Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

22
Ц-76
1912

2,20
Ա-76

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ

ԳԻՐՔ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

ԵԲՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳԻՐՆԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

A. B. S.
21,120

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1912

9480

ՅԱՆԿ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

Գիրք	Գլուխ		Երես
Ծննդոց	50	ից վեր	1
Ելից	40	»	51
Ղեւտացւոց	27	»	94
Թուոց	36	»	124
Երկրորդ Օրինաց	34	»	166
Յեսուայ	24	»	203
Դատաւորաց	21	»	228
Հռութայ	4	»	252
Ա. Թագաւորաց	31	»	255
Բ. Թագաւորաց	24	»	287
Գ. Թագաւորաց	22	»	313
Դ. Թագաւորաց	25	»	344
Ա. Մնացորդաց	29	»	373
Բ. Մնացորդաց	36	»	399
Եզրասայ	10	»	433
Նեհեմիայ	13	»	442
Եսթերայ	10	»	456
Յոբայ	42	»	464
Սաղմոսաց	150	»	494
Առակաց	31	»	578
Ժողովողի	12	»	605
Երգ Երգոց	8	»	614

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ

Եսայեայ	66	»	619
Երեմիայ	52	»	679
Ողբք Երեմիայ	5	»	742
Եզեկիէլի	48	»	748
Դանիէլի	12	»	799
Ովսեայ	14	»	814
Յովէլեայ	3	»	824
Ամբակումայ	9	»	828
Աբդիու	1	»	835
Յովնանու	4	»	837
Միքիայ	7	»	839
Նաւումայ	3	»	844
Ամբակումայ	3	»	847
Սոփոնիայ	3	»	850
Անգեայ	2	»	853
Զաքարիայ	14	ից վեր	855
Մաղաքիայ	4	»	865

ԱՒԵՏԱՐԱՆ

Ըստ Մատթէոսի	28	»	1
Ըստ Մարկոսի	16	»	34
Ըստ Ղուկասու	24	»	53
Ըստ Յովհաննու	21	»	87
Գործք Առաքելոց	28	»	114

ԹՈՒՂԹ ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

Առ Հռովմայեցիս	16	»	148
Առ Կորնթացիս Ա.	16	»	163
Առ Կորնթացիս Բ.	13	»	178
Առ Գաղատացիս	6	»	189
Առ Եփեսացիս	6	»	194
Առ Փիլիպպեցիս	4	»	200
Առ Կողոսացիս	4	»	205
Առ Թեսաղոնիկեցիս Ա.	5	»	209
Առ Թեսաղոնիկեցիս Բ.	3	»	213
Առ Տիմոթէոս Ա.	6	»	215
Առ Տիմոթէոս Բ.	4	»	220
Առ Տիտոս	3	»	223
Առ Փիլիմոն	1	»	226
Առ Եբրայեցիս	13	»	227

ԹՈՒՂԹ

Յակոբոս Ընդհանրական	5	»	238
Պետրոսի Ա. Ընդհանրական	5	»	243
Պետրոսի Բ. Ընդհանրական	3	»	248
Յովհաննու Ա. Ընդհանրական	5	»	251
Յովհաննու Բ.	1	»	255
Յովհաննու Գ.	1	»	256
Յուդայի Ընդհանրական	1	»	257
Յայտնութիւն Յովհաննու	22	»	258

ԳԻՐՔ ԾՆՆԴՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Երկինքի ու երկրի, 3 լոյսին, 6 ու հաստատութեան ստեղծուելը, 9 երկրին ջուրերէն զատուիլը, 11 ու պտղաբեր բուսոյը, 14 Արեւին, լուսինին ու աստղերուն, 22 ձուկերուն և թռչուններուն, 24 գազաններուն և անասուններուն, 26 ու Աստուծոյ պատկերով՝ մարդուն ստեղծուիլը, 29 կերակուրին սահմանուիլը։

1 ՚Սկիզբէն Աստուած երկինքն ու երկիրը
2 Բառեղծեց։ Ու երկիրը անձև ու պարապ էր. և
անդունդին *վրայ խաւար կար. և †Աստուծոյ
3 Հոգին ջուրերուն *վրայ կը շարժէր։ Եւ ՚Աս-
4 ուած ըսաւ, Ի՛լոյս բլլայ. ու լոյս եղաւ։ Եւ
Աստուած տեսաւ լոյսը որ բարի է. ու Աստուած
5 լոյսը խաւարէն զատեց։ Եւ Աստուած լոյսին ա-
նունը Ցորեկ, և խաւարին անունը Գիշեր դրաւ.
և իրիկուն ու առաւու բլլալով՝ առաջին օրը եղաւ։
6 Եւ Աստուած ըսաւ, Ջուրերուն մէջտեղը Է֊հաստատութիւն բլլայ, և ջուրերը ջուրերէն
7 զատէ։ Եւ Աստուած հաստատութիւնը շրաւ,
ու Ըհաստատութեանը տակ եղած ջուրերը
Ըհաստատութեանը վրայ եղած ջուրերէն զա-
8 տեց. ու այնպէս եղաւ։ Եւ Աստուած հաստա-
տութիւնը Երկինք կոչեց. և իրիկուն ու առաւու
բլլալով՝ երկրորդ օրը եղաւ։
9 Եւ Աստուած ըսաւ, ԺԵրկինքի տակ եղած
ջուրերը մէկտեղ ժողովուին, ու ցամաքը երե-
10 ւնայ. և այնպէս եղաւ։ Եւ Աստուած ցամաքին
անունը Երկիր դրաւ, ու ջուրերուն ժողովքը
Ծովեր կոչեց. և Աստուած տեսաւ որ բարի են։
11 Ու ըսաւ Աստուած, Երկիր էկանանչ խոտ բուսցընէ, սերմ տուող խոտ, և իր տեսակին պէս
Կպտուղ տուող պտղաբեր ծառ, որ իր մէջ իր
սերմը ունենայ երկրի վրայ. ու այնպէս եղաւ։
12 Ու երկիր կանանչ խոտ, իր տեսակին պէս սերմ
տուող խոտ, և իր տեսակին պէս սերմ ունե-
ցող պտղաբեր ծառ հանեց. ու Աստուած տե-
13 սաւ որ բարի են։ Եւ իրիկուն ու առաւու բլլալով՝ երրորդ օրը եղաւ։
14 Եւ ըսաւ Աստուած, Երկինքի հաստատու-
թեանը մէջ Էլուսաւորներ բլլան, որպէս զի ցե-
15 րեկը գիշերէն զատեն. և նշաններու ու ժամեներու և օրերու ու տարիներու համար բլլան.
Ու երկինքի հաստատութեանը մէջ լուսաւո-
16 ններու համար բլլան, որպէս զի երկրի վրայ լոյս
տան. ու այնպէս եղաւ։ Եւ Աստուած երկու
մեծ լուսաւորներն ըրաւ. մեծ լուսաւորը ցորեկ-
ուան իշխելու համար, ու հզոտիկ լուսաւորը
գիշերուան իշխելու համար. նաստղերն ալ ը֊ա֊։
17 Եւ Աստուած երկինքի հաստատութեանը մէջ
դրաւ զանոնք, որպէս զի երկրի վրայ լոյս տան,
18 Եւ Ցցորեկուան ու գիշերուան իշխեն, և լոյսը
խաւարէն զատեն. ու Աստուած տեսաւ որ բարի
19 են։ Եւ իրիկուն ու առաւու բլլալով՝ չորրորդ
օրը եղաւ։
20 Եւ ըսաւ Աստուած, Ջուրերը կենդանու-
թեան շունչ ունեցող շատ սողուններ հանեն. և
թռչունները երկրի վրայ, երկինքի հաստատու-
21 թեանը երեսը, թռչին։ Եւ Աստուած ստեղծեց
մեծամեծ կէտերը, և ամէն սողացող շնչաւոր
կենդանին, զորոնք ջուրերը առատ հանեցին
անոնց տեսակին պէս, ու ամէն թեւաւոր թռչու-
նը իր տեսակին պէս. և Աստուած տեսաւ որ
22 բարի են։ Ու Աստուած օրհնեց զանոնք՝ ըսելով,
ՙԱճեցէք ու շատցէք, և ծովերուն մէջ եղած
ջուրերը լեցուցէք. թռչուններն ալ երկրի վրայ
23 շատնան։ Եւ իրիկուն ու առաւու բլլալով՝ հինգե-
րորդ օրը եղաւ։
24 Եւ ըսաւ Աստուած, Երկիր թող հանէ շնչաւոր կենդանի՝ իր տեսակին պէս, անասուններ, սողուններ ու երկրի գազաններ՝ իրենց տե-
25 սակին պէս. և այնպէս եղաւ։ Ու Աստուած երկրի գազանները իրենց տեսակին պէս, և ընտանի անասունները իրենց տեսակին պէս, ու
գետնի ամէն սողուններն իրենց տեսակին պէս
ըրաւ. և Աստուած տեսաւ որ բարի են։
26 Եւ ըսաւ Աստուած, ՙՄեր պատկերին ու մեր
նմանութեանը պէս մարդ բնենք, և ԺԾովու ձուկերուն ու երկինքի թռչուններուն և անասուններուն ու բոլոր երկրի ու երկրի վրայ սողացող
27 բոլոր սողուններուն թող իշխէ։ Եւ Աստուած

= Յովհ. ա. 1, 2։ Եբր. ա. 10։
Բ Սաղ. ը. 3։ Լգ. 6։ Հբ. 11, 12։ Ճբ. 25։ Հկ. 5։ Հխզ. 6։ Նա. խզ. 24։ Երեմ. ժ. 12։ Ծա. 15։ Ջաք. ժբ. 1։ Գոր. ժզ. 15։ ԺԸ. 24։ Կող. ա. 16. 17։ Եբր. ժա. 3։ Յայտ. դ. 11։ ժ. 6։
• Եբ. երեսին վրայ
Է Սաղ. Լգ. 6։ Նա. խ. 13, 14։
Ը Սաղ. Լգ. 9։
Ի բ Կոր. դ. 6։
Լ Սաղ. Հզ. 16։ Ճգ. 20։
Խ Յոբ. լՀ. 18։ Սաղ. Ճլզ. 5։ Երեմ. ժ. 12։ Ծա. 15։
† Եբ. տարածութիւն
Ը Առակ. ը. 28։
Ր Սաղ. Հխը. 4։
Ժ Յոբ խզ. 10։ ԼԸ. 8։ Սաղ. Լգ. 7։ ղԸ. 5։ Ճգ. 9։ Ճլզ. 6։
Առակ. ը. 29։ Երեմ. Ե. 22։
բ Պետ. գ. 5։
Ի Եբր. ղ. 7։
Լ Գաղ. դ. 44։
Խ բ Օր. դ. 19։ Սաղ. Հգ. 16։ Ճլզ. 7։
Ծ Սաղ. Հգ. 17։ Ճգ. 19։
Կ Սաղ. Ճլզ. 7, 8, 9։ Հխը. 3, 5։
Հ Սաղ. ը. 3։
Յ Յոբ ԼԸ. 7։
Ղ Երեմ. լա. 35։
Մ ԳԼ. դ. 20։ Ի. 14։ ը. 19։ Սաղ. Ճգ. 26։
Ն ԳԼ. ը. 17։
Շ ԳԼ. Ե. 1։ Բ. 6։ Սաղ. Ճ. 3։ Ժող. Ի. 29։ Գոր. ԺԻ. 20, 28, 29։ ա Կոր. ժա. 7։ Եփես. դ. 24։ Կող. գ. 10։ Յակ. դ. 9։
Ո ԳԼ. Բ. 2։ Սաղ. ը. 6։

իր պատկերովը ստեղծեց մարդը. Աստուծոյ պատկերովը ստեղծեց զանիկա, արու և էգ
28 ստեղծեց զանոնք։ Ու Աստուած օրհնեց զանոնք, և Աստուած անոնց ըսաւ, Աճեցէք ու շատցէք ու երկիրը լեցուցէք, և անոր տիրեցէք. ու ծովու ձուկերուն ու երկինքի թռչուններուն և երկրի վրայ սողացող ամէն կենդանիներուն իշխեցէք։
29 Եւ ըսաւ Աստուած, Ահա ձեզի տուի բոլոր երկրի վրայ եղած ամէն սերմ ունեցող խոտը, ու ամէն ծառ՝ որուն մէջ սերմ տուող ծառի
30 պտուղ կայ, ձեզի կերակուր պիտի ըլլայ. Ու երկրի բոլոր գազաններուն ու երկինքի բոլոր թռչուններուն և երկրի վրայ կենդանութեան շունչ ունեցող բոլոր սողուններուն՝ ամէն կանաչ խոտը կերակուրի համար տուի. ու այնպէս եղաւ։
31 Եւ Աստուած իր ամէն բրածը տեսաւ, և ահա շատ բարի էր։ Եւ իրիկուն ու առաւօտ ըլլալով՝ վեցերորդ օրը եղաւ։

ԳԼ. Բ

1 Հանգստութեան օրը։ 4 Ստեղծագործութեան կերպը։ 8 Եդեմի պարտէզը։ 10 ու անկէ ելած գետը։ 17 Մխայն դիտութեան ծառին պտուղէն ուտելը կ'արգիլուի։ 19 Ստեղծուածներուն անուանադրութիւնը։ 21 Կնոջ ստեղծուիլը, և ամուսնութեան հաստատուիլը։

Ու կատարուեցան երկինք ու երկիր և անոնց
2 ամէն զարդերը։ Եւ Աստուած իր բրած գործերը եօթներորդ օրը լմնցուց, ու եօթներորդ
3 օրը հանգստացաւ իր բրած բոլոր գործերէն։ Եւ օրհնեց Աստուած եօթներորդ օրը, ու սրբեց զանիկա. վասն զի անոր մէջ հանգստացաւ իր ամէն գործերէն՝ զորոնք Աստուած ստեղծեց ու բրաւ։
4 Ասոնք են երկինքի ու երկրի ծնունդները՝ անոնց ստեղծուած ատենը, այն օրը որ Տէր Աստուած երկիրն ու երկինքը բրաւ, Ու դաշտին բոլոր էրոյսերը՝ դեռ երկրի վրայ չեղած, և դաշտին բոլոր խոտը՝ դեռ չբուսած. քանզի Տէր Աստուած երկրի վրայ տակաւին անձրեւ բերած չէր, ու երեսները գործելու մարդ չկար.
6 Հապա երկրէ շրջի կ'ելլէր ու դեմքին բոլոր
7 երեսը կը ջրէր։ Եւ Տէր Աստուած գեանին հո-

ղէն շինեց մարդը, և անոր ռունգունքներուն կեանքի շունչ փչեց, ու մարդը կենդանի հոգի եղաւ։
8 Եւ Տէր Աստուած Նաւեւելքին կողմը Եդեմի մէջ պարտէզ մը տնկեց, ու իր շինած մարդը հոն
9 դրաւ։ Եւ Տէր Աստուած գետնէն՝ տեսնելու հաճելի և ուտելու ազէկ համեղ ծառը, ու պարտէզին մէջտեղը կեանքի ծառը, և բարիին ու չարը գիտնալու ծառն ալ բուսցուց։
10 Եւ պարտէզը ջրելու համար Եդեմէ գետ մը կ'ելլէր, ու անկէ
11 չորս գլուխ կը բաժնուէր։ Մէկուն անունը Փիսան է. ասիկա Եւիլայի բոլոր երկիրը կը պտըտի,
12 ուր ոսկի կայ. Եւ այն երկրին ոսկին ազնիւ է. հոն բդեղ ու եղինձնաքար կայ։
13 Ու երկրորդ գետին անունը Գեհոն է. ասիկա Քուշի բոլոր երկիրը կը պտըտի։
14 Ու երրորդ գետին անունը Տիգրիս է. ասիկա Ասորեստանի արեւելեան կողմը կ'երթայ։ Եւ չորրորդ գետը Եփրատ է։
15 Եւ Տէր Աստուած առաւ մարդը, ու Եդեմի պարտէզին մէջ դրաւ, որպէս զի զանիկա գործէ ու պահէ։
16 Եւ Տէր Աստուած պատուիրեց մարդուն՝ ըսելով, Պարտէզին ամէն ծառէն համարձակ կեր.
17 Բայց բարւոյ ու չարի գիտութեան ծառէն մի ուտեր. քանզի այն օրը որ անկէ ուտես, նանշուշտ պիտի մեռնիս։
18 Եւ Տէր Աստուած ըսաւ, Ազէկ չէ որ Ադամ մինակ ըլլայ. անոր օգնական մը բնեմ իրեն
19 յարմար։ Եւ Տէր Աստուած դաշտին բոլոր գազանները ու երկինքի բոլոր թռչունները հողէն շինեց, և Ադամի առջեւ բերաւ, որպէս զի տեսնէ թէ անոնց ի՛նչ անուն կը դնէ. և Ադամ ի՛նչ անուն որ դրաւ շնչաւոր կենդանիին, այն
20 եղաւ անոր անունը։ Եւ Ադամ բոլոր անասուններուն ու երկինքի թռչուններուն և դաշտի բոլոր գազաններուն անունները դրաւ. բայց Ադամի իրեն յարմար օգնական մը չգտնուեցաւ։
21 Եւ Տէր Աստուած խորունկ քուն մը բերաւ Ադամի վրայ, ու անիկա քնացաւ. և անոր կողին ոսկորներէն մէկը առաւ ու անոր տեղը միս
22 լեցուց. Եւ Տէր Աստուած Ադամէ առած կողին ոսկորը կին շինեց, ու Եղանիկա Ադամի բերաւ։
23 Եւ Ադամ ըսաւ, Հիմա ասիկա ոսկորէս ոսկոր ու մարմինէս մարմին է. ասիկա Կին կոչուի, քանզի էր այրէն առնուեցաւ։
24 Անոր համար այրը պիտի ձգէ իր հայրը ու իր մայրը, և

ա կոր. ժա. 7։
ա Գլ. ե. 2։ Մաղ. բ. 15։ Մատ. ժԹ. 4։ Մարկ. ժ. 6։
ե Գլ. Թ. 1, 7։ Դհ. խդ. 9։ Սաղ. ՃԺԵ. 3։ ՃԺԲ. 3, 4։
զ Գլ. Թ. 3։ Յոբ լգ. 31։ Սաղ. ՃԳ. 14, 15։ ՃԼԳ. 25։ ՃԽԲ. 7։ Գործ. ժգ. 17։
է Սաղ. ՃԽԵ. 15, 16։ ՃԽԷ. 9։
ը Յոբ լԲ. 41։
թ Սաղ. ՃԳ. 24։ ա Տիմ. գ. 4։

ժ Սաղ. լգ. 6։
ի Եբր. գՕրԳԲ։
ժա Ել. Ե. 11։ լա. 17։ բ Օր. Ե. 14։ Եբր. գ. 4։

ժբ Նէեմ. Թ. 14։ Ես. ԽԲ. 13։
ժգ Գլ. ա. 1։ Սաղ. գ. 1, 2։
ժդ Գլ. ա. 12։ Սաղ. ՃԳ. 14։
ժե Յոբ ԼԲ. 26, 27, 28։
ժզ Գլ. գ. 23։
ժէ Կամ, ապրիլը
ժը Գլ. գ. 19, 23։ Սաղ. ՃԳ. 14։ Ժող. ԺԲ. 7։ Ես. կգ. 8։ ա կոր. ԺԵ. 47։
ժթ Գլ. Է. 22։ Ես. բ. 22։
ի Յոբ լգ. 4։ Գործ. ԺԷ. 25։
ի ա կոր. ԺԵ. 45։
ա Գլ. գ. 24։
ի Գլ. գ. 16։ գ. Թագ. ԺԲ. 12։ Եզեկ. ԽԷ. 23։
ի Գլ. Ժգ. 10։ Ես. Ծա. 2։

Եզեկ. ԽԲ. 13։ Յովէլ բ. 3։
ա Հմր. 15։
ե Եզեկ. լբ. 8։
զ Գլ. գ. 22։ Առակ. գ. 18։ Ժա. 30։ Յայտ. բ. 7։ խբ. 2, 14։
է Հմր. 17։
ը Գլ. խԵ. 18։
թ Թագ. Ժա. 7։
ժ ԵԲբ. պատմէ
ի Դան. Ժ. 4։
ա Հմր. 8։
ե Հմր. 9։
զ Գլ. գ. 1, 3, 11, 17։
է Գլ. գ. 3, 19։ Հռոմ. գ. 23։ ա կոր. ԺԵ. 56։ Յակ. ա. 15։

ա Յովհ. Ե. 16։
ա Կամ, ծնորդը
ե Գլ. գ. 12։ ա կոր. Ժա. 9։ ա Տիմ. բ. 13։
է Գլ. ա. 20, 24։
ը Սաղ. բ. 6։ Տե՛ս Գլ. գ. 20։
թ Գլ. ԺԵ. 12։ ա Թագ. խդ. 12։
ժ Առակ. Ժբ. 22։ Եբր. Ժգ. 4։
ի Գլ. լԹ. 14։ Գատ. Թ. 2։ բ Թագ. Ե. 1։ ԺԹ. 13։ Եզեկ. Ե. 30։
ա ԵԲբ. Իշտ։
ե ԵԲբ. Իշտ։
ժ ա կոր. Ժա. 8։
ի Գլ. լա. 15։ Սաղ. խԵ. 10։ Մատ. ԺԹ. 5։ Մարկ. Ժ. 7։ ա կոր. գ. 16։ Եզեկ. Ե. 31։

իր կնոջ պիտի յարի, ու մէկ մարմին պիտի ըլ-
25 լան: Եւ Ադամ ու իր կինը երկուքն ալ *մերկ
էին, ու չէին †ամչնար:

ԳԼ. Գ

1 Կինը օձէն կը խաբուի 6 Ադամ ու իր կինը մեղքի
մէջ կ'իյնան 9 Աստուած անոնց դատաստան կ'ընէ 14
Օձը կ'անիծուի 15 Կնոջ սերունդը 16 Մարդկային
սեռին պատիժը 21 Նախաստեղծներուն հանդերձները
22 Ծառը դրախտին կը վռնտուին

Եւ Տէր Աստուծոյ բրած դաշտի բոլոր գա-
զաններէն **ատելի խորամանկ էր Օձը. ու կնոջ
ըսաւ, Իրաւ Աստուած ըսա՞ւ թէ Պարտէզին ա-
2 մէն ծառէն պիտի չուտէք: Եւ կինը օձին ըսաւ,
3 Պարտէզին ծառերուն պտուղէն կ'ուտենք. Բայց
Պարտէզին մէջտեղը եղած ծառին պտուղէն՝
Աստուած ըսաւ, Անկէ մի ուտէք, եւ անոր մի
4 դպչիք, որպէս զի չմեռնիք: **Եւ օձը կնոջ ըսաւ,
5 Ոչ թէ անշուշտ պիտի մեռնիք. Վասնզի Աստ-
ուած գիտէ թէ այն օրը որ անկէ ուտէք, Ձեր-
քերնիդ պիտի բացուին, և աստուածներու պէս
պիտի ըլլաք՝ բարին ու չարը գիտնալով:

6 Եւ կինը տեսնելով որ ծառը աղէկ էր կե-
րակուրի համար, և հաճելի՝ աչքերուն, ու փա-
փաքելի *խմաստուն ընելու" համար, առաւ ա-
նոր պտուղէն ու կերաւ, և իրեն հետ իր է-
7 կանն ալ տուաւ, և ինքն ալ կերաւ: Ու անոնց
երկուքին ալ աչքերը բացուեցան, ու մերկ ըլլալ-
նին գիտցան. և թզենիի տերեւներ կարեցին, ու
8 իրենց ծածկոցներ ըրին: Եւ օրուան զով ատենը
պարտէզին մէջ պտրտող Տէր Աստուծոյ †ձայնը
լսեցին. և Ադամ ու իր կինը Տէր Աստուծոյ ե-
րեսէն պարտէզին ծառերուն մէջ †պահուեցան:
9 Եւ Տէր Աստուած Ադամը կանչեց, ու ըսաւ ա-
10 նոր, Ո՞ւր ես: Եւ անիկա ըսաւ, Պարտէզին մէջ
քու ձայնդ լսեցի, ու ‖վախցայ, վասն զի մերկ
11 էի, ու պահուեցայ: Եւ Ա֊ած֊ ըսաւ, Ո՞վ
պատմեց քեզի քու մերկ ըլլալդ. արդեօք կերա՞ր
այն ծառէն՝ որու համար քեզի պատուիրեցի որ
12 անկէ չուտես: Եւ Ադամ ըսաւ, Ե֊ն կինը՝ զոր
ինծի հետ ըլլա֊ տուիր, ան ինծի տուաւ ծա-
13 ռէն, ու ես կերայ: Եւ Տէր Աստուած ըսաւ
կնոջ, Ի՞նչ է այս քու ըրածդ. և կինը ըսաւ,
14 Ձօձը զիս խաբեց, ու ես կերայ: Եւ Տէր Աստ-
ուած օձին ըսաւ, Զայս ընելուդ համար՝ ամէն

անասուններէն և դաշտին ամէն գազաններէն
անիծեալ ըլլաս. փորիդ վրայ քալես, ու կեան-
15 քիդ բոլոր օրերը հող ուտես: Եւ քու կնոջ
կնոջ միջտեղ, և հ֊քու սերունդիդ ու անոր սե-
րունդին միջտեղ թշնամութիւն պիտի դնեմ:
Ան քու գլուխդ պիտի †ջախջախէ, և դուն ա-
16 նոր գարշապարը պիտի ‡խայթես: Եւ կնոջ ը-
սաւ, Քու յղութեանդ ցաւերը խիստ պիտի
շատցնեմ: ճցաւով զաւակ ծնանիս, ու ‖էրկանդ
ՙհնազանդ ըլլաս", ու անիկա ՙքու վրադ իշխէ:
17 Եւ Ադամի ըսաւ, Որովհետեւ դուն ֊քու կնոջդ
խօսքը մտիկ ըրիր, և նայն ծառէն կերար, ՙորու
համար պատուիրեցի քեզի՝ ըսելով, Չուտես ան-
կէ, երկիր քու պատճառուդ նանիծեալ ըլլայ.
կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ ՙնեղութիւնով
18 ուտես անկէ. Եւ ևփուշ ու տատասկ բուսցնէ
19 քեզի, և ՙդաշտին խոտը ուտես: ՙերեսիդ քրտ-
ինքովը ուտես ‡֊ հացդ, մինչև դեմինդ դառ-
նայդ, ուրկէ առնուեցար. քանզի հող էիր
դուն, ու ՙհողի պիտի դառնաս:
20 Եւ Ադամ իր կնոջ անունը §Եւա դրաւ.
վասն զի ամէն կենդանութեան ունեցողներուն
21 մայրը անիկա էր: Եւ Տէր Աստուած Ադամի ու
անոր կնոջ կաշիէ հանդերձներ շինեց, ու ա-
22 նոնց հագցուց: Եւ Տէր Աստուած ըսաւ, ՙԱհա
Ադամ մեզմէ մէկուն պէս եղաւ՝ բարին ու չարը
գիտնալու. և հիմա չըլլայ որ իր ձեռքը երկրն-
ցընէ, ու ‖կենաց ծառէն ալ առնէ և ուտէ
23 ու յաւիտեան ապրի. Ուստի Տէր Աստուած Ե-
դեմի պարտէզէն դուրս ըրաւ զանիկա, ՙորպէս
24 զի երկիրը դործէ, ուրկէ առնուեցաւ: Այսպէս
վռնտեց Ադամը. ու Եդեմի պարտէզին †արե-
ւելեան կողմէն *քերովբէները ու ամէն կողմ
դարձող բոցեղէն սուրը դրաւ, կենաց ծառին
ճամբան պահելու համար:

ԳԼ. Դ

1 Կայէնի ու Հաբէլի ծնունդը, արհեստը ու հա-
ւատքը 8 Հաբէլի սպանութիւը 11 Կայէնի անիծուիլը
17 Ենովք առաջին քաղաքը 19 Ղամէք ու իր երկու կի-
ները 25 Սէթի, 26 Ենոսի ծնունդը

Եւ Ադամ գիտցաւ իր Եւա կինը, ու ան
յղացաւ, ու *Կայէնը ծնաւ, և ըսաւ, Մարդ
2 ստացայ Տէրոջմէն: Եւ դարձեալ անոր Հաբէլ
եղբայրը ծնաւ. և Հաբէլ ոչխարներու հովիւ

– Գլ. գ. 7, 10, 11:
† Եբ. լբ. 25: Ես. խէ. 3:

– Առած. ժ. 16: բ Կոր. ժա. 3:
Բ Յայտ. ժբ. 9: բ. 2:
գ Գլ. բ. 17:
դ Հմբ. 13: բ Կոր. ժա. 3: ա Տիմ. բ. 14:
ե Հմբ. 7: Գործ. իգ. 18:
զ կամ, սեռնելու.
է ա Տիմ. բ. 14:
ը Հմբ. 12, 17:
թ Հմբ. 5:
ժ Գլ. բ. 25:
ի Յոբ լբ. 1:
լ Յոբ լա. 33: Երեմ. իգ. 24:
Ամովս բ. 3:

ծ Գլ. բ. 25: Եբ. գ. 6: ա Յովհ. գ. 20:
կ Գլ. բ. 18: Յոբ լա. 33: Առակ. իբ. 13:
հ Հմբ. 4: բ Կոր. ժա. 3: ա Տիմ. բ. 14:
ձ Ես. կե. 25: Միք. է. 17:
ղ Մատ. գ. 7: ժգ. 38: իգ. 33. Յովհ. բ. 44: Գործ. ժգ. 10: ա Յովհ. գ. 8:
ճ Ապ. Տլբ. 11. Ես. է. 14: Միք. ե. 3: Մատ. ա. 23, 25: Դատ. ա. 31, 34, 35: Գաղ. գ. 4:
ղ Հռով. ժգ. 20: Կող. բ. 15: Եբր. բ. 14: ա Յովհ. ե. 5: Յայտ. ժբ. 7, 17:

† Եբր. զարնէ
‡ Եբր. զարնես
ֆ Ապ. իբ. 6: Ես ժգ. 8: իա 3: Յովհ. ժգ. 21: ա Տիմ. բ. 15:
‖ Եբր. փախստական երկրանդ ըլլայ
ՙ Գլ. գ. 7:
յ ա Կոր. ժա. 3: ժգ. 34: Եփես. ե. 22, 23, 24: ա Տիմ. բ. 11, 12: Տիտ. բ. 5: ա Պետ. գ. 1, 5, 6:
ն ա Թագ. ժե. 23:
շ Հմբ. 6:
ո Գլ. բ. 17:
չ Ժող. ա. 2, 3: Ես. իգ. 5, 6: Հռով. բ. 20:
պ Յոբ է. 7: Ժող. բ. 23:

ջ Յոբ լա. 40:
ռ Ապ. ձգ. 14:
ս Ժող. ա. 13: բ Թես. գ. 10:
վ Գլ. բ. 7:
տ Յոբ իա. 26: Լզ. 15: Ապ. ձգ. 29: Ժող. գ. 20: Ժբ. 7: Հռով. է. 12: Եբր. Թ. 27:
§ Աւրինութիւն, կեանք
ր Հմբ. 5: Ես. ԺԹ. 12: Յեր. 12, 13: Եբեմ. իբ. 23:
ց Գլ. բ. 9:
ւ Գլ. գ. 2: Թ. 20:
փ Գլ. բ. 8:
ք Ապ. ձգ. 4: Եբր. ա. 7:

---

* Աւրինութիւն, առաքումն

3 եղաւ, բայց Կայէն ¯երկիրը կը գործէր։ Ու ե-
ղաւ որ ժամանակ մը հարը Կայէն Էրկրի
4 պտուղէն Տէրոջը ընծայ բերաւ։ Եւ Հաբէլ ինք
ալ իր ոչխարներուն էառջինեկներէն ու անոնց
պարարտաներէն բերաւ. և Տէրը ˚Հաբէլի ու անոր
5 ընծային նայեցաւ, Բայց Կայէնի ու անոր ըն-
ծային չնայեցաւ. ուստի Կայէն խիստ բարկա-
6 ցաւ ու Էրեսը կախեց։ Եւ Տէրը Կայէնի ըսաւ,
Ինչո՞ւ բարկացար, ու ինչո՞ւ երեսդ կախեցիր.
7 Եթէ աղէկ ընես, ընդունելի չ՚ըլար. և եթէ
աղէկ չընես, *մեղքը դրանը քով պառկած է.
¯Ան անկա քեզի պիտի հնազանդի, ու դուն ա-
նոր պիտի իշխես։

8 Եւ Կայէն իր Հաբէլ եղբօրը հետ խօսեցաւ.
ու եղաւ որ երբ անոնք դաշտն էին, Կայէն իր
Հաբէլ եղբօրը վրայ ելաւ ու էսպաննեց զա-
9 նիկա։ Եւ Տէրը Կայէնի ըսաւ, ²Ո՞ւր է քու
եղբայրդ Հաբէլ։ Եւ անիկա ըսաւ, ²Չեմ գի-
10 տեր. միթէ ես իմ եղբօրս պահապա՞ն եմ։ Եւ
Տէրը ըսաւ, Ի՞նչ ըրիր. քու եղբօրդ Հարիւնին
11 ձայնը գետնէն ինծի կը բողոքէ։ Եւ հիմա դուն
անիծեալ ես երկրէ, որ իր բերանը բացաւ եղ-
12 բօրդ արիւնը քու ձեռքէդ ընդունելու։ Երբ
երկիրը գործես, այսուհետև իր արդիւնքը չտայ
քեզի. երկրի մէջ ատանդական ու թափառա-
13 կան ըլլաս։ Եւ Կայէն ըսաւ Տէրոջը, †Իմ մեղքս
թողութիւն գտնելու չափէն՞ աւելի մեծ է։
14 ²Ահա դուս այսօր երկրի երեսէն վռնտեցիր, ու
ես Ձքու երեսէդ պիտի պահուիմ, ու երկրի մէջ
ատանդական ու թափառական պիտի ըլլամ. և
պիտի ըլլայ որ Ով որ զիս գտնէ, զիս պիտի
15 մեռցնէ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր, Ուրեմն ով որ
Կայէնը սպաննէ, անկէ Հեօթնապատիկ վրէժ առ-
նուի։ Եւ Տէրը Նշան մը դրաւ ‡Կայէնի, որպէս
զի զանիկա գտնող մէկը չմեռցնէ զանիկա։

16 Եւ Կայէն ²Տէրոջը առջեւէն ելաւ, ու Ե-
դեմի արեւելեան կողմը, Նայիդ երկիրը, բնա-
17 կեցաւ։ Եւ Կայէն իր կինը գիտցաւ, ու անիկա
յղացաւ ու Ենովքը ծնաւ. և քաղաք մը կը շի-
նէր այն ատեն, ու քաղաքին անունը Ձիր որդւոյն
18 անուանը պէս Ենովք դրաւ։ Եւ Ենովք ծնաւ
Գայիրադը, և Գայիրադ ծնաւ Մսիխէլը, ու Մա-
խիէլ ծնաւ Մաթուսայէլը, և Մաթուսայէլ
19 ծնաւ Ղամէքը։ Եւ Ղամէք իրեն երկու կին ա-
ռաւ. մէկուն անունը Ադդա, ու միւսին անունը
20 Սէլլա էր։ Եւ Ադդա ծնաւ Յաբէլը, որ վրանա-
21 բնակներուն ու Հօտերուն Հօտը էր։ Ու ա-
նոր եղբօրը անունը Յուբալ էր, որ բոլոր քնա-
բահարներուն ու արնգահարներուն ²Հայրն էր։
22 Եւ Սէլլա ալ ծնաւ Թուբէլկայէնը, որ պղնձէ ու
երկաթէ ամէն գործիք կը շինէր. և Թուբէլկա-
23 յէնի քոյրը Նաամա էր։ Եւ Ղամէք իր կիներ-
ուն, Ադդայի ու Սէլլայի, ըսաւ, Ձայնս լսե-
ցէք, ով Ղամէքի կիներ, ականջ դրէք իմ
խօսքիս. վասն զի ես մարդ մը սպաննեցի ինծի
վէրք, ու երիտասարդ մը՝ ինծի հարուածք լը-
24 լալով։ Եթէ Կայէնի համար ³եօթնապատիկ վրէժ
առնուի, Ղամէքի համար ալ եօթանասունը-
եօթն անգամ։

25 Եւ Ադամ դարձեալ իր կինը գիտցաւ, ու
անիկա որդի մը ծնաւ, և անոր ³անունը ||Սէթ
դրաւ. քանզի ըսաւ, Աստուած ինծի Կայէնի
մեռցուցած Հաբէլին տեղ ուրիշ սերունդ մը
26 տուաւ։ Եւ Սէթ ալ ³որդի մը ծնաւ, ու անոր
անունը Ենոխ դրաւ. այն ատեն սկսուեցաւ
²Տէրոջը §անունը կանչել։

Գլ. ե

1 Աղդաբանութիւն, Ադամէ մինչև Նոյ։ 24 Ենոխէ Աստուածատաճոյ վարքը ու երկինք փոխուիլը։

Սա է ¯Ադամի սղզաբանութեան գիրքը։
Այն օրը որ Աստուած մարդը ստեղծեց, ²Աս-
2 տուծոյ պատկերովն ըրաւ զանիկա. ³Արու և
էգ ստեղծեց զանոնք և օրհնեց զանոնք, ու ա-
նոնց ստեղծման օրը անոնց անունը *Ադամ
դրաւ։

3 Եւ Ադամ Հարիւր երեսուն տարիապրեցաւ,
և իր նմանութիւնովը՝ իր պատկերին պէս որդի
4 ծնաւ, և ³անոր անունը Սէթ դրաւ։ Եւ Ա-
դամի օրերը Սէթը ծնանելէն ետքը ութ Հարիւր
տարի եղան, Ու տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։
5 Եւ Ադամի կեանքին բոլոր օրերը ինը Հարիւր ե-
րեսուն տարի եղան, Ետ մեռաւ։

6 Եւ Սէթ Հարիւր հինգ տարի ապրեցաւ, ու
7 ²ծնաւ Ենովսը։ Եւ Սէթ Ենովսը ծնանելէն ետ-
քը ութ Հարիւր եօթը տարի ապրեցաւ, և
8 տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ Սէթի բոլոր
օրերը ինը Հարիւր տասներկու տարի եղան, ու
մեռաւ։

9 Ու Ենովս իննսուն տարի ապրեցաւ, և Կայ-
10 նանը ծնաւ։ Ու Ենովս Կայնանը ծնանելէն ետ-
քը ութ Հարիւր տասնչինգ տարի ապրեցաւ,
11 և տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Ու Ենովսի բո-
լոր օրերը ինը Հարիւր հինգ տարի եղան, ու
մեռաւ։

— Գլ. գ. 23։ թ. 20։
² Թագ. ժբ. 12։
³ Թագ. ժբ. 17։ Աստ. գ. 9։
⁴ Երր. ժա. 4։
⁵ Գլ. լա. 2։
* կամ, մեղքի պատարտը
⁶ Գլ. գ. 16։
⁷ Մատ. իգ. 35։ ա Յովհ. գ. 12։ Յուդ. 11։
⁸ Սաղ. թ. 12։
⁹ Յովհ. բ. 44։
¹ Երր. ժբ. 24։ Յայտ. գ. 10։
† կամ, իմ պատիժս կրելը կարողութենէս է
² Յար ժե. 20—24։
³ Սաղ. ծա. 11։
⁴ Գլ. թ. 6։ Թագ. լե. 19, 21, 27։
⁵ Սաղ. հթ. 12։
⁶ Եղեկ. թ. 4, 6։
‡ կամ, կայէնի վրայ
⁷ գ Թագ. ժգ. 23։ իգ. 20։ Երեմ. իգ. 39։ ծբ. 3։
⁸ Սաղ. խթ. 11։
⁹ Հռոմ. գ. 11, 12։
¹⁰ Հմր. 15։
¹¹ Գլ. ե. 3։
|| Այսինքն, դրուած
² Գլ. ե. 6։
³ գ Թագ. ժբ. 24։ Սաղ. ծժգ. 17։ Յովէլ բ. 32։ Սոփ. գ. 9։ ա Կոր. ա. 2։
§ կամ, անուանեց ——
¹ ա Մն. ա. 1։ Դ.ա. գ. 36։
² Գլ. ա. 26։ Եփես. գ. 24։ Կող. գ. 10։
³ Գլ. ա. 27։
* Այսինքն, մարդ
³ Գլ. գ. 25։
² ա Մն. ա. 1, 2։
³ Գլ. ա. 28։
⁴ Գլ. գ. 19։ Երր. թ. 27։
⁵ Գլ. գ. 26։

12 Եւ Կայնան էօթ-անասուն տարի ապրեցաւ,
13 ու ծնաւ Մաղաղիէլը։ Եւ Կայնան Մաղաղիէլը
ծնանելէն ետքը ութ հարիւր քառասուն տարի
14 ապրեցաւ, և աղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ
Կայնանի բոլոր օրերը ինը հարիւր տասը տարի
եղան, ու մեռաւ։
15 Եւ Մաղաղիէլ վաթսունըհինգ տարի ապ-
16 րեցաւ, ու ծնաւ Յարեդը։ Եւ Մաղաղիէլ Յա-
րեդը ծնանելէն ետքը ութ հարիւր երեսուն
տարի ապրեցաւ, և աղաքներ ու աղջիկներ ծը-
17 նաւ։ Եւ Մաղաղիէլի բոլոր օրերը ութ հարիւր
ինսունըհինգ տարի եղան, ու մեռաւ։
18 Եւ Յարեդ հարիւր վաթսունուերկու տարի
19 ապրեցաւ, ու ծնաւ Ենովքը։ Եւ Յարեդ Ե-
նովքը ծնանելէն ետքը ութ հարիւր տարի ապ-
20 րեցաւ, և աղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ
Յարեդի բոլոր օրերը ինը հարիւր վաթսունուեր-
կու տարի եղան, ու մեռաւ։
21 Ու Ենովք վաթսունըհինգ տարի ապրեցաւ,
22 և ծնաւ Մաթուսաղան։ Ու Ենովք Մաթուսա-
ղան ծնանելէն ետքը երեք հարիւր տարի *Ա-
ստուծոյ հետ քալեց, և աղաքներ ու աղջիկներ
23 ծնաւ։ Եւ Ենովքի բոլոր օրերը երեք հարիւր
24 վաթսունըհինգ տարի եղան։ Ու Ենովք *Ա-
ստուծոյ հետ քալեց, և չէր գտնուեր, քանզի
Աստուած առաւ զանիկա։
25 Եւ Մաթուսաղա հարիւր ութսունըէօթը
26 տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Ղամէքը։ Եւ Մա-
թուսաղա Ղամէքը ծնանելէն ետքը էօթը հա-
րիւր ուվթսունուերկու տարի ապրեցաւ, և որ-
27 զաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ Մաթուսա-
ղայի բոլոր օրերը ինը հարիւր վաթսունըինը
տարի եղան, ու մեռաւ։
28 Եւ Ղամէք հարիւր ութսունուերկու տարի
29 ապրեցաւ, ու որդի մը ծնաւ. Եւ անոր անունը
*Նոյ դրաւ՝ ըսելով, Ասիկա մեզ պիտի հան-
գըստացնէ մեր գործերէն ու մեր ձեռքերուն
աշխատութենէն, երը Տէրոջը անիծած երկրին
30 պատճառաւ կ՚երթանք։ Եւ Ղամէք Նոյը ծնանե-
լէն ետքը հինգ հարիւր ինսունըհինգ տարի
31 ապրեցաւ, և աղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ
Ղամէքի բոլոր օրերը էօթը հարիւր էօթանաս-
ունըէօթը տարի եղան, ու մեռաւ։
32 Եւ Նոյ հինգ հարիւր տարեկան եղաւ. և
Նոյ ծնաւ †Սէմը, Քամը ու Յաբեթը։

ԳԼ. Զ

1 Մարդոց չարութիւնը շատնալուն համար՝ Աստուած ջրհեղեղը կը սպառնայ։ 8 Նոյ շնորհք կը գտնէ Աստուծոյ առջեւ։ 14 Տապանին չինութիւնը։

Եւ եղաւ որ երբ մարդիկ երկրի վրայ շատ-
2 նալ սկսեցին, ու իրենց աղջիկներ ծնան, Ա-
ստուծոյ որդիները մարդոց աղջիկներուն գեղե-
ցիկ ըլլալը տեսնելով՝ Բամէն իրենց ընտրածնե-
3 րէն իրենց կիներ կ՚առնէին։ Եւ Տէրը ըսաւ,
‡Իմ Հոգիս միշտ մարդու վրայ պիտի *չմնայ.
†վասն զի անիկա մարմին է. բայց անոր օրերը
4 հարիւր քսան տարի ըլլան։ Այն օրերը երկրի
մէջ հսկաներ կային. և անկէ ետքն ալ երբ
Աստուծոյ որդիները մարդոց աղջիկներուն կը
մտնէին, որոնք անոնց ||–ՈՒԲ կը ծնանէին,
տանք ի վաղուց հետէ զօրաւոր ու անուանի
5 մարդիկներ էին։ Եւ Տէրը երբ տեսաւ որ մարդ-
ոց չարութիւնը երկրի վրայ կը շատնար, և
Եանոնց սրտին խորհուրդներուն բոլոր գաղա-
6 փարները միայն չար էին ամէն օր, Տէրը երկրի
վրայ մարդը ստեղծելուն Ղդջաց, ու էր սըր-
7 տին մէջ տրտմեցաւ. Եւ Տէրը ըսաւ, Երկրի
վրայէն ջնջեմ մարդը զոր ստեղծեցի, մարդէն
մինչեւ անասունները և սողուննները ու երկինքի
թռչունները, վասն զի զանոնք ստեղծելուս կը
8 ղջամ։ Բայց Նոյ *Տէրոջը աչքին շնորհք գտաւ։
9 †Ասիկա է Նոյի պատմութիւնը. Նոյ իր գա-
րուն մարդոցը մէջ արդար ու կատարեալ մարդ
10 մին էր. Նոյ Աստուծոյ հետ քալեց։ Եւ Նոյ
ծնաւ երեք որդի, Սէմը, Քամը ու Յաբեթը։
11 Ու երկիր Աստուծոյ առջեւ ապականեցաւ և
12 Երկիր անիրաւութեամբ լեցուեցաւ։ Եւ Աս-
տուած Երկրի վրայ նայեցաւ, և ահա ապակա-
նած էր, վասն զի երկրի վրայ ամէն մարմին իր
13 ճամբան ապականեր էր։ Եւ Աստուած ըսաւ
Նոյի, Բոլոր մարմինին վերջը հասած է իմ ա-
ջեւս, քանզի երկիր անոնց ‡միջոցաւ անիրա-
ւութեամբ լեցուեցաւ. և ահա ես զանոնք
14 երկրի հետ պիտի ապրեմ։ Դուն քեզի ||խո-
ժաբեր փայտէ տապան մը շինէ. տապանին մէջ
խորշեր շինէ, և զանիկա ներսէն ու դուրսէն
15 ձիւթով ծեփէ։ Եւ այս ձեւով շինեա զանի-
կա. տապանին երկայնութիւնը երեք հարիւր
կանգուն, լայնութիւնը հիսուն կանգուն, և
16 բարձրութիւնը երսուն կանգուն ըլլայ։ Տա-

Գ Յաւտ. 14, 15։
դ Գլ. դ. 9։ Ժէ. 1։ խգ. 40։ դ Թագ. ի. 3։ Առտ. Ժգ. 8։ Ֆժգ. 9։ Ֆիբ. 1։ Մէթ. դ. 8։ Մատ. բ. 6։
է դ Թագ. բ. 11։ Երբ. Ժա. 5։
զ Ղտ. գ. 36։ Երբ. Ժա. 7։ ա Պետ. գ. 20։
* Աչքին առաջ, հանգստութիւն
ը Գլ. գ. 17։ գ. 11։
ժ Գլ. ղ. 10։
ի Գլ. Ժ. 21։

ա Գլ. ա. 28։
բ բ Օր. է. 3, 4։
գ Գտատ. է. 16, 17։ ա Պետ. գ. 19, 20։
* Երբ. չտիրէ։
դ Առտ. հբ. 39։
է Գլ. բ. 21։ բ Օր. իթ. 19։ Առտկ. դ. 18։ Մատ. Ժէ. 19։
զ Տես Թոբ. իգ. 19։ ա Թագ. Ժէ. 11, 29։ բ Թագ. իգ. 16։ Մատ. գ. 6։ Յտկ. ա. 17։
ը Ես. կգ. 10։ Եփես. գ. 30։

ը Գլ. Ժթ. 19։ Եբ. լգ. 12, 13, 16, 17։ Ղտ. ա. 30։ Գտր. է. 46։
† Երէր. Առանք են նոյն ծրնունդներէրը
ը Գլ. է. 1։ Եզեկ. Ժգ. 14, 20։ Հռոմ. ա. 17։ Երբ. Ժա. 7։ բ Պետ. բ. 5։
ժ Գլ. է. 22։
ի Գլ. է. 32։
լ Գլ. է. 1։ Ժ. 9։ Ժգ. 13։ բ Մն. լգ. 27։ Ղտ. ա. 6։ Հռոմ. բ. 13։ գ։ 19։

ե Եզեկ. բ. 17։ իբ. 16։ Ամբ. բ. 8, 17։
ձ Գլ. Ժբ. 21։ Առտ. Ժգ. 2։ լգ. 13, 14։ ծգ. 2, 3։
է Երեմ. ծա. 13։ Եզեկ. է. 2, 3, 6։ Ամոս բ. 2։ ա Պետ. գ. 7։
‡ Երէր. երեսէն
ը Հմր. 17։
|| Կամ, նոճիի

պանին *լուսամուտ շինես, ու զանիկա մէկ
կանգունի չափով լմնցնես վերէն, և տապանին
դուռը մէկ կողմէն դնես. ներքնատուներով, միջ-
նատուներով ու վերնատուներով շինես զանիկա:
17 Եւ ես՝ ահա երկրի վրայ ջրհեղեղ պիտի բե-
րեմ՝ երկինքի տակ կենդանութեան շունչ ու-
նեցող բոլոր մարմինը կորնչելու համար. եր-
18 րի վրայ ինչ որ կայ՝ պիտի սատկի: Բայց քեզի
հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ, ու դուն
պանը պիտի մտնես դուն ու քու որդիներդ,
և կինդ ու որդիներուդ կիները քեզի հետ:
19 Եւ ամէն անասուններէն, ամէն մարմինէն,
զամէնէն երկերկու հատ տապանը բերես, որ-
պէս զի քեզի հետ ողջ մնան. արու և էգ բլ-
20 լան անոնք: Թռչուններէն իրենց տեսակին պէս,
և ընտանի անասուններէն իրենց տեսակին պէս,
երկրի բոլոր սողուններէն իրենց տեսակին պէս,
ամէնէն երկերկու հատ *քեզի պիտի գան ողջ
21 մնալու համար: Եւ դուն առ քեզի ամէն ու-
տելիքներէն որ կ'ուտուին, ու քովդ ժողվէ,
22 որպէս զի քեզի և անոնց ուտելիք ըլլայ: Եւ ը-
րաւ Նոյ *Աստուծոյ իրեն բոլոր պատուիրածին
պէս, նմանապէս ըրաւ:

ԳԼ. Է

1 Նոյ իր ընտանիքով ու ամէն տեսակ կենդանիներով
տապանը կը մտնէ: 17 Ջրհեղեղին սկիզբը և տեւողու-
թիւնը:

Եւ Տէրը ըսաւ Նոյի, *Դուն քու բոլոր
տունովդ տապանը մտիր. վասն զի այս դարուն
մարդոց մէջ էքեզ իմ առջեւս արդար տեսայ:
2 Ամէն *մաքուր անասուններէն քեզի եօթնա-
կան հատ առնես, արու և էգ. իսկ *անմա-
քուր անասուններէն երկերկու հատ՝ արու և
3 էգ: Երկինքի թռչուններէն ալ եօթնական
հատ առնէս, արու և էգ, բոլոր երկրի վրայ
4 անոնց սերունդը ողջ պահելու համար: Վասն
զի եօթը օրէն ետքը երկրի վրայ *քառասուն
օր ու քառասուն գիշեր անձրեւ պիտի բերեմ,
և ամէն էակը զոր ըրի, երկրի վրայէն պիտի
5 ջնջեմ: Եւ *Նոյ Տէրոջը բոլոր իրեն պատուի-
6 րածին պէս ըրաւ: Եւ ջրհեղեղին երկրի վրայ
եղած ատենը Նոյ վեց հարիւր տարեկան էր:
7 Եւ *Նոյ ու իր որդիները և իր կինը ու իր որ-
դիներուն կիները իրեն հետ՝ ջրհեղեղին ջուրե-
8 րուն պատճառաւ տապանը մտան: Մաքուր ա-
նասուններէն ու անմաքուր անասուններէն, և
թռչուններէն ու երկրի վրայ ամէն սողացող-
9 ներէն՝ զոյգ զոյգ արու և էգ տապանին մէջ
Նոյի գացին, ինչպէս Աստուած Նոյի պատուի-
10 րած էր: Եւ եղաւ որ եօթը օրէն հեղը ջրհե-
11 ղեղին ջուրերը երկրի վրայ եկան: Նոյի կեան-
քին վեց հարիւրերորդ տարին, երկրորդ ամիսը,
ամսուն տասնըեօթներորդ օրը, նոյն օրը *մեծ
անդունդին բոլոր աղբիւրները ճեղքուեցան, ու
12 *երկինքի պատուհանները բացուեցան. Ու *եր-
կրի վրայ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր
13 անձրեւ եկաւ: Ճիշդ նոյն օրը *Նոյ և Նոյի ո-
րդիները, Սէմ ու Քամ և Յաբեթ, և Նոյի կի-
նը, ու անոր որդիներուն երեք կիները անոնց
14 հետ տապանը մտան: Ինքնիք, ու բոլոր գազան-
ները իրենց տեսակին պէս, և բոլոր ընտանի ա-
նասունները իրենց տեսակին պէս, ու երկրի
վրայ սողացող բոլոր սողունները իրենց տեսա-
կին պէս, և բոլոր թռչունները իրենց տեսակին
15 պէս, ամէն տեսակ թեւաւոր թռչուն. կենդա-
նութեան շունչ ունեցող ամէն մարմինէն եր-
16 կերկու հատ Նոյի քով *տապանը մտան: Եւ
*պատը մտնողները արու և էգ մտան ամէն
մարմինէն, *ինչպէս Աստուած անոր պատուի-
րեր էր. և Տէրը անոր ետեւէն *պատը գոցեց:
17 Ու երկրի վրայ քառասուն օր ջրհեղեղ եղաւ.
և ջուրերը շատցան ու տապանը վերցուցին, և
18 անիկա երկրէ բարձրացաւ: Եւ ջուրերը զօրա-
ցան ու խիստ շատցան երկրի վրայ. ու *տա-
19 պանը ջուրերուն երեսին վրայ կը պտըտէր: Եւ
ջուրերը երկրի վրայ խիստ շատ զօրացան, ու
բոլոր երկինքին տակ եղող *նամէն բարձր լեռ-
20 նները ծածկուեցան: Ջուրերը տասնըհինգ կան-
գուն վեր բարձրացան, և լեռները ծածկուե-
21 ցան: Ու երկրի վրայ շարժող ամէն մարմին,
*թէ՛ թռչուն, թէ՛ անասուն, թէ՛ գազան և
թէ՛ երկրի վրայ սողացող ամէն սողուն և ա-
22 մէն մարդ մեռան: Ցամաքի վրայ եղող ամէնը՝
որ *կենդանութեան մէջ կենդանութեան շունչ
23 ունէր, ամէնն ալ մեռան: Ու երկրի երեսին
վրայ եղող ամէն էակ ջնջուեցաւ, մարդէն
մինչեւ անասունը, սողունէն մինչեւ երկինքի
թռչունը. անոնք երկրէ ջնջուեցան. ու *միայն
Նոյ մնաց և իրեն հետ տապանին մէջ եղող-
24 ները: *Ու ջուրերը երկրի վրայ հարիւր հիսուն
օր *բարձրացած մնացին":

---

* կամ, յարկ
ג Ելմր. 13: Գլ. է. 4, 21, 22, 23: բ Պետ. բ. 5:
ד Գլ. է. 1, 7, 13: ա Պետ. գ. 20: բ Պետ. բ. 5:
ה Գլ. է. 8, 9, 15, 16:
ו Գլ. է. 9, 15: Տես գլ. բ. 19:
ז Երբ. ժա. 7: Տես նլ. խ. 16:
ח Գլ. է. 5, 9, 16:

——

י Ելմր. 7, 13: Մատ. խգ. 38:
ժէ. 26: երբ: ժա. 7: ա Պետ. գ. 20: բ Պետ. բ. 5:
כ Գլ. զ. 9: Սաղ. լգ. 18, 19: Առակ. ժ. 9: բ Պետ. բ. 9:
ל Ելմր. 8: Ղև. ժա:
מ Ղև. ժ. 10: Եզեկ. խգ. 23:
נ Ելմր. 12, 17:
ס Գլ. զ. 22:
ע Ելմր. 1:
פ Գլ. բ. 2: Առակ. ը. 28: Եզեկ. խգ. 19:
ץ Գլ. ա. 7: ը. 2: Սաղ. հը. 23:
צ Ելմր. 4, 17:
ק Ելմր. 1, 7: Գլ. զ. 18: երբ. ժա. 7: ա Պետ. գ. 20: բ Պետ. բ. 5:
ר Ելմր. 2, 3, 8, 9:
ש Գլ. զ. 20:
ת Ելմր. 2, 3:
א Ելմր. 4, 12:
ב Սաղ. ճդ. 26:
ג Սաղ. ճդ. 6: երեմ. գ. 23:
ד Գլ. զ. 13, 17: Ելմր. 4: Յոբ. խբ. 16: Մատ. խգ. 39: Ղև. ժէ. 27: բ Պետ. գ. 6:
ה Գլ. բ. 7.
ו ա Պետ. գ. 20: բ Պետ. բ. 5: գ. 6:
ז Գլ. բ. 3: Բ-ղբ-ած Ելմր. 11: Գլ. բ. 4ի հետ:
ח Եբր. գօրացան

ԳԼ. Ը

1 Ջուրերը քաշուելով 4 տապանը Արարատ լեռներուն վրայ կը նստի։ 7 Նոյ կ'արձակէ ագռաւը ու աղաւնին. 15 Աստուծոյ հրամանով տապանէն դուրս կ'ելլէ. 20 ուրախ զոհեր կը մատուցանէ, 21 Աստուած այն պահը կ'ընդունի, ու խօսք կուտայ որ մէկիկն ալ երկիրը չանիծէ։

Ե Աստուած յիշեց Նոյը ու անոր հետ տապանին մէջ եղած բոլոր գազանները ու բոլոր անասունները. և Աստուած երկրի վրայ
2 հով մը բերաւ, ու ջուրերը նուազեցան։ Նաև հանդունդին աղբիւրները ու երկինքի պատուհանները գոցուեցան, և երկինքի անձրեւը
3 կտրեցաւ։ Ու երթալով ջուրերը երկրի վրայէն կը քաշուէին, ու հարիւր հիսուն օրէն ետքը
4 ջուրերը քիչցան։ Եւ եօթներորդ ամսուն, ամսուն տասնեւեօթներորդ օրը, տապանը Արարատ
5 լեռներուն վրայ նստաւ։ Եւ ջուրերը երթալով կը քիչնային մինչեւ տասներորդ ամիսը. և տասներորդ ամսուն առաջին օրը լեռներուն գլուխները երեւցան։
6 Ու եղաւ որ քառասուն օրէն ետքը Նոյ իր
7 շինած տապանին պատուհանը բացաւ. Եւ ագռաւը արձակեց, որ ելաւ ու անդին ասդին կը պտրտէր՝ մինչեւ երկրի վրայէն ջուրերուն
8 չորնալը։ Աղաւնին ալ քովէն արձակեց, որպէս զի տեսնէ թէ արդեօք երկրի վրայէն ջու-
9 րերը քիչցա՞ծ են. Բայց աղաւնին իր ոտքին թաթը դնելու տեղ չգտաւ, ու դէպ ի ան՝ տապանը դարձաւ. վասն զի բոլոր երկրի երեսը ջուրեր կային. այն ատեն իր ձեռքը երկնցուց ու առաւ զանիկա, և իր քով տապանին մէջ
10 բերաւ։ Ու եօթը օր ալ սպասեց, և նորէն աղաւնին տապանէն արձակեց։ Ու իրիկուան դէմ
11 աղաւնին անոր եկաւ, և ահա իր բերանը ձիթենիի նոր փրցուած տերեւ մը կար. ուստի Նոյ գիտցաւ որ ջուրերը երկրի վրայէն քիչցած
12 են։ Եւ եօթը օր ալ սպասեց, ու նորէն աղաւնին արձակեց, որ ա՛լ անոր չդարձաւ։
13 Եւ եղաւ որ Նոյէ վեցհարիւր ու մէկ տարին, առաջին ամսուն առաջին օրը, ջուրերը երկրի վրայէն չորցան. և Նոյ տապանին ծածկոցը վերցուց ու նայեցաւ, և ահա երկրի
14 երեսը չորցեր էր։ Ու երկրորդ ամսուն քսանեւեօթներորդ օրը երկիրը չորցաւ։
15 Եւ Աստուած խօսեցաւ Նոյի ու ըսաւ, (16) Տապանէն դուրս ելիր էգուն ու քու կինդ և քու որ-
17 դիներդ և քու որդիներուդ կիները քեզի հետ։
18 Քեզի հետ եղող բոլոր կենդանին ամէն մարմինէն՝ թէ՛ թռչունները, թէ՛ անասունները, և թէ՛ երկրի վրայ սողացող բոլոր սողունները քեզի հետ հանէ, որպէս զի երկրի վրայ բազմանան, ու
19 երկրի վրայ աճին ու շատնան։ Եւ Նոյ ու իր որդիները և իր կինը և իր որդիներուն կիները իրեն հետ ելան. Ամէն անասուն, ամէն սողուն ու ամէն թռչուն, երկրի վրայ ամէն շարժողները իրենց տեսակին պէս տապանէն ելան։
20 Եւ Նոյ սեղան մը շինեց Տէրոջը, ու ամէն մաքուր անասունէն և ամէն մաքուր թռչունէն առաւ, ու սեղանին վրայ ողջակէզներ մատուցի։
21 Եւ Տէրը հանգշ հոտը հոտուբոյս, և Տէրը իր սրտին մէջ ըսաւ, Ալ ասկէ ետև մարդուն համար նորէն երկիրը պիտի չանիծեմ, *քանզի մարդուն խորհուրդը իր մանկութենէն չար է, ոչ ալ նորէն պիտի ջարդեմ
22 ամէն կենդանի հոգին, ինչպէս ըրի։ Քանի որ երկիրը կը մնայ, սերմ ու հունձք, ցուրտ ու տաքութիւն, ամառ ու ձմեռ, և գիշեր ու ցորեկ պիտի չդադարին։

ԳԼ. Թ

1 Նոյ Աստուծմէ կ'օրհնուի։ 5 Մարդասպանութիւնը ատելի կ'արդիլուի։ 8 Աստուծոյ ուխտը, 13 որուն իրեւ նշան՝ ծիածանը կը դրուի։ 18 Նոյի սերունդը կը բազմանայ։ 20 Նոյ այգի կը տնկէ, 21 ու կը գինովնայ, և իր համար որդիէն ծաղր կ'ըլլայ։ 25 Քանան կ'անիծուի։ 26 Սէմ 27 ու Յաբեթ կ'օրհնուին։ 29 Նոյի մահը։

Ե Աստուած օրհնեց Նոյը ու անոր որդիները, և ըսաւ անոնց, Աճեցէք ու շատցէք,
2 ու երկիրը լեցուցէք. Եւ Ձեր վախը ու երկիւղը երկրի բոլոր գազաններուն վրայ, ու երկինքի բոլոր թռչուններուն վրայ պիտի ըլլայ. անոնք երկրի վրայ բոլոր շարժողներուն հետ, ու ծովու բոլոր ձուկերուն հետ ձեր ձեռքը տրուած են։ Ամէն շարժուն կենդանին ձեզի կերակուր ըլլայ. Հասկը ձեզի Էրանջարի պէս
4 տուի։ Բայց միսը ողջութիւնովը, այսինքն անոր արիւնովը, չուտէք։ Եւ անշուշտ ձեր կեանքին համար արիւններդ պիտի խնդրեմ։ Ամէն գազանին ձեռքէն ու Ամարդուն ձեռքէն պիտի խնդրեմ զայն. մարդուն կեանքը Ուղղօրը ձեռքէն պիտի խնդրեմ։ Քանի որ մարդու արիւն թափէ, իր արիւնն ալ մարդէ պիտի թափուի. Էքանզի Աստուած իր պատկերին պէս ստեղծեց
7 մարդը։ Եւ դուք Աճեցէք ու շատցէք, երկրի վրայ բազմացէք ու անոր մէջ շատցէք։

— Գլ. ԺԲ. 29։ ել. բ. 24։ ա Թագ. ա. 19։
Բ ել. ժգ. 21։
Գ Գլ. է. 11։
Դ Ծար. ա. 37։
Ե Գլ. է. 24։
Զ Գլ. գ. 16։
Է Գլ. է. 13։
Ը Գլ. է. 15։
Թ Գլ. ա. 22։
Ժ Գն. ժա։
Ի Գն. ա. 9։ եզեկ. ի. 41։ բ կոր. բ. 15։ եփես. և. 2։
Լ Գլ. գ. 17։ գ. 17։
Խ կա՞մ, թէև
Ծ Գլ. գ. 5։ Յոբ ժգ. 4։ ժե. 14։ Մաղ. ծա. 5։ երեմ. ժէ. 9։ Մատ. ժե. 19։ Հռոմ. ա. 21։ գ. 23։
Կ Գլ. Թ. 11, 15։
Հ ել. ծգ. 9։
Ձ երեմ. լգ. 20, 25։ ——
— Գլ. ա. 28։ Հմր. 7, 19։ Գլ. ժ. 32։
Բ Գլ. ա. 28։ Ովս. բ. 18։
Գ բ Օր. ժբ. 15։ ժգ. 3, 9, 11։ Գոր. ժ. 12, 13։
Դ Հռոմ. ժգ. 14, 20։ ա կոր. ժ. 23, 26։ կող. բ. 16։ ա Տիմ. գ. 3, 4։
Ե Գլ. ա. 29։
Զ Գն. ժէ. 10, 11, 14։ ԺԹ. 26։ բ Օր. ժբ. 23։ ա Թագ. ժգ. 34։ Գոր. ժե. 20, 29։
Է ել. խա. 28։
Ը Գլ. գ. 9, 10։ Մաղ. Թ. 12։
Թ Գոր. ժէ. 26։
Ժ ել. խա. 12, 14։ Գն. խգ. 17։ Մատ. խգ. 52։ Յայտ. ժգ. 10։
Ի Գլ. ա. 27։
Լ Հմր. 1, 19։ Գլ. ա. 28։

8 Եւ Ադամած խօսեցաւ Նոյի ու անոր որ-
9 դիներուն անոր հետ՝ ըսելով, Եւ ես Ահա
ձեզի հետ ու ձեզմէ ետքը ձեր սերունդին հետ
10 Ի՛մ ուխտս պիտի հաստատեմ; եւ ձեզի հետ ե-
ղող ամէն շնչաւոր կենդանիին հետ, թէ՛
թռչունին, թէ՛ անասունին եւ թէ՛ ձեզի հետ
եղող երկրի ամէն գազանին հետ, տապանէն
ելածներուն ամէնուն հետ, ու երկրի բոլոր ա-
11 նասուններուն հետ: Եւ հաստատեմ իմ ուխտս
պիտի հաստատեմ; որ մէյմըն ալ ամէն մար-
մին ջրհեղեղին ջուրերէն չկորսուի. ոչ ալ նո-
րէն ջրհեղեղ ըլլայ երկիրը աւրելու համար:
12 Եւ ըսաւ Ադամած, Ի՛մ ու ձեր մէջտեղ, և
ձեզի հետ եղող ամէն շնչաւոր կենդանիին
մէջտեղ յաւիտենական դարերու համար ըրած
13 ուխտիս նշանը այս է. Իմ աղեղս ամպին մէջ
պիտի դնեմ, և ան պիտի ըլլայ իմ ու երկրի
14 մէջտեղ եղած ուխտին նշանը: Եւ պիտի ըլլայ
որ՝ երբ երկրի վրայ ամպ բերեմ, աղեղը ամ-
15 պին մէջ պիտի տեսնուի. Եւ Ի՛մ ու ձեր մէջ-
տեղ, ու ամէն մարմինէն ամէն շնչաւոր կեն-
դանիին մէջտեղ եղած իմ ուխտս պիտի յիշեմ:
և մէյմըն ալ ամէն մարմինը կորսնցնելու հա-
16 մար ջուրերը հեղեղ պիտի չըլլան: Եւ աղեղը
ամպին մէջ պիտի ըլլայ, ու անոր պիտի նայիմ,
որպէս զի Ադամածոյ՝ ու երկրի վրայ եղող ա-
մէն մարմինէն բոլոր կենդանի անասունին մէջ-
17 տեղ եղած յաւիտենական ուխտը յիշեմ: Եւ
Ադամած Նոյի ըսաւ, Ա՛յս է այն ուխտին նը-
շանը զոր ես հաստատեցի իմ ու երկրի վրայ
եղող ամէն մարմինին մէջտեղ:
18 Եւ Նոյի որդիները որոնք տապանէն ելան,
Սէմ, Քամ ու Յաբեթ էին. և Քամ Քանա-
19 նու հայրն էր: Ա՛յս երեքը Նոյի որդիներն էին,
և ասոնցմէ բոլոր երկիր տարածուեցան:
20 Եւ Նոյ սկսաւ Երկիրը դարձել, ու այգի
21 տնկեց. Եւ գինին խմեց ու *գինովցաւ, և իր
22 վրանին մէջ մերկացաւ: Ու Քանանու հայրը
Քամ իր հօրը մերկութիւնը տեսաւ, ու դուրս
23 ելաւ իր երկու եղբայրներուն պատմեց: Եւ Սէմ
ու Յաբեթ հանդերձ առին, և իրենց երկուքին
ուսերուն վրայ դրին, ու ետ ետ երթալով իրենց
հօրը մերկութիւնը ծածկեցին. և իրենց երեսը
ետևնուն դարձած ըլլալով իրենց հօրը մերկու-
24 թիւնը չտեսան: Եւ Նոյ իր գինիէն արթննա-
լով իր պզտիկ որդւոյն իրեն ըրածը իմացաւ.
25 Ու ըսաւ, Անիծեալ ըլլայ Քանան. Ծառա-
26 ներու ծառայ ըլլայ իր եղբայրներուն: Նաև ը-
սաւ, Օրհնեալ ըլլայ Սէմի Տէր Ադամածը,
27 և Քանան *անոր ծառան ըլլայ: Ադամած թող
ընդարձակէ Յաբեթը, ու Սէմի վրաններուն բնա-
կի, և Քանան *անոր ծառան ըլլայ:
28 Ու Նոյ ջրհեղեղէն ետքը երեք հարիւր յի-
29 սուն տարիապրեցաւ: Եւ Նոյի բոլոր օրերը ին
հարիւր յիսուն տարի եղան, ու մեռաւ:

ԳԼ. Ժ

1 Նոյի ծնունդները: 2 Յաբեթի որդիքը: 6 Քամի որդիքը: 8 Ներբովթ առաջին թագաւորը: 21 Սէմի որդիքը:

Եւ Նոյի որդիներուն, Սէմի, Քամի ու Յաբեթի, ծնունդներն ասոնք են. ու ջրհեղեղէն ետքը *անոնց որդիներ ծնան:
2 Յաբեթի որդիները Գոմեր, Մագոգ, Մադա, Յաւան, Թուբէլ, Մոսոք ու Թիրաս էին:
3 Եւ Գոմերի որդիները Ասքանազ, Րիփաթ ու
4 Թորգոմա էին: Եւ Յաւանի որդիները Եղիսա,
5 Թարսիս, Կիտացիք ու *Դոդացիք էին: Ազգե-
րուն կղզիները իրենց երկիրներովը, ամէն մէկը
իր լեզուին պէս, ազգերուն մէջ իրենց տոհմե-
րովը ասոնցմէ բաժնուեցան:
6 Եւ Քամի որդիները Քուշ, Մեսրեմ, Փութ
7 ու Քանան էին: Եւ Քուշի որդիները Սաբա,
Եւիլա, Սաբաթա, Ռեգմա ու Սեբեթաքա էին:
Եւ Ռեգմայի որդիները Սաբա ու Դեդան էին:
8 Եւ Քուշ ծնաւ Ներբովթը. ասիկա սկսաւ
երկրի վրայ զօրաւոր ըլլալ: Ասիկա Տէրոջը առ-
ջեւ զօրաւոր Որսորդ մըն էր. անոր համար
կ'ըսուի, Տէրոջը առջեւ Ներբովթի պէս զօրա-
10 ւոր որսորդ: Եւ Էր թագաւորութեան սկիզբը
Բաբելոն և Արեք ու Ակքադ և Քալանէ էր
11 Սենաար երկրին մէջ: Ա՛յն երկրէն †Ասորեստան
գնաց, ու Նինուէն և Ռոոովթ քաղաքը ու
12 Քալան շինեց. Նինուէի ու Քալայի մէջտեղ
Ռեսէնն ալ շինեց. ասիկա մեծ քաղաք մըն էր.
13 Եւ Մեսրեմ ծնաւ Լուդացիները, Անամա-
14 ցիները, Լաբացիները, Նեփթուքացիները, Պա-
թրուսեացիները ու Քասղուքացիները (Որմէկ
15 Փղշտացիք ելան) ու Կափթորացիները: Եւ
Քանան ծնաւ իր անդրանիկը Սիդոնը, նաև
16 Քեթը, Յեբուսացին, Ամորհացին, Գերգե-
17 սացին, Խեւացին, Արուկեցին, Ասենացին,
18 Արուադացին, Սամարացին և Ամմաթացին. ու
19 ետքը Քանանացւոց ցեղերը սփռուեցան: Եւ
Քանանացւոց սահմանը, Սիդոնէ Գերարա անց-
նելով մինչեւ Գազա, Սոդոմ ու Գոմոր, և Ադ-
20 մա ու Սեբոյիմ, մինչեւ Լասա էր: Քամի որ-
դիները, իրենց տոհմերովը, իրենց լեզուներովը,
իրենց երկիրներուն ու ազգերուն մէջ ասոնք են:

Ե՛ Ասիրացիներ, Ե՛ Ասիրացիներ, Ե՛ Ասիրացիներ,

21 Եւ Յաբեթի մեծ եղբօրը Սէմի ալ, որ Եբե-
րին բոլոր որդիներուն Հայրն էր, ուրիշներ ծնան։
22 ՀՍէմի որդիները եղան՝ Ասուր, Արփաքսադ,
23 Ղուդ ու Արամ էին։ Եւ Արամի որդիները
24 Հուս, Հուլ, Գաթեր ու Մաշ էին։ Եւ Արփաք-
25 սադ ծնաւ ՀՍաղան, և Սաղա ծնաւ Եբերը։ Ու
ՀԵբերի երկու որդի ծնան. մէկուն անունը *Փա-
ղէկ էր, քանդի երկիրը անոր օրերը բաժնուեցաւ.
26 և անոր եղբօրն անունը Յեկտան էր։ Ու Յեկ-
տան ծնաւ Եղմոդադը, Սաղափը, Ասար-
27 մաթը, Յարաքը, Ադորամը, Ուզալը, Դեկ-
28 լան, Գերաղը, Աբիմաելը, Սափան, Ոփիրը,
29 Եւիլան ու Յովբաբը. ամէն ասոնք Յեկտա-
30 նի որդիներն էին։ Եւ ասոնց բնակութիւնը ե-
ղաւ Մեսայէ մինչեւ Սոփեր, արեւելեան լե-
31 ռնաշխարհը։ Սէմի որդիները, իրենց տոհմերով, իրենց
լեզուներով, իրենց երկիրներուն մէջ իրենց
32 ազգերով ասոնք են։ Ե՛նոյի որդիներուն տոհ-
մերը, իրենց ծնունդներուն ու ազգերուն հա-
մեմատ, ասոնք են. և ջրհեղեղէն ետքը ազգերը
ՃասոնցմՀ տարածուեցան երկրի վրայ։

ԳԼ. Ժ.Ա.

1 Աշխարհի մէջ մէկ լեզու խօսուիլը։ 3 Աշտարակին շինութիւնը, 6 և լեզուաց խառնակութիւնը։ 10 Սէմի ազգաբանութիւնը։ 27 Աբրամի հօրը Թարայի ազգաբանութիւնը։ 31 Թարա Ուր քաղաքէն ելլելով Խառան կ'երթայ։

Եւ բոլոր երկրի լեզուն մէկ, ու խօսուածքը մէկ էր։ Ու եղաւ որ երբ ՀարեւելքէՀն կը
2 չուէին, Սենաար երկրին մէջ դաշտ մը գտան
3 ու հոն բնակեցան։ Եւ իրարու ըսին, Եկէք ա-
ղիւաներ շինենք ու զանոնք կրակով եփենք։ Եւ
աղիւաները անոնց քարի տեղ եղան, ու ձիւթը
4 անոնց ցեխի տեղ եղաւ։ Եւ ըսին, Եկէք մեզի
քաղաք մը ու աշտարակ մը շինենք, Հորուն
գլուխը մինչեւ երկինք հասնի, և մեզի անուն
առնանք, որ չըլլայ Թէ բոլոր երկրի վրայ
5 ցրուինք։ Եւ ՀՏէրը մարդոց որդիներուն շինած
6 քաղաքն ու աշտարակը տեսնելու իջաւ։ Եւ
Տէրը ըսաւ, Ահա Հասոնք մէկ ժողովուրդ են,
ու Համիսուն լեզուն մէկ է. և ասիկա շինելու
սկսեցին. ու Հհիմա ինչ որ շինել կը խորհին,
7 անոնցմէ պիտի չարգիլուի։ ԵԿէկէք, իջնենք, և
անոնց լեզուն հոն խառնակենք, որպէս զի Հա-
8 մէն մէկը իր բնկերին լեզուն չհասկնայ։ Եւ
Տէրը անկէ Հբոլոր երկրի երեսը Ճցրուեց զանոնք.
9 ու քաղաքը շինելէն դադրեցան։ ԱՆոր հա-
մար անոր անունը *Բաբելոն կոչուեցաւ, Ճքանզի
Տէրը հոն բոլոր երկրի լեզուն խառնակեց.
և Տէրը անկէ բոլոր երկրի երեսը Ճցրուեց զանոնք։

10 ՍՍէմի ծնունդները սասնք են. Սէմ Հարիւր
տարեկան էր երբ ծնաւ Արփաքսադը ջրհեղե-
11 ղէն երկու տարի ետքը։ Եւ Սէմ Արփաքսադը
ծնանելէն ետքը հինգ Հարիւր տարի ապրեցաւ,
12 և տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ Արփաք-
սադ երեսունըՀինգ տարի ապրեցաւ, Հու ծնաւ
13 Սաղան։ Եւ Արփաքսադ Սաղան ծնանելէն
ետքը չորս Հարիւր երեք տարի ապրեցաւ, և
14 տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ Սաղա երե-
15 սուն տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Եբերը։ Եւ
Սաղա Եբերը ծնանելէն ետքը չորս Հարիւր
երեք տարի ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղջիկ-
16 ներ ծնաւ։ ԺԵբեր երեսունըչորս տարի ապ-
17 րեցաւ, և ծնաւ Փաղէկը։ Եւ Եբեր Փաղէկը
ծնանելէն ետքը չորս Հարիւր երեսուն տարի
18 ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ
Փաղէկ երեսուն տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ
19 Ռագաւը։ Եւ Փաղէկ Ռագաւը ծնանելէն ետ-
քը երկու Հարիւր ինը տարի ապրեցաւ, և
20 տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ Ռագաւ ե-
րեսուներկու տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Սե-
21 րուգը։ Եւ Ռագաւ Սերուգը ծնանելէն ետքը
երկու Հարիւր հօթը տարի ապրեցաւ, և տղաք-
22 ներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ Սերուգ երեսուն
23 տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Նաքորը։ Եւ Սե-
րուգ Նաքորը ծնանելէն ետքը երկու Հարիւր
տարի ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ
24 ծնաւ։ Եւ Նաքոր քսաներինը տարի ապրեցաւ,
25 ու ծնաւ ՀԹարան։ Եւ Նաքոր Թարան ծնա-
նելէն ետքը Հարիւր տասներինը տարի ապրե-
26 ցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։ Եւ Թա-
րա եօթանասուն տարի ապրեցաւ, ու Հծնաւ
Աբրամը, Նաքորը և Առանը։

27 Եւ Թարայի ծնունդները սասնք են. Թարա
ծնաւ Աբրամը, Նաքորը ու Առանը. և Առան
28 ծնաւ Ղովտը։ Եւ Առան մեռաւ իր Հօրը Թա-
րայի առջեւ իր ծննդեան երկրին, Քաղդէացւոց
29 Ուր քաղաքին, մէջ։ Եւ Աբրամ ու Նաքոր ե-
րկուքն ալ կիներ առին. Աբրամի կնոջ անունը ՅՍարա
էր, եւ Նաքորի կնոջ անունը ՂՄելքա՝ աղ-
ջիկը Առանի, որ Մելքայի ու Յեսքայի Հայրն
30 էր։ Եւ ՃՍարա ամուլ էր ՝՝ չէր ծնաներ։
31 Եւ Թարա ՙիր որդին Աբրամը ու իր թոռը
Առանի որդին Ղովտը և իր որդւոյն Աբրամի
կինը, իր Հարսը Սարան, առաւ ու անոնց Հետ
ՙԿաղդէացւոց Ուր քաղաքէն ելաւ ՂդէպՀ ի Քա-
նանու երկիրը երթալու Համար. ու եկան մին-
32 չեւ Խառան, և հոն բնակեցան։ Ու Թարայի
օրերը երկու Հարիւր հինգ տարի եղան. և
Թարա Խառանի մէջ մեռաւ։

ՃՄն. ա. 17, և ին։
ԴԼ. ժա. 12։
ա ՄՆ. ա. 19։
* Այսինքն, բաժանում
ՀՀմր. 1։
ԶԼ. Բ. 19։

——

ՠԼ. ժգ. 11։ բ Թագ. գ. 2։ ա ՄՆ. ժգ. 6։

ՃԲ Օր. ա. 28։
ՃԼ. ժբ. 21։
ՠԼ. Բ. 19։ Գոր. ժէ. 26։
ՀՀմր. 1։
Սաղ. բ. 1։
ԶԼ. ա. 26։ Սաղ. բ. 4։ Գոր. բ. 4, 5, 6։
ՠԼ. խբ. 23։ բ Օր. իբ. 49։ Երեմ. Ե. 15։ ա Կոր. ժգ. 2, 11։
ՃԼ. ժ. 25, 32։
ՃՂ.ա. ա. 51։
* Այսինքն, խառնակութիւն
ՠ ա Կոր. ժգ. 23։
ՠԼ. ժ. 22։ ա ՄՆ. ա. 17։
ՠ Տես. Ղ.ա. գ. 35։
ՃՄն. ա. 19։
ՃՂ.ա. գ. 34։
Հ Յես. իգ. 2։ ա ՄՆ. ա. 26։
Ձ ԳԼ. ԺԷ. 15։ Ի. 12։
ՂԼ. իբ. 20։
ՃԼ. ժգ. 1, 2։ ժբ. 11, 12։
ՀԼ. ժբ. 1։
Ձ Նէեմ. Բ. 7։ Գոր. է. 4։
ՂԼ. ժ. 19։

——

ԳԼ. ԺԵ

1 Աստուած կը կանչէ Աբրամը, ու կ'օրհնէ զանիկա։ 4 Աբրամ Ղոտին հետ Խառանէ կ'ելլէ։ 6 Քանանու երկրին կ'անցնի։ 7 Այն երկիրը սեղիքի մէջ իրեն կը խոստացուի։ 10 Աբրամ սովի պատճառով Եգիպտոս կ'երթայ։ 11 Վախնալով իր կնոջ համար՝ ասոնթեամբ իր քոյրը ըսել կը ձեւացնէ։ 14 Փարաւոն իր քով բերել կու տայ Սարան, և պատժուելով նա կը դարձնէ։

Եւ ՚Տէրը ըսաւ Աբրամի, Դուս երկրէդ և քու ազգականներէդ ու քու Հօրդ տունէն գնա
2 այն երկիրը՝ որ ես քեզի պիտի ցուցնեմ։ Եւ քեզ մեծ ազգ պիտի ընեմ, ես քեզ պիտի օրհնեմ, և քու անունդ պիտի մեծցնեմ։ Դուն
3 դուն *օրհնեալ պիտի ըլլաս։ Եւ քեզ օրհնողները պիտի օրհնեմ, ու քեզ անիծողները պիտի անիծեմ։ ու Երկրի բոլոր ազգերը քեզ-
4 մով պիտի օրհնուին։ Եւ Աբրամ գնաց ինչպէս Տէրը անոր ըսեր էր. Ղոտ ալ անոր հետ գնաց. ու Աբրամ եօթանասունըհինգ
5 տարեկան էր երբ Խառանէ ելաւ։ Եւ Աբրամ իր կինը Սարան ու իր եղբօրորդին Ղոտը, և իրենց բոլոր ստացուածքը և Խառանի մէջ Ընթենց ստացած հոգիները առնելով ելան որ Քանանու երկիրը երթան. և Քանանու
6 երկիրը եկան։ Եւ Աբրամ այն երկրէն մինչեւ Սիւքեմի տեղը, Մինչեւ Մօրէի կաղնին, Քանացաւ. և էյն ատեն Քանանացիները կային այն
7 երկրին մէջ։ ԵՒնե Տէրը երեւցաւ Աբրամի ու ըսաւ, Քու սերունդիդ պիտի տամ այս երկիրը։ Եւ հոն Ֆաւեղան շինեց Տէրոջը որ իրեն երեւ-
8 ցաւ։ Եւ անկէ դէպ ի Բեթէլի արեւելեան կողմը եղող լեռը չուեց, ու իր վրանը բացաւ, Բեթէլը արեւմտեան կողմը ու Գային արեւելեան կողմը ունենալով. և հոն Տէրոջը սեղան
9 շինեց, ու Տէրոջը անունը կանչեց։ Եւ Աբրամ միշտ Դէպ ի Հարաւ կը չուէր։

10 Ու Յայն երկրին մէջ սով եղաւ. և Աբրամ Եգիպտոս իջաւ հոն պանդխտանալու համար. վասն զի Յայն երկրին մէջ սովը սաստիկ էր։
11 Ու եղաւ որ երբ Եգիպտոս մտնելու մօտեցաւ, իր կնոջ Սարայի ըսաւ, Ահա գիտեմ որ դուն
12 Գեղեցիկ տեսքով կին մըն ես. Եւ պիտի ըլլայ որ երբ Եգիպտացիք քեզ տեսնեն, պիտի ըսեն, Սիկա անոր կինն է. ու Ոնս պիտի մեռ-
13 ցընեն, բայց քեզ ողջ Թողուն. Ենորհք ըրէ, ըսէ թէ դուն իմ Քոյրս ես. որպէս զի քու պատճառուդ ինծի ազէկ ըլլայ, ու քու պատ-
14 ճառուդ իմ անձս ապրի։ Եւ եղաւ որ երբ Աբրամ Եգիպտոս մտաւ, Եգիպտացիք Տեսան
15 կինը, որ շատ գեղեցիկ էր։ Փարաւոնի իշխաններն ալ տեսան, ու գովեցին զանիկա Փարաւոնի առջեւ. և կինը ՚Փարաւոնի տունը առ-
16 նուեցաւ։ Եւ Տանոր համար Աբրամի բարիք ըրաւ. ու անիկա ոչխարներ ու արջառներ, և էշեր ու ծառաներ և աղախիններ ու էգ էշեր և
17 ուղտեր ունեցաւ։ Եւ Տէրը ՚մեծ հարուածներով զարկաւ Փարաւոնը ու անոր տունը՝ Աբ-
18 րամի կնոջ Սարայի համար։ Եւ Փարաւոն կանչեց Աբրամը, ու ըսաւ, ՚Այս ի՞նչ է որ ինծի ըրիր. ինչո՞ւ ինծի չյայտնեցիր թէ սիկա քու
19 կինդ է. Ինչո՞ւ համար, Սիկա քոյրս է, ըսիր և *էս ինձ որ զանիկա ինծի կին պիտի առնէի. բայց հիմա ահա կինդ. առ ու գնա։ Եւ ՚Փա-
20 րաւոն էր մարդոցը պատուիրեց անոր համար. ու զանիկա իր կնոջմով ու իր բոլոր ստացուածքով ղրկեցին։

ԳԼ. ԺԳ

1 Աբրամ ու Ղոտ Եգիպտոսէ կը դառնան. 7 հովիւներուն անհաւանութեանը համար իրարմէ կը բաժնուին։ 10 Ղոտ Սոդոմ կ'երթայ։ 14 Աբրամի եղած խոստմանը։ 18 Աբրամ Քեբրոն երթալով հոն սեղան կը շինէ։

Եւ Աբրամ իր կնոջմով ու իր բոլոր ունեցածներով Եգիպտոսէ դէպ ի Քանան ՚Հարա-
2 ւակողմը ելաւ, ու Ղոտ ալ իրեն հետ։ Եւ Աբրամ շատ Հարուստ էր անասուններով, ար-
3 ծաթով ու ոսկիով։ Եւ իր *ճամբովը հետզհետէ գնաց *Հարաւային կողմէն մինչեւ Բեթէլ, այն տեղը ուր էր առաջ իր վրանը, Բեթէլի ու
4 Գային մէջտեղ, *Այն սեղանին տեղը որ հոն առաջ շիներ էր. և Աբրամ հոն ՚Տէրոջը անունը կանչեց։

5 Եւ Աբրամի հետ գացող Ղոտն ալ ոչ-
6 խարներ ու արջառներ ու վրաններ ունէր։ Եւ *Այն երկիրը բաւական չէր անոնց որ միասին բնակին. քանզի անոնց ստացուածքը շատ ըլ-
7 լալով՝ չէին կրնար միասին բնակիլ։ Եւ Աբրամի անասուններուն հովիւներուն ու Ղոտի անասուններուն հովիւներուն միջեւ էվէճ կար. և *Այն ատեն Քանանացիները ու Փերեզացիները կը բնակէին այն երկրին մէջ։ Եւ Աբ-
8 րամ ըսաւ Ղոտին, Կ'աղաչեմ քեզի, Ընդ ու քու միջեւդ, և իմ հովիւներուս ու քու հովիւներուդ միջեւդ վէճ չըլլայ, վասն զի *մենք
9 եղբայր ենք։ Ընդոլոր երկիրը քու առջեւդ չէ՞.

— Գլ. ԺԵ. 7։ Նեհեմ. Թ. 7։ Ես. խա. 2։ Գոր. է. 3։ Եբր. Ժա. 8։
Բ Գլ. ԺԷ. 6։ Ժը. 18։ ը Օր. խզ. 5։ դ Թագ. գ. 8։
Գ Գլ. խդ. 35։
Դ Գլ. իը. 4։ Գաղ. գ. 14։
Ե ԵՔԷ. օրհնութիւն
Զ Գլ. ԺԷ. 29։ Ել. խզ. 22։ Թուա. խդ. 9։
Է Գլ. Ժբ. 18։ իբ. 18։ խզ. 4։ Սապ. հբ. 17։ Գոր. գ. 25։ Գաղ. գ. 8։
Ը Գլ. Ժա. 31։
Թ Գլ. Ժզ. 14։
Ժ ը Օր. Ժա. 30։ Գատ. է. 1։
Ժա Եբր. Ժա. 9։
Ժբ Գլ. Ժ. 18, 19։ Ժգ. 7։
Ժգ Գլ. ԺԷ. 1։
Ժդ Գլ. Ժգ. 15։ ԺԷ. 8։ Սապ. Ճհ. 9, 11։
Ժե Գլ. Ժգ. 4։
Ժզ Գլ. Ժգ. 4։
Ժէ Գլ. Ժգ. 3։
Ժը Գլ. խզ. 1։
Ի Սապ. Ճհ. 13։
Իա Գլ. խգ. 1։
Իբ Հմր. 14։ Գլ. խզ. 7։
Իգ Գլ. ի. 11։ խզ. 7։
Իդ Գլ. ի. 5, 13։ Տես խզ. 7։
Իե Գլ. ւԲ. 7։ Մատթ. Ե. 28։
Իզ Գլ. ի. 2։
Իէ Գլ. ի. 14։
Իը Գլ. ի. 18։ ա Մն. Ժզ. 21։ Սապ. Ճհ. 14։ Եբր. Ժգ. 4։
Իթ Գլ. ի. 9։ խզ. 10։
Լ Առակ. խա. 1։ ——
— Գլ. ԺԸ. 9։
Բ Գլ. խզ. 35։ Սապ. ՃԺԳ. 3։ Առակ. Ժ. 22։
Գ Գլ. ԺԸ. 8, 9։
Դ Գլ. ԺԸ. 7, 8։
Ե Սապ. ՃԺզ. 17։
Զ Գլ. լզ. 7։
Է Գլ. խզ. 20։
Ը Գլ. ԺԸ. 6։
Թ ա Կոր. զ. 7։
Ժ Տես գլ. Ժա. 27, 31։ Ել. Բ. 13։ Սապ. Ճլգ. 1։ Գոր. է. 26։
Ժա Գլ. ի. 15։ լզ. 10։

կ'աղաչեմ, զառուէ ինծմէ. Եթէ դո՛ն ձախ
կողմը երթաս, ես աջ կողմը կ'երթամ, և եթէ
10 աջ կողմը երթաս, ես ձախ կողմը կ'երթամ: Եւ
Ղովտ իր աչքերը վեր վերցուց, ու Յորդանա-
նու ամէն կողմը նայեցաւ՝ որ ամէն տեղ ջը-
ուած էր, (Տէրը Սոդոմը ու Գոմորը կորնչնե-
լէն առաջ մինչեւ Սեգովր Տէրոջը դրախտին
11 պէս, Եգիպտոսի երկրին պէս էր:) Եւ Ղովտ
Յորդանանու բոլոր կողմը ընտրեց իրեն, ու
Ղովտ դէպ ի արեւելք չուեց. և իրարմէ զատ-
12 ուեցան: Աբրամ Քանանու երկրին մէջ բնա-
կեցաւ. Ղովտ ալ Դաշտի քաղաքներուն մէջ
բնակեցաւ, ու Նիր վրանը Սոդոմի քով բացաւ:
13 Եւ Սոդոմի մարդիկը (խիստ չար ու մեղաւոր
էին Տէրոջը առջեւ:

14 Եւ Տէրը Աբրամի ըսաւ, Ղովտի *անկէ
զատուելէն ետքը, Հիմա աչքերդ վեր վերցուր,
ու քու եղած տեղէդ Դէպ ի հիւսիս ու հա-
րաւ և դէպ ի արեւելք ու արեւմուտք նայէ.
15 Վասն զի այդ բոլոր երկիրը զոր կը տեսնես,
Ձքեզի ու "քու սերունդիդ պիտի տամ յաւիտ-
16 եան: Եւ Ձքու սերունդդ երկրի փոշիին պէս
անկէ՛ պիտի ընեմ: այնպէս որ եթէ մէկը երկրի
փոշին կրնայ համրել, քու սերունդդ ալ համ-
17 րուի: Ելիր, այդ երկիրը պտրտէ անոր երկայ-
նութեանը ու լայնութեանը համեմատ. քանզի
18 զանիկա քեզի պիտի տամ: Եւ Աբրամ վերցուց
իր վրանը, ու եկաւ Ու բնակեցաւ Մամբրէի
կաղնիներուն մէջ, Որ Քեբրոնի մէջ է, և հոն
սեղան շինեց Տէրոջը:

ԳԼ ԺԴ.

1 Ձորս թագաւորներուն՝ հինգ թագաւորներու հետ
բռած պատերազմը: 11 Ղովտ գերի կ'առնուի, 14 ու Աբ-
րամ զանիկա կ'ազատէ: 18 Մելքիսեդեկ Աբրամը
կ'օրհնէ. 20 Աբրամ ալ անոր տասանորդ կու տայ. 22 ա-
ռած ասորին իրեն հետ եղողներուն բաժին տալէն ետքը,
ձեացածը Սոդոմի թագաւորին ետ կու տայ:

Ու եղաւ որ "Ամենաբի Ամրափոդ թա-
գաւորին, Եղլասարի Արիովք թագաւորին,
Եղեամի Քոդողագոմոր թագաւորին և Գոյիմի
2 թագդաղ թագաւորին ժամանակները, Պատե-
րազմ Սոդոմի Բարա թագաւորին հետ և Գոմորի
Բարսա թագաւորին հետ, †Ադմայի Ամենաբ
թագաւորին հետ և Սեբոյիմի Սեմեբեր թագա-
ւորին հետ ու Բաղայի (այսինքն ՀՍեգովրի)
3 թագաւորին հետ պատերազմեցան: Ամէնը ա-
մէնը ժողվուեցան Սիդդիմ ձորին մէջ, Որ է
4 Աղի ծովը: Տասներկու տարի Քոդողագոմորի
ծառայութեան ներքեւ էին, ու երեքտասաներորդ
5 տարինապստամբ եղան: Եւ չորեքտասաներորդ
տարին Քոդողագոմոր ու իրեն հետ եղող թա-
գաւորները եկան, ու †Աստարովթ-կառնայիմի
մէջ եղող ՊՌափայիները, ու Ջամի մէջ
Զուզեցիները, և Շաւէ Կարիաթեմի մէջ Է-
6 միները, Եւ Հորեցիները իրենց Սէիր լեռանը
վրայ՝ մինչեւ անապատին քով եղող *Էլփա-
7 ռանը զարկին: Եւ դարձան ու եկան †Են-
մասեփաթ, այսինքն Կադէս. և Ամաղեկացւոց
բոլոր նահանգը, ու ԹԱսասանթամարի մէջ բը-
8 նակող Ամորհացիներն ալ զարկին: Եւ Սոդոմի
թագաւորը, ու Գոմորի թագաւորը, և Ադմայի
թագաւորը, ու Սեբոյիմի թագաւորը, և Բա-
ղայի (այսինքն Սեգովրի) թագաւորը ելլելով
Սիդդիմ ձորին մէջ անոնց հետ պատերազմելու
9 շարուեցան, Այսինքն Եղամի Քոդողագոմոր թա-
գաւորին հետ, և Գոյիմի Թագդաղ թագաւո-
րին հետ, և Ամենաբի Ամրափաղ թագաւորին
հետ, և Եղլասարի Արիովք թագաւորին հետ,
10 այս չորս թագաւորը այն հինգին հետ: Եւ Սիդ-
դիմ ձորը †նաւթի հորերով լեցուն էր. և Սո-
դոմի ու Գոմորի թագաւորները փախան, և հոն
11 իյնկան. ու մնացածները լեռը փախան: Եւ ա-
նոնք հՍոդոմի ու Գոմորի ամէն բարիքը, ու ա-
12 նոնց բոլոր պաշարները առին ու գացին: Եւ
ՅՍոդոմի մէջ բնակող Աբրամի *եղբօրորդին
Ղովտը ու անոր բոլոր բարիքը առին ու գացին:
13 Եւ փախստական մը եկաւ, ու այս բաները
երթայեցի Աբրամի պատմեց. և †անիկա նստող
ու Ամների եղբօրը Ամորհացի Մամբրէի կաղնի-
ներուն մէջ կը բնակէր. վասն զի †ասոնք Աբ-
րամի հետ դաշնակից էին: Եւ Աբրամ երբ †իր
եղբօրը գերի առնուիլը լսեց, Նիր տան մէջ
ծնած երեք հարիւր տասնըութ կրթուած ծա-
ռաները հանեց, ու անոնց ետեւէն հասաւ Դան-
15 չեւ Դան: Եւ ինքն ու իր ծառաները գիշերով
դուռ դուռ անոնց վրայ յարձակեցան, ու
"զարկին զանոնք, և քշեցին զանոնք մինչեւ Ով-
բա, որ Դամասկոսի ‡հիւսիսային կողմն է:

1 Ծ. Գլ. ժբ. 18: Եբր. ժբ. 14: Յակ. գ. 17:
2 Ծ. Գլ. ժթ. 17: Բ Օր. լգ. 3: Մաղ. տէ. 34:
3 Ծ. Գլ. ժթ. 24, 25:
4 Ծ. Գլ. ժգ. 2, 8: ժթ. 22:
5 Ծ. Գլ. Բ. 10: Ես. ծա. 3:
6 Ծ. Գլ. ժթ. 29:
7 Ծ. Գլ. ժգ. 12. ժթ. 1: Բ Պետ. Բ. 7, 8:
8 Ծ. Գլ. ժբ. 20: Ղեւկ. ժգ. 49: Բ Պետ. Բ. 7, 8:
9 Ծ. Գլ. Գ. 11:
10 Հմր. 11:
11 Ծ. Գլ. խբ. 14:
12 Ծ. Գլ. ժբ. 7: ժէ. 18: ժէ. 8: խգ. 7: խգ. 4: Թուա. լգ. 12: Բ Օր. լգ. 4: Դատ. է. 5:
13 Բ Մն. ի. 7: Մաղ. լէ. 22, 29: Տժբ. 2:
14 Ծ. Գլ. ժէ. 5: իբ. 17: խգ. 4: իբ. 14: լբ. 12: ԾԼ. լբ. 13: Թուա. խգ. 10: Բ Օր. ա. 10: Դ Թագ. գ. 20: ա Մն. իէ. 23: Ես. խբ. 19: Երեմ. լգ. 22: Հռոմ. գ. 16, 17, 18: Եբր. ժա. 12:
15 Ծ. Գլ. ժէ. 18: ժէ. 8:
16 Ծ. Գլ. ժգ. 13:
17 Ծ. Գլ. լէ. 27: լէ. 14:

18 Ծ. Գլ. Ժ. 10: ժա. 2:
19 Ես. ժա. 11:
20 Բ Օր. իթ. 23:
21 Ծ. Գլ. ժթ. 22:
22 Բ Օր. գ. 17: Թուա. լգ. 12: Ցեսս. գ. 16: Մաղ. տէ. 34:
23 Ծ. Գլ. Բ. 26:
24 Ցեսս. ժբ. 4: ժգ. 12:
25 Ծ. Գլ. ժէ. 20: Բ Օր. գ. 11:
26 Բ Օր. Բ. 20:
27 Բ Օր. Բ. 10, 11:
28 Բ Օր. Բ. 12, 22:
29 Ծ. Գլ. խա. 21, Թուա. ժբ. 16: ժգ. 3:
30 Այսինքն, փառասէր բևեռնիմն

† Այսինքն, դատաստանի ատրիւր
1 Բ Մն. ի. 2:
2 Ծ. Գլ. ժա. 3:
3 Ծ. Գլ. ժթ. 17, 30:
4 Հմր. 16, 21:
5 Ծ. Գլ. ժգ. 12:
6 Ծ. Գլ. ժբ. 5:
7 Ծ. Գլ. ժգ. 18:
8 Հմր. 24:
9 Ծ. Գլ. ժգ. 8:
10 Ծ. Գլ. ժէ. 3: ժէ. 12, 27: ժոզ. Բ. 7:
11 Բ Օր. լգ. 1: Դատ. ժբ. 29:
12 Ես. խա. 2, 3:
‡ Եբր. Ձախ

16 Եւ Լոտը բարկքը ետ բերաւ. և իր եղբայրը
Դոլան ալ ու անոր բարկքը և կիները ու ժո-
ղովուրդն ալ ետ բերաւ։
17 Եւ ՚ինք՝ Քոդողագոմորը ու անոր հետ ե-
ղող թագաւորները զարնելէն ու դառնալէն
ետքը, Սոդոմի թագաւորը Զանիկա դիմաւո-
րելու ելաւ դէպ ի Շաւէ ձորը (այսինքն ՚Թա-
18 գաւորի ձորը)։ Եւ ՚Սաղէմի թագաւորը Մել-
քիսեդեկ հաց ու գինի հանեց. ու անիկա
19 Քարձրեալ Աստուծոյ ՚քահանան էր։ Եւ օրհ-
նեց զանիկա. ու ըսաւ, ՚Օրհնեալ ըլլայ Աբ-
րամ, ՚երկինքի ու երկրի տէրը եղող Քարձր-
20 եալ Աստուածմէն։ Եւ ՚օրհնեալ ըլլայ Քարձր-
եալ Աստուածը, որ քու թշնամիներդ քու
ձեռքդ մատնեց։ Եւ անիկա ՚ամէնէն տասա-
նորդ տուաւ անոր։
21 Եւ Սոդոմի թագաւորը ըսաւ Աբրամի, Մար-
դիկը ինծի տուր, ու բարկքը դուն քեզի առ։
22 Եւ Աբրամ ըսաւ Սոդոմի թագաւորին, ՚Եր-
կինքի ու երկրի տէրը եղող Քարձրեալ ՚Տէր
23 Աստուծոյ վերցուցի իմ ձեռքս, Որ դերձանէ
մինչև կօշիկի կապ ֆրան մը չառնեմ ինչ որ
քուկդ է, որ չըլլայ թէ Աբրամը ես հարստա-
24 ցուցի ըսես, Բայց ի տղաքներուն կերածէն, ՚ու
ինծի հետ եկող մարդոցը, այսինքն Աների ու
Եսքոլի ու Մամբրէի բաժիններէն. թող անոնք
իրենց բաժինը առնեն։

ԳԼ. ԺԵ

1 Աստուած Աբրամը կը քաջալերէ։ 2 Աբրամ անզաւակ
ըլլալուն համար կը դանգատի։ 4 Աստուած կը խոստա-
նայ Աբրամին զաւակ մը տալ, ու անոր սերունդը շատ-
ցընել։ 6 Աբրամ հաւատքով կ'արդարանայ։ 7 Քանա-
նու երկիրը նորէն անոր կը խոստացուի նշանով մը։ 12
և տեսիլքով մը։

Ա յս բաներէն ետքը ՚տեսիլքի մէջ Տէրոջը
խօսքը Աբրամի եղաւ՝ ըսելով, ՚Մի վախնար,
ով Աբրամ, ես էքեզի վահան եմ, ՚՚ քու
2 ՚վարձքդ խիստ շատ պիտի ըլլայ։ Եւ Աբրամ
ըսաւ, Ով Տէր Եհովա, ինծի ի՞նչ պիտի տաս,
էքանի որ առանց զաւկի կը մնամ, և իմ տանս
3 տիրողը այս Դամասկացի Եղիազարն է։ Նաև
ըսաւ Աբրամ, Որովհետև ինծի սերունդ չտուիր,
ահա Ես իմ տանս *ծառան ինծի ժառանգ կ'ըլ-
4 լայ։ Եւ ահա Տէրոջը խօսքը անոր Ետ՝ ըսե-
լով, Անիկա քեզի ժառանգ պիտի չըլլայ. բայց

ան պիտի ըլլայ քու ժառանգդ՝ որ էքու մէջ-
5 քէդ պիտի ելլէ։ Եւ դուրս հանեց զանիկա, ու
ըսաւ, Հիմա դէպ ի երկինք նայէ, ու ՚աստղերը
Ետամբէ, եթէ զանոնք համրելու կարող ես. և
ըսաւ անոր, ՚Քու սերունդդ այսպէս պիտի ըլ-
6 լայ։ Եւ անիկա Եհովային Տէրոջը, որ նոյնը
արդարութիւն ընծայ սեպեց։
7 Եւ ըսաւ անոր, Ես եմ Տէրը որ քեզ Ուրա-
դէացւոց Ուր ՚՚ից Քհանեցի՝ հոս երկիրը
8 քեզի ժառանգութիւն տալու համար։ Եւ Ա-
նիկա ըսաւ, Ով Տէր Եհովա, ինչպէս գիտ-
9 նամ թէ ես զանիկա պիտի ժառանգեմ։ Եւ
ըսաւ անոր, Ինծի երեք տարեկան երինջ մը, ու
երեք տարեկան այծ մը, և երեք տարեկան խոյ
մը, ու տատրակ մը, և աղաւնիի ձագ մը առ։
10 Եւ անիկա բոլոր ասոնք առաւ անոր, ու Քա-
ռնոց մէջտեղէն կտրեց, և ամէն մէկ կտորը իր
մտքին հետ դիմացէ դիմաց դրաւ. բայց ՚թռչու-
11 նները չկտրեց։ Եւ երբ դիերուն վրայ գի-
շատիչ թռչուններն իջան, Աբրամ վռնտեց
12 զանոնք։ Ու երբ արեւը մտնը կը մտնէր, Աբրա-
մի վրայ *խորունկ քուն մը իջաւ, և ահա անոր
13 վրայ մեծ մթութեան սոսկում մը ինկաւ։ Եւ
Տէրը ըսաւ Աբրամի, Ստոյգ գիտցիր ՚որ քու
սերունդդ իրենցը չեղած երկրի մէջ պանդուխտ
պիտի ըլլան, †և ծառայութիւն պիտի ընեն.
ու հոն ՚չորս հարիւր տարի պիտի չարչարեն
14 զանոնք։ Բայց այն ազգը որու պիտի ծառայեն,
՚ես պիտի դատեմ. և անկէ ետքը Ըշատ ստաց-
15 ուածքով պիտի ելլեն։ Եւ դուն ՚խաղաղու-
թեամբ Քքու Հայրերուդ պիտի երթաս. ՚՚տղէկ
16 մը ծերացած պիտի թաղուիս։ Եւ Ըանոնք չոր-
րորդ սերուն մէջ հոս պիտի դառնան. վասն զի
՚՚Ամորհացւոց անօրէնութիւնը ՚դեռ լեցուած
17 չէ։ Եւ եղաւ որ երբ արեւը մտնը մտաւ ու
խաւար եղաւ, ահա մխած հնոց մը ու վառած
ջահ մը Քայն կտորներուն մէջտեղէն անցաւ։
18 Այն նոյն օրը Տէրը ՚՚Աբրամի հետ ուխտ մը
բրաւ՝ ըսելով, ՚Քու սերունդիդ տուի այս եր-
կիրը Եգիպտոսի գետէն մինչև մեծ գետը, այ-
19 սինքն Եփրատ գետը. Կենեցիները, և Կենեզա-
20 ցիները, ու Կեդմոնացիները, Եւ Քետացիները,
21 ու Փերեզացիները, Եւ Ռափայիմները, և Ամո-
հացիները, ու Քանանացիները, և Գերգեսացի-
ները ու Յեբուսացիները։

Ը Հաւատ. գ. 3, 9, 22։ Դատ. գ. 6։ Յակ. բ. 23։
Ի Սաղ. ճզ. 31։
Ժ Գլ. ժա. 28, 31։
ԺԱ Գլ. ժբ. 1։
ԺԲ Սաղ. ճե. 42, 44։ Հռոմ. գ. 13։
ԺԳ Տես Գլ. իգ. 13, 14։ Գաղ. գ. 17, 37։ ա Թագ. ժգ. 9, 10։ գ Թագ. ի. 8։ Դ.ա. ա. 18։
ԺԴ Երեմ. լգ. 18, 19։
ԺԵ Դ.Կ. ա. 17։
ԺԶ Մն. բ. 21։ Յոբ գ. 13։
ԺԷ Ել. ժբ. 40։ Սաղ. ճե. 23։ Դատ. է. 6։
ԺԸ Եբ. և անոնց
ԺԹ Ել. ա. 11։ Սաղ. ճե. 25։
Ի Ել. գ. 6։ բ Օր. գ. 22։
ԻԱ Ել. ժբ. 36։ Սաղ. ճե. 37։
ԻԲ Յոբ ե. 26։
ԻԳ Գար. ժգ. 36։
ԻԴ Գլ. իե. 8։
ԻԵ Ել. ժբ. 40։
ԻԶ գ Թագ. իա. 26։
ԻԷ Դան. բ. 23։ Մաս. իգ. 32։ ա Թես. բ. 16։
ԻԸ Երեմ. լգ. 18, 19։
ԻԹ Գլ. իգ. 7։
Լ Գլ. ժբ. 7։ ժգ. 15։ իգ. 4։ Ել. իգ. 31։ Թուա. լգ. 3։ բ Օր. ա. 7։ ժա. 24։ լգ. 4։ Յես. ա. 4։ գ Թագ. գ. 21։ բ Մն. Ք. 26։ Նէհ. Ք. 8։ Սաղ. ճե. 11։ Ես. իե. 12։

——

ԳԼ. ԺԶ

1 Սարա իր ամլութեանը համար՝ Հագարը Աբրամին կու-
տայ։ 6 Հագար իր սիկինը արհամարհելուն համար նե-
ղութիւն կը կրէ ու կը փախչի։ 7 Հրեշտակ մը զանիկա
նո կը դրկէ, 11 անոր զաւակ ծնանելուն աւետիսը տա-
լով։ 15 Իսմայէլի ծնունդը։

Եւ Աբրամ կինը Սարա՝ չէր ծնաներ ա-
նոր. ու Եգիպտացի աղախին մը ունէր որուն
2 անունը էՀագար էր։ Եւ Սարա ըսաւ Աբրամի,
Ահա Հիմա Տէրը Խարդիլեց զիս ծնանելէն. Ներ-
քեմն աղախինիս մուխը, գուցէ անկէ զաւակ
առնանամ։ Եւ Աբրամ Սարայի խօսքը մտիկ ը-
3 ըաւ։ Եւ Աբրամի կինը Սարա իր Եգիպտացի
աղախինը Հագարը առաւ, Աբրամի Քանանու
երկրին մէջ տասը տարի բնակելէն ետքը, և
զանիկա իր էրկանը Աբրամի տուաւ՝ անոր կին
4 ըլլալու։ Ան ալ մտաւ Հագարի, որ յղացաւ.
և երբ իր յղի ըլլալը իմացաւ, իր տիկինը Ւիր
5 աչքին առջեւ անարգուեցաւ։ Եւ Սարա ըսաւ
Աբրամի, Ինծի եղած անիրաւութիւնը քու
վրադ ըլլայ. ես իմ աղախինս գիրկդ տուի, ու
երբ անիկա իմացաւ իր յղի ըլլալը, ես անոր
աչքին առջեւ անարդուեցայ. ԺՏէրը իմ ու
6 քու մէջտեղ դատաստան ընէ։ Ւեւ Աբրամ ը-
սաւ Սարայի, Ահա աղախինդ քու ձեռքդ է,
քու աչքերուդ հաճոյ երեւցածին պէս ըրէ ա-
նոր. ու երբ Սարա նեղեց զանիկա, Ւանոր ե-
7 րեսէն փախաւ Հոփոր։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը
գտաւ զանիկա անապատին մէջ ջուրի աղբիւրի
մը քով՝ ԺՍուրի ճանապարհին մէջ եղած աղ-
8 բիւրին քով. Եւ ըսաւ, Ով Սարայի աղախինը
Հագար, ուրկէ՞ կու գաս, և ո՞ւր կ'երթաս։
Եւ անիկա ըսաւ, Իմ Սարա տիկնոջս երեսէն
9 կը փախչիմ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ անոր,
Դարձիր քու տիկնոջդ, հոս անոր ձեռքին տակ
10 հնազանդ եղիր։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ
անոր, Ձրաւ սերունդդ խիստ պիտի շատցնեմ,
11 այնպէս որ շատութենէն պիտի չհամրուի։ Եւ
Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ անոր, Ահա դուն յղի
ես, ու որդի պիտի ծնանիս, Ւև անոր անունը
*Իսմայէլ դնես. քանի Տէրը քու տառա-
12 պանքդ լսեց։ ՀԵւ անիկա վայրենի մարդ մը
պիտի ըլլայ. անոր ձեռքը ամէնուն վրայ, ու
ամէնուն ձեռքն ալ անոր վրայ պիտի ըլլայ.
ՀԵւ անիկա իր բոլոր եղբայրներուն առջեւ պիտի
13 բնակի։ Եւ անիկա իրեն հետ խօսող Տէրոջը ա-
նունը կանչեց՝ ըսելով, Դուն իմ տեսիլքիս Աստուածն ես. քանի քառ, Արդեօք
14 †ո՞ղջ եմ՝ հոս՝ իմ տեսիլքէս ետքը։ Անոր հա-
մար այն ջրհորին անունը ՀԼահայրոյի ջրհոր՝
դրաւ. Ահա անիկա Կադէսի ու Բարադի մէջ-
15 տեղ է։ Եւ Հագար որդի մը ծնաւ Աբրամի.
և Աբրամ Հագարի իրեն ծնած որդւոյն անունը
16 Իսմայէլ դրաւ։ Եւ Աբրամ ութսունըվեց տա-
րեկան էր, երբ Հագար Իսմայէլը ծնաւ Աբրամի։

ԳԼ. ԺԷ

1 Աստուած իր ուխտը կը նորոգէ, 5 և Աբրամին ա-
նունը Աբրահամ կը դնէ։ 10 Թլփատութեան պատուէրը։
15 Սարա՝ Սառա կ'անուանի և օրհնութիւն կ'առնէ։
17 Իսահակը կը խոստացուի։ 23 Աբրահամի և Իսմայէլի
թլփատուիլը։

Եւ երբ Աբրամ իննսունըինը տարեկան էր,
Տէրը Աբրամի երեւցաւ, ու ըսաւ անոր, Ես
եմ Ամենակարող Աստուածը. Ւիմ առջեւս
2 քալէ, ու Ւկատարեալ եղիր։ Եւ իմ ու քու
մէջտեղ իմ ուխտս պիտի դնեմ, ու Ւխիստ
3 պիտի շատցնեմ քեզ։ Եւ Աբրամ Ւիր երեսին
վրայ ինկաւ, ու Աստուած անոր հետ խօսե-
4 ցաւ՝ ըսելով, Ահա իմ ուխտս քեզի հետ է,
և Ւազգերու բազմութեան հայր պիտի ըլլաս.
5 Ու այսուհետեւ քու անունդ *Աբրամ չըսուի,
հապա Ւքու անունդ †Աբրահամ ըլլայ. վասն
6 զի Ւքեզ ազգերու բազմութեան հայր ըրի։ Եւ
քեզ խիստ պիտի աճեցնեմ, ու Ժքեզ ազգեր
պիտի ընեմ. ու Էքեզմէ թագաւորներ պիտի
7 ելլեն։ Եւ իմ ու քու մէջտեղ, ու քեզմէ ետքը
քու սերունդիդ մէջտեղ իրենց ազգերուն մէջ
Ւիմ ուխտս պիտի հաստատեմ, յաւիտենական
ուխտ մը, որ Էքեզի ու Ժքեզմէ ետքը քու սե-
8 րունդիդ Աստուած ըլլամ։ Եւ Ձքեզի ու քեզմէ ետքը քու սերունդիդ յաւի-
տենական ժառանգութեան համար այն երկիրը
հոս պանդխտիս եղար, բոլոր Քանանու երկիրը.
9 ու Նանոնց Աստուած պիտի ըլլամ։ Եւ Աստ-
ուած ըսաւ Աբրահամի, Ուստի դուն ու քեզմէ
ետքը քու սերունդդ իրենց ազգերուն մէջ՝ պա-
10 հէք իմ ուխտս։ Ահա է իմ ու ձեր մէջտեղ,
և քեզմէ ետքը քու սերունդիդ մէջտեղ եղած
իմ ուխտս՝ զոր պիտի պահէք. ՂՁեզմէ ամէն

= ԳԼ. ԺԵ. 2, 3։
Բ ԳԼ. իա. 9։
Գ Գաղ. գ. 24։
Դ ԳԼ. լ. 3։
Ե ԳԼ. լ. 18։ Լ. 2։ ա Թագ. ա. 5, 6։
Զ ԳԼ. լ. 3, 9։
Է ԳԼ. գ. 17։
Ը ԳԼ. Ժբ. 5։
Թ բ Թագ. գ. 16։ Առակ. լ. 21, 23։
Ժ ԳԼ. կա. 53։ ա Թագ. իգ. 13։
Ժա Առակ. ԺԵ. 1։ ա Պետ. գ. 7։
ԺԲ Ցոբ բ. 6։ Սաղ. ՃԼ. 41, 42։ Երեմ. կբ. 5։
ԺԳ ԲԼ. բ. 15։
ԺԴ ԲԼ. ԺԵ. 22։
ԺԵ ԳԼ. իե. 18։
ԺԶ Տիտ. բ. 9։ ա Պետ. բ. 18։
ԺԷ ԳԼ. ԺԷ. 20։ իա. 18։ իե. 12։
ԺԸ ԳԼ. ԺԷ. 19։ Մատ. ա. 21։ Ղուկ. ա. 13, 31։
ԺԹ Այսինքն, Աստուած պիտի լսէ
Ի ԳԼ. իա. 20։
Ի ԳԼ. իե. 18։
† Եբր. կը սեռանի՛մ
Ի ԳԼ. իգ. 62։ իե. 11։
‡ Այսինքն, սեռիլքիս կենդանի Աստուածդ կ'հոգը
ԻԲ Թուա. Ժգ. 26։
ԻԳ Գաղ. գ. 22։
ԻԴ Հմր. 11։ ——

ԻԵ ԳԼ. ԺԸ. 1։
ԻԶ ԳԼ. իե. 3։ կե. 11։ ԲԼ. գ. 3։ բ Օր. Ժ. 17։
ԻԷ ԳԼ. կե. 22։ իգ. 15։ գ Թագ. բ. 4։ ը. 25։ դ Թագ. ի. 3։
ԻԸ ԳԼ. գ. 9։ բ Օր. ԺԲ. 13։ Յոբ. ա. 1։ Մատ. կե. 48։
ԻԹ ԳԼ. ԺԲ. 2։ ԺԳ. 16։ իբ. 17։
Ի Հմր. 17։
ԻԱ Հռոմ. գ. 11, 12, 16։ Գաղ. գ. 29։
ԻԲ Այսինքն, հայր բազմաց
ԻԳ Նէհեմ. ը. 7։
ԻԴ Այսինքն, հայր բազմութեան
ԻԵ Հռոմ. գ. 17։
ԻԶ ԳԼ. լե. 11։
ԻԷ Հմր. 16։ ԳԼ. լե. 11։ Մատ. ա. 6, ևլլն։
ԻԸ Գաղ. գ. 17։
ԻԹ ԳԼ. իգ. 24։ իը. 13։ Եբր. ԺԱ. 16։
Լ Հռոմ. ը. 8։
ԼԱ ԳԼ. ԺԲ. 7։ ԺԳ. 15։ Սաղ. ՃԼ. 9, 11։
ԼԲ ԳԼ. իգ. 4։ իը. 4։
ԼԳ ԲԼ. գ. 7։ Դ Եզ. իգ. 12։ բ Օր. գ. 37։ ԺԳ. 2։ իգ. 18։ իթ. 13։
ԼԴ Գոր. է. 8։

11 արուն թլփատուի. Ձեր անթլփատութեան մար-
մինը թլփատէք, ու ասիկա իմ ու ձեր մէջ-
12 տեղ եղած †ուխտին նշանը ըլլայ։ Եւ ձեր ազ-
գերուն մէջ ամէն ութ օրուան արու պատ-
կամ տունը ծնածը, կամ քու սերունդէդ չե-
ղող բոլոր օտարականներէն առակով ծախու
13 առնուածը՝ թլփատուի։ Քու տունդ ծնածը՝
և առակովդ ծախու առնուածը անշուշտ պիտի
թլփատուի. և իմ ուխտս ձեր մարմինին մէջ
14 յաւիտենական ուխտ մը ըլլայ։ Եւ անթլփատ
արուն՝ որուն անթլփատութեան մարմինը թլ-
փատուած չէ, †այն անձը իր ժողովուրդէն
պիտի *կորուի. անիկա իմ ուխտս անարգած է։
15 Եւ Աստուած ըսաւ Աբրահամի, Քու կնոջդ
Սարայի անունը Սարա մի կանչեր, հապա անոր
16 անունը †Սառա ըլլայ։ Ու զանիկա պիտի օրհ-
նեմ, նաև անկէ որդի մը պիտի տամ քեզի.
ու պիտի օրհնեմ զանիկա, ու ազգերու մայր
պիտի ըլլայ. ժողովուրդներու թագաւորներ
17 պիտի ելլեն անկէ։ Եւ Աբրահամ երեսի վրայ
ինկաւ ու խնդաց, և իր սրտին մէջ ըսաւ,
Հարիւր տարեկան մարդուն զաւակ պիտի ըլ-
լա՞յ արդեօք. և Սառա, որ իննսուն տարեկան
18 է, պիտի ծնանի՞։ Եւ Աբրահամ ըսաւ Աստու-
19 ծոյ, Թող Իսմայէլ ապրի քու առջեւդ. Եւ
Աստուած ըսաւ, Այո, Նքու կինդ Սառա որդի
պիտի ծնանի քեզի, ու անոր անունը ‡Իսահակ
պիտի դնես. և անոր հետ ու անկէ ետքը անոր
սերունդին հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ՝
20 յաւիտենական ուխտ մը։ Եւ Իսմայէլի համար
ալ լսեցի քեզի. ահա օրհնեցի զանիկա, ու
պիտի աճեցնեմ զանիկա ու †խիստ պիտի շատ-
ցընեմ. անիկա Տասներկու իշխան պիտի ծը-
նանի, †և մեծ ազգ մը պիտի ընեմ զանիկա։
21 Բայց գալ տարի այս ատեն †Սառայի քեզի
ծնանելու Իսահակին հետ իմ ուխտս պիտի հաս-
տատեմ։
22 Եւ անոր հետ խօսիլը լմնցուց, ու Աստուած
23 Աբրահամի քովէն վեր ելաւ։ Եւ առաւ Աբրա-
համ իր որդին Իսմայէլը, ու բոլոր իր տունը
ծնածները, և բոլոր առակով ծախու առնուած-
ները, Աբրահամի ընտանիքին մէջ գտնուած
ամէն արուն, ու նոյն օրը անոնց անթլփատու-
թեան մարմինը թլփատեց, ինչպէս Աստուած
24 անոր ըսեր էր։ Եւ Աբրահամ իննսունքսանին տա-
րեկան էր երբ իր անթլփատութեան մարմինը
25 թլփատուեցաւ։ Եւ իր որդին Իսմայէլ տասն-
ուերկու տարեկան էր երբ իր անթլփատութեան
26 մարմինը թլփատուեցաւ։ Նոյն օրը թլփատուե-
27 ցաւ Աբրահամ ու իր որդին Իսմայէլ։ Եւ վիր
տանը բոլոր մարդիկը, թէ՛ իր տունը ծնած և
թէ՛ օտարականներէն առակով ծախու առ-
նուած, իրեն հետ թլփատուեցան։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Աբրահամ երեք հրեշտակները կ'ընդունի։ 9 Սառա
խնդալուն համար կը յանդիմանուի։ 17 Սոդոմի կոր-
ծանումը Աբրահամի կը յայտնուի։ 23 Աբրահամ բարե-
խօսութիւն կ'ընէ Սոդոմացւոց համար։

Եւ Տէրը երեւցաւ անոր †Մամբրէի կաղ-
նիներուն մէջ։ Ու անիկա օրուան տաք ատեն
2 վրանին դուռը նստեր էր. Եւ իր աչքերը վեր-
ցուց ու նայեցաւ, և ահա երեք մարդիկ կայ-
ներ էին իրեն մօտ. Ու երբ տեսաւ զանոնք,
վրանին դիմաւորելու, ու մինչեւ գետինը ծռելով խոնարհութիւն ը-
3 րաւ, Եւ ըսաւ, Տէր իմ, հիմա եթէ շնորհք
գտայ քու առջեւդ, կ'ապաչեմ քեզմէ, քու
4 ծառայդմէ բնաւ անցնիր. Կ'առչեմ
ձեզի, †քիչ մը ջուր բերուի, ու ոտքերնիդ
5 լուացէք, ու ծառին տակ հանգստացէք. Եւ
Էպատա մը հաց բերեմ, ու սիրտերնիդ զօ-
րացուցէք, ետքը անցէք. Էքանդի տար համար
ձեր ծառային քով եկաք։ Եւ անոնք ըսին,
6 Ինչպէս ըսիր, այնպէս ըրէ։ Եւ Աբրահամ ար-
տորալով դէպ ի վրանը Սառայի գնաց, ու ը-
սաւ, Շուտով երեք դրիւ †սրսկ ալիւր շաղէ
7 ու շօթեր շինէ։ Եւ Աբրահամ վազեց արջառ-
ներուն, ու մատղաշ ու ազէկ որթ մը առաւ
ու պատանիի մը տուաւ. ան ալ շուտով պատ-
8 րաստեց զանիկա։ Եւ †կովի ու կաթ ու իր
պատրաստած որթը առաւ և անոնց առջեւ
դրաւ. ու ինք ծառին տակ անոնց քով կայ-
9 նեցաւ, ու անոնք կերան։ Եւ ըսին իրեն, Ո՞ւր
է քու Սառա կինդ. ու ինք ըսաւ, Ահա †վրա-
10 նին մէջ է։ Եւ Տէրը ըսաւ, *Գալ տարի՝ †ան-
շուշտ քեզի պիտի դառնամ, և ահա քու կինդ
†Սառա որդի մը պիտի ունենայ. և Սառա մի-
տիկ կ'ընէր վրանին դրանը մէջ՝ որ Անոր ե-
11 տեւն էր. Եւ †Աբրահամ ու Սառա ծերացած
էին ու օրերնին անցուցած. և Սառայէ պակ-
12 սած էր ժիանանց օրէնքին մէջ ըլլալը։ Եւ
Սառա կը միտքին մէջ խնդաց՝ ըսելով, Հի՜ա
պառաւելէս ետքը զուարճութի՞ւն պիտի ունե-
13 նամ, նամ՝ տէրս ալ ծերացած ըլլալով։ Եւ Տէրը
ըսաւ Աբրահամի, Սառա ինչո՞ւ խնդաց՝ ըսե-
լով, Միթէ ես իրաւցընէ պիտի ծնանի՞մ, որ

ե Գործ. է. 8։ Հռոմ. դ. 11։
զ Գաղ. ե. 3։ Գաղ. բ. 21։ Յովհ. է. 22։ Փիլ. գ. 5։
է Ել. դ. 24։
* Եբր. կորսուի
† Յունարէն, իշխանուհի
ը Գլ. ժը. 10։
թ Գլ. լե. 11։ Գաղ. դ. 31։ ա Պետ. գ. 6։
ժ Գլ. ժը. 12։ խա. 6։
ի Գլ. ժը. 10։ խա. 2։ Գաղ. դ. 28։
‡ Յունարէն, խնդութիւն
լ Գլ. ժզ. 10։
խ Գլ. իե. 12, 16։
ծ Գլ. խա. 18։
կ Գլ. խա. 2։
հ Գլ. ժը. 19։

մ Գլ. ժզ. 18։ ժզ. 13։
յ Երբ. ժզ. 2։
† Գլ. ժթ. 1։ ա Պետ. դ. 9։
ղ Գլ. ժթ. 2։ խգ. 24։
շ Գաղ. դ. 18։ ժզ. 15։
ո Գաղ. ժթ. 5։ Սաղ. ճզ. 15։
չ Գլ. ժթ. 8։ լգ. 10։
պ Գլ. ժթ. 3։
ջ Գլ. խդ. 67։
ռ դ Թագ. դ. 16։
* Եբր. կնոջ ժամանակին
ս Հմր. 14։
վ Գլ. ժէ. 19, 21։ խա. 2։ Հռոմ. թ. 9։
տ Գլ. ժէ. 17։ Հռոմ. դ. 19։ Երբ. ժա. 11, 12, 19։
ր Գլ. լա. 35։
ց Գլ. ժէ. 17։
ւ Գաղ. ա. 18։
փ ա Պետ. գ. 6։

14 պատուեր եմ: ՂՏէրոջը առջեւ դժուարին բան կա՞յ արդեօք. ֏ամմանուած ժամանակին, *գալ տարի՝ քեզի պիտի դառնամ, ու Սառա
15 որդի մը պիտի ունենայ: Եւ Սառա ուրացաւ ու ըսաւ, Չխնդացի. քանզի վախցաւ: Եւ Աննիկա ըսաւ, Ոչ, խնդացիր:
16 Եւ մարդիկը ելան անկէ, ու երեսին դէպ ի Սոդոմ շիտակեցին. և Աբրահամ զանոնք ՛յուղարկելու համար անոնց հետ գնաց:
17 Եւ Տէրը ըսաւ, Միթէ ՛Աբրահամէ պահե՞մ ինչ որ ընելու
18 եմ: Որովհետեւ Աբրահամ անշուշտ մեծ ու զօրաւոր ազգ մը պիտի ըլլայ, ու երկրի բոլոր
19 ազգերը Նմանով պիտի օրհնուին: Քանզի գիտեմ զանիկա, որ Ինք որդիներուն ու իրմէ ետքը իր տունը պիտի պատուիրէ, և անոնք արդարութիւն ու իրաւունք ընելու համար՝ Տէրոջը ճամբան պիտի պահեն. որպէս զի Տէրը Աբրահամի վրայ բերէ ինչ որ խօսեցաւ: Եւ Տէրը ը-
20 սաւ, ՚Որովհետեւ Սոդոմի ու Գոմորի աղաղակը շատցաւ, և անոնց մեղքը խիստ ծանրացաւ,
21 Ն՚ՀԻմա պիտի իջնեմ տեսնելու՝ թէ բոլորովին ինծի եկած աղաղակին պէս ըրի՞ն. և եթէ ոչ՝
22 ՚գիտնամ: Եւ այն մարդիկը անկէ ելան ևու դէպ ի Սոդոմ գացին. և Աբրահամ տակաւին ՚Տէրոջը առջեւ կայներ էր:
23 Եւ Աբրահամ ՚մօտեցաւ ու ըսաւ, ՀԱրդեօք ամբարշտին հետ արդա՞րն ալ պիտի կորնչեցնես.
24 ՚Թերեւս այն քաղաքին մէջ հիսուն արդար ըլլան. արդեօք անոր մէջ եղած հիսուն արդարին համար չե՞նպատելով պիտի կորնչեցնե՞ս այն
25 տեղը. Քա՛ւ լեցի քեզ այսպիսի բան մը ընել՝ որ արդարը ամբարշտին հետ մեռցնես, ու ՚արդարը ամբարշտի պէս ըլլայ. քա՛ւ լեցի քեզ. միթէ ՚բոլոր երկրի Դատաւորը արդարութիւն պիտի չընէ՞:
26 Եւ Տէրը ըսաւ, ՚Եթէ Սոդոմի մէջ հիսուն արդար գտնեմ քաղաքին մէջ, անոնց համար բոլոր տեղը պիտի խնայեմ:
27 Եւ Աբրահամ պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ահա հիմա, ֏ես որ հող ու մոխիր եմ, ֏Տէրոջը
28 հետ խօսելու սկսեցի. Թերեւս հիսուն արդարէն հինգ պակսա ըլլայ, այն հինգին համար բոլոր քաղաքը պիտի կորնչեցնե՞ս: Եւ Աննիկա ըսաւ, Եթէ հոն քառասունըհինգ գտնեմ, չեմ
29 կորնչեցներ: Եւ դարձեալ խօսեցաւ անոր ու ըսաւ, Թերեւս հոն քառասուն գտնուի: Եւ Աննիկա ըսաւ, Քառասունին համար ալ չեմ
30 ըներ: Եւ ինք ըսաւ, Ոհ, Տէրը չբարկանայ, ու խօսիմ: Թերեւս հոն երեսուն գտնուի: Եւ Տէրը ըսաւ, Եթէ հոն երեսուն գտնեմ, չեմ ըներ:
31 Եւ ինք ըսաւ, Ահա հիմա Տէրոջը հետ խօսելու սկսեցի. Թերեւս հոն քսան գտնուի: Եւ Աննիկա
32 ըսաւ, Քառասնին համար ալ չեմ կորնչեներ: Եւ ինք ըսաւ, ՚Ոհ, Տէրը չբարկանայ, ու միայն այս անգամ խօսիմ: Թերեւս հոն տասը գըտնուի: ֏Եւ Աննիկա ըսաւ, Տասնին համար ալ
33 չեմ կորնչեներ: Եւ տէրը Աբրահամի հետ խօսելը լմնցուցած՝ պէս՝ գնաց. Աբրահամ ալ իր տեղը դարձաւ:

ԳԼ. ԺԹ.

1 Ղովտ երկու հրեշտակները կ՚ընդունի: 4 Զար Սոդոմացիք կ՚ոտքոթեամբ կը զարնուին: 12 Ղովտ լեռը կը դրկուի: 18 Սեգովր երթալու հրաման կ՚առնէ: 24 Սոդոմի ու Գոմորի կործանումը: 26 Ղովտի կինը աղի արձան կ՚ըլլայ: 30 Ղովտ այրի մը մէջ կը բնակի: 31 Մովաբի ու Ամմոնի ազգերուն ծագումը:

Եւ ՚այն երկու հրեշտակները իրիկուան դէմ Սոդոմ եկան. ու Ղովտ Սոդոմի դուռը նստեր էր. և ֏Ղովտ տեսնելով՝ զանոնք դիմաւորելու ելաւ, ու իր երեսը գետինն ի-
2 ջեցուց երկրպագութիւն ըրաւ. Ըսաւ, Ահէ, իմ տէրերս, կ՚ազաչեմ, ձեր ծառային տունը դարձէք, և գիշերը հոն կեցէք ու ՚ոտքերնիդ լուացէք. ու առտուընց կանուխ ելէք ու ձեր ճամբան գացէք: Եւ անոնք ըսին, ՖՈչ, գիշերը
3 փողոցը կը կենանք: Եւ շատ բռնադատեց զանոնք, ու անոր դարձան և անոր տունը մտան. Ըու անոնց խնճոյք ըրաւ և բաղարջ եփեց, ու կերան:
4 Բայց անոնց պառկելէն առաջ քաղաքին մարդիկը, ֏ՅՈՒՆԱՑ Սոդոմացիք, երիտասարդներէն մինչեւ ծերերը, ամէն կողմէն բոլոր ժողո-
5 վուրդը տունը պատեցին. ֏Եւ Ղովտը կանչեցին ու անոր ըսին, Ո՞ւր են այն մարդիկը ո-րոնք այս գիշեր քեզի եկան. ՚զանոնք դուրս
6 հանէ մեզի, ու ՚գիտնանք զանոնք: Եւ ֏Ղովտ դառնէն դուրս ելաւ անոնց քով, ու իր ետեւէն
7 դուռը գոցեց, Եւ ըսաւ, Եղբայրներս, կ՚աղա-
8 չեմ ձեզի, չարութիւն մի ընէք: ֏Ահա հիմա երկու աղջիկ ունիմ, որոնք այր մարդ չեն դիտեր. զանոնք հիմա ձեզի դուրս հանեմ, ու ձեր աչքին առջեւ աղէկ եղածը րնէք անոնց. բայց միայն այս մարդոցը բան մը մի ընէք. Ընդանի

ղ Եբեմ. ա. 17: Ցաբ. բ. 6: Մատ. գ. 9: ժթ. 26: Ղուկ. ա. 37:
ճ ԳԼ. ժէ. 21: Հմբ. 10: գ Թագ. գ. 16:
ն ԵՒԲ. կեանց ժամանակին
շ Հառմ. ժէ. 24: գ Յոհն. 6:
չ Սադ. իե. 14: Ամոս. գ. 7. Յոհն. ժէ. 15:
ռ ԳԼ. ժբ. 3: իբ. 18: Գաղ. գ. 25: Գաղ. գ. 8:
ձ Բ Օր. գ. 9, 10: գ. 7: Յեսու. իդ. 15: Եփես. գ. 4:
ա ԳԼ. գ. 10: ժԲ. 13: Յակ. ե. 4:
բ ԳԼ. ժա. 5: Եր. գ. 8:
գ Բ Օր. բ. 2: ժգ. 3: Յեսու. իբ. 22: Ղուկ. ժգ. 15: Բ Կոր. ժա. 11:
դ ԳԼ. ժԲ. 1:
ե Հմբ. 1:
զ Թագ. ժգ. 22: Բ Թագ. իդ. 17:
է Եբեմ. ե. 1:
ը Յոբ բ. 20: Ես. գ. 10, 11:
թ Յոբ բ. 3: լդ. 17: Սադ. ծբ. 11: զդ. 2: Հառմ. գ. 6:
ժ Եբեմ. ե. 1: Եզեկ. իբ. 30:
ի ԳԼ. գ. 19: Յոբ գ. 19: Ժող. ժբ. 7: ա Կոր. ժե. 47, 48: Բ Կոր. ե. 1:
լ Ղուկ. ժբ. 1:
խ Գաղ. գ. 39:
ծ Յակ. ե. 16:

կ ԳԼ. ժբ. 22:
հ ԳԼ. ժբ. 1, ևլն:
ձ Եբր. ժգ. 2:
ղ ԳԼ. ժբ. 4:
մ Տես Ղուկ. իգ. 28:
յ ԳԼ. ժբ. 8:
ն Ես. գ. 9:
շ Գաղ. ժԲ. 22:
ո ԳԼ. գ. 1: Հառմ. ա. 24, 27: Յաւգ. 7:
չ Գաղ. ժԲ. 23:
պ Տես Գաղ. ժԲ. 24:
ջ Տես ԳԼ. ժբ. 5:

անոր համար իմ յարկիս շուքին տակ մտան։
9 Եւ անոնք ըսին, Մէկդի կեցիր. ու ըսին ալ, †Ասիկայ պանդխտութեան եկաւ, ու դատաստան ընել կ'ուզէ. հիմա քեզի անոնցմէ գէշ կ'ընենք։ Եւ սաստիկ բռնադատեցին մարդը, այսինքն Ղովտը, ու դուռը կոտրելու մօտեցան։
10 Բայց այն մարդիկը ձեռքերնին երկնցուցին, ու Ղովտը տանը մէջ քովերնին առին ու դուռը
11 գոցեցին. Եւ տանը դուռը կայնած մարդիկը կուրութեամբ զարկին պզտիկէն մինչև մեծը, այնպէս որ դուռը գտնելէն թուլցան։
12 Եւ մարդիկը ըսին Ղովտի, Հոս ուրիշ ո՞վ ունիս. փեսաներդ ու որդիներդ և աղջիկներդ, ու քաղաքին մէջ ո՛վ որ ունիս հայս տեղէն
13 հանէ. Վասն զի մենք այս տեղը պիտի կորնչցնենք. քանզի նոցանց աղաղակը Տէրոջը առջև մեծ եղաւ. ու ‡Տէրը մեզ զրկեց զանիկա կորընչնելու։
14 Եւ Ղովտ ելաւ, ու §իր աղջիկները առնող փեսաներուն խօսեցաւ ու ըսաւ, ¶Ելէք ու այս տեղէն գացէք, վասն զի Տէրը պիտի կորնչնէ այս քաղաքը. #բայց իր փեսաներուն ծաղր բնող մը երեւցաւ։
15 Եւ առաւօ եղածին պէս՝ հրեշտակները արտորդուցին Ղովտը՝ ըսելով, ‡Ելիր, կինդ ու հոս գտնուած երկու աղջիկդ առ, որպէս զի քաղաքին *անօրէնութեանը մէջ չկորսուիս։ Եւ երբ
16 անիկա կը անտանար, այն մարդիկը բռնեցին անոր ձեռքէն ու անոր կնոջ ձեռքէն և անոր աղջիկներուն ձեռքերէն, ‡Տէրոջը անոր ողորմելով, ‼ու հանեցին զանիկա և քաղաքին
17 դուրսի դին դրին։ Ու եղաւ որ երբ զանոնք դուրս հանեցին, ըսաւ, ‡Անձդ ապրեցնելուհամար փախիր. ‼հետդ մի նայիր և բոլոր դաշտին մէջ մի կայնիր. լեռը փախիր, չըլլայ որ
18 կորսուիս։ Եւ Ղովտ ըսաւ անոնց, ԱՀ, Տէր իմ,
19 չնորհք ըրէ. Ահա հիմա ծառադ քու առջեւդ չնորհք գտաւ, ու իմ կեանքս ազատելով ինծի մեծ երախտիք ըրիր. և ես չեմ կրնար լեռը փախչիլ, չըլլայ որ չարիք հասնի ինծի ու մեռնիմ։
20 Ահա այս քաղաքը՝ ո՛ր հոն փախչելու մօտ է, ու այն պզտիկ է. չնորհք ըրէ, հոն փախչիմ, (չէ՞ որ անիկա պզտիկ է,) և իմ անձս ողջ
21 մնայ։ Ու ըսաւ անոր, Ահա այդ բանին մէջ ալ քու ‼աղաչանքդ ընդունեցի, որ այս քաղաքը
22 չկորնչցնեմ՝ որու համար խօսեցար։ Շուտ ըրէ հոն փախիր, քանզի դուն ‼մինչև հոն չհասնիս,

և բան մը չեմ կրնար ընել. անոր համար Սոյն
23 քաղաքին անունը †Սեգոր ‡դրաւ։ Արեւը երկրի վրայ կը ծագէր, երբ Ղովտ Սեգորը մտաւ։
24 Այն ատեն ‼Տէրը Սոդոմի ու Գոմորի վրայ ծծումբ ու կրակ տեղացց Տէրոջը կողմանէ՝ երկինքէն։ Եւ այն քաղաքները, ու բոլոր դաշտը,
25 և այն քաղաքներուն բոլոր բնակիչները *ու երկրի վրայ բուսածը կորնչցուց։ Ու եսեւէնանոր կինը էրին նայեցաւ, ու †աղի սիւն եղաւ։
27 Եւ Աբրահամ առաւօտուն կանուխ էլլելով
28 ‼Տէրոջը առջեւ կայնած տեղը եկաւ. Եւ Սոդոմի ու Գոմորի ու բոլոր դաշտի երկրին վրայ նայելով՝ տեսաւ որ ահա այն երկրէն §հնոցի մուխի պէս մուխ կ'ելլէր։
29 Այսպէս եղաւ՝ որ երբ Աստուած այն դաշտին քաղաքները կը կորնչնէր, Աստուած ¶Աբրահամի միտքը բերաւ, ու երբ Ղովտի բնակած քաղաքները կը կորնչնէր, այն կործանումին մէջէն #ազատեցուց Ղովտը հանեց։
30 Եւ Ղովտ Սեգորէ ելաւ, ու †լեռը բնակեցաւ, և իր երկու աղջիկները իրեն հետ. քանզի Սեգորի մէջ բնակելու կը վախնար. ու այրի մը մէջ բնակեցաւ ինք ու իր երկու աղջիկ-
31 ները։ Եւ մեծ աղջիկը պզտիկին ըսաւ, Մեր հայրը ծեր է, ու երկրի մէջ մի՛կը չկայ՝ որ §ամէն երկրի սովորութեանը պէս մեզի մտնէ։
32 Եկուր մեր հօրը գինի խմցնենք, ու իրեն հետ պառկինք, ու ‼մեր հօրմէն սերունդ պահենք։
33 Եւ այն գիշերը իրենց հօրը գինի խմցուցին, ու մեծ աղջիկը մտաւ ու իր հօրը հետ պառկեցաւ. և Ղովտ չիմացաւ անոր պառկիլն ու ելլելը։
34 Ու եղաւ որ հետեւեալ օրը մեծ աղջիկը պզտիկին ըսաւ, Ահա երէկ գիշեր հօրս հետ պառկեցայ. այս գիշեր ալ անոր գինի խմցնենք, և մտիր ու իրեն հետ պառկէ, ու մեր հօրմէն սերունդ պահենք։ Եւ այն գիշերն ալ իրենց հօրը
35 գինի խմցուցին, և պզտիկ աղջիկը ելաւ ու անոր հետ պառկեցաւ. և Ղովտ չիմացաւ անոր
36 պառկիլն ու ելլելը։ Այսպէս Ղովտի երկու աղ-
37 ջիկները իրենց հօրմէն յղի մնացին։ Եւ մեծը որդի մը ծնաւ, ու անոր անունը Մովաբ դրաւ. Եասիկա Մովաբացւոց հայրն է մինչև այսօր։
38 Եւ պզտիկն ալ որդի մը ծնաւ, ու անոր անունը Բենամմի դրաւ. Եասիկա Ամմոնացւոց հայրն է մինչև այսօր։

Ե բ Պետ. բ. 7, 8։
Զ Եզ. բ. 14։
Է Տես գ Թագ. գ. 18։ Գոր. ժգ. 11։
Ը Գլ. է. 1։ բ Պետ. բ. 7, 9։
Թ Գլ. ժբ. 20։
Ժ ա Մն. իա. 15։
ԺԱ Մատ. ա. 18։
ԺԲ Թուղ. ժգ. 21, 45։
ԺԳ Եզ. ք. 21։ Դատ. ժէ. 28։ իգ. 11։
ԺԴ Թուղ. ժգ. 24, 26։ Յայտ. ժբ. 4։
ԺԵ Կամ, պատիժին
ԺԶ Դատ. ժբ. 13։ Հատ. ք. 15, 16։
ԺԷ Մատ. լէ. 22։
ԺԸ գ Թագ. ժք. 3։
ԺԹ Էմր. 26։ Մատ. իգ. 16, 17, 18։ Դատ. ք. 62։ Փիլ. գ. 13, 14։
Ի Գոր. ժ. 14։
ԻԱ Ծն. իբ. 8, 9։ Մատ. ճխե. 19։
ԻԲ Տես Գլ. լբ. 25, 26։ Եզ. լբ. 10։ բ Օր. ք. 14։ Մտ. գ. 5։
ԻԳ Գլ. ժգ. 10։ ժգ. 2։
ԻԴ Այսինքն, պզտիկ
ԻԵ Կամ, դրուեցաւ
ԻԶ բ Օր. իք. 23։ Ես. ժգ. 19։ Երեմ. ի. 16։ ծ. 40։ Եզեկ. ժգ. 49, 50։ Ովս. ժա. 8։ Ամովս գ. 11։ Սոփ. բ. 9։ Դատ. ժէ. 29։ բ Պետ. բ. 6։ Յուդ. 7։
ԻԷ Գլ. ժգ. 3։ Մատ. ճէ. 34։
ԻԸ Դատ. ժէ. 32։
ԻԹ Գլ. ժբ. 22։
Լ Յայտ. ժբ. 9։
ԼԱ Գլ. բ. 1։ ժբ. 23։
ԼԲ Էմր. 17, 19։
ԼԳ Գլ. ժգ. 2, 4։ լբ. 8, 9։ բ Օր. իե. 5։
ԼԴ Մտթ. ժբ. 19։
ԼԵ բ Օր. բ. 9։
ԼԶ բ Օր. բ. 19։

ԼԷ Գլ. ժբ. 1։
ԼԸ Գլ. ժգ. 7, 14։
ԼԹ Գլ. իգ. 6։

ԳԼ. Ի

1 Աբրահամ Գերարայի մէջ կը պանդխտանայ, 2 և Սառայի իր կինը ըլլալը կ'ուրանայ։ 3 Աբիմելէք երազի մէջ կը յանդիմանուի Աբրահամի կնոջ համար. 9 և ինքն ալ կը յանդիմանէ Աբրահամը։ 14 Աբիմելէք Սառան կու տայ, 16 ու զանիկա ալ կը յանդիմանէ։ 17 Աբրահամ աղօթքով Աբիմելէքի ընտանիքը կը բժշկուին։

Եւ Աբրահամ անկէ դէպի հարաւային երկիրը չուեց, և Բկադէսի ու Սուրի մէջտեղ բնակեցաւ, ու Գերարայի մէջ պանդուխտ եղաւ։ 2 Եւ Աբրահամ իր կնոջ Սառայի համար, Քոյրս իմ է, ըսաւ. և Գերարայի թագաւորն Աբիմելէք մարդ ղրկեց, ու Սառան։

3 Եւ Աստուած եկաւ Աբիմելէքի երազը գիշերը ու ըսաւ անոր, Ահա այդ կնոջ համար զոր դուն առիր, Մեռելի մեռնիս. քանզի 4 անիկա այր ունի։ Բայց Աբիմելէք անոր մօտեցած չէր, և ըսաւ, Ով Տէր, Բարդար ազգ ալ պիտի մեռցնե՞ս։ 5 Ինք ինծի, Անիկա իմ քոյրս է, չըսա՞ւ. և ա՛ս ալ, Անիկա իմ եղբայրս է, ըսաւ. Ձեա այս բանը ուղիղ սրտով ու մաքուր ձեռքերով ըրի։ 6 Եւ Աստուած անոր ըսաւ երազի մէջ, Ես ալ գիտցայ որ այս բանը ուղիղ սրտով ըրիր, նաև քեզ էինծի դէմ մեղք գործելէ ետ պահեցի. անոր համար քեզ չթողուցի որ անոր մօտենաս։ Բայց հիմա կինը իր էրկանը դարձուր. 7 քանզի անիկա մարգարէ է, և քեզի համար աղօթք թող ընէ որ ապրիս. և եթէ դուն չդարձնես ետ չտաս, գիտցիր որ անշուշտ պիտի մեռնիս դուն և ամէն քու կիններդ։

8 Ուստի առաւօտեան կանուխ ելաւ Աբիմելէք, ու կանչեց իր բոլոր ծառաները, և բոլոր այս բանները անոնց *պատմեց. ու մարդիկը շատ վախցան։ 9 Եւ Աբիմելէք կանչեց Աբրահամը ու ըսաւ անոր, Մեզի ի՞նչ ըրիր. ու ես քեզի ի՞նչ յանցանք ըրի, որ հիմ վրաս ու թագաւորութեանս վրայ մեծ մեղք մը բերիր. չգործուելու գործեր գործեցիր ինծի։ 10 Եւ Աբիմելէք ըսաւ Աբրահամի, Ի՞նչ տեսար որ այս բանը ըրիր։ 11 Եւ Աբրահամ ըսաւ, Ես կարծեցի որ իրաւցընէ Աստուծոյ վախը չկայ, ու կնոջս համար զիս կը մեռցնեն։ 12 Եւ ատկաւին իրաւցընէ †իմ քոյրս է. հօրս աղջիկն է, բայց մօրս աղջիկը չըլլալով՝ իմ կինս եղաւ։ 13 Եւ երբ ‡Աստուած զիս իմ հօրս տունէն օտարութեան հաներ, ըսի անոր, Ինծի ընելու ընութիւնդ այս ըլլայ. ուր որ երթալու ըլլանք, հոն ինծի համար ըսես թէ իմ եղբայրս է։ 14 Եւ Աբիմելէք ոչխարներ ու արջառներ և ծառաներ ու աղախիններ առաւ, և Աբրահամի տուաւ. անոր կինը Սառան ալ անոր ետ տուաւ։ 15 Եւ Աբիմելէք ըսաւ, Ահա իմ երկիրս քու առջեւդ է. ուր որ կ'ուզես, բնակէ։ 16 Եւ Սառայի ըսաւ, Ահա հազար կտոր արծաթ տուի. ահա այն քեզի Հաչքերուս ծածկոց ըլլայ բոլոր քեզի հետ եղողներուն առջեւ և ամէնուն։ Այսպէս անիկա յանդիմանուեցաւ։ 17 Եւ Աբրահամ աղօթք ըրաւ Աստուծոյ. և Աստուած բժշկեց Աբիմելէքը ու անոր կինը և անոր աղախինները, ու կը ծնանէին. 18 քանզի Տէրը Աբրահամի կնոջ Սառայի համար՝ Աբիմելէքի ընտանիքին բոլոր արգանդները գլխովին գոցեր էր։

ԳԼ. ԻԱ

1 Իսահակի ծնունդը 4 ու թլփատութիւնը 6 Սառա կ'ուրախանայ 9 Հագար ու Իսմայէլ դուրս կը ձգուին 15 Հագար նեղութեան մէջ գտնուելով 17 Հրեշտակէն կը միխթարուի 22 Աբիմելէք Բեերսաբէէի մէջ ուխտ կ'ընէ Աբրահամի հետ։

Եւ Տէրը իր ըսածին պէս Սառայի §այցելութիւն ըրաւ. և Իր գրուցածին պէս ըրաւ Տէրը Սառայի. 2 Եւ Սառա յղացաւ, ու որդի մը ծնաւ Աբրահամի իր ծերութեան ատենը, †այն նոյն ժամանակին՝ որ Աստուած ըսեր էր անոր։ 3 Եւ Աբրահամ իրեն ծնած, այսինքն Սառայի իրեն ծնած, իր որդւոյն անունը Իսահակ դրաւ։ 4 Եւ Աբրահամ *թլփատեց իր որդին Իսահակը երբ ութ օրուան եղաւ, †ինչպէս Աստուած իրեն պատուիրեր էր։ 5 Եւ Աբրահամ հարիւր տարեկան էր երբ իր որդին Իսահակ ծնաւ իրեն։ 6 Եւ Սառա ըսաւ, Աստուած զիս խնդացուց. 7 ամէն լսողը ինծի հետ պիտի խնդայ։ Նաև ըսաւ, Աբրահամի ո՞վ կ'ըսէր որ Սառա տղաքներ պիտի անուցանէ. †քանզի իր ծերութեան ատեն իրեն որդի ծնայ։ 8 Եւ տղան մեծցաւ ու կամէն կտրուեցաւ. և Աբրահամ մեծ խնճոյք ըրաւ Իսահակի կամէն կտրուած օրը։

9 Եւ Սառա տեսնելով որ Եգիպտացի Հագարի որդին, †որ Հոփոր Աբրահամի ծնաւ, ծաղր

---

* ԳԼ. ժբ. 13։ խզ. 7։
† ԳԼ. ժբ. 15։
‡ Սապ. ցհ. 14։
§ Յոբ լգ. 15։
† Հմբ. 7։
* ԳԼ. ժբ. 23։ Հմբ. 18։
† գ Թագ. ի. 3։ բ Կոր. ա. 12։
† ԳԼ. լթ. 9։ Դ.Կր.գ. 2։ Սապ. ծա. 4։
§ ԳԼ. լա. 7։ լի. 5։ Ել. լգ. 24։ ա Թագ. իե. 26, 34։
† ա Թագ. է. 5։ գ Թագ. ե. 11։ Յոբ խբ. 8։ Յակ. ե. 14, 15։ ա Յովհ. ե. 16։
‡ ԳԼ. բ. 17։
† Թուա. ժգ. 32, 33։
* Եբր. ակամիմեներուն խոսքցաւ.
† ԳԼ. խգ. 10։ Ել. լբ. 21։ Յես. է. 25։
§ ԳԼ. լգ. 7։
† ԳԼ. խբ. 18։ Սապ. լգ. 1։ Առակ ժգ. 6։
* ԳԼ. ժբ. 12։ խզ. 7։
† Տես ԳԼ. ժա. 29։
‡ ԳԼ. ժբ. 1, 9, 11, ևլն։ Եբր. ժա. 8։
§ ԳԼ. ժբ. 13։
† ԳԼ. ժբ. 16։
* ԳԼ. ժգ. 9։
† Հմբ. 5։
* ԳԼ. խզ. 11։
† ԳԼ. խզ. 65։
* Յոբ խբ. 9, 10։
* ԳԼ. ժբ. 17։

---

* ա Թագ. բ. 21։
† ԳԼ. ժէ. 19։ ժը. 10, 14։ Գալ. դ. 23, 28։
† Գալ. է. 8։ Գալ. դ. 22։ Եբր. ժա. 11։
* ԳԼ. ժէ. 21։
† ԳԼ. ժէ. 19։
† Գալ. է. 8։
† ԳԼ. ժէ. 10, 12։
† ԳԼ. ժէ. 1, 17։
† Սապ. ցխզ. 2։ Ես. ծգ. 1։ Գալ. գ. 27։
† Գ.Մ. ա. 58։
† ԳԼ. ժբ. 11, 12։
† ԳԼ. ժգ. 1։
† ԳԼ. ժգ. 15։

10 կ'ընէ, Ըսաւ Աբրահամի, Վռնտէ այս աղա-
խինը ու անոր որդին. վասն զի այս աղախինին
որդին իմ որդւոյս Իսահակի հետ ժառանգ պի-
11 տի չըլլայ։ Եւ այս բանը Աբրահամի շատ
դժուար երեւցաւ՝ հիր որդւոյն պատճառաւ։
12 Եւ Աստուած ըսաւ Աբրահամի, Տղուն համար
ու աղախնիդ համար՝ այդ բանը թող քեզի
դժուար չերեւնայ. Սառայի քեզի ըսած բոլոր
խօսքը մտիկ ըրէ, քանզի Իսահակով քեզի սե-
13 րունդ պիտի կոչուի։ Եւ աղախինին որդին ալ
ազգ մը պիտի ընեմ, վասն զի անիկա քու սե-
14 րունդդ է։ Ու Աբրահամ առտուընց կանուխ
ելաւ, և հաց ու միկ մը ջուր առաւ, ու
Հագարի տուաւ՝ անոր ուսին վրայ դնելով, և
տղան ալ տուաւ, ու դրկեց զանիկա. և գնաց
անիկա ու Բերսաբէէի անապատին մէջ անդին
15 ատին կը պտըտէր։ Եւ միկէն ջուրը հատաւ,
ու մացառներէն մէկուն տակ ձգեց տղան։
16 Եւ նետաձիգ մը չափ հեռաւ գնաց ու դիմա-
ց կացաւ, քանզի ըսաւ, Տղուն մեռնիլը չտես-
նեմ. և դիմացը նստելով իր ձայնը վերցուց ու
17 լացաւ։ Եւ Աստուած տղուն ձայնը լսեց. ու
Աստուծոյ հրեշտակը երկինքէն կանչեց Հա-
գարը, ու անոր ըսաւ, Հագար, քեզի ի՞նչ եղաւ.
մի վախնար, վասն զի Աստուած լսեց տղուն
18 ձայնը՝ անոր եղած տեղէն։ Ելիր, տղան վեր-
ցուր, ու ձեռքովդ օգնէ անոր. վասն զի մեծ
19 ազգ մը պիտի ընեմ զանիկա։ Եւ Աստուած
Հագարի աչքերը բացաւ, ու ջրհոր մը տեսաւ.
և գնաց ու միկը ջրով լեցուց, ու տղուն խըմ-
20 ցուց։ Եւ Աստուած տղուն հետ էր, որ մեծ-
ցաւ ու անապատը բնակեցաւ և աղեղնաւոր
21 եղաւ։ Ու Փառանի անապատին մէջ բնակե-
ցաւ. և մայրը Նանոր կին մը առաւ Եգիպտոսի
երկրէն։

22 Ու եղաւ որ այն ատեն Աբիմելէք և իր սպա-
րապետը Փիքոզ խօսեցան Աբրահամի՝ ըսելով,
Աստուած քեզի հետ է ամէն բանի մէջ՝ ինչ
23 որ գործես։ Եւ հիմա հոս ինծի երդում ըրէ
Աստուծով, որ ինծի ու իմ զաւկիս և իմ սե-
րունդիս հետ նենգութեամբ պիտի չվարուիս.
հապա իմ քեզի ըրած բարութեանիս պէս պիտի
բնես ինծի ու այս երկրին՝ որուն մէջ բնակեր
24 ես։ Եւ Աբրահամ ըսաւ, Ես երդում կ'ընեմ։
25 Ու Աբրահամ յանդիմանեց Աբիմելէքը ջրհորի
մը համար՝ զոր Աբիմելէքի ծառաները բռնու-
26 թեամբ առած էին։ Եւ Աբիմելէք ըսաւ, Այդ
բանը ով ընելը չեմ դիտեր. և դուն ալ չիմա-

ցուցիր ինծի, ու հս ալ լսած չէի, բայց միայն
27 այսօր։ Եւ Աբրահամ ոչխարներ ու արջառներ
առաւ ու Աբիմելէքի տուաւ, ու երկուքն ալ
28 ուխտ ըրին։ Եւ Աբրահամ ոչխարներէն եօթը
29 հատ էգ գառներ զատ դրաւ։ Ու Աբիմելէք
ըսաւ Աբրահամի, Ինչ պիտի ըլլան այդ եօ-
30 թը էգ գառները զորանք զատ զատ դրիր։ Եւ
անիկա ըսաւ, Այս եօթը էգ գառները իմ ձեռ-
քէս առնես, որպէս զի անոնք ինծի վկայութիւն
31 ըլլան թէ հոս հորը ես փորեր եմ։ Անոր հա-
մար անոյն տեղին անունը Բերսաբէէ կոչեց.
32 քանզի երկուքն ալ հոն երդում ըրին։ Եւ Բեր-
սաբէէի մէջ ուխտ ըրին. այն ատեն ելաւ Աբի-
մելէք ու անոր սպարապետը Փիքոզ, և Փղշտաց-
ւոց երկիրը դարձան։

33 Եւ Աբրահամ ծառեր անկեց Բերսաբէէի մէջ.
ու հոն Յաւիտենական Աստուծոյ, Եհովայի,
34 էանունը կանչեց։ Եւ Աբրահամ շատ օրեր
պանդխտութիւն ըրաւ Փղշտացւոց երկրին մէջ։

ԳԼ. ԻՒ

1 Աստուած Աբրահամը կը փորձէ՝ հրամայելով որ իր Իսահակ որդին զոհ բնէ։ 3 Աբրահամի հաւատքը և հնազանդութիւնը։ 11 Հրեշտակը կ'արգիլէ զանիկա Իսահակը մորթելէն. 13 և անոր տեղ Աբրահամ խոյ մը կը գտնէ։ 14 Այն տեղը Եհովայիրէ կ'անուանի։ 15 Աբրահամ նորէն կ'օրհնուի։ 20 Նաքորի ազգականները մինչև Ռեբեկա։

Ու եղաւ որ այս բաներէն ետքը Աստուած
փորձեց Աբրահամը, ու ըսաւ անոր, Ով Աբրա-
2 համ. և անիկա ըսաւ, Ահա հոս եմ։ Եւ ան-
կա ըսաւ, Հիմա քու միակ մէկ հատիկ որ-
դիդ Իսահակը առ, ու Մօրիայի երկիրը գնա,
և հոն զանիկա ողջակէզ ըրէ լեռներէն մէկուն
3 վրայ՝ զոր ես քեզի պիտի ըսեմ։ Եւ Աբրահամ
առտուընց կանուխ ելաւ, ու իր իշուն համե-
ցը դրաւ, և իրեն հետ երկու ծառայ ու իր
Իսահակ որդին առաւ. և ողջակէզի համար
փայտ ճեղքեց, ու ելաւ գնաց այն տեղը զոր
4 Աստուած իրեն ըսաւ։ Ու երրորդ օրը Աբրա-
համ իր աչքերը վեր վերցուց, ու հեռուէն տե-
5 սաւ այն տեղը։ Եւ Աբրահամ ըսաւ իր ծառա-
ներուն, Դուք իշուն հետ հոս մնացէք, և ես
ու տղան մինչև հոն երթանք, ու երկրպագու-
6 թիւն ընենք, և նորէն ձեզի դառնանք։ Ու Աբ-
րահամ ողջակէզին փայտերն առաւ, ու Իր
որդւոյն Իսահակի վրայ դրաւ, և ինք իր ձեռ-

ա Գաղ. դ. 29։
բ Գաղ. դ. 30։ Տես Գլ. իե. 6. և լդ. 6, 7։
գ Գլ. ժէ. 18։
դ Հռոմ. թ. 7, 8։ Եբր. ժա. 18։
ե Հմր. 18։ Գլ. ժզ. 10։ ժէ. 20։
զ Յովհ. բ. 35։
է Նէ. գ. 7։
ը Հմր. 13։
թ Թես. իբ. 31։ Տես դ Թագ. դ. 17, 18, 20։ Դատ. իդ. 16, 31։
ժ Գլ. իբ. 15։ լթ. 2, 3, 21։
ի Գլ. ժզ. 12։
լ Գլ. իդ. 4։
խ Գլ. ի. 2։ իզ. 26։
ծ Գլ. իզ. 28։
կ Տես Բար. բ. 12։ ա Թագ. իդ. 22։
հ Տես Գլ. իզ. 15, 18, 20, 21, 22։
ձ Գլ. իզ. 31։
ղ Գլ. լդ. 8։
ճ Գլ. լբ. 48, 52։
մ Գլ. իզ. 33։
յ Աչքերը, ջրհոր երթալու
ն ր Օր. լդ. 27։ Նա. ի. 28։ Հռոմ. ժզ. 26։ ա Տիմ. ա. 17։
շ Գաղ. դ. 26։

—

ա ա Կոր. ժ. 13։ Եբր. ժա. 17։ Յակ. ա. 12։ ա Պետ. ա. 7։
բ Եբր. ժա. 17։
գ ր Մն. գ. 1։
դ Յովհ. ժթ. 17։

քը առաւ կրակը ու դանակը, ու երկուքը մէկ-
7 տեղ գացին։ Եւ Իսահակ իր հօրը Աբրահամի
խօսեցաւ ու ըսաւ, Հայր իմ. և անիկա
ըսաւ, Ահա հո՛ւս եմ, որդեակ։ Եւ անիկա ըսաւ,
Ահա կրակը ու փայտը, բայց ողջակէզ ընելու
8 գառը ո՞ւր է. Եւ Աբրահամ ըսաւ, Աստուած
երեն ողջակէզ ընելու գառը պիտի պատրաս-
տէ, որդեակ իմ։ Այսպէս երկուքը մէկտեղ
9 գացին։ Ու եկան այն տեղը զոր Աստուած ա-
նոր ըսեր էր. և Աբրահամ հոն սեղան շինեց
ու փայտերը շարեց, և իր որդին Իսահակը կա-
պեց, ու Եզանիկա սեղանը, փայտերուն վրայ,
10 դրաւ։ Եւ Աբրահամ իր ձեռքը երկնցուց, ու
11 դանակը առաւ որպէս զի իր որդին մորթէ։ Եւ
Տէրոջը հրեշտակը երկինքէն անոր կանչեց ու
ըսաւ, Աբրահամ, Աբրահամ. և անիկա ըսաւ,
12 Ահա հո՛ւս եմ։ Եւ ըսաւ, Ձեռքդ մի դպցը-
ներ, և անոր բան մը մի ըներ. քանզի Էհիմա
գիտցայ որ Աստուածդ կը վախնաս. որովհետև
քու մէկ հատիկ որդիդ ինծմէ չխնայեցիր։ Եւ
Աբրահամ իր աչքերը վեր վերցուց ու նայե-
ցաւ, և ահա էր ետևը խիտ մացառներուն մէջ
եղջիւրներէն բռնուած խոյ մը կար. ու Աբրա-
համ գնաց ու խոյը առաւ, և զանիկա իր որդ-
14 ւոյն տեղ ողջակէզ մատուց։ Եւ Աբրահամ այն
տեղին անունը *Եհովայիրէ կոչեց, որ մինչև
այսօր կ'ըսուի, Տէրը լեռանը մէջ պիտի երև-
15 նայ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը երկրորդ անգամ եր-
16 կինքէն Աբրահամը կանչեց, Ու ըսաւ, Իմ ան-
ձիս վրայ երդուեմ ըրի, կ'ըսէ Տէրը, որովհետև
այս բանը ըրիր, ու ինծի համար քու մէկ հա-
17 տիկ որդիդ չխնայեցիր, Թէզ օրհնելով պիտի
օրհնեմ, ու քու սերունդդ Երկինքի աստղե-
րուն ու ծովեզերքը եղող աւազին պէս խիտ
պիտի շատցնեմ. և քու սերունդդ Կիր թշնա-
18 միներուն դարպասները պիտի ժառանգէ. Ու
երկրի բոլոր ազգերը քու սերունդովդ պիտի օրհ-
նուին, Ժորովհետև իմ ձայնիս ականջ դրիր։
19 Այսպէս Աբրահամ իր ծառաներուն դարձաւ,
ու եկան ու մէկտեղ Ներսաբէէ գացին. և Աբ-
րահամ Ներսաբէէի մէջ կը բնակէր։

20 Ու եղաւ որ այս բաներէն ետքը Աբրահամի
պատմեցաւ՝ ըսելով, Ահա Մեղքա ինք ալ
21 որդիներ ծնաւ քու եղբօրդ Նաքորի. Առջինեկ
որդին Ուզաւ, և անոր եղբօրը Բուզը, ու Ա-
22 րամի հայրը Կամուելը, Եւ Քեսադը ու Ասաւը
23 և Փաղդասը ու Յեդլափը և Բեթուելը։ Եւ
Բեթուէլ ծնաւ Ռեբեկան. այս ութ որդի-
ները Մեղքա ծնաւ Աբրահամի եղբօրը Նաքոր-

24 մին։ Եւ անոր հարճը որուն անունը Ռէումա էր,
անիկա ալ ծնաւ Տեբայը և Գահամը ու Թա-
քասը և Մաաքան։

ԳԼ. ԻԳ

1 Սառայի կեանքին օրերը ու մահը։ 3 Աբրահամ ծախու
կ'առնէ Մաքփելայի այրը, 19 ու Սառան հոն կը թաղէ։

Եւ Սառա հարիւր քսանեւեօթը տարի
ապրեցաւ. այսքան եղան Սառայի կեանքին տա-
2 րիները։ Եւ Սառա մեռաւ Կարիաթ-արբայի
մէջ, որ է Բեթլեհեմ, Քանանու երկրին մէջ. ու
Աբրահամ Սառայի համար սուգ ընելու ու
3 ողբալու եկաւ. Եւ Աբրահամ իր մեռելին քո-
վէն ելաւ, ու Քեթի որդիներուն հետ խօսե-
4 ցաւ՝ ըսելով, Ես ձեր մէջ օտարական ու պան-
դուխտ եմ. ձեր մէջ ինծի †գերեզմանի սեպ-
ուհական տուէք, որպէս զի իմ երեսիս առջևէն մե-
5 ռելս թաղեմ։ Եւ Քեթի որդիները պատասխան
6 տուին Աբրահամի ու անոր ըսին, Տէր իմ,
մեզի լուր մեզի, դուն մեր մէջ Էհշխան Աստու-
ծոյ ես. մեր ամենէն ընտիր գերեզմաններուն մէջ
թաղէ քու մեռելդ. քու մեռելդ թաղելու
համար՝ մեզմէ մէ՛կը չխնայեր իր գերեզմանը քե-
7 զի տալու։ Եւ Աբրահամ եղաւ, ու խոնարհու-
թիւն ըրաւ այն երկրին ժողովուրդին, Քեթի
8 որդիներուն. Եւ անոնց զրուցեց՝ ըսելով, Եթէ
կը հաճիք որ ես իմ երեսիս առջևէն մեռելս
թաղեմ, ինծի մտիկ ըրէք, և ինծի համար Սա-
9 հառ որդուն Եփրոնի հետ խօսեցէք, Որ իր
արտին ծայրը եղած *Մաքփելայի այրը ինծի
տայ. անիկա ձեր մէջ ինծի գերեզմանի սեպ-
10 հուականի համար լման գնով տայ։ Ու
Եփրոն Քեթի որդիներուն մէջ կը նստէր։ Եւ
Քեթացի Եփրոն պատասխան տուաւ Աբրահա-
մի ականջը իր քաղաքին դուռը մտնող բոլոր Քե-
11 թի որդիները կը լսէին, ու ըսաւ, Ոչ, տէր
իմ, ինծի մտիկ ըրէ. արտը քեզի կու տամ,
և հոն եղած այրն ալ քեզի կու տամ. իմ ժո-
ղովուրդիս որդիներուն առջև զայն քեզի տուի.
12 թաղէ քու մեռելդ։ Եւ Աբրահամ այն երկրին
13 ժողովուրդին առջև խոնարհութիւն ըրաւ. Ու
Եփրոնի խօսեցաւ, երբ այն երկրին ժողովուրդը
կը լսէին, ու ըսաւ, Բայց եթէ քեզի պէտք
է՝ ականջս ինծի պէտք է, կ'ուզեմ քեզի, ինծի մտիկ ըրէ. ես ար-
ժին առակը տամ. առ ինծմէ, ու ես իմ մե-
14 ռելս հոն թաղեմ։ Եւ Եփրոն պատասխան
15 տուաւ Աբրահամի ու անոր ըսաւ, Տէր իմ,
լսէ ինծի. գետինը չորս հարիւր *սիկղ արծաթի

ե Բրբ. ժա. 17։ Յահ. բ. 21։
ը ա Թագ. ժե. 22։ Միք. գ. 7, 8։
թ Գլ. խգ. 5։ Յահ. բ. 22։
ժ Այսինքն՝ Տէրը պիտի առնէ. Հ՚ո՛ւ, Տէրը պիտի նախա-
խնամէ
ի Սաղ. ձե. 9։ Գաւ. առ. 73։ Բրբ. գ. 13, 14։
լ Գլ. ժե. 5։ Բրեմ. լգ. 22։
խ Գլ. ժգ. 16։
ծ Գլ. խգ. 60։
կ Միք. ա. 9։
հ Բէր. գաւազ
ձ Գլ. ժբ. 3։ ժը. 18։ խգ. 4։ Գոր. գ. 25։ Գաղ. գ. 8, 9, 16, 18։
ղ Հմի. 3, 10։ Գլ. խգ. 5։
ճ Գլ. խա. 31։
հ Գլ. ժա. 29։
յ Յոբ ա. 1։
ղ Յոբ լբ. 2։
ճ Գլ. խգ. 15։
մ Հռոմ. թ. 10։

ն Ցնս. ժգ. 15։ Գաւա. ա. 10։
շ Գլ. ժգ. 18։ Հմի. 19։
ո Գլ. ժէ. 8։ ա Մն. իթ. 15։ Սաղ. ձհ. 12։ Բրբ. ժա. 9, 13։
չ Գոր. է. 5։
պ Գլ. ժգ. 2։ ժգ. 14։ խգ. 35։
ջ Այսինքն, կրկնութիւն
ռ Գլ. լդ. 20, 24։ Հռոմ. գ. 4։
ս Տես բ Թագ. խգ. 21—24։
վ Բլ. լ. 13։ Նկեմ. խե. 12։

Ք՝ոբէ. իմ ու քու մէջտեղ այն ի՞նչ է. ուրեմն
16 թո՛ղ քու մեռելդ։ Եւ Աբրահամ Եփրոնի մոխիկ
ըրաւ. ու Աբրահամ Խկշռեց արծաթը ա՛ռ փա՛ռա՛
Եփրոնին, ինչպէս անիկա Խեթի որդիներուն առ-
ջեւ խօսեր էր, չորս հարիւր սիկղ ար-
ծաթ՝ վաճառականներուն մէջ անցած ֆնով։
17 Ու Եփրոնի արտը որ Մաքփելպի մէջ Մամ-
բրէի դիմաց է, արտը ու հոն եղած ալը,
անոր բոլորտիքի սահմաններուն մէջ եղած ար-
18 տին մէջի բոլոր ծառերը Աբրահամի առա-
ջուածք ըլլալու համար Հաստատուեցան, անոր
քաղաքին դռնէն մտնող բոլոր Խեթի որդինե-
19 րուն առջեւ։ Եւ անկէ ետքը Աբրահամ իր կի-
նը Սառան թաղեց Մամբրէի դիմաց եղող
Մաքփելպի արտին ալին մէջ, որ է Խեբրոն՝
20 Քանանու երկրին մէջ։ Եւ արտը ու հոն եղած
ալը Խեթի որդիներէն Աբրահամի գերեզմանի
ատացուածք ըլլալու համար հաստատուեցան։

ԳԼ. ԻԴ

1 Աբրահամ կ՝երթայնէ իր ծառան։ 10 Ծառային ճամ-
բորդութիւնը, 12 և աղօթքը։ 15 Ռեբեկա անոր կը
հանդիպի Ջրհորին քով. 18 անոր ջուր կը խմցնէ, 22 և
պարգև կ՝ընդունի, 24 և իր որո՛ց ցեղէ ըլլալը կը ծա-
նուցանէ անոր։ 29 Լաբան իր տունը կ՝ընդունի զանիկայ։
34 Ծառան իր գալուն պատճառը կը պատմէ։ 50 Լաբան
և Բաթուէլ կ՝ընդունին ծառային առաջարկութիւնը։ 58
Ռեբեկա կը հաճի երթալու։ 62 Իսահակ կը հանդիպի
անոնց՝ դաշտին մէջ։

Եւ Աբրահամ ՚օրերն անցուցած ՚ա՛ծ-
բացած էր. ու Տէրը Բաներն բանի մէջ օրհնեց
2 Աբրահամը։ Եւ Աբրահամ ըսաւ էիր տանը
երէց ծառային, որ Ւիր բոլոր ունեցածին վե-
րակացուն էր, Ա՛աղաչեմ քեզի, Էձեռքդ իմ
3 երանքիս տակ դիր. Եւ Ւքեզ կ՝երդմնցնեմ
Տէրոջմով, որ երկինքի Աստուածն ու երկրի
Աստուածն է, որ Էիմ որդուս կին չառնես
Քանանացւոց աղջիկներէն, որոնց մէջ ես կը
4 բնակիմ. Հապա Ըիմ երկիրս ու իմ ազգական-
ներու Ըերթաս, ու իմ որդուս Իսահակի ՚անէ
5 կին առնես։ Եւ ծառան ըսաւ անոր, Գուցէ
կինը իմ ետեւէս այս երկիրը գալ չուզէ. կ՝ըլ-
լա՞յ որ քու որդիդ այն երկիրը դարձնեմ ու-
6 կէ դուն երթա։ Եւ Աբրահամ ըսաւ անոր,
7 Զգուշացիր որ իմ որդիս հոն չդարձնես։ Եր-
կինքի Տէր Աստուածը, որ Ֆրկիս իմ հօրս տու-
նէն ու իմ ծննդեան երկրէս հանեց, և որ
խօսեցաւ ինծի, ու երդում ըրաւ ինծի ըսելով
Ես այս երկիրը քու սերունդիդ պիտի տամ, Նա՛ն-
կա իր հրեշտակը քու առջեւդ պիտի դրկէ,
ու դուն անկէ իմ որդուս կին պիտի առնես։
8 Եւ եթէ կինը քու ետեւդ գալ չուզէ, Ես այս
իմ երդումէս դուն անպարտ կ՝ըլլաս. միայն
9 Թէ իմ որդիս հոն չդարձնես։ Եւ ծառան իր
Տէրոջը Աբրահամի երանքին տակ դրաւ իր ձեռ-
քը, ու այս բանին համար երդում ըրաւ անոր։
10 Եւ ծառան իր տէրոջը ուղտերէն տասը
ուղտ առաւ ու գնաց, Ֆքանզի իր տէրոջը բո-
լոր բարիքները իր ձեռքն էին. և ելաւ ու գնաց
11 *Միջագետ Նաքորի քաղաքը գնաց։ Եւ քա-
ղաքին դուրսիդին ուղտերը նստեցուց ջրհորի մը
քով իրիկուան դէմ՝ հկիներուն ջուր քաշելու
12 ելած տեղը. Եւ ըսաւ, Յով Տէր, իմ տէրոջս
Աբրահամի Աստուածը, կ՝աղաչեմ քեզի, Յա-
ջողէ ինծի այսօր, և իմ տէրոջս Աբրահամի
13 բարերարութիւն ըրէ. Ահա Ֆես ջուրի աղբիւ-
րին քով կը կայնիմ. և Ֆայս քաղաքին բնա-
14 կիչներուն աղջիկները ջուր հանելու կ՝ելլեն։ Եւ
ըլլայ Թէ՝ երբ աղջկան ըսեմ, Շնորհք ըրէ, սա-
փորդ իջեցուր որպէս զի խմեմ, ու անիկա ըսէ
Թէ խմէ, ու քու ուղտերուդ ալ խմցնեմ, Ա-
նիկա ըլլայ քու Խահակ ծառայիդ համար սահ-
մանած. և Ֆասով գիտնամ որ իմ տէրոջս
բարերարութիւն ըրիր։
15 Ու եղաւ որ տակաւին իր խօսքը չվճռուցած,
ահա Աբրահամի եղբօրը Նաքորի կնոջ ՚Մել-
քայի որդուն Բաթուէլը ծնած Ռեբեկան ե-
16 կաւ, իր ուսին վրայ սափորը ունենալով։ Եւ
աղջիկը Ֆխիստ գեղեցիկ տեսքով կոյս մին էր,
ու այր մարդ մը զանիկա գիտցած չէր. և անի-
կա իջաւ աղբիւրը, ու իր սափորը լեցուց ու կը
17 դառնար։ Եւ ծառան զանիկա դիմաւորելու
վազեց, ու ըսաւ, Շնորհք ըրէ, քու սափորէդ
18 ինծի քիչ մը ջուր խմցուր։ Ֆեւ անիկա ըսաւ,
Խմէ, տէր իմ. ու շուտով սափորը իր ձեռքին
19 վրայ իջեցուց, և խմցուց անոր։ Եւ երբ անոր
խմցուց լմնցուց, ըսաւ, Ուղտերուդ ալ ջուր
20 քաշեմ, մինչեւ ամէնը խմեն։ Եւ շուտով սա-
փորը աւազանին մէջ պարպեց, ու նորէն հորը
վազեց ջուր քաշելու, և անոր բոլոր ուղտերուն
21 համար ջուր քաշեց։ Եւ մարդը զարմանալով
անոր վրայ լուռ կը մնար, մտածելով Թէ արդ-
22 եօք ՖՏէրը անոր ճամբան յաջողե՛ց Թէ ոչ։ Ու
երբ ուղտերը խմելը լմնցուցին, մարդը կէս սիկղ
Ոսկիէ օղակ մը, և անոր ձեռքերուն համար

Ը եբեմ. լբ. 9։
Ժ Գլ. խե. 9։ խթ. 30, 31, 32։ Ժ. 13։ Գար. է 16։
Ի Տես Հռաթ. դ. 7, 8, 9, 10։ եբեմ. լբ. 10, 11։

—

ա Գլ. Ժբ. 11։ խա. 5։
Բ Գլ. Ժգ. 2։ Հմր. 35։ Սաղ. ՃԺբ. 3։ Առակ. Ժ. 22։
Գ Գլ. Ժե. 2։
Դ Հմր. 10։ Գլ. լթ. 4, 5, 6։
Ե Գլ. խէ. 29։ ա Մն. խթ. 24։ Ողբ. է. 6։
Զ Գլ. Ժգ. 22։ բ Օր. գ. 13։ Ցես. բ. 12։
Է Գլ. խգ. 35։ խէ. 46։ խը. 2։ Ել. լգ. 16։ բ Օր. է. 3։
Ը Գլ. Ժբ. 1։
Թ Գլ. իբ. 2։
Ժ Գլ. Ժբ. 1, 7։
Ի Գլ. Ժբ. 7։ Ժգ. 15։ ԺԶ. 18։ ԺԷ. 8։ Ել. լբ. 13։ բ Օր. ա. 8։ լգ. 4։ Գար. է. 5։
Ձ Հմր. 43։
Ղ Գլ. իթ. 9։ Ել. բ. 16։
Ճ Տես Դատ. գ. 17, 37։ ա Թագ. գ. 7։ Ժգ. 10։ ի. 7։
Ն Գլ. Ժա. 29։ իբ. 23։
Շ Գլ. խգ. 7։
Ո ա Պետ. գ. 8։ դ. 9։
Չ Հմր. 12, 56։
Պ Ել. լբ. 2, 3։ Ես. գ. 19, 20, 21։ Եզեկ. Ժգ. 11, 12։ ա Պետ. դ. 3։

տասը սիկղ ոսկիէ երկու ապարանջան հանեց,
23 ու ասոր պատմ. Ու ըսաւ, Դուն որո՞ւն աղջիկն
ես, կ'աղաչեմ, ըսէ ինծի. քու հօրդ տունը
24 մեղի համար գիշերը կեցնելու տեղ կա՞յ։ Եւ
անոնք ըսաւ անոր, Ես Մեղքայի որդւոյն Բա-
թուէլի աղջիկն եմ, զոր Մէլքա Նաքորի ծնաւ։
25 Նաև ըսաւ անոր, Մենք շատ յարդ ու ճարակ
26 ունինք, և գիշերը կեցնելու տեղ ալ։ Ու մար-
դը խոնարհեցաւ ու Տէրոջը երկրպագութիւն
27 ըրաւ. Եւ ըսաւ, Օրհնեալ ըլլայ իմ տէրոջս Ա-
բրահամի Տէր Աստուածը, որ իմ տէրս Վէր ողոր-
մութենէն ու իր ճշմարտութենէն չկրկեց. քանի
որ ես ճամբուն մէջ էի, Տէրը զիս իմ տէրոջս
28 եղբայրներուն տունը առաջնորդեց։ Եւ աղջիկը
վազեց, ու այս բաները իր մօրը տունը պատմեց։
29 Եւ Ռեբեկա եղբայր մը ունէր Լաբան անու-
նով. ու Լաբան դուրս վազեց դէպի աղբիւրը
30 մարդուն քով. Վասն զի տեսնելով օղակը, և
իր քրոջը ձեռքերուն վրայի ապարանջանները,
ու լսելով իր քրոջը Ռեբեկայի խօսքերը, որ
կ'ըսէր Թէ Ա՛յն մարդը այսպէս խօսեցաւ ինծի,
մարդուն եկաւ. և ահա անիկա ուղտերուն քով
31 աղբիւրին մօտ կայներ էր։ Ու ըսաւ անոր,
Եկուր, օրհնեալ Տէրոջը օրհնեալը, ինչո՞ւ դուրսը
կայներ ես. քանզի տունը պատրաստեցի, և
32 ուղտերուն համար տեղ մը։ Ու մարդը տունը
եկաւ. և ուղտերը քակեց, և ուղտերուն յարդ
ու ճարակ, և անոր ոտքերը ու անոր հետ եղող
33 մարդոց ոտքերը լուալու ջուր տուաւ։ Եւ անոր
առջև կերակուր դրուեցաւ. բայց անիկա ըսաւ.
Մինչև իմ խօսքերս չպրուցեմ, չեմ ուտեր. և
34 Լաբան ըսաւ, Պրուցէ։ Ու անիկա ըսաւ, Ես
35 Աբրահամի ծառան եմ. Եւ Տէրը մեծապէս
օրհնեց իմ տէրս, ու մեծ մարդ մը եղաւ. և
անոր հօտեր ու արջառներ և արծաթ ու ոսկի,
և ծառաներ ու աղախիններ, և ուղտեր ու է-
36 շեր տուաւ։ Եւ իմ տէրոջս կինը Սառա իր
պառաւութեան առեներ որդի մը ծնաւ իմ տէ-
37 րոջս, որ ինչոր ունեցածը անոր տուաւ։ Եւ իմ
տէրս ինծի երդում ընել տուաւ՝ ըսելով,
Չպիտի որ իմ որդւոյս կին առնես Քանանաց-
ւոց աղջիկներէն, որոնց երկիրը ես կը բնակիմ.
38 Հապա իմ հօրս տունը ու իմ ազգատոհմիս
39 երթաս, ու իմ որդւոյս կին առնես։ Ես ես
իմ տէրոջս ըսի, Գուցէ կինը իմ ետևէս չգայ։
40 Եւ անիկա ինծի ըսաւ, Տէրը, որուն առջև
ես կը քալեմ, իր հրեշտակը քեզի հետ պիտի
ղրկէ, ու քու ճամբադ պիտի յաջողէ, և իմ
որդւոյս իմ ազգատոհմէս ու իմ հօրս տունէն
41 կին պիտի առնես։ Ինչ դուն այն ատեն իմ
երդումէս անպարտ պիտի ըլլաս, երբ իմ ազ-
գատոհմիս երթալով, քեզի չ'տան, այն
ատեն իմ երդումէս անպարտ պիտի ըլլաս։
42 Եւ աղբիւրն եկայ այսօր, ու ըսի, Ով Տէր,
իմ տէրոջս Աբրահամի Աստուածը, եթէ հիմա
այս իմ երթալու ճամբաս դուն կը յաջողես,
43 Ահա ես ջուրին աղբիւրին քով կը կայնիմ.
և ըլլայ որ աղջիկը ջուր քաշելու գայ, և ես
անոր ըսեմ Թէ Ինծի ջրէ, ինծի քու սափո-
44 րէդ քիչ մը ջուր խմցուր, Եւ անիկա ինծի
Դուն ալ խմէ, և ուղտերուդ համար ալ ջուր
քաշեմ ըսէ, թող անիկա ըլլայ Տէրոջը տահ-
45 մանած կինը իմ տէրոջս որդւոյն համար։ Ե-
րեմ սրտիս մէջ տակաւին խօսքը չվճռուցած,
ահա Ռեբեկա կ'ելլէր սափորը իր ուսին վրայ
առնելով, և աղբիւրը իջաւ ու ջուր քաշեց,
և ըսի անոր, Ինծի ջո՛ւր խմցուր։
46 Եւ անիկա շուտով սափորը իր ուսէն վար ա-
ռաւ ու ըսաւ, Խմէ, և ուղտերուդ ալ խմց-
նեմ. ուստի ես խմեցի, և ուղտերուն ալ խմ-
47 ցուց։ Եւ հարցուցի անոր ու ըսի, Դուն որո՞ւն
աղջիկն ես. և անիկա ըսաւ, Մեղքայի Նաքո-
րի ծնած որդւոյն Բաթուէլի աղջիկն եմ. այն
ատեն ծօղակը անոր քթիս, ու ապարանջան-
48 ները անոր ձեռքերուն վրայ դրի։ Եւ խոնարհե-
ցայ ու Տէրոջը երկրպագութիւն ըրի, և իմ տէ-
րոջս Աբրահամի Տէր Աստուածը օրհնեցի, որ
Իմ տէրոջս եղբօրը աղջիկը իր որդւոյն առնե-
լու համար զիս ուղիղ ճամբան առաջնոր-
49 դեց։ Եւ հիմա եթէ իմ տէրոջս Էընորհք ու
ճշմարտութիւն պիտի ընէք, ինծի պատմեցէք.
և եթէ ոչ՝ նոքա՛ն ինծի ըսէք, որ ես ալ կողմը
50 կամ ձախ կողմը դառնամ։ Լաբան ու Բա-
թուէլ պատասխան տուին ու ըսին, Ա՛յս բա-
նը Տէրոջմէն է. Մենք քեզի դէշ կամ աղէկ
51 չենք կրնար ըսել։ Ահա Ռեբեկա քու առջեդ
է, առ ու գնա. և Տէրոջը բանածին պէս թող
52 քու տէրոջդ որդւոյն կին ըլլայ։ Եւ եղաւ որ
երբ Աբրահամի ծառան անոնց խօսքերը լսեց,
մինչև գետին նայեցաւ երկրպագութիւն ըրաւ
53 Տէրոջը։ Եւ ծառան արծաթեղէն զարդեր ու
ոսկեղէն զարդեր և հանդերձներ հանեց, ու
Ռեբեկայի տուաւ. և անոր եղբօրը ու մօրը
54 պատուական ընծաներ տուաւ։ Եւ կերան ու
խմեցին ինք ու իրեն հետ եղող մարդիկը, ու
գիշերը հոն ծնացին, և առաւօտեան երբ
55 ինք բաւ, Ղրկեցէք զիս իմ տէրոջս մօտ։ Եւ ա-
ջկան եղբայրը ու մայրը ըսին, Թող աղջիկը

Ձ Գլ. խբ. 23։
– Հմր. 52։ Բլ. գ. 31։
– Բլ. ժբ. 10։ Հռութ. գ. 14։
ա Թագ. իե. 32, 39։
բ Թագ. ժբ. 28։ Դուկ. ա. 68։
Ջ Գլ. լբ. 10։ Մագ. ղբ. 3։
– Հմր. 48։
է Գլ. խթ. 5։
Ը Գլ. խզ. 29։ Դատ. ժէ. 2։
Հռութ. գ. 10։ Մագ. ճժե. 15։
– Գլ. խգ. 24։ Դատ. ժթ. 21։
ի Ցոբ խգ. 12։ Ցովն. գ. 34։ Բլմեռ. գ. 5, 6, 7։
– Հմր. 1։ Գլ. ժգ. 2։
ա Գլ. խա. 2։
ի Գլ. խա. 10։ իե. 5։
– Հմր. 3։
Ք Հմր. 4։
ֆ Հմր. 5։
– Հմր. 7։
Ր Գլ. ժէ. 1։
Ղ Հմր. 8։
Ե Հմր. 12։
Ը Հմր. 13։
Ճ Հմր. 15, եև ա Թագ. ա. 13։
Ժ Նզեկ. ժգ. 11, 12։
Ի Հմր. 26։
Լ Գլ. խբ. 23։
Խ Գլ. խէ. 29։ Ցեռ. բ. 14։
Ծ Մագ. ճժբ. 23։ Մատ. խա. 42։ Մատ. ժբ. 11։
Կ Գլ. լա. 24։
Հ Գլ. ի. 15։
Յ Հմր. 26։
Ղ Բլ. գ. 22։ ժա. 2։ ժբ. 35։
Շ Բ Մն. խա. 3։ Եզր. ա. 6։
Ո Հմր. 56, 59։

ՙքանի մը օր, գոնէ տասը օր, մեր քով կենայ,
56 ապա երթայ։ Եւ ինք ըսաւ անոնց, Չխո՛ւսափիք,
արգիլէք, քանզի Տէրը իմ ճամբաս յաջողեց.
57 թողու՛ տուէք զիս որ տէրոջս երթամ։ Եւ անոնք
ըսին, Աղջիկը կանչենք ու անոր բերանը փնտռենք։
58 Եւ կանչեցին Ռեբեկան ու ըսին անոր, Կ՚յա
մարդուն հետ կերթա՞ս. և անիկա Կերթամ
59 ըսաւ։ Ու իրենց քոյրը Ռեբեկան ու Նանոր դայ-
եակը և Աբրահամի ծառան ու անոր մարդիկը
60 ղրկեցին։ Եւ օրհնեցին Ռեբեկան ու ըսին անոր,
Դուն մեր քոյրն ես. Հազարաւոր բիւրերու ՙայր
ըլլա, և ՚քու սերունդդ իր թշնամիներուն*
61 քաղաքները ժառանգէ։ Եւ Ռեբեկա ու իր ա-
ղախիններն ելան և ուղտերը հեծան, ու այն
մարդուն հետևէն գացին. և ծառան առաւ Ռե-
բեկան ու գնաց։
62 Եւ Իսահակ Ղ՚ահայրդոյի ջրհորէն դարձած
կու գար. վասն զի անիկա հարաւային երկիրը
63 կը բնակէր։ Եւ Իսահակ Իրիկուան դէմ դաշ-
տը ելեր էր †մտածութիւն ընելու. ու իր աչ-
քերը վերցուց ու նայեցաւ, և ահա ուղտեր
64 կու գային։ Եւ Ռեբեկա իր աչքերը վերցուց,
ու երբ Իսահակը տեսաւ, Ջուզեն վար իջաւ.
65 Եւ ըսաւ ծառային, դաշտին մէջ դէպ ի մեզ
եկող այդ մարդը ո՞վ է. և ծառան ըսաւ, Իմ
տէրս է. ու ինք քօղը առաւ ու ծածկուեցաւ։
66 Եւ ծառան իր բոլոր ըրած բաները պատմեց
67 Իսահակին։ Եւ Իսահակ զանիկա իր մօրը Սա-
ռայի վրանը տարաւ, ու առաւ Ռեբեկան, որ
իր կինը եղաւ. և ինք սիրեց զանիկա։ Ու Իսա-
հակ ՚մխիթարուեցաւ իր մօրը †վրայով։

ԳԼ. ԻԵ

1 Աբրահամի որդիները Քեատուրայէ ծնած։ 5 Անիկա իր
առաջուած բոլորը որդւոցը կը բաժնէ։ 7 Անոր կեանքին օրերը
ու մահը, 9 և թաղումը։ 12 Իսմայէլի սերունդը. 17 անոր
կեանքին օրերը ու մահը։ 21 Իսահակ աղօթք կ՚ընէ Ռեբե-
կայի ամլութեան համար։ 22 Ռեբեկայի արգանդին մէջ
տղաքը կը կռուին։ 24 Եսաւ ու Յակոբի ծնունդը,
27 և իրարմէ տարբեր ըլլալնին։ 29 Եսաւ իր անդրանկու-
թիւնը կը ծախէ։

Եւ Աբրահամ նորէն կին մը առաւ, ու
2 անոր անունը Քեատուրա էր։ Եւ ՙանիկա Զեմ-
բան ու Յեկսանը և Մադանը ու Մադիանը և
3 Յեսբոկը ու Սուէն ծնաւ անոր։ Եւ Յեկսան
ծնաւ Սաբան ու Դեդանը. և Դեդանի որդի-
ները Ասուրիմ ու Լատուսիմ և Լէոմմիմ էին։
4 Եւ Մադիանի որդիները Գեփա ու Ափէր և Ե-
նովք ու Աբիդա և Եղդաղա էին. ասոնք ամէնը
Քեատուրայի որդիներն էին։

5 Եւ †Աբրահամ իր բոլոր ունեցածը Իսահակի
6 տուաւ. Բայց Աբրահամի հարճերուն որդինե-
րուն Աբրահամ պարգևներ տուաւ, և էիր կեն-
դանութեան ատենը զանոնք իր որդւոյն Իսա-
հակի քովէն դէպ ի արևելք՝ ՚արևելեան երկիրը
ղրկեց։
7 Եւ Աբրահամի կեանքին տարիներուն օրերը
որ ինք տարեցաւ, հարիւր եօթանասունըհինգ
8 տարի էին։ Եւ Աբրահամ †ազէկ ծերութեամբ
ծերացած ու իր օրերը լեցուած՝ ասանդից իր
հոգին ու մեռաւ, և ՚իր ժողովուրդին խառ-
9 նուեցաւ։ Եւ էիր որդիները, Իսահակ ու Իս-
մայէլ, թաղեցին զանիկա Մաքփելայի սրբին
մէջ, որ Քեատացի Սահառի որդւոյն Եփրոնի ար-
10 տին մէջ Մամբրէի դիմաց է. ՚Այն արտը որ
Աբրահամ Քեթի որդիներէն ծախու առած էր.
ՙՀոն թաղուեցաւ Աբրահամ և իր կինը Սառա։
11 Ու եղաւ որ Աբրահամի մեռնելէն ետքը
Աստուած օրհնեց անոր որդին Իսահակը. և Ի-
սահակ Ղ՚ահայրդոյի ջրհորին քով բնակեցաւ։
12 Եւ սոնք են Աբրահամի որդւոյն Իսմայէլի
ծնունդները, զոր Սառայի Եգիպտացի աղախինը
13 Հագար ծնաւ Աբրահամի։ Եւ Իսմայէլի որդ-
ւոց անուններուն սոնք են իրենց անուններովը
ու իրենց ծնունդներովը. Իսմայէլի անդրանիկը
Նաբէովթ, եետքը Կեդար, Ադբէել, Մաբսամ,
14 Մասմա, Դումա, Մասէ, Իհոդադ, (15) Թե-
16 մա, Յետուր, Նափէս ու Կեդմա։ Սոնք են
Իսմայէլի որդիները. և իրենց վրաններովը ու ի-
րենց գեղերովը իրենց անուններն սոնք են.
Իրենց ազգերուն համեմատ տասներկու իշ-
17 խաններ էին։ Եւ Իսմայէլի կեանքին օրերը հար-
իւր երեսունևեօթը տարի եղան. և Ի՚ր հոգին
ասանդելով մեռաւ, ու իր ժողովուրդին խառ-
18 նուեցաւ։ Եւ Իւ՚ողէլացի† բնակեցան Հեւիլայէ
մինչև Սուր, որ Եգիպտոսի դիմաց Ասորեստան
երթալու ճամբուն վրայ է. ՙբոլոր իր եղբայր-
ներուն առջև *բնակեցաւ։
19 Եւ Աբրահամի որդւոյն Իսահակի ծնունդ-
ները սոնք են. ՚Աբրահամ ծնաւ Իսահակը։
20 Եւ Իսահակ քառասուն տարեկան էր, երբ
†Մէջապետէ ՚Ասորի Բաթուէլի աղջիկը, ՚Ասոր-
21 Լատանի քոյրը Ռեբեկան, իրեն կին առաւ։ Եւ
Իսահակ ապաչէց Տէրոջը իր կնոջ համար՝ ա-
մուլ ըլլալուն պատճառաւ. և ՚Տէրը անոր ա-
ղաչանքը ընդունեց. ու Նանոր կինը Ռեբեկա
22 յղացաւ։ Եւ տղաքները անոր արգանդին մէջ
կը կռուէին. ու ըսաւ, Եթէ այսպէս է, ինչո՞ւ
եղաւ ինծի ասիկա. ՚և Տէրոջը հարցնելու գնաց։

ՙ Գաս. ժդ. 8։
՚ Գլ. լհ. 8։
Ղ Գլ. ժէ. 16։
՘ Գլ. իբ. 17։
՝ Եբր. գուռը
՞ Գլ. ժգ. 14։ իե. 11։
՟ Յես. ա. 8։ Սագ. ա. 2։ հէ. 12։ ձժթ. 15։ ճխգ. 5։
† կամ, աղօթք
Ջ Յես. ժե. 18։
՛ Գլ. ա. 12։
‡ կամ, համառանէն եռաե

՚՚ Մն. ա. 32։
Բ Գլ. իգ. 36։
Գ Գլ. իա. 14։
Դ Գաս. գ. 3։
Ե Գլ. ժե. 15։ իթ. 29։
Զ Գլ. լհ. 29։ իթ. 33։
Է Գլ. լե. 29։ ծ. 13։
Ը Գլ. իգ. 16։
Թ Գլ. իթ. 31։
Ժ Գլ. ժգ. 14։ իգ. 62։
Ի Գլ. ժգ. 15։
Լ ա Մն. ա. 29։
Խ ա Մն. ա. 30։
Ծ Գլ. ժէ. 20։
Կ Հմր. 8։
Հ ա Թագ. ժե. 7։
Ձ Գլ. ժգ. 12։
՜ Եբր. ինկաւ
Ղ Մաս. ա. 2։
† Եբր. փառան արամէ
Ճ Գլ. իբ. 23։
Մ Գլ. իգ. 29։
Յ ա Մն. ե. 20։ բ Մն. լգ. 13։ Եզր. բ. 23։
Ն Հաւ. թ. 10։
Շ ա Թագ. թ. 9։ ժ. 22։

23 Ու Տէրը ըսաւ անոր, "Երկու ազգ կան արգանդիդ մէջ, և քու սրամայնէդ երկու ժողովուրդ պիտի զատուի. ու ՚ժողովուրդին մէկը միւսէն զօրաւոր պիտի ըլլայ, և "մեծը պիտի ծառայէ
24 պզտիկին։ Ու երբ անոր ծնանելու օրերը լեցուեցան, ահա երկուորեակ էին անոր արգանդին մէջ։
25 Եւ առաջինը ելաւ կարմրագոյն, ՚ըլլոր մարմինը մազոտ վերարկուի պէս էր. ու
26 անոր անունը ‡Եսաւ դրին։ Եւ անկէ ետքը անոր եղբայրը ելաւ, ու "անոր ձեռքը Եսաւի գարշապարէն բռնած էր, և "անոր անունը ||Յակոբ դրին. ու անոնց ծնած ատենը Իսահակ
27 վաթսուն տարեկան էր։ Եւ մանուկները մեծցան. ու Եսաւ դաշտի մարդ, Հմարպետ որսորդ եղաւ. իսկ Յակոբ "հանդարտ բարքով մարդ
28 էր ու ՚վրաններու մէջ կը բնակէր։ Եւ Իսահակ կը սիրէր Եսաւը, վասն զի "անոր որսէն կ'ուտէր. "բայց Ռեբեկա Յակոբը կը սիրէր։
29 Օր մը երբ Յակոբ ապուր կ'եփէր, Եսաւ
30 դաշտէն եկաւ և անօթութենէ կը մարէր։ Եւ Եսաւ Յակոբի ըսաւ, Ընորհք ըրէ, այդ շիկացած ուտելէդ ինծի ալ տուր որ ուտեմ, քանզի կը մարիմ. անոր համար անոր անունը §Եդովմ կոչուեցաւ։
31 Եւ Յակոբ ըսաւ, Ծախէ ինծի այսօր քու
32 անդրանկութիւնդ իրաւունքը։ Ու Եսաւ ըսաւ, Ահա մեռնելու կը մօտենամ, և անդրանկութիւնն ինծի ի՞նչ օգուտ կայ։
33 Եւ Յակոբ ըսաւ, Այսօր ինծի երդում ըրէ. և անիկա երդում ըրաւ անոր, ու ‡իր անդրանկութեան իրաւունքը ծախեց Յակոբի։
34 Այն ատեն Յակոբ հաց ու ոսպէ ապուր տուաւ Եսաւի. և +անիկա կերաւ ու խմեց, ու ելաւ գնաց. այսպէս Եսաւ էր անդրանկութիւնը անարգեց։

ԳԼ. ԻԶ

1 Իսահակ սովին պատճառով Գերարա կ'երթայ։ 2 Աստուած դանիկա կը խրատէ ու կ'օրհնէ։ 7 Իր կինը ուրանալուն համար Աբիմելէքէն կը յանդիմանուի։ 12 Իր հարստութիւնը։ 18 Իսահակ ջրհորներ կը փորէ։ 26 Աբիմելէք Բերսաբէէի մէջ ուխտ կ'ընէ Իսահակի հետ։ 34 Եսաւի կիները։

Ու երկրին մէջ սով եղաւ, "առաջուան սովէն զատ՝ որ Աբրահամի օրերը եղեր էր. և Իսահակ Գերարա գնաց Փղշտացւոց ‖Աբիմելէք թագաւորին։ Եւ Տէրը երեւցաւ անոր, ու ըսաւ, Եգիպտոս մի իջնար, հնակէ այն երկրին
3 մէջ զոր քեզի պիտի ըսեմ. "Պանդուխտ եղիր այս երկրին մէջ, ու եմ քեզի հետ պիտի ըլ-
4 լամ, և "քեզ պիտի օրհնեմ. վասն զի քեզի ու քու սերունդիդ պիտի տամ՝ այս երկիրները քեզի ու քու սերունդիդ պիտի տամ, ու "քու հօրդ Աբրահամի երած երդումն պիտի հաստատեմ. Եւ "քու սերունդդ երկինքի աստղերուն չափ պիտի շատցնեմ, և ըոլոր այս երկիրները քու սերունդիդ պիտի տամ. ու երկրի ըոլոր ազգերը քու սերունդովդ պիտի օրհնուին. Վասն զի Աբրահամ
5 իմ ձայնիս ականջ դրաւ, և իմ հրամաններս ու պատուիրանքներս, իմ կանոններս ու օրէնքներս պահեց։
6 Եւ Իսահակ բնակեցաւ Գերարայի մէջ։
7 Ու այն տեղին մարդիկը հարցուցին անոր իր կնոջը համար. և Նանիկա ըսաւ, Իմ քոյրս է. քանզի Իմ կինս է, ըսելու վախցաւ. չըլլայ որ, ըսաւ, այս տեղին մարդիկը զիս սպանեն Ռեբեկայի համար. վասն զի Նանիկա տեսքով գեղեցիկ էր։
8 Ու եղաւ որ երբ հոն շատ ատեն կեցաւ, Փղշտացւոց թագաւորը Աբիմելէք պատուհանէն նայեցաւ ու տեսաւ, և ահա Իսահակ իր կնոջ Ռեբեկայի հետ կը խաղար։
9 Եւ Աբիմելէք կանչեց Իսահակը ու ըսաւ, Ահա Իրաւցընէ անիկա քու կինդ է. և ի՞նչպէս Անիկա իմ քոյրս է, ըսիր. ու Իսահակ ըսաւ անոր, Քանզի ըսի Թէ Չըլլայ որ անոր պատճառաւ
10 սպանեմ։ Եւ Աբիմելէք ըսաւ, Ի՞նչ է այս քու մեզի ըրածդ. քիչ մնաց որ ժողովուրդէն մէկը քու կնոջդ հետ պառկէր, ու Դուն վրայ յանցանք պիտի բերէիր։
11 Եւ Աբիմելէք էր ըոլոր ժողովուրդին պատուիրեց՝ ըսելով, Ով որ հպյս մարդուն կամ անոր կնոջ դպչելու ըլլայ, անշուշտ պիտի սպաննուի։
12 Եւ Իսահակ այն երկրին մէջ ցանեց, ու այն տարին հարիւրապատիկ արդիւնք գտաւ. և
13 Տէրը օրհնեց զանիկա։ Ու մարդը ‡բարձրացաւ ու երթալով մեծցաւ. այնպէս որ խիստ մեծ
14 եղաւ։ Եւ ունեցաւ ոչխարներ ու արջառներ և շատ ծառաներ. ու Փղշտացիք նախանձեցան
15 անոր։ Եւ իր հօրը Աբրահամի օրերը ‡իր հօրը ծառաներուն փորած ըոլոր ջրհորները Փղշտացիք գոցեցին, ու հողով լեցուցին զանոնք։
16 Եւ Աբիմելէք ըսաւ Իսահակի, Գնա մեզմէ, վասն զի "մեզմէ շատ ուժգնացար զօրաւոր եղար։
17 Եւ Իսահակ գնաց անկէ ու իր վրաններըզ Գերարայի ձորին մէջ բացաւ, ու հոն բնակեցաւ։
18 Եւ Իսահակ նորէն փորեց այն ջրհորները, զորոնք իր հօրը Աբրահամի օրերը փորեր էին, ու Աբրահամի մեռնելէն ետքը Փղշտացիք գո-

" Գլ. ժէ. 16։ իգ. 60։
ՙ Բ Թագ. ը. 14։
" Գլ. իէ. 29։ Մտթ. ա. 3։ Հռոմ. թ. 12։
՚ Գլ. իէ. 11, 16, 23։
‡ Այսինքն, մազոտ
" Մաղ. ժբ. 4։
" Գլ. իէ. 36։
|| Այսինքն, գարշապար բռնող- Կամ խաբող
՚ Գլ. իէ. 3, 5։
" Ծագ. ա. 1, 8։ բ. 3։ Սաղ. լէ. 37։
՚ Երբ. ժա. 9։
՚ Գլ. իէ. 19, 25, 31։
" Գլ. իէ. 6։
§ Այսինքն, կարմիր
‡ Երբ. ժբ. 16։
+ ժող. ը. 15։ Ես. իբ. 13։ ա Կոր. ժէ. 32։ ——
" Գլ. ժբ. 10։
՚ Գլ. ի. 2։
‡ Գլ. ժբ. 1։
" Գլ. ի. 1։ Սաղ. լթ. 12։ Երբ. ժա. 9։
՚ Գլ. իը. 15։
՚ Գլ. ժգ. 15։ ժէ. 18։
՚ Գլ. իբ. 16։ Սաղ. ժէ. 9։
՚ Գլ. ժէ. 5։ իբ. 17։
՚ Գլ. ժբ. 3։ իբ. 18։
՚ Գլ. իբ. 16, 18։
՚ Գլ. ժբ. 13։ ի. 2, 13։
՚ Առակ. իթ. 25։
՚ Գլ. իգ. 16։
՚ Գլ. ի. 9։
՚ Սաղ. ճէ. 15։
՚ Մատ. ժգ. 8։ Մարկ. գ. 8։
՚ Հմր. 3։ Գլ. իգ. 1, 35։ Ծագ. իբ. 12։
՚ Գլ. իգ. 35։ Սաղ. ճժբ. 3։ Առակ. ժ. 22։
՚ Գլ. լէ. 11։ ժող. գ. 4։
՚ Գլ. իա. 30։
՚ Ել. ա. 9։

ցեր էին, Նև իր հօրը դրած անուններուն պէս
19 անոնց անունները դրաւ։ Ու Իսահակի ծառաները
ը որին ձորին մէջ փորեցին, ու հոն *վազուն
20 ջուրի հոր գտան։ Եւ Գերարայի հովիւները Իսահակի հովիւներուն հետ †կը կռուէին՝ ըսելով,
Ջուրը մերն է. անոր համար այն հորին անունը
†Էսեք դրաւ. քանդի անոր հետ կռուեցան։
21 Եւ ուրիշ հոր մը փորեցին. ու անոր համար
ալ կռուեցան. և անոր անունը ‡Սիդնա
22 դրաւ։ Ու անկէ չուեց, և ուրիշ հոր մը փո-
րեց. և անոր համար չկռուեցան. և անոր ա-
նունը ||Ռոովոթ դրաւ՝ ըսելով, Քանդի հիմա
Տէրը մեզ ընդարձակեց, ու Ներկրի մէջ պտղա-
բեր պիտի ըլլանք։
23 Եւ անկէ Բերսաբէէ ելաւ։ (24) Ու այն գի-
շերը Տէրը երեցաւ անոր ու ըսաւ, ¶Ես քու
հօրդ Աբրահամի Աստուածն եմ. Նմի վախնար,
վասն զի ես քեզի †հետ եմ, և իմ ծառայիս
Աբրահամի համար քեզ պիտի օրհնեմ, ու
25 քու սերունդդ պիտի շատցնեմ։ Եւ հոն *սե-
ղան մը շինեց ու Նանունը կանչեց, և
հոն իր վրանը բացաւ. ու Իսահակի ծառանե-
րը հոր մը փորեցին հոն։
26 Եւ Աբիմելէք ու իր բարեկամը Ոքոզաթ ու
†իր զօրապետը Փիքոլ Գերարայէ անոր գա-
27 ցին։ Եւ Իսահակ ըսաւ անոնց, Ինչ չ պատճա-
ռաւ ինծի եկաք. որովհետև †զիս ատեցիք ու
28 †զիս ձեզմէ վռնտեցիք։ Եւ անոնք ըսին, Մտա-
ծինք որ Տէրը †քեզի հետ է, ու ըսինք,
Հիմա մեր մէջ , այսինքն մեր ու քու մէջտեղ,
երդում մը ըլլայ, և քեզի հետ ուխտ ընենք,
29 Որպէս զի մեզի գէշութիւն չընես, ինչպէս մենք
քեզի բան մը չըրինք, միայն թէ քեզի աղէկու-
թիւն ըրինք, ու քեզ խաղաղութեամբ յու-
ղարկեցինք։ †Դուն հիմա Տէրոջը օրհնեալն ես։
30 †Եւ ինք անոնց խնճոյք ըրաւ, ու անոնք կերան
31 ու խմեցին։ Եւ առտուընց կանուխ ելան ու
°իրարու երդում ըրին. և Իսահակ յուղարկեց
զանոնք, ու անոնք խաղաղութեամբ իրմէ գա-
32 ցին։ Ու եղաւ որ նոյն օրը Իսահակի ծառա-
ները եկան, և անոր պատմեցին իրենց փորած
հորին համար, ու անոր ըսին, Ջուր գտանք։
33 Եւ ինք անոր անունը §Սաբէէ դրաւ. †անոր
համար մինչև այսօր այն քաղաքին անունը
**Բերսաբէէ է։
34 ¶Ու Եսաւ քառասուն տարեկան էր երբ իրեն
կին առաւ Քեւտացի Բէերիի աղջիկը Յուդիթ
35 ու Քեւտացի Եղօնի աղջիկը Բասեմաթ։ Եւ ա-
ռանք Իսահակի ու Ռեբեկայի էսաւի ցաւ եղան։

ԳԼ. ԻԷ

1 Իսահակ որսի կը ղրկէ Եսաւը։ 6 Ռեբեկա կը խրատէ Յակոբը որ հօրը օրհնութիւնը առնէ։ 15 Յակոբ Եսաւի կերպարանքով օրհնութիւնը կ'առնէ։ 30 Եսաւ իր որսը կը բերէ։ 33 Իսահակ կը սարսափի։ 34 Եսաւ կը գանգատի. ու շատ թախանձանքով օրհնութիւն մը կ'առնէ, 41 ու Յակոբը սպանել կը սպառնայ։ 42 Ռեբեկա Եսաւի քարկուքեան առջևը կ'առնէ։

Ու եղաւ որ երբ Իսահակ ծերացաւ, ու †իր աչքերը տեսնելու զօրութենէն տկարացան, իր մեծ որդին Եսաւը կանչեց ու ըսաւ անոր, Որդեակ իմ. և անիկա ըսաւ, Ահա հոս եմ։
2 Եւ Իսահակ ըսաւ, Ահա ես ծերացեր եմ, ա-
3 խորհելուս օրը չեմ գիտեր. Նէե հիմա զէնքերդ, կապարճդ ու աղեղդ, առ, և դաշտը
4 ելիր ու ինծի որս մը որսա. Եւ իմ սիրածիս պէս ինծի խորտիկներ ըրէ, ու ինծի բեր որ ուտեմ, որպէս զի մեռնելէս առաջ †իմ հոգիս
5 քեզ օրհնէ։ Եւ Ռեբեկա լսեց երբ Իսահակ իր որդւոյն Եսաւի կը պրուչէր. ու Եսաւ դաշտը գնաց որս մը որսալու և բերելու։
6 Եւ Ռեբեկա իր որդւոյն Յակոբի պրուչեց՝ ըսելով, Ահա ես լսեցի երբ քու հայրդ քու
7 եղբօրդ Եսաւի խօսեցաւ ու ըսաւ, Ինծի որս բեր, ու ինծի համար խորտիկներ ըրէ, որպէս զի ուտեմ ու մեռնելէս առաջ քեզ Տէրոջը առ-
8 ջև օրհնեմ։ Եւ հիմա որդեակ իմ, ինչ որ ես
9 քեզի պատուիրեմ, †իմ խօսքս մտիկ ըրէ. Հիմա դէպ ի հօտը գնա, ու անկէ ինծի երկու աղէկ ուլ բեր այծերէն, և Նզանոնք քու հօրդ
10 համար խորտիկներ ընեմ իր սիրածին պէս. Ու հօրդ տար որ ուտէ, որպէս զի Նիր մեռնելէն
11 առաջ քեզ օրհնէ։ Ու Յակոբ ըսաւ իր մօրը Ռեբեկայի, Ահա †իմ եղբայրս Եսաւ մազոտ
12 մարդ մըն է, ու ես լերկ մարդ մըն եմ. Գուցէ հայրս Նինծ շօշափէ, ու ես իր աչքին խարդախ մը պէս երևնամ, և †իմ վրաս անէծք բերեմ
13 ու ոչ թէ օրհնութիւն։ Եւ իր մայրը ըսաւ անոր, Որդեակ իմ, †քեզի գալս անէծքը իմ վրաս ըլլայ. միայն թէ դուն իմ խօսքս մտիկ
14 ըրէ, ու գնա ինծի բեր ըսածէ։ Եւ անիկա գնաց, ու առաւ և իր մօրը բերաւ. ու մայրը Նանոր
15 հօրը սիրածին պէս խորտիկներ ըրաւ։ Եւ Ռեբեկա իր մեծ որդւոյն Եսաւի Եսղնիւ հանդերձները առաւ, որոնք տանը մէջ իր քով էին, ու իր պզտիկ որդւոյն Յակոբի հագուցաւ։
16 Եւ այծի ուլերուն մորթերը անոր ձեռքերուն
17 ու անոր լերկ պարանոցին վրայ դրաւ. Եւ իր բրած խորտիկները ու հացը իր որդւոյն Յակոբի ձեռքը տուաւ։

ը Գլ. խա 31։
• Եբր. կենդանի
ա Գլ. խա. 25։
†Այսինքն, կռիւ
‡ Այսինքն, թշնամութիւն
|| Այսինքն, ընդարձակութիւն
ը Գլ. ժէ. 6։ իը. 3։ խա. 52։ Եզ ա. 7։
ա Գլ. ժէ. 7։ իդ. 12։ իը. 13։ Եզ. դ. 6։ Գտ. է. 32։
ը Գլ. ժե. 1։
– Հմր. 3, 4։
– Գլ. ժբ. 7։ ժգ. 18։
Ը Սաղ. ճժգ. 17։
ա Գլ. խա. 22։
բ Գտա. ժա. 7։
ց Հմր. 16։
– Գլ. խա. 22, 23։
– Գլ. իգ. 31։ Սաղ. ճժե. 15։
+ Գլ. ժթ. 3։
• Գլ. խա. 31։

§ Այսինքն, երդում
‡ Գլ. խա. 31։
: Այսինքն, Ջրհոր երդման
– Գլ. լգ. 2։
բ Գլ. իէ. 46։ իը. 1, 8։

– Գլ. խը. 10։ ա Թագ. գ. 2։
բ Առակ. իէ. 1։ Յակ. դ. 14։
‡ Գլ. իե. 27, 28։
† Հմր. 27։ Գլ. իը. 9, 15։ իթ. 28։ բ Օր. լգ. 1։
Ը Հմր. 13։
ը Հմր. 4։
Ե Հմր. 4։
ԷԷ Գլ. իե. 25։
ԷԷ Հմր. 22։
Ժ Գլ. բ. 25։ բ Օր. իէ. 18։
Ի Գլ. խգ. 9։ ա Թագ. իե. 24։ բ Թագ. ժգ. 9։ Մատ. իէ. 25։
Լ Հմր. 4, 9։
Խ Հմր. 27։

18 Եւ անիկա իր հօրը եկաւ, ու ըսաւ, Ով հայր
իմ. և անիկա բաւ, Ահա հոս եմ. ո՞վ ես դուն,
19 որդեակ իմ։ Ու Յակոբ իր հօրը ըսաւ, Ես քու
անդրանիկ որդիդ Եսաւ եմ. ինծի ըսածիդ պէս
ըրի. ընորհք ըրէ, ելիր, նստէ և իմ որսէս
20 կեր, ծորպէս ոի քու հոգիդ ոիս օրհնէ։ Եւ Իսա-
հակ ըսաւ իր որդւոյն, Ինչպէս այդչափ շուտով
գտար, որդեակ իմ. ու անիկա ըսաւ, Ֆանզի Տէրը
21 քու Աստուածդ իմ առջեւս բերաւ։ Եւ Իսա-
հակ ըսաւ Յակոբին, Մօտ եկուր որպէս ոի նքեզ
շօշափեմ, որդեակ իմ, թէ արդեօք դուն իմ
22 որդիս Եսա՞ւ ես, թէ ոչ։ Եւ Յակոբ իր հօրը
Իսահակի մօտեցաւ, որ շօշափեց զանիկա, ու
ըսաւ, Ձայնը Յակոբի ձայնն է, բայց ձեռքերը
23 Եսաւի ձեռքերն են։ Ա՛յպէս չճանչցաւ զանի-
կա, քանզի հանոր ձեռքերը իր եղբօրը Եսաւի
ձեռքերուն պէս մազոտ էին. և օրհնեց զանի-
24 կա. Ու ըսաւ, Դո՞ն ես իմ որդիս Եսաւ. և
25 անիկա ըսաւ, Ես եմ. Եւ ինք ըսաւ, Մօտ
բեր ինծի, ու իմ որդւոյս որսէն ուտեմ, որպէս
ոի Ձիմ հոգիս քեզ օրհնէ. և մօտեցուց անոր,
26 ու կերաւ. և գինի բերաւ անոր ու խմեց։ Եւ
անոր հայրը Իսահակ ըսաւ անոր, Ձիմա մօտե-
27 ցիր, ու ոիս համբուրէ, որդեակ իմ։ Եւ անի-
կա մօտեցաւ ու համբուրեց զանիկա. և անոր
հանդերձին հոտը հոտուըցաց, ու օրհնեց զա-
նիկա և ըսաւ, Ահա Ձիմ որդւոյս հոտը Տէրոջը
28 օրհնած արտին հոտին պէս է։ Ուստի Աստուած
տայ քեզի երկինքի ցօղէն ու երկրի պարար-
տութենէն, և Ցորենի ու գինիի առատութիւն.
29 Ազգ ժողովուրդներ քեզի ծառայեն և ազգեր
քեզի խոնարհութիւն ընեն. քու եղբայրներուդ
տէրը եղիր, և քու մօրդ որդիները քեզի խո-
նարհութիւն ընեն. Ո՛րը քեզ անիծողը անիծեալ
ըլլայ, ու քեզ օրհնողը՝ օրհնեալ։

30 Եւ եղաւ որ երբ Իսահակ դադարեցաւ Յա-
կոբը օրհնելէ, ու հազիւ թէ Յակոբ իր հօրը
Իսահակի առջեւէն ելեր էր, անոր եղբայրը
31 Եսաւ որսէն եկաւ։ Եւ անիկա ալ խորտիկներ
ըրաւ, ու իր հօրը բերաւ և իր հօրը ըսաւ,
Թող իմ հայրս ելլէ ու իր որդւոյն որսէն ու-
32 տէ, որպէս ոի քու հոգիդ ոիս օրհնէ։ Եւ անոր
հայրը Իսահակ ըսաւ անոր, Դուն ո՞վ ես. և
անիկա ըսաւ, Ես քու որդիդ, քու անդրանիկդ,
33 Եսաւ եմ։ Ու Իսահակ խիստ շատ սարսափեցաւ
ու ըսաւ, Ա՛յն որսը բռնող ու ինծի բերողը
ո՞վ էր, որ ես քու գալէդ առաջ ամէնէն կե-
րայ, և օրհնեցի զանիկա. Նաև անշուշտ անիկա
34 օրհնեալ պիտի ըլլայ։ Երբ Եսաւ իր հօրը խօս-
քերը լսեց, ՚խիստ մեծ ու դառն աղաղակով
լացաւ, և իր հօրը ըսաւ, Ձիս, ոիս ալ օրհնէ,
35 ով հայր իմ։ Եւ անիկա ըսաւ, Քու եղբօրդ
եկաւ նենգութեամբ ու քու օրհնութիւնդ առ-
36 աւ։ Եւ ինք ըսաւ, ՚Անոր անունը Յակոբ կոչ-
ուելուն համա՞ր է որ այս երկու անգամ ոիս
խաբեց. Վիմ անդրանկութեան իրաւունքս ա-
ռաւ, և ահա հիմա օրհնութիւնս ալ առաւ։
Նաև ըսաւ, Ինծի համար օրհնութիւն մի՞ գի-
37 ղուցի՞ր։ Եւ Իսահակ պատասխան տուաւ ու
ըսաւ Եսաւի, ՚Ահա զանիկա քեզի տէր ըրի, և
անոր բոլոր եղբայրները իրեն ծառաներ ըլլա-
լու տուի, ու ՚զանիկա ցորենով ու գինիով
հաստատեցի. ալ հիմա քեզի ի՞նչ ընեմ, որդ-
38 եակ իմ։ Եւ Եսաւ իր հօրը ըսաւ, Ով հայր իմ,
քու օրհնութիւնդ միայն մի՞ կ է. ոիս, ոիս ալ
օրհնէ, ով հայր իմ. ու Եսաւ իր ձայնը վեր-
39 ցուց ու ՚լացաւ։ Եւ իր հայրը Իսահակ պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Ահա ՚քու
բնակութիւնդ երկրի պարարտութենէն, ու վե-
40 րէն՝ երկինքի ցօղէն ըլլայ։ Եւ քու սրովդ ապ-
րիս, ու ՚եղբօրդ ծառայութիւն ընես. և ՚ըլլայ
որ ՚ելլէ մնլորած ատենդ անոր լուծը քու պարա-
նոցէդ կոտրես։

41 Եւ Եսաւ ՚ատեց Յակոբը այն օրհնութեանը
համար՝ որով իր հայրը օրհնեց զանիկա. ու
Եսաւ իր սրտին մէջ ըսաւ, Իմ հօրս ֆսուգին
օրերը մօտ են, ՚այն ատեն իմ եղբայրս Յակո-
42 բը կը մեռցնեմ։ Եւ Ռեբեկային պատմուեցան
իր մեծ որդւոյն Եսաւի խօսքերը. ու իր պզտիկ
որդին Յակոբը կանչել տուաւ, ու ըսաւ անոր,
Ահա քու եղբայրդ Եսաւ ՚քեզ մեռցնել խոր-
43 հելով քու վրայովդ ինքզինք կը մխիթարէ։ Եւ
հիմա, որդեակ իմ, իմ խօսքս մտիկ ըրէ, ու
ելիր ՚դէպ ի Խառան իմ Լաբան եղբօրս փա-
44 խիր. Եւ անոր քով ատեն մը կեցիր, մինչև եղ-
45 բօրդ բարկութեան անցնիլը, Մինչև եղբօրդ
բարկութիւնը քեզմէ անցնի, ու քու անոր
ըրածդ մոռնայ. ետքը քեզ անկէ բերել կու-
տամ. ինչո՞ւ ձեր երկուքէն ալ մէկ օրուան
մէջ զրկուիմ։

46 Եւ Ռեբեկա ըսաւ Իսահակի, Քեռի աղջիկ-
ներուն պատճառաւ ՚հոգիս ղզուեր եմ։ Եթէ
Յակոբ այս երկրին աղջիկներէն, ատոնց պէս
քեռի աղջիկներէն, կին առնէ, ալ այս կեանքս
ի՞նչ պէտք է ինծի։

ա Հմր. 4։
բ Հմր. 12։
գ Հմր. 16։
դ Հմր. 4։
ե Ովս. ժգ. 6։
զ Եբր. ժա. 20։
է Բ Օր. լգ. 13, 28։ Բ Թագ. ա. 21։
ը Գլ. խե. 18։
թ Բ Օր. լգ. 28։
ժ Գլ. թ. 25։ խե. 23։
ի Գլ. խթ. 8։
լ Գլ. ժբ. 3։ Թուա. խգ. 9։
խ Հմր. 4։
ծ Գլ. իբ. 3, 4։ Հռոմ. ժա. 29։
կ Եբր. ժբ. 17։
հ Գլ. իե. 26։
ձ Գլ. իե. 33։
ղ Բ Թագ. ը. 14։ Հմր. 29։
ճ Հմր. 28։
մ Եբր. ժբ. 17։
յ Հմր. 28։ Եբր. ժա. 20։
ն Գլ. իե. 23։ Ա՛րդ. 18, 19, 20։ Բ Թագ. ը. 14։
շ Դ Թագ. ը. 20։
ո Գլ. լէ. 4, 8։
չ Գլ. ծ. 3, 4, 10։
պ Ա՛րդ. 10։
ջ Սապ. կդ. 5։
ռ Գլ. ժա. 31։
ս Գլ. իգ. 35։ իը. 8։
վ Գլ. իգ. 3։

ԳԼ. ԻԸ

1 Խառնակ կ'օրհնէ Յակոբը, ու զանիկա Միջագէա կը
զրկէ։ 6 Եսաւ Իսմայէլի աղջիկը իրեն կին կ'առնէ։ 10
Յակոբին սանդուխի տեսիլքը։ 18 Բեթէլի քարը։ 20 Յա-
կոբի ուխտը։

1 Եւ Խառնակ կանչեց Յակոբը ու *օրհնեց
զանիկա և անոր պատուիրեց ու ըսաւ, Ը-
2 նտնս աղջիկներէն կին չառնես։ Ելլիր, դէպ ի
ᵀՄիջագետ քու Խնդրդ Հօրը Բեթուէլի տունը
գնա, և անկէ քու Նդրդ եղբօրը Լապանի աղ-
3 ջիկներէն քեզի կին առ. Եւ Ամենակարող
Աստուածը քեզ օրհնէ, ու քեզ աճեցնէ, և
քեզ շատցնէ. ու շատ ժողովուրդներու հայր
4 ըլլաս։ Եւ քեզի ᵁԱբրահամի օրհնութիւնը տայ,
քեզի ու քեզի հետ քու սերունդիդ. որպէս զի
ժառանգես Ընդ պանդխտացած երկիրդ, զոր
5 Աստուած Աբրահամի տուաւ։ Եւ Իսահակ
զրկեց Յակոբը, և անիկա գնաց դէպ ի Միջա-
գետ Ասորի Բեթուէլի որդւոյն Լապանի, որ
Յակոբի ու Եսաւի մօրը Ռեբեկային եղբայրն էր։
6 Եւ Եսաւ տեսնելով որ Իսահակ օրհնեց Յա-
կոբը, ու զրկեց զանիկա դէպ ի Միջագետ՝ անկէ
իրեն կին առնելու համար, և որ զանիկա օրհ-
նած ատենը պատուիրեց անոր՝ ըսելով, Քանա-
7 նու աղջիկներէն քեզի կին չառնես, Եւ որ Յա-
կոբ հնազանդեցաւ իր հօրը ու իր մօրը ու Մի-
8 ջագետ գնաց. Նաև Եսաւ տեսնելով Ժոր Քա-
նանու աղջիկները իր հօրը Իսահակի հաճելի չեն,
9 Այն ատեն Եսաւ Իսմայէլի գնաց, և իր *Նա-
ստան կիներէն զատ՝ Աբրահամի որդւոյն Իսմա-
յէլի աղջիկը Նեբայովթի քոյրը ᵛՄահէլեթը իրեն
կին առաւ։
10 Եւ Յակոբ Բեերսաբէէ ելաւ ու դէպ ի
11 Խառան գնաց։ Եւ տեղ մը հասաւ ու գիշերը
հոն մնաց, որովհետև արեւը մտած էր. և
այն տեղի քարերէն առաւ ու իր դլխուն տակ
12 դրաւ, և այն տեղը պառկեցաւ։ Ու տեսաւ մը
տեսաւ, և ահա սանդուխ մը երկրի վրայ դըր-
ուած էր, որուն դլուխը երկինք կը հասնէր, և
հահա Աստուծոյ հրեշտակները անկէ կ'ելլէին ու
13 կ'իջնէին։ Եւ ահա Տէրը կայնեցաւ անոր վրայ
ու ըսաւ, Ես եմ Եհովա, քու Հօրդ Աբրահա-
մի Աստուածը ու Իսահակի Աստուածը. ᵂԱյդ
երկիրը, որուն վրայ դուն կը պառկիս, քեզի ու
14 քու սերունդիդ պիտի տամ. Եւ ˣքու սերունդդ
երկրի աւազին չափ պիտի ըլլայ, ու ʸդէպ ի
արեւմուտք և արեւելք, և դէպ ի հիւսիս ու հա-
րաւ պիտի տարածուի. ու Ներկրի բոլոր ազ-
գերը քեզմով ու քու սերունդովդ պիտի օրհ-
15 նուին։ Եւ ահա Ես քեզի հետ եմ, ու ᶻամէն
ուր որ երթաս քեզ պիտի պահեմ, ու Նքեզ
այս երկիրը պիտի դարձնեմ. քանզի ᵃմինչև որ
իմ քեզի պրուցածս չընեմ, Նքեզ պիտի չմո-
16 ռամ։ Եւ Յակոբ արթնցաւ իր քունէն ու
ըսաւ, Իրաւցնէ Տէրը ᵇայս տեղ է եղեր, ու
17 ես չդիտցայ։ Եւ վախցաւ ու ըսաւ, Ինչ ահա-
ւոր է այս տեղը. այս ուրիշ բան չէ՝ բայց
միայն Աստուծոյ տունը, ու այս է երկինքի
18 դուռը։ Եւ Յակոբ առաւօտեան կանուխ եղաւ,
ու իր դլխուն տակ դրած քարը առաւ, և ᶜպա-
նիկա որձան կանդնեց Ետ անոր դլուխը իւղ
19 թափեց։ Եւ ᵈայն տեղին անունը *Բեթէլ
դրաւ. բայց առաջ այն քաղաքին անունը Լուզ
20 էր։ Եւ ᵉՅակոբ ուխտ ըրաւ ու ըսաւ, Եթէ
ᶠԱստուած ինծի հետ ըլլայ, ու այս երթալուս
ճամբուս մէջ զիս պահէ, և ինծի ᵍուտելու
21 հաց ու հագնելու հանդերձ տայ, Եւ ʰիմ Հօրս
տունը խաղաղութեամբ դառնամ, ⁱՏէրը ինծի
22 Աստուած ըլլայ. Եւ այս քարը զոր ես որձան
կանդնեցի, ᵏԱստուծոյ տունը ըլլայ. Ֆև այն ա-
մէնէն զոր ինծի տաս, քեզի տասանորդ տամ։

ԳԼ. ԻԹ

1 Յակոբ Խառանի ջրհորը կը հասնի. 9 Ռաքելի հետ
ճանչնալութիւն կ'ընէ. 13 Լապան զանիկա իր տունը
կ'ընդունի. 18 Յակոբ Ռաքելի համար իոսք կը կապէ.
23 Խարէութեամբ Լիան անոր կը տրուի. 28 Յակոբ Ռաքէլն
ալ իրեն կին կ'առնէ, ու անոր համար եօթը տարի ալ
կը ծառայէ. 32 Լիա կը ծնանի Ռուբէնը, 33 Շմաւոնը,
34 Ղեւին, 35 ու Յուդան։

Եւ Յակոբ *ճամբայ ելաւ՝ ու ᵐարեւելեան
2 ժողովրդոց՝ երկիրը եկաւ։ Եւ նայեցաւ ու ահա
դաշտին մէջ հոր մը կար, և ահա հոն անոր
քով ոչխարներու երեք հօտ պառկեր էր. քանզի
այն հորէն կը խմցնէին հօտերը. ու հորին բե-
3 րանը մեծ քար մը կար։ Եւ բոլոր հօտերը հոն
կը ժողվուէին. ու հովիւները հորին բերնէն քարը
մէկդի կը դլորէին ու հօտերը կը խմցնէին, և
քարը նորէն իր տեղը հորին բերանը կը դնէին։
4 Եւ Յակոբ ըսաւ անոնց, Ով եղբայրնե՛ր, ու-
ր՞է էք դուք. և անոնք ըսին, Մենք Խառանէ
5 ենք։ Ու ըսաւ անոնց, Նաքորի որդին Լապանը

ᵃ Գլ. իէ. 33։
ᵇ Գլ. իզ. 3։
ᶜ Ովս. ժբ. 12։
ᵈ Գլ. իե. 20։
ᵉ Գլ. իը. 23։
ᶠ Գլ. իզ 29։
ᵍ Գլ. ժէ. 1, 6։
ʰ Գլ. ժբ. 2։
ⁱ Գլ. ժէ. 8։
ʲ Գլ. իզ. 3, իզ. 35։
ᵏ Գլ. իե. 13։
ˡ Գլ. լգ. 3։
ᵐ Ովս. ժբ. 12։
ⁿ Գոր. է. 2։
ᵒ Գլ. խա. 1, Յոբ լգ. 15։
ᵖ Յոբմ. ա. 51։ Եբր. ա. 14։
ᵠ Գլ. լէ. 1։ խը. 3։
ʳ Գլ. իզ. 24։
ˢ Գլ. ժգ. 15։ լէ. 12։
ᵗ Գլ. ժգ. 16։
ᵘ Գլ. ժգ. 14։ բ Օր. ժբ. 20։
ᵛ Գլ. ժբ. 3։ ժը. 18։ իբ. 18։ իզ. 4։
ʷ Տես Հմր. 20, 21։ Գլ. իզ. 24։ լա. 3։
ˣ Գլ. իը. 16։ Սաղ. ճիա. 5, 7, 8։
ʸ Գլ. լէ. 6։
ᶻ Թագ. իգ. 19։
ᵃ Գաս. ա. 23, 26։ Ովս. գ. 15։
ᵇ Աչքէն, Աստուծոյ տունը
ᶜ Գլ. լա. 13։ Գաս. ժա. 30։ բ Թագ. ժէ. 8։
ᵈ Հմր. 15։
ᵉ ա Տիմ. գ. 8։
ᶠ Գաս. ժա. 31։ բ Թագ. ժթ. 24, 30։
ᵍ բ Օր. իգ. 17։ բ Թագ. ժէ. 8։ դ Թագ. է. 17։
ʰ Գլ. լէ. 7, 14։
ⁱ Ղեւ. իէ. 30։

ᵏ Եբր. ասքերը վերցուց
ˡ Թուա. իգ. 7։ Ովս. ժբ. 12։
ᵐ Եբր. արեւելքի որդւոց

կը ճանչնամ՞ք. և անոնք ըսին, Կը ճանչնանք։
6 Եւ ըսաւ անոնց, Բողջ առո՞ղջ է. և անոնք
ըսին, Ողջ է, և ահա անոր Ռաքէլ աղջիկը ոչ-
7 խարներուն հետ կու գայ։ Եւ անիկա ըսաւ,
Ահա տակաւին ‡լրիկուն ըլլալու շատ ատեն
կայ՝, և հօտերուն ժողվուելու ատենը չէ. ոչ-
8 խարները խմցուցէք ու գացէք արածեցէք։ Եւ
անոնք ըսին, Մենք չենք կրնար, մինչև բոլոր
հօտերը հաւաքուին. ու երբ հորին բերա-
նի քարը հեռցնեն, այն ատեն ոչխար-
9 ները կը խմցնենք։ Եւ երբ տակաւին անոնց հետ
կը խօսէր, Ռաքէլ իր հօրը ոչխարներուն հետ
10 եկաւ. վասն զի անիկա էր անոնց հովիւը։ Ու
եղաւ որ երբ Յակոբ իր մօրեղբօրը Լաբանի
Ռաքէլ աղջիկը, ու իր մօրեղբօրը Լաբանի ոչ-
խարները տեսաւ, այն ատեն Յակոբ մօտեցաւ,
և †քարը հորին բերանէն գլորեց, ու իր մօրեղ-
11 բօրը Լաբանի ոչխարները խմցուց։ Եւ Յակոբ
էհամբուրեց Ռաքէլը, ու ձայնը վերցնելով լա-
12 ցաւ։ Եւ Յակոբ պատմեց Ռաքէլի հիմէ ինք ա-
նոր հօրը ||ազգականը ու Ռեբեկային որդին է.
13 Եան ալ վազեց ու իր հօրը պատմեց։ Ու երբ
Լաբան իր քրոջը որդւոյն Յակոբի վրայով լսեց,
ըզանիկա դիմաւորելու վազեց, և գրկեց ու
համբուրեց զանիկա ու իր տունը տարաւ. և
անիկա պատմեց Լաբանի՝ բոլոր այս բաները։
14 Եւ Լաբան ըսաւ անոր, Ընտացքնէ դուն իմ
ոսկորս ու մարմինս ես. և անոր հետ լման ա-
միս մը կեցաւ։
15 Յե Լաբան ըսաւ Յակոբի, Դուն իմ եղ-
բայրս ըլլալուդ համար ինձի ձրի՞ պիտի ծա-
16 ռայես. ըսէ ինձի, ի՞նչ ըլլայ քու վարձքդ։ Եւ
Լաբան երկու աղջիկ ունէր. մեծին անունը Լիա
17 ու պզտիկին անունը Ռաքէլ էր։ Եւ Լիայի աչ-
քերը մակար էին, բայց Ռաքէլ դէմքով ու տես-
18 քով գեղեցիկ էր։ Եւ Յակոբ սիրեց Ռաքէլը, ու
ըսաւ, Ժ֊ու պզտիկ աղջկանդ Ռաքէլի համար
19 եօթը տարի քեզի կը ծառայեմ։ Եւ Լաբան
ըսաւ, Անիկա քեզի տալը ուրիշ մարդու մը տա-
20 լէն աղէկ է. բնակէ ինձի հետ։ Եւ Յակոբ
էՌաքէլի համար եօթը տարի ծառայեց. ու զա-
նիկա սիրելուն պատճառաւ իրեն քանի մը օրի
չափ երեցաւ։
21 Եւ Յակոբ ըսաւ Լաբանի, Իմ կինս տուր.
քանդի օրերս լեցուած են, որպէս զի ես Նանոր
22 մտնեմ։ Եւ Լաբան այն տեղին բոլոր մարդիկը
23 ժողվեց ու էխնճոյք բրաւ։ Ու եղաւ որ իրի-
կունը իր Լիա աղջիկը առաւ և անոր բերաւ.
24 ու անիկա անոր մտաւ։ Եւ Լաբան իր աղա-
խինը Զելփան իր աղջկան Լիայի աղախին

25 տուաւ։ Ու երբ առաւօտ եղաւ, ահա անիկա
Լիա էր. ու Յ֊ակոբ Լաբանի ըսաւ, Ի՞նչ է այս
քու ինձի բրածդ. ես քեզի Ռաքէլի համար չծա-
26 ռայեցի՞, ուստի ինչո՞ւ զիս խաբեցիր։ Եւ Լա-
բան ըսաւ, Մեր երկրին մէջ այսպիսի բան չըլ-
27 լար, պզտիկը մեծէն առաջ տալ։ ‡Լմնցուր ա-
սոր հաւատնէ֊ին շաբաթը, և ինձի եօթը տարի
ալ ծառայելուդ համար՝ զայն ալ քեզի տամ։
28 Եւ Յակոբ այնպէս ըրաւ, ու Լիայէ շաբաթը
լմնցուց. և Լաբան իր Ռաքէլ աղջիկը անոր կին
29 ըլլալու տուաւ։ Ու Լաբան իր Բաղդա ազա-
30 խինը իր աղջկան Ռաքէլի ազախին տուաւ։ Եւ
Յ֊ակոբ Ռաքէլի ալ մտաւ, ու Ռաքէլը Լիայէ
աւելի սիրեց. և Լաբանէ հետքը տարի ալ ծա-
ռայեց։
31 Եւ Տէրը երբ Լիայի ատելի ըլլալը տեսաւ,
Նանոր արգանդը բացաւ. բայց Ռաքէլ ամուլ
32 էր։ Եւ Լիա յղացաւ ու որդի մը ծնաւ, և ա-
նոր անունը §Ռուբէն դրաւ. քանզի ըսաւ, ¶Տէրը
իմ տառապանքիս նայելուն համար, ասկէ հետև
33 այրս ինձ պիտի սիրէ։ Եւ նորէն յղացաւ ու
որդի մը ծնաւ, ու ըսաւ, Որովհետև Տէրը իմ
ատելի ըլլալս լսեց, անոր համար ինձի այս ո-
րդին ալ տուաւ. ու անոր անունը **Շմաւոն
34 դրաւ։ Եւ դարձեալ յղացաւ ու որդի մը ծնաւ,
ու ըսաւ, Հիմա այս անգամ այրս ինձի հետ
պիտի միաւորի, քանզի երեք որդի ծնայ իրեն.
35 անոր համար անոր անունը ††Ղեւի դրաւ։ Եւ
դարձեալ յղացաւ ու որդի մը ծնաւ, և ըսաւ,
Ահա անգամ պիտի գոհանամ Տէրոջմէն. անոր
համար անոր անունը ‡‡Յուդա դրաւ. ու դա-
դարեցաւ ծնանելէ։

ԳԼ. Լ

1 Ռաքէլ իր ամուլութեան համար ցաւելով իր Բաղդա աղախինը Յակոբի կու տայ։ 5 Բաղդա կը ծնանի Դանը ու Նեփթաղիմը։ 9 Լիան ալ իր Զելփա աղախինը կու տայ Յակոբին, որ Գադը և Աշերը կը ծնանի։ 14 Ռուբէնի գտած մանդրագոյներուն։ 17 Լիա կը ծնանի Իսաքարը, Զաբուղոնը և Դինան։ 22 Ռաքէլ կը ծնանի Յովսէփը։ 25 Յակոբ իր հայրենիքը դառնալ կ՚ուզէ։ 27 Լաբան նորէն խօսք կապելով զանիկա քովը կը պահէ։ 37 Յակոբին հնարքը ու անով իր հարստանալը։

Եւ երբ Ռաքէլ տեսաւ որ ինք Յակո-
բի զաւակներ չծնաւ, Ռաքէլ Էյոր քրոջ նա-
խանձեցաւ, ու Յակոբի ըսաւ, Ինձի զաւակներ
2 տուր, էեթէ ոչ՝ կը մեռնիմ։ Եւ Յակոբի բար-
կութիւնը բորբոքեցաւ Ռաքէլի դէմ, ու ըսաւ,
Մի՞թէ †ես Աստուծոյ տե՞ղ եմ, որ արգանդի
3 պտուղը քեզմէ արգիլեց։ Եւ անիկա ըսաւ, Ահա
Էիմ աղախինս Բաղդա, անոր մտիր. Նա անիկա

Բ Գլ. խգ. 27։
Ձ Եբէր. օրը մեծ է
Գ Նլ. բ. 16։
Դ Նլ. բ. 17։
Ե Գլ. լգ. 4։ խե. 14, 15։
Զ Գլ. ժգ. 8։ ժդ. 14, 16։
|| Եբէր. հզբայրը
Է Գլ. խդ. 28։
Ը Գլ. խդ. 29։

Թ Գլ. բ. 23։ Դատ. Թ. 2։ բ Թագ. Ե. 1։ ԺԹ. 12, 13։
Ժ Գլ. լա. 41։ բ Թագ. գ. 14։
Ի Գլ. լ. 26։ Ովս. ժբ. 12։
Լ Դատ. ԺԵ. 1։
Խ Դատ. ժգ. 10։ Յովհ. բ. 1, 2։
Ծ Դատ. ժգ. 12։
Կ Հմր. 20։ բ Օր. խա. 15։
Հ Գլ. լ. 26։ լա. 41։ Ովս. ժբ. 12։

Յ Սաղ. ՃԻԷ. 3։
Ղ Գլ. լ. 1։
§ Այսինքն, ահա որդի
¶ Ել. գ. 7։ դ. 31։ բ Օր. խգ. 7։ Սաղ. խե. 18։ ճգ. 44։
** Այսինքն, լսելը
†† Տես Թուոց. ժբ. 2, 4։
‡‡ Այսինքն, միաւորութիւն
ՅՅ Մատ. ա. 2։

ՃՃ Այսինքն, գոհութիւն

—

ա Գլ. խԹ. 31։
Բ Գլ. լԷ. 11։
Գ Յոբ Է. 2։
Դ Գլ. ժգ. 2։ ա Թագ. ա. 6։
Ե Գլ. ժգ. 2։
Զ Գլ. ծ. 23։ Յոբ գ. 12։

իմ ծուննկերուս վրայ ծնանի, և ես ալ անկէ
4 որդինեք ստանամ։ Ու իր Բաղղա աղախինը անոր
Ըկին ըլլալու առաւ, և Յակոբ անոր մտաւ։
5 Ու Բաղղա յղացաւ ու Յակոբի որդի մը ծնաւ։
6 Եւ Ռաքել ըսաւ, Աստուած ինծի Դատաս-
տան ըրաւ, ու իմ ձայնս ալ լսեց և ինծի որ-
դի մը տուաւ. անոր համար անոր անունը *Դան
7 դրաւ։ Եւ Ռաքելի աղախինը Բաղղա դարձեալ
յղացաւ ու Յակոբի երկրորդ որդի մը ծնաւ։
8 Եւ Ռաքել ըսաւ, Իմ քրոջս հետ մեծ ըմբշա-
մարտութիւնով մարտնչեցայ և յաղթեցի. ու
անոր անունը †Նեփթողիմ դրաւ։
9 Երբ Լիա տեսաւ որ ինք ծնանելէ դադարե-
ցաւ, իր աղախինը Զելփան առաւ ու ‡Յակոբի
10 կին ըլլալու առաւ զանիկա։ Եւ Լիայի աղա-
11 խինը Զելփա Յակոբի որդի մը ծնաւ։ Եւ Լիա
ըսաւ, Բաղդս յաջողեցաւ. ու անոր անունը
12 §Գադ դրաւ։ Եւ Լիայի աղախինը Զելփա երկ-
13 րորդ որդի մը ծնաւ Յակոբի։ Եւ Լիա ըսաւ, Երա-
նելի եմ ես. քանզի աղջիկները ինծի Երանի՛ պի-
տի կանչեն. ու անոր անունը ‖Ասեր դրաւ։
14 Եւ Ռուբէն գնաց ցորենի հունձքի օրերը ու
արտին մէջ մանդրագոյներ գտաւ, ու իր մօրը
Լիայի բերաւ. ու Ռաքել ըսաւ Լիայի, Խնդ-
րագիտեմ, տուր ինծի որդւոյդ մանդրագոյներէն։
15 Եւ անոկա ըսաւ անոր, Միա՞ պզտ առնելդ
քի՞չ եկաւ որ իմ որդւոյս մանդրագոյներն ալ
պիտի առնես. և Ռաքել ըսաւ, Ուստի քու
որդւոյդ մանդրագոյներուն համար այս գիշեր
16 քեզի հետ պառկի։ Եւ իրիկունը երբ Յակոբ
գաշտէն կու գար, Լիա զանիկա դիմաւորելու
ելաւ, ու ըսաւ, Ինծի պիտի մտնես. քանզի
իրաւցընէ վարձքով առի քեզ իմ որդւոյս մանդ-
րագոյներովը. և այն գիշերը անոր հետ պառ-
17 կեցաւ։ Եւ Աստուած լսեց Լիայի. ու յղացաւ
18 ու Յակոբի հինգերորդ որդի ծնաւ։ Եւ Լիա
ըսաւ, Աստուած ինծի վարձք տուաւ, որովհետև
աղախինս իմ էրկանս տուի. և անոր անունը
19 §Իսաքար դրաւ։ Եւ Լիա նորէն յղացաւ ու
20 Յակոբի վեցերորդ որդի ծնաւ։ Եւ Լիա ըսաւ,
Աստուած ինծի լաւ պարգեւ մը պարգեւեց.
այս անգամ այրս ինծի հետ պիտի բնակի,
որովհետև իրեն վեց որդի ծնայ, ու անոր անու-
21 նը **Զաբուղոն դրաւ։ Եւ անկէ ետև աղջիկ մը
ծնաւ, ու անոր անունը ††Դինա դրաւ։
22 Եւ Աստուած հիշեց Ռաքելը, ու Աստ-
ուած լսեց անոր, և նորա արգանդը բացաւ.
23 Ու յղացաւ ու որդի մը ծնաւ. և ըսաւ, Աստ-
24 ուած ‡‡իմ նախատինքս վերցուց. Եւ անոր

անունը ‡‡Յովսէփ դրաւ, ու ըսաւ, §§Տէրը ինծի
ուրիշ որդի մըն ալ պիտի աւելցնէ։
25 Ու եղաւ որ երբ Ռաքել Յովսէփը ծնաւ,
Յակոբ ըսաւ Լաբանի, ¶Թող տուր զիս որ
26 ¶¶իմ տեղս ու իմ երկիրս երթամ. Իմ կիներս
ու տղաքներս, ***որոնց համար քեզի ծառայեցի,
տուր ինծի որ երթամ. քանզի քեզի ըրած
27 ծառայութիւնս դուն գիտես։ Եւ Լաբան ըսաւ
անոր, Եթէ քու առջեւդ շնորհք գտայ, կ'աղա-
չեմ՝ քեզի, †††փորձով գիտցայ՝ որ
28 Տէրը ‡‡‡քեզի համար զիս օրհնեց։ Եւ ըսաւ,
Նշաւ վարձքդ ինծի իմացուր, ու պիտի վճա-
29 րեմ։ Եւ անոկա ըսաւ անոր, §§§Դուն գիտես որ
ես ի՛նչպէս ծառայեցի քեզի, ու քու անասուն-
30 ներդ ի՛նչպէս էին իմ քովս. Վասն զի իմ գա-
լէս առաջ քիչ էր քու ունեցածդ և Վխիաա
շատցաւ, ու Տէրը քեզ օրհնեց իմ գալովս. Եւ
հիմա ես ալ ¶¶¶իմ տունս համար ե՞րբ պիտի
31 աշխատիմ։ Ու անոկա ըսաւ, Ինչի՞ տամ։
Եւ Յակոբ ըսաւ, Ինծի բան մը մի տար. եթէ
այս բանը ինծի ընես, նորէն քու հօտերդ կ'ա-
32 րածեմ ու կը պահեմ. Այսօր քու բոլոր հօ-
տերուդ մէջէն անցնիմ, անկէ ամէն պիտակ ու
խայտախարիւս ոչխարը, և ամէն սեւ ոչխարը, ու
խայտախարիւ և պիտակ այծերը զատեմ, ու †իմ
33 վարձս անոնք ըլլան։ Եւ §§§ապէ հետս իմ
արդարութիւնս քու առջեւդ պիտի յայտնուի,
երբ իմ վարձքիս հոգ տանիս. իմ քովս գըտ-
նուած ամէն պիտակ ու խայտախարիւ չէզոք
այծ ու սեւ չէզոք ոչխար գողցուած սեպուի
34 Եւ Լաբան ըսաւ, Թող քու ըսածդ պէս ըլլայ։
35 Ու այն օրը զատեց բոլորտիքայտ ու խայտա-
խարիւ նոխազները, և բոլոր պիտակ ու խայտա-
խարիւ էգ այծերը, և ամէն ճերմակ ունեցողը,
ու բոլոր սեւ ոչխարները, և իր որդիներուն ձեռ-
36 քը տուաւ. Եւ իր ու Յակոբի միջտեղ երեք
օրուան ճամբայի միջոց դրաւ. և Յակոբ Լաբա-
նի մնացած հօտերը կ'արածէր։
37 Ու †Յակոբ իրեն գալար կաղամախի և նուշ
ու ասլիի գաւազաններ առաւ, և անոնց կեր-
դեւները տեղ տեղ հանեց, այնպէս որ գաւա-
38 զաններուն մէջ եղած ճերմակը կ'երեւնար։ Եւ
իր կեղեւած գաւազանները ջուր խմելու առա-
ջի ներսուն մէջ դրաւ, որպէս զի երբ հօտերը
ջուր խմելու գան, այն գաւազաններէը ոչխար-
ներուն առջեւ ըլլան, և անոնք՝ խմելու եկած
39 ատենները տաքնան։ Ու ոչխարները գաւազան-
ներուն առջեւ տաքնալով՝ գոլգոթագոյ, պիտակ
40 և խայտախարիւ գոռնէր կը ծնանէին։ Եւ Յա-

ե Գլ. ժզ. 2։
բ Գլ. ժզ. 3։ լե. 22։
գ Սաղ. լե. 24։ խգ. 1։ Ողբ. գ. 59։
դ Ասիր., գաւազ
ե Մատ. գ. 13։
զ Ասիր.,ըմբշամարտութիւն
է Հմմ. 4։
ը Ես. հե. 11։
թ Ասիր., բաղդ

ժ Առակ. լա. 28։ Դ.օ. ա. 48։
ի Ասիր., երանելի
ժա Գլ. խե. 30։
ժբ Թուղ. ժզ. 9, 13։
ժգ Ասիր., վարձք
ժդ Ասիր., բնակութիւն
†† Ասիր., գաւազան
ժե Գլ. բ. 1։ ա Թագ. ա. 19։
ժզ Գլ. խթ. 31։
ժէ ա Թագ. ա. 6։ Ես. գ. 1։ Դ.օ. ա. 25։
‡‡ Ասիր., պիտի աւելցնէ
ժը Գլ. լե. 17։
ժթ Գլ. խգ. 54, 56։
ի Գլ. ժբ. 33։ լա. 55։
իա Գլ. խթ. 20, 30։
իբ Գլ. լթ. 3, 5։
|||| Եբր. հմայեցի
ա Տես Գլ. խգ. 24։
իգ Գլ. խթ. 15։

իդ Գլ. լա. 6, 38, 39, 40։ Մատ. խգ. 45։ Տիտ. բ. 10։
իե Հմմ. 43։
իզ ա Տիմ. և. 8։
իէ Գլ. լա. 8։
իը Սաղ. լէ. 6։
§§ Եբր. վարպետի օրը
ա Տես Գլ. լա. 9—12։

կոր կը զատէր զառները, ու Հօտերուն երեսը Լաբանի Հօտերուն մէջ եղած բոլորտակայտ ու ամէն ալ ուխտաբիծ կը դարձնէր. և իր Հօտերը զատ դրաւ, ու զանոնք Լաբանի Հօտերուն
41 քով չդրաւ։ Եւ երբ զօրաւոր ոչխարները կը տաքնային, Յակոբ այն գառատաններուն աչքին առջև՝ առատաններուն մէջ կը դնէր, որպէս զի գառատաններուն առջև տաք-
42 նան։ Բայց տկար ոչխարներուն չէր դներ. այսպէս տկարները Լաբանին՝ ու զօրաւորները Յա-
43 կոբին կ'ըլլային։ Եւ մարդը †խիստ Հարստացաւ, ու *շատ Հօտեր, և աղախիններ ու ծառաներ, և ուղտեր ու էշեր ունեցաւ։

ԳԼ. ԼԱ.

1 Յակոբ նեղանալով Լաբանէ գաղտուկ ճամբայ կ'ելլէ։ 19 Ռաքէլ իր հօրը կուռքերը կը գողնայ։ 22 Լաբան Յակոբի հետևէն կ'իյնայ, 26 ու եղած գաղթեան համար կը գանգատի։ 34 Ռաքէլ իր հօրը կուռքերը ուղտին պատառին տակը կը պահէ։ 36 Յակոբ Լաբանի դէմ կը գանգատի։ 44 Լաբանէ ու Յակոբի Գաղատ լեռան վրայ ըրած ուխտը։

Եւ լսեց Լաբանի որդւոց զրուցածները, ո-
րոնք կ'ըսէին, Յակոբ մեր Հօրը բոլոր ունեցածը առաւ, ու բոլոր այս †փառքը մեր Հօրը ստաց-
2 ուածքէն ստացաւ։ Եւ Յակոբ ‡Լաբանի երեսը տեսաւ, և ահա էրեն §Երէկուան ու միւս օր-
3 ուան պէս չէր։ Եւ Տէրը ըսաւ Յակոբի, Էֆու Հայրերուդ երկիրը ու քու ազգականներուդ դարձիր, ու ես քեզի հետ պիտի ըլլամ։
4 Եւ Յակոբ ¶ղկէ ղրկեց, ու Ռաքէլը և Լիան
5 դաշտը իր Հօտերուն քով կանչել տուաւ. Ու ըսաւ անոնց, Կը տեսնեմ ձեր Հօրը երեսը կը տեռնեմ, որ ինծի երէկուան ու միւս օրուան պէս չէ. բայց իմ Հօրս Աստուածը †ինծի հետ է-
6 ղաւ։ Եւ դուք գիտէք որ ես իմ բոլոր զօրու-
7 թիւնովս ձեր Հօրը ծառայեցի. Իսկ ձեր Հայրը զիս խարեց ու տասն անգամ փո-
խեց. բայց Աստուած չէ թողուց զանիկա որ ինծի վնաս մը ընէ։ Ա՛սան պէ եթէ անիկա այսպէս
8 ըսէր, Բոլ ալագիները ըլլան, այն ատեն բոլոր ոչխարները պիտակ կը ծնանէին. և եթէ այսպէս ըսէր, Բոլ ալագները ըլլան, այն ատեն բոլոր ոչխարները ալագ կը ծնանէին։ Աստուած Ձեր
9 բախտաւոր կը ծնանէին։ Այսպէս Աստուած Ձեր
10 Հօրը Հօտերը առաւ ու ինծի տուաւ։ Եւ եղաւ որ Հօտերուն ջերմացած ատենը, աչքերս վերցուցի ու երազի մէջ տեսայ, և ահա Հօտերուն հետ ղուդաւորող նոխազները ու խոյերը ամէնն
ալ խոյտոխտարիւ, պիտակ և գորշախտաւ էին։
11 Եւ †Աստուծոյ հրեշտակը ըսաւ ինծի երազի մէջ, Ով Յակոբ. ու ես ըսի, Ահա հոս եմ։
12 Եւ ըսաւ, Հիմա աչքերդ վեր վերցուր, ու Հօտերուն հետ զուդաւորող նոխազներուն նայէ. ամէնը խոյտոխտարիւ, պիտակ ու գորշախտաւ են. քանզի Լաբանի բոլոր քեզի ըրածները տե-
13 սայ։ Ես եմ Բեթէլի Աստուածը, հոն որ օծեցիր, և հոն ինծի ուխտ ըրիր. Հիմա յառիր գնա այս երկրէն, ու քու ծննդեան երկիրը դարձիր։
14 Եւ Ռաքէլ ու Լիա պատասխան տուին ու ըսին անոր, †Ցակոբին մեր Հօրը տունը մեզի
15 համար բաժին ու ժառանգութիւն կա՞յ. Մենք օտարականներ չեպահուեցա՞նք անոր. քանզի մեզ †ծախեց, ու մեր առակն ալ բոլորովին կերաւ։
16 Վասն զի բոլոր Հարստութիւնը զոր Աստուած մեր Հօրմէն վերցուց, մերն է ու մեր զաւակներունն է. և հիմա ինչ որ Աստուած քեզի ըսաւ, ըրէ։
17 Ուստի Յակոբ յառաւ, ու իր որդիները ու կի-
18 ները ուղտերուն վրայ հեծցուց. Եւ իր բոլոր անասունները, ու իր բոլոր առացուածքը զոր ինք առացաւ, իր առացած անասունները զո-
րոնք Միջագետի մէջ առացաւ, ճամբայ հա-
նեց Քանանու երկիրը գէպ ի իր Հայրը Իսահակ
19 երթալու։ Եւ Լաբան իր խաշինքը ասրակուրց ընելու գացեր էր. ու Ռաքէլ իր հօրը *կուռ-
20 քերը գողցաւ։ Եւ Յակոբ Ասորի †Լաբանէ գաղտուկ փախաւ՝ քանզի իր փախչիլը չդիտցուց անոր։
21 Այսպէս անիկա իր բոլոր ունեցածովը փախաւ, ու յառաւ ու Գետէն անցաւ, և §իր երեսը գէպ ի Գաղատ լեռը չիտակեց։
22 Ու երրորդ օրը Յակոբի փախչիլը Լաբանէ
23 պատմուեցաւ։ Եւ անիկա †իր եղբայրները հետը առնելով, անոր ետևէն եօթը օրուան ճամբայ
24 գնաց, ու անոր հասաւ Գաղատ լեռը։ Եւ Աստուած Ղիշերուան երազի մէջ Ասորի Լա-
բանի եկաւ ու ըսաւ անոր, Զգոյշ կեցիր որ
25 Յակոբի †աղէկ կամ գէշ չդրուցես։ Ուստի Լա-
բան հասաւ Յակոբի. և Յակոբ իր վրանը լեռը կանգներ էր. ու Լաբան իր եղբայրներուն հետ Գաղատ լեռը իջաւ։
26 Եւ Լաբան ըսաւ Յակոբի, Ի՞նչ է այս քու ըրածդ որ ինձմէ գաղտուկ փախար, և †իմ աղջիկներս սրով առնուած գերիներու պէս վա-
27 րեցիր։ Ինչո՞ւ փախչիդ գաղտուկ պահեցիր և ինձմէ փախար, ու ինծի չիմացուցիր, որ ես քեզ ուրախութեամբ ու երգերով, թմբուկնե-
28 րով ու քնարներով ղրկէի։ Եւ չթողուցիր ինձ

ե Հմր. 30։
զ Գլ. ժգ. 2։ իգ. 35։ իզ. 13, 14։
է Սաղ. խթ. 16։
ը Գլ. գ. 5։
թ ր Օր. իբ. 54։
ժ ա Թագ. ժթ. 7։
ի Գլ. իբ. 15, 20, 21։ լբ. 9։
լ Հմր. 2։
խ Հմր. 3։
ծ Հմր. 38, 39, 40, 41։ Գլ. լ. 29։
կ Հմր. 41։
հ Թագ. ժգ. 22։ Նեեմ. գ. 12։ Ցոր ժթ. 3։ Զաք. ը. 23։
ձ Գլ. ի. 6։ Սաղ. ճե. 14։
ղ Գլ. լ. 32։
ճ Հմր. 1, 16։
մ Գլ. իբ. 16։
յ Նմ. գ. 7։
ն Գլ. իբ. 18, 19, 20։
շ Հմր. 3։ Գլ. լբ 9։
ո Գլ. բ. 24։
չ Գլ. իթ. 15, 27։
պ Դատ. ժէ. 5։ ա Թագ. ժթ. 13։ Ովս. գ. 4։ Գլ. լե. 2։
ջ Եբր. Թերափիմները
ռ Գլ. իբ. 16։
ս Եբր. Լաբանին սիրտը գողցաւ
վ Գլ. իպ. 28։ դ Թագ. ժբ. 17։ Դ.ում. թ. 51, 53։
տ Գլ. ժգ. 8։
ր Գլ. ի. 3։ Ցոր լգ. 15։ Մատ. 20։
ց Գլ. իզ. 50։
ւ ա Թագ. լ. 2։

"որ իմ որդիներս ու աղջիկներս համուրբէի.
29 Ես հիմա այս բանը անմոռութեամբ ըրի։ Զեզի
չարիք ընելու զօրութիւն ունիմ ձեռքիս մէջ,
բայց Աստուածը երէկ գիշեր ինծի
խօսեցաւ՝ ըսելով, Զգուշ կեցիր որ Յակոբի ա-
30 ղեկ կամ գէշ չըրուցես։ Ես հիմա՝ թէպէտև
քու հօրդ տանը շատ փափաքելուդ համար գա-
ցիր, բայց ինչո՞ւ վիմ աստուածներս գողցար։
31 Ես Յակոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ Լաբա-
նի, Որովհետև երկնչեցայ ըսելով՝ Գուցէ քու
յայտ, քանզի ըսի, Գուցայ որ քու աղջիկներդ
32 բռնութեամբ ինծմէ առնես. Բայց քու աստ-
ուածներդ որու քով որ գտնես, "թող անիկա
չապրի. մեր եղբայրներուն առջև քննէ ա՛ն-
նայէ, եթէ իմ քովս քու մէկ բանդ գտնես՝ առ.
քանզի Յակոբ չէր գիտեր որ Ռաքէլ գողցեր
33 էր զանոնք։ Ես Լաբան Յակոբի վրանը ու Լիա-
յի վրանը և երկու աղախիններուն վրանը մտաւ,
բայց չգտաւ. ետքը Լիայի վրանէն ելաւ ու
34 Ռաքէլի վրանը մտաւ։ Ես Ռաքէլ առաւ կուռ-
քերը, ու զանոնք ուղտի պատատին մէջ դրաւ,
ու վրան նստաւ. և Լաբան բոլոր վրանը փրնտ-
35 ռեց, բայց չգտաւ։ Ես անիկա իր հօրը ըսաւ,
Իմ տէրոջս աչքերուն ծանր չերևնայ, որ ՚քու
առջևդ չեմ կրնար ոտք ելլել. քանզի կանանց
սովորութեանը մէջ եմ։ Անպէս փնտռեց,
բայց կուռքերը չգտաւ։
36 Ես Յակոբ բարկացաւ ու Լաբանի հետ կռ
վիճեր. և Յակոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ
Լաբանի, Ինչ է իմ յանցանքս, ինչ է իմ
37 մեղքս, որ սաստութիւնով հետևէս հետևս։ Որով-
հետև իմ բոլոր կարասիքս խառնեցիր, քու
տանդ ամէն կարասիքէն ինչ որ գտար, հոս իմ
եղբայրներուս ու քու եղբայրներուդ առջև դիր,
որպէս զի երկուքիս մէջտեղ դատաստան կըտ-
38 բեն։ Լմնան քսան տարի է որ քեզի հետ եմ.
ոչխարներդ ու այծերդ ձագ չձգեցին, և քու
39 հօտիդ խոյերը չկերայ։ ՚Գիշաստուա-
ծը չըերի քեզի, ինսամ ես կը քաշէի. ՚ցորեկը
գողցուածը ու գիշերը գողցուածը իմ ձեռքէս
40 կը պահանջէիր։ Այսպէս էի. ցորեկը տաքը ու
գիշերը ցուրտը կը մնայէր վրս, և աչքերս
41 քունս կը փախչէր։ Այսպէս եղայ քսան տարի
քու տանդ մէջ. ՚քու երկու աղջիկներուդ հա-
մար տասնչորս տարի ծառայեցի քեզի, և հօ-
տերուդ համար վեց տարի ծառայեցի, և ՚իմ
42 վարձքս տասը անգամ փոխեցիր։ ՚Եթէ իմ
հօրս Աստուածը, Աբրահամի Աստուածը և
ՖԻսահակի Երկիւղը ինծի հետ չըլլար, իրաւցնէ
դիս հիմա դատարկ կը դրկէիր. ՚Աստուած իմ
տառապանքս ու իմ ձեռքիս աշխատութիւնը
տեսաւ, ու երէկ գիշեր Բ-ԷՆ յանդիմանեց։
43 Ես Լաբան պատասխան տուաւ ու ըսաւ
Յակոբի. Աղջիկները իմ աղջիկներս են, և
այս որդիները իմ որդիներս են, և այս հօտերը
իմ հօտերս են. և ամէնը զոր կը տեսնես, իմս
են. և ի՞նչ ընեմ այսօր այս իմ աղջիկներուս
44 կամ իրենց ծնած զաւակներուն։ Ուստի հիմա
եկուր, ես ու դուն ուխտ ընենք, որ իմ ու
45 քու մէջտեղ ՚վկայութեան համար ըլլայ։ Ես
Յակոբ Բարձր մը առաւ ու արձան կանգնեց
46 զանիկա։ Ես Յակոբ իր եղբայրներուն ըսաւ,
Քարեր ժողվեցէք. և անոնք քարեր առին ու
դէզ մը ըրին, և հոն դէզին վրայ հաց կերան։
47 Ու Լաբան անոր անունը ‡Եգեր-սահատու-
թա դրաւ, բայց Յակոբ անոր անունը ||Գա-
48 ղատ դրաւ։ Ես Լաբան ըսաւ, "Այս դէզը
իմ ու քու մէջտեղ վկայ մըն է այսօր. անոր
49 համար անոր անունը Գաղատ ըսուեցաւ։ Ես
ԲՄատփա ալ ըսուեցաւ. քանզի ըսաւ, Մեր
իրարմէ զատուած ատենը, իմ ու քու մէջտեղ
50 Տէրը դիտէ։ Եթէ իմ աղջիկներս վշտացնես, և
կամ եթէ իմ աղջիկներուս վրայ ա՛րէշ կիներ
առնես, մեզի հետ մէկը չկայ. տես իմ ու քու
51 մէջտեղ վկայ Աստուած է։ Ես Լաբան ըսաւ
Յակոբի, Ահա այս դէզը, և ահա իմ ու քու
52 մէջտեղ իմ կանգնած արձանս։ Այս դէզը վկայ
ու այս արձանը վկայ է, որ այս դէզին չանց-
նիմ քեզի գալու, և դուն այս դէզին ու այս
արձանին չանցնիս ինծի գալու, չարիք ընե-
53 համար։ Աբրահամի Աստուածը և Նաքորի
Աստուածը, անոնց հայրերուն Աստուածը ՚մեր
մէջ դատաւոր ըլլան։ Ես Յակոբ Ինր հօրը
Իսահակի Երկիւղովը երդում ըրաւ։
54 Ես Յակոբ զոհեր մատուց լեռան վրայ, ու
իր եղբայրները հաց ուտելու հրաւիրեց և հաց
55 կերան, ու գիշերը լեռը մնացին։ Ես Լաբան
առաւոտուն կանուխ ելաւ, ու իր որդիները ու
իր աղջիկները համբուրեց ու օրհնեց զանոնք.
և Լաբան Կ՚գնաց ու իր տեղը դարձաւ։

ԳԼ. ԼՐ

1 Յակոբ Մանայիմի մէջ տեսիլք կը տեսնէ. 3 իր եղբօրը
Եսաւի պատգամաւոր կը դրկէ. 6 անոր գալէն կը վախ-
նայ. 9 պատուէրը համար կ՚ազօթէ. 13 Եսաւի ընծա-
ներ կը դրկէ. 24 Երեքտակի մը հետ գօսնմարտութեան
բնելով փանուէլի մէջ, հոն Իսրայէլ կը կոչուի. 31 ու իր
գաթին վրայ կը կաղայ

Ես Յակոբ իր ճամբան գնաց, ու ՚Աստու-
2 ծոյ հրեշտակները անոր պատահեցան։ Ես Յա-

ա Հմր. 55։ Հռութ. ա. 9, 14։ դ Թագ. ժթ. 20։ Գար. ի. 37։
զ ա Թագ. ժգ. 13։ բ Մն. ժգ. 9։
ը Հմր. 53։ Գլ. իբ. 13։
ի Հմր. 24։
լ Հմր. 19։ Դատ. ժբ. 24։
խ Տես Գլ. իդ. 9։
ծ Ել. ի. 12։ Դհ. ժբ. 32։
կ Ել. իբ. 10, ևն։
հ Ել. իբ. 12։
ձ Գլ. լթ. 27, 28։
ղ Հմր. 7։
ճ Սաղ. ճիգ. 1, 2։
մ Հմր. 53։ Նա. բ. 13։
յ Գլ. լթ. 32։ Ել. գ. 7։
ն ա Մն. ժբ. 17։ Յով. 9։
շ Գլ. իդ. 28։
ո Յես. իդ. 27։
չ Գլ. իբ. 18։
պ Ա՛յնէտև, վկայութեան դէզ (Գ-ԱՂՊԷՏ-ԲՆ)
ջ Ա՛յնէտև, վկայութեան դէզ (ԵՊԲՈՅԷՅԷՐԲՆ)
ռ Յես. իդ. 27։
ս Դատ. ժա. 29։ ա Թագ. ի. 5։
վ Ա՛յնէտև, դիտանոց
տ Գլ. ժգ. 5։
ր Հմր. 42։
ց Գլ. խա. 23։
ւ Գլ. իբ. 1։
փ Գլ. ժբ. 33։ Լ. 25։

ք Սաղ. գա. 11։ Սբբ. ա. 14։

կոր երբ տեսաւ զանոնք, ըսաւ, Ահա Աստուծոյ Բանակն է, և այն տեղին անունը *Մանահիմ դրաւ։

3 Եւ Յակոբ իր առջևէն պատգամաւորներ ղրկեց իր եղբօրը Եսաւի Եդեմ ի Սեիր երկիրը,
4 †Եդոմի դաշտը. Եւ պատուիրեց անոնց՝ ըսելով, Իմ տէրոջս Եսաւի այսպէս ըսէք, Քու ծառադ Յակոբ այսպէս կ'ըսէ, Լաբանի քով պանդխտութիւն ըրի, ու մինչև հիմա ուշացայ.
5 Եւ Նուանիմ արջառներ ու էշեր, Հօտեր ու ծառաներ և աղախիններ. և ղրկեցի իմ տէրոջս իմացնելու, որպէս զի Քու առջևդ շնորհք գտնեմ։
6 Եւ պատգամաւորները դարձան *Յակոբի ու ըսին, Քու եղբօրդ Եսաւի դացինք, ու Նաև հիմա ալ չորս հարիւր մարդով քեզ դիմաւորելու կու գայ։
7 Եւ Յակոբ խիստ վախցաւ ու †խռովեցաւ. և իրեն հետ եղած ժողովուրդը ու Հօտերը և արջառները և ուղտերը երկու խումբի բաժնեց,
8 Ու ըսաւ, Եթէ Եսաւ մէկ խումբին հասնի, ու զայն կարնելու ըլլայ, միւս խումբը կ'ազատի։
9 ‡Եւ Յակոբ ըսաւ, Ով իմ հօրս Աբրահամի Աստուածը, ու իմ հօրս Իսահակի Աստուածը, Ով Տէր, որ ըսիր ինծի, Քու երկիրդ ու քու հայրենիքդ դարձիր, ու քեզի բարիք ընեմ.
10 Ամէն չեմ այն ամէն Ողորմութիւններուն և ամէն հաւատարմութեանը, զոր դուն քու ծառայիդ ցուցուցիր. քանզի իմ գաւազանովս անցայ այս Յորդանանէն, և հիմա երկու խումբի
11 տէր եղայ։ Կ'աղաչեմ քեզի, հազատէ զիս իմ եղբօրս Եսաւի ձեռքէն. որովհետև ես անկէ կը վախնամ, որ չըլլայ թէ գայ ու զարնէ զիս, ու
12 հմայրը տղաքներովը։ Եւ Դուն ըսիր թէ Անշուշտ քեզի բարիք պիտի ընեմ, ու քու սերունդդ ծովի աւազին չափ պիտի ընեմ, որ շատութենէն չհամրուիր։
13 Եւ այն գիշերը հոն կեցաւ. ու իր ձեռքը գոնուածէն իր եղբօրը Եսաւի համար §ընծա-
14 ներ պատրաստեց։ Երկու հարիւր այծ և քսան նոխազ, երկու հարիւր էգ ոչխար և քսան խոյ,
15 երեսուն ծիծ տուող ուղտ իրենց ձագերովը, քառասուն կով ու տասը ցուլ, քսան էգ էշ
16 և տասը աւանակ։ Եւ ամէն մէկ հօտը զատ զատ իր ծառաներուն ձեռքը յանձնեց, ու ըսաւ իր ծառաներուն, Առջևս անցէք, ու հօտերը
17 իրարմէ քիչ մը հեռու թողուցէք։ Եւ առջևէն գացողին պատուիրեց՝ ըսելով, Երբ իմ եղբայրս Եսաւ քեզի պատահի ու քեզի հարցնէ, ըսե-

լով Թէ Դուն որո՞ւն ես և ո՞ւր կ'երթաս, և այս առջևդ եղածները որո՞ւն են.
18 Այն ատեն ըսէ որ Քու ծառայիդ Յակոբին է. իմ տէրոջս Եսաւի ղրկած ընծան է. և ահա ինք ալ հետևնիս է։
19 Եւ այսպէս երկրորդին ու երրորդին և հօտերուն հետևէն բոլոր գացողներուն պատուիրեց՝ ըսելով, Այս խօսքին պէս պիտի ըսուցեցէք
20 Եսաւի երբ զինք գտնէք. Եւ ահա քու ծառադ Յակոբ ալ հետևնիս է, ըսէք. քանզի ըսաւ, §Առջևէս գացող ընծաներով անոր երեսը կը հաճոյացնեմ, և անկէ ետքը անոր երեսը կը տեսնեմ. թերևս ինծի ընդունի։
21 Այսպէս ընծաները անոր առջևէն գացին, և ինք այն գիշերը հան-
22 ճոյց բանակին մէջ։ Եւ այն գիշերը ելաւ, ու իր երկու կիները և իր երկու աղախինները ու իր տասնմէկ որդիները առաւ, ¶և Յաբոկի անցքէն անցաւ։
23 Եւ առաւ զանոնք ու վտակէն անցուց, և իր †ընչից ունեցածը անցուց։
24 Եւ Յակոբ մինակ մնաց, ու *մարդ մը կը
25 գօտեմարտէր անոր հետ մինչև արշալոյս. Եւ երբ տեսաւ որ իր դէմը անոր չհասաւ, անոր զատին ամոլաջիլին դպաւ, և †անոր հետ գօտեմարտած ատենը Յակոբի զատին ամոլաջիլը †խախտեցաւ։ Եւ Նա ըսաւ, Թող առնեմ զիս, քանզի արշալոյսը ‡երևցաւ. և Յակոբ ըսաւ,
27 **Չեմ թողուր քեզ մինչև զիս չօրհնես։ Եւ անոր ըսաւ, Ինչ է անունդ. ան ալ ըսաւ,
28 Յակոբ է։ Եւ անոր ըսաւ, Ալ մէյ մըն ալ քու անունդ Յակոբ չըսուի, հապա ‖Իսրայէլ. վասն զի ††Աստուծոյ հետ ու մարդոց հետ մարտնչեցար, և յաղթեցիր։
29 Եւ Յակոբ հարցուց ու ըսաւ, Շնորհք ըրէ, անունդ ըսէ ինծի։ Եւ անոր ըսաւ, §§Ինչո՞ւ իմ անունս կը հարցնես. և հոն օրհնեց զանոր։
30 Եւ Յակոբ այն տեղին անունը ¶¶Փանուէլ դրաւ. քանզի ըսաւ, Դէմ առ դէմ ***տեսայ զԱստուած, ու իմ անձս ազատ մնաց։
31 Եւ Փանուէլէ անցածին պէս արեւը անոր վրայ ծագեցաւ. ու իր զատին վրայ կը կաղար։
32 Անոր համար Իսրայէլի որդիները զատին վրայի †††մկան ջիլը չեն ուտեր մինչև այսօր. որովհետև Յակոբի զատին ††††մկան ջիլին դպաւ։

Բ Ծնուս. ե. 14։ Սապ. ժզ. 21։ Տխր. 2։ Դ.ոկ. բ. 13։
* Աչխ.ն., երկու բանակներ
Գ Դլ. լգ. 14, 16։
Դ Դլ. լզ. 6, 7, 8։ Բ Օր. բ. 5։ Ծնուս. խզ. 4։
Ե Ատակ. ժե. 1։
Զ Դլ. լ. 43։
Է Դլ. լգ. 8, 15։
Ը Դլ. լդ 1։
Թ Դլ. լե. 3։
Ժ Սապ. ծ. 15։
Ի Դլ. խբ. 13։
Լ Դլ. լա. 3, 13։
Խ Դլ. խդ. 27։
Ծ Յոբ բ. 7։
Կ Սապ. ծԹ. 1, 2։
Հ Ովս. ժ. 14։
Ձ Դլ. խբ. 13, 14, 15։
Ղ Դլ. խձ. 11։ Ատակ. ժբ. 16։
Ճ Ատակ. ժա. 14։
Մ Բ Օր. գ. 16։
Յ Ովս. ժբ. 3, 4։ Եփես. գ. 12։
Ն Տես Մատ. խզ. 41։ Բ Կոր. ժբ. 7։
Շ Կամ, թափեցաւ
Ո Տես Դ.ոկ. խգ. 28։
Չ Եբր. հյուծ
Պ Ովս. ժբ. 4։
Ջ Դլ. լե. 10։ Գ Թագ. ժէ. 34։
‖ Աչխ.ն., Աստուծոյ հետ մարտնչող
Ռ Ովս. ժբ. 3, 4։
Ս Դլ. լե. 31։ խէ. 33։
Վ Դատ. ժգ. 18։
§§ Աչխ.ն., Աստուծոյ երեսը
¶¶ Դլ. ժզ. 13։ Ել. խգ. 11։ լգ. 20։ Բ Օր. Ե. 24։ Դատ. գ. 22։ ժգ. 22։ Ես. գ. 5։
*** Կամ, տեսլականը
††† Կամ, տեսլականին
†††† Կամ, տեսլականին

ԳԼ. ԼԹ

1 Յակոբ ու Եսաւ մէկզմէկու հանդիպելով երարու սէր կը ցուցնեն։ 17 Յակոբ Սոկքոթ կ'երթայ։ 18 Սաղէմի մէջ զայն մը ծախու առնելով հոն սեղան մը կը շինէ, ու զանիկա Էլէլօհէ-Իսրայէլ կ'անուանէ։

Եւ Յակոբ իր աչքերը վերցուց ու նայեցաւ, և ահա Եսաւ կու գար ու անոր հետ չորս հարիւր մարդ. և էր զաւակները Լիայի ու
2 Ռաքէլի ու երկու աղախիններուն բաժնեց։ Եւ աղախիններուն իրենց զաւակներովը առջևը դրաւ, և Լիան իր զաւակներովը ետևը, և Ռաքէլը ու
3 Յովսէփը ամենան ետևը։ Եւ ինք անոնց առջև անցաւ, ու մինչև իր եղբօրը մօտենալուն, Էգեւանին հաւասար եօթը անգամ խոնարհու-
4 թիւն ըրաւ։ Ու Եսաւ զանիկա դիմաւորելու վազեց ու գրկեց զանիկա, և Անոր պարանոցին վրայ ինկաւ ու համբուրեց զանիկա. և լացին։ Ու Եսաւ իր աչքերը վեր վերցուց ու տեսաւ կիները ու զաւակները, և ըսաւ, Անոնք քու ի՞նչդ են. և անիկա ըսաւ, †Աստուծոյ քու
6 ծառայիդ պարգեւած զաւակներն են։ Ան ատեն աղախիններն ու անոնց զաւակները մօտեցան ու
7 յանձն ու խոնարհութիւն ըրին։ Եւ Լիա ալ ու իր զաւակները մօտեցան ու խոնարհութիւն ըրին. և ետքը Յովսէփ ու Ռաքէլ մօտեցան ու
8 խոնարհութիւն ըրին։ Ու Եսաւ ըսաւ, Այս քու ընդդէմ խումբդ ի՞նչ պիտի ըլլայ, որու ես պատահեցայ. և Յակոբ ըսաւ, Որ ես պատ-
9 շաճ ունիմ, եղբայր իմ, քուկդ քեզի ըլլայ։
10 Եւ Յակոբ ըսաւ, Ոչ, կ'աղաչեմ քեզի, եթէ հիմա քու առջևդ շնորհք գտայ, իմ ձեռքէս ընծաս ընդունէ. քանզի Էքու երեսդ Աստուծոյ երեսը տեսնելու պէս տեսայ, և ինծի հաճե-
11 ցար։ Շնորհք ըրէ, քեզի բերուած †ընծաս առ. քանզի Աստուած ողորմեցաւ ինծի, և քանզի Ես ամէն բան ունիմ. ‡և ստիպեց անոր, ու
12 ան ալ ընդունեց։ Եւ անիկա ըսաւ, Ելլենք
13 երթանք. ու ես քու առջևէդ կ'երթամ։ Եւ Յակոբ ըսաւ անոր, Իմ տէրս գիտէ որ զաւակները մանուկ են, ու ինծի հետ եղած հօտերը ու արջառները ձագերով են. և եթէ մէկ օր բռնութեամբ վարեն զանոնք, բոլոր հօ-
14 տերը պիտի մեռնին։ Ուրեմն թող իմ տէրս իր ծառային առջև անցնի. ու ես կամաց կամաց առջևս եղած անասուններուն ոտքովը ու տղաքներուն ոտքովը կ'երթամ, մինչև իմ տէ-
15 րոջս Սէիր հասնիմ։ Եւ ետաս ըսաւ, Արդ ինծի հետ եղող ժողովուրդէն քու քովդ ձգեմ. և անիկա ըսաւ, Ի՞նչ պէտք է. Թող իմ տէրոջս
16 առջև շնորհք գտնեմ։ Այսպէս ետաս այն օրը իր ճամբան դարձաւ դէպ ի Սէիր։
17 Եւ Յակոբ §Սոկքոթ չուեց, ու իրեն տուն մը շինեց և իր հօտերուն փարախներ շինեց. անոր համար այն տեղին անունը †Սոկքոթ ըսուեցաւ։
18 Եւ Յակոբ Միջագետէ դարձած ատենը ¶Սիւքեմացւոց Սաղէմ քաղաքը եկաւ, որ Քանանու երկրին մէջ է, և քաղաքին առջև բնակե-
19 ցաւ։ Եւ իր վրանը կանգնած հարսին կալուածքը Սիւքեմի հօրը Եմովրի որդիներէն ծախու
20 առաւ ‡Հարիւր կտոր առուկի։ Եւ հոն սեղան մը շինեց, ու անանուն ||Էլէլօհէ-Իսրայէլ դրաւ։

ԳԼ. ԼԹ

1 Դինա Սիւքեմէն կը պղծուի։ 4 Սիւքեմ կ'ապօչէ որ իրեն կին ըլլալու տան զանիկա։ 13 Յակոբի որդիքը Սիւքեմացիներուն թլփատուիլ կ'առաջարկեն։ 20 Եմովր և Սիւքեմ իրենց քաղաքացիները թլփատուելու կը համոզեն։ 25 Անոնց թլփատութենէն ետքը՝ Յակոբի որդիքը զանոնք կը ջարդեն, 27 ու անոնց քաղաքը կը կողոպտեն։ 30 Յակոբ կը յանդիմանէ Շմաւոնը ու Ղեւին։

Եւ Լիայի Յակոբի ծնած աղջիկը ¶Դինա
2 այն երկրին աղջիկները Էտեսնելու ելաւ։ Ու այն երկրին իշխանը Խեւացի Եմովրի որդին Սիւ-
քեմ Էտեսաւ զանիկա, ¶և առաւ ու պառկե-
3 ցաւ անոր հետ ու Էպղծեց զանիկա։ Եւ անոր հոգին Յակոբի Դինա աղջկանը յարեցաւ. ու սիրեց աղջիկը, և աղջկան †Էքաղցրութեամբ
4 խօսեցաւ։ Ու Սիւքեմ Էիր հօրը Եմովրի ըսե-
5 ցեց՝ ըսելով, Այս աղջիկը ինծի կին առ։ Եւ Յակոբ լսեց որ անիկա իր Դինա աղջիկը պղծեց. բայց իր որդիները իր հօտերուն հետ դաշտն էին, ու մինչև անոնց գալը Յակոբ Էլուռ կեցաւ։
6 Եւ Սիւքեմի հայրը Եմովր գնաց Յակոբի,
7 որպէս զի անոր հետ խօսի։ Եւ Յակոբի որդիները լսածնուն պէս՝ դաշտէն եկան. և մարդիկը դժուարեցան ու Էխիստ բարկացան. քանզի Յակոբի աղջկանը հետ պառկելով ‡Իսրայէլի մէջ անպատուութիւն ըրաւ, էոր այսպէս ըլլալու
8 չէր։ Ու Եմովր խօսեցաւ անոնց հետ՝ ըսելով, Իմ Սիւքեմ որդուս հոգին ձեր աղջկան սիրա-
9 հարեցաւ. կ'աղաչեմ ձեզի, զանիկա անոր կնութեան տուէք, Եւ մեզի հետ խնամութիւն ըրէք. ձեր աղջիկները մեզի տուէք ու մեր աղ-

---

— Գլ. լբ. 6։
Բ Գլ. ժը. 2։ խբ. 6։ խգ. 26։
Գ Գլ. լբ. 28։
Դ Գլ. խե. 14, 15։
Ե Գլ. խբ. 9։ Սաղ. ճիբ. 3։ Ես. ը. 18։
Զ Գլ. լբ. 16։
Է Գլ. լբ. 5։
Ը Գլ. խգ. 3։ բ Թագ. գ. 13։ ԺԹ. 24, 28, 32։ Մատ. ժը. 10։
Թ Եբր. օրհնութիւնս. Տես Դատ. ա. 15։ ա Թագ. իե. 27։ լ. 26։ դ Թագ. ե. 15։
Ժ Փիլ. գ. 18։
Ի դ Թագ. ե. 23։
Լ Գլ. լբ. 3։
Խ Գլ. լգ. 11։ խէ. 25։ Հռութ. բ. 13։
Ծ Ես. ԺԹ. 27։ Դատ. ը. 5։ Սաղ. կ. 6։
Կ Եբր. փարախներ
Հ Ես. իգ. 1։ Դատ. բ. 1։
Ձ Ծն. իգ. 32։ Յովհ. դ. 5։
Ղ Կամ, հարիւր գառնուկի
Ճ Գլ. լբ. 7։
Մ Այսինքն, Աստուած Իսրայէլի Աստուածը։

— Գլ. լ. 21։
Բ Տիտ. բ. 5։
Գ Գլ. գ. 2։ Դատ. ԺԹ. 1։
Դ Գլ. ի. 2։
Ե ը Օր. իբ. 29։
Զ Տես Ես. ի. 2։ Ովս. ը. 14։
Է Եբր. սրամն
Ը Դատ. ԺԹ. 2։
Թ ա Թագ. ԺԹ. 27։ բ Թագ. ԺԹ. 22։
Ժ Գլ. խթ. 7։ բ Թագ. ԺԹ. 21։
Ի Ես. է. 15։ Դատ. ի. 6։
Լ ը Օր. իգ. 17։ բ Թագ. ԺԹ. 12։

10 ջիկները ձեզի առէք. Եւ մեզի հետ բնակեցէք
ու Նայս երկիրը ձեր առջեւ պիտի բլլայ. անոր մէջ
բնակեցէք Եւ առուտուր ըրէք, և անոր մէջ
11 կալուածներ ստացէք։ Ու Սիւքէմ ըսաւ ա-
ղջկան հօրը ու անոր եղբայրներուն, Թող ձեր
առջեւ շնորհք գտնեմ՝, և ինչ որ ինծի ըսէք,
12 կու տամ՝։ Խնդրեցէք ինծմէ խիստ շատ հօժիտ
ու ընծայ, ու ինծի բաներնուդ պէս պիտի տամ՝.
միայն թէ աղջիկը ինծի տուէք՝ կին բլլալու
13 համար։ Եւ Յակոբի որդիները հնարէւորի եղան
պատասխան տուին Սիւքէմի ու անոր հօրը Եմովրի,
ու ըսին, (քանզի անիկա իրենց Դինա քոյրը
14 պղծեց,) Եւ ըսին անոնց, Մենք այս բանը չենք
կրնար ընել, որ մեր քոյրը անթլփատ մարդու
մը տանք. վասն զի Նայդ մեզի ամօթ բան մըն
15 է. Բայց միայն սակ կը հաճինք ձեզի, եթէ
ձեզմէ ամէն արուն թլփատուելով՝ մեզի պէս
16 բլլաք, Ա՛յն ատեն մեր աղջիկները ձեզի կու
տանք, և ձեր աղջիկները մեզի կ՛առնենք, ու
ձեզի հետ կը բնակինք, ու Յէվէ հեթ մէկ ժո-
17 ղովուրդ կ՛բլլանք։ Բայց եթէ մեզի մտիկ չնե-
լով՝ չթլփատուիք, այն ատեն մենք մեր աղջիկը
18 կ՛առնենք ու կ՛երթանք։ Եւ անոնց խօսքը հա-
ճեցաւ Եմովրի ու Եմովրի որդւոյն Սիւքե-
19 մի։ Եւ այն պատանին այս բանը ընելու չուշա-
ցաւ, քանզի Յակոբի աղջկանը զմայլած էր. և
իր հօրը տանը մէջ եղողներուն Նամէնէն պատ-
ուականն էր անիկա։
20 Ու Եմովր և անոր որդին Սիւքէմ իրենց
քաղաքին դուռը եկան, ու իրենց քաղաքին
21 մարդոցը հետ խօսեցան՝ ըսելով՝, Ա՛յս մարդիկը
խաղաղութեամբ կը վարուին մեզի հետ. ուստի
թող այս երկրին մէջ բնակին, ու անոր մէջ
առուտուր ընեն, քանզի ահա երկիրը ընդար-
ձակ է անոնց առջեւ. Եէէ, անոնց աղջիկները
մեզի կիներ առնենք և մեր աղջիկները անոնց
22 տանք։ Բայց այն մարդիկը մեզի հետ բնակելու,
մէկ ժողովուրդ բլլալու համար միայն այս բա-
նով կը հաճին մեզի, որ անոնց թլփատուելուն
23 պէս, մեր ամէն արուն թլփատուի. Անոնց հօ-
տերը ու անոնց ստացուածքը և ամէն անա-
սունները մերը չէ՞ն բլլար. միայն թէ մենք ա-
24 նոնց հաճինք, որ մեզի հետ բնակին։ Ու Եմով-
րի և անոր որդւոյն Սիւքէմի մտիկ ըրին այն
ամէնը՝ որ անոր [ֆ]քաղաքին դռնէն դուրս կ՛ել-
լէին. և ամէն արու որ անոր քաղաքին դռնէն
դուրս կ՛ելլէր, թլփատուեցաւ։
25 Ու եղաւ որ երրորդ օրը երբ անոնք ցաւի
մէջ էին, Յակոբի երկու որդիները, [ց]Շմաւոն ու
Ղեւի, Դինայի եղբայրները, ամէն մէկը իր սու-
բը առաւ, և համարձակ քաղաքը մտան ու
26 սպաննեցին ամէն արուն. Եւ Եմովրը և անոր
որդին Սիւքէմ սուրի բերնէ անցուցին. և Սիւ-
քէմի տունէն տարին Դինան ու դուրս ելան։
27 Եւ Յակոբի որդիները սպաննուածներուն վրայ
եկան, ու քաղաքը կողոպտեցին իրենց քոյրը
28 պղծելնուն համար. Անոնց հօտերը ու անոնց
արջառները ու էշերը և քաղաքին մէջ եղածը
29 ու դաշտին մէջ եղածը առին. Եւ անոնց բոլոր
ստացուածքը ու անոնց բոլոր տղաքները ու կի-
ները գերի առին, և տուներուն մէջ բոլոր գըտ-
30 նուածը կողոպտեցին։ Եւ Յակոբ ըսաւ Շմաւո-
նի ու Ղեւիի, Ձիս ալ այս երկրին բնակիչներուն,
Քանանացւոց ու Փերեզացւոց, մէջ [ժ]տակի
ընելով՝ դիս փորձանքի մէջ ձգեցիք. Ու ինծի
հետ քիչ մարդիկ բլլալով՝ անոնք իմ վրաս պի-
տի հաւաքուին ու դիս պիտի զարնեն, և ես ու
31 իմ տունս պիտի կորսուինք։ Ու անոնք ըսին,
Հապա մեր քոյրը բոպի պէս գործածել պէ՞տք
էր անոր։

ԳԼ. ԼԵ

1 Աստուած Յակոբը Բեթէլ կը դրկէ։ 2 Յակոբ իր տունը կուռքերէ կը մաքրէ. 6 Բեթէլի մէջ սեղան կը շինէ։ 8 Դեբորայի մահը։ 9 Աստուած Բեթէլի մէջ կ՛օրհնէ Յակոբը։ 16 Ռաքէլ Բենիամինը կը ծնանի, ու Եփրաթայի ճամբան կը մեռնի։ 22 Ռուբէն Բաղպայի հետ կը պառկի։ 23 Յակոբի որդիքը։ 27 Յակոբ Փերբան կու գայ իր խաւհակ հօրը։ 28 Իսահակի կեանց օրերը, մահը ու թաղումը։

Եւ Աստուած ըսաւ Յակոբի, Ելլէր, վեր [ա]դէպ ի Բեթէլ գնա ու հոն բնակէ, և հոն սե-
ղան մը շինէ Աստուծոյ Էր քեզի երեցաւ,
փքու եղբօրդ Եսաւի երեսէն փախած ատենդ։
2 Եւ Յակոբ իր [բ]ընտանիքին ու բոլոր իրեն հետ
եղողներուն ըսաւ, Ձեր մէջ եղող Էօտար աստ-
ուածները վերցուցէք, ու [գ]մաքրուեցէք և հան-
3 դերձներդ փոխեցէք. Ու ելլելով դէպ ի Բեթէլ
վեր երթանք. ու հոն սեղան մը շինեմ Աստու-
ծոյ, Էր իմ [դ]նեղութեանս օրը ինծի լսեց,
[ե]ու իմ գացած ճամբուս մէջ ինծի հետ էր։ Եւ
4 իրենց ձեռքը եղած բոլոր օտար աստուածները
ու իրենց [զ]ականջները եղած օղերը Յակոբի
տուին. և Յակոր թաղեց զանոնք Սիւքէմի մօտ
5 եղած [է]բեւեկնիին տակ։ Ու ճամբայ ելան. և
իրենց բոլորտիքը եղած քաղաքներուն վրայ
Էսաստուծոյ վախը [ը]եկաւ, ու Յակոբի որդինե-
6 րուն ետեւէն չհետևան։ Եւ Յակոբ Քանանու երկ-
րին մէջ եղող [թ]Լուզ, այսինքն Բեթէլ, եկաւ,
7 [ի]նք ու իրեն հետ եղող բոլոր ժողովուրդը. Եւ

ա Գլ. ժգ. 9։ ի. 15։
բ Գլ. խբ. 34։
գ Գլ. խե. 27։
դ Ել. իբ. 16, 17։ բ Օր. իբ. 29։ ա Թագ. ժբ. 25։
ե Տես բ Թագ. ժգ. 24, ևն։
զ Ցես. ե. 9։
է ա Մն. դ. 9։
ը Գլ. իգ. 10։
թ Գլ. խթ. 5, 6, 7։
ի Ել. ե. 21։ ա Թագ. ժգ. 4։
• Եբր. դարշահոտ
ձ Բ Օր. դ. 27։ Յապ. ճե. 12։

ղ Գլ. իբ. 19։
ճ Գլ. իբ. 13։
ձ Գլ. իե. 43։
ղ Գլ. ժբ. 19։ Ցես. իդ. 15։
ծ Գլ. լա. 19, 34։ Ցես. իդ. 2, 23։ ա Թագ. է. 3։
ջ Ել. ԺԲ. 10։
ռ Գլ. լբ. 7, 24։ Յապ. ճէ. 6։
ս Գլ. իբ. 20։ լա. 3, 42։
վ Ովս. բ. 13։
տ Ցես. իդ. 26։ Դատ. Բ. 6։
ր Ել. ժե. 16։ իդ. 27։ լդ. 24։ բ Օր. ժա. 25։ Ցես. բ. 9։ ե. 1։ ա Թագ. ժգ. 15։ բ Մն. ժգ. 14։
ց Գլ. իբ. 19, 22։

հան Խաչան մը շինեց, ու այն տեղին անունը *Էլ-Բեթէլ դրաւ. քանզի իր եղբօրը երեսէն փախած առենը †Աստուած հոն իրեն երեցեր էր։
8 Եւ Ռեբեկային դայեակը ‡Դեբօրա մեռաւ, ու Բեթէլի վարի կողմը կաղնիին տակ թաղուեցաւ. ու անոր անունը §Ալօն-պախութ դրուեցաւ։
9 Եւ Աստուած նորէն երեցաւ Յակոբի երբ անիկա Մեսոպոտամէ դարձեր էր, ու օրհնեց զանիկա։ 10 Եւ Աստուած ըսաւ անոր, Քու անունդ Յակոբ է. յա՛լ մի՛մնար ալ քու անունդ Յակոբ չըսուի, ‖հապա Իսրայէլ ըլլայ քու անունդ. ու անոր անունը Իսրայէլ դրաւ։ 11 Եւ Աստուած ըսաւ անոր, ¶Ես Ամենակարող Աստուած եմ. աճիս ու շատնաս. ‡‡ազգ ու ազգերու բազմութիւն ըլլայ, և քու երանքէդ թագաւորներ ելլեն։ 12 Ու այն երկիրը §§որ Աբրահամի և Իսահակի տուի, քեզի պիտի տամ. ու քեզմէ ետքը քու սերունդիդ պիտի տամ այն երկիրը։ 13 Եւ Աստուած այնտեղ ուր անոր հետ խօսեցաւ, ‖‖անոր քովէն վեր ելաւ։ 14 Ու Յակոբ քար մը կանգնեց այն տեղ՝ ուր Աստուած հետ խօսեցաւ, քար վրայ թափելու նուէր մատուց ու անոր վրայ իւղ թափեց։ 15 Եւ Յակոբ այն տեղին անունը ուր Աստուած հետ խօսեցաւ, ¶¶Բեթէլ դրաւ։
16 Ու Բեթէլէ ճամբայ ելան. ու դեռ Եփրաթա չհասած քիչ մը ճամբայ մնացած՝ Ռաքէլ ծնաւ, և ծնած ատենը շատ դժուարութիւն քաշեց։ 17 Ու եղաւ որ երբ իր ծնանելուն շատ դժուարութիւն կը քաշէր, ծնուցիչը ըսաւ անոր, Մի վախնար, քանզի նաս ալ քեզի որդի է։ 18 Եւ եղաւ որ երբ անոր հոգին կ'ելլէր, (քանզի մեռաւ,) անոր անունը ***Բենոնի դրաւ. բայց անոր հայրը †††Բենիամին կոչեց զանիկա, Եւ ‡‡‡Ռաքէլ մեռաւ, ու թաղուեցաւ Եփրաթայի ճամբան, որ §§§Բեթլեհէմ է։ 19 Եւ Յակոբ անոր գերեզմանին վրայ արձան մը կանգնեց, որ ¶¶¶մինչև այսօր Ռաքէլի գերեզմանին արձանն է։
21 Եւ Իսրայէլ ճամբայ ելաւ, և իր վրանը 22 ‖‖‖Միկդալ-եդերի անդին կողմը կանգնեց։ Ու եղաւ որ երբ Իսրայէլ այն երկիրը կը բնակէր, Ռուբէն գնաց Բռա իր հօրը հարճին հետ պառկեցաւ. և Իսրայէլ լսեց։

Արդ Յակոբի որդիները տասներկու էին.
23 Լիայի որդիները՝ ¶¶¶Յակոբի անդրանիկը Ռուբէն, Շմաւոն, Ղեւի, Յուդա, Իսաքար ու Զաբուղոն.

Ռաքէլի որդիները՝ Յովսէփ ու Բենիամին.
25 Եւ Ռաքէլի Բաղդա աղախինին որդիները՝ Դան ու Նեփթաղիմ։ 26 Եւ Լիայի Զեղփա աղախինին որդիները՝ Գադ ու Ասեր։ Ասոնք են Յակոբի որդիները, որոնք Միջագետքի մէջ ծնան անոր։
27 Եւ Յակոբ եկաւ իր հօրը Իսահակի դէպ ի ¤Մամբրէ, ¤¤Արբայի քաղաքը, այսինքն Քեբրոն, ուր Աբրահամ ու Իսահակ պանդխտութեամբ բնակեցան։ 28 Եւ Իսահակի օրերը հարիւր ութսուն տարի եղան։ 29 Եւ Իսահակ ծերացած ու օրերը լեցուած՝ ատանկ հոգին ու մեռաւ, և իր ժողովուրդին խառնուեցաւ. ու իր որդիները Եսաւ ու Յակոբ թաղեցին զանիկա։

ԳԼ. ԼՋ

1 Եսաւի երեք կիները, 6 ու Սէիր լեռը երթալը։ 9 Անոր որդիքը, 15 և անոնցմէ ելած իշխանները։ 20 Սէիրի որդիքը ու իշխանները։ 31 Եդոմի թագաւորները։ 40 Եսաւէ ելած իշխանները։

Եւ ասանք են Եսաւի ծնունդները, ¤¤¤որ է Եդոմ։ 2 Եսաւ իրեն կիներ առաւ Քանանու աղջիկներէն, Քեւտացի Ելօնի աղջիկը Ադան, ու Խեւտացի Սերեգօնի աղջկանը Անայի աղջիկը 3 †Ողիբաման, Եւ Իսմայէլի աղջիկը, Նաբէոթի քոյրը ††Բասեմմաթ։ 4 Եւ †Ադա ծնաւ Եսաւի Եղիփազը, ու Բասեմմաթ ծնաւ Ռագուէլը։ 5 Եւ Ողիբամա ծնաւ Յեուսը ու Յեղղոմը և Կորխեսան են Եսաւի որդիները որոնք ծնան իրեն Քանանու երկրին մէջ։
6 Ու Եսաւ առաւ իր կիները ու տղաքները և աղջիկները ու իր տանը բոլոր մարդիկը, և իր հօտերը ու իր բոլոր անասունները, և իր բոլոր ստացուածքը զոր Քանանու երկրին մէջ ստացաւ, և իր եղբօրը Յակոբի երեսէն §§§գնաց մը գնաց. ¶¶¶քանզի իրենց ստացուածքին շատ ըլլալուն համար չէին կրնար միասին բնակիլ. և իրենց հօտերուն պատճառաւ Եփրեթց պանդխտութեամբ բնակած երկիրը բաւական չէր իրենց։ 8 Ու Եսաւ ‖‖‖Սէիր լեռը բնակեցաւ. Եսաւ Եդոմն է։
9 Եւ Սէիր լեռը եղող Եդոմացւոց հօրը 10 Եսաւի ծնունդները ատանք են։ Եսաւի որդւոց անունները ատանք են. Եսաւի կնոջ Ադային որդին ‡Եղիփազ, — Եսաւի կնոջ Բասեմմաթի 11 որդին Ռագուէլ։ Եւ Եղիփազի որդիները Թեմանն, Օմար, Սեփով և Գոմ ատ ու Կենէզ էին։

ե Ծագ. կ. 4։
* Ա. Յանձն., Բեթէլի Աստուածը
† Գլ. իբ. 13։
‡ Գլ. իզ. 59։
§ Ա. Յանձն., կաղնի ագոյ
¶ Ծագ. ժբ. 4։
# Գլ. ժէ. 5։
** Գլ. լբ. 28։
†† Գլ. ժէ. 1։ իբ. 3, 4։ Ել. գ. 3։
‡‡ Գլ. ժէ. 5, 6, 16։ իբ. 3։ իբ. 4։
§§ Գլ. ժբ. 7։ ժգ. 15։ իգ. 3, 4։ իբ. 13։
¶¶ Գլ. ժէ. 22։
Գլ. իբ. 18։
*** Գլ. իբ. 19։
††† Գլ. լ. 24։ ա Թագ. դ. 20։
‡‡‡ Ա. Յանձն., նեղութեան որդին
§§§ Ա. Յանձն., ամէն ձեռքին որդին
¶¶¶ Գլ. իբ. 7։
‖‖‖ Ա. Յանձն., ամէն ձեռքին որդին
¤ Ծագ. ժգ. 19։ իե. 27։
¤¤ Հաւաթ. ա. 2։ դ. 11։ Մխբ. ե. 2։ Մատ. բ. 6։
¤¤¤ ա Թագ. ժ. 2։ բ Թագ. ժբ. 18։
† Մխբ. դ. 8։
†† Ա. Յանձն., հօտի ուշադրակ
‡ Գլ. խթ. 4։ ա Մն. ե. 1։ Տես բ Թագ. ժգ. 22։ լ. 3։ ա Կար. ե. 1։
§ Գլ. խգ. 8։ Ել. ա. 2։
¶ Գլ. ժգ. 18։ իգ. 2, 19։
# Ցես. ժգ. 15։ ժե. 13։
** Գլ. ժե. 15։ լե. 8։
†† Տես Գլ. լե. 9։ խթ. 31։

---

‡ Գլ. լե. 30։
§ Գլ. իգ. 34։
¶ Հր. 25։
# Գլ. իբ. 9։
** ա Մն. ա. 35։
†† Գլ. ժգ. 6, 11։
‡‡ Գլ. ժէ. 8։ իբ. 4։
§§ Գլ. լբ. 3։ բ Օր. բ. 5։ Յես. իգ. 4։
¶¶ Հմր. 1։
ա Մն. ա. 35, ևն։

12 Եւ Թամնա Եսաւի որդւոյն Եղիփազի հարճն
էր, որ Եղիփազի Ամաղէկը ծնաւ. Եսաւի կնոջ
13 Ադդայի որդիները սոնք էին։ Եւ Ռագուէլի
որդիները սոնք են. Նահաթ, Զարա, Սամմա
ու Մզզա. սոնք էին Եսաւի կնոջ Բասեմաթի
14 որդիները։ Եւ Եսաւի կնոջ Աբրեգոնի աղջկանը
Անայի աղջկանը Ողիբամայի որդիները սոնք
են. և ծնաւ Եսաւի՝ Յեուսը ու Յեղղոմը և
Կորխը։
15 Եսաւի որդւոցմէ եղող իշխանները սոնք
են. Եսաւի անդրանկան Եղիփազի որդիները՝
Թեմանի իշխան, Օմար իշխան, Սեփով իշխան,
16 Կենէզ իշխան, Կորխ իշխան, Գոլամ իշխան,
Ամաղէկ իշխան. Եղովմի երկրին մէջ Եղիփազէ
եղող իշխանները սոնք են. սոնք Ադդայի
17 որդիներն էին։ Ու Եսաւի որդւոյն Ռագուէլի
որդիները սոնք են. Նահաթ իշխան, Զարա
իշխան, Սամմա իշխան, Մզզա իշխան. Եղովմի
երկրին մէջ Ռագուէլէ եղող իշխանները սոնք
են. Եսաւի կնոջ Բասեմաթի որդիները սոնք
18 էին։ Ու Եսաւի կնոջ Ողիբամայի որդիները սո-
սոնք են. Յեուս իշխան, Յեղղոմ իշխան, Կորխ
իշխան. Եսաւի կնոջմէ Անայի աղջիկը եղող Ո-
19 ղիբամայէ Ննաթ իշխանները սոնք էին։ Սոնք
են Եսաւի, այսինքն Եղովմի որդիները, և սոնք
են անոնց իշխանները։
20 Եւ այն երկրին մէջ բնակող Լփոուեցի Ի-
լէի որդիները սոնք են. Ղոսան և Սոբագ ու
21 Աբրեգոն և Անա, Ու Դիսոն ու Եսեր և Դիսան.
սոնք էին Փոուեցւոց իշխանները, Սէիրի որդի-
22 ները, Եղովմի երկրին մէջ։ Եւ Ղոսանի որդի-
ները Փոուի ու Հեմամ էին, ու Ղոսանի քոյրը
23 Թամնա։ Եւ Սոբագի որդիները սոնք են. Գաղ-
ուամ ու Մանահաթ և Գեբաղ, Սեփով ու Օ-
24 նամ։ Եւ Աբրեգոնի որդիները սոնք են. Այիա
ու Անա. սա այն Անան է, որ իր հօրը Աբրե-
գոնի էշերը արած ատեն անապատին մէջ
25 Ջերմուկները գտաւ։ Եւ Անայի որդիները սոնք
26 են. Դիսոն, ու Անայի աղջիկը Ողիբամա։ Եւ
Դիսոնի որդիները սոնք են. Ամադան ու Եշ-
27 բան և Յեթրան ու Քարան։ Եսերի որդիները
28 սոնք են. Բաղգան ու Զաուան և Ական։ Դի-
սանի որդիները սոնք են. Հուս ու Արան։
29 Փոուեցւոց իշխանները սոնք են. Ղոսան իշ-
խան, Սոբագ իշխան, Աբրեգոն իշխան, Անա
30 իշխան, Դիսոն իշխան, Եսեր իշխան, Դիսան
իշխան. սոնք են Փոուեցւոց իշխանները Սէիրի
երկրին մէջ՝ իրենց իշխանութեան ըստ ընտանեաց
համեմատ։
31 Եւ ՍՈՆՔ են այն թագաւորները որ Եղովմի
երկրին մէջ թագաւորեցին, Իսրայէլի որդինե-
րուն վրայ թագաւորի մը թագաւորելէն առաջ։
32 Եւ Բէովրի որդին Բալա թագաւորեց Եղովմի
մէջ. ու անոր քաղաքին անունը Դենհաբա էր։
33 Եւ Բալա մեռաւ, ու անոր տեղ Բոսրացի Զա-
34 բդայի որդին Յոբաբ թագաւորեց։ Եւ Յոբաբ
մեռաւ, ու անոր տեղ Թեմանացւոց երկրէն
35 Հուսամ թագաւորեց։ Եւ Հուսամ մեռաւ, ու
անոր տեղ Բադադի որդին Ադդ թագաւո-
րեց, որ Մովաբի դաշտին մէջ Մադիանացիները
կոտորեց. և անոր քաղաքին անունը Աւիթ էր։
36 Եւ Ադդ մեռաւ, ու անոր տեղ Մասրեկացի
37 Սամղա թագաւորեց։ Եւ Սամղա մեռաւ,
ու անոր տեղ Գետին քով Ռոոովթէ եղող Սա-
38 ուղը թագաւորեց։ Եւ Սաուղ մեռաւ, ու
անոր տեղ Աքբորի որդին Բաղանան թագա-
39 ւորեց։ Եւ Աքբորի որդին Բաղանան մեռաւ,
ու անոր տեղ Ադդ թագաւորեց. և անոր
քաղաքին անունը Փոգով էր. ու անոր կնոջ
անունը Մեհեթաբէլ էր, որ Մէզահաբի աղջկանը
Մատրեթի աղջիկն էր։
40 Եւ իրենց տոհմերուն ու իրենց տեղերուն
համեմատ իրենց անուններով՝ Եսաւէ եղած
հիշխաններուն անունները սոնք են. Թամնա
իշխան, Գաղուա իշխան, Յեթեթ իշխան, Ողի-
41 բամա իշխան, Ելա իշխան, Փինոն իշխան, Կե-
42 նեզ իշխան, Թեման իշխան, Մարզար իշխան,
43 Մագդիէլ իշխան, Իրամ իշխան։ Սոնք են
Եղովմի իշխանները իրենց բնակութեանը հա-
մեմատ՝ իրենց ստացուածքի երկրին մէջ. սա է
Եսաւ Եղովմացւոց հայրը։

ԳԼ. ԼԷ

1 Յակոբի եղբայրները դինք կ'ատեն։ 5 Իր երկու ե-
րազները։ 13 Յակոբ կը դրկէ Յովսէփը որ իր եղբայրները
տեսնէ։ 18 Իր եղբայրները զանիկա մեռցնելու կը մի-
բանին։ 21 Ռուբէն զանիկա կ'ազատէ։ 26 Յովսէփ Իսմա-
յելացիներուն կը ծախուի. 31 ու Յակոբ անոր արիւնոտ
պատմուճանին խաբուելով սուգ կը բռնէ։ 36 Յովսէփ
Եգիպտոսի մէջ Պետափրեսի կը ծախուի։

Եւ Յակոբ՝ իր հօրը պանդխտացած երկ-
2 րին, Քանանու երկրին մէջ բնակեցաւ։ Սոսնք
են Յակոբի ծնունդները. Յովսէփ տասներեօթ
տարեկան էր, երբ իր եղբայրներուն հետ հօ-
տերը կ'արածէր. և պատանի բլլալով իր հօրը
կիներուն Բաղգայի որդիներուն հետ ու Զել-
բայի որդիներուն հետ էր. և Յովսէփ Իսանոց
3 չար լուրը անոնց հօրը կը բերէր։ Եւ Իսրայէլ
իր բոլոր որդիներէն աւելի կը սիրէր Յովսէփը,
քանզի՝ իր ծերութեանը որդի էր անիկա. և
4 բազմագոյն պատմուճան մը շինեց անոր։ Եւ
անոր եղբայրները տեսնելով որ իրենց հայրը կը
սիրէ զանիկա իր բոլոր եղբայրներէն աւելի,
Ատեղին զանիկա ու խաղաղութեամբ չէին
կրնար խօսիլ անոր հետ։
5 Եւ Յովսէփ երազ մը տեսաւ ու իր եղբայր-
ներուն պատմեց. և անոնք աւելի ատեղին զա-
6 նիկա։ Ու ըսաւ անոնց, Կ'ազաչեմ ձեզի, մտիկ

7 ըրէք այս իմ՝ տեառն երամը. ԻԱՀա մենք դաշ-
տին մէջ արաներ կը կապէինք, և ահա իմ
արտս ելաւ ու շիտակ կանգնեցաւ. և ահա
ձեր արաները անոր բալորտիքը կայնեցան, ու իմ
8 արտիս երկրպագութիւն ըրին։ Եւ անոր եղ-
բայրները ըսին անոր, Իրաւցընէ մեր վրայ պիտի
թագաւորե՞ս, կամ իրաւցընէ մեր վրայ պիտի
տիրե՞ս. և անոր երազներուն ու խօսքերուն
9 համար աւելի ատեցին զանիկա։ Եւ ուրիշ ե-
րազ մըն ալ տեսաւ, ու զանիկա իր եղբայր-
ներուն պատմեց, ու ըսաւ, Ահա երազ մըն ալ
տեսայ, և ահա Արեւը ու լուսինը ու տասն-
10 մէկ աստղեր ինծի երկրպագութիւն ըրին։ Եւ
իր հօրը ու իր եղբայրներուն պատմեց. և իր
հայրը յանդիմանեց զանիկա, ու ըսաւ անոր,
Ի՞նչ է այս քու տեսած երազդ. միթէ ես ու
քու մայրդ և քու եղբայրներդ իրաւցընէ՞ պի-
տի գանք՝ մինչև գետին քեզի խոնարհութիւն
11 ընելու։ Ու Եղբայրները նախանձեցան անոր,
բայց հայրը Էր Դ*Ը պահեց այս խօսքը։
12 Եւ անոր եղբայրները գացին որ իրենց հօրը
13 հօտերը Սիւքէմի մէջ արածեն։ Եւ Իսրայէլ
ըսաւ Յովսէփի, Քու եղբայրներդ Սիւքէմի մէջ
չէ՞ն արածեր ոչխարները. եկուր ես քեզ անոնց
ղրկեմ. ու անիկա ըսաւ, Ահա ես հո՛ եմ։
14 Եւ ըսաւ անոր, Գնա, նայէ թէ քու եղբայր-
ներդ Ժողջ առո՞ղջ են, և հօտերը ո՞ղջ են, ու
ինծի լուր մը բեր. այսպէս ղրկեց զանիկա Էբեր-
ոնի Հովիտէն. և ան ալ Սիւքէմ եկաւ։
15 Ու մարդ մը գտաւ զանիկա, որ դաշտին մէջ
մոլին անկին կը պտըտէր. և այն մարդը հար-
16 ցուց անոր՝ ըսելով, Ի՞նչ կը փնտռես։ Եւ
անիկա ըսաւ, Իմ եղբայրներս կը փնտռեմ.
կ'աղաչեմ, Ըսէ ինծի, անոնք ո՞ւր կ'արածեն։
17 Եւ այն մարդը ըսաւ, Անկէ եղան. քանզի լսե-
ցի որ Դոթէայիմ երթանք, կ'ըսէին։ Եւ Յով-
սէփ իր եղբայրներուն ետևէն գնաց, ու զա-
18 նոնք Դոթէայիմի մէջ գտան։ Եւ երբ զանիկա
հեռուէն տեսան, դեռ ինք անոնց չմօտեցած,
զանիկա մեռցնելու դաւաճանութիւն ըրին.
19 Ու իրարու ըսին, Ահա այն *երազ տեսնողը
20 կու գայ. Հապա հիմա եկէք մեռցնենք զանի-
կա, ու գուբի մը մէջ նետենք, ու ըսենք թէ
Չար գազան մը կերաւ զանիկա. և տեսնենք
21 թէ անոր երազները ի՛նչ պիտի ըլլան։ Ու Հու-
բէն լսածին պէս՝ անոնց ձեռքէն ազատեց զա-
22 նիկա, ըսելով, Չմեռցնենք զանիկա. Եւ Հու-
բէն ըսաւ անոնց, Արիւն մի թափէք, բայց զա-

նիկա այս գուբը նետեցէք՝ որ անապատին մէջ
է, և անոր ձեռք մի զարնէք. պայ Ի՛ըԵր՝ որպէս-
զի կարենայ ազատել զանիկա անոնց ձեռքէն,
իր հօրը դարձնելու համար։
23 Ու եղաւ որ Յովսէփ իր եղբայրներուն քով
եկածին պէս՝ մերկացուցին Յովսէփը իր պատ-
մուճանէն, այսինքն իր վրայի բազմագոյն պատ-
24 մուճանէն։ Եւ առին զանիկա ու գուբը նետե-
ցին. և գուբը դատարկ էր, ջուր չկար։
25 Նե նստան հաց ուտելու. ու իրենց աչքերը
վերցուցին ու տեսան, և ահա Ղամայելացւոց
մէկ կարաւանը կու գար Գաղատէ, որ իրենց
ուղտերը Համեմներով և *բալասանով ու վնուա-
սով բեռնաւորած՝ Եգիպտոս տանելու կ'եր-
26 թային։ Եւ Յուդա ըսաւ իր եղբայրներուն,
Ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ եթէ մեր եղբայրը մեռ-
27 ցընենք, ու *անոր արիւնը ծածկենք. Եկէք Իս-
մայելացիներուն ծախենք զանիկա, և *մեր ձեռ-
քը անոր չդպչի. քանզի անիկա *մեր եղբայրը
— *Մեր մարմինն է. և անոր եղբայրները հաճե-
28 ցան։ Ու *երբ Մադիանացի վաճառականներ
կ'անցնէին, Յովսէփը գուբէն քաշեցին ու դուրս
հանեցին էր Եգ*ՅԻՊՏԵՐԸ, և Ղամայելացիներուն
ծախեցին Յովսէփը *ըսան կտոր արծաթի. անոնք
29 ալ Յովսէփը Եգիպտոս տարին։ Եւ Հուբէն
դէպ ի գուբը դարձաւ, և ահա Յովսէփ գուբին
30 մէջ չէր. ու Իր հանդերձները պատռեց։ Եւ
դարձաւ իր եղբայրներուն ու ըսաւ, Տղան
*չկայ, ու ես ո՞ւր երթամ։
31 Եւ առին *Յովսէփի պատմուճանը, ու այ-
ծերէն նախատ մը մորթեցին և պատմուճանը
32 արիւնը թաթխեցին։ Ու ղրկեցին բալմագոյն
պատմուճանը, ու իրենց հօրը տարին, ու ըսին,
Գայս գտանք մենք. դիտցիր հիմա թէ տակա
33 քու որդւոյդ պատմուճանն է՝ թէ ոչ։ Եւ անի-
կա ճանչցաւ զայն, ու ըսաւ, Իմ որդւոյս
պատմուճանն է, Էշար գազան մը կերած է զա-
34 նիկա. Յովսէփ անշուշտ դիշատուեցաւ։ Եւ
Յակոբ *պատռեց իր հանդերձները, ու քուրձ
հագաւ իր մէջքին վրայ. և իր որդւոյն համար
35 շատ օրեր սուգ բրաւ։ Ու իր բոլոր որդիները
ու իր բոլոր աղջիկները *գալով մխիթարելու
եկան. բայց ինք մխիթարուիլ չէր ուզեր. ու
ըսաւ, *Ես սուգով պիտի իջնեմ դերեզմանն
իմ որդւոյս քով։ Այսպէս անոր հայրը լացաւ
36 անոր համար։ Եւ *Մադիանացիները ծախեցին
զանիկա Եգիպտոսի մէջ՝ Փարաւոնի *ներքինիին,
Պետափրէս գահճապետին։

Է Գլ. խբ. 6, 9։ խգ. 26։ խդ. 14։
Ը Տես գլ. խգ. 29։
Թ Գլ. իէ. 29։
Ժ Գործ. է. 9։
ԺԱ Գործ. է. 28։ Դ.ոմկ. բ. 19, 51։
ԺԲ Գլ. իթ. 6։
ԺԳ Գլ. լ. 27։
ԺԴ Ելից. ա. 7։
ԺԵ Բ Թագ. գ. 13։
ԺԶ ա Թագ. ժէ. 1։ Սագ. լա. 13։ լէ. 12, 32։ ՂՂ. 21։ Մատ. իէ. 1։ Մարկ. ժդ. 1։ Յովհ. ժա. 53։ Գործ. իգ. 12։
ԺԷ Եբր. հրեայներու ակրը
ԺԸ Աւետ. ա. 11, 16։ ղ. 17։ իէ. 4։
ԺԹ Գլ. խբ. 22։
Ի Աւետ. լ. 20։ Սմուէլ ղ. 6։
ԻԱ Տես հմր. 28, 36։
ԻԲ ա Թագ. ժբ. 1։ Սագ. լա. 15։
ԻԳ հմր. 23։
ԻԴ հմր. 20։ Գլ. խգ. 28։
ԻԵ հմր. 29։ բ Թագ. գ. 31։
ԻԶ բ Թագ. ժբ. 17։
ԻԷ Գլ. խբ. 38։ խգ. 29, 31։
ԻԸ Գլ. լթ. 1։
† Այսինքն, պատուասիրանին, նոմ, անձնակալութիւն

ԳԼ. ԼԸ

1 Յուդա էրը, Օնանը և Սելոմը կը ծնանին։ 6 Էր Թամարի հետ կը կորսուի։ 8 Օնանի յանցանքը։ 11 Թամար Սելոմի կը սպասէ։ 13 կը խաբէ Յուդան, 27 ու փարէսը և Զարան երկուորեակ կը ծնանին։

Ու եղաւ որ այն առեն Յուդա իր եղբայրներուն քովէն իջաւ ու Ոդողոմացի Հիրան
2 քով գնաց։ Հոն անունը Իրաս էր։ Եւ Յուդա Բէշուա անունով Քանանացիի մը աղջիկը
3 եառնաւ, ու առաւ զանիկա և մտաւ անոր։ Ու անիկա յղացաւ ու որդի մը ծնաւ, և անոր
4 անունը Էր դրաւ։ Ու նորէն յղացաւ ու որդի
5 մը ծնաւ, և անոր անունը Օնան դրաւ։ Եւ դարձեալ որդի մըն ալ ծնաւ, ու անոր անունը Սելոմ դրաւ. և երբ զանիկա ծնաւ՝ Յոթ Բեղիրի մէջ էր։

6 Եւ Յուդա իր առջինեկ տղուն Էրի կին մը
7 առաւ, որուն անունն էր Թամար։ Եւ Յուդայի առջինեկը Էր չար էր Տէրոջը առջև. Ու
8 Տէրը մեռցուց զանիկա։ Եւ Յուդա ըսաւ Օնանին, Մտիր եղբօրդ կնոջ, ու տագրութեան իրաւունքը կատարէ անոր, և քու եղբօրդ սերունդ հանէ։
9 Եւ Օնան գիտցաւ որ սերունդը էրինը պիտի չըլլար. անոր համար երբ իր եղբօրը կնոջ կը մտնէր, Էրմը գետինը կը թափէր, որպէս զի իր եղբօրը սերունդ չտայ։
10 Եւ այս ըրած բանը Տէրոջը առջև դէշ երեցաւ,
11 ու Զանիկա ալ մեռցուց։ Եւ Յուդա իր Թամար հարսին ըսաւ, Որբևարի նստէ քու հօրդ տունը մինչև իմ Սելոմ որդիս մեծնայ. քանզի ըսաւ, չըլլայ որ ան ալ իր եղբայրներուն պէս մեռնի. և Թամար գնաց ու Էր հօրը տունը նստաւ։

12 Եւ շատ օրերէն հետը մեռաւ Շուայի աղջիկը, Յուդայի կինը. և Յուդա մխիթարուեցաւ. ու Թամնա գնաց իր հօտերը ասպակոսը ընողներուն ինք ու իր բարեկամը Ոդողոմացի
13 Իրաս։ Եւ զրուցուեցաւ Թամարի՝ ըսելով, Ահա քու սկեսրայրդ հդէպ Թամնա կ'ելլէ՝ իր ոչ-
14 խարները ասպակոսը ընելու։ Ան ալ իր որբևարութեան հանդերձները հանեց իր վրայէն, ու քօղով մը ծածկուեցաւ ու փաթթուեցաւ, և Թամնայի ճամբուն մէջ եղող Ենայիմի մուտքը նստաւ. քանզի տեսաւ որ Սելոմ մեծցաւ,
15 ու ինք անոր կին ըլլալու չտրուեցաւ։ Երբ Յուդա տեսաւ զանիկա, բոզ կարծեց, քանզի իր
16 երեսը ծածկեր էր։ Եւ ճամբան անոր դարձաւ ու ըսաւ, Ընորհք ըրէ, քեզի մտնեմ. քանզի չէր գիտեր թէ անիկա իր հարսն է։ Եւ անիկա
17 ըսաւ, Ինծի մտնելու համար ի՞նչ կու տաս ինծի։ Ան ալ ըսաւ, Ես եղէ այծի ուլ մը կը
18 ղրկեմ հօտերէն. և անիկա ըսաւ, Գրաւ մը կու տա՞ս մինչև ղրկիդ։ Եւ Յուդա ըսաւ, Ի՞նչ գրաւ տամ քեզի. ու անիկա ըսաւ, Քու կնիքդ ու ժապաւէնդ և ձեռքիդ գաւազանը փոխ-
ան ալ տուաւ անոր ու մտաւ անոր, և Թամար
19 անկէ յղի մնաց։ Եւ եղաւ ու գնաց, ու Էր վրայէն քօղը հանեց ու իր որբևարութեան
20 հանդերձները հագաւ։ Եւ Յուդա իր բարեկամին Ոդողոմացիին ձեռքով այծին ուլը ղրկեց, որպէս զի կնոջ ձեռքէն գրաւը առնէ. բայց
21 չգտաւ զանիկա։ Եւ այն տեղի մարդոց հարցուց՝ ըսելով, Ճամբուն վրայ Ենայիմի մէջ եղած բոզը ո՞ւր է. և անոնք ըսին, Հոս բոզ
22 չկար։ Եւ դարձաւ Յուդայի ու ըսաւ, Գտայ զանիկա, և այն տեղի մարդիկն ալ ըսին Թէ
23 Հոս բոզ չկար։ Եւ Յուդա ըսաւ, Իրեն թող ըլլայ, որպէս զի խայտառակ չըլլանք. ահա ես այս ուլը ղրկեցի, ու դուն չգտար զանիկա։ Եւ
24 եղաւ որ երեք ամիսի չափ ետքը Յուդայի պատմուեցաւ՝ ըսելով, Քու հարսդ Թամար Նպաուկեցաւ, նաև ահա պոռնկութենէն յղի մնաց. և Յուդա ըսաւ, Հանեցէք զանիկա, ու սրբուի։
25 Երբ զանիկա դուրս կը հանէին, Էր-Ընէրը իր սկեսրայրին ղրկեց՝ ըսելով, Ես այս բաներուն տէրոջմէն յղի եմ. նաև ըսաւ, Ընորհք ըրէ, Նգիտցիր Թէ այս կնիքն ու ժապաւէնը և գա-
26 ւազանը որո՞ւնն են։ Եւ Յուդա ճանչցաւ ու ըսաւ, Անիկա ինծմէ արդար է. վասն զի զանիկա իմ որդւոյս Սելոմի չտուի. ու Ենէյմէն ալ նորէն չգիտցաւ զանիկա։

27 Ու եղաւ որ անոր ծնած առեն՝ ահա անոր
28 արգանդին մէջ երկուորեակ էին։ Եւ եղաւ որ երբ կը ծնանէր, ձեռը ձեռքը երկնցուց. և մանկաբարձը առաւ ու անոր ձեռքին վրայ կարմիր
29 դերձան կապեց՝ ըսելով, Առաջ սա եկաւ։ Եւ անիկա իր ձեռքը հետ քաշած պէս՝ ահա անոր եղբայրը եկաւ. և մանկաբարձը ըսաւ, Ինչո՞ւ ցանկը պատռեցիր. այս պատռուտքը քու վրադ ըլլայ. անոր համար անոր անունը Փարէս
30 դրուեցաւ։ Ու հետը ձեռքին վրայ կարմիր դերձան ունեցող եղբայրը եկաւ, և անոր անունը Զարա դրուեցաւ։

ա Գլ. ԺԲ. 3։ գ Թագ. գ. 8։
բ ա Մն. բ. 3։
գ Գլ. լդ. 2։
դ Գլ. խզ. 12։ Թուա. իզ. 19։
ե Գլ. խզ. 12։ Թուա. իզ. 19։
զ Գլ. խզ. 12։ Թուա. իզ. 20։
է Գլ. խա. 21։
ը Գլ. խզ. 12։ Թուա. իզ. 19։
թ ա Մն. բ. 3։

ժ Ը Օր. իե. 5։ Մատ. իբ. 24։
ի Ը Օր. իե. 6։
լ Գլ. խզ. 12։ Թուա. իզ. 19։
խ Հառաք. ա. 13։
ծ Դ Եզր. իբ. 13։
կ Ը Թագ. Ժզ. 39։
հ Յեռ. Ժե. 10, 57։ Դատ. Ժզ. 1։
ձ Առակ. է. 12։

ղ Հմր. 11, 26։
ճ Եզեկ. Ժզ. 33։
մ Հմր. 20։
յ Հմր. 25։
ն Հմր. 14։
շ Դատ. ԺԲ. 2։
ո Դ Եզր. խա. 9։ Ը Օր. իբ. 21։
չ Գլ. լէ. 32։
պ Հմր. 18։

ջ Գլ. լէ. 33։
ռ ա Թագ. իզ. 18։
ս Հմր. 14։
վ Յոբ լդ. 31, 32։
տ Գլ. խզ. 12։ Թուա. իզ. 20։
ա Մն. բ. 4։ Մատ.ա. 3։
ր Աւետ., պատառում

ԳԼ. ԼԹ

1 Յովսէփ Պեռաւիրէսի տանը մէջ կը յառաջանայ։ 7 Իր սիկնոջ փորձութեանը դէմ կը կենայ։ 13 Մոռնալեամբ ամբաստանուելով, 20 բանտը կը ձգուի։ 21 Բանտին մէջ Աստուած անոր հետ կ'ըլլայ։

Ու Յովսէփը եգիպտոս իջեցուցին. և Փարաւոնի ներքինին, եգիպտացի *Պեռաւիրէս պահճապետը, Բծախու առաւ զանիկա Իսմայէլացիներուն ձեռքէն, որոնք զանիկա հոն իջեցուցին։ Եւ †Տէրը Յովսէփի հետ էր, ու անիկա յաջողակ մարդ մըն էր. ու իր եգիպտացի տէրոջը տունն էր անիկա։ Եւ անոր տէրը տեսաւ որ Տէրը անոր հետ է. և թէ ‡ինչ որ ընէր, Տէրը կը յաջողէր անոր ձեռքով։ Եւ Յովսէփ §շնորհք գտաւ անոր առջև ու կը ծառայէր անոր, որ Ինք տանը վրայ վերակացու ըրաւ զանիկա, և իր բոլոր ունեցածը անոր ձեռքը յանձնեց։ Ու եղաւ որ զանիկա իր տանը ու իր բոլոր ունեցածին վրայ վերակացու ըրած ժամանակէն՝ Տէրը եգիպտացիին տունը օրհնեց Յովսէփի համար. և թէ՛ տանը մէջ և թէ՛ դաշտին մէջ անոր բոլոր ունեցածին վրայ Տէրոջը օրհնութիւնը եղաւ։ Եւ իր բոլոր ունեցածը Յովսէփի ձեռքը թողուց. ու ինչ որ կար անոր քով՝ չէր դիտեր, իր կերած հացէն զատ։ Եւ Յովսէփ ‖գեղեցիկ էր դէմքով ու գեղեցիկ՝ տեսքով։

Եւ եղաւ որ այս բաներէն ետքը՝ անոր տէրոջը կինը աչք անկեց Յովսէփի վրայ, ու ըսաւ, Պառկէ ինծի հետ։ Բայց անիկա չհաճեցաւ, ու իր տէրոջը կնոջ ըսաւ, Ահա իմ տէրս տանը մէջ իմ քովս ինչ որ կայ՝ չգիտեր. և իր բոլոր ունեցածը իմ ձեռքս յանձնեց. Ան այս տանը մէջ ինծմէ մեծը չկայ. ու բան մը ինծմէ չարգիլեց՝ քեզմէ զատ, վասն զի դուն անոր կինն ես. ԺուրեԹ ես ի՞նչպէս այս մեծ չարութիւնը ընեմ, ու ¶Աստուծոյ դէմ մեղանչեմ։ Եւ քանի որ անիկա օրէ օր Յովսէփի կը պրուցէր, անիկա մտիկ չէր ըներ անոր՝ որ հետը պառկի կամ հետը ըլլայ։ Ու եղաւ որ օր մը իր գործին համար տուն եկաւ, և հոն տանը մէջ տանը մարդոցմէն մէ՛կը չկար։ Ու Ներկինը բռնեց անոր հանդերձէն՝ ըսելով, Պառկէ ինծի հետ. և անիկա իր հանդերձը անոր ձեռքը թողուց, ու փախաւ դուրս ելաւ։ Ու երբ տեսաւ որ անիկա իր հանդերձը անոր ձեռքը թողուց ու դուրս փախաւ, իր տանը մարդիկը կոչեց, և պրուցեց անոնց՝ ըսելով, Նայեցէք, մեզի Եբրայեցի մը բերաւ մեզ խայտառակ ընելու համար. ան ինկա ինծի եկաւ՝ ինծի հետ պառկելու համար, ու ես բարձր ձայնով պոռացի. Ու երբ լսեց իմ բարձր ձայնով պոռալս, իր հանդերձը քովս թողուց, և փախաւ դուրս ելաւ։ Ու մինչեւ որ անոր տէրը տուն եկաւ, անոր հանդերձը իր քով պահեց։ Եւ †խօսեցաւ անոր այս խօսքերուն պէս՝ ըսելով, Այն Եբրայեցի ծառան, զոր դուն մեզի բերիր, ինծի խայտառակ ընելու համար եկաւ ինծի։ Ու երբ իմ ձայնս վերցուցի ու պոռացի, իր հանդերձը քովս թողուց ու դուրս փախաւ։

Եւ եղաւ որ երբ անոր տէրը լսեց իր կնոջ խօսքերը զորանք պրուցեց իրեն՝ ըսելով, Քու ծառադ ինծի այսպէս ըրաւ, իր †բարկութիւնը բորբոքեցաւ։ Եւ Յովսէփի տէրը առաւ զանիկա ու կտանը դրաւ, այն տեղը, ուր թագաւորին բանտարկեալները կապուած էին. և հոն բանտին մէջ մնաց։ Բայց Տէրը Յովսէփի հետ էր, ու ողորմութիւն ցուցուց անոր. և §բանտապետին առջև շնորհք գտնել տուաւ անոր։ Ու բանտապետը ‖Յովսէփի ձեռքը յանձնեց բանտին մէջ եղած բոլոր բանտարկեալները. և հոն ամէն գործը տեւողը անիկա էր։ Բանտապետը անոր ձեռքը եղած մէ՛կ բանին չէր նայեր-վան վի Տէրը անոր հետ էր, և անոր ամէն ըրածները Տէրը կը յաջողէր։

ԳԼ. Խ

1 Փարաւոնի մատուռակը ու հացագործը բանտին մէջ։ 4 Բանտապետը տանք Յովսէփի պահպանութեանը կը յանձնէ։ 5 Յովսէփ անոնց երազները կը մեկնէ, 20 որ նոյն մեկնութեան համեմատ կը կատարուին։ 23 Մատուռակին ապերախտութիւնը։

Ու եղաւ որ այս բաներէն ետքը՝ եգիպտոսի թագաւորին *մատուռակը ու հացագործը իրենց տէրոջը, եգիպտոսի թագաւորին, դէմ յանցանք գործեցին։ Եւ Փարաւոն բարկացաւ իր երկու ներքինիներուն, այսինքն մատուռակապետին ու հացագործապետին. †և զանոնք դահճապետին տանը բանտին մէջ բանտարկեց՝ ուր Յովսէփ բանտարկուած էր։ Եւ դահճապետը Յովսէփի ապսպրեց անոնց համար, ու անիկա կը ծառայէր անոնց. և անոնք առեն մը բանտը մնացին։

Եւ եգիպտոսի թագաւորին մատուռակը ու հացագործը, որոնք բանտին մէջ կապուած էին, երկուքն ալ մէկ գիշեր մէյմէկ երազ տեսան, ամէն մէկուն երազին նշանակութեանը պէս։ Եւ Յովսէփ առաւօտուն անոնց եկաւ, ու տե-

---

* Գլ. լէ. 36։ Գոր. ձհ. 17։
- Որ էր Թիկնապահապետ
† Գլ. լէ. 28։
‡ Հմր. 21։ Գլ. խա. 22։ խզ. 24, 28։ խը. 15։ ա Թագ. ժզ. 18։ ժը. 14, 28։ Գոր. է. 9։
§ Գոր. ա. 3։
‖ Գլ. ժը. 3։ ժթ. 19։ Հմր. 21։
¶ Գլ. խգ. 2։
† Գլ. լ. 27։
‡ ա Թագ. ժզ. 12։
§ ա Թագ. ժզ. 11։
‖ Առակ. գ. 29, 32։
¶ Գլ. խ. 6։ Դհ. գ. 2։ բ Թագ. ժբ. 13։ Սաղ. ծա. 4։

* Առակ. է. 13, ևն։
† Նե. խգ. 1։ Սաղ. ճխ. 3։
‡ Առակ. գ. 34, 35։
§ Սաղ. ճե. 18։ ա Պետ. բ. 19։ Տես Գլ. խ. 3, 15։ խա. 41։
‖ Ել. գ. 21։ ժա. 3։ ժբ. 36։ Սաղ. ճզ. 46։ Առակ. ժգ. 7։ Դան. ա. 9։ Գոր. է. 9, 10։
¶ Գլ. խ. 3, 4։
† Հմր. 2, 3։

—

* Նէհեմ. ա. 11։
† Առակ. ժգ. 14։
‡ Գլ. լթ. 20, 23։

7 սաւ զանոնք որ խառնվեր էին։ Ու իր տէրոջը
տունը իրեն հետ բանտարկուած Փարաւոնի
ներքինիներուն հարցուց՝ ըսելով, Ինչո՞ւ հա-
8 մար ձեր երեսները տրտում են այսօր։ Եւ անոնք
ըսին անոր, Երազ տեսանք, ու զանիկա մեկ-
նող չկայ. և Յովսէփ ըսաւ անոնց, Չէ՞
որ Աստուծոյ կը վերաբերին մեկնութիւնները.
աղէ, պատմեցէք ինծի։
9 Եւ մատուռապետը իր երազը պատմեց
Յովսէփին, ու ըսաւ անոր, Երազիս մէջ *տեսայ
10 որ՝ առջեւս որթ մը կար. Եւ որթին վրայ երեք
ուռ կային, և այն բողբոջելուն պէս ծաղիկ
բացաւ, ու անոր ողկոյզները խաղող հասցու-
11 ցին. Եւ Փարաւոնի գաւաթը ձեռքս էր. ու
խաղողները առի և Փարաւոնի գաւաթին մէջ
ճմլեցի, ու գաւաթը Փարաւոնի ձեռքը տուի։
12 Եւ Յովսէփ անոր ըսաւ, Անոր մեկնութիւնը
13 այս է. երեք ուռը Երեք օր է. երեք օրէն հա-
րը Փարաւոն Դլուխդ պիտի վերցնէ, ու քեզ
նորէն քու պաշտօնիդ պիտի դարցնէ. և Փա-
րաւոնի գաւաթը անոր ձեռքը պիտի տաս՝
անոր մատուռակը եղածիդ առաջուան սովո-
14 րութեանը պէս։ Բայց քեզի բարիք եղած ա-
տեն Ժողիս միտդ բեր, և կ'ազաչեմ քեզ, ին-
ծի էրարերարութիւն ըրէ, և զիս Փարաւոնի
առջեւ յիշելով՝ զիս այս տունէն դուրս հանէ.
14 Քանդի իրաւցընէ գողցուեցայ Եբրայեցւոց երկ-
րէն. ԵՒ հոս ալ բան մը չըրի որ զիս այս գու-
բը նետեն։
16 Երբ Հացագործապետը տեսաւ որ աղէկ մեկ-
նութիւն տուաւ, ըսաւ Յովսէփին, Ես ալ երա-
զիս մէջ տեսայ որ գլխուս վրայ երեք †ճերմակ
17 սակառ ունէի. Եւ ամենուն վրայի սակառին
մէջ Հացագործի շինած Փարաւոնի ամէն կե-
րակուրներէն կար. ու թռչունները կ'ուտէին
18 զանոնք գլխուս վրայի սակառէն։ Եւ Յովսէփ
պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Անոր մեկնու-
19 թիւնը այս է. Երեք սակառը երեք օր է. Երեք
օրէն քեզը Փարաւոն վրայէդ պիտի վերցնէ
քու գլուխդ, ու քեզ ծառէ մը պիտի կախէ.
և թռչունները վրայէդ քու մարմինդ պիտի
ուտեն։
20 Ու եղաւ որ երրորդ օրը Փարաւոնի ննջեցե-
եան օրն էր, և իր բոլոր ծառաներուն հիւնճոյք
բրաւ. և իր ծառաներուն մէջ մատուռապե-
տին ու Հացագործապետին գլուխները վեր-
21 ցուց։ Ու Դարձուց մատուռապետը իր պաշ-
տօնին, և †անիկա գաւաթը Փարաւոնի ձեռքը
22 տուաւ. Բայց Հացագործապետը Կախել
տուաւ, ինչպէս Յովսէփ մեկներ էր անոնց։
23 Եւ մատուռապետը միտքը չբերաւ Յովսէփը,
հապա Մոռցաւ զանիկա։

ԳԼ. ԽԱ.

1 Փարաւոն երկու երազ կը տեսնէ։ 25 Յովսէփ զանոնք
կը մեկնէ։ 33 ու Փարաւոնէ խորհուրդ կուտայ։ 38 Յով-
սէփի յաջողութիւնը։ 50 Մանասէի ու Եփրեմի
ծնունդը։ 54 Սովը կը սկսի։

Ու եղաւ որ լման երկու տարիէ ետքը,
Փարաւոն երազին մէջ տեսաւ որ գետին եզեր-
2 քը կայներ էր։ Եւ ահա գետնէն գեղեցիկ տես-
քով ու պարարտ մարմնով եօթը երինջներ
ելան, ու *մարգագետնին վրայ՝ կարածուէին։
3 Եւ ահա անոնց ետևէն՝ գետէն ուրիշ եօթը
երինջներ ելան զազիր տեսքով ու նիհար մարմ-
նով, ու Դ— երինջներուն քով գետին եզերքը
4 կայնեցան. Եւ զազիր տեսքով ու նիհար մարմ-
նով երինջները կերան եօթը գեղեցիկ տեսքով
ու պարարտ երինջները։ Եարը Փարաւոն ար-
5 թընցաւ։ Եւ քնացաւ, ու երկրորդ անգամ
երազին մէջ տեսաւ որ մէկ ծղօտի վրայ եօթը
6 պարարտ ու ազէկ հասկեր կ'ելլէին։ Եւ ահա
անոնց ետևէն եօթը նիհար ու խորշակահար
7 հասկեր կը բուսանէին. Եւ այն նիհար հասկերը
կլլեցին եօթը պարարտ ու լեցուն հասկերը։
Եւ Փարաւոն արթնցաւ, և ահա երազ էր։
8 Ու եղաւ որ առտուանց *անոր հոգին նեղուցաւ,
ու կանչել տուաւ Եգիպտոսի Բոլոր մոգերը և
այն տեղի բոլոր Ջիմաստուններուը. ու Փարաւոն
պատմեց անոնց իր երազները, բայց մէ՛կը չկար
որ զանոնք Փարաւոնի մեկնէ։
9 Այն ատեն մատուռապետը զրուցեց Փա-
րաւոնի՝ ըսելով, Այսօր ես իմ յանցանքներս
10 կը յիշեմ։ Փարաւոն *բարկացաւ իր ծառանե-
րուն, Ես զիս գահճապետին տունը բանտը
11 դրաւ, զիս ու հացագործապետը. Եւ Դես ու
անիկա մէկ գիշեր երազ տեսանք. ամէն մէկս
իր երազին նշանակութեանը պէս երազ տե-
12 սանք։ Եւ հոն մեզի հետ Եգահճապետին ծա-
ռան, Եբրայեցի պատանի մը, կար, ու անոր
պատմեցինք, և անիկա Մեկնեց մեզի մեր երազ-
ները. ամէն մէկուս՝ իր երազին պէս մեկնեց։
13 Ու ինչպէս Անիկա մեզի մեկնեց, այնպէս եղաւ.
զիս իմ պաշտօնիս դարձուց, ու զանիկա կախեց։
14 Այն ատեն Փարաւոն *ղրկեց ու կանչեց
Յովսէփը, և Շուտով բանտէն հանեցին

Դան. ա. 20։ բ. 2։ դ. 7։
ք Ներեմ. բ. 2։
է Գլ. խա. 15։
ը Տես Գլ. խա. 16։ Դան. բ. 11, 28, 47։
թ Եբր. և ահա
ժ Հմր. 18։ Գլ. խա. 12, 25։ Դատ. է. 14։ Դան. բ. 36։ դ. 19։
ի Գլ. խա. 26։
լ դ Թագ. իե. 27։ Մատ. գ. 3։ Եբեմ. ծբ. 31։
խ Գ.ու կ. իգ. 42։
ծ Ցեռ. բ. 12։ ա Թագ. է. 14, 15։ բ Թագ. ի. 1։ գ Թագ. բ. 7։
կ Գլ. լթ. 20։
հ Կամ, վանդակագործ, և նման նախկին
ձ Հմր. 12։
ղ Հմր. 13։
մ Մատ. ժգ. 6։
յ Մար. գ. 21։
ն Հմր. 13, 19։ Մատ. իե. 19։
շ Հմր. 13։
ո Ներեմ. բ. 1։
չ Հմր. 19։
պ Ցոբ ժթ. 14։ Մատ. լա. 12։ ժող. թ. 15, 16։ Ամոս զ. 6։

——

ս Կամ, պրատունեերուն մէջ
տ Դան. բ. 1։ դ. 5, 19։
ր Ել. է. 11, 22։ Ես. իթ. 14։
ց Գլ: խս. 2, 3։
ւ Գլ. լթ. 20։
փ Գլ. խ. 5։
ք Գլ. լէ. 36։
օ Գլ. խ. 12, ևն։
ֆ Գլ. խ. 22։
ա Մատ. ձե. 20։
բ Դան. բ. 25։ ա Թագ. բ. 8։ Մատ. ձժգ. 7, 8։

զանիկա. և ածխլուեցաւ ու իր հանդերձները
15 փոխեց ու Փարաւոնի եկաւ։ Եւ Փարաւոն ըսաւ
Յովսէփի, Երազ տեսայ, ու զանիկա մեկնող
մը չկայ. ԵՒս քեզի համար լսեցի որ կ'ըսեն, Թէ
16 լսած երազդ կը մեկնես։ Եւ Յովսէփ պատաս-
խան տուաւ Փարաւոնի ու ըսաւ, Ոչ թէ ես,
Աստուած պիտի տայ խաղաղութեան պատաս-
խան Փարաւոնին։
17 Եւ Փարաւոն ըսաւ Յովսէփի, Երազիս մէջ
18 տեսայ որ գետին եղերքը կայներ էի. Եւ ահա
գետէն եօթը երինջներ ելան պարարտ մսովիով
ու գեղեցիկ տեսքով, և մարգադեանին վրայ
19 կ'արածուէին։ Եւ ահա անոնց ետևէն ուրիշ
եօթը երինջներ ելան՝ նիհար ու խիստ զզիր
տեսքով և վատ մսովիով, որ անոնց պէս զզի-
ր չըներ ամբողջ Եգիպտոսի երկրին մէջ։
20 Եւ նիհար ու զզիր երինջները կերան այն ա-
21 ռաջուան եօթը պարարտ երինջները. Ու անոնց
փորը մտնելէն ետքը՝ չէր դիտցուեր թէ անոնք
անոնց փորը մտան. հապա անոնց տեսքը ա-
ռաջուանին պէս զզիր էր։ Եարթը արթնցայ։
22 Եւ դարձեալ երազիս մէջ տեսայ՝ որ ահա մէկ
ցօղուն վրայ եօթը լեցուն ու ազէկ հասկեր
23 կ'ելլէին. Եւ ահա անոնց ետևէն եօթը չոր,
նիհար ու խարշահար հասկեր կը բուսանէին.
24 Եւ նիհար հասկերը կլլեցին այն եօթը ազէկ
հասկերը։ Ու հպատմեցի մոգերուն, բայց մէկը
չկայ որ ինծի մեկնէ։
25 Եւ Յովսէփ ըսաւ Փարաւոնի, Մէկ է Փա-
րաւոնի երազը. Աստուած իր ընելիքը յայտ-
26 նեց Փարաւոնի։ Եօթը ազէկ երինջները եօթը
տարի են, և եօթը ազէկ հասկերը եօթը տարի
27 են. երազը մէկ է։ Եւ անոնց ետևէն ելած եօթը
նիհար ու զզիր երինջները եօթը տարի են, և
եօթը պարապ ու խորշահար հասկերը եօթը
28 տարուան սով է։ Փարաւոնի ըրուցած խօսքս
այս է. Աստուած իր ընելիքը Փարաւոնի ցու-
29 ցուցեր է։ Ահա բոլոր Եգիպտոսի երկրին մէջ
եօթը տարի մեծ առատութիւն պիտի գայ.
30 Եւ անոնց ետևէն եօթը տարի սով պիտի գայ,
ու Եգիպտոսի երկրին մէջ բոլոր առատութիւնը
պիտի մոռցուի. և սովը պիտի ապառէ երկիրը.
31 Ու երկրին մէջ առատութիւնը պիտի չդիտցուի՝
անկէ ետքը գալու սովին պատճառաւ. վասն զի
32 խիստ ստատիկ պիտի ըլլայ։ Եւ երազը երկու
անգամ Փարաւոնի կրկնուելուն պատճառը այս
է որ այս Խրանը Աստուծմէ հաստատուեցաւ,
33 և Աստուած շուտով պիտի բնէ զայն։ Ուստի
հիմա թող Փարաւոն հանճարեղ ու իմաստուն

մարդ մը գտնէ, ու զանիկա Եգիպտոսի երկրին
34 վրայ կեցնէ։ Թող Փարաւոն այսպէս ընէ, ու
երկրի վրայ գործակալներ դնէ, ու Եգիպտոսի
երկրին արմտիքներէն առատութեան եօթը տա-
35 րիներուն մէջ հինգէն մէկը առնէ։ Եւ այն
գալու ազէկ տարիներուն Խրոլոր պաշարը ժո-
ղովեն, ու Փարաւոնի ձեռքին տակ ցորեն դիզեն,
36 և քաղաքներուն մէջ պաշար պահեն։ Ու Եգիպ-
տոսի երկրին մէջ ըլլալու եօթը տարուան սո-
վին դէմ այս պաշարը երկրին համար պահուի,
որպէս զի երկիրը սովէն չկորսուի։
37 Եւ Խսյս բանը Փարաւոնի աչքին ու անոր
38 բոլոր ծառաներուն աչքին ազէկ երևցաւ։ Եւ
Փարաւոն ըսաւ իր ծառաներուն, Կրնա՞նք գըտ-
նել ասոր պէս մէկը, որ իր ներսիդին Աստու-
39 ծոյ Հոգին ունի։ Եւ Փարաւոն ըսաւ Յովսէփի,
Որովհետև Աստուած այս բանը քեզի դիտցուց,
40 քեզի պէս հանճարեղ ու իմաստուն չկայ։ Դուն
իմ տանս վրայ կեցիր, և իմ բոլոր ժողովուրդս
քու բերանդ նային. ես միայն աթոռով քեզմէ
41 մեծ ըլլամ։ Եւ Փարաւոն ըսաւ Յովսէփի, Ահա
կեզ Եգիպտոսի բոլոր երկրին վրայ կեցուցի։
42 Եւ Փարաւոն իր ձեռքէն մատանին հանեց,
ու Յովսէփի ձեռքը դրաւ, և մանուշ բեհեզէ
հանդերձներ հագցուց, ու անոր պարանոցը
43 ոսկի մանեակ անցուց։ Եւ զանիկա իր երկրորդ
կառքը հեծցուց, ու կը պոռային անոր առ-
ջևէն, Ծնրադրութիւն ըրէք. և Եգիպտոսի
44 բոլոր երկրին վրայ կեցուց զանիկա։ Եւ Փարա-
ւոն ըսաւ Յովսէփի, Ես Փարաւոն եմ, և առանց
քեզի ըսաւ մէկը իր ձեռքը կամ իր ոտքը չվեր-
45 նէ Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ։ Ու Փարա-
ւոն Յովսէփի անունը Փանմիթոմիփանէ դրաւ,
և Ասկէ քաղաքին Պետափրա քուրմին աղ-
ջիկը Ասանէթը անոր կին ըլլալու տուաւ. ու
Յովսէփ Եգիպտոսի երկիրը պտըտելու ելաւ։
46 Եւ Յովսէփ Եգիպտոսի Փարաւոն թա-
գաւորին առջև եղած ատեն երեսուն տարե-
կան էր։ Եւ Յովսէփ Փարաւոնի առջևէն ելաւ,
47 ու Եգիպտոսի բոլոր երկիրը պտըտեցաւ։ Եւ ա-
ռատութեան եօթը տարիներուն մէջ երկիրը
48 խիստ շատ արդիւնք տուաւ։ Ու Եգիպտոսի
երկրին մէջ եօթը տարիներուն բոլոր պաշարը
ժողվեց, ու քաղաքներու մէջ դրաւ պաշարը.
ամէն քաղաքին բոլորտիքը եղած արտերուն
49 պաշարը նոյն քաղաքին մէջ դրաւ։ Եւ Յովսէփ
ծովու աւազին չափ խիստ շատ ցորեն դիզեց.
այնպէս որ հաշիւի չդալուն համար չափելը
ձգեց։

ե Հմր. 12։ Սաղ. իե. 14։ Դան. ե.16։
զ Դան. բ. 30։ Գոր. գ. 12։ բ Կոր. գ. 5։
է Գլ. խ. 8։ Դան. բ. 22, 28, 47։ գ. 2։
ը Հմր. 1։
թ Հմր. 8։ Դան. գ. 7։
ժ Դան. բ. 28, 29, 45։ Ծայտ. գ. 1։
ի դ Թագ. բ. 1։
լ Հմր. 25։
խ Հմր. 47։
ծ Հմր. 54։
կ Գլ. խե. 13։
հ Թուա. խգ. 19։ Ես. խզ. 10, 11։
ձ Առակ. գ. 6, 7, 8։
ղ Հմր. 48։
ճ Գլ. խէ. 15, 19։

մ Սաղ. տե. 19։ Գոր. է. 10։
յ Թուա. իէ. 18։ Ցոր լբ. 8։ Առակ. բ. 6։ Դան. գ. 8, 18։ ե. 11, 14։ զ. 3։
ն Սաղ. ճե. 21, 22։ Գոր. է. 10։
շ Դան. գ. 4։
ո Եսթ. գ. 10։ ը. 2, 8։
չ Եսթ. բ. 15։
պ Դան. ե. 7, 29։

ջ Եսթ. գ. 9։
ռ Գլ. խբ. 6։ խե. 8, 26։ Գոր. է. 10։
ս Այլաբան, երկրին փրկիչը
վ Եբր. Օն Հելիոս
տ ա Թագ. ժգ. 21։ գ Թագ. ժբ. 6, 8։ Դան. ա. 19։
ր Գլ. խբ. 17։ Դատ. է. 12։ ա Թագ. ժգ. 5։ Սաղ. հբ. 27։

50 Եւ սուին տարիներուն գալէն առաջ ‡Յովսէփի երկու որդի ծնան, որ Ասեղ քահանային Պետափրա՝ քուրմին աղջիկը Ասանէթ ծնաւ
51 անոր։ Եւ Յովսէփ առջինեկին անունը ‡Մանասէ դրաւ. քանզի ըսաւ, Աստուած ինծի մոռցուց իմ բոլոր վիշտերս ու իմ հօրս բոլոր տունը։
52 Եւ երկրորդին անունը ‖Եփրեմ դրաւ. քանզի ըսաւ, Աստուած իմ տառապանքիս երկրին մէջ բազմացուց զիս։
53 Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ եղած առատու-
54 թեան եօթը տարին անցաւ։ Եւ ‡Յովսէփի ըսածին պէս, Սուին եօթը տարին գալ սկսաւ. և բոլոր երկիրներուն մէջ սով եղաւ, բայց Եգիպ-
55 տոսի բոլոր երկրին մէջ հաց կար։ Ու երբ Եգիպտոսի բոլոր երկիրը անօթեցաւ, ժողովուրդը հացի համար Փարաւոնի աղաղակեց. և Փարաւոն ըսաւ բոլոր Եգիպտացիներուն, Յովսէփի գացէք. ինչ որ ձեզի ըսէ, ըրէք։
56 Ու երկրի բոլոր երեսին վրայ սով եղաւ. և Յովսէփ բացաւ բոլոր շտեմարանները, ու Եգիպտացիներուն պաշար ծախեց. և սովը սաստկացաւ
57 Եգիպտոսի երկրին մէջ։ Ու բոլոր աշխարհ Եգիպտոս կու գային՝ Յովսէփէ պաշար ծախու առնելու. վասն զի ամէն երկրի մէջ սովը սաստկացաւ։

ԳԼ. ԽԶ

1 Յակոբ իր տասը որդիները Եգիպտոս կը զրկէ ցորեն ծախու առնելու համար։ 16 Յովսէփ զանոնք բանտը կը դնէ՝ լրտես էք ըսելով, 18 ու եօթը կ'ազատէ զանոնք այս պայմանով՝ որ Բենիամինը բերեն։ 21 Յովսէփը ծախելնին միտք բերելով՝ լալնոց խիղճերուն մէջ կը խառնին։ 24 Շմաւոն իրեն պատանդ կը պահու։ 25 Մխանները ցորենը առնելով՝ ետ կը դառնան, 29 ու այս բաները Յակոբի կը պատմեն։ 36 Յակոբ Բենիամինը զրկել չուզեր։

Եւ ¶երբ Յակոբ իմացաւ Եգիպտոսի մէջ պաշար ըլլալը, Յակոբ ըսաւ իր որդիներուն,
2 ¶Ինչու իրարու կը նայիք։ Եւ ըսաւ, Ահա լսեցի որ Եգիպտոսի մէջ պաշար կայ. հոն իջէք ու անկէ մեզի համար ծախու առէք, որպէս զի
3 Ժողջ մնանք ու չմեռնինք։ Եւ Յովսէփի տասը եղբայրները իջան՝ Եգիպտոսէ ցորեն ծախու առ-
4 նելու։ Բայց Յակոբ Յովսէփի եղբայրը Բենիամինը անոր եղբայրներուն հետ չղրկեց. քանզի ըսաւ, ¶Գուցայ որ փորձանք մը պատահի անոր։
5 Եւ Իսրայէլի որդիները հոն գացողներուն հետ պաշար ծախու առնելու եկան. քանզի
6 ‡Քանանու երկրին մէջ սով կար։ Եւ Յովսէփ Էյն երկրին իշխանն էր. և ինք երկրին բոլոր ժողովուրդին պաշար կը ծախէր. ու Յովսէփի եղբայրները եկան, ու Ինրենց երեսները մինչև

7 գետինը խոնարհութիւն ըրին անոր։ Եւ Յովսէփ իր եղբայրները տեսածին պէս ճանչցաւ զանոնք, բայց ինքզինք անոնց չճանչցուց, ու անոնց հետ խստութեամբ խօսեցաւ, և անոնց ըսաւ, Ուրկէ՞ եկաք. և անոնք ըսին, Քանանու
8 երկրէն կերակուր ծախու առնելու եկանք։ Եւ Յովսէփ իր եղբայրները ճանչցաւ, բայց անոնք
9 զինք չճանչցան։ Եւ Յովսէփ Էնոնց վրայով իր տեսած երազները միտքը բերաւ, ու ըսաւ անոնց, Դուք լրտեսներ էք. երկրին *տկարութիւնը տեսնելու եկած էք։ Եւ ըսին անոր, Ոչ,
10 տէր իմ, հապա քու ծառաներդ կերակուր ծա-
11 խու առնելու եկանք։ Մենք ամէնս մէկ մարդու որդիներ ենք, մենք շիտակ մարդեր ենք. ծառաներդ լրտեսներ չեն։ Եւ անոնք ըսաւ-
12 նոնց, Ոչ, հապա երկրին տկարութիւնը տես-
13 նելու եկած էք։ Եւ անոնք ըսին, Մենք քու ծառաներդ Քանանու երկրին մէջ մէկ մարդու որդիներն ըլլալով՝ տասներկու եղբայրներ ենք. և ահա ամէնէն պզտիկը այսօր մեր հօրը քով
14 է, ու միւսը չկայ։ Եւ Յովսէփ ըսաւ անոնց, Այս է զոր ձեզի պրուցեցի՝ ըսելով, Թէ դուք
15 լրտեսներ էք. Այսով պիտի փորձուիք. ¶Փարաւոնի կենացը համար՝ դուք ասկէ պիտի չելլէք, եթէ ձեր պզտիկ եղբայրը հոս չգայ։ Ձեզ-
16 մէ մէկը ձեր եղբայրը բերելու դրկեցէք, ու դուք բանտը դրուիք, որպէս զի ձեր խօսքերը փորձուին, Թէ արդեօք ձեր մէջ ճշմարտութիւն կա՞յ. և եթէ ոչ, Փարաւոնի կենացը
17 համար՝ դուք լրտեսներ էք։ Եւ երեք օր բանտը դրաւ զանոնք։
18 Եւ երրորդ օրը Յովսէփ ըսաւ անոնց, Այսպէս ըրէք որպէս զի ողջ մնաք. Քվնան պի ես Աս-
19 տուծմէ կը վախնամ։ Եթէ դուք շիտակ մարդիկ էք, ձեր եղբայրներէն մէկը ձեր բանտարկուած տանը մէջ արգիլուի. և դուք գացէք, ձեր տանը սովութեանը համար պաշար տա-
20 րէք. Ու ‡ձեր պզտիկ եղբայրը ինծի բերէք, որպէս զի ձեր խօսքերը շիտակ ելլեն, ու չմեռ-
21 նիք։ Եւ այնպէս ըրին։ Ու իրարու ըսին, Իրաւցընէ մեր եղբօրը վրայով յանցաւոր ենք. վասն զի մենք տեսանք անոր հոգիին նեղութիւնը՝ երբ ինք մեզի աղաչեց, ու մենք չլսինք. Նանր հա-
22 մար այս նեղութիւնը մեր վրայ եկաւ։ Եւ Րուբէն պատասխան տուաւ անոնց՝ ըսելով, Ես ձեզի չպրուցեցի՞, ըսելով Թէ Տղուն դէմ մեղք մի գործէք. և դուք մտիկ չըրիք. և ահա հիմա
23 անոր արիւնը ձեզմէ ՀԿը պահանջուի։ Եւ անոնք չէին գիտեր որ Յովսէփ կը հասկնար. վասն զի
24 Թարգմանով կը խօսէր իրենց հետ։ Եւ անոնցմէ դարձաւ ու լացաւ. և նորէն անոնց դարձաւ,

‡ Գլ. խզ. 20։ խը. 5։
— Հմմ. 45։
‡ Այսինքն, մոռցնող
‖ Այսինքն, պտղաբեր
Բ Գլ. խմ. 22։
¶ Հմմ. 30։
Ժ Սաղ. ճե. 16։ Գործ. է. 11։
Ի Գլ. խբ. 6։ խէ. 14, 24։
Ղ բ Օր. Թ. 28։

—

ա Գործ. է. 12։
Բ Գլ. խգ. 8։ Սաղ. ճժը. 17։ Նա. ը. 1։
¶ Հմմ. 38։

Ժ Գործ. է. 11։
Ի Գլ. խա. 41։
Ղ Գլ. լէ. 7։
Ե Գլ. լէ. 5, 9։
• Նշդ. մերկութիւնը
Ը Տես ա Թագ. ա. 26։ ժէ. 55։
Ը Գեն. խէ. 43։ Նէեմ. է. 15։
Ժ Հմմ. 34։ Գլ. խգ. 5։ խզ. 23։
Ի Յոր լզ. 8, 9։ Ովս. է. 15։
Լ Առակ. խա. 13։ Մատ. է.2։
Խ Գլ. լէ. 21։
Ծ Գլ. Բ. 5։ գ Թագ. ը. 32։ բ Մն. խգ. 22։ Սաղ. Բ. 12։ Ղուկ. ժա. 50, 51։

ու խօսեցաւ անոնց հետ. և անոնցմէ Շմաւոնը առաւ, ու անոնց աչքին առջև կապեց զանիկա։
25 Ետքը Յովսէփ հրաման ըրաւ որ անոնց ամանները ցորենով լեցնեն, ու ամէն մէկուն առակը իր քուրձին մէջ դնեն, և անոնց ճամբու պա-
26 շար տան։ Ու նոյնպէս ըրաւ անոնց։ Եւ անոնք իրենց էշերուն վրայ բեռցուցին ցորենին, ու
27 անկէ գացին։ Եւ անոնցմէ մէկը իջևանին մէջ իր էշուն կեր տալու համար իր քուրձը բացածին պէս՝ իր առակը տեսաւ, որ ահա իր քուր-
28 ձին բերանն էր։ Ու իր եղբայրներուն ըսաւ, Իմ առակս ետ տրուեցաւ, և ահա հոս իմ քուրձիս մէջ է. ու անոնց սիրտը խռովեցաւ, ու վախնալով իրարու ըսին, Ի՞նչ է այս զոր Աստուած մեզի ըրաւ։
29 Ու եկան Քանանու երկիրը իրենց Հօրը Յակոբի, և բոլոր իրենց դէպքը եկածները պատ-
30 մեցին անոր՝ ըսելով, Այն երկրին տէրը եղող մարդը՝ մեզի խստութեամբ խօսեցաւ, ու մեզ
31 երկիրը լրտեսներու տեղ դրաւ։ Եւ ըսինք անոր, Մենք շիտակ մարդիկ ենք, լրտեաններ չենք.
32 Մենք, մեր Հօրը որդիքը, տասներկու եղբայրներ ենք. մէկը չկայ, և ամենէն պզտիկը Քանա-
33 նու երկրին մէջ մեր Հօրը քով է այսօր։ Եւ այն երկրին տէրը եղող մարդը ըսաւ մեզի, "Ձեր շիտակ մարդիկ ըլլալը ասկէ պիտանամ. ձեր եղբայրներէն մէկը իմ քովս ձգեցէք, և ձեր բնտանիքին անօթութեանը համար պաշար առէք
34 ու գացէք. Եւ ձեր պզտիկ եղբայրը բերէք ինծի բերէք, որպէս զի պիտանամ թէ դուք լրտեաններ չէք, հապա շիտակ մարդիկ էք. այսպէս ձեր եղբայրը ձեզի կու տամ, ու այս երկրին մէջ
35 առուտուր ըրէք։ Ու եղաւ որ իրենց քուրձերը պարպած ատեննին, ահա ամէն մէկուն առակին ծրարը իր քուրձին մէջ էր. և իրենք ու իրենց Հայրն ալ առակին ծրարները տեսած-
36 նուն պէս վախցան։ Եւ անոնց Հայրը Յակոբ ըսաւ անոնց, "Զիս անորդի թողուցիք. Յովսէփ չկայ, Շմաւոն չկայ, Բենիամինն ալ պիտի առ-
37 նէք. ասոնց ամէնը իմ դէմս եկաւ։ Եւ Ռուբէն խօսեցաւ իր Հօրը ու ըսաւ, Եթէ ես զանիկա քեզի չբերեմ, իմ երկու որդիներս մեռցուր. զանիկա իմ ձեռքս յանձնէ, ու ես քեզի
38 ետ կը բերեմ զանիկա։ Բայց Յակոբ ըսաւ, Իմ որդիս ձեզի հետ չիջնէ. վասն զի Նանոր եղբայրը մեռած է, ու անիկա մինակ մնաց. և Նեթէ ձեր երթալու ճամբուն մէջ անոր փորձանք մը պատահելու ըլլայ, "իմ ճերմակ մազերս տրտմութեամբ դերեզման պիտի իջեցնէք։

ԳԼ. ԽԳ

1 Յակոբ դժուարա. կը համոզուի Բենիամինը ղրկելու։ 15 Յովսէփ իր եղբայրները կ'ընդունի. 31 անոնց խընջոյք մը կ'ընէ։

Եւ սովը Նատակացաւ երկրին մէջ։
2 Ու եղաւ որ երբ Եգիպտոսէ բերած պաշարնին կերան Հատցուցին, Հայրերնին ըսաւ անոնց, Դարձէք նորէն մեզի քիչ մը ուտելիք ծախու-
3 առէք։ Եւ Յուդա պրուցեց անոր՝ ըսելով, Այն մարդը մեզի Հատուտ վկայութեամբ խօսելով ըսաւ, Եթէ Ձեր եղբայրը ձեզի հետ չըլլայ,
4 իմ երեսս պիտի չտեսնէք։ Եթէ մեր եղբայրը մեզի հետ ղրկես, կ'իջնենք ու քեզի ուտելիք ծա-
5 խու կ'առնենք. Նայց եթէ չղրկես, չենք իջնելվասն զի այն մարդը ըսաւ մեզի, Եթէ Ձեր եղբայրը ձեզի հետ չըլլայ, իմ երեսս պիտի չտեսնէք։
6 Եւ Իսրայէլ ըսաւ, Ինչո՞ւ Համար չարութիւն բրիք բնծի՝ այն մարդուն իմացնելով թէ ուրիշ
7 եղբայր ունիք։ Եւ անոնք ըսին, Այն մարդը մեզի Համար ու մեր ազգականներուն Համար ճշդիւ Հարցուց՝ ըսելով, Ձեր Հայրը տակաւին ո՞ղջ է, ո՞ւրիշ եղբայր ունի՞ք. և մենք այս խօսքերուն Համեմատ պատասխան տուինք անորպէսք մենք կրնայի՞նք գիտնալ որ անիկա
8 պիտի ըսէ թէ Ձեր եղբայրը իջեցուցէք։ Եւ Յուդա իր Հօրը Իսրայէլի ըսաւ, Տղան ինծի Հետ ղրկէ, ու ելլենք երթանք, որպէս զի ողջ մնանք ու չմեռնինք, մենք ալ, դուն ալ, մեր
9 բնտանիքներն ալ։ Ես երաշխաւոր կ'ըլլամ անոր Համար. զանիկա իմ ձեռքէս պահանջէ. Եթէ զանիկա քեզի չբերեմ, ու քու առջեւդ չկայնեցնեմ, յաւիտեան քեզի յանցաւոր ըլլամ։
10 Քանզի եթէ չյապաղէինք, մինչև Հիմա երկ-
11 րորդ անգամ դարձած կ'ըլլայինք։ Եւ անոնց Հայրը Իսրայէլ ըսաւ անոնց, Եթէ այդպէս է, Հիմա գոյս ըրէք. Ձեր ամանները մեր քիսակնին ամէնէն ազնիւ պտուղներէն առէք, ու Նմարդուն բնծայ տարէք, քիչ մը Բալասան և քիչ մը մեղր, Համեմներ ու զմուռս, փստուղ
12 ու անուշ. Եւ ձեռքերնիդ կրկնապատիկ առակ առէք, ու ձեր քուրձերուն բերանը եղած առակը, Նոր ետ բերուեցաւ, ձեռքերնիդ Նոյնպէս ետ
13 տարէք. գուցէ սխալմունք եղած էր. Եղբայրնիդ ալ առէք, ու էլէք նորէն այն մարդուն
14 գացէք։ Եւ Ամենակարող Աստուած ձեզի շնորհք դանել տայ այն մարդուն առջև, որպէս զի ձեր միւս եղբայրը ու Բենիամինը ետ տայ ձեզի. և ես ես եթէ անզաւակ մնալու եմ, թող անզաւակ մնամ։
15 Եւ մարդիկը առին այս բնծանները, ու ձեռքերնին կրկնապատիկ առակ առին՝ նաև Բենիա-

1 Մատ. ե. 44։ Հռոմ. ժբ. 17, 20, 21։
2 Տես Գլ. խգ. 21։
3 Հմմ. 7։
4 Հմմ. 15, 19, 20։
5 Գլ. լդ. 10։
6 Տես Գլ. խգ. 21։
7 Գլ. խգ. 14։
8 Հմմ. 13։ Գլ. լե. 33։ խզ. 28։
9 Հմմ. 4։ Գլ. խզ. 29։
10 Գլ. լե. 35։ խզ. 31։
11 Գլ. խե. 25։ Եզեկ. ը. 22։
12 Գլ. խե. 20։ խզ. 23։
13 Գլ. խզ. 32։ Փիլիմ. 18, 19։
14 Գլ. լը. 20։ Առակ. ժբ. 16։
15 Գլ. լե. 25։ Եզեկ. ը. 22։
16 Գլ. խբ. 25, 35։
17 Եսթ. գ. 16։

մինը, ու եկան Եգիպտոս իջան, և Յովսէփի տա-
16 ջեւ կայնեցան։ Եւ երբ Յովսէփ Բենիամինը տա-
նոնց հետ տեսաւ, ըսր տանը վերակացուին ըսաւ,
Տուն տար այս մարդիկը, ու ըստպատրաստ կենդա-
նիներ՝ մորթէ և պատրաստէ. վասն զի այս մար-
17 դիկը կէսօրին ինծի հետ պիտի ճաշեն։ Եւ այն
մարդը Յովսէփի ըսածին պէս ըրաւ. ու այն
18 մարդը Յովսէփի տունը տարաւ մարդիկը։ Եւ
մարդիկը վախցան Յովսէփի տունը տարուելնուն
համար, ու ըսին, Առաջին անգամին մեր քսր-
ձերուն մէջ դրուած առակին համար կը տար-
ուինք, որ մեր վրայ յարձակին, ու մեր վրայ կը-
19 նան, մեզ ծառաներ առնէ ու մեր էշերը։ Եւ
Յովսէփի տանը վերակացուն եղող մարդուն մօ-
տեցան, ու տանը դրանը մէջ խօսեցան անոր,
20 Ու ըսին, Ո՜հ, տէր, եանկէ առաջ կերթալուր
21 ծախու առնելու իջանք։ Ու հեղաս որ երբ իջե-
ւանը եկանք, ու մեր քսրձերը բացինք, ահա
ամէն մէկուս առակը իր քսրձին բերանն էր,
մեր առակը լման կշռսքով. և զանիկա մեր
22 ձեռքով հետ բերինք. Ու ձեռքերնուս մէջ ու-
րիշ առակ բերինք՝ կերթալուր ծախու առնելու
համար. չենք գիտեր թէ ո՛վ դրաւ մեր առակը
23 մեր քսրձերուն մէջ։ Եւ անիկա ըսաւ, Խա-
ղաղութիւն ձեզի, մի վախնաք. ձեր Աստուածը
և ձեր հօրը Աստուածը ձեզի գանձ տուաւ ձեր
քսրձերուն մէջ. †ես առի ձեր առակը՝։ Եւ
Շմաւոնը դուրս հանեց անոնց։
24 Ու այն մարդը Յովսէփի տունը տարաւ մար-
դիկը, և ջուր տուաւ անոնց, Ոտ իրենց ոտքերը
25 լուացին, ու անոնց էշերուն կեր տուաւ։ Եւ
անոնք ընծաները պատրաստեցին՝ մինչև Յով-
սէփի կէսօրուան գալը. քանզի լսեցան որ հրենք
26 հոն հաց պիտի ուտեն։ Եւ երբ Յովսէփ տուն
եկաւ, իրենց ձեռքը եղած ընծաները անոր մի-
տուցին տանը մէջ, ու յամինչև գետինը ծռելով
27 անոր խոնարհութիւն ըրին։ Եւ անոնց հողջու-
թիւնը հարցուց՝ ըսելով, Ա՞յն ձեր ծեր հայրը,
հորուն վրայով խօսեցաք ընդ, ողջ՞կ է. տա-
28 կաւին ո՞ղջ է։ Եւ ըսին, Ոտ ծառադ մեր հայրը
ողջ կ, տակաւին ողջ է. և յծռեցան ու խո-
29 նարհութիւն ըրին։ Եւ իր աչքերը վերցուց, ու
Նր մօրը որդին, իր եղբայրը Բենիամինը, տե-
սաւ, և ըսաւ, Ա՞ռ է ձեր պզտիկ եղբայրը, Ոտ-
րուն վրայով խօսեցաք ինծի. ու ըսաւ Ընդ-
30 դէմ, Աստուած ողորմի քեզի, որդեակ իմ։ Եւ
Յովսէփ շուտով եղաւ. քանզի Նր սիրտը գթա-
ցաւ իր եղբօրը վրայ, և լալու փափ կը փնտռէր. ու ներքին սենեակը մտաւ ու Ոհան լա-
31 ցաւ։ Եւ լուաց իր երեսը ու դուրս եկաւ. և
32 զսպեց ինքզինք, ու ըսաւ, Հաց բերէք։ Եւ ի-
նեն զատ, ու անոնց զատ, և իրեն հետ ուտող

Եգիպտացիներուն զատ դրին. քանզի Եգիպտա-
ցիները երբեք հետ հաց չէին կրնար ու-
տել, վասն զի Եգիպտացիներուն գզուելի էր։
33 Եւ նստան անոր առջև, անդրանիկը իր անդ-
րանկութեանը պէս, և պզտիկը իր պզտիկու-
թեանը պէս. և մարդիկը իրարու նայելով կը
34 զարմանային։ Եւ անիկա իր առջևէն բաժին-
ներ դրկեց անոնց. բայց Բենիամինի բաժինը
միւսներուն բաժինին Ոչինդ անդամն էր. և խմե-
ցին ու Նանոր հետ մէկտեղ գուարթացան։

ԳԼ. ԽԴ

1 Յովսէփ իր եղբայրները ճամբայէն հետ դարձնելու հա-
մար հնարք կը բանեցնէ։ 14 Յուդայի խոնարհ աղաչանքը։

Եւ իր տանը վերակացուին հրաման ըրաւ՝
ըսելով, Ահա մարդոց քսրձերը առնել կրցած-
նուն չափ ուտելիք լեցուր, ու ամէն մէկուն
2 առակը իր քսրձին բերանը դիր։ Եւ ոՉԵՆԵ
պզտիկին քսրձին բերանը իմ գաւաթս, ար-
ծաթի գաւաթը, ու իր պաշարին առակը դիր։
Ու անիկա Յովսէփի ըսած խօսքին պէս ըրաւ։
3 Եւ առաւտանց լուսցածին պէս մարդիկը
4 դրկուեցան, իրենք ու իրենց էշերը։ Անոնք քա-
ղաքէն ելլելով դեռ չհեռացած, Յովսէփ իր
տանը վերակացուին ըսաւ, Ելիր, այն մարդոց
ետևէն վազէ, ու անոնց հասիր և ըսէ անոնց,
5 Ինչո՞ւ բարիին փոխարէն չար հատուցիք. Ա՞յ
այն չէ՞ որուն միջէն իմ տէրս կը խմէ, ու ա-
նով կը հմայէ. այսպէս ընելով գէշութիւն
6 ըրիք։ Եւ անիկա հասաւ անոնց, և ըսաւ անոնց
7 այս նոյն խօսքերը։ Եւ ըսին անոր, Ինչո՞ւ իմ
տէրս այսպիսի խօսքեր կը դրուցէ. քա՛ւ լիցի որ
8 քու ծառաներդ այսպիսի բան մի ընեն։ Ահա
՝մեր քսրձերուն բերանը գտած առակնիս Քա-
նանու երկրէն քեզի հետ բերինք. ուրեմն ի՞նչ-
պէս քու տէրոջդ տունէն արծաթի կամ ոսկի
9 պիտի գողնանք։ Քու ծառաներէդ որո՛ւն քով
որ գտնուի, Ըմեռ անիկա մեռնի, ու մենք ալ
10 իմ տէրոջս ծառաներ ըլլանք։ Եւ անիկա ըսաւ,
Հիմա ճիշդ ձեր ըսածին պէս ըլլայ. որուն
քով որ գտնուի, ան ինծի ծառայ ըլլայ, ու
11 դուք անպարտ ըլլաք. Ուստի ամէն մէկը ար-
տընօք իր քսրձը գետինը իջեցուց, ու ամէն
12 մէկը իր քսրձը բացաւ, Եւ անիկա մեծէն
սկսեց փնտռել, ու մինչև պզտիկը նայե-
ցաւ. և գաւաթը Բենիամինի քսրձին մէջ
գտնուեցաւ։
13 Ան ատեն Ոերեներնց հանդերձները պատռե-
ցին. և ամէն մէկը իր էշը բեռցուց ու քաղաքը
14 դարձան։ Եւ Յուդա ու անոր եղբայրները Յով-

ը Գլ. խդ. 2։ լթ. 4։ խդ. 1։
ը ա Թագ. իե. 11։
† ՆԷՐ. մորթելիք
ժ Յոբ լ. 14։
ի Գլ. խբ. 3, 10։
լ Գլ. խբ. 27, 35։
‡ ՆԷՐ. ձեր առակը ինծի եկաւ
խ Գլ. ժբ. 4։ խդ. 32։
ծ Գլ. լէ. 7, 10։
կ Գլ. լէ. 14։
հ Գլ. խբ. 11, 13։
յ Գլ. լէ. 7, 10։
ղ Գլ. լե. 17, 18։
ճ Գլ. խբ. 13։
ո գ Թագ. գ. 26։
շ Գլ. խբ. 24։
ն Հմր. 25։
չ Գլ. խզ. 34։ Նե. ը. 26։
պ Գլ. խե. 22։
ջ Անգ. ա. 6։ Յովհ. բ. 10։ ——
ռ Գլ. խգ. 21։
ս Գլ. լա. 32։
վ Գլ. լէ. 29, 34։ Թուա. ժգ. 6։
բ Թագ. ա. 11։

ակից տունը եկան, և անիկա տակաւին հոն էր.
15 *ու †անոր առջև գետինը ինկան։ Եւ Յովսէփ*
բսաւ անոնց, Ա՛յս ի՞նչ բան է զոր ըրիք. չէ՞ք
գիտեր որ ինծի պէս մարդ մը անշուշտ Ի՛կը
16 *հմայէ։ Եւ Յուդա բսաւ, Ի՛մ տէրոջս ի՞նչ*
բանենք, ի՞նչ խօսինք, կամ ի՞նչպէս արդարացը-
նենք ինքզինքնիս. Աստուած քու ծառաներուդ
յանցանքը բռնեց. ահա Ե՛մենք մեր տէրոջը ծա-
ռաներ ենք, մենք ալ՝ անիկա ալ՝ որուն գտ-
17 *գաւաթը գտնուեցաւ։ Եւ անիկա բսաւ, Ի՛նա՛ւ*
ինչ որ ես այդպէս ընեմ. հապա այն մարդը ո-
րուն գտ գաւաթը գտնուեցաւ, անիկա ինծի
ծառայ ըլլայ, ու դուք խաղաղութեամբ ձեր
հօրը երթաք։
18 Ա՛յն ատեն Յուդա մօտեցաւ անոր ու բսաւ,
Ո՛հ, տէր իմ, ընդո՛ք ըրէ, թող քու ծառադ
խօսք մը խօսի իմ տէրոջս ականջներուն, ու
ծառայիդ վրայ բարկութիւնդ չբորբոքի.
19 *վասն զի դուն Փարաւոնի պէս ես։ Իմ տէրս իր*
ծառաներուն հարցուց՝ բսելով, Հայր կամ եղ-
20 *բայր ունի՞ք։ Եւ մենք բսինք մեր տէրոջը, Թէ ձեր*
հայր մը ունինք, և թէ ան էր Ծերութեան
տարին ձոյլ պզտիկ որդի մը ունի, ու անոր եղ-
բայրը մեռած է, և միայն անիկա իր մօրմէն
21 *մնաց, ու անոր հայրը կը սիրէ զանիկա։ Եւ քու*
ծառաներուդ բսիր, Ի՛նծի իջեցուցէք զանիկա,
22 *որ *տեսնեմ։ Եւ իմ տէրոջս բսինք, Տղան իր*
հայրը չկրնար ձգել. քանզի եթէ իր հայրը
23 *ձգելու ըլլայ, անիկա պիտի մեռնի։ Եւ քու*
ծառաներուդ բսիր, Եթէ ձեր պզտիկ եղբայրը
ձեզի հետ չիջնէ, իմ երեսս մէյմըն ալ պիտի
24 *չտեսնէք։ Ու երբ քու ծառայիդ իմ հօրս ե-*
լանք, իմ տէրոջս խօսքերը պատմեցինք անոր։
25 Եւ Ա՛մեր հայրը բսաւ, Դարձէ՛ք նորէն, †՝ մեզի
26 *քիչ մը կերակուր ծախու առէ՛ք։ Եւ մենք բսինք,*
Չենք կրնար իջնել. եթէ մեր պզտիկ եղբայրը
մեզի հետ ըլլայ, այն ատեն կ՚իջնենք. վասն զի
պիտի չկրնանք տեսնել այն մարդուն երեսը,
27 *եթէ մեր պզտիկ եղբայրը մեզի հետ չըլլայ։ Եւ*
քու ծառադ իմ հայրս բսաւ մեզի, Դուք գի-
28 *տէք որ Ես իմ կինս երկու որդի ծնաւ ինծի. Եւ*
մէկը քովէս ելաւ, ու ես բսի, ‡Անշուշտ գա-
զանի մը պիտասուած է, ու մինչև հիմա զինք
29 *չտեսայ։ Եւ եթէ սոսկա ալ քովէս առնէք,*
ու անոր փորձանք մը պատահի, իմ ճերմակ
մազերս արտունքիւնով գերեզմանը պիտի իջե-
30 *ցընէք։ Ուստի հիմա՝ երբ քու ծառայիդ իմ*
հօրս երթամ, ու տղան մեզի հետ չըլլայ, հա-
նոր հոգին տղուն հոգւոյն հետ կապուած ըլ-
31 *լալով, երբ տեսնէ թէ տղան դէպ հետ չէ,*

դնեմ

† Գլ. լէ. 7։
‡ Հմմ. 5։
§ Հմմ. 9։
‖ Առակ. ժէ. 15։
¶ Գլ. ժբ. 30, 32։ Եր. ա. 22։
# Գլ. լէ. 3։
** Գլ. խբ. 15, 20։
†† Եբր. աչքս անոր վրայ

ն Գլ. խգ. 3, 5։
շ Գլ. խգ. 2։
ո Գլ. խզ. 19։
չ Գլ. լէ. 33։
պ Գլ. խր. 36, 38։
ջ ա Թագ. ժբ. 1։
ռ Գլ. խգ. 9։

ս Եր. ա. 32։

—

տ Թուղ. ժգ. 1։
ր Դտ. է 13։
ց Ցոր գ. 5։ խգ. 15։ Մաս. ժգ. 26։ Մար. գ. 50։

ւ Գլ. լէ. 28։
փ Ես. խ. 2։ ա Կոր. բ. 7։
ք Գլ. ծ. 20։ Սպ. ճԺ. 16, 17։ Տես բ Թագ. ժգ. 10, 11։ Դտ. գ. 27, 28։
օ Գլ. խա. 43։ Դատ. ժէ. 10։ Ցոբ իթ. 16։
ֆ Գլ. խէ. 1։

պիտի մեռնի. և ծառաներդ քու ծառայիդ մեր
հօրը ճերմակ մազերը արտունքիւնով գերեզ-
32 մանը պիտի իջեցնեն։ Վասն զի ծառադ տղուն
համար իմ հօրս երաշխաւոր եղայ՝ բսելով,
Եթէ ես զանիկա քեզի չբերեմ, իմ հօրս յա-
33 *ւիտեան յանցաւոր ըլլամ։ Ուստի հիմա կ՚ա-*
ղաչեմ քեզի, Տղուն տեղ ծառադ իմ տէ-
րոջս ծառայ մնայ, և տղան իր եղբայրներուն
34 *հետ ելլէ. Քանզի եթէ տղան ինծի հետ չըլ-*
լայ, ի՞նչպէս ելլեմ իմ հօրս. չըլլայ որ իմ հօրս
գալու փորձանքը տեսնեմ։

ԳԼ. ԽԵ

1 Յովսէփ զինքը իր եղբայրներուն կը ճանչցնէ. 5 ան-
ցած բաները Աստուծոյ նախախնամութեանը տալով կը
մխիթարէ զանոնք, 9 ու կը դրկէ որ իր հայրը բերեն։ 16
Փարաւոն այս բանին կը հաճի։ 21 Յովսէփ անոնց ճամ-
բու պաշար կու տայ, ու զանոնք կը յորդորէ որ խռո-
վութիւն չանեն իրենց մէջ։ 25 Յակոբ իր որդւոյն լու-
րը առնելով՝ կը զօրանայ։

Եւ Յովսէփ չկրցաւ զսպել ինքզինք բոլոր
իր քով կայնողներուն առջև, ու պոռաց, Ձա-
վէս դուրս հանեցէք բոլոր մարդիկը. և երբ
Յովսէփ ինքզինք իր եղբայրներուն ճանչցուց,
2 *քովը մարդ մը չկեցաւ։ Եւ ‡ձայնը վերցնելով*
լացաւ. ու Եգիպտացիք լսեցին, ու Փարաւոնին
3 *տունն ալ լսեց։ Եւ Յովսէփ բսաւ իր եղբայր-*
ներուն, Ի՛նա Յովսէփն եմ. իմ հայրս տակաւին
ո՞ղջ է. ու եղբայրները չէին կրնար պատասխան
տալ անոր, վասն զի անոր առջև §տապշած մնա-
4 *ցին։ Եւ Յովսէփ բսաւ իր եղբայրներուն, Ինծի*
մօտ եկէք. անոնք ալ մօտ եկան. և բսաւ, Ես
ձեր եղբայրը Յովսէփն եմ, ‖զոր Եգիպտա-
5 *ցի՛ք ծախեցիք։ Ուստի հիմա դիս հոս ծա-*
խելնուդ համար Իմ վշտանաք, ու ձեզի ծանր
չերեւնայ. Վասն զի Աստուած զրկեց դիս ձեր
6 *առջևէն՝ կեանք պահելու համար։ Քանզի երկ-*
բիս վրայ սովին երկրորդ տարին է այս. և տա-
կաւին հինգ տարի կայ՝ որ ոչ վարուցան, ¶ոչ
7 *ալ հունձք պիտի ըլլայ։ Եւ Աստուած դիս ձեր*
առջևէն զրկեց՝ որպէս զի երկրի վրայ ձեզի ա-
նուն պահէ, և մեծ ազատութիւնով #ձեզ ապ-
8 *րեցնէ։ Եւ հիմա դիս հոս զրկողը դուք չէք,*
*հապա Աստուած է. ու **զիս Փարաւոնի հայր,*
և իր բոլոր տանը տէր, ու Եգիպտոսի բոլոր
9 *երկրին իշխան դրաւ։ Շուտով իմ հօրս երթաք,*
ու բսէք անոր, Այսպէս կ՚բսէ քու Յովսէփ որ-
դիդ, Աստուած բոլոր Եգիպտոսի տէր բրաւ
10 *զիս. չուշանաս, ինծի իջնէ՛ս. և ††Գեսեմի*

երկրին մէջ պիտի բնակիս, որպէս դի ինծի մօտ ըլլաս, դուն ու քու որդիներդ, և քու որդիներուդ որդիները, և հօտերդ ու արջառներդ,
11 և քու բոլոր ունեցածդ. Եւ հոն քեզ պիտի սնուցանեմ. վասն զի տակաւին հինգ տարի սով կայ. չըլլայ որ դուն ու քու տունդ և քու բո-
12 լոր ունեցածդ չքաւորութիւն քաշէք։ Եւ ահա ձեր աչքերը ու իմ եղբօրս Բենիամինի աչքերը
13 կը տեսնեն որ Ե՛ս ձեզի խօսողը իմ բերանս է։ Ու Եգիպտոսի մէջ իմ ունեցած բոլոր փառքս, ու ձեր բոլոր տեսածը պատմեցէք իմ հօրս և շու-
14 տով ՛իմ հօտս հոս իջեցուցէք։ Եւ իր եղբօրը Բենիամինի պարանոցին վրայ ինկաւ ու լացաւ. Բենիամին ալ անոր պարանոցին վրայ լացաւ։
15 Եւ իր բոլոր եղբայրները համբուրեց, ու անոնց վրայ լացաւ. և անկէ ետքը իր եղբայրները խօսեցան։

16 Եւ այս լուրը Փարաւոնի տունը մէջ լսուեցաւ թէ Յովսէփի եղբայրները եկեր են. և Փարաւոնի ու անոր ծառաներուն Է՛ս ճեղի հաճեցաւ։
17 Եւ Փարաւոն ըսաւ Յովսէփի, Քու եղբայրներուդ ըսէ, Ձայս ըրէք. ձեր անասուններուն բեռ-
18 ցուցէք, ու Քանանու երկիրը գացէք. Եւ ձեր հայրը ու ձեր ընտանիքները առէք, ու ինծի եկէք. և Եգիպտոսի երկրին ազնիւ բերէ ձեզի
19 տամ, ու երկրին պտուղները ուտէք։ Եւ քեզի հրաման եղաւ. զայս ըրէք. Ձեր տղաքներուն համար ու ձեր կիներուն համար Եգիպտոսի երկրէն կառքեր առէք ձեզի, և ձեր հայրը բերէք ու եկէք։
20 Եւ ձեր կարասիքին *մի նայիլ". վասն զի բոլոր Եգիպտոսի երկրին բարիքը ձերն է։

21 Եւ Իսրայէլի որդիները այնպէս ըրին. և Յովսէփ անոնց կառքեր տուաւ Փարաւոնի Է՛ս ճքին պէս, ու ճամբու համար պաշար տուաւ
22 անոնց։ Անոնց ամէն մէկուն զոյգ զոյգ փոխելու հանդերձներ տուաւ, բայց Բենիամինի երեք հարիւր կտոր արծաթ ու Ե՛ հինգ ձեռք փոխելու
23 հանդերձ տուաւ։ Եւ իր հօրը սորա պէս բաներ ղրկեց. տասը էշ Եգիպտոսի բարիքներով բեռցած, և տասը էգ էշ ցորենով ու հացով և ուտելիքներով բեռցած, իր հօրը ճամբորդու-
24 թեանը համար։ Այսպէս իր եղբայրները ղրկեց, ու գացին. և ըսաւ անոնց, Ճամբուն մէջ չխռովիք։

25 Եւ անոնք Եգիպտոսէ ելան, ու դէպ ի Քա-
26 նանու երկիրը իրենց հօրը Յակոբի գացին. Եւ անոր պատմեցին՝ ըսելով, Յովսէփ տակաւին ողջ է, ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին իշխանը

անիկա է։ Ետ Յակոբ սիրտը մոռցաւ, քանզի
27 անոնց չհաւատաց։ Եւ անոր պատմեցին Յովսէփի բոլոր խօսքերը զորոնք իրենց ըսեր էր, ու երբ տեսաւ Յովսէփի ղրկած կառքերը զինք տանելու համար, անոնց հօրը Յակոբի հոգին
28 ոչնչացաւ։ Եւ Իսրայէլ ըսաւ, Բաւական է. իմ որդիս Յովսէփ տակաւին ողջ է. երթամ ու մեռնելէս առաջ տեսնեմ զանիկա։

ԳԼ. ԽԶ

1 Յակոբ Բերսաբէէի մէջ Աստուծմէ կը քաջալերուի։ 5 անկէ իր ընտանիքով Եգիպտոս կ'երթայ։ 8 Եգիպտոս գացող իր ընտանեաց համրանքը։ 29 Յովսէփ իր հայրը Յակոբը դիմաւորել կ'ելլէ։ 31 կը սորվեցնէ իր եղբայրներուն՝ թէ ինչ պատասխան տան Փարաւոնի։

Եւ Իսրայէլ իր բոլոր ունեցածով ճամբայ ելաւ, ու Բերսաբէէ եկաւ. և Է՛ր հօրը Իսա-
2 հակի Աստուծոյն զոհեր մատուց։ Ու Աստուած Երկրպագութեան տեսիլքի մէջ խօսեցաւ Իսրայէլի ու ըսաւ, Յակոբ, Յակոբ. և անիկա ըսաւ,
3 Ահա ես հոս եմ։ Եւ ըսաւ անոր, Ես եմ Աստուած, Ե՛ քու հօրդ Աստուածը. Եգիպտոս իջնելու մի վախնար, վասն զի Է՛ն մեծ ազգ մը ան-
4 ոնց ընեմ քեզ. Ես քեզի հետ Եգիպտոս պիտի իջնեմ, նաև Է՛ քեզ անշուշտ պիտի հանեմ, ու Ե՛ Յովսէփ պիտի դնէ իր ձեռքը քու աչքե-
5 րուդ վրայ։ Եւ Ե՛ Յակոբ ելաւ Բերսաբէէէ, ու Իսրայէլի որդիները տարին իրենց հայրը Յակոբը, ու իրենց տղաքները և իրենց կիները այն կառքերով, Ե՛ զորոնք Փարաւոն ղրկեց զանիկա տա-
6 նելու համար։ Եւ առին իրենց անասուները ու իրենց ստացուածքը զորոնք Քանանու երկրին մէջ ստացեր էին, ու Եգիպտոս եկան Է՛ Յակոբ
7 ու անոր բոլոր սերունդը իրեն հետ. Իր որդիները ու իր որդւոց որդիները իրեն հետ, իր աղջիկները ու իր որդւոց աղջիկները և իր բոլոր սերունդը իրեն հետ Եգիպտոս բերաւ։

8 Եւ Նասանք են Իսրայէլի որդւոց անուները որոնք Եգիպտոս եկան. Յակոբ ու անոր որդի-
9 ները. Է՛Յակոբի անդրանիկը Ռուբէն. Եւ Ռուբէնի որդիները՝ Ենովք ու Փաղղուս և Եսրոն
10 ու Քարմի։ Եւ Է՛Շմաւոնի որդիները՝ Յամուէլ ու Յամին և Ոհադ ու Յաքին և Սահաւ, ու
11 Քանանացի կնոջ որդին Սաւուղ։ Եւ Ղեւիի
12 որդիները՝ Գերսոն, Կահաթ ու Մերարի։ Եւ Յուդայի որդիները՝ Էր ու Ովնան և Սելօմ ու Փարէս և Զարա. բայց Ե՛Էր ու Ովնան Քանանու երկրին մէջ մեռան. և Ֆ՛Փարէսի որդիները՝ Եսրոն ու Համուլ։ Եւ Ղ՛Իսաքարի որդիները՝ Թոլա

Ը Գլ. խբ. 23։
Ժ Գար. է. 14։
Ի Գլ. խա. 37։
Լ Գլխ. 28։ Թուղ. ժբ. 12, 29։
• Եբր. Ձեր աչքը չխնայէ
Խ Թուղ. գ. 16։
Ծ Գլ. խգ. 34։
Կ Ցար իմ. 24։ Սալմ. ձխգ. 1։

Գաղ. խդ. 11, 41։

—

ա Գլ. խա. 31, 33։ իբ. 10։
Բ Գլ. խգ. 24, 25։ իբ. 13։ լա. 42։
Ֆ Գլ. ժե. 1։ Ցար իգ. 14, 15։
Դ Գլ. իբ. 13։

Ե Գլ. ժբ. 2։ բ Օր. իգ. 5։
Զ Գլ. իբ. 15։ խբ. 21։
Է Գլ. ժե. 16։ ծ. 13, 24, 25։ Եբ. գ. 8։
Ը Գլ. ծ. 1։
Ը Գար. է. 15։
Ժ Գլ. խե. 19, 21։
Ի բ Օր. իգ. 5։ Յեսու. իգ. 4։ Սալմ. ճե. 23։ Եսա. ծբ. 4։

Լ Եզ. ա. 1։ գ. 14։
Խ Թուղ. իգ. 5։ ա Մն. է. 1։
Ծ Եզ. գ. 15։ ա Մն. դ. 24։
Կ ա Մն. դ. 24։
Հ ա Մն. գ. 1, 16։
Ձ ա Մն. բ. 3։ դ. 21։
Ղ Գլ. լբ. 3, 7, 10։
Ճ Գլ. լբ. 29։ ա Մն. բ. 5։
Մ ա Մն. է. 1։

14 զա ու Փուա և *Յոր ու Սամրօն։ Եւ Զաբուղոնի որդիները՝ Սարեդ ու Ելօն և Յաղել։
15 Ասոնք են Լիայի որդիները, զորոնք Միջագետքի մէջ ծնաւ Յակոբին, ու անոր Դինա աղջիկը. անոր բոլոր որդիները ու աղջիկները եռասուն-
16 ուերեք հոգի էին։ Եւ Գադի որդիները՝ †Սափոն ու Անդի, Սունի և Եսբօն, Էրի ու Արոդի և
17 Արելի։ Եւ Ասերի որդիները՝ Յեմնա ու Յեսուա և Յեսուի ու Բարիա, և անոնց քոյրը Սարա. և Բարիայի որդիները՝ Բաբեր ու Մեղդիել։
18 Ասոնք են Զելփայի որդիները՝ որոնք Laբան իր Լիա աղջկան տուաւ. և անոնք ծնաւ տասնըվեց հոգի։
19 Յակոբի՝ տասնըվեց հոգի։ Յակոբի կնոջ Ռաքելի որդիները՝ Յովսէփ ու Բենիամին։
20 Եւ Յովսէփի՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ Մանասէ ու Եփրեմ ծնան, զորոնք Արեգ քահանայի քուրմին, Փեւտափրայի, աղջիկը Ասանէթ ծնաւ անոր։
21 Եւ Բենիամինի որդիները՝ Բաղա ու Բոքոր և Ասբէլ, Գերա ու Նեեման, †Էհի ու Ռոսա,
22 †Մուբիմ և Ոփիմ ու Արեդ։ Ասոնք են Ռաքելի որդիները՝ որոնք ծնան Յակոբին, ամէնը տասնըչորս հոգի։ Եւ Դանի որդիները՝ †Հուսիմ։
24 †Եւ Նեփթաղիմի որդիները՝ Յասիել ու Գունի
25 և Յասեր ու Սելլեմ։ †Ասոնք են Բաղղայի որդիները՝ որ Laբան իր Ռաքել աղջկան տուաւ. ու անոնք Յակոբի տասնք ծնաւ. ամէնը եօթը
26 հոգի էին։ †Յակոբի հետ Եգիպտոս եկող բոլոր հոգիները, որ †անոր երանքէնը ելած էին, Յակոբի որդւոց կիներէն զատ՝ ամէնը վեցասունըվեց հոգի էին։ Եւ Յովսէփի որդիները՝ որ Եգիպտոսի մէջ անոր ծնան, երկու հոգի էին. Եգիպտոս գացող Յակոբի տունը †բոլոր հոգիները եօթանասուն էին։
28 Եւ անիկա Յուդան իր առջեւէն ղրկեց Յովսէփի, ﬔր Գեսեմը ցուցնէ իրեն. և անոնք †Գեսեմի երկիրը եկան։ Եւ Յովսէփ իր կառքը պատրաստեց, ու իր հայրը Իսրայէլը դիմաւորելու համար Գեսեմ ելաւ. և երբ անոր դէմը ելաւ, Էանոր պարանոցին վրայ ինկաւ, ու շատ մը ատեն անոր պարանոցին վրայ լացաւ։ Եւ Իսրայէլ ըսաւ Յովսէփի, †Հիմա քու երեսդ տեսնելէս ետքը թող մեռնիմ, վասն զի տակաւին ողջ ես։ Եւ Յովսէփ իր եղբայրներուն ու իր հօրը տանը ըսաւ, †Ելլեմ և Փարաւոնին պատմեմ, ու ըսեմ անոր, Իմ եղբայրներս ու իմ հօրս ընտանիքը՝ որ Քանանու երկրին մէջ
32 էին, ինծի եկան. Եւ այն մարդիկը հովիւներ են, վասն զի խաշինքի տէր են, և իրենց հօտերը ու իրենց արջառները և իրենց բոլոր ունե-
33 ցածը բերին։ Եւ երբ որ երբ Փարաւոն ձեզ կանչէ, ու ըսէ թէ †Ինչ է արհեստնիդ, ըսէք՝ Քու ծառաներդ †մեր մանկութենէն մինչև հիմա՝ մենք ալ, մեր հայրերն ալ, Էխաշինքի տէր ենք. որպէս զի Գեսեմի երկրին մէջ բնակիլ ﬔզի ամէն հովիւ Եգիպտացւոց առջեւ †գարշելի է։

Գլ. խէ

1 Յովսէփ իր եղբայրներուն հինգը, 7 ու իր հայրը Փարաւոնի կը ներկայացնէ. 11 անոնց բնակութիւն ու ապրուստ կու տայ։ 13 Բոլոր Եգիպտացւոց տակը, 16 անասունները, 18 ու կալատուժը Փարաւոնի համար ծախած կ'առնէ։ 22 Քուրմերուն երկիրը ծախու չառնէ։ 23 Երկրի արմնիքներուն հինգերորդ մասը Փարաւոնին տալու պայմանով՝ երկիրը Եգիպտացւոց կու տայ։ 28 Յակոբի տարիքը։ 29 Անիկա կ'երդմնցնէ Յովսէփը որ գինքը իր հարերուն հետ թաղէ։

Եւ Յովսէփ †եկաւ ու պատմեց Փարաւոնի ու ըսաւ, Իմ հայրս ու եղբայրներս, և անոնց հօտերն ու արջառները, և անոնց բոլոր ունեցածը եկան Քանանու երկրէն, և ահա †Գեսեմի երկրին են։ Եւ իր եղբայրներուն մէջէն հինգ մարդ առաւ, ու զանոնք Փարաւոնի առջեւ
3 ներկայացուց։ Եւ Փարաւոն ըսաւ անոր եղբայրներուն, †Ինչ է ձեր արհեստը. և անոնք Փարաւոնի ըսին, Քու ծառաներդ հովիւներ ենքը
4 մենք ալ, մեր հայրերն ալ։ Նաև ըսին Փարաւոնին, †Այս երկրին մէջ պանդխտանալու եկանք. վասն զի Քանանու երկրին մէջ սովն սաստկանալուն համար, քու ծառաներուդ հօտերուն արածելիք չկայ. ուստի հիմա շնորհք ըրէ, ծառաներդ †Գեսեմի երկրին մէջ բնակին։
5 Եւ Փարաւոն խօսեցաւ Յովսէփի՝ ըսելով,
6 Քու հայրդ ու եղբայրներդ քեզի եկան. †Եգիպտոսի երկիրը առջեւդ է. քու հայրդ ու եղբայրներդ երկրին ամէնէն ապէկ տեղը բնակեցուր. †Գեսեմի երկրին մէջ թող բնակին. և եթէ անոնց մէջ ճարպիկ մարդիկ ըլլալը գիտես, զանոնք իմ հօտերուս վրայ վերակացու ըրէ։
7 Եւ Յովսէփ իր հայրը Յակոբը բերաւ, ու Փարաւոնի առջեւ հանեց. և Յակոբ օրհնեց Փարաւոնը։
8 Եւ Փարաւոն ըսաւ Յակոբին, Քու
9 կեանքիդ տարիներուն օրերը ո՞րչափ են։ Եւ Յակոբ ըսաւ Փարաւոնին, Իմ պանդխտութեան տարիներուն օրերը հարիւր երեսուն տարի են. Իմ կեանքիս տարիներուն օրերը քիչ ու ցաւով եղան, ու †իմ հայրերուս պանդխտութեան օրերուն մէջ եղած իրենց կեան-

---

* կամ, Յոսու.
† Թուա. իգ. 15, ևն։
‡ ա Մն. է. 30։
§ Գլ. լ. 10։
¶ Գլ. իթ. 24։
ՀՀ Գլ. խգ. 27։
‖ Գլ. խա. 50։
‡‡ ա Մն. է. 6։ բ. 1։
†† Թուա. իգ. 38։
** Թուա. իգ. 39։ ա Մն. է. 12։
‡‡ ա Մն. է. 12։
†† Թուա. իգ. 42։
** ա Մն. է. 13։
§§ Գլ. լ. 5, 7։
¶¶ Գլ. իթ. 29։
‖‖ Ել. ա. 5։
‡‡ Գլ. լա. 11։
°° բ Օր. ժ. 22։ Տես Գոր. է. 14։
‡‡ Գլ. լա. 21։
— Գլ. խէ. 1։
†† Գլ. խե. 14։
‡‡ Տես Դ.ա. բ. 29, 30։
** Գլ. խէ. 1։
†† Գլ. խէ. 2, 3։
‡‡ Գլ. լթ 35։ լդ. 5։ լէ. 12։
†† Հմր. 32։
** Գլ. խգ. 32։ Ել. ը. 26։——
— Գլ. խգ. 31։
†† Գլ. խե. 10։ խգ. 28։
‡‡ Գոր. է. 13։
†† Գլ. խգ. 33։
†† Գլ. խգ. 34։
‡‡ Գլ. ժե. 13։ բ Օր. իգ. 5։
†† Գլ. խգ. 1։ Գոր. է. 11։
** Գլ. խգ. 34։
†† Գլ. ե. 15։
‡‡ Հմր. 4։
†† Սապ. իթ. 12։ Երբ. ժա. 9։ 13։
‡‡ Յոբ ժդ. 1։
†† Գլ. իե. 7։ լե. 28։

10 քին տարիներուն օրերուն չհասան։ Եւ Յակոբ
ծօրհնեց Փարաւոնը, ու դուրս ելաւ Փարաւոնի
առջեւէն։
11 Եւ Յովսէփ Եգիպտոսի երկրին մէջ տեղ
կողմը, Ռամեսէսի երկրին մէջ, բնակեցուց իր
Հայրն ու եղբայրները, և անոնց կալուածք
12 տուաւ, հինչափս Փարաւոն հրամայեր էր։ Եւ
Յովսէփ իր Հայրն ու եղբայրները և իր հօրը բո-
լոր տունը Յանանց ընտանիքներուն համեմատ
հացով կը սնուցանէր։
13 Եւ բոլոր երկրին մէջ հաց չկար, վասն զի
սովը խիստ սաստկացաւ. Նաև Եգիպտոսի երկիրը
և Քանանու երկիրը սովին պատճառաւ նուա-
14 ղեցաւ։ Եւ Յովսէփ պաշար ծախու առնողնե-
րէն՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ ու Քանանու երկ-
րին մէջ գտնուած բոլոր առակը ժողվեց. և
15 Յովսէփ Փարաւոնի տունը տարաւ առակը։ Եւ
երբ Եգիպտոսի երկրին ու Քանանու երկրին մէջ
առակը հատաւ, բոլոր Եգիպտացիները եկան
Յովսէփի ու ըսին, Մեզի հաց տուր. քանզի
առակ չըլլալուն համար ինչո՞ւ մեռնինք քու
16 առջեւդ։ Եւ Յովսէփ բաւ, Ձեր անասուննե՛րը
բերէք, և եթէ առակ չկայ, ձեր անասուննե-
17 րուն փոխարէն տամ ձեզի։ Եւ անոնք իրենց
անասուննե՛րը Յովսէփի բերին, և Յովսէփ հաց
տուաւ անոնց՝ ձիերուն փոխարէն, ու ոչխարնե-
րուն փոխարէն, և արջառներուն փոխարէն, ու
էշերուն փոխարէն. և այն տարին զանոնք հա-
ցով կերակրեց իրենց բոլոր անասուններուն
փոխարէն։
18 Եւ երբ լմնցաւ այն տարին, հետեւեալ տա-
րին եկան անոր ու ըսին, Մեր տէրոջմէն չենք
պահեր որ առակը հատաւ, և ձեր անասուններն
ալ մեր տէրոջն եղան. ալ բան մը չմնաց մեր տէ-
19 րոջը առջեւ, բայց մեր անձերը ու երկիրը։ Ին-
չո՞ւ համար քու աչքիդ առջեւ մեռնինք մենք ու
մեր երկիրը. մեզ ու մեր երկիրը հացով ծախու
առ, և մենք մեր երկիրովը Փարաւոնի ծառա-
ներ ըլլանք. և սերմ տուր ձգէ որպէս զի ապ-
20 րինք ու չմեռնինք, և երկիրը ամայի չըլլայ։ Եւ
Յովսէփ բոլոր Եգիպտոսի երկիրը Փարաւոնի հա-
մար ծախու առաւ. քանզի Եգիպտացւոց վրայ
սովին սաստիկ ըլլալուն համար՝ անոնց ամէն
մէկը իր արտը ծախեց, ու երկիրը Փարաւոնի
21 եղաւ։ Եւ Եգիպտոսի սահմանին մէկ ծայրէն
մինչև միւս ծայրը՝ ժողովուրդը *քաղաքէ քա-
22 ղաք՝ փոխադրեց։ Միայն Քուրմերուն երկիրը
ծախու չառաւ. վասն զի քուրմերը Փարաւոնէ
հոգաձի բաժին ունէին, ու կ'ուտէին իրենց
բաժինը, զոր Փարաւոն կու տար անոնց. անոր
23 համար իրենց երկիրը չծախեցին։ Եւ Յովսէփ
ժողովուրդին, Ահա այսօր ծախու առի
ձեզ ու ձեր երկիրը Փարաւոնի համար. արդ
ձեզի սերմ հո՛ տամ, ու սերմանեցէք երկիրը.
24 Եւ երբ արդիւնքին հինգէն մէկը Փարաւոնի
պիտի տաք, ու չորս մասը ձերը պիտի ըլլայ,
որպէս դի արտին սերմ՝ ու ձեզի և ձեր տանը
մէջ եղողներուն ու ձեր տղաքներուն ուտելիք
25 ըլլայ։ Եւ ըսին. Մեզ ապրեցուցիր. Նո՛ր
մեր տէրոջը առջեւ շնորհք գտնենք, ու Փարա-
26 ւոնի ծառաներ ըլլանք։ Եւ Յովսէփ այս օրէնքը
հաստատեց Եգիպտոսի երկրին մէջ մինչև այ-
սօր՝ որ հինգէն մէկը Փարաւոնի ըլլայ. *բաց ի
Քուրմերուն երկրէն, որ Փարաւոնի չեղաւ։
27 Եւ Իսրայէլ †կը բնակէր Եգիպտոսի երկրին
մէջ, Գեսեմի երկիրը. ու հոն կալուածք առա-
ցան, և ծառեցան ու խիստ շատցան։
28 Եւ Յակոբ Եգիպտոսի երկրին մէջ տասնե-
եօթը տարիապրեցաւ. ու Յակոբի †կեանքին
տարիներուն օրերը հարիւր քառասունեօթը
29 տարի եղան։ Ու երբ Իսրայէլի մեռնելու օրերը
*մօտեցան, կանչեց իր Յովսէփ որդին, ու բաւ
անոր, Եթէ հիմա քու առջեւդ շնորհք գտայ,
կ'ազատէ՛մ քեզի, Ձգէ՛ւ քդ իմ երանգիս տակ
դիր, և *ինծի մարդասիրութիւն ու ճշմարտու-
թիւն ըրէ. կ'ազատէ՛մ քեզի, *զիս Եգիպտոսի
30 մէջ մի թաղեր. Հապա *իմ հայրերուս հետ
ննջե՛մ, ու զիս պիտ Եգիպտոսէ հանէս, և *պիտ
անոնց գերեզմանը թաղես։ Եւ անիկա բաւ,
31 Ես քու բանիդ պէս պիտի ընե՛մ։ Եւ ինք բաւ,
Ինծի երդո՛ւմ ըրէ. և անիկա երդո՛ւմ ըրաւ
անոր։ Եւ ‡Իսրայէլ †անկողնին գլխուն վրայ
երկրպագութիւն ըրաւ։

ԳԼ. ԽԸ

1 Յովսէփ իր որդիներով՝ հօրը հիւանդութեանը տես
կ'երթայ։ 3 Յակոբ իրեն եղած խոստումնքը կը պատմէ.
5 Եփրեմը ու Մանասէն իր որդւոցը կարգը կը դնէ. 7
Յովսէփի մօրը գերեզմանին տէր ըլլալը կ'ըսէ. 9 կ'օրհնէ
Եփրեմը ու Մանասէն. 17 պզտիկը մեծէն վեր կը դնէ.
21 անոնց նորէն Քանան դառնալուն համար կը մար-
գարէանայ։

Եւ եղաւ որ այս բաներէն ետքը Յովսէփի
բաւեցաւ, Ահա քու հայրդ հիւանդ է. և ա-
նիկա իր երկու որդիները, Մանասէն ու Եփրե-
2 մը, իրեն հետ առաւ։ Եւ Յակոբի պատմուե-
ցաւ ու բաւեցաւ, Ահա քու որդիդ Յովսէփ
քեզի կու գայ. և Իսրայէլ ուժովցաւ ու ան-
3 կողնին վրայ նստաւ։ Եւ Յակոբ բաւ Յովսէփի,
Ամենակարող Աստուած Քանանու երկիրը *Լուզ
4 գի մէջ երեւցաւ ինծի ու օրհնեց զիս. Եւ բաւ
ինծի, Ահա քեզ պիտի աճեցնեմ ու շատցնեմ,

ա Հմր. 7։
բ Նե. ա. 11։ Ժբ. 37։
գ Հմր. 6։
դ Գե. Ծ. 21։
ե Գե. խա. 30։ Գտր. Է. 11։
զ Գե. խա. 56։
է Հմր. 19։
ը Եբր. քաղաքներու
թ Եգր. Է. 24։
ժ Գե. խա. 45։
ի Գե. լգ. 15։
լ Հմր. 22։
խ Հմր. 22։
ծ Հմր. 11։
կ Գե. խզ. 3։
հ Տես Հմր. 9։
ձ Բ Օր. լա. 14։ գ Թագ. բ.1։
ղ Գե. խզ. 2։
ճ Գե. իգ. 49։
մ Տես Գե. Ծ. 25։
յ Բ Թագ. ԺԹ. 37։
ն Գե. խթ. 29։ Ծ. 5, 13։
շ Գե. խբ. 2։ գ Թագ. ա. 47։ Եբր. Ժա. 21։
ո Հմ՛, գաւազանին
պ Գե. խբ. 13, 19։ Լե. 6, 9։ ևն։

և քեզ շատ ժողովուրդներու հայր պիտի ընեմ.
և այս երկիրը քեզմե ետքը քու սերունդիդ
էյաւհաննական կալուածք ըլլալու պիտի տամ։
5 Եւ հիմա քու եղիսու որդիներդ, որոնք ծնան
քեզի Եգիպտոսի երկրին մէջ, քեզի Եգիպտոս
գալէս առաջ, իմն են. Եփրեմը ու Մանասէն
Ռուբէնի ու Շմաւոնի պէս իմն պիտի ըլլան։
6 Եւ անոնցմէ ետքը քու ծնած որդիներդ քուկդ
ըլլան, ա՛ր իրենց ժառանգութեանը մէջ իրենց
7 եղբայրներուն անուններով կանչուին։ Եւ երբ
Միջագետէ կու գայի, Քանանու երկրին մէջ
այն ճամբուն վրայ, որ տակաւին Եփրաթա եր-
թալու քիչ մը տեղ կայ, Ռաքէլ մեռաւ իմ
քովս ու զանիկա Հոն Եփրաթայի այսինքն
Բեթղեհէմի ճամբուն մէջ թաղեցի։
8 Եւ Իսրայէլ սեսաւ Յովսէփի որդիները, ու
9 ըսաւ, Ո՞վ են սոնք։ Եւ Յովսէփ ըսաւ իր հօ-
րը, Էյմ որդիներս են՝ զորոնք Աստուած հոս
ինծի տուաւ. և անիկա ըսաւ, Շնորհք ըրէ,
10 ինծի բեր զանոնք, Ըորպէս զի օրհնեմ։ Եւ Իս-
րայէլի աչքերը ծերութենէն ծանրացած էին,
այնպէս որ չէր կրնար տեսնել. և զանոնք մօ-
տեցուց անոր, ու Ըանիկա համբուրեց զանոնք
11 և գրկեց։ Ու Իսրայէլ ըսաւ Յովսէփի, Բնա չէի
յուսար որ քու երեսդ տեսնեմ, և ահա Աստ-
12 ուած ինծի քու սերունդդ ալ ցուցուց։ Եւ
Յովսէփ հանեց զանոնք անոր ծունկերէն, և իր
13 երեսը մինչև գետինը խոնարհութիւն ըրաւ։ Եւ
Յովսէփ սուաւ անոնց երկուքն ալ, Եփրեմը իր
աջ ձեռքով Իսրայէլի ձախ կողմը, և Մանա-
սէն իր ձախ ձեռքով Իսրայէլի աջ կողմը, ու
14 մօտեցուց անոր։ Եւ Իսրայէլ իր աջ ձեռքը
երկնցուց, ու Եփրեմի գլխուն վրայ դրաւ, որ
պզտիկն էր, ու իր ձախ ձեռքը Մանասէի գլ-
խուն վրայ. անիկա Ժխորհրդով իր ձեռքերը
15 փոխեց. վասն զի Մանասէ անդրանիկն էր։ Եւ
Ըօրհնեց Յովսէփը ու ըսաւ, Ան Աստուածը՝
Ըորուն առջև իմ հայրերս Աբրահամ ու Իսա-
հակ քալեցին, այն Աստուածը, որ ծնած ա-
16 տենէս մինչև այսօր զիս կերակրեց, Ան Հրեշ-
տակը, Ըոր զիս ամէն չարիքներէ ազատեց, օրհ-
նէ այս տղաքները, և Թիմ անունս ու իմ հայ-
րերուս Աբրահամի և Իսահակի անունը սոնց
վրայ կանչուի, ու երկրի մէջտեղը Խիստ շատ-
17 նան։ Եւ երբ Յովսէփ սեսաւ որ հայրը աջ
ձեռքը Եփրեմի գլխուն վրայ դրաւ, իրեն Ցհա-
ճելի չեղաւ. և իր հօրը ձեռքը բռնեց, որպէս

զի զանիկա Եփրեմի գլխուն վրայէն Մանասէի
18 գլխուն վրայ փոխադրէ։ Եւ Յովսէփ ըսաւ իր
հօրը, Ոչ այդպէս, հայր իմ. վասն զի անդրա-
նիկը այս է. քու աջ ձեռքդ անոր գլխուն վրայ
19 դիր։ Եւ իր հայրը չուզեց, ու ըսաւ, Գիտեմ,
որդեակ իմ. գիտեմ, սակայն ալ ժողովուրդ
պիտի ըլլայ, և սակայն ալ մեծ պիտի ըլլայ.
բայց Թանոր պզտիկ եղբայրը անկէ աւելի մեծ
պիտի ըլլայ, ու անոր սերունդը խիստ մեծ ազգ
20 պիտի ըլլայ։ Եւ այն օրը օրհնեց զանոնք ու
ըսաւ, Իսրայէլ քեզմով պիտի օրհնէ, «Աստ-
ուած քեզ Եփրեմի պէս և Մանասէի պէս ընէ»
ըսելով. ու Եփրեմը Մանասէէ առաջ դրաւ։
21 Եւ Իսրայէլ ըսաւ Յովսէփին, Ահա ես կը
մեռնիմ. և Աստուած ձեզի հետ պիտի ըլլայ,
ու ձեզ ձեր հայրերուն երկիրը պիտի դարձնէ.
22 Եւ Ես քու եղբայրներէդ մէկ բաժին աւելի
տուի քեզի, զոր Ամօրհացիներուն ձեռքէն
իմ սրովս ու աղեղովս առի։

Գլ. խթ

1 Յակոբ իր որդիները կը կանչէ զանոնք օրհնելու համար։ 3 Ամէն մէկուն օրհնութիւնը։ 29 Իր թաղուելեան վրայով անոնց պատուէրը կու տայ։ 33 Իր մահը։

Եւ Յակոբ կանչեց իր որդիները ու ըսաւ,
Ժողովուեցէք, որպէս զի Ցվերջին օրերը Ձեր գլ-
խուն դալիքը պատմեմ ձեզի։
2 Ժողովուեցէք ու ականջ սուէք, ով Յակոբի որ-
դիներդ,
Ու ձեր հօրը Իսրայէլի մտիկ ըրէք։
3 Ով Ռուբէն, Թիմ անդրանիկս,
Իմ ոյժս Եւ իմ զօրութեանս սկիզբը,
Յարգութեան գառարելութիւնը ու զօրութեան
գառարելութիւնը դուն Ես։
4 Ջուրի պէս եռացիր, Նառաջինն պիտի չըլլաս.
Վասն զի էրթս հօրդ անկողինը ելար.
Ան տեղն պղծեցիր Ըո՛ւ (Իմ անկողինս
ելաս։)
5 Ըշմաւոն ու Ղեւի Ընդերայրներ Են.
Սուրերնին Ժանիրաւութեան գործիքներ են։
6 Իմ հոգիս Եանոնց խորհուրդներուն չմտնէ,
Նիմ պատիւս Եանոնց ժողովքին հետ չմիանայ.
Վասն զի Ժերենց բարկութիւնով մարդ սպան-
նեցին,
Եւ իրենց կամապաշտութիւնով ցուլ ջիղ
կտրեցին։

7 Անիծեալ թող ըլլայ անոնց բարկութիւնը, որ
այդպէս զօրաւոր է,
Ու անոնց սրտմտութիւնը, որ այդպէս դաժան է.
Զանոնք պիտի բաժնեմ Յակոբի մէջ,
Ու Իսրայէլի մէջ պիտի ցրուեմ։
8 Յուդա, քեզի պիտի գովեն քու եղբայրներդ.
Ձեռքդ պիտի ըլլայ քու թշնամիներուդ ծոծրակը.
Քու հայրիկիդ որդիները պիտի երկրպագեն քեզի։
9 Առիւծի ձագ է Յուդա.
Որսէն բարձրացար, որդեա՛կ իմ.
Ծռեցաւ, պառկեցաւ իբրև առիւծ ու իբրև առիւ-
ծենի,
Ո՞վ պիտի համարձակի զինքը արթնցնել։
10 Գաւազանը Յուդայէն պիտի չհեռանայ,
Ոչ ալ օրէնսդիրը անոր ոտքերուն մէջէն,
Մինչև որ Շիլոն գայ,
Ու ժողովուրդները անոր պիտի հնազանդին։
11 Իր էշը որթատունկի կապելով,
Ու իր էշուկը ընտիր որթատունկի մը,
Իր հագուստը գինիի մէջ լուալով,
Ու իր զգեստը խաղողի արիւնի մէջ։
12 Աչքերը գինիէն աղտոտ,
Ու ատամները կաթէն սպիտակ պիտի ըլլան։
13 Զաբուղոն ծովեզերքը պիտի բնակի,
Ու նաւերուն նաւահանգիստ պիտի ըլլայ,
Ու հասակը Սիդոնի վրայ պիտի հասնի։
14 Իսաքար ոսկորուն էշ մըն է,
Որ երկու գոմերուն մէջ կը պառկի։
15 Ու հանգստութիւնը որ լաւ էր տեսաւ,
Ու երկիրը որ հաճելի էր,
Ուստի ուսը բեռին տուաւ,
Ու հարկատու ծառայ եղաւ։
16 Դան իր ժողովուրդը պիտի դատէ,
Իբրև Իսրայէլի ցեղերէն մին։
17 Դան ճամբուն վրայ օձ մը պիտի ըլլայ,
Ճամբուն եզրին վրայ իժ մը,
Որ ձիուն սմբակները կը խածնէ,
Ու ձիաւորը ետևի կողմը կ՚իյնայ։
18 Տէ՛ր, քու փրկութիւնդ կը սպասեմ։
19 Գադ զինուորներ պիտի հաւաքէ,
Բայց ինք զինուորներ պիտի հաւաքէ ետևէն։
20 Ասէրի հացը պիտի ըլլայ ճոխ,
Ու թագաւորական ուրախութիւն պիտի տայ։
21 Նեփթաղի եղջերուն ազատ է,
Ան գեղեցիկ ձագեր կը ծնանի։
22 Յովսէփ պտղաբեր ծառ մըն է,
Աղբիւրի մը քով պտղաբեր ծառ մըն է,
Որուն ճիւղերը պարսպին վրայ կ՚երկարին։
23 Նետաձիգները զայրացուցին զինքը,
Նետեցին ու հալածեցին զինքը,
24 Բայց անոր աղեղը հաստատ մնաց,
Ու անոր ձեռքերուն զօրութիւնը զօրացաւ
Յակոբի հզօրին ձեռքերով,
Անոնցմով որ հովիւ եղաւ Իսրայէլի քարին,
25 Քու հօրդ Աստուածը որ քեզ օգնեց,
Ու Ամենակարողը որ քեզ օրհնեց
Երկինքի օրհնութիւններով վերէն,
Անդունդի օրհնութիւններով որ ներքև կը պառ-
կի,
Ստինքներու ու արգանդի օրհնութիւններով։
26 Քու հօրդ օրհնութիւնները զօրացան
Իմ նախնիներուս օրհնութիւնները հասնելէ ետք
Յաւիտենական բլուրներուն ցանկութեան չափ։
Անոնք Յովսէփի գլուխը պիտի գան,
Ու Նազովրեցիներուն գագաթին։
27 Բենիամին յափշտակող գայլ մըն է,
Առտուն պիտի ուտէ որսը,
Ու իրիկունը աւարը պիտի բաժնէ։
28 Ասոնք են Իսրայէլի տասներկու ցեղերը,
Ու հայրերնին անոնց ըսածը այս է,
Երբ զանոնք օրհնեց,
Իւրաքանչիւրը իր օրհնութեանը համեմատ օրհ-
նեց զանոնք։
29 Ու պատուիրեց անոնց ու ըսաւ,
Ես ժողովրդիս պիտի միանամ.
Զիս Քետացի Եփրոնի արտին մէջ գտնուող քա-
ռին մէջ թաղեցէք,
30 Որ Քանանու երկրին դիմացը Մամբրէի քով
Մաքպելայի արտին մէջ է,
Զոր Աբրահամ Քետացի Եփրոնէն
Գերեզմանատան համար արտին հետ գնեց։
31 Հոն թաղեցին Աբրահամն ու անոր կինը Սառան,
Հոն թաղեցին Իսահակն ու անոր կինը Ռեբեկան,
Ու հոն թաղեցի Լիան։
32 Արտն ու անոր մէջ եղած քառը
Քետացիներէն գնուեցաւ։
33 Ու Յակոբ իր որդիներուն պատուէրը լմնցուցած
ատեն, իր անկողինը ժողվեց ու մեռաւ,
Ու իր ժողովուրդին միացաւ։

Գլ. խէ

1 Յովսէփ կու լայ իր հօրը վրայ։ 4 Ան կը խնդրէ Փարաւոնէն որ իրեն հայրը թաղելու արտօնութիւն տայ։ 7 Ան կը թաղէ զայն Քանանու երկրին մէջ։ 15 Յովսէփ կը մխիթարէ իր եղբայրները։ 22 Ան կը մեռնի։

Եւ Յովսէփ իր հօրը երեսին վրայ ինկաւ,
Ու լացաւ անոր վրայ, ու համբուրեց զանիկա։
2 Եւ Յովսէփ իր հօրը ծառայ բժիշկները պատ-
ուիրեց որ իր հայրը դարմանեն։ Ուստի բժիշկ-
ները Իսրայէլը դարմանեցին։
3 Ու քառասուն օր անոր համար լրացան,
Ըանի որ այսչափ օր կը լրանան դագաղաւորուած
մարդոց օրերը,
Ու Եգիպտացիները եօթանասուն օր անոր համար
սգացին։
4 Եւ սգոյն օրերը անցան ատեն,
Յովսէփ Փարաւոնի տան մարդոց խօսեցաւ ու
ըսաւ,
Եթէ ձեր աչքին շնորհք գտայ,
Խնդրեմ Փարաւոնի ականջները խօսեցէք ու ըսէք,
5 Հայրս զիս երդմամբ պատուիրեց ու ըսաւ,
Ահա ես կը մեռնիմ,
Իմ գերեզմանիս մէջ որ Քանանու երկրին մէջ
հանեցի,
Հոն թաղես զիս։
Հիմա ուրեմն ելլեմ ու հայրս թաղեմ,
Ու ետ դառնամ։
6 Փարաւոն ալ ըսաւ,
Ելլէ ու հայրդ երդմամբ թաղէ զոր պատուիրեց։
7 Ուստի Յովսէփ ելաւ հայրը թաղելու,
Ու Փարաւոնի բոլոր ծառաները անոր հետ ելան,
Անոր տան ծերերը,
Ու Եգիպտոսի երկրին բոլոր ծերերը,
8 Ու Յովսէփի տան բոլոր մարդիկը,
Ու անոր եղբայրները,
Ու հօրը տան մարդիկը,
Մանուկները, ոչխարները ու արջառները
Գեսեմ երկրին մէջ թողուցին։
9 Ու անոր հետ կառքեր ու ձիաւորներ ելան,
Ու շատ մեծ բազմութիւն մը եղաւ։
10 Եւ Յորդանանի այն կողմը Աթադայ կալին
Հասան, ու հոն մեծ ու ահագին ողբ մը ողբացին,
Ու հայրը թաղելու համար եօթը օր սգացին։
11 Ու երբ երկրին բնակիչները Քանանացիները
Աթադայ կալին մէջ սգոյն տեսան,
Ըսին, Եգիպտացիներուն մեծ սգոյ մըն է այս։
Ուստի անոր անունը Աբել-մսրայիմ կոչուեցաւ,
Որ Յորդանանի այն կողմն է։
12 Եւ իր որդիները անոր պատուիրածին պէս
Անոր ըրին,
13 Որովհետև իր որդիները զանիկա Քանանու եր-
կիրը տարին,
Ու Մաքպելայի արտին մէջ թաղեցին,
Զոր Աբրահամ Քետացի Եփրոնէն
Գերեզմանատան համար արտին հետ գնեց։
14 Ու Յովսէփ հօրը թաղելէ ետք,
Ինք ու եղբայրները,
Ու հօրը թաղելուն համար իրեն հետ ելլողները
Եգիպտոս դարձան։
15 Եւ Յովսէփի եղբայրները տեսան որ հայրնին
մեռաւ,
Ըսին, Գուցէ Յովսէփ մեզի թշնամանք ընէ,
Ու մեր բոլոր չարութիւնները որ անոր ըրինք
հատուցանէ մեզի։
16 Ուստի Յովսէփի պատուէր տուին ու ըսին,
Հայրդ մեռնելէ առաջ պատուիրեց ու ըսաւ,
17 Այսպէս ըսէք Յովսէփի,
Ա՛հ, քու եղբայրներուդ յանցանքը ներէ,
Ու անոնց մեղքը որ չար բան ըրին քեզի։
Հիմա ուրեմն քու հօրդ Աստուծոյ ծառաներուն
յանցանքը ներէ։
Ու Յովսէփ անոնց խօսքերուն համար լացաւ։
18 Եւ եղբայրները գացին ու իրենք առջևը ինկան,
Ու ըսին, Ահա մենք քու ծառաներդ ենք։
19 Յովսէփ ալ ըսաւ անոնց,
Մի՛ վախնաք,
Ես Աստուծոյ տեղը կեցած եմ։
20 Դուք ինծի չարութիւն խորհեցաք,
Բայց Աստուած բարութիւն խորհեցաւ,
Որպէս զի այսօր ինչպէս որ կը տեսնուի,
Շատ ժողովուրդ կենդանի պահէ։
21 Հիմա ուրեմն մի՛ վախնաք,
Ես ձեզ ու ձեր զաւակները պիտի պահեմ։
Ու զանոնք մխիթարեց ու սրտի խօսեցաւ։
22 Եւ Յովսէփ Եգիպտոսի մէջ բնակեցաւ,
Ինք ու հօրը տունը,
Ու Յովսէփ հարիւր տասը տարի ապրեցաւ։
23 Ու Յովսէփ Եփրեմի որդիները երրորդ սերունդ
տեսաւ,
Մանասէի որդի Մաքիրի զաւակներն ալ
Յովսէփի ծունկերուն վրայ ծնան։
24 Ու Յովսէփ իր եղբայրներուն ըսաւ,
Ես կը մեռնիմ,
Ու Աստուած անշուշտ ձեզ պիտի այցելէ,
Ու ձեզ այս երկրէն պիտի հանէ
Դէպի այն երկիրը զոր Աբրահամի,
Իսահակի ու Յակոբի երդում ըրաւ տալու։
25 Ու Յովսէփ որդիները երդմամբ պատուիրեց ու
ըսաւ,
Աստուած անշուշտ ձեզ պիտի այցելէ,
Ու դուք իմ ոսկորներս հոսկից պիտի տանիք։
26 Ու Յովսէփ հարիւր տասը տարեկան մեռաւ,
Ու զանիկա դագաղաւորեցին,
Ու Եգիպտոսի մէջ դրուեցաւ։

ա Գլ. ժէ. 8։
գ Գլ. խա. 50։ խգ. 20։ Ցեսս. ժգ. 7։ ժդ. 4։
դ Գլ. լե. 9, 16, 19։
ե Գլ. լգ. 5։
զ Գլ. խէ. 4։
է Գլ. խէ. 1։
ը Գլ. խէ. 27։
թ Գլ. խթ. 26։
ժ Հմր. 19։
ի Ներ. ժա. 21։
լ Գլ. ժէ. 1։ խգ. 40։
խ Գլ. խը. 15։ լա. 11, 13, 24։ Սապ. լգ. 22։ Ճիս. 7։
ծ Ա.Մոզխ թ. 12։ Դատ. ժե. 17։
կ Տես Թագ. խգ. 34, 37։
հ Հմր. 14։
ձ Գլ. խը. 8։
ղ Հմր. 14։
ճ Թագ. ա. 33, 35։ բ. 19, 21։ բ Օր. լգ. 17։ Յոյս. է. 6, 8։
մ Հռութ. դ. 11, 12։
յ Գլ. խզ. 4։ ծ. 24։
ն Ցեսս. խգ. 32։ ա Մն. ե. 2։ Յովշ. գ. 5։
շ Գլ. ժե. 16։ լգ. 28։ Ցեսս. ժէ. 14, ևն։

—

— բ Օր. գ. 30։ Թագ. խգ. 14։ Նա. բ. 2։ լթ. 6։ Ներմ. խգ. 20։ Գամ. բ. 28, 29։ Գոր. բ. 17։ Ներ. ա. 2։
չ բ Օր. լգ. 1։ Ա.Մոզխ գ. 7։
պ Սապ. լգ. 11։
ջ Գլ. խթ. 32։
ռ բ Օր. խա. 17։ Սապ. հը. 51։
ս ա Մն. ե. 1։
վ Գլ. լե. 22։ ա Մն. ե. 1։ բ Օր. խէ. 20։
տ Գլ. խթ. 33, 34։
ր Ա.Ասահ. ժը. 9։
ց Գլ. լգ. 25։
ւ Ա.Ասահ. ա. 15, 16։
փ Սապ. ժգ. 9։ լ. 12։ ժէ. 8։
ք Սապ. խգ. 9։ Ներմ. ե. 11։
և Գլ. լգ. 26։

7 Անիծեալ ըլլայ անոնց բարկութիւնը, վասն զի
խիստ էր,
Ու անոնց սրտմտութիւնը, վասն զի սաստիկ էր.
Զանոնք Յակոբի մէջ պիտի բաժնեմ,
Ու զանոնք Իսրայէլի մէջ պիտի ցրուեմ։
8 Հով Յուդա, քու եղբայրներդ քեզ պիտի
գովեն.
Ձեռք ձեռքդ քու թշնամիներուդ պարանոցին
վրայ ըլլայ.
Քու հօրդ որդիները քեզի երկրպագութիւն
ընեն։
9 Յուդա առիւծի ձագ է.
Որդեակ իմ, կողոպուտէն ելար։
Առիւծի պէս ծունկ կրկնեց, մատակ առիւծի
պէս պառկեցաւ.
Ո՞վ պիտի արթնցնէ։
10 Իշխողութիւնը Յուդայէ պիտի չպակսի,
Ոչ ալ Տանող ոտքերուն միջեւէն Օրինադիրը,
Մինչեւ որ Սելովը գայ.
Ու ժողովուրդները անոր պիտի հնազանդին.
11 Իր յաւանակը որդին պիտի կապէ,
Ու իր էգ իշուն ձագը ամէնէն աղէկ որթին.
Իր պատմուճանը գինիով պիտի լուայ,
Ու իր հանգերձը խաղողի արիւնով։
12 Իր աչքերը գինիէն կարմիր,
Ու իր ակռաները կաթէն ճերմակ պիտի ըլլան։
13 Զաբուղոն ծովուն եզերքը պիտի բնակի,
Ու անիկա նաւերուն հանգիստը պիտի ըլլայ,
Եւ անոր սահմանը մինչեւ Սիդոն պիտ հասնի։
14 Խարտար ուժեղ էշ մըն է
Որ զոմերուն մէջտեղ կը պառկի։
15 Եւ տեսնելով որ հանգստութիւնը աղէկ էր,
Ու երկիրը՝ որ գեղեցիկ էր,
Իր ուսը բեռցնելու խոնարհեցուց,
Ու հարկատու ծառայ եղաւ։
16 Դան իր ժողովուրդը պիտի դատէ,
Իսրայէլի ցեղերէն մէկուն պէս։
17 Դան ճամբու վրայ օձ մը պիտի ըլլայ,
Ու ճամբու վրայ իժ մը,
Որ ձիուն գարշապարը կը խածնէ,
Անպէս որ հեծեալը ետեւը կ'իյնայ։
18 Վով Տէր, քու փրկութեանդ պատեցի։
19 Գադի՝ գունդ մը վրան պիտի յարձակի.
Բայց վերջապէս ինք պիտի յարձակի։
20 Ասերի հացը պարարտ պիտի ըլլայ.
Եւ ինք թագաւորի համեղագոյն կերակուրները պիտի տայ։
21 Նեփթողիմ դեղեցիկ խօսքեր տուող
Աղատ թողուած եղջերու մըն է։
22 Յովսէփ պտղատու ոստ մըն է,
Աղբիւրի քով փնտոած պտղատու ոստ մը,
Որուն բողբոջները պատի վրայ կ'ելլեն.
23 Աղեղնաւորները վշտացուցին զանիկա,
Ու նետահար եղան անոր, ուատեցին զանիկա.
24 Բայց անոր ձաղեղը զօրաւոր մնաց,
Եւ իր ձեռքերուն բազուկները ուժովցան,
Յակոբի Հզօր Աստուծոյն ձեռքերովը։
Իսրայէլի Հովիւը եղող Հովիւը անկէ է։
25 Աստուածդ որ քեզի պիտի օգնէ,
Եւ Ամենակարողն՝ որ քեզ պիտի օրհնէ,
Վերէն երկինքի օրհնութիւններովը,
Ու վարը պառկող խորութեան օրհնութիւններովը,
Ծիծերուն ու արգանդին օրհնութիւններովը։
26 Քու հօրդ օրհնութիւնները իմ՝ նախնիքներուս
օրհնութիւններէն
Մինչեւ յաւիտենական բլուրներուն ցանկալի
զօրացան.
Յովսէփի գլխուն վրայ պիտի ըլլան,
Եւ անոր գագաթին վրայ՝ որ իր եղբայրներէն
գերազանց է։
27 Բենիամին հեպատուող գայլ պիտի ըլլայ.
Առաւօտուն որսը պիտի ուտէ,
Եւ իրիկուն կողոպուտը պիտի բաժնէ։
28 Ամէն ասոնք Իսրայէլի տասներկու ցեղերն
են. և այս է՝ զոր անոնց հայրը խօսեցաւ ա-
նոնց, ու օրհնեց զանոնք. ամէն մէկուն օրհնու-
29 թեանը պէս օրհնեց զանոնք։ Եւ պատուիրեց
անոնց ու ըսաւ, Ես Իմ ժողովուրդիս պիտի
խառնուիմ. Իմ հայրերուս հետ հանի այրին
մէջ Թաղեցէք զիս, որ Քեւրոնացի Եփրոնի ար-
30 տին մէջ է. Այն այրին մէջ՝ որ Քանանու եր-
կիրը՝ Մամբրէի դիմաց եղող Մաքփելայի արտին
մէջ է, Զոր Աբրահամ արտին հետ մէկտեղ գե-
րեզմանի կալուածքի համար Քեւրոնէ
31 Հեթացի առաւ։ Հ Աբրահամը ու անոր կինը Սա-
ռան հոն թաղեցին. Հիսահակը ու անոր կինը
Ռեբեկան հոն թաղեցին. Ես ալ Լիան հոն
32 թաղեցի։ Այն արտը ու հոն եղած այրը Քեւթ

ե Ծնս. ԺԹ. 1։ Ելս. 5, 6, 7։ ա Մն. դ. 24, 39։
զ Գլ. ԼԹ. 35։ բ Օր. լգ. 7։
է Սապ. Ժը. 40։
ը Գլ. Լէ. 29։ ա Մն. Ե. 2։
թ Ովս. Ե. 14։ Յայտ. Ե. 5։
ժ Թուա. Իգ. 24։ Իդ. 9։
ի Թուա. Իգ. 17։ Նկեմ. Լ. 21։ Զաք. Ժ. 11։
լ բ Օր. Լը. 57։
խ Սապ. Կ. 7։ Ծը. 8։ Թուա. Ելս. 18։
ծ Ելս. Ժա. 1։ Կը. 11։ Նկեմ. Ելս. 27։ Դան. Թ. 25։ Մատ. Ելս. 9։ Գործ. 32, 33։
կ Ամէնայն, Եղջերուը, Կամ, ուրուն կը վայելէ։
հ Ես. բ. 2։ Ժա. 10։ Ելբ. 1, 4։ ԼԹ. 6, 7, 22, 23։ Ծե. 4, 5։ Կ. 1, 3, 4, 5։ Անգ. բ. 7։ Գործ. բ. 30, 31, 32։
ձ դ Թագ. Ժբ. 32։
ղ բ Օր. լգ. 18, 19։ Ցեսս. ԺԹ. 10, 11։
ճ բ Օր. լգ. 22։ Դատ. Ժը. 1, 2։
մ Դատ. Ժը. 27։
յ Սապ. ԼԸ. 5։ ՃԺԹ. 166, 174։ Նս. ԼԸ. 9։
ն բ Օր. լգ. 20։ ա Մն. Է. 18։
շ բ Օր. լգ. 24։ Ցեսս. ԺԹ. 24։
ո բ Օր. լգ. 23։
չ Գլ. Լէ. 4, 24, 28։ ԼԹ. 20։ Ելբ. 21։ Սապ. ՃԺը. 13։
պ Ցոբ ԼԹ. 20։ Սապ. Լէ. 15
ջ Սապ ՃԼը. 2, 5։
ռ Գլ. Ելս. 11։ Ելէ. 12։ Ծ. 21։
ս Նս. Ելը. 16։
վ Սապ. Ճ. 1։
տ Գլ. Ելբ. 13, 21։ ԼԷ. 3։ Ելգ. 23։
ր Գլ. Ժէ. 1։ ԼԷ. 11։
ց բ Օր. լգ. 13։
ւ Կամ, մի՞անչէնաստուր լեռներ-
քուն օրհնու թիւնները էին, Ե յաւիտենական բլուրներուն վայելչու թիւնէն
փ բ Օր. լգ. 15։ Ամբ. գ. 6։
ք բ Օր. լգ. 16։
օ Դատ. Ի. 21, 25։ Նկեմ. Ելբ. 25, 27։
ֆ Թուա. Իգ. 24։ Ելբ. ը. 11։ Նկեմ. ԼՊ. 10։ Զաք. Ժգ. 1, 7։
և Գլ. ԺԷ. 15։ Ելէ. 8։
ֆ Գլ. Ելէ. 30։ բ Թագ. Ժբ. 37։
ե Գլ. Ծ. 13։
ղ Գլ. Իգ. 16։
ը Գլ. Իգ. 19։ Ելէ. 9։
թ Գլ. Լէ. 29։

որդիներէն ծախու առնուեցան։ Եւ Յակոբ երբ լմնցուց իր որդիներուն պատուէր տալը, իր ոտքերը անկողինին մէջ ժողվեց. ու հոգին աւանդեց, և ինք ժողովուրդին խառնուեցաւ։

ԳԼ. Ծ

1 Յակոբի մահուանը սուգը։ 4 Յովսէփ իր հօրը թաղմանը երթալու համար՝ փարաւոնէ հրաման կ'առնէ։ 7 Անոր յուղարկաւորութեան հանդէսը։ 15 Յովսէփի եղբայրները նեղութեան մէջ կը խնդրեն, ու ան ալ կը մխիթարէ զանոնք։ 22 Յովսէփի տարիքը։ 23 Իր ծոցը երրորդ սերունդը կը տեսնէ։ 24 Իր եղբայրներուն կը մարգարէանայ թէ Քանանու երկիրը պիտի դառնան։ 25 Իր ոսկորներուն համար զանոնք կերդնցնէ։ 26 Կը մեռնի ու արկղի մէջ կը դրուի։

Եւ Յովսէփ ՚ի՛ր հօրը երեսին վրայ ինկաւ, ու լացաւ անոր վրայ, և համբուրեց զանիկա։
2 Եւ Յովսէփ իր բժիշկ ծառաներուն հրամայեց որ հիր հայրը զմռսեն. և բժիշկները զմռսեցին
3 Իսրայէլը։ Եւ անոր քառասուն օրը լմնցաւ. վասն զի զմռսուածներուն օրերը այսպէս կը լմննային. և Եգիպտացիք ՚անոր համար եօթանասուն օր սուգ ըրին։ Եւ երբ անոր սուգին
4 նաւուն օր սուգ ըրին։ Եւ երբ անոր սուգին օրերը անցան, Յովսէփ պրուցեց Էփարաւոնի տանը՝ ըսելով, Եթէ հիմա ձեր առջև շնորհք գտայ, կ'աղաչեմ ձեզի, փարաւոնի ականջին
5 պրուցեցէք ու ըսէք, ՚Իմ հայրս ինծի երդուեցաւ ընել ատաւ՝ ըսելով, Ահա ես կը մեռնիմ. իմ պերեզմանիս մէջ, զոր ես ինծի համար Քանանու երկրին մէջ փորեցի, հոն թաղես. և հիմա շնորհք ըրէ, իմ հայրս թաղելու
6 երթամ, ու նորէն գամ։ Եւ Փարաւոն ըսաւ, Երթ ու թաղէ քու հայրդ, ինչպէս անիկա քեզի երդուեցաւ ընել տուաւ։
7 Եւ Յովսէփ իր հայրը թաղելու երթաւ. և Փարաւոնի բոլոր ծառաները, անոր տանը ծերերը ու Եգիպտոսի երկրին բոլոր ծերերը անոր
8 հետ երթան. նաև Յովսէփի բոլոր տունը ու անոր եղբայրները և անոր հօրը տունը. միայն իրենց ընտանիքները ու իրենց հօտերը և իրենց արջառները Գեսեմի երկրին մէջ թողուցին։
9 Եւ անոր հետ կառքեր ու ձիաւորներ երթան, ու
10 շատ մեծ բանակ մը եղաւ. Եւ եկան Ատադի կալը, որ Յորդանանու անդիի կողմն է. հոն ՚մեծ ու խիստ սաստիկ լացով մը ողբացին, ՚Եւ
11 իր հօրը համար եօթը օր սուգ ըրաւ։ Եւ այն երկրին մէջ բնակող Քանանացիները երբ տեսան Ատադի կալին մէջի սուգին հանդէսը, ըսին, Ահա մեծ սուգ մը ըլլալու է Եգիպտացիներուն. անոր համար անոր անունը *Աբէլմիսրայիմ դրին,
12 որ Յորդանանու անդիի կողմն է։ Եւ անոր որդիները ըրին անոր՝ ինչպէս պատուիրեր էր։
13 Եւ ՚անոր որդիները Քանանու երկիրը տարին զանիկա, ու թաղեցին զանիկա Մամբրէի դիմաց եղող Մաքփելայի արտին մէջը, զոր Աբրահամ Եփերոնէն կալուածքի համար ծախու առաւ արտին հետ մէկտեղ Քեսացի
14 Եփրոնէ։ Եւ Յովսէփ իր հայրը թաղելէն ետև Եգիպտոս դարձաւ, ինք ու իր եղբայրները և այն ամէնը որ իրեն հետ իր հայրը թաղելու ելան։
15 Եւ Յովսէփի եղբայրները տեսնելով որ իրենց հայրը մեռաւ, Ըսին էրէնց մէջ, Գուցէ Յովսէփ ոխ պահելով՝ պիտի հատուցանէ մեզի այն ամէն
16 չարիքը զոր ըրինք իրեն։ Եւ Յովսէփի պատգամ ուղարկեցին՝ ըսելով, Քու հայրդ մեռնելէն առաջ պատուիրեց ՚ըսել ու ըսաւ, Յովսէփի այսպէս ըսէք. Հիմա շնորհք ըրէ, քու եղբայրներուդ յանձանքը ու անոնց մեղքը նէրէ, Էվասն ի քեզի չարութիւն ըրին. և հիմա կրազաչենք քեզի, ՚քու հօրդ Աստուծոյն ծառաներուն յանցանքը նէրէ։ Եւ Յովսէփ լացաւ երբ անոնք
18 խօսեցան իրեն։ Ու անոր եղբայրներն ալ գացին, և նոր առջև ինկան, ու ըսին, Ահա մենք
19 քու ծառաներդ ենք։ Եւ Յովսէփ ըսաւ անոնց, ՀՄի վախնաք, Էմիթէ ես Աստուծոյ տե՞ղն եմ.
20 ՚Եւ թէպէտ դուք ինծի դէմ չարութիւն խորհեցաք, Բայց ՀԱստուած զայն ազէկի դարձնել խորհեցաւ. այնպէս որ այս օրուան եղածին պէս՝
21 շատ ժողովուրդ ապրեցնէ։ Եւ հիմա մի վախնաք, ՚ես ձեզ ու ձեր ընտանիքները պիտի կերակրեմ։ Այսպէս մխիթարեց զանոնք ՚իրենց խօսելով։
22 Եւ Յովսէփ Եգիպտոս բնակեցաւ, ինք և իր հօրը տունը. և Յովսէփ հարիւր տասը տարի
23 ապրեցաւ։ Եւ Յովսէփ Եփրեմի որդիները ՚մինչև երրորդ սերունդը տեսաւ, և Մանասէի որդւոյն ՚Մաքիրի որդիներն ալ ՚Յովսէփի ծունկերուն վրայ ծնան։
24 Եւ Յովսէփ իր եղբայրներուն ըսաւ, Ահա ես կը մեռնիմ, ու ՚Աստուած անշուշտ ձեզի այցելութիւն պիտի ընէ, ու ձեզ այս երկրէն պիտի հանէ դէպ ի այն երկիրը՝ ՚որու համար ինք երդում ըրաւ Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի։ Եւ Յովսէփ Իսրայէլի որդիներուն երդում
25 բի։ Եւ ՚Յովսէփ Իսրայէլի որդիներուն երդում ընել տուաւ՝ ըսելով, Աստուած անշուշտ ձեզի այցելութիւն պիտի ընէ, ու իմ ոսկորներս ասկէ
26 կէ հանէք։ Եւ Յովսէփ հարիւր տասը տարեկան ըլլալով մեռաւ. ու ՚զմռսեցին զանիկա, և տապանի մը մէջ դրին Եգիպտոսի մէջ։

ֆ Ելմ. 29։ —
ա Գլ. խզ. 4։
բ գ Թագ. ժգ. 14։
գ Ելմ. 26։ բ Մն. ժգ. 14։ Մատ. խգ. 12։ Մարկ. ժգ. 8։ ժգ. 1։ Ղուկ. խդ. 1։ Յովհ. ժբ. 7։ ԺԲ. 39, 40։
դ Թուա. ի. 29։ բ Օր. լդ. 8։
ե Նեհ. դ. 2։
զ Գլ. խէ. 29։
է Ելմ. ժգ. 14։ Նա. իբ. 16։ Մատ. խէ. 60։
ը Թագ. ա. 17։ Գործ. ը. 2։
ը ա Թագ. լա. 13։ Յոբ բ. 13։
ի Ակնարկ, սուգ Եգիպտացւոց
ժ Գլ. խթ. 29, 30։ Գործ է. 16։
ի Գլ. խդ. 16։
լ Յոբ ԺԼ. 21, 22։
խ Առակ. իր. 13։
ծ Գլ. խթ. 25։
կ Գլ. լէ. 7, 10։
հ Գլ. խե. 5։
ձ Բ Օր. լբ. 35։ Բ Թագ. Ե. 7։ Յոբ լդ. 29։ Հռոմ. ԺԲ. 19։ Եբր. Ժ. 30։
ղ Սպա. ծգ. 5։ Նա. Ժ. 7։
ճ Գլ. խե. 5, 7։ Գործ. դ. 13, 14, 15։
մ Գլ. խէ. 12։ Մատ. Ե. 44։
յ Գլ. լդ. 3։
† Եբր. անանց սրտին
ն Յոբ խբ. 16։
շ Թուա. լբ. 39։
ո Գլ. լ. 3։
չ Գլ. ԺԼ. 14։ խզ. 4։ խը. 21։ Ել. գ. 16, 17։ Եբր. Ժա. 22։
պ Գլ. ԺԼ. 14։ խզ. 3։ լԼ. 12։ խզ. 4։
ջ Ել. Ժգ. 19։ Յհս. իդ. 32։ Գործ. է. 16։
ռ Ելմ. 2։ —

ԳԻՐՔ ԵԼԻՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յովսէփի մեռնելէն ետքը Իսրայէլի որդիքը կը շատանան։ 8 Նոր թագաւորը թէև կը չարչարէ զանոնք ծանր գործերով՝ բայց անոնք աւելի կը շատնան։ 15 Մանկաբարձները Աստուծմէ վախնալով՝ որու զաւակները կ'ապրեցնեն։ 22 Փարաւոն կը հրամայէ որու զաւակները գետը նետել։

1 Եւ Եգիպտոս գացող Իսրայէլի որդիներուն անունները սոսկ են. ամէն մէկը իր տու-
2 նովը Յակոբի հետ գնաց. Ռուբէն, Շմաւոն,
3 Ղեւի ու Յուդա, Իսաքար, Զաբուղոն և Բե-
4 նիամին, Դան ու Նեփթաղիմ, Գադ ու Ասեր։
5 Եւ Յակոբի երանքէն ելած բոլոր հոգիները եօթանասուն հոգի էին. Յովսէփ ալ Եգիպտոս էր։
6 Եւ Յովսէփ ու անոր բոլոր եղբայրները և բո-
7 լոր այն ազգը մեռան։ Եւ Իսրայէլի որդիները աճեցան ու բազմացան և շատցան ու խիստ զօրացան. և այն երկիրը անոնցմով լեցուեցաւ։
8 Աբդ Եգիպտոսի վրայ նոր թագաւոր մը
9 ելաւ, որ Յովսէփը չէր ճանչնար։ Եւ անիկա ըսաւ իր ժողովուրդին, Ահա Իսրայէլի որդի-
ներուն ժողովուրդը մեզմէ շատ ու զօրաւոր
10 են. Եկէք իմաստութիւն բանեցնենք անոնց դէմ, որ չըլլայ թէ շատնան, ու երբ պատերազմ պատահելու ըլլայ, գնոնք ալ մեր թշնամիներուն հետ միանան, ու մեզի դէմ պատե-
11 բազմին, և այս երկրէն ելլեն։ Անոր համար գործավարներ դրին անոնց վրայ, Որպէս զի չարչարեն զանոնք իրենց ծանր գործերովը. և Փարաւոնի շէնքերուն քաղաքները, Փիթովմը
12 ու Ռամսէսը, շինեցին։ Եւ որչափ կը չարչարէին զանոնք, այնչափ ալ աւելի կը շատնային ու կ'աճէին. և անոնք Իսրայէլի որդիներէն ձանձ-
13 րացան։ Եւ Եգիպտացիք բռնութեամբ կը ծա-
14 ռայեցնէին Իսրայէլի որդիները։ Եւ Նոյնոց կեանքը ծանր գործով, Էկաւով ու աղիւսանե-

րով և դաշտին ամէն գործովը կը դառնացընէին. ինչ ծառայութիւն որ անոնց ընել տային՝ բռնութեամբ էր։

15 Եւ Եգիպտոսի թագաւորը խօսեցաւ Եբրայեցւոց մանկաբարձներուն, որոնց մէկուն անունը Սեփրա ու մէւսին անունը Փուա էր,
16 Ըսաւ, Եբրայեցի կիներուն ծոցը առած ատեններ՝ նստարաններուն վրայ նայիք, եթէ տղայ է՝ մեռցնեք զանիկա, և եթէ աղջիկ է՝ թող
17 ապրի մնայ։ Բայց մանկաբարձները Աստուծմէ վախցան, ու Եգիպտոսի թագաւորին իրենց ըսածին պէս չըրին. հապա տղաները ապրել կը
18 թողուին։ Եւ Եգիպտոսի թագաւորը կանչեց մանկաբարձները, ու ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ այս
19 բանը ըրիք, ու տղաները ապրել թողուցիք։ Եւ մանկաբարձները բոին Փարաւոնի, Թանզի Եբրայեցի կիները Եգիպտացի կիներուն պէս չեն. վասն զի առոյգ են. մանկաբարձը անոնց չգա-
20 ցած՝ կը ծնանին։ Անոր համար Աստուած մանկաբարձներուն բարիք ըրաւ. և ժողովուրդը
21 շատցաւ ու խիստ զօրացաւ։ Եւ եղաւ որ մանկաբարձներուն Աստուծմէ վախնալնուն համար,
22 Նոցանց տուներ շինեց։ Եւ Փարաւոն իր բոլոր ժողովուրդին հրամայեց՝ ըսելով, Ամէն ծնած տղան գետը նետեցէք, և ամէն աղջիկը ապրել թողուցէք։

ԳԼ. Բ

1 Մովսէս կը ծնանի, 3 և սապատակով մը շամբերուն մէջ կը ձգուի։ 5 Փարաւոնի աղջիկը կը գանէ զանիկա, ու իրեն որդեգիր կ'ընէ։ 11 Մովսէս՝ եգիպտացի մը կը սպանէ. 13 Եբրայեցի մը կը յանդիմանէ. 15 և Մարդիամ փախչելով, 21 հոն Սեպփօրան իրեն կին կ'առնէ։ 22 Գերսամ ծնունդը։ 23 Իսրայէլացւոց ապրպակը Աստուծոյ կը հասնի։

Եւ Ղեւիի տունէն մէկը գնաց, ու Ղեւիի
2 ձէն աղջիկը կին առաւ։ Եւ կինը յղացաւ, ու

---

1 Ծն. խզ. 8։ Գլ. գ. 14։
2 Ծն. խզ. 26, 27։ Հմր. 20։ բ Օր. ժ. 22։
3 Ծն. ծ. 26։ Գար. է. 15։
4 Ծն. խզ. 3։ բ Օր. խզ. 5։ Սապ. ձե. 24։ Գար. է. 17։
5 Գար. է. 18։
6 Սապ. ձե. 24։
7 Սապ. ժ. 2։ Ձգ. 3, 4։
8 Ծն. խգ. 8։ Գլ. գ. 14։
9 Ծն. խզ. 26, 27։ Հմր. 20։ բ Օր. ժ. 22։
10 Ծն. ծ. 26։ Գար. է. 15։
11 Ծն. խզ. 3։ բ Օր. խզ. 5։ Սապ. ձե. 24։ Գար. է. 17։
12 Գար. է. 18։
13 Սապ. ձե. 24։
14 Սապ. ժ. 2։ Ձգ. 3, 4։
15 Գար. է. 19, 34։
16 Սապ. ձա. 6։
17 Առակ. ժգ. 6։
18 Գան. գ. 16, 18։ գ. 13։ Գար. ե. 29։
19 Տես Յես. բ. 4, եև։ բ Թագ. ժէ. 19, 20։
20 Առակ. ժա. 18։ ժզ. բ. 12։ Ես. գ. 10։ Երր. գ. 10։
21 Տես ա Թագ. բ. 35։ բ Թագ. է. 11, 13, 27, 29։ գ Թագ. բ. 24։ ժա. 38։ Սապ. ձիէ. 1։
22 Գար. է. 19։
23 Գլ. գ. 20։ Թուա. իգ. 59։ ա Մն. իգ. 14։

որդի մը ծնաւ. և Բանոր գեղեցիկ ըլլալը տես-
3 նելով՝ երեք ամիս պահեց զանիկա։ Եւ երբ ա՛լ
չէր կրնար պահել զանիկա, պատուհղէն տա-
պանակ մը առաւ անոր համար, և կպրով ու
ձիւթով ծեփեց, և տղան մէջը դրաւ, ու գե-
4 տին եղէրքը եղած շամբին մէջ ձգեց։ Եւ ա-
նոր քոյրը հեռու կայնեցաւ, որպէս զի տեսնէ
5 թէ ի՛նչ պիտի պատահի անոր։ Եւ Փարաւոնի
աղջիկը գալու իջաւ լուացուելու, և անոր ա-
ղախինները գետին եղէրքը կը պտրտէին. և երբ
անիկա շամբին մէջտեղը տապանակը տեսաւ,
6 իր աղախինը ղրկեց, որ բերաւ զանիկա։ Եւ երբ
բացաւ, տղան տեսաւ, և ահա տղան կու լար.
և խղճաց անոր վրայ, ու ըսաւ, Ասիկա Եբրա-
7 յեցւոց տղաքներէն է։ Եւ քոյրը անոր Փարաւոնի աղջկան, Երթամ ու քեզի Եբրայե-
ցիներէն ծիծ տուող կին մը կանչե՞մ, որ տղան
8 անուցանէ քեզի համար։ Եւ Փարաւոնի աղջիկը
ըսաւ անոր, Գնա. և աղջիկը գնաց, ու տղուն
9 մայրը կանչեց։ Եւ Փարաւոնի աղջիկը ըսաւ ա-
նոր, Ա՛ռ այս տղան՝ որ անուցանես ինծի հա-
մար, ու ես քու վարձքդ կու տամ. և կինը ա-
10 ռաւ տղան ու անուց զանիկա։ Երբ տղան մեծ-
ցաւ, Փարաւոնի աղջկան բերաւ զանիկա, ու
Բանոր որդին եղաւ. և անոր անունը *Մովսէս
դրաւ, ու ըսաւ, Քանզի ջուրէն հանեցի զանիկա։
11 Եւ այն օրերը Ներր Մովսէս մեծցաւ, իր
եղբայրներուն ելաւ, ու անոնց Եբանր գործե-
րուն նայեցաւ. և տեսաւ Եգիպտացի մը՝ որ իր
12 Եբրայեցի եղբայրներէն մէկը կը ծեծէր։ Եւ
երբ անդին ատին նայելով տեսաւ որ մէ՛կը
չկայ, Եգիպտացին, ու աւազին մէջ
13 թաղեց զանիկա։ Եւ Երկրորդ օրը ելաւ, և
ահա երկու Եբրայեցի մարդիկ կը կռուէին իրա-
րու հետ, և ըսաւ անոր որ իրաւունք չունէր,
14 Ինչո՞ւ քու ընկերդ կը զարնես։ Եւ անիկա
ըսաւ, Ո՞վ քեզ մեր վրայ իշխան ու դատա-
ւոր դրաւ. զի՞ս ալ մեռցնելու միտք ունիս, ինչ-
պէս Եգիպտացին մեռուցիր։ Եւ Մովսէս վախ-
ցաւ ու ըսաւ, Անշուշտ այս բանը իմացաւած է։
15 Եւ երբ Փարաւոն լսեց այս բանը, Մովսէսը
մեռցնել կ'ուզէր, բայց Մովսէս Փարաւոնի ե-
րեսէն փախաւ, ու Մադիամու երկիրը բնակե-
16 ցաւ. և Հորի մը քով նստաւ։ Եւ Մադիամու
քուրմը եօթը աղջիկ ունէր. Ան անոնք եկան և
ջուր քաշեցին, ու իրենց հօրը հօտը խմցնելու
17 համար աւազանները լեցուցին։ Եւ հովիւները

եկան ու վռնտեցին զանոնք. և Մովսէս ել-
ու օգնեց անոնց, և նախոնց հօտին ջուր խմցուց։
18 Եւ երբ անոնք իրենց հօրը Ռագուէլի եկան,
անիկա ըսաւ, Այսօր ի՞նչ պատճառաւ շու-
19 տով եկաք։ Եւ ըսին, Եգիպտացի մը մեզ հովիւնե-
րուն ձեռքէն ազատեց, ու մեզի ալ շատ
20 ջուր քաշեց, ու հօտին խմցուց։ Ան ալ ըսաւ
իր աղջիկներուն, Եւ ո՞ւր է անիկա. ինչո՞ւ այն
մարդը այդպէս թող տուիք. կանչեցէք զանի-
21 կա՝ որպէս զի հաց ուտէ։ Եւ Մովսէս հաճե-
ցաւ այն մարդուն հետ բնակիլ, ու անիկա Ցիպ-
22 պորա աղջիկը Մովսէսի տուաւ։ Եւ Ինք որ-
դի մը ծնաւ, և անիկա անոր անունը *Գեր-
սամ դրաւ. քանզի ըսաւ, Պանդուխտ եղայ
օտար երկրի մէջ։
23 Եւ եղաւ որ շատ օրերէն ետքը Եգիպտոսի
թագաւորը մեռաւ, և Իսրայէլի որդիները ծա-
ռայութեան պատճառաւ հառաչեցին ու աղա-
ղակեցին. և ծառայութեան համար Անոնց ա-
24 ղաղակը Աստուծոյ ելաւ։ Եւ Աստուած Ընդունեց
հեծութիւնը լսեց. ու Աստուած Յիշեց Ցիր
ուխտը՝ զոր Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի
25 հետ ըրեր էր։ Եւ Աստուած Նայեցաւ Իսրայէլի
որդիներուն վրայ, ու Աստուած Գիտցաւ ա-
նոնց վիճակը։

ԳԼ. Գ

1 Մովսէս իր Յոթրո աներոջը հօտը կ'արածէ։ 2 Այրուող մորենիին մէջ Աստուած կ'երեւնայ Մովսէսի, 9 ու զանիկա Եգիպտոս կը ղրկէ Իսրայէլը փրկելու։ 14 Աստուծոյ անունը, 15 և Իսրայէլացւոց ղրկած պատգամը։

Եւ Մովսէս Մադիամու քուրմին իր Յո-
թրո անունով հօտը կ'արածէր. ու հօտը անա-
պատին հեռին քշելով Աստուծոյ լեռը, Խորէբ,
2 եկաւ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը կրակի բոցով մո-
րենիին մէջէն երեցաւ անոր. և անիկա տեսաւ
որ ահա մորենին կրակով կը վառէր, բայց մո-
3 րենին չէր ապառներ։ Եւ Մովսէս ըսաւ, Հիմա
դառնամ ու այս Մեծ տեսարանը տեսնեմ՝
4 թէ ինչո՞ւ համար մորենին չայրիր։ Եւ Տէրը
տեսաւ որ անիկա տեսնելու դարձաւ, Աստուած
Մորենիին մէջէն կանչեց անոր ու ըսաւ, Մով-
սէս, Մովսէս. և անիկա ըսաւ, Ահա հոս եմ։
5 Եւ Ասոնք ըսաւ, Հոս մի մօտենար. Կիսշիկ-
ներդ հանէ քու ոտքերէդ, վասն զի այն տեղը
6 որուն վրայ կայներ ես, սուրբ երկիր է։ Նաև
ըսաւ անոր, Ես եմ քու հօրդ Աստուածը, Աբ-

Ե Բ. 20։ Ծննդ. Ժա. 23։
Գ Ժե. 20։ Թագ. իզ. 59։
Գ Գոր. Ե. 21։
Գ Գոր. Ե. 21։
= Ա.յոհնդ, Յուրէն հանուած
Ղ Գոր. Ե. 23, 24։ Ծննդ. Ժա. 24, 25, 26։
Է Գլ. ա. 11։
Ը Գոր. Ե. 24։
Ի Գոր. Ե. 26։
Ժ Գոր. Ե. 27, 28։
Ի Գոր. Ե. 29։ Ծննդ. Ժա. 27։
Լ Ծն. իզ. 11։ Ելթ. 2։
Խ Գլ. գ. 1։
Ձ Ծն. իզ. 11։ Ելթ. 10։ ա Թագ. Բ. 11։
Կ Ծն. Ելթ. 10։
Հ Թա. Ժ. 29։ Գլ. գ. 1։ գ. 18։ Ժը. 1, ևն։
Ց Ծն. լա. 54։ Ելգ. 25։
Ղ Գլ. գ. 25։ Ժը. 2։
Ճ Գլ. Ժը. 3։
† Ա.յոհնդ, Հան պանդխտացած
Մ Գոր. Ե. 29։ Ծննդ. Ժա. 13, 14։
Յ Գլ. Է. 7։ Գոր. Ե. 30։
Ն Թա. Ր. 16։ բ Օր. իզ. 7։ Ասղ. Ժբ. 5։
Շ Ծն. Ժը. 20։ Գլ. գ. 9։ Ելթ. 23, 27։ բ Օր. իզ. 15։ Յակ. Ե. 4։
Ո Գլ. գ. 5։
Չ Գլ. գ. 5։ Ասղ. Ճև. 8, 42։ Ճղ. 45։
Պ Ծն. Ժե. 14։ Ելգ. 4։
Ջ Գլ. գ. 31։ ա Թագ. ա. 11։ բ Թագ. Ժգ. 12։ Դ.ա. ա. 25։
Ռ Գլ. գ. 7։ ——
Ս Գլ. բ. 16։
Վ Գլ. Ժը. 5։ գ Թագ. Ժթ. 8։
Տ բ Օր. լգ. 16։ Ես. կգ. 9։ Գոր. Ե. 30։
Ր Ասղ. ՃԺա. 2։ Գոր. Ե. 31։
Ց բ Օր. լգ. 16։
Ւ Գլ. Ժթ. 12։ Յես. Ե. 15։ Գոր. Ե. 33։
Փ Ծն. իբ. 13։ Հմր. 15։ Գլ. գ. 5։ Մատ. իբ. 32։ Մարկ. Ժբ. 26։ Դ.ու.կ. Ր. 37։ Գոր. Ե. 32։

քոհամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը ու Յակոբի Աստուածը. և Մովսէս իր երեսը պահեց, վասն զի ըԱստուծոյ նայելու վախցաւ։

7 *Եւ Տէրը ըսաւ, Եգիպտոսի մէջ եղող ժողովուրդիս չարչարանքը արդարև տեսայ, և ընդծանրութեանցն պատճառաւ ձանոնց վերցուցած աղաղակը լսեցի. վասն զի ես ոնոնց նեղու-*
8 *թիւնները գիտեմ. Եւ զանոնք Եգիպտացւոց ձեռքէն հանելու, ու զանոնք այն երկրէն ետկէ ու լայնատարած երկիր մը, դկաթ ու մեղր բղխող երկիր մը, ։Քանանացւոց ու Քետացւոց և Ամովրհացւոց ու Փերեզացւոց և Խեւացւոց ու Յերուսացւոց երկիրը, կաթ ու մեղր բղխող*
18 *երկիրը, հանեմ։ Եւ նանոնք քու ձայնիդ միտք պիտի ընեն. և դուն ու Իսրայէլի ծերերը Եգիպտոսի թագաւորին պիտի մտնէք, ու ըսէք անոր, Եբրայեցւոց Աստուածը ենովա ըմեզի հանդիպեցաւ. և հիմա կ'աղաչենք, երեք օրուան ճամբայ երթանք դէպ ի անապատը, որպէս զի մեր ենովա Աստուծոյն զոհ մատուցա-*
19 *նենք։ Եւ ես գիտեմ որ Եգիպտոսի թագաւորը ձեզի չի թողու ձեզ որ երթաք, ։ոչ ալ զօրաւոր ձեռքով։ Եւ ես ըձեռքս պիտի երկնցնեմ,*
20 *ու պիտի զարնեմ Եգիպտոսը ըիմ ամէն հրաշքներովս զորոնք անոր մէջ պիտի ընեմ. և ետնէ ան-*
21 *կէ ետքը ձեզ պիտի թողու որ երթաք։ Եւ ըայս ժողովուրդին շնորհք պիտի տամ Եգիպտացւոց առջև. ու երբ երթաք, դատարկ պիտի*
22 *չերթաք. ։Հապա ամէն կին իր դրացին ու իր տանը մէջ բնակող կնոջմէն արծաթեղէն զարդեր ու ոսկեղէն զարդեր ու հանդերձներ պիտի խնդրէ, և անոնք ձեր որդիներուն ու աղջիկներուն վրայ պիտի դնէք. ու ։Եգիպտոսը պիտի կողոպտէք։*

ԳԼ. Դ

1 *Մովսէսի գաւազանը օձ կ'ըլլայ. 6 իր ձեռքը բորոտ կ'ըլլայ։ 10 Մովսէս ան գործին համար չունի Եգիպտոս երթալ։ 14 Աստուած Ահարոնը անոր օգնական կու տայ։ 18 Մովսէս կը դառնայ իր Յոթրոյ աներվին։ 21 Փարաւոնի դրուած Աստուծոյ պատգամը։ 24 Սեպփօրան իր որդին կը թլփատէ։ 27 Ահարոն Մովսէսը դիմաւորել կը գնայ։ 31 Ժողովուրդը ասոնց կը հաւատայ։*

Եւ Մովսէս պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Բայց ահա անոնք ինձի պիտի չհաւատան, ոչ ալ իմ ձայնս միտք պիտի ընեն. քանզի պիտի
2 *ըսեն թէ Տէրը քեզի չերեւցաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր, Այդ քու ձեռքիդի՞նչ է. և անոր ըսաւ,*
3 *։Գաւազան։ Եւ ըսաւ ան, Գետինը ձգէ զայն. և զանիկա գետինը ձգեց, ու օձ*
4 *եղաւ. և Մովսէս անոր առջեւէն փախաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ձեռքդ երկնցուր ու պոչէն բռնէ. և անիկա իր ձեռքը երկնցուց ու զանիկա բռնեց, և գաւազան եղաւ իր ձեռքին*
5 *մէջ. Որպէս զի հաւատան թէ իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը, Աբրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը ու Յակոբի Աստուածը երեւցաւ քեզի։*

ա գ թագ. ժթ. 13։ եսա. գ. 1, 5։
բ Գլ. ա. 11։
գ Գլ. բ. 23, 24։ Նէեմ. թ. 9։ Սաղ. ձղ. 44։ Գործ. է. 34։
դ ծն. ժբ. 21։ Գլ. բ. 25։
ե Գլ. գ. 6, 8։ ժբ. 51։
զ բ Օր. ա. 25։ բ. 7, 8, 9։
է Հմր. 17։ Գլ. ժգ. 5։ լգ. 3։ թագ. ժգ. 27։ բ Օր. խդ. 9, 15։ Երեմ. ժա. 5։ լբ. 22։ Ղեւտ. ի. 6։
ը ծն. ժէ. 18—21։
թ ծն. ժա. 5, 7։ ժբ. 21։ ծ. 24։
ժ Գլ. բ. 23։
ի Գլ. ա. 11, 13, 14, 22։
ժա Սաղ. ձէ. 26։ Միք. գ. 4։
ժբ Տես Գլ. գ. 12։ ա թագ. ժբ. 18։ եսա. գ. 5, 8։ Երեմ. ա. 6։
ժգ ծն. լա. 3։ բ Օր. լա. 23։ Յեսու. ա. 5։ Հառամ. բ. 31։
ժդ Գլ. գ. 3։ Յովհ. բ. 58։ բ Կոր. ա. 20։ Երբ. ժգ. 8։ Յայտ. ա. 4։
ի Սաղ. ձի. 13։ Ովս. ժբ. 5։
ա Գլ. գ. 29։
ի ծն. ծ. 24։ Գլ. բ. 25։ գ. 31։ Դատ. ա. 68։
ի ծն. ժէ. 14, 16։ Հմր. 8։
ի Գլ. գ. 31։
ա Գլ. է. 1, 3։
ա թագ. խգ. 3, 4, 15, 16։
ի Գլ. է. 2։ ի. 4։
ա Կամ, եթէ ոչ
ա Գլ. գ. 6։ ի. 5։ բ. 15։
ի Գլ. ի. 3։ ժա. 9։ բ Օր. գ. 22։ Նէեմ. թ. 10։ Սաղ. ձի. 27։ ձի. 9։ Երեմ. լբ. 20։ Գործ. է. 36։ Տես Գլ. ի—ժգ։
ա Գլ. ժբ. 31։
ա Գլ. ժա. 3։ ժբ. 36։ Սաղ. ձղ. 46։ Առակ. ժգ. 7։
ի ծն. ժէ. 14։ Գլ. ժա. 2։ ժբ. 35, 36։
ի Յոբ իէ. 17։ Առակ. ժգ. 22։ Եզեկ. լթ. 10։

ա Հմր. 17, 20։
ի Գլ. ժթ. 9։
ի Գլ. գ. 15։

6 Եւ Տէրը դարձեալ ըսաւ անոր, Հիմա քու
ձեռքդ ծոցդ դիր. ու անիկա իր ձեռքը ծոցը
դրաւ. և երբ դուրս հանեց, ահա իր ձեռքը
7 ձիւնի պէս ճերմակ բորոտ եղաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ,
Ձեռքդ նորէն ծոցդ դիր. և անիկա նորէն իր
ձեռքը ծոցը դրաւ. և երբ ծոցէն հանեց, ահա
8 Ինորէն իր քնոյն մարմնին պէս եղաւ։ Եւ ըլ-
լայ որ՝ եթէ քեզի չհաւատան ու առաջին
նշանին ձայնին մտիկ չընեն, եւթէ նշանին ձայ-
9 նին պիտի հաւատան։ Իսկ եթէ այս երկու
նշաններուն ալ չհաւատան, ու քու ձայնիդ
ալ մտիկ չընեն, գետնին ջուրէն առ, ու ցամաք
գետինը թափէ. և Նոյն ջուրը որ գետէն առիր,
ցամաքին վրայ արիւն պիտի ըլլայ։
10 Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը, Ո՛հ, Տէր իմ, ես
ճարտարախօս չեմ, ոչ երէկուընէ ու միւս
օրուընէ, ոչ ալ ծառայիդ հետ խօսելէդ ետև.
11 հապա էս ծանրախօս ու ծանրալեզու եմ։ Եւ
Տէրը ըսաւ անոր, Ո՞վ առաւ մարդուն բե-
րան. կամ ո՞վ կրաւ համրը կամ խուլը կամ
աչք ունեցողը կամ կոյրը. չէ՞ որ ես Տէրս
12 Ուստի դնա հիմա, ու ես քու բերնիդ հետ
պիտի ըլլամ, և քեզի պիտի սորվեցնեմ ինչ որ
13 պիտի խօսիս։ Եւ անիկա ըսաւ, Ո՛հ, Տէր իմ,
ձկ՛ուղարկեմ այս պարտքը որո՛ւ ձեռքով ղրկել
14 կուգես՝ ղրկէ։ Եւ Տէրոջը բարկութիւնը բորբո-
քեցաւ Մովսէսի դէմ, ու ըսաւ, Ղեւտացի
Ահարոն քու եղբօրդ չէ՞. ես գիտեմ որ անի-
կա ճարտարախօս է. նաև ահա էնիկա քեզ
դիմաւորելու պիտի գայ, և քեզ տեսածին պէս
15 իր սրտին մէջ պիտի ուրախանայ։ Եւ դուն Նխօ-
սէ անոր, ու Էանոր բերանը խօսքեր դիր. և
ես քու բերնիդ ու անոր բերնին հետ պիտի ըլ-
լամ, ու Ձձեզի պիտի սորվեցնեմ ինչ որ պիտի
16 ընէք։ Եւ քու տեղդ անիկա թող խօսի ժողո-
վուրդին. և անիկա քեզի բերնի տեղ ըլլայ,
17 ու Նդուն անոր Աստուծոյ տեղ ըլլաս։ Եւ հայս
գաւազանը ձեռքդ առ, որպէս զի անով նշան-
ները ընես։
18 Եւ Մովսէս դնաց ու իր Յեթրո աներոջը
դարձաւ, ու ըսաւ անոր, Հիմա երթամ ու
Եգիպտոսի մէջ եղող եղբայրներուս դառնամ,
և նայիմ թէ տակաւին ո՞ղջ են անոնք. ու Յե-
թրո ըսաւ Մովսէսի, Գնա խաղաղութեամբ։
19 Եւ Տէրը Մադիամի մէջ ըսաւ Մովսէսի, Գնա,
Եգիպտոս դարձիր. մեռան դի՛ր քու կեանքդ
20 փնտռողը բոլոր մարդիկը մեռան։ Եւ Մովսէս
իր կինը ու իր որդիները առաւ, և իշու վրայ
հեծցուց զանոնք, ու Եգիպտոսի երկիրը դար-
ձաւ. և Մովսէս Աստուծոյ գաւազանը իր ձեռ-
21 քը առաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Երբ դառ-
նաս՝ Եգիպտոս երթաս, նայէ որ փարաւոնէ
առջև բոլոր հրաշքները ընես, զորոնք քու
ձեռքդ դրի. և հապա անոր սիրտը պիտի խստա-
22 ցընեմ, ու ժողովուրդը պիտի չթողու։ Եւ ըսես
փարաւոնի, Տէրը այսպէս կ՛ըսէ, Իսրայէլ իմ
23 որդիս, Նիմ անդրանիկս է։ Եւ քեզի կ՛ըսեմ,
Իմ որդիս թող տուր, որպէս զի ինծի պաշտե-
սայց եթէ զանիկա թող տալ չուզես, ահա
Նես քու որդիդ, Նանուանդ քու անդրանիկդ
կը սպաննեմ։
24 Եւ եղաւ որ ճամբան ինջած տեղը Տէրը Նա-
նոր պատահեցաւ, և ուզեց Նսպաննել զանիկա։
25 Ուստի Սեպփորա Նառաւ քար մը առաւ, ու իր
որդւոյն անթլփատութիւնը թլփատեց, և անոր
ոտքերուն ձգեց, ու ըսաւ, Իրաւցնէ դուն ինձի
26 արիւնոտ այր մըն ես։ Ա՛յսպէս Տէրը թող տուաւ
զանիկա. այն ատեն թլփատութեանը համար
Սեպփորա ըսաւ, արիւնոտ այր մըն ես։
27 Եւ Տէրը ըսաւ Ահարոնի, Գնա անապատը
ընդառաջ Մովսէսի դիմաւորելու. և անիկա գնաց ու
Նառաւծոյ լեռանը վրայ պատահեցաւ անոր,
28 և համբուրեց զանիկա։ Եւ Մովսէս Նպատմեց
Ահարոնի Տէրոջը բոլոր խօսքերը որ ղրկեց զինք,
և բոլոր Ընշաններըը զորոնք իրեն պատուիրեց։
29 Եւ Մովսէս ու Ահարոն Նգացին, ու Իսրա-
30 յէլի որդիներուն բոլոր ծերերը ժողվեցին։ Նեւ
Ահարոն Տէրոջը Մովսէսի ըսած բոլոր խօսքերը
պրուցեց անոնց. ու ժողովուրդին առջև նշան-
31 ներն ըրաւ։ Եւ ժողովուրդը Նհաւատաց. և երբ
լսեցին թէ Տէրը Նայցելութիւն բրած է Իսրա-
յէլի որդիներուն, և թէ անոնց Նվշտի Ննեղու-
թիւններուն նայած է, Նխոնարհեցան ու երկրը-
պագութիւն ըրին։

ԳԼ. Ե

1 *Փարաւոն կը յանդիմանէ Մովսէսը ու Ահարոնը՝ իրենց բերած պատգամին համար, 5 ու Իսրայէլացւոց գործերը կը ծանրացնէ, 15 և անոնց գանգատը կը մերժէ։ 20 Ուստի Իսրայէլացիք կը գանգատին Մովսէսի ու Ահարոնի։ 22 Մովսէս ալ Աստուծոյ կ՛ապաւինի։*

Եւ ետքը Մովսէս ու Ահարոն, փարաւոնի
մուտն ու ըսին, Իսրայէլի Եհովա Աստուածը
այսպէս կ՛ըսէ, Իմ ժողովուրդս թող տուր,

Պ Թուա. ժբ. 10։ գ Թագ. ե. 27։
Ր Թուա. ժբ. 13, 14։ բ Օր. . 39։ գ Թագ. ե. 14։ Մատ. բ. 3։
Ղ Գլ. է. 19։
Ր Գլ. գ. 12։ Եբեր. ա. 6։
Ը Սաղ. զգ. 9։
Ջ Ես. ծ. 4։ Եբեր. ա. 9։ Մատ. ժ 19։ Մարկ. ժգ. 11։ Գաղ. ժբ. 11, 12։ Յայտ. 14, 15։
Ձ Տես Յայտ. ա. 3։
Ե Հմր. 27։ ա Թագ. ժ. 2, 3, 5։
Լ Գլ. է. 1, 2։
Ի Թուա. խբ. 38։ խգ. 5, 12, 16։ բ Օր. ժբ. 18։ Ես. ծա. 16։ Եբեր. ա. 9։
Խ բ Օր. ե. 31։
Ծ Գլ. է. 1։ ժբ. 19։
Կ Հմր. 2։
Հ Գլ. բ. 15, 23։ Մատ. բ. 20։
Ձ Գլ. ժէ. 9։ Թուա. խ. 8, 9։
Ճ Գլ. գ. 20։
Մ Գլ. է. 3, 13։ Բ. 12, 35։ ժ. 1։ ժգ. 8։ բ Օր. բ. 30։ Ցեսու. ժա. 20։ Ես. կգ. 17։ Յովհ. ժբ. 40։ Հռոմ. Բ. 18։
Յ Ովս. ժա. 1։ Հռոմ. Բ. 4։ բ Կոր. գ. 18։
Ն Եբեր. յա. 9։ Յակ. ա. 18։
Շ Գլ. ժա. 5։ ժբ. 29։
Ո Թուա. խբ. 22։
Չ Ծն. ժէ. 14։
Պ Ցեսու. ե. 2, 3։
Ջ Հմր. 14։
Ռ Գլ. գ. 1։
Ս Հմր. 15, 16։
Վ Հմր. 8, 9։
Տ Գլ. գ. 16։
Ր Հմր. 16։
Ց Գլ. գ. 18։ Հմր. 8, 9։
Ւ Գլ. գ. 16։
Փ Գլ. բ. 25։ գ. 7.
Ք Ծն. խգ. 26։ Գլ. ժբ. 27։ ա Մն. խթ. 20։

պէս զի անապատին մէջ ինձի ա՛ոնախմիտ-
2 թիւն ընեն։ Եւ փարաւոն ըսաւ, Բեհովա ո՞վ
է, որ անոր խօսքը մտիկ ընելով Իսրայէլը թող
տամ. Եհովան չեմ ճանչնար, և Իսրայէլն
3 ալ չեմ թողուր։ Եւ անոնք ըսին, Ե՛բրայեց-
ւոց Աստուածը մեզի հանդիպեցաւ. հրաման
տուր որ երեք օրուան ճամբայ անապատը եր-
թանք, ու մեր Եհովա Աստուծոյն զոհ մատու-
ցանենք, որ չըլլայ թէ ժանտախտով կամ սրով
4 մեզի դէմ գայ։ Եւ Եգիպտոսի թագաւորն
ըսաւ անոնց, Ով Մովսէս ու Ահարոն, ինչո՞ւ
ժողովուրդը իրենց գործերէն կտրէք կը թողուք.
5 Երթայք աշխատեցէք։ Եւ փարաւոն ըսաւ,
Ահա հիմա երկրին ժողովուրդը շատ է, ու
դուք կը հանգստացնէք զանոնք իրենց գոր-
ծերէն։
6 Եւ փարաւոն այն օրը ժողովուրդին էգոր-
ծավարներուն ու անոնց վերակացուներուն
7 հրամայեց՝ ըսելով, Երէկուան ու միւս օրուան
պէս՝ ա՛լ մէկմէկ ալ ժողովուրդին յարդ մի
տաք աղիւս շինելու համար. թող իրենք եր-
8 թան ու իրենց յարդ ժողվեն։ Եւ աղիւսնե-
րուն սակը, ինչպէս առաջ կը շինէին, անոնց
վրայ դրէք, անկէ մի պակսեցնէք. վասն զի ծոյլ
են, ա՛նոր համար կը պոռան՝ ըսելով, Եր-
թանք, մեր Աստուծոյն զոհ մատուցանենք։
9 Թող գործը այս մարդոց վրայ ծանրանայ, որ-
պէս զի անով աշխատին, ու փուճ խօսքերու
10 մտիկ չընեն։ Եւ ժողովուրդին գործավարներն
ու վերակացուները ելան, և ժողովուրդին խօ-
սեցան՝ ըսելով, Փարաւոն այսպէս կ'ըսէ, Ես
11 ձեզի յարդ չեմ տար. Դուք գացէք, ձեզի
յարդ առէք, ուր տեղ որ կրնաք գտնել. բայց
12 ձեր գործէն բան մը պիտի չպակսի։ Ա՛յսպէս
ժողովուրդը Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ ցըր-
ուեցան՝ յարդի տեղ խոզան ժողուելու հա-
13 մար։ Եւ գործավարները կը սպասէին զանո՛ք՝
ըսելով, Ձեր ամէն օրուան գործը լմնցուցէք,
14 ինչպէս երբ յարդ ունէիք։ Եւ փարաւոնի գոր-
ծավարները Իսրայէլի որդիներուն վրայ իրենց
դրած վերակացուները ծեծեցին ու ըսին, Ձեր
վրայ դրուած աղիւսներուն սակը երէկ ու այ-
սօր ինչո՞ւ չլմնցուցիք առաջուան պէս։
15 Եւ Իսրայէլի որդիներուն վերակացուները
եկան ու փարաւոնի բողոքեցին՝ ըսելով, Ինչո՞ւ
16 քու ծառաներուդ այսպէս կ'ընես։ Քու ծառա-
ներուդ յարդ չեն տար, ու մեզի կ'ըսեն թէ Ա-
ղիւսներ շինեցէք. և ահա քու ծառաներդ ծեծ
17 կերան, ու յանցանքը քու ժողովուրդիդն է։ Եւ
անիկա ըսաւ, Ծոյլ էք դուք, ծոյլ. անոր հա-

մար կ'ըսէք թէ երթանք Տէրոջը զոհ մատուցա-
18 նենք։ Ուստի հիմա գացէք բանեցէք, ու ձեզի
յարդ պիտի չտրուի, բայց աղիւսներուն սակը
19 պիտի տաք։ Եւ Իսրայէլի որդիներուն վերակա-
ցուները ինքզինքնին փորձանքի մէջ տեսան,
երբ ըսուեցաւ թէ Ամէն օրուան ձեր վրայ
դրուած աղիւսներուն թիւէն չպակսեցնէք։
20 Եւ փարաւոնէ դուրս ելած առէննին հանդի-
պեցան Մովսէսի ու Ահարոնի, որ դիրքնիք դի-
21 մաւորելու կը սպասէին. Ըո՛ւ ըսին անոնց, Տէրը
ձեզի նայի ու դատէ. վասն զի Բգարշելի ըրիք
մեր հոտը փարաւոնի առջև, ու անոր ծառա-
ներուն առջև, մեզ սպաննելու համար անոնց
ձեռքը սուր տալով։
22 Եւ Մովսէս Տէրոջը դարձաւ ու ըսաւ, Ով
Տէր, ինչո՞ւ այս ժողովուրդը փորձանքի մէջ
23 ձգեցիր, և դուն ինչո՞ւ դրկեցիր. Վասն զի քանի
որ քու անունովդ փարաւոնի դրացելու եկեր
եմ, անկո՛ւմ այս ժողովուրդը փորձանքի մէջ
ձգեց, ու դուն ընաւ չփրկեցիր քու ժողո-
վուրդդ։

Գլ. Զ

1 Աստուած իր խոստմունքը կը նորոգէ՝ իր եհովա անու-
նը յայտնելով։ 14 Ազգաբանութիւն Յուբինի, 15 Շմաւո-
նի 16 Ղեւիի՝ ուսկից որ Մովսէս ու Ահարոն եղան։

Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Փարաւոնի ինչ
ընելիքս հիմա պիտի տեսնես. որ՝ հզօր ձեռքով
պիտի թողու զանոնք, ու հզօր ձեռքով Բպիտի
2 վռնտէ զանոնք իր երկրէն։ Եւ Աստուած խօ-
սեցաւ Մովսէսի ու ըսաւ անոր, Ես եմ Եհովա.
3 Եւ Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի՝ Էամենա-
կարող Աստուծոյ անունով երեւցայ. բայց իմ
4 Ե՛հովա անունովս անոնց չյայտնուեցայ։ Ես ալ
անոնց հետ իմ ուխտս հաստատեցի, Դոր անոնց
տամ Քանանու երկիրը, անոնց օտարութեան
5 երկիրը, ուր պանդխտացան։ Եւ Ես ալ Իս-
րայէլի որդիներուն հառաչանքը, զորոնք Եգիպ-
տացիները ծառայեցուցին. ու իմ ուխտս յիշե-
6 ցի։ Անոր համար Իսրայէլի որդիներուն ըսէ,
Ես եմ Եհովա. և Ես ձեզ Եգիպտացւոց ծանր
գործերուն տակէն պիտի հանեմ, ու ձեզ ա-
նոնց ծառայութենէն պիտի ազատեմ, և Ձեզ
երկնցած բազուկով ու մեծ դատաստաններով
7 պիտի փրկեմ. Եւ Ձեզ ինծի ժողովուրդ պիտի
առնեմ, ու Ձեզի Աստուած պիտի ըլլամ. և
պիտի գիտնաք որ ձեզ Եգիպտացւոց ծանր
գործերուն տակէն հանող Տէրը, ձեր Աստուա-
8 ծը, Ես եմ։ Եւ ձեզ այն երկիրը պիտի տա-

= Գլ. Ժ. 9։
Բ Դ Թագ. Ժը. 35։ Ցոբ խա. 15։
Գ Գլ. գ. 19։
Դ Գլ. դ. 18։
Ե Գլ. ա. 11։
Զ Գլ. ա. 7, 9։
Է Գլ. ա. 11։
Ը Գլ. գ. 9։
Թ Ներ. լդ. 30։ ա Թագ. Ժգ. 4։ իէ. 12։ բ Թագ. Ժ. 6։ ա Մն. ԺԹ. 6։

= Գլ. գ. 19։
Բ Գլ. Ժա. 1։ Ժբ. 31, 33, 39։
Գ Ներ. Ժէ. 1։ լհ. 11։ խբ. 3։
Դ Գլ. գ. 14։ Սապ. կր. 4։ Ձգ. 18։ Ցովհ. բ. 58։ Ցայտ. ա. 4։
Ե Ներ. Ժե. 18։ Ժէ. 4, 7։
Զ Ներ. Ժէ. 8։ խբ. 4։
Է Գլ. բ. 24։
Ը Հմր. 2, 8, 29։
Թ Գլ. գ. 17։ է. 4։ բ Օր. խգ. 8։ Սապ. Ձա. 6։ Ծլգ. 11, 12։
Ժ Գլ. Ժե. 13։ բ Օր. է. 8։ ա Մն. Ժէ. 21։ Նէհմ. ա. 10։
Ի բ Օր. գ. 20։ է. 6։ Ժգ. 2։ իգ. 18։ բ Թագ. է. 24։
Լ Ներ. Ժէ. 7, 8։ Գլ. իթ. 45, 46։ բ Օր. իթ. 13։ Ցայտ. խա. 7։

*նիմ, զոր Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի տալու ֆ*երդում ըրի", ու զայն ձեզի ժառանգութիւն ընելու պիտի տամ. ես եմ Տէրը։*
9 Եւ Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն այսպէս պատմեց. *Բայց անոնք հոգիի նեղութենէն ու գործին ծանրութենէն մտիկ չըրին Մովսէսի։*
10 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
11 *Մտիր խօսէ Եգիպտոսի Փարաւոն Թագաւորին՝ որ Իսրայէլի որդիները իր երկրէն արձակէ։*
12 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Տէրոջը առջեւ՝ ըսելով, *Ահա Իսրայէլի որդիները չլսեցին ինծի, Փարաւոն ինծի ի՞նչպէս մտիկ պիտի ընէ. որ չես †ծանրաբեռնուած եմ։*
13 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի, ու հրամայեց անոնց *Իսրայէլի որդիներուն ու Եգիպտոսի Փարաւոն Թագաւորին էլլած, Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար։*
14 Անոնց հայրերուն տուներուն գլուխները *սոնք են. Իսրայէլի անդրանիկ Ռուբէնի որդիները՝ Հենովք, Փողղուս, Եսրոն և Քարմի. սոնք են Ռուբէնի տոհմերը։*
15 Եւ *Շմաւոնի որդիները՝ Յամուէլ, Յամին, Ոհադ, Յաքին, Սահառ, և Քանանացի կնոջ որդին Սաուղ. սոնք են Շմաւոնի տոհմերը։*
16 Եւ *Ղեւիի որդիներուն անուննները իրենց ծնունդներուն համեմատ սոնք են. Գերսոն, Կահաթ և Մերարի։* Եւ Ղեւիի կեանքին տարիները հարիւր երեսունեւեօթը տարի եղան։
17 *Գերսոնի որդիները իրենց տոհմերուն համեմատ Ղոբենի ու Սեմէի*
18 *էին։* Եւ Կահաթի որդիները՝ Ամրամ, Իսահառ, Փեղրոն ու Ոզիէլ։ Եւ Կահաթի կեանքին տարիները հարիւր երեսունուերկու տարի
19 եղան։ Եւ Մերարիի որդիները՝ Մոողի ու Մուսի. Ղեւիի տոհմերը իրենց ծնունդներուն հա-
20 *մեմատ սոնք են։* Եւ Ամրամ իր հօրաքրոջը Յոքաբէդը իրեն կին առաւ, որ ծնաւ իրեն Ահարոնը ու Մովսէսը։ Եւ Ամրամի կեանքին տարիները հարիւր երեսունեւեօթը տարի եղան։
21 Եւ Իսահառի որդիները՝ Կորխ, Նափեկ և
22 Զեքրի։ Եւ Ոզիէլի որդիները՝ Միսայէլ, Եղի-
23 *սափան և Սեթրի։* Եւ Ահարոն իրեն կին առաւ Ամինադաբի աղջիկը, Նաասոնի քոյրը Եղիսաբեթը, և ծնաւ իրեն Նադաբը ու Աբիուդը,
24 Եղիազարը ու Իթամարը։ Եւ Կորխի որդիները՝ Ասիր, Եղկանա, և Աբիասափ. սոնք են Կո-
25 *խեցւոց տոհմերը։* Եւ Ահարոնի որդի Եղիազար *Փուտիէլի աղջիկներէն իրեն կին առաւ. և ծնաւ իրեն Փենէհէսը. սոնք են Ղեւտացւոց հայրերուն գլուխները իրենց տոհմերուն համեմատ։*
26 Ասոնք են այն Ահարոնը ու Մովսէսը՝ որոնց ըսաւ Տէրը, Իսրայէլի որդիները իրենց զօրքերովը Եգիպտոսի երկրէն հանեցէք։
27 Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսէ հանելու համար Եգիպտոսի Փարաւոն Թագաւորին խօսողները սոնք են. այս Մովսէսը ու Ահարոնը։
28 Եւ այն օրը որ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի
29 Եգիպտոսի երկրին մէջ, Ահն ասեն Տէրը Մովսէսի ըսաւ՝ ըսելով, *Ես եմ Եհովա. *ամէն ինչ որ քեզի կ'ըսեմ, Եգիպտոսի Փարաւոն Թագաւորին խօսէ։*
30 Եւ Մովսէս Տէրոջը առջեւ ըսաւ, *Ահա °ես ‡ծանրաբեռնուած եմ, ու Փարաւոն ի՞նչպէս մտիկ պիտի ընէ ինծի։*

ԳԼ. Է

1 Աստուած կը քաջալերէ Մովսէսը որ համարձակ Փարաւոնի առջեւ երթայ։ 7 Մովսէսի տարիքը։ 8 Անոր գաւազանը օձ կ'ըլլայ։ 11 Մոգերն ալ նոյն բանը կ'ընեն։ 13 Փարաւոնի սիրտը կը կարծրանայ։ 19 Գետին ջուրը արիւն կը դառնայ։

Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Նայէ, *քեզ †Փարաւոնի աստուած ըրի, ու քու եղբայրդ*
2 Ահարոն *ք*րու մարգարէդ ըլլայ. Դուն *խօսիս այն ամէնը զոր քեզի կը հրամայեմ, և քու եղբայրդ Ահարոն թող խօսի Փարաւոնի՝ որ*
3 *Իսրայէլի որդիները իր երկրէն արձակէ։* Եւ *ես †Փարաւոնի սիրտը պիտի խստացնեմ, ու իմ Ենշաններս ու հրաշքներս Եգիպտոսի երկ-*
4 *րին մէջ °պիտի շատցնեմ։* Եւ Փարաւոն ձեզի *մտիկ պիտի չընէ. ու ես իմ ձեռքս Եգիպտոսի վրայ պիտի ձգեմ, և իմ զօրքերս, իմ ժողովուրդս Իսրայէլի որդիները, *մեծ դատաստաններով պիտի հանեմ Եգիպտոսի երկրէն։*
5 Եւ Ըերը *իմ ձեռքս Եգիպտոսի վրայ երկընցնեմ ու Իսրայէլի որդիները անոնց մէջէն հանեմ, °պիտի դիտան Եգիպտացիք թէ ես*
6 *եմ Տէրը։* Եւ Մովսէս ու Ահարոն †Տէրոջը *իրենց պատուիրածին պէս ըրին. այնպէս ըրին։*
7 Եւ Մովսէս Հութաւն տարեկան էր, ու Ահարոն երեսուներեք տարեկան էր, երբ Փարաւոնի հետ խօսեցան։

ձ Ած. ժե. 18։ Իզ. 3։ Իր. 13։ Լե. 12։
* Եբ. Հետքս վեր վերցուցի. ահա Ած. ժդ. 22։ Բ Օր. Լե. 40։
ի Գլ. Ե. 21։
ճ Հմր. 9։
ղ Հմր. 30։ Գլ. դ. 10։ Երեմ. ա. 6։
† Եբ. անթլփատ շրթունքներով
շ Ած. Իզ. 9։ ա Մն. Ե. 3։
ո Ած. Իզ. 10։ ա Մն. դ. 24։
չ Ած. Իզ. 11։ Թուա. գ. 17։ ա Մն. զ. 1, 16։
յ ա Մն. զ. 17։ Իզ. 7։
ն Թուա. Իզ. 57։ ա Մն. զ. 2, 18։
շ ա Մն. զ. 19։ Իզ. 21։
ո Գլ. բ. 1, 2։ Թուա. Իզ. 59
չ Թուա. ժզ. 1։ ա Մն. զ. 37, 38։
պ Ղեւ. ժ. 4։ Թուա. գ. 30։
ջ Հռութ. գ. 19, 20։ ա Մն. բ. 10։ Մատ. ա. 4։
ռ Ղեւ. ժ. 1։ Թուա. գ. 2։ Իզ. 60։ ա Մն. զ. 3։ Իզ. 1։
ս Թուա. Իզ. 11։
վ Թուա. Իե. 7, 11։ Ցեւս. Իզ. 33։
տ Հմր. 13։
ր Գլ. Ի. 4։ Ժբ. 17, 51։ Թուա. լգ. 1։
ց Հմր. 13։ Գլ. Ա. 7։ լգ. 1։ Սապ. Հէ. 20։
ւ Գլ. Ե. 1, 3։ Է. 10։
փ Հմր. 2։
ք Հմր. 11։ Գլ. Է. 2։
օ Հմր. 12։ Գլ. դ. 10։
‡ Եբ. անթլփատ շրթունքներով
—
ֆ Գլ. դ. 16։ Երեմ. ա. 10։
ա Գլ. դ. 16։
բ Գլ. դ. 15։
գ Գլ. դ. 21։
դ Գլ. դ. 7։
ե Գլ. ժա. 9։
զ Գլ. ժ. 1։ ժա. 9
է Գլ. ղ. 6։
ը Գլ. դ. 20։
թ Հմր. 17։ Գլ. բ. 22։ Ժդ. 4, 18։ Սապ. Ը. 16։
ժ Հմր. 2։
ի Բ Օր. իե. 5։ լա. 2։ լգ. 7։ Գոր. Է. 23, 30։

8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝
9 ըսելով, Երբ Փարաւոն ձեզի խօսի ու ըսէ, Ձեզի համար հրաշք ցուցուցէք, այն ատեն Ահարոնի ըսա թէ Գաւազանդ առ, ու Փարաւոնի
10 առջեւ նետէ. և անիկա վիշապ պիտի ըլլայ։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն մտան Փարաւոնի՝ ու Տէրոջը պատուիրածին պէս ըրին. և Ահարոն իր գաւազանը նետեց Փարաւոնի առջեւ ու անոր
11 ծառաներուն առջեւ, և վիշապ եղաւ։ Եւ Փարաւոն ալ իմաստունները ու կախարդները կանչեց. և Եգիպտոսի մոգերը՝ անոնք ալ իրենց կախարդութիւններով
12 նոյնպէս ըրին։ Եւ ամէն մէկը իր գաւազանը նետեց, ու անոնք վիշապներ եղան. բայց Ահարոնի գաւազանը
13 անոնց գաւազաններուը կլլեց։ Եւ Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ, ու անոնց մտիկ չըրաւ, ինչպէս Տէրը պրսցեր էր։
14 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Փարաւոնի սիրտը
15 խստացաւ, ժողովուրդը արձակել չուզեր։ Առաւուընց Փարաւոնի դնա. ահա անիկա դէպ ի Ջուրը կ'ելլէ. ու դուն գետին եղերքը անոր դիմաց կայնէ, և այն նոճ գաւազանը
16 ձեռքդ առ, Ու ըսէ անոր, Եբրայեցւոց Եհովա Աստուածը զիս քեզի պրկեց՝ ըսելով, Արձակէ իմ ժողովուրդս, որպէս զի զիս պաշտեն անապատին մէջ. և ահա մինչեւ հիմա մտիկ
17 չըրիր։ Այսպէս կ'ըսէ Տէրը, Ասով գիտնաս թէ ես եմ Տէրը. Ահա ես իմ ձեռքս եղած գաւազանով գետին մէջի ջուրերուն պիտի զար-
18 նեմ, ու անոնք արիւն պիտի դառնան. Եւ գետին մէջ եղած ձուկերը պիտի մեռնին, ու գետը պիտի հոտի. և Եգիպտացիք պիտի դժուին գտնել ջուր խմելու։
19 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ըսէ Ահարոնի, Գաւազանդ առ, ու ձեռքդ երկնցուր Եգիպտացւոց ջուրերուն վրայ, անոնց առուներուն վրայ, անոնց գետերուն վրայ, ու անոնց լիճերուն վրայ, և անոնց բոլոր ջրակուտակներուն վրայ, որպէս զի արիւն ըլլան. ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ՝ փայտէ ու քարէ անոթներուն
20 մէջի ջուրերը արիւն ըլլան։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն Տէրոջը պատուիրածին պէս ըրին. և գաւազանը վերցուց, ու Փարաւոնի առջեւ և անոր ծառաներուն առջեւ գետին մէջի ջուրերուն զարկաւ, և գետին մէջի բոլոր ջուրերը
21 արիւն դարձան։ Եւ գետին մէջ եղած ձուկերը մեռան, ու գետը հոտեցաւ, և Եգիպտացիք չկրցին կրնալ գետէն ջուր խմել. ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ արիւն կար։
22 Եւ Եգիպտոսի մոգերն ալ իրենց կախարդութիւններով այնպէս ըրին. և Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ, ու
23 չլսեց անոնց՝ ինչպէս Տէրը ըսեր էր։ Եւ Փարաւոն դարձաւ ու իր տունը եկաւ, ու *այս
24 ալ անոր սրտին չդպաւ։ Եւ բոլոր Եգիպտացիք գետին բոլորտիքը փորեցին խմելու ջուրի համար. վասն զի գետին ջուրէն չկրցին կրնալ խմել։
25 Եւ Տէրը գետը զարնելէն եօթը օրը լրացաւ։

ԳԼ. Ը

1 Եգիպտոսի վրայ դորտեր կը ղրկուին։ 8 Փարաւոն կ'աղաչէ Մովսէսի։ 12 Մովսէս ալ աղօթքով գանոնք կը վերցնէ։ 16 Եօթը վտիճն դէպ ի երկինք կը ցանէ, ու մուճ կ'ըլլայ. իսկ մոգերը չեն կրնար նոյնը ընել։ 20 Շահնամանձին հարուածը։ 25 Փարաւոն վիշ մը կը համոզուի. 32 սակայն նորէն կը խստանայ։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Փարաւոնի մտիր, ու ըսէ անոր, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Արձակէ իմ
2 ժողովուրդս՝ որպէս զի պաշտեն զիս։ Եւ եթէ Բզկանդ արձակել չուզես, ահա ես քու բոլոր
3 սահմաններդ գորտերով պիտի զարնեմ։ Եւ գետը շատ գորտեր պիտի հանէ, ու անոնք պիտի ելլեն, ու քու տունդ և ննջասենեակդ ու անկողնիդ, և քու ծառաներուդ տուներուն և քու ժողովուրդիդ, ու քու թոնիրներուդ և խմորի տաշտերուդ մէջ պիտի մտնեն։
4 Եւ գորտերը քու վրադ և ժողովուրդիդ վրայ ու բոլոր ծառաներուդ վրայ պիտի ելլեն։
5 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ահարոնի ըսէ. Առուներուն վրայ, գետերուն վրայ ու լիճերուն վրայ Ձեռքդ երկնցուր քու գաւազանով, ու Եգիպտոսի երկրին վրայ գորտեր հա-
6 նէ։ Եւ Ահարոն երկնցուց իր ձեռքը Եգիպտոսի ջուրերուն վրայ. և գորտերը ելան ու Եգիպ-
7 տոսի երկիրը ծածկեցին։ Եւ մոգերն ալ իրենց կախարդութիւններով այնպէս ըրին, ու Եգիպտոսի երկրին վրայ գորտեր հանեցին։
8 Եւ Փարաւոն կանչեց Մովսէսը ու Ահարոնը և ըսաւ, Աղաչեցէք Տէրոջը, որ ինծմէ ու իմ ժողովուրդէս վերցնէ գորտերը, ու ժողովուրդը պիտի արձակեմ որպէս զի Տէրոջը զոհ մատու-
9 ցանեն։ Եւ Մովսէս ըսաւ Փարաւոնի, Ժամանակ մը որոշէ ինծի, թէ ե՛րբ քեզի համար ու ծառաներուդ համար և ժողովուրդիդ համար աղաչեմ, որ քեզմէ ու քու տուներէդ գորտե-
10 րը կորսուին, ու միայն գետին մէջ մնան։ Եւ անիկա ըսաւ, Վաղը։ Եւ ինք ըսաւ, Քու խօսքիդ պէս ըլլայ, որպէս զի գիտնաս թէ մեր
11 Եհովա Աստուածին պէս ոչինչ կայ. Եւ քեզմէ

---

* Ասղ. հր. 44։ ճև. 29։
† Հմր. 18։
‡ Հմր. 11։
§ Հմր. 3։
• Եբր. իր սիրտը աս բանին վրայ չդրաւ։

——

‖ Գլ. գ. 12, 18։
¶ Գլ. է. 14։ ը. 2։
# Ծագ. ժգ. 13։
†† Ասղ. ճև. 30։
‡‡ Գլ. է. 19։
§§ Ասղ. հր. 45։ ճև. 30։
‖‖ Գլ. է. 11։
¶¶ Գլ. ը. 28։ ժ. 17։ Թուխ. 7։ դ Թագ. ժգ. 6։ Գործ. ը. 24։
Գլ. ը. 2։ Ծալմ. ը. 18։ ղ. 30։
** Գլ. գ. 2, 17։
†† Հմր. 9։
‡‡ Գլ. գ. 3։
§§ ը Տիմ. գ. 8։
‖‖ Ծն. խաւ. 8։
¶¶ Հմր. 22։ Գլ. ը. 7, 18։
Գլ. գ. 21։ Հմր. 4։
*** Գլ. ը. 15։ ժ. 1, 20, 27։
††† Գլ. գ. 2, 3։ Հմր. 10։
‡‡‡ Գլ. գ. 18։
§§§ Գլ. գ. 12, 18։ ե. 1, 3։
‖‖‖ Գլ. ե. 2։ Հմր. 5։
¶¶¶ Ծայտ. ժգ. 4, 6։
Գլ. գ. 9։
**** Հմր. 24։
†††† Գլ. ը. 5, 6, 16։ ի. 22։ ժ. 12, 21։ ժգ. 21, 26։
‡‡‡‡ Գլ. ժէ. 5։

ու քու տուներէդ և քու ծառաներէդ ու քու ժողովուրդէդ գորտերը պիտի վերնան.
12 միայն գետին մէջ պիտի մնան։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն փարաւոնի քովէն ելան. ու Մովսէս ՃՏէրոջը աղաղակեց այն գորտերուն համար
13 զորնք Փարաւոնի վրայ բերեր էր։ Եւ Տէրը Մովսէսի բառին պէս ըրաւ. ու տուներէն, բակերէն և արտերէն գորտերը մեռան։
14 Եւ զէզ զէզ ժողվեցին զանոնք, ու երկիրը հոտեցաւ։
15 Բայց երբ Փարաւոն էհանգստութիւն ըլլալը տեսաւ, Նէր սիրտը խստացուց ու անոնց մտիկ չըրաւ՝ Տէրոջը բառին պէս։

16 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ըսէ Ահարոնի, Քու գաւազանդ երկնցուր, ու երկրի հողին զարկ, որպէս զի Եգիպտոսի բոլոր երկրին վրայ
17 *մուն ըլլայ։ Եւ այնպէս ըրին. քանզի Ահարոն իր գաւազանովը իր ձեռքը երկնցուց ու երկրի հողին զարկաւ, և էմարդոց վրայ ու անասուններուն վրայ մուն եղաւ. Եգիպտոսի բոլոր
18 երկրին վրայ երկրին բոլոր հողը մուն եղաւ։ Եւ Ճմոգերնալիքնութիւններովը այնպէս ըրին՝ որպէս զի մուներ հաներն, բայց չկրցան. այսպէս մարդոց ու անասուններուն
19 վրայ մուն եղաւ։ Եւ մոգերը ըսին Փարաւոնի, Ա՛յս՝ ՀԱստուծոյ մատն է. բայց Փարաւոնի նէրսը կարծրացաւ ու անոնց մտիկ չըրաւ՝ Տէրոջը բառին պէս։

20 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, ՂԱռաւօտնց կանուխ ելլիր, ու Փարաւոնի առջև կայնէ. (ահա անիկա դէպի ջուրը կելլէ.) և ըսէ անոր, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՃԱրձակէ իմ ժողովուրդս որպէս
21 զի ինձ պաշտեն. Հապա եթէ իմ ժողովուրդս չարձակես, ահա ես քու վրադ ու քու ծառաներուդ վրայ և քու ժողովուրդիդ վրայ ու քու տուներուդ վրայ շանճանճ պիտի ղրկեմ, և Եգիպտացւոց տուները շանճանճով պիտի լեցուին, նաև այն գետինը որուն վրայ անոնք կը
22 գտնուին։ Եւ այն օրը իմ ժողովուրդիս բնակած Գեսեմի երկիրը պիտի որոշեմ, ու հոն շանճանճ պիտի չըլլայ. որպէս զի գիտնաս թէ երկրի մէջտեղը ես եմ Տէրը։ Եւ իմ ժողովուրդիս ու քու ժողովուրդիդ մէջտեղ խորհրդեան պի-
24 տի դնեմ. վաղը այս նշանը պիտի ըլլայ. Եւ Տէրը այնպէս ըրաւ. ու Փարաւոնի տանը և անոր ծառաներուն տուներուն ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին վրայ ՚շատ շանճանճ եկաւ. ա՛ շանճանճին պատճառաւ երկիրը ապրեցաւ։
25 Եւ Փարաւոն կանչեց Մովսէսը ու Ահարոնը՝ և ըսաւ, Գացէք ձեր Աստուծոյն զոհ մատուցէք այս երկրին մէջ։
26 Եւ Մովսէս ըսաւ, Արժան չէ այսպէս ընել. վասն զի Եգիպտացւոց գարշելի ՎԵՊՐՈՆԸԸ Տէրոջը մեր Աստուծոյն զոհ պիտի մատուցանենք. եթէ Եգիպտացւոց գարշելի ՎԵՊՐՈՆԸԸ իրենց աչքին առջև զոհ մատուցանելու ըլլանք, պիտի չքարկոծե՞ն
27 մեզ։ Մենք Երեք օրուան ճամբայ պիտի երթանք անապատին մէջ, ու զոհ պիտի մատուցանենք մեր Տէր Աստուծոյն, ինչպէս ՚ինք մեզի պատուիրէ։
28 Եւ Փարաւոն ըսաւ, Ես ձեզ թող կու տամ որպէս զի երթաք անապատին մէջ ձեր Եհովա Աստուծոյն զոհ մատուցանէք, միայն թէ շատ հեռու չերթաք. Հինձի համար
29 աղաչեցէք։ Եւ Մովսէս ըսաւ, Ահա ես քու քովէդ կ'ելլեմ ու Տէրոջը կ'աղաչեմ՝՝ որ վաղը Փարաւոնէ, անոր ծառաներէն ու անոր ժողովուրդէն շանճանճը երթայ. բայց Փարաւոն ՚՚մէյմին ալ ձեղ չխաբէ՝ ժողովուրդը թող չտա-
30 յով Տէրոջը զոհ մատուցանելու։ Եւ Մովսէս Փարաւոնի քովէն ելաւ, ու ՃՏէրոջը աղաչեց։
31 Եւ Տէրը Մովսէսի խօսքին պէս ըրաւ, ու Փարաւոնէ, անոր ծառաներէն և անոր ժողովուրդէն շանճանճը վերցուց. հատ մըն ալ չմնաց։
32 Եւ Փարաւոն այն անգամն ալ ՚իր սիրտը խստացուց ու ժողովուրդը չարձակեց։

ԳԼ. Թ

1 Անասնոց մահը։ 8 Ուռեցքներու ու խաղատարաններու հարուածը։ 22 Կարկտոտը։ 27 Փարաւոն կարկտահան հաւատք կ'ուզէ Մովսէսէ։ 35 Սակայն դարձեալ անոր սիրտը կը կարծրանայ։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, ՚՚Փարաւոնի մտիր, ու խօսէ անոր, Եբրայեցւոց Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Արձակէ իմ ժողովուրդս՝ որպէս
2 զի ինձ պաշտեն. Վասնզի եթէ ՃպահանՃ արձակել չուզես, ու տակաւին պինդ բռնես զանոնք,
3 Ահա ՃՏէրոջը ձեռքը դաշտին մէջ եղած քու հօտերուդ վրայ ըլլալով, ձիերուն, էշերուն, ուղտերուն, արջառներուն ու ոչխարներուն վրայ
4 խիստ սաստիկ կատրած պիտի ըլլայ։ Եւ ՚Տէրը Իսրայէլի հօտերուն ու Եգիպտոսի հօտերուն մէջտեղ պիտի զատէ, և Իսրայէլի որդիներուն
5 մէ՛կ ՃնաւասՃը պիտի չմեռնի։ Եւ Տէրը ժամանակ որոշեց՝ ըսելով, Վաղը Տէրը այս բանը
6 պիտի ընէ երկրի վրայ։ Եւ հետեւեալ օրը Տէրը այս բանը ըրաւ, ու Եգիպտացւոց Էրոլոր հօտերը մեռան. բայց Իսրայէլի որդիներուն հօտերուն
7 բէն մէ՛կը չմեռաւ։ Եւ Փարաւոն մարդ ղրկեց, ու ահա Իսրայէլի հօտերէն մէ՛կն ալ մեռած չէր. և ՚՚Փարաւոնի սիրտը խստացաւ ու ժողովուրդը չարձակեց։

Ճ Հմր. 30։ Գլ. Բ. 33։ Ժ. 18։ ԱԵ. 11։ Յտկ. Ե. 16, 17, 18։
Է Ժող. Ը. 11։
Լ Գլ. Է. 14։
՝ կամ, ոջիլ
Է Սապ. Տհ. 31։
Ժ Գլ. Է. 11։
Ի Ղտկ. Ժ. 18։ Բ Տհմ. գ. 8, 9։
Կ ա Թագ. գ. 3, 9։ Սապ. Բ. 3։ Մատ. ժբ. 28։ Ղտ. ժա. 20։
Յ Հմր. 15։
Ղ Գլ. Է. 15։
Մ Հմր. 1։
Ն Գլ. Բ. 4, 6, 26։ Ժ. 23։ ժա. 6, 7։ ժբ. 13։
Շ Սապ. Հր. 45։ Ճհ. 31։
Ո Ծն. խպ. 32։ խգ. 34։ Բ Օր. Է. 25, 26։ ժբ. 31։
Չ Գլ. գ. 18։
՚ Գլ. գ. 12։
Պ Հմր. 8։ Գլ. Բ. 28։ գ Թագ. ժգ. 6։
Ջ Հմր. 15։
Ռ Հմր. 12։
— Հմր. 15։ Գլ. դ. 21։ —
— Գլ. Ը. 1։
Ս Գլ. Ր. 2։
Վ Գլ. Է. 4։
Տ Գլ. Ը. 22։
Ր Սապ. Հր. 50։
Ց Գլ. Է. 14։ Ը. 32։

8 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի ու Ահարոնի, Առէք ձեզի ձեռքերնիդ լեցուն հնոցի մխիր, և Մովսէս դէպ ի երկինք ցանէ զայն՝ Փարաւոնի
9 առջեւ։ Ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ փոշի պիտի ըլլայ, ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ մարդոց ու անասուններուն վրայ եփաղատարա-
10 ներ հանող ուռեցքներ պիտի ըլլան։ Եւ հնոցի մխիրը առին, ու Փարաւոնի առջեւ կայնեցան. և Մովսէս դէպ ի երկինք ցանեց զայն, ու մարդոց և անասուններուն վրայ եփաղատարաներ
11 հանող ուռեցքներ եղան։ Եւ Խնդիրը ուռեցքներուն պատճառաւ չկրցան կայնիլ Մովսէսի առջեւ. վասն զի ուռեցքները մնդեռուն վրայ
12 ալ, ու բոլոր Եգիպտացւոց վրայ ալ եղան։ Եւ Տէրը կարծրացուց Փարաւոնի սիրտը. ու անոնց մտիկ չըրաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի ըսեր էր։
13 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Կանուխ կաւնուխ ելիր, ու Փարաւոնի առջեւ կայնէ, ու անոր ըսէ, Եբրայեցւոց Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Արձակէ իմ ժողովուրդս, որպէս զի ինծի
14 պաշտօն. Քանզի այս անգամ իմ բոլոր հարուածներս պիտի ղրկեմ քու *վրադ, և քու ծառաներուդ ու քու ժողովուրդիդ վրայ. Նորպէս զի դիտնաս թէ բոլոր երկրի մէջ ինծի պէս
15 ՝չիւը չկայ։ Քանզի հիմա Իմ ձեռքս պիտի երկընցնեմ՝ որպէս զի քեզ ու քու ժողովուրդդ ժանտախտով զարնեմ, ու երկրէ պիտի կորսուիս։ Եւ Ձառը Համար քեզ վերցուցի՝ որ իմ
16 զօրութիւնս քեզմով ցուցնեմ, ու բոլոր երկրի մէջ իմ անունս պատմուի։ Դուն տակաւին իմ ժողովուրդիս դէմ կենալով՝ պիտի չարձակե՞ս
18 զանոնք։ Ահա ես վաղը այս ատեն խիստ սաստիկ կարկուտ պիտի տեղամ, որ անոր պէս Եգիպտոսի մէջ եղած չէ՝ անոր հաստատուած
19 օրէն մինչեւ հիմա։ Եւ հիմա Ղրկէ՝ ժողվէ քու հօտերդ ու ինչ որ ունիս դաշտին մէջ. †անդէ ամէն մարդ ու անասուն որ դաշտին մէջ գտնուի ու տուներդ ժողովուած չըլլայ, անոնց վրայ կարկուտ պիտի իջնէ, ու պիտի մեռնին։
20 Փարաւոնի ծառաներէն ով որ Տէրոջը խօսքէն կը վախնար, իր ծառաները ու հօտերը տուներ
21 մէջ ժողվեց։ Եւ ով որ Տէրոջը խօսքին ուշադրութիւն չըրաւ, իր ծառաները ու իր հօտերը դաշտին մէջ թողուց։
22 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Քու ձեռքդ դէպ ի երկինք երկնցուր, ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ մարդոց ու անասուններուն վրայ, և Եգիպտոսի երկրին մէջ եղած արտերուն բոլոր խոտին
23 վրայ կարկուտ պիտի դայ։ Եւ Մովսէս իր գաւազանը դէպ ի երկինք երկնցուց. ու ՀՏէրը ո-

բոտաւ և կարկուտ ղրկեց, ու երկրին վրայ կրակ կը վազէր. ու Տէրը Եգիպտոսի երկրին
24 վրայ կարկուտ տեղաց։ Եւ կարկուտ՝ ու կարկտուտին մէջտեղը խառնուած կրակ եկաւ. այնպէս սաստիկ էր որ Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ՝
25 ազգ ըլլալէն հետէ անոր պէս եղած չէր։ Եւ կարկուտը Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ, դաշտը եղածին ամէնը, մարդէ մինչեւ անասուն զարկաւ. և կարկուտը դաշտին բոլոր խոտը զարկաւ, ու դաշտին բոլոր ծառերը կոտրեց։
26 ՚Միայն Գեսեմի երկրին մէջ, ուր Իսրայէլի որդիները էին բնաւ, կարկուտ չեղաւ։
27 Եւ Փարաւոն *ղրկեց, ու կանչեց Մովսէսը ու Ահարոնը և ըսաւ անոնց, ‡Այս անգամ մեղանչեցի. ՚Եհովա արդար է, և ես ու
28 իմ ժողովուրդս յանցաւոր ենք։ ՚Աղաչեցէք Տէրոջը՝ որ Աստուծոյ †որոտումները ու կարկուտը ‡դադրին. ու ձեզ պիտի արձակեմ, և
29 ալ պիտի չկենաք։ Եւ Մովսէս ըսաւ անոր, Քաղաքէն դուրս ելածիս պէս՝ իմ ձեռքերս Տէրոջը պիտի երկնցնեմ, ‒ որոտումները պիտի դադրին, և ալ կարկուտ պիտի չըլլայ, որպէս զի դիտնաս թէ Երկիրը Տէրոջն է։ Բայց ՚ես
30 դիտեմ որ դուն ու քու ծառաներդ տակաւին Տէր Աստուծմէ չէք վախնար։
31 Եւ քթմանը ու գարին զարնուեցան. Վասն զի գարին հասած էր, ու քթմանը ակռի գացած։
32 Բայց ցորենը ու հաճարը չզարնուեցան, վասն զի ուշ կը բուսանին։
33 Եւ Մովսէս Փարաւոնի քովէն քաղաքէն դուրս ելաւ, ու Իր ձեռքերը Տէրոջը երկնցուց. և որոտումները ու կարկուտը դադրեցան, ու
34 երկրին վրայ տրձիւ չկաթեցաւ։ Եւ Փարաւոն երբ անձրեւին ու կարկուտին և որոտումին դադրիլը տեսաւ, նորէն մեղանչեց, ու սիրտը խստացուց ինք ու իր ծառաները։ Այսպէս Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ. ու Իսրայէլի որդիները չարձակեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի ձեռքով ըսեր էր։

ԳԼ. Ժ

1 Աստուած կը պատրաստէ մարախներ ղրկել։ 7 Փարաւոնի իր ծառաներուն ապստամբելն տեսնելով կը համոզուի Իսրայէլեցիները արձակելու։ 12 Մարախները կու գան, 16 որոնց համար Փարաւոն կ'ապաչէ Մովսէսի։ 21 Խաւարին հարուածը։ 24 Փարաւոն նորէն կ'ապաչէ Մովսէսի, 27 բայց տակաւին անոր սիրտը կը կարծրանայ։

Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Մտիր Փարաւոնի
՝վասն զի ես անոր սիրտը ու անոր ծառաներուն

Ե Ցայտ. ժզ. 2։
Ը Ը Օր. իզ. 27։
Թ Գլ. Ը. 18, 19։ Բ Տիմ. գ. 9։
Ժ Գլ. դ. 21։
ԺԱ Գլ. Ը. 20։
ԺԲ Եբր. պատիղ վրայ
ԺԳ Գլ. Ը. 10։
ԺԴ Գլ. գ. 20։
ԺԵ Հռոմ. Թ. 17։ Տես Գլ. ժզ. 17։ Առակ. ժզ. 4։ ա Պետ. բ. 9։
ԺԶ Ցայտ. ժզ. 21։
ԺԷ Ցեսս. ժ. 11։ Սաղ. ժբ. 13։ հբ. 47։ Տհ. 32։ Տխր. 8։ Ես. Լ. 30։ Եզեկ. ԼԲ. 22։ Ցայտ. ը. 7։
ԺԸ Սաղ. Տհ. 33։
ԺԹ Գլ. Ը. 22։ Թ. 4, 6։ ժ. 23։ ժա. 7։ ժբ. 13։ Նա. Լ. 18, 19։
Ի Գլ. ժ. 16։
Լ Բ Մն. ժբ. 6։ Սաղ. Տխթ. 4։ Տխե. 17։ Ողբ. ա. 18։ Դան. Թ. 14։
Խ Գլ. Ը. 8, 28։ ժ. 17։ Գործ. Ը. 24։
Ծ Եբր. Հայնելը Սաղ. խթ. 3, 4։
Կ Եբր. Տիրելը Ես
Հ Գլ. ժ. 16։
Ձ Բ Թագ. Ը. 22, 38։ Սաղ. Տխգ. 6։ Նա. ա. 15։
Ղ Սաղ. խգ. 1։ ա Կոր. ժ. 26, 28։
Մ Նա. խդ. 10։
Յ Հաւթ. ա. 22։ Ը. 23։
Ն Հմր. 29։ Գլ. Ը. 12։
Շ Գլ. գ. 21։ ——
Ո Գլ. գ. 21։ Ե. 14։

ինրոլը խաոսցուցի, Էորպէս ղի սյս իմ նշաններս
2 ցուցնեմ անոնց մէջ. Եւ որպէս ղի Ֆարաոնես
քու որդիդ ու քու որդւոյդ որդիին սկանջ-
ներուն՝ ինչ որ ըրի Եգիպտացւոց մէջ, և իմ
նշաններս զորոնք անոնց մէջ ցուցուցի, որպէս
ղի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
3 Եւ Մովսէս ու Ահարոն մտան Փարաւոնի,
ու ըսին անոր, Եբրայեցւոց Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ. Մինչև ե՞րբ պիտի չկամիս Ք-
նաորհիլ իմ առջեւս. արձակէ իմ ժողովուրդս
4 որպէս ղի զիս պաշտեն։ Վասն ղի եթէ իմ ժո-
ղովուրդս արձակել չուզես, ահա վաղը քու
սահմաններուդ վրայ Եմարախներ պիտի գրկեմ.
5 Ու երկրի երեսը պիտի ծածկեն, և Ք՛նը պիտի
չկրնայ տեսնել երկիրը. ու կարկուտէն ազատ-
ուած ձեղի մնացածը Ղպիտի ուտեն, և ագրին
մէջ բուսած ձեր բոլոր ծառերը պիտի ուտեն.
6 Եւ Ք-րս տուներդ ու քու բոլոր ծառաներուդ
տուները և ամէն Եգիպտացւոց տուները պիտի
լեցուին. զոր ոչ քու Հայրերդ, ոչ ալ քու
Հայրերուդ Հայրերը տեսած են, իրենց երկրի
վրայ եղած օրէն մինչև այսօր։ Եւ դարձաւ ու
Փարաւոնի քովէն դուրս ելաւ։
7 Եւ Փարաւոնի ծառաները ըսին անոր, Մին-
չեւ ե՞րբ այս ՖէրԸ Ըմեզի որոգայթ պիտի ըլ-
լայ. արձակէ մարդիկը որ իրենց Եհովա Աստ-
ուածը պաշտեն. տակաւին չե՞ս գիտեր որ Ե-
8 գիպտոս աւերուեցաւ։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն
Փարաւոնի դարձուցին. և անիկա ըսաւ անոնց,
Գացէք պաշտեցէք ձեր Եհովա Աստուածը. Ք-այց
9 *որո՞նք են գացողները։ Եւ Մովսէս ըսաւ, Մեր
մանուկներովը ու մեր ծերերովը պիտի երթանք,
մեր տղաքներովը ու մեր աղջիկներովը, մեր հօ-
տերովը ու մեր արջառներովը պիտի երթանք.
10 քանզի Ք-ոն պիտի պահենք Տէրոջը։ Եւ ըսաւ
անոնց, Տէրը այնպէս ձեզի հետ ըլլայ, ինչպէս
ես ձեզ ու ձեր տղաքները կ'արձակեմ. զգու-
11 շացէք, քանզի չարիք կան ձեր առջեւ։ Ոչ այդ-
պէս, հիմա դուք այր մարդիկներդ գացէք ու
Տէրը պաշտեցէք. վասն ղի դուք սակիս կ'ու-
զէիք։ Եւ Փարաւոնի առջեւէն վռնտուեցան։
12 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ձերկնցուր քու
ձեռքդ Եգիպտոսի երկրին վրայ մարախներուն
համար, որպէս ղի Եգիպտոսի երկրին վրայ գան, և
և ԷԵրկրին բոլոր խոտը, կարկուտէն բոլոր մնա-
13 ցածը, ուտեն։ Եւ Մովսէս իր գաւազանը Եգիպտոսի երկրին վրայ. ու Տէրը բոլոր
այն օրը ու բոլոր գիշերը երկրին վրայ արևել-
եան հով փչել տուաւ. և երբ առաւօտ եղաւ,
14 արևելեան հովը մարախները բերաւ։ Եւ Ք-մարախ-

նները Եգիպտոսի բոլոր երկրին վրայ եկան, ու Ե-
գիպտոսի բոլոր սահմաններուն վրայ իջան. խիստ
սաստիկ էին. Ք-անոնցմէ առաջ այնպիսի մարախ
չեղաւ, անոնցմէ ետքն ալ այնպէս պիտի չըլ-
15 լայ։ Եւ Ծրոլոր երկրին երեսը ծածկեցին, ու
երկիրը մթնցաւ, ու Ներկրին բոլոր խոտը և կար-
կուտէն մնացած ծառերուն ամէն պտուղները
կերան. ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ եղած
ծառերուն վրայ և արտին խոտերուն վրայ բնաւ
կանանչեղէն չմնաց։
16 Ուստի Փարաւոն շուտով կանչեց Մովսէսը
ու Ահարոնը, և ըսաւ, ՀՁեր Տէր Աստուծոյն ու
17 ձեզի դէմ մեղանչեցի. Եւ հիմա չնորհք ըրէք,
միայն այս անգամ ներեցէք իմ յանցանքս, ու
ձեր Տէր Աստուծոյն աղաչեցէք, որ իմ վրայէս
18 միայն այս մահը վերցնէ։ Եւ անիկա Ֆարաւ-
ոնի քովէն դուրս ելաւ, ու Տէրոջը աղաչեց։
19 Եւ Տէրը խիստ սաստիկ արևմտեան հով մը
դրկեց, որ մարախները վերցուց ու Ակարմիր ծո-
վը քշեց զանոնք. Եգիպտոսի բոլոր սահմանն-
20 բուն մէջ մէկ մարախ չմնաց։ Բայց Տէրը Ակարծ-
րացուց Փարաւոնի սիրտը, ու անիկա Իսրայէլի
որդիները չարձակեց։
21 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ձեռքդ դէպ ի
երկինք երկնցուր, որպէս ղի Եգիպտոսի երկրին
վրայ խաւար ըլլայ, շօշափելի խաւար մը ըլլայ։
22 Եւ Մովսէս իր ձեռքը դէպ ի երկինք երկնցուց,
ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ Ղթանձր խա-
23 ւար եղաւ երեք օր. Մէկզմէկ չէին տեսներ, և
երեք օր մէ՛կը իր տեղէն չելաւ. Ք-այց Իսրա-
էլի բոլոր որդիները իրենց բնակութիւններուն
մէջ լոյս ունէին։
24 Եւ Փարաւոն կանչեց Մովսէսը ու ըսաւ,
Գացէք, պաշտեցէք Եհովան. միայն ձեր հօտերը
ու արջառները մնան. Ձեր բնտանիքներն ալ
25 ձեզի հետ թող երթան։ Եւ Մովսէս ըսաւ,
Պէտք է որ դուն մեր ձեռքը պահեր ու ողջա-
կիզներ ալ տաս, որպէս ղի մեր Տէր Աստուծոյն
26 մատուցանենք։ Եւ մեր հօտերն ալ մեզի հետ
պիտի երթան անոնցմէ կճղակ մը չմնայով.
վասն ղի մեր Տէր Աստուածը պաշտելու հա-
մար անոնցմէ պատրաստ առնել. ու մենք մինչև
որ հոն չերթանք, չենք գիտեր թէ ինչո՛վ պի-
27 տի պաշտանք Տէրը։ Եւ Տէրը Ակարծրացուց
Փարաւոնի սիրտը, որ չուզեց արձակել զանոնք։
28 Եւ Փարաւոն ըսաւ անոր, Կամէս դնա. զգու-
շութիւն ըրէ քու անձիդ, մէլմին ալ իմ երեսս
չտեսնես. քանզի այն օրը որ իմ երեսս տեսնես,
29 պիտի մեռնիս։ Եւ Մովսէս ըսաւ, Ադէկ ըսիր,
Ըմէլմին ալ քու երեսդ պիտի չտեսնեմ։

ք Գլ. ե. 4։
ֆ ր Օր. դ. 9։ Սաղ. խզ. 1։ Հա. 18։ Հր. 5, ևն։ Յովէլ ա. 3։
ֆ դ Թագ. խա. 29։ բ Մն. է. 14։ լզ. 27։ Յոր խբ. 6։ Նեհմ. ժդ 18։ Յակ. դ. 10։ ա Պետ. ե. 6։
ֆ Առակ. լ. 27։ Յայտ. ք. 3։
ֆ Գլ. ք. 32։ Յովէլ ա. 4։ բ. 25։
ֆ Գլ. բ. 3, 21։
ֆ Գլ. խզ. 33։ Յեսա. խզ. 13։ ա Թագ. ժբ. 21։ Ժող. է. 26։ ա Կոր. ե. 35։
ֆ ՆՔբ. ո՞վ և ո՞վ
ֆ Գլ. ե. 1։
ֆ Գլ. է. 19։
ֆ Հմր. 4, 5։
ֆ Սաղ. հբ. 46։ ճե. 34։
ֆ Յովէլ բ. 2։
ֆ Հմր. 5։
ֆ Սաղ. ճե. 35։
ֆ Գլ. ք. 27։
ֆ Գլ. ք. 28։ դ Թագ. ժգ. 6։
ֆ Գլ. բ. 30։
ֆ Յովէլ բ. 20։
ֆ Գլ. դ. 21։ ժա. 10։
ֆ Գլ. ք. 22։
ֆ Սաղ. ճե. 28։
ֆ Գլ. բ. 22։
ֆ Հմր. 8։
ֆ Հմր. 10։
ֆ Հմր. 20։ Գլ. դ. 21։ ժգ. 4, 8։
ֆ Նբր. ժա. 27։ ——

ԳԼ. ԺԱ

1 Աստուած կը պատուիրէ Իսրայէլացւոց՝ որ իրենց դրացիներէն ծանրագին բաներ ուզեն։ 4 Մովսէս կը պատնոյ Փարաւոնէ՝ անդրանիկաց մահը։

Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Փարաւոնի վրայ ու Եգիպտոսի վրայ հարուած մըն ալ պիտի բերեմ, անկէ ետև ձեզ ասկէ պիտի արձակէ. և երբ չեզ արձակէ, ձեզ ասկէ բոլորովին
2 դուրս պիտի ընէ։ Հիմա խօսէ ժողովուրդին ականջներուն, ու ամէն մարդ իր դրացիէն, և ամէն կին իր դրացիէն բաժակներէն ոսկեղէն
3 ու արկեղէն պարդեր խնդրէ։ Եւ Տէրը շնորհք տուաւ ժողովուրդին Եգիպտացւոց առջև. Մովսէս ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ Փարաւոնի ծառաներուն առջև ու ժողովուրդին առջև խիստ մեծ մարդ մըն էր։

4 Եւ Մովսէս ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ես կէսգիշերին Եգիպտոսի մէջտեղը պիտի ելլեմ.
5 Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն առջինեկը պիտի մեռնի, իր աթոռին վրայ նստող Փարաւոնի առջինեկէն մինչև աղախնին հետևը եղող աղախնին առջինեկը և բոլոր անասուններուն
6 առջինեկը։ Ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ եղած աղաղակ պիտի ըլլայ, այնպէս որ անոր պէս ոչ եղած է, ոչ ալ նորէն պիտի ըլլայ։
7 Բայց Իսրայէլի որդիներէն մէկո՛ւն դէմ, բնաւ դէն մինչև անասուն, շուն մըն ալ պիտի չշարժէ իր լեզուն. որպէս զի գիտնաք թէ Տէրը Եգիպտացւոց ու Իսրայէլի մէջտեղ տարբերութիւն կը դնէ։ Եւ Ձեր բոլոր քու ծառաներդ
8 ինծի պիտի իջնեն, ու ինծի խոնարհութիւն ընեն՝ ըսելով, Դուն ու բոլոր ժողովուրդը որ քու հետևդ եղած ես, ելէք. ու անկէ ետքը պիտի ելլեմ։ Եւ Մովսէս սաստիկ բարկութեամբ Փարաւոնի քովէն դուրս ելաւ։

9 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Փարաւոն ձեզի մեկ պիտի չլսէ, որպէս զի իմ հրաշքներս
10 շատցնեմ Եգիպտոսի երկրին մէջ։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն այս ամէն հրաշքները Փարաւոնի առջև ըրին. և Տէրը կարծրացուց Փարաւոնի սիրտը, ու Իսրայէլի որդիները իր երկրէն չարձակեց։

ԳԼ. ԺԲ

1 Տարւոյն սկիզբը կը փոխուի։ 3 Ջոհակին առնելու կը հրամայուի։ 11 ու անոր կառնեները։ 15 Անխմոր հաց ուտելու հրամանը։ 29 Անդրանիկաց մահը։ 31 Եգիպտացիք արտաքսուած

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի
2 Եգիպտոսի երկրին մէջ՝ ըսելով, Այս ամիսը ձեզի ամիսներուն սկիզբն ըլլայ. ձեզի տարւոյն
3 ամիսներուն առաջինն ըլլայ։ Իսրայէլի բոլոր ժողովքին պատգիցէք՝ ըսելով, Այս ամսուն տասնին ամէն մէկը իրեն գառնուկ մը առնէ էրէնց հայրերուն տունը համեմատ, այսինքն
4 տուն տուն գառնուկ։ Եւ եթէ մէկ տունը մէկ գառնուկին քիչ կու գայ, այն մարդը իր տունը քով եղած դրացին հետ հաշուի առնէ. գառնուկին համրանքին համեմատ առնէ. գառնուկին վրայով ամէն մէկուն իր կերածին չափ
5 հաշիւ ընէք։ Ձեր գառնուկը ընտրուած, արու, եմէկ տարեկան ըլլայ. ոչխարներէն կամ այծե-
6 րէն առնէք զայն։ Եւ մինչև այս ամսուն չորեքտասաներորդ օրը պահէք զայն, ու Իսրայէլի ժողովքին բոլոր բազմութիւնը մոլթեն զա-
7 նիկա *իրիկուան դէմ։ Եւ արիւնէն առնեն ու տուներուն երկու կողմի դրանդիքներուն ու վերի սեմին վրայ քսեն, ուր զանիկա պիտի ու-
8 տեն։ Եւ միսը այն գիշերը ուտեն. զանիկա կրակի վրայ խորուած՝ բաղարջով ու լեզի խո-
9 ռովով պիտի ուտեն. Անկէ՝ հում կամ ջուրի մէջ եփած չուտէք, հապայց կրակի վրայ խորուած, անոր գլուխը ոտքերովը ու փորոտիքովը
10 միասին։ Եւ անկէ բան մը չթողուք մինչև առաւօտ. ու անկէ ինչ որ առաւօտան կը
11 մնայ, կրակով այրէք։ Եւ այսպէս պիտի ուտէք զայն. ձեր գօտիները մէջքերնիդ ու ձեր կօշիկները ոտքերնիդ և ձեր ցուպերը ձեռքերնիդ ըլլալով. զանիկա արագութեամբ ուտէք. †Տէրոջը
12 զատկին է այն։ Եւ այն գիշերը Եգիպտոսի երկրէն պիտի անցնիմ, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն առջինեկը, մարդէ մինչև անասուն, պիտի զարնեմ. ‡Եգիպտոսի բոլոր աստուածներուն վրայ դատաստան պիտի կատարեմ.
13 Ես եմ Տէրը։ Եւ արիւնը ձեր եղած տուներուն վրայ նշանի համար ըլլայ. ու երբ արիւնը տեսնեմ, ձեր վրայէն պիտի անցնիմ. և հարուածը ձեր վրայ պիտի չգայ չեզ կորնցնելու,
14 երբ Եգիպտոսի երկիրը զարնեմ։ Եւ այն օրը ձեզի ‖յիշատակի համար ըլլայ, և զանիկա †Տէրոջը տօն պահէք. ձեր ‖սերունդին մէջ ♪յաւիտենական կանոնով մը տօն պահէք զայն։
15 ¶Եօթը օր բաղարջ ուտէք. նոյն իսկ առաջին

— Գլ. ԺԲ. 31, 33, 39։
ᵇ Գլ. Գ. 22։ ԺԲ. 35։
ᶜ Գլ. Գ. 21։ ԺԲ. 36։ Սաղ. ՃԺ. 46։
ᵈ Բ Թագ. Է. 9։ Նեհ. Թ. 4։
ᵉ Գլ. ԺԲ. 12, 23, 29։ Ամովս. Ե. 17։
ᶠ Գլ. ԺԲ. 12, 29։ Ամովս. Գ. 10։
ᵍ Գլ. ԺԲ. 30։ Ամովս. Ե. 17։
ʰ Գլ. Բ. 22։
ⁱ Ցեղ. Ժ. 21։
ʲ Գլ. ԺԲ. 33։

ᵏ Դատ. Գ. 10։ Ը. 5։ Գ Թագ. Ի. 10։ Գ Թագ. Գ. 9։
ˡ Գլ. Գ. 19։ Է. 4։ Ժ. 1։
ᵐ Գլ. Է. 3։
ⁿ Գլ. Ժ. 20, 27։ Հռոմ. Ը. 5։ Ի. 22։

ᵒ Գլ. Ժգ. 4։ Բ Օր. Ժգ. 1։
ᵖ Դ Եզր. իբ. 19, 20, 21։ Մատ. ա. 8, 14։ Եբր. Թ. 14։ ա Պետ. ա. 19։
ᵠ Դ Եզր. իգ. 12։
ʳ Դ Եզր. իգ. 5։ Թագ. Ի. 3։
ˢ Գլ. Ժգ. 4։ Բ Օր. Ժգ. 1, 6։ իբ. 16։ Բ Օր. Ժգ. 1, 6։
ᵗ Եբր. երիս. իրիկուններուն միջեւ։ Գլ. Ժգ. 12։
ᵘ Գլ. լգ. 25։ Բ Օր. Ժգ. 3։ Թուա. Թ. 11։ ա Կոր. Ե. 8։
ᵛ Բ Օր. Ժգ. 7։
ʷ Գլ. իգ. 18։ լգ. 25։
ˣ Բ Օր. Ժգ. 5։
† Եբր. վերատես, Անցնիլ. տես Հմր. 13։
ʸ Գլ. Ժա. 4, 5։ Ամովս Ե. 17։
ᶻ Թուա. լգ. 4։
‡ Կամ, իշխանութիւնս։ Գլ. իա. 6։ իբ. 28։ Սաղ. ՃԲ. 1, 6։ Յովհ. Ժ. 34, 35։
ᵃ Գլ. Գ. 2։
ᵇ Գլ. Ժգ. 9։
ᶜ Դ Եզր. իգ. 4, 5։ Գ Թագ. իգ. 21։
‖ Եբր. ազգերուն
♪ Հմր. 24, 43։ Գլ. Ժգ. 10։
♫ Գլ. Ժգ. 6, 7։ իգ. 15։ լգ. 18, 25։ Դ Եզր. իգ. 5, 6։ Թուա. իբ. 17։ Բ Օր. Ժգ. 3, 8։ ա Կոր. Ե. 7։

օրը ձեր տուներէն դուրս ձգէք խմորը. վասն զի
առաջին օրէն մինչև եօթներորդ օրը ով որ
խմորեակ հաց ուտէ, հայն անձը Իսրայէլէ պիտի
16 կորսուի։ Եւ առաջին օրը նաւրը ժողով մը
ըլլայ, եօթներորդ օրն ալ ձեղի սուրբ ժողով
մը ըլլայ. այն օրերը ընաւ գործ մը չգործուի,
բայց ամէն մէկուն ուտելիքը, զայն միայն պատ-
17 րաստէք։ Եւ բաղարջներուն պահը պահէք. քան-
զի նոյն նոյն օրուան մէջ ձեր զօրքերը Եգիպ-
տոսի երկրէն հանեցի. ուստի ձեր սերունդին
մէջ յաւիտենական կանոնով մը այն օրը պա-
18 հէք։ Առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ
օրուան իրիկունէն մինչև ամսուն քսան-
մէկերորդ օրուան իրիկունը բաղարջ պիտի ու-
19 տէք։ Եօթը օր տուներնիդ խմոր չգտնուի.
քանզի ով որ խմորեակ հաց ուտէ, այն անձը
Իսրայէլի ժողովքէն պիտի կորսուի, թէ՛ օտա-
20 րական ըլլայ և թէ՛ երկրին բնակը։ Խմորեակ
բան մը պիտի չուտէք. ձեր բոլոր բնակութիւն-
ներուն մէջ բաղարջ ուտէք։
21 Եւ Մովսէս կանչեց Իսրայէլի բոլոր ծերերը,
ու ըսաւ անոնց, Ձեր ընտանիքներուն համե-
մատ ընտրեցէք, ու առէք ձեղի Հիւղէ գառ, ու
22 զատկին համար մորթեցէք։ Նաև զոպայի փունջ
մը առէք, ու կոնքին մէջ եղած արիւնին թաղ-
ցեցէք, և դրանը վրայի սեմին ու երկու քովի
դրանդիքներուն վրայ՝ կոնքին մէջ եղած արիւ-
նէն քսեցէք, և մինչև առաւօտ ձեզմէ մէկը իր
23 տանը դուռնէն դուրս չելլէ. Որովհետև Տէրը եգիպ-
տացիները զարնելու պիտի անցնի, և երբ դրա-
նը վրայի սեմին ու երկու կողմի դրանդիքնե-
րուն վրայ արիւնը տեսնի, Տէրը այն դրանը
վրայէն պիտի անցնի, և պիտի չթողու Կա-
տակիչը՝ որ ձեր տուները մտնէ ձեզ զարնելու
24 համար։ Եւ այս բանը քեզի ու քու որդիներ-
դ կանոն ըլլալու համար պահէք յաւիտեան։
25 Եւ ըլլայ թէ երբ այն երկիրը գաք, զոր Տէրը
ձեզի պիտի տայ՝ ինչ բանի պէս, այս պաշտօ-
26 նը պահէք։ Եւ ըլլայ թէ երբ ձեր որդիները
ձեզի ըսեն թէ Ա՛յս պաշտօնով ի՞նչ բանի կ'ու-
27 զէք, Ըսէք որ Անիկա Տէրոջը զատկին զոհն է,
որ Եգիպտոսի մէջ Իսրայէլի որդիներուն տու-
ներուն վրայէն անցաւ, երբ Եգիպտացիները
զարկաւ, ու մեր տուները ազատեց։ Եւ ժողո-
վուրդը խոնարհեցաւ ու երկրպագութիւն
28 ըրաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիները գացին, ու Տէրոջ
ը Ինչպէս որ Տէրը Մովսէսի ու Ահարոնի պատուիրած էին
պէս ըրին. այնպէս ըրին։
29 Եւ եղաւ որ կէսգիշերին Տէրը Եգիպտոսի
երկրին մէջ ամէն առջինեկը զարկաւ, իր աթո-
ռը նստող Փարաւոնի առջինեկէն մինչև բան-
տի մէջ եղած գերիին առջինեկը և ամէն անա-
30 սունին առջինեկը։ Եւ այդ գիշերը Փարա-
ւոն ու անոր բոլոր ծառաները և բոլոր Եգիպ-
տացիք, ու Եգիպտոսի մէջ մեծ ազաղակ մը
եղաւ. քանզի տուն մը չկար որ անոր մէջ
մեռեալ չըլլար։
31 Եւ գիշերով կանչեց Մովսէսը ու Ահարոնը
և ըսաւ, Ելէք, ու ելէք իմ ժողովուրդիս մէ-
ջէն դուք ալ և Իսրայէլի որդիքն ալ, ու գա-
32 ցէք պաշտեցէք Եհովան՝ ինչպէս ըսիք. Նաև
ձեր հօտերը ու ձեր արջառները առէք, ինչպէս
33 ըսիք, ու գացէք. և ինձ ալ օրհնեցէք։ Եւ
Եգիպտացիք բռնադատեցին ժողովուրդը որ
շուտով այն երկրէն դուրս դրկեն զանոնք.
34 քանզի ըսին, Ամենքս ալ կը մեռնինք։ Եւ ժո-
ղովուրդը իրենց զանգուածը դեռ չխմորած,
իրենց Խմորի տաշտերը իրենց լամի երովը փաթ-
35 թաց, ուսերնուն վրայ վերցուցին։ Եւ Իսրայէ-
լի որդիները Մովսէսի խօսքին պէս ըրին, ու
Եգիպտացիներէն ոսկեայ եղէն զարդեր և ա-
36 կռէն զարդեր ու հանդերձներ խնդրեցին։ Եւ
Տէրը ժողովուրդին շնորհք տուաւ Եգիպտաց-
ւոց առջև, այնպէս որ Եգիպտացիք անոնց խնդ-
րածը տուին. ու Հանոնք կողոպտեցին Եգիպտա-
ցիները։
37 Եւ Իսրայէլի որդիները Ռամեսէս գէպ ի
Սոկքովթ չուեցին. ընտանիքներէն զատ էվեց
հարիւր հազարի չափ հետևակ այր մորթիկ
38 էին։ Եւ Հանոնց հետ խառն բազմութիւն ալ
եղաւ. և ոչխարները ու արջառները խիստ մեծ
39 հօտ էին։ Եւ Եգիպտոսէ իրենց հանած զանգ-
ուածէն անխմոր շօթեր եփեցին, վասն զի խմոր-
եալ չէր. քանզի Եգիպտոսէ վռնտուեցան, ու
չէին կրնար ուշանալ. ու իրենց պաշար ալ
չէին պատրաստեր։
40 Եւ Եգիպտոսի մէջ Իսրայէլի որդիներուն
բնակած ժամանակը չորս հարիւր երեսուն
41 տարի էր։ Եւ եղաւ որ չորս հարիւր երեսուն
տարիներուն վերջը՝ այն նոյն օրը Տէրոջը բոլոր
42 զօրքերը Եգիպտոսի երկրէն ելան։ Անիկա Տէ-
րոջը համար պահելու գիշեր մըն է, վասն զի

ե Ած. ժէ. 14։ Թուա. թ. 13։
զ Ղեւ. իզ. 7, 8։ Թուա. իբ. 18, 25։
է Գլ. ժզ. 3։
ը Ղեւ. իզ. 5։ Թուա. իբ. 16։
թ Ել. իզ. 15։ լդ. 18։ բ Օր. ժզ. 3։ ա Կոր. ե. 7, 8։
ժ Թուա. թ. 13։
ժա Հմր. 3։ Թուա. թ. 4։ Յեսու. ե. 10։ գ Թագ. իզ. 21։ Եզր. գ. 20։ Մատա. իզ. 18, 19։ Մար. ժգ. 12—16։ Ղուկ. իբ. 7, Եհն։
ժբ Երր. ժա. 28։
ժգ Հմր. 7։
ժդ Հմր. 12, 13։
ժե Ելեկ. թ. 6։ Յայտ. է. 3։ թ. 4։
ժզ Բ Թագ. իզ. 16։ ա Կոր. ժ. 10։ Երր. ժա. 28։
ժէ Գլ. գ. 8, 17։
ժը Գլ. ժգ. 8, 14։ բ Օր. լբ. 7։ Յեհս. գ. 6։ Սաղ. հբ. 6։
ի Հմր. 11։
ժթ Գլ. գ. 31։
ך Երր. ժա. 28։
כ Գլ. ժա. 4։
ל Թուա. ը. 17։ լդ. 4։ Սաղ. հբ. 51։ ձե. 36։ ճկ. 8։ ճկզ. 10։
מ Գլ. գ. 23։ ժա. 5։
נ Գլ. ժ. 6։ Առակ. իա. 13։ Ամոս ե. 17։ Յակ. բ. 13։
ס Գլ. ժա. 1։ Սաղ. ձե. 38։
ע Գլ. ժ. 9։
פ Գլ. ժ. 26։
צ Ած. իէ. 34։
ק Գլ. ժա. 8։ Սաղ. ձե. 38։
ר Ած. է. 3։
ש Գլ. բ. 3։
ת Գլ. գ. 22։ ժա. 2։
א Գլ. գ. 21։ ժա. 3։
ב Ած. ժե. 14։ Գլ. գ. 22։ Սաղ. ձե. 37։
ג Թուա. լգ. 3, 5։
ד Ած. իէ. 11։
ה Ած. ժբ. 2։ իգ. 3։ Գլ. լբ. 26։ Թուա. ա. 46։ ժա. 21։
ו Թուա. ժա. 4։
ז Գլ. գ. 1։ ժա. 1։ Հմր. 33։
ח Ած. ժե. 13։ Գոր. է. 6։ Գաղ. գ. 17։
ט Գլ. է. 4։ Հմր. 51։
י Բ Օր. ժգ. 6։

զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանեց. այս այն գիշերն է Տէրոջը համար Իսրայէլի բոլոր որդիներէն երկնց ազգերուն մէջ պահուելու։
43 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի ու Ահարոնի, Ահա է Զատկին կանոնը. բնաւ օտարական մը անկէ
44 պիտի չուտէ. Բայց ամէն մարդու առակով ծախու առած ծառան, երբ անոր զանիկա թլփատես,
45 այն առեն թող ուտէ անկէ։ Օտարականն ու
46 ու վարձկանը անկէ պիտի չուտեն։ Մէկ տան մէջ պիտի ուտուի այն. տունէն դուրս չհանես այն միսէն, ոտ անոր մէկ ոսկորը պիտի չկոտրէք։
47 Իսրայէլի բոլոր ժողովքը ընէ զայն։
48 Եւ երբ օտարական մը քու քովդ պանդխտանալու ըլլայ, ու Տէրոջը զատիկ ընելու ըլլայ, անոր ամէն արուն թող թլփատուի, և այն առեն գայն ընելու մօտենայ, ու ինք երկրին բնակչին պէս թող ըլլայ. քանզի անթլփատ մէկը
49 բնաւ անկէ պիտի չուտէ։ Երկրացիին ու ձեր մէջ բնակող օտարականին Մէկ օրէնք ըլլայ։
50 Եւ Իսրայէլի բոլոր որդիները Տէրոջը Մովսէսի ու Ահարոնի պատուիրածին պէս ըրին. այնպէս
51 ըրին։ Եւ եղաւ որ այն նոյն օրը Տէրը Եգիպտոսի երկրէն հանեց Իսրայէլի որդիները Երկնց զօրքերովը։

ԳԼ. ԺԳ

1 Անդրանիկները Աստուծոյ նուիրելու, 3 և զատկի յիշատակը թխիրը պահելու, 11 և անասնոց անդրանիկներն ալ Աստուծոյ նուիրելու վրայով պատուէրներ։ 17 Իսրայէլացիները Եգիպտոսէ դուրս կ'ելլեն, և Յովսէփի ոսկորները իրենց հետ կ'առնեն, 20 ու Սիմամ կու գան։ 21 Աստուած Իսրայէլացւոց կ'աւանդէ ամպի ու կրակի սիւնով։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
2 Սրբէ ինծի ամէն անդրանիկը, Իսրայէլի որդիներուն մէջ ամէն արգանդ բացողը, մարդէն ալ
3 անասունէն ալ. ան իմն է։ Եւ Մովսէս ըսաւ ժողովուրդին, Յիշեցէք այս օրը որ Եգիպտոսէ, ծառայութեան տունէն, ելաք, վասն զի Տէրը ձեզ սակէ հզօրաւոր ձեռքով հանեց. Ու խմորեալ հաց պիտի չուտուի։
4 Աբիբ ամսուն մէջ։
5 Եւ ըլլայ որ երբ Տէրը Քանանացւոց ու Քետացւոց և Ամօրհացւոց ու Խեւացւոց և Յեբուսացւոց երկիրը, զոր քեզի տալու համար էրաւ հայրերուդ երդումդ ըրաւ, այն երկիրը որ կաթ ու մեղր կը բղխէ, Այս ամսուն մէջ պիտի կատարես զայս պաշտօնը։
6 Եօթը օր բաղարջ պիտի ուտես, և եօթներորդ օրը տօն ըլլայ Տէրոջը։
7 Եօթը օրերուն մէջ բաղարջ պիտի ուտուի. ոչ թէ քովդ խմոր պիտի տեսնուի քու բոլոր սահմաններուդ մէջ։
8 Եւ Այն օրը քու որդւոյդ պիտի պատմես՝ ըսելով, Ահա անոր համար է զոր Տէրը ըրաւ ինծի, երբ ես Եգիպտոսէ ելայ։
9 Եւ ասիկա քեզի Նշանի համար պիտի ըլլայ ձեռքիդ վրայ, ու քու աչքերուդ միջեւ յիշատակի համար, որպէս զի Տէրոջը օրէնքը քու բերնիդ մէջ ըլլայ. վասն զի Տէրը քեզ զօրաւոր
10 ձեռքով հանեց Եգիպտոսէ։ Ուստի դուն այս կանոնը տարին տարի իր առեներն պիտի պահես։
11 Եւ ըլլայ որ երբ Տէրը քեզ Քանանացւոց երկիրը տանի, ինչպէս քեզի ու քու հայրերուդ
12 երդում ըրաւ, որ զանիկա քեզի տայ, Ամէն որ արգանդ կը բանայ, Տէրոջը համար պիտի զատես և քու ունեցած անասունիդ ամէն առջինեկ արուները Տէրոջը պիտի ըլլան։
13 Եւ Իշուն ամէն առջինեկը ոչխարով մը փրկես. և եթէ չփրկես, անոր վիզը կարես, ու քու որդիներուդ մէջ մարդոց ամէն անդրանիկը հպատի փրկես։ Եւ ըլլայ որ երբ քու որդիդ *օր մը՝ քեզի Հարցնէ՝ ըսելով, Ի՞նչ է այս. անոր պիտի ըսես Թէ Զօրաւոր ձեռքով Տէրը մեզ Եգիպտոսէ, ծառայութեան տունէն, զօրաւոր ձեռքով հանեց։
15 Եւ եղաւ որ երբ Փարաւոն խստացաւ ի՝ մեզ արձակել Ա՛ն՝ պէս, Տէրը Եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն առջինեկը, մարդու առջինեկէն մինչև անասունի առջինեկը, մեռցուց. անոր համար ես ամէն արգանդ բացող արուն Տէրոջը զոհ կ'ընեմ, ու իմ որդիներուս ամէն առջինեկը կը
16 փրկեմ։ Եւ ասիկա քու ձեռքիդ վրայ Նշանի համար, ու աչքերուդ միջեւ ճակատնոցի համար ըլլայ, վասն զի Տէրը մեզ Եգիպտոսէ զօրաւոր ձեռքով հանեց։
17 Եւ եղաւ որ երբ Փարաւոն ժողովուրդը արձակեց, Աստուած զանոնք Փղշտացւոց երկրին ճամբայէն չտարաւ, թէև այն ճամբան մօտ էր. քանզի Աստուած ըսաւ, Գուցէ որ ժողովուրդը դղջայ երբ պատերազմը տեսնէ, ու Եգիպտոս դառնայ։ Հապա Աստուած Ժողովուրդը կարմիր ծովուն անապատին ճամբայէն պտըտցուց. ու Իսրայէլի որդիները զինք զինք Եգիպտոսի
19 երկրէն ելան։ Եւ Մովսէս Յովսէփի ոսկորները իրեն հետ առաւ. վասն զի անիկա Իսրայէլի

---

3 Թուոց. Բ. 14։
4 Ուրն. ԺԷ. 12, 13։
5 Գ.Թագ. Իբ. 10։
6 Թուոց. Բ. 12։ Յայտն. ԺԲ. 33, 36։
7 Հմր. 6։ Թուոց. Բ. 13։
8 Թուոց. Բ. 14։
9 Թուոց. Բ. 14։ ԺԹ. 15, 16։ Գաղ. գ. 28։
10 Հմր. 41։
11 ԳԼ. գ. 26։

---

12 Հմր. 12, 13, 15։ ԳԼ. Իբ. 29, 30։ ԼԵ. 19։ Գ.Թագ. ԻԷ. 26։ Թուոց. գ. 13։ բ. 16, 17։ ԺԲ. 15։ բ Օր. ԺԹ. 19։ Գ.Մակ. բ. 23։
13 ԳԼ. ԺԲ. 42։ բ Օր. ԺԿ. 3։
14 ԳԼ. գ. 1։
15 ԳԼ. ԺԲ. 8։
16 ԳԼ. Իգ. 15։ ԼԵ. 13։ բ Օր. ԺԿ. 1։
17 ԳԼ. գ. 8։
18 ԳԼ. գ. 8։
19 ԳԼ. ԺԲ. 25, 26։
20 ԳԼ. ԺԲ. 15, 16։
21 ԳԼ. ԺԲ. 19։
22 ԳԼ. ԺԲ. 14։ ԳԼ. ԺԲ. 26։
23 Տես Հմր. 16։ ԳԼ. ԺԲ. 14։ Թուոց. ԺԹ. 39։ բ Օր. գ. 8։ Ժող. 18։ Աստիկ. ա. 9։ Նա. Խթ. 16։ Նբհմ. Իբ. 24։ Մատ. Իգ. 5։
24 ԳԼ. ԺԲ. 14, 24։
25 Հմր. 2։ ԳԼ. Իբ. 29։ ԼԵ. 19։ Գ.Թագ. Իբ. 26։ Թուոց. Բ. 17։ ԺԲ. 15։ բ Օր. ԺԹ. 19։ Նզնիկ. Խգ. 30։
26 ԳԼ. ԼԵ. 20։ Թուոց. ԺԲ. 15։ 16։
27 ԳԼ. ԺԲ. 46, 47։ ԺԲ. 15, 16։
28 ԳԼ. ԺԲ. 26։ բ Օր. գ. 20։ Յհնս. գ. 6, 21։
29 Նէէր. վաղը
30 Հմր. 3։
31 ԳԼ. ԺԲ. 29։
32 Հմր. 9։
33 ԳԼ. ԺԳ. 11, 12։ Թուոց. ԺԳ. 1—4։
34 բ Օր. ԺԱ. 16։
35 ԳԼ. ԺԳ. 2։ Թուոց. ԼԵ. 6։ Եհնս.

պղինձերուն հաստատ երդում ընել տուաւ՝ ըսելով, "Անշուշտ Աստուած ձեզի այցելութիւն պիտի ընէ, ու իմ ոսկորներս ասկէ ձեզի հետ հանեցէք։

20 *Եւ Սոկքոթէ չուեցին, ու Եթամի մէջ ա-*
21 *նապատին ծայրը իջեւան ըրին։ Եւ Տէրը ա-*
նոնց առջեւէն կ'երթար ցորեկը ամպի սիւնով՝ անոնց ճամբայ ցուցնելու համար, ու գիշերը կրակի սիւնով՝ անոնց լոյս տալու համար, որ-
22 *պէս որ ցորեկ ու գիշեր երթան։ Ցորեկը ամպի սիւնը ու գիշերը կրակի սիւնը ժողովուրդին առջեւէն չպակսեցուց։*

ԳԼ. ԺԴ

1 *Աստուած Իսրայէլացւոց կ'իմացնէ Լրենց երթալու ճամբան։ 5 Փարաւոն անոնց հառեւէն կ'իյնայ։ 10 Իսրայէլացիները սրտնեղ կ'ընեն։ 13 Մովսէս կը մխիթարէ զանոնք, 15 ու Աստուծմէ հրաման կ'ընդունի իր ընելիքին համար։ 19 Ամպը բանակին հետն կը դառնայ։ 21 Իսրայէլացիները կարմիր ծովէն կ'անցնին, 23 իսկ Եգիպտացիները կը խեղդուին։*

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
2 *խօսէ Իսրայէլի որդիներուն՝ որ դառնան ու Բփիհահիրոթի առջեւ, Մագդողի ու ծովուն մէջտեղ, բանակ դնեն. Բէելզեփոնի առջեւ՝ անոր*
3 *դիմաց ծովուն քով բանակ դրէք։ Եւ Փարաւոն Իսրայէլի որդիներուն համար պիտի ըսէ թէ Երկրին մէջ *մոլորած են, անապատը անոնց*
4 *բոլորտիքը պատեց։ Եւ Ես Փարաւոնի սիրտը պիտի կարծրացնեմ, ու անոնց հետեւէն պիտի իյնայ. ու ես Փարաւոնի վրայ և անոր բոլոր զօրքերուն վրայ Նպիտի փառաւորուիմ, Ես որ Եգիպտացիք պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։ Եւ անոնք այնպէս ըրին։*
5 Եւ պատմուեցաւ Եգիպտոսի թագաւորին թէ ժողովուրդը փախաւ, Ըև Փարաւոնի ու անոր ծառաներուն սիրտը ժողովուրդին դէմ դարձաւ, ու ըսին, Մենք ինչո՞ւ ըրինք այս բանը՝ որ Իսրայէլը մեզի ծառայութիւն ընելէն
6 *թող տուինք։ Եւ իր կառքը պատրաստեց, ու*
7 *իր ժողովուրդը իրեն հետ առաւ։ Եւ Ըվեց հարիւր ընտիր կառքեր ու Եգիպտոսի բոլոր կառքերը՝ և անոնց ամէն մէկուն վրայ ոստի-*
8 *կաններ առաւ։ Եւ Տէրը Ժնգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին սիրտը կարծրացուց, ու անիկա Իսրայէլի որդիներուն հետեւէն իյնաւ. և Իսրա-*
9 *յէլի որդիները բարձր ձեռքով ելան։ Բայց Նեգիպտացիք անոնց հետեւէն իյնան. Փարաւոնի ամէն ձիերը՝ կառքերը և անոր ձիաւորները ու զօրքերը, և հասան անոնց՝ որ բանակած էին ծովուն մօտ Փիհահիրոթի քով, Բէելզեփոնի առջեւ։*
10 Եւ երբ Փարաւոն մօտեցաւ, Իսրայէլի որդիները իրենց աչքերը վերցուցին, և ահա Եգիպտացիք իրենց հետեւէն կու գային, ու խիստ վախցան. և Իսրայէլի որդիները Եհաղաղակեցին
11 Տէրոջը։ ԺԵւ ըսին Մովսէսի, Եգիպտոսի մէջ գերեզմաններ չըլլալո՞ւն համար մեզ անապատին մէջ մեռնելու բերիր. ի՞նչ է այս մեզի
12 *ըրածդ որ մեզ Եգիպտոսէ հանեցիր։ Այս չէ՞ր այն խօսքը զոր քեզի պրուցեցինք Եգիպտոսի մէջ՝ ըսելով, Թող տուր մեզ՝ որ Եգիպտացւոց ծառայութիւն ընենք. քանզի աւելի աղէկ է մեզի Եգիպտացւոց ծառայութիւն ընել, քան*
13 *թէ անապատին մէջ մեռնիլ։ Եւ Մովսէս ըսաւ ժողովուրդին, Մի վախնաք, կայնեցէք, ու տեսէք Տէրոջը փրկութիւնը զոր այսօր պիտի ընէ ձեզի. վասն զի այսօրուան ձեր տեսած Եգիպտացիները ձեր յաւիտեան պիտի չտեսնէք։*
14 *Տէրը ձեզի համար պիտի պատերազմի, ու դուք Նլուռ կեցէք։*
15 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ինչո՞ւ ինծի կ'աղաղակես. ըսէ Իսրայէլի որդիներուն որ չուեն.
16 Եւ Ադուն գաւազանդ վերցուր, ու ձեռքդ ծովուն վրայ երկնցուր, ու ճեղքէ զայն. և Իսրայէլի որդիները ծովուն մէջէն ցամաքով եր-
17 *թան։ Եւ ես ահա Եգիպտացւոց սիրտը պիտի կարծրացնեմ, ու անոնց հետեւէն պիտի երթան. և ես Փարաւոնի ու անոր բոլոր զօրքերուն վրայ, անոր կառքերուն ու անոր ձիաւորներուն*
18 *վրայ պիտի փառաւորուիմ։ Եւ երբ ես Փարաւոնի ու անոր կառքերուն և անոր ձիաւորներուն վրայ փառաւորուիմ, Եգիպտացիք Նպիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։*
19 Եւ Աստուծոյ հրեշտակը, Նոր Իսրայէլի բանակին առջեւէն կ'երթար, ելաւ ու անոնց հետեւը գնաց. և ամպի սիւնը ելաւ անոնց առ-
20 ջեւէն ու անոնց հետն կայնեցաւ. Եւ Եգիպտացւոց բանակին ու Իսրայէլի բանակին մէջտեղ եկաւ, ու Եփիպոցոց "ամպ ու խաւար եղաւ, բայց Իւրայէլցոց գիշերը լոյս կու տար. և բոլոր գիշերը իրարու չմօտեցան։
21 Եւ Մովսէս Նիր ձեռքը ծովուն վրայ երկընցուց, ու Տէրը սաստիկ արեւելեան հովով

ա Ծն. ծ. 25։ Ցեւս. իգ. 32։ Դտր. է. 16։
բ Թուա. լգ. 6։
գ Գլ. ժգ. 19, 24։ իս. 38։ Թուա. թ. 15։ ժ. 34։ ժգ. 14։ ք Օր. ա. 33։ Նէեմ. թ. 12, 19։ Սաղ. հը. 14։ ղթ. 7։ ճե. 39։ ես. գ. 5։ ա Կոր. ժ. 1։

դ Գլ. ժգ. 18։
ե Թուա. լգ. 7։
զ Երեմ. իգ. 1։
է Սաղ. հա. 11։
ը Կամ, չփոթուած
թ Գլ. դ. 21։ է. 3։
ժ Գլ. թ. 16։ Հմր. 17, 18։ Հռոմ. թ. 17, 22, 23։
ի Գլ. է. 5։
լ Սաղ. ճե. 25։
խ Գլ. ժե. 4։
ծ Հմր. 4։

կ Գլ. զ. 1։ ժգ. 9։ Թուա. լգ. 3։
հ Գլ. ժե. 9։ Ցեւս. իգ. 6։
ձ Ցեւս. իգ. 7։ Նէեմ. թ. 9։ Սաղ. լգ. 17։ ճէ. 6։
ղ Սաղ. ճզ. 7, 8։
ճ Գլ. է. 21։ զ. 9։
մ Ք Մն. ի. 15, 17։ Ես. խա. 10, 13, 14։
յ Հմր. 25։ Ք Օր. ա. 30։ գ. 22։ ի. 4։ Ցեւս. ժ. 14, 42։ իգ. 3։ Ք Մն. ի. 29։ Նէեմ. գ. 20։ ես. լ. 4։
ն Ես. լ. 15։
շ Հմր. 21, 26։ Գլ. է. 19։
ո Հմր. 8։ Գլ. է. 3։
չ Հմր. 4։
պ Հմր. 4։
ջ Գլ. ժգ. 21։ իգ. 20։ իբ. 34։ Թուա. ի. 16։ ես. կգ. 9։
ռ Տես ես. ը. 14։ Ք կոր. գ. 3։
ս Հմր. 16։

դարձուց ծովը, բոլոր գիշերը, և ծովը ցամաք
22 ըրաւ, ու ջուրերը երկդիուեցան։ Եւ Իսրայէ-
լի որդիները ծովուն միջէն ցամաքով քալեցին.
ու ջուրերը անոնց աջ կողմէն ու ձախ կողմէն
պարիսպ եղան։
23 Եւ Եգիպտացիք անոնց հետեւէն հնկան, ու
Փարաւոնի բոլոր ձիերը, կառքերը ու ձիաւոր-
ները անոնց հետեւէն ծովուն միջտեղը գացին։
24 Եւ եղաւ որ առաւօտեան պահուն Էհերը
Եգիպտացւոց բանակին նայեցաւ կրակի ու ամ
պի միջէն, ու Եգիպտացւոց բանակը խռովու-
25 թեան մէջ ձգեց. Եւ անոնց կառքերուն անիւ-
ները հանեց, որոնք դժուարութեամբ առաջ
կ'երթային. այնպէս որ Եգիպտացիք ըսին, Փախ-
չինք Իսրայէլի երեսէն, վասն զի Տէրը Եհովա
անոնց համար Եգիպտացւոց հետ կը պատե-
րազմի։
26 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ձեռքդ ծովուն
վրայ երկնցուր, որպէս զի ջուրերը Եգիպտաց-
ւոց վրայ, անոնց կառքերուն ու անոնց ձիա-
27 ւորներուն վրայ դառնան։ Եւ Մովսէս իր ձեռ-
քը ծովուն վրայ երկնցուց, և առաւօտեան դէմ
ծովը իր տեղը դարձաւ, ու Եգիպտացիք անոր
դիմացին փախան. և Տէրը թօթափեց Եգիպ-
28 տացիները ծովուն մէջ։ Եւ ջուրերը դարձան
ու ծածկեցին Փարաւոնի կառքերը ու ձիա-
ւորները և բոլոր զօրքերը՝ որոնք անոնց հետեւէն
ծովուն մէջ մտան. ու անոնցմէ մէկն ալ չմնաց։
29 Բայց Իսրայէլի որդիները ծովուն միջէն ցամա-
քով կ'երթային, և ջուրերը անոնց աջ կողմէն
30 ու ձախ կողմէն անոնց պարիսպ էին։ Եւ Տէրը
այն օրը Եգիպտացւոց ձեռքէն ազատեց Իս-
րայէլը. ու Իսրայէլ մեռած տեսաւ Եգիպտա-
31 ցիները ծովուն եզերքը։ Եւ Իսրայէլ տեսաւ
այն մեծ գործը զոր Տէրը ըրաւ Եգիպտացւոց
վրայ. ու ժողովուրդը վախցաւ Տէրոջմէն, ու
հաւատաց Տէրոջը և անոր ծառային Մովսէսի։

ԳԼ. ԺԵ

Ա Այն ատեն Մովսէս ու Իսրայէլի որդինե-
րը այս երգը երգեցին Տէրոջը և խօսեցան
ըսելով,
Պիտի երգեմ Տէրոջը, քանզի փառքով
փառաւորեալ է.
Ձին ու անոր հեծեալը ծովը նետեց։
2 Տէրն է իմ զօրութիւնս ու իմ հզովութիւնս,
Եւ իմ փրկութիւնս եղաւ.
Անիկա է իմ Աստուածս, ու պիտի փառաւո-
րեմ զանիկա.
Իմ Հօրս Աստուածն է, ու բարձրացը-
նեմ զանիկա։
3 Տէրը Հզօր պատերազմող է.
Անոր Տանուանը ԵՀՈՎԱ է։
4 Փարաւոնի կառքերը ու անոր զօրքերը ծովը
նետեց.
Եւ ընտիր սպիկանները կարմիր ծովուն
մէջ ընկղմեցան։
5 Անդունդները ծածկեցին զանոնք.
Քարի պէս խորունկը իջան։
6 Քու աջ ձեռքդ, ով Տէր, փառաւորեալ է
զօրութեամբ.
Քու աջ ձեռքդ, ով Տէր, խորտակեց թըշ-
նամին։
7 Եւ քու Վսեմ գերազանցութեանովը քեզի դէմ
կեցողները կործանեցիր,
Քու բարկութիւնդ ղրկեցիր. ու զանոնք ճար-
դի պէս կերաւ։
8 Եւ քու շունչիդ փչելովը ջուրերը ժողովե-
ցան.
Հեղեղները դեղի պէս կայնեցան.
Ծովուն միջտեղը անդունդները պաղեցան։
9 Թշնամին ըսաւ, Պիտի հալածեմ, պիտի հաս-
նիմ,
Աւարը պիտի բաժնեմ.
Իմ անձս անոնցմէ պիտի կշտանայ.
Իմ սուրս պիտի քաշեմ,
Իմ ձեռքս զանոնք պիտի սրէ։
10 Քու հովդ փչեցիր, ծովը զանոնք ծածկեց.
Ջօրաւոր ջուրերուն մէջ կապարի պէս ընկղմե-
ցան։
11 Ով Տէր, աստուածներուն մէջ քեզի պէս ո՞վ
կայ։

---

1 Մովսեսի երգը։ 22 ժողովուրդը խմելու ջուր չգտնէր։
23 Մեռայի լեղի ջուրերը՝ 25 փայտով մը կը քաղցրանան։
27 Եղիմի տասներկու ջրի աղբիւրները և եօթանասուն
արմաւենիները։

ա Սաղ. կվ. 6։
բ Գլ. ժե. 8։ Յեսա. գ. 16։ գ. 23։ Նէեմ. թ. 11։ Սաղ. հգ. 13։ ծգ. 9։ ճժգ. 3։ նա. կէ. 12։
գ Հմր. 29։ Գլ. ժե. 19։ Թուա. լէ. 8։ Սաղ. կվ. 6։ հը. 13։ նա. կգ. 13։ ա կոր. ժ. 1։ նբր. ժա. 29։
դ Ամր. գ. 10։
ե Տես Սաղ. հէ. 17, ևն։
զ Հմր. 14։
է Հմր. 16։
ը Յեսա. գ. 18։
թ Գլ. ժե. 1, 7։ բ Օր. ժա. 4։ Սաղ. հվ. 53։ Նէեմ. թ. 11։ Երր. ժա. 29։
ժ Ամր. գ. 8, 13։
ի Սաղ. ճգ. 11։
ժա Հմր. 22։ Սաղ. հէ. 20։ հը. 52, 53։
ժբ Սաղ. ճգ. 8, 10։
ժգ Սաղ. ծը. 10։ ծթ. 10։
ժդ Եբր. ձեռքը
ժե Գլ. գ. 31։ ժթ. 9։ Սաղ. ճգ. 12։ Յայհ. բ. 11։ ժա. 45։

ա Դատ. ե. 1։ բ Թագ. խբ. 1։ Սաղ. ճգ. 12։
գ Հմր. 21։
դ բ Օր. ժ. 21։ Սաղ. ժը. 2։ խբ. 3։ ծթ. 17։ կը. 6։ ճթ. 1։ ճժը. 14։ ճխ. 7։ Ես. ժը. 2։ Ամր. գ. 18, 19։
ե Գլ. գ. 15, 16։
զ բ Թագ. խբ. 47։ Սաղ. ղթ. 5։ ճժը 28։ Ես. խե. 1։
է Սաղ. խդ. 8։ Յայտ. ժթ. 11։
ը Գլ. գ. 3։ Սաղ. ձգ. 18։
թ Գլ. ժգ. 28։
ժ Գլ. ժգ. 7։
ի Գլ. ժգ. 28։
ժա Նէեմ. թ. 11։
ժբ Սաղ. ճժը. 15, 16։
ժգ բ Օր. լգ. 26։
ժդ Ես. ե. 24։ խէ. 14։
ժե Սաղ. ծթ. 13։
ա Գլ. ժգ. 21։ բ Թագ. խբ. 16։ Յոբ գ. 9։ բ Թես. բ. 8։
բ Սաղ. հբ. 13։ Ամր. գ. 10։
գ Դատ. ե. 30։
դ Ծն. խթ. 27։ Ես. ծգ. 12։ Դ.ա. ժա. 22։
ե Գլ. ժգ. 21։ Սաղ. ճխէ. 18
զ Հմր. 5։ Գլ. ժգ. 28։
է բ Թագ. է. 22։ գ Թագ. ը. 23։ Սաղ. հա։ 19։ ձգ. 8։ ձթ. 6, 8։ Եբեմ. ժ. 6։ խթ. 19։
ը բ Օր. լգ. 26։
թ Ես. ե. 24։ խէ. 14։
ի Սաղ. ծթ. 13։
ժա Գլ. ժգ. 21։ բ Թագ. խբ. 16։ Յոբ գ. 9։ բ Թես. բ. 8։
ժբ Սաղ. հբ. 13։ Ամր. գ. 10։
ժգ Դատ. ե. 30։
ժդ Ծն. խթ. 27։ Ես. ծգ. 12։ Դ.ա. ժա. 22։
ժե Գլ. ժգ. 21։ Սաղ. ճխէ. 18
ա Հմր. 5։ Գլ. ժգ. 28։
բ Թագ. է. 22։ գ Թագ. ը. 23։ Սաղ. հա։ 19։ ձգ. 8։ ձթ. 6, 8։ Եբեմ. ժ. 6։ խթ. 19։

Արութեան մէջ փառաւորեալ, օրհնութեան
մէջ պրանչելի,
Հրաշքներ ընող՝ ո՛վ կայ քեզի նման։
12 Ձեռ աջ ձեռքդ երկնցուցիր,
երկիր ղանդ կլլեց։
13 Քու ողորմութիւնով առաջնորդեցիր այս ժո-
ղովուրդին զոր դուն փրկեցիր.
Քու զօրութիւնով տարիր զանոնք քու սուրբ
բնակութիւնդ։
14 Ժողովուրդները պիտի լսեն ու սարսափին.
Փղշտացւոց երկրին բնակիչները պիտի
բռնէ։
15 Այն ատեն Եդովմի իշխանները պիտի տագ-
նապին.
Մովաբի զօրաւորները պիտի դողան.
Քանանու բոլոր բնակիչները պիտի հալին։
16 Անոնց վրայ վախ ու դող պիտի իյնայ.
Քու բազուկիդ մեծութենէն քար պիտի
կտրին,
Մինչև անցնի քու ժողովուրդդ, ով Տէր,
Մինչև անցնի այս ժողովուրդը զոր դուն առա-
ցար։
17 Պիտի բերես զանոնք, ու քու ժառանգու-
թեանդ լեռը պիտի տնկես զանոնք,
Ով Տէր, այն տեղը՝ զոր քու բնակութեանդ
համար շինեցիր.
Ով Տէր, այն սրբարանին մէջ՝ զոր քու ձեռ-
քերդ շինեցին։
18 Տէրը պիտի թագաւորէ յաւիտեան յաւիտե-
նից։
19 Քանզի փարաւոնի ձիերը իր կառքերով ու
ձիաւորներով ծովը մտան, և Տէրը ծովուն
ջուրերը անոնց վրայ դարձուց. բայց Իսրայէլի
որդիները ծովուն մէջէն ցամաքով գացին։
20 Եւ Ահարոնի քոյրը Մարիամ մարգարէ-
ուհին թմբուկը իր ձեռքը առաւ. ու բոլոր
կիները թմբուկներով ու պարերով անոր ետե-
21 ւէն ելան։ Եւ Մարիամ Իսրայէլացիներուն առաջ
անոնց,
Երգեցէք Տէրոջը, քանզի փառքով փառա-
ւորեալ է.
Ձին ու անոր հեծեալը ծովը նետեց։
22 Եւ Մովսէս Կարմիր ծովէն ճամբայ հանեց
Իսրայէլը, ու Շուրի անապատը ելան. և երեք
օրուան ճամբայ գացին անապատին մէջ, ու
23 ջուր չգտան։ Ու երբ Մարա եկան, չէին կրնար
խմել Մարայի ջուրերէն, վասն զի դառն էին.
անոր համար անոր անունը Մարա կոչուեցաւ։
24 Եւ ժողովուրդը էսրանջեց Մովսէսի դէմ՝ ըսե-
25 լով, Ի՞նչ խմենք։ Եւ անիկա Տէրոջը աղաղա-
կեց, ու Տէրը անոր փայտ մը ցուցուց, Էզոր
ջուրերուն մէջ դրած պէս՝ ջուրերը անուշ-
ցան։ Հոն Ժանոնց կանոն ու պատշաճ դրաւ,
26 և հոն փորձեց զանոնք, Եւ ըսաւ, Հնազէ Տէ-
րոջը քու Աստուծոյդ ձայնին ուշադրութեամբ
մտիկ ընես, ու ինչ որ անոր առջև շիտակ է՝
ընես, և անոր պատուիրանքներուն ականջ դնես,
ու անոր բոլոր կանոնները պահես, ոչն Նախ-
տերէն մէ՛կը քու վրադ պիտի չբերեմ, զորոնք
Եգիպտացւոց վրայ բերի. քանզի ես եմ Տէրը
Ձեր բժշկեմ։
27 Եւ եկան Եղիմ, ու հոն տասներկու ջու-
րի աղբիւրներ ու եօթանասուն արմաւենիներ
կային. և հոն ջուրերուն քով բանակ դրին։

ԳԼ. ԺՋ

1 Իսրայէլացիները Սին անապատը կը հասնին, 2 ու կը-
րակուբի համար պատուջ կ'ընեն, 4 Աստուած երկինքէն
հաց տալ կը խոստանայ, 11 Լորամն թռչունները, 14 և մա-
նանան կը պրկուին, 16 Մանանայ ժողովուն կանոնը, 25
Շաբաթ օրերը մանանայ չէր իյնար, 32 Աստուած կը
պատուիրէ որ անկէ մէկ օմէր պահուի։

Եւ չուեցին Եղիմէ, ու Իսրայէլի որդիները
բուն բոլոր ժողովքը եկան Սինի անապատը որ
Եղիմի ու Սինայի մէջտեղ է, անոնց Եգիպտոսի
երկրէն ելլելուն երկրորդ ամսուն տասնըհինգե-
2 րորդ օրը։ Եւ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժո-
ղովքը անապատին մէջ Մովսէսի ու Ահարոնի
3 դէմ հառաչեց երկն. Եւ Իսրայէլի որդիները
ըսին անոնց, Երանի՛ թէ Տէրոջը ձեռքով մե-
ռած ըլլայինք Եգիպտոսի երկրին մէջ, էերբ
մսի կամաններուն քով նստած էինք, ու հաց
հացի կ'ուտէինք. քանզի մեզ այս անապատը
հանեցիք որ բոլոր այս ժողովքը անօթութենէ
մեռցնէք։
4 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ահա ես ձեզի եր-
կինքէն հաց պիտի տեղամ, և ժողովուրդը

ա ես. գ. 3։
բ Սաղ. ղե. 14։
գ Հմր. 6։
դ Սաղ. ղե. 15, 20։ ղբ. 52։
ե. 1։ ճղ. 9։ ես. կգ. 12,
13։ երեմ. բ. 6։
ե Սաղ. ղբ. 54։
զ Թուղ. ժգ. 14։ բ Օր. բ. 25։
Յես. բ. 9, 10։
է Սաղ. խդ. 6։
ը Ծն. լգ. 40։ բ Օր. բ. 4։
թ Թուղ. իբ. 3։ Ամբ. գ. 7։
ժ Յես. ե. 1։
ի բ Օր. բ. 25։ ժա. 25։ Յես.
բ. 9։
ժա Ա Թագ. իե. 37։

ժբ Գլ. ժբ. 5։ բ Օր. ը. 9։
բ Թագ. է. 23։ Սաղ. հգ. 2։
ես. խգ. 1, 3։ ծա. 10։
երեմ. լա. 11։ Տիտ. բ. 14։
Ա Պետ. բ. 9։ բ Պետ. բ. 1։
ժգ Սաղ. խգ. 2։ ե. 8։
ժդ Սաղ. հը. 54։
ժե Սաղ. ժ. 16։ իթ. 10։ Հիզ.
10։ ես. ծվ. 15։
ժզ Գլ. ժգ. 23։ Առակ. խա.
31։
ժէ Գլ. ժգ. 28, 29։
ժը Թուղ. խգ. 59։
ժթ Գաղա. գ. 4։ Ա Թագ. ժ. 5։
ի Ա Թագ. ժբ. 6։
իա Գաղա. ժա. 34։ խա. 21։
իբ Թագ. գ. 16։ Սաղ. կբ.
11, 25։ Հիսթ. 3։ ճծ. 4։
իգ Ա Թագ. ժբ. 7։
իդ Հմր. 1։
իե Ծն. ժգ. 7։ իե. 18։
իզ Թուղ. լգ. 8։
իէ Ա յ ն ,
Հառաջ. ա. 20։
իը Գլ. ժգ. 2։ ժէ. 3։
իթ Գլ. ժգ. 10։ ժէ. 4։ Սաղ.
ճ. 15։
ի Տես. գ Թագ. բ. 21։ գ. 41։
իա Տես Յես. խգ. 25։
իբ Գլ. ժգ. 4։ բ Օր. ը. 2, 16։
Գաղա. բ. 22։ գ. 1, 4։ Սաղ.
կգ. 10։ ճա. 7։

իգ բ. ե. 12, 15։
իդ բ . խբ. 27, 60։
իե . 25։ Սաղ. խա. 3, 4։
. 3։ Հիսէ. 3։
իզ Թես. լգ. 9։

իէ Թես. լգ. 10, 11։
իը Ելեմ. լ. 15։
իթ Գլ. ժե. 24։ Սաղ. ճգ. 25։
ա Կար. ժ. 10։
իա Ողբ. գ. 9։
իբ Թես. ժա. 4, 5։
իգ Սաղ. հբ. 24, 25։ ճե. 40։
Ծալհ. գ. 31, 32։ ա Կար.
ժ. 3։

պիտի ելլէ եւ օրէ օր ժողվէ ամէն մէկ օրուան պէտք եղածը, որպէս զի ընթերձեմ զանոնք թէ իմ օրէնքիս համեմատ պիտի քալէ՛ն թէ ոչ։ 5 Եւ ըլլայ որ վեցերորդ օրը բերածնին պատրաստեն, և Մանիկա ամէն օրուան ժողուածներեն կրկինը ըլլայ։

6 Եւ Մովսէս ու Ահարոն ըսին Իսրայէլի բոլոր որդիներուն , Ա՛ւսյ իրիկուն պիտի դիտնաք որ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանողը Եհովա է, 7 եւ առաւօտուն պիտի տեսնէք Տէրոջը փառքը, վասն զի Տէրոջը դէմ ձեր ըրած տրտունջը ինք լսեց, և մենք ո՞վ ենք՝ որ մեզի դէմ կը տրտնջէք։ 8 Եւ Մովսէս ըսաւ, Երբ Տէրը ձեզի իրիկուանը ուտելու միս, ու առաւօտուն կշտանալու չափ հաց տայ, պէտէ գիտցած որ Տէրը լսած է իրեն դէմ ըրած տրտունջնիդ. և մենք ո՞վ ենք. ձեր տրտունջը մեզի դէմ չէ, հապա 9 Տէրոջը դէմ։ Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնի, Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովքին ըսէ, Տէրոջը առջև մօտեցէք. վասն զի ձեր տրտունջը լսեց։

10 Եւ եղաւ որ երբ Ահարոն Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովքին կը խօսէր, անոնք դէպ ի անապատը նայեցան, և ահա Տէրոջը փառքը 11 նամպին մէջ երեւցաւ։ Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, 12 Իսրայէլի որդիներուն տրտունջը լսեցի. խօսէ անոնց՝ ըսելով, Իրիկուան դէմ միս պիտի ուտէք, ու առաւօտուանց հացով պիտի կշտանաք. և պիտի գիտնաք թէ ես եմ Եհովա ձեր Աստուածը։

13 Եւ եղաւ որ իրիկուանը †լորամարդիներ ելան ու բանակը ծածկեցին. և առաւօտուանց բանակին 14 բոլորտիքը ‡ցօղ իջաւ։ Ու երբ իջած ցօղը վերցաւ, ահա անապատին երեսին վրայ §մանր թեւիաձեւ բան մը կար, եղեամի պէս մանր, 15 գետնին վրայ։ Ու երբ Իսրայէլի որդիները տեսան, ըսին, *Ի՞նչ է այս՝. քանզի ինչ ըլլալը չէին գիտեր. ու Մովսէս ըսաւ անոնց, Ա՛յս է այն հացը զոր Տէրը ձեզի ուտելու 16 տուաւ։ Տէրոջը պատուիրած բանը այս է. ժողվեցէք անկէ ամէն մէկդ իր կերածին չափ. ամէն մէկդ իր վրանին մէջ եղողներուն համար, ձեր հոգիներուն համրանքին նայելով, մարդ 17 գլուխ Հմէյմէկ օմէր առնէք։ Եւ Իսրայէլի որդիները այնպէս ըրին. և ո՛րը շատ և ո՛րը քիչ 18 ժողվեց։ Եւ երբ օմէրով կը չափէին, "շատ ունեցողինը չաւելցաւ, ու քիչ ունեցողինը չպակսեցաւ. ամէն մէկը իր կերածին չափ ժողվեց։

19 Եւ Մովսէս ըսաւ անոնց, Մէ՛կը անկէ մինչեւ առաւօտ չպահէ։ Բայց մեծիկ չըրին Մովսէսի, հապա ոմանք թողուցին անկէ մինչեւ առաւօտ, և որդնոտեցաւ ու հոտեցաւ. և Մովսէս բարկացաւ անոնց։ 21 Եւ ամէն առաւօտ կը ժողվէին անկէ ամէն մէկը իր կերածին չափ, ու արեւը տաքցածին պէս կը հալէր։

22 Եւ եղաւ որ վեցերորդ օրը կրկնապատիկ ուտելիք, այսինքն ամէն մէկուն համար երկու օմէր, ժողվեցին. և ժողովքին բոլոր իշխանները եկան ու պատմեցին Մովսէսի։ 23 Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Ա՛յս է Տէրոջը ըսածը. Վաղը Հանգստութեան սուրբ շաբաթն է Տէրոջը. ինչ որ պիտի եփէք՝ եփեցէք, և ինչ որ պիտի եռացնէք՝ եռացուցէք, ու ինչ որ կ'աւելնայ՝ ձեզի համար առաւօտուան պահուելու թողուցէք։ 24 Եւ անիկա առաւօտան թողուցին, Մովսէսի հրամայածին պէս. և ոչ †հոտեցաւ, ոչ ալ անոր մէջ որդ եղաւ։ 25 Եւ Մովսէս ըսաւ, Ա՛յսօր կերէք զայն, վասն զի այսօր շաբաթ է Տէրոջը. այսօր դաշտին մէջ անկէ պիտի չգտնէք։ 26 Վեց օր պիտի ժողվէք զանիկա. բայց եօթներորդ օրը, որ շաբաթ է, պիտի չգտնուի։ 27 Եւ եղաւ որ եօթներորդ օրը ժողովուրդէն ոմանք ժողվելու ելան, ու չգտան։ 28 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Մինչեւ ե՞րբ †չէք ուզեր պահել իմ պատուիրանքներս ու օրէնքներս։ 29 Նայեցէք որ Տէրը տուաւ ձեզի շաբաթը, անոր համար վեցերորդ օրը ինք ձեզի երկու օրուան հաց կու տայ. ամէն մէկդ իր տեղը թող նստի. մէ՛կը իր տեղէն չելլէ եօթներորդ օրը։ 30 Եւ ժողովուրդը հանգստացաւ եօթներորդ օրը։ 31 Եւ Իսրայէլի †որդիները անոր անունը Ման դրին. ու "այն դինձի սերմի պէս ճերմակ՝ ու անոր համը մեղրով չիաուած դամպալի պէս էր։

32 Եւ Մովսէս ըսաւ, Տէրոջը հրամայած բանը այս է. Անկէ օմէր մը լեցուցէք՝ որպէս զի ձեր ազգերուն մէջ պահուի. որպէս զի անոնք տեսնեն այն հացը, զոր ձեզի կերցուցի անապատին մէջ, երբ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի։ 33 Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնի, Սափոր մը առ, ու անոր մէջ օմէր մը լեցուն մանանայ դիր. և զանիկա ձեր ազգերուն մէջ պահուելու համար Տէրոջը 34 առջև դիր։ Ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեց, այնպէս Ահարոն †վկայութեան առջև դրաւ 35 զանիկա, որպէս զի պահուի. Եւ Իսրայէլի որդիները †քառասուն տարի կերան մանանան, ‡մինչեւ որ շէն երկիր եկան. մանանան կերան,

---

ե Ա.օրակ. ը. 8։ Մատ. գ. 11։
զ Գլ. ժե. 25։ բ Օր. ը. 2,16։
է Տես Հմր. 22։ Դ.Ե. իե. 21։
ը Տես Հմր. 12, 13։ Գլ. գ. 7։ Թուա. ժգ. 28, 29, 30։
թ Տես Հմր. 10։ Ես. լե. 2։ խ. 5։ Ցոմ. ժա. 4, 40։
ժ Թուա. ժգ. 11։
ի Տես ա Թագ. ը. 7։ Դ.Ա. ժ. 16։ Հռովմ. ժգ. 2։
ձ Թուա. ժգ. 16։
ղ Հմր. 7։ Գլ. ժգ. 21։ Թուա. ժգ. 19։ գ Թագ. ը. 10, 11։
ճ Հմր. 8։
յ Հմր. 6։
ն Հմր. 7։
շ Թուա. ժա. 31։ Սապ. հը. 27, 28։ Ես. 40։
ո Թուա. ժա. 9։
չ Թուա. ժա. 7։ բ Օր. ը. 3։ Նէհեմ. թ. 15։ Սապ. հը. 24։ Ես. 40։
• Եբր. Մանհու (ու բուկ կ'ելլէ Մանանայ բառը)
պ Ցոմ. գ. 31, 49, 58։ ա Կոր. ժ. 3։
ռ Հմր. 36։
ս բ Կոր. ը. 15։
վ Ծն. ը. 3։ Գլ. խ. 8։ լա. 15։ լե. 3։ Դ.Ե. խգ. 3։
տ Հմր. 20։
ր Գլ. խ. 9, 10։
ց ա Թագ. ժէ. 14։ Սապ. հը. 10, 22։ Ես. 13։
† Եբր. առնր
փ Թուա. ժա. 7, 8։
ք Եբր. թ. 4։
օ Գլ. խե. 16, 21։ խ. 20։ Թուա. ժէ. 10։ բ Օր. ժ. 5։ գ Թագ. ը. 9։
ֆ Տես թ. Կգ. 38։ բ Օր. ը. 2, 3։ Նէհեմ. թ. 20, 21։ Ցոմ. գ. 31, 49։
ջ Ցես. ե. 12։ Նէհեմ. թ. 15։

36 մինչև որ Քանանու երկրին սահմանը հասնի։ Եւ
օձերը արգելին տաճարին մօտ մնան էր։

ԳԼ. ԺԷ

1 Ժողովուրդըջուրի համար արտաքնջ կընէ Ռափիդիմի
մէջ։ 5 Աստուած Քորէբի մէջ ժայռէ մը ջուր հանել կու
տայ։ 8 Մովսէս իր ձեռքը վեր բռնելով՝ Ամաղէկը կը
յաղթուի։ 15 Մովսէս սեղան մը կը շինէ ու զանիկա
Կ՚անուանէ ԵՀովանիսի։

Եւ ՝Իսրայէլի որդիներուն ողջը ժողովքը
Տէրոջը խօսքին պէս Սինի անապատէն չուեցին, և Ռափիդիմի մէջ
բանակ դրին. ու ժողովուրդին համար խմելու
2 ջուր չկար։ ԲԵւ ժողովուրդը Մովսէսի հետ վի-
ճեցաւ ու ըսաւ, Մեզի ջուր տուր, որ խմենք.
և Մովսէս բսաւ անոնց, Ինչո՞ւ ինծի հետ կը
3 վիճիք. ինչո՞ւ ԷՏէրը կը փորձէք։ Եւ ժողովուր-
դը հոն ջուրի համար ծարաւեցաւ. ու ժողո-
վուրդը ՔՄովսէսի դէմ արտունջ ըրաւ ու բսաւ,
Ինչո՞ւ համար մեզ Եգիպտոսէ հանեցիր, որ
մեզ ու մեր որդիները և մեր հօտերը ծարաւու-
թեամբ մեռցնես։
4 Եւ Մովսէս ԷՏէրոջը աղաղակեց՝ բսելով,
Ի՞նչ ընեմ այս ժողովուրդին. գրեթէ պատ-
5 բաստ են ինծի Ղքարկոծելու։ Եւ Տէրը բսաւ
Մովսէսի, ԷԺողովուրդին առջև անցիր, ու Իս-
րայէլի ծերերէն քեզի հետ առ, և քու գաւա-
զանդ, որով Ըգետը զարկիր, ձեռքդ առ ու
6 գնա։ ԲԱհա Քորէբի մէջ ժայռին վրայ՝ հոն
քու առջեւդ կը կայնիմ, և ժայռին զարկ, ու
անկէ ջուր պիտի ելլէ, և ժողովուրդը պիտի
խմէ։ Եւ Մովսէս այնպէս ըրաւ Իսրայէլի ծե-
7 րերուն առջև։ Եւ այն տեղին անունը ԺՄաս-
սա ու Մերիպա՝ դրաւ. վասն դի Իսրայէլի որ-
դիները հոն վիճեցան, և Տէրը փորձեցին՝ բսե-
լով, Արդեօք Տէրը մեր մէջ է Իթէ ոչ։
8 ԷԱյն առեն Ամաղէկ եկաւ, ու Ռափիդիմի
9 մէջ Իսրայէլի հետ պատերազմեցաւ։ Եւ Մով-
սէս բսաւ ՂՅեսուի, Մեզի մարդիկ ընտրէ, ու
Ամաղէկի հետ պատերազմելու ելլէր. վաղը ես
բլուրին գլուխը պիտի կայնիմ՝ ԷԱստուծոյ գա-
10 ւազանը ձեռքս առնելով։ Եւ Յեսու Մովսէսի
բսածին պէս ըրաւ, ու Ամաղէկի հետ պատե-
րազմեցաւ. և Մովսէս, Ահարոն ու Ովր բլու-
11 րին գլուխը ելան։ Եւ կ՚ըլլար որ երբ Մովսէս
ծիր ձեռքերը վեր կը վերցնէր, Իսրայէլ կը
յաղթէր, ու երբ իր ձեռքերը վար կ՚իջեցնէր,
12 Ամաղէկ կը յաղթէր։ Եւ Մովսէսի ձեռքերը
ծանրանալուն՝ քար մը առին ու անոր տակ
դրին, և ինք անոր վրայ նստաւ. ու Ահարոն և
Ովր, մէկը մէկ կողմէն ու միւսը միւս կողմէն,
անոր ձեռքերը վեր բռնեցին, ու մինչև արեգա-
կին մտրը մնալը անոր ձեռքերը հաստատուն
13 մնացին։ Եւ Յեսու սուրի բերնէ անցուց Ամա-
14 ղէկը ու անոր ժողովուրդը։ Եւ Տէրը բսաւ
Մովսէսի, ՀԱյսիկա յիշատակի համար գիրքի
մէջ գրէ, ու Յեսուի †իմացուր՝ որ ՀԱմաղէկի
յիշատակը երկինքի տակէն բոլորովին պիտի
15 ջնջեմ։ Եւ Մովսէս սեղան մը շինեց, ու անոր
16 անունը ‡ԵՀովանիսի դրաւ, Ու բսաւ, ՚Քանի՛
Տէրը երդում ըրաւ՝ ըՏէրը պիտի պատերազմի Ամաղէկի դէմ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Յոթրո Մովսէսի կը բերէ անոր կինը ու որդիքը։ 7
Մովսէս զանիկա կը մեծարէ, 13 ու անոր խրատները կը
բանէ։ 27 Յոթրո կը մեկնի։

Եւ Մովսէսի անները, ՝Մոպխամու քուրմ
Յոթրոյ, լսեց Բոյն ամէնը զոր Աստուած ըրաւ
Մովսէսի ու իր Իսրայէլ ժողովուրդին, և թէ
2 Տէրը Եգիպտոսէ հանեց Իսրայէլը, Եւ Մովսէսի
անները Յոթրո առաւ Մովսէսի կինը Սեպփորան,
3 զանիկա ետ դրկելէն ետքը. Եւ անոր †երկու
որդիները՝ որոնց ՝մէկուն անունը Գերսամ էր.
վասն զի ինք ըսեր էր, Օտար երկրի մէջ պան-
4 դուխտ եմ. Եւ միւսին անունը *Եղիազար էր,
վասն զի ըսեր էր, Իմ հօրս Աստուածը իմ օգ-
նականս էր, ու զիս Փարաւոնի սուրէն ազա-
5 տեց։ Եւ Մովսէսի անները Յոթրո անոր որդիներ-
բովը ու անոր կնոջմովը եկաւ Մովսէսի դէպ ի
անապատը՝ ուր անիկա բանակ դրեր էր ԷԱս-
տուծոյ լեռանը քով. Եւ իմացուց Մովսէսի
ըԵՂբՂ, Ես, քու աներդ Յոթրո, քեզի կու-
գամ, նաև քու կինդ իր երկու որդիները իրեն
7 հետ առնելով։ Եւ Մովսէս իր անները Ղդիմաւորելու ելաւ, և անոր խոնարհութիւն ըրաւ,
ու ԷՀամբուրեց զանիկա. և իրարու ՂողջութիւնՀարցուցին ու վրանը մտան։ Եւ Մովսէս իր ա-
ներոջ պատմեց այն ամէնը՝ զոր Տէրը ըրաւ
Փարաւոնի ու Եգիպտացիներուն՝ Իսրայէլի համար, և ճամբուն մէջ բոլոր Ընդունց քաշած
աշխատութիւնը, ու Տէրոջը ՃզանոնՔ ազատեր

՝ Գլ. ԺԶ. 1։ Թուա. ԼԳ. 12, 14։
Բ Թուա. Լ. 3, 4։
Գ Բ Օր. Գ. 16։ Սապ. Հը. 18, 41։ Ես. Է. 12։ Մաս. գ. 7։ ա Կոր. Ժ. 9։
Դ Գլ. ԺԶ. 2։
Ե Գլ. ԺԶ. 15։
Զ ա Թագ. Լ. 6։ Յովհ. Բ. 59։ Ժ. 31։
Է Տես Նկեմ. Բ. 6։
Ը Գլ. Է. 20։ Թուա. Լ. 8։
Թ Թուա. Լ. 10, 11։ Սապ. Հը. 15, 20։ Ճե. 41։ ՃԺգ. 8։ ա Կոր. Ժ. 4։
Ժ Թուա. Լ. 13։ Սապ. Ձա. 7։ գե. 8։ Ներ. գ. 8։
ԺԱ Ահարոն, փորձութիւն ու վիճաբանութիւն
ԺԲ Ծն. ԼԳ. 12։ Թուա. Խգ. 20։ Բ Օր. Լե. 17։ ա Թագ. ԺԵ. 2։
ԺԳ Դատ. Է. 45։ Ներ. դ. 8։
ԺԴ Գե. գ. 20։
ԺԵ Յակ. Ե. 16։
ԺԶ ԳԼ. ԼԳ. 27։
† Եբր. ահաւնչնեբուն մէջ դիր
Ը Թուա. Խգ. 20։ Բ Օր. Լե. 19։ ա Թագ. ԺԵ. 3, 7։ Լ. 1, 17։ Բ Թագ. Բ. 12։ Նեղ. Ք. 14։
Ի Տես Դատ. գ. 24։
‡ Ահաւնչնեբուն, Տէրը իմ դրօշակս է
ԺԸ Եբր. Գանդի Տէրը էր ամբոխին վրայ ձեռք վերցնելով երբոր ըսաւ, Ի՞մ, Ոմանք ձեռք վերցուց Տէրոջը ՃգանոնՔ ազատելը՝
ԺԹ Գլ. Բ. 16։ գ. 1։
Ի Սապ. Խգ. 1։ Ցե. 14, 15։ Հր. 4։ Ճե. 5, 43։ Ճգ. 2, 8։
ԻԱ Գոր. Է. 29։
ԻԲ Գլ. Բ. 22։
ԻԳ Ահաւնչնեբուն, իմ Աստուածս օգնականս
ԻԴ Գե. գ. 1, 12։
ԻԵ Ծն. Ժգ. 17։ Ժը. 2։ ԺԹ. 1։ գ Թագ. Բ. 19։
ԻԶ Ծն. ԽԹ. 13։ Լգ. 4։
ԻԷ Ծն. Խգ. 27։ Բ Թագ. Ժա. 7։
ԻԸ Թուա. Խ. 14։
ԻԹ Սապ. Հր. 42։ Ձա. 7։ Ճգ. 10։ ՃԿ. 2։

9 Եւ Յոթոր ուրախացաւ բոլոր բարութիւննե-
րուն համար՝ զորոնք Տէրը ըրաւ Իսրայէլի,
10 փրկելով զանոնք Եգիպտացւոց ձեռքէն։ Եւ
Յոթոր ըսաւ, Օրհնեալ ըլլայ Տէրը, որ ազա-
տեց ձեզ Եգիպտացւոց ձեռքէն ու Փարաւոնի
ձեռքէն. ան ալ ազատեց ժողովուրդը Եգիպ-
11 տացւոց ձեռքին տակէն։ Հիմա գիտեմ որ Ես-
վա Էլոհիդ աստուածներէն մեծ է. Էքանդի ինչ
բանի մէջ որ ծկը հպարտանային, անոնցմէ վեր
12 էր էհ—յա։ Եւ Մովսէսի աները Յոթոր ողջակէզ
ու զոհեր բերաւ Աստուծոյ. և Ահարոն ու Իս-
րայէլի բոլոր ծերերը Մովսէսի աներոջ հետ
Աստուծոյ առջև հաց ուտելու եկան։

13 Եւ եղաւ որ հետեւեալ օրը Մովսէս ժողո-
վուրդը դատելու նստաւ, ու ժողովուրդը առա-
ւօտէն մինչև իրիկուն Մովսէսի քով կայնե-
14 ցաւ։ Եւ Մովսէսի աները երբ տեսաւ ինչ որ
կ'ընէր Մովսէս ժողովուրդին, ըսաւ, Ինչ է
այս բանը՝ զոր դուն կ'ընես ժողովուրդին. ին-
չո՞ւ դուն մինակ կը նստիս, ու բոլոր ժողովուր-
դը առաւօտէն մինչև իրիկուն քու քովդ կը
15 կայնի։ Եւ Մովսէս ըսաւ իր աներոջ, Քանզի
ժողովուրդը կու գայ ինծի՝ Աստուծմէ հարց-
16 նելու։ Երբ անոնք դատ մը ունենան՝
ինծի կու գան, և ես մէկոնց միջտեղ դատաս-
տան կ'ընեմ, ու Աստուծոյ կանոնները և օ-
17 րէնքները անոնց կը գիտցնեմ։ Եւ Մովսէսի աներ-
ը ըսաւ անոր, Քու ըրածդ աղէկ բան չէ։
18 Իրաւցնէ դուն պիտի մաշիս, դուն ալ ու քեզի
հետ եղած այս ժողովուրդն ալ. վասն զի այս
բանը քեզի շատ ծանր է. դուն միայն չես
19 կրնար ընել ատիկա։ Հիմա մտիկ ըրէ իմ խօսքս.
Ես քեզի խրատ տամ, ու Աստուած քեզի
հետ պիտի ըլլայ։ Ժողովուրդին համար Աս-
տուծոյ առջև դուն գնա, որպէս զի Աստուծոյ
20 դուն ներկայացնես Աստուծոյ. Եւ անոնց սոր-
վեցուր կանոնները ու օրէնքները, և գիտցուր
անոնց իրենց քալելու ճամբան ու նիրենց ընե-
21 լու գործը։ Ուստի դուն բոլոր ժողովուրդէն
կարող մարդիկ, Աստուծմէ վախցող, ճըշ-
մարտասէր — ագահութիւնը ատող մարդիկ
ընտրէ, ու զանոնք հազարապետներ, հարիւրա-
պետներ, հիսնապետներ ու տասնապետներ դիր

22 անոնց վրայ. Ու համէն ատեն թող անոնք դա-
տեն ժողովուրդը. և ամէն մեծ բանը քեզի
ներկայացնեն, ու ամէն պզտիկ բանը անոնք
դատեն. այսպէս քեզի հաղնելով թող վրայէդ
23 բեռը կը թեթեւցնեն։ Եթէ այս բանը ընես,
ու Աստուած ալ քեզի այսպէս պատուիրէ, այն
ատեն կարող կ'ըլլաս դիմանալու, և բոլոր
այս ժողովուրդն ալ խաղաղութեամբ իրենց
տեղը կ'երթան։

24 Եւ Մովսէս իր աներոջ խօսքը մտիկ ըրաւ
25 ու անոր ամէն բանը ըրաւ։ Եւ Մովսէս բոլոր
Իսրայէլէ կարող մարդիկ ընտրեց, ու զանոնք
ժողովուրդին վրայ գլուխներ, այսինքն հազա-
րապետներ, հարիւրապետներ, հիսնապետներ ու
26 տասնապետներ կարգեց։ Եւ ամէն ատեն անոնք
կը դատէին ժողովուրդը. դժուարին բանը
Մովսէսի կը ներկայացնէին, ու ամէն պզտիկ
27 բանը իրենք կը դատէին։ Եւ Մովսէս իր աները
ճամբայ հանեց, ու անիկա իր երկիրը գնաց։

ԳԼ. ԺԹ

1 ժողովուրդը Սինայի անապատը կու գայ։ 3 Աստուծոյ պատգամը Մովսէսի ձեռքով լեռնէն ժողովուրդին կը ղրկուի։ 8 Մովսէս ժողովուրդին պատասխանը Աստուծոյ կը տանի։ 10 ժողովուրդը երրորդ օրուան համար կը պատրաստուի։ 12 Լեռան մօտենալը կ'արգիլուի։ 16 Աստուծոյ ահագին երեւոյթը լեռանը վրայ։

Երրորդ ամսուն մէջ Իսրայէլի որդիները
Եգիպտոսի երկրէն ելլելէնետքը, նոյն օրը Սի-
2 նայի անապատը եկան։ Քանզի Հոռէբիդիմէ
չուեցին, ու Սինայի անապատը եկան, ու անա-
պատին մէջ բանակ դրին. և Իսրայէլ հոն էլե-
3 ռանը դիմաց բանակ դրաւ։ Եւ Մովսէս Աս-
տուծոյ ելաւ. ու Տէրը լեռնէն կանչեց զանի-
կա՝ ըսելով, Յակոբի տանը այսպէս ըսես, և
4 Իսրայէլի որդիներուն իմացնես. Դուք տեսաք
ինչ որ ըրի Եգիպտացւոց, և ինչպէս եմ ձեզ ար-
ծիւի թեւերուն վրայ վերցուցի ու քովս բերի։
5 Եւ հիմա եթէ իրաւցնէ իմ ձայնիս հնազան-
դիք ու իմ ուխտս պահէք, Դուք ինծի սեպ-
հական ժողովուրդ պիտի ըլլաք ամէն ազգերէն.
6 վասն զի բոլոր երկիր իմս է։ Եւ դուք ինծի

ե Ծն. ժզ. 20։ բ Թագ. ժբ. 28։ Դ.Ժամ. ա. 68։
զ բ Մն. բ. 5։ Մտթ. զի. 3։ զի. 9։ Տլի. 5։
է Գլ. ա. 10, 16, 22։ ե. 2, 7։ ժզ. 8, 18։
ը ա Թագ. բ. 3։ Նէեմ. ի. 10, 16, 29։ Ցոբ խ. 11, 12։ Մտթ. լա. 23։ ճաքի. 21։ Դ.Ժամ. ա. 51։
թ բ Օր. ժբ. 7։ ա Մն. խի. 22։ ա Կոր. ժ. 18, 21, 31։
ժ Դ.Ժամ. խգ. 12։ Թագ. ժե. 34։
ի Գլ. խգ. 7։ խզ. 14։ բ Օր. ժէ. 8։ բ Թագ. ժե. 3։ Ցոբ լա. 13։ Գործ. ժբ. 15։ ա Կոր. գ. 1։
լ Նէէ. մարգարէ ա իր բնակիբին
խ Դ.Ժամ. խգ. 15։ Թագ. ժե. 35։ խէ. 6, Եզն. լգ. 6, 7, 8, 9։
կ Թագ. ժա. 14, 17։ բ Օր. ա. 9, 12։
հ Գլ. գ. 12։
ձ Գլ. գ. 16։ ի. 19։ բ Օր. ե. 5։
ղ Թագ. իէ. 5։
ճ բ Օր. գ. 1, 5։ ե. 1։ գ. 1, 2։ է. 11։
մ Մտթ. Տխզ. 8։
յ բ Օր. ա. 18։
ն Հմր. 25։ բ Օր. ա. 15, 16։ ժգ. 18։ բ Մն. ժբ. 5—10։ Գործ. գ. 3։
շ Նէէ. խգ. 18։ բ Թագ. խգ. 3։ բ Մն. ժբ. 9։
ո Նպեկ. ժբ. 8։
չ բ Օր. ժգ. 19։
պ Հմր. 26։
ջ Հմր. 26։ Դ.Ժամ. խգ. 11։ Թագ. ժե. 33։ իէ. 2։ լգ. 1։ բ Օր. ա. 17։ ժէ. 8։
ռ Նէէ. Հետ առանձինդով
ս Թագ. ժա. 17։
վ Հմր. 18։
տ Ծն. ժբ. 33։ ի. 25։ Գլ. ժգ. 29։ բ Թագ. ժբ. 39։
ր բ Օր. ա. 15։ Գործ. գ. 5։
ց Հմր. 22։
ւ Ցոբ իբ. 16։
փ Թագ. ժ. 29, 30։ —
ք Թագ. իգ. 15։
օ Գլ. ժէ. 1, 8։
ֆ Գլ. գ. 1, 12։
ա Գլ. ժ. 21։ Գործ. է. 38։
բ Գլ. գ. 4։
գ բ Օր. իբ. 2։
դ բ Օր. լբ. 11։ Եսա. կգ. 9։ Յայտ. ժբ. 14։
ե բ Օր. է. 2։
զ բ Օր. դ. 20։ է. 6։ ժգ. 2, 21։ խգ. 18։ լբ. 8, 9։ գ Թագ. բ. 53։ Մտթ. Տլի. 4։ Եբգ. բ. 12։ Եսա. խա. 8։ խգ. 1։ Երեմ. ժ. 16։ Մտգ. գ. 17։ Տիտ. բ. 14։
թ Գլ. բ. 29։ բ Օր. ժ. 14։ Ցոբ խա. 11։ Մտթ. խգ. 1։ ժ. 12։ ա Կոր. ժ. 26, 28։

էքահանաներու թագաւորութիւն ու Նուրբ ազգ մը պիտի ըլլաք. Իսրայէլի որդիներուն պիտի ըսես խօսքերդ։

7 Եւ Մովսէս եկաւ ու ժողովուրդին ծերերը կանչեց, և Տէրոջը իրեն պատուիրած այս բոլոր խօսքերը անոնց առջև դրաւ։ 8 Եւ բոլոր ժողովուրդը միաբերան պատասխանեցին ու ըսին, Տէրոջը բոլոր ըսածները պիտի ընենք։ Եւ Մովսէս ժողովուրդին խօսքերը Տէրոջը դարձուց։ 9 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ահա ես քեզի կու գամ ծիածանի ամպի մը մէջ, նպատակ ունի ժողովուրդը լսէ՝ երբ ես քեզի հետ խօսիմ, ու նաև հաւատան քեզի յաւիտեան։ Եւ Մովսէս ժողովուրդին խօսքերը Տէրոջը պատմեց։ 10 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Գնա ժողովուրդին, և յաջնոյ սրբէ այսօր ու վաղը, և թող Նրանց լսածները լուան, Ու երրորդ օրուան համար պատրաստ ըլլան. քանի երրորդ օրը Տէրը բոլոր ժողովուրդին աչքին առջև Սինա լեռան վրայ պիտի իջնէ. 12 Եւ դուն ժողովուրդին բոլորտիքը սահման դնես՝ ըսելով, Ինքզինքնիդ լեռը ելլելէն կամ անոր ծայրին դպչելէն զգուշացէք. Ով որ լեռանը դպչի, անշուշտ պիտի մեռցուի։ 13 Անոր ձեռք չդպչի. քանի զայն անպատճառ պիտի քարկոծուի կամ նետով զարնուի. Թէ՛ անասուն ըլլայ և թէ՛ մարդ, պիտի չապրի. երբ Փողին ձայնը երկար հնչուի, անոնք լեռը պիտի ելլեն։

14 Եւ Մովսէս լեռնէն դէպի ժողովուրդը իջաւ, ու Նրբեց ժողովուրդը. և անոնք իրենց 15 լաթերը լուացին։ Եւ անոնց ըսաւ ժողովուրդին, Երրորդ օրուան համար պատրաստ եղէք. Ձեր կիներուն մի մերձենաք։

16 Եւ եղաւ որ երրորդ օրը առաւուանց Որոտումներ ու կայծակներ կ'ելլային, և Թանձր ամպ մը կար լեռանը վրայ, ու խիստ սաստիկ Փողի ձայն մը, և բանակին մէջ եղած բոլոր 17 ժողովուրդը Աստուծոյ առջև հանեց ժողովուրդը, 18 և անոնք լեռանը տակ կայնեցան։ Եւ Սինա լեռը բոլորովին կը մխար, վասն զի Տէրը անոր վրայ Կրակով իջաւ, Ու անոր մուխը հնոցի մուխի պէս կ'ելլէր, և Բոլոր լեռը սաստիկ կը 19 դողար։ Եւ Քանի որ փողին ձայնը շատ կը սաստկանար, Մովսէս խօսեցաւ, ու Աստուած 20 ձայնով մը անոր պատասխան տուաւ։ Եւ Տէրը Սինա լեռանը վրայ՝ լեռանը գլուխը իջաւ. ու Տէրը կանչեց Մովսէսը լեռանը գլուխը, և Մովսէս ելաւ։ 21 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Իջիր, ժողովուրդին պատուիրէ, որ չըլլայ թէ Տէրը տեսնելու համար սահմանէն անցնին, ու անոնց 22 մէ շատերը կորսուին։ Եւ Տէրոջը մօտեցող քահանաներն ալ Թող ըլլան, որ չըլլայ թէ Տէրը 23 անոնց վրայ յարձակի։ Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը, ժողովուրդը չկրնար ելլել Սինա լեռը, վասն զի դուն մեզի պատուիրեցիր՝ ըսելով, 24 Բառհման դիր լեռանը ու զանիկա սրբէ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր, Գնա, վար իջիր, ու Ահարոնն ինծի հետ միկտեղ ելիր. բայց քահանաները ու ժողովուրդը Տէրոջը ելլելու համար սահման չանցնին, որ չըլլայ թէ անոնց վրայ յարձակի։ 25 Ու Մովսէս ժողովուրդին իջաւ և ան ալ ըսաւ անոնց։

ԳԼ. Ի

1 Տասը պատուիրանքները։ 18 ժողովուրդը կը վախնայ։ 20 ու Մովսէսի կը միխիթարուի։ 22 Կառապետութիւնը կ'արգիլուի։ 24 Տէրոջը համար սեղան չինելու կերպը։

Եւ Աստուած այս բոլոր խօսքերը պատ-
ցեց՝ ըսելով,

2 Ինձ եմ Եհովա, քու Աստուածդ, որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն, ծառայութեան տունէն, հանեցի։

3 Ինծմէ զատ ուրիշ աստուածներ չունենաս։

4 Քեզի կուռք չշինես, ոչ ալ վերը երկինքի մէջ, կամ վարը երկրի վրայ, կամ երկրի տակի ջուրերուն մէջ եղած բաներուն 5 մէկ նմանութիւնը. Անոնց երկրպագութիւն չընես ու զանոնք չպաշտես. վասն զի ես քու Տէր Աստուածդ Նախանձոտ Աստուած եմ, Որ կը հատուցանեմ հայրերուն անօրէնութիւնը որդիներուն վրայ, մինչև անոնց երրորդ

ի 1 Օր. ւգ. 2, 3, 4։ ա Պետ. բ. 5, 9։ Յայտ. ա. 6։ Ե. 10։ ի. 6։
ւ Դ.Թես. ի. 24, 26։ բ Օր. է. 6։ իգ. 19։ իբ. 9։ Ես. կբ. 12։ ա Կոր. գ. 17։ ա Թես. Ե. 27։
ի ԳԼ. իգ. 3, 7։ բ Օր. Ե. 27։ իգ. 17։
ժ Հմր. 16։ ԳԼ. ի. 21։ իգ. 15, 16։ բ Օր. գ. 11։ Մատ. ժբ. 11, 12։ գէ. 2։ Մատ. ժէ. 5։
ւ բ Օր. գ. 12, 36։ Յովհ. ժբ. 29, 30։
ի ԳԼ. ժգ. 31։
ձ Դ.Թես. ժա. 44, 45։ Նբր. ժ. 22։
ղ Հմր. 14։ Ծն. Լէ. 2։ Դ.Թես. ժԵ. 5։
ճ Հմր. 16, 18։ ԳԼ. ւգ. 5։ բ Օր. ւգ. 2։
ճ Նբր. ժբ. 20։
ց Հմր. 16, 19։
ղ Հմր. 10։
ւ Հմր. 11։
ա ա Թագ. իա. 4, 5։ Զաք. է. 3։ ա Կոր. է. 5։
ւ Մատ. Ժէ. 18։ Նբր. ժբ. 18, 19։ Յայտ. գ. 5։ բ. 5։ ժա. 19։
ի Հմր. 9։ ԳԼ. իա. 34։ բ Մն. Է. 14։
ւ Յայտ. ա. 10։ գ. 1։
ա Նբր. ժբ. 21։
ա բ Օր. գ. 10։
ւ բ Օր. գ. 11։ ւգ. 2։ Դատ. է. 5։ Մատ. կբ. 7, 8։ Ես. Ջ. 4։ Ամբ. գ. 3։
ա ԳԼ. գ. 2։ իգ. 17։ բ Մն. է. 1, 2, 3։
ւ Ծն. ժէ. 17։ Մատ. ճիգ. 5։ Յայտ. ժէ. 8։
ց Մատ. կբ. 8։ Ել. 18։ ճԺգ. 7։ Նբհմ. գ. 24։ Նբր. ժբ. 26։
ա Հմր. 13։
ւ Նբր. ժբ. 21։
ւ Նհ.Եմ. բ. 13։ Մատ. ժա. 7։
ա Տես ԳԼ. գ. 5։ ա Թագ. գ. 19։
ւ Դ.Թես. ժ. 3։
ա բ Թագ. գ. 7, 8։
ւ Հմր. 12։ Յես. գ. 4։

ա բ Օր. Է. 22։
ւ Դ.Թես. իգ. 1, 13։ բ Օր. Է. 6։ Մատ. ժգ. 4։
ւ ԳԼ. ժգ. 3։
ւ բ Օր. Է. 7։ գ. 14։ գ Թագ. ժէ. 35։ Նբհմ. իե. 6։ լԵ. 15։
ւ Դ.Թես. իգ. 1։ բ Օր. գ. 16։ Է. 8։ իէ. 15։ Մատ. գէ. 7։
ւ ԳԼ. իգ. 24։ Յես. իգ. 7։ գ Թագ. ժէ. 35։ Նա. իգ. 15, 19։
ւ ԳԼ. ւգ. 14։ բ Օր. գ. 24։ գ. 15։ Յես. իգ. 19։ Ղեւ. ա. 2։
ւ ԳԼ. ւգ. 7։ Դ.Թես. ի. 5։ իգ. 39, 40։ Թուա. ժգ. 18, 33։ գ Թագ. իա. 29։ Յոբ Է. 4։ իա. 19։ Մատ. ՀԲ. 8։ ՀԲ. 4։ Նա. ժգ. 20, 21։ կի. 6, 7։ Նբհմ. բ. 9։ լբ. 18։

6 ու չորրորդ ազգը՝ որ կ'առնեն զիս. Եւ Էկ'ողորմիմ անոնց մինչեւ հազար ազգը՝ որ կը սիրեն զիս ու իմ պատուիրանքներս կը պահեն։
7 ✻Տէրոջը, քու Աստուծոյդ, անունը պարապ տեղ բերանդ չառնես. վասն զի Տէրը իր անունը պարապ տեղ բերան առնողը եանաղ պիտի չանպէ։
8 Նշանգաուխեան օրը միտդ բեր՝ զանիկա
9 սուրբ պահելու համար։ Իվեց օր պիտի աշխատիս, ու բոլոր գործդ բնես. Բայց ✻եօթներորդ
10 օրը Տէրոջը, քու Աստուծոյդ, հանգաուխեան օրն է. այն օրը գործ մը չգործես, ոչ դուն, ոչ քու որդիդ, ոչ քու աղջիկդ, ոչ քու ծառադ ու աղախնդ, ոչ քու անասունդ, նոչ ալ ✻ատեդ
11 մէջ եղած օտարականդ. Քանզի Տէրը վեց օրուան մէջ երկինքն ու երկիրը, ծովը ու բոլոր անոր մէջ եղածները, և եօթներորդ օրը հանգաւցաւ. անոր համար Տէրը օրհնեց հանգաուխեան օրը ու սրբեց զանիկա։
12 Յարուէ քու հայրդ ու մայրդ, որպէս զի քու օրերդ երկայն ըլլան այն երկրին վրայ՝ զոր քու Տէր Աստուածդ կու տայ քեզի։
13 ՂՍպանութիւն մի ընես։
14 ✻Շնութիւն մի ընես։
15 ՀԳողութիւն մի ընես։
16 ՃՔու դրացիդդ դէմ սուտ վկայութիւն մի ընես։
17 ՆՔու դրացիդդ տանը մի ցանկար. Նքու դրացիդդ կնոջը, կամ անոր ծառային, կամ անոր աղախնին, կամ անոր եզին, կամ անոր էշուն, և քու դրացիդդ ամենևին մէկ բանին մի ցանկար։
18 Եւ ✻բոլոր ժողովուրդը Նկը տեսնէին որոտումները ու կայծակները և փողին ձայնը ու լեռանը ✻ծխալը։ Եւ երբ ժողովուրդը տեսաւ, 19 ետ քաշուեցաւ ու հեռու կայնեցաւ. Եւ ըսին Մովսէսի, ՊԴուն խօսէ մեզի հետ, ու մենք կ'ընենք. բայց ✻Աստուած թող չխօսի մեզի 20 հետ, որպէս զի չմեռնինք։ Եւ Մովսէս ըսաւ ժողովուրդին, ✻Մի վախնաք. Վասն զի Աստուած ձեզ փորձելու եկաւ, ✻այնպէս որ անոր վախը ձեր առջև ըլլայ, որպէս զի չմեղանչէք։
21 Եւ ժողովուրդը հեռու կայնեցաւ. ու Մովսէս մօտեցաւ ✻այն թանձր խաւարին՝ ուր Աստուած էր։
22 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Այսպէս պիտի ըսես Իսրայէլի որդիներուն, Դուք տեսաք որ
23 ձեզի հետ ✻երկինքէն խօսեցայ. ✻Ինծի հետ արծաթի աստուածներ չշինէք. ոչ ալ ոսկի աստ-
24 ուածներ շինէք ձեզի։ Ինծի հողէ սեղան մը շինես, ու անոր վրայ քու ողջակէզներդ ու խաղաղութեան զոհերդ, էքու ոչխարներդ ու արջառներդ մատուցանես. Ե ամէն ✻տեղ, ուր իմ անունս յիշել կու տամ՝ քեզի պիտի գամ՝ ու
25 ✻քեզ պիտի օրհնեմ։ Եւ ✻եթէ ինծի քարէ սեղան շինելու ըլլաս, տաշած քարէ չշինես. քանզի եթէ անոր վրայ երկաթի գործիք վերցնես, կը պղծես զանիկա։ Եւ
26 նեա, կը պղծես զանիկա։ Եւ աստիճաններով չելլես իմ սեղանս, որպէս զի քու մերկութիւնդ չերեւնայ անոր վրայ։

ԳԼ. ԻԱ

1 Զանազան կանոններ ծառաներու համար։ 5 Այն ծառային համար՝ որուն ականջը պիտի ծակուէր։ 7 Աղջիկներու համար։ 12 Մարդասպանութեան համար։ 16 Մարդ գողցողի համար։ 17 Մնոզայ հայհոյութիւն բնողներու համար։ 18 Զարնողներու համար։ 22 Պատահմամբ եղած վնասի մը համար։ 28 Զարնող եզի համար։ 33 Վնասի մը պատճառ եղողի համար։

Եւ ✻անոնց առջև դնելու դատաստաններդ
2 ատոնք են. ✻Եթէ Եբրայեցի ծառայ մը ծախուառնելու ըլլաս, անիկա վեց տարի պիտի ծառայէ, և եօթներորդ տարին ձրի ազատ պիտի
3 ելլէ։ Եթէ մինակ մտաւ, մինակ պիտի ելլէ. եթէ կին առնէր, կինն ալ իրեն հետ պիտի ելլէ։
4 Եթէ իր տէրը իրեն կին տուաւ, ու անիկա իրեն որդիներ կամ աղջիկներ ծնաւ է, կինը ու անոր տղաքը տէրոջը պիտի ըլլան, ու ինք մինակ
5 պիտի ելլէ։ ✻Հակ եթէ ծառան յայտնի ըսելու ըլլայ թէ Ես կը սիրեմ իմ տէրս, իմ կինս ու իմ տղաքներս, չեմ ✻ուզեր որ ելլեմ Ե ազատ
6 ըլլամ, Անկն ատեն անոր տէրը ✻դատաւորներուն պիտի տանի զանիկա, և դրանը կամ դրան-

---

ը ԳԼ. լզ. 7։ բ Օր. է. 9։ Սապ. ՃԻ. 34։ Հռոմի. ժա. 28։
ժ ԳԼ. խգ. 1։ Դ Եզր. ԺԻ. 12։ բ Օր. ե. 11։ Սապ. ԺԵ. 4։ Մատ. ե. 33։
ի Մխք. գ. 11։
լ ԳԼ. լա. 13, 14։ Դ Եզր. ԺԻ. 3, 30։ խգ. 2։ բ Օր. ե. 12։
խ ԳԼ. խգ. 12։ լա. 15։ լզ. 21։ Դ Եզր. խգ. 3։ Նգեկ. ի. 12։ Դ ա. ժգ. 14։
ծ Ծն. բ. 2, 3։ ԳԼ. ԺԳ. 26։ լա. 15։
կ Նէեմ. ԺԳ. 16, 17, 18, 19։
հ ԵՔԲ. գոնելոյդ
ձ Ծն. բ. 2։
ղ ԳԼ. խգ. 26։ Դ Եզր. ԺԻ. 3։ բ Օր. ե. 16։ Եբեմ. լԵ. 7, 18, 19։ Մատ. ԺԵ. 4։ ԺԻ. 19։ Մարկ. է. 10։ Ժ. 19։ Դ ա կ. ԺԲ. 20։ Եփես. գ. 2։
ճ բ Օր. ե. 17։ Մատ. ե. 21։ Հռոմի. ԺԳ. 9։
մ բ Օր. ե. 18։ Մատ. ե. 27։
յ Դ Եզր. ԺԻ. 11։ բ Օր. ե. 19։ Մատ. ԺԻ. 18։ Հռոմի. ԺԳ. 9։ ա Թես. գ. 6։
ն ԳԼ. խգ. 1։ բ Օր. ե. 20։ ԺԻ. 16։ Մատ. ԺԻ. 18։
շ բ Օր. ե. 21։ Մխք. բ. 2։ Ա Մր. բ. 9։ Դ Եզր. ԺԲ. 15։ Գործ. ի. 33։ Հռոմի. է. 3։ ԺԳ. 9։ Եփես. ե. 3, 5։ Եբր. ԺԳ. 5։
ո Ցոբ լա. 9։ Ա Թագ. գ. 29։ Եբեմ. է. 8։ Մատ. է. 28։
ջ Եբր. ԺԲ. 18։
ղ Ցայտ. ա. 10, 12։
ռ ԳԼ. ԺԲ. 18։
ս բ Օր. է. 27։ ԺԲ. 16։ Գաղ. գ. 19, 20։ Եբր. ԺԲ. 19։
վ բ Օր. է. 25։
տ ա Թագ. ԺԲ. 20։ Ես. խա. 10, 13։
ր Ծն. իբ. 1։ բ Օր. ԺԳ. 3։
ց բ Օր. գ. 10։ գ. 2։ Ժ. 12։ ԺԷ. 13, 19։ ԺԲ. 20։ իբ. 58։ Ա Թես. գ. 7։ ԺԳ. 6։ Ես. ը. 13։
ւ ԳԼ. ԺԲ. 16։ բ Օր. է. 5։ դ Թագ. ը. 12։
փ ԳԼ. ԺԲ. 36։ Նէեմ. Բ. 13։
ք ԳԼ. լբ. 1, 2, 4։ ա Թագ. է. 4, 5։ դ Թագ. ԺԷ. 33։ Եզեկ. ի. 39։ խգ. 8։ Դան. է. 4, 23։ Յովէ. ա. 3։ բ Կոր. գ. 14, 15, 16։
և Դ Եզր. ա. 2։
օ բ Օր. ԺԲ. 5, 11, 21։ ԺԳ. 23։ ԺԳ. 6, 11։ Ի Կ. 2։ դ Թագ. բ. 43։ Բ. 3։ բ Մն. գ. 6։ է. 16։ ԺԲ. 13։ Եզր. գ. 12։ Դ Եզր. ա. 9։ Սապ. Ծգ. 7։ Եբեմ. է. 10, 12։
ֆ Ծն. ԺԲ. 2։ բ Օր. է. 13։ Ցեսա. ը. 31։

— ԳԼ. խգ. 3, 4։ բ Օր. գ. 14։ գ. 1։
բ Դ Եզր. խե. 39, 40, 41։ բ Օր. ԺԵ. 12։ Եբեմ. լգ. 14։
գ բ Օր. ԺԵ. 16, 17։
դ ԳԼ. ԺԲ. 12։ իբ. 8, 28։

դիքներուն մօտեցնէ. ու անոր տէրը Տանոր առանջը Էհրիւնով պիտի ծակէ, և անիկա յաւիտեան ծառայ պիտի ըլլայ անոր։

7 Եւ եթէ մէկը Ըիր աղջիկը աղախին ըլլալու Համար ծախէ, անիկա Էծառաններուն ելլելուն
8 պէս պիտի չելլէ։ Եթէ անիկա Տաճկի չերեւնայ իր տէրոջը աչքին՝ որ զանիկա իրեն նշաներ էր, թող փրկել տայ զանիկա. Բայց զանիկա օտար ազգի ծախելու կարող չըլլայ, վասն
9 զի խաբէութիւն ըրաւ անոր։ Եւ եթէ զանիկա իր որդւոյն նշանած է, աղջկանց օրէնքին Համեմատ պիտի ընէ անոր։
10 Եթէ իրեն ուրիշ կին առնէ, անոր ուտելիքը, Հանդերձը Եւ մերձաւորութիւնը պիտի չկտրէ։
11 Եւ եթէ անոր այս երեք բանը չընէ, այն ատեն անիկա առանց առոկի ձրի պիտի երթայ։

12 Ո՞վորդ զարնող մեռցնողը անշուշտ պիտի
13 մեռցուի։ Իսկ Ժեթէ դարանամուտ չեղաւ, Հապա ՔՆէՒ Աստուած Էմատնեց անոր ձեռքը, Էքեզի տեղ մը պիտի սահմանեմ, որպէս զի ա-
14 նիկա Հոն փախչի։ Բայց եթէ մէկը Էր դրացին ոխ ունենայ, և զանիկա նենգութեամբ մեռցնէ, ՅԻմ սեղանէս ալ պիտի առնես զանի-
15 կա՝ որպէս զի մեռնի։ Եւ Էր Հօրը կամ մօրը զարնողը անշուշտ պիտի մեռցուի։

16 Եւ մարդ Հոդեցողը, թէ՛ Հզանիկա ծախած ըլլայ, և թէ՛ Ձեր ձեռքը գտնուի, անշուշտ պիտի մեռցուի։

17 Եւ Ըիր Հայրը կամ մայրը անիծողը անշուշտ պիտի մեռցուի։

18 Եւ եթէ մարդիկ իրարու Հետ վէճ ընեն, ու մէկը միւսին քարով կամ բռունցքով զարնէ, ու անիկա չմեռնի, Հապա անկողին պառկի,
19 Եթէ նորէն ելլէ ու ցուպով պտըտի, զարնողը անպատիժ ըլլայ, միայն անոր *կորանցուցած ժամանակին ԱՓՅԵՒԸ Հատուցանէ, ու բոլորովին առողջացնէ ՔՆԻՒ։

20 Եւ եթէ մէկը գաւազանով իր ծառան կամ իր աղախինը զարնէ, ու անիկա իր ձեռքին տակ մեռնի, անշուշտ անկէ վրէժ պիտի առնուի։
21 Բայց եթէ օր մը կամ երկու օր ապրի, անկէ վրէժ չառնուի. քանզի Ընիկա իր առակն է։

22 Եւ եթէ մարդիկ կռուին, ու յղի կնոջ մը զարնելով՝ անոր տղան անցնել տան, և ՚ԱՒԷՂ ՁԼՆա մը չըլլայ, անիկա անշուշտ այն կնոջ Էրկանը իր վրայ դրած տոյժը պիտի քաշէ, Ընդառաւրնէրուն դատաւորներուն պէս Հատուցանէ-
23 լով։ Բայց եթէ ՁԼՆա մը ըլլայ, անձի տեղ անձ
24 պիտի տաս, Աչքի տեղ աչք, ակռայի տեղ ակռայ, ձեռքի տեղ ձեռք, ոտքի տեղ ոտք,
25 խարանի տեղ խարան, վէրքի տեղ վէրք, Հարուածի տեղ Հարուած։

26 Եւ եթէ մէկը իր ծառային աչքը կամ իր աղախինին աչքը զարնէ ու կուրցնէ, զանիկա
27 իր աչքին փոխարէն ազատ պիտի արձակէ։ Եւ եթէ իր ծառային ակռան կամ իր աղախինին ակռան թափէ, զանիկա իր ակռային փոխարէն ազատ պիտի արձակէ։

28 Եւ եթէ եզ մը իր եղջիւրներով մարդ մը կամ կին մը զարնէ մեռցնէ, Եզը անշուշտ պիտի քարկոծուի, ու անոր միսը պիտի չուտուի. բայց եզին տէրը անպատիժ ըլլայ։ Հապա
29 եթէ եզը երէկուընէ Համ միւս օրուընէ զարնող է, և անոր տէրոջն ալ զրուցուած է, ու զանիկա պահած չէ, եթէ մարդ մը կամ կին մը մեռցնելու ըլլայ, եզը պիտի քարկոծուի, ու
30 անոր տէրն ալ պիտի մեռցուի։ Եթէ փրկանք մը ձգուի անոր վրայ, անիկա Ըիր անձին ազատութեանը Համար՝ ինչ որ իր վրայ ձգուի պի-
31 տի վճարէ։ Թէ՛ ազայ մը և թէ՛ աղջիկ մը զարնելու ըլլայ եզը, այս դատաստանին պէս ըլլայ անոր։ Եթէ եզը ծառայ մը կամ աղախին մը զարնէ, անոնց տէրոջը Երեսուն սիկղ արծաթ պիտի տայ, ու Եզը պիտի քարկոծուի։

33 Եւ եթէ մէկը փոս մը բանայ, կամ մէկը փոս մը փորէ ու չծածկէ, և Հոն եզ մը կամ
34 էշ մը իյնալու ըլլայ, Վնասը փոսին տէրը պիտի քաշէ, — անոնց տէրոջը սակ պիտի տայ, և մեռածը իրը պիտի ըլլայ։

35 Եւ եթէ մէկուն եզը իր դրացիին եզը զարնէ մեռցնէ, ողջ եզը պիտի ծախեն, ու անոր սակը բաժնեն, և մեռածն ալ բաժնեն։
36 Իսկ եթէ եզին Էրէկուընէ Համ միւս օրուընէ զարնող ըլլալը դիտցուած ըլլալով, անոր տէրը զանիկա պահած չէ, անշուշտ եզին տեղը եզ պիտի Հատուցանէ, ու մեռածը իրը պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Գողութեան վրայով։ 5 Ստացուածքի վնասին վրայով։ 14 Փոխ առնելու վրայով։ 16 Պոռնկութեան վրայով։ 18 Հմայութեան վրայով։ 19 Անասնոց Հետ պղծութեան վրայով։ 20 Կռապաշտութեան վրայով։ 21 Օտարներու, որբ-այրիներու և որբերու վրայով։ 25 Դրամի վարձքի տալու վրայով։ 26 Գրաւներու վրայով։ 28 Իշխաններուը պատուելու վրայով։ 29 Նախայրիներու վրայով։

Եթէ մէկը արջառ մը կամ ոչխար մը պոշնայ, ու մորթէ կամ ծախէ զանիկա, մէկ արջառին տեղ Հինգ արջառ, ու մէկ ոչխարին
2 տեղ Չորս ոչխար պիտի Հատուցանէ։ Եթէ

Ե Ասդ. խ. 6։
Ը Նէհեմ. ե. 5։
Թ Հմր. 2, 3։
Ժ ա Կոր. է. 5։
ԺԱ Ծն. թ. 6։ Դ.Օր. խդ. 17։ Թագ. Լ. 30, 31։ Առակ. խդ. 52։
ԺԲ Թագ. լ. 22։ բ Օր. ԺԹ. 4, 5։
ԺԳ ա Թագ. խդ. 4, 10, 18։
ԺԴ Թագ. իե. 11։ բ Օր. ԺԹ. 3։ Յեսու. խ. 2։
ԺԵ Թագ. ԺԵ. 30։ լե. 20։ բ Օր. ԺԹ. 11, 12։ Երր. Ժ. 26։
ԺԶ գ Թագ. ք. 28—34։ գ Թագ. Ժաո. 15։
ԺԷ բ Օր. խդ. 7։
ԺԸ Ծն. լԵ. 28։
ԺԹ Դէ. խբ. 4։
Ի Դէ. խ. 9։ Առակ. խ. 20։ Առած. ԺԵ. 4։ Առտ. է. 10։
ԻԱ բ Թագ. գ. 29։
ԻԲ Ելք. Նոսխլը
ԻԳ Դէ. խե. 45, 46։
ԻԴ Հմր. 30։ բ Օր. խբ. 18, 19։
ԻԵ Դէ. խդ. 20։ բ Օր. ԺԹ. 21։ Առած. Ե. 38։
ԻԶ Ծն. թ. 5։
ԻԷ Հմր. 22։ Թագ. լ. 31։
ԻԸ Տես Զաք. Ժաո. 12, 13։ Առած. խդ. 15։ Փիլ. բ. 7։
ԻԹ Հմր. 28։

ԼԱ բ Թագ. Ժք. 6։ Դ.Ժ. ԺԹ.

պող մը Էփոան ծակելու վրայ գտնուի, ու զարնուի մեռնի, Էանոր համար արիւն չի թափուի։
3 Եթէ անոր վրայ արեւը ծագեր էր, անոր համար աչիւն պիտի թափուի. անիկա լման կրնար հատուցանել. եթէ բան մըն ալ չունենար, պէտք առնէ իր գողցած բանին համար Էկրնար
4 ծախուիլ։ Եթէ գողցածը Էիր ձեռքը ողջ գըտնուի, թէ՛ եզ ըլլայ, թէ՛ էշ և թէ՛ ոչխար, Էկրկինը պիտի հատուցանէ։
5 Եթէ մէկը արտ մը կամ այգիի մը *վնաս տայ՝ թող տալով իր անասունը ուրիշի մը արտին մէջ արածելու, իր արտին ամէնէն ոզէկ ԷրէՏ+էն ու իր այգիին ամէնէն ոզէկ ԲԷր+էն
6 պիտի հատուցանէ։ Եթէ կրակ ցամքէ ու ցՏ+էն փուշերուն փակչի, և դիզուած արտերը կամ չհնձուած ցորենը կամ արտ այրի, կրակը վառողը պէտք է ԱրՁ+ը լման պիտի հատուցանէ։
7 Եթէ մէկը իր դրացին առակ կամ ամաններ տայ պահելու համար, և այն մարդուն տունէն գողցուի, Էեթէ գողը գտնուի, անիկա կրկինը
8 պիտի հատուցանէ. Եթէ գողը չգտնուի, տունտէրը Ըդատաւորներուն պիտի տարուի, իր ձեռքը իր դրացիին ստացուածքին չդպցնելը
9 ԿՈՒՓԷԼ համար։ Ամէն կերպ անիրաւութեան համար, թէ՛ եզի, թէ՛ էշու, թէ՛ ոչխարի և թէ՛ հանդերձի համար, կամ ամէն կերպ կորսուած բանի համար՝ զոր Ձէնք կը Տեստատէ թէ իրն է, Էկերկու կողմին դատը դատաւորներուն առջև տարուի, ու դատաւորները որ՛ը վրայ վճռելու ըլլան, անիկա իր դրացիին՝ կրկինը պիտի հատուցանէ։
10 Եթէ մէկը իր դրացիին էշ մը կամ եզ մը կամ ոչխար մը կամ ինչևիցէ անասուն մը պահելու համար տայ, ու անիկա մեռնի կամ վնասուի կամ Էթշնամին առնէ տանի՝ ու մեկնող մը չըլլայ, Ա,Ն ԿՈՒՓԷՆ երկու քին մէջտեղ ԺՏէրՕՋը երդուեալ ըլլայ՝ իր դրացիին ստացուածքին ձեռք չդպցնելուն համար. ու անոր տէրը պիտի ընդունի Էրդ+ը, և ինք պիտի չհատուցանէ։ Ու Էեթէ իրաւցընէ իր քովէն գողցուեր
13 է, ինք անոր տէրՕՋը պիտի հատուցանէ։ Եթէ գՇանէ պատառուած է, թող բերէ զանիկա՝ վկայութիւն ըլլալա համար. ու պատառուածին գինը պիտի չհատուցանէ։
14 Եւ Էթէ մէկը իր դրացիէն անասուն փոխ

8։ Տես Առակ. գ. 31։
Բ Մատ. իզ. 43։
Գ Թուղ. իե 27։
Դ Գլ. իա. 2։
Ե Գլ իա. 16։
Զ Տես Ելմ. 1, 7։ Առակ գ. 31։
Է Ներ. մէջ ապահել տայ
Ը Ելմ. 4։
Թ Գլ իա. 6։ Ելմ. 28։
Ժ Ր Օր. իե. 1։ Ր Մն. ԺԲ. 10։
Ի Ներ. գերութեան վշտի՝
Լ Ներ. գ. 16։
Խ Ծն. լա. 39։
Ծ Ր Օր. իբ. 28, 29։
Կ Ծն. լգ. 12։ Ր Օր. իբ. 29։ ա Թագ. ԺԲ. 25։
Հ Ներ. կ։
Ձ Դ.Եզ. ԺԲ. 26, 31։ Ի. 27։ Ր Օր. Ժբ. 10, 11։ ա Թագ. իբ. 3, 9։
Ղ Դ.Եզ. Ժբ. 23։ Ի. 15։
Ճ Թուղ. իե. 2, 7, 8։ Ր Օր. Ժգ. 1, 2, 5, 6, 9, 13, 14, 15։ ԺԿ. 2, 3, 5։
Մ Գլ. իգ. 9։ Դ.Եզ. ԺԲ. 33։ իե. 35։ Ր Օր. Ժ. 19։ Նրեմ. Կ. 6։ Զաք. Կ. 10։ Մատ. գ. 5։
Յ Ր Օր. Ժ. 18։ իգ. 17։ իե. 19։ Մատ. զղ. 6։ Նա. ա. 17, 23։ Ժ. 2։ Նզեկ. իբ. 7։ Զաք. Կ. 10։ Յակ. ա. 27։
Ն Ր Օր. Ժե. 9։ իգ. 15։ Յոբ իե. 9։ Դ.ա.կ. Ժբ. 7։
Շ Յոբ լգ. 28։ Մատ. Ժբ. 6։ Տիտ. 19։ Յակ. Ե. 4։ Հմր. 27։
Ո Յոբ լա. 23։ Մատ. կԲ. 24։
Չ Մատ. ՃԲ. 9։ Ղգբ. Ե. 3։
Պ Դ.Եզ. իե. 35, 36, 37։ Ր Օր. իգ. 19, 20։ Նէհեմ. Ե. 7։ Մատ. Ժե. 5։ Նզեկ. Ժբ. 8, 17։
Ջ Ր Օր. իգ. 6, 10, 13, 17։ Յոբ իբ. 6։ իգ. 3, 9։ Առակ. Ի. 16։ իբ. 27։ Նզեկ. Ժբ. 7, 16։ Ամովս Բ. 8։
Ռ Հմր. 23։
Ս Գլ. իգ. 6։ Ր Մն. Լ. 9։ Մատ. ՃԿ. 15։
Վ Ժող. Ժ. 20։ Գտր. իգ. 5։ Յաւգ. 8։
Տ Գլ. իգ. 16, 19։ Առակ. գ. 9։
Ր Գլ. Ժգ. 2, 12։ լգ. 19։
Ց Ր Օր. Ժե. 19։
Ւ Դ.Եզ. իբ. 27։
Փ Գլ. ԺԲ. 6։ Դ.Եզ. ԺԲ. 2։ Ր Օր. Ժգ. 21։
Ք Դ.Եզ. իբ. 8։ Նզեկ. գ. 14։ իգ. 31։

—

ԳԼ. ԻԳ

1 *Բամբասանքի և սուտ վկայութեան վրայով։ 3, 6 Արդար դատաստանի վրայով։ 4 Թշնամին ալրելու վրայով։ 10 Հանդստութեան տարւոյն վրայով։ 12 Շաբաթին վրայով։ 14 Երեք ուխտադրութիւններու վրայով։ 18 Ջոհելու արեան ու ճարպին վրայով։ 20 Տէրը կը խոստանայ անոնց հետ հրեշտակ մը ղրկել, ու զանոնք օրհնել, թէ որ լրեն հնազանդին։*

1 Սուտ լուր չառնես. անօրէնի հետ ձեռքդ
2 չդնես իրաւարար վկայ ըլլալով։ Զաւրութիւն
քնելու համար բազմութեան չհետևիս. ու դա-
տաստանի մէջ էրեսառնէը ծռելու համար շա-
3 տերուն կողմի խոտորելով խօսք չխօսիս։ Ու
աղքատին աչառութիւն չընես իր դատին մէջ։
4 Եթէ քու թշնամիդ մոլորած եղին կամ
իշուն հանդիպելու ըլլաս, անշուշտ իրեն դար-
5 ձընես պանիկա։ Եթէ քեզ ատողին էշը բեռի
տակ ինկած տեսնես, ու զանիկա ազատելէն
հրաժարելու ալ ըլլաս, անշուշտ անոր հետ
եղը ազատես։
6 Էրես աղքատիդ դատին մէջ անոր իրաւունքը
7 չծռես։ Սուտ խօսքէն հեռու կեցիր, և ան-
մեղը ու արդարը մի մեռցներ. վասն զի ես չես
չարդարացներ։
8 Ու կաշառ չառնես. վասն զի կաշառը
աչքը բաց մարդիկը կը կուրցնէ, և արդարնե-
րուն *խօսքերը կը խանգարէ։
9 Ու Նօտարականը մի նեղեր. վասն զի դուք
օտարականին սիրտը գիտէք, որովհետև դուք
ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ օտարական էիք։
10 Ու երկիրդ վեց տարի սերմանես, ու
11 անոր արդիւնքը ժողվես. բայց եօթներորդ տա-
րին անդործ ձգես ու թողուս զայն, որպէս զի
քու ժողովուրդիդ աղքատները ուտեն, և ա-
նոնցմէ մնացածը դաշտին անասունները ուտեն.
քու այգիդ ու ձիթաստանիդ ալ այսպէս ընես։
12 Վեց օր քու գործդ գործէ, ու եօթներորդ
օրը հանգստացիր, որպէս զի քու եզդ ու էշդ
հանգստանայ, և քու աղախնիդ որդին ու օ-
20։ ա Թես. ե. 15։
ը Ա Օր. իբ. 4.
Ե Հմր. 2։ Բ Օր. իէ. 19։ Ծոր
ա. 13, 21։ Ժող. ե. 8։ Նա-
ա. 1, 2։ Երեմ. ե. 28։ է.
6։ Ամոս. ե. 12։ Մալ. գ. 5.
Ը Հմր. 1։ Դ Եր. ժբ. 11։
Դ Ա Ա. գ. 14։ Նէեմ. դ. 25։
Ը Բ Օր. իէ. 25։ Սապ. ղդ. 21։
Առակ. ժէ. 15, 26։ Երեմ.
է. 6։ Մատ. իէ. 4։
Ժ Գլ. լդ. 7։ Հռոմէ. ա. 18։
Ի Բ Օր. ժղ. 19։ ա Թագ. ը.
3։ ժբ. 3։ բ Մն. ժբ. 7։
Սապ. իղ. 10։ Առակ. ժե.
27։ ժէ. 8, 23։ իթ. 4։ Նա-
ա. 23։ ե. 23։ լդ. 15։ Նեղեմ.
իբ. 12։ Ամոս. ե. 12։ Գոր.
իդ, 26։
ա *Կամ, գաւառները*
Լ Գլ. իբ. 21։ Բ Օր. ժ. 19։
իդ. 14, 17։ իէ. 19։ Սապ.
ղբ. 6։ Նեղեմ. իբ. 7։ Մալ.
գ. 5։
Խ Դ Եր. իե. 3, 4։
Ծ Գլ. ի. 8, 9։ Բ Օր. ե. 13։
Դ Առակ. ժգ. 14։
Կ Բ Օր. գ. 9։ Ցեռ. իբ. 5։
Սապ. լթ. 1։ Նեխեմ. ե. 15։
ա Տիմ. գ. 16։
Հ Թես. լբ. 38։ Բ Օր. ժբ. 3։
Ցեռ. իգ. 7։ Սապ. ժգ. 6։
Ովս. բ. 17։ Զաք. ժգ. 2։
Ձ Գլ. լդ. 23։ Դ Եր. իգ. 4։
Բ Օր. ժգ. 16։
Ղ Գլ. ժբ. 15։ ժգ. 6։ լդ. 18։
Դ Եր. իգ. 6։ Բ Օր. ժգ. 8։
Ճ Գլ. լդ. 20։ Բ Օր. ժգ. 16։
Մ Գլ. լդ. 22։ Դ Եր. իգ. 10։
Յ Բ Օր. ժգ. 13։
Ն Գլ. լդ. 23։ Բ Օր. ժգ. 16։
Շ Գլ. ժբ. 8։ լդ. 25։ Դ Եր. բ.
11։ Բ Օր. ժգ. 4։
ա Գլ. իբ. 29։ լդ. 26։ Դ Եր.
իգ. 10, 17։ Թես. ժբ. 12,
13։ Բ Օր. իգ. 10։ Նէեմ. ժ.
35։
Ո Գլ. լդ. 26։ Բ Օր. ժգ. 21։
Չ Գլ. ժգ. 19։ լբ. 34։ լդ. 2,
14։ Թես. ի. 16։ Ցեռ. ե.
13։ դ. 2։ Սապ. զա. 11։ Նա-
կդ. 9։
Պ Թես. ժգ. 11։ Սապ. հբ. 40,
56։ Նեխեմ. գ. 30։ Երբ. գ.
10, 16։
ա Գլ. լբ. 34։ Թես. ժգ. 35։
Բ Օր. ժբ. 19։ Ցեռ. իգ. 19։
Երեմ. ե. 7։ Եբր. գ. 11։
ա Ցոյհ. ե. 16։
Ռ Նա. բ. 6։ Երեմ. իգ. 6։
Ցոյհ. ժ. 30, 38։
Ս Ծն. ժբ. 3։ Բ Օր. լ 7։
Երեմ. լ. 20։
Տ Հմր. 20։ Գլ. լդ. 2։
Ր Ցեռ. իգ. 8, 11։
Ց Գլ. ի. 5։
Ա Դ Եր. ժբ. 3։ Բ Օր. ժբ. 30,
31։

Ա Հմր. 7։ Դ Եր. ժբ. 16։ Սապ.
ժե. 3։ Տա. 5։ Առակ. ժ.
18։ Տես Բ Թագ. ժբ. 27։
ժգ. 3։
Բ Գլ. ի. 16։ Բ Օր. ժբ. 16,
17, 18։ Սապ. լե. 11։ Առակ.
ժբ. 5, 9, 28։ իդ. 28։
Տես գ Թագ. իա. 10, 13։
Մատ. իզ. 59, 60, 61։ Գոր.
գ. 11, 13։
Գ Ծն. է. 1։ ժբ. 4, 7։ Գլ.
լբ. 1, 2։ Ցեռ. իդ. 15։
ա Թագ. ժե. 9։ գ Թագ.
ժբ. 10։ Ծոր լա. 34։ Առակ.
ա. 10, 11, 15։ գ. 14։ Մատ.
իէ. 24, 26։ Մարկ. ժե. 15։
Դ Առակ. իգ. 23, 24։ Գոր. իդ.
27։ իե. 9։
Դ Հմր. 6, 7։ Դ Եր. ժբ. 15։
Բ Օր. ա. 17։ Սապ. հբ. 2։
Ե Բ Օր. իբ. 1։ Ծոր լա. 29։
Առակ. իգ. 17։ իե. 21։
Մատ. ե. 44։ Հռոմէ. ժբ.

25 Եւ [+]ձեր Տէր Աստուածը պաշտէք, [՚]ու ինք ձեր
հացը ու ջուրը պիտի օրհնէ, և [֊]ձեր միջէն հի-
26 ւանդութիւնը պիտի վերցնեմ։ [֍]Ձեր երկրիդ
մէջ վիժող ու ամուլ պիտի չըլլայ. քու օրե-
27 րուդ թիւը [֎]պիտի լեցնեմ։ [֏]Իմ երկիւղս քու
առջեւդ պիտի ղրկեմ, և [֐]պիտի կոտորեմ
այն բոլոր ժողովուրդը որու դուն կ՚երթաս, ու
քու բոլոր թշնամիներուդ [֑]կռնակը քեզի պիտի
28 դարձնեմ։ Եւ [֒]քու առջեւդ իշամեղուն պիտի
ղրկեմ, որպէս զի Խեւացիները, Քանանացիները
29 ու Փերեզացիները քու առջեւդ վռնտէ։ [֓]Անոնք
քու առջեւդ մէկ տարուան մէջ պիտի չվռնտեմ,
որ չըլլայ թէ երկիրը ամայի ըլլայ, ու
30 քու վրադ դաշտին գազանները շատնան։ [֔]Ո-
նոնք քու առջեւդ կամաց կամաց պիտի վռնտեմ,
մինչեւ որ դուն բազմանաս ու երկիրը
31 ժառանգես։ Եւ [֕]քու սահմաններդ Կարմիր ծո-
վէն մինչեւ Փղշտացւոց ծովը, ու անապատէն
մինչեւ Եփրատ գետը պիտի դնեմ. վասն զի Ես
երկրին բնակիչները քու ձեռքդ պիտի տամ.
32 ու զանոնք քու առջեւդ վռնտես։ [֖]Անոնց հետ
ու անոնց աստուածներուն հետ ուխտ չընես։
33 [֗]Քու երկիրդ մէջ չբնակին, որպէս զի քեզի
մեղք գործել չտան ինծի դէմ. վասն զի եթէ
անոնց աստուածները պաշտես, հաստատ այն
քեզի որոգայթ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Մովսէս վեր ելաւ Մովաբու դաշտերէն Նաբաղայ
2 լերան վրայ, Երիքովի դիմացի կողմը գտնուող
Պիսգա լերան գագաթը։ Եւ Տէրը անոր ցոյց
տուաւ Գաղաադայ բոլոր երկիրը մինչեւ Դան,
3 Նեփթաղիմի բոլոր երկիրը, Եփրեմի ու Մանա-
սէի երկիրը, Յուդայի բոլոր երկիրը մինչեւ
4 արեւմտեան ծովը, Նեգեբը ու Յորդանան գե-
տակին դաշտը, Երիքովի քաղաքը՝ արմաւենի-
ներու քաղաքը, մինչեւ Սողոր։ Եւ Տէրը ըսաւ
անոր, Ասիկա է այն երկիրը զոր երդուեցայ
Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի՝ ըսելով, Քու
զաւակներուդ պիտի տամ զայն։ Քեզ աչքերուդ
5 տեսնել տուի, բայց հոն պիտի չանցնիս։ Եւ
Տէրոջ ծառան Մովսէս հոն մեռաւ Մովաբա-
6 ցիներու երկրին մէջ, Տէրոջ խօսքին պէս։ Եւ
Բեթփէորի դէմ հովտին մէջ թաղեց զայն Մո-
վաբացիներու երկրին մէջ, բայց մարդ չգի-
տեր անոր գերեզմանը մինչեւ այսօր։ Մովսէս
հարիւր քսան տարեկան էր մեռած ատենը։
Անոր աչքերը չխամրեցան ու անոր ուժը չպա-
7 կասեցաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիները երեսուն
օր լացին Մովաբու դաշտերուն մէջ Մովսէսի
համար, մինչեւ որ լացի ու սգի օրերը լրացան
8 Մովսէսի համար։ Եւ Նաւեայ որդի Յեսու
լեցուեցաւ իմաստութեան հոգիով, որովհետեւ
Մովսէս իր ձեռքերը անոր վրայ դրած էր։ Եւ
Իսրայէլի որդիները անոր լսեցին ու Տէրոջ
հրամայածին պէս ըրին Մովսէսի։

9 Եւ Իսրայէլի մէջ Մովսէսի պէս մարգարէ
չելաւ այլեւս, զոր Տէր երես առ երես ճանչ-
10 ցած ըլլայ։ Ինչպէս զինքը Տէրը Եգիպտոսի
երկրին մէջ փարաւոնին, անոր բոլոր ծառա-
11 յին ու անոր բոլոր երկրին դէմ ղրկեց նշան-
12 ներ ու հրաշքներ գործելու համար, և ինչպէս
Մովսէս բոլոր Իսրայէլի աչքին առջեւ ամէն
զօրաւոր ձեռքով ու մեծ սարսափով գործեց։

ԳԼ. ԻԵ

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի հետ՝ ըսելով,
2 Եղիր Նաւեայ որդի Յեսուի հետ, որ իմ ծա-
ռայս է, ու Յեսուի հետ խօսէ՝ ըսելով, Ահա
Տէրը կ՚ըսէ, Ես քեզ կը ղրկեմ Եգիպտոսի
երկրին մէջ եղած քու եղբայրներուդ մօտ։
3 Եւ Ես քեզի հետ պիտի ըլլամ, ու Եգիպտոսի
երկրին մէջ եղած քու եղբայրներուդ մօտ
պիտի ղրկեմ քեզ, ու Իսրայէլի որդիները
Եգիպտոսէն պիտի հանես։ Եւ Իսրայէլի որդի-
ները Եգիպտոսէն ելլելէ ետքը
4 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ահա Եգիպտոսի
երկրին մէջ եղած քու եղբայրներուդ մօտ
պիտի ղրկեմ, և պիտի կոտորեմ
այն բոլոր ժողովուրդը որու դուն կ՚երթաս, ու
քու բոլոր թշնամիներուդ կռնակը քեզի պիտի
28 դարձնեմ։ Եւ քու առջեւդ իշամեղուն պիտի
ղրկեմ, որպէս զի Խեւացիները, Քանանացիները
29 ու Փերեզացիները քու առջեւդ վռնտէ։ Անոնք
քու առջեւդ մէկ տարուան մէջ պիտի չվռնտեմ,
որ չըլլայ թէ երկիրը ամայի ըլլայ, ու
30 քու վրադ դաշտին գազանները շատնան։ Ո-
նոնք քու առջեւդ կամաց կամաց պիտի վռնտեմ,
մինչեւ որ դուն բազմանաս ու երկիրը
31 ժառանգես։ Եւ քու սահմաններդ Կարմիր ծո-
վէն մինչեւ Փղշտացւոց ծովը, ու անապատէն
մինչեւ Եփրատ գետը պիտի դնեմ. վասն զի Ես
երկրին բնակիչները քու ձեռքդ պիտի տամ.
32 ու զանոնք քու առջեւդ վռնտես։ Անոնց հետ
ու անոնց աստուածներուն հետ ուխտ չընես։
33 Քու երկիրդ մէջ չբնակին, որպէս զի քեզի
մեղք գործել չտան ինծի դէմ. վասն զի եթէ
անոնց աստուածները պաշտես, հաստատ այն
քեզի որոգայթ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Մովսէս վեր ելաւ Մովաբու դաշտերէն Նաբաղայ
2 լերան վրայ, Երիքովի դիմացի կողմը գտնուող
Պիսգա լերան գագաթը։ Եւ Տէրը անոր ցոյց
տուաւ Գաղաադայ բոլոր երկիրը մինչեւ Դան,
3 Նեփթաղիմի բոլոր երկիրը, Եփրեմի ու Մանա-
սէի երկիրը, Յուդայի բոլոր երկիրը մինչեւ
4 արեւմտեան ծովը, Նեգեբը ու Յորդանան գե-
տակին դաշտը, Երիքովի քաղաքը՝ արմաւենի-
ներու քաղաքը, մինչեւ Սողոր։ Եւ Տէրը ըսաւ
անոր, Ասիկա է այն երկիրը զոր երդուեցայ
Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի՝ ըսելով, Քու
զաւակներուդ պիտի տամ զայն։ Քեզ աչքերուդ
5 տեսնել տուի, բայց հոն պիտի չանցնիս։ Եւ
Տէրոջ ծառան Մովսէս հոն մեռաւ Մովաբա-
6 ցիներու երկրին մէջ, Տէրոջ խօսքին պէս։ Եւ
Բեթփէորի դէմ հովտին մէջ թաղեց զայն Մո-
վաբացիներու երկրին մէջ, բայց մարդ չգի-
տեր անոր գերեզմանը մինչեւ այսօր։ Մովսէս
հարիւր քսան տարեկան էր մեռած ատենը։
Անոր աչքերը չխամրեցան ու անոր ուժը չպա-
7 կասեցաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիները երեսուն
օր լացին Մովաբու դաշտերուն մէջ Մովսէսի
համար, մինչեւ որ լացի ու սգի օրերը լրացան
8 Մովսէսի համար։ Եւ Նաւեայ որդի Յեսու
լեցուեցաւ իմաստութեան հոգիով, որովհետեւ
Մովսէս իր ձեռքերը անոր վրայ դրած էր։ Եւ
Իսրայէլի որդիները անոր լսեցին ու Տէրոջ
հրամայածին պէս ըրին Մովսէսի։

9 Եւ Իսրայէլի մէջ Մովսէսի պէս մարգարէ
չելաւ այլեւս, զոր Տէր երես առ երես ճանչ-
10 ցած ըլլայ։ Ինչպէս զինքը Տէրը Եգիպտոսի
երկրին մէջ փարաւոնին, անոր բոլոր ծառա-
11 յին ու անոր բոլոր երկրին դէմ ղրկեց նշան-
12 ներ ու հրաշքներ գործելու համար, և ինչպէս
Մովսէս բոլոր Իսրայէլի աչքին առջեւ ամէն
զօրաւոր ձեռքով ու մեծ սարսափով գործեց։

---

1 Մովսէս լեռան վրայ ելլելու կը կանչուի։ 3 ժողովուրդը հնազանդ ըլլալու խօսք կու տայ։ 4 Մովսէս անդան մը կը շինէ, ու տասներկու արձան կը կանգնեցնէ. 6 զոհերուն արիւնը կը սրսկէ։ 9 Աստծոյ փառքը կը յայտնուի։ 14 ժողովուրդին կառավարութիւնը Ահարոնի ու Ովրի կը յանձնուի։ 15 Մովսէս լեռը ելլելով հոն կը մնայ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր։

Եւ ըսաւ Մովսէսի, Տէրոջը ելիր դուն ու
Ահարոն, Նադաբ ու Աբիուդ, ու Իսրայէլի
ծերերէն եօթանասուն հոգի, ու հեռուէն եր-
2 կրպագութիւն ըրէք։ Եւ Եհովան Մովսէս մո-
տենայ Տէրոջը, ու անոնք չմօտենան, ոչ ալ
ժողովուրդը անոր հետ ելլէ։
3 Եւ Մովսէս եկաւ, ու Տէրոջը բոլոր խօսքերը
և բոլոր դատաստանները պատմեց ժողովուր-
դին. և բոլոր ժողովուրդը միաձայն պատաս-
խան տուին ու ըսին, Տէրոջը գրուցած բոլոր
4 խօսքերը պիտի ընենք։ Եւ Մովսէս Տէրոջը բո-
լոր խօսքերը գրեց, ու առաւօտեան կանուխ
ելաւ, ու լեռանը տակ սեղան մը շինեց. ու
Իսրայէլի տասներկու ցեղերուն համեմատ տաս-
5 ներկու Սրբման կոթողներ։ Եւ Իսրայէլի որդինե-
րէն պատանիներ ղրկեց, ու ողջակէզներ մա-
տուցին և խաղաղութեան զոհերու համար
6 զուարակներ զոհեցին Տէրոջը։ Եւ Մովսէս եա-
րիւնին կէսը առաւ ու կոնքերու մէջ դրաւ. և
7 արիւնին կէսը սեղանին վրայ սրսկեց։ Եւ Ա-
ռաւ ուխտին գիրքը ու ժողովուրդին ականջ-
ներուն կարդաց. և անոնք ըսին, Տէրոջը բոլոր
ըսածը պիտի ընենք, ու անոր պիտի հնազան-
8 դինք։ Եւ Մովսէս առաւ արիւնը, ու ժողո-
վուրդին վրայ սրսկեց, ու ըսաւ, Ահա բոլոր այս
խօսքերուն համեմատ Տէրոջը ձեզի հետ ըրած
ուխտին արիւնը։
9 Ան ատեն Մովսէս ու Ահարոն, Նադաբ
ու Աբիուդ, և Իսրայէլի ծերերէն եօթանասունն
10 հոգի ելան. Եւ Իսրայէլի Աստուծոյ տեսան
ու անոր ոտքերուն տակ սպիտակ յասպակածէ
պէս էշափիւղայ, և պայծառութեան երկ-
11 նքին պէս էր։ Եւ Իսրայէլի որդիներուն
ընտրեալներուն վրայ ձեռքը չերկնցուց. և
հզաւատած տեսան, ու ուտեցին և խմեցին։
12 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ելլէ ինծի
ու հոն կայնէ, և պիտի տամ քեզի քարէզին
տախտակները ու իմ գրած օրէնքս և պատ-
13 ուիրանքները՝ որպէս զի անոնց սորվեցնես։ Եւ
Մովսէս ու անոր պաշտօնեան Յեսու ելան, և
14 Մովսէս Աստուծոյ լեռը ելաւ։ Եւ ըսաւ ծե-
րերուն, Դուք հոս մեզի սպասեցէք, մինչեւ որ
ձեզի դառնանք. և ահա Ահարոն ու Ովր ձեզի
հետ են. եթէ մէկը դատ մը ունենայ, թող
անոնց երթայ։
15 Եւ Մովսէս լեռը ելաւ, ու ամպը պատեց
16 լեռը։ Եւ Տէրոջը փառքը Սինա լեռանը վրայ
հանգչեցաւ, ու ամպը պատեց զանիկա վեց օր-
և եօթներորդ օրը Տէրը ամպին մէջէն կանչեց
17 Մովսէսը։ Եւ Տէրոջը փառքը սեպհականը լեռանը
գագաթին վրայ մաշող կրակի պէս էր Իսրա-

[+] Գլ. լգ. 13։ Թուա. լգ. 52։ բ Օր. է. 5, 25։ Ժբ. 3։
[+] բ Օր. գ. 13։ Ժ. 12, 20։ Ժա. 13, 14։ Ժգ. 4։ Ցեսու. խբ. 5։ խդ. 14, 15, 21, 24։ աՓառգ. է. 3։ Ժբ. 20, 24։ Մաաս. գ. 10։
• բ Օր. է. 13։ խը. 5, 8։
[֊] Գլ. Ժհ. 26։ բ Օր. է. 15։
[֍] բ Օր. է. 14։ խբ. 4։ Ցոբ խա. 10։ Մաղ. գ. 10, 11։
[֎] Ծն. խհ. 8։ լհ. 29։ ա Մն. խգ. 1։ Ցոբ հ. 26։ խբ. 17։ Ութ. Ժհ. 23։ գ. 10։
[֏] Ծն. լհ. 5։ Գլ. Ժհ. 14, 16։ բ Օր. բ. 25։ Ժա. 25։ Ցեսու. բ. 9, 11։ ա Թագ. Ժգ. 15։ բ Մն. Ժգ. 14։
[֐] բ Օր. է. 23։
[֑] Ութ. Ժը. 40։
[֒] բ Օր. է. 20։ Ցեսու. խդ 12։
[֓] բ Օր. է. 22։
[֔] Ծն. Ժհ. 18։ Թուա. լգ. 3։ բ Օր. Ժա. 24։ Ցեսու. ա. 4։ գ Թագ. գ. 21, 24։ Ութ. հբ. 8։
[֕] Ցեսու. խա. 44։ Դատ. ա. 4։ Ժա. 21։
[֖] Գլ. լգ. 12, 15։ բ Օր. է. 2։
[֗] Գլ. լգ. 12։ բ Օր. է. 16։ Ժբ. 30։ Ցեսու. խգ. 13։ Դատ. բ. 3։ ա Թագ. Ժբ. 21։ Ութ. Ճղ. 36։

[–] Գլ. խբ. 1։ Դ Եզր. Ժ. 1, 2։
[֊] Գլ. ա. 5։ Թուա. Ժա. 16։
[֍] Հմր. 13, 15, 18։
[֎] Հմր. 7։ Գլ. Ժբ. 8։ բ Օր. և. 27։ Դատ. գ. 19, 20։
[֏] բ Օր. Ճ. 9։
[֐] Ծն. խբ. 18։ Ճ. 45։
[֑] Ծբր. Ժ. 18։
[֒] Ծբր. Ժ. 19։
[֓] Հմր. 3։
[֔] Ծբր. Ժ. 20։ Ժգ. 20։ ա Պետ. ա. 2։
[֕] Հմր. 1։
[֖] Տես Ծն. Ա. 30։ Գլ. գ. 6։ Դատ. Ժգ. 22։ Նա. գ. 1, 5։ Գլ. լգ. 20, 23։ Ցովհ. ա. 18։ ա Տիմ. գ. 16։ ա Ցովհ. գ. 12։
[֖] Նգեկ. ա. 26։ Ժ. 1։ Ցայտ. գ. 3։
[֗] Մաաս. Ժէ. 2։
[֘] Գլ. Ժբ. 21։
[֙] Հմր. 10։ Գլ. լգ. 20։ Ծն. Ժգ. 13։ Ա. 30։ բ Օր. գ. 33։ Դատ. Ժգ. 22։
[֚] Ծն. լա. 54։ Գլ. Ժբ. 12։ ա Նար. Ժ. 18։
[֛] Հմր. 2, 15, 18։
[֜] Գլ. լա. 18։ Ա. 15, 16։ բ Օր. Ժ. 22։
[֝] Գլ. Ա. 17։ լգ. 11։
[֞] Հմր. 2։
[֟] Գլ. Ժբ. 9, 16։ Մաաս. Ժէ. 5։
[֠] Գլ. Ժգ. 10։ Թուա. Ժգ. 10։
[֡] Գլ. գ. 2։ Ժբ. 18։ բ Օր. գ. 36։ Ծբր. Ժբ. 18, 29։

18 յելի որդիներուն առջև։ Եւ Մովսէս ամպին
մէջ մտաւ ու լեռը ելաւ, և Մովսէս քառա-
սուն օր ու քառասուն գիշեր լեռը կեցաւ։

ԳԼ. ԻԸ

1 Խթայիքացւոց տալու ընծաները խորանին շինութեանը համար։ 10 Տապանակին ձևը։ 17 Քաւութիւնը և քերովբէները։ 23 Սեղանը իր անօթներովը։ 31 Աշտանակը իր գործիքներովը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
2 Ջրուցէ Իսրայէլի որդիներուն՝ որ ինծի ընծայ
բերեն. ամէն յօժար կամքով սրտէն մարդին
3 պիտի առնէք իմ ընծաս. Եւ ձեր անոնցմէ առ-
նելու ընծան այս է. ոսկի և արծաթ ու պղինձ,
4 Եւ կապուտակ ու ծիրանեգոյն և կրկնակի կար-
5 միր ու Էրսարակ քէտան և այծի մազ, Եւ կար-
միր ներկուած խոյի մորթեր ու թէհաշի մո-
6 թեր և Սատիմի փայտեր, էլոյսի համար իւղ,
օծման իւղի համար ու Տանուշահոտ խունկի
7 համար Էհամէմներ, եղինճաքարեր ու Ներփու-
ատին ու էլանջապանակին վրայ դամուելու քարեր։
8 Եւ ինծի Սրբարան մը շինեն՝ որպէս զի
9 Ես իրենց մէջ բնակիմ։ Խորանին օրինակը և անոր
բոլոր կարասիքին օրինակը, ճշդով քեզի ցու-
ցուցածիս պէս, ճիշդ այնպէս պիտի շինէք։
10 Եւ Սատիմի փայտէ տապանակ մը շինեն.
անոր երկայնութիւնը երկու կանգուն ու կէս,
և անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն ու կէս, և
անոր բարձրութիւնը մէկ կանգուն ու կէս ըլ-
11 լայ։ Եւ զանիկա ղուտ ոսկիով պատէս, ներ-
սէն ու դուրսէն պատէս զայն. և անոր վրայ
12 բոլորտիքը ոսկի շրջանակ մը շինէս։ Եւ անոր
համար չորս ոսկի օղակ ձուլէս, ու անոր չորս
անկիւնները դնէս ջնանդ, որպէս զի անոր մէկ
կողմը երկու օղակ ու միւս կողմը երկու օղակ
13 ըլլայ։ Եւ Սատիմի փայտէ ձողեր շինէս, ու
14 զանոնք ոսկիով պատէս։ Եւ ձողերը տապանա-
կին քովերը եղած օղակներուն անցնէս, որպէս
15 զի տապանակը անոնցմով վերցուի։ Ձողերը
տապանակին օղակներուն մէջ մնան. անոնք
16 չհանուին։ Եւ տապանակին մէջ դնէս Վկայու-
թիւնը՝ զոր քեզի պիտի տամ։
17 Եւ ղուտ ոսկիէ *քաւութիւն մը շինէս,
անոր երկայնութիւնը երկու կանգուն ու կէս,
և անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն ու կէս ըլ-
18 լայ։ Եւ ոսկիէ երկու քերովբէներ շինէս քա-
ւութիւնին երկու ծայրին վրայ. †կռուածոյ
19 շինէս զանոնք։ Եւ մէկ քերովբէն մէկ ծայ-
րէն ու միւս քերովբէն միւս ծայրէն շինէս։
20 Եւ քերովբէները թեւերնին վերէն տարա-
ծելով՝ իրենց թեւերովը քաւութիւնը պիտի
ծածկեն. և անոնց երեսները իրարու պէտք է նային.
քերովբէներուն երեսները դէպ ի քաւութիւնը
21 պիտի ըլլան։ Եւ քաւութիւնը տապանակին
վրայ պիտի դնես. և Վկայութիւնը
22 տապանակին մէջ դնես։ Եւ Ես հոն եմ քեզի պի-
տի հանդիպիմ. ու քաւութեանը վրայէն, վկա-
յութեան տապանակին վրայ եղած երկու քե-
րովբէներուն մէջտեղէն, Իսրայէլի որդիներուն
համար բոլոր քեզի պատուիրելու բաներուս
վրայով պիտի խօսիմ քեզի հետ։
23 Եւ Սատիմի փայտէ սեղան մը շինես. անոր
երկայնութիւնը երկու կանգուն, և անոր լայ-
նութիւնը մէկ կանգուն, ու անոր բարձրութիւնը
24 մէկ կանգուն ու կէս պիտի ըլլայ։ Եւ զանիկա
ղուտ ոսկիով պատես. ու անոր բոլորտիքը ոսկի
25 շրջանակ մը շինես։ Ու անոր չորս մատնաչափ
պատուած մը շինես. ու պատուածին բոլոր-
26 տիքը ոսկի շրջանակ մը շինես։ Եւ անոր չորս
ոսկի օղակ շինես. ու անոր չորս անկիւնը չորս
27 ոտքին քով դնես օղակները։ Օղակները պատ-
ուածին քով պիտի ըլլան, որպէս զի սեղանը
վերցնելուս համար՝ ձողերուն տեղը ըլլան։
28 Եւ ձողերը Սատիմի փայտէ շինես, ու զանոնք
ոսկիով պատես. և սեղանը անոնցմով պիտի
29 վերցուի։ Եւ անոր սկուտեղները ու անոր խնկա-
մանները և բաժակները ու գաւաթները շինես,
որպէս զի անոնցմով թափելու նուէր մատու-
30 ցուի. զանոնք ղուտ ոսկիէ շինես։ Եւ սեղանին
վրայ Առաջաւորութեան հացը դնես միշտ իմ
առջևս։
31 Եւ ղուտ ոսկիէ աշտանակ մը շինես. կռա-
ծոյ պիտի շինուի աշտանակը, ա՛ն անոր բունը,
ճիւղերը, սկահակները, գնդակները ու ծաղիկ-
32 ները իրմէ ըլլան։ Եւ անոր կողերէն վեց ճիւ-
ղեր ելլեն. աշտանակին մէկ կողէն երեք ճիւղ,
և աշտանակին միւս կողէն երեք ճիւղ ելլեն.
33 Մէկ ճիւղին վրայ նշաձև երեք սկահակ ըլլայ
գնդակով ու ծաղիկով, և միւս ճիւղին վրայ
նշաձև երեք սկահակ՝ գնդակով ու ծաղիկով.
աշտանակէն ելած վեց ճիւղերը այսպէս պիտի
34 ըլլան։ Եւ աշտանակին վրայ չորս նշաձև սկա-
հակ պիտի ըլլայ իրենց գնդակներովը ու ծա-
35 ղիկներովը։ Եւ աշտանակէն ելած վեց ճիւղե-
րուն՝ երկու ճիւղին տակ իրմէ մէկ գնդակ, ու
երկու ճիւղին տակ իրմէ մէկ գնդակ, և երկու

ղ Գլ. լդ. 28։ բ Օր. Ը. 9։

ա Գլ. լե. 5, 21։ ա Մն. իբ. 3, 5, 9, 14։ Եզր. բ. 68։ գ. 5։ է. 16։ Նէեմ. ժա. 2։ բ Կար. բ. 12։ Ը. 7։
բ Մն. խա. 42։
գ Գլ. իէ. 20։
դ Գլ. Լ. 34։
ե Գլ. Լ. 23։
զ Գլ. իբ. 4, 6։
է Գլ. իբ. 15։
ը Գլ. լգ. 1, 3, 4։ Գ.Ա. դ. 6։ ժ. 4։ խա. 12։ Երր. Ը. 1, 2։
թ Գլ. իի. 45։ գ Թագ. գ. 13։ բ Կար. գ. 16։ Երր. գ. 6։ Յայտ. խա. 3։
ժ Ելմ. 40։
ի Գլ. լէ. 1։ բ Օր. ժ. 3։ Երր. Ը. 4։
լ գ Թագ. բ. 8։
խ Գլ. ժգ. 34։ լա. 18։ բ Օր. ժ. 2, 5։ լա. 26։ գ Թագ. բ. 9։ դ Թագ. ժա. 12։ Երր. Ը. 4։
ծ Գլ. լէ. 6։ Հռոմ. գ. 25։ Երր. Ը. 5։
կ Կամ, կափարիչ
հ Կամ, ճախարակեայ
ձ գ Թագ. բ. 7։ ա Մն. իբ. 18։ Երր. Ը. 5։
ղ Գլ. իզ. 34։
ճ Ելմ. 16։
ն Գլ. իի. 42, 43։ Լ. 6, 36։ Գ.Ա. ա. 2։ Թա. ժէ. 4։
շ Թա. է. 89։ ա Թագ. գ. 4։ բ Թագ. գ. 2։ գ Թագ. ժԸ. 15։ Սագ. ճ. 1։ դ. 1։ Ես. լէ. 16։
ո Գլ. լէ. 10։ գ Թագ. է. 48։ բ Մն. դ. 8։ Երր. Ը. 2։
չ Գլ. լէ. 16։ Թա. գ. 7։
պ Գ.Ա. իզ. 5, 6։
ջ Գլ. լէ. 17։ գ Թագ. է. 49։ Զաք. գ. 2։ Երր. Ը. 2։ Յայտ. ա. 12։ դ. 5։

ճիւղին տակ իրմէ մէկ գնատակ պիտի ըլլայ։
36 Անոնց գնդակները ու ճիւղերը իրմէ պիտի
ըլլան. ամէնը մէկ կտորէ՝ զուտ ոսկիէ կռած
37 պիտի ըլլան։ Եւ անոր եօթը ճրագները շինես.
ու անոր ճրագները վառուած տանէն Կղպսը
38 առջեւէ տան։ Եւ անոր ուներկիները ու անոր
39 բաղմոցակալները զուտ ոսկիէ պիտի ըլլան։ Անի-
կա բոլոր այս գործիքներով տաղանդ մը զուտ
40 ոսկիէ պիտի շինուի։ Եւ տեսէ որ լերան քեզի
ցուցուած օրինակին պէս շինես գանոնք։

ԳԼ. ԻԶ

1 Խորանին տասը վարագոյրները։ 7 Այծի մազէ շինուած տասնմէկ վարագոյրները։ 14 Խոյի մորթերով ծածկոյը։ 15 Խորանին տախտակները՝ իրենց խարիսխներով ու նկիզերով։ 31 Տապանակին առջեւի վարագոյրը։ 36 Դրան վարագոյրը։

Եւ խորանը շինես տասը վարագոյրներով՝ մանուած բոտակ քէտանէ ու կապուտակէ և ծիրանեգոյնէ ու կրկնակի կարմրէ. վարպետի
2 գործ շինես զանոնք քերովբէներով։ Մէկ վարագուրին երկայնութիւնը քսանըութ կանգուն և մէկ վարագուրին լայնութիւնը չորս կանգուն պիտի ըլլայ. բոլոր վարագոյրներուն չափը
3 մէկ ըլլայ։ Հինգ վարագոյրները իրարու պիտի կցուին, և հո՛ն հինգ վարագոյրները իրարու
4 պիտի կցուին։ Եւ կցուածքին ծայրի մէկ վարագուրին եզերքին վրայ կապուտակեայ օղակներ շինես. միւս կցուածքին ծայրի վարագուրին
5 եզերքն ալ այնպէս ընես։ Մէկ վարագուրին վրայ հիսուն օղակ շինես, և միւս կցուածքին վրայ եղած վարագուրին ծայրն ալ հիսուն օղակ շինես. օղակները դիմացդ դիմաց պիտի
6 ըլլան։ Եւ հիսուն կտրիճաձև ոսկի ճարմանդներ շինես. ու վարագոյրները ճարմանդներով կռճկես, և մէկ խորան պիտի ըլլայ։
7 Եւ խորանին վրայ ծածկոց ըլլալու համար Եայծի մազէ վարագոյրներ շինես. տասնմէկ
8 վարագոյրներ ընես զանոնք։ Մէկ վարագուրին երկայնութիւնը երեսուն կանգուն, և մէկ վարագուրին լայնութիւնը չորս կանգուն ըլլայ. տասնմէկ վարագոյրներուն չափը մէկ ըլլայ։
9 Եւ հինգ վարագոյրները զատ ու վեց վարագոյրները զատ կցես. և վեցերորդ վարագոյրը
10 խորանին առջեւի կողմէն երկպատիկ ընես։ Եւ կցուածքին ծայրը եղած մէկ վարագուրին եզերքին վրայ հիսուն օղակ, ու միւս կցուածքին ծայրը եղած վարագուրին եզերքին վրայ հիսուն
11 օղակ շինես։ Եւ պղնձէ հիսուն կտրիճաձև ճարմանդներ շինես, ու ճարմանդները օղակներուն
12 անցնես, և վրանը կռճկես ու մէկ ըլլայ։ Եւ վրանին վարագոյրներէն աւելորդ մնացածը, այսինքն վարագուրին աւելցած կէսը, խորանին
13 ետեւէն կախուած պիտի մնայ։ Եւ վրանին վարագոյրներուն երկայնութենէն մէկ կանգուն մէկ կողմէն, ու մէկ կանգուն միւս կողմէն աւելցածը խորանին քովերը կախուած մնայ՝ պահկա մէկ կողմէն ու միւս կողմէն ծածկելու հա-
14 մար։ Եւ էվրանին համար կարմիր ներկուած խոյի մորթերէն ծածկոց մը, ու անոր վրայէն թէհաշի մորթերէն ծածկոց մը շինես։
15 Եւ խորանին տախտակները Սատիմի փայտէ
16 շինես որ կանգնած մնան։ Մէկ տախտակին երկայնութիւնը տասը կանգուն, և մէկ տախտակին լայնութիւնը մէկ ու կէս կանգուն պիտի
17 ըլլայ։ Ամէն մէկ տախտակը երկերկու ապուշիկ ծայրեր պիտի ունենայ իրարու համեմատ. խո-
18 րանին բոլոր տախտակներուն այսպէս ընես։ Եւ խորանին տախտակները շինես դէպի հարաւ՝
19 հարաւային կողմը քսան տախտակ։ Եւ քսան տախտակներուն տակ քառասուն արծաթի խարիսխ շինես. մէկ տախտակին տակ իր երկու ապուշիկ ծայրը անջնելու համար երկու խարիսխ, և միւս տախտակին տակ իր երկու ծայրը անջնելու համար երկու խարիսխ պիտի ըլլայ։
20 Եւ խորանին միւս կողմին համար հիւսիսային
21 կողմը քսան տախտակ, Եւ անոնց քառասուն արծաթի խարիսխները. մէկ տախտակին տակ երկու խարիսխ, ու միւս տախտակին տակ երկու
22 խարիսխ։ Եւ խորանին ետեւի կողմին համար արեւմտեան կողմը վեց տախտակ շինես։
23 Եւ խորանին անկիւններուն համար ետեւի կողմը
24 երկու տախտակ շինես։ Եւ վարէն պիտի կըցուին, ու վերէն մէկ օղակով կցուած մէկ պիտի ըլլան. երկուքն ալ այսպէս պիտի ըլլան. անոնք երկու անկիւններուն համար պիտի ըլլան.
25 Եւ ութ տախտակ պիտի ըլլան. ու անոնց արծաթի խարիսխները տասնվեց խարիսխ պիտի ըլլան. մէկ տախտակին տակ երկու խարիսխ ու միւս տախտակին տակ երկու խա-
26 րիսխ ըլլայ։ Եւ Սատիմի փայտէ նիգեր շինես. խորանին մէկ քովի տախտակներուն համար հինգ
27 նիգ, Եւ խորանին միւս քովի տախտակներուն համար հինգ նիգ, ու դէպի արեւմուտք խորանին ետեւի կողմի տախտակներուն համար հինգ
28 նիգ պիտի ըլլայ. Եւ մէջտեղի նիգը, այսինքն տախտակներուն մէջտեղ եղածը, մէկ ծայրէն
29 միւս ծայրը պիտի անցնի։ Եւ տախտակները ոսկիով պատես, ու անոնց օղակները, այսինքն նիգերուն տեղերը, ոսկիէ շինես. և նիգերը ոսկիով պատես։
30 Եւ խորանը կանգնես ՚ի՛ր ձեւին համեմատ, ինչպէս լեռանը վրայ քեզի ցուցուեցաւ։
31 Եւ Կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բոտակ քէտանէ վարագոյր մը շինես. անիկա վարպետի գործ

ա Գլ. լէ. 21։ լ. 8։ Գնա. խդ. 3,4։ բ Մն. ժգ. 11։
գ Թուա. ը. 2։
դ Գլ. խզ. 30։ Թուա. ը. 4։ ե Մն. իը. 11, 19։ Գոր. է. 44։ Երբ. ը. 5։
զ Գլ. լդ. 8։
է Գլ. լդ. 14։
ը Գլ. լդ. 19։
թ Գլ. լե. 9, 40։ լէ. 8։ Գոր. է. 44։ Երբ. բ. 5։
ժ Գլ. լդ. 35։ Գնա. ժգ. 2։ բ Մն. պ. 14։ Մաա. լէ. 51։ Երբ. թ. 3։

քերովբէներով պիտի շինուի եւ զանիկա Սաոնմի փայտէ չորս ոսկեսպատ սեւներու վրայ դնես. անոնց *ճանկերը ոսկի պիտի ըլլան, ա- չորս արծաթի խարիսխներու վրայ պիտի ըլլան։
33 Եւ վարագոյրը ճարմանդներէն վար կախես, ու հոն վարագուրին ներսի կողմը Վկայութեան տապանակը բերես. և վարագոյրը ձեզի պիտի բաժնէ Երկրութիւնին ու սրբութեանց սրբու-
34 թիւնին միջեւ։ Եւ *քաւութիւնը վկայութեան տապանակին վրայ՝ սրբութեանց սրբո-
35 ւթիւնին մէջ դնես։ Եւ Վարագուրին դուրսիդին սեղանը, ու ժանեակին դիմաց խորանին հարաւային կողմը աշտանակը դնես. ու սեղանը հիւսիսային կողմը դնես։
36 Եւ վրանին դրանը համար կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բարակ քթանէ նկարագործ էդրան վարագոյր
37 մը շինես։ Եւ դրան վարագուրի համար Սաոնմի փայտէ հինգ սիւն շինես, ու զանոնք ոսկիով պատես. և անոնց ճանկերը ոսկիէ ըլլան. ու անոնց համար պղնձէ հինգ խարիսխ ձուլես։

ԳԼ. ԻԷ

1 Ողջակէզին սեղանը իր գործիքներովը։ 9 Խորանի սրահը՝ վարագոյրներով ու սիւներով. 18 անոր երկայնութիւնը ու լայնութիւնը։ 20 Լուսոյ համար եղ։

Ե- ՚ղոհի սեղանը Սաոնմի փայտէ շինես, երկայնութիւնը հինգ կանգուն ու լայնութիւնը հինգ կանգուն. սեղանը քառակուսի ըլլայ, և անոր բարձրութիւնը երեք կանգուն
2 ըլլայ։ Եւ անոր եղջիւրները անոր չորս անկիւններուն վրայ շինես. անոր եղջիւրները իրմէ
3 ըլլան. ու Էղանիկա պղնձով պատես։ Եւ անոր մոխիրը ժողվելու համար անոր թաղարները ու անոր թիակները և անոր կնքերը ու անոր մսահաններն ու անոր կրակի ամաններն շինես.
4 անոր բոլոր գործիքները պղնձէ շինես։ Եւ անոր ցանցակերպ կամակարագ մը շինես պղնձէ, ու ցանցին վրայ չորս պղնձէ օղակ շինես անոր
5 չորս անկիւններուն վրայ։ Եւ զանիկա սեղանին շրջանակին տակ դնես ներքեւէն, որ ցանցը
6 բլթթէ սեղանին մէջտեղը ըլլայ։ Եւ սեղանին համար ձողեր շինես. ձողերը Սաոնմի փայտէ
7 ըլլան, ու զանոնք պղնձով պատես։ Եւ անոր ձողերը օղակներուն պիտի անցուին, ու ձողերը սեղանին երկու քովերը պիտի ըլլան՝ զանիկա
8 վերցնելու համար։ Զանիկա տախտակներէ՛ միջը դատարկ պիտի շինես. ելեւը քեզի ցուցուածին պէս՝ այնպէս պիտի շինեն զանիկա։
9 Եւ †խորանին սրահը շինես. հարաւային կողմին համար սրահին վարագոյրները մանուածբարակ քթանէ ըլլայով՝ մէկ քովի երկայնու-
10 թիւնը հարիւր կանգուն պիտի ըլլայ։ Եւ անոր քսան սիւները ու անոց քսան խարիսխները պղնձէ, և սիւներուն ճանկերը և անոց կապե-
11 րը արծաթէ պիտի ըլլան։ Եւ նոյնպէս հիւսիսային կողմին համար երկայնութեանը նայելով՝ վարագոյրները հարիւր կանգուն երկայն պիտի ըլլան. ու անոր քսան սիւները և անոց քսան խարիսխները պղնձէ, սիւներուն ճանկերը
12 ու անոց կապերը արծաթէ պիտի ըլլան։ Եւ արեւմտեան կողմին համար սրահին լայնութեանը նայելով՝ վարագոյրները հիսուն կանգուն պիտի ըլլան. անոց սիւները տասը ու
13 անոց խարիսխները տասը պիտի ըլլան։ Եւ սրահին արեւելեան կողմին համար՝ անոր լայնութիւնը արեւելեան կողմէն հիսուն կանգուն
14 պիտի ըլլայ։ Եւ դրան մէկ քովին վարագոյրները տասնըհինգ կանգուն պիտի ըլլան. անոց սիւները երեք ու անոց խարիսխները երեք։
15 Եւ միւս քովին վարագոյրները տասնըհինգ կանգուն պիտի ըլլան. անոց սիւները երեք ու ա-
16 նոց խարիսխները երեք։ Եւ սրահին դրանը համար կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բարակ քթանէ քսան կանգուն նկարագործ վարագոյր մը պէտք է ընես. անոց սիւները չորս ու անոց խարիսխները չորս
17 պիտի ըլլան։ Սրահին բոլորտիքը եղած բոլոր սիւները արծաթի կապերով, ու անոց ճանկերը արծաթէ, և անոց խարիսխները պղնձէ պի-
18 տի ըլլան։ Սրահին երկայնութիւնը հարիւր կանգուն, ու լայնութիւնը ամէն տեղ հիսուն, և բարձրութիւնը հինգ կանգուն. վրան մանուածբարակ քթանէ պիտի ըլլան, ու ա-
19 նոց խարիսխները պղնձէ պիտի ըլլան։ Խորանին բոլոր գործիքները իր ամէն պաշտօնին համար՝ ու անոր բոլոր ցիցերը ու սրահին բոլոր ցիցերը պղնձէ պիտի ըլլան։
20 Եւ Էդուն պատուիրես Իսրայէլի որդիներուն՝ որ քեզի *ձեծուած մաքուր ձէթ բերեն լոյսի համար, որ կանդեղները միշտ վառին։
21 ՚Ահարոն ու անոր որդիները ժողովքի խորանին մէջ՝ Վկայութեանը առջեւի վարագուրին դուրսիդին՝ իրիկուընէ մինչեւ առաւօտ Տէրոջը առջեւ զայն վառելու կարգադրեն. Ըսոսիկա անոնց յաւիտենական կանոն ըլլայ իրենց ազգերուն մէջ Իսրայէլի որդւոցը կողմանէ։

---

* Կամ, խոյակները
† Գլ. խե. 16։ խ. 21։
‡ Գ.ես. ժզ. 2։ Եբր. թ. 2, 3։
§ Գլ. խե. 21։ խ. 20։ Եբր. թ. 5։
‖ Գլ խ. 22։ Եբր. թ. 2։
Գլ. խ. 24։
** Գլ. լզ. 37։
†† Գլ. լզ. 38։
‡‡ Գլ. լ. 1։ Եզեկ. խզ. 13։
§§ Տես Թուա. ժզ. 38։
‖‖ Գլ. խե. 40։ խլ. 30։
Գլ. լ. 9։
*** Գ.ես. խզ. 2։
††† Այսինքն, ձեծուած ձէթը պատրաստէն ինքնիրմէ վազած
‡‡‡ Գլ. Լ. 8։ ա Թագ. գ. 3։
§§§ Մն. ժգ. 11։
‖‖‖ Գլ. խզ. 31, 33։
Գլ. խր. 43։ իթ. 9, 28։ Գ.ես. գ. 17։ ժզ. 34։ խզ. 9։ Թուա. ժը. 23։ ժթ. 21։ ա Թագ. Լ. 25։ ——

ԳԼ. ԻԸ

1 Ահարոն ու անոր որդիքը քահանայութեան համար կ'ընտրուին 2 Սուրբ զգեստներ շինելու հրամանը 6 Եփուդը 15 Տասանդեակ պատուական քարերով զարդարուած լանջապանակը 30 Ուրիմը ու Թումիմը 31 Եփուդին պատմուճանը նուռերով և զանգակներով 36 Խոյրին ոսկեայ կոպի թիթեղը 39 Նկարագործ շապիկը 40 Ահարոնի որդիներուն զգեստները

Եւ դուն քեզի մօտեցուր քու եղբայրդ Ահարոնը ու անոր որդիները իրեն հետ՝ Իսրայէլի որդիներուն մէջէն, որպէս զի ինծի քահանայութիւն ընեն. Ահարոնը և Ահարոնի որդիները, Նադաբը ու Աբիհուդը, Եղիազարը ու 2 Իթամարը։ Եւ Քու եղբօրդ Ահարոնի սուրբ զգեստներ պիտի շինես պատիւի ու փառքի համար։ 3 Եւ դուն բոլոր իմաստուն միտք ունեցողներուն՝ զորոնք ես իմաստութեան հոգիով լեցուցի, որ Ահարոնի զգեստները շինեն՝ զանիկա օրհնելու համար՝ որպէս զի ինծի քա- 4 հանայութիւն ընէ։ Եւ անոնց շինելու զգեստները սոնք են. Լանջապանակ ու Եփուդ և Եպատմուճան ու Ընկարագործ շապիկ, խոյր և գօտի. և սուրբ զգեստներ շինեն քու եղբօրդ Ահարոնի ու անոր որդիներուն, որպէս զի ինծի քահանայութիւն ընեն։

5 Եւ անոնք պիտի առնեն ոսկին ու կապուտակը և ծիրանեգոյնը ու կրկնակի կարմիրը և 6 բոլոր քիմանը. Ընե ոսկի Ե՛լէ, կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ, կրկնակի կարմիրէ և մանուած բոլոր քիմանէ վարպետի գործ պիտի 7 շինեն Եփուդը։ Անոր երկու ծայրերը երկու կցուած վարդաներ պիտի ունենան, որպէս զի 8 Է՛փո-ին միացած ըլլայ։ Եւ Եփուդին վրայ եղած ժապաւէնը անոր շինուածքին պէս նոյն բանէն պիտի ըլլայ. ոսկիէ, կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բո- 9 լոր քիմանէ պիտի ըլլայ։ Եւ երկու եղինգաքարեր առնես, ու անոնց վրայ Իսրայէլի որդի- 10 ներուն անունները փորագրես։ Անոնց անուննե- րուն վեցը մէկ քարին վրայ, և միւսած վեց անունները միւս քարին վրայ, անոնց ծնունդնե- 11 րուն համեմատ փո-փրո-ի։ Այն երկու քարե- րուն վրայ Իսրայէլի որդիներուն անունները ակունք բանողի գործով՝ այսինքն կնիք փորա- գրելու պէս փորագրես. ոսկի խորշերու մէջ 12 դամես զանոնք։ Եւ երկու քարերը Եփուդին ուսերուն վրայ պիտի դնես, որպէս զի Իսրայէլի որդիներուն յիշատակի քարեր ըլլան, ու Ահարոն անոնց անունները Էյիշատակի համար իր երկու ուսերուն վրայ պիտի կրէ Տէրոջը առջեւ։ 13 Եւ ոսկիէ խորշեր պիտի շինես. (14) Եւ զուտ ոսկիէ պղպուած հիւսուած՝ երկու շղթաներ պիտի շինես, ու հիւսուած շղթաները խորշե- րուն անցնես։

15 Եւ Նգատաստանի լանջապանակը վարպետի գործ շինես. զանիկա Եփուդին շինուածքին պէս շինես. ոսկիէ, կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բոլոր քիմանէ 16 շինես։ Քառակուսի պիտի ըլլայ երկուքի ծալ- լուելով. անոր երկայնութիւնը մէկ թիւղ ու 17 ու անոր լայնութիւնը մէկ թիւղ ըլլայ։ Եւ անոր մէջ ակունքներու դամուածքին համեմատ չորս կարգ քարեր պիտի գամես. այս կարգը սարդիոն, տպազիոն ու զմրուխտ՝ առաջին կար- 18 գը պիտի ըլլայ. Եւ երկրորդ կարգը պիտի ը- 19 լայ կարկեհան, շափիւզայ ու ագամանդ. Եւ երրորդ կարգը պիտի ըլլայ դահձազմ, ակատ ու 20 մեղեսիկ. Եւ չորրորդ կարգը պիտի ըլլայ ոսկեքար, եղինգնաքար ու յասպիս. սոնք ոսկի խոր- 21 շերու մէջ դամուած պիտի ըլլան։ Եւ քարերը Իսրայէլի որդիներուն անուններուն պէս տասուերկու պիտի ըլլան, անոնց անուններուն համեմատ. ամէն մէկը իր անունովը տասուեր- կու ցեղին համեմատ՝ կնիք փորագրողի գործով 22 ֆո-ֆրո-ած պիտի ըլլան։ Եւ լանջապանակին վրայ զուտ ոսկիէ պղպուած հիւսուած շղթա- 23 ներ պիտի շինես։ Եւ լանջապանակին վրայ եր- կու ոսկի օղակներ շինես, ու այն երկու օղակ- ները լանջապանակին երկու ծայրերուն վրայ 24 դնես։ Եւ այն երկու հիւսուած ոսկի շղթանե- րը լանջապանակին ծայրը եղած երկու օղակ- 25 ներուն անցնես. Եւ երկու հիւսուած շղթանե- րուն գ-ս երկու ծայրերը այն երկու խորշերուն անցնես, ու զանոնք Եփուդին առջեւի կողմէն 26 ուսերուն վրայ դնես։ Եւ երկու ոսկի օղակներ ալ շինես, ու զանոնք լանջապանակին ներսի կողմէն՝ Եփուդին կցուած եղերքին երկու ծայ- 27 րերը դնես։ Եւ ու-իէ երկու ոսկի օղակներ շի- նես, ու զանոնք Եփուդին երկու ուսերուն վա- րէն, անոր առջեւի կողմի կցուածքին մօտ, 28 Եփուդին ժապաւէնին վրայէն անցնես։ Եւ լան- ջապանակը իր օղակներէն՝ կապուտակէ շնո-ած լարով Եփուդին օղակներէն կապեն, որպէս զի Եփուդին ժապաւէնին վրայ ըլլայ, ու լանջա- 29 պանակը Եփուդին վրայէն չզատուի։ Եւ Ահա- րոն երբ սրբատեղը մտնէ, Իսրայէլի որդիներուն անունները Տէրոջը առջեւ Դ-յհշատակի համար՝ միշտ իր սրտին վրայ եղած դատաստանի լան- 30 ջապանակին վրայ պիտի կրէ։ Եւ Նգատաստա- նի լանջապանակին մէջ *Ուրիմը ու †Թումիմը դնես. և Ահարոնի սրտին վրայ պիտի ըլլան, երբ անիկա Տէրոջը առջեւ երթայ. ու Ահարոն Տէ- րոջը առջեւ միշտ իր սրտին վրայ պիտի կրէ Իսրայէլի որդիներուն դատաստանը։

– Թուոց ԺԸ. 7։ Երբ. Ե. 1, 4։
Բ ԳԼ. ԼԹ. 5, 29։ Լա. 10։ ԼԹ. 1, 2։ Դ.Եզ. Բ. 7, 30։ Թուոց Ի. 26, 28։
Գ ԳԼ. Լա. 6։ ԼԳ. 1։
Դ ԳԼ. Լա. 3։ ԼԵ. 30, 31։
Ե Ելմ. 15։
Զ Ելմ. 6։
Է Ելմ. 31։
Ը Ելմ. 39։
Թ ԳԼ. ԼԹ. 2։
Ժ Ելմ. 29։ ԳԼ. ԼԹ. 7։
Ի Տես Ցեղ. գ. 7։ Զաք. պ. 14։
Լ ԳԼ. ԼԹ. 8։
Խ ԳԼ. ԼԹ. 10, ևն։
Ծ Ելմ. 12։
Կ Դ.Եզ. Բ. 8։ Թուոց ԼԷ. 21։
Հ Ելմ. 28։ Ղեւ. Ը. 8։ Ա Թագ. ԼԲ. 6։ Եզր. Բ. 63։ Նէեմ. է. 65։
* Այսինքն, լոյսեր (յայտնութիւն)։
† Այսինքն, կատարելու թիւններ (ճշմարտութիւն)։

31 Եւ հեփուսին պատմուճանը բոլորովին կա-
32 պուտակէ պիտի շինեւ։ Եւ անոր միջտեղը գլուխ անցնելու ճեղքուածք մը ըլլայ. ճեղքուածքին բոլորտիքը պատի ճեղքուածքին պէս հիւսուած եզերք ունենայ, որպէս զի չպատռի։
33 Եւ անոր քղանցքներուն վրայ կապուտակէ ու ծիրանեզոյնէ ու կրկնակի կարմիրէ նուռեր պիտի շինես քղանցքներուն բոլորտիքը, ու անոնց
34 միջտեղ շուրջանակի ոսկի զանգակներ։ Պատմուճանին քղանցքին վրայ շուրջանակի ոսկի զանգակ մը ու նուռ մը, ոսկի զանգակ մը ու
35 նուռ մը պիտի ըլլայ։ Եւ պաշտօնի համար անկա Ահարոնի վրայ պիտի ըլլայ. ու Տէրոջը առջեւ սրբարանը մտած ու ելած ատենը անոր ձայնը պիտի լսուի որ չմեռնի։
36 Եւ նաեւ ոսկիէ թիթեղ մը պիտի շինես, ու անոր վրայ կնիք փորագրելու պէս ‡ՍՐԲՈՒ-
37 ԹԻՒՆ ՏԵԱՒՈՆ՚ փորագրես։ Եւ կապուտակ ժապաւէն մը անցնես անոր՝ որ խոյրին վրայ դրուի. ե խոյրին վրայ անոր առջեւի կողմը ըլ-
38 լայ։ Եւ անկա Ահարոնի ճակատին վրայ պիտի ըլլայ, որ Իսրայէլի որդիներուն նուիրած Ըրոլոր սուրբ ընծաներուն անօրէնութիւնը Ահարոն կրէ. ու միշտ իր ճակատին վրայ պիտի ըլլայ, որպէս զի անոնք ‖ընդունելի ըլլան Տէրոջը առջեւ։
39 Եւ շապիկը բարակ քէթանէ նկարէն հիւսես, ու խոյրը բարակ քէթանէ պիտի շինես և գօտին նկարագործ պիտի շինես։
40 Եւ Ահարոնի որդիներուն շապիկներ պիտի շինես, ու անոնց գօտիներ պիտի շինես. և պատիւ ու փառք համար անոնց տպարօշներ
41 պիտի շինես։ Եւ զանոնք քու եղբօրդ Ահարոնի ու իրեն հետ իր որդիներուն պիտի հագցնես. ‖ու զանոնք պիտի օծես, և ‖պիտի օրհնես՚, ու սրբես զանոնք՝ որպէս զի ինծի քահանայու-
42 թիւն ընեն, Եւ անոնց Ներքեւէ անդրավարտիքներ պիտի շինես էրինջ մերկութիւնը ծածկելու համար. անոնց մէջքերէն մինչեւ ծունկերը պիտի հասնին։ Եւ անոնք Ահարոնի ու-
43 անոր որդիներուն վրայ պիտի ըլլան՝ երբ ժողովքի խորանը մտնեն, կամ երբ ՚սեղանին մօտենան սրբարանին մէջ պաշտելու համար, որ չըլլայ թէ Նանօրէնութիւն կրեն ու մեռնին. ՚Սահման յաւիտենական կանոն մը ըլլայ իրեն եւ իրմէ ետքը իր սերունդին։

ԳԼ. ԻԹ

1 *Քահանայի օրհնութեան պահերը ու արարողութիւնները։ 38 Մշանջենաւոր ողջակէրը։ 45 Աստուած կը խոստանայ բնակիլ Իսրայէլացւոց մէջ։*

Եւ այս է զոր անոնց պիտի ընես զանոնք սրբելու համար, որպէս զի ինծի քահանայ ըլլան. արջառներէն ՚զուարակ մը ու երկու ա-
2 նարատ խոյ առնես, Եւ բանխմոր հաց ու իւղով շաղուած անխմոր շօթեր և իւղով օծուած անխմոր լաւաշներ պատնէշ. ասոնք ցորենի բարակ
3 ալիւրէն շինես. Եւ սակառի մը մէջ դնես. ու զանոնք սակառին մէջ, և զուարակը ու երկու
4 խոյերը մօտեցնես։ Եւ Ահարոն ու անոր որդինները ժողովքի խորանին դրանը մօտեցնես, ու
5 ‡ջանոնք ջրով լուասս։ ՚Եւ զգեստները պիտի առնես, ու շապիկը և եփուտին պատմուճանը ու եփուտը և լանջապանակը Ահարոնի պիտի հագցնես. ու Եփուտին ժապաւէնովը գօտեւ-
6 րես զանիկա։ ՚Եւ խոյրը անոր գլուխը դնես, ու
7 խոյրին վրայ սուրբ պսակը դնես։ Եւ Եօծման իւղը առնես, ու անոր գլխուն վրայ թափելով՝
8 օծես զանիկա։ Եւ ՚անոր որդիները մօտեցնես,
9 ու անոնց շապիկներ հագցնես. Եւ գօտիներով գօտեւորես զանոնք, այսինքն Ահարոնը ու անոր որդիները, ու անոնց ‡ը-Ի ապարօշներ փաթթես. ու ՚քահանայութիւնը անոնց ըլլայ յաւիտենական կանոնով։ Այսպէս ՚պիտի օրհնես Ահարոնը ու անոր որդիները։
10 Եւ զուարակը ժողովքի խորանին առջեւ մօտեցնես, ու ՚Ահարոն և անոր որդիները իրենց
11 ձեռքը զուարակին գլխուն վրայ դնեն։ Եւ ժողովքի խորանին դրանը ‡ՏԷՐՈՋԸ առջեւ մոր-
12 թես զուարակը։ Եւ ՚զուարակին արիւնէն առնես, ու մատովդ սեղանին Եղջիւրներուն վրայ դնես և ՃԱՅԻՔ բոլոր արիւնը սեղանին տակովը
13 թափես։ Եւ ՚փորոտիքը ծածկող ամէն ճարպը ու լեարդին վրայ եղած թաղանթը և երկու երիկամունքը ու անոնց վրայ եղած ճարպը առ-
14 նես, և սեղանին վրայ այրես։ Բայց ՚զուարակին միսը ու անոր մորթը և անոր աղբը բանակին դուրսիդին կրակով այրես. այս մեղքի պատարագ է։
15 Եւ ՚խոյերուն մէկը առնես, և Ահարոն ու անոր որդինները ՚իրենց ձեռքերը խոյին գլխուն
16 վրայ դնեն։ Եւ այն խոյը մորթես, ու անոր արիւնը առնես, և սեղանին վրայ շուրջանակի
17 սրսկես։ Եւ խոյը կտոր կտոր ընես, ու անոր փո-

ե Գլ. լ. 22։
յ Գլ. լթ. 30։ Զաք. ժգ. 20։
‡ Ա.Յհ.։ Տէրոջը սրբացած
ղ Հմր. 43։ Դ.Թագ. ժ. 17։ իբ. 9։ Թագ. ժբ. 1։ Նա. ծգ. 11։ Եզեկ. գ. 4, 5, 6։ Յովէլ. ա. 29։ Եբր. թ. 28։ ա Պետ. բ. 24։
ա Դ.Թագ. ա. 4։ իբ. 27։ իգ. 11։ Նա. ծգ. 7։
բ Հմր. 4։ Գլ. լթ. 27, 28, 29, 41։ Եզեկ. խգ. 17, 18։
գ Գլ. լթ. 7։ լ. 30։ խ. 15։ Դ.Թագ. ժ. 7։
դ Գլ. լթ. 9, եև։ Դ.Թագ. բ։ Եբր. է. 28։
‖ Եբ. անոնց ձեռքը պիտի լեցնես,
ե Գլ. լթ. 28։ Դ.Թագ. գ. 10։ ժգ. 4։ Եզեկ. խգ. 18։
զ Գլ. թ. 26։
է Դ.Թագ. է. 1, 17։ ի. 19, 20։ իբ. 9։ Թագ. ք. 13։ ժբ. 22։
ը Գլ. իե. 21։ Դ.Թագ. ժէ. 7։
թ Դ.Թագ. բ. 2։
ժ Դ.Թագ. բ. 4։ գ. 20, 21, 22։
ի Գլ. խ. 12։ Դ.Թագ. բ. 6։ Եբր. ժ. 22։
լ Գլ. իբ. 2։ Դ.Թագ. բ. 7։
խ Գլ. իբ. 8։
ծ Դ.Թագ. բ. 9։
կ Գլ. իբ. 41։ լ. 25։ Դ.Թագ. բ. 12։ ժ. 7։ խա. 10։ Թագ. լէ. 25։
հ Դ.Թագ. բ. 13։
ձ Թագ. ժբ. 7։
ճ Գլ. իբ. 41։ Դ.Թագ. բ. 22, եև։ Եբր. է. 28։
ղ Դ.Թագ. ա. 4։ բ. 14։
ն Դ.Թագ. բ. 15։
շ Գլ. իգ. 2։ լ. 2։
չ Դ.Թագ. գ. 3։
ռ Դ.Թագ. գ. 11, 12, 21։ Եբր. ժգ. 11։
ս Դ.Թագ. բ. 18։
վ Դ.Թագ. ա. 4—9։

բոսիքը և անոր ոտքերը լուսա, ու պանդ անոր
18 կտորներուն և գլխուն վրայ դնեա։ Եւ ըոլոր
խոյը պրեա սեղանին վրայ. այս ողջակէզ է Տէ-
րոջը. Ն անուշահոտ պատարագ մին է Տէրոջը։
19 ՙԵւ միւս խոյը առնեա. ու Ահարոն և անոր
որդիները իրենց ձեռքերը խոյին գլխուն վրայ
20 դնեն։ Եւ խոյը մորթեա, ու անոր արիւնէն առ-
նեա, և Ահարոնի աջ ականջին ըլթակին վրայ
ու անոր որդիներուն աջ ականջներուն ըլթա-
կին վրայ և անոց աջ ձեռքին մեծ մատին
վրայ ու անոց աջ ոտքին մեծ մատին վրայ
դնեա. և ճաշտ արիւնը սեղանին վրայ շուրջա-
21 նակի սրսկեա։ Եւ սեղանին վրայ եղած արիւնէն
ու ՚օծման իւղէն առնեա, և Ահարոնի վրայ ու
անոր զգեստներուն վրայ և անոր հետ իր որդի-
ներուն վրայ ու իր որդիներուն զգեստներուն
վրայ սրսկեա. և ՚անիկա ու անոր զգեստները
և անոր հետ իր որդիները ու իր որդիներուն
22 զգեստները սուրբ պիտի ըլլան։ Եւ խոյէն առ-
նեա ճարպը ու դմակը և փորատիքը ծածկող
ճարպը և լեարդին էջայէ թաղանթը ու երկու
երիկամունքը և անոնց վրայ եղած ճարպը ու
աջ պիտը. վասն զի այս ֆահանայէ օրհնութեան
23 խոյն է։ Ն Եւ Տէրոջը առջև եղած անխմոր հացի
սակաւէն մէկ պան հացի ու մէկ իւղով հացի
24 չօթ և մէկ լաւաշ առնէ, Եւ ամենը Ահարոնի
ձեռքը ու անոր որդիներուն ձեռքը դնեա, և
Ըզանոնք Տէրոջը առջև երերցնելու ընծայ *մա-
25 ուցանեա։ "Եւ անոնց ձեռքէն առնեա զանոնք,
ու սեղանին վրայի ողջակէզին վրայ սրսկեա Տէ-
րոջը առջև անոյշ հոտի համար. ասիկա պատա-
26 րագ մին է Տէրոջը։ Եւ Ահարոնի ֆահանայ օրհ-
նութեան համար պատրաստուած խոյէն Ուերսւծը
առնեա, ու զանիկա Տէրոջը առջև երերցնելու
ընծայ մատուցանեա. և այն "բաս բաժինդ ըլ-
27 լայ։ Եւ Ահարոնի համար ու անոր որդիներուն
համար եղած ֆահանայի օրհնութեան խոյէն Ուե-
րերցնելու երբուծը ու բարձրացնելու պիտը
28 սրբեա։ Եւ ասիկա "յաւիտենական կանոնով
Ահարոնի ու անոր որդիներուն պիտի ըլլայ Իս-
րայէլի որդիներուն կողմանէ. վասն զի այս
բարձրացնելու ընծայ է, և "պիտի ըլլայ բարձ-
րացնելու ընծայ, Իսրայէլի որդիներէն իրենց
խաղաղութեան զոհերուն քան իրենց բարձրա-
ցընելու ընծան Տէրոջը։
29 Եւ Ահարոնի սուրբ զգեստները իրմէ ետքը
Ուր որդիներուն պիտի ըլլան, "որպէս զի անոնց-
30 մով օծուին, ու անոնցմով օրհնուին։ Եւ ՚ան-
կա որ իր որդիներէն իր տեղ քահանայ ըլլա-
լով՝ սրբարանին մէջ պաշտօն կատարելու հա-
մար ժողովքի խորանը պիտի մտնէ, զանոնք
31 ՚եօթը օր հագնի։ Եւ ֆահանայի օրհնութեան
խոյը առնեա, ու "անոր միսը սուրբ տեղ մը ե-
32 փսա։ Եւ Ահարոն ու անոր որդիները ժողովքի
խորանին դրանը քով պիտի ուտեն խոյին միսը
33 ու ֆաակատին մէջի հացը։ Եւ ՚անոնք պիտի
ուտեն այն բաները՝ որ իրենց օրհնութիւնն ա-
րբուելուն համար անոնցմով քաւութիւն ե-
ղաւ. ՚և օտարական մը անոնցմէ պիտի չուտէ,
34 վասն զի անոնք սուրբ են։ Եւ եթէ օրհնու-
թեան միսէն ու հացէն մինչև առաւօտ մնայ,
ֆայա աւելցածը կրակով այրեա. անիկա պիտի
չուտուի, վասն զի սուրբ է։
35 Եւ Ահարոնի ու անոր որդիներուն այսպէս
ընեա, ըոլոր քեզի ապագրածիս պէս. "եօթը օր-
36 ուան մէջ կատարեա անոնց օրհնութիւնը։ Եւ
Ցօրը մէկ զուարակ մեղքի պատարագ ընեա քա-
ւութեան համար. ու սեղանին համար քաւու-
թիւն ընելու ատենդ մաքրեա զանիկա, և սուրբ
37 ընելու համար ՚օծեա զանիկա։ Սեղանին համար
եօթը օր քաւութիւն ընեա, ու սուրբ ընեա
զայն. "և սեղանը ամենասուրբ պիտի ըլլայ.
Ինչ որ սեղանին դպչի սուրբ պիտի ըլլայ։
38 Եւ սեղանին վրայ ընելու ըստ այս է. Ն Միշտ
39 ամէն օր Եմէկ տարեկան երկու գառներ. Մէկ
* գառը Ռառաւտեան մատուցանեա, ու միւս գառը
40 իրիկուան դէմ մատուցանեա։ Եւ մէկ գառին
հետ մէկ հինգերորդ ձեծուած ձէթով
շաղուած մէկ տասներորդ բարակ ալիւր, և թա-
փելու նուէրին համար մէկ հինգերորդ մի
41 գինի ֆոթացնէ։ Եւ միւս գառը Ուիրիկուան
դէմ զոհեա. ու առաւտեան հացի ընծային պէս
և անոր թափելու նուէրին պէս ընեա անոր-
42 այս անուշահոտ պատարագ մին է Տէրոջը։ Ա-
սիկա ձեր սերունդներուն մէջ Ժամանակեւոր ողջա-
կէզ պիտի ըլլայ Տէրոջը առջև ժողովքի խորա-
նին դրանը ֆավ, ետր ձեզի պիտի հանդիպիմ"
43 քեզի հետ խօսելու։ Եւ հոն Իսրայէլի որդինե-
րուն պիտի հանդիպիմ, ու խորանը Նիմ փառ-
44 քովս սուրբ պիտի ըլլայ։ Եւ ժողովքի խորանը
ու սեղանը պիտի սրբեմ. Ահարոնը ու անոր
որդիներն ալ Եպիտի սրբեմ, որպէս զի ինծի
45 քահանայութիւն ընեն։ Եւ Ցիսրայէլի որդինե-
րուն մէջ պիտի բնակիմ, ու անոնց Աստուած

ը Ժն. ը. 21։
ճ Ելս. 3։ Գնե. ը. 22։
ժ ԳԼ. Լ. 25, 31։ Գնե. ը. 30։
յ Ելս. 1։ Եբր. Թ. 22։
ն Գնե. ը. 26։
շ Գնե. է. 30։
ո Եբր. երեքշաբթի
ն Գնե. ը. 28։
շ Գնե. ը. 29։
ղ Տես Սապ. զԹ. 6։
ջ Գնե. է. 31, 34։ Թուե. ժը. 11, 18։ բ Օր. ժը. 3։
ռ Գնե. ժ. 15։
ս Գնե. է. 34։
վ Թուե. խ. 26, 28։
տ Թուե. ժբ. 8։ ԼԹ. 25։
ր Թուե. խ. 28։
ց Գնե. ը. 35։ Թ. 1, 8։
ւ Գնե. ը. 31։
փ Մատ. ժբ. 4։
ք Գնե. ժ. 14, 15, 17։
օ Գնե. խբ. 10։
ֆ Գնե. ը. 32։
և ԳԼ. խ. 12։ Գնե. ը. 33, 34, 35։
եւ Եբր. ժ. 11։
ֆ ԳԼ. Լ. 26, 28, 29։ խ. 10։
ք ԳԼ. խ. 10։
օ ԳԼ. Լ 29։ Մատ. խգ. 19։
ֆ Դան. Թ. 27։ ժբ. 11։
և Թուե. խը. 3։ ա Մն. ժգ. 40։ բ Մն. ը. 4։ ժգ. 11։ Լու. 3։ Եզր. դ. 3։
ը գ Թագ. ժգ. 15։ Եզեկ. խգ. 13, 14, 15։
ը գ Թագ. ժբ. 29, 36։ գ Թագ. ժգ. 15։ Եզր. Թ. 4, 5։ Սապ. Տխտս. 2։ Դան. Թ. 21։
ֆ Հմր. 38։ ԳԼ. Լ. 8։ Թուե. խը. 6։ Դան. ը. 11, 12, 13։
ը ԳԼ. խե. 22։ Լ. 6, 36։ Թուե. ժէ. 4։
ւ ԳԼ. խ. 34։ գ Թագ. ը. 11։ բ Մն. և. 14։ է. 1, 2, 3։ Եզեկ. խգ. 5։ Ագգ. ը. 7, 9։ Մապ. գ. 1։
ը Գնե. խս. 15։ խբ. 9, 16։
ֆ ԳԼ. խե. 8։ Գնե. խգ. 12։ Զաք. ը. 10։ Յովհ. ժգ. 17, 23։ բ Կոր. զ. 16։ Յայտ. խս. 3։

46 պիտի ըլլամ։ Եւ պիտի գիտնան թէ Նոյնոց
Տէր Աստուածը ես եմ՝ որ անոնց մէջ բնակե-
լու համար Եգիպտոսի երկրէն հանեցի զանոնք.
ես եմ անոնց Տէր Աստուածը։

ԳԼ. Լ

1 Խունկի սեղանը։ 11 Հոգիներու փրկանքը։ 17 Պղնձե աւազանը։ 22 Օծման աւբը եղը։ 34 Անուշահոտ խունկին բաղադրութիւնը։

Եւ Խունկ ծխելու Եսեղան մը շինես. Աս-
2 տիմի փայտէ շինես զանիկա. Անոր երկայնու-
թիւնը կանգուն մը, ու անոր լայնութիւնը
կանգուն մը, քառակուսի պիտի ըլլայ. և անոր
բարձրութիւնը երկու կանգուն. անոր եղջիւր-
3 ները իրմէ պիտի ըլլան։ Եւ անոր վրայ ու անոր
քովերը շուրջանակի՝ և անոր եղջիւրները զուա
ակիով պատես. ու շուրջանակի ակի պսակ մը
4 շինես անոր։ Եւ երկու ակի օղակներ շինես
անոր. պսակին տակէն՝ անոր երկու քովերը երկու կողմերուն շինես, որպէս զի անոնցմով վերցուելու համար ձողերուն անցնելու տեղերը ըլ-
5 լան։ Եւ ձողերը Աստիմի փայտէ շինես, ու զա-
6 նոնք ակիով պատես։ Եւ զանիկա դնես վկայութեանը վրայի էքաւութիւնին առջեւ՝ վկայութեան տապանակին քով եղած վարագու-
7 րին առջեւ, ուր ես քեզի պիտի Հանդիպիմ։ Եւ Ահարոն անոր վրայ Բանուշահոտ խունկ պիտի ծխէ. առին առաւօտ Ճրագները շիտակած առնելը
8 խունկ պիտի ծխէ։ Եւ Ահարոն Երեկուան դէմ Ճրագները վառած առնելը խունկ պիտի ծխէ, որ Տէրոջը առջեւ միշտկենաւոր խունկ ըլլայ ձեր
9 սերունդներուն մէջ։ Անոր վրայ Եօտար խունկ, կամ ողջակէզ, կամ Հացի ընծայ չմատուցանէք. ոչ
10 ալ անոր վրայ նուէր թափէք։ Եւ Ահարոն տարին անգամ մը անոր եղջիւրներուն վրայ քաւութիւն պիտի ընէ. անիկա քաւութիւնները մեղքի պատարագին արիւնովը անոր վրայ քաւութիւն պիտի ընէ տարին անգամ մը ձեր սերունդներուն մէջ. սահիկա սուրբ է Տէրոջը։
11 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
12 Երբ Իսրայէլի որդիներուն դումարը առնելու ըլլաս՝ իրենց թիւին նայելով, այն ատեն անոնց
ամէն մէկը Ֆիր Հոգւոյն փրկանքը պիտի տայ Տէրոջը՝ զանոնք Համրած ատենդ, որպէս զի չանոնց մէջ Հարուած չըլլայ երբ զանոնք Համրած
13 բես։ Անոնք որոյ պիտի տան. ամէն մէկը որ
կ'անցնի կը Համրուի, որ տասնին սիկղին Համեմատ կէս սիկղ ուրբաթին պէս. Համիկ սիկղը քսան կերաս է. Տէրոջը ընծան Ֆկէս սիկղ պի-
14 տի ըլլայ։ Ամէն քսան տարեկանէն վեր եղողը որ կ'անցնի, կը Համրուի, այս ընծան Տէրոջը
15 պիտի տայ։ Երբ հոգիներուն քաւութիւն ընելու Համար Տէրոջը ընծայ տան, կէս սիկղէն Հոչ Հարուստը աւելի՝ ու ոչ աղքատը պակաս
16 պիտի տայ։ Եւ Իսրայէլի որդիներէն քաւութեան արծաթը առնես, ու Ժողովքի խորանին պաշտօնին տաս, որպէս զի Տէրոջը առջեւ Հիշատակ ըլլայ Իսրայէլի որդիներուն՝ ձեր Հոգիներուն քաւութիւն ընելու Համար։
17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
18 Նաեւ պղնձէ աւազան մը շինես լուացման Համար, ու անոր խարիսխն ալ պղնձէ ըլլայ. և Ժողովքի խորանին ու սեղանին միջտեղ դնես
19 զայն, ու անոր մէջ ջուր լեցնես։ Եւ Ահարոն ու անոր որդիները Հիներնց ձեռքերը ու ոտքերը
20 պիտի լուան անկէ։ Երբ անոնք Ժողովքի խորանը մտնելու ըլլան, կամ երբ սեղանին մօտենալու ըլլան՝ պաշտօն կատարելու և կրակով Տէրոջը պոհ մատուցանելու Համար, ջրով
21 լուացուին, որպէս զի չմեռնին. Ահարոն իրենց ձեռքերը ու ոտքերը լուան, որպէս զի չմեռնին. և Նաեւիկ իրենց յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ, Թէ՛ իրեն և Թէ՛ իր սերունդին իրենց ազգերուն մէջ։
22 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (23) Առ
քեզի Նպատուական Համեմներ, Ոտա զմուռս
Հինգ Հարիւր սիկղ, և անոր կէսին չափ՝ այսինքն
երկու Հարիւր յիսուն սիկղ, Նարդոս կինամոն, ու երկու Հարիւր յիսուն սիկղ անուշահոտ
24 խունկեզէգն, Եւ Հինգ Հարիւր սիկղ կասիա՝ սրբարանին սիկղին Համեմատ, ու Ձմիկ Հինգ
25 Ձէթ. Եւ աւբը օծման իւղ շինես պոշ՝ իւղաբոյսի արհեստով բարդուած. անիկա
26 աւբը օծման իւղ պիտի ըլլայ։ Եւ անով օծես Ժողովքի խորանը, ու վկայութեան տապանակը, Եւ սեղանը ու անոր ամէն սպասները, և աշտանակը ու անոր գործիք-
28 ները, և խունկին սեղանը, Եւ ողջակէզին սեղանը իր ամէն գործիքներուն Հետ ու կաժակը,
29 և աւազանը ու անոր խարիսխը։ Եւ սրբես զանոնք որպէս զի ամենասուրբ ըլլան. Ինչ որ
30 անոնց դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ։ Եւ Ահարոնը ու անոր որդիները օծես, ու սուրբ ընես զա-

---

1 Գլ. խ. 2։

——

m Տես Ելք. 7, 8, 10։ Դևտ. գ. 7, 18։ Յայտ. ը. 3։
n Գլ. լՀ. 25։ խս. 5։
o Գլ. ին. 21, 22։
p Ելք. 34։ ա Թագ. ը. 28։ ա Մն. խգ. 13։ Դ.ա.կ. ա. 9։
q Գլ. ժդ. 6։
r Դևտ. ժ. 1։
s Դ.ա.կ. ժգ. 18։ խգ. 27։
t Գլ. լը. 25։ Թագ. ա. 2, 5։ խ. 2։ բ Թագ. խգ. 2։
u Յոբ լգ. 24։ լշ. 18։ Սապ. խթ. 7։ Մատ. խ. 28։ Մարկ. ժ. 45։ ա Տիմ. բ. 6։ ա Պետ. ա. 18, 19։
v բ Թագ. խգ. 15։
w Մատ. ժԱ. 24։
x Դ.ա.կ. խԱ. 25։ Թագ. գ. 47։ Նեհ. խա. 12։
y Գլ. լը. 26։
z Ելս. խ. 12։
a Յոբ լգ. 19։ Առակ. իբ. 2։ Եփես. գ. 9։ Կող. գ. 25։
b Գլ. լը. 25։
c Թագ. ժգ. 40։
d Գլ. լը. 8։ գ Թագ. Ա. 38։
e Գլ. խ. 7, 30։
f Գլ. խ. 31, 32։ Սապ. իգ. 6։ Նա. ծբ. 11։ Յայտ. ժգ. 10։ Եբր. ժ. 22։
g Գլ. իը. 43։
h Ելս. գ. 14։ Եզեկ. իԱ. 22։
i Սաղ. խա. 8։ Առակ. Ա. 17։
j Ելս. գ. 14։ Երեմ. գ. 20։
k Սաղ. խա. 8։
l Գլ. խԹ. 40։
m Գլ. ւԱ. 29։ Թագ. ւԱ. 25։ Սապ. ձԹ. 20։ Ձկղ. 2։
n Գլ. խ. 9։ Դևտ. բ. 10։ Թագ. Ա. 1։
o Գլ. խԹ. 37։
p Գլ. խԹ. 7, ևն։ Դևտ. բ. 12, 30։

նոնք, որպէս զի ինձի քահանայութիւն ընեն։
31 Եւ Իսրայէլի որդիներուն պատուիրէ՛ ըսելով, Ասիկա ինծի սուրբ օծման իւղ պիտի ըլլայ
32 ձեր ազգերուն մէջ։ Մարդու մնացմունքի վրայ պիտի չմատուի այն, և անոր բաղադրութեանը պէս անոր նմանը չընէք. Սուրբ է, ու ձեզի սուրբ պիտի ըլլայ։
33 Ով որ անոր նմանը շինէ, կամ ով որ անկէ օտարականի վրայ դնէ, Ժողովուրդէն պիտի կորսուի։
34 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Առ քեզի անուշահոտ հաւեծիներ, ստակտէն առաջին ու եղունգն և քաղբան, անուշահոտ հաւեծիները մաքուր ընդրուկով. ամէնը հաւասար կշռով պիտի ըլ-
35 լան. Եւ զանոնք իւղատուծի արհեստով խառնուած բաղադրութիւն մը խունկ շինես
36 մաքուր ու սուրբ։ Եւ անկէ քիչ մը ծեծես շատ մանրակ, ու ժողովին խորանին մէջ վկայութեանը առջեւ դնես, ուր ես քեզի պիտի հանդիպիմ. ձանիկա ձեզի ամենասուրբը պիտի
37 ըլլայ։ Եւ այն քու շինելու խունկիդ բաղադրութեանը հաւեծիսո ոչինչ ձեզի համար չընէք. այն քեզի սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը համար։
38 Ով որ հոտառելու համար անոր նմանը շինելու ըլլայ, իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի։

ԳԼ. ԼԱ

1 Տէրը կ'ընտրէ Բեսաղէլը ու Ողիաբը՝ խորանին գործերը ընելու. 12 և շաբաթը պահելու պատուէրը կը նորոգէ։ 18 Մովսէս երկու տախտակները կ'ընդունի։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
2 Ահա Յուդայի ցեղէն Որի որդւոյն Ուրիի որ-
3 դին Բեսաղէլը անուանով կանչեցի. Եւ Աստուծոյ Հոգիով, իմաստութիւնով ու հանճարով և գիտութիւնով ու ամէն ինչ ճարտարութիւնով լեցուցի զանիկա,
4 Որպէս զի վարպետի գործեր հնարելով՝ ոսկիով ու արծաթով և պղնձով գործէ.
5 Եւ գաղելու համար քարեր բանելով ու փայտեր քանդակելով՝ ամէն կերպ
6 արհեստ բանի։ Եւ ահա Դանի ցեղէն Ախիսամըքի որդին Ողիաբը առի անոր հետ. ու ամէն հմտասուններու սրտին մէջ իմաստութիւն դրի, որպէս զի բոլոր քեզի պատուիրածս ընեն.
7 Ժողովրդի խորանը, և հինգտուկէն տապանակը ու անոր վրայ եղած ողորմութիւնը, և խո-
8 րանին բոլոր կարասիները, Եւ Սեղանը ու անոր անօթները, և մաքուր աշտանակը իր բոլոր
9 գործիքներովը, և խունկին սեղանը, Եւ ողջա-

ե Ելմ. 25, 37։
զ Ելմ. 38։
է Ծն. ժէ. 14։ Գլ. ժբ. 15։ Դ.Ես. ե. 20, 21։
ը Գլ. իե. 6։ լէ. 29։
թ Ելմ. 25։
ժ Կամ, ապուաժ. ակս Դ.Ես. բ. 13։
ի Գլ. իթ. 42։ Դ.Ես. ժգ. 2։
լ Ելմ. 32։ Գլ. իթ. 37։ Դ.Ես. բ. 3։
խ Ելմ. 32։
ծ Ելմ. 33։

կ Գլ. լե. 30։ լգ. 1։
հ ա Մն. բ. 20։
ձ Գլ. լե. 31։ գ Թագ. է. 14։
ղ Գլ. լե. 34։
ճ Գլ. լբ. 3։ լե. 10, 35։ լգ. 1։
մ Գլ. լգ. 8։
յ Գլ. լէ. 1։
ն Գլ. լ. 6։
շ Գլ. լէ. 10։
ո Գլ. լէ. 17։
չ Գլ. լբ. 1։
պ Գլ. լբ. 8։
ջ Գլ. լթ. 1, 41։ Թուա. գ. 5, 6, եև։
ռ Գլ. լ. 25, 31։ լէ. 29։
ս Գլ. լ. 34։ լէ. 29։
վ Դ.Ես. ժթ. 3, 30։ իգ. 2։ Եզեկ. ի. 12, 20։ խգ. 24։
տ Գլ. ի. 8։ բ Օր. է. 12։ Եզեկ. ի. 12։
ր Գլ. լե. 2։ Թուա. ժե. 35։
ց Գլ. ի. 9։
ւ Ծն. բ. 2։ Գլ. ժգ. 23։ ի. 10։
փ Ելմ. 13։ Եզեկ. ի. 12, 20։
ք Ծն. ա. 31։ բ. 2։
և Գլ. իգ. 12։ լբ. 15, 16։ լգ. 28, 29։ բ Օր. գ. 13։ է. 22։ թ. 10, 11։ բ Կոր. գ. 3։

օ Գլ. խգ. 18։ բ Օր. թ. 9։
ֆ Գար. է. 40։
ֆ Գլ. ժգ. 21։

ներուն , ձեր տղաքներուն և ձեր աղջիկներուն ականջները եղած ոսկի օղերը Հանեցէք, ու
3 բնծի բերէք։ Եւ բոլոր ժողովուրդը իրենց ականջները եղած ոսկի օղերը Հանեցին ու Ահա-
4 րոնի բերին։ Ինք անիկա առաւ անոնց ձեռքէն, ու *սխալով մը շինեց, և ձուլածոյ որթի մը
ըրաւ։ Եւ ըսին, Ով Իսրայէլ, սոնք են քու աստուածներդ, որոնք քեզ Եգիպտոսի երկրէն
5 Հանեցին։ Եւ երբ Ահարոն անսաւ՝ սէկս, անոր առջև սեղան մը շինեց. և Ահարոն Հրատա-
րակեց առաւ՝ ըսելով, Վաղը տօն է Տէրոջը։
6 Եւ Հետևեալ առաւօտուն կանուխ ելան, ու ողջակէզներ մատուցին, և խաղաղութեան պա-
Հեր բերին. և ժողովուրդը ուտելու ու խմելու նստան, ու խաղալու ելան։
7 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Գնա իջիր. վասն զի Եգիպտացիք զոր ժողովուրդդ զոր Եգիպ-
8 տոսի երկրէն Հանեցիր. Անոնք շուտով խոտո-
րեցան այն ճամբայէն զոր Էրենց պատուիրեցի. իրենց ձուլածոյ որթ շինեցին, և անոր երկրպագութիւն ըրին, ու անոր զոհեր մատուցին, ու ըսին, Ով Իսրայէլ, եաոնք են քու աստուածներդ որոնք քեզ Եգիպտոսի երկրէն Հա-
9 նեցին։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Նէս տեսայ այս ժողովուրդը, և ահա այս խստասրտանոց
10 ժողովուրդ մըն է։ Ուստի Հիմա Էթող տուր ինձ, որպէս զի Էիմ բարկութիւնս անոնց վրայ բորբոքի, ու փճացնեմ զանոնք, և քեզ մեծ
11 ազգ մը ընեմ։ Եւ Մովսէս իր Տէր Աստուծոյն առջև աղաչեց, ու ըսաւ, Ով Տէր, ինչո՞ւ քու բարկութիւնդ բորբոքի քու ժողովուրդիդ վրայ, զոր Եգիպտոսի երկրէն Հանեցիր մեծ զօրութիւ-
12 նով ու զօրաւոր ձեռքով. Ինչո՞ւ Համար Եգիպտացիք խօսին ու ըսեն Թէ Չարութեան Համար Հանեց զանոնք՝ որպէս զի լեռներուն մէջ մեռցնէ, ու զանոնք երկրի երեսէն փճացնէ. դարձիր քու սաստիկ բարկութենէդ, ու Էղղջա այս չարիքը քու ժողովուր-
13 դիդ վրայ Էրէյ։ Յիշէ քու ծառաներդ Աբրահամը, Իսահակը ու Իսրայէլը, որոնց դուն *քու անձովդ երդում ըրիր, ու ըսիր անոնց, *Ձեր սերունդը երկինքի աստղերուն պէս պիտի շատցընեմ, և բոլոր այս երկիրը՝ որուն վրայով խօսեցայ, ձեր սերունդին պիտի տամ, ու ըլյն
14 պիտի ժառանգեն յաւիտեան։ Եւ Տէրը *ղղջաց

*ին չարիքին Համար՝ զոր ըսեր էր Թէ իր ժողովուրդին պիտի ընէ։
15 Եւ Մովսէս դարձաւ ու լեռնէն իջաւ, ու վկայութեան երկու տախտակները իր ձեռքն էին. տախտակները իրենց երկու կողմերն էին. անոնք մէկ կողմէն ու մէս կողմէն գրուած էին։
16 Եւ տախտակները Աստուծոյ գործն էին. ու տախտակներուն վրայ փորագրուած գիրը Աստուծոյ գրած էր։
17 Ու երբ Յեսու պօռացող ժողովուրդին ձայնը լսեց, ըսաւ Մովսէսի,
18 Բանակին մէջ պատերազմի ձայն կայ։ Եւ անիկա ըսաւ, Ասիկա յաղթողներու աղաղակի ձայն չէ, ոչ ալ յաղթուածներու աղաղակի ձայն է-
19 նայս Հապա խաղի ձայն կը լսեմ Հա։ Եւ եղաւ որ բանակին մօտենալով՝ *որթը ու պարը բռնողները տեսաւ պէս, Մովսէսի բարկութիւնը բորբոքեցաւ. ու տախտակները իր ձեռքէն նետեց,
20 ու լեռանը վրայ դին կոտրատեց զանոնք։ Ընե-
անոնց շինած որթը առաւ ու կրակով այրեց, ու մանր փոշի ըրաւ և ջուրին վրայ ցանեց, ու Իսրայէլի որդիներուն խմցուց։
21 Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնի, *Ասիկա ժողովուրդը ի՞նչ ըրաւ քեզի, որ անոնց վրայ այ-
22 նեսիկ մեծ մեղք մը բերիր։ Եւ Ահարոն ըսաւ, Թող իմ տէրոջս բարկութիւնը չբորբոքի. Գիտես դուն զայս ժողովուրդը՝ որ չարին Հակամիտեալ
23 են. Եւ ինծի ըսին Թէ *Մեզի աստուածներ շինէ, որպէս զի մեր առջևէն երթան, վասն զի այն Մովսէսը, մեզ Եգիպտոսի երկրէն Հանող մարդը,
24 չենք գիտեր Թէ անոր *ինչ եղաւ։ Եւ ես ըսի անոնց, Ով որ ոսկի ունի, Թող Հանէ.ու բերէն ինծի. և կրակը ձգեցի զայն, ու *այս որթը ելաւ։
25 Եւ երբ Մովսէս ժողովուրդին *անառակութիւնը տեսաւ, (քանի Ահարոն *Թող առեր էր զանոնք անառակութիւն ընելու՝ իրենց թշնամիներուն մէջ խայտառակ ըլլալու չափ,)
26 Ան ատեն Մովսէս բանակին դուռը կայնեցաւ, ու ըսաւ, Ով որ Տէրոջը կողմէն է, Թող ինծի գայ. և Ղեւիի բոլոր որդիները անոր քով
27 ժողովուեցան։ Եւ ըսաւ անոնց, Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ամէն մարդ իր սուրը Թող իր մէջքը դնէ, ու բանակին մէջ դռնէ դուռ անցնին դառնան, և *ամէն մարդ իր եղբայրը, ու ամէն մարդ իր բնկերը, և ամէն
28 մարդ իր դրացին մեռցնէ։ Եւ Ղեւիի որդիները

*Դաս. բ. 24, 25, 26, 27։
*Դվ. ի. 23։ բ Օր. թ. 16։ Դաս. ժէ. 3, 4։ գ Թագ. ժբ. 28։ Նէհեմ. թ. 18։ Սազ. ճզ. 19։ Ես. խզ. 6։ Գործ. է. 41։ Հռոմէ. ա. 23։
*Կամ, քաղաքավարծի վրիժառու
*Դվ. իզ. 2, 4, 21, 37։ գ Թագ. ժ. 20։ բ Մն. ւ. 5։
*ա Կոր. ժ. 7։
*բ Օր. թ. 12։ Հմր. 1։ Դվ. ւգ. 1։ Դան. թ. 24։
*Ծն. գ. 11, 12։ բ Օր. դ. 16։ ւբ. 5։ Դաս. բ. 19։ Ովս. թ. 9։
*Դվ. ի. 3, 4, 23։ բ Օր. թ. 16։
*գ Թագ. ժբ. 28։
*Դվ. ւգ. 3, 5։ ւգ. 9։ բ Օր. թ. 6, 13։ ւս. 27։ բ Մն. ւ. 8։ Ես. խբ. 4։ Գոր. է. 51։
*բ Օր. թ. 14, 19։
*Դվ. իբ. 24։
*Թուա. ժգ. 12։
*բ Օր. թ. 18, 26, 27, 28, 29։ Սաղ. Հգ. 1, 2։ ճզ. 23։
*Թուա. ժգ. 13։ բ Օր. թ. 28։ ւբ. 27։
*Եբր. զղջաս
*Հմր. 14։
*Ծն. իբ. 16։ Նեմ. գ. 13։
*Ծն. ժբ. 7։ ժգ. 15։ ժհ. 7, 18։ իգ. 4։ իբ. 13։ լհ. 11, 12։
*բ Օր. ւբ. 26։ բ Թագ. իգ. 16։ ա Մն. իա. 15։ Սաղ. ճզ. 45։ Երեմ. ժբ. 8։ իգ. 13, 19։ Յովէլ բ. 13։ Յովն. գ. 10։ գ. 2։
*բ Օր. թ. 15։
*Դվ. լա. 18։
*բ Օր. թ. 16, 17։
*բ Օր. թ. 21։
*Ծն. ի. 9։ իգ. 10։
*Դվ. ժգ. 11։ ժհ. 24։ ժգ. 2, 20, 28։ ժէ. 2, 4։
*Հմր. 1։
*Հմր. 4։
*Կամ, մերկ բլլալը
*բ Մն. իբ. 19։
*Կամ, մերկացուց զանոնք
*Թուա. իհ. 5։ բ Օր. ւգ. 9։

Մովսէսի խօսքին պէս ըլլին. ու այն օրը ժո-
ղովուրդէն երեք հազար մարդու չափ լինկան։
29 Բայց Մովսէս ըսեր էր թէ Ահարօր ձեզմէ
ամէն մէկը իր որդւոյն վրայ ու իր եղբօրը վրայ
լինքզինք Տէրոջը նուիրէ, որպէս զի ձեր վրայ
օրհնութիւն տայ այսօր։
30 Եւ եղաւ որ հետեւեալ օրը Մովսէս ըսաւ
ժողովուրդին, Դուք մեծ մեղք գործեցիք. ու
հիմա Տէրոջը պիտի ելլեմ, Թերեւս քաւու-
31 թիւն մը ընեմ ձեր մեղքին համար։ Եւ Մով-
սէս դարձաւ Տէրոջը ու ըսաւ, Ո՛հ, այս ժողո-
ղովուրդը մեծ մեղք մը գործեց, Ելրեն ոսկիէ
32 աստուածներ շինելով։ Բայց հիմա եթէ անոնց
մեղքերը կը ներես՝ Ներէ, եթէ ոչ՝ կ'աղաչեմ,
33 ջնջէ զիս քու գրած գիրքէդ։ Եւ Տէրը ըսաւ
Մովսէսի, Որ ինծի դէմ մեղանչեց, զանի-
34 կա իմ գիրքէս պիտի ջնջեմ։ Ուստի հիմա գնա,
ժողովուրդը այն տեղը տար, զոր քեզի ըսի.
Ահա իմ հրեշտակս քու առջեւէդ պիտի եր-
թայ. բայց Պատժելութիւն ընելու օրս անոնց
35 մեղքը իրենց վրայ պիտի բերեմ։ Եւ Տէրը զար-
կաւ ժողովուրդը, Ահարոնի շինած որթը շի-
նելնուն համար։

ԳԼ. ԼԳ

1 Տէրը չյօժարիր ժողովուրդին հետ երթալ՝ իր առջի խոս-
տմանը պէս։ 4 ժողովուրդը այս բանին համար կը սրտա-
մի։ 7 Խորանը բանակէն դուրս կը հանուի։ 9 Տէրը դէմ
առ դէմ կը խօսի Մովսէսի հետ։ 12 Մովսէս կը ցանկայ
Աստուծոյ փառքը տեսնել։

Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Ելիր ասկէ դուն
ու Ժողովուրդն ալ զոր Եգիպտոսի երկրէն հա-
նեցիր, Գնա այն երկիրը որուն համար եր-
դում ըրի Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի՝
ըսելով, Քու սերունդիդ պիտի տամ զայն։
2 Եւ քու առջեւէդ հրեշտակ մը պիտի ղրկեմ,
Ու Քանանացին, Ամորհացին, Հետացին, Փե-
րեզացին, Խեւացին ու Յեբուսացին պիտի վռնե-
3 ամ։ Եկամի ու մեղր բղխող երկիրը գնէ Եւ-
Վասն զի Ձեզի հետ պիտի չելլեմ, քանզի
դուն Խստապարանոց ժողովուրդ մըն ես. չըլ-
լայ որ Քեզ ճամբուն մէջ բնաջինջ ընեմ։
4 Ու երբ ժողովուրդը այս չար խօսքը լսեց.

ա Թուա. խե. 11, 12, 13։ բ Օր. ժգ. 6—11։ լգ. 9, 10։ գ Թագ. ժե. 18, 22։ Աստահ. խա. 3։ Զաք. ժգ. 3։ Մատա. ժ. 37։
դ Ա Թագ. ժբ. 20, 23։ Դ Ա. ժե. 18։
ե Բ Թագ. ժգ. 12։ Աիմոն ե. 15։
զ Թուա. խե. 13։
է Բ Օր. ը. 18։
ը Դե. խ. 23։
թ Սապ. կը. 28։ Հառմի. ը. 3։
ժ Սապ. ծգ. 8։ Տկը. 16։ Դան. ժբ. 1։ Փիլ. գ. 3։ Յայտ. գ. 5։ ժգ. 8։ ժե. 8։ խ. 12, 15։ խա. 27։ խբ. 19։

ի Դ Ա. խգ. 30։ Նեհեմ. ժբ. 4։
լ Դե. լգ. 2, 14, ԼՃ։ Թուա. խ. 16։
խ Բ Օր. լբ. 35։ Աիմոն գ. 14։ Հառմի. բ. 5, 6։
ծ Բ Թագ. ժգ. 9։ Գործ. է. 41։

կ Դե. լբ. 7։
հ Ած. ժգ. 7։ Դե. լբ. 13։
ձ Դե. լբ. 34։ լգ. 11։
ղ Բ Օր. է. 22։ Յեսու. խգ. 11։
ճ Դե. գ. 8։
մ Հմր. 15, 17։
յ Նէեմ. ձեզ մի՛
ն Դե. լբ. 9։ լգ. 9։ Բ Օր. ք. 6, 13։
շ Դե. խգ. 21։ լբ. 10։ Թուա. ժե. 21, 45։
ո Թուա. ժգ. 1, 39։
չ Ղեւ. ժ. 6։ Բ Թագ. ժք. 24։ գ Թագ. խա. 27։ դ Թագ. ժք. 1։ Նսթ. գ. 1, 4։ Նգր. ք. 3։ Յոբ ա. 20։ բ. 12։ Նա. լբ. 11։ Նեհեմ. խգ. 17, 23։ խգ. 16։
պ Հմր. 3։
ջ Թուա. ժգ. 45, 46։
ռ Բ Օր. ը. 2։ Սապ. Ա ք. 23։
ս Դե. ք. 42, 43։
վ Բ Օր. գ. 29։ Բ Թագ. խա. 1։
տ Թուա. ժգ. 27։
ր Դե. խե. 22։ լա. 18։ Սապ. դ. 7։
ց Դե. գ. 31։
ւ Ած. լբ. 30։ Թուա. ժբ. 8։ Բ Օր. լգ. 10։
փ Դե. խգ. 13։
ք Դե. լբ. 34։
օ Հմր. 17։ Ած. ժբ. 19։ Սապ. ա. 6։ Երեմ. ա. 5։ Յովհ. ժ. 14, 15։ Ա Տիմ. բ. 19։
ֆ Դե. լգ. 9։
և Սապ. խե. 4։ խե. 11։ Ձգ. 11։ Ե ժբ. 33։
† Նէէ. ասես
և Բ Օր. ք. 26, 29։ Յովհ Բ. 17։
զ Դե. ժգ. 21։ խ. 34—38։ Նա. կգ. 9։
ռ Բ Օր. գ. 20։ Յեսու. խա. 44։ խբ. 4։ խգ. 1։ Սապ. գե. 11։
ր Հմր. 3։ Դե. լգ. 9։

առջեդ շնորհք գտանք. "Էվ որ քու ուզի հետ երթալով, այսպէս ելա ու քու ժողովուրդդ երկրի երեսին վրայ եղած բոլոր ժողովուրդներեն պիտի զատուինք։
17 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, "Ահա բանն ալ ըսիտի ընեմ որ դուն ըսիր, վասն զի "իմ առջեւս շնորհք գտար, ու ես քեզ անունովդ կը
18 ճանչնամ։ Եւ անիկա ըսաւ, Կ'աղաչեմ, "քու
19 փառքդ ցուցուր ինծի։ Եւ Տէրը ըսաւ, "Իմ բոլոր բարութիւնս քու առջեւդ պիտի անցընեմ, ու Տէրոջը անունը քու առջեւդ պիտի կանչեմ, և որու որ պիտի ողորմիմ՝ ի'ողորմիմ, ու որու վրայ որ պիտի գթամ՝ կը գթամ։
20 Ու ըսաւ, Դուն իմ երեսս չես կրնար տեսնել. վասն զի *մարդ չկրնար ինս տեսնել ու ապրիլ։
21 Եւ Տէրը ըսաւ, Ահա քովս տեղ մը կայ, ու
22 ժայռին վրայ կայնէ. Եւ երբ որ երթ իմ փառքս անցնելու ըլլայ, քեզ *ժայռին խոռոչին մէջ դնեմ, ու ձեռքով իմ ձեռքովս ծածկեմ,
23 մինչև ես անցնիմ. Ետքը իմ ձեռքս պիտի վերցնեմ, ու իմ ետիս պիտի տեսնես. բայց իմ երեսս "պիտի չտեսնուի։

ԳԼ. ԼԴ

Մովսես երկու նոր տախտակներ կը կոփէ։ 5 Տէրը իր անունը կը հրատարակէ։ 8 Մովսես կ'ապաչէ որ Աստուած իրենց հետ երթայ։ 10 Աստուած այս պայմանքը կ'ընդունի, և ուխտ կ'ընէ ծանոց հետ՝ քանի մը պատուիրանքներ նորէն յիշելով։ 28 Մովսես քառասուն օր լեռը Ջոպէ հետ անկից կ'իջնէ՝ նոր տախտակները իր հետ բերելով, 29 և իր երեսը լուսափայլ ըլլալուն համար քողով մը կը ծածկէ։

Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Քեզի "երկու քարէ տախտակներ կոփէ առաջուաններուն պէս, Բու այն տախտակներուն վրայ պիտի գրեմ առաջուան տախտակներուն վրայի խօսքերը զո-
2 րոնք դուն կոտրեցիր։ Եւ առաւօտեան համար պատրաստ եղիր, ու առաւօտուն Սինա լեռը ե-
3 լիր, և հոն ինձմէ զատ մարդ առջեւս կայնէ։ Ու մի'կը "պիտի չերեւի քեզի հետ, և մի'կը պիտի չտեսնուի բոլոր լեռանը վրայ, ոչ ալ այդ լեռանը առջեւը ոչխար կամ արջառ պիտի արածուի։
4 Եւ առաջուաններուն պէս երկու քարէ տախտակներ կոփեց. ու Մովսես առաւօտուն կանուխ ելաւ, ու Տէրոջը իրեն պատուիրածին պէս Սինա լեռը գնաց, և երկու քարէ տախ-
5 տակները իր ձեռքը առաւ։ Եւ Տէրը ամպով իջաւ, ու հոն անոր քով կեցաւ. ու "Տէրոջը
6 անունը կանչեց։ Եւ Տէրը անոր առջեւէն անցաւ, ու աղաղակեց, Տէր, Տէր "Աստուած, ողորմած ու բարերար, երկայնամիտ և առատ
7 "ողորմութիւնով ու "ճշմարտութիւնով, "Հազարներուն ողորմութիւն պահող, ծանօթնեութիւնը, յանցանքը ու մեղքը ներող, բայց ե՛ւ
8 ը՛ր ամենևին անպատիժ չթողուր, հայրերուն անօրէնութիւնը որդիներուն վրայ ու որդւոց որդիներուն վրայ, մինչև երրորդ ու չորրորդ ազ-
9 գը հատուցանելով։ Եւ Մովսես ամաչալով մինչև գետինը խոնարհեցաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ։ Ու ըսաւ, Ով Տէր, եթէ հիմա քու առջեւդ շնորհք գտայ, կ'աղաչեմ, Էթող իմ Տէրս մեզի հետ երթայ. *վասն զի ծանր խոստովանող ազգ մըն է. և ներէ մեր անօրէնութիւնը ու մեր մեղքերը, և մեզ քու ժառանգութիւնդ ըրէ։
10 Եւ Տէրը ըսաւ, Ահա հետ ուխտ մը կ'ընեմ. քու բոլոր ժողովուրդիդ առջեւ այնպիսի նշանակներ պիտի ընեմ, որ բոլոր երկրի վրայ ու բոլոր ազգաց մէջ չեղան. և բոլոր ժողովուրդը, որուն մէջ դուն, պիտի տեսնեն Տէրոջը գործը. քանի "հիանալի է այն բանը որ քեզի
11 պիտի ընեմ։ "Միտդ պահէ ինչ որ ես քեզի կը պատուիրեմ այսօր. ահա 'պիտի վռնտեմ քու առջեւէդ Ամորհացին ու Քանանացին և Բեւռացին ու Փերեզացին և Խեւացին ու Յե-
12 բուսացին։ 'Զգուշացիր քու անձիդ, չըլլայ որ քու երթալու երկրիդ բնակիչներուն հետ ուխտ ընես, չըլլայ որ անիկա քու մէջտեղդ "որոգայթ
13 ըլլայ. Հապա "անոնց բագիններըը կործանէք, ու անոնց կուռքերը փշրէք, և "անոնց Աստարտիներն կոտրեցէք։ Վասն զի Ուրիշ Աստուծոյ երկրպագութիւն պիտի չընես. քանզի Եհովա 'նախանձոտ "կը կոչուի, Ե՛ նախանձոտ Աստուած է։ "Չըլլայ որ այն երկրին բնակիչներուն
15 հետ ուխտ ընես, և անոնք "իրենց աստուածնե-

ա Թաւ. ԺԹ. 14։
բ Գլ. ԼԳ. 10։ բ Օր. գ. 7, 34։ բ Թագ. Է. 23։ գ Թագ. Ը. 53։ Սաղ. Տիւ. 20։
գ Ծն. ԺԲ. 21։ Յակ. Ե. 16։
դ Հմր. 12։
ե Հմր. 20։ ա Տիմ. գ. 16։
զ Գլ. ԼԳ. 5, 6, 7։ Երեմ. Լա. 14։
է Հառմ. Բ. 15, 16, 18։
ը Տես Ծն. ԼԲ 30։ բ Օր. Ե. 24։ Գաղ. գ. 22։ ԺԹ. 22։ Ես. գ. 5։ Յայտ. ա. 16, 17։ Գլ. Իշ. 10։
ի Ես. բ. 21։
ժ Սաղ. գա. 1, 4։
ժա Հմր. 20։ Յայհ. ա. 18։ —
ժբ Գլ. ԼԲ. 16, 19։ բ Օր. Ժ. 1։
ժգ Հմր. 28։ բ Օր. Ժ. 2, 4։
ժդ Գլ. ԺԲ. 20։ Իշ. 12։
ժե Գլ. ԺԲ. 12, 13, 21։
ժզ Գլ. ԼԴ. 19։ Թաւ. Ժգ. 17։
ժէ Թաւ. Ժգ. 18։ բ Մն. Լ. 9։ Նէհեմ. Բ. 17։ Սաղ. Ձգ. 15։ Տգ. 8։ Տժաւ. 4։ Տժբ. 4։ Տժգ. 5։ Տիսե. 8։ Յովհէլ բ. 13։
ժը Սաղ. ըա. 19։ Հառմ. բ. 4։
ժբ Սաղ. Տէ. 10։ Տր. 4։
ժգ Գլ. Ի. 6։ բ Օր. Ե. 10։ Սաղ. Ձգ. 15։ Երեմ. ԼԲ. 18։ Գաղ. Բ. 4։
ժդ Սաղ. Տգ. 3։ Տլ. 4։ Գաղ. Բ. 9։ Երեմ. գ. 32։ ա Յովհ. ա. 9։
ժե Գլ. ԽԳ. 7, 21։ Յես. ԽԶ. 19։ Յոբ Ժ. 14։ Միք. գ. 11։ Նաւ. ա. 3։
ժզ Գլ. գ. 31։
ժէ Գլ. ԼԳ. 15, 16։
ժը Ել՝, ԹԷ և.
ի Գլ. ԼԳ. 3։
ի ա Օր. ԼԲ. 9։ Սաղ. ԽԲ. 9։ ԼԳ. 12։ Ղր. 62։ ղդ. 14։ Երեմ. Ժ. 16։ Զաք. բ. 12։
ի բ Օր. Ե. 2։ ԽԲ. 12, 14։
ի գ Օր. գ. 32։ բ Թագ. Է. 23։ Սաղ. Ղէ. 14։ Ղր. 12։ Տխէ. 20։
ի դ Գլ. ԽԶ. 7, 21։ Յես. ԽԶ. 19։ Յոբ Ժ. 14։ Միք. գ. 11։ Նաւ. ա. 3։
ի ե Գլ. գ. 31։
ի զ Գլ. ԼԳ. 15, 16։
ի է Ել՝, ԹԷ և.
ի ը Գլ. ԼԳ. 3։
ի թ Օր. ԼԲ. 9։ Սաղ. ԽԲ. 9։ ԼԳ. 12։ Ղր. 62։ ղդ. 14։ Երեմ. Ժ. 16։ Զաք. բ. 12։
ի ժ Օր. Ե. 2։ ԽԲ. 12, 14։
ի ժա Օր. գ. 32։ բ Թագ. Է. 23։ Սաղ. Ղէ. 14։ Ղր. 12։ Տխէ. 20։
ի ժբ Օր. Ժ. 21։ Սաղ. Տխե. 6։ Ես. ԽԶ. 3։
ի ժգ Օր. Ե. 32։ գ. 3, 25։ Ժբ. 28, 32։ ԽԲ. 1։
ի ժդ Գլ. ԼԳ. 2։
ի ժե Գլ. ԽԳ. 32։ Օր. Ե. 2։ Գաղ. բ. 2։
ի ժզ Գլ. ԽԶ. 33։
ի ժէ Գլ. ԽԶ. 24։ Օր. Ժգ. 3։ Գաղ. բ. 2։
ի ժը Օր. Է. 5՝ Ժգ. 2։ Գաղ. գ. 25։ գ Թագ. Ժբ. 4։ ԽԶ. 14։ բ Մն. Լա. 1։ ԼԳ. 3, 4։
ի ի Գլ. Ի. 3, 5։
ի ի ա Ես. ԹԷ. 6։ Ծէ. 15։
ի ի բ Գլ. Ի. 5։
ի ի գ Հմր. 12։
ի ի դ Օր. Լա. 16։ Գաղ. բ. 17։ Երեմ. գ. 9։ Եզեկ. գ. 9։

բուն եւեւէն երթալով պռնկութիւն ըրած ա-
մեններին ու իրենց աստուածներուն զոհ ըրած
մսեններին ֆլեզ կանչեն, ու դուն ՚անոնց զոհէն
16 ուտես։ Ես նայած ՚որ ՚անոնց աղջիկներէն քու
որդիներուդ կին առնես, ու անոնց աղջիկները
՚իրենց աստուածներուն եւեւէն երթալով պռու-
նկութիւն ըրած ատենին քու որդիներուդ ալ
պռնկութիւն ընել տան՝ իրենց աստուածնե-
17 ներուն եւեւէն ֆալէնէվ։ ՚Ձեզի ձուլածոյ
աստուածներ չընես։

18 ֆԲաղարջակերաց տօնը պիտի պահես. Աւիվ
ամսուն որոշ ժամանակին մէջ, քեզի պատուի-
րածիս պէս, եօթը օր ՚բաղարջ պիտի ուտես.
վասն զի ՚Աւիվ ամսուն մէջ Եգիպտոսէ ելար։
19 ՚Ամէն տօչը ապրանդը բացողը իմն է. և քու
անասուններուդ մէջ ամէն արու առջինեկը,
20 թէ՛ արջառ ըլլայ և թէ՛ ոչխար, իմս է։ Բայց
ֆիշուն առջինեկը դառնուկով փրկես. և եթէ
չես փրկեր, այն ատեն անոր վիզը կոտրես։ Քու
որդիներուդ ամէն առջինեկը փրկես. ու մ՛կը
իմ առջեւս ՚ձեռնունայն չերեւնայ։
21 Բ Վեց օր պիտի գործես, ու եօթներորդ օրը
հանգստանաս. թէ՛ վարուցան ընելու և թէ՛
հնձելու ատեն հանգստանաս։
22 ֆԵս շաբաթներուն, այսինքն ցորենի հունձ-
քին երախայրիներուն, տօնը, ու տարուան վեր-
ջը՝ ալիւրհաւաքը տօնը բռնես։
23 Քեր ամէն արու զաւակը ՚տարին երեք ան-
գամ Իսրայէլի Աստուծոյն, ԵՀովա Տէրոջը,
24 առջեւ երեւնայ։ Վասն զի էքս առջեւդ ազ-
գերը պիտի վռնտեմ, և ՚քու սահմաններդ
պիտի ընդարձակեմ. ու տարին երեք անգամ
քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ երեւնալու ելած
ատենդ եմ՛կը քու երկրիդ պիտի չցանկայ։
25 ՚Իմ ֆզոհբս խմորեալ հացով չնուիրես՝,
Ըս զատկի տօնին զոհը մինչեւ առաւօտ չմնայ։
26 ֆՔու երկրիդ երախայրիներուն առաջինները քու
Տէր Աստուծոյդ տունը բերես։

ԷՕգը իր մօրը կաթին մէջ չեփես։

27 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Գրէ Նայս խօսքե-
րը. վասն զի այս խօսքերուն համեմատ քեզի
28 հետ ու Իսրայէլի հետ ուխտ բրի։ Եւ անկա
հոն կեցաւ Տէրոջը հետ քառասուն օր ու քա-
ռասուն գիշեր. ոչ հաց կերաւ, ոչ ալ ջուր
խմեց. և ՚տասնաստակներուն վրայ ուխտին խօս-
քերը գրեց, այսինքն տասը պատուիրանքները։

29 Եւ եղաւ որ երբ Մովսէս Սինա լեռնէն ի-
ջաւ, վկայութեան երկու տախտակները Մով-
սէսի ձեռքն էին լեռնէն իջած ատենը, ու Մով-
սէս հիր երեսին մորթին լուսափայլ ըլլալը չէր
30 գիտեր երբ Տէրը իրեն հետ խօսեցաւ։ Եւ Ա.Հա-
րոն ու Իսրայէլի բոլոր որդիները տեսան Մով-
սէսը, և ահա անոր երեսին մորթը լուսափայլ
31 էր, ու անոր մօտենալու վախցան։ Եւ Մովսէս
կանչեց զանոնք, ու Ա.Հարոն ու ժողովքին բո-
լոր իշխանները դարձան անոր, ու Մովսէս խո-
32 սեցաւ անոնց հետ։ Եւ անկէ ետքը Իսրայէլի
բոլոր որդիները մօտեցան. Նա պատուիրեց ա-
նոնց ամէն ինչ որ Տէրը խօսեր էր իրեն հետ
33 Սինա լեռը։ Եւ Մովսէս վերջ անոնց հետ խո-
34 սիլը լմնցնելէն՝ ՚իր երեսը քօղ դրաւ։ Բայց
ֆՄովսէս Տէրոջը առջեւ, անոր հետ խօսելու
մտած ատենը, մինչեւ դուրս ելլելը քօղը կը վեր-
ցնէր. ետքը դուրս կ՛ելլէր, ու իրեն պատուիր-
35 ածը Իսրայէլի որդիներուն կը խօսէր։ Եւ Իս-
րայէլի որդիները Մովսէսի երեսը կը տեսնէին,
որ Մովսէսի երեսին մորթը լուսափայլ էր. ու
Մովսէս իր երեսը քօղով կը ծածկէր մինչեւ
Անոր հետ խօսելու մտնելը։

ԳԼ. ԼԵ

1 Շաբաթը պահելու պատուէրը։ 4 Խորանին չինութեան համար որոշ ելու ընծաները։ 20 Ժողովուրդին ընծայ բերելու յօժարամտութիւնը։ 30 Բեսաղիլ ու Ողիսաբ խորանին չինութեան համար ձարտարապետ կ՛ընտրուին։

Եւ Մովսէս ժողվեց Իսրայէլի որդիներուն
բոլոր ժողովքը, ու ըսաւ անոնց, ՚Ասանք են
այն բաները զորոնք Տէրը պատուիրեց որ գանոնք
2 ընէք։ Վեց օր գործ գործուի, բայց եօթնե-
րորդ օրը սուրբ պիտի ըլլայ ձեզի, այսինքն Հան-
գըստութեան շաբաթ Տէրոջը. այն օրը գործ
3 գործող պիտի մեռցուի։ ֆՇաբաթ օրը ձեր բո-
լոր բնակարաններուն մէջ կրակ պիտի չվառէք։
4 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդիներուն
բոլոր ժողովքին՝ ըսելով, ՚Տէրոջը պատուիրած
5 բանը այս է՝ ըսելով, Ձեր մէջէն ընծայ առէք
Տէրոջը. Եւ որ սրտով կը յօժարի, թող անի-
կա Տէրոջը ընծան բերէ, ոսկի ու արծաթ և
6 պղինձ, Ու կապուտակ և ծիրանագոյն և կրկ-
նակի կարմիր և բարակ քէտան ու այծի մազ,
7 Եւ կարմիր ներկուած խոյի մորթեր, ու թա-

Ա՚ Թագ. իե. 2։ ա. կար. ժ.27։
՚ Սագ. Տղ. 28։ ա կար. ը. 4, 7, 10։
՚ բ Օր. է. 3։ գ Թագ. ժա. 2։ Եզր. թ. 2։ Նէհեմ. ժգ. 25։
՚ Թագ. իե. 1, 2։ գ Թագ. ժա. 4։
՚ Գլ. ա. 8։ Դատ. ժթ. 4։
՚ Գլ. ժբ. 15։ իգ. 15։
՚ Գլ. ժգ. 4։
՚ Գլ. ժգ. 2, 12։ իբ. 29։ Նէհեմ. իգ. 30։ Դատ. բ. 23։
՚ Գլ. ժգ. 13։ Թագ. ժբ. 15։
՚ Գլ. իգ. 15։ բ Օր. ժգ. 16։ ա Թագ. թ. 7, 8։ բ Թագ. իգ. 24։
՚ Գլ. ի. 9։ իգ. 12։ լե. 2։ բ Օր. է. 12, 13։ Դատ. ժգ. 14։
՚ Գլ. իգ. 16։ բ Օր. ժգ. 10, 13։
՚ Գլ. իգ. 14, 17։ բ Օր. ժգ. 16։
՚ Գլ. լգ. 2։ Դատ. ժբ. 24։ բ Օր. է. 1։ Սագ. Տբ. 55։ ձ. 8։
՚ բ Օր. ժբ. 20։ ժթ. 8։
՚ Ծն. իե. 5։ բ Մն. ժէ. 10։ Աւտակ. ժգ. 7։ Գար. ժբ. 10։
՚ Գլ. իգ. 18։
՚ ևթէ. զոհերուս արիւնը խմորեալ հացի վրայ պիտի չմատուցես
՚ Գլ. ժբ. 10։
՚ Գլ. իգ. 19։ բ Օր. իգ. 2, 10։
՚ Գլ. իգ. 19։ բ Օր. ժգ. 21։
՚ Հմր. 10։ բ Օր. գ. 13։ լա. 9։
՚ Գլ. իգ. 18։ բ Օր. թ. 9, 18։
՚ Հմր. 1։ Գլ. լա. 18։ լբ. 16։ բ Օր. գ. 13։ ժ. 2, 4։
՚ Գլ. լբ. 15։
՚ Աւտակ. ժէ. 2։ բ կար. գ. 7, 13։
՚ Գլ. իգ. 3։
՚ բ կար. գ. 13։
՚ բ կար. գ. 16։

՚ Գլ. լգ. 32։
՚ Գլ. ի. 9։ լա. 14, 15։ Դատ. իգ. 3։ Թագ. ժե. 32, եև բ Օր. է. 12։ Դատ. ժգ. 14։
՚ Գլ. ժգ. 23։
՚ Գլ. իե. 1, 2։
՚ Գլ. իե. 2։

8 հաշի մոլթեր և Սատիմի փայտեր, Ու լոյսի
համար իւղ, և Նօծմանի իւղի համար ու անու-
9 շահոտ խունկի համար համեմներ, Եւ եղնգնա-
քարեր ու եփուտին համար և լանջապանակին
10 համար գամուելու քարեր։ Եւ Ահեր մէջ ամէն
արուեստաւոր եղողները թող գան, ու Տէ-
11 րոջը րոլոր պատուիրած բաները շինեն. Խորա-
նը, անոր վրանը, ու անոր ծածկոցը, անոր ճար-
մանդները, ու անոր սեխակները, անոր նի-
գերը, անոր սիւները, և անոր խարիսխները,
12 Տապանակը ու անոր ձողերը, քաւութիւնը,
13 ու ծածկող վարագոյրը, Սեղանը ու անոր ձո-
ղերը ու անոր բոլոր անօթները, Եւ առաջաւո-
14 րութեան հացը, Եւ Լոյսի աշտանակը ու անոր
գործիքները և անոր ճրագները ու լոյսի իւղը,
15 Եւ խունկին սեղանը ու անոր ձողերը, Ու օծ-
ման իւղը, և նաւուշահոտ խունկը, ու խորանին
16 դրան վարագոյրը, Ողջակէզին սեղանը ու անոր
պղնձէ ցանցաձեւ կաճառան, անոր ձողերը ու
անոր բոլոր գործիքները, աւազանը ու անոր
17 խարիսխը, Սրահին վարագոյրները, անոր սիւ-
նները ու խարիսխները, և սրահին դրան վարա-
18 գոյրը, Խորանին ցիցերը ու սրահին ցիցերը ու
19 անոնց չուաններն, Պաշտօնին գգեստները՝ սրբա-
րանին մէջ պաշտելու համար, Ե Ահարոն
քահանային սուրբ գգեստները ու անոր որդի-
ներուն գգեստները, որպէս որ քահանայութիւն
ընեն։

20 Եւ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովը
21 Մովսէսի առջեւէն գացին։ Եւ ամէն Հոգիով
սիրտ եղողը ու ամէն րոլոր Հոգիով կամեցողը
եկան, ու ժողովրդի խորանին գործին համար
և անոր բոլոր պաշտօնին համար ու սուրբ
22 գգեստներուն համար Տէրոջը ընծան բերին։ Եւ
եկան այրեր ու կիներ, որչափ որ սրտով կա-
մեցող կային, ե՝ ճարմանդներ և օղեր ու մատ-
նիներ և *մանեակներ, ամէն տեսակ ոսկի գոր-
ծեր բերին. ամէն ընծայ բերող ոսկի ընծայ
23 Եհե՝ Տէրոջը։ Եւ որ ամէնը, որուն քով կը
գտնուէր կապուտակ ու ծիրանեգոյն և կրկնա-
կի կարմիր և բարակ քէտան և այծի մազ ու
կարմիր ներկուած խոյի մորթեր և թէհաշի
24 մորթեր, բերին։ Ամէն արծաթի ու պղինձ ըն-
ծայ տուողը Տէրոջը ընծան բերաւ, և որու քով
որ պաշտօնին ամէն գործին պէտք Սատիմի
25 փայտեր կը գտնուէին՝ բերաւ։ Եւ ամէն հարբ-
ուած իմաստուն եղող կիները իրենց ձեռքերով
մանեցին, ու իրենց մանած կապուտակը, ծի-
րանեգոյնը, կրկնակի կարմիրը ու բարակ քէտանը
26 բերին։ Եւ բոլոր սրտով փափաքող և յաջողա-
կութիւն ունեցող կիները այծի մազ մանեցին։
27 Եւ Իշխանները եղնգնաքարեր ու եփուտին և
լանջապանակին համար գամուելու քարեր բե-
28 րին, Նաև լոյսի համար ու օծման իւղի համար
և անուշահոտ խունկի համար՝ Համեմներ ու
29 իւղ։ Իսրայէլի որդիները *յօժարակամ բնծայ
բերին Տէրոջը, ամէն մարդ ու կին, որոնք յօ-
ժարութիւն ունէին բերելու ամէն տեսակ գործի
համար, զոր Տէրը Մովսէսի ձեռքով պատուի-
րեց որ շինուի։

30 Եւ Մովսէս ըսաւ Իսրայէլի որդիներուն,
Ահա Տէրը Յուդայի ցեղէն Ովրի որդւոյն Ու-
31 րիի որդին Բեսաղիէլը անունով կանչեց. Ու Ա-
ստուծոյ Հոգիով՝ իմաստութիւնով, հանճարով
և գիտութիւնով ու ամէն տեսակ ճարտարու-
32 թիւնով լեցուց զանիկա, Որպէս զի վարպետի
գործեր հնարելով՝ ոսկիի ու արծաթի և պղնձի
33 վրայ բանի. Եւ գամելու համար քարեր բանե-
լով ու փայտեր քանդակելով՝ ամէն կերպ վար-
34 պետի գործ ընէ։ Եւ անոր սրտին մէջ սորվե-
ցընելու *թողութիւնը դրաւ, անոր ալ՝ ու
Ոհոլիաբ ցեղէն Ախիսամոքի որդւոյն Դանի ցեղէն
35 ալ։ Ձարտի իմաստութիւնով լեցուց զանոնք,
որպէս զի ամէն տեսակ գործ գործող և հնարք-
ներ հնարող քանդակագործի ու արուեստաւորի
գործը, նաև կապուտակի ու ծիրանեգոյնի և
կրկնակի կարմիրի և բարակ քէտանի վրայ նկա-
րագործի և ասպնանկի գործը ընեն։

ԳԼ. ԼԶ

1 Ընծաները վարպետներուն կը յանձնեն։ 5 Մովսէս կը պատուիրէ որ ժողովուրդը ընծայ բերելէ դադարի։ 8 Վերովբէներով նկարուած վարագոյրները։ 14 Այծի մազէ վարագոյրները։ 19 Մորթէ ծածկոցները։ 20 Տախտակները իրենց խարիսխներով։ 31 Նիգերը։ 35 Սրբարանին վարագոյրը։ 37 Դրան վարագոյրը։

Ա՚յն ատեն Բեսաղիէլ ու Ոհոլիաբ և ամէն
՚սրտով իմաստուն եղողը, որոնց որ Տէրը իմաս-
տութիւն ու հանճար տուաւ Իսրայէլին պաշ-
տօնին ամէն կերպ գործերը ընել գիտնալու
համար, Տէրոջը բոլոր պատուիրածին պէս գոր-
2 ծեցին։ Եւ Մովսէս կանչեց Բեսաղիէլը ու Ո-
հոլիաբը ու ամէն սրտով իմաստուն եղողը, որուն
սրտին մէջ Տէրը իմաստութիւն դրաւ, այսինքն
ամէն ոմանք՝ որուն սիրտը կը փափաքէր բանե-
3 լու համար գործի մտանելու։ Եւ անոնք առին
Մովսէսէ բոլոր բնծաները, զորոնք Իսրայէլի որ-

ղ Գլ. իե. 6։
ե Գլ. լա. 6։
ը Գլ. իզ. 1, 2, ևն։
ը Գլ. իե. 10, ևն։
ժ Գլ. իե. 23։
ի Գլ. իե. 30։ Դևտ. իդ. 5, 6։
լ Գլ. իե. 31, ևն։
խ Գլ. լ. 1։
ծ Գլ. լ. 23։
կ Գլ. լ. 34։

հ Գլ. իէ. 1։
ձ Գլ. իէ. 9։
ղ Գլ. լա. 10։ իթ. 1, 41։ Թուա. գ. 5, 6, ևն։
ճ Հմր. 5, 22, 26, 29։ Գլ. իե. 2։ լզ. 2։ ա Մն. իբ. 2, 9։ իթ. 9։ Եզր. է. 27։ բ Կոր. ը. 12։ Թ. 7։
† կամ, լանջապանակ կամարներ
մ ա Մն. իթ. 8։

յ Գլ. իբ. 3։ լա. 6։ լզ. 1։ դ Թագ. իգ. 7։ Առակ. լա. 19, 22, 24։
ն ա Մն. իթ. 6։ Եզր. բ. 68։
շ Գլ. լ. 23։
ո Հմր. 21։ ա Մն. իթ. 9։
չ Գլ. լա. 2, ևն։
պ Գլ. լա. 6։
ջ Հմր. 31։ Գլ. լա. 3, 6։ դ Թագ. է. 14։ բ Մն. բ. 14։ Ես. իբ. 26։

—

ռ Գլ. իբ. 3։ լա. 6։ լի. 10, 35։
ս Գլ. իե. 8։
վ Գլ. լի. 21, 26։ ա Մն. իթ. 5։

դինեըը Ե բերին արտարանին պաշտօնին գործը ա-
նանցմամ ընելու Համար։ Ու անոնք տակաւին ա-
մէն առտու կամաւոր ընծաները կը բերէին անոր։
4 Եւ արտարանին ամէն գործը բանող բոլոր
իմաստուն մարդիկը՝ ամէն մէկը իր ըրած գոր-
5 ձէն եկան. Եւ խօսեցան Մովսէսի՝ ըսելով,
Ժողովուրդը աւելի կը բերէ քան որչափ պէտք
էր Տէրոջը շինել պատուիրած բաներուն գոր-
6 ծին Համար։ Եւ Մովսէս պատուիրեց քարոզ
կարդալ բանակին մէջ՝ ըսելով, Ալ ոչ մարդ,
ոչ ալ կին գործ մը գործեն արտարանին ընծային
Համար։ Այսպէս ժողովուրդը ընծայ բերելէն դա-
7 դարեցան։ Եւ այն նիւթերը բոլոր գործը շինելու
Համար բաւական էին երեսից, ու աւելի ալ։
8 Եւ խոհանին գործը բանողներէն բոլոր արբ-
տով իմաստուն եղողները մանուած բարակ
քէթանէն ու կապուտակէն և ծիրանեգոյնէն ու
կրկնակի կարմիրէն տասը վարագոյր շինեցին.
ղանոք վարպետի գործ՝ քերովբէներով շինե-
9 ցին։ Մէկ վարագուրին երկայնութիւնը քսանը-
ութ կանգուն, ու մէկ վարագուրին լայնու-
թիւնը չորս կանգուն էր. ամէն վարագոյրնե-
10 րուն չափը մէկ էր։ Եւ հինգ վարագոյրը իրա-
րու կցեց, ու հինգ վարագոյրն ալ իրարու
11 կցեց։ Եւ կցուածքին ծայրի մէկ վարագուրին
եղերքին վրայ կապուտակէ օղակներ շինեց.
միւս կցուածքին ծայրի վարագուրին եղերքն
12 ալ այնպէս ըրաւ։ Մէկ վարագուրին վրայ
հիսուն օղակ շինեց, և միւս կցուածքին վրայ
եղած վարագուրին ծայրն ալ հիսուն օղակ շի-
13 նեց. օղակները դիմացէ դիմաց էին։ Եւ հիսուն
հատ կարմահաձ ոսկի ճարմանդներ շինեց. ու
վարագոյրները ճարմանդներով իրարու հետ
կոճկեց, այնպէս որ խորանը մէկ եղաւ։
14 Եւ խորանին վրայի վրանին Համար այծի
մազէ վարագոյրներ շինեց. ղանոք տասներմէկ
15 վարագոյր շինեց։ Մէկ վարագուրին երկայնու-
թիւնը երեսուն կանգուն, ու մէկ վարագուրին
լայնութիւնը չորս կանգուն էր։ տասներմէկ
16 վարագուրին չափը մէկ էր։ Եւ հինգ վարա-
գոյրները զատ, ու վեց վարագոյրները զատ
17 կցեց։ Եւ կցուածքին ծայրի վարագուրին եզեր-
քերքին վրայ հիսուն օղակ, ու միւս կցուածքին
ծայէ վարագուրին եզերքին վրայ հիսուն օղակ
18 շինեց։ Եւ հիսուն հատ կարմահաձ պղինձ ճար-
մանդներ շինեց, որպէս զի վրանը կոճկէ ու մէկ
19 ըլլայ։ Եւ վրանին Համար կարմիր ներկուած
խոյի մորթէ ծածկոց մը, ու անոր վրայէն
թէհաշի մորթէ ծածկոց մը շինեց։
20 Եւ խորանին Համար Սատիմի փայտէ կանգ-
21 նած տախտակներ շինեց։ Մէկ տախտակին եր-
կայնութիւնը տասը կանգուն, և մէկ տախտա-
կին լայնութիւնը մէկ ու կէս կանգուն էր։
22 Անոնք մէկ տախտակ իրարու Համեմատ երկեր-

կու ագուցիկ ծայր ունէր. խորանին բոլոր տախ-
23 տակներուն այսպէս ըրաւ։ Եւ խորանին տախ-
տակները՝ հիսոյէ՝ շինեց. դէպ ի Հարաւ՝ ան-
Հարաւային կողմին Համար քսան տախտակ էե-
24 նէց։ Եւ քսան տախտակներուն տակ քառա-
սուն արծաթի խարիսխ, այսինքն մէկ տախտա-
կին տակ իր երկու ծայրը անընելու Համար եր-
կու խարիսխ, ու միւս տախտակին տակ իր եր-
կու ծայրը անընելու Համար երկու խարիսխ շի-
25 նեց։ Եւ խորանին միւս կողմին Համար դէպ ի
26 Հիւսիս քսան տախտակ շինեց. Ու անոնց քա-
ռասուն արծաթի խարիսխ, մէկ տախտակին տակ
երկու խարիսխ, ու միւս տախտակին տակ եր-
27 կու խարիսխ, շինեց։ Եւ խորանին հետեւի կող-
մին Համար դէպ ի արեւմուտք վեց տախտակ
28 շինեց. Եւ խորանին հետեւի կողմի անկիւններուն
29 Համար երկու տախտակ շինեց։ Եւ անոնք վարէն
կը միանային, ու վերէն ալ մէկ օղակով մէկ-
տեղ կը միանային. երկուքին ալ երկու ան-
30 կիւններուն այսպէս ըրաւ։ Ա,յսպէս ութ տախ-
տակ էին. ու անոնց արծաթի խարիսխները տաս-
նըվեց խարիսխ էին, ամէն մէկ տախտակին տակ
31 երկուերկու խարիսխ ըլլալով։ Եւ Սատիմի փայտէ
նիգեր շինեց խորանին մէկ կողի տախտակնե-
32 րուն Համար հինգ, Ու խորանին միւս կողի
տախտակներուն Համար հինգ նիգ, և խորա-
նին դէպ ի արեւմուտք եղած հետեւի կողմի
33 տախտակներուն Համար հինգ նիգ։ Եւ մէջտեղի
նիգը այնպէս շինեց, որ տախտակներուն մէջ-
տեղէն մէկ ծայրէն մինչև միւս ծայրը անցնի։
34 Եւ տախտակները ոսկիով պատեց. ու անոնց
օղակները ոսկիէ շինեց՝ նիգերուն տեղեր բլլա-
լու Համար. նիգերն ալ ոսկիով պատեց։
35 Եւ կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկնա-
կի կարմիրէ ու մանուած բարակ քէթանէ շի-
նեց վարագոյրը. վարպետի գործ՝ քերովբէնե-
36 րով շինեց ղանիկա։ Եւ Սատիմի չորս սիւն շինեց անոր, ու ոսկիով պատեց ղանոք.
անոնց ճանկերը ոսկի էին. և անոնց չորս ար-
37 ծաթի խարիսխ ձուլեց։ Եւ խորանին դրանը Հա-
մար կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկնակի
կարմիրէ ու մանուած բարակ քէթանէ նկարա-
38 գործ Եդրան վարագոյր մը շինեց. Եւ անոր
հինգ սիւնները ու անոնց ճանկերը շինեց. և ա-
նոնց խոյակները ու անոնց կապերը ոսկիով
պատեց. և անոնց հինգ խարիսխները պղինձէ էին։

ԳԼ. ԼԷ

1 Տապանակը։ 6 Քաւութիւնը և քերովբէները։ 10 Սե-
ղանը իր անօթներովը։ 17 Աչտանակը իր ճրագներովը ու
դործիքներովը։ 25 Խունկի սեղանը։ 29 Օծման ևղը ու
անուշահոտ խունկը։

Եւ Բեսաղիէլ Սատիմի փայտէ շինեց տա-
պանակը. անոր երկայնութիւնը երկու կ ու կէս

Դ Գլ. լե. 27։
Ե ր կար. բ. 2, 3։
Զ Գլ. իզ. 1։
Է Գլ. իզ. 5։
Ը Գլ. իզ. 7։
Թ Գլ. իզ. 14։
Ժ Գլ. իզ. 15։
Ի Գլ. իզ. 26։
Լ Գլ. իզ. 31։
Խ Գլ. իզ. 36։
— Գլ. լե. 10։

կանգուն, ու անոր լայնութիւնը մէկ ու կէս
կանգուն, և անոր բարձրութիւնը մէկ ու կէս
2 կանգուն էր։ Եւ ներսէն ու դուրսէն զուտ ոս-
կիով պատեց զանիկա. և անոր շրջագիծը ոսկի
3 շրջանակ մը շինեց։ Եւ անոր չորս անկիւննե-
րուն համար չորս ոսկի օղակներ ձուլեց, ա-
մէնքն անոր մէկ կողմին երկու օղակ՝ ու մէս
4 կողմին երկու օղակ։ Եւ Սառիմի փայտէ ձողեր
5 շինեց, ու զանոնք ոսկիով պատեց։ Եւ ձողերը
առպանակին քովերը եղած օղակներուն ան-
ցուց, որպէս զի անոնով առպանակը վերցուի։
6 Եւ Բ քառութիւնը զուտ ոսկիէ շինեց. անոր
երկայնութիւնը երկու կանգուն, ու
անոր լայնութիւնը մէկ ու կէս կանգուն էր։
7 Եւ երկու ոսկիէ քերովբէներ շինեց. զանոնք
կռածով շինեց քառութիւնին երկու ծայրերէն։
8 Մէկ քերովբէն մէկ քովի ծայրէն, ու մէս քե-
րովբէն մէս քովի ծայրէն ըլլալով, քերովբէնե-
9 րը քառութիւնէն, երկու ծայրերէն շինեց։ Եւ
քերովբէնները էբենոս թեւերը վերէն տարածելով
իրենց թեւերով քառութիւնը կը ծածկէին, ու
անոնց երեսները իրարու կը նայէին. քերովբէնե-
րուն երեսները քառութիւնին վրայ էին։
10 Եւ հանդանը Սառիմի փայտէ շինեց. անոր
երկայնութիւնը երկու կանգուն, ու լայնու-
թիւնը մէկ կանգուն, և բարձրութիւնը մէկ ու
11 կէս կանգուն էր։ Եւ զուտ ոսկիով պատեց
զայն, ու անոր շրջագիծը ոսկի շրջանակ մը
12 շինեց։ Եւ անոր շրջագիծն ալ չորս մատնա-
չափ ապառաժ մը, ու ապառաժին շրջա-
13 գիծը ոսկի շրջանակ մը շինեց։ Եւ չորս ոսկի
օղակ ձուլեց անոր չորս, ու օղակները անոր
չորս ոտքերուն քով չորս անկիւններուն դրաւ։
14 Օղակները ապառաժին քով ըլլալով՝ սեղանը
15 վերցնելու համար ձողերուն տեղերն էին։ Եւ
սեղանը վերցնելու համար ձողերը Սառիմի փայ-
16 տէ շինեց, ու զանոնք ոսկիով պատեց։ Եւ սե-
ղանին վրայ եղած անօթները, անոր Գ ափսուներ-
ները ու խնկամաններն ու նուէր մատուցանելու
գաւաթները ու բաժակները զուտ ոսկիէ շինեց։
17 Եւ Դաշտանոցը զուտ ոսկիէ շինեց. կռածով
շինեց աշտանակը. անոր բունը ու ճիւղերը,
անոր ախոյակները, գնդակները ու ծաղիկները
18 իրմէ էին։ Եւ անոր քովերէն վեց ճիւղեր կ'ել-
լէին. աշտանակին մէկ քովէն երեք ճիւղ՝ ու
19 աշտանակին միւս քովէն երեք ճիւղ. Մէկ ճիւ-
ղին վրայ նշանձև երեք ախոյակ՝ գնդակով ու ծա-
ղիկով, և միւս ճիւղին վրայ նշանձև երեք ախո-
յակ՝ գնդակով ու ծաղիկով. աշտանակէն ելած
20 վեց ճիւղերը այսպէս էին։ Եւ աշտանակին վրայ
գնդակներով ու ծաղիկներով չորս նշանձև ախո-
21 յակներ կային։ Եւ անկէ ելած վեց ճիւղերուն
նայելով՝ երկու ճիւղին տակ իրմէ գնդակ մը,
ու երկու ճիւղին տակ իրմէ գնդակ մը, և երկու
22 ճիւղին տակ իրմէ գնդակ մը կային։ Անոնց
գնդակները ու ճիւղերը իրմէ էին. ամէնը մէկ՝
23 զուտ ոսկիէ կռածով էին։ Եւ անոր լօճը ճրագ-
ները և ունելիները ու անոր բազմոցները
24 զուտ ոսկիէ շինեց։ Զանիկա իր բոլոր գործիք-
ներովը մէկ տալանդ զուտ ոսկիէ շինեց։
25 Խունկի սեղանը Սառիմի փայտէ շինեց.
անոր երկայնութիւնը կանգուն մը, ու անոր
լայնութիւնը կանգուն մը, քառակուսի ըլլա-
լով, և անոր բարձրութիւնը երկու կանգուն
26 էր. անոր եղջիւրները իրմէ էին, Եւ անոր վրայ
ու շուրջանակի քովերը և անոր եղջիւրները
զուտ ոսկիով պատեց. և բոլորտիքը ոսկի շրջ-
27 ջանակ մը շինեց անոր։ Եւ անոր Համար անոր
շրջանակին ատկէն՝ անոր երկու քովերը երկու
կողմէն երկու ոսկի օղակներ շինեց, որ անոնց
ձողերուն տեղերը ըլլալով՝ անոնցմով վերցուի։
28 Եւ ձողերը Սառիմի փայտէ շինեց, ու զանոնք
29 ոսկիով պատեց։ Եւ Բաւուր օծման իւղը ու մա-
քուր անուշահոտ խունկը շինեց իւղատարծի
արհեստով։

Գ.Լ. Լ.Ը

1 Ողջակէզի սեղանը։ 8 Պղնձէ ատապանը։ 9 Սրահը։ 21 Ժողովուրդին ընծայած բաներուն գումարը։

Եւ Ողջակէզի սեղանը Սառիմի փայտէ շի-
նեց. անոր երկայնութիւնը հինգ կանգուն, ու
անոր լայնութիւնը հինգ կանգուն, քառակու-
սի էր, և անոր բարձրութիւնը երեք կանգուն։
2 Եւ անոր եղջիւրները չորս անկիւններուն վրայ
շինեց. անոր եղջիւրները իրմէ էին. ու պղնձով
3 պատեց զայն։ Եւ սեղանին բոլոր գործիքները,
այսինքն թաղարները և թիակները ու կոնքերը
և մսահանները ու կրակի ամանները, շինեց.
4 անոր բոլոր գործիքները պղնձէ շինեց։ Եւ սե-
ղանին Համար անոր շրջանակին տակէն պրնձէ
մէջտեղը պղնձէ ցանցակերպ կռակոպոյ մը շի-
5 նեց։ Եւ պղնձէ կռակոպոյին չորս անկիւնները
չորս օղակներ ձուլեց ձողերուն տեղեր ըլլալու
6 Համար։ Եւ ձողերը Սառիմի փայտէ շինեց, ու
7 զանոնք պղնձով պատեց։ Եւ ձողերը սեղանին
քով եղած օղակներուն անցուց, որպէս զի
անոնցմով վերցուի. զանիկա տախտակ-
ներով շինեց, — մէջը դատարկ։
8 Եւ Բպղնձէ ատապանը ու անոր պղնձէ խո-
րխոր ժողովրդի խորանին դուռը էխումներով
ժողովուրդ կիներուն հայելիներէն շինեց։
9 Եւ Դսրահը շինեց. հարաւային կողմին հա-
մար, սրահին վարագոյրները, մանուած բարակ
10 քսանէ ըլլալով, հարիւր կանգուն էին։ Անոնց
սիւները քսան ու անոնց պղնձէ խարխոնները
քսան էին. սիւներուն ճանկերը ու անոնց կա-
պերը արծաթէ էին։ Եւ հիւսիսային կողմին հա-
մար վարագոյրները հարիւր կանգուն. անոնց

Բ Գլ. իե. 17։
Գ Գլ. իե. 23։
Դ Գլ. իե. 29։
Ե Գլ. իե. 31։
Զ Գլ. լ. 1։
Է Գլ. լ. 23, 34։ ——
— Գլ. իէ. 1։
Բ Գլ. լ. 18։
Գ ա Թագ. բ. 22։
Դ Գլ. իէ. 9։

քան սիւները ու անոց քան խարիսխները
պղնձէ էին. սիւներուն ճանկերը ու անոց կա-
12 պերը արծաթի էին։ Եւ արեւմտեան կողմին հա-
մար՝ վարագոյրները չիտուն կռնգուն էին. անոց
սիւները տասը ու անոց խարիսխները տասն
էին. սիւներուն ճանկերը ու անոց կապերը
13 արծաթի էին։ Եւ արեւելեան կողմին համար
14 վարագոյրները չիտուն կռնգուն էին։ Գրանը մէկ
կողմին վարագոյրները տասնըհինգ կռնգուն,
անոց սիւները երեք ու անոց խարիսխները
15 երեք էին. Եւ միւս կողմին համար ալ, այ-
սինքն սրահին դրանը մէկ կողմէն ու միւս կող-
մէն, վարագոյրները տասնըհինգ կռնգուն, ա-
նոնց սիւները երեք ու անոց խարիսխները երեք
16 էին։ Սրահին բոլոր վարագոյրները շուրջանակի
17 մանուած բտրակ քիթանէ էին։ Եւ սիւներուն
խարիսխները պղնձէ, սիւներուն ճանկերը ու
անոնց կապերը արծաթէ, և անոնց խոյակները
արծաթապատ, ու սրահին բոլոր սիւներն ալ
18 արծաթի կապերով էին։ Եւ սրահին դրանը
վարագոյրը նկարագործ էր, կապուտակէ ու
ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած
բտրակ քիթանէ. երկայնութիւնը քսան կռն-
գուն, և լայնութիւնը հինգ կռնգուն էր, սրահին վարագոյրներուն համեմատ, հինգ կռն-
19 գուն էր։ Եւ անոնց սիւները չորս, ու անոնց
պղնձէ խարիսխները չորս էին, անոնց ճանկերը
արծաթէ, և անոնց խոյակները արծաթապատ,
20 ու կապերը արծաթի էին։ Եւ խորանին ու շուր-
ջանակի սրահին բոլոր ցիցերը պղնձէ էին։
21 Ասիկա է խորանին, այսինքն Վկայութեան
խորանին, հաշիւը, որ Մովսէսի պատուիրածին
պէս՝ Ղեւտացւոց պաշտօնին համար Ահարոն
քահանային որդւոյն Իթամարի ձեռքով հաշ-
22 ուեցաւ։ Եւ Յուդայի ցեղէն Ովրի որդւոյն Ու-
րիի որդին Բսաղէլիլ բրաւ այն ամէնը զոր
23 Տէրը Մովսէսի պատուիրեց։ Եւ վարպետ քան-
դակագործը, և կապուտակով ու ծիրանեգոյ-
նով և կրկնակի կարմիրով ու բտրակ քիթա-
նով նկարագործողը, Դանի ցեղէն Ախիսամոյի
որդին Ողիաբ, անոր հետ էր։
24 Ասյա շինուածքին համար գործածուած բո-
լոր ոսկին, այսինքն սրբատանին բոլոր շինուած-
քին նուիրուած ոսկին, Սրբատանին սիկղին հա-
մեմատ, քանդիմը տապանը ու եօթը ծարիւր
25 երեսուն սիկղ էր։ Եւ ժողովքէն համրուողնե-
րուն արծաթը, սրբատանին սիկղին համեմատ,
հարիւր տապանը ու հազար եօթը հարիւր եօ-
26 թանասունըհինգ սիկղ էր։ Քսան տարեկանէն
վեր համրուելու անցնողներէն ամէն մէկը ձախ-
ջա մը, այսինքն սրբատանին սիկղին համեմատ,
կէս սիկղ ***, եվեց հարիւր երեք հազար
27 հինգ հարիւր չիտուն մարդիկ ըլլալով։ Եւ
սրբատանին խարիսխները ու վարագոյրին
խարիսխները ձուլելու համար հարիւր տա-
զանդ արծաթի գնաց. մէկ խարիսխը մէկ տա-
զանդ ըլլալով, հարիւր տազանդէն հարիւր
28 խարիսխ եղաւ։ Եւ հազար եօթը հարիւր
եօթանասունըհինգ «էին» արծաթով սիւներուն
ճանկերը շինեց, ու անոնց խոյակները պա-
29 տեց, և զանոնք կապեց։ Եւ նուիրուած
պղինձը եօթանասուն տապանդ ու երկու հա-
30 զար չորս հարիւր սիկղ էր, Եւ անով ժողովքի
խորանին դրանը խարիսխները ու պղնձէ սեղանը
և անոր պղնձէ կռակոտան ու սեղանին բոլոր
31 գործիքները, Եւ շուրջանակի սրահին խարիսխ-
ները ու սրահին դրանը խարիսխները և խոր-
անին բոլոր ցիցերը ու շուրջանակի սրահին բո-
լոր ցիցերը շինեց։

ԳԼ. ԼԹ

1 Պաշտօնի հանդերձները ու սուրբ զգեստները։ 2 Եփո-
ւդ։ 8 Լանջապանակը։ 22 Եփոդին պատմուճանը։ 27
Բտրակ քիթանէ շապիկները, խոյրը, ոտքաւոշները, են։
30 Սուրբ պսակին թիթեղը։ 32 Մովսէս չինուած բաները
տեսնելով կը հաւնի, ու գործողները կ'օրհնէ։

Եւ "կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկնա-
կի կարմիրէ շինեցին Բպաշտօնի հանդերձները,
սրբատանին մէջ պաշտօն կատարելու համար.
և Ահարոնի համար սուրբ զգեստները շինեցին,
ինչպէս Մովսէսի պատուիրած էր։
2 "Եւ եփոդը շինեց ոսկիէ, կապուտակէ ու
ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած
3 բտրակ քիթանէ։ Եւ ոսկին բտրակ թիթեղներ
ըլլալու ծեծեցին, և թելերը կտրեցին, որպէս զի
կապուտակին, ծիրանեգոյնին և կրկնակի կար-
միրին ու բտրակ քիթանին հետ վարպետու-
4 թեամբ գործեն։ Կռճկուռց վրաները շինեցին
անոր, այսինքն եփոդին, որ երկու ծայրէն կը
5 կռճկուէր։ Եւ եփոդին վրայ եղած ժապաւէնը
նոյն ներքնէն էր անոր գործին համեմատ, ոսկի,
կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կար-
միրէ ու մանուած բտրակ քիթանէ էր, Տէրոջը
Մովսէսի պատուիրածին պէս։
6 Եւ ոսկի խոշերու մէջ եղնդնաքարերը դա-
րձուցին, ** անոնց վրայ Իսրայէլի որդիներուն
անուններուն կնիքի փորագրութեան պէս փորագրեցին։
7 Եւ զանոնք եփոդին ուսերուն վրայ դրաւ, որ-
պէս զի "յիշատակի քարեր ըլլան Իսրայէլի որ-
դիներուն, Տէրոջը Մովսէսի պատուիրածին պէս։
8 Եւ լանջապանակը Հարտարութեամբ եփո-
դին գործին պէս ոսկիէ, կապուտակէ ու ծիրա-
նեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բա-
9 բտրակ քիթանէ շինեց. Քառակուսի, երկու քի ծալ-

Ե Գլ. լե. 19։
Զ Թուա. ա. 50, 53։ Բ. 15։ Ժ. 11։ Ժե. 7, 8։ Ժը. 2։ բ Մն. լզ. 6։ Գոր. է. 44։
Է Թուա. գ. 28, 33։
Ը Գլ. լա. 2, 6։
Թ Գլ. լ. 13, 24։ Դ.Եր. է. 15։ լե. 3, 25։ Թուա. գ. 47։ Ժը. 16։
Ժ Գլ. լ. 13, 15։
Ի Թուա. ա. 46։
Լ Գլ. լզ. 19, 21, 25, 32։
—
Խ Գլ. լե. 23։
Ծ Գլ. լա. 10։ լե. 19։
Կ Գլ. լբ. 4։
Հ Գլ. լբ. 6։
Ձ Գլ. լբ. 9։
Ղ Գլ. լբ. 12։
Ճ Գլ. լբ. 15։

լուծ, շինեցին լանջապանակը. մէկ թիզ երկայնութեամբ ու մէկ թիզ լայնութեամբ, 10 երկուքի ծալուած էր։ Եւ անոր վրայ չորս կարգ քարեր գամեցին. այս կարգը սարդիոն, սպագիոն ու զմրուխտ՝ առաջին կարգն էր. 11 եւ երկրորդ կարգը կարկեհան, շափիւղայ ու 12 ադամանդ էր. եւ երրորդ կարգն էր գոճազմ, 13 սկաս ու մեղեափիկ. եւ չորրորդ կարգն էր ոսկեքար, եղինդնաքար ու յասպիս. սոնք ոսկի խոր- 14 շերու մէջ գամուած էին։ Եւ քարերը Իսրայէլի որդւոց անուններուն համեմատ, անոնց անուններուն պէս, տասներկու էին. ամէն մէկուն անունը, տասներկու ցեղերուն համեմատ, կնիքի 15 փորագրողի գործով փորագրուած էր։ Եւ լանջապանակին վրայ զուտ ոսկիէ պարուած հիւ- 16 ւսած շղթաներ շինեցին։ Եւ երկու ոսկի խորշ ու երկու ոսկի օղակ շինեցին. և երկու օղակները լանջապանակին երկու ծայրերը դրին։ 17 Եւ լանջապանակին ծայրերը եղած երկու օղակներուն անցուցին երկու ոսկիէ հիւսուած շղթաները։ 18 Եւ երկու հիւսուած շղթաներուն ձեռ- երկու ծայրերը երկու խորշերուն անցուցին. ու սոնք եփուտին ուսերուն վրայ անոր առջեւի կողմը դրին։ 19 Եւ երկու ոսկի օղակներ ալ շինեցին, և զանոնք լանջապանակին ներսի կողմէն եփուտին կցուած եզերքին 20 երկու ծայրերը դրին։ Եւ երկու ոսկի օղակներ շինեցին, ու զոնոնք եփուտին երկու ուսերուն վարէն, անոր առջեւի կողմի կցուածքին մօտ, եփուտին ժապաւէնին վրայէն անցուցին։ 21 Եւ լանջապանակը իր օղակներէն՝ կապուտակէ ջնաաջ լարով եփուտին օղակներուն կապեցին, որպէս զի եփուտին ժապաւէնին վրայ ըլլայ, ու լանջապանակը եփուտին վրայէն չզատուի, Տէրոջը Մովսէսի պատուիրածին պէս։

22 Ինչ եփուտին պատմուճանը ամբողջովին 23 գործով բոլորովին կապուտակէ շինեց։ Եւ պատմուճանին մէջտեղը գլխի ճեղքուածքին պէս ճեղքուածք մը կար. ա՛ճեղքուածքին բոլորտիքը հիւսուածքի եղերք ունէր, որպէս զի չպատռի։ 24 Եւ պատմուճանին քղանցքներուն վրայ կապուտակէ ու ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ ա՛ մանուած թելէ նուռեր շինեցին։ 25 Եւ զուտ ոսկիէ ժամանգակներ շինեցին, ու զանգակները նուռերուն մէջտեղը, պատմուճանին քղանցքներուն վրայ շուրջանակի նուռերուն մէջ, դրին։ 26 Պատմուճանին քղանցքներուն վրայ շուրջանակի զանգակ մը ու նուռ մը, զանգակ մը ու նուռ մը կար, պաշտօնին համար, Տէրոջը Մովսէսի պատուիրածին պէս։

27 Եւ Ահարոնի ու անոր որդիներուն համար բարակ քթանէ ասպիսանկի գործ շապիկներ 28 շինեցին։ Եւ խոյրը բարակ քթանէ, ու հան- դէսի սպասքները բարակ քթանէ, ու Եկատւղէին անդրավարտիքները մանուած բարակ 29 քթանէ, Եւ գօտին մանուած բարակ քթանէ, կապուտակէ, ծիրանեգոյնէ և կրկնակի կարմիրէ նկարագործ ընէին, Տէրոջը Մովսէսի պատուիրածին պէս։

30 Եւ սուրբ պսակին թիթեղը զուտ ոսկիէ շինեցին, ու անոր վրայ կնիքի փորագրելու պէս՝ 31 ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՌՆ գրեցին. Եւ անոր կապուտակ ժապաւէն մը անցուցին, որպէս զի վերէն խոյրին վրայ դրուի, Տէրոջը Մովսէսի պատուիրածին պէս։

32 Ուստի խորանին, այսինքն ժողովքի վրանին, բոլոր գործը լմնցաւ. և Իսրայէլի որդիները Տէրոջը Մովսէսի բոլոր պատուիրածին պէս 33 ըրին. այնպէս ըրին։ Եւ խորանը Մովսէսի բերին. վրանը ու անոր բոլոր գործիքները, անոր ճարմանդները, անոր տախտակները, անոր նիգերը և անոր սիւները ու խարիսխները, Եւ կարմիր ներկուած խոյի մորթերէ ծածկոցը, ու թէհաշի մորթերէ եղած ծածկոցը, և ծածկող 35 վարագոյրը, Վկայութեան տապանակը ու անոր 36 ձողերը, և քաւութիւնը, Սեղանը՝ անոր բոլոր անօթներն ու առաջաւորութեան հացը, 37 Զուտ ա՛ճիւ աշտանակը իր ճրագներով, այսինքն կարգաւ դրուած ճրագներով ու իր բոլոր գոր- 38 ծիքներով, և լոյսի իւղը, Եւ ոսկի սեղանը ու օծման իւղը և անուշահոտ խունկը ու խորա- 39 նին դրանը վարագոյրը, Պղնձէ սեղանը ու անոր պղնձէ կռատորան, անոր ձողերը և անոր բոլոր 40 գործիքները, աւազանը ու անոր խարիսխը, Արահին վարագոյրները, անոր սիւները ու խարիսխները, և արահին դրանը վարագոյրը, անոր չուանները ու ցիցերը, և խորանին, այսինքն ժողովքի վրանին, պաշտօնին համար եղած բոլոր կարա- 41 սիները, Սրբարանին մէջ պաշտելու համար պաշտօնին հանդերձները ու Ահարոն քահանային սուրբ պզեստները, և անոր որդիներուն պզեստները, որպէս զի քահանայութիւն ընեն։ 42 Ամէն ամէնուն պէս՝ որոնք Տէրը Մովսէսի պատուիրեց, այնպէս ըրին Իսրայէլի որդիները ամէն գործը։

43 Եւ Մովսէս բոլոր շինուածքին նայեցաւ, և ահա Տէրոջը պատուիրածին պէս ըրին զայն. այնպէս ըրին. և Մովսէս Ը օրհնեց զանոնք։

Գլ. Խ

1 Ասուած կը պատուիրէ Մովսէսի՝ որ խորանը կ'անգնէ, 9 և օծէ, 13 ու Ահարոնը և անոր որդիները քահանայ օրհնէ։ 16 Մովսէս այս պատուիրանքները կը կատարէ։ 34 Խորանը ծածկոց ամպը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, 2 Ա՛ռաջին ամսուն առաջին օրը կանգնեա

Ը Գլ. իբ. 17, ևն։
Թ Գլ. իբ. 31։
Ժ Գլ. իբ. 33։
Ի Գլ. իբ. 39, 40։
Լ Գլ. իբ. 4, 39։ Եզեկ. խզ. 18։
Խ Գլ. իբ. 42։
Ծ Գլ. իբ. 39։
Կ Գլ. իբ. 36, 37։
Հ Հին. 42, 43։ Գլ. իե. 40։
Յ Գլ. լե. 10։
Ղ Ղեւ. Ժ. 22, 23։ Թուա. դ. 23։ Յեսա. իբ. 6։ ր Թագ. գ. 18։ դ Թագ. ր. 14։ բ Մնա. ր. 27։
— Գլ. Ժբ. 2։ Ժգ. 4։

3 Էխորանը, այսինքն ժողովքի վրանը։ Եւ էանոր
մէջ դնես վկայութեան տապանակը, ու վարա-
4 գուրովը ծածկես տապանակը։ Եւ Քահէնը ներս
բերես, ու էանոր վրայ շարուելու հացերը շարես
Ղև աշտանակը ներս բերես, ու անոր ճրագները
5 վառես։ Եւ վկայութեան տապանակին առջև
դնես խունկին ոսկի սեղանը, ու խորանին դրանը
6 վարագոյրը դնես։ Եւ խորանին, այսինքն ժո-
ղովքի վրանին, դրանը առջև ողջակէզի սեղանը
7 դնես։ Եւ Ժողովքի վրանին ու սեղանին մէջ-
տեղ դնես աւազանը, ու անոր մէջ ջուր դնես։
8 Եւ շուրջանակի սրտնը կանգնես, ու սրահին
9 դրանը վարագոյրը դնես։ Եւ օծման իւղը առ-
նես, ու խորանը և անոր մէջ եղած ամէն բա-
ները Ռօծես. և զանիկա ու անոր ամէն անօթ-
10 ները սրբես, որպէս դի սուրբ ըլլան։ Եւ ողջա-
կէզի սեղանը ու անոր բոլոր գործիքները օծես,
ու սեղանը սրբես. և էսեղանը *ամենասուրբ
11 պիտի ըլլայ։ Եւ աւազանը ու անոր խարխոյը
12 օծես, ու սրբես զանիկա։ Եւ Ահարոնը ու ա-
նոր որդիները Ժողովքի խորանին դրանը մօտե-
13 ցնես, ու զանոնք ջրով լուա։ Եւ Ահարոնի
հագցնես սուրբ պգեստները, Նու օծես զանիկա,
և սրբես զանիկա, որպէս դի ինծի քահանայու-
14 թիւն ընէ։ Եւ անոր որդիներն ալ մօտեցնես,
15 ու անոնց շապիկներ հագցնես։ Եւ անոնց հայրը
օծածիդ պէս օծես զանոնք, որպէս դի ինծի քա-
հանայութիւն ընեն. և անոնց օծուածը իրենց ազ-
գերուն մէջ Էյաւհէնական քահանայութեան
համար պիտի ըլլայ։

16 Եւ Մովսէս Տէրոջը իրեն բոլոր պատուիրա-
17 ծին պէս ըրաւ. այնպէս ըրաւ։ Եւ եղաւ որ երկ-
րորդ տարին, առաջին ամսուն առաջին օրը,
18 էխորանը կանգնուեցաւ։ Եւ Մովսէս կանգնեց
խորանը, ու անոր խարխանները դրաւ, և անոր
տախտակները կանգնեց, ու անոր նիգերը ան-
19 ցուց, ու սիւները կանգնեց։ Եւ խորանին վրայ
տարածեց վրանը, ու վերէն վրանին ծածկոցը
անոր վրայ դրաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատ-
20 ուիրեր էր։ Եւ Վկայութիւնը առաւ ու տա-
պանակին մէջ դրաւ. և ձողերը տապանակին
վրայ անցուց, ու վերէն տապանակին վրայ քա-
21 ւութիւնը դրաւ։ Եւ տապանակը խորանին մէջ
բերաւ, ու հծածկող վարագոյրը դրաւ, և վկա-
յութեան տապանակը ծածկեց, ինչպէս Տէրը
22 Մովսէսի պատուիրեր էր։ Նէ Ժողովքի վրա-
նին մէջ, խորանին հիւսիսային կողմը, վարա-
23 գուրին դուրսիդին դրաւ սեղանը. Նէ անոր
վրայ շարուելու հացերը շարեց Տէրոջը առջև,
24 ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր։ Նէ Ժո-
ղովքի վրանին մէջ, սեղանին դիմաց, խորանին
25 հարաւային կողմը դրաւ աշտանակը։ Եւ Տէ-
րոջը առջև Նճրագները վառեց, ինչպէս Տէրը
26 Մովսէսի պատուիրեր էր։ Նէ Ժողովքի վրանին
մէջ վարագուրին առջև դրաւ ոսկի սեղանը.
27 Նէ անոր վրայ անուշահոտ խունկ ծխեց, ինչ-
28 պէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր։ Նէ խորա-
29 նին դրանը վարագոյրը դրաւ։ Նէ խորանին,
այսինքն Ժողովքի վրանին, դրանը քով ողջա-
կէզին սեղանը դրաւ, ու Նանոր վրայ ողջակէզը
ու հացի ընծան մատուց, ինչպէս Տէրը Մով-
30 սէսի պատուիրեր էր։ Նէ Ժողովքի վրանին ու
սեղանին միջտեղ դրաւ աւազանը, և անոր մէջ
31 լուացուելու համար ջուր դրաւ։ Եւ Մովսէս ու
Ահարոն և անոր որդիները իրենց ձեռքերը ու
32 ոտքերը անկէ կը լուային. Ժողովքի վրանը մտած
ատեննին, և սեղանին մօտենալու ատեննին կը
լուացուէին, Նինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուի-
33 րեր էր։ Նէ խորանին ու սեղանին բոլորտիքը
սրահը կանգնեց, և սրահին դրանը վարագոյրը
դրաւ։ Ասպէս Մովսէս գործը լմնցուց։

34 Նէ ամպ մը ծածկեց Ժողովքի վրանը, և
35 Տէրոջը փառքը լեցուց խորանը։ Եւ Մովսէս
էնէր կրնար մտնել Ժողովքի վրանը, վասն զի
ամպը անոր վրայ կը կենար, ու Տէրոջը փառքը
36 լեցուցեր էր խորանը։ Նէ Իսրայէլի որդիները
իրենց բոլոր ճամբորդութիւններուն մէջ՝ երբ
ամպը խորանին վրայէն վերնար, այն ատեն կը
37 չուէին. Եւ Նեթէ ամպը չվերնար, մինչև անոր
38 վերնալու օրը չէին չուեր։ Քանզի ցորեկը Ֆէ-
րոջը ամպը խորանին վրայ էր, և գիշերը անոր
վրայ կրակ կար, Իսրայէլի բոլոր †ժողովուր-
դին առջև՝ իրենց ամէն ճամբորդութիւննե-
րուն մէջ։

ե Ելմ. 17։ Գլ. խզ. 1, 30։
զ Ելմ. 21։ Գլ. խզ. 33։ Թուա. գ. 5։
է Ելմ. 22։ Գլ. խզ. 35։
ը Ելմ. 23։ Գլ. խե. 30։ Դ.Եր. խզ. 5, 6։
ը Ելմ. 24, 25։
թ Ելմ. 26։
ժ Ելմ. 30։ Գլ. ղ. 18։
ի Գլ. ղ. 26։
լ Գլ. խթ. 36, 37։

• Եբր. սրբոյ-թիւն սրբու-թիւնց
խ Դ.Եր. ը. 1—13։
ծ Գլ. խը. 41։
կ Թուա. խե. 13։
հ Ելմ. 1։ Թուա. է. 1։
ձ Գլ. խե. 16։
ղ Գլ. խզ. 33։ Ղե. 12։
ճ Գլ. խզ. 35։
մ Ելմ. 4։
յ Գլ. խզ. 35։

ն Ելմ. 4։ Գլ. խե. 37։
շ Ելմ. 5։ Գլ. ղ. 6։
ո Գլ. ղ. 7։
չ Ելմ. 5։ Գլ. խզ. 36։
պ Ելմ. 6։
ջ Գլ. խթ. 38, ևն։
ռ Ելմ. 7։ Գլ. ղ. 18։
ս Գլ. ղ. 19, 20։
վ Ելմ. 8։ Գլ. խե. 9, 16։
տ Գլ. խթ. 43։ Դ.Եր. ժզ. 2։ Թուա. թ. 15։ գ Թագ. ը. 10, 11։ բ Մն. ե. 13։ է. 2։ եսդ. 4։ Մնգ. բ. 7, 9։ Յայտ. ժե. 8։
ր Դ.Եր. ժզ. 2։ գ Թագ. ը. 11։ բ Մն. ե. 14։
ց Թուա. թ. 17։ ժ. 11։ Նէհեմ. թ. 19։
ւ Թուա. թ. 19—22։
փ Գլ. ժգ. 21։ Թուա. թ. 15։
† Եբր. ատնը

ԳԻՐՔ ՂԵՒՏԱՑՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Աբջառներէ, 10 հօտերէ, 14 կամ թռչուններէ ողջակէզ մատուցանելու կանոնները

Եւ Տէրը կանչեց Մովսէսը, ու իմ ժողովքի
2 խորանէն խօսեցաւ անոր՝ ըսելով, Խօսէ Իսրա-
յէլի որդիներուն ու ըսէ անոնց, Եթէ ձեզմէ
մէկը անասուններէն ընծայ մատուցանելու ը-
լայ Տէրոջը, ձեր ընծան արջառներէն կամ հօ-
տերէն պիտի մատուցանէք։
3 Եթէ անոր ընծան արջառներէն ողջակէզ
է, արու ։անարատ պիտի մատուցանէ. ու ժո-
ղովքի խորանին դրանը քով պիտի մատուցանէ
զայն, Տէրոջը առջեւ ընդունելի ըլլալու համար։
4 Եւ իր ձեռքը ողջակէզին գլխուն վրայ պիտի
դնէ, ու այն իրեն ։քաւութիւն ըլլալու հա-
5 մար Էընդունելի պիտի ըլլայ։ Եւ ։զուարակը
պիտի մորթէ Տէրոջը առջեւ. ու Ահարոնի որդի-
ները, Ը.քահանաները, արիւն պիտի մօտեցնեն,
և ժողովքի խորանին դրանը քով եղած սեղա-
նին վրայ շուրջանակի Ժպիտի արակեն արիւնը։
6 Եւ ողջակէզին մորթը պիտի հանէ, ու կտոր
7 կտոր պիտի ընէ ։ողջ։Է։ Եւ Ահարոն քահա-
նային որդիները սեղանին վրայ կրակ պիտի
8 դնեն, ու Էկրակին վրայ փայտեր շարեն. Եւ
Ահարոնի որդիները, քահանաները, սեղանը ե-
ղած կրակին վրայի փայտերուն վրայ պիտի շա-
9 րեն կտորները, գլուխը ու ճարպը. Բայց անոր
փորոտիքը ու ոտքերը ջրով պիտի լուայ, և քա-
հանան պիտի այրէ ամէնը սեղանին վրայ, ող-
ջակէզ ։– Տէրոջը Նանուշահոտ պատարագ ը-
լալու համար։
10 Եւ եթէ անոր ողջակէզի ընծան հօտերէն,
ոչխարներէն կամ այծերէն, է, արու
11 Ըանարատ պիտի մատուցանէ։ ԺԵւ պիտի մոր-
թէ զանիկա Տէրոջը առջեւ սեղանին հիւսիսային
կողմը. ու Ահարոնի որդիները, քահանաները,
սեղանին վրայ շուրջանակի պիտի արակեն անոր
12 արիւնը։ Եւ կտոր կտոր պիտի ընէ զայն գլխովը
ու ճարպովը. և քահանան անոնք եղած կրա-
կին վրայի փայտերուն վրայ պիտի շարէ զանոնք։
13 Եւ փորոտիքը ու ոտքերը ջրով պիտի լուայ. ու
քահանան ամէնը պիտի բերէ ու սեղանին վրայ
այրէ. ասիկա ողջակէզ ։– անուշահոտ պատա-
րագ մըն է Տէրոջը։
14 Եւ եթէ ողջակէզի համար Տէրոջը ։ծա-
նէ– ընծան թռչուններէն է, այն ատեն ա-
նիկա իր ընծան Նառատրակներէն կամ աղա-
15 ռնի ձագերէն պիտի մատուցանէ։ Եւ քահանան
սեղանին մօտ բերէ զայն ու անոր գլուխը փըց-
նէ, և սեղանին վրայ պիտի այրէ, ու անոր
16 արիւնը սեղանին ֆի քով քամուի։ Եւ անոր
կանատը ու աղբը պիտի դառի, և հսեղանին
17 արեւելեան կողմը եղած մոխրանոցը նետէ։ Եւ
զանիկա թեւերէն պիտի պատռէ Նառանց զա-
տելու. ու քահանան պիտի այրէ զանիկա սե-
ղանին վրայ, կրակին վրայի փայտերուն վրայ.
Ըասիկա ողջակէզ ։– անուշահոտ պատարագ
մըն է Տէրոջը։

ԳԼ. Բ

1 Հացի ընծան բարակ ալիւրէ իւղով ու խունկով պիտի մատուցուի։ 4 Թոնիրի մէջ, 5 տապակի մէջ, 7 սաջի մէջ եփուած շօմիր նուիրելու կերպը։ 13 Բնաւ հացի ընծայ մի առանց աղի պիտի չըլլայ։ 14 Երախայրի պատուհանուն մասուցելը։

Ու երբ մէկը ։հացի ընծայ մատուցանելու
ըլլայ Տէրոջը, անոր ընծան բարակ ալիւրէ պի-
տի ըլլայ. ու անոր վրայ իւղ պիտի թափէ,
2 և խնդրուկ դնէ վրան. Եւ Ահարոնի որդինե-
րուն, քահանաներուն, պիտի բերէ զայն. ու
Ըքահանան անկէ իր ձեռքը լիցուն անոր բարակ
ալիւրէն ու իւղէն պիտի առնէ բոլոր խնդրու-

։ Նէ. ժթ. 3։
Բ Նէ. խ. 34, 35։ Թուա. ժբ. 4, 5։
Գ Գէ. խբ. 18, 19։
Դ Նէ. ժբ. 5։ Գէ. գ. 1։ խբ. 20, 21։ բ Օր. ժէ. 21։ Մաղ. ա. 14։ Եփես. է. 27։ Երբ. թ. 14։ ա Պետ. ա. 19։
Ե Գէ. գ. 2, 8, 13։ դ. 15։ ը. 14, 22։ ժգ. 21։ Նէ. խթ. 10, 15, 19։
Զ Գէ. գ. 20, 26, 31, 35։ թ. 7։ ժգ. 24։ Թուա. ժէ. 25։ բ Մն. խթ. 23, 24։ Հռոմ. է. 11։
Է Գէ. խբ. 21, 27։ Ես. ծգ. 7։ Հռոմ. ժբ. 1։ Փիլ. գ. 18։
Ը Միք. գ. 6։
Թ բ Մն. լէ. 11։ Երբ. ժ. 11։
Ժ Գէ. գ. 8։ Երբ. ժբ. 24։ ա Պետ. ա. 2։
Ի Ծն. խբ. 9։
Լ Ծն. բ. 21։ Եզեկ. ի. 28, 41։ բ Կոր. բ. 15։ Եփես. է. 2։ Փիլ. գ. 18։
Խ Հմր. 3։
Ծ Հմր. 5։
Կ Գէ. է. 7։ ժբ. 8։ Դտ. ք. 24։
Հ Գէ. գ. 10։
Յ Ծն. ժէ. 10։
Ղ Հմր. 9, 13։

——

Ն Գէ. գ. 14։ թ. 17։ Թուա. ժէ. 4։

կին հետ մէկտեղ, և քահանան բ յիշատակի համար սեղանին վրայ այրէ՝ Տէրոջը անուշահոտ
3 պատարագ ըլլալու համար. և հացի ընծայէն մնացածը Ա֊հարոնի ու անոր որդիներուն պիտի ըլլայ. բ սահման ամենասուրբ պատարագ մըն է Տէրոջը։
4 Եւ եթէ թոնիրի մէջ եփած հացի ընծայ մատուցանելու ըլլաս, բարակ ալիւրէ իւղով շաղուած անխմոր շօթեր կամ՝ իւղով օծուած անխմոր լաւաշներ պիտի ըլլայ։
5 Եւ եթէ քո ընծայդ տապակի վրայ եփուած հացի ընծայ է, բարակ ալիւրէ իւղով շաղ-
6 ուած անխմոր պիտի ըլլայ։ Կտոր կտոր պիտի կտրես զայն, ու վրան իւղ թափես. սա՛կս հացի ընծայ է։
7 Եւ եթէ քո ընծայդ սանի մէջ եփուած հացի ընծայ է, բարակ ալիւրէ իւղով պիտի շի-
8 նուի։ Եւ սոյնպէս շինուած հացի ընծան Տէրոջը պիտի բերես, ու քահանային ներկայացնես, և
9 ինք սեղանին մօտեցնէ զայն։ Եւ քահանան ընծայէն բ յանոր յիշատակը պիտի առնէ, ու սեղանին վրայ այրէ՝ Տէրոջը բ անուշահոտ պատա-
10 րագ ըլլալու։ Եւ բ ընծայէն մնացածը Ա֊հարոնի ու անոր որդիներուն պիտի ըլլայ. բ սահման ամենասուրբ պատարագ մըն է Տէրոջը։
11 Հացի ընծան զոր դուք Տէրոջը պիտի մատուցանէք, բնաւ խմորուած պիտի չշինուի. վասն զի պատարագի համար ամենևին խմոր
12 կամ մեղր պիտի չայրէք Տէրոջը։ բ Առանք իբրև երախայրի պատրաստ ընծայ մատուցանէք Տէրոջը. բայց սեղանին վրայ պիտի չայրուին անուշա-
13 հոտութեան համար։ Եւ քու ամէն հացի ընծայիդ եաղ պիտի դնես, ու քու հացի ընծայիդ չպիտի պակսի աղը քու Աստուծոյդ ուխտին աղը պակաս չընես. բ քու ամէն ընծայիդ աղ պիտի մատուցանես։
14 Եւ եթէ առաջին պտուղներուն ընծան մատուցանելու ըլլաս Տէրոջը, բ առաջին պտուղներուն ընծայի համար՝ կրակով բոխրած թարմ հատակներէն ճեծուած ցորեն մատուց-
15 ուր։ Եւ հանր վրայ իւղ պիտի թափես, ու կնդրուկ դնես վրան. սա՛կս հացի ընծայ է։
16 Եւ քահանան անոր ճեծուած ցորենէն ու անոր իւղէն, անոր բոլոր կնդրուկովը յանոր յիշատակը պիտի այրէ, Տէրոջը պատարագ ըլլալու համար։

Եւ եթէ անոր ընծան բ խաղաղութեան զոհ է, երբ արջառներէն կը մատուցանէ, թէ՛ արու ըլլայ և թէ՛ էգ, Տէրոջը առջև բ անա-
2 րատ պիտի մատուցանէ զայն։ Եւ իւր ձեռքը իր ընծայած անասունին գլխուն վրայ պիտի դնէ, ու ժողովքի խորանին դուռը մորթէ զայն. և Ա֊հարոնի որդիները, քահանաները, սեղանին
3 վրայ շուրջանակի պիտի արիւնն արիւնը։ Եւ խաղաղութեան զոհէն պատարագ պիտի մատուցանէ Տէրոջը, այսինքն բ փորոտիքը ծածկող ճարպը ու փորոտիքին վրայ եղած բոլոր
4 ճարպը. Եւ երկու երիկամունքը ու կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը և լեարդին թաղանթը երիկամունքներով միասին պիտի
5 վերցնէ. Եւ Ա֊հարոնի որդիները սեղանը եղած կրակին վրայի փայտերուն վրայ ողջակէզին հետ բ պիտի այրեն զանք, Տէրոջը անուշահոտ պատարագ ըլլալու համար։
6 Եւ եթէ խաղաղութեան զոհի համար Տէրոջը բ հօտէն ընծան հատերէն է, թէ՛ արու ըլլայ և թէ՛ էգ, անարատ պիտի մա-
7 տուցանէ զայն։ Եթէ ան|իկա իր ընծային համար գառ մատուցանէ, Տէրոջը առջև պիտի
8 բերէ զայն։ Եւ ձեռքը իր ընծային գլխուն վրայ պիտի դնէ, ու ժողովքի խորանին առջև պիտի մորթէ զայն. և Ա֊հարոնի որդիները սեղանին վրայ շուրջանակի պիտի արկեն անոր
9 արիւնը։ Եւ խաղաղութեան զոհէն պատարագ պիտի մատուցանէ Տէրոջը, այսինքն անոր ճարպը ու բոլոր գմակը բ ամբէն վերցնելով, և փորոտիքը ծածկող ճարպը ու փորոտիքին վրայ
10 եղած բոլոր ճարպը, Եւ երկու երիկամունքը ու կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը և լեարդին թաղանթը երիկամունքներով միասին
11 պիտի վերցնէ։ Եւ քահանան սեղանին վրայ պիտի այրէ զանք՝ Տէրոջը †պատարագ ըլլալու համար։
12 Եւ եթէ անոր ընծան այծ է, Տէրոջը ա֊
13 ջև պիտի բերէ զայն. Եւ իր ձեռքը անոր գլխուն վրայ պիտի դնէ, ու ժողովքի խորանին առջև մորթէ զայն. և Ա֊հարոնի որդիները սեղանին վրայ շուրջանակի պիտի արկեն անոր
14 արիւնը։ Եւ անկա իր ընծայէն պատարագ պիտի մատուցանէ Տէրոջը, այսինքն փորոտիքը ծածկող ճարպը ու փորոտիքին վրայ եղած բո-
15 լոր ճարպը։ Եւ երկու երիկամունքը ու կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը և լեարդին թաղանթը երիկամունքներով միասին պիտի
16 վերցնէ։ Եւ քահանան սեղանին վրայ պիտի այ-

ԳԼ. Գ

1 Աբջառներէ 6 կամ հօտերէ, 7 թէ գառ 13 և թէ այծ պիտի մատուցանէր խաղաղութեան զոհի համար։

բ Ելմ. 9։ Գլ. և. 12։ ը. 15։ Լև. 7։ Ես. կգ. 3։ Գար. ժ. 4։
գ Գլ. է. 9։ ժ. 12, 13։
դ Նե. իթ. 37։ Թուա. ժբ. 9։
ե Ելմ. իթ. 2։
զ Ելմ. 2։
է Ելմ. իթ. 18։
ը Ելմ. 3։
թ Գլ. դ. 17։ Տես Մատ. ժզ. 12։ Մար. ը. 15։ Գործ. ժբ. 1։ ա Կոր. և. 8։ Գազ. և. 9։
ժ Ելմ. իբ. 29։ Գլ. իգ. 10, 11։
ի Մար. թ. 49։ Կազ. դ. 6։
լ Թուա. ժբ. 19։
խ Եզեկ. խգ. 24։
ծ Գլ. իգ. 10, 14։
կ Դ Թագ. գ. 42։
հ Ելմ. 1։
յ Ելմ. 2։

ն Գլ. է. 11, 29։ իբ. 21։
շ Գլ. ա. 3։
ո Գլ. ա. 4, 5։ Ելմ. իթ. 10։
չ Ելմ. իթ. 13, 22։ Գլ. գ. 8, 9։
պ Գլ. դ. 12։ Ելմ. իթ. 13։
ջ Ելմ. 1, ևն։
ռ Եբր. ոչնայարկին
ս Տես Գլ. խա. 6, 8, 17, 21, 22։ իբ. 25։ Եզեկ. խգ. 7։ Մատ. ա. 7, 12։
տ Եբր. պատարագի հաց
ր Ելմ. 1, 7, ևն։

բէ զանոնք, անուշահոտ պատարագ ըլլալու
17 *համար. Եւ ահա՛ն ճարպը Տէրոջն է։ Ձեր ազգե-*
րուն մէջ ձեր բոլոր բնակարաններուն մէջ Իսրա-
էլեան կանան ըլլայ, որ ոչ ենդարպ ուտէք՝
ոչ ալ Նարիւն։

ԳԼ. Գ

1 Քահանայի, 13 ժողովքի, 22 իշխանի մը, 27 և հասա-
րակ մարդու մը անգիտութեամբ ըրած մեղքին պա-
տարագը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
2 Խօսէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ, Եթէ անձ
մը սխալմամբ մեղանչէ, ու Տէրոջը բոլոր ար-
3 *գիլած բաներէն մէկը ընէ, Եթէ օծուած քա-*
հանան ժողովուրդը յանցաւոր ընելու մեղք մը
գործելու ըլլայ, իր գործած մեղքին համար
ետրջառներէն անարատ զուարակ մը մեղքի պա-
4 *տարագ մատուցանէ Տէրոջը. Եւ ժողովքի խո-*
րանին դուռը՝ Տէրոջը առջեւ պիտի բերէ զուա-
րակը, ու իր ձեռքը զուարակին գլխուն վրայ
5 *դնէ, և Տէրոջը առջեւ մորթէ զուարակը։ Եւ*
օծուած քահանան էզուարակին արիւնէն պիտի
6 *առնէ ու ժողովքի խորանը պիտի բերէ։ Եւ*
քահանան իր մատը արիւնը պիտի թաթխէ, ու
Տէրոջը առջեւ, սրբարանին վարագուրին առջեւ
7 *եօթը անգամ պակէ արիւնէն։ Եւ քահանան*
արիւնէն քէ՛ մը պիտի դնէ Տէրոջը առջեւ ու-
նուշահոտ խունկի սեղանին եղջիւրներուն վրայ,
որ ժողովքի խորանին մէջ է. ու զուարակին
ճարպէն բոլոր արիւնը ժողովքի խորանին դրանը
քով եղած ողջակէզի սեղանին յատակը թա-
8 *փէ։ Եւ մեղքի պատարագ եղած զուարակին*
բոլոր ճարպը, այսինքն փորոտիքը ծածկող ճար-
պը, ու փորոտիքին վրայ եղած բոլոր ճարպը
9 *անկէ պիտի վերցնէ. Եւ երկու երիկամունքը ու*
կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը և
լեարդին վրայի թաղանթը երիկամունքներովը
10 *միասին պիտի փրցնէ, Խաղաղութեան զոհին*
արջառէն փրցուելուն պէս. և քահանան ողջա-
11 *կէզի սեղանին վրայ պիտի այրէ զանոնք։ Բայց*
զուարակին մորթը ու անոր բոլոր միսը գլխովը
12 *ու ոտքերովը, և անոր փորոտիքը ու աղբը, Այ-*
սինքն բոլոր զուարակը, բանակին դուրսիդին
մաքուր տեղ մը, մոխիր թափուած տեղը, պի-
տի հանէ, և եփատերու վրայ կրակով այրէ
զայն. մոխիր թափուած տեղը պիտի այրուի։
13 Եւ Եթէ Իսրայէլի բոլոր ժողովքը* անգի-

տութեամբ սխալին՝ ու Տէրոջը բոլոր արգիլած
14 *բաներէն մէկը ընելով յանցաւոր ըլլան, երբ*
իմացուի այն ըրած մեղքերնին, ժողովքը մեղ-
քի պատարագի համար արջառներէն զուարակ
մը պիտի մատուցանէ. ու ժողովքի խորանին
15 *առջեւ բերէ զանիկա։ Եւ ժողովքին ծերերը ի-*
րենց ձեռքերը զուարակին գլխուն վրայ պիտի
դնեն Տէրոջը առջեւ. ու զուարակը Տէրոջը առ-
16 *ջեւ պիտի մորթուի։ Եւ օծուած քահանան*
զուարակին արիւնէն ժողովքի խորանը պիտի
17 *բերէ։ Եւ քահանան իր մատը արիւնը պիտի*
թաթխէ, ու Տէրոջը առջեւ վարագուրին առջեւ
18 *եօթը անգամ պակէ։ Եւ արիւնէն քէ՛ մը ժո-*
ղովքի խորանին մէջ Տէրոջը առջեւ եղած սե-
ղանին եղջիւրներուն վրայ պիտի դնէ. ու ամ-
բողջ բոլոր արիւնը ժողովքի խորանին դրանը
քով եղած ողջակէզի սեղանին յատակը թա-
19 *փէ։ Եւ անոր բոլոր ճարպը պիտի վերցնէ անկէ,*
20 *ու սեղանին վրայ այրէ։ Եւ զմեղքի պատարագ*
եղած զուարակին ինչպէս որ, այս զուարա-
կին ալ այնպէս պիտի ընէ. Նու քահանան ա-
նոնց համար քաւութիւն ընէ, ու անոնց թո-
21 *ղութիւն ըլլայ։ Եւ բանակէն դուրս պիտի հա-*
նէ զուարակը, ու ինչպէս առաջին զուարակը
այրեց, զայն ալ այնպէս պիտի այրէ. ժողով-
քին համար մեղքի պատարագ մին է այս։
22 Երբ իշխան մը մեղք գործելու ըլլայ, ու իր
Տէր Աստուծոյն արգիլած բաներէն մէկը Սխալ-
23 *մամբ ընելով յանցաւոր ըլլայ, Եթէ իր ըրած*
մեղքը իրեն ծանուցուի, իրեն համար այծերէն
արու անարատ նախատ մը ընծայ պիտի բերէ.
24 Եւ *իր ձեռքը նախատին գլխուն վրայ պիտի*
դնէ, ու զանիկա Տէրոջը առջեւ ողջակէզին մոր-
թուելու տեղը մորթէ. մեղքի պատարագ մին է
25 *այս։ Եւ քահանան մեղքի պատարագին արիւ-*
նէն իր մատովը պիտի առնէ, ու ողջակէզի սե-
ղանին եղջիւրներուն վրայ պիտի դնէ, և անոր
հատած արիւնը ողջակէզի սեղանին յատակը
26 *թափէ։ Եւ անոր բոլոր ճարպը խաղաղութեան*
զոհին Ճարպին պէս սեղանին վրայ պիտի այրէ.
Նու քահանան անոր մեղքին համար քաւու-
թիւն ընէ, և թողութիւն ըլլայ անոր։
27 Եւ Եթէ երկրին ժողովուրդէն մէկը սխալ-
մամբ մեղանչէ, ու Տէրոջը արգիլած բաներէն
28 *մէկը ընելով յանցաւոր ըլլայ, Նեթէ իր ըրած*
մեղքը իրեն ծանուցուի, իր ըրած մեղքին համար
իր ընծան այծերէն անարատ էգ այծ մը պիտի բե-
29 *րէ։ Եւ իր ձեռքը մեղքի պատարագին գլխուն*

ը Գլ. է. 23, 25։ ա Թագ. բ. 15։ բ Մն. է. 7։
ժ Գլ. գ. 18։ է. 36։ ԺԷ. 7։ Իգ. 14։
ի Համ. 16։ Գլ. է. 23։ բ Օր. լբ. 14։ Նէհեմ. բ. 10։
լ Ծն. Թ. 4։ Գլ. է. 26։ ԺԷ. 10, 14։ բ Օր. Ժբ. 16։ ա Թագ. Ժգ. 33։ Եզեկ. խգ. 7, 15։ —
— Գլ. և. 15, 17։ Թուա. ԺԵ. 22, ևն։ ա Թագ. Ժգ. 27։ Մաղ. ԺԹ. 12։
խ Գլ. բ. 12։
ծ Գլ. Թ. 2։
կ Գլ. ա. 3, 4։
հ Գլ. Ժգ. 14։ Թուա. ԺԹ. 4։
ձ Գլ. բ. 15, Թ. 9։ Ժգ. 18։
ղ Գլ. և. 9։
ճ Գլ. գ. 3, 4, 5։
մ Ել. ԼԹ. 14։ Թուա. ԺԹ. 5։
յ Գլ. է. 11։
ն Երբ. Ժգ. 11։
շ Թուա. ԺԵ. 24։ Յեսա. է. 11։
ո Եբէր. սխալին ու ժողովքին աչքէն գաղտուկ պահուած բանը
չ Գլ. և. 2, 3, 4, 17։
պ Գլ. ա. 4։
ջ Համ. 5։ Երբ. Թ. 12, 13, 14։
ռ Համ. 3։
ս Թուա. ԺԵ. 25։ Դան. Թ. 24։ Հռոմ. և. 11։ Երբ. բ. 17։ Ժ. 10, 11, 12։ ա Յովհ. ա. 7։ բ. 2։
վ Համ. 2, 13։
տ Համ. 14։
ր Համ. 4, ևն։
ց Համ. 30։
ւ Գլ. դ. 5։
փ Համ. 20։ Թուա. ԺԵ. 28։
ք Համ. 2։ Թուա. ԺԵ. 27։
օ Համ. 23։
ֆ Համ. 4, 24։

վրայ պիտի դնէ, ու մեղքի պատարագ եղած անասունը ողջակէզներուն տեղը մորթէ։
30 Եւ քահանան իր մատովը անոր արիւնէն պիտի առնէ, ու ողջակէզի սեղանին եղջիւրներուն վրայ դնէ, և ինչ որ ըլլայ արիւնը սեղանին
31 յատակը թափէ։ Եւ անոր բոլոր ճարպը խաղաղութեան զոհին ճարպը վերցուելուն պէս՝ պիտի վերցնէ. ու քահանան պիտի այրէ զանիկա սեղանին վրայ՝ անոյշ հոտի համար Տէրոջը առջև. Եւ քահանան անոր համար քաւութիւն
32 ընէ, ու անոր թողութիւն պիտի ըլլայ։ Եւ եթէ մեղքի պատարագի համար գառ մատուցանելու ըլլայ, անարատ էգ մի պիտի բերէ.
33 Եւ իր ձեռքը մեղքի պատարագին գլխուն վրայ պիտի դնէ, ու ողջակէզներուն մորթուելու տեղը մեղքի պատարագի համար մորթէ զայն։
34 Եւ քահանան իր մատովը մեղքի պատարագին արիւնէն պիտի առնէ, ու ողջակէզի սեղանին եղջիւրներուն վրայ դնէ. և ինչ որ ըլլայ արիւնը սեղանին
35 յատակը թափէ։ Եւ խաղաղութեան զոհին գառին ճարպը վերցուելուն պէս՝ ամբողջ ճարպը պիտի վերցնէ. ու քահանան սեղանին վրայ պիտի այրէ զայն՝ Տէրոջը պատարագներուն հետ, ևւ քահանան անոր ըրած մեղքին համար քաւութիւն ընէ, ու թողութիւն ըլլայ անոր։

ԳԼ. Ե

1 Գիտցած բանին վկայութիւն տալու մասին, 2 անմաքուր բանի մը դպչողին, 4 սխալմամբ սեղը երդում ընողին մատնացոյցները, յանցանքի պատարագը՝ 6 կամ հօտէն, 7 կամ թռչուններէն, 11 և կամ բարակ ալիւրէ պիտի ըլլայ։ 14 Ուրիշ բաներու մէջ յանցաւոր դառնալուին, 17 և անգիտութեամբ մեղանչողին պատարագը։

Եւ եթէ անձ մը մեղանչէ, ու երդումի ձայնը լսելով վկայ ըլլայ, կամ իմացը տեսած ըլլայ կամ գիտցած, եթէ չխոստանայ, իր յան-
2 ցանքը պիտի կրէ։ Կամ եթէ անձ մը անմաքուր բանի մը կամ անմաքուր գազանի մը դիակին կամ անմաքուր անասունի մը դիակին կամ անմաքուր սողունի մը դիակին դպչելու ըլլայ, թէպէտև չգիտնալով, անիկա անմաքուր ու յան-
3 ցաւոր պիտի ըլլայ։ Կամ եթէ մարդու անմաքրութեան, որեւիցէ պիղծ ընող անմաքրութեան դպչելու ըլլայ չգիտնալով, ինք զայն գիտցած
4 ատեն յանցաւոր պիտի ըլլայ։ Կամ անձ մը չարիք կամ բարիք ընելու համար երդում ընելով անխորհուրդ արտասանէ, (ինչպէս մարդիկ երդումով անխորհուրդ կը արտասանեն,) եթէ չգիտնալով ըլլայ, ինք զայն գիտցած ատեն ատոնց մէկուն մէջ յանցաւոր
5 պիտի ըլլայ։ Եւ եթէ այս բաներէն մէկուն մէջ յանցաւոր ըլլայ, անոր համար ըրած մեղք
6 գործելը խոստովանի. Եւ իր ըրած մեղքին համար իր յանցանքին պատարագը, հօտէրէն էգ մը, այսինքն էգ գառնուկ մը, կամ այծերէն էգ ուլ մը, մեղքի պատարագի համար պիտի բերէ Տէրոջը. ու քահանան քաւութիւն ընէ անոր իր մեղքին համար։
7 Եւ եթէ ոչխար կամ այծ բերելու կարող չըլլայ, իր ըրած յանցանքին համար Տէրոջը տասրակ կամ աղաւնիի երկու ձագեր պիտի բերէ Տէրոջը, մէկը մեղքի պատարագ, և միւսը
8 ողջակէզ ըլլալու համար։ Եւ քահանային պիտի բերէ զանոնք, ու անիկա նախ պիտի մատուցանէ մէկը՝ որ մեղքի պատարագ է, և անոր
9 գլուխը իր վիզէն չպատռելով էփրցնէ. Եւ մեղքի պատարագին արիւնէն սեղանին վրայ քովը պիտի արակէ, ու ծծացած արիւնը սեղանին յատակը պիտի քամուի. ասիկա մեղքի պատա-
10 րագ է. Եւ միւսը Էրատ օրինի ողջակէզ պիտի ընէ. ևու քահանան անոր քաւութիւն ընէ իր ըրած մեղքին համար, և անոր թողութիւն ըլլայ։
11 Եւ եթէ երկու աստրակ կամ աղաւնիի երկու ձագեր բերելու կարող չըլլայ, այն ատեն մեղք գործողը իր ընծային համար արդուի մը տասներորդ մասը բարակ ալիւր պիտի բերէ մեղքի պատարագի համար. Ոչ անոր վրայ իւղ պիտի դնէ, ոչ ալ վրան կնդրուկ դնէ. վասն զի
12 մեղքի պատարագ է այն։ Եւ քահանային պիտի բերէ զայն, ու քահանան առնէ իր ձեռքը լեցուն հանոր յիշատակին համար առնէ, ու սեղանին վրայ այրէ Տէրոջը նպատարագներուն
13 հետ. մեղքի պատարագ է այն։ Եւ քահանան քաւութիւն պիտի ընէ անոր՝ այս բաներուն մէկուն մէջ ըրած մեղքին համար, ու անոր թողութիւն ըլլայ. և ինչ որ հացի ընծայի պէս քահանային պիտի ըլլայ։
14 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
15 Եթէ անձ մը յանցանք մը ընէ ու սխալմամբ Տէրոջը սուրբ բաներուն մէջ մեղք գործէ, իր յանցանքի պատարագին համար արարատեան սիկղին համեմատ՝ քու արժեցուցածիդ չափ սիկղի արծաթով հօտէրէն անարատ խոյ մը
16 պիտի բերէ Տէրոջը։ Եւ սուրբ բաներուն մէջ իր ըրած վնասը պիտի հատուցանէ, ու անոր վրայ հինգերորդ մասն ալ աւելցնէ, և քա-

---

ե Գլ. դ. 3։
զ Գլ. գ. 14։
է Ել. ի՛թ. 18։ Գլ. ա. 9։
ը Հմր. 26։
թ Հմր. 28։
ժ Գլ. գ. 5։
ի Հմր. 26, 31։

ա դ Թագ. ը. 31։ Մատ. իզ. 63։
բ Հմր. 17։ Գլ. է. 18։ ժէ. 16։ ժի. 8։ ի. 17։ Թուղ. ի՛. 13։
գ Գլ. ժա. 24, 28, 31, 39։ Թուղ. ժի՛. 11, 13, 16։
դ Հմր. 17։
ե Գլ. ժբ. ժգ. ժե։
զ Տես ա Թագ. իե. 22։ Դատ. իգ. 12։
է Տես Մատ. գ. 23։
ը Գլ. ժզ. 21։ իզ. 40։ Թուղ. ե. 7։ Եզր. ժ. 11, 12։
թ Գլ. ժբ. 8։ ժզ. 21։
ժ Գլ. ա. 14։
ի Գլ. ա. 15։
լ Գլ. դ. 7, 18, 30, 34։
խ Տես Գլ. ա. 14։
ծ Գլ. գ. 26։

կ Թուղ. ե. 15։
հ Գլ. բ. 2։
ձ Գլ. դ. 35։
ղ Գլ. դ. 26։
ճ Գլ. բ. 3։
մ Գլ. ի՛բ. 14։
յ Ել. ը 13։ Գլ. իէ. 25։
ն Եզր. ժ. 19։
շ Գլ. գ. 5։ իբ. 14։ իէ. 13, 15, 27, 31։ Թուղ. ե. 7։

Հանպային տայ զայն. ու "քահանան յանցանքի պատարագի խոյովը քաւութիւն ընէ անոր, և թողութիւն ըլլայ անոր։

17 *Եւ եթէ Նանձ մը մեղանչէ, ու Տէրոջը բոլոր արգիլած բաներէն մէկը ընէ, "գիտէ և անգիտութեամբ, Նանիկա յանցաւոր է, ու իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ։* 18 *Եւ քու արժեցուցածիդ պէս՝ յանցանքի պատարագի համար հօտերէն "անարատ խոյ մը պիտի բերէ քահանային. "ու քահանան անոր համար քաւութիւն պիտի ընէ՝ անոր անգիտութեամբ ապտելուն համար. և անոր թողութիւն պիտի ըլլայ։* 19 *Անիկա յանցանքի պատարագ է. Նանիկա անշուշտ յանցաւոր եղած է Տէրոջը առջև։*

ԳԼ. Զ

1 *Գիտութեամբ գործուած մեղքի համար յանցանքի պատարագը։* 8 *Ողջակէզին,* 14 *ու հացի ընծային կանոնը։* 19 *Քահանայի օրհնութեան համար մատուցուելու պատարագը։* 24 *Մեղքի պատարագին կանոնը։*

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
2 Եթէ անձ մը մեղանչէ, ու Տէրոջը դէմ "յանցանք մը ընէ, և իր դրացիին *Քաւութիւն* խօսի *Ձեւանդի* մը համար, կամ իր ձեռքը յանձնուած բանի մը համար, և կամ յափշտակուած բանի մը համար, կամ "իր դրացիին խար-
3 դախութիւն ընելու ըլլայ. կամ *Կորսուած* բան մը գտնէ, և ուրանալով *Նուա* սեղ երդում՝ ընէ, բոլոր այս բաներուն մէկուն մէջ
4 զոր մարդ կրնայ ընել, մեղանչելու ըլլայ։ Անոր ատեն մեղք գործելուն ու յանցաւոր ըլլալուն համար, բռնութեամբ յափշտակած բանը, կամ խարդախութեամբ առած բանը, կամ իրեն յանձնուած աւանդը, կամ գտած կո-
5 րսուած իրը պիտի տայ. կամ ամէն բան, որուն համար սուտ սեղ երդում ըրած է, անիկա լման Եպիտի հատուցանէ, ու անոր վրայ հինգերորդ մաս մը աւելցնէ, և իր յանցանքի պատարագին օրը, որու որ կը վերաբերէր, անոր պիտի տայ։ Եւ իր յանցանքի պատարագը Տէրոջը
6 պիտի բերէ, այսինքն հօտերէն *Ընտրուած* խոյ մը, քու արժեցուցածիդ համեմատ, քահանային պէտ *Բէբէ* յանցանքի պատարագի համար։
7 Եւ քահանան անոր համար քաւութիւն պիտի ընէ Տէրոջը առջև. և ինչ բանի համար որ յանցանք ըրած է, թողութիւն պիտի ըլլայ անոր։
8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
9 Պատուիրէ Ահարոնի ու անոր որդիներուն և ըսէ, Ողջակէզին օրէնքը այս է. ողջակէզը բոլոր գիշերը մինչև առտու սեղանը եղած կրակին վրայ պիտի ըլլայ, ու սեղանին կրակը դէպ անոր
10 մէջ վառած պիտի մնայ։ Եւ քահանան իր քէթանէ պատմուճանը պիտի հագնի, ու էր քէթանէ վարտիքը մարմնին վրայէն հագնի, և կրակով այրուած ողջակէզին մոխիրը սեղանին վրայէն պիտի վերցնէ, ու եանդանին քով դնէ։
11 Եւ Նէր զգեստները պիտի հանէ, և ուրիշ զգեստներ հագնի ու մոխիրը բանակէն դուրս
12 Եմաքուր տեղ մը պիտի հանէ։ Եւ սեղանին վրայի կրակը անոր մէջ դէպ վառած պիտի ըլլայ ՝՝ պիտի չմարի. և քահանան առէն առաւ անոր վրայ փայտեր այրէ, ու անոր վրայ ողջակէզը շարէ, և անոր վրայ Եխաղաղութեան
13 զոհերուն ճարպը պիտի այրէ։ Կրակը սեղանին վրայ միշտ վառած պիտի ըլլայ ՝՝ պիտի չմարի։
14 Եւ հացի ընծային օրէնքը այս է. Ահարոնի որդիները պիտի մատուցանեն զանիկա Տէրոջը
15 առջև՝ սեղանին առջև։ Եւ իր ձեռքը լեցուն առնէ, այսինքն հացի ընծային բարակ ալիւրէն, ու անոր իւղէն, և հացի ընծային վրայ եղած բոլոր կնդրուկը պիտի վերցնէ, և հանոր յիշատակը սեղանին վրայ անոյշ հոտի համար այրէ
16 Տէրոջը։ Եւ Նանկէ մնացածը Ահարոն ու անոր որդիները պիտի ուտեն. Նանխմոր հացերը կերուելու տեղը պիտի ուտուի այն. ժողովքի
17 խորանին արտիին մէջ ուտեն զայն։ Ձխմորով պիտի չեփուի. Ցիմ պատարագներէս անոնց տուի զայն իրենց բաժին ըլլալու. Ցամէն մեղքի ու յանցանքի պատարագներու պէս ամենասուրբ է։
18 Ահարոնի որդիներուն բոլոր արուները պիտի ուտեն զայն. Տէրոջը պատարագներէն ձեր սերդերուն մէջ Նյաւիտենական կանոն ըլլայ այս. "ամէն անոնց դպչողը սուրբ ըլլայ։
19 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
20 Ահարոնի ու անոր որդիներուն օծուելու օրը Նտէրոջը մատուցանելու զոհերնին այս է. "արդուին տասներորդ մասը բարակ ալիւր ամէն օր հացի ընծայի համար, պէտ Ցոթօ-յօ-է, կէսը առաւօտուն ու կէսը իրիկուանը։ Տապակի մէջ
21 եէլա հոմոր իւղով պիտի շինուի. Ցբաղադրեալ պիտի բերես զայն, և հացի ընծային եփած կտորուանքը անոյշ հոտի համար Տէրոջը
22 պիտի մատուցանես։ Եւ իր որդիներէն Նէր տեղ օծուելու քահանան պիտի մատուցանէ զայն. այսիկա Տէրոջը յաւիտենական կանոն ըլլալով

" ԳԼ. դ. 26։
Ն ԳԼ. դ. 2։
Ցի Հմր. 15։ ԳԼ. դ. 2, 13, 22, 27։ Սապ. ԺԲ. 12։ Դ.ու. Ժբ. 48։
Ջ Հմր. 1, 2։
— Հմր. 15։
" Հմր. 16։
Ձ Եզր. Ճ. 2։ —
" Թաւ. Ե. 6։
Բ ԳԼ. ԺԲ. 11։ Գոր. Ե. 4։ Կող. դ. 9։
Գ ԵԼ. Իր. 7, 10։
Դ Առակ. Իգ. 28։ Իզ. 19։
Ե Ը Օր. Իր. 1, 2, 3։
Զ ԵԼ. Իր. 11։ ԳԼ. ԺԲ. 12։ Եզեկ. է. 9։ Ջաք. Ե. 4։
Է ԳԼ. Ե. 16։ Թաւ. Ե. 7։ Ը Թագ. Ժբ. 6։ Դ.ու.կ. ԺԲ. 8։
Ը ԳԼ. Ե. 15։
Ը ԳԼ. դ. 26։
Ժ ԳԼ. ԺԳ. 4։ ԵԼ. Իբ. 39, 40։ 41, 43։ Եզեկ. Իգ. 17, 18։
Ի ԳԼ. ա. 16։
Լ Եզեկ. Իգ. 19։
Խ ԳԼ. դ. 12։
Ծ ԳԼ. գ. 3, 9, 14։
Կ ԳԼ. ը. 1։ Թաւ. ԺԵ. 4։
Հ ԳԼ. ը. 2, 9։
Ձ ԳԼ. ը. 3։ Եզեկ. Իգ. 29։
Ղ Հմր. 26։ ԳԼ. Ժ. 12, 13։ Թաւ. Ժբ. 10։
Ճ ԳԼ. ը. 11։
Մ Թաւ. Ժբ. 9, 10։
Յ Հմր. 25։ ԳԼ. ը. 3։ Է. 1։ Եւ. Իթ. 37։
Ն Հմր. 29։ Թաւ. Ժբ. 10։
Շ ԳԼ. դ. 17։
Ո ԳԼ. Իր. 3, 4, 5, 6, 7։ Եւ. Իթ. 37։
Չ Եւ. Իթ. 2։
Պ Եւ. Ժգ. 36։
• կամ, կատր կատր եղած
Ջ ԳԼ. դ. 3։

23 ՚ողորովին պիտի այրուի։ Եւ քահանային ամէն
հացի ընծան ողորովին պիտի այրուի, պիտի
չուտուի։
24 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (25) Խօ-
սէ Ահարոնի ու անոր որդիներուն և ըսէ, ՚Մեղ-
քի պատարագին օրէնքը այս է. Ողջակէզին
մորթուած տեղը պիտի մորթուի մեղքի պատա-
րագը Տէրոջը առջև. ՚այս ամենասուրբ է։
26 ՚Մեղքի պատարագը մատուցանող քահանան
պիտի ուտէ զայն. ՚սուրբ տեղը, ժողովքի խո-
27 րանին արտը, պիտի ուտուի. ՚Ինչ որ անոր մի-
սին դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ. և եթէ անոր
արիւնէն հանդերձի մը վրայ ցամքէ, սուրբ
տեղը պիտի լուսա զայն՝ որուն վրայ ցամքեր
28 էր։ Եւ հողէ ամանը որուն մէջ եռացուցուած
է այս ֆրը, ֆպիտի կոտրուի. ու եթէ պղնձէ
ամանի մէջ եռացուցուած ըլլայ, պիտի շփուի
29 ու ջրով լուացուի։ ֆԲահանաներուն բոլոր ա-
րուները պիտի ուտեն զանիկա. ՚այս ամենա-
30 սուրբ է։ ֆԵւ ամէն մեղքի պատարագ՝ որուն
արիւնէն ժողովքի խորանը կը բերուի սուրբ տե-
ղին մէջ քաւութիւն ընելու համար, պիտի
չուտուի, կրակով պիտի այրուի։

ԳԼ. Ե

1 Կանոն յանցանքի պատարագին, 11 և խաղաղութեան
զոհին, 12 թէ շնորհակալութեան համար ըլլայ, 16 թէ
ուխտ, և թէ կամաւոր ընծայի համար։ 22 ձարպ 26 ու
արիւն ուտելը արգիլուած է։ 28 Խաղաղութեան զոհերէն
քահանաներուն իրաւունքը։

Եւ ՚յանցանքի պատարագին օրէնքը այս
2 է. Ֆայս ամենասուրբ է. ֆՈղջակէզը մորթած
տեղերնին յանցանքի պատարագը պիտի մոր-
թեն, և անոր արիւնը սեղանին վրայ շուրջա-
3 նակի պիտի արկէ. Եւ անկէ ֆբոլոր ճարպը,
պոչինքն ամէնը ու փորոտիքը ծածկող ճարպը,
4 պիտի մատուցանէ. Եւ երկու երիկամունքը ու
կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը և
լեարդին վրայի թաղանթը երիկամունքներով
5 միասեղ պիտի փրցնէ. Եւ քահանան սեղանին
վրայ պիտի այրէ զանիք՝ Տէրոջը պատարագ ըլ-
6 լալու. ասիկա յանցանքի պատարագ է։ ՖԱ-
հանաներուն ամէն արուն պիտի ուտէ զայն.
սուրբ տեղը պիտի ուտուի, ֆանդէ ՚ամենասուրբը
7 է։ Մեղքի պատարագը ինչպէս որ կ'ըլլայ, Ֆյան-
ցանքի պատարագն ալ այնպէս ըլլայ. անոնց
օրէնքը մէկ է. անով քաւութիւն ընող քա-

8 հանային պիտի ըլլայ այն։ Եւ քահանայ մը որ
մէկուն ողջակէզը կը մատուցանէ, այն քահա-
նան իր մատուցած ողջակէզի մորթը իրեն պի-
տի առնէ։ Եւ ՚բոլոր թոնիրի մէջ եփուած՝ ու
բոլոր սանի մէջ և տապակի վրայ շինուած հա-
ցի ընծան, զանիկա մատուցանող քահանային
10 պիտի ըլլայ։ Եւ ամէն իւղով շաղուած կամ
*առանց իւղի՚ հացի ընծան Ահարոնի բոլոր որ-
դիներուն պիտի ըլլայ. ամէն մէկուն բաժինը
հաւասար պիտի ըլլայ։
11 Եւ ՚Տէրոջը մատուցանելու խաղաղութեան
12 զոհին օրէնքը այս է. Եթէ շնորհակալութեան
համար մատուցանէ զայն, այն առեն շնորհա-
կալութեան զոհին հետ իւղով շաղուած ան-
խմոր շօթեր ու ֆիւղով օծուած անխմոր լա-
ւաշներ և բարակ պիւրէ իւղով շաղուած բա-
13 զադրեալ շօթեր պիտի մատուցանէ։ Շնորհա-
կալութեան համար եղած իր խաղաղութեան
զոհին շօթերէն զատ՝ էխմորեալ հացէ ընծայ մը
14 պիտի մատուցանէ։ Եւ անկէ, այսինքն ամէն
ընծաներէն, մէկ հատ բարձրացնելու ընծայ
պիտի մատուցանէ Տէրոջը. ՚և ասիկա խաղա-
զութեան զոհին արիւնը արտող քահանային
15 պիտի ըլլայ։ Եւ շնորհակալութեան համար՝ իր
ֆխաղաղութեան զոհին միսը մատուցուած օրը
16 պիտի ուտուի. անկէ մինչև առաւօտ չմնայ։ Եւ
ֆեթէ իր ընծան ուխտի համար է կամ կամա-
ւոր զոհ է, զոհը մատուցած օրը պիտի ու-
ուի, ու մնացածը հետեւեալ օրը պիտի ուտուի.
17 Եւ զոհին միսէն երրորդ օրուան մնացածը կրա-
18 կով պիտի այրուի։ Եւ եթէ երրորդ օրը իր խաղա-
զութեան զոհին միսէն ուտուելու ըլլայ, ըն-
դունելի պիտի չըլլայ, ոչ ալ անիկա մատու-
ցանողին Ալոհ պիտի սեպուի. հպծութիւն պիտի
ըլլայ, ու անկէ ուտող անձը իր անօրէնութիւնը
19 պիտի կրէ։ Եւ ամէն ֆչոաւ անմաքուր բանի
դպած միսը պիտի չուտուի, կրակով պիտի այ-
րուի. սակայն ամէն մաքուր եղողը պիտի ուտէ
20 ֆողջ-ՐԵՒ զոհին միսէն։ Բայց այն անձը՝ որ
Ֆիր անմաքրութիւնը իր վրայ ունենալով, Տէ-
րոջը խաղաղութեան զոհէն միս ուտէ, այն
21 անձը ՚իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի։ Եւ ա-
մէն ֆչոաւ անմաքուր բանի մը՝ թէ՛ ֆմարդու
անմաքրութեան, թէ՛ ֆանմաքուր անասունի, և
թէ՛ ֆամէն կերպ անմաքուր †պիղծ բանի՚ մը
դպչող անձը եթէ Տէրոջը խաղաղութեան զո-
հին միսէն ուտելու ըլլայ, այն անձը ՚իր ժողո-
վուրդէն պիտի կորսուի։

՚ ԼԵ. ԺԲ. 25։
՚ ԳԼ. Գ. 2, ԼՆ։
՚ ԳԼ. Ա. 3, 5, 11։ Գ. 24, 29, 33։
՚ ՀՄԲ. 17։ ԳԼ. ԽԱ. 22։
՚ ԳԼ. Ժ. 17, 18։ ԹՒ. ԺԲ. 9, 10։ ԵԶԵԿ. ԽԴ. 28, 29։
՚ ՀՄԲ. 16։
՚ ԼԵ. ԺԲ. 37։ Լ. 29։
՚ ԳԼ. ԺԱ. 33։ ԺԸ. 12։
՚ ՀՄԲ. 18։ ԹՒ. ԺԲ. 10։
՚ ՀՄԲ. 25։
՚ ԳԼ. Գ. 7, 11, 12, 18, 21։ Ժ. 18։ ԺԳ. 27։ ԵԲՐ. ԺԳ. 11։

——

՚ ԳԼ. Ի. Գ. 1—7։
՚ ԳԼ. Գ. 17, 25։ ԽԱ. 22։
՚ ԳԼ. Ա. 3, 5, 11։ Գ. 24, 29, 33։
՚ ԳԼ. Գ. 4, 9, 10, 14, 15, 16։ Գ. 8, 9։ ԼԵ. ԺԲ. 13։
՚ ԳԼ. Գ. 16, 17, 18։ ԹՒ. ԺԲ. 9, 10։
՚ ԳԼ. Բ. 3։
՚ ԳԼ. Գ. 25, 26։ ԺԳ. 13։
՚ ԳԼ. Բ. 3, 10։ ԹՒ. ԺԲ. 9։ ԵԶԵԿ. ԽԴ. 29։
՚ ԵՔՐ. ՀՐԸ
՚ ԳԼ. Գ. 1։ ԽԲ. 18, 21։
՚ ԳԼ. Բ. 4։ ԹՒ. Գ. 15։
՚ ԱՄՈՍ Գ. 5։
՚ ԹՒ. ԺԲ. 8, 11, 19։
՚ ԳԼ. ԽԲ. 30։
՚ ԳԼ. ԺԲ. 6, 7, 8։
՚ ԹՒ. ԺԲ. 27։
՚ ԳԼ. ԺՈ. 10, 11, 41։ ԺԲ. 7։
՚ ԳԼ. ԺԱ. 3։
՚ ՆՇ. ԺԷ. 14։
՚ ԳԼ. ԺԲ. ԺԳ. ԺԱ։
՚ ԳԼ. ԺՈ. 24, 28։
՚ ԵԶԵԿ. Գ. 14։
† ԿՈՏ, ՍՈՂՈՆՔ
՚ ՀՄԲ. 20։

22 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (23) խօ-
սէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ, Կինաւ ար-
ջառի կամ ոչխարի կամ այծի ճարպ չուտէք։
24 Եւ մեռած անասունին ճարպը ու գիշատուա-
ծին ճարպը ամէն գործի մէջ պիտի գործած-
25 ուի, բայց անկէ ընաւ պիտի չուտէք։ Վասնզի
ով որ Տէրոջը պատարագ մատուցանելու անա-
սունին ճարպէն ուտելու ըլլայ, այն ուտող
26 անձը իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի։ Ընդ ձեր
ամէն բնակարաններուն մէջ բնաւ արիւն պիտի
չուտէք, թէ՛ թռչունի ըլլայ և թէ՛ անասունի։
27 Ամէն անձ որ ինչևիցե արիւն ուտէ, այն անձը
իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի։
28 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
29 խօսէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ, Ով որ խա-
ղաղութեան զոհը Տէրոջը մատուցանողը իր խա-
ղաղութեան զոհէն ընծայ պիտի բերէ Տէրոջը։
30 Տէրոջը պատարագները իր ձեռքովը պիտի բե-
րէ. երեսուծով ճարպը պիտի բերէ, որպէս զի
երեսուծը երերցնելու ընծայի համար երերցուի
31 Տէրոջը առջև։ Եւ քահանան ճարպը պիտի
այրէ սեղանին վրայ. Բայց երեսուծը Ահարոնի
32 ու անոր որդիներուն պիտի ըլլայ։ Եւ ձեր խա-
ղաղութեան զոհերէն աջ գիսաը քահանային
պիտի տաք՝ բարձրացնելու ընծայի համար։
33 Ահարոնի որդիներէն՝ խաղաղութեան զոհին
արիւնը ու ճարպը ով որ մատուցանէ, աջ
34 գիսաը անոր բաժինը պիտի ըլլայ։ Վասնզի անոնց
խաղաղութեան զոհերէն երերցնելու երեսուծը
և բարձրացնելու գիսաը Իսրայէլի որդիներէն
առի, և զանոնք յաւիտենական կանոնով Իս-
րայէլի որդիներէն Ահարոն քահանային ու անոր
35 որդիներուն տուի։ Ասիկա Տէրոջը պատարագ-
ներէն Ահարոնի և անոր որդիներուն օծման
իրաւունքի համար օրը՝ զանոնք Տէրոջը
քահանայութիւն ընելու մատուցած օրը,
36 Զորոնք օծած օրը, Տէրը հրամայեց որ Իսրա-
յէլի որդիներէն իրենց ցեղերուն մէջ յաւի-
տենական կանոնով անոնց տրուի։
37 Ողջակէզին, Հացի ընծային և մեղքի պա-
տարագին և յանցանքի պատարագին ու օրհ-
նութիւններուն և խաղաղութեան զոհին օրէն-
38 քը այս է, Զոր Տէրը պատուիրեց Մովսէսի Սի-
նա լեռը, այն օրը որ Իսրայէլի որդիներուն
պատուիրեց Իրենց ընծաները Տէրոջը մատու-
ցանելու Սինայի անապատին մէջ։

ԳԼ. Ը

1 Մովսէս քահանայ կ'օրհնէ Ահարոնը ու անոր որդիները։
14 Անոնց մեղքի պատարագը։ 18 Անոնց ողջակէզը։ 22
Օրհնութեան խոյը։ 31 Անոնց օրհնուելուն տեղը ու ժա-
մանակը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
2 Առ Ահարոնը ու անոր որդիները իրեն հետ,
և հագուստները ու օծման իւղը և մեղքի պա-
տարագին զուարակը ու երկու խոյերը և անո-
3 խմոր հացին սակառը. Եւ ժողվէ բոլոր ժողով-
4 քը մէկտեղ ժողովքի խորանին դուռը։ Եւ Մով-
սէս Տէրոջը իրեն պատուիրածին պէս ըրաւ. ու
ժողովքը մէկտեղ ժողովուեցաւ ժողովքի խորա-
5 նին դուռը։ Եւ Մովսէս ըսաւ ժողովքին, Ա՛յս
6 է բանը զոր Տէրը պատուիրեց ընելու։ Եւ Մով-
սէս մօտեցուց Ահարոնը ու անոր որդիները, և
7 զանոնք ջրով լուաց. Եւ անոր հագցուց էշա-
պիկը, ու անոր մէջքը կապեց գօտին, և պատ-
մուճանը հագցուց անոր, ու եփուդը անոր վրայ
դրաւ, ու եփուդին ժապաւէնովը փութիով ու
8 անով գօտեւորեց զանիկա։ Եւ լանջապանակը
անոր վրայ դրաւ, ու լանջապանակին մէջ Ու-
9 րիմը ու Թումիմը դրաւ։ Եւ խոյրը անոր գլու-
խը դրաւ, ու խոյրին վրայ անոր առջևի կողմէն
ոսկի թիթեղը, սրբութեան պսակը, դրաւ,
Տէրոջը Մովսէսի պատուիրածին պէս։
10 Եւ Մովսէս օծման իւղը առաւ, ու խորա-
նը և բոլոր անոր մէջ եղածները օծեց ու սրբ-
11 եց զանոնք. Եւ անիկ սեղանին վրայ սրսկեց
եօթը անգամ. և սեղանը ու անոր բոլոր գոր-
ծիքները, և աւազանը ու անոր խորխոբը օծեց,
12 զանոնք սրբելու համար։ Եւ Օծման իւղէն
Ահարոնի գլխուն վրայ թափելով զանիկա սրբ-
13 ելու համար օծեց։ Եւ Մովսէս մօտեցուց
Ահարոնի որդիները, ու անոնց շապիկներ հագ-
ցուց, և մէջքերնին գօտի կապեց, ու անոնց
գլխարկներ փաթթեց, Տէրոջը Մովսէսի
պատուիրածին պէս։
14 Եւ մեղքի պատարագին զուարակը մօտե-
ցուց. և Ահարոն ու անոր որդիները իրենց
ձեռքերը մեղքի պատարագ ըլլալու զուարակին
15 գլխուն վրայ դրին։ Եւ մորթեց զայն. Եւ
Մովսէս արիւնը առաւ, ու իր մատովը սեղա-
նին եղջիւրներուն վրայ դնելով շուրջանակի,
մաքրեց սեղանը. ու արիւնը սեղանին յատակը
թափեց. և անոր վրայ քաւութիւն ընելու հա-
16 մար սրբեց զայն։ Եւ փորոտիքին վրայ եղած

ա Գլ. գ. 17։
բ Գլ. ժէ. 15։ բ Օր. ժդ. 21։ Եզեկ. դ. 14։ Խոպ. 31։
գ Ած. թ. 4։ Գլ. գ. 17։ ժէ. 10—14։
դ Գլ. գ. 1։
ե Գլ. գ. 3, 4, 9, 14։
զ Ել. լթ. 24, 27։ Գլ. ը. 27։ թ. 21։ Թուա. գ. 20։
է Գլ. գ. 5, 11, 16։
ը Հմր. 34։
թ Հմր. 34։ Գլ. թ. 21։ Թուա. գ. 20։
ժ Եղ. ժ. 14, 15։ Թուա. ժը. 18, 19։ բ Օր. ժը. 3։
ի Գլ. ը. 12, 30։ Ել. խ. 13, 15։
ժա Գլ. գ. 9։
ժբ Գլ. գ. 14։
ժգ Գլ. գ. 25։
ժդ Հմր. 1։
ժե Գլ. գ. 20։ Ել. լթ. 1։
ժզ Հմր. 11։

ա Գլ. ա. 2։

—

բ Ել. լթ. 1, 2, 3։
գ Ել. լը. 2, 4։
դ Ել. լ. 24, 25։
ե Ել. լթ. 4։
զ Ել. լթ. 4։
է Ել. լթ. 5։
ը Ել. լը. 4։
թ Ել. լը. 30։
ժ Ել. լթ. 6։
ժա Ել. լը. 37, ևն։
ժբ Ել. լ. 26, 27, 28, 29։
ժգ Գլ. խա. 10, 12։ Ել. լթ. 7։ լ. 30։ Սաղ. ճլգ. 2։
ժդ Ել. լթ. 8, 9։
ժե Ել. լթ. 10։ Եզեկ. խգ. 19։
ժզ Գլ. գ. 4։
ժէ Ել. լթ. 12, 36։ Գլ. գ. 7։ Եզեկ. խգ. 20, 26։ Եբր. թ. 22։
ժը Ել. լթ. 13։ Գլ. գ. 8։

բոլոր ճարպը և լեարդին թաղանթը ու երկու երիկամունքը, և անոնց ճարպը առաւ. ու
17 *Մովսէս սեղանին վրայ այրեց զանոնք։ Բայց զուսարակը, այսինքն անոր մորթը և միսը, ու անոր աղբը, բանակին դուրսիդին կրակով այրեց, Տէրոջը Մովսէսի պատուիրածին պէս։*
18 *Եւ ողջակէզին խոյը մօտեցուց. և Ահարոն ու անոր որդիները իրենց ձեռքերը խոյին գլխուն վրայ դրին։ Եւ մորթեց զանիկա. և Մովսէս շուրջանակի սեղանին վրայ արիւնը.*
20 *Եւ խոյը կտոր կտոր ըրաւ. ու Մովսէս այրեց*
21 *գլուխը և կտորները ու ճարպը. Եւ փորոտիքը ու ոտքերը ջրով լուաց. և Մովսէս բոլոր խոյը սեղանին վրայ այրեց. ասիկա ողջակէզ էր անուշահոտ պատարագ մըն էր Տէրոջը, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեց։*
22 *Եւ մօտեցուց միւս խոյը, այսինքն օրհնութեան խոյը. և Ահարոն ու անոր որդիները իրենց ձեռքերը խոյին գլխուն վրայ դրին. Եւ*
23 *մորթեց զանիկա. ու Մովսէս անոր արիւնէն առաւ, և Ահարոնի աջ ականջին բլթակին վրայ, ու անոր աջ ձեռքին մեծ մատին վրայ, և ա-*
24 *նոր աջ ոտքին մեծ մատին վրայ դրաւ։ Եւ Ահարոնի որդիները մօտեցուց, ու Մովսէս այն արիւնէն անոնց աջ ականջներուն բլթակներուն վրայ, և անոնց աջ ձեռքերուն մեծ մատերուն վրայ, ու անոնց աջ ոտքերուն մեծ մատերուն վրայ դրաւ. և Մովսէս սեղանին վրայ շուրջ-*
25 *նակի սրսկեց զանոնք։ Եւ ճարպը, գմնակը ու փորոտիքին վրայ եղած բոլոր ճարպը և լեարդին թաղանթը ու երկու երիկամունքը*
26 *և անոնց ճարպը ու աջ ձիսար առաւ. Եւ Տէրոջը առջև եղած անխմոր հացի սակաւէն անխմոր շօթի մը, իւղով հացի շօթի մը ու լաւաշ մը առաւ, և ճարպերուն վրայ ու աջ զսրին*
27 *վրայ դրաւ. Եւ ամէնը Ահարոնի ու անոր որդիներուն ձեռքը դնելով՝ զանոնք Տէրոջը առջև*
28 *երերցնելու ընծայ մատուց։ Եւ Մովսէս անոնց ձեռքէն առաւ զանոնք, ու սեղանը եղած ողջակէզին վրայ այրեց. ասոնք օրհնութեան հա-*
29 *մար անուշահոտ պատարագ էին Տէրոջը։ Եւ Մովսէս երբուձը առաւ ու Տէրոջը առջև երերցնելու ընծայ մատուց. ասիկա օրհնութեան խոյէն Մովսէսի բաժինը եղաւ, Տէրոջը Մով-*
30 *սէսի պատուիրածին պէս։ Եւ Մովսէս օծման իւղէն ու սեղանին վրայ եղած արիւնէն առնելով Ահարոնի վրայ՝ անոր հանդերձներուն վրայ, և անոր հետ անոր որդիներուն վրայ ու անոր որդիներուն հանդերձներուն վրայ սրսկեց. և Ահարոնը՝ անոր հանդերձները և անոր հետ անոր որդիները ու անոր որդիներուն հանդերձները սրբեց։*
31 *Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնի ու անոր որդիներուն, Միսը ժողովքի խորանին դրանը քովեփուցուցէք, և հոն օրհնութեան տակառին մէջի հացերովը կերէք զանիկա, ինչպէս հրամայեցի՝ ըսելով թէ Ահարոն ու անոր*
32 *որդիները պիտի ուտեն զանոնք։ Եւ միսէն*
33 *ու հացէն մնացածը կրակով այրեցէք։ Եւ եօթը օր ժողովքի խորանին դռնէն դուրս մի ելլէք, մինչև ձեր օրհնութեան օրերուն վերջին օրը. վասն զի ձեր օրհնութիւնը եօթը օր կ'ըլ-*
34 *լայ։ Ինչ օրուան եղածին պէս, ձեզի համար քաւութիւն ընելու, Տէրը հրամայեց ընել։*
35 *Ուստի դուրսը ու գիշերը եօթը օր ժողովքի խորանին դրանը քով պիտի նստիք, ու Տէրոջը պահպանութիւնը պիտի ընէք, որպէս զի չմեռնիք. քանզի այսպէս պատուիրուած*
36 *է ինծի Տէրոջմէն։ Եւ Ահարոն ու անոր որդիները Տէրոջը Մովսէսի ձեռքով պատուիրած ամէն բաները ըրին։*

ԳԼ. Թ

1 *Ահարոնի մատուցած առջի պատարագները իրեն ու ժողովուրդին համար։ 8 Մեղքի պատարագը, 12 ու իրեն համար մատուցած ողջակէզը։ 15 Ժողովուրդին համար եղած պատարագները։ 23 Մովսէս ու Ահարոն ժողովուրդը կ'օրհնեն։ 24 Տէրոջմէ կրակ կու գայ սեղանին վրայ։*

Եւ եղաւ որ ութերորդ օրը Մովսէս կանչեց Ահարոնը ու անոր որդիները և Իսրայէլի
2 ծերերը. Եւ ըսաւ Ահարոնի, Առ քեզի մեղքի պատարագի համար արջառներէն զուսարակ մը, եւ ողջակէզի համար խոյ մը. անոնք անարատ
3 ըլլան. և Տէրոջը առջև մատուցէ։ Եւ Իսրայէլի որդիներուն պիտի խօսիս՝ ըսելով, Մեղքի պատարագի համար այծերէն նոխազ մը, և ողջակէզի համար զուսարակ մը ու գառնուկ մը ա-
4 նարատ. մէկ տարեկան՝ անարատ ըլլան։ Նաև խաղաղութեան զոհերուն համար Տէրոջը առջև զոհելու արջառ մը ու խոյ մը ու էփուղով շաղուած հացի ընծայ պէտք է. վասն զի Այ-
5 սօր Տէրը ձեզի պիտի երեւնայ։ Եւ Մովսէսի պատուիրածը ժողովքի խորանին առջև բերին. ու բոլոր ժողովքը մօտեցան ու Տէրոջը առջև
6 կայնեցան։ Եւ Մովսէս ըսաւ, Այս է Տէրոջը պատուիրած բանը. ասիկա ըրէք, ու Տէրոջը
7 փառքը ձեզի պիտի երեւնայ։ Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնի, Մեղանին մօտեցիր, ու քու մեղքի պատարագդ և ողջակէզդ ըրէ, և քեզի համար

ղ Գլ. դ. 11, 12։ Ել. խթ. 14։
ե Ել. խթ. 15։
զ Ել. խթ. 18։
է Ել. խթ. 19, 31։
ը Ել. խթ. 22։
թ Ել. խթ. 23։
ժ Ել. խթ. 24, ևն։
ի Եբր. երեքցուց

լ Ել. խթ. 25։
խ Ել. խթ. 26։
ծ Ել. խթ. 21։ ը. 30։ Թուա. գ. 3։
կ Ել. խթ. 31, 32։
† կ՚ըսէ, ևս պատուիրեցի
հ Ել. խթ. 34։
ձ Ել. խթ. 30, 35։ Եզեկ. խգ. 25, 26։
ղ Եբր. է. 16։
ճ Թուա. գ. 7։ ի. 19։ բ Օր. ժա. 1։ գ Թագ. բ. 3։

—

յ Եզեկ. խգ. 27։
ն Գլ. գ. 3։ բ. 14։ Ել. խթ. 1։
շ Գլ. բ. 18։
ո Գլ. դ. 23։ Եզր. գ. 17։ ժ. 19։
չ Գլ. բ. 4։
պ Հմր. 6, 23։ Ել. խթ. 43։
ջ Հմր. 23։ Ել. խգ. 16։
ռ Գլ. դ. 3։ ա Թագ. գ. 14։ Եբր. և. 3։ է. 27։ ի. 7։

ու ժողովուրդին համար քաւութիւն ըրէ. և ի ժողովուրդին ընծան մատուցանելով՝ անոնց համար քաւութիւն ըրէ Տէրոջը պատուիրածին պէս։

8 Ուստի Ահարոն սեղանին մօտեցաւ, և իրեն համար եղած մեղքի պատարագին զուարակը
9 մորթեց։ Եւ Ահարոնի որդիները արիւնը մօտեցուցին անոր. ու անիկա իր մատը արիւնը թաթխեց, ու եղջիւրներուն վրայ դրաւ, և ճաշած արիւնը սեղանին յատակը
10 թափեց. Բայց մեղքի պատարագէն ճարպը ու երիկամունքները և լեարդին թաղանթը սեղանին վրայ այրեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր։ Եւ միսը ու մորթը բանակին դուրս
11 12 տեղին կրակով այրեց։ Եւ ողջակէզը մորթեց. ու Ահարոնի որդիները արիւնը անոր բերին, և
13 սեղանին վրայ շուրջանակի սրսկեց զայն։ Եւ ողջակէզը կտորներով ու գլխով անոր բերին,
14 և սեղանին վրայ այրեց։ Եւ փորոտիքը ու ոտքերը լուաց, ու սեղանին վրայի ողջակէզին վրայ այրեց։

15 Եւ ժողովուրդին ընծան մօտեցուց, ու ժողովուրդին համար մեղքի պատարագ ըլլալու նոխազը առաւ, և մորթեց զանիկա, ու մեղքի
16 պատարագ ըրաւ առաջուանին պէս։ Եւ ողջակէզը մօտեցուց ու կրած օրինի մատուց։ Եւ
17 հացի ընծան մօտեցուց, ու անկէ ձեռքը լեցուց և սեղանին վրայ այրեց, առաւօտեան ողջակէզէն
18 զատ։ Եւ ժողովուրդին խաղաղութեան զոհ ըլլալու արջառը ու խոյը մորթեց. և Ահարոնի որդիները արիւնը անոր բերին, ու սեղանին
19 վրայ շուրջանակի սրսկեց զայն։ Եւ արջառէն ճարպերը, ու խոյէն գմակը և ներսիէը ծածկող ճարպը, ու երիկամունքները ու լեարդին
20 թաղանթը քերին. Եւ ճարպերը երբուծներուն վրայ դրին, նու ճարպերը սեղանին վրայ այրեց։
21 Եւ Ահարոն երբուծները ու աջ ղիսաը Տէրոջը առջեւ ՚երերցնելու ընծայ մատուց, Մովսէսի պատուիրածին պէս։

22 Եւ Ահարոն իր ձեռքերը ժողովուրդին վրայ վերցուց նու օրհնեց զանոնք. և մեղքի պատարագը ու ողջակէզը և խաղաղութեան զոհերը
23 մատուցանելէն հետը իջաւ։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն ժողովքի խորանը մտան, և ան՚կ ելլելով ժողովուրդը օրհնեցին. ՚և Տէրոջը փառքը բո-
24 լոր ժողովուրդին երեւցաւ։ Եւ ՚Տէրոջը առջեւէն

կրակ ելաւ, ու սեղանին վրայ եղած ողջակէզը և ճարպը այրեց. և բոլոր ժողովուրդը տեսնելով՝ ՚աղաղակեցին ու երեսնուն վրայ ինկան։

ԳԼ. Ժ

1 Նադաբ ու Աբիհու ոտար կրակ մատուցանելնուն համար կրակով կ'այրուին։ 6 Ահարոնի ու անոր մնացած որդւոցը կը պատուիրուի որ անոնց համար սուգ չընեն։ 8 Քահանաներուն գինի խմելը կ'արգիլուի՝ խորանը մտնելու ժամանակնին։ 12 Սուրբ բաներ ուտելու կանոնը։ 16 Ահարոն այս կանոնը զանց ընելէ ետքը՝ գինքը կ'արդարացնէ։

Եւ ՚Ահարոնի որդիները, Նադաբ ու Աբիհու, Համէն մէկը իր բուրվառը առաւ, ու անոր մէջ կրակ դրին և վրան խունկ դրին, ու Տէրոջը առջեւ հօտար կրակ մատուցին, զոր ինք
2 պատուիրած չէր անոնց։ Եւ ՚Տէրոջը առջեւէն կրակ ելաւ, ու սպառեց զանոնք, և Տէրոջը
3 առջեւ մեռան։ Ան ատեն Մովսէս ըսաւ Ահարոնին, Այս է զոր Տէրը խօսեցաւ՝ ըսելով, Ինծի մօտեցողներուս մէջ սուրբ պիտի սեպուիմ, ու բոլոր ժողովուրդին առջեւ ՚փառաւորուիմ. Եւ Ահարոն լուռ կեցաւ։
4 Եւ Մովսէս կանչեց Ահարոնի հօրեղբօրը Ոզիէլի որդիները, Միսայէլը ու Եղիսափանը, և ըսաւ անոնց, Մօտեցէք, Ձեր եղբայրները սրբարանին առջեւէն բա-
5 նակին դուրսի կողմը վերցուցէք։ Եւ անոնք մօտեցան, ու Մովսէսի բսածին պէս՝ զանոնք իրենց շապիկներով բանակէն դուրս վերցուցին։

6 Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնի ու անոր որդիներուն, Եղիազարի և Իթամարի, Ձգլուխներնիդ մի բանար ու հանդերձներնիդ մի պատռէք, որպէս զի չմեռնիք, և բոլոր ժողովուրդին վրայ էրա-
կութիւն չգայ. բայց ձեր եղբայրները, Իսրայէլի բոլոր տունը, Տէրոջը ըրած այրումին վրայ
7 թող լան։ Եւ դուք ժողովքի խորանին դռնէն դուրս մի ելլէք, որպէս զի չմեռնիք. Քանզի Տէրոջը օծման իւղը վրանիդ է. և անոնք Մովսէսի բսածին պէս ըրին։

8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Ահարոնի՝ ըսելով, (9) Երբ ժողովքի խորանը մտնէք թէ՛ դուն և թէ՛ քու որդիներդ քեզի հետ, գինի կամ օղի չխմէք, որպէս զի չմեռնիք. ասիկա ձեր ազգերուն մէջ
10 յաւիտենական կանոն ըլլայ, Որպէս զի սուրբին ու անսուրբին մէջտեղ, և անմաքուրին ու մաքուրին

Ը Գլ. գ. 16, 20։ Եբր. է. 1։
Թ Գլ. ը. 15։
Ժ Տես Գլ. գ. 7։
ԺԱ Գլ. ը. 16։
ԺԲ Գլ. գ. 8։
ԺԳ Գլ. գ. 11։ ը. 17։
ԺԴ Գլ. ա. 5, ը. 19։
ԺԵ Գլ. ը. 20։
ԺԶ Գլ. ը. 21։
ԺԷ Հմր. 3։ Ես. ծգ. 10։ Եբր. բ. 17։ է. 3։
ԺԸ Գլ. ա. 3, 10։
ԺԹ Հմր. 4։ Գլ. բ. 1, 2։
Ի Եզ. ԽԹ. 38։
ԻԱ Գլ. գ. 1, ԼՆ։
ԻԲ Գլ. գ. 5, 16։
ԻԳ Եզ. ԽԹ. 24, 26։ Գլ. է. 30, 31, 32, 33, 34։
ԻԴ Թուա. զ. 23։ բ Օր. լա. 5։ Դ.ումկ. լգ. 50։
ԻԵ Հմր. 6։ Թուա. ԺԳ. 10։ ԺԶ. 19, 42։
ԻԶ Մն. գ. 4։ Դատ. գ. 21։ գ Թագ. ԺԲ. 38։ բ Մն. է. 1։ Սապ. Ժ. 3։
ԻԷ գ Թագ. ԺԲ. 39։ բ Մն. է. 3։ Եզր. գ. 11։
ԻԸ Գլ. Ժ. 1։ Ել. 9։ Թուա. գ. 3, 4։ Ել. 61։ ա Մն. Ի. 2։
ԻԹ Գլ. ԺԶ. 12։ Թուա. ԺԶ. 18։
Լ Ել. Լ. 9։
ԼԱ Գլ. ԼԲ. 24։ Թուա. ԺԶ. 35։ բ Թագ. զ. 7։
ԼԲ Ել. ԺԲ. 22։ ԼԲ. 43։ Գլ. Ես. 6, 17, 21։ Ես. ծբ. 11։ Եզեկ. Ժ. 41։ Ես. 13։
ԼԳ Ես. ԽԲ. 3։ Եզեկ. ԼԲ. 22։ Յեսու. Ժգ. 31, 32։ Ժգ. 13։ բ Թես. ա. 10։
ԼԴ Սապ. ԼԲ. 9։
ԼԵ Ել. գ. 18, 22։ Թուա. գ. 19, 30։
ԼԶ Դ.ումկ. Ի. 12։ Գաղ. Ես. 6, 9, 10։ ը. 2։
ԼԷ Ել. ԼԳ. 5։ Գլ. Ժգ. 45։ Ես. 1, 10։ Թուա. զ. 6, 7։ բ Օր. ԼԳ. 9։ Եզեկ. Խգ. 16, 17։
ԼԸ Թուա. Ժգ. 22, 46։ Յես. Ե. 1։ Խբ. 18, 20։ բ Թագ. Խգ. 1։
ԼԹ Գլ. Ես. 12։
Մ Ել. Խբ. 41։ Գլ. ը. 30։
ՄԱ Եզեկ. Խգ. 21։ Դ.ումկ. ա. 15։ ա Տիմ. գ. 3։ Տիտ. ա. 7։

11 քուրին մէջառէզ Ֆտարբերութիւն դնէք. հե-
ռպէս զի Իսրայէլի որդիներուն տրվեցնէք բո-
լոր կանոնները, զորոնք Տէրը Մովսէսի ձեռքով
պրուցած է անոնց։
12 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Ահարոնի ու անոր
մնացած որդիներուն, Եղիազարի ու Իթամարի.
Տէրոջը պատարագներէն ասելցած հոցի ըն-
ծան առէք, ու անոնին քով բաղարջ կերէք.
13 վասն զի Ընանիկա ամենասուրբ է։ Սուրբ տեղը
կերէք զանիկա, վասն զի Տէրոջը պատարագնե-
րէն քու իրաւունքդ. ու քու որդիներուդ իրա-
ւունքն է. քանզի ինծի այսպէս պատուիրուած
14 է։ Եւ Ժերբցնելու երբուածը ու բարձրացնելու
պետը՝ դուն ու քու որդիդ և քու աղջիկ-
ներդ քեզի հետ մնքուր տեղ մը պիտի ուտէք.
վասն զի Իսրայէլի որդիներուն խաղաղութեան
պոհերէն քու իրաւունքիդ ու քու որդիներուդ
15 իրաւունքին համար տրուած են։ Ժարձրացնե-
լու պետը ու երբցնելու երբուածը ճարպին պա-
տարագներովը Տէրոջը առջև երբցնելու համար
պիտի բերեն. և Տէրոջը պատուիրածին պէս
քուկդ ու քեզի հետ քու որդիներուդ պիտի
ըլլայ յաւիտենական կանոնով։
16 Եւ Մովսէս Ժեղբի պատարագին նոխազը
զգուշութեամբ փնտռեց, և ահա այրուած էր.
ուստի Ահարոնի մնացած որդիներուն, Եղիազա-
17 րի ու Իթամարի, բարկացաւ՝ ըսելով, Ինչո՞ւ
մեղբի պատարագը սուրբ տեղը չկերաք. քանզի
այս ամենասուրբ է. ու Տէրը տուաւ ձեզի, որ-
պէս զի ժողովքին անօրէնութիւնը վերցնէք ա-
Տէրոջը առջև անոնց համար քաւութիւն ընէք։
18 Ահա ՚անոր արիւնը արտարանին մէջ չբերուե-
ցաւ. դուք Նիմ պատուիրածիս պէս անպատ-
19 ճառ սուրբ տեղը ուտելու էիք զայն։ Եւ Ահա-
րոն ըսաւ Մովսէսի, Ահա Ղայսօր իրենց մեղքի
պատարագը ու ողջակէզը Տէրոջը առջև մա-
տուցին, ու դվսուս այսպիսի բաներ եկան. և
ԵԹԷ այսօր մեղքի պատարագը ուտելու ըլլային,
ԸՏէրոջը առջև հաճելի պիտի ըլլա՞ր արդեօք։
20 Եւ երբ Մովսէս ըլա՞ լսեց, հաւնեցաւ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 *Մաքուր ու անմաքուր չորքոտանիներու, 9 ձուկերու,*
13 ու թռչուններու վրայով։ 29 Անմաքուր սողուններուն։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝
2 ըսելով անոնց, Խօսեցէք Իսրայէլի որդիներուն
ու ըսէք, Երկրի վրայ եղած բոլոր անասուննե-
րէն ՚ձեր ուտելու անասունները սոսկ են.
3 Ամէն ճեղքուած կճղակ ունեցող կճղակա-

բաշխ ՚՚ որոճացող անասունը պիտի ուտէք։
4 Բայց որոճացողէն կամ կճղակաբաշխ եղածէն
սոսկ պիտի չուտէք. ուղտը, վասն զի անիկա
թէև կ'որոճայ, բայց կճղակաբաշխ չէ, անիկա
5 ձեզի անմաքուր ըլլայ։ Եւ ճոպարը, վասն զի
անիկա կ'որոճայ, բայց կճղակաբաշխ չէ, անի-
6 կա ձեզի անմաքուր ըլլայ։ Եւ նապաստակը, որ
թէև կ'որոճայ, բայց կճղակաբաշխ չէ, անիկա
7 ձեզի անմաքուր ըլլայ։ Եւ խոզը, որ թէև կըճ-
ղակաբաշխ է և ճեղքուած կճղակ ունի, բայց
8 չորոճար, Ընանիկա ձեզի անմաքուր ըլլայ։ Անոնց
միսէն պիտի չուտէք, ու դիերուն չդպչիք. Ընա-
զի անմաքուր են։
9 Ջուրերուն մէջ բոլոր եղածներէն սոսկ
պիտի ուտէք. ջուրերու մէջ, այսինքն ծովերու
մէջ և գետերու մէջ, ամէն թև ու թեփ ու-
10 նեցողը պիտի ուտէք։ Եւ ծովերու մէջ ու գե-
տերու մէջ եղած բոլոր անթև ու անթեփ ե-
ղածները՝ ջուրերուն բոլոր սեռուններէն և ջու-
րերուն մէջ եղած շունչ ունեցող բոլոր կեն-
11 դանիներէն՝ Ընոնք ձեզի պիղծ ըլլան ձեզի։ Անոնք ձեզի
պիղծ պիտի ըլլան. անոնց միսէն պիտի չուտէք,
12 և անոնց դիերէն պիտի զզուիք։ Ջուրերուն մէջ
եղած բոլոր անթև ու անթեփ եղածները ձեզի
պիղծ ըլլան։
13 Եւ թռչուններուն մէջ սոսկ պիղծ պիտի
սեպէք, պիտի չուտուին. պիղծ են արծիւը և
14 պատկուճը ու դեսպածիւը, Եւ ցինը ու անդրը
15 իր տեսակին պէս, Եւ ամէն ագռաւը իր տե-
16 սակին պէս, Եւ ջայլամը ու բուն, և կկուն ու
բազէն իր տեսակին պէս, Եւ հուպատիրը ու
18 հոդամոդը և քաջահաւը, Եւ կարապը, և հա-
19 ւալուսը, ու սև անդրը, Եւ արագիլը ՚՚ քա-
րադրը իր տեսակին պէս, և յոպոպը, ու չիղջը։
20 Ամէն չորս ոտքի վրայ քալող թռչող զե-
21 ռուն ձեզի պիղծ ըլլայ։ Սակայն սոսկ պիտի
ուտէք. բոլոր չորս ոտքի վրայ քալող թռչող
զեռուններէն՝ երկրի վրայ ցատկելու համար
22 ոտքերնուն վրայ ազդր ունեցողները։ Անոնցմէ
սոսկ պիտի ուտէք. Ժմպարախը իր տեսակին պէս,
ու գրուխը իր տեսակին պէս, և խարազուլը
իր տեսակին պէս, ու ջրեակը իր տեսակին
23 պէս։ Բայց ճոպած բոլոր չորս ոտքով թռչող
24 զեռուները ձեզի պիղծ ըլլան։ Եւ սոսկցմով
դուք անմաքուր պիտի ըլլաք. ամէն անոնց դի-
երուն դպչողը մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի
25 ըլլայ։ Եւ ամէն անոնց դիերը վերցնողը ՚իր
հանդերձները պիտի լուայ, ու մինչև իրիկուն
26 անմաքուր պիտի ըլլայ։ Բոլոր անասուններուն
որոնք կճղակաբաշխ են, բայց կճղակնին ճեղ-

---

1 Գլ. ժա. 47։ ի. 25։ երեմ. ժե. 10։ եզեկ. իբ. 26։ յով. 23։
2 ր Օր. իզ. 8։ Նեեմ. բ. 2, 8, 9, 13։ երեմ. ժբ. 18։ Մատ. բ. 7։
3 եր. իթ. 2։ Գլ. ղ. 16։ Թաս. ժբ. 9, 10։
4 Գլ. ժա. 22։
5 Գլ. բ. 3։ ղ. 16։
6 եր. իթ. 24, 26, 27։ Գլ. ե. 31, 34։ Թաս. ժբ. 11։
7 Գլ. ե. 29, 30, 34։
8 Գլ. բ. 3, 15։
9 Գլ. զ. 26, 29։
10 Գլ. զ. 30։
11 Գլ. զ. 26։
12 Գլ. բ. 8, 12։
13 երեմ. ղ. 20։ ժզ. 12։ Ովս. բ. 4։ Մատ. ա. 10, 13։

---

14 ր Օր. ժզ. 4։ Գատ. ժ. 12, 14։
15 ես. կե. 4։ կզ. 3, 17։
16 ես. ծբ. 11։ Մատ. ժե. 11, 20։ Մար. ե. 2, 15, 18։ Գատ. ժ. 14, 15։ ժե. 29։ Հռոմ. ժզ. 14, 17։ ա Կոր. բ. 8։ Կող. բ. 16, 21։ Եբր. թ. 10։
17 ր Օր. ժզ. 9։
18 Գլ. ե. 18։ ր Օր. ժզ. 3։
19 ր Օր. ժզ. 12։
20 Մատ. զ. 4։ Մար. ա. 6։
21 Գլ. ժզ. 8։ ժե. 5։ Թաս. ժբ. 10, 22։ լա. 24։

քուած չէ, և չեն որճար, անմաքուր են ձեզի. ամէն որ անոնց դէերուն դպչի, անմաքուր պիտի ըլլայ։
27 Եւ բոլոր չորս ոտքի վրայ քալող անասուններէն՝ թաթերնուն վրայ քալողներուն ամէնը անմաքուր ըլլայ ձեզի. ամէն անոնց դիերուն դպչողը մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ։
28 Եւ անոնց դիերը վերցնողը իր լաթերը պիտի լուայ, ու մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ. անոնք անմաքուր են ձեզի։
29 Եւ երկրի վրայ սողացող սողուններուն մէջ սոնք անմաքուր ըլլան ձեզի. աքիսը ու Խմուկը
30 և *տխտուրը իր տեսակին պէս, Եւ կովադիան ու մողէսը և քարաթօշը ու խոմէթը և գետնա-
31 ռիւծը։ Բոլոր սողացողներուն մէջ ձեզի անմաքուր եղածները սոսնք են. ամէն անոնց մեռածին դպչողը մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ։
32 Եւ անոնց մէկ մեռածը ինչ բանի վրայ որ իյնայ, թէ՛ փայտէ աման ըլլայ կամ հանդերձ կամ մորթի կամ քուրձ, ի՛նչ տեսակ գործածական աման որ ըլլայ, անմաքուր պիտի ըլլայ. ժէջուրը պիտի ձգուի այն, ու մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ, և ետքը մաքուր սեպուի։
33 Եւ սոնց մէկը ո՛ր հողէ ամանին մէջ իյնալու ըլլայ, ամէն անոր մէջ եղածը անմաքուր պիտի ըլլայ, ու էդ՝ ամանը պիտի կոտրէք։
34 Ամէն ուտելու կերակուրը որուն վրայ †ջուր կայ, ա՛ սոսնց ՀԷՆ ՀԷՋԸ ԷՂՆԱ՞Յ՝, անմաքուր պիտի ըլլայ. նոյնպէս ամէն ամանի մէջ եղած բոլոր
35 խմելու խմելիքը անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ ամէն բան՝ որուն վրայ սոսնց դին կ'իյնայ, անմաքուր պիտի ըլլայ. ԸՆ՛ թոնիր ըլլայ և թէ՛ վառարան, պիտի ուրուի. սոսնք անմաքուր են
36 ու անմաքուր պիտի սեպուին ձեզի։ Բայց աղբիւրը կամ հորը, ‡ուր ժողվուած ջուր կայ՝, մաքուր պիտի ըլլայ. սակայն անոնց դիերուն
37 դպչողը անմաքուր ըլլայ։ Եւ եթէ անոնց դին ցանուելու սերմի մը վրայ իյնայ, մաքուր պիտի
38 ըլլայ այն։ Բայց եթէ սերմին վրայ ջուր դրուած ըլլայ, ու անոր վրայ անոնց դին իյնայ, այն ձեզի անմաքուր պիտի ըլլայ։
39 Եւ եթէ ձեր ուտելու կենդանիներէն մէկը մեռնի, անոր դին դպչողը մինչև իրիկուն ան-
40 մաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ Նանոր դին ուտողը իր հանդերձները պիտի լուայ, ու մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ. և անոր դին վերցնողը իր հանդերձները պիտի լուայ, ու մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։
41 Եւ երկրի վրայ սողացող ամէն սողուն պիղծ
42 է. պիտի չուտուի այն։ Երկրի վրայ բոլոր սողացող սողուններէն ամէն իր փորին վրայ քա-
լողը, կամ ամէն չորս ոտքի վրայ պտըտողը, և կամ ամէն բազմոտանի եղածները պիտի չուտէք, վասն զի պիղծ են։ Էյնաւ սողացող սողունով մի անձերնիդ մի պղծէք. ոչ ալ անոնցմով պղծուելով անձերնիդ անմաքուր ընէք։
44 Որովհետև ես եմ ձեր Տէր Աստուածը, ուստի սրբեցէք անձերնիդ ու ծուրը եղէք, վասն զի ես սուրբ եմ. ու բնաւ երկրի վրայ սողացող
45 սողունով մի անձերնիդ մի պղծէք։ Ինչպէս ես եմ Եհովան, որ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, որպէս զի ձեզի Աստուած ըլլամ. ուստի սուրբ եղէք, վասն զի ես սուրբ եմ։
46 Չորքոտանիներուն և թռչուններուն ու ջուրերուն մէջ շարժող բոլոր շնչաւոր կենդանիներուն և երկրի վրայ սողացող ամէն կենդա-
47 նիներուն օրէնքը այս է. Որպէս զի անմաքուրին ու մաքուրին մէջտեղ և ուտուելու անասունին ու չուտուելու անասունին մէջտեղ տարբերութիւն դնէք։

ԳԼ. ԺԲ

1 Կնոջ մը որդեծնութենէն ետև մաքրուելու կերպը։ 6 Իր մաքրուելուն համար մատուցանելու ընծաները։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
2 Խօսէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ, Եթէ կին մը սերմ առնէ ու արու զաւակ ծնանելու ըլլայ, էօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ. էր դաշտանին համար զատուելու օրերուն համե-
3 մատ անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ †ութերորդ օրը թլփատութեան մսոմինը պիտի
4 թլփտուի։ Եւ անիկա իր մաքրուելուն արիւնովը երեսունուերկու օր պիտի նստի. ու մինչև իր մաքրուելու օրերուն լմննալը՝ բնաւ սուրբ բանի մը պիտի չդպչի, ոչ ալ սրբարանը մտնէ։
5 Բայց եթէ անիկա աղջիկ ծնանելու ըլլայ, երկու շաբաթ անմաքուր պիտի ըլլայ իր դաշտանի ժամանակին պէս, և վեցասունըվեց օր իր մաքրուելուն արիւնովը պիտի նստի։
6 Եւ Երբ տղայ կամ աղջիկ զաւկի համար իր մաքրուելու օրերը լմննան, ժողովրդի խորանին դուռը ողջակէզի համար մէկ տարեկան գառ, ու մեղքի պատարագի համար աղաւնիի ձագ մը կամ տատրակ մը պիտի բերէ քահանային,
7 Որ պիտի մատուցանէ զանիկա Տէրոջը առջև ու քաւութիւն ընէ անոր համար, և անիկա իր արիւնին աղբիւրէն պիտի մաքրուի։ Այս կամ էգ
8 զաւակ ծնանողին օրէնքը այս է։ Եւ եթէ գառ բերելու կարող չէ, երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ առնէ, մէկը ողջակէզի ու մէկը մեղքի պատարագի համար, և քահանան քաւութիւն ընէ անոր համար, ու անիկա մաքրուի։

ը Ես. կզ. 17։
- Կամ, կրնան
ժ Գլ. ժԵ. 12։
ի Գլ. գ. 28։ ԺԵ. 12։
† Կամ, պղպեջ ջուր գոյ
‡ Կամ, ջրհորատակը
լ Գլ. ԺԷ. 15, իբ. 8։ ր Որ. ԺԳ. 21։ Եզեկ. դ. 14։ Խգ. 31։
խ Գլ. ի. 25։
ծ Ել. ԺԲ. 6։ Գլ. ԺԲ. 2։ ի. 7, 26։ ա Թես. դ. 7։ ա Պետ. ա. 15, 16։
կ Ել. գ. 7։
հ Հմր. 44։
յ Գլ. ժ. 10։
ն Գլ. ԺԵ. 19։
շ Ղ.ա.կ. բ. 22։
ո Գլ. ԺԵ. 19։
չ Ծն. ԺԷ. 12։ Ղ.ա.կ. ա. 59։ բ. 21։ Յովհ. է. 22, 23։
պ Ղ.ա.կ. բ. 22։
ջ Գլ. Ե. 7։ Ղ.ա.կ. բ. 24։
ռ Գլ. գ. 26։

ԳԼ. ԺԳ

1—59 *Բորոտութեան ախտին վրայով քահանային ծանուցուած կանոնները ու նշանները։*

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝
2 ըսելով, Մարդու մը մարմինին մորթին մէջ ուռեցք կամ՝ քոս կամ պաղպաջ ըլլալով ա-նոր մարմինին մորթին մէջ բորոտութեան ախտին պէս նշան մը երեւնալու ըլլայ, Թող այն առեն անիկա Ահարոն քահանային, կամ անոր որդի-ներէն, քահանաներէն, մէկուն պիտի բերուի,
3 Եւ քահանան պիտի նայի մարմինին մորթին մէջ եղած ախտին նշաններուն. ու եթէ ախտին մէջի մազերը ճերմակի դառնալով՝ ախտը մարմինին մորթէն խորունկ երեւնայ, բորոտութեան ախտ է այն. և քահանան պիտի նայի անոր, ու *պիտի ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը՝։
4 Ապա եթէ անոր մարմինին մորթին մէջ պաղպաջը ճերմակ է ու մորթէն խորունկ չերեւնար, և մազն ալ ճերմակի դարձած չէ, այն առեն քահանան եօթը օր զոցուած պիտի պահէ ախ-
5 տակիրը։ Եւ քահանան եօթնևերորդ օրը պիտի նայի անոր. ու եթէ ախտը դեռ կը կենայ, ու մորթին մէջ տարածուած չէ, այն առեն քա-հանան եօթը օր ալ զոցուած պիտի պահէ զա-
6 նիկա։ Եւ քահանան եօթնևերորդ օրը նորէն պիտի նայի անոր, ու եթէ շլացած ըլլայ, ու մորթին մէջ տարածուած չըլլայ, քահանան †պիտի ծանուցանէ անոր մաքուր ըլլալը՝. ատիկա ջոյն քոս մըն է. և անիկա իր լսմերը
7 պիտի լուայ, ու մաքուր ըլլայ։ Բայց եթէ իր մաքրուելուն համար քահանային նայուելէն ետքը՝ քոսը մորթին մէջ տարածուի, քահա-
8 նան նորէն պիտի նայի անոր։ Եւ քահանային նայած առեն եթէ քոսը մորթին մէջ տարած-ուած է, այն առեն քահանան անոր անմաքուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ. բորոտութիւն է։
9 Երբ մարդու մը վրայ բորոտութեան ախտը
10 ըլլայ, անիկա քահանային պիտի տարուի. Եւ քահանան պիտի նայի. և եթէ մորթին մէջ ճերմակ ուռեցք կայ ու ճերմակի դարձեր է մազը, և ուռեցքին մէջ աղջ միսի նշան կայ,
11 Անիկա անոր մարմինին մորթին մէջ հինցած բորոտութիւն է. և քահանան անոր անմաքուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ, զոցուած չպահէ զա-նիկա, վասն զի անմաքուր է։
12 Եթէ բորոտութիւնը մորթին մէջ տարած-ուեր է, ու ախտակիրին բոլոր մորթը գլխէն մին-չեւ ոտքը, այսինքն քահանային աչքերուն բո-
13 լոր տեսած տեղը, բորոտութիւնը պատեր է, Եւ քահանան տեսնէ որ բորոտութիւնը անոր բոլոր մարմինը պատած է, այն առեն ախտակիրին մա-քուր ըլլալը ծանուցանէ. *ամէն բոլորովին ճեր-
14 մակի դարձաւ, անիկա մաքուր է։ Բայց երբ

*անոր վրայ աղջ միս տեսնուի, անիկա անմաքուր
15 պիտի ըլլայ։ Եւ քահանան պիտի տեսնէ աղջ միսը, և անոր անմաքուր ըլլալը ծանուցանէ. աղջ միսը անմաքուր է. բորոտութիւն է։ Իսկ
16 եթէ աղջ միսը փոխուի նորէն ու ճերմակի դառ-նալու ըլլայ, այն առեն քահանային պիտի գայ.
17 Եւ քահանան պիտի տեսնէ զանիկա. ու եթէ ախտը ճերմակի դարձեր է, այն առեն քահա-նան ախտակիրին մաքուր ըլլալը ծանուցանէ. ա-նիկա մաքուր է։
18 Եւ եթէ մարմինին մորթին մէջ Էպալար ըլ-
19 լայ ու առողջանայ, Եւ պալարին տեղը ճերմակ ուռեցք կամ քիչ մը կարմրած ճերմակ պաղ-պաջ ըլլայ, քահանային պիտի ցուցուի այն։
20 Եւ երբ քահանան տեսնէ որ մորթէն ցած կ'ե-րեւնայ, և մազը ճերմակի դարձած է, քահա-նան անոր անմաքուր ըլլալը ծանուցանէ. անիկա
21 պալարէ եղած բորոտութեան ախտ է. Եւ եթէ քահանան տեսնէ որ ճերմակ մազ չկայ անոր մէջ, ու մորթէն ցած չէ՝ բայց շլացած է, այն առեն քահանան եօթը օր զոցուած պիտի
22 պահէ զանիկա։ Եւ եթէ մորթին մէջ տարած-ուած է, այն առեն քահանան անոր անմաքուր
23 ըլլալը ծանուցանէ. ախտ է այն։ Բայց եթէ պաղպաջը իր տեղը կը կենայ ու չէ տարած-ուեր, պալարին սպին է. և քահանան անոր մա-քուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ։
24 Իսկ եթէ մարմինին մորթին մէջ կրակի ա-րած ըլլայ, ու ‡այրածին նշանը՝ քիչ մը կարմ-րած ճերմակ կամ բոլորովին ճերմակ պաղպաջ
25 ըլլայ, Քահանան անոր նայած առեն՝ եթէ պաղպաջին մէջ մազը ճերմակի դարձած է, ու մորթէն խորունկ կ'երեւնայ, անիկա այրածէն առաջ եկած բորոտութիւն է. և քահանան անոր անմաքուր ըլլալը ծանուցանէ. անիկա բո-
26 րոտութեան ախտ է։ Բայց եթէ քահանային նայած առեն՝ պաղպաջին մէջ մազը ճերմակ չէ, ու մորթէն խորունկ չէ, հապա շլացած է, այն առեն քահանան եօթը օր զոցուած պիտի
27 պահէ զանիկա։ Եւ եօթնևերորդ օրը քահանան պիտի նայի անոր. եթէ մորթին մէջ տարած-ուած է, քահանան անոր անմաքուր ըլլալը ծա-
28 նուցանէ. անիկա բորոտութեան ախտ է։ Եւ եթէ պաղպաջը իր տեղը կը կենայ ու մորթին մէջ տարածուած չէ, հապա շլացած է, անիկա այրածին ուռեցքն է. և քահանան անոր մա-քուր ըլլալը ծանուցանէ. վասն զի այրածին սպին
29 է։ Եւ եթէ մարդու մը կամ կնոջ մը գլուխը
30 կամ կզակը ախտ մը ըլլայ, Քահանան պիտի տեսնէ ախտը. և եթէ մորթէն խորունկ երեւ-նայ, ու անոր մէջ բարակ դեղին մազ ըլլայ, այն առեն քահանան անոր անմաքուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ. անիկա գանջութիւն է, բո-
31 գլուխի կամ կզակի բորոտութիւն է։ Եւ եթէ

՚ բ 0ը. իը. 27։
՛ բ 0ր. ժէ. 8, 9։ իդ. 8։ Ղուկ. ժէ. 14։
• ԵՓը. զանիկա անմաքուր պիտի ընէ։
† ԵՓը. զանիկա մաքուր պիտի ընէ.
՛ Գլ. ժա. 25։ ժգ. 8։
՛՛ Թուա. ժը. 10, 12։ դ Թագ. ե. 27։ բ Մն. իզ. 20։
՛՛՛ Ել. թ. 9։
‡ Կամ, այրածը առողջանալով

քահանան դնջութեան ախտը տեսնէ՝ որ մորթէն խորունկ չերեւնայ, ու անոր մէջ ալ մազ չկայ, այնատեն քահանան դնջութեամբ ախտացածը եօթը օր զոցուած պիտի պահէ։ 32 Եւ եօթներորդ օրը քահանան ախտակրին պիտի նայի, ու եթէ դնջութիւնը տարածուած չէ, և անոր մէջ դեղին մազ չկայ, ու դնջութիւնը մորթէն խորունկ չերեւնայ, 33 Անիկա պիտի ածիլուի, բայց դնջութիւնը պիտի չածիլէ։ Եւ քահանան եօթը օր ալ զոցուած պիտի պահէ դնջութիւն ունեցողը։ 34 Եւ եօթներորդ օրը քահանան դնջութիւն ունեցողին պիտի նայի. և եթէ դնջութիւնը մորթին մէջ տարածուած չէ, ու մորթէն խորունկ չերեւնայ, այն ատեն քահանան անոր մաքուր ըլլալը ծանուցանէ. և անիկա իր լոթերը պիտի լուայ, 35 ու մաքուր ըլլայ։ Բայց եթէ իր մաքրուելէն ետքը դնջութիւնը մորթին մէջ տարածուի, 36 Այն ատեն քահանան պիտի նայի անոր. և եթէ դնջութիւնը մորթին մէջ տարածուած է, այն ատեն քահանան ա՛լ դեղին մազ պիտի չփնտռէ. անիկա անմաքուր է։ 37 Բայց եթէ դնջութիւնը եղածին պէս կը կենայ, և անոր մէջ սեւ մազ փուսեր է, դնջութիւնը բժշկուած է. անիկա մաքուր է, ու քահանան անոր մաքուր ըլլալը ծանուցանէ։

38 Եւ եթէ մարդ մը կամ կին մը իր մարմինին մորթին մէջ պղպջաջներ, այսինքն ճերմակ 39 պղպջաջներ, ունենայ, Այն ատեն քահանան պիտի նայի, և եթէ անոնց մարմիններուն մորթին մէջին պղպջաջները շլացած ճերմակ ըլլան, անիկա մորթին մէջ դուցացած պիտակ է. անիկա մաքուր է։

40 Եւ եթէ մարդու մը գլխուն մազը թափելու 41 ըլլայ, անիկա կնատակ է, բայց մաքուր է։ Եւ եթէ անոր երեսին կողմէն գլխուն մազերը ինկած 42 ըլլան, անիկա ճեղ է, բայց մաքուր է։ Հապա եթէ կնատութեան կամ ճեղութեան մէջ քիչ մը կարմրած ճերմակ վէրք մը ըլլայ, այն անոր կնատութեանը կամ ճեղութեանը մէջ դուցացած 43 բորոտութիւն է։ Այն ատեն քահանան պիտի նայի անոր. և եթէ անոր կնատութեանը կամ ճեղութեանը մէջ, վէրքին ուռեցքը քիչ մը կարմրած ճերմակ ըլլայ, մարմինին մորթին մէջ 44 եղած բորոտութեան երեւոյթին պէս, Այն մարդը բորոտ է, անմաքուր է. քահանան անպատճառ անոր անմաքուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ. անոր ախտը իր գլուխն է։

45 Եւ ախտ ունեցող բորոտին հանդերձը պատռուած պիտի ըլլայ, և անոր գլուխը մերկ, ու Ւանոր ||շրթունքները ծածկուած պիտի ըլլան, և ձայն պիտի տայ թէ Է՝Անմաքուր եմ, անմաքուր։ 46 Ախտը իր վրայ եղած բոլոր օրերը անմաքուր պիտի սեպուի. անիկա անմաքուր է, մինակ պիտի նստի. Ւանոր բնակութիւնը բանակէն դուրս պիտի ըլլայ։

47 Եւ այն հանդերձը որուն մէջ բորոտութեան ախտ կայ, թէ՛ բուրդէ հանդերձ ըլլայ և թէ՛ 48 քթանէ հանդերձ, Քթանեղէնի կամ բրդեղէնի տաւէչի կամ թելքանի մէջ կամ մորթի մէջ և 49 կամ մորթէ շինուած ամէն բանի մէջ, Ախտինքն՝ եթէ հանդերձի կամ մորթի մէջ, կամ տաւէչի կամ թելքանի մէջ, կամ մորթէ շինուած ամէն բանի մէջ քիչ մը կանանչ կամ կարմրած ախտ նշան ըլլայ, բորոտութեան ախտ է, ու քահանային պիտի ցուցուի։ 50 Եւ քահանան պիտի նայի ախտին, ու եօթը օր 51 զոցուած պիտի պահէ ախտացեալ բանը։ Եւ եօթներորդ օրը ախտացեալ բանին պիտի նայի. եթէ ախտին նշանը տարածուած է հանդերձի մը մէջ, կամ տաւէչի կամ թելքանի մէջ, կամ մորթի մէջ, և կամ գործածուելու համար մորթէ շինուած ամէն բանի մէջ, այս ախտը Ւբորբոքած բորոտութիւն է. անմաքուր է։ 52 Անիկա պիտի այրէ բրդեղէնն կամ քթանեղէնն հանդերձը, կամ տաւէչը, կամ թելքանը, կամ ամէն կերպ մորթէ շինուած բանը որուն մէջ այն ախտը կայ. որովհետեւ բորբոքած բորոտութիւն է այն, կրակի մէջ պիտի այրուի։ 53 Եւ եթէ քահանան տեսնէ որ ախտին նշանը հանդերձին մէջ, կամ տաւէչին կամ թելքանին մէջ, կամ ամէն Ւերջ մորթէ շինուած բանին մէջ տարածուած չէ, 54 Այն ատեն քահանան պիտի հրամայէ որ այն ախտացեալ բանը լուան. ու նորէն եօթը օր 55 զոցուած պիտի պահէ զայն։ Եւ ախտացեալ բանին լուացուելէն ետքը եթէ քահանան տեսնէ որ ախտի նշանը իր գոյնը չէ փոխեր, ու ախտը տարածուած ալ չէ, անիկա անմաքուր է. կրակի մէջ պիտի այրես զայն. անոր տակ կամ 56 վրայ փտութիւն կայ։ Եւ եթէ քահանան տեսնէ որ անոր լուացուելէն ետքը ախտին նշանը շլացած է, այն ատեն այն ախտացեալ մասը հանդերձէն կամ մորթէն կամ տաւէչէն և կամ 57 թելքանէն պիտի պատռէ։ Եւ եթէ այն հանդերձին մէջ, կամ տաւէչին կամ թելքանին մէջ, կամ ամէն Ւերջ մորթէ շինուած բանին մէջ նորէն երեւնալու ըլլայ, անիկա տարածուած Ւբորբոքութիւն է. վրան ախտ ունեցող 58 բանը կրակի մէջ այրես։ Եւ այն հանդերձը, կամ տաւէչը կամ թելքանը, կամ ամէն Ւերջ մորթէ շինուած բանը, որ լուացուելէն ետքը ախտը անկէ զացած է, նորէն պիտի լուացուի 59 ու մաքուր ըլլայ։ Բուրդէ կամ քթանէ հանդերձի մէջ, կամ տաւէչի կամ թելքանի մէջ, կամ մորթէ շինուած ամէն Ւերջ բանի մէջ Ւբծոտութեան ախտին օրէնքը այս է, անոր մաքուր կամ անմաքուր ըլլալը ծանուցանելու համար։

ղ Եզեկ. խզ. 17, 22։ Միք. գ. 7։ ‖ կամ, ընչացքը ե Ողբ. դ. 15։

ը Թուա. ե. 2։ ժբ. 14։ դ Թագ. է. 3։ ժե. 5։ բ Մն. խզ. 21։ ի Գղ. ժդ. 12։ ի Գլ. ժդ. 44։ —

ԳԼ. ԺԴ

1 Բորոտի մը մաքրուելու արարողութիւնները ու զոհերը։ 33 Տան մը մէջ երեւցած բորոտութեան նշանները։ 48 Առանկ տունը մաքրելու կերպը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
2 Բորոտին օրէնքը այս է իր մաքրուելու օրը. Ա-
3 նիկա՝ քահանային պիտի տարուի. եւ քա-
հանան բանակէն դուրս պիտի ելլէ, ու քահա-
նան պիտի նայի. ու եթէ բորոտին բորոտու-
4 թեան սպառը լժշկուած է, Ա՛ն առնէն քահա-
նան պիտի հրամայէ որ մաքրուելու մարդուն
համար երկու ողջ և մաքուր թռչուն ու Եւ-
ղեւնափայտ ու էկրինակի կարմիր և Զոպայ
5 առնուի։ Եւ քահանան պիտի հրամայէ որ թըռ-
չունին մէկը հողէ ամանի մը մէջ *կենդանի
6 ջուրի վրայ մորթուի։ Եւ ողջ թռչունը ու Եւ-
ղեւնափայտը և կրկնակի կարմիրը ու զոպան
պիտի առնէ, և զանոք ողջ թռչունին հետ
կենդանի ջուրին վրայ մորթուած թռչունին
7 արեանը մէջ պիտի թաթխէ. Եւ բորոտութե-
նէն մաքրուելու մարդուն վրայ եօթը անգամ
Ցրսկէ ու մաքրէ զանիկա. և ողջ թռչունը
8 դէպի դաշտը արձակէ։ Եւ մաքրուելու մարդը
Էր հանդերձները պիտի լուայ, ու իր բոլոր մա-
զերը ածիլէ, Ըև ջրով պիտի լուացուի ու մաք-
րուի. և անկէ ետև բանակը պիտի մտնէ, ու
եօթը օր Ընր վրանին դուրսիդին պիտի կենայ։
9 Եւ եօթներորդ օրը իր բոլոր մազերը ածիլէ,
իր գլուխը ու մօրուքը և յօնքերը, այսինքն իր
բոլոր մազերը, ածիլէ. և իր լաթերը պիտի
լուայ, ու իր մարմինը ջրով լուայ ու մաքուր
ըլլայ։
10 Եւ ութերորդ օրը Էրկու անարատ արու
գառ, ու մէկ տարեկան մէկ անարատ էգ գառ,
և Էֆայի ընծայի համար լուղով շաղուած երեք
տասանորդ բարակ ալիւր, ու մէկ ճաշակ լուղ
11 պիտի առնէ։ Եւ մաքրող քահանան մաքրուելու
մարդը զանոնցմով Տէրոջը առջեւ ժողովքի խո-
12 րանին դուռը պիտի կացնեցնէ։ Եւ քահանան
արու գառին մէկը պիտի առնէ ու Ըմծաւեցնէ
յանցանքի պատարագի համար, ու լուղին ճա-
շակը պէտ ՚ՈՒնէ, և զանոնք Տէրոջը առջեւ Եւ-
13 րելցնելու ընծայ պիտի ընէ։ Եւ գառը պիտի
մորթէ Ժամեղքի պատարագին ու ողջակէղին
մորթուած տեղը, սուրբ տեղը պէտ ՀպրՒէ.
վասն զի յանցանքի պատարագը Ժամեղքի պատա-
րագին պէս քահանայինն է. Հասիկա ամենա-
14 սուրբ է։ Եւ քահանան յանցանքի պատարա-
գին արիւնէն պիտի առնէ, ու քահանան մաք-
րուելու մարդուն Նաջ ականջին ըլթակին վրայ,
և անոր աջ ձեռքին մեծ մատին վրայ, ու ա-
նոր աջ ոտքին մեծ մատին վրայ պիտի դնէ
15 ջայն։ Եւ քահանան լուղին ճաշակէն Փէչ Ղը Ե-ղ
պիտի առնէ, ու իր ձախ ձեռքին մէջ Թափէ։
16 Եւ քահանան աջ մատը իր ձախ ձեռքին մէջ
եղած լուղին պիտի թաթխէ, ու իր մատովը
Տէրոջը առջեւ եօթը անգամ սրսկէ այն լուղէն։
17 Եւ քահանան իր ձեռքին մէջ մնացած լուղէն
մաքրուելու մարդուն աջ ականջին ըլթակին
վրայ, ու անոր աջ ձեռքին մեծ մատին վրայ,
և անոր աջ ոտքին մեծ մատին վրայ՝ յանցան-
18 քի պատարագին արիւնին վրայ պիտի դնէ։ Եւ
քահանան իր ձեռքին մէջ մնացած լուղը մաք-
րուելու մարդուն գլխուն վրայ պիտի դնէ, Ըու-
անոր համար քաւութիւն պիտի ընէ Տէրոջը
19 առջեւ։ Ետքը քահանան *մեղքի պատարագը
պիտի մատուցանէ, և իր անմաքրութենէն մաք-
րուելու մարդուն համար քաւութիւն ընէ, ու
20 անկէ ետև ողջակէզը մորթէ։ Եւ քահանան
ողջակէզը ու հացի ընծան սեղանին վրայ պիտի
մատուցանէ, ու անոր համար քաւութիւն ընէ,
և անիկա պիտի մաքրուի։
21 Եւ *եթէ անիկա աղքատ ըլլայ ու այսչափին
իր կարողութիւնը չհասնի, այն ատեն անոր
քաւութիւն ընելու համար երերցնելու յան-
ցանքի պատարագի գառնուկ մը, և հացի ըն-
ծայի համար լուղով շաղուած տասանորդ մը
բարակ ալիւր ու ճաշակ մը լուղ պիտի առնէ.
22 Ըև երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ,
զորն որ դանէ, և մէկը մեղքի պատարագ ու
23 միւսը ողջակէզ ըլլայ։ Ըև ութերորդ օրը իր
մաքրուելուն համար զանոնք քահանային պի-
տի բերէ ժողովքի խորանին դուռը Տէրոջը առ-
24 ջեւ։ Ըև քահանան պիտի առնէ յանցանքի պա-
տարագին գառնուկը ու լուղին ճաշակը, և զա-
նոնք Տէրոջը առջեւ երերցնելու ընծայ մատու-
25 ցանէ։ Եւ յանցանքի պատարագին գառնուկը
պիտի մորթէ, Ըու քահանան յանցանքի պա-
տարագին արիւնէն պիտի առնէ, ու մաքրուելու
մարդուն աջ ականջին ըլթակին վրայ, և անոր
աջ ձեռքին մեծ մատին վրայ, ու անոր աջ
26 ոտքին մեծ մատին վրայ դնէ զայն։ Եւ քահա-
նան լուղէն իր ձախ ձեռքին մէջ պիտի Թափէ։
27 Եւ քահանան իր աջ մատովը իր ձախ ձեռքին
մէջ եղած լուղէն Տէրոջը առջեւ եօթը անգամ
28 պիտի սրսկէ։ Եւ քահանան իր ձեռքին մէջ
եղած լուղէն մաքրուելու մարդուն աջ ական-
ջին ըլթակին վրայ, ու անոր աջ ձեռքին մեծ
մատին վրայ, և անոր աջ ոտքին մեծ մատին
վրայ՝ յանցանքի պատարագին արիւնը եղած
29 տեղին վրայ պիտի դնէ։ Եւ քահանան իր ձեռ-

= Մատ. ը. 2,4։ Մարկ. ա. 40, 44։ Ղուկ.ե.12, 14։ Ժէ. 14։
Ը Թուոց. ԺԲ. 6։
Ջ Երկ. Բ. 19։
Ռ Սաղ. ծա. 7։
* Այսինքն, ակի
Ե Ղ Թագ. ե. 10, 14։
Ղ Երկ. Բ. 13։
Ե Գլ. Ժգ. 6։
Ը Գլ. Ժա. 25։
Ր Թուոց. Ժբ. 15։
Ֆ Մատ. ը. 4։ Մարկ. ա. 44։ Ղուկ. ե. 14։
Է Գլ. բ. 1։ Թուոց. Ժե. 4, 15։
Ե Գլ. ե. 2, 18։ է. 6, 7։
Է Եզր. ԼԲ. 24։
Ֆ Եզր. ԼԲ. 11։ Գլ. ա. 5, 11։ է. 4, 24։
Ի Գլ. Ե. 7։
Հ Գլ. բ. 3։ Է. 6։ Ես. 22։
Յ Եզր. ԼԲ. 20։ Գլ. բ. 23։
Ղ Գլ. դ. 26։
Ճ Գլ. ե. 1, 6։ Ժբ. 7։
Մ Գլ. ե. 7։ Ժբ. 8։
Յ Գլ. Ժբ. 8։ Ժե. 14, 15։
Ն Հմր. 11։
Շ Հմր. 12։
Ո Հմր. 14։

քին մէջ ճնացած իւղը մաքրուելու մարդուն
դիսուն վրայ պիտի դնէ՝ Տէրոջը առջև անոր
30 համար քաւութիւն ընելով։ Եւ Նատաթակնե-
րէն կամ աղաւնիի ձագերէն մէկը, զորն որ
31 գտնէ։ Այսինքն որու որ իր ձեռքը հասնի, մէ-
կը մեղքի պատարագի համար և միւսը ողջա-
կէզի համար՝ հացի ընծային հետ մէկտեղ պի-
տի մատուցանէ. և քահանան մաքրուելու մար-
դուն համար քաւութիւն ընէ Տէրոջը առջև։
32 Բորոտութեան ախտ ունեցողին ու՝ որ մաք-
րուելուն համար կարողութիւն չունեցողին օ-
րէնքը այս է։

33 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝
34 ըսելով, Երբ մտնէք Քանանու երկիրը՝ զոր
ձեզի ժառանգութիւնք ըլլալու պիտի տամ, և ձեր
ժառանգութեան երկրին մէկ տանը մէջ բո-
35 րոտութեան հարուածը տալու ըլլամ, Ա՛ն
տանը տէրը պիտի գայ, ու իմացնէ քահանա-
յին՝ ըսելով, Ինծի կ՚երեւայ որ տանս մէջ
36 ախտ կայ։ Եւ քահանան պիտի հրամայէ որ
տունը պարպեն, դեռ ինք տեսնելու ներս
չմտած, որպէս զի տանը մէջ եղած բաներէն
ամէ՛կը անմաքուր չըլլայ. ու անկէ ետև քահա-
37 նան տունը տեսնելու պիտի մտնէ. Եւ ախտին
նշանները պիտի նայի, ու եթէ ախտը տանը
պատերուն վրայ փոս տեղեր ըրեր է, կանաչած կամ կար-
մրցած փոս տեղեր ըրեր է, ու անոնք պատին
38 երեսէն խորունկ կ՚երեւան, Ա՛ն տանէն քահա-
նան տունէն պիտի ելլէ տանը դուռը, և եօթը
39 օր տունը պիտի գոցէ։ Ու եօթներորդ օրը քա-
հանան նորէն պիտի գայ ու նայի. և եթէ ախ-
40 տը տանը պատերուն վրայ տարածուած է, Ա՛ն
տանէն քահանան պիտի հրամայէ որ ախտացեալ
քարերը հանեն, և քաղաքէն դուրս անմաքուր
41 տեղ մը նետեն զանոնք։ Եւ տանը ներսէն շուր-
ջանակի քերել պիտի տայ, ու անոնց քերած
հողը քաղաքին դուրսիդին անմաքուր տեղ մը
42 պիտի թափեն։ Եւ ուրիշ քարեր պիտի առնեն
ու այն քարերուն տեղը դնեն, և ուրիշ հող
43 պիտի առնեն ու տունը ծեփեն։ Եւ եթէ քա-
րերը հանելէ ետքը ու տունը քերելէ և ծեփե-
լէ ետքը ախտը նորէն գայ ու տանը մէջ երե-
44 ւան ելլէ, Ա՛ն տանէն քահանան պիտի գայ ու
նայի. և եթէ ախտը տանը մէջ տարածուած
է, տանը մէջ բորբոքած բորոտութիւն կայ.
45 անմաքուր է այն։ Եւ տունը, այսինքն անոր
քարերը ու փայտերը ու տանը բոլոր ծեփուածքը
հողը, փլցնէ և քաղաքին դուրսիդին անմաքուր
46 տեղ մը հանէ։ Եւ ով որ այն տունը մտնէ
անոր բոլոր գոցուած օրերը, մինչև իրիկուն ան-
47 մաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ այն տունը պառկողը
իր հանդերձները պիտի լուայ, ու այն տանը
48 մէջ հաց ուտողը իր հանդերձները պիտի լուայ։
Եւ եթէ քահանան գայ ու նայի որ տունը
ծեփուելէն ետքը ախտը տանը մէջ տարած-
ուած չէ, այն ատեն քահանան այն տանը մա-
քուր ըլլալը ծանուցանէ, վասն զի ախտը լմըն-
49 ուած է։ Եւ տանը մաքրութեանը համար Ել-
կու թռչուն ու եղևնափայտ և կրկնակի կար-
միր ու զոպայ պիտի առնէ։ Եւ պիտի մորթէ
50 թռչունին մէկը հողէ ամանի մը մէջ կենդանի
51 ջուրի վրայ։ Եւ եղևնափայտը ու զոպան և
կրկնակի կարմիրը ու ողջ թռչունը պիտի առ-
նէ, ու զանոնք մորթուած թռչունին արեանը
և այն կենդանի ջուրին մէջ պիտի թաթխէ,
52 ու եօթը անգամ տանը վրայ սրսկէ. Եւ թռչու-
նին արիւնովը ու այն կենդանի ջրով և այն
ողջ թռչունով ու եղևնափայտով և զոպա-
յով ու կրկնակի կարմիրով պիտի մաքրէ տու-
53 նը. Եւ ողջ թռչունը քաղաքին դուրսիդին
դէպի դաշտը պիտի արձակէ, ու՝ տանը հա-
մար քաւութիւն ընէ, և պիտի մաքրուի այն։
54 Բոլոր բորոտութեան ախտին ու՝ դռնջու-
55 թեան, Եւ՝ հանդերձի կամ՝ տան մէ բորո-
56 տութեան, Եւ խաւեցքի ու քոսի և պղպջիկի
57 օրէնքը այս է՝ †Բռնէ մը ո՛ր ատեն անմաքուր
ըլլալը ու ո՛ր ատեն անոր մաքրուիլը՝ *որվե-
ցընելու համար՝ բորոտութեան օրէնքը այս է։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մարդոց անմաքրութիւնը՝ իրենց ծորումին ժամանա-
կը։ 13 Անոնց մաքրուիլը։ 19 Կիներուն անմաքրութիւնը՝
իրենց ծորումին ժամանակը։ 28 Անոնց մաքրուիլը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝
2 ըսելով, Խօսեցէք Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէք
անոնց, Երբ մարդու մը մարմինէն ծորում ըլ-
3 լայ, անոր ծորումը անմաքուր է։ Եւ իր ծորու-
մին ժամանակը իր անմաքրութիւնը այս պիտի
ըլլայ. Թէ իր մարմինէն իր ծորումը վազէ,
կամ իր մարմինը իր ծորումէն գոցուի, այս է
4 իր անմաքրութիւնը։ Ամէն անկողին՝ որուն վրայ
ծորում ունեցողը կը պառկի, անմաքուր է. և
ամէն բան՝ որուն վրայ անիկա նստի, անմա-
5 քուր պիտի ըլլայ։ Եւ անոր անկողինին դպչող
մարդը իր հանդերձները պիտի լուայ, ու ինք
ջրով լուացուի, ու մինչև իրիկուն անմաքուր
6 ըլլայ։ Եւ ծորում ունեցողին նստած բանին
վրայ նստողը իր հանդերձները պիտի լուայ, ու
ինք ջրով լուացուի, և մինչև իրիկուն անմա-
7 քուր ըլլայ։ Եւ ծորում ունեցողին մարմինին
դպչողը իր հանդերձները պիտի լուայ, ու ինք
ջրով լուացուի, և մինչև իրիկուն անմաքուր

ա Ելմ. 22։ Գլ. ժե. 15։
բ Ելմ. 10։
գ Ծն. ժէ. 8։ Թուա. լբ. 22։ Բ Օր. է. 1։ լբ. 49։
դ Առակ. գ. 33։ Զաք. ե. 4։ Սաղ. ղա. 10։
ե Գլ. ժգ. 51։ Զաք. ե. 4։
զ Ելմ. 4։
է Ելմ. 20։
ը Գլ. ժգ. 30։
թ Գլ. ժգ. 47։
ժ Ելմ. 34։
ի Գլ. ժգ. 2։
† կամ, Բան մը ե՛րբ անմա-
քուր է ու ե՛րբ մաքուր է,
ինչ ըլլալը։
* Բ Օր. իգ. 8։ Եզեկ. խգ. 23։
լ Գլ. իբ. 4։ Թուա. ե. 2։ Բ Թագ. գ. 29։ Մատ. ք. 20։ Մար. ե. 25։ Ղուկ. բ. 43։
խ Գլ. ժա. 25։ ժէ. 15։

8 ըլլայ։ Եւ ծորում ունեցողը մաքուր մարդու մը
վրայ թքնելու ըլլայ, անոր իր հանդերձները
պիտի լուայ, ու ինք ջրով լուացուի, և մինչև
9 իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ամէն թամ-
որուն վրայ ծորում ունեցողը կը հեծնէ, ան-
10 մաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ ամէն անոր տակ եղած
բաներուն դպչողը մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի
ըլլայ. ու զանոնք վերցնողը իր հանդերձները
պիտի լուայ, և ինք ջրով լուացուի, ու մինչև
11 իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ծորում ու-
նեցողը իր ձեռքը ջուրը չխոթած՝ որու որ
դպչելու ըլլայ, անոր իր հանդերձները պիտի
լուայ, ու ինք ջրով լուացուի, և մինչև իրի-
12 կուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ծորում ունեցողին
դպած խոզէ ամանը պիտի կոտրուի, ու ամէն
փայտէ աման ջուրը պիտի խոթուի։
13 Եւ երբ ծորում ունեցողը իր ծորումէն մաք-
րուի, Իր մաքրուելուն համար եօթը օր պիտի
հաշիւ իրեն, և իր հանդերձները լուայ, ու իր
մարմինը կենդանի ջուրի մէջ լուայ, և մաքուր
14 պիտի ըլլայ։ Եւ ութերորդ օրը երկու տատրակ
կամ աղաւնիի երկու ձագ պիտի առնէ իրեն,
ու Տէրոջը առջև ժողովքի խորանին դուռը
15 գայ, և զանոնք քահանային տայ։ Եւ քահա-
նան զանոնց մէկը մեղքի պատարագ, ու միւսը
ողջակէզ պիտի ընէ, Եվ քահանան Տէրոջը առ-
ջեւ քաւութիւն ընէ անոր իր ծորումին համար։
16 Եւ եթէ մարդու մը զուգաւորութեան
սերմը իրմէ ելլելու ըլլայ, իր բոլոր մարմինը
ջրով պիտի լուայ, ու մինչև իրիկուն անմաքուր
17 ըլլայ։ Եւ ամէն հանդերձ, ու ամէն մորթ՝ ո-
րուն վրայ զուգաւորութեան սերմ կայ, ջրով
պիտի լուացուի, ու մինչև իրիկուն անմաքուր
18 ըլլայ։ Եւ երբ մարդ մը կնոջը հետ զուգաւո-
րելու համար պառկի, անոնք Էվ֊ֆ ալ ջրով
պիտի լուացուին, ու Էմինչև իրիկուն անմաքուր
ըլլան։
19 Եւ Ժեթէ կին մը ծորում ունենայ, — անոր
մարմնին ծորումը արիւն է, եօթը օր զատուած
պիտի կենայ. և ամէն օր անոր դպչողը մինչև
20 իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ անոր զատուած
առեղը ինչ բանի վրայ որ պառկի, այն բանը
անմաքուր պիտի ըլլայ, և ինչ բանի վրայ որ
21 նստի, այն բանը անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ ա-
մէն անոր անկողինին դպչողը իր հանդերձները
պիտի լուայ, ու ինք ջրով լուացուի, և մինչև
22 իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ով որ դպչի բանի
մը՝ որուն վրայ անիկա նստաւ, իր հանդերձները
պիտի լուայ, ու ինք ջրով լուացուի, և մինչև
23 իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ անոր անկողինին
դպչողը, կամ բանի մը՝ որուն վրայ անիկա կը
նստի, մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ։
24 Եւ եթէ մարդ մը անոր հետ պառկի, այնպէս
որ անոր պղծութիւնը իրեն դպչի, այն ժամը
եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ, և ամէն ա-
կողին որուն վրայ անիկա պառկի՝ անմաքուր
ըլլայ։
25 Եւ Կին մը՝ եթէ դաշտանին առեղը չեկած,
իր արեանը ծորումէն շատ օրեր վազէ, կամ իր
դաշտանէն աւելի վազելու ըլլայ, իր անմաք-
րութեան ծորումին բոլոր օրերը իր դաշտանին
օրերուն պէս պիտի ըլլայ. անիկա անմաքուր է։
26 Անոր ծորումին բոլոր օրերը՝ ամէն անկողին,
որուն վրայ անիկա կը պառկի, իր դաշտանին
անկողինին պէս պիտի ըլլայ իրեն, և ինչ բանի
վրայ որ կը նստի, իր դաշտանին անմաքրու-
27 թեան պէս անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ ամէն
անոնց դպչողը անմաքուր պիտի ըլլայ, ու իր
հանդերձները պիտի լուայ, և ինք ջրով լուաց-
28 ուի, ու մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ
Եթէ իր ծորումէն մաքրուի, այն ատեն եօթը
օր պիտի համրէ իրեն, ու անկէ ետև մաքուր
29 ըլլայ. Եւ ութերորդ օրը երկու տատրակ կամ
աղաւնիի երկու ձագ պիտի առնէ իրեն, ու ժո-
ղովքի խորանին դուռը քահանային պիտի բերէ
30 զանոնք։ Եւ քահանան մէկը մեղքի պատարագ
ու միւսը ողջակէզ պիտի ընէ. և քահանան
Տէրոջը առջև քաւութիւն պիտի ընէ անոր իր
անմաքրութեանը ծորումին համար։
31 Ասպէս Իսրայէլի որդիները իրենց անմաք-
րութենէն պիտի *զգուշացնէք. որպէս զի իրենց
մէջ եղած Իմ խորանս պղծելով իրենց անմաք-
32 րութեան պատճառաւ չմեռնին։ Ծորում ու-
նեցողին, Եվ իրմէ զուգաւորութեան սերմը ել-
33 լելով անմաքուր եղողին, Ղու իր դաշտանով
հիւանդ եղող կնոջ, և ծորում ունեցող մար-
դու Ֆկամ կնոջ, Ֆու անմաքուր կնոջ հետ
պառկող մարդու օրէնքը այս է։

ԳԼ. ԺԶ

1 Քահանայապետը ինչպէս պիտի մտնէ սրբութիւն սրբութեանցին մէջ։ 11 Իրեն համար մատուցանելու մեղքի պատարագը։ 15 Ժողովուրդին համար մատուցանելու մեղքի պատարագը։ 20 Ազատ արձակուելու նոխազը։ 29 Տարեկան քաւութեան օրը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի Ահարոնի երկու որդիներուն մեռնելէն ետքը, որովհետև Տէ-
2 րոջը առջև մօտեցան ու մեռան. Եւ Տէրը
ըսաւ Մովսէսի, Խօսէ քու եղբօրդ Ահարոնի որ
Բամէն ատեն սուրբ տեղը, վարագուրին ներսի-
դին, տապանակին վրայ եղած քաւութիւնին

Ֆ Գլ. գ. 28։ ժա. 32, 33։
Ց Ելմ. 28։ Գլ. ժգ. 8։
Ր Գլ. ժգ. 22, 23։
Ղ Գլ. ժգ. 30, 31։
Ր Գլ. ժգ. 19, 31։
Ը Գլ. կբ. 4։ բ Օր. իգ. 10։
Ը ա Թագ. կա. 4։

Ժ Գլ. ժբ. 2։
Ի Տես Գլ. ի. 18։
Լ Մատ. թ. 20։ Մարկ. ե. 25։ Ղուկ. ը. 43։
Խ Ելմ. 13։
Ծ Գլ. ժա. 47։ բ Օր. իգ. 8։ Եզեկ. իգ. 23։

Կ Եբր. զատեք
Հ Թագ. ե. 3։ ժթ. 13, 20։ Եզեկ. ե. 11։ իգ. 38։
Ձ Ելմ. 2։
Ղ Ելմ. 16։
Ճ Ելմ. 19։
Մ Ելմ. 25։

Յ Ելմ. 24։

—

ա Գլ. ժ. 1, 2։
Բ Ել. լ. 10։ Գլ. իգ. 27։ Երե. թ. 7։ ժ. 19։

առջև չմնանէ, որպէս զի չմեռանի. վասն զի եամ-
զի մէջ պիտի երեւնամ քառասնիւնին վրայ։
3 Ահարոն այս բաներով պիտի մտնէ սրբարանը.
եզեղբի պատարագի համար զուարակով մը, և
4 ողջակէզի համար խոյով մը։ Կհագնի սուրբ
շապիկ պիտի հագնի, և իր մարմնին վրայէն
կտաւէ վարտիք ունենայ, ու իր մէջքը կտաւէ
գօտի կապէ, և իր գլուխը կտաւէ խոյր դնէ.
սանք սուրբ զգեստներ են. ուստի էիր մարմինը
5 ջրով պիտի լուայ, ու զանոնք հագնի։ Ընդ Իս-
րայէլի որդիներուն ժողովքէն մեղքի պատա-
րագի համար այծերէն երկու նոխազ, ու ողջա-
6 կէզի համար մէկ խոյ պիտի առնէ։ Եւ Ահարոն
իր մեղքի պատարագին զուարակը պիտի մա-
տուցանէ, և Ինրեն համար ու իր տանը համար
7 քառասնիւն պիտի ընէ։ Եւ երկու նոխազը պի-
տի առնէ, ու Տէրոջը առջև ժողովքի խորանին
8 դուռը կեցնէ։ Եւ Ահարոն այն երկու նոխազ-
ներուն վրայ վիճակներ պիտի ձգէ. մէկ վիճա-
կը Տէրոջը համար՝ ու միւս վիճակը ապատ ար-
9 ձակուելու նոխազին համար։ Եւ Ահարոն պիտի
մօտեցնէ այն նոխազը որուն վրայ Տէրոջը վի-
ճակը ելաւ, ու մեղքի պատարագ ընէ զանի-
10 կա։ Եւ այն նոխազը որուն վրայ ապատ արձակ-
ուելու վիճակը ելաւ, Տէրոջը առջև ողջ պի-
տի կայնեցնէ՝ ըորպէս զի անով քառասնիւն
ընէ, ու ապատ արձակելու համար դէպ ի անա-
պատը դրկէ։
11 Եւ Ահարոն իր մեղքի պատարագին զուա-
րակը պիտի մատուցանէ, և Ինրեն համար ու իր
տանը համար քառասնիւն պիտի ընէ, և իր
12 մեղքի պատարագին զուարակը մորթէ։ Եւ Տէ-
րոջը առջև եղած սեղանին վրայէն էրուխտաը
լեցուն կրակի կայծեր պիտի առնէ, ու Նրարակ
ծեծուած անուշահոտ խունկէն իր ձեռքերը
13 լեցնէ, ու վարագուրին ներսիդին բերէ։ Եւ
խունկը կրակին վրայ պիտի դնէ Տէրոջը առջև,
ու խունկին *մուխը վկայութիւնին վրայի ձքա-
14 ւութիւնը պիտի ծածկէ, որպէս զի չմեռնի։ Եւ
նզուարակին արիւնէն պիտի առնէ, ու հիր մա-
տով քառասնիւնին վրայ արեւելեան կողմը
սրակէ, և իր մատով արիւնէն քառասնիւնին
առջև եօթը անգամ սրակէ։
15 Եւ ժողովուրդին համար մեղքի պատարագ
ըլլալու նոխազը պիտի մորթէ, ու անոր արիւնը
Նվարագուրին ներսիդին պիտի բերէ. և զուա-
րակին արիւնովը ըրածին պէս պիտի ընէ անոր արիւ-
նովը, այսինքն քառասնիւնին վրայ ու քառա-
16 սնիւնին առջև սրակէ զայն։ Եւ *սրբարանին
համար քառասնիւն պիտի ընէ՝ Իսրայէլի որդի-
ներուն անմաքրութիւններէն ու անոնց բոլոր
մեղքերուն յանցանքներէն *բնեալ պէս. այս-
պէս պիտի ընէ ժողովքի խորանին համար ալ,
որ անոնց հետ *— անոնց անմաքրութիւններուն
17 մէջ կը կենայ։ Եւ սրբարանը քառասնիւն ընե-
լու մտած ատեն, մինչև որ իրեն համար ու իր
տանը համար և Իսրայէլի բոլոր ժողովքին հա-
մար քառասնիւն ընէ ու դուրս ելլէ, *ժողովքի
18 խորանին մէջ մարդ մը պիտի չըլլայ։ Եօքը Տէ-
րոջը առջև եղած սեղանը պիտի ելլէ, ու *անոր
համար քառասնիւն ընէ. և զուարակին արիւ-
նէն ու նոխազին արիւնէն առնէ, և սեղանին
19 եղջիւրներուն վրայ շուրջանակի դնէ։ Եւ արիւ-
նէն իր մատով եօթը անգամ անոր վրայ պի-
տի սրակէ. ու Իսրայէլի որդիներուն անմաքրու-
թիւններէն մաքրէ, ու *նուրը ընէ զայն։
20 Եւ սրբարանին ու ժողովքի խորանին և սե-
ղանին համար *քառասնիւն ընելը լմնցնելէն
21 ետքը, ողջ նոխազը պիտի մօտեցնէ. Եւ Ահա-
րոն իր երկու ձեռքերը ողջ նոխազին գլխուն վրայ
պիտի դնէ, ու Իսրայէլի որդիներուն բոլոր անօ-
րէնութիւնները և անոնց բոլոր յանցանքները
և բոլոր մեղքերը պիտի խոստովանի անոր վրայ.
և *զանոնք նոխազին գլխուն վրայ դնելով՝ յաբ-
մար մարդու մը ձեռքով անապատը դրկէ։ Եւ
22 նոխազը *անոնց բոլոր անօրէնութիւնները իր
վրայ *—ով՝ անբնակ երկիր մը պիտի տանի. և
*նոխազը անապատին մէջ թող տայ նոխազը։
23 Եւ Ահարոն ժողովքի խորանը պիտի մտնէ,
*ու սրբարանը մտնելու ժամանակին հագած
կտաւէ հանդերձները հանէ, և զանոնք հոն
24 դնէ։ Եւ սուրբ տեղը իր մարմինը ջրով պիտի
լուայ, ու իր հանդերձները հագնի, և ելլէ իր
ողջակէզը ու ժողովուրդին ողջակէզը մատու-
ցանէ, ու իրեն համար և ժողովուրդին համար
25 քառասնիւն ընէ։ Եւ *մեղքի պատարագին ճար-
պը սեղանին վրայ պիտի այրէ։
26 Եւ նոխազը ապատ արձակելու տանողը իր
հանդերձները պիտի լուայ, *ու իր մարմինը ջրով
լուայ, և ետքը բանակը մտնէ։
27 Եւ այն մեղքի պատարագին զուարակը ու
մեղքի պատարագին նոխազը, որոնց արիւնը
քառասնիւն ընելու համար սուրբ տեղը բեր-
ուեցաւ, բանակէն դուրս պիտի հանեն, և ա-
նոնց մորթերը ու անոնց միսերը և անոնց պղրը
28 կրակով այրեն։ Եւ զանոնք այրողը իր հանդերձ-

գ Ել. իե. 22։ խ. 34։ գ Թագ. ը. 10, 11, 12։
դ Ելբ. Թ. 7, 12, 24, 25։
ե Գլ. դ. 3։
զ Ել. իը. 39, 42, 43։ Գլ. գ. 10։ Եզեկ. խգ. 17, 18։
է Ել. լ. 20։ Գլ. ը. 6, 7։
ը Տես Գլ. դ. 14։ Թուա. խԹ. 11։ ը Մն. խԹ. 21։ Եզր. գ. 17։ Եզեկ. խե. 22, 23։
ը Գլ. Թ. 7։ Ելբ. ե. 2։ է. 27, 28։ Թ. 7։
ժ ա Յովհ. ը. 2։
ի Գլ. ժ. 1։ Թուա. ժգ. 18, 46։ Յայտ. ը. 5։
լ Ել. լ. 34։
խ Ել. լ. 1, 7, 8։ Թուա. ժգ. 7, 18, 46։ Յայտ. ը. 3, 4։
ծ Եբր. ամպը
ձ Ել. իե. 21։
ղ Գլ. դ. 5։ Ելբ. Թ. 13, 25։ ժ. 4։
հ Գլ. գ. 6։
յ Ելբ. ը. 17։ ե. 2։ Թ. 7, 28։
ղ Հմր. 2։ Ելբ. գ. 19։ Թ. 3, 7, 12։
ճ Տես Ել. խԹ. 36։ Եզեկ. խե. 18։ Ելբ. Թ. 22, 23։
ո Տես Ել. լդ. 3։ Դ.Ման. ա. 10։
չ Ել. լ. 10։ Գլ. գ. 7, 18։ Ելբ. Թ. 22, 23։
պ Եզեկ. խգ. 20։
ջ Հմր. 16։ Եզեկ. խե. 20։
ռ Ես. ծգ. 6։
ս Ես. ծգ. 11, 12։ Յովհ. ա. 29։ Ելբ. Թ. 28։ ա Պետ. ը. 24։
վ Եզեկ. խը. 14։ խգ. 19։
տ Հմր. 3, 5։
ր Գլ. գ. 10։
ց Գլ. ժե. 5։
ւ Գլ. դ. 12, 21։ գ. 30։ Ելբ. ժգ. 11։

նէրը պիտի լուայ, ու մնացինը ջրով լուայ, ու
եղբը տանակը մնէ։
29 Եւ այս ձեղի յաւիտենական կանոն ըլլայ,
որ Հօթնեղբորդ ամսուն մէջ՝ ամսուն տասնե-
րորդ օրը ձեր անձերը պիտի խոնարհեցնէք, ու
բնաւ գործ մը չգործէք, թէ՛ երկրացին և թէ՛
30 ձեր մէջ գտնուող օտարականը։ Քանզի այն օրը
Հոհանան ձեղի քաւութիւն պիտի ընէ՝ ձեզ
մաքրելու համար, որպէս զի ձեր բոլոր մեղքե-
31 րէն մաքրուիք Տէրոջը առջև։ Հ Ան ձեղի հան-
դըստութեան շաբաթ պիտի ըլլայ, և յաւիտե-
նական կանոնով մը պիտի խոնարհեցնէք ձեր
32 անձերը։ Եւ իր հօրը տեղը քահանայութիւն
ընելու համար Հօծուած ու Հօրհնուած քահա-
նան քաւութիւնը պիտի ընէ, և Հագնի կտաւէ
հանդերձները, այսինքն սուրբ հանդերձները.
33 Հ Եւ ամենասուրբ տեղին համար քաւութիւն
պիտի ընէ, և ժողովքի խորանին համար ու ա-
զանին համար քաւութիւն ընէ, և քահանա-
ներուն ու ժողովքին բոլոր ժողովուրդին համար
34 քաւութիւն ընէ։ Հ Եւ սահման ձեղի յաւիտե-
նական կանոն ըլլայ Իսրայէլի որդիներուն հա-
մար իրենց բոլոր մեղքերուն քաւութիւն ընե-
լու Հտարին անգամ մը։ Եւ անիկա Տէրոջը
Մովսէսի պատուիրածին պէս ըրաւ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Ամէն մարթուած անասուններու արիւնը Տէրոջը պիտի
մատուցէր խորանին դրանը քով։ 7 Դևերուն զոհ
ընելը կ'արգիլուի։ 10 Ամէն արիւնոտ բանը, 15 ու մե-
ռածը և գազանէ դիշատուածը ուտելը կ'արգիլուի։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Խօ-
սէ Ահարոնի ու անոր որդիներուն և Իսրայէլի
բոլոր որդիներուն, ու ըսէ անոնց, Ահա է զոր
3 Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով, Իսրայէլի տունէն
ով որ արջառ մը կամ ոչխար մը և կամ այծ
մը բանակին մէջ մորթէ, կամ բանակէն դուրս
4 մորթէ, Բև Տէրոջը խորանին առջև Տէրոջը
զոհ մատուցանելու համար ժողովքի խորանին
դուռը չբերէ, արիւն պիտի սեպուի այն մար-
դուն. անիկա արիւն թափած է, ու այն մարդը
5 Հի ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուի. Որպէս
զի Իսրայէլի որդիները այն զոհերը Ղորանք հէմ-
դաշտի մէջ կը մորթեն, Տէրոջը բերեն, այսինքն
ժողովքի խորանին դուռը քահանային բերեն,
և խաղաղութեան զոհերու համար զանոնք Տէ-
6 րոջը զոհեն։ Եւ քահանան Հալիտի արեկ արիւնը
ժողովքի խորանին դուռը՝ Տէրոջը սեղանին
վրայ, ու Ճարպը անոյշ հոտի համար այրէ
7 Տէրոջը առջև։ Եւ իրենց զոհերը ա՛լ չզոհեն
Հդեւերուն, որոնց ետեւէն Հէբղնալով պոռնկու-
թիւն ըրին. ասիկա անոնց յաւիտենական կա-
8 նոն պիտի ըլլայ իրենց ազգերուն մէջ։ Եւ պի-
տի ըսես անոնց, Իսրայէլի տունէն կամ ձեր մէջ
պանդխտացած օտարականներէն մարդ մը Տոր-
9 ջակէզ կամ զոհ մատուցանելու ըլլայ, Եւ զա-
նիկա Հ Տէրոջը մատուցանելու համար ժողովքի
խորանին դուռը չբերէ, այն մարդը իր ժողո-
վուրդին մէջէն պիտի կորսուի։
10 Հ Եւ Իսրայէլի տունէն կամ ձեր մէջ պան-
դխտացած օտարականներէն մարդ մը ինչ եւէ
արիւն ուտելու ըլլայ, Նիմ երեսս այն արիւն
ուտող անձին վրայ պիտի անկեմ, ու զանիկա
11 իր ժողովուրդին մէջէն կորսնցնեմ. Հ Վասն զի
մարմնին կենդանութիւնը արիւնին մէջ է. Եւ
ես ձեղի տուի զայն, որպէս զի սեղանին վրայ
Հձեր հոգիներուն համար քաւութիւն ընէք.
քանզի Հոգիին համար քաւութիւն ընողը ար-
12 իւնն է։ Անոր համար Իսրայէլի որդիներուն
ըսի, Ձեզմէ մէ՛կը արիւն չուտէ. ձեր մէջ պան-
13 դխտացած օտարականն ալ արիւն չուտէ։ Եւ
Իսրայէլի որդիներէն կամ ձեր մէջ պանդխտա-
ցած օտարականէն մէկը հաւտուելու անասունի
կամ թռչունի որս որսալու ըլլայ, Նոյնը ար-
իւնը պիտի թափէ, ու Հողով ծածկէ զայն։
14 Հ Վասն զի ամէն մարմնի կենդանութիւնը իր
արիւնն է. անիկա է բուն կենդանութիւնը.
ուստի Իսրայէլի որդիներուն ըսի, Բնաւ մարմնի
մը արիւնը պիտի չուտէք, քանզի ամէն մար-
մնի կենդանութիւնը իր արիւնն է. ով որ ու-
15 տէ զայն՝ պիտի կորսուի։ Հ Եւ երկրացիներէն
կամ օտարականներէն՝ ով կամ դիշատուած
ուտող ամէն մարդ Ի՛ր լոմիերը պիտի լուայ,
Նու ինք ջրով լուացուի, և մինչև իրիկուն ան-
16 մաքուր ըլլայ, ու Ետը մաքուր ըլլայ. Բայց
եթէ չլուայ զանոնք, և իր մարմինը չլուայ, այն
ատեն Նիր անօրէնութիւնը պիտի կրէ։

---

1 Ամէն մորթուած անասուններու արիւնը Տէրոջը պիտի մատուցուէր խորանին դրանը քով։ 7 Դևերուն զոհ ընելը կ'արգիլուի։ 10 Ամէն արիւնոտ բանը, 15 ու մեռածը և գազանէ դիշատուածը ուտելը կ'արգիլուի։

ը Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Խօ-
սէ Ահարոնի ու անոր որդիներուն և Իսրայէլի
բոլոր որդիներուն, ու ըսէ անոնց, Ահա է զոր
3 Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով, Իսրայէլի տունէն
ով որ արջառ մը կամ ոչխար մը և կամ այծ
մը բանակին մէջ մորթէ, կամ բանակէն դուրս
4 մորթէ, Բև Տէրոջը խորանին առջև Տէրոջը
զոհ մատուցանելու համար ժողովքի խորանին
դուռը չբերէ, արիւն պիտի սեպուի այն մար-
դուն. անիկա արիւն թափած է, ու այն մարդը
5 Հի ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուի. Որպէս
զի Իսրայէլի որդիները այն զոհերը Ղորանք հէմ-

Ե Տէրոջը առջև։ Եւ Տէրոջը խորանին դրանը քով
զոհ ընելու համար ժողովքի խորանին դուռը չբերէ,
6 Տէրոջը սեղանին վրայ, ու Ճարպը անոյշ հոտի համար այրէ
7 Տէրոջը առջև։ Եւ իրենց զոհերը ա՛լ չզոհեն
Հդեւերուն, որոնց ետեւէն Հէբղնալով պոռնկու-
թիւն ըրին. ասիկա անոնց յաւիտենական կա-
8 նոն պիտի ըլլայ իրենց ազգերուն մէջ։ Եւ պի-
տի ըսես անոնց, Իսրայէլի տունէն կամ ձեր մէջ
պանդխտացած օտարականներէն մարդ մը Տոր-
9 ջակէզ կամ զոհ մատուցանելու ըլլայ, Եւ զա-
նիկա Հ Տէրոջը մատուցանելու համար ժողովքի
խորանին դուռը չբերէ, այն մարդը իր ժողո-
վուրդին մէջէն պիտի կորսուի։
10 Հ Եւ Իսրայէլի տունէն կամ ձեր մէջ պան-
դխտացած օտարականներէն մարդ մը ինչ եւէ
արիւն ուտելու ըլլայ, Նիմ երեսս այն արիւն
ուտող անձին վրայ պիտի անկեմ, ու զանիկա
11 իր ժողովուրդին մէջէն կորսնցնեմ. Հ Վասն զի
մարմնին կենդանութիւնը արիւնին մէջ է. Եւ
ես ձեղի տուի զայն, որպէս զի սեղանին վրայ
Հձեր հոգիներուն համար քաւութիւն ընէք.
քանզի Հոգիին համար քաւութիւն ընողը ար-
12 իւնն է։ Անոր համար Իսրայէլի որդիներուն
ըսի, Ձեզմէ մէ՛կը արիւն չուտէ. ձեր մէջ պան-
13 դխտացած օտարականն ալ արիւն չուտէ։ Եւ
Իսրայէլի որդիներէն կամ ձեր մէջ պանդխտա-
ցած օտարականէն մէկը հաւտուելու անասունի
կամ թռչունի որս որսալու ըլլայ, Նոյնը ար-
իւնը պիտի թափէ, ու Հողով ծածկէ զայն։
14 Հ Վասն զի ամէն մարմնի կենդանութիւնը իր
արիւնն է. անիկա է բուն կենդանութիւնը.
ուստի Իսրայէլի որդիներուն ըսի, Բնաւ մարմնի
մը արիւնը պիտի չուտէք, քանզի ամէն մար-
մնի կենդանութիւնը իր արիւնն է. ով որ ու-
15 տէ զայն՝ պիտի կորսուի։ Հ Եւ երկրացիներէն
կամ օտարականներէն՝ ով կամ դիշատուած
ուտող ամէն մարդ Ի՛ր լոմիերը պիտի լուայ,
Նու ինք ջրով լուացուի, և մինչև իրիկուն ան-
16 մաքուր ըլլայ, ու Ետը մաքուր ըլլայ. Բայց
եթէ չլուայ զանոնք, և իր մարմինը չլուայ, այն
ատեն Նիր անօրէնութիւնը պիտի կրէ։

ա Եբր. Ը 10։ Գղ. խդ. 27։ Թուոց. իթ. 7։ Ես. ծդ. 3, 5։ Դան. ժ. 3, 12։
բ Սապ. ծաւ. 2։ Եզեկ. խդ. 8։ Եփես. Ե. 26։ Եբր. Թ. 13, 14։ ժ. 1, 2։ ա Յովհ. ա. 7, 9։
գ Գղ. խդ. 32։
դ Գղ. ղ. 3, 5, 16։
ե Եղ. իթ. 29, 30։ Թուոց. Ի. 26, 28։
զ Հմր. 4։
է Հմր. 6, 16, 18, 19, 24։
ը Գղ. խդ. 31։ Թուոց. իթ. 7։
թ Եղ. Ը 10։ Եբր. Թ. 7, 25։

ժ Տես բ Օր. ժբ. 5, 15, 21։
ի բ Օր. ժբ. 5, 6, 13, 14։
լ Ծն. ժէ. 14։
խ Ծն. խա. 33։ խբ. 2։ լա. 54։ բ Օր. ժբ. 2։ գ Թագ. ժդ. 23։ դ Թագ. ժդ. 4։ ժէ. 10։ բ Մն. իբ. 4։ Եզեկ. Ի. 28։ խբ. 9։
ծ Գղ. գ. 2։
կ Եղ. իթ. 18։ Գղ. գ. 5, 11, 16։ դ. 31։ Թուոց. ժբ. 17։
հ բ Օր. կբ. 17։ բ Մն. ժաւ. 15։ Սապ. Ձղ. 37։ ա Կոր. ժ. 20։ Յայտ. Թ. 20։
ձ Եղ. լգ. 15։ Գղ. Ի. 5։ բ Օր. լա. 16։ Եզեկ. խդ. 8։
ղ Գղ. ա. 2, 3։
ճ Հմր. 4։
մ Ծն. Թ. 4։ Գղ. գ. 17։ է. 26, 27։ ժԹ. 26։ բ Օր. ժբ. 16, 23։ ժէ. 23։ ա Թագ. ժդ. 33։ Եզեկ. խդ. 7։
յ Գղ. Ի. 3, 5, 6։ խդ. 17։ Եփեր. խդ. 11։ Եզեկ. ժդ. 8։ ժէ. 7։
ն Հմր. 14։
շ Մատ. խդ. 28։ Մարկ. ժդ. 24։ Հռոմ. գ. 25։ Ե. 9։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14, 20։ Եբր. ժդ. 12։ ա Պետ. ա. 2։ ա Յովհ. ա. 7։ Յայտ. ա. 5։
ո Եբր. Թ. 22։
չ Գղ. Ի. 26։
պ բ Օր. ժբ. 16, 24։ ժէ. 23։
ջ Եզեկ. խդ. 7։
ռ Հմր. 11, 12։ Ծն. Թ. 4։ բ Օր. ժբ. 23։
ս Եղ. խբ. 31։ Գղ. խբ. 8։ բ Օր. ժդ. 21։ Եզեկ. գ. 14։ խդ. 31։
վ Գղ. ժա. 25։
տ Գղ. ժէ. 5։
ր Գղ. Ե. 1։ է. 18։ ԺԹ. 8։ Թուոց. ԺԹ. 20։

ԳԼ. ԺԵ

1 Ապօրինաւոր ամուսնութիւններու համար։ 19 Ապօրինաւոր ցանկութիւններու համար։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Խօսէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ անոնց, Երբ եմ
3 Եհովա ձեր Աստուածը։ Ինչի ձեր բնակած երկրին ըրածին պէս պիտի չընէք. և Քանանու երկրին ըրածին պէս՝ ուր ձեզ պիտի առնեմ, պիտի չընէք, ու անոնց կանոններուն
4 համեմատ պիտի չքալէք։ Իմ դատաստաններս պիտի ընէք, և իմ կանոններս պահէք, որպէս զի անոնցմով քալէք. Ես եմ Տէրը, ձեր Աստուածը։ Ուստի իմ կանոններս ու իմ դատաստաններս պիտի պահէք, Էզրոնք կատարող մարդը անոնցմով պիտի ապրի. Ես եմ Տէրը։
6 Բնաւ մէկը իր մօտ ազգականին չմօտենայ՝ անոր մերկութիւնը բանալու համար. Ես եմ
7 Տէրը։ Քու հօրդ մերկութիւնը կամ քու մօրդ մերկութիւնը չբանաս. անիկա քու մայրդ է,
8 անոր մերկութիւնը չբանաս. Քու հօրդ կնոջ մերկութիւնը չբանաս. անիկա քու հօրդ մերկութիւնն է։
9 Քու հօրդ աղջկան կամ քու մօրդ աղջկան, քու քրոջդ, մերկութիւնը, թէ՛ տանը մէջ ծնած կամ դուրսը ծնած, ա-
10 նոնց մերկութիւնը չբանաս։ Քու որդւոյդ աղջկան կամ աղջկանդ աղջկան մերկութիւնը՝ անոնց մերկութիւնը չբանաս, վասն
11 զի անոնց մերկութիւնը քուկդ է։ Քու հօրդ կնոջ աղջկան մերկութիւնը, քու հօրմէդ ծնած քու քոյրդ ըլլալով, անոր մերկութիւնը չբա-
12 նաս։ Քու հօրդ քրոջ մերկութիւնը չբանաս.
13 անիկա քու հօրդ ազգականն է։ Քու մօրդ քրոջ մերկութիւնը չբանաս, վասն զի անիկա քու
14 մօրդ ազգականն է։ Քու հօրդ եղբօր մերկութիւնը չբանաս, անոր կնոջ չմօտենաս. անիկա
15 քու հօրաքրոջդ կը համարուի։ Քու հարսիդ մերկութիւնը չբանաս. անիկա քու որդւոյդ կինն
16 է, անոր մերկութիւնը չբանաս։ Քու եղբօրդ կնոջ մերկութիւնը չբանաս. անիկա քու եղ-
17 բօրդ մերկութիւնն է։ Կնոջ մը ու անոր աղջկան մերկութիւնը չբանաս. և անոր որդւոյն աղջիկը կամ անոր աղջկան աղջիկը չառնես՝ անոնց մերկութիւնը բանալու համար, անոնք
18 անոր ազգականներն են. անօրէնութիւն է այն։ Եւ կին մը իր քրոջ հետ չառնես նախանձիս իր կենդանութեան առնը վշտացնելու համար՝ միւսին մերկութիւնը բանալով։
19 Նաև իր անմաքրութեան առեն զատած կնոջ մը չմօտենաս՝ անոր մերկութիւնը բանա-
20 լու։ Եւ ընկերութեան համար քու դրացիիդ կնոջը հետ չպառկիս, անոր հետ պղծուե-
21 լով։ Քու սերունդէդ Մողովքի համար ձին անցընելու չմատուցես, և Քու Աստուածդ անունը
22 չպղծես. Ես եմ Տէրը։ Եւ արու հետ՝ կնոջ հետ պառկելու պէս չպառկիս՝ պղծութիւն է
23 այն։ Եւ բնաւ անասունի մը հետ չպղծուիս՝ անոր հետ պղծուելով. ու բնաւ կին մը անասունի մը առջև չկայնի՝ անոր հետ զուգաւորելու. Գարշելութիւն է այն։
24 Ասոնց մէկովն ալ բնաւ չպղծուիք, Վասն զի բոլոր ասոնցմով պղծուեցան այն ազգերը զորս
25 ձեր առջեւէն պիտի վռնտեմ։ Եւ այն երկիրն պղծուելով՝ Նորա անօրէնութիւնը անոր վրայ պիտի հաշուցանեմ, ու այն երկիրը
26 իր բնակիչները պիտի փսխէ։ Ուստի դուք իմ կանոններս ու դատաստաններս պահէք, ու այս պղծութիւններէն մի՛կն ալ չընէք, ոչ երկրացին, ոչ ալ ձեր մէջ պանդխտացող օտարա-
27 կանը. Քանզի ձեզմէ առաջ եղած այն երկրին մարդիկը այս բոլոր պղծութիւնները ըրին, ու
28 այն երկիրը պղծուեցաւ։ Որպէս որ չըլլայ թէ Նայն երկիրը ձեզ ալ դուրս փսխէ զայն պղծած առնէնիդ, ինչպէս ձեզմէ առաջ
29 եղած ազգերը փսխեց։ Քանզի ով որ այս ամէն պղծութիւններէն մէկը ընելու ըլլայ, զայն ընող անձինք իրենց ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուին։ Ուստի իմ հրամաններս պահէք, որպէս
30 զի ձեզմէ առաջ գործուած պիղծ սովորութիւններէն ոչ՛նը չընէք, ու անոնցմով չպղծուիք. Ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։

ԳԼ. ԺԹ

1—37 Ջանապան օրէնքներու կրկնութիւն։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Խօսէ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովքին ու

– Ելմ. 4։ Եր. գ. 7։ Գլ. ժա. 44։ ԺԹ. 4, 10, 34։ ի. 7։ Եզեկ. ի. 5, 7, 19, 20։
ը Եզեկ. ի. 7, 8։ իգ. 8։
թ Եր. իգ. 24։ Գլ. ի. 23։ բ Օր. ժբ. 4, 30, 31։
ժ բ Օր. գ. 1, 2։ գ. 1։ Եզեկ. ի. 19։
ի Եզեկ. ի. 11, 13, 21։ Դատ. ժ. 28։ Հռութ. ժ. 5։ Դասագ. 12։
ղ Եր. գ. 2, 6, 29։ Մաղ. գ. 6։
ի Գլ. ի. 11։
ճ Ծն. խթ. 4։ Գլ. ի. 11։ բ Օր. իբ. 30։ իէ. 20։ Եզեկ. իբ. 10։ Ամովս. բ. 7։ ա Կոր. է. 1։
ձ Գլ. ի. 17։ բ Թագ. ժգ. 12։ Եզեկ. իբ. 11։
ղ Գլ. ի. 19։
ճ Գլ. ի. 20։
ն Ծն. ԼՐ. 18, 26։ Գլ. ի. 12։ Եզեկ. իբ. 11։
շ Գլ. ի. 21։ Մատ. ժգ. 4։ Տես բ Օր. իե. 5։ Մատ. իբ. 24։ Մարկ. ժբ. 19։
չ Գլ. ի. 14։
ո ա Թագ. ա. 6, 8։
ջ Գլ. ի. 18։ Եզեկ. ժբ. 6։ իբ. 10։
ռ Գլ. ի. 10։ Եր. ի. 14։ բ Օր. է. 18։ իբ. 22։ Ամոս. գ. 29, 32։ Մաղ. գ. 5։ Մատ. է. 27։ Հռութ. բ. 22։ ա Կոր. գ. 9։ Եբր. ժգ. 4։
ս գ Թագ. ժա. 7, 33։ Դան. է. 43։
վ Գլ. ի. 2։ գ Թագ. ժգ. 3։ Ելս. 6։ իգ. 10։ Եզեկ. ի. 31։ իգ. 37, 39։
տ Գլ. ժԹ. 12։ ի. 3։ Ելս. 6։ իբ. 2, 32։ Եզեկ. իէ. 20, Եւն։ Մատ. ա. 12։
ր Գլ ի. 13։ Հռութ. ա. 27։ ա Կոր. գ. 9, 10։ ա Տիմ. ա. 10։
ց Գլ. ի. 15, 16։ Եր. իբ. 19։
ւ Գլ. ի. 12։
փ Հմր. 30։ Մատ. ԺԱ. 18, 19, 20։ Մարկ. է. 21, 22, 23։ ա Կոր. գ. 17։
ք Գլ. ի. 23։ բ Օր. ժբ. 12։
օ Թագ. Լի. 34։ Եզեկ. բ. 7։ ժգ. 18։ Եզեկ. իէ. 17։
ֆ Ատգ. ձԹ. 32։ Ես. իգ. 21։ Եզեկ. Ե. 9, 29։ Թ. 9։ ժգ. 10։ իգ. 2։ Ովս. բ. 13։ ը. 13։ Թ. 9։
ա Հմր. 28։
ե Հմր. 5, 30։ Գլ. ի. 22, 23։
և Գլ. ի. 22։ Եզեկ. Թ. 19։ Եզեկ. իէ. 13, 17։
ֆ Հմր. 3, 26։ Գլ. ի. 23։ բ Օր. ժբ. 9։
ը Հմր. 24։
ց Հմր. 2, 4։

ըսէ անոնց, Պուք սուրբ եղէք, քանզի ես, ձեր Եհովա Աստուածը, սուրբ եմ։
3 Ձեր ամէն մէկը իր մօրմէն ու իր հօրմէն պիտի վախնայ. և իմ շաբաթներս պիտի պահէք. ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։
4 Դէպ ուխտերուն մի դառնաք, և ձեզի ձուլածոյ աստուածներ մի շինէք. ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։
5 Եւ երբ խաղաղութեան զոհ մատուցանէք Տէրոջը, ձեզմէ մատուցէք որ ընդունելի ըլլայ։ 6 Զոհը մատուցած օրերնիդ և հետեւեալ օրն ալ պիտի ուտուի. ու երրորդ օրուան մնացեալը կրակով պիտի այրուի։ 7 Եւ եթէ անկէ երրորդ օրը ուտուելու ըլլայ, անիկա պիղծ է, պիտի չընդունուի։ 8 Ուստի ամէն անոր որ զանիկա ուտողը իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ, վասն զի Տէրոջը սուրբ բանը պղծեց, ու այն անձը իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի։
9 Եւ ձեր երկրին հունձքը հնձելու ատեննիդ՝ քու արտիդ եզերքը լմնա չհնձես, ու քու հունձքիդ ինկած հասկերը չժողվես։ 10 Եւ քու պտղիդ ճռաքաղ չընես, այնպէս պտղիդ մէջ մնացած ողկոյզները չքաղես. զանոնք աղքատին և օտարականին համար թողուս. ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։
11 Ըզգուշութիւն մի ընէք. սուտ մի դրուցէք, Եւ մէկզմէկ մի խաբէք։ 12 Եւ իմ անունովս սուտ ուղղ երդուամ մի ընէք, ես ձեր Աստուածոյն անունը մի պղծէք. ես եմ Տէրը։ 13 Դրացիդ զրկանք մի ըներ, և յափշտակութիւն մի ըներ. Էքեզի վարձքով բանողին օրավարձքը մէկ գիշեր մինչև առաւօտ քու քովդ չմնայ։
14 Խուլին մի նայիր, Ու կոյրին առջև գայթակղութիւն մի դներ, հապա Էքու Աստուածմէդ վախցիր. ես եմ Տէրը։
15 Դատաստանի մէջ անիրաւութիւն մի ընէք. աղքատին աչառութիւն մի ըներ, և մեծը մի շողոքորթեր. քու դրացիդ արդարութիւնով դատէ։
16 Ոչ ու ժողովուրդիդ մէջ չարախօսութիւն ընելու չպարախս. Քու ընկերիդ արիւնը չմրտնես. ես եմ Տէրը։ 17 Եղբայրդ քու սրտիդ մէջ չատես. Քու դրացիդ անպատճառ յանդիմանես, Որպէս զի անոր համար մեղք չկրես։ 18 Վրէժ չառնես, և քու ժողովուրդիդ որդիներուն ոխ չպահես, Հապա քու ընկերդ քու անձիդ պէս սիրես. ես եմ Տէրը։
19 Իմ կանոններս պահէք. քու անասունիդ մէկ տեսակը ուրիշ տեսակի հետ զուգաւորել չտաս. Քու արտիդ մէջ զանազան սերմ չցանես. Ու երկու նիւթէ գործուած զգեստաւն հանդերձ չհագնիս։
20 Եւ եթէ մէկը կնոջ մը հետ պառկելով զուգաւորութիւն ընէ, ու անիկա մէկու մը նշանուած աղախինին է ու փրկուած չէ, ոչ ալ անոր ազատութիւն տրուած, անոնք պիտի պատժուին. անոնք պիտի չմեռնին, վասն զի կինը ազատ չէր։ 21 Եւ Համրդը իր յանցանքին պատարագը Տէրոջը պիտի բերէ ժողովքի խորանին դուռը, խոյ մը յանցանքի պատարագի համար։ 22 Եւ քահանան յանցանքի պատարագին խոյովը Տէրոջը առջև քաւութիւն պիտի ընէ անոր իր ըրած մեղքին համար. և անոր ըրած մեղքը պիտի ներուի իրեն։
23 Ու երբ այն երկիրը մտնէք, ու ամէն տեսակ ծառեր տնկէք՝ պտուղը ուտելու համար, այն ատեն անոր պտուղը չմփռուածի պէս անմաքուր պիտի սեպէք. անիկա ձեզի երեք տարի չմփռուածի պէս սեպուելով պիտի չուտուի։ 24 Եւ չորրորդ տարին անոր բոլոր պտուղը Տէրը փառաւորելու համար սուրբ պիտի ըլլայ։ 25 Եւ հինգերորդ տարին անոր պտուղը պիտի ուտէք, որպէս զի իր արդիւնքը ձեզի համար աւելցնէ. ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։ 26 Ամէն արիւնով չուտէք. Չհմայէք և գուշակութիւն չընէք։ 27 Ձեր գլուխներուն եղերքի մազերը չկարէք, ու քու մօրուքիդ եզերքը չաւրեր։ 28 Եւ մէկուն համար Ձեր մարմինին վրայ կտրածներ չընէք, ու ձեր վրայ դիրի նշան չընէք. ես եմ Տէրը։
29 Աղջիկդ պոռնիկ ընելով մի պղծեր, որպէս զի երկիրը պոռնկութեան մէջ չիյնայ, ու երկիրը չարութիւնով չլեցուի։
30 Իմ շաբաթներս պահէք, ու իմ սրբարանս յարգէք. ես եմ Տէրը։ 31 Կախարդներուն մի նա-

---

ա Դես. ժա. 44։ բ. 7, 26։ ա պետ. ա. 16։
բ Նե. բ. 12։
գ Նե. բ. 8։ բա. 13։
դ Նե. բ. 4։ Դե. իզ. 1։ ա կար. ժ. 14։ ա Յովհ. ե. 21։
ե Նե. ւդ. 17։ բ Օր. իե. 15։
զ Դե. է. 16։
է Դե. իգ. 22։ բ Օր. իգ. 19, 20, 21։ Հառաք. բ. 15, 16։
ը Նե. բ. 15։ իբ. 1, 7, 10։ բ Օր. ե. 19։
թ Դե. գ. 2։ Եփես. գ. 25. Կող. գ. 9։
ժ Նե. բ. 7։ Դե. գ. 3։ բ Օր. ե. 11։ Մատ. ե. 33։ Յակ. ե. 12։
ի Դե. ժբ. 21։
լ Մար. ժ. 13։ ա Թես. դ. 6։
խ բ Օր. իգ. 14, 15։ Մաղ. գ. 5։ Յակ. ե. 4։
ծ բ Օր. իե. 18։ Հռոմ. ժգ. 13։
կ Ամբ. 32։ Դե. իե. 17։ Ումն. իբ. 18։ Ժող. ե. 7։ ա պետ. բ. 17։
հ Նե. իգ. 2, 3։ բ Օր. ա. 17։ ժգ. 19։ իէ. 19։ Սաղ. ձբ. 2։ Առակ. իգ. 23։ Յակ. բ. 9։
ձ Նե. իգ. 1։ Սաղ. ժե. 3։ Ժ. 20։ Առակ. ժա. 13։ բ. 19։ Եզեկ. իբ. 9։
ղ Նե. իգ. 1, 7։ գ Թագ. իա. 13։ Մատ. իգ. 60, 61։ իէ. 4։
մ ա Յովհ. բ. 9, 11։ գ. 15։
յ Մատ. ժբ. 15։ Դ.տկ. ժէ. 3։ Գաղ. գ. 1։ Եփես. ե. 11։ ա Տիմ. ե. 20։ բ Տիմ. գ. 2։ Տիտ. ա. 13։ բ. 15։
ն Տես Հռոմ. ա. 32։ ա կար. ե. 2։ ա Տիմ. ե. 22։ բ Յովհ. 11։
շ Բագ. ժգ. 22։ Առակ. իւ. 22։ Հռոմ. իբ. 17, 19։ Գաղ. ե. 20։ Եփես. գ. 31։ ա Պետ. բ. 1։ Յակ. ե. 9։
ո Մատ. ե. 43։ իբ. 39։ Հռոմ. ժգ. 9։ Գաղ. ե. 14։ Յակ. բ. 8։
չ բ Օր. իբ. 9, 10։
պ բ Օր. իբ. 11։
ջ Դե. ե. 15։ գ. 6։
ռ բ Օր. ժբ. 17, 18։ Առակ. գ. 9։
ս Դե. ժէ. 10, ԼՀ։ բ Օր. ժբ. 23։
վ բ Օր. ժբ. 10, 11, 14։ ա Թագ. ժե. 23։ գ Թագ. ժէ. 17։ իա. 6։ բ Մն. լգ. 6։ Մաղ. գ. 5։
տ Դե. իա. 5։ Եբեմ. ք. 26։ իբ. 37։ Ես. ժե. 2։
ր Դե. իա. 5։ բ Օր. ժգ. 1։ Եբեմ. ժգ. 6։ իբ. 37։
ց բ Օր. իգ. 17։
ւ Ամբ. 3։ Դե. իգ. 2։
փ Ժող. ե. 1։
ք Նե. իբ. 18։ Դե. բ. 6, 27։ բ Օր. ժբ. 10։ ա Թագ. իբ. 7։ ա Մն. ժ. 13։ Ես. բ. 19։ Գաբ. ժգ. 16։

լիք, և հմայողներուն քաւ մի հարցնէք, որպէս
զի անոնցմով չպղծուիք. ես եմ Տէրը ձեր
Աստուածը։
32 *Մազը ճերմկածին առջև ոտք ելլիր, և ծե-*
րը պատուէ, ու քու Աստուածդէդ վախցիր.
ես եմ Տէրը։
33 *Եւ եթէ օտարական մը ձեր երկրին մէջ*
ձեր քով պանդխտանալու ելլայ, չնեղէք զա-
34 *նիկա։ Ձեր քով պանդխտացող օտարականը*
ձեր երկրին բնակին պէս ելլայ ձեզի, և քու-
նդիր պէս սիրես զանիկա, վասն զի դուք ալ
Եգիպտոսի երկրին մէջ օտարական էիք. ես եմ
Տէրը ձեր Աստուածը։
35 *Դատաստանի մէջ անիրաւութիւն չընէք.*
կանգուռի մէջ, կշռաքի մէջ ու չափի մէջ ալ։
36 *Ձեր կշռաքները լման, ձեր կէ-է քարերը*
լման, ձեր արդուն լման ու հիմնը լման պի-
տի ըլլայ. ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանող Տէրը,
37 *ձեր Աստուածը, ես եմ։ Ուստի իմ բոլոր կա-*
նոններս ու իմ բոլոր դատաստաններս պահէք,
և ընէք զանոնք. ես եմ Տէրը։

ԳԼ. Ի

1 *Մազքի զատակ ներելը կ'արդիլուի։ 4 Անոր զատակ*
մատուցելը անեներալ զանց ընողներուն պատիժը։ 6
Վհուկներու հետեւողներուն համար։ 7 Սուրբ ըլլալու պատ-
ուէրը։ 9 Իր ծնողաց հայհոյողի, 10 չնաթիւն ընողներու,
11, 14, 17, 19 պղծողի, 13 արուազեան, 15 և անա-
սունի հետ պղծութիւն ընողի պատիժը։ 22 Աստուծոյ
հնազանդելու վրայով։ 27 Վհուկները չապրեցնելու
պատուէրը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
2 Ըսա՛ Իսրայէլի որդիներուն ըսես, Իսրայէլի
որդիներէն և Իսրայէլի մէջ պանդխտացող օտա-
րականներէն ալ որ իր սերունդէն Մողբի տայ,
անշուշտ պիտի մեռցուի. երկրին ժողովուրդը
3 *քարկոծով պիտի քարկոծեն զանիկա։ Եւ ես*
իմ երեսս այն մարդուն վրայ պիտի առնեմ,
ու զանիկա իր ժողովուրդին մէջէն կորանցնեմ,
վասն զի անիկա իր սերունդէն Մողբի տուած
է՝ իմ սրբարանս պղծելու ու իմ սուրբ ա-
4 *նունս անարգելու համար։ Եւ եթէ այն մարդը*
իր սերունդէն Մողբի տուած ատեն, երկրին
ժողովուրդը չտեսնելու գայով, Ղանիկա չմեռ-
5 *ցընեն, Այն ատեն ես իմ երեսս պիտի առնեմ*
այն մարդուն վրայ ու անոր ընտանիքին վրայ,

+ Աւտակ. ի. 29։ ա Տիմ. ե. 1։
ո Չմի. 14։
ֆ Ել. իբ. 21։ իգ. 9։
ա Ել. ժբ. 48, 49։
բ Ո Օր. ժ. 19։
գ Չմի. 15։
դ Ո Օր. իե. 13, 15։ Աւտակ. ա. 1։ ժգ. 11։ ի. 10։
ե Գլ. ժբ. 4, 5։ Ո Օր. գ. 5, 6։ ե. 1։ գ. 25։

— Գլ. ժբ. 21։
զ Գլ. ժբ. 21։ Ո Օր. ժբ. 31։ ժը. 10։ դ Թագ. ժէ. 17։ իգ. 10։ բ Մն. լգ. 6։ Եզեկ. է. 31։ լը. 35։ Եզեկ. ի. 26, 31։
է Գլ. ժէ. 10։
ը Եզեկ. ե. 11։ իգ. 38, 39։
թ Գլ. ժբ. 21։
ժ Ո Օր. ժէ. 2, 3, 5։
ի Գլ. ժէ. 10։
լ Ել. ի. 5։
խ Գլ. ժէ. 7։

և զանիկա և Մողբի հետ պոռնկութիւն ընե-
լու համար այն մարդուն ետեւէն բոլոր գա-
ղտղնները իրենց ժողովուրդին մէջէն պիտի կոր-
6 *սընցնեմ։ Եւ ֆհկուհիներուն ու հմայողներուն*
*ետեւէն *երթալու դարձող մարդուն վրայ ալ*
երեսս պիտի առնեմ, ու զանիկա իր ժողովուր-
7 *դին մէջէն կորանցնեմ։ Ուստի սրբեցէք ձեր*
անձերը, ու սուրբ եղէք, քանի որ ես եմ Տէրը
8 *ձեր Աստուածը։ Ես իմ կանոններս պահեցէք,*
ու ըրէք զանոնք. Ես եմ Տէրը որ ձեզ կը սրբեմ։
9 Ով որ իր հայրը կամ իր մայրը անիծէ,
անշուշտ պիտի մեռցուի. անիկա իր հայրը կամ
իր մայրը անիծեց, նանոր արիւնը իր վրայ ըլլայ։
10 Եւ հոգ որ *երէց մարդու մը կնոջ հետ շնու-
թիւն ընէ, իր դրացին կնոջ հետ շնութիւն
ընողը անշուշտ պիտի մեռցուի. շնացողն ալ
11 *շնացեալն ալ պէտք է մեռցուին։ Ինչ ոգ որ իր*
հօրը կնոջ հետ պառկի, իր հօրը ամօթքը
բացած է. անշուշտ երկուքն ալ պիտի մեռ-
12 *ցուին, անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ։ Ուս-
*եթէ մարդ մը իր հարսին հետ պառկի, անշուշտ երկուքն ալ պիտի մեռցուին, *գարշու-
թիւն ըրին, անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ։
13 Եւ ֆեթէ մարդ մը իր կնոջ հետ պառկելու պէս
արուի հետ պառկի, երկուքն ալ պղծութիւն
ըրին. անշուշտ պիտի մեռցուին, անոնց արիւնը
14 *իրենց վրայ ըլլայ։ Ինչ եթէ մարդ մը՝ կին մը
*ու անոր մայրը առնէ, անօրէնութիւն է. անի-
կա ալ անոնք ալ կրակով պիտի այրուին, որ-
15 *պէս որ ձեր մէջ անօրէնութիւն չըլլայ։ Ինչ
եթէ մարդ մը անասունի հետ պառկի, անշուշտ պիտի մեռցուի, ու անասունը պիտի
16 *սպաննէք։ Եւ եթէ կին մը որևիցէ անասունի
հետ զուգաւորելու համար անոր մօտենայ, կինն ալ, անասունն ալ պիտի սպաննես. անոնք անշուշտ պիտի մեռցուին. անոնց արիւնը իրենց
17 *վրայ ըլլայ։ Ինչ եթէ մարդ մը իր քոյրը առ-
նէ, իր հօրը աղջիկը կամ իր մօրը աղջիկը, ու անոր մերկութիւնը տեսնէ, ու աղջիկն ալ անոր մերկութիւնը տեսնէ, չարութիւն է. անոնք իրենց ժողովուրդին աչքին առջև պիտի կորսուին. անիկա իր քրոջ մերկութիւնը բացաւ.
18 *անիկա իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ։ Ինչ եթէ
մարդ մը իր գաշտանին մէջ եղող կնոջ մը հետ պառկի ու անոր մերկութիւնը բանայ, ինք անոր աղբիւրը բացաւ, կինն ալ իր արեան աղբիւրը բացաւ. երկուքն ալ իրենց ժողովուր-

ճ Գլ. ժբ. 31։
• Եբր. պոռնկելու.
ի Գլ. ժ. 44։ ժբ. 2։ ա Պետ. ա. 16։
լ Գլ. ժբ. 37։
խ Ել. լա. 13։ Գլ. իա. 8։ Եզեկ. լէ. 28։
ձ Ել. իա. 17։ Ո Օր. իէ. 16։ Աւտակ. ի. 20։ Մատ. ժե. 4, 5։
ղ Չմի. 11, 12, 13, 16, 27։ Բ Թագ. ա. 16։
ճ Գլ. ժբ. 20։ Ո Օր. իբ. 22։ Յայտ. ը. 4, 5։
յ Գլ. ժբ. 8։
շ Գլ. ժբ. 15։
ո Գլ. ժբ. 23։
չ Գլ. ժբ. 22։ Ո Օր. իգ. 17։ Տես Ժն. ժբ. 5։ Դատ. ժբ. 22։
ջ Գլ. ժբ. 17։ Ո Օր. իէ. 23։
ռ Գլ. ժբ. 23։ Ո Օր. իէ. 21։
ս Գլ. ժբ. 9։ Ո Օր. իէ. 22։ Տես Ժն. ի. 12։
վ Գլ. ժբ. 19։ Տես. Գլ. ժէ. 24։

19 դին մէջէն պիտի կորսուին։ Ընե քու մօրդ քրոջ
կամ քու հօրդ քրոջ մերկութիւնը չբանաս.
Վասն զի եթէ մէկը իր ազգականին մերկու-
թիւնը բանալու ըլլայ, երկուքն ալ իրենց անօ-
20 րէնութիւնը պիտի կրեն։ Ընե եթէ մարդ մը
իր հօրեղբօրը կնոջ հետ պառկի, իր հօրեղբօրը
մերկութիւնը բացաւ. անոնք իրենց մեղքը պի-
21 տի կրեն. անզաւակ պիտի մեռնին։ Ընե եթէ
մարդ մը իր եղբօրը կինը առնէ, պղծութիւն է
այն. անիկա իր եղբօրը մերկութիւնը կը բանայ.
անզաւակ պիտի ըլլան։
22 Ուստի իմ բոլոր կանոններս և իմ բոլոր
դատաստաններս պահէք, ու ընէք զանոնք, որ-
պէս զի այն երկիրը ուր ձեզ պիտի տանիմ հոն
23 բնակելու, ձգուրս չփսխէ ձեզ։ Ընե պիտի չքա-
լէք այն ազգերուն սովորութիւններովը, զորոնք
ձեր առջեւէն պիտի վռնտեմ. քանզի այս ա-
մէն բաները ըրին անոնք, ու ես զզուեցայ ա-
24 նոնցմէ. Ես ըսի ձեզի, Անոնց երկիրը դուք
պիտի ժառանգէք, ու ես զանիկա ձեզի պիտի
տամ առացուածք ըլլալու, երկիր մը՝ որ կաթ
ու մեղր կը բղխէ. ես եմ Տէրը, ձեր Աստուա-
25 ծը, որ ձեզ ազգերէն զատեցի ձեզ։ Ուստի
մաքուր ու անմաքուր անասուններուն մէջտեղ,
և անմաքուր ու մաքուր թռչուններուն մէջտեղ
տարբերութիւն պիտի դնէք. և ձեր անձերը
չպղծէք անասուններով կամ թռչուններով
կամ գետնի վրայի բոլոր սողուններով, զորոնք
26 ես զատեցի ձեզի իբրև անմաքուր։ Ընե դուք
սուրբ պիտի ըլլաք ինծի. քանզի ես Տէրս սուրբ
եմ, ու ձեզ ազգերէն զատեցի՝ որպէս
պի իմն ըլլաք։
27 Ով հոսուկ կամ հմայող եղողը, թէ՛ այր ըլ-
լայ և թէ՛ կին, անշուշտ պիտի մեռցուի. քա-
րերով քարկոծեն զանոնք. Բանոնց արիւնը ի-
րենց վրայ ըլլայ։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Քահանաները իրենց ա՛ր ազգականին համար կրնային
սուգ բռնել։ 6 Անոնք սուրբ պիտի ըլլային։ 8 ու սուրբ
պիտի սեպուէին։ 7 Հատուկ քահանաներուն, 13 ու
քահանայապետին ամուսնանալու վրայով։ 17 Արատ ու-
նեցող քահանային արգիլուած էր զոհ մատուցանելը։

Ե Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Խօսէ Ահարոնի
որդիներուն, քահանաներուն, ու ըսէ անոնց,
Քահանայ մը մեռելուն համար անմա-
2 քուր չըլլայ իր ժողովուրդին մէջ. Բայց միայն

իր մօտ ազգականին համար, այսինքն իր մօրը
ու իր հօրը և իր որդւոյն ու իր աղջկան և իր
3 եղբօր համար, Ես իր կոյս քրոջ համար որ մօտ
է իրեն ու էրկան տրուած չէ, անոր անմաքուր
4 ըլլալ։ Քանիկա իր ժողովուրդին մէջ պղծուելով
մարդ ըլլալով, անմաքուր պիտի չըլլայ՝ ինքզինք
5 պղծելով։ Անոնք գլուխնին փեսելով կնոտակ
պիտի չընեն, և իրենց մօրուքին եզերքը չածի-
լեն, ու իրենց մարմինին վրայ կտրածներ չընեն։
6 Սուրբ պիտի ըլլան իրենց Աստուծոյն. և Իրենց
Աստուծոյն անունը չպղծեն, վասն զի Տէրոջը
պատարագները՝ իրենց Աստուծոյն հացը ա-
նոնք կը մատուցանեն. ուստի սուրբ պիտի ըլ-
7 լան։ Պոռնիկ կամ պղծուած կին չառնեն, և
Ինքն այրէն արձակուած կին մը չառնեն. վասն
8 զի Քահանան սուրբ է իր Աստուծոյն։ Ուստի
պիտի սրբես զանիկա, վասն զի քու Աստուծոյդ
հացը անիկա կը մատուցանէ. անիկա սուրբ
պիտի ըլլայ քեզի, Քանզի ես Տէրս, որ ձեզ կը
9 սրբեմ, սուրբ եմ։ Ընե եթէ քահանայի մը
աղջիկը պոռնկութիւն ընելով պղծուելու ըլլայ,
իր հայրը կը պղծէ. անիկա կրակով պիտի այրուի։
10 Ինե իր եղբայրներէն մեծ եղող քահանան,
որուն գլխուն վրայ օծման իւղը թափուած է,
ու Սպզեստները հագնելու օրհնուած, Իր գլու-
11 խը պիտի չքանայ, և իր լաթերը չպատռէ, Ընե
Մեռած մարդու մը քով չերթայ, ոչ ալ իր
հօրը կամ իր մօրը համար անմաքուր ըլլայ։
12 Ինե սրբարանէն դուրս չելլէ, ու իր Աստու-
ծոյն սրբարանը չպղծէ, վասն զի Իր Աստուծոյն
օծման իւղին պսակը իր վրայ է. Ես եմ Տէրը։
13 Ընե Նանիկա կոյս մը իրեն կին պիտի առնէ.
14 Որբեւայրի կամ արձակուած կամ պղծուած
Սոր չառնէ. Հապա կին ըլլալու համար իր
15 ժողովուրդէն կոյս մը առնէ, Որպէս զի իր սերմը
չպղծէ իր ժողովուրդին մէջ, վասն զի Ես եմ
Տէրը, որ կը սրբեմ զանիկա։
16 Ընե Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (17) Խո-
սէ Ահարոնի ու ըսէ, Քու սերունդէդ իրենց
ազգերուն մէջ ով որ իր վրայ արատ մը ունի,
Սհող չմօտենայ իր Աստուծոյն հացը մատու-
18 ցանելու. Վասն զի բնաւ արատ ունեցող մարդ
մը պիտի չմօտենայ. կոյր մարդը, կաղը, կամ
կարճառնչը, կամ Սէր ոտքերուն չէզ Ոտքերով
19 բան մը ունեցողը, կամ ոտքը կոտրած, կամ
20 ձեռքը կոտրած մարդը, կամ սապատող, կամ
թզուկը, կամ իր աչքին մէջ բիծ ունեցողը,

ղ Գլ. ժը. 12, 13։
ղ Գլ. ժը. 6։
ջ Գլ. ժը. 14։
ռ Գլ. ժը. 16։
ս Գլ. ժը. 26։ ժթ. 37։
վ Գլ. ժը. 25, 28։
տ Գլ. ժը. 3, 24, 30։
ր Գլ. ժը. 27։ բ Օր. թ. 5։
ց Ել. գ. 17, գ. 8։
ւ Ղեւ. 26։ Ել. ժթ. 5։ Լգ. 16։
Ք Օր. է. 6։ ժգ. 2։ գ Թագ.
ը. 53։
ֆ Գլ. ժա. 47։ Ք Օր. ժգ. 4։
+ Գլ. ժա. 43։
ո Ղեւ. 7։ Գլ. ժթ. 2։ ա Պետ.
ա. 16։
Ֆ Ղեւ. 24։ Տիտ. բ. 14։
ռռ Գլ. ժթ. 31։ Ել. իբ. 18։
բ Օր. ժը. 10, 11։ ա Թագ.
իբ. 7, 8։
Ֆ Ղեւ. 9։

— Եզեկ. իգ. 25։
Ֆ Տես Եզեկ. իգ. 16, 17։
ֆ Գլ. ժթ. 27, 28։ բ Օր. ժգ.
1։ Եզեկ. խգ. 20։
ֆֆ Գլ. ժը. 21։ ժթ. 12։
Ֆ Եզեկ. խգ. 22։
ղ Տես բ Օր. իգ. 1, 2։
Ֆ Գլ. ի. 7, 8։
ը Ծն. լը. 24։
ֆ Ել. իթ. 29, 30։ Գլ. ը. 12։
ժգ. 32։ Թուղ. լի. 25։
ֆ Ել. իբ. 2։ Գլ. ժգ. 32։
Ֆ Գլ. ժ. 6։
Ֆ Թուղ. ժթ. 14։ Տես Ղեւ. 1, 2։
Ֆ Գլ. ժ. 7։
Ֆ Ել. իբ. 36։ Գլ. ը. 9, 12, 30։
Ֆ Ղեւ. 7։ Եզեկ. խգ. 22։
հ Ղեւ. 8։
յ Գլ. ժ. 3։ Թուղ. ժգ. 5։
Սաղ. կե. 4։
ո Կամ, ակռանջատը,
ղ Գլ. իբ. 23։

կամ քոսոտը, կամ ոջլիւնոտը, կամ ֆ†փոշտանկը. Ահարոն քահանային սերունդէն որուն 21 մը ունեցող մարդը ՛Տէրոջը պատարագները մատուցանելու պիտի չմօտենայ, †ինչ որ որոտալով իր Աստուծոյն հացը մատուցանելու 22 պիտի չմօտենայ։ Անիկա իր Աստուծոյն հացը պիտի ուտէ, թէ՛ ՛սրբերէն սրբերը եւ թէ՛ 23 ‡սուրբը բաներէն. Միայն վարագուրին քով պիտի չմտնէ, եւ սեղանին չմօտենայ, վասն զի արատ ունի, ու Ւիմ սուրբ բաները չպղծէ, 24 քանզի զանոնք սրբող Տէրը ես եմ։ Եւ Մովսէս խօսեցաւ ա֍ Բառերը Ահարոնի ու անոր որդիներուն եւ Իսրայէլի բոլոր որդիներուն։

ԳԼ. ԻԲ

1 Քահանաները իրենց անմաքրութեան ժամանակ սուրբ բաներու մօտենալու չէին։ 6 Իրենց մաքրուելուն վրայով։ 10 Քահանային ընտանիքէն ով իրաւունք ունէր սուրբ բաներէն ուտելու։ 17 Զոհ մատուցանելու անասունը անարատ ըլլալու էր։ 26 Ութ օրուան չեղած անասուն մը Տէրոջը պիտի չմատուցուէր։ 29 Շնորհակալութեան զոհը ուտելուն պատուէրները։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Խօսէ Ահարոնի ու անոր որդիներուն՝ որ Իսրայէլի որդիներուն ֍պատուական սուրբ բաներէն ¤պղշշ կ՚ենան, և Իմ սուրբ անունս չպղծեն այն բաներով զորոնք 3 ինձ ընծայ կը սրբեն. Ես եմ Տէրը։ Ըսէ անոնց, Ձեր բոլոր սերունդէն ձեր ազգերուն մէջ՝ ով որ †իր անմաքրութիւնը իր վրայ ունենալով մօտենայ այն սուրբ բաներուն զորոնք Իսրայէլի որդիները կը սրբեն Տէրոջը, այն անձը 4 իմ առջեւէս պիտի կորսուի. Ես եմ Տէրը։ Ով որ Ահարոնի ցեղէն բորոտ ըլլայ, կամ †ծորում ունենայ, սուրբ բաներէն պիտի չուտէ Ւմինչեւ որ մաքրուի. և Եթէ որ մեռելէ պղծուած բանի մը դպչի, կամ Ւմարդ մը որուն զուգաւո- 5 րութեան սերմը իրմէ ելած է, կամ Եթէ որ դպչի որեւիցէ սողունի մը որով կրնայ անմաքուր ըլլալ, կամ ‡մարդու մը որմէ կրնայ անմաքուր ըլլալ, որեւիցէ անմաքրութիւն զոր 6 անիկա ունենայ, Առանց դպչող մարդը մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, և սուրբ բաներէն չուտէ, Հապա իր մարմինը ջրով լուայ. 7 Եւ երբ արեգակը մարը մտնէ, մաքուր պիտի ըլլայ, ու ետքը սուրբ բաներէն ուտէ, վասն զի 8 Ւանիկա իր հացն է։ ÞԱնիկա մեռած կամ գազանէ պատառուած մսեղէն պիտի չուտէ, որպէս զի անով չպղծուի. Ես եմ Տէրը։ 9 Եւ իմ կարգադրութիւնս պիտի պահեն, Þորպէս զի անոր համար մեղք չկրեն, ու զայն պղծելնուն համար չմեռնին. Ես եմ Տէրը որ զանոնք կը սրբեմ։

Ւրեւտ օտարական մը սուրբ բանէ պիտի 10 չուտէ. քահանային հիւրը կամ վարձկանը սուրբ բանէ պիտի չուտէ։ Բայց քահանային 11 իր ստակով ծախու առած անձը ու իր տունը ծնածը անկէ պիտի ուտէ. Հանոնք անոր կերա- 12 կուրէն պիտի ուտեն։ Եթէ քահանային աղջիկը օտարականի մը հետ ամուսնանայ, անիկա 13 Նուիրուած սուրբ բաներէն պիտի չուտէ։ Բայց եթէ քահանային աղջիկը որբեւայրի կամ ապաքուած ըլլայ ու զաւակ չունենայ, Ձև իր հօրը տունը դառնայ, այն ապէն Ւնոր աղջկունութեան ժամանակին պէս իր հօրը հացէն պիտի ուտէ. սակայն ընտանի օտարական մը անկէ չուտէ։

Եւ եթէ մարդ մը անգիտութեամբ սուրբ 14 բանէ մը ուտէ, անոր վրայ հինգերորդ մաս մը պիտի աւելցնէ, ու սուրբ բանովը մէկտեղ քահանային տայ. Եւ Իսրայէլի որդիները Տէ- 15 րոջը մատուցած ‡սուրբ բաները չպղծեն. †Ու- 16 րենց սուրբ բաները ուտելով ՛յանցանքի անօրէնութիւնը իրենց վրայ չբերեն՝, վասն զի ես եմ Տէրը որ զանոնք կը սրբեմ։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (18) Խօսէ Ահարոնի ու անոր որդիներուն, և Իսրայէլի բոլոր որդիներուն, ու ըսէ անոնց, Ւսրայէլի տունէն կամ Իսրայէլի մէջ Þպատուական եղող օտարականներէն անոնց ողջակէզի համար Տէրոջը մատուցածը՝ իրենց բոլոր ուխտերուն և բոլոր կամաւոր ընծաներուն համար, իր զոհը 19 մատուցանող ամէն մարդը. ՒԱրջառներէն, ոչխարներէն կամ այծերէն՝ անարատ արու պէտք ֍պատուականէ, որպէս զի ձեզի համար ընդունելի 20 ըլլայ։ Ւրեւտ արատ մը ունեցողը պիտի չմատուցանէք, վասն զի ձեզի համար ընդունելի 21 չըլլար։ Եւ Նուիրած կատարելու համար կամ կամաւոր ընծայի համար՝ Ւով որ արջառներէն կամ ոչխարներէն Տէրոջը խաղաղութեան զոհ մատուցանելու ըլլայ, անարատ պիտի ըլլայ այն, որպէս զի ընդունուի. բնաւ արատ 22 պիտի չըլլայ անոր վրայ։ Կոյր, կամ †ջլ կոտրած կամ կտրուած կամ խաղատարած ունեցող, կամ քոսոտ կամ ոջլիւնոտ եղածներէ իրենց սուրբ բաները ուտեն,

---

֍ ք Օր. խգ. 1։
† կամ, ամսոյն իրը ճմլուածը, կամ, մխոյճին
֍ Հմր. 6։
՛ Գլ. ք. 3, 10։ ղ. 17, 29։ կ. 1։ խգ. 9։ Թուա. ժը. 9։
‡ Գլ. իը. 10, 11, 12։ Թուա. ժը. 19։
¤ Հմր. 12։

ա Թուա. ղ. 3։
- Եբր. գաա
ֆ Գլ. ժը. 21։
† Գլ. ժը. 38։ Թուա. ժը. 32։ ք Օր. ժե. 19։
՛ Գլ. կ. 20։
† Գլ. ժե. 2։
‡ Գլ. ժգ. 2։ ժե. 13։
¤ Թուա. ժի. 11, 22։
֍ Գլ. ժե. 16։
՛ Գլ. ժա. 24, 43, 44։
† Գլ. ժե. 7, 19։
‡ Գլ. ժե. 5։ Եբր. ժ. 22։
¤ Գլ. խա. 22։ Թուա. ժը. 11, 13։
֍ Նլ. իը. 38։ Թուա. ժը. 32։ ք Օր. ժե. 19։
՛ Գլ. կ. 20։
† Գլ. ժե. 2։
‡ Գլ. ժգ. 2։ ժե. 13։
¤ Թուա. ժի. 11, 22։
֍ Գլ. ժե. 16։
՛ Գլ. ժա. 24, 43, 44։
† Գլ. ժե. 7, 19։
‡ Գլ. ժե. 5։ Եբր. ժ. 22։
¤ Գլ. խա. 22։ Թուա. ժը. 11, 13։
֍ Նլ. իը. 31։ Գլ. ժէ. 15։ Եզեկ. խգ. 31։
՛ Նլ. իը. 43։ Թուա. ժը. 22, 32։
† Տես ա Թագ. խա. 6։
‡ Թուա. ժը. 11, 13։
¤ Ծն. իը. 11։
֍ Գլ. ժ. 14։ Թուա. ժը. 11, 19։
՛ Գլ. ե. 15, 16։
† Թուա. ժը. 32։
‡ կամ, Ու ֆահանային իրէն անոնց վրայ յանցանքի անօրէնութիւնը չբերէն՝ Եբր. անունք իրենց սուրբ բաները ուտեն,
՛ Հմր. 9։
¤ Գլ. ա. 2, 3, 10։ Թուա. ժե. 14։
֍ Գլ. ա. 3։
՛ ք Օր. ժե. 21։ ժէ. 1։ Մատ. ա. 8, 14։ Եփես. ե. 27։ Եբր. թ. 14։ ա Պետ. ա. 19։
† Գլ. է. 16։ Թուա. ժե. 3, 8։ ք Օր. խգ. 21, 23։ Յայտ. կա. 8։ կե. 1։ Յով. ե. 4, 5։
‡ Գլ. պ. 1, 6։
¤ Հմր. 20։ Մատ. ա. 8։

ըէն Տէրոջը պիտի չմատուցանէք, ոչ ալ
ասոնցմէ Տէրոջը պատարագի համար անզանին
23 վրայ պիտի դնէք։ Բայց անթառնեցած մէկ աւե-
լորդութիւն կամ պակասութիւն ունեցող ըռա-
բակը կամ ոչխարը կամովար ընծայի
համար մատուցանես, սակայն ուխտի համար պիտի
24 չընդունիս այն։ Ամբէխը ճմլուածը կամ ճըզ-
մուածը կամ վրցուածը կամ կտրուածը չմա-
տուցանէք Տէրոջը, և ձեր երկրին մէջ չընէք
25 այս բանէրը։ Ձեռ օտարականի մը ձեռքէն ալ՝
ամէն ասոնցմէ ՚ձեր Աստուծոյն ‡պատարագ
չմատուցանէք, վասն որ անոնց մէջ խեղու-
թիւն ու արատ կայ. անոնք ձեզի համար ըն-
դունելի պիտի չըլլան։
26 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (27) ՚Երբ
զուարակ կամ ոչխար կամ այծ ծնի, եօթը օր
իր մօրը քով պիտի ըլլայ. և ութերորդ օրը ու
անկէ ետքը Տէրոջը ընդունելի պիտի ըլլայ պա-
28 տարագի ընծայի համար։ Եւ կովը կամ ոչխարը
՚իր ձագով մէկտեղ մէկ օրուան մէջ չմորթէք։
29 Եւ երբ ‡գոհութեան զոհ մատուցանէք Տէ-
րոջը, այնպէս պիտի մատուցանէք որ ձեզի հա-
30 մար ընդունելի ըլլայ. նոյն օրը պիտի ուտուի
անկէ, ‡անկէ մինչև առաւօտ չթողուք. ես
եմ Տէրը։
31 ՚Ուստի իմ պատուիրանքներս պահէք, և
32 ընէք զանոնք. ես եմ Տէրը։ ‡Եւ իմ սուրբ
անունս չպղծէք, որպէս զի ՚ես սրբուիմ Իսրա-
յէլի որդիներուն մէջ. ես եմ Տէրը որ ‡ձեզ
33 կը սրբեմ, ‡որ ձեզի Աստուած ըլլալու համար՝
ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի. ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԻԳ

1 Տէրոջը օրէնքը, 3 Շաբաթը, 4 և զատիկը, 9 երա-
խայրիներուն, 15 ու Պենտեկոստէի օրը պահելու վրայով։
22 Հունձքին մնացած հատիկը ու այգիին ճիւռերը չժո-
ղուելու պատուէր։ 23 Փող հնչեցնելու օրը։ 26 Քաւու-
թեան օրը։ 33 Տաղաւարահարցի օրը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Խո-
սէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ անոնց, ՚Տէրո-
ջը օրհները զորոնք դուք Էսուրը ժողով պիտի
3 կոչէք, իմ օրհներս ասոնք են. ‡վեց օր գործ
գործուի, բայց եօթներորդ օրը հանգստութեան
շաբաթը ըլլալով սուրբ ժողով է. բնաւ գործ
պիտի չգործէք. Տէրոջը շաբաթ պիտի ըլլայ
ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ։
4 ՚Տէրոջը օրհները, զորոնք իրենց ատենին հա-
մեմատ սուրբ ժողովներ պիտի քարոզէք, ասոնք
5 են։ ‡Առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օրը
6 իրիկուան դէմ Տէրոջը զատիկն է։ Եւ նոյն ամ-
սուն հնգետասաներորդ օրը բազարջակերաց
տօնն է Տէրոջը. եօթը օր բազարջ պիտի ու-
7 տէք։ ՚Առաջին օրը սուրբ ժողով պիտի ունե-
նաք. բնաւ ծառայութեան գործ պիտի չգոր-
8 ծէք։ Եւ եօթը օր պատարագ պիտի մատուցա-
նէք Տէրոջը. եօթներորդ օրը սուրբ ժողով պի-
տի ըլլայ. բնաւ ծառայութեան գործ պիտի
չգործէք։
9 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (10) Խո-
սէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ անոնց, Երբ
մտնէք այն երկիրը զոր ձեզի կու տամ, ու ա-
նոր հունձքը հնձէք, ՚ձեր հունձքէն երախայրի
11 որպ մը քահանային բերէք. Ան ալ ՚Տէրոջը
առջև երերցնելով պիտի մատուցանէ որպն, որ-
պէս զի ձեզի համար ընդունելի ըլլայ. քահա-
նան շաբաթին հետեւեալ օրը պիտի մատուցանէ
12 զայն։ Եւ որպն մատուցած օրերնիդ՝ ողջակէզի
համար մէկ տարեկան անարատ գառ մը մա-
13 տուցանէք Տէրոջը. ‡Եւ անոր հացի ընծան իւ-
ղով շաղուած երկու տասանորդ բարակ ալիւր
պիտի ըլլայ. ասիկա անուշահոտ պատարագի
համար է Տէրոջը. և անոր թափելու նուէրը
14 հիմէնին չորրորդ մասը գինի պիտի ըլլայ։ Եւ
մինչև այն օրը որ ձեր Աստուծոյն ընծան կը
մատուցանէք, հաց կամ բոխրած ցորեն կամ
թարմ հասկեր չուտէք. ձեր ազգերուն մէջ
ձեր բոլոր բնակարաններուն մէջ այս յաւի-
տենական կանոն պիտի ըլլայ։
15 Եւ ‡շաբաթին հետեւեալ օրէն՝ որ դուք
նուիրման որպն բերիք, լման եօթը շաբաթ պի-
16 տի համրէք ձեզի. Մինչև եօթներորդ շաբաթին
հետեւեալ օրը Հինգշաբթի օր պիտի համրէք, և
17 ՚նոր հացի ընծայ մատուցանէք Տէրոջը։ Ձեր
բնակարաններէն՝ երերցնելու ընծայի համար
երկու հաց պիտի բերէք, որոնք երկու տասա-
նորդ բարակ ալիւրէ ըլլալով խմորեալ եփած
18 պիտի ըլլան. ասիկա ‡երախայրի է Տէրոջը։ Եւ
հացին հետ մէկ տարեկան եօթը հատ անարատ
գառներ, և արջառներէն մէկ զուարակ ու եր-
կու խոյ պիտի մատուցանէք Տէրոջը, որոնք հա-
ցի ընծաներուն ու թափելու նուէրներուն հետ
ողջակէզ ՝՝ անուշահոտ պատարագ պիտի ըլ-
19 լան Տէրոջը։ Եւ ‡մեղքի պատարագին համար
այծերէն մէկ նոխազ, և հաղաղութեան զոհի

՚ Գլ. ա. 9, 13։ գ. 3, 5։
՚՚ Գլ. խա. 18։
‡ Թուա. ժե. 15, 16։
՚՚՚ Գլ. խա. 6, 17։
‡ Եբր. հաց
՚ Մատթ. ա. 14։
՚՚ Ել. խբ. 30։
՚՚՚ Բ Օր. խբ. 6։
‡ Գլ. է. 12։ Սաղ. ցէ. 22։ ՏԺՕ. 17։ Ա.Օրին. գ. 5։
+ Գլ. է. 15։
* Գլ. ԺԲ. 37։ Թուա. ժե. 40։ Բ Օր. գ. 40։
‡ Գլ. ԺԲ. 21։
՚՚՚ Գլ. ժ. 3։ Մատթ. գ. 9։ Ղուկ. ժա. 2։
‡ Գլ. ի. 8։
‡ Ել. գ. 7։ Գլ. ժա. 45։ ԺԲ. 36։ իե. 38։ Թուա. ժե. 41։

՚՚՚ Հմր. 4, 37։
‡ Ել. լբ. 5։ Դ Թագ. ժ. 20։ Սաղ. ձա. 3։
‡ Ել. ի. 9։ իգ. 12։ լա. 15։ լգ. 21։ Գլ. ԺԲ. 3։ Բ Օր. ե. 13։ Ղուկ. ժգ. 14։
‡ Հմր. 2, 37։ Ել. իգ. 14։
‡ Ել. ԺԲ. 6, 14, 18։ ԺԳ. 3, 10։ իգ. 15։ լգ. 18։ Թուա. ԺՅ. 2, 3։ իր. 16, 17։ Բ Օր. ԺԳ. 1—8։ Յեսու. ե. 10։
‡ Ել. ԺԲ. 16։ Թուա. իր. 18, 25։
‡ Ել. իգ. 16, 19։ լգ. 22, 26։ Թուա. ժե. 2, 18։ իբ. 26։ Բ Օր. ԺԳ. 9։ Յեսու. գ. 15։ 20։ Յովհ. ա. 18։ Յայտ. ԺԳ. 4։
‡ Ել. իԲ. 24։
‡ Գլ. բ. 14, 15, 16։
‡ Ել. լգ. 22։ Գլ. իե. 8։ Բ Օր. ԺԳ. 9։
‡ Գար. ը. 1։
‡ Թուա. իբ. 26։
‡ Ել. իգ. 29։ իգ. 16, 19։ լգ. 22, 26։ Թուա. ժե. 17, ԼԶ։ իբ. 26։ Բ Օր. իգ. 1, ԼԶ։
‡ Գլ. գ. 23, 28։ Թուա. իբ. 30։
‡ Գլ. գ. 1։

համար մէկ տարեկան երկու գառներ պիտի
20 մատուցանէք։ Եւ քահանան երախայրի հացին
հետ երերցնելու ընծայի համար երկու գառ-
ները պիտի մատուցանէ Տէրոջը առջեւ. նոքա
սուրբ պիտի ըլլան Տէրոջը, ու քահանային պիտի
21 ըլլան։ Եւ այն նոյն օրը պիտի քարոզէք որ ձեզի
սուրբ ժողով ըլլայ. բնաւ ծառայութեան գործ
չգործէք. ասիկա յաւիտենական կանոն
ըլլայ ձեր բոլոր բնակարաններուն մէջ ձեր ազ-
գերուն մէջ։

22 Եւ երբ ձեր երկրին հունձքը հնձէք, հնձած
առեղ արտին եզերքը լման չհնձես, ու հունձ-
քիդ մնացած հատիկները չժողվես. զանոնք աղ-
քատին ու օտարականին թողուս. ես եմ Տէրը
ձեր Աստուածը։

23 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (24) Խօ-
սէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ, Եօթներորդ
ամսուն մէջ ամսուն առաջին օրը ձեզի հան-
գըստութեան օր, փող հնչեցնելուն յիշատակը,
25 սուրբ ժողով պիտի ըլլայ։ Բնաւ ծառայութեան
գործ պիտի չգործէք, հապա պատարագ մա-
տուցանէք Տէրոջը։

26 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (27) Նաև
այս եօթներորդ ամսուն տասներորդ օրը քա-
ւութեան օրը ըլլալով՝ սուրբ ժողով ըլլայ ձեզի.
և պիտի խոնարհեցնէք ձեր հոգիները, ու պա-
28 տարագ մատուցանէք Տէրոջը։ Եւ այն օրը բնաւ
գործ չգործէք, վասն զի Տէրոջը ձեր Աստուծոյն
առջեւ ձեզի համար քաւութիւն ընելու՝ օր
29 քաւութեան է։ Զանազի ով որ նոյն օրը չխո-
նարհի, Նոր ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուի.
30 Եւ ով որ նոյն օրը գործ մը գործէ, այն անձը
31 Նոր ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսնցնեմ։ Բնաւ
գործ մը պիտի չգործէք. ասիկա ձեր ազգերուն
մէջ ձեր բոլոր բնակարաններուն մէջ յաւիտե-
32 նական կանոն ըլլայ։ Աւ ձեզի հանգստու-
թեան շաբաթ պիտի ըլլայ, և ձեր հոգիները
պիտի խոնարհեցնէք. ամսուն իննսերորդ օրուան
իրիկունը ձեր շաբաթը պիտի պահէք իրիկունէ
մինչեւ իրիկուն։

33 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (34) Խօ-
սէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ, Ասկա եօթնե-
րորդ ամսուն հնգետասաներորդ օրը եօթը
35 տաղաւարատօնաց ատեն է Տէրոջը։ Առաջին օրը
սուրբ ժողով պիտի ըլլայ, բնաւ ծառայութեան
36 գործ պիտի չգործէք։ Եօթը օր պատարագ մա-
տուցանէք Տէրոջը. և ութերորդ օրը սուրբ
ժողով պիտի ըլլայ ձեզի, և պատարագ մատու-
ցանէք Տէրոջը. Ասոնք ամենայն տարուան օր է այն,
37 բնաւ ծառայութեան գործ չգործէք։ Տէրոջը
պատարագ, այսինքն ողջակէզ ու հացի ընծայ,
զոհ և թափելու նուէրները՝ ամէն օրուան պէտք
եղածը մատուցանելու համար ձեր սուրբ ժո-
38 ղովները կոչելու Տէրոջը ասոնք են, Տէ-
րոջը շաբաթներէն զատ, և ձեր ընծաներէն
զատ, ու ձեր բոլոր ուխտերէն զատ, և ձեր բո-
լոր Տէրոջը տալու կամաւոր ընծաներէն զատ։
39 Նաև եօթներորդ ամսուն հնգետասաներորդ
օրը՝ Երկրի արդիւնքը ժողված առնելով եօթը
օր տօն պիտի պահէք Տէրոջը. առաջին օրը շա-
բաթ և ութերորդ օրը շաբաթ պէտք է։
40 Եւ առաջին օրը ձեզի գեղեցիկ ծառերու
պտուղ, արմաւենիի ոստեր ու տերեւախիտ
ծառերու ոստեր և ձորի ուռիներու տեսակ պիտի
առնէք, ու Տէրոջը ձեր Աստուծոյն առջեւ եօթը
41 օր տօնախանաք։ Եւ այս տօնը տարին եօթը
օր պիտի պահէք Տէրոջը. ձեր ազգերուն մէջ
յաւիտենական կանոն ըլլայ այն. եօթներորդ-
42 ամսուն մէջ պիտի ընէք զայն։ Եօթը օր տա-
ղաւարներու մէջ պիտի բնակիք, Իսրայէլի բո-
լոր բնակիները տաղաւարներու մէջ բնակին.
43 Որպէս զի ձեր սերունդները գիտնան թէ Իս-
րայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն հանած ա-
տենս տաղաւարներու մէջ բնակեցուցի զանոնք.
44 ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։ Եւ Մովսէս Իս-
րայէլի որդիներուն պատմեց Տէրոջը տօները։

ԳԼ. ԻԴ

1 Ձրագներուն համար իւղը։ 5 Առաջաւորութեան հացը։
10 Իսրայէլացի կնոջ տղան՝ որ Տէրոջը անունը հայհոյեց։
13 Հայհոյութեան, 17 ու մարդասպանութեան պատիժը։
18 Վնասներու վրայով։ 23 Ան հայհոյիչին քարկոծուելը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
2 Պատուիրէ Իսրայէլի որդիներուն՝ որ ծեծուած
մաքուր ձէթ բերեն քեզի լոյսի համար, որպէս
3 զի միշտ ճրագ վառի։ Ժողովքի խորանին մէջ,
վկայութեանը վարագուրին դուրսիդին, Ահա-
րոն միշտ պիտի պատրաստէ զայն՝ իրիկունէն
մինչեւ առաւօտ Տէրոջը առջեւ վառելու համա-
ռօտ. ասիկա ձեր ազգերուն մէջ յաւիտենական կա-
4 նոն ըլլայ։ Ճրագները Բոլոր ան աշտանակին
վրայ Տէրոջը առջեւ միշտ պիտի պատրաստէ։
5 Եւ բարակ ալիւր պիտի առնես, ու անով
տասներկու Հօթի հիւս. ամէն մէկ հօթը եր-
6 կու տասանորդ պիտի ըլլայ։ Եւ զանոնք Տէ-
րոջը առջեւ Մաքուր սեղանին վրայ երկու կար-
գով պիտի դնես. ամէն մէկ կարգը վեց վեց
7 հատ ըլլայ։ Եւ անոնց կարգին վրայ զուտ կընդ-
բուկ պիտի դնես, որպէս զի հացին վրայ պա-

ա Թուա. ժը. 12։ բ Օր. ժը. 4։
գ Գլ. ժթ. 9։
դ Գլ. ժթ. 9։
ե բ Օր. իգ. 19։
զ Թուա. լթ. 1։
է Գլ. իե. 9։
ը Գլ. ժգ. 30։ Թուա. լթ. 7։
թ Ծն. ժէ. 14։
ժ Գլ. ի. 3, 5, 6։
ի Ել. իգ. 16։ Թուա. լթ. 12։ բ Օր. ժգ. 13։ Նգր. գ. 4։ Նէեմ. ը. 14։ Զաք. ժգ. 16։ Յովհ. է. 2։
լ Թուա. լթ. 35։ Նէեմ. ը. 18։ Յովհ. է. 37։
խ բ Օր. ժգ. 8։ բ Մն. է. 9։ Նէեմ. ը. 18։ Յովել. ա. 14։ բ. 15։
ծ Հգէ. 2, 4։
կ Թուա. լթ. 39։
հ Ել. իգ. 16։ բ Օր. ժգ. 13։
ձ Նէեմ. ը. 15։
ղ բ Օր. ժգ. 14, 15։
ճ Թուա. լթ. 12։ Նէեմ. ը. 18։
մ Նէեմ. ը. 14, 15, 16։
յ բ Օր. լա. 13։ Սապ. հը. 5, 6։
ն Հգէ. 2։
շ Ել. լէ. 20, 21։
ո Ել. լա. 8։ լթ. 37։
չ Ել. լե. 30։
պ գ Թագ. է. 48։ բ Մն. դ. 19։ ժգ. 11։ Նկր. թ. 2։

8 տարագի յիշատակ ըլլայ Տէրոջը։ Իսրայէլի որ-
դիներուն կոչմանէ յաւիտենական ուխտով
Համին շաբաթի օր միշտ Տէրոջը առջև զանիկա
9 պիտի կարգադրէ։ Եւ Հանիկա Ա.Հարոնի ու-
րոնց որդիներուն պիտի ըլլայ, Հու առջը տեղը
ուտեն զանիկա. վասն զի սյն՝ Տէրոջը պատա-
րագներէն յաւիտենական կանոնով ամենա-
սուրբ է անոր։

10 Եւ Իսրայէլի որդիներուն մէջ Իսրայէլացի
կնոջ մը որդին ելաւ, որուն հայրը Եգիպտացի
էր. ու սյն Իսրայէլացի կնոջ որդին Իսրայէ-
լացի մարդու մը հետ բանակին մէջ կռուե-
11 ցաւ. Եւ սյն Իսրայէլացի կնոջ որդին Հայ-
հոյեց Տէրոջը անունը ու Հանիծեց. և Մովսէ-
սի ըերին զանիկա. ու անոր մօրը անունը Սող-
12 միթ էր, Դանի ցեղէն՝ Դաբրիի աղջիկը։ Եւ
էրանտարկեցին զանիկա, Հմինչև որ Տէրոջը հրա-
13 մանը յայտնուի իրենց։ Եւ Տէրը խօսեցաւ
14 Մովսէսի՝ ըսելով, Ա.յն հայհոյող մարդը բա-
նակէն դուրս հանէ, և բոլոր լսողները էձեռ-
քերնին անոր գլխուն վրայ դնեն, ու բոլոր ժո-
15 ղովքը քարկոծեն զանիկա։ Եւ պիտի խօսիս Ի-
սրայէլի որդիներուն՝ ըսելով, Ով որ իր Աստ-
16 ուածը կ'անիծէ, էիր մեղքը պիտի կրէ։ Եւ Տէ-
րոջը անունը Հայհոյողը անշուշտ պիտի մեռ-
ցուի. բոլոր ժողովքը անշուշտ պիտի քարկո-
ծեն զանիկա. թէ՛ օտարական ըլլայ և թէ՛
երկրացի, Տէրոջը անունը հայհոյողը պիտի
մեռցուի։

17 Հև ով որ մարդ մը կը սպաննէ, անշուշտ
18 պիտի մեռցուի։ Եւ Հան որ անասուն մը կը
մեռցնէ, անասունի տեղ անասուն պիտի հա-
19 տուցանէ։ Եւ եթէ մարդ մը իր դրացին խե-
ղութեանը պատճառ ըլլայ, Ինչ ըրած են պէս
20 պիտի ընեն իրեն. Ընկճման տեղ ընկճում, աչքի
տեղ աչք, ակռայի տեղ ակռայ. ինչպէս անի-
կա մարդու մը խեղութիւն պատճառեր է,
21 Հնմանապէս պիտի ըլլայ իրեն։ Հև անասուն մեռ-
ցնողը պիտի հատուցանէ զայն. Հայց մարդ
22 մեռցնողը պիտի մեռցուի։ Ժթէ՛ օտարականին
համար և թէ՛ երկրացիին համար՝ ձեր օրէնքը
մի՛ պիտի ըլլայ. վասն զի ես եմ Տէրը ձեր
Աստուածը։

23 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդիներուն
Հոր այն անիծող մարդը բանակէն դուրս հա-
նեն, և քարերով քարկոծեն զանիկա. ու Իս-
րայէլի որդիները Տէրոջը Մովսէսի պատուիրա-
ծին պէս ըրին։

ԳԼ. ԻԵ

1 Եօթնեւրորդ տարուան շաբաթը։ 8 Յիսնեւրորդ տարին
Յոբելեան պիտի կոչուէր։ 14 Չրկանքի վերաբեր։ 18 Հնա-
զանդութեան օրհնութիւնը։ 25 Երկրին, 29 և տուն-
րուն վերաբեր։ 35 Տնանկներուն վերաբեր պատուիրք։ 39 Ծառաներու համար կանոններ։ 47 Ծա-
ռաներու վերաբերեալ վերջով։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի Սինա լեռը՝
2 ըսելով, Խօսէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ
անոնց, Երբ որ երկիրը մտնէք զոր ես ձեզի
պիտի տամ՝ թող որ երկիրը Հանգստու-
3 թեան շաբաթ մը պահէ Տէրոջը։ Վեց տարի
քու արտդ պիտի ցանես, և քու պզիտ վեց
տարի յօտես, ու անոր արդիւնքը ժողվես.
4 Բայց եօթնեւրորդ տարին երկրին համար Հան-
գստութեան շաբաթ, այսինքն Տէրոջը համար
շաբաթ, ըլլայ. քու արտդ պիտի չցանես, և
5 քու պզիտ չյօտես. Ինքնաբար բուսածը պիտի չհնձես, և քու չյօտած այ-
գիիդ խաղողները չժողվես. Հանգստութեան
6 տարի ըլլայ անիկա երկրին։ Եւ երկրին շաբա-
թը ձեզի կերակուր պիտի ըլլայ, քեզի և քու
ծառայիդ և քու աղախնիդ ու քու վարձկա-
նիդ, և քու քովդ պանդխտացած օտարակա-
7 նիդ, Եւ քու անասուններուդ ու քու երկրիդ
մէջ եղած կենդանիներուն կերակուր ըլլայ անոր
բոլոր արդիւնքը։

8 Եւ դուն քեզի տարիներու եօթը շաբաթ
համրես, այսինքն եօթը անգամ՝ եօթը տարի.
ու տարիներուն եօթը շաբաթներուն ժամա-
նակը քառասունըմնը տարի պիտի ըլլայ քեզի։
9 Եւ եօթնեւրորդ ամսուն տասներորդ օրը ազդա-
րարութեան փողը պիտի հնչեցնես, Քաւու-
թեան օրը ձեր բոլոր երկրին մէջ պիտի հնչե-
10 ցընէք փողը։ Եւ յիսնեւրորդ տարին պիտի սրբե-
րէք, ու երկրի վրայ անոր բոլոր բնակիչներուն
համար Ազատութիւն քարոզ կարդալ տաք.
տակ ձեզի Յոբելեան պիտի ըլլայ, Ես ձեզմէ
ամէն մէկը իր ստացուածքին պիտի դառնայ,
ու ձեզմէ ամէն մէկը իր ազգատոհմին դառնայ։
11 Ա.յս յիսնեւրորդ տարին Յոբելեան տարի ըլլայ
ձեզի. Հոչ պիտի ցանէք, ոչ ալ ինքնաբար բու-
սածը պիտի հնձէք, և ձեր չյօտած այգիէն պի-
12 տի չժողվէք. Վասն զի Յոբելեան սրբութիւն է, այն
ձեզի սուրբ պիտի ըլլայ. Հատուէն անոր արդիւն-
քը պիտի ուտէք։ Հայս Յոբելեան տարին ձեզ-
13 մէ ամէն մէկը իր ստացուածքին պիտի դառնայ։
14 Եւ եթէ քու դրացիդ բան մը ծախելու

ե Թուոց գ. 7։ ա Մն. թ. 32։ բ Մն. բ. 4։
զ ա Թագ. խա. 6։ Մատ. ժբ. 4։ Մարկ. բ. 26։ Ղուկ. գ. 4։
է Նե. լհ. 33։ Գե. ը. 3։ խա. 22։
ը Հմի. 16։
թ Ծոր ա. 5, 11, 22։ բ. 5, 9, 10։ Ես. բ. 21։
ժ Նե. ժը. 22, 26։
ի Թուոց. ժե. 34։
լ Նե. ժը. 15, 16։ Թուոց. լե. 5։ լգ. 5, 6։
խ բ Օր. ժգ. 9։ ժէ. 7։
ծ Գե. ե. 1։ ի. 17։ Թուոց. թ. 13։
կ դ Թագ. խա. 10, 13։ Սող. հգ. 10, 18։ Մատ. ժբ. 31։ Մարկ. գ. 28։ Յակ. բ. 7։
հ Նե. խա. 12։ Թուոց. լե. 31։ բ Օր. ժթ. 11, 12։
ձ Հմի. 21։
ղ Նե. խա. 24։ բ Օր. ժթ. 21։ Մատ. ե. 38։ է. 2։
ճ Նե. խա. 33։ Հմի. 18։
մ Հմի. 17։
յ Նե. ժը. 49։ Գե. ժթ. 34։ Թուոց. ժե. 16։
ն Հմի. 14։

—

ո Նե. լգ. 10, ևն։ Տես Գե. լգ. 34, 35։ բ Մն. լգ. 21։
շ դ Թագ. ժթ. 29։
• Եբր. հաղիքիդ
չ Գե. լգ. 24, 27։
պ Ես. կա. 2։ կգ. 4։ Երեմ. լգ. 8, 15, 17։ Ղուկ. գ. 19։
ջ Հմի. 13։ Թուոց. լգ. 4։
ռ Հմի. 5։
ս Հմի. 6, 7։
վ Հմի. 10։ Գե. լե. 24։ Թուոց. լգ. 4։

ըլլաս, կամ քու դրացիդ ձեռքէն ծախու առնելու ըլլաս, Ե՛ձեղմէ մէկը իր ընկերին անիրաւութիւն պիտի չընէ. Ը՛Յորելեան փոքէն ետքը եղած տարիներուն հաշիւովը ծախու պիտի առնես քու դրացիդ, անիկա ալ արդիւնքին տարիներուն հաշիւովը պիտի ծախէ քեզի։ Տարիներուն շատութեանը նայելով պիտի աւելցնես անոր գինը, և տարիներուն քիչութեանը նայելով պիտի պակսեցնես անոր գինը. վասն զի անիկա արդիւնքին հաշիւովը կը ծախէ քեզի։ Եւ Է՛ձեղմէ մէ՛կը իր ընկերին անիրաւութիւն չընէ, Կու քու Աստուածդմէդ պիտի վախնաս. զանկի ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։

Ի՛Ես իմ կանոններս պիտի ընէք, ու իմ դատաստաններս պահէք և ընէք զանոնք Ժու այն երկրին մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակիք։ Եւ երկիրը իր արդիւնքը պիտի տայ, ու Լմինչև կշտանալնիդ պիտի ուտէք. և անոր մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակիք։ Եւ եթէ ըսէք թէ Հնօթիներորդ տարին ի՞նչ պիտի ուտենք. ահա Նպիտի չցանենք ու մեր արդիւնքները պիտի չժողվենք. Ոբեմն Ըվեցերորդ տարին ձեր վրայ պիտի †զրկեմ իմ օրհնութիւնս, և երկք տարուան արդիւնք պիտի տայ։ ֆԵւ ութերորդ տարին պիտի ցանէք, ու Ֆհին արդիւնքէն պիտի ուտէք մինչև իններորդ տարին. մինչև անոր արդիւնքին հասնելը հինէն պիտի ուտէք։

Եւ երկիրը պիտի չծախուի մշանջենապէս. վասն զի Ֆերկիրը իմն է. ու դուք իմ քովս պանդուխտներ ու հիւրեր էք։ Եւ ձեր կալուածքին բոլոր երկրին մէջ փրկանք պիտի տաք երկրին համար։ Ըեթէ քու եղբօրդ աղքատանայ և իր ստացուածքին Ղէ՛ մաս ծախէ, ու եթէ "անոր մօտ ազգականը անոր գայ, անիկա իր եղբօրը ծախածը պիտի փրկէ։ Եւ եթէ մարդը փրկող մը չունի, ու ‡ինքնիրմէ կարողանայ զայն փրկել, Ա՛ն ատեն Նիր ծախեալէն հաշիւ ընէ տարիները, և աւելցածը տայ այն մարդուն՝ որու ծախած էր, ու իր ստացուածքին դառնայ։ Բայց եթէ անոր տալու կարող չէ, այն ատեն իր ծախած բանը ծախու առնողին ձեռքը պիտի մնայ մինչև Յոբելեան տարին, Ը՛և Յորելեան փոքէն պիտի ելլէ, ու ծախուածը իր ստացուածքին պիտի դառնայ։

Եւ եթէ մէկը պարսպաւոր քաղաքի մէջ բնակելու տուն մը ծախէ, զանկիա ծախելէն մինչև լման տարի մը կրնայ փրկել զայն. անոր փրկանքը մէկ տարուան մէջ պիտի ըլլայ։ Եւ եթէ բոլոր տարուան լմննալուն անիկա չփրկուի, այն ատեն պարսպաւոր քաղաքին մէջ եղած տունը միշտ ծախու առնողին պիտի մնայ իր սերունդներուն մէջ. Յորելեան փոքէն այն դառնալու չդառնայ։ Բայց բոլորտիքը պարսպաւոր չեղած քիւղաքաղաքներուն տուները երկրին արտերուն պէս պիտի սեպուին. անոնք կրնան փրկուիլ, ու Յորելեան պիտի դառնան։ Իսկ Ղեւտացւոց քաղաքներուն տուները Ղեւտացիները միշտ կրնան փրկել։ Եւ եթէ մէկը Ղեւտացիներէն ‖ծախու առնելու" ըլլայ, այն ատեն §իր կալուածքը եղած քաղաքին մէջի ծախած տունը" ՀՅորելեան փոքէն պիտի դառնայ. վասն զի Իսրայէլի որդիներուն մէջ Ղեւտացւոց քաղաքներուն տունները իրենց կալուածքն են։ Բայց "իրենց քաղաքներուն արուարձաններուն արտերը պիտի չծախուին, վասն զի անոնց յաւիտենական կալուածքն է այն։

Եւ եթէ քու եղբօրդ քու քովդ աղքատանայ ու անոր ձեռքը տկարանայ, անոր Վպիտի օգնես օտարականի ու պանդուխտի պէս, որպէս զի քու քովդ ապրի։ "Անկէ վաշխ ու տոկոսիք պիտի չառնես, Հապա քու Աստուածմէդ վախնաս, որպէս զի եղբօրդ Ֆքու քովդ ապրի։ Քու առկդ վաշխով պիտի չտաս անոր, և քու կերակուրդ տոկոսիքով չտաս։ ՀԵս եմ Տէրը ձեր Աստուածը, որ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի՝ Քանանու երկիրը ձեզի տալու համար, և ձեզի Աստուած ըլլալու համար։

Եւ "եթէ եղբօրդ քու քովդ աղքատանայ, ու ինքզինք քեզի ծախէ, ‡զանկիա ծառայի մը պէս պիտի չգործածես. Անիկա քու քովդ վարձկանի կամ պանդուխտի պէս պիտի ըլլայ, ա՛ծառայէ քեզի մինչև Յորելեան տարին։ Եւ այ՛ն ատեն քու քովէդ պիտի ելլէ ինք ալ ու իր որդիներն ալ †իրեն հետ, և իր ազգատոհմին դառնայ, ու °իր հայրերուն կալուածքին դառնայ։ Քանզի անոնք Ֆիմ ծառաներս են, զորոնք Եգիպտոսի երկրէն հանեցի. անոնք ծառայի ծախուելուն պէս պիտի չծախուին։ "Խստութեամբ Բպիտի չիշխես անոր վրայ, Հապա Էրու

Ը Ղեւ. 17։ Գլ. ԺԲ. 13։ ա Թագ. ժբ. 3, 4։ Միք. բ. 2։ ա Կոր. ղ. 8։
Ժ Գլ. իէ. 18, 23։
Ի Ղեւ. 14։
Լ Ղեւ. 43։ Գլ. ԺԲ. 14, 32։
Խ Գլ. ԺԲ. 37։
Ծ Գլ. իզ. 5։ բ Օր. ժբ. 10։ Յեսո. դ. 8։ Առակ. ա. 33։ Երեմ. իզ. 6։
Կ Գլ. իզ. 5։ Եզեկ. լէ. 25, 27, 28։
Հ Մատ. գ. 25, 31։
Ձ Ղեւ. 4, 5։
Ղ բ Օր. իբ. 8։ Տես Նե. ժգ. 29։
† Եբր. հրամայեմ
Ճ դ Թագ. ԺԲ. 29։
Մ Յեսու. Ե. 11, 12։
Յ բ Օր. լբ. 43։ բ Մն. է. 20։ Սաղ. ձԺ. 1։ Յովէլ բ. 18։ գ. 2։
Ն ա Մն. իԲ. 15։ Սաղ. լԲ. 2։ ՃԺԲ. 19։ ա Պետ. բ. 11։
Շ Հռութ. բ. 20։ գ. 4, 6։
Ո Տես Հռութ. գ. 2, 9, 12։ Երեմ. լբ. 7, 8։
‡ Եբր. ձեռնհաս լլլալով
Չ Ղեւ. 50, 51, 52։
Պ Ղեւ. 13։
Ջ Տես Թուա. լԵ. 2։ Յեսու. իա. 2, ևն։
‖ Եբր. վրկելու
§ Եբր. ծախուած տունը և իր կալուածքին քաղաքը
~ Ղեւ. 28։
- Տես Գոր. գ. 36, 37։
Ռ բ Օր. ժԵ. 7, 8։ Սաղ. լԷ. 26։ իա. 1։ ՃԺբ. 5, 9։ Առակ. ժգ. 31։ Կ.ա.կ. գ. 35։ Գոր. ժա. 29։ Հռով. ժբ. 13։ ա Յովհ. գ. 17։
Ս Նե. իբ. 25։ բ Օր. իգ. 19։ Նէեմ. Ե. 7։ Սաղ. ժԵ. 5։ Առակ. իբ. 8։ Եզեկ. ժբ. 8, 13, 17։ իբ. 12։
Տ Ղեւ. 17։ Նէեմ. Ե. 9։
Ց Գլ. իբ. 32, 33։
Ւ Նե. իա. 2։ բ Օր. ԺԵ. 12։ դ Թագ. բ. 22։ դ Թագ. ղ. 1։ Նէեմ. Ե. 5։ Երեմ. լգ. 14։
Փ Ղեւ. 46։ Նե. ա. 14։ Երեմ. իԵ. 14։ իէ. 7։ լ. 8։
+ Նե. իա. 3։
ա Ղեւ. 28։
Ֆ Ղեւ. 55։ Հռով. գ. 22։ ա Կոր. է. 23։
Ա Ղեւ. 46։ Նե. ա. 13։
Բ Եփես. գ. 9։ Կող. դ. 1։
Գ Ղեւ. 17։ Նե. ա. 17, 21։ բ Օր. իԵ. 18։ Մաղ. գ. 5։

44 Աստուծմէդ վախնաս՝ ձեռ ունենալու ծառայ-
ու աղախինդ ձեր բոլորիքը եղած ազգերէն ըլ-
լան. ծառայ ու աղախին անոնցմէ կրնաք ծա-
45 խու առնել։ Նաև ¶ձեր քով բնակող օտարա-
կաններուն զաւակներէն, կամ անոնցմէ և կամ
ձեր քով եղող անոնց ընտանիքներէն որոնք ձեր
երկիրը ծնած են՝ կրնաք ծախու առնել, որպէս
46 զի ձեր սեպհականութիւն բլլայ. և Ձեզմէ ետքը
ձեր որդիներուն ժառանգութեան սեպհականք
բլլալու համար թողուք զանոնք, որպէս զի
Ընձեզ ձեր ծառաները բլլան. բայց ձեր եղբայր-
ներուն, Իսրայէլի որդիներուն, համար՝ Էիրարու
վրայ խստութեամբ պիտի չիշխէք։
47 Եւ եթէ քու քովդ եղած օտարականը կամ
պանդուխտը հարստանայ ու անոր քով բնակած
ըլլու եղբայրդ աղքատանայ, և քու քովդ պան-
դխտացած օտարականին, կամ այն օտարա-
կանին ընտանեաց ցեղ ազգականին ինքզինք ծա-
48 խելու բլլայ, Ինքզինք ծախելէն ետքը անոնց
կրնայ փրկուիլ. իր եղբայրներէն մէկը կրնայ
49 Ընփրկել զանիկա. Անոր հօրեղբայրը կամ հօ-
եղբօրորդին փրկէ զանիկա, կամ իր ազգատոհ-
մին մէջ իր մօտ ազգականներէն մէկը փրկէ
զանիկա. կամ Ժեթէ կարողանայ, ինքզինք թող
50 փրկէ։ Եւ անիկա, ծախու առնողին հետ, ինք-
զինք անոր ծախած տարիէն մինչև Յոբելեան
տարին հաշիւ պիտի ընէ, և իր փրկուելուն
տակը տարիներուն հաշիւովը բլլայ. անոր ծա-
ռայութիւնը էվարձականի ժամանակին պէս հաշուուի.
51 Եթէ տակաւին շատ տարի կայ, անոնց նայե-
լով իր ծախուած գինէն իր փրկանքը պիտի
52 տայ. Եւ եթէ Յոբելեան տարին քիչ տարի
մնացեր է, անոր հետ հաշիւ պիտի ընէ, — իր
53 տարիներուն համեմատ իր փրկանքը տայ։ Ինք
անոր քով տարեկան վարձկանի պէս պիտի ուզ-
ուի. — ան ալ խստութեամբ չիշխէ անոր վրայ
54 քու աչքերդ։ Եւ եթէ այս կերպերով չփրկուի,
Նայելեան տարին ինք ալ ու իր որդիներն ալ
55 իրեն հետ պիտի ելլեն։ Վասն զի Իսրայէլի որ-
դիները իմ ծառաներս են. Եգիպտոսի երկրէն
իմ հանած ծառաներս են անոնք. ես եմ Տէրը
ձեր Աստուածը։

ԳԼ. ԻԶ

1 Կռապաշտութեան վրայով։ 2 Բարեպաշտութեան վրա-
յով։ 3 Աստուծոյ պատուիրանքները պահողներուն համար
օրհնութիւն, 14 և զանոնք չպահողներուն համար անէծք։
40 Աստուած կը խոստանայ ապաշխարողներուն իր ողոր-
մութիւնը ցուցնել՝ իր ուխտը յիշելով։

Դուք ձեզի ¶չաստուածներ ու կուռքեր
պիտի չշինէք, և ձեզի արձաններ պիտի չկանգ-
նէք, և ձեր երկրին մէջ պատկերաւոր կոթող
պիտի չդնէք՝ անոր երկրպագութիւն ընելու
համար. վասն զի ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։
2 ¶Իմ շաբաթներս պիտի պահէք, ու իմ սբ-
րութեանս յարգէք. ես եմ Տէրը։
3 ¶Եթէ իմ կանոններովս քալէք, և իմ պատ-
ուիրանքներս պահէք ու զանոնք իզործ դնէք,
4 ¶Ես ալ ձեզի անձրեւը ատենին պիտի տամ, Էև
երկիրը իր արդիւնքը պիտի տայ, ու դաշտին
5 ծառերը իրենց պտուղը պիտի տան. Եւ ¶ձեր
կալը մինչև այգեկութը պիտի հասնի, ու այ-
գեկութը մինչև ցանելու ժամանակ հասնի. և
Էձեր հացը կուշտ պիտի ուտէք, ու ¶ձեր երկ-
րին մէջ ապահովութեամբ բնակիք։ Եւ ¶խա-
ղաղութիւն պիտի տամ երկրին, ու ժհանգիստ
պիտի պառկիք, և վախցնող մը պիտի չբլլայ.
ու երկրին էշար գազանները պիտի հատցնեմ,
7 և ձեր երկրէն Նաւր պիտի չանցնի։ Եւ ձեր
թշնամիները պիտի հալածէք, ու անոնք սրով
8 պիտի իյնան ձեր առջև։ Եւ Էձեզմէ հինգ հո-
գին հարիւրաւորը պիտի հալածէ, և ձեզմէ
հարիւր հոգին բիւրաւորը պիտի հալածէ, ու
ձեր թշնամիները սրով պիտի իյնան ձեր առջև։
9 Եւ ժձեզի պիտի նայիմ, ու ¶ձեզ աճեցնեմ և
շատցնեմ, ու ձեզի հետ իմ ուխտս հաստատեմ։
10 Եւ հին պաշարը պիտի ուտէք, ու նորին ¶տեղ
11 ընելու համար՝ հինը դուրս պիտի հանէք։ Ես
իմ խորանս ձեր մէջ պիտի դնեմ, ու իմ հո-
գիս ¶ձեզմէ պիտի չզզուի. ¶Եւ ձեր մէջ պիտի
12 քալեմ, ու ¶ձեզի Աստուած բլլամ, և դուք
ինծի ժողովուրդ պիտի բլլաք։ ¶Ես եմ Տէրը
13 ձեր Աստուածը, որ ձեզ Եգիպտացւոց երկրէն
հանեցի, որպէս զի անոնց ծառայ չբլլաք, ¶ու
ձեր լուծին կապերը խորտակեցի, և ձեզ բարձ-
րացուխ քալեցուցի։
14 ¶Բայց եթէ ինծի մտիկ չընէք, ու այս բոլոր
15 պատուիրանքներս չկատարէք, Եւ ¶իմ կանոն-

¶ Նա. ծգ. 3, 6։
Է Նա. ժգ. 2։
Ը Հմր. 39։
Թ Հմր. 43։
Ժ Հմր. 25, 35։
Ժա Նէեմ. ե. 5։
Ժբ Հմր. 26։
Ժգ Յոբ կ. 1։ Նա. ժգ. 14։ խա. 16։
Ժդ Հմր. 41։ Ել. խա. 2, 3։
Ժե Հմր. 42։

——

Ժզ Ել. ի. 4, 5։ բ Օր. ե. 8։ ժգ. 22։ իե. 15։ Յոզ. զե. 7։
Ժէ Գլ. ժբ. 30։
Ժը բ Օր. ժա. 13, 14, 15։ իբ. 1—14։
Ժթ Նա. յ. 23։ Նէեմ. լգ. 26։ Յոել բ. 23, 24։
Κ Սոփ. կէ. 6։ ձե. 12։ Նէեմ. լգ. 27։ լզ. 30։ Ջաք. ը. 12։
Κա Ա.Մնաց բ. 13։
Κբ Գլ. իե. 19։ բ Օր. ժա. 15։ Յոել բ. 19, 26։
Κգ Գլ. իե. 18։ Յոբ ժա. 18։ Նէեմ. լգ. 25, 27, 28։
Κդ ա Մն. իբ. 9։ Սոփ. իթ. 11։ ձեե. 14։ Նա. իե. 7։ Ա.Պգ. բ. 9։
Κե Յոբ ժա. 19։ Սոփ. գ. 5։ գ. 8։ Նա. կ. 9։ Երեմ. ը 10։ Նէեմ. լգ. 25։ Ովս. բ. 18։ Սոփ. գ. 13։
Κզ դ Թագ. ժէ. 25։ Նէեմ. ե. 17։ ժգ. 15։
Κէ Նէեմ. ժգ. 17։
Κը բ Օր. լբ. 30։ Յեսու. իգ. 10։
Κթ Ել. բ. 25։ դ Թագ. ժգ. 23։
Λ Սն. ժէ. 6, 7։ Նէեմ. թ. 23։ Սոփ. ձէ. 38։
Λա Գլ. իե. 22։
Λբ ՍԲՂ. հրեական

Λգ Ել. իե. 8։ իթ. 45։ Յեսու. իբ. 19։ Սոփ. հգ. 2։ Նէեմ. լէ. 26, 27, 28։ Յայտ. խա. 3։
Λդ Գլ. ի. 23։ բ Օր. լբ. 19։
Λե բ Կոր. գ. 16։
Λզ Ել. գ. 7։ Երեմ. է. 23։ ժա. 4։ լ. 22։ Նէեմ. ժա. 20։ լգ. 28։
Λէ Գլ. իե. 38, 42, 55։
Λը Երեմ. բ. 20։ Նէեմ. լգ. 27։
Λթ բ Օր. իբ. 15։ Ողբ. բ. 17։ Մտթ. բ. 2։
Μ Հմր. 43։ դ Թագ. ժէ. 15։

ներս անարգէք, ու ձեր հոգին իմ դատաստանները չարչարի, այնպէս որ իմ բոլոր պատուիրանքներս չընէք, ու իմ ուխտս ուրէք, 16 ես ալ ձեզի զայս պիտի ընեմ, այսինքն ձեր վրայ նաչք փճացնող և սիրտ մաշեցնող ՚վախը, ջախչախման ախտը ու հրատապնապ տենդը պիտի զբկեմ, և ՚ձեր սերմը պարապ տեղ պիտի սերմանիք. վասն զի ձեր թշնամիները պիտի ուտեն 17 զայն. ես "իմ երեսս ձեր վրայ պիտի տնկեմ, ու Ձձեր թշնամիներուն առջև պիտի ապանուիք. ՚ձեզ ատողները պիտի իշխեն ձեր վրայ, ու ՚ձեզ հալածող մը չեղած ատեն պիտի 18 փախչիք։ Եւ եթէ ատոնցմով ալ ինծի մտիկ չընէք, այն ատեն ձեր մեղքերուն համար ձեզ 19 ³եօթնապատիկ ալ պիտի պատժեմ։ Եւ ՚ձեր զօրութեան հպարտութիւնը պիտի խորտակեմ, ու ՛ձեր երկինքը երկաթի պէս և ձեր երկիրը 20 պղնձի պէս պիտի ընեմ։ Եւ ձեր ՚ոյժը պարապ տեղ պիտի հատնի, ու °ձեր երկիրը իր արդիւնքը պիտի չտայ, և երկրին ծառերը իրենց պտուղը չտան։

21 Եւ եթէ դուք ինծի հետ հակառակ երթաք ու չուզէք ինծի մտիկ ընել, այն ատեն ձեր մեղքերուն համեմատ եօթնապատիկ հար- 22 ուածք պիտի աւելցնեմ ձեր վրայ։ Եւ ՚ձեր վրայ դաշտի գազանները պիտի ղրկեմ, ու ձեզ անզաւակ պիտի ընեն, ու ձեր անասունները ջարդեն, և ձեզ պիտի քիչցնեն. ու Բձեր ճամ- 23 բաները անապատ պիտի դառնան։ Եւ եթէ ինծմով ալ չխրատուիք ինծմէ, ու ինծի 24 հետ հակառակ երթաք, ՏԱյն ատեն ես ալ ձեզի հետ հակառակ պիտի երթամ, և ես ալ ձեր մեղքերուն համար եօթնապատիկ պիտի 25 պատժեմ ձեզ։ Եւ Ժձեր վրայ ուխտս վրէժը առնող սուրը պիտի ղրկեմ, ու ձեր քաղաքներուն մէջ պիտի ժողվուիք, և ձեր մէջ ՚ժանտախտ պիտի ղրկեմ, ու թշնամիին ձեռքը պի- 26 տի մնանուիք։ ԷՁեր հացին ցուպը կոտրած ատենս, տասը կին մէկ թոնրի մէջ պիտի եփեն ձեր հացը, և ձեր հացը կշռով պիտի տրուի ձեզի. ու Եպիտի ուտէք և չկշտանաք։

27 Եւ Ըեթէ ատոնցմով ալ ինծի մտիկ չընէք, 28 հապա հակառակ երթաք ինծի հետ, Աէն ատեն ես ալ ձեզի հետ հակառակ պիտի երթամ ÷բարկութեամբ, և ձեր մեղքերուն համար եօ- 29 թնապատիկ պիտի պատժեմ ձեզ. Էես ձեր տղաքներուն միսը պիտի ուտէք, ու ձեր աղջիկ- 30 ներուն միսը ուտէք։ Եւ Ձձեր բարձր տեղերը պիտի աւրեմ, ու ձեր արեգական կուռքերը կտրտեմ, և Էձեր դիակը ձեր կուռքերուն դիակներուն վրայ պիտի դնեմ, ու իմ հոգիս ձեզմէ պիտի ÷գզուի։ 31 Եւ ձեր քաղաքները աւերակ՝ ու Հձեր սուրբ տեղերը ամայի պիտի ընեմ, և ձեր անոյշ հոտը 32 պիտի չհոտուրտամ։ Եւ այն երկիրը ամայի պիտի ընեմ, որպէս զի հոն բնակող ձեր թըշ- 33 նամիները ՂզարմանանՀ անոր վրայ։ Եւ ՏձեզՀ ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ, ու ձեր ետեւէն սուր պիտի քաշեմ, և ձեր երկիրը ամայի պի- 34 տի ըլլայ, ու ձեր քաղաքները աւերակ։ ՛Այն ատեն երկիրը իր ամայութեան բոլոր օրերը իր շաբաթները պիտի վայելէ, երբ դուք ձեր թըշնամիներուն երկիրը ըլլաք. երկիրը այն ատեն հանգիստ ըլլալով իր շաբաթները պիտի վա- 35 յելէ. Իր ամայութեան բոլոր օրերը պիտի հանգստանայ. քանի ձեր ՛շաբաթներուն մէջ չէր հանգստանար, երբ անոր վրայ կը բնա- 36 կէիք։ Եւ ձեզմէ ՚ողջ մնացածներուն Ղսրտին դողում պիտի բերեմ իրենց թշնամիներուն երկիրներուն մէջ, ու ՂհովէՀն քշուած տերեւին ձայնը պիտի հալածէ զանոնք, և սուրի ԲԷՐՆԵ փախչելու պէս պիտի փախչին անոնք, ու հալածող մը չեղած ատեն պիտի իյնան։ 37 Եւ հալածող մը չեղած ատեն՝ սուրի երեսէ ԲԷՐՆԵ պէս ՚իրարու վրայ պիտի իյնան. և Ղպիտի չկրնաք ձեր թշնամիներուն առջև կայնիլ։ 38 Եւ ազգերուն մէջ պիտի կորսուիք, ու ձեր թշնամիներուն երկիրը ձեզ պիտի ու- 39 տէ։ Եւ ձեզմէ մնացածները ՚իրենց անօրէնութիւնովը պիտի հալին ձեր թշնամիներուն երկիրներուն մէջ. նաև իրենց հայրերուն անօրէնութիւններովը մէկտեղ պիտի հալին։

40 Եւ ԸեթԷ խոստովանին իրենց անօրէնու-

ՀՀ տ Թագ. բ. 33։
՚՚բ Օր. իբ. 65, 66, 67։ լբ. 25։ եբեմ. ժե. 8։
ՀՀ բ Օր. իբ. 22։
՚՚ բ Օր. իբ. 33, 51։ Յոբ լա. 8։ եբեմ. ե. 17։ ժբ. 13։ Միք. գ. 15։
՚՚ Գլ. ժԸ. 10։
ՀՀ բ Օր. իբ. 25։ Դատ. բ. 14։ եբեմ. ժթ. 7։
՚՚ Սապ. ՃԼ. 41։
ՀՀ Հմր. 36։ Սապ. ծգ. 5։ Աւտակ. իբ. 1։
՚՚ տ Թագ. բ. 5։ Սապ. ՃԺԲ. 164։ Աւտակ. իգ. 16։
՚՚ Ես. իե. 11։ իլ. 6։ եզեկ. է. 24։ լ. 6։
ՀՀ բ Օր. իբ. 23։
՚՚ Սապ. ՃԻԷ. 1։ Ես. խԲ. 4։
՚՚ բ Օր. ժա. 17։ իբ. 18։ Ամգ. ա. 10։
ՀՀ Հմր. 24։
՚՚ բ Օր. լբ. 24։ դ Թագ. ժէ. 25։ եզեկ. է. 17։ ժգ. 15։
ՀՀ Դատ. է. 6։ բ Մն. ժե. 5։ Ես. լգ. 8։ Ողբ. ա. 4։ Զաք. է. 14։
՚՚ եբեմ. բ. 30։ է. 3։ Ամոս գ. 6—12։
՚՚ բ Թագ. իբ. 27։ Սապ. ժբ. 26։
՚՚ եզեկ. է. 17։ գ. 3։ ժգ. 17։ իԲ. 8։ լգ. 2։
՚՚ Թագ. ժգ. 12։ բ Օր. իբ. 21։ եբեմ. ժգ. 12։ իգ. 10։ իԲ. 17, 18։ Ամոս գ. 10։
՚՚ Սապ. ՃԼ. 16։ Ես. գ. 1։ եզեկ. գ. 16։ է. 16։ ժգ. 13։
՚՚ Ես. Բ. 20։ Միք. գ. 14։ Ամգ. ա. 6։
՚՚ Հմր. 21, 24։
՚՚ Ած. ԺԲ. 18։ կգ. 3։ կզ. 15։ եբեմ. իա 5։ եզեկ. է. 13, 15։ ը. 18։
՚՚ բ Օր. իբ. 53։ գ Թագ. գ. 29։ Ողբ. դ. 10։ եզեկ. է. 10։
՚՚ բ Մն. լգ. 3, 4, 7։ Ես. իէ. 9։ եզեկ. գ. 3, 4, 5, 6, 13։
՚՚ գ Թագ. իգ. 20։ բ Մն. լգ. 5։
՚՚ Դ Եես. ի. 23։ Սապ. Հբ. 59։ ՃԲ. 38։ եբեմ. ժգ. 19։
՚՚ Դեհեմ. բ. 3։ եբեմ. գ. 7։ եզեկ. գ. 6։
՚՚ Սապ. Հգ. 7։ Ողբ. ա. 10։ եզեկ. Բ. 6։ իա. 2։
՚՚ եբեմ. Բ. 11։ իե. 11, 18։
՚՚ բ Օր. իբ. 37։ գ Թագ. Բ. 8։ եբեմ. ժբ. 16։ ժԲ. 8։ եզեկ. է. 15։
՚՚ բ Օր. գ. 27։ իբ. 64։ Սապ. իգ. 11։ եբեմ. Բ. 16։ եզեկ. ժբ. 15։ է. 23։ իբ. 15։ Զաք. է. 14։
՚՚ բ Սն. լգ. 21։
՚՚ Գլ. իե. 2։
՚՚ եզեկ. իա. 7, 12, 15։
՚՚ Հմր. 17։ Յոբ ժե. 21։ Աւտակ. իբ. 1։
՚՚ Ես. ժ. 4։ Տես Դատ. է. 22։ ա Թագ. ժգ. 15, 16։
՚՚ Ցես. է. 12, 13։ Դատ. բ. 14։
՚՚ բ Օր. գ. 27։ իբ. 65։ Դեհեմ. ա. 8։ եբեմ. գ. 25։ իԲ. 12, 13։ եզեկ. գ. 17։ գ. 9։ իա. 43։ իգ. 23։ լգ. 10։ լզ. 31։ Ովս. է. 15։ Զաք. ժ. 9։
՚՚ Թես. է. 7։ գ Թագ. ը. 33, 35, 47։ Դեհեմ. Բ. 2։ Դան. Բ. 3, 4։ Աւտակ. իբ. 13։ Դ.ես. ժե. 18։ ա. Յովէլ. ա. 9։

Թիւնը ու Հայրերնուն անօրէնութիւնը՝ ինծի
դէմ դրծած իրենց յանցանքներովը, և թէ
41 իրենց ինծի հետ հակառակ երթալը։ Ու նաև
իմ անոնց հետ հակառակ երթալս, ու զա-
նոնք իրենց թշնամիներուն երկիրը բերելս. եթէ
այն ատեն անոնց անթլփատ սիրտը խոնարհի,
և իրենց անօրէնութեան պատիժը յօժարու-
42 թեամբ ընդունին, Ես յիշեմ Յակոբի հետ
ըրած ուխտս, նաև Իսահակի հետ ըրած ուխտս, և Աբրահամի հետ ըրած ուխտս
ալ պիտի յիշեմ, ու երկիրն ալ պիտի
յիշեմ։
43 Եւ անիկա անոնց ձգուած անոնցմէ, ու իր շաբաթները պիտի վայելէ, քանի որ
անոնցմէ ամայի մնայ. և անոնք իրենց անօրէ-
նութեան պատիժը յօժարութեամբ պիտի ըն-
դունին. քանի որ իմ դատաստաններս անար-
գեցին, ու անոնց հոգիները իմ կանոններէս
44 զզուեցան։ Այսու ամենայնիւ երբ իրենց թըշ-
նամիներուն երկիրը ըլլան, զանոնք պիտի չմեր-
ժեմ, և զանոնք բոլորովին կորնցնելու՝ ու
անոնց հետ ըրած ուխտս ջնջելու չափ պիտի
չզզուիմ անոնցմէ. վասն զի ես եմ Տէրը անոնց
45 Աստուածը։ Բայց անոնց համար պիտի յիշեմ
հինէ նախնիքներուն ուխտը, զորոնք Եգիպ-
տոսի երկրէն հանեցի առջեւը անոնց
Աստուած ըլլալու համար. ես եմ Տէրը։
46 Ասոնք են այն կանոնները և դատաստան-
ները ու օրէնքները զորոնք Տէրը տուաւ իր ու
Իսրայէլի որդիներուն մէջտեղ Սինա լեռը
Մովսէսի ձեռքով։

ԳԼ. ԻԷ

1 Մարդու մը անձնական ուխտին համար։ 3 Անձերու վերաբերեան գինը։ 9 Ուխտով ընծայուած անասուններու վրայով։ 14 Ընծայուած տան մը վրայով։ 16 Ընծայուած արտի մը ու անոր վերաբերեալ։ 28 Նուիրուած բանը չէր կրնար վերուիլ։ 32 Տասանորդը չէր կրնար փոխուիլ։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Խօ-
սէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ անոնց, Երբ
մէկը ուխտ ընելու ըլլայ, անձերուն գինը քու
3 պարագայիդ պէս՝ Տէրոջը պիտի ըլլայ։ Եւ
քու կարելու գինդ երկուսն պիտի ըլլայ. Հասն
տարեկանէն մինչեւ վաթսուն տարեկան եղող
արուին կարելու գինդ, Հարիւրհանին սիկղին
համեմատ, յիսուն սիկղ արծաթ պիտի ըլլայ.
4 Եւ եթէ էգ է, քու կարելու գինդ երեսուն
5 սիկղ պիտի ըլլայ։ Եւ եթէ հինգ տարեկանէն
մինչեւ քսան տարեկան է, այն ատեն արուին
համար քու կարելու գինդ քսան սիկղ, ու
6 էգին համար տասը սիկղ պիտի ըլլայ։ Եւ եթէ
մէկ ամսականէն մինչեւ հինգ տարեկան ըլլայ,
այն ատեն արուին համար կարելու գինդ հինգ
սիկղ արծաթ, ու էգին համար կարելու գինդ
7 երեք սիկղ արծաթ պիտի ըլլայ։ Եւ եթէ
վաթսունէն տարեկանէն վեր ըլլայ, արուին հա-
մար քու կարելու գինդ տասնըհինգ սիկղ, ու
8 էգին համար տասը սիկղ պիտի ըլլայ։ Եւ եթէ
քու կարելու գնողդ անոր կարողութիւնը չհասա-
նի, անիկա քահանային առջեւ պիտի ելլէ, ու
անոր գինը քահանան կարէ. քահանան ուխտ
ընողին կարողութեանը նայելով՝ անոր գին
պիտի կարէ։
9 Եւ եթէ է՛ր-իրը Տէրոջը զոհ մատուցուե-
լու անասուններէն է, անոնցմէ ինչ որ Տէրոջը
10 տայ, սուրբ պիտի ըլլայ. Ինք պիտի չփոխէ զայն,
և աղէկը գէշին հետ՝ կամ գէշը աղէկին հետ
չփոխէ. և եթէ անասունը անասունի հետ եր-
բեք փոխելու ըլլայ, այն ատեն այն ընծայուածը
11 ու անոր փոխանակը սուրբ պիտի ըլլայ։ Եւ
եթէ է՛ր-իրը Տէրոջը զոհ չմատուցելու ան-
մաքուր անասուններէն ըլլայ, այն ատեն քա-
հանային առջեւ պիտի հանէ այն անասունը.
12 Ու քահանան անոր աղէկութեանը կամ գէ-
շութեանը նայելով՝ գին պիտի կարէ. քահա-
նան ինչ գին որ կարէ, այնպէս թող ըլլայ։
13 Իսկ եթէ զանիկա երբեք փրկելու ըլլայ, այն
ատեն քու կարած գնդդ վրայ հինգերորդ մաս
մը պիտի աւելցնէ։
14 Ու երբ մարդ մը իր տունը Տէրոջը սուրբ
ընծայելու համար ընծայէ, այն ատեն քահանան
անոր աղէկութեանը կամ գէշութեանը նայե-
լով՝ գին պիտի կարէ. քահանան անոր ինչ գին
15 որ կարէ, այնպէս պիտի կենայ։ Եւ եթէ ըն-
ծայողը իր տունը փրկելու ըլլայ, քու կարած
գնդդ աստկին վրայ հինգերորդ մաս մը պիտի
աւելցնէ, ու տունը անոր պիտի ըլլայ։
16 Եւ եթէ մարդ մը իր կալուածքին արտէն
ընծայելու ըլլայ Տէրոջը, այն ատեն քու կար-
ծած գինդ անոր սերմին համեմատ պիտի ըլ-
լայ. միկ քոր գարիի սերմի համար հիսուն սիկղ
17 արծաթ ըլլայ։ Եթէ իր արտը Յոբելեան տարի-
էն ընծայէ, քու կարած գնդդ պէս պիտի կե-
18 նայ։ Եւ եթէ իր արտը Յոբելեան տարիէն ետքը
ընծայէ, քահանան անոր հետ տասկը մինչեւ
Յոբելեան տարին մնացած տարիներուն նայե-
լով՝ հաշիւ պիտի ընէ, ու քու կարած գինդ
19 վար պիտի իջեցնէ։ Իսկ եթէ արտը ընծայողը
երբեք փրկելու ըլլայ զանիկա, այն ատեն քու

– Տես ներմ. գ. 10։ բ. 25, 26։ եզեկ. խգ. 7։ գործ. է. 51։ Հռոմ. բ. 29։ կող. բ. 11։
" գ թագ. խա. 29։ բ մն. ժբ. 6, 7, 12։ լբ. 26։ լգ. 12, 13։
ՙ Ել. բ. 24։ գ. 5։ Սաղ. ճգ. 45։ եզեկ. ժգ. 60։
ֈ Սաղ. ճլգ. 23։
ֆ Համ. 34, 35։
ֆ Համ. 15։
– բ Օր. գ. 31։ դ թագ. ժգ. 23։ Հռոմ. ժա. 2։
ֆ Հռոմ. ժա. 28։
ֆ Գլ. իբ. 33։ իե. 38։
ֆ Սաղ. ղբ. 2։ եզեկ. ե. 9, 14, 22։
ֆ Գլ. իէ. 34։ բ Օր. գ. 1։ ժբ. 1։ լգ. 4։ Յովհ. ա. 17։
– Գլ. իե. 1։

– Թուա. գ. 2։ Տես Գործ. ժա. 30, 31, 39։ ա Թագ. ա. 11, 28։
ֆ Ել. լ. 13։
ֆ Համ. 15, 19։
ֆ Համ. 13։
ֆ Գլ. իե. 15, 16։
ֆ Համ. 13։

կարած գնդդ առակին վրայ հինգերորդ մաս մը աւելցնէ, ու այն օրը քու կարած գնդդ պիտի հատուցուի ու-
20 նոր։ Եւ եթէ արտը չփրկէ, կամ արտը ուրիշի մը ծախած ըլլայ, ալ նորէն պիտի չփրկուի այն.
21 Հապա արտը Ելբլ Յոբելեան տարին մէջ դառնայ, ընտրուած արտի պէս սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը. Քանոր կալուածքը քահանային պիտի ըլլայ։

22 Եւ եթէ մէկը Տէրոջը ընծայէ իր ծախու առած արտը, որ իւր կալուածքին արտէն չէ,
23 Եհ այն առեն քահանան անոր հետ քու կարած գնդդ հաշիւը ընէ մինչև Յոբելեան տարին, և այն օրը քու կարած գինդ սուրբ բանի պէս
24 պիտի տայ Տէրոջը։ Յոբելեան տարին, արտը ծախողին, այսինքն որու որ կը վերաբերի գետնի
25 կալուածքը, անոր պիտի դառնայ։ Եւ քու բոլոր կարած գինեդդ արբարանին սիկղին համեմատ պիտի ըլլան. Եսիկղը քսան կերաս ըլլայ։

26 Միայն թէ ծնանաուններուն առջինեակը առջի ծնած ըլլալուն համար Տէրոջը ըլլալով, մէկը պիտի չընծայէ զայն. թէ՛ արջառ ըլլայ և թէ՛
27 ոչխար, Տէրոջն է։ Եւ եթէ անմաքուր անասուններէն է, քու կարած գնդդ համեմատ պիտի փրկէ զայն. Եւ անոր վրայ հինգերորդ մաս մը աւելցնէ. և եթէ չփրկուիր, քու կարած գնդդ թող ծախուի։

28 Հայց մարդու մը իր բոլոր ունեցած մարդոցմէն և անասուններէն ու իր կալուածքին արտէն Տէրոջը նուիրածը պիտի չծախուի ու չփրկուի. ամէն նուէր ամենասուրբ է Տէրոջը։
29 Մարդոցմէ նուիրուած նուէր մը բնաւ պիտի չփրկուի, հապա անշուշտ պիտի մեռցուի։

30 Եւ Երկրին բոլոր տասանորդը, Ընդ՛ երկրին հունտերէն և Ընդ՛ ծառերուն պտուղէն, Տէրոջն է. անիկա սուրբ է Տէրոջը։ ³Եւ եթէ մարդ մը իր տասանորդներէն երբէք փրկել ուզէ, անոր
32 վրայ հինգերորդ մաս մը պիտի աւելցնէ։ Եւ արջառներուն ու ոչխարներուն ամէն տասանորդը, Հգաւազանին տակէն ամէն անցնողին տասներորդը, սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը։
33 Ազէկին ու գէշին մէջտեղ տարբերութիւն պիտի չդնէ Ռու չփոխէ զայն. և եթէ երբէք փոխելու ըլլայ, այն առեն այն ալ, անոր փոխանակին ալ սուրբ պիտի ըլլայ, պիտի չփրկուի։

34 Ծ Տէրոջը՝ Իսրայէլի որդիներուն համար Սինա լեռը Մովսէսի պատուիրած պատուիրանքները ասոնք են։

ԳԻՐՔ ԹՈՒՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաւած Մովսէսի կը պատուիրէ որ ժողովուրդը հաշիւ 5 Ցեղերու իշխանները։ 17 Ամէն մէկ ցեղին հաշիւը։ 47 Ղեւտացիները միւս ցեղերուն հետ չհամրուեցան՝ Տէրոջը պաշտօնին համար որոշուելով։

Եւ Տէրը Մովսէսի խօսեցաւ՝ Սինայի անապատը Ժողովքի խորանին մէջ՝ անոնց Եգիպտոսի երկրէն ելլելուն երկրորդ տարին երկրորդ
2 ամսուն առաջին օրը՝ ըսելով, ²Առէք Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովքին գումարը իրենց ազգատոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներուն համեմատ՝ ամէն մէկ արուն իրենց անուններուն
3 թուովը հաշուեցէք։ Դուն ու Ահարոն Իսրայէլի

¹ Գլ. իե. 10, 28, 31։
² Հմր. 28։
³ Թուռ. ժը. 14։ Եզեկ. խդ. 29։
⁴ Գլ. իե. 10, 25։
⁵ Հմր. 18։
⁶ Գլ. իե. 28։
⁷ Եև. լ. 13։ Թուռ. գ. 47։ ժը. 16։ Եզեկ. խե. 12։
⁸ Եև. ժգ. 2, 12։ իբ. 30։ Թուռ. ժը. 17։ բ Օր. ժե. 19։
⁹ Հմր. 11, 12, 13։
¹⁰ Հմր. 21։ Ցեռ. գ. 17, 18, 19։
¹¹ Թուռ. խա. 2, 3։

մէջ բոլոր պատերազմելու *կարող եղողները՝ քսան տարեկանէն վեր անոնց դասդասերուն համեմատ պիտի համրէք։ Եւ ձեզի հետ ամէն ցեղէն մէյմէկ մարդ պիտի ըլլայ. անոնց ամէն մէկը իր հօրը տանը իշխանը ըլլայ։

5 Եւ ձեզի հետ կեցնելու մարդոց անուններըը ասոնք են. Ռուբէնէ՝ Սեդիւրի որդին Եղիսուր։
6 Շմաւոնէ՝ Սուրիսադդայի որդին Սաղամիէլ։
7 Յուդայէ՝ Ամինադաբի որդին Նաասոն։ (8) Իսա-
9 քարէ՝ Սոդարի որդին Նաթանայէլ։ Զաբուղոն-
10 նէ՝ Փելոնի որդին Եղիաբ։ Յովսէփի որդիներէն Եփրեմէ՝ Ամիուդի որդին Եղիսամա, Մանասէէ՝ Փադասուրի որդին Գամալիէլ։ Բենիամինէ՝
11 Գեդէոնիի որդին Աբիդան։ Դանէ՝ Ամիսադդայի
12

¹ Գլ. իզ. 46։

—

² Եև. ժք. 1։ Գլ. ժ. 11, 12։
³ Եև. իե. 22։
⁴ Եև. լ. 12։ լբ. 26։ Գլ. իգ. 2, 63, 64։ բ Թագ. իգ. 2։ ա Մն. իա. 2։
• Եբր. հեղոքները

13 որդին Աքիեզեր, Աասիե՝ Եքրանի որդին Փա-
14 քիել, Գադի՝ Դագուելի որդին Եղիասափ,
15 Նեփթաղիմի՝ Ենանի որդին Աքիրէ։ (16) †Ասոնք
էին ժողովքին երեւելիները, իրենց հայրերուն
ցեղերուն իշխանները, Իսրայելի հազարա-
պետները։
17 Եւ Մովսէս ու Ահարոն այս էրէից անուննե-
18 րովը յիշուած մարդիկը առին. Եւ երկրորդ ամ
սուն առաջին օրը բոլոր ժողովքը ժողվեցին,
որոնք իրենց տոհմերուն ու իրենց հայրերուն
տուներուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր
ամէնը մէկ մէկ համրուելով էրէից անուններուն
19 թիւովը ազգանագրուեցան։ Տէրը Մովսէսի ինչ-
պէս որ պատուիրեց, անիկա Սինայի անապա-
տին մէջ այնպէս համրեց զանոնք։
20 Եւ Իսրայէլի անդրանիկ որդւոյն Ռուբէնի
որդիները իրենց սերունդովը, իրենց տոհմերուն
ու իրենց հայրերուն տուներուն համեմատ,
քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու
կարող եղողները, ամէն մէկ արուն էրէից անուն-
21 ներուն թիւովը, Ռուբէնի ցեղէն համրուածները
քառասունըվեց հազար հինգ հարիւր հոգի էին։
22 Շմաւոնի որդիները իրենց սերունդովը, իրենց
տոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներուն հա-
մեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները, ամէն մէկ արուն
23 էրէից անուններուն թիւովը, Շմաւոնի ցեղէն
համրուածները հիսունըինը հազար երեք հար-
իւր հոգի էին։
24 Գադի որդիները իրենց սերունդովը, իրենց
տոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներուն հա-
մեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները, էրէից անուններուն
25 թիւովը, Գադի ցեղէն համրուածները քառա-
սունըհինգ հազար վեց հարիւր հիսուն հոգի էին։
26 Յուդայի որդիները իրենց սերունդովը, իրենց
տոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներուն հա-
մեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները, էրէից անուններուն
27 թիւովը, Յուդայի ցեղէն համրուածները հօթա-
նասունըչորս հազար վեց հարիւր հոգի էին։
28 Իսաքարի որդիները իրենց սերունդովը, իրենց
տոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներուն հա-
մեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները, էրէից անուններուն
29 թիւովը, Իսաքարի ցեղէն համրուածները հիսու-
նըչորս հազար չորս հարիւր հոգի էին։
30 Զաբուղոնի որդիները իրենց սերունդովը, ի-
րենց տոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներ-
ուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր
պատերազմելու կարող եղողները, էրէից անուն-
31 ներուն թիւովը, Զաբուղոնի ցեղէն համրուած-
ները հիսունըհօթը հազար չորս հարիւր հոգի էին։
32 Յովսէփի որդիներէն Եփրեմի որդիները իրենց
սերունդովը, իրենց տոհմերուն ու իրենց հայրե-
րուն տուներուն համեմատ, քսան տարեկանէն
վեր բոլոր պատերազմելու կարող եղողները,
33 էրէից անուններուն թիւովը, Եփրեմի ցեղէն
համրուածները քառասուն հազար հինգ հարիւր
հոգի էին։
34 Մանասէի որդիները իրենց սերունդովը, իրենց
տոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներուն հա-
մեմատ, քսան տարեկանէ վեր բոլոր պատեր-
ազմելու կարող եղողները, էրէից անուններուն
35 թիւովը, Մանասէի ցեղէն համրուածները երե-
քսունուերկու հազար երկու հարիւր հոգի էին։
36 Բենիամինի որդիները իրենց սերունդովը,
իրենց տոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներ-
ուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր
պատերազմելու կարող եղողները, էրէից անուն-
37 ներուն թիւովը, Բենիամինի ցեղէն համրուած-
ները երեսունըհինգ հազար չորս հարիւր հո-
գի էին։
38 Դանի որդիները իրենց սերունդովը, իրենց
տոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներուն հա-
մեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները, էրէից անուններուն
39 թիւովը, Դանի ցեղէն համրուածները վեթա-
սունուերկու հազար եօթը հարիւր հոգի էին։
40 Ասերի որդիները իրենց սերունդովը, իրենց
տոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներուն հա-
մեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները, իրենց անուններուն
41 թիւովը, Ասերի ցեղէն համրուածները քառա-
սունըմէկ հազար հինգ հարիւր հոգի էին։
42 Նեփթաղիմի որդիները իրենց սերունդովը,
իրենց տոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներ-
ուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր
պատերազմելու կարող եղողները, էրէից անուն-
43 ներուն թիւովը, Նեփթաղիմի ցեղէն համրուած-
ները հիսուներեք հազար չորս հարիւր հո-
գի էին։
44 ‡Ասոնք են այն համրուած հոգիները, զո-
րոնք Մովսէս, Ահարոն ու Իսրայէլի իշխանները
համրեցին. այս էրէոններէը տասներկու մարդիկ
էին, ամէն մէկը իր հայրերուն տանը կողմէն։
45 Ասպէս Իսրայէլի որդիներուն ամէնը իրենց
հայրերուն տուներուն համեմատ, Իսրայէլի մէջ
քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու
46 կարող եղողները համրուեցան։ Եւ բոլոր համ-
րուածները էվեց հարիւր երեք հազար հինգ
հարիւր հիսուն հոգի էին։
47 Բայց §Ղեւտացիները իրենց հայրերուն ցե-
48 ղովը ասոնց հետ չհամրուեցան. Քանզի Տէրը
49 խօսեր էր Մովսէսի՝ ըսելով, ¶Միայն Ղեւտաց-
ւոց ցեղը պիտի չհամրես, և Իսրայէլի որդինե-
50 րուն հետ անոնց գումարը պիտի չառնես. ‖Բայց
դուն Ղեւտացիները վկայութեան խորանին ու

* Գլ. է. 2։ ա Մն. իե. 16։
† Նկ. ժը. 21, 25։
‡ Գլ. իզ. 64։
§ Նկ. բ. 33։ Տես Գլ. գ. և դ.
¶ Գլ. բ. 33։ իզ. 51։
‖ Նկ. ժը. 26։ Տես նկ. ժբ. 37։ Գլ. բ. 32։ իզ. 51։
և իզ. 57։ ա Մն. զ. և խա. 6։
Ր Գլ. բ. 33։ իզ. 62։
ֆ Նկ. լբ. 21։ Գլ. գ. 7, 8։ դ. 15, 25, 26, 27, 33։

անոր բոլոր կարասիներուն և անոր վերաբերեալ բոլոր բաներուն վերակացու պիտի դնես. անոնք պիտի վերցնեն խորանը ու անոր բոլոր կարասիները, և անոր սպասաւորութիւնը անոնք պիտի ընեն. էս խորանին բոլորտիքը անոնք պիտի
51 *բանակին։ Ն֊ե խորանին չուելու առենը Ղեւտացիները վար պիտի առնեն զայն, ու խորանին իջեւան ընելու առենը Ղեւտացիները պիտի կանգնեն զայն. Եվ անոր մօտեցող օտարականը պիտի մեռցուի։*

52 *Եւ Իսրայէլի որդիները իրենց գունդերովը ճամբն ելլը իր բանակին քով ու ամէն մէկը*
53 *իր դրօշակին քով իջեւան պիտի ընեն։ Բայց Ղեւտացիները վկայութեան խորանին բոլորտիքը պիտի բանակին, որպէս զի Իսրայէլի որդիներուն ժողովքին վրայ բարկութիւն չգայ. Ու Ղեւտացիները վկայութեան խորանին պահպա-*
54 *նութիւնը պիտի ընեն։ Եւ Իսրայէլի որդիները Տէրոջը Մովսէսի ամէն պատուիրածին պէս ըրին. այնպէս ըրին։*

ԳԼ. Բ

1—34 *Ամէն մէկ ցեղերուն իջեւան ընելու կարգը։*

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝
2 *ըսելով, "Իսրայէլի որդիներուն ամէն մէկը իր դրօշակին քով իրենց հայրերուն տանը նշանովը իջեւան պիտի ընեն. Ժողովքի խորանին դիմաց չուրջանակի իջեւան ընեն։*

3 *Եւ առջեւի կողմը՝ դէպ ի արեւելք իջեւան ընողները Յուդայի բանակին *զօրքերը ըլլան՝ իրենց գունդերուն կարգովը. և Ամինադաբի որդին Ննասոն Յուդայի որդիներուն իշխան*
4 *պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր համրուած զօրքը եօթանասունըչորս հազար վեց հարիւր հոգի էին։)*
5 *Եւ անոր քով իջեւան ընողները Իսաքարի ցեղը պիտի ըլլայ. և Սուգարի որդին Նաթանայէլ Իսաքարի որդիներուն իշխան պիտի ըլլայ։*
6 *(Եւ անոր համրուած զօրքը վեցասունըչորս հազար*
7 *չորս հարիւր հոգի էին։) Եւ՚ը Զաբուղոնի ցեղը. և Քեղոնի որդին Եղիաբ Զաբուղոնի որդի-*
8 *ներուն իշխան պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր համրուած զօրքը վիսունըեօթը հազար չորս հարիւր*
9 *հոգի էին։ Յուդայի բանակին մէջ համրուածներուն ամէնը, իրենց գունդերուն համեմատ, հարիւր ութսունըվեց հազար չորս հարիւր հոգի էին։) Ասոնք առջեւէն պիտի չուեն։*

10 *Հարաւային կողմը Ռուբէնի բանակին դրօշակը պիտի ըլլայ իրենց գունդերուն կարգովը. և Ռուբէնի որդիներուն իշխան՝ Սեդիւրի որ-*
11 *դին Եղիսուր պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր համրուած զօրքը քառասունըվեց հազար հինգ հարիւր*
12 *հոգի էին։) Եւ անոր քով իջեւան ընողները Շմաւոնի ցեղը պիտի ըլլայ. ու Շմաւոնի որդիներուն իշխան՝ Սուրիսադայի որդին Սալամիէլ*
13 *պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր համրուած զօրքը յի-*
14 *սունըվեց հազար երեք հարիւր հոգի էին։) Ու եօթը Գադի ցեղը և Գադի որդիներուն իշխան՝*
15 *Դագուէլի որդին Եղիասափ պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր համրուած զօրքը քառասունըհինգ հա-*
16 *զար վեց հարիւր հոգի էին։ Ռուբէնի բանակին մէջ համրուածներուն ամէնը, իրենց գունդերուն համեմատ, հարիւր վիսունըմէկ հազար չորս հարիւր հոգի էին։) Եւ երկրորդ առնք պիտի չուեն։*

17 *Ընաքը Ղեւտացւոց բանակին հետ բանակներուն մէջտեղը ժողովքի խորանը պիտի չուեն. ամէն մարդ իր տեղը իրենց դրօշակներուն քով իջեւան ըրած նուն պէս պիտի չուեն։*

18 *Արեւմտեան կողմը Եփրեմի բանակին դրօշակը պիտի ըլլայ իրենց գունդերուն կարգովը. ու Եփրեմի որդիներուն իշխան՝ Ամիուդի որդին*
19 *Եղիսամա պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր համրուած զօրքը քառասուն հազար հինգ հարիւր հոգի*
20 *էին։) Եւ անոր քով Մանասէի ցեղը. ու Մանասէի որդիներուն իշխան՝ Փադասուրի որդին*
21 *Գամալիէլ պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր համրուած զօրքը երեսունուերկու հազար երկու հարիւր*
22 *հոգի էին։) Ու եօթը Բենիամինի ցեղը. և Բենիամինի որդիներուն իշխան՝ Գեդէօնիի որդին*
23 *Աբիդան պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր համրուած զօրքը երեսունըհինգ հազար չորս հարիւր հոգի*
24 *էին։ Եփրեմի բանակին մէջ համրուածներուն ամէնը, իրենց գունդերուն համեմատ, հարիւր ութ հազար հարիւր հոգի էին։) Եւ երրորդ առնք պիտի չուեն։*

25 *Հիւսիսային կողմը Դանի բանակին դրօշակը պիտի ըլլայ իրենց գունդերուն կարգովը. և Դանի որդիներուն իշխան՝ Ամիսադայի որդին*
26 *Աքիեզէր պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր համրուած զօրքը վաթսունուերկու հազար եօթը հարիւր*
27 *հոգի էին։) Եւ անոր քով իջեւան ընողները Ասերի ցեղը պիտի ըլլայ. ու Ասերի որդիներուն իշ-*
28 *խան՝ Եքրանի որդին Փագիէլ պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր համրուած զօրքը քառասունըմէկ հազար*
29 *հինգ հարիւր հոգի էին։) Ու եօթը Նեփթաղիմի ցեղը. ու Նեփթաղիմի որդիներուն իշխան՝ Ենանի*
30 *որդին Ախիրէ պիտի ըլլայ։ (Եւ անոր համրուած զօրքը հիսունուերեք հազար չորս հարիւր հոգի*
31 *էին։ Դանի բանակին մէջ համրուածներուն ամէնը հարիւր հիսունըեօթը հազար վեց հարիւր հոգի էին։) Ասոնք իրենց դրօշակներովը ամէնուն եառաջէն պիտի չուեն։*

32 *Իսրայէլի որդիներէն իրենց հայրերուն տու-*

ե Գլ. գ. 23, 29, 35, 38։
զ Գլ. ժ. 17, 21։
է Գլ. դ. 10, 38։ ժբ. 22։
ը Գլ. բ. 2, 34։
թ Հմր. 50։
ժ Դևտ. ժ. 6։ Գլ. ը. 19։ ժգ. 46։ ժբ. 5։ ա Թագ. գ. 19։
ի Գլ. գ. 7, 8։ բ. 24, 25, 26։ ժբ. 3, 4, 5։ լա. 30, 47։ ա Մն. խդ. 32։ բ Մն. ժդ. 10։

ի Գլ. ա. 52։
լ Ցեսս. դ. 4։
խ Եբր. զօրակը ըլլայ
ծ Գլ. ժ. 14։ Հառթ. դ. 20։ ա Մն. բ. 10։ Մատ. ա. 4։

Դատ. դ. 32, 33։
կ Գլ. ժ. 14։
հ Գլ. ժ. 18։
ձ Գլ. ժ. 17, 21։
ղ Գլ. ժ. 22։
ճ Գլ. ժ. 25։

ներով համրուածները ասոնք են. Ռուբինականեան մէջ համրուածներուն ամէնը իրենց դուն-դերան կարգովը վեց հարիւր երեք հազար
33 հինգ հարիւր յիսուն հոգի էին։ Բայց ՚Ղեւեացիները չհամրուեցան Իսրայէլի որդիներուն հետ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր։
34 Եւ Իսրայէլի որդիները Տէրոջը Մովսէսի բոլոր պատուիրածին պէս ըրին. էսպէս իրենց դրօշակներովը իջեւան կ'ընէին, ու այսպէս անոնք ամէն մէկը իրենց տոհմերուն կարգովը և իրենց հայրերուն տուներովը կը չուէին։

ԳԼ. Գ

1 Ահարոնի որդիները։ 5 Թոռանին պաշտօնին համար Ղեւեացիք քահանաներուն կը սպասին, 11 անդրանկաց տեղը սեպուելով։ 14 Ղեւեացիները կը համրուին իրենց տոհմերով։ 21 Գերսոնեանց, 27 Կահաթեանց, 33 Մերարեանց տոհմերը, թիւը և անոնց յանձնուած պահպանութիւնը։ 38 Մովսէսի ու Ահարոնի իջեւան ընելու տեղ՝ ու պահպանութիւնը։ 40 Ղեւեացիները Իսրայէլացւոց անդրանիկներուն փրկանքը կ'ըլլան, 44 ու Ղեւեացիներու թիւէն աւելի եղածները տասկով կը վրկեին։

Եւ Ահարոնի ու Մովսէսի սղգ պատմութիւնը այս է, Տէրոջը Մովսէսի հետ Սինա լեռանը վրայ խօսած օրը։ Եւ Ահարոնի որդիներուն անուննները տասնք են. ՚անդրանիկը Նադաբ, և Աբիհու, Եղիազար ու Իթամար։
3 Ասոնք էին Ահարոնի որդիներուն, Բքահանաներուն, անուննները, որոնք օծուած օրհնուած
4 էին քահանայութիւն ընելու։ Եւ Նադաբ ու Աբիհու Սինայի անապատին մէջ Տէրոջը առջեւ օտար կրակ մատուցած ատենին մեռան Տէրոջը առջեւ, ու անոնք որդի չունէին. և Եղիազար ու Իթամար իրենց հօրը Ահարոնի առջեւ քահանայութիւն ըրին։
5 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (6) Ղեւիի ցեղը մօտեցուր, ու զանոնք Ահարոն քահանային առջեւ կայնեցուր, որպէս զի անոր
7 պատասխանութիւն ընեն։ Եւ անոր պահպանութիւնը ու բոլոր ժողովքին պահպանութիւնը ժողովքի խորանին առջեւ պիտի պահեն Խորա-
8 նին պաշտօնը ընելով։ Եւ ժողովքի խորանին բոլոր կահոյքները ու Իսրայէլի որդիներուն պահպանութիւնը պիտի պահեն՝ խորանին պաշ-
9 տօնը ընելով։ Եւ ՚Ահարոնի ու անոր որդիներուն պիտի տաս Ղեւեացիները. ասոնք Իսրայէլի որդիներէն բոլորովին անոր տրուած են։
10 Եւ Ահարոնը ու անոր որդիները էիրենց քահանայական պաշտօնը կատարելու պիտի կարդես. և մօտեցող օտարականը պիտի մեռցուի։

11 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (12) Եւ ես ահա Իսրայէլի որդիներուն մէջէն Ղեւեացիները առի, Իսրայէլի որդիներուն մէջ ամէն
13 մօրը արգանդը բացող առջինեկին տեղ. ասոր Ղեւեացիները իմ պիտի ըլլան։ Քանի՞ ամէն առջինեկը իմ է. էերբ Եգիպտոսի երկրին մէջ բոլոր առջինեկները զարկի, Իսրայէլի մէջ բոլոր առջինեկները մարդէն մինչև անասուն սրբեցի ինձի. անոնք իմ պիտի ըլլան. ես եմ Տէրը։
14 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի Սինայի անա-
15 պատին մէջ՝ ըսելով, Համրէ Ղեւիի որդիները իրենց հայրերուն տուներուն և իրենց տոհմերուն նայելով. Եամէ ամսականէն վեր և-
16 զող ամէն արուն պիտի համրես։ Եւ Մովսէս Տէրոջը խօսքին համեմատ համրեց զանոնք, ինչ-
17 պէս իրեն պատուիրուեցաւ։ Եւ Ղեւիի որդիները իրենց անուններով ասոնք էին. Գերսոն և
18 Կահաթ ու Մերարի։ Եւ Գերսոնի որդիներուն անուննները իրենց տոհմերով ասոնք են. Ձղ-
19 բոնի ու Սեմէի։ Եւ Կահաթի որդիները իրենց տոհմերով Ամրամ և Խսհար, Քեբրոն ու
20 Ոզիէլ էին։ Եւ Մերարիի որդիները իրենց տոհմերով Մոսղի ու Մուսի էին. Ղեւեացւոց տոհմերը իրենց հայրերուն տուներուն համեմատ ասոնք են։

21 Գերսոնէ Ղոբենեանց տոհմը և Սեմէեանց տոհմը եղաւ. Գերսոնեանց տոհմերը ասոնք են։
22 Անոնցմէ համրուածները, Եամէ ամսականէն վեր եղող բոլոր արուներուն թիւին համեմատ համրուածները, եօթը հազար հինգ հարիւր հոգի
23 էին։ Գերսոնեանց տոհմերը խորանին հետեւի կողմը դէպ ի արեւմուտք իջեւան պիտի ընեն։
24 Եւ Գերսոնեանց հօրը տունը Լայէլի որ-
25 դին Եղիասափ պիտի ըլլայ։ Եւ ժողովքի խորանին մէջ Գերսոնի որդիներուն պահպանութեանը յանձնուած բանը՝ խորանը ու վրանը, ՚անոր ծածկոցը և ժողովքի խորանին
26 դրանը վարագոյրը, խորանին և սեղանին բոլորտիքը եղած Նրտահին վարագոյրները, և "րտահին դրանը վարագոյրը, և անոր ամէն գործին համար եղած Նչուանները։
27 Եւ Կահաթէ Ամրամեանց տոհմը ու Խսհարեանց տոհմը և Քեբրոնեանց տոհմը ու Ոզիէլեանց տոհմը եղաւ. Կահաթեանց տոհմերը
28 ասոնք են. Եամէ ամսականէ վեր եղող բոլոր արուները էրէնց թիւին համեմատ՝ ութ հազար

---

1 Ա Մն. ի. 1։
2 Ել. լը. 26։ Գլ. ա. 46։ Ժա. 21։
3 Գլ. ա. 47։
4 Գլ. լզ. 2, 5, 6։
5 Ել. գ. 23։
6 Ել. լը. 41։ Ղեւ. ը։
7 Ղեւ. ժ. 1։ Գլ. լզ. 61։ Ա Մն. լզ. 2։
8 Գլ. ը. 6։ Ժը. 2։
9 Տես Գլ. ա. 50։ ը. 11, 15, 24, 26։
10 Գլ. ը. 19։ Ժը. 6։
11 Գլ. Ժ. 7։
12 Հմր. 38։ Գլ. ա. 51։ Ժզ. 40։
13 Հմր. 41։ Գլ. ը. 16։ Ժը. 6։
14 Ել. Ժգ. 2։ Ղեւ. իէ. 26։ Գլ. ը. 16։ Դ.Օւկ. բ. 23։
15 Ել. Ժգ. 12, 15։ Գլ. ը. 17։
16 Հմր. 39։ Գլ. լզ. 62։
17 Ծն. խզ. 11։ Ել. գ. 16։ Գլ. լզ. 57։ ա Մն. գ. 1, 16։ լզ. 6։
18 Ել. գ. 17։
19 Ել. գ. 18։
20 Ել. գ. 19։
21 Գլ. ա. 53։
22 Գլ. դ. 24, 25, 26։
23 Ել. իե. 9։
24 Ել. լզ. 1։
25 Ել. լզ. 7, 14։
26 Ել. լզ. 36։
27 Ել. լէ. 9։
28 Ել. լէ. 16։
29 Ել. լե. 18։
30 ա Մն. լզ. 23։

վեց հարիւր հոգի էին, որոնք արբատանին պահ-
29 պանութիւնը կ'ընէին։ Կահաթի որդիներուն տոհմերը խորանին հարաւային կողմը իջեւան
30 պիտի ընեն։ Եւ Կահաթեանց տոհմերուն հօրը տանը իշխանը Ողիէլի որդին Եղիսափան ըլլայ։
31 Եւ ՚անոնց պահպանութեանը յանձնաժողովը բաներըն եր. ՚տապանակին ու Հաւաքարանին հոպին սեղանը և ՚աշտանակը ու ՚սեղանները և արբատանին գործիքները, որոնցմով պաշտօն կ'ընեն, և ՚վարագոյրը ու անոր վերաբերեալ ա-
32 մէն բաները։ Եւ Ղեւտացւոց իշխաններուն իշխանը՝ Ահարոն քահանային որդին Եղիսաղար պիտի ըլլայ, որ արբատանին պահպանութիւնը ընողներուն վրայ վերակացու պիտի ըլլայ։

33 Մերարիէ Մողեանց տոհմը և Մուսեանց տոհմը եղաւ. սոնք են Մերարիի տոհմերը։
34 Եւ անոնց համրուածները, մէկ ամսականէն վեր եղող բոլոր արուները էբէնց թիւին համեմատ,
35 վեց հազար երկու հարիւր հոգի էին։ Եւ Մերարեանց տոհմերուն հօրը տանը իշխանը Աբիքեէլի որդին Սուրիէլ ըլլայ. ՚սոնք խորանին
36 հիւսիսային կողմը իջեւան պիտի ընեն։ Եւ ÷Մերարիի որդիներուն պահպանութեանը յանձնուած բաները սոսկ են. խորանին տախտակները, ու անոր նիգերը և սիւները ու խարխխները, և անոր բոլոր գործիքները ու անոր վերաբերեալ ամէն բաները, եւ շուրջանակի արա-
37 հին սիւները, անոնց խարխխները և ցեցերը ու անոնց չուաններըն։

38 ÷Եւ խորանին առջեւի կողմը, այսինքն ժողովքի խորանին առջեւ դէպ ի արեւելք, իջեւան ընողները Մովսէս ու Ահարոն և անոր որդիները պիտի ըլլան, ՚որ արբատանին պահպանութիւնը ֆԻսրայէլի որդիներուն պահպանութեանը համար պահպանեն ու ՚մօտեցող օտարականը
39 պիտի մեռցուի։ ÷Ղեւտացւոց բոլոր համրուածները, որոնք իրենց տոհմերովը Տէրոջը խօսքին համեմատ Մովսէս ու Ահարոն համրեցին, մէկ ամսականէն վեր եղող բոլոր արուները քսան-
40 ուերկու հազար էին։

Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, ÷Իսրայէլի որդիներուն մէկ ամսականէ վեր բոլոր առջինեկ արուները համրէ, ու անոնց անուններուն թիւը առ։
41 Եւ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր առջինեկներուն փոխարէն ՚Ղեւտացիները պիտի առնես ինծի համար. ես եմ Տէրը ու Ղեւտացւոց անասունները Իսրայէլի որդւոց անասուններուն բո-
42 լոր առջինեկներուն տեղ։ Եւ Մովսէս համրեց Իսրայէլի որդիներուն բոլոր առջինեկները, ինչ-
43 պէս Տէրը իրեն պատուիրեց։ Եւ բոլոր առջինեկ

արուները էբէնց անուններուն թիւին համեմատ, մէկ ամսականէ վեր համրուածները, քսան-ուերկու հազար երկու հարիւր հօթանասունութիւնք հոգի էին։

44 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (45) Իսրայէլի որդիներուն մէջ առջինեկներուն տեղ Ղեւտացիները, և անոնց անասուններուն տեղ Ղեւտացւոց անասունները սա, որպէս զի
46 Ղեւտացիները իմ ըլլան. ես եմ Տէրը։ Եւ ՚Ղեւտացւոց ՚ուէյցած՝ Իսրայէլի որդիներուն երկու հարիւր հօթանասունութիւնք առջինեկներուն էփրկանք ըլլալու համար, Մարդլուխ ՚հինգ սիկղ պիտի առնես. արբատանին սիկղին համեմատ պիտի առնես. Իմէկ սիկղը
48 քսան կերատ է։ Եւ անոնց մէջ ուէյցածներուն փրկանքին տակը Ահարոնի ու անոր որդիներուն
49 տաս։ Եւ Մովսէս Ղեւտացիներով փրկուածներուն ուէյցածներէն փրկանքին տակը առաւ։
50 Իսրայէլի որդիներուն առջինեկներէն արբատանին սիկղին համեմատ, ÷հազար երեք հարիւր վաթ-
51 սունըհինգ ՚մէկ արծաթ առաւ։ Եւ Մովսէս Տէրոջը խօսքին պէս՝ էփրկուածներուն տակը Ահարոնի ու անոր որդիներուն տուաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր։

ԳԼ. Դ

1 Ղեւտացիներուն պաշտօն կատարելու համար արուածած հատակը։ 4 Քահանաները խորանը փակելէ ետև՝ Կահաթեանց յանձնուելու բաները։ 16 Եղիազարի վերակացութեան պաշտօնը։ 17 Քահանաներուն ընելու զգուշութիւնները։ 21 Գերսոնեանց, 29 ու Մերարեանց տանելու բաները։ 34 Կահաթեանց, 38 Գերսոնեանց, 42 ու Մերարեանց թիւը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝
2 ըսելով, Ղեւիի որդիներուն մէջէն Կահաթի որդիներուն գումարը առ, իրենց տոհմերուն ու
3 իրենց հայրերուն տուներուն համեմատ։ ՚Երեսուն տարեկանէ վեր մինչև հիսուն տարեկանը, ժողովքի խորանին մէջ ծառայութիւն ընելու
4 համար գունդին մէջ եկողը հարքեա։ Ժողովքի խորանին մէջ ÷Կահաթի որդիներուն պաշտօնը ՚համեմատութիւնը բաները պիտի ըլլան։
5 Եւ երբ բանակը չուելու ըլլայ, Ահարոն ու անոր որդիները պիտի գան, ու ՚ծածկոցին վարագոյրը իջեցնեն, և անով Վկայութեան տա-
6 պանակը ծածկեն։ Եւ թէ հաշի մորթի ծածկոցը անոր վրայ պիտի դնեն, ու անոր վրայ բոլորովին կապուտակ լաստ մը տարածեն, և ՚ձողերը իր տեղը պիտի անցնեն։ Եւ հառաջաբերու-
7

Ձ ԳԼ ա. 53։
ՠ ԳԼ. դ. 15։
ՠ ել. իե. 10։
Ձ ել. իե. 23։
ՠ ել. իե. 31։
ՠ ել. իե. 1։ Լ 1։
ՠ ել. իզ. 32։
ՠ ԳԼ. ա. 53։
ՠ ԳԼ. դ. 31, 32։

÷ ԳԼ. ա. 53։
• ԳԼ. ԺԸ. 5։
ֆ Համ. 7, 8։
ՠ Համ. 10։
ՠ Տես ԳԼ. իզ. 62։
ֆ Համ. 15։
ՠ Համ. 12, 45։
ՠ Համ. 12, 41։
Համ. 39, 43։

ՠ ել. ԺԳ. 13։ ԳԼ. ԺԸ. 15։
ը Ղեւ. իէ. 6։ ԳԼ. ԺԸ. 16։
ը ել. Լ. 13։ Ղեւ. իէ. 25։ ԳԼ. ԺԸ. 16։ Եզեկ. խե. 12։
ՠ Համ. 46, 47։
ՠ Համ. 48։

ՠ Տես ԳԼ. ը. 24։ ա Մն. իգ. 3, 24. 27։
ՠ Համ. 15։
ֆ Համ. 19։
ՠ ել. իզ. 31։
ՠ ել. իե. 10, 16։
Ձ ել. իե. 13։
ՠ ել. իե. 23, 29, 30։ Ղեւ. իզ. 6, 8։

Թեման սեղանին վրայ կապուտակ լաթ մը տա-
րածեն, ու անոր վրայ սկուտեղները և խնկա-
մաններըը ու գաւաթները և թափելու նուէր
մատուցանելու բաժակները դնեն, ու հանա-
8 պազօրեայ հացերը անոր վրայ պիտի ըլլան. Եւ
անոնց վրայ կրկնակի կարմրել լաթ մը տարա-
ծեն, ու թէհաշի մորթերէ ծածկոցով ծած-
9 կեն զայն. և անոր ձողերը անցնեն։ Եւ կապու-
տակէ լաթ մը առնեն, ու ծածկեն ըղձյի աշ-
տանակը Ե՛և անոր ճրագները ու անոր աւնելի-
ները և բազմակալները ու անոր բոլոր իւղի
10 ամաններըը, որոնցմով կը ծառայեն անոր։ Եւ
զանիկա իր ամէն գործիքներովը թէհաշի մոր-
թերէ ծածկոցի մը մէջ դնեն, ու լծակի մը
11 վրայ դնեն զայն։ Եւ ժոկի սեղանին վրայ կա-
պուտակ լաթ մը տարածեն, ու թէհաշի մոր-
թերէ ծածկոցով մը ծածկեն զայն. և անոր
12 ձողերը անցնեն։ Եւ արբատանին պաշտօնին գոր-
ծածուած բոլոր գործիքները պիտի առնեն, ու
կապուտակ լաթի մը մէջ փաթթեն, և թէհա-
շի մորթերէ ծածկոցով ծածկեն զանիկա, ու
13 լծակի մը վրայ դնեն։ Եւ ոչխարի սեղանին մո-
խիրները հանելով՝ անոր վրայ ծիրանագոյն լաթ
14 տարածեն, Եւ անոր վրայ պաշտօնին համար
գործածուած անոր բոլոր գործիքները, այսինքն
կրակի ամանները, մսահանները ու թիակները
և կոնքերը (սեղանին բոլոր գործիքները) այն
ըղձյի վրայ դնեն, ու անոր վրայ թէհաշի մոր-
թերէ ծածկոց մը տարածեն. և անոր ձողերը
15 անցնեն։ Եւ Ահարոն ու անոր որդիները բանա-
կին չուած ատենը՝ արբատանը ու արբատանին
բոլոր կարասիները ծածկելը լմնցնեն. ու ետքը
Կահաթի որդիները պանդ վերցնելու գան.
Բայց սուրբ բաներուն չդպչին, որպէս զի չմեռ-
նին. Կահաթի որդիներուն բեռնելը ատոնք պի-
տի ըլլան ժողովքի խորանին մէջ։
16 Եւ Ահարոն քահանային որդին Եղիազար
ձէյտի իւղին ու նանուշահոտ խունկին և հա-
նապազօրեայ հացի ընծային ու ձէթման իւղին
վրայ վերակացու պիտի ըլլայ. և բոլոր խոր-
անին ու անոր մէջի ամէն բաներուն, արբատանին
ու անոր կարասիներուն վրայ վերակացու ըլլայ։
17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝
18 ըսելով, Ղեւտացւոց մէջէն Կահաթեանց տոհ-
19 մերուն ցեղը մի կորնչնէք. Բայց անոնց այսպէս
ըրէք որ Նամենատուրը բաներուն մօտեցած ա-
տենին ողջ մնան ու չմեռնին. Ահարոն ու իր
որդիները գան, ու անոնց ամէն մէկուն իր պաշ-
20 տօնը ու իր բեռը որոշեն։ Բայց երբ սուրբ բա-
ները կը ծածկեն, անոնք մտնելու համար
ներս չմտնեն, որպէս զի չմեռնին։
21 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (22) Նաև
Գերսոնի որդիներուն գումարը առ, իրենց հայ-
րերուն տուներուն ու իրենց տուներուն համե-
23 մատ. Երեսուն տարեկանէ վեր մինչև հիսուն
տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ ծառայու-
թիւն ընելու համար գունդին մէջ ամէն մար-
24 նողները պիտի համրես։ Գերսոնեանց տոհմերուն
ծառայելու ու բեռ վերցնելու պաշտօնը այս է.
25 Անոնք պիտի վերցնեն խորանին վարագոյրները
ու ժողովքի խորանը, անոր ծածկոցը ու անոր
վրայի թէհաշի ծածկոցը, և ժողովքի խոր-
26 անին դրանը վարագոյրը. Եւ խորանին ու սեղա-
նին բոլորտիքը եղած սրահին վարագոյրները ու
սրահը մտնելու դրան վարագոյրը ու անոնց
չուաններըը և անոնց պաշտօնին բոլոր գործիք-
ները պէտք վերցնեն. ու ատոնց համար եղած
27 բոլոր ապառաւորութիւնները պիտի ընեն Գեր-
սոնեանց որդիներուն բոլոր պաշտօնը, իրենց ա-
մէն բեռներուն ու իրենց ամէն պաշտօններուն
համար, Ահարոնի ու անոր որդիներուն հրամա-
նով պիտի ըլլայ. և անոնց բոլոր բեռները ա-
28 նոնց պահպանութեանը յանձնէք։ Գերսոնեանց
որդւոցը տոհմերուն պաշտօնը այս պիտի ըլլայ
ժողովքի խորանին մէջ. և անոնց պահպանու-
թիւնը Ահարոն քահանային որդւոյն Իթամարի
ձեռքին տակ պիտի ըլլայ։
29 Մերարիի որդիներն ալ համրես, իրենց տոհմե-
րուն ու իրենց հայրերուն տուներուն համեմատ.
30 Երեսուն տարեկանէ վեր մինչև հիսուն տարե-
կանը՝ ժողովքի խորանին ծառայութիւն ընելու
համար գունդին մէջ ամէն մնոդները համրես։
31 Եւ ժողովքի խորանին մէջ անոնց ամէն պաշ-
տօններուն համեմատ՝ Անոնց յանձնուած բեռ-
ները ատոնք են. Խորանին տախտակները, ու
անոր նիգերը, և անոր սիւները և խարիսխները,
32 Եւ շուրջանակի սրահին սիւները, ու անոնց
խարիսխները և ցիցերը ու չուաններըը՝ անոնց
ամէն գործիքներովը և անոնց ամէն պաշտօնովը.
անոնց պահպանութեան բեռները եղած Նգոր-
ծիքները անուններովը պիտի յանձնէք անոնց։
33 Ասիկա է Մերարիի որդւոցը տոհմերուն պաշտօնը
ժողովքի խորանին մէջ, իրենց բոլոր պաշտօն-
ներուն համեմատ, Ահարոն քահանային որդ-
ւոյն Իթամարի ձեռքին տակ։
34 Եւ Մովսէս ու Ահարոն և ժողովքին իշ-
խանները համրեցին Կահաթեանց որդիները ա-
նոնց տոհմերուն ու անոնց հայրերուն տուներ-
35 րուն համեմատ, Երեսուն տարեկանէ վեր մինչև
հիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ ծա-
ռայութիւն ընելու համար գունդին մէջ ամէն
36 մնոդները. Ու անոնց համրուածները իրենց
տոհմերով երկու հազար եօթը հարիւր հիսուն
37 հոգի էին։ Ասոնք են ժողովքի խորանին բոլոր

ը Ել. խհ. 31։
ր Ել. խհ. 37, 38։
ս Ել. ւ. 1, 3։
տ Դն. կ. 9։ ժ. 21։ բ Օր. լա. 9։ բ Թագ. գ. 13։ ա Մն. ժհ. 2, 15։
ւ բ Թագ. գ. 6, 7։ ա Մն. ժգ. 9, 10։
փ Գն. գ. 31։
ք Ել. խհ. 6։ Դհ. խգ. 2։
օ Ել. ւ. 34.
ֆ Ել. խթ. 40։
ց Ել. ւ. 23, ևն։
ղ Համ. 4։
ճ Տես Ել. ժթ. 21։ ա Թագ. գ. 19։
մ Համ. 3։
յ Գն. գ. 25, 26։
ն Համ. 3։
շ Գն. գ. 36, 37։
ո Ել. խգ. 15։
չ Ել. լբ. 21։
պ Համ. 2։

ծառայութիւնը ընող Կահաթեանց տոհմերուն համրուածները, զորոնք Մովսէս ու Ահարոն համրեցին, ինչպէս Տէրը Մովսէսի ձեռքով պատուիրեր էր։

38 Եւ Գերսոնի որդիներուն համրուածները ի-
բենց տոհմերուն ու իրենց հայրերուն տուներուն
39 համեմատ, երեսուն տարեկանէ վեր մինչև հի-
սուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ ծա-
ռայութիւն ընելու համար դունդին մէջ
40 եղող մանուկները համրուածները։ Եւ անոնց համրուած-
ները իրենց տոհմերուն ու իրենց հայրերուն
տուներուն համեմատ՝ երկու հազար վեց հար-
41 իւր երեսուն հոգի էին։ Ասոնք են ժողովքի
խորանին մէջ բոլոր ծառայութիւն ընող Գեր-
սոնի որդիներուն տոհմերէն համրուածները, զո-
րոնք Մովսէս ու Ահարոն համրեցին Տէրոջը
պատուիրածին պէս։

42 Եւ Մերարիի որդւոց տոհմերուն համրուած-
ները իրենց տոհմերուն ու իրենց հայրերուն
43 տուներուն համեմատ, երեսուն տարեկանէ վեր
մինչև հիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին
մէջ ծառայութիւն ընելու համար դունդին մէջ
44 եղող մանուկները համրուածները։ Եւ անոնց համ-
րուածները իր տոհմերով երեք հազար երկու
45 հարիւր հոգի էին։ Ասոնք են Մերարիի որդւոց
տոհմերուն համրուածները, զորոնք Մովսէս ու
Ահարոն համրեցին, Տէրոջմէ Մովսէսի
էր Մովսէսի ձեռքով։

46 Ղեւտացւոց բոլոր համրուածները՝ զորոնք
Մովսէս ու Ահարոն և Իսրայէլի իշխանները
համրեցին իրենց տոհմերուն ու իրենց հայրե-
47 րուն տուներուն համեմատ, Երեսուն տարեկա-
նէ վեր մինչև հիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խո-
րանին մէջ պաշտօնը ու բեռ կրելու ծառայու-
48 թիւնը ընելու ամէն մանուկները, Ասոնք ա-
նոնց համրուածները ութ հազար հինգ հարիւր
49 ութսուն հոգի էին։ Անոնք Տէրոջը պատուիրա-
ծին պէս համրուեցան Մովսէսի ձեռքով, Կա-
մէն մէկը իր պաշտօնին ու բեռին նայելով.
այսպէս համրուեցան անոնք, Տէրը
պատուիրեց Մովսէսի։

ԳԼ. Ե

1 Անմաքուր մարդիկը բանակէն դուրս կը ձգուին։ 3
Վնասի մը փոխարէն հատուցում։ 11 Ամուսնին մը իր կնոջ
վրայով ունեցած կասկածին համար ընելու փորձը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Հրա-
ման ըրէ Իսրայէլի որդիներուն որ բանակէն
դուրս ձգեն ամէն բորոտը, և ամէն Ծորում
ունեցողը, ու ամէն անմաքուր ե-

ղ Հմր. 22։
ր Հմր. 29։
ս Հմր. 3, 23, 30։
վ Հմր. 15, 24, 31։
տ Հմր. 1, 21։

—

ր Դհ. ժգ. 3, 46։ Գլ. ժբ. 14։
ց Դհ. ժհ. 2։
ւ Դհ. իա. 1։ Գլ. թ. 6, 10։ ժթ. 11, 13։ լա. 19։
փ Դհ. իզ. 11, 12։ բ Կոր. գ. 16։

ք Դհ. գ. 2, 3։
օ Դհ. ե. 5։ իզ. 40։ Յհս. է. 19։
ֆ Դհ. գ. 5։
ը Դհ. գ. 6, 7։ է. 7։
թ Ել. լթ. 28։ Դհ. գ. 17, 18, 26։ է. 6, 7, 9, 10, 14։

Գլ. ժբ. 8, 9, 19։ բ Օր. ժբ. 3, 4։ Սղմ. կդ. 29, 30։
ժ Դհ. ժ. 13։
ի Դհ. ժբ. 20։
լ գ Թագ. ժէ. 18։ Սղմ. լթ. 16։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Խօսէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ անոնց, Եթէ մարդ մը կամ կին մը *ինքզինք Տէրոջը նուիրելու համար *ուխտառորի մեծ ուխտ ընելու 3 ըլլայ, Գինիէ և օղիէ պիտի զգուշանայ. գինիի քացախ կամ օղիի քացախ չխմէ, և բնաւ խաղողի օշարակ չխմէ, ու խաղող կամ չամիչ 4 չուտէ։ Ինքզինք նուիրելուն բոլոր օրերը †որթէն եղած բան մը չուտէ, կուտերէն մինչև կեղեւը՝ 5 Ինքզինք նուիրելու ուխտին բոլոր օրերը ‡իր գլխուն մազերուն ժաժելի չդպցնէ. մինչև ինքզինք Տէրոջը նուիրած օրերուն լմննալը ինք սուրբ ըլլայ. և իր գլխու մազերուն վարսքը թող սայ 6 որ աճի։ Ինքզինք Տէրոջը նուիրած բոլոր օրերը 7 *մեռած ‡մարմնի մը չմօտենայ. Իր հօրը համար կամ մօրը համար, իր եղբօրը կամ իր քրոջը համար ինքզինք պիտի չպղծէ, երբ անոնք մեռնին, քանզի իր Աստուծոյն ||ուխտը իր գլխուն վրայ է։ Ինքզինք նուիրելուն բոլոր օրերը 8 9 ինք սուրբ է Տէրոջը։ Եւ եթէ իր քով յանկարծ մարդ մը մեռնի, ու իր նուիրած գլուխը պղծուի, իր մաքրուելու օրը Ոիր գլուխը ածիլէ. եօթներորդ օրը ածիլէ զայն. Եւ ութերորդ 10 օրը ժողովքի խորանին դուռը երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ բերէ քահանային։ Եւ քահանան մէկը մեղքի պատարագ 11 նայինն Եւ քահանան մէկը մեղքի պատարագ ու միւսը ողջակէզ պիտի մատուցանէ, և մեռելին պատճառած մեղքին համար քաւութիւն պիտի ընէ անոր. ու նոյն օրը պիտի սրբէ անոր 12 գլուխը։ Եւ իր ուխտին օրերը Տէրոջը նուիրէ, ու *յանցանքի պատարագի համար մէկ տարեկան գառնուկ մը բերէ. և առաջուան օրերը պիտի չհամրուին. որովհետև իր ուխտը պղծուեցաւ։

13 Եւ ուխտառորին օրէնքը այս է. Ոերբ ինքզինք նուիրելու օրերը լմննան, անիկա ժողովքի խորանին դուռը պիտի բերուի. 14 Եւ իր պոհը Տէրոջը պիտի մատուցանէ, մէկ տարեկան անարատ արու գառնուկ մը ողջակէզի համար, ու մէկ տարեկան անարատ էգ գառնուկ մը ‡մեղքի պատարագի համար, և անարատ խոյ 15 մը էխաղաղութեան պոհի համար. Եւ տակառ մը Նրատակ ալիւրէ իւղով շաղուած անխմոր շօթեր, ու Էիւղով օծուած անխմոր լաւաշներ, և անոնց հացի ընծան ու ‡թմոփելու 16 նուէրը Տէրոջը պիտի մատուցանէ։ Եւ քահանան անոր մեղքի պատարագը ու անոր ողջակէզը Տէրոջը 17 առջև մատուցելով պիտի մատուցանէ։ Եւ խոյը

յանցանքը պիտի տայ, ու անէծքին լեզի ջուրը քահա-
19 նան իր ձեռքը պիտի ունենայ. Եւ քահանան անոր երդում ընել պիտի տայ, ու ըսէ կնոջը, Եթէ մարդ մը քեզի հետ չպառկեցաւ, և եթէ դուն էրկանդ անհաւատարմութիւն ընելով չպղծուեցար, անէծքին այս լեզի ջուրը քեզի
20 վնաս մը չընէ. Բայց եթէ դուն էրկանդ անհաւատարմութիւն ընելով պղծուեցար, և դուն այրէդ զատ ուրիշ մարդ մը քեզի հետ պառ-
21 կեցաւ, (Ահն ատեն քահանան Էկնոջ անէծքի երդում ընել պիտի տայ, և քահանան կնոջ պիտի ըսէ,) ՃՏէրը քեզ դուն ժողովուրդիդ մէջտեղը անէծքի ու երդումի համար պիտի դնէ, երբ Տէրը քու վնասդ փտեցնէ ու քու
22 փորդ ուռեցնէ. Եւ այս անէծքին ջուրը ներքաղիքներուդ մէջ պիտի երթայ, որպէս զի փորդ ուռեցնէ, ու ազդրդ փտեցնէ. Եւ կինը պիտի ըսէ, Ամէն, ամէն։ Եւ քահանան
23 այս անէծքները գիրքի մը մէջ պիտի գրէ, ու
24 այն լեզի ջրովը պիտի սրբէ։ Եւ անէծքին լեզի ջուրը այն կնոջ պիտի խմցնէ. ու անէծքին ջուրը անոր ներսիդին պիտի երթայ՝ լեզի ըլլալու
25 համար։ Եւ քահանան կնոջ ձեռքէն նախանձաւորութեան ընծան պիտի առնէ, ու Տէրոջը առջև ՏՀերթցնէ ընծան, և սեղանին մօտեցնէ
26 զայն։ Ղեւ քահանան ընծայէն իր ձեռքը լեցուն պիտի առնէ յիշատակի համար, ու սեղանին վրայ պիտի այրէ զայն. ու ետքը այն
27 ջուրը կնոջ պիտի խմցնէ։ Եւ ջուրը անոր խմցընելէն ետև՝ եթէ անիկա պղծուած է, ու իր էրկանը անհաւատարմութիւն ըրած է, անէծքին ջուրը լեզի ըլլալով՝ երբ մտնէ անոր ներսիդին, անոր փորը պիտի ուռենայ, ու անոր ազդրը *փտի, և կինը Ֆիր ժողովուրդին մէջ
28 անիծեալ պիտի ըլլայ։ Իսկ եթէ կինը պղծուած չըլլալով մաքուր է, Ճնա պիտի չկրէ,
29 ու զաւակ պիտի ծնանի։ Նախանձաւորութեան օրէնքը այս է, երբ կին մը Ֆիր էրկանը անհա-
30 ւատարմութիւն ընելով պղծուի, կամ երբ մարդու մը վրայ նախանձաւորութեան ոգի գայ ու իր կնոջ վրայ նախանձի, Տէրոջը առջև պիտի կացնեցնէ կինը, և քահանան կատարէ
31 այս բոլոր օրէնքը անոր վրայ. Եւ այն մարդը ազատ պիտի ըլլայ յանցանքէն, և կինը Ֆիր յանցանքը պիտի կրէ։

ԳԼ. Զ

1 Ուխտառորներու կանոնը։ 22 Ժողովուրդը օրհնելու կերպը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Խօսէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ անոնց, Եթէ մարդ մը կամ կին մը Ինքզինք Տէրոջը նուիրելու համար *ուխտառորի մեծ ուխտ ընելու 3 ըլլայ, Գինիէ և օղիէ պիտի զգուշանայ. գինիի քացախ կամ օղիի քացախ չխմէ, և բնաւ խաղողի օշարակ չխմէ, ու խաղող կամ չամիչ 4 չուտէ։ Ինքզինք նուիրելուն բոլոր օրերը †որթէն եղած բան մը չուտէ, կուտերէն մինչև 5 կեղեւը։ Ինքզինք նուիրելու ուխտին բոլոր օրերը ‡իր գլխուն մազերուն ժաժելի չդպցնէ. մինչև ինքզինք Տէրոջը նուիրած օրերուն լմննալը ինք սուրբ ըլլայ. և իր գլխու մազերուն վարսքը թող սայ 6 որ աճի։ Ինքզինք Տէրոջը նուիրած բոլոր օրերը 7 *մեռած ‡մարմնի մը չմօտենայ. Իր հօրը համար կամ մօրը համար, իր եղբօրը կամ իր քրոջը համար ինքզինք պիտի չպղծէ, երբ անոնք մեռնին, քանզի իր Աստուծոյն ||ուխտը իր գլխուն վրայ է։ Ինքզինք նուիրելուն բոլոր օրերը 8 9 ինք սուրբ է Տէրոջը։ Եւ եթէ իր քով յանկարծ մարդ մը մեռնի, ու իր նուիրած գլուխը պղծուի, իր մաքրուելու օրը Ոիր գլուխը ածիլէ. եօթներորդ օրը 10 ածիլէ զայն. Եւ ութերորդ օրը ժողովքի խորանին դուռը երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ բերէ քահանային։ Եւ քահանան մէկը մեղքի պատարագ 11 նայինն Եւ քահանան մէկը մեղքի պատարագ ու միւսը ողջակէզ պիտի մատուցանէ, և մեռելին պատճառած մեղքին համար քաւութիւն պիտի ընէ անոր. ու նոյն օրը պիտի սրբէ անոր 12 գլուխը։ Եւ իր ուխտին օրերը Տէրոջը նուիրէ, ու *յանցանքի պատարագի համար մէկ տարեկան գառնուկ մը բերէ. և առաջուան օրերը պիտի չհամրուին. որովհետև իր ուխտը պղծուեցաւ։

13 Եւ ուխտառորին օրէնքը այս է. Ոերբ ինքզինք նուիրելու օրերը լմննան, անիկա ժողովքի 14 խորանին դուռը պիտի բերուի. Եւ իր պոհը Տէրոջը պիտի մատուցանէ, մէկ տարեկան անարատ արու գառնուկ մը ողջակէզի համար, ու մէկ տարեկան անարատ էգ գառնուկ մը ‡մեղքի պատարագի համար, և անարատ խոյ 15 մը էխաղաղութեան պոհի համար. Եւ տակառ մը Նրատակ ալիւրէ իւղով շաղուած անխմոր շօթեր, ու Էիւղով օծուած անխմոր լաւաշներ, և անոնց հացի ընծան ու ‡թմոփելու 16 նուէրը Տէրոջը պիտի մատուցանէ։ Եւ քահանան անոր մեղքի պատարագը ու անոր ողջակէզը Տէրոջը 17 առջև մատուցելով պիտի մատուցանէ։ Եւ խոյը

Ֆ Յհա. գ. 26։ ա Թագ. ժդ. 24։ Նէեմ. ժ. 29։
Ձ Երեմ. իթ. 22։
Ի Սապ. ծթ. 18։
Հ ր Օր. իէ. 15։
Յ Ղեւ. ը. 27։
Ղ Ղեւ. ք. 2, 9։
* Եբր. իմնայ
Ճ ր Օր. իը. 37։ Սապ. ձգ. 9, 11։ Երեմ. իդ. 9։ իթ. 18, 22։ իէ. 18։ Զաք. ը. 13։
Մ Ամբ. 19։
Յ Ղեւ. ի. 17, 19, 20։

—

— Ղեւ. իէ. 2։ Դատ. ժգ. 5։ Գոր. իա. 23։ Հռովմ. ա. 1։
• Եբր. Նազիրի

Բ Ամոս բ. 12։ Ղուկ. ա. 15։
† Եբր. պինուոյ որթէն
Ֆ Դատ. ժգ. 5։ ժդ. 17։ ա Թագ. ա. 11։
Ո Ղեւ. իա. 11։ Գլ. ժթ. 11, 16։
‡ Եբր. անձի
Ի Ղեւ. իա. 1, 2, 11։ Գլ. ի. 6։
‖ Եբր. Նազիրութիւը
Ղ Գոր. ժը. 18։ իա. 24։
Ի Ղեւ. և. 7։ ժդ. 22։ ժէ. 14, 29։
Ը Ղեւ. և. 6։
Ժ Գոր. իա. 26։
Ճ Ղեւ. դ. 2, 27, 32։
Ի Ղեւ. գ. 6։
Լ Ղեւ. ք. 4։
Խ Նլ. իթ. 2։
Ձ Գլ. ժե. 5, 7, 10։

խաղաղութեան զոհ պիտի մատուցանէ Տէրոջը՝ անխմոր հացին սակառովը. ու քահանան անոր հացի ընծան ու թափելու նուէրը մատուցանէ։ Եւ ուխտաւորը իր նուիրած գլուխը պիտի ածիլէ ժողովքի խորանին դուռը. ու իր նուիրած գլխուն մազը առնէ և խաղաղութեան զոհին տակ եղած կրակին մէջ դնէ։

19 *Եւ քահանան խոյէն՝ հեփած թևը, և սակառէն մէկ անխմոր շօթ ու մէկ անխմոր լաւաշ առնէ, և ուխտաւորին ձեռքերուն վրայ դնէ*

20 *մազերուն ածիլուելէն ետքը. Եւ քահանան երերցնելու ընծայ մատուցանէ զանոնք Տէրոջը առջև. Ասոնք երերցնելու երբուծով ու բարձրացնելու զիսով քահանային համար սուրբ են. և անկէ ետև ուխտաւորը դինի թող խմէ։*

21 *Ուխտաւորի մը — անոր նուիրուելուն համար Տէրոջը խոստացած իր ընծային օրէնքը այս է, իր ձեռքը հասածէն զատ. անիկա իր ըրած խոստմունքը իր նուիրուելուն օրէնքովը պիտի կատարէ։*

22 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (23) Խօսէ Ահարոնի ու անոր որդիներուն և ըսէ, Ա՛յսպէս պիտի օրհնէք Իսրայէլի որդիները՝ ըսելով

24 անոնց, Տէրը օրհնէ քեզ, և պահէ քեզ.

25 Տէրը պայծառացնէ իր երեսը քու վրադ, ու

26 ողորմի քեզի. Տէրը իր երեսը քու վրադ վերցնէ, և խաղաղութիւն տայ քեզի։ Եւ իմ անունս Իսրայէլի որդիներուն վրայ պիտի դնեն, ու ես պիտի օրհնեմ զանոնք։

ԳԼ. Է

1 *Իշխաններուն ընծաները խորանի նուիրման հանդէսին համար։ 10 Սեղանին նուիրման հանդէսին համար մատուցուած ընծաները։ 89 Աստուած քաւութիւնին վրայէն Մովսէսի հետ կը խօսի։*

Եւ եղաւ որ՝ այն օրը որ Մովսէս լմնցուց խորանը կանգնելը, և զանիկա ու անոր բոլոր անօթները օծեց ու սրբեց, և սեղանը ու անոր

2 բոլոր գործիքները օծեց ու զանոնք սրբեց, Ա՛յն առեն Իսրայէլի իշխանները, իրենց հայրերուն տանը գլուխները, Ժողովուրդին համրուելուն վրայ վերակացու եղող ցեղերուն իշխանները,

3 ընծաներ մատուցին։ Եւ բերին իրենց ընծաները Տէրոջը առջև, վեց ծածկուած սայլեր և տասուերկու եզներ. ամէն երկու իշխաններուն մէկ սայլ, և ամէն մէկը մէյմէկ եզ. և մօտեցուցին զանոնք խորանին առջև։

4 Եւ Տէրը խօսեցաւ

5 Մովսէսի՝ ըսելով, Անոնցմէ առ, ու Ղեւտացիներուն տուր ատոնք՝ ամէն մէկուն իր պաշտօնին նայելով, որպէս զի ժողովքի խորանին պաշտօնին մէջ գործածուին։ Եւ Մովսէս առաւ սայլերը ու եզները, ու զանոնք Ղեւտացւոց տուաւ։

7 Երկու սայլը ու չորս եզը Գերսոնի որդիներուն տուաւ՝ անոնց պաշտօնին նայելով. Եւ չորս սայլը և ութ եզը Մերարիի որդիներուն տուաւ՝ Ահարոն քահանային որդւոյն Իթամարի ձեռքին տակ եղած անոնց պաշտօնին նայելով։

9 Բայց Կահաթի որդիներուն չտուաւ. վասն զի Նարբատանին պաշտօնը անոնց վրայ ըլլալով՝ էրեկնց ուսերով պիտի վերցնէին։

10 Եւ սեղանին օծման օրը անոր նուիրման հանդէսին համար իշխանները ընծաներ տուին. և իշխանները իրենց ընծաները սեղանին առջև

11 մատուցին։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Սեղանին նուիրման հանդէսին համար՝ ամէն մէկ իշխան մէյմէկ օր իրենց ընծաները մատուցանեն։

12 Եւ առաջին օրը իր ընծան մատուցանողը Յուդայի ցեղին էլիաւը Ամինադաբի որդին

13 Նաասոն էր։ Եւ այս էր անոր ընծան. Հարբատանին սկիղին համեմատ, հարիւր երեսուն սիկղ մէկ արծաթ ակուառէղ, եօթանասուն սիկղ մէկ արծաթ կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին ՀՀացի ընծայի համար իւղով շաղուած

14 բարակ ալիւրով, Տասը ոսկի սկիհ մէկ խնկա-

15 ման Կառնիով լեցուն, Մէկ զուարակ, մէկ խոյ — մէկ տարեկան մէկ գառ ողջակէզի հա-

16 մար, Ա՛յծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի

17 դի համար, Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ. Ամինադաբի որդւոյն Նաասոնի ընծան այս էր։

18 Երկրորդ օրը մատուցանողը Իսաքարի իշխանը Սողգարի որդին Նաթանայէլ էր։

19 Անոր մատուցած ընծան այս էր. արբատանին սիկղին համեմատ, հարիւր երեսուն սիկղ մէկ արծաթ ակուառէղ, եօթանասուն սիկղ մէկ արծաթ կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար իւղով շաղուած բարակ ալիւրով, Տասը ոսկի մէկ խնկաման կառնիով լեցուն,

21 Մէկ զուարակ, մէկ խոյ — մէկ տարեկան մէկ

22 գառ ողջակէզի համար, Ա՛յծերէն մէկ նոխազ

23 մեղքի պատարագի համար. Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ, հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ. Սողգարի որդւոյն Նաթանայէլի ընծան այս էր։

24 Երրորդ օրը մատուցանողը Զաբուղոնի որդի-

ա Գոր. իա. 24։
հ ա Թագ. բ. 15։
ձ Ել. լթ. 23, 24։
ղ Ել. լթ. 27, 28։
ճ Ղեւ. թ. 22։ ա Մն. իդ. 13։
մ Սաղ. ճխա. 7։ Ծովհ. ժէ. 11։
յ Սաղ. լա. 16։ կէ. 1։ ճ. 3, 7, 19։ ճժթ. 135։ Դան. թ. 17։
ն Մն. խգ. 29։
շ Սաղ. դ. 6։
ո Ծովհ. ժդ. 27։ բ Թես. գ. 16։
չ բ Օր. լբ. 10։ բ Մն. է. 14։ Ես. խգ. 7։ Դան. թ. 18, 19։
պ Սաղ ճժե. 12։

— Ել. խ. 18։ Ղեւ. ը. 10, 11։
ջ Գլ. ա. 4, ևն։
ռ Գլ. դ. 25։
ս Գլ. դ. 31։
վ Գլ. դ. 28, 33։
տ Բրբ. ձեռքովը
ր Գլ. դ. 15։
ց Գլ. դ. 6, 8, 10, 12, 14։ բ Թագ. ը. 13։
ւ Տես բ Օր. լ. 5։ գ Թագ. ը. 63։ բ Մն. է. 5, 9։ Եզր. ը. 16։ Նէհեմ. ժբ. 27։ Սաղ. ը ին վերնագիրը։
փ Գլ. բ. 3։
ք Ել. լ. 13։
և Ղեւ. բ. 1։
օ Ել. լ. 34։
ֆ Ղեւ. ա. 2։
ֆ Ղեւ. դ. 23։
ֆ Ղեւ. գ. 1։

25 Անոր ընծան այս էր. արբատանին սիկղին համե-
մատ, հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ արծաթ ակու-
առեղ, եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ կոնք,
երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
26 իւղով շաղուած բարակ ալիւրով, Տասը ոսկի
27 սկիւռ մէկ խնկամանի խառնկով լեցուն, Մէկ
զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ գառ
28 ողջակէզի համար, Այծերէն մէկ նոխազ մեղ-
29 քի պատարագի համար, Եւ խաղաղութեան զոհի
համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ
նոխազ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ. Գեղա-
նի որդւոյն Եղիասաբի ընծան այս էր։

30 Չորրորդ օրը Ռաթասյանները Ռուբէնի որդիներ-
31 ուն իշխանը Սեդիւրի որդին Եղիսուր էր։ Ա-
նոր ընծան այս էր. արբատանին սիկղին համե-
մատ, հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ արծաթ ակու-
առեղ, եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ կոնք,
երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
32 իւղով շաղուած բարակ ալիւրով, Տասը ոսկի
33 սկիւռ մէկ խնկամանի խառնկով լեցուն, Մէկ
զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ գառ
34 ողջակէզի համար, Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
35 պատարագի համար, Եւ խաղաղութեան զոհի
համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ
և հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ. Սեդիւրի
որդւոյն Եղիսուրի ընծան այս էր։

36 Հինգերորդ օրը Ռաթասյանները Շմաւոնի որդի-
ներուն իշխանը Սուրիսադայի որդին Սաղամիէլ
37 էր։ Անոր ընծան այս էր. արբատանին սիկղին
համեմատ, հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ արծաթ
ակուառեղ, եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ
կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի
38 համար իւղով շաղուած բարակ ալիւրով, Տասը
ոսկի սկիւռ մէկ խնկամանի խառնկով լեցուն,
39 Մէկ զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ
40 գառ ողջակէզի համար, Այծերէն մէկ նոխազ
41 մեղքի պատարագի համար, Եւ խաղաղութեան
զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ
նոխազ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ.
Սուրիսադայի որդւոյն Սաղամիէլի ընծան այս էր։

42 Վեցերորդ օրը Ռաթասյանները Գադի որդիներ-
ուն իշխանը Գադուէլի որդին Եղիասափ էր։
43 Անոր ընծան այս էր. արբատանին սիկղին համե-
մատ, հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ արծաթ
ակուառեղ, եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ
կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի
44 համար իւղով շաղուած բարակ ալիւրով, Տասը
ոսկի սկիւռ մէկ խնկամանի խառնկով լեցուն,
45 Մէկ զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ
46 գառ ողջակէզի համար, Այծերէն մէկ նոխազ
47 մեղքի պատարագի համար, Եւ խաղաղութեան
զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ
նոխազ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ.
Գադուէլի որդւոյն Եղիասափի ընծան այս էր։

48 Եօթներորդ օրը Ռաթասյանները Եփրեմի որդի-
ներուն իշխանը Ամիուդի որդին Եղիսամա էր։
49 Անոր ընծան այս էր. արբատանին սիկղին համե-
մատ, հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ արծաթ ակու-
առեղ, եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ կոնք,
երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
50 իւղով շաղուած բարակ ալիւրով, Տասը ոսկի
51 սկիւռ մէկ խնկամանի խառնկով լեցուն, Մէկ
զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ գառ
52 ողջակէզի համար, Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
53 պատարագի համար, Եւ խաղաղութեան զոհի
համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ
և հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ. Ամիուդի
որդւոյն Եղիսամայի ընծան այս էր։

54 Ութերորդ օրը Ռաթասյանները Մանասէի որդի-
ներուն իշխանը Փադասուրի որդին Գամալիէլ
55 էր։ Անոր ընծան այս էր. արբատանին սիկղին
համեմատ, հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ արծաթ
ակուառեղ, եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ
կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի
56 համար իւղով շաղուած բարակ ալիւրով, Տասը
57 ոսկի սկիւռ մէկ խնկամանի խառնկով լեցուն, Մէկ
զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ գառ
58 ողջակէզի համար, Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
59 պատարագի համար, Եւ խաղաղութեան զոհի
համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ
և հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ. Փադասուրի
որդւոյն Գամալիէլի ընծան այս էր։

60 Իններորդ օրը Ռաթասյանները Բենիամինի որդի-
ներուն իշխանը Գեդէոնիի որդին Աբիդան էր։
61 Անոր ընծան այս էր. արբատանին սիկղին համե-
մատ, հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ արծաթ ակու-
առեղ, եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ կոնք,
երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
62 իւղով շաղուած բարակ ալիւրով, Տասը ոսկի
63 սկիւռ մէկ խնկամանի խառնկով լեցուն, Մէկ զու-
արակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ գառ ող-
64 ջակէզի համար, Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
65 պատարագի համար, Եւ խաղաղութեան զոհի
համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ
և հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ. Գեդէո-
նիի որդւոյն Աբիդանի ընծան այս էր։

66 Տասներորդ օրը Ռաթասյանները Դանի որդիներ-
ուն իշխանը Ամիսադայի որդին Աքիեզեր էր։
67 Անոր ընծան այս էր. արբատանին սիկղին համե-
մատ, հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ արծաթ ակու-
առեղ, եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ կոնք,
երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
68 իւղով շաղուած բարակ ալիւրով, Տասը ոսկի
69 սկիւռ մէկ խնկամանի խառնկով լեցուն, Մէկ
զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ գառ
70 ողջակէզի համար, Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
71 պատարագի համար, Եւ խաղաղութեան զոհի
համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ
և հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ. Ամիսա-
դայի որդւոյն Աքիեզերի ընծան այս էր։

72 Մեսասանեներորդ օրը Ռաթասյանները Ասերի որ-
դիներուն իշխանը Եբրանի որդին Փագիէլ էր։
73 Անոր ընծան այս էր. արբատանին սիկղին համե-
մատ, հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ արծաթ ակու-

տեղ, եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
74 խառնուած իւղով շաղուած բարակ ալիւրով, Տասը «էնդ
75 ոսկիէ մէկ խնկամանն խառնկով լեցուն, Մէկ զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ գառ
76 ողջակէզի համար, Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
77 պատարագի համար, Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ. Եքրանի որդւոյն Փագիէլի ընծան այս էր։
78 Երկրորդաներորդ օրը Նաթանայէլ Սուարի որդիներուն իշխանը Ենանի որդին Աքիրէ
79 էր։ Անոր ընծան այս էր. արծաթեայ սկիղին համեմատ, հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ արծաթ ակուտեղ, եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի
80 համար իւղով շաղուած բարակ ալիւրով, Տասը
81 «էնդ ոսկիէ մէկ խնկամանն խառնկով լեցուն, Մէկ զուարակ, մէկ խոյ և մէկ տարեկան մէկ գառ
82 ողջակէզի համար, Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
83 պատարագի համար, Եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ և հինգ հատ մէկ տարեկան գառներ. Ենանի որդւոյն Աքիրէլի ընծան այս էր։
84 Սեղանին օծուած օրը անոր նուիրման համար Իսրայէլի իշխաններէն նուէրքն ընծաները սոնք էին. տասուերկու արծաթ ակուտեղ, տասուերկու արծաթ կոնք ու տասուեր-
85 կու ոսկի խնկամանն, Ամէն մէկ արծաթ ակուտեղ հարիւր երեսուն սիկղէ և ամէն մէկ կոնք եօթանասուն «էնդ էր. այս ամաններուն բոլոր արծաթը երկու հազար չորս հարիւր «էնդ էր
86 սրբարանին սիկղին համեմատ. Տասուերկու ոսկի խնկամանն խառնկով լեցուն, ամէն մէկ խնկամանն, սրբարանին սիկղին համեմատ, տասնական «էնդ ըլլալով, խնկամաններուն բոլոր ոսկին
87 հարիւր քսան «էնդ էր։ Ողջակէզի համար բոլոր արջառները տասուերկու զուարակ, խոյերը տասուերկու, մէկ տարեկան գառները տասուերկու էին, իրենց հացի ընծայով. և մեղքի պատարագի համար այծերէն նոխազները տասուերկու։
88 Եւ խաղաղութեան զոհի համար բոլոր արջառները քսանչորս զուարակ էին, խոյերը վաթսուն, նոխազները վաթսուն, և մէկ տարեկան գառները վաթսուն էին։ Այս էր սեղանին նուիրման հանդէսը՝ անոր հօծուելէն ետքը։
89 Եւ երբ Մովսէս ժողովքի խորանը կը մտնէր Անոր հետ խօսելու, այն ատեն Ւրէն խօսողին ձայնը վկայութեան տապանակին վրայ եղած քաւութիւնէն վրայէն, երկու քերովբէներուն մէջտեղէն, կը լսէր, ու ինք Անոր հետ կը խօսէր։

ԳԼ. Ը

1 Ձրագները վառելու կերպը։ 5 Ղեւտացւոց նուիրումը։ 23 Անոնց պաշտօն կատարելու համար որոշուած հասակը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Խօսէ Ահարոնի ու ըսէ անոր, Երբ ձրագները վառես, եօթը ձրագները աշտանակին առջեւի
3 կողմէն լոյս պիտի տան։ Եւ Ահարոն այնպէս ըրաւ. անոր ձրագները աշտանակին առջեւի կողմը վառեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուի-
4 րեց։ Եւ աշտանակին շինքը այսպէս էր. *կռած ոսկիէ էր. անոր բունէն մինչեւ անոր ծաղիկները կռած էին. †Տէրոջը Մովսէսի ցուցուցած գաղափարին պէս՝ այնպէս շինեց աշտանակը։
5 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (6) Իսրայէլի որդիներուն միջէն Ղեւտացիները առ,
7 ու մաքրէ զանոնք։ Եւ զանոնք մաքրելու համար այսպէս պիտի ընես անոնց. Էմաքրութեան ջուր սրակես անոնց վրայ, ու Ոանոնք իրենց բոլոր մարմինները թող ածիլեն, և իրենց հան-
8 դերձները լուան ու մաքրուին։ Եւքը զուարակ մը թող առնեն ու Եանոր հացի ընծային համար իւղով շաղուած բարակ ալիւր. դուն ալ ուրիշ զուարակ մը պիտի առնես մեղքի պատա-
9 րագի համար։ ըՈւ Ղեւտացիները ժողովքի խորանին առջեւ մօտեցնես. Եւ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովքը ժողվես։ Ո՝ Ղեւտացիները
10 Տէրոջը առջեւ մօտեցնես, ու Իսրայէլի որդիները իրենց ձեռքերը Ղեւտացիներուն վրայ դնեն։
11 Եւ Ահարոն Իսրայէլի որդիներուն կողմէն՝ Ղեւտացիները Տէրոջը առջեւ ‡ընծայ պիտի մատուցանէ՝, և անոնք Տէրոջը պաշտօնը կատարելու-
12 համար ըլլան։ էՈւ Ղեւտացիները իրենց ձեռքերը զուարակներուն գլխուն վրայ պիտի դնեն։ ու Ղեւտացիներուն քաւութիւն ընելու համար մէկ զ–ոչխարը մեղքի պատարագ, ու միւսը
13 ողջակէզ մատուցանես Տէրոջը։ Եւ Ղեւտացիները Ահարոնի ու անոր որդիներուն առջեւ կացնեցնես, ու զանոնք ընծայ մատուցանես Տէրոջը։
14 Այսպէս պիտի զատես Ղեւտացիները Իսրայէլի որդիներուն միջէն, ու Ղեւտացիները Իմ պիտի
15 ըլլան։ Եւ անկէ ետեւ Ղեւտացիները ժողովքի խորանին գործը ընելու մտնեն։ Այսպէս պիտի մաքրես զանոնք, և Էընծայ մատուցանես զա-
16 նոնք. Քանզի անոնք բոլորովին ինծի տրուած են Իսրայէլի որդիներուն միջէն. Իսրայէլի որդիներուն միջ ծնօղը ամբողջ բացող բոլոր անդրանիկներուն տեղ ինծի առի զանոնք։
17 ԵՒզատն զի Իսրայէլի որդիներուն բոլոր անդրանիկները, թէ՛ մարդու և թէ՛ անասունի, իմ են. Եգիպտոսի երկրին միջ բոլոր անդրանիկները զարկած օրէս՝ զանոնք սրբեցի ինծի համար։

հ Հմր. 1։
յ Գլ. ժբ. 8։ Եւ լգ. 9, 11։
ղ Եւ. իե. 22։ ——
ճ Եւ. իե. 37։ Ի. 25։
բ Եւ. իե. 31։
ա Կամ, Ճախատակեայ

ե Եւ. իե. 18։
ը Եւ. իե. 40։
թ Գլ. ժթ. 9, 17, 18։
† Եբր. մեղաց, կամ, մեղքի պատարագի
ղ Ղեւ. ժդ. 8, 9։

ի Ղեւ. բ. 1։
ը Տես Եւ. իթ. 4։ Ի. 12։
ը Ղեւ. ը. 3։
ժ Ղեւ. ա. 4։
‡ Եբր. երերցնելու ընծայ պիտի երերցնէ

ի Եւ. իթ. 10։
լ Գլ. գ. 45։ ժդ. 9։
խ Հմր. 11, 13։
ձ Գլ. գ. 12, 45։
ձ Եւ. ժգ. 2, 12, 13, 15։ Գլ. գ. 13։ Դ.օրէ. բ. 23։

18 Եւ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր անդրանիկներուն
19 տեղ Ղեւտացիները առի։ Եւ Իսրայէլի որդի-
ներուն մէջէն Ղեւտացիները բոլորովին Ահարո-
նի ու անոր որդիներուն առի, որպէս զի ժո-
ղովքի խորանին մէջ Իսրայէլի որդիներուն պաշ-
տօնը ընեն, և Իսրայէլի որդիներուն համար
քաւութիւն ընեն, յորպէս զի Իսրայէլի որդի-
ներուն վրայ հարուած չգայ՝ երբ Իսրայէլի որդի-
ները սրբատեղին մօտենան։
20 Եւ Մովսէս ու Ահարոն և Իսրայէլի որդի-
ներուն բոլոր ժողովքը Ղեւտացւոց վրայով
Տէրոջը Մովսէսի բոլոր պատուիրածին պէս
ըրին Ղեւտացիներուն. Իսրայէլի որդիները այն-
21 պէս ըրին անոնց. Ու Ղեւտացիները մաքրուե-
ցան, և իրենց հանդերձները լուացին, և Ահա-
րոն ընծայ մատուց զանոնք Տէրոջը առջեւ. ու
Ահարոն անոնց համար քաւութիւն ըրաւ, որ-
22 պէս զի զանոնք մաքրէ։ Ետքը անկէ առեւ Ղեւ-
տացիները ժողովքի խորանին մէջ մտան՝ Ահա-
րոնի ու անոր որդիներուն առջեւ իրենց պաշ-
տօնը ընելու համար. Ղեւտացւոց վրայով Տէ-
րոջը Մովսէսի պատուիրածին պէս, այնպէս
ըրին անոնց։
23 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
24 Ղեւտացւոց կանոնը այս ըլլայ. Քսանըհինգ
տարեկանէ վեր եղողները ժողովքի խորանին
պաշտօնը ընելու գունդին մէջ պիտի մտնեն.
25 Եւ հիսուն տարեկան ըլլալէ ետքը պաշտօնին
գունդէն պիտի դադարին, ու ալ ծառայելու չեն։
26 Սակայն ժողովքի խորանին մէջ Նպաստանու-
թիւնը պահելու պիտի օգնեն իրենց եղբայրնե-
րուն, և ծառայութիւն պիտի չընեն. այսպէս
պիտի ընես Ղեւտացիներուն իրենց պահպանու-
թիւններուն համար։

ԳԼ. Թ

1 Երկրորդ տարին նոյեմբերին զատիկը ընել կը պատուիրուի։
6 Անմաքուր եղողները ու դուրս անկողնները երկրորդ ամսուն մէջ պիտի ընեն զատիկը։ 15 Իսրայէլացիները ամպին առաջնորդութեամբ կը չուեն ու իջեւան կ'ընեն։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի Սինայի անա-
պատին մէջ, անոնց Եգիպտոսի երկրէն ելլելուն
երկրորդ տարին առաջին ամսուն մէջ՝ ըսելով,
2 Իսրայէլի որդիները թող որոշուած ժամանակին
3 Զատիկը ընեն։ Այս ամսուն չորեքտասա-
ներորդ օրը Երիկուան դէմ պիտի ընեք զայն
իր որոշուած ժամանակին. անոր բոլոր կանոն-
ներուն ու անոր բոլոր կարգադրութիւններուն
4 համեմատ պիտի ընեք զայն։ Եւ Մովսէս խօ-
սեցաւ Իսրայէլի որդիներուն որ զատիկը ընեն։
5 Եւ անոնք առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ
օրը իրիկուան դէմ՝ զատիկը ըրին Սինայի անա-
պատին մէջ. Տէրոջը Մովսէսի բոլոր պատուի-
րածին պէս՝ Իսրայէլի որդիները այնպէս ըրին։
6 Եւ կային անոնք՝ որ Մարդու մեռելէ պղծուած ըլլալով, այն օրը չկրցան զատիկը ընել. Եւ այն օրը Մովսէսի ու Ահարոնի առջեւ եկան.
7 Եւ այն մարդիկը ըսին անոր, Մենք մարդու մե-
ռածէ մպղծուած ենք. ինչո՞ւ համար Իսրայէլի որդիներուն մէջ Տէրոջը պատարագը
իր որոշուած ժամանակին մատուցանելէն ար-
8 գիլուինք։ Եւ Մովսէս ըսաւ անոնց, Կեցէք,
Նայիմ Տէրը ի՛նչ կը պատուիրէ ձեր վրայով։
9 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (10) Խօ-
սէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ, Եթէ ձեզմէ
կամ ձեր սերունդէն մէկը մեռածէ մպղծուի
կամ հեռաւոր ճամբորդութեան մէջ
ըլլայ, անիկա ալ զատիկը պիտի ընէ Տէրոջը.
11 Երկրորդ ամսուն չորեքտասաներորդ օրը իրիկ-
ուան դէմ ընեն զայն, Բաղարջով ու լեղի խո-
12 տերով ուտեն զայն. Անկէ մինչեւ առաւօ-
տան մը չթողուն, ու անկէ ոսկոր մը չկոտրեն.
Զատկին բոլոր կանոններուն համեմատ ընեն
13 զայն։ Բայց եթէ մաքուր եղող ու ճամբոր-
դութեան մէջ չեղող մարդը զատիկը ընելը
դադար ընէ, այն անձը Իր ժողովուրդին մէջէն
պիտի կորսուի, վասն զի Տէրոջը պատարագը
իր որոշուած ժամանակին չմատուցեց. այն մար-
14 դը Իր մեղքը պիտի կրէ։ Եւ եթէ օտարական
մը ձեր մէջ պանդխտանայ, ու զատիկը ընելու
ըլլայ Տէրոջը, զատկին կանոնին և անոր կար-
գադրութեանը համեմատ պիտի ընէ. Թէ՛ օտա-
րականին և թէ՛ երկրին բնակչին համար մէկ
կանոն պիտի ունենաք։
15 Եւ հայն օրը որ խորանը կանգնուեցաւ, վկա-
յութեան վրանին վրայով ամպը պատեց խո-
րանը. ու Իրիկուընէ մինչեւ առաւօտ խորանին
16 վրայ կրակի երեւութով կը կենար։ Միշտ այս-
պէս էր. Ցորեկը ամպը կը ծածկէր զայն, և գի-
17 շերը՝ կրակին երեւոյթը։ Ու երբ ամպը Խո-
րանէն կը վերնար, անկէ ետեւ Իսրայէլի որդի-
ները կը չուէին. և ուր որ ամպը կը կենար,
18 հոն Իսրայէլի որդիները իջեւան կ'ընէին։ Տէրոջը
Հրամանով Իսրայէլի որդիները կը չուէին, և
Տէրոջը Հրամանով իջեւան կ'ընէին. Ամպը խո-
րանին վրայ որչափ ատեն որ կը կենար, անոնք
19 իրենց վրաններուն մէջ կը մնային։ Եւ երբ ամ-
պը շատ օրեր խորանին վրայ մնար, Իսրայէլի

ե Գլ. գ. 9։
զ Գլ. ա. 53։ Ժզ. 46։ Ժը. 5։ բ Մն. իվ. 16։
է Հմր. 7։
ը Հմր. 11, 12։
թ Հմր. 15։
ժ Հմր. 5, ևն։
ի Տես Գլ. դ. 3։ ա Մն. իգ. 3, 24, 27։

լ Գլ. ա. 53։

—

ա Ել. Ժբ. 1. ևն։ Ղեւ. իգ. 5։ Գլ. իվ. 16։ բ Օր. Ժզ. 1, 2։
բ Ել. Ժբ. 6։
գ Ցես. ե. 10։
դ Գլ. ե. 2։ ԺԹ. 11, 16։ Տես Ցովհ. Ժը. 28։
ե Ել. Ժը. 15, 19, 25։ Գլ. իե. 2։
զ Գլ. իէ. 5։
է Եբր. մսիկ ընեմ
ը Բ Մն. Լ. 2, 15։
ը Ել. Ժբ. 8։
թ Ել. Ժբ. 10։
ժ Ել. Ժբ. 46։ Ցովհ. ԺԹ. 36։
ի Ել. Ժբ. 43, ևն։
լ Մն. Ժէ. 14։ Ել. Ժբ. 15։
խ Հմր. 7։
ծ Գլ. ե. 31։
կ Ել. Ժբ. 49։
հ Ել. խ. 34։ Նէեմ. Թ. 12, 19։ Սապ. Հը. 14։
ձ Ել. Ժգ. 21։ խ. 38։
ղ Ել. խ. 36։ Գլ. Ժ. 11, 33, 34։ Սապ. Ջ. 1։
ճ ա Կոր. Ժ. 1։

որդիները ՛Տէրոջը պահպանութիւնը կը պա-
20 հէին, ու չէին չուեր։ Նոյնպէս ալ երբ ամպը
խորանին վրայ քիչ օր կենար, Տէրոջը հրամա-
նին համեմատ իջեւան կ՚ընէին, ու Տէրոջը հրա-
21 մանին համեմատ կը չուէին։ Նոյնպէս ալ երբ
ամպը իրիկուընէ մինչեւ առաւօտ մնար, ա-
ռաւօտուան ամպին վեր ելած ատեն կը չուէին.
թէ՛ ցորեկ ըլլար և թէ՛ գիշեր, ամպին ելած
22 ատենը կը չուէին. կամ երկու օր, կամ մէկ
ամիս, և կամ մէկ տարի, որ ամպը խորանին
վրայ կենալով մնար, Իսրայէլի որդիները ՛իջե-
ւան կ՚ընէին ու չէին չուեր. բայց երբ վերնար,
23 կը չուէին։ Տէրոջը հրամանին համեմատ ի-
ջեւան կ՚ընէին, և Տէրոջը հրամանին համեմատ
կը չուէին. Մովսէսի ձեռքով ՚Տէրոջը հրամանին համեմատ ՚Տէրոջը պահպանութիւնը կը պահէին։

ԳԼ. Ժ

1 Արծաթէ փողերու գործածութիւնը։ 11 Իսրայէլացիները Սինայէ դէպ ի Փառան կը չուեն։ 14 Անոնց չուելուն կարգը։ 29 Մովսէս իր ծոթար աներոջմէն կը խնդրէ որ իրեն հետ երթայ։ 33 Տապանակին չուելու ու կեցած տեղը՝ Մովսէսի առած օրհնութիւնը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Քե-
ղի երկու հատ արծաթէ փող շինէ. կռածով
պիտի շինես զանոնք, որպէս զի ՚ժողովքը կան-
չելու համար ու բանակներուն չուելուն համար
3 ՚զործածես։ Եւ երբ էզանոնք հնչեցնեն, ողջ
ժողովքը քովդ պիտի ժողվուին ժողովքի խորա-
4 նին դուռը։ Եւ եթէ փողին մէկը հնչեցնեն, իշ-
խանները, Իսրայէլի հազարապետները, քովդ
5 պիտի ժողվուին։ Եւ երբ ազդարարութեան հա-
մար հնչեցնէք, ՚արեւելքը իջեւան ընող բա-
6 նակները պիտի չուեն։ Ու երբ երկրորդ անգամ
ազդարարութեան փողը հնչեցնէք, Իհարաւային
կողմը իջեւան ընող բանակները պիտի չուեն.
անոնց չուելուն համար ազդարարութեան փողը
7 պիտի հնչեցնեն։ Եւ երբ ժողովուրդը ժողվե-
լու ըլլաք, ՚փող պիտի հնչեցնէք, բայց Իազդա-
8 րարութիւն պիտի չընէք։ ՚Եւ փողերը հնչեցնողները Ահարոնի որդիները, քահանաները, պիտի
ըլլան. և ասիկա ձեր ազգերուն մէջ յաւիտե-
9 նական կանոն ըլլայ ձեզի։ Եւ ՚եթէ պատերազմելու երթաք ձեր երկրին մէջ ՛ձեզի նեղութիւն տուող թշնամիին դէմ, փողերով ազդարարութիւն պիտի ընէք. ու Իեհովա յիշուելէք Տէրոջը ձեր Աստուծոյն առջեւ, և ձեր թշնա-
10 միներէն ազատուելէք։ Եւ ՚ձեր ուրախութեան օրերուն ու ձեր տօներուն և ձեր ամսագլուխներուն մէջ փողերը պիտի հնչեցնէք ձեր ողջակէզներուն վրայ ու ձեր խաղաղութեան զոհերուն վրայ, որպէս զի ձեզի Իյիշատակի համար ըլլան ձեր Աստուծոյն առջեւ. ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։

11 Եւ եղաւ որ երկրորդ տարին երկրորդ ամսուն քսաներորդ օրը Թվկայութեան խորանին
12 վրայէն ամպը վեր ելաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիները Սինայի անապատէն չուեցին ՀՍինայի անապատէն. ու ամպը Ֆփառանի անապատին
13 մէջ կեցաւ։ Եւ առաջ Մովսէսի ձեռքով
14 պատուիրուածի պէս չուեցին։ ՄԵւ առաջ Յուդայի որդիներուն բանակին դրօշակը չուեց իրենց գունդերուն կարգովը. ու անոր գունդին վրայ Ամինադաբի որդին ՛Նաասոն էր։
15 Եւ Իսաքարի որդիներուն ցեղին գունդին վրայ
16 Սովգարի որդին Նաթանայէլ էր։ Եւ Զաբուղոնի որդիներուն ցեղին գունդին վրայ Քեղոնի
17 որդին Եղիաբ էր։ Եւ ՛խորանը վար իջեցուցին. ու ՚Խորանը վերցնող Գերսոնի որդիները և Մերարիի որդիները չուեցին։ Եւ ՚Ռուբէնի բանա-
18 կին դրօշակը չուեց իրենց գունդերուն կարգովը. ու անոր գունդին վրայ Սեղիւրի որդին
19 Եղիսուր էր։ Եւ Շմաւոնի որդիներուն ցեղին գունդին վրայ Սուրիսադայի որդին Սաղամիել
20 էր. Եւ Գադի որդիներուն ցեղին գունդին վրայ
21 Դագուէլի որդին Եղիասափ էր։ Եւ ՚որբորանը վերցնող Կահաթացիները չուեցին. ու խորանը
22 կը կանգնուէր մինչեւ անոնց գալը։ Եւ ՚Եփրեմի որդիներուն բանակին դրօշակը չուեց իրենց գունդերուն կարգովը. ու անոր գունդին վրայ
23 Ամիուդի որդին Եղիսամա էր։ Եւ Մանասէի որդիներուն ցեղին գունդին վրայ Փադասուրի
24 որդին Գամալիել էր։ Եւ Բենիամինի որդիներուն ցեղին գունդին վրայ Գեդէոնիի որդին
25 Աբիդան էր։ Եւ ՚Դանի որդիներուն բանակին դրօշակը իրենց գունդերուն կարգովը ողջ բանակներուն †հետեւէն չուեց՚. ու անոր գունդին
26 վրայ Ամիսադայի որդին Աքիեզեր էր։ Եւ Ասէրի որդիներուն ցեղին գունդին վրայ Եքրանի
27 որդին Փագիել էր։ Եւ Նեփթաղիմի որդիներուն ցեղին գունդին վրայ Ենանի որդին Աքիրէ էր։
28 ՚Այս էր Իսրայէլի որդիներուն չուելուն կարգը իրենց գունդերուն համեմատ, երբ կը չուէին։
29 Եւ Մովսէս իր աներոջ, ոմանք Մադիանացի ՚Ռագուէլի որդւոյն Յոթաբի, ըսաւ, Մենք

՛ ԳԼ. ա. 53։ գ. 8։
՜ Ել. խ. 36, 37։
՝ Հմր. 19։

՞ Իս. ա. 13։
՟ Եբր. քեզի լլլան
ՠ Երեմ. ղ. 5։ Յովէլ բ. 15։
ա Ել. ԺԲ. 21։ ԳԼ. ա. 16։ խ. 2։
բ ԳԼ. բ. 3։
գ Ել. բ. 10։
դ Հմր. 3։
ե Յովէլ բ. 1։
զ ԳԼ. լա. 6։ Յես. գ. 4։ ա Մն. ԺԵ. 24։ բ Մն. Ժգ. 12։
է ԳԼ. լա. 6։ Յես. գ. 5։ բ Մն. Ժգ. 14։
ը Դատ. բ. 18։ գ. 3։ գ. 9։ Ժ. 8, 12։ ա Թագ. Ժ. 18։ Սապ. Ճգ. 42։
թ Մն. բ. 1։ Սապ. Ճգ. 4։
ժ ԳԼ. ԼԲ. 1։ Գ Ես. խգ. 24։ ա Մն. ԺԵ. 24։ բ Մն. Ե. 12։ է. 6։ ԼԲ. 26։ Եզր. գ. 10։ Նէեմ. Ժբ. 35։ Սապ. Ճա. 3։
ի Հմր. 9։
լ ԳԼ. Բ. 17։
խ Ել. խ. 36։ ԳԼ. բ. 9, 16, 24, 31։
ծ Ել. ԺԲ. 1։ ԳԼ. ա. 1։ Բ. 5։
կ Մն. խա. 21։ ԳԼ. Ժգ. 1, 4, 27։ բ Օր. ա. 1։
հ Հմր. 5, 6։ ԳԼ. բ. 34։
ձ ԳԼ. բ. 3, 9։
ղ ԳԼ. ա. 7։
ճ ԳԼ. ա. 51։
մ ԳԼ. գ. 24, 31։ է. 6, 7, 8։
յ ԳԼ. բ. 10, 16։
ն ԳԼ. գ. 4, 15։ է. 9։
շ ԳԼ. բ. 18, 24։
ո ԳԼ. բ. 25, 31։ Յես. գ. 9։
† կամ, թիկնապահ հզաւ
չ ԳԼ. բ. 34։

կը չուենք այն տեղը՝ որուն համար Տէրը ըսաւ որ "Զեզի պիտի տամ. մեզի հետ եկուր, ու
30 Էսարիք պիտի ընենք քեզի. վասն զի "Տէրը Իսրայէլի ‡բարիք խոստացաւ": Եւ անիկա ըսաւ
31 անոր, Չեմ երթար, այլ իմ երկիրս ու իմ ազգականներուս պիտի երթամ: Եւ ինք ըսաւ, Ձնորհք ըրէ, մեզ մի թողուր. քանզի անապատին մէջ մեր իջեւան ընելու տեղերը գիտես,
32 ու մեզի ‖առաջնորդ կ'ըլլաս: Եւ եթէ մեզի հետ երթալու ըլլաս, †ինչ բարութիւն որ Տէրը մեզի ընէ, մենք ալ քեզի նոյն բարութիւնը կ'ընենք:
33 Եւ անոնք "Տէրոջը լեռնէն երեք օրուան ճամբայ չուեցին. ու Տէրոջը ուխտին տապանակը "երեք օրուան ճամբայով անոնց առջեւէն կերթար, անոնց հանգստանալու տեղ դըտնելու համար:
34 Եւ երբ բանակին կը չուէին, ‡Տէրոջը ամպը ցորեկը անոնց վրայ էր:
35 Եւ տապանակին չուելու առենը Մովսէս կ'ըսէր, †Ելիր, ով Տէր, ու քու թշնամիներդ թող ցրուին, ու քեզ ատողները առջեւէդ փախչին:
36 Եւ անոր կենալու առենը ինք կ'ըսէր, Ով Տէր, Իսրայէլի հազարաց բիւրաւորներուն դարձիր:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Մովսէսի ազաչանքով Տաբերայի հրկիզութիւնը կը դադարի: 4 Ժողովուրդը միս ուտելու կը ցանկայ, ու մանանայէն կը ղժրտի: 10 Մովսէս իր վրայ եղած բեռէն կը դանդաղի: 16 Աւտուած անոր ծանրութիւնը եօթանասուն ծերերու կը բաժնէ: 31 Տէրը անոնց ցանկութեանը վրայ բարկանալով կիբրօթ-հաթթաւային մէջ լծատանջելներ կու տայ անոնց:

Եւ "ժողովուրդը չարաչար տրտունջ կ'ընէր Տէրոջը *առջեւ. ու Տէրը լսեց, եւ իր բարկութիւնը բորբոքեցաւ, ու անոնց †Տէրոջը կրակը վառեցաւ, և բանակին ծայրերը եղողները
2 կորանցուց: Եւ ժողովուրդը աղաղակեց Մովսէսի. ու Մովսէս ‖աղօթեց Տէրոջը, և կրակը
3 դադրեցաւ: Եւ այն տեղին անունը †Տաբերա դրաւ, Տէրոջը կրակին անոնց մէջ այրելուն
4 համար: Եւ անոնց մէջի խառնիճաղանճ բազմութիւնը շատ ցանկացան. ու Իսրայէլի որդիներն ալ ‡դարձեալ լացին, ու ըսին, "Ո՞վ մեզի միս պիտի տայ.
5 Եգիպտոսի մէջ մեր ձրի կերած ձուկերը, վարունգները ու սեխերը և պրասները ու սոխերը և խաւորները
6 միտքերնիս կու գան: Եւ հիմա *մեր անձը չոր-

~ Ել. բ. 18:
" Ծն. ժբ. 7:
ՀԳաս. ա. 16: գ. 11:
* Ծն. լբ. 12: Ել. գ. 8: ը. 7, 8:
‡ Եբր. վրայով բարիք խոստացաւ
‖ Եբր. աչքը: Ծար իթ. 15:
† Գաս. ա. 16:
Տես Ել. գ. 1:
~ Բ Օր. ա. 33: Ցես. գ. 3, 4, 6: Սապ. ձլբ. 8: Երեմ. լա. 2: Եզեկ. ի. 6:
‡ Ել. ժգ. 21: Նէեմ. թ. 12, 19:
+ Սապ. կբ. 1, 2: ձլբ. 8:

——

~ Բ Օր. թ. 22:
• Եբր. ականջներուն
Բ Սապ. հբ. 21:
‡ Դևտ. ժ. 2: Գէ. ժգ. 35: դ Թագ. ա. 12: Սապ. ճգ. 18:
Ցակ. ե. 16:
† Աչխ. հրկիզութիւն
Ել. ժբ. 38:
‡ կամ, նաեւ
Սապ. հբ. 18: ճգ. 14: ա Կոր. ժ. 6:
Ել. ժգ. 3:
Գէ. խա. 5:
Ել. ժգ. 14, 31:
Ծն. բ. 12:
Ել. ժգ. 31:
Ել. ժգ. 13, 14:
Սապ. հբ. 21:
Բ Օր. ա. 12:
Ես. խթ. 23: ա Թես. բ. 7:
Ես. խ. 11:
Ծն. խգ. 3: ժ. 24: Ել. ժգ. 5:
Մատ. ժե. 33: Մարկ. ը. 4:
‡ Ել. ժբ. 18:
* Տես գ Թագ. ժթ. 4: Յովհ. գ. 3:
Սաք. գ. 15:
Տես Ել. խգ. 1, 9:
Բ Օր. ժգ. 18:
" Հմր. 25: Ծն. ժա. 5: ժբ. 21: Ել. ժթ. 20:
ա Թագ. ժ. 6: դ Թագ. բ. 15: Նէեմ. թ. 20: Ես. խգ. 3: Յովել. բ. 28:
Ել. ժթ. 10:
Ել. ժգ. 7:
~ Հմր. 5: Գործ. է. 39:

օր, ոչ հինգ օր, ոչ տասը օր, ոչ ալ քսան օր.
20 "Լման մէկ ամիս մինչև քթերնէդ դուրս գալը պէտք ՚՚ուբէ, այնպէս որ զզուիք. որովհետև ձեր մէջ եղող Տէրը արհամարհեցիք, և անոր առջև լացիք ըսելով, Ինչո՞ւ մենք Եգիպտոսէ ելանք:
21 Եւ Մովսէս ըսաւ, "Ահա ժողովուրդը, որոնց մէջ կը գտնուիմ, վեց հարիւր հազար հեռևակ հոգի են, ու դուն ըսիր, Ես անոնց միս պիտի
22 տամ" որ լման մէկ ամիս ուտեն. "Անոնց բաւական ըլլալու համար մեծ ջոխ ոչխարները ու արջառները մորթուի՞ն. կամ անոնց բաւական ըլլալու համար ծովուն բոլոր ձուկերը
23 մէկտեղ հաւաքուի՞ն: Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, "Մեծ է ՚՚ակա՞ր է Տէրոջը ձեռքը. հիմա կը տեսնես թէ "քեզի ըսածիս պէս պիտի ըլլա՞յ
24 թէ ոչ: Եւ Մովսէս ելաւ, ու Տէրոջը խօսքերը ժողովուրդին զրուցեց. և ժողովուրդին ծերերէն եւթանասուն հոգի ժողվեց, ու զանոնք խորա-
25 նին բոլորտիքը կայնեցուց: Եւ Տէրը *ամպի մը մէջ իջաւ, ու անոր հետ խօսեցաւ, և անոր վրայ եղած Հոգիէն առաւ, ու այն եօթանասուն ծերերուն վրայ դրաւ. և եղաւ որ °Հոգին անոնց վրայ հանգչելուն՝ ֆմարգարէութիւն ըրին, 26 §ետայց անկէ ետև չըրին": Եւ երկու հոգի բանակին մէջ մնացին, մէկուն անունը Ելդադ էր ու միւսին անունը Մովդադ. և Հոգին հանգչեցաւ անոնց վրայ. ու անոնք այն գրուածներէն էին, բայց "խորանը եկած չէին. և բանակին
27 մէջ մարգարէութիւն կ'ընէին: Եւ պատանի մը վազեց ու պատմեց Մովսէսի և ըսաւ, Ելդադ ու Մովդադ մարգարէութիւն կ'ընեն բանակին
28 մէջ: Եւ Նաւէի որդին Յեսու, Մովսէսի **ընտրեալ ծառան, պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
29 Տէր իմ Մովսէս, Խարդիլէ զանոնք: Եւ Մովսէս ըսաւ անոր, Ինծի՞ համար կը նախանձիս. Էերանի՛ թէ Տէրոջը բոլոր ժողովուրդը մարգարէներ ըլլային, և Տէրը իր Հոգին անոնց վրայ դնէր:
30 Եւ Մովսէս բանակը քաշուեցաւ, ինք ու Իսրայէլի ծերերը:
31 Եւ Տէրոջմէն †հով մը ելաւ, ու ծովուն կողմէն լորամարդիներ բերաւ, ու բանակին վրայ մէկ օրուան ճամբայ մէկ կողմէն և մէկ օրուան ճամբայ միւս կողմէն՝ բանակին բոլորտիքը տարածուեց, երկրի երեսին վրայէն երկու կանդունի
32 չափ բարձր: Եւ ժողովուրդը այն բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը և հետևեալ բոլոր օրը ելլելով
33 լորամարգիները ժողվեցին. քիչ ժողվողը տասը քոռ ժողվեց. և իրենց համար բանակին բոլորտիքը չորս փռեցին պաճուճ: Եւ երբ դեռ Էմիսը իրենց ակռաներուն վրայ էր, տակաւին չծամուած՝ Տէրոջը բարկութիւնը ժողովուրդին վրայ բորբոքեցաւ. ու Տէրը խիստ մեծ հարուած
34 ծով զարկաւ ժողովուրդը: Եւ այն տեղին անունը ††Կիբրոթ-Հաթթաւա դրուեցաւ, վասն
35 զի հոն թաղեցին ցանկացող ժողովուրդը: Եւ Կիբրոթ-Հաթթաւայէ Ասերոթի չուեց ժողովուրդը, ու Ասերոթի մէջ ‡‡մնացին:

ԳԼ. ԺԲ

1 Ասուած կը յանդիմանէ Մարիամն ու Ահարոնն յանդգնութիւնը: 10 Մովսէսի աղաչանքով Մարիամ բորոտութիւնը կը բժշկուի: 14 Ասուած կը հրամայէ որ Մարիամ բանակէն դուրս՝ դոց պահուի:

Եւ Մարիամ ու Ահարոն Մովսէսի դէմ խօսեցան՝ անոր առած Եթէովպացի կնոջը համար, քանզի "անիկա Եթէովպացի կին առեր
2 էր, Ու ըսին, Մի՞թէ Տէրը միայն Մովսէսո՞ ձեռքով խօսեցաւ. Էչէ՞ որ մեր ձեռքով ալ խօսե-
3 ցաւ. և Տէրը էլսեց: Եւ Մովսէս շատ հեզ մարդ մըն էր՝ երկրի վրայ եղած բոլոր մարդոց-
4 մէ աւելի: "Եւ իսկոյն Տէրը ըսաւ Մովսէսի և Ահարոնի ու Մարիամի, Դուք երեքդ ալ ժո-
5 ղովքի խորանը ելէք. և երեքն ալ ելան: †Եւ Տէրը ամպին սիւնով իջաւ, ու խորանին դուռը կայնեցաւ. և Ահարոնը ու Մարիամը կանչեց,
6 ու անոնք երկուքն ալ ելան: Եւ ըսաւ անոնց, Հիմա իմ խօսքս մտիկ ըրէք. եթէ ձեզմէ մէկը մարգարէ ըլլայ, ես Տէրս ինքզինքս Նաեսիլքի մէջ կը ճանչցնեմ անոր, հոմ երազի մէջ կը
7 խօսիմ անոր հետ: "Իմ ծառաս Մովսէս այնպէս չէ, որ իմ Ըլոլոր տանս մէջ ֆհաւատարիմ
8 է. Անոր հետ երեսան ի բերան, Խայտնապէս կը խօսիմ, և ոչ թէ առակով. ու Էանիկա Տէրոջը կերպարանքը կը տեսնէ. ուստի ձիմ ծառայիս
9 Մովսէսի դէմ խօսելու ինչո՞ւ չվախցաք: Եւ Տէրոջը բարկութիւնը անոնց վրայ բորբոքեցաւ.
10 ու Ինք գնաց: Եւ ամպը վերացաւ խորանէն, ու Էանիկա Մարիամ ձիւնի պէս հիւծած եղաւ. Ահարոն Մարիամի նայեցաւ, և Էանիկա
11 բորոտ էր: Եւ Ահարոն ըսաւ Մովսէսի, Ո՜հ,

ա Սաղ. հը. 29: ճղ. 15:
բ Գլ. խա. 5:
գ Ծն. ժբ. 2: Նե. ժբ. 37: լբ. 26: Գլ. ա. 46:
դ Տես դ Թագ. է. 2: Մատ. ժե. 33: Մար. ը. 4: Յովհ. ղ. 7, 9:
ե Նա. ծ. 2: ծթ. 1:
զ Եբր. կա՞րճ
է Գլ. խգ. 19: Եզեկ. ժբ. 25: խգ. 14:
ը Հմր. 16:
թ Հմր. 17: Գլ. ժբ. 5:
ժ Տես դ Թագ. բ. 15:
ի Տես ա Թագ. ժ. 5, 6, 10: ժթ. 20, 21, 23: Յովել բ. 29: Գոր. բ. 17, 18: ա Կոր. ժգ. 1, ևն:
§ Կամ, և չդադարեցան
ա Տես ա Թագ. ի. 26: Եբեմ. լգ. 5:
: Եբր. ընտրեալներէն կամ հրեշտապարգներէն եղող
բ Տես Մար. թ. 38: Ղուկ. թ. 49: Յովհ. դ. 26:
գ ա Կոր. ժգ. 5:
դ Նե. ժգ. 13: Սաղ. հը. 26, 27, 28: ճե. 40:
ե Սաղ. հը. 30, 31:
զ †† Այսինքն, ցանկութեան պերճանքներ
է Բ Օր. թ. 22:
ը Գլ. լգ. 17:
թ ‡‡ Եբր. Հմին —
ժ Նե. ը. 21:
ի Նե. ժե. 20: Միք. ը. 4:
լ Ծն. խթ. 33: Գլ. ժա. 1: դ Թագ. ժթ. 4: Ես. լէ. 4: Եզեկ. լե. 12, 13:
խ Սաղ. հզ. 9:
ծ Գլ. ժա. 25: ժգ. 19:
կ Ծն. ժե. 1: Ել. 2: Յոբ լգ. 15: Եզեկ. ա. 1: Դան. ը. 2: ժ. 8, 16, 17: Ղուկ. ա. 11, 22: Գոր. ժ. 11, 17: Եբր. 17, 18:
հ Ծն. լա. 10, 11: գ Թագ. գ. 5: Մատ. ա. 20:
ձ Սաղ. ճե. 26:
ղ ա Տիմ. գ. 15:
ճ Եբր. գ. 2, 5:
ն Ել. լգ. 11: Բ Օր. լգ. 10:
շ ա Կոր. ժգ. 12:
ո Ել. լգ. 19:
չ Բ Պետ. բ. 10: Յուդ. 8:
պ Բ Օր. խգ. 9:
ջ դ Թագ. ե. 27: ժե. 5: Բ Մն. իզ. 19, 20:

տէր իմ, կ՚աղաչեմ, Յմեր վրայ մեղք մի դներ. քանզի յիմարութիւն ըրինք, ու մեղք գործե-
12 ցինք. Թող չնմանի Նայն մեռած փղան՝ որ իր մօրը արգանդէն ելած ատենը անոր մարմնին կէսը
13 ապառած է։ Եւ Մովսէս աղաղակեց Տէրոջը՝ ըսելով, Կը խնդրեմ քեզմէ, ով Աստուած,
14 բժշկէ զանիկա։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Եթէ անոր հայրը միայն անոր երեսը թքնելու ըլլար, եօթը օր պիտի չամչնա՞ր. Թող անիկա հեօթը օր բանակէն դուրս դռցուած պահուի, ու անկէ
15 ետև ընդունուի։ Եւ Մարիամ բանակէն դուրս եօթը օր դռցուած մնաց. ու ժողովուրդը չչուեց մինչև Մարիամի ընդունուիլը։

ԳԼ. ԺԳ

1 Երկիրը լրտեսելու ղրկուած մարդոց անունները։ 18 Անոնց տրուած պատուէրները, 22 անոնց գործերը, 27 ու անոնց բերած լուրը։

Եւ Տէրը ժողովուրդը Ասերովթէ չուե-
2 ցին, ու Փառանի անապատը իջևան ըրին։ Եւ
3 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, Մարդիկ ղրկէ որ լրտեսեն Քանանու երկիրը, զոր Իսրա-
յէլի որդիներուն պիտի տամ. անոնց ամէն մէկը իշխան ըլլալով՝ մէյմէկ մարդ իր հայրերուն ցե-
4 ղին կողմէն ղրկեք։ Եւ Մովսէս Տէրոջը հրամա-նին համեմատ ղրկեց զանոնք Փառանի անա-պատէն. բոլոր այն մարդիկը Իսրայէլի որդիներուն գլխաւորներն էին, Որոնց անուննները ատոնք
6 են. Ռուբէնի ցեղէն՝ Զաքուրի որդին Սամուա,
7 Շմեւոնի ցեղէն՝ Քոռէի որդին Սափատ, Յու-
8 դայի ցեղէն՝ Յեփոնէի որդին Քաղէբ, Իսաքարի
9 ցեղէն՝ Յովսէփի որդին Իգաղ, Եփրեմի ցեղէն՝
10 Նաւէի որդին Հօսէա, Բենիամինի ցեղէն՝ Ռա-
11 փուի որդին Փալտի, Զաբուղոնի ցեղէն՝ Սու-
12 դիի որդին Գեդդիէլ, Յովսէփի ցեղէն՝ այսինքն Մանասէի ցեղէն՝ Սուսիի որդին Գադդի, Դանի
13 ցեղէն՝ Գամալիի որդին Ամիէլ, Ասերի ցեղէն՝
14 Միքայէլի որդին Սեթուր, Նեփթաղիմի ցեղէն՝
16 Վոփսիի որդին Նաբի, Գադի ցեղէն՝ Մաքքիի որդին Գուէլ։

17 Ատոնք են այն մարդոց անուննները զորոնք Մովսէս ղրկեց երկիրը լրտեսելու. և Մովսէս Նաւէի որդւոյն *Օսէի անունը †Յեհոս. դրաւ.
18 Եւ Մովսէս ղրկեց զանոնք Քանանու երկիրը լրտեսելու, ու ըսաւ անոնց, Ա՛յս Հարաւային

19 կողմէն դէպ ի վեր երթալով, Ելեռը ելէք. Եւ այն երկրին ինչպէս ըլլալը ու հոն բնակող ժո-
20 ղովուրդին զօրեղ կամ տկար, քիչուոր կամ կամ շատուոր ըլլալը տեսէք. Եւ այն երկիրը ուր անոնք կը բնակին՝ ի՛նչպէս է, աղէ՞կ է թէ դէշ. և ի՛նչպէս են այն քաղաքները ուր անոնք կը բնակին, վրաններո՞ւ բաղկացած են թէ պա-
21 րսպաւոր են. Եւ երկիրը ի՛նչպէս է, Բարո՞ւր է թէ անբեր, ծի՞ր կա՞ն թէ ոչ։ Եւ ժրիր եղէք, ու այն երկրին պտուղէն առէք։ Եւ
22 այն օրերը խաղողին նոր ելած օրերն էին։ Եւ եկան ու այն երկիրը լրտեսեցին Հինն անապա-
23 տէն մինչև դէպ ի Եմաթ երթալու Ռոբ։ Եւ Հարաւային կողմէն ելան, ու դէպ ի Քեբրոն եկան. ու հոն էր Ենանկի որդիները, Ահիման, Սեսի և Թալմի. ու Քեբրոն Եգիպտոսի Տոյանիս քաղաքէն եօթը տարի առաջ
24 շինուած էր։ Եւ մինչև Եսքողի ձորը եկան, ու անկէ խաղողի ողկոյզ մը կտրեցին ուռտով մէկ-տեղ, և երկու հոգի լծակով վերցուցին զանի-
25 կա. և նռնաբէնն ու թուզերէն ալ փոքր։ Իսրայէլի որդիներուն անկէ կտրած ողկուզին հա-մար այն տեղին անունը †Եսքողի ձոր դրուե-
26 ցաւ։ Եւ քառասուն օրէն եաբը այն երկիրը
27 լրտեսելէն դարձան. Եւ գալով Հասան Մովսէ-սի ու Ահարոնի և Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովքին, Փառանի անապատը, §Կադէս. և անոնց բոլոր ժողովքին լուր բերին. և երկրին պտուղը ցուցուցին անոնց։ Եւ պատմեցին անոր ու ըսին, Մեզ ղրկած երկիրդ գացինք. իրա-
28 ցընէ †կաթ ու մեղր կը բղխէ այն, †և անոր պտուղը այս է։ Բայց Նայն երկրին մէջ բնակող
29 ժողովուրդը զօրաւոր է, և քաղաքները պարսպա-ւոր ¤¤ խիստ մեծ են. նաև հոն Ենանկի որդի-
30 ները տեսանք։ Ամաղեկացիք այն երկրին հա-րաւային կողմը կը բնակին. ու Քեւացիք և Յեբուսացիք ու Ամորհացիք լեռները կը բնա-կին, և Քանանացիք ծովուն քով ու Յորդանա-
31 նու եզերքը կը բնակին։ Եւ Նքաղէբ ժողովուր-դը Մովսէսի առջև լռեցուց, ու ըսաւ, Ադէ, ելլենք, ու ժառանգենք զայն. քանզի մենք
32 անշուշտ կարող ենք անոր տիրելու։ Բայց անոր հետ ելլող մարդիկը ըսին, Մենք այն ժո-ղովուրդին վրայ ելլելու կարող չենք, վասն զի
33 անոնք մեզմէ զօրաւոր են։ Եւ Երենց լրտեսած երկրին համար գէշ լուր բերին Իսրայէլի որդի-ներուն՝ ըսելով, Այն երկիրը, որուն միջովէն

---

3 բ Թագ. ժբ. 19։ խդ. 10։ Առակ. լ. 32։
4 Սպր. ձբ. 4։
5 Տես ԵԲր. ժբ. 9։
6 Դևտ. ժգ. 46։ Գլ. ե. 2, 3։
9 բ Օր. խդ. 9։ բ Մն. խգ. 20, 21։
ա. 19։ բ. 23։
10 Գլ. լդ. 19։ ա Մն. գ. 15։
11 Հմր. 31։ Գլ. ժգ. 6, 30։ Ցես. ժգ. 6, 7, 13, 14։ Գատ. ա. 12։
12 Հմր. 17։
* Այսինքն, փրկիչ։
† Այսինքն, Տէր փրկիչ։
13 Հմր. 23։
14 Ծն. ժգ. 10։ Գատ. ա. 9, 19։
15 Նեհեմ. բ. 25, 35։ Եզեկ. լդ. 14։
16 բ Օր. լա. 6, 7, 23։
17 Գլ. լդ. 3։ Ցես. ժե. 1։
18 Ցես. ժբ. 28։
19 Հմր. 34։
20 Ցես. ժա. 21, 22։ ժե. 13, 14։ Գատ. ա. 10։
21 Ցես. խա. 11։
22 Սպր. հբ. 12։ Նա. ժբ. 11։ Լ. 4։
23 բ Օր. ա. 24, 25։ Գլ. լբ. 9։
* Այսինքն, ողկուզ։
24 Հմր. 4։
25 Գլ. խ. 1, 16։ լբ. 8։ լդ. 36։
բ Օր. ա. 19։ Ցես. ժգ. 6։
26 Ել. գ. 8։ լդ. 3։
27 բ Օր. ա. 25։
28 բ Օր. ա. 28։ բ. 1, 2։
29 Հմր. 34։
30 Ել. ժէ. 8։ Գլ. ժգ. 43։ Գատ. գ. 3։ ա Թագ. ժգ. 48։ ժե. 3, ևն։
31 Տես Գլ. ժգ. 6, 24։ Ցես. ժգ. 7։
32 Գլ. լբ. 9։ բ Օր. ա. 28։ Ցես. ժգ. 8։
33 Գլ. ժգ. 36, 37։

անցանք զանիկա լրտեսելու համար, իր բնակիչները ուտող երկիր մըն է. և ՚անոր մէջի բոլոր ժողովուրդը զոր մենք տեսանք, յաղթահասակ մարդիկ են։ Եւ հոն տեսանք հսկաները, 34 *՚Ենակի որդիները, որ հսկաներէն են. այնպէս որ մենք մեր աչքին Համպահի պէս երեւցանք, և այնպէս ալ ՚անոնց աչքին երեւցանք։*

ԳԼ. ԺԴ

1 *Ժողովուրդը այս լուրին վրայ արտասուք կ'ընէ։ 6 Յեսու և Քաղէբ զանոնք լուսցնելու կը ջանան։ 11 Աստուած անոնց պատասխանը կ'ընէ. 13 բայց Մովսէսի աղաչանքը ընդունելով՝ կը ներէ։ 26 Տրտունջ ընող ժողովուրդը խոստացուած երկիրը մտնելէ կը զրկուին։ 36 Գէշ լուր բերող լրտեսները հարուածով կը մեռնին։ 40 Ամաւծոյ հրամանէն դուրս՝ երկրին վրայ յարձակող ժողովուրդը կը յաղթուի։*

Եւ բոլոր ժողովքը ձայնը վերցնելով աղաղակեց. և ՚ժողովուրդը լացաւ այն գիշերը։
2 Եւ Իսրայէլի բոլոր որդիները տրտնջեցին Մովսէսի ու Ահարոնի դէմ. ու բոլոր ժողովքը բաւ անոնց, Երանի՛ թէ Եգիպտոսի երկրին մէջ մեռած ըլլայինք. կամ Երանի՛ թէ այս
3 անապատին մէջ մեռած ըլլայինք։ Եւ ինչո՞ւ համար Տէրը մեզ այս երկիրը բերաւ, որ սրով իյնանք, և մեր կիները ու մեր որդիները յափըշտակուին. աղէկ չէ՞ր ըլլար մեզի որ Եգիպտոս
4 դառնանք։ Եւ իրարու ըսին, ՚Մէկ զօրագլուխ
5 մը ընտրենք, ու Եգիպտոս դառնանք։ Եւ ՚Մովսէս ու Ահարոն իրենց երեսին վրայ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովուած ժողովքին առջեւ։ Եւ երկիրը լրտեսողներէն Նաւէի
6 որդին Յեսու ու Յեփոնէի որդին Քաղէբ իրենց
7 հանդերձները պատռեցին. Եւ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովքին խօսեցան՝ ըսելով, ՚Այն երկիրը, որուն մէջտեղէն անցանք զանիկա լրտեսելու համար, խիստ բարի երկիր մըն է.
8 Եթէ Տէրը Եհովի հաճի, մեզ այն երկիրը պիտի տանի, և զանիկա մեզի պիտի տայ, Ժոր կաթ
9 ու մեղր բղխող երկիր մըն է։ Միայն թէ Տէրոջը դէմ ապստամբ մի ըլլաք. Ու այն երկրին ժողովուրդէն մի վախնաք, քանզի Հանոնք մեր կերակուրն են. անոնց *պաշտպանութիւնը գացած է իրենց վրայէն, Ժոր Տէրը մեզի հետ է. անոնցմէ*

— *Ամոս. բ. 9։*
— *բ Օր. ա. 28։ բ. 10։ Ք. 2։*
Վ *Նա. խ. 22։*
Ո *ա Թագ. Ժէ. 42։*

— *Գլ. Ժա. 4։*
Ք *Նե Ժգ. 2։ Ժէ. 3։ Գլ. Ժգ. 41։ Սապ. Ծգ. 25։*
Գ *Տես Հմր. 28, 29։*
Պ *Նէհեմ. Ք. 17։*
Ք *Տես բ Օր. Ժէ. 16։ Գոր. է. 39։*
Ղ *Գլ. Ժգ. 4, 22։*
Ֆ *Հմր. 24, 30, 38։ Գլ. Ժգ. 7, 9։*
Ձ *Գլ. Ժգ. 28։ բ Օր. ա. 25։*
Ջ *բ Օր. Ժ. 15։ բ Թագ. Ժե. 25, 26։ Իր. 20։ գ Թագ. Ժ. 9։ Սապ. Իր. 8։ Ճխ. 10, 11։ Նա. կբ. 4։*
Ժ *Գլ. Ժգ. 28։*
Ի *բ Օր. Ք. 7, 23, 24։*
Լ *բ Օր. է. 18։ Ի. 3։*
Խ *Գլ. Խդ. 8։*
Ծ *Եբր. Հովհաննէս Սապ. Ճիա. 5։ Նա. է. 2, 3։ Երեմ. խբ. 45։*
Կ *Ծն. խբ. 21։ Ել. լդ. 16։ բ Օր. Ի. 1, 3, 4։ Լա. 6, 8։ Ցեխ. ա. 5։ Դատ. ա. 22։ բ Մն. Ժգ. 12։ Ժե. 2։ Ի. 17։ լբ. 8։ Սապ. Խգ. 7, 11։ Նա. Խա. 10։ Ամոս Ե. 14։ Զաք. ը. 23։*
Հ *Ել. Ժէ. 4։*
Ձ *Ել. Ժդ. 10։ Խգ. 16, 17։ Ի. 34։ Դ Եզր. Ք. 23։ Գլ. Ժգ. 19, 42։ Ի. 6։*
Յ *Հմր. 23։ բ Օր. Ք. 7, 8, 22։ Սապ. ղե. 8։ Եբր. գ. 8, 16։*
Ղ *բ Օր. ա. 32։ Ք. 23։ Սապ. Հբ. 22, 32, 42։ Ճգ. 24։ Ցոմհ. Ժբ. 37։ Եբր. գ. 18։*
Ճ *Ել. լբ. 10։*
Մ *Ել. լբ. 12։ Սապ. Ճգ. 23։ բ Օր. Ք. 26, 27, 28։ Ա 27։ Եզեկ. Ի. 9, 14։*
Յ *Ել. Ժե. 14։ Ցեխ. բ. 9, 10։ Ե. 1։*
Ն *Ել. Ժգ. 21։ Ի. 38։ Գլ. Ժ. 34։ Նէհեմ. Ք. 12։ Սապ. Հբ. 14։ Ճե. 39։*
Շ *բ Օր. Ք. 28։ Ցեխ. Է. 9։*
Ո *Ել. լդ. 6, 7։ Սապ. Ճգ. 8։ Ճխե. 8։ Ցոմհ. դ. 2։*
Չ *Ել. Ի. 5։ լդ. 7։*
Պ *Ել. լդ. 9։*
Ջ *Սապ. Ճգ. 45։*
— *Սապ. Հբ. 38։*
— *Սապ. Ճգ. 23։ Ցակ. Ե. 16։ ա Ցոմհ. Ե. 14, 15, 16։*
Վ *Սապ. Հբ. 19։*
Ռ *բ Օր. ա. 35։ Սապ. ղե. 11։ Ճգ. 26։ Եբր. գ. 17, 18։*
Ս *Ծն. լա. 7։*
Տ *Գլ. Ա. 11։ Եզեկ. Ի. 15։*
— *բ Օր. ա. 36։ Ցեխ. Ժգ. 6, 8, 9, 14։*

24 զայն. Բայց որովհետև իմ ծառաս Քաղէբ ու-
րիշ ոգիով ունեցաւ, ու էինծի հլոլոր սրտով
հնազանդեցաւ", ես ալ զանիկա իր գացած եր-
կիրը պիտի տանիմ, և անոր սերունդը պիտի
25 ժառանգէ զայն։ Եւ Ամաղեկացիք ու Քանանա-
ցիք ձորերու մէջ կը նստին. վաղը դարձէք, †և
դէպ ի անապատը Կարմիր ծովուն ճամբան
չուեցէք։
26 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝
27 ըսելով, *Մինչև ե՞րբ այս չար ժողովքին ինծի
դէմ տրտնջելուն համբերեմ. էես լսեցի Իսրայէլի
որդիներուն տրտունջը որ ինծի դէմ կը տրտընջ-
28 ջեն։ Ըսէ անոնց, "Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէրը,
որ Էինչպէս դուք իմ ականջներուս խօսեցաք,
29 այնպէս պիտի ընեմ ձեզի. Ձեր դիւերը այս ա-
նապատին մէջ պիտի իյնան. և ձեր բոլոր հա-
շիւին համեմատ, †ձեզմէ ամէն համրուածներդ,
քսան տարեկանէ վեր եղողները, դուք որ
30 որ ինծի դէմ տրտնջեցիք, Անշուշտ պիտի չմըտ-
նէք այն երկիրը՝ որուն մէջ ձեզ բնակեցնելու
†‡երդում ըրի", Էբաց ի Յեփոնէի որդիէն Քա-
31 ղէբէ ու Նաւէի որդիէն Յեհուէ։ Բայց ձեր
որդիները, որոնց համար դուք ըսիք թէ պիտի
յափշտակուին, զանոնք պիտի տանիմ, և †ձեր
32 չհաւնած երկիրը անոնք պիտի ||տեսնեն։ Բայց
†ձեր դիւերը այս անապատին մէջ պիտի իյնան։
33 Եւ ձեր որդիները անապատին մէջ †քառասուն
տարի †պիտի §մնալորին, ու ձեր †պոռնկութիւն-
ները կրեն, մինչև որ ձեր դիւերը անապատին
34 մէջ սպառին։ Ինչպէս երկիրը †քառասուն օր-
ուան մէջ լրտեսեցիք, այնպէս ալ այն օրերուն
թիւին համեմատ՝ ամէն մէկ օրուան տեղ մէկ-
մէկ տարի †պիտի կրէք ձեր անօրէնութիւնները, ու իմ չեղբ հե-
35 ռանալս ճանչնաք։ †Ես Տէրս ըսի, Ինծի դէմ
ժողովուած բոլոր նայդ չար ժողովքին անշուշտ
պիտի ընեմ այս բանը. անոնք այս անապատին
36 մէջ պիտի սպառին, ու հոն մեռնին։ Եւ այն
մարդիկը զորոնք Մովսէս դրկեց այն երկիրը լըր-
տեսելու, որոնք դարձան ու երկրին վրայով
դէշ լուր հանելով բոլոր ժողովքը անոր դէմ
37 տրտնջելու դրդուեցին, Այն մարդիկը որոնք
այն երկրին վրայով գէշ լուր հանեցին, †հար-
38 ուածով մեռան Տէրոջը առջև։ Բայց Նաւէի
որդին Յեսու և Յեփոնէի որդին Քաղէբ, որոնք
երկիրը լրտեսելու գացող մարդոցմէն էին, ողջ

39 մնացին։ Եւ Մովսէս այս խօսքերը Իսրայէլի բո-
լոր որդիներուն զրուցեց, *ու ժողովուրդը մեծ
40 սուգ ըրաւ։ Եւ առաւուանց կանուխ լեռանը
գլուխը ելան՝ ըսելով, Ահա ^մենք պատրաստ
ենք, և Տէրոջը ըսած տեղը պիտի երթանք. վասն
41 զի մեղք գործեցինք։ Եւ Մովսէս ըսաւ, Ինչո՞ւ
այդպէս ^Տէրոջը հրամանէն դուրս կ'ելլէք. այդ
42 բանը պիտի չյաջողի։ "Մի ելլէք, (քանզի Տէրը
ձեր մէջ չէ,) չըլլայ որ ձեր թշնամիներուն առ-
43 ջեւ յարդուիք. Վասն զի Ամաղեկացիք ու Քա-
նանացիք հոն ձեր առջև են, և սրով պիտի ին-
նաք. Դուք Տէրոջմէն ետ դառնալնուդ համար՝
44 Տէրը ձեզի հետ պիտի չըլլայ։ "Բայց անոնք յա-
մառութիւն ընելով՝ լեռանը գլուխը ելան. սա-
կայն Տէրոջը ուխտին տապանակը ու Մովսէս
45 բանակին մէջէն չգաստուեցան։ Ան՛յնատեն այն
լեռանը վրայ բնակող Ամաղեկացիք ու Քանա-
նացիք իջան, և զարկին զանոնք, ու հալածեցին
զանոնք մինչև "Հորմա։

ԳԼ. ԺԵ

1 Հացի ընծային ու թափելու նուէրին կանոնը։ 13, 29 Օտարականն ալ նոյն կանոնով պիտի ընծայէր։ 17 Աւելի խմորէն բարձրացնելու ընծայ մատուցանելու կանոնը։ 22 Անգիտութեամբ գործուած մեղքի պատարագը։ 30 Հպարտութեան պատիժը։ 32 Շաբաթը պղծող մարդու մը քարկոծուիլը։ 37 Ծոպերուն օրէնքը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) "Խօ-
սէ Իսրայէլի որդիներուն և ըսէ անոնց, Երբ
մտնէք ձեր բնակութեան երկիրը զոր ձեզի պիտի
3 տամ, և Տէրոջը †անոյշ հոտ նուիրելու համար՝
†արջառներէն կամ հօտերէն պատարագ պիտի
մատուցանէք Տէրոջը, ողջակէզ կամ †ուխտ
կատարելու կամ՝ թէ՛ կամաւոր ընծայի համար,
4 և թէ՛ †ձեր տօներուն մէջ, Ան՛յնատեն †ով
զոհը Տէրոջը մատուցանողը †հացի ընծայի հա-
մար †հինէնի մը չորրորդ մասը խառնած
մէկ տասանորդ բարակ ալիւր պիտի մատուցա-
5 նէ։ Եւ ողջակէզին կամ զոհին հետ մէկ գառի
համար՝ †հինէնի մը չորրորդ մասը գինի թափե-
6 լու նուէր պիտի ընես. †Կամ խոյի մը համար՝
հինէնի մը երրորդ մասը խառած երկու
տասանորդ բարակ ալիւր հացի ընծայ պիտի
7 ընես. Եւ թափելու նուէրի համար հինէնի մը
երրորդ մասը գինի՝ անոյշ հոտի համար Տէրոջը

---

† Գլ. ԻԲ. 12։
† Բեր. իմ հառուէս լեցուց,
* Բ Օր. ա. 40։
* Հմր. 11։ Բլ. ժզ. 28։ Մաս. ժէ. 16։
§ Բլ. ժզ. 12։
|| Հմր. 23։ Գլ. իզ. 65։ լԲ. 11։ Բ Օր. ա. 35։ Բեր. գ. 18
† Տես Հմր. 2։
‡ Գլ. ա. 45։ իզ. 64։
† Ծն. ժզ. 22։
‡ Բեր. ձեռքս վեր բարձրացի
† Հմր. 38։ Գլ. իզ. 65։ լԲ. 12։ Բ Օր. ա. 36, 38։
† Բ Օր. ա. 39։
† Սաղ. Ցզ. 24։
|| Բեր. պիտանաի
† ա կար. ժ. 5։ Բրր. գ. 17։
† Տես Բ Օր. ք. 14։
† Գլ. լԲ. 13։ Սաղ. Ցէ. 40։
§ Բեր. տրտնջեն
† Եզեկ. իգ. 35։
† Գլ. ժզ. 26։
† Սաղ. զբ. 10։ Եզեկ. գ. 6։
† Գլ. իզ. 19։
† Հմր. 27, 29։ Գլ. իզ. 65։
† ա կար. ժ. 5։
† Գլ. ժգ. 32, 33։
† ա կար. ժ. 10։ Բրր. գ. 17։ Յուդ. 5։
† Գլ. իզ. 65։ Յես. ժզ. 6, 10։
† Բլ. լգ. 4։
† Բ Օր. ա. 41։
† Հմր. 25։ Բ Մն. իգ. 20։
† Բ Օր. ա. 42։
† Բ Մն. ժե. 2։
† Բ Օր. ա. 43։
† Հմր. 43։ Բ Օր. ա. 44։
† Գլ. իա. 3։ Դատ. ա. 17։
† Հմր. 18։ Դ Թագ. իգ. 10։ Բ Օր. Ե. 1։
† Ծն. ը. 21։ Բլ. իԲ. 18։
† Դ Թագ. ա. 2, 3։
† Դ Թագ. Ե. 16։ իգ. 18, 21։
† Դ Թագ. իգ. 8, 12, 36։ Գլ. իը. 19, 27։ իԲ. 2, 8, 13։ Բ Օր. ժզ. 10։
† Դ Թագ. ք. 1։ գ. 14։
† Բլ. իԲ. 40։ Դ Թագ. իգ. 13։
† Գ Թագ. ժզ. 10։ Գլ. իը. 5։
† Գլ. իը. 7, 14։
† Գլ. իը. 12, 14։

8 պիտի մատուցանեա։ Եւ երբ ողջակէզի համար,
կամ ուխտ կատարելու զոհի համար, կամ
էխաղաղութեան զոհի համար զուարակ մը մա-
9 տուցանեա Տէրոջը, Ա.ի՛ն առէն Ղուարակին հետ
կէս հիմէն իւղով շաղուած երեք տասանորդ
10 բարակ ալիւրէ հացի ընծայ մատուցանեա. Եւ
թափելու նուէրի համար կէս հիմէն գինի մա-
տուցանեա. ասիկա Տէրոջը անուշահոտ պատա-
11 րագ մըն է։ Ա.ին մէկ զուարակի կամ խոյի
համար, կամ ոչխարի կամ այծի համար այս-
12 պէս պիտի ըլլայ։ Ձեր պատրաստելու թիւին
նայելով՝ անոնց թիւին համեմատ ամէն մէկուն
13 այնպէս պիտի ընէք։ Երկրին ամէն բնակը այս
բաները այնպէս պիտի ընէ, Տէրոջը անուշահոտ
14 պատարագ մատուցանելու համար։ Եւ եթէ
ձեր քով պանդխտացած օտարականը, կամ
ձեր ազգերուն մէջ ձեր մէջ բնակողը Տէրոջը
անուշահոտ պատարագ ընելու ըլլայ, ձեր ըրա-
15 ծին պէս անոնք ալ այնպէս պիտի ընէ։ Ով
ժողովք, Ե՛ձեզի համար և ՝ձեր քով պանդխտա-
ցած օտարականին համար մէկ կանոն պիտի ըլ-
լայ. ձեր ազգերուն մէջ յաւիտենական կանո-
նով՝ Տէրոջը առջև ինչպէս էք դուք, այնպէս
16 պիտի ըլլայ օտարականն ալ։ Ձեզի համար և
ձեր քով պանդխտացած օտարականին համար
մէկ օրէնք ու մէկ կարգադրութիւն պիտի ըլլայ։
17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (18) Ի՛նօ-
սէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ անոնց, Երբ
19 այն երկիրը մտնէք ուր ձեզ պիտի տանիմ, Եւ
ըլլայ որ երբ նայն երկրին հացէն ուտէք, բարձ-
20 րացնելու ընծայ մատուցանէք Տէրոջը. ՀՁեր
առաջին խմորէն շօթի մը բարձրացնելու ընծայ
պիտի մատուցանէք. Ինչպէս բարձրացնելու ըն-
ծան ինչպէս կ'ընէք, այս ալ այնպէս պիտի
21 բարձրացնէք։ Ձեր առաջին խմորէն բարձրացնե-
լու ընծայ պիտի մատուցանէք Տէրոջը ձեր ազ-
գերուն մէջ։

22 Իսկ ՚եթէ սխալիք ու չընէք այս բոլոր
պատուիրանքները՝ զորոնք Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի,
23 Նա՛ւ այն ամէնը զորոնք Տէրը ձեզի պատուի-
րեց Մովսէսի ձեռքով այն օրէն ի վեր՝ որ Տէ-
րը պատուիրեց ձեր ազգերուն մէջ յաւիտեան.
24 Եւ ըլլայ որ ՏեթէԺողովքը սխալմամբ յան-
ցանք մը ընէ, այն ատեն բոլոր ժողովքը Տէրո-
ջը անուշահոտ ողջակէզի համար՝ մէկ զուարակ
պիտի մատուցանէ ՏՀատ օրէնքի հացի ընծայով
ու թափելու նուէրով, և մեղքի պատարագի
25 համար Յայծերէն մէկ նոխազ։ ԴԵւ քահանան
քաւութիւն պիտի ընէ Իսրայէլի որդիներուն
բոլոր ժողովքին համար, ու Թողութիւն պիտի
ըլլայ անոնց, վասն զի սխալմունք էր. և անոնք
իրենց սխալելուն համար իրենց ընծան Տէրոջը
պատարագ բերին, ու նաև իրենց մեղքի պատա-
26 րագը՝ Տէրոջը առջև. Ուստի Իսրայէլի որդինե-
րուն բոլոր ժողովքին ու անոնց մէջ պանդխտա-
ցած օտարականներուն Թողութիւն պիտի ըլլայ.
քանզի բոլոր ժողովուրդը սխալմանն մէջ էր։
27 Եւ Նեթէ անձ մը սխալմամբ մեղք գործէ,
այն ատեն մեղքի պատարագի համար մէկ տա-
28 րեկան էգ այծ մը պիտի բերէ. "Եւ քահանան
քաւութիւն պիտի ընէ սխալմամբ մեղք գոր-
ծող անձին համար. երբ Տէրոջը առջև սխալ-
մամբ մեղք գործէ, անոր համար քաւութիւն
29 պիտի ընէ, ու անոր Թողութիւն ըլլայ։ Սխալ-
մամբ մեղք գործողին համար Թէ՛ Իսրայէլի որ-
դիներուն մէջի բնակին համար, և Թէ՛ անոնց
մէջ պանդխտացած օտարականին համար, մէկ
օրէնք պիտի ունենաք։
30 Բայց այն անձը որ *յանդգնութեամբ բա-
ՙը կ'ընէ, Թէ՛ երկրին բնակը ըլլայ և Թէ՛ օտա-
րական, անիկա Տէրը կը նախատէ. այն անձը
31 իր ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուի. ՚Տէրոջը
խօսքը արհամարհելուն ու անոր պատուիրանքը
զանց ընելուն համար այն անձը անշուշտ պի-
տի կորսուի. ՚անոր անօրէնութիւնը իր վրայ
պիտի ըլլայ։
32 Եւ երբ Իսրայէլի որդիները անապատն էին,
"մարդ մը գտան որ շաբաթ օրը փայտ կը ժող-
33 վէր։ Եւ անոնք որ փայտ ժողվելու վրայ գտան
զանիկա, Մովսէսի ու Ա.Հարոնի և բոլոր ժո-
34 ղովքին առջև բերին։ Եւ Վերանտարկեցին զա-
նիկա, վասն զի անոր ինչ ընելիքնին ծանուց-
35 ուած չէր։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, ՚Ա.ի՛ն
մարդը անպատճառ պիտի մեռցուի. բոլոր ժո-
ղովքը բանակէն դուրս ՚քարերով պիտի քար-
36 կոծեն զանիկա։ Եւ բոլոր ժողովքը Տէրոջը Մով-
սէսի պատուիրածին պէս՝ բանակէն դուրս հա-
նեցին զանիկա, և քարերով քարկոծեցին, ու
մեռաւ։
37 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (38) Խո-
սէ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ անոնց, ՚որ
իրենց ծոպեր շինեն իրենց հանդերձներուն
քղանցքներուն վրայ՝ իրենց ազգերուն մէջ. ու
քղանց.քի ծոպերուն վրայ կապոյտ ժապաւէն
39 մը դնեն. Եւ անիկա ձեզի ծոպ պիտի ըլլայ,
որպէս զի դուք տեսնէք զայն ու Տէրոջը բոլոր
պատուիրանքները յիշեքնիդ բերէք, և ընէք
զանոնք. ու ՚ձեր սիրտերուն և ձեր աչքերուն

է Գ.Թես. է 11։
ը Գլ. իբ. 12, 14։
ը Հմր. 29։ Եզ. ԺԶ. 49։ Գլ. Թ. 14։
ժ Հմր. 2։ բ Օր. իգ. 1։
ի Ցհս. ե. 11, 12։
հ բ Օր. իգ. 2, 10։ Առաք գ. 9, 10։
յ Գ.Թես. բ. 14։ իգ. 10, 16։
ղ Գ.Թես. դ. 2։
ճ Գ.Թես. դ. 13։
մ Հմր. 8, 9, 10։
յ Տես Գ.Թես. դ. 23։ Գլ. իբ. 15։ Եզր. գ. 17։ ը. 35։
ն Գ.Թես. դ. 20։
շ Գ.Թես. դ. 27, 28։
ո Գ.Թես. դ. 35։
չ Հմր. 15։
պ բ Օր. ԺԷ. 12։ Սաղ. ԺԹ. 13։ Եբր. ժ. 26։ բ Պետ. բ. 10։
ջ ԵՔՂ. բարձր ձեռքով
ռ բ Թագ. ԺԲ. 9։ Առաք. ԺԳ. 13։
ս Գ.Թես. ե. 1։ Եզեկ. ԺԲ. 20։
վ Եզ. լա. 14, 15։ իե. 2, 3։
տ Գ.Թես. իգ. 12։
ր Եզ. լա. 14, 15։
ց Գ.Թես. իգ. 14։ գ Թագ. իա. 13։ Գործ. է. 58։
ւ բ Օր. իբ. 12։ Մատ. իգ. 5։
փ Տես բ Օր. իթ. 19։ Ծն բա. 7։ Եբեմ. Բ. 14։ Եզեկ. գ. 9։

ցանկութեանդ չհետեւիք, որոնց հետեւէն
40 դուք †կը մոլորիք. Այնպէս որ միտքերնիդ բե-
րէք ու ընէք իմ բոլոր պատուիրանքներս, ու
41 *սուրբ ըլլաք ձեր Աստուծոյն առջեւ։ Ես եմ
ձեր Տէր Աստուածը, որ ձեզի Աստուած ըլլա-
լու համար՝ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի.
Ես եմ Եհովա ձեր Աստուածը։

ԳԼ. ԺԶ

1 Կորխի, Դաթանի և Աբիրոնի ապստամբութիւնը։ 23 Մովսէս կը զատէ ժողովուրդը ապստամբներուն վրանները-
րէն։ 31 Երկիր կը կլլէ Կորխը՝ որուն ընկերները կրակով
կը սպառին։ 36 Բուրվառները սուրբ բանի գործածուե-
լու համար կը պահուին։ 41 Յաջորդ հարցը հարիւր հոգի՝ Մովսէսի ու Ահարոնի դէմ արտունչ ընել-
նուն համար, ժանտախտով կը մեռնին։ 46 Ահարոն խունկ
ծխելով ժանտախտը կը դադրեցնէ։

Եւ Ղեւիի որդւոյն Կահաթի որդւոյն
Իսհաարի որդին Կորխ, և Ռուբէնի որդիներէն
Եղիաբի որդիները, Դաթան ու Աբիրոն և Փա-
2 ղեթի որդին Ովն *եղան, Եւ Իսրայէլի որդիներ-
էն երկու հարիւր հոգի էժողովքի խոր-
հըրդական դիւաւորներ ու անուանի մարդիկ
3 էրեցոյ հետ առնելով՝ Մովսէսի առջեւ եկան, Եւ
ՖՄովսէսի ու Ահարոնի վրայ ժողովուեցան, ու
ըսին անոնց, Ալ հերիք է ըռաֆնէդ. վասն զի
Ֆբոլոր ժողովքը ամէնն ալ սուրբ են, Եւ Տէրը
անոնց մէջ է. և ինչո՞ւ Տէրոջը ժողովուրդին
4 վրայ դուք ձեզ կը բարձրացնէք։ Եւ երբ Մով-
5 սէս լսեց, Նիր երեսին վրայ ինկաւ. Ու խօ-
սեցաւ Կորխի և անոր բոլոր ժողովքին՝ ըսելով,
Վաղը Տէրը պիտի ցուցնէ թէ ո՛րն է իրը, և
ո՛րն է եռւրբը, ու զանիկա իրեն պիտի մօտե-
ցընէ. և ո՛րը որ ինք ընտրէ, Ինրեն պիտի
6 մօտեցնէ։ Ասիկա ըրէք. առէք ձեզի բուրվառ-
ներ, դուն ալ Կորխ, և քու բոլոր ժողովքդ.
7 Եւ վաղը անոնց մէջ կրակ դրէք, ու Տէրոջը
առջեւ անոնց վրայ խունկ դրէք. և սուրբը ան-
կա ըլլայ, զոր Տէրը կ'ընտրէ. ալ հերիք է
8 ըռաֆնէդ, ով Ղեւիի որդիներ։ Եւ Մովսէս
ըսաւ Կորխի, Լսեցէք, ով Ղեւիի որդիներ.
9 ՀՊզտի՞կ բան կ'երեւնայ ձեզի՝ որ Իսրայէլի
Աստուածը ձեզ իրեն մօտեցնելու համար էիս-
րայէլի ժողովքէն զատեց ձեզ, որպէս զի Տէ-
րոջը խորանին պաշտօնը ընէք, և ժողովքին առ-
ջեւ կայնիք՝ անոնց ապաստարութիւնը ընելու.
10 Եւ քեզ ու քեզի հետ քու բոլոր եղբայրները դ,
Ղեւիի որդիները, էրէն մօտեցուց, ու դուք
11 քահանայութի՞ւն ալ կը փնտռէք։ Ուրեմն
դուն ու քու բոլոր ժողովքդ Տէրոջը դէմ
ժողվուեցաք. ԵՒւ Ահարոն ո՞վ է՝ որ անոր դէմ
12 դուք տրտունջ կ'ընէք։ Եւ Մովսէս Եղիաբի
որդիները, Դաթանը ու Աբիրոնը, կանչելու հա-
մար մարդ ղրկեց. և անոնք ըսին, Չենք ելլեր.
13 Մեզ անապատին մէջ մեռցնելու համար՝ կաթ
ու մեղր բղխող երկրէ մը մեզ հանելդ Է՞րի՞չ
բան է, որ նաեւ ձեր վրայ տիրապետել կ'ու-
զես։ Եւ մեզ կաթ ու մեղր բղխող երկիր մը
14 չտարիր, ոչ ալ մեզի արտ ու այգի ժառան-
գութիւն տուիր. միթէ այս մարդոց աչքե՞րը
15 պիտի հանես. մենք չենք ելլեր։ Եւ Մովսէս
խիստ բարկացաւ, ու ըսաւ Տէրոջը, ՀՄի նայիր
անոնց ընծաներուն. Ցանկացած էշ մին ալ չա-
16 ռի, և անոնց մէկո՛ւն չարիք մը չըրի։ Եւ Մով-
սէս ըսաւ Կորխի, Դուն ու քու բոլոր
ժողովքդ ՖՏէրոջը առջեւ ներկայանաք, դուն և
17 անոնք ու Ահարոն. Եւ առէք ամէն մէկդ ձեր
բուրվառները, ու անոնց մէջ խունկ դրէք, և
ամէն մէկը իր բուրվառը մօտեցուց, այսինքն
երկու հարիւր բուրվառները, և դուն
ալ ու Ահարոն ամէն մէկդ ձեր բուրվառները
18 Տէրոջը առջեւ մօտեցուցէք։ Եւ ամէն մէկը իր
բուրվառը առնելով՝ անոնց մէջ կրակ դրին,
ու անոնց վրայ խունկ դրին, և ժողովքի խորա-
նին դուռը կայնեցան Մովսէսի ու Ահարոնի
19 հետ։ Եւ Կորխ անոնց դէմ ժողովքի խորանին
դուռը ժողվեց բոլոր ժողովքը. ու ՖՏէրոջը
փառքը բոլոր ժողովքին երեւցաւ։
20 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝
21 ըսելով, ՖԱյդ ժողովքին մէջէն զատուեցէք,
22 որպէս զի *չհատուցանեմ տուները։ Բայց
անոնք Երեսնուն վրայ ինկան ու ըսին, Ով
Աստուած, "բոլոր †մարդոց Հոգիներուն Աս-
տուածը, մէկ մարդուն մեղանչելովը՝ բոլոր ժո-
ղովքի՞ն վրայ պիտի գայ քու բարկութիւնդ։
23 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (24) Խօ-
սէ ժողովքին ու ըսէ, Կորխի, Դաթանի ու Ա-
բիրոնի բնակութեանը բոլորտիքէն հեռացէք։
25 Եւ Մովսէս ելաւ ու Դաթանի և Աբիրոնի
գնաց, և Իսրայէլի ծերերը անոր ետեւէն գա-
26 ցին։ Եւ խօսեցաւ ժողովքին՝ ըսելով, Ա-
յդ չար մարդոց վրաններուն քովէն հեռ քաշուե-

---

† Սաղ. հգ. 27, ծգ. 39, ծաիչ. 4։
† Եբր. պոռնկութիւն կ'ընէք
* Ղեւ. ժա. 44, 45։ Հռոմ. ժբ. 1։ Կող. ա. 22։ ա Պետ. ա. 15, 16։

* Սաղ. ծգ. 16։
† Եր. ժբ. 6։
† Եւ. իթ. 45։ ԳԼ. ժգ. 14։ լհ. 34։
ԳԼ. ժգ. 5։ ի. 6։
† Հմր. 3։ Ղեւ. իա. 6, 7, 8, 12, 15։
† Եւ իբ. 1։ ԳԼ. ժէ. 5։ ա Թագ. բ. 28։ Սաղ. ճհ. 26։
ԳԼ. գ. 10։ Ղեւ. ժ. 3։ իա. 17, 18։ Եզեկ. իս. 46։ Յայտ. 15, 16։

* ա Թագ. ժբ. 23։ Ես. է. 13։
† ԳԼ. գ. 41, 45։ ը. 14։ բ Օր. ժ. 8։
Եւ. ժգ. 8։ ա Կոր. գ. 5։
Հմր. 9։
Եւ. բ. 14։ Գոր. է. 27, 35։
Եւ. գ. 8։ Ղեւ. ի. 24։
Ծն. գ. 4, 5։
ա Թագ. ժբ. 3։ Գոր. ի. 33։ բ Կոր. է. 2։
Հմր. 6, 7։
ա Թագ. ժբ. 3, 7։
Հմր. 42։ Եւ. ժգ. 7, 10։ Ղեւ. բ. 6, 23։ ԳԼ. ժգ. 10։
Հմր. 45։ Ծն. ժբ. 17, 22։ Եբեմ. ծա. 6։ Գոր. բ. 40։ Յայտ. ժբ. 4։
Հմր. 45։ Եւ. լբ. 10։ ԼԵ. 5։
Հմր. 45։ ԳԼ. ժգ. 5։
ԳԼ. իէ. 16։ Յոբ. էբ. 10։ Յոզ. ժբ. 7։ Ես. ծէ. 16։ Զաք. ժբ. 1։ Եբր. ժբ. 9։
† Եբր. մաքրվինի
Ծն. ժբ. 12, 14։ Ես. ծբ. 11։ բ Կոր. գ. 17։ Յայտ. ժբ. 4։

ցեք, ու անոնց մէ՛կ բանին մի դպչիք, որպէս զի
27 անոնց բոլոր մեղքերովը չկորսուիք։ Այսպէս
անոնք Կորխի, Դաթանի ու Աբիրոնի բնակու-
թեանը բոլորտիքէն հեռացան. և Դաթան ու
Աբիրոն և անոնց կիները ու անոնց որդիները և
ընտանիքը իրենց վրաններուն դուռը եկան կայ-
28 նեցան։ Եւ Մովսէս ըսաւ, Ասով պիտի գիտ-
նաք թէ Տէրն է զիս ղրկողը բոլոր այս գործերը
29 ընելու, և ոչ թէ ես ինծմէ բան մը ըրի. Ա-
յսինքն՝ եթէ սոսկ ամէն մարդու մեռնելուն
պէս մեռնին, և եթէ ամէն մարդու պատահածը
30 սոսկ ալ պատահի, Տէրը զիս ղրկած չէ։ Բայց
եթէ Տէրը նշոյլ մը ընէ, և երկիր իր բերանը
բանայ ու զանոնք և անոնց բոլոր ունեցածը
կլլէ, ու անոնք ողջ ողջ դժոխք իջնեն, այն
ատեն պիտի գիտնաք որ այս մարդիկը Տէրը ա-
31 նարգեցին։ Եւ եղաւ որ այս բոլոր խօսքերը
խօսիլը լմնցուցած պէս, անոնց տակի գետինը
32 պատուեցաւ. Եւ երկիր իր բերանը բացաւ, ու
զանոնք և անոնց տուներն ու Կորխի ունեցած
33 բոլոր մարդիկը և բոլոր անոնց ինչքը կլլեց։ Եւ
անոնք ու բոլոր անոնցները ողջ ողջ դժոխք ի-
ջան. և երկիր ծածկեց զանոնք, ու ժողովքին
34 մէջէն կորսուեցան։ Եւ անոնց բոլորտիքը եղած
բոլոր Իսրայէլը անոնց ձայնէն փախան. քանզի
35 ըսին, Գուցայ որ երկիր մեզ ալ կլլէ։ Եւ Տէրոջ-
մէ կրակ եկաւ, ու խունկ մատուցանող երկու
հարիւր հոգին սպառեց։
36 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (37) Խօ-
սէ Ահարոն քահանային որդւոյն Եղիազարի,
որ բուրվառները այն սրբութեան մէջէն վերցնէ.
և դուն անոնց ճէջ եղած կրակը անդին ցրուէ.
38 քանզի անոնք սուրբ եղան։ Այդ իրենց հո-
գիներուն դէմ մեղք գործողներուն բուրվառ-
ները թիթեղներ շինեն՝ սեղանը պատելու հա-
մար. վասն զի անոնք Տէրոջը առջև մատուցուե-
լով՝ սուրբ եղած են. և Իսրայէլի որդիներուն
39 նշան պիտի ըլլան։ Ու Եղիազար քահանան այն
սրբուած մարդոց մատուցած պղինձէ բուրվառ-
ները առաւ. և զանոնք սեղանը պատելու հա-
40 մար թիթեղներ շինեցին. (Իսրայէլի որդիներուն
յիշատակ ըլլալու համար, որպէս զի Ահարոնի
սերունդէն չեղող օտար մէկը Տէրոջը առջև
խունկ մատուցանելու չմօտենայ, և Կորխի պէս
ու անոր ժողովքին պէս չըլլայ.) ինչպէս Տէրը
ըսաւ անոր՝ Մովսէսի ձեռքով։
41 Եւ հետեւեալ օրը Իսրայէլի որդիներուն
բոլոր ժողովքը Մովսէսի դէմ ու Ահարոնի դէմ
արտունչ ըրին՝ ըսելով, Դուք Տէրոջը ժողո-
42 վուրդը մեռցուցիք։ Եւ եղաւ որ երբ ժողովքը
Մովսէսի ու Ահարոնի դէմ ժողուած էին,
դէպ ի ժողովքի խորանը նայեցան, և ահա ամ-
պը ծածկեց զայն, ու Տէրոջը փառքը երե-
43 ցաւ։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն ժողովքի խորա-
44 նին առջև եկան։ Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի
45 ըսելով, Ա՛յդ ժողովքին միջէն ելէք, որպէս զի
շուտով սպառեմ զանոնք. և անոնք երեսնուն
46 վրայ ինկան։ Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնի, Բու-
վառը առ, ու միջը սեղանին վրայէն կրակ դիր,
և վրան խունկ դիր, ու շուտով ժողովքը գնա,
ու անոնց համար քաւութիւն ըրէ, Էվասն զի
Տէրոջմէ բարկութիւն ելաւ. ժանտախտը սկսաւ։
47 Եւ Ահարոն Մովսէսի ըսածին պէս բուվառը
առաւ, ու ժողովքին միջ վազեց, և ահա
ժանտախտը սկսած էր ժողովուրդին մէջ, և
վրան խունկ դրաւ, ու ժողովուրդին համար
48 քաւութիւն ըրաւ. Եւ մեռելներուն ու ողջե-
րուն մէջտեղ կայնեցաւ. ու ժանտախտը դա-
49 դարեցաւ։ Եւ ժանտախտէն մեռածները տաս-
նըչորս հազար եօթը հարիւր հոգի էին, Կորխի
50 բանին համար մեռածներէն զատ։ Եւ Ահարոն
դարձաւ Մովսէսի՝ ժողովքի խորանին դուռը,
ու ժանտախտը դադարեցաւ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Տասներկու ցեղերուն գաւազաններուն մէջ Ահարոնի գաւազանը կը ծաղկի, 10 ու ժողովուրդին տրտունջները դէմ վկայութիւն ըլլալու համար կը պահուի։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Խօ-
սէ Իսրայէլի որդիներուն, ու անոնցմէ իրենց
հայրերուն տուներուն համեմատ մէյմէկ գա-
ւազան, այսինքն իրենց հայրերուն տուներուն
բոլոր իշխաններէն տասներկու գաւազան, ա-
մէն մարդուն անունը իր գաւազանին վրայ
3 գրէ։ Եւ Ահարոնի անունը Ղեւիի գաւազանին
վրայ պիտի գրես. վասն զի անոնց հայրերուն
տանը իշխանին համար մէկ գաւազան պիտի
4 ըլլայ. Եւ զանոնք ժողովքի խորանը՝ վկայու-
թիւնին առջև դնես, ուր ձեզի պիտի հանդի-
5 պիմ։ Եւ պիտի ըլլայ որ ինծի ընտրած մարդուս
գաւազանը պիտի ծաղկի. ու պիտի դադրեցնեմ
ինծմէ Իսրայէլի որդիներուն տրտունջը՝ ինչ-
կը տրտնջեն ձեր վրայով։
6 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդիներուն.
ու անոնց բոլոր իշխանները իրենց հայրերուն
տուներուն համեմատ տասներկու գաւազան
տուին անոր, ամէն մէկ իշխանին համար մէյ-
մէկ գաւազան, և Ահարոնի գաւազանը անոնց

ա Ել. գ. 12։ բ Օր. ժբ. 22։ Զաք. բ. 9, 11։ դ. 9։ Յովհ. ե. 36։
գ Դե. իզ. 13։ Եբեր. իզ. 16։ Եզեկ. ժգ. 17։ Յովհ. ե. 30։ է. 38։
դ Յոր լա. 3։ Ես. իբ. 21։
ե Եբբ. առեղծապատմութիւն
զ Հմր. 33։ Սաղ. ծե. 15։
է Դե. իզ. 10։ իէ. 3։ բ Օր. ժա. 6։ Սաղ. ճզ. 17։
ը Տես Հմր. 17։ Դե. իզ. 11։ ա Մն. է. 22, 37։
թ Ղեւ. ժ. 2։ Դե. ժա. 1։ Սաղ. ճզ. 18։
ժ Հմր. 17։
ժա Տես Ղեւ. իէ. 28։
ժբ Առակ. ի. 2։ Ամբ. բ. 10։
ժգ Դե. ժէ. 10։ իզ. 10։ Եզեկ. ժգ. 8։
ժդ Դե. գ. 10։ բ Մն. իզ. 18։
ժե Դե. ժգ. 2։ Սաղ. ճզ. 25։
ժզ Ել. խ. 34։
ժէ Հմր. 19։ Դե. ի. 6։
ժը Հմր. 21, 24։
ժթ Հմր. 22։ Դե. ի. 6։
ի Ղեւ. ժ. 6։ Դե. ա. 53։ ը. 19։ ժա. 33։ ժբ. 5։ ա Մն. իէ. 24։ Սաղ. ճզ. 29։

——

ի Ել. իէ. 22, իէ. 42, 43։ Լ. 36։
ժբ Դե. ժգ. 5։
ի Դե. ժգ. 11։

7 գաւազաններուն մէջ էր։ Եւ Մովսէս գաւա-
զանները Տէրոջը առջեւ դրաւ Վկայութեան
8 խորանին մէջ։ Եւ եղաւ որ հետեւեալ օրը Մով-
սէս վկայութեան խորանը մտաւ. և ահա Ղե-
ւիի տանը կողմէն ծաղկեցաւ Ահարոնի գաւազանը
ծաղկեցաւ ու ծլեցաւ և ծաղիկ բացաւ ու նու-
9 շեր հասցուց։ Եւ Մովսէս բոլոր գաւազանները
Տէրոջը առջեւէն դուրս հանեց Իսրայէլի բոլոր
որդիներուն առջեւ. ու անոնք տեսան, և ամէն
10 մէկը իր գաւազանը առաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ
Մովսէսի, Ահարոնի գաւազանը վկայութիւնին
առջեւ հետ դարձուր, նշան ըլլալու համար
պահուի. ու անոնց
տրտունջը ինծմէ վերցնես, որպէս թէ չմեռնին։
11 Եւ Մովսէս Տէրոջը իրեն պատուիրածին պէս
12 ըրաւ, այնպէս ըրաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիները
խօսեցան Մովսէսի՝ ըսելով, Ահա կը մեռնինք,
13 կը կորսուինք. մենք ամէնքս կը կորսուինք. Ամէն
ով որ Տէրոջը խորանին մօտենայ՝ կը մեռնի.
ամէնքս ալ պիտի մեռնի՞նք։

ԳԼ. ԺԸ

1 Քահանաներու ու Ղեւտացիներու յանձնուած պահ-
պանութիւնը։ 9 Քահանաներու բաժինը, 21 Ղեւտացի-
ներու բաժինը։ 25 Ղեւտացիներու բաժինէն բարձրացնե-
լու ընծան քահանաներուն իրաւունքը կ'ըլլայ։

Եւ Տէրը ըսաւ Ահարոնի, Դուն ու քեզի
հետ քու որդիներդ և քու հօրդ տունը Քրբա-
նային անօրէնութիւնը պիտի կրէք. և դուն ու
քեզի հետ քու որդիներդ ձեր քահանայու-
2 թեան անօրէնութիւնը պիտի կրէք։ Եւ քու
հօրդ ցեղէն, այսինքն Ղեւիի ցեղէն, եղբօր քու
եղբայրներդ մօտեցնես, որպէս թէ քեզի հետ
միանան, ու քեզի ծառայութիւն ընեն. և
Դուն ու քեզի հետ քու որդիներդ վկայու-
3 թեան խորանին առջեւ պիտի ըլլաք։ Եւ քու
պահպանութիւնդ ու բոլոր Խորանին պահպա-
նութիւնը պիտի պահեն. Միայն թէ սրբարա-
նին անօթներուն ու սեղանին չմօտենան, Որ-
4 պէս թէ ոչ անոնք մեռնին՝ ոչ ալ դուք։ Եւ ա-
նոնք ձեզի հետ պիտի միանան, ու ժողովքի
խորանին պահպանութիւնը պիտի պահեն՝ խո-
րանին ամէն պաշտօնին նայելով. Եւ օտար
5 մէկը պիտի չմօտենայ ձեզի։ Եւ Սրբարանին
պահպանութիւնը ու սեղանին պահպանութիւնը
պիտի պահէք, որպէս թի ալ Իսրայէլի որդինե-
6 րուն վրայ բարկութիւն չըլլայ։ Եւ ահա ես
Իսրայէլի որդիներուն մէջէն Ձեր եղբայրները,
Ղեւտացիները, առի. Նանոնք ձեզի Տէրոջը հա-
մար պարգեւ տրուած են, որպէս թի ժողովքի
7 խորանին պաշտօնը ընեն։ Եւ Դուն ու քեզի
հետ քու որդիներդ սեղանին բոլոր բաներուն
համար և վարագուրին ներսը եղած բաներուն
համար ձեր քահանայութիւնը պիտի պահէք,
ու պաշտօնը կատարէք. Ձեր քահանայութիւնը
ՏԵՒ պարգեւի պաշտօն տուի, և մօտեցող օ-
տարականը պիտի մեռցուի։

8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Ահարոնի, Եւ հետ ահա
Իսրայէլի որդիներուն բոլոր տուրը բաներէն իմ
ընծաներուս պահպանութիւնը քեզի տուի. Ե
անոնք Նօճման իրաւունքի համար քեզի և քու
որդիներուդ տուի յաւիտենական կանոնով։
9 Ասոնք քուկդ պիտի ըլլան ամենասուրբ բաներ-
էն՝ Որ չեն այրուիր. Նանոնց ամէն հացի ըն-
ծաներուն, Նանոնց ամէն մեղքի պատարագնե-
րուն և Նանոնց ամէն յանցանքի պատարագնե-
րուն բոլոր ընծաները, զորոնք ինծի պիտի հա-
տուցանեն, ամենասուրբ են քեզի ու քու որ-
10 դիներուդ համար։ Ամենասուրբ տեղին մէջ
պիտի ուտես զայն. ամէն արու պիտի ուտէ
11 զայն. անիկա սուրբ պիտի ըլլայ քեզի։ Ա՛յս ալ
քուկդ պիտի ըլլայ. Նանոնց պարգեւներուն
բարձրացնելու ընծան, և Իսրայէլի որդիներուն
բոլոր երերցնելու ընծաները. Ձեզի և քեզի հետ
քու որդիներուդ ու քու աղջիկներուդ տուի
զանոնք յաւիտենական կանոնով. Քու տանդ
մէջ ամէն մաքուր եղողը անկէ պիտի ուտէ։
12 Ամէնէն ազնիւ իւղին և ամէնէն ազնիւ դինիին
ու ցորենին բոլոր Երախայրիները, զորոնք Տէ-
13 րոջը պիտի մատուցանեն, քեզի տուի։ Անոնց
երկրին մէջ եղած ամէն Բերքերուն Երախայրի-
ները, Զորոնք Տէրոջը պիտի բերեն, քուկդ պի-
տի ըլլան. Քու տանդ մէջ ամէն մաքուր եղողը
14 անկէ պիտի ուտէ։ Իսրայէլի մէջ ամէն նուիր-
15 ուած բանը քուկդ պիտի ըլլայ։ Ամէն մարմնի
ամէն Ծարդանդ բացողը զոր Տէրոջը կ'ընծայեն,
թէ՛ մարդ ըլլայ և թէ՛ անասուն, քուկդ պիտի
ըլլայ. միայն թէ Մարդուն առջինեկը անշուշտ
պիտի փրկես. և անմաքուր անասունին առջի-
16 նեկն ալ պիտի փրկես։ Ու երբ փրկուելու տղան
մէկ ամսուան ըլլայ, արծաթին սիկղին համե-
մատ Հինգ սիկղ արծաթի դնով պիտի փրկես.

ա ԾԱՌ. 21։ ԹՈՒ. ԺԸ. 2։ ԳՈՐ. Ի. 44։
բ ԾՆՆԴ. Ի. 4։
գ ԳԼ. ԺԶ. 38։
դ ՀԱՄ. 5։
ե ԳԼ. Ա. 51, 53։ ԺԸ. 4, 7։
զ ԳԼ. ԺԻ. 13։
է ԾԼ. ԽԸ. 38։
ը ՏԵՍ ՆՇՆ. ԽԲ. 34։
թ ԳԼ. Գ. 6, 7։
ժ ԳԼ. Գ. 10։
ի ԾԼ. ԼԱ. 21։ ԹՈՒ. ԺԸ. 2։ ԳՈՐ. Ի. 44։
լ ԾՆՆԴ. Ի. 4։
խ ԳԼ. ԺԶ. 38։
ծ ՀԱՄ. 5։
կ ԳԼ. Ա. 51, 53։ ԺԸ. 4, 7։
հ ԳԼ. Գ. 25, 31, 36։
ձ ԳԼ. ԺԶ. 40։
ղ ԳԼ. Դ. 15։
ճ ԳԼ. Գ. 10։
մ ԾԼ. ԽԻ. 21։ Ը. 7։ ՂԵՒ. ԽԴ. 3։ ԳԼ. Բ. 2։
յ ԳԼ. ԺԶ. 46։
ն ԳԼ. Գ. 12, 45։
շ ԳԼ. Գ. 9։ Ը. 19։
ո ՀԱՄ. 5։ ԳԼ. Գ. 10։
չ ԾԼ. ԽԻ. 27, 28։ ՂԵՒ. Ե. 30, 34։
պ ՂԵՒ. Ժ. 14։ Բ ՕՐ. ԺԸ. 3։
ջ ՂԵՒ. ԽԲ. 2, 3, 11, 12, 13։ ԳԼ. Ե. 9։
ռ ԾԼ. ԽԲ. 29։ ԽԵ. 13, 15։
ս ՔԷՔ. ԿՐԿԻՆ
վ ՂԵՒ. Բ. 2, 3։ Ժ. 12, 13։
տ ՂԵՒ. Գ. 22, 27։ Զ. 25, 26։
ր ՂԵՒ. Ե. 1։ Է. 7։ Ժ. 12։ ԺԶ. 13։
ց ՂԵՒ. Զ. 16, 18, 26, 29։ Է. 6։
ւ ԾԼ. ԽԲ. 27, 28։ ՂԵՒ. Է. 30, 34։
փ ՂԵՒ. Ժ. 14։ Բ ՕՐ. ԺԲ. 3։
ք ՂԵՒ. ԽԲ. 2, 3, 11, 12, 13։ ԳԼ. Ե. 9։
և ՀԱՄ. 29։ ԾԼ. ԽԳ. 19։ Բ ՕՐ. ԺԲ. 4։ ՆԻՒՄ. Ժ. 35, 36։
օ ԾԼ. ԽԳ. 29։
ֆ ԾԼ. ԽԳ. 29։ ԽԳ. 19։ ԼԳ. 26։ ՂԵՒ. Բ. 14։ ԳԼ. ԺԵ. 19։ Բ ՕՐ. ԽԳ. 2։
ա ՀԱՄ. 11։
բ ՂԵՒ. ԽԷ. 28։
գ ԾԼ. ԺԶ. 2։ ԽԲ. 29։ ՂԵՒ. ԽԷ. 26։ ԳԼ. Գ. 13։
դ ԾԼ. ԺԶ. 13։ ԼԳ. 20։
ե ՂԵՒ. ԽԷ. 6։ ԳԼ. Գ. 47։
զ ՔԷՔ. ՔՈՒ ԱՐԺԵԼՈՒԹԻՆ ՏԱԾ ՈՒԼՔ

17 Եւ ոչխարին առջինեկը եւ ուխտին առջինեկը կամ այծին առջինեկը պիտի չփրկես. անոնք սուրբ են. *անոնց արիւնը սեղանին վրայ պիտի սրսկես, ու անոնց ճարպը պիտի այրես անուշահոտ պատարագ ըլլալու
18 Տէրոջը. Եւ անոնց միսը քուկդ պիտի ըլլայ, *երեցնելու երբուծին ու աջ պատին քուկդ
19 ըլլալուն պէս։ °Սուրբ բաներէն ամէն բարձրացնելու ընծաները, զորոնք Իսրայէլի որդիները Տէրոջը կը մատուցանեն, քեզի եւ քեզի հետ քու որդիներուդ ու աղջիկներուդ տուի յաւիտենական կանոնով. Հանիկա Տէրոջը առջեւ քեզի եւ քեզի հետ քու սերունդիդ աղի ուխտ
20 մըն է յաւիտեան։ Եւ Տէրը ըսաւ Ահարոնի, Անոնց երկրին մէջ դուն ժառանգութիւն պիտի չունենաս, ու անոնց մէջ բաժին չունենաս. *Իսրայէլի որդիներուն մէջ քու բաժինդ ու ժառանգութիւնդ ես եմ։

21 Եւ ահա Իսրայէլի բոլոր տասանորդը Ղեւիի որդիներուն տուի ժառանգութեան համար իրենց պաշտօնին փոխարէն, †ժողովքի խորանին
22 պաշտօնը ընելնուն համար։ *Եւ Իսրայէլի որդիները մ՛ել ժողովքի խորանին պիտի չմօտենան, Հապէս դի մեղք չգրեն ու չմեռնին։
23 Ընե ժողովքի խորանին պաշտօնը Ղեւտացիները պիտի ընեն, ու իրենց անօրէնութիւնը իրենք պիտի կրեն. ասիկա ձեր սերունդներուդ մէջ յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ, որ անոնք Իսրայէլի որդիներուն մէջ ժառանգութիւն չունենան։
24 Ե՛բանի Իսրայէլի որդիներուն տասանորդը, զորոնք Տէրոջը կ՛ընծայեն, Ղեւտացւոց ժառանգութիւն տուի. այս պատճառաւ անոնց համար ըսի որ °Իսրայէլի որդիներուն մէջ ժառանգութիւն չունենան։

25 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (26) Այսպէս խօսէ Ղեւտացիներուն ու ըսէ անոնց, Երբ Իսրայէլի որդիներէն տասանորդը առնէք զոր անոնց կողմանէ ձեզի ժառանգութեան համար տուի, այնատեն անկէ †տասանորդին տասանորդ մասը բարձրացնելու ընծայ պիտի մատու-
27 ցանէք Տէրոջը։ Ընե այս ձեր բարձրացնելու ընծան կալի ցորենի պէս ու հնձանի բերքի պէս
28 պիտի սեպուի ձեզի։ Այսպէս Իսրայէլի որդիներէն ձեր առած բոլոր տասանորդներէն դուք ալ բարձրացնելու ընծայ պիտի մատուցանէք Տէրոջը. ու անոնցմէ՝ Տէրոջը բարձրացնելու ընծան Ահարոն քահանային պիտի տաք։ Բոլոր
29 ձեզի եղած ընծաներէն Տէրոջը ամէն բարձրացնելու ընծան բոլորովին էանոր ամենալաւէն,
30 անոր սուրբ մասէն, պիտի մատուցանէք։ Ուստի պիտի ըսես անոնց, Երբ անոր ամենալաւէն մատուցանէք, Այնատեն հացոցին կալի արդիւնքի պէս, ու հնձանի արդիւնքի պէս սեպուի
31 Ղեւտացիներուն։ Եւ ամէն տեղ պիտի ուտէք զայն դուք ու ձեր ընտանիքները. վասն զի ժողովքի խորանին մէջ Ընե՛ձեր ընծայ պաշտօնին
32 փոխարէն ձեր վարձքն է այն։ Եւ անկէ ամենալաւը մատուցանելէնետքը անոր համար մեղք պիտի չկրէք, ու Իսրայէլի որդիներուն սուրբ բաները չպղծէք, որպէս զի չմեռնիք։

ԳԼ. ԺԹ

1 *Կարմիր երինջի մոխիրով չինուած մաքրութեան ջուրը։ 11 Անմաքուր մարդուն մաքրուելուն համար՝ այն ջուրին գործածութիւնը։*

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝
2 ըսելով, Այս է օրէնքին կանոնը զոր Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով, Խօսէ Իսրայէլի որդիներուն որ քեզի կարմիր երինջ մը բերեն անարատ ու ան-
3 բիծ, °որուն վրայ լուծ դրուած չըլլայ։ Եւ եղիազար քահանային պիտի տաք զանիկա, որպէս զի Բրանակէն դուրս հանէ, ու իր առջեւ
4 մորթեն զանիկա։ Եւ եղիազար քահանա իր մատովը անոր արիւնէն պիտի առնէ, ու դէպի ժողովքի խորանին առջեւի կողմը †եօթը ան-
5 գամ պիտի սրսկէ անոր արիւնէն։ Ետքը իր աչքին առջեւ պիտի այրեն երինջը. *անոր մորթը ու միսը և անոր արիւնը աղբովը միասին պի-
6 տի այրեն։ Եւ քահանա պիտի առնէ Եղեւնին փայտ, զոպայ ու կրկնակի կարմիր, և երինջին
7 այրուած կրակին մէջ պիտի նետէ։ °Եւ քահանա իր հանդերձները ու իր մարմինը ջրով պիտի լուայ, ու ետքը բանակը մտնէ. և քահա-
8 նան մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ զանիկա այրողը իր հանդերձները ու իր մարմինը ջրով պիտի լուայ, և մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ մաքուր մարդ մը Երինջին
9 մոխիրը պիտի ժողվէ, ու բանակին դուրսիդին մաքուր տեղ մը դնէ. և Իսրայէլի որդիներուն ժողովքին համար պիտի պահուի, մեղաց հա-
10 մար °մաքրութեան ջուր ըլլալու։ Եւ երինջին մոխիրը ժողվողը իր հանդերձները պիտի լուայ, ու մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ. և ասիկա Իսրայէլի որդիներուն ու անոնց մէջ պանդխտացող օտարականին համար յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ։

ց Նե. ը. 13։ Դեւ. իե. 25։ Գե. գ. 47։ Եզեկ. խա. 12։
ա ը Օր. ժե. 19։
բ Դեւ. գ. 2, 5։
գ Նե. իթ. 26, 28։ Դեւ. է. 31, 32, 34։
դ Հմր. 11։
ե Դեւ. բ. 13։ ը Մն. ժգ. 5։
զ ը Օր. ժ. 9։ ժբ. 12։ ժգ. 27, 29։ ժը. 1, 2։ Յես. ժգ. 14, 33։ ժգ. 3։ ժը. 7։ Սապ. ժգ. 5։ Եզեկ. խգ. 28։
է Հմր. 24, 26։ Դեւ. իե. 30, 32։ Նեեմ. ժ. 37։ ժբ. 44։ Եբր. է. 5, 8, 9։
ը Գե. գ. 7, 8։
թ Գե. ա. 51։
ի Դեւ. իբ. 9։
ժ Գե. գ. 7։
ժա Հմր. 21։
ժբ Հմր. 20։ ը Օր. ժ. 9։ ժգ. 27, 29։ ժը. 1։
ժգ Նեեմ. ժ. 38։
ժդ Հմր. 30։
ժե Հմր. 12։
ժզ Հմր. 27։
ժէ Մատ. ժ. 10։ Դատ. ժ. 7։ ա Կոր. թ. 13։ ա Տիմ. է. 18։
ժը Դեւ. ժթ. 8։ իբ. 16։
ժթ Դեւ. իբ. 2, 15։ —
ի Ը Օր. իա. 3։ ա Թագ. գ. 7։
ի Դեւ. դ. 12, 21։ ժգ. 27։ Եբր. ժգ. 11։
ի Դեւ. դ. 6։ ժգ. 14, 19։ Եբր. թ. 13։
ի Նե. իթ. 14։ Դեւ. դ. 11, 12։
ի Դեւ. ժգ. 4, 6, 49։
ի Դեւ. ժա. 25։ ժե. 5։
ի Եբր. թ. 13։
ի Հմր. 13, 20, 21։ Գե. լա. 23։

11 Ով որ մեռած մարդու մը մարմինին դպչի,
12 եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ։ †Անիկա
*անով զինք մաքրել պիտի սուլ երրորդ օրը,
և եօթներորդ օրը մաքուր պիտի ըլլայ. բայց
եթէ չմաքրուի երրորդ օրը, եօթներորդ օրը
13 մաքուր պիտի չըլլայ։ Ով որ մեռած մարդու
մը մարմինին դպչի ու ինքզինք չմաքրէ, †Տէրո-
ջը խորանը կը պղծէ. և այն անձը Իսրայէլէ
պիտի կտրուի. անոր վրայ †մաքրութեան ջուրը
չսրսկուելուն համար անիկա անմաքուր է. իր
14 անմաքրութիւնը տակաւին իր վրայ է։ Վրանի
մէջ մեռնող մարդուն համար օրէնքը այս է.
այն վրանին մէջ. ամէն մտնողը և այն վրանին
մէջ ամէն եղողը եօթը օր անմաքուր պիտի
15 ըլլայ։ Եւ ամէն ծրաց ամանը որ իր վրայ
կապուած խուփ չունի, անմաքուր պիտի ըլ-
16 լայ։ Եւ ով որ դպչի դաշտի վրայ սրով
սպաննուածի մը, կամ էդ մահուամբ մեռածի մը,
կամ մարդու ոսկորի մը և կամ գերեզմանի մը,
17 եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ անմաքուր
եղողին համար՝ այն մեղայ համար հպրուած
էբինջին մոխիրէն առնելով՝ ամանի մը մէջ վրան
18 յիւղ ջուր դնեն. Եւ մաքուր մարդ մը
ղոզոպ պիտի առնէ, ու զայն ջուրը խոթէ, և
վրանին վրայ ու բոլոր ամաններուն վրայ և հոն
եղած մարդոց վրայ, ու ոսկորի մը կամ սպան-
նուածի մը կամ մեռածի մը և կամ գերեզ-
19 մանի մը դպչողին վրայ պիտի սրսկէ։ Եւ մա-
քուր մարդը պիտի սրսկէ անմաքուրին վրայ եր-
րորդ օրը ու եօթներորդ օրը. †և եօթներորդ
օրը զանիկա պիտի մաքրէ, անիկա ալ իր հան-
դերձները պիտի լուայ ու ջրով լուացուի, և իրի-
20 կունը մաքուր ըլլայ։ Բայց այն մարդը որ անմա-
քուր ըլլալով չմաքրուի, այն անձը ժողովքին
միջէն պիտի կտրուի, վասն զի †Տէրոջը սրբարա-
նը պղծեց. անոր վրայ մաքրութեան ջուրը չսրս-
21 կուեցաւ, անիկա անմաքուր է։ Եւ յաւիտենա-
կան կանոն մը ըլլայ անոնց, որ մաքրութեան
ջուրը սրսկողը իր լաթերը պիտի լուայ. ու մաքրու-
թեան ջուրին դպչողը մինչև իրիկուն անմաքուր
22 պիտի ըլլայ։ Եւ †անմաքուր անձը ինչ բանի որ դըպ-
չի, այն ալ անմաքուր պիտի ըլլայ. ու †անոր դըպ-
չող մարդը մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Ի

1 Իսրայէլի որդիները Սին կու գան, ու հոն Մարիամ կը մեռնի։ 2 Ջուրի համար ապառնիք կ'ընեն։ 7 Մովսէս ժայռին դարնելով Մերիպային մէջ ջուր կը բղխեցնէ։ 14 Մովսէս կադէսէն դեսպաններ կը ղրկէ Եդովմի թագաւորին՝ խնդրելով անկէ որ իր սահմանէն անցնելու հրաման տայ Իսրայէլի. բայց այս խնդիրը չընդունուիր։ 22 Հոր լեռան վրայ քահանայութիւնը իր որդւոյն Եղիազարի կը յանձնէ, ու ինքը հոն կը մեռնի։

Եւ †Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովքը
Սին անապատը եկան առաջին ամսուն, ու ժո-
ղովուրդը Կադէսի մէջ նստեան ըրաւ. և †Մա-
րիամ հոն վախճանեցաւ, ու հոն թաղուեցաւ։
2 †Եւ ժողովքին †ջուր չկար. †ու Մով-
3 սէսի և Ահարոնի վրայ հաւաքուեցան։ Եւ ժո-
ղովուրդը †Մովսէսի հետ վիճելով խօսեցան ու
ըսին, Երանի՛ թէ մենք ալ մեռնէինք †երբ մեր
4 եղբայրները մեռան †Տէրոջը առջև։ Եւ †ինչո՞ւ
†Տէրոջ ժողովուրդը այս անապատը բերիք, որ
5 մենք ու մեր անասուունները հոս մեռնինք։ Եւ
ինչո՞ւ մեզ †Եգիպտոսէ հանեցիք՝ մեզ այս պէշ
տեղը բերելու համար. հոս ոչ սերմ ցանելու
տեղ է, ոչ ալ թզենիներու ու ռոդիներու և
6 նռնենիներու. խմելու ջուր անգամ չկայ։ Եւ
Մովսէս ու Ահարոն ժողովքին առջեւէն էկան
ժողովքի խորանին դուռը գացին, ու †երեսնց
երեսին վրայ ինկան. և †Տէրոջը փառքը անոնց
երեւցաւ։
7 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (8) †Գա-
ւազանը առ, ու ժողովքը ժողվէ դուն ու քո
եղբայրդ Ահարոն, և անոնց աչքերուն առջև
խօսեցէք ապառաժին, ու իր ջուրը պիտի տայ.
և դուն ապառաժէն ջուր պիտի հանես անոնց,
ու ժողովքին և անոնց անասուններուն խմցը-
9 նես։ Եւ Մովսէս առաւ գաւազանը †Տէրոջը
10 առջեւէն, ինչպէս իրեն պատուիրեց։ Եւ Մով-
սէս ու Ահարոն ժողովքը ապառաժին առջև
ժողվեցին. և ըսաւ անոնց, Լսեցէք հիմա, ով
ապստամբներ, ձեզի այս ապառաժէ՞ն ջուր հա-
11 նենք։ Եւ Մովսէս իր ձեռքը վերցուց, ու գա-
ւազանով երկու անգամ ապառաժին զարկաւ.
և †առատօրէն ջուր ելաւ, և ժողովքը ու ա-
նոնց անասունները խմեցին։
12 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնին,
Որովհետև †ինծի չհաւատացիք †Իսրայէլի որդի-
ներուն աչքերուն առջև զիս *փառաւորելու,
անոր համար այս ժողովուրդը դուք պիտի չտա-
13 նիք այն երկիրը զոր անոնց տուի։ †Մերիպային
ջուրը այս է. վասն զի Իսրայէլի որդիները Տէ-
րոջը դէմ վիճեցան, և ինք փառաւորուեցաւ
անոնց մէջ։
14 †Եւ Մովսէս կադէսէ դեսպաններ ղրկեց Ե-

Ը Հմր. 16։ Դ.Օր. խա. 1։ Գլ. Ե. 2։ Բ. 6, 10։ Ղա. 19։ Ողբ. դ. 14։ Անգ. բ. 13։
Թ Գլ. Ղա. 19։
* Այսինքն, մաքրութեան ջրով
Ժ Դ.Օր. ԺԵ. 31։
ԺԱ Հմր. 9։ Գլ. Ը. 7։
ԺԲ Դ.Օր. Է. 20։ Իր. 3։
ԺԳ Դ.Օր. ժա. 32։ Գլ. Ղա. 20։
ԺԴ Հմր. 11։
ԺԵ Հմր. 9։
ԺԶ Ծն. Իզ. 19։
ԺԷ Սապ. Ծա. 7։
ԺԸ Դ.Օր. ԺԶ. 9։
ԺԹ Հմր. 13։
Ի Անգ. բ. 13։
ԻԱ Դ.Օր. ԺԵ. 5։

ԻԲ Գլ. ւդ. 36։
ԻԳ Ել. ԺԵ. 20։ Գլ. Իզ. 59։
ԻԴ Ել. Ժէ. 1։
ԻԵ Գլ. Ժզ. 19, 42։
ԻԶ Ել. Ժէ. 2։ Գլ. Ժզ. 2։
ԻԷ Գլ. ժա. 1, 33։ Ժզ. 37։ Ժզ. 32, 35, 49։
ԻԸ Ել. Ժէ. 3։
ԻԹ Գլ. Ժզ. 5։ Ժզ. 4, 22, 45։
Լ Գլ. Ժզ. 10։
ԼԱ Ել. Ժէ. 5։
ԼԲ Նկմ. Բ. 15։ Սապ. Հբ. 15, 16։ Ձե. 41։ ՃԺզ. 8։ Նա. Խգ. 20։ Խբ. 21։
ԼԳ Գլ. Ժէ. 10։
ԼԴ Սապ. Ճղ. 33։
ԼԵ Ել. Ժէ. 6։ Բ Օր. Ը. 15։ ա Կոր. Ժ. 4։
ԼԶ Գլ. Իէ. 14։ Բ Օր. ա. 37։ գ. 26։ Ա. 51։
ԼԷ Դ.Օր. Ժ. 3։ Եզեկ. Խ. 41։ ւգ. 23։ ւբ. 16։ ա Պետ. գ. 15։
* Եբր. արբկու
ԼԹ Ել. Ժէ. 7։ Բ Օր. ւգ. 8։ Սապ. գԱ. 8։ Ճղ. 32, ևն։
† Այսինքն, վիճաբանութեան
Ղ Դատ. Ժա. 16, 17։

*դովմի Թագաւորին սա ըսաւ, ՙԱյսպէս կ'ըսէ
քու եղբայրդ Իսրայէլ, ՚Մեզի պատահած բո-
15 լոր նեղութիւնը դիտես. ՚Ի՛նչպէս մեր հայրերը
Եգիպտոս իջան, Ե եւ բնակեցանք Եգիպտոսի մէջ
շատ տարի. Ե եւ Եգիպտացիք չարչարեցին մեզ
16 ու մեր հայրերը։ Եւ "երբ մենք Տէրոջը աղա-
ղակեցինք, լսեց մեր ձայնը. և Հրեշտակ մը
ղրկեց, ու մեզ Եգիպտոսէ հանեց. և ահա մենք
քու սահմանիդ ծայրի Կադէս քաղաքին մէջ
17 ենք. Շնորհք ըրէ, "անցնինք քու երկիրդ. ար-
տերէն ու այգիներէն պիտի չանցնինք, և հո-
րերէն ջուր պիտի չխմենք. արքունական ճամ-
բայէն պիտի երթանք, այջ կամ ձախ կողմը
պիտի չխոտորինք՝ մինչև որ քու սահմանէդ
18 անցնինք։ Եւ Եդոմ ըսաւ անոր, ‡Իմ երկրէս"
պիտի չանցնիս, ապա թէ ոչ՝ սրով քու դէմդ
19 կ'ելլեմ։ Եւ Իսրայէլի որդիները ըսին անոր,
Մենք մեծ ճամբայէն կ'անցնինք, և եթէ ես
ու իմ անասուններս քու ջուրէդ խմենք, Ետոր
գինը կը հատուցանեմ. առանց ուրիշ բան մը
20 բնելու իմ ոտքերով կ'անցնիմ։ Եւ անիկա
ըսաւ, "Պիտի չանցնիս. և Եդոմ մեծ բազ-
մութիւնով ու հզօր ձեռքով անոնց դէմ ելաւ։
21 Այսպէս Եդոմ "իր սահմանէն Իսրայէլի ճամբայ
տալ չուզեց. ուստի Իսրայէլ Էպարձաւ անկէ։
22 Եւ "Կադէսէ չուեցին, ու Իսրայէլի որդի-
23 ներուն բոլոր ժողովը Հոր լեռը եկան։ Եւ
Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի Հոր լեռը՝
24 Եդոմի երկրին սահմանին քով ըսելով, Ահա-
րոն *իր ժողովուրդին պիտի խառնուի. քանզի
Մերիպայի ջուրին քով "իմ հրամանիս դէմ
ապստամբութիւն ընելնուդ համար պիտի չմըտ-
նէ այն երկիրը զոր Իսրայէլի որդիներուն տուի։
25 †Ահարոնը ու անոր որդին Եղիազարը առ, ու
26 Հոր լեռը հանէ զանոնք. Եւ Ահարոնը իր
զգեստներէն մերկացուր, ու անոր որդւոյն Եղիա-
զարի հագցուր զանոնք. վասն զի Ահարոն էր ժո-
27 ղովուրդին պիտի խառնուի, ու հոն մեռնի։ Եւ
Մովսէս Տէրոջը պատուիրածին պէս ըրաւ. ու
բոլոր ժողովին աչքին առջև Հոր լեռը ելան։
28 *Եւ Մովսէս մերկացուց Ահարոնը իր զգեստնե-
րէն, ու անոր որդւոյն Եղիազարի հագցուց զա-
նոնք. և °Ահարոն հոն լեռանը գլուխը մեռաւ.
29 ու Մովսէս ու Եղիազար լեռնէն իջան։ Եւ երբ
բոլոր ժողովը տեսան որ Ահարոն մեռաւ, Իս-
րայէլի բոլոր տունը Ահարոնի համար վեցտասն
օր լացին։

ԳԼ. ԻԱ

1 *Իսրայէլ քէն մը ձգեսս քաշելով Քանանացիները կը
ջարդէ Հորմայի մէջ, 4 ժողովուրդը արատնջ ընելուն
համար՝ կիները ոձերով կը վիրաւորուի, 7 ու հոգը պղն-
ձէ ոձին միջոցով կ'ողջանայ այս հարուածէն։ 10
Իսրայէլացւոց այլ և այլ ճամբորդութիւնները։ 21 Ա-
մորհացւոց Թագաւորը պատերազմով առնոց վրայ կու գայ, ու
կը յաղթուի։ 33 Նոյնպէս ալ Ովգ Թագաւորը։

Եւ Հարաւային կողմը բնակող "Արադի
*Քանանացի Թագաւորը լսելով որ Իսրայէլ Ա-
թարիմի ճամբայէն կու գայ, Իսրայէլի հետ
պատերազմեցաւ, և անոնցմէ գերիներ առաւ։
2 Եւ Իսրայէլ ուխտ ըրաւ Տէրոջը ու ըսաւ, Եթէ
այս ժողովուրդը իմ ձեռքս մատնես, անոնց
3 քաղաքները †ջոլջոմին պիտի կործանեմ"։ Եւ
Տէրը Իսրայէլի ձայնը լսեց, ու Քանանացիները
անոր չեռւոը մատնեց. և Ինքն ու անոնց քաղաքները, և այն
տեղին անունը ‡Հորմա դրաւ։
4 Ու †Եդոմի երկրին շրջանակէն անցնելով
"Հոգը լեռնէն Կարմիր ծովուն ճամբան չուե-
ցին. ու ճամբուն մէջ ժողովուրդին խիստ նե-
5 ղացաւ։ Եւ ժողովուրդը "Աստուծոյ դէմ ու
Մովսէսի դէմ խօսեցան՝ ըսելով, Ինչո՞ւ մեզ
Եգիպտոսէ հանեցիք՝ որ անապատին մէջ մեռ-
նինք. քանզի հաց չկայ, ջուր չկայ. և °այս չըն-
6 չին հացէն մեր սիրտը գզուեր է։ Եւ Տէրը ժո-
ղովուրդին վրայ †կիզող օձեր ղրկեց, ու խածին
ժողովուրդը, այնպէս որ Իսրայէլէ շատ ժողո-
7 վուրդ մեռաւ։ Եւ ժողովուրդը Մովսէսի եկան
ու ըսին, Տէրոջը դէմ ու քեզի դէմ խօսելով
նիս մեղանչեցինք. Ե աղօթք ըրէ Տէրոջը, որ մեր
վրայէն օձերը վերցնէ. և Մովսէս ժողովուրդին
8 համար աղաչեց։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Պղնձէ
կիզող օձ մը շինէ, ու զանիկա ձողի մը վրայ
դիր. և ըլլայ թէ ով որ խածնուի՝ անոր նայի
9 ու ապրի։ Եւ ‡Մովսէս պղնձէ օձ մը շինեց, ու
զանիկա ձողի մը վրայ դրաւ. և եղաւ որ օձ մը
երբ մարդ մը խածնէր, անիկա պղնձէ օձին նա-
յածին պէս կ'առողջանար։
10 Եւ Իսրայէլի որդիները չուեցին, ու Ովոթի
11 մէջ իջևան բռնին։ Եւ Ովոթէ չուեցին, ու
Աբէ-աբարիմի մէջ դէպ ի արեւելեան կողմը,
Մովաբի դիմացի անապատին մէջ, իջևան
12 բռնին։ ՅԱնկէ ՚ե չուեցին և Զարեդ ձորին մէջ
իջևան բռնին։
13 Անկէ չուեցին, ու իջևան բռնին Առնոնի մեռ-

ա բ Օր. բ. 4, եւն։ իգ. 7։ Աբդ. 10, 12։
ր Ել. ժբ. 8։
ց Ծն. խզ. 6։ Գոր. է. 15։
շ Ել. ժբ. 40։
չ Ել. ա. 11, եւն։ բ Օր. իզ. 6։ Գոր. է. 19։
ո Ել. բ. 23։ գ. 7։
ջ Ել. գ. 2։ ժդ. 19։ իգ. 20։ լգ. 2։
ռ Տես Գլ. խա. 22։ բ Օր. բ. 27։
ս Եբր. ինծմէ

վ բ Օր. բ. 6, 28։
տ Դատ. ժա. 17։
ր Տես բ Օր. բ. 27, 29։
ւ բ Օր. բ. 4, 5, 8։ Դատ. ժա. 18։
փ Գլ. լգ. 37։
ք Գլ. խա. 4։
օ Ծն. իե. 8։ Գլ. իէ. 13։ Լս. 2։ բ Օր. լբ. 50։
ֆ Հմր. 12։
և Գլ. լգ. 38։ բ Օր. լբ. 50։
+ Ել. լթ. 29, 30։
ա Գլ. լգ. 38։ բ Օր. ժ. 6։ լբ. 50։
ձ Ել. ժգ. 3։ ժէ. 3։
ղ Գլ. ժա. 6։
ճ ա Կոր. ժ. 9։
մ բ Օր. բ. 15։
յ Սապ. հբ. 34։
ն Հմր. 5։
շ Ել. բ. 8, 28։ ա Թագ. ժբ. 19։ գ Թագ. ժգ. 6։ Գոր. բ. 24։
ո դ Թագ. ժբ. 4։ Յովէլ. գ. 14, 15։
չ Գլ. լգ. 43։
պ Գլ. լգ. 44։
ջ բ Օր. բ. 13։

կողմը այն անապատին մէջ որ Ամօրհացւոց
սահմանէն կ'ելլէ, վասն զի Առնան Մովաբացւոց սահման է, Մովաբացւոց ու Ամօրհացւոց
14 մէջտեղ։ Անոր համար Տէրոջը պատերազմները դիրքին մէջ կ'ըսուի,
Սուփայի մէջ Վահէպը,
Ու Առնոնի մէջ գետերը,
15 Եւ Արի կեցած տեղը վազող
Ու Մովաբի սահմանը կռացող
Գետերուն յորձանքը։
16 Եւ անկէ Ջրհորը էկաւ. ասիկա այն ջրհորն է որու համար Տէրը ըսեր էր Մովսէսի, ժողովուրդը ժողվէ, ու ես անոնց ջուր պիտի տամ.
17 Այն ատեն Իսրայէլ այս երգը երգեց.
Ով հոր, ղռխէ. երգեցէք անոր.
18 Հորը իշխանները փորեցին,
Ժողովուրդին ազնուականները Օրէնսդրին հրամանով՝
Իրենց գաւազաններովը փորեցին զայն։
19 Եւ անապատէն գէպ ի Մաթթանա, ու Մաթթանայէ գէպ ի Նաալիէլ, ու Նաալիէլէ գէպ ի
20 Բամոթ, Եւ Բամոթէ Մովաբի դաշտին մէջ Ղէպ ի ||Եսիմոն նայող Փասգայի գագաթը եղած հովիտը ըսէին։
21 Եւ Իսրայէլ դեսպաններ ղրկեց Ամօրհացւոց Սեհոն թագաւորին՝ ըսելով,
22 Թող անցնինք. արտի կամ այգիի մէջ չենք մտներ, հորի ջուրէ չենք խմեր. մինչև որ սահմանէդ անցնենք արքունական ճամբայէն կ'երթանք։
23 Եւ Սեհոն իր սահմանէն ճամբայ չտուաւ Իսրայէլի. հապա Սեհոն իր բոլոր ժողովուրդը ժողվեց, և գէպ ի անապատը Իսրայէլի դէմ ելաւ, ու Յասսա եկաւ, և Իսրայէլի հետ պա-
24 տերազմեցաւ։ Եւ Իսրայէլ սուրի բերնէ անցուց զանիկա, ու տիրեց անոր երկրին, Առնոնէ մինչև Յաբոկ, մինչև Ամմոնի որդիներուն Երէեր. վասն զի Ամմոնի որդիներուն սահմանը ժուռ-
25 բին էր։ Եւ Իսրայէլ բոլոր այս քաղաքները առաւ. ու Իսրայէլ Ամօրհացւոց բոլոր քաղաքներուն մէջ բնակեցաւ, Եսբոնի մէջ ու անոր
26 բոլոր գեղերուն մէջ. Քանզի Եսբոն Ամօրհացւոց Սեհոն թագաւորին քաղաքն էր. վասն զի անիկա Մովաբի առաջուան թագաւորին հետ պատերազմելով, անոր ձեռքէն անոր բոլոր երկիրը
27 մինչև Առնոն առած էր։ Անոր համար առակ խօսողները կ'ըսեն.
Եսբոն եկէք.
Թող Սեհոնի քաղաքը շինուի ու պատրաստուի.
28 Վասն զի Եսբոնէ կրակ ելաւ,
Ո– Սեհոնի քաղաքէն բոց.
Մովաբի Արը այրեց,
Ո– Առնոնի բարձր տեղերուն տէրերը։
29 Վա՛յ քեզ, Մովաբ,
Ով Քամոսի ժողովուրդ, կորսուեցար.
Իր փախած որդիները ու աղջիկները
Ամօրհացւոց Սեհոն թագաւորին գերութեան տուաւ.
30 Զանոնք նետերով զարկինք.
Եսբոն կորսուեցաւ մինչև Դեբոն,
Եւ կորնցուցինք զանոնք
Մինչև Մեդաբային քով եղած Նոփա։
31 Այսպէս Իսրայէլ Ամօրհացւոց երկիրը բնա-
32 կեցաւ։ Եւ Մովսէս հոգ ղրկեց Յազերը լրտեսելու, ու անոր գեղերը առին, և հոն եղած Ամօրհացիները վռնտեցին։
33 Եւ դարձան ու Բասանի ճամբան ելան. և Բասանի Ովգ թագաւորը՝ ինք ու իր բոլոր ժողովուրդը անոնց դէմ Եդրայիի մէջ՝ պատե-
34 րազմի ելան։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Անկէ մի վախնար. քանզի քու ձեռքդ մատնեցի զանիկա ու անոր բոլոր ժողովուրդը և անոր երկիրը. և դուն Եսբոնի մէջ բնակող Ամօրհացւոց Սեհոն թագաւորին ըրածիդ պէս պիտի
35 ընես անոր։ Այսպէս զարկին զանիկա և անոր որդիները ու անոր բոլոր ժողովուրդը, այնպէս որ մէկն ալ չմնաց. և անոր երկրին տիրեցին։

ԳԼ. ԻԲ

1 Բաղաամ Բաղակին առջի անգամի հրաւէրը կը մերժէ, 15 ու երկրորդ անգամին կ'ընդունի, 22 Հրեշտակ մը զանիկա սպաննելու կ'ելլայ, բայց իջուն նա քաջալերելէ անիկա կազատի, 36 Բաղակ կ'ընդունի Բաղաամը։

Եւ Իսրայէլի որդիները չուեցին, ու Մովաբի դաշտերուն մէջ Յորդանանու անդին կողմը Երիքովի դէմաց իջեւան ըրին։
2 Եւ Սեպփորի որդին Բաղակ տեսաւ այն ամէնը զորոնք Իսրայէլ ըրաւ Ամօրհացւոց։
3 Եւ Մովաբ խիստ վախցաւ ժողովուրդէն, վասն զի շատուեր էին. ու Մովաբ Իսրայէլի որ-
4 դիներուն երեսէն տագնապի մէջ էր։ Եւ Մովաբ Մադիամու ծերերուն ըսաւ, Հիմա այս ժողովուրդը պիտի լղէն մեր բոլորտիքը եղած ամէնը, ինչպէս արջառը դաշտին խոտը կը լղէ։ Եւ Սեպփորի որդին Բաղակ Մովաբի թագա-
5 ւորն էր այն ատեն։ Եւ Բէէորի որդւոյն Բաղաամի գեսպաններ ղրկեց Փեթորը

ա Գլ. իբ. 36։ Դատ. ժա. 18։
բ Ծն. իգ. 18, 29։
գ Դատ. թ. 21։
դ Ել. ժե. 1։ Սազ. ճե. 2։ Ծղ. 12։
ե Ես. լգ. 22։
զ Գլ. իզ. 28։
է Կամ, անապատը
ը Բ Օր. բ. 26, 27։ Դատ. ժա. 19։
թ Գլ. ի. 17։
ժ Բ Օր. իթ. 7։
ի Բ Օր. բ. 32։ Դատ. ժա. 20։
լ Բ Օր. բ. 33։ իթ. 7։ Ցես. ժբ. 1, 2։ իզ. 8։ Նէեմ. թ. 22։ Սազ. ճլե. 10, 11։ Ծղ. 19։ Ամոս. բ. 9։
խ Երեմ. խը. 45, 46։
ծ Բ Օր. բ. 9, 18։ Ես. ժե. 1։
կ Դատ. ժա. 24։ գ Թագ. ժա. 7, 33։ գ Թագ. իզ. 13։ Երեմ. խը. 7, 13։
հ Երեմ. խը. 18, 22։
ձ Ես. ժե. 2։
ղ Գլ. լբ. 1։ Երեմ. խը. 32։
ճ Բ Օր. գ. 1։ իթ. 7։
մ Ցես. ժգ. 12։
յ Բ Օր. գ. 2։
ն Հմր. 24։ Սազ. ճլե. 10, 11։ Ծղ. 20։
շ Բ Օր. գ. 3, 4, ևն։ —
ո Գլ. լգ. 48։
չ Դատ. ժա. 25։
պ Ել. ժե. 15։
ջ Գլ. լա. 8։ Ցես. ժգ. 21։
ռ Կամ, Եւ Փեթորը Խոշորը գեսպաններ ղրկեց Բէէորի որդւոյն Բաղաամին՝ որուն հայրենիքը Գետին եզերքն էր

(որուն ժողովուրդին որդւոցը երկիրը, Գեռին եղերքն էր՞,) զանիկա կանչելու և ըսելու, Ահա Եգիպտոսէ ժողովուրդ մը ելաւ. ահա երկրին
6 երեսը ծածկեց, և իմ դիմացս կը նստի. Ուստի հիմա կ'աղաչեմ, եկուր, էնծի համար անիծէ այս ժողովուրդը. քանզի անիկա ինծմէ զօրաւոր է. թերեւս կարող ըլլամ զանիկա զարնել, ու երկրէս վռնտեմ զանիկա. վասն զի գիտեմ որ քու օրհնածդ օրհնեալ է, և քու անիծածդ՝ անիծեալ։

7 Եւ Մովաբի ծերերը ու Մադիամու ծերերը իրենց ձեռքերուն մէջ ըհմայութեան վարձքերով գացին, և Բաղաամի եկան ու Բաղակի
8 խօսքերը ըսին անոր։ Եւ անիկա ըսաւ անոնց, ԳԱյս գիշեր հոս մնացէք. և Տէրը ինչ որ ինծի խօսելու ըլլայ, անոր համեմատ պատասխան պիտի տամ ձեզի. ու Մովաբի իշխանները Բա-
9 ղաամի քով մնացին։ Եւ Աստուած Բաղաամի եկաւ ու ըսաւ, Ո՞վ են այդ քու քովդ եղած
10 մարդիկը։ Եւ Բաղաամ ըսաւ Աստուծոյ, Մովաբի Թագաւորը Սեպփորեան Բաղակ ասած
11 ինծի ղրկեց՝ ըսելով, Ահա եգիպտոսէ եկող ժողովուրդը երկրին երեսը ծածկեց. հիմա եկուր, անիծէ զանիկա ինծի համար, որ թերեւս կարող ըլլամ անոր յաղթել ու զանիկա վռնտել։ Եւ Աստուած ըսաւ Բաղաամի, Անոնց
12 հետ չերթաս, ժողովուրդը չանիծես. վասն զի
13 եանիկա օրհնեալ է։ Եւ Բաղաամ առաւօտեան կանուխ ելաւ, ու ըսաւ Բաղակի իշխաններուն, Դուք ձեր երկիրը գացէք. վասն զի Տէրը հոս չթողուր
14 ձեզի հետ երթալ։ Եւ Մովաբի իշխանները ելան, ու Բաղակի եկան և ըսին, Բաղաամ մեզի հետ գալ չուզեց։

15 Եւ Բաղակ դարձեալ անոնցմէ աւելի շատ
16 ու աւելի պատուաւոր իշխաններ ղրկեց։ Եւ անոնք Բաղաամի եկան ու ըսին անոր, Սեպփորի որդին Բաղակ այսպէս կ'ըսէ, Կ'աղաչեմ, ինծի
17 գալէ մի հրաժարիր. Քանզի քեզի շատ պատիւ պիտի ընեմ, և ինծի ինչ որ ըսես՝ պիտի ընեմ, Նւասաի կ'աղաչեմ, եկուր, անիծէ այս ժողո-
18 վուրդը ինծի համար։ Եւ Բաղաամ պատասխան տուաւ ու ըսաւ Բաղակի ծառաներուն, Եթէ Բաղակ իր տունովը լեցուն արծաթ ու ոսկի տայ ինծի, Ձիմ Տէր Աստուծոյս խօսքէն չեմ կրնար անցնիլ՝ պզտիկ կամ մեծ բան մը
19 ընելու։ Եւ հիմա կ'աղաչեմ, նայս գիշեր դուք ալ հոս կեցէք, որպէս զի դիտնամ թէ Տէրը
20 ուրիշ ի՛նչ պիտի ըսէ ինծի։ Եւ Աստուած գիշերը Բաղաամի եկաւ, ու ըսաւ անոր, Եթէ մարդիկը քեզ կանչելու գան, ելիր, անոնց հետ գնա. Այլայց ինչ որ քեզի խօսիմ, միայն զայն ընես։

21 Եւ Բաղաամ առաւօտեան ելաւ, ու իր իշուն համեսը դրաւ, և Մովաբի իշխաններուն հետ
22 գնաց։ Ու երթալուն համար Աստուծոյ բարկութիւնը բորբոքեցաւ, Նու Տէրոջը հրեշտակը ճամբուն վրայ կայնեցաւ իրեւ անոր թշնամի մը. և անիկա իր իշուն վրայ հեծած էր, ու
23 անոր երկու ծառաները իրեն հետ էին։ Ու էշը տեսաւ Տէրոջը հրեշտակը, որ ճամբուն վրայ կայնած էր ու իր ձեռքը մերկ սուր մը ունէր, ու էշը ճամբայէն դարձաւ և արտը մտաւ. ու Բաղաամ էշը ծեծեց, որպէս զի ճամբան դարձը-
24 նէ զանիկա։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը այգիներուն նեղ ճամբուն մէջ կայնեցաւ, որ մէկ կողմէն
25 պատ ու միւս կողմէն պատ կար։ Եւ երբ էշը Տէրոջը հրեշտակը տեսաւ, պատին քով խոթուեցաւ, և Բաղաամի ոտքը պատին քով ճըն-
26 շեց. ան ալ նորէն ծեծեց զանիկա։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը առաջ գնաց, ու նեղ տեղ մը կայնեցաւ, ուր աջ կամ ձախ կողմը խոտորելու
27 ճամբայ չկար։ Եւ երբ էշը Տէրոջը հրեշտակը տեսաւ, Բաղաամի տակ նստաւ. ու Բաղաամի բարկութիւնը բորբոքեցաւ, և գաւազանով ծե-
28 ծեց էշը։ Եւ Տէրը †իշուն բերանը բացաւ, ու անիկա Բաղաամի ըսաւ, Ի՞նչ ըրի քեզի, որ
29 այսպէս երեք անգամ զիս ծեծեցիր։ Եւ Բաղաամ ըսաւ իշուն, Զիս ծաղր ընելուդ համար. երանի՛ թէ ձեռքս սուր մը ըլլար, որպէս զի
30 հիմա քեզ մեռցնէի։ Եւ էշը ըսաւ Բաղաամի, Ես այն քու էշդ չե՞մ, որուն վրայ կը հեծնէիր էքու մանկութենէդ՝ մինչեւ այսօր. քեզի այսպէս ընել իմ սովորութի՞ւնս էր. ու անիկա
31 ըսաւ, Ոչ։ Այն ատեն Տէրը Բաղաամի աչքերը. ու երբ տեսաւ որ Տէրոջը հրեշտակը ճամբուն վրայ կայնած էր, և իր ձեռքը մերկ սուր մը ունէր, Նիր երեսին վրայ ինկաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը
32 ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ այսպէս երեք անգամ քու էշդ ծեծեցիր. ահա ես †ինչ թշնամութիւն ընելու ելայ. վասն զի †ս— ճամբադ Նուիրդ չէ
33 իմ առջեւս. Եւ էշը զիս տեսաւ, ու այս երեք անգամ է որ իմ առջեւէս մէկդի քաշուեցաւ. եթէ անիկա իմ առջեւէս մէկդի չքաշուեր, հիմա ես քեզ անշուշտ մեռցուցեր ու զանիկա
34 ողջ թողուցեր էի։ Եւ Բաղաամ ըսաւ Տէրոջը հրեշտակին, Մեղք գործեցի, չգիտնալով որ ճամբուն վրայ ինծի դէմ կայներ էիր. ուստի եթէ քեզի անհաճոյ կ'երեւնայ իմ երթալս, հետ
35 դառնամ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ Բաղա-

Ե բ Օր. իզ. 4։ Յես. ժգ. 22։ իզ. 9։ Նէհեմ. ժգ. 1, 2։ Միք. զ. 5։ բ Պետ. բ. 15։ Յուդ. 11։ Յայտ. բ. 14։
Զ Տես Գը. իզ. 7։ բ Օր. իզ. 4։
Է Գը. իզ. 7։
Ը ա Թագ. ժ. 7, 8։
Թ Հմր. 19։
Ժ Ծն. խ. 3։ Հմր. 20։
Ի Գը. իզ. 20։ Տես Հռոմ. ժա. 29։
Լ Հմր. 6։
Խ Գը. իզ. 13։
Ծ դ Թագ. իբ. 14։ բ Մն. ժբ. 13։
Կ Հմր. 8։
Հ Հմր. 9։
Ձ Հմր. 35։ Գը. իզ. 12, 26։ իզ. 13։
Ղ Նե. դ. 24։
Ճ Տես դ Թագ. զ. 17։ Դան. ժ. 7։ Գործ. իբ. 9։ բ Պետ. բ. 16։ Յուդ. 11։
Մ բ Պետ. բ. 16։
Յ Առակ. ժբ. 10։
Ն բ Պետ. բ. 16։
† Կամ, քու կէդ ըլլալիս
Շ Տես Ծն. խա. 19։ դ Թագ. զ. 17։ Դտ. իզ. 16, 31։
Ո Նե. լդ. 8։
Չ բ Պետ. բ. 14, 15։
Պ ա Թագ. ժ. Ե. 24, 30։ իզ. 21։ բ Թագ. ժբ. 13։ Յոբ լդ. 31, 32։

ամի, Գնա այդ մարդոց հետ, Լսայց այն խօսքը
զոր քեզի պիտի ըսուցեմ, ըսին միայն խօսիս.
և Բաղաամ գնաց Բաղակի իշխաններուն հետ։
36 Եւ Բաղակ երբ լսեց որ Բաղաամ կու գայ,
՚ընդիկա դիմաւորելու ելաւ ՚էր սահմանը եղող
Առնան գետին քովի Մովաբացւոց մէկ քաղաքը,
37 որ սահմանին ծայրն է։ Եւ Բաղակ ըսաւ Բա-
ղաամի, Քեզ կանչելու յատկապէս չղրկեցի.
ինչո՞ւ չեկար ինծի. արդեօք Քեզի պատիւ ընե-
38 լու կարողութիւն չունի՞մ։ Եւ Բաղաամ ըսաւ
Բաղակի, Ահա ես քեզի եկայ. բայց ես քնաւ
զօրութիւն ունի՞մ բան մը ըսելու, ՚Աստուած
իմ բերանս ինչ խօսք որ դնէ, զայն պիտի խո-
39 սիմ։ Եւ Բաղաամ Բաղակի հետ գնաց, ու
40 Կարիաթ-Հուսոթի եկան։ Եւ Բաղակ արջառ-
ներ ու ոչխարներ մորթեց, ու Բաղաամի և ա-
նոր հետ եղող իշխաններուն ղրկեց։
41 Ու երբ առաւօտ եղաւ, Բաղակ առաւ Բա-
ղաամը, ՚և Բահաղի բարձր տեղերը հանեց զա-
նիկա. ու անկէ ժողովուրդին ծայրը տեսաւ։

ԳԼ. ԻԳ

1, 13, 28 *Բաղակին զոհը։* 7, 18 *Բաղաամին խօսքերը։*

Եւ Բաղաամ ըսաւ Բաղակի, ՚Հոս ինծի
եօթը սեղան շինէ, ու հոս ինծի եօթը զուա-
2 րակ և եօթը խոյ պատրաստէ։ Եւ Բաղակ Բա-
ղաամի ըսածին պէս ըրաւ. և Բաղակ ու Բա-
ղաամ Բամէն մէկ սեղանին վրայ մէյմէկ զուա-
3 րակ ու մէյմէկ խոյ մատուցին։ Եւ Բաղաամ
ըսաւ Բաղակի, ՚Դուն քու ողջակէզիդ քով
կեցիր, ու ես երթամ, թերեւս Տէրը ՚իմ դի-
մացս ելլէ. և ինչ որ ինծի ցուցնէ՝ քեզի պիտի
4 ըսեմ. ու *բարձր տեղ մը ելաւ։ Եւ Աստուած
Բաղաամի հանդիպեցաւ. ու Բաղաամ ըսաւ ա-
նոր, Եօթը սեղան պատրաստեցի, ու ամէն մէկ
սեղանին վրայ մէյմէկ զուարակ ու մէյմէկ խոյ
5 մատուցի։ Եւ Տէրը ՚Բաղաամի բերանը խօսք
դրաւ ու ըսաւ, Դարձիր Բաղակի և այսպէս
6 խօսէ։ Եւ գարձաւ անոր. և ահա անիկա իր
ողջակէզին քով կեցներ էր, ինք ու Մովաբի
7 բոլոր իշխանները։ Եւ Էյր առակը ակսաւ ու ըսաւ,
Մովաբի թագաւորը Բաղակ զիս Արամէ,
Արեւելեան լեռներէն, բերաւ, ըսելով,
՚Եկուր, Յակոբը անիծէ ինծի,
Եկուր, Իսրայէլը նզովէ։
8 Աստուծոյ չանիծածը ՚ի՞նչպէս անիծեմ,

Ը Հմր. 20։
ՠ Տես Ծն. ժգ. 17։
ՠՠ Գլ. խա. 13։
Ղ Հմր. 17։ Գլ. իգ. 11։
Ր Գլ. կգ. 26։ իգ. 13։ գ Թագ. իբ. 14։ բ Մն. ժբ. 13։
՚ բ Օր. ժբ. 2։ ——
՚՚ Հմր. 29։
Բ Հմր. 14, 30։
Գ Հմր. 15։
Դ Գլ. կգ. 1։

• Կամ, առանձին Ե ՚ամ, բայց
Ե Հմր. 16։
Զ Հմր. 16։ Գլ. իբ. 35։ բ Օր. ժբ. 18։ եբեմ. ա. 9։
Է Հմր. 18։ Գլ. իգ. 3, 15, 23։ Յոբ իէ. 1։ իթ. 1։ Սապ. հբ. 2։ եզեկ. ժէ. 2։ Միք. բ. 4։ Ամբ. բ. 6։
Ը Գլ. իբ. 6, 11, 17։
Ը Ես. իէ. 12, 13։
Ժ բ Օր. լգ. 28։

Կամ Տէրոջը չնզովածը ի՞նչպէս նզովեմ.
9 Վասն զի ապառաժներուն գլխէն կը տեսնեմ
զանիկա,
Եւ բլուրներէն կը նայիմ անոր.
Ահա ժողովուրդը զատ պիտի բնակի,
Ու հեթանոսներուն հետ պիտի չհեսպուի։
10 Յակոբի փոշին ո՞վ կրնայ համրել,
Եւ Իսրայէլի քառորդը ո՞վ կրնայ հաշուել.
Թող իմ անձս Ուղղամարդոց մահովը մեռնի,
Ու իմ վախճանս անոնց վախճանին պէս ըլլայ։
11 Եւ Բաղակ ըսաւ Բաղաամի, Այդ ի՞նչ ըրիր
ինծի. ՚ես քեզ բերի իմ թշնամիներս անիծե-
12 լու, և ահա դուն բոլորովին օրհնեցիր։ Եւ անիկա
պատասխան տուաւ ու ըսաւ, ՚Ինչ որ Տէրը իմ
բերանս դնէ, զայն խօսելու հոգ տանելու չե՞մ։
13 Եւ Բաղակ Նորէն ըսաւ անոր, Կ'աղաչեմ,
ինծի հետ ուրիշ տեղ մը եկուր, որպէս զի զա-
նոնք տեսնես անկէ. անոնց միայն մէկ ծայրը
տեսնես, և անոնց ամէնը պիտի չտեսնես. ու
14 անկէ անիծէ զանոնք ինծի համար։ Եւ տարաւ
զանիկա Սոփիմի արտը, †Փասգայի գլուխը,
հու եօթը սեղան շինեց, և ամէն մէկ սեղանին
վրայ մէյմէկ զուարակ ու մէյմէկ խոյ մատուցի։
15 Եւ ըսաւ Բաղակի, Դուն հոս քու ողջակէզիդ
16 քով կեցնէ, ու ես հոն Տէրը դիմաւորեմ։ Եւ
Տէրը Բաղաամի դիմաց ելաւ, և նանոր բերանը
խօսք դրաւ ու ըսաւ, Բաղակի դարձիր ու այս-
17 պէս ըսէ։ Եւ երբ եկաւ անոր, ահա անիկա իր
ողջակէզին քով կեցներ էր. Մովաբի իշխան-
ներն ալ անոր հետ էին. և Բաղակ ըսաւ անոր,
18 Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ։ Եւ անիկա իր առակը
ակսաց ու ըսաւ,
՚Ելիր, ով Բաղակ, ու լսէ.
Ով Սեպփորի որդի, ինծի մտիկ ըրէ։
19 ՠԱստուած մարդ չէ՝ որ սուտ խօսի,
Ոչ ալ մարդու որդի՝ որ զղջայ.
Ինք ըսաւ, ու պիտի չընէ՞,
Կամ ինք խօսեցաւ, ու տեղը պիտի չբերէ՞։
20 Ահա հրաման առի օրհնելու. և ՚ինք օրհնեց,
Ու ես չեմ կրնար հետ դարձնել։
21 ՚Յակոբի վրայ անօրէնութիւն մը չընեց,
Ոչ ալ Իսրայէլի վրայ անզգամութիւն տեսաւ.
՚Անոր Տէր Աստուածը իրեն հետ է.
Եւ անոր մէջ թագաւորի ցնծութեան ձայն կայ։
22 ՚Զանոնք Եգիպտոսէ հանողը Աստուած է.
՚՚Անիկա վիհղջերուի պէս ՠոյժ ունի։
23 Քանզի Յակոբի դէմ կախարդութիւն չըլլար,
Ու Իսրայէլի դէմ դիւթութիւն չգտնիր.

Ե Ել. իգ. 16։ Նեղ. թ. 2։ Եփես. բ. 14։
Զ Ծն. ժգ. 16։ իբ. 17։
Է Սապ. ճժգ. 15։
Ը Գլ. իբ. 11, 17։ իգ. 10։
Թ Գլ. իբ. 38։
՚ Կամ, բլուրին
Ի Հմր. 1, 2։
Ժ Հմր. 5։ Գլ. իբ. 35։
ՠ Գաղ. գ. 20։
Ճ ա Թագ. ժէ. 29։ Մաղ. գ. 6։ Հռոմ. ժա. 29։ Յակ. ա. 17։ Տիտ. ա. 2։
՚՚ Ծն. ժգ. 2։ իբ. 17։ Թուոց իբ. 12։
՚՚՚ Հռոմ. դ. 7, 8։
՚՚՚՚ Ել. ժգ. 21։ իթ. 45, 46։ լգ. 14։
՚՚՚՚՚ Գլ. իգ. 8։
՚՚՚՚՚՚ բ Օր. լգ. 17։ Յոբ լթ. 10, 11։
՚՚՚՚՚՚՚ Կամ, փառք

Յակոբն ու Իսրայէլի վրայով՝ ժամանակին
Պիտի լսուի թէ Աստուած ինչե՛ր ըրաւ։
24 Ահա այս ժողովուրդը մնատակ առիւծի պէս
պիտի ելլէ,
Ու առիւծի մը պէս պիտի բարձրանայ.
Չի՝ պիտի չպառկի մինչև որսը չուտէ,
Ու ապանուածներուն արիւնը չխմէ։
25 Եւ Բաղակ ըսաւ Բաղաամի, Ոչ անէծք
26 տուր անոնց, ոչ ալ օրհնութիւն։ Ու Բաղաամ
պատասխան տալով Բաղակի ըսաւ, Միթէ ես
քեզի չխօսեցա՞յ ըսելով, Ինչ որ Տէրը խօսի,
զայն պիտի ընեմ։
27 Եւ Բաղակ ըսաւ Բաղաամի, Եկուր, ուրիշ
տեղ մը տանիմ քեզ, թերեւս Աստուած հաճի,
որ անկէ անիծես զանոնք ինծի համար։
28 Ուստի Բաղակ տարաւ Բաղաամը Փոգովրի գա-
29 գաթը, որ Եդէպ ի նայիմն կը նայի։ Ու Բա-
ղաամ ըսաւ Բաղակի, Հոս ինծի եօթը սեղան
շինէ, ու հոս ինծի եօթը զուարակ ու եօթը
30 խոյ պատրաստէ։ Եւ Բաղակ Բաղաամի ըսածին
պէս ըրաւ, ու ամէն մէկ սեղանին վրայ մէյմէկ
զուարակ ու մէյմէկ խոյ մատուցի։

ԳԼ. ԻԴ

1 Բաղաամ առանց հմայքներ փնտռելու, Իսրայէլի եր-
կրանկութեանը վրայ կը մարգարէանայ։ 10 Բաղակ պղտ-
զելով կը դրկէ զանիկա որ երթայ։ 15 Բաղաամ մարգա-
բեութիւն կ'ընէ Յակոբի Աստղին վրայ, ու քանի մը ազ-
գերու կործանմանը վրայ։

Երբ Բաղաամ տեսաւ որ Տէրը կը հաճի
Իսրայէլը օրհնել, չգնաց միւս անգամներուն պէս
հմայքներ փնտռելու դէնաց, այլ իր երեսը
2 դէպի անապատը դարձուց։ Ու Բաղաամ իր
աչքերը վերցնելով տեսաւ որ Իսրայէլ իր ցե-
ղերուն կարգովը Թաղերին մէջ բանակած է. ու
3 Աստուծոյ Հոգին անոր վրայ եկաւ. Ու իր
առակը սկսելով՝ ըսաւ,
Բէովրի որդւոյն Բաղաամի խօսքը,
Ու աչքը *բաց մարդուն խօսքը,
4 Աստուծոյ խօսքերը լսող,
Ու Ամենակարողին տեսիլքը տեսնող,
Խփնառնալս պէս գետինը ինկող
Ու աչքերը բաց եղողին խօսքը այս է.
5 Ով Յակոբ, քու վրաններդ,
Ու, ով Իսրայէլ, քու խորաններդ ի՜նչ գեղե-
ցիկ են.
6 Ձորերու պէս տարածուեցան.
Գետերու քով եղող պարտէզներու պէս,
Տէրոջը տնկած Հալուէի ծառերուն
Ու՝ ջուրին եզերքը եղող եղեւիններուն պէս են։
7 Անոր դոյլերէն ջուր պիտի վազէ,
Ու անոր սերմը շատ ջուրերու մէջ պիտի
ըլլայ.
Անոր թագաւորը Ագագէ աւելի պիտի բարձ-
րանայ,
Ու թագաւորութիւնը աճի։
8 Աստուած Եգիպտոսէ հանողը անոր համար է.
Միեղջերուի պէս ոյժ ունի.
Անիրեն թշնամի եղող ազգերը պիտի ուտէ,
Անոնց ոսկորները պիտի կոտրտէ, ու իր նետերով պիտի զարնէ։
9 Առիւծի պէս նստաւ պառկեցաւ, ու մատակ
առիւծի պէս.
Ո՞վ պիտի արթնցնէ։
Ո՛րեզ օրհնողները օրհնեալ ըլլան,
Ու քեզ անիծողները՝ անիծեալ։
10 Ահա Բաղակ շատ սրտոտեցաւ Բա-
ղաամի, ու ձեռքերը իրարու զարկաւ. Եւ Բա-
ղակ ըսաւ Բաղաամի, Ես քեզ կանչեցի որ-
պէս զի իմ թշնամիներուս անէծք տաս, և ահա
այս երեք անգամ է որ անոնց օրհնութիւն
11 տուիր։ Ուստի դուն հիմա քու տեղդ փախիր.
Ըսի շատ պատիւ ընեմ՝ ըսի, բայց ահա Տէ-
12 րը քեզ պատիւէ պրկեց։ Եւ Բաղաամ ըսաւ
Բաղակի, Ես քու դրկած դեսպաններուդ ալ
13 չխօսեցա՞յ՝ ըսելով, Բաղակ եթէ ինծի իր տու-
նովը լեցուն արծաթ ու ոսկի տայ, ես Տէրոջը
խօսքէն չեմ կրնար անցնիլ՝ որ ինքիրմէս սղէկ
կամ գէշ բան մը ընեմ. Տէրը ինչ որ ըսէ,
14 զայն պիտի խօսիմ։ Եւ ահա ես հիմա իմ
†հայրենիքս կ'երթամ. եկուր, †քեզի հասկցը-
նեմ թէ այս ժողովուրդը վերջին օրերը ինչ
15 պիտի ընէ քու ժողովուրդիդ։ Աւն առեն իր
առակը սկսելով՝ ըսաւ,
Բէովրի որդւոյն Բաղաամի խօսքը,
Ու աչքը բաց մարդուն խօսքը,
16 Աստուծոյ խօսքերը լսող,
Եւ Բարձրեալին գիտութիւնը գիտցող,
Ու Ամենակարողին տեսիլքը տեսնող,
Եւ փնառնալս պէս գետինը ինկող
Ու աչքը բաց եղողին խօսքը այս է.
17 "Զանիկա պիտի տեսնեմ բայց հիմա չէ.
Զանիկա պիտի զննեմ, բայց մօտերս չէ.
Յակոբէ Աստղ մը պիտի ծագի,

ա Սաղ. լա. 19։ խդ. 1։
բ Մն. խթ. 9։
գ Մն. խթ. 27։
դ Համ. 12։ Գլ. լբ. 38։ գ Թագ. լբ. 14։
ե Համ. 13։
զ Գլ. խա. 20։
է Համ. 1։ —
ը Գլ. խգ. 3, 15։
թ Գլ. բ. 2, ևն։
ժ Գլ. ժա. 25։ ա Թագ. ժ. 10։
ժբ. 20, 23։ բ Մն. ժե. 1։
ժգ Գլ. խգ. 7, 18։
* կամ, պաց
† Տես ա Թագ. ժբ. 24։ Եզեկ. ա. 28։ Դան. ը. 18։ ժ. 15, 16։ բ Կոր. ժբ. 2, 3, 4։ Յայտ. ա. 10, 17։
ղ Սաղ. ճգ. 16։
ի Սաղ. ա. 3։ Երեմ. ժէ. 8։
լ Երեմ. ծա. 13։ Յայտ. ժէ. 1, 15։
խ ա Թագ. ժե. 9։
ծ բ Թագ. ե. 12։ ա Մն. ժգ. 2։
կ Գլ. խգ. 22։
հ Գլ. ժգ. 9։ խգ. 24
ձ Սաղ. բ. 9։ Ես. լը. 13։ Երեմ. ծ. 17։
ղ Սաղ. խե. 5։ Երեմ. ծ. 9։
ճ Մն. խթ. 9։
մ Մն. ժբ. 3։ խէ. 29։
յ Եզեկ. իա. 14, 17։ իբ. 13։
ն Գլ. իգ. 11։ բ Օր. իգ. 4, 5։ Ճեռ. իդ. 9, 10։ Նէեմ. ժգ. 2։
շ Գլ. իբ. 17, 37։
ո Գլ. իբ. 18։
† Եբր. ժողովուրդիս
պ Միք. դ. 5։ Յայտ. բ. 14։
ս Մն. խթ. 1։ Դան. բ. 28։ ժ. 14։
վ Համ. 3, 4։
տ Յայտ. ա. 7։
ր Ատտ. բ. 2։ Յայտ. իբ. 16։

Ու Իսրայէլէ Ելիաննա-Լիեան գառազան մը պիտի
ելլէ,
Եւ ջՄովաբի ‡իշխանները պիտի զարնէ,
Ու Սեթի բոլոր որդիները բնաջինջ պիտի ընէ։
18 Նաև Եդոմ պիտի նուաճի,
Սէիր ալ իր թշնամիներէն պիտի նուաճի։
Բայց Իսրայէլ քաջութիւն պիտի ընէ.
19 Եւ Յակոբէ ելլող պիտի իշխէ,
Ու քաղաքին մէջ մնացորդը պիտի կորնչեցնէ։
20 Նաքը Ամաղէկի նայեցաւ, ու իր առակը
սկսելով՝ ըսաւ,
Ամաղէկ Հապերուն դլուխն է,
Բայց վերջը ՚բոլորովին պիտի կորսուի։
21 Ու Կենեցիին նայեցաւ, և իր առակը սկսե-
լով՝ ըսաւ,
Աւրտի քու նստած տեղդ անառիկ է,
Ու քու բոյնդ ապառաժի վրայ դրեր ես։
22 Բայց ՚Կենեցին պիտի աւրուի,
Մինչև որ Ասուր քեզ գերի տանի։
23 Նաքը իր առակը սկսելով՝ ըսաւ,
Ափսո՛ս, երբ Աստուած այս բաները ընէ, ո՞վ
ողջ պիտի մնայ։
24 Ու նաև ՚Կիտացւոց եղերքներէն նաւեր պիտ
գան,
Եւ Ասուրը պիտի չարչարեն, ու ՚Եբերը չար-
չարեն.
Բայց անոնք ալ բոլորովին պիտի կորսուին։
25 Նաքը Բաղաամ ելաւ գնաց, ու †իր տեղը
դարձաւ. Բաղակ ալ իր ճամբան գնաց։

ԳԼ. ԻԵ

1 Իսրայէլ Սատիմի մէջ պոռնկութիւն ու կռապաշտու-
թիւն կ'ընէ։ 6 Փենհէս կը մեռցնէ Զամբրին ու Քազ-
բին։ 10 Այս բանիս վրայ Աստուած յաւիտենական քահա-
նայութիւնը անոր կու տայ։ 16 Մադիանացիները թշնամի
համարուելու էին։

Եւ Իսրայէլ ՚Սատիմի մէջ բնակեցաւ, ու
էժողովուրդը Մովաբի աղջիկներուն հետ սկսաւ
2 պոռնկութիւն ընել։ Ու էանոնք ժողովուրդը
հրաւիրեցին ՚իրենց աստուածներուն զոհերուն.
ու ժողովուրդը ըսհերքն ուտելով Էանոնց աստ-
3 ուածներուն երկրպագութիւն ըրին։ Եւ Իսրա-
յէլ Բէլփեգորի յարեցաւ. ուստի ՚Տէրոջը
4 բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ։ Եւ
Տէրը Մովսէսի ըսաւ, էժողովուրդին բոլոր իշ-
խաններըը առ, ու զանոնք Տէրոջը առջև արե-
ւին դէմ կախէ, ՚որպէս զի Տէրոջը սաստիկ
5 բարկութիւնը Իսրայէլէ դառնայ։ Եւ Մովսէս
ՐԻսրայէլի դատաւորներուն ըսաւ, ԺՄեռցուցէք
ամէն մէկդ ձեր մարդիկը որոնք Բէլփեգորի
6 յարեցան։ Եւ ահա Իսրայէլի որդիներէն մէկը
եկաւ, ու իր եղբայրներուն Մադիանացի կին
մը բերաւ՝ Մովսէսի աչքին առջև, ու Իսրայէ-
լի որդիներուն բոլոր ժողովքին առջև, էերբ
անոնք ժողովքի խորանին դրանը քով կու լա-
7 յին։ Եւ Ահարոն քահանայի որդւոյն ՚Եղիազա-
րի որդին Էփենէհէս այս բանը տեսնելով՝ ժողով-
քին մէջէն ելաւ, ու ձեռքը գեղարդ մը առաւ,
8 Եւ Իսրայէլացի մարդուն ետեւէն սենեակը
մտաւ, ու երկուքն ալ, այսինքն Իսրայէլացի
մարդը և կինը փորէն խոցեց. ու ԺՀարուածը
9 Իսրայէլի որդիներէն դադարեցաւ։ Ու ՀՀարուա-
ծէն մեռածները քսանըչորս հազար հոգի էին։
10 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
11 Ահարոն քահանայի որդւոյն Եղիազարի որդին
Փենհէս իմ բարկութիւնս Իսրայէլի որդինե-
րէն դարձուց, որովհետև անոնց միջին համար
նախանձ ունեցաւ անոնց մէջ. այնպէս ես ՚իմ
նախանձովս Իսրայէլի որդիները բնաջինջ չըրի։
12 Ասոր համար ըսէ որ ‡Ահա ես անոր կու տամ
13 իմ խաղաղութեան ուխտս. Եւ անոր ու անկէ
ետքը ՛անոր սերունդին ՛յաւիտենական քահա-
նայութեան ուխտ մը ըլլայ, որովհետև ՚իր Ա-
ստուծոյն նախանձը ունեցաւ, ու ՚Իսրայէլի որ-
14 դիներուն համար քաւութիւն ըրաւ։ Եւ Մա-
դիանացի կնոջ հետ զարնուող Իսրայէլացի
մարդուն անունը Զամբրի էր, որ Սալուի որ-
դին ՝՝ Շմաւոնեանց մէկ տոհմին իշխանն էր։
15 Ու զարնուող Մադիանացի կնոջ անունը Քազ-
բի էր, որ Մադիամու մէջ ազգաւոհմի իշխան
եղող ՚Սուրի աղջիկն էր։
16 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
17 ՚Մադիանացւոց թշնամութիւն ըրէք ու զանոնք
18 զարկէք. Քանզի անոնք իրենց ըրած ՚նենգու-
թիւններովը ձեզի թշնամութիւն ըրին Փոգորի
գործին մէջ ու իրենց քրոջ գործին մէջ, այ-
սինքն Մադիանացի իշխանին աղջկան Քազ-
բիի, որ հարուածին օրը զարնուեցաւ Փոգորի
համար։

ՊՆ. ԼԲ. 10։ Սաղ. ՃԺ. 2։
ՂԲ Թագ. Ը. 2։ Նէեմ. ԽԸ. 45։
‡ Կամ, Ծայրերը
ՠԲ Թագ. Ը. 14։ Սաղ. Կ. 8, 9, 12։
ՠՊՆ. ԽԲ. 10։
ՆԼ. ԺԿ. 8։
ՇՆԼ. ԺԿ. 14։ Ա Թագ. ԺԸ. 3, 8։
ՈՊՆ. ԺԸ. 19։
ՉՊՆ. Ժ. 4։ Դան. Ժա. 30։
ՠՊՆ. Ժ. 21, 25։
ա Տես ԳԼ. Լա. 8։

ՠԳԼ. Լգ. 49։ Ցես. Բ. 1։ Միք. Ը. 5։
բԳԼ. Լա. 16։ Ա Կոր. Ժ. 8։
գՑես. Խբ. 17։ Սաղ. ՃՂ. 28։ Ովս. Բ. 10։
դՆԼ. Լգ. 15, 16։ Ա Կոր. Ժ. 20։
եՆԼ. Խ. 5։
ՠՂ Սաղ. ՃՂ. 29։
ՠՃ Բ Օր. Դ. 3։ Ցես. Խբ. 17։
ՠՄ Հմր. 11։ Բ Օր. Ժգ. 17։
ՠՅ ՆԼ. ԺԲ. 21, 25։
ՠՆ ՆԼ. ԼՐ. 27։ Բ Օր. Ժգ. 6, 9, 13, 15։
ՠՇ Յովէլ Բ. 17։
ՠՈ ՆԼ. Զ. 25։
ՠՉ Սաղ. ՃՂ. 30։
ՠՊ Սաղ. ՃՂ. 30։
ՠՋ Բ Օր. Դ. 3։ Ա Կոր. Ժ. 8։
ՠՌ Սաղ. ՃՂ. 30։
ՠՍ Տես Բ Կոր. Ժա. 2։
ՠՎ ՆԼ. Խ. 5։ Բ Օր. ԼՐ. 16, 21։ Գ Թագ. Ժգ. 22։ Սաղ. ՀԲ. 58։ Եզեկ. Ժգ. 38։ Սոփ. Ա. 18։ Գ. 8։
ՠՏ Մաղ. Բ. 4, 5։ Գ. 1։
ՠՐ Տես ա ՄՆ. Գ. 4, ևն։
ՠՑ ՆԼ. Խ. 15։
ՠՒ Գար. Խբ. 3։ Հռոմ. Ժ. 2։
ՠՓ ՆԲՐ. Բ. 17։
ՠՔ ԳԼ. Լա. 8։ Ցես. Ժգ. 21։
ՠՕ ԳԼ. Լա. 2։
ՠՖ ԳԼ. Լա. 16։ Յայտ. Բ. 14։

ԳԼ ԻՋ

1 Մովաբի դաշտերուն մէջ Իսրայէլացւոց գումարը կ'առնեն։ 52 Երկիրը ժառանգութեան համար բաժնելու օրէնքը։ 57 Ղեւտացւոց տոհմերը և անոնց համրանքը։ 63 Սինայի անապատին մէջ համրուածներէն միայն Քաղէբ ու Յեսու ողջ կը մնան։

Ու Տէրը Մովսէսի և Ահարոնի որդւոյն Եղիազար քահանային խօսեցաւ՝ ըսելով, 2 «Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովին գումարը առէք, անոնց հայրերուն տուներուն համեմատ, էքսան տարեկանէ վեր եղողները, այսինքն Իսրայէլի մէջ բոլոր պատերազմելու *կարող եղողները», համրեցէք։ 3 Ուստի Մովսէս ու Եղիազար քահանան †Մովաբի դաշտերուն մէջ Երիքովի դէմաց Յորդանանու մօտ 4 անոնց հետ խօսեցան՝ ըսելով, Քանի տարեկանէ վեր եղողները համրեցէք, ինչպէս Տէրը ‡Մովսէսի ու Եգիպտոսի երկրէն ելած Իսրայէլի որդիներուն հրամայեց։

5 Հռուբէն, Իսրայէլի անդրանիկը, և Ռուբէնի որդիները. Ենովքէ Ենովքեանց տոհմը, Փաղղուա Փաղղուաեանց տոհմը, 6 Եսրոնէ Եսրոնեանց տոհմը, Քարմիէ Քարմիեանց տոհմը յոթօջէ։ 7 Ռուբէնեանց տոհմերը սոսկ են. ու անոնց համրուածները քառասունևերկու հազար եօթը 8 հարիւր երեսուն հոգի էին։ Եւ Փաղղուայի որդին Եղիաբ էր։ 9 Ու Եղիաբի որդիները Նամուէլ Դաթան ու Աբիրոն էին. Ա՛յս Դաթանը ու Աբիրոնը §ժողովքին մէջ երեւելիներ էին, ու սոսկ էին որ Տէրոջը դէմ կեցող Կորխի ժողովքին մէջ՝ Մովսէսի ու Ահարոնի դէմ կեցան. 10 Եւ երկիրը իր բերանը բանալով կլլեց զանոնք ու Կորխն ալ, այն ժողովքին մեռած սոսկը, երբ կրակը այն երկու հարիւր հիսուն մարդիկը կերաւ. Ու անոնք օրինակ եղան։ Բայց Կորխի որդիները չմեռան։

12 Շմաւոնի որդիները իրենց տոհմերով. ‡Նամուէլէ Նամուէլեանց՝ տոհմը, Յամինէ Յամինեանց տոհմը, Յաքինէ Յաքինեանց տոհմը, 13 Զարայէ Զարայեանց տոհմը, Սաւուղէ Սաւուղեանց 14 տոհմը յոթօջէ։ Շմաւոնեանց տոհմերը սոսկ են, քառասունևերկու հազար երկու հարիւր հոգի։

15 Գադի որդիները իրենց տոհմերով. §Սափոնէ Սափոնեանց տոհմը, Անգիէ Անգիեանց տոհմը, 16 Սունիէ Սունիեանց տոհմը, ¶Ազնիէ Ազնիեանց 17 տոհմը, Էրիէ Էրիեանց տոհմը, ‖Արոդիէ Արոդիեանց տոհմը, Արելիէ Արելիեանց տոհմը յոթօջէ։ 18 Գադի որդիներուն տոհմերը սոսկ են. ու անոնց համրուածները քառասուն հազար հինգ հարիւր հոգի էին։

19 Հյուդայի որդիները Էր ու Օնան էին. բայց Էր ու Օնան Քանանու երկրին մէջ մեռան։ 20 Եւ Հյուդայի որդիները իրենց տոհմերով սոսկ էին. Սելոմէ Սելոմեանց տոհմը, Փարէսէ Փարէսեանց տոհմը, Զարայէ Զարայեանց տոհմը 21 յոթօջէ։ Ու Փարէսի որդիները սոսկ էին. Եսրոնէ Եսրոնեանց տոհմը, Համուլէ Համուլեանց տոհմը յոթօջէ։ 22 Յուդայի տոհմերը սոսկ են. անոնց համրուածները եօթանասունևվեց հազար հինգ հարիւր հոգի էին։

23 ¶Իսաքարի որդիները իրենց տոհմերով. Թովղայէ Թովղայեանց տոհմը, Փուայէ Փուայեանց 24 տոհմը, Յասուբէ Յասուբեանց տոհմը, Սամրոնէ 25 Սամրոնեանց տոհմը յոթօջէ։ Իսաքարի տոհմերը սոսկ են. անոնց համրուածները վաթսունչորս հազար երեք հարիւր հոգի էին։

26 ‖Զաբուղոնի որդիները իրենց տոհմերով. Սարեդէ Սարեդեանց տոհմը, Ելոնէ Ելոնեանց տոհմը, Յաղելէ Յաղելեանց տոհմը յոթօջէ։ 27 Զաբուղոնի տոհմերը սոսկ են. անոնց համրուածները վաթսուն հազար հինգ հարիւր հոգի էին։

28 #Յովսէփի որդիները իրենց տոհմերով Մանասէ ու Եփրեմ էին։ 29 Մանասէի որդիները. ¶Մաքիրէ Մաքիրեանց տոհմը յոթօջէ։ Մաքիր ծնաւ Գաղաատը, ու Գաղաատէ Գաղաադեանց տոհմը յոթօջէ։ 30 Գաղաադի որդիները սոսկ են. Իեզերէ Իեզերեանց տոհմը, 31 Քեղեգէ Քեղեգեանց տոհմը, Ու Ասրիէլէ Ասրիելեանց տոհմը, ու Սիւքէմէ Սիւքեմեանց 32 տոհմը, Ու Սեմիդայէ Սեմիդայեանց տոհմը, ու 33 Ոփերէ Ոփերեանց տոհմը յոթօջէ։ Ու Ոփերի որդին Սալպատ տղաքներ չունեցաւ, միայն աղջիկներ ունէր. ու Սալպատի աղջիկներուն անունները Մոսղա, Նուա, Էգղա, 34 Մեղքա ու Թերսա էին։ Մանասէի տոհմերը սոսկ են, ու անոնց համրուածները հիսունևերկու հազար եօթը հարիւր հոգի էին։

35 Եփրեմի որդիները իրենց տոհմերով սոսկ են. Սուտղայէ Սուտղայեանց տոհմը, Բաքրէ Բաքրեանց տոհմը, Թաանէ Թաանեանց տոհմը 36 յոթօջէ։ Եւ Սուտղայի որդիները սոսկ են. ‡Էրանէ Էրանեանց տոհմը՝ յոթօջէ։ 37 Եփրեմի որդիներուն տոհմերը սոսկ են. անոնց համրուածները երեսունևերկու հազար հինգ հարիւր հոգի էին։ Յովսէփի որդիները իրենց տոհմերով սոսկ են։

– Եր. լ. 12։ լբ. 25, 26։ Գր. ա. 2։
Բ Գր. ա. 3։
• Եբր. հլեզներըը
Գ Հմր. 63։ Գր. իբ. 1։ լա. 12։ լգ. 48։ լհ. 1։
Դ Գր. ա. 1։
Ե Ծն. խզ. 8։ Եր. գ. 14։ ա Մն. հ. 1։
Զ Գր. ժզ. 1, 2։
Է Գր. ժզ. 32, 35։
Ը Գր. ժզ. 38։ Տես ա Կոր. ժ. 6։ բ Պետ. բ. 6։
Թ Եր. գ. 24։ ա Մն. գ. 22։
Ժ Ծն. խզ. 10։ Եր. գ. 15։
† Կամ, Յամուելէ՝ Յամուելեանց
Ի ա Մն. գ. 24 կ'ըսուի Յարիբ։
Լ Ծն. խզ. 10 կ'ըսուի Ոհադ։
Խ Ծն. խզ. 16։
Ծ Տես Ծն. խզ. 16։
Կ Ծն. խզ. 16։
Հ Ծն. լբ. 2, ևն։ խզ. 12։
Ձ ա Մն. բ. 3։
Ղ Ծն. խզ. 13։ ա Մն. հ. 1։
Ճ Ծն. խզ. 14։
Մ Ծն. խզ. 20։
Յ Ցես. ժէ. 1։ ա Մն. է. 14, 15։
Ն Ցես. ժէ. 2։ Դատ. գ. 11, 24, 34 կ'ըսուի Աբիեզեր։
Շ Գր. իէ. 1։ լգ. 11։
‡ Կամ, Իզհարէ՝ Իզհարեանց

38 "Բենիամինի որդիները իրենց տոհմերով. Բա-
ղայէանց տոհմը, Ասբէլէ Ասբելեանց
39 տոհմը, Աքիրամէ Աքիրամեանց տոհմը, Սու-
փամէ Սուփամեանց տոհմը, Ոփիմէ Ոփիմեանց
40 տոհմը յաւաջ եկաւ։ Ու Բաղայի որդիները Արդ
ու Նէեման էին. Արդէ Արդեանց տոհմը,
Նէեմանէ Նէեմանեանց տոհմը յաւաջ եկաւ։
41 Բենիամինի որդիները իրենց տոհմերով ասանք
են. ու անոնց համրուածները քառասունըհինգ
հազար վեց հարիւր հոգի էին։
42 Դանի որդիները իրենց տոհմերով ասանք են.
Սուհամէ Սուհամեանց տոհմը յաւաջ եկաւ.
Դանի տոհմերը իրենց տոհմերով ասանք են։
43 Սուհամեանց բոլոր տոհմերուն համրուածները
վեթասունըչորս հազար չորս հարիւր հոգի էին։
44 "Նաֆթալի որդիները իրենց տոհմերով. Յէմնա-
յէ Յէմնայեանց տոհմը, Յեսուիէ Յեսուիեանց
45 տոհմը, Բարիայէ Բարիայեանց տոհմը։ Բարիայի
որդիներէն Փաթերէ Փաթերեանց տոհմը, Մեղ-
46 քիէլէ Մեղքիէլեանց տոհմը յաւաջ եկաւ։ Ու
47 Աշերի աղջկան անունը Սարա էր։ Աշերի որդի-
ներուն տոհմերը ասանք են. անոնց համրուած-
ները յիսունեւերկք հազար չորս հարիւր հոգի էին։
48 Եֆթէմաղիմի որդիները իրենց տոհմերով.
49 Յահիէլէ Յահիէլեանց տոհմը, Գունիէ Գունեանց
տոհմը, Յասերէ Յասերեանց տոհմը, Սիլլեմէ
50 Սիլլեմեանց տոհմը յաւաջ եկաւ։ Եֆթէմաղիմի
տոհմերը իրենց տոհմերով ասանք են. ու անոնց
համրուածները քառասունըհինգ հազար չորս
հարիւր հոգի էին։
51 "Ահա է Իսրայէլի որդիներուն գումարը,
վեց հարիւր ու մէկ հազար եօթը հարիւր
երեսուն։
52 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
53 "Ան երկիրը ժառանգութեան համար ասոնց
բաժնուի՝ էրէից անուններուն թիւին համեմատ։
54 Շատաւոր եղողին՝ ժառանգութիւնը շատ տաս,
ու քիչաւոր եղողին՝ ժառանգութիւնը քիչ
տաս. ամէն մէկուն իր համրանքին համեմատ
55 ժառանգութիւն տուր։ Բայց երկիրը "վիճա-
կով բաժնուի, ու իրենց նահապետաց ցեղե-
56 րուն անուններուն համեմատ ժառանգեն։ Շատ-
աւորի ու քիչաւորի մէջ ժառանգութիւնը վի-
ճակով բաժնուի։
57 "Եւ Ղեւաստացւոց համրուածները իրենց տոհ-
մերով ասանք են. Գերսոնէ Գերսոնեանց տոհմը,
Կահաթէ Կահաթեանց տոհմը, Մերարիէ Մե-
58 րարեանց տոհմը յաւաջ եկաւ։ Ղեւաստացւոց տոհ-
մերը ասանք են. Ղոբենեանց տոհմը, Փերսո-
նեանց տոհմը, Մոողեանց տոհմը, Մուսեանց
59 տոհմը ‖ Կորխեանց տոհմը։ Եւ Կահաթ ծնաւ
Ամրամը։ Ու Ամրամի կնոջ անունը Յոքաբեդ
էր, "Ղեւիի աղջիկը, որուն հայրը զանիկա Եգիպ-
տոսի մէջ ծնաւ Ղեւիի. ու անիկա Ամրամի
60 ծնաւ Ահարոնը ու Մովսէսը և անոնց քոյրը
61 Մարիամը։ "Եւ Ահարոնի Նադաբ և Աբիուդ,
62 Եղիազար ու Իթամար ծնան։ Բայց †Նադաբ
ու Աբիուդ Տէրոջը առջև օտար կրակ մատու-
ցած ատենին մեռան։ †Արդ ասոնցմէ համ-
բուածները, այսինքն մէկ ամսականէ վեր եղող
բոլոր արուները, քառասներեք հազար հարիւր
‡քանդի անոնք Իսրայէլի որդիներուն հետ չհամ-
բուեցան, ‡Իսրայէլի որդիներուն մէջ անոնց ժա-
ռանգութիւն չտրուելուն համար։
63 "Մովսէսի դաշտերուն մէջ, Երիքովի դէմացը
Յորդանանու մօտ, Իսրայէլի որդիները հաշիւ
անցընող Մովսէսի ու Եղիազար քահանային
64 համրուածները ասանք են։ Բայց ասոնց մէջ գնաւ
մարդ մը չկար Իսրայէլի որդիներուն յաւաջաս
համրուածներէն, զորոնք Մովսէս ու Ահարոն
քահանան Սինայի անապատին մէջ համրեցին։
65 Քանզի Տէրը անոնց համար ըսեր էր որ †Ան-
շուշտ անապատին մէջ պիտի մեռնին. ուստի
անոնցմէ մարդ մը չմնաց, բաց ի "Յեփոնեան
Քաղէբէ ու Նաւեան Յեսուէ։

ԳԼ. ԻԷ

1 Սալպհադի աղջիկները ժառանգութեան իրաւունքի համար կը բողոքեն։ 6 ժառանգութեան օրէնքը։ 12 Մովսէս իմանալով թէ ինք պիտի մեռնի, կ'ազօչէ Տէրոջը որ իրեն յաջորդ մը ընտրէ։ 18 Ցեսու կ'ընտրուի Մովսէսի յաջորդը ըլլալու։

Ու Յովսէփի որդւոյն Մանասէի տոհմերէն՝ Մանասէի որդւոյն Մաքիրի որդւոյն Գաղաադ ու որդւոյն Ոփերի որդւոյն "Սալպհադի աղջիկները մօտեցան. ու աղջիկներուն անունները ասանք են. Մալա, Նոա, Եգղա, Մեղքա ու
2 Թերսա։ Անոնք Մովսէսի ու Եղիազար քահանային ու իշխաններուն և բոլոր ժողովքին առջև կայնեցան ժողովքի խորանին դուռը, ու
3 ըսին, Մեր հայրը բանտատան մէջ մեռաւ. ու անիկա Տէրոջը դէմ ժողովուածներուն ժողովքին մէջ, †Կորխի ժողովքին մէջ չէր, բայց անիկա
4 իր մեղքովը մեռաւ, ու տղաքներ չունէր։ Ինչո՞ւ համար մեր հօրը անունը իր տոհմին մէջէն վերնայ տղայ չունենալուն համար. "մեզի կալ-
5 ուածք տուէք մեր հօրը եղբայրներուն մէջ։ Ու
6 Մովսէս բանին դատը Տէրոջը առջև դրաւ։ Եւ
7 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, Սալպհադի

= Ծն. խզ. 21։ ա Մն. է. 6։
ն Ծն. խզ. 23 ի'ըսուէ Հուսիմ
շ Ծն. խզ. 17։ ա Մն. է. 30։
ղ Ծն. խզ. 24։ ա Մն. է. 13։
ո Տես Գլ. ա. 46։
ն Ցես. ժա. 23։ ժգ. 1։
ղ Գլ. լգ. 54։
պ Գլ. լգ. 54։ լդ. 13։ Ցես. ժա. 23։ ժգ. 2։
ր Ծն. խզ. 11։ Ել. զ. 16, 17, 18, 19։ ա Մն. զ. 1, 16։
ց Ել. բ. 1, 2։ զ. 20։
ւ Գլ. գ. 2։
փ Ղեւ. ժ. 1, 2։ Գլ. գ. 4։ ա Մն. խգ. 2։
ք Տես Գլ. զ. 39։
օ Գլ. ա. 49։
ֆ Գլ. ժը. 20, 23, 24։ բ Օր. ժ. 9։ Ցես. ժգ. 14, 33։ ժգ. 3։
ա Հմր. 3։
բ Գլ. ա։ բ Օր. բ. 14, 15։
գ Գլ. ժգ. 28, 29։ ա Կոր. ժ. 5, 6։
դ Գլ. ժգ. 30։ ——
ե Գլ. խզ. 33։ լգ. 1, 11։ Ցես. ժէ. 3։
զ Գլ. ժգ. 35։ խզ. 64, 65։
է Գլ. ժգ. 1, 2։
ը Ցես. ժէ. 4։
թ Ել. ժը. 15. 19։

աղջիկները չիտակ խօսեցան. Նանպատճառ ա-
նոնց ժառանգութեան կալուածք տաս իրենց
հօրը եղբայրներուն մէջ, ու անոնց հօրը ժա-
8 *ռանգութիւնը իրենց վրայ դարձնես. Եւ Իսրա-*
յէլի որդիներուն խօսիս ու ըսես, Եթէ մարդ
մը մեռնի, ու տղայ չունենայ, անոր ժառան-
9 *գութիւնը իր աղջկան վրայ դարձնէք. Եւ եթէ*
անիկա աղջիկ ալ չունենայ, այնատեն անոր
10 *ժառանգութիւնը իր եղբայրներուն տաք. Եւ*
եթէ եղբայրներ ալ չունենայ, այնատեն անոր
ժառանգութիւնը իր հօրեղբայրներուն տաք.
11 *Ու եթէ հօրեղբայրներ ալ չունենայ, անոր ժա-*
ռանգութիւնը իր տոհմին մէջ իր ամէնէն մօտ
ազգականին տաք, ու ան ըլլայ անոր ժառանգը.
և սիկա Իսրայէլի որդիներուն Եդատատանի
կանոն ըլլայ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեց։
12 Եառքը Տէրը Մովսէսի ըսաւ, ըԱյդ Աբարիմի
լեռը ելիր, ու տես այն երկիրը, զոր Իսրայէլի
13 *որդիներուն պիտի տամ. Եւ զայն տեսնելէդ*
եառքը, դուն ալ ի քու ժողովուրդիդ պիտի խառ-
նուիս, ինչպէս քու եղբայրդ Ահարոն խառ-
14 *նուեցաւ. Որովհետև ձգուք իմ հրամանիս դէմ*
ապստամբութիւն ըրիք Սին անապատին մէջ՝
ժողովքին հակառակութիւն ըրած ատենը, ու
*անոնց առջև պիտ *չփառաւորեցիք զայն ջուրին*
քով։ (Այս է Կադէսի ԷՄերիպայի ջուրը Սին
անապատին մէջ։)
15 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Տէրոջը ու ըսաւ, (16) Տէ-
րը, Ի բոլոր մարդոց հոգիներուն Աստուածը, այս
17 *ժողովուրդին վրայ մարդ մը կեցնէ, Որպէս զի*
անիկա անոնց առջեւէն ելլէ ու մտնէ, ու զա-
նոնք հանէ ու մուցնէ, որպէս զի Տէրոջը ժո-
ղովքը Հանհովիս ոչխարներու պէս չըլլայ։
18 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսի, Առ քեզի Նաւէի
որդին Յեսուն, Հորուն վրայ Հոգի կայ, հու ա-
19 *նոր վրայ ձեռքդ դիր. Եւ զանիկա Եղիազար*
քահանային ու բոլոր ժողովքին առջև կացնե-
ցուր, և անոնց աչքին առջև անոր պատուէր
20 *տուր. Ու Ի քու փառքէդ անոր վրայ դիր, որ-*
պէս զի Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովքը
21 *Հնազանդութիւն ընեն։ Եւ անիկա Եղիա-*
զար քահանային առջև պիտի կայնի, ու Տէ-
րոջը առջև Ուրիմին կանոնովը հարց պիտի
հարցնէ՝, Նանոր խօսքովը պիտի ելլեն, ու անոր
խօսքովը մտնեն, ինք և իրեն հետ բոլոր Իսրա-
22 *յէլի որդիները ու բոլոր ժողովքը։ Եւ Մովսէս*
այնպէս ըրաւ, ինչպէս Տէրը անոր հրամայեր
էր. առաւ Յեսուն, ու զանիկա Եղիազար քա-
հանային ու բոլոր ժողովքին առջև կացնեցուց։
23 Եւ իր ձեռքերը անոր վրայ դնելով Նանոր
պատուէր տուաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի ձեռ-
քով խօսեր էր։

ԳԼ. ԻԸ

1 *Ընծաները որոշուած ժամանակին պիտի մատուցուէին։*
3 *Մշտնջենաւոր ողջակէզը։* 9 *Շաբաթ օրերուն,* 11 *ամ-*
սագլուխներուն, 16 *զատկին,* 26 *և երախայրիներուն ժա-*
մանակին մատուցուելու զոհերը։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ըսելով,
2 Պատուիրէ Իսրայէլի որդիներուն ու անոնց ըսէ,
Իմ անուշահոտ պատարագներուս Ընծայուած
հացը՝ որոշուած ատեն ինծի մատուցանելու-
3 *զգուշութիւն ընէք։ Ու անոնց ըսես, Ասոնք*
են այն պատարագները զորոնք Տէրոջը պիտի
մատուցանէք. Օրը երկու հատ մէկ տարեկան
անարատ գառներ մշտնջենաւոր ողջակէզի հա-
4 *մար։ Մէկ գառը առտուան մատուցանես, ու*
5 *միւս գառը իրիկուան դէմ մատուցանես։ Եւ*
Ամէկ արդուին տասներորդ մասը բարակ ալիւ-
րով Հացի ընծայ ընէս, որ շաղուած պիտի
ըլլայ Ձիթենի մը քաշուած ձեթով։
6 *Ասիկա Սինա լեռանը վրայ *սահմանուած Ամըշ-*
նջենաւոր ողջակէզ է, Տէրոջը անուշահոտ
7 *պատարագ ըլլալու համար։ Ու անոր թափելու-*
նուէրը մէկ գառին համար՝ հինէնի մը չորրորդ
մասն ըլլայ. օղին առը տեղին մէջ թափելու-
8 *նուէր ընես Տէրոջը. Եւ միւս գառը իրիկուան*
դէմ մատուցանես. — առտուան հացի ընծա-
յին ու անոր թափելու նուէրին պէս ընես, Տէ-
րոջը անուշահոտ պատարագ ըլլալու։
9 *Բայց շաբաթ օրը մէկ տարեկան երկու ա-*
նարատ գառներ, ու իւղով շաղուած երկու
տասներորդ բարակ ալիւր հացի ընծայի համար,
ու անոր թափելու նուէրը պէտք է մատուցանէք։
10 *Ասիկա մշտնջենաւոր ողջակէզէն ու անոր թա-*
փելու նուէրէն զատ ամէն շաբաթ օրուան ող-
ջակէզը պիտի ըլլայ։
11 Եւ ըՁեր ամսագլուխներուն մէջ Տէրոջը ող-
ջակէզ մատուցանէք երկու զուարակ, մէկ խոյ
— եօթը հատ մէկ տարեկան անարատ գառ-
12 *ներ. Եւ ամէն մէկ զուարակին համար իւղով

ա ԳԼ. լգ. 2։
բ ԳԼ. լե. 29։
գ ԳԼ. լգ. 47։ բ Օր. գ. 27։ լբ. 49։ լգ. 1։
դ ԳԼ. ի. 24, 28։ լա. 2։ բ Օր. ժ. 6։
ե ԳԼ. ի. 12, 24։ բ Օր. ա. 37։ լբ. 51։ Մազ. ճլ. 32։
զ Բէբ. չարբևցիք
է Ել. ժէ. 7։
ը Գլ. ժզ. 22։ Եբր. ժբ. 9։
թ Բ Օր. լա. 2։ ա Թագ. բ. 20։ ժբ. 13։ բ Մն. ա. 10։
ժ Գ Թագ. իբ. 17։ Զաք. ժ. 2։ Մատ. ք. 36։ Մարկ. պ. 34։
ի Ծն. խա. 38։ Դատ. գ. 10։ ժա. 29։ ա Թագ. ժզ. 13, 18։
հ Բ Օր. լգ. 9։
ձ Բ Օր. լա. 7։
ղ Տես ԳԼ. ժա. 17, 28։ ա Թագ. ժ. 6, 9։ գ Թագ. բ. 15։
ճ Ցես. ա. 16, 17։
յ Տես Ցես. ք. 14։ Դատ. ա. 1։ ի. 18, 23, 26։ ա Թագ. իգ. 9։ լ. 7։
ն Ել. իբ. 30։
շ Կա՛մ, Եվ-ը-ը անոր համար պիտի հարցնէ
ո Ցես. ք. 14։ ա Թագ. իբ. 10, 13, 15։
չ Բ Օր. գ. 28։ լա. 7։

պ Դ Եսր. բ. 11։ իա. 6, 8։ Մատ. ա. 7, 12։
ջ Ել. իք. 38։
ռ Ել. ժզ. 36։ ԳԼ. ժե. 4։
ս Դ Եսր. բ. 1։
վ Ել. իք. 40։
տ Բէբ. եզած
ր Ել. իք. 42։ Տես Ամոս ե. 25։
ց Եզեկ. իզ. 4։
ւ ԳԼ. ժ. 10։ ա Թագ. ի. 5։ ա Մն. իգ. 31։ բ Մն. բ. 4։ Եզր. գ. 5։ Նէեմ. ժ. 33։ Ես. ա. 13, 14։ Եզեկ. իե. 17։ իզ. 6։ Ամ. բ. 11։ Կող. բ 16։

շաղուած Ընձեռք տասանորդ բարակ ալիւր հացի ընծայ, և մէկ խոյին համար իւղով շաղուած երկու տասանորդ բարակ ալիւր հացի ընծայ,
13 Ու ամէն մէկ գառին համար իւղով շաղուած մէյմէկ տասանորդ բարակ ալիւր հացի ընծայ Տէրոջը,
14 պատարագ ըլլալու։ Եւ անոնց թափելու նուէրները՝ ամէն մէկ ղուարակին համար կէս հիմէն, ու մէկ խոյին համար հիմէնին երրորդ մասը, և ամէն մէկ գառին համար հիմէնին չորրորդ մասը գինի պիտի ըլլայ. ասիկա տարուան ամիսներուն համար ամէն ամիս նորումնէ ըլլա ողջակէզն է։
15 Եւ մշանջենաւոր ողջակէզէն զատ՝ մեղքի պատարագի համար Յայծերէն նոխազ մը իր թափելու նուէրովը մէկտեղ մատուցուի Տէրոջը։
16 Եւ առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օրը
17 զատիկ է Տէրոջը։ Ու այն ամսուն հնգետասաներորդ օրը տօն է. եօթը օր բաղարջ ուտուի։
18 Առաջին օրը սուրբ ժողով պիտի ըլլայ, բնաւ
19 ծառայական գործ մը չընէք. Եւ Տէրոջը պատարագ՝ ողջակէզ մատուցանէք, երկու ղուարակ, մէկ խոյ ու եօթը հատ մէկ տարեկան գառներ. Ձանազատ ըլլան ձեզի. Եւ անոնց հացի ընծան իւղով շաղուած բարակ ալիւր ըլլայ. ամէն մէկ ղուարակին համար երեք տասանորդ, ու մէկ խոյին համար երկու տասանորդ մատուցանէք։ եօթը գառներէն ամէն մէկ գառին համար մէյմէկ տասանորդ մատուցանէք։ Ձեր մեղքերուն համար մէկ նոխազ մատուցանէք։ Մշանջենաւոր ողջակէզէն ու անոր հացի ընծայէն զատ, ասոնք ալ իրենց թափելու նուէրներովը մատուցանէք. Ձանազատ ըլլան ձեզի։

ԳԼ. ԻԹ

1 *Փող հնչեցնելու օրուան, 7 քաւութեան օրուան, 13 և տաղաւարահարաց օրուան ողջակէզը։*

Եւ եօթներորդ ամսուն մէջ ամսուն առաջին օրը սուրբ ժողով ըլլայ ձեզի, բնաւ ծառայական գործ մը չընէք. Փող հնչեցնելու օր
2 ըլլայ ձեզի։ Եւ Տէրոջը անուշահոտ ողջակէզի համար մէկ ղուարակ, մէկ խոյ ու եօթը հատ
3 մէկ տարեկան գառներ մատուցանէք։ Եւ անոնց հացի ընծան մէկ ղուարակին համար երեք տասանորդ, ու մէկ խոյին համար երկու տասանորդ,
4 Նորդ, Եւ եօթը գառներէն ամէն մէկ գառին համար մէյմէկ տասանորդ իւղով շաղուած
5 բարակ ալիւր ըլլայ. Եւ ձեզի քաւութիւն ընելու համար պիտի ծխեն մէկ նոխազ մեղքի պատարագ։
6 Ասոնք Տէրոջը անուշահոտ պատարագ, Համամասուն ողջակէզը ու անոր հացի ընծան, և մշանջենաւոր ողջակէզը ու անոր հացի ընծայէն ու անոնց թափելու նուէրներէն՝ Իրենց կանոնով հոտ
7 Եւ Հայս եօթներորդ ամսուն տասներորդ օրը սուրբ ժողով ըլլայ ձեզի. ու Ձեր անձերը պիտի խոնարհեցնէք, ամենևին գործ մը
8 չընէք։ Եւ Տէրոջը անուշահոտ ողջակէզի համար մէկ ղուարակ, մէկ խոյ ու եօթը հատ մէկ տարեկան գառներ մատուցանէք. Ձանոնք ձեզի անարատ ըլլան. Եւ անոնց հացի ընծան մէկ ղուարակին համար երեք տասանորդ, մէկ խոյին
10 համար երկու տասանորդ, եօթը գառներէն ամէն մէկ գառին համար մէյմէկ տասանորդ
11 իւղով շաղուած բարակ ալիւր ըլլայ։ Ու ծխեն մէկ նոխազ մեղքի պատարագ, բաց ի քաւութեան օրը մեղքի պատարագէն ու մշանջենաւոր ողջակէզէն և անոր հացի ընծայէն ու անոնց թափելու նուէրներէն։
12 Եւ Եօթներորդ ամսուն հնգետասաներորդ օրը սուրբ ժողով ըլլայ ձեզի, բնաւ ծառայական գործ մը չընէք, ու եօթը օր Տէրոջը տօն
13 պահէք։ Եւ Տէրոջը ողջակէզ՝ անուշահոտ պատարագի համար տասներեք ղուարակ, երկու խոյ՝ մէկ տարեկան տասնըչորս գառներ մատուցանէք. անոնք անարատ պիտի ըլլան.
14 Եւ անոնց հացի ընծան տասներեք ղուարակ-

ե Գլ. ժե. 4—12։
զ Ելմ. 22։ Գլ. ժե. 24։
է Ել. ժբ. 6, 18։ Դնե. իգ. 5։ Գլ. ի. 3։ բ Օր. ժզ. 1։ Եզեկ. խե. 21։
ը Դնե. իգ. 6։
թ Ել. ժբ. 16։ Դնե. իգ. 7։
ժ Ելմ. 31։ Դնե. իբ. 20։ Գլ. իթ. 8։ բ Օր. ժե. 21։
ի Ելմ. 15։
լ Տես Դնե. իգ. 18, 19։
խ Ելմ. 19։
— Դնե. իգ. 24։
ծ Գլ. իբ. 11։
կ Գլ. իբ. 3։
հ Ել. ժբ. 16։ ժգ. 6։ Դնե. իգ. 8։
ձ Ել. իգ. 16։ իդ. 22։ Դնե. իգ. 10, 15։ բ Օր. ժզ. 10։ Գող. բ. 1։
մ Գլ. ժե. 11, 12։
յ Դնե. ժզ. 29։ իգ. 27։
ն Սապ. բ. 13։ Նա. ծբ. 5։
շ Գլ. իբ. 19։
ո Դնե. ժզ. 3, 5։
չ Դնե. իգ. 33, ևն։ բ Օր. ժզ. 13։ Եզեկ. խե. 25։
պ Եզր. գ. 4։

Ներէն ամէն մէկ զուարակին համար երեք տասանորդ, ― երկու խոյերէն ամէն մէկ խոյին
15 համար երկու տասանորդ, Եւ տասնըչորս գառ-
ներէն ամէն մէկ գառին համար մէյմէկ տասա-
նորդ իւղով շաղուած ցորեկ ալիւր ըլլայ.
16 Ու այծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագ
մատուցանէ, բացի մշտնջենաւոր ողջակէզէն
ու անոր հացի ընծայէն և թափելու նուէրէն։
17 Եւ երկրորդ օրը տասներկու զուարակ, եր-
կու խոյ ― մէկ տարեկան տասնըչորս անարատ
18 գառներ մատուցանէ. Եւ անոնց հացի ընծան
ու թափելու նուէրները, զուարակներուն, խո-
յերուն ու գառներուն համար, իրենց թիւին
19 համեմատ, ըստ օրինի պիտի ըլլան. Ու այծե-
րէն մէկ նոխազ մեղքի պատարագ մատուցանէ,
բացի մշտնջենաւոր ողջակէզէն և անոր հացի
ընծայէն ու թափելու նուէրներէն։
20 Եւ երրորդ օրը տասնմէկ զուարակ, երկու
խոյ ― մէկ տարեկան տասնըչորս անարատ
21 գառներ մատուցանէ. Եւ անոնց հացի ընծան
ու թափելու նուէրները, զուարակներուն, խո-
յերուն ու գառներուն համար, իրենց թիւին
22 համեմատ, ըստ օրինի պիտի ըլլան. Ու մէկ նո-
խազ մեղքի պատարագ մատուցանէ, բացի
մշտնջենաւոր ողջակէզէն և անոր հացի ընծա-
յէն ու թափելու նուէրէն։
23 Եւ չորրորդ օրը տասը զուարակ, երկու խոյ
― մէկ տարեկան տասնըչորս անարատ գառներ
24 մատուցանէ. Անոնց հացի ընծան ու թափելու
նուէրները, զուարակներուն, խոյերուն ու գառ-
ներուն համար, իրենց թիւին համեմատ, ըստ
25 օրինի պիտի ըլլան. Ու այծերէն մէկ նոխազ
մեղքի պատարագ մատուցանէ, բացի մշտնջե-
նաւոր ողջակէզէն և անոր հացի ընծայէն ու
թափելու նուէրէն։
26 Եւ հինգերորդ օրը հինգ զուարակ, երկու խոյ
― մէկ տարեկան տասնըչորս անարատ գառներ
27 մատուցանէ. Եւ անոնց հացի ընծան ու թափելու
նուէրները, զուարակներուն, խոյերուն ու գառ-
ներուն համար, իրենց թիւին համեմատ, ըստ
28 օրինի պիտի ըլլան. Ու մէկ նոխազ մեղքի պատա-
րագ մատուցանէ, բացի մշտնջենաւոր ողջակէզէն
և անոր հացի ընծայէն ու թափելու նուէրէն։
29 Եւ վեցերորդ օրը ութ զուարակ, երկու խոյ
― մէկ տարեկան տասնըչորս անարատ գառներ
30 մատուցանէ. Եւ անոնց հացի ընծան ու թա-
փելու նուէրները, զուարակներուն, խոյերուն ու
գառներուն համար, իրենց թիւին համեմատ,
31 ըստ օրինի պիտի ըլլան. Ու մէկ նոխազ մեղքի
պատարագ մատուցանէ, բացի մշտնջենաւոր
ողջակէզէն և անոր հացի ընծայէն ու թափե-
լու նուէրներէն։
32 Եւ եօթներորդ օրը եօթը զուարակ, երկու
խոյ ― մէկ տարեկան տասնըչորս անարատ գառ-
33 ներ մատուցանէ. Եւ անոնց հացի ընծան ու
թափելու նուէրները, զուարակներուն, խոյե-
րուն ու գառներուն համար, իրենց թիւին հա-
34 մեմատ, ըստ օրինի պիտի ըլլան. Ու մէկ նոխազ
մեղքի պատարագ մատուցանէ, բացի մշտնջե-
նաւոր ողջակէզէն և անոր հացի ընծայէն ու
թափելու նուէրէն։
35 Ութերորդ օրը ձեզի Տ֊ոնախմբութիւն ըլ-
36 լայ. բնաւ ծառայական գործ մը չընէք, Եւ
Տէրոջը ողջակէզ ― անուշահոտ պատարագի
համար, մէկ զուարակ, մէկ խոյ ― մէկ տարե-
37 կան եօթը անարատ գառներ մատուցանէք. Եւ
անոնց հացի ընծան ու թափելու նուէրները,
զուարակին, խոյին ու գառներուն համար,
իրենց թիւին համեմատ, ըստ օրինի պիտի ըլլան.
38 Ու մէկ նոխազ մեղքի պատարագ մատուցանէ,
բացի մշտնջենաւոր ողջակէզէն և անոր հացի
ընծայէն ու թափելու նուէրէն։
39 Ձեր տօներուն մէջ սոնք պիտի մատու-
ցանէք Տէրոջը, ձեր նախատուն ու ձեր կա-
մաւոր ընծաներուն ողջակէզներէն, հացի ըն-
ծաներէն, թափելու նուէրներէն ու խաղաղու-
թեան զոհերէն զատ։
40 Եւ Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն պատուէր
այն ամէնը ըրաւ Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր։

ԳԼ. Լ

1 Ոմանք կարարելու պարտաւորութիւնը։ 3 Աղջկան
մը, 6 կնկան մը, 9 որբեւարքի մը կամ արձակուածի մը
ուխտերուն վրայով։

Եւ Մովսէս Իսրայէլի որդւոց ըսաւ՝ ցեղերու իշ-
2 խաններուն խօսեցաւ՝ ըսելով, Տէրոջը պատ-
ուիրած բանը այս է. Եթէ մարդ մը Տէրոջը
ուխտ ընէ, կամ երդումով ընելով իր անձը
կապելու ըլլայ, Իր խօսքը պարապ չհանէ.
Էրոլոր իր բերնէն ելածին պէս ընէ։
3 Եւ եթէ կին մը Տէրոջը ուխտ ընէ, ու իր
մանկութեան տանը իր հօրը տանը մէջ կին֊
4 կապելու ըլլայ, Եւ անոր հայրը անոր ուխտը
ու անձին վրայ կապած կապը լսէ, և անոր
հայրը բան մը չըսէ անոր, այն ատեն անոր բո-
լոր ուխտերը պիտի հաստատուին, ու անձին
վրայ կապած բոլոր կապերն ալ պիտի հաս-
5 տատուին։ Բայց եթէ անոր հայրը իր լսած օրը
զանիկա արգիլէ, այն ատեն անոր բոլոր ուխ-
տերը ու անձին վրայ կապած կապերը անվա-
ւեր պիտի ըլլան. և Տէրը անոր թողութիւն
պիտի տայ. քանզի անոր հայրը զանիկա արգիլեց։
6 Եւ եթէ ուխտ բրած կամ իր շրթունքներէն
իր անձը կապող անխորհուրդ խօսք մը ելած

ե Ելմ. 3, 4, 9, 10։ Գլ. ժե. 12։ Լը. 7, 14։
զ Ելմ. 18։
է Ղեւ. իգ. 36։
ը Ղեւ. լգ. 2։ ա Մն. լգ. 31։
թ Մն. լա. 3։ Եզր. գ. 5։ Նէեմ. ժ. 33։ Ես. ա. 14։
ի Ղեւ. է. 11, 16։ իբ. 21, 23։

ժ Գլ. ա. 4, 16։ է. 2։
ի Ղեւ. իէ. 2։ բ Օր. իգ. 21։ Դատ. ժա. 30, 35։ ժող. է. 4։
լ Ղեւ. է. 4։ Մատ. ժգ. 9։
խ Գոր. իգ. 14։
ծ Սապ. ժե. 20։
կ Ցոր իբ. 27։ Մապ. իբ. 25։ ծ. 14։ կգ. 13, 14։ ճժգ. 14, 18։ Նաե. ա. 15։

7 ըլլալով ամուսանանայ, Ու անոր այրը լսէ, և լսած օրը անոր բան մը չըսէ, այնատեն անոր ուխտերը պիտի հաստատուին, ու իր անձին վրայ կապած կապերն ալ պիտի հաստատուին։ 8 Բայց եթէ անոր այրը ՚ի լսած օրը զանիկա արգիլէ, այնատեն անոր վրայ եղած ուխտը ու շուրթունքներէն ելած անխորհուրդ խօսքը որով իր անձը կապեր էր՝ անվաւեր կ'ընէ. և Տէրը անոր թողութիւն պիտի տայ։

9 Բայց որբեւայրիի կամ արձակուածի մը ուխտը ՚ի իր անձին վրայ կապած ինչևիցէ կապը 10 իր վրայ հաստատ պիտի մնայ։ Եւ եթէ անիկա իր էրկանը տանը մէջ ուխտ ըրած էր, կամ երդումով իր անձին վրայ կապ կապեր էր, 11 Ու անոր այրը լսելով բան մը ըսած չէր անոր և զանիկա արգիլած չէր, այն ատեն անոր բոլոր ուխտերը պիտի հաստատուին, ու իր անձին վրայ կապած կապերը հաստատ պիտի 12 մնան։ Բայց եթէ անոր այրը իր լսած օրը զանոնք խափանեց, այն ատեն անոր ՚ի ուխտը կամ իր անձը կապելու համար անոր բերնէն ելած բոլոր խօսքերը անվաւեր պիտի ըլլան, ֆանպէ անոր այրը խափանեց զանոնք. և Տէրը անոր թողութիւն 13 պիտի տայ։ Կնոջ մը ամէն ուխտը ու անձը խոնարհեցնելու համար ըրած կապող երդումը անոր այրը կրնայ հաստատել, ու անոր 14 այրը կրնայ խափանել։ Եւ եթէ անոր այրը օրէ օր անոր բան մը չըսէ, այն ատեն անոր ամէն ուխտերը ու վրան եղած ամէն կապերը կը հաստատէ. իր լսած օրը անոր բան մը չըսելուն համար զանոնք հաստատած կ'ըլլայ։ 15 Բայց եթէ լսած օրէն ետքը կերպով մը խափանէ զանոնք, այն ատեն ինք պիտի կրէ անոր անօրէնութիւնը։

16 Էրկան մը ու անոր կնոջ միջաեղ, և հօր մը ու մանկութեան ատեն իր հօրը տունը բնակող աղջկան միջաեղ պահպանող կանոնները ատոնք են, զորոնք Տէրը Մովսէսի պատուիրեց։

ԳԼ. ԼԱ.

1 Մադիանացիները պատերազմի մէջ կը յաղթուին, ու Բաղաամ ալ կը սպաննուի։ 13 Մովսէս զօրաց իշխաններուն կը պատուիրէ Մադիանացւոց կիները ողջ պահելնուն համար։ 19 Ջինուորներուն, գերիներուն և աւարին մաքրուելուն կերպը։ 25 Աւարը բաժնելուն կերպը։ 48 Տէրոջը նուիրուած ճամբար ընծաները։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, 2 Մադիանացիներէն Իսրայէլի որդիներուն վրէժը առնելս. Ետքը քու ժողովուրդիդ խառնուիր։ 3 Նախ։ Եւ Մովսէս ժողովուրդին խօսեցաւ ու ըսաւ, Ձեզմէ մարդիկ պատրաստուին պատերազմի համար, ու Մադիամու վրայ երթան,

4 որ Մադիամէ Տէրոջը վրէժը առնեն։ Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն ամէն մէկէն հազարական մարդ 5 պատերազմի ղրկէք։ Եւ Իսրայէլի հազարաւորներէն ամէն մէկ ցեղէն հազարական մարդ ընտրուեցաւ. այսինքն տասներկու հազար զինուած պատերազմի համար պատրաստուած։ 6 Եւ Մովսէս պատերազմի ղրկեց զանոնք, ամէն մէկ ցեղէն հազարական մարդ. ու անոնց հետ Եղիազար քահանային որդին Փենեհէսը պատերազմի ղրկեց, որուն ձեռքն էին սուրբ անօթները ու 7 հապճարարութեան փողերը։ Եւ Մադիանացւոց դէմ պատերազմեցան, ինչպէս Տէրը Մովսէսի հրամայեր էր. ու անոնց բոլոր արսն մարդիկը սպաննեցին. 8 դիկը Եմեւոյացին. Եւ անոնց սպաննուածներուն հետ Մադիամու թագաւորներն ալ, Ընեին, Բոկամը, Սուրը, Ուրը և Ռօբէն, Մադիամու հինգ թագաւորները, սպաննեցին, ու Բէհովրի որդին Բաղաամը սրով մեռցուցին։ 9 Եւ Իսրայէլի որդիները Մադիանացւոց կիները ու տղաքները գերի առին, ու անոնց բոլոր անասուններըը և հօտերը ու ստացուածքը աւար առին։ 10 Եւ անոնց բնակած բոլոր քաղաքները ու բոլոր գերդը կրակով այրեցին։ 11 Եւ բոլոր աւարը ու բոլոր կողոպուտը առին մարդէ մինչև անասուն։ 12 Եւ գերիները ու կողոպուտը և աւարը Մովսէսի, Եղիազար քահանային ու Իսրայէլի որդիներուն ժողովքին, բանակը բերին, որ Երիքովի դէմաց Յորդանանու մօտ Մովաբի դաշտերուն վրայ էր։

13 Եւ Մովսէս ու Եղիազար քահանայ և ժողովքին բոլոր իշխանները բանակէն դուրս ելան 14 զանոնք դիմաւորելու։ Եւ Մովսէս պատերազմէն դարձող զօրաց իշխաններուն, հազարապետներուն ու հարիւրապետներուն սրտմտեցաւ. 15 Եւ Մովսէս անոնց ըսաւ, Ամբողջ բոլոր կիները ողջ թողուցիք։ 16 Ահա Բաղաամի խրատով Իսրայէլի որդիները Տէրոջը դէմ մեղանչեցին Փոգովրի գործին մէջ, և Տէրոջը ժողովքին վրայ նայն հարուածը եկաւ։ 17 Ուստի հիմա Եղբայրներէն ամէն արու մեռցուցէք, ու բոլոր կիները որոնք այր մարդ գիտցած 18 են արուի հետ պառկելով մեռցուցէք։ Եւ կիներէն այն բոլոր մանկահասակ աղջիկները որոնք այր մարդ գիտցած չեն արուի հետ պառկելով 19 ձեզի ողջ թողուցէք։ Եւ դուք եօթը օր բանակին դուրսը մնացէք. ով որ մարդ մեռցուցեր է, ու ով որ նմեռածի դպեր է, երրորդ օրը ու եօթներորդ օրը ՚ի ձեր եւ ձեր գերիները։ 20 Եւ ամէն հանդերձ, ու ամէն մորթէ շինուած ամէն բան, և այծի մազէ շինուած ամէն բան, ու ամէն փայտեղէն ամանն մաքրեցէք։

ՂԾն. գ. 16։

— Գլ. լե. 17։
Բ Գլ. լե. 13։
Գ Գլ. ժ. 9։
Դ Տես Գատ. գ. 1, 2, 33։
Ե Բ Օր. ի. 13։ Գատ. իա. 11։ ա Թագ. լե. 9։ դ Թագ. ժա. 15, 16։
Զ Ցես. ժգ. 21։
Է Գլ. ժ. 9։
Ը Տես Գատ. գ. 1, 2, 33։
Թ Բ Օր. ի. 13։
Ժ Ցես. ժգ. 22։
ԺԱ Բ Օր. ի. 14։
ԺԲ Տես Բ Օր. ի. 13։ ա Թագ. ժե. 3։
ԺԳ Գլ. իգ. 14։ Բ Պետ. բ. 15։ Յայտ. բ. 14։
ԺԴ Բէբ. խօսքով
ԺԵ Գլ. ին. 2։
ԺԶ Գլ. ին. 9։
ԺԷ Գատ. իա. 11։
ԺԸ Գլ. Ե. 2։
ԺԹ Գլ. ԺԲ. 11, ևն։

21 Եւ Եղիազար քահանան պատերազմի գացող
զօրքերուն ըսաւ, Ասիկա է այս օրէնքին կանո-
22 նը՝ զոր Տէրը Մովսէսի հրամայեց։ Միայն ոս-
կին, արծաթը, պղինձը, երկաթը, անագը ու
23 կապարը, Ամէն կրակը մննելու բանը կրակէ
անցնէք, ու մաքուր պիտի ըլլայ, բայց հմաք-
րութեան ջրով մաքրուի. սակայն կրակը չմըտ-
24 նող ամէն բան ջուրէ անցնէք։ Եւ եօթներորդ
օրը ձեր հանդերձները լուսաք և մաքուր ըլլաք,
ու ետքը բանակին մէջ մտնէք։
25 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով,
26 Դուն Եղիազար քահանային ու ժողովքին նա-
հապետութեանց իշխաններուն հետ՝ առնուած
կողոպուտին գումարը առ, մարդէ մինչև ան-
27 առն։ Եւ նայն կողոպուտը պատերազմի գացող
պատերազմողներուն ու բոլոր ժողովքին հաւա-
28 սարապէս բաժնեա։ Եւ պատերազմի գացող
պատերազմողներէն Տէրոջը հասը առնես, †հինգ
հարիւրէն մէկը՝ թէ՛ մարդոցմէն, թէ՛ արջառ-
29 ներէն, թէ՛ էշերէն և թէ՛ ոչխարներէն։ Այս
հասը անոնց կէս բաժինէն պիտի առնես, ու
Եղիազար քահանային տաս իբրև Տէրոջը ընծայ։
30 Եւ Իսրայէլի որդիներուն կէս բաժինէն ‡յիսու-
նէն մէկը առնես, թէ՛ մարդոցմէն, թէ՛ ար-
ջառներէն, թէ՛ էշերէն, թէ՛ ոչխարներէն և
ընդ՛ ամէն անասուններէն. ու զանոնք *Տէրոջը
խորանին պահպանութիւնը ընող Ղեւտացինե-
31 րուն տաս։ Եւ Մովսէս ու Եղիազար քահանան
Տէրոջը Մովսէսի հրամայածին պէս ըրին։
32 Եւ կողոպուտը, այսինքն պատերազմող զօր-
քին առած ուսերին *գումարը այս էր. վեց
33 հարիւր եօթանասունհինգ հազար ոչխար, եօ-
34 թանասունուերկու հազար արջառ, Ու վեթ-
35 սունմէկ հազար էշ. Եւ մարդոցմէն՝ այր մար-
դու անկողին չգիտցող կիներուն ամէնը երե-
սունուերկու հազար հոգի էին։
36 Եւ պատերազմի գացողներուն կէս
բաժինը այս էր. ոչխարներուն թիւը երեք հա-
րիւր երեսունհազար հազար հինգ հարիւր էր.
37 Ու ոչխարներէն Տէրոջը հասը վեց հարիւր եօ-
38 թանասունհինգ եղաւ. Եւ արջառները երե-
սունմէկ հազար ըլլալով՝ անոնցմէ Տէրոջը հա-
39 սը եօթանասունուերկու եղաւ. Ու էշերը
երեսուն հազար հինգ հարիւր ըլլալով՝ ա-
նոնցմէ Տէրոջը հասը վաթսունմէկ եղաւ.
40 Եւ մարդիկը տասնմէկ հազար հոգի ըլլալով՝
անոնցմէ Տէրոջը հասը երեսունուերկու հոգի
41 եղաւ։ Եւ Մովսէս Տէրոջը նուիրուած հասը
Եղիազար քահանային տուաւ, Ինչպէս Տէրը
Մովսէսի հրամայեր էր։
42 Եւ Իսրայէլի որդիներուն կէս բաժինէն ալ,
զոր Մովսէս պատերազմողներէն զատեր էր, Տէ-
43 րոջը հասը ասիկա։ Եւ ժողովքին կէս բաժինը
երեք հարիւր երեսունմէօթը հազար հինգ հա-
44 րիւր ոչխար, Երեսունմէկ հազար արջառ,
45 Երեսուն հազար հինգ հարիւր էշ, (46) Ու
47 տասնմէկ հազար հոգի էր։ Եւ Մովսէս Իսրա-
էլի որդիներուն կէս բաժինէն, թէ՛ մարդէն,
թէ՛ անասունէն, յիսունէն մէկը առնելով, Տէ-
րոջը խորանին պահպանութիւնը ընող Ղեւտա-
ցիներուն տուաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի հրա-
մայեր էր։
48 Եւ զօրքին հազարապետներուն վերակացու-
ները, այսինքն հազարապետները ու հարիւրա-
49 պետները, Մովսէսի մօտեցան. Ու Մովսէսի
ըսին, Քու ծառաներդ մեր ձեռքին տակ եղող
պատերազմողներուն գումարը առինք, ու մեզմէ
50 մարդ մը պակաս չէ։ Ուստի ամէն մէկս ինչ որ
գտանք՝ Տէրոջը ընծայ բերինք, ականէ զարդեր,
շղթաներ, ապարանջաններ, մատնիներ, օղեր ու
‡մանեակներ, "որ Տէրոջը առջև մեր հոգիներուն
51 քաւութիւն ընենք։ Եւ Մովսէս ու Եղիազար
քահանան անոնցմէ ոսկին առին, ամէնն ալ
52 բանուած զարդեր էին։ Եւ հազարապետներէն
ու հարիւրապետներէն Տէրոջը մատուցուած ըն-
ծային բոլոր ոսկին տասնմէկ հազար եօթը
53 հարիւր չիսուն սիկղ էր։ ՂՊատերազմողներուն
ամէն մէկը իրեն համար կողոպուտ առեր էր։
54 Եւ Մովսէս ու Եղիազար քահանան հազարա-
պետներէն ու հարիւրապետներէն ոսկին առին,
և ժողովքի խորանը բերին, որպէս զի "Տէրոջը
առջև Իսրայէլի որդիներուն յիշատակն ըլլայ։

ԳԼ. ԼՐ

1 Ռուբէնի և Գադի որդիները Յորդանանու անդիի կող-
մը իրենց ժառանգութիւնը ըլլալ կ'ուզեն։ 6 Մովսէս զա-
նոնք կը յանդիմանէ, 16 սակայն այս պայմանով հաւա-
նութիւն կու տայ որ իրենց եղբայրներուն օգնեն պատե-
րազմի մէջ։ 33 Մովսէս այն երկիրը կու տայ անոնց, 39
որոնք պատերազմելով անոր կը տիրեն։

Եւ Ռուբէնի որդիները ու Գադի որդիները
խիստ շատ անասուններ ունէին. ուստի "Յա-
զերի երկիրը ու Գաղաադու երկիրը տեսնելով,
որ ահա այն տեղը անասուն պահելու յարմար
2 տեղ մըն է, Գադի որդիները և Ռուբէնի որդի-
ները գացին, ու Մովսէսի, Եղիազար քահանա-
յին և ժողովքի իշխաններուն հետ խօսելով
3 ըսին, Ատարովթ, Դիբոն, Յազեր, Բնամրա, Ե-
սեբոն, Եղէալէ, ‡Սեբամա, Նեբաս ու Բէէ-
4 ան, Այսինքն †Տէրոջը Իսրայէլի ժողովքին առ-
ջեւ զարկած երկիրը, անասուն պահելու յարմար
երկիր մըն է, ու քու ծառաներդ անասուններ
5 ունին. Եւ ըսին, Եթէ մենք քու առջեւդ շնորհք
գտանք, այս երկիրը քու ծառաներուդ կալ-

հ Գլ. ԺԹ. 9, 17։
յ Ղեւ. Ժա. 25։
ղ Ցես. լբ. 8։ ա Թագ. լ. 24։
ճ Տես Համ. 30, 47։ Գլ. ԺԸ. 26։
ջ Տես Համ. 42—47։
ս Գլ. դ. 7, 8, 25, 31, 36։ ԺԸ. 3, 4։
† կամ, Ժողովքը, և կամ բազմութիւնը
ն Տես Գլ. ԺԸ. 8, 19։
շ Համ. 30։
‡ կամ, լանջապէզ կամարներ
ո Ել. լ. 12, 16։
չ Բ Օր. ի. 14։
պ Ել. լ. 16։
— Գլ. Ես. 32։ Ցես. Ժդ. 25։ Բ Թագ. իդ. 5։
բ Համ. 36։
գ Համ. 38։
դ Համ. 38։
ե Գլ. Ես. 24, 34։

ուածքի համար տուի. մեզ Յորդանանէ մի անցներ։
6 Եւ Մովսէս Գադի որդիներուն և Ռուբէնի որդիներուն ըսաւ, Ձեր եղբայրները պատերազմի
7 երթան, ու դուք այս տեղ նստի՞ք։ Եւ ինչո՞ւ համար Իսրայէլի որդիներուն սիրտը կը թուլցընէք, որ չանցնին այն երկիրը զոր Տէրը անոնց
8 տուած է։ Ձեր հայրերն ալ այսպէս ըրին, Ղրկեցի զանոնք Կադէս-բառնեայէ զրկելի Երկիրը լըր-
9 տեսելու համար։ Քանի՛ ատեն մինչև Եսքողի ձորը երթան ու երկիրը տեսան, և Իսրայէլի որդիներուն սիրտը թուլցուցին, որպէս զի չմտնեն
10 այն երկիրը զոր Տէրը անոնց տուեր էր։ Ընդ նոյն օրը Տէրոջը բարկութիւնը բորբոքեցաւ, ու
11 երդում ընելով ըսաւ, Եգիպտոսէ ելած մարդիկը, քսան տարեկանէ վեր եղողները, երթալ պտով ինծի չհնազանդելնուն համար, բնաւ պիտի չտեսնեն այն երկիրը, որուն համար Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի երդում ըրի
12 թողու. բայց ի Կենեզեան Յեփոնէի որդին Քաղէբ ու Նաւէի որդին Յեսուէ, Որոնք կատարելապէս Տէրոջը հնազանդ եղան։ Եւ Տէրոջը
13 բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ, ու զանոնք Էքառասուն տարի անապատին մէջ պտըտցուց, մինչև որ Տէրոջը առջև չարութիւն
14 ընող ազգը բոլորովին պատուեցաւ։ Եւ ահա դուք ձեր հայրերուն տեղը ելած մեղաւոր մարդոց զաւակներու պէս, որպէս զի Տէրոջը հասած բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ նորէն աւելցընէք։
15 Վասն զի եթէ դուք հանկէ խոտորիք, ան ալ նորէն այս ժողովուրդին անապատին մէջ պիտի ձգէ. ու դուք այս բոլոր ժողովուրդին կորսուսին պատճառ պիտի ըլլաք։
16 Եւ անոնք մօտեցան անոր ու ըսին, Մենք պատեղ մեր անասուններուն համար փարախներ, ու մեր ընտանիքներուն համար քաղաքներ
17 շինենք. Բայց յամենք զէնքերնիս առնենք, ու շուտով Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն երթանք, մինչև որ զանոնք իրենց տեղերը տանինք. և մեր ընտանիքը պարսպաւոր քաղաքներու մէջ բնակին երկրիս բնակիչներուն պատճառու. Ու մինչև որ Իսրայէլի որդիներուն
18 ամէն մէկը իր ժառանգութիւնը չժառանգէ,
19 մենք մեր տուները չդառնանք։ Իսկ մենք Յորդանանու անդիի կողմը անոնց հետ ժառանգութիւն պիտի չառնենք. Վասն զի մեր ժառանգութիւնը Յորդանանու ասդիի կողմը դէպ ի արեւելք մեզի հասած է։
20 Եւ Մովսէս ըսաւ անոնց, Եթէ այս բանը ընէք, ու Տէրոջը առջև պատերազմի համար
21 վրանիդ զէնք առնէք, Եւ Տէրոջը առջև դուք ամէնդ ալ զէնքերով Յորդանանէ անցնիք, մինչև որ անիկա իր թշնամիները իր առջեւէն
22 վռնտէ, Եւ այն երկիրը Տէրոջը առջև նուաճի, անկէ ետև դառնաք, Տէրոջը առջև ու Իսրայէլի առջև անմեղ պիտի ըլլաք. և այս երկիրը Տէրոջը առջև ձեզի կալուածք պիտի
23 ըլլայ։ Բայց եթէ այսպէս չընէք, ահա Տէրոջը դէմ մեղք գործեցիք. ու գիտցէք որ ձեր մեղքը ձեզ պիտի գտնէ։ Շինեցէք ձեր ընտանիքներուն համար քաղաքներ, ու ձեր հօտերուն համար փարախներ շինեցէք, ու ձեր բերնէն ելածը ըրէք։
25 Եւ Գադի որդիները և Ռուբէնի որդիները խօսեցան Մովսէսի՝ ըսելով, Ծառաներդ մեր
26 տէրոջը պատուիրածին պէս պիտի ընեն։ Մեր զաւակները, մեր կիները, մեր հօտերը ու մեր բոլոր անասուները հոս Գաղաադու քաղաք-
27 ներուն մէջ մնան. Բայց ծառաներդ մեր տէրոջը ըսածին պէս՝ ամէնս ալ զինդ զինդ պատերազմի համար։ Տէրոջը առջեւէն անցնինք պատերազմի համար։
28 Ասի՛ն ատեն Մովսէս եղիազար քահանային ու Նաւէի որդւոյն Յեսուի և Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն նահապետութեանց իշխաններուն այս
29 պատուէրը տուաւ անոնց վրայով. Եւ Մովսէս ըսաւ անոնց, Եթէ Գադի որդիները և Ռուբէնի որդիները Տէրոջը առջև ամէնն ալ պատերազմի համար պատրաստուած՝ ձեզի հետ Յորդանանէ անցնին, ու այն երկիրը ձեր առջև նուաճի, այն ատեն Գաղաադու երկիրը անոնց կալուածք
30 տուք. Բայց եթէ պատրաստուած ձեզի հետ չանցնին, անոնց կալուածքը ձեզի հետ Քանա-
31 նու երկրին մէջ ըլլայ։ Իսկ Գադի որդիները և Ռուբէնի որդիները պատասխան տուին ու ըսին, Տէրը քու ծառաներուդ. ինչպէս պատուիրեց՝
32 այնպէս պիտի ընենք։ Մենք զէնքերնիս առած՝ Տէրոջը առջեւէն Քանանու երկիրը պիտի անցնինք. բայց մեր ժառանգութեան կալուածքը
33 Յորդանանու ասդիի կողմը ըլլայ։ Ուստի Մովսէս անոնց, այսինքն Գադի որդիներուն և Ռուբէնի որդիներուն և Յովսեփեան Մանասէի կէս ցեղին, տուաւ Ամորհացւոց Սիհոն թագաւորին թագաւորութիւնը, ու Բասանի Ովգ թագաւորին թագաւորութիւնը, երկիրը իր քաղաքներովը՝ երկրին քաղաքներուն բոլորտիքը եղած սահմաններովը։
34 Եւ Գադի որդիները պարսպաւոր քաղաքներ շինեցին, այսինքն Դիբոնը, Աթարովթը ու

ղ Գլ. ժգ. 4, 27։
հ բ Օր. ա. 22։
ձ Գլ. ժգ. 25, 32։ բ Օր. ա. 24, 28։
ղ Գլ. ժգ. 11, 21։ բ Օր. ա. 34։
ճ Գլ. ժգ. 28, 29։ բ Օր. ա. 35։
հ Գլ. ժգ. 24, 30։
ձ Գլ. ժգ. 24։ բ Օր. ա. 36։ Յես. ժգ. 8, 9։
ղ Գլ. ժգ. 33, 34, 35։
ճ Գլ. իզ. 64, 65։
ի բ Օր. ա. 34։
հ բ Օր. լ. 17։ Յես. իբ. 16, 18։ բ Մն. է. 19։ ԺԹ. 2։
յ Յես. գ. 12, 13։
ղ Յես. իբ. 4։
ճ Հմր. 33։ Յես. ժբ. 1։ ժգ. 8։
մ բ Օր. գ. 18։ Յես. ա. 14։ դ. 12, 13։
յ բ Օր. գ. 20։ Յես. ժա. 23։ ժբ. 1։
ն Յես. իբ. 4։
շ բ Օր. գ. 12, 15, 16, 18։ Յես. ա. 15։ ժգ. 8, 32։ իբ. 4, 9։
ո Ծն. գ. 7։ խգ. 16։ Նա. ծթ. 12։
չ Հմր. 16, 34, եև։
պ Յես. ա. 14։
ջ Յես. գ. 12։
ռ Յես. ա. 13։
ս բ Օր. գ. 12—17։ իթ. 8։ Յես. ժբ. 6։ ժգ. 8։ իբ. 4։
վ Գլ. խա. 24, 33, 35։
տ Հմր. 24։
ր Գլ. լգ. 45, 46։

35 ²Աբրեը, եւ Ամրօմ-ասվփանը, Յազերը ու
36 Յոգբէհան, եւ ⁻Բեթնամրան ու Բեթ-ատանը, և
Հօտերու փարախներ ալ ընէին։
37 Ռուբէնի որդիներն ալ ⁺Նեբոնը, Եղէազէն
38 ու Կարիաթէմը շինեցին. Ու *Նատաբը և °Բէ-
էլմոնը, (ինչոց անուններըը փոխեցին,) ու Սե-
բաման. ու իրենց շինած քաղաքներուն *էբէնց
անուններըը՝ դրին։
39 Եւ ⁻Մանասեան Մաքիրի որդիները Գաղա-
ատ գացին, ու առին զանիկա, և անոր մէջ
40 բնակող Ամօրհացիները վռնտեցին։ Եւ Մոսէս
Բգաղաատը տուաւ Մանասեան Մաքիրի, որ
41 հան բնակեցաւ։ Ու ⁺Մանասեան Յայիր գնաց
անոնց գիւղաքաղաքները առաւ, ու զանոնք
42 †Հաւօթ-յայիր՝ անուանեց։ Եւ Նովահ գնաց,
ու Կանաթը ու անոր գիղերը առաւ, և զանի-
կա իր անունովը Նովահ կոչեց։

ԳԼ. ԼԳ

1 *Իսրայէլացւոց քառատունեերկու իջեւաններուն ա-
նուններըը։ 50 Աստուած կը պատուիրէ բնակիլ ընել բո-
լոր Քանանացիներըը։

Մովսէսի ու Ահարոնի ձեռքով Եգիպտոսի
երկրէն իրենց զօրքերովը ելլող Իսրայէլի որդի-
2 ներուն իջեւաններըը ասոնք են։ Եւ Մովսէս Տէ-
րոջը հրամանովը անոնց իջեւաններուն համե-
մատ անոնց գնացքները գրեց. ու անոնց գնացք-
ներուն համեմատ անոնց իջեւաններըը ասոնք են։
3 ⁻Առաջին ամսուն մէջ, այսինքն առաջին ամ-
սուն հնգետասաներորդ օրը, Բ Ոամսէսէ ելան-
ցին. զատկին հետեւեալ օրը Իսրայէլի որդիներ-
ըը բարձր ձեռքով ելան բոլոր Եգիպտացւոց
4 աչքերուն առջեւ. Ու Եգիպտացիք իրենց Ա-
ռաջներըը կը թաղէին, ⁼քանզի Տէրը անոնց բոլոր
անդրանիկներըը ջարդեց. և ÞՏէրը անոնց աստ-
ուածներուն վրայ դատաստան բրաւ։
5 ²Եւ Իսրայէլի որդիները Ոամսէսէ ելլելով
6 Սոկքոթի իջեւան ըրին։ Ու ÞՍոկքոթէ ելլե-
լով՝ անապատին ծայրը եղած Ոթոմի իջեւան
7 ըրին։ Եւ ²Ոթոմէ ելլելով դէպ ի Փիահիրոթ
դարձան, որ Բէէղզեփոնի դիմացն է, ու Մագ-
8 դողի առջեւ իջեւան ըրին։ Եւ Փիահիրոթի առ-
ջեւէն ելլելով, ու Þծովուն մէջէն անցնելով՝
անապատը էին, և Ոթոմի անապատին մէջ
երեք օրուան ճամբայ քալելով՝ Մեռա իջեւան
9 ըրին։ Եւ Մեռայէ ելլելով ³Եղիմ եկան. ու
Եղիմի մէջ տասներկու ջուրի աղբիւր ու հո-
թանասուն արմաւենի կային. ու հոն իջեւան
10 ըրին։ Եւ Եղիմէ ելլելով՝ Կարմիր ծովուն քով
11 իջեւան ըրին։ Եւ Կարմիր ծովէն ելլելով՝ Էմին
12 անապատը իջեւան ըրին։ Եւ Սին անապատէն
13 ելլելով՝ Դափկա իջեւան ըրին։ Եւ Դափկայէ
14 ելլելով՝ Եղուս իջեւան ըրին։ Ու Եղուսէ ելլե-
լով՝ Ռոսիդիմ իջեւան ըրին. ու հոն ժողո-
15 վուրդին համար խմելու ջուր չկար։ Եւ Ռոսի-
դիմէ ելլելով՝ Էսինայի անապատը իջեւան
16 ըրին։ Ու Սինայի անապատէն ելլելով ³Կիբրոթ-
17 Համթաաւա իջեւան ըրին։ Եւ Կիբրոթ-Համ-
18 թաւայէ ելլելով՝ ¦Ասերովթ իջեւան ըրին։ Ու
Ասերովթէ ելլելով՝ Ռոսմոն իջեւան ըրին։
19 Եւ Ռոսմոնայէ ելլելով՝ Ռեմոն-փարես իջեւան
20 ըրին։ Ու Ռեմոն-փարեսէ ելլելով՝ Լեբնա իջե-
21 ւան ըրին։ Եւ Լեբնայէ ելլելով՝ Ռեսսա իջե-
22 ւան ըրին։ Ու Ռեսսայէ ելլելով՝ Կեհելաթա ի-
23 ջեւան ըրին։ Եւ Կեհելաթայէ ելլելով՝ Սեփեր
24 լեռը իջեւան ըրին։ Ու Սեփեր լեռնէն ելլելով՝
25 Քարադա իջեւան ըրին։ Եւ Քարադայէ ելլե-
26 լով՝ Մակհելոթ իջեւան ըրին։ Ու Մակհելոթէ
27 ելլելով՝ Թահաթ իջեւան ըրին։ Եւ Թահաթէ
28 ելլելով՝ Թարա իջեւան ըրին։ Ու Թարայէ ելլե-
29 լով՝ Մասեկա իջեւան ըրին։ Եւ Մասեկայէ
30 ելլելով՝ Համոնա իջեւան ըրին։ Ու Համոնա-
31 յէ ելլելով՝ Մոսերոթ իջեւան ըրին։ Եւ Մոսե-
32 րոթէ ելլելով՝ Բանէ-յական իջեւան ըրին։ Ու
Բանէ-յականէ ելլելով՝ ²Հորհագհագ իջեւան
33 ըրին։ Ու Հորհագհագէ ելլելով՝ Եոթբաթա ի-
34 ջեւան ըրին։ Ու Եոթբաթայէ ելլելով՝ Եբրոնա
35 իջեւան ըրին։ Ու Եբրոնայէ ելլելով՝ ⁴Գասիոն-
36 գաբեր իջեւան ըրին։ Եւ Գասիոն-գաբերէ ելլե-
լով՝ ⁵Սին անապատը, այսինքն Կադէս, իջե-
ւան ըրին։
37 Եւ ⁵Կադէսէ ելլելով՝ Հոր լեռը իջեւան
38 ըրին, որ Եդոմի երկրին ծայրն է։ Ու ²Ահարոն
քահանան Տէրոջը հրամանովը Հոր լեռը ելաւ,
և հոն մեռաւ, Իսրայէլի որդիներուն Եգիպտոսի
երկրէն ելլելուն քառասներորդ տարին՝ հինգե-
39 րորդ ամսուն առաջին օրը։ Եւ Ահարոն Հոր
լեռանը վրայ մեռած ատեն հարիւր քսանուե-
րեք տարեկան էր։
40 Եւ Քանանու երկրին հարաւային կողմը
բնակող ²Արադի *Քանանիս թագաւորը Իսրա-
յէլի որդիներուն գալը լսեց։
41 Եւ ⁻Հոր լեռնէն ելլելով՝ Սելմոնա իջեւան
42 ըրին։ Ու Սելմոնայէ ելլելով՝ Փունոն իջեւան

---

² բ Օր. բ. 36։
⁻ Հմր. 3։
⁺ Գլ. խա. 27։
+ Ես. խզ. 1։
° Գլ. խբ. 41։
¦ Տես Հմր. 3։ Ել. խգ. 13։ Ցես. խգ. 7։
* կամ, ուրիշ անուններ
⁼ Ծն. ծ. 23։
Þ բ Օր. գ. 12, 13, 15։ Ցես. ժգ. 31։ ժէ. 1։
ß բ Օր. գ. 14։ Ցես. ժգ. 30։ ա Մն. բ. 21, 22, 23։
† Այժմ՝ Յայիրի գիւղաքաղաքները։ Դատ. ժ. 4։ գ Թագ. գ. 13։

---

¹ Ես. ժբ. 2։ ժգ. 4։
² Ել. ժբ. 37։
³ Ել. ժգ. 8։
⁴ Ել. ժբ. 29։
⁵ Ել. ժբ. 12։ ժբ. 11։ Ես. ժբ. 1։ Ցայտ. ժբ. 8։
⁶ Ել. ժբ. 37։
⁷ Ել. ժգ. 20։
⁸ Ել. ժգ. 2, 9։
⁹ Ել. ժգ. 22։ ժե. 22, 23։
¹⁰ Ել. ժե. 27։
¹¹ Ել. ժգ. 1։
¹² Ել. ժէ. 1։ ժբ. 2։
¹³ Ել. ժգ. 1։ ժբ. 1, 2։
¹⁴ Գլ. ժա. 34։
¹⁵ Գլ. ժա. 35։
¹⁶ Գլ. ժգ. 1։
¹⁷ Տես Ծն. լգ. 27։ բ Օր. ժ. 6։ ա Մն. ա. 42։
¹⁸ բ Օր. ժ. 7.
¹⁹ բ Օր. բ. 8։ գ Թագ. ը. 26։ խբ. 49։
²⁰ Գլ. լ. 1։ լէ. 14։
²¹ Գլ. լ. 22, 23։ խա. 4։
²² Գլ. լ. 25, 28։ բ Օր. ժ. 6։ լբ. 50։
²³ Գլ. խա. 1, ևն։
²⁴ կամ, Քանանացի
²⁵ Գլ. խա. 4։

43 բրին։ Ու փուռնանէ ջուռելով՝ Ոբովթ իջեւան
44 բրին։ Եւ Ոբովթէ չուռելով՝ Մովաբի սահմա-
45 նին մէջ եղող Ենէ-աբարիմ՝ իջեւան բրին։ Եւ
Ենէ-աբարիմէ չուռելով՝ Դիբոն-գադ իջեւան բրին։
46 Ու Դիբոն-գադէ չուռելով՝ Գելմոն-դեբլաթէմ
47 իջեւան բրին։ Ու Գելմոն-դեբլաթէմէ չուռելով՝
Նաբաւի առջև Աբարիմի լեռները իջեւան
48 բրին։ Եւ Աբարիմի լեռներէն չուռելով՝ Երիքովի
դէմաց Յորդանանու մօտ՝ Մովաբի դաշտերուն
49 մէջ իջեւան բրին։ Ուստի անոնք Յորդանանու
մօտ Մովաբի դաշտերուն մէջ իջեւան բրին,
Բեթ-եսիմոթէ մինչև Աբել-սատիմ։

50 Եւ Տէրը Մովաբի դաշտերուն մէջ Երիքովի
դէմաց Յորդանանու մօտ խօսեցաւ Մովսէսի՝
51 ըսելով, Իսրայէլի որդիներուն խօսէ ու անոնց
ըսէ, Երբ Յորդանանէ Քանանացւոց երկիրը
52 անցնիք, Ա՛յն երկրին բոլոր բնակիչները ձեր
առջևէն վռնտէք, ու անոնց բոլոր պատկերա-
ւոր կոթողները կործանէք, և անոնց բոլոր թափ-
ծու կուռքերը կործանէք, ու անոնց բոլոր բարձր
53 տեղերը փլցնէք։ Եւ այն երկիրը ձեր իշխանու-
թեանը տակ անցընելով՝ անոր մէջ բնակիք.
քանզի այն երկիրը ձեզի տուի որպէս զի ժա-
54 ռանգէք։ Եւ †այն երկիրը վիճակով ժառան-
գէք ձեր տոհմերուն համեմատ. շատուր եղո-
ղին ժառանգութիւնը շատ պիտի տաք, ու
քիչուր եղողին ժառանգութիւնը քիչ պիտի
տաք. տեղի մը վիճակը որու որ ելլէ, անոր ըլ-
լայ ‹ալօսածէ. ձեր հայրերուն ցեղերուն հա-
55 մեմատ ժառանգէք։ Բայց եթէ այն երկրին
բնակիչները ձեր առջևէն չվռնտէք, այն ատեն
անոնցմէ ողջ թողուցածնիդ *ձեր աչքերուն
փուշեր ու ձեր կողերուն տատասկներ պիտի
ըլլան. ու ձեր բնակած երկրին մէջ ձեզի թըշ-
56 նամութիւն պիտի ընեն։ Եւ պիտի ըլլայ որ
ինչ որ անոնց ընելու մտածեր էի, նոյնը պիտի
ընեմ ձեզի։

ԳԼ. ԼԴ

1 Երկրին սահմանները։ 16 Երկիրը բաժնելու համար որոշուած մարդոց անունները։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (2) Իս-
րայէլի որդիներուն պատուիրէս ու անոնց ըսես,
երբ դուք ‹Քանանու երկիրը մտնէք, ձեզի ժա-
ռանգութիւն իյնալու երկիրը այս պիտի ըլլայ,
3 Քանանու երկիրը իր սահմաններով. Եւ ձեր
հարաւային սահմանը Սին անապատէն մինչև
Եդոմ ըլլայ, և ձեր հարաւային սահմանը
4 արեւելքէն *Աղի ծովուն ծայրէն †սկսի. Ու
ձեր հարաւային սահմանը ‡Ակրաբիմի գառ-
վերը պտըտելով մինչև Սին հասնի, ու անկէ ել-
լելով Կադէս-բառնեայի հարաւային կողմը
երթայ, ու §Ասար-ադդարէ ելլելով Ասեմոն
5 հասնի. Եւ Ասեմոնէ Եմինչև Եգիպտոսի հեղե-
ղաձոր պտըտելով՝ ծովուն մէջ լմննայ սահմանը։
6 Իսկ ձեր արեւմտեան սահմանը մեծ ծովն ըլ-
լայ. ձեզի արեւմտեան սահման այն ըլլայ։
7 Եւ ձեր հիւսիսային կողմի սահմանը այս ըլ-
լայ. մեծ ծովէն մինչև ¶Հովր լեռը նշանակէք.
8 Հովր լեռնէն Եմինչև Եմաթ նշանակէք, ու ան-
կէ սահմանը մինչև **Սեդադ հասնի. Եւ այն
սահմանը մինչև Զեփրան ելլէ, ու ††Ասար-Ենանի
մէջ լմննայ. ձեր հիւսիսային սահմանը այս ըլլայ։
10 Եւ ձեր արեւելեան սահմանին համար Ասար-
11 Ենանէ մինչև Սեփամ նշանակէք. Ու այս սահ-
մանը Ա՛յինի արեւելեան կողմէն՝ Սեփամէ §§Ռե-
ղա իջնէ. ու այս սահմանը արեւելքի կողմէն
իջնելով՝ մինչև ¶¶Քինէրեթի ծովուն եզերքը
12 հասնի. Եւ այս սահմանը Յորդանան իջնէ, ու
***Աղի ծովուն մէջ վերջանայ։ Երկիրը իր շրջա-
կայ սահմաններովը ձեզի այս ըլլայ։
13 Եւ Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն պատուէ-
րեց ու ըսաւ, †††Ա՛յսիկա է այն երկիրը որ դուք
վիճակով պիտի ժառանգէք, ինչպէս Տէրը հրա-
14 մայեց ինն ու կէս ցեղի տալու զանիկա. Հրեան-
ի Ռուբէնի որդիներուն ցեղը իրենց հայրերուն
տուներուն համեմատ, ու Գադի որդիներուն
ցեղը իրենց հայրերուն տուներուն համեմատ,
և Մանասէի կէս ցեղը իրենց ժառանգութիւնը
15 առին։ Այս երկու ու կէս ցեղը իրենց ժա-
ռանգութիւնը առին Երիքովի դէմաց Յորդանա-
նու արեւելք՝ դէպ ի Արեւելք։
16 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (17) Ա-
նոնք են այն մարդոց անունները՝ որոնք երկիրը
ժառանգութեան համար ձեզի պիտի բաժնեն.
Եղիազար քահանան ու Նաւէի որդի Յեսու.
18 Եւ ամէն ցեղէն ալ մէյմէկ §§§իշխան առնէք,
19 այն երկիրը ժառանգութեան բաժնելու։ Եւ
այն մարդոց անունները սոնք են. Յեփոն-
20 ցեղէն Յեփոնէի որդին Քաղէբ, Շմաւոնի որդի-
21 ներուն ցեղէն Ամիուդի որդին Սամուէլ, Բե-
22 նիամինի ցեղէն Քասղոնի որդին Եղիդատ, Դանի
որդիներուն ցեղէն իշխան՝ Եգղիի որդի Բոկկի,
23 Յովսէփի որդիներէն Մանասէի որդիներուն ցե-

ղ Գլ. իա. 10։
ղ Գլ. իա. 11։
ճ Գլ. իա. 11։
մ Գլ. լբ. 34։
յ Եբեմ. խբ. 22։
ն Գլ. իա. 20։ բ Օր. լբ. 49։
շ Գլ. իբ. 1։
ո Գլ. իե. 1։ Ցես. բ. 1։
չ բ Օր. է. 1, 2։ ք. 1։ Ցես. գ. 17։
պ Եզ. իգ. 24, 33։ լդ. 13։ բ Օր. է. 2, 5։ Ժբ. 3։ Ցես. ժա. 12։ Դատ. բ. 2։
ջ Գլ. իզ. 53, 54, 55։
ռ Ցես. իգ. 13։ Դատ. բ. 3։ Սապ. ճգ. 34, 36։ Տես Եզ. իգ. 33։ Նեհ. իբ. 24։

——

ս Ած. ԺԷ. 8։ բ Օր. ա. 7։ Սապ. հբ. 55։ ճե. 11։ Նեհ. խէ. 14։
վ Ցես. ԺԷ. 1։ Տես Նեհ. խէ. 13, ևն։
տ Ած. ԺԴ. 3։ Ցես. ԺԷ. 2
ր Եբր. ըլլայ
ց Ցես. ԺԷ. 3։
ւ Գլ. Ժգ. 26։ լբ. 8։
փ Տես Ցես. ԺԷ. 3, 4։
ք Ած. ԺԷ. 18։ Ցես. ԺԷ. 4, 47։ գ Թագ. ը. 65։ Նա. իէ. 12։
օ Գլ. լգ. 37։
ֆ Գլ. Ժգ. 22։ դ Թագ. Ժգ. 25։
և Նեհ. խէ. 15։
ֆ Նեհ. խէ. 17։
և դ Թագ. իգ. 33։ Երեմ. լթ. 5, 6։
և բ Օր. գ. 17։ Ցես. ԺԱ. 2։ ԺԹ. 35։ Մատ. Ժգ. 34։ Ղուկ. և. 1։
ֆ Հմր. 3։
և Հմր. 1։ Ցես. Ժգ. 1, 2։
և Գլ. լբ. 33։ Ցես. Ժգ. 2, 3։
և Ցես. Ժգ. 1։ ԺԹ. 51։
և Գլ. ա. 4, 16։

——

24 ղէն Իշխան՝ Եփօտի որդին Անիէլ, ու Եփրեմի
որդիներուն ցեղէն Իշխան՝ Սափաթիանի որդին
25 Կամուէլ, եւ Զաբուղոնի որդիներուն ցեղէն
26 Իշխան՝ Փառնաքի որդին Եղիսափան, եւ Իսա-
քարի որդիներուն ցեղէն Իշխան՝ Ազանի որդին
27 Փաղտիէլ, ու Աշերի որդիներուն ցեղէն Իշ-
28 խան՝ Սելոմիի որդին Աքիուդ, ու Նեփթաղիմի
որդիներուն ցեղէն Իշխան՝ Ամիուդի որդին Փա-
29 դայէլ։ Ասոնք են այն Տէրը հրամայեց որ Քանանու երկրին մէջ Իսրայէլի որդի-
ներուն ժառանգութիւն բաժնեն։

ԳԼ. ԼԵ

1 Ղեւտացւոց տուելու քառասունըութը քաղաքները՝ իրենց արուարձաններով։ 6 Անոնցմէ վեցը ապաստանի քաղաքներ պիտի ըլլային։ 9 Մարդասպանութեան վարժով օրէնքներ։ 31 Մարդասպանի մը համար փրկանք ընդունուելու չէր։

Ու Տէրը Մովսէսի դաշտերուն մէջ Երիքովի
դիմաց Յորդանանու մօտ խօսեցաւ Մովսէսի՝
2 ըսելով, "Պատուիրէ Իսրայէլի որդիներուն, որ
իրենց ժառանգութեան կալուածքէն Ղեւտացւոց բնակելու քաղաքներ տան. նաեւ քաղաք-
ներուն բոլորտիքը եղած արուարձանները Ղեւ-
3 տացւոց տաք։ Ու քաղաքները բնակութեան
համար ըլլան անոնց, ու արուարձանները անոնց
արջառներուն, *հօտերուն ու բոլոր անասուն-
4 ներուն համար ըլլան։ Ու Ղեւտացւոց տալու
քաղաքներուն արուարձանները քաղաքին պա-
րիսպէն դուրս շուրջանակի հազարական կան-
5 գուն ընդարձակութեան ունենան։ Ուստի քաղաքին
դուրսը արեւելեան կողմէն երկու հազար կան-
գուն, հարաւային կողմէն երկու հազար կան-
գուն, արեւմտեան կողմէն երկու հազար կան-
գուն, ու հիւսիսային կողմէն երկու հազար
կանգուն չափէք. և քաղաքը միջտեղը պիտի
ըլլայ. անոնց քաղաքներուն արուարձանները
6 այսպէս ըլլան։ Ու ձեր Ղեւտացւոց տալու քա-
ղաքներէն էվեցը ապաստանի քաղաք ըլլալու
որոշէք, որպէս զի սպանողը հոն փախչի. ու
ասոնցմէ զատ քառասուներկու քաղաք տաք։
7 Ղեւտացւոց տալու քաղաքներուն ամէնը չորա-
սունըութը քաղաք ըլլայ. զանոնք իրենց ար-
8 ուարձաններովը տաք։ Ու այն քաղաքները զո-
րոնք †Իսրայէլի որդիներուն կալուածքէն պիտի
տաք, էշատուր եղողէն շատ՝ ու քիչուր եղո-
ղէն քիչ առնէք. ամէն մէկը իր առած ժա-
ռանգութեանը չափովը իր քաղաքներէն Ղեւ-
տացւոց պիտի տայ։

9 Ու Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով, (10) Ի-
րայէլի որդիներուն խօսիս ու անոնց ըսես, Երբ
11 Յորդանանէ Քանանու երկիրը անցնիք, էզեի
քաղաքներ որոշէք, որոնք ապաստանի քաղաք-
ներ ըլլան ձեզի, որպէս զի սխալմամբ մարդ
12 զարնող սպաննողը հոն փախչի։ Ու այն քա-
ղաքները ձեզի ապաստանարան ըլլան վրէժխնդիրը հեղողէն, ու սպաննողը դատաստանի
13 համար ժողովքին առջեւ չերեւցած չմեռնի։ Ու
ձեր տալու քաղաքներէն վեցը ձեզի ապաս-
14 տանի քաղաք ըլլան։ Երդանաքէն երեքը Յոր-
դանանու ափին կողմը տաք, ու քաղաքներէն
երեքը Քանանու երկրին մէջ տաք, որ անոնք
15 ապաստանի քաղաքներ ըլլան։ Այս վեց քա-
ղաքները Իսրայէլի որդիներուն ու Հայրենականին
եւ ձեր մէջ բնակող պանդուխտին ապաստանա-
րան ըլլան, եւ որ սխալմամբ մարդ մեռցնէ
հոն փախչի։

16 Երկաթէ գործիքով մէկը զարնէ մեռցնէ, անիկա մարդասպան է. մար-
17 դասպանը անպատճառ պիտի մեռցուի։ Կամ
եթէ մատխիլի բռնաքարով մը մէկուն զարնէ՝
որ մեռնի, անիկա մարդասպան է. մարդասպանը
18 անպատճառ պիտի մեռցուի։ Կամ եթէ ձեռ-
քով գործածուելու փայտեղէն մատխիլի գոր-
ծիքով մը զարնէ՝ որ մեռնի, անիկա մարդաս-
պան է. մարդասպանը անպատճառ պիտի մեռ-
19 ցուի։ Արեան վրէժխնդիրը պիտի մեռցնէ մար-
դասպանը. երբ անոր հանդիպի՝ ինք մեռցնէ
20 զանիկա։ Կամ թէ թշնամութեամբ հրէ մէկը,
ու նենգութեամբ վրան բան մը նետելով՝ զա-
21 նիկա մեռցնելու ըլլայ, կամ թէ թշնամու-
թեան պատճառաւ ձեռքովը զարնէ անոր՝ որ
մեռնի, զարնողը անպատճառ մեռցուի. անիկա
մարդասպան է. արեան վրէժխնդիրը երբ մար-
դասպանին հանդիպի՝ զանիկա մեռցնէ։

22 Բայց եթէ յանկարծ ու հաւանդ թշնամու-
թեան հրէ, կամ թէ առանց նենգութեան
23 անոր վրայ գործիք մը նետէ, կամ թէ առանց
տեսնելու անոր վրայ ինչևիցէ մատխիլի քար
մը ձգէ՝ որ մեռնի, և անիկա անոր թշնամին
24 չէր, ու անոր չարիքը չէր ուզեր, Ա՛յն ատեն
ժողովքը սպաննողին ու արեան վրէժխնդրին
միջտեղ այս օրէնքներուն համեմատ դատաս-
25 տան ընէ։ Ու ժողովքը պիտի ազատէ սպաննողը
արեան վրէժխնդրին ձեռքէն, ու ժողովքը զա-
նիկա նորէն իր ապաստնած ապաստանի քա-
ղաքը դարձնէ. ու նա անիկա հոն պիտի բնակի,
մինչեւ որ սուրբ իւղով օծուած քահանայա-
26 պետը մեռնի։ Բայց եթէ սպաննողը իր ապաս-
տնած ապաստանի քաղաքին սահմանէն երբէք
27 դուրս ելլէ, ու արեան վրէժխնդիրը զանիկա իր

---

1 Ղեւտացւոց տուելու քառասունըութը քաղաքները՝ իրենց արուարձաններով։ 6 Անոնցմէ վեցը ապաստանի քաղաքներ պիտի ըլլային։ 9 Մարդասպանութեան վարժով օրէնքներ։ 31 Մարդասպանի մը համար փրկանք ընդունուելու չէր։

* ցհս. ժդ. 3, 4։ իս. 2։ Տես նկրկ. իսե։ 1, եև։ իբ. 8, եև։
• Եբր. առաջուած քին
† Հմր. 13։ բ Օր. դ. 41։ ցհս. ի. 2, 7, 8։ իս. 3, 13, 21, 27, 32, 36, 38։
‡ ցհս. իս. 41։
§ ցհս. իս. 3։
¶ Գլ. իզ. 54։
‖ բ Օր. ԺԲ. 2։ ցհս. ի. 2։
Նլ. իս. 13։
†† բ Օր. ԺԲ. 6։ ցհս. ի. 3, 5, 6։
‡‡ Հմր. 6։
§§ բ Օր. դ. 41։ ցհս. ի. 8։
¶¶ Գլ. ԺԸ. 16։
‖‖ Նլ. իս. 12, 14։ Ղեւ. իզ. 17։ բ Օր. ԺԲ. 11, 12։
Հմր. 21, 24, 27։ բ Օր. ԺԲ. 6, 12։ ցհս. ի. 3, 5։
*** Ծն. դ. 8։ բ Թագ. գ. 27։ ի. 10։ գ Թագ. բ. 31, 32։
††† Նլ. իս. 14։ բ Օր. ԺԲ. 11։
‡‡‡ Նլ. իս. 13։
§§§ Հմր. 12։ ցհս. ի. 6։
¶¶¶ ցհս. ի. 6։
‖‖‖ Նլ.ԺԲ.7։ Ղեւ. դ. 3։ իս.10։

ապաստանի քաղաքին առհասարակ դուռ գանէ, և սրեան վրէժխնդիրը ապաննողը մեռցնելու ըլ-
28 լայ, մահապարտ չհեպուի. Քանզի անիկա իր ապաստանի քաղաքը նահելու էր, մինչև որ քահանայապետը մեռնէր. բայց քահանայապետին մեռնելէն ետքը ապաննողը իր կալուածքին
29 երկիրը դառնայ: Ասանք ՛Ձեզի դատաստանի կանոններ ըլլան ձեր ազգերուն մէջ — ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ:

30 Ով որ մարդ կը մեռցնէ, ապաննողը ՛վկաներուն բերնով մեռցուի. բայց մարդ մը մեռցնելու համար՝ դէպ մէկ վկայի վկայութիւնը բա-
31 ւական չըլլայ: Եւ մահապարտ ապաննողին կեանքին համար փրկանք չառնէք. քանզի անիկա
32 անպատճառ մեռցուելու է: Ու ապաստանի քաղաքը փախչողին համար փրկանք չառնէք, որպէս զի անիկա իր քաղաքը դառնայ նստի քա-
33 հանայապետին մահէն առաջ: Ուստի ձեր բնակած երկիրը չպղծէք, քանզի արիւնը ՝կը պղծէ երկիրը. ու անոր մէջ թափուած արիւնին համար երկրին — ՝բէչ բառով ՛ը քաւութիւն չըլ-
34 լար, բայց եթէ՝ ՝զանիկա թափողին արիւնովը: "Ուրեմն ձեր բնակած երկիրը չպղծէք, որուն մէջտեղը ես պիտի բնակիմ. քանզի Ես Տէրս կը բնակիմ՝ Իսրայէլի որդիներուն մէջ:

ԳԼ ԼԶ

1 Յառաջնորդութիւն ունեցող աղջիկը 5 իր ցեղէն եղող մէկու մը հետ պիտի կարգուէր, 7 որպէս զի ժառանգութիւնը այն ցեղէն չվերնար: 10 Սալպատադին աղջիկները իրենց հօրեղբօրորդւոցը հետ կ'ամուսնանան:

Եւ Յովսէփի որդիներուն տոհմերէն Մանասէի որդւոյն Մաքիրի որդւոյն ՚Գաղաադայ որդիներուն տոհմին իշխանները մօտեցան, ու Մովսէսի առջև և Իսրայէլի որդիներուն նահապե-
2 տութեանց իշխաններուն առջև խօսեցան, Ու ըսին, ԲՏէրը մեր տէրոջ հրամայեց, որ երկիրը Իսրայէլի որդիներուն վիճակով ժառանգութիւն տայ. ու ԲՏէրը մեր տէրոջ հրամայեց, որ մեր եղբօրը Սալպատադի ժառանգութիւնը անոր
3 աղջիկներուն տայ: Արդ եթէ անոնք Իսրայէլի որդիներուն — ՝բէչ ցեղի մը որդւոց կին ըլլան, անոնց ժառանգութիւնը մեր հայրերուն ժառանգութենէն պիտի վերնայ. ու ո՛ր ցեղէ մարդոց որ կին ըլլան, այն ցեղին ժառանգութեանը պիտի խառնուի, ու մեր ժառանգութեան վի-
4 ճակէն պիտի վերնայ: Եւ Իսրայէլի որդիներուն ՚Յոբելեան տարին՝ անոնց ժառանգութիւնը իրենց այրերուն ցեղին ժառանգութեանը պիտի խառնուի. ու այս ՝ԷբպՀվ անոնց ժառանգութիւնը մեր հայրերուն ցեղին ժառանգութենէն պիտի վերնայ:

5 Եւ Մովսէս Տէրոջը հրամանով Իսրայէլի որդիներուն պատուիրեց ու ըսաւ, Յովսէփի որդի-
6 ներուն ցեղը ՝Էշիտակ կը խօսի: Սալպատադի աղջիկներուն վրայով Տէրոջը հրամայած ու ըսած խօսքը այս է. Որոնց որ կը հաճին անոնք, թող անոնց կին ըլլան, ՚միայն թէ իրենց հօրը ցեղէն
7 եղողներուն կին ըլլան. Որպէս զի Իսրայէլի որդիներուն ժառանգութիւնը մէկ ցեղէ ուրիշ ցեղ չանցնի. քանզի Իսրայէլի որդիներուն ամէնն ալ ՝Էրենց հայրերուն ցեղին ժառանգու-
8 թեանը պիտի յարին: Եւ ԲամէՀ աղջիկ՝ որ Իսրայէլի որդւոց ցեղերուն մէջ կալուածքի մը ժառանգ կ'ըլլայ, իր հօրը ցեղէն եղող մէկուն կին ըլլայ, որպէս զի Իսրայէլի որդիներուն ամէն մէկը իր հայրերուն ժառանգութիւնը ժառան-
9 գէ. Եւ ժառանգութիւնը մէկ ցեղէ ուրիշ ցեղ չանցնի, բայց Իսրայէլի որդւոց ցեղերուն ամէն մէկը իր ժառանգութեանը յարի:

10 Եւ՝ Տէրը Մովսէսի ինչպէս հրամայեց, Սալ-
11 պատադի աղջիկները այնպէս ըրին: Քանզի Սալպատադի աղջիկները, Մաալա, Թերսա, Էգղա, Մեղքա ու Նուա, իրենց հօրեղբօրորդիներուն
12 հետ ամուսնացան: Այսպէս՝ Յովսէփեան Մանասէի որդիներուն տոհմերէն եղողներու կին եղան, ու անոնց ժառանգութիւնը իրենց հօրը ցեղին և ազգատոհմին մէջ մնաց:

13 Ասանք են այն պատուիրանքները ու դատաստանները, զորոնք Տէրը ՚Մովաբի դաշտերուն մէջ Երիքովի դէմաց Յորդանանու մօտ՝ Մովսէսի ձեռքով Իսրայէլի որդիներուն պատուիրեց:

---

1 ԳԼ. խէ. 11:
2 Բ Օր. ժէ. 6: ԺԲ. 15: Մաաս. ԺԲ. 16: Բ Կոր. ԺԳ. 1: Ծբր. Ժ. 28:
3 Սաղ. ՃՂ. 38: Միք. Գ. 11:
4 Ծն. Բ. 6:
5 Դհ. ԺԲ. 25: Բ Օր. խա. 23:
6 ԹՎ. ԼԲ. 45, 46: —
7 ԳԼ. խԳ. 29:
8 ԳԼ. խԶ. 55: լգ. 54: Ցեռ. ԺԷ. 3:
9 ԳԼ. խէ. 1, 7: Ցեռ. ԺԷ. 3, 4:
10 Դհ. խԲ. 10:
11 ԳԼ. խէ. 7:
12 Հմր. 12:
13 Ե Թագ. խա. 3:
14 ա Մն. խգ. 22:
15 ԳԼ. խէ. 1:
16 ԳԼ. խԶ. 3: լգ. 50

ԳԻՐՔ ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԻՆԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Բառաներորդ տարւոյն վերջը՝ Մովսէս Իսրայէլացւոց
հաւաքով համաձայնութեամբ կը պատմէ 6 Աստուծոյ
հրամանքը, 13 իշխաններ կարգելը, 19 երկերը լրտես-
ելու համար մարդ դրկելը, 34 անոնց անհաւատութեանը
պատճառով Աստուծոյ բարկութիւնը, 41 և անոնց անհնա-
զանդութիւնը։

Ասոնք են այն խօսքերը զորոնք Մովսէս բո-
լոր Իսրայէլի զրուցեց ՚Յորդանանու տպդիի կող-
մը անապատին մէջ, որ Սուփի դիմացի դաշտը՝
Փառանի, Տոփէլի, Լաբանի, Ասերովթի ու Տի-
2 զահաբի միջտեղն է։ (Քորեբէ Էմինէն Կադէս-
բառնեայ տասնըմէկ օրէ Սէիր լեռան ճամբա-
3 յով։) Արդ ՚քառասներորդ տարին մեռասներ-
որդ ամսուն առաջին օրը՝ Մովսէս Իսրայէլի
որդիներուն զրուցեց ինչ որ Տէրը անոր պատ-
4 ուիրեր էր անոնց համար, ՚Եսեբոնի մէջ բնա-
կող Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորը և Աստա-
րովթի ՚՚ Եդրէյիի մէջ բնակող Բասանի Ովգ
5 թագաւորը զարնելէն ետքը. Յորդանանու տա-
դիի կողմը Մովաբի երկրին մէջ Մովսէս սկսաւ
այս օրէնքը յայտնել՝ ըսելով,

6 Մեր Տէր Աստուածը ՚Քորեբի վրայ մեզի
խօսեցաւ ու ըսաւ, Ա՛յս լեռը կեցայնիդ ՚՚ էհե-
7 րիք է. Դարձէք, չուեցէք ու գացէք Ամորհաց-
ւոց լեռը և անոր ամէն շրջակայ տեղերը, դաշ-
տերը, լեռները ու հովիտները, և հարաւային
կողմը ու ծովեզերքը, Քանանացւոց երկիրը ու
Լիբանան, մինչև մեծ գետը, Եփրատ գետը։
8 Ա՛հա այն երկիրը ձեր առջև դրի. գացէք ու
ժառանգեցէք այն երկիրը, որ Տէրը ձեր հայ-
րերուն, ՚Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի, եր-
դում ըրաւ որ տայ անոնց ու անոնցմէ հետքը
անոնց պատահներուն։

9 Եւ ՚՚ յն ատեն ես ձեզի խօսեցայ ու ըսի,
10 Ես մինակ չեմ կրնար ձեզ տանիլ. Ձեր Տէր
Աստուածը ձեզ շատցուց, և ահա ՚դուք այ-
11 սօր երկինքի աստղերուն չափ շատ էք։ ՚Ձեր
հայրերուն Տէր Աստուածը ձեր եղածէն հազա-
րապատիկ աւելցնէ ձեզ, ու ՚՚ ձեզի բաժին պէս
12 ձեզ օրհնէ։ ՚Ես մինակ ՚՚ ինչպէս կրնամ ձեր
նեղութիւնը, ձեր բեռը ու հակառակութիւնը
13 կրել։ ՚Թուք ձեր ցեղերէն իմաստուն ու հան-
ճարեղ և անուանի մարդիկ տուէք, ու ես զա-
14 նոնք ձեր վրայ իշխաններ կեցնեմ։ Իսկ դուք
ինծի պատասխան տուիք ու ըսիք, Այդ բաժ
15 խօսքդ քննելը աղէկ է։ Ուստի ես ձեր ցեղերուն
երեւելիները, իմաստուն ու անուանի մարդիկ
առի, և զանոնք ձեր վրայ իշխաններ կարգեցի,
այսինքն ձեր ցեղերուն մէջ հազարապետներ,
հարիւրապետներ, հիսնապետներ, տասնապետ-
ներ ու ոստիկաններ։

16 Եւ այն ատեն ձեր դատաւորներուն պատ-
ուիրեցի՝ ըսելով, Ձեր եղբայրներուն դատերը
մտիկ ըրէք, ու ամէն մարդուն դատը, թէ՛ իր
հեղբօրը հետ ըլլայ և թէ՛ օտարականին հետ,
17 ՚՚ յարգարութեամբ դատեցէք. ՚Դատաստանի մէջ
աչառութիւն չընէք, պզտիկին մեծի պէս մտիկ
ընէք, բնաւ մարդու մը երեսէ չքաշուիք. քան-
ի ՚դատաստանը Աստուծոյ է. ու ձեզի դժուար
երեւցած դատը ՚՚ ինծի ներկայացուցէք, որպէս
18 զի զանիկա մտիկ ընեմ։ Եւ այն ատեն ձեր ա-
մէն ընելու բաները ձեզի պատուիրեցի։

19 Երբը Քորեբէ չուեցինք, ու ինչպէս մեր Տէր
Աստուածը մեզի պատուիրեր էր, Ամորհացւոց
լեռանը ճամբով՝ այն ձեր տեսած բոլոր ՚մեծ
ու ահագին անապատէն անցանք, ու ՚՚ մինչև
20 Կադէս-բառնեայ եկանք։ Եւ ձեզի ըսի, Դուք
Ամորհացւոց լեռը եկաք, զոր մեր Տէր Աստ-
21 ուածը մեզի կու տայ։ Նայէ, քու Տէր Աստ-
ուածդ երկիրը քու առջեւդ դրաւ. ՚՚ բէ՛ելլէր,
ժառանգէ ըսինքն, ինչպէս քու հայրերուդ Տէր
Աստուածը քեզի ըսաւ. Մի վախնար ու մի
զարհուրիր։

ա Ցես. թ. 1, 10։ իբ. 4, 7։
բ Թու. ժգ. 27։ Գլ. թ. 23։
գ Թու. լգ. 38։
դ Թու. իա. 24, 33։
ե Թու. իա. 33։ Ցես. ժգ. 12։
զ Ել. գ. 1։
է Տես Ել. ժթ. 1։ Թու. ժ. 11։
ը Ծն. ժբ. 7։ ժե. 18։ ժէ. 7, 8։ իզ. 4։ իբ. 13։
ը Ել. ժբ. 18։ Թու. ժա. 14։
ժ Ծն. ժե. 5։ Գլ. ժ. 22։ իբ. 62։
ի բ Թագ. իդ. 3։
լ Ծն. ժե. 5։ իբ. 17։ իզ. 4։ Ել. լբ. 13։
խ դ Թագ. գ. 8, 9։
ծ Տես Ել. ժբ. 21։ Թու. ժա. 16, 17։
կ Ել. ժբ. 25։
հ Դհ. իդ. 22։
ձ Գլ. ժգ. 18։ Յովհ. է. 24։
ղ Դհ. ժթ. 15։ Գլ. ժգ. 19։
ճ Թագ. ժգ. 7։ Առակ. իդ. 23։ Յակ. բ. 1։
մ Ծն. ժթ. 6։
յ Ել. ժբ. 22, 26։
ն Թու. ժ. 12։ Գլ. ը. 15։ Երեմ. բ. 6։
շ Թու. ժգ. 27։
ո Ցես. ա. 9։

22 Եւ դուք ամէնդ իմ քովս եկաք, ու ինծի
ըսիք, Մեզմէ առաջ մարդիկ ղրկենք, որպէս զի
երկիրը լրտեսեն մեզի համար, ու մեզի դան
պատմեն թէ ինչ ճամբով հոն պիտի ելլենք,
23 ու ինչ քաղաքներու մէջ պիտի մտնենք։ Եւ
այս խօսքը ինծի հաճոյ թուելով, ՚Ձեզմէ տաս-
ուերկու մարդ առի, ամէն մէկ ցեղէն մէյմէկ
24 մարդ։ Եւ նանոնք գացին՝ լեռը ելան, ու մին-
չեւ Եսքողի ձորը հասան, ու այն երկիրը լրտես-
25 ցին։ Եւ այն երկրին պտուղէն ձեռքերնին առ-
նելով մեզի բերին, ու մեզի դարձեցին՝ ըսելով,
՚Աղէկ է այն երկիրը զոր մեր Տէր Աստուածը
26 մեզի կու տայ։ Բայց դուք չուզեցիք ելլել,
ու ձեր Տէր Աստուծոյն հրամանին դէմ դրիք.
27 Եւ ձեր վրաններուն մէջ տրտնջելով ըսիք, Տէ-
րը ՚մեզ առլուն համար Եգիպտոսի երկրէն
մեզ դուրս հանեց, որպէս զի մեզ Ամօրհացւոց
28 ձեռքը մատնէ, ու մեզ կորնչցնէ։ Ո՞ւր պիտի
ելլենք. մեր եղբայրները ՚մեր սիրտերը *թու-
ցուցին, որովհետեւ ըսին, Հա՛ ազգը մեզմէ մեծ
ու բարձրահասակ է, քաղաքները մեծ ու մին-
չեւ երկինք պարսպատուր են, ու հոն նաեւ ՚Ենա-
29 կի որդիները տեսանք։ Եւ ձեզի ըսի, Մի զար-
30 հուրիք ու անոնցմէ մի վախնաք. ՚Ձեր Տէր
Աստուածը որ ձեր առջեւէն կ'երթայ, անիկա
ձեզի համար պիտի պատերազմի, ինչպէս Եգիպ-
31 տոսի մէջ ձեր աչքերուն առջեւ ձեզի րրաւ։ Ու
անապատին մէջ ալ տեսար որ, ՚ինչպէս մարդ-
մը իր զաւակը կը տանի, քու Տէր Աստուածդ ալ
քու բոլոր քալած ճամբաներուդ մէջ մինչեւ այս-
32 տեղ գալդ քեզ այնպէս տարաւ։ Եւասով ալ
33 ՚ձեր Տէր Աստուածոյն չհաւատացիք, †Որ ճամ-
բան մէջ ձեր առջեւէն կ'երթար *ձեզի իջեւ-
անելու տեղ փնտռելու համար, գիշերը կրա-
կի մէջ երթալու ճամբանիդ ձեզի ցուցնելով,
34 ու ցորեկին ալ ամպի մէջ։ Եւ Տէրը ձեր խօս-
քերուն ձայնը լսելով բարկացաւ, °ու երդում
35 ընելով ըսաւ, ‡Այս մարդոցմէն, այս անօրէն
ազգէն, բնաւ մարդ մը պիտի չտեսնէ այն բա-
րի երկիրը, զոր ձեր հայրերուն տալու երդում
36 ըրի. ՚Բայց միայն Յեփոնէի որդին Քաղէբ պի-
տի տեսնէ զայն, ու անոր կոխած երկիրը իրեն
ու իր որդիներուն պիտի տամ, որովհետեւ Ե-
37 հովա կատարելապէս Տէրոջը հետեւեցաւ։ †Ձե-
ղի համար Տէրը ինծի ալ բարկացաւ, ու ըսաւ,
38 Դուն ալ հոն պիտի չմտնես. Այլ ՚քու †սպա-
սաւորդ, ԻՆաւէի որդին Յեսու, անիկա հոն պի-
տի մտնէ, Ազօրացուր զանիկա, վասն զի այն
Իսրայէլ անիկա պիտի ժառանգեցնէ
39 Եւ այն ձեր պզտիկ տղաքը, որոնց համար ըկ'ը-
սէիք թէ աւար պիտի ըլլան, ու այն ձեր որ-
դիները որոնք այսօր Բարիկը ու դէշը չեն ճանչ-
նար, անոնք պիտի մտնեն հոն. անոնց պիտի
տամ այն երկիրը, ու անոնք պիտի ժառանգեն
40 զայն։ Բայց դուք ետ դարձէք, ու Կարմիր
ծովուն ճամբայէն դէպ ի անապատը չուեցէք։
41 Ետքը դուք պատասխան տուիք ու ինծի
ըսիք, ՚Մենք Տէրոջը առջեւ մեղք գործեցինք.
մենք պիտի ելլենք պատերազմինք, ինչպէս մեր
Տէր Աստուածը մեզի պատուիրեց. ու ամէն մէկդ
իր պատերազմական զէնքը առնելով, ‡թեթեւ-
42 սամուսի եամբ ուզեցիք՝ լեռը ելլել։ Եւ Տէրը
ինծի ըսաւ, Անոնց ըսէ, ՚Մի ելլէք ու մի պա-
տերազմիք, քանզի ես ձեր մէջ չեմ. չըլլայ որ
43 ձեր թշնամիներուն առջեւ ջարդուիք։ Ես ալ
ձեզի խօսեցայ, բայց դուք մտիկ չըրիք, հապա
Տէրոջը հրամանին դէմ դրիք, և Լեռամուս-
44 թիւն ընելով լեռը ելաք։ Ու այն լեռանը վրայ
բնակող Ամօրհացիները ՚մեղուներու պէս ձեր
դէմ ելլելով ձեզ հալածեցին, ու Սէիրի մէջ
45 ձեզ զարկին մինչեւ Հորմա։ Եւ դառնալով Տէ-
րոջը առջեւ լացիք, սակայն Տէրը ձեր ձայնը
46 չլսեց ու ձեզի ականջ չդրաւ։ Ու Կադէսի մէջ
շատ օրեր կեցաք, որչափ օրեր որ հոն կեցաք։

ԳԼ. Բ

1 *Մովսէս իր խօսքը չարունակելով՝ կը պատմէ թէ Աստուած ինչպէս արդիւնց Իսրայէլացիները՝ որ Եգոմմայեցւոց, 9 Մովաբացւոց, 17 և Ամմոնացւոց հետ պատերազմ չընեն, 24 Ամօրհացւոց Սեհոն թագաւորին յաղթուելը։*

Ա՚յն ատեն ետ դարձանք ու Կարմիր ծովուն
ճամբայէն դէպ ի անապատը չուեցինք, ՚ինչ-
պէս Տէրը ինծի ըսեր էր, ու շատ օրեր Սէիր
2 լեռանը բոլորտիքը պտըտեցանք։ Եւ Տէրը ինծի
3 խօսեցաւ ու ըսաւ, †Ա՛լ հերիք է այդ լեռանը
բոլորտիքը պտըտելնիդ. հիւսիսային կողմը դար-
4 ձէք։ Եւ ժողովուրդին պատուիրէ ու ըսէ,
‡Դուք հիմա Սէիր բնակող ձեր եղբայրներուն,
Եսաւի որդիներուն, սահմանէն պիտի անցնիք.
անոնք ձեզմէ պիտի վախնան, բայց դուք մե-
5 ծապէս զգուշացէք. Անոնց հետ մի ծեծկուիք.
քանզի ես ձեզի անոնց երկրէն մէկ ոտնաքայլ
տեղ ալ տալու չեմ, ՚որովհետեւ Սէիր լեռը

* Թուա. ժգ. 4։
ՀՀ Թուա. ժգ. 23, 24, 25։
ՃՃ Թուա. ժգ. 28։
ՄՄ Թուա. ժգ. 1—4։ Սաղ. ճզ. 24, 25։
ՅՅ ԳԼ. թ. 28։
ՆՆ Յես. ը. 11։
ՇՇ Եբր. հալեցուցին
ՈՈ Թուա. ժգ. 29, 32, 33, 34։ ԳԼ. թ. 1, 2։
ՉՉ Թուա. ժգ. 29։
ՊՊ Ել. ժգ. 14, 25։ Նէեմ. դ. 20։
ՋՋ Ել. ժԹ. 4։ ԳԼ. լբ. 11, 12։ Ես. խզ. 3, 4։ կգ. 9։ Ովս. ժա. 3։ Տես Գոր. ժգ. 18։
ՌՌ Սաղ. ճզ. 24։ Յուդ. 5։
ՍՍ Ել. ժգ. 21։ Սոփ. հը. 14։
ՏՏ Թուա. Ժ. 33։ Եզեկ. ի. 6։
ՎՎ ԳԼ. ը. 14, 15։
ՖՖ Թուա. ժգ. 22, 23։ Սաղ. ղէ. 11։
ՔՔ Թուա. ժգ. 24, 30։ Յես. ժգ. 9։
ՕՕ Թուա. ժգ. 24։
ԲԲ Թուա. ի. 12։ իէ. 14։ ԳԼ. ղ. 26։ դ. 21։ լդ. 4։ Սաղ. ճլ. 32։
ԳԳ Ել. իդ. 13։ լդ. 11։ Տես ա Թագ. ժգ. 22։
ԴԴ Բէր. առջեւդ կայնողը
ԵԵ Թուա. ժգ. 30։
ԶԶ Թուա. իէ. 18, 19։ ԳԼ. լա. 7, 23։
ԷԷ Թուա. ժգ. 31։
ԸԸ Թուա. ժգ. 3։
ԹԹ Ես. ե. 15, 16։ Հառաք. Բ. 11։
ԺԺ Թուա. ի. 12։ ԺԱ Յեսու. ա. 14։
ԻԻ Թուա. ժգ. 25։
ԼԼ Թուա. ժգ. 40։
ԽԽ Կամ, ժողովուրդաբար, և կամ, պատրաստութիւն տեսաք
ԾԾ Թուա. ժգ. 42։
ԿԿ Թուա. ժգ. 44, 45։
ՀՀ Սաղ. ճԺը. 12։
ՁՁ Թուա. ժգ. 26, ԼՀ։ ի. 1, 22։ Դատ. ժա. 17։ ——
ՂՂ Թուա. ժգ. 25։ ԳԼ. ա. 40։
ՄՄ Տես Հմր. 7, 14։
ՅՅ Թուա. ի. 14, ԼՀ։
ՆՆ Ծն. լգ. 8։ Յես. իգ. 4։

6 Եւ ասէ ժառանգութիւն տուեր եմ՝ Կերակուրը
ամակով ծախու առնէք անոնցմէ եւ ուտէք, եւ
ջուրն ալ ամակով ծախու առնէք անոնցմէ ու
7 խմէք. Քանի որ Տէր Աստուածդ քու ձեռ-
քիդ ամէն գործերուն մէջ օրհնեց քեզ. անի-
կա գիտէ որ դուն այս մեծ անապատին մէջ
կը պտըտիս. Է քու Տէր Աստուածդ այս քառա-
սուն տարին քեզի հետ էր, ու բանի մը պակ-
սութիւն չքաշեցիր։
8 Ղեւտի մենք մեր եղբայրներուն, Եսաւի որ-
դիներուն, քովէն, որոնք Սէիր կը բնակէին,
դաշտի ճամբայէն, Եղլաթէ ու Գասիոն-գաբերէ
անցանք. ու դէպ դառնալով Մովաբի անա-
9 պատին ճամբայէն անցանք։ Եւ Տէրը ինծի
ըսաւ, Մովաբացւոց թշնամութիւն մի ըներ,
ու անոնց հետ պատերազմ մի ըներ. քանզի ա-
նոնց երկրէն քեզի ժառանգութիւն տալու չեմ,
որովհետեւ Ղովտի որդիներուն ժառան-
10 գութիւն տուի։ (Անի առաջ Էմիմները
կը բնակէին, որոնք մեծ ու շատուր ու Ենա-
կիմներուն պէս երկայնահասակ ազգ մըն էին.
11 Անոնք ալ Ենակիմներուն պէս հսկաներ կը սե-
պուէին. ու Մովաբացիք զանոնք Էմիմ կը կո-
12 չէին։ Եւ Սէիրի մէջ առաջ Խոռեցիք կը բնա-
կէին, բայց Եսաւի որդիները զանոնք վռնտե-
լով ու իրենց առջեւէն զանոնք ջարդելով՝ ա-
նոնց տեղը բնակեցան. ինչպէս Իսրայէլացիք
ըրին իրենց ժառանգութեանը երկրին, զոր Տէրը
13 անոնց տուաւ։) Հիմա ելէք Է Զարեդ ձորէն ան-
ցէք. ու մենք Զարեդ ձորէն անցանք։
14 Մեր պտըտած օրերը, Կադէս-բառնեայէ
եկեր մինչեւ Զարեդ ձորէն անցնելնիս, երեսու-
նըութ տարի եղաւ. մինչեւ որ բանակին մէջէն
պատերազմող մարդոց այն բոլոր ազգը հատաւ,
15 հինչպէս Տէրը անոնց երդում ըրեր էր։ Եւ զա-
նոնք բանակին մէջէն բնաջինջ ընելու համար՝
Տէրոջը ձեռքն ալ անոնց վրայ էր, մինչեւ որ
անոնք հատան։
16 Ու երբ բոլոր պատերազմող մարդիկը ժողո-
17 վուրդին մէջէն մեռան ու հատան, Տէրը ինծի
18 խօսեցաւ՝ ըսելով. Դուն այսօր Մովաբի սահ-
19 մանը եղած Արէն պիտի անցնիս, Ու Ամմոնի
որդիներուն *սահմանին պիտի մօտենաս. անոնց
թշնամութիւն մի ըներ, և անոնց հետ մի ծեծ-
կուիր. քանզի Ամմոնի որդիներուն երկրէն քեզի
ժառանգութիւն տալու չեմ, որովհետեւ զանի-
կա Ղովտի որդիներուն ժառանգութիւն տուի։
20 (Անի ալ հսկաներու երկիր կը սեպուէր. առաջ
այն տեղը հսկաներ կը բնակէին, ու Ամմոնա-
21 ցիք զանոնք †Զամզումիմ կը կոչէին. Որոնք Ենա-
կիմներուն պէս ‡մեծ ու շատուր և երկայնա-
հասակ ազգ մըն էին. բայց Տէրը զանոնք բնա-
ջինջ ըրաւ անոնց առջեւէն, որոնք վռնտեցին
22 զանոնք, և անոնց տեղը բնակեցան. Ինչպէս
Սէիր բնակող Եսաւի որդիներուն համար ալ
ըրաւ, երբ Խոռեցիները բնաջինջ ըրաւ անոնց
առջեւէն. և զանոնք վռնտեցին, ու անոնց տեղը
23 բնակեցան մինչեւ այսօր։ Եւ Աւացիները, որոնք
մինչեւ Գազա †գիւղաքաղաքներու մէջ կը բնա-
կէին, զանոնք ալ Կափթորէ ելլող Կափթո-
րացիք ջարդեցին, ու անոնց տեղը բնակեցան։)
24 Ելէք, չուեցէք ու Առնոն ձորէն անցէք. ահա
Եսբոնի թագաւորը, Ամորհացի Սեհոնը, ու
անոր երկիրը քու ձեռքդ տուի. սկսէ ըռնել
ժառանգել, ու անոր հետ պատերազմ ըրէ։
25 Այսօր քու անունդ վախը ու սոսկումը բոլոր
երկինքի տակ եղող ազգերուն վրայ պիտի սկսիմ
դնել, այնպէս որ քու համբաւդ լսողները քու
երեսէդ դողան ու տագնապին։
26 Եւ Կադեմոթի անապատէն Եսբոնի Սեհոն
թագաւորին Խաղաղութեան խօսքերով դես-
27 պաններ դրկեցի՝ ըսելով, Անցնիմ քու երկրէդ.
‡մեծ ճամբայէն՝ պիտի երթամ, ա՛ջ կամ
28 ձախ կողմը չեմ խոտորիր։ Կերակուրը ինծի
ամակով ծախէ որ ուտեմ, ու ջուրն ալ ինծի
ամակով տուր որ խմեմ. Միայն թէ ոտքերովս
29 անցնիմ. Ինչպէս Սէիր բնակող Եսաւի որդի-
ները ու Ար բնակող Մովաբացիք ինծի ըրին,
մինչեւ որ Յորդանանէ անցնիմ դէպ ի այն
երկիրը զոր մեր Տէր Աստուածը մեզի պիտի տայ։
30 Բայց Եսբոնի Սեհոն թագաւորը չուզեց որ
մենք անկէ անցնինք. վասն զի քու Տէր Աս-
տուածդ Անոր հոգին խստացուցեր էր ու սիրտը
կարծրացուցեր էր, որպէս զի զանիկա քու
31 ձեռքդ տայ, ինչպէս այսօր կ՚երեւի։ Եւ Տէրը
ինծի ըսաւ, Ահա Սեհոնը ու անոր երկիրը սկսայ
քու ձեռքդ տալ. սկսէ անոր տիրել, որպէս զի
անոր երկիրը ժառանգես։
32 Ելաւ Սեհոն ինք իր բոլոր ժողովուրդովը
Յասայի մէջ մեր դէմ ելլաւ, որպէս զի մեզի
33 հետ պատերազմի։ Եւ մեր Տէր Աստուածը զա-
նիկա մեր ձեռքը մատնեց, ու մենք զանիկա
և անոր որդիները ու անոր բոլոր ժողովուրդը
34 զարկինք. Եւ նոյն ատեն անոր բոլոր քաղաք-
ները առինք, ու անոր բոլոր քաղաքներուն մէջ
եղած այր մարդիկը, կիներն ու տղաքները կոր-

է Դկ. ը. 2, 3, 4։
ը Դատ. ժա. 18։
թ գ Թագ. բ. 26։
ժ Թուա. խա. 28։
ժա Ծն. ժթ. 36, 37։
ժբ Ծն. ժգ. 5։
ժգ Թուա. ժգ. 23, 34։ Գկ. բ. 2։
ժդ Հմր. 22։ Ծն. ժգ. 6։ լզ. 20։
ժե Թուա. խա. 12։
ժզ Թուա. ժգ. 27։
ժէ Թուա. ժգ. 33։ իզ. 64։
ժը Թուա. ժա. 35։ Գկ. ա. 34, 35։ Եզեկ. ի. 15։
ի Սապ. հը. 33։ Ճգ. 26։
ի ԵԲՐ. դիմաց
իա Ծն. ժԹ. 38։
իբ Տես Ծն. ժգ. 5։
իգ Տես Հմր. 10։
իդ Ծն. իզ. 8։
իե Ծն. ժգ. 6։ իզ. 20—30։ Հմր. 12։
իզ Ցես. ժգ. 3։
իէ Թուա. ժգ. 35։ Գկ. ա. 34։
իը Ես. ը. 2։
իթ Ղեւտ. ժա. 18։
κ գ Թագ. ժԹ. 26։
κա Թուա. խա. 28։
κբ Ծն. ժԹ. 36, 37։
κգ Ծն. ժգ. 5։
κդ Թուա. ժգ. 23, 34։ Գկ. Թ. 2։
κե Հմր. 22։ Ծն. ժգ. 6։ իզ. 20։
κզ Թուա. խա. 12։
κէ Թուա. ժգ. 27։
κը Թուա. ժգ. 33։ իզ. 64։
κթ Թուա. խ. 19։
λ Տես Թուա. խ. 18։ Գկ. իգ. 3, 4։ Դատ. ժա. 17, 18։
λա Թուա. խա. 23։
λբ Ցես. ժա. 20։
λգ Եկ. դ. 21։
λդ Գկ. ա. 8։
λե Թուա. խա. 23։
λզ Գկ. է. 2։ ի. 16։
λէ Թուա. խա. 24։ Գկ. իԹ. 7։
λը Գկ. է. 2, 26։

ընցուցինք, անոնցմէ մէ՛կ ալ ողջ չմնաց։
35 Միսրի անասուններէն ու տուած քաղաքներուն
36 ուսարները մեզի տուին։ Բ Ա.ռնան ձորին եզերքը
եղած Արոէրէն ու ձորին մէջ եղած քաղաքէն
մինչեւ Գադատ բնաւ մեզի դէմ դնող քաղաք
մը չեղաւ. եմեր Տէր Աստուածը ամէնն ալ մեր
37 ձեռքը մատնեց։ Միսրի Թ է Ամմոնի որդիներուն
երկրին, ու բոլոր Բ Յաբոկ ձորին կողմերուն և
լեռնային քաղաքներուն, ու Եմեր Տէր Աստու-
ծոյն բոլոր մեզի արգիլած տեղերուն չմօտեցար։

ԳԼ. Գ

1 Մովսէս կը պատմէ Բասանի Ովգ Թագաւորին յաղ-
թուիլը, 11 անոր մահիճին մեծութիւնը, 12 Սհոնի ու
Ովգի երկիրները երկուք ու կէս ցեղերուն տրուիլը, 23
և Թէ ինքը ինչպէս Քանանու երկիրը մտնելու արտօնու-
թիւն խնդրեր էր Աստուծմէ, 26 և Թէ Տէրը հրամայեր
էր որ վիայն հետևուէն տեսնէ։

Անկէ դարձանք Բասանի ճամբան ելանք,
ու Բասանի Ովգ Թագաւորը ինք, իր բոլոր ժո-
ղովուրդովը Բ Եդրայիի մէջ մեր դէմն ելաւ պա-
2 տերազմելու համար։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Անկէ
մի վախնար, վասն զի զանիկա ու անոր բոլոր
ժողովուրդը ու երկիրը քու ձեռքդ կու տամ.
ու անոր ալ Եսերոնի մէջ բնակող Ա.մօրհացւոց Սհոն Թագաւորին ըրածիդ պէս ըրէ։ Եւ
3 մեր Տէր Աստուածը Բասանի Ովգ Թագաւորն
ալ ու անոր բոլոր ժողովուրդը մեր ձեռքը
տուաւ. Բ և մենք այնպէս չարդեցինք *զանոնք,
4 որ անոնցմէ մէ՛կ ալ ողջ չմնաց"։ Եւ նոյն ատեն
անոր բոլոր քաղաքները առինք. ⁂ քաղաք մըն
ալ չմնաց, զոր անոնցմէ առած չըլլանք. վեթ-
սուն քաղաք, այսինքն Էրգոբի գաւառը,
5 Բասանի մէջ Ովգի Թագաւորութիւնը։ Ատոնց
ամէնն ալ բարձր պարիսպներով, դռներով ու
դռնափակներով ամրացած քաղաքներ էին, ան-
պարիսպ քաղաքներէն զատ, որոնք խիստ շատ
6 էին։ Եւ զանոնք բնաջինջ ըրինք, ինչպէս Ե-
սերոնի Սհոն Թագաւորը ըրինք, ամէն քաղաք-
ներու մէջ մարդիկը, կիները ու տղաքները կոր-
7 սընցնելով. Սակայն բոլոր անասուները ու քա-
8 ղաքներուն ուսարները մեզի առինք։ Եւ այն
նոյն ժամանակին՝ Յորդանանու անդիի կողմը
եղող Ա.մօրհացւոց երկու Թագաւորներուն ձեռ-
քէն առինք երկիրը, Ա.ռնոն ձորէն մինչեւ Հեր-
9 մոն լեռը։ Սիդոնացիք Բ Հերմոնի Սարիոն կ'ը-
սէին, բայց Ա.մօրհացիք զանիկա Գ Սանիր կը կո-

Ե Գլ. դ. 12։ դ. 48։ Ցես. ժդ. 9։
Զ Սաղ. խգ. 3։
Է Ծն. լբ. 22։ Թուա. խա. 24։ Գլ. դ. 16։
Ը Հմր. 5, 9, 19։ ——
Թ Թուա. խա. 33, ևն։ Գլ. իթ. 7։
Ժ Գլ. ա. 4։
Ի Թուա. խա. 24։
Լ Թուա. խա. 35։
* ԵԷէ. զանիկա, անոր ժողովուրդը

ցորդ չթողելու չափ
Խ գ Թագ. դ. 13։
Ծ Գլ. բ. 24։ Սաղ. ՃԼԵ. 10, 11, 12։ Ճլզ. 19, 20, 21։
Կ Գլ. դ. 48։ Սաղ. իթ. 6։
Հ ա Մն. Ե. 23։
Ձ Գլ. դ. 49։
Ղ Ցես. ժբ. 5։ ժգ. 11։
Ճ Ծն. ժգ. 5։
† կամ, բազմութենէն
Մ Ամոս բ. 9։

10 չէին։ Բ Բոլոր դաշտի քաղաքները, բոլոր Գաղա-
ադը ու Բ բոլոր Բասանը մինչեւ Սելքա ու Եդ-
րայի, Բասանի մէջ եղած Ովգի Թագաւորու-
11 թեան քաղաքները։ ⁂ Քանզի Հսկաններուն †մնացորդէն Միսրի Բասանի Ովգ Թագաւորը
միայեր էր. ահա անոր մահիճը, որ երկաթէ
մահիճ մըն է, Եհ Ամմոնի որդիներուն Ռաբբայի
մէջ կեցած է. երկայնութիւնը ինը կանգուն է,
ու լայնութիւնը չորս կանգուն է մարդու կան-
գունով։

12 Եւ նոյն ժամանակին մէջ այս մեր առած
երկիրը, Ա.ռնոն ձորին վրայ եղող Արոէրէն մին-
չեւ Գաղատ Լեռանը կէսը, ինր քաղաքներովը
13 Ռուբենեանց ու Գադեանց տուի. հո Գաղա-
ադի մնացածը ու բոլոր Բասանը, այսինքն Ովգի
Թագաւորութիւնը ⁂ բոլոր Արգոբի գաւառը,
բոլոր Բասանի հետ, որ Հսկայից երկիր կ'ը-
14 ուէր, Մանասէի կէս ցեղին տուի։ Ե- Յայիր
եան Յայիր բոլոր Արգոբի գաւառը առաւ
Գեսուրացւոց ու Մաքաթացւոց սահ-
մանը, ու զանոնք իր անունովը մինչեւ այսօր
15 Բասան-Հաւօթ-Յայիր" կոչեց։ Մաքիրի տուի
16 ադադը Մաքիրի տուի։ Եւ Գաղատէ մինչեւ
Ա.ռնոն ձորը, (այսինքն ձորին մէջտեղը որ սահ-
մանն է,) ու մինչեւ Ամմոնի որդիներուն սահ-
մանը եղած Յաբոկ ձորը, Ռուբենեանց Հու
17 Գադեանց տուի, Նաև դաշտը Յորդանանու
սահմանովը Կինեռեթէ մինչեւ դաշտային ծո-
վը, այսինքն Մինչեւ Աղի ծովը, արեւելեան
կողմը եղած Աշեդոթ-փասգայի տակ։

18 Եւ այն ատեն ձեզի պատուիրեցի ու ըսի,
Ձեր Տէր Աստուածը այս երկիրը ձեզի ժառան-
գութիւն տուաւ. ⁂ Դուք ամէնդ որ կըռ-
իւճներ էք, զէնքերնիդ առէք, ու Իսրայէլի որ-
դիներուն, ձեր եղբայրներուն, առջև անցէք.
19 Բայց ձեր կիները, ձեր որդիները ու ձեր ան-
ասունները, (որովհետև ձեր անասուններուն շատ
ըլլալը գիտեմ,) թող մնան ձեր քաղաքներուն
20 մէջ, զորոնք ես ձեզի տուի, Մինչեւ որ Տէրը
ձեր եղբայրներն ալ ձեզի պէս հանգստացնէ,
ու մինչեւ որ անոնք ալ ժառանգեն այն երկիրը
զոր ձեր Տէր Աստուածը Յորդանանու անդիի
կողմը անոնց պիտի տայ. ու ետքը կ'ձեզմէ ամէն
մէկը դառնայ իր ժառանգութեանը զոր ես
ձեզի տուի։

21 Ա.յն ատեն Բ Յեսուի պատուիրեցի՝ ըսելով,
Քու աչքերդ տեսան ինչ որ ձեր Տէր Աստուածը
այս երկու թագաւորներուն ըրաւ. այնպէս Ա

Խ բ Թագ. ժբ. 26։ Երեմ. խթ. 2։ Եզեկ. խա. 20։
Ծ Գլ. բ. 36։ Ցես. ժբ. 2։
Կ Թուա. լբ. 33։ Ցես. ժբ. 6։ ժգ. 8, ևն։
Հ Ցես. ժգ. 29։
Ձ ա Մն. բ. 22։
Ղ Ցես. ժգ. 13։ բ Թագ. գ. 3։ ժ. 6։
Ճ Թուա. լբ. 41։
‡ Ա.յնինքն, Յայիրի դիւղաքա-

քաղքերուն Բասանը
Մ Թուա. լբ. 39։
Յ Թուա. խա. 24։ Ցես. ժբ. 2։
Ն բ Թագ. իգ. 5։
Շ Թուա. լգ. 11։
Ո Գլ. գ. 49։ Թուա. լգ. 11։ Ցես. ժբ. 3։
Չ Ծն. ժգ. 3։
Պ Թուա. լբ. 20, ևն։
Ջ Ցես. իբ. 4։
Ռ Թուա. իէ. 18։

պիտի ընէ Տէրը այն ամէն թագաւորութիւններուն, ‖որոնց վրայ դուն պիտի երթաս՝։
22 Անոնցմէ չվախնաք. վասն զի Ձեր Տէր Աստուածը ինք կը պատերազմի ձեզի համար։ Եւ
23 Եսայն առաջեցի ու ըսի, Ով Տէր Եհովա, դուն սկսեցիր ցոյց տալ քու մեծութիւնդ ու քու զօրաւոր ձեռքդ քու ծառայիդ ցուցնելու. վասն զի ո՞վ է այն աստուածը, որ քու գործերուդ ու քու զօրութեանդ պէս գործ մը ընելու կարող ըլլայ։
25 Շնորհք ըրէ որ անցնիմ, ու Յորդանանու անդին կողմի լաւ երկիրը, այն լաւ լեռը ու Լիբանանը, տեսնեմ։ Բայց Տէրը Ձեր պատճառաւ ինծի զրդողելով իմ խնդիրքս չընդունեց. և Տէրը ինծի ըսաւ, Ալ հերիք է քեզի. մէյմըն
27 ալ այդ բանը ինծի չպրուցես. Փսգայի գագաթը ելլէ, ու դէպ ի արեւմուտք, հիւսիս, հարաւ ու արեւելք աչքերդ վերցուր, ու քու աչքերովդ դիտէ. քանի դուն այս Յորդանանէն
28 նէն պիտի չանցնիս։ Ու Յեսուի պատուէր տուր ու զանիկա զօրացուր, ու անոր սիրտ տուր. քանի անիկա պիտի անցնի այս ժողովուրդին առջև, և քու դիտելու երկիրդ անիկա պիտի
29 ժառանգեցնէ անոնց։ Ուստի մենք Հովիտին մէջ Բեթ-փեղովրի դիմաց նստանք։

ԳԼ. Դ

1 Մովսէս Աստուծոյ հնազանդելու կը յորդորէ Իսրայէլացիները. 41 ու Յորդանանու անդին կողմը երեք ապաստանի քաղաք կը դասէ։

Եւ հիմա, ով Իսրայէլ, լիա՛ր քեզի սորվեցուցած կանոններս ու դատաստաններս մինչ ըրէ, որպէս զի կեանք ընելով ողջ մնաք, ու մտնէք ժառանգէք այն երկիրը զոր Ձեր Հայրերուն Տէր Աստուածը Ձեզի կու տայ։ Ձեզի պատուիրած խօսքիս վրայ բան մը չաւելցնէք, ու անկէ բան մը չպակսեցնէք, այլ Ձեր Տէր Աստուծոյն պատուիրանքները պահէք, զորոնք ես Ձեզի կը պատուիրեմ։ Ձեր աչքերը տեսան ինչ որ Տէրը Բեղփեգովրի ըրաւ. վասն զի քու Տէր Աստուածդ Բեղփեգովրի ետեւէն գացող բոլոր մարդիկը Ձեր մէջէն կորնցուց։ Բայց դուք որ Ձեր Տէր Աստուածոյն չյարեցաք, ամէնդ այսօր ողջ էք։ Ահա Ձեզի կանոններ ու դատաստաններ սորվեցուցի, ինչպէս իմ Տէր Աստուածս ինծի պատուիրեց, որպէս զի զանոնք իր դործ դնէք այն երկրին մէջ, ուր պիտի մտնէք ժառանգելու համար։ Ուստի դուք պահեցէք ու ըրէք. վասն զի Ձեր իմաստութիւնը ու հանճարը այս պիտի ըլլայ ազգերուն առջև, որոնք այս բոլոր կանոնները լսելով պիտի ըսեն, Իրաւցնէ այս մեծ ազգը իմաստուն ու հանճարեղ ժողովուրդ մըն է։ Քանի՞ մեծ ազգը այնչափ մեծ է, որ Ուր աստուածները իրեն մօտ ըլլան, ինչպէս մեր Եհովա Աստուածը Ջոպ մօտ է ամէն բանի մէջ զոր անկէ կը խնդրենք։ Ու ո՞ր ազգը այնչափ մեծ է, որ իմ այսօր Ձեր առջև դրած այս բոլոր օրէնքիս նման արդար կանոններ ու դատաստաններ ունենայ։ Միայն քեզ ազէկ նայէ, ու էքու հոգիդ շատ դուշադրութիւն ըրէ, որ չլլայ թէ աչքերուդ տեսած բաները մոռնաս, և չլլայ թէ կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ քու սրտէդ ելլեն. այլ Որդիներդ քու որդիներուդ ու որդւոյդ որդիներուն սորվեցնես։ Այն օրը որ դուն Խորեբ քու Տէր Աստուածդ առջև կեցեր էիր, Տէրը ինծի ըսաւ, ժողովուրդը ինծի ժողվէ, ու իմ խօսքերս լսել պիտի տամ անոնց, որպէս զի սորվին ինծմէ վախնալը որչափ օրեր որ երկրի վրայ պիտի ապրին, ու իրենց որդիներուն ալ սորվեցնեն։ Եւ դուք մօտենալով լեռանը տակ կայ նեցաք. ու լեռը խառատով, ամպով ու մուառխաւով ծածկուած, *մինչև երկինք" կրակով կը բոլբոքէր։ Նաև Տէրը կրակին մէջէն ձեզի խօսեցաւ. Էդուք ձայն խօսքերուն ձայնը լսեցիք. ու նմանութիւն մը չտեսաք, Թրայց միայն ձայն լեհյէ։ Նաև իր ուխտը, հասաւ պատուիրանքները, ձեզի իմացուց, ու պատուիրեց որ զանոնք ընէք. և Նզանոնք երկու հատ քարէ տախտակներու վրայ գրեց։ Եւ Նայն առեն Տէրը ինծի պատուիրեց, որ ձեզի կանոններ ու դատաստաններ սորվեցնեմ, որպէս զի զանոնք իր դործ դնէք այն երկրին մէջ, ուր պիտի մտնէք ժառանգելու համար։

15 Ուրեմն Ձեր Հոգիներուն ազէկ զգուշութիւն ըրէք. որովհետև այն օրը որ Տէրը Խորեբ լերան կրակին մէջէն ձեզի խօսեցաւ, բնաւ նմանութիւն մը չտեսաք. Զայնայ որ Յանօրինիք, ու Ձեզի կուռք մը կամ պատկերը, Նթէ՛ արու և թէ՛ էգի նմանութիւնը,
17 Կամ երկրի վրայ եղող անասունի մը նմանութիւնը, կամ օդին մէջ թռչող թեւաւոր թռչունի մը նմանութիւնը,
18 կամ երկրի վրայ սողալ

‖ Նէքս. որ դուն հոն կ'անցնիս
= Նկ. ԺԴ. 14։ Գկ. ա. 30։ Ել. Դ. 4։
Ձ Տես բ Կոր. ԺՔ. 8, 9։
Ո Գկ. Ժա. 2։
Չ Ել. ԺԶ. 11։ բ Թագ. Է. 22։ Սապ. հա. 19։ Ձգ. 8։ ՁԹ. 6, 8։
Պ Ել. գ. 8։ Գկ. գ. 22։
Ջ Թուա. ի. 12։ իե. 14։ Գկ. ա. 37։ լա. 2։ լբ. 51, 52։ լէ. 4։ Սապ. Ճգ. 32։
Ռ Թուա. իե. 12։
Ս Թուա. իե. 18, 23։ Գկ. ա. 38։ լա. 3, 7։
Տ Գկ. գ. 46։ լդ. 6։ ——
Ո Դ.Օ.Ա. ԺԹ. 37։ ի. 8։ իբ. 31։ Գկ. ե. 1։ ը. 1։ Եզեկ. ի. 11։ Հառվ. ժ. 5։
Ր Գկ. ժբ. 32։ Ցհս. ա. 7։ Առակ. լ. 6։ Ժող. ժբ. 13։ Ցայտ. իբ. 18, 19։
Ց Թուա. իե. 4, ԼՆ։ Ցհս. իբ. 17։ Սապ. Ճգ. 28, 29։
Ւ Ցոբ. իը. 28։ Սապ. ԺԹ. 7։ ՃԺա. 10։ Առակ. ա. 7։
Փ Բ Թագ. Ի. 23։
Ք Սապ. խգ. 1։ Ճխե. 18։ Ճխը. 14։ Նա. Ժե. 6։
Օ Առակ. գ. 23։
Ֆ Առակ. գ. 1, 3։ գ. 21։
Ա Ծն. ԺԸ. 19։ Գկ. գ. 7։ Ժա. 19։ Սապ. Հը. 5, 6։ Եսթեռ. գ. 4։
Բ Ել. ԺԹ. 9, 16։ ի. 18։ Եբր. Ժբ. 18, 19։
Գ Ել. ԺԹ. 18։ Գկ. ե. 23։
Դ Եբր. միմչև երկինք սիրտը
Ե Գկ. ե. 4, 22։
Զ Ելմ. 33, 36։
Է Ել. ի. 22։ գ Թագ. ԺԹ. 12։
Ը Գկ. ի. 9, 11։
Թ Ել. լգ. 28։
Ժ Ել. իգ. 12։ լա. 18։
Ի Ել. իա. 1։ Գկ. իբ. իգ։
Լ Ցհս. իգ. 11։
Խ Նա. ի. 18։
Կ Ել. լբ. 7։
Հ Ել. ի. 4, 5։ Ելմ. 23։ Գկ. ե. 8։
† Եբր. Նմանութիւն եսաւ
Ձ Հառվ. ա. 23։

ցոր սաղաւնի մը նմանութիւնը, կամ երկրի տակ
ջաբերու մէջ եղող ձուկի մը նմանութիւնը չի-
19 նէք։ Նաև չըլլայ որ՝ աչքերդ երկինք վերցնե-
լով, ու արեւը կամ լուսինը կամ աստղերը
ամէն երկինքի բոլոր զօրդը տեսնելով խաբուիս,
ու անոնց երկրպագութիւն ընես, և զանոնք
պաշտես. որովհետեւ քու Տէր Աստուածդ զա-
նոնք բոլոր երկինքի տակ եղող ազգերուն հա-
20 մար կարգաւորեց։ Բայց Տէրը ձեզ առաւ, ու
ձեզ երկաթի հնոցէն, Եգիպտոսէ, հանեց, որ-
պէս զի իրեն ժառանգութեան ժողովուրդ ըլլաք,
ինչպէս այսօր եղած է։
21 Եւ Տէրը ձեր պատճառաւ բնճի արդոզելով
երդում ըրաւ որ Յորդանանէ չանցնիմ, ու
չմտնեմ այն բարի երկիրը զոր քու Տէր Աս-
տուածդ քեզի կու տայ ժառանգելու համար։
22 Արդ ահա այս երկրին մէջ պիտի մեռնիմ, ու
Յորդանանէ պիտի չանցնիմ. բայց դուք պիտի
անցնիք ու այն բարի երկիրը պիտի ժառան-
23 գէք։ Զգոյշ կեցէք, չըլլայ որ ձեր Տէր Աստու-
ծոյն ձեզի հետ ըրած ուխտը մոռնաք, ու ձե-
ղի կուռք մը կամ որեւիցէ բանի մը նմանու-
թիւնը շինէք զոր քու Տէր Աստուածդ քեզի
24 արգիլեց։ Քանզի Տէր քու Տէր Աստուածդ մաշող
կրակ է. անիկա նախանձոտ Աստուած է։
25 Երբ դուք որդիներ ու որդւոց որդիներ ծնա-
նելու ըլլաք, և այն երկրին մէջ շատ առեն
նստելու ըլլաք, այն առեն եթէ անօրինէք, և
կուռք մը կամ որեւիցէ բանի նմանութիւնը շի-
նէք, ու ձեր Տէր Աստուածոյն առջեւ չարու-
26 թիւն ընէք ու զանիկա բարկացնէք, Այսօր եր-
կինքը ու երկիրը ձեզի վկայ կը բռնեմ, որ
դուք անպատճառ շուտով պիտի կորսուիք այն
երկրէն զոր Յորդանանէ անցնելով պիտի ժա-
ռանգէք այն տեղը կեանքերնիդ երկար պիտի
չըլլայ, այլ բոլորովին բնաջինջ պիտի ըլլաք։
27 Եւ Տէրը ձեզ ազգերուն մէջ պիտի ցրուէ, ու
նոյն առակաւթիւ պիտի մնաք այն ազգերուն
28 մէջ, ուր Տէրը ձեզ պիտի քշէ։ Եւ հոն մարդ-
ու ձեռքով շինուած քարէ ու փայտէ աստ-
ուածներ պիտի պաշտէք, որոնք ոչ կը տես-
նեն, ոչ կը լսեն, ոչ կ'ուտեն ու ոչ կը հոտ-
29 ուրտան։ Եւ հոն քու Տէր Աստուածդ պիտի
փնտռես. ու եթէ զանիկա բոլոր սրտովդ և
բոլոր հոգւովդ փնտռելու ըլլաս, պիտի գտնես։
30 Երբ քու վրադ նեղութիւն գայ ու այս բոլոր
բաները վերջին օրերը քեզի պատահին, եթէ
դուք Տէր Աստուածոյդ դառնաս ու անոր խօսքը
31 մտիկ ընես, քու Տէր Աստուածդ, ողորմած
Աստուած ըլլալուն համար, քեզ պիտի չմո-
ռնայ, ու քեզ չկորնչցնէ. ու նաև քու հայրե-
րուդ երդում ըրած ուխտը պիտի չմոռնայ։
32 Արդ հարցուր առաջ եղած առաջուան օրե-
րուն համար, այսինքն Աստուծոյ՝ մարդը երկրի
վրայ ստեղծած օրէն ի վեր, երկինքի մէկ ծայ-
րէն մինչեւ միւս ծայրը հարցուր, թէ այսպէս
սոսկ այս մեծ բան մը եղա՞ծ է, ու սոսկ այս
33 բան մը լսա՞ծ է։ Այսպէս ազգ մը կրակին
մէջէն խօսող Աստուծոյն ձայնը քու լսածիդ
34 պէս լսեր ու ողջ մնացե՞ր է։ Կամ թէ Աստուած
մէկ ազգը ուրիշ ազգի մը մէջէն իրեն առնելու
համար փորձերով, հրաշքներով, զօրմնական
գործերով, պատերազմով, հզօրաւոր ձեռքով
ու երկարձգ բազուկով և մեծ ահարկութիւննե-
րով գալ ուզե՞ր է, ինչպէս ձեր Տէր Աստուածը
Եգիպտոսի մէջ ձեզի համար այս բոլոր բաները
35 ըրաւ ձեր աչքերուն առջեւ։ Ասիկա քեզի ցու-
ցուեցաւ, որպէս զի գիտնաս թէ Եհովա ինք
հո՛ն Աստուած է. անկէ ուրիշ Աստուած չկայ։
36 Ձայն խրատելու համար իր ձայնը երկինքէն
լսել տուաւ քեզի, ու երկրի վրայ իր մեծ կրակը
քեզի ցուցուց, ու անոր խօսքերը կրակին մէջէն
37 լսեցիր։ Եւ քու հայրերդ սիրելուն համար ա-
նոնցմէ ետքը անոնց սերունդը ընտրեց, ու իր
ներկայութեամբ մեծ զօրութիւնով քեզ Ե-
38 գիպտոսէ հանեց. որպէս զի քեզմէ մեծ ու զօ-
րաւոր ազգեր քու առջեւէդ վռնտէ, ու քեզ
տանի անոնց երկիրը քեզի ժառանգութիւն
39 տալու, ինչպէս այսօր կը տեսնուի։ Եւ այսօր
դիտցիր ու սրտիդ մէջ դիր, որ վերը երկինքի
մէջ ու վարը երկրի վրայ Եհովա ինք հո՛ն
40 Աստուած է, ուրիշ մը չկայ։ Ուստի անոր կա-
նոնները ու պատուիրանքները պահես, զորոնք
ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, որպէս զի քեզի
ու քեզմէ ետքը քու որդիներուդ ազէկ ըլլայ,
ու նաև քու օրերդ երկար ըլլան այն երկրին
վրայ զոր քու Տէր Աստուածդ քեզի կու տայ
միշտնջենապէս։
41 Այն առեն Մովսէս Յորդանանու սապին
կողմը դէպ ի արեւելք Երեք քաղաք զատեց-

ա Գլ. ժէ. 3։ Յով լա. 26, 27։
բ Մհ. բ. 1։ դ Թագ. ժէ. 16։ Ես. 3։
գ Հռոմ. ա. 25։
դ գ Թագ. բ. 51։ Բրեմ. ժա. 4։
ե Բլ. ժԲ. 5։ Գլ. Բ. 29։ լբ. 9։
զ Բէբ. Ժառանգութիւն
է Թուա. ի. 12։ Գլ. ա. 37։ գ. 26։
ը Տես բ Պետ. ա. 13, 14, 15։
թ Գլ. գ. 27։
ժ Գլ. գ. 25։
ի Հմր. 9։
լ Հմր. 16։ Բլ. ի. 4, 5։
խ Բլ. խգ. 17։ Գլ. Բ. 3։ Ես. լգ. 14։ Երե. ժբ. 29։
ծ Բլ. ի. 5։ Գլ. ղ. 15։ Ես. խբ. 8։
կ Հմր. 16։
հ գ Թագ. ժէ. 17, ևն։
ձ Գլ. Լ 18, 19։ Ես. ա. 2։ Միք. ղ. 2։
ղ Դ.Ես. խգ. 33։ Գլ. խբ. 62, 64։ Նէհեմ. ա. 8։
ճ Գլ. խբ. 64։ ա Թագ. խգ. 18։ Երե. ժգ. 13։
մ Սապ. ՀԺԱ. 4, 5։ Տղե. 15, 16։ Ես. խգ. 9։ խգ. 7։
յ Դ.Ես. խգ. 39, 40։ Գլ. լ. 1, 2, 3։ բ Մհ. ժԱ. 4։ Նէհեմ. ա. 9։ Ես. ԺԱ. 6, 7։ Երեմ. խԲ. 12, 13, 14։
ն Մհ. խԲ. 1։ Գլ. լա. 29։ Երեմ. խգ. 20։ Ովս. գ. 5։
շ Յովհ Ա. բ. 12։
ո Բ Մհ. լ. 9։ Նէհեմ. Բ. 31։ Սապ. ՀԺգ. 5։ Յովե. դ. 2։
չ Յով բ. 8։
պ Մատ. խգ. 31։
ջ Ես խգ. 11։ լգ. 20։ Գլ. Ա. 24, 26։
ռ Գլ. ի. 19։ խԲ. 3։
ս Ես. ի. 3։
վ Ես ժգ. 3։
տ Ես ղ. 6։
ր Գլ. խգ. 8։ լգ. 12։
ց Բէբ. փորձևՔ
ւ Գլ. լբ. 39։ ա Թագ. բ. 2։ Ես. խԱ. 5, 18, 22։ Մատ. ժբ. 29, 32։
փ Ես ԺԲ. 9, 19։ ի. 18, 22։ խգ. 16. Երե. ժբ. 18։
ք Գլ. ժ. 15։
օ Ես ժգ. 3, 9, 14։
ֆ Գլ. ի. 1։ Բ. 1, 4, 5։
և Հմր. 35։ Յես. բ. 11։
ֆ Դ.Ես. խբ. 31։
ա Գլ. և. 16։ ղ. 3, 18։ ժբ. 25, 28։ խբ. 7։ Երես. ղ. 3։
բ Տես Թուա. լԱ. 6, 14։

42 Որպէս դի երկուքնէ ու միւս օրուընէ սահելութիւն չունեցող, ու անգիտութեամբ իր դրացին մեռցնող մարդասպանը հոն փախչի, ու այս քաղաքներէն մէկուն մէջ փախչելով ողջ մնայ՝
43 Ռուբենեանց համար դաշտային երկրի վրայ սահմանին մէջ Բեսսերը, և Գադեանց համար Գաղաադու մէջ Ռամոթը, ու Մանասեանց համար Բասանի մէջ Գովղանը ըսուէց։
44 Ասիկա է այն օրէնքը զոր Մովսէս Իսրայէլի
45 որդիներուն առջև դրաւ. ե՛ս սահք են այն վկայութիւնները, կանոնները և դատաստանները, զորոնք Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն խօսեցաւ,
46 անոնց Եգիպտոսէ ելած ատենը, Յորդանանու սահին կողմը Բեթ-փեգորի դիմացի հովիտին մէջ, Եսերոնի մէջ բնակող Ամորհացւոց Սեհոն Թագաւորին երկրին մէջ, զոր Մովսէս ու Իսրայէլի որդիները զարկին երենց Եգիպտոսէ ելած ատենը, ե՛ս անոր երկիրը ու Բեսսանի Ովգ Թագաւորին երկիրը, այսինքն Յորդանանու սահին արեւելեան կողմը բնակող Ամորհացւոց երկու Թագաւորներուն էրէբնէրը,
48 Առնոն ձորին եզերքը եղող Արոէրէն մինչև Սիոն լեռը որ
49 Հերմոն կ'ըսուի, Ու Յորդանանու սահին արեւելեան կողմը եղած բոլոր դաշտը մինչև Սահդովդ-փսգայի ներքև դաշտի ծովուն քով ժառանգեցին։

ԳԼ. Ե

1 Քովերի մէջ եղած ուխտը։ 6 Տասը պատուիրանքները, 22 Ժողովուրդին ազաչանքին վրայ Մովսէս Աստուծմէ օրէնքը կ'ընդունի։

Ե Մովսէս բոլոր Իսրայէլը կանչեց ու ա-
նոնց ըսաւ, Լսէ, ով Իսրայէլ, այս կանոնները ու դատաստանները զորոնք ես այսօր ձեր ա-
կանջներուն կը խօսիմ. սորվեցէք զանոնք և
2 զգուշութեամբ ի գործ դրէք։ Մեր Տէր Աստուածը Քորեբի վրայ մեզի հետ ուխտ բրաւ։
3 Տէրը ԹՈՒՅԼ ուխտը մեր Հայրերուն հետ չբրաւ, հապա մեզի հետ, որ մենք ամէնս այսօր հոս
4 ողջ ենք։ Տէրը լեռանը վրայ կրակին մէջէն
5 մեզի հետ դէմ առ դէմ խօսեցաւ. (Ես՝ ես այն ատեն Տէրոջը ու ձեր մէջտեղ կայնեցայ, որպէս զի Տէրոջը խօսքերը ձեզի պատմեմ. վասն զի Հրոյէն կրակէն վախնալով լեռը չելաք.) և ըսաւ,
6 Ես եմ ԵՀովա քու Աստուածդ, որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն, ծառայութեան տունէն, հանեցի։

7 ԹՈՒՆ ինծմէ զատ ուրիշ աստուածներ չունենաս։
8 ԸՆԴՈՒՆ քեզի կուռք չշինես, ոչ ալ վերը երկինքի մէջ, կամ վարը երկրի վրայ, կամ երկրի տակի ջուրերուն մէջ եղած բաներուն մէկ նմա-
9 նութիւնը. Անոնց երկրպագութիւն չընես, ու զանոնք չպաշտես. վասն զի ես, քու Տէր Աստուածդ, նախանձոտ Աստուած եմ, Որ կը հատուցանեմ Հայրերուն անօրէնութիւնը որդիներուն վրայ, մինչև անոնց երրորդ ու չորրորդ
10 սերդը, որոնք կ'ատեն զիս. Ես կ'ողորմիմ անոնց մինչև հազար սերդը, որոնք կը սիրեն զիս ու իմ պատուիրանքներս կը պահեն։
11 ԹՏէրոջը քու Աստուածդ անունը պարապ տեղ բերանդ չառնես. վասն զի Տէրը իր անունը պարապ տեղ բերան առնողը անմեղ պիտի չսեպէ։
12 ՆՀանգստութեան օրը զգուշութիւն ըրէ սուրբ պահելու, ինչպէս քու Տէր Աստուածդ
13 քեզի պատուիրեց։ ԻՎեց օր պիտի աշխատես,
14 ու բոլոր գործդ ընես. Բայց եօթներորդ օրը ԺՏէրոջը քու Աստուածդ Հանգստութեան օրն է. այն օրը դուն գործ մը չգործես, ոչ դուն, ոչ քու որդիդ, ոչ քու աղջիկդ, ոչ քու ծառադ ու աղախինդ, ոչ քու եզդ ու էշդ, ոչ քու ամէն անասունդ, ոչ ալ քու տանդ մէջ եղած օտարականդ, որպէս զի քու ծառադ ու աղախինդ
15 ալ քեզի պէս Հանգստանայ։ Ես միտդ բերես որ դուն Եգիպտոսի երկրին մէջ ծառայ էիր, ու քու Տէր Աստուածդ հզօրաւոր ձեռքով ու բարձր բազուկով քեզ անկէ հանեց. անոր համար քու Տէր Աստուածդ քեզի պատուիրեց որ Հանգստութեան օրը պահես։
16 ՅՊատուէ քու Հայրդ ու մայրդ, ինչպէս քու Տէր Աստուածդ քեզի պատուիրեց, Որպէս զի քու օրերդ երկար ըլլան, ու քեզի աղէկ ըլլայ այն երկրին վրայ զոր քու Տէր Աստուածդ քեզի կու տայ։
17 ՀՍպանութիւն մի ըներ։
18 ՀՈւ շնութիւն մի ըներ։
19 ՀԵւ գողութիւն մի ըներ։
20 ՀՈւ քու դրացիդ դէմ սուտ վկայութիւն մի ըներ։
21 ՀԵւ քու դրացիդ կնոջ մի ցանկար. քու դրացիդ տանը, կամ անոր արտին, կամ անոր ծառային, կամ անոր աղախինին, կամ անոր եզին, կամ անոր էշուն, և քու դրացիդ ամէնեւին ոչ մէկ բանին մի ցանկար։
22 Տէրը այս խօսքերը լեռանը վրայ կրակին, ամպին ու մառախուղին մէջէն բարձր ձայնով

ա Գլ. ԺԲ. 4։
բ Ցհա. ի. 8։
գ Գլ. գ. 29։
դ Թուա. իա. 24։ Գլ. ա. 4։
ե Թուա. իա. 35։ Գլ. գ. 3, 4։
զ Գլ. բ. 36։ գ. 12։
է Գլ. գ. 9։ Սապ. Տլգ. 3։
ը Գլ. գ. 17։

թ Ել. ԺԲ. 5։ Գլ. գ. 23։
ժ Տես Մատ. ԺԳ. 17։ Եբր. բ. 9։
ի Ել. ԺԲ. 9, 19։ ի. 22։ Գլ. դ. 33, 36։ լգ. 10։
լ Ել. ի. 21։ Գաղ. գ. 19։
խ Ել. ԺԲ. 16։ ի. 18։ իգ. 2։
ծ Ել. ի. 2, Ածւ Դ.Օր. իգ. 1։ Գլ. գ. 4։ Սապ. ՃԱ. 10։
կ Ել. ի. 3։
հ Ել. ի. 4։
ձ Ել. լգ. 7։
ղ Ելեմ. լբ. 18։ Դան. թ. 4։
ճ Ել. ի. 7։ Դ.Օր. ԺԲ. 12։ Մատ. ե. 33։
մ Ել. ի. 8։
յ Ել. իգ. 12։ լե. 2։ Եզեկ. ի. 12։
ն Ծն. բ. 2։ Ել. ԺԶ. 29, 30։ Եբր. դ. 4։
շ Գլ. ԺԵ. 15։ ԺԶ. 12։ իգ. 18, 22։
ո Գլ. դ. 34, 37։
չ Ել. ի. 12։ Դ.Օր. ԺԲ. 3։ Գլ. իե. 16։ Եփես. գ. 2, 3։ Կող. գ. 20։
պ Գլ. գ. 40։
ջ Ել. ի. 13։ Մատ. ե. 21։
ռ Ել. ի. 14։ Դ.Օր. ԺԶ. 20։ Ցակ. բ. 11։
ս Ել. ի. 15։ Հռոմ. ԺԳ. 9։
վ Ել. ի. 16։
տ Ել. ի. 17։ Միք. բ. 2։ Ամբ. բ. 9։ Դ.Օր. ԺԲ. 15։ Հռոմ. է. 7։ ԺԳ. 9։

Եւ սոքա են ՚այն պատուիրանքները, կանոնները ու դատաստանները, զորս ետ Տէր Աստուածը ինձ պատուիրեց ձեզի սորվեցնելու համար, որպէս դուք մնալու ու ժառանգելու երկրին մէջ ի գործ դնէք զանոնք. Որպէս դու քու Տէր Աստուածդ վախնաս, ու անոր ամէն կանոնները ու պատուիրանքները, զորոնք ես քեզի կը պատուիրեմ, քու կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ պահես, թէ՛ դուն, թէ՛ քու որդիդ և թէ՛ քու որդւոյդ որդին, որպէս դու քու օրերդ երկար ըլլան։ Արդ, ով Իսրայէլ, մտիկ ըրէ, ու զգուշութիւն ըրէ զանոնք կատարելու, որպէս դու քեզի աղէկ ըլլայ, և դուք ու մեզը բազմազ երկրին վրայ խիստ շատնաս, ինչպէս քու Տէր Աստուածը քեզի խոստացաւ։

4 ՚Ով Իսրայէլ, մտիկ ըրէ. մեր Տէր Աս-
5 ուածը *միմիայն՝ Տէր է։ Ու էքու Տէր Աս-
ուածդ ընդոլոր սրտովդ, բոլոր հոգւովդ ու բոլոր
6 զօրութիւնովդ սիրես։ Եւ Ի՚այս խօսքերը զորոնք
ես այսօր քեզի պատուիրեցի, քու սրտիդ մէջ
7 ըլլան. Ու ժ՚ղանոնք քու որդիներուդ կրկին և
կրկին անգամ՝ սորվեցնես. և Թէ՛ տանդ մէջ
նստած ատենդ, Թէ՛ ճամբայ քալած ատենդ,
և Թէ՛ պառկելու ու ելլելու ատենդ անոնց
8 վրայով խօսիս. Եւ զանոնք նշանի համար ձեռ-
քիդ վրայ կապես, ու ճակատնոցի համար աչ-
9 քերուդ մէջտեղը ըլլան. Ու գանոնք քու տանդ
՚դրանդիքներուն վրայ և դուներուդ վրայ գրես։

10 Ու երբ քու Տէր Աստուածդ քեզ տանի այն
երկիրը, որուն համար քու հայրերուդ, Աբրա-
համի, Իսահակի ու Յակոբի, երդում ըրաւ, որ
քեզի մեծ ու գեղեցիկ քաղաքներ տայ, Էզո-
11 րոնք դուն շինած չէս, Եւ ամէն բարիքներով
լեցուած տուներ՝ զորոնք դուն լեցուցած չէս,
ու փորուած ջրհորներ՝ զորոնք դուն փորած չես-
պղինձներ ու ձիթենիներ՝ զորոնք դուն անկած
12 չես. ու ձերբ ուտես ու կշտանաս, Զգոյշ կե-
ցիր, որ չըլլայ Թէ քեզ Եգիպտոսի երկրէն,
ծառայութեան տունէն, հանող Տէրը մոռնաս
13 ՚Քու Տէր Աստուածդ վախնաս, ու զանիկա
պաշտես, և հանոր անունովը երդում ընես։
14 ՚Ոտար աստուածներուն, ՚ձեր բոլորտիքը եղող
ժողովուրդներուն աստուածներուն, հետեւէն
15 չերթաք. (Վասն զի ՚քու Տէր Աստուածդ որ
քու մէջտեղդ է, նախանձոտ Աստուած է.)

---

1 Մովսէս կը սորվեցնէ Թէ օրէնքին լրումը հնազանդութիւնն է, 3 ու կը յորդորէ որ հնազանդին։

---

* ԵԼ. իգ. 12։ ԼԱ. 18։ ԳԼ. դ. 13։
՚ ԵԼ. ի. 18, 19։
՚՚ ԵԼ. ԺԲ. 19։
՚՚՚ ԳԼ. դ. 33։ Դատ. Ժգ. 22։
՚՚՚՚ ԳԼ. ԺԸ. 16։
՚՚՚՚՚ ԳԼ. դ. 33։
՚՚՚՚՚՚ ԵԼ. ի. 19։ ԵՐԵ. Ժբ. 19։
՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ԺԸ. 17։
՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ԼԲ. 29։ Սապ. Ձա. 13։ Ես. խԼ. 18։ Մատ. իգ. 37։ Ղուկ. ԺԲ. 42։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. Ժա. 1։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. դ. 40։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գաղ. գ. 19։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ԺԷ. 20։ իԲ. 14։ Յես. ա. 7։ իգ. 6։ Աւաւակ. դ. 27։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. Ժ. 12։ Սապ. ՏԺԲ. 6։ Երեմ. է. 23։ Ղուկ. ա. 6։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. դ. 40։

՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. դ. 1։ ԼԲ. 31։ Ժբ. 1։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԵԼ. ի. 20, ԳԼ. Ժ. 12, 13։ Սապ. ՏԺա. 10։ Տիբ. 1։ Ժող. Ժբ. 13։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. դ. 40։ Աւաւակ. դ. 1, 2։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԵԼ. դ. 8։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ծն. Ժե. 5։ իբ. 17։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ես. խբ. 8։ Մատ. Ժբ. 29, 32։ Յովհ. Ժէ. 3։ ա Կոր. ը. 4, 6։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԵՔԲ. ՍԷԿ
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. Ժ. 12։ Մատ. խբ. 37։ Մտր. Ժբ. 30։ Ղուկ. Ժ. 27։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Դ Թագ. իգ. 25։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. Ժա. 18։ ԼԲ. 46։ Սապ. ԼԷ. 31։ խա. 8։ ՏԺԲ. 11, 98։ Աւաւակ. դ. 3։ Ես. Ծա. 7։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. դ. 9։ Ժա. 19։ Սապ. Հը. 4, 5, 6։ Նէհես. դ. 4։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԵԼ. Ժգ. 9, 16։ ԳԼ. Ժա. 18։ Աւաւակ. դ. 3։ գ. 21։ Է. 3։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. Ժա. 20։ Ես. Ծէ. 8։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ցես. իգ. 13։ Սապ. ՃԼ. 44։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ը. 10, ԼՆ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. Ժ. 12, 20։ Ժգ. 4։ Մատ. դ. 10։ Ղուկ. գ. 8։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Սապ. կգ. 11։ Ես. խԼ. 23։ կԼ. 16։ Երեմ. գ. 2։ Լ. 7։ Ժբ. 16։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ը. 19։ Ժա. 28։ Երեմ. խԼ. 6։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. Ժգ. 7։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԵԼ. ի. 5։ ԳԼ. գ. 24։

ԳԼ. Ջ

Ա Լուր Իսրայէլ, դուն այսօր կ՚անցնիս Յորդանանէն՝ երթալու համար ազգեր առնելու քեզմէ աւելի մեծ ու զօրաւոր, քաղաքներ՝ մեծ ու մինչեւ երկինք պարսպած, Բ ազգ մեծ ու բարձրահասակ, Ենակայ որդիներ, զորոնք դուն գիտես ու լսած ես թէ՝ Ո՞վ կրնայ Ենակայ որդիներուն առջեւ կենալ։ Գ Ուրեմն գիտցիր այսօր թէ քու Տէր Աստուածդ անոնցմէ առաջ անցնող հուր կրակ մը պիտի ըլլայ, ան պիտի կորսնցնէ զանոնք ու պիտի խոնարհեցնէ քու առջեւդ, որպէս զի դուն զանոնք վռնդես ու կորսնցնես շուտով, ինչպէս քու Տէր Աստուածդ քեզի խոստացաւ։ Դ Քու սիրտդ մի՛ ըսեր, երբ քու Տէր Աստուածդ զանոնք քու առջեւդէն վռնդէ, ըսելով՝ Իմ արդարութեանս համար Տէրը զիս ներս տարաւ այս երկիրը ժառանգելու, մինչդեռ այդ ազգերուն ամբարշտութեան համար Տէրը զանոնք քու առջեւդէն կը վռնդէ։ Ե Ոչ իմ արդարութեանս ու սրտիս ուղղութեան համար դուն կ՚երթաս անոնց երկիրը ժառանգելու, հապա անոնց ազգերուն ամբարշտութեան համար քու Տէր Աստուածդ զանոնք քու առջեւդէն կը վռնդէ, և որպէս զի քու Տէր Աստուածդ հաստատէ այն խօսքը զոր երդում ըրաւ քու հայրերուդ՝ Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի։ Զ Ուրեմն գիտցիր որ քու Տէր Աստուածդ այս բարի երկիրը քու ժառանգելու համար քեզի չի տար քու արդարութեանդ համար, վասն զի դուն ամրակազմ ազգ մըն ես։ Է Յիշէ, մոռնալ մի՛ տար թէ դուն քու Տէր Աստուածդ անապատին մէջ ինչպէս բարկացուցիր։ Ի՚այն օրէն որ դուն Եգիպտոսի երկրէն ելար մինչեւ այս տեղը հասնիս, դուն Տէրոջ դէմ ապստամբ եղար։ Ը Նաեւ Քորէբի մէջ Տէրոջ բարկացուցիր, ու Տէրը բարկացաւ ձեզի վրայ որ ձեզ կորսնցնէ։ Թ Երբ ես լերան վրայ ելայ քարէ տախտակներ առնելու, Տէրոջ հետ դրած ուխտին տախտակները, ես լերան վրայ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր մնացի, հաց չկերայ ու ջուր չխմեցի։ Ժ Տէրը ինծի տուաւ երկու քարէ տախտակներ՝ Աստուծոյ մատով գրուած, և անոնց վրայ գրուած էին այն բոլոր խօսքերը զորոնք Տէրը ձեզի ըսաւ լերան վրայէն՝ հուրի միջէն, ժողովին օրը։ Ժա Եւ եղաւ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր վերջացաւ, Տէրը ինծի տուաւ երկու քարէ տախտակները, ուխտին տախտակները։ Ժբ Տէրը ինծի ըսաւ, Ելիր իջիր շուտով հոսկից, վասն զի քու ժողովուրդդ զոր հանեցիր Եգիպտոսէն, ապականացուցին իրենք զիրենք. շուտով ճամբէն դարձան զոր անոնց պատուիրեցի, ձուլածոյ կուռք մը շինեցին իրենց համար։ Ժգ Տէրը ինծի ալ խօսեցաւ ու ըսաւ, Տեսայ այս ժողովուրդը, ու ահա ան պարսաւելի ազգ մըն է։ Ժդ Ինծի թող տուր որ զանոնք կորսնցնեմ ու անոնց անունը երկնքի տակէն ջնջեմ, ու քեզմէ մեծ ու զօրաւոր ազգ մը ընեմ քեզի, որ անոնցմէ աւելի մեծ ըլլայ։ Ժե Ես դարձայ ու լերնէն իջայ, ու լերը հուրով կը վառէր, և ուխտին երկու տախտակները երկու ձեռքերուս մէջ էին։ Ժզ Ես նայեցայ, ու ահա մեղանչած էիք Տէրոջ դէմ ձեր Աստուածը, ձուլածոյ հորթ մը շինած էիք ձեզի համար, շուտով ճամբէն դարձած էիք զոր Տէրը ձեզի պատուիրեց։ Ժէ Ես երկու տախտակները ձեռքերէս ձգեցի ու զանոնք ձեր աչքերուն առջեւ կոտրտեցի։ Ժը Ես ալ առաջուան պէս քառասուն օր ու քառասուն գիշեր Տէրոջ առջեւ ինկած մնացի, հաց չկերայ ու ջուր չխմեցի, ձեր բոլոր մեղքերուն համար զորոնք գործեցիք՝ չարութիւն ընելով Տէրոջ աչքին առջեւ, զայն բարկացնելով։ Ժթ Վասն զի ես կը վախնայի այն բարկութենէն ու սաստկութենէն որով Տէրը ձեզի վրայ բարկացաւ՝ ձեզ կորսնցնելու համար, բայց Տէրը ինծի ալ լսեց այդ անգամ։ Κ Ահարոնի վրայ ալ Տէրը շատ բարկացաւ՝ զայն կորսնցնելու համար, ու Ահարոնին համար ալ այդ ժամանակ աղաչեցի։ Κա Ձեր մեղանչած իրը՝ զոյգը՝ հորթը՝ առի ու կրակին մէջ այրեցի, զայն կոտրտեցի ու մանրեցի մինչեւ որ փոշիի պէս մանրացաւ, ու փոշին լերնէն իջնող առուակին մէջ ձգեցի։ Κբ Թաբէրայի, Մասսայի ու Կիբրոթ-Աթաաւայի մէջ ալ Տէրոջ բարկացուցիք։ Κգ Երբ Տէրը Կադէս-Բառնէայէն ձեզ ղրկեց՝ ըսելով, Ելէք ու տիրացէք այն երկրին զոր ես ձեզի տուի, ձեր Տէր Աստուածին հրամանին դէմ ապստամբեցաք, ու անոր չհաւատացիք ու անոր ձայնին չլսեցիք։ Κդ Տէրոջ դէմ ապստամբ եղած օրէն ի վեր ձեզ գիտեմ։

Κե Ես այն քառասուն օր ու քառասուն գիշեր Տէրոջ առջեւ ինկած մնացի, վասն զի Տէրը ըսած էր թէ ձեզ պիտի կորսնցնէ։ Κզ Ես Տէրոջ աղաչեցի ու ըսի, Տէր Աստուած, քու ժողովուրդդ ու ժառանգութիւնդ զոր քու մեծութեամբդ փրկեցիր, զոր զօրաւոր ձեռքովդ Եգիպտոսէն հանեցիր։ Κէ Յիշէ քու ծառաներդ Աբրահամ, Իսահակ ու Յակոբ, այս ժողովուրդին կարծրութեան, անոր չարութեան ու մեղքին մի՛ նայիր։ Κը Որպէս զի այն երկիրը զոր մեզ հանեցիր՝ չըսեն թէ Տէրը զանոնք չկրցաւ տանիլ այն երկիրը զոր խոստացաւ անոնց ու զանոնք ատեցաւ, անոնք հանեց որ անապատին մէջ սպաննէ։ Κթ Վասն զի անոնք քու ժողովուրդդ ու ժառանգութիւնդ են զոր զօրութեամբդ ու երկարած բազուկովդ հանեցիր։

Ա Այն ժամանակ Տէրը ինծի ըսաւ, Առաջուանները երկու քարէ տախտակներ տաշէ ու լերան վրայ ինծի ելիր, ու փայտէ տապան մը շինէ։ Բ Ես տախտակներուն վրայ պիտի գրեմ այն խօսքերը զորոնք առաջուանները գրած էին, զորոնք դուն կոտրտեցիր, ու զանոնք տապանին մէջ պիտի դնես։ Գ Ես ալ ակակիայէ տապան մը շինեցի, երկու քարէ տախտակներ տաշեցի ու լերան վրայ ելայ, երկու տախտակները ձեռքերուս մէջ էին։ Դ Ան ալ առաջուան պէս տախտակներուն վրայ գրեց տասը պատուիրանքները զոր Տէրը ձեզի ըսաւ լերան վրայէն՝ հուրի միջէն, ժողովին օրը, ու Տէրը զանոնք ինծի տուաւ։ Ե Ես դարձայ ու լերնէն իջայ, ու տախտակները շինած տապանիս մէջ դրի, ու անոնք հոն են, ինչպէս Տէրը ինծի պատուիրեց։ Զ Իսրայէլ որդիները Բերոթ-Բնէ-Յականէն Մոսերա ճամբորդեցին։ Հոն Ահարոն մեռաւ ու հոն թաղուեցաւ, ու անոր տեղ անոր որդին Եղիազար քահանայութիւն ըրաւ։ Է Անկից ճամբորդեցին Գուդգոդա, ու Գուդգոդայէն Յոթբաթա, ջուրերու երկիր մը։ Ը Այն ժամանակ Տէրը Ղեւի ցեղը առանձնացուց՝ Տէրոջ ուխտին տապանը շալկելու, Տէրոջ առջեւ կենալ սպասաւորելու ու անոր անունով օրհնելու համար, մինչեւ այսօր։ Թ Ասոր համար Ղեւիին բաժին ու ժառանգութիւն չտրուեցաւ իր եղբայրներուն հետ, Տէրը անոր ժառանգութիւնն է, ինչպէս քու Տէր Աստուածդ անոր ըսաւ։ Ժ Ես առաջուան պէս քառասուն օր ու քառասուն գիշեր լերան վրայ մնացի, ու Տէրը այդ անգամ ալ լսեց ինծի, Տէրը քեզ չուզեց կորսնցնել։ Ժա Տէրը ինծի ըսաւ, Ելիր ճամբայ ելիր ժողովուրդին առջեւէն, որ երթան ու տիրանան այն երկրին զոր երդում ըրի անոնց հայրերուն որ անոնց պիտի տամ։

Ժբ Եւ հիմա, Իսրայէլ, քու Տէր Աստուածդ քեզմէ ինչ կը խնդրէ, եթէ ոչ քու Տէր Աստուածդէն վախնաս, անոր բոլոր ճամբաներուն մէջ քալես, զանիկա սիրես, քու Տէր Աստուածդ քու բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգւովդ ծառայես, Ժգ Տէրոջ պատուիրանքներն ու կանոնները պահես զորոնք այսօր քեզի կը պատուիրեմ քու բարիքիդ համար։ Ժդ Ահա երկինքը ու երկնից երկինքը քու Տէր Աստուածդինն է, երկիրն ու անոր մէջ եղած ամէն բան։ Ժե Միայն Տէրը քու հայրերուդ սիրեց ու զանոնք ընտրեց, անոնց ետեւէ ձեզ՝ անոնց զաւակները՝ բոլոր ազգերէն աւելի, ինչպէս այսօր կը տեսնուի։ Ժզ Ուրեմն թլպատեցէք ձեր սրտին ծոցը, ու ձեր ծնորհքը այլեւս մի՛ կարծրացնէք։ Ժէ Վասն զի քու Տէր Աստուածդ աստուածներուն Աստուածն ու տերերուն Տէրն է, մեծ, զօրաւոր ու սքանչելի Աստուած, որ անձնաւորութեան նայող չէ ու կաշառք չառնող։ Ժը Որբին ու այրիին իրաւունքը կու տայ, ու օտարականը կը սիրէ, անոր հաց ու հանդերձ կու տայ։ Ժթ Դուք ալ օտարականը սիրեցէք, վասն զի դուք ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ օտարական էիք։ Κ Քու Տէր Աստուածդէն վախցիր, անոր ծառայէ, անոր կպիր ու անոր անունով երդում ըրէ։ Κա Ան է քու գովեստդ ու քու Աստուածդ, որ քու համար այն մեծ ու սքանչելի բաները ըրաւ զոր աչքերդ տեսան։ Κբ Եօթանասուն հոգի էին քու հայրերդ երբ Եգիպտոս իջան, ու հիմա քու Տէր Աստուածդ քեզ երկնքի աստղերուն պէս բազմացուցած է։

Ա Ուրեմն սիրէ քու Տէր Աստուածդ ու միշտ անոր պատուիրանքները, կանոնները, դատաստանները ու պատուիրանքները պահէ։ Բ Այսօր գիտցէք, վասն զի ես ձեր զաւակներուն չեմ խօսիր որոնք չեն գիտեր ու չեն տեսած Տէր Աստուածնիդ խրատը, մեծութիւնը, զօրաւոր ձեռքն ու երկարած բազուկը, Գ Եգիպտոսի մէջ Եգիպտոսի թագաւորին ու անոր բոլոր երկրին ըրած նշանները ու գործերը, Դ Եգիպտացիներուն զօրքին, անոնց ձիերուն ու կառքերուն ըրածը, թէ ինչպէս Կարմիր ծովուն ջուրերը անոնց վրայ հեղեղեցուց երբ ձեր ետեւէ կը հալածէին, ու Տէրը զանոնք մինչեւ այսօր կորսնցուց, Ե անապատին մէջ ձեզի ըրածը մինչեւ որ այս տեղը հասաք, Զ ու Ռուբինի որդի Եղիաբի որդիներուն Դաթանին ու Աբիրոնին ըրածը, թէ ինչպէս երկիրը բերանը բացաւ ու զանոնք ու անոնց տուները, վրանները ու անոնց հետ եղած ամէն կենդանի Իսրայէլի մէջտեղէն կլլեցուց։ Է Բայց ձեր բոլոր աչքերը տեսան Տէրոջ ըրած այդ մեծ գործերը։ Ը Ուրեմն պատուիրանքի բոլոր այն պատուիրանքները զորոնք այսօր քեզի կը պատուիրեմ պահեցէք, որպէս զի զօրաւոր ըլլաք ու մտնէք ու տիրանաք այն երկրին զոր կ՚անցնիք տիրանալու համար, Թ ու որպէս զի երկար օրեր ապրիք այն երկրին վրայ զոր Տէրը ձեր հայրերուն երդում ըրաւ տալու անոնց ու անոնց զաւակներուն, կաթ ու մեղր հոսող երկիրը։ Ժ Վասն զի այն երկիրը զոր կ՚երթաս տիրանալու համար քու ոտքովդ ցանած ես ջուրը, ինչպէս բանջարանոց մը։ Ժա Բայց այն երկիրը զոր կ՚անցնիք տիրանալու համար՝ լերներու ու հովիտներու երկիր մըն է, երկինքի անձրեւէն ջուր կը խմէ։ Ժբ Տէրը քու Տէր Աստուածդ կը հոգայ զայն, քու Տէր Աստուածդ տարուան սկիզբէն մինչեւ տարուան վերջը միշտ անոր աչքերը վրան են։ Ժգ Ուրեմն եթէ ուշադրութեամբ հնազանդիք այն պատուիրանքներուն զորոնք այսօր քեզի կը պատուիրեմ, որ քու Տէր Աստուածդ սիրէք ու անոր բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգւովդ ծառայէք, Ժդ ես ձեր երկրին անձրեւը ժամանակին կու տամ, առաջուան ու ետքուան անձրեւը, որ հացդ, գինիդ ու իւղդ հաւաքես, Ժե ու քու դաշտիդ մէջ անասուններուդ խոտ տամ, ու դուն կշտանաս։ Ժզ Զգոյշ կեցէք որ ձեր սիրտը չխաբուի, որ չդառնաք ու ուրիշ աստուածներու չծառայէք ու անոնց չերկրպագէք, Ժէ որ Տէրոջ բարկութիւնը ձեզի վրայ չբորբոքի ու երկինքը չգոցէ, անձրեւ չտեղայ, երկիրը իր բերքը չտայ, ու դուք շուտով չկորսուիք այն բարի երկրին վրայէն զոր Տէրը ձեզի կու տայ։ Ժը Ուրեմն այս խօսքերս ձեր սրտին ու հոգիին մէջ դրէք, զանոնք նշանի համար ձեռքերնիդ վրայ կապեցէք, ու ճակատնոցի համար աչքերնիդ մէջտեղը ըլլան։ Κ Ձեր տղոցը սորվեցուցէք, զանոնք խօսեցուցէք երբ տանդ մէջ նստած ատենդ, ճամբայ քալած ատենդ, պառկելու ու ելլելու ատենդ։ Κա Ու քու տանդ դրանդիքներուն ու դուներուդ վրայ գրէք։ Κբ Որպէս զի ձեր օրերը ու ձեր զաւակներուն օրերը երկար ըլլան այն երկրին վրայ զոր Տէրը ձեր հայրերուն երդում ըրաւ տալու անոնց, երկինքի երկնքին չափ։ Κգ Վասն զի եթէ այս պատուիրանքները զորոնք ես կը պատուիրեմ ձեզի՝ զանոնք պահէք, որ քու Տէր Աստուածդ սիրէք, անոր բոլոր ճամբաներուն մէջ քալէք, անոր կպչիք, Κդ ապա Տէրը այս բոլոր ազգերը ձեր առջեւէն կը վռնդէ, ու դուք ձեզմէ մեծ ու զօրաւոր ազգեր կը տիրանաք։ Κե Ձեր ոտքերուն տակ տրորուելիք ամէն տեղ ձերը պիտի ըլլայ, ձեր սահմանը անապատէն ու Լիբանանէն, գետէն՝ Եփրատ գետէն մինչեւ վերջին ծովը պիտի ըլլայ։ Κզ Ոչ ոք ձեր առջեւ պիտի կենայ, քու Տէր Աստուածդ ինչպէս քեզի խոստացաւ՝ ամէն երկիր զոր կ՚անցնիք՝ անոր վախն ու սարսափը անոնց երեսին պիտի դնէ։

Κէ Ահա այսօր ես ձեր առջեւ օրհնութիւն ու անէծք կը դնեմ, Κը օրհնութիւն՝ եթէ քու Տէր Աստուածդ պատուիրանքներուն հնազանդիք զորոնք այսօր քեզի կը պատուիրեմ, Κթ անէծք՝ եթէ քու Տէր Աստուածդ պատուիրանքներուն չհնազանդիք ու ձեզի պատուիրած ճամբայէն դառնաք, ուրիշ աստուածներու ետեւէ երթաք զորոնք չէք գիտեր։ Λ Երբ քու Տէր Աստուածդ զանիկա մտնելու ու տիրանալու երթաս երկրին մէջ տանի, Գարիզիմ լերան վրայ օրհնութիւնը պիտի հռչակես, ու Եբաղ լերան վրայ անէծքը։ Ա Անոնք Յորդանանէն անդին, արեւմուտքի կողմը, Գաղգաղայի դէմ, Մորէի կաղնիներուն քով բնակող Քանանացիներուն երկրին մէջ չեն հեռու։ Բ Վասն զի դուք Յորդանանէն պիտի անցնիք տիրանալու համար այն երկիրը զոր ձեր Տէր Աստուածը ձեզի կու տայ, ու անոր տիրանալով անոր մէջ պիտի բնակիք։ Գ Ուրեմն զգոյշ կեցէք որ այն կանոններն ու դատաստանները զորոնք ես այսօր ձեր առջեւ կը դնեմ՝ պահէք ու կատարէք։ Դ Այն տեղերը զորոնք կ՚անցնիք տիրանալու համար՝ անոնց ազգերուն աստուածները կորսնցուցէք, բարձր լերներուն վրայ, բլուրներուն վրայ ու ամէն տերեւաւոր ծառի տակ։ Ե Անոնց զոհասեղանները քանդեցէք, անոնց սիւները կոտրտեցէք, անոնց Աստեղները հուրով այրեցէք, անոնց փորուածները կտրտեցէք ու անոնց տեղերէն անուններնին ջնջեցէք։ Զ Ձեր Տէր Աստուածդ ձեր ցեղերուն բոլորէն ընտրեց զայն որ իր անունը հոն դնէ, իր բնակարանը հոն ըլլայ, ու հոն գաք։ Է Հոն ձեր ողջակէզները, ձեր զոհերը, ձեր տասանորդները, ձեր ձեռքին վերցուածները, ձեր ուխտի ընծաները, ձեր կամաւոր ընծաները ու ձեր արջառներուն ու ձեր ոչխարներուն անդրանիկները բերէք։ Ը Հոն ձեր Տէր Աստուածին առջեւ կերէք ու ձեր ձեռքին ամէն գործին մէջ ուրախացէք, դուք ու ձեր տուները, որով քու Տէր Աստուածդ քեզ օրհնեց։ Թ Վասն զի դուք մինչեւ հիմա ձեր Տէր Աստուածդ հանգստութեան ու ժառանգութեան չէք հասած։ Ժ Բայց Յորդանանէն անցնելով ու ձեր Տէր Աստուածդ ձեզի ժառանգութիւն տալով այն երկրին մէջ բնակելով զոր ձեր Տէր Աստուածը ձեզի կու տայ, ան ձեզ ձեր շրջակայ բոլոր թշնամիներէն հանգստացնելով ապահով բնակիք։ Ժա Ուրեմն ձեր Տէր Աստուածը անոր անունը բնակեցնելու համար զոր ընտրէ, հոն ձեզի պատուիրած ամէն բանը բերէք, ձեր ողջակէզները, ձեր զոհերը, ձեր տասանորդները, ձեր ձեռքին վերցուածները ու ձեր Տէրոջ ուխտի ընտիր ընծաները։ Ժբ Ու դուք ու ձեր որդիներն ու ձեր դուստրերը, ձեր ծառաներն ու ձեր աղախինները ձեր Տէր Աստուածին առջեւ ուրախացէք, ձեր դռներուն մէջ եղող Ղեւիին, որովհետեւ անոր ձեզի պէս բաժին ու ժառանգութիւն չկայ։ Ժգ Զգոյշ կեցիր որ քու ողջակէզներդ ամէն տեղ չմատուցանես որ կը տեսնես, Ժդ հապա միայն Տէրոջ ընտրած տեղը՝ քու մէկ ցեղերուդ մէջ, հոն քու ողջակէզներդ մատուցանես ու հոն ամէն բան ընես զոր քեզի կը պատուիրեմ։ Ժե Բայց ինչպէս որ ուզես ու քու Տէր Աստուածդ քեզ օրհնած է, ամէն քաղաքներուդ մէջ մորթէ ու միս կե՛ր, ինչպէս որ ուզես, ինչպէս նաեւ վոհմակէն ու հօտէն, Ժզ ինչպէս որ քեզի պատուիրեցի։ Ժէ Քու դռներուդ մէջ չես կրնար ուտել քու հացիդ տասանորդը, քու գինիիդ ու իւղիդ տասանորդը, քու արջառներուդ ու ոչխարներուդ անդրանիկները, ոչ ալ քու ուխտի ընծաներդ զորոնք կ՚ուխտես, ոչ քու կամաւոր ընծաներդ ու ձեռքիդ վերցուածները, Ժը հապա միայն քու Տէր Աստուածդ ընտրած տեղը՝ դուն, քու որդիդ, քու դուստրդ, քու ծառադ, քու աղախինդ ու քու դռներուդ մէջ եղող Ղեւին, ու քու Տէր Աստուածդ առջեւը ուրախացիր քու ձեռքիդ ամէն գործին մէջ։ Κ Զգոյշ կեցիր որ Ղեւիին մի՛ թողուր քու երկրիդ վրայ բոլոր օրերդ։

Κա Երբ քու Տէր Աստուածդ քեզի խոստացած ըլլալուն պէս քու սահմանդ ընդարձակէ ու դուն միս ուտելու ըսես, վասն զի միս ուտել կ՚ուզէ քու հոգիդ, ամէն ինչ որ ուզէ հոգիդ՝ միս կրնաս ուտել։ Κբ Եթէ ձեզմէ հեռու ըլլայ ձեր Տէր Աստուածդ ընտրած տեղը՝ անոր անունը հոն դնելու համար, ապա ինչպէս որ հրամայեցի քեզի՝ քու հօտէդ ու վոհմակէդ սպաննէ, ու քու դռներուդ մէջ ուզածիդ պէս կե՛ր։ Κգ Միայն արիւնը մի՛ ուտեր, վասն զի արիւնը հոգին է, ու հոգին միսին հետ մի՛ ուտեր։ Κդ Զանիկա մի՛ ուտեր, ջուրի պէս գետինը թափէ։ Κե Զանիկա մի՛ ուտեր, որպէս զի քեզմէ ու քու ետեւէդ եկող որդիներէդ ալ բարիք ըլլայ, երբ Տէրոջ աչքին առջեւ ուղիղը ընես։ Κզ Բայց քու սուրբ իրերդ ու քու ուխտի ընծաներդ առ ու Տէրոջ ընտրած տեղը գնա։ Κէ Քու ողջակէզներդ՝ միս ու արիւն՝ քու Տէր Աստուածդ զոհասեղանին վրայ մատուցանէ, ու քու զոհերուդ արիւնը քու Տէր Աստուածդ զոհասեղանին վրայ պիտի թափուի, ու դուն միս կրնաս ուտել։ Κը Զգոյշ կեցիր ու լսէ այս բոլոր խօսքերը զորոնք քեզի կը պատուիրեմ, որպէս զի քեզմէ ու քու ետեւէդ եկող որդիներէդ ալ բարիք ըլլայ յաւիտեան, երբ քու Տէր Աստուածդ առջեւը ուղիղն ու բարին ընես։ Κթ Երբ քու Տէր Աստուածդ այն ազգերը քու առջեւէդ կորսնցնէ զորոնք կ՚երթաս տիրանալու համար, ու դուն անոնց տիրանալով անոնց երկրին մէջ բնակիս, Λ զգոյշ կեցիր որ անոնց ետեւէ չերթաս անոնց կորսուելէն ետքը, ու անոնց աստուածներուն չհետաքրքրուիս՝ ըսելով, Ինչպէս այդ ազգերը իրենց աստուածներուն կը ծառայէին, ես ալ այնպէս պիտի ընեմ։ Λա Քու Տէր Աստուածդ այդպէս չպիտի ընես անոր, վասն զի Տէրոջ համար ատելի ամէն գարշելի բան որ կ՚ատէ՝ անոնք իրենց աստուածներուն ըրին, որովհետեւ իրենց աստուածներուն համար նաեւ իրենց որդիներն ու դուստրերը հուրի մէջ կ՚այրէին։ Λբ Ամէն բան զոր ես կը պատուիրեմ ձեզի՝ զանիկա պահեցէք ու կատարեցէք, անոր վրայ բան մի՛ աւելցներ ու անկից բան մի՛ նուազեցներ։

Գ Եթէ քու մէջդ՝ քու եղբայրներուդ մէջ՝ մարգարէ մը կամ երազ տեսնող մը ելլէ ու քեզի նշան մը կամ սքանչելիք մը տայ, Բ ու ան նշանը կամ սքանչելիքը որ քեզի խօսեցաւ՝ կատարուի, ու ան ըսէ, Եկէք երթանք ուրիշ աստուածներու ետեւէ զորոնք չգիտցաք, ու անոնց ծառայենք, Գ ապա այն մարգարէին խօսքերուն կամ այն երազ տեսնողին չլսես, վասն զի քու Տէր Աստուածդ ձեզ կը փորձէ գիտնալու համար թէ դուք քու Տէր Աստուածդ բոլոր սրտերովդ ու բոլոր հոգիներովդ կը սիրէ՞ք։ Դ Քու Տէր Աստուածդ ետեւէ երթաք ու զանիկա վախցիք, անոր պատուիրանքները պահեցէք, անոր ձայնին հնազանդիք, անոր ծառայեցէք ու անոր կպչիք։ Ե Ու այն մարգարէն կամ այն երազ տեսնողը պիտի սպաննուի, վասն զի ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանող ու ձեզ ծառայութեան տունէն ազատող քու Տէր Աստուածդ ձեզի չարութիւն խրատելով քեզ ճանապարհէն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի պատուիրեց քալելու համար դարձնել ուզեց, ուստի չարը քու մէջդէն պիտի վերցնես։ Զ Եթէ քու մօրդ որդին՝ կամ քու որդիդ՝ կամ քու դստերդ՝ կամ քու գրկիդ կինը՝ կամ քու անձնասէր բարեկամդ գաղտնի քեզ խրատելով ըսէ, Եկէք երթանք ու ուրիշ աստուածներու ծառայենք զորոնք չգիտցիր դուն ու քու հայրերդ, Է ձեզմէ շուրջի

ՙչըլլայ որ քու Տէր Աստուածդ բարկութիւնը քու վրադ բորբոքի, ու քեզ երկրի երեսէն
16 բնաջինջ ընէ։ ՚Զկէր Տէր Աստուածը չփորձէք, ինչպէս
17 Մասսայի մէջ փորձեցիք։ ՚Զկէր Տէր Աստուածդն պատուիրանքները, ու անոր վկայութիւնները ու կանոնները զգուշութեամբ
18 պահէք։ Եւ ՚Տէրոջը առջև ինչ որ ուղիղ ու հաճելի է, զայն ընէս, որպէս զի քեզի աղէկ
19 ըլլայ, ու մտնես ժառանգես այն բարի երկիրը որ Տէրը քու հայրերուդ երդում ըրաւ թէ
20 թշնամիներդ քու առջևէդ հալածես, ինչպէս Տէրը ըսաւ։ ՚Երբ վաղը քու որդիդ քեզի հարցնէ ու ըսէ Ի՞նչ պիտի ըլլան այն վկայութիւնները, կանոնները ու դատաստանները, զորոնք ձեր Տէր
21 Աստուածը ձեզի պատուիրեց։ Ան ատեն քու որդուդը պիտի ըսես, Մենք եգիպտոսի մէջ փարաւոնի ծառայ էինք, և Տէրը զօրաւոր ձեռ-
22 քով մեզ եգիպտոսէ հանեց։ ՚Նաև Տէրը մեր աչքերուն առջև եգիպտոսի վրայ, փարաւոնի վրայ ու անոր բոլոր տանը վրայ մեծ ու թա-
23 կալի նշաններ ու հրաշքներ ըրաւ։ Եւ մեզ անկէ հանեց, որպէս զի մեզ տանի ու մեր հայրերուն երդումով խոստացած երկիրը տայ մեզի։
24 Ուստի Տէրը մեզի պատուիրեց որ այս բոլոր կանոնները ի գործ դնենք, ՚ու մեր Տէր Աստուածմէն վախնանք, Հօրպէս որ մեզի աղէկ ըլլայ միշտ, ու ՚ողջ պահէ մեզ, ինչպէս ենք այսօր։
25 Եւ եթէ մեր Տէր Աստուածդն առջև այս բոլոր պատուիրանքները զգուշութեամբ կատարենք, ինչպէս ինք մեզի պատուիրեց, ՚այն մեզի արդարութիւն պիտի սեպուի։

ԳԼ. Է

1 Ուրիշ ազգաց հետ հաղորդակցութիւն ընելը կ'արգիլուի, 4 կռապաշտութենէ ազատ րլլալու համար, 6 և ժողովրդը սուրբ մնալու համար. 9 քանի Աստուած ողորմած ու արդար է, 12 և խրախճացուց պիտի օգնէ անոնց ընելու պատերազմներուն մէջ։

Երբ ՚քու Տէր Աստուածդ տանի քեզ այն երկիրը, ուր պիտի մտնես ժառանգելու համար, ու քու առջևէդ շատ ազգեր հալածէ, այսինքն Հիւեացիները, Գերգեսացիները, Ամորհացիները,
Քանանացիները, Փերեզացիները, Խեւացիները ու Յեբուսացիները, այս եօթը ազգերը, որոնք
2 էքեզմէ մեծ ու զօրաւոր են, Ու երբ քու Տէր Աստուածդ ՚զանոնք քու ձեռքդ տայ, զանոնք զարնես Հու բոլորովին կոտորես. ՚անոնց հետ ուխտ չընես ու անոնց չողորմիս. Ոչ ալ Ւանոնց
3 հետ խնամութիւն ընես. քու աղջիկդ անոր աղուն չառնս, ու անոր աղջիկը քու տղուդ
4 չառնես. Վասն զի քու աղաքներդ իմ ծառայութենէս պիտի դարձնեն օտար աստուածներ պաշտելու. ՚ու Տէրոջը բարկութիւնը ձեր վրայ
5 բորբոքելով ձեզ շուտով պիտի կոտորէ։ Սակայն անոնց այսպէս րրէք. Ւանոնց սեղանները կործանեցէք, անոնց արձանները խորտակեցէք, անոնց Աստարովթները կտրեցէք, ու անոնց քանդակուած կուռքերը կրակով այրեցէք։
6 ՙՔանզի դուն քու Տէր Աստուածդ սուրբ ժողովուրդն ես. Ւ Քու Տէր Աստուածդ երկրի երեսին վրայ եղող բոլոր ազգերուն մէջէն քեզ ընտրեց, որպէս զի դուն անոր սեպհական ժողո-
7 վուրդ րլլաս։ Տէրը որ ձեզ սիրեց ու ընտրեց, ամէն ազգերէն շատուր րլլալնուդ համար չէ, քանզի դուք Ւամէն ազգերէն քիչուր էիք. Այլ
8 ՚Տէրը ձեզ սիրելուն համար, ու ՙձեր հայրերուն երդումը պահելու համար, ՚Տէրը ձեզ զօրաւոր ձեռքով ծառայութենեան տունէն հանեց, Ւ եգիպտացւոց փարաւոն թագաւորին
9 ձեռքէն ազատեց։ Արդ գիտցիր որ քու Տէր Աստուածդ ինքն է Աստուած, հաւատարիմ Աստուածը, ՚որ զինք սիրողներուն ու իր պատուիրանքները պահողներուն մինչև հազար սերդ
10 ուխտ ու ողորմութիւն կը պահէ. Եւ ՚զինք ատողներուն ալ իրենց երեսին դէմ պատիժը կու տայ, ու զանոնք կը կորնչցնէ. ՙզինք ատողին պարէնը չուշացներ, անոր երեսը կու տայ։
11 Ուրեմն պահէ դուն այն պատուիրանքները, կանոնները ու դատաստանները, զորոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, որպէս զի զանոնք ընես։
12 ՚Ուստի եթէ այս դատաստանները լսելով զանոնք պահես ու ի գործ դնես, քու Տէր Աստուածդ ալ քեզի համար ՚քու հայրերուդ երդումը պատուած ուխտը ու ողորմութիւնը պիտի
13 պահէ. Նաև ՚քեզ պիտի սիրէ և քեզ օրհնէ ու քեզ պիտի շատցնէ. և ՚քու որովայնիդ պտուղը, քու երկրիդ պտուղը, քու ցորենդ,

---

ᵃ Գլ. է. 4։ ժա. 17։
ᵇ Ասաս. դ. 7։ Դ՚ումկ. դ. 12։
ᶜ Ել. ժէ. 2, 7։ Թուա. ի. 3, 4։ իս. 4, 5։ ա կոր. ժ. 9։
ᵈ Գլ. ժա. 13, 22։ Սապ. ՀԺԲ. 4։
ᵉ Ել. ծե. 26։ Գլ. ժբ. 28։ ԺԳ. 18։
ᶠ Թուա. լգ. 52, 53։
ᶢ Ել. ԺԳ. 14։
ᶣ Ել. գ. 19։ ԺԳ. 3։
ᶤ Ել. է. ը. Բ. ժ. ժա. ԺԲ։ Սապ. ՏԼԵ. 9։
† ԵՒԲ. ՀՍՐ
ᶥ Հմր. 2։
ᶦ Գլ. ժ. 13։ Ծար լե. 7, 8։ Երեմ. լբ. 39։
ᶧ Գլ. գ. 1։ բ. 1։ Սապ. իա. 2։ Դ՚ումկ. ժ. 28։
ᶨ Դ՚ետ. ԺԲ. 5։ Գլ. իգ. 13։ Հռոմիմ. ժ. 3, 5։

ᶩ Գլ. լա. 3։ Սապ. իգ. 2, 3։
ᶪ ԾՆ. ԺԵ. 19, ԼՆ։ Ել. լգ. 2։
ᶫ Գլ. դ. 38։ Բ. 1։
ᶬ Հմր. 23։ Գլ. իգ. 14։
ᶭ Թուա. լգ. 52։ Գլ. ի. 16, 17։ Ծետ. գ. 17։ բ. 24։ Բ. 24։ ժ. 28, 40։ ժա. 11, 12։
ᶮ Ել. իգ. 32։ լգ. 12, 15, 16։ Դատ. բ. 2։ Տետ Գլ. ի. 10, ԼՆ։ Յետ. բ. 14։ Բ. 18։ Դատ. ա. 24։
ᶯ Ծետ. իգ. 12։ գ Թագ. ժա. 2։ ԵԶԼ. Բ. 2։
ᶰ Գլ. գ. 15։
ᶱ Ել. իգ. 24։ լգ. 13։ Գլ. ժբ. 2, 3։
ᶲ Ել. ԺԲ. 6։ Գլ. ԺԳ. 2։ իգ. 19։ Սապ. ծ. 5։ Երեմ. բ. 3։
ᶳ Ել. ԺԲ. 5։ Ա՚ամբ գ. 2։ ա Պետ. բ. 9։
ᶴ Գլ. ժ. 22։
ᶵ Գլ. ժ. 15։
ᶶ Ել. լբ. 13։ Սապ. ՀԵ. 8, 9, 10։ Դ՚ումկ. ա. 55, 72, 73։
ᶷ Ել. ժգ. 3, 14։
ᶸ Ես. խԲ. 7։ ա կոր. ա. 9։ ժ. 13։ բ կոր. ա. 18։ ա Թես. Ե. 24։ բ Թես. գ. 3։ բ Տիմ. բ. 13։ Երբ. ժա. 11։ ա Յովհ. ա. 9։
ᶹ Ել. ի. 6։ Գլ. Ե. 10։ Նէեմ. ա. 5։ Դան. Բ. 4։
ᶺ Ես. ծԲ. 18։ Նաե. ա. 2։
ᶻ Գլ. լբ. 35։
ᶼ Դ՚ետ. իգ. 3։ Գլ. իբ. 1։
ᶽ Սապ. ՀԵ. 8, 9։ Դ՚ումկ. ա. 55, 72, 73։
ᶾ Յովհ. ժգ. 21։
ᶿ Գլ. իբ. 4։

քու դինիդ, քու իւղդ, կովերուդ ծնունդը ու
ոչխարներուդ հօտերը պիտի օրհնէ այն երկրին
վրայ զոր Տէրը քու Հայրերուդ երդում ըրաւ
14 քեզի տալու։ Դուն ամէն ազգերէն աւելի օրհ-
նեալ պիտի ըլլաս. ու ձեր մէջ և ձեր անասուն-
ներուն մէջ, "թէ՛ արուներէն և թէ՛ էգերէն,
15 ամուլ պիտի չգտնուի։ Եւ Տէրը ամէն հիւանդ-
դութիւնները քեզմէ պիտի վերցնէ. ու Նոյն
Եգիպտացւոց գէշ ցաւերը, զորոնք դուն գիտես,
բնաւ քու վրադ պիտի չբերէ, այլ զանոնք քու
16 բոլոր թշնամիներուդ վրայ պիտի զրկէ։ Եւ
"դուն պիտի ապառնաս այն բոլոր ազգերը, զո-
րոնք քու Տէր Աստուածդ քու ձեռքդ պիտի
տայ. ու Ը քու աչքդ անոնց չխնայէ, ու անոնց
աստուածները չպաշտես, վասն զի այն "քեզի
17 որոգայթ պիտի ըլլայ։ Եթէ սրտիդ մէջ ըսես
Թէ Ա՛յն ազգերը ինծմէ շատուար են, ես ի՛նչ-
18 պէս կրնամ զանոնք հալածել, "Անոնցմէ մի
վախնար, այլ Յիշէ յիշէ ինչ որ քու Տէր
Աստուածդ ըրաւ Փարաւոնի ու բոլոր Եգիպ-
19 տացիներուն։ "Ա՛յն մեծամեծ փորձերը որոնց
դուն ականատես եղար, այն նշանները ու հրաշք-
ները, այն զօրաւոր ձեռքը ու բարձր բազուկը,
որոնցմով քու Տէր Աստուածդ քեզ հանեց.
քու Տէր Աստուածդ այնպէս պիտի ընէ այն
բոլոր ազգերուն, որոնցմէ դուն կը վախնաս։
20 "Ու նաև քու Տէր Աստուածդ անոնց վրայ ի-
շամեղու պիտի զրկէ, որպէս զի մնացածները
ու քու երեսէդ պահուըտողները կորսուին։
21 Ո՛չ անոնց երեսէն մի վախնար. քանզի քու
Տէր Աստուածդ, "այն զօրաւոր ու սքանչելի
22 Աստուածը, "ձեր մէջ է։ †Եւ քու Տէր Աս-
տուածդ այն ազգերը քու առջեւէդ կամաց կա-
մաց պիտի վռնտէ. զանոնք չես կրնար միկէն
հատցնել, որ չըլլայ թէ դաշտին գազանները
23 վրադ շատնան։ Եւ քու Տէր Աստուածդ զա-
նոնք †քու ձեռքդ պիտի մատնէ, ու զանոնք
մեծ կոծանումով պիտի կոծանէ, մինչև ո՛չնչ
24 բնաջինջ ըլլան։ °Նաև անոնց թագաւորները
քու ձեռքդ պիտի տայ, և անոնց անուննները
‡երկինքի տակէն ոչնչացնես. "ու բնաւ մէկը
պիտի չկրնայ քեզի դէմ կենալ, մինչև զանոնք
25 կորնչցնես։ Անոնց աստուածներուն քանդակ-
ուած կուռքերը †կրակով պիտի այրես. ու †անոնց
վրայ եղած ոսկին ու արծաթին առ անձինքդ
զանոնք քեզի չառնես, որպէս զի անոնցմով "դո-
րոգայթի չգաս։ վասն զի անոնք †քու Տէր

26 Աստուածդ առջև գարշելի են։ Անդ գարշելի
բան մը տունդ մի տանիր, որպէս զի դուն ալ
անոր պէս նզովուած չըլլաս. անկէ բոլորովին
զզուիս, ու զանիկա խիստ գարշելի սեպես,
"վասն զի նզովուած է այն։

ԳԼ. Ը

1—20 Մովսէս կը յորդորէ Իսրայէլացիները Աստուծոյ հնազանդելու, անոր բարերարութիւնները յիշելով։

Ամէն պատուիրանքները զորոնք ես այսօր
կը պատուիրեմ ձեզի, "զգոյշ եղէք որ ընէք,
որպէս զի ապրիք ու շատնաք ու մտնէք ժա-
ռանգէք այն երկիրը, զոր Տէրը ձեր Հայրե-
2 րուն երդումով խոստացաւ։ Ու միտքդ պահէ
այն բոլոր ճամբան, որ քու Տէր Աստուածդ
այս քառասուն տարին Ի՛քեզ անապատին մէջ
պտըտցուց, †քեզ խոնարհեցնելու, փորձելու
"ու սրտիդ մէջինը իմանալու համար, Թէ արդ-
եօք դուն անոր պատուիրանքները պիտի պա-
3 հե՛ս Թէ ոչ։ Եւ Տէրը †քեզ խոնարհեցուց,
Հանօթեցուց և Ման նայով կերակրեց, զոր
ոչ դուն կը ճանչնայիր և ոչ քու Հայրերդ,
քեզի իմացնելու համար Թէ Ոչ միայն հացով
կ՚ապրի մարդ, հապա մարդը Տէրոջը բերնէն
4 ելած ամէն Խօսքով կ՚ապրի։ "Այս քառասուն
տարին քու վրայէդ լաթերդ չհինցան, ու ոտ-
քերդ չուռեցան։
5 "Ես սրտիդ մէջ դիտես որ ինչպէս մարդ
մը կը խրատէ իր որդին, քու Տէր Աստուածդ
6 ալ քեզ †այնպէս կը խրատէ։ Ուրեմն քու Տէր
Աստուածդ պատուիրանքները պահես, †որպէս
զի անոր ճամբաներուն մէջ քալես, ու անկէ
7 վախնաս։ Քանզի քու Տէր Աստուածդ ազէկ
երկիր մը կը տանի քեզ, †այսպէս երկիր մը՝ որ
դաշտերէ ու լեռներէ բղխող գետերով, աղ-
բիւրներով ու խորունկ ջուրերով լեցուն է.
8 Այսպէս երկիր մը՝ որ ցորենով, գարիով, այ-
գիներով, թզենիներով և նռնենիներով լեցուն
է. իւղ տուող ձիթենիներու ու մեղրի երկիր.
9 Այսպէս երկիր մը՝ ուր *կուշտ հաց պիտի ուտես,
ու անոր մէջ բնաւ բան մը պիտի չպակսի քե-
զի. երկիր մը՝ Որուն քարերը երկաթ են, ու
անոր լեռներէն պղինձ պիտի հանես։
10 Խո՛ւսափ երբ ուտես ու կշտանաս, քու Տէր
Աստուածդ օրհնես այն ազէկ երկիրը քեզի տա-
11 լուն համար։ Փո՛ւռ անձիդ զգուշութիւն ըրէ,

" Նե. իգ. 26, ևն։
ղ Նե. Բ. 14։ Ժե. 26։ Գե. խը. 27, 60։
ղ Հմր. 2։
ձ Գե. Ժգ. 8։ ԺԲ. 13, 21։ իե. 12։
" Նե. իգ. 33։ Գե. Ժբ. 30։ Դատ. բ. 27։ Սապ. ճղ. 36։
" Գե. լա. 6։
ձ Սապ. ճե. 5։
" Գե. դ. 34։ իԲ. 3։
ր Նե. իգ. 28։ Ցես. իգ. 12։
ց Գե. Ժ. 17։ Նէհեմ. ա. 5։ դ. 14։ Բ. 32։
" Թուա. Ժա. 20։ Ժգ. 9, 14, 42։ Ժգ. 3։ Ցես. գ. 10։
ֆ Նե. իգ. 29, 30։
ֆ Հմր. 2։
" Ցես. Ժ. 24, 25, 42։ Ժբ. 1, ևն։
ֆ Նե. Ժէ. 14։ Գե. Բ. 14։ իե. 19։ իԲ. 20։
" Գե. Ժա. 25։ Ցես. ա. 5։ Ժ. 8։ իգ. 9։
" Հմր. 5։ Նե. լբ. 20։ Գե. Ժբ. 3։ ա Մն. Ժգ. 12։
ֆ Ցես. է. 1, 21։
" Դատ. ը. 27։
է Գե. Ժէ. 1։
ղ Գէս. իէ. 28։ Գե. Ժգ. 17։ Ցես. գ. 17, 18։ է. 1։

" Գե. գ. 1։ ե. 32, 33։ է. 1, 2, 3։
" Գե. ա. 3։ բ. 7։ իԲ. 5։ Սապ. ճկ. 16։ Ամով. բ. 10։
ֆ Նե. Ժգ. 4։ Գե. Ժգ. 3։
ր Բ Մն. լբ. 31։ Ցոշ. բ. 25։
է Նե. Ժգ. 2, 3։
ղ Նե. Ժգ. 12, 14, 35։
է Սպղ. ճղ. 29։ Մատ. գ. 4։ Ղուկ. գ. 4։
ը Գե. իԲ. 5։ Նէհեմ. Բ. 21։
" Բ Թագ. է. 14։ Սպղ. ձԲ. 32։ Աւետ. գ. 12։ Երբ. Ժբ. 5, 6։ Յայտ. գ. 19։
ֆ Գե. ե. 33։
է Գե. Ժա. 10, 11, 12։
• Եբր. առանց չգաւարտելու
ղ Գե. լգ. 25։
է Գե. գ. 11, 12։

չըլլայ որ քու Տէր Աստուածդ մոռնաս ու չպահես անոր պատուիրանքները, դատաստանները ու կանոնները զորոնք ես այսօր քեզի կը պատ-
12 ուիրեմ։ Ձի երբ ուտես ու կշտանաս, և գեղեցիկ տուներ շինես ու բնակիս անոնց մէջ,
13 Ու երբ արջառներդ և ոչխարդ շատնան, ու նաև արծաթդ ու ոսկիդ շատնայ, և քու ամէն
14 ունեցածդ շատնայ, Հչըլլայ որ սիրտդ հպարտանայ, և Հքու Տէր Աստուածդ մոռնաս, որ Եգիպտացւոց երկրէն, ծառայութեան տունէն,
15 քեզ հանեց, Եւ այն մեծ ու ահագին, ի նկուղող օձերով ու կարիճներով լեցուն, չոր ու անջուր անապատին մէջ Ընքեզ պատեցուց, Ռու
16 քեզի ապառաժ քարէն ջուր հանեց. Եւ անապատին մէջ քու հայրերուդ չճանչցած Մմանանայովը քեզ կերակրեց, որպէս զի քեզ խոնարհեցնէ ու փորձէ, և Վվերջը քեզի բարիք
17 ընէ. Ընե սրտիդ մէջ չըսես թէ Ա՛յս Հարստութիւնը իմ կարողութիւնովս ու իմ ձեռքիս
18 ուժովը վաստկեցայ. Հապա քու Տէր Աստուածդ յիշես, Ընքանզի Հարստութիւն առնելու Համար քեզի այժ տուողը ան է, "որպէս զի քու Հայրերուդ երդում եղած ուխտը Հաստատէ, ինչպէս այսօր կը տեսնես։
19 Եւ եթէ քու Տէր Աստուածդ մոռնալով ուրիշ աստուածներու ետեւէ երթաս, զանոնք պաշտես ու անոնց երկրպագութիւն ընես, Նես այսօր ձեզի կը վկայեմ որ դուք բոլորովին պի-
20 տի կորսուիք. Ա՛յն ազգերուն պէս զորոնք Տէրը ձեր առջեւէն պիտի կորնչցնէ, "այնպէս որ պիտի կորսուիք, վասն զի ձեր Տէր Աստուծոյն խօսքը մտիկ չըրիք։

ԳԼ. Թ

1—29 Մովսէս Իսրայէլացիներուն քանի մը ապաստաքութիւնները յիշելով կը վերցնէ անոնցմէ ինքզինքին արդար սեպելու կարծիքը։

Ով Իսրայէլ, մտիկ ըրէ. "Դուն այսօր Յորդանանէ կ'անցնես, որպէս զի երթաս Ք քեզմէ մեծ ու զօրաւոր ազգեր, ու Եմինչեւ երկինք
2 պարսպաւոր մեծ քաղաքներ ժառանգես, Ա՛յն մեծ ու ազգը, երկայնահասակ Ընաւակիմներուն որդիները, զորոնք դուն կը ճանչնաս, ու նաև լսեր ես թէ Ենաւակի որդիներուն ո՞վ կրնայ դէմ դնել։
3 Արդ դուն այսօր գիտցիր որ քու Տէր Աստուածդ ինք Ք քու առջեւդ կ'անցնի Ընբռնաչ մեծ

ջող կրակ մը, ես զանոնք պիտի կորնչցնէ, և քու առջեւդ զանոնք պիտի նուաճէ, Ըև դուն զանոնք պիտի Հալածես ու շուտով կորնչցնես,
4 ինչպէս Տէրը քեզի ըսաւ։ Երբ քու Տէր Աստուածդ զանոնք քու առջեւդ Հալածէ, Ընըսիդ մէջ չըսես թէ Տէրը իմ արդարութեանս Համար զիս այս երկիրը բերաւ որպէս զի ժառանգեմ. Ժքանզի Տէրը այս ազգերը իրենց անօրէնութեանը Համար քու առջեւդ կը վռնտէ։
5 Եոչ թէ քու արդարութեանդ ու սրտիդ ուղղութեանը Համար կը մտնես անոնց երկիրը ժառանգելու. այլ քու Տէր Աստուածդ այն ազգերուն անօրէնութեանը Համար զանոնք քու առջեւդ կը վռնտէ, և որպէս զի Հաստատէ Նայն խօսքը՝ որ Համար քու Հայրերուդ, Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի, երդում ըրաւ։
6 Ուսոի գիտցիր որ քու արդարութեանդ Համար չէ որ քու Տէր Աստուածդ այս բարի երկիրը քեզի ժառանգել կու տայ. Ժքանզի դուն խստապարանոց ժողովուրդ մըն ես։
7 Միտդ պահէ ՝՝ մի մոռնար որ դուն քու Տէր Աստուածդ անապատին մէջ բարկացուցիր. Ընգիպտոսի երկրէն ելած օրէդ մինչեւ Հոս
8 հասած օրդ Տէրոջը անհնազանդ եղաք։ Ընորէբի մէջ ալ Տէրը բարկացուցիք. և Տէրը ձեզ կորսընցնելու Համար ձեզի բարկացաւ։ Ելը ես լեռը ելայ, որպէս զի քարէղէն տախտակները առնեմ, այսինքն Տէրոջը ձեզի հետ ըրած ուխտին տախտակները, Ժքառասուն օր ու քառասուն գիշեր լեռը կեցայ. ոչ Հաց կերայ և ոչ
10 ջուր խմեցի. Ընայն ատեն Տէրը տուաւ ինծի Աստուծոյ մատովը գրուած երկու քարէղէն տախտակները. ու անոնց վրայ գրուած էր ըսկզբ այն խօսքերը զորոնք Ժողովքին օրը լեռանը
11 վրայ կրակին մէջէն Տէրը ձեզի ըրաւ։ Արդ քառասուն օրէն ու քառասուն գիշերէն ետքը Տէրը երկու քարէղէն տախտակները, այսինքն ուխտին տախտակները, ինծի տուաւ։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Ել ՝՝ շուտով ասկէ վար իջիր, քանզի ապականեցաւ քու ժողովուրդդ զոր Եգիպտոսի երկրէն հանեցիր. իմ պատուիրած ճամբայէս Ժշուտով խոտորեցան, իրենց Ձուլածոյ կուռք շինեցին։ Ու նաև Ընէրը ինծի հետ խօսելով ըսաւ, Ես այս ժողովուրդին նայեցայ, և ահա Նխստապարանոց ժողովուրդ մըն է ան.
14 "Թող տուր զիս որ զանոնք կորնչցնեմ, ու Նանոնց անունը երկինքի տակէն ընաջինջ ընեմ,

---

Ժ ԳԼ. խը. 47։ լբ. 15։ Առաք. ը. 9։ Ումս. ժզ. 6։
ի ՝՝ կոր. գ. 7։
Հ Սապ. Ցզ. 21։
Ձ Թուռ. խա. 6։ Ումս. ժզ. 5։
ղ Ես. կգ. 12, 13, 14։ Երեմ. ք. 6։
ճ Թուռ. ի. 11։ Սապ. Հը. 15։ Ցժգ. 8։
Մ Հմր. 3։ Ել. ժզ. 15։
յ Երեմ. լզ. 5, 6։ Երբ. ժբ. 11։
Ն ԳԼ. ք. 7։ ա կոր. գ. 7։
Շ Առաք. ժ. 22։ Ումս. ք. 8։
՝՝ ԳԼ. Ի. 8, 12։
Ն ԳԼ. գ. 26։ ը. 18։
Պ Գաղ. ք. 11, 12։

՝՝ ԳԼ. ժա. 31։ Յեսս. գ. 16։ գ. 19։
Ք ԳԼ. գ. 38։ Ի. 1։ ժա. 23։
Ֆ ԳԼ. ա. 28։
Ֆ Թուռ. ժզ. 23, 29, 33, 34։
Ե ԳԼ. լա. 3։ Յեսս. գ. 11։
Ջ ԳԼ. գ. 24։ Երբ. ժբ. 29։
Ե ԳԼ. Ի. 23։
Ը Ել. իգ. 31։ ԳԼ. Ի. 24։
Ը ԳԼ. ը. 17։ Հռոմ. ժա. 6, 20։ ա կոր. գ. 4, 7։
Ժ Ծն. ժե. 16։ Գ.ես. ժը. 24, 25։ ԳԼ. ժը. 12։
Ի Տիտ. գ. 5։
Լ Ծն. ժբ. 7։ ժգ. 15։ ժե. 7։ ժէ. 8։ իզ. 4։ իը. 13։
Խ Հմր. 13։ Ել. լբ. 9։ լգ. 3։ լգ. 9։
Ծ Ել. ժգ. 11։ ժզ. 2։ ժէ. 2։ Թուռ. ժա. 4։ ի. 2։ իե. 2։ ԳԼ. լա. 27։
Կ Ել. լբ. 4։ Սապ. Ցզ. 19։
Հ Ել. իգ. 12, 15։
Ձ Ել. իգ. 18։ լգ. 28։
Ղ Ել. լա. 18։
Ճ Ել. ժք. 17։ ի. 1։ ԳԼ. գ. 10։ ժ. 4։ ժը. 16։
Մ Ել. լբ. 7։
յ ԳԼ. լա. 29։ Դատ. բ. 17։
Ն Ել. լբ. 9։
Շ Հմր. 6։ ԳԼ. ժ. 16։ լա. 27։ դ Թագ. ժէ. 14։
՝՝ Ել. լբ. 10։
Ն ԳԼ. իք. 20։ Սապ. ք. 5։ Ցք. 13։

Եվ քեզ անանցիք զօրաւոր ու բազմաթիւ ազգ մը պիտի ընեմ։

15 *Աբ՚ն առեն ես դարձայ, լեռնէն վար իջայ ու լեռը կրակով կ՚այրէր. և ութսին երկու տախտակները երկու ձեռքերուս վրայ էին։*
16 *Եւ տեսի նայեցայ տեսայ որ ձեր Տէր Աստուծոյն դէմ մեղք գործելով՝ ձեզի ձուլածոյ ոտի շիներ էիք, Տէրոջը ձեզի պատուիրած ճամբայէն*
17 *շուտով խոտորեր էիք. Աբ՚ն առեն երկու տախտակները բռնեցի, ու իմ երկու ձեռքերուս վրայէն վար նետեցի, և ձեր աչքերուն առջև*
18 *զանոնք կոտրեցի։ Եւ տեսի առաջուան պէս Տէրոջը առջև *աղաչեցի քառասուն օր ու քառասուն գիշեր. ոչ հաց կերայ ոչ ալ ջուր խմեցի, ձեր գործած բոլոր մեղքին համար. վասն զի Տէրոջը առջև չարութիւն ընելով զանիկա բար-*
19 *կացուցեր էիք. †Քանզի վախցայ այն սոսկալի բարկութենէն՝ որով Տէրը ձեր վրայ բարկացաւ ձեզ կորնչնելու համար. ‡սակայն Տէրը այն*
20 *անգամին ալ լսեց. Եւ Տէրը Ահարոնի խիստ բարկացաւ, այնպէս որ զանիկա պիտի կորնչըներ. ու նոյն առեն Ահարոնի համար ալ աղօթք*
21 *ըրի։ Եւ §ձեր րրած մեղքը, այսինքն որթը, առի, ու զանիկա կրակով այրեցի. հարը զանիկա ծեծելով լաւ մը փշրեցի, մինչև որ մանր փոշի եղաւ. և այն փոշին լեռնէն իջնող առուին մէջ նետեցի։*
22 *Նաև †Տաբերային, ‡Մասային ու *Կիբրոթ-*
23 *հաթթաւային մէջ Տէրը բարկացուցիք։ Ու երբ Տէրը ձեզ Կադէս-բառնեայէ դրկեց, և ՚ես բսի, Ելէք ու իմ ձեզի տուած երկիրս ժառանգեցէք, այն առեն ձեր Տէր Աստուծոյն հրամանին անհնազանդութիւն րրիք, ու ֆանոր*
24 *չհաւատալով անոր խօսքը մտիկ չրրիք։ †Ձեզ ճանչցած օրէս ի վեր Տէրոջը անհնազանդ էք։*
25 *Բ՚ես առի քառասուն օր ու քառասուն գիշեր որ աղաչեցի, Տէրոջը առջև աղաչեցի, ո-*
26 *րովհետև Տէրը բսաւ որ ձեզ կորնչնէ։ Եւ ես Տէրոջը աղաչելով ըսի, Ով Տէր Եհովա, մի կորընչնար քու ժողովուրդդ ու ժառանգութիւնդ զոր քու մեծութիւնովդ ազատեցիր, ու զօրա-*
27 *ւոր ձեռքով Եգիպտոսէ հանեցիր։ Քու ծառաներդ, Աբրահամը, Իսահակը ու Յակոբը, յիշէ, և այս ժողովուրդին խստութեանը, անօրէնութեանը ու մեղքին մի նայիր. Զբլլայ որ այն*
28 *երկրին, ուրկէ մեզ հանեցիր, Բնաւինընէրը ըսեն թէ †Տէրը կարող չըլլալով զանոնք տանելու*

ձեզ քեզ անանցիք զօրաւոր ու բազմաթիւ ազգ մը պիտի ընեմ։

15 *Աբ՚ն առեն ես դարձայ, լեռնէն վար իջայ ու լեռը կրակով կ՚այրէր. և ութսին երկու տախտակները երկու ձեռքերուս վրայ էին։*
16 *Եւ տեսի նայեցայ տեսայ որ ձեր Տէր Աստուծոյն դէմ մեղք գործելով՝ ձեզի ձուլածոյ ոտի շիներ էիք, Տէրոջը ձեզի պատուիրած ճամբայէն*
17 *շուտով խոտորեր էիք. Աբ՚ն առեն երկու տախտակները բռնեցի, ու իմ երկու ձեռքերուս վրայէն վար նետեցի, և ձեր աչքերուն առջև*
18 *զանոնք կոտրեցի։ Եւ տեսի առաջուան պէս *Տէրոջը առջև *աղաչեցի քառասուն օր ու քառասուն գիշեր. ոչ հաց կերայ ոչ ալ ջուր խմեցի, ձեր գործած բոլոր մեղքին համար. վասն զի Տէրոջը առջև չարութիւն ընելով զանիկա բար-*
19 *կացուցեր էիք. †Քանզի վախցայ այն սոսկալի բարկութենէն՝ որով Տէրը ձեր վրայ բարկացաւ ձեզ կորնչնելու համար. ‡սակայն Տէրը այն*
20 *անգամին ալ լսեց. Եւ Տէրը Ահարոնի խիստ բարկացաւ, այնպէս որ զանիկա պիտի կորնչըներ. ու նոյն առեն Ահարոնի համար ալ աղօթք*
21 *ըրի։ Եւ §ձեր րրած մեղքը, այսինքն որթը, առի, ու զանիկա կրակով այրեցի. հարը զանիկա ծեծելով լաւ մը փշրեցի, մինչև որ մանր փոշի եղաւ. և այն փոշին լեռնէն իջնող առուին մէջ նետեցի։*
22 *Նաև †Տաբերային, ‡Մասային ու *Կիբրոթ-*
23 *հաթթաւային մէջ Տէրը բարկացուցիք։ Ու երբ Տէրը ձեզ Կադէս-բառնեայէ դրկեց, և ՚ես բսի, Ելէք ու իմ ձեզի տուած երկիրս ժառանգեցէք, այն առեն ձեր Տէր Աստուծոյն հրամանին անհնազանդութիւն րրիք, ու ֆանոր*
24 *չհաւատալով անոր խօսքը մտիկ չրրիք։ †Ձեզ ճանչցած օրէս ի վեր Տէրոջը անհնազանդ էք։*
25 *Բ՚ես առի քառասուն օր ու քառասուն գիշեր որ աղաչեցի, Տէրոջը առջև աղաչեցի, ո-*
26 *րովհետև Տէրը բսաւ որ ձեզ կորնչնէ։ Եւ ես Տէրոջը աղաչելով ըսի, Ով Տէր Եհովա, մի կորընչնար քու ժողովուրդդ ու ժառանգութիւնդ զոր քու մեծութիւնովդ ազատեցիր, ու զօրա-*
27 *ւոր ձեռքով Եգիպտոսէ հանեցիր։ Քու ծառաներդ, Աբրահամը, Իսահակը ու Յակոբը, յիշէ, և այս ժողովուրդին խստութեանը, անօրէնութեանը ու մեղքին մի նայիր. Զբլլայ որ այն*
28 *երկրին, ուրկէ մեզ հանեցիր, Բնաւինընէրը ըսեն թէ †Տէրը կարող չըլլալով զանոնք տանելու*

այն երկիրը զոր անոնց խոստացեր էր, կամ զանոնք ատելով, հանեց զանոնք որպէս զի անա-
29 *պատին մէջ մեռցնէ։ Եւրովհետև անոնք քու ժողովուրդդ ու ժառանգութիւնդ են, զորոնք դուն քու մեծ զօրութիւնովդ ու բարձր բազուկովդ Եգիպտոսէ հանեցիր։*

ԳԼ. Ժ

1 *Մովսէս կը յիշէ Աստուծոյ ողորմութիւնը՝ որ նորէն տուին երկու տախտակները վրայ դրեց օրէնքը, 6 քահանայութեան յաջորդութիւնը որոշեց, 8 Ղեւիին ցեղը զատեց, 10 ու ժողովուրդին համար Մովսէսի բրած աղաչանքը ընդունեց։ 12 Հնազանդութեան յորդորանք մըն։*

Այն առեն Տէրը ինծի բսաւ, †Քեզի առաջուաններուն պէս երկու հատ քարէ տախտակներ կոփէ, ու լեռը ինծի ելլիր, ու նաև
2 Էքեզի փայտէ տապանակ մը շինէ. Եւ տախտակներուն վրայ որ կոտրած առաջուան տախտակներուդ վրայի խօսքերը պիտի գրեմ՝, ու
3 Էզանոնք տապանակին մէջ դնես։ Ուստի ես †Սատիմի փայտէ տապանակ մը շինեցի, Եւ առաջուանին պէս երկու հատ քարէ տախտակներ կոփեցի, ու այն երկու տախտակները ձեռքս
4 առնելով լեռը ելայ։ Եւ †տախտակներուն վրայ առաջուան գրուածքին պէս այն տասը խօսքերը գրեց, Էզորոնք Տէրը ձեզի լեռանը վրայ կրակին մէջէն խօսեցաւ †ժողովքին օրը, և Տէրը զանոնք
5 ինծի տուաւ։ Անկէ դառնալով †լեռնէն վար իջայ, ու †տախտակները շինած տապանակիս մէջ դրի, Էորպէս որ այն տեղը կենան, ինչպէս Տէրը ինծի պատուիրեց։
6 Եւ Իսրայէլի որդիները Բերոթ-բանէ-Եականէ Մոսերա չուեցին. Էհոն մեռաւ Ահարոն, ու հոն թաղուեցաւ, և անոր որդին Եղիազար ա-
7 նոր տեղ քահանայ եղաւ։ †Անկէ Գադգադ, ու Գադգադէ Ջուրի առուներու երկիրը, Եամբրաթա, չուեցին։
8 Աբ՚ն առեն Տէրը ‡Ղեւիի ցեղը զատեց, հարպէս որ Տէրոջը ուխտին տապանակը կրէ, ՚Տէրոջը առջև կենայ որպէս զի անոր ծառայութիւն ընէ, ու †անոր անունովը օրհնէ, մինչև
9 այսօր։ §Ա՚յս պատճառաւ Ղեւիի իր եղբայրներուն հետ բաժին ու ժառանգութիւն չունի. անոր ժառանգութիւնը Տէրն է, ինչպէս քու Տէր Աստուածդ անոր բսաւ։
10 Եւ *ես առաջուան օրերուն համեմատ քա-

ա Թուա. ժդ. 12։
բ Ել. լբ. 15։
գ Ել. ժթ. 18։ Գլ. դ. 11։ Ե. 23։
դ Ել. լբ. 19։
ե Ել. լդ. 28։ Սապ. Ե. 23։
զ Եբր. խնիայ
է Ել. լբ. 10, 11։
ը Ել. լբ. 14։ լգ. 17։ Գլ. Ժ. 10։ Սապ. Ե. 23։
թ Ել. լբ. 20։ Ես. լա. 7։
ժ Թուա. Ժա. 1, 3, 5։
ի Ել. ժէ. 7։
լ Թուա. Ժա. 4, 34։
խ Թուա. Ժդ. 4։ Ժդ. 1։
ծ Սապ. Ե. 24, 25։
կ Գլ. լա. 27։
հ Հմր. 18։
ձ Ել. լբ. 11, ևն։
ղ Ել. լբ. 12։ Թուա. Ժդ. 16։
ճ Գլ. դ. 20։ գ Թագ. ը. 51։ Նէհեմ. ա. 10։ Սապ. զ. 7։
յ Ել. լդ. 1, 2։
ն Ել. խե. 10։
շ Ել. խե. 16, 21։
ո Ել. խե. 5, 10։ լէ. 1։
չ Ել. լդ. 4։
պ Ել. լդ. 28։
ջ Ել. խ. 1։
ռ Ել. ժբ. 17։ Գլ. Ը. 10։ Ժը. 16։
ս Ել. լդ. 29։
վ Ել. խ. 20։
տ գ Թագ. ը. 9։
ր Թուա. լգ. 31։
ց Թուա. խ. 28։ լգ. 38։
ւ Թուա. լգ. 32, 33։
փ Թուա. գ. 6։ դ. 4։ ը. 14։ Ժգ. 9։
ք Թուա. գ. 15։
օ Գլ. Ժը. 5։
ֆ Ղեւ. Ը. 22։ Թուա. գ. 23։ Գլ. խա. 5
և Թուա. Ժը. 20, 24։ Գլ. Ժը. 1, 2։ Եզեկ. խդ. 28։
ֆ Ել. լէ. 28։ Գլ. Ը. 18, 25։

ասաւն օր ու քառասուն գիշեր լեռանը վրայ կեցայ, ու ՚Տէրը այս անգամին ալ ինծի մտիկ
11 ընելով չուզեց քեզ կորնչնել։ Նե Տէրը ինծի ըսաւ, Ելիր ու ժողովուրդին առջեւէն չուէ, որպէս զի մտնեն ու ժառանգեն այն երկիրը զոր ատենց հայրերուն երդում ըրի անոնց տալու համար։
12 Ուրեմն, ով Իսրայէլ, Նհիմա քու Տէր Աստուածդ քեզմէ ի՞նչ կը պահանջէ. միայն թէ ՚քու Տէր Աստուածմէդ վախնաս, Նանոր ամէն Ճամբաներուն մէջ քալես և ՚զանիկա սիրես, ու նաև քու բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգւովդ
13 քու Տէր Աստուածդ պաշտես, Եւ Տէրոջը պատուիրանքները ու կանոնները պահես, զորոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, Նորպէս զի քեզի
14 աղէկ ըլլայ։ ՚Ահա երկինք ու երկինքներուն երկինքը, ՚նաև երկիր ու բոլոր անոր մէջ եղածը
15 քու Տէր Աստուածդդ կը վերաբերի։ Նմիայն թէ Տէրը քու հայրերուդ հաւնեցաւ ու զանոնք սիրեց, և անոնցմէ ետքը անոնց զաւակները, այսինքն ձեզ, ընտրեց բոլոր ազգերուն մէջէն,
16 ինչպէս այսօր կը տեսնէք։ Ուստի ՚ձեր սիրտերուն անթլփատութիւնը թլփատեցէք, ու ՚ձեր պա-
17 րանոցները մ՛ել մի խստացնէք. Քանզի ձեր Տէր Աստուածը ՚աստուածներուն Աստուածը ու ՚տէրերուն Տէրն է. մեծ, †հզօր ու ահեղ Աստուածն է, որ *աչառութիւն չըներ ու կաշառք
18 չառներ. °Անիկա որբին ու որբեւայրիին իրաւունք կ՚ընէ, պանդուխտը կը սիրէ, ու անոր
19 հաց ու հանդերձ կու տայ։ ‡Ուրեմն պանդուխտը սիրեցէք. քանզի դուք ալ Եգիպտացւոց
20 երկրին մէջ պանդուխտ էիք։ ՚Քու Տէր Աստուածմէդ վախնաս, ՚՚անոր պաշտես, և անոր էյարիս, Նու անոր անունով երդում ընես։
21 ՚Քու պարծանքդ անիկա է, և քու Աստուածդ անիկա է, Նոր քեզի համար այս մեծ ու սքանչելի բաներն ըրաւ, զորոնք դուն քու աչքերովդ
22 տեսար։ Քու հայրերդ Նեօթանասուն հոգի էին երբ Եգիպտոս իջան. ու հիմա քու Տէր Աստուածդ քեզ Երկինքի աստղերուն պէս շատցուց։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Մոլեխս հնազանդութեան կը յորդորէ Իսրայէլացիները, 2 Աստուծոյ մեծ գործերուն վրայ իրենց տեղեկութիւն ունենալովը, 8 Աստուծոյ մեծ օրհնութիւններուն խոստմունքովը, 16 ու սպառնալիքովը։ 18 Կ՚իմա-

ցընէ նաև թէ պէտք է պղտչատը խորհրդածութիւն ընել Աստուծոյ խօսքերուն մէջ. 26 օրհնութիւնը ու նզովքը անոնց առջեւը կը դնէ։

Ուրեմն դուն ՚քու Տէր Աստուածդ սիրես, Նու միշտ անոր պատուիրած բաները, կանոնները, դատաստանները ու պատուիրանքները
2 պահես։ Եւ այսօր գիտցէք, որ ձեր որդիներուն չէ իմ խօսքս, որովհետեւ անոնք չեն գիտեր, ու չտեսան †ձեր Տէր Աստուածդին խրատը, ՚՚անոր մեծութիւնը, Նզօրաւոր ձեռքը ու բարձր բա-
3 զուկը, Եգիպտոսի մէջ Եգիպտացւոց Փարաւոն թագաւորին ու անոր բոլոր երկրին վրայ բրած
4 °նշանները ու գործերը. Եւ ինչ որ բրաւ Եգիպտացւոց զօրքերուն, ձիերուն ու կառքերուն. ու երբ անոնք ձեր հետեւէն ինկան, Էի՛նչպէս Տէրը Կարմիր ծովուն ջուրերը անոնց վրայ *դարձուց ու զանոնք կորնցուց մինչեւ այսօր. Եւ
5 ինչ որ բրաւ ձեզի անապատին մէջ մինչեւ ձեր
6 հոս գալը. Ու ինչ որ Ռուբենեան Եղիաբի որդիներուն, °Դաթան ու Աբիրոնի, բրաւ. Իւնչպէս երկիրը իր բերանը բացաւ, ու զանոնք իրենց ընտանիքներովը, իրենց վրաններովը ու իրենց ամէն ստացուածքովը բոլոր Իսրայէլի մէջէն կլլեց։
7 °Սակայն Տէրոջը բրած բոլոր մեծ գործերը ձեր
8 նողը ձեր աչքերն են։ Ուրեմն պահեցէք այն ամէն պատուիրանքները զորոնք ես այսօր ձեզի կը պատուիրեմ, որպէս զի *զօրանաք, ու մտնէք ժառանգէք այն երկիրը, ուր կ՚երթաք զանիկա
9 ժառանգելու։ Եւ †ձեր օրերը երկար ըլլան այն երկրին վրայ Նզոր Տէրը ձեր հայրերուն երդում ըրաւ՝ անոնց և անոնց սերունդին տալու, Իայնպիսի երկիր մը որ կաթ ու մեղր կը բղխէ։
10 Քանզի այն երկիրը, ուր դուք պիտի մտնէք զանիկա ժառանգելու համար, Եգիպտոսի երկրին պէս չէ, ուրկէ ելաք. Ձուր երբ սերմ կը կը ցանէիր, բանջարի պարտէզի պէս ոտքովդ
11 անոր ջուր կու տայիր։ ‡Այլ ձեր մտնելու ու ժառանգելու երկիրը լեռներու ու հովիտներու երկիր մըն է. երկինքի անձրեւին ջրովը կը ջրուի. Այնպիսի երկիր մըն է, զոր քու Տէր Աստուածդ կը դարմանէ. հքու Տէր Աստուածդդ աչքը տարւոյն սկիզբէն մինչեւ վերջը միշտ անոր
13 վրայ է։ Ուստի եթէ Նուշադրութեամբ մտիկ ընէք իմ պատուիրանքներս, զորոնք այսօր ձեզի

ᵃ Ել. լբ. 14, 33, 34։ լգ. 17։ Գլ. թ. 19։
ᵇ Ել. լբ. 34։ լգ. 1։
ᶜ Մխ. ղ. 8։
ᵈ Գլ. ղ. 13։
ᵉ Գլ. ե. 33։
ᶠ Գլ. ղ. 5։ Ժա. 13։ լ. 16, 20։ Մատ. խբ. 37։
ᵍ Գլ. ղ. 24։
ʰ ղ Թագ. ը. 27։ Սաղ. ճԺե. 16։ ծխր. 4։
ⁱ Ծն. Ժդ. 19։ Ել. ԺԹ. 5։ Սաղ. խզ. 1։
ʲ Գլ. դ. 37։
ᵏ Դ՚Եր. խզ. 41։ Գլ. լ. 6։ Երեմ. ղ. 4։ Հռոմ. բ. 28, 29։ կող. բ. 11։
ˡ Գլ. Թ. 6, 13։
ᵐ Յես. խբ. 22։ Սաղ. ճլզ. 2։ Գաղ. բ. 47։ Ժա. 36։
ⁿ Յայտ. Ժէ. 14։ ԺԹ. 16։
ᵒ Գլ. է. 21։
ᵖ բ Մն. ԺԹ. 7։ Յոբ լգ. 19։ Գործ. Ժ. 34։ Հռոմ. բ. 11։ Գաղ. բ. 6։ Եփես. գ. 9։ կող. դ. 25։ ա Պետ. ա. 17։
ᵠ Սաղ. կը. 5։ ճխզ. 9։
ʳ Դ՚Եր. Ժե. 33, 34։
ˢ Գլ. ղ. 13։ Մատ. դ. 10։ Դ՚Ա. դ. 8։
ᵗ Գլ. Ժա. 22։ Ժզ. 4։
ᵘ Սաղ. կզ. 11։
ᵛ Նե. Ժե. 2։ Սաղ. խբ. 3։ Երեմ. Ժէ. 14։
ʷ ա Թագ. Ժբ. 24։ բ Թագ. է. 23։ Սաղ. ճզ. 21, 22։
ˣ Ծն. խզ. 27։ Նե. ա. 5։ Գործ. է. 14։
ʸ Ծն. Ժե. 5։ Գլ. ա. 10։ իբ. 62։
ᶻ Գլ. Ժ. 12։ լ. 16, 20։
ᵃᵃ Զաք. գ. 7։
ᵃᵇ Գլ. ը. 5։
ᵃᶜ Գլ. ե. 24։
ᵃᵈ Գլ. է. 19։
ᵃᵉ Սաղ. հբ. 12։ ճլե. 9։
ᵃᶠ Նե. Ժգ. 27, 28։ Ժե. 9, 10։ Սաղ. ճզ. 11։
ᵃᵍ Եբր. յորդոր առաջ
ᵃʰ Թուա. Ժգ. 1, 31։ խէ. 3։ Սաղ. ճզ. 17։
ᵃⁱ Գլ. ե. 3։ է. 19։
ᵃʲ Յես. ա. 6, 7։
ᵃᵏ Գլ. գ. 40։ ե. 16։ Առաք. Ժ. 27։
ᵃˡ Գլ. Թ. 5։
ᵃᵐ Նե. գ. 8
ᵃⁿ Զաք. Ժգ. 18։
ᵃᵒ Գլ. ը. 7։
ᵃᵖ գ Թագ. Թ. 3։
ᵃᵠ Հմր. 22։ Գլ. ղ. 17։

կը պատուիրեմ, ևու ձեր Տէր Աստուածը սիրէք, և զանիկա ձեր բոլոր սրտովը ու բոլոր
14 հոգւովը պաշտէք, Ա.Չն տաեն ֊ձեր երկրին անձրեւը, ֊առաջին ու վերջին անձրեւը, իրենց տաեղին պիտի տամ, և քու ցորենդ, քու գինիդ
15 ու քու իւղդ պիտի ժողվես։ ֊Ու նաև քու տակիդ մէջ խոտ պիտի տամ անասուններուդ համար, որպէս զի ուտես ու կշտանաս։ Զեր անձերուն զգուշութիւն ըրէք, ևչըլլայ որ ձեր սիրտը խաբուի, ու դուք չխոտ֊ ճամբայէն խոտորելով ֊օտար աստուածներ պաշտէք, ու անոնց
17 երկրպագութիւն ընէք. Եւ ևՏէրը ձեզի դէմ տաեին բարկանալով ֊երկինքը գոցէ, որպէս զի անձրեւ չըլլայ ու երկիր իր պտուղը չտայ, և ևՏէրոջը ձեզի տուած բարի երկրէն շուտով կորսուիք։
18 ֊Ա.յս իմ խօսքերս ձեր սրտին ու հոգւոյն մէջ դրէք, ու ֊զանոնք նշանի համար ձեր ձեռքերուն վրայ կապեցէք, ու ճակատնոցի համար
19 ձեր աչքերուն միջտեղ ըլլան. ԵՒնաև զանոնք ձեր տղոցը սորվեցուցէք, ու տունը նստած տաենդ, ճամբան քալած տաենդ և պառկելու ու ելլելու տաենդ զանոնք խօսիս. ֊Եւ զանոնք քու
20 տանդ դրանդիքներուն վրայ ու դուներուդ վրայ
21 գրես. Որպէս զի այն երկրին վրայ, զոր Տէրը ձեր հայրերուն երդում ըրաւ անոնց տալու, ֋ձեր օրերը ու ձեր որդիներուն օրերը շատնան ֋իբրև երկինքի օրերը երկրի վրայ։
22 Քանի ֊եթէ այս իմ ձեզի պատուիրած բոլոր պատուիրանքներս զգուշութեամբ պահէք ու կատարէք, և ձեր Տէր Աստուածը սիրէք, ու անոր բոլոր ճամբաներուն մէջ քալէք և ֋անոր յարիք, Տէրն ալ ֋այս ամէն ազգերը ձեր
23 առջեւէն պիտի վռնտէ, և դուք ֋ձեզմէ մեծ ու
24 զօրաւոր ազգերու վրայ պիտի տիրէք։ ֋Ձեր ոտքին տակէն ամէն կոխած տեղը ձերը պիտի ըլլայ. ձեր սահմանը ֊անապատէն ու Լիբանանէ, գետէն, ֊այինքն Եփրատ գետէն, մինչև ֋արեւմտեան
25 ծովը պիտի ըլլայ։ ֏Քնաւ մէկը պիտի չկարենայ ձեզի դէմ դնել. ձեր Տէր Աստուածը ֏ձեր տակէն կոխած երկրին վրայ ձեզմէ վախ մը ու սոսկում մը պիտի բերէ, ֊ինչպէս ձեզի ըսաւ։
26 ֏Ա.Հա ես այսօր ձեր առջեւ օրհնութիւն ու
27 անէծք կը դնեմ. ևՕրհնութիւնը՝ եթէ հնազանդութիւն ընէք ձեր Տէր Աստուծոյն պատուիրանքներուն, զորոնք ես այսօր ձեզի կը պատ-
28 ուիրեմ. Եւ ևանէծքը՝ եթէ ձեր Տէր Աստուծոյն պատուիրանքներուն չհնազանդիք, ու խոտորիք այն ճամբայէն զոր ես այսօր ձեզի կը պատուիրեմ, ու ձեր չճանչցած օտար աստ-
29 ուածներուն ետեւէն երթաք։ Ուստի երբ քու Տէր Աստուածդ քեզ տանի այն երկիրը, ուր պիտի մտնես ու ժառանգես, ևօրհնութիւնը Գարիզին լեռանը վրայ, ու անէծքը Գերազ
30 լեռանը վրայ տաս։ ֏Ա.Հա տաեն Յորդանանայ անդիի կողմը արեւմտեան ճամբուն վրայ, ֏Մօրէի կաղնիներուն մօտ, Գաղգալայի դիմացի Հովիտին մէջ բնակող ֏Քանանացւոց երկրին
31 մէջ են։ ֏Որովհետեւ դուք Յորդանանէ պիտի անցնիք, որպէս զի մտնէք ու ժառանգէք այն երկիրը զոր ձեր Տէր Աստուածը ձեզի պիտի տայ, ու զանիկա պիտի ժառանգէք և անոր
32 մէջ պիտի բնակիք։ Ուրեմն ևզգուշութեամբ ի գործ դրէք այն ամէն կանոնները ու դատաստանները, զորոնք ես այսօր ձեր առջեւ կը դնեմ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Կռապաշտութեան չէնքերը պէտք էր կործանել։ 5 Ա.Աստուծոյ երկրպագութիւնը իր ընտրած տեղը պիտի մատուցուէր։ 15, 23 Արիւն ուտելը կ'արգիլուի։ 17, 20, 26 Սուրբ բաները սուրբ տեղի մը մէջ պիտի ուտուէին։ 19 Ղեւտացին անտես չընելու վրայով։ 29 Կռապաշտութեան սովորութիւնները քննել պէտք չէր։

֏Ա.նոնք են այն կանոնները ու դատաստանները, զորոնք դուք պահելու և ընելու էք այն երկրին վրայ զոր ձեր Հայրերուն Տէր Աստուածը ձեզի պիտի տայ ժառանգելու համար,
2 ֏Որչափ ժամանակ որ երկրի վրայ ապրիք։ ֏Ա.յն բոլոր տեղերը, ուր ձեր յաղթելու ազգերը ֏բարձր լեռներու վրայ, բլուրներու վրայ ու ամէն տերեւաւոր ծառերու տակ իրենց աստուածները պաշտեր են, բոլորովին կործանէք.
3 Նաև ևանոնց սեղանները փլցնէք, և անոնց արձանները կոտրտէք, անոնց Աստարովթները կրակով այրէք, ու անոնց աստուածներուն կուռքերը կտոր կտոր ընէք, և անոնց անունները այն տեղէն ոչնչացնէք։
4 ֊Ի՛նչ ձեր Տէր Աստուածոյն այսպէս պիտի չընէք.
5 Հապա դուք պիտի փնտռէք այն տեղը՝ զոր ձեր Տէր Աստուածը ֏ձեր ամէն ցեղերուն մէջէն պիտի ընտրէ իր անունը բնակութեան
6 համար, ու հոն պիտի երթաք. Եւ ֏ձեր ողջակէզները, ձեր զոհերը, ֏ձեր տասանորդները, *ձեր բարձրացնելու ընծաները, ձեր ուխտերը,

ղ Գլ. ժ. 12։
ճ Դևտ. խզ. 4։ Գլ. իը. 12։
մ Յովիլ բ. 23։ Յակ. ե. 7։
յ Սապ. ճգ. 14։
ն Գլ. զ. 11։ Յովիլ բ. 19։
շ Գլ. իթ. 18։ Յոբ լա. 27։
ո Գլ. բ. 19։ լ. 17։
չ Գլ. զ. 15։
ոգ Թագ. ը. 35։ բ Մն. զ. 26։ ե. 13։
ջ Գլ. դ. 26։ ը. 19, 20։ լ. 18։ Յհս. իգ. 13, 15, 16։
ո Գլ. զ. 6։ լբ. 46։
ռ Գլ. զ. 8։
վ Գլ. դ. 9, 10։ զ. 7։
տ Գլ. զ. 9։
ր Գլ. դ. 40։ զ. 2։ Ածակ. գ. 2։ դ. 10։ թ. 11։
ց Սապ. հբ. 5։ ձթ. 29։
ւ Հմր. 13։ Գլ. զ. 17։
փ Գլ. ժ. 20։ լ. 20։
ք Գլ. դ. 38։ թ. 5։
օ Գլ. թ. 1։
ֆ Յհս. ա. 3։ ժդ. 9։
ո Ծն. ժե. 18։ Ել. իգ. 31։ Թուռ. լդ. 3, ևն։
ա Բէր. հառեի
բ Գլ. ե. 24։
գ Գլ. բ. 25։
դ Ել. իգ. 27։
ե Գլ. լ. 1, 15, 19։
զ Գլ. իը. 2։
է Գլ. իը. 15։
ը Գլ. իե. 12, 13։ Յհս. ը. 33։
թ Բէր. զկ° որ
ժ Ծն. ժբ. 6։ Դատ. է. 1։
ի Գլ. թ. 1։ Յհս. ա. 11։
լ Գլ. ե. 32։ ժբ. 32։ ——
խ Գլ. ը. 1։
կ Գլ. գ. 10։ դ Թագ. ը. 40։
հ Ել. լդ. 13։ Գլ. է. 5։
ձ դ Թագ. ժգ. 4։ ժէ. 10, 11։ Ներմ. գ. 6։
ղ Թուռ. լդ. 52։ Դատ. բ. 2։
ճ Հմր. 31։
մ Հմր. 11։ Գլ. իգ. 2։ Յհս. թ. 27։ գ Թագ. ը. 29։ բ Մն. է. 12։ Սապ. հը. 68։
յ Ղեւ. ժէ. 3, 4։
ն Հմր. 17։ Գլ. ժգ. 22, 23։ ժե. 19, 20։
շ Բէր. ձեռքերնուդ

ձեր կամեսւոր ընծաները ու ձեր արջառներուն
ու ոչխարներուն առջինեկները հոն տանիք.
7 Եւ հոն ձեր Տէր Աստուծոյն առջև ուտէք, և
ձեր Տէր Աստուածը ձեզ օրհնելուն համար՝
ձեր ամէն ձեռք զարկած բաներուն մէջ ուրա-
խանաք, էթէ՛ դուք և թէ՛ ձեր ընտանիքը։
8 Մի ընէք այն ամէնուն համեմատ, զոր մենք
այսօր այստեղ կ'ընենք, այսինքն Համէն մարդ
9 իր աչքերուն հաճոյ եղածին պէս. Քանզի մին-
չեւ հիմա չհասաք այն հանգստութեանը ու
ժառանգութեանը զոր ձեր Տէր Աստուածը ձե-
10 ղի պիտի տայ։ Բայց Եր∙ւք Յորդանանէ պիտի
անցնիք, ու պիտի բնակիք այն երկրին մէջ
զոր ձեր Տէր Աստուածը ձեզի ժառանգութիւն
պիտի տայ. ու ձեր բոլոր շրջակայ թշնամինե-
րէն ձեզ պիտի հանգստացնէ, ու ապահովու-
11 թեամբ պիտի բնակիք. Եւ ծայն տեղը զոր ձեր
Տէր Աստուածը պիտի ընտրէ իր անունը բնա-
կութեանը համար, բոլոր ձեզի պատուիրած-
ները հոն տանիք, ձեր ողջակէզները, ձեր զո՛հե-
րը, ձեր տասանորդները, ձեր բարձրացնելու ըն-
ծաները ու ձեր բոլոր ուխտերուն ընտիր ընծա-
12 ները, զորոնք Տէրոջը պիտի ուխտէք. Եւ ձեր
Տէր Աստուածին առջև ուրախութիւն ընէք,
դո՛ւք, թէ՛ դուք, թէ՛ ձեր աղաքները ու աղջիկները,
ձեր ծառաները ու աղախիններն ալ, և թէ՛ ձեր
դռները եղող Ղեւտացին, վասն զի հանիկա
ձեզի հետ բաժին ու ժառանգութիւն չունի։
13 Զգոյշ կեցէք, չըլլայ որ ամէն տեսած տեղ
14 քու ողջակէզներդ մատուցանես. Հա՛լ քու ող-
ջակէզներդ այն տեղը մատուցանես զոր Տէրը
քու ցեղերէդ մէկուն մէջ պիտի ընտրէ, ու հոն
15 իմ՝ բոլոր պատուիրած բաներս կատարես։ Սա-
կայն ձքու ամէն էքաղաքներուդ մէջ որտիդ
ուզածին պէս անասուններ մորթես, ու միս ու-
տես, որչափ որ քու Տէր Աստուածդ քեզի օրհ-
նութիւն տուեր է. ու ձզանիկա անմաքուր ու
մաքուր մարդը ՝այծեամի ու եղջերուի պէս ու-
16 տեն։ Հայց արիւնը չուտէք. զանիկա ջուրի պէս
գետինը թափէք։
17 Ցորենիդ, գինիիդ ու իւղիդ տասանորդները,
արջառներուդ ու հօտերուդ առջինեկները, բո-
լոր ուխտ ըրած ուխտերդ, և կամեսւոր ու
բարձրացնելու ընծաներդ քու դռներուդ մէջ
18 պիտի չկրնաս ուտել. Հա՛լ զանոնք քու Տէր
Աստուածդ առջև Տէր Աստուածդ ընտրած
տեղը ուտես, թէ՛ դուն, թէ՛ որդիդ ու
աղջիկդ, թէ՛ ծառադ ու աղախինդ, և թէ՛

քու դռներդ եղող Ղեւտացին. և քու Տէր
Աստուածդ առջև քու բոլոր ձեռք զարկած
19 բաներուդ վրայ ուրախանաս։ Զգոյշ կեցիր,
չըլլայ որ Ղեւտացին անտես ընես, քանի որ ողջ
ես քու երկրիդ վրայ։
20 Ու երբ քու Տէր Աստուածդ Եբելի ըսածին
պէս քու սահմանդ ընդարձակէ, ու միրգ միս ու-
տել ուզելով՝ Միս ուտեմ ըսես, որտիդ բոլոր
21 ցանկութեանը պէս միս ուտես։ Եթէ քեզմէ
հեռու ըլլայ այն տեղը զոր քու Տէր Աստուածդ
պիտի ընտրէ իր անունը հոն դնելու համար,
քեզի պատուիրածիս պէս քու արջառներէդ ու
ոչխարներէդ մորթես, զորոնք Տէրը քեզի պիտի
տայ, ու քու որտիդ բոլոր ցանկութեանը պէս
22 քու քաղաքներուդ մէջ ուտես։ Եւ այծեամը
ու եղջերուն ինչպէս կ'ուտուի, զանոնք ալ այն-
պէս ուտես. անմաքուր ու մաքուր մարդը ան-
23 խտրաբար ուտեն։ Հայց ազէկ զգուշացիր որ
արիւնը չուտես. Վասն զի արիւնը ոգին է, ու
24 ոգին միսին հետ չուտես։ Զանիկա չուտես, այլ
25 ջուրի պէս գետինը թափես։ Զանիկա մի ու-
տեր, Որպէս զի քեզի ու քեզմէ ետքը քու որ-
դիներուդ ազէկ ըլլայ՝ Էտէրոջը առջև ուղիղ
26 եւսւածը ընելովդ։ Հայց քու Նուիրելու բա-
ներդ և Նուխտերդ առնես, ու Տէրոջը ընտրած
27 տեղը երթաս։ Եւ Քքու ողջակէզներդ, միսը ու
արիւնը, քու Տէր Աստուածդի սեղանին վրայ
մատուցանես. բայց քու զոհերուդ արիւնը քու
Տէր Աստուածդի սեղանին վրայ թափուի, ու
միսը ուտես։
28 Զգոյշ եղիր հնազանդելու այս բոլոր խօսքե-
րուն զորոնք քեզի պատուիրեցի, Որպէս զի քու
Տէր Աստուածդի առջև ազէկ ու հաճոյ եղածը
ընելովդ՝ քեզի ու քեզմէ ետքը քու որդիներուդ
յաւիտեան ազէկ ըլլայ։
29 Երբ Էքու Տէր Աստուածդ քու առջեւէդ
ջարդէ այն ազգերը որոնց երկիրը դուն ժառան-
գելու պիտի երթաս, ու երբ զանոնք ժառան-
30 գես ու անոնց երկրին մէջ բնակիս, Զգոյշ կե-
ցիր, Ըչըլլայ որ անոնց քու առջեւէդ բնաջինջ
ըլլալէն ետքը անոնց հետեւելով որոգայթի մէջ
իյնաս, և չըլլայ որ անոնց աստուածներուն
վրայով հարցուփորձ ընես՝ ըսելով, Այս ազգերը
Իինչպէս իրենց աստուածները կը պաշտեին. ես
31 ալ այնպէս ընեմ։ Ոդուն քու Տէր Աստուածդի
այնպէս չընես, քանզի անոնք Տէրոջը տեսնել ե-
ղած բոլոր գարշելի բաները իրենց աստուած-
ներուն կ'ընէին. որովհետեւ անոնք իրենց աստ-

ձ Գլ. ժդ. 26։
ե Հմր. 12, 18։ Ղեւ. իդ. 40։ Գլ. ժզ. 11, 14, 15։ իզ. 11։ իե. 7։
ը Դատ. ժէ. 6։ իա. 25։
ը Գլ. ժա. 31։
ժ Հմր. 5, 14, 18, 21, 26։ Գլ. ժդ. 23։ ժե. 20։ ժզ. 2, եւն։ ժէ. 8։ ժբ. 6։ իգ. 16։ իզ. 2։ լա. 11։ Յեսու. ժբ. 1։ գ Թագ. ը. 29։ Սաղ. հը. 68։
ի Հմր. 7։
հ Գլ. ժ. 9։ ժդ. 29։
յ Ղեւ. ժէ. 4։
ղ Հմր. 11։
ճ Հմր. 21։
† Եբր. դռներուդ
մ Հմր. 22։
յ Գլ. ժդ. 5։ ժե. 22։
ն Ծն. թ. 4։ Ղեւ. է. 26։ ժէ. 10։ Գլ. ժե. 23։ Հմր. 23, 24։
շ Հմր. 11, 12։ Գլ. ժդ. 23։
ո Գլ. ժդ. 27։
չ Ծն. ժե. 18։ իբ. 14։ Ել. լդ. 24։ Գլ. ժա. 24։ ժբ. 8։
պ Հմր. 15։
ջ Հմր. 16։
ռ Ծն. թ. 4։ Ղեւ. ժէ. 11, 14։
ս Գլ. դ. 40։ Նա. գ. 10։
վ Ել. ժե. 26։ Գլ. ժգ. 18։ գ Թագ. ժա. 38։
տ Թուղ. է. 9, 10։ ժբ. 19։
ր ա Թագ. ա. 21, 22, 24։
ց Ղեւ. ա. 5, 9, 13։ ժէ. 11։
ւ Հմր. 25։
ք Ել. իգ. 23։ Գլ. ժբ. 1։ Յեսու. իգ. 4։
օ Գլ. է. 16։
ֆ Հմր. 4։ Ղեւ. ժբ. 3, 26, 30։ գ Թագ. ժէ. 15։
և Ղեւ. ժբ. 21։ ի. 2։ Գլ. ժբ. 10։ Եսեմ. լբ. 35։ Եզեկ. իգ. 37։

ուածներուն պապէ- ընելս համար մինչև անգամ իրենց տղաքները ու աղջիկները կրակով կ'այրէին։ Ես քեզի ինչ որ կը պատուիրեմ, զգուշացիր զայն ընելու. ՚անոր վրայ բան մը չաւելցնես, ու անկէ բան մը չպակսեցնես։

ԳԼ. ԺԳ

1 Կռապաշտութեան յորդորողները 6 որչափ մեռ ազգականներէ ալ ըլլային, 9 պիտի քարկոծուէին։ 12 Կռապաշտից քաղաքներուն չվնասելու վրայով պատուէր։

Եթէ ձեր մէջէն մարգարէ մը կամ ՚երազատես մը ելլէ, Էու ձեզի նշան մը կամ հրաշք մը ատյ, եւ ՚ձեզի ըսած նշանը կամ հրաշքը կատարուի , ու ձեզի ըսէ Թէ երթանք օտար աստուածներ պաշտենք, զորոնք դուք չէք ճանչցած, Ա.ին մարգարէին կամ երազատեսին խօսքը մտիկ մի ընէք. քանզի ձեր Տէր Ա.աստուածը ՚ձեզ կը փորձէ, որպէս զի հասկնայ Թէ արդեօք դուք ձեր Տէր Ա.աստուածը ձեր բոլոր սրտովը ու բոլոր հոգւովը կը սիրէ՛ք։ ՚Ձեր Տէր Ա.աստուածին հետեւողը ըլլաք ու անկէ վախնաք, անոր պատուիրանքները պահէք ու անոր խօսքին հնազանդութիւն ընէք, զանիկա պաշտէք ՚ու անոր յարիք։ Եւ Էային մարգարէն կամ երազատեսը պիտի մեռցուի, վասն զի ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանող ու ձեզ ծառայութեան տունէն ազատող ձեր Տէր Ա.աստուածին դէմ ապստամբութիւն խօսեցաւ, որպէս զի ձեզ խոտորեցնէ այն ճամբայէն զոր ձեր Տէր Ա.աստուածը ձեզի պատուիրեց որ անոր մէջ քալէք. ՚այսպէս չարութիւնը ձեր մէջէն վերցնէք։

Եթէ քու մօրդ տղան, քու եղբայրդ, կամ քու տղադ, կամ աղջիկդ, կամ ֊ծոցիդ կինը, և կամ քու էրտնկամդ զոր քու անձիդ պէս ՚է ՚էրէս, քեզ մոլորեցնել ուզելով ծածկաբար ըսէ, ՚երթանք և օտար աստուածներ պաշտենք, զորոնք ոչ դուն ճանչցար, ոչ ալ քու հայրերդ, Ձեր բոլորտիքը եղող ազգերուն աստուածներէն, Թէ՛ ձեզի մօտ ըլլան, և Թէ՛ ձեզմէ հեռու, երկրի մէկ ծայրէն մինչև միւս ծայրը, ՚Անոր հաւանութիւն չտաս, ոչ ալ անոր մտիկ ընես. քու աչքդ անոր չխնայէ, ոչ ալ անոր վրայ գութ ունենալով պահես զանիկա. Ա.յլ Էանշուշտ մեռցնես. ու զանիկա մեռցնելու Համար Էնախ քու ձեռքդ անոր վրայ ելլայ,

10 ու ետքը բոլոր ժողովուրդին ձեռքը. Քարերով քարկոծես զանիկա, որպէս զի մեռնի. քանզի ուզեց քեզ ապստամբեցնել քու Տէր Ա.աստուածէդ, որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն, ծառայութեան տունէն, Հանեց, Եւ ԷՀոլոր Իսրայէլ ետեւէն վախնայ, ու ՀՀյմէն ալ ձեր մէջ ասոր պէս չարութիւն մը չընեն։

12 ՀԵթէ քու Տէր Ա.աստուածդի՝ բնակութեան Համար քեզի տուած քաղաքներէն մէկուն վրայ լսես, որ կ'ըսեն Թէ ՅՁեր մէջէն քանի մը ՚՚չար մարդիկ" ելան, ու իրենց քաղաքին բնակիչները ֊ապստամբեցուցին, ըսելով, ՚Երթանք ձեր չճանչցած օտար աստուածները պաշտենք,

14 Ա.յն ատեն ուղիղ մը քննես ու հարցուփորձ ընես, ու երբ տեսնես որ ըսուածդ բանը ճշմարիտ ու ապտղ է, Ե այն գարշելի բանը ձեր մէջ

15 եղած է, Ա.յն քաղաքին բնակիչները անպատճառ սուրի բերնէ անցնես, ՚Թէ՛ զայն և Թէ՛ անոր մէջ եղած բոլոր բանները նզովելով. անասուններն ալ սուրի բերնէ ՚անցնէս. Եւ անոր

16 բոլոր աւարը անոր հրապարակին մէջ ժողվես, ու ՚այն քաղաքը և անոր բոլոր աւարը քու Տէր Ա.աստուածդի Համար բոլորովին կրակով այրես. ու անիկա ՚յաւիտեան աւերակ ըլլայ,

17 Մէյմին ալ չշինուի։ ՚Եւ այն նզովուածէն ձեռքիդ մէջ բան մը չփակչի, որպէս զի Տէրը ՚Ուր սաստիկ բարկութենէն դառնայ, քեզի ողորմութիւն ու գթութիւն ընէ, և քեզ շատցնէ,

18 ՚Ինչպէս քու Հայրերուդ երդում ըրաւ, Եթէ դուն քու Տէր Ա.աստուածդի ձայնին հնազանդութիւն ընելով ՚Անոր բոլոր պատուիրանքները պահես, զորոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, ու Տէր Ա.աստուածդի առջև ուղիղ եղածն ընես։

ԳԼ ԺԴ

1 Աստուծոյ որդիները սուգի Համար իրենց անձը ապականելու չեն։ 3 Անասուններէն, ձուկերէն, 11 ու թռչուններէն որը պիտի ուտուէր՝ ու որը չուտուէր։ 21 Ինքնիրմէ մեռածը ուտուելու չէր։ 22 Աստուածային պաշտօնը կատարողներուն տրուելու տասանորդները։ 23 Տէրոջը առջև վայելելու տասանորդները ու երախայրիները։ 28 Երրորդ տարուան պղտութեան ու բարերարութեան տասանորդը։

Որովհետեւ դուք ՚ձեր Տէր Ա.աստուծոյն որդիներն էք, Համար ձեր մեռելին վրայ կտրածներ չընէք, ու ձեր աչքերուն միջտեղի մազերը չփետռէք. ՚Քանզի դուն քու Տէր

՚ ԳԼ. գ. 2։ ԺԳ. 18։ Ցեսս. ա. 7։ Աւտակ. լ. 6։ Ցայտ. իբ. 18։

՚՚ Ձաք. ժ. 2։
՚՚՚ Մատ. իգ. 24։ բ Թես. բ. 9։
՚՚՚՚ Տես ԳԼ. ԺԲ. 22։ Երեմ. իբ. 9։ Մատ. է. 22։
՚՚՚՚՚ ԳԼ. բ. 2։ Տես Մատ. իգ. 24։ ա Կոր. ԺԱ. 19։ բ Թես. բ. 11։ Ցայտ. ԺԳ. 14։
՚՚՚՚՚՚ դ Թագ. իգ. 3։ բ Մն. լգ. 31։
՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ժ. 20։ լ. 20։
՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ԺԲ. 20։ Երեմ. ԺԳ. 15։ Ձաք. ԺԳ. 3։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ԺԷ. 7։ իբ. 21, 22, 24։ ա Կոր. է. 13։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ԺԷ. 2։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Տես Ծն. ԺԼ. 5։ ԳԼ. իբ. 54։ Աւտակ. է. 20։ Միք. է. 5։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ա Թագ. ԺԲ. 1, 3։ ի. 17։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Աւտակ. ա. 10։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ԺԷ. 5։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ԺԷ. 7։ Դտ. է. 58։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ԺԷ. 13։ ԺԹ. 20։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ցեսս. իբ. 11, ևն։ Դտս. ի. 1, 2։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ա Յովհ. բ. 19։ Յուդ. 19։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Տես Դտս. ԺԹ. 22։ ա Թագ. բ. 12։ իի. 17, 25։ գ Թագ. խա. 10, 13։ բ Կոր. գ. 15։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Եբր. Բեղխարի որդիներ
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ դ Թագ. ԺԷ. 21։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Հմր. 2, 6։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ել. իբ. 20։ Ցեսս. գ. 17, 21։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ցեսս. գ. 24։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ցեսս. բ. 28։ Ես. ԺԷ. 1։ իի. 2։ Երեմ. խԹ. 2։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ցեսս. իբ. 26։ Ցեսս. գ. 18։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ցեսս. գ. 26։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ծն. իբ. 17։ իգ. 4, 24։ իբ. 14։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ժբ. 25, 28, 32։

՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Հռոմ. բ. 16։ Թ. 8, 26։ Գաղ. գ. 26։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. ժԹ. 28։ խա. 5։ Երեմ. ԺԳ. 6։ խա. 5։ իէ. 5։ ա Թես. գ. 13։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. է. 26։ ԳԼ. է. 6։ իգ. 18, 19։

ծայդ սուրբ ժողովուրդն ես. և Տէրը երկրի վրայ
եղած բոլոր ժողովուրդներուն մէջէն քեզ ընտ-
րեց, որպէս զի իրեն սեպհական ժողովուրդ ըլ-
3 լաս։ Ո՚բնաւ սիրտ բան մը չուտես։
4 ՝Ասանք են ձեր ուտելու անասուններըը. ար-
5 ջառը, ոչխարը ու այծը, եղջերուն, այծեամը,
վիթը, խարսուղը, այծքաղը, յամոյրը ու անա-
6 լուխը։ Եւ չորքոտանիներուն մէջ ամէն կճղա-
կապաշխ (այսինքն կճղակը երկուքի բաժնուած)
7 ու որճացող անասուններըը ուտէք. Բայց որճա-
ցողներէն կամ կճղակապաշխ եղողներէն ասոնք
չուտէք. ուղտը, նապաստակը ու ճագարը.
քանզի ասոնք Թէպէտև կ՚որճան, բայց կճղա-
կապաշխ չեն. անոնք ձեզի անմաքուր ըլլան։
8 Եւ խոզը, որ Թէև կճղակապաշխ է, բայց չորո-
ճար, անիկա ձեզի անմաքուր ըլլայ։ Ասոնց միսը
չուտէք, Նու ասոնց դիերուն չդպչիք։
9 ՝Ջուրերուն մէջ բոլոր եղածներէն ասոնք
ուտէք. ամէն Թև ու Թեփ ունեցողը ուտէք,
10 Բայց ամէն Թև ու Թեփ չունեցողը չուտէք.
անիկա ձեզի անմաքուր ըլլայ։
11 Ամէն մաքուր Թռչունը ուտէք։ (12) ԸՆե-
ձեր չուտելու Ե՚ԼՈ՚ՆՆԵՐԸ ասոնք են. արծիւը
13 և պսակուճը ու գետասծիւը, Եւ ցինը ու անգ-
14 ղը և ուրուրը իր տեսակին պէս, Ու ամէն ագ-
15 ռաւը իր տեսակին պէս, Եւ ջռլամը ու լուն
16 և կկուն ու բազէն իր տեսակին պէս, Եւ հու-
17 պասիրը ու քաջահուռը և կտրասը, Եւ հաւա-
18 լուսը ու սև անգղը և հոլամուղը, Եւ արագիլը
ու քարադրը իր տեսակին պէս, և յոպոպը ու
19 չիղլը։ Եւ Ըամէն Թռչող զեռուններըը ձեզի
20 անմաքուր ըլլան. Ժանռնք պիտի չուտուին։ Ամէն
մաքուր Թռչուններըը ուտէք։
21 ՝Ինքիմէ մեռածը բնաւ չուտէք. զանիկա
քու դռներդ եղող պանդուխտին տուս որպէս զի
ուտէ, կամ օտարազգիի մը ծախես. Ո՚քանզի
դուն քու Տէր Աստուծոյդ սուրբ ժողովուրդն ես։
՝Ով՚ լը իր մօրը կաԹին մէջ չեփես։
22 ԺՏարիէ տարի քու ցանած սերմիդ պտղէն՚ԱՆՔ,
արտէն ելած ամէն սերմունքներէն, անպատճառ
23 տասանորդ տուս։ Եւ քու ցորենիդ, գինիիդ ու
իւղիդ տասանորդը, ու նարջառներուդ և ոչ-
խարներուդ առջիններէները Ո՚քու Տէր Աստուծոյդ
առջև ուտես, այն տեղը զոր ինք իր անուանը
բնակութեանը համար պիտի ընտրէ. որպէս զի
միշտ քու Տէր Աստուծմէդ վախնալ սորվիս։
24 Ու եԹէ քու Տէր Աստուծոյդ քեզ օրհնելուն
համար ճամբան քեզի հեռու լինայ, Ե՚վ այն
տեղը, զոր քու Տէր Աստուածդ պիտի ընտրէ
իր անունը հոն դնելու համար, քեզմէ հեռու

25 ըլլալով կարող չըլլաս զանոնք հոն փոխել, Ա՚յն
ատեն զանոնք ստակ ընես, ու ստակը ծրարե-
լով ձեռքդ առնես, և քու Տէր Աստուածդ
26 ընտրելու տեղը երԹաս. Ու այն ստակը արտիդ
բոլոր ցանկացած բաներուն, արջառներու կամ
ոչխարներու, գինիի կամ օղիի, ու արտիդ ամէն
ուզած բանին տուս. Ե՚վ հոն քու Տէր Աստու-
ծոյդ առջև ուտես և ուրախանաս դուն և քու
27 ընտանիքդ։ Ու ՝քու դռներդ եղող Ղեւտացին
ալ զանց չընես, քանզի ՛անիկա քեզի հետ բա-
ժին ու ժառանգութիւն չունի։
28 ՝Ամէն երեք տարին վերջը այն նոյն տարին
արմտիքներուն բոլոր տասանորդը հանես, և
29 զանիկա քու քաղաքներուդ մէջ պահես. Ո՚ւ
Ղեւտացին, որ Ո՚քեզի հետ բաժին ու ժառան-
գութիւն չունի, և դռներդ եղող օտարականը,
որբը ու որբեւարին գան և ուտեն կշտանան.
որպէս զի Ո՚քու Տէր Աստուածդ քեզ օրհնէ քու
ձեռքիդ ըրած ամէն գործերուն մէջ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Եօթնեըորդ տարին Թողութեան տարի պիտի ըլլայ
ազգասին համար. 7 այսու ամենայնիւ փոխ պիտի տրու-
ես ու ձրի ալ տուես։ 12 Երբոյեցի ծառան եօթնե-
րորդ տարին ձրի ազատ պիտի ըլլայ. 16 իսկ երբոր իր
տէրջմէն գոհ ըլլալով՝ ուզէր քովը կենալ, պիտի կրնայ
մնալ։ 19 Հօտերուն ամէն արու առջիններէները Տէրոջը պի-
տի նուիրուէին։

Ամէն ՚եօթնեըորդ տարին Թողութիւն
2 ընես։ Ու Թողութեան կանոնը այս է. Ամէն
պարտատէր որ իր դրացիին բան մը փոխ տուած
է, զանիկա պիտի Թողու. իր դրացիէն կամ
եղբօրմէն պիտի չպահանջէ ՚ոչ՚, վասնզի Թո-
3 ղութիւն քարոզուած է Տէրոջը։ ՚Օտարազգիէն
պիտի պահանջես, բայց քու եղբօրմէդ առնե-
4 լիքդ պիտի Թողուս. *Մինչև որ քու քովդ աղ-
քատ չգտնուի. Ե՚վասն զի Տէրը անշուշտ քեզ
պիտի օրհնէ այն երկրին մէջ, զոր քու Տէր
Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն պիտի տայ,
5 որպէս զի անոր տիրես։ Միայն ՚եԹէ քու Տէր
Աստուածդ խօսքին ամէն կերպով հնազանդիս,
ու այս բոլոր պատուիրանքները, զորոնք ես այ-
սօր քեզի կը պատուիրեմ, զգուշութեամբ ի
6 գործ դնես, Ո՚ւ Տէր Աստուածդ ալ քեզի բաս-
ծին պէս քեզ պիտի օրհնէ, և Ի՚դուն շատ ազգե-
րու փոխ պիտի տաս, բայց դուն փոխ պիտի չառ-
նես, ու Ի՚դուն շատ ազգերու վրայ պիտի տի-
րես, բայց անոնք քու վրադ պիտի չտիրեն։
7 Ո՚ւ Տէր Աստուածդ քեզի տուած երկրին
մէջ, քու քաղաքներէդ մէկուն մէջ, եԹէ եղ-
բայրներէդ մէկը ազքատ ըլլայ, Ի՚նաստասրտու-

ը Նկնկ. դ. 14։ Գոր. ժ. 13, 14։
Ի Ղեւ. ժա. 2, ևն։
Ձ Ղեւ. ժա. 26, 27։
Ե Ղեւ. ժա. 9։
Ը Ղեւ. ժա. 13։
Ը Ղեւ. ժա. 20։
Ժ Տես Ղեւ. ժա. 21։
Ի Ղեւ. ժէ. 15։ Իբ. 8։ Նկնկ. դ. 14։
Լ Հմր. 2։
Խ Նկ. Իգ. 19։ Լգ. 26։
Ծ Ղեւ. իէ. 30։ Գկ. ժբ. 6, 17։ Նէհմ. ժ. 37։
Կ Գկ. ժե. 19, 20։
Հ Գկ. ժբ. 5, 6, 7, 17, 18։
Յ Գկ. ժբ. 21։
Ղ Գկ. ժբ. 7, 18։ Իգ. 11։
Ճ Գկ. ժբ. 12, 18, 19։
Մ Թուռ. ժբ. 20։ Գկ. ժբ. 1, 2։
Յ Գկ. Իգ. 12։ Ամովս. դ. 4։
Ն Գկ. Իգ. 12։
Շ Հմր. 27։ Գկ. ժբ. 12։
Ո Գկ. ժե. 10։ Առակ. գ. 9, 10։ Տես Մտթ. գ. 10։
Չ Նկ. Իա. 2։ Իգ. 10, 11։ Ղեւ. Իե. 2, 4։ Գկ. ժ. 10։ Նէհմ. Լգ. 14։
Պ Տես Գկ. Իգ. 20։
Ջ Կամ, Անանկ
Ռ Գկ. Իբ. 8։
Ս Գկ. Իբ. 1։
Վ Գկ. Իբ. 12, 44։
Տ Գկ. Իբ. 13։ Առակ. Իբ. 7։
Ր ա Ցռվհ. գ. 17։

թիւն չընեա ու ապքսա եղբօրդ ձեռքդ չդոցես։
8 Հապա անպատճառ ձեռքդ պիտի բանաս ա-
նոր, ու անոր կարօտութեանը բաւական ըլլալու-
9 չափ անոր վրա տաս։ Զգոյշ կեցիր, չըլլայ որ
սրտիդ մէջէն չար խորհուրդ մը անցնես, ու
Եօթնեերորդ տարին, Թողութեան տարին,
մօտ է՝ ըսելով, ապքսա եղբօրդ վրայ ի՛անդու-
թաչքով նայիս ու անոր ոչ բա չտաս. և Տէր ալ
քեզի դէմ Տէրոջը աղաղակէ, ու եղուն մեղքի
10 տէր ըլլայ։ Անպատճառ անոր պիտի տաս, ու
անոր տալու ատենդ Խիրտդ չնեղուի. վասն զի
էքու Տէր Աստուածդ այս պատճառաւ քու ա-
մէն գործերուդ ու ամէն ձեռք զարկած բանե-
11 րուդ մէջ քեզ պիտի օրհնէ։ Որովհետև ծերկ-
րին մէջէն աղքատ պակաս պիտի չըլլայ, անոր
համար քեզի կը պատուիրեմ ու կ'ըսեմ՝ Քու-
երկիրդ մէջ եղած աղքատ ու չքաւոր եղբօրդ
ձեռքդ բաց ըլլայ։
12 Ե՛ւ Եթէ քու եղբայրներէդ Եբրայեցի մարդ
մը կամ կին մը քեզի ծախուի, անիկա վեց
տարի քեզի ծառայութիւն պիտի ընէ, ու եօթ-
նեերորդ տարին զանիկա քու քովէդ ազատ պի-
13 տի արձակես։ Ե՛ւ քու քովէդ ազատ արձակե-
14 լու ատենդ զանիկա պարապ չարձակես. Քու
ոչխարներէդ, քու կալէդ և քու հնձանէդ ան-
պատճառ պարգև տաս անոր. քու Տէր Աստ-
ուածդ ինչպէս հրեղ օրհնեց, Նոյնպէս պիտի
15 տաս անոր։ Ե՛ւ յիշեալդ ըլլաս որ դուն ալ Ե-
գիպտոսի երկրին մէջ ծառայ էիր, ու քու Տէր
Աստուածդ քեզ անկէ փրկեց. այս պատճառաւ
16 այսօր քեզի կը պատուիրեմ այս բանը։ Բայց
եթէ քեզ և քու տունդ սիրելուն համար, ու
անիկա քու քովդ հանգիստ ըլլալուն համար,
17 Ը՞նդհակառակն եթէ՝ ըսէ, Ան տանն հերիւն մը
առնես ու անոր ականջը դրանը վրայ ծակես,
և անիկա քեզի յաւիտեան ծառայ ըլլայ. ա-
18 ղախինիդ ալ այսպէս ընես։ Չանիկա քու քո-
վէդ ազատ արձակելդ դժուար չերեւնայ քեզի.
վասն զի քեզի վեց տարի ծառայութիւն բրաւ,
Ը՞ր վարձկանին մը վարձքին կրկնապատիկ Ը՞ր-
ն է. ու քու Տէր Աստուածդ ամէն գործերուդ
մէջ քեզ պիտի օրհնէ։
19 Ը՞Քու արջառներէդ ու հօտերէդ ծնած ա-
մէն արու առջինեկները քու Տէր Աստուածդ
պիտի նուիրես. արջառներուդ առջինեկներով
չգործես, ու առջինեկ ոչխարներուդ լուրդը
20 չկարես։ Ը՞Տարին տարի քու Տէր Աստուածդ

առջև, Տէրոջ ընտրած տեղը, պիտի ուտես զա-
21 նանք դուն և քու ընտանիքդ։ Ինչ որ եթէ ա-
նանք արատաւոր ըլլան, կաղ կամ կոյր ըլլան,
ինչ ինչեւիցէ չարութիւն մը ունենան,
22 զանանք քու Տէր Աստուածդ չզոհես. Անոնք
քու քաղաքներուդ մէջ պիտի ուտես. Նանմա-
քուր ու մաքուր եղողները անխտրաբար ոչ-
23 ոչնդ ալ եղջերուի պէս։ Միայն անոր ա-
րիւնը չուտես, ջուրի պէս գետինը թափես զայն։

ԳԼ. ԺԶ

1 Զատկին, 9 շաբաթներուն, 13 և տարեւարտհարտց
տօնները։ 16 Ամէն տղան իր կարողութեանը համեմատ
ընծայ պիտի բերէր Տէրոջը այս երեք տօներուն մէջ։ 18
Դատաւորներու ու գատաստանի վրայով։ 21 Աստա-
նկելը ու սրճան կանգնելը կ'արգիլուի։

Ա՞պիպ ամսուն զգուշութիւնով նայէ,
որպէս զի զատիկը ընես քու Տէր Աստուածդ.
Բվասն զի քու Տէր Աստուածդ Ապիպ ամսուն
2 մէջ Եգիպտոսէ Զատկին
Համար քու Տէր Աստուածդ ոչխարներ ու Տա-
ջառներ մորթես Հոն տեղը զոր Տէրը պիտի
3 ընտրէ իր անուանը բնակութեանը համար. Ը՞Ա-
նոր հետ խմորեալ հաց չուտես, եօթը օր նե-
րութեան անխմոր հաց պիտի ուտես անոր հետ.
վասն զի Եգիպտոսի երկրէն տագնապով ելար.
որպէս զի քու կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ Ե-
4 գիպտոսի երկրէն ելած օրդ միտքդ բերես։ Ե՛ւ
քու բոլոր սահմաններուդ մէջ եօթը օր բնաւ
խմոր չերեւնայ քովդ. Ե՛ւ առաջին օրուան իրի-
կունը մորթած միսէդ մինչև առաւօտ չմնայ։
5 Քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած քու քաղաք-
ներէդ մէկուն մէջ բնաւ կարող չըլլաս զատիկը
6 մորթել. Հապա միայն այն տեղ՝ զոր քու Տէր
Աստուածդ պիտի ընտրէ իր անուանը բնակու-
թեանը համար, հոն պիտի մորթես զատիկը Ե-
րեկուան դէմ՝ արեւին մտած ատենը, Եգիպ-
7 տոսէ ելած ժամանակդ։ Ե՛ւ Ը՞քու Տէր Աստու-
ածդ ընտրած տեղը Ը՞պիտի եփես և ուտես. և
8 առաւանց դառնաս՝ Ը՞տունդ երթաս։ Վեց օր
խմորազէզ ուտես. ու Եօթնեերորդ օրը քու Տէր
Աստուածդ համար Ը՞ժողովութեան օր ըլլայ,
Ը՞ գործ մը չընես։
9 Ը՞Դուն քեզի եօթը շաբաթ համրես. Ը՞սկ
եօթը շաբաթը հունձքերուն մէջ մանգաղ դրած
10 առնես պիտի սկսիս համրել։ Ե՛ւ քու Տէր

Ը Դնե. իե. 35։ Մատ. և. 42։ Դ.ու.կ. ղ. 34, 35։
Ը Գ.Ը. իը. 54, 56։ Աւտակ. իգ. 6։ իը. 22։ Մատ. ի. 15։
† Եբր. չար
Ժ Գ.Ը. իգ. 15։
Ի Մատ. իե. 41, 42։
Լ բ կար. ի. 5, 7։
Խ Գ.Ը. ժգ. 29։ իգ. 19։ Սաղ. իատ. 1։ Աւտակ. իբ. 9։
Ծ Մատ. իղ. 11։ Մարկ. ժգ. 7։ Յովհ. ժբ. 8։

Ձ Ել. իատ. 2։ Դնե. իե. 39։ Եբրեմ. լգ. 14։
Հ Աւտակ. ժ. 22։
Յ Գ.Ը. և. 15։ ժգ. 12։
Ղ Ել. իատ. 5, 6։
Ճ Տես ես. ժգ. 14։ իատ. 16։
Մ Ել. ժգ. 2։ լգ. 19։ Դնե.իէ. 26։ Թուա. գ. 13։
Ն Գ.Ը. ժբ. 5, 6, 7, 17։ ժգ.23։ ժգ. 11, 14։
Շ Դնե. իբ. 20։ Գ.Ը. ժէ. 1։
Ո Գ.Ը. ժբ. 15, 22։

Պ Գ.Ը. ժբ. 16, 23։

—

Ջ Ել. ժբ. 2, եև.
Ռ Ել. ժգ. 4։ լգ. 18։
Ս Ել. ժբ. 29, 42։
Վ Թուա. իը. 19։
Տ Գ.Ը. ժբ. 5, 26։
Ր Ել. ժբ. 15, 19, 39։ ժգ. 3, 6, 7։ լգ. 18։
Ց Ել ժգ. 7։
Ու Ել ժբ. 10։ լգ. 25։

Փ Ել. ժբ. 6։
Ք Դ Թագ. իգ. 23։ Յովհ. բ. 13, 23։ ժա. 55։
Օ Ել. ժբ. 8, 9։ Բ Մն. լէ. 13։
Ֆ Եբր. վրանները
Լ Ել ժբ. 16։ ժգ. 6։ Դնե. իգ. 8։
Խ Դնե. իգ. 36։
Ծ Ել. իգ. 16։ լգ. 22։ Դնե. իգ. 15։ Թուա. իը. 26։ Գոր. բ. 1։
Կ Հմր. 17։ ա կար. ժգ. 2։

Աստուծոյդ շաբաթներուն տօնը ընելով, քու Տէր Աստուծոյդ քեզի տուած օրհնութեանը համեմատ, ձեռքէդ եկածէն կամաւոր ընծան պիտի տաս. 11 եւ այն տեղ որ քու Տէր Աստուածդ պիտի ընտրէ իր անունը բնակութեանը համար, հոն քու Տէր Աստուածդ առջեւ ուրախութիւն ընես դուն ու քու որդիդ եւ աղջիկդ, քու ծառադ ու աղախինդ, ու քու էքսպաքներդ եղող Ղեւտացին, եւ ձեր մէջ գտնուած 12 օտարականը, որբը ու որբեւարին։ Յիշ եգիպտոսի մէջ ծառայ ըլլալդ միտքդ բերելով այս կանոնները զգուշութեամբ ի գործ դնես։

13 Նաեւ կալիդ ու հնձանիդ բերքէը ժողվելէդ եօթը օր տաղաւարահարց տօնը պահես։ 14 Եւ տօնիդ մէջ ուրախութիւն ընես դուն ու քու որդիդ եւ աղջիկդ, քու ծառադ ու աղախինդ, եւ քաղաքներդ եղող Ղեւտացին, օտարականը, որբը ու որբեւարին։ 15 Քու Տէր Աստուածդ քու բոլոր բերքերդ ու ձեռքիդ բոլոր գործերը օրհնելուն համար, Տէրոջը ընտրած տեղը քու Տէր Աստուածդ եօթը օր տօն պահելով ուրախութիւն ընես։

16 Տարին երեք անգամ, այսինքն բաղարջակերաց տօնին, շաբաթներու տօնին ու տաղաւարահարց տօնին, քու ամէն արուներդ քու Տէր Աստուածդ առջեւ պիտի երեւնան այն տեղ որ ինք պիտի ընտրէ. ու Դժէը Տէրոջը առջեւ 17 չերեւնայ։ Ամէն մէկը, Ըքու Տէր Աստուածդ քեզի տուած օրհնութեանը համեմատ, "ձեռքէն եկածին չափ պէտք է բերէ։

18 Քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած ամէն քաղաքներուն մէջ քու ցեղերուդ համեմատ քեզի Նդատաւորներ ու ատիկաններ կարգես, ու անոնք արդար դատաստանով ժողովուրդը դատեն։ 19 Իրաւունքը չդարձնես, Նաչառութիւն չընես ՚ու կաշառք չառնես. վասն զի կաշառքը իմաստուններուն աչքը կը կուրցնէ, ու արդարներուն խօսքը սուտ կը հանէ։ 20 Արդարութեան, արդարութեան պիտի հետեւիս, որպէս զի "ողջ ճնաս եւ քու Տէր Աստուածդ քեզի տալու երկիրը ժառանգես։

21 Քու Տէր Աստուածդ համար շինելու սեղանիդ քով ինչեւիցէ ծառէ Ֆանասա չտնկես 22 քեզի։ ՚Արձան ալ չկանգնես քեզի, որմէ քու Տէր Աստուածդ կը ղզուի։

ԳԼ. ԺԶ

1 Տէրոջը մատուցուելու պահերը անպատա պիտի ըլլային։ 2 Դատաւորները պիտի մեռցուէին։ 8 Դժուարին վէճերը՝ քահանաները ու դատաւորները պիտի վճռէին. 12 ու այն վճռոյն դէմ դնողը պիտի մեռցուէր։ 14 Թագաւորի մը ընտրութիւնը։ 16 ու անոր պարտաւորութիւնները։

Աթաս մը կամ ինչեւիցէ *պակասութիւն մը ունեցող արջառը կամ ոչխարը քու Տէր Աստուածդ պահ չմատուցանես. վասն զի այս բանը քու Տէր Աստուածդ առջեւ պիղծ է։

2 Եթէ քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած քաղաքներէն մէկուն մէջ ձեզմէ այնպէս մարդ մը կամ կին մը գտնուի, որ քու Տէր Աստուածդ առջեւ չարութիւն ընելով եւ անոր ուխ- 3 տը չպահելով, Երթ հրամանիս դէմ՝ երթայ ուրիշ աստուածներու, Եարեգակին կամ լուսնին և կամ երկինքի որեւիցէ †զարդերուն ծա- 4 ռայութիւն ու երկրպագութիւն ընէ. Ընե այս բանը քեզի պատմուի, ու դուն լսելէդ ետքը աղէկ մը քննութիւն ընես, և ահա բանը ճըշմարիտ ու ստոյգ է, որ Իսրայէլի մէջ այնպիսի 5 պղծութիւն մը եղած է, Ա՛յն տունն այս չարութիւնը ընող մարդը կամ կինը դուռները հանես, և այն մարդը կամ կինը էբարերով քարկոծես, ու մեռնի։ 6 Ե– Ըայն մնհատարսը երկու կամ երեք վկայի բերնովը մեռնի. մէկ վկայի 7 բերնովը չմեռնի։ ԸՁանիկա մեռցնելու համար, առաջ վկաներուն ձեռքը անոր վրայ պիտի ըլլայ, ու անկէ ետքը բոլոր ժողովուրդին ձեռքը. այս կերպով †չարութիւնը ձեր մէջէն վերցնես։

8 Երբ է‡զանազան տեսակ սրունհէդութիւններու, դատերու կամ վէրքերու վրայով" քու քաղաքներուդ մէջ եղած Նվէճերուն վճռաւորութիւնը խիստ դժուար երեւնայ քեզի, այն տեղն երթաս և Էքու Տէր Աստուածդ ընտրած 9 տեղը երթաս, Ու ՃՂեւտացի քահանաներուն և նայն ժամանակի դատաւորներուն մօտենալով խոհուեմ հարցնես. հու անոնք դատաստանին վճիռը քեզի պիտի ըսեն։ 10 Եւ պիտի ընես այն վճռին համեմատ զոր Տէրոջը ընտրած տեղը քեզի կ'ըսեն, ու ինչ որ քեզի սորվեցնեն՝ զգու- 11 շութեամբ ի գործ դնես. Անոնց քեզի սորվեցուցած օրէնքը ու քեզի զրուցած դատաստանը պիտի կատարես. անոնց քեզի յայտնած խօսքէն

ե Գլ. ժբ. 7, 12, 18։ Հմր. 14։
† կամ, առնզ. եբէր. դառներդ
զ Գլ. ժե. 15։
է Նե. խգ. 16։ Ղեւ. խգ. 34։ Թուա. լթ. 12։
ը Ներեմ. բ. 9, եւն։
ժ Ղեւ. խգ. 39, 40։
ի Նե. խգ. 14, 17։ լգ. 23։
ձ Նե. խգ. 15։ լգ. 20։
ղ Հմր. 10։
ճ բ Կոր. բ. 12։
ղ Գլ. ա. 16։ ա Մն. խգ. 4։ խգ. 29։ բ Մն. ժթ. 5, 8։
ճ Նե. խգ. 2, 6։ Ղեւ. ժթ. 15։
ձ Գլ. ա. 17։ Առակ. խգ. 23։
ղ Նե. խգ. 8։ Առակ. ժէ. 23։ Ժող. ե. 7։
ո Եզեկ. ժբ. 5, 9։
յ Նե. լգ. 13։ դ Թագ. ժգ. 15։ ժզ. 33։ դ Թագ. ժէ. 16։ խա. 3։ բ Մն. լգ. 3։
‡ Այսինքն, երբև կոտոր հոլանի
ռ Ղեւ. խզ. 1։

ո Գլ. ժե. 21։ Մազ. ա. 8, 13, 14։
• Եբէր. գէշ բան
բ Գլ. ժգ. 6։
գ Ցես. ե. 11, 15։ խգ. 16։ Դատ. բ. 20։ դ Թագ. ժբ. 12։ Ովս. բ. 1։
ռ Ներեմ. է. 22, 23, 31։ ժթ. 5։ լբ. 35։
ե Գլ. գ. 19։ Ծոբ լա. 26։
† Եբէր. զօրքին
զ Գլ. ժգ. 12, 14։
է Ղեւ. խգ. 14, 16։ Գլ. ժգ. 10։ Ցես. է. 25։
ը Թուա. լե. 30։ Գլ. ժթ. 15։ Մատ. ժբ. 16։ Ծոմ. բ. 17։ բ Կոր. ժգ. 1։ ա Տիմ. ե. 19։ Ներ. ժ. 28։
ժ Գլ. ժգ. 9։ Գոր. է. 58։
ձ Հմր. 12։ Գլ. ժգ. 5։ ժթ. 19։
ի Տես Նե. խա. 13, 20, 22, 28։ խբ. 2։ Թուա. լե. 11, 16, 19։ Գլ. ժթ. 4, 10, 11։
‡ Եբէր. արեան և արեան միջեւ, դատի ու դատի միջեւ, կամ վէրքի ու վէրքի միջեւ
լ Բ Մն. ժթ. 10։ Անգ. բ. 11։ Մազ. բ. 7։
խ Գլ. ժբ. 5։ ժթ. 17։ Սազ. ճխբ. 5։
ձ Տես Ներեմ. ժբ. 18։
ղ Գլ. ժթ. 17։
հ Եզեկ. խգ. 24։

12 չխոտորիս ոչ աջ դին և ոչ ձախ դին, Բայց եթէ
Յմարդ մը յանդգնութիւն ընելով, Ընդ Տէր
Աստուածդ հոն պաշտելու կեցող քահանային
կամ դատաւորին խօսքը մոռիկ չընէ, այն մարդը
պիտի մեռնի, Ոս չարութիւնը Իսրայէլէ վերցը-
13 նես։ Եւ բոլոր ժողովուրդը լսելով վախնայ,
ու ամէնին ալ յանդգնութիւն չընէ։
14 Երբ քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած եր-
կիրը մտնես, ու անոր տիրելով հոն բնակիս, ու
ըսես, Ինծի բոլորտիքս եղող ամէն ազգերուն
15 պէս ես ալ իմ վրաս թագաւոր մը դնեմ. Ան-
պատճառ Ընդ Տէր Աստուածդ ընտրած մարդը
վրադ թագաւոր դնես. Ընդ եղբայրներէդ մէկը
վրադ թագաւոր դնես. քու եղբայրդ չեղող
16 օտարականը դնելու կարող չըլլաս։ Սակայն
չըլլայ որ անիկա Ինէն համար ձիեր շատցնէ,
ոչ ալ շատ ձիեր ժողվելու համար Եժողովուր-
դը Եգիպտոս դարձնէ. որովհետև Տէրը ձեզի
ըսաւ որ ԼՄէյմէն ալ այն ճամբան չդառնաք։
17 Նաև անիկա իրեն կիներ չշատցնէ, որպէս զի
Սիրտը չխոտորի ու իրեն համար խիստ շատ
18 ար ծաթ ու ոսկի չժողվէ։ Եւ իր թագաւորու-
թեան աթոռին վրայ նստած ին պէս, այս օրի-
նաց ԹԷՐԹԻՆ օրինակը ՎՂեւտացի քահանանե-
րուն քով եղած օրինաւկն իրեն համար գիրքի
19 մը մէջ գրէ։ Եւ Ոանիկա իր քով ՃՆայ, ու իր
կեանքին բոլոր օրերուն մէջ կարդայ. որպէս զի
իր Տէր Աստուածմէն վախնալ սորվի, և այս օ-
րէնքին բոլոր խօսքերը ու այս կանոնները զգու-
20 շութեամբ ի գործ դնէ. Որպէս զի իր սիրտը իր
եղբայրներուն վրայ չհպարտանայ, ու Ոայս
պատուիրանքներէն ոչ դին կամ ձախ դին չխո-
տորի. որպէս զի իր թագաւորութեանը վրայ
երկար կեանք մը վայելէ Իսրայէլի մէջ Թէ՛
ինք և Թէ՛ իր որդիները։

ԳԼ. ԺԸ

1 Քահանայից ու ՎՂեւտացւոց ժառանգութիւնը Տէրը
պիտի ըլլայ։ 3 Քահանայից իրաւունքը։ 6 ՎՂեւտացւոց
բաժինը։ 9 Ազգաց պղծութիւններէն հեռու կենալու, 15
Քրիստոս մարգարէին մոռիկ ընելու, 20 ու սնապարծ մար-
գարէն մեռցնելու պատուէրը։

ՎՂեւտացի քահանաները, ՎՂեւիի բոլոր
ցեղը, Իսրայէլի հետ բաժին ու ժառանգու-
թիւն չունենան. Քտէրոջը պատարագները ու
2 անոր ժառանգութիւնը ուտեն։ Վսան որոյ

անոնք իրենց եղբայրներուն մէջ ժառանգու-
թիւն չունենան. անոնց ժառանգութիւնը Տէրը
ինք է, ինչպէս անոնց ըսաւ։
3 Եւ այս պիտի ըլլայ քահանաներուն իրա-
ւունքը ժողովուրդին կողմէն երբ զոհ կը մա-
տուցանեն, թէ՛ արջառ ըլլայ այն և թէ՛ ոչ-
խար. ելեւը, ծնօտները ու քսակիքը քահա-
4 նային պիտի տան։ Ցորենիդ, գինիիդ ու
իւղիդ երախայրիները, ու նաև ոչխարներուդ
5 առաջին բուրդը անոր պիտի տաս. Վսան զի
Ընդ Տէր Աստուածդ քու բոլոր ցեղերուդ մէ-
ջէն զանիկա ընտրեց, Ոորպէս զի Տէրոջը անու-
նով ծառայութիւն ընելու միշտ կենան ինք ու
իր որդիները։
6 Ու երբ ՎՂեւտացի մը քու քաղաքներէդ մէ-
կէն, այսինքն բոլոր Իսրայէլի մէջ Էիր պանդխե-
տացած տեղէն, գայ, ու իր սրտին բոլոր փա-
7 փաքովը Քտէրոջը ընտրած տեղը գայ, Ան-
ոն հոն Տէրոջը առջև կեցող Բբոլոր իր ՎՂեւ-
տացի եղբայրներուն պէս իր Տէր Աստուածդն
8 անունովը ծառայութիւն ընէ. Ու միւռներուն
հետ հաւասար Ճբաժին պիտի ուտէ, իր հայ-
րենական *ՃՕՐԱՆՓՈՒԼԻՆԸ գինելէն զատ։
9 Երբ քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած եր-
կիրը մտնես, Էայն ազգերուն գարշելի գործե-
10 րուն պէս ընել չսորվիս։ Ձեր մէջ չգտնուի այն-
պիտի մարդ մը, որ իր տղան կամ աղջիկը Նկրա-
կէ անցնել Էյամ բազդ նայի կամ գուշակութիւն
կամ հմայութիւն և կամ դիւթութիւն ընէ.
11 Ժնաև կախարդ կամ վհուկ կամ նշանագէտ
12 կամ ՄԵռևելահմայ էքփնաւէ. Վսան զի ով որ
այս բաները կ'ընէ, Տէրոջը առջև գարշելի է.
հու այս գարշելի բաներուն համար քու Տէր
Աստուածդ քու առջեւէդ կը հալածէ զանոնք։
13 Քու Տէր Աստուածդ առջև Ձկատարեալ ըլլաս.
14 Վսան զի այն ազգերը որոնց դուն պիտի ան-
բռնես, գուշակներուն ու բազդ նայողներուն մոռիկ
կ'ընեն. բայց քու Տէր Աստուածդ քեզի այս-
պէս ընելս հրամուն չտուաւ։
15 Ընդ Տէր Աստուածդ †քու եղբայրներուդ
մէջէն՝ ինծի պէս մարգարէ մը պիտի հանէ քեզ-
16 զի. անոր մոռիկ ըլլաք. Ինչպէս Քորեբ լերան ՃԺո-
ղովքին օրը քու Տէր Աստուածմէդ խնդրեցիր ըսե-
լով, Ոմ Տէր Աստուածդս ձայնը մէյմէն ալ
չլսեմ, ու այս մեծ կրակը մէյմէն ալ չտես-
17 նեմ, որպէս զի չմեռնիմ։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,

3 Թուա. ժե. 30։ Ծզր. ժ. 8։ Ովս. գ. 4։
Ղ Գլ. ժը. 5, 7։
Ճ Գլ. ժգ. 5։
Մ Գլ. ժգ. 11։ ժբ. 20։
Յ ա Թագ. ը. 5, 19, 20։
Ն Տես ա Թագ. բ. 15։ ժ. 24։ ժգ. 12։ ա Մն. իբ. 10։
Շ Երեմ. լ. 21։
Ո գ Թագ. գ. 26։ ժ. 26, 28։ Սապ. ի. 7։
Չ Նա. լա. 1։ Ծկեկ. ժէ. 15։
Պ Ել. ժգ. 17։ Թուա. ժգ. 3,4։
Ջ Գլ. իբ. 68։ Ովս. ժա. 5։ Տես Երեմ. իբ. 15։
Ռ Տես գ Թագ. ժա. 3, 4։
Ս դ Թագ. ժ. 12։
Վ Գլ. լա. 9, 26։ Տես դ Թագ. իբ. 8։
Տ Ծես. ա. 8։ Սապ. ՃԺբ. 97, 98։
Ր Գլ. ե. 32։ գ Թագ. ժե. 5։

——

Ց Թուա. ժը. 20։ իզ. 62։ Գլ. ժ. 9։
Ւ Թուա. ժը. 8, 9։ ա Կոր. բ. 13։
Փ ՎՂեւ. է. 30—34։
Ք Ել. իբ. 29։ Թուա. ժը. 12,24։
Օ Ել. իբ. 1։ Թուա. գ. 10։
Ֆ Գլ. ժ. 8։ ժէ. 12։
Ա Թուա. իե. 2, 3։
Բ Գլ. ժբ. 5։
Գ բ Մն. լա. 2։
Դ բ Մն. լա. 4։ Նէեմ. ժբ. 44, 47։
Ե Կամ, եկամուտ անեբէն
Զ ՎՂեւ. ժը. 26, 27, 30։ Գլ. ժբ. 29, 30, 31։
Է ՎՂեւ. ժը. 21։ Գլ. ժբ. 31։
Ը ՎՂեւ. ժբ. 26, 31։ ի. 27։ Ես. ը. 19։
Թ ՎՂեւ. ի. 27։
Ժ ա Թագ. իը. 7։
Ի ՎՂեւ. ժը. 24, 25։ Գլ. բ. 4։
Լ Ծն. ժէ. 1։
Խ Հմր. 18։ Ցոսի. ա. 45։ Գոր. գ. 22։ է. 37։
† Եբր. քու ինչէդ եղբայրներէդ
Կ Գլ. բ. 10։
Հ Ել. ի. 19։ Երր. ժբ. 19։

18 Ըսած խօսքերնին չհաւատաց է. Նաեղի պէս մարդ մը պիտի հանեմ անոնց իրենց եղբայրներուն մէջէն, և Նիմ խօսքերս անոր բերանը պիտի դնեմ. ու ինչ որ անոր պատուիրեմ, 19 անոնց պիտի պրուցէ։ Նէ ով որ մտիկ չընէ իմ խօսքերս, զորոնք անիկա իմ անունովս պիտի խօսի, այն մարդէն ես վրէժ պիտի խնդրեմ։
20 Իսկ եթէ Նմարգարէ մը յանդգնի իմ չպատուիրած խօսքս իմ անունովս պրուցել, կամ ևսաար աստուածներու անունով բան մը պրուցել, այն մարդը պիտի մեռնի։ Եւ եթէ 21 դուն քու սրտիդ մէջ ըսես Թէ Տէրոջը չխօսած բանը ի՛նչպէս գիտնանք. 22 Եթէ մարգարէ մը Տէրոջը անունովը բան մը ըսէ, ու այն բանը իրօք չկատարուի, Տէրոջը չըսած խօսքը այն է. այն մարգարէն Վյանդգնութեամբ պրուցեր է զայն. անկէ չվախնաս։

ԳԼ. ԺԹ

1 Ասասաանի քաղաքները։ 4 Ինչ իրաւունքով մարգասպանը անոնց մէկուն մէջ փախչելու էր։ 14 Կալուածքին սահմանը պէտք էր որ անշարժ մնար։ 15 Գոնէ երկու մարդու վկայութեամբը պիտի վճռուէր ամէն դատաստան։ 16 Սուտ վկայի մը պատիժը։

Երբ քու Տէր Աստուածդ ՚բնաջինջ ընէ այն ազգերը որոնց երկիրը քու Տէր Աստուածդ քեզի պիտի տայ, և դուն զանոնք վռնտելով անոնց քաղաքներուն ու տուներուն մէջ բնա- 2 կիս, Բ՚քեզի երեք քաղաք զատես քու երկրիդ մէջ, զոր քու Տէր Աստուածդ քեզի կու տայ 3 ժառանգելու. Քեզի ճամբայ պատրաստես, և քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութեան Համար տուած քու երկրիդ սահմանը երեքի բաժնես. որպէս զի ամէն մարդասպան հոն փախչի։
4 Եւ էհան փախչելու ու ողջ մնալու մարդասպանին կանոնը այս է. Աչն մարդը որ երէկուընէ ու միւս օրուընէ թշնամութիւն չունենալով անգիտութեամբ իր դրացին մեռցնէ. 5 Ձոր օրինակ՝ եթէ մէկը իր դրացիին հետ անտառը երթայ փայտ կտրելու համար, ու իր ձեռքով տապարը փայտ կտրելու վերցուցած աանն երկաթը կոթէն դուրս ցամքելով դրացին հանդիպի և զանիկա մեռցնէ, անիկա այս քաղաքներէն մէկուն մէջ փախչի, որպէս զի 6 ապրի. ՚Զըլլայ որ արեան վրէժխնդիրը սիրտը այրելուն համար մարդասպանին հետեւէն իյնայ, և ճամբան հետու ըլլալով անոր հասնի ու զանիկա մեռցնէ, թէպէտև մեռնելու արժանի չէր, որովհետև երէկուընէ ու միւս օրուընէ 7 անոր դէմ թշնամութիւն չունէր։ Ասոր համար ես քեզի կը պատուիրեմ ու կ՚ըսեմ, որ քեզի երեք քաղաք զատես։
8 Եւ եթէ քու Տէր Աստուածդ քու հայրերուդ երդում ըրածին պէս Ի քու սահմաններդ ընդարձակէ, ու քու հայրերուդ խոստացած բո- 9 լոր երկիրները քեզի տայ, Եթէ պահես ու կատարես այս բոլոր պատուիրանքները զորոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, և քու Տէր Աստուածդ սիրես ու միշտ անոր ճամբաներուն մէջ քալես, Նայնատեն այս երեք քաղաքին վրայ 10 ուրիշ երեք քաղաք ալ աւելցնես։ Որպէս զի քու երկրիդ մէջ, զոր քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն պիտի տայ, անմեղ արիւն չթափուի, ու դուն արեան պարտական չըլլաս։
11 Բայց Եթէ մարդ մը իր դրացին ոխ ունենալով անոր դարանամուտ ըլլայ, ու անոր դէմ ելլելով զանիկա զարնէ մեռցնէ, ու Ի՛ր՚ը այս 12 քաղաքներէն մէկուն մէջ փախչելու ըլլայ, Աչն ատեն իր քաղաքին ծերերը Ի՛ր՚ը հոտ ղրկեն, ու զանիկա անկէ առնեն, և արեան վրէժխնդրին ձեռքը տան, որպէս զի մեռնի։ Ը՚քու աչքդ ա- 13 նոր չխնայէ. Քու Իսրայէլի մէջէն անմեղ արիւնը վերցնես, որպէս զի քեզի աղէկ ըլլայ։
14 Ը՚Քու կալուածքիդ մէջ, զոր քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն տուած երկրին մէջ պիտի ժառանգես, չըլլայ որ փոխես քու դրացիիդ սահմանը զոր ՚ե՚ նախահայրերդ հաստատեցին։
15 Ի՚Մարդու մը որեւիցէ անօրէնութեան ու մեղքին համար, որով կրնայ յանցաւոր ըլլալ, մէկ վկայ ՚բաւական չհամարի՚. երկու կամ երեք վկաներու բերնով հաստատուի ամէն բան։
16 Եթէ Նմարդու մը դէմ սուտ վկայ ելլէ, ու անոր վրայով անօրէնութեան մը համար վկայէ, 17 Աչն ատեն այն երկու մարդիկը, որոնց մէջտեղ ՚ե՚ հակառակութիւնը կայ, Տէրոջը առջև ե՚ այն ժամանակի քահանաներուն ու դատաւորներուն առջև կայնին. Եւ դատաւորները աղէկ 18 մը քննեն. և եթէ այն վկան սուտ վկայ ըլլալով իր եղբօրը դէմ սուտ վկայութիւն ըներ է, 19 Ձ՚Աչն ատեն, ինչպէս անիկա իր եղբօրը ընել խորհեցաւ, նոյնը ըրէք անոր , Նու չարութիւնը 20 ձեր մէջէն վերցուցէք. Հետ ուրիշներն ալ լսելով վախնան, ու մէյմըն ալ ձեր մէջ այնպիսի 21 գէշ բան մը չընեն, Ը՚քու աչքդ չխնայէ. Ղանձի տեղ անձ, աչքի տեղ աչք, ակռայի տեղ ակ-

ց Գլ. Ե. 28։
չ Ելմ. 15։ Ցոսկ. ա. 45։ Գոր. պ. 22, Ք. 37։
ղ Ես. Ծա. 16։ Ցոսկ. ԺՔ. 8։
ճ Ցոսկ. դ. 25։ ը. 28։ Ժբ. 49, 50։
ղ Գոր. պ. 23։
ռ Գլ. Ժպ. 5։ Երեմ. Ժպ. 14, 15։ Զաք. Ժպ. 3։
ջ Գլ. Ժպ. 1, 2։ Երեմ. բ. 8։
ռ Երեմ. իը. 9։
ս Տես. Գլ. Ժպ. 2։
վ Ելմ. 20։
տ Գլ. Ժբ. 29։
ր Ել. խա. 13։ Թուա. լԵ. 10, 14։ Ցես. Ի. 2։
ց Թուա. լԵ. 15։ Գլ. պ. 42։
ւ Թուա. լԵ. 12։
փ Ծն. ԺԵ. 18։ Գլ. Ժբ. 20։
ք Ցես. Ի. 7, 8։
և Ել. խա. 12, ևն։ Թուա. լԵ. 16, 24։ Գլ. իԿ. 24։ Աւտակ. իը. 17։
օ Գլ. Ե. 8։ իԵ. 12։
ֆ Թուա. լԵ. 33, 34։ Գլ. խա. 9։ գ Թագ. բ. 31։
ա Գլ. իԿ. 17։ Ցոբ իդ. 2։ Աւտակ. իբ. 28։ Ովս. Ե. 10։
բ Թուա. լԵ. 30։ Գլ. ԺԿ. 6։ Մատ. Ժբ. 16։ Ցոսկ. ը. 17։ բ Կոր. Ժպ. 1։ ա Տիմ. Ե. 19։ Եբր. Ժ. 28։
• Եբր. չԼԼԷ, Ի՚մ չկենայ.
ք Ցոսկ. Ե. 28։
և Ելմ. ԺԵ. 1։ Ցոսկ. ա. 45։ Գոր. պ. 22։ Ք. 37։
ֆ Ես. Ծա. 16։ Ցոսկ. ԺԿ. 8։
ա Ցոսկ. դ. 25։ ը. 28։ Ժբ. 49, 50։
բ Գոր. պ. 23։
գ Գլ. Ժպ. 5։ Երեմ. Ժպ. 14, 15։ Զաք. Ժպ. 3։
դ Գլ. Ժպ. 1, 2։ Երեմ. բ. 8։
ե Երեմ. իը. 9։
զ Տես. Գլ. Ժպ. 2։
է Ելմ. 20։ ——
ը Գլ. Ժբ. 29։
թ Ել. խա. 13։ Թուա. լԵ. 10, 14։ Ցես. Ի. 2։
ժ Թուա. լԵ. 15։ Գլ. պ. 42։
ի Թուա. լԵ. 12։
լ Ծն. ԺԵ. 18։ Գլ. Ժբ. 20։
խ Ցես. Ի. 7, 8։
ծ Ել. խա. 12, ևն։ Թուա. լԵ. 16, 24։ Գլ. իԿ. 24։ Աւտակ. իը. 17։
կ Գլ. Ե. 8։ իԵ. 12։
հ Թուա. լԵ. 33, 34։ Գլ. խա. 9։ գ Թագ. բ. 31։
ձ Գլ. իԿ. 17։ Ցոբ իդ. 2։ Աւտակ. իբ. 28։ Ովս. Ե. 10։
ղ Թուա. լԵ. 30։ Գլ. ԺԿ. 6։ Մատ. Ժբ. 16։ Ցոսկ. ը. 17։ բ Կոր. Ժպ. 1։ ա Տիմ. Ե. 19։ Եբր. Ժ. 28։
ճ Սաղ. իԿ. 12։ լԵ. 11։
մ Գլ. ԺԿ. 9։ խա. 5։
յ Աւտակ. ԺԲ. 5, 9։ Դան. պ. 24։
ն Գլ. Ժպ. 5։ ԺԿ. 7։ խա. 21։ իբ. 21, 24։ իդ. 7։
շ Գլ. ԺԿ. 13։ խա. 21։
ո Ելմ. 13։
չ Ել. խա. 23։ Դևտ. իդ. 20։ Մատ. Ե. 38։

ռայ, ձեռքի տեղ ձեռք, ու ոտքի տեղ ոտք պէտէ գըս–է։

ԳԼ. Ի

1 Քահանաները պիտի քաջալերեն ժողովուրդը պատերազմի ժամանակ։ 5 Ոտիկաններուն քարոզ կարդալովը ո՛վ կրնար պատերազմէն ետ դառնալ։ 10 Խաղաղութեան հրաւէրը ընդունող կամ մերժող քաղաքներուն հետ ինչպէս պէտք էր վարուիլ։ 16 Ո՛ր քաղաքները պէտք էր կոտորնել։ 19 Պաշարման ժամանակ պաղպեղը ծառերը չկոտրելու վրայով պատուէր։

1 Երբ քու թշնամիներուդ դէմ պատերազմելու ելլես, ու ՙձիեր և կառքեր ՚՚ քեզմէ շատուր ժողովուրդ տեսնես, անոնցմէ չվախնաս. վասն զի Էքեզ Եգիպտացւոց երկրէն հա-
2 նող քու Տէր Աստուածդ քեզի հետ է։ Ու երբ պատերազմի մօտենաս, քահանան մօտենալով
3 ժողովուրդին պիտի խօսի, Ու անոնց ըսէ, Ով Իսրայէլ, մտիկ ըրէ. այսօր դուք ձեր թշնամիներուն դէմ պատերազմելու կը մօտենաք. սրտերնիդ չհուլնայ, մի վախնաք, մի զարհուրիք,
4 ու անոնց երեսէն մի դողաք. Վասն զի ձեր Տէր Աստուածը ձեզի հետ կ'երթայ, Էձեզի համար ձեր թշնամիներուն դէմ պատերազմելու և ձեզ ազատելու։

5 Ա֊յն ատեն ոտիկանները ժողովուրդին խօսելով՝ պիտի ըսեն, Ով որ նոր տուն շիներ է ու Ոնոր նաւակատիքը չէ րրեր, երթայ իր տունը դառնայ. չըլլայ որ պատերազմին մէջ մեռնի,
6 և ուրիշ մէկը նաւակատիքը ընէ. Եւ ով որ այդի տնկեր է ու անոր պտուղէն դեռ Էչէ կերած, երթայ իր տունը դառնայ. չըլլայ որ պատերազմին մէջ մեռնի, ու անոր տեղ ուրիշ մարդ մը ուտէ։ 7 Եւ ով որ կնոջ մը նշանուած է ու զանիկա չէ առած, երթայ իր տունը դառնայ. չըլլայ որ պատերազմի մէջ
8 մեռնի, ու զանիկա ուրիշ մարդ մը առնէ։ Եւ ոտիկանները իրենց խօսքը շարունակելով պիտի ըսեն ժողովուրդին, Ով որ վախկոտ ու թուլասիրտ է, թող երթայ իր տունը դառնայ. չըլլայ որ իր եղբայրներուն սիրտն ալ իր սրտին
9 պէս թուլցնէ։ Ու երբ ոտիկանները ժողովուրդին առջև իրենց խօսքը լմնցնեն, *ժողովուրդին վրայ զօրապետներ կարգեն՚։

10 Երբ քաղաքի մը կը մօտենաս անոր հետ պատերազմելու համար, Ըզանիկա խաղաղութեան հրաւիրէ։ 11 Եթէ քեզի խաղաղութեան պատասխան տալու ըլլայ, ու դռները քեզի բանայ, մէջը գտնուած բոլոր ժողովուրդը քեզի հարկատու ըլլան, ու քեզի ծառայութիւն ընեն։
12 Բայց եթէ քեզի հետ խաղաղութիւն ընել չուզէ ու պատերազմ՝ ընէ, այն ատեն զանիկա
13 պաշարես. Ու երբ քու Տէր Աստուածդ քու ձեռքդ մատնէ զանիկա, Բոլոր բոլոր ա-
14 րուները սուրի բերնէ անցնես. Բայց կիները, տղաքները ու ծանաւունները և ինչ որ կայ այն քաղաքին մէջ, անոր բոլոր ասարը, քեզի համար առնես. և էքու Տէր Աստուածդ քեզի մատնած թշնամիներուդ ասարը ուտես։
15 Նած քու թշնամիներուդ ասարը ուտես։ Ա֊հա այսպէս պիտի ընես քեզմէ խիստ հեռու եղող ամէն քաղաքներուն, որոնք այս ազգերուն քա-
16 ղաքներէն չեն։ Սակայն Էքու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն տուած այս ազգերուն քաղաքներուն մէջ՝ բնաւ շունչ ունեցող մը ողջ
17 չթողուս. Վասն զի Քետացիները, Ա֊մօրհացիները, Քանանացիները, Փերիզացիները, Խեւացիները ու Յեբուսացիները բոլորովին պիտի կոտորնես, ինչպէս քու Տէր Աստուածդ քեզի
18 պատուիրեց. Որպէս զի Էձեզի չսորվեցնեն իրենց բոլոր գարշութիւններուն համեմատ ընել, ինչպէս անոնք իրենց աստուածներուն կ'ընեն. ու դուք Էտէրոջը ձեր Աստուծոյն առջև մեղք չգործէք։

19 Երբ քաղաքի մը դէմ պատերազմիս, ու զանիկա առնելու համար երկար ժամանակ պաշարելու ըլլաս, անոր ծառերուն տապար չզարնես ու զանոնք չաւրես, վասն զի անոնցմէ պիտի ուտես. ուրեմն զանոնք չկարես. քանզի դաշտին ծառը †մա՞րդ է որ քու երեսէդ պաշարման մէջ
20 մտնէ՞։ Բայց այն ծառերը զորոնք կը ճանչնաս թէ ուտուելու պտուղ չեն բերեր, զանոնք աւրես ու կարես, և քեզի հետ պատերազմող քաղաքին դիմաց անանկով պատնէշներ շինես, մինչև անիկա նուաճես։

ԳԼ. ԻԱ

4 Անյայտ մարդասպանութեան մը քաւութիւնը։ 10 Կնութեան առնուած գերիին հետ վարուելուն կերպը։ 15 Երկանը սակի եղող կիներն ծնած անդրանիկ զաւակ իր անդրանկութեան ժառանգութենէն պիտի չզրկուէր։ 18 Կամակոր զաւակը քարկոծուելով մեռցուելու էր։ 22 Զարտգործին մարմինը բոլոր պիշերը ծառէ կախուած պիտի չմնար։

1 Եթէ քու Տէր Աստուածդպ քեզի ժառանգութիւն տուած երկրին մէջ դաշտի վրայ գտնուած սպանեալ մը գտնուի, ու զանիկա զարնողը չգիտցուի. Ա֊յն ատեն քու ծերերդ ու դատաւորներդ ելլեն, և մեռցուած մարդուն եղած բնակութեան շրջակայ քաղաքները չափեն.
3 Ու մեռցուածին մօտ եղող քաղաքին ծերերը արջառներէն չգործածուած սպանեալ լուծի տակ չմնած երինջ մը առնեն. Եւ այն քաղաքին ծերերը երինջը չհերկուած ու չցանուած ապառաժ ձոր մը իջեցնեն, ու այն ձորին մէջ երինջին

— Տես Սաղ. ի. 7։ Ես. լա. 1։
Բ Թուղ. իգ. 21։ Գլ. լա. 6, 8։ գ Մն. ժգ. 12։ լբ. 7, 8։
Դ Գլ. ա. 30։ գ. 22։ Ցեր. իգ. 10։
Ե Տես Նեեմ. ժբ. 27։ Սաղ. ը֊ին վերնագիրը։
Զ Տես Գեն. ԺԲ. 23, 24։ Գլ. իբ. 30։
Է Գլ. իգ. 5։
Ը Դատ. է. 3։
• կամ, զօրապետները ժողովուրդին գլուխ անցնեն
Թ Թագ. ի. 18, 20։
Ժ Թուղ. լա. 7։
Ժա Ցեր. ը. 2։
Ժբ Ցեր. իբ. 8։
Ժգ Թուղ. խա. 2, 3, 35։ լգ. 52։ Գլ. է. 1, 2։ Ցեր. ժա. 14։
Ժդ Գլ. է. 4։ ժբ. 30, 31։ ժը. 9։
Ժե Ել. իգ. 33։
† կամ, մարդս պէս քեզի օգնութեան կը հասնի պաշարման մէջ։

5 վիզը կտրեն։ Եւ Ղեւիի որդիները, քահանա-
նները, մօտենան, վասն զի ՚քու Տէր Աստուածդ
զանոնք ընտրեց իրեն ծառայութիւն ընելու,
ու Տէրոջը անունովը օրհնելու համար. և ամէն
վէճ ու ամէն վէրք Էանոնց խօսքովը պիտի դատ-
6 ուի։ Եւ այն մեռցուածին մօտ եղող քաղաքին
բոլոր ծերերը ձորին մէջ վիզը կոտրած երինջին
7 վրայ էձեռքերնին լուան. Եւ պատասխան ուս-
լով ըսեն, Մեր ձեռքերը չթափեցին այս ար-
8 իւնը, ու մեր աչքերը չտեսան. Ով Տէր, քաւէ
քու Իսրայէլ ժողովուրդդ զոր դուն փրկեցիր,
՚ու անմեղ արիւնը քու Իսրայէլ ժողովուրդիդ
մի սեպեր. այսպէս այն արեանը համար քաւու-
9 թիւն պիտի ըլլայ անոնց. Իակ դուն Տէրոջը
առջև ուղիղ եղածը ընելով Էանմեղ արիւնը
քեզմէ վերցնես։

10 Երբ քու թշնամիներուդ դէմ պատերազմի
ելլես, և քու Տէր Աստուածդ զանոնք քու
11 ձեռքդ տայ, ու անոնցմէ գերիներ առնես, Եւ
գերիներուն մէջէն գեղեցիկ տեսքով կին մը
տեսնես, ու զանիկա սիրելով քեզի կին առնե-
12 լու ըլլաս, Զանիկա քու տունդ տանիս, և ա-
նիկա իր գլուխը ածիլէ ու իր ղղուեղները կըտ-
13 րէ. Եւ իր վրայէն գերութեան լաթերը հանէ
ու քու տունդ նստի, և ՚ամբողջ ամիս մը իր
հօրը ու մօրը համար լայ. ու անկէ ետև անոր
մօտենաս, և դուն անոր այրը ըլլաս, ան ալ
14 քու կինդ ըլլայ։ Եթէ անկէ գոհ չըլլաս, զա-
նիկա ազատ պիտի արձակես. բայց ստակով
բնաւ չծախես, ոչ ալ ծառայեցնես, որովհետև
Էլկեցիր զանիկա։

15 Եթէ մարդ մը երկու կին ունենայ, ու մէկը
սիրելի Ըև միւսը ատելի ըլլայ. ու սիրելին ալ
և ատելին ալ անոր զաւակներ ծնանին, և եթէ
անդրանիկ զաւակը ատելի կնոջմէն ծնած է,
16 Իր ստացուածքը որդիներուն բաժնելու օրը
կարող չըլլայ սիրելիին զաւակը անդրանկացնե-
լու, ու ատելիէն ծնած անդրանիկը երեսէ ձգե-
17 լու. Հապա ատելիին զաւակը անդրանիկ ճանչ-
նալով՝ բոլոր իր ձեռքը գտնուածէն էրկու
բաժին տայ անոր. վասն զի էիր զօրութեան
սկիզբը անիկա է. Անդրանկութեան իրաւունքը
անոր կը վերաբերի.

18 Եթէ մարդ մը ապստամբ ու անհնազանդ
տղայ մը ունենայ, որ իր հօրը ու իր մօրը խօս-
քը բնաւ մտիկ չընէր, ու երբ զանիկա խրատեն
19 անոնց չհնազանդիր. Ան՝ ատեն անոր հայրը ու
մայրը զանիկա բռնելով, քաղաքին ծերերուն
20 ու անոր բնակած տեղին դուռը հանեն. Եւ քա-
ղաքին ծերերուն ըսեն, Ան՝ մեր տղան ապստամ-
բակ ու անհնազանդ է, մեր խօսքը մտիկ չընէր,
21 որկրամոլ ու գինեմոլ է. Ան՝ ատեն անոր քա-
ղաքին բոլոր մարդիկը քարերով քարկոծեն զա-
նիկա, որպէս զի մեռնի. Էու չարութիւնը ձեր
մէջէն վերցնես. Ձև բոլոր Իսրայէլ լսելով
վախնան։

22 Ու երբ մարդ մը նահու արժանի մեղք մը
գործէ, և զանիկա մեռցնելու համար ծառէ մը
23 կախես, ՚Անոր մարմինը ծառին վրայ գիշերը
չմնայ, հապա նոյն օրը անպատճառ թաղես
զանիկա. վասն զի Նկախուածը ԸԱստուծոյ անի-
ծածն է. ու ՙչպղծես այն երկիրը զոր քու Տէր
Աստուածդ քեզի կու տայ ժառանգելու համար։

ԳԼ. ԻԲ

1 Մարդասիրութիւն ընելու վրայով պատուէր։ 5 Արդը ու կինը իրենց հագուստով պիտի տարբերէին։ 6 Թռչունը իր պզտիկ ձագերովը մեկտեղ չառնելու, 8 տան մը տանիքին բոլորտիքը շրջանակ մը չընելու, 9 խառնակութենէ հեռանալու, 12 և հանդերձի վրայ ծոպեր դնելու պատուէրներ։ 13 Իր կնկանը համար պատրաստութիւն ընողին, 20, 22 չնացողին, 25 կոյս ակոզին, 28 ու պոռնկութիւն ընողին պատիժը։ 30 Ապստպղծութիւնը կ'արգիլուի։

՚Երբ տեսնես որ եղբօրդ եղը կամ ոչխարը
իր ճամբայէն խոտորեր է, զանոնք անտես չընես.
2 անպատճառ զանոնք քու եղբօրդ դարձնես։ Իայց
եթէ քու եղբայրդ քեզի մօտ չէ, կամ զանիկա
չես ճանչնար, այն ատեն քու տունդ առնես
զայն, ու մինչև քու եղբօրդ զանիկա փնտռելը
քու քովդ թող կենայ. Եաքը զանիկա անոր
3 դարձնես։ Անոր էշուն ալ այսպէս ընես, զգես-
տին ալ այսպէս ընես. Նաև եղբօրդ ամէն կոր-
ուսած բանը զոր դուն կը գտնես, այսպէս ընես.
չըլլայ որ ՚ձանձ անտես ընես։

4 Երբ տեսնես որ եղբօրդ էշը կամ եղը ճամ-
բուն վրայ ինկեր է, զանոնք անտես չընելով
անպատճառ անոր հետ վերցնես։

5 Կնոջ մը վրայ այր մարդու հագուստ չըլլայ,
ու այր մարդը կնոջ հագուստ չհագնի. քանզի
ով որ ասոնք կ'ընէ, քու Տէր Աստուածդ ատե-
լելի պիղծ է։

6 Եթէ ճամբան ծառի մը վրայ կամ գետնի
վրայ ձագերով կամ հաւկիթներով թռչունի
մը բոյն հանդիպի քու առջեւդ, ու մայրը ձա-
գերուն կամ հաւկիթներուն վրայ նստած ըլ-
7 լայ, Ըմայրը իր ձագերով մեկտեղ չառնես. Ան-
պատճառ մայրը արձակես, ու ձագերը քեզի
առնես. ՚որպէս զի աղէկ ըլլայ քեզի, ու կեանքդ
երկայն ըլլայ։

8 Նոր տուն շինած ատենդ տանիքիդ չորս-

՚ Գլ. ժ. 8։ ա Մն. իգ. 13։
Բ Գլ. ժէ. 8, 9։
Գ Տես Սաղ. ժթ. 12։ իզ. 6։ Մատ. իէ. 24։
Դ Յայտ. ա. 14։
Ե Գլ. ժթ. 13։
Զ Տես Սաղ. խհ. 10։
Է Մն. լդ. 2։ Գլ. իբ. 29։ Դատ. ժթ. 24։
Ը Մն. իթ. 33։
Թ ա Մն. հ. 2։ իզ. 10։ բ Մն. ժա. 19, 22։
Ժ Տես ա Մն. հ. 1։
Ի Մն. իթ. 3։
Լ Մն. իհ. 31, 33։
Խ Գլ. ժգ. 5։ ժթ. 19,20։ իբ. 21, 24։
Ծ Գլ. ժգ. 11։
Կ Գլ. ժթ. 6։ իբ. 26։ Դատ. իզ. 29։ իհ. 11, 25։ իզ. 31։
Հ Ցես. բ. 2։ ժ. 26,27։ Յովհ. ժթ. 31։
Ձ Դատ. գ. 13։
Ղ Տես Թռ. իհ. 4։ բ Թագ. իա. 6։
Ճ Դ'Հն. ժբ. 25։ Թռ. լհ. 34։

՚ Ել. իգ. 4։
Բ Ել. իգ. 5։
Գ Դ'Հն. իբ. 28։
Դ Գլ. գ. 40։

Խոշը շրջանակ մը չինեա, որպէս զի չըլլայ թէ մէկը անկէ վար իյնայ, ու քու առնդ արեան պարտական ըլնա։

9 Եւ Այգիպտ մէջ այլեւայլ սերմեր չցանես, որպէս զի ցանած սերմիդ արդիւնքը ու այգիդ բերքը չպղծուի։ Ըեզ մը ու էշ մը մէկտեղ երկնէր չերկնցնես։

11 Բուրդով ու քթանով գործուած այլայլատեսն հանդերձ չհագնիս։

12 Հագած հանդերձիդ չորս ծայրը ծոպեր չինես։

13 Եթէ մարդ մը կին առնէ, ու անոր մօտենալէն ետքը զանիկա ատէ, եւ անոր վրայ զրպարտութեան խօսքեր դնելով անոր անունը դէշ հանէ, ու ըսէ, Ես այս կինը առի, բայց երբ անոր մօտեցայ, անոր վրայ կուսութիւն չգտայ. Ա՚ն ատեն աղջկան հայրը ու մայրը աղջկան կուսութեան նշանը առնեն, և դուրս հանեն քաղաքին ծերերուն առջեւ. Ու աղջկան հայրը ծերերուն պիտի ըսէ, Իմ աղջիկս այս մարդուն կին տուի, ու ատելով զանիկա, Ա՚հա անոր վրայ զրպարտութեան խօսքեր կը դնէ, ըսելով թէ Ես քու աղջկանդ վրայ կուսութիւն չգտայ. բայց ահա իմ աղջկանս կուսութեան նշանը և լսիը քաղաքին ծերերուն առջեւ պիտի փռեն։ Եւ քը այն քաղաքին ծերերը այն մարդը առնեն ու զանիկա պատժեն, Եւ Իսրայէլացի կոյս աղջկան անունը աւրելուն համար անկէ հարիւր սիկղ արծաթ տույժ առնեն, ու աղջկան հօրը տան. և անիկա անոր կինն ըլլայ, ու իր բոլոր կեանքին մէջ կարող չըլլայ զանիկայ արձակելու։ Բայց եթէ այս բանը ստոյգ է, ու աղջկան վրայ կուսութիւն չէ գտնուեր, Ա՚ն ատեն աղջիկը իր հօրը տանը դուռը հանեն, ու անոր քաղաքին մարդիկը քարերով քարկոծեն զանիկա որպէս զի մեռնի. որովհետեւ Իսրայէլի մէջ անզգամութիւն ընելով իր հօրը տունը պոռնկութիւն ըրեր է. Ես այս կերպով չարութիւնը ձեր մէջէն վերցնես։

22 Եթէ մէկը այր ունեցող կնոջ մը հետ պառկած գտնուի, այն ատեն երկուքն ալ մեռնին, թէ՛ այն կնոջ հետ պառկող մարդը և թէ՛ այն կինը. ու Իսրայէլէ չարութիւնը վերցնես։

23 Եթէ կոյս աղջիկ մը Իմարդու մը նշանուած ըլլայ, ու մարդ մը քաղաքի մէջ գտնելով զանիկա՝ անոր հետ պառկի, Երկուքն ալ այն քաղաքին դուռը հանէք, ու զանոնք քարերով քարկոծէք որպէս զի մեռնին. աղջիկը՝ քանզի քաղաքին մէջ գոռ-ելով չկանչուըտեց, և մարդը՝ քանզի ծիր դրացիին կինը լկեց. Ես չարութիւնը ձեր մէջէն վերցնես։

25 Բայց եթէ մարդ մը նշանուած աղջիկ մը դաշտի մէջ գտնէ, ու հզանիկա բռնադատելով անոր հետ պառկի, այն ատեն անոր հետ պառկող մարդը միայն մեռնի։ Եւ աղջկան բան մը չընես. աղջիկը մահու արժանի յանցանք մը չունի. վասն զի ինչպէս մէկը իր դրացիին վրայ կը յարձակի ու զանիկա կը մեռցնէ, այս դիպուածն ալ այնպէս է։ Քանզի դաշտի մէջ գտաւ զանիկա. ու թէեւ նշանուած աղջիկը կանչուըտեց, բայց ինք ազատող մը չկար։

28 Եթէ մարդ մը չնշանուած կոյս աղջիկ մը գտնէ, և զանիկա բռնադատելով անոր հետ պառկի, ու †բանը իմացուի՝. Ա՚յն ատեն անոր հետ պառկող մարդը աղջկան հօրը հիսուն *ինկ արծաթ պիտի տայ, ու անիկա իր կինն ըլլայ-Ընդհակառակ ակեց զանիկա, իր բոլոր կեանքին մէջ զանիկա արձակելու կարող չըլլայ։

30 Ձըլլայ որ ֏մարդ մը իր հօրը կինը առնէ, ու ֏իր հօրը քղանցքը բանայ։

ԳԼ. ԻԳ

1 Ո՛վ կրնար ժողովքին մէջ մտնել՝ ու ո՛վ չէր կրնար։ 9 Բանակին մէջ անմաքրութիւնը կ՚արգիլուի։ 15 Իր տիրոջմէն փախչող ծառային վրայով։ 17 Պոռնկութեան վրայով։ 18 Պիղծ ընծաներու վրայով։ 19 Շահով տոկոս տալու վրայով։ 21 Ուխտերու վրայով։ 24 Ծանցանքներու վրայով։

Ամորձիքը ճզմուած կամ կտրուած մարդը 2 Տէրոջը ժողովքը չմտնէ։ Պոռնկորդին Տէրոջը ժողովքը չմտնէ, ու անոր ցեղէն մինչեւ տասներորդ ազգը Տէրոջը ժողովքը չմտնէ։

3 Ա՚մմոնացին ու Մովաբացին Տէրոջը ժողովքը չմտնեն, ու մինչեւ անոնց տասներորդ ազգը անոնց ցեղէն Տէրոջը ժողովքը չմտնէ յաւիտեան. 4 քանզի երբ դուք Եգիպտոսէ ելած, ճամբուն մէջ հացով ու ջրով ձեզ չդիմաւորեցին. ու Միջագետքի Փեթուր *Բէորի որդին Բաղաամը վարձքով բերել տուին, որպէս զի քեզ անիծէ. 5 Բայց քու Տէր Ա՚ստուածդ չուզեց Բաղաամի մտիկ ընել, հապա քու Տէր Ա՚ստուածդ անէծքը քեզի օրհնութեան դարձուց, որովհետեւ քու Տէր Ա՚ստուածդ քեզ սիրեց։ 6 Քու բոլոր կեանքիդ մէջ անոնց խաղաղութիւնը ու աղէկութիւնը չփնտռես յաւիտեան։

7 Ձըլլայ որ Եդովմացին ատես, *քանզի անիկա քու եղբայրդ է։ Եգիպտացին ալ չատես, քանզի †անոր երկրին մէջ պանդուխտ էիր. 8 Ա՚նոց ծնած զաւակներուն երրորդ ազգը Տէրոջը ժողովքը թող մտնեն։

Ե Դեւ. ժթ. 19։
Զ Տես բ Կոր. զ. 14, 15, 16։
Է Դեւ. ժթ. 19։
Ը Թուա. ժե. 38։ Մատ. իգ. 5։
Ը Ծն. լթ. 21։ Դատ. ժե. 1։
* կամ յանդիմանեն,
Ժ Ծն. լգ. 7։ Դատ. ի. 6, 10։
ի Թագ. ժգ. 12, 13։
Ի Գլ. ժգ. 5։
Լ Դեւ. ի. 10։ Յովհ. ը. 5։
Խ Մատ. ա. 18, 19։
Ծ Գլ. իտ. 14։
Կ Հմր. 21, 22։
Հ ի Թագ. ժգ. 14։
Յ Ել. իբ. 16, 17։
† Եբր. գանուին
Ղ Հմր. 24։
Ճ Դեւ. ժը. 8։ ի. 11։ Գլ. իէ. 20։ ա Կոր. ե. 1։
՛ Տես Հռութ. գ. 9։ Եզեկ. ժգ. 8։
— Նէեմ. ժգ. 1, 2։
Բ Տես Գլ. բ. 29։
Ֆ Թուա. իբ. 5, 6։
Ֆ Եզր. թ. 12։
Ֆ Ծն. իե. 24, 25, 26։ Աբդ. 10, 12։
Ղ Ել. իբ. 21։ իգ. 9։ Դեւ. ժթ. 34։ Գլ. ժ. 19։

9 Երբ թշնամիներուդ դէմ բանակով կ'եր-
10 թաս, ամէն չար բանէ զգուշանաս։ Եթէ ձեր
մէջ մարդ մը երազափորձութեան պատճառաւ
մաքուր չէ, թող բանակէն դուրս ելլէ, ու բա-
11 նակին մէջ չմտնէ. Եւ իրիկուան դէմ ընթրով
լուացուի, ու արեւը մտածին պէս բանակին
12 մէջ մտնէ։ Նաև բանակէն դուրս տեղ մը ու-
13 նենաս, որպէս զի հոն դուրս ելլես. Ու զէնքե-
րուդ մէջ ցից մը ունենաս, որպէս զի երբ դուր-
սը նստելու ելլաս, անով փորես, ու դառնաս
14 քու յաւելուածդ ծածկես։ Քանզի քու Տէր
Աստուածդ, քեզ ազատելու համար ու քու
թշնամիներդ քու ձեռքդ մատնելու համար,
ը քու բանակիդ մէջ կը քալէ. ուստի քու բա-
նակդ մաքուր ըլլայ, որպէս զի անիկա քու վրադ
ապերեցութիւն մը տեսնելով քեզմէ հետ չդառնայ։
15 ԺՕտար մը որ տէրոջմէն փախչելով քու
քովդ ապաստաներ է, իր տէրոջը ձեռքը
16 չմատնես. Թող քեզի հետ բնակի իր հաւնած
տեղը քու քաղաքներէդ մէկուն մէջ ուր ինք
կ'ուզէ, և զանիկա չնեղես։
17 ԼԻսրայէլի աղջիկներէն րոզ չըլլայ, ու Իս-
18 րայէլի տղոցմէն էիգացեալ չըլլայ։ Որեւիցէ ուխ-
տի համար րոզի վարձքը կամ շունի գինը քու
Տէր Աստուածդ տունը չտանիս. քանզի քու
Տէր Աստուածդ առջև երկուքն ալ պիղծ են։
19 ԺՍտակը կամ ուտելիքը և կամ որեւիցէ
բանը որ շահով կրնայ տրուիլ, քու եղբօրդ
20 շահով չտաս. Յօտարականէն շահ առնես, բայց
քու եղբօրմէդ շահ չառնես, հարպէս զի քու Տէր
Աստուածդ քու ամէն ձեռք զարկած գործե-
րուդ մէջ քեզ օրհնէ այն երկրին վրայ, ուր
պիտի մտնես զանիկա ժառանգելու համար։
21 ՅԵրբ քու Տէր Աստուածդ ուխտ մը ընես,
առանց ուշացնելու կատարես, քանզի քու Տէր
Աստուածդ անպատճառ զանիկա քեզմէ պիտի
22 պահանջէ, ու մեղքի տէր պիտի ըլլաս. Բայց
եթէ ուխտ ընել չուզես, այն քեզի մեղք չըլ-
23 լար։ ՂԻնչ որ բերնովդ կը խոստանաս ու քու
կամքովդ քու Տէր Աստուածդ կ'ուխտես, քու
շրթունքներէդ ելածը զգուշութեամբ կատարես։
24 Երբ քու դրացիդ այգին կը մտնես, ուզա-
ծիդ չափ խաղող ուտես ու կշտանաս, բայց
25 ամանիդ մէջ չդնես։ Երբ քու դրացիդ հունձ-
քին մէջ կը մտնես, ՙձեռքովդ հասկերը փրցնես,
բայց դրացիդ հունձքին մանգաղ չզարնես։

ԳԼ. ԻԴ

1 Երբ մարդ մը կին առնէ ու անոր ամուսնացեալ
2 ըլլայ, և անոր վրայ անպատշաճութեան բան մը
գտնելուն համար անիկա իր աչքին հաճոյ չըլ-
լայ, այն ատեն անոր արձակման թուղթ մը
գրէ ու անոր ձեռքը տայ, և իր տունէն ճամ-
3 բէ։ Ու երբ անիկա անոր տունէն ելլելով եր-
թայ ուրիշ երկան մը չըլլայ, եթէ ետքի այրն
ալ զանիկա առելով արձակման թուղթ մը
գրէ, ու անոր ձեռքը տալով իր տունէն ճամ-
բէ, կամ եթէ անոր հետ կարգուած ետքի այ-
4 րը մեռնի, ՔԱռաջին այրը, որ զանիկա ճամ-
բեր էր, կարող չըլլայ զանիկա դարձեալ իրեն
կին առնել, անոր պղծուելէն ետքը. քանզի
Տէրոջը առջև պղծութիւն է այս բանը. և այս-
պէս դուն մեղքով չբերցնես այն երկիրը զոր քու
Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն կու տայ։
5 ԷՆոր ամուսնացած մարդը պատերազմի չեր-
թայ, ու անոր բնաւ պաշտօն մը չտրուի. տարի
մը իր տանը մէջ ազատ թող նստի, ու ՚իր ա-
ռած կինը ուրախացնէ։
6 ՁԸլլայ որ ՙոք ՙը աղօրիքը կամ անոր վէրի
քարը գրաւ առնէ. քանզի էր ընելիքն կեանքը
գրաւ առած կ'ըլլայ։
7 ԷԵթէ մարդ մը գտնուի, որ իր եղբայրներէն,
այսինքն Իսրայէլի որդիներէն, մէկը գողնալով
զանիկա ծառայեցուցեր է կամ ծախեր է, այն
գողը թող մեռնի. Ու ձեր մէջէն չարութիւնը
վերցնես։
8 ԷԲորոտութեան տեսին համար զգուշու-
թիւն ըրէք, Ղեւտացի քահանաներուն ըսէր
ձեզի տուածիս բաները ճշդիւ պահելու և
ընելու. ինչ որ անոնց պատուիրեր եմ զգու-
9 շութեամբ ի գործ դնէք։ ՚Միտքդ բեր ինչ որ
քու Տէր Աստուածդ ՚Մարիամի ըրաւ ճամբուն
մէջ՝ Եգիպտոսէ ելած առնելիդ։
10 Երբ քու դրացիդ բան մը փոխ տուս, գրաւն
11 առնելու համար անոր տունը չմտնես. Դուրսը
կայնես ու փոխ առնող մարդը գրաւը քեզի
12 դուրս բերէ։ Եւ եթէ այն մարդը աղքատ է,
13 անոր գրաւովը չպառկիս. ԺԱրեւը մտածին պէս
անպատճառ անոր գրաւը հետ տուս, որպէս զի
անիկա իր հանդերձովը պառկի ու քեզ օրհնէ.
և Ըքու Տէր Աստուածդ առջև այս բանը քեզի
արդարութիւն սեպուի։
14 ԻԱղքատ ու կարօտ վարձկանին զրկանք չը-
նես, ՚՚ք՚ քու եղբայրներէդ և թ՚ք՚ քու երկրիդ

1 Արձակման թուղթ տալու վրայով։ 5 Նոր կարգուած մարդ մը պատերազմի երթալու չէր։ 6, 10 Գրաւներու

ը Դհ. ժե. 16։
ը Դհ. ժե. 5։
ը Դհ. լգ. 12։
ժ ա Թագ. լ. 15։
ի Նկ. խբ. 21։
լ Դհ. ժթ. 29։ Տես Առակ. բ. 16։
խ Նն. ժթ. 5։ դ Թագ. իգ. 7։
ծ Նկ. խբ. 25։ Դհ. լե. 36, 37։ Նէեմ. ե. 2, 7։ Սապ. ժե. 5։ Դուկ. գ. 34, 35։
կ Տես Դհ. ժթ. 34։ Գկ. ժե. 3։
հ Գկ. ժե. 10։
յ Թռ. լ. 2։ Ժող. է. 4, 5։
ղ Թռ. լ. 2։ Սապ. կղ. 13, 14։
ճ Մատ. ժբ. 1։ Մար. բ. 23։ Դուկ. գ. 1։

մ Մատ. ե. 31։ ժթ. 7։ Մար. ժ. 4։
յ Երեմ. գ. 1։
ն Գկ. ի. 7։
շ Առակ. է. 18։
ո Նկ. իա. 16։
չ Գկ. ժթ. 19։
պ Դհ. ժգ. 2։ ժդ. 2։
ջ Տես Դուկ. ժէ. 32։ ա կոր. ը. 6։
ռ Թռ. ժբ. 10։
ս Նկ. իբ. 26։
վ Ծն. իթ. 11, 13։ լա. 20։ բ Կոր. թ. 13։ բ Տիմ. ա. 18։
տ Գկ. գ. 25։ Սապ. ճգ. 31։ ճժբ. 9։ Դան. գ. 27։
ր Մտ. գ. 5։

մէջ քու քաղաքներդ դանուող օտարականներին ըլլան ըլլայ։ Նոյն օրը ծարեւը չմնաց անոր
15 վարձքը հատուցանես, քանզի անիկա աղքատ է, ու անոր խելքը միտքը անոր վրայ է. ինչպէս որ քեզի համար Տէրոջը բողոքէ, ու մեղքի տէր ըլլաս։
16 Հօդոց յանցանքին համար հայրերը չմեռցուին, ու հայրերուն յանցանքին համար աղաքը չմեռցուին. ամէն մարդ իր յանցանքին համար պիտի մեռցուի։
17 Օտարականին ա՛ր որբին իրաւունքը չծռես,
18 Նու որբեւարիին հանդերձը գրաւ չառնես։ Եւ Յիշեցիր որ դուն Եգիպտոսի մէջ ծառայ էիր, ու քու Տէր Աստուածդ քեզ անկէ ազատեց. անոր համար ես քեզի կը պատուիրեմ որ այս բանը ընես։
19 Երբ քու արտիդ մէջ հունձքդ հնձես, ու արտին մէջ որայ մը մոռցած ըլլաս, զանիկա առնելու համար ետ չդառնաս. անիկա օտարականին, որբին ու որբեւարիին թող ըլլայ. որպէս զի քու Տէր Աստուածդ քու ձեռքերուդ
20 ամէն գործին մէջ քեզ օրհնէ։ Զիթենիդ թօթվելէդ ետքը վրան ճաշօճներըդ ետեւէ չքննտրուիս. անիկա օտարականին, որբին ու որբեւարիին թող ըլլայ։
21 Եւ որպիսի խաղողներդ ժողվելէդ ետքը ճառաքաղ չընես. անիկա օտարականին, որբին ու որբեւարիին թող ըլլայ։
22 Եւ Յիշեցիր որ Եգիպտոսի երկրին մէջ ծառայ էիր. անոր համար ես քեզի կը պատուիրեմ որ այս բանը ընես։

ԳԼ. ԻԵ

1 Ծեծին թիւը քառասունէն աւելի պիտի չըլլայ։ 4 Կաթի մէջ բանող եզին դունչը կապուելու չէր։ 5 Եղբօրը զաւակ տալու համար պատուէր։ 11 Անպարկեշտ կնոջ պատիժը։ 13 Պահաս կշիռներու վրայով։ 17 Ամաղեկին չիշատակը բոլորովին պիտի ջնջուէր։

Երբ Յմարդոյ մէջ վէճ մը ըլլայ և դատաստանի երթան, դատաւորները անոնց դատը մտիկ ընելով Իրաւունք ունեցողը արդարացնեն,
2 ու յանցաւորը դատապարտեն։ Եւ յանցաւոր եղողը եթէ ծեծի արժանի է, դատաւորը զանիկա պառկեցնէ, ու անոր յանցանքին համեմատ Ինքը առջև ծեծել տայ զանիկա
3 թուով։ Խիստասունէ աւելի զարնել չտայ. չըլլայ որ սակէ աւելի զարնելով՝ եղբայրդ Քու աչքիդ առջև անարգուի։
4 Կալի մէջ աշխատող եզին դունչը չկապես։

ձ Դհ. ԺԲ. 13։ Ելեմ. իբ. 13։ Յակ. ե. 4։
ղ Յակ. ե. 4։
հ Դ Թագ. Ժգ. 6։ Բ Մն. իե. 4։ Ելեմ. լա. 29, 30։ Եզեկ. Ժը. 20։
յ Ել. իբ. 21, 22։ Առակ. իբ. 22։ Ես. ա. 23։ Ելեմ. ե. 28։ իբ. 3։ Եզեկ. իբ. 29։ Զաք. ի. 10։ Մաղ. գ. 5։
ղ Ել. իբ. 26։
ճ Հմր. 22։ Դ Ժգ. 12։
մ Դհ. ԺԲ. 9, 10։ իգ. 22։
յ Դ Ժե. 10։ Սոզ. խա. 1։ Առակ. ԺԲ. 17։
ն Հմր. 18։

—

ա Դ ԺԲ. 17։ Եզեկ. խգ. 24։
բ Տես Առակ. Ժէ. 15։
գ Դ Ժ. 17։ Ելեմ. Ժ. 17։
դ Մատ. Ժ. 17։
ե Բ Կոր. Ժա. 24։
զ Յով. Ժը. 3։
է Առակ. Ժբ. 10։ ա Կոր. ի. 9։ ա Տիմ. ե. 18։
ը Մատ. իբ. 24։ Մարկ. Ժբ. 19։ Դ Ժ. 28։
թ Ծն. լը. 8։ Հռոմ. ա. 12, 13։ գ. 9։
ժ Ծն. լը. 9։
ի Ելեմ. Կինայ,
լ Հռոմ. գ. 10։
խ Հռոմ. գ. 1, 2։
ծ Հռոմ. գ. 6։
կ Հռոմ. գ. 7։
հ Գաղ. Ժբ. 13։
յ Դհ. ԺԲ. 35, 36։ Առակ. Ժա. 1։ Եզեկ. խե. 10։ Միք. գ. 11։
ղ Ել. ի. 12։
ճ Առակ. Ժա. 1։ ա Թես. գ. 6։
մ Ել. Ժէ. 8։
յ Սաղ. լգ. 1։ Առակ. Ժգ. 6։ Հռոմ. գ. 18։
ն ա Թագ. Ժե. 3։
շ Ել. Ժէ. 14։ ——

ԳԼ. ԻԶ

1 Երախայրիներուն կողովը մատուցանողին խոստովանութիւնը, 12 Երրորդ տարւոյն տասանորդները բերողին ընելու աղօթքը, 16 Աստուծոյ և ժողովուրդին միջեւէ եղած ուխտը։

Երբ մտնես այն երկիրը զոր քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն կու տայ, և զանիկա ժառանգես ու հոն բնակիս, 2 Ա՚ն առնէն երկրին ամէն պտուղներուն երախայրիներէն պիտի առնես, զորոնք քու Տէր Աստուածդ քեզի տուած երկրէն ժողվեր ես, ու կողովի մը մէջ դնելով երթաս այն տեղը զոր քու Տէր Աստուածդ պիտի ընտրէ իր անունը հոն դնելու համար. 3 Եւ այն օրերը եղող քահանային երթաս ըսես, Ես այսօր քու Տէր Աստուածդի առջեւ կը խոստովանիմ որ ես մտայ այն երկիրը, որու համար Տէրը մեր հայրերուն երդում ըրեր էր մեզի տալու։ 4 Եւքը քահանան կողովը քու ձեռքէդ առնելով՝ զանիկա քու Տէր Աստուածդի 5 սեղանին առջեւ պիտի դնէ. Եւ դուն պատասխան տալով՝ քու Տէր Աստուածդի առջեւ ըսես, Իմ հայրս, Թափառական Ասորի մը էր եղեր, ու Եգիպտոս իջաւ, ու հոն էքիչ հոգիներով պանդխտութիւն ընելով՝ հոն մեծ, զօրաւոր ու շատուոր ազգ մը եղաւ. 6 Ու Եգիպտացիք մեզ չարչարեցին, մեզ նեղեցին և մեր վրայ ծանր 7 ծառայութիւններ դրին. Ու Էմենք մեր հայրերուն Տէր Աստուածին աղաղակեցինք. և Տէրը մեր ձայնը լսելով՝ մեր նեղութիւնը, աշխատութիւնը ու մեզի եղած զրկանքը տեսաւ. 8 Եւ Տէրը զօրաւոր ձեռքով ու բարձր բազուկով, Էահեղ սքանչելութիւններով, նշաններով ու 9 հրաշքներով մեզ Եգիպտոսէ հանեց. Եւ մեզ այս տեղը բերաւ, ու մեզի այս երկիրը, Էկաթ 10 ու մեղր բղխող երկիրը, տուաւ։ Եւ արդ, ով Տէր, ինծի տուած երկրիդ պտուղներուն երախայրիները Էդի բերի։ Ու զանոնք քու Տէր Աստուածդի առջեւ դնելով՝ Տէր Աստուածդի առջեւ 11 երկրպագութիւն ընես. Եւ էրուս Տէր Աստուածդ քեզի ու քու տանդ տուած բոլոր բարիքներովը ուրախութիւն ընես, դուն ալ, Ղեւտացին ալ, և ձեր մէջ եղող օտարականն ալ։

12 Երրորդ տարին Տասանորդի տարի ըլլալով, երբ դուն էքու արդիւնքներուդ բոլոր տասանորդները զատես լմնցնես, և զանոնք Ղեւտացիին, օտարականին, որբին ու որբեւարիին տաս, որպէս զի անոնք ալ քու քաղաքներուդ մէջ ուտեն կշտանան։ 13 Ա՚յն ատեն քու Տէր Աստուածդի առջեւ ըսես, Սուրբ եղած բանը բոլորովին տունէս հանեցի, և քու բոլոր հրամայած պատուիրանքներուդ համեմատ զանիկա Ղեւտացիին, օտարականին, որբին ու որբեւարիին տուի. քու պատուիրանքներուդ զանց չըրի, ծռու չանցայ։ 14 Ցայ. Ասգիս օրերուս մէջ անկէ չկերայ, ու անմաքուր բանի մը չգործածեցի, և անկէ մեռելի համար չտուի. Իմ Տէր Աստուածդս խօսքը մտիկ ըրի. ինծի ինչ որ պատուիրեցիր, անոր համեմատ ըրի։ 15 Նայէ երկինքէն քու սուրբ բնակարանէդ, և օրհնէ քու Իսրայէլ ժողովուրդդ, ու այն երկիրը զոր տուիր մեզի, ինչպէս մեր հայրերուն երդում ըրած էիր տալու, երկիր մը որ կաթ ու մեղր կը բղխէ։

16 Ա՚յսօր քու Տէր Աստուածդ քեզի կը պատուիրէ որ այս կանոնները ու դատաստանները ի գործ դնես. ուստի բոլոր սրտովդ ու բոլոր 17 հոգւովդ պահես ու կատարես զանոնք։ Դուն այսօր Տէրոջը խօսք կու տաս, որ անիկա քեզի Աստուած ըլլայ, ու դուն անոր ճամբաներուն մէջ քալես, և անոր կանոնները, պատուիրանքները ու դատաստանները պահես, ու 18 խօսքը մտիկ ընես. Ու Տէրն ալ այսօր քեզի խօսք կու տայ, որ դուն իրեն սեպհական ժողովուրդ ըլլաս, ինչպէս քեզի ըսաւ, որպէս զի անոր բոլոր 19 պատուիրանքները պահես. Եւ Բոլոր իր ստեղծած ազգերէն գերազանց ընէ քեզ գովեստով, համբաւով ու փառքով, որպէս զի սուրբ ժողովուրդ մը ըլլաս քու Տէր Աստուածդի՝ իր ըսածին պէս։

ԳԼ. ԻԷ

1 Մովսէս կը հրամայէ որ բոլոր պատուիրանքները քարերու վրայ գրեն, 5 և չտաշուած քարէ սեղան մը շինեն։ 11 Մովսէս կ՚որոշէ Գարիզին ու Գեբաղ լեռներուն վրայ կայնելու ցեղերը։ 14 Գեբաղ լեռան վրայ խօսուելու անէծքները։

Եւ Մովսէս Իսրայէլի ծերերուն հետ ժողովուրդին պատուիրելով՝ ըսաւ, Պահեցէք այն բոլոր պատուիրանքները զորոնք ես այսօր ձեզի 2 կը պատուիրեմ։ Ու Յորդանանէ քու Տէր Աստուածդի քեզի տուած երկիրը անցած օրդ՝ Էքեզի մեծ քարեր կանգնես, ու զանոնք կիրով ծեփես. 3 Եւ այս օրէնքին բոլոր խօսքերը անոնց վրայ գրես, երբ անցնիս ու մտնես այն երկիրը զոր քու Տէր Աստուածդ քեզի կու տայ, երկիր մը որ կաթ ու մեղր կը բղխէ, ինչպէս քու Հայրերուն Աստուածը քեզի ըսաւ։ Ուստի երբ Յորդանանէ անցնիս, այս օրուան քեզի պատուիրածիս պէս՝ այս քարերը ԷԳեբաղ լեռան 5 վրայ կանգնես, ու զանոնք կիրով ծեփես։ Եւ հոն քու Տէր Աստուածդի սեղան մը շինես, քա-

---

ա Ել. իգ. 19։ լգ. 26։ Թուա. ժբ. 13։ Գլ. ժգ. 10։ Առակ. գ. 9։
բ Գլ. ժբ. 5։
գ Ովս. ժբ. 12։
դ Ծն. խգ. 1, 6։ Գործ. է. 15։
ե Ծն. խգ. 27։ Գլ. ժ. 22։
զ Ել. ա. 11, 14։
է Ել. բ. 23, 24, 25։ գ. 9։ դ. 31։
ը Ել. ժբ. 37, 51։ ժգ. 3, 14, 16։ Գլ. ե. 15։
թ Գլ. գ. 34։
ժ Ել. դ. 8։
ի Գլ. ժբ. 7, 12, 18։ ժգ. 11։
լ Գլ. ժգ. 28, 29։
խ Դ.Եւ. իե. 30։ Թուա. ժբ. 24։
ծ Սաղ. ՀԺԹ. 141, 153, 176։
կ Դ.Եւ. է. 20։ Յով. 1, 11։ Ովս. Թ. 4։
հ Նա. կգ. 15։ Զաք. բ. 13։
ձ Ել. ի. 19։
ղ Ել. գ. 7։ ԺԹ. 5։ Գլ. է. 6։ ժգ. 2։ իբ. 9։
ճ Գլ. գ. 7, 8։ իբ. 1։ Սաղ. ՃԽԵ. 14։
մ Ել. ԺԹ. 6։ Գլ. է. 6։ իբ. 9։ ա Պետ. բ. 9։

յ Յեսու. գ. 1։
ն Յեսու. բ. 32։
շ Գլ. ժա. 29։ Յեսու. բ. 30։

բերէ չինուած սեղան մը. Զանոնց վրայ երկաթ
6 չդպցնես։ Այլ քու Տէր Աստուծոյդ սեղանը
ամբողջ քարերէ շինես, ու անոր վրայ քու Տէր
7 Աստուծոյդ ողջակէզներ մատուցանես. Եւ
խաղաղութեան զոհեր մատուցանելով՝ հոն ու-
տես, ու քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ ուրախա-
8 նաս. Եւ այս օրէնքին բոլոր խօսքերը քարերուն
վրայ խիստ պարզ կերպով մը գրես։
9 Եւ Մովսէս Ղեւտացի քահանաներուն հետ
բոլոր Իսրայէլի խօսելով՝ ըսաւ, Ով Իսրայէլ,
լուռ կեցիր ու մտիկ ըրէ. Էդուն այսօր քու
10 Տէր Աստուծոյդ ժողովուրդը եղար. Ուստի քու
Տէր Աստուծոյդ խօսքը մտիկ ընելով ի գործ
դնես անոր պատուիրանքները ու կանոնները,
զորոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ։
11 Եւ նոյն օրը Մովսէս ժողովուրդին պատ-
12 ուիրելով՝ ըսաւ, Երբ Յորդանանէ անցնիք, Ժո-
ղովուրդը օրհնելու համար Գարիզին լեռան
վրայ սոնք թող կայնին. Շմաւոն, Ղեւի,
13 Յուդա, Իսաքար, Յովսէփ ու Բենիամին. Եւ
Ետանէնքի համար Գերազ լեռան վրայ սոնք
թող կայնին. Ռուբէն, Գադ, Ասեր, Զաբուղոն,
Դան ու Նեփթաղիմ։
14 Եւ Ղեւտացիք Իսրայէլի բոլոր մարդոցը
15 հետ խօսելով՝ բարձր ձայնով պիտի ըսեն, Ո-
նիծեալ ըլլայ այն մարդը՝ որ արուեստաւորի
ձեռագործ, ու Տէրոջը առջեւ պիղծ «Եպո»ղ
փորուած կամ ձուլածոյ կուռք կը շինէ, ու
գաղտուկ տեղ մը կը դնէ. Եւ բոլոր ժողովուր-
6 դը պատասխան տալով՝ Ամէն պիտի ըսէ։ Ո-
նիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր հօրը կամ մօրը դէմ հայ-
հոյութիւն կ'ընէ. Եւ բոլոր ժողովուրդը Ամէն
17 պիտի ըսէ։ Նիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր դրացիին
սահմանը կը փոխէ. Եւ բոլոր ժողովուրդը Ամէն
18 պիտի ըսէ։ Ո՛նիծեալ ըլլայ ան՝ որ կոյրը ճա
մբայէն կը խոտորեցնէ. Եւ բոլոր ժողովուրդը
19 Ամէն պիտի ըսէ։ Նիծեալ ըլլայ ան՝ որ պան-
դուխտին, որբին ու այրեւարիին իրաւունքը կը
ծռէ. Եւ բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ։
20 Նիծեալ ըլլայ ան՝ որ իր հօրը կնոջ հետ կը
պառկի. քանի որ իր հօրը քղանցքը կը բանայ. Եւ
21 բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ։ Նիծեալ
ըլլայ ան՝ որ որեւիցէ անասունի հետ կը պառկի.
22 Եւ բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ։ Նի-
ծեալ ըլլայ ան՝ որ իր հօրը աղջիկը կամ իր մօ-
րը աղջիկը եղող իր քրոջ հետ կը պառկի. Եւ
23 բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ։ Նիծեալ
ըլլայ ան՝ որ իր զոքանչին հետ կը պառկի. Եւ
24 բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ։ Նիծեալ
ըլլայ ան՝ որ իր դրացին գաղտուկ կը մեռցնէ.
25 Եւ բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ։ Նի-
ծեալ ըլլայ ան՝ որ անմեղ մարդը մեռցնելու
համար կաշառք կ'առնէ. Եւ բոլոր ժողովուրդը
26 Ամէն պիտի ըսէ։ Նիծեալ ըլլայ ան՝ որ այս
օրէնքին ամէն խօսքերուն մէջ չկենայ որ զա-
նոնք կատարէ. Եւ բոլոր ժողովուրդը Ամէն
պիտի ըսէ։

ԳԼ. ԻԸ

1 Հնազանդութեան օրհնութիւնները, 15 Անհնազան-
դութեան անէծքները։

Եւ եթէ քու Տէր Աստուծոյդ խօսքը ու-
շադրութեամբ մտիկ ընելով՝ զգուշութեամբ
ի գործ դնես անոր բոլոր պատուիրանքները զո-
րոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, քու Տէր
Աստուածդ Էհկրի բոլոր ազգերէն դերազանց
2 պիտի ընէ քեզ։ Եւ եթէ քու Տէր Աստուծոյդ
խօսքին հնազանդիս, այս բոլոր օրհնութիւնները
3 քու վրադ գալով՝ քեզի պիտի հասնին։ Քա-
ղաքի մէջ օրհնեալ, ու Դաշտի մէջ օրհնեալ
4 պիտի ըլլաս։ Քու որովայնիդ պտուղը, քու երկ-
րիդ պտուղը, քու անասուններուդ պտուղը, կո-
վերուդ ծնունդը ու ոչխարներուդ հօտերը օրհ-
5 նեալ պիտի ըլլան։ Քու կողովդ ու առաջդ օրհ-
6 նեալ պիտի ըլլան։ Մտած ատենդ օրհնեալ,
7 ու ելած ատենդ օրհնեալ պիտի ըլլաս։ Տէրը
քու առջեւէդ ջարդել պիտի տայ քու վրադ
եկող թշնամիներդ. անոնք քեզի դէմ մէկ
ճամբով պիտի գան, ու քու առջեւէդ եօթը
8 ճամբով պիտի փախչին։ Տէրը քու շտեմա-
րաններուդ ու ամէն ձեռք զարնելու բաներուդ
մէջ օրհնութիւն պիտի դրկէ քեզի. ու քու Տէր
Աստուածդ քեզի տուած երկրին մէջ քեզ պի-
9 տի օրհնէ։ Եթէ քու Տէր Աստուածդ հրաման-
ները պահելով՝ անոր ճամբաներուն մէջ քալես,
Տէրը քեզի երդուած ըրածին պէս քեզ իրեն
10 սուրբ ժողովուրդ պիտի հաստատէ. Ու երկրի
ամէն ժողովուրդները պիտի տեսնեն որ Էհէրոջը
անունը քու վրադ կը կոչուի, ու քեզմէ պիտի
11 վախնան։ Եւ Տէրը բարիքներով քեզ պիտի լե-
ցնէ, քու որովայնիդ պտուղը, քու անասուննե-

ը Նե. ի. 25։ Ցեսս. ը. 31։
թ Գե. իզ. 18։
ժ Գե. ժա. 29։ Ցեսս. ը. 33։ Դատ. ի. 7։
ի Գե. ժա. 29։ Ցեսս. ը. 33։
լ Գե. լգ. 10։ Ցեսս. ը. 33։ Դան. ի. 11։
խ Նե. ի. 4, 23։ լգ. 17։ Ղեւ. ժի. 4։ իզ. 1։ Գե. գ. 16, 23։ ե. 8։ Ես. խգ. 9։ Ովս. ժգ. 2։
կ Տես Թուա. ե. 22։ Երեմ. ժա. 5։ ա Կոր. ժգ. 16։
հ Նե. ի. 12։ իա. 17։ Ղեւ. ժի. 3։ Գե. իա. 18։
ձ Գե. ժի. 14։ Առակ. իբ. 28։
ղ Ղեւ. ժի. 14։
ճ Նե. իբ. 21, 22։ Գե. ժ. 18։ իգ. 17։ Մտգ. գ. 5։
մ Ղեւ. ժը. 8։ ի. 11։ Գե. իբ. 30։
յ Ղեւ. ժը. 23։ ի. 15։
ն Ղեւ. ժը. 9։ ի. 17։
շ Ղեւ. ժը. 17։ ի. 14։
ո Նե. ի. 13։ իա. 12, 14։ Ղեւ. իգ. 17։ Թուա. լի. 31։ Գե. ժի. 11։
չ Նե. իէ. 7, 8։ Գե. ժ. 17։ ժի. 19։ Նզեկ. իբ. 12։
պ Գե. իբ. 15։ Մտգ. ՃԺի. 21։ Երեմ. ժա. 3։ Դատ. գ. 10։

ջ Նե. ժե. 26։ Ղեւ. իգ. 3։ Ես. ծե. 2։
ռ Գե. իգ. 19։
ս Հմր. 15։ Զաք. ա. 6։
վ Մտգ. Ճիը. 1, 4։
տ Ծն. լի. 5։
ր Հմր. 11։ Ծն. իբ. 17։ իի. 25։ Գե. ի. 13։ Մտգ. ՃԽ. 38։ Ճիկ. 3։ Ճիը. 3։ Առակ. ժ. 22։ ա Տիմ. դ. 8։
ց Մտգ. Ճիա. 8։
ւ Ղեւ. իգ. 7, 8։ բ Թագ. իբ. 38, 39, 41։ Մտգ. ՃԺի. 23։ Տես Հմր. 25։
փ Ղեւ. իե. 21։
ք Առակ. գ. 10։
և Գե. ժե. 10։
օ Նե. ժի. 5, 6։ Գե. ի. 6։ իգ. 18, 19։ իի. 13։
ֆ Թես. գ. 27։ բ Մն. ի. 14։ Ես. կգ. 19։ Դան. ի. 18, 19։
ա Գե. ժա. 25։
բ Հմր. 4։ Գե. ը. 9։ Առակ. ժ. 22։

բուդ պատուղը ու քու երկրիդ պատուղը չոփչելով
այն երկրին վրայ ղոր Տէրը քու Հայրերուդ եր-
12 *դում ըրաւ քեզի տալու։ Տէրը իր բարութեան*
գանձը, այսինքն երկինքը, քեզի պիտի բանայ,
հոպէս որ քու երկրիդ անձրեւը առենովը տայ,
ու ձեռքիդ ամէն գործը օրհնէ. և դուն
շատ ազգերու փոխ պիտի տաս, բայց դուն փոխ
13 *պիտի չառնես։ Տէրը թողուբդիներու ¶գլուխ*
պիտի ընէ քեզ, և ոչ թէ պոչ. դուն միշտ
վրայ պիտի ելլես, ու բնաւ վար պիտի չիյնաս,
եթէ քու Տէր Աստուծոյդ պատուիրանքները
մխիկ ընելով պահես ու կատարես, զորոնք ես
14 *այսօր քեզի կը պատուիրեմ, †ու օտար աստ-*
ուածներուն ետեւէն երթալու համար, — ա-
նոնց ծառայութիւն ընելու համար, — մ-
կամ ձախ կողմը չխոտորիս այն բոլոր խօսքերէն
զորոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ։
15 Բայց †եթէ քու Տէր Աստուծոյդ խօսքին
չհնազանդիս, և չպահես ու չընես անոր բոլոր
պատուիրանքները ու կանոնները զորոնք ես այ-
սօր քեզի կը պատուիրեմ, այն ատեն այս ամէն
*անէծքները քու վրադ գալով *քեզի պիտի հա-*
16 *նին։ Քաղաքի մէջ անիծեալ, ու դաշտի մէջ*
17 *անիծեալ պիտի ըլլաս։ Քու կողովդ ու տաշտդ*
18 *անիծեալ պիտի ըլլան։ Քու որովայնիդ պտու-*
ղը, երկրիդ պտուղը, կովերուդ ծնունդը ու ոչ-
19 *խարներուդ հօտերը անիծեալ պիտի ըլլան։ Քու*
մուտդ տեղդ անիծեալ՝ ու քու ելլած տեղդ ա-
20 *նիծեալ պիտի ըլլաս։ Ես— Տէրը քու ամէն ձեռք*
զարկած գործիդ մէջ "անէծք, Խառնափանք ու
"*յանդիմանութիւն պիտի դրկէ քեզի՝ քու չար*
գործերուդ ու դիս ձգելուդ համար, մինչև որ
21 *շուտով բնաջինջ ըլլաս ու կորսուիս։ Տէրը քեզ-*
ի ժանտախտը պիտի փակցնէ, մինչև որ քեզ
հատցնէ այն երկրին վրայէն, ուր դուն կը մըտ-
22 *նես զանիկա ժառանգելու։ Ես— "Տէրը քեզ պի-*
տի զարնէ ծխրատին ախտով, հրատապնոպ
տենդով, ջերմով ու այրող տաքութիւնով,
•երաշտութեամբ, "խորշակահարութեամբ ու
ալմախոյ դալուկով. և տանք պիտի հալա-
23 *ծեն քեզ մինչև որ կորսուիս։ Ես Վգլխուդ վրա-*
յի երկինքը պղինձէ, ու տակդ եղած երկիրը եր-
24 *կաթէ պիտի ըլլայ։ Տէրը անձրեւի տեղ հող*
ու փոշի պիտի տայ քու երկրիդ, — երկինքէն
քու վրադ պիտի իջնեն մինչև որ դուն բնաջինջ
25 *ըլլաս։ "Տէրը քու թշնամիներուդ առջև քեզ*
ջարդել պիտի տայ. անոնց դէմ մէկ ճամբով
պիտի ելլես, և անոնց առջեւէն եօթը ճամբով
պիտի փախչիս ու †երկրի բոլոր թագաւոր-
թիւններուն մէջ թափառական պիտի ըլլաս։
26 Ես ¤քու մարմինդ երկինքի բոլոր թռչուններուն
ու երկրի գազաններուն կերակուր պիտի ըլլայ.
27 *և ջնջող մը պիտի չըլլայ։ Տէրը ¯Եգիպ-*
տոսի պալարներով, †թանչով, քոսոտութեամբ
ու եռքով պիտի զարնէ քեզ, որպէս որ անոնց-
28 *մէ չկարենաս բժշկուիլ։ Տէրը ապշութիւնով,*
*կուրութիւնով ու *սրտատրոփով պիտի զարնէ*
29 *քեզ. Ես ինչպէս կոյրը խաւարի մէջ ձեռքով*
կը խարխափէ, °դուն ալ կէս օրուան ատեն
այնպէս պիտի խարխափես, ու գործերուդ մէջ
բարեբաղդութիւն պիտի չունենաս. և միշտ
զրկանք ու յափշտակութիւն պիտի կրես, ու
30 *†ես ազատող պիտի չըլլայ։ ¶Դուն կնոջ մը պի-*
տի նշանուես, ու անոր հետ ուրիշը պիտի պատ-
կի. ¯տուն պիտի շինես, ու անոր մէջ դուն
պիտի չբնակիս. Խոյդի պիտի տնկես, ու անոր
31 *խաղողը պիտի չժողվես. Քու եղդ քու աչքիդ*
առջև պիտի մորթուի, բայց դուն անկէ պիտի
չուտես. քու էշդ քու առջեւիդ պիտի յափշ-
տակուի, ու քեզի հետ պիտի չդառնայ. Հօտերդ
քու թշնամիներուդ պիտի մնանուին, ու ջնջող
32 *քեզի ազատող պիտի չըլլայ։ Քու տղաքներդ*
ու աղջիկներդ ուրիշ ժողովուրդի մը պիտի տըր-
ուին, և աչքերդ պիտի տեսնեն, ու †բոլոր օրը
անոնց համար —անէծք ¤ունեցած պիտի
նուաղին. և ձեռքդ պիտի չհասնի օգնելու։
33 ¶Քու երկրիդ արդիւնքը ու քու բոլոր աշխա-
տութիւնդ քեզի անծանօթ ժողովուրդ մը պի-
տի ուտէ. և դուն ամէն օր միայն զրկանք ու
34 *ճնշում պիտի կրես. Ես խաչբերուդ տեսած*
35 *բաներէն պիտի խենդենաս։ Տէրը †քու ծունկե-*
րդ ու սրունքներդ, — ոտքիդ թաթէն մին-
չև գլխուդ գագաթը դէշ պալարներով պի-
տի զարնէ, ու պիտի չկրնաս բժշկութիւն
36 *գտնել։ Տէրը Եպիտի տանի քեզ և քու վրադ*
դրած թագաւորդ այնպիսի ազգի մը՝ զոր ոչ
դուն ճանչցած ես, ոչ ալ քու Հայրերդ. և
†հոն օտար աստուածներու, փայտի ու քարի,
37 *ծառայութիւն պիտի ընես։ Ես դուն ¶զարման-*
քի ու առակի և ‡կատակի ենթակայ պիտի
ըլլաս այն բոլոր ժողովուրդներուն մէջ, ուր
38 *Տէրը քեզ պիտի տանի։ ¤Արտիդ մէջ շատ սերմ*
պիտի հանես, ու քիչ —ոդի—նդ պիտի ժողվես.
քանզի Մարախները պիտի ուտեն զանիկա։

ե Դհ. խզ. 4։ Գլ. ժա. 14։
ը Գլ. ժդ. 29։
թ Գլ. ժե. 6։
ժ Ես. ք. 14, 15։
ի Գլ. ե. 32։ ժա. 16։
լ Դհ. խզ. 14։ Ողբ. բ. 17։ Դան. ք. 11, 13։ Մաղ. բ. 2։
խ Հմր. 2։
ծ Տես Հմր. 3, Ե։
կ Մաղ. բ. 2։
հ Զաք. ժդ. 13։
ձ Սաղ. ձ. 16։ Ես. Լ. 17։ Ժա. 20։ Ղէ. 15։
ղ Դհ. խզ. 25։ Երեմ. խդ. 10։
ճ Դհ. խզ. 16։
• Կամ, սրով,
մ Ամովս. դ. 9։
յ Դհ. խզ. 19։
ն Հմր. 7։ Դհ. խզ. 17, 37։ Գլ. լբ. 30։ Ես. Լ. 17։
շ Երեմ. ժե. 4։ խդ. 9։ Եզեկ. խդ. 46։
ո ա Թագ. ժէ. 44, 46։ Սաղ. հք. 2։ Երեմ. է. 33։ ժդ. 4։ լդ. 20։
չ Հմր. 35։ Նկ. ք. 9։ ժե. 26։
պ ա Թագ. ե. 6։ Սաղ. հբ. 66։
ջ Երեմ. գ. 9։
ռ Ցոր ե. 14։ Ես. ծք. 10։
ս Ցոր լա. 10։ Երեմ. ը. 10։
վ Ցոր լա. 8։ Երեմ. ժբ. 13։ Ամովս ե. 11։ Միք. գ. 15։ Սոփ. ա. 13։
տ Գլ. ի. 6։
ր Սաղ. ճժք. 82։
ց Հմր. 51։ Դհ. խզ. 16։ Երեմ. ե. 17։
ւ Հմր. 67։
փ Հմր. 27։
ք դ Թագ. ժէ. 4, 6։ ժդ. 12, 14։ իե. 7, 11։ բ Մն. լգ. 11։ լդ. 6, 20։
օ Գլ. դ. 28։ Հմր. 64։ Երեմ. ժդ. 13։
ֆ գ Թագ. ք. 7, 8։ Երեմ. խզ. 9։ իե. 9։ Զաք. ը. 13։
ա Սաղ. խգ. 14։
բ Միք. գ. 15։ Անգ. ա. 6։
գ Յովէլ ա. 4։

39 Ա.յդ[իներ պիտի անկեա ու դարմանեա, բայց գի-
նին պիտի չվաճա, ու խողը պիտի չժողվա.
40 քանդի զանիկա որդերը պիտի ուտեն։ Քու ա-
մէն առհմաններուդ մէջ ձիթենիներ պիտի ու-
նենաս, բայց իւղով պիտի չօծուիս. քանդի քու
41 ձիթենիներդ էրէնց պտուղը պիտի թափեն։ Տղաք-
ներ ու աղջիկներ պիտի ծնանիս, բայց քուկդ
պիտի չըլլան. քանդի Եանոնք գերութեան պիտի
42 երթան։ Քոլոր ծառերդ ու երկրիդ պտուղները
43 խառնիճը պիտի †ուտէ։ Ձեր մէջ եղող օտա-
րականը քեզմէ գերազանց պիտի ըլլայ, և շատ
պիտի բարձրանայ, ու դուն շատ վար պիտի
44 իջնես։ Ժանիկա քեզի փոխ պիտի տայ, բայց դուն
անոր փոխ պիտի չտաս. Նանիկա գլուխ պիտի
45 ըլլայ, բայց դուն պոչ պիտի ըլլաս։ Եւ հայս
բոլոր անէծքները քու վրադ պիտի գան, քեզ
պիտի հալածեն, ու քեզի պիտի հասնին, մինչև
որ դուն բնաջինջ ըլլաս. որովհետև քու Տէր
Աստուծոյդ խօսքին հնազանդութիւն չըրիր, և
քեզի հրամայած պատուիրանքները ու կանոն-
46 ները չպահեցիր։ Եւ անոնք քու վրադ ու քու
սերունդիդ վրայ Նշան ու հրաշք պիտի ըլլան
47 յաւիտեան։ Ընդհետև դուն †ամէն բանին ա-
ռատութեանը համար՝ ուրախութեամբ և յօ-
ժար սրտով քու Տէր Աստուծոյդ ծառայութիւն
48 չըրիր, Անոր համար դուն անօթութիւնով,
ծարաւով, մերկութիւնով ու ամէն բանի կա-
րօտութիւնով ծառայութիւն պիտի ընես քու
թշնամիներուդ, զորոնք Տէրը քու վրադ պիտի
ղրկէ. և ‡քու պարանոցիդ վրայ երկաթէ լուծ
պիտի դնէ, մինչև որ բնաջինջ ընէ քեզ։
49 ¹Տէրը քու վրադ հեռուէն, երկրի ծայրէն,
Նարծիւի թռչելուն պէս ազգ մը պիտի բերէ,
այնպիսի ազգ մը որուն լեզուն դուն չես հաս-
50 կընար, Պինդերես ազգ մը, Նոր ծերերուն պա-
տիւ պիտի չընէ, ու տղայոց վրայ գութ պիտի
51 չունենայ. Եւ անիկա "քու անասուններուդ
պտուղը ու երկրիդ պտուղը պիտի ուտէ, մինչև
որ դուն բնաջինջ ըլլաս. որովհետև քեզի ցորեն,
գինի, իւղ, կովերուդ ծնունդները ու ոչխար-
ներուդ հօտերը պիտի չթողու, մինչև որ քեզ
52 բնաջինջ ընէ։ Եւ անիկա Նքու բոլոր քաղաք-
ներուդ մէջ քեզ պիտի պաշարէ, մինչև որ կոր-
ծանին քու բարձր ու ամուր պարիսպները, ո-
րոնց դուն ապաւիներ էս, քու բոլոր երկրիդ
մէջ. և քեզ պիտի պաշարէ քու ամէն քաղաք-
ներուդ մէջ — քու բոլոր երկրիդ մէջ, զոր քու
53 Տէր Աստուածդ քեզի կու տայ։ Ու պաշարման
ատեն և քու թշնամիդ քեզ նեղը ձգած ա-
տեն՝ քու որովայնիդ պտուղը, քու Տէր Աստու-
ծոյդ քեզի տուած քու տղաքներուդ և աղջիկ-
54 ներուդ միսը, պիտի ուտես։ Ձեր մէջ քնքուշ
ու խիստ փափուկ մարդը իր եղբօր ու իր Ծոցի
կնոջ և իր ազջ թողուցած որդիներուն †ծուռ
55 աչքով պիտի նայի, Որպէս զի իր ուտելու որ-
դիներուն միսէն անոնց մէկո՛ւն չտայ. քանզի
պաշարման ատեն, ու քու թշնամիդ քու քաղաք-
ներուդ մէջ քեզ նեղը ձգած ատենը,
56 —էէչ բան մը պիտի չմնայ անոր։ Ձեր մէջ խիստ
քնքուշ ու փափուկ եղող կինը, որ իր փափ-
կութենէն ու քնքուշ ըլլալէն ոտքը գետնի
վրայ կոխելու տրված չէր, իր Ծոցի էրկան, իր
57 տղուն, իր աղջկան, Եւ իր ոտքերուն միջատեղէն
ելլող տղու ընկերին, ու "իր ծնած զաւակնե-
րուն ‡ծուռ աչքով պիտի նայի. քանզի պաշար-
ման ատեն, ու քու թշնամիդ քու քաղաքնե-
րուդ մէջ քեզ նեղը ձգած ատենը, ամէն բա-
նին պակսելուն համար գանոնք ծածկապար
պիտի ուտէ։

58 Եթէ դուն այս գիրքին մէջ գրուած այս օ-
րինքին ամէն խօսքերը զգուշութեամբ չկատա-
րես, և "այս, ՓՈՒ ԵՀՈՎԱ ԱՍՏՈՒԱԾ, պատուական ու ահաւոր անունէն չվախնաս,
59 Տէրն ալ "անսովոր հարուածներով, մեծ ու եր-
կարատեւ հարուածներով, գէշ ու երկայն հի-
ւանդութիւններով պիտի զարնէ քեզ և քու
60 սերունդդ. Ու ²Եգիպտոսի բոլոր հիւանդութիւն-
ները՝ որոնցմէ դուն կը վախնաս, քու վրադ
պիտի դարձնէ. ու անոնք քեզի պիտի փակչին։
61 Նաև այս օրինաց գիրքին մէջ չգրուած ամէն
հիւանդութիւնը ու ամէն հարուածը Տէրը քու
վրադ պիտի բերէ, մինչև որ դուն բնաջինջ ըլ-
62 լաս։ Եւ քու Տէր Աստուածդ խօսքին հնազան-
դութիւն չընելուդ համար, դուք որ ¯շատու-
թեան կողմանէ երկինքի աստղերուն պէս էիք,
63 †խիստ սակաւաթիւ պիտի մնաք։ Եւ ինչպէս
Տէրը ձեզի աղէկութիւն ընելով ու ձեզ շատ-
ցընելով ‡ձեր վրայ ուրախացաւ, այնպէս ալ
ձեզ կորնցնելով ու բնաջինջ ընելով °ձեր վրայ
պիտի ուրախանայ, և պիտի ջնջուիք այն երկ-
րին վրայէն, ուր հիմա կ'երթաք զանիկա ժա-
64 ռանգելու։ Եւ Տէրը երկրի մէկ ծայրէն մինչև
միւս ծայրը ‡բոլոր ժողովուրդներուն մէջ պիտի
ցրուէ քեզ, ու ¯հոն ծառայութիւն պիտի ընես
օտար աստուածներու, փայտի ու քարի, զորոնք
ոչ դուն ճանչցեր էիր՝ ոչ ալ քու հայրերդ,
65 Եւ Եայն ազգերուն մէջ հանգստութիւն պիտի
չգտնես, ու ոտքիդ թաթին հանգչելու տեղ

ե Ողբ. ա. 5։
ը Եբր. գրաեբ։
ժ Հմր. 12։
ի Հմր. 13։ Ողբ. ա. 5։
կ Հմր. 15։
լ Նա. բ. 18։ Եզեկ. ժգ. 8։
խ Նէհ. թ. 35, 36, 37։
ծ Գլ. լբ. 15։
հ Երեմ. խբ. 14։
յ Երեմ. ե. 15։ ղ. 22, 23։ Դ.ա.կ. ժթ. 43։
ն Երեմ. խբ. 40։ խթ. 22։ Ողբ. դ. 19։ Եզեկ. ժէ. 3, 12։ Ովս. բ. 1։
շ բ Մն. լզ. 17։ Նա. խէ. 6։
ո Հմր. 33։ Նա. ա. 7։ կբ. 8։
չ դ Թագ. խե. 1, 2, 4։
պ Դ.ա. խգ. 29։ դ Թագ. դ. 28, 29։ Երեմ. ժթ. 9։ Ողբ. բ. 20։ դ. 10։
ջ Գլ. ժգ. 6։
ռ Գլ. ժե. 9։
ս Ծն. խթ. 10։
վ Հմր. 54։
տ Ել. գ. 3։
ր Դան. թ. 12։
ց Գլ. կ. 15։
ւ Գլ. ժ. 22։ Նէհ. թ. 23։
փ Գլ. դ. 27։
ք Գլ. ե. 9։ Երեմ. լբ. 41։
օ Առակ. ա. 26։ Նա. ա. 24։
ֆ Դ.ա. խգ. 33։ Գլ. դ. 27, 28։ Նէհ. ա. 8։ Երեմ. ժգ. 13։
և Հմր. 36։
֏ Ամով թ. 4։

պիտի չըլլայ. եւ Հոն Տէրը քեզի դողացող սիրտ,
տկտկի նուաղում՝ ու [t]Հոգիի տրտմութիւն պիտի
66 տայ. Եւ քու կեանքդ քու առջեւդ կախման
մէջ պիտի ըլլայ, ու գիշեր ցորեկ պիտի վախ-
նաս, և քու կեանքիդ վրայ ապահով պիտի
67 չըլլաս. Ու սրտիդ ահովդողէն և Էսչքերուդ
տեսած բաներէն, Նառաւօտուն պիտի ըսես,
Երանի՛ թէ իրիկուն ըլլար, ու իրիկունն ալ
68 պիտի ըսես, Երանի՛ թէ առաւու ըլլար։ Եւ Տէրը
Ինաւերով Եգիպտոս պիտի դարձնէ քեզ այն
ճամբայով, որու համար քեզի ըսի թէ զանիկա
[u]Էլեյմէն ալ պիտի չտեսնես. և Հոն ծառաներ
ու աղախիններ ըլլալու պիտի ծախուիք ձեր
թշնամիներուն, և ծախու առնող պիտի չըլլայ։

ԳԼ. ԻԹ

1 *Մովսէս հնազանդութեան կը յորդորէ զանոնք, անոնց տեսած գործերը յիշատակելով։ 10 Ամէնը կը ներկայանան Աստուծոյ առջեւ անոր հետ ուխտ ընելու։ 18 Իր չարութեանը մէջ ճանապարհ սրտով կեցողին վրայ գալու բարկութիւնը։ 29 Ծածուկ բաները Աստուծոյ կը վերաբերին։*

Ասոնք են այն ուխտին խօսքերը, զորոնք Տէրը Մովսէսի հրամայեց Իսրայէլի որդիներուն հետ ընելու Մովաբի երկրին մէջ, [v]անոնց հետ Քորէբի վրայ ըրած ուխտէն զատ։

2 Ուստի Մովսէս բոլոր Իսրայէլը կանչելով անոնց ըսաւ, [w]Դուք տեսաք այն ամէնը՝ զոր Տէրը ձեր աչքերուն առջեւ Եգիպտոսի երկրին մէջ ըրաւ Փարաւոնի, և անոր բոլոր ծառաներուն, ու անոր բոլոր երկրին. Այն
3 [x]մեծ փորձութիւնները, նշանները ու մեծ հրաշք-
4 ները, զորոնք դուն քու աչքերովդ տեսար. Եւ [y]Տէրը մինչեւ այսօր չտուաւ ձեզի այնպէս սիրտ մը որ իմանաք, և աչք որ տեսնէք, ոչ ալ
5 ականջներ որ լսէք։ [z]Ու ես քառասուն տարի անապատին մէջ ձեզ պատցուցի. [a]Ձեր վրայի լաթերը չհինցան, ու ոտքերնուդ կօշիկները
6 չմաշեցան։ Հաց չկերաք ու գինի կամ օղի չխմեցիք, որպէս զի գիտնաք թէ ես Տէր
7 Աստուածն եմ։ Ու երբ այստեղ եկաք, [b]Եսեբոնի Սեհոն թագաւորը և Բասանի Ովգ թագաւորը մեր առջեւ ելան մեզի հետ պատերազ-
8 մելու, ու մենք զարկինք զանոնք. Եւ անոնց երկիրը առինք, ու [c]Զանիկա Ռուբենեանց, Գադեանց ու Մանասէի կէս ցեղին ժառանգութիւն
9 տուինք։ [d]Ուստի այս ուխտին խօսքերը պահէք ու կատարէք, որպէս զի [e]ձեր ամէն գործին մէջ յաջողութիւն գտնէք։

10 Այսօր դուք ամէնդ ձեր Տէր Աստուծոյն առջեւ կը կայնիք. ձեր [f]ցեղերուն իշխանները՝ ձեր ծերերը, ձեր ատենակալները [g]և բոլոր Իսրա-
11 յէլի մարդիկը, Ձեր տղաքները, ձեր կիները, և քու բանակիդ մէջ եղող օտարականդ, Նքու-
12 փայտ կարողէդ մինչեւ քու ջրկիրդ. Որպէս զի քու Տէր Աստուծոյդ ուխտին ու [h]անոր երդու-
13 մին մէջ մտնես, զոր այսօր քու Տէր Աստուածդ քեզի հետ կ'ընէ, Որպէս զի [i]քեզ այսօր իրեն ժողովուրդ հաստատէ, և [j]ինք քեզի Աստուած ըլլայ, [k]ինչպէս քեզի ըսաւ, ու [l]ինչպէս քու հայրերուդ, Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի,
14 երդում ըրաւ։ Ու ես ձեզ այս ուխտը և այս եր-
15 դումը միայն ձեզի հետ չեմ [m]ըներ, Հապա այսօր մեզի հետ մեր Տէր Աստուծոյն առջեւ հոս կայնողներուն հետ, [n]և այսօր մեզի հետ հոս
16 չեղողներուն հետ ալ. [o]Քանզի դուք գիտէք թէ [p]ինչպէս բնակեցանք Եգիպտոսի երկրին մէջ, և [q]ինչպէս անցանք այն ազգերուն մէջէն որ դուք
17 անցաք. Ու անոնց քով եղած անոնց գարշելի բաները, և անոնց փայտէ, քարէ, արծաթէ ու
18 ոսկիէ կուռքերը տեսաք։ Չըլլայ որ ձեր մէջ այր մարդ կամ կին մարդ կամ ազգատոհմ կամ ցեղ մը գտնուի, [r]որ իր սիրտը այսօր մեր Տէր Աստուածմէն խոտորեցնելով, երթայ այն ազգաց աստուածներուն ծառայութիւն ընէ. [s]Չըլլայ որ ձեր մէջ թոյն ու դառնութիւն բեր-
19 [t]ող արմատ մը գտնուի. Եւ չըլլայ որ [u]երբ այս անէծքին խօսքերը լսելով սրտին մէջ իրեն օրհնութիւն տալով ըսէ, Թէեւ [v]իմ սրտիս յամառութեանը մէջ քալեմ, ինծի խաղաղութիւն կ'ըլլայ, և այսպէս անիկա [w]իր ծարաւութեանը
20 վրայ գինովութիւն աւելցնէ. [x]Տէրը պիտի չհաճի անոր խնայել, հապա այն ատեն [y]Տէրոջը բարկութիւնը ու [z]նախանձը այն մարդուն վրայ պիտի բորբոքի, և այս գիրքին մէջ գրուած ա-
21 մէն անէծքը անոր վրայ պիտի իջնէ, ու Տէրը [a]անոր անունը երկինքի տակէն ընդջինջ պիտի
21 ընէ։ Եւ Տէրը այս օրինաց գիրքին մէջ գրուած ուխտին ամէն անէծքներուն համեմատ անոր վրայ չարիք հասցնելու համար՝ զանիկա Իսրա-
22 յէլի բոլոր ցեղերէն պիտի զատէ, Եւ պիտի ըսէ յետագայ ազգը, այսինքն ձեզմէ ետքը եկող զաւակներնիդ, ու հեռու երկրէ եկող օտարականը, երբ տեսանեն այն երկրին հարուածները ու անոր հիւանդութիւնները, որոնցմով Տէրը
23 զանիկա պիտի նեղէ. [b]Ամբ թեոնէն ըլլ այն բոլոր երկիրը ծծումբ, [c]աղ ու սպրած ըլլալով

---

[f] Գ.Ես. իզ. 36։
[g] Գ.Ես. իզ. 16։
[h] Հմր. 34։
[i] Յոր ը. 4։
[j] Ովս. ը. 13։ թ. 3։
[k] Գլ. ԺԷ. 16։ Երեմ. խգ. 7։

—

[l] Գլ. Ե. 2, 3։
[m] Նե. ԺԹ. 4։
[n] Գլ. գ. 34։ է. 19։
[o] Տես Նա. գ. 9, 10։ Կգ. 17։ Ծովհ. ը. 43։ Գոր. իը. 26, 27։ Եփես. դ. 18։ ա Թես. բ. 11, 12։
[p] Գլ. ա. 3։ ը. 2։
[q] Գլ. ը. 4։
[r] Տես Նե. ԺԳ. 12։ Գլ. ը. 3։ Սաղ. հը. 24, 25։
[s] Թուե. իա. 23, 24, 33։ Գլ. բ. 32։ գ. 1։
[t] Թուե. լբ. 33։ Գլ. գ. 12, 13։ դ Թագ. բ. 3։
[u] Ցես. ա. 7։
[v] Եբր. ձեր իշխաններըը, ձեր ցեղերը,
[w] Տես Ցես. թ. 21, 23, 27։
[x] Նէհեմ. ժ. 29։
[y] Գլ. իը. 9։
[z] Ել. պ. 7։
[a] Ծն. ԺԷ. 7։
[b] Եբրեմ. լա. 31, 32, 33։ Եբր. ը. 7, 8։
[c] Տես Գոր. բ. 39։
[d] Գլ. ժա. 16։
[e] Գոր. ը. 23։ Եբր. ԺԲ. 15։
[f] Թուե. ԺԼ. 39։ Ժող. ժա. 9։
[g] Ես. Լ. 1։
[h] Եզեկ. ԺԲ. 7, 8։
[i] Սաղ. Հգ. 1։
[j] Սաղ. Հթ. 5։ Եզեկ. խէ. 25։
[k] Գլ. թ. 14։
[l] Մատ. խէ. 51։
[m] Սաղ. ձէ. 34։ Եբրեմ. ԺԷ. 6։ Սոփ. բ. 9։

հոն բան մը չգտանուիր, ու պտուղ մը չբերեր, և խոտ մը չբուսաներ՝ "Սոդոմի, Գոմորի, Ադմայի ու Սեբոյիմի ուերուսին պէս, զորոնք Տէրը իր բարկութիւնովը ու սրտմտութիւնովը քանդեց։ 24 Ինչ ըրաւ Նաև ամէն ազգերը պիտի ըսեն, Ինչո՞ւ համար Տէրը այս երկրին այսպէս ըրաւ. այս մեծ սրտմտութեան ու բարկութեան պոռթկումը ի՞նչ է։ 25 Եւ անոնց պիտի ըսեն, Պատճառը այս է՝ որ անոնք մերժեցին իրենց Հայրերուն Տէր Աստուծոյն ուխտը, զոր անոնց հետ ըրեր էր՝ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանած ատեն, 26 Եւ գացին ուրիշ աստուածներու ծառայեցին, ու անոնց երկրպագութիւն ըրին, այնպիսի աստուածներու՝ զորոնք իրենք ընաւ չէին ճանչցած, 27 և զորոնք Տէրը որոշած չէր անոնց։ Ուստի Տէրոջը բարկութիւնը այն երկրին դէմ բորբոքեցաւ, որ այս գիրքին մէջ գրուած ամէն անէծքները անոր վրայ բերէ։ 28 Եւ Տէրը բարկութեամբ, սրտմտութեամբ ու մեծ զայրացմամբ զանոնք իրենց երկրէն արմատոքի խլելով ուրիշ երկիր մը նետեց, ինչպէս այսօր կը պեսնուի։ 29 Ծածուկ բաները մեր Տէր Աստուծոյն կը վերաբերին, բայց յայտնուած բաները մեզի ու մեր որդիներուն յաւիտեան, որպէս զի այս օրէնքին ամէն խօսքերը կատարենք։

ԳԼ Լ

1 Աղաչախօսութիւններուն խոստացուած մեծ ողորմութիւնները, 11 Աստուծոյ պատուիրանքներուն գիւրընթաց ըլլալը, 15 Մահը ու կեանքը ծողովուրդին առջև կը դրուին։

Ու՝ երբ այս բոլոր խօսքերը, թէ՛ անէծքը և թէ՛ օրհնութիւնը, քու վրադ գան, ու Բդուն զանոնք քու սրտիդ մէջ նորէն յիշես այն բոլոր ազգերուն մէջ, ուր քու Տէր 2 Աստուածդ քեզ պիտի վռնտէ, Եւ դուն էքու Տէր Աստուածդ դառնաս, և բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգւովդ անոր խօսքին հնազանդիս, թէ՛ դուն և թէ՛ քու որդիներդ, ինչպէս այսօր 3 քեզի պատուիրեցի, Որ քու Տէր Աստուածդ զքեզ գերութենէդ դարձնելով պիտի ողորմի քեզի, ու Էնորէն պիտի ժողվէ քեզ այն ամէն ազգերէն, որոնց մէջ քու Տէր Աստուածդ քեզ 4 ցրուեր էր։ Եթէ մինչև երկինքին ծայրը վռնտուած ալ ըլլաս, քու Տէր Աստուածդ քեզ անկէ պիտի ժողվէ, ու անկէ պիտի առնէ քեզ. 5 Եւ էքու Տէր Աստուածդ քու հայրերուդ ժառանգած երկիրը պիտի դարձնէ քեզ, ու զանիկա պիտի ժառանգես, և քեզի աղէկութիւն ընելով քու հայրերէդ աւելի պիտի շատցնէ 6 քեզ։ Եւ քու Տէր Աստուածդ քու սիրտդ և քու որդիներուդ սիրտը պիտի թլփատէ, որպէս զի քու Տէր Աստուածդ բոլոր սրտովդ ու բոլոր 7 հոգւովդ սիրես որպէս զի ապրիս։ Եւ քու Տէր Աստուածդ այս բոլոր անէծքները քու թշնամիներուդ վրայ, քեզ ատողներուն ու հալածողներուդ վրայ, պիտի դարձնէ։ 8 Եւ դուն պիտի դառնաս, ու Տէրոջը խօսքին հնազանդիս, ու կատարես անոր բոլոր պատուիրանքները զորոնք 9 ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ։ Եւ քու Տէր Աստուածդ քու ձեռքերուդ բոլոր գործերը, որովայնիդ պտուղը, անասուններուդ պտուղը ու երկրիդ պտուղը շատցնելով քեզի յաջողութիւն պիտի տայ. քանզի Տէրը ազէկութիւն ընելով Ընորէն պիտի ուրախանայ քու վրադ, 10 ինչպէս քու հայրերուդ վրայ ուրախացաւ, Երբ դուն քու Տէր Աստուածդայդ խօսքին հնազանդիս, ու այս օրինաց գիրքին մէջ գրուած անոր պատուիրանքները ու կանոնները պահես, և բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգւովդ քու Տէր Աստուածդայդ դառնաս։

11 Քանզի այս պատուիրանքը զոր ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, Քեզի անհնարանալի չէ, ու 12 քեզմէ հեռու ալ չէ։ Էնիկա երկինքը չէ, որ ըսես թէ Մեզի համար ա՛լ պիտի ելլէ երկինքը, և զանիկա մեզի պիտի բերէ որպէս զի լսենք ու ընենք. 13 անիկա ծովուն անդին կողմն ալ չէ, որ ըսես թէ Մեզի համար ծովուն անդին կողմը ա՛լ պիտի անցնի, ու զանիկա մեզի պիտի բերէ որպէս զի լսենք ու ընենք. 14 Քանզի այս խօսքը քեզի շատ մօտ է, քու բերնիդ ու սրտիդ մէջ է, որպէս զի դուն զանիկա կատարես։

15 Նայէ, Ես այսօր կեանքը ու բարին, մահը 16 ու չարը քու առջեւդ դրի. Որովհետև ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ որ քու Տէր Աստուածդ սիրես, անոր ճամբաներուն մէջ քալես, ու անոր պատուիրանքները, կանոնները ու դատաստանները պահես, որպէս զի ապրիս ու շատնաս, և քու Տէր Աստուածդ քեզ օրհնէ այն երկրին մէջ, ուր կ'երթաս ժառանգելու համար։ 17 Բայց եթէ քու սիրտդ դառնայ, ու հնազանդութիւն չընես, հապա մոլորելով ուրիշ աստուածներու երկրպագութիւն ընես ու պաշտես, 18 Ես քեզի այսօր կը ծանուցանեմ որ անշուշտ պիտի կորսուիք, ու երկար կեանք պիտի չունենաք այն երկրին վրայ, ուր մտնելու և զանիկա ժառանգելու համար Յորդանանէ կ'անցնիք։ 19 Ես այսօր երկինքը ու երկիրը վկայ կը բռնեմ ձեզի, որ Կեանքը ու մահը, օրհնութիւնը ու անէծքը ձեր առջև դրի. ուրեմն կեանքը ընտրէ որպէս զի ապրիս դուն և քու

ա Ծն. ԻԹ. 24, 25։ Երեմ. Ի. 16։
բ Դ Թագ. Թ. 8, 9։ Երեմ. ԽԲ. 8, 9։
գ Դան. Թ. 11, 13, 14։
դ Գ Թագ. Ժգ. 15։ Բ Մն. Է. 20։ Սաղ. ՃԲ. 5։ Առակ. Բ. 22։
ե Դկ. Խզ. 40։ Գ. Իր։
զ Գ. գ. 29, 30։ Գ Թագ. Ը. 47, 48։
է Նէեմ. ա. 9։ Ես. ՃԼ. 7։ Ողբ. գ. 40։ Յովէլ Բ. 12, 13։
ը Սաղ. ՃԺ. 45։ ՃԾ. 1, 4։ Երեմ. ԼԹ. 14։ Ողբ. գ. 22։
թ Ղկ. Խզ. 40։ Գ. Իր։
ժ Գ. գ. 29, 30։ Գ Թագ. Ը. 47, 48։
ի Նէեմ. ա. 9։ Ես. ՃԼ. 7։ Ողբ. գ. 40։ Յովէլ Բ. 12, 13։
ժա Սաղ. ՃԺ. 45։ ՃԾ. 1, 4։ Երեմ. ԼԹ. 14։ Ողբ. գ. 22։ 32։
ժբ Սաղ. ՃԼԷ. 2։ Երեմ. Լ. 37։ Եզեկ. ԼԳ. 13։ ԼԶ. 24։
ժգ Գ. Իր. 64։ Նէեմ. ա. 9։
ժդ Գ. Ժ. 16։ Երեմ. Լ. 39։ Եզեկ. Ժա. 19։ ԼԶ. 26։
ժե Գ. Իր. 11։
ժզ Գ. Իր. 63։ Երեմ. Լ. 41։
ժէ Ես. Խե. 19։
ժը Հռոմ. Ժ. 6, ևն։
ժթ Հմր. 1, 19։ Գ. Ժա. 26։
ի Գ. գ. 26։ ը. 19։
ի Գ. գ. 26։ ե. 28։
ի Հմր. 15։

20 աերաւնդդ. ֆու Տէր Աստուածդ միրելով՝ անոր
իսօքին հնազանդութիւն ընես, ու անոր յարիս,
(վասն զի քու հկեանքդ ու օրերուդ երկայնութիւնը
այն է,) որպէս զի դուն բնակիս այն
երկրին վրայ զոր Տէրը քու հայրերուդ, Աբրա-
համի, Իսահակի ու Յակոբի, երդում ըրաւ
անոնց տալու։

ԳԼ. ԼԱ

1 Մովսէս կը քաջալերէ ժողովուրդը, 7 ու Յեսուն, 9
Օրէնքը քահանաներուն կը յանձնէ՝ որ եօթներորդ տա-
րին ժողովուրդին ականջներուն կարդան, 14 Աստուած
Յեսուին պատուէր կու տայ, 19 ու երգ մը՝ որ ժողո-
վուրդին վկայութիւն մը ըլլայ, 24 Մովսէս օրինաց գիրքը
Ղեւտացւոց կը յանձնէ՝ որ պահեն. 28 ու գալու բանները
հրապարակաւ ծերերուն կը ծանուցանէ։

Եւ Մովսէս գնաց բոլոր Իսրայէլի ըրուցեց
2 այս խօսքերը։ Ու անոնց ըսաւ, Ես այսօր հա-
րիւր քսան տարեկան եմ. ալ ելլելու ու մտա-
նելու կարողութիւն չունիմ. և Տէրը ինծի
ըսաւ, Դուն այս Յորդանանէն պիտի չանցնիս։
3 Քու Տէր Աստուածդ ինք քու առջեւդ պիտի
անցնի, ու այս ազգերը քու առջեւէդ ինք պի-
տի կորնցնէ, և դուն անոնց ժառանգութեանը
պիտի տիրես. ու Յեսու
4 պիտի անցնի քու առջեւդ։ Ու Տէրը անոնց
այնպէս պիտի ընէ, ինչպէս Ամորհացւոց Սե-
հոն ու Ովգ թագաւորներուն և անոնց երկրին
5 ըրաւ, զանոնք բնաջինջ ընելով. Եւ Տէրը զա-
նոնք ձեր ձեռքը պիտի տայ, ու իմ ձեզի բո-
լոր պատուիրածիս պէս պիտի ընէք անոնց։
6 Ուժովցէք ու քաջ եղէք, ժի վախնաք ու ա-
նոնց երեսէն մի զարհուրիք. քանզի քու Տէր
Աստուածդ էինք քեզի հետ կ'երթայ. Նա նիկա
քեզ չթողուր ու քեզ երեսէ չձգեր։
7 Եւ Մովսէս Յեսուն կանչեց, ու բոլոր Իս-
րայէլի առջեւ անոր ըսաւ, Ուժովցիր ու քաջ
եղիր. քանզի այս ժողովուրդը դուն պիտի տա-
նիս այն երկիրը զոր Տէրը անոնց հայրերուն
երդում ըրաւ անոնց տալու. ու զանիկա դուն
8 պիտի ժառանգեցնես անոնց։ Եւ Ինքը առջե-
ւէդ գացողը նոյն ինքն Տէրն է. Նա նիկա քեզի
հետ պիտի ըլլայ. անիկա քեզ պիտի չթողու-
ու քեզ երեսէ պիտի չձգէ. մի վախնար ու մի
զարհուրիր։
9 Այդ Մովսէս այս օրէնքը գրեց, հև զանի-
կա Տէրոջը ուխտին Տապանակը վերցնող Ղեւ-
տացի քահանաներուն, ու Իսրայէլի բոլոր ծե-
10 րերուն տուաւ. Եւ Մովսէս անոնց պատուիրե-
լով՝ ըսաւ, Եօթներորդ տարին, Ղեթողու-
թեան տարին տաղաւարահատաց տօ-
11 նին, երբ բոլոր Իսրայէլ կու գայ Ինքը Տէր
Աստուածդդ առջեւ երեւնալու անոր ընտրած
տեղը, Ոչ ոթե բոլոր Իսրայէլի առջեւ այս օ-
12 րէնքը պիտի կարդաք, որպէս զի լսեն, ԺՈղո-
վեցէք ժողովուրդը. այրերը, կիները, տղաքները
ու քաղաքներդ եղող օտարականդ, որպէս զի
լսեն, և սորվելով՝ ձեր Տէր Աստուածդէն վախ-
նան, ու այս օրէնքին բոլոր խօսքերը պահեն ա-
13 կատարեն. Եւ անոնց չգիտցող տղաքները լսե-
լով՝ ձեր Տէր Աստուածդէն վախնալ սորվին, բո-
լոր այն օրերուն մէջ որչափ որ պիտի ապրիք
այն երկրին վրայ զոր Յորդանանէ կ'անցնիք։
14 Եւ Տէրը Մովսէսի ըսաւ, Ահա մեռնելու
օրերդ մօտեցան. Յեսուն կանչէ, ու ժողովքի
խորանին մէջ ներկայացէք, Նորպէս զի անոր
պատուէր տամ։ Ուստի Մովսէս ու Յեսու գա-
15 ցին ժողովքի խորանին մէջ ներկայացան։ Եւ
Տէրը ամպի սիւնով խորանին մէջ երեւցաւ,
ու ամպի սիւնը խորանին դրանը վրայ կայնե-
16 ցաւ։ Եւ Տէրը Մովսէսի ըսաւ, Ահա դուն քու
հայրերուդ հետ պիտի ննջես, ու այս ժողո-
վուրդը պիտի կելլէ, ու իր գացած երկրին
օտար աստուածներուն հետեւելէն երթալով անոր
մէջ շնութիւն պիտի ընէ, և զիս պիտի թո-
ղու, ու իրեն հետ ըրած ուխտս պիտի խափա-
17 նէ։ Եւ այն օրը իմ բարկութիւնս անոնց վրայ
բորբոքելով՝ զանոնք պիտի մերժեմ, ու երեսս
անոնցմէ պիտի ծածկեմ, ու ընաջինջ պիտի
ըլլան. և շատ չարիքներու ու նեղութիւն-
ներու հանդիպելով՝ այն օրը պիտի ըսեն, Մեր
Աստուածը մեր մէջ չըլլալուն համար չէ՞ որ
18 ինձնք այս չարիքները կը կրենք։ Եւ այն օրը
ես իմ երեսս բոլորովին պիտի ծածկեմ անոնց
ըրած բոլոր չարութեանը համար, որովհետեւ
19 ուրիշ աստուածներու դարձան։ Ուստի հիմա
այս երգը գրեցէք, ու Իսրայէլի որդիներուն սո-
վեցուցէք, զանիկա անոնց բերանը դնելով, որ-
պէս զի այս երգը Իսրայէլի որդիներուն մէջ
20 ինձի վկայութեան համար ըլլայ։ Քանզի զանոնք
պիտի տանիմ այն կաթ ու մեղր բղխող երկիրը,
որու համար ես անոնց հայրերուն երդում ըրի-
և անոնք պիտի ուտեն ու կշտանան և գիր-

հ Սաղ. իէ. 1։ կզ. 9։ Յովհ. ժա. 25։ —
ա Ել. է. 7։ Գլ. լգ. 7։
բ Թուա. իէ. 17։ գ Թագ. գ. 7։
գ Թուա. ի. 12։ իէ. 13։ Գլ. գ. 27։
դ Գլ. թ. 3։
ե Թուա. իէ. 21։ Գլ. գ. 28։
զ Գլ. գ. 21։
է Թուա. իա. 24, 33։
ը Գլ. է. 2։
թ Յեսու. ժ. 25։ ա Մն. իգ. 13։
ժ Գլ. ա. 29։ է. 18։
ի Գլ. է. 4։
լ Յեսու. ա. 5։ Եբր. ժգ. 5։
խ Հմր. 23։ Գլ. ա. 38։ գ. 28։ Յեսու. ա. 6։
ծ Ել. ժգ. 21, 22, լգ. 14։ Գլ. թ. 3։
կ Յեսու. ա. 5, 9։ ա Մն. իգ. 20։
հ Հմր. 25։ Գլ. ժէ. 18։
ձ Թուա. գ. 15։ Յեսու. գ. 3։ ա Մն. ժէ. 12, 15։
ղ Գլ. ժէ. 1։
ճ Դ Եսր. իգ. 34։
մ Գլ. ժգ. 16։
յ Յեսու. ը. 34, 35։ դ Թագ. իգ. 2։ Նէեմ. ը. 1, 2, 3, ևն։
ն Եբր. կարգաս,
շ Եբր. ժողվէ
ո Գլ. ժա. 2։
չ Սաղ. հը. 6, 7։
պ Թուա. իէ. 13։ Գլ. լգ. 5։
ջ Հմր. 23։ Թուա. իէ. 19։
ռ Ել. լգ. 9։
ս Բ Թագ. է. 12։
վ Ել. լբ. 6։
տ Ել. լգ. 15։ Գ Եսր. ը. 17։
ր Գլ. լբ. 15։ Գ Եսր. բ. 12։ ժ. 6, 13։
ց Գ Եսր. բ. 20,
ւ Բ Մն. ժէ. 2։
փ Գլ. լբ. 20։ Սաղ. ծդ. 29։ Ես. բ. 17։ կգ. 7։ Եզեկ. լթ. 23։
ք Թուա. ժգ. 42։
օ Գ Եսր. գ. 13։
ֆ Հմր. 17։
• Հմր. 26։
֏ Գլ. լբ. 15։ Նէեմ. թ. 25, 26։ Ովս. ժգ. 6։

նան. ու Էֆրը ուրիշ աստուածներու դառնալով և անոնց ծառայութիւն ընելով՝ զիս պիտի արհամարհեն, ու իմ ուխտս պիտի խափանեն։
21 Իսկ Էերը անոնք շատ չարիքներու ու նեղութիւններու հանդիպին, այս երգը անոնց առջև վկայութիւն պիտի տայ. որովհետև անոնց զաւակներուն բերնէն պիտի չմոռցուի. վասն զի Էգիտեմ՝ անոնց խորհուրդը՝ Էզոր այսօր կ'ընեն, քանի որ դեռ իմ երդումով խոստացած երկիրս
22 տարած չեմ զանոնք։ Ուստի Մովսէս նոյն օրը այս երգը գրեց, ու Իսրայէլի որդիներուն սորվեցուց զանիկա։
23 Եւ Տէրը Նաւէի որդւոյն Յեսուի պատուիրելով ըսաւ, Ղզօրացիր ու քաջ եղիր. քանի Իսրայէլի որդիները դուն պիտի տանիս այն երկիրը, որու համար անոնց երդում ըրի. ու ես քեզի հետ պիտի ըլլամ։
24 Ու երբ Մովսէս այս օրէնքին բոլոր խօսքերը
25 Էգիրքի մը մէջ գրեց լմնցուց, Տէրոջը ուխտին տապանակը վերցնող Ղեւտացիներուն պատ-
26 ուիրեց Մովսէս ու ըսաւ, Առ այս օրէնքին գիրքը առէք, Եու զանիկա ձեր Տէր Աստուծոյն ուխտի տապանակին քով դրէք, Իորպէս զի հոն քեզի
27 դէմ վկայութեան համար ըլլայ. Ժքանզի ես քու ապստամբութիւնդ ու քու Էպարանոցիդ խստութիւնը գիտեմ. ահա այսօր, որ տակաւին ես ձեզի հետ ողջ եմ, դուք Տէրոջը դէմ ապստամբութիւն կ'ընէք. ալ ո՛րչափ աւելի իմ
28 մեռնելէս ետքը։ Ձեր ցեղերուն բոլոր ծերերը ու ձեր ոստիկանները իմ առջեւս ժողվեցէք, որպէս զի անոնց այս խօսքերը զրուցեմ, որ լսեն. Նէ երկինքը ու երկիրը վկայ բռնեմ անոնց.
29 Քանզի գիտեմ որ իմ մեռնելէս ետքը դուք անշուշտ Է‡անօրէնութիւն պիտի ընէք", ու իմ ձեզի պատուիրած ճամբայէս պիտի խոտորիք. ու Ժետքի օրերը չէարիքներու պիտի հանդիպիք. որովհետև Տէրոջը առջև չարութիւն պիտի ընէք, ու ձեր ձեռքերուն գործերովը զանիկա
30 պիտի սրդողցնէք։ Ուստի Մովսէս այս երգին խօսքերը Իսրայէլի բոլոր ժողովքին ականջներուն ամբողջ զրուցեց։

ԳԼ. ԼԲ

Ժողովուրդը որ իրենց սիրած աստուածները վայ դնեն։ 48 Աստուած Նաբաս լեռը կը ղրկէ Մովսէսը, որ Քանանու երկիրը տեսնէ, ու մեռնի։

1 Ո՞վ երկինք, ականջ դրէք որ խօսիմ.
Ու երկիր իմ բերնիս խօսքերը լոզ մտիկ ընէ։
2 Էիմ խրատս անձրեւի պէս պիտի կաթի.
Իմ խօսքս ցօղի պէս պիտի իջնէ.
ԷԱնձրեւի պէս կանանչեղէնի վրայ,
Ու առատ անձրեւներու պէս խոտի վրայ.
3 Քանզի Տէրոջը անունը պիտի կանչեմ.
Ետե՛ր Աստուծոյն պատիւ տուէք։
4 *Աստուծոյ Էգործը կատարեալ է.
Քանզի Ետոր ամէն ճամբաները իրաւունք են.
ԷԱստուած հաւատարիմ է, ու Ըանիրաւութիւն չունի.
Անիկա արդար և ուղիղ է։
5 ԲԱսոնք ապականեցան, իրենց արատը անոր զաւակներուն չէ.
Ամիկա ծխստորած ու ծռած ազգ մըն է։
6 ԷՏէրոջը ըրած հատուցումնիդ ասիկա՞ է,
Ով յիմար ու անմիտ ժողովուրդ,
Անիկա Էքու Հայրդ չէ՞, որ քեզ Եստացաւ,
Ժքեզ ստեղծեց ու քեզ հաստատեց։
7 Հին օրերը միտքդ բեր,
Անցած դարերուն տարիները մտածէ.
Էհրու հօրդ հարցուր, ու քեզի պատմէ.
Քու ծերերուդ հարցո՛ր, ու քեզի ըսեն.
8 Երբ Բարձրեալը հազգերուն ժառանգութիւն բաժնեց,
Ու Ցադամի որդիները տարածեց,
Ազգերուն սահմանները
Իսրայէլի որդիներուն թիւովը դրաւ.
9 Քանզի Ֆտէրոջը բաժինը իր ժողովուրդն է,
Ո– իր ժառանգութեան վիճակը Յակոբ է։
10 Զանիկա Ֆանապի երկրի մէջ,
Անկոխ ա– ահաւին անապատի մէջ †գտաւ.
Զանիկա ‡պաշտպանեց, Ֆխրատեց,
Ո– Ֆիր աչքին բիբին պէս պահեց։
11 Ֆինչպէս արծիւը իր բոյնը կը գրգռէ,
Կը շարժի իր ձագերուն վրայ,
Իր թեւերը կը տարածէ, զանոնք վրան կ'առնէ
Ո– թեւերովը կը վերցնէ,
12 Աէնպէ՛ս Տէրը միայն զանիկա պտըտցուց,
Ու անոր հետ օտար աստուած չկար։
13 Ֆզանիկա երկրի բարձր տեղերուն վրայ ‖հանեց,

---

* Ժող. խթ. 1։ Գլ. դ. 30։
† Գլ. իբ. 15։

ա Գլ. դ. 26։ լ. 19։ լա. 28։ Մապ. ծ. 4։ Ես. ա. 2։ Երեմ. բ. 12։ ղ. 19։
բ Ես. ծԼ. 10, 11։ ա Կոր. գ. 6, 7, 8։
գ Մապ. հր. 6։ Միք. Լ. 7։
դ ա Մն. իթ. 11։
ե Երբ. վ.էմին. բ Թագ. իբ. 3։ իգ. 3։ Մապ. ժբ. 2, 31, 46։ Ամբ. ա. 12։
զ Ես. խթ. 1։ Գլ. դ. 30։
է Գլ. իբ. 15։

ը Գլ. դ. 26։ լ. 19։ լա. 28։ Մապ. ծ. 4։ Ես. ա. 2։ Երեմ. բ. 12։ ղ. 19։
թ Ես. ծԼ. 10, 11։ ա Կոր. գ. 6, 7, 8։
ժ Մապ. հր. 6։ Միք. Լ. 7։
ի ա Մն. իթ. 11։
լ Երբ. վ.էմին. բ Թագ. իբ. 3։ իգ. 3։ Մապ. ժբ. 2, 31, 46։ Ամբ. ա. 12։
խ Բ Թագ. իբ. 31։
ծ Դան. դ. 37։ Յայտ. ԺԼ. 3։
կ Երեմ. ժ. 10։
հ Յոբ լդ. 10։ Մապ. ղբ. 15։
ձ Գլ. լա. 29։
ղ Մատ. ԺԼ. 16։ Գղ. բ. 41։ Գլ. բ. 15։
ճ Մապ. ՃԺղ. 12։
մ Ես. կգ. 16։
յ Մապ. հգ. 2։
ն Չմր. 15։ Ես. իԼ. 11։ Խպ. 2։
շ Եր. ԺՂ. 14։ Մապ. խպ. 1։ հբ. 3, 4։
ո Ջաք. բ. 2։ Գոր. ԺԼ. 26։
չ Ծն. Ժա. 8։
պ Եր. ԺԼ. 16։ ԺԲ. 5։ ա Թագ. Ժ. 1։ Մապ. հբ. 71։
ջ Գլ. ը. 15։ Երեմ. բ. 6։ Ամբ. Ժղ. 5։
† կամ, հոգաց.
‡ կամ, պտըտցուց,
ռ Բ Օր. դ. 36։
ս Մապ. ԺԼ. 8։ Առակ. է. 2։ Զաք. բ. 8։
վ Եր. ԺԲ. 4։ Գլ. ա. 31։ Ես. լա. 5։ Խղ. 4։ կգ. 9։ Ամբ. Ժա. 3։
տ Գլ. լգ. 29։ Ես. ծը. 14։ Եզեկ. լգ. 2։
‖ Եբր. հեծցուց,

Որպէս դի ատեերուն պատուղը ուտէ.
Ու անոր՝ "Վէմէն մեղր,
Ու ապառաժ վէմէն իւղ ծծել տուաւ.
14 Անոր կովերու իւղ ու ոչխարներու կաթ ՚Բէյսո֊ց,
Գառներու ու Բասանի խոյերու և նոխազներու
ճարպով,
Ու Նգորեննի ցորենով՚.
Եւ "Խաղողին արիւնը՝ գինի խմեցիր։
15 Ու **Խրտչել դիրնալով Նաքացեց.
(՚Գիրցար, հաստըցար, իւղ կապեցիր.)
Ու "իր Արարիչ Աստուածը Վթողուց,
Եւ "իր փրկութեան Վէմը արհամարհեց։
16 Օտար պոռնաձներով Ցանոր նախանձը գրգռեցին,
Ո֊ գարշելի բաներով զանիկա սրդողցուցին։
17 ²Դիւերուն զոհ մատուցին, Ե ոչ Աստուծոյ,
Իրենց չգիտցած աստուածներուն,
Նոր ֊֊ մօտիս եղողներուն,
Որոնցմէ ձեր հայրերը չվախցան։
18 ՚Դուն քեզ ծնանող Վէմը մոռցար,
Ու էքեզ առեղծող Աստուածը միտքէդ հանեցիր։
19 *Եւ Տէրը տեսնելով դզուեցաւ
³Որովհետեւ իր աղաքները ու աղջիկները զԱռ
սրդողցուցին։
20 Ու ըսաւ, ֆԱնոնցմէ երեսս ծածկեմ,
Ո֊ տեսնեմ Թէ անոնց վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ.
Վասն զի անոնք ծուռ ազգ մըն են,
՚Անհաւատարիմ որդիներ են։
21 ԲԱնոնք չաստուածներով իմ նախանձս գրգռեցին,
Ո֊ էրենց անոտի բաներով զիս սրդողցուցին.
՚Ես ալ անպիտան ժողովրդով մը անոնց նախանձը պիտի գրգռեմ,
Ո֊ անմիտ ազգով մը զանոնք պիտի սրդողցնեմ։
22 Քանզի Էիմ բարկութենէս կրակ վառեցաւ,
Եւ դժոխքին մինչև ներքին տեղերը պիտի այրէ.
Երկիրը և անոր արմտիքը պիտի ուտէ,
Ու լեռներուն հիմերը պիտի բռնկցնէ։
23 ՚Անոնց վրայ չարիքներ պիտի դիզեմ,
Էիմ նետերս անոնց վրայ Նթոթլով պիտի հատցնեմ։
24 Անօթութեամբ պիտի մնշին,
Ու Բ††հրատապնապ տենդով՚ և դառն ժանտախտով պիտի հատնին,
Ու Քանոնց վրայ գազաններուն ակռաները
Ու գետնի վրայ սողացողներուն թոյնը պիտի ղրկեմ։
25 ԺԴուրսէն սուրը ու ‡‡Ներսէն վախը՝
Երիտասարդները ու կոյս աղջիկները,
Կաթնկեր տղաքները
Ու ալեւոր ծերերը պիտի ջարդեն։
26 ՚Ըսի որ զանոնք Եւէրէ սէն կողմը ցրուեմ՛,
Անոնց յիշատակը մարդոց միջէն վերցնեմ՛,
27 Միայն Թէ Թշնամիին բարկութենէն վախցայ,
Զըլլայ որ անոնց հակառակորդները ուրանան.
Զըլլայ որ Ըսեն Թէ Այս բոլոր բանը ընդը
Մեր բարձր ձեռքն է, և ոչ Թէ Տէրը։
28 Քանզի անոնք խորհրդակորոյս ազգ մըն են,
Ու անոնց մէջ իմաստութիւն չկայ։
29 ՚Երանի՛ Թէ իմաստուն ըլլային, ֊֊ այս բանը հասկնային,
Ու֊ իրենց վախճանը մտածէին։
30 ՚Մարդ մը հազարը ի՞նչպէս կը հալածէր,
Ու երկու մարդ տասը հազարը ի՞նչպէս կրնար փախցնել,
Եթէ անոնց Վէմը զանոնք չծախէր,
Ու Տէրը զանոնք չմատնէր։
31 Քանզի Նանոնց Վէմը մեր Վէմին պէս չէ,
Ու ³մեր Թշնամիները ֊֊ բանին դատաւոր ըլլան.
32 Վասն զի ³անոնց որթը Սոդոմի որթէն է,
Ու Գոմորի արտէն է.
Անոնց խաղողները թունաւոր խաղողներ են,
Ո֊ անոնց ողկոյզները դառն են.
33 Անոնց գինին ³վիշապներուն ||||ժանտութիւնը
Ու Նիժերուն մահաւէտ թոյնն է։
34 Աթիկա Նիմ քովս պահուած,
Ո֊ իմ շտեմարաններուս մէջ կնքուած չէ՞
արդեօք։
35 ՚Իմն է վրէժխնդրութիւնը ու հատուցումը.
Անոնց ոտքը սահմանուած ժամանակին պիտի դլոր.
Վասն զի Նանոնց կորստեան օրը մօտ է,
Ու անոնց դլխուն գալիքները կ'արտորան։
36 ՚Քանզի Տէրը իր ժողովուրդը պիտի դատէ,
ԼՈւ իր ծառաներուն վրայ պիտի գթայ,
Որովհետեւ պիտի տեսնէ անոնց տկարութիւնը,
Երբ ՚զոցուած ու ձգուած չկայ.

---

* Ծոբ ԻԲ. 6։ Սաղ. ձա. 16։
Ղ Սաղ. ձա. 16։ Ծխէ. 14։
§ ՆԷՐ. Երիկամունքներուն ճարպով.
Ճ Ծն. խժ. 11։
: ՆԷՐ. Ցեսուրուն. Գլ. լգ. 5, 26։ Նա. խզ. 2։
Ղ Տես ա Թագ. բ. 29։
՚ Գլ. լա. 20։ Նէեմ. Բ. 25։ Սաղ. ժէ. 10։ Երեմ. բ. 7։ Ե. 7, 28։ Ովս. ժգ. 6։
՛ Հմր. 6։ Նա. ծա. 13։
Վ Գլ. լա. 16։ Նա. ա. 4։
՜ Բ Թագ. իբ. 47։ Սաղ. ձԲ. 26։ ղԵ. 1։
Չ գ Թագ. ժգ. 22։ ա Կոր. ժ. 22։
Յ Ղեւ. ժէ. 7։ Սաղ. ճղ. 37։ ա Կոր. ժ. 20։ Յայտ. Բ. 20։
՝ Նա. ժէ. 10։
Ն Երեմ. բ. 32։
Շ Դատ. բ. 14։
՞ Ծն. ա. 2
Ջ Գլ. լա. 17։
՟ Նա. լ. 9։ Մատ. ժէ. 16։
Բ Հմր. 16։ Սաղ. հբ. 58։
Գ ա Թագ. ժբ. 21։ գ Թագ. ժգ. 13, 26։ Սաղ. լա. 6։ Երեմ. բ. 19։ Ժ. 8։ ժգ. 22։ Յայտ. բ. 8։ Գործ. ժգ. 15։
Ր Ովս. ա. 10։ Հաբակ. ժ. 19։
Ե Երեմ. ժե. 14։ ժէ. 4։ Ողբ. գ. 11։
Ձ Նա. խզ. 15։
Ե Սաղ. է. 12, 13։ Եզեկ. Ե. 16։
Ը Ամբ. գ. 5։
†† Կամ՝ կայծակով
Ը Ղեւ. խզ. 22։
Ժ Ողբ. ա. 20։ Եզեկ. է. 15։ բ Կոր. է. 5։
‡‡ ՆԷՐ. անհեահնեբէն
Ի Եզեկ. ի. 13, 14, 23։
Լ Սաղ. ճի. 8։
Խ Նա. խէ. 11։ Երեմ. գ. 22։
Ծ Գլ. Ե. 29։ Սաղ. ձա. 13։ ճէ. 43։ Ղա. կ. ԺԲ. 42։
Կ Նա. խէ. 7։ Ողբ. ա. 9։
Հ Ղեւ. խզ. 8։ Յեհ. խգ. 10։ Բ Մն. խգ. 24։ Նա. լ. 17։
Ձ Սաղ. խգ. 12։ Նա. ծ. 1։ ծբ. 3։
Ղ ա Թագ. բ. 2։
Ճ ա Թագ. գ. 8։ Երեմ. խ. 3։
Մ Նա. ա. 10։
Յ Սաղ. ծբ. 4։
|||| Աչքէնէ, թոյնը
Ն Սաղ. ճխ. 3։ Հաբակ. գ. 13։
Շ Ծոբ. ժգ. 17։ Երեմ. բ. 22։ Ովս. ժգ. 12։ Հաբակ. բ. 5։
՚ Սաղ. ղգ. 1։ Հաբակ. ժբ. 19։ Երբ. ժ. 30։
Ո Բ Պետ. բ. 3։
Ոչ Սաղ. ճլէ. 14։
Չ Դատ. բ. 18։ Սաղ. ճղ. 45։ Երեմ. լա. 20։ Յայտ. բ. 14։
՟ գ Թագ. ժգ. 10։ խա. 21։ դ Թագ. Բ. 8։ ժգ. 26։

37 Եւ պիտի ըսէ, "Ո՞ւր են անոնց աստուածները,
Ա՛յն վէմը՝ որուն վրայ իրենց յոյսը դրեր էին,
38 Անոնց զոհերուն ճարպը ուտողները,
Ու թափելու նուէրներուն գինին խմողները.
Թող ելլեն ու ձեզի օգնեն,
Եւ ձեզի պաշտպան ըլլան։
39 Հիմա նայեցէք, որ Ե՛ս միայն ԵՍ ԵՄ",
Ու "ինծմէ ուրիշ Աստուած չկայ.
ᵇԵս կը մեռցնեմ ու ես կ'ապրեցնեմ.
Ես կը զարնեմ ու ես կը բժշկեմ,
Ու իմ ձեռքէս ազատող մը չկայ։
40 ᵃԿանգի ձեռքս երկինք վերցնելով կ'ըսեմ,
Ես յաւիտեան կենդանի եմ։
41 ¯Եթէ փայլակի պէս սուրս սրեմ,
Ու †ձեռքս դատաստանի երկնցնեմ,
Իմ թշնամիներուս վրէժխնդրութիւն պիտի
ընեմ,
Եւ զիս ատողներուն հատուցում ընեմ։
42 Սպաննուածներուն ու գերիներուն արիւնէն,
*Թշնամւոց իշխաններուն գլխէն
°Իմ նետերս արիւնով պիտի արբեցնեմ,
Ու իմ սուրս միս պիտի ուտէ։
43 Ով ազգեր, ֆանոր ժողովուրդին ուրախակից
եղէք,
ᵛԿանգի ¯իր ծառաներուն արեան վրէժը պիտի
խնդրէ.
Ինք թշնամիներէն վրէժ պիտի առնէ,
Եւ էլ երկրին ու ժողովուրդին քաւութիւն
պիտի ընէ։
44 Ուստի Մովսէս նաւեան Յեսուի հետ եկաւ,
ու այս երգին բոլոր խօսքերը ժողովուրդին ա-
45 կանջներուն ըրաւ։ Ու երբ Մովսէս այս ա-
մէն խօսքերը բոլոր Իսրայէլի ըրաւ լմնցուց,
46 Անոնց ըսաւ, ᵗՁեր սրտին մէջ դրէք այն ամէն
խօսքերը զորոնք այսօր ձեզի վկայութիւն բերի,
որպէս զի զանոնք ձեր տղոց պատուիրէք, որ այս
օրէնքին ամէն խօսքերը պահեն ու կատարեն։
47 Քանզի ասիկա ձեզի պարապ բան մը չէ, Եհով-
հայաև ձեր կեանքն է. ու այս բանով երկայ-
նակեաց պիտի ըլլաք այն երկրին վրայ, որու
համար Յորդանանէ կ'անցնէք զանիկա ժառան-
գելու։
48 ՂԵւ Տէրը նոյն օրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսե-
49 լով, Այդ Աբարիմ լեռը ելիր, Մովաբի երկ-
րին մէջ եղող Երիքովի դիմացի Նաբաւ լեռը,
ու տես Քանանաց երկիրը զոր Իսրայէլի որդի-
50 ներուն կալուածք պիտի տամ. Եւ դուն այն
քու ելած լեռանդ վրայ մեռնիս, ու քու ժո-
ղովուրդիդ խառնուիս, ինչպէս ᵉքու եղբօրդ
Ահարոն Հոր լեռան վրայ մեռաւ, ու իր ժո-
51 ղովուրդին խառնուեցաւ. Որովհետեւ Իսրա-
յէլի որդիներուն մէջ, Սին անապատը, Կա-
դէսի Հակառակութեան ջուրերուն վրայ ¤ինծի
անհնազանդ եղաք. քանզի ᵇԻսրայէլի որդինե-
52 րուն մէջ դիս †չփառաւորեցիք։ Ուստի այն
երկիրը ‡հեռուէն պիտի տեսնես, բայց դուն
հոն պիտի չմտնես, այն երկիրը զոր ես Իսրայէ-
լի որդիներուն կու տամ։

ԳԼ. ԼԳ

1 Աստուծոյ վհհսփառութիւնը։ 6 Տասն երկու ցեղերուն օրհնութիւնները։ 26 Իսրայէլի երջանկութիւնը։

Եւ այս է այն ¯օրհնութիւնը, որով ԲԱս-
տուծոյ մարդը Մովսէս իր մեռնելէն առաջ Իս-
2 րայէլի որդիները օրհնեց. Ու ըսաւ,
ՖՏէրը Սինայէ եկաւ,
Ու Սէիրէ անոնց երեւցաւ,
Եւ Փառան լեռնէն փայլեցաւ,
Ու ᵀբիւրաւոր սուրբերով եկաւ.
Անոր աջ ձեռքէն օրէնքին կրակը Էլ-անոնց։
3 Այո, Էանիկա ժողովուրդները կը սիրէ.
Բոլոր Նուրբերը քու ձեռքդ են.
Ու անոնք Է.քու խօսքերդ ընդունելու համար
Ը.քու ոտքերուդ քով կը նստին։
4 ՐՄովսէս մեզի տուաւ օրէնքը,
ԺՅակոբի ժողովքին ժառանգութիւնը։
5 Ու երբ ժողովուրդին գլխաւորները
Իսրայէլի ցեղերուն հետ միկտեղ ժողովուեցան,
Ինք *Իսրայէլի մէջ Էիշխան" եղաւ։
6 Ռուբէն թող մարի ու չմեռնի,
Եւ անոր ժողովուրդը շատուր ըլլան։
7 Եւ Յուդային համար այս բանը ըսաւ,
Ով Տէր, Յուդային ձայնը լսէ,
Ու զանիկա իր ժողովուրդին տար.
ՆԱնոր ձեռքերը իրեն բաւական ըլլան,
Եւ Էանոր թշնամիներուն դէմ օգնական եղիր։
8 Ու Ղեւիի համար ըսաւ,
ԺՈւրիմդ և Ուրիմդ քու սուրբ մարդուդ
ըլլայ,

ᵃ Գաս. ժ. 14։ Բրեմ. բ. 28։
ᵇ Մաղ. ճբ. 27։ Նա. խա. 4։ խբ. 12։
ᶜ Բէր. Եա՛ Էս եմ,
ᵈ ԳԼ. գ. 35։ Նա. խե. 5, 18, 22։
ᵉ ա Թագ. բ. 6։ գ Թագ. Է. 7։ Ծոբ Է. 18։ Մաղ. կը. 20։ Ովս. գ. 1։
ᶠ Ծն. ժգ. 22։ Բլ. գ. 8։ Թուռ. ժգ. 30։
ᵍ Նա. խէ. 1։ լգ. 5։ կզ. 16։ Նեհեմ. խա. 9, 10, 14, 20։
ʰ Նա. ա. 24։ Նաւ. ա. 2։
ⁱ Ծոբ ժգ. 24։ Բրեմ. Լ 14։ Ողբ. բ. 5։
ʲ Բրեմ. խգ. 10։
ᵏ Հռոմ. ԺԷ. 10։
ˡ Յայտ. գ 10։ ԺԲ. 2։
ᵐ Հմբ. 41։
ⁿ Մաղ. ձԷ. 1։
ᵒ ԳԼ. գ. 6։ ժա. 18։ Եզեկ. Լա. 4։
ᵖ ԳԼ. լ. 19։ Ղեւ. ժբ. 5։ Ահաւակ. գ. 2, 22։ գ. 22։ Հռոմ. ժ. 5։
ᵠ Թուռ. խէ. 12, 13։
ʳ Թուռ. լգ. 47, 48։ ԳԼ. լգ. 1։
ˢ Թուռ. Ի. 25, 28։ լգ. 38։
ᵗ Թուռ. Ի. 11, 12, 13։ խէ. 14։
ᵘ Տես Ղեւ. ժ. 3։
ᵛ Եբր. Հարբեցիք
ʷ Թուռ. խէ. 12։ ԳԼ. լգ. 4։
ˣ Եբր. դխնացիէն

ʸ Ծն. խթ. 28։
ᶻ Մաղ. գ. վերնագիրը
ᵃᵃ Նա. ժթ. 18, 20։ Գաս. Է. 4, 5։ Ամբ. գ. 3։
ᵇᵇ Տես Մաղ. կը. 17։ Գաղ. Է. 10։ Գոր. Է. 53։ Գաղ. գ. 19։ Նբր. բ. 2։ Յայտ. Է. 11։ թ. 16։
ᶜᶜ Նա. ժթ. 5։ ԳԼ. Է. 7, 8։ Մաղ. խէ. 4։ Ովս. ժա. 1։ Մաղ. ա. 2։
ᵈᵈ ԳԼ. Է. 6։ ա Թագ. բ. 9։ Մաղ. ծ. 5։
ᵉᵉ Ահաւակ. բ. 1։
ᶠᶠ Դատ. ժ. 39։ Գոր. իբ. 3։
ᵍᵍ Յոյն. ա. 17։ Է. 19։
ʰʰ Մաղ. ճԺթ. 111։
ⁱⁱ Բէր. Յեսուեանի մէջ թագաւոր։ ԳԼ. լբ. 15։
ʲʲ Տես Ծն. լգ. 31։ Գաս. թ. 2։ ԺԷ. 6։
ᵏᵏ Ծն. խթ. 8։
ˡˡ Մաղ. ճխգ. 5։
ᵐᵐ Մաղ. խ. 6։

ՙՋոր Մասսայի մէջ փորձեցիր,
Ո– Մերիպայի ջուրին վրայ անոր հետ վիճեցար։
9 Ան որ իր հօրը ու մօրը համար
Ջանիկա չտեսայ՝ ըսաւ,
Հե՛ւ իր եղբայրները չճանչցաւ,
Ու իր որդինները չգիտցաւ.
Քանզի նա՛նոնք քու խօսքիդ զգուշութիւն ըրին,
Ու քու ուխտդ պահեցին։
10 Ը՚Քու դատաստաններդ Յակոբի,
Ու քու օրէնքդ Իսրայէլի անոնք պիտի սորվեցընեն.
թՔու աւջևդ խունկ պիտի մատուցանեն,
իՈւ քու սեղանիդ վրայ ողջակէզ։
11 Օվ Տէր, անոր զօրութիւնը օրհնէ,
Ու ՚անոր ձեռքին գործը ընդունէ.
Անոր վրայ եղողներուն ու անոր թշնամիներուն
մէջքը կոտրէ,
Որպէս զի ա՛լ չկրկնեն։
12 Բենիամինի համար ըսաւ,
Տէրոջը սիրելին անոր քով ապահովութեամբ
բնակի.
Ամբողջ միշտ զանիկա պաշտպանէ,
Ու անոր ԽուսերուՆ մէջ բնակի։
13 Ու Յովսէփի համար ըսաւ,
ՆԱնոր երկիրը Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլայ
Երկինքի ընտիր պարգեւներովը, Նցօղովը,
Ու վարը պառկող անդունդներովը,
14 Եւ արեգակէն յառաջ եկած ընտիր բերքերովը,
Ու ֆամիսներուն ընտիր արդիւնքներովը,
15 Եւ "հին լեռներուն ‖ընտիր պտուղներովը",
Ու Նշխանջենաւոր բլուրներուն ընտիր պարգեւներովը,
16 Եւ երկրի ու անոր առատութեանը ընտիր պարգեւներովը,
"Ու մորենիին մէջ բնակողին բարեհաճութիւնովը.
Անոնք Յովսէփի գլխուՆ վրայ,
Իր եղբայրներուՆ մէջ երեւելի եղողին գագաթին վրայ, թող գան։
17 Անիկա իր ցուլին "առջինեկին պէս գեղեցկութիւն ունի,
Ու իր եղջիւրները "վիեղջերուի եղջիւրներուՆ նման.
ՎԱնոնցմով պիտի զարնէ ժողովուրդները
Մինչեւ երկրի ծայրերը.
"Ասոնք են Եբրեմի բիւրաւորները

Ու Մանասէի հազարաւորները։
18 Եւ Զաբուղոնի համար ըսաւ,
ՐՈւրախացիր, ով Զաբուղո՛ն, քու ելած առեն՛դ,
Ու դուՆ, ով Իսաքա՛ր, քու վրաններուդ մէջ։
19 ՟Ժողովուրդները լեռը հրաւիրելով՝
Հո՛ն ՚արդարութեան զոհեր պիտի մատուցանեն.
Քանզի անոնք ծովերուՆ առատութիւնը
Ու աւազին ծածուկ գանձերը պիտի ծծեն։
20 Ու Գադի համար ըսաւ,
ֆԳադը ընդարձակողը օրհնեալ ըլլայ.
Մատակ առիւծի պէս կը նստի,
Ու թեւեր ու գլուխներ կը գիշատէ.
21 Եւ *անիկա Երէէն աւաջին մասը իրեն յաւմոտ
տեսաւ.
Քանզի հո՛ն օրէնսդրին փո՜ւթ բաժինին մէջ
պահուեցաւ,
Եւ ՙժողովուրդին գլխաւորներովը գալով՝
Տէրոջը արդարութիւնը ու անոր դատաստանները
Իսրայէլի հետ ի գործ դրաւ։
22 Եւ Դանի համար ըսաւ,
Դա՛ն առիւծի ձագ է,
ՖԱնիկա Բասանէ պիտի ցատկէ։
23 Ու Նեփթաղիմի համար ըսաւ,
Նեփթաղիմ "Ա՜փո՜ւթով կշտացած,
Եւ Տէրոջը օրհնութիւնովը լցուած,
ՔԱրեւմուտքը ու հարաւը պիտի ժառանգէ։
24 Ու Ասերի համար ըսաւ,
ՖԱսեր որդիներէ օրհնուի.
Իր եղբայրներուՆ հաճոյ ըլլայ,
Ու ՟ոտքը իւղի մէջ թաթխէ։
25 Քու §կօշիկներդ երկաթէ ու պղնձէ ըլլան,
Եւ քու **ոյժդ քու օրերուդ չափ ըլլայ։
26 Ը††Իսրայէլի ԷԱստուածին պէս չկայ,
ըԱնիկա քեզի օգնութիւն ընելու համար
Իր մեծ վայելչութիւնովը երկինքներու
Եւ ամպերու վրայ կը նստի։
27 Յաւիտենական Աստուածը ֆէջ Ըսպաւէն է,
Ու անոր յաւիտենական բազուկները ‡‡ֆէջ
պաշտպան են".
Քանզի ֆԹշնամիները քու աւջեւդէ պիտի
վռնտէ,
Ու Ջանիկա կոտրէ՝ պիտի ըսէ,
28 Եւ ԷԻսրայէլ ապահովութեամբ առանձին պիտի բնակի.
ԼՅակոբի աղբիւրը ցորենի ու գինիի երկրին մէջ
պիտի ըլլայ,

{ Ել. ժէ. 7։ Թուա. ի. 13։ Գլ. բ.2, 3, 16։ Սապ. ձա. 7։
հ Ել. լբ. 26, 27, 28։
յ Տես Ելհմ. ժը. 18։ Մապ. ք. 5, 6։
ղ Ղևտ. ժ. 11։ Գլ. ժէ. 9, 10, 11։ Իդ. 8։ Եզեկ. խգ. 23, 24։ Մապ. ք. 7։
ճ Ել. լ. 7, 8։ Թուա. ժզ. 40։ ա Թագ. ք. 28։
մ Ղևտ. ա. 9, 13, 17։ Սապ. ձա. 19։ Եզեկ. խգ. 27։
յ ք Թագ. իդ. 23։ Սապ. ի. 3։ Եզեկ. ի. 40, 41։ խգ. 27։

† կա՛մ, սահմաններուն
ն Ծն. խթ. 25։
շ Ծն. իէ. 28։
‡ Եբ. լուսիններուն
ո Ծն. խթ. 26։
‖ Եբ. գլխուիը,
չ Ամբ. գ. 6։
ոչ Ել. գ. 2, 4։ Գոր. է. 30,35։
պ Ծն. խթ. 26։
ռ ա Մն. ե. 1։
ս Թուա. իդ. 22։ Սապ. ղբ. 10։
վ գ Թագ. իբ. 11։ Սապ. իգ. 5։
տ Ծն. խը. 19։

ր Ծն. խթ. 13, 14, 15։
ց Ես. ք. 3։
ւ Սապ. դ. 5։
ֆ Տես Ցես. ժգ. 10, ևն։ ա Մն. ժբ. 8, ևն։
ֆ Թուա. լբ. 16, 17, ևն։
ֆ Ցես. դ. 12։
ֆ Ցես. ժթ. 47։ Դատ. ժը. 27։
ռ Ծն. խթ. 21։
ֆ Տես Ցես. ժթ. 32, ևն։
ֆ Տես Ծն. խթ. 20։
ֆ Տես Ցոբ իթ. 6։
§ կա՛մ, կղպակներդ

ֆ Գլ. ը. 9։
: կա՛մ, հանգիստդ
ֆ Գլ. լբ. 15։
†† Եբ. Ցեսուբունի
ֆ Ել. ժե. 11։ Սապ. էզ. 8։ Երեմ. ժ. 6։
ը Սապ. կը. 4, 33, 34։ Ճգ. 3։ Ամբ. գ. 8։
ֆ Սապ. գ. 1։
‡‡ Եբ. ասկն են
ֆ Գլ. թ. 3, 4, 5։
ֆ Թուա. իգ. 9։ Երեմ. իգ. 6։ լգ. 16։
ֆ Գլ. ը. 7, 8։

Ու Էանոր երկինքէն ցօղ պիտի կոթի։
29 ԶԵրանի՛ քեզ, ով Իսրայէլ. ո՞ր ժողովուրդը
քեզի պէս
Տէրոջը ձեռքով փրկուած է.
Վասն զի հքու օգնութեանդ սապարը
Ու յաղթութեանդ սուրը անիկա է.
Զոհու թշնամիներդ քեզի պիտի §§խոնարհին,
Ու Ղանանց բարձր տեղերը պիտի կոխես։

ԳԼ. ԼԴ

1 Մովսէս նաբաս լեռնէն երկիրը կը դիտէ, 5 ու հոն կը վախճանի։ 6 Անոր թաղումը, 7 ու կենացը օրերը։ 8 Ժողովուրդը երեսուն օր սուգ կը պահէ անոր համար։ 9 Յեսու տեղը կը յաջորդէ։ 10 Մովսէսին գովութիւնը։

Եւ Մովսէս Մովաբի դաշտերէն Նաբաս լեռանը վրայ Երիքովի դիմացի Փասգայի գագաթը ելաւ. և Տէրը Էանոր ցուցուց բոլոր Գաղաադա երկիրը մինչև Դան, Նաև բոլոր Նեփթաղիմը, ու Եփրեմի և Մանասէի երկիրը, ու Յուդայի բոլոր երկիրը մինչև արեւմտեան ծովը, Եւ հարաւային կողմը ու Երիքովի հովիտին դաշտը, ա՛ն Աբմաւենեաց քաղաքը մինչև Սեղոր։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ, Ասիա է այն երկիրը՝ որու համար Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի երդում ըրի՝ ըսելով, Քու սերունդիդ պիտի տամ զանիկա. Էաֆա քու աչքերուդ ցուցուցի, բայց դուն հոն պիտի չանցնիս։

5 Ուստի Տէրոջը ծառան Մովսէս հոն Մովաբի երկրին մէջ Տէրոջը բանին պէս մեռաւ.
6 Եւ զանիկա Բեթփեգորի դիմաց, Մովաբի երկրին ձորի մը մէջ թաղեց. ու Մինչև այսօր
7 անոր գերեզմանը մարդ մը չգիտցաւ։ ԶԵւ Մովսէս իր մեռած ատենը հարիւր քսան տարեկան էր. Էանոր աչքերը չմգացան, ու անոր ոյժը
8 չպնաց։ Եւ Իսրայէլի որդիները Մովաբի դաշտերուն մէջ Մովսէսի համար Երեսուն օր լացին. ու Մովսէսի համար սուգի լացին օրերը լմնցան։

9 Եւ Նաւէի որդին Յեսու Իմաստութեան հոգւով լեցուեցաւ, որովհետև Մովսէս իր ձեռքերը անոր վրայ դրեր էր. ու Իսրայէլի որդիները անոր հնազանդութիւն ըրին, և Տէրը ինչ որ Մովսէսի պատուիրեր էր, այնպէս ըրին։

10 Եւ անկէ ետև Տէրոջը երես առ երես ճանչցած Մովսէսին պէս՝ Իսրայէլի մէջ մարգարէ
11 մը չելաւ, Ան Էրոլոր նշաններով ու հրաշքներով, զորոնք Տէրը զրկեց զանիկա Եգիպտոսի երկրին մէջ ընելու Փարաւոնի ու անոր ամէն
12 ծառաներուն և անոր բոլոր երկրին, Ու այն բոլոր զօրաւոր ձեռքով և բոլոր մեծ սոսկումով՝ զոր Մովսէս ըրաւ բոլոր Իսրայէլի աչքին առջև։

ԳԻՐՔ ՅԵՍՈՒԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Տէրը Մովսէսի յաջորդ կը կարգէ Յեսուն։ 3 Խոստացուած երկրին սահմանները։ 5 Աստուած կը խոստանայ Յեսուին օգնելու, 8 ու անոր պատուէր կու տայ։ 10 Յեսու կարգի կը դնէ ժողովուրդը Յորդանանէ անցնելու համար. 12 կը յիշեցնէ երկուք ու կէս ցեղերուն՝ ինչ որ Մովսէսի խոստացեր էին։ 16 Անոնք ալ իրեն հնազանդութիւն կը խոստանան։

Տէրոջը ծառային Մովսէսի մեռնելէն ետքը Տէրը Մովսէսի ¶սպասաւորին Նաւէի որդւոյն
2 Յեսուի հետ խօսեցաւ՝ ըսելով, Իմ ծառաս Մովսէս մեռաւ. հիմա ել ա՛ն անցիր այդ Յորդանանէն դուն և այս բոլոր ժողովուրդը՝ այն երկիրը զոր ես Իսրայէլի որդիներուն կու տամ։
3 Ձեր ոտքին բոլոր կոխած տեղերը ձեզի պիտի
4 տամ, ինչպէս Մովսէսի ըսի, ¶Անապատէն ու այս Լիբանանէն մինչև մեծ գետը, այ՛ինքն Եփրատ գետը, Քեաթացւոց բոլոր երկիրը մինչև մեծ

Է Ծն. խէ. 28։ Գլ. ժա. 11։
Ը Սապ. Ճխգ. 15։
Թ բ Թագ. է. 23։
Ժ Սապ. ՃԺԹ. 9, 10, 11։
ԺԱ բ Թագ. իբ. 45։ Սապ. ԺԲ. 44։ կգ. 3։ Ձա. 15։
§§ Կամ, սահեն,
ԺԲ Գլ. լբ. 13։

——

ԺԳ Թուղ. խէ. 12։ լգ. 47։ Գլ. լբ. 49։
ԺԴ Գլ. գ. 27։
ԺԵ Ծն. ԺԹ. 14։
ԺԶ Գլ. ժա. 24։
ԺԷ Դատ. ա. 16։ գ. 13։ բ Մն. իբ. 15։
ԺԸ Ծն. ԺԲ. 7։ ԺԳ. 15։ ԺԹ. 18։ իգ. 3։ իբ. 13։
ԺԹ Գլ. գ. 27։ լբ. 52։
Ի Գլ. լբ. 50։ Յեսու. ա. 1, 2։
ԻԱ Յեսու. 9։
ԻԲ Գլ. լա. 2։
ԻԳ Տես Ծն. խէ. 1։ իբ. 10։ Յեսու. ԺԳ. 10, 11։
ԻԴ Տես Ծն. ծ. 3, 10։ Թուղ. ի. 29։
ԻԵ Ելս. ժա. 2։ Դան. գ. 3։
ԻԶ Թուղ. խէ. 18, 23։
ԻԷ Սլ. լգ. 11։ Թուղ. ԺԲ. 6, 8։ Գլ. ե. 4։
ԻԸ Տես Գլ. ԺԲ. 15, 18։
ԻԹ Գլ. գ. 34։ է. 19։

——

Ի Սլ. իգ. 13։ բ Օր. ա. 38։
ԻԱ բ Օր. լգ. 5։
ԻԲ բ Օր. ժա. 24։ Գլ. ԺԳ. 9։
ԻԳ Ծն. ԺԵ. 18։ Սլ. իգ. 31։ Թուղ. լգ. 3—12։

Դովը արեւմտեան կողմը ձեր սահմանը ըլլայ։
5 Ի՛նու կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ մարդ մը չկարենայ քեզի դէմ դնել. Ինչպէս Մովսէսի հետ էի, քեզի հետ ալ այնպէս պիտի ըլլամ. Քեզ պիտի չձդողեմ ու քեզ անտես պիտի
6 չընեմ։ Զօրացիր ու քաջասիրտ եղիր. քանզի այս ժողովուրդին դուն պիտի ժառանգեցնես այն երկիրը, որու համար սանդ Հայրերուն երդում ըրի սանդ տալու։ Միայն թէ զօրացիր
7 ու խիստ քաջ եղիր, Ժորպէս դի իմ ծառայիս Մովսէսի բոլոր քեզի պատուիրած օրէնքը պահես ու ընես. Ետանկէ ալ կամ ձախ կողմ չխոտորիս, որպէս դի քու ամէն երթալու տեղդ
8 *յաջողութիւն դանես։ Այս օրինաց գիրքը քու բերնէդ չզատուի, հապա Էգիշեր ցորեկ անոր վրայ մտածես, որպէս դի բոլոր անոր մէջ գրուածները պահես ու կատարես. քանզի այն ատեն քու գործերդ յառաջ կը տանիս, և այն
9 ատեն †յաջողութիւն կը դանես։ Ես Ահա քեզի կը պատուիրեմ, Զօրացիր ու քաջասիրտ եղիր, հմի վախնար ու մի զարհուրիր. քանզի քու ամէն երթալու տեղերդ քու Տէր Աստուածդ քեզի հետ է։

10 Անկէ ետքը Յեսու ժողովուրդին ատենկան-
11 ներուն պատուիրելով՝ ըսաւ, Բանակին միջէն անցէք, ու ժողովուրդին ապսպրելով ըսէք, Ձեզի պաշար պատրաստեցէք. քանզի Երեք օրէն ետև դուք այս Յորդանանէն պիտի անցնիք, որպէս դի երթաք ժառանգէք այն երկիրը զոր ձեր Տէր Աստուածը ձեզի ժառանգութիւն կու տայ։

12 Եւ Ռուբենեանց ու Գադեանց և Մանասէի
13 կէս ցեղին Յեսու խօսեցաւ ու ըսաւ, Միտքերնիդ բերէք Նայն խօսքը, զոր Տէրոջը ծառան Մովսէս ձեզի պատուիրեց՝ ըսելով, Ձեր Տէր Աստուածը ձեզ հանգստացուց, ու այս երկիրը
14 ձեզի տուաւ։ Ձեր կիները, ձեր տղաքները և ձեր անասուննները թող բնակին այն երկրին մէջ զոր Մովսէս ձեզի տուաւ Յորդանանու սպի կողմը. բայց դուք ամէնդ որ ուժով կտրիճներ էք, ‡սպառազինեալ ձեր եղբայրներուն առջև
15 անցնելով, անոնց օգնութիւն ընէք, Մինչև որ Տէրը ձեր եղբայրներն ալ ձեզի պէս հանգստացընէ, և անոնք ալ ժառանգեն այն երկիրը զոր ձեր Տէր Աստուածը անոնց կու տայ. ¶ու Էթէ ձեր ժառանգութեան երկիրը դառնաք, և ժառանգէք զանիկա զոր Տէրոջը ծառան Մովսէս ձեզի տուաւ Յորդանանու սպի կողմը դէպ ի արեւելք։

16 Եւ անոնք Յեսուի պատասխան տուին ու ըսին, Ինչ ամէն պատուիրածնիդ պիտի ընենք, 17 և ուր որ մեզ ղրկես՝ պիտի երթանք։ Ինչպէս Մովսէսի հնազանդութիւն կ'ընէինք, այնպէս ալ քեզի հնազանդութիւն պիտի ընենք. միայն Թէ քու Տէր Աստուածդ քեզի հետ ըլլայ, ինչ-
18 պէս Մովսէսի հետ էր։ Ամէն մարդ որ քու հրամանիդ դէմ դնէ, և ամէն ինչ որ անոր պատուիրես՝ քու խօսքերդ մտիկ չընէ, պիտի մեռցուի. միայն Թէ զօրացիր ու քաջասիրտ եղիր։

ԳԼ. Բ

1 Նախաբ՝ Սատիմէ ղրկուած երկու լրտեսները կ'ընդունի ու կը պահէ, 8 և դաչինք կ'ընէ անոնց հետ։ 23 Լրտեսները կը դառնան ու լուր կը տանին։

Եւ Նաւէի որդին Յեսու †Սատիմէ երկու մարդ ղրկեց՝ ծածկաբար երկիրը լրտեսելու համար, ու անոնց ըսաւ, Գացէք այն երկիրը ու Երիքովը տեսէք. և անոնք գացին ու Բնդհանուր անունով Հարունիկ կինոջ մը տունը մտան, և
2 հոն *մնացին։ Այն ատեն †Երիքովի թագաւորին լուր տրուեցաւ՝ ըսելով, Ահա այս գիշեր երկիրը լրտեսելու համար Իսրայէլի որդիներէն
3 մարդիկ եկեր են հոս։ Ու Երիքովի թագաւորը Ռահաբի հետ ղրկեց՝ ըսելով, Քեզի եկող ու տունդ մտնող մարդիկը դուրս հանէ. քանզի անոնք այս բոլոր երկիրը լրտեսելու եկեր են։
4 Բայց կինը այն երկու մարդը առաւ պահեց, ու ըսաւ, Իրաւ այն մարդիկը ինծի եկան, բայց
5 ուրկէ ըլլալնին չգիտցայ. Ու դռներուն գոցուելու ատենը, մութ ուն, այն մարդիկը դուրս ելան. և այն մարդոց ուր երթալը չեմ գիտցուտով անոնց հետևէն իյնկէք, որպէս դի անոնց
6 հասնիք։ Իսկ Ինք տանիքը հանելով զանոնք, պահեր էր քթանի եղէգներուն մէջ՝ զորոնք
7 տանիքին վրայ դիզուած ունէր։ Ուստի մարդիկը Յորդանանու ճամբով մինչև անցքերը անոնց հետևէն իյնկան, և անոնց հետևէն իյնողները դուրս ելլելէ ետքը դուռը գոցեցին։

8 Ու երբ անոնք դեռ չէին քնացած, կինը
9 տանիքին վրայ անոնց քով ելաւ, Եւ մարդոցը ըսաւ, Ես գիտեմ որ Տէրը այս երկիրը ձեզի տուաւ, ու Ձեր վախը մեր վրայ իյնաւ, և ձեր պատճառաւ այս երկրին բոլոր բնակիչները Ըհամ-
10 լեցան։ Քանզի մենք լսեցինք Թէ Ինչպէս Տէրը ձեր Եգիպտոսէ ելած ատենը Կարմիր ծովուն ջուրերը ձեր առջևէն ցամքեցուց. նաև Ինչ

Ե Ք Օր. է. 24։
Ղ Նե. գ. 12։
Ե Ք Օր. լա. 8, 23։ Հմր. 9, 17։ Գր. գ. 7։ ղ. 27։ Ես. Հզ. 2, 5։
Ը Ք Օր. լա. 6, 8։ Եբր. ժգ. 5։
Ը Ք Օր. լա. 7, 23։
Ժ Թուա. իէ. 23։ Ք Օր. լա. 7։ Գր. ժա. 15։
Ի Ք Օր. և. 32։ իը. 14։
* կամ, խնդացու Թէամբ վարուի. Ք Օր. իՓ. 9։
Լ Ք Օր. ժէ. 18, 19։
Խ Յեսո. ա. 2։
Ծ Հմր. 7։
Կ Ք Օր. լա. 7, 8, 23։
† Եբր. Հի՛ որ
Հ Յեսո. իէ. 1։ Եբրա. ա. 8։
Յ Գր. գ. 2։ Տես Ք Օր. Ք. 1։ ժա. 31։
Ղ Թուա. լբ. 20—28։ Գր. իբ. 2, 3, 4։
‡ կամ, գունդ գունդ, Նե. ժգ. 18։
Ճ Գր. իբ. 4, ևն։
Մ Հմր. 5։ ա Թագ. ի. 13։ գ Թագ. ա. 37։ —
— Թուա. իե. 1։
Ն Մատ. ա. 5։
Շ Եբր. ժա. 31։ Յակ. բ. 25։
* Եբր. պատկեցան։
Ո Յեսո. Տիե. 1։ Ատակ. իա. 30։
Պ Տես բ Թագ. ժէ. 19, 20։
Ջ Տես Նե. ա. 17։ բ Թագ. ժէ. 19։
Ռ Ծն. լե. 5։ Նե. իգ. 27։ Ք Օր. բ. 25։ ժա. 25։
Ս Նե. ժե. 15։
Վ Նե. ժգ. 21։ Գր. դ. 23։
Տ Թուա. իա. 24, 34, 35։

*որ դուք ըրիք Յորդանանու անդիի կողմը բնակող Ամորհացւոց երկու թագաւորներուն, Սեհոն ու Ովգի, զորոնք բնաջինջ ըրիք։ Ուստի
11 էսօր բանիը լսածնուս պէս Նախրտերնիս հալեցաւ, ու ձեր երեսէն վախնալնուս համար մէկ՛ն վրայ †համարձակութիւն չմնաց. քանզի Ձեր Եհովա Աստուածը վերը երկինքին մէջ ու
12 վարը երկրի վրայ Աստուած անիկա է։ Հիմա կ՛աղաչեմ, ‡Տէրոջմով երդում ըրէք ինծի, որ ես ձեզի ողորմութիւն ընելուս համար, դուք ալ Իմ հօրս տանը ողորմութիւն ընէք. և հին-
13 ծի §ճշմարիտ նշան մը տուէք, Որ իմ հայրս, մայրս, եղբայրներս, քոյրերս, ու բոլոր անոնց վերաբերեալները ողջ պիտի թողուք, և մեր
14 անձը մահուանէ պիտի ազատէք։ Ու այն մարդիկը անոր ըսին, Եթէ այս մեր բանը չհայտնէք, ձեր տեղը մեր անձերը մեռնին. ու երբ Տէրը այս երկիրը մեզի տայ, ես քեզի ողորմութիւն ու հաւատարմութիւն պիտի ընենք։ Եւ
15 քեզ *զանոնք չուանով մը պատուհանէն վար իջեցուց. (քանզի իր տունը բերդին պարսպին վրայ էր, ու ինք պարսպին վրայ կը բնակէր.)
16 Եւ անոնց ըսաւ, Լեռը գացէք, չըլլայ որ հալածողները ձեզի հանդիպին, ու հոն երեք օր պահուեցէք, մինչև որ հալածողները դառ-
17 նան, անկէետև ձեր ճամբան գացէք։ Եւ այն մարդիկը անոր ըսին, Ահա մենք այդ §մեզի ընել տուած երդումէդ այս †բերդով անպարտ կ՛ըլլանք։
18 Տէրը մենք այս երկիրը մտնենք, այս կարմիր գերձանէ չուանը այն պատուհանին վրայ կապես, ուրկէ մեզ իջեցուցիր. ‡և քու հայրդ, մայրդ, եղբայրներդ ու քու հօրդ բոլոր տունը քու քովդ այս տանը մէջ ժողվես։
19 Ու *անոնցմէ ով որ քու տանդ դռնէն դուրս ելլէ, անոր արիւնը իր գլխուն վրայ ըլլայ. մենք անպարտ ենք. բայց քու քովդ այս տանը մէջ
20 բոլոր եղողներուն եթէ ձեռք մը դպչի, *անոնց արիւնը մեր գլխուն վրայ ըլլայ։ Եւ եթէ այս մեր բանը †յայտնես, այն ատեն քու մեզի ընել տուած երդումէդ անպարտ կ՛ըլլանք։
21 Ու կինը ըսաւ, Ձեր խօսքերուն պէս՝ այնպէս թող ըլլայ. և թողուց զանոնք, ու անոնք գացին. և այն կարմիր չուանը պատուհանին վրայ կապեց։
22 Եւ *անոնք անկէ լեռնակողմը գացին, ու հոն երեք օր նստան, մինչև որ հալածողները դարձան. ու հալածողները զանոնք ամէն ճամբու մէջ փնտռեցին, բայց չգտան։
23 Այն ատեն

*ն Նե. ժե. 14, 15։
*լ Գե. ե. 1։ ե. 5։ Ես. ժզ. 7։
†Եբր. հոգի
*բ Օր. գ. 39։
‡Տես ա Թագ. ք. 14, 15, 17։
§Տես ա. Տիմ. ե. 8։
‡Հմմ. 18։
§Այլ՝ ապահովութեան, կամ հաւատարմութեան
*Դատ. ա. 24։ Մատ. ե. 7։
*Գործ. ք. 25։
*Ել. ի. 7։
‡Հմմ. 12։
*Գե. զ. 23։
*Մատ. իէ. 25։
*Ել. իզ. 31։ Գե. զ. 2։ իա. 44։
*Հմմ. 9։

---

*Գե. բ. 1։
*Գե. ա. 10, 11։
‡Տես Թուա. ժ. 33։
*բ Օր. լա. 9, 25։
*Ել. ժք. 12։
*Ել. ժք. 10, 14, 15։ Դ Եզ. ի. 7։ Թուա. ժա. 18։ Գե. է. 13։ ա Թագ. ժզ. 5։ Յեսէ բ. 16։
*Թուա. գ. 15։
*Գե. գ. 14։ ա Մն. իք. 25։ բ Մն. ա. 1։
*Գե. ա. 5։
*Հմմ. 3։
*Հմմ. 17։
*բ Օր. ե. 26։ ա Թագ. ժէ. 26։ գ Թագ. ժք. 4։ Ովս. ա. 10։ Մատ. ժզ. 16։ ա Թես. ա. 9։
*Ել. լգ. 2։ բ Օր. է. 1։ Սոփ. բ. 2։
*Հմմ. 13։ Միք. գ. 13։ Զաք. դ. 14։ զ. 5։

*որ դուք ըրիք Յորդանանու անդիի կողմը բնակող Ամորհացւոց երկու թագաւորներուն, Սեհոնի ու Ովգի, զորոնք բնաջինջ ըրիք։ Ուստի
11 էսօր բանիը լսածնուս պէս Նախրտերնիս հալեցաւ, ու ձեր երեսէն վախնալնուս համար մէկ՛ն վրայ †համարձակութիւն չմնաց. քանզի Ձեր Եհովա Աստուածը վերը երկինքին մէջ ու
12 վարը երկրի վրայ Աստուած անիկա է։ Հիմա կ՛աղաչեմ, ‡Տէրոջմով երդում ըրէք ինծի, որ ես ձեզի ողորմութիւն ընելուս համար, դուք ալ Իմ հօրս տանը ողորմութիւն ընէք. և հին-
13 ծի §ճշմարիտ նշան մը տուէք, Որ իմ հայրս, մայրս, եղբայրներս, քոյրերս, ու բոլոր անոնց վերաբերեալները ողջ պիտի թողուք, և մեր
14 անձը մահուանէ պիտի ազատէք։ Ու այն մարդիկը անոր ըսին, Եթէ այս մեր բանը չհայտնես, այն ատեն քու մեզի ընել տուած երդումէդ անպարտ կ՛ըլլանք։ Եւ երբ Տէրը այս երկիրը մեզի տայ, ես քեզի ողորմութիւն ու հաւատարմութիւն պիտի ընենք։ Եւ
15 քեզ *զանոնք չուանով մը պատուհանէն վար իջեցուց. (քանզի իր տունը բերդին պարսպին վրայ էր, ու ինք պարսպին վրայ կը բնակէր.)
16 Եւ անոնց ըսաւ, Լեռը գացէք, չըլլայ որ հալածողները ձեզի հանդիպին, ու հոն երեք օր պահուեցէք, մինչև որ հալածողները դառ-
17 նան, անկէ ետև ձեր ճամբան գացէք։ Եւ այն մարդիկը անոր ըսին, Ահա մենք այդ §մեզի ընել տուած երդումէդ այս †բերդով անպարտ կ՛ըլլանք։
18 Տէրը մենք այս երկիրը մտնենք, այս կարմիր գերձանէ չուանը այն պատուհանին վրայ կապես, ուրկէ մեզ իջեցուցիր. ‡և քու հայրդ, մայրդ, եղբայրներդ ու քու հօրդ բոլոր տունը քու քովդ այս տանը մէջ ժողվես։
19 Ու *անոնցմէ ով որ քու տանդ դռնէն դուրս ելլէ, անոր արիւնը իր գլխուն վրայ ըլլայ. մենք անպարտ ենք. բայց քու քովդ այս տանը մէջ
20 բոլոր եղողներուն եթէ ձեռք մը դպչի, *անոնց արիւնը մեր գլխուն վրայ ըլլայ։ Եւ եթէ այս մեր բանը †յայտնես, այն ատեն քու մեզի ընել տուած երդումէդ անպարտ կ՛ըլլանք։
21 Ու կինը ըսաւ, Ձեր խօսքերուն պէս՝ այնպէս թող ըլլայ. և թողուց զանոնք, ու անոնք գացին. և այն կարմիր չուանը պատուհանին վրայ կապեց։
22 Եւ *անոնք անկէ լեռնակողմը գացին, ու հոն երեք օր նստան, մինչև որ հալածողները դարձան. ու հալածողները զանոնք ամէն ճամբու մէջ փնտռեցին, բայց չգտան։
23 Այն

ԳԼ. Գ

1 Յեսու Յորդանան կու գայ։ 2 Ոստիկանները կ՛ինտցնեն Ռոդոլա բովին թէ ինչ կարգով պիտի անցնին։ 7 Տէրը կը գովաբերէ Յեսուն. 9 ան ալ կը գովաբերէ ժողովուրդը։ 14 Յորդանանու ջուրերը կը բաժնուին։

Ու Յեսու առաւօտանց կանուխ ելաւ. և ինք ու բոլոր Իսրայէլի որդիները *Սատիմէ չուեցին, ու մինչև Յորդանան եկան. և անցնելէ առաջ
2 հոն իջևեան ըրին։ Ու *երեք օրէն եղաւ որ ոստիկանները բանակին մէջէն անցան. և ժողովուրդին պատուիրելով՝ ըսին, *Երբ ձեր Տէր Աստուծոյն ուխտին տապանակը տեսնէք, *ու Ղեւտացի քահանաները՝ որոնք զանիկա կը տանին, դուք ալ ձեր տեղերէն ելլէք, ու անոր ետևէն
4 գացէք։ Բայց ձեր ու անոր մէջտեղ երկու հազար կանգուն չափ միջոց պիտի ըլլայ. անոր չմօտենաք, որպէս զի երթալու ճամբանիք գիտնաք. քանզի առաջ այս ճամբայէն անցած չէք։ Եւ Յեսու ժողովուրդին ըսաւ, *Սըրբեցէք ձեր անձերը. քանզի Տէրը վաղը ձեր մէջ
6 հրաշքներ պիտի ընէ։ Անկէ ետև Յեսու քահանաներուն խօսեցաւ՝ ըսելով, Ուխտին տապանակը վերցուցէք, ու ժողովուրդին առջև անցէք։ Ուստի անոնք ուխտին տապանակը վերցուցին, ու ժողովուրդին առջևէն գացին։
7 Եւ Տէրը ըսաւ Յեսուի, Այսօր պիտի սկսիմ *բոլոր Իսրայէլի աչքին առջև քեզ մեծցնել, որպէս զի գիտնան թէ ինչպէս Մովսէսի հետ
8 էի, քեզի հետ ալ այնպէս պիտի ըլլամ։ Հիմա դուն *ուխտին տապանակը վերցնող քահանաներուն պատուիրելով՝ ըսա, Երբ Յորդանանու ջուրին եզերքը հասնիք, *Յորդանանու մէջ կայնեցէք։
9 Ու Յեսու Իսրայէլի որդիներուն ըսաւ, Հոս մօտեցէք, և ձեր Տէր Աստուծոյն խօսքերը մտիկ
10 ըրէք։ Ու Յեսու ըսաւ, Ասով պիտի գիտնաք, որ *կենդանի Աստուածը ձեր մէջ է, ու *ձեզի առջևէն Քանանացիները, Փերեզացիները, Խեւացիները, Փերիզացիները, Գերգեսացիները, Ամորհացիները ու Յեբուսացիները բոլորովին պիտի
11 վռնտէ։ Ահա *բոլոր երկրի Տէրոջը ուխտին տա-

*ն Նե. ժե. 14, 15։
*լ Գե. ե. 1։ է. 5։ Ես. ժզ. 7։
†Եբր. հոգի
*բ Օր. գ. 39։
‡Տես ա Թագ. ք. 14, 15, 17։
§Տես ա. Տիմ. ե. 8։
‡Հմմ. 18։
§Այլ՝ ապահովութեան, կամ հաւատարմութեան
*Դատ. ա. 24։ Մատ. ե. 7։
*Գործ. ք. 25։
*Ել. ի. 7։
‡Հմմ. 12։
*Գե. զ. 23։
*Մատ. իէ. 25։
*Ել. իզ. 31։ Գե. զ. 2։ իա. 44։
*Հմմ. 9։

---

*Գե. բ. 1։
*Գե. ա. 10, 11։
‡Տես Թուա. ժ. 33։
*բ Օր. լա. 9, 25։
*Ել. ժք. 12։
*Ել. ժք. 10, 14, 15։ Դ Եզ. ի. 7։ Թուա. ժա. 18։ Գե. է. 13։ ա Թագ. ժզ. 5։ Յեսէ բ. 16։
*Թուա. գ. 15։
*Գե. գ. 14։ ա Մն. իք. 25։ բ Մն. ա. 1։
*Գե. ա. 5։
*Հմմ. 3։
*Հմմ. 17։
*բ Օր. ե. 26։ ա Թագ. ժէ. 26։ գ Թագ. ժք. 4։ Ովս. ա. 10։ Մատ. ժզ. 16։ ա Թես. ա. 9։
*Ել. լգ. 2։ բ Օր. է. 1։ Սոփ. բ. 2։
*Հմմ. 13։ Միք. գ. 13։ Զաք. դ. 14։ զ. 5։

պանակը ձեր առջև պիտի անցնի Յորդանանու
12 մէջ։ Եւ հիմա դուք Իսրայէլի ցեղերէն տասն
ուերկու մարդ առէք. ամէն ցեղէն մէյմէկ
13 մարդ։ Ու երբ հրոլոր երկրի Եհովա Տէրոջը
յոտսպանակը վերցնող քահանաներուն ոտքերը
Յորդանանու ջուրին մէջ մնանեն, Յորդանանու
ջուրը պիտի կտրի, ու վերէն իջնող ջուրը Ակա-
կառուակոյտի մը պէս պիտի կայնի։

14 Ու երբ ժողովուրդը Յորդանանէ անցնելու
համար իրենց վրաններէն ելաւ, ուխտին
տապանակը վերցնող քահանաները ժողովուր-
15 դին առջևէն Էրթային. Ու տապանակը վերցը-
նողները մինչև Յորդանան հասնելով, տապա-
նակը վերցնող քահանաներուն ոտքերը ջուրին
եղերքը մխուածին պէս՝ (վասն զի Հունձքի բո-
լոր ժամանակը Յորդանանու ը-րը առատա-
16 նալով իր բոլոր եղերքները կը կոխէ,) Ամէն ա-
տեն վերէն իջնող ջուրը կայնեցաւ, ու Սար-
թանի քով եղող Ադամ քաղաքէն շատ հե-
ռու կտրկառուակոյտի մը պէս բարձրացաւ. ու
դաշտի ծովը, այսինքն Աղի ծովը, իջնողը
լմնցաւ կտրեցաւ. և ժողովուրդը Երիքովի դի-
17 մաց անցաւ։ Ու Տէրոջը ուխտին տապանակը
վերցնող քահանաները Յորդանանու մէջ ցամա-
քի վրայ հաստատ կայնեցան. Ու բոլոր Իսրա-
յէլ ցամաքով անցաւ, մինչև որ բոլոր ժողո-
վուրդին Յորդանանէ անցնիլը լմնցաւ։

ԳԼ. Գ

1 Տասուերկու մարդ կ'որոշուին՝ որ Յորդանանէ յիշա-
տակի համար քար առնեն։ 9 Ուրիշ տասուերկու քար ալ
Յորդանանու մէջտեղը կը կանգնեն։ 10, 19 ժողովուրդը
կ'անցնի։ 14 Աստուած Յեսուին պատիւ կու տայ։ 20 Տա-
սուերկու քարերը Գաղգաղայի մէջ կը կանգնեն։

Ու երբ բոլոր ժողովուրդին Յորդանանէ
անցնիլը լմնցաւ, Տէրը խօսեցաւ Յեսուի ու ըսաւ,
2 Ժողովուրդէն տասուերկու մարդ առէք, ամէն
3 ցեղէն մէյմէկ մարդ, Ու անոնց պատուիրելով
ըսէք, Ահկէ Յորդանանու մէջէն, քահանանե-
րուն ոտքերուն ամուր կեցած տեղէն, ձեզի
տասուերկու քար վերցուցէք, և զանոնք ձեզի
հետ տարէք, ու դրէք Ոյն տեղը՝ ուր այս գի-
4 շեր իջեւան պիտի ընէք։ Եւ Յեսու Իսրայէլի
որդիներէն իր որոշած տասուերկու մարդիկը
5 կանչեց, ամէն ցեղէն մէյմէկ մարդ. Ու Յեսու
անոնց ըսաւ, Յորդանանու մէջ ձեր Տէր Ա-
ստուծոյն տապանակին առջև անցէք, ու Իսրա-
յէլի որդիներուն ցեղերուն թիւովը՝ ամէն մէկդ
ձեր ուսերուն վրայ մէյմէկ քար վերցուցէք ա-
6 ռէք. Որպէս զի ասիկա ձեր մէջ նշան ըլլայ. ե-
րբոր վաղը ձեր որդիները Ձեզի հարցնելու ըլլան
ու ըսեն թէ Ա՛յս քարերը ի՞նչ պիտի ըլլան ձե-
7 զի, Անոնց ըսէք, Քանզի Տէրոջը ուխտի տապա-
նակին առջևէն Յորդանանու ջուրերը կըտ-
րուեցան. երբ անիկա Յորդանանէ կ'անցնէր Յոր-
դանանու ջուրը կտրեցաւ. ու այս քարերը
Իսրայէլի որդիներուն մէջ յիշատակի համար
8 պիտի ըլլան յաւիտեան։ Եւ Իսրայէլի որդինե-
րը Յեսուի պատուիրածին պէս ըրին. ու Յորդա-
նանու մէջէն տասուերկու քար առին, Իսրայէլի
որդիներուն ցեղերուն թիւովը, ինչպէս Տէրը Յես-
ուի հրամայեր էր, և զանոնք իրենց հետ իջեւա-
9 նի տեղը տարին, ու հոն դրին։ Եւ Յեսու ե-րէւ
տասուերկու քարեր ալ կանգնեց Յորդանանու
մէջ, ուխտին տապանակը վերցնող քահանա-
ներուն ոտքերուն կեցած տեղը, ու մինչև այ-
10 սօր հոն են։ Եւ տապանակը վերցնող քահա-
նաները Յորդանանու մէջ կայնեցան, մինչև որ
լմնցաւ այն բոլոր խօսքը զոր Տէրը Յեսուի պատ-
ուիրեց՝ ժողովուրդին ըսել, ինչպէս Մովսէս
Յեսուի պատուիրեր էր. և ժողովուրդը արա-
11 րողով անցաւ։ Ու երբ բոլոր ժողովուրդին անց-
նիլը լմնցաւ, այն ատեն Տէրոջը տապանակը ու
քահանաները ժողովուրդին առջև անցան։

12 Եւ Ռուբէնի որդիները ու Գադի որդիները
և Մանասէի կէս ցեղը պատրաստուեալ՝ Իսրայէ-
լի որդիներուն առջև անցան, ինչպէս Մովսէս
13 անոնց ըսեր էր. Քառասուն հազարի չափ պատ-
րաստուած զօրք Տէրոջը առջև՝ պատերազմի
համար Երիքովի դաշտը անցան։

14 Նոյն օրը Տէրը բոլոր Իսրայէլի աչքերուն
առջև Յեսուն մեծցուց, ու անոր կեանքին բո-
լոր օրերուն մէջ՝ Մովսէսէ վախցածներուն պէս
15 անոնք կը վախնային։ Եւ Տէրը խօսեցաւ Յեսուի
16 ըսելով, Ժ՚կայուխեան տապանակը վերցնող
քահանաներուն հրաման ըրէ որ Յորդանանէ ել-
17 լեն։ Ուստի Յեսու քահանաներուն հրամայեց
18 ու ըսաւ, Յորդանանէ ելէք։ Ու երբ Տէրոջը
ուխտին տապանակը վերցնող քահանաները Յոր-
դանանու մէջէն ելան, և քահանաներուն ա-
քերուն թաթերը ցամաքի վրայ կոխեցին, Յոր-
դանանու ջուրը իր տեղը դարձաւ, ինչ առաջ-
ուան պէս իր բոլոր եղերքներուն վրայ քալեց։

19 Եւ առաջին ամսուն տասներորդ օրը ժողո-
վուրդը Յորդանանէ դուրս ելլելով, Գաղգա-
ղայի մէջ Երիքովի արեւելեան կողմը իջեւան
20 ըրին։ Եւ Հոն տասուերկու քարը զորոնք Յոր-
դանանէ առեր էին, Յեսու Գաղգաղայի մէջ
21 կանգնեց. Եւ Իսրայէլի որդիներուն խօսեցաւ

ե ԳԼ. դ. 2։
զ Հմր. 11։
է Հմր. 15, 16։
ը Սապ. հը. 13։ ճԺգ. 3։
թ Գոր. է. 45։
ժ Հմր. 13։
ի ԳԼ. գ. 18։ ե. 10, 12։
ա ա Մն. ԺԲ. 15։ Ըրեմ. ԺԲ. 5։ ԽԹ. 19։
բ Դ Թագ. գ. 12։ է. 46։
գ Բ Օր. գ. 17։
դ Մն. Ժգ. 3։ Թաւ. ԼԳ. 3։
ե Տես ՍԼ. Ժգ. 29։

—

զ Բ Օր. ԽԷ. 2։ ԳԼ. գ. 17։
է ԳԼ. գ. 12։
ը ԳԼ. գ. 13։
թ Հմր. 19, 20։
ժ Հմր. 21։ ՍԼ. Ժբ. 26։ Ժգ. 14։ Բ Օր. գ. 20։ Սապ. ԽԳ. 1։ հր. 3, 4, 5, 6։
ի ԳԼ. գ. 13, 16։
ա ՍԼ. Ժբ. 14։ Թաւ. Ժգ. 40։
բ Թաւ. ԼԲ. 20, 27, 28։
գ ԳԼ. գ. 7։
դ ՍԼ. ԽԷ. 16, 22։
ե ԳԼ. գ։ 15։
զ ԳԼ. ԺԲ. 9։
է Հմր. 3։

ընելով, Ձվ ազը եթէ ձեր որդիները իրենց Հայրերուն Հարցնելու ըլլան ու ըսեն թէ Ա՛յս քա-
22 րերը ի՞նչ են, Ձեր ազգ իմացնէք՝ ըսելով, Ինա-
23 րսել այս Յորդանանէն ցամաքով անցաւ՝ Ո-
րովհետև ձեր Տէր Աստուածը ձեր առջեւէն Յորդանանու ջուրերը ցամքեցուց մինչև որ դուք անցաք, ինչպէս ձեր Տէր Աստուածը Կարմիր ծովուն մէջ ալ ըրաւ, Հզոր ցամքեցուց մեր
24 առջեւէն մինչև որ մենք անցանք. Որպէս զի երկրի ամէն ազգերը գիտնան որ Տէրոջը ձեռքը զօրաւոր է, և դուք ¶ձեր Տէր Աստուածմէն միշտ վախնաք։

ԳԼ. Ե

1 Գանանացիք կը վախնան։ 2 Յեսու կը նորոգէ թլփատութիւնը։ 10 Գաղգաղայի մէջ զատիկը կ'ընեն։ 12 Մանանան կ'ընդհատի կը դադարի։ 13 Հրեշտակ մը կ'երեւնայ Յեսուին։

Ու երբ ¶լսեցին Ամորհացւոց բոլոր թագաւորները, որոնք Յորդանանու ափին արեւմտեան կողմն էը բնակէին, ու Գանանացւոց բոլոր թագաւորները, Որոնք ծովեզերքին քով էը բնակէին, թէ Տէրը Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն, մինչև անոնց անցնիլը, Յորդանանու ջուրերը ցամքեցուցեր է, անոնց սիրտը հալեցաւ Ետև Իսրայէլի որդիներուն երեսէն անոնց վրայ Համարձակութիւն չմնաց։

2 Ա՛յն ատեն Տէրը Յեսուի ըսաւ, Քեզի *դայլախտազէ դանակներ շինէ, ու դարձիր Իսրայէլի
3 որդիները նորէն թլփատէ։ Եւ Յեսու իրեն դայլախտազէ դանակներ շինեց, ու Գլուր անթլփատութեանց ¤սոճառ Գեղը Իսրայէլի որդիները
4 թլփատեց։ Եւ այս է պատճառը, որու Համար Յեսու պանդ թլփատեց. ¶Եգիպտոսէ ելած բոլոր ժողովուրդին արուները, ամէն պատերազմող մարդիկը, Եգիպտոսէ ելլելէ ետքը անապատին մէջ մեռան։
5 Որովհետև բոլոր ելած ժողովուրդը թլփատուած էր. բայց Եգիպտոսէ ելլելէ ետքը անապատին մէջ ճամբան ծնած
6 բոլոր ժողովուրդը չթլփատեցին։ Քանզի Իսրայէլի որդիները Քառասուն տարի անապատին մէջ պտրտեցան, մինչև որ Տէրոջը խօսքին Հնազանդութիւն չընող բոլոր ազգը, որոնցմէն Եգիպտոսէ ելլող պատերազմական մարդիկը, սպառեցան. որովհետև Տէրը անոնց երդում ըրաւ որ Երնաւ անոնց չցուցնէ այն երկիրը, Որուն կամ ու մեղր բղխող երկիրը, զոր Տէրը անոնց Հայ-

7 բերուն երդում ըրեր էր մեզի տալու։ Ուստի Եանոնց տեղ անոնց զաւակները Հանեց, ու զանոնք թլփատեց Յեսու. քանզի անթլփատ էին, որովհետև ճամբուն մէջ թլփատած չէին զա-
8 նոնք։ Ու երբ բոլոր ժողովուրդին թլփատուիլը լմնցաւ, բանակին մէջ իրենց տեղը նստան Մինչև չուս որ առողջացան։
9 Ա՛յն ատեն Տէրը Յեսուի ըսաւ, Ա՛յսօր ¶Եգիպտոսի նախատինքը ձեր վրայէն †վերցուցի. ուստի այն տեղին անունը մինչև այսօր ‡Գաղգաղա ըսուեցաւ։
10 Եւ Իսրայէլի որդիները Գաղգաղայի մէջ բանակեցան. ու Նամսան չորեքտասաներորդ օրը իրիկուան դէմ Եերիքովի դաշտերուն մէջ զատիկը ըրին։
11 Եւ զատկին հետեւեալ օրը այն երկրին պտուղէն բաղարջ կերան, ու նոյն օրը բոհրած ցորեն ալ Եբան։

12 Եւ հետեւեալ օրը երբ այն երկրին պտուղէն կերան, Մանանան դադրեցաւ. ու անկէ ետքը Իսրայէլի որդիներուն Համար մ՛ալ մանանայ չէր գտնուեր. և այն տարին Քանանու երկրին պտուղէն կերան։

13 Ու երբ Յեսու Երիքովի մօտ էր, աչքերը վերցնելով տեսաւ որ ահա Ձիր գիմաց մարդ մը կայներ էր, Եւ անոր ձեռքը մերկ սուր մը կար. ու Յեսու անոր մօտենալով՝ անոր ըսաւ, Մեզ-
14 մէ՞ ես թէ մեր թշնամիներէն ես. Եւ անիկա ըսաւ, Ոչ, այլ ես ¤Տէրոջը զօրավարն եմ, Հիմա եկայ։ Եւ Յեսու Յերեսի վրայ գետինը ինկաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ, և անոր ըսաւ,
15 Իմ Տէրս իր ծառային ի՞նչ կը հրամայէ։ Ու Տէրոջը զօրավարը Յեսուի ըսաւ, ¶Ոտքերէդ հօշիկներդ Հանէ, քանզի կայնած տեղդ սուրբ է. և Յեսու այնպէս ըրաւ։

ԳԼ. Զ

1 Երիքով կը գոցուի։ 2 Աստուած Յեսուին կ'իմացնէ թէ ինչպէս պիտի պաշարէ զանիկա։ 12 Գաղաքին բոլորտիքը կը դառնան։ 17 Ա՛յն քաղաքը պիտի նզովուէր։ 20 Պարիսպները վար կ'իյնան։ 22 Ռախաբ կ'ազատուի։ 26 Յեսու կ'անիծէ Երիքովը նորէն չշինողը։

Ու Երիքով Իսրայէլի որդիներուն *պատճառու համար կերպով մը փակուած էր. ելլող ու
2 մտնող չկար։ Եւ Տէրը Յեսուի ըսաւ, Նայէ, Երիքովը ու ¶անոր թագաւորը և զօրաւոր կըտ-
3 րիճներըը Ձեռքդ տուի։ Ուստի ամէն պատերազմական մարդիկը քաղաքին բոլորտիքը դառնալով՝ մէկ անգամ քաղաքին բոլորտիքը

ձ Հմր. 6։
ղ Գլ. գ. 17։
հ Ել. ժգ. 21։
յ գ Թագ. բ. 42, 43։ դ Թագ. ժբ. 19։ Սազ. ճղ. 8։
ղ Ել. ժե. 16։ ա Մն. իբ. 12։ Սազ. ձբ. 13։
ճ Ել. ժգ. 31։ բ Օր. գ. 2։ Սազ. ձբ. 7։ Երեմ. ժ. 7։
ա Ել. ժե. 14, 15։ Գլ. բ. 9, 10, 11։ Սազ. խը. 6։ Եզեկ. խա. 7։
բ Թուե. ժգ. 30։
գ դ Թագ. ժ. 5։
դ կամ, սուբ. Տես Ել. գ. 25։
ե Թուե. ժգ. 29։ իգ. 64, 65։ բ Օր. բ. 16։
զ Թուե. ժգ. 33։ բ Օր. ա. 3։ բ. 7, 14։ Սազ. զե. 10։
է Թուե. ժգ. 23։ Սազ. զե. 11։ Երբ. գ. 11։
ը Ել. գ. 8։
թ Թուե. ժգ. 31։ բ Օր. ա. 39։
ժ Տես Ծն. լգ. 25։
ի Ծն. լգ. 14։ ա Թագ. ժգ. 6։ Տես Դ Եես. ժբ. 3։ Գլ. իգ. 14։ Եզեկ. ի. 7։ իգ. 3, 8։
լ Եբր. գլուխ։
խ Գլ. գ. 19։
ծ Ա՛յնէնդ, գլուխ։
կ Ել. ժբ. 6։ Թուե. թ. 5։
հ Ել. ժգ. 35։
ձ Ծն. ժբ. 2։ իբ. 24։ Ել. իգ. 23։ Զաք. ա. 8։ Գար. ա. 10։
ղ Թուե. իբ. 23։
ճ Տես Ել. իգ. 20։ Դան. ժ. 13, 21։ ժբ. 1։ Յայտ. ժբ. 7։ ժթ. 11, 14։
յ Ծն. ժէ. 3։
ղ Ել. գ. 5։ Գար. է. 33։

• Եբր. Երեսէն
— բ Օր. է. 24։
ֆ Գլ. բ. 9, 24։ ը. 1։

4 պատմիք. վեց օր այսպէս ընեա՝ Եւ տապանակին առջեւ եօթը քահանայ եօթը †Յոբելեան փողերը առնեն. ու եօթներորդ օրը քաղաքին պատերուն եօթը անգամ պատմիք, և քահա-
5 նաները փողերը հնչեցնեն՝ Ու երբ Յոբելեան եղջիւրները երկար հնչեցնեն, և դուք փողերուն ձայնը լսէք, բոլոր ժողովուրդը մեծ աղաղակ մը հանէ. և քաղաքին պարիսպները վար պիտի կ'ի-նան, ու ժողովուրդին ամէն մէկը շիտակ յառաջ երթալով՝ ներս պիտի մտնէ։
6 Եւ Նաւէի որդին Յեսու քահանաները կանչեց ու անոնց ըսաւ, Ուխտին տապանակը վերցուցէք, ու Տէրոջը տապանակին առջեւէն եօթը քահանայ եօթը Յոբելեան փողեր առնեն։
7 Ետքը ժողովուրդին ըսաւ, Անցէք ու քաղաքին բոլորտիքը պատեցէք, և զինուորները Տէրոջը
8 տապանակին առջեւ անցնին։ Ու երբ Յեսու ժողովուրդին պատուիրեց, եօթը քահանաները, որոնք եօթը Յոբելեան փողերը ունէին, Տէրոջը առջեւ անցնելով փողերը հնչեցուցին, ու Տէրոջը ուխտին տապանակը անոնց ետեւէն կ'երթար։
9 Եւ զինուորները փողերը հնչեցնող քահանաներուն առջեւէն կ'երթային, Երայց վերջապահները՝ տապանակին ետեւէն. ա ֆահանները
10 փողերը հնչեցնելով կ'երթային։ Եւ Յեսու ժողովուրդին պատուիրելով՝ ըսաւ, Ընա՛ աղաղակ մի հանէք, և ձայներնիդ չլսուի, ու ձեր բերնէն խօսք մը չելլէ, մինչեւ այն օրը որ ես ձեզի ըսեմ թէ Աղաղակ հանեցէք. այն ատեն աղաղակե-
11 ցէք։ Ուստի Տէրոջը տապանակին քաղաքին բոլորտիքը մէկ անգամ պտտեցուց հոն, ու դիշերը բանակին մէջ մնացին։
12 Եւ Յեսու առտուանց կանուխ ելաւ, Ու քահանաները Տէրոջը տապանակը վերցուցին։
13 Եւ եօթը Յոբելեան փողերը կրող եօթը քահանաները Տէրոջը տապանակին առջեւէն կ'երթային՝ փողերը հնչեցնելով, ու զինուորները անոնց առջեւէն կ'երթային, ու վերջապահները՝ Տէրոջը տապանակին ետեւէն. և ֆահանները փողերը
14 հնչեցնելով կ'երթային։ Երկրորդ օրն ալ քաղաքին բոլորտիքը մէկ անգամ պտտելով բա-
15 նակը դարձան. վեց օր այսպէս ըրին։ Ու եօթներորդ օրը կանուխ ելան՝ արշալոյսին ծագած ատենը, ու քաղաքին բոլորտիքը եօթը անգամ պտտեցան նոյն կերպով. միայն թէ այն օրը քաղաքին բոլորտիքը եօթը անգամ պտտեցան։
16 Ու եօթներորդ անգամին երբ քահանաները փողերը հնչեցուցին, Յեսու ժողովուրդին ըսաւ, Աղաղակեցէք, քանզի Տէրը ձեր քաղաքը ձեր
17 ձեռքը տուաւ։ Եւ քաղաքը ու բոլոր անոր մէջ եղածը Տէրոջմէ նզովուած ըլլան, միայն Ուխտը պոռնիկը՝ անոր հետ եղող բոլոր տունը պահելուն համար ողջ մնայ, թէ՛ ինք և թէ՛ իրեն հետ տանը
18 մէջ բոլոր եղողները։ Բայց դուք ամէն կերպով զգուշանաք նզովուածէն. չըլլայ որ նզովուածէն առնելով դուք ալ նզովուած ըլլաք, ու Իսրայէլի բանակը նզովքի մէջ ձգելով՝ զայ-
19 նիկա նեղութեան հանդպցնէք։ Եւ բոլոր արծաթը ու ոսկին և պղինձէ ու երկաթէ առաններուն Տէրոջը համար սուրբ ըլլան. Տէրոջը գանձը մտնեն։
20 Ուստի ժողովուրդը աղաղակեց, որովհետեւ փողերը հնչեցուցին. ու երբ ժողովուրդը փողերուն ձայնը լսեց, ու ժողովուրդը բարձրաձայն աղաղակեց, Իպարիսպները վար ինկան. և ժողովուրդին ամէն մէկը շիտակ յառաջ քաղաքը
21 մտնելով՝ քաղաքը առին. Ու †բոլոր քաղաքին մէջ եղողը, այր և կին, երիտասարդ և ծեր, արջառ, ոչխար ու էշ սուրի բերնէ անցընելով
22 կորնցուցին։ Եւ Յեսու այն երկիրը լրտեսող երկու մարդոցն ըսաւ, Ա՛ն պոռնիկ կնոջ տունը գացէք, ու երդումնի պէս անոր երդում ըրէք, կինը ու անոր ամէն ունեցածը անկէ դուրս հանեցէք։
23 Ուստի այն լրտես երիտասարդները գացին, ու Ռահաբը և անոր հայրը ու մայրը ու եղբայրները և անոր ամէն ունեցածը դուրս հանեցին, ու անոր բոլոր ազգատոհմն ալ դուրս հանեցին, և զանոնք Իսրայէլի բանակին դուրսը կեցու-
24 ցին։ Ու քաղաքը և բոլոր անոր մէջ եղածը կրակով այրեցին, Երայն արծաթը ու ոսկին և պղինձէ ու երկաթէ առաններուն Տէրոջը տանը
25 գանձին մէջ դրին։ Այսպէս Յեսու ողջ պահեց Ռահաբ պոռնիկը ու անոր հօրը տունը և անոր ամէն ունեցածը, ու ‡անիկա Իսրայէլի մէջ բնակեցաւ մինչեւ այսօր. քանզի անիկա պահեց այն ‡լրտեսները զորոնք Յեսու զրկեր էր Երիքովը լրտեսելու համար։
26 Եւ այն ատեն Յեսու երդում ընելով՝ ըսաւ, ¦Տէրոջը առջեւ անիծեալ ըլլայ այն մարդը՝ որ ելլէ ու այս Երիքով քաղաքը շինէ. իր անդրանիկով անոր հիմերը դնէ, ու անոր դռներն ալ իր պզտիկ տղով կանգնէ։
27 ¶Եւ Տէրը Յեսուի հետ էր, ու անոր համբաւը բոլոր երկրին մէջ տարածուեցաւ։

ԳԼ. Է

1 Իսրայէլացիները կը յաղթուին Գայիի բնակիչներէն։ 6 Յեսու այս բանիս համար Աստուծոյ կը բողոքէ։ 10 Աստուած կ'իմացնէ անոր՝ թէ ինչ պատճառ ունի։ 16 Ա-քար վիճակով կը բռնուի։ 19 Անոր խոստովանութիւնը։ 22 Զանիկա իր բոլոր ունեցածովը Աքորի ձորին մէջ կը կորնցնեն։

Բայց Իսրայէլի որդիները նզովքի վրայով յանցանք գործեցին. քանզի Յուդայի ցեղէն Զաբդայի որդւոյն *Զարդիի որդւոյն Քարմիի որ-

† կամ, իսկի եղջիւրէ
‡ Թագ. ժ. 8։
§ Թագ. ժ. 25։
¶ բ Օր. լա. 25։
‖ Գլ. բ. 4։
** բ Օր. է. 26։ ժգ. 17։ Գլ. է. 1, 11, 12։
†† Գլ. է. 25։ գ Թագ. ժբ. 17, 18։ Յոշու. ա. 12։
‡‡ Հմր. 5։ Եբր. ժա. 30։
§§ բ Օր. է. 2։
¶¶ Գլ. բ. 14։ Եբր. ժա. 31։
‖‖ Գլ. բ. 13։
*** Հմր. 19։
††† Տես Մատ. ա. 5։
‡‡‡ Եբր. պատգամաւորները
§§§ գ Թագ. ժգ. 34։
¶¶¶ Գլ. ա. 5։
‖‖‖ Գլ. բ. 1, 3։ ——
*** կամ, Զամբրիի. ա Մն. բ. 6։

դին "Աքսոր նզովուածէն առաւ, ու Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի որդիներուն վրայ բորբոքեցաւ։

2 Եւ Յեսու Երիքովէ մարդիկ ղրկեց դէպ ի Գայի, որ Բեթ-աւանի մօտ է՝ Բեթէլի արեւելեան կողմը, և խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով, Ելէք ու այն երկիրը լրտեսեցէք. և այն մարդիկը ե-
3 լան ու Գային լրտեսեցին։ Եւ Յեսուի դարձան ու անոր ըսին, Բոլոր ժողովուրդը չելլէ, հոգ երկու կամ երեք հազար մարդու չափ ելլեն ու Գային զարնեն. բոլոր ժողովուրդը հոն տա-
4 նելով մի յոգնեցներ. քանզի անոնք քիչ-ուր են։ Ուստի ժողովուրդէն երեք հազարի չափ մարդ հոն ելան, Բայց Գայի մարդոց առջե-
5 էն փախան. Եւ Գայի մարդիկը անոնցմէ երեսունըվեց մարդու չափ զարկին, քանզի զանոնք դրանը առջեւէն մինչև Սեբարիմ հալածեցին, ու զառիվայրին վրայ զանոնք զարկին. ուստի ժողովուրդին սիրտը հալեցաւ ու ջուրի պէս եղաւ։

6 Եւ Յեսու Իր հանդերձները պատռելով Տէրոջը տապանակին առջեւ երեսին վրայ գետինը ինկաւ մինչև իրիկուն, Թէ՛ ինք և Թէ՛ Իսրայէլի ծերերը, ու Իրենց գլխուն վրայ հող
7 ցանեցին։ Եւ Յեսու ըսաւ, Ո՛հ, Տէր Եհովա, Ինչո՞ւ համար այս ժողովուրդը Յորդանանու-ստղին կողմը անցուցիր, որպէս զի մեզ Ամո-հացւոց ձեռքը մատնես ու մեզ կորնչցնես. երանի՛ Թէ Յորդանանու անդին կողմը գոհ ըլ-
8 լալով մնայինք։ Ո՛հ, Տէր, Իսրայէլ իր թշնամիներուն առջեւ կռնակ դարձնելէն ետեւ՝ ալ
9 ես ի՞նչ ըսեմ. Որովհետեւ Քանանացիները ու երկրին բոլոր բնակիչները լսելով՝ մեզ պիտի պաշարեն, ու Եմեր անունը երկրի վրայէն բոլորովին պիտի վերցնեն. այն ատեն Ը-քու մեծ անունդ ի՞նչ պիտի ընես։

10 Եւ Տէրը Յեսուի ըսաւ, Ոտքի վրայ ելիր. ինչո՞ւ համար այսպէս երեսիդ վրայ ինկեր ես.
11 Ի-Իսրայէլ մեղք գործեց, և իմ անոնց հրամայած ուխտս զանց ըրին. Ժ-քանզի նզովուածէն առին, ու գողութիւն ըրին և խաբեր ըրին, ու նաև Իրենց կարասիներուն մէջ դրին. Ի-Ուստի Իսրայէլի որդիները պիտի չկրնան Իրենց թշնամիներուն առջեւ կենալ. Իրենց թշնամիներուն առջեւ կռնակ պիտի դարձնեն, քանզի Ինզովուած եղան. և ալ ձեզի հետ պիտի չըլլամ, եթէ դուք նզովուածը ձեր մէջէն բնա-
13 ջինջ չընէք։ Ելիր, Ժողովուրդը սրբէ, ու ըսէ, Ի-ողուան համար սրբուեցէք. քանզի Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ, Ով Իսրայէլ, ձեր մէջ նզովուած կայ. մինչև որ նզովուածը ձեր մէջէն չվերցնէք, քու թշնամիներուդ առ-
14 ջեւ պիտի չկրնաս կենալ։ Ուստի առտուընց ձեր ցեղերով մօտենաք, ու Տէրը ո՛ր ցեղը վիճակով բռնելու ըլլայ, անիկա իր ազգատոհմերով մօտենայ. և Տէրը ո՛ր ազգատոհմը բռնելու ըլլայ, անիկա իր տուներով մօտենայ. ու Տէրը ո՛ր տունը բռնելու ըլլայ, անիկա իր
15 մարդոցմով մօտենայ. Ետ ով որ նզովուածով բռնուի, կրակով պիտի այրուի, Թէ՛ ինք և Թէ՛ իր ամէն ունեցածը. քանզի Տէրոջը ուխտը Ըզանց ըրաւ, ու Իսրայէլի մէջ Ժանդգամութիւն ըրաւ.

16 Ուստի Յեսու առտուընց կանուխ ելաւ, ու Իսրայէլը իր ցեղերովը մօտեցուց, և Յուդայի ցեղը բռնուեցաւ. Ու Յուդայի ազգատոհմերը մօտեցուց, և Զարայեանց ազգատոհմը բռնուեցաւ. ու Զարայեանց տոհմը իր մարդոցմովը
18 մօտեցուց, և Զաբդի բռնուեցաւ. Եւքը անոր տունը իր մարդոցմովը մօտեցուց, և Յուդայի ցեղէն Զարայի որդւոյն Զաբդիի որդւոյն Քար-
19 միի որդին Աքար Ժբռնուեցաւ։ Ան ատեն Յեսու Աքարի ըսաւ, Որդիս, Ժհիմա Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն փառք տուր, ու Ժքու ըրածդ հիմա ինծի անոր խոստովանէ, և Ը-քու ըրածդ հիմա ինծի
20 յայտնէ, ինծմէ մի պահեր։ Ու Աքար պատասխան տուաւ Յեսուի և ըսաւ, Իրաւընէ ես Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն դէմ մեղք գործեցի, ու այսպիսի այսպիսի բան մը ըրի. Ա-յսինքն ասրեին մէջ աղուոր Բաբելոնի վերարկումը, ու երկու հարիւր սիկղ արծաթ, և յիսուն սիկղի ծանրութեամբ ոսկի լեզու մը առայ, ու անոնց ցանկալով առի. և ահա անոնք իմ վրանիս մէջ հողին տակ պահուած են, ու ար-
22 ծաթը անոր տակ է։ Ուստի Յեսու լրտեսներ ղրկեց. ու անոնք վրանը վազեցին. և ահա վրաններին մէջ պահուած էր այն, ու արծաթը անոր
23 տակ էր. Եւ զանոնք վրանին մէջէն առնելով Յեսուի ու բոլոր Իսրայէլի որդիներուն բերին, և զանոնք Տէրոջը առջեւ դրին։

24 Ան ատեն Յեսու ու իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ՝ Զարայեան Աքարը ու այն արծաթը և վերարկուն ու ոսկի լեզուն և անոր տղաքը, աղջիկները, արջառները, էշերը, ոչխարները, վրանը ու անոր ամէն բանը առին, և զանոնք
25 "Աքորի ձորը հանեցին։ Ու Յեսու ըսաւ, Ինչո՞ւ համար դուն մեզ նեղեցիր. Տէրը այսօր քեզ պիտի նեղէ. Ժուստի բոլոր Իսրայէլ զանիկա քարերով քարկոծեցին, ու զանոնք քարերով քարկոծելէ ետեւ կրակով այրեցին։

ա Գլ. իբ. 20։ ա Մն. բ. 7։
բ Դհ. իզ. 17։ բ Օր. իբ. 25։
գ Գլ. բ. 9, 11։ Դհ. իզ. 36։ Սապ. իբ. 14։
դ Ծն. լէ. 29, 39։
ե ա Թագ. դ. 12։ բ Թագ. ա. 2։ ժգ. 19։ Նէեմ. Թ. 1։ Ծոթ բ. 12։
զ Նե. և. 22։ է Թագ. գ. 10։
ը Սապ. ձգ. 4։
թ Տես նե. լբ. 12։ Թուա. ժգ. 13։
ժ Հմր. 1։
ի Գլ. զ. 17, 18։
լ Տես Գոր. և. 1, 2։
խ Տես Թուա. ժգ. 45։ Դատ. բ. 14։
ծ Բ Օր. է. 26։ Գլ. զ. 18։
կ Ել. ժԹ. 10։
հ Գլ. գ. 5։
ձ Ատակ. ժգ. 33։
ղ Տես ա Թագ. ժգ. 38, 39։
ճ Հմր. 11։
մ Ծն. լգ. 7։ Դատ. ի. 6։
յ ա Թագ. ժգ. 42։
ն Տես ա Թագ. գ. 5։ Եբեմ. ժգ. 16։ Ծոմհ. Բ. 24։
շ Թուա. և. 6, 7։ բ Մն. Ը 22։ Սապ. ծ. 3։ Դանե. Թ. 4։
ո ա Թագ. ժգ. 43։
պ Հմր. 26։ Գլ. ժե. 7։
ջ Գլ. գ. 18։ ա Մն. բ. 7։ Գաղ. և. 12։
ռ Բ Օր. ժէ. 5։

26 Եաբբը Նանոր վրայ մեծ քարակոյտ մը դիզեցին, որ է՛ն մինչև այսօր։ Ու Տէրը իր սաստիկ բարկութենէն դադարեցաւ. այս պատճառաւ այն տեղին անունը Աքովրի ձոր ըսուեցաւ մինչև այսօր։

ԳԼ. Ը

1 Աստուած կը քաջալերէ Յեսուն։ 3 Գայի քաղաքը առնելուն հնարքը։ 29 Գայիին թագաւորը կը կախուի։ 30 Յեսու սեղան մը կը շինէ. 32 քարերու վրայ կը գրէ օրէնքը. 33 և բոլոր օրհնութիւնները ու անէծքները ժողովուրդին առջև կը կարդայ։

Ե Տէրը Յեսուի ըսաւ, Մի վախնար ու մի զարհուրիր. բոլոր պատերազմող մարդիկը քեզի հետ առ, ու ելիր դէպ ի Գայ գնա. Եահա Գայիի թագաւորը ու անոր ժողովուրդը և անոր քաղաքը ու անոր երկիրը քու ձեռքդ տուի. 2 Եւ Երիքովի ու անոր թագաւորին ըրածիդ պէս Գայիի ու անոր թագաւորին ալ ընէս, միայն թէ Ռանոր աւարը ու անասունները ձեզի առնէք։ Քաղաքին հետևի կողմէն դարանեալ պատրաստեա։ 3 Ուստի Յեսու ու բոլոր պատերազմող մարդիկը ոտք ելան, որպէս զի Գայիի վրայ երթան. և Յեսու երեսուն հազար զօրաւոր մարդ ընտրեց, ու զանոնք գիշերով դրկեց. 4 Եւ անոնց պատուիրելով՝ ըսաւ, Նայեցէք, Էգուք քաղաքին հետևէն այն քաղաքին համար դարանի մէջ պիտի նստիք. քաղաքէն շատ մի հեռանաք, և ամէնքդ ալ պատրաստ ըլլաք. 5 Ու ես ինծի հետ եղող բոլոր ժողովուրդով քաղաքին պիտի մօտենամ. ու երբ անոնք առաջին անգամին պէս մեզի դէմ ելլեն, Ռանոնց առջևէն պիտի փախչինք. 6 Ու անոնք մեր հետևէն պիտի ելլեն, մինչև որ զանոնք քաղաքէն դատենք. որովհետև անոնք պիտի ըսեն թէ Մեր առջևէն փախան առաջին անգամին պէս. ու մենք անոնց առջևէն պիտի փախչինք։ 7 Այն ատեն դուք դարանէն ելլէք ու քաղաքը առնէք, քանզի ձեր Տէր Աստուածը զանիկա ձեր ձեռքը պիտի տայ։ 8 Ու երբ քաղաքը առնէք, քաղաքը կրակով այրէք. Տէրոջը ըսածին պէս ընէք. Եահա ձեզի պատուիրեցի։ 9 Եւ Յեսու զանոնք դրկեց, ու անոնք գացին դարանը նստան Բեթէլի ու Գայիի մէջտեղ, Գայիի արեւմտեան կողմէն. և Յեսու այն գիշերը ժողովուրդին մէջ մնաց։

10 Ու Յեսու առաւօտեան կանուխ ելաւ ու ժողովուրդը աչքէ անցուց, և ինք Իսրայէլի ծերերուն հետ ժողովուրդին առջևէն դէպ ի Գայ 11 գնաց. Եւ իրեն հետ եղող բոլոր պատերազմական մարդիկն ալ ելան, ու մօտենալով քաղաքին առջև գացին, ու Գայիի հիւսիսային կողմը բանակեցան. և անոնց ու Գայիի միջտեղ 12 ձոր մը կար։ Եւ հինգ հազարի չափ մարդ առաւ, ու զանոնք դարանի մէջ Բեթէլի ու Գայիի միջտեղ *քաղաքին արեւմտեան 13 կողմը։ Ու ժողովուրդը քաղաքին հիւսիսային կողմը դրին բոլոր բանակը, ու քաղաքին արեւմտեան կողմը՝ Ըդարանը. և Յեսու այն գիշերը ձորին մէջ գնաց։

14 Ու երբ Գայիի թագաւորը զանիկա տեսաւ, քաղաքին մարդուցմով շուտով ու կանուխ դուրս եկաւ, որպէս զի ինք ու իր բոլոր ժողովուրդը որոշ ժամանակով մը դաշտի վրայ Իսրայէլի դէմ պատերազմին, ու չէր գիտեր որ քաղաքին հետևը իրեն համար դարան պատրաստած էր։ 15 Եւ Յեսու ու բոլոր Իսրայէլ *եանոնց առջև դիրենք զարնուածի պէս ցուցնելով անապատին ճամբան փախան։ 16 Ու քաղաքին մէջ եղող բոլոր ժողովուրդը ժողվուեցաւ որպէս զի զանոնք հալածեն, ու Յեսուի հետևէն իյնալով քաղաքէն պառուեցան։ 17 Եւ Գայիի ու Բեթէլի մէջ մարդ չմնաց՝ որ Իսրայէլի հետևէն չելլէ. ուստի քաղաքը բաց թողուցին, ու Իսրայէլի հետևէն իյնան։

18 Եւ Տէրը Յեսուի ըսաւ, Ձեռքդ եղած նիզակը դէպ ի Գայ երկնցուր, քանզի զանիկա քու ձեռքդ պիտի տամ. և Յեսու ձեռքը եղած նիզակը դէպ ի քաղաքը երկնցուց. 19 Ու դարանակալները շուտով իրենց տեղէն ելան, և անիկա իր ձեռքը երկնցուցած պէս, վազեցին քաղաքը մտան ու առին զանիկա, և շուտով մը քաղաքը կրակով բռնկցուցին։ 20 Ու Գայիի բնակիչները հետևնին դարձան տեսան որ ահա քաղաքին ծուխը մինչև երկինք կ'ելլէր. և անոնք հոս կամ հոն փախչելու կարողութիւն չունէին. ու անապատը փախչող ժողովուրդն ալ իր հետևէն 21 ինկողներուն վրայ դարձաւ։ Եւ Յեսու ու բոլոր Իսրայէլ երբ տեսան որ դարանակալները քաղաքը առին, ու քաղաքին ծուխը վեր կ'ելլէր, իրենք ալ հոս դարձան ու Գայիի մարդիկը զարկին։ 22 Միւսներն ալ քաղաքէն անոնց դէմ ելան, ուստի մէկ կողմնանէ ասոնք՝ ու միւս կողմնանէ ալ անոնք ըլլալով, Գայէ *չորեքէ Իսրայէլացւոց մէջտեղ մնացին. ու զանոնք զարկին մինչև որ Ռանոնցմէ մարդ մը ողջ չմնաց ու չազատեցաւ։ 23 Եւ Գայիի թագաւորը ողջ բռնեցին, ու զանիկա Յեսուի բերին։

24 Ու երբ Իսրայէլացիք Գայիի բոլոր բնակիչները, զիրենք հալածողները, դաշտին ու անապատին մէջ ջարդեցին, ու անոնց ամէնն ալ սուրի բերնէ իյնալով հատան, բոլոր Իսրայէլացիք Գայի դարձան, ու զանիկա սուրի բերնէ 25 անցուցին։ Եւ այն օրը ինկածներուն ամէնը,

ա Գլ. ը. 29։ բ Թագ. ժբ. 17։ Ողբ. պ. 53։
գ բ Օր. ժգ. 17։ բ Թագ. իա. 14։
դ Հմր. 24։ Ես. կե. 10։ Ովս. բ. 15։
ե Այսինքն, Նեղութեան, կամ, խառնութեան
զ Գլ. ը. 2։
է Գլ. ը. 21։
ը բ Օր. ի. 14։
թ Դատ. ի. 29։
ժ Դատ. ի. 32։
ի բ Թագ. ժգ. 28։
լ Հմր. 5։
խ Կամ, Գայիին
ծ Հմր. 4։
կ Դատ. ի. 34։ Ժող. ք. 12։
հ Դատ. ի. 36, ևն։
ձ բ Օր. ի. 2։

Թէ՛ այր մարդ և Թէ՛ կին մարդ, տաճարէրկու
26 հազար էր, այսինքն Գայիի բոլոր մարդիկը։ Ու
Յեսու նիզակով երկնցուցած ձեռքը եւս չքա-
շեց մինչև որ Գայիի բոլոր բնակիչները բնաջինջ
27 ըրաւ։ Բայց Իսրայէլացիք անասուններն ու
քաղաքին աւարը իրենց առին, Տէրոջը Յեսուի
28 հրամայած խօսքին համեմատ։ Եւ Յեսու Գային
այրեց, ու զանիկա ամենայն աւերակներու
29 դէզ ըրաւ մինչև այսօր։ Հնե Գայիի թագա-
ւորը ծառէ մը կախեց մինչև իրիկուն. Յու արե-
ւին մտնելու առեն՝ Յեսու հրամայեց որ անոր
մեռած մարմինը ծառէն վար իջեցնեն, և զա-
նիկա քաղաքին դրանը առջև նետեցին, ու Ե-
նոր վրայ մեծ քարակոյտ մը դիզեցին, որ ևս ե-
նայ մինչև այսօր։

30 Ա՛յն առեն Յեսու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
31 սեղան մը շինեց Եբաղ լեռան վրայ, ինչպէս
Տէրոջը ծառան Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն
պատուիրեր էր. — Մովսէսի օրինաց գիրքին
մէջ գրուածին պէս՝ Յե՛ս— այս սեղանը ամբողջ
քարերէ շինէ, որոնց վրայ երկաթ չէր դպած.
և անոր վրայ Տէրոջը ողջակէզներ ու խաղա-
32 ղութեան զոհեր մատուցին։ Եւ հոն այն քա-
րերուն վրայ գրեց Մովսէսի օրինաց երկրորդ օրի-
նակը զոր Իսրայէլի որդիներուն առջև գրեց։
33 Ու բոլոր Իսրայէլ և անոնց ծերերը ու պաշ-
կանները և դատաւորները տապանակին մէկ
կողմէն ու միւս կողմէն՝ Տէրոջը ուխտին տա-
պանակը վերցնող Ղեւտացի քահանաներուն
առջեւէն կ՛երթային, թէ՛ Ե՛օտարականները և
թէ՛ ընակները. անոնց կէսը Գարիզին լեռանը
կողմէ՝ ու կէսն ալ Եբաղ լեռանը կողմը հա-
մեցան, ինչպէս Տէրոջը ծառան Մովսէս պատ-
ուիրեր էր առաջ որ Իսրայէլի ժողովուրդը օրհ-
34 նեն։ Եւ անկէ ետև Ե՛օրէնքին բոլոր խօսքերը
կարդաց, զթէ՛ օրհնութիւնները և թէ՛ անէծք-
ները, ինչ որ գրուած էր օրինաց գիրքին մէջ։
35 Մովսէսի բոլոր պատուիրածներէն ընաւ խօսք
մը չմնաց, որ զանիկա Յեսու Իսրայէլի բոլոր
ժողովին և Ե՛անոնց կիներուն ու տղաքներուն
և անոնց մէջ պտըտող Ե՛օտարականին առջև
չկարդայ։

ԳԼ. Թ

Ու երբ Յորդանանու ափի կողմը եղող
բոլոր թագաւորները, Ե՛նե՛ լեռան վրայ, դաշտի
վրայ ու Ե՛մեծ ծովուն բոլոր եղերքը մինչև Լի-
բանանի դիմաց կը բնակէին, այսինքն Բրեւացիք,
Ամորհացիք, Քանանացիք, Փերեզացիք, Խեւա-
2 ցիք ու Յերուսացիք, այս բանը լսեցին, Իս-
բանութեամբ ժողովուրդեան որպէս զի Յեսուի ու
Իսրայէլի դէմ պատերազմին։
3 Բայց Գաբաւոնի բնակիչները երբ լսեցին
4 ինչ որ Յեսու Երիքովի ու Գայիի ըրեր էր, Ի-
րենք ալ վարպետութիւն մը բանեցուցին. գա-
ցին պաշարներ պատրաստեցին, ու իրենց էշե-
րուն վրայ հին քուրձեր ու հին, պատռուած
5 ու *կարկատուած գինիի տիկեր դրին, Եւ իրենց
ոտքերուն կօշիկները հինցած ու կարկատուած
էին, ու վրանին ալ հին լաթեր ե՛ն. և բոլոր
իրենց պաշար ե՛ւ հացը չորցած ե՛ մկլած
6 էր. Ու Ե՛րանակը գացին Յեսուի՝ Գաղգաղայի
մէջ, և անոր ու Իսրայէլի մարդոցն ըսին, Մենք
հեռու երկրէ կու գանք. ուստի հիմա մեզի հետ
7 դաշնակցութիւն ըրէք։ Ա՛յն առեն Իսրայէլի
մարդիկը այն Ե՛խեւացիներուն ըսին, Գուցէ
դուք մեր մէջ կը բնակիք, ու Ե՛ձեզի հետ ի՞նչ-
8 պէս դաշնակցութիւն ընենք։ Բայց անոնք Յե-
սուի ըսին, Ե՛Մենք քու ծառաներդ ենք. և Յե-
սու անոնց ըսաւ, Դուք ո՞վ էք և ուրկէ՞ կու
9 գաք։ Ու անոր ըսին, Ձ՛քու ծառաներդ խիստ
հեռու երկրէ եկած են քու Եհովա Աստուծոյդ
անունը համար, քանզի Ե՛նոր համբաւը ու
10 Եգիպտոսի մէջ բոլոր ըրածները լսեցինք. Ու
նաև Յորդանանու անդին կողմը բնակող Ամո-
հացւոց Երկու թագաւորներուն, Եսբոնի Սե-
հոն թագաւորին ու Աստարովթ բնակող Բաս-
նի Ովգ թագաւորին, դէմ բոլոր ըրած բաները
11 լսեցինք։ Եւ մեր ծերերը ու մեր երկրին բոլոր
բնակիչները մեզի խօսեցան ու ըսին, Ձեռքեր-
նիդ ճամբու համար պաշար առէք, և զանոնք
դիմաւորելու համար գացէք, ու անոնց ըսէք,
Մենք ձեր ծառաներն ենք, հիմա մեզի հետ
12 դաշնակցութիւն ըրէք։ Ա՛յն օրը որ մենք ելանք
ձեզի գալու համար, այս պաշարի հացերնիս մեր
տուներէն տաք առինք, և ա՛յս հիմա չորցած ու
13 մկլած են. Եւ այս գինիի տիկերը նոր էին, երբ
լեցուցինք, բայց ա՛յս պատռուած են. ու այս
մեր հանդերձները և կօշիկները ճամբուն խիստ
14 երկայնութեանը համար հինցան։ Ու Ե՛անոնց
պաշարին նայելով՝ այն մարդիկը ընդունեցին՝, Եհո-

1 Թագաւորները կը միաբանին Իսրայէլի դէմ։ 3 Գաբաւոնացիները խաբէութեամբ խաղաղութեան ուխտ մը ձեռք կը բերեն։ 16 Ատոր համար յաւիտենական ծառայութեան կը դատապարտուին։

Ե Տես Թուա. լա. 22, 26։
Զ Հմր. 2։
Է Բ Օր. ժգ. 16։
Ը Դլ. ժ. 26։ Սապ. ցէ. 40։ ՃԺ. 5։
Թ Բ Օր. իա. 23։ Դլ. ժ. 27։
Ժ Դլ. է. 26։ ժ. 27։
ԺԱ Բ Օր. իէ. 4, 5։
ԺԲ Եւ. ի. 25։ Բ Օր. իէ. 5, 6։
ԺԳ Եւ. ի. 24։
ԺԴ Բ Օր. իէ. 2, 8։
ԺԵ Բ Օր. լա. 9, 25։
ԺԶ Բ Օր. լա. 12։
ԺԷ Բ Օր. ժա. 29։ իէ. 12։
ԺԸ Բ Օր. լա. 11։ Նէեմ. ը. 3։
ԺԹ Բ Օր. իը. 2, 15, 45։ իթ. 20, 21։ Ը. 19։
Ի Բ Օր. լա. 12։
ԻԱ Հմր. 33։

ԻԲ Թուա. լդ. 6։
ԻԳ Եւ. գ. 17։ իդ. 23։
ԻԴ Սապ. ՃԳ. 3, 5։
ԻԵ Գլ. ժ. 2։ Բ Թագ. իա. 1, 2։
ԻԶ Գլ. զ. 27։
ԻԷ Եբր. կապուած
ԻԸ Գլ. ի. 10։
ԻԹ Գլ. ժա. 19։
Ի Եւ. իդ. 32։ Բ Օր. Ե. 2։ ի. 16։ Դատ. բ. 2։
ԻԱ Բ Օր. ի. 11։ Դ Թագ. ժ. 5։
ԻԲ Բ Օր. ի. 15։
ԻԳ Եւ. ժի. 14։ Յես. բ. 10։
ԻԴ Թուա. իա. 24, 33։
ԻԵ Կամ, Իբոյենէ մարդիկը ա-նանց պաշարէն առին
ԻԶ Թուա. իէ. 21։ Ես. լ. 1, 2։ Տես Դատ. ա. 1։ ա Թագ. իբ. 10։ իգ. 10, 11։ Լ. 8։ բ Թագ. բ. 1։ Ա. 19։

15 Տէրոջը չհարցուցին։ Եւ Յեսու ժանոնց հետ
խաղաղութիւն ըրաւ, ու անոնց ուխտեց որ զա-
նոնք սպրեցնէ. և ժողովքին իշխաններն ալ
անոնց երդում ըրին։
16 Ու անոնց հետ դաշնակցութիւն ընելէ երեք
օր հտքը լսեցին որ անոնք իրենց դրացիներն են,
17 ու իրենց մէջ կը բնակին։ Եւ Իսրայէլի որդի-
նները չտւելով՝ երրորդ օրը անոնց քաղաքները
մտան. ու անոնց քաղաքները Գաբաւոն, Կե-
փիրա, Բերովթ և Կարիաթարիմ էին։ Ու Ի-
սրայէլի որդիները զանոնք չջարկին, հքանզի ժո-
ղովքին իշխանները Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
անունովը անոնց երդում ըրեր էին. բայց բոլոր
ժողովքը իշխաններուն դէմ տրտնջեցին։
19 Եւ ամէն իշխանները բոլոր ժողովքին ըսին,
Մենք Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անունովը անոնց
երդում ըրինք, ու հիմա չենք կրնար անոնց
20 դպչիլ։ Անոնց այսպէս ընենք. զանոնք ողջ թո-
ղունք, որպէս զի ձեր վրայ բարկութիւն չգայ
21 անոնց երդում ընելնուս համար։ Ուստի իշ-
խանները անոնց ըսին, Թող ողջ մնան, բայց
Ընոլոր ժողովքին փայտահատողներ ու ջրկիրներ
ըլլան. և ֆարաւոփորներ — ջուրերնէր եղան, ինչ-
պէս իշխանները ձանոնց ըսին։
22 Եորը Յեսու զանոնք կանչեց, ու անոնց խօ-
սեցաւ՝ ըսելով, Ինչո՞ւ համար մեզ խաբեցիք
ու ըսիք թէ ՛Ձեզմէ շատ հեռու ենք, ու ՛դուք
23 մեր մէջ կը բնակիք։ Ուրեմն դուք հիմա նա-
նիծեալ էք, ու իմ Աստուծոյս տանը համար
ձեզմէ ծառայ, Փայտահատող ու ջրկիր չպակ-
24 սի։ Եւ անոնք Յեսուի պատասխան տուին ու
ըսին, Քանզի քու ծառաներդ աուտգիւ լսուե-
ցան, որ քու Եհովա Աստուածդ Ըիր ծառային
Մովսէսի հրամայեր է այս բոլոր երկիրը ձեզի
տալու, ու այս երկրին բոլոր բնակիչները ձեր
առջեւէն բնաջինջ ընելու. ուստի Ըմենք ձեր
պատճառաւ մեր անձերուն համար շատ վախ-
25 ցանք ու այս բանը ըրինք։ Եւ ահա հիմա Ըքու
ձեռքդ ենք, և քեզի ինչ որ հաճոյ ու արդար
26 կ'երեւնայ, զայն ըրէ մեզի։ Ուստի անոնց այն-
պէս ըրաւ, և զանոնք Իսրայէլի որդիներուն
27 ձեռքէն ազատեց, ու զանոնք չմեռցուցին։ Եւ
Յեսու նոյն օրը Փայտահատող ու ջրկիր ըրաւ
զանոնք ժողովքին ու Տէրոջը սեղանին հա-
մար, մինչեւ ըսկե՞ Տէրոջը ընտրելու տեղը ձոռոյեն
մինչեւ այսօր։

ԳԼ. Ժ

1 Հինգ թագաւորներ Գաբաւոնի դէմ կը պատերազմին։
6 Յեսու անոր օգնութեան կը հասնի։ 10 Աստուած կը
պատերազմի անոնց հետ կարկտաւով։ 12 Արեգակը ու
լուսինը անշարժ կը կենան Յեսուին խօսքովը։ 16 Հինգ
թագաւորները այրի մը մէջ կը պահուին։ 21 Յեսու անկէ
դուրս հանել կու տայ զանոնք։ 24 ու անոնց հետ անար-
գանօք վարուելով՝ 26 կը կախէ զանոնք։ 28 Իսրայէլի որ-
դիները ուրիշ եօթը թագաւորներ ալ կը յաղթեն։ 43
Յեսու Գազգալա կը դառնայ։

Ու երբ Երուսաղէմի Ադոնիսեդեկ թագա-
ւորը լսեց թէ Յեսու Գայիի առաւ ու զանիկա
բոլորովին կործանեց, ՚և ըէ ինչ որ Երիքովի ու
անոր թագաւորին ըրաւ, ԲԳայիի ու անոր թա-
գաւորին ալ այնպէս ըրաւ, և թէ ԲԳաբաւոնի
բնակիչները Իսրայէլացւոց հետ հաշտութիւն
2 ըրին, ու անոնց մէջ մնացին, ՚Շատ վախցան
ինք — էր ժողովուրդը. քանզի Գաբաւոն թագա-
ւորանիստ քաղաքի մը պէս մեծ քաղաք մըն էր,
ու անիկա Գայիէ մեծ էր, և անոր բոլոր մար-
3 դիկը զօրաւոր էին։ Ասոր համար Երուսաղէմի
Ադոնիսեդեկ թագաւորը Հեբրոնի Հոհամ թա-
գաւորին, Յերիմութի Փիրամ թագաւորին, ու
Լաքիսի Յափիէ թագաւորին, ու Եգլոնի Դա-
4 բիր թագաւորին մարդ ղրկեց, ըսելով, Ինծի
եկէք ու ինծի օգնութիւն ըրէք որպէս զի Գա-
բաւոնը զարնենք. Ըքանզի Յեսուի հետ ու Իս-
րայէլի որդիներուն հետ հաշտութիւն ըրաւ։
5 Ուստի Ամորհացւոց հինգ թագաւորները, Երու-
սաղէմի թագաւորը, Հեբրոնի թագաւորը, Յե-
րիմութի թագաւորը, Լաքիսի թագաւորը —
Եգլոնի թագաւորը, Ժողովուեցան, և իրենք ու
իրենց բոլոր բանակները եկան, և Գաբաւոնի դիմ
բանակ դրին, ու անոր դէմ պատերազմ ըրին։
6 Եւ Գաբաւոնի բնակիչները ԲԳողգոթայի մէջ
բանակը Յեսուի մօտ ղրկեցին՝ ըսելով, Քու
ծառաներէդ ձեռքդ մի քաշեր, շուտով մեզի
եկ, մեզ ազատէ ու մեզի օգնութիւն ըրէ.
քանզի լեռնաբնակ Ամորհացւոց բոլոր թագա-
7 ւորները մեր վրայ ժողովուեցան։ Եւ Յեսու ինք
ու Ըիրեն հետ բոլոր պատերազմական մարդիկը
և զօրքին բոլոր զօրաւորները Գողգոթայէ եկան։
8 Ու Տէրը Յեսուի ըսաւ, ԲԱնոնցմէ մի վախնար,
քանզի զանոնք քու ձեռքդ տուի. Ըքնաւ ա-
նոնցմէ մէկը պիտի չկարենայ քու առջեւդ կայ-
9 նել։ Եւ Յեսու Գողգոթայէ բոլոր գիշերը *քա-
10 լելով՝ յանկարծակի անոնց վրայ հասաւ։ Ու
Տէրը էհառավեցւոց զանոնք Իսրայէլի առջեւ, և
զանոնք Գաբաւոնի մօտ մեծ կոտորածով մը
կոտրեց, ու զանոնք Վերթորոն ելլելու ճամբան
վրայ հալածեց, և զանոնք մինչեւ ԻԱզեկա ու
11 Մակեդա զարկաւ։ Ու երբ անոնք Իսրայէլի
առջեւէն կը փախչէին ու Բերթորոնէ վար կ'իջ-

ա Գլ. ժա. 19։ բ Թագ. խա. 2։
գ Գլ. ժը. 25, 26, 28։ Եզր. բ. 25։
դ Սապ. ժե. 4։ ժոզ. ե. 2։
ե Տես բ Թագ. խա. 1, 2, 6։ Նզեկ. ժէ. 13, 15, 18, 19։ Զաք. ե. 3, 4։ Մալ. գ. 5։
զ բ Օր. լթ. 11։
է Գլ. ժա. 19։ բ Թագ. խա. 2։
ը Գլ. ժը. 25, 26, 28։ Եզր. բ. 25։
թ Սապ. ժե. 4։ ժոզ. ե. 2։
ժ Տես բ Թագ. խա. 1, 2, 6։ Նզեկ. ժէ. 13, 15, 18, 19։ Զաք. ե. 3, 4։ Մալ. գ. 5։
ի բ Օր. լթ. 11։
լ Յեր. ե. 1։
խ Գլ. ժա. 6։ Դատ. դ. 14։
ծ Գլ. ա. 5։
կ Եբր. հալելով
հ Դատ. դ. 15։ ա Թագ. է. 10, 12։ Սապ. ժը. 14։ Եսթ. լը. 21։
ձ Գլ. ը. 5։
ղ Գլ. ժ. 2։
ճ Յեր. ե. 1։
մ Գլ. ժա. 6։ Դատ. դ. 14։
յ Գլ. ա. 5։
ն Եբր. հալելով
շ Դատ. դ. 15։ ա Թագ. է. 10, 12։ Սապ. ժը. 14։ Եսթ. լը. 21։
ո Գլ. ժ. 2։
չ Գլ. ժգ. 3, 5։
պ Գլ. ժե. 35։

նէին, ²Տէրը անոնց վրայ երկինքէն խո՛ր մեծ քարեր նետեց մինչև Ազեկա, ու մեռան. կարկտին քարերէն մեռնողները Իսրայէլի որդիներուն սրով մեռցուցածներէն շատ էին։

12 Այն ատեն Յեսու Տէրոջը հետ խօսեցաւ, այն օրը որ Տէրը Ամորհացիները Իսրայէլի որդիներուն ձեռքը տուաւ, ու Իսրայէլի առջև ըսաւ, Արե՛ւ, դուն Գաբաւոնի դիմաց կայնէ. Լուսին, դուն ալ Այեղոնի ձորին դիմաց կաց։
13 Ու արեւը կայնեցաւ, և լուսինը իր տեղը մնաց, մինչև որ ժողովուրդը իր թշնամիներէն վրէժ առաւ։ Այս՝ Յաշարի գիրքին մէջ գրուած չէ՞. ուստի արեւը երկինքին մէջտեղը կայնեցաւ ու լման մէկ օրի չափ մնալու
14 չհապճեցաւ։ Անոր պէս օր մը չեղաւ, ոչ առաջ ու ոչ ետքը, որ Տէրը մարդու ձայնը լսեց. քանզի Տէրը Իսրայէլի համար պատերազմեցաւ։
15 Յետքը Յեսու ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլ
16 Գողգաղա՝ բանակը դարձան։ Եւ հինգ թագաւորները փախան, ու Մակեդա, այրին մէջ,
17 պահուեցան։ Եւ Յեսուի պատմուեցաւ՝ ըսելով, Այն հինգ թագաւորները Մակեդա, այրին մէջ,
18 պահուած գտնուեցան։ Եւ Յեսու ըսաւ, Այրին բերանը մեծ քարեր գլորեցէք, ու անոր վրայ մարդիկ դրէք որպէս զի պահպանութիւն ընեն.
19 Բայց դուք մի կայնիք, ձեր թշնամիները հալածեցէք, ու անոնց հետեւիններէն զարկէք, և անոնց թող մի տաք որ իրենց քաղաքները մտնեն. քանզի ձեր Տէր Աստուածը զանոնք ձեր
20 ձեռքը մատնեց։ Ու երբ Յեսու Իսրայէլի որդիներուն հետ զանոնք խիստ մեծ կոտորածով մը կոտրեց, ու զանոնք հասցուց լմնցուց, և անոնց փախստականները պարսպաւոր քաղաք-
21 ներու մէջ մտան, Բոլոր ժողովուրդը խաղաղութեամբ Մակեդա, բանակը, Յեսուի դարձան. ³— Իսրայէլի որդիներուն դէմ բնաւ մէկը իր լեզուն չշարժեց։
22 Այն ատեն Յեսու ըսաւ, Այրին բերանը բացէք, ու այրէն այն հինգ թագաւորները հանեցէք ինծի բե՛րէք։
23 Նեցէք ինծի բե՛րէք։ Եւ այնպէս ըրին, ու այրէն այն հինգ թագաւորները, այսինքն Երուսաղէմի թագաւորը, Քեբրոնի թագաւորը, Յերիմութի թագաւորը, Լաքիսի թագաւորը — Էգղոնի
24 թագաւորը, հանեցին անոր դէպին։ Ու երբ այս թագաւորները Յեսուի առջև հանեցին, Յեսու Իսրայէլի բոլոր մարդիկը կանչեց, ու իրեն հետ գացող պատերազմողներուն գլխաւորներուն ըսաւ, Մօտեցէք ու ⁴ձեր ոտքերը այս թագաւորներուն պարանոցներուն վրայ դրէք. և անոնք մօտեցան և իրենց ոտքերը անոնց պարանոցներուն
25 վրայ դրին։ Եւ Յեսու անոնց ըսաւ, ⁵Մի վախնանք ու մի զարհուրիք, ուժովցէք և քաջասիրտ

եղէք. քանզի ⁶Տէրը այսպէս պիտի ընէ ձեր ամէն թշնամիներուն, որոնց հետ դուք պիտի
26 պատերազմիք։ Եւ անկէ ետև Յեսու զանոնք զարկաւ մեռցուց, ու զանոնք հինգ ծառէ կախեց, և ⁷ծառերուն վրայ մինչև իրիկուն կախուած մնացին։ Ու արեւին մանելուատենը Յեսու հրամայեց, ու ⁸զանոնք ծառերուն վրայէն իջեցուցին, և իրենց պահուած այրին մէջ նետեցին զանոնք, ու այրին բերանը մեծ քարեր դրին, ⁹որ՝ է՛ն եան մինչև այսօր։
28 Եւ Յեսու նոյն օրը Մակեդան ալ առաւ. ու զանիկա սուրի բերնէ անցուց, և անոր թագաւորը ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները կորնչուց, և մէ՛կը ողջ չմնաց. ու Մակեդայի թագաւորին ալ այնպէս ըրաւ, ¹⁰Երիքովի թագաւորին ըրած էր։
29 Յետքը Յեսու և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ Մակեդայէ Լեբնա անցան, ու Լեբնայի դէմ
30 պատերազմեցան. Եւ Տէրը զանիկա ալ անոր թագաւորովը Իսրայէլի ձեռքը մատնեց, և զանիկա ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները սուրի բերնէ անցուցին, — մէ՛կը ողջ չմնաց. և անոր թագաւորին այնպէս ըրին, ¹¹Երիքովի թագաւորին ըրած էին։
31 Յետքը Յեսու ու իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ Լեբնայէ Լաքիս անցան, և անոր դէմ պատեր-
32 կելով անոր դէմ պատերազմեցան. Եւ Տէրը Լաքիսը Իսրայէլի ձեռքը մատնեց, և զանիկա երկրորդ օրը առնելով, զանիկա ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները սուրի բերնէ անցուցին, ինչպէս Լեբնայի ըրած էին։
33 Այն ատեն Գազերի Հորամ թագաւորը Լաքիսի օգնութիւն ընելու ելաւ. և Յեսու զանիկա ու անոր ժողովուրդը կոտրեց, այնպէս որ անոնցմէ մէ՛կը ողջ չմնաց։
34 Յետքը Յեսու և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ Լաքիսէ Եգղոն անցան, և անոր դէմ բանակելով, անոր դէմ պատերազմ ըրին. Եւ զանիկա
35 նոյն օրը առնելով սուրի բերնէ անցուցին. ու Յեսու նոյն օրը անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները կորնչուց, ինչպէս Լաքիսի ըրած էր։
36 Յետքը Յեսու ու իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ Եգղոնէ ¹²Քեբրոն ելան, ու անոր դէմ պատե-
37 րազմ ըրին. Եւ զանիկա առնելէ ետքը սուրի բերնէ անցուցին զանիկա ու անոր թագաւորը, և անոր բոլոր քաղաքները ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները, — մէ՛կը ողջ չմնացին, ինչպէս Եգղոնի ըրին. այսպէս զանիկա ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները կորնչուց։
38 Յետքը Յեսու և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ ¹³Դաբիր դարձան, ու անոր հետ պատերազմե-
39 ցան. Եւ զանիկա ու անոր թագաւորը և անոր

---

² Սապ. ժը. 13, 14։ Հէ. 17։ Նա. ը. 30։ Յայտ. ժզ. 21։
³ Նա. իը. 21։ Ամբ. գ. 11։
⁴ Դատ. ժը. 12։
⁵ Բ Թագ. ա. 18։
⁶ Տես Եա իը. 8։
⁷ Բ Օր. ա. 30։ Հմի. 42։ Գլ. իգ. 3։
⁸ Հմի. 43։
⁹ Ել. ժա. 7։
¹⁰ Սապ. ճէ. 40։ ճԺ. 5։ ճխթ. 8, 9։ Նա. իզ. 5, 6։ Մապ. գ. 3։
¹¹ Բ Օր. լա. 6, 8։ Գլ. ա. 9։
¹² Բ Օր. գ. 21։ է. 19։
¹³ Գլ. բ. 29։
¹⁴ Գլ. գ. 21։
¹⁵ Տես Գլ. ժզ. 13։ ԺԸ. 13։ Դատ. ա. 10։
¹⁶ Տես Գլ. ԺԸ. 15։ Դատ. աթ 11։

բոլոր քաղաքները առին, ու զանոնք սուրի բերնէ անցուցին. և անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները կոտնցուցին, — մ՚կը ողջ չթողուցին· ինչպէս Քեբրոնի ըրաւ, և ինչպէս Լբինայի ու անոր թագաւորին ըրաւ, նոյնպէս ալ Դաբիրի ու անոր թագաւորին ըրաւ։

40 *Եւ Յեսու բոլոր լեռնային, Հարաւային, դաշտային ու լեռներուն տակ եղած երկիրները և անոնց բոլոր թագաւորները զարկաւ, — մ՚կը ողջ չթողուց, հապա ամէն շնչաւորը մեռցուց, ինչպէս Իսրայէլի Տէր Աստուածը հպատակեր էր։* 41 *Եւ Յեսու Կադէս-բառնեայէ մինչև Գազա, ու բոլոր Գոսեմի երկիրը մինչև Գաբաւն զանոնք զարկաւ։* 42 *Եւ այս բոլոր թագաւորները ու անոնց երկիրը Յեսու մէկէն առաւ, քանի Իսրայէլի Համար Իսրայէլի Տէր Աստուածը պատերազմ կ՚ընէր։* 43 *Եւ Յեսու և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլ Գազգազա բանակը դարձան։*

ԳԼ. ԺԱ.

1 *Գանի մը թագաւորներ Մառօնի ջուրին քովը կը յաղթուին։* 10 *Հասոր կը բռնուի ու կրակով կ՚այրուի։* 16 *Յեսու այն բոլոր երկիրը կ՚առնէ։* 21 *Ենակիմները կը ջարդէ։*

Եւ Հասորի Յաբին թագաւորը երբ այս բաները լսեց, Մադոնի Յոբաբ թագաւորին և Սեմրոնի թագաւորին ու Աքսափի թագաւորին, 2 *Եւ հիւսիսային լեռները ու Քինէրոթի հարաւային դաշտը ու հովիտը և արեւմտեան կողմը Դովրի դաշտերուն մէջ եղող թագաւոր-* 3 *ներուն, Արեւելեան ու արեւմտեան կողմը եղող Քանանացիներուն, Ամորհացիներուն, Հետացիներուն, Փերիզացիներուն ու լեռնային Յեբուսացիներուն, և Հերմոնի տակ Մասփայի երկիրը եղող Խեւացիներուն Հայոց դրկեց,* 4 *Ու սոսկ անոնք իրենց բոլոր բանակներովը — շատ ժողովուրդով ելան, որոնք ծովուն եղերքը եղող ամպին չափ բազմաթիւ էին, և երիաց* 5 *հետ խիստ շատ ձիեր ու կառքեր էին։ Եւ այս բոլոր թագաւորները միաբանելով մէկտեղ գացին՝ Մառօնի ջուրին քով բանակեցան, որպէսզի Իսրայէլի հետ պատերազմին։*

6 Եւ Տէրը Յեսուի ըսաւ, «Անոնց երեսէն մի վախնար, քանի վաղը այս ատեն ես անոնց ամէնը Իսրայէլի առջև կոտրուելու պիտի մատնեմ. Հանոնց ձիերուն ջիլերը պիտի կտրես, ու 7 *անոնց կառքերն ալ կրակով պիտի այրես։* Ուստի Յեսու և իրեն հետ բոլոր պատերազմական ժողովուրդը յանկարծակի Մառօնի ջուրին քով անոնց դէմ երթալով վրանին յարձակեցան։

8 Եւ Տէրը զանոնք Իսրայէլի ձեռքը տուաւ, ու զանոնք զարկին, և մինչև մեծ Սիդոն ու Մասրեփոթ-մայիմ, և մինչև Մասփայի հովիտը դէպ ի արեւելք հալածեցին, ու զանոնք զարկին՝ մինչև որ անոնցմէ մ՚կը չազատեցաւ։ 9 Եւ Յեսու անոնց այնպէս ըրաւ, Ինչպէս Տէրը իրեն ըսեր էր. անոնց ձիերուն ջիլերը կտրեց, ու անոնց կառքերը կրակով այրեց։

10 Եւ նոյն ատեն Յեսու դարձաւ՝ Հասորը առաւ, ու անոր թագաւորը սրով մեռցուց. քանզի Հասոր առաջ այս բոլոր թագաւորութիւններուն գլուխն էր. 11 Եւ անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները սուրի բերնէ անցուցին, ու բնաջինջ ըրին. բնաւ շնչաւոր մը չմնաց. ու Հասորը կրակով այրեց։ 12 Ուստի Յեսու այս թագաւորներուն բոլոր քաղաքները ու անոնց բոլոր թագաւորները առաւ, և զանոնք սուրի բերնէ անցընելով բնաջինջ ըրաւ, Ինչպէս Տէրոջը ծառան Մովսէս պատուիրեր էր։ 13 Բայց Իսրայէլ չայրեց այն քաղաքները՝ որոնք իրենց հողաթումբներովը կը կենային, բայց միայն Հասորը՝ զոր Յեսու այրեց։ 14 Եւ այս քաղաքներուն բոլոր աւարը ու անասուները Իսրայէլի որդիները իրենց առին, բայց բոլոր մարդիկը սուրի բերնէ անցուցին, մինչև որ զանոնք բնաջինջ ըրին, — բնաւ շնչաւոր մը չմնացին։ 15 Ինչպէս Տէրը իր Մովսէս ծառային պատուիրեր էր, նոյնպէս ալ Մովսէս Յեսուի պատուիրեց, ու Յեսու ալ այնպէս ըրաւ. և ինչ որ Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր, բնաւ անոնց մ՚կը զանց չըրաւ։

16 Ուստի Յեսու այն բոլոր երկիրը առաւ, Լեռնակողմը ու բոլոր հարաւային կողմը Ու բոլոր Գոսեմի երկիրը, հովիտը ու դաշտը, և Իսրայէլի լեռը ու անոր հովիտը, 17 Սէիր երթող Բալակ լեռնէն մինչև Հերմոն լեռանը տակ Լիբանոնու հովտին մէջ եղող Բաաղգադ, և անոնց բոլոր թագաւորները բռնեց ու զանոնք զարկաւ մեռցուց։ 18 Յեսու այս բոլոր թագաւորներուն հետ շատ օրեր պատերազմ ըրաւ։ 19 Գաբաւոնի մէջ բնակող Խեւացիներէն զատ Իսրայէլի որդիներուն հետ հաշտութիւն ընող քաղաք մը չկար. ամէնն ալ պատերազմով առին. 20 Քանզի Հանոնց սրտին կարծրանալը ու պատերազմով Իսրայէլի դէմ դնելը Տէրոջմէն եղաւ, որպէս զի անոնց ողորմութիւն չընդունելով զանոնք կոտնցընէ ու բնաջինջ ընէ, Ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր։

21 Եւ այն ատեն Յեսու գնաց, ու լեռնականները, Քեբրոնէ, Դաբիրէ, Անաբէ ու Յուդայի բոլոր լեռնականները, և Իսրայէլի բոլոր լեռնականները Հանոնց քաղաքները կտրեց. Յեսու զանոնք իրենց քաղաք-

---

ա Բ Օր. ի. 16, 17։
բ Ած. ժ. 19։
գ Գլ. ժա. 16։
դ Հմր. 14։
ե Գլ. ժթ. 15։
զ Թուա. լգ. 11։
է Գլ. ժէ. 11։ Դատ. ա. 27։ գ Թագ. գ. 11։
ը Գլ. ժգ. 11։
թ Ած. լա. 49։
ժ Դատ. գ. 3։
ի Գլ. ժ. 3։
լ Ած. իբ. 17։ լբ. 12։ Դատ. է. 12։ ա Թագ. ժգ. 5։
խ Գլ. ժ. 8։
ծ Բ Թագ. ը. 4։
կ Գլ. ժգ. 6։
հ Հմր. 6։
ձ Թուա. լգ. 52։ Բ Օր. է. 2։ ի. 16, 17։
ղ Նե. լգ. 11, 12։
ճ Բ Օր. է. 2։
մ Գլ. ա. 7։
յ Գլ. ժբ. 8։
ն Գլ. ժ. 41։
շ Գլ. ժբ. 7։
ո Բ Օր. է. 24։ Գլ. ժբ. 7։
չ Գլ. թ. 3, 7։
պ Բ Օր. բ. 30։ Դատ. ժգ. 4։ ա Թագ. բ. 25։ գ Թագ. ժբ. 15։ Հառմ. թ. 18։
ջ Բ Օր. ի. 16, 17։
ռ Թուա. ժգ. 23, 34։ Բ Օր. ա. 28։ Գլ. ժե. 13, 14։

22 նեռալ մէկտեղ կորանցուց։ Եւ Իսրայէլի որդի-
ներուն երկրին մէջ Ենակիմներէն ոչ'ի չմնաց,
բայց միայն Գազայի, Գէթի ու Ազովթի
մէջ մնացին։

23 Ու Յեսու բոլոր երկիրը առաւ, ինչպէս Տէրը
Մովսէսի պատուիրեր էր, և Յեսու զանիկա Ի-
սրայէլի ժառանգութիւն տուաւ, ըստ անոնց ցեղե-
րուն բաժիններուն համեմատ. ու երկիրը պա-
տերազմէն հանգստացաւ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ահա երկու թագաւորները՝ որոնց երկիրները Մովսէս
առաւ ու բաժին ըրաւ 7 Յորդանանու անդին կողմը ե-
զած երեսունըմէկ թագաւորները՝ որոնք Յեսու զարկաւ։

Ասոնք են այն երկրին թագաւորները՝ զո-
րոնք Իսրայէլի որդիները զարկին ու անոնց եր-
կիրները առին, Յորդանանու անդին կողմը դէպի
արեւելք, ըսկսեալ Առնոն ձորէն Հերմոն լեռը՝
2 արեւելեան կողմին բոլոր դաշտովը, Եաբոնի
մէջ բնակող Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորը,
որ Առնոն ձորին եզերքը եղող Արոէրէն, և ձո-
րին մէջտեղէն, ու Գաղաադի կէսէն մինչև Ամ-
մոնի որդիներուն սահմանը եղած Յաբոկ ձորը,
3 նաև Դաշտին, արեւելեան կողմէն մինչև Փե-
նեռեթի ծովը, ու արեւելեան կողմէն Բեթ-ե-
սիմոթի ճամբան, ու հարաւային կողմէն Ազե-
դովթ-փասգայի տակ՝ մինչև դաշտի ծովը, այ-
4 սինքն մինչև Աղի ծովը, կը տիրէր. Ու Բհաս-
նեռւն մնացորդէն Բհասանի Ովգ թագաւորին
սահմանը, Որ Աստարովթի ու Եդրայիի մէջ կը
5 բնակէր, Եւ կը տիրէր Հերմոն լեռանը, Սել-
քայի և բոլոր Բասանի մինչև Գեսուրացւոց
ու Մաքաթացւոց սահմանը, ու Հինչև Գաղա-
ադի կէսը, որ Եսեբոնի Սեհոն թագաւորին սահ-
6 մանն էր։ Բ Ազոնք Տէրոջը ծառան Մովսէս Իս-
րայէլի որդիներուն հետ զարկաւ, ու ծառայ Բ-
նիերը Տէրոջը ծառան Մովսէս Ռուբենեանց,
Գադեանց ու Մանասէի կէս ցեղին ժառան-
գութիւն տուաւ։

7 Եւ ասոնք են երկրին թագաւորները, զորոնք
Յեսու ու Իսրայէլի որդիները զարկին Յորդանա-
նու սագիի կողմը դէպ ի արեւմուտք, Լիբանա-
նու հովտին մէջ եղող Բասղգադէն մինչև Փա-
լակ լեռը, որ Սէիր կ'ելլէ. և Յեսու անոնց Բ-
նիերը Իսրայէլի ցեղերուն ժառանգութիւն

8 տուաւ երկնց վիճակներուն համեմատ. Հէթ-
նէրուն ու Համորհացւոց և դաշտերուն մէջ ու
լեռներուն ասորոնները և անապատը ու հար-
աւային կողմը Բհետացիները, Ամորհացի-
ները, Քանանացիները, Փերեզացիները, Խեւա-
9 ցիները ու Յեբուսացիները. Երիքովի թագա-
ւորը մէկ, Բեթէլի քով եղող Գայիի թագա-
10 ւորը մէկ, Երուսաղէմի թագաւորը մէկ, Բե-
11 բրոնի թագաւորը մէկ, Յերիմոթի թագաւորը
12 մէկ, Լաքիսի թագաւորը մէկ, Էգլոնի թագա-
13 ւորը մէկ, Գազերի թագաւորը մէկ, Դաբիրի
14 թագաւորը մէկ, Գադերի թագաւորը մէկ, Հօր-
մայի թագաւորը մէկ, Արադի թագաւորը մէկ,
15 Լիբնայի թագաւորը մէկ, Ոդողամի թագաւորը
16 մէկ, Մակեդայի թագաւորը մէկ, Բեթէլի
17 թագաւորը մէկ, Թափուայի թագաւորը մէկ,
18 Ափեկի թագաւորը մէկ, Ասիկի թագաւորը
19 մէկ, Լասարոնի թագաւորը մէկ, Մադոնի թա-
20 գաւորը մէկ, Հասորի թագաւորը մէկ, Սամ-
բոն-մասրոնի թագաւորը մէկ, Աքսափի թագա-
21 ւորը մէկ, Թանաքի թագաւորը մէկ, Մակեդ-
22 դովի թագաւորը մէկ, Կադէսի թագաւորը
մէկ, Կարմելոս եղած Յեկնեամի թագաւորը մէկ,
23 Դովրի գաւառին մէջ Դովրի թագաւորը մէկ,
24 Գաղգաղայի Գոյիմի թագաւորը մէկ, Թերսայի
թագաւորը մէկ. այս թագաւորներուն ամէնը
երեսունըմէկ էին։

ԳԼ. ԺԳ

1 Դեռ չառնուած երկրին սահմանները, 8 երկուք ու կէս
ցեղերուն ժառանգութիւնը։ 14, 33 Տէրը ու իրեն մա-
տուցած զոհերը Դևտին ժառանգութիւնը պիտի ըլլա-
յին։ 15 Ռուբէնի ժառանգութեանը սահմանները։ 22
Բաղաամի մեռցուիլը։ 24 Գադին, 29 և Մանասէի կէս
ցեղին ժառանգութեանը սահմանները։

Ու երբ Յեսու ծերացաւ ու տարիքը առաւ, Տէրը անոր ըսաւ, Դուն ծերացար ու տա-
րիքդ առիր. և գոյութիւն խիստ շատ երկիր մնաց
2 ժառանգելու. Ա Մնացած երկիրը ասիկա է.
Փղշտացւոց ամէն սահմանները, ու բոլոր Գե-
3 սուրը, Եգիպտոսի դիմաց եղող Սիհորէն մինչև
Քանանացւոցը սեպուած Եկկարոնի սահմանին
հիւսիսային կողմը, Փղշտացւոց հինգ նախա-
րարութիւնները, այսինքն Գազացւոց, Ազո-
տացւոց, Ասկաղոնացւոց, Գեթացւոց ու Եկ-
4 կարոնացւոց, նաև Աւացւոց երկիրը. Հարաւա-

յին կողմէն՝ Քանանացւոց բոլոր երկիրը ու Գեդոնացւոց Մէարան, մինչև Ափէկ ու մինչև
5 Ռ.Ամորհացւոց սահմանը. եւ Գաղատացւոց երկիրը ու սրեւելեան կողմէն բոլոր Լիբանան, Հերմոն լեռան տակ եղող Բաազգադէ մինչև
6 Եմաթի մուտքը, Բոլոր լեռնաբնակները՝ Լիբանանէ մինչև Մասրեփոթ-մայիմ, բոլոր Սիդոնացիները. զանոնք Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն ես պիտի վռնտեմ. միայն թէ Հղուն Իսրայէլի ժառանգութիւն բաժնէ այն երկիրը, ինչպէս քեզի պատուիրեցի։
7 Եւ հիմա այս երկիրը ժառանգութիւն բաժ-
8 նէ ինը ցեղին, ու Մանասէի կէս ցեղին. Քանի Ռուբենեանք ու Գադեանք անոր Հ— կէսին հետ առին իրենց ժառանգութիւնը Ղոր Մովսէս Յորդանանու անդիի կողմը դէպ ի արեւելք ա-
9 նոնց տուաւ, Տէրոջը ծառային Մովսէսի տուած պէս. Առնոն ձորին եղերքին վրայ եղող Արոէրէն, ու ձորին մէջ եղող քաղաքէն, Մեդաբային բոլոր դաշտովը, մինչև Դիբոն. Ու Ե-
10 սեբոնի մէջ թագաւորող Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին բոլոր քաղաքները, մինչև Ամմոնի
11 որդիներուն սահմանը. Ու Գաղաադը ու Գեսուրացւոց ու Մաքաթացւոց սահմանը և բոլոր Հերմոն լեռը ու բոլոր Բասանը մինչև Սելքա.
12 Բասանի մէջ Ովգի բոլոր թագաւորութիւնը, որ Աստարովթի ու Եդրայիի մէջ կը թագաւորէր. Ե Հմականերուն մնացորդէն անիկա մնացեր էր. Հայց Մովսէս զանոնք զարկաւ ու վռնտեց։
13 Եւ Իսրայէլի որդիները Հգեսուրացիները ու Մաքաթացիները չվռնտեցին. և Գեսուրացիները ու Մաքաթացիները մինչև այսօր Իսրայէլի մէջ
14 բնակեցան։ Միայն Ղեւիի ցեղին ժառանգութիւն չտուաւ. անոր ժառանգութիւնը Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն Հրդեայ պատրաստուածներն են, Ինչպէս անոր ըսեր էր։
15 Եւ Մովսէս Ռուբէնի որդիներուն ցեղին, ա-
նոնց ազգատոհմներուն համեմատ, Հ—ֆ—
16 Ր— տուաւ. Ու անոնց սահմանը ասիկա եղաւ. Ա՚Առնոն ձորին եղերքին վրայ եղող Արոէրէն ու Ձորին մէջ եղող քաղաքէն, Մեդաբայի քով
17 եղած բոլոր դաշտը, Եսբոն ու անոր բոլոր դաշտային քաղաքները, Դիբոն, Բամոթ-բա-
18 ղող ու Բեթբէէլմոն, Եւ Յասսա, ու Կադե-
19 մոթ, ու Մեփահաթ, Ե Կարիաթեմ, ու Սեբամա, և Սարեթ-սահար Հմոկ լեռան վրայ,
20 Ու Բեթփեգոր, և Հաեդոթ-փիսգա, ու Բե-
21 թեսիմոթ, Եւ դաշտին ամէն քաղաքները, ու Եսբոնի մէջ թագաւորող Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին բոլոր թագաւորութիւնը, Հզոր Մադիամու իշխանները, Եւին, Բոկոմը, Սուրը, Ուրը ու Ռեբէն, այն երկրին մէջ բնակող Սե-
22 հոնի նախարարները, Մովսէս զարկաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիները Ր՚Բէովրեան Բաղաամ հարցուկն ալ սրով մեռցուցին Հ— ապականածներուն
23 հետ։ Ու Ռուբէնի որդիներուն սահմանը Յորդանան և անոր սահմանը եղաւ. Ռուբէնի որդիներուն ազգատոհմներուն ժառանգութիւնը ասիկա է, այս քաղաքները ու ատոնց գեղերը։
24 Եւ Մովսէս Գադի ցեղին, Գադի որդիներուն, իրենց ազգատոհմներուն համեմատ ժա-
25 Հ—Ր— տուաւ։ Ու անոնց սահմանը ասիկա եղաւ. Յազեր ու բոլոր Գաղաադի քաղաքները, Եւ Ամմոնի որդիներուն երկրին կէսը մինչև Ա-
26 րոէր, որ Հրաբայի դիմաց է, Ու Եսբոնէ մինչև Ռամոթ-մասփային ու Բետոնիմ, և Մա-
27 նայիմէ մինչև Դաբիրի սահմանը. Ու հովիտի մէջ՝ Բեթհարամ ու Բեթնամրա, Սոկքոթի ու Սափոն՝ Եսբոնի Սեհոն թագաւորին թագաւորութեան մնացորդը, Յորդանան ու անոր սահմանը, մինչև Հ—Ներեթի ծովուն եղերքը, Յորդանանու անդիի կողմը դէպ ի արեւելք։ Գադի
28 որդիներուն ժառանգութիւնը իրենց ազգատոհմներուն համեմատ ասիկա է, այս քաղաքները ու ատոնց գեղերը։
29 Եւ Մովսէս Մանասէի կէս ցեղին ալ Հ—ֆ—Ր— տուաւ, որ Մանասէի որդիներուն կէս ցեղին եղաւ իրենց ազգատոհմներուն համեմատ։
30 Ու անոնց սահմանը ասիկա եղաւ. Մանայիմէ՝ Բասանի Ովգ թագաւորին բոլոր թագաւորութիւնը, բոլոր Բասան, ու Բասանի մէջ եղող Հայիրի բոլոր գիւղաքաղաքները, վեց տասն
31 քաղաք. Ու Գաղաադի կէսը, և Աստարովթ ու Եդրայի, Բասանի մէջ Ովգի թագաւորութեան քաղաքները, Մանասեան Մաքիրի որդիներուն եղան, այսինքն Մաքիրի որդիներուն կէսին՝ իրենց ազգատոհմներուն համեմատ։
32 Ասանք են այն տեղերը, զորոնք Մովսէս Մովաբի դաշտերուն մէջ՝ Երիքովի դէմաց Յորդանանու անդիի կողմը դէպ ի արեւելք ժա-
33 ռանգութիւն տուաւ։ Հայց Մովսէս Ղեւիի ցեղին ժառանգութիւն չտուաւ. անոնց ժառանգութիւնը Իսրայէլի Տէր Աստուածն է, Ինչպէս անոնց ըսաւ։

ը Գլ. ԺԲ. 30։
ը Տես Դատ. ա. 34։
ժ գ Թագ. Ե. 18։ Սաղ. ձգ. 7։ Նզովք. իէ. 9։
ի Գլ. ԺԵ. 7։
լ Գլ. Ժա. 8։
խ Տես Գլ. իգ. 13։ Դատ. բ. 21, 23։
ծ Գլ. Ժգ. 1, 2։
կ Թուա. լբ. 33։ բ Օր. գ. 12, 13։ Գլ. իբ. 4։
հ Հմր. 16։ Թուա. խա. 30։
յ Թուա. խա. 24, 25։
ղ Գլ. Ժբ. 5։
ճ բ Օր. գ. 11։ Գլ. Ժբ 4։
մ Թուա. խա. 24, 35։
յ Հմր. 11։
ն Թուա. Ժբ 20, 23, 24։ Գլ. Ժգ. 3, 4։
շ Հմր. 33։
ո Գլ. Ժբ. 2։
չ Թուա. խա. 28։
պ Թուա. խա. 30։ Հմր. 9։
ջ Թուա. խա. 23։
ռ Թուա. լբ. 37։
ս Թուա. լբ. 38։
վ Կամ, հովիտ
տ բ Օր. գ. 17։ Գլ. Ժբ. 3։
ր բ Օր. գ. 10։
ց Թուա. խա. 24։
ւ Թուա. լա. 8։
փ Թուա. իբ. 5։ լա. 8։
ք Թուա. լբ. 35։
օ Բազդատէ Թուա. խա. 26, 28, 29։ բ Օր. բ. 19։ և Դատ. Ժա. 13, 15, եև։
ֆ Թուա. լբ. 36։
և Ծն. լգ. 17։ գ Թագ. է. 46։
բ Թուա. լգ. 11։
գ Թուա. լբ. 41։ ա Մն. բ. 23։
դ Գլ. Ժբ. 4։
ե Թուա. լբ. 39, 40։
զ Հմր. 14։ Գլ. Ժբ. 7։
է Թուա. Ժբ. 20։ բ Օր. Ժ. 9։ Ժբ. 1, 2։

ԳԼ. ԺԹ

1 Ինն ու կէս ցեղերը իրենց ժառանգութիւնը վիճակով
պիտի առնէին։ 6 Բաղէր յատուկ կերպով մը իրեն ժա-
ռանգութիւն կը տառնայ Բերբրոնը։

Ու Բանանու երկրին մէջ Իսրայէլի որդի-
ներուն ժառանգած բերդերը սոնք են, զորոնք
Եղիազար քահանան և Նաւեան Յեսու ու Իս-
րայէլի որդւոց ցեղերուն նահապետութեան իշ-
2 խանները ժառանգեցուցին անոնց։ Ինն ու կէս
ցեղերուն վիճակով բաժնեցաւ անոնց ժառան-
գութիւնը, ինչպէս Տէրը Մովսէսի ձեռքով
3 հրամայեր էր։ Քանզի Մովսէս երկու ու կէս
ցեղերուն Յորդանանու անդին կողմը ժառան-
գութիւն տուեր էր. բայց անոնց մէջ Ղեւտա-
4 ցիներուն ժառանգութիւն տուած չէր. Որովհե-
տև Յովսէփի որդիները երկու ցեղ էին, Մա-
նասէ ու Եփրեմ. ու երկրին մէջ Ղեւտացւոց
բաժին չտուին, բայց միայն քաղաքներ՝ բնա-
կելու համար, ու արուարձաններն ալ՝ անոնց
խաշինքներուն և ստացուածքներուն համար։
5 Ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր, Իսրա-
յէլի որդիները այնպէս ըրին, ու երկիրը բաժ-
նեցին։

6 Եւ Յուդայի որդիները Գողգոդայի մէջ
Յեսուի մօտեցան, ու Կենեզեան Յեփոնէի որ-
դին Քաղէբ անոր ըսաւ, Դուն գիտես Էդին
խօսքը զոր Տէրը Կադէս-բառնեայի մէջ Ա-
ստուծոյ մարդուն Մովսէսի հետ խօսեցաւ ինծի
7 ու քեզի համար։ Երբ Տէրոջը ծառան Մովսէս
զիս Կադէս-բառնեայէ զրկեց երկիրը լրտեսելու
համար, ես քառասուն տարեկան էի. ու պատա-
8 մէջ եղածին պէս անոր լուր բերի. Սակայն ին-
ծի հետ եկող եղբայրներս ժողովուրդին սիրտը
թուլցուցին. բայց ես *իմ բոլոր սրտով էի
9 Տէր Աստուծոյս հնազանդեցայ՝։ Եւ նոյն օրը
Մովսէս երդում ըրաւ՝ ըսելով, Անշո՛ւշտ քու ոտ-
քիդ կոխած երկիրը Յանապատճառ քեզի ու քու
որդիներուդ յաւիտեան ժառանգութիւն պիտի
եղայ. որովհետև իմ Տէր Աստուծոյս քու բոլոր
10 սրտովդ հնազանդեցար ըրիր։ Արդ ահա Տէրը
ձեր ըսածին պէս այս քառասունըհինգ տարին
իմ կեանքս պահեց, այն ժամանակէն ի վեր՝ որ
Տէրը այս խօսքը Մովսէսի ըսաւ, քանի որ Իս-
րայէլ անապատին մէջ կը պտրտէր. և ահա ես
11 այսօր ութսունըհինգ տարեկան եմ. Ես այսօր
առակաւին ուժով եմ, ինչպէս էի Մովսէսի զիս
ղրկած օրը. այն ատենի զօրութիւնս ինչպէս էր,
հիմակուան զօրութիւնս ալ այնպէս է՝ պատե-
րազմելու, և հեղելու ու մտնելու կողմանէ։
12 Ուստի հիմա ինծի տուր այն լեռը, որու համար
Տէրը այն օրը խօսեցաւ. քանզի դուն այն օրը
լսեցիր որ Ենակիմները հոն էը բնակէին, ու մեծ
պարսպատուր քաղաքներ ունէին. Գիտերեւս Տէրը
ինծի հետ ըլլայ, ու ես զանոնք վռնտեմ, ինչ-
13 պէս Տէրը ըսաւ։ Եւ Յեսու օրհնեց,
Յուդայի Քաղէբի՝ Բերբրոնը ժառանգու-
14 թիւն տուաւ։ Անոր համար Բերբրոն Կենեզեան
Յեփոնէի որդւոյն Քաղէբի ժառանգութիւնը
եղաւ մինչև այսօր, որովհետև Իսրայէլի Տէր
Աստուծոյն բոլոր սրտով հնազանդեցաւ։
15 Ու Բերբրոնի անունը առաջ †Կարիաթ-արբա
էր. ան Ադամ Ենակիմներուն մէջ մեծ
մարդ մըն էր։

Ու երկիրը պատերազմէն հանգստացաւ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Յուդայի վիճակին սահմանները։ 13 Քաղէբի բաժինը
ու բրած յաղթութիւնը։ 16 Գոթոնիէլ իր քաջութեան
համար՝ Քաղէբի աղջիկը Աքսան իրեն կին կ'առնէ. 18 ան
ալ իր հօրմէն օրհնութիւն կը խնդրէ, ու կը ստանայ։
21 Յուդայի քաղաքները։ 63 Յերուսաղէմները չվռնտե-
ցին։

Եւ Յուդայի որդիներուն ցեղին վիճակը ի-
րենց տոհմերուն համեմատ՝ մինչև Եդոմա-
կեցւոց սահմանը կը հասնէր. Հարաւային կող-
մէն Ծին անապատը անոնց հարաւային ծայրն էր։
2 Եւ անոնց հարաւային սահմանը այս եղաւ.
Աղի ծովուն ծայրէն, այսինքն հարաւակողմը
3 նայող ծոցէն, Ասբլա, Ու հարաւային կողմէն
Ակրաբիմի զառիվերը եկլով Ծին կ'անցնի,
ու հարաւային կողմէն Կադէս-բառնեայ եկլե-
լով Եսրոն կ'անցնի. Եսրը դէպի Ադդար ել-
4 լելով Կարկայի կողմը կը պտտի. Եսրը Ասե-
մոնէ անցնելով Եգիպտոսի հեղեղատը կ'ելլէ,
ու այս սահմանը ծովուն մէջ կը վերջանայ.
Ձեր հարաւային սահմանը այս է։
5 Եւ արեւելեան սահմանը Աղի ծովն է մինչև
Յորդանանու ծայրը։

Ու հիւսիսային կողմի սահմանը Յորդանա-
6 նու ծայրը եղող ծոցէն կ'ելլէ. Եւ այս սահ-
մանը մինչև Բեթ-Հոգղա կ'ելլէ, ու Բեթ-արա-
բայի հիւսիսային կողմէն կը պտտի. և այս

ա Թուա. լգ. 17, 18։
բ Թուա. իգ. 55։ լէ. 54։ լգ. 13։
գ Գլ. ժգ. 8, 32, 33։
դ Ծն. խը. 5։ ա Մն. ե. 1, 2։
ե Թուա. լե. 2։ Գլ. իա. 2։
զ Թուա. լբ. 12։ Գլ. ժե. 17։
է Թուա. ժգ. 24, 30։ բ Օր. ա. 36, 37։
ը Թուա. ժգ. 27։
թ Թուա. ժգ. 7։ ժգ. 6։
ժ Թուա. ժգ. 32, 33։ բ Օր. ա. 28։
ի Եբր. իմ Տէր Աստուծոյս ե-
տեւէն լիցուցի
լ Թուա. ժգ. 24։ բ Օր. ա. 36։
խ Տես Թուա. ժգ. 23։
ծ Թուա. ժգ. 23, 24։ բ Օր. ա. 36։ Գլ. ա. 3։
կ Թուա. ժգ. 30։
հ Տես բ Օր. լգ. 7։
ձ բ Օր. իա. 2։
ղ Թուա. ժգ. 29, 34։
ճ Սպ. ժբ. 32, 34։ կ. 12։ Հառմ. ը. 31։
մ Գլ. ժե. 14։ Դատ. ա. 20։
յ Գլ. իբ. 6։
ն Գլ. ժ. 37։ ժե. 13։ Դատ. ա. 20։ Տես Գլ. իա. 11, 12։ ա Մն. գ. 55, 56։
շ Գլ. իա. 12։
ո Հմր. 8, 9։
չ Ծն. իգ. 2։ Գլ. ժե. 13։
պ Ասյնտն, Աբրայի քաղաքը
ջ Գլ. ժա. 23։

—

ա Թուա. լգ. 3։
բ Թուա. լգ. 36։
գ Թուա. լգ. 4։
դ Թուա. լգ. 5։
ե Գլ. ժբ. 19։

սահմանը մինչև Ղիւսբենեան Բաանի վէմը կ'ելլէ.
7 *եւ եաքը այս սահմանը Էնդորի ձորէն դարձիր կ'ելլէ, ու հիւսիսային կողմէն Գաղգազա-*
կը դառնայ, որ այն ձորին հարաւակողմը եղող
Էդոմմինի զառիխիզերին դիմաց է. և այս սահ-
մանը Ենսամիւսի ջուրէն կ'անցնի, ու Ռոգելի
8 *աղբիւրը կը վերջանայ. Եւ այս սահմանը*
Բենհովի որդւոյն ձորը՝ հարաւային կողմէն Յե-
բուսի, այսինքն Երուսաղէմի, քով կ'ելլէ. եւ եաքը
այս սահմանը մինչև այն լեռան գլուխը կ'ելլէ,
որ արեւմտեան կողմէն Հինոմի ձորին դիմաց է,
ու հիւսիսային կողմէն Ռափայիմներուն ձորին
9 *ծայրն է. Եւ այս սահմանը լեռանը գլխէն մին-*
չև Նեփթովայի ջուրին աղբիւրը կը հասնի,
ու Եփրոն լեռանը քաղաքները կ'ելլէ. եւ եաքը
այս սահմանը Բաղա, այսինքն Կարբաթարիմ, կը հասնի. Եւ այս սահմանը Բաա-
10 *ղայէ դէպ ի արեւմուտք Սէիր լեռը կը պտըտի,*
ու հիւսիսային կողմէն Յարիմ լեռանը քովէն
կ'անցնի, որ Քեսաղօն է. անկէ Բեթսամիւս
11 *կ'իջնէ, ու Թամնա կ'անցնի. Եւ այս սահմանը*
Եկկարոնի քով կ'ելլէ դէպ ի հիւսիս, ու այս
սահմանը Սաքարօն հասնելով՝ Բաղա լեռնէն
կ'անցնի, ու Յաբնէլ կ'ելլէ. և այս սահմանը
ծովուն մէջ կը վերջանայ։

12 *Եւ արեւմտեան սահմանը Մեծ ծովուն ե-*
զերքն է. Յուդայի որդիներուն սահմանը շուր-
ջանակի իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է։

13 *Եւ Յեփոնեան Քաղէբի՝ Յուդայի որդի-*
ներուն մէջ Կենակի հօրը Քրսայի քաղաքը, այ-
սինքն Քեբրոնը բաժին առաւ, ինչպէս Տէրը
14 *Յեսուի հրամայեր էր։ Եւ Քաղէբ անկէ Ենա-*
կի երեք որդիները, Սէսին ու Քհիմանը և
15 *Թոլմին, Ենակի որդիները, վռնտեց. Եւ անկէ*
Դաբիրի բնակիչներուն վրայ գնաց. (ու Դաբի-
16 *րի անունը առաջ Կարիաթ-սեփեր էր.) Ու Քաղէբ ըսաւ, Ով որ Կարիաթ-սեփերը զարնէ*
ու առնէ, իմ Աքսա աղջիկս անոր կնութեան
17 *պիտի տամ։ Եւ Քաղէբի եղբօրը Կենեզի որդին Գոթոնիէլ առաւ զանիկա. ու Քաղէբ իր Աք-*
18 *սա աղջիկը անոր կնութեան տուաւ։ Ու երբ*
անոր կ'երթար, զանիկա յորդորեց որ իր հօրմէն
ագարակ մը ուզէ. Էշէն վրայէն վար իջաւ.
19 *ու Քաղէբ անոր ըսաւ, Ինչ եղաւ քեզի. Եւ*
աղջիկը ըսաւ, Ինծի օրհնութիւն տուր. որով-
հետեւ ինծի Հարաւային երկիր մը տուիր, ինծի
Ջուրի աղբիւրներ ալ տուր. ուստի անոր՝ վե-
րի աղբիւրները ու վարի աղբիւրները տուաւ։

20 Յուդայի որդիներուն ցեղին ժառանգութիւ-
նը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է։

21 Ու եդովմի սահմանին քով Հարաւային կող-
մը Յուդայի որդիներուն ցեղին վերջին քաղաք-
22 *ները տանք են. Կաբեսէէլ, Եդեր, Յագուր, Կի-*
23 *նա, Դիմոնա, Ադադա, Կադէս, Հասոր, Յեթ-*
24 *նան, Զիփ, Տելեմ, Բեսղոթ, (25) Հասոր-ադա-*
26 *թա, †Կարիօթ, Եսրոն՝ որ է Հասոր, Ամամ,*
27 *Սամա, Մօլադա, Ասար-գադդա, Եսմոն, Բեթ-*
28 *փաղէթ, Ասար-սուսաղ, Բերսաբէէ, Բողիօթիա,*
29 *Բասաղա, Իյիմ, Ասէմ, (30) Էլթոլադ, Քեսիլ,*
31 *Հորմա, Սիկեղակ, Մադմաննա, Սանսաննա,*
32 *Լեբաոթ, Սելհիմ, Ային ու Ռեմմոն. ամէնը*
քսանըմիսը քաղաք է, ու անոնց գեղերը։

33 Դաշտավայրը մէջ՝ Էսթաուղ, Սարաա,
34 Աշնա, Զանոյ, Ենգաննիմ, Թափուա, Ենայիմ,
35 Յերիմութ, Ոդողոմ, Սոքով, Ազեկա, (36) Սա-
դարիմ, Ադիթայիմ և Գադերա (ու Գադերո-
թայիմ). տասնըչորս քաղաք և անոնց գեղերը։
37 Սեննան, Ադաաա, Մադգադգադ, (38) Դաղաան,
39 Մասիա, †Յեկթովէլ, Լաքիս, Բողկաթ, Էգլոն,
40 Քաբբոն, Լաամաս, Քիթլիս, (41) Գադերոթ, Բեթ-
դագոն, Նաամա ու Մակեդա. տասնըվեց քա-
42 *ղաք և անոնց գեղերը։* Լիբնա, Եթեր, Աշան,
43 Յեփթա, Աշնա, Նեսիբ, (44) Կէիլա, Աքեզիբ
և Մարեսա. ինը քաղաք ու անոնց գեղերը։
45 Եկկարոն իր դիւղաքաղաքներովը ու գեղերովը։
46 Եկկարոնէ մինչև ծովը, Աշեդոդի քովի բոլոր
47 *փոլոխները իրենց գեղերովը. Աշեդոդի իր դիւ-*
ղաքաղաքներովը ու գեղերովը. Գազա իր դիւղա-
քաղաքներովը ու գեղերովը մինչև Եգիպտոսի հե-
ղեղատը ու մինչև Մեծ ծովը իր սահմաններովը։

48 Եւ լեռնավայրի վրայ՝ Սամիր, Յաթիր, Սո-
49 քով, Դաննա, Կարիաթ-սաննա, այսինքն Դա-
50 բիր, Անաբ, Եսթեմով, Անիմ, (51) †Գոսեմ,
Քողոն ու Գեղոն. տասնըմէկ քաղաք ու անոնց
52 *գեղերը։* Երբէ, Դումա, Եսան, (53) Յանում,
54 Բեթթափուա, Աֆեկա, Քամինտա, †Կարիաթ-
արբա, այսինքն Քեբրոն, ու Սիովր. ինը քաղաք
55 *և անոնց գեղերը։* Մաոն, Կարմելոս, Զիփ,
56 Յեսրեել, Յեկդեամ, Զանոյ, (57) Կա-
յին, Գաբաա ու Թամնա. տասը քաղաք ու ա-
58 *նոնց գեղերը։* Հաղուղ, Բեթսուր, Գեդոր,
59 Մաարաթ, Բեթանոթ ու Ելթեկոն. վեց քա-
60 *ղաք ու անոնց գեղերը։* †Կարիաթ-բաաղ, այ-
սինքն Կարիաթարիմ ու Ռաբբա. երկու քա-
ղաք ու անոնց գեղերը։

61 Անապատին մէջ Բեթարաբա, Մադդին, Ա-
62 քրաա, Նեբսան, Աղի քաղաքը ու Ենգադդի.
վեց քաղաք ու անոնց գեղերը։

ղ Գլ. ժը. 17։
ի Գլ. է. 26։
ը բ Թագ. ժէ. 17։ գ Թագ. ա. 9։
ը Գլ. ժը. 16։ դ Թագ. իգ. 10։ եբհմ. ժթ. 2, 6։
ժ Գլ. ժը. 28։ Դաան. ա. 21։ ժթ. 10։
ի Գլ. ժը. 16։
լ Գլ. ժը. 15։
խ ա Մն. ժգ. 6։
ծ Դաան. ժը. 12։
կ Ծն. լը. 13։ Դաան. ժգ. 1։
հ Գլ. ժթ. 43։
յ Հմր. 47։ Թուա. լգ. 6, 7։
ղ Գլ. ժգ. 13։
ճ Գլ. ժգ. 15։
մ Դաան. ա. 10, 20։
յ Թուա. ժգ. 23։
ն Գլ. ժ. 38։ Դաան. ա. 11։
շ Դաան. ա. 12։
ո Թուա. լը. 12։ Գլ. ժգ. 6։
չ Դաան. ա. 13։ գ. 9։
պ Դաան. ա. 14։
ջ Տես Ծն. իգ. 64։ ա Թագ. իե. 23։
ռ Ծն. լգ. 11։
ս կամ, չրախոյաններ
տ կամ, կարիաթ-եսրոն
ւ ա Թագ. իէ. 6։
փ Թուա. ժգ. 24։
ք գ Թագ. ժգ. 7։
և Հմր. 4։
օ Թուա. լգ. 6։
ֆ Գլ. ժ. 41։ ժա. 16։
ֆ Գլ. ժգ. 15։ Հմր. 13։
ֆ Գլ. ժը. 14։

63 Բայց °Յուդայի որդիները կարող չէղան ե-
բուսացիին մէջ բնակող Յեբուսացիները վռընա-
տել. ֆուսոի Յեբուսացիները Յուդայի որդինե-
րուն հետ Երուսաղէմի մէջ կը բնակին մինչև
այսօր։

ԳԼ. ԺԶ

1 Ընդհանրապէս Յովսէփի որդւոցը սահմանները։ 5 Եփ-
րեմի ժառանգութեանը սահմանը։ 10 Չվռնտուած փա-
նանացիները։

1 Եւ Յովսէփի որդիներուն վիճակը ելաւ. անոնց սահմանը Երիքովի դէմաց Յորդանանէ
Երիքովի ջուրին արեւելեան կողմէն այն անա-
պատը կ'երթայ, որ Երիքովէ լեռնակողմը՝ Բե-
2 թէլ կ'ելլէ, Ու Բեթէլէ ¯Լուզ կ'ելլէ, և Ար-
3 քի-սատրօթի սահմանէն կ'անցնի, Ու արեւ-
մըտեան կողմէն Յեփղէթի սահմանը կ'իջնէ,
Մինչև վարի Բեթ-որոնին սահմանը ու մինչև
4 Գազեր, և ծովուն մէջ կը վերջանայ։ ¯Եւ
Յովսէփի որդիները, Մանասէ ու Եփրեմ, ժա-
ռանգութիւն առին։
5 Ու Եփրեմի որդիներուն սահմանը իրենց տոհ-
մերուն համեմատ այս եղաւ. այսինքն անոնց
ժառանգութեան սահմանը արեւելեան կողմէն
ՄԱտարօթ-ադար եղաւ Մինչև վերի Բեթ-որոնը.
6 Եւ այս սահմանը հիւսիսային կողմէն դէպ ի
ՄՄաքմեթաթ՝ ծովը կ'ելլէ, ու այս սահմանը
արեւելեան կողմէն մինչև Թէանեթ-սելով կը
պտտի, ու հոն արեւելեան կողմէն Յանովհ
7 կը մնայ, Եւ Յանովհէ Ատարովթ ու ¤Նաարա
կ'իջնէ, ու Երիքովի քովէն անցնելով Յորդա-
8 նան կ'ելլէ. Եւ այս սահմանը Թափուայէ ՌԿա-
նա հեղեղատը կ'երթայ արեւմտեան կողմէն,
ու ծովուն մէջ կը վերջանայ։ Եփրեմի որդինե-
րուն ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն
9 համեմատ ասիկա է. Նաև ÷Եփրեմի որդիներուն
համար զատուած քաղաքները Մանասէի որդի-
ներուն ժառանգութեանը մէջ են, բոլոր քա-
ղաքները իրենց գեղերովը։
10 Եւ անոնք Գազերի մէջ բնակող Փանանա-
ցիները չվռնտեցին. ու Փանանացիները մինչև
այսօր Եփրեմի մէջ բնակելով, հարկատու ծա-
ռաներ եղան։

Եւ ասիկա եղաւ Մանասէի ցեղին վիճակը,
քանզի անիկա ¯Յովսէփի անդրանիկն էր. ÊՄա-
նասէի անդրանիկը Մաքիր, Գաղաադի հայրը
պատերազմող մարդ մը ըլլալուն համար, ÷Գա-
2 ղաադ ու Բասան անոնը եղան։ Եւ ¯Մանասէի
միւս որդիներն ալ, ÊԱբիեզերի որդիները, Փե-
ղեքի որդիները, ËԱսրիէլի որդիները, Սիւքեմի
որդիները, ÌՓփերի որդիները, ու Սեմիդայի որ-
դիները իրենց տոհմերուն համեմատ ծնունդ-
Ընե՜ն ունեցան. Յովսեփեան Մանասէի արու զա-
ւակները իրենց տոհմերուն համեմատ տասնը
3 էին։ Եւ Մանասէի որդւոյն Մաքիրի որդւոյն
Գաղաադի որդւոյն Ափերի որդին ¤Սալպաատ
աղաքնե՛ր չունէր, բայց միայն աղջիկներ, ու
անոր աղջիկներուն անուանները տասնը են, Մա-
4 ալա, Նուա, Էգղա, Մեղքա ու Թերսա։ Ատոնք
ՌԵղիազար քահանային առջև, Նաւեան Յեսուէ
առջև, ու իշխաններուն առջև ներկայանալով
ըսին, ÷Տէրը Մովսէսի հրամայեց որ մեր եղ-
բայրներուն մէջ մեզի ժառանգութիւն տայ։
Եւ Յ՝՝՝ Տէրոջը հրամանով անոնց հօրը եղ-
բայրներուն մէջ անոնց ժառանգութիւն տուաւ։
5 Եւ Մանասէի՝ Յորդանանու անդին կողմը եղող
Գաղաադի ու Բասանի երկրէն զատ տասը բա-
6 ժին ինկաւ. Քանզի Մանասէի աղջիկները ա-
նոր տղոցը մէջ ժառանգութիւն առին, ու Գա-
ղաադու երկիրը Մանասէի միւս որդիներուն
եղաւ։
7 Եւ Մանասէի սահմանը ասիկա եղաւ. *Ա-
սերէ մինչև ÊՄաքմեթաթ՝՝՝ որ Սիւքեմի դիմաց
է, ու այս սահմանը աջ կողմը դառնալով՝ մին-
չեւ Թափուայի աղբիւրին ÷՝վ բնակողներուն
8 կը հասնի։ Թափուայի երկիրը Մանասէի եղաւ,
ու Մանասէի սահմանին մէջ եղող ՌԹափուա
9 ÷ՂՂ÷Ը Եփրեմի որդիներուն եղաւ։ Եւ այս սահ-
մանը ÊԿանա հեղեղատը կ'իջնէ, հեղեղատին
հարաւային կողմէն։ ÷Մանասէի քաղաքներուն
մէջ տանը Եփրեմի քաղաքներն են. և Մանա-
սէի սահմանը հեղեղատին հիւսիսային կողմն է,
ու ծովուն մէջ կը վերջանայ։ Հարաւային կող-
10 մը Եփրեմի, ու հիւսիսային կողմը Մանասէի
ըլլալով, անոնց սահմանը ծովը եղաւ. և հիւ-
սիսային կողմէն Ասերի, ու արեւելեան կողմէն
11 Իսաքարի հետ կը միանան։ Եւ Իսաքարի ու Ա-
սերի ÷ահմաններուն մէջ ÌԲեթ-սան ու անոր գիւ-
ղաքաղաքները, և Յեբղաամ ու անոր գիւղա-
քաղաքները, և Դովրի բնակիչները ու անոր
գիւղաքաղաքները, և Ենդովրի բնակիչները ու

ԳԼ. ԺԷ

1 Մանասէի վիճակը։ 8 Անոր սահմանը։ 12 Չվռնտուած
փանանացիները։ 14 Յովսէփի որդիները ուրիշ վիճակ մըն
ալ ձեռք կը բերեն։

• Տես Դատ. ա. 8, 21։ բ Թագ.
ե. 6։
Ê Դատ. ա. 21։

——

¯ Գլ. ժբ. 13։ Դատ. ա. 26։
Ë Գլ. ժբ. 13։ բ Մն. ը. 5։
Ì ա Մն. է. 28։ գ Թագ. թ.
15։
Í Գլ. ժէ. 14։
Î Գլ. ժբ. 13։
Ï բ Մն. ը. 5։
Ð Գլ. ժէ. 7։
Ñ ա Մն. է. 28։
Ò Գլ. ժէ. 9։
Ó Գլ. ժէ. 9։
Ô Դատ. ա. 29։ Տես գ Թագ.
թ. 16։ ——
Õ Մն. Ցաւ. 51։ Ելզ. 20։ Ելբ.
18։
Ö Մն. ծ. 23։ Թուղ. իզ. 29։
լբ. 39, 40։ ա Մն. է. 14։
× բ Օր. գ. 15։
Ø Թուղ. իզ. 29—32։
Ù Թուղ. իզ. 30։ ա Մն. է. 18։
Ú Թուղ. իզ. 31։
Û Թուղ. իզ. 32։
Ü Թուղ. իզ. 33։ Յհ. 1։ լղ. 2։
Ý Գլ. ժդ. 1։
Þ Թուղ. իէ. 6, 7։
ß • կամ, Ասերս-մաքմեթաթէ
à Գլ. ժզ. 6։
á Գլ. ժզ. 8։
â Գլ. ժզ. 8։
ã Գլ. ժզ. 9։
ä ա Թագ. լա. 10։ գ Թագ.
գ. 12։

անոր դիւղաքաղաքները, և Թանաքի բնակիչները ու անոր դիւղաքաղաքները, Մակեդդովի բնակիչները ու անոր դիւղաքաղաքները. այս եր-
12 բեք դաւաը Մանասէի եղան։ Եւ Մանասէի որդիները չկրցան այս քաղաքներուն բնակիչները դուրս վռնտել. ու Քանանացիները կամակո-
13 րութեամբ այն երկրին մէջ բնակեցան։ Ու Իսրայէլի որդիները երբ ուժովցան՝ Հարկատու ըրին Քանանացիները, բայց զանոնք չվռնտեցին
14 իսպառ։ Եւ Յովսէփի որդիները Յեսուի հետ խօսեցան ու ըսին, Ինչո՞ւ համար ինծի ձոյն մէկ վիճակ ու մէկ բաժին ժառանգութիւն տուիր, ու ես բազմաթիւ ժողովուրդ մըն եմ. քանի
15 Աստուած մինչև հիմա զիս օրհնեց։ Եւ Յեսու անոնց ըսաւ, Եթէ դուն բազմաթիւ ժողովուրդ ես, անտառը ելիր ու զանիկա կորէ, և փերեզացւոց ու Ռափայիններուն երկրին մէջ քեզի տեղ ըրէ, որովհետև Եփրեմի լեռը քեզի նեղ
16 կու գայ։ Եւ Յովսէփի որդիները ըսին, Լեռը մեզի համար չէ. ու Հովխաի երկրին մէջ՝ Բեթսանի մէջ ու անոր դիւղաքաղաքներուն մէջ, և Յեզրայէլի հովիտին մէջ բնակող բոլոր Քանա-
17 նացիները երկաթէ կառքեր ունին։ Ու Յեսու Յովսէփի տանը, այսինքն Եփրեմի ու Մանասէի, հետ խօսելով ըսաւ, Դուն բազմաթիւ ժողովուրդ ես, ու շատ ոյժ ունիս. քեզի մէկ
18 վիճակ չբլլայ. Լեռը քուկդ բլլայ. և որովհետև անիկա անտառ է, զանիկա կորէ, ու մինչև ծայրը քուկդ բլլայ. քանի դուն Քանանացիները անկէ պիտի վռնտես, Նթէև անոնք երկաթէ կառքեր ունենան ու զօրաւոր բլլան։

ԳԼ. ԺԸ

1 Խորանը Սեղովի մէջ կը կանգնեն։ 2 Երկրին Ճնացածը պ֊ապրելով եօթը բաժին կ'ընեն։ 10 Յեսու վիճակով՝ կը բաժնէ զանիկա։ 11 Բենիամինին վիճակը ու սահմանը, 21 և քաղաքները։

Եւ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ժողովքը Սեղովի մէջ ժողվուեցան, և Էհան ժողովքի խորանը կանգնեցին, ու երկիրը անոնց առջև նուաճեցաւ։

2 Ու Իսրայէլի որդիներուն մէջ եօթը ցեղ մնացեր էր, որոնք իրենց ժառանգութիւնը ա-
3 ռած չէին։ Եւ Յեսու Իսրայէլի որդիներուն ըսաւ, Մինչև ե՞րբ անհոգութիւն պիտի ընէք, ու պիտի չերթաք ժառանգելու այն երկիրը զոր ձեր հայրերուն Տէր Աստուածը ձեզի տուաւ։
4 Ա֊ձեր ձեզմէն երեք մարդ ընտրեցէք, ու զա-նոնք ղրկեմ, որպէս զի երթան այն երկրին մէջ

ա Մն. է. 29։
3 Դատ. ա. 27, 28։
ը Գլ. ժզ. 10։
ծ Գլ. ժզ. 4։
ժ Մն. խը. 22։
ի Մն. խը. 19։ Թուա. իգ. 34, 37։
ն Մն. ժզ. 5։ ժե. 20։
ղ Գլ. ժթ. 18։ գ Թագ. գ. 12։
ո Դատ. ա. 19։ գ. 3։
շ Բ Օր. ի. 1։ ——
ո Գլ. ժթ. 51։ իա. 2։ իբ. 9։ Երեմ. է. 12։
չ Դատ. ժը. 31։ ա Թագ. ա. 3, 24։ գ. 3, 4։
պ Դատ. ժը. 9։
ռ Եբր. առէք
ս Գլ. ժե. 1։
վ Գլ. ժզ. 1, 4։
տ Գլ. ժզ. 2։ Հմր. 10։
ր Գլ. ժզ. 33։
ց Գլ. ժզ. 8։
ւ Տես Գլ. ժզ. 1։
փ Մն. իը. 19։ Դատ. ա. 23։
ք Գլ. ժզ. 3։
և Տես Գլ. ժե. 9։
ֆ Գլ. ժե. 9։
օ Գլ. ժե. 8։

պատրաստին, ու զանիկա իրենց ժառանգութեանը
5 համեմատ գրեն, ու Եփրէը ինծի դառնան։ Եւ զանիկա եօթը մասերու բաժնեն. Յուդա իր սահմանին մէջ հարաւային կողմը կենայ, ու Յովսէփի տունը իրենց սահմաններուն մէջ
6 հիւսիսային կողմը կենան։ Եւ դուք երկիրը եօթը բաժին գրեցէք, ու հոս ինծի բերէք, ևս ձեր Տէր Աստուծոյն առջև հոս ձեզի համար
7 վիճակ ձգեմ. Բայց Ղեւտացիները ձեր մէջ բաժին չունին, որովհետև անոնց ժառանգութիւնը Տէրոջը քահանայութիւնն է. և Գադ ու Ռուբէն և Մանասէի կէս ցեղը Յորդանանեանդիի կողմը դէպ ի արեւելք՝ իրենց ժառանգութիւնները առին, զորոնք Տէրոջը ծառան Մովսէս անոնց տուաւ։

8 Եւ այն մարդիկը ելան գացին. ու Յեսու այն երկիրը գրելու գացողներուն պատուիրեց՝ ըսելով, Գացէք և այն երկրին մէջ պտտելով զանիկա գրեցէք. հառքը ինծի դարձէք, որպէս զի հոս Սեղովի մէջ Տէրոջը առջև ձեզի համար
9 վիճակ ձգեմ։ Եւ այն մարդիկը գացին, ու այն երկրին մէջ պտտեցան, և զանիկա էր քաղաքներով եօթը բաժին ընելով գիրքի մը վրայ
10 գրեցին, ու Սեղով, բանակը, եկան Յեսուի։ Եւ Յեսու Սեղովի մէջ Տէրոջը առջև անոնց համար վիճակ ձգեց. ու Յեսու հոն երկիրը բաժնեց Իսրայէլի որդիներուն՝ իրենց բաժիններուն համեմատ։

11 Եւ նախ Բենիամինի որդիներուն ցեղին վիճակը ելաւ իրենց տոհմերուն համեմատ. ու իրենց վիճակին սահմանը Յուդայի որդիներուն
12 ու Յովսէփի որդիներուն միջտեղը ելաւ։ Եւ անոնց հիւսիսային կողմի սահմանը Յորդանանէ եղաւ. ու այս սահմանը հիւսիսային կողմէն Երիքովի քով կ'ելլէ, և դէպ ի արեւմուտք լեռը վեր կ'ելլէ, ու Բեթաւանի անապատին մէջ կը
13 վերջանայ. Եւ սահմանը անկէ Եղեւ Լուզէ կ'անցնի, Լուզի, ծայրինքն Բեթէլի, հարաւային կողմէն. հառքը այս սահմանը Ատարոթ-ադար կ'իջնէ, որ էվարի Բեթորոնին հարաւային կողմը
14 եղող լեռանը քով է։ Եւ այս սահմանը արեւմտեան ծայրը հանելով, դէպ ի հարաւ կը դառնայ հարաւային կողմէն Բեթորոնի դիմացի լեռնէն, ու կը վերջանայ Կարիաթ-բաալի մէջ, որ է Կարիաթարիմ, Յուդայի որդիներուն
15 քաղաքը։ Արեւմտեան ծայրը ասիկա է։ Եւ հարաւային կողմը Կարիաթարիմի ծայրէն սկսեալ, սահմանը դէպ ի արեւմուտք կ'երթայ, Եւ Նափթովախի ջուրին աղբիւրը կ'ելլէ։ Եւ այս
16 սահմանը Ռափայիններուն հովիտին մէջ, հիւսիսային կողմը եղող Եննոմի որդւոյն ձորին

դիմացի լեռանը հզերքը կ'իջնէ, ու Յեբուսի քովէն դէպ ի հարաւ Ենովմի ձորէն իջնելով Հինոմդեղի ողկուզը կ'իջնէ. Եւ հիւսիսային կողմէն նշան կտրելով Ենասմիւս կ'ելլէ, ու ՚ԱՅէ Եդոմմինի զաւ ի վերին դիմաց եղող Գալիլովթ կ'ելլէ, և Հռուբենեան Բոհանի վէմը կ'իջնէ. Եւ քը Աբարայի դիմացի կողմէն դէպ ի հիւսիս անցնելով Աբարա կ'իջնէ. Եւ քը այս սահմանը դէպ ի հիւսիս Բեթ-ագղլայի քովէն կ'անցնի, ու այս սահմանը Աղի ծովուն հիւսիսային ծոցը — Յորդանանու հարաւային ծայրը կը վերջանայ։ Հարաւային սահմանը ասիկա է։ Եւ արեւելեան կողմի սահմանը Յորդանան է։ Բենիամինի որդիներուն ժառանգութիւնը շուրջանակի իր սահմաններով անոնց տոհմերուն համեմատ ասիկա է։

Եւ ասոնք են Բենիամինի որդիներուն ցեղին քաղաքները իրենց տոհմերուն համեմատ. Երիքով, Բեթ-ագղա, Եմեկկասիս, Բեթ-արաբա, Սեմարիմ, Բեթէլ, Աւիմ, Փարա, Եփրա, Քեփարամմոնա, Հոփնի ու Գաբա. տասներկու քաղաք և անոնց գեղերը։ Գաբաւոն, Ռամա, Բերոթի, Մասփա, Կեփիրա, Մոսա, (27) Ռեկեմ, Յերփէէլ, Թարալա, Սելա, Էլէփ, Յեբուսա, այսինքն Երուսաղէմ, Գաբաաթ — Կարիաթ. տասնըչորս քաղաք և անոնց գեղերը։ Բենիամինի որդիներուն ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է։

ԳԼ. ԺԹ

1 Շմաւոնի, 10 Զաբուղոնի, 17 Իսաքարի, 24 Ասերի, 32 Նեփթաղիմի, 40 և Դանի վիճակները. 46 Իսրայէլի որդիները Յեսուի ժառանգութիւն կու տան։

Եւ երկրորդ վիճակը Շմաւոնի ելաւ, Շմաւոնի որդիներուն ցեղին իրենց տոհմերուն համեմատ. ու անոնց ժառանգութիւնը Յուդայի որդիներուն ժառանգութեան մէջ եղաւ։ Եւ իրենց ժառանգութեան մէջ այս քաղաքները ունեցան. Բերսաբէէ, (Սոբէէ,) Մօղադա, Ասերսուաղ, Բաղա, Ասէմ, Էլթուղադ, Բեթուէլ, Հորմա, Սիկեղակ, Բեթ-մարքաբովթ, Ասերսուսա, Բեթ-լաբաւովթ և Սարուհէն. տասներկու քաղաք ու անոնց գեղերը։ Աչին, Ռեմմոն, Եթեր և Ասան. չորս քաղաք ու անոնց գեղերը։ Եւ այս քաղաքներուն բոլորտիքը եղած բոլոր գեղերը՝ մինչև *Բաաղեթ-բէէր — Հարաւային Ռաման"։ Շմաւոնի որդիներուն ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է։ Շմաւոնի որդիներուն ժառանգութիւնը Յուդայի որդիներուն բաժինէն եղաւ, քանզի Յուդայի որդիներուն բաժինը շատ էր իրենց. ետնոր համար Շմաւոնի որդիները անոնց ժառանգութեանը մէջ ժառանգութիւն առին։

Եւ երրորդ վիճակը Զաբուղոնի որդիներուն եղաւ իրենց տոհմերուն համեմատ. և անոնց ժառանգութեանը սահմանը մինչև Սարիդ եղաւ։ Եւ անոնց սահմանը դէպ ի ծովը ու Մարալա կ'ելլէ, և Դաբասեթ կը հասնի, ու Յեկնոամի դիմաց եղող ձորը կը հասնի, Եւ Սարիդէ դէպ ի արեւելեան կողմը՝ Քասղովթ-թաբօրին սահմանը կը դառնայ, ու Դաբարաթէ ելլելով՝ վեր Յափիէ կ'ելլէ, Եւ անկէ դէպ ի արեւելք անցնելով Գեթ-քոփեր և Իթ-ագասին կ'անցնի, ու Ռեմմոն-մեթօար և Նուա կ'ելլէ. Եւ քը այս սահմանը հիւսիսային կողմէն Ենաթօն կը պարտի, ու Յեփթ-այէլի ձորին վրչ կը վերջանայ. Եւ Կատասաթ ու Նաագղալ և Սամիօն ու Յագղլոն և Բեթ-լեհէմ. տասներկու քաղաք ու անոնց գեղերը։ Զաբուղոնի որդիներուն ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է, այս քաղաքները ու անոնց գեղերը։

Չորրորդ վիճակը Իսաքարի ելաւ, Իսաքարի որդիներուն իրենց տոհմերուն համեմատ. Ու անոնց սահմանը ասիկա եղաւ. Յեզրայէլ ու Քասեղովթ և Սունամ, Ու Ափեփէմ և Սիհան ու Անաբէթ, Եւ Բասղեթ ու Կեսիօն ու Աբէս, Եւ Ռեմեթ ու Ենգաննիմ և Ենքադդա ու Բեթ-փասես. Եւ այս սահմանը Թաբօր, Սահսիմա ու Բեթ-սամիւս կը հասնի, ու անոնց սահմանը Յորդանանու մէջ կը վերջանայ. տասնըվեց քաղաք ու անոնց գեղերը։ Իսաքարի որդիներուն ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է, այս քաղաքները ու անոնց գեղերը։

Եւ հինգերորդ վիճակը Ասերի որդիներուն ցեղին ելաւ իրենց տոհմերուն համեմատ։ Ու անոնց սահմանը ասիկա եղաւ. Փեղկաթ ու Ալ և Բեատէն ու Ալքասիփ, Եւ Ալամելէք ու Ամադ և Մասաղ. ու արեւմտեան կողմէն մինչև Կարմելոս և Սիօր-լեբնաթ կը հասնի, Ու արեւելեան կողմէն դէպ ի Բեթ-դագոն կը դառնայ, ու հիւսիսային կողմէն Զաբուղոն, Յեփթ-այէլի ձորը, Բեթ-ամէկ ու Նեիէլ կը հասնի, և ձախ կողմէն Քաբօղ կ'ելլէ, Ու Եբրոն և Բոռ ու Համմոն և Կանա, Մինչև մեծ Սիդոն. Եւ քը այս սահմանը Ռամա կը դառնայ մինչև Տիւրոս ամուր քաղաքը, և այս սահմանը Ոսա դառնալով ծովուն մէջ՝ Աքեզիբի վիճակին մէջ կը վերջանայ. Ու Ամմա և Ափէկ ու Բոռ. քսանուերկու քաղաքներ ու անոնց գեղերը։ Ասերի որդիներուն ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է, այս քաղաքները ու անոնց գեղերը։

Եւ վեցերորդ վիճակը Նեփթաղիմի որդիներուն եղաւ, այսինքն Նեփթաղիմի որդիներուն իրենց տոհմերուն համեմատ։ Ու անոնց սահմանը ասիկա եղաւ. Հելեփէ — Ալոնէ մինչև Սաննա-

ե Գլ. ժե. 7։
զ Գլ. ժե. 6։
է Գլ. ժե. 6։
ը Գլ. ժե. 8։

— Հմր. 9։
ք ա Մն. դ. 28։
* կամ, Բաաղեթ-բէէրեան հարաւային կողմէն

փ Հմր. 1։
ք Ծն. խթ. 13։
ր Գլ. ժբ. 22։
ս Գլ. ժա. 8։ Դատ. ա. 31։

ե Բ Թագ. ե. 11։
ը Ծն. լբ. 5։ Դատ. ա. 31։ Միք. ա. 14։

նիմ, ու Ադամի-Նադեր և Յաբնել մինչև Լակում, ու ահմանը Յորդանանու մէջ կը վերջանայ։ Եւ Բոյս ահմանը արեւմտեան կողմէն Ազանօթ-Թաբօր կը դառնայ, ու անկէ Հուկօկ կ'ելլէ. և հարաւային կողմէն մինչև Զաբուղոն կը հասնի, ու արեւմտեան կողմէն մինչև Ասեր, և արեւելեան կողմէն մինչև Յուդա ու Յորդանան կը հասնի. Եւ պարսպաւոր քաղաքները՝ Ասեդիմ, Սէր, Ամոթ, Ռեկկաթ, Քենեռեթ, Ադամա, Ռաման, Հասոր, Կադէս, Եդրայի, Ենհասոր, Յարօն, Մակդաղիէլ, Հարէմ, Բեթանաթ ու Բեթսամիւս. տասնըվեցը քաղաք և անոնց գեղերն են։ Նեփթաղիմի որդիներուն ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է, այս քաղաքները ու անոնց գեղերը։

Եօթներորդ վիճակը Դանի որդիներուն ցեղին եղաւ իրենց տոհմերուն համեմատ։ Եւ անոնց ժառանգութեան ահմանը ասիկա եղաւ. Սարաա ու Եսթաւուղ և Իրսամէս, Ու Ժաղաբին և Այյղոն ու Յեթլա, Եւ Եղօն ու Թամնաթա և Ակկարոն, Ու Եղթեկէ և Գաբաթօն ու Բաալօթ, Ու Եհուդ և Բանէ-բարակ ու Գեթրեմմոն, Եւ Մէարկօն ու Ռակկոն, Յոպպէի դիմացը եղած ահմանով մէկտեղ։ Եւ Դանի որդիներուն ահմանը իրենց պէսպէս եկաւ. ուստի Դանի որդիները ուռք ելան, ու Լէսեմի հետ պատերազմեցան, և զանիկա առնելէ ետքը սուրի բերնէ անցուցին, ու զանիկա ժառանգելով անոր մէջ բնակեցան, և Լէսեմ իրենց հօրը Դանի անունովը Դան կոչեցին։ Դանի որդիներուն ցեղին ժառանգութիւնը իրենց տոհմերուն համեմատ ասիկա է, այս քաղաքները ու անոնց գեղերը։

Ու երկիրը իր ահմաններովը բաժնելը լմնցընելէն ետքը, Իսրայէլի որդիները Նաւեան Յեսուի իրենց մէջ ժառանգութիւն տուին. Տէրոջը հրամանով անոր ուզած քաղաքը, Թամնաթսարան, իրեն տուին Եփրեմի լեռանը վրայ. ու անիկա քաղաքը շինեց, և անոր մէջ բնակեցաւ։

Ասոնք են այն ժառանգութիւնները զորոնք Եղիազար քահանան և Նաւեան Յեսու ու Իսրայէլի որդիներուն ցեղերուն նահապետները հՍելովի մէջ Տէրոջը առջև, ժողովքի խորանին դրանը քով, վիճակով բաժնեցին. ու երկիրը բաժնելը լմնցուցին։

ԳԼ. Ի

1 Ասոնց հրաման կ'ընէ, 7 ու Իսրայէլի որդիները ապաստանի վեց քաղաքները կ'որոշեն։

Եւ Տէրը խօսեցաւ Յեսուի ընելով, (2) Խօսեցարուր Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ, Մովսէսի ձեռքով ձեզի ըսած ապաստանի քաղաքները ձեզի համար որոշեցէք. Որպէս զի սխալմամբ մարդ զարնող սպաննողը հոն փախչի. ու անոնք ձեզի ապաստան նարան ըլլան արեան վրէժխնդիր եղողէն. Եւ անդիսաւնեամբ սպաննողը այն քաղաքներէն մէկուն մէջ թող փախչի, ու քաղաքին դուռը կայնի, և այն քաղաքին ծերերուն իր իրաւունքը խօսի, որպէս զի լսեն. ու անոնք զանիկա քաղաքին մէջ իրենց քով առնելով՝ անոր տեղ մը տան, որպէս զի իրենց հետ բնակի։ Ու երբ արեան վրէժխնդիրը անոր ետեւէն կ'գայ, սպաննողը անոր ձեռքը չտան. քանզի անիկա իր դրացին անդիտութեամբ զարկած է, և առաջուընէ անոր դէմ թշնամութիւն մը չունէր։ Եւ անիկա այն քաղաքին մէջ պիտի բնակի, մինչև որ դատաստանի համար ժողովքին առջև կայնի, մինչև որ այն օրերը եղող քահանայապետը մեռնի. ետքը սպաննողը թող դառնայ, իր քաղաքը ու իր տունը երթայ, այսինքն այն քաղաքը ուրկէ փախեր էր։

Ուստի Գալիլեայի մէջ Կադէսը զատեցին Նեփթաղիմի լեռնակողմը, Սիւքեմը՝ Եփրեմի լեռնակողմը, և Կարիաթ-արբան՝ այսինքն Քերոնը՝ Յուդայի լեռնակողմը։ Ու Երիքովի դէմ Յորդանանու անդիի կողմը դէպի արեւելք՝ Ռուբէնի ցեղէն՝ անապատին դաշտին մէջ Բեսորը, և Գադի ցեղէն՝ Գաղաադ մէջ Ռամոթը, ու Մանասէի ցեղէն՝ Բասանի մէջ Գովդանը տուին։ Հրոյոր Իսրայէլի որդիներուն համար ու անոնց մէջ բնակող օտարականին համար որոշուած քաղաքները ասոնք են. որպէս զի ամէն ով որ սխալմամբ մարդ մեռցնէ, հոն փախչի, ու արեան վրէժխնդրին ձեռքով չմեռնի, մինչև որ ժողովքին առջև կայնի։

ԳԼ. ԻԱ

1 Ղեւտացւոց վիճակով քառասունըերք քաղաք կը տրուի միւս ցեղերուն ժառանգութիւններէն։ 43 Աստուած իր խոստմանը պէս երկիրը անոնց կու տայ, ու կը հանգըստացնէ զանոնք։

Ու Ղեւտացւոց նահապետները մեր Եղիազար քահանային, Նաւեան Յեսուի և Իսրայէլի որդւոց ցեղերուն նահապետներուն մօտեցան, Ու Քանանու երկիրը Սէլովի մէջ խօսեցան անոնց ընելով, Տէրը Մովսէսի ձեռքով հրամայեց որ մեզի բնակելու համար քաղաքներ, ու մեր անասուններուն համար անոնց արուարձանները տրուին։ Ու Իսրայէլի որդիները Տէրոջը հրամանով իրենց ժառանգութենէն այս քաղաքները ու անոնց արուարձանները տուին։

ք Բ Օր. ւգ. 23։
ճ Դատ. ա. 35։
ի Գոր. Բ. 36։
ղ Տես Դատ. ժը։
ր Դատ. ժը. 29։
ճ Գլ. խգ. 30։
ձ Թագ. ւէ. 17։ Գլ. ժգ. 1։
ղ Գլ. ժը. 1, 10։
ն Նլ. խա. 13։ Թագ. լե. 6, 11, 14։ Բ Օր. ժԲ. 2, 9։
շ Հռութ. գ. 1, 2։
ո Թագ. լե. 12։
չ Թագ. լե. 12, 25։
պ Գլ. խա. 32։ ա Մն. գ. 76։
ջ Եբր. որբեցին
ռ Գլ. խա. 21։ Բ Մն. ժ. 1։
ս Գլ. ժգ. 15։ խա. 11, 13։
վ Ղեւ. ա. 39։
տ Բ Օր. դ. 43։ Գլ. խա. 38։ ա Մն. դ. 78։
ր Գլ. խա. 38։ գ Թագ. իբ. 3։
ց Գլ. խա. 27։
ւ Թագ. լե. 15։
փ Հմր. 6։
ք Գլ. ժգ. 1։ ժէ. 4։
օ Գլ. ժը. 1։
ֆ Թագ. լե. 2։

նով իրենց ժառանգութիւններէն այս քաղաքները ու անոնց արուարձանները Ղեւտացւոց տուին,
4 Եւ առաջին վիճակը կհաթեանց ազգատոհմներուն ելաւ. ու Ղեւտացիներէն Ահարոն քահանային որդիներուն Իվիճակով տասուերկք քաղաք ելաւ, Յուդայի ցեղէն, Շմաւոնի ցեղէն
5 ու Բենիամինի ցեղէն. Եւ կհաթի միւս որդիներուն՝ Եփրեմի ցեղին ազգատոհմներէն ու Դանի ցեղէն և Մանասէի կէս ցեղէն
6 վիճակով տասը քաղաք. Ու Գերսոնի որդիներուն՝ Իսաքարի ցեղին ազգատոհմներէն և Ասերի ցեղէն ու Նեփթաղիմի ցեղէն և Բասանի մէջ եղող Մանասէի կէս ցեղէն վի-
7 ճակով տասուերկք քաղաք. Մերարիի որդիներուն իրենց տոհմերուն համեմատ՝ Ռուբէնի ցեղէն, Գադի ցեղէն ու Զաբուղոնի
8 ցեղէն տասուերկու քաղաք. Ու Իսրայէլի որդիները այս քաղաքները ու անոնց արուարձանները վիճակով Ղեւտացւոց տուին, ինչպես Տէրը Մովսէսի ձեռքով։
9 Եւ Յուդայի որդիներուն ցեղէն ու Շմաւոնի որդիներուն ցեղէն այս իրենց անունով յիշուած
10 քաղաքները տուին, Ու Ահարոնի որդիներուն եղան, որոնք Ղեւիի որդիներէն եղող կհաթեանց ազգատոհմներէն էին. քանզի առաջին
11 վիճակը անոնցն էր։ Եւ անոնց՝ Յուդայի լեռանը վրայ Քենակի հօրը Արբայի քաղաքը, այսինքն Քեբրոնը, տուին անոր շրջակայ արու-
12 արձաններովը. Եւ քաղաքին ագարակները ու գեղերը Յեփոնեան Քալէբի կալուածք տուին։
13 Ուստի Ահարոն քահանային որդիներուն՝ ապաննողի համար ապաստանի քաղաք ելլելու Քեբրոնը տուին իր արուարձաններովը,
14 Նաև Լիբնան իր արուարձաններովը, Եւ Յաթիրը իր արուարձաններովը, ու Եսթեմովը իր
15 արուարձաններովը, Եւ Քոզէնը իր արուարձաններովը, ու Դաբիրը իր արուարձաններովը,
16 Եւ Այինը իր արուարձաններովը, Նու Յեւտան իր արուարձաններովը, և Բեթ-սամիւսը իր արուարձաններովը. այս երկու ցեղէն ինը քաղաք
17 էին։ Ու Բենիամինի ցեղէն՝ Գաբաւոնը իր արուարձաններովը, Գաբան իր արուարձաննե-
18 րովը, Անաթովթը իր արուարձաններովը, ու Գազմոնը իր արուարձաններովը, չորս քաղաք
19 էին։ Ահարոնի որդիներուն, քահանաներուն, բոլոր քաղաքները տասուերկք քաղաք էին՝ ու անոնց արուարձանները։
20 Եւ կհաթի որդիներէն Ղեւտացի կհաթեանց ազգատոհմներուն ալ Եփրեմի ցեղէն
21 վիճակով քաղաքներ տուին. Ու անոնց՝ Եփրեմի լեռնակողմը ապաննողի համար ապաստանի քաղաք ելլելու Սիւքեմը տուին իր արուարձաններովը, նաև Գազերը իր արուարձան-
22 ներովը, Եւ Կիբսայիմը իր արուարձաններովը, ու Բեթ-որոնը իր արուարձաններովը, չորս քաղաք
23 էին։ Եւ Դանի ցեղէն՝ Եղթեկէն իր արուար-
24 ձաններովը, Գաբաթ-օնը իր արուարձաններովը, Այլեղոնը իր արուարձաններովը, ու Գեթ-րեմմոնը իր
25 արուարձաններովը, չորս քաղաք էին։ Եւ Մանասէի կէս ցեղէն՝ Թանաքը իր արուարձաննե-
26 րովը, ու Գեթ-րեմմոնը իր արուարձաններովը, երկու քաղաք էին։ Կհաթի որդիներուն մնացած ազգատոհմներուն բոլոր քաղաքները տասն էին, և անոնց արուարձանները։
27 Ու Ղեւտացւոց ազգատոհմներէն եղող Գերսոնի որդիներուն՝ Մանասէի կէս ցեղէն ապաննողի համար ապաստանի քաղաք ելլելու Բասանի մէջ Գովղանը իր արուար-
28 ձաններովը, Նաև Բեեսթարան իր արուարձաններովը, երկու քաղաք էին։ Եւ Իսաքարի ցեղէն՝ Կեսիոնը իր արուարձաններովը, Դաբարաթը իր արուարձաններովը, Յերիմութը իր արուարձաններովը, Ենգանիմը իր արուարձաննե-
30 րովը, չորս քաղաք էին։ Եւ Ասերի ցեղէն՝
31 Մասողը իր արուարձաններովը, Արբօնը իր արուարձաններովը, Քեղկաթը իր արուարձաննե-
32 րովը, և Բոորը իր արուարձաններովը, չորս քաղաք էին։ Ու Նեփթաղիմի ցեղէն՝ ապաննողի համար ապաստանի քաղաք ելլելու Գալիլեայի մէջ Կադէսը իր արուարձաններովը, Նաև Եմմաթ-դովրը իր արուարձաններովը, ու Կարթանը իր արուարձաններովը, երեք քաղաք
33 էին։ Գերսոնեանց բոլոր քաղաքները անոնց ազգատոհմներուն համեմատ տասուերկք քաղաք էին՝ ու անոնց արուարձանները։
34 Եւ մնացած Ղեւտացիներուն, այսինքն Մերարիի որդիներուն ազգատոհմներուն, Զաբուղոնի ցեղէն Յեկնոամը իր արուարձաններովը,
35 Կարթան իր արուարձաններովը, Դիմնան իր արուարձաններովը — Նահաղոլը իր արուարձաննե-
36 րովը, չորս քաղաք էին։ Եւ Ռուբէնի ցեղէն՝ Բոսորը իր արուարձաններովը, ու Յասան իր
37 արուարձաններովը, Կադեմոթը իր արուարձաններովը, ու Մեփաաթը իր արուարձաններովը,
38 չորս քաղաք էին։ Եւ Գադի ցեղէն ապաննողի համար ապաստանի քաղաք ելլելու Գաղաադի մէջ Ռամոթը իր արուարձաննե-

ր Հմր. 8, 19։
ֆ Տես Գլ. իզ. 33։
ղ Հմր. 20, եւն։
ֆ Հմր. 27, եւն։
ը Հմր. 34, եւն։
ի Հմր. 3։
ֆ Թուա. լե. 2։
ֆ Հմր. 4։
ղ ա Մն. ղ. 55։
ֆ Գլ. ի. 7։ Դ.Թագ. ա. 39։
ֆ Գլ. ժե. 13, 14։
ֆ Ներ. իզ. 2։
ֆ Գլ. ժզ. 14։ ա Մն. ղ. 56։
ֆ ա Մն. ղ. 57, եւն։
ղ Գլ. ժե. 54։ ի. 7։
ֆ Գլ. ժե. 42։
ֆ Գլ. ժե. 48։
ֆ Գլ. ժե. 50։
ֆ ա Մն. ղ. 58։ Գլ. ժե. 51։
ղ Գլ. ժե. 49։
ֆ ա Մն. ղ. 59։ Ասան, Գլ. ժե. 42։
ղ Գլ. ժե. 55։
ֆ Գլ. ժե. 10։
ղ Գլ. ժը. 25։
ֆ Գլ. ժը. 24։
ֆ ա Մն. ղ. 60։
ղ Հմր. 5։ ա Մն. ղ. 66։
ֆ Գլ. ի. 7։
ը Հմր. 6։ ա Մն. ղ. 71։
ֆ Գլ. ի. 8։
ֆ Գլ. ի. 7։
ֆ Հմր. 7։ Տես ա Մն. ղ. 77։
ֆ Գլ. ի. 8։
ֆ Գլ. ի. 8։

րով, նաև Մանասիէ իր արուարձաններով,
39 *Եսերոնը իր արուարձաններով, ու Յազերը իր*
արուարձաններով, ամէնը չորս քաղաք էին։
40 *Ղեւտացւոց ազգատոհմերէն մնացած Մերարիի*
որդիներուն բոլոր քաղաքները իրենց տոհմերուն
համեմատ իրենց վիճակով տասներկու քա-
ղաք եղան։
41 *Իսրայէլի որդիներուն կալուածքներուն մէջ*
Ղեւտացւոց բոլոր քաղաքները քառասունըու-
42 *քաղաք էին՝ ու անոնց արուարձանները։ Ա-յս*
քաղաքներուն ամէն մէկը իր բոլորտիքը ար-
ուարձաններ ունէր. այս քաղաքներուն ամէնն
ալ այնպէս էին։
43 *Ու Տէրը Իսրայէլի տուաւ այն բոլոր եր-*
կիրը զոր անոնց հայրերուն տալու երդում ըրեր
էր. և զանիկա ժառանգեցին ու անոր մէջ
44 *բնակեցան։ Ու Տէրը զանոնք ամէն կողմէն*
հանգստացուց, ինչպէս անոնց հայրերուն եր-
դում ըրեր էր. ու էանոնց բոլոր թշնամիներէն
բնաւ մէկը չկրցաւ անոնց դէմ դնել. Տէրը
անոնց ամէն թշնամիները անոնց ձեռքը
45 *տուաւ։ Ոչ Տէրը Իսրայէլի տան համար ար-*
չեափ բարի խօսքեր որ ըրուցեր էր, անոնցմէ բան
մը չպակսեցաւ. ամէնն ալ կատարուեցան։

ԳԼ. ԻԲ

1 *Երկար ու կէս ցեղերը օրհնաթիւնով տուներնին կը*
դրկուին, 9 որոնք իրենց ճամբորդութեանը մէջ վկայու-
թեան սեղան մը կը շինեն։ 11 Իսրայէլացիները կը գայ-
թակղին այս բանիս վրայ։ 21 Իսկ անոնք իրենց դիտաւո-
րութիւնը կը բացատրեն։

Ա*յն ատեն Յեսու էբեն կանչեց Ռուբենեանները, Գադեանները ու Մանասէի կէս ցեղը,*
2 *եւ անոնց ըսաւ, "Տէրոջը ծառան Մովսէս ինչ*
որ ձեզի հրամայեր էր, դուք անոնց ամէնն ալ
պահեցիք. ու իմ խօսքս մտիկ ըրիք ամէն բա-
3 *նի մէջ զոր ձեզի պատուիրեցի։ Այսչափ շատ*
օրեր մինչև այսօր ձեր եղբայրները չթողուցիք,
և ձեր Տէր Աստուծոյն †պատուիրանքները ամ-
4 *բողջ" պահեցիք։ Ու հիմա ձեր Տէր Աստուածը*
ձեր եղբայրները հանգստացուց, ինչպէս անոնց
բաւ. ուստի հիմա դարձէք, ձեր վրանները ե-
ձեր կալուածքի երկիրը գացէք զոր Տէրոջը
ծառան Մովսէս Յորդանանու անդիի կողմը ձե-
5 *զի տուաւ։ Միայն թէ աղէկ ‡զգուշութիւն*
ընէք ի գործ դնելու այն պատուիրանքը ու օ-
րէնքը զոր Տէրոջը ծառան Մովսէս ձեզի պատ-
ուիրեց, Եոր ձեր Տէր Աստուածը սիրէք, և անոր
ամէն ճամբաներուն մէջ քալէք, ու անոր պատ-
ուիրանքները պահէք, և անոր յարիք, ու ձեր
բոլոր սրտովը և բոլոր հոգւովը զանիկա պաշ-
6 *տէք։ Ու Յեսու §օրհնեց զանոնք և արձակեց-*
ու անոնք իրենց վրանները գացին։ (Եւ Մանա-
սէի կէս ցեղին Մովսէս ¶տուեր էր Բաա-
սանի մէջ, Եու գոհ կէսին Յեսու, անոնց եղ-
բայրներուն հետ, Յորդանանու սադիի կողմը
տուաւ դէպ ի արեւմուտք։) Ու երբ Յեսու զա-
նոնք իրենց վրանները դրկեց, զանոք օրհնեց.
8 *Եւ անոնց խօսեցաւ՝ ըսելով, Շատ հարստու-*
թիւնով ու խիստ շատ անասուններով, արծա-
թով, ոսկիով, պղինձով, երկաթով ու խիստ
շատ հանդերձներով ձեր վրանները դարձէք, ե-
ձեր թշնամիներուն աւարը ձեր եղբայրներուն
հետ բաժնեցէք։
9 *Ուստի Ռուբէնի որդիները, Գադի որդիները*
ու Մանասէի կէս ցեղը Քանանու երկիրը Սե-
լովի մէջ Իսրայէլի որդիներէն դառնալու գա-
ցին, որպէս զի իրենց ժառանգութեան երկիրը,
այսինքն Գաղաադու երկիրը, երթան, զոր
Մովսէսի ձեռքով †բնակութեան Տէրոջը հրամանով
տուեր էին։
10 *Ու երբ Յորդանանու մօտ տեղերը եկան,*
այն կողմը որ Քանանու երկրին մէջ է, Ռու-
բէնի որդիները, Գադի որդիները ու Մանասէի
կէս ցեղը հոն Յորդանանու քով սեղան մը շի-
11 *նեցին, երեւութով մեծ սեղան մը։ Ու Իսրայէլի*
որդիները ‡լսեցին †որ ահա Ռուբէնի որդիները,
Գադի որդիները և Մանասէի կէս ցեղը Քանա-
նու երկրին կողմը Յորդանանու մօտ, ուր Իս-
րայէլի որդիները անցեր էին, սեղան մը շիներ
12 *են։ Ու երբ Իսրայէլի որդիները լսեցին, †Իս-*
րայէլի որդիներուն բոլոր ժողովը Սելովի մէջ
ժողվուեցան, որպէս զի անոնց վրայ երթան
13 *պատերազմելու համար։ Եւ Իսրայէլի որդիները*
¶Ռուբէնեանց, Գադեանց ու Մանասէի կէս ցե-
ղին՝ Գաղաադու երկիրը դրկեցին Եեղիազարի
14 *որդին Փենէհէս քահանան, Եւ անոր հետ տասը*
իշխան, այսինքն Իսրայէլի ամէն ցեղերուն նա-
հապետութիւններէն մէկական իշխան, Ժորոնց ա-
մէն մէկը Իսրայէլի հազարաւորներուն նահա-
15 *պետութեանց իշխաններ էին. Եւ անոնք Գա-*
ղաադու երկիրը գացին Ռուբէնի որդիներուն,
Գադի որդիներուն ու Մանասէի կէս ցեղին, և
16 *անոնց հետ խօսեցան՝ ըսելով, Տէրոջը բոլոր ժո-*
ղովը այսպէս կ'ըսէ. Այդ ի՞նչ մեղք է, զոր
դուք Իսրայէլի Աստուծոյն դէմ գործեցիք՝ այ-
սօր Տէրոջմէ խաւսրելով, Եւ այսօր Տէրոջը դէմ
ապստամբութիւն ընելու համար ձեզի սեղան
17 *շինեցիք։ Միթէ †Փոգովրի անօրէնութիւնը*

---

‡ Թուա. լե. 7։
– Ծն. ժգ. 15։ ժե. 18։ իզ. 3։ իբ. 4, 13։
§ Գլ. ժա. 23։ իբ. 4։
¶ բ Օր. ե. 24։
† Գլ. իգ. 14։

——

– Թուա. լբ. 20։ բ Օր. գ. 18։
‡ Գլ. ա. 16, 17։
• Եբր. պատուիրանքին պահպանութիւնը
† Թուա. լբ. 33։ բ Օր. լթ. 8։ Գլ. ժգ. 8։
† բ Օր. դ. 6, 17։ ժա. 22։
† բ Օր. ժ. 12։
Ղ Ծն. իհ. 7։ Ել. լթ. 43։ Գլ. ժգ. 13։ բ Թագ. ղ. 18։ Ղուկ. իգ. 50։
Ե Գլ. ժէ. 5։
Ը Թուա. լա. 27։ ա Թագ. Ը 14։
Ը Թուա. լբ. 1, 26, 29։
† բ Օր. ժգ. 12, ևն։ Դատ. ի. 12։
† Եբր. ըսելով։
Ի Դատ. ի. 1։
Լ բ Օր. ժգ. 14։ Դատ. ի. 12։
Խ Ել. դ. 25։ Թուա. իե. 7։
Ձ Թուա. ա. 4։
Ձ Տես Ղեւ. ժէ. 8, 9։ բ Օր. ժբ. 13, 14։
Հ Թուա. իե. 3, 4։ բ Օր. դ. 3։

պղծի՞կ բան մըն է մեզի, որմէ մինչև այսօր
չմաքրուեցանք, ու Տէրոջը ժողովքին վրայ այն
18 հարուածը եկաւ. Եւ դուք այսօր Տէրոջմէ խո-
տորեցաք. ուստի եթէ դուք այսօր Տէրոջմէ
ապստամբիք, ան ալ վաղը Իսրայէլի բոլոր ժո-
19 ղովքին վրայ պիտի բարկանայ։ Սակայն եթէ ձեր
կալուածքի երկիրը անմաքուր կը համարէք, Տէրո-
ջը կալուածքի երկիրը անցէք, ուր Տէրոջը խո-
րանը կանգնած է, ու մեր մէջ ժառանգու-
թիւն առէք. և մեր Տէր Աստուծոյն սեղանէն
զատ ձեզի սեղան շինելով Տէրոջը ապստամբ
20 մի ըլլաք, ու մեզմէ ալ մի ապստամբիք։ Երբ
Զարայեան Աքար նզովուածէն սխալով մեղք
գործեց, միթէ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի
բոլոր ժողովքին վրայ չեկա՞ւ, ու այն մարդը
իր անօրէնութեանը մէջ մինակ չմեռաւ։
21 Եւ Ռուբէնի որդիները, Գադի որդիները ու
Մանասէի կէս ցեղը պատասխան տուին, ու Իս-
22 րայէլի հազարապետներուն ըսին, ‡Աստուածնե-
րուն Եհովա Աստուածը, աստուածներուն Եհո-
վա Աստուածը՝ ինք գիտէ. ու Իսրայէլ ալ
թող գիտնայ, եթէ այս բանը ապստամբութեան
համար, կամ Տէրոջը դէմ յանցանք գործելու
23 համար ըլլի, մեզ այսօր ||չազատեցնէ. Եթէ մե-
ղի սեղան շինեցինք Տէրոջմէ ետ դառնալու հա-
մար, կամ անոր վրայ ողջակէզ ու հացի ընծայ
մատուցանելու համար, և կամ անոր վրայ
խաղաղութեան զոհեր ընելու համար, Տէրը
24 ինք ՚քննութիւն ընէ։ Այլ մենք ասիկա մեր
վախէն շինեցինք, մտածելով որ գուցէ վաղը
ձեր որդիները մեր որդիներուն խօսին՝ ու ըսեն
թէ Դուք Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն հետ ի՞նչ
25 ունիք. Ով Ռուբէնեանք ու Գադեանք, Տէրը
մեր ու ձեր մէջ Յորդանանը սահման դրաւ,
Դուք Տէրոջմէ բնաւ բաժին չունիք. և այ-
սպէսով ձեր որդիները մեր որդիներէն Տէրոջը եր-
26 կիւղը վերցնեն. Ասոր պատճառաւ ըսինք, Հիմա
մեզի սեղան մը շինենք, բայց ոչ թէ ողջակէզի
27 համար, ոչ ալ զոհի համար, Այլ որպէս զի
անիկա Ոմեր ու ձեր մէջ, և մեզմէ ետքը մեր
սերունդներուն մէջ վկայութիւն ըլլայ, որպէս
զի Ոմեր ողջակէզներով, մեր պատարագներով
ու մեր խաղաղութեան զոհերով Տէրոջը ծա-
ռայութիւնը Անոր առջև ընենք, ու վաղը ձեր
որդիները մեր որդիներուն չըսեն թէ Դուք Տէ-
28 րոջմէ բաժին չունիք։ Ու ըսինք, Եթէ մեզի
կամ մեր սերունդին վաղը այս բանը ըսելու ըլ-
լան, պիտի ըսենք թէ Տեսէք Տէրոջը սեղանին
օրինակը, զոր մեր հայրերը շինեցին, ոչ թէ
ողջակէզի համար կամ զոհի համար, հա-
պա մեր ու ձեր մէջ վկայութիւն մը ըլլալու
29 համար։ Փա՛ռ լիցի որ մենք Տէրոջմէ ապստամբ
ըլնինք, ու այսօր Տէրոջմէ ետ դառնալով, խորա-
նին առջև եղող մեր Տէր Աստուծոյն խորանէն
զատ ՚ողջակէզի համար, հացի ընծայի համար
և զոհի համար սեղան շինենք։
30 Ու երբ Փենէհէս քահանան և անոր հետ
եղող ժողովքին իշխանները, ու Իսրայէլի հա-
զարապետները Ռուբէնի որդիներուն, Գադի որ-
դիներուն և Մանասէի որդիներուն ըսած խօս-
31 քերը լսեցին, իրենց հաճոյ երեցաւ. Ու Եղիա-
զարի որդին Փենէհէս քահանան Ռուբէնի որ-
դիներուն, Գադի որդիներուն ու Մանասէի որ-
դիներուն ըսաւ, Այսօր գիտցանք որ Տէրը Ոմեր
մէջ է, որովհետև դուք Տէրոջը դէմ այս յան-
ցանքը չգործեցիք, և Իսրայէլի որդիները Տէրո-
ջը ձեռքէն ազատեցիք։
32 Այսպէս Եղիազարի որդին Փենէհէս քահա-
նան և իշխանները Ռուբէնի որդիներուն ու Գա-
դի որդիներուն քովէն, Գաղաադու երկրէն,
Քանանու երկիրը Իսրայէլի որդիներուն դար-
33 ձան, և անոնց լուր բերին։ Ու այս բանը Իս-
րայէլի որդիներուն հաճոյ երեցաւ, և Իսրայէ-
լի որդիները ՚պԱստուած օրհնեցին, և Ռուբէնի
որդիներուն և Գադի որդիներուն բնակած եր-
կիրը կործանելու համար անոնց վրայ երթանք
34 պատերազմինք չըսին։ Եւ Ռուբէնի որդիները
ու Գադի որդիները այն սեղանին անունը Վ՚է-
յո՚ր՚ե՚դ դրին, որովհետև ըսին, Անիկա մեր մէջ
վկայ է, որ Ձէր Աստուածը Եհովան է։

ԳԼ. ԻԳ

1 Ցեսու իր ժառանգէն առաջ կը յորդորէ Իսրայէլացի-
ները, 3 յիշելով Աստուծոյ բոլոր բարերարութիւնները,
5 և խոստումնալիքները, 11ու ազատնալիքները։

Ու շատ օրերէն ետքը՝ որ Տէրը ՚հանգըս-
տացուցեր էր Իսրայէլը անոր բոլորտիքը եղած
ամէն թշնամիներէն, Յեսու Բ՚ծերացած ու տա-
2 րիքը առած էր։ Եւ Յեսու Ի՚սրայէլ բոլոր Իսրա-
յէլը, անոր ծերերը, իշխանները, դատաւորները
ու ատենակալները, և անոնց բսաւ, Ես ծերացայ
3 ՚՚ տարիքս առի. Եւ դուք տեսաք այն ամէնը,
զոր ձեր Տէր Աստուածը ձեր առջև ըրաւ այս
բոլոր ազգերուն . քանզի ձեր ՚Տէր Աստուածը
4 ինք ձեզի համար պատերազմ ըրաւ։ Նայեցէք,
Ես ձեզի այս մնացած ազգերը վիճակով ժա-
ռանգութիւն բաժնեցի ձեր ցեղերուն համե-
մատ, Յորդանանէ, իմ կոտրած բոլոր ազգերովս
մինչև մեծ ծովը դէպ ի արեւմուտք։
5 Եւ ձեր Տէր Աստուածը ՚ինք ձեր առջեւէն

3 Թուա. ժգ.22։
ղ Գլ. ժը. 1։
՛ Գլ. է. 1, 5։
‡ Կամ՝ Աստուածներուն Աստուածը Եհովան է, աստ-
ուածներուն Աստուածը Եհովան է. բ Օր. ժ. 17։
՚ Գ Թագ. ը. 39։ Ցոբ ժ. 7։ իգ. 10։ Սապ. խդ. 21։ Ցիթ.
1, 2։ Երեմ. ժբ. 3։ բ Կոր. ժա. 11, 31։
|| Եբր. մի ապրեցներ
յ բ Օր. ժը. 19։ ա Թագ. ի. 16։
ն Ծն. լա. 48։ Գլ. իգ. 27։ Հմր. 34։
ղ բ Օր. ժբ. 5, 6, 11, 12, 17, 18, 26, 27։
՚՚ բ Օր. ժբ. 13, 14։
ն Դ.Եզ. իդ. 11, 12։ բ Մն. ժե. 2։
պ ա Մն. իթ. 20։ Նէեմ. ը. 6։ Դան. բ. 19։ Դ.Ես. բ. 28։
չ Գլ. իգ. 27։ ——
՚ Գլ. իա. 44։ իբ. 4։
բ Գլ. ժգ. 1։
ֆ բ Օր. լ. 28։ Գլ. իգ. 1։ ա Մն. իբ. 1։
ֆ Եր. ժգ. 14։ Գլ. ժ. 14, 42։
ֆ Գլ. ժգ. 2, 6։ ժբ. 10։
՚ Եր. իգ. 30։ լգ. 2։ լդ. 11։ բ Օր. ժա. 23։ Գլ. ժգ. 6։

պիտի Հալածէ զանոնք ու պիտի վռնտէ, և ա-
նոնց երկիրը դուք պիտի ժառանգէք, ինչպէս
6 ձեր Տէր Աստուածը ձեզի ըսաւ։ Բայց խիստ
ժիր եղէք, որպէս զի Մովսէսի օրինաց գիրքին
մէջ գրուած բոլոր բաները զգուշութեամբ ի
դործ դնէք, Նու անկէ աջ կողմը կամ ձախ
7 կողմը չխոտորիք. Որպէս զի ձեր քով մնացած
ծայս ազգերուն *Հետ չխառնուիք", ու նոցանց
աստուածներուն անուններըը չյիշէք, և անոնց
երդում չընէք, ու անոնց չծառայէք և անոնց
8 երկրպագութիւն չընէք. Հապա Նձեր Տէր Աս-
տուածին յարիք, ինչպէս մինչև այսօր ըրիք։
9 Եւ Տէրը ձեր առջեւէն մեծ ու զօրաւոր ազ-
գեր վռնտեց, ու մինչև այսօր ձեր դէմ դնող
չկայ։ Մէկ հատ անձնիկ ձեզի հարիւր հոգի
կը պաշտպանէ, ինչպէս ձեզի ըսաւ։
11 Յուսայ ձեր անձերուն ազէկ զգուշութիւն
ընէք, որպէս զի ձեր Տէր Աստուածը սիրէք։
12 Բայց եթէ անկէ Նդառնալու ըլլաք, ու ձեր
քով մնացած այս ազգերուն մնացորդին յարիք,
և անոնց հետ խնամութիւն ընէք, ու դուք
անոնց հետ խառնուիք, և անոնք ալ ձեզի հետ,
13 Ստոյգ գիտցէք որ Նձեր Տէր Աստուածը մէյմըն
ալ այս ազգերը ձեր առջեւէն պիտի չվռնտէ.
Նհապա անոնք ձեզի որոգայթ ու գայթակղու-
թիւն պիտի ըլլան, և ձեր կողերուն խիթաններ,
ու ձեր աչքերուն փուշեր, մինչև որ բնաջինջ
ըլլաք այս բարի երկրին վրայէն զոր ձեր Տէր
14 Աստուածը ձեզի տուաւ։ Եւ ահա ես այսօր
Նամէն երկրին ճամբան կ'երթամ, ու դուք
ձեր բոլոր սրտովը ու բոլոր հոգւովը գիտէք որ
ձեր Տէր Աստուածը ձեզի համար որչափ բարի
խօսքեր որ ըսաւ, Նանոնցմէ բան մը չպակսե-
ցաւ. անոնց ամէնն ալ ձեր վրայ կատարուեցան,
15 անոնցմէ բնաւ խօսք մը գետինը չինկաւ։ "Ու
ինչպէս ձեր Տէր Աստուածին ձեզի համար ըրած
ամէն բարի խօսքերը ձեր վրայ կատարուեցան,
նոյնպէս Տէրը Նամէն չար խօսքերը ձեր վրայ
պիտի բերէ, մինչև որ բնաջինջ ընէ ձեզ այս
բարի երկրին վրայէն, զոր ձեր Տէր Աստուածը
16 ձեզի տուաւ։ Եթէ ձեր Տէր Աստուածին ձեզի
պատուիրած ուխտը զանց ընէք, ու երթաք օ-
տար աստուածներ պաշտէք, և անոնց երկրպա-
գութիւն ընէք, Տէրոջը բարկութիւնը ձեր վրայ
պիտի բորբոքի, ու այն ձեզի տուած բարի եր-
կրին վրայէն շուտով պիտի կորսուիք։

ԳԼ. ԻԴ

1 Յեսու Իսրայէլի բոլոր ցեղերը Սիւքեմի մէջ կը ժողվէ։
2 Թարայէ սկսելով համառօտապէս կը պատմէ Աստուծոյ
բարերարութիւնները, 14 և անոնց ու Աստուծոյ մէջեղ
եղած ուխտը կը նորոգէ։ 26 Այն ուխտին վկայութիւն
ըլլալու քարը։ 29 Յեսուի մարմինը, մահը և թաղումը։
32 Յովսէփի ոսկորներուն թաղումը։ 33 Եղիազար քահա-
նային մահը։

Եւ Յեսու Իսրայէլի ամէն ցեղերը "Սիւքե-
մի մէջ ժողվեց, ու Նիսրայէլի ծերերը, իշխան-
ները, դատաւորները և ոստիկանները կանչեց.
2 ու անոնք Նէաստուծոյ առջև կայնեցան։ Եւ Յե-
սու բոլոր ժողովուրդին ըսաւ, Իսրայէլի Տէր
Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. ՆԱռաջ ձեր հայրերը,
Աբրահամի հայրը ու Նաբովրի հայրը թարա,
*Գետին անդին կողմը բնակեցան, և Էստուած
3 ուրիշ աստուածներ պաշտեցին։ Ու Նես ձեր հայրը
Աբրահամը Գետին անդին կողմէն առի, ու
զանիկա Քանանու բոլոր երկրին մէջ պտըտ-
ցուցի, և անոր սերունդը շատցուցի, ու Էիսա-
4 հակը անոր տուի. Եւ Իսահակի Նյակոբը ու
Եսաւը տուի. ու Նէսաւի Սէիր լեռը ժառան-
գութիւն տուի. Նև Յակոբ ու անոր որդիները
5 Եգիպտոս իջան։ Էես Մովսէսը ու Ահարոնը զրկե-
լով Նեգիպտոսը զարկի, (ինչպէս անոր մէջ
6 ըրի,)հետը ձեզ հանեցի։ Ուստի ես Ձեր հայ-
րերը Եգիպտոսէ հանեցի, և Նդուք ծովը եկաք.
ես Եգիպտացիները կառքերով ու ձիաւորնե-
րով մինչև Կարմիր ծովը ձեր հայրերուն հետ-
7 ևէն հնհան։ Անոնք առին անոնք Ցէրոջը աղա-
ղակեցին, Յես անիկա ձեր ու Եգիպտացւոց մէջ-
տեղ խաւար դրի, Նու ծովը անոնց վրայ բե-
րելով զանոնք ծածկեց. և Ձեր աչքերը Եգիպ-
տոսի մէջ ըրած բաներս տեսան. ու Ճշատ ժա-
8 մանակ անապատին մէջ բնակեցաք։ Ետքը ձեզ
բերի Յորդանանու անդին կողմը բնակող Ամո-
հացւոց երկիրը, Ոու ձեզի հետ պատերազմ
ըրին. և զանոնք ձեր ձեռքը տուի, ու անոնց
երկիրը ժառանգեցիք. և զանոնք ձեր առջեւէն
9 բնաջինջ ըրի։ Ետքը Նմովաբի թագաւորը Սեպ-
փորեան Բաղակ ելաւ, ու Իսրայէլի դէմ պա-
տերազմ ըրաւ, և Նմարդ ղրկեց Բէովրեան Բա-
ղաամը կանչելու, որպէս զի ձեզ նզովէ. "Բայց
10 ղաամը կանչելու, որպէս զի ձեզ նզովէ. "Բայց

ե Թուոց լգ. 53։
զ Գլ. ա. 7։
է Բ Օր. Ե. 32։ իբ. 14։
ը Ել. իգ. 33։ Բ Օր. Ե. 2, 3։ Ես. ա. 14։ Եփես. Ե. 11։
թ Նէբ. մէջ չմնանէք
ժ Ել. իգ. 13։ Սապ. ժգ. 4։ Նկեմ. Ե. 7։ Սոփ. ա. 5։ Տես Թուոց. լբ. 38։
ի Բ Օր. ժ. 20։ ժա. 22։ ժգ. 4։ Գլ. իբ. 5։
ժա Բ Օր. ժա. 23։
ժբ Գլ. ա. 5։
ժգ Դ.Կհ. իգ. 8։ Բ Օր. լբ. 30։ Տես Դատ. գ. 31։ ժԵ. 15։
ժդ Թագ. իգ. 8։
ժե Ել. ժգ. 14։ իգ. 27։ Բ Օր. պ. 22։
ժզ Գլ. իբ. 5։
ժէ Նէբր. ժ. 38, 39։ Բ Պետ. բ. 20, 21։
ժը Բ Օր. Ե. 3։
ժթ Դատ. բ. 3։
ի Ել. իգ. 33։ Թուոց. լգ. 55։ Բ Օր. է. 16։ գ Թագ. ժա. 4։
իա գ Թագ. բ. 2։ Տես. Եբր. ժ. 27։
իբ Գլ. խա. 45։ Դ.Ժամ. խա. 33։
իգ Բ Օր. իբ. 63։
իդ Դ.Կհ. իգ. 16։ Բ Օր. իբ. 15, 16, ևն։
իե Ծն. լԵ. 4։
իզ Գլ. իգ. 2։
իէ ա Թագ. ժ. 19։
իը Ծն. ժա. 26, 31։
իթ Ատյէնէն, նվիրատուի
κ Ծն. լա. 53։
κա Ծն. ժբ. 1։ Գործ. Է. 2, 3։
κբ Ծն. խա. 2, 3։ Սապ. Տիէ. 3։
κգ Ծն. խե. 24, 25, 26։
κդ Ծն. լԴ. 8։ Բ Օր. բ. 5։
κե Ծն. խգ. 1, 6։ Գործ. է. 15։
κզ Ել. գ. 10։
κէ Ել. է. բ. Թ. ժ. ժբ։
κը Ել. ժբ. 37, 51։
κթ Ել. ժգ. 2։
λ Ել. ժգ. 9։
λա Ել. ժգ. 10։
λբ Ել. ժգ. 20։
λգ Ել. ժգ. 27, 28։
λդ Բ Օր. գ. 34։ իԹ. 2։
λե Գլ. Ե. 6։
λզ Թուոց. խա. 21, 33։ Բ Օր. Բ. 32։ գ. 1։
λէ Տես Դատ. ժա. 25։
λը Թուոց. իբ. 5։ Բ Օր. իգ. 4։
λթ Բ Օր. իգ. 5։

չուզեցի Բաղաամի մոխիկ ընել. նու անիկա ձեզ
բոլորովին օրհնեց, և անոր ձեռքէն ձեզ ազա-
11 տեցի։ Ետքը Յորդանանէ անցնելով Երիքով
եկաք, ու Երիքովի բնակիչները, Ամօրհացինե-
րը, Փերեզացիները, Քանանացիները, Փեհաց-
ները, Գերգեսացիները, Խեւացիները ու Յեբու-
սացիները ձեզի դէմ պատերազմ ըրին, ու զա-
12 նոնք ձեր ձեռքը տուի. Եւ ՚ձեր առջեւէն իշա-
մեղուները ղրկեցի, որոնք զանոնք, այսինքն Ա-
մօրհացւոց երկու Թագաւորները, ձեր առջեւէն
վռնտեցին. ՚ոչ քու սրովդ և ոչ քու աղեղովդ
13 վռնտուեցան։ Ու ձեզի երկիր մը տուի, որուն
մէջ դուք չաշխատեցաք, և քաղաքներ՝ զո-
րոնք դուք չշինեցիք, ու անոնց մէջ կը բնակիք.
և կ'ուտէք այն այգիներէն ու ձիթենիներէն
զորոնք դուք չտնկեցիք։
14 ՚Ուստի հիմա դուք Տէրոջմէն վախցէք, և
անոր ՚հաւատարմութեամբ ու ճշմարտութեամբ
ծառայութիւն ըրէք, և ՚այն աստուածները,
որոնց ձեր հայրերը Գետին անդին կողմը ու
՚Եգիպտոսի մէջ ծառայութիւն ըրին, մէկդի
15 ձգեցէք, և Տէրը պաշտեցէք։ Բայց եթէ Տէրոջը
ծառայութիւն ընելը ձեզի հաճոյ չերեւնար,
‡ձեզի ընտրեցէք այսօր թէ ո՛վ պիտի պաշտէք.
†Գետին անդին կողմը ձեր հայրերուն պաշտած
աստուածնե՞րը, թէ ՚Ամօրհացւոց աստուած-
ները որոնց երկրին մէջ դուք կը բնակիք. ֆբայց
ես ու իմ տունս Եհովան պիտի պաշտենք։
16 Եւ ժողովուրդը պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Քա՛ւ լիցի՝ որ մենք Եհովան թողունք և ուրիշ
17 աստուածներ պաշտենք. Քանզի †Եհովա ինքն
է մեր Աստուածը՝, որ մեզ ու մեր հայրերը Ե-
գիպտոսի երկրէն, ծառայութեան տունէն, հա-
նեց, և ինք մեր աչքերուն առջեւ այս մեծ նշան-
ները ըրաւ, ու մեզ պահեց մեր ամէն գացած
ճամբուն մէջ և ամէն ազգերուն մէջ, որոնց
18 մէջէն անցանք։ Ու Եհովա բոլոր ազգերը ու
այս երկրին մէջ բնակող Ամօրհացիները մեր
առջեւէն վռնտեց. մենք ալ Եհովան պիտի
պաշտենք, որովհետեւ մեր Աստուածը ինքն է։
19 Եւ Յեսու ժողովուրդին ըսաւ, ՚Դուք չէք
կրնար Եհովան պաշտել, քանզի անիկա Բաւա-
ռած է. ու անիկա †նախանձոտ Աստուած
ըլլալով՝ ՚ձեր յանցանքներէդ ու մեղքերէդ չնե-
20 րեր։ Քանզի եթէ Եհովան թողուք ու օտար
աստուածները պաշտէք, ՚այն ատեն պիտի
դառնայ, ու ձեզի բարիք †ընելու տեղ՝ ձեզ
չարչարելով բնաջինջ պիտի ընէ։
21 Եւ ժողովուրդը Յեսուի ըսաւ, Ոչ, հապա
մենք Եհովան պիտի պաշտենք։
22 Ու Յեսու ժողովուրդին ըսաւ, Դուք ձեր
անձերուն վկայ էք, որ Եդուք ձեզի Եհովան
ընտրեցիք՝ զանիկա պաշտելու համար. (ու ա-
23 նոնք ըսին, Վկայ ենք.) Ուրեմն հիմա ՚ձեր մէջ
եղած օտար աստուածները վերցուցէք, և ձեր
սիրտը Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն դարձուցէք։
24 Ու ժողովուրդը Յեսուի ըսաւ, Մենք մեր Տէր
Աստուածը պիտի պաշտենք, ու անոր խօսքը
մոխիկ ընենք։
25 Եւ նոյն օրը Յեսու ՚ժողովուրդին հետ ուխտ
ըրաւ, ու †Սիւքեմի մէջ անոր կանոն ու դա-
26 տաստան դրաւ։ Եւ Յեսու էոյս խօսքերը Աս-
տուծոյ օրինաց գիրքին մէջ գրեց, ու ՚մեծ քար
մը առաւ, և զանիկա Տէրոջը սրբարանին քով
27 եղած Եբեւեկինին տակ †կանգնեց։ Ու Յեսու
բոլոր ժողովուրդին ըսաւ, Ահա այս քարը ՚մեզի
վկայ ըլլայ, քանզի ՚ասիկա Տէրոջը մեզի հետ
խօսած բոլոր խօսքերը լսեց. ուստի ասիկա ձեզի
վկայ ըլլայ, որպէս զի չըլլայ թէ ձեր Աստուածը
28 ուրանաք։ Ետքը Յեսու ժողովուրդը արձակեց,
— ամէն մարդ իր ժառանգութեանը գնաց։
29 ՚Եւ այս բաներէն ետքը Տէրոջը ծառան
Նաւեան Յեսու մեռաւ, հարիւր տասը տարե-
30 կան ըլլալով։ Ու զանիկա իր ժառանգութեանը
սահմանին մէջ Գասս լեռան հիւսիսային կողմը՝
Եփրեմի լեռը †Թամնաթ-սարայի մէջ թաղեցին։
31 Եւ Յեսուի բոլոր օրերուն մէջ, ու Յեսուէ
ետքը ողջ մնացող և ՚Իսրայէլի համար Տէրոջը
ըրած ամէն գործերը գիտցող ծերերուն բոլոր
օրերուն մէջ, Իսրայէլ ՚Տէրոջը ծառայութիւն
ըրաւ։
32 Եւ ՚Յովսէփի ոսկորները, զորոնք Իսրայէլի
որդիները Եգիպտոսէ հաներ էին, Սիւքեմի մէջ
թաղեցին ագարակին այն մասին մէջ՝ Հմոր
որդիներէն Սիւքեմի հօրը Եմմորի որդիներէն հարիւր
‖կասր արծաթի՝ ծախու առեր էր. ու անիկա
Յովսէփի որդիներուն ժառանգութիւնն եղաւ։
33 Ահարոնի որդին Եղիազար ալ մեռաւ, ու
զանիկա Եփրեմի լեռը, անոր որդւոյն ՚Փենհէսի
տրուած բլուրին վրայ թաղեցին։

ղ Թուա. իգ. 11, 20։ իգ. 10։
ղ Գլ. գ. 14, 17։ գ. 10, 11, 12։
ղ Գլ. գ. 1։ ժ. 1։ ժա. 1։
ղ Նե. իգ. 28։ բ Օր. է. 20։
ղ Սապ. իգ. 3, 6։
ղ բ Օր. գ. 10, 11։ Գլ. ժա. 13։
ղ բ Օր. ժ. 12։ ա Թագ. ժբ. 24։
ղ Ներ. ժէ. 1։ է. 5։ բ Օր. ժբ. 13։ Սապ. ձժբ. 1։ բ Կոր. ա. 12։ Եփես. գ. 24։
ղ Հմր. 2, 23։ Դ Եես. ժէ. 7։ Եզեկ. է. 18։
ղ Եզեկ. է. 7, 8։ իգ. 3։
ղ Տես Հռութ. ա. 15։ գ Թագ. ժբ. 21։ Եզեկ. է. 39։ Ցովէլ. գ. 67։
ղ Հմր. 14։
ղ Նե. իգ. 24, 32, 33։ լգ. 15։ բ Օր. ժգ. 7։ իթ. 18։ Դատ. գ. 10։
ղ Ներ. ժբ. 19։
ղ կամ, մեր Եհովա Աստուածը ինքն է
ղ Մատ. գ. 24։
ղ Դ Եես. ժթ. 2։ ա Թագ. գ. 20։ Սապ. ղթ. 5, 9։ Նա. է. 16։
ղ Նե. է. 5։
ղ Եզ. է. 5։
ղ Եզ. իգ. 21։
ղ ա Մն. իբ. 9։ բ Մն. ժէ. 2։ Եզր. բ. 22։ Նա. ա. 28։ Եզ. 11, 12։ Երեմ. ժէ. 13։
ղ Գլ. իգ. 15։ Նա. կգ. 10։ Գործ. է. 42։
ղ Եբր. Երած Ըլլալէն առաքը
ղ Սապ. ճժթ. 173։
ղ Հմր. 14։ Ներ. լէ. 2։ Դատ. ժ. 16։ ա Թագ. է. 3։
ղ Տես Եզ. ժէ. 25։ գ Թագ. ժա. 17։
ղ Հմր. 26։
ղ բ Օր. լա. 24։
ղ Տես Դատ. բ. 6։
ղ Ներ. լէ. 4։
ղ Տես Ներ. իբ. 18։ Գլ. գ. 3։
ղ Տես Ներ. լա. 48, 52։ բ Օր. լա. 19, 21, 26։ Գլ. իբ. 27, 28, 34։
ղ բ Օր. լբ. 1։
ղ Դատ. բ. 6։
ղ Դատ. բ. 8։
ղ Գլ. ժթ. 50։ Դատ. բ. 9։
ղ Տես բ Օր. ժա. 2։ լա. 13։
ղ Դատ. բ. 7։
ղ Ներ. ծ. 25։ Եզ. ժգ. 19։
ղ Ներ. լգ. 19։
‖ կամ, գաւառակի
ղ Եզ. գ. 25։ Դատ. է. 28։ —

ԳԻՐՔ ԴԱՏԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Ծուզայի ու Շմուռնի ցեղերուն գործերը։ 4 Ապոնիբեզեկ իրաւունքով կը պատժուի։ 8 Երուսաղէմ կ'առնուի։ 10 Բեբրոն կ'առնուի։ 11 Գոթոնիէլ Դաբիրը առնելուն համար, Աքսա իրեն կնութեան կը տրուի։ 16 Կենեցիները Ծուզայի հետ կը բնակին։ 17 Հորմա, Գազա, Ասկաղոն ու Ակկարոն կ'առնուին։ 21 Բենիամինեաններուն գործերը։ 22 Յովսեփի որդիները Բեթէլը կ'առնեն։ 30 Զաբուղոնի, 31 Ասերի, 33 Նեփթաղիմի, 34 ու Դանի ցեղերուն գործերը։

Եւ Յեսուի մեռնելէն ետքը Իսրայէլի որդիները Տէրոջը հարցուցին ու ըսին, Մեզի համար Քանանացւոց վրայ առաջ ո՞վ երթայ՝ անոնց
2 հետ պատերազմելու։ Եւ Տէրը ըսաւ, Յուդա
3 թող երթայ. ահա երկիրը անոր ձեռքը տուի։ Եւ Յուդա իր եղբօրը Շմուռնի ըսաւ, Ինծի հետ իմ վիճակս երթայ, ու Քանանացւոց հետ պատերազմինք, և ես ալ քեզի հետ քու վիճակիդ
4 երթամ. ու Շմուռն անոր հետ գնաց։ Եւ Յուդա երաւ, ու Տէրը Քանանացիները ու Փերեզացիները անոնց ձեռքը տուաւ. ու անոնցմէ Բեզեկի մէջ տասը հազար մարդ կոտորեցին։
5 Եւ Բեզեկի մէջ Ադոնիբեզեկը գտնելով անոր հետ պատերազմեցան, ու Քանանացիները և
6 Փերեզացիները զարկին։ Եւ Ադոնիբեզեկ փախաւ. բայց անոնք անոր ետեւէն հալածելով զանիկա բռնեցին, ու անոր ձեռքերուն ու ոտքերուն մեծ մատները կտրեցին։
7 Եւ Ադոնիբեզեկ ըսաւ, Ձեռքերնուն ու ոտքերնուն մեծ մատները կտրուած եօթանասուն թագաւորներ իմ սեղանիս տակ ինծի փէրէներէը կը ժողվէին. Ինչպէս ըրի, Աստուած ալ ինծի այնպէս հատուցում ըրաւ։ Եւ զանիկա Երուսաղէմ տարին, ու հոն մեռաւ։
8 Եւ Յուդայի որդիները Երուսաղէմի հետ պատերազմ ընելով զանիկա առին, ու սուրի բերնէ անցընելով քաղաքը կրակով այրեցին։
9 Անկէ ետև Յուդայի որդիները վար իջան, որպէս զի լեռնակողմը ու Հարաւային կողմը ու

դաշտի մէջ բնակող Քանանացւոց դէմ պատերազմին։ Եւ Յուդա Բեբրոնի մէջ բնակող Քա-
10 *նանացիներուն վրայ գնաց. (ու Բեբրոնի անունը առաջ Կարիաթ-արբա էր.) և անոնք*
11 *Սէսին Աքիմանը ու Թոլմին զարկին։ Եւ անկէ Թագիրի բնակիչներուն վրայ գնաց. (ու Դաբիրի*
12 *անունը առաջ Կարիաթ-սեփեր էր.) Եւ Քաղէբ ըսաւ, Ով որ Կարիաթ-սեփերը զարնէ ու առնէ, իմ աղջիկս Աքսան անոր կնութեան*
13 *պիտի տամ։ Ուստի Կենազի պզտիկ եղբօրը Գոթոնիէլ զայն առաւ զարնեց. և Քաղէբ իր աղջիկը Աքսան անոր կնու-*
14 *թեան տուաւ։ Նա երբ աղջիկը անոր կ'երթար, զանիկա յորդորեց որ իր հօրմէն ագարակ մը ուզէ, և էշէն վար իջաւ. ու Քաղէբ ըսաւ ա-*
15 *նոր, Ինչ ըսես։ Եւ աղջիկը անոր ըսաւ, Ինծի օրհնութիւն տուր. որովհետև ինծի Հարաւային երկիր մը տուիր, ինծի ջուրի աղբիւրներ ալ տուր։ Ուստի Քաղէբ վերի աղբիւրները ու վարի աղբիւրները տուաւ անոր։*
16 Եւ Մովսէսի աներոջ Կենեցիին որդիները Յուդայի որդիներուն հետ Արմաւենեաց քաղաքէն Արադի հարաւային կողմը եղող Յուդայի անապատը ելան, ու գացին ժողովուրդին հետ բնակեցան։
17 Եւ Յուդա իր եղբօրը Շմուռնի հետ գնաց. ու Սեփաթի մէջ բնակող Քանանացիները զարկին, և զանիկա նզովեցին, ու այն քաղաքին
18 անունը Հորմա կոչեցին։ Եւ Յուդա Գազան ու անոր սահմանը, և Ասկաղոնը ու անոր սահմանը, և Ակկարոնը ու անոր սահմանը
19 առին։ Եւ Տէրը Յուդայի հետ էր, ու անիկա լեռնականը տիրեց, բայց հովիտներուն բնակիչները չկրցաւ վռնտել, քանզի անոնք երկաթէ
20 կառքեր ունէին։ Ու Քեբրոնը Քաղէբի տուին, ինչպէս Մովսէս ըսեր էր. ու անկէ Ենակի երեք որդիները վռնտեց։
21 Եւ Բենիամինի որդիները Երուսաղէմի մէջ

ա Թուա. իէ. 21։ Գլ. ի. 18։
բ Ծն. իթ. 8։
գ Հմր. 17։
դ ա Թագ. ժա. 8։
ե Գէս. իդ. 19։ ա Թագ. ժե. 33։ Յոսկ. բ. 13։
զ Տես Յեսու. ժե. 63։
է Յեսու. ժ. 36։ ժա. 21։ ժե. 13։
ը Յեսու. ժդ. 15։ ժե. 13, 14։
թ Յեսու. ժե. 15։
ժ Յեսու. ժե. 16, 17։
ի Գլ. գ. 9։
լ Յեսու. ժե. 18, 19։
խ Ծն. լգ. 11։
ծ Գլ. դ. 11, 17։ ա Թագ. ժե. 6։ ա Մն. բ. 55։ Երեմ. 2։
կ Բ Օր. լդ. 3։
հ Թուա. իա. 1։
յ Թուա. ժ. 32։
ն Հմր. 3։
շ Թուա. իա. 3։ Յեսու. ժբ. 4։
ո Այսինքն, նզովք
չ Յեսու. ժա. 22։
պ Հմր. 2։ դ Թագ. ժը. 7։
ջ Յեսու. ժէ. 16, 18։
ռ Թուա. ժդ. 24։ Բ Օր. ա. 36։ Յեսու. ժդ. 9, 13։ ժե. 13, 14։
ս Տես Յեսու. ժե. 63։ ժը. 28։

քնակող Յեբուսացիները չվռնտեցին. ու Յեբուսացիք Բենիամինի որդիներուն հետ Երուսաղէմի մէջ բնակեցան մինչև այսօր։

22 Եւ Յովսէփի տունն ալ Բեթէլի վրայ ելան,
23 Նաև Տէրը անոնց հետ էր։ Եւ Յովսէփի տունը Բեթէլը լրտեսեցին. (ու այն քաղաքին անունը
24 առաջ Ղուզ էր.) Եւ պահապանները մարդ մը տեսան որ այն քաղաքէն կ'ելլէր, ու անոր ըսին, Ցնորհք ըրէ, քաղաքը մտնելու կողմը մեզի ցոյց ցուր, ու քեզի ողորմութիւն կ'ընենք։ Եւ անիկա քաղաքը մտնելու կողմը ցուցուց անոնց. ու քաղաքը սուրի բերնէ անցուցին, բայց այն մարդը
26 և անոր բոլոր ազգատոհմը թող տուին. Ու այն մարդը Քետացոց երկիրը գնաց, և հոն քաղաք մը շինեց, ու անոր անունը Ղուզ կոչեց, և մինչև այսօր անոր անունը այս է։
27 Եւ Մանասէ Բեթսանը և անոր գիւղաքաղաքները, Թանաքը ու անոր գիւղաքաղաքները, Դովրի բնակիչները ու անոր գիւղաքաղաքները, Յեբղաամի բնակիչները ու անոր գիւղաքաղաքները, Մակեդովի բնակիչները ու անոր գիւղաքաղաքները չզրկուեր. և Քանանացիք կամակո-
28 րութեամբ այս երկրին մէջ բնակեցան։ Ու երբ Իսրայէլ ուժովցաւ, Քանանացիները հարկատու ըրաւ, բայց զանոնք բոլորովին չվռնտեց։
29 Եփրեմ ալ Գազերի մէջ բնակող Քանանացիները չվռնտեց. ու Քանանացիք անոր հետ Գազերի մէջ բնակեցան։
30 Զաբուղոն Կեթրոնի բնակիչները և Նաղոլի բնակիչները չվռնտեց. ու Քանանացիք անոնց մէջ բնակելով հարկատու եղան։
31 Ասեր Ակքովի բնակիչները, ու Սիդոնի, Ախղաբի, Ախզիբի, Հելբայի, Աֆեկի ու Բոռի
32 բնակիչները չվռնտեց. Հապա Ասերեանք այն երկիրը բնակող Քանանացւոց մէջ բնակեցան, որովհետև զանոնք չվռնտեցին։
33 Նեփթաղիմ Բեթսամիսի բնակիչները ու Բեթանոթի բնակիչները չվռնտեց, հապա էն երկիրը բնակող Քանանացւոց մէջ բնակեցաւ. և Բեթսամիսի ու Բեթանոթի բնակիչները նոր հարկատու եղան։
34 Եւ Ամորհացիք Դանի որդիները լեռան վրայ նեղը ձգեցին, քանի անոնց թող չտուին որ հովիտները իջնեն։ Ու Ամորհացիք կամակորութեամբ Հարէս լեռը, Աիյղոնի ու Սաղաբինի մէջ, բնակեցան. բայց երբ Յովսէփի տունը ձեռքը ուժովցաւ, անոնք հարկատու եղան։ Եւ Ամորհացւոց սահմանը Ակրաբիմի զառիվերէն, Վէմէն, ի վեր էր։

ԳԼ. Բ

1 Հրեշտակ մը Բոքիմի մէջ ժողովուրդը կը յանդիմանէ։ 8 Յեսուէ եօթը երկոց նոր ազգին ըրած չարութիւնը։ 14 Աստուծոյ անոնց վրայ բարկանալը ու պիտալը։ 20 Աստուած փոխանակութիւնով միջոցով Իսրայէլը կը փորձէ։

Եւ Տէրոջը հրեշտակը Գողգողայէ Բոքիմ ելաւ ու ըսաւ, Ձեզ Եգիպտոսէ հանեցի, և ձեզ այն երկիրը բերի, որու համար ձեր հայրերուն երդում ըրեր էի. ու Ըսի որ Ձեզի հետ ըրած
2 ուխտս յաւիտեան պիտի չխզեմ. Եւ Դուք երկրին բնակիչներուն հետ դաշնակցութիւն մի ընէք, Անոնց սեղանները փլցուցէք. Բայց դուք իմ խօսքիս հնազանդութիւն չըրիք. Ինչո՞ւ հա-
3 մար այս բանը ըրիք։ Ես ալ ըսի, Զանոնք ձեր առջեւէն պիտի չվռնտեմ, Հապա անոնք, Ձեզի թակնաս, ու Անոնց աստուածներն ալ Ձեզի
4 Որոգայթ պիտի ըլլան։ Ու երբ Տէրոջը հրեշտակը բոլոր Իսրայէլի որդիներուն այս խօսքերը ըսաւ, ժողովուրդը ձայնը վերցնելով լացաւ։
5 Եւ այն տեղին անունը Բոքիմ կոչեցին. ու հոն Տէրոջը զոհ մատուցին։
6 Ու երբ Յեսուէ ժողովուրդը արձակեց, Իսրայէլի որդիները ամէն մէկը իր կալուածքը
7 գնաց՝ երկիրը ժառանգելու համար։ Եւ ժողովուրդը, Յեսուէ բոլոր օրերուն մէջ, ու Յեսուէ հետքը ողջ ձեացող և Իսրայէլի համար Տէրոջը ըրած ամէն մեծ գործերը տեսնող ծերերուն բոլոր օրերուն մէջ, Տէրոջը ծառայութիւն ըրին։
8 Եւ Տէրոջը ծառան Յեսուէ Նաւէան հարիւր
9 տասը տարեկան մեռաւ։ Ու զանիկա իր ժառանգութեանը սահմանին մէջ Գոռս լեռանը հիւսիսային կողմը, Եփրեմի լեռը, Թամնաթ-
10 Հարեսի մէջ, թաղեցին։ Եւ այն դարուն բոլոր մարդիկը իրենց հայրերուն խառնուեցան. ու անոնցմէ հետքը ուրիշ ազգ մը ելաւ, որ Տէրը ու Իսրայէլի համար անոր ըրած գործերը չճանչցան։
11 Եւ Իսրայէլի որդիները Տէրոջը աչքէն չարութիւն ըրին ու Բահաղիմը պաշտեցին։
12 Եւ Թիւն ըրին ու Բահաղիմը պաշտեցին. Եւ Թողուցին իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը, որ զիրենք Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր, ու Ետքը աստուածներու հետեւէ գացին, այսինքն իրենց բոլորտիքը եղող ազգերուն Թանէ մը աստուածներուն, ու Անոնց երկրպագութիւն ըրին, և Տէրը սրդողցուցին։ Ուստի Տէրը Թողուցին, և
13 Բահաղը ու Աստարովթը պաշտեցին։ Եւ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ, ու Զանոնք կողոպտիչներու ձեռքը մատնեց, ու զանոնք կողոպտեցին. և Զանոնք շրջակայ թըշ-

---

ղ Հմր. 19։
ղ Յես. բ. 1։ ե. 2։ Գլ. ժբ. 2։
ջ Ծն. իբ. 19։
ռ Յես. բ. 12, 14։
ս Յես. ժէ. 11, 12, 13։
վ Յես. ժգ. 10։ գ Թագ. ժ. 16։
տ Յես. ժբ. 15։
ր Յես. ժբ. 24-30։
ց Սապ. ճգ. 34, 35։
ւ Ելս. ժբ. 38։
փ Հմր. 32։
ք Հմր. 30։
օ Յես. ժբ. 42։
ֆ Թուռ. լգ. 4։ Յես. ժէ. 3։

ա Հմր. 5։
բ Ծն. ժէ. 7։
գ բ Օր. է. 2։
դ բ Օր. ժբ. 3։
ե Հմր. 20։ Սապ. ճգ. 34։
զ Յես. իգ. 13։
է Գլ. գ. 6։
ը Նլ. իգ. 33։ լդ. 12։ բ Օր. է. 16։ Սապ. ճգ. 36։
թ Ակռնէն, լացողներ
ժ Յես. իբ. 6։ իգ. 28։
ի Յես. իգ. 31։
լ Յես. իգ. 29։
խ Յես. իգ. 30։
ծ Ոչ Յես. ժբ. 50 և իգ. 30 Ե'ըռուէ Թամնաթ-Սարա
կ Նլ. է. 2։ ա Թագ. բ. 12։ ա Մն. իբ. 9։ Նրեմ. ք. 3։
հ Նլ. է. 5։
ձ Գլ. գ. 7։ ժ. 6։ Սապ. ճգ. 36։
ղ Գլ. գ. 8։ Սապ. ճգ. 40, 41, 42։
ճ գ Թագ. ժէ. 20։
մ Գլ. գ. 8։ գ. 2։ Սապ. իգ. 12։ Նա. ժ. 1։

նամիներուն ծախեց, ու ալ չէին կրնար իրենց
15 թշնամիներուն առջև կայնիլ։ Ուր որ երթային՝ Տէրոջը ձեռքը անոնց վրայ էր չարիք ընե՛լուհամար, ինչպէս Տէրը ըսեր էր, և ինչպէս ա՛նոնց երդում ըրեր էր. ու խիստ մեծ նեղութեան մէջ էին։
16 Եւ Տէրը դատաւորներ հանեց, որոնք կողոպտիչներուն ձեռքէն ազատեցին զանոնք։
17 Սակայն իրենց դատաւորներուն ալ մտիկ չըրին, ու պօռնկութեամբ ետեւէ էրթալով պուրնկրկութիւն ըրին, ու անոնց երկրպագութիւն ըրին. շուտով խոտորեցան այն ճամբայէն՝ որուն մէջ իրենց Հայրերը կը քալէին Տէրոջը հրամաններուն հնազանդելով, բայց ասոնք այնպէս
18 չըրին։ Ու երբ Տէրը անոնց դատաւորներ կը հանէր, Տէրը դատաւորին հետ ըլլալով, դատաւորին բոլոր օրերը զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքէն կ'ազատեր. քանզի անոնց նեղութիւն տուողներուն ու չարչարողներուն երեսէն անոնց հեծութիւններուն համար Տէրը կը
19 ղջար։ Ու երբ նայն դատաւորը մեռնէր, կը դառնային նորէն օտար աստուածներու ետեւէ կ'երթային, զանոնք կը պաշտէին և անոնց երկրպագութիւն կ'ընէին, ու իրենց Հայրերէն աւելի անօրէնութիւն կ'ընէին. իրենց չոլ գործերէն ու իրենց ծուռ ճամբայէն չէին դառնար։
20 Ասոր Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքելով՝ ըսաւ, Որովհետեւ այս ազգը իրենց Հայրերուն պատուիրած ուխտս զանց ընելով, իմ ձայնիս հնազանդութիւն չըրին,
21 ես ալ այսուհետեւ անոնց առջեւէն բնաւ մէկը պիտի չվռնտեմ այն ազգերէն զորոնք Յեսու
22 իր մեռած ատեն թողուց։ Որպէս զի անոնգմով Իսրայէլը փորձեմ, թէ արդեօք իրենց Հայրերուն պէս զգուշութիւն պիտի ընե՛ն Տէրոջը ճամբան քալելու, թէ ոչ։ Ասոր Տէրը այս ազգերը թող տուաւ, և շուտով չվռնտեց, ու զանոնք Յեսուի ձեռքը չմատնեց։

ԳԼ. Գ

1 Իսրայէլը փորձելու համար պահուած ազգերը։ 6 Իսրայէլ անոնց հետ հաղորդակցութիւն ընելով կռապաշտութիւն կ'ընէ։ 9 Գոթոնիէլ Քուսարսաթեմի ձեռքէն կազատէ զանոնք, 15 և Ասովդ՝ Եգղոնէ, 31 ու Սամեգար՝ փղշտացիներէ։

Եւ սոքա են ազգերը զորոնք Տէրը թող տուաւ, որպէս զի անոնցմով Իսրայէլը
1 Ամենայն Իսրայէլ որոնք չգիտցողները, փորձէ. (Միայն ասոր համար՝ որ Իսրայէլի որդիներուն սերունդը, մանաւանդ առաջուընէ չգիտցողները, պատերազմ
3 սորվին ու գիտնան.) Փղշտացւոց հինգ նախապետութիւնները, և բոլոր Քանանացիները ու Սիդոնացիները, Լիբանան լեռը բնակող Խեւացիները, Բաալհերմոն լեռնէն մինչև Եմաթի
4 մուտքը։ Անոնցմով պիտի փորձէր Իսրայէլը որպէս զի գիտնայ թէ արդեօք պիտի հնազանդին Տէրոջը պատուիրանքներուն, զորոնք Մովսէսի ձեռքով անոնց Հայրերուն հրամայեր էր։
5 Եւ Իսրայէլի որդիները քանանացւոց, Քետացւոց, Ամորհացւոց, Փերեզացւոց, Խեւացւոց
6 ու Յերուսացւոց մէջ բնակեցան. Եւ անոնց աղջիկները իրենց կին առին, ու իրենց աղջիկներն ալ անոնց տղոցը տուին, և անոնց աստուածները պաշտեցին։
7 Եւ Իսրայէլի որդիները Տէրոջը առջև չարութիւն ըրին, և իրենց Տէր Աստուածը մոռնալով Բահաղիմը ու Աստարովթը պաշտեցին։
8 Եւ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ, ու զանոնք Միջագետքի Քուսարսաթեմ թագաւորին ձեռքը մատնեց. և Իսրայէլի որդիները ութ տարի ծառայութիւն ըրին Քուսարսաթեմի։
9 Ետքը Իսրայէլի որդիները Տէրոջը աղաղակեցին. ու Տէրը Իսրայէլի որդիներուն փրկիչ մը հանեց, Քաղէբի պզտիկ եղբօրը Կենազի որդին
10 Գոթոնիէլը, որ զանոնք ազատեց։ Եւ Տէրոջը Հոգին անոր վրայ ըլլալով՝ Իսրայէլի մէջ դատաւորութիւն կ'ընէր. ու երբ պատերազմի ելաւ, Տէրը Միջագետքի Քուսարսաթեմ թագաւորը անոր ձեռքը տուաւ, և անոր ձեռքը Քուսարսաթեմի դէմ զօրացաւ։ Ու երկիրը քառասուն տարի հանգստացաւ. և Կենազեան Գոթոնիէլ մեռաւ։
12 Ու Իսրայէլի որդիները նորէն Տէրոջը առջև չարութիւն ըրին. և Տէրոջը առջև չարութիւն ընելնուն համար Տէրը Մովաբի Եգղոն թագաւորը Իսրայէլի դէմ ուժովցուց. Եւ անիկա Ամմոնի ու Ամաղէկի որդիները իր քով ժողվեց, և գնաց Իսրայէլը զարկաւ ու Արմաւենեաց քաղաքին տիրեց։ Եւ Իսրայէլի որդիները Մովաբի Եգղոն թագաւորին տասնըութ տարի ծառայութիւն ըրին։
15 Ու Իսրայէլի որդիները Տէրոջը աղաղակեցին, և Տէրը անոնց փրկիչ մը հանեց, Բենիամին Գերայի որդին Ասովդը որ

ա Գնհ. խզ. 37։ Ցես. ե. 12, 13։
բ Գնհ. խզ։ բ Օր. իբ։
գ ԳԼ. գ. 9, 10, 15։ ա Թագ. ժբ. 11։ Դատ. ժգ. 20։
դ Ել. լէ. 15, 16։ Գնհ. ժէ. 7։
ե Ցես. ա. 5։
զ Տես Ծն. գ. 6։ բ Օր. լբ. 36։ Սապ. ՃԼ. 44, 45։
է ԳԼ. գ. 12։ դ. 1։ ը 33։
ը ԲԷԲ. կարծէ
թ Հմր. 14։
ժ Ցես. իգ. 16։
ի Ցես. իգ. 13։
լ ԳԼ. գ. 1, 4։
խ բ Օր. ը. 2, 16։ ժգ. 3։

ծ Գլ բ 21, 22։
կ Ցես. ժգ. 3։
հ ԳԼ. բ. 22։
ձ Սապ. ՃԶ. 35։
ղ Ել. լէ. 16։ բ Օր. ե. 3։
ճ ԳԼ բ. 11։
մ Ել. լէ. 13։
յ ԳԼ. բ. 13։
ն ԲԼ. լէ. 13։ բ Օր. ժգ. 21։ Գլ. գ. 25։
շ Ամբ. գ. 7։
ո Գլ. բ. 14։
չ Հմր. 15։ Գլ. գ. 3։ գ. 7. ժ. 10։ ա Թագ. ժբ. 10։ Նէեմ. թ. 27։ Սապ. խբ. 5. ՃԶ. 44։ ՃԿ. 13, 19։
պ Գլ. բ. 16։
ջ Գլ. ա. 13։
ռ Տես Թուա. իե. 18։ Գլ. գ. 34։ ժա. 29։ ժգ. 25։ ժգ. 6, 19։ ա Թագ. ժա. 6։ բ Մն. ժե. 1։
ս ԳԼ. բ. 19։
վ ա Թագ. ժբ. 9։
տ Գլ. ե. 14։
ր Գլ. ա. 16։
ց բ Օր. իբ. 48։
ւ Հմր. 9։ Սապ. հԼ. 34։
փ Գլ. ի. 16։
ք ԲԷԲ. ամէն ձեռքը գոցուած մարդ

դրած էր. ու Իսրայէլի որդիները անոր ձեռքով Մովաբի Եգղոն թագաւորին ընծայ դրկեցին։
16 Եւ Աւոդ մէկ †կանգնաչափ երկայնութեամբ երկսայրի սուր մը շինեց իրեն, ու զանիկա լա-
թերուն տակէն իր աջ ազդրին վրայ կապեց։
17 Եւ ընծան Մովաբի Եգղոն թագաւորին տա-
18 րաւ. (ու Եգղոն խիստ գէր մարդ մըն էր.) Ու երբ ընծան տուաւ լմնցուց, ընծան կրող մար-
19 դիկը ետ դրկեց։ Եւ ինք ²Գողգողայի մօտ ե-
ղած ‡քարահանքէն ետ դարձաւ ու ըսաւ, Ով թագաւոր, քեզի ծածուկ խօսք մը ունիմ. և անիկա ըսաւ, Լուռ ||կեցիր. ու բոլոր անոր
20 քով եղողները դուրս ելան։ Եւ Աւոդ անոր քով մօտեցաւ, ու անիկա նստեր էր իրեն յատկացեալ Համառնային վերնատունը մէջ. և Աւոդ անոր ըսաւ, Քեզի Աստուծոյ կողմանէ խօսք մը ունիմ. ու անիկա աթոռին վրայէն
21 ելաւ։ Եւ Աւոդ իր ձախ ձեռքը երկնցնելով սուրը իր աջ ազդրին վրայէն քաշեց ու անոր
22 փորը խոթեց, Այնպէս որ երկաթին ետեւէն կոթն ալ ներս մտաւ. ու գիրուցը երկաթը բռնեց, այնպէս որ սուրը անոր փորէն չկրցաւ
23 հանել, ու աղբը դուրս ելաւ։ Եւ Աւոդ սրահն ելաւ ու վերնատունը դռները անոր վրայէն գո-
24 ցեց ու կղպեց. Եւ ինք ելաւ գնաց։ Ու անոր ծառաները գային նայեցան որ ահա վերնատու-
նը դռները կղպուած էին. ու ըսին, Անիկա անպատակոյս իր ամառնային սենեակին մէջ
25 "§հարկաւորութեան դրացած է"։ Եւ անոնք ապասեցին՝ մինչև որ ամչցան, բայց ահա վեր-
նատունը դռները չէր բանար. ու բանալին առին բացին, և ահա իրենց տէրը գետնի վրայ
26 ինկած մեռած էր։ Ու քանի որ անոնք կը տրն-
տրնային՝ Աւոդ փախաւ, և քարահանքէն անց-
նելով ազգ առաջ Սէիրա հասաւ։
27 Ու երբ հասաւ, ²Եփրեմի լեռանը վրայ "փող հնչեցուց, և Իսրայէլի որդիները անոր հետ այն
լեռնէն վար իջան, ու ինք անոնց առջեւէն
28 կ'երթար։ Եւ անոնց ըսաւ, Իմ ետեւէս եկէք, քանզի ՏԷրը ձեր թշնամիները, Մովաբացիները, ձեր ձեռքը տուաւ. ուստի անոր ետեւէն իջան, և **Մովաբի ա-ՂԷ-ԷՆ" ¯յորդանանու անցքերը բռնեցին, ու թող չտուին որ մարդ մը անցնի։
29 Եւ այն ժամանակ Մովաբէ տասը հազարի չափ մարդ կոտրեցին, ա-ոնց ամէնն ալ յաղթանդամ
ու զօրաւոր մարդիկ էին. և մէ'կը չկրցաւ փախ-
30 չիլ։ Ու այն օրը Մովաբ Իսրայէլի ձեռքին տակ նուաճեցաւ. ու "երկիրը ութսուն տարի հան-
գըստացաւ։
31 Եւ անկէ ետև Անաթի որդին Սամեգար եղաւ, ու "եղներու խթանով մը փղշտացիներէն վեց հարիւր մարդ կոտրեց. ²և ասիկա ալ ³Իսրայէլը ազատեց։

ԳԼ. Դ

1 Դեբօրա ու Բարակ Յաբինի ու Սիսարայի ձեռքէն Իսրայէլը կ'ազատեն։ 18 Յայէլ կը մեռցնէ Սիսարա զօրավարը։

Եւ Աւոդի մեռնելէն ետքը "Իսրայէլի որդիները Տէրոջը առջեւ նորէն չարութիւն ըրին.
2 Ու Տէրը Հմնանեց զանոնք Քանանացւոց Յաբին թագաւորին ձեռքը, որ †Հասորի մէջ կը թա-
գաւորէր. և անոր զօրապետը "Սիսարա էր, 3 ու Հարոսեթ Ազիսօղին մէջ կը բնակէր։ Եւ Իսրայէլի որդիները Տէրոջը աղաղակեցին. քանզի անիկա ինը հարիւր ²երկաթէ կառքեր ունէր, ու անիկա քսան տարի Իսրայէլի որդիները սաստիկ նեղեց։
4 Եւ այն ատեն Դեբօրա մարգարէուհին, Ղա-
պիդովթի կինը, Իսրայէլի մէջ դատաւորութիւն
5 կ'ընէր։ ²Ու անիկա Եփրեմի լեռանը վրայ, Ռա-
մայի ու Բեթէլի միջտեղ, Դեբօրայի արմաւե-
նին տակ կը բնակէր, և Իսրայէլի որդիները
6 դատաստանի համար անոր կ'ելլէին։ Ու Դեբօրա հրեշտակ դրկեց, և Ընեփթալիմի Կադէսէն †Աբի-
նոամի որդին Բարակը կանչեց, ու անոր ըսաւ, Իսրայէլի Տէր Աստուածը †եղէ չհրամայե՞ց՝ ե-
լիր, գնա, Թաբօր լեռը ելլիր, ու Ընեփթալիմի որդիներէն և Զաբուղոնի որդիներէն քեզի հետ
7 տասը հազար մարդ առ, Ու ես Յաբինի զօրա-
պետը Սիսարան, և անոր կառքերը ու զօրաց բազմութիւնը էրուդիմցդ պիտի հանեմ ²Կի-
սոն հեղեղատին քով, ու զանիկա քու ձեռքդ
8 պիտի մատնեմ։ Եւ Բարակ անոր ըսաւ, Եթէ դուն ալ ինծի հետ երթաս, կ'երթամ. բայց
9 եթէ ինծի հետ չերթաս, չեմ երթար։ Եւ ա-
նիկա ըսաւ, Անշուշտ ես քեզի հետ պիտի եր-
թամ, բայց քու երթալու ճամբուդ մէջ դուն փառք մը չես ստանար. քանզի Տէրը †Սիսա-
րան կնոջ մը ձեռքը պիտի մատնէ։ Ու Դեբօրա
10 եղաւ Բարակին հետ Կադէս գնաց։ Եւ Բարակ ²Զաբուղոնը ու Ընեփթալիմը Կադէսի մէջ *ժողվեց, և տասը հազար †մարդով եղաւ. Դեբօրա ալ անոր հետ եղաւ։

† կամ, թղթատէր
² Յես. դ. 20։
‡ կամ, փորուած ժայռերէն
|| կամ, կեցէք
² Տես Ամոս. գ. 15։
³ ա Թագ. խդ. 4։
§ ԵԲՐ. ոտքերը ծածկած է
² Յես. ժէ 15։ Գլ. է 24։ ժէ. 1։ ժԹ. 1։
³ Գլ. ե. 14։ զ 34։ ա Թագ. ժգ. 3։
² Գլ. է. 9, 15։ ա Թագ. ժէ. 47։
: կամ, Մովաբի էրկիրը էրկու-
ղո՝
² Յես. բ. 7։ Գլ. ժբ. 5։
² Հմր. 11։
² Գլ. ե. 6, 8։ ա Թագ. ժգ. 19, 22։
³ ա Թագ. ժէ. 47, 50։
² Գլ. բ. 16։
³ Գլ. դ. 1, 3, ևն։ ժ. 7, 17։ ժա. 4, ևն։ ա Թագ. դ. 1։

---

² Գլ. բ. 19։
³ Գլ. բ. 14։
‡ Յես. ժա. 1, 10։ ժԹ. 36։
² ա Թագ. ժբ. 9։ Սաղ. ձգ. 9։
³ Հմր. 13, 16։
² Գլ. ա. 19։
³ Գլ. ե. 8։ Սաղ. ճզ. 42։
² Յես. ժԹ. 37։
³ ԵԲՐ. ժա. 32։
³ Ել. ժգ. 4։
² Գլ. ե. 21։ գ Թագ. ժը. 40։ Սաղ. ձգ. 9, 10։
³ Գլ. բ. 14։
³ Գլ. ե. 18։
• ԵԲՐ. կանչեց
† ԵԲՐ. մարդ իր ոտքը
‡ Տես Ել. ժա. 8։ գ Թագ. է. 10։

11 (Ու Մովսէսի աներոջ Հոբաբի որդիներէն
Կենեցի Քարեր կենեցիներէն զատուեր էր, ու
իր վրանը Կադէսի մօտ Սաանանիմի կաղնիին
քով կանգներ էր։)
12 Անկէ ատեն Միասրայի իմացուցին որ Աբի-
13 նոամի որդին Բարակ Թափօր լեռը ելեր է։ Եւ
Միասրա իր բոլոր կառքերը, ինը հարիւր երկա-
թէ կառքերը, ու իրեն հետ եղող բոլոր ղօրքը
ազգաց Աբիսողէն Կիսան հեղեղատը ժողվեց։
14 Եւ Դեբօրա ըսաւ Բարակի, Ոտք ելիր, քանզի
Տէրը այսօր Միասրան քու ձեռքդ մատնեց.
Մի՞թէ Տէրը քու առջեւդէդ չելա՞ւ։ Ու Բարակ
Թափօր լեռնէն իջաւ, և իրեն հետ տասը հա-
15 զար մարդ կար։ Ու Տէրը Միասրան և բոլոր
կառքերը ու բոլոր բանակը Բարակի առջեւ
սուրի բերնով խորտակեց. և Միասրա կառքէն
16 վար իջաւ ու ոտքով փախաւ։ Եւ Բարակ կառ-
քերը ու բանակը մինչև ազգաց Աբիսողը հա-
լածեց, ու Միասրայի բոլոր բանակը սուրի բեր-
նով ինկաւ, ու մէ՛կ մարդ մը չմնաց։
17 Եւ Միասրա ոտքով Կենեցի Քարեբի կնոջ
Յայէլի վրանը փախաւ. քանզի Հասորի Յաբին
Թագաւորին ու Կենեցի Քարեբի տանը միջտեղ
18 խաղաղութիւն կար։ Ուստի Յայէլ Միասրան
դիմաւորելու ելաւ ու անոր ըսաւ, Տէր իմ,
դարձիր, ինծի դարձիր, մի վախնար։ Ուստի ա-
նոր դէպ ի վրանը անոր դարձաւ, և կինը զա-
19 նիկա վերմակով մը ծածկեց։ Եւ անոր կնոջը
ըսաւ, Շնորհք ըրէ, ինծի քիչ մը ջուր տուր որ
խմեմ, քանզի ծարաւած եմ։ Ան ալ մկաթին
մէկը բացաւ, ու անոր խմցուց. ետքը զանիկա
20 ծածկեց։ Եւ անոր կնոջը ըսաւ, Վրանին
դուռը կեցիր, ու եթէ մարդ մը գայ, քեզի
հարցնէ ու ըսէ Թէ Այս տեղ մարդ կա՞յ,
21 Ձկայ ըսեար։ Ու Քարեբի կինը Յայէլ Հվրանին
մէկ ցիցը առաւ, և ուռն ալ ձեռքը բռնելով
կամացուկ մը անոր քով գնաց, ու ցիցը անոր
ծամերիքը մխելով մինչև գետինը դարձց, և ա-
նիկա յոգնած ըլլալուն համար խորունկ քունի
22 մէջ էր. այսպէս մեռաւ։ Եւ ահա Բարակ Մի-
ասրայի հետեւէն կը վազէր, և Յայէլ զանիկա
դիմաւորելու ելաւ ու անոր ըսաւ, Եկուր, քու
փնտռած մարդդ քեզի ցուցնեմ. ու անիկա
կնոջը հետ ներս մտաւ, և ահա Միասրա մեռած
պառկեր էր, ու ցիցը անոր ծամերիքին մէջ էր։
23 Եւ ՀԱստուած այն օրը Քանանացւոց Յաբին
Թագաւորը Իսրայէլի որդիներուն առջեւ կորս-
24 դլուխ ըրաւ։ Ու Քանանացւոց Յաբին Թագա-
ւորին դէմ Իսրայէլի որդիներուն ձեռքը օրէ օր
կը զօրանար, մինչև որ Քանանացւոց Յաբին
Թագաւորը բնաջինջ ըրին։

ԳԼ. Ե

1—31 Դեբօրայի ու Բարակի երգը։

Եւ այն օրը Դեբօրա ու Աբինոամի որդին
Բարակ երգեցին ու ըսին,
2 Իսրայէլի զօրավարներուն առաջնորդելուն
Ո— ժողովուրդին յօժարակամ անձնանուէր
ըլլալուն համար՝
Տէրը օրհնեցէք։
3 Ով թագաւորներ, մտիկ ըրէք,
Ով նախարարներ, ականջ դրէք.
Ես Տէրոջը պիտի երգեմ,
Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն առջեւ պիտի ըսեմ։
4 Ով Տէր, Երբ դուն Սէիրէ ելար,
Ու Եդոմի դաշտէն չուեցիր,
Երկիր շարժեցաւ, երկինք անձրեւ տեղաց,
Ամպերն ալ ջուր կաթեցուցին։
5 Տէրոջը երեսէն լեռները հալեցան,
Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն երեսէն Սինա ալ
հալեցաւ։
6 Անաթի որդւոյն Սամեգարի օրերը,
Յայէլի օրերը,
Մեծ ճամբաները *անկոխ էին",
Ու ճանապարհորդները խոտորնակ ճամբաներէ
կ'երթային։
7 Իսրայէլի մէջ զօրավարներ չմնացին,
Չմնացին, մինչև որ ես Դեբօրա ելայ,
Մինչև որ ելայ Հիսրայէլի մէջ մայր ըլլալու։
8 Ինոր աստուածներ ընտրեցին.
Ան ատեն էրեսից դռներուն մէջ պատերազմ
եղաւ.
Քառասուն հազար Իսրայէլի քառատուն հազար զօրքին մէջ
Վահան կամ նիզակ երեւցա՞ւ։
9 Իմ սիրտս Իսրայէլի իշխաններուն վրայ է.
Ով ժողովուրդին անձնանուէր եղողներ,
Տէրը օրհնեցէք։
10 Ճերմակ էշերու վրայ հեծնողներ,
Դատաստանի տեղը նստողներ,
Ու ճամբու վրայ պտըտողներ, Հգրուցեցէք։
11 †Աղեղնաւորներուն ձայնէն ապրուստի՝
Ջուր հանելու տեղերուն մէջ,
Հոն Տէրոջը արդարութիւնները,
Ո— Իսրայէլի մէջ անոր զօրավարներուն արդա-
րութիւնները պատմեն.
Ան ատեն Տէրոջը ժողովուրդը դռները իջան։

ե Թուա. ժ. 29։
զ Գլ. ա. 16։
է Հմր. 6։
ը Բ Օր. թ. 3։ Բ Թագ. ե. 24։
Սապ. կը 7։ Ես. ծբ. 12։
թ Սապ. ձգ. 9, 10։ Տես Ցես
ժ. 10։
ժ Գլ. է. 25։
ի Գլ. ե. 26։
լ Սապ. ժը. 47։ ——
խ Տես Նե. ժե. 1։ Սապ. ժը.
վերնագիրը։
ծ Բ Մն. ժէ. 16։
կ Բ Օր. լբ. 1, 3։ Սապ. բ. 10։
հ Բ Օր. լդ. 2։ Սապ. կը. 7։
ձ Բ Թագ. իբ. 8։ Սապ. կը. 8։
Ես. կգ. 3։ Ամբ. գ. 3, 10։
ղ Բ Օր գ. 11։ Սապ. ղէ. 5։
ճ Նե. ժբ. 16։ Գլ. բ. 12, 17։
մ Նե. ժթ. 18։
յ Գլ. գ. 31։
ն Գլ. գ. 17։
շ Դ.Ես. իզ. 22։ Բ Մն. ժե. 5։
Ես. լդ. 8։ Ոզբ. ա. 4։ գ.
18։
ո Եբ. պահպանան
չ Ես. խթ. 23։
պ Բ Օր. լբ. 16։ Գլ. բ. 12, 17։
ջ ա Թագ. ժգ. 19, 22։ Գլ.
գ. 3։
ռ Հմր. 2։
ս Գլ. ժ. 4։ ժբ. 14։
վ Սապ. ճէ. 32։
տ Սապ. ճե. 2։ ճխե. 5։
ր Կամ, Ա.—ոբ բաժնողներուն,
Ե Յամ, ժողովուրդներուն
ց ա Թագ. ժգ. 7։ Սապ. ճխե. 7։

12 ՛Աբթնցիր, աբթնցիր, ով Դեբօրա,
Աբթնցիր, աբթնցիր՝ երգ ըսէ.
Ով Բարակ, ելիր.
Ով Աբինոամի որդի, ՛քու գերութիւնդ գերի ըրէ։
13 Ա՛յն ատեն փախստականները
՚Ժողովուրդին ղօրաւորներուն վրայ յարձակեցան.
Տէրը ինծի հետ
Զօրաւորներուն դէմ իջաւ։
14 ՚Եփրեմի արմատէն եղողները ՚Ամաղէկի վրայ ելան.
Բենիամին քու ետեւէդ քու ժողովուրդիդ մէջ էին.
՚Մաքիրէ իշխաններ,
Ու Զաբուղոնէ գրիչ բռնողներ իջան։
15 Եւ Իսաքարի ղօրավարները Դեբօրայի հետ,
Ու Իսաքար ալ ՚Բարակի պէս
Անոր ետեւէն հովիտը դրկուեցաւ
Ռուբէնի ՚տոհմերուն մէջ
Մեծ յուզմունք կար.
16 Ինչո՞ւ համար Վիարահներուն մէջ նստար,
Որ ‖հօտերուն մայլերը՞ լսես։
Ռուբէնի տոհմերուն մէջ
Մեծ տարակուսանք կար։
17 ՚Գաղաադ Յորդանանու անդին կողմը կը բնակէր,
Ու Դան ինչո՞ւ համար նաւերու մէջ պանդուխտ մնաց։
՚Ասեր ծովուն եզերքը կը նստէր,
Ու իր նաւահանգիստներուն քով կը բնակէր։
18 ՚Զաբուղոն ու ՚Նեփթաղիմ այնպէս ժողովուրդ մըն է,
Որ դաշտին բարձր տեղերը կինք մահուան վտանգին մէջ կը դնէ։
19 Թագաւորները եկան, պատերազմ ըրին.
Ա՛յն ատեն Քանանացւոց թագաւորները
Մակեդովի ջուրին քով Թանաքի մէջ պատերազմ ըրին.
՚Առակ չշահեցան։
20 ՚Երկինքէն պատերազմ ըրին.
՚Աստղերը իրենց շրջաններէն
Սիսարայի դէմ պատերազմ ըրին։
21 ՚Կիսոն հեղեղատը, այն հին հեղեղատը,
Կիսոն հեղեղատը զանոնք քշեց տարաւ։
Ով իմ անձս, անոնց զօրութիւնը կոխեցիր։
22 Ա՛յն ատեն ձիերուն ամրակները
Աստիճ վազելնուն համար կտոր կտոր եղան,
Զօրաւորներուն վազցնելովը։
23 Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ, Մարովզը նզովեցէք,
Անոր բնակիչները աստիճ նզովեցէք,
Քանզի Տէրոջը օգնութեան՝
Զօրաւոր ընդդիներուն դէմ Տէրոջը օգնութեանը, ՛չեկան։
24 ՚Կենեցի Փաբեերի կինը Յայէլ
Կիներուն մէջ ամէնէն աւելի օրհնեալ ըլլայ.
Վրաններու մէջ բնակող կիներէն
Աւելի օրհնեալ ըլլայ։
25 ՚Ջուր ուզեց. կաթ տուաւ,
Իշխաններուն ամանով կոգի մատուց։
26 Ան՛իկա իր ձեռքը ցիցին,
Ու իր աջ ձեռքը հիւսի ուռին երկնցուց,
Ու Սիսարայի պարնելով գլուխը ճեղքեց.
Ու ՛ջեյք անոր ծամերիքը մխելով խոցեց։
27 Ան՛իկա ծռեցաւ, Յաբէլ ոտքերուն մէջ ինկաւ փռուեցաւ,
Ոտքերուն մէջ ծռեցաւ ինկաւ.
Ուր որ ծռեցաւ, հոն մեռած ինկաւ։
28 Սիսարայի մայրը պատուհանէն նայեցաւ,
Ու վանդակին եռեւէն աղաղակեց.
Ինչո՞ւ համար անոր կառքը կ՛ուշանայ գալու,
Ինչո՞ւ անոր կառքերուն քայլերը ետ կը մնան։
29 Անոր խմաստուն տիկինները անոր պատասխան տուին,
Ինք ալ իր խօսքերուն պատասխանը իրեն կրկնեց.
30 ՛Անշուշտ անոնք աւար գտան,
Զա՛նէա՛ բաժնելու վրայ են.
Ամէն կտրիճի համար մէկ կամ երկու աղջիկ,
Իսկ Սիսարայի համար գոյնզգոյն աւար մը,
Գոյնզգոյն նկարագործ աւար մը,
Երկու կողմը բանուած ու գոյնզգոյն վզնոցներ աւար պատի պէտք ըլլան։
31 ՚Ով Տէր, քու բոլոր թշնամիներդ
Ա՛յսպէս կորսուին.
Իսկ զԱնիկա սիրողները
Իր զօրութիւնովը ելլող Նարեւուն պէս ըլլան։
Ու երկիրը քառասուն տարի հանգստացաւ։

ԳԼ. Զ

1 Իսրայէլացիները Տէրոջը դէմ մեղանչելով Մադիանացիներէն կը նեղուին։ 8 Մարգարէ մը պանդուխ կը յանդիմանէ։ 11 Հրեշտակ մը Գեդէոն կը դրկուի Իսրայէլը ազատելու համար։ 17 Գեդէոնի զոհը կրակով կը ապառնի։ 25 Գեդէոն Բահաղի սեղանը կը փլչնէ, ու իր չինած սեղանին վրայ աղխակէզ կը մատուցանէ։ 28 Յոաս իր որդին կը պաշտպանէ, և զանիկա Յերոբաաղ կ՛անուանէ։ 33 Գեդէոնի զօրքը։ 36 Գեդէոնի արուած նշանները։

Եւ Իսրայէլի որդիները Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրին, ու Տէրը զանոնք եօթը տարի

՛ Սաղ. ծէ. 8։
՚ Սաղ. կը. 18։
՚ Սաղ. խթ. 14։
՚ Գլ. դ. 27։
՚ Գլ. դ. 13։
՚ Թուա. լբ. 39, 40։
՚ Գլ. դ. 14։
‡ Կամ՝ հեղեղատներուն
՚ Թուա. լբ. 1։
‖ Կամ՝ հօտերուն մէջ սրինգի ձայնը
՚ Տես Ծնու. ժգ. 25, 31։
՚ Ծնու. ժթ. 29, 31։
՚ Գլ. դ. 10։
՚ Գլ. դ. 16։ Սաղ. խզ. 12։ Տես Հմր. 30։
՚ Տես Ծնու. ժ. 11։ Սաղ. հէ. 17, 18։
՚ Գլ. դ. 15։
՚ Գլ. դ. 7։
՚ ա Թագ. ժէ. 47։ ժբ. 17։ իե. 28։
՚ Գլ. ե. 9, 10։ Նէեմ. դ. 5։
՚ Գլ. դ. 17։
՚ Դատ. ա. 28։
՚ Գլ. դ. 19։
՚ Գլ. դ. 21։
՚ Նե. ժե. 9։
՚ Սաղ. ձդ. 9, 10։
՚ Սաղ. ժթ. 5։
՚ բ Թագ. իգ. 4։

՚ Գլ. բ. 19։

2 ԷՄոդիանացւոց ձեռքը մնաննեց։ եւ Մոդիանացւոց ձեռքը Իսրայէլի վրայ ուժովցաւ, ա- Իսրայէլի որդիները Մոդիանացւոց պատճառաւ իրենց համար էլեռներու մէջ խուռչներ, քա-
3 ըայրներ և պահնէշներ շինեցին։ Ու երբ Իսրա-յէլացիք սերմ կը ցանէին, Մոդիանացիք ա-նոնց վրայ կ'ելլէին. և ՊԱմաղեկացիք Եու արե-
4 ւելքի բնակիչներն ալ կ'ելլէին. եւ անոնց դէմ բանակ կայմելով Ղեռանին բերքը կ'աւրէին մինչև Գազա, ու Իսրայէլի ապրուստ մը չէին
5 Թողուր, ոչ ոչխար, ոչ արջառ և ոչ էշ. Քանդի անոնք իրենց հօտերովը ու վրաններովը կ'ելլէին, և Եմարախի պէս բազմութեամբ կու գային. թէ՛ անոնք և թէ՛ անոնց ուղտերը չէին
6 Համրուեր. ու Իսրայէլ երկիրը կու գային զա-նիկա աւրելու համար։ եւ Իսրայէլ Մոդիա-նացւոց պատճառաւ շատ աղքատացաւ. ու Իսրայէլի որդիները ՔՏէրոջը աղաղակեցին։
7 Ու երբ Իսրայէլի որդիները Տէրոջը աղաղա-
8 կեցին Մոդիանացւոց պատճառաւ, Տէրը Իսրայէլի որդիներուն մարգարէ մը ղրկեց. ու ա-նիկա բաւ անոնց, Իսրայէլի Տէր Աստուածը ըսած է՝ Ես ձեզ Եգիպտոսէ հանեցի, ու
9 ձեզ ծառայութեան տունէն դուրս բերի, Եւ ձեզ Եգիպտացւոց ձեռքէն, ու բոլոր ձեզի նե-ղութիւն տուողներուն ձեռքէն ազատեցի, և Ես անոնք ձեր առջեւէն վռնտելով անոնց եր-
10 կիրը ձեզի տուի. Ու ձեզի ըսի, Ես եմ ձեր ԵՀո-վա Աստուածը. Ժի վախնաք Ամօրհացւոց աստ-ուածներէն, որոնց երկրին մէջ կը բնակիք. բայց դուք իմ խօսքս մտիկ չըրիք։
11 Եւ Տէրոջը հրեշտակը եկաւ, ու ՔԱբիեզերեան Յովասի բեւեռինին տակ նստաւ, որ Եփրայի մէջ էր. ու անոր որդին ՙԳեդէօն հնձա-նին մէջ ցորեն կը ծեծէր՝ Մոդիանացւոց երե-
12 սէն փախցնելու համար։ Եւ ՔՏէրոջը հրեշտակը անոր երեւցաւ, ու ըսաւ, Ով զօրաւոր կարիճ,
13 Տէրը Ֆքեզի հետ է։ Եւ Գեդէօն անոր ըսաւ, Ո՜հ, տէր իմ, եթէ Տէրը մեզի հետ է, ինչո՞ւ համար այս բոլոր բաները մեր գլուխը եկան. և Եո՞ւր են անոր ամէն հրաշքները, հզորնք մեր Հայրերը մեզի կը պատմեն՝ ըսելով թէ Տէրը մեզ Եգիպտոսէ հանեց. բայց հիմա Տէրը Ֆմեզ երե-սէ ձգեց, ու մեզ Մոդիանացւոց ձեռքը մատ-
14 նեց։ Եւ Տէրը անոր նայեցաւ ու ըսաւ, ՙԱյդ քու զօրութիւնովդ դնա, որպէս զի Իսրայէլը Մոդիանացւոց ձեռքէն ազատես. Ֆէ՞ք որ ես
15 քեզ ղրկեցի։ Ու անիկա անոր ըսաւ, Ո՜հ, Տէր իմ, Իսրայէլը ինչո՞վ ազատեմ. Ֆահա իմ *ազ-գատոհմս Մանասէի մէջեն ամէնէն աղքատն է, ու ես իմ հօրս տանը ամէնէն պզտիկն եմ։ Եւ
16 Տէրը անոր ըսաւ, Ֆես անշուշտ քեզի հետ պի-տի ըլլամ, ու Մոդիամը մէկ մարդու պէս պի-
17 տի զարնես։ Եւ անիկա անոր ըսաւ, Ա՛զատչեմ, եթէ ես քու աչքիդ առջեւ շնորհք գտայ, Ֆին-ծի նշան մը ցուցուր, որպէս զի ջ՚ես Ֆքեզի
18 հետ խօսողը դուն ես։ Ա՛զատչեմ որ առկէ չերթաս, մինչեւ ես քեզի գամ, իմ ընծաս բե-րեմ ու քու առջեւդ դնեմ։ Եւ անիկա բաւ,
19 Ես կը սպասեմ մինչեւ դուն դառնաս։ Ու Գե-դէօն ներս մտաւ, այծերէն ալ մը և մէկ ար-դու պէսէ բազարջ շօրեր պատրաստեց. միսը սակառի մը մէջ դրաւ, ու արդանակն ալ պոսկի մը մէջ դրաւ, և անոր առջեւ հանեց
20 բեւեռինին տակ ու ՃՆոյ մատուց։ Եւ Աստուծոյ հրեշտակը անոր ըսաւ, Միսը ու բազարջ շօրերը առ, Նայս վէմին վրայ դիր, ու ՙարդա-
21 նակը թափէ։ Եւ անիկա այնպէս ըրաւ։ Եաքը Տէրոջը հրեշտակը իր ձեռքին գաւազանին ծայրը երկնցուց, ու միսին և բազարջ շօրերուն դպաւ. ու Վէմէն կրակ ելլելով միսը և բազարջ շօ-րերը այրեց. ու Տէրոջը հրեշտակը անոր աչ-
22 քերուն առջեւէն գնաց։ Եւ Գեդէօն ՚տեսաւ որ անիկա Տէրոջը հրեշտակն է. ու Գեդէօն բաւ, Ո՜հ, Տէր ԵՀովա, ՚որ Տէրոջը հրեշտակը
23 երես առ երես տեսայ։ Բայց Տէրը անոր ըսաւ, Խաղաղութիւն ըլլայ քեզի, մի վախնար. պիտի չմեռնիս։
24 Եւ Գեդէօն հոն Տէրոջը սեղան մը շինեց, ու անոր անունը ՚†ԵՀովա-շաղօմ՝ կոչեց, որ մին-չեւ այսօր ՔԱբիեզերեանց Եփրային մէջ կեցած է։
25 Եւ այն գիշերը Տէրը անոր բաւ, Քու հօրդ զուարակը, եօթը տարեկան երկրորդ զուարակը առ, և քու հօրդ ունեցած Քահաղի սեղանը
26 փլցուր, ու Ճքովի Աստարովթը կտրէ։ Եւ ‡այս ապառաժ քարին գլուխը օրինաւոր կերպով՝ քու Տէր Աստուածդ սեղան մը շինէ, ու երկ-րորդ զուարակը առ, և քու կտրած Աստարով-
27 թիդ փայտերովը ողջակէզ բրէ։ Եւ Գեդէօն իր ծառաներէն տասը մարդ առաւ, և Տէրոջը ի-րեն բաւածին պէս բրաւ, ու իր հօրը տունէն, և քաղաքին մարդոցմէն վախնալով այս բանը ցորեկը ընելու՝ գիշերը բրաւ։
28 Ու երբ քաղաքին մարդիկը առաւօտուն

[Ամի. գ. 7։
\ ա Թագ. ժգ. 6։ Եբր. ժա. 38։
] Գլ. գ. 13։
^ Ժն. խթ. 1։ Գլ. է. 12։ ը. 10։ գ Թագ. գ. 30։ Ցոբ ա. 3։
_ Դևտ. իզ. 16։ բ Օր. իը. 30, 33, 51։ Միք. գ. 15։
` Գլ. է. 12։
a Գլ. գ. 15։ Ոմի. ե. 15։
b Ատ. խդ. 2, 3։
c դ Թագ. ժէ. 35, 37, 38։ Եբեմ. ժ. 2։
d Ցես. ժէ. 2։
e Եբր. ժա. 32։
f Գլ. ժգ. 3։ Դ.ոէ. ա. 11, 28։
g Ցես. ա. 5։
h Ատ. ձթ. 49։ Ես. ծթ. 1, կգ. 15։
i Ատ. խգ. 1։
j բ Մն. ժէ. 2։
k ա Թագ. ժգ. 11։ Եբր. ժա. 32, 34։
l Ցես. ա. 9։ Գլ. դ. 6։
m Տես ա Թագ. թ. 21։
n ՔԲբ. Հաղարաւորաց. տես Միք. ե. 2։
o Նե. գ. 12։ Ցես. ա. 5։
p Նե. գ. 1—8։ Էմր. 36, 37։ դ Թագ. ի. 8։ Առ. ձգ. 17։ Ես. ի. 11։
q Ժն. ժը. 3, 5։ Գլ. ժգ. 15։
r Ժն. ժը. 6, 7, 8։
s Գլ. ժգ. 19։
t Տես գ Թագ. ժը. 33, 34։
u Դևտ. իթ. 24։ դ Թագ. ժը. 38։ բ Մն. ի. 1։
v Գլ. ժգ. 21։
w Ժն. ժգ. 13։ լբ. 30։ Նե. լէ. 20։ Գլ. ժգ. 22։
x Դան. ժ. 19։
y Տես Ժն. խբ. 14։ Նե. ժի. 15։ Եբեմ. լգ. 16։ Եզեկ. իը. 35։
z Ա՜յ-ին-ոն, Տէր խաղաղութեան, ի՜մ, խաղաղութիւն Տեառն
a Գլ. ը. 32։
b Նե. լէ. 13։ բ Օր. ի. 5։
c Ա՜յ-ոն, այս ամբողջին գլխաւոր բաց սեղը

կանուխ եղան, առանց որ Բահաղի սեղանը վլած, և անոր քովի Աստարովթը կտրած, ու երկրորդ զուարակը շինուած սեղանին վրայ ողջ
29 ջակէզ եղած էր։ Ուստի իրարու ըսին, Այս բանը ո՞վ ըրաւ. և փնտռեցին ու քննեցին. ու
30 ըսուեցաւ թէ Այս բանը Յովասի որդին Գեդէօն ըրաւ։ Եւ քաղաքին մարդիկը Յովասի ըսին, Որդիդ դուրս հանէ որպէս զի մեռնի, քանզի Բահաղի սեղանը փլցուցեր, ու անոր
31 քովի Աստարովթը կտրեր է։ Եւ Յովաս իր վրայ եկող բոլոր մարդոցն ըսաւ, Միթէ Բահաղի իրաւունքը դո՞ւք պիտի պաշտպանէք, կամ թէ զանիկա դո՞ւք պիտի ազատէք. ով որ անոր իրաւունքը պաշտպանէ, թող մեռցուի մինչև առաւօտ. եթէ անիկա աստուած է, թող ինք իր իրաւունքը պաշտպանէ անոր դէմ, իր ա-
32 զանը փլցնելուն համար։ Եւ նոյն օրը զանիկա ‖Յերոբաաղ անուանեց, քանզի ըսաւ, Թող Բահաղ իր իրաւունքը պաշտպանէ անոր դէմ, իր սեղանը փլցնելուն համար։

33 Եւ բոլոր †Մադիանացիները, Ամաղեկացիները ու արեւելքի բնակիչները միաւոր ժողովուեցան, ու Յորդանան անցնելով *Յեզրէլի հովտին
34 մէջ բանակեցան։ Եւ ՙՏէրոջը Հոգին Գեդէօնի վրայ հանդչեցաւ, ու անիկա ֆփող հնչեցուց, և Աբիեզերեանք անոր հետևէն ժողովուեցան։
35 Ու բոլոր Մանասէի պատգամաւորներ ղրկեց, ան ալ անոր հետևէն ժողովուեցաւ. և Ասերի, Զաբուղոնի ու Նեփթաղիմի ալ պատգամաւորներ ղրկեց, ու անոնք գացին զանոնք դիմաւորել։

36 Եւ Գեդէօն Աստուծոյ ըսաւ, Եթէ ըսածիդ պէս Իսրայէլը իմ ձեռքովս ազատելու ես,
37 ¬Ահա ես կալին մէջ բուրդի գզմած մը կը դնեմ. եթէ միայն գզմածին վրայ ցօղ, ու բոլոր գետնին վրայ չորութիւն ըլլայ, այն ատեն պիտի գիտնամ որ ըսածիդ պէս Իսրայէլը իմ ձեռ-
38 քովս պիտի ազատես։ Եւ այնպէս եղաւ. վասն զի առաւօտուն կանուխ ելաւ, ու գզմածը քամեց, և գզմածէն ցօղը հանեց, որ կոնք մը լե-
39 ցուն ջուր եղաւ։ Եւ Գեդէօն Աստուածոյ ըսաւ, Բ·ու բարկութիւնդ իմ վրաս չբորբոքի, ու միայն այս անգամ ալ խօսիմ. միայն այս անգամ գզմածովը փորձեմ. հիմա միայն գզմածին վրայ չորութիւն՝ ու բոլոր գետնին
40 վրայ ցօղ ըլլայ։ Եւ այն գիշերը Աստուած այնպէս ըրաւ. միայն գզմածին վրայ չորութիւն՝ ու բոլոր գետնին վրայ ցօղ եղաւ։

ԳԼ. Լ

1 Գեդէօնի բանակին երեսունուերկու հազար մարդոցմէն երեք հարիւր հոգի կ՚ընտրուին։ 9 Գեդէօն Մադիանացիի մը երազը ու մեկնութիւնը լսելով կը քաջալերուի։

16 փողերով ու սափորներու մէջ դրուած ջահերով իբ բանեցուցած հնարքը։ 24 Եփրեմի որդիները Օրէբը ու Զէբը կը բռնեն կը մեռցնեն։

Եւ ¬Յերոբաաղ, այսինքն Գեդէօն, ու անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը կանուխ ելան, Հարօդի աղբիւրին քով բանակեցան. ու Մադիանու բանակը անոր հիւսիսային կողմը, դէպի
2 Մօրէի բլուրը, հովիտին մէջ էր։ Եւ Տէրը ըսաւ Գեդէօնի, Քեզի հետ եղող ժողովուրդը շատ է. չէմ ո՛վէր Մադիամը անոնց ձեռքը տալ, չըլլայ որ Իսրայէլ ինծի դէմ պարծենայ ու ըսէ
3 թէ Իմ ձեռքս զիս ազատեց։ Ուստի հիմա քարոզ կարդալ տուս որպէս զի ժողովուրդը լսէ, ու ըսես, Ով որ վատասիրտ ու երկչոտ է, թող դառնայ, և շուտով Գաղատայ լեռնէն երթայ. ու ժողովուրդէն քառասուերկու հազար հոգի դարձան, ու տասը հազար մնացին։ Եւ Տէրը ըսաւ Գեդէօնի, Ժողովուրդը տա-
4 կուին շատ է. ջուրին քով իջեցուր զանոնք, ու հոն քեզի համար զանոնք փորձեմ. և որո՛ւ համար քեզի ըսեմ թէ Այսիկա քեզի հետ երթայ, անիկա քեզի հետ թող երթայ. ու որո՛ւ համար քեզի ըսեմ թէ Այսիկա քեզի հետ չերթայ, անիկա թող չերթայ։ Ուստի ժողովուրդը
5 ջուրին քով իջեցուց. և Տէրը Գեդէօնի ըսաւ, Ով որ շունի լափելուն պէս ջուրը լեզուովը լափէ, զանիկա զատ կայնեցնես. ու ով որ խմելու համար իր ծունկերուն վրայ ծռի, զանիկա ալ
6 ևս կայնեցնես։ Եւ ձեռքը բերանը տանելով լափողներուն թիւը երեք հարիւր մարդ էր, և բոլոր մնացած ժողովուրդը իրենց ծունկերուն
7 վրայ ծռեցան ջուր խմելու համար։ Ու Տէրը Գեդէօնի ըսաւ, ՚Ձեզի երեք հարիւր մարդոցմով, որոնք ջուրը լափեցին, ձեզ պիտի ազատեմ, և Մադիամը քու ձեռքդ պիտի մատնեմ. ու բոլոր հապճեպ ժողովուրդը, ամէն մարդ,
8 իր տեղը երթայ։ Ուստի ժողովուրդը իրենց ձեռքը պաշար առին և իրենց փողերն ալ։ Եւ Գեդէօն Իսրայէլի բոլոր մարդիկը, ամէն մէկը, իր վրանը ղրկեց, բայց այն երեք հարիւր մարդը իր քով պահեց. ու Մադիամու բանակը անոր տակ հովիտին մէջ էր։

9 Եւ նոյն գիշերը Տէրը անոր ըսաւ, Ոտք ե-
լիր ¬ այդ բանակը իջիր, քանզի զանիկա քու
10 ձեռքդ մատնեցի։ Եւ եթէ դուն իջնելու կը վախնաս, նախ դուն քու ծառայիդ Փուրայէ
11 հետ բանակը իջիր. Եւ ¬պիտի լսես թէ անոնք ի՞նչ կը խօսին. անկէ ետև քու ձեռքերդ պիտի ուժովնան, որպէս զի բանակը իջնես։ Ուստի ինք և իր ծառան Փուրա բանակին մէջի էգուն-
12 բուն ծայրը իջան։ Ու Մադիամ և Ամաղէկ Ե-ու բոլոր արեւելցիները մարախներու պէս բազմու-

¬ ա Թագ. ժբ. 11։ բ Թագ. ժա. 21։ Տես Եզեկ. ժա. 13։ Ովս. Թ. 10։
‖ Այսինքն, Բահաղ Յառապատուիթիւն Թող ընէ
‡ Հմր. 3։
† Տես. ժէ. 16։
* Գէդ. գ. 10։ ա Մն. ժբ. 18։ բ Մն. իգ. 20։
ֆ Թուա. ժ. 3։ Գէդ. գ. 27։
՚ Տես Եր. գ. 3, 4, 6, 7։
՚՚ Ծն. ժբ. 32։ ——
՚՚՚ Գէդ. գ. 32։
Ե բ Օր. ը. 17։ Նա. ժ. 13։ ա Կոր. ա. 29։ բ Կոր. գ. 7։
Զ բ Օր. ի. 8։
Է ա Թագ. ժգ. 6։
Ը Ծն. խգ. 2, 3։
Թ Հմր. 13, 14, 15։ Տես Ծն. իգ. 14։ ա Թագ. ժգ. 9, 10։
Ժ Եր. ժգ. 18։
ԺԱ Գէդ. գ. 5, 33։ ը. 10։

Թեամբ Հովիտին մէջ պառկեր էին, և անոնց ուղտերը անթիւ էին, ա՛ւ ծովուն եղերքը եղող
13 աւազին չափ շատ էին։ Եւ Գեդէօն հո՛ն երթալով՝ ըէ՛ց ո՛ր մարդ մը իր ընկերին երազ կը պատմէր ու կ՚ըսէր, Ես երազ մը տեսայ, և ահա գարեղէն հաց մը դէպ ի Մադիամու բանակը կը գլորուէր, և վրանին հասնելով զանիկա զարկաւ որ ինկաւ, ու գլխիվար դարձաւ, և վրանը
14 ինկաւ։ Ու անոր ընկերը պատասխան տուաւ և ըսաւ, Ասիկա ուրիշ բան չէ, բայց միայն Իսրայէլացի Յովասի որդւոյն Գեդէօնի սուրը. Աստուած Մադիամը ու բոլոր բանակը անոր ձեռքը մատներ է։

15 Ու երբ Գեդէօն երազին պատմութիւնը ու անոր մեկնութիւնը լսեց, Տէրո՛ջը երկրպագութիւն ըրաւ, և Իսրայէլի բանակը դարձաւ ու ըսաւ. Ոտք ելէք, քանզի Տէրը Մադիամու բա-
16 նակը ձեր ձեռքը տուեր է։ Եւ այն երեք հարիւր մարդը երեք գունդի բաժնելով, ամէնուն ձեռքը փողեր ու պարապ սափորներ տուաւ, և
17 սափորներուն մէջ ալ ջահեր դրաւ. Ու անոնց ըսաւ, Ինծի նայեցէք և այնպէս ըրէք. ու երբ բանակին եղերքը հասնիմ, ես ի՛նչպէս որ ընեմ,
18 դուք ալ այնպէս ընէք։ Ու երբ ես ու բոլոր ինծի հետ եղողները փողը հնչեցնենք, այն ատեն դուք ալ բոլոր բանակին չորս կողմը փողերը հնչեցուցէք, և ըսէք, Տէրոջը ու Գեդէօնի սո՛ւրը։

19 Եւ Գեդէօն ու անոր հետ եղող հարիւր մարդը կէս գիշերուան պահուն սկիզբը, երբ պահապանները նոր դրած էին, բանակին եղերքը հասան, և փողերը հնչեցնելով ձեռքերնուն մէջ
20 եղած սափորները կոտրտեցին։ Այն ատեն երեք գունդն ալ փողերը հնչեցուցին ու սափորները կոտրտեցին, ու ձախ ձեռքով ջահերը, ու աջ ձեռքով փողերը բռնելով հնչեցնելու համար կը պոռային՝ ո՛ւ ը՛ըէ՛ն, Տէրոջը ու Գեդէօնի
21 սո՛ւրը։ Եւ բոլոր մարդ բանակին չորս կողմը իր տեղը կայներ էր. Ժո՛ւ բոլոր բանակը վազելով
22 և աղաղակելով կը փախչէին։ Ու երբ այն երեք հարիւր մարդը էէ՛ըն փողերը հնչեցուցին, Տէրը բոլոր բանակին մէջ նամէն մարդուն սուրը իր ընկերին վրայ դարձուց. և զօրքը մինչև Բեթ-աեռա դէպ ի Սարերա, ո՛ւ մինչև Աբէլմեուղլայի սահմանը և Տաբէթի փախաւ։

23 Եւ Իսրայէլացիք Նեփթաղիմէ, Ասերէ և բոլոր Մանասէէ ժողվուեցան, ու Մադիանացի-
24 ւոց հետևէն իննկան։ Եւ Գեդէօն Եփրեմի բոլոր լեռնակողմը պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով, Մադիանացիները դիմաւորելու իջէք, և անոնց առջևէն ջուրերը բռնեցէք մինչև Բեթ-բարա, նաև Յորդանանը։ Ուստի Եփրեմի բոլոր մարդիկը ժողվուեցան, ու ջուրերը բռնեցին մինչև
25 Բեթ-բարա, նաև Յորդանանը։ Եւ Մադիամու երկու իշխանները, Օրէբը ու Զէբը, բռնեցին. Օրէբը Օրէբի վէմին քով մեռցուցին, ու Զէբը Զէբի հնձանին քով մեռցուցին. և Մադիանացիները հալածեցին, ու Օրէբի և Զէբի գլուխները Գեդէօնի բերին Յորդանանու անդիի կողմէն։

ԳԼ. Ը

1 Գեդէօն Եփրեմի որդիներուն սիրտը կ՚իջեցնէ, 4 Սոկքովթի ու Փանուէլի բնակիչները Գեդէօնի զօրքերը կերակուր կը մերժեն։ 10 Գեդէօն կը բռնէ Զեբէէն ու Սալմունան. 13 և դառնալով Սոկքովթի ու Փանուէլի բնակիչները կը ջարդէ։ 17 Գեդէօն իր եղբայրներուն մահուանը վրէժը Զեբէէէն ու Սալմունայէն կ՚առնէ. 22 և չհաճիր ժողովուրդին վրայ իշխան ըլլալու։ 24 Անոր չինած եփուդը կռապաշտութեան պատճառ կ՚ըլլայ։ 28 Մադիամ կը նուաճի։ 29 Գեդէօնի որդիները, ու իր մահը։ 33 Իսրայէլացիներուն կռապաշտութիւնը ու ապերախտութիւնը։

Ու Եփրեմեանք անոր ըսին, Ա՛յս մեզի ըրած բանդ ի՞նչ պիտի ըլլայ, որ Մադիամու դէմ պատերազմելու գացիր, և մեզ չկանչեցիր. ու անոր հետ առատիկ վէճ ըրին։ Եւ անիկա անոնց ըսաւ, Ես հիմա ձեզի պէս ի՞նչ բան ըրի. Եփրեմի ճռատքաղութիւնը Աբիեզերի ա-
3 զգականէն լաւագոյն չէ՞ արդեօք։ Աստուած Մադիամու իշխանները, Օրէբը ու Զէբը, ձեր ձեռքը տուաւ. ես ձեզի պէս ի՞նչ բան կրցայ ընել։ Ա՛յս խօսքը ըսածին պէս՝ անոր վրայով Եանոնց սիրտը հանդարտեցաւ։

4 Եւ Գեդէօն Յորդանան եկաւ, ու ինք և իրեն հետ եղող երեք հարիւր մարդիկը անցան. թէպէտև նուաղած էին, բայց ետ կը հա-
5 լածէին։ Ու Սոկքովթի մարդոցը ըսաւ, Ձեռքերնիդ բերէք, հաւէս եկող ժողովուրդին հացի նկանակներ տուէք, քանզի նուաղած են. ու ես Մադիամու թագաւորներուն, Զեբէէի ու Սալմունայի, հալածեմ։
6 Եւ Սոկքովթի իշխանները ըսին, Մի՞թէ Զեբէէի ու Սալմունայի ձեռքը արդէն քու ձեռքիդ մէ՞ջ
7 է, որ մենք քու զօրքիդ հաց տանք։ Ու Գեդէօն ըսաւ, Ուրեմն երբ Տէրը Զեբէէն ու Սալմունան իմ ձեռքս տայ, ես ձեր մարմինները անապատին փուշերով ու տատասկներով պիտի
8 ծեծեմ։ Եւ անկէ Փանուէլ ելաւ, ու անոնց ալ այնպէս ըսաւ. բայց Փանուէլի մարդիկը Սոկքովթի մարդոցը տուած պատասխանին պէս
9 պատասխան տուին։ Ու Փանուէլի մարդոցն ալ խօսեցաւ՝ ըսելով, Երբ խաղաղութեամբ դառնամ, ծայդ աշտարակը պիտի փլցնեմ։

10 Եւ Զեբէէ ու Սալմունա և անոնց հետ անոնց բանակը՝ էարուելքի բնակիչներուն բոլոր

Ը Ել. ժդ. 13, 14։ բ Մն.ի.17։
ժ դ Թագ. է. 7։
է Յես. գ. 4, 16, 20։ Տես բ. կոր. դ. 7։
ւ ա Թագ. ժդ.20։ բ Մն.ի.23։
է Սաղ. ձդ. 9։ Ես. ի. 4։
ը Գլ. գ. 27։
ի Գլ. գ. 28։
հ Յովհ. ա. 28։
յ Գլ. ը. 3։ Սաղ. ձգ. 11։
ղ Ես. ժ. 26։
ճ Գլ. ը. 4։ ——
ո Տես Գլ. ժբ. 1։ բ Թագ. ժի. 41։
չ Գլ. է. 24, 25։ Փիլ. բ. 3։
պ Առակ. ժե. 1։
ջ Մն. լգ. 17։ Սաղ. կ. 6։
ռ Տես գ Թագ. ի. 11։
ս Տես ա Թագ. իե. 11։
վ Հմր. 16։
տ Մն. լբ. 30։ դ Թագ. ժբ.25։
ր դ Թագ. իբ. 27։
ց Հմր. 17։
ւ Գլ. է. 12։

բանակէն Ճեպազած ջրփը, ամէնը տապալհինգ հազարի չափ մարդ, կարկառի մէջ էին. ու ինկած ձեռածնները Հարիւր քսան հազար սուսերամերկ
11 մարդիկ էին։ Եւ Գեդէօն Իոթամի ու Յոգբեհոյի արեւելեան կողմէն վրանաբնակներուն ճամբով ելաւ, ու բանակը զարկաւ, քանի
12 բանակը ձանհոդ կը կենար։ Եւ Զեբէէ ու Սալմանա փախան. ու Գեդէօն անոնց ետեւէն հալնալով, Մադիամու երկու թագաւորները, Զեբէէն ու Սալմանան, բռնեց, ու բոլոր բանակը տակնուվրայ ըրաւ։

13 Եւ Յովասի որդին Գեդէօն՝ արեւը էլլած՝
14 պատերազմէն ետ դարձաւ. Ու Սոկքոթի մարդոցմէն երիտասարդ մը բռնեց, և անոր հարցուց. ու անիկա Սոկքոթի իշխանները ու ծերերը, եօթանասունևեօթը մարդ, գրեց ։։—։։
15 անոր։ Եւ Գեդէօն Սոկքոթի ընակիչներուն ելաւ, ու բսաւ, Ահա Զեբէէ ու Սալմանա, որոնց համար հիմա նախատեցիք՝ ըսելով, Մի թէ Զեբէէի ու Սալմանայի ձեռքը արդէն քու ձեռքիդ մէ՞ջ է, որ մենք քու նուաղած մարդոցդ
16 հաց տանք։ Յետոյ քաղաքին ծերերը առաւ, և անապատէն փուշեր ու տատասկներ փոչէց,
17 և անոնցմով Սոկքոթի մարդիկը պատժեց։ Ու Ենանուէլի աշտարակը փլցուց, և քաղաքին մարդիկը կոտրեց։

18 Եւ Զեբէէի ու Սալմանայի բսաւ, Թաբօրի մէջ սպաննած մարդիկնիդ ինչպէս էին։ Ու անոնք բսին, Ինչպէս դուն, անոնք ալ այնպէս էին. ամէն մէկը թագաւորի տղու կը նմա-
19 նէր։ Եւ անիկա բսաւ, Անոնք իմ եղբայրներս, մօրս տղաքներն, էին։ Կենդանի է Տէրը, եթէ դուք զանոնք ողջ թողուիք, ես ձեզ չէի մեռ-
20 ցներ։ Ու իր անդրանիկ տղուն Յեթերի բսաւ, Ելիր, սանր մեռցուր։ Բայց պատանին իր սուրը չքաշեց. քանի մանկահասակ էլլալով վախցաւ։
21 Ուստի Զեբէէ ու Սալմանա բսին, Դուն ելիր որ մեզ զարնես, քանի մարդուս ոյժը իր հասակին համեմատ կ'ըլլայ. և Գեդէօն սրբ ելաւ, ու Զեբէէն և Սալմանան մեռցուց. և անոնց ուղտերուն պարանոցին վրայ եղած մանիակները առաւ։

22 Եւ Իսրայէլի մարդիկը Գեդէօնի բսին, Մեր վրայ թագաւորէ դուն ու քու որդիդ և քու որդւոյդ որդին, որովհետեւ մեզ Մադիամու ձեռքէն ազատեցիր։ Ու Գեդէօն անոնց բսաւ, Ես
23 ձեր վրայ չեմ թագաւորեր, ոչ ալ իմ որդիս ձեր վրայ պիտի թագաւորէ. Ձեր թագաւորը Տէրը ըլլայ։

24 Եւրբը Գեդէօն անոնց բսաւ, Ձեզմէ բան մը պիտի խնդրեմ. սանր մարդ իր սւարին օղերը ինծի տայ. (Քանզի անոնք Իսմայելացի ըլլա-

25 լով ոսկի օղեր ունէին։) Ու անոնք բսին, Բոլոր սրտով կու տանք. ուստի լաթ մը փռեցին, ու
26 սանր մարդ իր սւարին օղերը հոն ձգեց։ Եւ այն իր ուղած ոսկի օղերուն կշիռը Հարիւր եօթը Հարիւր սկի եղաւ, մանիկներէն, դինաերէն ու Մադիամու թագաւորներուն վրայի ծիրանի պատմուճաններէն, և անոց ուղտերուն պարանոցին վրայ եղած մանեակներէն
27 զատ։ Ու Գեդէօն անոնցմով եփուդ մը շինեց, և Ոիր Եփրա քաղաքին մէջ դրաւ, ու բոլոր Իսրայէլ պոռնկեցաւ անոր հետեւէն երթալով պռնկեցան. և Գեդէօնի ու անոր տանը Նորգայթ եղաւ։

28 Այսպէս Մադիամ Իսրայէլի որդիներուն առջեւ նուաճեցաւ, և այնուհետեւ չկրցաւ գլուխ վերցնել. ու Գեդէօնի օրերը երկերը քառասուն տարի Հանգստացաւ։

29 Եւ Յովասի որդին Յերոբաաղ գնաց, ու իր
30 տանը մէջ նստաւ։ Եւ Գեդէօն եօթանասուն տղայ ունէր իր երանքէն ելած, քանզի շատ կիներ ունէր։ Ու Սիւքէմի մէջ ունեցած հարճն ալ անոր տղայ մը ծնաւ, և անոր անունը Աբիմելէք դրաւ։ Ու Յովասի որդին Գեդէօն՝ բարի ծերութեամբ մեռաւ, և Աբիեզերեանց Եփրայինի
32 մէջ իր հօրը Յովասի դերեզմանը թագաւեցաւ։

33 Եւ Գեդէօն մեռածին պէս՝ Իսրայէլի որդիները դարձան ու Բահաղիմի հետեւէն երթալով պռնկեցան, ու Բահաղ-բերիթը իրենց աստուած ընտրեցին։ Եւ Իսրայէլի որդիները
34 չյիշեցին իրենց Տէր Աստուածը, որ զիրենք ազատեր էր իրենց բոլորտիքը եղած ամէն թշնամիներուն
35 ձեռքէն։ Ու Յերոբաաղի (այսինքն Գեդէօնի) տանը, անոր Իսրայէլի ըրած բոլոր բարութեանը համեմատ, գթութիւն չըրին։

ԳԼ. Թ

1 Աբիմելէք Սիւքեմացւոց հետ խորհուրդ ընելով՝ ու իր եղբայրները սպաննելով՝ թագաւոր կ'ըլլայ։ 7 Յովաթամ առակով մը զանոնք կը յանդիմանէ, ու անոնց կործանումը կը գուշակէ։ 22 Գաաղ Սիւքեմացւոց հետ կը վաբանի Աբիմելէքի դէմ։ 30 Զեբուղ այս բանը անոր կ'իմացընէ. 34 Աբիմելէք զանոնք կը յաղթէ, ու ոչ կը ցանէ քաղաքը. 46 Բերիթ աստուծոյն աշտարակը կ'այրէ. 50 Թեբեսի մէջ երկանաքարի կտորով մը կը սպաննուի։ 56. Յովաթամի անէծքը կը կատարուի։

Ու Յերոբաաղի որդին Աբիմելէք Սիւքեմ՝ ի իր մօրը եղբայրներուն գնաց. և անոնց հետ ու իր մօրը հօրը բոլոր ազգատոհմին հետ խօսեցաւ՝
2 բսելով, Շնորհք ըրէք, Սիւքեմի բոլոր քնակիչներուն ականջներուն պրուցեցէք թէ Ձեզի ո՞րը աղէկ է. Յերոբաաղի բոլոր որդիներուն, եւօթանասուն մարդոց, ձեր վրայ թագաւորե՞լը,

ա Գլ. ի. 2, 15, 17, 25։ դ Թագ. գ. 26։
ե Թուա. լբ. 35, 42։
զ Գլ. ժը. 27։ ա Թես. ե. 3։
է Սապ. ձգ. 11։
ը կամ, Աբեսի գառ է վերջին
թ Հմր. 6։
ժ Հմր. 7։
ի դ Թագ. ժբ. 25։
ձ Հմր. 9։
ղ Գլ. գ. 6։ Սապ. ձթ. 12։
ճ Սապ. ձգ. 11։
ն ա Թագ. ը. 7։ ժ. 19։ ժբ. 12։
շ Ծն. իե. 13։ լէ. 25, 28։
ո Գլ. ժէ. 5։
չ Գլ. ղ. 24։
պ Սապ. ճղ. 39։
ջ ր Օր. է. 16։
ռ Գլ. ե. 31։
ս Գլ. թ. 2, 5։
վ Գլ. թ. 1։
տ Ծն. իե. 8։ Ցոբ ե. 26։
ր Հմր. 27։ Գլ. գ. 24։
ց Գլ. բ. 19։
ւ Գլ. բ. 17։
փ Գլ. թ. 4, 46։
ք Սապ.հր. 11, 42։ ճգ. 13, 21։
օ Գլ. թ. 16, 17, 18։ ժգ. թ. 14, 15։ ——
ֆ Գլ. ը. 31։
և Եբր. այր մարդոց
ֆ Գլ. ը. 30։

թէ մէկ մարդուն ձեր վրայ թագաւորելը.
և վիճաբերնիք բերէք, որ ես ի ձեր ակորն ու ձեր
3 մարմինն եմ։ Ուստի իր մօրը եղբայրները անոր
վրայովամէն այս խօսքերը Սիւքէմի բոլոր ընտ-
կիչներուն ականջներուն դրուցեցին. ու անոնց
սիրտը Աբիմելէքի դարձաւ, քանդի ըսին թէ
4 Անիկա մեր Ցեղբայրն է։ Եւ Բահաղ-բերիթի
տաճարէն հօթանասուն կտոր արծաթ տուին ա-
նոր, ու Աբիմելէք անոնցմով Դատարկակեաց
ու արիկայ մարդիկ վարձքով բռնեց, և անոր
5 հետևէն գացին։ Ու Եփրայի մէջ իր հօրը տունը
մտաւ, և Ըիր եղբայրները, Յերոբաաղի որդիները,
հօթանասուն հոգի, մէկ քարի վրայ սպաննեց.
բայց Յերոբաաղի պզտիկ տղան Յովաթամ պա-
6 հեալ ազէ մնաց։ Եաբէլ բոլոր Սիւքէմի ընտ-
կիչները և Մելօնի բոլոր տունը միևեղ ժողո-
վուեցան, ու գացին Սիւքէմի մէջ Բ֊պահոպա-
նաց կաղնիին քով Աբիմելէքը թագաւոր ըրին։
7 Ու երբ այս բանը Յովաթամի իմացուցին,
անիկա գնաց Գարիզին լեռանը գլուխը կայ-
նեցաւ, և ձայնը վերցնելով պոռաց ու անոնց
ըսաւ, Ով Սիւքէմի ընակիչներ, ինձի մտիկ ըրէք,
8 և Աստուած ձեզի մտիկ ընէ։ Ծառերը գացին
որ իրենց համար թագաւոր մը օծեն, ու ձիթե-
9 նիին ըսին, Դուն վրայ թագաւոր եղիր։ Բայց
ձիթենին անոնց ըսաւ, Իմ պարարտութիւնս
թողում, Ը֊որ ինծմով զԱստուած ու մարդիկը
կը պատուեն", ու երթամ ծառերուն վրայ ||իշ-
10 խա՞ն ըլլամ"։ Եւ ծառերը թզենիին ըսին,
11 Դուն եկուր մեր վրայ թագաւոր եղիր։ Եւ թզե-
նին անոնց ըսաւ, Իմ քաղցրութիւնս ու ազէկ
պտուղս թողում, ու երթամ ծառերուն վրայ
12 իշխա՞ն ըլլամ։ Ան ատեն ծառերը որթին
ըսին, Դուն եկուր մեր վրայ թագաւոր եղիր։
13 Որթն ալ անոնց ըսաւ, ՋԱստուած ու մարդ-
կը ուրախացնող գինիս թողում, ու երթամ
14 ծառերուն վրայ իշխա՞ն ըլլամ։ Ան ատեն ա-
մէն ծառերը դմնիկին ըսին, Դուն եկուր մեր վրայ
15 թագաւոր եղիր։ Եւ դմնիկը ծառերուն ըսաւ,
Եթէ դուք իրաւցնէ զիս ձեր վրայ թագաւոր
կ'օծէք, եկէք իմ հովանիիս տակ նստէք, եթէ
ոչ հդմնիկէն կրակ թող ելլէ, ու Ա֊իրանանու
16 եղեւիններն սպրէ։ Եւ հիմա եթէ դուք Աբիմե-
լէքը թագաւոր ընելով ճշմարտութեամբ ու
արդարութեամբ վարուեցաք, և եթէ Յերոբաա-
ղի ու անոր տանը բարութիւն ըրիք, և եթէ
Ըանոր գործերուն համեմատ անոր հատուցում
17 ըրիք. (Քանզի իմ հօրս ձեզի համար պատե-
բաղմ ըրաւ, ու իր անձը Տվտանդի մէջ դրաւ,
18 և ձեզ Մադիամու ձեռքէն ազատեց. Վոկ
դուք այսօր իմ հօրս տանը դէմ ոտք ելաք,
ու անոր որդիները, եօթանասուն մարդ, մէկ
քարի վրայ սպաննեցիք, ու անոր աղախինին
տղան Աբիմելէքը, ձեր եղբայրը ըլլալուն հա-
մար, Սիւքէմի ընակիչներուն վրայ թագաւոր
19 ըրիք.) Ուստի եթէ այսօր Յերոբաաղի ու անոր
տանը վրայով ճշմարտութեամբ և արդարու-
թեամբ վարուեցաք, Աբիմելէքի վրայ ուրա-
խացէք, ան ալ ձեր վրայ թող ուրախանայ.
20 Ապա թէ ոչ՝ թող Աբիմելէքէ կրակ ելլէ և
Սիւքէմի ընակիչները ու Մելօնի տունը այրէ. և
Սիւքէմի ընակիչներէն ու Մելօնի տունէն կրակ
21 ելլէ և Աբիմելէքը այրէ։ Եաբէլ Յովաթամ վա-
խաւ ազատեցաւ, ու Ըիւէր գնաց, և իր Աբիմե-
լէք եղբօրմէն վախնալուն համար հոն բնակեցաւ։
22 Եւ Աբիմելէք Իսրայէլի վրայ երեք տարի
23 թագաւորեց։ Ու Ըստուած Աբիմելէքի և Սիւ-
քէմի ընակիչներուն մէջ չար ոգի մը դրկեց,
ու Սիւքէմի ընակիչները Աբիմելէքի հետ նեն-
24 գութեամբ վարուեցան. Որպէս զի Յերոբաաղի
եօթանասուն որդիներուն եղած անիրաւու-
թիւնը գայ, և անոնց Թափուած արիւնը անոնց
եղբօրը Աբիմելէքի վրայ հասնի, որ զանոնք
սպաններ էր, ու Սիւքէմի ընակիչներուն վրայ
որոնք անոր ձեռքերը ուժովցուցեր էին իր եղ-
25 բայրները սպաննելու։ Ուստի Սիւքէմի ընակիչ-
ները լեռներուն գլուխները անոր դարանները
պատրաստեցին, և ճամբան իրենց քովէն ամէն
անցնողները կը թալէին. ու այս բանը Աբիմե-
26 լէքի իմացուցին։ Եւ Աբեդի որդին Գաաղ ու
անոր եղբայրները եկան, Սիւքէմի մէջ մտան.
27 և Սիւքէմի ընակիչները անոր ապաւինեցան. Ու
դաշտը ելլելով իրենց այգիներուն խաղողները
քաղեցին, և կոխելով տուրախութիւն ըրին, ու
Ըիրենց աստուածին տունը մտնելով կերան ու
28 խմեցին, և Աբիմելէքը անիծեցին։ Ու Աբեդեան
Գաաղ ըսաւ, Աբիմելէք ո՞վ է, և Սիւքէմ
ո՞վ է որ մենք անոր ծառայ ըլլանք. անիկա
Յերոբաաղի տղան չէ՞, ու Զեբուղ անոր փո-
խանորդը չէ՞։ Սիւքէմի Հօրը Եմովրի մարդոցը
ծառայութիւն ըրէք. ու մենք ինչո՞ւ համար
29 անոր պիտի ծառայենք։ Վերանի՛ թէ այս ժո-
ղովուրդը իմ ձեռքիս տակ անցնէր, ու ես Ա-
բիմելէքը վերցնէի. և Աբիմելէքի ըսաւ, Զօր-
քերդ շատցուր ու ելիր։
30 Եւ քաղաքին իշխանը Զեբուղ երբ Աբեդ-

ֆ ծն. լթ. 14։
ֆ ծն. լթ. 15։
ֆ Գլ. ը. 33։
ֆ Գլ. ժա. 3։ բ Մն. ժգ. 7։ Առակ. ժբ. 11։ Գոր. ժէ.5։
ֆ Գլ. գ. 24։
ը դ Թագ. ժա. 1, 2։
ը Տես Ցես. խգ. 26։
† կամ, արձանէ
ֆ բ Օր. ժա. 29։ իէ. 12։ Ցես. ը. 33։ Յոշ. դ. 20։
ֆ Տես դ Թագ. ժգ. 9։
ֆ Գլ. ը. 22, 23։
ֆ Առակ. ճգ. 15։
‡ կամ, որուն համար Աստուած ու մարդիկ պիտ կը պատուեն
|| Եբր. երեքա՛մ
ֆ Առակ. ճգ. 15։
ֆ Ես. լ. 2։ Դան. դ. 12։ Ովս. ժգ. 7։
ֆ Հմր. 20։ Թուա. խա. 28։ Սղեկ. ժք. 14։
ֆ դ Թագ. ժգ. 9։ Առակ. ճգ. 16։ Ես. բ. 13։ լէ. 24։ Սղեկ. ա. 3։
ֆ Գլ. ը. 35։
§ Եբր. առջեը ձգեց
ֆ Հմր. 5, 6։
ֆ Ես. ը. 6։ Փիլ. գ. 3։
ֆ Հմր. 15, 56, 57։
ֆ բ Թագ. ի. 14։
ֆ ա Թագ. ժգ. 14։ ժբ. 9, 10։ Տես գ Թագ. ժբ. 15։ իբ. 22։ բ Մն. ժ. 15։ ժը. 19։ Եզն։ Ես. ժբ. 2, 14։
ֆ Ես. լգ. 1։
ֆ դ Թագ. բ. 32։ Եսթ. բ.25։ Առակ. է.16։ Մատ. իգ.35, 36։
ֆ Տես Ես. ժգ. 9, 10։ Երեմ. իե. 30։
ֆ Հմր. 4։
ֆ ա Թագ. իե. 10։ դ Թագ. ժբ. 16։
ֆ Ծն. լգ. 2, 6։
ֆ բ Թագ. ժե. 4։

եան Գաադի խօսքերը լսեց, խիստ բարկացաւ.
31 եւ ծածուկ կերպով մի Աբիմելէքի պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով, Ահա Աբեդեան Գաադ ու իր եղբայրները Սիւքէմ եկան, և ահա ա-
32 նոնք քեզի դէմ քաղաքը ոտք կը հանեն։ Ուստի հիմա դուն գիշերով ելլիր, ու դաշտը դարանի մէջ
33 նստէ քեզի հետ եղող ժողովուրդով. եւ առաւօտուն արեւը ծագածին պէս կանուխ ելլիր, ու էյ՜ր քաղաքին վրայ յարձակէ. և ահա անիկա ու անոր հետ եղող ժողովուրդը քեզի դէմ պիտի ելլեն. այն ատեն *ձեռքէդ եկածը ընես անոր։
34 Ուստի Աբիմելէք և անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը գիշերով ելան, ու չորս գունդի
35 բաժնուեցան Սիւքէմի դէմ դարանի մէջ նստան։ Եւ Աբեդեան Գաադ ելաւ ու քաղաքին դրանը առջև կայնեցաւ. և Աբիմելէք իրեն հետ եղող
36 ժողովուրդով դարաններէն դուրս ելաւ։ Ու Գաադ այն ժողովուրդը տեսնելով Զեբուղի ըսաւ, Ահա լեռներուն գլխէն ժողովուրդ կ'իջնէ։ Ու Զեբուղ անոր ըսաւ, Լեռներուն շուքը
37 քեզի մարդոց պէս կ'երեւնայ։ Եւ Գաադ դարձեալ խօսեցաւ ու ըսաւ, Ահա երկրին **բարձր տեղերէն ժողովուրդ կ'իջնէ, և գունդ մըն ալ
38 †Մէօնենիմի կաղնիին ճամբով կու գայ։ Ու Զեբուղ անոր ըսաւ, Ո՞ւր է այն քու բերանդ, որով ‡կ'ըսէիր Թէ Աբիմելէք ո՞վ է՝ որ մենք անոր ծառայութիւն ընենք. քու վար զարկած ժողովուրդդ ատիկա չէ՞. հիմա ելիր ու անոր
39 հետ պատերազմ ըրէ։ Ուստի Գաադ Սիւքէմի բնակիչներուն առջեւէն ելլելով՝ Աբիմելէքի հետ
40 պատերազմ ըրաւ։ Եւ Աբիմելէք զանիկա հալածեց, ու անիկա անոր առջեւէն փախաւ, ու մինչև դրանը առջև շատերը մեռած թնկան։
41 Եւ Աբիմելէք Արումայի մէջ նստաւ, ու Զեբուղ Գաադը և անոր եղբայրները վռնտեց,
42 որպէս զի ա՛լ Սիւքէմի մէջ չբնակին։ Եւ հետեւեալ օրը ժողովուրդը դաշտը ելաւ. ու երբ
43 Աբիմելէք իմացաւ, Իր ժողովուրդը առաւ, երեք գունդի բաժնեց, և դաշտին մէջ դարանամուտ եղաւ. ու երբ տեսաւ որ ժողովուրդը քաղաքէն դուրս կ'ելլէ, անոնց վրայ յարձակե-
44 լով զանոնք զարկաւ։ Եւ Աբիմելէք ու անոր հետ եղող գունդը յարձակելով քաղաքին դրանը առջև կայնեցան. ու երկու գունդերը բոլոր դաշտին մէջ եղողներուն վրայ յարձակելով
45 զանոնք զարկին։ Եւ Աբիմելէք այն բոլոր օրը քաղաքին հետ պատերազմեցաւ ու §քաղաքը առաւ, և մէջը եղող մարդիկը կոտրեց, ու ֆքաղաքը փլցուց և հոն աղ ցանեց։
46 Ու Սիւքէմի աշտարակին բոլոր բնակիչները երբ այս բանը լսեցին, *Բերիթ աստուծոյն տանը
47 բերդը մտան։ Եւ Աբիմելէքի իմացուցին Թէ Սիւքէմի աշտարակին բոլոր բնակիչները ժո-
48 ղովեր են։ Ան ատեն Աբիմելէք իրեն հետ եղող բոլոր ժողովուրդով °Սելմոն լեռը ելաւ. ու Աբիմելէք տապարը ձեռքը առնելով ծառի ոստ մը կտրեց, ու զանիկա վերցուց իր ուսին վրայ դրաւ, և իրեն հետ եղող ժողովուրդին ըսաւ, Ահա տեսաք ինչ որ ես ըրի, շուտով
49 դուք ալ ինծի պէս ըրէք։ Ուստի ժողովուրդին ամէնն ալ մէյմէկ ոստ կտրեցին, ու Աբիմելէքի հետեւէն գացին, և սոփերը բերդին քով դրին, ու անոնցմով բերդը կրակով այրեցին. այսպէս Սիւքէմի աշտարակին բոլոր մարդիկն ալ, որոնք հազարի չափ այր ու կին մարդիկ էին, մեռան։
50 Եւ Աբիմելէք Թեբէս գնաց, ու Թեբէսը պա-
51 շարեց ու զանիկա առաւ։ Եւ քաղաքին մէջտեղը ամուր աշտարակ մը կար. ու քաղաքին բոլոր բնակիչները, թէ՛ այր և թէ՛ կին մարդիկ, հոն փախան, դուռը ներսէն գոցեցին ու
52 աշտարակին տանիքը ելան։ Եւ Աբիմելէք մինչև աշտարակը գնաց ու անոր հետ պատերազմ բռաւ, և աշտարակին դրանը մօտեցաւ որպէս զի
53 զանիկա կրակով այրէ։ Ու կին մը ¶Աբիմելէքի գլխուն վրայ երկանաքարի կտոր մը նետեց, և
54 անոր գագաթը կոտրեց։ Ու **անիկա շուտով իր զէնքերը կրող երիտասարդը կանչեց և անոր ըսաւ, Սուրդ քաշէ ու զիս մեռցուր, չըլլայ որ ինծի համար ըսեն Թէ Զանիկա կին մը մեռցուց։ Եւ երիտասարդը զանիկա †խոցեց, ու
55 մեռաւ։ Ու Իսրայէլի մարդիկը Աբիմելէքի մեռնելը տեսնելով՝ ամէն մարդ իր տեղը գնաց։
56 ‡Այսպէս Աստուած Աբիմելէքի §ը-իը դարձուց այն չարութիւնը զոր անիկա իր հօրը ըրեր էր իր եօթանասուն եղբայրները սպաննելով։
57 Եւ Սիւքէմի մարդոցը բոլոր չարութիւնը Աստուած անոնց գլուխը դարձուց. ու ¶Յերոբաաղի որդւոյն Յովաթամի անէծքը անոնց վրայ եկաւ։

ԳԼ. Ժ

1 Թովղա Սամիրի մէջ ժողովուրդը կը դատէ. 3 Հաբբը Յայիր, որուն երեսուն որդիները երեսուն քաղաք ունէին։ 6 Փղշտացիները և Ամմոնացիները Իսրայէլը կը նեղեն, 10 որոնց նեղ ժամանակին Աստուած զանոնք իրենց չաստուածներուն կը ղրկէ. 15 բայց երբ կը զղջան՝ անոնց կ'ողորմի։

Եւ Աբիմելէքէ ետքը Իսաքարեան Դոդոյի որդւոյն Փուայի որդին Թովղա **ելաւ Իսրայէլը ազատելու համար. ու անիկա Եփրեմի լեռը
2 Սամիրի մէջ կը բնակէր։ Եւ Իսրայէլի մէջ քսաներիքը տարի դատաւորութիւն ըրաւ, ու մեռաւ և Սամիրի մէջ թաղուեցաւ։
3 Ու անկէ ետև Գաղաադացի Յայիր ելաւ, և Իսրայէլի մէջ քսաներկու տարի դատաւո-

---

* ա Թագ. ժ. 7։ իե. 8։ ժող. Բ. 10։
† եբր.պարսէն
‡ բ Օր. ժը. 14։
§ յ Հմր. 25, 29։
¶ Հմր. 20։
** բ Օր. իթ. 23։ գ Թագ. ժբ. 25։ դ Թագ. գ. 25։
* Գլ. ը. 33։
† Սագ. կը. 14։
‡ բ Թագ. ժա. 21։
§ Տես ա Թագ. լա. 4։
¶ Հմր. 24։ Ծն. լա. 3։ Սոզ. դդ. 23։ Առակ. և. 22։
** Հմր. 20։ ——
†† Գլ. ը. 16։

4 բաւթիւն ըրաւ։ Ու անիկա Էեբեռուն որդի ուներ, որոնք Եբեռուն աւանակի վրայ կը հեծնէին. և անոնք Գաղատացու երկրին մէջ Եբեռուն քաղաք ունէին, Եռոնք մինչև այսօր Յայիրի գիւղաքաղաքները կ'ըսուին։ Եւ Յայիր մեռաւ ու Կամոնի մէջ թաղուեցաւ։

6 Եւ Իսրայէլի որդիները նորէն Տէրոջը առջև չարութիւն ըրին, Նու Բահաղիմը և Աստարովթը ու Էասրուց աստուածները ևս Սիդոնի աստուածները ու Մովաբի աստուածները և Ամմոնի որդիներուն աստուածները ու Փղշտացւոց աստուածները պաշտեցին. և Տէրը թողուցին ու անոր ծառայութիւն չըրին։ Եւ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ, ու Ըզմանոք Փղշտացւոց ձեռքը ու Ամմոնի որդիներուն ձեռքը մատնեց։ Եւ անոնք այն տարին մինչև տասնըութ տարի Իսրայէլի որդիները նեղեցին ու հարատահարեցին, այսինքն բոլոր Իսրայէլի որդիները, որոնք Յորդանանու անդիի կողմը, Գաղատացւոց երկրին մէջ, Ամօրհացւոց երկրին մէջ էր բնակեր։ Նաև Ամմոնի որդիները Յորդանանէ ալան, որպէս զի Յուդայի հետ, Բենիամինի հետ ու Եփրեմի տանը հետ ալ պատերազմ ընեն. ու Իսրայէլ խիստ մեծ նեղութեան մէջ էր։

10 Եւ Իսրայէլի որդիները Տէրոջը աղաղակեցին ու ըսին, Քեզի դէմ մեղք գործեցինք, քանզի մեր Աստուածը թողուցինք ու Բահալիմը պաշտեցինք. Եւ Տէրը Իսրայէլի որդիներուն ըսաւ, Չէ՞ որ ձեզ ապրեցէ Եգիպտացիներէն, Ամօրհացիներէն, Ամմոնի որդիներէն ու Փղշտացիներէն. Նաև երբ Սիդոնացիները, Ամաղեկացիները ու Մաոնացիները ձեզ նեղեցին, ու դուք ինծի աղաղակեցիք, ես ձեզ անոնց ձեռքէն ազատեցի։ Բայց դուք զիս թողուցիք և ուրիշ աստուածներու ծառայութիւն ըրիք. անոր համար ես ալ ձեզ պիտի չազատեմ։ Գացէք ձեր ընտրած աստուածներուն աղաղակեցէք. ձեր նեղութեան ատենը թող անոնք ձեզ ազատեն։ Եւ Իսրայէլի որդիները Տէրոջը ըսին, Մեղք գործեցինք. դուն ինչ որ հաճելի է, զմեզ ըրէ մեզի. բայց միայն կ'ազատէնք, ազատէ մեզ այսօր։ Ուստի իրենց մէջէն օտար աստուածները վերցուցին, ու Տէրոջը ծառայութիւն ըրին. և Անոր սիրտը իջաւ Իսրայէլի նեղութեանը համար։

17 Եւ Ամմոնի որդիները ժողվուեցան, ու Գաղատի մէջ բանակեցան. Իսրայէլի որդիներն ալ ժողվուեցան, ու Մասփայի մէջ բանակեցան։

18 Եւ ժողովուրդը՝ Գաղատի իշխանները իրարու ըսին, Ով որ Ամմոնի որդիներուն հետ պատերազմ ընելու սկսի, անիկա Գաղատի բոլոր բնակիչներուն գլուխ ըլլայ։

ԳԼ. ԺԱ

1 Յեփթայէ ու Գաղատի բնակիչներուն միջեռ եղած դաշնակցութիւնը՝ որ ինք անոնց գլուխ ըլլայ։ 12 Յեփթայէ Ամմոնացիներուն առաջարկած խաղաղութեան խօսքերը անօգուտ կ'ըլլան. 29 Յեփթայէ ուխտ կ'ընէ. 32 Ամմոնացիները կը յաղթէ, 34 ու երած ուխտը իր աղջիկը վրայ կը կատարէ։

Եւ Գաղատացի Յեփթայէ էզօրաւոր ու կտրիճ մարդ մըն էր, ու անիկա պոռնիկ կնոջ մը զաւակ էր. ու Յեփթայէի հայրը Գաղատ էր։ Եւ Գաղատի կինը անոր զաւակներ ծնաւ. ու երբ կնոջը զաւակները մեծցան, Յեփթայէն վռնտեցին, ու անոր ըսին, Դուն մեր հօրը տանը մէջ ժառանգութիւն պիտի չունենաս, քանզի դուն օտար կնոջ մը զաւակ ես։ Ու Յեփթայէ իր եղբայրներուն երեսէն փախչելով՝ Տոբի երկրին մէջ բնակեցաւ. և Յեփթայէի քով էորիկով մարդիկ ժողվուեցան ու անոր հետ կը պտըտէին։

4 Եւ եղաւ որ ատենէ մը ետքը Ամմոնի որդիները Իսրայէլի հետ պատերազմ ըրին։ Ու երբ Ամմոնի որդիները Իսրայէլի հետ պատերազմ կ'ընէին, Գաղատի ծերերը գացին որ Յեփթայէն Տոբի երկրէն առնեն։ Եւ Յեփթայէի ըսին, Եկուր, մեզի զօրապետ եղիր, որպէս զի Ամմոնի որդիներուն հետ պատերազմ ընենք։

7 Ու Յեփթայէ Գաղատի ծերերուն ըսաւ, Ա՞հա դուք զիս ատեցիք և իմ հօրս տունէն զիս վռնտեցիք, ու հիմա որ նեղութեան մէջ էք, ինչո՞ւ համար ինծի եկաք։ Եւ Գաղատի ծերերը Յեփթայէի ըսին, Անոր համար հիմա դարձեալ զի դիմեցինք, որ մեզի հետ երթաս ու Ամմոնի որդիներուն դէմ պատերազմ ընես, և եղիր մեզի, Գաղատի բոլոր բնակիչներուն, գլուխ ըլլաս։

9 Ու Յեփթայէ Գաղատի ծերերուն ըսաւ, Եթէ դուք զիս դարձնէք Ամմոնի որդիներուն դէմ պատերազմ ընելու համար, ու Տէրը զանոնք իմ ձեռքս մատնէ, ես ձեզի գլուխ ըլլա՞մ։ Եւ Գաղատի ծերերը Յեփթայէի ըսին, Տէրը մեր մէջ վկայ ըլլայ *որ բանածիդ պէս պիտի ընենք՝։ Ու Յեփթայէ Գաղատի ծերերուն հետ գնաց. և ժողովուրդը զանիկա իրենց վրայ Ըգլուխ ու զօրապետ դրին. ու Յեփթայէ ԺՄասփայի մէջ Տէրոջը առջև իր բոլոր խօսքերը պրուցեց։

12 Եւ Յեփթայէ Ամմոնի որդիներուն թագա-

ե Գլ. Ե. 10։ Ժբ. 14։
զ բ Օր. գ. 14։
է Թուա. լբ. 41։
ը Գլ. բ. 11։ գ. 7։ դ. 1։ ղ. 1։ Ժգ. 1։
թ Գլ. բ. 13։
ժ Գլ. բ. 12։
ի գ Թագ. Ժա. 33։ Սապ. ճղ. 36։
լ Գլ. բ. 14։ ա Թագ. Ժբ. 9։
խ ա Թագ. Ժբ. 10։
ծ Ել. Ժգ. 30։
կ Թուա. խա. 21, 24, 25։
հ Գլ. գ. 12, 13։
ձ Գլ. գ. 31։
ճ Գլ. զ. 3։
ղ Սապ. ճզ. 42, 43։
ն բ Օր. լբ. 15։ Երեմ. բ. 13։
շ բ Օր. լբ. 37, 38։ դ Թագ. գ. 13։ Երեմ. բ. 28։
ո ա Թագ. գ. 18։ բ Թագ. Ժե. 26։
չ բ Մն. է. 14։ Ժե. 8։ Երեմ. Ժբ. 7, 8։
պ Սապ. ճզ. 44, 45։ Նա. կգ. 9։
ջ Գլ. Ժա. 11, 29։ Ծն. լա. 49։
ռ Գլ. Ժա. 8, 11։ —
ս Երր. Ժա. 32։
վ Գլ. զ. 12։ դ Թագ. Ե. 1։
տ Գլ. է. 4։ ա Թագ. իբ. 2։
ր Ծն. իբ. 27։
ց Գլ. Ժ. 18։
ւ Դ.ում. Ժէ. 4։
փ Գլ. Ժ. 18։
ք Երեմ. խբ. 5։
և Եբր. Հիմ է այնպէս քու բառդ պէս չընենք
օ Հմր. 8։
ֆ Գլ. Ժ. 17։ իւ. 1։ ա Թագ. Ժ. 17։ Ժա. 15։

ւորին պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով, Դուն
13 ինծի հետ ի՞նչ բան ունիս, որ ինծի եկար իմ
երկրիս մէջ պատերազմ ընելու համար։ Եւ
Ամմոնի որդիներուն թագաւորը Յեփթայէի
պատգամաւորներուն բաւ, Որովհետեւ Իսրա-
յէլ Եգիպտոսէ ելած ատենը Առնոնէ մինչեւ
Յաբոկ ու մինչեւ Յորդանան իմ երկիրս առաւ.
հիմա զանիկա խաղաղութեամբ ետ դարձուր։
14 Ու Յեփթայէ Ամմոնի որդիներուն թագաւորին
15 նորէն պատգամաւորներ ղրկեց, Եւ անոր բաւ,
Յեփթայէ այսպէս կ'ըսէ. Իսրայէլ Մովաբի
երկիրը ու Ամմոնի որդիներուն երկիրը չառաւ.
16 քանզի Եգիպտոսէ ելած ատենը Իսրայէլ մինչեւ
Կարմիր ծովը անապատէն գնաց, ու Կադէս
17 եկաւ. Եւ Իսրայէլ Եդովմի թագաւորին դես-
պաններ ղրկեց՝ ըսելով, Շնորհք ըրէ, քու եր-
կրէդ անցնիմ. Բայց Եդովմի թագաւորը մտիկ
չըրաւ. այնպէս ալ Մովաբի թագաւորին ղրկեց,
ան ալ թոյլ չտուաւ. ու Իսրայէլ Կադէսի
18 մէջ մնաց։ Եւ անապատին մէջէն գնաց, ու Ե-
դովմի երկրին ու Մովաբի երկրին չորսդիքը
պտըտեցաւ. և Մովաբի երկրին արեւելեան
կողմէն երթալով Առնոնի անդին կողմը բա-
նակեցաւ, բայց Մովաբի սահմանին մէջ չմտաւ.
19 քանզի Մովաբի սահմանը Առնոն էր։ Ու Իս-
րայէլ դեսպաններ ղրկեց Ամորհացւոց Սեհոն
թագաւորին, (որ Եսեբոնի թագաւորն էր,) և
Իսրայէլ անոր բաւ, Շնորհք ըրէ, քու երկրէդ
20 անցնիմ, որպէս թի իմ տեղս երթամ։ Բայց
Սեհոն Իսրայէլի հրաման չտուաւ որ իր սահ-
մանէն անցնի ու Սեհոն իր բոլոր ժողովուրդը
ժողվեց, և Յասայի մէջ բանակեցան, ու անի-
21 կա Իսրայէլի դէմ պատերազմ ըրաւ։ Եւ Իս-
րայէլի Տէր Աստուածը Սեհոնը ու անոր բոլոր
ժողովուրդը Իսրայէլի ձեռքը մատնեց, ու Նզ-
նանք զարկին. և Իսրայէլ այն երկրին մէջ բնա-
22 կող Ամորհացւոց բոլոր երկիրը առաւ։ Ու Ի-
րայէլ Ամորհացւոց բոլոր սահմանը, Առնոնէ
մինչեւ Յաբոկ, ու անապատէն մինչեւ Յորդանան
23 ժառանգեց։ Ուստի հիմա որ Իսրայէլի Տէր
Աստուածը Ամորհացիները իր Իսրայէլ ժողո-
վուրդին առջեւէն վռնտեր է, դո՞ւն պիտի ժա-
24 ռանգես այն երկիրը։ Քիթա Աստուածդդ Քամոսի
քեզի ժառանգութիւն տուածը դուն չէ՞ս ժա-
ռանգեր. մենք ալ՝ մեր Եհովա Աստուածդին մեր
առջեւէն վռնտած ամէն ուր որ երկիրը կը ժառան-
25 գենք։ Եւ հիմա դուն Մովաբի թագաւորէն,

"Սեպփորեան բաղտակէ, աւելի քաջութիւն եւ
միթէ անիկա բնաւ Իսրայէլի հետ ծեծկուեցա՞ւ,
26 կամ անոնց հետ պատերազմ ըրա՞ւ։ Իսրայէլ
Եսեբոնի ու անոր գեղերուն մէջ, Արոէրի ու
անոր գեղերուն մէջ, և Առնոնի եղերքին վրայ
եղող բոլոր քաղաքներուն մէջ երեք հարիւր
տարի է որ կը բնակին. և ինչո՞ւ համար պա-
27 այնքան ատեն մէջ չազատեցիք։ Ուստի ես
քեզի դէմ յանցանք մը չեմ ըրած, և դուն
ինծի հետ պատերազմ ընելով ինծի չարութիւն
կ'ընես. այսօր Իսրայէլի որդիներուն ու Ամմոնի
որդիներուն մէջ Դատաւոր եղող Տէրը թող
28 դատաստան ընէ։ Բայց Ամմոնի որդիներուն թա-
գաւորը Յեփթայէի ղրկած խօսքերը մտիկ չըրաւ։
29 Այն ատեն Յեփթայէի վրայ Տէրոջը Հոգին
եկաւ. ու անիկա Գաղաատէ ու Մանասէ ան-
ցաւ, Գաղաատու Մասփային ալ անցաւ, ու
Գաղաատու Մասփային Ամմոնի որդիներուն
30 վրայ գնաց։ Եւ Յեփթայէ Տէրոջը ուխտ ըրաւ
ու բաւ, Եթէ Ամմոնի որդիները բոլորովին իմ
31 ձեռքս մատնես, Ու Ամմոնի որդիներէն խաղա-
ղութեամբ ետ դառնամ, այն ատեն իմ առնս
դռնէն ինծի դիմաւորելու ելլողը Տէրոջը թող ըլ-
32 լայ, ու զանիկա ողջակէզ մատուցանեմ։ Եւ Յեփ-
թայէ Ամմոնի որդիներուն վրայ գնաց, որպէս զի
անոնց հետ պատերազմ ընէ, ու Տէրը անոր ձեռ-
33 քը մատնեց զանոնք։ Եւ Արոէրէ մինչեւ Մինննիթ,
քսան քաղաք, ու մինչեւ Աբէլքերամիմ սաստիկ
կոտորածով չարդեց զանոնք. ու Ամմոնի որդի-
ները Իսրայէլի որդիներուն առջեւ նուաճեցան։
34 Եւ Յեփթայէ Մասփա իր տունը եկաւ. ու
ահա իր աղջիկը թմբուկներով և պար բռնե-
լով զանիկա դիմաւորելու կ'ելլէր. և անիկա
անոր մէկ հատիկ զաւակն էր, ու անկէ զատ
35 ուրիշ կամ աղջիկ չունէր։ Եւ ետքէն երբ
զանիկա տեսաւ, հիր լաթերը պատռեց, ու ըսաւ,
Ո՛հ, աղջիկս, դուն զիս բոլորովին նկուն ըրիր, և
դուն ինծի իմ նեղիչներէս մէկը եղար. քանզի
ես բերանս բացի Տէրոջը, ու ետ կրնար հետ
36 դարձնել։ Եւ աղջիկը անոր ըսաւ, Ով հայր իմ,
եթէ Տէրոջը բերանդ բացիր, Ըբերնէդ ելածը
ըրէ ինծի. քանզի Տէրը քու թշնամիներէդ,
Ամմոնի որդիներէն, քեզի համար վրէժխնդրու-
37 թիւն բրաւ։ Եւ իր հօրը բաւ, Միայն այս
բանն ըրէ ինծի. Զիս երկու ամիս թող տուր
որպէս զի լեռներուն վրայ ելլեմ ու իջնեմ, ու
ես իմ ընկերներովս իմ կուսութեանս վրայ

: Թուղ. խա. 24, 25, 26։
ՙ Ծն. լբ. 22։
Բ Օր. բ. 9, 19։
Թուղ. ԺԳ. 25։ Բ Օր. ա. 40։ Ցես. Ե. 6։
Թուղ. ԺԳ. 27։ ի. 1։ Բ Օր. ա. 46։
Թուղ. ի. 14։
Թուղ. ի. 18, 21։
Թուղ. ի. 1։
Թուղ. խա. 4։ Բ Օր. բ. 1—8։
Թուղ. խա. 11։
Թուղ. խա. 13։ իբ. 36։
Թուղ. խա. 21։ Բ Օր. բ. 26։
Թուղ. խա. 22։ Բ Օր. բ. 27։
Թուղ. խա. 23։ Բ Օր. բ. 32։
† Եբր. Չխոտահեցաւ.
Թուղ. խա. 24, 25։ Բ Օր. բ. 33, 34։
Բ Օր. բ. 36։
Թուղ. խա. 29։ Դ Թագ. ԺԷ. 7։ Երեմ. խը. 7։
Բ Օր. Թ. 4, 5։ ԺԸ. 12։ Ցես. գ. 10։
Թուղ. իբ. 2։ Տես Ցես. իգ. 9։
‡ Եբր. աղի՛կ
Թուղ. խա. 25։
Բ Օր. բ. 36։
Ծն. ԺԸ. 25։
Ծն. Ժգ. 5։ լա. 53։ ա Թագ. իգ. 13, 16։
Գլ. գ. 10։
Ծն. իբ. 20։ ա Թագ. ա. 11։
Տես Դհ. իե. 2, 3, եև։ ա Թագ. ա. 11, 28։ բ. 18։
Սաղ. կզ. 13։ Տես Դհ. իե. 11, 12։
§ Եզեկ. իե. 17։
Դտ. Ժ. 17։ Հմր. 11։
Ել. ԺԵ. 20։ ա Թագ. ԺԸ. 6։ Սաղ. կը. 25։ Երեմ. լա. 4։
Ծն. լե. 29, 34։
Ժող. Ե. 2։
Թուղ. լ. 2։ Սաղ. ԺԵ. 4։ Ժող. Ե. 4, 5։
Թուղ. լ. 2։
Բ Թագ. ԺԸ. 19, 31։

38 լամ։ Եւ անիկա ըսաւ, Գնա. ու զանիկա երկու օրիս թոզ տուաւ. և անիկա իր ընկերներուն վրայ իր կուսութիւնը
39 լացաւ։ Եւ երկու ամսուն լմննալէն եղբը իր հօրը դարձաւ, ու անիկա Ըիր ըրած ուխտը անոր
40 կատարեց. և անիկա այր մարդ չճանչցաւ։ Ու Իսրայէլի մէջ սովորութիւն եղաւ, որ տարէն տարն Իսրայէլի աղջիկները երթան, ու Գաղաադացի Յեփթայէի աղջկանը համար տարին չորս օր լան։

ԳԼ. ԺԲ

1 Եփրեմացիք Յեփթայէի հետ վէճ կ'ընեն, ու գաղտադացիք անոնց Շիպոլէթ ըսել սովով կը մեռցնեն զանոնք։ 7 Յեփթայէի մահը։ 8 Աբեսան՝ որ երեսուն տղայ ու երեսուն աղջիկ ունէր, 11 ու Եղօն, 13 և Աբդօն՝ որ քառասուն տղայ ու երեսուն թոռ ունէր, Իսրայէլը դատեցին։

Ու Եփրեմի մարդիկը ժողվուեցան, և դէպ ի Հիւսիսային կողմը անցան, ու Յեփթայէի ըսին, Ինչո՞ւ համար Ամմոնի որդիներուն հետ պատերազմելու գացած ատենդ մեզ չկանչեցիր, որպէս զի քեզի հետ երթայինք. հիմա ձեր տունդ ալ քու
2 տունդ քու վրադ կրակով պիտի այրենք։ Եւ Յեփթայէ անոնց ըսաւ, Ես ու իմ ժողովուրդս Ամմոնի որդիներուն հետ մեծ կռիւներ ունեցանք, և ձեզ կանչեցի, բայց դուք զիս անոնց
3 ձեռքէն չազատեցիք։ Ես ալ երբ տեսայ որ դուք զիս չէք ազատեր, Ըհոգիս ձեռքիս մէջ դնելով Ամմոնի որդիներուն վրայ գացի, ու Տէրը զանոնք իմ ձեռքս մատնեց. և ինչո՞ւ համար դուք այսօր ինծի դէմ պատերազմ ընելու
4 եկաք։ Ու Յեփթայէ Գաղաադու բոլոր մարդիկը ժողվելով Եփրեմի հետ պատերազմ ըրաւ, և Գաղաադու մարդիկը Եփրեմացիները զարկին. քանզի ըսեր էին թէ Դուք, Գաղաադացիք, Եփրեմի մէջ ― Մանասէի մէջ Ըեփրեմի փախըս
5 տականներն էք։ Եւ Գաղաադացիք Եփրեմի ―ջ–էն Ըյորդանանու անցքերը բռնեցին, ու երբ Եփրեմի փախստականի մը թող տուէք անցնիմ՝ ըսէր, Գաղաադու մարդիկը անոր կ'ըսէին,
6 Եփրեմա՞ցի ես. ու անիկա Ոչ՝ կ'ըսէր. Եւ անոնք անոր կ'ըսէին, Ուրեմն *Շիպոլէթ ըսէ. ու անիկա Սիպոլէթ կ'ըսէր, (քանզի չէր կրնար շիտակ արտասանել.) ուստի զանիկա կը բռնէին, և Յորդանանու անցքերուն մէջ կը սպաննէին. ու այն ատեն Եփրեմէ քառասունհազարկու հազար մարդ ինկաւ։

7 Եւ Յեփթայէ Իսրայէլի մէջ վեց տարի դատաւորութիւն ըրաւ. ու Գաղաադացի Յեփթայէ մեռաւ, և Գաղաադու քաղաքներէն մէկուն մէջ թաղուեցաւ։

8 Ու անկէ ետև Իսրայէլի մէջ Բեթղեհեմացի
9 Աբեսան դատաւորութիւն ըրաւ։ Եւ անիկա երեսուն տղայ ունէր, ու երեսուն աղջիկ, զորոնք դուրս տուաւ, ու դուրսէն ալ իր տղոցը երեսուն աղջիկ ներս առաւ. ու ինք Իսրայէլի մէջ
10 եօթը տարի դատաւորութիւն ըրաւ։ Եւ Աբեսան մեռաւ, ու Բեթղեհէմի մէջ թաղուեցաւ։
11 Եւ անկէ ետև Զաբուղոնացի Եղօն Իսրայէլի դատաւոր եղաւ, ու Իսրայէլի մէջ տասը տարի
12 դատաւորութիւն ըրաւ։ Եւ Զաբուղոնացի Եղօն մեռաւ, ու Զաբուղոնի երկրին՝ Այեղոնի մէջ թաղուեցաւ։
13 Եւ անկէ ետև Փարաթոնացի Հեղելի որդին
14 Աբդօն Իսրայէլի դատաւոր եղաւ։ Ու անիկա քառասուն տղայ ու երեսուն թոռ ունէր, որոնք Էշօթանոսաւն սովնակներու վրայ կը հեծնէին. և ինք Իսրայէլի մէջ ութ տարի դատաւորու-
15 թիւն ըրաւ։ Ու Փարաթոնացի Հեղելի որդին Աբդօն մեռաւ, և ՚Ամաղեկացւոց լեռանը վրայ, Եփրեմի երկրին, Փարաթոնի մէջ թաղուեցաւ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Իսրայէլ Փղշտացւոց ձեռքը կը մատնուի։ 2 Հրեշտակ մը Մանոահէ կնոջ կ'երեւնայ։ 8 Մանոահէ ալ կ'երեւնայ։ 15 Մանոահ պոհ մատուցանելով կը հաստատէ թէ անիկա հրեշտակ է։ 24 Սամփսոնին ծնեանդը։

Եւ Իսրայէլի որդիները ՚նորէն Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրին. ու Տէրը զանոնք Ըքառասուն տարի Փղշտացւոց ձեռքը մատնեց։

2 Եւ Դանի ցեղէն Մանոահ անունով Ըմարտոցի մարդ մը կար, ու անոր կինը ամուլ էր և զաւակ
3 չէր ծնաներ։ Ու ՚Տէրոջը հրեշտակը այս կնոջ երեւցաւ և անոր ըսաւ, Ահա դուն ամուլ ես ու չես ծնաներ, բայց պիտի յղանաս ու որդի
4 մը ծնանիս։ Ուստի հիմա զգոյշ կեցիր, Ըչորս որ գինի կամ օղի խմես, ոչ ալ անմաքուր բան մը ուտես. քանզի ահա դուն պիտի յղանաս և
5 որդի մը ծնանիս, ու ՚անոր գլխուն վրայ մազեղէն պիտի չելլէ. քանզի այն տղան Ըէ մօրը արգանդէն ԸԱստուծոյ ուխտաւորը պիտի ըլլայ, և անիկա Ըիսրայէլը Փղշտացւոց ձեռքէն ազատելու
6 պիտի սկսի։ Ու կինը գնաց և իր էրկանը պատմեց՝ ըսելով, ԸԱստուծոյ մարդ մը ինծի եկաւ, ու անոր Ժպէմքը Աստուծոյ հրեշտակին դէմքին պէս խիստ ահարկու էր. և ես անոր ուրկէ ըլլալը չհարցուցի, ոչ ալ անիկա իր անունը ինծի
7 պրուցեց. Ու ինծի ըսաւ, Ահա դուն պիտի յղանաս ու որդի մը ծնանիս, և հիմա գինի ու օղի չխմես, ու անմաքուր բան մը չուտես. քանզի

ը Հմր. 31։ ա Թագ. ա. 22, 24։ բ. 18։

——

ա Տես Գլ. ը. 1։
բ ա Թագ. ԺԲ. 5։ իը. 21։ Ցոբ Ժգ. 14։ Սաղ. ՃԺԲ. 109։
գ Տես ա Թագ. իե. 10։ Սաղ. հբ. 9։
դ Ծես. իբ. 11։ Գլ. գ. 28։ է. 24։
ե Աչխնջն, հասկ, խոմ, հեղեղ
զ Գլ. ե. 10։ Ժ. 4։
է Գլ. գ. 13, 27։ ե. 14։

——

ը Գլ. բ. 11։ գ. 7։ դ. 1։ ը.1։ Ժ. 6։
ի ա Թագ. Ժբ. 9։
լ Ծես. ԺԲ. 41։
խ Գլ. դ. 12։ Դ.ուկ. ա. 11, 13, 28, 31։
ծ Հմր. 14։ Թոռ. զ. 2, 3։ Դ.ուկ. ա. 15։
կ Թոռ. զ. 5։ ա Թագ. ա. 11։
հ Թոռ. դ. 2։
ձ Տես ա Թագ. է. 13։ բ Թագ. բ. 1։ ա Մն. Ժբ. 1։
ղ բ Օր. լգ. 1։ ա Թագ. բ. 27, թ. 6։ գ Թագ. Ժէ. 24։
ճ Մաս. իբ. 3։ Դ.ուկ. թ. 29։ Գոր. զ. 15։
մ Հմր. 17, 18։

այն տղան էր Յօրը սպրդանդէն մինչև իր մահուան
օրը Աստուծոյ ուխտաւորը պիտի ըլլայ։
8 Եւ Մանուէ Տէրոջը ազաչելով՝ ըսաւ, Կ'աղաչեմ, ով Տէր, այն Աստուծոյ մարդը, զոր
դուն ղրկեցիր, նորէն մեզի գայ, ու մեզի սորվեցնէ թէ այն ծնանելու տղուն ինչ ընենք։
9 Եւ Աստուած Մանուէի ձայնը լսեց, ու Աստուծոյ հրեշտակը նորէն կնոջը եկաւ՝ երբ անիկա
արտին մէջ նստեր էր. ու անոր այրը Մանուէ
10 անոր հետ չէր։ Եւ կինը շուտով վազեց, ու իր
էրկանը պատմեց ու անոր ըսաւ, Ահա այն օրը
11 ինծի եկող մարդը նորէն ինծի երեւցաւ։ Ու Մանուէ ելաւ իր կնոջ ետեւէն գնաց, և այն
մարդուն քով մօտեցաւ ու անոր ըսաւ, Կնոջ
հետ խօսող մարդը դո՞ւն ես. ու անիկա ըսաւ,
12 Ես եմ։ Եւ Մանուէ ըսաւ, Երբ քու ըսածդ
ըլլայ, տղուն պէտք եղածը ի՞նչ է, ու ի՞նչ
13 ընելու է՞։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը Մանուէի ըսաւ,
14 Կինը ամէն ըսածէս թող զգուշանայ. Որթէն
ելած բան մը բնաւ չուտէ և գինի ու օղի չխմէ,
և անմաքուր բան մը բնաւ չուտէ, ամէն իր պատուիրածս պահէ։
15 Եւ Մանուէ Տէրոջը հրեշտակին ըսաւ, Կաղաչեմ, Ջքիչ մը մեր քով նստէ, ու ոչխարէն
ուլ մը պատրաստենք քու առջեւդ դնենք։
16 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Մանուէի ըսաւ, Ես քու
քովդ նստիմ ալ՝ քու հացիդ պիտի չուտեմ.
բայց եթէ ողջակէզ պիտի ընես, զանիկա Տէրոջը
ընծայէ. քանզի Մանուէ չգիտցաւ թէ անիկա
17 Տէրոջը հրեշտակն է։ Եւ Մանուէ Տէրոջը հրեշտակին ըսաւ, Անունդ ի՞նչ է, որպէս զի երբ
18 խօսքդ կատարուի, քեզ պատուենք։ Ու Տէրոջը
հրեշտակը անոր ըսաւ, Ինչո՞ւ այսպէս կը հարցնես, որովհետև անիկա նախանձելի է։
19 Եւ Մանուէ ուլը ու հացի ընծան առաւ, հև
ապառաժին վրայ Տէրոջը ընծայեց. ու հրեշտակը
Մանուէի և անոր կնոջը աչքերուն առջև հրաշք
20 մը ըրաւ. Քանզի երբ բոցը սեղանէն դէպ ի երկինք վեր կ'ելլէր, Տէրոջը հրեշտակն ալ սեղանին բոցովը վեր ելաւ. և Մանուէ ու իր կինը
21 կը նայէին, ու յերկրի վրայ գետնին իննան։ Եւ
Տէրոջը հրեշտակը մէլմին ալ Մանուէի ու անոր կնոջ չերեւցաւ. Ասկէ ետեն Մանուէ հաս-
22 կըցաւ որ անիկա Տէրոջը հրեշտակն է։ Ու Մանուէ իր կնոջ ըսաւ, Անշուշտ պիտի մեռնինք,
23 քանզի Աստուած տեսանք։ Եւ կինը անոր ըսաւ, Եթէ Տէրը մեզ մեռցնել ուզէր, մեր ձեռքէն
ողջակէզը ու հացի ընծան չէր ընդուներ, ու այս
բոլոր բաները մեզի չէր ցուցներ, և այս միջոցին մէջ այսպիսի խօսքէր մեզի լսել չէր տար։

24 Ու կինը որդի մը ծնաւ, և անոր անունը
Սամփսան կոչեց. ու Տղան մեծցաւ, և Տէրը
25 զանիկա օրհնեց։ Ու Տէրոջը Հոգին Սարայի ու Եսթաւուղի մէջ՝ Դանի բանակին մէջ սկսաւ անոր վրայ գալ։

ԳԼ. ԺԴ

1 Սամփսան փղշտացիներէն կին մը կ'ուզէ։ 6 Իր ճամբորդութեան մէջ առիւծ մը կը սպաննէ։ 8 Երկրորդ անգամ նոյն ճամբայէն անցնելով՝ առիւծին դիին մէջ մեղր կը գտնէ։ 10 Սամփսանի հարսնիքը։ 12 Փղշտացիները Սամփսանի հանելուկը անոր կնոջը միջոցով կը բացատրեն։ 19 Սամփսան երեսուն փղշտացիներ սպաննելով անոնց կողոպուտը կ'առնէ։ 20 Իր կինը ուրիշ մը կը տրուի։

Եւ Սամփսան Թամնաթա իջաւ, ու Թամնաթայի մէջ փղշտացւոց աղջիկներէն էկին մը
2 տեսաւ. Եւ նորէն էր պարը ելաւ, ու իր Հօրը և
մօրը պատմեց ու ըսաւ, Թամնաթայի մէջ փղշտացւոց աղջիկներէն կին մը տեսայ. ու հիմա
3 էզանիկա ինծի կին առէք։ Եւ անոր Հայրը ու մայրը անոր ըսին, Միթէ քու եղբայրներուդ աղջիկներուն մէջ, ու իմ բոլոր ժողովուրդիս մէջ կին չկա՞յ՝ որ դուն Եանթիփատա փղշտացիներէն կին առնելու պիտի երթաս. բայց Սամփսան իր Հօրը ըսաւ, Զանիկա ինծի տուր, քանզի իմ աչքերուս անիկա հաճելի է։ Եւ անոր Հայրը ու մայրը չէին գիտեր որ այս բանը Տէրոջմէն է, քանզի անիկա փղշտացիներէն առիթ մը կը փնտռէր. ու այն ատեն Եփղշտացիները Իսրայէլի վրայ կ'իշխէին։

5 Եւ Սամփսան իր Հօրը ու մօրը հետ Թամնաթա
իջաւ, ու մինչև Թամնաթայի այգիները եկան,
և ահա առիւծի կորիւն մը մռնչելով անոր դէմ
6 ելաւ։ Ու Տէրոջը Հոգին անոր վրայ գալով՝ ուլ
մը ճեղքելու պէս զանիկա ճեղքեց, ու ձեռքին
մէջ բան մը չկար. և բրած բանը իր Հօրը ու
7 մօրը չպատմեց։ Եւ իջաւ ու կնոջ հետ խօսեցաւ.
և կինը Սամփսանի աչքերուն հաճելի երեւցաւ։
8 Ու ժամանակ մըետքը երբ դարձաւ կինը առնելու, առիւծին դին տեսնելու համար էր ճամբէն խոտորեցաւ. և ահա առիւծին դիին մէջ
9 մեղուներու գունդ մը մեղր կար։ Ու զանիկա ձեռքը առաւ և ուտելով կ'երթար, ու իր Հօրը ու
մօրը գնաց, և անոնց ալ տուաւ, ու կերան. բայց
անոնց չըսաւ թէ մեղրը առիւծին դիէն հանեց։

10 Եւ անոր Հայրը այն կնոջ քով իջաւ, ու Սամփսան հոն խնճոյք մը ըրաւ, քանզի երիտասարդ-
11 ները այսպէս կ'ընէին։ Ու երբ զանիկա տեսան,
երեսուն ընկեր բերին, որպէս զի անոր հետ ըլլան։
12 Եւ Սամփսան անոնց ըսաւ, Հիմա ձեզի Հանելուկ մը պիտի ըսեմ. եթէ զանիկա ծայր

---

† կամ, Ինչ ընենք անոր
ա Հմր. 4։
բ Ծն. ժը. 5։ Գլ. զ. 18։
գ Ծն. լը. 29։
դ Ես. ք. 6։
ե Գլ. զ. 19, 20։
զ Դ Էս. ք. 24։ ա Մն. խա. 16։ Եզեկ. ա. 28։ Մատ. ժէ. 6։
է Գլ. զ. 22։
ը Ծն. լբ. 30։ Նե. լգ. 20։ բ Օր. ե. 26։ Գլ. զ. 22։
թ Եբր. ժա. 32։
ժ ա Թագ. զ. 19։ Դ ու Ք. ա. 80։ բ. 52։
ի Գլ. զ. 10։ ա Թագ. ժա. 6։ Մատ. գ. 1։
լ Ցեա. ժե. 33։ Գլ. ժբ. 11։
խ կամ, Մահանէ-դանին. Գլ. ժբ. 12։
ծ Ծն. լբ. 13։ Ցեա. ժե. 10։
կ Ծն. լգ. 2։
հ Ծն. խա. 21։ լգ. 4։
ձ Ծն. խգ. 3, 4։
ղ Ծն. լգ. 14։ Նե. լգ. 16։ բ Օր. ե. 3։
ճ Ցեա. ժա. 20։ գ Թագ. ժբ. 15։ գ Թագ. գ. 33։ բ Մն. ժ. 15։ խբ. 7։ խե. 20։
մ Գլ. ժգ. 1։ բ Օր. խբ. 48։
յ Գլ. գ. 10։ ժգ. 25։ ա Թագ. ժա. 6։
ն գ Թագ. ժ. 1։ Եզեկ. ժէ. 2։ Դ Ք. ժգ. 7։
շ Մն. խթ. 27։

ինճոյքին եօթը օրուանը մէջ ինծի բացատրէք ու գանէք, ես ալ ձեզի երեսուն *շապիկ ու երեսուն ձեռք էփոխելու հանդերձ կու տամ.
13 Բայց եթէ չկարենաք պատմել ինծի բացատրել, այն ատեն դուք ինծի երեսուն շապիկ ու երեսուն ձեռք փոխելու հանդերձ տաք. և անոր ըսին,
14 Քու հանելուկդ մեզի ըսէ, որպէս զի լսենք։ Ու անոնց ըսաւ, Կերակրէն կերակուր ելաւ, ու հզօրէն անոյշ ելաւ։ Եւ անոնք այս հանելուկը երեք
15 օրուան մէջ չկրցան բացատրել։ Ու †եօթներորդ օրը Սամփսոնի կնոջ ըսին, Աւյրդ խաբէ որպէս զի հանելուկը մեզի բացատրէ, Եւ չըլլայ թէ քեզ ու քու հօրդ տունը կրակով այրենք. մեզ
16 թալլելո՞ւ համար կանչեցիք. այնպէս չէ՞։ Եւ Սամփսոնի կինը անոր քով լալով՝ ըսաւ, Ձանշուշ դուն զիս ատեցիր ու զիս չսիրեցիր. իմ ժողովուրդիս որդիներուն հանելուկ մը ըսիր, ու ինծի չբացատրեցիր։ Եւ անիկա ըսաւ անոր, Ահա իմ հօրս ու մօրս չբացատրեցի, ու քեզի՞ պիտի
17 բացատրեմ։ Եւ իրենց ինճոյքին եօթը օրուանը մէջ անոր քով լացաւ. ու Սամփսոն եօթներորդ օրը անոր բացատրեց, քանզի իրեն նեղութիւն կու տար. անիկա ալ իր ժողովուրդին որդիներուն բացատրեց հանելուկը։ Եւ քաղաքին մարդիկը եօթներորդ օրը արեւին մտնելէն առաջ անոր ըսին, Մեղրէն անոյշ՝ ու առիւծէն զօրաւոր ի՞նչ կայ։ Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Եթէ դուք իմ երինջովս չհերկէիք, իմ հանելուկս չէիք կըր-
19 նար գանել։ Ու Տէրոջը Հոգին անոր վրայ եկաւ, և անիկա Ասկաղոն իջաւ ու անոնցմէ երեսուն մարդ մեռցուց, և անոնց հանդերձները առաւ ու հանելուկը բացատրողներուն տուաւ, և սաստիկ
20 բարկանալով իր հօրը տունը ելաւ։ Ու Սամփսոնի կինը անոր հրաբեկամը եղող ընկերին տրուեցաւ։

ԳԼ. ԺԵ.

1 Սամփսոն տեսնելով որ իր կինը ուրիշի մը տրուեր է, 3 պատէհներու պոչերուն ջոհեր կապելով՝ փղշտացւոց հունձքերը կ'այրէ։ 6 Փղշտացիները Սամփսոնի կինը ու անոր հայրը կ'այրեն։ 7 Սամփսոն չարաչար կը գարնէ զանոնք։ 9 Յուդայի մարդոցմէ կը կապուի, ու փղշտացւոց ձեռքը կը մատնուի։ 14 Ծնօտի ոսկորով մը հազար փղշտացի կը սպաննէ։ 18 Ատաւած անոր ջուր կը բանայ Լեքիի մէջ,

Եւ եղաւ որ ժամանակէ մը ետքը ցորենի հունձքի օրերը՝ Սամփսոն այծերէն ուլ մը առաւ, ու իր կնոջ այցելութեան գնաց ու ըսաւ, Ներքին աւենեակին մէջ կնոջս քով մտնեմ. բայց
2 կնոջը հայրը զանիկա չթողուց որ մտնէ։ Եւ անոր հայրը ըսաւ, Իրաւցընէ կարծեցի որ դուն †զանիկա բողոքովին պատեցիր, ու զանիկա քու ընկերիդ տուի. ահա անոր պզտիկ քոյրը անկէ գեղեցիկ է, հիմա անոր տեղ անիկա քեզի ըլ-
3 լայ։ Եւ Սամփսոն *անոնց համար ըսաւ, Այս

* կամ, սատան
† Ծն. խն. 22։ ը Թագ. ե. 22։
† կամ, չորրորդ
ա Գլ. ժգ. 5։
ե Գլ. ժե. 6։
զ Գլ. ժգ. 15։
է Գլ. գ. 10։ ժգ. 25։
ը Գլ. ժե. 2։ Ծամ. գ. 29։ —— ա Գլ. ժգ. 20։

անգամ Փղշտացւոցմէ անպարտ պիտի ըլլամ, 4 եթէ անոնց չարութիւն մը ընեմ։ Ու Սամփսոն գնաց երեք հարիւր աղուէս բռնեց, և ջահեր առաւ, ու պոչ-պոչի դարձուց, ու երկու պոչերուն մէջտեղ ջահ մը դրաւ։ 5 Եւ ջահերը կրակով բռնկցնելէն ետքը՝ զանոնք Փղշտացւոց հունձքերուն մէջ ձգեց, ու դիզուած և չկտրուած հունձքերը ու մինչև անգամ 6 այգիները՝ ձիթենիները այրեց։ Եւ Փղշտացիք ըսին, Ա՛յս բանը ո՞վ ըրաւ։ Ու ըսին, Թամնացիին փեսան Սամփսոն. քանզի անոր կինը առաւ և անոր ընկերին տուաւ։ Ու Փղշտացիք ելան 7 և կինը ու անոր հայրը կրակով այրեցին։ Իակ Սամփսոն անոնց ըսաւ, Թէև դուք այսպէս ըրիք, բայց ես վրէժ պիտի առնեմ ձեզմէ, ու 8 ետքը պիտի դադարիմ։ Եւ զանոնք սրունքին մինչև երանքը մեծ հարուածով մը զարկաւ. ու ինքնաւ ապառաժին խոռոչը բնակեցաւ։

9 Եւ Փղշտացիք ելան ու Յուդայի մէջ բա-
10 նակեցան, ու †Լեքիի մէջ տարածուեցան։ Եւ Յուդայեանք ըսին, Ինչո՞ւ համար մեր վրայ ելար։ Անոնք ալ ըսին, Սամփսոնը կապելու ելանք, որպէս զի մեզի ըրածին պէս մենք ալ ա-
11 նոր ընենք։ Ու Յուդայէ երեք հազար մարդ Ետամ ապառաժին խոռոչը իջան, և Սամփսոնի ըսին, Չե՞ս գիտեր որ Փղշտացիք †մեր վրայ կ'իշխեն. ինչո՞ւ համար այս բանը մեզի ըրիր։ Ու անիկա անոնց ըսաւ, Անոնք ինծի ինչպէս ըրին,
12 ես ալ անոնց այնպէս ըրի։ Եւ անոր ըսին, Մենք իջանք որ քեզ կապենք ու Փղշտացւոց ձեռքը տանք։ Եւ Սամփսոն անոնց ըսաւ, Ինծի երդում
13 ըրէք որ դուք ինծի պիտի չմեռցնէք։ Եւ անոնք անոր հետ խօսեցան ու ըսին, Ոչ. բայց հիմա քեզ պիտի կապենք ու անոնց ձեռքը տանք, և քեզ պիտի չմեռցնենք. ու զանիկա երկու նոր չուա-նով կապեցին և ապառաժէն դուրս հանեցին։

14 Երբ անիկա մինչև Լեքի եկաւ, Փղշտացիք աղաղակելով զանիկա դիմաւորեցին. և †Տէրոջը Հոգին անոր վրայ գալով՝ անոր թեւերուն վրայ եղող չուաններըը կրակով այրուած քթանի պէս
15 եղան, ու կապերը ձեռքերէն քակուեցան։ Եւ իշու ծնօտ մը գտաւ որ դեռ չորցած չէր, ու ձեռքը երկնցուց զանիկա առաւ և անով հա-
16 զար մարդ մեռցուց։ Ու Սամփսոն ըսաւ, Իշու ծնօտով դէզ դէզ՝ իշու ծնօտով հազար մարդ մեռցուցի։ Ու երբ իր խօսքը լմընցուց, ծնօտը ձեռքէն նետեց, և այն տեղին ա-
17 նունը †Ռամմաթ-լեքի կոչեց։
18 Եւ խիստ շատ ծարաւելով Տէրոջը աղաղակեց ու ըսաւ, Դուն քու ծառայիդ ձեռքով այս մեծ փրկութիւնը յայտնեցիր. և հիմա ծարաւո՞վ մեռնիմ, ու անթլփատներուն ձե՞ռքը ի-
19 նամ։ Եւ Ատաւած ‡Լեքիի մէջ եղած փոսը բա-

• կամ, անոնց
բ Գլ. ժգ. 15։
գ Տես Հմր. 19։
դ Գլ. ժգ. 4։
ե Գլ. գ. 10։ ժգ. 6։
զ Գլ. գ. 31։ Դ Ես. լգ. 8։ Ցես. խգ. 10։
† Այսինքն, ծնօտի բլուր
ը Սպ. գ. 7։
‡ կամ, ծնօտին

ցաւ, ու անկէ ջուր եկաւ. և Սամփսոն խմեց, ու ոգին իրեն դարձաւ, և ապրեցաւ. անոր համար անոր անունը ‖ Ենգօրէ ըսուեցաւ, որ Լեքիի մէջ է մինչեւ այսօր։

20 Ու անիկա Փղշտացւոց օրերը Իսրայէլի մէջ քսան տարի դատաւորութիւն ըրաւ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Սամփսոն Գազայէն կը փախչի, ու քաղաքին դռները կ'առնէ կը տանի, 4 Դալիլա Փղշտացիներէն կաշառք առնելով՝ Սամփսոնի կամքը կ'որսայ. 6 երեք անգամ կը խաբուի. 15 բայց վերջապէս իր խնդիրքը կը կատարուի 21 Փղշտացիները կը բռնեն զանիկա ու անոր աչքերը կը փորեն, 22 Սամփսոնին այժը նորէն իր վրայ գալով՝ Դագոնի տաճարը փղշտացւոց վրայ կը կործանէ, ու ինք ալ կը մեռնի։

Եւ Սամփսոն Գազա գնաց, ու հոն պոռնիկ 2 կին մը տեսաւ ու անոր մտաւ։ Ո՚ Գազացւոց ըսուեցաւ թէ Սամփսոն հոս եկեր է։ Եւ ՚պատշարեցին, ու բոլոր գիշերը անոր դարանակալ եղան քաղաքին դրանը քով, ու բոլոր գիշերը լուռ կեցան և ըսին, Առաւօտուն կանուխ զանիկա կը 3 մեռցնենք։ Ու Սամփսոն մինչև կէս գիշեր քնացաւ, ու կէսգիշերուան ելաւ, ու քաղաքին դրանը փեղկերը երկու սեմերովը բռնեց, և զանոնք նիգովը մէկտեղ փրցուց, ու կռնակը առնելով զանոնք Քեբրոնի դիմացի լեռանը գլուխը հանեց։

4 Եւ անկէ ետքը Սորեկ հեղեղատին Եփէ՛ը 5 Բնախղ կին մը սիրեց, ու անոր անունը Դալիլա էր։ Եւ Փղշտացւոց նախարարները կնոջ քով ելան ու անոր ըսին, ՔՋանիկա խաբէ, ու տես հասկցիր թէ անոր մեծ զօրութիւնը ինչէ՛ն է, և թէ ինչո՛վ կրնանք անոր յաղթել, որպէս զի զանիկա կապենք ու հնազանդեցնենք. և մենք քեզի ամէն 6 մէկ հազար հարիւր ‡արծաթ կու տանք։ Ու Դալիլա Սամփսոնի ըսաւ, Կ'աղաչեմ, յայտնէ ինծի, թէ քու մեծ զօրութիւնդ ինչէ՛ն է, և քեզ հնազանդեցնելու համար ի՛նչ բանով կապել 7 պէտք է։ Ու Սամփսոն անոր ըսաւ, Եթէ զիս եօթը հատ չչորցած *թարմ ջիլերով՝ կապեն, կը տկըրանամ, և սովէլ մարդոց մէկուն պէս կ'ըլլամ։ 8 Ու Փղշտացւոց նախարարները անոր եօթը հատ չչորցած թարմ ջիլեր բերին. ու զանիկա անոնցմով կապեց։ Եւ անոր քով նեղբին աւետակին 9 մէջ դարանակալներ նստեր էին։ Ու կինը անոր ըսաւ, Ով Սամփսոն, Փղշտացիք քու վրադ է՛ֆն. այն ատեն անիկա ջիլերը կրակի հոտէն փըրթած խծուծէ լարի պէս փրցուց, ու անոր այժը 10 չհասկցուեցաւ։ Եւ Դալիլա ըսաւ Սամփսոնի, Ահա զիս խաբեցիր ու ինծի սուտ րսուցեցիր. հիմա կ'աղաչեմ, յայտնէ ինծի թէ ինչո՛վ կը 11 կ'ապուխտ։ Եւ անոր ըսաւ, Եթէ զիս նոր ու չգործածուած չուաններով աղէկ մը կապեն, այն ա-

ռեն կը տկտրանամ, և սովէլ մարդոց պէս կ'ըլլամ։ 12 Եւ Դալիլա նոր չուաններ առաւ, և անոնցմով զանիկա կապեց, ու անոր ըսաւ, Ով Սամփսոն, Փղշտացիք քու վրադ է՛ֆն. (և դարանակալները ներքին աւետակին մէջ նստեր էին.) այն ատեն զանոնք իր թեւերէն մկկ դերձանի պէս փրցուց։ Ու Դալիլա ըսաւ Սամփսոնի, Մինչև 13 հիմա զիս խաբեցիր և ինծի սուտ րսուցեցիր. ըսէ ինծի թէ ինչո՛վ կը կապուիս։ Ու անիկա անոր ըսաւ, Եթէ գլխուս եօթը բաժին մազերը սղրով 14 հիւսես։ Եւ անիկա այնպէս ըրաւ, ու գործածքովը ամուրցուց, ու անոր ըսաւ, Ով Սամփսոն, Փղշտացիք քու վրադ է՛ֆն։ Եւ անիկա քունէն արթնցաւ, ու աստղին ցիցը սղրովը մէկտեղ քաշեց գոցաւ։ Այն ատեն Դալիլա անոր 15 ըսաւ, ԷՓու սիրտդ ինծի հետ չէ, ու ի՞նչպէս կ'ըսես թէ ինծի կը սիրես. հիմա այս երեք անգամ է որ զիս խաբեցիր, ու ինծի չպրուցեցիր թէ քու մեծ զօրութիւնդ ինչէ՛ն է։ Եւ որովհետև 16 ամէն օր իր խօսքերովը անոր նեղութիւն կու տար, ու զանիկա կը բռնադատէր, այնպէս որ անոր 17 սիրտը մինչև մահուան տագնապ նեղացաւ, Երբոր իր սրտին մէջ եղածը անոր պրուցեց, ու ըսաւ անոր, Իմ գլխուս վրայ ածելի չէ եղած. քանզի իմ մօրս արդանդէն ես Աստուծոյ ուխտաւոր եմ։ եթէ ածիլուիմ, իմ այժս ինծմէ կ'երթայ ու կը 18 տկտրանամ, և սովէլ մարդոց պէս կ'ըլլամ։ Ու երբ Դալիլա տեսաւ որ անիկա բոլոր իր սրտին մէջ եղածը իրեն պրուցեց, Փղշտացւոց նախարարները կանչել տուաւ ու ըսաւ, Այս անգամ եկէք. քանզի բոլոր իր սրտին մէջ եղածը ինծի պրուցեց։ Այն ատեն Փղշտացւոց նախարարները անոր քով 19 եկան, ու արծաթն ալ իրենց †հետ բերին։ Եւ Դալիլա զանիկա իր ծունկերուն վրայ քնացուց, ու մարդ մը կանչեց, և անոր գլխուն եօթը բաժին մազերը ածիլել տուաւ, ու սկսաւ զանիկա 20 նեղել. և անոր այժը իրմէ գնաց։ Ու կինը ըսաւ, Ով Սամփսոն, Փղշտացիք քու վրադ է՛ֆն. և անիկա քունէն արթնցած՝ ըսաւ, Ելլեմ, ու առաջուան անգամներուն պէս թօթվուիմ. և 21 անիկա չէր գիտեր որ Տէրը Էրմէ գացեր է։ Ու Փղշտացիք զանիկա բռնեցին և անոր աչքերը փորեցին, ու զանիկա Գազա իջեցուցին և առնակապերով կապեցին. ու բանտին մէջ աղօրիքը քար կը դարձնէր։

22 Եւ անոր գլխուն մազը, ածիլուելէն ետքը, 23 բուսնիլ սկսաւ։ Ու Փղշտացւոց նախարարները ժողովուեցան, որպէս զի իրենց Աստուծոյն Դագոնի մեծ զոհ մատուցանեն և ուրախութիւն ընեն. ու ըսին, Մեր աստուածը մեր ձեռքը մատնեց մեր թշնամին Սամփսոնը։ Ու ժողովուրդը 24 զանիկա տեսնելով՝ Էրենց աստուածը գովեցին. քանզի ըսին, Մեր աստուածը մեր ձեռքը մատ-

---

‡ ՚Ծն. խե. 27։ Ես. խ. 29։
‖ Այսինքն, կանչողին աղբիւրը. Սպ. Լդ. 6։
՚ Գլ. ժզ. 1։ —
— ա Թագ. իդ. 26։ Սպ. ճԺբ. 10, 11, 12։ Դտր. Թ. 24։
* Գլ. ժզ. 15։ Տես Առակ. բ. 16—19։ ե. 3—11։ է. 24, 25, 26։ ը. 21, 22, 23։
• Կամ, գալար սաւերով
† Գլ. ժզ. 16։
՚ Միք. է. 5։
՚ Թուա. գ. 5։ Գլ. ժզ. 5։
† ԵՓր. ձեռքը
՚ Առակ. է. 26, 27։
՚ Թուա. ժզ. 9, 42, 43։ Յես. է. 12։ ա Թագ. ժզ. 14։ ԺԲ. 12։ իբ. 15, 16։ բ Մնաց. Ժե. 2։
՚ Դան. ե. 4։

նեց մեր Թշնամին, մեր երկիրը աւերողը և մեր մեռելները շատցնողը։ Ու երբ անոնց սիրտը Բուրախ էր, ըսին, Սամիսոնը կանչեցէք որ մեր առջև խաղայ։ Ուստի Սամիսոնը բանտէն կանչեցին, ու անոնց առջև խաղաց. և զանիկա սիւներուն մէջ տեղ կայնեցուցին։ Ու Սամիսոն իր ձեռքէն բռնող պատանիին ըսաւ, Թո՛ղ տուր պիտի, որ այս տունը վերցնող սիւները բռնեմ, ու անոնց վրայ կռթնիմ։ Եւ տունը այր և կին մարդկներով լեցուն էր. ու Փղշտացւոց բոլոր նախարարները հոն էին. և Ժանիքին վրայ երեք հազար չափ մարդիկ ու կիներ կային, որոնք Սամսոնի խաղալը կը դիտէին։ Եւ Սամիսոն Տէրոջը աղաղակելով ըսաւ, Ով Տէր Եհովա, է՛աղաչեմ, պիտ յիշէ. Ով Աստուած, միայն այս անգամ ալ պիտ ուժովցուր, որպէս զի Փղշտացիներէն իմ երկու աչքերուս վրէժը մէկէն առնեմ։ Ու Սամիսոն այն տունը վերցնող երկու մէջին սիւները, մէկը ազ ձեռքովը ու միւսը ձախ ձեռքովը բռնելով, անոնց վրայ կռթնեցաւ. Եւ Սամիսոն ըսաւ, Իմ անձս Փղշտացիներուն հետ մեռնի. ու քովը ուժովը ծռեցաւ, և տունը նախարարներուն ու մէջը եղող բոլոր ժողովուրդին վրայ ինկաւ. և իր մեռած առներն մեռցուցածները իր կենդանութեան առներն մեռցուցածներէն աւելի էին։ Ու անոր եղբայրները և բոլոր հօրը տունը իջան, ու զանիկա վերցուցին. և հանեցին իր հօրը Մանուէի գերեզմանը Կթաղեցին զանիկա Սարայի ու Եսթաւուղի մէջտեղ։ Եւ անիկա Իսրայէլի մէջ քսան տարի դատաւորութեան ըրաւ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Միքա իր մօրմէն գողցած արծաթը անոր կը դարձնէ. ան ալ կուռքեր չինել կու տայ։ 5 Միքա անոնց զբաղեր չինել կու տայ. 6 ու Ղեւտացի մը վարձքով կը բռնէ իրեն քահանայ ըլլալու։

Ու Եփրեմի լեռնէն Միքա անունով մարդ
2 մը կար։ Եւ անիկա իր մօրը ըսաւ, Քեզմէ առնուած այն հազար հարիւր Ֆրանք արծաթը, որուհամար անէծք առիր ու իմ առջեւս ըրուցեցիր, ահա այն արծաթը իմ քովս է, զանիկա ես առի. ու մայրը անոր ըսաւ, Որդեակ իմ,
3 Տէրը քեզ օրհնէ։ Եւ անիկա հազար հարիւր Ֆրանք արծաթը իր մօրը դարձուց. բայց անոր մայրը ըսաւ, Ես այն արծաթը իմ ձեռքէս բոլորովին Տէրոջը նուիրեցի իմ տղուս համար, Ֆանով քանդակած ու թափծու կուռք շինելու համար. 4 ուստի հիմա զանիկա քեզի կու տամ։ Իսկ Մէյ այն արծաթը իր մօրը դարձուց. և մայրը Ֆերկու հարիւր Ֆրանք արծաթ առաւ, ու զանոնք ոսկերիչին տուաւ, ան ալ անոնցմով քանդակած ու թափծու կուռք շինեց. և անոնք Միքային տունը * դրուեցան։ Ու այս մարդը Միքա աստուածներու տուն մը ունեցաւ. ու Եփոտ և Էթերափիմ շինեց, ու Ֆիր տղոցը մէկը օրհնեց
6 որ իրեն քահանայ եղաւ։ Ֆայն օրերը Իսրայէլի մէջ թագաւոր չկար. Ֆամէն մարդ իր աչքին հաճելի եղածը կ՚ընէր։

7 Եւ Յուդայի ազգատոհմէն — Ֆյուդայի Բեթլեհեմէն պատանի մը կար. և անիկա Ղեւտացի էր, ու հոն կը բնակէր պանդխտութիւն ընէ, ու ճամբորդութիւն ընելով՝ մինչև Եփրեմի լեռը — մինչև Միքայի տունը եկաւ։
9 Եւ Միքա անոր ըսաւ, Ուրկէ՞ կու գաս։ Ու անիկա անոր ըսաւ, Ես Ղեւտացի եմ — Յուդայի Բեթլեհեմէն ի՛ջ գամ, և պտըտած տեղս
10 պանդխտանալու կ՚երթամ։ Ու Միքա անոր ըսաւ, Իմ քովս բնակէ, Ֆև-ինծի հայր ու քահանայ եղիր. և ես քեզի տասը տարի տասը հատ արծաթ, ձեռք մը փոխելս հանդերձ ու քու ուտելիքդ կու տամ։ Եւ Ղեւտացին հոն գնաց։
11 Ու Ղեւտացին այն մարդուն հետ բնակելու հաւանութիւն տուաւ. և այս պատանին անոր
12 որդիներէն մէկուն պէս եղաւ անոր։ Ու Միքա Ղեւտացին օրհնեց, և պատանին Ֆանոր քահանան եղաւ, ու Միքայի տունը կը բնակէր։
13 Եւ Միքա ըսաւ, Հիմա պիտ գիտեմ որ Տէրը ինծի բարիք պիտի ընէ, քանզի այս Ղեւտացին իմ քահանան եղաւ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Դանի որդիները հինգ մարդ կը զրկեն իրենց ժառանգութիւն մը փնտռելու համար։ 3 Անոնք Միքայի տունը երթալով՝ խորհուրդ կ՚ընեն Յոնաթանի հետ, որ անոնց քահանայութիւն կու տայ։ 7 Լայիսը կը լրտեսեն, ու բարի լուր կը բերեն։ 11 Վեց հարիւր մարդ կը զրկուի այն քաղաքը առնելու. 14 որոնք իրենց ճամբուն մէջ Միքայի քահանան ու անոր տուրը բաները կը յափշտակեն։ 27 Անոնք Լայիսը առնելով Դան կը կոչեն զանիկա։ 30 Կուռքերը կը կանգնեն. և Յոնաթան ու անոր որդիները յաջորդաբար քահանայութիւն կ՚ընեն։

Ա֊յն օրերը Իսրայէլի մէջ թագաւոր չկար. ու այն օրերը Ֆդանի ցեղը իրեն ժառանգութիւն մը կը փնտռէր բնակելու համար. քանզի մինչև այն օրը Իսրայէլի ցեղերուն մէջ անոր
2 Ֆոհան ժառանգութիւն ինկած չէր։ Եւ Դանի որդիները իրենց ազգատոհմներէն — իրենց սահմաններէն, Ֆսորայէ ու Եսթաւուղէ, հինգ զօրաւոր մարդ զրկեցին, Ֆորպէս զի երկիրը լրտեսեն ու քննեն. և անոնք ըսին, Գացէք երկիրը

Ե Գլ. Բ. 27։
ժ Բ Օր. Իբ. 8։
է Նրհմ. Ժե. 15։
ւ Գլ. Ժգ. 25։

— Ծն. Ժգ. 19։ Հռութ. գ. 10։

Բ Տես նկ. ի. 4, 23։ Ղեւ. Ժբ. 4։
գ Նա. Խղ. 6։
• Եբր. Հզան
դ Գլ. ը. 27։
է Ծն. լա. 19, 30։ Ոմթ. գ. 4։
ղ Նկ. իթ. 9։ գ Թագ. Ժգ. 33։

թ Գլ. Ժը. 1։ Ժբ. 1։ խա. 25։ Բ Օր. լգ. 5։
ը Բ Օր. Ժբ. 8։
ը Տես Ցես. Ժթ. 15։ Գլ. Ժթ. 1։ Հռութ. ա. 1, 2։ Միք. Ե. 2։ Մատ. բ. 1, 5, 6։
ժ Գլ. Ժը. 19։
ի Ծն. խե. 8։ Ցար Իթ. 16։

լ Հմր. 5։
խ Գլ. Ժը. 30։

— Գլ. Ժէ. 6։ խա. 25։
Բ Ցես. Ժթ. 47։
ծ Գլ. Ժգ. 25։
դ Թուա. Ժգ. 17։ Ցես. բ. 1։

քննեցէք. ու անոնք եփրեմի լեռը մինչև Էմ-
3 քայի տունը եկան, և դիշերը հոն մնացին։ Ու
երբ անոնք Միքայի տունը քով էին, Լեւտացի
պատանիին ձայնը ճանչցան, և հոն դարձան ու
ըսին, Ո՞վ քեզ հոս բերաւ, և դուն հոս ի՞նչ
4 կ՚ընես, ու *ինչո՞ւ համար հոս կեցեր ես՝։ Եւ
անոնց ըսաւ անոնց, Միքա ինծի այսպէս այս-
պէս ըրաւ, ու Ղեւս վարձքով բռնեց, որպէս զի
5 անոր քահանայ ըլլամ։ Եւ անոր ըսին, Հիմա
Էաաուծոյ Հարցուր, որպէս զի գիտնանք թէ
որդեւօք մեր գացած ճամբան մեզի պիտի յաջո-
6 ղի՞։ Ու քահանան անոնց ըսաւ, Խաղաղու-
թեամբ գացէք. ձեր երթալու ճամբան Տէրոջը
առջեւ հաճելի է։
7 Ան ատեն այն հինգ մարդիկը գացին, Լա-
իս մտան, և անոր մէջ բնակող ժողովուրդը
տեսան, Էր Սիդոնացւոց պէս անհոգութեամբ
հանդիստ ու ապահով կը բնակէին, և այն երկ-
րին մէջ ինտա տուող մը †չկար՝ որ իշխէր անոնց
վրայ. ու՝ Սիդոնացիներէն հեռու ըլլալով՝ բնու-
8 մարդու մը հետ գործ չունէին։ Եւ այն հինգ հարիւրը
Սարաա ու Եսթաւուղ գարձան իրենց եղբայր-
ներուն. և անոնց եղբայրները անոնց ըսին, Ինչ
9 ի՞նչ ըրիք։ Ու անոնք ըսին, Ելէք, անոնց վրայ
երթանք, քանի մենք երկիրը տեսանք, և ահա
շատ ալէկ է. ու դուք ձեռ՞ք կը կենաք. եր-
թալու մի՛ երկիրը ժառանգելու համար հոն մտա-
10 նելու անհոգութիւն մի ընէք։ Երբ հոն մտնէք,
հանգոյ ժողովուրդի մը ու շատ ընդարձակ երկրի
մը մէջ պիտի մտնէք, որ Աստուած զանիկա ձեր
ձեռքը տուեր է. ու հայնպիսի տեղ մըն է՝ որ
հոն երկրի վրայ եղող բաներէն մէ՛կը պակաս չէ։
11 Եւ Դանի ազգատոհմէն, անկէ՝ այսինքն Սո-
րայէ ու Եսթաւուղէ, վեց հարիւր զօրաւորներ
12 եւ մարդիկ գացին։ Ու ելան Յուդայի Կարիա-
թարիմի բանակեցան. անոր համար այն տեղը
մինչև այսօր ‡Մահանէ-դան կ՚ըսուի. ահա անի-
13 կա Կարիաթարիմի հետեւն է։ Եւ անկէ եփրեմի
լեռը անցան, ու մինչև ՚Միքայի տունը եկան։
14 Եւ Լայիսի երկիրը լրտեսելու գացող այն հինգ
մարդը ֆպատասխան տալով՝ իրենց եղբայրնե-
րուն ըսին, Գիտե՞ք որ այս տուներուն մէջ
եփուտ, թերափիմ, և քանդակուած ու թափ-
ծու կուռք կայ. ու հիմա ձեր ընելու բանը
15 դիտցէք։ Ան ատեն անոնք դէպ ի հոն դար-
նալով՝ այն Ղեւտացի պատանիին տունը, Մի-
քայի տունը, մտան, ու *անոր ողջունելութիւնը հար-
16 ցուցին։ Եւ Դանի որդիներէն եղող Հայն վեց
հարիւր զօրաւորներով մարդիկը դրանը բերանը
17 կայնեցան։ Ու երկիրը լրտեսելու գացող Հայն
հինգ մարդիկը հոն մտան, և ՙքանդակուած
կուռքը, եփուտը, թերափիմը ու թափծու կուռ-
քը առին. և քահանան այն վեց հարիւր զօրա-
ւորներով մարդոց հետ դրանը բերանը կայներ
18 էր։ Ու երբ անոնք Միքայի տունը մտան, և քան-
դակուած կուռքը, եփուտը, թերափիմը ու
թափծու կուռքը առին, քահանան անոնց ըսաւ,
19 Դուք ի՞նչ կ՚ընէք։ Ու անոնք ըսին անոր, Լռու-
կեցիր, Ձեռքդ բերնիդ վրայ դիր ու մեզի հետ
եկուր, ՚և մեզի Հայր ու քահանայ եղիր. քեզի
մէկ մարդու տո՞ւնը քահանայ ըլլալ աղէկ է, թէ
Իսրայէլի մէկ ցեղին ու մէկ ազգատոհմին քահա-
20 նայ ըլլալ։ Եւ քահանան սրտին մէջէն ուրախա-
նալով՝ եփուտը, թերափիմը և քանդակած կուռ-
21 քը առաւ ու ժողովուրդին մէջ մտաւ։ Եւ անոնք
դարձան գացին, ու բնաւանիքները և անասուները
ու թանկագին կարասիները իրենց առջեւ դրին։
22 Երբ անոնք Միքայի տունէն հեռացան, Միքայի
տանը մօտ եղող տուներուն մարդիկը ժողովե-
23 ցան, ու Դանի որդիներուն ետեւէն հասան. Եւ
Դանի որդիներուն ետեւէն կանչուրտուեցին, որոնք
երեսնին դարձուցին ու Միքայի ըսին, Ինչի՞ հա-
24 մար որ այսպէս ‖բազմութիւնով կու գաս՝։ Եւ
անիկա ըսաւ, Իմ շինած աստուածներս ու քա-
հանան առիք գացիք, և ասկէ ետեւ ինծի ի՞նչ կը
մնայ. ու ինծի ինչո՞ւ համար կ՚ըսէք թէ Ինչի
25 ի՞նչ եղաւ։ Եւ Դանի որդիները անոր ըսին, Մեր
մէջ քու ձայնդ չլսուի. չըլլայ որ Նարկաւորտա
մարդիկ քու վրադ յարձակին, ու քու կեանքդ
26 և քու բնաւանիքիդ կեանքը կորնչեցնես։ Եւ Դանի
որդիները իրենց ճամբան գացին. և Միքա տես-
նելով որ անոնք իրմէ զօրաւոր են, դարձաւ իր
տունը դնաց։
27 Ու անոնք Միքայի շինածները և անոր քահա-
նան առին, ու ՚Լայիսի վրայ, հանգիստ և ան-
հոգ կեցող ժողովուրդի մը վրայ, գացին, ՚ու զա-
նանք սուրի բերնէ անցընելով քաղաքը կրակով
28 այրեցին։ Եւ անոնք ՀԱիդոնէ հեռու ըլլալնուն
ու մարդու մը հետ գործ չունենալնուն համար,
պատ+ ապատող մը չկար. և այն +ող+ը ՚Բեթ-
րոսկի հովիտին մէջ էր. ու քաղաքը շինեցին
29 և անոր մէջ բնակեցան։ Ու ՚քաղաքին անունը
իրենց հօրը Իսրայէլեան Դանի անունովը ՚Դան
կոչեցին, բայց քաղաքին անունը առաջ Լայիս
30 էր։ Եւ Դանի որդիները քանդակուած կուռքը
կանգնեցին իրենց. ու Մանասէի որդւոյն Գերսոնի
որդին Յոնաթան, ինք ու իր որդիները, ՚մինչև
երկրին գերութեան օրը Դանի ցեղին քահանա-

Ե Գլ. ԺԷ. 1։
• Եբր. ի՞նչ ունիս հոս
Զ Տես Գլ. ԺԷ. 10։
Է Տես Գլ. ԺԷ. 5։ Հմր. 14։
Ը գ Թագ. իբ. 5։ Ես. Լ. 1։ Ովս. գ. 12։
Ը գ Թագ. իբ. 6։
Ժ Ցես. ԺԲ. 47։ Ի՛ըսու-Է Լէսեմ։
Ի Հմր. 27, 28։
† Կամ, չկար. ու անոնք հա-
բրաւութիւն ունենալով, ու
Լ Հմր. 2։
Խ Թուա. ԺԳ. 31։ Ցես. բ. 23, 24։
Ծ գ Թագ. իբ. 3։
Կ Հմր. 7, 27։
Հ բ Օր. բ. 9։
Յ Ցես. ԺԶ. 60։
‡ Ա.յ.ն.ն.ն, Դանի բանակը. Գլ. ԺԳ. 25։
Ղ Հմր. 2։
Մ ա Թագ. Ժդ. 28։
Ն Գլ. ԺԷ. 5։
Շ Ծն. խգ. 27։ ա Թագ. ԺԷ. 22։
Ո Հմր. 11։
Չ Հմր. 2, 14։
Պ Գլ. ԺԶ. 4, 5։
Ջ Ծոր իս. 5։ իԲ. 9։ խ. 4։ Ա.ա.ա.կ. լ. 32։ Մ.ք. Ե. 16։
Ռ Գլ. ԺԶ. 10։
‖ Եբր. Ժողովուեցաք
Ս բ Թագ. Ժ.ա. 8։
Վ Հմր. 7, 10։ բ Օր. լգ. 22։
Տ Ցես. ԺԲ. 47։
Ր Հմր. 7։
Ց Թուա. Ժգ. 22։ բ Թագ. Ժ.6։
Ւ Ցես. ԺԲ. 47։
Փ Ծն. Ժգ. 14։ Գլ. ի. 1։ գ Թագ. Ժբ. 29, 30։ ԺԶ. 20։
Ք Գլ. Ժգ. 1։ ա Թագ. գ. 2, 3, 10, 11։ Սալ. Կը. 60, 61։

31 Ներն էին՝ Ուսոն անունք Միքայէլ շինած կուռքը իրենց պահէցին, *[1]*որչափ ժամանակ որ Աստուծոյ տունը Սեղովի մէջ էր։

ԳԼ. ԺԹ

1 Ղեւտացի մը Բեթղէհեմ կ'երթայ իր հարճը տուն դարձնելու համար։ 16 Մէր մարդ մը Գաբաայի մէջ իր տունը կ'ընդունի զանիկա։ 22 Գաբաայիները կը ւնկեն անոր հարճը, որ կը մեռնի։ 29 Իսկ Ղեւտացին տասներկու կտորի բաժնելով զանիկա՝ տասներկու ցեղերուն կը ղրկէ։

Եւ եղաւ որ (այն օրերը որ Իսրայէլի մէջ թագաւոր չկար,) Եփրեմի լեռնային կողմերը բնակող պանդուխտ Ղեւտացի մը կար, ու անիկա 2 Բեթղէհէմէն Յուդայի հարճ մը առաւ իրեն։ Եւ անոր հարճը անոր դէմ շնութիւն ընելով՝ անկէ իր հօրը տունը, Յուդայի Բեթղէհէմը, գնաց, ու 3 չորս ամիսի չափ հոն կեցաւ։ Եւ այրը եկաւ անոր ետեւէն գնաց, որպէս զի էքսղցրութեամբ խօսի անոր հետ, ու զանիկա ետ բերէ. և իրեն հետ սոխէր էր իր ծառան ու երկու էշ. ու կինը զանիկա իր հօրը տունը տարաւ. և աղջկան հայրը երբ զանիկա տեսաւ, ուրախութեամբ զանիկա դիմաւո- 4 րեց։ Ու աղջկան հայրը, անոր աները, զանիկա հոն տասն, և երեք օր անոր հետ նստաւ. կերան խմեցին ու գիշերները հոն մնացին։

5 Եւ չորրորդ օրը երբ առտուընան կանուխ եղան, անիկա ոտք եկաւ որպէս զի երթայ. բայց աղջկան հայրը իր փեսային ըսաւ, Կտոր մը հաց կեր *[2]*որպէս զի սիրտդ ուժովցայ, ու ետքը կ'եր- 6 թաք։ Եւ նստան ու երկուքը միասին կերան և խմեցին. ու աղջկան հայրը այն մարդուն ըսաւ, Կ'ուզեմ, այս գիշեր ալ հոս կեցիր, ու սիրտդ 7 զուարճանայ։ Եւ այն մարդը եկաւ որ երթայ, բայց անոր աներոջ զանիկա բռնադատելուն հա- 8 մար դարձաւ գիշերը հոն մնաց։ Ու հինգերորդ օրը առտուընան կանուխ եկաւ որ երթայ. և աղջկան հայրը ըսաւ, Կ'ուզեմ, սիրտդ ուժովցուր. և ուշացան մինչև կէսօրուան անցնիլը, ու 9 երկուքը ճեմելու կերան։ Ու այն մարդը եկաւ, ինք, իր հարճը ու իր ծառան, ճամբայ երթալու համար. բայց անոր աները, աղջկան հայրը, ըսաւ անոր, Ահա օրը իրիկուն ըլլալու վրայ է. կ'ուզեմ, գիշերը հոս մնացէք. ահա օրը կ'իջնէ, գիշերը հոս կեցիր, ու սիրտդ զուարճանայ. և վաղը 10 կանուխ ճամբայ ելլէք ու ձեր վրանը դացէք։ Եւ այն մարդը գիշերը մնալ չուզեց, ու եկաւ գնաց, ու մինչև Յեբուսի, այսինքն Երուսաղէմի, դիմաց եկաւ, և իրեն հետ երկու համեռատած էշ ունէր, ու իր հարճն ալ իրեն հետ էր։

11 Ու երբ Յեբուսի մօտերցան, օրուան շատ ան- *[3]*ցած ըլլալուն համար, ծառան իր տէրոջը ըսաւ, Եկուր այս *[4]*Յեբուսացւոց քաղաքը խոտորինք, ու 12 գիշերը հոն մնանք։ Բայց տէրը անոր ըսաւ, Իսրայէլի որդիներէն չեղող օտարազգիներուն քաղաքը չխոտորինք, հապա մինչև *[5]*Գաբաա անցնինք։ 13 Եւ իր ծառային ըսաւ, Եկուր այն տեղերէն մէկուն մօտենանք, ու գիշերը Գաբաայի կամ *[6]*Ռամայի մէջ մնանք։ 14 Եւ անցան գացին. ու երբ Բենիամինի Գաբաային մօտեցան՝ արեւը մնաւ։ 15 Եւ հոն դարձան որպէս զի Գաբաա մտնեն ու գիշերը հոն մնան. և գնաց քաղաքին հրապարակին մէջ նստաւ. ու մարդ մը չկար որ Բզանունք իր տունը առնէր՝ գիշերը անցընելու համար։

16 Եւ ահա իրիկունը արտէն ծեր մարդ մը կու գար՝ *[7]*իր գործէն դաշտէն. ու անիկա Եփրեմի լեռնէն էր, և Գաբաայի մէջ պանդխտացեր էր. իսկ այն տեղին բնակիչները Բենիամինեան էին։ 17 Ու երբ անիկա աչքերը վերցուց և ճամբորդ մարդը քաղաքին հրապարակին մէջ տեսաւ, ծեր մարդը ըսաւ, *[8]*Ո՞ւր կ'երթաս, և ո՞րկէ կու գաս։ 18 Ու անիկա ըսաւ, Մենք Յուդայի Բեթղէհէմէն մինչև Եփրեմի լեռնային կողմերը կ'անցնինք. ես այն տեղացի եմ, ու մինչև Յուդայի Բեթղէհէմը գացի, և հիմա *[9]*Տէրոջը տունը կ'երթամ. ու պիտի Ինր տունը ընդունող մարդ մը չկայ. 19 Բայց մեր էշերուն համար յարդ ու ճարակ կայ. և ինծի համար, քու աղախնիդ համար ու քու ծառային հետ եղող մանչուն համար հաց ու գինի 20 ունիմ. բնաւ բան մը պակաս չէ։ Եւ այն ծեր մարդը ըսաւ, *[10]*Խաղաղութիւն քեզի. քու ամէն պակասութեանդ հոգը իմ վրաս ըլլայ. Բայց գի- 21 շերը հրապարակին մէջ մի մնար։ Ու զանիկա իր տունը տարաւ, և էշերուն կեր տուաւ. հու անոնք ոտքերնին լուալէն ետքը կերան և խմեցին։

22 Ու երբ անոնց սիրտը կը զուարճանար, ահա *[11]*քաղաքին բնակիչներէն *[12]*չար մարդիկ տանը չորս կողմը պաշարեցին, ու դուռը ձեռք տուին. և տանը տէրոջը, այն ծեր մարդուն, հետ խօսեցան ու ըսին, *[13]*Տուր եկող մարդը հանէ, որպէս զի զանիկա գիտնանք։ 23 Եւ *[14]*այն տանուտէր մարդը անոնց ելաւ, ու անոնց ըսաւ, Ոչ, եղբայրներս. կ'ուզեմ, գէշութիւն մի ընէք. այս մարդուն իմ տունս մտնելէն ետքը *[15]*այս անպատմութիւնը 24 մի ընէք։ Ահա իմ կոյս աղջիկս, ու այն մարդուն հարճը հիմա ձեզի հանեմ, և *[16]*զանոնք լկտեցէք, ու ձեր ուզածը ըրէք անոնց, և այս մարդուն այս 25 անպատմութեան գործը մի ընէք։ Բայց այն մարդիկը չուզեցին անոր խօսքը մտիկ ընել. ու այն մարդը իր հարճը բռնեց դուրս հանեց անոնց, և անոնք զանիկա գիտցան, ու լոյսը գիշերը *[17]*զանիկա լկտեցին մինչև առաւօտ. ու երբ արշալոյսը

---

[1] Յես. ԺԸ. 1։ ԳԼ. ԺԹ. 18։ խա. 12։

[2] ԳԼ. ԺԿ. 6։ ԺԸ. 1։ խա. 25։
[3] ԳԼ. ԺԿ. 7։
[4] Ծն. ԼԴ. 3։
[5] Ծն. ԺԸ. 5։
[6] Յես. ԺԸ. 28։
[7] Յես. ԺԸ. 8, 63։ ԳԼ. ա. 21։ բ Թագ. Ի. 6։
[8] Յես. ԺԸ. 28։
[9] Յես. ԺԸ. 25։
[10] Մատ. ԻԲ. 43։ Եբր. Ժգ. 2։
[11] Սապ. Ծդ. 23։
[12] Յես. ԺԸ. 1։ ԳԼ. ԺԸ. 31։ խ. 18։ ա Թագ. ա. 3, 7։
[13] Հմր. 15։
[14] Ծն. խդ. 23։ ԳԼ. գ. 23։
[15] Ծն. ԺԲ. 2։
[16] Ծն. խդ. 32։ խդ. 24։
[17] Ծն. ԺԸ. 4։ Յովհ. Ժգ. 5։
[18] Ծն. ԺԲ. 4։ ԳԼ. Ի. 5։ Ովս. Թ. 9։ Ժ. 9։
[19] բ Օր. Ժգ. 13։
[20] Ծն. ԺԲ. 5։ Հռոմ. ա. 26, 27։
[21] Ծն. ԺԲ. 6, 7։
[22] բ Թագ. Ժգ. 12։
[23] Ծն. ԺԲ. 8։
[24] Ծն. ւդ. 2։ բ Օր. խա. 14։
[25] Ծն. գ. 1։

26 Ծագեցաւ, զանիկա թողլ տուին որ երթայ։ Եւ
այն կինը առաուան գէմ գնաց, ու ինկաւ այն
մարդուն տանը դրանը առջեւ, ուր իր տէրը կը ե-
27 նար. ա՛ մինչեւ որ լուսցաւ հան ծագ։ Եւ անոր
տէրը առաւօտուն եղաւ, տանը դռները բացաւ,
որպէս զի ելլէ իր ճամբան երթայ. և ահա կինը,
իր հարճը, տանը դրանը առջեւ ինկեր էր, և ձեռ-
28 քերը սեմին վրայ էին։ Ու անոր ըսաւ, Ելիր եր-
թանք. բայց Նպատասխան տուող չկար։ Այն
առեն զանիկա իր իշուն վրայ դրաւ, ու մարդը
29 ելաւ իր տեղը գնաց։ Եւ երբ իր տունը հասաւ,
դանակ մը առաւ, ու իր հարճը բռնեց և Ոսո-
նիկա ոսկորներովը տասներկու կտորի բաժնեց,
30 ու Իսրայէլի ամէն սահմանները ղրկեց։ Եւ ամէն
առնողները կ'ըսէին Թէ Իսրայէլի որդիներուն
Եգիպտոսի երկրէն ելած օրէն մինչեւ այսօր այսպի-
սի բան մը ոչ եղեր է, ոչ ալ տեսնուեր է. ասոր
վրայ մտածեցէք, Խորհուրդ բրէք ու խօսեցէք։

ԳԼ. Ի

1 Ղեւտացին իրեն եղած ղրկանքը ժողովրդին կը պատմէ։
8 Ժողովրդին վճիռը։ 12 Բենիամինեանները Իսրայէլացւոց
պահանջմունքներուն մտիկ չընելով՝ գլուխ կը վերցնեն։
18 Իսրայէլացիները երկու անգամ պատերազմ ընելով՝
իրենցմէ քառասուն հազար մարդ կը սպանեն։ 26 Ետքը
մէկ հնարքով մը բոլոր Բենիամինեանները կը ջարդեն,
բայց ի վերջ հարիւր հոգիէն՝ որոնք կ'ազատուին։

Այն առեն բոլոր Իսրայէլի որդիները ելան,
ու ժողովը մէկ մարդու պէս Դանէ մինչեւ Բեր-
սաբէէ և Գաղաադու երկիրը, Մասփայի մէջ,
2 Տէրոջը առջեւ ժողովեցան։ Եւ բոլոր ժողովուր-
դին, Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն, դլխաւոր մար-
դիկը չորս հարիւր հազար տուր քաշող հետե-
ւակ զօրք ըլլալով, Աստուծոյ ժողովուրդին ժո-
3 ղովքին մէջ ներկայացան։ Եւ Բենիամինի որդի-
ները լսեցին որ Իսրայէլի որդիները Մասփա ելեր
են։ Ու Իսրայէլի որդիները ըսին, Մեզի պատմեցէք
4 Թէ այս չարութիւնը ինչպէս եղաւ։ Եւ այն
Ղեւտացի մարդը, մեռցուած կնոջ այրը, պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ, Ես ու իմ հարճս
Բենիամինի Գաբաան եկանք, որպէս զի գիշերը
5 հոն մնանք. Ես Գաբաայի բնակիչները ինծի դէմ
ոտք ելան, ու գիշերով իմ եղած տունս պաշա-
րեցին, Ե զիս մեռցնել կ'ուզէին, Եւ իմ հարճս
6 ալկեցին և մեռաւ. Ես ալ իմ հարճս առի ու
զանիկա կտոր կտոր ըրի, և Իսրայէլի ժառան-
գութեանը բոլոր երկիրը ղրկեցի. քանզի անոնք
Իսրայէլի մէջ մեծ յանցանք ու անպատմութիւն
7 ըրին։ Ահա դուք ամէնդ ալ Իսրայէլի որդիներ
էք, Ժհոա ձեր մէջ խօսեցէք ու խորհուրդ բրէք։
8 Եւ բոլոր ժողովուրդը մէկ մարդու պէս ոտք ելաւ,
ու ըսաւ, Մեզմէ ոեւէ մէկը իր վրանը պիտի չերթայ,
9 ու ոեւէ մէկը իր տունը չդառնայ։ Եւ հիմա
Գաբաային ընելու բաներնիս սա՛կս է. Անոր վրայ
10 վիճակով երթանք. Ու Իսրայէլի ամէն ցեղերէն՝
հարիւրէն տասը, և հազարէն հարիւր, ու տասը
հազարէն հազար մարդ առնենք, որպէս զի ժո-
ղովուրդին պաշար տանին. անոնք ալ Բենիամինի
Գաբաան մտնելով, անոր բնակիչները Իսրայէլի
մէջ բրած բոլոր անպատմութեանը փոխարէնը
11 հատուցանեն։ Եւ այն քաղաքին վրայ երթալու
համար՝ Իսրայէլի բոլոր մարդիկը մէկ մարդու պէս
միաբանութեամբ ժողովուեցան։
12 Ու Իսրայէլի ցեղերը Բենիամինի բոլոր ցեղին
մարդիկ ղրկեցին ու ըսին, Ա՛յս ի՛նչ չարութիւն
13 է որ ձեր մէջ եղաւ։ Եւ հիմա Գաբաայի մէջ
եղող նոյն չար մարդիկը տուէք, որպէս զի զա-
նանք մեռցնենք, ու Իչարութիւնը Իսրայէլէ վեր-
ցընենք։ Բայց Բենիամինեանք իրենց եղբայրնե-
րուն, Իսրայէլի որդիներուն, խօսքը մտիկ ընել
14 չուզեցին. Ու Բենիամինի որդիները Իսրայէլի որ-
դիներուն դէմ պատերազմ ընելու համար, երեք
15 քաղաքներէն Գաբաայի մէջ ժողովուեցան։ Եւ
այն օրը երեք քաղաքներէն ելլող Բենիամինի որ-
դիները հաշուեցան. ու քսանըվեց հազար տուր
քաշող մարդ ջոնոաեցաւ, բաց ի Գաբաայի բնա-
կիչներէն, որոնք եօթը հարիւր ընտիր մարդիկ
16 հաշուեցան։ Ա՛յս բոլոր ժողովուրդին մէջ եօթը
հարիւր ընտրուած ձախակատար մարդիկ կային,
որոնց ամէնն ալ պարսատիկով մազի վրայ քար
17 կը նետէին առանց վրիպելու։ Եւ Իսրայէլի մար-
դիկն ալ հաշուեցան. ու Բենիամինէ զատ չորս
հարիւր հազար տուր քաշող մարդ ջոնոաեցաւ.
ասոնք ամէնն ալ պատերազմող մարդիկ էին։
18 Ու դացին Բեթէլ ելան. և Իսրայէլի որդիները
Աստուծոյ հարցուցին ու ըսին, Բենիամինի հետ
պատերազմելու համար ո՞վ մեզի առաջնորդ ըլ-
19 լայ. և Տէրը ըսաւ, Յուդա առաջնորդ ըլլայ։ Ու
Իսրայէլի որդիները առաւօտուն ելան և Գաբա-
20 այի դիմաց բանակեցան։ Ու Իսրայէլացիք Բենիա-
մինի հետ պատերազմ ընելու ելան. և Իսրայէլա-
ցիք Գաբաայի քով անոնց դէմ շարուեցան պա-
21 տերազմի համար։ Ու Բենիամինի որդիները Գա-
բաայէ ելան, և այն օրը Իսրայէլէ քսանուերկու
22 հազար մարդ գետինը փռեցին։ Ու ժողովուրդը,
այսինքն Իսրայէլացիք, ուժովցան, և նորէն գա-
ցին պատերազմելու համար շարուեցան նոյն
23 տեղը, ուր առջի օրը շարուեր էին։ (Ու Իսրայէլի
որդիները ելան, և Տէրոջը առջեւ մինչեւ իրիկուն
լացին, ու Տէրոջը հարցնելով ըսին, Մեր եղբօրը
Բենիամինի հետ պատերազմելու համար նորէն
24 ելլե՞նք։ Եւ Տէրը ըսաւ, Անոր դէմ ելէք։) Ու

ա Գլ. ի. 5։
բ Գլ. ի. 6։ Տես ա Թագ. ժա. 7։
գ Գլ. ի. 7։ Առակ. ժգ. 10։

դ Բ Օր. ժգ. 12։ Ծնես. իբ. 12։ Գլ. իա. 5։ ա Թագ. ժա. 7։
ե Գլ. ժբ. 29։ ա Թագ. գ. 20։ բ Թագ. գ. 10։ իդ. 2։
զ Գլ. ժ. 17։ ժա. 11։ ա Թագ. է. 5։ ժ. 17։
է Գլ. ը. 10։
ը Գլ. ժբ. 15։
թ Գլ. ժբ. 22։
ժ Գլ. ժբ. 25, 26։
ի Գլ. ժբ. 29։
լ Ծնես. է. 15։
խ Գլ. ժբ. 30։
ծ Բ Օր. ժգ. 14։ Ծնես. իբ. 13, 16։
կ Բ Օր. ժգ. 13։ Գլ. ժբ. 22։
հ Բ Օր. ժէ. 12։
ձ Գլ. գ. 15։ ա Մն. ժբ. 2։
ղ Կամ, Աստուծոյ առնը. տես Հմր. 23, 26։
ճ Թուոց իէ. 21։ Գլ. ա. 1։
մ Մն. խթ. 27։
յ Հմր. 26, 27։

երկրորդ օրը Իսրայէլի որդիները Բենիամինի որդիներուն մօտեցան։ Ու երկրորդ օրը Բենիամինեանք Գաբաայէ անոնց դէմ ելան պատերազմելու համար. և Իսրայէլի որդիներէն նորէն տասնըութ հազար մարդ գետինը փռեցին. ասոնց ամէնն ալ սուր քաշող մարդիկ էին։

Ան ատեն բոլոր Իսրայէլի որդիները, այսինքն բոլոր ժողովուրդը, †Բեթէլ գացին, ու հոն Տէրոջը առջև նստան լացին, և այն օրը մինչև իրիկուն ծոմ պահեցին, ու Տէրոջը առջև ողջակէզներ և խաղաղութեան զոհեր մատուցին։ Ու Իսրայէլի որդիները Տէրոջմէ հարցուցին. (ու այն օրերը ‡Աստուծոյ ուխտին տապանակը հոն էր. եւ այն օրերը Ահարոնեան Եղիազարի որդին Փենէհէս էր կը կայնէր.) ու ըսին, Մենք եղբօրը Բենիամինի որդիներուն հետ պատերազմելու համար նորէն մէյմըն ալ ելլե՞նք, թէ դադրինք։ Եւ Տէրը ըսաւ, Ելէք, քանզի վաղը զանոնք ձեր ձեռքը պիտի մատնեմ։

Ու Իսրայէլացիք §Գաբաայի բոլորտիքը դարանակալներ դրին։ Եւ Իսրայէլի որդիները երրորդ օրը Բենիամինի որդիներուն վրայ գացին, ու միւս անգամներուն պէս Գաբաայի դիմաց շարուեցան։ Ան ատեն Բենիամինի որդիները ժողովուրդին դէմ ելան, և քաղաքէն զատուեցան, ու առաջին անգամներուն պէս սկսան ժողովուրդը զարնել, ու երեսունի չափ Իսրայէլացի մեռցուցին այն ճամբաներուն մէջ՝ որոնց մէկը Բեթէլ կ'ելլէր ու միւսը դաշտի Գաբաան։ Եւ Բենիամինի որդիները ըսին, Անոնք անոնք մեր առջև առաջին անգամներուն պէս կը կոտրուին։ Ու Իսրայէլի որդիները ըսին, Փախչինք ու զանոնք քաղաքէն դուրս ճամբաները հանենք։ Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկը իրենց տեղէն ելան, ու Բաալթամարի առջև շարուեցան։ Եւ Իսրայէլի դարանակալները յանկարծ իրենց տեղէն, Գաբաայի դաշտէն, դուրս ելան։ Ու Գաբաայի առջև բոլոր Իսրայէլէ տասը հազար ընտրուած մարդ եկան, և պատերազմը սաստկացաւ. ¶ու անոնք չէին գիտեր որ իրենց վրայ չարիք հասեր է։ Եւ Տէրը Իսրայէլի առջև Բենիամինը զարկաւ. ու այն օրը Իսրայէլի որդիները Բենիամինէ քսանըհինգ հազար հարիւր մարդ կոտրեցին. անոնց ամէնն ալ սուր քաշող մարդիկ էին։ Եւ Բենիամինի որդիները իրենց յաղթուիլը տեսան. Ն քանզի Իսրայէլացիք Գաբաայի բոլորտիքը դրած դարանակալներուն տպաւինելով՝ Բենիամինեանց տեղ տուին։ ¶Եւ դարանակալները շուտով Գաբաայի վրայ յարձակեցան, ու դարանակալները ըՀ՝ Նէզը տարածուեցան, և բոլոր քաղաքը սուրի բերնէ անցուցին։ Եւ Իսրայէլացիք դարանակալներուն հետ ‡ժամանակ մը որոշեր էին, որպէս զի քաղաքէն մեծ կրակով ծուխ հանեն։ Ան ատեն Իսրայէլի մարդիկը պատերազմին մէջ փոխուստ ցուցուցին. ու Բենիամինեանք սկսան Իսրայէլացիները զարնել, ու երեսուն մարդու չափ մեռցուցին. քանզի ըսին թէ Անոտարակոյս անոնք մեր առջև առաջին պատերազմին պէս կը կոտրուին։ Բայց երբ քաղաքէն կրակին ծուխը սիւնի պէս բարձրանալ սկսաւ, Բենիամինեանք վերաւորին դառնալով՝ նայեցան որ քաղաքին հրդեհը երկինք կ'ելլէր։ Ու երբ Իսրայէլացիները նորէն ետ դարձան, Բենիամինեանք ապշեցան մնացին, քանզի սատան որ չարիքը իրենց վրայ հասեր էր։ Ուստի անոնք Իսրայէլացւոց առջեւէն դէպ ի անապատին ճամբան դարձան. բայց պատերազմը անոնց հասաւ, ու քաղաքներէն ելլողները զանոնք իրենց մէջ մեռցուցին։ Այսպէս Բենիամինեանները պաշարեցին, զանոնք հալածեցին, ¤զանոնք դիւրութեամբ մինչև Գաբաայի դիմաց արեւելեան կողմէն զարկին։ Եւ Բենիամինէ տասնըութ հազար մարդ ինկաւ. անոնց ամէնն ալ զօրաւոր մարդիկ էին։ Ու դառնալով անապատը *Ռեմմոնի վէմը փախան. ասոնցմէ ճամբաներուն մէջ հինգ հազար մարդ ճռաքաղ ըրին. և զանոնք մինչև Գեդոմ հալածելով՝ անոնցմէ երկու հազար մարդ զարկին։ Ու Բենիամինէ այն օրը բոլոր ինկածները քսանըհինգ հազար սուր քաշող մարդ էին. անոնց ամէնն ալ զօրաւոր մարդիկ էին։ ¶Եւ վեց հարիւր մարդ դարձան ու անապատը, Ռեմմոնի վէմը, փախան, ու Ռեմմոնի վէմը չորս ամիս կեցան։ Եւ Իսրայէլացիք Բենիամինի որդիներուն դառնալով՝ զանոնք սուրի բերնէ անցուցին, քաղաքներուն մէջի մարդոցմէ մինչև անասունները, ու ինչ որ գտնուեցաւ. ու բոլոր գտնուած քաղաքներն ալ կրակով այրեցին։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Ժողովուրդը Բենիամինի ցեղին կորսուելուը վրայ կ'ողբան։ 8 Գաղաադու Յաբէսը կը կոտրանգնեն, ու անկէ չորս հարիւր աղջիկ առնելով՝ ողջ մնացած Բենիամինեանց կ'ին ըլլալու կու տան. 16 նաև կը խրատեն զանոնք՝ որ Սելովի մէջ պար բռնող աղջիկներէն ալ յափշտակեն։

Եւ ¶Իսրայէլի մարդիկը Մասփայի մէջ երդում ըրեր էին, ու ըսեր էին թէ Մեզմէ ընաւ մարդ մը իր աղջիկը Բենիամինի կին ըլլալու չտայ։ Եւ ժողովուրդը *Բեթէլ երթալով՝ հոն Աստուծոյ առջև մինչև իրիկուն նստան, ու ձայներնին վերցնելով՝ մեծ լացով մը լացին, Եւ ըսին, Ով Իսրայէլի Տէր Աստուածը, ինչո՞ւ համար այս բանը Իսրայէլի մէջ պատահեցաւ, որ այսօր Իսրայէլէ ցեղ մը պակսի։ Ու հետեւեալ օրը ժողովուրդը կանուխ ելաւ, և հոն սեղան մը շինեցին, ու ողջակէզներ և խաղաղութեան զոհեր մատուցին։

ղ Հմր. 21։
ճ Հմր. 18։
† կամ, Աստուծոյ տունը
‡ Յհս. ժբ. 1։ ա Թագ. դ. 3, 4։
§ Յհս. իդ. 33։
¶ բ Օր. ժ. 8։ ժբ. 5։
Ն Յհս. բ. 4։
* Յհս. բ. 14։ Ես. խէ. 11։
Ն Յհս. բ. 15։
¤ Յհս. բ. 19։
‡ կամ, նշան
Ն Յհս. բ. 20։
* Յհս. ժե. 32։
* Գն. իա. 13։
* Գն. ի. 1։
* կամ, Աստուծոյ տունը. Գն. ի. 18, 26։
Բ բ Թագ. իդ. 25։

5 Ու Իսրայէլի որդիները ըսին, Իսրայէլի ամէն
ցեղերէն ժողովքին հետ Տէրոջը առջև չելլողը
ո՞վ է. էքանդի Տէրոջը առջև Մասփա չելլող
մարդուն համար մեծ երդում ըրեր էին՝ ըսելով
6 թէ Անիկա անպատճառ պիտի մեռնի։ Ան ատեն
Իսրայէլի որդիները իրենց եղբօրը Բենիամինի հա-
մար ցաւելով ըսին, Այսօր Իսրայէլէ ցեղ մը
7 բնաջինջ եղաւ։ Այս մնացածներուն ի՞նչ ընենք,
որ անոնց կիները պահենք. քանդի մենք Տէրոջը անու-
նովը երդում ըրինք որ մեր աղջիկներէն անոնց
8 կին չտանք։ Ու ըսին, Իսրայէլի ցեղերէն ո՞վ է որ
Տէրոջը առջև Մասփա չելաւ. և ահա Գաղաատ-
դու Յաբիսէ բնաւ մարդ մը եկած չէր բանակը
9 ժողովքը։ Ու ժողովուրդը աչքէ անցուցին.
և ահա անոնց մէջ Գաղաատդու Յաբիսի բնակիչ-
10 ներէն մարդ մը չգտնուեցաւ։ Ան ատեն ժո-
ղովքը խիստ զօրաւորներէն հոն տասներկու հա-
զար մարդ ղրկեցին, ու անոնց պատուիրելով
ըսին, Գացէք, և Գաղաատդու Յաբիսի բնակիչ-
ները սուրի բերնէ անցուցէք, կիներն ալ ու
11 տղաքներն ալ։ Եւ ձեր ընելու բանը այս է.
Ամէն արու մարդը ու արու մարդու անկողին
12 դիտցող ամէն կինը կորանցուցէք։ Եւ Գաղաատդու
Յաբիսի բնակիչներուն մէջ չորս հարիւր կոյս աղ-
ջիկներ գտան, որոնք արուի հետ պատկած չէին,
ու արու մարդ չէին դիտեր, և զանոնք Քանանու
13 երկրին մէջ Սելոմի բանակը բերին։ Ու բոլոր ժո-
ղովքը խօսք ղրկելով, Ռեմմոնի վէմը եղող Բենիա-
մինի որդիներուն խօսեցան, և Ըզանոնք խաղաղու-
14 թեան հրատիրեցին։ Ու այն ատեն Բենիամինեանք
դարձան. և անոնց այն կիները տուին, զորոնք
Գաղաատդու Յաբիսի կիներէն ողջ թողուցեր էին.
15 բայց անոնց բաւական չեղան։ Եւ ժողովուրդը
Բենիամինի համար ցաւեցաւ. քանդի Տէրը Իս-
րայէլի ցեղերուն մէջ խռամուռութիւն ըրաւ։

16 Ու ժողովքին ծերերը ըսին, Մնացածներուն
ի՞նչ ընենք կիներ գտնելու համար. որովհետև Բե-
17 նիամինի ցեղէն կիները կորսուեցան։ Եւ ըսին,
Ողջ մնացող Բենիամինեանց ժառանգութիւն
պէտք է, որպէս զի Իսրայէլէ ցեղ մը բնաջինջ
18 չըլլայ։ Ու մենք անոնց մեր աղջիկներէն կին չենք
կրնար տալ, էքանդի Իսրայէլի որդիները երդում
ընելով ըսին թէ Բենիամինի կին տուողը անիծ-
19 եալ ըլլայ։ Եւ ըսին, Ահա տարուէ տարի Տէրոջը
տօնախմբութիւն կ'ըլլայ Սելոմի մէջ, որ
որ Բեթէլի հիւսիսային կողմը, ու Բեթէլէ Սիւ-
քեմ երթող ճամբուն արեւելեան կողմը, և Ղե-
20 բոնայի հարաւային կողմը կ'ինայ։ Ու Բենիա-
մինի որդիներուն պատուիրելով՝ ըսին, Գացէք,
21 որդիներուն մէջ պահուեցէք. Ու երբ տեսնէք որ
Սելոմի աղջիկները խաղալու ելեր
են, այն ատեն որդիներէն ելէք, և ամէն մէկդ
Սելոմի աղջիկներէն ձեզի մէկ կին յափշտա-
22 կեցէք, ու Բենիամինի երկիրը գացէք։ Եւ եթէ
անոնց հայրերը կամ եղբայրները մեզի գալով
դատաստան ընեն, անոնց կ'ըսենք թէ Մեր սիրոյն
համար շնորհք ըրէք անոնց. քանդի մենք պա-
տերազմին մէջ անոնց ամէնուն մէկմէկ կին չպա-
հեցինք. ու հիմա դուք չտուիք անոնց որ յան-
23 ցաւոր ըլլաք։ Եւ Բենիամինի որդիները այն-
պէս ըրին, ու իրենց թիւին չափ պար բռնողնե-
րէն կիներ յափշտակելով՝ առին ու գացին իրենց
ժառանգութիւնը դարձան, ու Ըքաղաքները շի-
24 նեցին և անոնց մէջ բնակեցան։ Ու այն ատեն
Իսրայէլի որդիները՝ անկէ ամէն մարդ իր ցեղին ու
իր ազգատոհմին գնաց, և ամէն մարդ անկէ իր
25 ժառանգութեանը ելաւ։ Ան օրերը Իսրայէլի
մէջ թագաւոր չկար. ամէն մարդ իր աչքին հա-
ճելի եղածը կ'ընէր։

ք Գլ. Ե. 23։
ր ա Թագ. Ժա. 1։ լա. 11։
ս Հմր. 5։ Գլ. Ե. 23։ ա Թագ. Ժա. 7։
տ Թուա. լա. 17։
ւ Յես. Ժբ. 1։
փ Գլ. խ. 47։
ք Բ Օր. խ. 10։
օ Հմր. 6։
ֆ Հմր. 1։ Գլ. Ժա. 35։
և Տես նև. Ժե. 20։ Գլ. Ժա. 34։ ա Թագ. Ժբ. 6։ նբեմ. լա. 13։
ֆ Տես Գլ. խ. 48։
ֆ Գլ. Ժէ. 6։ Ժբ. 1։ ԺԹ. 1։
ֆ Բ Օր. Ժբ. 8։ Գլ. Ժէ. 6։ ——

ԳԻՐՔ ՀՌՈՒԹԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Եւ եղեւ ի պատճառս Մովաբացւոց երկիրը կ'երթայ, ու հոն կը մնայ։ 4 Մաղլոն և Քեղիոն Մովաբացի կիներ կ'առնեն իրենց, ու կը մեռնին։ 6 Նոեմի իր քաղաքը դառնալու առնը՝ 8 իր հարսերը կը յորդորէ որ իր հետը չերթան։ 14 Որփա անկէ կը դառնայ, բայց Հռութ հաստատուն մնալով կ'ընկերանայ անոր։ 19 որոնք երկուքն ալ Բեթղեհէմ հասնելով սիրով կ'ընդունուին։

1 Դատաւորաց կառավարութեան օրերը Երկրին վրայ սով եղաւ. և Յուդայի Բեթղեհէմէն մարդ մը իր կնոջմով ու երկու որդիներով
2 Մովաբի երկիրը պանդխտանալու գնաց. Եւ այն մարդուն անունը Ելիմելէք, ու կնոջը անունը Նոեմի, ու երկու որդիներուն անունները Մաղլոն ու Քեղիոն էին. անոնք Եփրաթացի էին Յուդայի Բեթղեհէմէն, և Մովաբի երկիրը գացին ու հոն
3 բնակեցան։ Եւ Նոեմիի այրը Ելիմելէք մեռաւ.
4 ու անիկա իր երկու որդիներովը մնաց, Որոնք իրենց Մովաբացի կիներ առին. մէկուն անունը Որփա, ու միւսին անունը Հռութ էր. և անոնք հոն տասը
5 տարի չափ նստան։ Ու Մաղլոն և Քեղիոն երկուքն ալ մեռան, և կինը իր երկու որդիներէն ու այրէն զուրկ մնաց։
6 Եւ անիկա իր երկու հարսերովը ելաւ, որ Մովաբի երկրէն դառնայ։ քանզի Մովաբի երկրին մէջ լսեր էր որ Տէրը Ինր ժողովուրդին այցելու-
7 թիւն ըրեր է՝ հանոնց հաց տալով։ Ու անիկա իր եղած տեղէն իր երկու հարսերուն հետ ելաւ, և Յուդայի երկիրը դառնալու համար ճամբորդու-
8 թիւն կ'ընէին։ Ու Նոեմի իր երկու հարսերուն ըսաւ, Գացէք, և ամէն մէկդ իր մօրը տունը դառնայ. — Տէրը ձեզի ողորմութիւն ընէ, ինչ-
9 պէս դուք ժռռածներուն ու ինծի ըրիք. Տէրը ձեզի տայ որ ամէն մէկդ իր էրկանը տունը հանգըստութիւն գտնէ. ու զանոնք համբուրեց, և ա-
10 նոնք ձայներնին վերցնելով լացին. Ու անոր ըսին, Մենք անպատճառ քեզի հետ քու ժողովուրդիդ
11 կը դառնանք։ Բայց Նոեմի ըսաւ, Ով իմ աղջիկներս, ետ դարձէք. ինչո՞ւ համար ինծի հետ պիտի երթաք. միթէ իմ արգանդիս մէջ ուրիշ տղաքներ
12 կա՞ն, Նր ձեզի այր ըլլան։ Ետ դարձէք, իմ աղջիկներս, — գացէք. քանզի ես պառաւեր եմ, ու Նրէն պիտի չկարգուիմ. եթէ յոյս ունիմ քանզի՝ այս գիշեր կարգուելու ըլլայի, ու տղաքներ
13 ալ ծնանէի, Դուք մինչև անոնց մեծնալը պիտի սպասէի՞ք, Ե դուք առանց համար պիտի չկարգուէիք ու — չո՞ւ պիտի մնայիք. ոչ, աղջիկներս, քանզի *ձեզի համար շատ" կը ցաւիմ. որովհետև
14 Ի Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս †ծանրացաւ։ Ու անոնք նորէն ձայներնին վերցնելով լացին։ Եւ Որփա իր կեսուրը համբուրեց, բայց Հռութ անկէ չհեռա-
15 ուեցաւ։ Սակայն Նոեմի ըսաւ, Ահա քու նեռդ իր ժողովուրդին ու իր հառաւածներուն դարձաւ.
16 դուն ալ նեռոջդ եռեւէն ետ դարձիր։ Եւ Հռութ ըսաւ, Ինծի վրաս մի ինդրար որ քեզ թողում, ու քեզմէ դառնամ. քանզի ուր որ երթաս՝ հոն պիտի երթամ, և ուր որ մնաս՝ հոն պիտի մնամ. Ջքու ժողովուրդդ իմ ժողովուրդս ըլլայ, ու քու Աստուածդ իմ Աստուածս ըլլայ. Ուր որ մեռնիս՝ Ե-
17 ես ալ հոն պիտի մեռնիմ ու հոն թաղուիմ. Տէրը ինծի այսպէս ու առաւել ընէ, եթէ դիս քեզմէ
18 մնհռւանէ — բէն քան զբաւէ։ Երբ Նոեմի տեսաւ որ անիկա միտքը դրեր է իրեն հետ գալու, ալ չխօսեցաւ անոր։
19 Ու երկուքը Բեթղեհէմ գացին, մինչև որ Բեթղեհէմ հասան. ու երբ Բեթղեհէմ մտան, Ցաւանց պատճառաւ բոլոր քաղաքը շարժեցաւ, ու կ'ը-
20 սէին, Նայրդեօք Նոեմի սա՞ է։ Եւ անիկա ա-նոնց ըսաւ, Զիս ‡Նոեմի մի կանչէք, զիս ‖Մարա կանչեցէք. քանզի Ամենակարողը դառնութեամբ
21 լեցուց զիս. Ես լեցուն գացի, Նոր Տէրը զիս պարապ դարձուց. ինչո՞ւ զիս Նոեմի կը կանչէք. քանզի Տէրը §ինծի դէմ վկայութիւն տուաւ", ու
22 Ամենակարողը զիս վշտացուց։ Այսպէս Նոեմի իր

— Դատ. բ. 16։
Ե Տես Ծն. ժբ. 10։ խզ. 1։ դ Թագ. բ. 1։
զ Դատ. ժէ. 8։
է Տես Ծն. լէ. 19։
Ը Դատ. պ. 30։
Թ Եր. դ. 31։ Դ.ում. ա. 68։
Ժ Սաղ. ձլբ. 15։ Մատ. զ. 11։
ժա Տես Ծնն. խդ. 15։
ժբ բ Տիմ. ա. 16, 17, 18։
ժգ Հմր. 5։ Գր. բ. 20։
ժդ Գր. գ. 1։
ժե Ծն. լբ. 11։ բ Օր. լէ. 5։
ժզ կամ, ձեզմէ աւելի
ժէ Դատ. բ. 15։ Ծար ժթ. 21. Սաղ. լբ. 4։ լբ. 2։ լթ. 9, 10։
† Նէբ. երթալ
ժը Առակ. ժէ. 17։ ժը. 24։
ժթ Դատ. ժա. 24։
ի Տես Ծնն. խդ. 15, 19։ դ Թագ. բ. 2։ Դ.ում. խդ. 28։
ի դ Թագ. բ. 2, 4, 6։
իա Գր. բ. 11, 12։
իբ ա Թագ. գ. 17։ էմ. 22։
իգ բ Թագ. ժբ. 13։ դ Թագ. գ. 31։
իդ Գոր. իա. 14։
իե Մատ. իա. 10։
իզ Տես Ես. խզ. 7։ Ողբ. բ. 15։
‡ Ասկէնազ, Համեմի
‖ Ասկէնազ, դառն
իէ Տես Ծար ա. 21։
§ կամ, դիս խոնարհեցուց։

հարսին, Մովաբացի Հռութի, հետ Մովաբի երկրէն ետ դարձաւ. ու "գարնան հնձոց սկիզբը ելեր էին հաս դաշտաւ։

ԳԼ. Բ

1 Հռութ հասկ կը ժողվէ Բոոսի արտերէն։ 4 Բոոս խնդալով անոր ով ըլլալը՝ 8 մարդասիրութիւն կը ցուցնէ անոր։ 18 Ու Հռութ իր բոլոր ժողվածը Նաեմիի կը տանի։

Եւ Նաեմի իր էրկանը կողմանէ "ազգական մը ունէր. անիկա Ելիմելէքի ազգատոհմէն էր, ու շատ հարուստ մարդ մըն էր, և անոր անունը Բոոս
2 էր։ Ու Մովաբացի Հռութ Նաեմիի ըսաւ, Արտերը երթամ, և որուն աչքին առջև ողորմութիւն գտնելու ըլլամ, անոր ետեւէն երթամ։ Եւ անիկա ըսաւ անոր, Գնա, աղջիկս։
3 Ու անիկա գնաց, և արտի մը մէջ մնալով հընձողներուն ետեւէն հաւաք կը ժողվէր. ու այնպես պատահեցաւ որ անիկա Ելիմելէքի ազգատոհմէն եղող Բոոսի արտին մէջ գտնուեցաւ։
4 Եւ ահա Բոոս Բեթլէհէմէ եկաւ, ու հնձողներուն ըսաւ, Տէրը ձեզի հետ ըլլայ։ Եւ անոնք
5 ըսին, Տէրը քեզ օրհնէ։ Ու Բոոս հնձողներուն վրայ կեցող իր մանչուն ըսաւ, Ահա աղջիկը
6 որո՞ւնն է։ Եւ հնձողներուն վերակացու մանչը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Նաեմիի հետ Մո-
7 վաբի երկրէն դարձող Մովաբացի աղջիկն է. Եւ ըսաւ, Կ'աղաչեմ, արաներուն մէջ հնձողներուն ետեւէն հաւաք քաղեմ ու ժողվեմ. ու անիկա առաւոտեան կանուխ եկաւ, ու մինչև հիմա կեցաւ, փոքր մը հիմա քիչ մը տունը նստաւ։
8 Եւ Բոոս ըսաւ Հռութի, Մտիկ ըրէ, աղջիկս. հաւաք ժողվելու համար ուրիշին արտը չերթաս, ու այս տեղէն ալ չպառուիս, հապա հոս իմ աղ-
9 ջիկներուս քով կենաս. փոս աչքերդ անոնց հընձած արտին վրայ ըլլան, ու անոնց ետեւէն գնաս. ահա մանչերուն պատուիրեր եմ որ քեզի չդպչին. ու երբ ծարաւիս՝ ամաններուն քով գնաս, ու մանչերուն քաշած ը֊ըխեն խմէ։ Եւ աղջիկը ՚երկրպագութիւն ընելով՝ անոր ըսաւ, Ինչէ՞ն է որ ես քու աչքերուդ առջև շնորհք կը գտնեմ, ու դուն ինծի հետ ծանօթութիւն կ'ընես. որովհետև ես օտար կին
11 մըն եմ։ Եւ Բոոս պատասխան տուաւ ու անոր ըսաւ, Քու էրկանդ մեռնելէն ետքը Եղուն քու կեսրոջդ ինչ որ ըրիր՝ բոլորն ալ պատմեցին ինծի, և թէ ի՛նչպէս քու հայրդ ու մայրդ և ծննդեանդ երկիրը թողուցիր, ու եկար այն ժողովուրդին՝
12 զոր առաջուընէ չէիր ճանչնար։ ըՔու գործիդ փոխարէն Տէրը հատուցում ընէ, և քու վարձքդ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն կողմանէ առատապէս տրուի, քանզի դուն եկար որպէս զի ներքեւ թեւե-

ա Նե. թ. 31, 32։ Գե. ը. 23։ բ Թագ. խա. 9։

գ Գե. գ. 2, 12։ դ Գե. դ. 21։ Մատ. ա. 5։ ե Դ.Ես. ժթ. 9։ բ Օր. իդ. 19։ զ Սապ. ճիթ. 7, 8։ Դ.Ես. ա. 28։ բ Թես. դ. 16։ է Գե. ա. 22։ ը ա Թագ. իե. 23։ թ Գե. ա. 14, 16, 17։ ժ ա Թագ. իդ. 19։ ի Գե. ա. 16։ Սապ. ժէ. 8։ իա. 7։ ծէ. 1։ կգ. 7։

*13 բուն տակ ոտաստանարան մը գտնես։ Ու անիկա ըսաւ, Ով տէր իմ, ըքու աչքերուդ առջև շնորհք գտնեմ. քանզի դուն զիս մխիթարեցիր, ու քու աղախնիդ էքաղցրութեամբ խօսեցար, Կթէպէտև ես քու աղախիններէդ մէկուն պէս ալ
14 չեմ։ Եւ Բոոս կերակուրի ատեն անոր ըսաւ, Հոս եկուր, ու հացէն կեր և պատառդ քացախին մէջ թամիխէ։ Ուստի անիկա հնձողներուն քով նըստաւ. ու անոր բոհրած ցորեն տուաւ, ան ալ կե-
15 րաւ կշտացաւ և Խաւելցածը պահեց։ Ու երբ հասկ ժողվելու ելաւ, Բոոս իր մանչերուն պատուիրելով՝ ըսաւ, Թող որաներուն մէջէն ալ ժող-
16 վէ, ու զանիկա մի ամչցնէք։ Եւ խնդրէրէն ալ անոր համար գետինը ձգեցէք, ու թող տուէք որ
17 ժողվէ, և զանիկա մի յանդիմանէք։ Ու անիկա մինչև իրիկուն այն արտին մէջ ծաւալ հաւէր ժողվեց. ու երբ ժողվածը ծեծեց, մէկ արդուի չափ
18 գարի եղաւ։ Եւ զանիկա առաւ ու քաղաքը մտաւ, և կեսուրը անոր ժողվածը տեսաւ. ու Հռութ հանեց ՚այն իր կշտացածէն ետեւցածը անոր տուաւ։
19 Եւ կեսուրը անոր ըսաւ, Այսօր ուրկէ՞ հաւէ ժողվեցիր, և ո՞ւր բանեցար. էքեզի ճանչնութիւն ընողը օրհնեալ ըլլայ։ Անի տուն անիկա իր կեսրոջ իմացուց թէ որո՛ւ քով բաներ է, ու
20 ըսաւ, Անի մարդը, որուն քով ես այսօր բանեցայ, Բոոս կը կոչուի։ Եւ Նաեմի իր հարսին ըսաւ, ՀԱնիկա Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլայ, որ ՝կենդանիներէն ու մեռածներէն իր ողորմութիւնը չկտրեց։ և Նաեմի անոր ըսաւ, Անի մարդը մեր ազգատոհ-
21 մէն է, անիկա ՚մօտ ազգական է մեզի։ Ու Մովաբացի Հռութ ըսաւ, Անիկա նաև ինծի ըսաւ թէ իմ մանչերուս քովէն չզատուիս, մինչև որ
22 անոնք իմ բոլոր հունձքս լմնցնեն։ Եւ Նաեմի իր հարսին Հռութի ըսաւ, Աղէկ է, աղջիկս, որ դուն անոր աղջիկներուն հետ ելլես, ու քեզ ուրիշ
23 արտի մը մէջ *չտեսնեն։ Եւ անիկա Բոոսի աղջիկներէն չզատուեցաւ. ու մինչև գարնան հունձքին և ցորենին հունձքին լմննալը հաւաք ժողվեց, ու իր կեսրոջ քով կը բնակէր։*

ԳԼ. Գ

1 Նաեմիի խրատովը՝ 5 Հռութ Բոոսի ոտքերուն քովը կը պառկի։ 8 Բոոս ազգականութեան իրաւունքը կը խոստովանի. 14 ու վեց չափ գարի տալով զանիկա տուն կը դրկէ։

Եւ անոր կեսուրը Նաեմի անոր ըսաւ, Աղջիկս, քեզի *հանգստութիւն չխնդրե՞մ, որպէս-
2 զի քեզի աղէկ ըլլայ։ Հիմա Բոոս մեր ազգականը չէ՞, էորուն աղջիկներուն քով կեցար դուն. ահա
3 անիկա այս գիշեր կալին մէջ գարին կը հաւակ։ Եւ*

ա Նե. թ. 31, 32։ Գե. ը. 23։ բ Թագ. խա. 9։

գ Գե. գ. 2, 12։ դ Գե. դ. 21։ Մատ. ա. 5։ ե Դ.Ես. ժթ. 9։ բ Օր. իդ. 19։ զ Սապ. ճիթ. 7, 8։ Դ.Ես. ա. 28։ բ Թես. դ. 16։ է Գե. ա. 22։ ը ա Թագ. իե. 23։ թ Գե. ա. 14, 16, 17։ ժ ա Թագ. իդ. 19։ ի Գե. ա. 16։ Սապ. ժէ. 8։ իա. 7։ ծէ. 1։ կգ. 7։

ձ Ծն. լգ. 15։ ա Թագ. ա. 18։ ե Ծն. լգ. 3։ Գատ. ժթ. 3։ ը ա Թագ. իե. 41։ ի Հմր. 18։ ձ Տես Հմր. 14։ ղ Հմր. 10։ Սապ. խա. 1։ ճ Գե. գ. 10։ բ Թագ. բ. 5։ Յոբ իթ. 13։ յ Առակ. ժէ. 17։ ն Գե. գ. 9։ դ. 6։ Դ.Ես.իե.25։ շ Նէէ. չհանդիպին —— ո Գե. ա. 9։ չ ա Կար. է. 36։ ա Տիմ. ե. 8։ պ Գե. բ. 8։

դուն լուացուէ ու եղով օծուէ, և լսէ երդ
Հագիր ու կալը իջիր. և մինչև որ ուտելը ու
4 խմելը չվճարեն, այն մարդուն մի յայտնուիր։ Ու
երբ քնանայ, անոր պառկած տեղը իմացիր, և
գնա անոր ոտքերուն կողմէն ծածկոցը բաց ու
պառկէ, և անիկա քեզի պիտի իմացնէ թէ ի՛նչ
5 ընելու եան։ Ու Հռութ անոր ըսաւ, Ամէն ինծի
ասպարածներդ պիտի ընեմ։
6 Եւ կալը իջաւ, ու կեսրոջը ամէն ասպարա-
7 ծին պէս ըրաւ։ Եւ Բոոս ուտելէն, խմելէն ու
Խիրտը զուարճանալէն ետքը՝ դիզուած գ֊ցէյն
եզերքը պառկելու գնաց. և Հռութ ալ կամա-
ցուկ մը գնաց, ու անոր ոտքերուն կողմէն ծած-
8 կոցը բացաւ և պառկեցաւ։ Ու կէս գիշերուն մար-
դը վախցաւ, ու ծռելով ՝էսա՝ որ ահա իր ոտ-
9 քերուն քով կին մը պառկեր էր։ Եւ ըսաւ,
Դուն ո՞վ ես։ Ու անիկա ըսաւ, Ես քու աղա-
խինդ Հռութ եմ. Ձև քու քղանցդ քու
աղախինդ վրայ տարածէ, քանզի դուն էմօս
10 ազգականս ես։ Ան ալ ըսաւ, ԸԴուն Տէրոջմէ
օրհնեալ ըլլաս, աղջիկս. քու ետքի աղէկու-
թիւնդ Իսրայէլացիներէն մեծ է, որովհետև աղ-
քատ կամ Հարուստ երիտասարդներուն ետեւէն
11 չգացիր։ Եւ հիմա, ով աղջիկս, մի վախնար,
դուն ինծի ինչ որ ըսես, քեզի պիտի ընեմ. քանզի
իմ *քաղաքիս բոլոր ժողովուրդը՝ գիտէ որ դուն
12 ժուռաքինի կին մըն ես։ Ու հիմա իրաւցընէ ես
էս֊ ազգականդ եմ, բայց Ինծմէ մօտ ա֊էլ ազ-
13 գական ալ կայ։ Այս գիշեր հո՛ կեցիր, ու եթէ
անիկա Իսրայէլացւոյն իր ազգականութեան պար-
տաւորութիւնը քեզի հասուցանել ուզէ, ազէկ,
թող հասուցանէ. բայց եթէ անիկա ազգակա-
նութեան պարտաւորութիւնը քեզի հասուցա-
նել չուզէ, այն ատեն ես կը հասուցանեմ,
Ձիկենդանի է Տէրը. մինչև առաւօտ հո՛ պառկէ։
14 Ուստի մինչև առաւօտ անոր ոտքերուն քով
պառկեցաւ. ու ճա֊նաչ, երբ մարդիկ դեռ չէին
կրնար մէկզմէկ ճանչնալ, ելաւ. և Բոոս ըսաւ,
ՀՄարդ չգիտնայ որ կալին մէջ կին մտեր է։
15 Նաև ըսաւ, Վրայի ծածկոցդ բեր, ու զանիկա
բռնէ։ Եւ Հռութ զանիկա բռնեց. ու անոր վեց
չափ գարի չափեց, ու անոր վրայ բեռնաւորեց.
16 և անիկա քաղաքը գնաց։ Ու Հռութ իր կեսրոջ
դարձաւ, որ անոր ըսաւ, Ով աղջիկս, †ի՞նչպէս
եա. ու անիկա անոր պատմեց ինչ որ այն մարդը
17 բրաւ իրեն. Եւ ըսաւ, ինծի այս վեց չափ գա-
րին տուաւ՝ ըսելով, Քու կեսրոջդ պարապ չերթաս
18 թաս։ Եւ Նէեմի ըսաւ, ՀԱղջիկս, նաև՛, մինչև
որ գիտնաս թէ այս գործը ի՛նչպէս պիտի լմննայ.
քանզի այն մարդը մինչև որ այս գործը այսօր
չվճռցնէ չհանգստանար։

ԳԼ. Դ

1 Բոոս դատաստանի կը կանչէ Ելիմելէքի ամէնէն մօտ ազգականը։ 6 Իսկ անիկա Իսրայէլի մէջ եղած ասլբա-թեանը համեմատ՝ ազգականութեան իրաւունքը կատա-րելը կը մերժէ։ 9 Բոոս կը վրկէ մեռնողին ժառանգա-թիւնը, 11 ու երէն կին կ'առնէ Հռութը. որ Դաւիթի մեծ հայրը ովբէդը կը ծնանի։ 18 Փարէսի ազգաբանութիւնը։

Եւ Բոոս դուռը ելաւ ու հոն նստաւ. և
ահա ՚այն Բոոսի խոսած ազգականը կ'անցնէր.
ու Բոոս անուններով կանչեց զանիկա ու ըսաւ,
Եկուր, հոս նստէ. և անիկա դարձաւ ու նստաւ։
2 Ան առեն անիկա Բ.քաղաքին ծերերէն տասը
մարդ առաւ, ու ՚անոնց ըսաւ, Այս տեղ նստե-
3 ցէք. և անոնք նստան։ Ետքը այն ազգականին
ըսաւ, Մովաբի երկրէն դարձող Նոեմին մեր
եղբօրը Ելիմելէքի արտին բաժինը ծախելու վրայ
4 է. Ու ես մտածեցի որ քեզի իմացնեմ ու ըսեմ,
Ձանիկա հոս նստողներուն առջև ու իմ ժողո-
վուրդիս ծերերուն առջև ՚ծախու առ. եթէ
ազգականութեան իրաւունքով զանիկա ծախու
առնել կ'ուզես, ծախու առ. բայց եթէ ծա-
խու առնել չես ուզեր, ինծի իմացուր որպէս զի
գիտնամ. Ի քանզի քեզմէ զատ ազգականու-
թեան իրաւունքը կատարելու մէկը չկայ, ու
քեզմէ ետքը ես եմ։ Եւ անիկա ըսաւ, Ես ազգա-
5 կանութեան իրաւունքը կը կատարեմ։ Ու Բոոս
ըսաւ, Դուն Նոեմիի ձեռքէն արտը ծախու ա-
ռած օրդ՝ մեռնողին կնոջմէն, Մովաբացի Հռու-
թէ, ալ ծախու առնելու ես, Որպէս զի մեռ-
նողին անունը պահես իր ժառանգութեանը մէջ։
6 Ետև ազգականը ըսաւ, Ես իմ ազգականութեանս
իրաւունքը չեմ կրնար կատարել, չըլլայ որ իմ
ժառանգութիւնս ապրեմ. իմ ունեցած ազգա-
կանութեանս իրաւունքը դուն կատարէ, քանզի
7 ես չեմ կրնար կատարել։ ԸՈւ Իսրայէլի մէջ
առաջ այս ա֊վանդ֊ութ֊ը կար փրկելու ու ծա-
խու առնելու գործերուն մէջ՝ ամէն բան հաստա-
տելու համար, մարդը իր կօշիկը կը հաներ ու իր
ընկերին կու տար. և ասիկա Իսրայէլի մէջ վկայու-
8 թիւն կ'ըլլար։ Ուստի ազգականը Բոոսի ըսաւ,
Դուն ծախու առ. ու իր կօշիկը հանեց։
9 Եւ Բոոս ծերերուն ու բոլոր ժողովուրդին
ըսաւ, Դուք այսօր վկայ էք, որ ես Ելիմելէքի
բոլոր ստացուածքը, ու Քեղղոնի և Մաալոնի բո-
լոր ստացուածքը Նոեմիի ձեռքէն ծախու առի.
10 Ու Մաալոնի կինը, Մովաբացի Հռութն, ալ ինծի
կին առի, որպէս զի մեռնողին անունը պահեմ
իր ժառանգութեանը մէջ, Ըու մեռնողին անունը
իր եղբայրներէն ու իր բնակարանին դռնէն չվեր-
11 նայ. դուք այս բանին համար այսօր վկայ էք։ Ան
առեն դուռը եղող բոլոր ժողովուրդը ու ծերերը

դուռը
4 Առակ. ժբ. 4։
5 Հմր. 9։
6 Գլ. դ. 1։
7 Բ Օր. լե. 5։ Գլ. դ. 5։ Մաս. խբ. 24։
8 Դաս. ը. 19։ Եբեմ. դ. 2։
9 Հռութ. ժբ. 17։ ժդ. 16։
ա Կար. ժ. 32։ բ Կար. ը. 21։ ա Թես. ե. 22։
† Կամ, ո՞վ
4 Սապ. լէ. 3, 5։
——
ա Գլ. գ. 12։
բ գ Թագ. իա. 8։ Առակ. լա. 23։
ե Նե. իգ. 18։
զ Երեմ. լբ. 7, 8։
է Ղեւ. լե. 25։
ը Նե. լբ. 8։ բ Օր. լե. 5, 6։ Գլ. դ. 13։ Մաս. խբ. 24։
թ Գլ. գ. 12, 13։
ժ Բ Օր. լե. 7, 9։
ի Բ Օր. լե. 6։

ըսին, Վկայ Լինք. ժՏէրը քու առնդ մնող կինը
Ռաքէլի ու Լիայի պէս ընէ, որոնք երկուքը Իսրայէլի տունը շինեցին. և դուն Եփրաթայի մէջ
ուժովցիր, ու Բեթլէհէմի մէջ անուն վաստակէ։
12 Ու քու տունդ Փարէսի տանը պէս ըլլայ, Որը
Թամար ծնաւ Յուդային, Յայն սերունդով՝ որը
Տէրը պիտի տայ քեզի այս նորահասակ կնոջմէն։
13 Եւ Բոաս Հեռութը առաւ, որ իրեն կին եղաւ
ու անոր մտաւ. և ՀՏէրոջը ողորմութիւնովը
14 յղացաւ ու որդի մը ծնաւ։ Եւ Նկինները Նոեմիի
ըսին, Օրհնեալ ըլլայ Տէրը, որ այսօր քեզ առանց
մնա ապդականի չթողուց, որպէս զի անոր անունը
15 Իսրայէլի մէջ յիշուի. Ու ասկա քու հոգեդիր
մխիթարութիւնը և ծերութեանդ Ընդաւաղանը
ըլլայ. քանզի զանիկա քեզ սիրող Հարսդ ծնաւ,
16 որ քեզի Հօթը որվէ աղէկ է։ Ու Նոեմի տղան
առաւ՝ իր գիրկը դրաւ, և անոր դայեակը եղաւ։
17 Եւ դրացի կիները անոր անուն դրին՝ ըսելով,
Նոեմիի որդի մը ծնաւ, և անոր անունը Ովբէդ
կոչեցին. ասիկա Դաւիթի Հօրը Յեսսէի Հայրն էր։
18 Եւ Փարէսի ծնունդները ասոնք են. Փարէս
19 ծնաւ Եսրոնը, Ու Եսրոն ծնաւ †Արամը, և Արամ՝
20 ծնաւ Ամինադաբը, Ու Ամինադաբ ծնաւ Նասո-
21 նը, և Նասոն ծնաւ Սալմոնը, Ու Սալմոն
22 ծնաւ Բոասը, և Բոաս ծնաւ Ովբէդը, Ու Ովբէդ
ծնաւ Յեսսէն, և Յեսսէ ծնաւ Դաւիթը։

*ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Եղկանա անունով Ղեւտացի մը որ Երկու կին ունէր,
առջին որուն Սելով կ'ըսէին Տէրոջը երկրպագութիւն ընե-
լու։ 4 Անկա իր Աննա կինը կը սիրէր. թէև ամուլ էր։
9 Աննա վշտացած արտով աղայ մը կը խնդրէ Տէրոջմէն։
12 Իսկ Հեղի նոթ կը յանդիմանէ զանիկա, ու Եսբը
կ'օրհնէ։ 19 Աննա Սամուէլը ծնանելէ ետև՝ առնը կը
մնայ մինչև անոր կաթէ կտրուիլը. 24 և իր բրած ուխտին
պէս՝ Տէրոջը կը մատուցանէ զանիկա։

Ու Եփրեմի լեռնէն †Արիմաթեմ-սոփիմ
"Եղկանա անունով Եփրաթացի մարդ մը կար,
որ Սուֆիի որդւոյն Թոհայի որդւոյն Եղիուի
2 որդւոյն Յերոամի որդին էր։ Եւ անիկա երկու
կին ունէր. մէկուն անունը Աննա, ու միւսին
անունը Փեննանա էր. ու Փեննանա զաւակներ ու-
3 նէր, բայց Աննա զաւակ չունէր։ Եւ այն մարդը
ելաւրաւ տարին իր քաղաքէն կ'ելլէր, Որպէս զի
Սելովի մէջ զօրութեանց Տէրոջը Երկրպագու-
թիւն ու զոհ մատուցանէ. և հոն Հեղիի երկու
որդիները, Ովնի ու Փենէհէս, Տէրոջը քահանա-
4 ներն էին։ Ու Եղկանա Երբ զոհ մատուցած օրը
իր կնոջ Փեննանայի և անոր տղաքներուն ու աղ-
5 ջիկներուն մէյմէկ բաժին տուաւ. Իսկ Աննայի
‡կրկին բաժին տուաւ, քանզի անիկա Աննան կը
սիրէր. Բայց Տէրը անոր արգանդը գոցեր էր։
6 Ու անոր նախանձորդը փնդռնա Ընդանիկա կսկծե-
ցընելու համար խիստ վշտացուց. որովհետև Տէրը
7 անոր արգանդը գոցեր էր։ Եւ Աննա տարուէ
տարի Տէրոջը տունը ելած ատենը Եփնա այն-
պէս կ'ընէր. Փնդռնա ալ նոյնպէս Աննան կը վշտ-
8 ացնէր, ու անկա կուլար և չէր ուտեր։ Ու
այրը Եղկանա անոր ըսաւ, Աննա, ինչո՞ւ կու-
լաս և ինչո՞ւ չես ուտեր, ու ինչո՞ւ համար սիրտդ
այդպէս տրտում է. Միթէ ես քեզի տասը որդիէ
լաւ չե՞մ։
9 Եւ Աննա Սելովի մէջ ուտելէն ու խմելէն ետքը
ոտք ելաւ. (ու Հեղի քահանան †Տէրոջը տաճա-
րին սեմերուն քով աթոռի մը վրայ նստեր էր.)
10 Եւ տրտմալից հոգւով Տէրոջը առջև աղօթք
11 բրաւ ու խիստ շատ լացաւ։ Եւ Ուխտ ընելով
ըսաւ, Ով Տէր զօրութեանց, եթէ էրես ազախե-
նիդ նեղութեանը նայիս ու ծիս յիշես, և քու
ազախինդ չմոռնալով՝ քու ազախինիդ ||որու զա-
ւակ մը՝ տաս, զանիկա Տէրոջը պիտի նուիրեմ իր

ա Սպ. ճիէ. 3։ ճիը. 3։
բ Ր Օր. իե. 9։
գ Ծն. լե. 16, 19։
դ Ծն. լը. 20։ ա Մն. բ. 4։ Մտաւ. ա. 3։
ե ա Թագ. բ. 20։
զ Գլ. գ. 11։
է Ծն. իթ. 31։ լգ. 5։
ը Դ.ուէ. ա. 58։ Հռութ. ժբ. 15։
թ Ծն. իե. 11։ Սպ. ծե. 22։

ժ Եբ. խնամոցութիւնը
ի ա Թագ. ա. 8։
լ Դ.ուէ. ա. 58, 59։
խ ա Մն. բ. 4, ևՆե Մտաւ. ա. 3։
† Կամ, Իամբր, և Բամ
ն Թուղ. ա. 7։
շ Մտաւ. ա. 4, ևՆե
ո ա Մն. բ. 15։ Մտաւ. ա. 6։

——

* Կամ, ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ՍԱՄՈՒԵԼԻ

† Ոչ Ի՝ Յոյն. տես հմր. 19։
ա Մն. գ. 27, 34։
բ Հռութ. ա. 2։
գ Նե. իդ. 14։ բ Օր. ժգ. 16։ Դ.ուէ. բ. 41։
դ Յես. ժբ. 1։
ե բ Օր. ժբ. 5, 6, 7։
զ բ Օր. ժբ. 17, 18։ ժգ. 11։
է Կամ, Եբեւելի
ը Ծն. լ. 2։
թ Ծար իդ. 21։

ժ Հռութ. դ. 15։
ի Գլ. գ. 3։
լ Ծար կ. 11։ ժ. 1։ բ Թագ. ժկ. 8։
խ Ծն. իբ. 20։ Թուղ. լ. 3։ Դատ. ժա. 30։
ն Ծն. իբ. 32։ Ել. գ. 31։ բ Թագ. ժգ. 12։ Սպ. իե. 18։
շ Ծն. բ. 1։ լ. 22։
ո Եբ. մատոյց սերունդ

կեռանքին բոլոր օրերուն մէջ, ու նանոր գլխուն
12 վրայ ածելի պիտի չելլէ։ Ու երբ անիկա Տէրոջը
առջև իր աղօթքը շռայլուց, Հեղի անոր բերնին
13 կը նայէր։ Ես Աննա իր սրտին մէջէն կը խօսէր.
միայն անոր շրթունքները կը շարժէին, բայց
ձայնը չէր լսուեր. անոր համար Հեղի զանիկա
14 գինով կարծեց։ Ես Հեղի անոր ըսաւ, Մինչև
ե՞րբ գինովութիւն պիտի ընես. քու գինիդ հրա-
15 ժարէ։ Ես Աննա պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Ով աէր իմ, այդպէս չէ. ես վշտացած սրտով
կին մըն եմ, և գինի կամ օղի չեմ խմած. սա-
16 կայն ՀՏէրոջը առջև §իմ անդրս բացի՝։ Քու ա-
ղախինդ չըլլար կին մը մի կարծեր, քանզի իմ վիշ-
տերուս ու նեղութեանս շռայլութեանը համար
17 մինչև հիմա խօսեցայ։ Անդ ատեն Հեղի պատաս-
խան տուաւ ու ըսաւ, ՂԳնա խաղաղութեամբ, և
ՃԻսրայէլի Աստուածը քու խնդրուածքդ ֆեղէ տայ՝
18 ինչ որ անկէ խնդրեցիր։ Ու անիկա ըսաւ, ՛Քու
աղախինդ թող քու առջևդ շնորհք գտնէ. և
կինը ՛իր ճամբան գնաց, ու կերաւ, ու երեսը
ալևյլին ալ չտրտմեցաւ։
19 Ես անոնք առաւօտուն կանուխ էլան, ու Տէ-
րոջը առջև երկրպագութիւն ըրին, և Ռամա դար-
ձան ու իրենց տունը գացին։ Ու Եղկանա իր Աննա
20 կնոջ մօտեցաւ. և ՝Տէրը զանիկա յիշեց։ Ու
Աննա յղացաւ, և երբ ժամանակը հասաւ, որդի
մը ծնաւ, ու անոր անունը **Սամուէլ կոչեց՝ ը-
21 ևվ, քանզի զանիկա Տէրոջմէն խնդրեցի։ Ես անոր
այրը Եղկանա իր բոլոր ընտանիքովը ՝Սէլով էլաւ
որպէս զի Տէրոջը առջև տարեկան զոհը մատու-
22 ցանէ, ու իր ուխտը ֆտայ։ Բայց Աննա չդնաց,
քանզի իր էրկանը ըսաւ, Մինչև տղան կամ-է
կտրուիլը ՚ը նայիմ. ՝երբը զանիկա կը տանիմ՝,
որպէս զի Տէրոջը առջև երեւնայ, ու ՝միշտ հոն
23 ՝կենայ։ Ես Եղկանա անոր ըսաւ, Ակբե-
րուդ հաճելի եղածը ըրէ. մինչև զանիկա կամ-էն
կտրես՝ նայէ. ՝միայն Թ-է Տէրը իր խօսքը հաս-
տատէ. ուստի կինը նայուեցաւ, ու մինչև իր տղան
կամ-էն կտրելը զանիկա կը սնուցանէր։
24 Ես զանիկա կամ-էն կտրած պէս ՝իրեն հետ
առաւ, ու երեք զաւակով, մէկ արդու ալիւրով
ու մէկ ոսկի գինիով Հզանիկա Տէրոջը տունը տա-
25 րաւ, որ Սիլովի մէջ էր. ու տղան փոքրիկ էր։ Ես
ֆհ՝ զաւակը մորթեցին, ու ՝տղան Հեղիի տարին։
26 Ես Աննա ըսաւ, Ո՛հ, աէր իմ, ՚քու անձդ կենդանի
է. ես ալն կինն եմ, որ հոս քու քովդ կայնեցայ
27 Տէրոջը աղօթք ընելու համար. ՝Ես այս տղուն հա-
մար աղօթք ըրի, ու Տէրը իմ խնդրուածքս ինծի
28 տուաւ՝ ինչ որ անկէ խնդրեցի։ ՝Հիմա ես ալ
զանիկա Տէրոջը փոխ կուտամ. անիկա իր բո-
լոր կեանքին մէջ Տէրոջը փոխ արուած ըլլայ։
ու անիկա ֆհան Տէրոջը երկրպագութիւն ըրաւ։

ԳԼ. Բ

1 Աննայի շնորհակալութեան երգը։ 12 Հեղիի որդիները
մեղքը։ 18 Սամուէլի պաշտօնը։ 20 Հեղի օրհնութիւն կու-
տայ Աննայի, որ ուրիշ զաւակներ ալ կը ծնանի։ 22 Հեղի
իր որդիները կը խրատէ։ 28 Հեղիի տանը վրայով մարգա-
բէութիւն մը։

1 Ես Աննա ՝աղօթք ըրաւ ու ըսաւ,
ԲԻմ սիրտս Տէրոջմով ուրախացաւ,
ֆԻմ եղջիւրս Տէրոջմով բարձրացաւ.
Բերանս իմ թշնամիներուս վրայ բացուեցաւ,
Քանզի ՝քու փրկութիւնովդ ուրախացայ։
2 ֆՏէրոջը պէս սուրբ չկայ, քանզի ՚քեզմէ ուրիշ
չկայ,
Ու մեր Աստուծոյն պէս վէմ չկայ։
3 Ալ ասկէ ետև հպարտութիւնով մի պարծենաք,
ֆՈւ ձեր բերնէն ամբարտաւանութիւն չելլէ,
Քանզի Տէրը գիտութեանց Աստուածն է,
Ու անիկա ՝գործը կը կշռէ։
4 ՚Զօրաւորներուն աղեղները կոտրեցան,
Ու տկարները ոյժ հագան։
5 ՚Կուշտ եղողները հացի համար վարձկան եղան,
Ես անօթի եղողները էլ-ոցան ևս Թ-ողուցին.
Մինչև որ ՛համլը հօթը ՚ը-ի ծնաւ,
Ու էշատ զաւակ ունեցողը տկարացաւ։
6 ՚Մեռցնողը ու ողջացնողը,
Գերեզմանը իջեցնողը ու վեր հանողը Տէրն է։
7 ֆԱղքատացնողը ու հարստացնողը,
ՀՁածցնողը ու բարձրացնողը Տէրն է։
8 ՚Անիկա աղքատը փոշիէն կը վերցնէ,
Ու կարօտը աղբիւրէն կը հանէ,
ՀՈրպէս զի իշխաններուն հետ նստեցնէ,
Ու փառաց աթոռը անոնց ժառանգեցնէ.
Քանզի Յերկրի հիմերը Տէրոջն են,
Ու աշխարհը անոնց վրայ հաստատեց։
9 ՚Անիկա իր սուրբերուն ոտքերը կը պահէ,
Ու չարագործները մութին մէջ պիտի *կորսուին-

ֆ թագ. գ. 5։ Դատ. ժգ. 5։
հ Յայտ. կբ. 8։ Տիտ. բ. 2։
§ ևբէր. իմ հոգիս թափելեն
յ բ Օր. ժգ. 13։
ղ Դատ. ժբ. 6։ Մատթ. ե. 34։ Գործ. է. 50։ ը. 48։
ճ Յայտ. ի. 4, 5։
ո Ծն. լգ. 15։ Հռոմ. բ. 13։
շ Ժող. Ի. 7։
ն Ծն. լ. 22։
՚ Ա.թագ. Աստուծոյ լսածը, Յոմ, Աստուծոյ անունը
ղ Հմր. 8։
ա Գործ. ը. 22։
ւ Բտ. գ. 5։ Դատ. ժգ. 5։
ր Յայտ. կբ. 8։ Տիտ. բ. 2։
ց Ես. խա. 6։
ւ Հմր. 11, 28։ Գծ. ը. 11, 18։ գ. 1։
ղ Թուռ. ը. 7։
ա բ Թագ. է. 25։
ա բ Օր. ժբ. 5, 6, 11։
ճ Յես. ժբ. 1։
ա Գործ. բ. 22։
ր Ծն. խբ. 15։ գ Թագ. բ. 2, 4, 6։
ց Մատ. է. 7։
ա Հմր. 11, 22։
ւ Ծն. իգ. 26, 52։

ա Փիլ. գ. 6։
բ Տես Գործ. ա. 46, ևն։
ճ Յայտ. ղբ. 10։ ճժբ. 9։
ո Յայտ. ի. 14։ ժգ. 5։ ի. 5։ լե. 9։
ն Ես. ժե. 11։ բ Օր. գ. 24։ լբ. 4։ Յայտ. ձղ. 8։ ձի. 6, 8։
ղ բ Օր. գ. 35։ բ Թագ. իբ. 32։
ն Յայտ. ղէ. 4։ Մայր. գ. 13։ Յուդ. 15։
ը Յայտ. լէ. 15, 17։ հղ. 3։
ը Յայտ. լգ. 10։ Գործ. ա. 53։
ժ Յայտ. ճժգ. 9։
ե Ես. ծգ. 1։ Երեմ. ժե. 9։
ւ բ Օր. լբ. 39։ Ծար ե. 18։ Ովս. գ. 1։
ի Ծար ա. 21։
ձ Յայտ. հե. 7։
ճ Յայտ. ճժգ. 7, 8։ Դան. գ 17։ Գործ. ա. 52։
հ Ծար լգ. 7։
ն Ծար լբ. 4, 5, 6։ Յայտ. իգ. 2։ ճբ. 25։ ճղ. 5։ Երբ. ա. 3։
ղ Յայտ. զա. 11։ ճիա. 3։
• ևբէր. լուռ կենան

Քանզի մարդ էր ուժովը յաղթող չըլլար։
10 Տէրոջը դէմ հակառակողները †պիտի կոտրուին,
Երկինքէն անոնց վրայ պիտի որոտայ.
Տէրը երկրի ծայրերը պիտի դատէ,
Եւ Նա իր թագաւորին այժ պիտի տայ,
Ու իր օծեալին եղջիւրը պիտի բարձրացնէ։
11 Ու Եղկանա Բաամա իր տունը գնաց. Նէ Սա-
մուէլ մանուկը Հեղի քահանային առջեւ Տէրոջը
12 ծառայութիւն կ'ընէր։ Ու Հեղիի որդիները "չար
13 մարդիկ ըլլալով՝ Նտէրը չէին ճանչնար։ Եւ քա-
հանաներուն սովորութիւնը այս էր, որ երբ ժո-
ղովուրդէն մէկը զոհ մատուցանէր, մինչ եփած
առնը քահանային ապառաւորը ձեռքը երեք-
14 ժանի մնահան մը առած կու գար. Ու զանիկա
կամ թասին կամ տանին կամ եփարանին կամ
պատկին մէջ կը խոթէր, ու մնահանը ինչ որ հա-
նելու ըլլար, քահանան զանիկա իրեն կ'առնէր։
Անոնք Սէլոյի մէջ բոլոր հոն եկող Իսրայէլացի-
15 ներուն այսպէս կ'ընէին։ Նաև "ճարպը այրելէ
առաջ քահանային ապառաւորը կու գար ու զոհ
ընող մարդուն կ'ըսէր, Քահանային համար խորո-
վելու միս տուր, քանզի անիկա քեզմէ եփած միս
16 չառնէր, այլ հում։ Ե՛ւ այն մարդը երբ
ըսէր թէ Թող հիմա ճարպը այրեն, ու ետքը սրտիդ
ուզածին չափ առ. այն ատեն կ'ըսէր, Ոչ, հիմա
17 տուր. եթէ ոչ՝ բռնի կ'առնեմ։ Այսպէս այն երի-
տասարդներուն մեղքը Տէրոջը առջեւ շատ մեծ էր,
քանզի մարդիկ "Տէրոջը զոհը կ'արհամարհէին։
18 "Եւ Սամուէլ մանուկը վկայութիւն կ'ընէր
19 դաճ՝ Տէրոջը առջեւ ծառայութիւն կ'ընէր։ Ու
անոր մայրը ‡ծիւթ պզտիկ պատմուճան կը շինէր
անոր, ու տարուէ տարի երբ "իր էրկանը հետ
տարեկան զոհը ընելու կ'ելլէր, անոր կը տանէր։
20 Եւ Հեղի "Եղկանան ու անոր կինը օրհնելով՝
ըսաւ, Տէրը քեզի այս կնոջմէն զաւակներ տայ,
ՀՏէրոջը տուած փոխին տեղ. ու անոնք իրենց
21 տեղը դացին։ Եւ Տէրը "այցելութիւն ըրաւ Ան-
նայի, որ յղացաւ, ու երեք տղայ և երկու աղջիկ
ծնաւ. Սամուէլ մանուկն ալ ‡Տէրոջը առջեւ
մեծցաւ։
22 Եւ Հեղի խիստ ծերացեր էր. ու անոր որդի-
ները ինչ որ կ'ընէին բոլոր Իսրայէլի, և ի՛նչպէս
անոնք ժողովքի խորանին առջեւ †խառնակերով ժող-
վաւած կիներուն հետ կը պառկէին, ամէնն ալ
23 կը լսէր։ Եւ անոնց ըսաւ, Ինչո՞ւ համար այսպիսի
բաներ կ'ընէք. քանզի ես այս բոլոր ժողովուրդին
24 բերնէն ձեզի համար դէշ խօսքեր կը լսեմ. Մի
ընէք, տղաքս, քանզի աղէկ չեն այն լուրերը զո-
րոնք ես կը լսեմ. դուք Տէրոջը ժողովուրդը կը
25 մոլորեցնէք։ Եթէ մարդ մը մարդու դէմ մեղք
գործէ, †անոր դատաւորը Աստուած կը կարէ". բայց եթէ մարդ մը Տէրոջը դէմ մեղք գործէ, անոր համար ո՞վ աղաչանք պիտի ընէ։ Սակայն անոնք իրենց հօրը խօսքը մտիկ չէին ըներ, ‡քանզի Տէրը զանոնք մեռցնել կ'ուզէր։ Ու Սամուէլ
26 մանուկը "օրէ օր կը մեծնար, և ÞՏէրոջը ու մարդոց հաճոյ էր։
27 ‡Եւ Աստուծոյ մէկ մարդը Հեղիի եկաւ, ու անոր ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. "Քու հօրդ տանը յայտնապէս երեւցայ, երբ անոնք Եգիպտոսի մէջ
28 Փարաւոնի տանը ծառայ էին. Ու †Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն զանիկա ինծի քահանայ ընտրեցի, որպէս զի իմ սեղանիս վրայ զոհ մատուցանէ, խունկ ծխէ, ու իմ առջեւս եփուած հագնի. և "Իսրայէլի որդիներուն բոլոր պատարագները քու հօրդ տանը
29 տուի. Ո՞ւ էմ տանս համար ‡պատուիրած զոհերս ու ընծաներս ինչո՞ւ կ'անարգէք, և քու որդիներդ ինծմէ աւելի կը փառաւորես, որպէս զի իմ ժողովուրդս Իսրայէլի բոլոր զոհերովը ձեզ գիրցնէք։
30 Ասոր համար Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ, †Ինքս ըսեր էի որ քու տունդ ու քու հօրդ տունը յաւիտեան իմ առջեւս պըտտին. բայց հիմա Տէրը կ'ըսէ, ÞՓա՛ւ լիցի. քանզի ես զիս փառաւորողները կը փառաւորեմ,
31 ու †զիս արհամարհողները պիտի անարգուին։ Ահա եօրեր պիտի գան, որ քու թեւդ ու քու հօրդ տանը թեւը պիտի կտրեմ, որպէս զի քու տանդ
32 մէջ ծեր չգտնուի։ Եւ Իսրայէլի ամէն տեսակ բարութիւն վայելած տեղը, դուն իմ տանս մէջ դժբաղդութիւն պիտի տեսնես, ու ‡քու տանդ
33 մէջ բնաւ ծեր պիտի չգտնուի։ Եւ քու "ԵրսաՆդեդ հասած մարդը զոր իմ սեղանէս չեմ կտրեր, քու աչքերդ նուաղեցնելու ու քու սիրտդ վշտացնելու համար պէտք հաց. և քու տանդ բոլոր զաւակները ‡երիտասարդութեան մէջ" պիտի մեռնին։
34 Ու †քու երկու որդիներուդ, Ոփնիի ու Փենէհէսի, դլուխը գալիքը քեզի նշան ըլլայ, այսինքն հերքուքին մէկ օրուան մէջ մեռնիլը։ Եւ Ինձ հաւատարիմ քահանայ մը պիտի հանեմ, որ բոլոր իմ սրտիս ու հոգւոյս մէջ եղածը կատարէ. և "անոր հաւատարիմ տուն մը պիտի շինեմ. ու

ֆ Սպ. բ. 9։
ֆ Գլ. է. 10։ Սպ. ժբ. 13։
ֆ Սպ. ղզ. 13։ ղբ. 9։
ֆ Սպ. ձթ. 24։
ֆ Հմր. 18։ Գլ. գ. 1։
ֆ ր Օր. ժգ. 13։
ֆ Դատ. բ. 10։ Երեմ. իբ. 16։ Հառմ. ա. 28։
ֆ Ղեւ. գ. 3, 4, 5, 16։
ֆ Ծն. գ. 11։
ֆ Մտթ. բ. 8։
ֆ Հմր. 11։
ֆ Ել. իբ. 4։ ր Թագ. գ. 14։
ֆ Գլ. ա. 3։
ֆ Ծն. ժգ. 19։
ֆ Գլ. ա. 28։
ֆ Ծն. խա. 1։
ֆ Դատ. ժգ. 24։ Հմր. 26։ Գլ. գ. 19։ Ղուկ. ա. 80։ բ. 40։
ֆ Տես Ել. իբ. 8։
† Կամ, անոր համար քաւութիւն կ'ըլլայ Աստուծոյ առջեւ.
ֆ Թուղ. ժե. 30։
ֆ Ցես. ժա. 20։ Առակ. ժե. 10։
ֆ Հմր. 21։
ֆ Առակ. գ. 4։ Ղուկ. բ. 52։ Գործ. բ. 47։ Հռոմ. ժգ. 18։
ֆ գ Թագ. ժգ. 1։
ֆ Ել. գ. 14, 27։
ֆ Ել. իբ. 1, 4։ Թուղ. ժգ. 5։ ժբ. 1, 7։
ֆ Ղեւ. բ. 3, 10։ գ. 16։ է. 7, 8, 34, 35։ ժ. 14, 15։ Թուղ. ե. 9, 10։ ժբ. 8—19։
ֆ ր Օր. ժբ. 5, 6։
ֆ ր Օր. իբ. 15։
ֆ Ել. իթ. 9։
ֆ Երեմ. ժբ. 9, 10։
ֆ Սպ. ժբ. 20։ զա. 14։
ֆ Մտթ. բ. 9։
ֆ գ Թագ. բ. 27։ Սղմ. խդ. 10։ Տես Գլ. գ. 11, 18, 20։ ժգ. 3։ իբ. 18, եև։
ֆ Տես Զաք. բ. 4։
ֆ Եբր. մարդ ըսելն ալ պէս
ֆ գ Թագ. ժգ. 3։
ֆ Գլ. գ. 11։
ֆ գ Թագ. բ. 35։ ա Մն. իթ. 22։ Սղմ. խդ. 15։
ֆ ր Թագ. է. 11, 27։ գ Թագ. ժա. 38։

36 միշտ ինձ օծեալիս առջև պիտի պաղատի։ Եւ քա-
տուկեպ ալ որ մնայ, կաղ մը արծաթի համար
ու նկանակ մը հացի համար պիտի գայ անոր եր-
կրպագութիւն ընէ, ու ըսէ, Կաղաչեմ, դիս
քահանայական պաշտօնի մը վրայ դիր, որպէս զի
պատառ մը հաց ուտեմ։

ԳԼ. Գ

1 Տէրոջը խօսքը առջի անգամ Սամուէլի կը յայտնուի։
11 Աստուած Սամուէլի կը ծանուցանէ Հեղիի տանը ուխ-
տումը։ 15 Սամուէլ ակամայ իր տեսիլքը Հեղիի կը պատմէ։
19 Սամուէլի համբաւը կը տարածուի։

Եւ Սամուէլ մանուկը Հեղիի առջև Տէրոջը
ծառայութիւն կ'ընէր. և Բայն օրերը Տէրոջը
խօսքը հազուագիւտ էր ։ չկար տեսիլք։
2 Ու *օր մը* Հեղի իր տեղը պառկեր էր. (եւ անոր
աչքերը սկսեր էին ծանրանալ, ու չէր կրնար տես-
3 նել.) Եւ Աստուծոյ կանթեղը տակաւին մարած
չէր, ու Սամուէլ Տէրոջը տաճարին մէջ կը քնա-
4 նար, ուր Աստուծոյ տապանակը կար։ Եւ Տէրը
5 կանչեց Սամուէլը. ու անիկա Հա՛ եմ՛ ըսաւ. Եւ
Հեղիի վազելով, ըսաւ, Ահա հա՛ եմ. քանզի դիս
կանչեցիր։ Ու անիկա ըսաւ, Ես չկանչեցի. դար-
6 ձիր պառկէ։ Ան ալ դարձաւ պառկեցաւ։ Եւ
Տէրը մէյմըն ալ Ով Սամուէլ կանչեց. ու Սա-
մուէլ երթաւ Հեղիի գնաց ու ըսաւ, Ահա հա՛ եմ.
քանզի դիս կանչեցիր։ Ու անիկա ըսաւ, Որդեակ
7 իմ, ես չկանչեցի. դարձիր պառկէ։ Եւ Սամուէլ
Նախքանին Տէրոջը Ձայնը չէր ճանչնար, ու Տէրոջը
8 խօսքը դեռ անոր յայտնուած չէր։ Եւ նորէն եր-
րորդ անգամ Տէրը կանչեց, Ով Սամուէլ ու
Սա՛մուէլ երթաւ Հեղիի գնաց, ու ըսաւ, Ահա հա՛
եմ. քանզի դիս կանչեցիր։ Եւ Հեղի խմացաւ որ
9 մանուկը կանչողը Տէրն է. Ու Հեղի Սամուէլի
ըսաւ, Գնա պառկէ, ու եթէ Ձայն ալ քեզ կանչէ,
ըսէ, Ով Տէր, խօսէ, քանզի քու ծառադ մտիկ
կ'ընէ։ Ու Սամուէլ գնաց իր տեղը պառկեցաւ։
10 Եւ Տէրը եկաւ կայնեցաւ, ու առաջին անգամներ-
բուն պէս Սամուէլ, Սամուէլ, կանչեց. ու Սա-
մուէլ ըսաւ, Խօսէ, Տէր, քանզի քու ծառադ
11 մտիկ կ'ընէ։ Անի ատեն Տէրը Սամուէլի ըսաւ,
Ահա ես Իսրայէլի մէջ այնպէս բան մը պիտի ընեմ,
որ զանիկա ամէն լսողին երկու ականջները պիտի
12 խօսին։ Անի օրը Հեղիի վրայ պիտի կատարեմ
Բամէն ինչ որ անոր տանը վրայով խօսեր եմ.
13 պիտի սկսիմ ու պիտի լմընցնեմ։ Քանզի իրեն իմաց-
ուցեր եմ որ ժամանակ տունը պիտի դատեմ մինչև
յաւիտեան, իր գիտցած անօրէնութեանը համար.
քանզի էանոր որդիները իրենց վրայ անէծք կը բե-
14 րեն, ու անիկա Չէյանդիմանեց զանոնք։ Անոր
պատճառու Հեղիի տանը համար երդում ըրի,
որ Հեղիի տանը անօրէնութեանը Ընծաներով յաւիտեան քաւութիւն չըլլայ։
15 Եւ Սամուէլ մինչև առաւօտ պառկեցաւ, ու
բացաւ Տէրոջը տանը դուռները բացաւ. և Սամուէլ
16 վախցաւ այն տեսիլքը Հեղիի պատմելու։ Բայց
Հեղի Սամուէլը կանչեց ու ըսաւ, Որդեակ իմ
17 Սամուէլ. ու անիկա ըսաւ, Ահա հա՛ եմ։ Եւ
անիկա ըսաւ, Քեզի ըսած խօսքը ի՞նչ է. ինծմէ
մի պահեր. Աստուած քեզի այսպէս ու ասկէ
աւելի ընէ, եթէ քեզի պատուած բոլոր խօսքերէն
18 մէկ խօսք ինծմէ պահես։ Եւ Սամուէլ բոլոր խօս-
քերը անոր պատմեց, անկէ չպահեց։ Ու Հեղի
ըսաւ, Անիկա Տէրն է. իր աչքերուն հաճոյ երեւ-
ցածը թող ընէ։
19 Եւ Սամուէլ հասակցաւ, ու Տէրը անոր հետ
էր, Եւ իր բոլոր խօսքերէն մէ՛կը գետինը չձգեց։
20 Ու Դանէ մինչև Բերսաբէէ բոլոր Իսրայէլ իմա-
ցաւ, որ Սամուէլ Հաստատուած է Տէրոջը մար-
21 գարէ ըլլալու։ Եւ Տէրը Սեղովի մէջ նորէն երե-
ցաւ. քանզի Տէրը Սեղովի մէջ Սամուէլի կը յայտ-
նուէր Տէրոջը խօսքով։ Ու բոլոր Իսրայէլի մէջ
Սամուէլի խօսքը կը տարածուէր։

ԳԼ. Դ

1 Իսրայէլացիները Աբենեզերի մօտ փղշտացիներուն յաղ-
թուելով, 3 տապանակը բերել կու տան։ 7 Անոր վրայ
փղշտացիները խիստ կը վախնան։ 10 Իսրայէլացիները նո-
րէն կը յաղթուին. տապանակը գերի կը տարուի, և Ոփնի
ու Փենէհէս կը սպաննուին։ 13 Հեղի այս բաները լսելով
կոնակին վրայ կ'իյնայ, ու վիզը կը կոտրի։ 19 Նաև Փե-
նէհէսի յղի կնկանը սիրտը թաղալով՝ Ութաբոյը կը ծնանի,
ու ինք կը մեռնի։

Եւ Իսրայէլ պատերազմով Փղշտացիները
դիմաւորելու ելաւ, ու Աբենեզերի մէջ բա-
նակեցաւ. ու Փղշտացիք Աֆէկի մէջ բանակե-
2 ցան։ Եւ Փղշտացիք Իսրայէլի դիմաց շարուեցան.
ու պատերազմը տարածուեցաւ, և Իսրայէլ յաղ-
թուեցաւ Փղշտացւոց առջև, որոնք պատերազմի
տափարէղին մէջ չորս հազար մարդու չափ կոտ-
3 րեցին։ Ու ժողովուրդը բանակը դարձաւ. և Իս-
րայէլի ծերերը ըսին, Ինչո՞ւ համար Տէրը Փղշ-
տացւոց առջև կոտրեց մեզ այսօր. Տէրոջը ուխ-
տին տապանակը Սեղովէ մեր քով առնենք, ու մեր
մէջ գայ, ու մեզ ազատէ մեր թշնամիներուն
4 ձեռքէն։ Ուստի ժողովուրդը Խրկեցին Սեղով, և Բքերովբէներուն վրայ նստող Էլո-

Ա Սապ. բ. 2։ Ժբ. 50։
Բ գ Թագ. բ. 27։
——
Գ Գլ. բ. 11։
Դ Սապ. հդ. 9։ Ա.Մնաց. ը. 11։ Տես Համ. 21։
Ե Եբր. այն օրը
Զ Ծն. խէ. 1։ Խը. 10։ Գլ. բ. 22։ գ. 15։
Է Նե. խէ. 21։ Ղեւ. իդ. 3։ բ Մն. Ժգ. 11։
Ը Գլ. ա. 9։
Թ Տես Գար. ԺԲ. 2։
Ժ գ Թագ. խա. 12։ Եզեմ. ԺԲ. 3։
ԺԱ Գլ. բ. 30—36։
ԺԲ Գլ. բ. 29, 30, 31, ևն։
ԺԳ Նզեկ. է. 3։ Ժբ. 30։
ԺԴ Գլ. բ. 12, 17, 22։
ԺԵ Գլ. բ. 23, 25։
ԺԶ Թուե. ԺԵ. 30, 31։ Նա. իբ. 14։
ԺԷ Հռութ. ա. 17։
ԺԸ Ծար ա. 21։ բ. 10։ Սապ. լԲ. 9։ Նա. լԲ. 8։
ԺԹ Գլ. բ. 21։
Ի Ծն. լԲ. 2, 21, 23։
ԻԱ Գլ. Բ. 6։
ԻԲ Գաւա. ի. 1։
ԻԳ † կամ, Հաւատարիմ
ԻԴ Հ Հր. 1, 4։
——
Ա Գլ. խ. 1։ է. 12։
Բ Նե. խէ. 18, 22։ Թուե. է. 89։
Գ բ Թագ. գ. 2։ Սապ. Ե. 1։ ղԲ. 1։

քուԹեանց Տէրոջը ուխտին տապանակը անկէ վերցուցին. ու Հեղիի երկու որդիները, Ոփնի ու Փենէհէս, հոն Աստուծոյ ուխտին տապա-
5 նակին հետ էին։ Ու երբ Տէրոջը ուխտին տապանակը բանակին մէջ մտաւ, բոլոր Իսրայէլ մեծ ձայնով մը աղաղակեց, ու գետինը
6 ձայն տուաւ։ Եւ Փղշտացիք այն աղաղակի ձայնը լսելով ըսին, Եբրայեցւոց բանակին մէջ այս բարձրաձայն աղաղակը ի՞նչ պիտի ըլլայ. ու
իմացան որ Տէրոջը տապանակը բանակը եկեր է։
7 Եւ Փղշտացիք վախցան, քանի ըսին, Աստուած բանակին մէջ եկաւ. ու նաև ըսին, Վա՛յ մեզի,
քանի մինչև հիմա այսպիսի բան մը եղած չէ.
8 վա՛յ մեզի, այս զօրաւոր Աստուածներուն ձեռքէն ո՞վ մեզ պիտի ազատէ. սոնք այն Աստուածներն են, որ Եգիպտոսը ամէն հարուածնե-
9 րով զարկին անապատին մէջ։ Ընդունեցէք ու կորիճ եղէք, ով Փղշտացիք, չըլլայ որ Եբրայեցւոց ծառայ ըլլաք, ինչպէս անոնք ձեզի
ծառայ եղան. ուստի կորիճ եղէք և անանց հե-
10 պտեւրտվեցէք։ Ու երբ Փղշտացիք պատերազմեցան, Իսրայէլ յաղթուեցաւ և ամէն մարդ իր վրանը փախաւ, ու շատ մեծ կոտորած եղաւ,
և Իսրայէլէ երեսուն հազար հետեւակ զօրք
11 ինկաւ. Նաև Աստուծոյ տապանակը առնուեցաւ. Եւ Հեղիի երկու որդիները, Ոփնի ու Փենէհէս, մեռան։
12 Եւ Բենիամինեան մարդ մը բանակէն վազելով Ընդյն օրը Սիլով հասաւ, ու իր լաժերը պատռեր էր, և ինր գլխուն վրայ հող դրեր էր։
13 Ու երբ հոն հասաւ, ահա Հեղի էաթոռով մը ճամբուն վրայ նստած կը սպասէր, քանի Աստուծոյ տապանակին համար սիրտը կը դողար։ Ու երբ այն մարդը քաղաքը մտնելով այս բանը պատմեց, բոլոր քաղաքը աղաղա-
14 կեց։ Եւ Հեղի այն աղաղակին ձայնը լսելով ըսաւ, Ա՛յս աղմուկին ձայնը ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Ու այն մարդը շուտով վազեց եկաւ, ու Եղբ
15 բաները Հեղիի պատմեց։ Եւ Հեղի իննսունըութ տարեկան էր, ու Նաչքերը այնպէս *տկարացած
16 էին, որ չէր կրնար տեսնել։ Եւ այն մարդը Հեղիի ըսաւ, Զօրքին միջէն եկողը ես եմ, և պատերազմէն այսօր փախայ. ու անիկա ըսաւ, Իմ որդեակ, ի՞նչ եղաւ։
17 Եւ լուր բերողը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Իսրայէլ Փղշտացւոց առջեւէն փախաւ, ու ժողովուրդին մէջ մեծ կոտորած եղաւ, և քու երկու որդիներդ, Ոփնի ու Փենէհէս, մեռան, ու Աստուծոյ տապանակը
18 առնուեցաւ։ Ու երբ անիկա Աստուծոյ տապանակը յիշեց, Հեղի աթոռէն կռնակի վրայ ինկաւ դրանը քով, և †վիզին ոսկորը կոտրեցաւ

ժե. 32։ Նեհեմ. թ. 1։ Ցոբ բ. 12։
ի Գլ. ա. 9։
լ Գլ. գ. 2։
• Եբր. կեցած
խ բ Թագ. ա. 4։
† կամ, կռնակին
ձ Ծն. լե. 17։

ու մեռաւ, քանի ծեր ու ծանրացած մարդ մըն էր. և անիկա Իսրայէլի մէջ քառասուն տարի դատաւորութիւն ըրած էր։
19 Ու անոր հարսը, Փենէհէսի կինը, յղի ու ծննդեան մօտ ըլլալով, երբ Աստուծոյ տապանակին առնուելուն և իր կեսրայրին ու էրկանը մեռնելուն լուրը լսեց, ծունկ ծռելով ծնաւ,
20 քանի ցաւերը անոր վրայ կոխեցին։ Ու երբ կը մեռնէր, անոր կանգնող կիները անոր ըսին, Մի վախնար, վասն զի որ-ս ծնած ես եղայ է. բայց անիկա պատասխան չտուաւ և ուշադրութիւն
21 չդրաւ։ Եւ տղուն անունը Ի‡Նիքտովդ կոչեց, ըսելով, Իսրայէլէ փառքը վերցաւ. (քանի Աստուծոյ տապանակը առնուեցաւ, և անոր
22 կեսրայրը ու այրը մեռան.) Անոր համար ըսաւ, Աստուծոյ տապանակին առնուելուն համար Իսրայէլէ փառքը վերցաւ։

ԳԼ. Ե

1 Փղշտացիները տապանակը Ազովտոս բերելով Դագոնի տաճարը մէջ կը դնեն։ 3 Դագոն վար կ'իյնայ ու կոտր կոտր կ'ըլլայ, և Ազովտացիները թաղչքի ուռկըններով կը գարնուին։ 8 Նեղեցած Գաթացիք կը պահեն Դեմքացիները. քանի որ իրենց քովը կը մնայ տապանակը. 10 Նոյնպէս ալ Ակկարոնացիները, երբ տապանակը հոն կը տարուի։

Եւ Փղշտացիք Աստուծոյ տապանակը առին,
2 ու զանիկա *Աբենեզերէ Ազովտոս տարին։ Եւ Փղշտացիք Աստուծոյ տապանակը առին, ու զանիկա †Դագոնի տունը տարին, և Դագոնի
3 քով դրին։ Ու հետեւեալ օրը Ազովտացիք առաւօտուն կանուխ եկեղեցի, տեսան որ Դագոն Տէրոջը տապանակին առջեւ երեսին վրայ գետինը ինկեր էր. ու անոնք Դագոնը վերցուցին ‡իր
4 տեղը դրին։ Եւ հետեւեալ օրը դարձեալ առաւօտուն կանուխ եկան, ու տեսան որ Դագոն Տէրոջը տապանակին առջեւ երեսի վրայ գետինը ինկեր էր, և §Դագոնի գլուխը ու ձեռքերուն երկու թաթերը կտրած՝ դ– սեմին վրայ ընկած էր,
5 և միայն †Դագոնի մնացորդը՝ մնացեր էր։ (Ա՛յս պատճառաւ Դագոնի քուրմերը ու Դագոնի տունը բոլոր մտնողները մինչև այսօր Ազովտ
6 եղող ¶Դագոնի սեմին վրայ չեն կոխեր։) Անկէ ետև ‖Տէրոջը ձեռքը Ազովտացւոց վրայ ծանրացաւ, ու #զանոնք կործանեց, և զանոնք Ազովտի ու անոր սահմաններուն մէջ Բիճանչքի ուռկաններով զարկաւ։
7 Եւ Ազովտի բնակիչները այսպէս լսելով տեսնելով՝ ըսին, Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը մեր քով չկենայ. քանի որ անոր ձեռքը մեր վրայ ու մեր Աստուծոյն Դագոնի վրայ ծան-

ր ա կոր. ժզ. 13։
ե Դատ. ժգ. 1։
զ Հմր. 2։ Գնե. խզ. 17։ բ Օր. իբ. 25։ Սապ. հբ. 9, 62։
է Գլ. բ. 32։ Սապ. հբ. 61։
ը Գլ. բ. 34։ Սապ. հբ. 64։
ի բ Թագ. ա. 2։
ձ Յհա. է. 6։ բ Թագ. ժգ. 19։

ղ Գլ. ժգ. 3։
‡ Ա.յէնֆն, անպատիւ
հ Սապ. խգ. 8։ հբ. 61։
ո Գլ. գ. 1։ է. 12։
• Ոչ է՝ Ասեղոմի
պ Դատ. ժգ. 23։
չ Ես. ժի. 1։ խզ. 1, 2։
ջ Նա. խզ. 7։

ր Երեմ. ծ. 2։ Եսկ. գ. 4, 6։ Միք. ա. 7։
† կամ, ձուկը. Եբր. Դագոն
ղ Տես Սոփ. ա. 9։
ռ Հմր. 7, 11։ Ել. թ. 3։ Սապ. իբ. 4։ Գոլ. ժգ. 11։
ս Գլ. գ. 5։
վ բ Օր. իբ. 27։ Սապ. հբ. 66։

8 բացաւ։ Եւ մօտ ղրկեցին, ու փղշտացւոց բոլոր նախարարները իրենց քով ժողվեցին, ու ըսին, Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը ի՞նչ ընենք. ու ըսին, Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը Գէթ փոխադրուի։ Ու Իսրայէլի Աստուծոյն տապա-
9 նակը Գէթ փոխադրեցին։ Եւ զանիկա հան փոխադրելէ ետքը, Տէրոջը ձեռքը այն քաղաքին վրայ ըլլալով՝ էմեծ խռովութիւն եղաւ. ու Ն՛քաղաքին մարդիկը պզտիկէն մինչև մեծը զարկաւ. և անոնց վրայ թմանչքի ուռեցքներ երեւցան։

10 Եւ Աստուծոյ տապանակը Ակկարոն ղրկեցին. ու երբ Աստուծոյ տապանակը Ակկարոն մտաւ, Ակկարոնացիք կանչուըռտելով ըսին, Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը մեզի բերին՝ որպէս զի
11 մեզ ու մեր ժողովուրդը մեռցնեն։ Եւ մօտ ղրկելով՝ Փղշտացւոց բոլոր նախարարները ժողվեցին, ու ըսին, Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը թող տուէք երթայ և իր տեղը դառնայ, որպէս զի մեզ ու մեր ժողովուրդը չմեռցնէ. քանզի բոլոր քաղաքին մէջ մահաւէտ սոսկում մը կար, Ե-
12 հան Աստուծոյ ձեռքը խիստ ծանրացեր էր։ Եւ չմեռած մարդիկը թմանչքի ուռեցքներով զարնուեցան, ու քաղաքին աղաղակը երկինք ելաւ։

ԳԼ Զ

1 Երթը ամիսն եօթը փղշտացիները խորհուրդ կ՚ընեն՝ թէ ինչպէս պտոյտին տապանակը եա ղրկել։ 10 Զանիկա նոր սայլի մը վրայ կը դնեն ընծաներով, և դէպ ի Բեթսամիս կը ղրկեն։ 19 Բեթսամիսացիները կը զարնուին՝ տապանակին մէջը նայելնուն համար. 21 ու Կարիաթարիմի բնակչաց լուր կը ղրկեն, որ գան տապանակը առնեն։

Եւ Տէրոջը տապանակը փղշտացւոց երկրին
2 մէջ եօթը ամիս մնաց։ Ու Փղշտացիք Քահանայ քուրմերը ու բախտ նայողները կանչեցին ու ըսին, Եհովայի տապանակին ի՞նչ ընենք. մեզի իմացուցէք թէ զանիկա ինչո՛վ իր տեղը ղրկենք։
3 Անոնք ալ ըսին, Եթէ Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը ղրկէք, զանիկա Քպարապ չղրկէք, հապա անպատճառ Հյանցանքի պատարագ տուէք ա-
4 նոր. այն ատեն կը բժշկուիք, ու Ձեզի յայտնի կ՚ըլլայ թէ ինչո՛ւ համար անոր ձեռքը ձեր վրա-
4 յէն չերթար։ Եւ անոնք ըսին, Անոր ի՞նչ տեսակ պատարագ մատուցանենք։ Ու անոնք ըսին, Ըփղշտացւոց նախարարներուն թիւովը հինգ ոսկեղէն թմանչքի ուռեցքներ ու հինգ ոսկի մուկ ընծայ պատէ. քանզի ձեր ամէնուն վրայ և ձեր նախարարներուն վրայ միևնոյն հարուածը եղաւ։
5 Եւ հիմա ձեր թմանչքի ուռեցքներուն պատկերները, ու ձեր Երկիրը աւրող մուկերուն պատկերները շինեցէք, ու Իսրայէլի Աստուծոյն փառք տուէք. կարելի է որ իր ձեռքը ձեր վրայէն, Ձեր աստուածներուն վրայէն ու ձեր երկ-
6 րին վրայէն Ր՛վերցնէ։ Եւ ինչո՞ւ համար ձեր սիրտերը կը խստացնէք, ինչպէս Եգիպտացիք ու Փարաւոն իրենց սիրտերը խստացուցին. չէ՞ որ Աստուած անոնց մէջ հրաշալի գործեր ընելէն ետքը՝ էղանակ թող տուին որպէս զի երթան։
7 Հիմա Նոր սայլ մը շինեցէք, ու երկու Հատ կաթնատու երինջ առէք, Որոնց վրայ բնաւ լուծ դրուած չըլլայ. ու երինջները սայլին լծեցէք, և անոնց ձագերը անոնց ետեւէն տուն
8 դարձուցէք. Ու Եհովայի տապանակը առէք, և զանիկա սայլին վրայ դրէք, ու ձայն ոսկեղէն †պատկերները զորոնք դուք յանցանքի Համար անոր ընծայ պիտի տաք, պզտիկ արկղով մը անոր մէկ կողմը դրէք, ու զանիկա ղրկեցէք որ-
9 պէս զի երթայ. Եւ նայեցէք, եթէ իր սահմանին Ճամբով Ի Բեթսամիս ելլէ, այս մեծ չարիքը մեզի ընողը անիկա է. ապա թէ ոչ՝ գիտենանք որ անոր ձեռքը Քնաւ մեզի դպած չէ, հապա այս բանը դիպուածով պատահեր է մեզի։
10 Եւ այն մարդիկը այսպէս ըրին. երկու Հատ կաթնատու երինջ առին, ու զանոնք սայլին լծե-
11 ցին, և անոնց ձագերը տան մէջ գոցեցին։ Ու Տէրոջը տապանակը, և ոսկի մուկերուն ու իրենց թմանչքի ուռեցքներու պատկերներուն պզտիկ
12 արկղը սայլին վրայ դրին։ Ու երինջները շիտակ Բեթսամիսի Ճամբան բռնեցին, ու մեծ Ճամբայէն բառաչելով կ՚երթային, և ոչ կամ ձախ կողմը չխոտորեցան. ու Փղշտացւոց նախարարները մինչև Բեթսամիսի սահմանը անոնց
13 ետեւէն գացին։ Եւ Բեթսամիսացիք հովիտին մէջ ցորենի հունձք կը հնձէին, ու իրենց աչքերը վերցնելով տապանակը տեսան, ու տես-
14 նելնուն համար ուրախացան։ Եւ սայլը Բեթսամիսացի Յեհուի արտը մտաւ ու հոն կայնեցաւ. ուր մեծ քար մը կար. ու սայլին փայտերը ճեղքեցին, և այն երինջները Տէրոջը ողջակէզ մատուցին։ Ու Ղեւտացիք Տէրոջը տապանակը և
15 անոր հետ եղող ոսկի պատկերներուն պզտիկ արկղը վար իջեցուցին, ու այն մեծ քարին վրայ դրին. և այն օրը Բեթսամիսի մարդիկը Տէրոջը
16 ողջակէզներ ու զոհեր մատուցին։ Ու Փղշտացւոց հինգ նախարարները այս բաները տեսնելէ ետքը
17 նոյն օրը Ակկարոն դարձան։ Եւ այն ոսկեղէն թմանչքի ուռեցքները, զորոնք Փղշտացիք յանցանքի Համար Տէրոջը ընծայ տուին, ասոնք էին. Մէկ Հատ Ազովտայի Համար, մէկ Հատ Գազայի Համար, մէկ Հատ Աշկաղոնի Համար, մէկ Հատ Գէթի Համար — մէկ Հատ Ակկարոնի Համար։

ա Ծն. խա. 8։ Ել. է. 11։ դ Ել. ի. 13։ ժբ. 15։
բ Հմր. 11։
գ Հմր. 6։ Մտթ. ին. 66։
դ Հմր. 6, 9։
ե Ծն. խա. 8։ Ել. է. 11։ Դան. բ. 2։ ե. 7։ Մատ. բ. 4։
զ Ել. իգ. 15։ բ Օր. ժգ. 16։
է Ղեւ. ե. 15, 16։
ը Հմր. 9։
թ Տես Հմր. 17, 18։ Ծես. ժգ. 3։ Դատ. գ. 3։
ժ Գլ. ե. 6։
ի Ծես. է. 19։ Ես. խբ. 12։ Մտթ. բ. 2։ Յովհ. թ. 24։
լ Գլ. ե. 3, 4, 7։
խ Տես Գլ. ե. 6, 11։ Մտթ. լթ. 10։
ծ Եբր. թեթեւցնէ
կ Ել. է. 13։ ը. 15։ ժգ. 17։
հ Ել. ժբ. 31։
ձ Բ Թագ. գ. 3։
ղ Թուա. ժթ. 2։
ճ Հմր. 4, 5։
մ Եբր. անօթները
յ Ծես. ժե. 10։
ն Հմր. 3։
շ Ծես. ժգ. 3։
ո Հմր. 4։

18 Եւ ոսկի մուխերը Փղշտացւոց հինգ նախարարութիւններուն բոլոր քաղաքներուն թիւովն էին, պարսպաւոր քաղաքէն մինչև անպարիսպ գեղը, ու մինչև այն մեծ քարը՝ որուն վրայ Տէրոջը տապանակը դրուեցաւ. — մինչև այսօր այն քարը Բեթսամիւսացի Յեսուի արտին մէջ կը կենայ։

19 Եւ ⁴Տէրը Բեթսամիւսի մարդիկը զարկաւ, քանզի անոնք Տէրոջը տապանակին մէջ նայեցան. ու ժողովուրդէն հիսուն հազար եօթանասուն մարդ զարկաւ. և Տէրը ժողովուրդին մէջ կոտորած ընելուն համար ժողովուրդը սուգ բռնեց։

20 Ու Բեթսամիւսի մարդիկը ըսին, ⁵Ա՛յս սուրբ Տէր Աստուծոյն առջև ո՞վ կրնայ կայնիլ. ու մեր քովէն որո՞ւ երթայ։ 21 Եւ ⁶Կարիաթարիմի բնակիչներուն պատգամաւորներ ղրկեցին՝ ըսելով, Փղշտացիք Տէրոջը տապանակը դարձուցին. իջէք ու զանիկա ձեր քով հանեցէք։

ԳԼ. Է

1 Կարիաթարիմի բնակիչները Աբինադաբի տունը կը տանեն տապանակը, ու անոր որդին Եղիազարը կ'օրհնեն որ տապանակին պահապանութիւնը ընէ։ 2 Քանի տարիէն ետքը՝ 3 Իսրայէլացիները Սամուէլի յորդորանքովը Մասփայի մէջ հաւաքուած կերպով կ'ապաշխարեն։ 7 Երբ Սամուէլ կ'ապօթէ ու պզակէզ կը մատուցանէ, Տէրը որոտալով ու կայծակով Փղշտացիները կը ջարդէ Աբենեզերի մէջ։ 13 Փղշտացիները կը նուաճին։ 15 Սամուէլ խաղաղութեամբ և քարեպաշտութեամբ Իսրայէլի մէջ դատաւորութիւն կ'ընէ։

Եւ ⁷Կարիաթարիմի մարդիկը գացին, ու Տէրոջը տապանակը ⁸Անէ հանեցին, և զանիկա տարին ⁹Աբինադաբի տունը որ բլուրին վրայ էր. ու անոր որդին Եղիազարը ¹⁰որշեցին որպէս զի Տէրոջը տապանակին պահապանութիւնը ընէ։ 2 Եւ տապանակը Կարիաթարիմի մէջ դրուած օրէն հետը շատ օրեր անցան, ու քսան տարի եղաւ և Իսրայէլի բոլոր տունը Տէրոջը հեւհէն հառաչեցին։

3 Ա՛յն ատեն Սամուէլ Իսրայէլի բոլոր տանը խօսեցաւ՝ ըսելով, Եթէ դուք ձեր բոլոր սրտովը ¹¹Տէրոջը դարձեր էք, ¹²ձեր մէջէն օտար աստուածները ու ¹³Աստարովթը վերցուցէք, և ¹⁴ձեր սիրտերը Տէրոջը պատրաստեցէք, ու ¹⁵միայն զանիկա պաշտեցէք. ու անիկա Փղշտացւոց ձեռքէն ձեզ պիտի ազատէ։ 4 Եւ Իսրայէլի որդիները ¹⁶Բահաղիմը ու Աստարովթը վերցուցին, ու միայն Տէրոջը ծառայութիւն ըրին։ 5 Եւ Սամուէլ ըսաւ, ¹⁷Բոլոր Իսրայէլը Մասփայի մէջ ժողվեցէք, ու ձեզի համար Տէրոջը աղօթք ընեմ։ 6 Եւ Մասփայի մէջ ժողվուեցան, ժաւ ջուր քաշեցին և Տէրոջը առջև թափեցին. ու էնոյն օրը ծոմ բռնեցին, և հոն

*Տես Նե. ժթ. 21։ Թուա. գ. 5, 15, 20։ բ Թագ. գ. 7։
ՠ բ Թագ. գ. 9։ Մաղ. գ. 2։
ՠ Յես. ժբ. 14։ Դատ. ժբ. 12։
ՠ Մն. ժգ. 5, 6։ —
ՠ Գր. գ. 21։ Սաղ. ՃԼԲ. 6։
ՠ բ Թագ. գ. 4։
ՠ Նէբ. պրկեցին
ՠ բ Օր. ւ. 2—10։ գ Թագ. ը. 48։ Նա. ծհ. 7։ Ովս. գ. 1։ Յոել ը. 12։
ՠ Ծն. լհ. 2։ Յես. իգ. 14,23։
ՠ Դատ. ը. 13։
ՠ բ Մն. լ. 19։ Յոր ժա. 13,14։
ՠ բ Օր. գ. 13։ ժ. 20։ ժգ. 4։ Մատ. գ. 10։ Դատ. գ. 8։
ՠ Դատ. ը. 11։
ՠ Դատ. ի. 1։ գ Թագ. իհ. 23։
ՠ բ Թագ. ժգ. 14։
ՠ Նէհեմ. ՃԻ. 1, 2։ Դան. ՃԻ. 3, 4, 5։ Յոել ը. 12։

ըսին, Տէրոջը դէմ մեղք գործեցինք։ Եւ Սամուէլ Մասփայի մէջ Իսրայէլի որդիներուն դատաւորութիւն ըրաւ։

7 Ու երբ Փղշտացիք լսեցին որ Իսրայէլի որդիները Մասփայի մէջ ժողվուեր են, Փղշտացւոց նախարանները Իսրայէլի դէմ ելան. ու Իսրայէլի որդիները լսելով՝ Փղշտացւոց երեսէն վախցան։ 8 Եւ Իսրայէլի որդիները Սամուէլին ըսին, Ան դադար մեր Տէր Աստուծոյն աղաղակէ մեզի համար, որ պէտք մեզ Փղշտացւոց ձեռքէն ազատէ։ 9 Ու Սամուէլ կաթնկեր գառնուկ մը առաւ, ու զանիկա բոլորովին ողջակէզ ըրաւ Տէրոջը. և Սամուէլ Իսրայէլի համար Տէրոջը աղաղակելով աղօթեց ու Տէրը անոր պատասխան տուաւ։

10 Ու երբ Սամուէլ ողջակէզը կը մատուցանէր, Փղշտացիք մօտեցան պատէրազմ ընելն Իսրայէլի դէմ պատերազմ ընելն. և Տէրը նոյն օրը Փղշտացւոց վրայ մեծ ձայնով մը որոտաց, ու զանոնք խռովեցուց. ու Իսրայէլի առջև զարնուեցան։ 11 Եւ Իսրայէլի մարդիկը Մասփայէ ելլելով Փղշտացիները հալածեցին, ու մինչև Բեթքովրի տակ զանոնք կոտրեցին։ 12 Ա՛յն ատեն Սամուէլ հսկայ մը առաւ, և Մասփայի ու Սենի մէջտեղ կանգնեց, ու անոր անունը ¹⁸Աբենեզեր կոչեց, ըսելով, Տէրը մինչև այս տեղ մեզի օգնեց։ 13 Ու Փղշտացիք կոտրտուխ եղան, ու ¹⁹ալևյմէն ալ Իսրայէլի սահմանին մէջ չմտան. և Սամուէլի բոլոր օրերը Տէրոջը ձեռքը Փղշտացւոց վրայ էր։ 14 Ու Փղշտացիք Իսրայէլէ առած քաղաքները որ առեր էին, Ակկարոնէ մինչև Գէթ, բոլորն ալ Իսրայէլ հետ տուեցան ու Իսրայէլ անոնց սահմանները Փղշտացւոց ձեռքէն ազատեց. և Իսրայէլի ու Ամորհացւոց մէջտեղ խաղաղութիւն կար։

15 Եւ Սամուէլ ²⁰իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ 16 Իսրայէլը դատեց։ Ու տարուէ տարի Բեթէլ, Գողգոթա ու Մասփա կ'երթար կը պարտէր, և բոլոր այն տեղերը Իսրայէլը կը դատէր։ 17 Ու անդ ²¹Ռամա կը դառնար, քանզի իր տունը հոն էր, և հոն կը դատէր Իսրայէլը, ու հոն ²²Տէրոջը սեղան շինեց։

ԳԼ. Ը

1 Իսրայէլացիները Սամուէլի որդիներուն դէշ կառավարութենէն ձանձրանալով, թագաւոր կ'ուզեն։ 6 Սամուէլ ցաւալին սրտով աղօթք կ'ընէ, ու Աստուծմէ կը վախթարուի։ 10 և ժողովուրդին կ'իմացնէ թագաւորին վարմունքը։ 19 Աստուած կը պատուիրէ Սամուէլի որ ժողովուրդին խնդիրքը կատարէ։

Ու երբ Սամուէլ ծերացաւ, ²³իր որդիները Իսրայէլի վրայ ²⁴դատաւոր դրաւ։ 2 Եւ ²⁵իր անդ-

ՠ Տես Նե. ժթ. 21։ Թուա. գ. 5, 15, 20։ բ Թագ. գ. 7։
ՠ բ Թագ. գ. 9։ Մաղ. գ. 2։
ՠ Յես. ժբ. 14։ Դատ. ժբ. 12։
ՠ Մն. ժգ. 5, 6։ —
ՠ Գր. գ. 21։ Սաղ. ՃԼԲ. 6։
ՠ բ Թագ. գ. 4։
ՠ Նէբ. պրկեցին
ՠ բ Օր. ւ. 2—10։ գ Թագ. ը. 48։ Նա. ծհ. 7։ Ովս. գ. 1։ Յոել ը. 12։
ՠ Դատ. ժ. 10։ գ Թագ. ը. 47։ Սաղ. ՃԻ. 6։
ՠ Նա. լհ. 4։
ՠ Սաղ. դԲ. 6։ Եբեմ. ժհ. 1։
ՠ Տես Յես. ժ. 10։ Դատ. գ. 15։ ի. 20։ Գր. ը. 10։ բ Թագ. իբ. 14, 15։
ՠ Ծն. իբ. 18։ լա. 45։ լհ. 14։ Յես. գ. 9։ իգ. 26։
ՠ Գր. գ. 1։
ՠ Աչքերէն, օգնու թեան քար
ՠ Դատ. ժ. 10։ գ Թագ. ը. 47։ Սաղ. ՃԻ. 6։
ՠ Գր. ժգ. 5։
ՠ Հմր. 6։ Գր. ժբ. 11։ Դատ. բ. 16։
ՠ Գր. ը. 4։
ՠ Դատ. իա. 4։ —
ՠ Տես Դատ. ժ. 4։ ժբ. 14, բազդատելով Դատ. ի. 10ին հետ
ՠ բ Օր. ժգ. 18։ բ Մն. ժթ. 5։
ՠ ա Մն. գ. 28։

բանիկ որդւոյն անունը Յովել, ու երկրորդին ա-
նունը Աբիա էր, — Բերսաբէէի մէջ դատաւո-
3 *րութիւն կ'ընէին։ Եւ անոր որդիները *Ե անոր ճամ-*
բաներուն մէջ չքալեցին, հապա Եագահութեան
*ետեւէ իյնալով՝ *Կաշառք կ'առնէին, և իրա-*
ւունքը կը ծռէին։
4 Ու Իսրայէլի ամէն ծերերը ժողվուեցան, ու
5 Ռամա Սամուէլի գացին, Եւ անոր ըսին, Ա՛հա
դուն ծերացեր ես, ու քու որդիներդ քու ճամ-
բաներուդ մէջ չեն քալեր. — — թէ հիմա Եմեր վրայ
թագաւոր մը դիր, որպէս զի ամէն ազգերու պէս
6 *մեզ *կառավարէ։ Ու այս բանը Սամուէլի աչքե*
գէշ երեւցաւ, որ ըսին թէ Մեզի թագաւոր մը
տուր, որպէս զի մեզ կառավարէ. ու Սամուէլ
7 Տէրոջը աղօթք ըրաւ։ Եւ Տէրը Սամուէլի ըսաւ,
Ժողովուրդին խօսքը ու անոնց քեզի ամէն ըսածը
մտիկ ըրէ. քանզի Ե՛անոնք քեզ չեն մերժեր, այլ
Ես կը մերժեմ, որպէս զի անոնց վրայ չթագա-
8 *ւորեմ։ Ձանոնք եգիպտոսէ հանած օրէս մինչեւ*
այսօր ինչ որ ըրին, դիս թողլով և ուրիշ
աստուածներու ծառայութիւն ընելով, նոյնը
9 *քեզի ալ կ'ընեն։ Ու հիմա դուն անոնց խօսքը*
մտիկ ըրէ. բայց անոնց յայտնի վկայութիւն ընէա,
ու ժանոնց վրայ իշխելու թագաւորին վարմունքը
անոնց իմացնեա։
10 Եւ Սամուէլ Տէրոջը բոլոր խօսքերը իրմէ թա-
11 *գաւոր ուզող ժողովուրդին պատմեց. Ու ըսաւ,*
Քեզի վրայ իշխելու թագաւորին վարմունքը ա-
յսպէս պիտի ըլլայ. Ձեր տղաքը պիտի առնէ, ու
զանոնք իրեն համար իր կառքերուն ու ձիերուն
վրայ պիտի դնէ. և իր կառքերուն առջեւէն պիտի
12 *վազեն. Ու իրեն հազարապետներ ու հինգապետա-*
ներ պիտի ընէ, և իր արտերը պիտի հերկեն, ու
հունձքերը հնձեն, և իր պատերազմական զէն-
13 *քերը ու կառքերուն գործիքները շինեն։ Եւ ձեր*
աղջիկները պիտի առնէ, որպէս զի իւղագործ, խո-
14 *հարար ու հացեփեաց ըլլան։ Եւ Ձեր ընտիր ար-*
տերը, պտղինները ու ձիթենիները առնելով՝ իր ծա-
15 *ռաներուն պիտի տայ։ Եւ ձեր հունտերուն ու ձեր*
պտղիներուն տասանորդը պիտի առնէ, ու զանիկա
ձիր ներքինիներուն ու ծառաներուն պիտի տայ։
16 Եւ ձեր ծառաները ու աղախինները, ու ձեր ամե-
նէն ազնիւ կտրիճները, և ձեր էշերը պիտի առնէ
17 *ու իր ծառայութեանը գործածէ։ Ձեր հօտերուն*
տասանորդը պիտի առնէ, ու դուք անոր ծառա-
18 *ներ պիտի ըլլաք։ Ա՛յն օրը դուք ձեր ընտրած*
թագաւորին պատճառաւ պիտի աղաղակէք,
բայց Տէրը նոյն օրը ձեզի պատասխան պիտի չտայ։
19 Սակայն ժողովուրդը Սամուէլի խօսքը մտիկ
ընել չուզելով՝ ըսին, Ոչ, անպատճառ մեր վրայ
20 *թագաւոր մը ըլլայ. Ու մենք ալ Ձրոլոր ազգերուն*
պէս ըլլանք, և մեր թագաւորը մեզ կառավարէ,
անիկա մեր առջեւէն ելլէ, ու մեր †պատերազմնե-
21 *րուն մէջ առաջնորդութիւն ընէ։* Եւ Սամուէլ ժո-
ղովուրդին բոլոր խօսքերը լսեց, ու զանոնք Տէրոջը
22 *ականջներուն դրուցեց։ Եւ Տէրը Սամուէլի ըսաւ,*
Ա՛նոնց խօսքը մտիկ ըրէ, ու անոնց վրայ թագա-
ւոր մը դիր։ Ա՛յն ատեն Սամուէլ Իսրայէլի մար-
դոցն ըսաւ, Թող ամէն մարդ իր քաղաքը երթայ։

Գլ. Թ

1 *Սաւուղ իր հօրը էշերը գտնելու յոյս չտեսնելով՝ 6*
իր ծառային խրատովը, 11 ու աղջիկներուն առաջնոր-
դութեամբը, 15 Աստուծոյ յայտնութեամբը հաւանեցաւ,
18 *Սամուէլի կու գայ։ 19 Սամուէլ խնճոյքի կը հրաւիրէ*
Սաւուղը. 25 ու անոր հետ դազաւուկ խօսակցութիւն ընելէ
ետքը՝ գանիկա ճամբայ կը հանէ։

Ու Բենիամինի *ցեղէն Կիս անունով զօ-
րաւոր մարդ մը կար. ու անիկա Բենիամինեան
Աբիէլի որդւոյն Բեքորաթի որդւոյն Սերօրի որդ-
2 *ւոյն Աբիէլի որդին էր։ Եւ անիկա որդի մը ունէր,*
որուն անունը Սաւուղ էր. անիկա կարճ ու գե-
ղեցիկ էր, ու Իսրայէլի որդիներուն մէջ անկէ
գեղեցիկ մարդ չկար. Ձրոլոր ժողովուրդէն՝ ուսէն
վեր երկայն էր։
3 Եւ Սաւուղի հօրը Կիսի էշերը կորսուեցան.
ու Կիս իր որդւոյն Սաւուղի ըսաւ, Մանչերէն
մէկը քեզի հետ առ, ու ելիր գնա էշերը փնտռէ։
4 Ան ալ Եփրեմի լեռնէն անցաւ, և †Սալիսա երկ-
րէն ալ անցնելով՝ գտան. հոգը Սալիմի
երկրէն անցան, ու հոն ալ չէին. անկէ Բենիա-
մինեանց երկիրը անցնելով՝ հոն ալ գտան։
5 Ո՛ր երբ անոնք *Սուփի երկիրը եկան, Սաւուղ
*իրեն հետ եղող մանչուն ըսաւ, Եկուր հոս դառ-
*նանք, չըլլայ որ իմ՝ հայրս էշերուն հոգը թող-
6 *ու մեզի համար հոգայ։ Բայց անիկա անոր ըսաւ,*
Ա՛հա այս քաղաքին մէջ †Աստուծոյ մարդը կայ,
ու անիկա պատուաւոր մարդ մըն է, Ձանոր ամէն
ըսածը անշուշտ կը կատարուի. հիմա հոն եր-
թանք, թերեւս մեր երթալու ճամբուն մեզի իմա-
7 *ցընէ։ Եւ Սաւուղ իր մանչուն ըսաւ, Բայց եթէ*
երթալու ըլլանք, Ընոյն մարդուն ի՞նչ տանինք-
քանզի մեր ամաններուն հացը պակսեցաւ, ու Աս-
տուծոյ մարդուն տանելու ընծայ մը չունինք.
8 *մեր քով ի՞նչ ունինք։ Եւ մանչը նորէն Սաւուղի*
պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ա՛հա իմ՝ քովս մէկ
սիկղին չորրորդ մասը արծաթ կայ. զանիկա Աս-

պ Երեմ. իբ. 15, 16, 17։
Բ Ել. ժբ. 21։ ա Տիմ. գ. 3։ պ. 10։
գ Բ Օր. ժգ. 19։ Սապ. ժե. 5։
Դ Հմր. 19, 20։ Բ Օր. ժէ. 14։ Ումն. ժգ. 10։ Դատ. ժգ. 21։
ե Եբր. գասակ
զ Տես Ել. ժգ. 8։
է Գլ. ժ. 19։ ժբ. 17, 19։ Ումն. ժգ. 10, 11։
Ը Հմր. 11։
Թ Տես Բ Օր. ժէ. 16, Ա՛ն։ Գլ. ժ. 25։
Ժ Գլ. ժգ. 52։
ժա Գ Թագ. իա. 7։ Տես Եղեկ. իգ. 18։
ժբ Ծն. լէ. 36։
ժգ Ա՛ռակ. ա. 25, 26, 27, 28։ Ես. ա. 15։ Միք. գ. 4։
ժդ Երեմ. իգ. 16։
ժե Հմր. 5։
† Եբր. պատերազմներէն պատերազմի
ժզ Հմր. 7։ Ումն. ժգ. 11։

— Գլ. ժգ. 51։ ա Մն. ը. 33։ Բ. 39։
Բ Գլ. ժ. 23։
գ Գ Թագ. դ. 42։
Դ Կամ, Սոփիմի. ասոր Գլ. ա. 1։
ե Բ Օր. լգ. 1։ Գ Թագ. ժգ. 1։
զ Գլ. գ. 19։
է Տես Դատ. գ. 18։ ժգ. 17։ Գ Թագ. ժգ. 3։ Գ Թագ. դ. 42։ ը. 8։

ասածդ մարդուն կաս տամ, որպէս դի մեր ճամ-
9 *բան մեզի խմացնէ։ (Առաջ Իսրայէլի մէջ մարդ-*
մը երբ Աստուծոյ հարցնելու կ'երթար, այսպէս
կ'ըսէր, Եկուր տեսանողին երթանք. քանզի այ-
սօր մարգարէ ըսուածը առաջ Տեսանող կ'ըս-
10 *ուէր։) Եւ Սաուղ իր մանչուն ըսաւ, Աղէկ*
ըսիր, եկուր երթանք. ու Աստուծոյ մարդուն
11 *բնակած քաղաքը գացին։ Ո՚ր երբ անոնք զառի*
վերէն դէպ ի քաղաքը կ'ելլէին, Ջրանի մը աղ-
ջիկներ գտան, որոնք ջուր հանելու ելեր էին, ու
12 *անոնց ըսին, Տեսանողը հո՞ս է. Եւ աղջիկները*
անոնց պատասխան տուին ու ըսին, Հա՛ է, ահա
քու առջեդ է. հիմա շուտ ըրէ, քանզի ժողո-
վուրդին այսօր ճրագալուց տեղին վրայ եղոհ ընելուն
13 *համար, անիկա այսօր քաղաքը եկաւ. Քաղաքը*
մտնելնուդ պէս զանիկա հոն կը գտնէք, քանի
որ անիկա բարձր տեղը ելած չէ կերակուր ու-
տելու համար. քանզի մինչև անոր գալը ժողո-
վուրդը կերակուր չուտեր, որովհետև անիկա
կ'օրհնէ զոհը, ա՛ն ետքը հրաւիրուածները
կ'ուտեն. հիմա երթաք, քանզի հիմա կը գտնէք
14 *զանիկա։ Եւ անոնք քաղաքը ելան. ա՛ն երբ անոնք*
քաղաքին մէջ կը մտնէին, ահա Սամուէլ բարձր
տեղը երթալով անոնց դէմը ելաւ։
15 Եւ Սաուղի գալէն օր մը առաջ Տէրը Սա-
16 *մուէլի ականջը էր յայտներ եր, ու ըսեր էր թէ Վաղը*
այս ատեն Բենիամինի երկրէն քեզի մարդ մը
պիտի ղրկեմ, ձև զանիկա իմ ժողովուրդիս Իս-
րայէլի վրայ իշխան օծես, որպէս դի անիկա իմ
ժողովուրդս Փղշտացւոց ձեռքէն ազատէ. քանզի
ժողովուրդիս Ձեր-Ըե՛ն նայեցայ, որովհետև
17 *անոր աղաղակը հասաւ։ Ու երբ Սամուէլ*
Սաուղը տեսաւ, Տէրը անոր ըսաւ, Ա՛հա այս է
քեզի ըսած մարդս. ասիկա իմ ժողովուրդիս
18 *վրայ պիտի իշխէ։ Եւ Սաուղ դրանը մէջտեղ*
Սամուէլի մօտեցաւ, ու ըսաւ, Տեսանողին տու-
19 *նը ո՞ւր է, կ'աղաչեմ, ինձի ցուցուր։ Եւ Սա-*
մուէլ պատասխան տուաւ Սաուղին ու ըսաւ,
Տեսանողը ես եմ. իմ առջեւէս բարձր տեղը
ելլէր, քանզի այսօր ինծի հետ կերակուր պիտի
ուտէք. և վաղը քեզ կը ղրկեմ, ու բոլոր սրտիդ
20 *մէջ եղածը քեզի կը պատմեմ։ Եւ ՅԷրու երեք*
օրուընէ ի վեր կորսուած էշերուդ համար մի հո-
գար, քանզի անոնք գտնուած են. ու Իսրայէլի
բոլոր †փափաքը որո՞ւն է. քեզի ու քու հօրդ բոլոր
21 *տունը չէ՞։ Եւ Սաուղ պատասխան տուաւ ու*
*ըսաւ, Ես Իսրայէլի ցեղերուն *ամենէն պզտի-*
կին Բենիամինեան չե՞մ, ու իմ ազգատոհմս
Բենիամինի ցեղին բոլոր ազգատոհմերուն պզտի-
կը չէ՞. ուստի ինչո՞ւ համար ինծի այդպիսի
22 *խօսք ըսուցեր իր։ Եւ Սամուէլ առաւ Սաուղը*
ու անոր մանչը, ու զանոնք †Ըբօխո-ըէն սրահը տա-
րաւ, և զանոնք կոչնականներուն գլուխը նստե-
23 *ցուց, որոնք երեսուն մարդու չափ էին։ Ու Սա-*
մուէլ խոհարարին ըսաւ, Բեր այն բաժինը զոր
քեզի տուի, ու քեզի պատուիրեցի որ զանիկա
24 *քովդ պահես։ Եւ խոհարարը †ապիրը վրայի *ոտքը*
վերցնելով, զանիկա Սաուղի առջեւ դրաւ։ Եւ
Սա՛մուէլ ըսաւ, Ահաւասիկ մնացածը, զանիկա
առջեւդ դիր ու կեր. քանզի երբ ըսի որ ժողո-
*վուրդը *հրաւիրեր եմ", այն վայրկեանէն ի վեր*
անիկա քեզի համար պահուած է. ու այն օրը
Սաուղ Սամուէլի հետ կերաւ։
25 Եւ բարձր տեղէն քաղաքը իջան, ու Սա՛մուէլ
հէր տանիքին վրայ Սաուղի հետ խօսեցաւ։
26 Եւ առաւօտուն կանուխ ելան, ու լուսցածին
պէս Սամուէլ Սաուղը տանիքը կանչեց ու
ըսաւ, Ելիր ու քեզ պիտի ղրկեմ։ Եւ Սաուղ
եղաւ, ու ինք և Սամուէլ միասին դուրս ելան։
27 Երբ անոնք քաղաքին ծայրը կ'իջնէին, Սամուէլ
ըսաւ Սաուղին, Ա՛նչուն ըսէ որ մեր առջեւ անցնի.
(և անիկա անցաւ.) ու հիմա դուն հո՛ կեցիր, որ-
պէս դի Աստուծոյ պատգամը քեզի խմացնեմ։

ԳԼ. Ժ

1 *Սամուէլ Սաուղը կ'օծէ, ու երեք նշաններու կանխա-*
սացութիւնը ընելով կը քաջալերէ զանիկա։ 9 Սաուղի
վերայ կը փոխուի ու կը մարգարէանայ։ 14 Իր հօրեղբօ-
րէն կը պահէ իր թագաւոր օծուիլը։ 17 Սաուղ վիճակով
թագաւոր կ'ընտրուի Մասփայի մէջ։ 26 Ժողովուրդին պա-
նապան պատգամները անոր վերայով։

Եւ Սամուէլ իւղին շիշը առաւ, ու անոր
գլխուն վրայ թափեց, Եւ զանիկա համբուրեց
ու ըսաւ, Չէ՞ որ Տէրը քեզ †իր ժառանգու-
2 *թեանը վրայ *իշխան օծեց։ Այսօր ինծմէ գա-*
ցած առնդ Բենիամինի սահմանը †Սելսահի մէջ
Զոթզէլի դերեզմանին քով երկու մարդ պիտի
գտնես, ու քեզի պիտի ըսեն, Գտնուեցան այն
էշերը զորոնք փնտուելու գացած էիր։ Եւ ահա
քու հայրդ էշերուն հոգը թողուց, ու ձեզի հա-
մար կը հոգայ, ու կ'ըսէ, Տղուս համար ի՞նչ
3 *ընեմ։ Ու երբ անկէ անդին երթաս և Թաբօրի*
կաղնին հասնիս, հոն երեք մարդ քեզի պիտի
հանդիպին, որոնց մէկը երեք ուլ, մէկը երեք
հացի նկանակ ու մէկն ալ տիկ մը գինի տա-
4 *նելով Աստուծոյ կ'երթան դէպ ի Բեթէլ։ Ու*
ըքու ողջութիւնդ հարցնելով քեզի երկու հաց
պիտի տան, զոր ալ անոնց ձեռքէն պիտի տա-

† Ծն. իե. 22։
ը Բ Թագ. իդ. 11։ դ Թագ. ԺԷ. 13։ ա Մն. իդ. 28։ իԹ. 29։ բ Մն. Ժգ. 7, 10։ Ես. լ. 10։ Ա.Տնտես Է. 12։
ի Ծն. իդ. 11։
ժ դ Թագ. գ. 2։
ի Ծն. յա. 54։ Գլ. Ժգ. 2։
լ Գլ. ԺԵ. 1։ Գոր. Ժգ. 21։
խ Գլ. ի. 2։
ծ Գլ. Ժ. 1։
կ Ել. բ. 25։ գ. 7, 9։
հ Գլ. Ժգ. 12։ Ովս. Ժգ. 11։
յ Հմր. 3։
ղ Գլ. ը. 5, 19։ Ժբ. 13։
† կամ, վայելչութիւնը
ճ Դատ. ի. 46, 47, 48։ Սաղ. կը. 27։
ս Գլ. ԺԵ. 17։
տ Տես Դատ. գ. 15։
ր Ղեւ. է. 32, 33։ Նեեմ. իդ. 4։
‡ կամ, հրաւիրեր
ց Բ Օր. իբ. 8։ Բ Թագ. Ժա. 2։ Գոր. Ժ. 9։
— Գլ. Բ. 16։ Ժգ. 13։ դ Թագ. Բ. 3, 6։
ֆ Սաղ. ը. 12։
ք Բ Օր. լբ. 9։ Սաղ. հը. 71։
օ Գոր. Ժգ. 21։
ֆ Յես. Ժը. 28։
ղ Ծն. լե. 19, 20։
ֆ Ծն. իը. 22։ լե. 1, 3, 7։
ը Դատ. Ժը. 15։

5 նեա՝ Անկէ եաքը Բ*Ասուածոյ բլուրը պիտի եր-
թաս, ուր Փղշտացւոց բերդապահ զօրքը կը կե-
նայ. ու երբ հոն քաղաքը մտնես, երթալէն
ետքը մարգարէներու դասնդի մը պիտի
պատ, որոնք բլրոյն տակէն տաւիղ, թմբուկ,
սրինգ ու քնար առնելով Մարգարէութիւն
6 պիտի ընեն՝ Եւ Է.քու վրայ Տէրոջը Հոգին պիտի
գայ, ու անոնց հետ մարգարէութիւն պիտի
ընես. և դուն պիտի փոխուիս, ուրիշ մարդ մը
7 պիտի ըլլաս՝ Ու երբ այս նշանները քու վրայ
գան, հնարքէդ եկածը ընես, քանզի Ա*ստուած
8 քեզի հետ է՝ Եւ ինծմէ առաջ Ղ*գալգաղա իջ-
նես. և ահա ես քեզի պիտի իջնեմ՝ ողջակէզներ
ու խաղաղութեան զոհեր մատուցանելու համար.
Ե դուն †եօթը օր սպասես, մինչև որ ես քեզի
գամ, ու քու ընելու գործդ քեզի իմացնեմ՝
9 Ու երբ անիկա իր կռնակը դարձուց՝ Սա-
մուէլի քովէն երթալու համար, Ա*ստուած անոր
ուրիշ սիրտ մը տուաւ. և նոյն օրը այս բոլոր
10 նշանները կատարուեցան՝ Ու †երբ հոն բլուրը
եկան, ահա †մարգարէից դասնդ մը անոր առջև
ելաւ. և անոր վրայ Ա*ստուծոյ Հոգին եկաւ, ու
11 անոնց մէջ մարգարէութիւն ըրաւ՝ Եւ ամէն
անոնք որ զանիկա առաջուընէ կը ճանչնային,
երբ տեսան որ անիկա մարգարէներուն հետ մար-
գարէութիւն կ'ընէ, ժողովուրդը իրարու ըսին,
Ա՛յս ի՞նչ բան է որ Կիսի որդւոյն հանդիպեր է.
12 Ա*մի՞թէ Սա*ո՛ւղ ալ մարգարէներուն մէջ է՝ Եւ
այն տեղի մարդոցմէ մէկը պատասխան տուաւ
ու ըսաւ, Հապա անոնց հայրը ո՞վ է՝ Անոր հա-
մար ասիկա առակ մը եղաւ, Ա՞միթէ Սա*ո՛ւղ
13 ալ մարգարէներուն մէջ է՝ Ու երբ մարգարէու-
թիւն ընելը լմնցուց, բարձր տեղը եկաւ՝
14 Եւ Սա*ուղի հօրեղբայրը անոր ու անոր մանչ-
կանն ըսաւ, Ո՞ւր գացիք՝ Ու անիկա ըսաւ, Էշերը
փնտռելու. բայց երբ տեսանք որ չկան, Սամուէլի
15 գացինք՝ Եւ Սա*ուղի հօրեղբայրը ըսաւ, Սամուէլ
16 ձեզի ի՞նչ ըրաւ ցեղ, պատմէ ինծի՝ Ու Սա*ուղ
իր հօրեղբօրը ըսաւ, Էշերուն դտնուիլը մեզի
յայտնապէս իմացուց՝ Բայց թագաւորութեան
վրայով Սամուէլի ըսած խօսքը անոր չյայտնեց՝
17 Եւ Սամուէլ ժողովուրդը Մասփայի մէջ
18 Տէրոջը առջև ժողվեց՝ Ու Իսրայէլի որդիներուն
ըսաւ, Իսրայէլի Տէր Ա*ստուածը այսպէս կ'ըսէ,
Ես Իսրայէլը Եգիպտոսէ հանեցի, ու ձեզ Եգիպ-
տացւոց ձեռքէն և ձեզի նեղութիւն տուող բոլոր
19 *թագաւորներուն ձեռքէն ազատեցի՝ Եւ դուք
այսօր ձեր Ա*ստուածը մերժեցիք, որ ձեր ամէն
չարիքներէն ու նեղութիւններէն ձեզ ազատեց,
ու անոր ըսիք, Անպատճառ մեր վրայ թագա-
ւոր մը դիր՝ Ուրեմն հիմա ձեր ցեղերովը ու հա-
20 զարաւորներովը Տէրոջը առջև կայնեցէք՝ Ու երբ
Սամուէլ Իսրայէլի ամէն ցեղերը մօտեցուց,
21 վիճակը Բենիամինի ցեղին եկաւ՝ Եւ երբ Բենիա-
մինի ցեղը ազգատոհմներովը մօտեցուց, ու վի-
ճակը Մատրիի ազգատոհմին եկաւ. եւ երբ Կիսի
որդւոյն Սաուղի եկաւ. բայց երբ զանիկա
22 փնտռեցին, անիկա չգտնուեցաւ՝ Եւ նորէն Տէ-
րոջը հարցուցին, Թէ Արդեօք այն մարդը հա
կուա գա՞յ. ու Տէրը ըսաւ, Ահա անիկա կահասի-
23 ներուն մէջտեղը պահուած է՝ Եւ վազելով զա-
նիկա անկէ առին, ու ժողովուրդին մէջտեղը
կայնեցաւ. և Իսրայէլ ժողովուրդէն ուսէն վեր
24 երկայն էր՝ Ու Սամուէլ բոլոր ժողովուրդին
ըսաւ, Տէրոջը ընտրած մարդը տեսա՞ք, որ բո-
լոր ժողովուրդին մէջ անոր պէս չկայ. և բոլոր
ժողովուրդը աղաղակեց ու ըսաւ, Կեցցէ՛ ար-
25 քայ՝ Եւ Սամուէլ †թագաւորութեան կանոն-
նները ժողովուրդին գրուցեց, ու գ*նդ*+ գիրքի մը
մէջ գրեց, ու Տէրոջը առջև դրաւ. և Սամուէլ
բոլոր ժողովուրդը արձակեց, երթա՝ ամէն մարդ
26 իր տունը երթայ՝ Սաուղ ալ Գաբաա իր տու-
նը գնաց. ու խումբ մը մարդիկ անոր հետ գա-
27 ցին, որոնց սիրտը Ա*ստուած դրդեց՝ Բայց †չար
մարդիկ ըսին, Անիկա մեզ ի՞նչպէս պիտի ազա-
տէ. ուստի զանիկա քամահրեցին, ու անոր ընծայ
մը չտարին. բայց անիկա լուռ կեցաւ՝

Գ.Լ. ԺԱ.

1 Նաաս Գաղաադացի Յաբիսի բնակչաց նախատակից պայ-
ման մը կ'առաջարկէ՝ 4 Անոնք ալ պատգամաւորներ կը
դրկեն, ու Սաուղի ձեռքով կ'ազատուին՝ 12 Ասոր վրայ
Սաուղ կը զօրանայ, ու իր թագաւորութիւնը կը հաս-
տատուի՝

Եւ Ա*մմոնացի Նաաս եկաւ ու Բ*Գաղաադ
Յաբիսի դէմ բանակեցաւ. և Յաբիսի բոլոր
բնակիչները Նաասի ըսին, †Մեզի հետ դաշնակ-
2 ցութիւն ըրէ, ու քեզի ծառայենք՝ Բայց Ա*մմո-
նացի Նաաս անոնց ըսաւ, Ձեզի հետ այս պայման-
ով դաշնակցութիւն կ'ընեմ, որ ձեր ամէնուն
աջ կողմի աչքը փորեմ, ու այս բանը բոլոր Իս-
3 րայէլի վրայ †նախատինք դնեմ՝ Եւ Յաբիսի ծե-
րերը անոր ըսին, Մեզի եօթը օր ժամանակ
տուր, որպէս զի Իսրայէլի բոլոր սահմաններուն
պատգամաւորներ դրկենք, ու եթէ մեզ ազատող
չըլլայ, այն ատեն քեզի *անձնատուր կ'ելլանք՝

Ը հմր. 10։
Ժ Գլ. ժգ. 3։
Ի Գլ. ի. 12։
Լ Սլ. ժե. 20, 21։ դ Թագ. գ. 15։ ա Կոր. ժգ. 1։
Խ Թես. ժա. 25։ Գլ. ժգ. 13։
Ծ հմր. 10։ Գլ. ժի. 23, 24։
Կ Սլ. գ. 8։ Դ.ոմ. ք. 12։
Հ Դատ. ի. 33։
Յ Դատ. գ. 12։
Ղ Գլ. ժա. 14, 15։ ժգ. 4։
Ճ Գլ. ժգ. 8։
Մ հմր. 5։
Յ Գլ. ժի. 20։
Ն հմր. 6։
Շ Գլ. ժի. 24։ Մատ. ժգ. 54, 55։ Ցովհ. է. 15։ Գոր. գ. 13։
Ո Գլ. է. 5, 6։
Չ Դատ. ժա. 11։ ի. 1։ Գլ. ժա. 15։
Պ Դատ. գ. 8, 9։
• Եբր. Թագաւորութիւններ-
ըուն

Ջ Գլ. ը. 7, 19։ ժբ. 12։
Ռ Ցեսս. է. 14, 16, 17։ Գոր. ա. 24, 26։
Ս Գլ. իգ. 2, 4, 10, 11։
Վ Գլ. ի. 2։
Տ բ Թագ. խա. 6։
Ր գ Թագ. ա. 25, 39։ դ Թագ. ժա. 12։
Ց Տես բ Օր. ժէ. 14, եև։ Գլ. ը. 11։
Ւ Դատ. ի. 14։ Գլ. ժա. 4։
Փ Գլ. ժա. 12։
+ բ Օր. ժգ. 13։
ֈ բ Թագ. ը. 2։ դ Թագ. գ. 21։ ժ. 25։ բ Մն. ժէ. 5։ Սապ. հբ. 10։ Մատ. բ. 11։

Ֆ Գլ. ժբ. 12։
Ք Դատ. խա. 8։
Ֆ Մն. իվ. 28։ Սլ. իգ. 32։ գ Թագ. ի. 34։ Ցոբ խա. 4։ Նզհկ. ժէ. 13։
Ֆ Մն. լգ. 14։ Գլ. ժէ. 26։
• Եբր. ի'նէլնք

4 Ուստի պատգամաւորները Էսաւուղի գա-
ղաան գացին, և ժողովուրդին ականջներուն այս
խօսքերը պրուցեցին. ու Ընդոր ժողովուրդը ձայ-
5 ներնին վերցնելով լացին։ Եւ ահա Սաւուղ ար-
տէն կու գար էր եղներուն ետեւէն. ու Սաւուղ
ըսաւ, Ժողովուրդին ինչ եղաւ որ կու լան. ու
Յաբէսի բնակիչներուն խօսքերը անոր պատմեցին։
6 Էնե այս խօսքերը երբ լսեց, Աստուծոյ Հոգին Սա-
ւուղի վրայ եկաւ, ու անոր բարկութիւնը խիստ
7 բորբոքեցաւ։ Եւ զոյգ մը եզ առաւ, ու Ըզանոնք
կտոր կտոր ըրաւ, ու պատգամաւորներուն ձեռ-
քով Իսրայէլի բոլոր սահմանները զրկեց՝ ըսելով,
ԸՈվ որ Սաւուղի ետեւէն ու Սամուէլի ետեւէն
չգայ, անոր եզներուն այսպէս պիտի ընեն։ Եւ ժո-
ղովուրդին վրայ Տէրոջը վախը ինկաւ, ու ԺԱՆԸ
8 ԺԱԿ մարդու պէս ելան։ Եւ Ասոնց Բեզեկի մէջ
համրեց զանոնք, ու Իսրայէլի որդիները երեք
հարիւր հազար, և Յուդայի մարդիկը երեսուն
9 հազար էին։ Ու եկող պատգամաւորներուն ըսին,
Գաղաադու Յաբէսի բնակիչներուն այսպէս ըսէք.
Վաղը երբ արեւը տաքնայ, ձեզի ազատութիւն
պիտի ըլլայ։ Ուստի երբ պատգամաւորները գա-
ցին և Յաբէսի բնակիչներուն այս բանը իմացու-
10 ցին, անոնք ուրախացան։ Ու Յաբէսի բնակիչ-
ները ըսին Ամմանացիներուն, Վաղը Ընձեզի անձնա-
տուր կ'ըլլանք, ու ձեր աչքերուն ինչ որ հաճելի
11 ըլլայ, զայն ըրէք մեզի։ Եւ հետեւեալ օրը ԺՍաւ-
ուղ ժողովուրդը Ներէք գունդի բաժնեց, ու
առաւօտեան պահուն բանակին մէջ մտան. ու
մինչեւ որ օրը տաքցաւ, Ամմոնացիները զարկին. և
Ընացածները այնպէս ցրուեցան որ անոնցմէ երկու
մարդ միասին չմնաց։

12 Ամն ատեն ժողովուրդը Սամուէլի ըսաւ, ՀՍա-
ուղ մեր վրայ թագաւոր պիտի ըլլայ՝ ըսողը ո՞վ է.
13 Այն մարդիկը տուէք որպէս զի մեռցնենք։ Ու Սա-
ուղ ըսաւ, ՂԱյսօր մա՛րդ մը չմեռցուի, քանզի
այսօր ՓՏէրը Իսրայէլի համար փրկութիւն ըրաւ։
14 Եւ Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ, Եկէք ՐԳաղ-
գաղա երթանք, ու հոն թագաւորութիւնը նորէն
15 հաստատենք։ Ուստի բոլոր ժողովուրդը Գաղ-
գաղա գացին, ու հոն ՑԳաղգաղայի մէջ Տէրոջը
առջեւ Սաւուղը թագաւոր ըրին, և հոն Տէրոջը
առջեւ ՔխաղաղութԻանց զոհեր մատուցին. ու
Սաւուղ և բոլոր Իսրայէլի մարդիկը հոն մեծ ու-
րախութիւն ըրին։

ԳԼ. ԺԲ

1 *Սամուէլ իր անմեղութեանը համար կը վկայէ, 6 ու ժողովուրդին ապերախտութիւնը կը յանդիմանէ. 16 և իր աղօթքովը հունձքի ժամանակ որոտաւմ ու անձրեւ բերելով՝ զանոնք կը վախցնէ, 20 և կը մխիթարէ զանոնք՝ Աստուծոյ ողորմութիւնը յիշեցնելով։*

Եւ Սամուէլ բոլոր Իսրայէլի ըսաւ, Ահա
ձեր ինծի ինչ որ պրուցեցիք, հա՛ձեր խօսքը
2 մտիկ ըրի, ու Ընձեր վրայ թագաւոր դրի։ Եւ ահա
հիմա Ընձեր առջեւէն թագաւորը կ'երթայ. ՔԵս
ծերացայ ու մազերս ճերմկեցան. և ահա իմ
որդիներս ձեզի հետ են. ու ես իմ մանկութենէս
3 մինչեւ այսօր ձեր առջեւ քալեցի։ Ահա ես հա
Ւիմ։ Տէրոջը առջեւ ու Ըանոր օծեալին առջեւ
ինծի համար յայտնապէս պրուցեցէք, թէ ՔԵս
որո՞ւն եզը առի, ու որո՞ւն էշը առի, որո՞ւ զըր-
կանք կամ անիրաւութիւն ըրի, ու որո՞ւն ձեռ-
քէն կաշառք առի և անով Ընձի աչքերս գոցեցի.
4 ու ես ձեզի ետ դարձնեմ։ Եւ ըսին, ՄԵզի զրկանք
կամ անիրաւութիւն ըրած չես, ու բնաւ մարդո՛ւ
5 ձեռքէ բան մը առած չես։ Եւ անոնց ըսաւ ա-
նոնց, Այսօր Տէրը ու անոր օծեալը ձեզի վկայ
ըլլան, որ դուք ԸիմՔ ձեռքիս մէջ Ընչան մը չգտաք։
Եւ անոնք ըսին, Վկայ ըլլան։

6 Ամն ատեն Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ,
ԺՄովսէսը ու Ահարոնը ՙընտրողը, և ձեր հայրերը
7 Եգիպտոսի երկրէն հանողը Տէրն է։ Ու հիմա ա-
ռաջ եկէք, և Էձեզի հետ Տէրոջը առջեւ քննեմ
այն բոլոր Նարդարութիւնները զորոնք Տէրը ձեզի
8 ու ձեր հայրերուն ըրաւ։ Երբ Յակոբ Եգիպտոս
գնաց, հա՛ ձեր հայրերը ԺՏէրոջը աղաղակեցին. և
Տէրը ՚Մովսէսը ու Ահարոնը զրկեց, որոնք ձեր
հայրերը Եգիպտոսէ դուրս հանեցին, ու զանոնք
9 այստեղ բնակեցուցին։ Բայց անոնք Իրենց Տէր
Աստուածը մոռցան. անիկա ալ զանոնք Հասորի
զօրապետը Եաբինի ձեռքը ու Քփղշտացւոց ձեռքը և ՂՄովաբի թագաւորին Փձեռքը
10 մատնեց, ու անոնց հետ պատերազմ ըրին։ Եւ
Տէրոջը աղաղակելով՝ ըսին, ՚Մենք մեղք գործե-
ցինք, քանզի Տէրը թողուցինք, ՛և Բահաղիմի ու
Աստարովթի ծառայութիւն ըրինք. և հիմա ՂՄեզ
Ընձեր թշնամիներուն ձեռքէն ազատէ, ու քեզի
11 ծառայութիւն պիտի ընենք։ Ուստի Տէրը ՂՅերու-
բաաղը, Բեդանը, ՚Յեփթայէն ու ՂՍամուէլը զրկե-
կեց, և ձեր շրջակայ թշնամիներուն ձեռքէն ձեզ
12 ազատեց, ու ապահովութեամբ բնակեցաք։ Ու-

Է Գլ. ժ. 26։ ԺԷ. 34։ բ Թագ. իա. 6։
Ը Դատ. բ. 4։ իա. 2։
Թ Դատ. գ. 10։ ղ. 34։ ԺԱ. 29։ ԺԳ. 25։ ԺԴ. 6։ Գլ. Ժ. 10։ ԺԶ. 13։
Ժ Դատ. ԺԲ. 29.
ԺԱ Դատ. իա. 5, 8, 10։
ԺԲ Դատ. ի. 1։
ԺԳ Դատ. ու. 5։
ԺԴ բ Թագ. իդ. 9։
ԺԵ Հմր. 3։
ԺԶ Տես Գլ. լա. 11։
ԺԷ Դատ. է. 16։
ԺԸ Գլ. Ժ. 27։
ԺԹ Տես Դ.ռհ. ԺԲ. 27։
Ի բ Թագ. ԺԲ. 22։
Իա Իշ. ԺԳ. 13, 30։ Գլ. ԺԲ. 5։
Իբ Գլ. Ժ. 8։
Իգ Գլ. Ժ. 17։
Իդ Գլ. Ժ. 8։

Իե Գլ. ը. 5, 19, 20։
Իզ Գլ. Ժ. 24։ ԺԱ. 14, 15։
Իէ Թագ. իէ. 17։ Գլ. ը. 20։
Իը Գլ. ը. 1, 5։

Ա Հմր. 5։ Գլ. Ժ. 1։ իդ. 6։ բ Թագ. ու. 14, 16։
Գ Թագ. ԺԴ. 15։ Գործ. ի. 33։ ու Թագ. բ. 5։
Դ բ Օր. ԺԴ. 19։
Ե Ել. իբ. 4։
Զ Ծամ. ԺԸ. 38։ Գործ. իդ. 9։ իդ. 16, 20։
Է Միք. գ. 4։
Ը ՍՔՐ. ընդրը
Թ Ես. ու. 18։ Ե. 3, 4։ Միք. գ. 2, 3։
Ժ Դատ. Ե. 11։
ԺԱ Ծն. իդ. 5, 6։
ԺԲ Ել. բ. 23։
ԺԳ Ել. գ. 10։ դ. 16։
ԺԴ Դատ. գ. 7։
ԺԵ Դատ. Ժ. 7։ ԺԴ. 1։
ԺԶ Դատ. գ. 12։
ԺԷ Դատ. գ. 2։
ԺԸ Դատ. Ժ. 10։
ԺԹ Դատ. բ. 13։
Ի Դատ. Ժ. 15, 16։
Իա Դատ. գ. 14, 32։
Իբ Դատ. ԺԱ. 1։
Իգ Գլ. Ե. 13։

երբ սեռաք որ [ա]Ամմոնացւոց թագաւորը նաս
ձեր վրայ կռւ դայ, Վինծի ըսիք, Ոչ, անպատճառ
մեր վրայ թագաւոր մը ըլլայ. թէպէտեւ ձեր Թա-
13 *գաւորը [ը]ձեր Տէր Աստուածն էր։ Եւ հիմա [գ]ահա*
այն թագաւորը զոր ընտրեցիք և ուզեցիք. ահա
14 *[դ]Տէրը ձեր վրայ թագաւոր մը դրաւ։ Եթէ [ե]Տէ-*
րոջմէ վախնաք, ու անոր ծառայութիւն ընէք, և
անոր խօսքին հնազանդ ըլլաք, ու Տէրոջը պատ-
ուիրանքին դէմ չկենաք, այն ատեն թէ՛դուք և
թէ՛ ձեր թագաւորը որ ձեր վրայ կը թագաւորէ,
15 *ձեր Տէր Աստուծոյն ետեւէն պիտի երթաք։ Բայց*
եթէ [զ]Տէրոջը խօսքին հնազանդութիւն չընէք,
ու Տէրոջը հրամանին դէմ կենաք, այն ատեն Տէ-
րոջը ձեռքը ձեր վրայ [է]ու ձեր հայրերուն վրայ
16 *պիտի ըլլայ։ Եւ հիմա [ը]կայնեցէք ու տեսէք այն*
մեծ բանը՝ զոր Տէրը ձեր աչքերուն առջեւ պիտի
17 *ընէ։ Այսօր [թ]ցորենի հունձքի ժամանակ չէ՞. [ժ]ես*
Տէրոջը պիտի աղաղակեմ, և անիկա որոտաւմ ու
անձրեւ պիտի ղրկէ, որպէս զի գտնէք ու տես-
նէք թէ ձեզի համար Տէրոջը առջեւ մեծ չարութիւն
ըրիք՝ ձեզի թագաւոր ուզելով։
18 Այն ատեն Սամուէլ Տէրոջը աղաղակեց, ու
Տէրը նոյն օրը որոտաւմ ու անձրեւ տուաւ. և [ի]բո-
լոր ժողովուրդը Տէրոջմէն ու Սամուէլէ խիստ
19 *վախցաւ։ Ու բոլոր ժողովուրդը Սամուէլին ըսաւ,*
Բիւս Տէր Աստուծոյդ աղօթք ըրէ քու ծառա-
ներուդ համար որպէս զի չմեռնինք. քանզի մեր
ամէն մեղքերուն վրայ այս չարութիւնն ալ ա-
20 *ւելցուցինք որ մեզի թագաւոր ուզեցինք։ Եւ Սա-*
մուէլ ժողովուրդին ըսաւ, Մի վախնաք. դուք
ընե՛ այս բոլոր չարութիւնը ըրիք, սակայն Տէրոջմէ
մի խոտորիք, ու բոլոր սրտովիդ Տէրոջը ծառա-
21 *յութիւն ըրէք. Եւ դառնէք մի խոտորիք. [լ]քանզի*
ոչինչ բաներու ետեւէ գացած [մ]ըլլաք, որոնք ձեզի
օգուտ մը ընելու ու ձեզ ազատելու կարող չեն,
22 *վասն զի անոնք ոչինչ են։ Քանզի Տէրը իւր մեծ*
անունին համար [ն]իւր ժողովուրդը չի թողուր. որով-
հետեւ [շ]Տէրը ուզեց ձեզ իրեն ժողովուրդ ընել։
23 *Բայց ես քա՛ւ լինի որ Տէրոջը դէմ մեղք գործեմ,*
[ճ]ձեզի համար աղօթք ընելէ ետ կենալով. հապա
ես ձեզի [պ]աղէկ ու շիտակ ճամբան [ց]պիտի ուսու-
24 *ցընեմ։ [ո]Միայն թէ Տէրոջմէն վախցէք, և ճշմար-*
տութեամբ ու բոլոր սրտովիդ անոր ծառայու-
թիւն ըրէք. քանզի նայեցաք որ անիկա ձեզի հա-
25 *մար ի՜նչ [ա]մեծ բաներ ըրաւ։ Իսկ եթէ չարութիւն*
ընէք՝ շարունակէք, [բ]թէ՛ դուք և թէ՛ ձեր թա-
գաւորը կորստուիք։

ԳԼ. ԺԳ

1 *Սաւուղին ընտրած զօրքը։ 3 Անիկա Եբրայեցիները*
Դաղդաղայի մէջ կը կանչէ փղշտացիներուն դէմ, որոնց պա-
հասան զօրքերը ժողվեր էր Միքմաշի, 5 փղշտացիներուն
անթիւ զօրքը։ 6 Իսրայէլացիներուն նահանջ թիւնը։ 8 Սա-
մուէլ ձանձրանալով Սամուէլի համար ապառնէն՝ զոհը կը
մատուցանէ։ 11 Սամուէլ կը յանդիմանէ զանիկա։ 17
Փղշտացիներուն երեք ասպատակ գունդերը։ 19 Փղշտա-
ցիներու վարպետութեամբ վարուելովը Իսրայէլի մէջ դար-
բին չգտնուիր։

Եւ այս բաները եղան, Սաւուղ մէկ տարուան
թագաւոր էր. ու երբ Իսրայէլի վրայ երկու տարի
2 թագաւորութիւն ըրաւ, Սաւուղ Իսրայէլէ երեք
հազար մարդ ընտրեց իրեն համար. երկու հա-
զարը Սաւուղի հետ Միքմաս ու Բեթէլի լեռն
էին, և հազարն ալ Յոնաթանի հետ [բ]Բենիամինի
Գաբաան էին. ու մնացած ժողովուրդը, ամէն
մարդ, իր վրանը ղրկեց։
3 Եւ Յոնաթան Գաբայի մէջ եղող փղշտաց-
ւոց [գ]պահապան զօրքերը զարկաւ, ու փղշտացիք
լսեցին։ Այն ատեն Սաւուղ բոլոր երկրին մէջ
փող հնչեցնել տուաւ՝ [դ]ըսելով, Եբրայեցիները
4 թող լսեն։ Եւ բոլոր Իսրայէլ լսեց որ Սաւուղ
Փղշտացւոց պահապան զօրքերը զարկաւ, և Իս-
րայէլ [ե]փղշտացւոց առջեւ տհաճ եղաւ. ու ժո-
ղովուրդը Գաղգաղայի մէջ Սաւուղի քով ժող-
5 վուեցան։ Եւ փղշտացիք ալ [զ]ժողվուեցան, որպէս
զի Իսրայէլի դէմ պատերազմ ընեն. [է]երեսուն
հազար կառք ու վեց հազար ձիաւոր [ը]էին,
և ժողովուրդը ծովեզրի ղէղքը եղող աւազին չափ
շատ էր. ու եկան և Բեթաւենի արեւելեան
6 կողմը Միքմասի մէջ բանակեցան։ Ու Իսրայէլի
մարդիկը զիրենք [թ]նեղութեան մէջ տեսան. և ժո-
ղովուրդը ապաստնապետ ըլլալով [ժ]ծերերու, թա-
փերու, [ի]ժայռերու, աշտարակներու ու փոսերու-
7 մէջ պահուեցան։ Ու Եբրայեցիք Յորդանանէ
Գադի ու [լ]Գաղաադի երկիրը անցան. բայց Սաւուղ
դեռ Գաղգաղայի մէջ էր, ու բոլոր ժողովուրդը
դողդողով [մ]նոր ետեւէն կ'երթայր։
8 [ն]Ու անիկա Սամուէլի որոշած ժամանակին
չափ եօթը օր սպասեց, բայց Սամուէլ Գաղգաղա
չեկաւ, ու ժողովուրդը անոր քովէն ցրուեցաւ։
9 Ու Սաւուղ ըսաւ, Ողջակէզը և խաղաղութեան
զոհը [շ]ինծի մօտ բերէք. ու [ճ]ինք ողջակէզը մատուց։
10 Ու երբ անիկա ողջակէզը մատուցանելը լմնցուց,
[պ]այն ատեն Սամուէլ եկաւ. և Սաւուղ ելաւ զա-
11 նիկա դիմաւորելու ու բարեւելու։ Ու Սամուէլ

[ա] Գլ. ժա. 1։
[բ] Գլ. բ. 5, 19։
[գ] Դատ. բ. 23։ Գլ. բ. 7։ ժ. 19։
[դ] Գլ. ժ. 24։
[ե] Գլ. բ. 5։ ի. 20։
[զ] Օրէ. ժգ. 11։
[է] Ցես. խդ. 14։ Սաղ. ձա. 13, 14։
[ը] Դ Կհ. խզ. 14, 15, եև։ բ Օր. խբ. 15, եև։ Ցես. խդ. 20։
[թ] Հմր. 9։
[ժ] Ել. ժգ. 13, 31։
[ի] Աւտակ. խդ. 1։
[լ] Ցես. ժ. 12։ Գլ. է. 9, 10։ Ցտկ. ե. 16, 17, 18։
[մ] Գլ. բ. 7։
[ն] Ել. ժգ. 31։ Տես եզր. ժ. 9։
[շ] Ել. ի. 28։ ժ. 17։ Ցտկ. ե. 15։ ա Ցտկ. ե. 16։
[ճ] բ Օր. ժա. 16։
[պ] Երեմ. ժգ. 19։ Ամր. բ. 18։ ա կող. բ. 4։
[ց] Ցես. է. 9։ Սաղ. ճգ. 8։ Երեմ. ժգ. 21։ Եզեկ. ի. 9, 14։
[ո] գ Թագ. գ. 13։ Սաղ. ղդ. 14։
[ն] բ Օր. է. 7, 8։ ժգ. 2։ Մատ. ա. 2։
[շ] Դտր. ժբ. 5։ Հռովմ. ա. 10։ կող. ա. 9։ բ Տիմ. ա. 3։
[ճ] գ Թագ. բ. 36։ բ Մն. գ. 27։ Երեմ. գ. 16։
[պ] Սաղ. լդ. 11։ Աւտակ. դ. 11։
[ց] ժող. ժբ. 13։
[ո] Ես. ե. 12։
[ն] բ Օր. ժ. 21։ Սաղ. ճիզ. 2, 3։
[շ] բ Օր. խբ. 36։
[ճ] Ցես. խդ. 20։

[պ] Գլ. ժ. 26։
[ց] Գլ. ժ. 5։
[ո] Մն. լդ. 30։ Եզ. ե. 21։
[ն] Դատ. գ. 2։
[շ] Գլ. ժ. 8։

ըսաւ, Ի՞նչ ըրիր։ Եւ Սաւուղ ըսաւ, Տեսայ որ ժողովուրդը իմ քովէս կը ցրուի, ու դուն ժո-
ողովուրդին վրայ. քանզի դուն Տէրոջը քեզի պատուիրած հրամանը չպահեցիր։

15 Եսքը Սամուէլ ըսաւ, ու Գաղգաղայէ Բենիամինի Գաբաան գնաց։ Եւ Սաւուղ իր քով գտնուող ժողովուրդը համրեց, ու Ձվէց հարիւրի
16 չափ մարդ էին։ Ու Սաւուղ և անոր որդին Յովնաթան ու անոնց հետ գտնուող մարդիկը Բենիամինի †Գաբաան կը նստէին. ու Փղշտացւոց բանակը Մաքմասի մէջ էր։

17 Եւ Փղշտացւոց բանակէն երեք գունդ ասպատակ ելաւ. գունդին մէկը դէպ ի Եփրայի
18 ճամբան, Սաւուղի երկիրը, դարձաւ. Եւ գունդին մէկը դէպ ի Բեթ-հորոնի ճամբան դարձաւ. ու գունդին մէկն ալ դէպ ի անապատը դարձաւ. ա– Եմբոյնի հովիտը նայող սահմանին ճամբան բռնեց։

19 Եւ †Իսրայէլի բոլոր երկրին մէջ դարբին մը չէր գտնուեր, քանզի Փղշտացիք ըսեր էին Թէ
20 Գուցայ որ Եբրայեցիք սուր կամ նիզակ շինեն։ Ու բոլոր Իսրայէլացիք՝ ամէն մէկը իր ըրիչը, խոփը, տապարը ու բահը շինելու համար Փղշտացւոց
21 եէեէը կ'իջնէին։ Բայց ըրիչներուն, խոփերուն, եռաժանի գործիքներուն ու տապարներուն համար և խթաններուն սրելու համար խարտոցներ ու-
22 նէին։ Ուստի այնպէս եղաւ որ պատերազմին օրը՝ Սաւուղի ու Յովնաթանի հետ եղող բոլոր ժողովուրդին ձեռքը նուր կամ նիզակ չէր գըտնուեր. միայն Սաւուղի ու անոր որդւոյն Յովնաթանի համար կը գտնուէր։

23 ¶Ու Փղշտացւոց պահապան զօրքը Մաքմասի կիրճը ելան։

ԳԼ. ԺԴ

1 Յովնաթան առանց իր հօրը, քահանային և ժողովուրդին գիտնալուն կ'երթայ ու հրաչքով մը Փղշտացւոց պահապան զօրքերը կը զարնէ. 15 որոնց վրայ Աստուծոյ վա-

լոր երկրին վրայ մեծ սարսափ մը կ'ելլէ։ 17 Սաւուղ քահանային պատասխանին չսպասելով, թշնամեաց վրայ կը յարձակի։ 21 Իսկ գերի բռնուած Իսրայէլացիները ու պահապանները ալ անոր հետ կը միանան Փղշտացւոց դէմ։ 24 Սաւուղ անմտաբար երդում ընել տալով՝ յաղթութիւնը նա կը ճնայ։ 32 Սաւուղ ժողովուրդը կը դատապարտէ ուտելէ։ 35 Սեղան մը կը շինէ։ 36 Յովնաթան վճռակով կը բռնուի, բայց ժողովուրդը կ'ազատէ զանիկա։ 47 Սաւուղի գործերը ու անոր գերդաստանը։

Եւ եղաւ որ օր մը Սաւուղի որդին Յովնաթան իր զէնքերը կրող պատանիին ըսաւ, Եկուր, անդիի կողմը Փղշտացւոց պահապան զօրքին
2 անցնինք. բայց իր հօրը չհամցուց։ Ու Սաւուղ Գաբաայի ծայրը՝ Մագրոնի մէջ եղող նռնենիին տակ կը նստէր. և անոր հետ եղող ժողո-
3 վուրդը ¯Վէց հարիւր մարդու չափ էր։ Ու Ջհեղիի որդւոյն Փենէհէսի որդւոյն Էնքաբօդի եղբօրը Ա.քիտոբի որդին ‡Ա.քիա Սեղովի մէջ Տէրոջը քահանան էր, որ Եփուտ կը հագնէր. ու ժողովուրդը Յովնաթանի երթալը չէր գիտեր։
4 Եւ այն կիրճերուն մէջ, ուրկէ Յովնաթան Փղշտացւոց պահապան զօրքին անցնիլ կ'ուզէր, մէկ կողմնակ քարաժայռ մը ու միւս կողմնակ քարաժայռ մը կար, որոնց մէկուն անունը Բասէս
5 ու միւսին անունը Սենա էր։ Ա.յս քարաժայռներէն մէկը հիւսիսային կողմը Մաքմասի դիմաց ցցուած էր, ու միւսը հարաւային կողմը՝ *Գա-
6 բաայի դիմաց։ Եւ Յովնաթան իր զէնքերը կրող պատանիին ըսաւ, Եկուր այս անթլփատներուն պահապան զօրքին անցնինք, կարելի է որ Տէրը մեզի համար բան մը ընէ. քանզի †շատ մարդով կամ քիչ մարդով ազատելու կողմէ արգելք
7 մը չկայ Տէրոջը առջեւ։ Ու իր զէնքերը կրողը անոր ըսաւ, Բոլոր քու սրտիդ մէջ եղածը ըրէ. յառաջ գնա. ես քեզի հետ եմ՝ քու ուզա-
8 ծիդ պէս։ Եւ Յովնաթան ըսաւ, Ահա մենք այն
9 մարդոց անցնինք, ու անոնց երեւնանք. Եթէ մեզի այսպէս ըսեն, Կայնեցէք, մինչեւ մենք ձեզի դանք, այն տեղն մեր տեղը կայնինք ու անոնց
10 չելլենք։ Բայց եթէ այսպէս ըսեն, Մեզի ելէք, այն տեղն ելլենք, ¶քանզի Տէրը զանոնք մեր ձեռքը տուած է. ու Եսաիկա մեզի նշան ըլլայ։
11 Ու երբ երկուքը Փղշտացւոց պահապան զօրքին երեւցան, Փղշտացիք ըսին, Ա.հա Եբրայեցիք իրենց պահուըտած ծակերէն դուրս կ'ելլեն։ Եւ
12 պահապան զօրքերը Յովնաթանի ու անոր զէնքերը կրողին պատասխան տուին ու ըսին, Մեզի ելէք, ու ձեզի բան մը իմացնենք. և Յովնաթան իր զէնքերը կրողին ըսաւ, Իմ հետեւէս ելիր, քանզի Տէրը զանոնք Իսրայէլի ձեռքը կու տայ։ Ու
13 Յովնաթան ձեռքերովը ու ոտքերովը վեր ելաւ, և անոր զէնքերը կրողն ալ անոր հետեւէն, ու

* Եբր. ինքզինքը սուխցելով
ղ Բ Մն. ժղ. 9։
ե Գլ. ժե. 11։
ը Գլ. ժե. 28։
ի Սազ. ձթ. 20։ Գոր. ժգ. 22։
ժ Գլ. ժգ. 2։
† Կամ, Գաբան. հմր. 3։
ի Յես. ժը. 23։
լ Յես. ժղ. 3։ ժը. 13, 14։
խ Նէեմ. ժա. 34։
ձ Տես դ Թագ. իդ. 14։ երեմ. իդ. 1։
ձ Դատ. ե. 8։
հ Գլ. ժգ. 1, 4։

տ Գլ. ժգ. 15։
ր Գլ. դ. 21։
ց Գլ. իբ. 9, 11, 20 ¦'ընտրէ Աբիմելէքը։
ու Գլ. բ. 28։
ֆ Գլ. ժգ. 23։
• Կամ, Գաբայի
ղ Դատ. է. 4, 7։ ք Մն. ժգ. 11։
ե Տես ծն. իդ. 14։ Դատ. է. 11։

Յովնաթանի առջև ինկան, անոր զէնքերը կրողն
14 ալ անոր ետեւէն կը մեռցնէր։ Եւ Յովնաթան
ու անոր զէնքերը կրողը այս առաջին կոտորածին
մէջ քսան մարդու չափ մեռցուցին կէս լծամարի
15 չափ դաշտի վրայ։ Ու բանակին մէջ, դաշտին մէջ
ու բոլոր ժողովուրդին մէջ Ըխտավութիւն եղաւ.
պահապան զօրքերը ու Բաւարտուններն ալ զար-
հուրեցան, ու երկիրը դողաց, այնպէս որ անոնց
վրայ Աստուծոյ կողմանէ ժվախ մը ինկաւ։
16 Եւ Բենիամինի Գաբաայէն Սաւուղի դէտերը
տեսան որ ահա այն բազմութիւնը էֆմէճ չփո-
17 թուելուն մէջ է" ու երթալով կը ցրուի։ Եւ
Սաւուղ իրեն հետ եղող ժողովուրդին ըսաւ,
Ա՛էք անցուցէք, ու նայեցէք որ մեզմէ ո՛վ գա-
ցեր է. ուստի անոնք աչքէ անցուցին, և ահա
18 Յովնաթան ու անոր զէնքերը կրողը չկար։ Ա՛յն
ատեն Սաւուղ Ա՛քիայի ըսաւ, Աստուծոյ տա-
պանակը մօտեցուր. քանզի այն ատեն Աստու-
ծոյ տապանակը Իսրայէլի որդիներուն հետ էր։
19 Ու երբ Սաւուղ Ն՛քահանային հետ կը խօսէր,
Փղշտացւոց բանակին մէջի աղմուկը երթալով
կը շատնար. և Սաւուղ ըսաւ քահանային,
20 Ձեռքդ քաշէ։ Ու Սաւուղ և իրեն հետ եղող
բոլոր ժողովուրդը մէկտեղ ժողվուեցան, ու
մինչև պատերազմին տեղը գացին. և ահա Իսմէն
մարդ իր սուրը իր ընկերին վրայ դարձուցեր էր,
21 ու շատ մեծ խռովութիւն մը կար։ Եւ այն Եբրա-
յեցիները որոնք առաջ Փղշտացւոց հետ էին, ու
շրջակայ երկիրներէն անոնց հետ բանակը եկեր էին,
անոնք ալ Սաւուղի ու Յովնաթանի հետ եղող
22 Իսրայէլի հետ միացան։ Ու Եփրեմի լեռան վրայ
ծպահնուքած Իսրայէլի բոլոր մարդիկը Փղշտաց-
ւոց փախչիլը լսելով, անոնք ալ անոնց հետ-
23 ևէն պատերազմին մէջ մտան։ Եւ այն օրը
Տէրը ազատեց Իսրայէլը. ու պատերազմը հրե-
թաւան անցաւ։
24 Եւ այն օրը Իսրայէլի մարդիկը տապնապե-
ցան. քանզի Սաւուղ ֈժողովուրդին երդում
ընել տուեր էր՝ ըսելով, Ով որ մինչև իրիկուն
հաց ուտէ՝ անիծեալ ըլլայ, որպէս զի իմ թըշ-
նամիներէս վրէժ առնեմ. ու բոլոր ժողովուրդը
25 ընդհանր հաց չդրաւ։ Եւ բոլոր ‡ժողովուրդը ան-
տառ մը մտաւ, ու Ղեռնի երեսին վրայ մեղր
26 կար։ Ու երբ ժողովուրդը անտառը մտաւ,
տեսաւ որ մեղր կը վազէր. բայց ձեռքը բերնին
մօտեցնող չկար, քանզի ժողովուրդը երդումէն
27 վախցաւ։ Եւ Յովնաթան չլսեց երբ իր հայրը
ժողովուրդին երդում ընել տուաւ. ուստի իր
ձեռքի գաւազանին ծայրը երկնցուց, ու զա-
նիկա մեղրին խորիսխին մէջ խոթեց. ու իր ձեռ-
28 քը բերանը տանելով՝ աչքերը բացուեցան։ Ա՛յն
ատեն ժողովուրդէն մէկը պատասխան տուաւ
ու ըսաւ, Քու հայրդ ժողովուրդին մեծ երդում
ընել տուաւ՝ ըսելով, Այսօր հաց ուտող մարդը
անիծեալ ըլլայ։ Եւ ժողովուրդը նուաղած էր։
29 Ու Յովնաթան ըսաւ, Իմ հայրս ժողովուրդը նե-
ղութեան մէջ ձգեց. նայեցէք, այս մեղրէն քիչ
30 մը ուտելուս պէս աչքերս բացուեցան. Ալ ո՛ր-
չափ աւելի՝ եթէ ժողովուրդը այսօր իր թշնա-
միներէն գտած աւարը կշտանալով ուտէր.
քանզի հիմա Փղշտացւոց մէջ ‖աւելի մեծ կո-
տորած կ՛ըլլար։
31 Եւ այն օրը անոնք Փղշտացիները Մաքմասէ
մինչև Այեղոն ջարկին. ու ժողովուրդը խիստ
32 նուաղեցաւ։ Եւ ժողովուրդը աւարին վրայ հա-
կաւ. ու ոչխարները, արջառները և որթերը
առին, ու գետնի վրայ մորթեցին. ու ժողովուրդը
33 §արիւնովը կերաւ։ Եւ Սաւուղի իմացուցին ա-
սոնք, Ահա ժողովուրդը Տէրոջը դէմ կը մեղանչէ,
քանզի արիւնով կ՛ուտէ։ Եւ անիկա ըսաւ, Անօ-
րէնութիւն ըրիք. հիմա ինծի մեծ քար մը գլո-
34 րեցէք։ Ու Սաւուղ ըսաւ, Ժողովուրդին մէջ
ցրուեցէք, և անոնց ըսէք, Ամէն մարդ իր ար-
ջառը ու իր ոչխարը ինծի մօտեցնէ, ու հոս մոր-
թէ և ուտէ, ու արիւնով ուտելով Տէրոջը դէմ
մեղք չգործէ։ Ուստի բոլոր ժողովուրդը, ամէն
մարդ իր ձեռքովը, այն գիշերը իր արջառը մօ-
35 տեցուց, ու հոն մորթեց։ Եւ Սաւուղ ՛Տէրոջը
սեղան շինեց. այս էր Տէրոջը համար Սա՛ուղ
շինած առաջին սեղանը։
36 Եւ Սաւուղ ըսաւ, Գիշերով Փղշտացւոց ետե-
ւէն իջնենք, ու մինչև որ առաւօտը ծագի՝ զա-
նոնք թալանենք, ու անոնցմէ մի՛ մարդ մը չմո-
նանք ըսին։ Ըսաւ ալ՝ Ինչ որ հաճոյ է՝ ղոյն ըրէ։ Ու քահանան ըսաւ, Հոս Աստուծոյ
37 մօտենանք։ Եւ Սաւուղ Աստուծոյ հարցուց՝
ըսելով, Փղշտացւոց ետեւէն իջնե՞մ. զանոնք
Իսրայէլի ձեռքը պիտի տա՞ս։ Բայց ՛այն օրը պա-
38 տասխան չտուաւ անոր։ Ա՛յն ատեն Սաւուղ
ըսաւ, ՚Հոս մօտեցէք, Ժողովուրդին բոլոր էշ-
խանները, և հասկցէք ու տեսէք թէ այսօր այս
39 մեղքը որո՞ւնն է։ Քանզի Իսրայէլը ազատող
"Տէրը կենդանի է որ թէև իմ որդւոյս Յովնա-
թանին ալ ըլլայ, անպատճառ պիտի մեռնի. ու
բոլոր ժողովուրդին մէջ անոր պատասխան տուող
40 մը չկար։ Ա՛յն ատեն անիկա բոլոր Իսրայէլի
ըսաւ, Դուք մէկ կողմը կայնեցէք, ու ես և իմ
որդիս Յովնաթան մէւս կողմը կայնինք. ու ժո-
ղովուրդը Սաւուղի ըսաւ, Ա՛էքերուդ հաճոյ
41 երեւցածը ըրէ։ Եւ Սաւուղ Իսրայէլի Տէր Աս-
տուածդն ըսաւ, ՚§Ճշմարտութիւնը ‚յայտնէ՛.
՚և Յովնաթան ու Սաւուղ վիճակով բռնուեցան,

ը դ Թագ. է. 7։ Ծոր ժը. 11։
ը Գլ. ժգ. 17։
ժ Ծն. լե. 5։
ի Հմր. 20։
† Եբր. կը հայի
լ Թուա. խէ. 21։
խ Դատ. է. 22։ բ Մն. ը. 23։
ձ Գլ. ժդ. 6։
ղ Նլ. ժդ. 30։ Սաղ. խգ. 6,7։
Ովս. ա. 7։
հ Գլ. ժգ. 5։
յ Ձեռ. գ. 26։
‡ Եբր. երկիրը. տես բ Օր. թ. 28։ Մատ. գ. 5։
ղ Նլ. գ. 8։ Թուա. ժգ. 28։
Մատ. գ. 4։
‖ կամ, շատ մեծ կոտորած չեղաւ
ճ Դէւտ. գ. 17։ է. 26։ ժէ. 10։
ժթ. 26։ բ Օր. ժբ. 16, 23,
24։
ո Գլ. է. 17։
յ Գլ. իբ. 6։
՚ Ձեռ. է. 14։ Գլ. ժ. 19։
՚ Դատ. ը. 2։
՚՚ բ Թագ. ժբ. 5։
՚՚ Առակ. ժգ. 33։ Դտ. ա. 24։
§ Եբր. կատարելու թիւն առբ.
՚՚ Ձեռ. է. 16։ Գլ. ժ. 20, 21։

42 ու ժողովուրդը ազատ Ձեզ։ Եւ Սաւուղ ըսաւ,
Իմ վրս ու իմ որդւոյս Յովնաթանի վրայ վիճակ
43 ձգեցէք. ու Յովնաթան բռնուեցաւ։ Եւ Սաւուղ
Յովնաթանի ըսաւ, Ինծի իմացուր թէ ի՛նչ ըրիր.
ու Յովնաթան անոր իմացուց ու ըսաւ, Ձեռքիս
գաւազանին ծայրովը քիչ մը մեղր կերայ եմ. ահա
44 ես պիտի մեռնիմ։ Եւ Սաւուղ ըսաւ, Աստուած
ինծի այսպէս ու աւելի ընէ Վո՛ր ան-
45 շուշտ պիտի մեռնիս, Յովնաթա՛ն։ Բայց ժողո-
վուրդը Սաւուղի ըսաւ, Յովնաթա՞ն պիտի մեռ-
նի, ան որ այսօր Իսրայէլի մէջ այս մեծ փրկու-
թիւնը ըրաւ. քա՛ւ լիցի. կե՛նդանի է Տէր, որ
անոր գլխուն մէ՛կ մազը գետինը պիտի չիյնայ.
քանի այսօր Աստուծով յաղթութիւն ըրաւ։ Այս-
պէս ժողովուրդը Յովնաթանը ազատեց, ու անիկա
46 չմեռաւ։ Եւ Սաւուղ Փղշտացիներէն ետ դար-
ձաւ, ու Փղշտացիք իրենց տեղը գացին։
47 Ուստի Սաւուղ սկսաւ Իսրայէլի վրայ թա-
գաւորել. ու բոլոր շրջակայ թշնամիներուն հետ,
այսինքն Մովաբի հետ, և Ամմոնի որդիներուն
հետ, Եդոմի հետ, Սուբայի թագաւորներուն
հետ, ու Փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրաւ. և
48 ո՛ր կողմը որ դարձաւ՝ յաղթութիւն ըրաւ։ Ու
**քաջութիւն ընելով՝ Ամաղէկը զարկաւ, և ա-
զատեց Իսրայէլը իր կողոպտիչներուն ձեռքէն։
49 Եւ ‡Սաւուղի որդիները Յովնաթան, Յեսուի
ու Մեղքիսուէ էին. և անոր երկու աղջիկներուն
անուններն՝ առաջինին անունը Մերովը, ու պըզ-
50 տիկին անունը Մեղքող էր։ Եւ Սաւուղի կնոջ
անունը Աքինոամ էր, Աքիմաասի աղջիկը, ու ա-
նոր զօրավարին անունը Աբեներ էր, Սաւուղի
51 հօրեղբօրը Ների որդին։ †Եւ Կիս, Սաւուղի հայրը,
ու Աբեններ հայրը Ներ Աբիէլի որդիներն էին։
52 Եւ Սաւուղի բոլոր օրերը Փղշտացւոց դէմ
սաստիկ պատերազմ կար. ու Սաւուղ ամէն տե-
սած զօրաւոր մարդը և ամէն ուժի տէր եղողը
°իր քով կը ժողվէր։

ԳԼ. ԺԵ

1 Սամուէլ կը ղրկէ Սաւուղը՝ որ Ամաղէկը ջարդէ։ 6 Սաւուղ Կենեցիներուն մարդասիրութիւն կը ցուցնէ։ 8 Ագագը, ու աւարին ալ կենդանւոյն կը խնայէ։ 10 Սամուէլ կ'իմացնէ Սաւուղին թէ Աստուած ինչպէս մերժեց զանիկա իր անհնազանդութեանը համար։ 24 Սաւուղ կը խոնարհի։ 32 Սամուէլ Ագագը կը մեռցնէ։ 34 Սամուէլ ու Սաւուղ կը գաղտին ու իրենց տեղը կ'երթան։

Եւ Սամուէլ ըսաւ Սաւուղի, Տէրը զիս իր
Իսրայէլ ժողովուրդին վրայ քեզ թագաւոր օծե-

+ Գլ. Բ. 1։
• Գլ. Ը. 11։

= Գլ. Բ. 16։
Բ Ել. ժէ. 8, 14։ Թուա. խդ. 20։ Բ Օր. իե. 17, 18, 19։
Գ Ցեսո. դ. 17, 21։
Դ Թուա. խդ. 21։ Դատ. ա. 16։ դ. 11։

Ե Ցեսո. է. 19։
Զ Հմր. 27։
Է Հռութ. ա. 17։
Ը Հմր. 39։
Թ Բ Թագ. ժգ. 11։ Գ Թագ. ա. 52։ Դ.ում. իա. 18։
Ժ Գլ. ժա. 11։
ԺԱ Բ Թագ. ժ. 6։
ԺԲ կամ, զօրք ժողվելով
ԺԳ Գլ. ժե. 3, 7։
ԺԴ Գլ. լա. 2։ ա Մն. ը. 33։

ԺԵ Ծն. ժը. 25։ ժԲ. 12, 14։ Ցայտ. ժը. 4։
ԺԶ Ել. ժը. 10, 19։ Թուա. ժ. 29, 32։
ԺԷ Ծն. իե. 18։
ԺԸ Ծն. ժգ. 7։
ԺԹ Գլ. ժգ. 48։
Ի Տես գ Թագ. ի. 34, 35, ևն։
ԻԱ Տես Գլ. ը. 1։
ԻԲ Հմր. 3, 15։
ԻԳ կամ, երկրագործականները

ԻԴ Հմր. 35։ Ծն. ը. 6, 7։ Բ Թագ. իդ. 16։
ԻԵ Ցեսո. իբ. 16։ գ Թագ. Բ. 6։
ԻԶ Գլ. ժգ. 13։ Հմր. 3, 9։
ԻԷ Հմր. 35։ Գլ. ժգ. 1։
ԻԸ Ցեսո. ժե. 55։
ԻԹ Եբր. ձեռք
Ի Ծն. ժգ. 19։ Դատ. ժէ. 2։ Հռութ. գ. 10։
ԻԱ Հմր. 9, 21։ Ծն. գ. 12։ Առակ. իբ. 13։

16 մնասուցանեն. սակայն միւանները ջարդեցինք։ Ա-
յն առեն Սամուէլ ըսաւ Սաւուղի, Կեցիր որ քեզի
պատմեմ ինչ որ Տէրը այս գիշեր ինծի խօսեցաւ։
17 Ան ալ անոր ըսաւ, Խօսէ, Եւ Սամուէլ ըսաւ
Սաւուղի, Ա՛Հա դուն †որ քու աչքերուդ պզտիկ
կ՚երեւնայիր, Իսրայէլի ցեղերուն գլուխ
եղար, ու Տէրը քեզ Իսրայէլի վրայ թագաւոր
18 օծեց. Եւ Տէրը քեզ ճամբայ մը դրկեց՝ ըսելով,
Գնա, ու այն մեղաւոր Ամաղեկացիները նզով-
ուածի պէս ջարդէ, և անոնց դէմ պատերազմ
19 ըրէ, մինչեւ որ զանոնք բնաջինջ ընես. Իսկ դուն
ինչո՞ւ համար Տէրոջը ձայնին հնազանդութիւն
չըրիր, ու աւարին վրայ իյնալով՝ Տէրոջը առջեւ
20 չարութիւն ըրիր։ Եւ Սաւուղ ըսաւ Սամուէլի,
Ա՛Հա ես Տէրոջը ձայնին հնազանդութիւն ըրի,
ու Տէրը զիս ա՛ր ճամբան որ դրկեց, այն ճամբան
գացի, և Ամաղեկի թագաւորը Ագագը բերի, ու
21 Ամաղեկը նզովուածի պէս բնաջինջ ըրի։ Սակայն
ժողովուրդը այն աւարէն ոչխարներ ու արջառ-
ներ առաւ, նզովուածներէն ամենէն ազնիւները՝
որպէս զի զոհոյ Գաղգաղայի մէջ քու Տէր Ա-
22 ստուծոյդ զոհ ընեն։ Եւ Սամուէլ ըսաւ, Ո՞միթէ
Տէրոջը առջեւ ողջակէզները ու զոհերը Տէրոջը
ձայնին հնազանդութիւն ընելու չափ հաճո՞յ են.
ահա ՚հնազանդութիւնը զոհէն, ու խոսք մտիկ
23 ընելը խոյերուն ճարպէն աղէկ է. Քանզի ապըս-
տամբութիւնը կախարդութեան մեղքին պէս, ու
կամակորութիւնը ‖կռապաշտութեան պէս՝ է.
որովհետեւ դուն Տէրոջը խօսքը մերժեցիր, ՚անիկա
ալ քեզ մերժեց՝ որպէս զի թագաւոր չըլլաս։
24 Եւ Սաւուղ ըսաւ Սամուէլի, Մեղք գործեցի՝
որ Տէրոջը հրամանը ու քու խօսքերդ զանց ըրի.
քանզի ՚ժողովուրդէն վախնալուս համար անոնց
25 խօսքը մտիկ ըրի։ Ու հիմա կ՚աղաչեմ, իմ յան-
ցանքս ներէ, և ինծի հետ դարձիր, որպէս զի Տէ-
26 րոջը երկրպագութիւն ընեմ։ Եւ Սամուէլ ըսաւ
Սաւուղի, Ես քեզի հետ չեմ դառնար. ՚քանզի
դուն Տէրոջը խօսքը մերժեցիր, Տէրն ալ քեզ մեր-
ժեց՝ որպէս զի Իսրայէլի վրայ թագաւոր չըլլաս։
27 Ու Սամուէլ դարձաւ որ †գնայ. բայց անիկա վերարկուին ծայրէն բռնեց,
28 որ պատռեցաւ։ Ան առեն Սամուէլ անոր ըսաւ,
՚Տէրը այսօր քու վրայէդ Իսրայէլի թագաւորու-
թիւնը պատռեց, ու զանիկա քեզմէ աղէկ եղող
29 ընկերիդ տուաւ։ Եւ Իսրայէլի Ափսեհնը †սուտ
չըրաւցեր ու չզղջար. քանզի անիկա մարդ չէ՝ որ
30 զղջայ։ Եւ ՚նա ըսաւ, Մեղք գործեցի. կ՚ա-
զաչեմ, հիմա իմ ժողովուրդիս ծերերուն առջեւ
ու Իսրայէլի առջեւ ‖զիս պատուէ, և ինծի հետ
դարձիր, որպէս զի քու Տէր Աստուծոյդ երկրպա-
31 գութիւն ընեմ։ Ու Սամուէլ Սաւուղի ետեւէն դար-
ձաւ, և Սաւուղ Տէրոջը երկրպագութիւն ըրաւ։
32 Ետքը Սամուէլ ըսաւ, Ամաղեկի թագաւորը
Ագագը ինծի բերէք. ու Ագագ քնքշութեամբ
անոր մօտեցաւ. և Ագագ ըսաւ, Անշուշտ մահ-
33 ուան դառնութիւնը անցած է։ Բայց Սամուէլ
ըսաւ, ՚Ինչպէս քու սուրդ կիները անզաւակ թո-
ղուց, նոյնպէս քու մայրդ կիներուն մէջ անզա-
ւակ պիտի ըլլայ։ Ու Սամուէլ Գաղգաղայի մէջ Տէրոջը
առջեւ կտոր կտոր ըրաւ Ագագը։
34 Եւ Սամուէլ Ռամա գնաց, ու Սաւուղ իր
35 տունը՝ †Սաւուղի Գաբաան ելաւ։ Եւ ՚Սամուէլ
մինչեւ իր մահուան օրը մէյմէն ալ Սաւուղը չտե-
սաւ. բայց Սամուէլ °Սաւուղի համար սուգ կ՚ը-
նէր. և Տէրը ‡Սաւուղը Իսրայէլի վրայ թագաւոր
ընելուն զղջաց։

ԳԼ. ԺԶ

1 Սամուէլ Աստուծմէ կը դրկուի զոհ մը մատուցանելու պատճառով, ու Բեթլեհեմ կու գայ։ 6 Անոր մարդ կօրհնի գտառղութիւնը կը յանդիմանուի։ 11 Սամուէլ Դաւիթը կ՚օծէ։ 15 Սաւուղ Դաւիթը կանչել կու տայ որ զինքը նեղող չար ոգիէն հանգստութիւն գտնէ։

Եւ Տէրը Սամուէլի ըսաւ, ՚Մինչեւ ե՞րբ Սա-
ւուղի համար սուգ կ՚ընես. որովհետեւ Ես զա-
նիկա մերժեցի, որպէս զի Իսրայէլի վրայ չթա-
գաւորէ. Եղջիւրդ իւղով լեցուր. ու եկուր քեզ
Բեթլեհեմացի Յեսսէի դրկեմ. քանզի †անոր որ-
2 դիներէն մէկը ինծի թագաւոր *ընտրեցի։ Ու Սա-
մուէլ ըսաւ, ՚Ինչպէս երթամ. եթէ Սաւուղ
լսէ, զիս կը մեռցնէ. և Տէրը ըսաւ, †Եզով
երինջ մը առ, ու ըսէ թէ ՚Տէրոջը զոհ ընելու
3 եկայ. Եւ Յեսսէն զոհին հրաւիրէ. ու ՚Քու ըն-
ելու բանդ ես քեզի կը հասկցնեմ. և Ինծի ‖ա-
ղօտ օծես այն ՚մէկը զոր քեզի պիտի ըսեմ։
4 Ու Սամուէլ Տէրոջը ըսածը ըրաւ, ու Բեթ-
լեհէմ գնաց։ Եւ քաղաքին ծերերը °դողդոջով
զանիկա դիմաւորեցին, ու ըսին, ՚Այդ‌օք խա-
5 ղաղութե՞մբ եկար։ Եւ անիկա ըսաւ, Խաղա-
ղութեամբ. Տէրոջը զոհ ընելու եկայ. Ժողրուե-
ցէք ու ինծի հետ զոհի եկէք. և Յեսսէն ու
անոր որդիները սրբել տուաւ, և զանոնք զոհի
6 հրաւիրեց։ Ու երբ անոնք եկան, Էլիաբը տես-

---

† Գլ. Բ. 21։
‡ Եբր. Թէև
ց Հմր. 13։
ՙ Հմր. 15։
ղ Սապ. ծ. 8, 9։ Առակ. խա. 3։ Ես. ա. 11, 12, 13, 16, 17։ Երեմ. է. 22, 23։ Միք. զ. 6, 7, 8։ Եբր. ժ. 6, 7, 8, 9։
ժ Ժող. Ե. 1։ Ովս. զ. 6։ Մատ. Ե. 24։ Բ. 13։ Ժբ. 7։ Մարբ. ժբ. 33։
ձ Ե Օր. ժբ. 10։
‖ Եբր. ունայնութիւն ու թե-
լատրեմ
ռ Գլ. ժզ. 14։
ղ Տես Բ Թագ. ժբ. 13։
– Եղ. խզ. 2։ Առակ. խԲ. 25։ Ես. ծա. 12, 13։
ա Տես. Գլ. բ. 30։
ճ Գ Թագ. ժա. 30։
ռ Գլ. խբ. 17, 18։ Գ Թագ. ժա. 31։
ր Թուա. խգ. 19։ Եզեկ. խզ. 14։ Բ Տիմ. բ. 13։ Տիտ. ա. 2։
ց Յովհ. Ե. 44։ Ժբ. 43։
– Եղ. ԺԷ. 11։ Թուա. ժզ. 45։ Տես Գաւա. ա. 7։
ֆ Գլ. ժա. 4։
+ Տես Գլ. ԺԲ. 24։
ա Հմր. 11։ Գլ. ժզ. 1։
ֆ Հմր. 11։

—

– Գլ. ԺԵ. 35։
ֆ Գլ. ԺԵ. 23։
ֆ Գլ. Բ. 16։ Գ Թագ. Բ. 1։
ռ Սապ. հբ. 70։ ԺԲ. 19, 20։ Գար. ժզ. 22։
ա Եբր. տեսայ
† Եբր. Ձեռքդ
Ե Գլ. Բ. 12։ Լ. 29։
ղ Եղ. զ. 15։
Ե Գլ. Բ. 16։
ը Գլ. խա. 1։
ֆ Գ Թագ. բ. 13։ Գ Թագ. Բ. 22։
ֆ Եղ. ԺԲ. 10, 14։
Ե Գլ. ԺԵ. 13։ ա Մն. խԵ. 18։

Նեղով Լբաւ, Իրաւ որ Տէրոջը օծեալը իր առջև
7 է։ Բայց Տէրը Սամուէլի ըսաւ, ԷԱնոր երեսուա-
թին ու հասակին երկայնութեանը մի նայիր,
քանզի ես զանիկա անարգեցի. Ձորովհետև մար-
գուն նայիլը չըլլար. քանզի Նմարդը ‡երեւցա-
8 ծին կը նայի, բայց Տէրը հարտին կը նայի։ Եւ
Յեսսէ ՅԱբինադոբը կանչեց, ու զանիկա Սա-
մուէլի առջեւէն անցուց. և Սամուել ըսաւ, Տէրը
9 ասիկա ալ չընտրեց։ Ու Յեսսէ Սամման ան-
ցուց. և Սամուել ըսաւ, Տէրը ասիկա ալ չընտ-
10 րեց։ Ու երբ Յեսսէ Սամուէլի առջեւէն իր եօթը
որդիները անցուց, Սամուէլ Յեսսէի ըսաւ, Տէրը
11 ասոնցմէ Ո՛ՀԸ չընտրեց։ Եւ Սամուէլ Յեսսէի
ըսաւ, տղաքներդ ա՞յդչափ են։ Ու անիկա ըսաւ,
ՖՏակաւին ամենէն պզտիկը մնաց, և ահա ան-
կա ոչխարները կ'արածէ։ Ու Սամուէլ Յեսսէի
ըսաւ, ՛Մարդ ղրկէ ու զանիկա բերել տուր.
քանզի մինչև որ անիկա հոս չգայ, մենք սեղան
12 պիտի չնստինք։ Ուստի մարդ ղրկեց ու զանիկա
բերել տուաւ. և անիկա ՛կարմիր էր ու աղուոր
աչքեր ունէր, ու դէմքն ալ գեղեցիկ էր։ Ն.Տ.Ն
ատեն Տէրը ըսաւ, Ելիր, ասիկա օծէ, քանզի
13 ասիկա է։ Եւ Սամուէլ իւղին եղջիւրը առաւ,
ու Նզանիկա իր եղբայրներուն մէջ օծեց. ու այն
օրէն հետը ՚Տէրոջը Հոգին Դաւիթի վրայ եկաւ.
ու Սամուէլ ելաւ Ռամա գնաց։
14 Նբայց Տէրոջը Հոգին Սաուղէ հեռացաւ. ու
Տէրոջը կողմանէ ՚չար ոգի մը ||անոր նեղութիւն
5 կու տար՚։ Եւ Սաուղի ծառաները անոր ըսին,
Ա.Հա Ա.ստուծոյ կողմանէ չար ոգի մը քեզի նե-
16 ղութիւն կու տայ. Մեր տէրը Վիր առջև եղող
ծառաներուն պրսգէ որ ազէկ քնարահար մը
գտնեն, ու երբ Ա.ստուծոյ կողմանէ այն չար
ոգին քու վրադ գայ, անիկա ՚իր ձեռքով քնարը
17 նարնէ, ու §դուն հանգստանաս՚։ Եւ Սաուղ
իր ծառաներուն ըսաւ, Հիմա ինծի ազէկ քնա-
18 րահար մը գտէք, ու զանիկա ինծի բերէք։ Եւ
ծառաներէն մէկը պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Ա.Հա Բեթղեհեմցի Յեսսէի մէկ տղան տեսայ,
որ քնար զարնելը գիտէ, ու ՚անիկա զօրաւոր,
պատերազմող, ճարտասան, ու գեղեցիկ տեսքով
19 կարճ մըն է, և ՎՏէրը անոր հետ է։ Ու Սաուղ
Յեսսէի պատգամաւորներ ղրկեց ու ըսաւ, ՚Ոչ-
խարներուն քով գտնուող տղադ Դաւիթը ինծի
20 ղրկէ։ Եւ Յեսսէ ՚էշի մը հաց, ափկ մը գինի,
ու ոչխարին ուլ մը առնելով իշու վրայ Բեթա-
ռսքեց, ու զանոնք իր տղուն Դաւիթի ձեռքով
21 Սաուղի ղրկեց։ Եւ Դաւիթ Սաուղի եկաւ,
ու ՚անոր առջև կայնեցաւ։ Եւ Սաուղ զանիկա
շատ սիրեց, ու Դաւիթ անոր կապարճակիրը
22 եղաւ։ Եւ Սաուղ Յեսսէի մարդ ղրկեց՝ ըսելով,
Դաւիթ թող իմ առջեւս կայնի, քանզի անիկա
23 իմ առջեւս շնորհք գտաւ։ Ու երբ Ա.ստուծմէ
Նէր ոգին Սաուղի վրայ կու գար, Դաւիթ
քնարը կ'առնէր, ու իր ձեռքով կը զարնէր. և
Սաուղ կը հանգստանար ու կը զուարճանար,
և չար ոգին անոր վրայէն կ'երթար։

ԳԼ. ԺԷ

1 Իսրայելացւոց ու Փղշտացւոց բանակները պատերազմելու պատրաստուած ըլլալով, 4 Գողիաթ հսկայութեամբ կու գայ մենամարտութեան հրաւիրելու։ 12 Դաւիթ՝ իր հօրմէն եղբայրները տեսնելու ղրկուելով մինամարտութեան մտնելու կը համոզուի։ 28 Եղբայր կը յանդիմանէ զանիկա։ 30 Դաւիթ Սաուղի առջև կը բերուի, 32 ու հոն իր վստահութեան իրաւունքը կը ցուցնէ. 38 առանց զէնքի՝ հասարակով զրահաւորուած այն հսկան կը սպաննէ։ 55 Սաուղ Դաւիթի վրայով անգլուխքին կը տառնայ։

Եւ Փղշտացիք ՚իրենց զօրքերը ժողվեցին
պատերազմելու համար, և Բ.Յուդայի Սոքովին
մէջ ժողվուեցան. և Սոքովի ու Ազեկայի մէջ-
2 տեղ ՆԱփեսդոմմին բանակեցան։ Եւ Սաուղ
ու Իսրայէլի մարդիկը ժողվուեցան, ու Էլայի
հովիտին մէջ բանակեցան. և Փղշտացւոց դէմ
պատերազմ ընելու համար կարգ շարուեցան։
3 Ու Փղշտացիք մէկ կողմանէ լեռան մը վրայ կայ-
ներ էին, ու Իսրայէլացիք միւս կողմանէ լեռան
մը վրայ կայներ էին. ու հովիտը անոնց մէջտեղ
4 էր։ Եւ Փղշտացւոց բանակէն ՚Գողիաթ անուա-
նով, վեց կանդուն ու մէկ թիզ բարձրութեամբ,
5 Նգեթացի ախոյեան մը ելաւ. Անոր գլուխը
պղնձէ սաղաւարտ կար, ու հինաւուրց զրահ մը
հագեր էր. ու անոր պղնձէ զրահին ծանրու-
6 թիւնը հինգ հազար սիկղ էր։ Եւ ոտքերուն
վրայէն պղնձէ առնապաններ, և ուսերուն մէջ-
7 տեղ պղնձէ *գեղարդ մը ունէր։ Նանոր նիզա-
կին բունը սաստկանկիներու գլանին պէս էր, ու
նիզակին սէգը վեց հարիւր սիկղ երկաթէ էր.
և անոր վահանը կրողը անոր առջեւէն կ'երթար։
8 Անիկա ԵՒ— կայնեցաւ, ու Իսրայէլի գունդե-
րուն կանչելով անոնց ըսաւ, Ինչո՞ւ համար ելլէ
պէտ պատերազմ ընելու ելեր էք, ու գունդերով
շարուեր էք. միթէ ես Փղշտացի չէ՞մ, ու դուք
ԷՍաուղի ծառաները չէ՞ք. ձեր մէջէն մարդ մը

Ն գ Թագ. ժբ. 26։
Ի Սպ. ճխէ. 10, 11։
Ձ Ես. ծԼ. 8։
Ղ բ Կոր. ժ. 7։
‡ ԵՔԲ. աչքերուն
Հ գ Թագ. բ. 39։ ա Մն. խբ. 9։ Սպ. է. 9։ Երեմ. ժա. 20։ ժէ. 10։ ի. 12։ Գոր. ա. 24։
Յ ԳԼ. ժէ. 13։
Ղ ԳԼ. ժէ. 13։ բ Թագ. ժգ. 3։ ա Մն. բ. 13։
Ճ ԳԼ. ժէ. 12։
Մ բ Թագ. է. 8։ Սպ. հբ. 70։
Յ ԳԼ. ժէ. 42։ Երգ. Լ. 10։
Ն ԳԼ. ի. 17։
Շ ԳԼ. ժ. 1։ Սպ. ձի. 20։
ո Տես Թագ. խէ. 18։ Գաւո. ժա. 29։ ժգ. 25։ ժգ. 6։ ԳԼ. ժ. 6, 10։
Չ Տես ԳԼ. ժա. 6։ ժբ. 12։ խբ. 15։ Գաւո. ժգ. 20։ Սպ. ծա. 11։
պ Գաւո. ի. 23։ ԳԼ. ժբ. 10։ ժի. 9։
|| Կամ, զանիկա կը զարհուրեցնէր
Ջ Ծն. խա. 46։ Հմր. 21, 22։ գ Թագ. ժ. 8։
ռ Հմր. 23։ գ Թագ. գ. 15։
§ ԵՔԲ. քիզի ազէկ լըլայ
ս ԳԼ. ժէ. 32, 34, 35, 36։
վ ԳԼ. գ. 19։ ժբ. 12, 14։
տ Հմր. 11։ ԳԼ. ժէ. 15, 34։
ր Տես ԳԼ. ժ. 27։ ժէ. 18։ Ծն. խգ. 11։ Առակ. ժբ. 16։
ց Ծն. խա. 46։ գ Թագ. ժ. 8։ Առակ. խբ. 21։
ւ Հմր. 14, 16։
—
փ ԳԼ. ժգ. 5։
Ք Ցես. ժէ. 35։ բ Մն. խբ. 18։
ֆ ա Մն. ժա. 13։
Օ բ Թագ. խա. 19։
Ֆ Ցես. ժա. 22։
ֈ Կամ, ասպար
Ղ բ Թագ. խա. 19։
Ե ԳԼ. բ. 17։

ընտրեցէք, որպէս զի ինձի հնար ընծայիցէ։
9 Եթէ կարող ըլլայ ինձի հետ ծեծկռտելու, ու զիս
մեռցնէ, այն ատեն մենք ձեզի ծառայ ըլլանք.
բայց եթէ ես յաղթեմ ու զանիկա մեռցնեմ,
այն ատեն դուք մեզի ծառայ ըլլաք ու մեզի
10 ծառայութիւն ընէք։ Եւ այն փղշտացին ըսաւ,
ես հայոյ Իսրայէլի գունդերը նախատեցի. ինձի
մարդ մը տուէք, որպէս զի իրարու հետ ծեծ-
11 կռտինք։ Ու երբ Սաուղ ու բոլոր Իսրայէլ
փղշտացիին այս խօսքերը լսեցին, ընկրկեցան ու խիստ վախցան։
12 Եւ Դաւիթ Եփրաթացի, այսինքն Յուդայի
Բեթղէհեմացի, Յեսսէ անունով էմարդու մը որ-
դի էր. անիկա Ութ որդի ունէր, ու անիկա
Սաուղի օրերը մարդոց մէջ ծեր մարդ կը սեպ-
13 ուէր։ Եւ Յեսսէի երեք մեծ որդիները էր հա-
ղելով, Սաուղի հետէն պատերազմի գացեր
էին. և պատերազմի գացող երեք որդիներուն
անուունները՝ անդրանիկը Եղիաբ, երկրորդինը
14 Աբինադաբ, և երրորդինը Սամմա էր. Ու Դա-
ւիթ ան ամենէն պզտիկն էր. և երեք մեծերը
15 Սաուղի հետէն գացին. Բայց Դաւիթ Սաուղի
քովէն երթալով Բեթղէհեմ դարձեր էր, հորպէս զի
16 իր հօրը ոչխարները արածէ։ Եւ այն Փղշտացին
քառասուն օր առաւ ու իրիկուն կը մօտենար,
ու զանազ ներկայանար հրապարակով կը կայնէր։
17 Եւ Յեսսէ իր որդւոյն Դաւիթի ըսաւ, Քու
եղբայրներուդ համար այս մէկ արդու բոհրած
ցորենը ու այս տասը հացը առ, բանակը վազէ
18 եղբայրներուդ քովը։ Եւ այս տասը պա-
նիրը անոնց հազարապետին տար, ու նայէ թէ
եղբայրներդ ողջ առո՞ղջ են, ու անոնցմէ նշան
19 առ։ Եւ Սաուղ ու անոնք ու բոլոր Իսրայէլի
մարդիկը Էլայի հովիտին մէջ Փղշտացւոց հետ
պատերազմ կ'ընէին։
20 Եւ Դաւիթ առաւօտուն կանուխ ելաւ, ոչ-
խարները պահապան հովիւին թողուց, ու այն
բաները առաւ գնաց, ինչպէս Յեսսէ իրեն
պատուիրեր էր. ու երբ հարքերուն տեղը հասաւ,
զօրքերը կարգաւ կը շարուէին, ու պատերազմի
21 համար բարձր ձայնով կ'աղաղակէին. Քանզի
Իսրայէլ ու Փղշտացիք զօրք զօրքի դէմ գուն-
22 դեր շարեր էին։ Եւ Դաւիթ իր վրայէն ամանը
նեղը վար թօնելով ամաններու պահապանին
ձեռքը յանձնեց, և դէպ ի գունդը վազեց, ու
գնաց ՝ին եղբայրներուն ողջունելութիւնը հարցուց,
23 Ու երբ անիկա անոնց հետ կը խօսէր, ահա այն
Փղշտացի ախոյեանը Գողիաթ անունով, որ Գէթ
քաղաքէն էր, Փղշտացւոց գունդերէն ելաւ, և
այն նոյնպէս խօսքերուն պէս ըրաւ. ու
24 Դաւիթ լսեց։ Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկը երբ

ընդ մարդը տեսան, անոր երեսէն փախան ու
25 զարհուրեցան։ Եւ Իսրայէլի մարդիկը ըսին, Այ-
սելող մարդը տեսա՞ք, որ Իսրայէլը նախատելու
կ'ելլէ. ով որ զանիկա մեռցնէ, թագաւորը մեծ
հարստութիւնով պիտի հարստացնէ զանիկա,
ու իր աղջիկը անոր պիտի տայ, և անոր հօրը
26 տունը Իսրայէլի մէջ ազատ պիտի ընէ։ Ու Դա-
ւիթ իր քով եղող մարդոցը հետ խօսեցաւ ու
ըսաւ, Այս Փղշտացին մեռցնող և Իսրայէլէ
նախատինքը վերցնող մարդուն ինչ պիտի ըլլայ.
քանզի այս անթլփատ Փղշտացին ո՞վ է՝ որ
27 Կենդանի Աստուծոյն զօրքերը նախատէ։ Ու
ժողովուրդը նոյն խօսքերը դրուցեց անոր ու ըսաւ,
Զանիկա մեռցնող մարդուն այնպէս պիտի ըլլայ։
28 Եւ անոր մեծ եղբայրը Եղիաբ երբ լսեց անոր խո-
սելը այն մարդոց հետ, Նատախիկ բարկութեամբ
Դաւիթի դէմ բորբոքեցաւ Եղիաբ, ու ըսաւ, Դուն
ինչո՞ւ հոս իջար, և այն քիչ ոչխարները անա-
պատին մէջ որո՞ւ ձգեցիր. Ես քու հպարտու-
թիւնդ ու սրտիդ չարութիւնը գիտեմ. անտա-
29 րակոյս դուն պատերազմը տեսնելու իջեր ես։ Եւ
Դաւիթ ըսաւ, Հիմա ի՞նչ ըրի. այս խօսք չէ՞։
30 Ու անոր քովէն ուրիշ մարդու մը դարձաւ, և նոյն
խօսքերը դրուցեց, ու ժողովուրդն ալ առաջ-
ուանն խօսքերուն պէս պատասխան տուին անոր։
31 Եւ Դաւիթի ըսած խօսքերը լսուեցան. ու
երբ Սաուղի առջև պատմեցին, Սա՜ղ էր հա-
32 բերել տուաւ զանիկա։ Եւ Դաւիթ Սաուղի
ըսաւ, Քեզի պատճառ թող մարդու մը
սիրտ չկտրի. Քու ծառադ պիտի երթայ, ու
33 այն Փղշտացիին հետ ծեծկռտի։ Եւ Սաուղ
Դաւիթի ըսաւ, Դուն չես կրնար այն Փղշտա-
ցիին վրայ երթալ, ու անոր հետ ծեծկռտիլ,
քանզի դուն մանուկ ես, ու անիկա իր մանկու-
34 թենէն ի վեր պատերազմող մարդ մըն է։ Ու
Դաւիթ ըսաւ Սաուղի, Քու ծառադ երբ իր
հօրը ոչխարները կ'արածէր, ու առիւծ կամ արջ
35 կու գար, և հօտերէն ոչխար կը տանէր, Ես անոր
ետեւէն երթալով զանիկա կը զարնէի, ու անոր
բերնէն կ'ազատէի. ու երբ անիկա իմ վրաս
յարձակէր, զանիկա մօրուքէն կը բռնէի, կը
36 զարնէի ու կը մեռցնէի։ Քու ծառադ առիւծ
ալ մեռցուցած է՝ արջ ալ. ու այս անթլփատ
Փղշտացին ալ անոնցմէ մէկուն պէս պիտի ըլլայ.
քանզի կենդանի Աստուծոյն զօրքերը նախատեց։
37 Եւ Դաւիթ ըսաւ, Առիւծին ու արջին ձեռքէն
զիս ազատող Տէրը այս Փղշտացիին ձեռքէն ալ
պիտի ազատէ։ Եւ Սաուղ Դաւիթի ըսաւ, Գնա,
38 ու Տէրը քեզի հետ ըլլայ։ Եւ Սաուղ իր հան-
դերձները Դաւիթի հագցուց, ու անոր գլուխը
պղնձէ սաղաւարտ մը դրաւ, ու անոր զրահ ալ

ը Գլ. ժա. 1։
ը Հմր. 26։ բ Թագ. խա. 21։
ժ Նե. լե. 19։
ի Հմր. 58։ Հռութ. գ. 22։ Գլ. ժզ. 1, 18։
ի Գլ. ժզ. 10, 11։ Տես ա Մն. բ. 13, 14, 15։
ի Գլ. ժզ. 6, 8, 9։ ա Մն. բ. 13։
ի Գլ. ժա. 19։
ի Նե. լէ. 14։
ի Գլ. իզ. 5։
ի Տես Գատ. ժբ. 15։
ղ Հմր. 8։
ճ Ցես. ժե. 16։
ո Գլ. ժա. 2։
յ Գլ. ժգ. 6։
ն բ Օր. ե. 26։
շ Հմր. 10։
ո Հմր. 25։
չ Նե. լէ. 4, 8, 11։ Մատ. ժ. 36։
† կամ, իրաւունքով
պ Հմր. 26, 27։
ջ բ Օր. ի. 1, 3։
ռ Գլ. ժզ. 18։
ս Տես Թուա. ժգ. 32։ բ Օր. թ. 2։
վ Սպր. ժբ. 16, 17։ կգ. 7։ Հե. 11։ բ Կոր. ա. 10։ բ Տիմ. գ. 17, 18։
տ Գլ. լ. 13։ ա Մն. իբ. 11, 16։

39 հաղցուց։ Եւ Դաւիթ Հանդերձներուն վրայէն
Սաւուղ սուրը ժէջքը կապեց, ու սկսաւ քալել,
քանզի սորված չէր. ու Դաւիթ Սաւուղի ըսաւ,
Անոնցմով չեմ կրնար քալել, քանզի սորված
չեմ. ուստի Դաւիթ զանոնք իր վրայէն հանեց։
40 Եւ իր ցուպը ձեռքը առաւ, ու հեղեղատէն
հրեն համար հինգ հատ գոյլախառ քար ընտրեց,
ու զանոնք իր հովուական ամանին, այսինքն մա-
խաղին, ժէջ դրաւ, ու պարսը ձեռքը բռնելով
41 Փղշտացին մօտեցաւ։ Եւ Փղշտացին ալ եկաւ
ու Դաւիթի մօտեցաւ. և անոր վահանը վերցնող
42 մարդը անոր առջև էր։ Ու երբ Փղշտացին նայե-
ցաւ ու Դաւիթը տեսաւ, զանիկա արհամար-
հեց. քանզի անիկա կարմիր գունով ու գեղեցիկ
43 դէմքով պատանի մըն էր։ Եւ Փղշտացին ըսաւ
Դաւիթի, Միթէ ես շո՞ւն եմ որ իմ վրաս ցու-
պով կու գաս. ու Փղշտացին իր աստուածներովը
44 Դաւիթը նզովեց։ Եւ Փղշտացին ըսաւ Դաւիթի,
Ինծի եկուր, ու քու մարմինդ երկինքի թռչուն-
45 ներուն ու գաշտի գազաններուն տամ։ Եւ Դա-
ւիթ ըսաւ Փղշտացիին, Դուն ինծի սրով, նիզա-
կով ու գեղարդով կու գաս, բայց ես զօրու-
թեանց Տէրոջը, քու նախատած Իսրայէլի զօր-
քերուն Աստուծոյն, անունովը քեզի կու գամ։
46 Այսօր Տէրը քեզ իմ ձեռքս պիտի մատնէ՝. ու
ես քեզ պիտի սպանեմ, ու վրայէդ գլուխդ պիտի
առնեմ. և Փղշտացւոց բանակին դիակները այ-
սօր երկինքի թռչուններուն ու երկրի գազան-
ներուն պիտի տամ. որպէս զի բոլոր երկիր գիտ-
47 նայ որ Իսրայէլի մէջ Աստուած կայ. Եւ այս բո-
լոր ժողովքը գիտնան որ Տէրը Հրով ու նիզակով
չազատեր. քանզի հազաներազմը Տէրոջն է, ու ա-
48 նիկա ձեզ մեր ձեռքը պիտի մատնէ։ Ու երբ
Փղշտացին ելաւ ու եկաւ Դաւիթի մօտեցաւ,
Դաւիթ ալ շուտով պատերազմի տապարէզը վա-
49 զեց Փղշտացին դիմաւորելու։ Եւ Դաւիթ իր
ձեռքը իր մսխապին մէջ խոթեց, ու անկէ քար
մը առաւ, և ղաղիս պարսով նետեց, ու Փղշտա-
ցիին ճակատը զարկաւ. և քարը անոր ճակատին
մէջ մտաւ, ու անիկա երեսի վրայ գետինը ին-
50 կաւ։ Այսպէս Դաւիթ պարսով ու քարով
Փղշտացիին յաղթեց. և զարկաւ Փղշտացին ու
մեռուց զանիկա. բայց Դաւիթի ձեռքը սուր
51 չկար։ Եւ Դաւիթ վազելով Փղշտացիին վրայ
կայնեցաւ. ու անոր սուրը առաւ, պատեանէն
հանեց, ու զանիկա մեռցնելէն ետքը գլուխը ա-
նով կտրեց։ Եւ Փղշտացիք իրենց զօրաւոր մար-
52 դուն մեռնիլը տեսնելով՝ Էփեռան։ Այն ատեն
Իսրայէլի ու Յուդայի մարդիկը ելան, և աղա-
ղակներով մինչև Գովիտը ու մինչև Ակկարոնի
դռները փղշտացիները հալածեցին. և փղշտաց-
ւոց մեռցուածները Շաապարիմի ճամբուն վրայ,
53 ու մինչև Գէթ ու Ակկարոն ինկան։ Եւ Իսրայէլի
որդիները փղշտացիները հալածելէն ետ դարձան,
54 ու անոնց բանակը կողոպտեցին։ Եւ Դաւիթ փղշ-
տացիին գլուխը առաւ, ու զանիկա Երուսաղէմ
տարաւ. բայց անոր զէնքերը իր վրանին մէջ դրաւ։
55 Ու երբ Սաւուղ Դաւիթը տեսաւ, որ փղշ-
տացիին դէմ ելեր է, էր զօրավարին, Աբեննե-
րի, ըսաւ, Ով Աբեններ, հայս պատանին որո՞ւն
որդին է։ Ու Աբեններ ըսաւ, Կենդանի է քու
56 անձդ, ով թագաւոր, որ չեմ գիտեր։ Եւ թա-
գաւորը ըսաւ, Հարցուր թէ այս պատանին որո՞ւն
57 որդին է։ Ու երբ Դաւիթ փղշտացին մեռցնելէն
ետ դարձաւ, Աբեններ առաւ զանիկա ու Սա-
ւուղի առջև տարաւ. Ու փղշտացիին գլուխը
58 անոր ձեռքն էր։ Եւ Սաւուղ ըսաւ անոր, Որո՞ւն
որդին ես դուն, պատանի։ Ու Դաւիթ ըսաւ,
Ես քու ծառայիդ Բեթղեհեմացի Յեսսէի որդին եմ։

ԳԼ. ԺԸ

1 *Յոնաթան Դաւիթը կը սիրէ։ 5 Սաւուղ Դաւիթին
եղած գործարանութեանը համար կը նախանձի, 10 ու իր
բարկութեան առեթը կ'ուզէ զանիկա մեռցնել։ 12 Սա-
ւուղ կը վախնայ անոր բարի յաջողութեանը համար, 17
ու անոր՝ իր աղջիկը տալ կ'ուզէ որ անոր պատգամի մը
ըլլայ։ 22 Դաւիթ համոզուելով թագաւորին փեսայ ըլլա-
լու, կ'երթայ Փղշտացիներէն երկու հարիւր անթլփատու-
թիւն կը բերէ՝ Մեղքոզին օժիտ ըլլալու համար։ 8 Սաւու-
ղի առեղծութիւնը ու Դաւիթի փառքը կ'աւելնայ։*

Ու երբ Սաւուղի հետ խօսելը լմնցուց, Յով-
նաթանի սիրտը Դաւիթի սրտին հետ կապուե-
ցաւ, Եւ Յոնաթան իր անձին պէս սիրեց զա-
2 նիկա։ Եւ նոյն օրը Սաւուղ զանիկա առաւ, Եւ
3 թող չտուաւ որ իր հօրը տունը դառնայ։ Եւ
Յոնաթան Դաւիթի հետ ուխտ ըրաւ, քանզի
4 իր անձին պէս կը սիրէր զանիկա։ Ու Յոնա-
թան իր վրայի վերարկուն հանեց, և զանիկա ու
իր հանդերձները, մինչև իր սուրը, իր աղեղը ու
5 իր գօտին Դաւիթի տուաւ։ Եւ Դաւիթ ամէն
տեղ կ'երթար՝ ուր որ Սաւուղ զանիկա կը դրկէր,
ու Խոհեմութեամբ կը վարուէր. և Սաւուղ
զանիկա պատերազմական մարդոց վրայ կեցուց,
ու բոլոր ժողովուրդին ու Սաւուղի ծառաներուն
ալ հաճոյ եղաւ։

6 Ու երբ Դաւիթ Փղշտացին մեռցնելէն կը դար-
նար, ու ջարդէրը կու գային, Իսրայէլի բոլոր քա-
ղաքներէն Կիներըը երգելով ու պար բռնելով,
թմբուկներով, ուրախութեամբ ու ծնծղաներով
7 Սաւուղ թագաւորը դիմաւորելու ելան։ Եւ

ե Սաղ. ճիգ. 4։ ա կոր. ա.27, 28։
չ Գլ. ժգ. 12։
ը Գլ. իգ. 15։ բ Թագ. գ. 8։ ՟Թ. 8։ ժգ. 9։ դ Թագ. ը. 13։
ի դ Թագ. ի. 10, 11։
ր բ Թագ. իբ. 33, 35։ Սաղ. ճիգ. 8։ ճիե. 1։ բ կոր. ժ. 4։ Եբր. ժա. 33, 34։
ո Հմր. 10։
ռ Եբր. իմ ձեռքիս մէջը պիտի դոյէ
ս բ Օր. իբ. 26։
տ Ցես. գ. 24։ դ Թագ. ը.43։ ժը. 36։ դ Թագ. ԺՔ. 19։ Ես. Ծբ. 10։
ւ Սաղ. խգ. 6, 7։ Ովս. ա. 7։ Զաք. դ. 6։
փ բ Մն. ի. 15։
ք Գլ. իա. 9։ Տես Դատ. գ.31։ ժե. 15։ բ Թագ. իգ. 21։
օ Եբր. ժա. 34։
ֆ Ցես. ժե. 36։
և Տես Գլ. ժգ. 21, 22։
ը Հմր. 54։
ը Հմր. 12։ ——
ի Ծն. խգ. 30։
ր Գլ. ԺՔ. 2։ ի. 17։ բ Թագ. ա. 26։ բ Օր. ժգ. 6։
ձ Գլ. ժէ. 15։
ղ Հմր. 14, 15, 30։
ճ Տե՛ս Գլ. ժէ. 20։ Դատ. ժա. 34։

Ըպատ բռնող կիները պատասխան տալով կ'ըսէին ու կ'ըսէին՝
Էսաւուղ իր հազարաւորները զարկաւ,
Ու Դաւիթ իր բիւրաւորները։
8 Եւ Սաւուղ խիստ բարկացաւ ու այս խօսքին համար Ըգժուարացաւ, ու ըսաւ, Բիւրաւորները Դաւիթի տուին, ու հազարաւորները ինծի տուին. ու հիմա Ըթագաւորութենէ ուրիշ ԲՆԷ
9 պակաս ճաց անոր։ Եւ այն օրէն ի վեր Սաւուղ ծուռ աչքով կը նայէր Դաւիթի։
10 Ու հետեւեալ օրը ՃՍաւուղի վրայ Աստուծմէ չար ոգի եկաւ, էս տանը մէջ մարգարէութիւն ըրաւ. և Դաւիթ ուրիշ անգամներու պէս իր ձեռքով ՓՆոյ կը զարնէր. Նու Սաւուղի
11 ձեռքը նիզակ կար։ Եւ Սաւուղ Էնիզակը նետեց՝ ըսելով, Դաւիթը պատին վրայ պիտի գամեմ. բայց Դաւիթ անոր երեսէն երկու անգամ մեկդի քաշուեցաւ։ Ասոր Սաւուղ ՃԴաւիթի երե-
12 սէն կը վախնար, քանդի ՀՏէրը անոր հետ էր. 13 բայց ՀՍաւուղէ հեռացեր էր։ Եւ Սաւուղ զանիկա իր քովէն հեռացուց, ու զանիկա հազարապետ ըրաւ. ու Յանիկա ժողովուրդին առջեւ
14 կ'ելլէր կը մտնէր։ Եւ Դաւիթ իր ամէն ճամբաներուն մէջ ՂյմնասուԹեամբ կը վարուէր.
15 ու ՃՏէրը անոր հետ էր։ Եւ Սաւուղ անոր այնքան իմնասուԹեամբ վարուիլը տեսնելով՝ անոր
16 երեսէն կը վախնար։ Ու ՃԲոլոր Իսրայէլ և Յուդա Դաւիթը կը սիրէին, քանդի անոնց առջեւ անիկա կ'ելլէր կը մտնէր։
17 Եւ Սաւուղ Դաւիթի ըսաւ, Ահա իմ մեծ աղջիկս Մերովբը Ճքեզի կին պիտի տամ. միայն Թէ դուն ինծի զօրաւոր մեկը եղիր, ու ՂՏէրոջը պատերազմները պատերազմիր. քանդի Սաւուղ ըսաւ, ՂԱնոր վրայ իմ ձեռքս չելլայ, այլ Փղշտացւոց ձեռքը անոր վրայ ելլայ։
18 Եւ Դաւիթ Սաւուղի ըսաւ, "Ես ո՞վ եմ, ու իմ կեանքս կամ իմ հօրս տոհմը Իսրայէլի մէջ ինչ է՝
19 որ Թագաւորին փեսայ ելլամ։ Եւ Սաւուղի աղջիկը Մերովբ Դաւիթի տրուելու առեն ՂՄահոլացի "Եդրիէլի տրուեցաւ։
20 Նու Սաւուղի Մեղքոլ աղջիկը կը սիրէր Դաւիթը. ու երբ Սաւուղի իմացուցին, այս բանը
21 անոր աչքերուն հաճոյ երեւցաւ։ Եւ Սաւուղ ըսաւ, Ես զանիկա անոր տամ՝ որպէս ղի անոր "որոգայթ ելլայ, ու "Փղշտացւոց ձեռքը անոր վրայ ելլայ։ Ասոր Սաւուղ Դաւիթի ըսաւ,
22 Ինծի Վոյաօր *երկրորդ փեսայ եղիր։ Եւ Սաւուղ իր ծառաներուն հրամայեց որ Դաւիթի հետ ծածկաբար խօսին ու ըսեն, Ահա Թագաւորը քեզի հաճեր է, ու անոր բոլոր ծառաները քեզ կը սիրեն. ուստի հիմա Թագաւորին փեսայ
23 եղիր։ Եւ Սաւուղի ծառաները այս խօսքերը Դաւիթի ականջներուն պրտցեցին. ու Դաւիթ ըսաւ, Թագաւորի փեսայ ելլալը ձեր աչքին պզտիկ բան կ'երեւնայ. քանդի ես աղքատ ու
24 աննշան մարդ մըն եմ։ Եւ Սաւուղի ծառաները անոր լմնցուցին ու ըսին, Դաւիթ այսպէս խո-
25 սեցաւ։ Եւ Սաւուղ ըսաւ, Դաւիթի այսպէս ըսէք, Թագաւորը "ոՉԷՂ օժիտ չուզեր, բայց միայն Փղշտացւոց Տարիւր անթլփատութիւնը, որպէս ղի "Թագաւորին թշնամիներէն վրէժ առնուի. (ու "Սաւուղ կը խորհէր Դաւիթը Փղշ-
26 տացւոց †ձեռքը մնանել".) Ու երբ անոր ծառաները այս խօսքերը Դաւիթի լմնցուցին, այս բանը Դաւիթի աչքերուն ազէկ երեւցաւ որ
27 Թագաւորին փեսայ ելլայ։ Ասոր "օրերուն լմննալէն առաջ՝ Դաւիթ եղաւ, ու †իր մարդոցմով գնաց, և Փղշտացիներէն երկու Տարիւր մարդ մեռցուց. ու †Դաւիթ անոնց անթլփատութիւնները բերաւ, ու զանոնք լման Թագաւորին տուին որպէս ղի Թագաւորին փեսայ ելլայ։ Ու
28 Սաւուղ իր Մեղքոլ աղջիկը կին տուաւ անոր։
29 Եւ Սաւուղ երբ տեսաւ ու հասկցաւ որ Տէրը Դաւիթի հետ է, ու Սաւուղի Մեղքոլ աղջիկը զանիկա կը սիրէ, Սաւուղ ա՛լ աւելի վախցաւ Դաւիթէ. և Սաւուղ շարունակ Դաւիթի թշնա-
30 մութիւն կ'ընէր։ Ու Փղշտացւոց իշխանները †ելան, ու անոնց ելլելէն ետքը Դաւիթ Սաւուղի ամէն ծառաներէն աւելի ՓիմնասուԹեամբ կը վարուէր. ու անոր անունը շատ "հռչակաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԹ

1 Յովնաթան Դաւիթի կը պատմէ իր հօրը դէտաւորութիւնը՝ զանիկա մեռցնելու վրայով. 4 իր հայրը հաշտեցնան կը համոզէ. 8 Նոր պատերազմի մը մէջ Դաւիթ յաջողութիւն գտնելով Սաւուղի անկարա բարկութիւնը անոր դէմ կը բորբոքի, 12 Մեղքոլ Դաւիթի անկողինին մէջ արձան մը դնելով՝ իր հայրը կը խաբէ։ 18 Դաւիթ Նաւաթ կու գայ Սամուէլի։ 20 Դաւիթը բռնելու համար Սաւուղի ղրկած մարդիկը 22 ու Սաւուղ ինքն ալ կը մարգարէանայ։

Եւ Սաւուղ իր որդւոյն Յովնաթանի ու իր ամէն ծառաներուն ըսաւ որ Դաւիթը մեռցնեն։
2 Բայց Սաւուղի որդին Յովնաթան "Դաւիթը

ա Նլ. ժե. 21։
բ Գլ. խա. 11։ խթ. 5։
գ ժող. գ. 4։
դ Գլ. ժե. 28։
ե Գլ. ժզ. 14։
զ Գլ. ժթ. 24։ գ Թագ. ժը. 29։ Գող. ժզ. 16։
է Գլ. ժթ. 9։
ը Գլ. ժթ. 10։ լ. 33։ Առակ. խէ. 4։
թ Համ. 15, 29։
ժ Գլ. ժզ. 13, 18։
ի Գլ. ժզ. 21։
լ Գլ. խա. 11։ խթ. 5։
խ Ժող. գ. 4։
ծ Գլ. ժե. 28։
կ Գլ. ժզ. 14։
հ Գլ. ժզ. 14։ խը. 15։
ձ Համ. 16։ Թուռ. խէ. 17։ բ Թագ. Ե. 2։
ղ Համ. 5։
ճ Ծնն. լթ. 2, 3, 23։ Ցեսու. գ. 27։
մ Համ. 5։
յ Գլ. ժե. 25։
ն Թուռ. լբ. 20, 27, 29։ Գլ. խե. 28։
շ Համ. 21, 25։ բ Թագ. ժբ. 9։
ո Տես Համ. 23։ Գլ. թ. 21։ բ Թագ. Ե. 18։
չ Դատ. Է. 22։
պ բ Թագ. խ. 8։
ջ Համ. 28։
ռ Նլ. ժ. 7։
ս Համ. 17։
վ Տես Համ. 26։
տ Կամ, երկու աղջիկներուս մէջ կովը
ր Ծնն. լբ. 12։ Նլ. խբ. 17։
ց Գլ. ժդ. 24։
ւ Համ. 17։
† Կամ, ձեռքովը կտրանցնել
ք Տես Համ. 21։
և Համ. 13։
օ բ Թագ. գ. 14։
ֆ բ Թագ. ժա. 1։
Ֆ Համ. 5։
ա Գլ. խգ. 21։ դ Թագ. ա. 13։ Սոգ. ՃԺզ. 15։

ա Գլ. ժը. 1։

շատ կը սիրէր. ու Յովնաթան Դաւիթի իմացուց ու ըսաւ, Իմ Հայրս Սաւուղ քեզ մեռցնել կ'ուզէ. ուրեմն հիմա մինչև առաւ ղգուշ կեցիր, ու ծածուկ տեղ մը նստէ ու պահուէ. 3 Ու ես կելլեմ, և քու նստած արտիդ մէջ Հօրս քով կոչնիմ, ու քեզի համար իմ Հօրս հետ խօսիմ, և ինչ որ իմանամ՝ քեզի պատմեմ: 4 Ու Յովնաթան Դաւիթի վրայով աղէկ խօսեցաւ ըսուցուց իր Հօրը Սաւուղի, և անոր ըսաւ, Ով թագաւոր, եղբօրդ Դաւիթի դէմ մեղք մի գործեր. քանզի անիկա քեզի դէմ մեղք մը չըրաւ, ու անոր գործերը քեզի շատ աղէկ են: 5 Վասն զի իր հոգին ձեռքին մէջ դրաւ, ու Փղշտացին զարկաւ, և Տէրը բոլոր Իսրայէլի մեծ փրկութիւն մը շնորհեց. դուն տեսար և ուրախացար. ևս ինչո՞ւ համար Դաւիթը առանց պատճառի մեռցնելով՝ անմեղ արեան մեղք պիտի 6 մնանես: Եւ Սաւուղ Յովնաթանի խօսքը մտիկ ըրաւ, ու Սաւուղ երդում ըրաւ՝ ըսելով, Տէրը կենդանի է որ անիկա պիտի չմեռցուի: Եւ Յովնաթան Դաւիթը կանչեց, ու Յովնաթան այս բոլոր խօսքերը անոր պատմեց. և Յովնաթան Դաւիթը Սաւուղի տարաւ, ու անիկա Իսաւջուան պէս անոր առջև կը կոչնէր:

8 Եւ նորէն պատերազմ եղաւ. ու Դաւիթ ելաւ Փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրաւ, ու անոնց մէջ մեծ կատաղած մը ըրաւ. և անոնք անոր առ- 9 ջեւէն փախան: Ու †Սաւուղի վրայ Տէրոջմէ չար ոգի եկաւ. և անիկա իր տունը կը նստէր, ու նիզակը իր ձեռքն էր. Դաւիթ ալ իր ձեռքով 10 նուագարանը կը զարնէր: Եւ Սաւուղ ուզեց որ Դաւիթը նիզակով զարնէ ու պատին վրայ ֆոֆ. բայց անիկա Սաւուղի երեսէն մէկդի քաշուեցաւ, և Սաւուղ նիզակը պատին զարկաւ. ու Դաւիթ փախաւ, և այն գիշերը ազատեցաւ: 11 †Հայց Սաւուղ Դաւիթի տունը մարդիկ ղրկեց, որպէս զի զանիկա պաշարեն ու առաւօտուն մեռցընեն: Սակայն Դաւիթի կինը Մեղքող անոր իմացուց ու ըսաւ, Եթէ այս գիշեր քու անձդ 12 չազատեցնես, վաղը քեզ պիտի մեռցնեն: Ուստի Մեղքող †Դաւիթը պատուհանէն վար իջեցուց, 13 և անիկա գնաց, փախաւ ու ազատեցաւ: Ու Մեղքող *արձան մը առաւ, և զանիկա անկողնին մէջ դրաւ, ու անոր գլխուն տակ այծի մազէ բարձ մը դրաւ, և զանիկա ծածկոցով մը ծած- 14 կեց: Ու երբ Սաւուղ մարդիկ ղրկեց Դաւիթը 15 բռնելու համար, անիկա ըսաւ, Հիւանդ է: Եւ Սաւուղ նորէն մարդիկ ղրկեց Դաւիթը տեսնելու համար, ու ըսաւ, Զանիկա անկողինովը ինծի բերէք, որպէս զի մեռցնեմ: 16 Ուստի այն մարդիկը եկան. և ահա անկողինին մէջ արձան մը կար, 17 ու գլխուն տակ այծի մազէ բարձ մը: Եւ Սաւուղ Մեղքողի ըսաւ, Ձիս ինչո՞ւ համար այսպէս խաբեցիր, ու իմ թշնամիս թող տուիր ու ազատեցաւ: Ու Մեղքող Սաւուղի ըսաւ, Անիկա ինծի ըսաւ, Թող տուր ինձ որպէս զի երթամ. Ինչո՞ւ մեռցնեմ քեզ:

18 Այսպէս փախաւ Դաւիթ ու ազատեցաւ, և Ռամա գնաց Սամուէլի քով, ու անոր պատմեց այն ամէնը զոր Սաւուղ ըրեր էր իրեն: Եւթը ա- նիկա Սամուէլի հետ գնաց, ու Նայոթի մէջ 19 բնակեցան: Եւ Սաւուղի իմացուցին ու ըսին, Ահա 20 Դաւիթ Ռամայի Նայոթին մէջ է: Այն ատեն †Սաւուղ մարդիկ ղրկեց որպէս զի Դաւիթը բըռնեն, Նաև անոնք մարգարէութիւն ընող մարգարէներուն ժողովքը և անոնց վրայ կեցող Սամուէլը երբ տեսան, Աստուծոյ Հոգին Սաւուղի ղրկած մարդոց վրայ եկաւ, ու անոնք ալ համարգարէա- 21 թիւն ըրին: Ու երբ Սաւուղի իմացուցին, ուրիշ մարդիկ ղրկեց, և անոնք ալ մարգարէութիւն ըրին: Ու Սաւուղ նորէն երրորդ անգամ մարդիկ 22 ղրկեց, և անոնք ալ մարգարէութիւն ըրին: Այն ատեն ինք ալ Ռամա գնաց, ու մինչև Սեկքոյի մեծ ջրհորը գալով, հարցուց ու ըսաւ, Սամուէլ ու Դաւիթ ո՞ւր են: Եւ մէկ մը ըսաւ, Ահա ա- 23 նոնք Ռամայի Նայոթին են: Ուստի Ռամայի Նայոթը գնաց. և անոր վրայ ալ †Աստուծոյ Հոգին եկաւ, ու մինչև Ռամայի Նայոթը հասնիլը ճամ- 24 բան երթալով մարգարէութիւն կ'ընէր: Եւ ա- նիկա ալ իր լաթերը հանեց, ու Սամուէլի առջև անիկա ալ մարգարէութիւն կ'ընէր, և այն բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը *մերկ †ինկաւ ֆէօֆէը. անոր համար կ'ըսեն թէ †Սաւո՞ւղ ալ մարգարէնե- րուն մէջ է:

ԳԼ. Ի

1 Դաւիթ իր ապահովութեանը համար Յովնաթանի հետ խորհուրդ կ'ընէ: 11 Յովնաթան ու Դաւիթ երդումով կը նորոգեն իրենց ուխտը: 18 Յովնաթանի՝ Դաւիթի առած նշանը: 24 Սաւուղ Դաւիթի երթալը իմանալով՝ Յովնա- թանը մեռցնել կ'ուզէ: 35 Յովնաթան սլոզով կը գտնէ Դաւիթին:

Եւ Դաւիթ Ռամայի Նայոթէն փախաւ, ու գնաց Յովնաթանի առջև ըսաւ, Ես ի՞նչ րրեր եմ, յանցանքս ի՞նչ է, ու ի՞նչ մեղք գործեր եմ քու 2 հօրդ առջև, որ անիկա դիս մեռցնել կ'ուզէ: Եւ Յովնաթան ըսաւ անոր, Բա՛ւ լիցի, դուն պիտի չմեռնիս. ահա իմ Հայրս մեծ կամ պզտիկ բան մը չընէր առանց †ինծի յայտնելու. ու իմ Հայրս ինչո՞ւ համար այդ բանը ինծմէ պիտի պահէ. այդ- 3 պիսի բան չկայ: Եւ Դաւիթ երդում ալ ըրաւ ու ըսաւ, Քու Հայրդ աղէկ գիտէ որ ես քու առջեւդ շնորհք գտեր եմ. անոր համար կ'ըսէ թէ Յով-

---

Ա Առակ. լա. 8, 9:
Բ Ծն. խը. 22: Սապ. լե. 12: ՃԹ. 5: Առակ. ԺԸ. 13: Երեմ. ԺԲ. 20:
Գ Դատ. Բ. 17: Ժբ. 3: Գլ. իբ. 21: Սապ. ՃԺԹ. 109:
Դ Գլ. ԺԸ. 49, 50:
Ե ա Թագ. Ժա. 13: ա Մն. Ժա. 14:
Զ Գլ. խ. 32:
Է Մատ. իԸ. 4:
Ը Գլ. Ժգ. 21: Ժբ. 2, 13:
Թ Գլ. Ժգ. 14: Ժբ. 10, 11:
Ժ Սապ. ՅԹ. վերնագիրը:
ԺԱ Ցես. բ. 15: Գոլ. Թ. 24, 25:
ԺԲ Ես. խ. 2:
ԺԳ Միք. ա. 8: Տես բ Թագ. պ. 14, 20:
ԺԴ Թագ. իդ. 4:
ԺԵ Գլ. Ժ. 11:

• Եբր. Թերափիմ. Ծն. լա. 19: Դատ. ԺԸ. 5:
Ը բ Թագ. բ. 22:
Ի Տես Յոշ. Ի. 32, 45, և Ն:
Լ ա կար. Ժգ. 3, 24, 25: Գլ. Ժ. 5, 6:
Խ Թագ. Ժա. 25: Յոբել բ. 28:
Ծ Գլ. Ժ. 10:

նամեան այս բանը չգիտնայ, չըլլայ որ վշտանայ. բայց կենդանի է Տէր ու կենդանի է քու անձդ, որ իմ ու մանուհան միջտեղ միայն մէկ քայլ
4 մնացեր է։ Եւ Յովնաթան բաւ Դաւիթի, †Սըրտիդ ուզած բանը ինծի ըսէ, ու՞ ես քեզի ընեմ։
5 Եւ Դաւիթ բաւ Յովնաթանի, Ահա վաղը՝ նոր ամսուն է, ու պէտք է որ ես թագաւորին հետ կերակուր ուտելու համար անկէն նստիմ. առկայն դիս թող տուր, որ մինչեւ երրորդ օրուան իրի-
6 կունը էդաշտին մէջ պահուիմ. եթէ քու հայրդ դիս փնտռելու ըլլայ, բաւ որ Դաւիթ ինծի շատ աղաչեց որ արագընօք էիր քաղաքը Բեթղէհէմ երթալ. քանի հան էր բոլոր ազգատոհմին տա-
7 րեկան զոհը կ'ըլլայ։ Եթէ այսպէս ըսէ, Աղէկ, քու ծառային խաղաղութիւն է. բայց եթէ խիստ բարկանայ, գիտցիր որ Նանիկա որոշեր է ինծի
8 չարութիւն ընել։ Եւ ծառայիդ էողորմութիւն ըրէ, քանզի Ըդուն քու ծառայիդ հետ Տէրոջը ուխտանովը ուխտ ըրիր. ու Եթէ իմ վրաս յանցանք մը կայ, դուն մեռցուր զիս. ինչո՞ւ համար զիս
9 քու հօրդ տանիս։ Եւ Յովնաթան բաւ, Քա՛ւ լիցի որ ես այդպէս գիտնալով թէ իմ հօրս կողմանէ քեզի համար չարիք որոշուած է, քեզի չի-
10 մացնեմ։ Ու Դաւիթ բաւ Յովնաթանի, Հապա եթէ քու հայրդ քեզի խստութեամբ պատասխան
11 տայ, ինծի ո՞վ պիտի իմացնէ։ Եւ Յովնաթան բաւ Դաւիթի, Եկուր, դաշտը երթանք. ու եր-
12 կուքը դաշտը երան։ Եւ Յովնաթան բաւ Դաւիթի, Վկայ է Իսրայէլի Տէր Աստուածը. եթէ վաղը այս ատեն կամ միւս օր իմ հայրս քննելով տեսնեմ թէ Դաւիթի համար աղէկութիւն մը կայ, և նոյն ատեն մարդ չղրկեմ ու քեզի
13 չյայտնեմ, Էտէրը Յովնաթանի այսպէս ու ասկէ աւելի ընէ. բայց եթէ իմ հայրս քեզի չարութիւն մը ընել ուզէ, ջնինչ ալ քեզի պիտի յայտնեմ, ու քեզ պիտի արձակեմ, որպէս զի խաղաղութեամբ երթաս. ու Տէրը քեզի հետ ըլլայ,
14 ինչպէս իմ հօրս հետ էր։ Եւ ոչ միայն իմ կեն-
15 դանութեանս ատեն դուն ինծի Տէրոջը ողորմութիւնը ընես՝ որպէս զի ես չմեռնիմ, Մանաւանդ էքու ողորմութիւնդ իմ տունէս յաւիտեան չկըտրես, ոչ ալ այն ատեն երբ Տէրը Դաւիթի բոլոր
16 թշնամիները երկրի վրայէն վերցնէ։ Եւ Յովնաթան Դաւիթի տանը հետ դաշնակցութիւն ըրաւ, ու ըսաւ, ԺՏէրը Դաւիթի թշնամիներէն վրէժ
17 առնէ։ Ու Յովնաթան Դաւիթ նորէն երդուցաւ ընել տուաւ՝ զանիկա սիրելուն համար. Քանզի
18 զանիկա իր անձին պէս կը սիրէր։ Եւ Յովնաթան անոր բաւ, Վաղը ամսագլուխ է, ու դուն պիտի փնտռուիս, քանզի քու տեղդ պարապ պիտի մնայ։
19 Ու երրորդ օրը շուտով իջնես, և գաս նայն տեղ՝
ուր գործին օրը պահուեցար, ու Եզելի քարին
20 քով նստիս։ Ու ես ամով քով նշանի մը նետելու-
21 պէս՝ երեք նետ պիտի նետեմ։ Եւ ահա մանչը պիտի դրկեմ՝ ըսելով, Գնա, նետերը գտիր. ու եթէ մանչուն բաւ, Ահա նետերը քեզմէ ապին են, զանոնք առ. այն ատեն գաս, քանզի քեզի խաղաղութիւն է, և Ըտէրը կենդանի է որ բան
22 մը չկայ. Բայց եթէ մանչուն այսպէս բաւ, Ահա նետերը քեզմէ անդին են. այն ատեն երթաս,
23 քանզի Տէրը քեզ կը դրկէ։ Ու ծայս խօսքին հա-մար զոր ես ու դուն խօսեցանք, ահա Տէրը իմ ու քու միջտեղ յաւիտեան վկայ ըլլայ։
24 Ուստի Դաւիթ դաշտին մէջ պահուեցաւ. և ամսագլուխը հասնելով թագաւորը կերակուր
25 ուտելու համար անկէն նստաւ։ Եւ թագաւորը իր սովորութեանը պէս իր աթոռը, պատին էրնակ աթոռը, նստաւ. ու Յովնաթան ոտք ելաւ, և Սաւուղ քով Աբեններ նստաւ, ու Դաւիթի
26 տեղը պարապ մնաց։ Եւ Սաւուղ այն օրը բան մը չխօսեցաւ, քանզի բաւ, Անոր բան մը պատահեր է. անկիա ՛մաքուր չէ, անտարակոյս մաքուր
27 պիտի չըլլայ։ Ու հետեւեալ օրը, ամսուն երկրորդ օրն ալ, Դաւիթի տեղը պարապ էր. ուստի Սաւուղ իր որդւոյն Յովնաթանի բաւ, Յեսսէի որդին ին-
28 չո՞ւ համար երէկ ու այսօր ուտելու չէկաւ։ Եւ Յովնաթան ՛Սաւուղի պատասխան տուաւ, Դա-
29 ւիթ ինծի շատ աղաչեց որ Բեթղէհէմ երթայ, Ու բաւ, Շնորհք ըրէ, դիս դրկէ, քանզի այն քաղաքին մէջ մեր ազգատոհմը զոհ կ'ընէ, ու իմ եղբայրս ինծի պատուիրած է. և եթէ քու աչքերուդ առջև շնորհք գտեր եմ, կ'աղաչեմ, ինձ թող տուր որ երթամ ու եղբայրներս տեսնեմ. այս պատճառաւ թագաւորին սեղանը չեկաւ։
30 Եւ Սաւուղի բարկութիւնը բորբոքեցաւ Յովնաթանի դէմ, ու անոր բաւ, Ով ապստամբ ու չար զաւակ, ես չե՞մ գիտեր որ դուն Յեսսէի որդին ընտրեցիր էքեզ ու մերկութեանդ և մօրդ խայտառակելու՞
31 համար։ Քանզի քանի որ Յեսսէի որդին երկրի վրայ ողջ է, դուն պիտի չհաստատուիս, ոչ ալ քու թագաւորութիւնդ. ուստի հիմա մարդ դրկէ ու զանիկա ինծի բեր, քանզի անիկա մահու ||արժանի է։ Եւ Յովնաթան իր հօրը Սաւուղի պա-
32 տասխան տուաւ ու բաւ, ՆԻնչո՞ւ համար պիտի
33 մեռցուի, անիկա ի՞նչ բրաւ։ Եւ Սաւուղ Ընետակը նետեց անոր, որպէս զի զանիկա զարնէ. ՚այն ատեն Յովնաթան իմացաւ որ իր հայրը որո-
34 շեր է Դաւիթը մեռցնել։ Ու Յովնաթան սաստիկ բարկութեամբ սեղանէն ելաւ, ու ամսուն երկրորդ օրը կերակուր չկերաւ. քանզի Դաւիթի համար սիրտը կոտրեցաւ, որովհետև իր հայրը զանիկա անարգեց։

† ԵՔէր. ինչ որ քու անձդ ինծի բաւ,
՝ Թուա. ժ. 10։ իբ. 11։
՞ Գլ. ժԹ. 2։
՟ Գլ. ժգ. 4։
ՠ Գլ. Թ. 12։
՚ Տես բ Օր. ա. 23։ բ Թագ. ժէ. 4։
՛ Գլ. իե. 17։ Եսթ. է. 7։
՞ Ցես. բ. 14։
՟ Համ. 16։ Գլ. ժբ. 3։ իգ. 18։
ՠ բ Թագ. ժգ. 32։
՚ Համ. 2։
՛ Հառաթ. ա. 17։
՞ Ցես. ա. 5։ Գլ. ժէ. 37։
՟ Մն. իբ. 11, 16։
ՠ Գլ. իե. 22։ Տես Գլ. լա. 2։ բ Թագ. դ. 7։ իա. 8։
՚ Գլ. ժբ. 1։
՛ Համ. 5։
՞ Գլ. ժԹ. 2։
՟ Ներմ. գ. 2։
ՠ Համ. 14, 15, 42։
՚ Դ.Ես. է. 21։ ժե. 5, եև։
՛ Համ. 6։
՞ ԵՔէր. քու ամօթիդ և մօրդ մերկութեանը ամօթն ին
՟ ԵՔէր. որդի
ՠ Գլ. ժԹ. 5։ Տես Մատ. իե. 23։ Դ.ոկ. իգ. 22։
՚ Գլ. ժբ. 11։
՛ Համ. 7։

35 Եւ Յովնաթան առաւօտուն դաշտը ելաւ,
ինչպէս Դաւիթի հետ ժամնակ որոշեր էր, ու
36 իրեն հետ պզտիկ մանչ մը կար։ Եւ իր մանչուն
ըսաւ, Վազէ ու այս իմ նետերս գտիր.
ու մանչուն վազած ատենը անիկա նետը անկէ
37 անդին նետեց։ Ու երբ մանչը Յովնաթանի նե-
տած նետին տեղը գնաց, Յովնաթան մանչուն
ետեւէն կանչելով՝ ըսաւ, Ահա նետը քեզմէ
38 անդին է։ Եւ Յովնաթան մանչուն ետեւէն կան-
չեց, Շուտ ըրէ, արագերցիր, մի կենար։ Ու Յով-
նաթանի մանչը նետերը ժողվեց, իր տէրոջը
39 եկաւ։ Բայց մանչը բան մը չէր գիտեր. այս
բանը միայն Յովնաթան ու Դաւիթ գիտէին։
40 Եւ Յովնաթան իր գործիքները իր մանչուն
տուաւ ու անոր ըսաւ, Գնա, քաղաքը տար։
41 Եւ մանչուն գացածին պէս Դաւիթ հարաւա-
յին կողմէն ելաւ, ու երեսի վրայ գետինը ին-
կաւ ու երեք անգամ երկրպագութիւն ըրաւ.
և մէկմէկ համբուրեցին ու իրարու վրայ լացին,
42 մինչև որ Դաւիթ չափէ դուրս լացաւ։ Եւ Յով-
նաթան Դաւիթի ըսաւ, Գնա խաղաղութեամբ,
Որինչպէս երկուքս ալ Տէրոջը անունովը երդում
ըրինք ու ըսինք, Տէրը իմ ու քու մէջտեղ, և
իմ սերունդիս ու քու սերունդիդ մէջտեղ վկայ
43 ըլլայ մինչև յաւիտեան։ Եւ Դաւիթ ելաւ գնաց.
Յովնաթան ալ քաղաքը մտաւ։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Դաւիթ Նոբ գալով՝ Աքիմելէքէն առաջնորդութեան հացը կ'առնէ, 7 Դոէկ հան ներկայ կը գտնուի, 8 Դաւիթ Գողիաթին սուրը կ'առնէ. 10 Գէթի մէջ գինքը խեղաթար կը ձեւացնէ։

Ու Դաւիթ Նոբ գնաց Աքիմելէք քահանային. և Աքիմելէք Եզարհուրելով Դաւիթը դիմաւորեց, ու անոր ըսաւ, Ինչո՞ւ համար մինակ
2 ես ու քեզի հետ մարդ չկայ։ Եւ Դաւիթ Աքի-
մելէք քահանային ըսաւ, Թագաւորը ինծի բան
մը հրամայեց ու ինծի ըսաւ, Մա՛րդ մը չգիտ-
նայ այն բանը որու համար քեզ կը ղրկեմ, ու
ինչ որ քեզի հրամայեցի. ու ես մանչերուն մէյ-
3 մէկ տեղ որոշեր եմ։ Հիմա ի՞նչ կայ ձեռքիդ
տակ. ինծի հինգ հաց տուր, կամ ինչ որ կը
4 գտնուի։ Եւ քահանան Դաւիթի պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Ձեռքիս տակ համարակ հաց
չկայ, միայն Եսւրը հաց կայ. Եթէ մանչերը
5 գոնէ կիներէ զգուշացած են՝ Եսւ ըսաւ։ Եւ
Դաւիթ քահանային պատասխան տուաւ ու
անոր ըսաւ, Իրաւցնէ կիները մեզմէ հեռու են
իմ ճամբայ ելած օրէս, այսինքն երէկուընէ ու
միւս օրուընէ. և Իմանչերուն ամանները մաքուր
են. և այս ալ *Համարակ հաց կրնայ սեպուիլ՝,
մանաւանդ որ այսօր Ուամաններուն մէջ ուրիշ
6 հաց կը արտադրծուի։ Ուստի քահանան Եսւրը
հաց տուաւ անոր. քանդի հոն ուրիշ հաց չկար,
բայց միայն առաջաւորութեան հացը, Որ Տէ-
րոջը առջեւէն կը վերցուէր, ու վերցուած օրը
7 տաք հաց կը դրուէր։ Եւ այն օրը Սաուղի ծա-
ռաներէն մէկը հոն Տէրոջը առջև արգիլուած
էր, ու անոր անունը Եդոմմացի Դոէկ էր.
8 անիկա Սաուղի հովիւներուն գլուխն էր։ Եւ
Դաւիթ Աքիմելէքի ըսաւ, Այս տեղ քու ձեռ-
քիդ տակ նիզակ մը կամ սուր մը չկա՞յ. քանդի
թագաւորին գործին սիրողական ըլլալուն հա-
9 մար իմ սուրս ու զէնքերս ինծի հետ չտարի։ Եւ
քահանան ըսաւ, Հոն փղշտացի Գողիաթի սու-
րը՝ որ Ծէլայի հովիտին մէջ մեռցուցիր, Եան-
կա եփուդին ետեւը լաթի մը մէջ փաթթուած
կը կենայ. եթէ կուզես զանիկա առնել՝ առ,
քանդի հոս անկէ ուրիշ չկայ. ու Դաւիթ ըսաւ,
Անոր նմանը չկայ. զանիկա ինծի տուր։
10 Եւ այն օրը Դաւիթ ելաւ ու Սաուղի երե-
սէն փախաւ, և Գէթի Ականս թագաւորին
11 գնաց։ Ու Ականսի ծառաները անոր ըսին,
Երկրին թագաւորը Դաւիթ ասիկա չէ՞. ասոր
համար չէ՞ր որ պարը բռնողները պատասխան
տալով կ'երգէին ու կ'ըսէին,
Ծ Սաուղ իր հազարաւորները զարկաւ,
Ու Դաւիթ իր բիւրաւորները։
12 Եւ Դաւիթ նայս խօսքերը իր սրտին մէջ դրաւ,
ու Գէթի թագաւորին Ականսի երեսէն շատ
13 վախցաւ։ Եւ հանուց առջև իր դէմքը փոխելով՝
անոնց ձեռքին տակ կինք խենդ ձեւացուց. դրա-
ներու փեղկերուն վրայ նշաններ կը գծէր, ու
14 լորձունքները մօրուքին վրայ կը վազցնէր։ Եւ
Ականս իր ծառաներուն ըսաւ, Ահա այս մար-
դուն խենդ ըլլալը տեսաք, զանիկա ինչո՞ւ հա-
15 մար ինծի բերիք։ Միթէ ես խենդերու կարո՞տ
եմ, որ ասիկա իմ առջեւս բերիք խենդութիւն
ընելու համար. ասիկա իմ տո՞ւնս մտնէ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Դաւիթի գով մարդիկ կը ժողվուին Ոդողամի մէջ։ 3 Դաւիթ Մասփայի մէջ իր ծնողքը Մովաբի թագաւորին կը յանձնէ. Գադ մարգարէին խրատովը Քարէթ կու գայ։
6 Սաուղ Դաւիթի ետեւէն իյնալով՝ իր ծառաներուն անհատաներմութեանը համար կը գանգատի։ 9 Դոէկ ամբաստանութիւն կ'ընէ Աքիմելէքի վրայով։ 11 Սաուղ կը հրամայէ որ քահանաները սպաննեն։ 17 Թիկնապահ զօրքը այս հրամանը կատարել չուզելով, Դոէկ ի գործ կը դնէ զանիկա։ 20 Աբիաթար փախչելով Դաւիթի կը բերէ այն գիշեր լուրը։

Եւ Դաւիթ անկէ գնաց, ու ողջ առողջ
Ոդողամի քարայրը Հասաւ. ու իր եղբայրները

ը Գլ. ա. 17։
ղ Հմր. 23։

——

ռ Գլ. ժդ. 3։ Մար. բ. 26։
ճ Գլ. ժդ. 4։
գ Ծլ. խև. 30։ Դևտ. խդ. 5։ Մատ. ժգ. 4։
դ Նե. ժթ։ 15։ Ջաք. ե. 3։ ա Թես. դ. 4։
ե Դևտ. բ. 26։
զ Եբր. կերպով մը հասարակ ե
է Մատ. ժբ. 3, 4։
ը Մար. բ. 25, 26։ Դուկ. գ. 3, 4։
ը Դևտ. խդ. 8, 9։
թ Գլ. խբ. 9։ Սաղ. ծբ. վերնագիրը։
ժ Գլ. ժե. 2, 50։
ի Տես Գլ. լա. 10։
լ Սաղ. լդ. վերնագիրը։
խ Սաղ. ծգ. վերնագիրը։
ծ Գլ. ժբ. 7։ խթ. 5։
կ Դատ. բ. 19։
հ Սաղ. լդ. վերնագիրը։

——

ռ Թագ. խդ. 13։
ճ Սաղ. ծէ. և ճխբ. վերնագիրները։

և իր հօրը բոլոր տունը լսեցին, ու հոն անոր
2 իջան։ †Ես բոլոր նեղութեան մէջ եղող, պարտք
ունեցող ու *սիրտը վիրաւորուած՝ մարդիկը
անոր քով ժողվուեցան, և անոնց վրայ
զօրապետ եղաւ. ու անոր քով չորս հարիւր
չափ մարդ եղան։
3 Ես Դաւիթ անկէ Մովաբի Մասփան գնաց,
ու Մովաբի թագաւորին ըսաւ, Կ'աղաչեմ, իմ
հայրս ու մայրս ձեր քով †կենան. մինչև որ
գիտնամ Թէ Աստուած ինծի ի՛նչ պիտի ընէ։
4 Բե զանոնք Մովաբի թագաւորին առջև բերել
տուաւ. և անոնք անոր քով բնակեցան որչափ
ժամանակ որ Դաւիթ բերդին մէջ կեցաւ։
5 Ես ‡Գադ մարգարէն Դաւիթի ըսաւ, Բեր-
դին մէջ մի նստիր, հիմի Յուդայի երկիրը գնա։
Ու Դաւիթ գնաց Հարեթի անտառը մտաւ։
6 Ես Սաուղ լսեց որ Դաւիթ ու անոր հետ
եղող մարդիկը գտնուեր են. ու Սաուղ Գա-
բաայի մէջ Ռամային §ծառին տակ նստեր էր,
ու նիզակը իր ձեռքն էր, և իր ամէն ծառաներն
7 ալ իր բոլորտիքը կայներ էին։ Ու Սաուղ իր-
քով կայնող ծառաներուն ըսաւ, Ով որդիք
Բենիամինի, մտիկ ըրէք. Մի՞թէ Յեսսէի որդին
Եամինուդ ալ արտեր ու այգիներ պիտի տայ,
ամէնդ ալ հազարապետներ ու հարիւրապետ-
8 ներ պիտի ընէ, Որ ամէնդ ինծի դէմ միսթաներ
էք. ու ‖Յեսսէի որդւոյն իմ որդւոյս հետ բուռ-
դաշնակցութիւնը եղած ականջիս բսող մը չկայ.
և ձեր մէջ մարդ մը չկայ որ ինծի համար ցաւի,
ու ինծի յայտնէ Թէ իմ որդիս իմ ծառաս ինծի
դէմ սաք հանեց, որպէս դի դարանամուտ ըլլայ,
ինչպէս որ այսօր կը տեսնէք։
9 Ես Սաուղի ծառաներուն վերակացուն, ¶Ե-
դովմացի Դոէկ, պատասխան տուաւ ու բսաւ,
Յեսսէի որդին տեսայ, որ Նոբ եկաւ ¶Ախիտովբի
10 որդւոյն *Ախիմելէքի. †Ու անիկա անոր համար
Տէրոջը հարցուց, ու Նանոր պաշար տուաւ, և
անոր Փղշտացի Գողիաթի սուրը տուաւ։
11 Այնատեն թագաւորը մարդ ղրկեց, ու Ախ-
իտովբի որդին Ախիմելէք քահանան ու անոր հօ-
րը բոլոր տունը, Նոբի մէջ եղող քահանաները,
12 կանչեց. ու ամէնն ալ թագաւորին եկան։ Ես
Սաուղ բսաւ, Ով որդի Ախիտովբայ, մտիկ ըրէ.
13 ու անիկա բսաւ, Ահա հոս եմ, Տէր իմ։ Ես
Սաուղ անոր բսաւ, Ինչո՞ւ համար դուն ու
Յեսսէի որդին ինծի դէմ միսթանեցաք, ու դուն
անոր հաց ու սուր տուիր, և անոր համար Աս-
տուծոյ հարցուցիր, որպէս դի անիկա ելլէ ինծի
դարանամուտ ըլլայ, ինչպէս այսօր կ'երեւայ։
14 Ես Ախիմելէք պատասխան տուաւ թագաւորին
ու բսաւ, Քու բոլոր ծառաներուդ մէջ ո՞վ հա-
ւատարիմ է Դաւիթի պէս, որ թագաւորի փե-
սայ, քու ‖առաջնեկդ վերակացուն՝, ու քու
15 տանդ մէջ պատուաւոր է։ Միթէ այսօ՞ր սկսայ
անոր համար հարցնելու. քա՛ւ լիցի. թագաւորը
իր ծառային վրայ ո՛չ իմ հօրս բոլոր տանը վրայ
այսպէ՛ս բան մը չդնէ, քանզի քու ծառադ այս
բոլոր բաներէն պզտիկ կամ մեծ բան մը չէր գի-
16 տեր։ Ես թագաւորը բսաւ, Ով Ախիմելէք, ան-
պատճառ պիտի մեռնիս, Թէ՛ դուն և Թէ՛ քու
17 հօրդ բոլոր տունը։ Ես թագաւորը իր քով կայ-
նող սուրհանդակներուն բսաւ, Դարձէք, Տէրոջը
քահանաները մեռցուցէք, քանզի անոնց ձեռքն
ալ Դաւիթի հետ է, և որովհետև անոր փախ-
չելը գիտնալով՝ ինծի չյայտնեցին. բայց թագա-
ւորին ծառաները էչուզեցին իրենց ձեռքը եր-
18 կընցնել՝ Տէրոջը քահանաները զարնելու։ Ես
թագաւորը Դոէկին բսաւ, Դուն դարձիր ու քա-
հանաները զարկ։ Ու Եդովմացի Դոէկ դար-
ձաւ և քահանաները զարկաւ, ու Ծայն օրը ան-
կա ութսունըհինգ մարդ մեռցուց, որոնք քթա-
19 նէ եփուած կը հագնէին։ Ես քահանաներուն
Նոբ քաղաքը սուրի բերնէ անցուց. այր մարդէն
մինչև կին մարդը, տղայէն մինչև կաթնկեր
մանուկը, ու մինչև արջառը, էշը ու ոչխարը
սուրի բերնէ անցուց։
20 Հես Ախիտովբեան Ախիմելէքի մէկ որդին,
որուն անունը Աբիաթար էր, ազատեցաւ ու
21 փախաւ Դաւիթի հետևէն գնաց։ Ես Աբիաթար
Դաւիթի պատմեց Թէ Սաուղ Տէրոջը քահա-
22 նաները մեռցուցեր է։ Ես Դաւիթ Աբիաթարի բսաւ,
Ես այն օրը գիտէի որ Եդովմացի Դոէկ հոն
գտնուելով՝ անշուշտ Սաուղի պիտի պատմէ-
լու համար բոլոր մարդոց մեղքին եմ
23 պատճառ եղայ։ Իմ քովս նստէ, մի վախնար.
Ո.քանզի իմ հոգիս փնտռողը քու հոգիդ ալ կը
փնտռէ, բայց դուն իմ քովս ապահով ես։

Գ.Լ. ԻԳ

1 Դաւիթ Աբիաթարի միջոցով Տէրոջը հարցնելէ ետև՝ կ'ազատէ։ 7 Աստուած Դաւիթին կը յայտնէ Սաուղի դաւը, ու կ'ելլացուցած անհաւատարմութիւնը. ան ալ կ'ելլայէն կը փախչի։ 14 Զիփի մէջ Յովնաթան կու գայ ու Դաւիթը կը մխիթարէ։ 19 Զիփացիները Սաուղի կը յայտնեն Դաւիթի ուր ըլլալը. 25 ու անիկա Մաոնի մէջ Սաուղէն կ'ազատի՝ Փղշտացւոց յարձակման պատճառաւ։

Ես Դաւիթի խնդացուցին՝ ըսելով, Ահա
Փղշտացիք †Կէիլայի հետ պատերազմ կ'ընեն,
2 ու կալերը կը կողոպտեն։ Ես Դաւիթ ‖Տէրոջը
հարցուց ու բսաւ, Երթամ այս Փղշտացիները
զարնե՞մ։ Ես Տէրը Դաւիթի բսաւ, Գնա Փղշ-
3 տացիները զարկ ու Կէիլան ազատէ։ Ես Դա-

* Եբր. գառնահոգի
† Եբր. կելեն
‡ Գտա. ժա. 3։
§ Կամ, մեչալին
¶ Ա Թագ. խդ. 11։ ա Մն. խա. 9։ բ Մն. իթ. 25։
‖ Կամ, մեծաւորդ
¶ Ա Թագ. իե. 21։
** Գլ. խա. 6, 9։
†† Տես Ել. ա. 17։
‡‡ Տես Գլ. բ. 31։
§§ Հմմ. 9, 11։
¶¶ Գլ. ժգ. 3։
*** Գլ. խա. 1։
††† Գլ. ժգ. 3։ թ. 30։
‡‡‡ Գլ. թ. 2։
§§§ Գլ. խա. 7։ Սաղ. ծբ. վերնագիրը և 1, 2, 3 համեմատեցէք։
¶¶¶ Գլ. ժգ. 3։
**** Գլ. խա. 1։
†††† Գլ. խգ. 6։
‡‡‡‡ Գլ. բ. 33։
§§§§ Ա Թագ. բ. 26։
¶¶¶¶ Յեսու. ժե. 44։
***** Հմմ. 4, 6, 9։ Գլ. ե. 8։ բ Թագ. ե. 19, 23։

լեմի մարդիկը անոր ըսին, Ահա մենք հոս Յուդայի մէջ կը վախնանք. ալ ո՛րչափ աւելի
եթէ Կէիլա երթանք Փղշտացւոց գունդերուն
4 *դէմ։ Ու Դաւիթ նորէն հարցուց Տէրոջը հարցուց. և Տէրը անոր պատասխան տուաւ ու*
ըսաւ, Երթ, Կէիլա իջիր, քանզի ես Փղշտացի-
5 *ները քու ձեռքդ կու տամ։ Եւ Դաւիթ իր մարդոցմով Կէիլա գնաց, ու Փղշտացւոց հետ*
պատերազմ ըրաւ. ու անոնց անասունները առաւ, և զանոնք մեծ հարուածով մը ջարկաւ.
6 *ու Դաւիթ Կէիլայի բնակիչները ազատեց։ Եւ Աբիմելէքի որդին Աբիաթար Դաւիթի քով Կէի-*
լա էփոդած ատեն երթալ ձեռքը բռնած իջաւ։
7 Ու երբ Սաւուղի իմացուցին թէ Դաւիթ Կէի-
լա մտեր է, Սաւուղ ըսաւ, Աստուած իմ ձեռքս
մատներ է զանիկա, քանզի դռներ ու նիգեր ու-
8 *նեցող քաղաքի մը մէջ մտեր գոցուեր է։ Եւ*
Սաւուղ բոլոր ժողովուրդը պատերազմի կանչեց, որպէս զի Կէիլա իջնէ, ու Դաւիթը և անոր
9 *մարդիկը պաշարէ։ Իսկ Դաւիթ իմացաւ որ Սաւուղ իրեն համար գաղտուկ չարութիւն մը կը*
հնարէ, ու ՚Աբիաթար քահանային ըսաւ,
10 *Եփոդը մօտեցուր։ Եւ Դաւիթ ըսաւ, Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, քու ծառադ լսեց*
որ Սաւուղ Կէիլայի վրայ գալ կուզէ, Իորպէս
11 *զի քաղաքը իմ պատճառաւս ուրէ. Արդեօք Կէիլայի բնակիչները զիս անոր ձեռքը պիտի*
մատնե՞ն, — Ծառայիդ լսածին պէս Սաւուղ հոս պիտի իջնէ՞. ով Տէր Աստուած Իսրայէլի,
խ՚ազաչեմ, ծառայիդ յայտնէ։ Եւ Տէրը ըսաւ,
12 *Պիտի իջնէ։ Ու Դաւիթ ըսաւ, Կէիլայի բնակիչները զիս ու իմ մարդիկս Սաւուղի ձեռքը պի-*
տի մատնե՞ն։ Եւ Տէրը ըսաւ, Պիտի մատնեն։
13 Ուստի Դաւիթ ու անոր մարդիկը, Ըվեց հարիւր մարդու չափ, երան Կէիլայէ գացին, և
ուր որ կրնային երթալ՝ կ՚երթային. ու երբ Դաւիթի Կէիլայէ երթալը Սաւուղի իմացուցին, հոն
երթալէն ետ կեցաւ։
14 Ու Դաւիթ անապատին մէջ ամուր տեղեր կը
նստէր. ու Ըզիփի անապատին մէջ Ըլեռան մը
վրայ նստաւ։ Եւ Սաւուղ Բամէն օր զանիկա կը
փնտռէր, բայց Աստուած անոր ձեռքը չմատ-
15 *նեց զանիկա։ Ու Դաւիթ տեսաւ որ Սաւուղ իր*
անձը փնտռելու երեր է. և Դաւիթ Զիփի անա-
պատը անտառի մը մէջ էր։
16 Ու Սաւուղի որդին Յովնաթան երաւ անտառը
գնաց Դաւիթի, ու անոր ձեռքը Աստուծով զօ-
17 *րացուց. Եւ անոր ըսաւ, Մի վախնար, քանզի*
իմ հօրս Սաւուղի ձեռքը քեզ պիտի չդտնէ,
ու դուն Իսրայէլի վրայ թագաւոր պիտի ըլլաս,
ու ես քու երկրորդդ պիտի ըլլամ. և հայր իմ
18 *հայրս Սաւուղ ալ գիտէ։ Ու երկուքը Տէ-*
րոջը առջև ուխտ ըրին. և Դաւիթ անտառին
մէջ մնաց, բայց Յովնաթան իր տունը դարձաւ։
19 Ու Ըզիփացիք Գաբաա երան Սաւուղի ու
ըսին, Ահա Դաւիթ մեր քով ամուր տեղերը անտառին մէջ, Եքեղա բլուրին վրայ, Եսիմոնի հա-
20 *րաւային կողմը պահուած է։ Հիմա, ով թա-*
գաւոր, ինչպէս քու անձդ իջնելու կը փափաքի իջիր, ու Ըղանիկա թագաւորին ձեռքը մատնելը
21 *մեզի պիտի։ Ու Սաւուղ ըսաւ, Դուք Տէրոջմէն*
22 *օրհնեալ ըլլաք, որ ինծի ցաւակից եղաք։ Ու-*
րեմն գացէք — աւելի ապէկ դիտեցէք և անոր
տեղին կոխած տեղը դիտեցէք ու տեսէք, Ե՞ր ո՛վ զանիկա հոն տեսեր է. քանզի ինծի ըսած են
23 *թէ անիկա շատ խորամանկ է։ Ուստի նայեցէք*
ու անոր բոլոր պահուելու տեղերը իմացէք, և
այսպէս առաջելով ինծի դարձէք, և ձեզի հետ
երթամ. ու եթէ անիկա այն երկրին մէջ է, զա-
նիկա Յուդայի բոլոր հազարաւորներուն մէջ
24 *պիտի փնտռեմ։ Ու անոնք երան և*
Սաւուղի առջևէն Զիփ գացին. ու Դաւիթ իր
մարդոցմով ՚Մաոնի անապատը գաշտին մէջ,
25 *Եսիմոնի հարաւային կողմը, Նոթէբ էր։ Եւ Սա-*
ւուղ իր մարդոցմով ըԱխ փնտռելու դնաց.
ու երբ Դաւիթի իմացուցին՝ վէմը իջաւ և Մաոնի անապատին մէջ նստաւ. ու Սաւուղ լսեց,
ու Դաւիթի ետևէն Մաոնի անապատը վազեց։
26 Եւ Սաւուղ երանը այս կողմէն կ՚երթար, Դա-
ւիթ ալ իր մարդոցմով երանը անդին կողմէն
կ՚երթար. ետ Դաւիթ կը փութար որ Սաւուղէն
երեսէն փախչի, բայց Սաւուղ ու իր մարդիկը
հԴաւիթի ու անոր մարդոցը չորս կողմը պատե-
27 *ցին, որպէս զի զանոնք բռնեն։ Եւ յորմէ մը*
եկաւ Սաւուղի ու ըսաւ, Շուտով եկուր, քանզի
28 *փղշտացիք երկիրը կոխեցին։ Ուստի Սաւուղ*
Դաւիթը հալածելէն դարձաւ դնաց, որպէս զի
Փղշտացւոց դէմ դնէ. անոր համար այն տեղին
*անունը *Սելա-մահլէգօթ բաւեցաւ։*

ԳԼ. ԻԴ

1 *Դաւիթ Ենգադդիի այրի մը մէջ Սաւուղի փղանդքը*
կարելով, անոր կենացը կը խնայէ. 9 և այսպէս իր ան-
դութիւնը կը ցուցնէ։ 17 Սաւուղ իր յանցանքը խոստո-
վանելով Դաւիթի երդում ընել կու տայ, ու կը մեկնի։

Եւ Դաւիթ անկէ երաւ ու ՚Ենգադդիի
2 *ամուր տեղերը նստաւ։ Ու Բերը Սաւուղ Փղշ-*
տացիներէն հոս դարձաւ, անոր իմացուցին ու
ըսին, Ահա Դաւիթ Ենգադդիի անապատին մէջ
3 է։ Եւ Սաւուղ բոլոր Իսրայէլէ երեք հազար ընտրուած մարդիկ առաւ, ու երթալով որպէս զի
Դաւիթը ու անոր մարդիկը վնտռէ այծեամներու
4 *բու ժայռերուն վրայ։ Եւ ճամբուն վրայ եղող*
ոչխարներուն փարախները երան, ու հոն քարայր
*մը կար. ու ՚Սաւուղ *հարկաւորութեան համար*

ե Գեն. իե. 20։
զ Թուա. իէ. 21։ Գե. ե. 7։
է Գե. իբ. 19։
ը Գե. իբ. 2։ իե. 13։
թ Ցեսու. ժէ. 55։
ժ Սապ. ժա. 1։
ի Սապ. ծդ. 3, 4։
ձ Գե. իդ. 20։
ղ Գե. ժբ. 3։ բ. 16, 42։ ի Թագ. բա. 7։
ճ Տես Գե. իդ. 1։ Սապ. ծդ. վերնագիրը։
մ Սապ. ծդ. 3։
յ Ցեսու. ժէ. 55։ Գե. իե. 2։
ն Սապ. լա. 22։
շ Սապ. ժէ. 9։
ո Տես դ Թագ. ժբ. 9։
չ Ակնարկ, վէմ բաժանմանց։
պ Ի Մն. բ. 2։
ջ Գե. իդ. 28։
ռ Սապ. լբ. 12։
ս Սապ. ճբա. 6։
վ Եբր. ոտքերը ծածկելու։ Դատ. գ. 24։

ներա մնաւ. և Ի Դաւիթ իր մարդոցմով քարայրին ներսիդին նստեր էր։ 5 Ու Դաւիթի մարդիկը անոր ըսին, Ահա Տէրոջը քեզի ըսած օրը ասիկա է, թէ Քա թշնամիդ քու ձեռքդ պիտի մատնեմ, և քու աչքերուդ հաճոյ երեւցածը ըրէ անոր։ Ու Դաւիթ եղաւ և Սաւուղի վերարկուին 6 ծայրը գաղտուկ կտրեց։ Բայց անկէ ետքը Դաւիթի սիրտը խղճաց, Սաւուղի վերարկուին ծայրը 7 կտրելուն վրայ։ Ու իր մարդոցը ըսաւ, Աստուած չընէ որ Տէրոջը օծեալին, իմ Տէրոջս, այս բանը ընեմ, ձեռքս անոր վրայ երկնցնելով. 8 քանզի անիկա Տէրոջը օծեալն է։ Եւ Դաւիթ Բայց խօսքերով իր մարդիկը զսպեց, ու զանոնք չթողուց որ Սաւուղի վրայ յարձակին։ Եւ Սաւուղ քարայրէն դուրս ելաւ ու իր ճամբան գնաց։ 9 Անկէ ետև Դաւիթ ալ քարայրէն դուրս ելաւ, ու Սաւուղի ետեւէն կանչելով ըսաւ, Ով տէր իմ թագաւոր։ Ու երբ Սաւուղ ետին նայեցաւ, Դաւիթ երեսը գետինը ծռելով երկրպագութիւն ըրաւ։ 10 Եւ Դաւիթ ըսաւ Սաւուղի, Ինչո՞ւ համար մարդոց խօսքը մտիկ կ'ընես որոնք կ'ըսեն թէ Ահա Դաւիթ քեզի 11 չարութիւն ընել կը ջանայ։ Ահա այսօր քու աչքերդ կը տեսնեն, որ Տէրը այսօր քարայրին մէջ քեզ իմ ձեռքս մատնեց. ու ըսին որ քեզ մեռցնեմ, բայց ես քեզի խնայեցի, ու ըսի, Ես իմ ձեռքս իմ տէրոջս չեմ երկնցներ, քանզի 12 անիկա Տէրոջը օծեալն է։ Ու տես, Հայր իմ, տես, քու վերարկուիդ ծայրը իմ ձեռքիս մէջ է. ու ես քու վերարկուիդ ծայրը կտրելով քեզ չմեռցուցի. գիտէ հասկցիր ու տես, որ էիմ ձեռքիս մէջ չարութիւն ու անօրէնութիւն չկայ, ու քեզի յանցանք մը չեմ ըրած, բայց դուն 13 զիս մեռցնելու կ'որսաս։ Տէրը դատաւան ընէ իմ ու քու մէջտեղ, ու Տէրը իմ վրէժս քեզմէ առնէ. բայց իմ ձեռքս քու վրադ չըլլայ։ Ինչպէս հին առակը կ'ըսէ, Անօրէններէն անօրէնութիւն կ'ելլէ. բայց իմ ձեռքս 15 քու վրադ չըլլայ։ Իսրայէլի թագաւորը որո՞ւն հետեւէն ելեր է, և դուն որո՞ւն հետեւէն կ'երթաս կը հալածես. Մեռած շան մը հետեւէ, Լուի մը հետեւէ ելլես։ Ու Տէրը դատաւոր ըլլայ, և իմ ու քու մէջտեղ դատաստան ընէ. և հարցնէ ու պաշտպանէ զիս, և քու ձեռքէդ ազատէ։ 17 Ու երբ Դաւիթ այս խօսքերը Սաւուղի խօսելը լմնցուց, Սաւուղ ըսաւ, Արդեօք իմ Դաւիթ, ասիկա քո՞ւ ձայնդ է. և Սաւուղ իր ձայնը վերցուց ու լացաւ. 18 Ու Դաւիթի ըսաւ, Դուն քան զիս արդար ես. քանզի դուն ինծի բարիք հատուցիր, բայց ես քեզի չարիք հատուցի։ 19 Ու դուն այսօր քու ինծի ըրած աղէկութիւնդ յայտնեցիր, որովհետև Տէրը զիս քու ձեռքդ 20 մատնեց, ու դուն զիս չմեռցուցիր։ Վասն զի մարդ մը իր թշնամին գտնելու ըլլայ, զանիկա թող կու տա՞յ որ խաղաղութեամբ երթայ ուստի այսօր քու ինծի ըրածիդ փոխարէն Տէրը 21 քեզի բարիք հատուցանէ։ Եւ հիմա ահա "գիտեմ որ դուն անշուշտ թագաւոր պիտի ըլլաս, ու Իսրայէլի թագաւորութիւնը քու ձեռքիդ 22 մէջ պիտի հաստատուի։ Եւ հիմա Տէրոջմով ինծի երդում ըրէ՝ "թէ ինծմէ ետքը իմ սերունդս պիտի չմեռցնես, ու իմ հօրս տունէն իմ ա- 23 նունս պիտի չջնջես։ Եւ Դաւիթ Սաւուղի երդում ըրաւ։ Ետքը Սաւուղ իր տունը գնաց, ու Դաւիթ իր մարդոցմով Ամրոնը ելաւ։

ԳԼ. ԻԵ

1 Սամուէլ կը մեռնի։ 2 Դաւիթ Նաբալի մարդ կը ղրկէ։ 10 և Նաբալի ժանտութեանը համար սրտոգելով միտքը կը դնէ որ զանիկա բնաջինջ ընէ։ 14 Աբիգեա այս բանը իմանալով 18 ընծայ մը կը պատրաստէ. 23 և իր խոնարհութեամբը՝ 32 Դաւիթի սիրտը կը հանդարտեցնէ։ 36 Նաբալ ալ այս բաները լսելով կը սարսափի, ու ետքը կը մեռնի։ 39 Դաւիթ իրեն կին կ'առնէ Աբիգեան ու Աբինոամը։ 44 Մեղքոզ Փալտիէլի կը պսակի։

Ե Սամուէլ մեռաւ, ու բոլոր Իսրայէլ ժողվուեցան ու Բանոր համար սուգ ըրին, ու զանիկա Ռամոյի մէջ իր տունը թաղեցին։ Եւ Դաւիթ ելաւ Փառանի անապատը իջաւ։

2 Եւ Մաոնի մէջ մարդ մը կար, ու անոր *գործը Կարմէղոսի մէջ էր. և անիկա խիստ մեծ մարդ էր, ու երեք հազար ոչխար և հազար այծ ունէր. ու իր ոչխարները ասրսկուար ընելու հա- 3 մար Կարմէղոսի մէջ կը գտնուէր։ Եւ այն մարդուն անունը Նաբալ էր, ու անոր կնոջ անունը Աբիգեա. և կինը խոհեմամիտ ու գեղեցկադէմ էր, բայց այրը խստասրտոյ ու չարագործ էր, ու անիկա †Քաղէբեան էր։

4 Եւ Դաւիթ անապատին մէջ լսեց որ Նաբալ 5 իր ոչխարները Ասրսկուար կ'ընէ։ Ու Դաւիթ տասը մանչ ղրկեց, և Դաւիթ մանչերուն ըսաւ, Կարմէղոս ելէք ու Նաբալի գացէք, և իմ անու- 6 նովս Խաղաղութիւնը հարցուցէք. Ու այսպէս ըսէք, Ողջ կեցիր. Քեզի և քու տանդ ու քու բոլոր առացուածքիդ խաղաղութիւն ըլ- 7 լայ։ Եւ հիմա լսեցի որ ոչխարնէրդ ասրսկուար կ'ընես. քու հովիւներդ մեզի հետ էին. անոնց ձեռս մը չտուինք, ու անոնք Կարմէղոսի մէջ որ-

---

Է Սպ. ծէ. և ձեր. վերնագրերը։
Ը Գլ. իզ. 8։
Թ բ Թագ. իդ. 10։
Ը Գլ. իզ. 11։
Ր Սպ. է. 4։ Մտա. և. 44։ Հռոմ. ժգ. 17, 19։
Ժ Սպ. ձիա. 6։ Առակ. ժզ. 28։ ժէ. 9։
Ի Սպ. է. 3։ լէ. 7։
† Եբր. իմ անձս կորսուս զանիկա առնելուս։ Գլ. իզ. 20։
Լ Ծն. ժգ. 5։ Դատ. ժա. 27։ Գլ. իզ. 10։ Ծոմ և. 8։
Խ Գլ. ժէ. 43։ բ Թագ. թ. 8։
Ձ Գլ. իզ. 20։
Ճ Հմր. 13։
Հ բ Մն. իդ. 22։
Յ Սպ. լէ. 1։ իդ. 1։ ՃԺԹ. 154։ Միք. է. 9։
Ղ Գլ. իզ. 17։
Ճ Գլ. իզ. 21։
Մ Ծն. լը. 26։
Յ Մտա. և. 44։
Ն Գլ. իզ. 23։
Շ Գլ. իգ. 12։ իզ. 8։
Ո Գլ. իգ. 17։
Չ Ծն. իա. 23։
Պ բ Թագ. իա. 6, 8։
Ջ Հմր. 1։
Ռ Գլ. իբ. 3։
Ս Թագ. ի. 29։ բ Օր. լգ. 8։
Վ Ծն. իա. 21։ Սպ. ձի. 5։
Տ Գլ. իգ. 24։
Ր կամ, առացուածքը
Ց Ելս. ժէ. 55։
† կամ, չնաբարու
Ու Ծն. լը. 13։ բ Թագ. ժգ. 23։
Ւ Գլ. ժէ. 22։
Փ ա Մն. ժբ. 18։ Սպ. ձի. 7։ Դտ. ժ. 5։

չափ առեն որ կեցան, Բանոնց մ'ալ բանը չկոր-
8 ուեցաւ։ Ձու մանչերուդ Հոբցուր, ու քեզի
թող ըսեն. ուստի այս մանչերը քու աչքերուդ
առջև շնորհք թող գտնեն, քանզի ժբտրի օր ե-
կանք. շնորհք ըրէ, քու ծառաներուդ ու քու
9 որդւոյդ Դաւիթի ձեռքէդ եկածը տուր։ Եւ Դա-
ւիթի մանչերը գացին, ու այս բոլոր խօսքերուն
համեմատ Դաւիթի անունովը Նաբալի պրուցե-
10 ցին ու կսկնեցան։ Եւ Նաբալ Դաւիթի ծառա-
ներուն պատասխան տուաւ ու ըսաւ, ԻԴաւիթ
ո՞վ է, ու Յեսսէի որդին ո՞վ է. այս օրերս իրենց
տէրերուն երեսէն փախչող ծառաները շատցեր
11 են։ Ուրեմն իմ հացս, ջուրս ու սպրակուսուր ընդնե-
րուս համար մորթած անասուններս առնեմ՝ ու
պ'նպէ՛ մարդոց տամ, որոնց ուրկէ ըլլալը չեմ
12 գիտեր։ Եւ Դաւիթի մանչերը իրենց ճամբան
դարձան, ու գացին այս բոլոր խօսքերը անոր պատ-
13 մեցին։ Եւ Դաւիթ իր մարդոցը ըսաւ, Ամէն մարդ
իր սուրը մէջքը կապէ. ու ամէն մարդ իր սուրը
մէջքը կապեց, և Դաւիթ ալ իր սուրը մէջքը կա-
պեց. ու Դաւիթի եօթը հարիւր չափ
մարդ ելաւ, ու երկու հարիւր մարդ հոն Իկարա-
սիներուն քով մնացին։
14 Եւ ծառաներէն մէկը Նաբալի կնոջ Աբիգ-
էայի իմացուց ու ըսաւ, Ահա Դաւիթ անապա-
տէն մարդիկ դրկեց մեր տէրը օրհնելու համար.
15 իսկ անիկա †խաժռ խօսեցաւ անոնց հետ՝։ Բայց
այն մարդիկը մեզի հետ շատ աղէկ էին, ու Ժմեզի
ձեռս մը չտուին. և դաշտի մէջ որչափ առեն որ
անոնց հետ պտըտեցանք, մեզմէ բան մը չկոր-
16 ուեցաւ։ Անոնք մեզի ‖պարիսպ էին, թէ՛ գիշերը
և թէ՛ ցորեկը, որչափ առեն որ անոնց քով ոչ-
17 խարները կ'արածէինք։ Ու հիմա դիտցիր ու տես
թէ ի՛նչ պիտի ընես, քանզի մեր տէրոջը վրայ և
անոր բոլոր տանը վրայ §չարիքը հաստած է. որով-
հետև անիկա այնպիսի Ժչար մարդ մըն է, որ անոր
հետ մարդ չկրնար խօսիլ։
18 Եւ Աբիգէա շուտով ¶երկու հարիւր հաց,
ու երկու տիկ գինի, և հինգ ‖եփած ոչխար, ու
հինգ գրիւ լոհրած ցորեն, հարիւր ողկոյզ չամիչ,
ու երկու հարիւր շարոց թուզ առաւ ու զանոնք
19 էշերու վրայ դրաւ։ Եւ իր ծառաներուն ըսաւ,
ՖԱռջեւս անցէք, ահա ես ձեր եւեւէն կու գամ.
20 բայց իր էրկանը Նաբալի չիմացուց։ Ու երբ կինը
իշու վրայ հեծած՝ լեռանը գոց տեղէն կ'իջնէր,
ահա Դաւիթ ու անոր մարդիկը անոր առջև կ'ի-
21 ջնէին. ու անիկա անոնց հանդիպեցաւ։ Եւ Դա-
ւիթ ըսեր էր, Ուրեմն անապատին մէջ այս մար-
դուն բոլոր ունեցած բաները պարապ տեղը պա-

չափ առեն որ կեցան, Բանոնց մէկ բանը չկոր-
ուեցաւ. և անիկա ինծի †աղէկութեան փոխա-
22 րէն գէշութիւն ըրաւ։ ՛Աստուած Դաւիթի
թշնամիներուն այսպէս ու ասկէ աւելի ընէ, եթէ
Ամինչև վաղը առաւօս անոր մարդոցմէն §այր մարդ
մը ողջ թողում՝։
23 Ու Աբիգէա Դաւիթը տեսածին պէս շուտով
Ուշուն վրայէն իջաւ, և Դաւիթի առջև երեսի
վրայ իյնալով մինչև գետինը երկրպագութիւն
24 ըրաւ։ Ու անոր ոտքը ինկաւ ու ըսաւ, Ով տէր
իմ՝ յանցանքը իմ վրաս ըլլայ. բայց հրաման
տուր՝ որ քու աղախինդ քու առջեւդ խօսի, և
25 քու աղախինիդ խօսքերը մտիկ ընէ։ Կ'աղաչեմ,
որ իմ տէրս այս չար մարդուն Նաբալի համար
իր սրտին մէջ ‡դառն չդնէ. քանզի իր անունին պէս
ինք ալ այնպէս է. անոր անունը **Նաբալ է, ու
անզգամութիւնը իրեն հետ է. բայց ես, քու
աղախինդ, իմ տէրոջս դրկած մանչերը չտեսայ։
26 Եւ հիմա, ով տէր իմ, "Տէրը կենդանի է ու քու
հոգիդ ալ կենդանի է, որ Տէրը †զքեզ չմողուց
որ արիւն մտնես, ու "ձրու վրէժդ քու ձեռքովդ
առնես. և հիմա †քու թշնամիներդ ու իմ տէ-
րոջս գէշութիւն ուզողները Նաբալի պէս ըլլան։
27 Ու հիմա "այս ընծան զոր քու աղախինդ իմ
տէրոջս բերաւ, թող իմ տէրոջս "եւեւէն եկող
28 մանչերուն տրուի։ Կ'աղաչեմ, քու աղախինիդ
յանցանքը ներէ. քանզի †Տէրը իմ տէրոջս ան-
պատճառ հաստատ տուն պիտի շինէ, որովհետև
իմ տէրս "Տէրոջը պատերազմները պատերազմե-
ցաւ, ու քու օրերուդ մէջ ‡քու վրադ չարու-
29 թիւն մը չգտնուեցաւ։ Բայց թէև քեզ հալա-
ծելու ու քու հոգիդ փնտռելու համար մարդ մը
ոտք ելած է, իմ տէրոջս հոգին քու Տէր Աստու-
ծոյդ առջև՝ կենաց ծրարին մէջ ծրարուած պիտի
ըլլայ. բայց Անիկա քու թշնամիներուդ հոգի-
ները պարսատիկի մէջէն §ելած †պէս պիտի նե-
30 տէ։ Ու երբ Տէրը բոլոր քեզի համար բարի ազէ-
կութիւնները իմ տէրոջս ընէ, ու քեզ Իսրայէլի
31 վրայ թագաւոր դնէ, Անիկա քեզի գայթակղու-
թիւն մը ու իմ տէրոջս սրտին խիղճ մը չըլլայ,
թէ առանց պատճառի արիւն թափեցիր, կամ
թէ իմ տէրս իր վրէժը ինք առաւ. ու երբ Տէրը
իմ տէրոջս բարութիւն ընէ, քու աղախինդ
միտքդ բերէ։
32 Եւ Դաւիթ ըսաւ Աբիգէայի, "Օրհնեալ ըլ-
լայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որ այսօր քեզ
33 դրկեց զիս դիմաւորելու. Ու քու խոհեմութիւնդ
օրհնեալ ըլլայ, և դուն ալ օրհնեալ ըլլաս, որ
†այսօր զիս արդիլեցիր որ արիւն չմտնեմ՝, ու իմ

Ը Հմր. 15, 21։
ժ Նէեմ. բ. 10։ Եսթ. ը. 19։
ի Դատ. ը. 28։ Սաղ. հգ. 7, 8։ ճխզ. 3, 4։
ձ Դատ. բ. 6։
ի Գլ. լ. 24։
† Եբր. անոնց վրայ յարձակեցաւ
ժ Հմր. 7։
ձ Ել. ժգ. 22։ Ցոբ ա. 10։
հ Գլ. ի. 7։
յ բ Օր. ժգ. 13։ Դատ. ժբ. 22։
ղ Ծն. լբ. 13։ Առակ. ժը. 16։ խա. 14։
‖ Եբր. եղած
ճ Ծն. լբ. 16, 20։
մ Սաղ. ճի. 5։ Առակ. ժէ. 13։
յ Հռուի. ա. 17։ Գլ. գ. 17։ ի. 13, 16։
ն Հմր. 34։
§ Եբր. պատի վրայ միզող. գ Թագ. ժգ. 10։ իա. 21։ դ Թագ. ի. 8։
չ Ցեսս. ժէ. 18։ Դատ. ա. 14։
: Այլ՝ անզգամ
ո դ Թագ. բ. 2։
շ Ծն. ի. 6։ Հմր. 33։
ոչ Հռովմ. ժբ. 19։
ջ բ Թագ. ժը. 32։
— Ծն. լգ. 11։ Գլ. լ. 26։
դ Թագ. ե. 15։
ռ Հմր. 42։ Դատ. գ. 10։
վ բ Թագ. է. 11, 27։ գ Թագ. ի. 5։ ա Մն. ժէ. 10, 25։
տ Գլ. ժը. 17։
ր Գլ. իգ. 12։
ց Նրեմ. ժ. 18։
ւ Ծն. իգ. 27։ Ել. ժը. 10։ Սաղ. իա. 13։ հբ. 18։ Դ.առակ. ա. 68։
փ Հմր. 26։

34 վրէժս ձեռքովս չառնեմ։ Բայց Իսրայէլի Տէր
Աստուածը՝ որ †զիս սրտիկէց քեզի չարութիւն
ընելէ, կենդանի է, եթէ դուն շուտով չգայիր
ու առջեւս չելլէիր, մինչեւ վաղը առաւս °Նա-
35 բալի մէկ այր մնալը չէր մնար։ Եւ Դաւիթ ա-
նոր բերած ընծաները ձեռքէն առաւ. ու անոր
ըսաւ, ֆխաղաղութեամբ տունդ դնա. ահա խօսքդ
մտիկ ըրի ու քու ըերես ††խնդրեցի։
36 Եւ Աբիգաիա Նաբալի դնաց, ու ահա իր
իր տանը մէջ թագաւորական կոչունքի պէս կո-
չունք կ'ընէր. և Նաբալի սիրտը զուարթացեր էր,
ու անիկա շատ գինովցեր էր. ուստի կինը մինչեւ
առաւօտեան լոյսը պզտիկ կամ մեծ բան մը չպատ-
37 մեց անոր։ Եւ առաւօտուն երբ Նաբալ գինիէն
զգաստացաւ, այն օրէն անոր կինը այս բաները ա-
նոր պատմեց. ու անոր սիրտը իր ներսիդին մե-
38 ռաւ, ու քարի պէս եղաւ։ Եւ տասը օրէ չափ
անցնելէն հետո Տէրը զարկաւ Նաբալը, որ մեռաւ։
39 Ու Դաւիթ Նաբալի մեռնիլը լսելով՝ ըսաւ,
ՀՕրհնեալ է Տէրը, որ Նաբալի ձեռքէն փաղաչ
նախատանքիս †դատաստանը ինք դատեց, ու էիր
ծառան չարութենէ հետ պահեց. և Տէրը ՀՆա-
բալի չարութիւնը անոր գլուխը դարձուց։ Ու
Դաւիթ մարդ ղրկեց և Աբիգաիայի խօսեցաւ, որ
40 զանիկա իրեն կին առնէ։ Ու Դաւիթի ծառա-
ները Կարմէղոս գացին Աբիգաիայի, ու անոր հետ
խօսեցան ու ըսին, Դաւիթ մեզ քեզի ղրկեց,
41 որպէս զի քեզ իրեն կին առնէ։ Եւ անիկա ելաւ
ու երեսի վրայ մինչեւ գետինը երկրպագութիւն
ըրաւ, ու ըսաւ, Ահա էքու աղախինդ իմ առջեւս
ծառաներուն ոտքերը լուալու համար ատիու-
42 թիւն թող ընէ։ Եւ Աբիգաիա շուտով ոտք ելաւ,
ու Հէրն ապառաւորութիւն ընող հինգ աղջիկ-
ներու հետ էշը հեծաւ, ու Դաւիթի պատգամ-
աւորներուն հետեւէն գնաց, և անոր կինը եղաւ։
43 Ու Դաւիթ ՀՅեզրայէլէ ալ Աքինոամը ա-
ռաւ. ԺՈւ սոնց երկուքն ալ անոր կիներըը եղան։
44 Բայց Սաւուղ էր Մեղքող աղջիկը, որ Դաւիթի
կինն էր, ՀԳաղղիմացի Լայիսի որդւոյն Փաղ-
տիէլի տուաւ։

ԳԼ. ԻԶ

1 Սաւուղ Զիփացիներէն լուր առնելով Եբեղա կու գայ
Դաւիթի դէմ։ 4 Դաւիթ կատրուան տեղը երթալով
կ'արկղէ Աբեսան որ Սաւուղը չմեռցնէ, բայց Սաւուղի
նիզակը ու կուժը կ'առնէ։ 13 Դաւիթ Աբեններըը կը յան-
դիմանէ, 18 ու Սաւուղը կը յորդորէ։ 21 Սաւուղ իր յան-
ցանքը կը խոստովանի։

Եւ Զիփացիք Գաբաա գացին Սաւուղի, ու

ըսին, ՀԱհա Դաւիթ Եսիմոնի դիմաց Եքեղայի
2 բլուրին վրայ պահուռը է։ Ու Սաւուղ ելաւ
Զիփի անապատը իջաւ Իսրայէլի երեք հազար
ընտրուած մարդոցմով, որպէս զի Զիփի անա-
3 պատին մէջ Դաւիթը փնտռէ։ Եւ Սաւուղ Եսի-
մոնի դիմաց Եքեղայի բլուրը՝ ճամբան վրայ
բանակեցաւ։ Դաւիթ ալ անապատին մէջ նստեր
էր. ու երբ տեսաւ որ Սաւուղ իր հետեւէն անա-
4 պատը կու գայ, Դաւիթ լրտեսներ ղրկեց, ու
Սաւուղի ստոյգ գալը իմացաւ։
5 Ու Դաւիթ ֆպոռ[illegible]ն ելաւ և Սաւուղի բա-
նակ դրած տեղը եկաւ. ու Դաւիթ Սաւուղի ու
անոր զօրավարին, ԲՆերեան Աբեններին, պառկած
տեղը տեսաւ. բայց Սաւուղ Հկառքերուն մէջ-
տեղը պառկեր էր, ու ժողովուրդը անոր բոլոր-
6 տիքը բանակեր էին։ Եւ Դաւիթ պատասխան
առաւ ու Քեռացի Աքիմելէքի ու Յովաբի եղ-
բօրը ՀՇարուհեան Աբեսային ըսաւ, Ո՞վ Բինձի
հետ Սաւուղի քով բանակը կ'իջնէ։ Ու Աբեսա
7 ըսաւ, Ես քեզի հետ կ'իջնեմ։ Եւ Դաւիթ Ա-
բեսային հետ գիշերով ժողովուրդին մէջ մտաւ.
և ահա Սաւուղ կառքերուն մէջտեղը պառկեր
կը քնանար. անոր նիզակը գլխուն քով գետինը
ցցուած էր, և Աբեններ ու ժողովուրդը անոր բո-
8 լորտիքը պառկեր էին։ Եւ Աբեսա Դաւիթի
ըսաւ, Աստուած այսօր քու թշնամիդ ՀքուԷ
ձեռքդ մատնեց. ու հիմա թող տուր որ նիզա-
կով մէկ անգամին գետինը *ցցեմ զանիկա, ու
9 չկրկնեմ հարուածը։ Բայց Դաւիթ Աբեսային
ըսաւ, Զանիկա մի մեռցներ. Բանի՞ Տէրոջը
օծեալին ո՞վ կրնայ ձեռք երկնցնել ու անմեղ
10 ըլլալ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ, Տէրը կենդանի է որ
ՀզանիկաՏէրը պիտի զարնէ, կամ Ժանոր ատենը
պիտի գայ ու մեռնի, կամ թէ †պատերազմի
11 մէջ պիտի մտնէ ու մեռնի։ ԷԱստուած չընէ որ
Տէրոջը օծեալին դէմ ձեռքս երկնցնեմ. միայն
թէ հիմա անոր գլխուն քովի նիզակը ու ջուրին
12 կուժը առ ու երթանք։ Եւ Դաւիթ Սաւուղի
գլխուն քովէն նիզակը ու ջուրին կուժը առաւ
ու գացին. և ոեւէնող չկար, իմացող չկար ու
արթնցող չկար. որովհետեւ ամէնքը կը քնա-
նային, քանի ՀՏէրոջը կողմանէ անոնց վրայ
խորունկ քուն մը ինկեր էր։
13 Եւ Դաւիթ անդին կողմը անցաւ, ու լեռնին
գլխուն վրայ Հեռուանց կայնեցաւ, ա՛ անոնց մի-
14 ջեղ մեծ միջոց կար։ Եւ Դաւիթ ժողովուրդին
ու ՆՆերեան Աբեններին կանչելով՝ ըսաւ, ՈվԱ-
բեններ, պատասխան չե՞ս տար. ու Աբեններ պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ, Դուն ո՞վ ես որ թա-

+ Հմի. 26։
° Հմի. 22։
ֆ Գլ. ի. 42։ բ Թագ. ժե. 9։ դ Թագ. ե. 19։ Դ.ոմկ. է. 50։ ը. 48։
՚՚ Ծն. ժթ. 21։
†† Եբր. երեսդ
ը բ Թագ. ժգ. 23։
ֆ Հմի. 32։
պ Առակ. իգ. 23։
ր Հմի. 26, 34։
ղ գ Թագ. բ. 44։ Սաղ. է. 16։
ր Հառաջ. բ. 10, 13։ Առակ. ժե. 33։
ը Հմի. 27։
ր Ցնս. ժե. 56։
ֆ Գլ. լէ. 3։ ը. 5։
ր բ Թագ. գ. 14։
ը Նա. ժ. 30։
ր բ Թագ. գ. 15։ ——
՚՚ Գլ. իգ. 19։ Սաղ. ծգ. վերնագիրը։
ը Գլ. ժգ. 50։ ժէ. 55։
ֆ Գլ. ժէ. 20։
պ ա Մն. բ. 16։
ր Դատ. է. 10, 11։
ղ Գլ. իգ. 19։
• Եբր. զարնեմ
ր Գլ. իգ. 7, 8։ բ Թագ. ա. 16։
ը Գլ. լե. 38։ Սաղ. ղա. 1, 2։ 23։ Դ.ոմկ. ժը. 7։ Հառաջ. ժբ. 19։
ր Տես Ծն. իէ. 29։ բ Օր. լա. 14։ Յոբ է. 1։ ժգ. 5։ Սաղ. լէ. 13։
ֆ Գլ. լա. 6։
ր Գլ. իգ. 7, 13։
ը Ծն. բ. 21։ ժե. 12։

15 դաւարին կը կանչէր։ Եւ Դաւիթ Աբեննելի ըսաւ,
Դուն այր մարդ չե՞ս, ու Իսրայէլի մէջ քեզի պէս
ո՞վ կայ. և ինչո՞ւ համար քու տէրոջդ, թագա-
ւորին, պահպանութիւն չըրիր. քանի ժողովուր-
դէն մէկը քու տէրդ, թագաւորը, ծեռնելու ե-
16 կաւ։ Այդ քու ըրած բանդ աղէկ չէ. կենդանի
է Տէրը, որ դուք Էմեռնելու արժանի էք, քանի
Տէրոջը օծեալին, ձեր տէրոջը, պահպանութիւն
չըրիք. ու հիմա նայէ, թագաւորին նիզակը ու
17 անոր գլխուն քովի ջուրին կաւժը ո՞ւր է։ Սա-
ւուղ Դաւիթի ձայնը ճանչցաւ ու ըսաւ,
Իմ որդեակ իմ Դաւիթ, ատիկա քո՞ւ ձայնդ է. ու
Դաւիթ ըսաւ, Ով տէր իմ թագաւոր, իմ ձայնս
18 է. Ու ըսաւ, Իմ տէրս ինչո՞ւ համար այդպէս իր
ծառային հետևէն ինկեր է. քանի լի՞նչ ըրի, ու
19 ձեռքիս մէջ ի՞նչ չարութիւն կայ։ Եւ հիմա իմ
տէրս, թագաւորը, իր ծառային խօսքերը թող
մտիկ ընէ. եթէ Տէրը հրեզ իմ վրաս ոգր հա-
նեց, թող ընծի մը †ընդունի. բայց եթէ մարդոց
որդիները ապ՚ հանէչին, անոնք Տէրոջը առջև ա-
նիծեալ ըլլան, ընքանի դիս այսօր վռնտեցին որ-
պէս զի Տէրոջը ժառանգութեանը հետ չմիանամ;
ու ինչ ըսին, Գնա օտար աստուածներու ծառա-
20 յութիւն ըրէ։ Եւ հիմա Տէրոջը առջև իմ սր-
ւիւնս գետինը չիյնայ. քանի Իսրայէլի թագաւորը
‡լու մը փնտռելու եկաւ, ինչպէս մարդ մը լեռ-
ներու վրայ կաքաւի մը հետևէ կ՚իյնայ։
21 Ու Սաւուղ ըսաւ, ՛Մեղք գործեցի. դարձիր,
որդեակ իմ Դաւիթ. իմ հոգիս այսօր ՛քու աչ-
քերուդ պատուական երևնալուն համար՝ քեզի
մէյմըն ալ չարութիւն պիտի չընեմ. ահա յի-
մարութիւն ըրի ու մեծապէս սխալեցայ։ Եւ Դա-
22 ւիթ պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ահա թագա-
ւորին նիզակը. մանչերէն մէկը թող գայ ու զա-
23 նիկա առնէ։ Եւ Տէրը ամէն մարդու իր արդա-
րութեանը ու իր հաւատարմութեանը փոխարէնը
հատուցանէ. որովհետև Տէրը քեզ այսօր իմ
ձեռքս տուաւ, բայց ես Տէրոջը օծեալին ձեռքս
24 երկնցնել չուզեցի։ Եւ ահա ինչպէս քու հոգիդ
այսօր իմ աչքերուս պատուական եղաւ, իմ
հոգիս ալ Տէրոջը առջև այնպէս պատուական
25 երևնայ, ու միս ամէն նեղութենէ ազատէ։ Եւ
Սաւուղ Դաւիթի ըսաւ, Որդեակ իմ Դաւիթ,
օրհնեալ ըլլաս. §քու գործերուդ մէջ յաջողու-
թիւն պիտի դտնես՝, ու նաև Հյաղթող պիտի
ըլլաս։ Եւ Դաւիթ իր ճամբան գնաց, ու Սաւուղ
իր տեղը դարձաւ։

ԳԼ. ԻԷ

1 Սաւուղ Դաւիթի Գէթի մէջ ըլլալը լսելով՝ ալ անոր
հետևէն չկ՚երթար։ 5 Դաւիթ Սիկելակը կը խնդրէ Աքիմաւէն

8 և ուրիշ կողմերու վրայ յարձակելով Ամաղեկ կը հա-
ւատացնէ թէ Ցուդայի դէմ պատերազմեր է։

Եւ Դաւիթ իր սրտին մէջ ըսաւ, Վերջապէս
օր մը Սաւուղի ձեռքով պիտի կորսուիմ. ինծի
Փղշտացւոց երկիրը փախչելէն ալ կը կայ, որ-
պէս զի Սաւուղ ինծմէ յոյսը կտրէ, ու դիս ամ-
բողջ Իսրայէլի սահմաններուն մէջ
2 չփնտռէ. այսպէս անոր ձեռքէն կ՚ազատիմ։ Ու
Դաւիթ ՚ելաւ ինքն հետ եղող վեց հարիւր մարդով
եկաւ, ու Գէթի թագաւորին Մաւովքի որդւոյն
3 ԲԱնքուսի քով գնաց։ Եւ Դաւիթ ինք ու իր մար-
դիկը, իւրաքանչիւր մարդ իր տնովը, Դաւիթ ալ
ԷԻր երկու կիներովը, Յեզրէելացի Աքինոամ
հետ ու Կարմելացի Նաբալի կնոջ Աբիգեայէ
4 հետ, Անքուսի քով Գէթի մէջ բնակեցան։ Ու
երբ Սաւուղի լսնցուցին թէ Դաւիթ Գէթ փա-
խեր է, ալ դանիկա չփնտռեց։
5 Եւ Դաւիթ Անքուսի ըսաւ, Կ՚աղաչեմ, եթէ
քու առջեւդ շնորհք գտայ, գիւղաքաղաքներէն
մէկուն մէջ ինծի տեղ տուէք՝ որպէս զի հոն նըս-
տիմ. քանի քու ծառադ ինչո՞ւ համար քեզի
6 հետ թագաւորանիստ քաղաքին մէջ նստի։ Եւ
այն օրը Անքուս Սիկելակը տուաւ անոր. այս
պատճառաւ ՚Սիկելակ մինչև այսօր Յուդայի
7 թագաւորներուն եղաւ։ Ու Փղշտացւոց երկրին
մէջ Դաւիթի նստած օրերուն թիւը Էմիկ տարի
ու չորս ամիս եղաւ։
8 Եւ Դաւիթ ու անոր մարդիկը ելան, և ՂԳե-
սուրացւոց, ԷԳաղերացւոց ու ըԱմաղեկացւոց
վրայ յարձակեցան. քանի անոնք շատոնցմէ ի վեր
այն երկրին մէջ կը բնակէին, ըՍուրէ մինչև Եգիպ-
9 տոսի երկիրը։ Եւ Դաւիթ այն երկիրը զարկաւ,
ու ամենևին այր մարդ մը կամ կին մարդ մը ողջ
չթողուց. և ոչխարները ու արջառները ու էշերը
և ուղտերը ու հանդերձները առաւ, և դարձաւ
10 Անքուսի եկաւ։ Ու Անքուս ըսաւ, Այսօր ո՞ր
կողմը յարձակեցաք։ Եւ Դաւիթ ըսաւ, Յուդայի
հարաւային կողմը, ԷՅերամեելացւոց հարաւային
11 կողմը, ու Կենեզացւոց հարաւային կողմը։ Եւ Դա-
ւիթ մէկ այր կամ կին մարդ ողջ չթողուց որ,
Գէթ ը՚ր բերէ. քանի ըսաւ, Զըլլայ որ մեզի
համար պատմեն ու ըսեն թէ Դաւիթ †այսպէս
ըրաւ։ Ու անոր սովորութիւնը այսպէս էր, քանի
12 որ Փղշտացւոց երկրին մէջ կը նստէր՝։ Եւ Ան-
քուս Դաւիթի հաւատալով՝ ըսաւ, Ա՛յ հարէՔ
իր ժողովուրդին, Իսրայէլի, քով ինքզինք խիստ
‡ատելի ընելուն համար, ինծի յաւիտեան ծա-
ռայ պիտի ըլլայ։

‡ Գլ. իե. 43։
† Տես Ցես. ժե. 31։ ժթ. 5։
Է Տես Գլ. իթ. 3։
ՂՑես. ժգ. 2։
Ի Ցես. ժզ. 10։ Դատ. ա. 29։
• կամ, Գարեզացւոց
ը Նլ. ժէ. 16։ Տես Գլ. ժե. 7, 8։

ը Ծն. իե. 18։
ժ Տես ա Մն. բ. 9, 25։
Ի Դատ. ա. 16։
† կամ, այսպէս ըրաւ. ու անոր սովորութիւնը այսպէս պիտի ըլլայ՝ քանի որ փղշտացւոց երկրին մէջ կը նստի
‡ Եբր. գաղտնաբար ——

1 Սաւուղ Դաւիթի Գէթի մէջ ըլլալը լսելով՝ ալ անոր հետևէն չկ՚երթար։ 5 Դաւիթ Սիկելակը կը խնդրէ Աքիմաւէն

Է բ Թագ. ժբ. 5։
Ը Գլ. իգ. 17։
Ի Գլ. իգ. 10, 12։
Հ բ Թագ. ժգ. 11։ իգ. 1։
† Եբր. հատուցայ. Ծն. ը. 21։ Ղեւ. իգ. 31։
Յ բ Օր. դ. 28։ Սաղ. ճբ. 5։
Ղ բ Թագ. ժգ. 16։ ի. 19։
Ճ Գլ. իգ. 15։
Մ Գլ. ժե. 24։ իգ. 18։
Յ Գլ. ժբ. 30։
Ն Սաղ. է. 8։ ժբ. 20։
‡ Եբր. ընելով պիտի ընես
Շ Ծն. լբ. 28։ ——
— Գլ. իե. 13։
Բ Գլ. իա. 10։

ԳԼ. ԻԸ

1 Անբուս. Դաւիթի վրայ կը վատահանայ։ 3 Սաւուղ վհուկները ջարդելէ ետև, երբ երկիւղի մէջ կ'իյնայ, Աստուծոյ երեսէն ձգուած լլլալով 7 վհուկ մը կը փնտռէ, 9 ու Սամուէլը հանելմէ ետև։ 15 Սաւուղ իր կոծանեռւմը լսելով կ'այլայլի։ 21 կինը և Սաւուղի ծառաները կերտուրով կը զբօսացնեն զանիկա։

Ու այն օրերը Փղշտացիք իրենց զօրքերը ժողվեցին, որպէս զի գան Իսրայէլի հետ պատերազմին. և Անբուս Դաւիթի ըսաւ, Գիտցած լլլաս որ դուն քու մարդոցմովդ ինծի հետ
2 բանակը պիտի ելլես։ Ու Դաւիթ Անբուսի ըսաւ, Ուրեմն ծառայիդ ընելու գործը պիտի տեսնես. և Անբուս Դաւիթի ըսաւ, Անոր համար քեզ միշտ ինծի անձնապահ պիտի ընեմ։
3 Իսկ Սամուէլ մեռած էր. և բոլոր Իսրայէլ անոր համար սուգ ըրեր էին, ու զանիկա իր քաղաքին, Ռամային, մէջ թաղեր էին։ Սաւուղ ալ հվհուկները ու նշանապէտները երկրէն վերցուցեր էր։
4 Եւ Փղշտացիք ժողվուեցան ու եկան Սունեմի մէջ բանակեցան. Սաւուղ ալ բոլոր
5 Իսրայէլը ժողվեց, ու Գղեղուէի մէջ բանակեցան։ Եւ Սաւուղ Փղշտացւոց բանակը տեսնելով վախցաւ, ու սիրտը շատ դողաց։
6 Եւ Սաւուղ Տէրոջը հարցուց. բայց Տէրը թէ՛ երազներով, թէ՛ Ուրիմով և թէ՛ մարգարէներով
7 Ընաը պատասխան չտուաւ։ Այն ատեն Սաւուղ իր ծառաներուն ըսաւ, Ինծի վհուկ կին մը փնտռեցէք՝ որպէս զի երթամ անոր հարցնեմ։ Եւ ծառաները անոր ըսին, Ահա Ենդորի մէջ վհուկ կին մը կայ։
8 Ու Սաւուղ իր հանդերձները փոխելով՝ ուրիշ հանդերձներ հագաւ, և իրեն հետ եղող երկու մարդով գնաց, ու գիշերով այն կնոջ քով հասան։ Եւ Սաւուղ ըսաւ, Շնորհք ըրէ, ինծի վհուկի ոգով դիւթութիւն ըրէ, ու քեզի ըսելու
9 տղան հոգիս ինծի վեր հանէ։ Եւ կինը անոր ըսաւ, Ահա դուն Սաւուղի ըրած բանը գիտես, թէ ինչպէս անիկա էվհուկները ու նշանապէտները երկրէն բնաջինջ ըրաւ. ուրեմն ինչո՞ւ դիս մեռցնելու համար իմ անձիս որոգայթ կը պատրաստես։
10 Եւ Սաւուղ Տէրոջմով երդում ըրաւ անոր ու ըսաւ, Տէրը կենդանի է որ այս բանին
11 քեզի պատճառ մը պիտի չպատահի։ Այն ատեն կինը ըսաւ, Քեզի ո՞վ վեր հանեմ. ու անիկա ըսաւ, Սամուէլը հանէ ինծի։
12 Եւ կինը Սամուէլը տեսնելով՝ մեծ ձայնով մը պոռաց. ու կինը Սաւուղի խօսեցաւ ու ըսաւ, Ինչո՞ւ դիս խաբեցիր. քանզի դուն Սաւուղն ես։
13 Եւ թագաւորը անոր ըսաւ, Մի վախնար. բայց ի՞նչ տեսար։ Ու կինը Սաւուղի ըսաւ, Գետնէն
14 ելլող աստուածներ տեսայ։ Եւ Սաւուղ անոր ըսաւ, Անոր կերպարանքը ինչպէս է։ Ու կինը ըսաւ, Ահա ծեր մարդ մը կ'ելլէ, ու ԼՀերարիւս մը հագած է։ Եւ Սաւուղ հասկցաւ որ անիկա Սամուէլն է. ու երեսը գետինը ծռելով՝ անդ եր-
15 կրպագութիւն ըրաւ։ Եւ Սամուէլ ըսաւ Սաւուղի, Ինչո՞ւ համար ինծի նեղութիւն տուիր ու զիս վեր հանեցիր։ Եւ Սաւուղ ըսաւ, Ես մեծ նեղութեան մէջ եմ, որովհետև Փղշտացիք ինծի հետ պատերազմ կ'ընեն, ու Աստուած ինծմէ հեռացաւ, և ինծի թէ՛ մարգարէներու միջոցով և թէ՛ երազներով պատասխան չտուր. անոր համար քեզ կանչեցի, որ ինծի
16 իմացնես թէ ի՛նչ ընեմ։ Եւ Սամուէլ ըսաւ, Ինչո՞ւ համար ինծի կը հարցնես, հիմա որ Տէրը
17 քեզմէ հեռացաւ ու քեզի թշնամի եղաւ. Եւ Տէրը հիմ *բերնավ պրուցածին պէս †ըրաւ, ու Տէրը քու ձեռքէդ թագաւորութիւնը պատառեց,
18 և զանիկա քու ընկերիդ Դաւիթի տուաւ։ Քանզի դուն Տէրոջը խօսքը մտիկ չըրիր, ու Ամաղէկի վրայ անոր սաստիկ բարկութիւնը ի գործ չդրիր, անոր համար այսօր Տէրը քեզի այս բանը
19 ըրաւ։ Եւ Տէրը քեզի հետ Իսրայէլն ալ Փղշտացւոց ձեռքը պիտի մատնէ. ու վաղը դուն ու քու որդիներդ իմ քովս պիտի ըլլաք. և Տէրը Իսրայէլի բանակն ալ Փղշտացւոց ձեռքը պիտի մատնէ։
20 Այն ատեն Սաւուղ շուտով ինկաւ ու գետնի վրայ փռուեցաւ, և Սամուէլի խօսքերէն շատ վախցաւ, ու ամբողջ գիշեր ոչ մէկ հաց կերաւ.
21 քանզի բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը հաց կերած չէր։ Եւ կինը Սաւուղի քով գնաց, ու անոր չափազանց սոսկումը տեսնելով անոր ըսաւ, Ահա քու աղախինդ քու խօսքդ մտիկ ըրաւ. և Ես իմ հոգիս ձեռքիս մէջ դնելով՝ ինծի ըսած խօսքերուդ
22 հնազանդութիւն ըրի։ Եւ հիմա, կ'աղաչեմ, դուն ալ քու աղախինդ խօսքը մտիկ ըրէ, ու քու առջեւդ պատառ մը հաց դնեմ, ու կեր որպէս զի ոյժ առնես, քանզի ճամբայ պիտի եր-
23 թաս։ Բայց անիկա չուզեց, ու Ըսաւ ետեր ըսաւ. սակայն երբ իր ծառաները ու կինն ալ զանիկա բռնադատեցին, անոնց խօսքը մտիկ ըրաւ, ու գետնէն ելլելով անկողինին վրայ նըս-
24 տաւ։ Եւ կինը էր տան մէջ անասցած որդ մը ունէր. շուտով զանիկա մորթեց, ու ալիւր առաւ շաղուց, և անով բաղարջ հացեր եփեց.
25 Ու Սաւուղի առջեւ և անոր ծառաներուն առջեւ դրաւ, ու կերան, ու ելան նոյն գիշերը գացին։

ԳԼ. ԻԹ

1 Դաւիթի փղշտացւոց հետ պատերազմի երթալը 3 անանց նախատարներուն համձակ չերեւնալը։ 6 Անբուս հաս կը զրկէ Դաւիթը՝ անոր հաւատարմութիւնը գովելով։

— Գլ. իթ. 1։
ք Գլ. իե. 1։
ֆ Հմր. 9։ Ել. իր. 18։ Դ Եես. ԺԹ. 31։ ի. 27։ բ Օր. Ժբ. 10,11։
պ Յես. ԺԹ. 18։ գ Թագ. դ. 8։
ֆ Գլ. լա. 1։
ղ Ծն. Ժբ. 11։
ֆ Թուա. Ժբ. 6։
ը Ել. իը. 30։ Թուա. իէ. 21։ բ Օր. լգ. 8։
ը Գլ. Ժդ. 37։ Առաք. ա. 28։ Ողբ. բ. 9։
ժ բ Օր. Ժբ. 11։ ա Մն. Ժ. 13։ Ես. ը. 19։
ֆ Հմր. 3։
լ Գլ. Ժե. 27։ գ Թագ. բ. 8,13
ֆ Առաք. ե. 11,12,13։ Ժդ. 14։
ֆ Գլ. Ժբ. 12։
ֆ Հմր. 6։
հ Գլ. Ժե. 28։
• Եբր. ձեռքիս
† Եբր. իրեն համար ըրաւ
յ Գլ. Ժե. 9։ գ Թագ. ի. 42։ ա Մն. Ժ. 13։ Երեմ. իբ. 10։
ղ Դատ. Ժբ. 3։ Գլ. ԺԹ. 5։ Ծն. Ժդ. 14։

——

Եւ ՝փղշտացիք իրենց բոլոր բանակները
ԷԱֆեկի մէջ ժողվեցին. ու Իսրայելացիք Յեզ-
րեայէլի մէջ եղող աղբիւրին քով բանակեցան։
2 Եւ փղշտացւոց նախարարները էրէնց հարիւրա-
ւորներովը ու հազարաւորներովը կ'անցնէին. և
Դաւիթ ու իր մարդիկը անոնց ետևէն էԱն-
3 քուսի հետ կ'անցնէին։ Ու փղշտացւոց իշխան-
ները ըսին, Ա՛յս Եբրայեցիները ի՞նչ պիտի ըլ-
լան։ Եւ Անքուս փղշտացւոց իշխաններուն ըսաւ,
Ասիկա Իսրայէլի թագաւորին Սաւուղի ծառան
Դաւիթը չէ՞, որ ՚այսչափ օրերէ՝ կամ մինա-
ւանդ այսչափ տարիներէ ի վեր իմ քովս է. ու
ես ինձի հնկած օրէն մինչև այսօր հանոր վրայ ամե-
4 նևին յանցանք մը չգտայ։ Եւ փղշտացւոց իշխան-
ները անոր սրդողեցան, ու փղշտացւոց իշխան-
ները անոր ըսին, ՚Ա՛յդ մարդը ետ դրկէ, ու ե-
թող իր տեղը, ուր զանիկա դրիր. ու մեղի հետ
պատերազմի մէջ չմտնէ, չըլլայ որ Եպատերազ-
մին մէջ մեղի թշնամութիւն ընէ. քանզի անի-
կա ինչո՞վ պիտի հաշտուի իր տէրոջը հետ, չէ՞
5 որ այս մարդոց գլուխներովը։ Ասիկա այն Դա-
ւիթը չէ՞, որու համար կիները պար բռնելով
ու պատասխան տալով կ'ըսէին,
ըՍաւուղ իր հազարաւորները զարկաւ,
Ու Դաւիթ իր բիւրաւորները։
6 Եւ Անքուս Դաւիթը կանչեց, ու անոր ըսաւ,
Տէրը կենդանի է որ դուն շիտակ մարդ մըն ես,
և ինծի հետ բանակին մէջ Իմտնելդ ու ելլելդ
իմ աչքիս աղէկ կ'երեւնայ. Ժքանզի ինծի եկած
օրեդ մինչև այսօր քու վրադ չարութիւն մը
չգտայ. բայց դուն նախարարներուն աչքին աղէկ
7 չես երեւնար. Ուստի հիմա դարձիր և խաղա-
ղութեամբ գնա, ու փղշտացւոց նախարարնե-
8 րուն աչքին գէշ երեւցածը մի ըներ։ Եւ Դա-
ւիթ Անքուսի ըսաւ, Բայց ես ի՞նչ ըրի, ու քու
առջեւդ կայնած օրէս մինչև այսօր ծառայիդ
վրայ ի՞նչ գտար, որ ես չերթամ ու իմ տէրոջս,
թագաւորին, թշնամիներուն հետ պատերազմ
9 չընեմ։ Եւ Անքուս պատասխան տուաւ ու Դա-
ւիթի ըսաւ, Գիտեմ որ դուն իմ աչքերուս
էԱստուծոյ հրեշտակին պէս աղէկ կ'երեւնաս.
բայց ՚փղշտացւոց իշխանները ըսին թէ Անիկա
10 մեղի հետ պատերազմի չելլէ։ Ուստի առաւօ-
տուն կանուխ ելիր դուն ու քու տէրոջդ ծա-
ռաները որոնք քեզի հետ եկան, առաւօտուն
11 կանուխ ելէք ու լուսցածին պէս գացէք։ Եւ Դա-
ւիթ ինք ու իր մարդիկը առաւօտուն կանուխ
ելան որպէս զի երթան, ու փղշտացւոց երկիրը
դառնան. Իսկ փղշտացիք Յեզրայէլ ելան։

ԳԼ. Լ

1 Ամաղեկացիները Սիկելակը կը կողոպտեն։ 4 Դաւիթ
Աստուծոյ հարցնելով կը քաջալերուի որ անոնց հետևէն
երթայ. 11 ու Եգիպտացին մը առաջնորդութեամբ թշնամ-
ւոց վրայ կը հասնի, ու բոլոր աւարը հետ կ'առնէ։ 22
Դաւիթ օրէնք կը հաստատէ աւարը հաւասարապէս բաժ-
նելու՝ թէ պատերազմ ընող և թէ պահապանութիւն ընող
զօրքերուն մէջտեղը։ 26 Դաւիթ իր բարեկամներուն ըն-
ծաներ կը ղրկէ։

Ու երբ Դաւիթ ու իր մարդիկը երրորդ օրը
Սիկելակ մտան, *ահա ՝Ամաղեկացիք հարաւա-
յին երկրին ու Սիկելակի վրայ յարձակեր էին.
և Սիկելակը զարնելով՝ զանիկա կրակով այրեր
2 էին. Ու հոն եղած կիները գերի առեր էին. պզ-
տիկէն մինչև մեծը մարդ մը չէին մեռցուցեր,
հապա զանոնք իրենց հետ տանելով ճամբանին
3 գացեր էին։ Ու երբ Դաւիթ ու իր մարդիկը քա-
ղաքը հասան, ահա անիկա կրակով այրուած
էր. ու իրենց կիները, աղաքնները ու աղջիկները
4 գերի առնուած էին։ Ուստի Դաւիթ ու իրեն հետ
եղող ժողովուրդը ձայներնին վերցուցին ու լա-
ցին, մինչև որ անոնց վրայ այժ չմնաց լալու։
5 Եւ Դաւիթի էերկու կիները, Յեզրայելացի Ա-քի-
նոամ ու Կարմելացի Նաբալի կինը Աբիգէա
6 ալ գերի առնուած էին։ Եւ Դաւիթ մեծ տա-
ռնապի մէջ էր, էքանզի ժողովուրդը զանիկա
քարկոծել կ'ուզէր. որովհետև բոլոր ժողովուր-
դէն ամէն մէկուն սիրտը կը կսկծար իր տղոցը
ու աղջիկներուն համար. ՚բայց Դաւիթ իր Տէր
7 Աստուծովը զօրացաւ։ Եւ Դաւիթ Աբիաթարէն
որդւոյն, Աբիաթար քահանային, ըսաւ, Եփուդը
մօտեցուր ինծի. ու Աբիաթար եփուդը Դաւի-
8 թի մօտեցուց։ Եւ Դաւիթ Տէրոջը հարցուց ու
ըսաւ, Ա՛յս գունդին հետևէն իյնա՞մ. անոնց
կը հասնի՞մ. ու Տէրը ըսաւ անոր, Հետևէն ին-
կիր, քանզի անշուշտ պիտի հասնիս ու ամէն
բանը պիտի ազատես։
9 Եւ Դաւիթ ինք ու իրեն հետ եղող վեց հա-
րիւր մարդիկը գացին, ու մինչև Բսոր հեղե-
ղատը եկան. ու հոն մնացողները հոն կայնեցան։
10 Եւ Դաւիթ չորս հարիւր մարդով ետևէն հա-
լածեց. (Բայց երկու հարիւր մարդիկը շատ
յոգնած ըլլալնուն համար՝ Բսոր հեղեղատին
11 տակի կողմը մնացին, ու չկրցան անցնիլ։) Ու
դաշտին մէջ Եգիպտացի մարդ մը գտան, և զա-
նիկա Դաւիթի բերին. ու անոր հաց տուին, ու
12 կերաւ, ու անոր ջուր խմցուցին. Եւ անոր քիչ
մը չոր թուզ ու երկու ողկոյզ չամիչ տուին, որ
ըկերաւ ու ոգին վրան եկաւ. քանզի երեք օր ու
երեք գիշեր հաց չէր կերած ու ջուր չէր խմած։
13 Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ, Դուն որո՞ւն մարդն
ես, և ուրկէ՞ ես։ Եւ անիկա ըսաւ, Ես Եգիպտացի

ա Գլ. իը. 1։
բ Գլ. դ. 1։
գ Գլ. իը. 1, 2։
դ Տես. Գլ. իէ. 7։
ե Գան. զ. 5։
զ ա Մն. ժբ. 19։
է Գլ. ժդ. 21։
ը Գլ. ժը. 7։ իա. 11։
թ բ Թագ. գ. 25։ դ Թագ. ժթ. 27։
ժ Հմր. 3։
ի բ Թագ. ժդ. 17, 20։ ժթ. 27։
լ Հմր. 4։
խ բ Թագ. գ. 4։
• Նէբ. և
ա Տես Գլ. ժե. 7։ իէ. 8։
բ Գլ. իե. 42, 43։ բ Թագ. բ. 2։
գ Ել. ժէ. 4։
դ Սապ. խբ. 5։ ծդ. 3, 4, 11։ Ա.Մր. գ. 17։ 18։
ե Գլ. իգ. 6, 9։
զ Գլ. իդ. 2, 4։
է Հմր. 21։
ը Դատ. ժե. 19։ Գլ. ժդ. 27։

պատանի մըն եմ, ա՛ւ Ամաղեկացի մարդու մը ծառայ. ու հիմա երեք օր է որ հիւանդ ըլլալուս համար իմ տէրս զիս հոս թողուց։ Մենք Ի-
14 բեթի հարաւային կողմը՝ Յուդայի կողմերը ու Բեթաղէլի հարաւային կողմերը յորձակեցանք, ու
15 Աիկելագը կրակով այրեցինք։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ, Չիս այն գունդին կրնա՞ս իջեցնել։ Ու անիկա ըսաւ, Դուն ինծի Աստուծով երդում ըրէ որ զիս պիտի չմեռցնես, ու զիս իմ Տէրոջս ձեռքը պիտի չտաս, ես ալ քեզ այն գունդին կ'իջեցնեմ։
16 Եւ զանիկա հոն իջեցուց, ու ահա անոնք բոլոր դեանին երեսին վրայ ցրուած էին. էկ'ուտէին ու կը խմէին, և Փղշտացւոց երկրէն ու Յուդայի երկրէն առած այն բոլոր մեծ աւարին համար
17 ուրախութիւն կ'ընէին։ Եւ Դաւիթ *արշալոյսէն մինչև հետեւեալ օրուան իրիկունը՝ զանոնք զարկաւ, ու անոնցմէ մարդ չազատեցաւ, բայց միայն չորս հարիւր երիտասարդներ, որոնք ուղտերու վրայ հեծան ու փախան։
18 Եւ Դաւիթ Ամաղեկացւոց առած բոլոր բաները ազատեց. ու Դաւիթ իր երկու կիներն ալ ազատեց։
19 Եւ իրենց մէ՛կ բանը պակաս չէր պզտիկէն մինչև մեծը, թէ՛ աղջկայ, թէ՛ աղջիկ և թէ՛ աւար, ինչ որ անոնք առեր տարեր էին. Դաւիթ ամէնն ալ հետ բերաւ։
20 Ու Դաւիթ բոլոր ոչխարները ու արջառները առաւ, և զանոնք էրէից հօտերուն առջեւէն կը տանէին, ու կ'ըսէին, Դաւիթի աւարը սիկա է։
21 Եւ Դաւիթ Էյն երկու հարիւր մարդոցը եկաւ, որոնք շատ յոգնած ըլլալնուն համար չէին կրցեր Դաւիթի հետեւէն երթալ. ու զանոնք Բսոր հեղեղատը նստեցուցեր էր. և անոնք ելան Դաւիթը ու անոր հետ եղող ժողովուրդը դիմաւորելու. ու Դաւիթ երթ ժողովուրդին մօտեցաւ, անոնց խաղաղութիւնը հարցուց։
22 Եւ Դաւիթի հետ գացող մարդոցմէն իրոլոր չար ու անպիտան մարդիկը պատասխան տուին ու ըսին, Ասոնց մեզի հետ չգալուն համար՝ մենք ալ անոնց մեր ազատած աւարէն չենք տար. ամէն մարդ միայն իր կինը ու աղաքները առնէ ու երթայ։
23 Բայց Դաւիթ ան*նց ըսաւ, Այդպէս մի ընէք, եղբայրներս, որովհետև Տէրը մեզի տուաւ սա-
24 կա, և ինք մեզ պահեց ու մեր վրայ եկող գունդը մեր ձեռքը մատնեց։ Եւ այս բանին մէջ ո՞վ ձեզի մտիկ կ'ընէ. քանի հարտասիներուն բաժինը պատերազմի գացողներուն բաժինին հետ հաւասար պիտի ըլլայ. հաւասար
25 բաժին պիտի բաժնեն։ Եւ այն օրէն իւ վեր սովիկա Իսրայէլի մէջ կանոն ու օրէնք դրաւ, որ ի՛նչ մինչև այսօր։
26 Եւ Դաւիթ Աիկելագ եկաւ, ու այն աւարէն

ը Հմր. 16։ բ Թագ. ը. 18։ գ Թագ. ա. 38, 44։ Եզեկ. իե. 16։ Մոխ. բ. 5։
դ Ցես. ժգ. 13։ ժե. 13։
ե ա Թես. ե. 3։
զ կամ, հետեւեալ օրուան արշալոյսին մինչև իրիկունը
է Հմր. 8։
ը Հմր. 10։
թ Դատ. ժը. 15։
ժ բ Օր. ժգ. 13։ Դատ. ժթ. 22։
ի Տես Թուա. լա. 27։ Ցես. իբ. 8։
ժա Եբր. օրհնութիւն. Ծն. լգ. 11։ Գլ. իե. 27։
ժբ Ցես. ժթ. 8։
ժգ Ցես. ժե. 48։
ժդ Ցես. ժգ. 16։
ժե Ցես. ժգ. 50։
ժզ Գլ. իէ. 10։
ժէ Դատ. ա. 16։
ժը Դատ. ա. 17։
ի Ցես. ժգ. 13։ բ Թագ. բ. 1։
ի ա Մն. ժ. 1—12։
իա Գլ. իբ. 4։
իբ Գլ. ժգ. 49։ ա Մն. բ. 33։
իգ բ Թագ. ա. 6. ևն։
իդ կամ, խիստ վախցաւ
իե Դատ. ճ. 54
իզ Գլ. ժգ. 6։ ժէ. 26։
իէ բ Թագ. ա. 14։
իը բ Թագ. ա. 10։

Յուդայի ծերերուն, իր բարեկամներուն, ըրկեց՝ ըսելով, Ահա ձեզի Տէրոջը թշնամիներուն աւարէն ընծայ եմ ղրկեր։ Այսինքն Բեթէլի մէջ եղողներուն, Հարաւային Ռամոթի մէջ եղողներուն, Յաթիրի մէջ եղողներուն, Աբոերի մէջ եղողներուն, Սեփամոթի մէջ եղողներուն, Եսթեմոայի մէջ եղողներուն, Րաթալի մէջ եղողներուն, Յերամէլացւոց քաղաքներուն մէջ եղողներուն, Կենեցւոց քաղաքներուն մէջ եղողներուն, Հորմայի մէջ եղողներուն, Քորաշանի մէջ եղողներուն, Աթաքի մէջ եղողներուն, Փերսանի մէջ եղողներուն, և այն ամէն տեղերը ուր Դաւիթ իր մարդոցմով պտըտեր էր։

ԳԼ. Լ.Ա.

1 Սաուղ իր զօրքը կոտորելով, ու իր որդիքը սպաննուած ըլլալով, ինք ու իր կապարճակիրը ինքզինքնին կը մեռցնեն։ 7 Փղշտացիները Իսրայէլացիներէն թողած քաղաքներու մէջ կը բնակին. 8 և Սաուղի ու անոր որդւոցը մեռած մարմինները գտնելով՝ իրենց յաղթութեան վրայ կ'ուրախանան։ 11 Գաղատի ու Յաբէսի բնակիչները գիշերով կ'երթան մարմինները կ'առնեն, ու Յաբէսի մէջ կ'այրեն, և անոնց ոսկորները տուգով կը թաղեն։

Ու ՝Փղշտացիք Իսրայէլի հետ պատերազմ կ'ընէին. և Իսրայէլի մարդիկը Փղշտացւոց առջեւէն փախան, ու Բ Գելբուէ լեռանը վրայ սպաննուած ինկան։ Ու Փղշտացիք Սաուղի ու անոր որդիներուն հետեւէն հասան, ու Փղշտացիք ÷Սաուղի որդիները, Յովնաթանը, Աբինադաբը ու Մեղքիսուէն զարկին։ Եւ ՚պատերազմը Սաուղի վրայ ատաւակցաւ, ու աղեղնաւորները զանիկա գտան. ու աղեղնաւորներէն
4 *ատաւիկ վիրաւորուեցաւ։ Եւ Սաուղ իր կապարճակիրին ըսաւ, Սուրդ քաշէ ու անով զիս խոցէ. չըլլայ որ այս Ան*նթլփատները գան ու զիս խոցեն, և զիս ծաղր ընեն. բայց կապարճակիրը չուզեց, Բանդի շատ վախցաւ։ Եւ Սաուղ սուրը առաւ ու Ան*նոր վրայ ինկաւ։
5 Եւ անոր կապարճակիրը Սաուղի մեռնիլը տեսնելով՝ ան ալ իր սուրին վրայ ինկաւ ու անոր հետ
6 մեռաւ։ Եւ Սաուղ ու անոր երեք որդիները, ու կապարճակիրը և անոր բոլոր մարդիկը նոյն օրը միասեղ մեռան։
7 Ու հովիտին անդիի կողմը և Յորդանանու անդիի կողմը եղող Իսրայէլի մարդիկը Իսրայէլացւոց փախչիլը ու Սաուղի և անոր որդիներուն մեռնիլը տեսնելով՝ քաղաքները թողուցին ու փախան. և Փղշտացիք եկան ու անոնց մէջ բնակեցան։
8 Եւ հետեւեալ օրը Փղշտացիք եկան որ մեռելները մերկացնեն. ու Սաուղը և անոր երեք որդիները Գելբուէ լեռան վրայ ինկած գտան։

ա Ցես. ժգ. 13։ ժե. 13։
բ ա Թես. ե. 3։
գ կամ, հետեւեալ օրուան արշալոյսին մինչև իրիկունը
դ Հմր. 8։
ե Հմր. 10։
զ Դատ. ժբ. 15։
է բ Օր. ժգ. 13։ Դատ. ժթ. 22։
ը Տես Թուա. լա. 27։ Ցես. իբ. 8։
թ Եբր. օրհնութիւն. Ծն. լգ. 11։ Գլ. իե. 27։
ժ Ցես. ժթ. 8։
ժա Ցես. ժե. 48։
ժբ Ցես. ժգ. 16։
ժգ Ցես. ժե. 50։
ժդ Գլ. իէ. 10։
ժե Դատ. ա. 16։
ժզ Դատ. ա. 17։
ժէ Ցես. ժգ. 13։ բ Թագ. բ. 1։
ժը ա Մն. ժ. 1—12։
ի Գլ. իբ. 4։
իա Գլ. ժգ. 49։ ա Մն. բ. 33։
իբ բ Թագ. ա. 6. ևն։
իգ կամ, խիստ վախցաւ
իդ Դատ. ճ. 54
իե Գլ. ժգ. 6։ ժէ. 26։
իզ բ Թագ. ա. 14։
իէ բ Թագ. ա. 10։

9 Ա֊յն ատեն անոր գլուխը կտրեցին, ու անոր վրայէ
զէնքերը հանեցին. և Փղշտացւոց երկրին չորս
կողմը լրեւնց կառաւննեւրուն ու ժողովուրդին՝
Բայց քաներդաւն աւետիսը տալու համար մարդ ղրկե-
10 ցին։ Ժնե անոր զէնքերը էԱստարովթի տունը դրին,
ու Նանոր մարմինը էՐեթսանի պարիսպէն կախեցին։
11 Ժնե Գաղաադու Յաբիսի բնակիչները երբ լսե-
12 ցին ինչ որ Փղշտացիք Սաւուղի ըրած էին, Հրալոր
ոյժի տէր մարդիկը ոտք ելան, ու բոլոր գիշերը
գացին, ու Բեթսանի պարիսպէն Սաւուղի մար-
մինը ու անոր որդիներուն մարմինները առին, և
13 Յաբիս եկան ու հոն զանոնք այրեցին. Ես անոնց
ոսկորները առին, ու Յաբիսի մէջ էծառին տակ
թաղեցին, Նու եօթը օր ծոմ պահեցին։

*ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ամաղեկացի մը Խորայեցիներուն յաղթուելուն լուրը
Դաւիթի կը բերէ, ու լսելով Թէ ինք մեռցուցեր է Սա-
ւուղ, ինքն ալ կը մեռցնէ։ 17 Դաւիթ Սաւուղի ու Յով-
նաթանի համար կ'ողբայ երգով մը։

Ես Սաւուղի մեռնելէն ետքը, երբ Դաւիթ
Ամաղեկացիները զարնելէն դարձեր էր, ու եր-
2 կու օր Սիկեղակի մէջ նստեր էր, երրորդ օրը ահա
բանակէն, Սաւուղի քովէն, էմիկը եկաւ, ետուն
հանդերձները պատռուած էին ու գլուխն վրայ
հող կար. և անիկա Դաւիթի քով գալով գե-
3 տինը ինկաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ։ Ես Դա-
ւիթ ըսաւ անոր, Որկէ՞ կու գաս։ Ու անիկա
4 ըսաւ անոր, Ես Իսրայէլի բանակէն փախայ։ Ես
Դաւիթ ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ էր եղաւ, պատ-
մէ ինծի։ Ու անիկա ըսաւ, ժողովուրդը պատե-
րազմէն փախաւ, ու ժողովուրդէն շատ մարդիկ
ինկան մեռան. նաև Սաւուղ ու անոր որդին Յով-
5 նաթան մեռան։ Ես Դաւիթ իրեն լուր բերող
պատանիին ըսաւ, Սաւուղի ու անոր որդւոյն Յով-
6 նաթանի մեռնիլը որկէ՞ գիտես։ Ու անոր լուր
բերող պատանին ըսաւ, Դիպուածով էԳելբուէ
լեռան վրայ գտնուեցայ, և ահա ՆՍաւուղ իր
նիզակին վրայ կռթներ էր, ու կառքերը և ձիա-
7 ւորները անոր վրայ կը հասնէին։ Ան ատեն ե-
տեւը դառնալով զիս տեսաւ, ու զիս կանչեց.
8 Ես ալ ըսի, Ահա հոս եմ։ Ես անիկա ինծի ըսաւ,
Դուն ո՞վ ես։ Ես ալ անոր ըսի Թէ Ամաղեկացի
9 եմ։ Ու անիկա ինծի ըսաւ, Կ'ուզեմ, իմ վրաս
ելլէր ու զիս մեռցնէր. քանզի վրաս թմրութիւն
10 մը եկաւ, բայց տակաւին հոգիս վրաս է։ Ան-
ատեն անոր վրայ ելայ ու էզանիկա մեռցուցի.
քանզի ես հասկցայ որ անիկա չյնալէն ետքը
պիտի չապրի. ու անոր գլխուն վրայի թագը և
անոր թեւին վրայ եղած †ապարանջանը առի,
11 ու զանոնք հոս իմ տէրոջս բերի։ Ան ատեն Դա-
ւիթ իր հանդերձները բռնեց Ցպատռեց, նոյնպէս
12 ալ անոր հետ եղող բոլոր մարդիկը։ Ես անոնք
Սաւուղի համար, ու անոր որդւոյն Յովնաթանի
համար, և Տէրոջը ժողովուրդին համար, ու Իս-
րայէլի տանը համար սուգ բռնեցին ու լացին,
ու մինչև իրիկուն ծոմ բռնեցին անոնց սրով ես-
նալուն համար։

13 Ես Դաւիթ իրեն լուր բերող պատանիին ըսաւ,
Դուն ո՞ր տեղացի ես։ Ու անիկա ըսաւ, Ես պան-
14 դուխտ Ամաղեկացիի մը զաւակ եմ։ Ես Դաւիթ
անոր ըսաւ, Ինչո՞ւ չվախցար էձեռք երկնցը-
15 նելու և Տէրոջը օծեալը մեռցնելու։ Ես ՆԴաւիթ
մանչերէն մէկը կանչեց ու ըսաւ, Մօտեցիր, ահիկա
16 մեռցուր. և զանիկա զարկաւ, որ մեռաւ։ Ու Դա-
ւիթ անոր ըսաւ, Էրուս արիւնդ քու գլուխդ բլլայ,
Քանզի քու բերանդ քեզի համար վկայութիւն
տուաւ՝ ըսելով, Տէրոջը օծեալը ես մեռցուցի։

17 Ես Դաւիթ Սաւուղի վրայ ու անոր որդւոյն
18 Յովնաթանի վրայ այս ողբը ըսաւ. Ու պատուի-
րեց որ ‡Աղեղը Յուդայի որդիներուն սորվեցնեն.
ահա անիկա ¦Ուղիղին գիրքին մէջ գրուած է։

Ը բ Թագ. ա. 20։
ժ Գլ. խա. 9։
ի Դատ. բ. 13։
լ բ Թագ. իա. 12։
խ Յես. ժէ. 11։ Դատ. ա. 27։
ծ Գլ. ժա. 3, 9, 10։
կ Տես Գլ. ժա. 1—11։ բ Թագ. բ. 4—7։
հ բ Մն. ժգ. 14։ Երեմ. լդ. 5։
Ամոս գ. 10։
յ բ Թագ. բ. 4, 5։ իա. 12, 13, 14։
† կամ, մատանին
ղ Մն. ծ. 10։

* կամ, ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ՍԱՄՈՒԷԼԻ
ա ա Թագ. լ. 17, 26։
բ Գլ. գ. 10։
գ ա Թագ. դ. 12։
դ ա Թագ. դ. 16։
ե ա Թագ. լա. 1։
զ Տես ա Թագ. լա. 2, 3, 4։
է Դատ. ք. 54։
† կամ, չղթան
ը Գլ. գ. 31։ ժգ. 31։
թ Թագ. ժբ. 8։
ժ ա Թագ. լա. 4։
ի ա Թագ. իդ. 7։ իզ. 9։ Սաղ. ճե. 15։
լ Գլ. դ. 10, 12։
խ ա Թագ. իզ. 9։ գ Թագ. բ. 32, 33, 37։
ծ Հմի. 10։ Դատ. ժք. 22։
‡ Երկխ անունն է
¦ Յես. ժ. 13։

19 Ով Իսրայէլի փառքը,
Քու բարձր տեղերուդ վրայ վիրաւորուած էնկաւ.
Հզօրաւորները ի՛նչպէս իներան։
20 Ցդէթի մէջ մի պատմէք,
Ասկաղոնի ճամբաներուն մէջ աւետիս մի տաք.
Զի՛ըլլայ որ Փղշտացւոց աղջիկները ուրախանան,
Զի՛ըլլայ որ Անթլփատներուն աղջիկները ցնծութիւն ընեն։
21 Ով Գեղբուէի լեռներ,
Ձեր վրայ ոչ ցօղ ըլայ և ոչ անձրեւ,
Ու էրեխայէ ընծաներու անդաստաններ չըպտուին.
Քանզի զօրաւորներուն վահանը հոն ձգուեցաւ.
Սաւուղի վահանը իբր թէ Իւղով չէր օծուած։
22 Վիրաւորուածներուն արիւնէն — զօրաւորներուն ճարպէն՝
Յովնաթանի աղեղը հետ չդարձաւ,
Ու Սաւուղի սուրը պարապ չդարձաւ։
23 Սաւուղ ու Յովնաթան
Իրենց կենդանութեան սիրելի ու հաճելի ըլլալով,
Իրենց մահուան ժամանակ ալ իրարմէ չզատուեցան.
Արծիւներէն աւելի թեթեւաշարժ՝
Ու առիւծներէն աւելի զօրաւոր էին։
24 Ով Իսրայէլի աղջիկներ, լացէք Սաւուղի համար,
Որ ձեզի վայելուչ կարմիրներ կը հագցնէր,
Ու ձեր հանդերձներուն վրայ ոսկի զարդեր կը դնէր։
25 Պատերազմին մէջ զօրաւորները ի՛նչպէս իներան։
Ով Յովնաթան, քու բարձր տեղերուդ վրայ մեռցուեցար։
26 Քեզի համար շատ կը ցաւիմ,
Ով եղբայր իմ Յովնաթան.
Դուն ինծի խիստ սիրելի էիր.
Ընու ակդ ինծի զարմանալի էր,
Կանանց սէրէն աւելի էր։
27 Զօրաւորները ի՛նչպէս իներան,
Ու պատերազմի զէնքերը կորսուեցան։

ԳԼ. Բ

1 Դաւիթ Աստուծոյ առաջնորդութեամբ իր զօրքերովը Քեբրոն կ'երթայ, ու հոն Յուդայի վրայ թագաւոր կ'ըլլայ։ 5 Գաղաադու Յաբիսի բնակիչները կը գովէ, անոնց՝ Սաւուղի վրայ ցուցուցած սիրոյն համար։ 8 Աբեններ Իսրայէլի թագաւոր կը դնէ Յերուսաղէմէն։ 15 Աբեններին ասպարէզով մարդոցը ու Յովաբին ասպարէզով մարդոցը մէջ եղած մահամարտի կռիւը։ 18 Ասայէլ կը մեռցուի։ 26 Աբեններին առաջարկութիւնովը Յովաբ ժողովուրդը հետ կը դարձնէ։ 32 Ասայէլի թաղումը։

Եւ ասկէ ետև Դաւիթ Տէրոջը հարցուց ու ըսաւ, Յուդայի քաղաքներէն մէկը երթա՞մ։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ, Ելիր։ Ու Դաւիթ ըսաւ,
2 Ո՞ւր երթամ։ Եւ Տէրը ըսաւ, Քեբրոն։ Եւ Դաւիթ իր էրկու կիները, այսինքն Յեզրայէլացի Աքինոամը ու Կարմէլացի Նաբալի կինը Աբիգաեան, իրեն հետ տարաւ։
3 Իրեն հետ եղող մարդիկն ալ՝ ամէն մէկը իր ընտանիքովը տարաւ. ու Քեբրոնի քաղաքներուն
4 մէջ բնակեցան։ Եւ Յուդայի մարդիկը եկան, ու հոն Դաւիթը Յուդայի տունը վրայ թագաւոր օծեցին։ Եւ Դաւիթի պատմեցին ու ըսին թէ Գաղաադու Յաբիսի բնակիչները Սաւուղը
5 թաղեցին։ Եւ Դաւիթ Գաղաադու Յաբիսի բնակիչներուն պատգամաւորներ դրկեց ու անոնց ըսաւ, Քու Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլաք, որ ձեր տէրոջը Սաւուղի այս ողորմածութիւնն ըրիք, ու
6 զանիկա թաղեցիք։ Եւ հիմա Տէրը ձեզի ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն ընէ. ու այս բանը ընելնուդ համար՝ ես ալ ձեզի այս աղէկութեան
7 թեան փոխարէնը պիտի հատուցանեմ։ Եւ հիմա ձեր ձեռքը ուժոնայ ու զօրաւոր կարիճներ եղէք. քանզի ձեր տէրը Սաւուղ մեռաւ, և Յուդայի տունը զիս իրենց վրայ թագաւոր օծեցին։
8 Իսկ Սաւուղի զօրավարը, Ներեան Աբեններ, Սաւուղի որդին Յեբուսթէն առաւ, ու
9 զանիկա Մանայիմ անցուց, Եւ զանիկա Գաղաադու վրայ, Ասուրիի վրայ, Յեզրայէլի վրայ,
10 Եփրեմի վրայ, Բենիամինի վրայ, ու բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր ըրաւ։ Երբ Սաւուղի որդին Յեբուսթէ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, քառասուն տարեկան էր, ու երկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ. միայն Յուդայի տունը
11 Դաւիթի հպատակ եղաւ։ Եւ Յուդայի տունը վրայ Քեբրոնի մէջ Դաւիթի թագաւորութիւնը ըրած ժամանակը եօթը տարի ու վեց ամիս էր։
12 Ու Ներեան Աբեններ և Սաւուղի որդւոյն Յեբուսթէի ծառաները Մանայիմէ Գաբաւոն եկան։
13 Եւ Շարուհեայի որդին Յովաբ ու Դաւիթի ծառաները Քեբրոնի եղան, ու Գաբաւոնի աւազանին քով անոնց հանդիպեցան. և տասնք աւազանին մէկ կողմը՝ ու տասնք աւազանին միւս
14 կողմը նստան։ Եւ Աբեններ Յովաբի ըսաւ, Թող կտրիճները ելլեն ու մեր առջև խաղան։ Եւ Յովաբ ըսաւ, Թող ելլեն։
15 Ուստի անոնք թիւով ելան, ու Բենիամինէ ու Սաւուղի որդւոյն Յեբուսթէի կողմէն տասներկու մարդ, և Դաւիթի
16 ծառաներէն տասներկու մարդ անցան. Ու ամէն մէկը իր ընկերին գլխէն բռնեց, և իր սուրը իր

հ Ելմ. 27։
յ ա Թագ. լա. 9։ Մխ. ա. 10։ Տես Դատ. ժզ. 23։
ղ Տես Ել. ժե. 20։ Դատ. ժա. 34։ ա Թագ. ժը. 6։
ճ ա Թագ. լա. 4։
ժ ա Թագ. լա. 1։
ի Տես Դատ. Ե. 23։ Ծոր գ. 3, 4։ Եբեմ. ի. 14։
ա ա Թագ. ժ. 1։
բ ա Թագ. ժը. 4։
գ Դատ. ժգ. 18։
դ ա Թագ. ժը. 1, 3։ ժԹ. 2։ ի. 17, 41։ իգ. 16։
ե Ելմ. 19։

ա Դատ. ա. 1։ ա Թագ. իգ. 2, 4, 9։ ի. 7, 8։
բ ա Թագ. ի. 31։ Ելմ. 11։ Գլ. Ե. 1, 3։ գ Թագ. բ. 11։
գ ա Թագ. ի. 5։
դ ա Թագ. իե. 2, 3։ ի. 1։ ա Մն. ժբ. 1։
ե Ելմ. 11։ Գլ. Ե. 5։
զ ա Թագ. լա. 11, 13։
է Հուսթ. բ. 20։ գ. 10։ Սպծ. ժԺ. 15։
ը Ք Տիմ. ա. 16, 18։
թ ա Թագ. ժգ. 50։
ժ ա Մն. ը. 33։ Թ. 39։
ի Նբէ. Եսայեան
լ Գլ. Ե. 5։ գ Թագ. բ. 11։
խ Ցես. ժը. 25։
ծ Երեմ. խա. 12։

ընկերին կոչը խօսէց, ու մէկտեղ ինկան. ու այն տեղին անունը †Բեղկաթ-ասուբիմ բաւեցաւ, որ Գաբաւոնի մէջ է։

17 Եւ այն օրը խիստ սաստիկ պատերազմ եղաւ. ու Աբենները Իսրայէլի մարդոց հետ Դաւիթի ծա-
18 ռաներուն առջեւ յաղթուեցաւ։ Եւ ♪Շարուհեայի երեք որդիները, Յոաբ, Աբեսա ու Ասա-
19 հէլ, հոն էին. ու Ասահէլ դաշտի նապաստակի պէս հոպքով թեթեւ էր։ Եւ Ասահէլ Աբեններուն հետեւէն ինկաւ, ու Աբենների հետեւէն մէջ կամ ձախ
20 կողմը չխոտորեցաւ։ Եւ Աբեներ հետեւը դարձաւ ու բաւ, Ասահէլ, դո՞ւն ես։ Ու անիկա
21 բաւ, Ես եմ։ Եւ Աբեներ անոր բաւ, Քու մէջ կամ ձախ կողմդ խոտորէ, ու կորիճներէն մէկը բռնէ, ու անոր զէնքերը քեզի առ. բայց Ասահէլ
22 անոր հետեւէն դառնալ չուզեց։ Եւ Աբեներ նորէն մէյմըն ալ Ասահէլի բաւ, Հետեւէս դարձիր. քեզ ինչո՞ւ համար գետինը զարնեմ. այն առեն ի՞նչպէս երես վերցնեմ քու եղբօրդ Յոաբի նա-
23 յիմ։ Բայց անիկա անոր էթէ-էն դառնալ չուզեց։ Ու Աբեներ նիզակին հետեւի ծայրովը ♪անոկուշտէն զարկաւ զանիկա, ու նիզակը անոր կռնակէն եելաւ. և հոն ինկաւ ու նոյն տեղը մեռաւ. և ով որ Ասահէլի ինկած ու մեռած տեղը կու գար՝
24 կանգ կ'առնէր։ Եւ Յոաբ ու Աբեսա Աբենների հետեւէն ինկած կը հալածէին վանիէլ. ու երբ արեւը Գիոյի դիմաց Գաբաւոնի անապատին ճամբան եղող Ամմայի բլուրը եկան, արեւը մնաւ։
25 Եւ Բենիամինի որդիները Աբենների հետեւէն ժողովուեցան, դառնք մը եղան. ու բլուրի մը
26 գլուխը կայնեցան։ Եւ Աբեներ Յոաբի պոռալով բաւ, Մինէ սուրը անդադա՞ր պիտի ուտէ. չէ՞ս գիտեր որ ասոր վերջը դառն կ'ըլլայ. մինչեւ ե՞րբ ժողովուրդին պիտի չհրամայես որ իրենց եղ-
27 բայրները հալածելէն ետ դառնան։ Ու Յոաբ բաւ, Կենդանի է Աստուած, Եթէ դուն զրուցած չըլլայիր, ժողովուրդին առէն մինչ առաւօտուն իր իր եղբայրները հալածելէն ետ պիտի դառնար։
28 Անի առեն Յոաբ փող հնչեցուց. ու բոլոր ժողովուրդը կանգ առաւ, ու ալ Իսրայէլի հետեւէն չինկան, ու մէյմըն ալ պատերազմ չըրին։
29 Եւ Աբեներ ու անոր մարդիկը այն բոլոր գիշերը դաշտին մէջէն երթալով Յորդանանէ անցան,
30 ու բոլոր Բեթրոնը քալելով Մանայիմ եկան։ Եւ Յոաբ Աբենեռէ դարձաւ, ու բոլոր ժողովուրդը ժողվեց. և Դաւիթի ծառաներէն տասնըմինը մարդ
31 ու Ասահէլ կը պակսէին. Բայց Դաւիթի ծառաները Բենիամինէ ու Աբենների մարդոցմէն երեք հարիւր վաթսուն մարդ զարկին, որոնք մեռան։
32 Եւ Ասահէլը վերցուցին, ու զանիկա Բեթղէհէմի մէջ իր հօրը գերեզմանը թաղեցին։ Ու Յոաբ և անոր մարդիկը բոլոր գիշերը քալեցին, ու արշալոյսին Բեբրոն հասան։

ԳԼ. Գ

1 Դաւիթի օրէ օր կը զօրանայ, 2 Բեբրոնի մէջ անոր վեց որդիները կը ծնանին, 6 Աբեններ Յեբուսթէին կը բարկանայ, 12 ու Դաւիթի կողմը կը դառնայ, 13 Դաւիթ իր Մեղքով կ'ինը իրեն դարձնել կը պահանջէ Աբեններէ, 17 Աբեններ Դաւիթի վրայով Իսրայէլի հետ կը խօսի. և Դաւիթ խնճոյքի կը հրաւիրէ զանիկա, ♪ու եաբը կ'արձակէ խաղաղութեամբ, 22 Յոաբ պատերազմէն դառնալով Թագաւորին կը բարկանայ, ու Աբենները կը մեռցնէ, 28 Դաւիթ Յոաբը կը նզովէ, 31 ու Աբենների համար սուգ կ'ընէ։

Եւ Սաուղի տունը ու Դաւիթի տունը մէջտեղ երկար պատերազմ եղաւ. ու Դաւիթ երթալով կը զօրանար, բայց Սաուղի տունը երթալով կը տկարանար։

2 Եւ Բեբրոնի մէջ †Դաւիթի որդիները ծնան. ու անոր անդրանիկը ♭Յեզրայելացի Աբինոամ
3 ♯նուհ Ամնոն էր։ Եւ անոր երկրորդը Կարմելացի Նաբալի կնոջմէն Աբիգեայէ ♯նուհ էրկլացն էր, ու երրորդը †Գեսուրի թագաւորին Թոլմիի աղջիկան Մաաքայի որդին Աբիսողամ էր, Եւ չորրորդը †Ադգիթի որդին Ադոնիա էր, ու հինգերորդը Աբիտալի որդին Սափատիա էր, Ու վեցերորդը Դաւիթի կնոջմէն Եգղայէ ♯նուհ Յեթրամ էր. Բեբրոնի մէջ Դաւիթի տասը ծնան։

6 Եւ Սաուղի տունը ու Դաւիթի տունը մէջտեղ քանի որ պատերազմ կար, Աբեններ Սաուղի
7 տունը թիկունքն էր։ Եւ Սաուղ հարճ մը ունէր՝ որուն անունը ♪Ռեսափա էր, ու Այիայի աղջիկն էր։ Ու Յեբ—ոշ Աբեններէ բաւ, Իմ հօրս
8 հարճին ինչո՞ւ մօտեցար։ Եւ Աբեններ Յեբուսթէի խօսքերուն համար խիստ բարկացաւ, ու բաւ, Մինէ ես ♭շան գլո՞ւխ եմ որ Յուդայի դէմ՝ քու հօրդ Սաուղի տունը, անոր եղբայրներուն ու բարեկամներուն այսօր ողորմութիւն ըրի, ու քեզ Դաւիթի ձեռքը չմատնեցի, և դուն այ-
9 սօր այս կնոջ համար պիտ կը մեղադրես։ ♭Աստուած Աբեններէ այսպէս ու ասկէ աւելի ընէ, եթէ Դաւիթի չընեմ ♯ինչ որ Տէրը անոր երդում
10 բրաւ. Այսինքն թագաւորութիւնը Սաուղի տունէն վերցնեմ, ու Դաւիթի աթոռը Իսրայէլի վրայ և Յուդայի վրայ հաստատեմ՝ ♯Դանէ մինչեւ
11 Բեերսաբէէ։ Ու Յեբ—ոշ մէյմըն ալ չկրցաւ Աբենների պատասխան տալ՝ անկէ վախնալուն համար։
12 Եւ Աբեններ իր կողմանէ Դաւիթի պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով, Այս երկիրը որո՞ւնն է. ու բաւ, Ինծի հետ դաշնակցութիւն ըրէ, և ահա իմ ձեռքս քեզի հետ պիտի ըլլայ՝ բոլոր
13 Իսրայէլը քեզի դարձնելու համար։ Ու անիկա բաւ, Աղէկ, ես քեզի հետ դաշնակցութիւն կ'ը-

† Այսինքն, աստուածն արար
♪ ա Մն. բ. 16։
♮ Սաղ. ժը. 33։ Երգ. բ. 17։ բ. 14։
♯ ա Մն. ժբ. 8։
♭ Գը. գ. 27։ դ. 6։ ե. 10։
♯ կամ, փոքրն
♪ Ելմ. 14։ Առակ. ժէ. 14։

——

— ա Մն. գ. 1—4։
♭ ա Թագ. իե. 43։
♯ ա Մն. գ. 1 ♮'ըսուէ Դանիէլ։
♭ ա Թագ. իե. 8։ Գը. ժզ. 37։
♯ գ Թագ. ա. 5։
♪ Գը. ես. 8։ 10։
♮ Գը. ժզ. 21։
♭ բ Օր. իգ. 18։ ա Թագ. իզ. 15։ Գը. Բ. 8։ ժզ. 9։
♯ Հռութ. ա. 17։ գ Թագ. ժԲ. 2։
♪ ա Թագ. ժե. 28։ ժզ. 1,12։ իը. 17։ ա Մն. ժբ. 23։
♮ Դատ. ի. 1։ Գը. ժէ. 11։ գ Թագ. գ. 25։

նեմ. բայց քեզմէ բան մը կը պահանջեմ, որ իմ
երեսս տեսնելու եկած ատենդ՝ եթէ Սաւուղի
աղջիկը՝ Մեղքոլը ինծի չբերես, իմ երեսս չտես-
14 նես։ Եւ Դաւիթ Սաւուղի որդւոյն, Յեհոնաթէի
դեսպաններէն գրկեց՝ ըսելով, Իմ կինս Մեղքոլը
ինծի տուր, զոր ծփզշատցւոց հարիւր անթլփա-
15 տութիւններով առի։ Ու Յեփոսթէ մարդ գըր-
կեց, ու զանիկա անոր այրէն, Վղայիսեան Փաղ-
16 տիէլէ, առաւ։ Եւ անոր այրը լալով մինչև Հրա-
ւաբիմ անոր ետևէն գնաց։ Ու Աբենների անոր
ըսաւ, Գնա դարձիր. ու անիկա դարձաւ։
17 Եւ Աբենների Իսրայէլի ծերերուն հետ խօսե-
ցաւ ու ըսաւ, Երէկ ու միւս օր կ'ուզէիք որ
18 Դաւիթ ձեր վրայ թագաւոր ըլլայ. Ուրեմն հի-
մա ըրէք. Տէրը Դաւիթի համար խո-
սեցաւ՝ ըսելով, Իմ ժողովուրդս Իսրայէլը Փղշ-
տացւոց ձեռքէն ու անոր բոլոր թշնամիներուն
ձեռքէն՝ իմ ծառայս Դաւիթի ձեռքով պիտի
19 ազատեմ։ Եւ Աբենների Նոյն խօսքերը Բենիամի-
նի ալ ըրաւ։ Անկէ ետքը Աբենների Քեբրոն
գնաց, որպէս զի Իսրայէլի ու Բենիամինի բոլոր
տանը հաճոյ երեւցածը Դաւիթի ալ պատմէ։
20 Ու Աբենների Քեբրոն եկաւ Դաւիթի, իրեն հետ
քսան մարդ։ Եւ Դաւիթ Աբենների
21 ու անոր հետ եղող մարդոց խնջոյք ըրաւ։ Ու
Աբենների Դաւիթի ըսաւ, Ելլեմ երթամ, և
ժողովեմ բոլոր Իսրայէլը իմ տէրոջս, թագաւորին, քով
ժողվեմ, որպէս զի քեզի հետ դաշնակցութիւն
ընեն. ու դուն որքիդ ամէն ուզածին պէս թա-
գաւորութիւն ընես։ Եւ Դաւիթ Աբենները դըր-
կեց, որ խաղաղութեամբ գնաց։
22 Եւ ահա Դաւիթի ծառաները ու Յովաբ ապա-
պատակութենէ եկան դարձան, ու իրենց հետ
խիստ շատ աւար բերին. իսկ Աբենների Դաւի-
թի քով Քեբրոնի մէջ չէր. քանզի Դ՚էր զա-
23 նիկա դրկեր էր. ու անիկա խաղաղութեամբ գա-
ցեր էր։ Ու երբ Յովաբ և անոր հետ եղող բոլոր
զօրքը եկան, Յովաբի պատմեցին ու ըսին, Ներ-
ան Աբենների թագաւորին եկաւ՝ան ալ զանիկա
24 դրկեց, ու խաղաղութեամբ գնաց։ Այն ատեն
Յովաբ թագաւորին գնաց ու ըսաւ, Ի՞նչ ըրիր.
ահա Աբենների քեզի եկեր է. ինչո՞ւ համար զա-
25 նիկա թող տուեր ես, ու ան ալ գացեր է. Դուն
†էի՞ս գիտեր՝ որ Ներան Աբենների քեզ խաբե-
լու, ՛քու ելլելդ ու մտնելդ գիտնալու, ու
26 քու ամէն գործդ իմանալու համար եկաւ։ Եւ
Յովաբ Դաւիթի քովէն ելաւ, ու Աբենների ետե-
ւէն պատգամաւորներ դրկեց, ու զանիկա Սիրայի
ջրհորէն ետ դարձուցին. և Դաւիթ չէր գիտեր։
27 Ու երբ Աբենների Քեբրոն դարձաւ, Յովաբ ՚զա-
նիկա դրանը ներսիդին քաշեց, անոր հետ ծա-
ծուկ խօսակցութիւն ընելու համար, ու զանիկա
հան, իր եղբօրը ՚Ասայէլի արեանը համար, ՚անա-
կուշտին զարկաւ, ու անիկա մեռաւ։
28 Եւ անկէ ետև Դաւիթ լսեց, ու ըսաւ, Ես ու
իմ թագաւորութիւնս Ներեան Աբենների ար-
իւնէն յաւիտեան անպարտ ենք Տէրոջը առջև.
29 ՚Յովաբի գլխուն վրայ, ու անոր հօրը բոլոր տանը
վրայ հասնի. ու Յովաբի տունէն ՚սերմնակաթ,
բորոտ, ցուպի կռթնող, սրով իյնող ու հոգի
30 կտրօտ պակաս չըլլայ։ Այսպէս Յովաբ ու անոր
եղբայրը Աբեսա Աբենները մեռցուցին, քանզի
անիկա անոնց եղբայրը ՚Ասայէլը պատերազմի
ժամանակ Գաբաւոնի մէջ մեռցուցեր էր։
31 Եւ Դաւիթ Յովաբի ու անոր հետ եղող բոլոր
ժողովուրդին ըսաւ, ՚Հանդերձներդ պատռեցէք
ու ՚քուրձեր հագէք, և Աբենների առջևէն լա-
ցէք։ Ու Դաւիթ թագաւորը դագաղին ետևէն
32 գնաց։ Եւ Աբենները Քեբրոնի մէջ թաղեցին. ու
թագաւորը ձայնը վերցուց ու Աբենների գերեզ-
մանին վրայ լացաւ. բոլոր ժողովուրդն ալ լացաւ։
33 Եւ թագաւորը Աբենների համար ողբաց ու
ըսաւ,

Մի՞թէ Աբենները այնպէ՞ս մեռաւ,
Ինչպէս Վանդամ մարդ մը կը մեռնի։
34 Քու ձեռքերդ կապանքի մէջ դրուած չէին,
Ու ոտքերդ կապանքի մէջ դրուած չէին.
Անօրէններուն առջև ինկողի մը պէս ինկար։
Ու բոլոր ժողովուրդը նորէն անոր վրայ լացաւ։
35 Եւ քանի որ ցորեկ էր, բոլոր ժողովուրդը եկաւ
՚որ Դաւիթի հաց կ'երցնեն. բայց Դաւիթ եր-
դում ըրաւ ու ըսաւ, ՚Աստուած ինծի այսպէս
ու առկէ աւելի ընէ, եթէ ՚արեւին մտնելէն ա-
36 ռաջ հաց կամ ուրիշ բան մը ճաշակեմ։ Եւ
բոլոր ժողովուրդը ուշադրութիւն ըրաւ, ու այ
բանը իրենց աչքին հաճոյ երեւցաւ, ինչպէս թա-
գաւորին ամէն ըրածը բոլոր ժողովուրդին աչքե-
37 րուն հաճոյ կ'երեւնար։ Եւ այն օրը բոլոր ժողո-
վուրդը ու բոլոր Իսրայէլ հասկցաւ որ Ներեան
38 Աբենների մեռցուիլը թագաւորէն չէր։ Եւ թա-
գաւորը իր ծառաներուն ըսաւ, Չէ՞ք գիտեր որ
39 այսօր Իսրայէլի մէջ մեծ զօրավար մը ինկաւ. Ու-
ես այսօր տկար եմ, թէպէտև թագաւոր օծուե-
ցայ. ու այս մարդիկը, Շարուհեայի որդիները,
՚ինծի համար խիստ են. ‡Տէրը չարութեան ընողին անոր չարութեանը համեմատ։

ԳԼ. Դ

1 Իսրայէլացիները Աբենների մեռնիլը լսելով կը զարհուրին։ 2 Բաանա ու Ռեքաբ Յերուսաղէմէն կը սպաննեն ու ա-

ը ա Թագ. ժը. 20։
ի Մն. խգ. 3։
ժ ա Թագ. ժը. 25, 27։
ի ա Թագ. իե. 44։
ձ Գլ. ժթ. 16։
ղ Հմր. 9։
ո ա Մն. ժը. 29։
ճ Հմր. 10, 12։

յ գ Թագ. ժա. 37։
• Կամ, տպագաւակներու վրայ յարձակէր
† Եբր. գիտես
յ ա Թագ. իթ. 6։ Նա. լէ. 28։
ն գ Թագ. բ. 5։ Գլ. ի. 9,10։
շ Գլ. բ. 23։
ո Գլ. գ. 6։

չ գ Թագ. բ. 32, 33։
ո Գէս. ժե. 2։
ղ Գլ. բ. 23։
— Ցեսու. է. 6։ Գլ. ա. 2, 11։
ո Մն. լէ. 34։
վ Գլ. ժգ. 12, 13։
•• Գլ. ժբ. 17։ Երեմ. ժզ. 7։
ր Հռութ. ա. 17։

յ Գլ. ա. 12։
ռ Գլ. ժթ. 7։
‡ Տես Գլ. ժթ. 13։ գ Թագ. բ. 5, 6, 33, 34։ Սաղ. իբ. 4։ կբ. 12։ բ Տիմ. գ. 14։

—

Նոր դլուխը Բերբրոն կը տանին։ 9 Դաւիթ կը հրամայէ որ զանազան մեռցնեն ու Յերուսաղէմին դլուխը թաղեն։

Եւ Սաւուղի որդին Յեհոնաթան երբ Աբեններէի
Բերբրոնի մէջ մեռնելը լսեց, ձեռքերը թուլցան,
2 ու բոլոր Իսրայէլ խռովեցաւ։ Եւ Սաւուղի
որդին երկու գնդապետ ունէր, մէկուն անունը
Բաանա, ու միւսին անունը Ռեքաբ էր. սոնք
Բենիամինի ցեղէն Բերովթացի Ռեմմոնի որդիներն
էին. (քանզի Բերովթ ալ Բենիամինեանց
3 կը սեպուէր. Ու Բերովթացիները Գեթթայիմ
փախան, և հոն մինչև այսօր պանդուխտի պէս
4 բնակեցան։) Ու Սաւուղի որդին Յոնաթան ոտ-
քերը կազ տղայ մը ունէր, որ երբ Սաւուղի ու
Յոնաթանի մահուան լուրը Յեզրայէլէ եկաւ,
անիկա հինգ տարեկան էր. և անոր դայեակը զա-
նիկա առաւ ու փախաւ. ու երբ փախչելու կը
փութար, փլաւ ինկաւ կազ եղաւ. և անոր ա-
5 նունը Մեմփիբոսթէ էր։ Ու Բերովթացի Ռեմմոնի
որդիները, Ռեքաբ ու Բաանա, գացին, ու ցորեկ-
ուան տաք ատենը Յեբուսթէի տունը մտան, և
անիկա կէսօրուան ատեն պառկեր կը քնանար,
6 Ու անոնք մինչև տանը մէջտեղը մտան, իբր թէ
ցորեն պիտի առնէին. և զանիկա ընանկուշտին
զարկին, ու Ռեքաբ և անոր եղբայրը Բաանա անկէ
7 փախան։ Ան կերպով տունը մտան. ու երբ ա-
նիկա ննջարանին աւնեակը իր անկողինին մէջ կը քնա-
նար, զանիկա զարկին մեռցուցին, և անոր գլուխը
կտրեցին, ու գլուխը առնելով՝ բոլոր գիշերը դաշ-
8 տին ճամբով գացին. Եւ Յեբուսթէի գլուխը
Բերբրոն տարին Դաւիթի, ու թագաւորին ըսին,
Ահա քու թշնամիդ, Էքու կեանքդ փնտռող
Սաւուղի, որդւոյն Յեբուսթէի գլուխը. և Տէրը
Սաւուղէ ու անոր սերունդէն այսօր վրէժխնդ-
9 րութիւն տուաւ մեր թագաւոր տէրոջը։ Եւ Դա-
ւիթ Բերովթացի Ռեմմոնի որդիներուն, Ռեքաբի
ու անոր եղբօրը Բաանայի, պատասխան տուաւ
ու անոնց ըսաւ, Ինչ հոգիս ամէն նեղութենէ
10 ազատող Տէրը կենդանի է, Որ էսն որ ինծի պատ-
մեց ու ըսաւ թէ Սաւուղ մեռաւ, կարծելով թէ
աւետիս տուող մը պիտի երեւնայ ինձի, զա-
նիկա բռնեցի ու Սիկեղակի մէջ զանիկա մեռ-
ցուցի, և անոր տուած աւետիսին վարձքը այս
11 եղաւ. Ո՛րչափ աւելի նոյն վատթը ես վտիտ այն չար
մարդոց, որոնք արդար մարդ մը իր տանը մէջ իր
անկողինին վրայ մեռցուցին. և հիմա Նանոր ար-
իւնը անշուշտ ձեր ձեռքէն պիտի պահանջեմ,
12 ու ձեզ երկրիս վրայէն պիտի վերցնեմ։ Ան-
տեն Դաւիթ էր մանչերուն հրամայեց, ու զա-
նոնք մեռցուցին, և անոնց ձեռքերը ու ոտքերը

կտրեցին, ու Բերբրոնի ուսազանին վրայ կախեցին։ Իսկ Յեբուսթէի գլուխը առին, ու Բերբրոնի մէջ Աբեններէի գերեզմանը թաղեցին։

ԳԼ. Ե

1 Իսրայէլի ցեղերը Բերբրոն կու գան՝ Դաւիթը բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծելու։ 4 Դաւիթի տարիքը։ 6 Դաւիթ Յեբուսացիներէն Սիոնը առնելով՝ հոն կը բնակի։ 11 Փիրամ թագաւորը Դաւիթի դեսպաններ կը դրկէ։ 13 Երուսաղէմի մէջ տասնմէկ որդի կը ծնանին Դաւիթի։ 17 Դաւիթ Ասուածոյ առաջնորդութեամբ Բաղդխարաւնի մէջ, 22 ու նաև Թթենիներու անտառին մօտ փղշտացիները կը ջարդէ։

Եւ Իսրայէլի բոլոր ցեղերը Բերբրոն եկան
Դաւիթի, ու անոր ըսին, Ահա էնինք քու ոսկորդ
2 ու քու մարմինդ ենք։ Եւ *առաջ՝ ալ երբ
Սաւուղ մեր վրայ թագաւոր էր, Իսրայէլը դուրս
հանողը ու ներս բերողը դուն էիր. և Տէրը քեզի
ըսաւ, Դուն ժողովուրդս Իսրայէլը դուն հովուես.
3 ու Իսրայէլի վրայ իշխան ըլլաս։ Եւ Իսրայէլի
բոլոր ծերերը Բերբրոն եկան թագաւորին Ռու
Դաւիթ թագաւորը Բերբրոնի մէջ Տէրոջը առջև
անոնց հետ դաշնակցութիւն ըրաւ. ու անոնք
Դաւիթը Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցին։
4 Եւ Դաւիթ երեսուն տարեկան էր երբ թա-
գաւոր եղաւ, Ռու քառասուն տարի թագաւորու-
5 թիւն ըրաւ։ Բերբրոնի մէջ Յուդայի վրայ Քեսթ
տարի ու վեց ամիս թագաւորութիւն ըրաւ, ու
Երուսաղէմի մէջ բոլոր Իսրայէլի ու Յուդայի վրայ
երեսունուերկուք տարի թագաւորութիւն ըրաւ։
6 Եւ թագաւորը իր մարդոցմով Երուսաղէմ
գնաց, էսն երկիրը բնակող Յեբուսացիներուն
վրայ. ու Դաւիթի խօսեցան՝ ըսելով, Եթէ կոյ-
րերը ու կազերը չվերցնես, հոս պիտի չմտնես.
7 կարծելով թէ Դաւիթ չկրնար հոն մտնել։ Բայց
Դաւիթ առաւ Սիոնի բերդը, (Նոր Դաւիթի քա-
8 ղաքը կոչուեր։) Եւ Դաւիթ այն օրը ըսաւ, Ով
որ Յեբուսացիները զարնէ, ու ջրանցքը հասնե-
լով Դաւիթի ատելի եղող կազերը ու կոյրերը
վերցնէ, Ռանիկա զբոսելոց պիտի ըլլայ. անոր համար
9 կ'ըսեն, Կոյրը ու կազը տունը չմտնէ։ Եւ Դաւիթ
այն բերդին մէջ նստաւ, ու զանիկա Դաւիթի
քաղաքը անուանեց. և Դաւիթ անոր չորս կողմը
10 Մելոնէ դէպի ներս շէնցուց։ Ու Դաւիթ
երթալով կը մեծնար, ու զօրաց Տէր Ասուածը
անոր հետ էր։
11 Եւ Տիւրոսի թագաւորը Փիրամ Դաւիթի
դեսպաններ դրկեց, նաև եղեւնափայտեր ու հիւ-
սեր ու որմնադիրներ, որոնք Դաւիթի տուն շի-

ա ծագ. դ. 4։ նա. ժգ. 7։
բ Մատ. բ. 3։
գ Յես. ժը. 25։
դ Նէհմ. ժա. 33։
ե Գլ. Բ. 3։
զ ա Թագ. լթ. 1, 11։
է ա Մն. ը. 34։ Բ. 40 Ի'ըսուս Մկրիչատաղ
ը Գլ. բ. 23։
թ ա Թագ. ժԲ. 2, 10, 11։ իգ. 15։ իե. 29։
ժ Մն. խը. 16։ գ Թագ. ա. 29։ Մագ. լա. 7։
ի Գլ. ա. 2, 4, 15։
լ Մն. Բ. 5, 6։
խ Գլ. ա. 15։
ծ Գլ. գ. 23։

ա ա Մն. ժա. 1։ ժը. 23։
բ Մն. լԲ. 14։
գ Եբր. հրեկ ու միւս օր
դ ա Թագ. ժը. 13։
ե ա Թագ. ժգ. 1, 12։ Մագ. հը. 71։ Տես Գլ. է. 7։
զ ա Մն. ժա. 3։
է դ Թագ. ժա. 17։
ը Դատ. ժա. 11։ ա Թագ. իգ. 18։
թ ա Մն. իգ. 31։ լԲ. 27։
ժ Գլ. բ. 11։ ա Մն. գ. 4։
ի Դատ. ա. 21։
լ Յես. ժե. 63։ Դատ. ա. 8։ ժԲ. 11, 12։
խ Հմր. 9։ գ Թագ. բ. 10։ ը. 1։
ծ Տես ա Մն. ժա. 6—9։
կ Հմր. 7։
հ գ Թագ. ե. 2։ ա Մն. ժգ. 1։

12 նեցին։ Ա՛յն առեն Դաւիթ իմացաւ որ Տէրը
զինք Իսրայէլի վրայ թագաւոր հաստատեց, ու
իր ժողովուրդին Իսրայէլ համար իր թագաւո-
13 րութիւնը բարձրացուց։ Եւ ՙԴաւիթ Փելբոնէ
գալէն ետքը՝ Երուսաղէմէ ուրիշ հարճեր ու կի-
ներ ալ առաւ. ու Դաւիթի ուրիշ տղաքներ ու
14 աղջիկներ ալ ծնան։ Ու Երուսաղէմի մէջ անոր
ծնած տղոցը անուններըը սոնք են. Սամուա, Սո-
15 բաբ, Նաթան, Սողոմոն, Յեբուսար, Եղիսուա, Նա-
16 փեկ, Յափիէ, Եղիսամա, Եղիադա ու Եղիփաղէտ։
17 ¶Եւ Փղշտացիք Դաւիթի Իսրայէլի վրայ թա-
գաւոր օծուիլը լսելով, բոլոր Փղշտացիք ոսք
ելան որպէս զի Դաւիթը փնտռեն. երբ Դաւիթ
18 այս բանը լսեց, ⁴բերդը իջաւ։ Ու Փղշտացիք
եկան և ՚Իւտայենները հովիտին մէջ տարած-
19 ուեցան։ Ու Դաւիթ ՚Տէրոջը հարցուց ու ըսաւ,
Փղշտացւոց դէմ ելլե՞մ, զանոնք իմ ձեռքս
պիտի մատնե՞ս։ Եւ Տէրը Դաւիթի ըսաւ, Ելիր,
քանզի Փղշտացիները անշուշտ քու ձեռքդ պի-
20 տի մատնեմ։ Ա՛յն առեն Դաւիթ ¤Բահապիտրա-
սին գնաց. ու Դաւիթ զանոնք հոն զարկաւ, ու
ըսաւ, Տէրը իմ թշնամիներս իմ ձեռքովս պա-
տառեց, ինչպէս ջուրերը խո՛ր կը պատառեն. անոր համար այն տեղին անունը †Բահապ-
21 իտրասին ըսուեցաւ։ Եւ Փղշտացիք հոն թողու-
ցին իրենց կուռքերը, ու Դաւիթ և իր մարդիկը զանոնք առին։
22 ¶Ու Փղշտացիք նորէն ելան, և Իւտայենները հովիտին մէջ տարածուեցան։
23 Ու երբ ՚Դաւիթ Տէրոջը հարցուց, ինծի ըսաւ,
Չելլես. հապա դէպ ի անոնց հետեւի կողմը դար-
նալով՝ ‡Թթենիներուն կողմէն անոնց վրայ եր-
24 թա՛ս. Ու երբ Թթենիներուն գլուխը ՚քալ-
ուածքի մը ձայն լսես, այն առեն շարժի՛ր, քանզի
այն առեն Տէրը քու առջեւդ պիտի ելլէ Փղշ-
25 տացւոց բանակը զարնելու համար։ Եւ Դաւիթ
այնպէս ըրաւ, ինչպէս Տէրը իրեն հրամայեց. ու
՚՚Գաբայէ մինչեւ ՚՚Գազեր Փղշտացիները զարկաւ։

ԳԼ. Զ

1 Դաւիթ տապանակը նոր սայլի մը վրայ դնելով կա-
խեմարմինն կը բերէ։ 6 Ոզայի հարուածը։ 9 Աստուած
Աբդեդոմը կ'օրհնէ տապանակին համար։ 12 Դաւիթ
տապանակը պատարագներով Սիոն բերած առենը՝ անոր
առջեւը կը խաղայ. խակ Մեղքող տոր համար կը քամահ-
րէ զանիկա։ 17 Դաւիթ վրանի մը մէջ կը դնէ տապանակը
մեծ ուրախութեամբ։ 20 Մեղքող Դաւիթին հոգեւոր ուրա-
խութիւնը անարգելուն համար անզաւակ կը մեռնի։

Եւ Դաւիթ նորէն Իսրայէլի բոլոր ընտրե-
ւած մարդիկը ժողվեց, որոնք երեսուն հազար
2 հոգի էին։ Ու ՙԴաւիթ իրեն հետ եղող բոլոր
ժողովուրդով ելաւ, և ¥Յուդայի Բահաղը գնաց,
որպէս զի անկէ Աստուծոյ տապանակը վեր հա-
նէ, որուն վրայ Է.քերովբէներուն վրայ նստող ը-
3 նտրեալ Տէրոջը անունը կոչուած է։ Եւ Ա-
մուձոյ տապանակը †նոր սայլի մը վրայ դրին,
ու զանիկա Բլրուցի Աբինադաբի տունէն վեր-
ցուցին. ու Աբինադաբի որդիները, Ոզա ու
4 Ախիով, այն նոր սայլը կը վարէին։ Եւ զանիկա
Աստուծոյ տապանակին հետ ¥Բլրուցի Աբինա-
դաբի տունէն հանեցին. ու Ախիով տապանա-
5 կին առջեւէն կ'երթար։ Եւ Դաւիթ ու Իսրայէլի
բոլոր տունը մոլար փայտէ չիթա՜ծ ամէն տեսակ
նո՜ւագարաններով, քնարներով, տաւիղներով,
թմբուկներով, դափերով ու ծնծղաներով Տէ-
րոջը առջեւ կը խաղային։
6 ¶Ու երբ ՚Նաքոնի կալը եկան, Ոզա էկ յե՜ւէ
Աստուծոյ տապանակին երկնցուց, ու զանիկա
7 բռնեց, քանզի եզները պո՜ղիլ ծուռ էին։ Եւ
Տէրոջը բարկութիւնը բորբոքեցաւ Ոզայի դէմ,
ու ՚Աստուած զանիկա հոն այս յանցանքին
համար զարկաւ. և նոյն տեղը Աստուծոյ տա-
8 պանակին քով մեռաւ։ Ու Դաւիթ տրտմեցաւ,
քանզի Տէրը Հարուածով Ոզան զարկաւ ու այն
տեղին անունը մինչեւ այսօր *Փարէս-ոզա ըսուե-
9 ցաւ։ Եւ ՚Դաւիթ այն օրը Տէրոջմէ վախցաւ,
ու ըսաւ, Տէրոջը տապանակը ի՛նչպէս իմ քովս
10 մտնէ։ Եւ Դաւիթ Տէրոջը տապանակը իր քով՝
Դաւիթի քաղաքը, չուզեց տանիլ. ու Դաւիթ
զանիկա ՚Գեթացի Աբդեդոմի տունը խոտոր-
11 ցուց։ Եւ Տէրոջը տապանակը Գեթացի Աբդե-
դոմի տունը երեք ամիս մնաց. ու Տէրը ՙԱբդե-
դոմը ու անոր բոլոր տունը օրհնեց։
12 ¶Եւ Դաւիթ թագաւորին պատմեցին ու ըսին,
Աստուծոյ տապանակին համար Տէրը Աբդեդոմի
տունը ու անոր ամէն ունեցածը օրհնեց։ Եւ
Դաւիթ գնաց, ու Աստուծոյ տապանակը Աբ-
դեդոմի տունէն ուրախութեամբ Դաւիթի քա-
13 ղաքը հանեց։ Ու երբ ՚Տէրոջը տապանակը վեր-
ցնողները վեց քայլ առաջ գացին, նոխազներ
14 ու պարարտ ը՜ւրախներ զոհեց։ Եւ Դաւիթ հՏէ-
րոջը առջեւ բոլոր ուժովը կը խաղար, ու Դա-
15 վիթ Էփթանէ եփուա հագեր էր։ ¶Եւ Դաւիթ
ու Իսրայէլի բոլոր տունը Տէրոջը տապանակը
ուրախութեամբ ու փողերու ձայներով կը տա-

---

1 Դ Օր. ԺԵ. 17։ ա Մն. գ. 9։ ԺԶ. 3։
2 ա Մն. դ. 5։ ԺԶ. 4։
3 ա Մն. Ժա. 16։ ԺԶ. 8։
4 Գլ. խդ. 14։
5 Ցես. ԺԸ. 8։ Ել. ԺԷ. 5։
6 Գլ. բ. 1։ ա Թագ. խգ. 2, 4։ լ. 8։
7 Ել. խդ. 21։
† Ա.յինէն, ամբ կամ, անոր խրտմանաներուս
8 Բ Օր. Է. 5, 25։ ա Մն. ԺԶ. 12։
9 ա Մն. ԺԶ. 13։
10 Ելմ. 19։
‡ ԵԲր. պէ.քեանեերուն
11 Բ Թագ. Է. 6։
12 Դատ. գ. 14։
13 ա Մն. ԺԶ. 16 ՚Ըսուած Գաբաոն։
14 Ցես. ԺԶ. 10։

---

15 ա Մն. ԺԶ. 5, 6։

Բ Ցես. ԺԸ. 9, 60։
Գ ա Թագ. դ. 4։ Սապ. Ձ. 1։
Դ Տես Թուա. Է. 9։ ա Թագ. գ. 7։
Ե ա Թագ. Է. 1։
Զ ա Մն. ԺԶ. 9։
Է Տես Թուա. դ. 15։
Ը ա Թագ. դ. 19։
Թ Ա.յինէն, Ոզայի հարուածը, կամ, Ոզայի խրտմնաութիւնը
Ժ Սապ. ՃԺԲ. 120։ Տես Դ.ուկ. Է. 8, 9։
Ի ա Մն. ԺԶ. 13։
Լ ա Մն. ԺԶ. 14։
Խ Ծն. Լ. 27։ ԼԲ. 5։
Ծ ա Մն. ԺԸ. 25։
Կ Թուա. դ. 15։ Ցես. գ. 3։ ա Մն. ԺԸ. 2, 15։
Հ Տես գ. Թագ. բ. 5։ ա Մն. ԺԸ. 26։
Յ Տես նաև ԺԸ. 20։ Սապ. լ. 11։
Ղ ա Թագ. բ. 18։ ա Մն. ԺԸ. 27։
Ճ ա Մն. ԺԶ. 28

16 Նէին։ Ու ֆերը Տէրոջը տապանակը Դաւիթի քա-
ղաքը եկաւ, Սաւուղի աղջիկը Միքդոլ պատու-
հանէն նայելով՝ տեսաւ որ Դաւիթ թագաւորը
Տէրոջը առջեւ ցոթկտելով կը խաղար, ու զա-
17 նիկա իր սրտին մէջ անարգեց։ Եւ ֆՏէրոջը տա-
պանակը բերին, ու զանիկա ֆիր տեղը դրին այն
վրանին մէջ զոր Դաւիթ անոր համար կանգներ
էր. և Դաւիթ Տէրոջը առջեւ ֆողջակէզներ ու
18 խաղաղութեան զոհեր մատուց։ Ու Դաւիթ երբ
ողջակէզները ու խաղաղութեան զոհերը մատու-
ցանելը լմնցուց, զօրաց Տէրոջը անունովը ֆժողո-
19 վուրդը օրհնեց։ Եւ Իսրայէլի բոլոր բազմու-
թեանը, այր մարդէն մինչև կին մարդը, բոլոր
ժողովուրդին ամէն մէկուն մէկ նկանակ, կտոր մը
միս ու կարկանդակ մը բաշխեց. ու բոլոր ժողո-
վուրդը ամէն մէկը իր տունը գնաց։
20 Ուր Դաւիթ անկէ դարձաւ իր տունը օրհ-
նելու համար, ու Սաւուղի աղջիկը Միքդոլ
Դաւիթը դիմաւորելու ելաւ, ու ըսաւ, Իսրա-
յէլի թագաւորը այսօր ի՛նչ փառաւոր էր, որ
այսօր իր ծառաներուն աղախիններուն առջև
ինքզինք մերկացուց, ինչպէս Բարկանեերէն մէկը
21 ինքզինք կը մերկացնէ։ Եւ Դաւիթ Միքդոլի
ըսաւ, Ես այն Տէրոջը առջև խաղացի, որ քեզ
քու հօրմէդ ու անոր բոլոր տունէն աւելի ընտ-
րեց, ու քեզ Տէրոջը ժողովուրդին Իսրայէլի վրայ
իշխան դրաւ, այո, ես այն Տէրոջը առջև կը խա-
22 ղամ։ Նաև քեզ ատկէ ալ աւելի անարգ երեւ-
ցընելով իմ աչքերուս առջև նուաստ պիտի ըլ-
լամ. իսկ այն քու ըսած աղախիններուդ առջև
23 պիտի փառաւորուիմ։ Եւ Սաւուղի աղջիկը Միք-
քոլ մինչև իր մահուան օրը զաւակ չծնաւ։

ԳԼ. Լ

1 Նաթան նախ կը հաճի Դաւիթի առաջարկութեանը՝ որ Տէրոջը տուն մը չինէ. 4 հարը Աստուծոյ խօսքովը կ'արդիլէ զանիկա, 12 և կը խոստանայ թէ անոր սերունդին բարութիւններ ու օրհնութիւններ պիտի տայ։ 18 Դաւիթի աղօթքը ու չնորհակալութիւնը։

Ու ֆերբ թագաւորը իր տունը նստաւ, ու
Տէրը զանիկա իր բոլորտիքը եղող ամէն թշնա-
2 միներէն ապահովեց հանգստացուց։ Թագաւորը
Նաթան մարգարէին ըսաւ, Ահա ես Բեղեւնա-
փայտէ շինած տան մը մէջ կը բնակիմ, հա-
3 Աստուծոյ տապանակը ֆվրանի մէջ կեցեր է։ Եւ
Նաթան ըսաւ թագաւորին, Գնա, Էրոլոր սրտիդ

ֆ ա Մն. ժէ. 29։
ֆ ա Մն. ժգ. 1։
ֆ ա Մն. ժէ. 1։ Սապ. Ձլբ. 8։
ֆ գ Թագ. ը. 5, 62, 63։
ֆ գ Թագ. ը. 55։ ա Մն. ժգ. 2։
ֆ ա Մն. ժգ. 3։
ֆ Սապ. ը վերնագիրը։
ֆ Հմր. 14, 16։ Տես ա Թագ. ժթ. 24։
ֆ Դատ. թ. 4։
ֆ ա Թագ. ժգ. 14։ ժէ. 28։

——

ֆ ա Մն. ժէ. 1, Են։
ֆ Գլ. Է. 11։
ֆ Տես. Գոր. է. 46։
ֆ Նլ. իզ. 1։ իս. 21։
ֆ գ Թագ. ը. 17, 18։ ա Մն. իբ. 7։ իը. 2։
ֆ Տես գ Թագ. Է. 3։ ը. 19։ ա Մն. իբ. 8։ իը. 3։
ֆ գ Թագ. ը. 16։
ֆ Նլ. իս. 18, 19, 34։
ֆ Դ Եր. իզ. 11, 12։ բ Օր. իգ. 14։
ֆ Կամ, գաղտագողնեբէն. տես ա Մն. ժէ. 6։
ֆ Գլ. Է. 2։ Սապ. Հը. 71, 72։ Մատ. բ. 6։ Գոր. իս. 28։
ֆ ա Թագ. ժգ 11, 12։ Սապ. Հը. 70։
ֆ ա Թագ. ժը. 14։ Գլ. Է. 10։ ը. 6, 14։
ֆ ա Թագ. լա. 6։ Սապ. ձի. 23։
ֆ Ծն. ժբ. 2։
ֆ Սապ. իզ. 2։ Ձ. 8։ Ներեմ. իզ. 6։ Ամոս Գ. 15։
ֆ Սապ. ձի. 22։
ֆ Դատ. բ. 14, 15, 16։ ա Թագ. ժբ. 9, 11։ Սապ. ճկ. 42։
ֆ Հմր. 1։
ֆ Նլ. ա. 21։ Հմր. 27։ գ Թագ. ժա. 38։
ֆ գ Թագ. բ. 1։
ֆ Բ Օր. լա. 16։ գ Թագ. ա. 21։ Գոր. ժգ. 36։
ֆ գ Թագ. ը. 20։ Սապ. Ձլբ. 11։
ֆ գ Թագ. Եր. 5։ գ. 12։ ը. 19։ ա Մն. իբ. 10։ իը. 6։
ֆ Հմր. 16։ Սապ. ձի. 4, 29, 36, 37։
ֆ Սապ. ձի. 26, 27։ Ներ. ա. 5։
ֆ Սապ. ձի. 30, 31, 32, 33։
† Եբր. չվերնայ
ֆ ա Թագ. ժէ. 23, 28։ ժգ. 14։ գ Թագ. ժա. 13, 34։
ֆ Հմր. 13։ Սապ. ձի. 36, 37։ Ծամ. ժբ. 34։

18 Եւ Դաւիթ թագաւորը գնաց, Տէրոջը առջեւ
նստաւ, ու ըսաւ, Ով Տէր Եհովա, Վա՛հ ո՞վ եմ,
ու իմ տունս ի՞նչ է, որ զիս մինչեւ հոս բերիր.
19 Սակայն ասիկա ալ քու աչքերուդ պզտիկ երեւ-
ցաւ, ով Տէր Եհովա, *ու քու ծառայիդ տանը
վրայով հեռաւոր ժամանակի համար ալ խօսե-
ցար. †մարդոց սովորութիւնը ասիկա՞ է արդեօք,
20 ով Տէր Եհովա։ Եւ Դաւիթ նորէն մէյմէն ալ
քեզի ի՞նչ պրուցէ. քանզի դուն, ով Տէր Եհո-
21 վա, ‡քու ծառադ կը ճանչնաս։ Այս բոլոր մեծ
բաները քու խօսքիդ համար ու քու սրտիդ պէս
22 ըրիր, որպէս զի ծառայիդ դիտցնես։ Ասոր հա-
մար *մեծ էրեւցար, ով Տէր Աստուած. քանզի
†քեզի պէս ո՛րէն մէկը չկայ, ու քեզմէ զատ
Աստուած չկայ՝ մեր ականջներովը բոլոր լսած-
23 ներնուս համեմատ։ Եւ †ո՞ր ազգը երկրի վրայ
քու ժողովուրդիդ Իսրայէլի պէս է, որու համար
նոյն ինքն Աստուած եկաւ զանիկա փրկելու,
իրեն ժողովուրդ ընելու, ու իրեն դէդ անուն
վաստկելու, ‡և քու երկրիդ մէջ այս մեծ ու
սոսկալի բաները ընելու, °քեզի համար Եգիպ-
տոսէ ազատած ժողովուրդիդ առջեւէն ազգերը
24 ու անոնց աստուածները վռնդելով։ Եւ ‡քու
ժողովուրդդ Իսրայէլը յաւիտեան քեզի ժողո-
վուրդ հաստատեցիր, *ու դուն, ով Տէր, անոնց
25 Աստուած եղար։ Եւ հիմա, ով Տէր Աստուած,
քու ծառայիդ համար ու անոր տունը համար
բուռ խօսքդ յաւիտեան հաստատէ, ու բուռիդ
26 պէս ըրէ. Եւ քու անունդ յաւիտեան մեծ ճանչ-
ցուի, ու ըսեն թէ Զօրութեանց Տէրը Իսրայէլի
վրայ Աստուած է. ու քու ծառայիդ Դաւիթի
27 տունը քու առջեւդ հաստատ ըլայ։ Քանզի
դուն, ով Տէր զօրութեանց, Աստուած Իսրայէլի,
քու ծառայիդ յայտնեցիր ու ըսիր, Քեզի տուն
պիտի շինեմ. ասոր համար քու ծառադ իր
սրտին մէջ համարձակութիւն գտաւ այս աղօթքը
28 քեզի ընելու։ Եւ հիմա, ով Տէր Եհովա, դուն
Աստուածը դուն ես, ու †քու խօսքերդ ճշմա-
րիտ են, և քու ծառայիդ այս պէկութիւնը
29 խոստացար։ Ուստի հիմա ‖կամք ըրէ՛ քու ծա-
ռայիդ տունը օրհնելու, որպէս զի յաւիտեան
քու առջեւդ ըլլայ. քանզի, ով Տէր Եհովա,
դուն պրուցեցիր, ու քու օրհնութիւնովդ ծա-
ռայիդ տունը †յաւիտեան օրհնեալ ըլլայ։

ԳԼ. Ը.

1 Դաւիթ Փղշտացիները ու Մովաբացիները կը նուաճէ.
3 Ադրազարը ու Ասորիները կը պարտէ։ 9 Թովու թագա-

Սաղ. ճխէ. 20։
‡ ԵՔԸ. և ձեզի համար
* ք Օր. թ. 26։ Նէեմ. ա. 10։
† ք Օր. խդ. 18։
‖ Սաղ. խր. 14։
§ Յովհ. ժէ. 17։
¶ Գլ. խբ. 51։

ա ա Մն. ժբ. 1, եւն։
բ Թես. իդ. 17։
գ Հմր. 6, 14։ Սաղ. հբ, 10։

ւորը իր որդին Յովրամը ընծաներով կը զրկէ՝ Դաւիթը
օրհնելու համար։ 11 Դաւիթ այն ընծաները ու ասորը
Աստուծոյ կը նուիրէ։ 14 Եդոմի մէջ պահապաններ կը
դնէ։ 16 Դաւիթի պաշտօնեաները։

Անկէ ետեւ Դաւիթ Փղշտացիները զար-
կաւ, ու զանոնք նուաճեց. և Դաւիթ Փղշտաց-
2 ւոց ձեռքէն Մեթեկհամման առաւ. նաեւ †Մո-
վաբը զարկաւ, ու գետինը պառկեցնելով զա-
նոնք լարով չափեց. երկու լարով մեռցնելու
չափեց, ու մէկ ամբողջ լարով ապրեցնելու. ու
Մովաբացիք Դաւիթի †հարկատու ծառաներ
3 եղան։ Եւ Դաւիթ †Սուբայի թագաւորը, Ռուբի
որդին †Ադրազարը, զարկաւ, երբ †Եփրատ գե-
տին վրայ իր *իշխանութիւնը հաստատելու"
4 կ'երթար։ Ու Դաւիթ անկէ †հազար եօթը հա-
րիւր ձիաւոր ու քսան հազար հեւեւակ զօրք
բռնեց. և Դաւիթ †բոլոր †կառքի ձիերուն ջի-
ղերը կարեց, ու անոնցմէ միայն հարիւր ձի էրե-
5 համար պահեց"։ Եւ Դամասկոսի Ասորիները Սու-
բայի թագաւորին Ադրազարի օգնութիւն ըն-
լու եկան. ու Դաւիթ Ասորիներէն քսանուերկու
6 հազար մարդ զարկաւ։ Եւ Դաւիթ Դա-
մասկոսի Ասորւոց մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ.
ու Ասորիները †Դաւիթի հարկատու ծառաներ
եղան. Եւ Դաւիթ ուր որ կ'երթար՝ Տէրը
7 անոր յաջողութիւն կու տար։ Եւ Դաւիթ Ադ-
րազարի ծառաներուն Կոակիէ վահաններն առաւ,
8 ու զանոնք Երուսաղէմ բերաւ։ Եւ Ադրազարի
քաղաքներէն, Բետհ-ահէ ու Բերոթհ-այէ, Դաւիթ
թագաւորը խիստ շատ պղինձ առաւ։

9 Ու †Եմաթի թագաւորը Թովու երբ լսեց որ
Դաւիթ Ադրազարի բոլոր զօրքերը ջարդեր է,
10 Թովու իր որդին ‡Յովրամը Դաւիթ թագաւորին
զրկեց, որպէս զի անոր բարեւ ընէ ու զանիկա
օրհնէ, Ադրազարի դէմ պատերազմ ընելուն ու
զանիկա զարնելուն համար. (քանզի Ադրազար
Թովուի հետ պատերազմներ կ'ընէր։) Ու Յովրամ
ձեռքը արծաթէ անօթներ, ոսկիէ անօթներ ու
11 պղնձէ անօթներ կայլին։ Դաւիթ թագաւորը նզա-
նոնք ալ Տէրոջը նուիրեց, †հետ որ նուիրած արծաթին
ու ոսկիին հետ, ազգե- բոլոր իր յաղթած ազգե-
12 րէն՝ Եդոմէ էր։ Ասորիներէն, Մովաբէ, Ամմոնի որ-
դիներէն, Փղշտացիներէն, Ամաղէկէ, և Սուբայի
թագաւորին, Ռուբի որդւոյն Ադրազարի, ստա-
13 ցին։ Ու Դաւիթ երբ †Աղի ձորին մէջ Եդոմացի
հազար ‖Ասորիները կոտորեց ու հոն դարձաւ, Ե-
14 անուն վաստկեցաւ։ Ու Եդոմի մէջ բերդապահ

†Տես ա Թագ. ժ. 27։
* Գլ. ժ. 6։ Սաղ. կ. վերնագիրը։
† ա Մն. ժբ. 3։
‡ Տես Յովհ. ժե. 18։
° Ելք. ձեռքը դարձնելու
† Տես ա Մն. ժբ. 4։
‡ Յես. ժա. 6, 9։
* Կամ, կառքերը քակեց, ու անոնցմէ միայն հարիւր կառք պահեց
† գ Թագ. ժա. 23, 24, 25։
‡ Հմր. 2։

† Հմր. 14։ Գլ. ե. 9։
* Տես գ Թագ. ժ. 16։
† Տես ա Մն. ժբ. 8։
‡ ա Մն. ժբ. 9։
§ Կամ, Ադրամը. տես ա Մն. ժբ. 10։
¶ դ Թագ. է. 51։ ա Մն. ժբ. 11։ խզ. 26։
# դ Թագ. ժդ. 7։
** Տես ա Մն. ժբ. 12։ Սաղ. կ. վերնագիրը։
‖ Կամ, եղ ամրոցները. տես ա Մն. ժբ. 12։

զբքեր դրաւ. բոլոր Եգովմի երէից մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ, և ՚բոլոր Եգովմացիք Դաւիթի ծառայ եղան. ֊ու Դաւիթ ուր որ կ'երթար, Տէրը անոր յաջողութիւն կու տար։

15 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւն ըրաւ. ու Դաւիթ իր բոլոր ժողովուրդին իրաւունք ու արդարութիւն կ'ընէր։ ֊Եւ
16 Զարուհեայի որդին Յովաբ զօրքերուն վրայ էր. ու ՚Ահիղուդի որդին Յովսափատ յիշատակաց
17 դպիր էր. Եւ ֊Ահիտոբի որդին Սադովկ ու Աբիմաղեքի որդին Ահիմելէք քահանաներ էին. ու §Սարսիա ատենադպիր էր. Եւ ֊Յովիադայի որդին Բանեա "Քերեթհիներուն ու Փելեթհիներուն վրայ էր. ու Դաւիթի որդիները նախարարներ էին։

ԳԼ. Թ

1 Դաւիթ Սիբայի միջոցով Մեմփիբոսթէն բերել կու տայ, 7 ու Յովնաթանի սիրոյն համար զանիկա իրեն սեղանակից կ'ընէ, և Սաուղի բոլոր կալուածքները անոր վրայ կը դաձնէ, 9 ու Սիբան անոր երկրագործը կ'ընէ։

Եւ Դաւիթ ըսաւ, Արդեօք Սաուղի տունէն մնացած մարդ մը կա՞յ, որ ֊Յովնաթանի
2 սիրոյն համար անոր բարերարութիւն ընեմ։ Ու Սաուղի տունէն ֏Սիբա անունով ծառայ մը կար, ու զանիկա Դաւիթի կանչեցին. և թագաւորը անոր ըսաւ, Սիբան դո՞ւն ես. ու անիկա
3 ըսաւ, Ծառադ եմ։ Ու թագաւորը ըսաւ, Սաուղի տունէն մնացած մարդ մը չկա՞յ, որպէս զի անոր ֏Աստուծոյ ողորմութիւնը ընեմ։ Եւ Սիբա ըսաւ թագաւորին, Յովնաթանէ ֊ոտքերը
4 կաղ որդի մը մնաց։ Ու թագաւորը անոր ըսաւ, Անիկա ո՞ւր է։ Եւ Սիբա ըսաւ թագաւորին, Ահա անիկա ՚Լոդաբարի մէջ Ամիէլի որդւոյն
5 Մաքիրի տունն է։ Եւ Դաւիթ թագաւորը մարդ ղրկեց, ու զանիկա Լոդաբարէ Ամիէլի որդւոյն
6 Մաքիրի տունէն առաւ։ Եւ Սաուղի որդւոյն Յովնաթանի որդին ֊Մեմփիբոսթէ երբ Դաւիթի եկաւ, երեսի վրայ ինկաւ ու խոնարհութիւն ըրաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ, Ով Մեմփիբոսթէ. ու
7 անիկա ըսաւ, Ահա քու ծառադ։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ, Մի վախնար, քանզի է՛րու հօրդ Յովնաթանի սիրոյն համար քեզի անշուշտ բարերարութիւն պիտի ընեմ, ու քու հօրդ Սաուղի բոլոր արտերը քու վրադ պիտի դարձնեմ. ու դուն միշտ իմ սեղանս հաց պիտի ուտես։
8 Եւ անիկա խոնարհութիւն ըրաւ ու ըսաւ, Քու ծառադ ո՞վ է, որ ինծի պէս ֏մեռած շան մը
9 վրայ նայեցար։ Ապա թագաւորը Սաուղի ծառան Սիբան կանչեց, ու անոր ըսաւ, ֏Սաուղի ու անոր տանը բոլոր առաջուածքը քու տէրոջդ
10 որդւոյն տուի։ Եւ դուն ու քու որդիներդ ու ծառաներդ անոր համար երկիրը գործէք, ու ֊անոր պտուղը էրէն բերէս, որպէս զի քու տէրոջդ որդին ուտելու հաց ունենայ. և քու տէրոջդ որդին Մեմփիբոսթէ ժամիշտ իմ սեղանս հաց պիտի ուտէ։ Ու Սիբա եօտանըհինգ որդի ու քսան ծառայ ունէր։
11 Եւ Սիբա ըսաւ թագաւորին, Իմ թագաւոր տէրս քու ծառայիդ ինչ որ հրամայէց, քու ծառադ այնպէս պիտի ընէ։ Բայց Մեմփիբոսթէ (ըսաւ Դաւիթ,) թագաւորին որդիներէն մէկուն պէս՝ իմ սեղանս հաց պիտի ուտէ։
12 Ու Մեմփիբոսթէ պզտիկ տղայ մը ունէր, Նու անոր անունը Միքա էր. և Սիբայի տունը բոլոր բնակողները Մեմփիբոսթէի ծառաներն էին։
13 Ու Մեմփիբոսթէ Երուսաղէմի մէջ բնակեցաւ, Է քանզի միշտ թագաւորին սեղանը հաց կ'ուտէր. ու ծանիկա իր երկու ոտքերովը կաղ էր։

ԳԼ. Ժ

1 Դաւիթ դեսպաններ կը ղրկէ Նաասի որդին Անոնը մխիթարելու. բայց անոնք անարգանօք կը վռնտեն անոնց հետ, 6 Ամմոնացիները թէև Ասորիներէն օգնութիւն կը գտանեն. բայց Յովաբ ու Աբեսայէ կը յաղթեն, 15 Ասորւոց զօրապետը Սոփակ նոր ձեռնարկութիւն մը կ'ընէ Ամմոնացիներուն, իսկ ինքը Դաւիթէ կը սպաննուի։

Եւ անկէ ետև ֊Ամմոնի որդիներուն թագաւորը մեռաւ. ու անոր որդին Անոն անոր տեղ
2 թագաւոր եղաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ, Նաասի որդւոյն Անոնի մարդասիրութիւն ընեմ, ինչպէս անոր հայրը ինծի մարդասիրութիւն ըրաւ. ու Դաւիթ իր ծառաները անոր ղրկեց, որպէս զի զանիկա իր հօրը վրայով մխիթարեն. ու Դաւիթի ծառաները Ամմոնի որդիներուն երկիրը գացին։
3 Եւ Ամմոնի որդիներուն իշխանները իրենց տէրոջը Անոնի ըսին, Միթէ Դաւիթ քու հայրդ քու առջեւդ պատուելո՞ւ համար քեզի մխիթարիչներ ղրկեց. չէ՞ որ Դաւիթ իր ծառաները քեզի ղրկեց, որպէս զի քաղաքը աչքէ անցնեն ու լրտեսեն, որպէս զի ֏ոչընչացնէ զանիկա կործանէ։ Եւ Ա-
4 նոն Դաւիթի ծառաները առաւ, ու անոնց մօրուքին կէսը ածիլել տուաւ, ու անոնց հանդերձներուն ալ կէսը ֏մինչև նատոյ տեղը կարել
5 տուաւ, և այսպէս ղրկեց զանոնք։ Ու երբ այս բանը Դաւիթի պատմուեցաւ, զանոնք դիմաւորելու ֊ղրկեց, քանզի այն մարդիկը շատ անարգուած էին. ու թագաւորը ըսաւ, Երիքովի մէջ նստէք մինչև որ մօրուքնիդ աճի, ու ետքը դարձէք։
6 Եւ Ամմոնի որդիները տեսնելով որ ֏Դաւիթ

ը ՚Ն. իե. 29, 37, 40։ Թուղ. 18։
ի Հմր. 6։
ժ Գլ. ժթ. 13։ ի. 23։ ա Մն. ժա. 6։ ժը. 15։
ի գ Թագ. գ. 3։
ն ա Մն. իգ. 3։
§ Կամ, Սուսա. տես ա Մն. ժը. 18։

ը ա Մն. ժը. 17։
ո ա Թագ. ը. 14։

——

ա ա Թագ. ժը. 3։ ի. 14, 15, 16, 17, 42։
Առակ. իե. 10։
բ Գլ. ժզ. 1։ ժթ. 17, 29։
ե ա Թագ. ի. 14։

պ Գլ. դ. 4։
ր Գլ. ժե. 27։
ս ա Մն. ը. 34։ ՚Ըսուած Մեմփիբոսթէ։
տ Հմր. 1, 3։
ր ա Թագ. իգ. 15։ Գլ. ժզ. 9։
ց Տես Գլ. ժզ. 4։ ժթ. 29։
ւ Հմր. 7, 11, 13։ Գլ. ժթ. 28։

փ Գլ. ժթ. 17։
ք ա Մն. ը. 34։
օ Հմր. 7, 10։
ֆ Հմր. 3։

——

ա ա Մն. ժթ. 1, եև։
բ Նա. ի. 4։ իե. 2։
ե Ծն. լգ. 30։ Ել. և. 21։ ա Թագ. ժգ. 4։

*եւթի հետ աւրաւեցան, Ամմոնի որդիները մարդ ղրկեցին, ու †Բեթ-րոովի Ասորիները եւ Սուբայի Ասորիները քսան հազար հետեւակ, ու Մաաքայի թագաւորէն հազար մարդ, և *Իստովբ տասներկու հազար մարդ վարձքով բռնեցին։*
7 *Ու երբ Դաւիթ զայս լսեց, Յովաբը ու բոլոր*
8 *էզօրաւոր զօրքերը ղրկեց։ Եւ Ամմոնի որդիները ելան, ու փալատին դրան առջեւ կարգաւ պատերազմի շարուեցան. բայց Սուբայի և Բոովի Ասորիները, ու †Իստովբ ու Մաաքա՝ դաշտի*
9 *մէջ զատ կայներ էին։ Եւ Յովաբ երբ տեսաւ որ պատերազմը առջեւէն ուետեւէն իր վրայ կը հասնի, Իսրայէլի բոլոր ընտրուած մարդոցմէն ընտրեց, ու Ասորւոց դէմ պատերազմի շարեց.*
10 *Եւ մնացած զօրքը իր եղբօրը Աբեսայի յանձնեց,*
11 *որպէս զի Ամմոնի որդիներուն դիմաց շարէ. Ու ըսաւ, եթէ Ասորիները դիս յաղթելու ըլլան, ինծի օգնութեան հասնիս. և եթէ Ամմոնի որդիները քեզ յաղթելու ըլլան, ես քեզի օգնութեան*
12 *պիտի հասնիմ. Քաջասիրտ եղիր, ու մեր ժողովուրդին համար և մեր Աստուծոյն քաղաքներուն համար ուժով պատերազմինք, ու ՏԷրը իր աչ-*
13 *քին հաճոյ երեւցածը թող ընէ։ Եւ Յովաբ իրեն հետ եղող զօրքով Ասորիներուն մօտեցաւ, որպէս զի անոնց դէմ պատերազմ ընէ. ու անոնք*
14 *անոր առջեւէն փախան։ Եւ Ամմոնի որդիները Ասորիներուն փախչիլը տեսնելով, անոնք ալ Աբեսայի առջեւէն փախան ու քաղաքը մտան։ Եւ Յովաբ Ամմոնի որդիներէն դարձաւ, ու Երուսաղէմ եկաւ։*
15 *Երբ Ասորիները տեսան որ իրենք Իսրայէլի*
16 *առջեւ կոտրուեցան, մէկտեղ ժողվուեցան։ Ու Ադրազարը մարդ ղրկեց, և Գետէն անդին կողմը եղող Ասորիները առք հանեց, ու Եղամ եկան. և անոնց առջեւէն Ադրազարի զօրապետը †Սովբակ*
17 *Ի՛Էրեաբ։ Ու երբ Դաւիթի պատմեցին, անիկա բոլոր Իսրայէլը ժողվելով՝ Յորդանանէ անցաւ ու Եղամ հասաւ. և Ասորիները Դաւիթի դիմաց դունդերով շարուեցան, ու անոր հետ պատերազմ*
18 *ըրին։ Եւ Ասորիները Իսրայէլի առջեւէն փախան. ու Դաւիթ Ասորիներէն եօթը հարիւր կառք ու քառասուն հազար էձիաւոր կոտրեց, ու անոնց զօրապետը Սովբակը զարկաւ, որ հոն մեռաւ։*
19 *Եւ Ադրազարի հպատակ եղող բոլոր թագաւորները երբ տեսան որ Իսրայէլի առջեւ յաղթուեցան, Իսրայէլի հետ հաշտութիւն ըրին, ու նմանոր ծառայ եղան. և Ասորիները անկէ ետքը Ամմոնի որդիներուն օգնելու կը վախնային։*

ԳԼ. ԺԱ

1 Յովաբ Ռաբբան պաշարած առնելը, Դաւիթ շնութիւն կ'ընէ Բերսաբէի հետ։ 6 Դաւիթ իր ըրած շնութիւնը ծածկելու համար Ուրիան բերել կու տայ. բայց անիկա առնել չուզեր, ոչ զգաստութեան առնելը և ոչ գինովութեան։ 14 Ուրիա իր մահուանը պատճառ բլլալու նամակը Յովաբի կը տանի։ 18 Յովաբ անոր մեռնելուն լուրը Դաւիթի կը ղրկէ։ 26 Դաւիթ Բերսաբէն իրեն կին կ'առնէ։

Ու ¹հետեւեալ տարին, թագաւորներուն պատերազմի ելլելու առնելը, ²Դաւիթ Յովաբը ու անոր հետ իր ծառաները ու բոլոր Իսրայէլը ղրկեց, որոնք Ամմոնացիները կոտրեցին, ու Ռաբբան պաշարեցին. բայց Դաւիթ Երուսաղէմ կը
2 նստէր։ Ու օր ³ը իրիկուան դէմ Դաւիթ իր անկողինէն ելլելով †պալատին տանիքին վրայ կը պարտէր, և տանիքին վրայէն ⁴կին մը տեսաւ որ կը լուացուէր, ու այն կինը տեսքով խիստ գեղե-
3 ցիկ էր։ Եւ Դաւիթ մարդ ղրկեց, ու այն կնոջ համար հարցուց. ու ըսին, Ասիկա Ե֊Բեսսէի Ուրիայի կինը, *Եղիամի աղջիկը, †Բերսաբէ է։*
4 Եւ Դաւիթ պատգամաւորներ ղրկեց, ու զանիկա առաւ, ու երբ կինը անոր եկաւ, ⁵Դա֊էր անոր հետ պառկեցաւ. ու անիկա իր անմաքրութենէն դե֊նոր մաքրուած էր.ետքը կինը իր տունը
5 դնաց. Եւ կինը յղացաւ, ու Դաւիթի լուր ղրկ-
6 կեց՝ ըսելով, Ես յղի եմ։ Եւ Դաւիթ Յովաբի հրաման ղրկեց, ա֊ը֊ա, Ք֊եսսէի Ուրիան ինծի
7 ղրկէ։ Յովաբ ալ Ուրիան Դաւիթի ղրկեց։ Ու երբ Ուրիա անոր եկաւ, Դաւիթ Յովաբի ողջութիւնը ու զօրքին ողջութիւնը ու պատերազմին
8 վիճակը հարցուց։ Եւ Դաւիթ Ուրիայի ըսաւ, Տունդ իջիր ու ⁶ոտքերդ լուա։ Եւ Ուրիա թագաւորին պալատէն ելածին պէս, անոր հետեւէն
9 թագաւորէն ‡պարգեւ դնաց։ Բայց Ուրիա իր տէրոջը բոլոր ծառաներուն հետ պալատին դուռը պառկեցաւ, ու իր տունը չիջաւ։ Եւ Դաւիթի
10 պատմեցին ու ըսին թէ Ուրիա իր տունը չիջաւ։ Եւ Դաւիթ Ուրիայի ըսաւ, Դուն ճամբայէ չէ՞ս եկեր, ինչո՞ւ համար քու տունդ չես իջներ։ Եւ
11 Ուրիա ըսաւ Դաւիթի, ⁷Տապանակը ու Իսրայէլ ու Յուդա վրաններու մէջ կը նստին, և ⁸իմ տէրս Յովաբ ու իմ տէրոջս ծառաները բաց դաշտի մէջ կը բանակին, ու ես ուտելու ու խմելու և կնոջս հետ պառկելու համար իմ տունս երթամ. դուն
12 կենդանի ես, ու քու հոգիդ կենդանի է՝ որ ես այդ բանը չեմ ըներ։ Եւ Դաւիթ Ուրիայի ըսաւ, Այսօր ալ հոս մնացիր, ու վաղը քեզ ղրկեմ։ Եւ Ուրիա այն օրը ու հետեւեալ օրը Երուսա-
13 ղէմի մէջ մնաց։ Եւ Դաւիթ հրաւիրեց զանիկա, որ անոր առջեւ կերաւ խմեց. ու Դա֊էր ⁹զանիկա գինովցուց. իսկ Ո֊ւրիա իրիկունը ելաւ՝ ու Իր տե-

¹ Գլ. ը. 3, 5։
² Կամ, Տոմբի մարդոցմէն. Տես Դատ. ժա. 3, 5։
³ Գլ. իգ. 8։
⁴ Հմմտ. 6։
† Կամ, Տոմբի ու Մաաքայի մարդիկը
⁵ բ Օր. լա. 6։
⁶ ա Թագ. գ. 9։ ա Կոր. ժզ. 13։
⁷ ա Թագ. գ. 18։
⁸ ա Մն. ժթ. 16։
⁹ ա Մն. ժթ. 18։
— դ Թագ. ի. 22, 26։ բ Մն. լգ. 10։
¹ ա Մն. ի. 1։
² բ Օր. իբ. 8։
³ Ծն. լգ. 2։ Ծոր լա. 1։ Մատ. և. 28։
⁴ Գլ. իգ. 39։
⁵ Կամ, Ամիէլի. ա Մն. գ. 5։
† Եբր. Բեթսաբէ
⁶ Սաղ. ծա. վերնագիրը։ Ծակ. ա. 14։
⁷ Գհ. ժե. 19, 28։ ժը. 19։
⁸ Ծն. ժը. 4։ ժթ. 2։
‡ Կամ, կնոջական բաժին
⁹ Գլ. է. 2, 6։
Հմմտ. ի. 6։
Ծն. ժթ. 33, 35։
Հմմտ. 9։

բոլը ծառաներուն քով իր անկողինին մէջ պառ-
14 կեցաւ. բայց իր տունը չիջաւ։ Եւ առաւօտուն
Դաւիթ Ենամնակ մը դրեց Յովաբի, և Ուրիայի
15 ձեռքով դրկեց։ Ու նամնակին մէջ գրեց ու ըսաւ,
Ուրիան խիստ առաջի պատերազմին դիմաց դրէք,
ու դուք ետ քաշուեցէք, Ժորպէս որ զարնուի ու
16 մեռնի։ Ու երբ Յովաբ քաղաքը պաշարեց, Ու-
րիան այնպիսի տեղ մը դրաւ՝ ուր զօրաւոր մար-
17 դոց գտնուիլը գիտէր։ Եւ քաղաքին մարդիկը ե-
լան ու Յովաբի հետ պատերազմ ըրին. և զօր-
քէն, Դաւիթի ծառաներէն, ինկան, ու Փեսացի
18 Ուրիա ալ մեռաւ։ Եւ Յովաբ պատգամաւոր մը
դրկեց, ու պատերազմին բոլոր պարագաները Դա-
19 ւիթի իմացուց։ Եւ պատգամաւորին պատուիրե-
լով՝ ըսաւ, Պատերազմին բոլոր դիպուածները
20 թագաւորին պատմելէդ ետքը, եթէ թագաւո-
րին բարկութիւնը ելլէ, ու քեզի ըսէ թէ Ին-
չո՞ւ պատերազմելու համար քաղաքին մօտեցաք.
21 չէի՞ք գիտեր որ պարսպէն նետ կը նետեն. ‖Յե-
րոբաաղի որդին Աբիմելէքը ո՞վ մեռցուց. չէ՞ որ
կին մը պարսպին վրայէն երկանաքարի կտոր մը
նետեց անոր վրայ, որ անիկա Թեբէսի մէջ մե-
ռաւ. պարսպին ինչո՞ւ մօտեցաք. այն ատեն
դուն ըսէ, Փես ծառադ Ուրիա ալ
22 մեռաւ։ Եւ պատգամաւորը գնաց, ու Յովաբի
23 բոլոր իրեն պատուիրածը Դաւիթի պատմեց։ Եւ
պատգամաւորը Դաւիթի ըսաւ, Այն մարդիկը
մեր վրայ ուժովցան, ու մեզի դէմ դաշտը ելան.
բայց մենք մինչև քաղաքին դուռը §հալածեցինք
24 զանոնք՝. Եւ աղեղնաւորները պարսպին վրայէն
քու ծառաներուդ նետեր նետեցին, ու թագա-
ւորին ծառաներէն մէկ քանիները մեռան, և
25 քու ծառադ Փեսացի Ուրիա ալ մեռաւ։ Այն
ատեն Դաւիթ պատգամաւորին ըսաւ, Յովաբի
այսպէս ըսես, Այս բանը քու աչքերուդ դէշ
չերեւնայ. քանի սուրը երբեմն ասիկա կ'ուտէ
ու երբեմն անիկա. քաղաքին վրայ պատերազմը
առատացուր, և զանիկա փլցուր. ու դուն ալ
26 քաջալերէ զանիկա։ Եւ Ուրիայի կինը իր էրկանը
Ուրիայի մեռնիլը լսելով՝ իր էրկանը համար սուգ
27 բրաւ։ Ու երբ սուգը անցաւ, Դաւիթ տղը ղըր-
կեց, ու զանիկա իր տունը առաւ. և անիկա
հանոր կինը եղաւ, ու անոր որդի մը ծնաւ։
Բայց Դաւիթի այս բրած բանը Տէրոջը աչքե-
րուն դէշ երեւցաւ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Նաթան էտ գառնուկին առակը կը պատմէ, որով Դա-
ւիթ կը սոխոտուի ինքզինքը դատապարտել։ 7 Դաւիթ
Նաթանէն յանդիմանուելով՝ իր մեղքը կը խոստովանի,
ու թողութիւն կը առանայ։ 15 Դաւիթ՝ քանի որ իր ազան
տղէ էր, անոր համար սուգ կ'ընէ ու կ'ապօթէ։ 24 Սողոմոն
կը ծնանի ու Ցեդիդիա կ'անուանի։ 26 Դաւիթ Ռաբբան
կ'առնէ, ու անոր մէջ բնակող ժողովուրդը կը տանջէ։

Եւ Տէրը Նաթանը Դաւիթի դրկեց. ու
անոր եկաւ և ըսաւ անոր ըսաւ, Քաղաքի մը մէջ
երկու մարդ կար, մէկը հարուստ ու մէւսը աղ-
2 քատ։ Հարուստը խիստ շատ հօտեր ու արջառ-
3 ներ ունէր, բայց աղքատը ուրիշ բան մը չու-
նէր, միայն թէ էգ գառնուկ մը, զոր ծախու ա-
ռեր էր ու կը մեծցնէր. և գառնուկը անոր հետ
ու անոր տղոցը հետ միկտեղ մեծցաւ. անոր
պատառէն կ'ուտէր ու անոր գաւաթէն կը խմէր,
և անոր ծոցը կը պառկէր, ու անոր՝ աղջկան մը
4 պէս էր։ Եւ ճամբորդ մը եկաւ այն հարուստ
մարդուն. ան ալ խնայելով իր հօտերէն ու ար-
ջառներէն առնելու, ու իրեն եկող ճամբորդին
հերոտոր պատրաստելու, ջնաց այն աղքատ մար-
դուն էգ գառնուկը առաւ, ու զանիկա իրեն
եկող մարդուն համար պատրաստեց։
5 Այն ատեն Դաւիթի բարկութիւնը այն մար-
դուն դէմ սաստիկ բորբոքեցաւ, ու Նաթանի
ըսաւ, Տէրը կենդանի է որ այդ բանը ընող մարդը
6 եռեւնելու արժանի է։ Եւ այն գառնուկը †չո-
րեքպատիկ պիտի հատուցանէ, քանի այս բանը
7 ըրաւ ու գութ չունեցաւ։ Այն ատեն Նաթան
Դաւիթի ըսաւ, Այն մարդը դուն ես. Իսրայէլի
Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ, Ես քեզ Իսրայէլի
վրայ ես թագաւոր օծեցի, ու քեզ Սաուղի ձեռ-
8 քէն ես ազատեցի. Եւ տէրոջդ տունը քեզի՝ ու
տէրոջդ կիները քու ծոցդ տուի, և Իսրայէլի ու
Յուդայի տունը քեզի տուի. ու եթէ քիչ կ'երե-
նար, քեզի *տասնմէ աւելի բաներ կու տայի։
9 Ինչո՞ւ համար Տէրոջը խօսքը եհանարգեցիր՝ անոր
աչքերուն առջև չարութիւն ընելով. Ուրեմն
Ուրիան սրով մեռուցիր, ու անոր կինը քեզի կին
առիր, ու զանիկա Ամմոնի որդիներուն սրովը
10 սպաննեցիր։ Եւ հիմա դուն անարգելուդ համար,
ու Ուրիացի Ուրիայի կինը քեզի կին առնելուդ
համար, Քու տունէդ սուրը յաւիտեան պակաս
11 պիտի չըլլայ։ Եւ Տէրը այսպէս կ'ըսէ, Ահա ես
քու տունէդ քեզի դէմ չարիք մը պիտի հանեմ.
ու ‡քու աչքերուդ առջև քու կիներդ պիտի առ-
նեմ, և ընծա§ քու դրացիիդ պիտի տամ. ու
անիկա այս արեգակին առջև քու կիներուդ հետ
12 պիտի պառկի։ Քանզի դուն ծածկաբար ըրիր,
*Բայց ես այս բանը բոլոր Իսրայէլի առջև ու ա-
13 րեգակին առջև պիտի ընեմ։ Ես Դաւիթ Նա-
թանի ըսաւ, ‖Տէրոջը դէմ մեղք գործեցի. ու
Նաթան Դաւիթի ըսաւ, Տէրն ալ ‡քու մեղքդ
14 †ներեց, պիտի չմեռնիս։ Բայց որովհետեւ այս

ա Սապ. ծա. վերնագիրը։
բ Տես Գլ. ԺԶ. 5, ևն։ գ Թագ. ի. 35—41։ Ես. Լ. 3։
դ ա Թագ. իզ. 16։
ե Ել. իբ. 1։ Ղեւ. ԺԲ. 8։
զ Գլ. ԺԲ. 9։
է Տես գ Թագ. իա. 8, 9։
ը Գլ. ԺԲ. 9։
թ ԵԲԲ. Ցերոբաամէն, որ ըսաւ Ի՝ Ամոթալից բանը թող չա-
ռապօսութիւն ընէ. Տես Դատ. գ. 32։
ժ Դատ. Բ. 53։
ի ԵԲԲ. անոնց վրայ էնդ

ա ԵԲԲ. այսինչ ու այնինչ բա-
ները կ'աւելցնէի
ի Տես ա Թագ. ԺԱ. 19։
լ Թուա. ԺԱ. 31։
խ Գլ. ԺԱ. 15, 16, 17, 27։
ծ Ամոս. է. 9։
կ Բ Օր. իբ. 30։ Գլ. ԺԶ. 22։
հ Գլ. ԺԶ. 22։
ձ Տես ա Թագ. ԺԱ. 24։
ղ Գլ. իգ. 10։ Ցոր է. 20։ Սապ.
իբ. 5։ Ծա. 4։ Առակ. իբ-
13։
ճ Գլ. իգ. 10։ Սապ. իբ. 1։
Ցոր է. 21։ Միք. է. 18։
Զաք. գ. 4։
† ԵԲԲ. անցուց

քանոյ Տէրոջը Թշնամիներուն Հոյհոյութիւն ընելու առիթ տուիր, անոր համար այս քեզի ծնած տղան անշուշտ պիտի մեռնի։
15 Ու Նաթան իր տունը գնաց։ Եւ Տէրը զարկաւ այն մանուկը զոր Ուրիայի կինը Դաւիթի
16 ծներ էր, ու ստոյգ հիւանդացաւ։ Եւ Դաւիթ մանուկին համար Աստուծոյ աղաչեց. ու Դաւիթ ծամ պահեց ու գնաց ըսկսաւ գիշերը գետնի վրայ
17 պառկեցաւ։ Եւ անոր տանը ծերերը անոր էքով գացին՝ որպէս զի զանիկա գետնէն վերցնեն. բայց անիկա չուզեց, ու անոնց հետ հաց չկերաւ։
18 Ու եօթներորդ օրը մանուկը մեռաւ. և Դաւիթի ծառաները մանուկին մեռնիլը անոր իմացնելու վախցան, քանզի ըսին, Ահա քանի որ մանուկը ողջ էր՝ անոր զրուցեցինք, ու անիկա մեր խօսքը մտիկ չըրաւ. և ի՞նչպէս անոր ըսենք թէ Մա-
19 նուկը մեռաւ, որ գէշ բան մը ընէ։ Բայց Դաւիթ իր ծառաներուն շշուկը տեսնելով՝ իմացաւ որ մանուկը մեռեր է. ու Դաւիթ իր ծառաներուն ըսաւ, Մանուկը մեռա՞ւ. ու անոնք ըսին, Մե-
20 ռաւ։ Ան ատեն Դաւիթ գետնէն ելաւ, լուացուեցաւ, ծծուեցաւ, հանդերձները փոխեց, ու Տէրոջը տունը մտնելով՝ երկրպագութիւն ըրաւ. եկաւ իր տունը դարձաւ, և ուզեց ու անոր առջև
21 հաց դրին ու կերաւ։ Եւ ծառաները անոր ըսին, Այս ըրած բանդ ի՞նչ պիտի ըլլայ. քանի որ մանուկը ողջ էր, անոր համար ծամ պահեցիր ու լացիր. իսկ մանուկը մեռածին պէս ելար հաց կե-
22 րար։ Եւ Դաւիթ ըսաւ, Քանի որ մանուկը ողջ էր, ծամ պահեցի ու լացի. քանզի ըսի, Ո՞վ գիտէ, թերեւս Աստուած ինծի ողորմի, ու մանուկը ա-
23 ռողջանայ։ Բայց հիմա անիկա մեռած է, ինչո՞ւ համար ծամ պահեմ. միթէ ես կրնա՞մ զանիկա ետ դարձնել. ես անոր պիտի երթամ, բայց ա-նիկա ինծի պիտի չդառնայ։
24 Եւ Դաւիթ իր կինը Բերսաբէն մխիթարեց, ու անոր քով մտաւ, և անոր հետ պառկեցաւ. ու անիկա որդի մը ծնաւ, ու անոր անունը Սա-
25 զոման դրաւ. և Տէրը զանիկա սիրեց։ Ու Նաթան մարգարէին ձեռքով պատգամ դրկեց. և անոր անունը Տէրոջը համար ||Յեդիդիա կոչեց։
26 Ու Յովաբ Ամմոնի որդիներուն Րաբբային դէմ պատերազմ ըրաւ, ու թագաւորանիստ քա-
27 ղաքը առաւ։ Եւ Յովաբ Դաւիթի պատգամաւորներ դրկեց, ու ըսաւ, Ռաբբային դէմ պատե-
28 րազմ ըրի ու ջուրերուն քաղաքը առի. Եւ հիմա ժողովուրդը ժողվէ. ու քաղաքին դիմաց բանակ դիր և զանիկա առ. չըլլայ որ քաղաքը ես առնեմ, ու անոր վրայ իմ անունս դրուի։
29 Ուստի Դաւիթ բոլոր ժողովուրդը ժողվեց ու Ռաբբա գնաց, և անոր դէմ պատերազմելով զա-
30 նիկա առաւ. Ու անոնց թագաւորին գլխէն թագը առաւ, որ տաղանդ մը ոսկիի ծանրութիւն

ունէր՝ պատուական քարերով ըսկըզբան՝. և անիկա Դաւիթի գլուխը դրուեցաւ. ու Դ՚էր
31 քաղաքէն խիստ շատ աւար առաւ։ Եւ անոր մէջ եղած ժողովուրդը հանեց, ու զանոնք աղոցներու ու երկաթէ կամնատապլաններու ու երկաթէ տապարներու տակ դրաւ, և զանոնք աղիւսի փուռէ անցուց. ու Ամմոնի որդիներուն բոլոր քաղաքներուն այսպէս ըրաւ. ու Դաւիթ բոլոր ժողովուրդով Երուսաղէմ դարձաւ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Ամնոն Թամարի սիրահարելով, Յովնաթանին խրատովը զինքը հիւանդ կը ձեւացնէ, ու զանիկա բերել տալով կը ակէ. 15 Թողը առնելուն մը զանիկա դուրս հանել կուտայ։ 19 Աբիսողոմ Թամարը կը մխիթարէ, և իր դատաւորութիւնը ծածուկ կը պահէ. 23 ու երբ իր ոչխարները ասպակաւոր ընելու կ՚երթայ, Թագաւորին բոլոր որդիները առջև Ամնոնը կը մեռցնէ։ 30 Դաւիթ լսելով որ իր բոլոր որդիները մեռցուած են՝ կը վշտանայ, ու Յովնաթան զանիկա կը մխիթարէ։ 37 Աբիսողոմ Թալմիի քով Գեսուր կը փախչի։

Ու անկէ ետքը՝ Դաւիթի որդւոյն Աբիսողոմի մէկ գեղեցիկ քոյրը կար, որուն անունը Թամար էր. ու զանիկա Դաւիթի որդին Ամնոն
2 սիրեց։ Եւ Ամնոն իր քրոջ Թամարի համար հիւանդանալու չափ նեղացաւ. քանզի անիկա կոյս աղջիկ ըլլալուն համար՝ անոր բան մը ընել Ամնոնի աչքերուն դժուար կ՚երեւնար։
3 Եւ Ամնոն Յովնադաբ անունով բարեկամ մը ունէր, որ Դաւիթի եղբօրը Սամմային որդին էր.
4 ու Յովնադաբ խիստ խորամիտ մարդ մըն էր։ Եւ անոր ըսաւ, Ով թագաւորի տղայ, դուն ինչո՞ւ համար այդպէս օրէ օր կը հալիս. պատճառը ինծի չե՞ս յայտներ։ Ու Ամնոն անոր ըսաւ, Ես իմ եղբօրս Աբիսողոմի քրոջ Թամարի սիրահա-
5 րած եմ։ Եւ Յովնադաբ անոր ըսաւ, Անկողինիդ մէջ պառկէ ու քեզ հիւանդ ձեւացուր. ու երբ քու հայրդ քեզ տեսնելու գայ, անոր ըսէ, Կ՚աղաչեմ որ իմ քոյրս Թամար ինծի գայ, ու ինծի հաց կերցնէ, ու իմ աչքերուս առջև կերակուր շինէ, որպէս զի տեսնեմ ու անոր ձեռքէն առնեմ։
6 Եւ Ամնոն պառկեցաւ ու զինք հիւանդ ձեւացուց. ու երբ թագաւորը զանիկա տեսնելու եկաւ, Ամնոն թագաւորին ըսաւ, Կ՚աղաչեմ, իմ քոյրս Թամար թող գայ, ու իմ աչքերուս առջև երկու բլիթ շինէ, ու անոր
7 ձեռքէն առնեմ։ Եւ Դաւիթ Թամարի հետ պրկեց տունը՝ ըսելով, Ամնոն եղբօրդ տունը դնա ու անոր կերակուր շինէ։ Եւ Թամար իր
8 եղբօրը Ամնոնի տունը գնաց. ու անիկա պառկած էր. և ալիւրը խմորը առաւ շաղեց, ու անոր աչքերուն առջև բլիթներ շինեց ու եփեց.
9 Եւ տապակը առաւ ու անոր առջև պարպեց.

ե Ես. ծբ. 5։ Ներկ. լզ. 20, 23։ Հռոմ. բ. 24։
զ Գլ. ժգ. 31։
է Եբր. վրայ երան
ը Հատթ. գ. 3։
թ Ծոբ ա. 20։
ժ Տես Ես. լբ. 1, 5։ Ծովհ. գ. 9։
ի Ծար է. 8, 9, 10։
լ Մատ. ա. 6։
խ ա Մն. իբ. 9։
|| Այլն՝ Տէրոջը սիրելին
ծ ա Մն. իբ. 1։
կ բ Օր. գ. 11։
հ ա Մն. ի. 2։ —
մ Գլ. գ. 2, 3։
յ ա Մն. գ. 9։
ն Տես ա Թագ. ժգ. 9։
շ Ներ. ժբ. 6։

բայց անիկա ուտել չուզեց. ու Ամնոն բաւ, Թափէ ամէն մարդը դուրս Հանեցէք. ու ամէն
10 մարդ անոր քովէն դուրս ելան։ Եւ Ամնոն Թամարի բաւ, Կերակուրը սենեակը ներս բեր, որպէս զի ձեռքէդ ուտեմ։ Ու Թամար չինած
11 ըլլիճները առաւ, ու իր եղբօրը Ամնոնի՝ սենեակը տարաւ. և անոր մօտեցուց որպէս զի ուտէ։ Իսկ
12 Ամնոն Ղանիկա բռնեց ու անոր բաւ, Եկուր, քոյրս, lնծի հետ պառկէ։ Եւ անիկա բաւ անոր, Ոչ, եղբայրս, Էզիս մի բռնադատեր. քանզի Իսրայէլի մէջ այդպիսի բան չըլլար.
13 այդ Ընդդիմութիւնը մի ըներ։ Ու ես իմ նախատինքս ո՞ւր տանիմ. դուն ալ Իսրայէլի մէջ անզգամներէն մէկուն պէս պիտի ըլլաս. և հիմա
կ՚աղաչեմ, թագաւորին զրուցէ, ծու անիկա ինձ
14 քեզմէ չմերժէր։ Բայց Ամնոն անոր խօսքը մտիկ ընել չուզեց. Հապա անկէ զօրաւոր ըլլալով Ղանիկա բռնադատեց ու անոր հետ պառկեցաւ։
15 Ու Եփէը Ամնոն զանիկա խիստ շատ ատեց, այնպէս որ ունեցած ատելութիւնը սոսկալիօն ունեցած սիրէն մեծ էր. և Ամնոն անոր
16 բաւ, Ել գնա։ Ու անիկա անոր բաւ, *Պատճառ չկայ՝. ինձ վռնտելուդ չարութիւնը միւս ինծի բրածէդ ատելի մեծ է. բայց Ամնոն անոր
17 մտիկ ընել չուզեց։ Եւ իրեն ծառայութիւն ընող մանչը կանչեց ու բաւ, Ասիկա քովէս
18 դուրս †Հանէ, ու ետեւէն դուռը կղպէ։ (Եւ աղջկան վրայ Կրազմոգոյն պատմուճան մը կար. քանզի թագաւորին կոյս աղջիկները այսպիսի պատմուճան կը Հագնէին։) Ու անոր ծառան զանիկա դուրս Հանեց, ու ետեւէն դուռը կղզ-
19 պեց։ Եւ Թամար Եմոխիր առաւ ՚՚ իր գլխուն վրայ ցօնէց, ու իր վրայի բազմագոյն պատմուճանը պատռեց, և Ձեռքը իր գլխուն վրայ դրաւ
20 ու լալով գնաց։ Եւ անոր եղբայրը Ամնոն անոր բաւ, Մի՞թէ եղբայրդ Ամնոն քեզմէ հե՞տ եղաւ. ու հիմա, քոյրս, լուռ կեցիր, անիկա քու եղբայրդ է, ասիկա սիրտդ մի դներ. և Թամար իր եղբօրը Աբիսողոմի տունը անմխիթար կը
21 նստէր։ Ու Դաւիթ թագաւորը այս ամէն բաները լսելով խիստ ‡բարկացաւ։
22 Եւ Աբիսողոմ Ամնոնի հետ Հաղէկ կամ դէշ խօսք մը չխօսեցաւ, քանզի Աբիսողոմ Ամնոնը կ՚ատէր՝ իր քոյրը Թամարը լկելուն համար։

23 Ու երկու տարի անցնելէն ետքը, երբ Աբիսողոմի ոչխարները Եփրեմի մօտ եղած Բազմաոբրին մէջ Նասրակաուր կ՚ընէին, Աբիսողոմ՝ Թա-
24 գաւորին բոլոր որդիները հրաւիրեց։ Եւ Աբիսողոմ՝ թագաւորին գնաց ու ՚՚նոր բաւ, Ահա քու ծառայիդ ոչխարները տրտկաուր կ՚ընեն. Հնարհք ըրէ, թագաւորը ու անոր ծառաները

25 քու ծառայիդ հետ երթան։ Եւ թագաւորը Աբիսողոմի բաւ, Ոչ, որդիս, ամէնս չերթանք, որպէս զի քու վրադ ծանրութիւն չըլլանք. ու զանիկա ստիպեց. բայց Դաւիթ երթալ չուզեց,
26 ու զանիկա օրհնեց։ Եւ Աբիսողոմ՝ բաւ, Եթէ ոչ՝ գանէ եմ եղբայրս Ամնոն մեզի հետ գայ. ու թագաւորը անոր բաւ, Անիկա ինչո՞ւ քեզի
27 հետ երթայ։ Բայց Աբիսողոմ՝ զանիկա ստիպելուն համար՝ Ամնոնը ու թագաւորին բոլոր որ-
28 դիները անոր հետ զրկեց։ Եւ Աբիսողոմ՝ իր մանչերուն պատուիրեց ու բաւ, Նայեցէք, երբ Ամնոնի Հինտը գինիէն զուարթանայ, ու ես ձեզի Ամնոնը զարկէք՝ բաւ՝, զանիկա մեռցուցէք. մի վախնաք. Հէ՞ս որ ես ձեզի հրամայեցի.
29 քաջասիրտ ու զօրաւոր կարիճներ եղէք։ Եւ Աբիսողոմի մանչերը Աբիսողոմի պատուիրածին պէս ըրին Ամնոնի. ու թագաւորին բոլոր որդիները ոտք ելան, և ամէն մէկը իր ջորին հեծնե-
30 լով՝ փախան։ Ու անոնք դեռ ճամբան ըլլալով՝ Դաւիթի լուր բերին ու բաին, Աբիսողոմ՝ թագաւորին բոլոր որդիները մեռցուց, ու անոնցմէ
31 մէ՛կը չմնաց։ Եւ թագաւորը ոտք ելաւ, Հիր Հանդերձները պատռեց, ու Հգետինը պառկեցաւ. ու անոր բոլոր ծառաները Հանդերձները
32 պատռած անոր Քովերէն կը կայնէին։ Ու Դաւիթի եղբօր Սամայի որդին Յովնադաբ պատասխան տուաւ ու բաւ, Իմ՝ տէրս չկարծէ որ բոլոր երիտասարդները, թագաւորին որդիները, մեռցուցին, քանզի միայն Ամնոն մեռած է.
վասն զի այս բանը Աբիսողոմի բերնով որոշուած
33 էր՝ անոր քոյրը Թամարը լկած օրէն ի վեր։ Ու հիմա Նիմ թագաւոր տէրս իր սրտին մէջ այս բանը չդնէ, կարծելով թէ թագաւորին բոլոր որդիները մեռան, քանզի միայն Ամնոն մեռած
34 է։ ՚՚Եւ Աբիսողոմ փախաւ։ Ու երբ Դաւ՚՚ էն պատանին, դէտը, աչքերը վերցուց նայեցաւ, տեսաւ որ իր ետեւէն լեռանը քովէն խիստ շատ
35 ժողովուրդ կու գար։ Այն առեն Յովնադաբ թագաւորին բաւ, Ահա թագաւորին որդի-
36 ները կ՚ու գան. ծառայիդ խօսքը եղաւ, Եւ անիկա իր խօսքը լմնցուցածին պէս՝ ահա թագաւորին որդիները եկան, ու ձայներնին վերցուցին ու լացին. և թագաւորն ալ ու անոր բոլոր ծառաները խիստ մեծ լացով մը լացին։

37 Իսկ Աբիսողոմ փախաւ, ու Գեսուրի թագաւորին, Ամիուդի որդւոյն Թողմիի, գնաց. բայց Դաւիթ ամէն օր իր որդւոյն համար սուգ կ՚ընէր։
38 Եւ Աբիսողոմ փախաւ, ու ՚՚Գեսուր գնաց, ու հոն երեք տարի մնաց։ Եւ Դաւիթ թագաւորը Աբիսողոմի ելլելու Կրը փափաքէր, քանզի մեռած Նոզ Ամնոնի վրայով ՚՚մխիթարուեր էր։

Ե Ծն. խլ. 1։
Ղ Ծն. լթ. 12։
Է Ծն. լդ. 2։
Ը Ղեւ. ժը. 9, 11։ ի. 17։
Ը Ծն. լդ. 7։ Դատ. ժթ. 23։ ի. 8։
Ժ Տես Ղեւ. ժը. 9, 11։
Ի Ը Օր. իբ. 25։ Տես Գլ. ժբ. 11։
• Կամ, Մի ընէր այդ բանը
† Բէր. Հանեցէք
Լ Ծն. լէ. 3։ Դատ. Ե. 30։ Սաղ. խլ. 14։
Խ Ցեւս. է. 6։ Գլ. ա. 2։ Ցոբ բ. 12։
Ծ Երեմ. ը. 37։
‡ Կամ, արտասուցաւ

Կ Ծն. խդ. 50։ լա. 24։
Հ Ղեւ. ժթ. 17, 18։
Յ Տես Ծն. լը. 12, 13։ ա Թագ. իե. 4, 36։
Ղ Դատ. ժթ. 6, 9, 22։ Հռութ. գ. 7։ ա Թագ. իե. 36։ Եսթ. ա. 10։ Սաղ. ճդ. 15։
Ճ Ցեւս. ա. 9։
Մ Գլ. ա. 11։
Յ Գլ. ժբ. 16։
Ն Հմր. 3։
Շ Գլ. ժթ. 19։
Ո Հմր. 38։
Չ Գլ. գ. 3։
Պ Գլ. ժդ. 23, 32։ ժե. 8։
Ջ Սաղ. ձդ. 2։
Ռ Ծն. լը. 12։ ——

ԳԼ. ԺԴ

1 Յովաբ թեկուացի կինն մը վարձքով կը բռնէ, որ առա-
ջարկ մը Աբիսողոմը տաճն դարձնելու համոզէ Թագաւորին
ներսը. և Յովաբ դանիկա Երուսաղէմ կը բերէ։ 25 Աբի-
սողոմի դեղեցկութիւնը, մազերը. ու անոր զաւակները։
28 Երկու տարիէն ետև Աբիսողոմ Յովաբի ձեռօք Թագա-
ւորին կը ներկայանայ։

Եւ Շարուհեայի որդին Յովաբ իմացաւ որ
2 Թագաւորին սիրտը Աբիսողոմի վրայ է։ Ու Յո-
վաբ Թեկուէ մարդ ղրկեց, և անկէ խելացի
կին մը բերել տուաւ, ու անոր ըսաւ, Կ'ապա-
շէմ, քեզ սգաւոր ձեւացուր, ես սուգի հան-
դերձներ հագիր, իւղով մի օծուիր, ու մեռելի
մը համար շատոնցմէ սուգ բռնող կնոջ մը պէս
3 եղիր. Ես Թագաւորին մտիր, ու անոր այս կերե-
պով խօսէ. և Յովաբ Տանոր բերանը խօսքեր
4 դրաւ. Ու այն Թեկուացի կինը Թագաւորին
*մուտ խօսելու համար". ու Երեսի վրայ դե-
տինը իյնալով անոր խոնարհութիւն ըրաւ, ու
5 ըսաւ, Ով Թագաւոր, Օգնէ ինձ։ Ես Թագա-
ւորը անոր ըսաւ, Քեզի ի՞նչ եղաւ։ Ու կինը
ըսաւ, Ոհ, Ես արդարեւ կին մըն եմ ու իմ
6 այրս մեռած է. Ես քու աղախինդ երկու որդի
ունէր, ու երկուքը դաշտի մէջ իրարու հետ
ծեծկուեցան. և անոնց մէջ հաշտեցնող մը չըլ-
լալուն համար մէկը միւսը զարկաւ ու զանիկա
7 մեռցուց։ Ես ահա Ըլոր ազգատոհմը քու աղա-
խինիդ դէմ ոտք ելան ու ըսին, Իր եղբայրը
մեռցնողը տուր, որպէս զի զանիկա մեռցնենք իր
մեռցուցած եղբօրը կեանքին համար, ու ժա-
ռանգն ալ կորսնցնենք. և ինծի մնացած կայծը
պիտի մարեն, երկրի վրայ էրկանս անունը ու
8 մնացորդը չպահելով։ Ես Թագաւորը կինոջը
ըսաւ, Տուն դնա, ու ես քեզի համար կը պատ-
9 ուիրեմ։ Ու Թեկուացի կինը Թագաւորին ըսաւ,
Ով տէր իմ Թագաւոր, Մեղքը իմ վրաս ու
իմ հօրս տանը վրայ ըլլայ, Թագաւորը
10 ու անոր աթոռը անպարտ ըլլայ։ Ես Թագաւորը
ըսաւ, Եթէ քեզի բան մը ըսող ըլլայ, զանիկա
11 ինծի բեր, ու ետքէն ալ քեզի չդպչիր։ Ես
անիկա ըսաւ, Թագաւորը շնորհք ընէ, իր Տէր
Աստուածը յիշէ, ու չթողու որ էսրեան վրէժ-
խնդիրները շատնան ապականելու, որ իմ որդիս
մեռցնեն։ Ես անիկա ըսաւ, Տէրը կենդանի է որ
քու որդւոյդ գլխէն մազ մը գետինը պիտի չիյնայ։
12 Աւ կինը ըսաւ, Թող քու աղախինդ իմ
տէրոջս, Թագաւորին, խօսք մը ըրուցէ. ու անի-
13 կա Ըրուցէ ըսաւ։ Ես կինը ըսաւ, Ուրեմն Աս-
տուծոյ ժողովուրդին վրայ ինչո՞ւ համար այդպի-
սի բան կը մտածես. որովհետև Թագաւորը քա-
նի որ ձիր աքսորածը հոս չդարձնէ, այս խօսքերը
14 խօսելով չանցաւորի պէս կըլլայ։ Քանզի մենք

— Դ. Թագ. Ժդ. 39։
Բ Բ Մն. Ժա. 6։
Գ Տես Հառաթ. գ. 3։
Դ Հմր. 19։ Ել. դ. 15։
* Եբր. խօսելու.
Ե ա Թագ. ի. 41։ Դ. ա. 2։
Զ Տես գ Թագ. գ. 26, 28։
Է Տես Դ. Ժբ. 1։
Ը Թուա. լբ. 19։ բ Օր. ԺԲ. 12։
Թ Ծն. իհ. 13։ ա Թագ. իհ. 24։ Մատ. իհ. 25։
Ժ Դ. գ. 28, 29։ գ Թագ. բ. 33։
Ի Թուա. լբ. 19։
Լ ա Թագ. Ժդ. 45։ Դատ. իհ. 34։
Խ Դատ. ի. 2։
Ծ Դ. Ժդ. 37, 38։
Կ Յոբ լգ. 15։ Եբր. Թ. 27։
Հ Թուա. լբ. 15, 25, 28։
Յ Հմր. 20։ Դ. ԺԹ. 27։
† կամ, պիտի ըլլայ
Ղ Հմր. 3։
Ճ Հմր. 17։ Դ. ԺԹ. 27։
Մ Դ. Ժդ. 37։
Յ Ծն. խգ. 3։ Դ. գ. 13։
Ն Ես. ա. 6։

խան մոլէրը կը կշռէր, ա֊թագաւորական կշռո֊
27 քով երկու հարիւր սիկղ ֊ֆայն։ Եւ Աբիսա֊
ղամի երկաք տղայ ու Թամար անուանով աղջիկ մը
ծնաւ. անիկա տեսքով գեղեցիկ կին մըն էր։
28 Եւ Աբիսողամ Երուսողէմի մէջ լմնան երկու
տարի նստաւ, ա֊ու թագաւորին երեսը չտեսաւ։
29 Եւ Աբիսողամ Յովաբի մօտ դրկեց, որպէս զի
զանիկա թագաւորին դրկէ. բայց անիկա չուզեց
անոր երթալ. ու նորէն երկրորդ անգամ մօտ
30 դրկեց. ու անիկա երթալ չուզեց։ Ա֊ին ատեն
Աբիսողամ իր ծառաներուն ըսաւ, Տեսէք Յովաբի
արտը որ իմ ա֊ֆէս մօտ է, ու անիկա հոն գարի
ունի. գացէք զանիկա կրակով այրեցէք։ Եւ Ա֊
բիսողամի ծառաները այն արտը կրակով այրե֊
31 ցին։ Ու Յովաբ ելաւ Աբիսողամի տունը գնաց,
և անոր ըսաւ, Ինչո՞ւ համար քու ծառաներդ
32 իմ արտս կրակով այրեցին։ Ու Աբիսողամ Յո֊
վաբի ըսաւ, Ահա քեզի մօտ դրկեցի ու ըսի,
Հոս եկուր, քեզ թագաւորին դրկեմ, որպէս զի
ըսես թէ Գեսուրէ ինչո՞ւ եկայ. իմ հոն ըլլալս
ինձի աւելի աղէկ էր. և հիմա թագաւորին
երեսը տեսնեմ, ու եթէ իմ վրաս չարութիւն
33 մը կայ, թող զիս մեռցնէ։ Եւ Յովաբ թա֊
գաւորին գնաց ու ա֊յս բանը անոր իմացուց. և
անիկա Աբիսողամը կանչեց. ու թագաւորին քով
գնաց, և թագաւորին առջև երեսի վրայ ի֊ա֊
֊ մինչև գետինը խոնարհութիւն ըրաւ. ու թա֊
գաւորը Աբիսողամը համբուրեց։

ԳԼ. ԺԴ

1 Աբիսողամ անոյշ խօսքերով և մարդասիրութիւն ցու֊
ցընելով, Իսրայէլի մարդոց սիրտերը իրեն կը գրաւէ։
7 Ուխտը մը կատարելու պատճառով Հրոնան կ'առնէ Բեր֊
սաբէի երթալու. 10 ու հոն ապստամբութեան մեծ խորհուրդ
մը կ'ընէ։ 13 Դաւիթ այս լուրին վրայ Երուսողէմէն կը
փախչի։ 19 Եթթէ Դաւիթէն գրաւել չուզեր։ 24 Սադովկ
ու Աբիաթար ապստամբին հետ ետ կը դրկուին։ 30 Դա֊
ւիթ ու իր ժողովուրդը լալով Ձիթենեաց լեռը կելլեն։
31 Դաւիթ կը խնդրէ Աստուծմէ, որ Աբիսողէլի խորհուր֊
դը խափանուի։ 32 Բուսի պատուէրներով հետ կը դրկուի։

Եւ ՚անկէ ետքը Աբիսողամ իրեն համար
Էկաւքեր, ձիեր ու իր առջեւէն վազող հետև
2 աւրհանգակ մարդ պատրաստեց։ Եւ Աբիսողամ
կանուխ կ'ելլէր ու դրանը ճամբուն մէկ կողմը
կը կայնէր. և Աբիսողամ ամէն դատ ունեցող ու
դատաստանի համար թագաւորին եկող մարդը
կը կանչէր ու կ'ըսէր, Դուն ո՞ր քաղաքէն ես.
ու երբ անիկա, Ծառադ Իսրայէլի ցեղերէն մէ֊
3 կէն եմ, կ'ըսէր, Աբիսողամ անոր կ'ըսէր, Նայէ,
քու դատդ *բանաւոր և ուղիղ է, բայց թա֊
4 գաւորին կողմանէ քեզի մտիկ ընող չկայ։ Եւ
Աբիսողամ կ'ըսէր, †Եթանէ թէ զիս այս երկրին
վրայ դատաւոր դնէին. ու ամէն վէճ կամ
դատ ունեցող մարդը ինծի գար, և անոր իրա֊
5 ւունք ընէի։ Ու երբ մարդ մը մօտենար անոր
խոնարհութիւն ընելու, անիկա ձեռքը կ'երկնցը֊
6 նէր, զանիկա կը բռնէր ու կը համբուրէր։ Եւ
Աբիսողամ դատաստանի համար թագաւորին
եկող բոլոր Իսրայէլի այսպէս ընելով, ՚Իսրա֊
յէլի մարդոց սիրտը †իրեն գրաւեց։
7 Ու ‡քառասուն տարուան լմննալէն ետքը
Աբիսողամ ըսաւ թագաւորին, Ընդհք ըրէ, եր֊
թամ ու Տէրոջը ըրած ուխտս Բերսաբէի մէջ
8 կատարեմ։ Ի֊բանի ծառադ ՚Երը Ասորւոց Գե֊
սուրը կը բնակէի, Ուխտ ըրի ու ըսի, Եթէ Տէրը
զիս Երուսողէմ դարձնէ, Տէրոջը ծառայութիւն
9 ընեմ։ Եւ թագաւորը անոր ըսաւ, Գնա խաղա֊
10 ղութեամբ։ Ու անիկա ելաւ Բերսաբէ գնաց։ Եւ
Աբիսողամ Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն լրտեսներ
դրկեց, ու ըսաւ, Փողին ձայնը լսելնուդ պէս,
Աբիսողամ Բերսաբէի մէջ թագաւոր եղաւ, ըսէք։
11 Ու Աբիսողամի հետ Երուսողէմէ երկու հարիւր
մարդ գնաց ՚Հրաւիրուած. անոնք իմիամտու֊
թեամբ գացին, ու ամենևին բան մը չէին դի֊
12 տեր։ Եւ Աբիսողամ զոհերն ըրած ատենը ‖Դաւի֊
թի խորհրդակիցը, Գեղոնացի Աքիտոփէլը, իր
էԳեղոն քաղաքէն կանչել տուաւ. և դաւաճա֊
նութիւնը զօրացաւ, ու ժողովուրդը երթալով
՚Կը շատնար Աբիսողամի քով։
13 Եւ Դաւիթի լրտեր մը եկաւ ու ըսաւ, Իսրա֊
յէլի մարդոց սիրտը Աբիսողամի ‖հետ մէկ֊
14 եղաւ։ Ա֊ին ատեն Դաւիթ Երուսողէմի մէջ
իրեն հետ եղող բոլոր ծառաներուն ըսաւ,
Ելէք փախչինք, քանզի Աբիսողամի երեսէն մե֊
ղի ազատում չկայ. շուտ ըրէք գացէք, չըլլայ
որ անիկա շուտով մեզի հասնի, ու մեր վրայ
չարիք հասցնէ, ու քաղաքը սուրի բերնէ ան֊
15 ցընէ։ Եւ թագաւորին ծառաները թագաւորին
ըսին, Մեր տէր թագաւորը ինչ որ սիրտն հա֊
մարի, ահա քու ծառաներդ պատրաստ են։
16 Ու ¶թագաւորը և անոր §հետևէն անոր բո֊
լոր տունը ելաւ. ու թագաւորը հիւր հարճերէն
տասը կին թողուց, որպէս զի տունը մէջ պահ֊
17 պանութիւն ընեն։ Եւ թագաւորը ու անոր հետ֊
ևէն բոլոր ժողովուրդը ելաւ, ու անոնք հեռու
18 **տեղ մը կայնեցան։ Եւ անոր բոլոր ծառաները
նոյնպէս բոլոր Քերեթհիները և բոլոր Փելեթհիները
անոր քովէն կ'անցնէին. ու անոր հետ Գեթէ
եկած բոլոր Գեթացիները, վեց հարիւր մարդ,
19 թագաւորին առջևէն կ'անցնէին։ Եւ թագա֊
ւորը ՚Գեթացի Եթթիի ըսաւ, Ինչո՞ւ համար
դուն ալ մեզի հետ պիտի երթաս. դարձիր ու
թագաւորին հետ նստէ, քանզի դուն օտարա֊

ՀՏես Գլ. ժը. 18։
ա Հմր. 24։
ՀՆե. լդ. 4։ խե. 15։ Ղուկ. ժե. 20։
Գլ. ժբ. 11։
բ դ Թագ. ա. 5։
գ Եբր. բարի
դ Դատ. թ. 29։
ե Հռոմ. ժզ. 18։
զ Եբր. գողցաւ
է Ըստ սմանց՝ չորս
ը ա Թագ. ժզ. 2։
թ Գլ. ժգ. 38։
ժ Ած. խբ. 20, 21։
ի ա Թագ. թ. 13։ ժզ. 3, 5։
լ Ած. խ. 5։
խ Սապ. խա. 9։ ծե. 12, 13, 14։
ծ Յեհ. ժե. 51։
կ Սապ. գ. 1։
հ Հմր. 6։ Դատ. թ. 3։
Եբր. հանուիւն
ձ Գլ. ժթ. 9։ Սապ. գ. վերջնագիրը։
ղ Սապ. գ. վերնագիրը։
§ Եբր. ոտքը
ճ Գլ. ժզ. 21, 22։
՚ Եբր. ուսն
յ Գլ. ը. 18։
ն Գլ. ժբ. 2։

կան էս, ու նաև եղած տեղը պանդուխտ էս։
20 Դուն երէկ եկար, ու այսօր էս քեզ տեղէդ
խախտե՞մ, որպէս զի ինծի հետ երթաս. ահա
էս կ'երթամ ՙուր որ պիտի երթամ. դուն
դարձիր ու քու եղբայրներդ ալ դարձուր. ողոր-
մութիւնը ու ճշմարտութիւնը քեզի հետ ըլ-
21 լան։ Ու Եթէթի թագաւորին պատասխան տուաւ
ու ըսաւ, ՚Տէրը կենդանի է, ու իմ թագաւոր
տէրս ալ կենդանի է, որ իմ թագաւոր տէրս ուր
որ ըլլայ, թէ՛ մահուան մէջ և թէ՛ կենդա-
նութեան մէջ, քու ծառադ ալ հոն պիտի ըլ-
22 լայ։ Եւ Դաւիթ Եթէթիի ըսաւ, Ո՚րթ եկուր
անցիր. ու Գեթացի Եթէթի իրեն հետ եղող բոլոր
23 մարդոցմով ու բոլոր ընտանիքներով անցաւ։ Եւ
բոլոր երկիրը մեծ ձայնով կու լար, ու բոլոր ժո-
ղովուրդը կ'անցնէր. և թագաւորը ՚Կեդրոն հե-
ղեղատէն կ'անցնէր, ու բոլոր ժողովուրդը դէպ ի
Նանապատին ճամբան կ'անցնէին։
24 Եւ ահա Սադոկ ալ ու անոր հետ բոլոր
Ղեւտացիները Աստուծոյ ուխտին տապանակը
կը տանէին. և Աստուծոյ տապանակը կայնեցու-
ցին, ու մինչև որ բոլոր ժողովուրդը քաղաքէն
ելաւ լմնցաւ, Աբիաթար †զոհ կը մատուցանէր՝։
25 Եւ թագաւորը Սադոկին ըսաւ, Աստուծոյ տա-
պանակը քաղաքը դարձուր. եթէ Տէրոջը աչքե
շնորհք գտնեմ, այն ատեն ՚դիս ետ պիտի դար-
ձընէ, ու զանիկա ու անոր բնակարանը ինծի
26 պիտի ցուցնէ. Բայց եթէ ինծի այսպէս ըսէ,
Չեմ հաւնիր, ահա ես կայնէ եմ. ՚Ի՞նչ
աչքին հաճոյ երեւցածին պէս թող ընէ ինծի։
27 Եւ թագաւորը Սադոկ քահանային ըսաւ,
Դուն Տեսանո՞ղ չե՞ս. խաղաղութեամբ քաղա-
քը դարձիր, ու քու որդիդ Աքիմաաս ու Աբիա-
թարի որդին Յոնաթան, ՚ձեր երկու որդիները,
28 ձեզի հետ։ Ահա ես ՚անապատին դաշտերուն
մէջ պիտի սպասեմ, մինչև որ ձեզմէ լուր մը
29 առնեմ։ Եւ Սադոկ ու Աբիաթար Աստուծոյ
տապանակը Երուսաղէմ դարձուցին, ու անոնք
հոն մնացին։
30 Եւ Դաւիթ Ձիթենեաց լեռնէն վեր կ'ելլէր
ու ելլելով կու լար, և գլուխը ծածկեր էր, ու
անիկա ՚բոկոտն կը քալէր. և անոր հետ եղող
բոլոր ժողովուրդն ալ, ՚ամէնը իրենց գլուխը
31 ծածկեր էին, ու ՚լալով կ'ելլէին։ Եւ Դաւիթի
պատմեցին ու ըսին, ՚Աքիտոփէլ Աբիսաղոմի
հետ դաւաճանութիւն ընողներուն մէջ է։ Ու
Դաւիթ ըսաւ, Ով Տէր, կ'աղաչեմ, ‡Աքիտո-
32 փէլի խորհուրդը ‡‡խափանէ։ Ու երբ Դաւիթ
այն բլուրը հասաւ, ուր Աստուծոյ երկրպագու-

թիւն ըրաւ, ահա Արաքացի Քուսի †հանդերձ-
ները պատռած ու գլխուն վրայ հող դրած՝ զա-
33 նիկա դիմաւորեց։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ, եթէ
34 ՚ինծի հետ գաս, ինծի բեռ կ'ըլլաս. Բայց եթէ
քաղաքը դառնաս, ու Աբիսաղոմի ըսես, Ով
թագաւոր, ես քու ծառադ պիտի ըլլամ.
առաջ քու հօրդ ծառան էի, ու հիմա քու
ծառադ եմ. այն ատեն Աքիտոփէլի խորհուրդը
35 ինծի համար կրնաս ցրուել։ Եւ ահա ՚Սադոկ
ու Աբիաթար քահանաները հոն քեզի հետ են.
ու թագաւորին տունէն ինչ որ լսես, Սադոկ
36 ու Աբիաթար քահանաներուն պատմես։ Ահա
հոն Ահիմաաս ու Աբիաթարի ՚որդիները
Աքիմաաս ու Աբիաթարի ՚որդի Յոնաթան,
իրենց հետ են. ու ամէն լսած խօսքերնիդ
37 անոնց ձեռքով ինծի իմացուցէք։ Եւ †Դաւի-
թի բարեկամը Քուսի քաղաքը մտաւ, ու ՚Աբի-
սաղոմ ալ Երուսաղէմ ‖‖մտաւ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Սիբա ընծաներով ու խորամանկութիւն բանեցնելով՝ իր տէրոջը առաջուած քին տէր կ'ըլլայ։ 5 Սեմէի բառա-
բիմի քովը Դաւիթը կ'անիծէ։ 9 Դաւիթ համբերութիւնով վրէժխնդիր չըլլալը. և ուրիշներն ալ վրէժխնդրութենէ
կ'արգիլէ։ 15 Քուսի Աբիսաղոմի խորհրդակից կ'ըլլայ։ 20 Աքիտոփէլի խորհուրդը։

Ու ՙերբ Դաւիթ լեռան գլուխէն քիչ մը
անցեր էր, ահա ՚Մեմփիբոսթէի ծառան Սիբա
զանիկա դիմաւորեց, էրէն հեր երկու էշ ՚նախա-
լով, որոնց վրայ երկու հարիւր հոգ, հարիւր ողկոյզ չամիչ, ու հարիւր *ամառնային պտուղ՝ ու
2 ուիկ մը գինի բեռցուցած էր։ Եւ թագաւորը Սի-
բայի ըսաւ, Ասոնք ՚ի՞նչ պիտի ընես՝։ Ու Սիբա
ըսաւ, Էշերը թագաւորին տունը հոգալու են, որ-
պէս զի անոնց վրայ հեծնեն. և հացը ու ամառ-
նային պտուղները մանչերուն հոգալու են, որպէս
զի ուտեն. ու գինին ՚անապատին մէջ նեւսղած-
3 ներուն հոգալու է, որպէս զի խմեն։ Եւ թագա-
ւորը ըսաւ, Հապա քու տէրոջդ որդին ՚ո՞ւր է։
՚Ու Սիբա թագաւորին ըսաւ, Ահա անիկա Երու-
սաղէմ կը նստի, քանզի ըսաւ թէ Այսօր Իսրա-
յէլի տունը իմ հօրս թագաւորութիւնը ինծի
4 պիտի դարձնէ։ ՚Այն ատեն թագաւորը Սիբայի
ըսաւ, Ահա Մեմփիբոսթէի ամէն ունեցածը
քեզի ըլլայ։ Ու Սիբա ըսաւ, Ով տէր իմ թա-
գաւոր, ‡շնորհակալ եմ՝, թող քու առջեւդ
շնորհք գտնեմ։
5 Եւ Դաւիթ թագաւորը մինչև Բառաբիմ
եկաւ. և ահա անկէ Սաւուղի տանը ազգատոհ-

ա ա Թագ. իգ. 13։
ծ Հռոմէ. ա. 16, 17։ Առակ. ժէ. 17։ ժը. 24։
ձ Յով. ժը. 1։
ղ Գլ. ժզ. 2։
ճ Թուա. գ. 15։
††կամ, կ'ելլէր
ի Սաղ. խգ. 3։
ձ Թուա. ժգ. 8։ Գլ. իբ. 20։ դ Թագ. ժ. 9։ բ Մն. թ. 8։ Ես. կբ. 4։
ղ ա Թագ. գ. 18։
ճ ա Թագ. թ. 9։
ի Տես գլ. ժէ. 17։
ա Գլ. ժէ. 16։
ձ Գլ. ժթ. 4։ Եսթ. գ. 12։
ի Ես. ի. 2, 4։
ր Երեմ. ժգ. 3, 4։
ց Սաղ. ճիգ. 6։
ա Սաղ. գ. 1, 2։ ծէ. 12, ևն։
ֆ Գլ. ժզ. 23։ ժէ. 14, 23։
‡‡Եբր. յիմարկցուր
ֈ Գլ. ա. 2։
ա Գլ. ժթ. 35։
$ Գլ. ժզ. 19։
ա Գլ. ժէ. 15, 16։
ր Հմր. 27։
ֈ Գլ. ժզ. 16։ ա Մն. իէ. 33։
ֆ Գլ. ժզ. 15։
‖‖կամ, կը մնանէ — ա Գլ. ժև. 30, 32։
բ Գլ. թ. 2։
ա կամ, շարաց չար թագ
† Եբր. ի՞նչ են քեզի
ֈ Գլ. ժև. 23։ ժէ. 29։
ֆ Գլ. ժթ. 27։
ֆ Առակ. ժը. 13։
‡ Եբր. երկրպագութիւն կ'ընեմ

մէն ՚Գերայի որդի Սեմէի անունով մարդ մը
6 ելաւ, ու երկերով կ'անիծէր, եւ Դաւիթի ու
Դաւիթ թագաւորին բոլոր ծառաներուն քար կը
նետէր. և բոլոր ժողովուրդը ու բոլոր զօրաւոր
մարդիկը ետեւէն ու ձախ դիէն կ'եր-
7 թային. եւ Սեմէի անդ անէծք տուած ատեն այս-
պէս կ'ըսէր, Ելիր, ելիր, ով արիւնահեղ մարդ,
8 եւ անօրէն մարդ. Տէրը ըՍաւուղի տանը բոլոր
արիւնը ի քու վրադ դարձուց, որ անոր տեղ թա-
գաւոր եղար. ու Տէրը թագաւորութիւնը քու
որդւոյդ Աբիսողոմի ձեռքը տուաւ. և ահա քու
չարիքդ քեզի հասաւ, քանզի դուն արիւնահեղ
9 մարդ մըն եար։ Եւ Շարուհեայի որդին Աբեսա
թագաւորին ըսաւ, Ա՛յս մեռած շունը ինչո՞ւ
համար էիմ տէրոջս, թագաւորին, անէծք տայ.
Թող տուր անցնիմ ու անոր գլուխը առնեմ։
10 Բայց թագաւորը ըսաւ, ով Շարուհեայի որդի-
ներ, Ադուք ինծի հետ ի՞նչ բան ունիք. Թող
տուէք որ այսպէս անէծք տայ, քանզի Տէրը ըսաւ
անոր, Դաւիթը անիծէ. ու ո՞վ կրնայ ըսել Թէ
11 Ինչո՞ւ համար այդպէս ըրիր։ Եւ Դաւիթ Աբեսա-
սայի ու իր բոլոր ծառաներուն ըսաւ, Ա՛հա Իմ
երանքէս ելլող որդիս իմ հոգիս կը փնտռէ, ո՞ւր
մնաց այս Բենիամինեանը. Թող տուէք զանիկա
12 որ անիծէ, քանզի Տէրը ըսաւ անոր։ Թերեւս Տէրը
իմ չնեղութեանս նայի, ու այսօրուան անոր
տուած անէծքին տեղ Տէրը ինծի ՚բարիք հա-
13 տուցանէ։ Եւ Դաւիթ իր մարդոցը հետ ճամբան
կ'երթար, ու Սեմէի դիմացէն լեռանը քովէն
կ'երթար, և անէծք տալով, քարեր նետելով ու
14 հող ցանելով կ'երթար։ Եւ թագաւորը ու անոր
հետ եղող բոլոր ժողովուրդը յոգնած եկան ու
հոն հանգչեցան։

15 Եւ ՚Աբիսողոմ ու բոլոր ժողովուրդը, Իսրա-
յէլի մարդիկը, Երուսաղէմ մտան, ու Աքիտո-
16 փէլ անոր հետ էր։ Ու երբ ՚Դաւիթի բարեկամը
Արքացի Քուսի Աբիսողոմի քով գնաց, Քուսի
բսաւ Աբիսողոմի, Կեցցէ արքայ, կեցցէ արքայ,
17 Եւ Աբիսողոմ Քուսիի ըսաւ, Բարեկամիդ վրայ
ունեցած սէրդ ասի՞կ է. Ինչո՞ւ բարեկամիդ
18 հետ չգացիր։ Եւ Քուսի բսաւ Աբիսողոմի, Ոչ,
հապա Տէրոջը ու այս ժողովուրդին և Իսրայէլի
բոլոր մարդոց ընտրածը ով որ ըլլայ, ես անոր
19 պիտի ըլլամ ու անոր հետ պիտի նստիմ։ Մէյ-
մէն ալ՝ Ես որո՞ւ ծառայութիւն պիտի ընեմ,
անոր որդւոյն չէ՞. ինչպէս քու հօրդ առջեւ ծա-
ռայեցի, այնպէս ալ քու առջեւդ պիտի ըլլամ։
20 Եւ Աբիսողոմ ըսաւ Աքիտոփէլի, Խորհուրդ
21 բերէք Թէ ի՛նչ ընելու ենք։ Ու Աքիտոփէլ ըսաւ

Աբիսողոմի, Քու հօրդ ՚հարճերուն մնիր, զորոնք
անիկա տանը պահպանութիւնը ընելու համար
թողուց. ու երբ բոլոր Իսրայէլ լսէ որ դուն քու
հօրդ ՚սաեղի եղար, այն ատեն բոլոր քեզի հետ
22 եղողներուն ՚ձեռքերը պիտի ուժովնան։ Ուստի
տանիքին վրայ Աբիսողոմի համար վրան կանգնե-
ցին, և Աբիսողոմ ՚բոլոր Իսրայէլի աչքերուն
23 առջեւ իր հօրը հարճերուն մտաւ։ Ու այն օրերը
Աքիտոփէլի տուած խորհուրդը այնպէս էր, ինչ-
պէս մէկը Աստուծոյ խօսքը հարցնէր. Աքիտոփէլի
ամէն խորհուրդը ևթէ՛ Դաւիթի քով և թէ՛
Աբիսողոմի քով այնպէս էր։

ԳԼ. ԺԷ

1 Քուսիի յանձնարարութեամբը Աքիտոփէլի խորհուրդը կը
մերժուի՝ Աստուծոյ նախատահմանութեանը համեմատ։
15 Դաւիթի գաղտուկ կերպով լուր կը ղրկուի։ 23 Աքի-
տոփէլ ինքզինքը կը կախէ։ 25 Ամեսայի ծննդաբանութիւնը կ'ըն-
ծայի։ 27 Մանայիմի մէջ Դաւիթի պաշար կը բերեն։

Եւ Աքիտոփէլ ըսաւ Աբիսողոմի, Հիմա տասն-
երկու հազար մարդ ընտրեմ ու ելլեմ, և այս
2 գիշեր Դաւիթի ետեւէն իյնամ. Ու անոր քանի
որ ՚յոգնած ու ձեռքերը թուլցած է, անոր վրայ
հասնիմ ու վախցնեմ զանիկա, որպէս զի անոր
հետ եղող ժողովուրդը փախչի. ու Էմիսյն թա-
3 գաւորը զարնեմ։ Այսպէս բոլոր ժողովուրդը
քեզի պիտի դարձնեմ. քանզի քու փնտռած
մարդդ ՚ետ անդնելով՝ ամէնը ձեռքդ անցած
կը սեպուի, ու բոլոր ժողովուրդը խաղաղութեան
4 մէջ կ'ըլլայ։ Եւ այս խօսքը Աբիսողոմի աչքին ու
Իսրայէլի բոլոր ծերերուն աչքին *հաճոյ երեւցաւ։
5 Եւ Աբիսողոմ ըսաւ, Հիմա Արքացի Քուսին
ալ կանչեցէք, †որպէս զի անոր խորհուրդն ալ՝
6 լսենք։ Ու երբ Քուսի Աբիսողոմի քով եկաւ, Աբ-
իսողոմ անոր հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, Աքիտո-
փէլ այսպիսի բան մը ըսաւ. արդեօք անոր խօսքը
7 ‡կընե՞նք՝ Թէ ոչ, դուն խօսէ՛։ Եւ Քուսի Աբիսո-
ղոմի ըսաւ, Աքիտոփէլի տուած խորհուրդը այս
8 անգամ աղէկ չէ։ Եւ Քուսի ըսաւ, Դուն գիտես
որ քու հայրդ ու անոր մարդիկը զօրաւոր են, ու
Ѳարաբներուն պրսած է՝ դաշտի մէջ ՚ձագերը կո-
րսընցուցած արջու պէս. և քու հայրդ պատերազ-
մող մարդ մըն է, ու գիշերը ժողովուրդին հետ
9 չկենար։ Եւ հիմա անիկա կա՛մ փոսի մը մէջ կա՛մ
ուրիշ տեղ մը պահուած է. ու եթէ առաջին
անգամ ասոնցմէ իյնալու ըլլան, ամէն լսողը պիտի
ըսէ Թէ Աբիսողոմի ետեւէն գացող ժողովուրդը
10 կոտորուեր է։ Այն ատեն առիւծի պէս սիրտ ու-

ա Գլ. ԺԲ. 16։ գ Թագ. բ. 8, 44։
բ Բ Օր. ԺԳ. 13։
գ Տես Գլ. ա. 16։ գ. 28, 29։ դ. 11, 12։
դ Դատ. Բ. 24, 56, 57։ գ Թագ. բ. 32, 33։
ե ա Թագ. իգ. 15։ Գլ. Բ. 8։
զ Ել. խբ. 28։
է Գլ. ԺԲ. 22։ ա Պետ. բ. 23։
ը Տես գ Թագ. ԺԲ. 25։ Ողբ. գ. 38։
թ Հռոմ. Բ. 20։
ժ Ծն. ԺԵ. 4։
ի Գլ. Ժբ. 11։
լ Ծն. իԲ. 32։ ա Թագ. ա. 11։ Մակ. իե. 18։ ՚
խ Հռոմ. ը. 28։
ծ Գլ. ԺԵ. 37։
կ Գլ. ԺԵ. 37։
հ Գլ. ԺԲ. 25։ Առակ. ԺԷ. 17։
ձ Գլ. ԺԲ. 34։
ղ Գլ. ԺԵ. 16։ ի. 3։
ճ Ծն. լգ. 30։ ա Թագ. ԺԳ. 4։
մ Գլ. բ. 7։ Զաք. ը. 13։
յ Գլ. ԺԲ. 11, 12։
ն Գլ. ԺԵ. 12։

շ Տես բ Օր. իե. 18։ Գլ. ԺԳ. 14։
ո Զաք. ԺԳ. 7։
չ Նէր. ուղիղ. ա Թագ. ԺԸ. 20։
պ Նէր. ու ինչ որ կայ անոր բերանը
ջ Կամ, ընենք. Թէ ոչ՝ դուն ալ խօսէ
ռ Դատ. ԺԸ. 25։
ս Ովս. ԺԳ. 8։

Նեցող զօրաւոր մարդը անգամ բոլորովին Եպիտի
թաւլնայ. քանզի բոլոր Իսրայէլ գիտէ որ քու
հօրդ զօրաւոր է, ու անոր հետ եղողները ուժի
11 *տէր մարդիկ են։ Ա՛յս պատճառաւ ես քեզի խոր-*
հուրդ կու տամ, որ բոլոր Իսրայէլ, Ո՛Դանէ մին-
չեւ Բերսաբէէ, եծովեզերքը եղող աւազին պէս
բազմութեամբ քու քովդ ժողվուին. դուն ալ
12 *անձամբ անոնց մէջ պատերազմի երթաս։ Ու այս-*
պէս անոր վրայ երթանք, անկից ոչ մէկ որ
դանուի, ու անոր վրայ հասնինք, ինչպէս ցօղը
գետնի վրայ կ՚իջնէ, և անկէ ու անոր հետ եղող
13 *բոլոր մարդոցմէն մէ՛կը ողջ չմնայ։ Եւ եթէ քա-*
ղաքի մը մէջ գոցուի, այն քաղաքը բոլոր Իսրա-
էէլ չուանները տանի, ու զանիկա մինչեւ հեղե-
ղեսը քաշենք, այնպէս որ հոն պզտիկ քար մը
14 *անգամ չմնայ։ Եւ Աբիսողոմ ու բոլոր Իսրայէլի*
մարդիկը ըսին, Արաքացի Քուսիի խորհուրդը Ա-
քիտոփէլի խորհուրդէն աղէկ է։ Քանզի Ո՛Տէրը
Աքիտոփէլի աղէկ խորհուրդը ցրուելու հրաման
տուեր էր, որպէս զի Տէրը Աբիսողոմի վրայ չա-
րիք հասցնէ։
15 Ո՛Եւ Քուսի Սադոկ ու Աբիաթար քահանա-
յերուն ըսաւ, Աքիտոփէլ Աբիսողոմի ու Իսրայէլի
ծերերուն այս ինչ խորհուրդը տուաւ, ես ալ այս
16 *ինչ խորհուրդը տուի. Հիմա շուտով մարդ ղրկե-*
ցէք ու Դաւիթի իմացուցէք ու ըսէք, Գիշերը
Խանապատին դաշտերուն մէջ մի կենար, հապա
շուտով անցիր. չըլլայ որ թագաւորը ու անոր
հետ եղող բոլոր ժողովուրդը կլանկարծ զար-
17 *նուին։* Ո՛Եւ Յովնաթան ու Աքիմաաս Կոփոգելի
աղբիւրին քով կայներ էին, քանզի չէին կրնար
քաղաքը մտնել ու երեւնալ. և աղախինը գնաց
ու անոնց պատմեց, և անոնք գացին ու Դաւիթ
18 *թագաւորին իմացուցին։ Եւ պատանի մը տեսաւ*
զանոնք ու Աբիսողոմի պատմեց. բայց անոնք եր-
կուքը մէկտեղ շուտով գացին ու Բահուրիմ
մարդու մը տունն մտան. և անոր իր գաւիթին
19 *մէջ ջրհոր մը ունէր, ու անոնք հոն իջան։ Եւ*
Կինը ծածկոց մը առաւ, ջրհորին բերնին վրայ
փռեց, ու անոր վրայ ձաւար տարածեց, ու բանը
20 *չհասկցուեցաւ։ Եւ Աբիսողոմի ծառաները այն*
կնոջ տունը մտան ու ըսին, Աքիմաաս ու Յովնա-
թան ո՞ւր են։ Եւ Կինը անոնց ըսաւ, Ո՛Ջուրին
անդին կողմը անցան։ Ու անոնք փնտռեցին ու
21 *չգտան, ու Երուսաղէմ դարձան։ Եւ անոնց եր-*
թալէն ետքը ջրհորէն ելան, ու գացին Դաւիթ
թագաւորին իմացուցին, և Դաւիթի ըսին, Ելէք
ու շուտով ջուրէն անցէք, քանզի Աքիտոփէլ
22 *ձեզի համար այսպիսի խորհուրդ մը ըրաւ։ Եւ*
Դաւիթ ու անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը
ելան ու Յորդանանէ անցան. ու մինչեւ առաւօ-
տեան լոյսը Յորդանանէ չանցած մարդ չմնաց։
23 Եւ Աքիտոփէլ երբ տեսաւ որ իր խորհուրդը
չկատարուեցաւ, իր իշուն հասկը դրաւ ու ե-
լաւ իր քաղաքը ու իր տունը գնաց. և Ո՛իր տանը
համար պատուէր տուաւ, ու Ո՛ինքզինք խեղդեց
ու մեռաւ, և իր հօրը գերեզմանը թաղուեցաւ։
24 Եւ Դաւիթ Ո՛Մանայիմ հասաւ, Աբիսողոմ ալ
բոլոր Իսրայէլի մարդոցը հետ Յորդանանէ ան-
25 *ցաւ։ Եւ Աբիսողոմ Յովաբի տեղ Ամեսային դրաւ*
զօրքին վրայ. ու Ամեսայ Յեթեր անուանով Ո՛Իս-
րայելացին մը որդի էր. անիկա Յովաբի մօրը Նա-
բուհեսի քոյրը, Նասայի աղջիկը Ո՛Աբիգեան, ուր
26 *էր։ Եւ Իսրայէլ Աբիսողոմի հետ Գաղաադ-*
երկիրը բանակեցաւ։
27 Ու երբ Դաւիթ Մանայիմ եկաւ, Ո՛Ամմոնի
որդիներուն Րաբբայէն Նասայի որդին Սոբի, ու
Լոդաբարէ Ո՛Ամիէլի որդին Մաքիր, և Ռոգելիմէ
28 Ո՛Գաղաադացի Բերզելի Անկողիններ, կոնքեր,
հողէ ամաններ, ցորեն, գարի, ալիւր ու բոխրած
29 *ցորեն ու բակլայ և ոսպ ու բոխրած սեխեր, Ու*
մեղր և կարի ու ոչխարներ և կովու պանիր՝ Դա-
ւիթի ու անոր հետ եղող ժողովուրդին ուտելին
պատրաստեն. քանզի ըսին, ժողովուրդը Նա-
նապատին մէջ անօթի, յոգնած ու ծարաւած է։

ԳԼ. ԺԸ

1 *Դաւիթ պատերազմի գացող զօրքերը աչքէ անցնելով*
անոնց պատուէր կու տայ իր օրդւոյն Աբիսողոմի համար։
6 *Իսրայելացիները Եփրեմի անտառին մէջ չարաչար կը*
զարնուին։ 9 *Աբիսողոմ բեւեռնիէ մը կախուելով Յովաբէ*
կը մեռցուի, ու փոսի մը մէջ կը ձգուի։ 18 *Աբիսողոմի*
արձանը։ 19 *Աքիմաաս և Քուսի Դաւիթի լուր կը բերեն։*
33 *Դաւիթ Աբիսողոմի համար սուգ կ՚ընէ։*

Եւ Դաւիթ իրեն հետ եղող զօրքը համրեց,
ու անոնց վրայ հազարապետներ ու հարիւրապետ-
2 *ներ դրաւ։* Եւ Դաւիթ զօրքին երրորդ մասը Յո-
վաբի ձեռքը, ու երրորդ մասը Յովաբի եղբօրը
Շարուհեան Աբեսային ձեռքը, Ո՛ու երրորդ մասը
Գեթացի Իթթիի *ձեռքը յանձնեց". և թագա-
ւորը ժողովուրդին ըսաւ, Անպատճառ ես ալ
3 *ձեզի հետ պիտի ելլեմ։ Բայց ժողովուրդը ըսաւ,*
Մի ելլեր, քանզի եթէ մենք փախչելու ըլլանք,
անոնք մեզի համար հոգ չեն ըներ. ու թէև մեր
կէսը մեռնի, անոնք զանիկա բանի մը տեղ չեն
դներ. բայց դուն մեր տասը հազարին չափ ես.
ու հիմա աղէկը այն է որ դուն մեզի քաղաքէն
4 *օգնութիւն ընես։* Եւ թագաւորը անոնց ըսաւ,
Ձեր աչքերուն հաճոյ երեւցածը պիտի ընեմ. ու
թագաւորը դրանը քով կայնեցաւ, և բոլոր զօրքը

Ի Ծն. բ. 11։
Ղ Դատ. ի. 1։
Ե Ծն. իբ. 17։
Ը Գլ. ժե. 31, 34։
Թ Գլ. ժե. 35։
Ժ Գլ. ժե. 28։
ԺԱ Եբր. կապ
Ժ Գլ. ժե. 27, 36։
Լ Ծն. ժե. 7։ ժը. 16։
Խ Գլ. ժգ. 5։
Ծ Տես Ծն. բ. 6։
Կ Տես Եր. ա. 19։ Ծն. բ. 4, 5։
Հ Եբր. Ջուրի առուին
Ձ Համ. 15, 16։
Ղ Գլ. ժե. 12։
Ճ դ Թագ. ի. 1։
Մ Մատ. իե. 5։
Յ Ծն. լբ. 2։ Ծն. ժգ. 26։ Գլ. բ. 8։
Ն Կամ, Խանդելացիի. Տես ա Մն. բ. 17։
Շ ա Մն. բ. 16, 17։
Ո Տես Գլ. ժ. 1, 2։ ժբ. 30։
Չ Գլ. թ. 4։
Պ Գլ. ժթ. 31, 32։ դ Թագ. բ. 7։
Ջ Գլ. ժգ. 2։
Ռ Գլ. ժե. 19։
Ս Եբր. Ձեռքովը ղրկեց
Վ Գլ. խա. 17։

5 հարիւրնեռով ու հազարներով կ'ելլէին։ Ու Թագաւորը Յովաբի եւ Աբեսային ու Եթթիի պատուիրելով ըսաւ, Ինծի համար Աբիսողոմ պատանին խնայեցէք։ ‡Ու երբ Թագաւորը Աբիսողոմի համար բոլոր զօրավարներուն պատուիրեց, բոլոր ղօրքերը լսեցին։

6 Եւ զօրքը դաշտը ելաւ Իսրայէլի դէմ դնելու համար, ու պատերազմը †Եփրեմի անտառին մէջ 7 եղաւ։ Եւ հոն Իսրայէլի զօրքերը Դաւիթի ծառաներուն առջեւ յաղթուեցան. ու հոն այն օրը մեծ կոտորած եղաւ՝ քսան հազար մարդ էին։ 8 Եւ հոն պատերազմը բոլոր երկրին վրայ տարածուեցաւ, ու այն օրը անտառը աւելի ժողովուրդ կերաւ, 9 քան սուրը ուտել ժողովուրդ կերաւ։ Եւ Աբիսողոմ Դաւիթի ծառաներուն հանդիպեցաւ. ու Աբիսողոմ ջորիի վրայ հեծեր էր, և ջորին մեծ բեւեկնիի մը թաւ ոստերուն տակ մտաւ, ու անոր գլուխը բեւեկնիէն բռնուեցաւ ու երկինքի ու երկրի մէջ կախուած մնաց. և ջորին տակէն անցաւ գնաց։ 10 Ու մարդ մը պէնէ տեսնելով՝ Յովաբի պատմեց ու ըսաւ, Ահա Աբիսողոմը բեւեկնիի մը 11 կախուած տեսայ։ Եւ Յովաբ իրեն լուր բերող մարդուն ըսաւ, Որովհետեւ պէնէ տեսար, ինչո՞ւ համար զանիկա հոն գետինը չզարկիր. այնատեն քեզի տասը *արծաթ ու գօտի մը կու տայի։ 12 Եւ այն մարդը Յովաբի ըսաւ, Եթէ իմ ափս հազար *արծաթ դրուէր, թագաւորին որդուն ձեռքս չէի երկնցներ. †քանզի մենք լսեցինք՝ երբ թագաւորը քեզի ու Աբեսային ու Եթթիի պատուիրեց՝ ըսելով, ‡Ամէն մէկդ՝ Աբիսողոմ պատանին հոգ տարէք. 13 եթէ ոչ §պատրաստ սեղը իմ կեանքս վտանգի մէջ պիտի դնէի՝ քանզի բնաւ բան մը թագաւորէն գաղտուկ չմնար. ու դուն ալ ինձի դէմ պիտի կենայիր։ 14 Եւ Յովաբ ըսաւ, Ես քու առջեւդ այսպէս ժամանակ չեմ անցներ. ու իր ձեռքը երեք գեղարդ առաւ, ու անոնցմով Աբիսողոմի սիրտը խոցեց, երբ ա- 15 նիկա տակաւին բեւեկնիին վրայ ողջ էր։ Եւ Յովաբի զինակիրները, տասը պատանիներ, չորս կողմը պաշարելով՝ Աբիսողոմը զարկին ու զանիկա մեռցուցին։ 16 Եւ Յովաբ փող հնչեցուց, ու զօրքը Իսրայէլը հալածելէն ետ դարձաւ, քանզի Յովաբ 17 զօրքը զսպեց։ Ու Աբիսողոմը առին և զանիկա անտառին մէջ մեծ փոսի մը մէջ նետեցին, ու *նոր վրայ խիստ մեծ քարակոյտ մը դիզեցին. և բոլոր Իսրայէլ փախաւ, ամէն մէկը իր վրանը։

18 Եւ Աբիսողոմ իր կենդանութեան առեն արձան մը առեր էր, ու զանիկա Թագաւորի Հովիտին մէջ կանգներ էր, ըսելով Թէ ‖Որդի չունիմ որ իմ անունս յիշատակը պահէ. ու այն արձանը իր անունովը կոչեր էր, և անիկա մինչեւ այսօր Աբիսողոմի ‖արձանը կ'ըսուի։

19 Եւ Սադովկի որդին Աքիմաաս ըսաւ, Հիմա վազեմ ու թագաւորին աւետիս տանիմ, որ Տէրը *նոր իրաւունք ըրաւ, ու պէնէ իր թշնամի- 20 ներուն ձեռքէն ազատեց։ Ու Յովաբ անոր ըսաւ, Դուն այսօր աւետիս պիտի չես. դուն ուրիշ օր մը աւետիս տար, բայց այսօր աւետիս մի տանիր, քանզի թագաւորին որդին մեռաւ։ 21 Եւ Յովաբ Քուսիի ըսաւ, Գնա տեսածդ թագաւորին պատմէ. ու Քուսի Յովաբի խոնարհութիւն ըրաւ, և վազելով գնաց։ 22 Եւ Սադովկի որդին Աքիմաաս նորէն Յովաբի ըսաւ, Ինչեւիցէ հրաման տուր որ ես ալ Քուսիի ետեւէն վազեմ։ Ու Յովաբ ըսաւ, Ինչո՞ւ վազես, որդիս, որովհետեւ աւետիս մը չունիս տանելու։ 23 Եւ պէնէ ըսաւ, Ինչեւիցէ վազեմ. ու անոր ըսաւ, Վազէ։ Եւ Աքիմաաս դաշտին ճամբովը վազեց, ու Քուսիէ անցաւ։ 24 Եւ Դաւիթ երկու դռներուն մէջ կը նստէր. ու †պահակը դրանը տանիքին վրայ դէպի պարիսպը գնաց, և աչքերը վերցնելով տեսաւ որ ահա մարդ մը մինակ կը վազէր։ 25 Ան տանը դէմը բարձր ձայնով թագաւորին իմացուց. ու թագաւորը ըսաւ, Եթէ մինակ է, անոր բերանը աւետիս կայ։ Ու անիկա կու գար ու կը մօտենար։ 26 Եւ դէմը ուրիշ վազող մարդ մը տեսաւ. ու դէմը դռնապանին բարձր ձայնով ըսաւ, Ահա մարդ մըն ալ մինակ կը վազէ։ Եւ թագաւորը ըսաւ, Ան ալ աւետաւոր է։ 27 Ու դէմը ըսաւ, Առաջինին ընթացքը Սադովկի որդին Աքիմաասի ընթացքին պէս կ'երեւնայ ինձի։ Եւ թագաւորը ըսաւ, Անիկա բարի մարդ է, ու բարի աւետիսով կու գայ։ 28 Եւ Աքիմաաս պատասխանեց թագաւորին, Ողջոյն. ու երկրի վրայ դէմքը †խոնարհութիւն ըրաւ թագաւորին, ու ըսաւ, Օրհնեալ ըլլայ քու Տէր Աստուածդ, որ իմ տէրոջս, թագաւորին, դէմ ձեռք վերցնողները *ես-*ի մատնեց։ 29 Եւ թագաւորը ըսաւ, Աբիսողոմ պատանին ո՞ղջ է։ Ու Աքիմաաս ըսաւ, Երբ Յովաբ՝ թագաւորին ծառան ու ես, քու ծառադ, դրկեց, մեծ խռովութիւն մը տեսայ, բայց ինչ ըլլալը չիմացայ։ 30 Եւ թագաւորը ըսաւ, Դարձիր ու հոս կայնէ։ Ու անիկա դարձաւ ու կայնեցաւ։ 31 Եւ ահա Քուսի եկաւ, ու Քուսի ըսաւ, Իմ տէրոջս, թագաւորին, աւետիս *ես-*ի, որ բոլոր քու վրադ ելլողներուն ձեռքէն Տէրը այսօր *ես-*ը, 32 քեզի իրաւունք ըրաւ։ Եւ թագաւորը Քուսիի ըսաւ, Աբիսողոմ պատանին ո՞ղջ է։ Անի Քուսի ըսաւ, Իմ տէրոջս, թագաւորին, թշնամիները ու չարութեան համար բոլոր քու վրադ 33 ելլողները այն պատանիին պէս ըլլան։ Եւ թագաւորը խռովեցաւ, ու դրան վերնատունը ելաւ ու լացաւ. և քալելով այսպէս կ'ըսէր. ‖Որդեակ իմ Աբիսողոմ, որդեակ իմ, որդեակ իմ Աբիսողոմ, երանի՛ թէ քու տեղդ ես մեռնէի. Աբիսողոմ որդեակ իմ, որդեակ իմ։

---

‡ Հմր. 12։
*ԺԱ. 15, 18։
† Հմր. 5։
† կամ, ինձի համար
‡ ԵԲՋ. իմ կեանքիս դէմ ունայնութեան ըրած պիտի ըլլայի
§ Յեսու. Է. 26։
‖ Ծն. ԺԶ. 17։
*Տես ԳԼ. ԺԶ. 27։
‖ ԵԲՋ. ձեռքը
*Գ Թագ. Բ. 17։
† ԳԼ. ԺԲ. 4։ ——

ԳԼ. ԺԹ

1 Յովաբ կ'ապրիլէ Թագաւորը առաջ ընելէն, 9 Խորհրդականները կ'ապտակեն Թագաւորը ետ բերելու, 11 Դաւիթ քահանաներուն լուր կը ղրկէ որ Յուդայի մարդիկը Յորդանէն, 18 Սեմէիէ յանցանքը կը ներեն, 32 Բերզիլի իր տունը կը դառնայ, ու անոր որդին Քամհամ Թագաւորին պալատին մէջ կ'ընդունուի, 41 Իսրայէլացիները կը վիճին Յուդայեանց հետ, որ առանց իրենց նեղկայ դառնալուն՝ Թագաւորը տուն բերեր են։

Եւ Յովաբի պատմուեցաւ թէ Ահա Թագաւորը Աբիսողոմի համար կու լայ ու առաջ
2 կ'ընէ։ Եւ այն օրը յաղթութիւնը առաջի դարձաւ բոլոր ղօրքին առջեւ, քանզի ղօրքը լսեց որ
3 Թագաւորը իր որդւոյն համար կը տրտմի։ Ու այն օր ղօրքը գողի պէս ՚քաղաքը կը մտնէր, պա-
4 տերազմէն փախած ու ամչցած ղօրքի պէս։ Եւ Թագաւորը էր երեսը ծածկեց, ու Թագաւորը մեծ ձայնով մը կը կանչէր. Էվրդեակ իմ Աբիսողոմ, Աբիսողոմ որդեակ իմ, որդեակ իմ։
5 Եւ Յովաբ ներս մտաւ Թագաւորին քով ու ըսաւ, Այսօր քու կեանքդ, ու քու աղաքնեերուդ ու աղջկներուդ կեանքը, և քու կիներուդ ու հարճերուդ կեանքը ազատող ամէն
6 ծառաներուդ երեսը այսօր ամօթով ըրիր. Քանզի քեզ սիրողները կը սիրես, ու քեզ սիրողները կ'ատես. վասն զի այսօր յայտնեցիր որ էՙՙ իշխաններդ ու ծառաներդ բան մը առջեւ չես դներ. և այսօր գէէ հասկցայ որ եթէ այսօր Աբիսողոմ ողջ մնար, ու մենք ամէնս մեռնէինք, այն առեն քու աչքերուդ հաճոյ պիտի երեւ-
7 նար։ Եւ հիմա ոտք ելիր ու դուրս եկուր, ու քու ծառաներուդ *հետ բարեխօսեմ" խօսէ. քանզի Տէրոջմով երդում կ'ընեմ որ, եթէ դուն դուրս չելլես, այս գիշեր քովդ մարդ մը պիտի չմնայ. ու ասիկա քեզի քու տղայութենէդ մինչեւ հիմա դլուխդ եկած ամէն չարիքներէն
8 թիւններէն աւելի գէշ կ'ըլլայ։ Եւ Թագաւորը ելաւ ու դուռը նստաւ. այն առեն բոլոր ղօրքին պատմեցին ու ըսին, Ահա Թագաւորը դուռը նստեր է. ու բոլոր ղօրքը Թագաւորին առջեւ եկան, քայց Իսրայէլի մարդիկը իրենց վրանները փախեր էին։
9 Եւ Իսրայէլի ամէն ցեղերուն մէջ բոլոր ժողովուրդը կը վիճէին ու կ'ըսէին, Մեր թշնամիներուն ձեռքէն մեզ փրկողը Թագաւորն է, ու Փղշտացւոց ձեռքէն մեզ ազատողը անիկա է. և հիմա Աբիսողոմի պատճառաւ ՚այս երկրէն
10 փախաւ. Ու Աբիսողոմ, զոր մեր վրայ ՚թափառ օծեցինք, պատերազմի մէջ մեռաւ. և հիմա դուք Թագաւորը ետ դարձնելու վրայով ինչո՞ւ բան մը չէք խօսիր։
11 Ու Դաւիթ Թագաւորը Սադովկ ու Աբիա-

*Թար քահանաներուն մարդ ղրկեց՝ ըսելով, Յուդայի ծերերուն հետ խօսեցէք ու ըսէք, Թագաւորը իր տունը դարձնելու ինչո՞ւ ետ կը մնաք՝, քանզի բոլոր Իսրայէլի խօսքը Թագաւորին հասաւ մինչեւ անոր տունը. Դուք իմ եղբայրներս, էսկորս ու մարմինս էք. ու Թագաւորը էր որ՚՚
13 դարձնելու ինչո՞ւ ետ կը մնաք, Ձեւ Ամասայիի ըսէք, Դուն իմ ոսկորս ու մարմինս չէ՞ս. ԷԱստուած ինծի այսպէս ու առիւ աւելի ընէ, եթէ Յովաբի տեղ միշտ իմ առջեւս զօրավար չըլլաս
14 յաւ։ Եւ Յուդայի բոլոր մարդոց սիրտը մարդու պէս պէս էրէՙ դարձուց. ու Թագաւորին պարՙՙ ղրկեցին՝ ըսելով, Դարձիր Թէ՛ դուն և Թէ՛ քու ամէն ծառաներդ՝
15 Ամն առեն Թագաւորը դարձաւ ու մինչեւ Յորդանան եկաւ. Յուդա ալ մինչեւ Գաղգաղա եկաւ, որպէս զի Թագաւորը դիմաւորէ ու Թագաւորը Յորդանանէ անցընէ։
16 Ու ՃԳերայի որդին Բաւուրիմացի Բենիամինեան Սեմէի արտարալ՝ Յուդայի մարդոցը հետ
17 Դաւիթ Թագաւորը դիմաւորելու իջաւ, Եւ անոր հետ Բենիամինէ հազար մարդ կար. ու Սաուղի տունը ծառան ԷԱյբա իր տասնՀինգ որդիներովը և քսան ծառաներովը Էՙՙ, ու
18 Թագաւորին առջեւ ‡Յորդանան հասան՚՚։ Եւ Թագաւորին տունը անցընելու համար ու անոր աչքերուն հաճոյ երեւցածը ընելու համար նաւակ մը անցաւ. ու երբ Թագաւորը Յորդանանէ անցաւ, Գերայի որդին Սեմէի Թագաւորին առջեւ
19 ինկաւ, Եւ Թագաւորին ըսաւ, Տէր՝ ինծի յանցանք չհաշուէ, ու իմ Թագաւոր աէրոջս Երուսաղէմէ ելած օրը Էծառայիդ բրած անօրէնութիւնը չյիշէ, ու Թագաւորը ձգանիկա իր
20 սրտին մէջ չդնէ. Քանզի քու ծառադ գիտցայ որ մեղք գործեցի. և ահա այսօր ՚Յովսէփի բոլոր տունէն առաջ ես եկայ, որպէս զի իմ Թա-
21 գաւոր աէրս դիմաւորելու իջնեմ։ Ու Շարուհեայի որդին Աբեսա պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Մի՞թէ Սեմէի սորդ համար պիտի չմեռնի՚, որ հՏէրոջը օծեալը անիծեց։ Բայց Դաւիթ ըսաւ, ՚Դուք ինծի հետ ի՞նչ բան ունիք, ով Շարուհեայի որդիներ, որ այսօր, ինծի թշնամութիւն կ'ընէք. Ումի՞թէ այսօր Իսրայէլէ մարդ մը պիտի մեռնի՚. որովհետեւ գիտեմ որ ես այսօր
23 Իսրայէլի վրայ Թագաւոր եմ։ Եւ ՃԹագաւորը Սեմէիի ըսաւ, Պիտի չմեռնիս. ու Թագաւորը անոր երդում ըրաւ։
24 Եւ ՛Սաուղի որդին Մեմփիբոսէթ Թագաւորը դիմաւորելու իջաւ. ու անիկա Թագաւորին դացած օրէն մինչեւ անոր խաղաղութեամբ եկած օրը՝ ոտքերը չէր դարմաներ, ու մօրուքը
25 չէր չիտկեր, և լաթերը չէր լուացեր։ Ու երբ

– Հմր. 32։
բ Գլ. ԺԵ. 30։
գ Գլ. Ժբ. 33։
• ՍԲէր. պատմ. Ծն. լգ. 3։
ե Գլ. ԺԵ. 14։
† ՍԲէր. վերջիններէն կ'ելլաք
է Գլ. Ե. 1։
ը Գլ. ԺԻ. 25։
թ Հռութ. ա. 17։
ժ Դատ. ի. 1։
ի Ցեսու. Ե. 9։
ժա Գլ. Ժգ. 5։ գ Թագ. բ. 8։
ժբ Գլ. Բ. 2, 10։ Ժգ. 1, 2։
‡ կամ, Յորդանանէ անցան
ժգ ա Թագ. իբ. 15։
ժդ Գլ. Ժգ. 5, 6, ևն։
ժե Գլ. Ժգ. 33։
ժզ Տես Գլ. Ժգ. 5։
ժէ Նե. իբ. 28։
ժը Գլ. Ժգ. 10։
ժթ ա Թագ. Ժա. 13։
ի գ Թագ. բ. 8, 9, 37, 46։
՛ Գլ. Բ. 6։

թագաւորը դիմաւորելու համար Երուսաղէմ
եկաւ, թագաւորը անոր ըսաւ, Ով Մեմփիբոսթէ,
26 ինչո՞ւ ինծի հետ չգացիր։ Եւ անիկա ըսաւ, Ով
տէր իմ թագաւոր, իմ ծառան ինծի խաբեց.
քանզի քու ծառադ ըսաւ, Էշը պատրաստեմ,
որպէս զի վրան հեծնեմ ու թագաւորին հետ եր-
27 թամ. վասն զի ծառադ կաղ է։ Եւ անիկա քու
ծառադ իմ թագաւոր տէրոջս առջև բամբասեց.
Ընտյց իմ թագաւոր տէրս Աստուծոյ հրեշտակի
մը պէս է. ուստի քու աչքերուդ հաճոյ երեւ-
28 ցածը ըրէ։ Քանզի թէպէտև իմ հօրս բոլոր տունը
իմ թագաւոր տէրոջս առջև մահուան մեռնելու
մարդիկ էին, Ընտյց դուն քու ծառադ քու սե-
ղանդ կերակուր ուտողներուն կարգը դրիր. ուստի
ալ ասկէ հետև ի՞նչ իրաւունք ունիմ թագաւո-
29 րին դողգրելու։ Եւ թագաւորը անոր ըսաւ, Ալ
ինչո՞ւ քու բաներուդ վրայ կը խօսիս. Ես ըսի որ
30 դուն ու Սիբա որտերը ձեր մէջ բաժնէք։ Ու
Մեմփիբոսթէ ըսաւ թագաւորին, Թող անիկա
ամէնն ալ առնէ, որովհետև իմ թագաւոր տէրս
խաղաղութեամբ իր տունը եկաւ։
31 Եւ Գաղաադացի Բերզելի Ռոգելիմէ իջաւ,
ու թագաւորին հետ Յորդանան անցաւ, որպէս
32 զի զանիկա Յորդանան յուղարկէ։ Ու Բերզելի
խիստ ծեր էր, ութսուն տարեկան մարդ էր։
ԵՒ որչափ ժամանակ որ թագաւորը Մանայիմի
մէջ կեցաւ, Ըզանիկա ինք կերակրեց, քանզի խիստ
33 մեծ մարդ մըն էր։ Ու թագաւորը Բերզելիի ըսաւ,
Ինծի հետ անցիր, և քեզ իմ քովս Երուսաղէմի
34 մէջ կերակրեմ։ Ու Բերզելի թագաւորին ըսաւ,
Իմ կեանքիս տարիներուն օրերը ո՞րչափ պիտի
ըլլան՝ որ թագաւորին հետ Երուսաղէմ ելլեմ.
35 Ես այսօր ութսուն տարեկան եմ. միթէ աղէկը
ու գէշը կրնա՞մ որոշել. միթէ ծառադ իր կերա-
ծին ու խմածին համը կրնա՞յ առնել. և ասկէ
ետքը խաղ կանչող մարդերուն կամ կիներուն
ձայնը կրնա՞մ լսել. ու քու ծառադ իմ թա-
36 գաւոր տէրոջս ալ ինչո՞ւ համար բեռ ըլլայ։ Քու
ծառադ թագաւորին հետ քիչ մը Յորդանան
պիտի անցնի. ու թագաւորը ինչո՞ւ ինծի այսպէս
37 փոխարէն մը հատուցանէ։ Թող ծառադ դառ-
նամ, ու իմ քաղաքիս մէջ իմ հօրս ու մօրս գե-
րեզմանին քով մեռնիմ. ահա քու ծառադ Քա-
միամ իմ տէրոջս, թագաւորին, հետ անցնի. ու
38 քու աչքերուդ հաճոյ երեւցածը ըրէ անոր։ Եւ
թագաւորը ըսաւ, Թող Քամիամ ինծի հետ
անցնի, ու ես քու աչքերուդ հաճոյ երեւցածը
պիտի ընեմ անոր. և ինծմէ ինչ որ խնդրես՝ քեզի
39 պիտի ընեմ։ Ու բոլոր ժողովուրդը Յորդանան
անցաւ. թագաւորն ալ անցաւ։ Եւ թագաւորը
Բերզելին համբուրեց ու զանիկա օրհնեց. ան
40 ալ իր տեղը դարձաւ։ Եւ թագաւորը Գաղգաղա
անցաւ, ու Քամիամ անոր հետ անցաւ. այսպէս
Յուդայի բոլոր ժողովուրդը ու Իսրայէլի ալ կէս
ժողովուրդը թագաւորը անցուցին։
41 Եւ ահա բոլոր Իսրայէլի մարդիկը թագաւո-
րին եկան, ու թագաւորին ըսին, Ինչո՞ւ համար
մեր եղբայրները, Յուդայի մարդիկը, քեզ գող-
ցան, ու թագաւորը և անոր տունը ու անոր հետ
Դաւիթի բոլոր մարդիկը Յորդանանէ անցուցին։
42 Եւ Յուդայի բոլոր մարդիկը Իսրայէլի մարդոցը
պատասխան տուին ու ըսին, Թանզի թագաւորը
մեզի մօտ ազգական է, ու այս բանին համար
ինչո՞ւ այսպէս կը նեղանաք. միթէ թագաւորէն
բան մը կերա՞նք, կամ թէ անիկա մեզի պարգև
43 մը տուա՞ւ։ Եւ Իսրայէլի մարդիկը Յուդայի մար-
դոցը պատասխան տուին ու ըսին, Մենք թագա-
ւորին քով տասը բաժին ունինք, ու նաև Դա-
ւիթի վրայ ձեզմէ աւելի էքսուսէ ունինք. և
ինչո՞ւ համար մեզ անարգեցիք, ու մեր թագա-
ւորը ետ դարձնելու համար առաջ ||ձեզմէ խոր-
հուրդ չհարցուցիք՞. բայց Յուդայի մարդոց
խօսքը Իսրայէլի մարդոց խօսքէն աւելի խիստ էր։

ԳԼ. Ի

1 Իսրայէլի ու Յուդայի մէջ եղած վէճին պատճառով Սաբէէ երկպառակութիւն մը կը հանէ Իսրայէլի մէջ։ 3 Դաւիթ իր տասը հարճերը մինչև իրենց մահուան օրը զատ տան մը մէջ պահել կու տայ։ 4 Ամասայի Յուդայի վրայ զօրապետ կ'ըլլայ. իսկ Յովաբ զանիկա կը մեռցնէ։ 14 Յովաբ Սաբէէի եռեւէն կ'իյնայ մինչև Աբէլ։ 16 Իմաստուն կին մը Սաբէէի գլխով քաղաքը կ'ազատէ։ 23 Դաւիթի պաշտօնատարները։

Եւ հան Բենիամինի ցեղէն Բոքորեան Սաբէէ
անունով անօրէն մարդ մը դանուեցաւ. և անիկա
փող հնչեցուց ու ըսաւ, Մենք Դաւիթի քով
բաժին՝ ու Յեսսէի որդւոյն քով ժառանգութիւն
չունինք. ով Իսրայէլ, բոլոր մարդ իր վրանը
2 դառնայ։ Ուստի Իսրայէլի բոլոր մարդիկը Դաւիթէ
դատուեցան, ու Բոքորեան Սաբէէի եռեւէն գա-
ցին. բայց Յուդայի մարդիկը Յորդանանէ մինչև
Երուսաղէմ իրենց թագաւորին յարեցան։
3 Եւ Դաւիթ Երուսաղէմ իր տունը եկաւ. ու
թագաւորը իր տունը պահպանութեանը համար
թողուցած տասը հարճերը առաւ, ու զանոնք
տան մը մէջ պահել տուաւ և զանոնք կը կերակ-
րէր, բայց անոնց չմտաւ. և անոնք մինչև իրենց
մեռնելու օրը պահուած մնացին, ու որբե-
ւարի պէս ապրեցան։
4 Եւ թագաւորը Ամասայի ըսաւ, Մինչև երեք
օր Յուդայի մարդիկը ինծի կանչէ, ու դուն ալ
5 հոս ներկայ եղիր։ Ուստի Ամասայ Յուդան կան-
չելու գնաց, ու Գ—էՌ դրած ատենէն աւելի
6 ուշացաւ։ Ան ատեն Դաւիթ Աբեսսայի ըսաւ,
Հիմա Բոքորեան Սաբէէ Աբիսողոմէ աւելի չարու-
թիւն պիտի ընէ մեզի. ||բէՀ դուն էքսու տէրոջդ

ա Գլ. ԺԶ. 17։
ը Գլ. ԺՂ. 3։
ղ Գլ. ԺՂ. 17, 20։
ե ա Թագ. իզ. 16։
զ Գլ. Ի. 7, 10, 13։
է դ Թագ. բ. 7։
ը Գլ. ԺԷ. 27։
— Սապ. ղ. 10։
ե գ Թագ. բ. 7։ Եբեմ.խա.17։
զ Ծն. լա. 56։
ի Հմր. 15։
ր Հմր. 12։
|| ԵՔր. մեր խօսքը չէղաւ
ց Տես Դաւս. բ. 1։ ԺԲ. 1։
— Գլ. ԺԹ. 43։
ք դ Թագ. ԺԲ. 16։ բ Մն.Ժ.16։
ֆ Գլ. ԺՀ. 16։ Ժզ. 21, 22։
ո Գլ. ԺԹ. 13։
ֆ Գլ. Ժա. 11։ գ Թագ. ա.33։

ծառաները եւ զէպ հեր առ ու անոր հառեւէն ինկիր, չըլլայ որ իրեն պարապատուր քաղաքներ դառնէ ու
7 մեր աչքէն անյայտ ըլլայ։ Ա յսպէս Յովաբի մարդիկը ու Ուբեղեթինները ու Փելեթինները և բոլոր զօրաւորները անոր հառեւէն ելան, ու Բոքորեան Սաբէէն հալածելու համար Երուսաղէմէ ելան։
8 Երբ անոնք Գաբաւոնի մէջ եղող մեծ քարին քով էին, Ամեսայի անոնց դիմաց ելաւ. և Յովաբ իր հագած հանդերձը զօտեւորած էր, ու անոր վրայէն սուր մը կապած էր պատեանովը մէկտեղ. ու երբ անիկա
9 կ'երթար՝ սուրը պոպեաննէն ինկաւ։ Եւ Յովաբ Ամեսայեի ըսաւ, Եղբայրս, ողջ առո՞ղջ ես. Ես Յովաբ Ամեսային համբուրելու համար աջ ձեռ-
10 քովը անոր մօրուքէն բռնեց։ Եւ Ամեսայ Յովաբի ձեռքը եղած սուրէն չզգուշացաւ. Ես ա նով Յովաբ Բանակուշտին զարկաւ զանիկա և անոր աղիքները գետինը թափեց, ու անոր երկրորդ անգամ չզարկաւ. ու անիկա մեռաւ։ Եւ Յովաբ ու անոր եղբայրը Աբեսա Բոքորեան Սաբէէի ե-
11 տեւէն ինկան։ Ա յնատեն Յովաբի պատանիներէն մէկը անոր քով կայնեցաւ ու ըսաւ, Ով որ Յովաբը կը սիրէ, ու ով որ Դաւիթի կողմէն է,
12 Յովաբի հետեւէն երթայ։ Եւ Ամեսայ ճամբուն վրայ էր արիւնին մէջ կը թաւալէր։ Ու այն մարդը երբ տեսաւ որ բոլոր ղօրքը կայնեցաւ մնաց, Ամեսային ճամբուն վրայէն վերցուց ու արտ մը մէջ ձգեց, և անոր վրայ լաթ մը ծածկեց. քանի տեսաւ որ ամէն անոր քով եկողը կանգ կ'առնէր։
13 Ու զանիկա ճամբուն վրայէն վերցուցած ին պէս՝ ամէն մարդ Յովաբի հետեւէն գնաց Բոքորեան
14 Սաբէէն հալածելու համար։ (Բայց անիկա Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն մինչեւ Աբել ու Բեթմաաքա անցեր էր բոլոր Բերացիներուն հետ, որոնք անոր քով ժողվուելով՝ անոր հետեւէն գացեր
15 էին։) Եւ անոնք եկան, ու Բեթմաաքայի Աբէլի մէջ զանիկա պաշարեցին. ու քաղաքին առջեւ էհողաթումբ մը շինեցին, որ պարսպին մօտ կանգնուեցաւ. և Յովաբի հետ եղող բոլոր ղօրքը պարիսպը փլցնելու *կ'աշխատէին։
16 Ու իմաստուն կին մը քաղաքէն կանչեց, Լսեցէք, լսեցէք. ընորհք ըրէք, Յովաբի ըսէք, Հա-
17 մօտեցիր, որպէս զի քեզի հետ խօսիմ։ Եւ Յովաբ անոր մօտեցաւ. ու կինը ըսաւ, Յովաբը դո՞ւն ես։ Եւ անիկա ըսաւ, Ես եմ։ Ու կինը անոր ըսաւ, Քու աղախնիդ խօսքերը մտիկ ըրէ. ու անիկա
18 ըսաւ, Ահա մտիկ կ'ընեմ։ Եւ կինը խօսեցաւ ու ըսաւ, Հին ատենը սովորաբար կ'ըսէին, Թող Ա-
19 բէլի †երթան հարցնեն", ու այնպէս լմնցնեն։ Ես Իսրայէլի մէջ խաղաղասիրաց ու հաւատարիմ †քա-ղա† մըն եմ. ու դուն կը ջանաս սրբել ‡ոչնչէ քաղաք մը՝ որ Իսրայէլի մէջ մայրաքաղաք մըն
4։
է դ Թագ. ժբ. 32։
• Եբր. կ'աւրէին
† Եբր. հարցնելով հարցնեն
‡ Եբր. քաղաք և մայր Իսրայէլի մէջ

է՞. Ներոջը ժառանգութիւնը ինչո՞ւ ընդջինջ
20 կ'ընեւ։ Եւ Յովաբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ի՛ւ լեցի, քա՛ւ լեցի, որ ես ընդջինջ ընեմ կամ
21 սրեմ. Բանը այդպէս չէ. Հոսա Եփրեմի լեռնէն Բոքորեան Սաբէէ անունով մարդ մը իր ձեռքը Դաւիթ թագաւորին դէմ վերցուց. միայն զանիկա տուէք ու այս քաղաքէն երթամ։ Եւ կինը Յովաբի ըսաւ, Ահա անոր գլուխը պարսպին
22 վրայէն քեզի պիտի նետուի։ Ու կինը բոլոր ժողովուրդին գնաց, Իր իմաստութեամբ խօսեցաւ. և Բոքորեան Սաբէէի գլուխը կտրեցին ու Յովաբի նետեցին։ Ա յն ատեն անիկա փող հնչեցուց, ու ամէն մարդ այն քաղաքէն իր վրանը քաշուեցաւ։ Յովաբ ալ Երուսաղէմ թագաւորին դարձաւ։
23 Եւ *Յովաբ Իսրայէլի բոլոր զօրքերուն վրայ էր. ու Յովիադային որդին Բանեա Քերեթիներուն ու
24 Փելեթիներուն վրայ էր. Եւ Ադորամ հարկերուն վրայ. ու †Աքիղուդի որդին Յովսափատ յիշատակաց գրիչ էր. Եւ Սուսա տառնդպիր էր. ու
26 ‡Սադովկ ու Աբիաթար քահանաներ էին։ Ե՛ւ Յայիրացի Իրաս ալ Դաւիթի §նախարարն էր։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Գաբաւոնացիներուն պատճառովը եղած երկար սովն սաստիկ Սաւուղի տօմը որդիներուն կախուելովը կը դադրի։ 10 Ռեսափայի գործը որ մեռցուածներուն ցուցուց։ 12 Դաւիթ Սաւուղի ու Յովնաթանի ոսկորները կիսի գերեզմանին մէջ թաղել կու տայ։ 15 Փղշտացիներուն դէմ եղած չորս պատերազմներուն մէջ՝ Դաւիթի չորս մարդիկը չորս հսկաներ կը մեռցնեն։

Եւ Դաւիթի օրերը իրարու հետեւէ երեք տարի սով եղաւ. ու Դաւիթ Տէրոջը *հարցուց։ Եւ Տէրը ըսաւ, Ա յիկա Սաւուղի ու անոր արիւնահեղ տանը համար է, քանի անիկա Գաբա-
2 աւոնացիները մեռցուց։ Ու թագաւորը Գաբաւոնացիները կանչեց ու անոնց խօսեցաւ. (և Գաբաւոնացիք Իսրայէլի որդիներէն չէին, այլ †Ա-մորհացւոց մնացորդէն էին. ու Իսրայէլի որդիները անոնց երդում ըրեր էին. բայց Սաւուղ Իսրայէլի ու Յուդայի որդիներուն համար նախանձաւորութիւն ընելով՝ զանոնք զարնել ուզեր էր։)
3 Եւ Դաւիթ Գաբաւոնացիներուն ըսաւ, Ձեզի ի՞նչ ընեմ, ու ինչո՞վ քաւութիւն ընեմ, որ-
4 պէս որ *Տէրոջը ժառանգութիւնը օրհնէք։ Եւ Գաբաւոնացիք անոր ըսին, Սաւուղէ ու անոր տունէն արծաթի կամ ոսկի չենք ուզեր, ու Իսրայէլէ մարդ մը մեռցնել չենք ուզեր։ Եւ ա-նիկա ըսաւ, Դուք ինչ որ ըսէք՝ ձեզի պիտի
5 ընեմ։ Ու անոնք թագաւորին ըսին, Ա յն մարդը որ մեզ ջարդեց, ու մեզ այնպէս կորնչցնել ուզեց, որպէս որ ամենեւին Իսրայէլի սահմաննե-
6 րուն մէջ չգտնուինք, Անոր որդիներէն մեզի եօթը

ղ Գլ. ը. 18։ դ Թագ. ա. 38։
ե Մատ. իզ. 49։ Ղուկ. իբ. 47։
ը դ Թագ. բ. 5։
ի Գլ. բ. 23։
ծ դ Թագ. ժե. 29։ բ Մն. ժգ.
լ ա Թագ. իզ. 19։ Գլ. իա. 3։
խ ժող. Բ. 14, 15։
ծ Գլ. ը. 16, 18։
կ դ Թագ. դ. 6։
հ Գլ. ը. 16։ դ Թագ. գ. 3։
յ Գլ. ը. 17։ դ Թագ. գ. 4։
ղ Գլ. իզ. 38։
ճ Գլ. ը. 18։

• Եբր. երեսը փնտռեց
՚՚ Ծնս. Բ. 3, 15, 16, 17։
բ Գլ. ի. 19։

մարդ տուն, ու զանոնք ֊Տէրոջը ընտրեալ ֲՍաւուղի գաղտային մէջ Տէրոջը համար կախենք։ Եւ թագաւորը կու տամ, ըսաւ։

7 Բայց թագաւորը Սաւուղեան Յոնաթանի որդւոյն Մեմփիբոսթէի խնայեց։ Սաւուղի որդւոյն Յոնաթանի ու Դաւիթի մէջտեղ եղած
8 ֊Տէրոջը երդումին համար։ Բայց թագաւորը ֲԱյիայի աղջկան Ռեսփայի երկու որդիները զոր ընք Սաւուղի ծներ էր, այսինքն Արմոնին ու Մեմփիբոսթէն, և Սաւուղի աղջկան *Մեղքոլի հինգ որդիները, զորոնք ֏Մաւլայի Բերզելիի
9 որդւոյն Եդրիէլի ծներ էր, առաւ, Ու զանոնք Գաբաւոնացւոց ձեռքը տուաւ. ու զանոնք ֊Տէրոջը առջև լեռանը վրայ կախեցին, և եօթն ալ միասեղ մեռան. և անոնք հնձոց առաջին օրերը, գարնի հնձոց սկիզբը, մեռցուեցան։

10 Ու ֊Այիայի աղջիկը Ռեսփա քուրձ մը առաւ, ու զանիկա իրեն համար ապառաժի մը վրայ փռեց, ֊հնձոց սկիզբէն մինչև անոնց վրայ երկինքէն անձրև գալը. ու ցորեկը երկինքի թռչուններըը, ու գիշերը անապատին գազաններըը
11 չէր թողուր որ անոնց դպչին։ Եւ Սաւուղի հարճին, Այիայի աղջկան Ռեսփայի, ըրածը Դաւիթի
12 պատմեցին։ Ու Դաւիթ գնաց, և Սաւուղի ու անոր որդւոյն Յոնաթանի ոսկորները առաւ էԳաղատացւոց Յաբեսի բնակիչներէն, որոնք Բեթսանի հրապարակէն զանոնք գողցեր էին. վասն զի ՙՓղշտացիք զանոնք հոն կախեր էին այն օրը որ Փղշտացիք Գեղբուէի վրայ Սաւուղը մեռ-
13 ցուցեր էին. Եւ Սաւուղի ոսկորները ու անոր որդւոյն Յոնաթանի ոսկորները անկէ վերցուց. ու կախաւածներուն ոսկորներն ալ ժողվեցին։
14 Եւ Սաւուղի ու անոր որդւոյն Յոնաթանի ոսկորները Բենիամինի երկիրը՝ ԷԶելայի մէջ անոր հօրը Կիսի գերեզմանը թաղեցին, ու թագաւորին ըսոլոր պատուիրածը ըրին. ու անկէ ետքը ֊Աստուած երկրին համար եղած աղօթքը ընդունեց։

15 Եւ Փղշտացիք նորէն Իսրայէլի հետ պատերազմ ըրին. և Դաւիթ ու իր ծառաները իրեն հետ իջան ու Փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրին
16 ու Դաւիթ ուժ կտրեցաւ։ Եւ Յեսբիբենոբ, որ Ռափայի որդիներէն էր, ու երեք հարիւր ՙսէղ ծանրութեամբ պղնձէ նիզակ մը ունէր, ու մէջքը նոր սուր մը կապեր էր, ուզեց որ Դաւիթը զար-
17 նէ։ Բայց Շարուհեայի որդին Աբեսա անոր օգնութեան հասաւ, ու Փղշտացին զարկաւ ու զանիկա մեռցուց։ Այն ատեն Դաւիթի մարդիկը անոր երդում ըրին ու ըսին, ֊Ասկէ ետքը դուն

մեզի հետ պատերազմի չելլես, որպէս զի Իսրայէլի ճրագը չմարես։

18 Յետ սակէ եղաւ նորէն Փղշտացւոց հետ պատերազմ եղաւ Գովբի մէջ. այն ատեն ֲՈվսատի Սիբբեքաք Խափայի որդիներէն եղող Սեփիան մեռուցուց։

19 Եւ նորէն Փղշտացւոց հետ պատերազմ եղաւ Գովբի մէջ. ու Բեթլեհեմացի Ելհանան Յաարեորգիմի որդին Ղեթացի Գողիաթի ֊եղբ Բայրը զարկաւ, որուն նիզակին լուծը ոստայնանկներու գլանին պէս էր։

20 Եւ նորէն ՙԳէթի մէջ պատերազմ եղաւ. ու երկայնահասակ մարդ մը կար, որուն ձեռքերուն մատները ու ոտքերուն մատները վեց վեց հատ ըլլալով՝ քսանըչորս հատ ունէր. անիկա ալ Ռափայի որդիներէն էր։ Եւ անիկա Իսրայէլը ֲնախատեց. բայց Դաւիթի եղբօրը ֲՍամմայի որդին Յոնաթան զանիկա զարկաւ։ ֲԱյս չորսը Գէթի մէջ Ռափայէ ծներ էին, և Դաւիթի ձեռքով ու անոր ծառաներուն ձեռքով ինկան։

Գլ. ԻԲ

1—51 Աստուծոյ մեծ փրկութեանը և պէս պէս բարութիւններուն համար շնորհակալութեան երգ մը։

Եւ Դաւիթ, այն օրը որ Տէրը զանիկա իր բոլոր թշնամիներուն ձեռքէն ու Սաւուղի ձեռքէն ֲազատեց, այս երգին խօսքերը ֏Տէրոջը
2 խօսեցաւ, Ու ըսաւ,

֊Տէրը իմ վէմս, ամրութիւնս ու փրկիչս է.
3 Իմ Աստուածս իմ *պարիսպս է, ֲես անոր կը յուսամ.
Անիկա իմ Ելահանս ու իմ ֲփրկութեանս եղջիւրը,
Իմ Բաշտարակս, իմ ֏ապաւէնս ու ազատիչս է։
Ջիս անիրաւութենէ դուն կ'ազատես։
4 Օրհնեալ Տէրը կը կանչեմ,
Ու իմ թշնամիներէս կ'ազատիմ։
5 Քանզի մահուան ալիքները իմ բոլորտիքս առին,
Ո֊ անօրէնութեան հեղեղները զիս վախցուցին.
6 ֏Գերեզմանին լարերը զիս պաշարեցին,
Ո֊ մահուան որոգայթները իմ առջեւս առին։
7 Իմ նեղութեանս մէջ ֊Տէրոջը կանչեցի,
Ու իմ Աստուծոյս աղաղակեցի.
Որ իր տաճարէն էիմ ձայնս լսեց,
Ու իմ աղաղակս անոր ականջներուն հասաւ։
8 ՙԱյն ատեն երկիրը տատանեցաւ ու դողաց.
Երկինքի հիմերը շարժեցան ու տատանեցան,
Քանզի անիկա բարկացաւ։

ֆ ա Թագ. ժ. 24։
ֲ ա Թագ. ժ. 26։ ժա. 4։
ֳ ա Թագ. ժբ. 3։ ի. 8, 15, 42։ իգ. 18։
ՙ Գլ. գ. 7։
֊ Մեղբոլի. տես ա Թագ. ժբ. 19։
ֳ ա Թագ. ժբ. 19։
֏ Գլ. գ. 17։
ֲ Հմր. 8։ Գլ. գ. 7։
֊ Տես բ Օր. իա. 23։
ֳ ա Թագ. լա. 11, 12, 13։
ՙ ա Թագ. լա. 10։
֊ Ծնս. ժբ. 28։
֏ Ծնս. է. 26։ Գլ. իգ. 25։
ֲ Գլ. ժբ. 3։
ֳ գ Թագ. ժա. 36։ ժե. 4։ Սաղ. ճլբ. 17։
ՙ ա Մն. ի. 4։
֊ ա Մն. ժա. 29։
֏ Տես ա Մն. ի. 5։
ֲ ա Մն. ի. 6։
ֳ ա Թագ. ժե. 10, 25, 26։
ՙ ա Թագ. ժգ. 9։
֊ ա Մն. ի. 8։ ——
֏ Սաղ. ժբ. վերնագիրը։ Սաղ. լդ. 19։
ֲ Նկ. ժե. 1։ Դատ. է. 1։
ֳ բ Օր. լբ. 4։ Սաղ. ժբ. 2, ևն։ լա. 3։ հա. 3։ զա. 2։ ճխգ. 2։
ՙ Նէբ. ժայռս
֊ Նբր. բ. 13։
֏ Ած. ժե. 1։
ֲ Ղև. ա. 69։
ֳ Առակ. ժբ. 10։
ՙ Սաղ. թ. 9։ ժգ. 6։ ծթ. 16։ հա. 7։ Նբեմ. ժգ. 19։
֊ Սաղ. ճժգ. 3։
֏ Սաղ. ճժգ. 4։ ճի. 1։ Յոթն. բ. 2։
ֲ Նկ. գ. 7։ Սաղ. լգ. 6, 15, 17։
ֳ Դատ. է. 4։ Սաղ. հէ. 18։ ղէ. 4։
ՙ Յոբ իգ. 11։

9 Անոր քիթէն ծուխ ելաւ,
Ու բերնէն մաշող Ժկրակ.
Անկէ կայծակներ բռնկեցան։
10 Եւ նախկա երկինքը խոնարհեցուց ու իջաւ,
Եւ անոր ոտքերուն տակ հմնաւախուշ կար.
11 Ու քերովբէի վրայ ելաւ ու թռաւ.
Եւ Հովին թեւերուն վրայ երեւցաւ։
12 Ու Ըխաւարը ու թանձր ջուրերը
Ո՚ երկինքի ամպերը իր բոլորտիքը վարագոյր քաշեց։
13 Անոր առջև եղող Ճառագայթէն
Կրակի կայծակներ բռնկեցան։
14 Տէրը Երկինքէն որոտաց,
Ու Բարձրեալը իր ձայնը լսել տուաւ։
15 Եւ Նետեր ղրկեց ու զանոնք ցրուեց,
Կայծակներ ղրկեց ու զանոնք խռովեցուց։
16 Եւ Տէրոջը յանդիմանութենովը
Ո՚ անոր Ռաքունեան Հովին փչելովը
Ծովուն յատակները երեւցան,
Ո՚ աշխարհիս հիմերը յայտնուեցան։
17 Բարձրէն ղրկեց ՝՚ զիս բռնեց,
Ե՚ շատ ջուրերէն զիս հանեց։
18 Իմ զօրեղ թշնամիէս ՝՚ զիս ատողներէն Նազատեց զիս,
Վասն զի ինծմէ զօրաւոր էին։
19 Իմ նեղութեանս օրը իմ առջեւս առին,
Բայց Տէրը ինծի հաստատուն գաւազան եղաւ.
20 Եւ Զիս լայնարձակ տեղ մը հանեց,
Ու զիս ազատեց, վասն զի Ինծի հաւնեցաւ։
21 Տէրը իմ արդարութեանս պէս ինծի փոխարէն կու տայ.
Իմ ձեռքերուս մաքրութեանը համեմատ հատուցում կ՚ընէ ինծի.
22 Վասն զի Տէրոջը ճամբաները պահեցի,
Ու իմ Աստուծոյս դէմ ամբարշտութեան չըրի։
23 Քանզի անոր ամէն Դատաստաննե՚ր իմ առջեւս էին,
Ու անոր օրէնքներէն չհեռացայ։
24 Եւ անոր Առջև կատարեալ եղայ,
Ու իմ անօրէնութենէս զգուշացայ։
25 Ու Տէրը ինծի հատուցում ըրաւ իմ արդարութեանս համեմատ,
Իմ չէ՚փէ՚սս մաքրութեանը համեմատ, որ անոր աչքերուն առջև էր։

26 Ողորմածին հետ ողորմած կ՚ըլլաս.
Կատարեալ մարդուն հետ կատարեալ կ՚ըլլաս։
27 Մաքուրին հետ մաքուր կ՚ըլլաս,
Ու Ծուռին հետ Խկը ծռիս։
28 Եւ Վշտացած ժողովուրդը դուն կ՚ազատես.
Ու քու աչքերդ Ամբարտաւաններուն վրայ են պրպե՚ պէ պանա՚ ցածցնես։
29 Քանզի իմ Ճրագս դուն ես, ով Տէր,
Ու իմ խաւարս Տէրը կը լուսաւորէ։
30 Վասն զի քեզմով գունդի մը վրայ կը վազեմ՚
Ո՚ իմ Աստուծովս պարիսպէ կ՚անցնեմ։
31 ՊԱստուծոյ Ճամբան կատարեալ է.
ՖՏէրոջը խօսքերը փորձուած են.
Անիկա ամէն իրեն յուսացողներուն ապար է։
32 Քանզի ՟Տէրոջմէն զատ ո՞վ է Աստուած,
Կամ մեր Աստուծմէն զատ ո՞վ է վէմ։
33 Իմ Ւզօրաւոր բերդս Աստուած է,
Ու Ըիմ Ճամբաս կատարեալ կ՚ընէ։
34 Իմ ոտքերս Եղջերուի ՝՚փէ՚ս՚ պէս կ՚ընէ,
Ու Ըիմ բարձր տեղերուս վրայ զիս կը կայնեցնէ՚։
35 ՐՁեռքերս պատերազմի կը վարժէ,
Ու իմ Խբազուկներս պղնձէ աղեղ կը լարեն՚։
36 Ինծի նաև քու փրկութենդ ասպարը տուիր,
Ու քու քաղցրութենդ զիս մեծցուց։
37 Իմ Ժքալելու Ճամբաս ներքեւս լայնցուցիր,
Ու իմ ոտքիս յօդուածները չսասանեցան։
38 Իմ թշնամիներս հալածեցի ու զանոնք յարդեցի,
Ու եւս չդարձայ մինչև զանոնք հատցուցի։
39 Եւ զանոնք հատցուցի, գետինը զարկի, որպէս զի չկանգնին.
Անոնք էիմ ոտքերուս տակ ինկան։
40 Ու պատերազմի համար ինծի Ւզօրութիւն հագցուցիր.
Եւ Էիմ վրաս եղողները տակս ձգեցիր։
41 Ու իմ թշնամիներուս ‡կռնակը ինծի դարձնել տուիր՚,
Որպէս զի զիս ատողները յարդեմ,
42 ‖Աղաղակեցին, բայց ազատող չկար.
ԺՏէրոջը պաղատեցին, բայց անոնց պատասխան չտուաւ։
43 Ա՚յն աստեն զանոնք Երկրի փոշիին պէս մանրեցի.
Զանոնք հփողոցներուն ցեխին պէս կոխեցի ՝՚ ճմլեցի։
44 Ես Եւ իմ ժողովուրդիս կռիւներէն զիս ազատեցիր,

ա Սաղ. ղէ. 3։ Ամբ. գ. 5 Եբր. ժբ. 29։
բ Սաղ. ճխդ. 5։ Ես. կդ. 1։
գ Նե. ի. 21։ դ Թագ. ը. 12։ Սաղ. ղէ 2։
դ Սաղ. ճգ. 3։
ե Հմր. 10։ Սաղ. ղէ. 2։
զ Հմր. 9։
է Դատ. է. 20։ ա Թագ. բ. 10։ է. 10։ Սաղ. իթ. 3։ Ես. լ. 30։
ը Ը Օր. լբ. 23։ Սաղ. է. 13։ հէ. 17։ ճխգ. 6։ Ամբ. գ. 11։
թ Նե. ժե. 8։ Սաղ. ճզ. 9։ Նաւ. ա. 4։ Մատ. ը. 26։
ժ Սաղ. հգ. 1։
ի Սաղ. ճխգ. 7։
լ Հմր. 1։
խ Սաղ. լա. 8։ ճժը. 5։
ծ Գլ. ժե. 26։ Սաղ. իբ. 8։
կ Հմր. 25։ ա Թագ. իզ. 23։ դ Թագ. ը. 32։ Սաղ. է. 8։
հ Սաղ. իդ. 4։
ձ Ծն. ժը. 19։ Սաղ. ճժթ. 3։ Ճխը. 1։ Առակ. ը. 32։
ղ Ը Օր. է. 12։ Սաղ. ճժթ. 30. 102։
ճ Ծն. զ. 9։ ժէ. 1։ Ցոբ ա. 1։
յ Հմր. 21։
ն Մատ. է. 7։
շ Դ. Թես. իզ. 23, 24, 27, 28։
ո Սաղ. ժը. 26։
չ Նե. գ. 7, 8։ Սաղ. հբ. 12, 13։
պ Ցոբ լա. 11, 12։ Ես. բ. 11, 12, 17։ է. 15։ Դան. դ. 37։
ջ Ցոբ իթ. 3։ Սաղ. իէ. 1։
ռ Ը Օր. լբ. 4։ Դան. դ. 37։ Ցայտ. ժե. 3։
ս Սաղ. ժբ. 6։ ճժթ. 140։ Առակ. ը 5։
վ ա Թագ. բ. 2։ Ես. խե. 5, 6։
տ Նե. ժե. 2։ Սաղ. իէ. 1։ իը. 7, 8։ լա. 4։ Ես. ժբ. 2։
ր Եբր. ժգ. 21։ ը Օր. ժբ. 13։ Ցոբ իբ. 3։ Սաղ. ճա. 2, 6։ ճժթ. 1։
ց Գլ. բ. 18։ Ամբ. գ. 19։
ւ Ը Օր. լբ. 13։ Ես. լգ. 16։ ծբ. 14։
փ Սաղ. ճխդ. 1։
ք Կամ, բաղա՚ կնեբումէս պղնձէ աղեղ մը կը կոտրուի։
օ Առակ. դ. 12։
ֆ Մաղ. դ. 3։
և Սաղ. ժը. 32, 39։
ֆ Սաղ. խգ. 5։
‡ Կամ, վիզը ինծի տուիր. Ծնխթ. 8։ Եւ իգ. 27։ Ցնա. ժ. 24։
‖ Կամ, Նայեցան
ՠ Ցոբ իէ. 9։ Առակ ա. 28։ Ես. ա. 15։ Միք. գ. 4։
ՠ դ Թագ. ժգ. 7։ Սաղ. լէ. 5։ Դան. բ. 35։
ՠ Ես. ժ. 6։ Միք. է. 10։ Զաք. ժ. 5։
ՠ Գլ. գ. 1։ է. 1։ ժթ. 9, 14։ ի. 1, 2, 22։

Ո– վիս պահեցիր, Նորպէս վի տղդերու գլուխ ըլլամ՝.
Ո– ՙԻմ չգիտցած ժողովուրդս ինծի ծառայեց։
45 Օտարները ինծի ՚§խոնարհութիւն ըրին՝.
Իբեւ ականջներուվը լսածնուն պէս՝ ինծի հնազանդեցան։
46 Օտարները տկարացան,
Ու ՚իրենց պահուըտած տեղերէն դողացին։
47 Տէրը կենդանի է, ու իմ Վէմս օրհնեալ ըլլայ.
Եւ Նիմ փրկութեանս վէմը Ամուսած բարձր ըլլայ։
48 Ամուսած է որ Նիմ վրէժս կը խնդրէ,
Ու "ժողովուրդները ինծի կը հնազանդեցնէ։
49 Իմ թշնամիներէս վիս հանելով
Չիս իմ վրաս եղողներէն ուժի բարձրացուցիր,
Ո– Նրանուր մարդէն ազատեցիր։
50 Ասոր համար, ով Տէր, Ցազգերուն մէջ քեզ պիտի գովեմ՝,
Ու քու անուանդ Սաղմոս պիտի երգեմ՝։
51 Չէր թագաւորին փրկութիւնները մեծցնողը,
Ու իր Ծծեալին, Դաւիթի, ու Ցանոր սերունդին Յաւիտեան ողորմութիւն ընողը Ան է։

ԳԼ. ԻԳ

1 *Դաւիթ իր վերջին խօսքերուն մէջ կը խոստովանի Ամուսծոյ խոստմանցը վրայ իր ունեցած հաւատքը։* 6 *Զրկու վիճակին տարապարութիւնը։* 8 *Դաւիթի զօրաւոր մարդոց համրանքը։*

Եւ Դաւիթի վերջին խօսքերը սանք են.
Յեսսէի որդին Դաւիթ կ'ըսէ,
ՑԱյն մարդը որ բարձրացաւ,
Ցայակոբայ Ամուսծոյն օծեալը,
Ու Իսրայէլի վայելուչ երգերը շարադրողը կ'ըսէ,
2 ՚Տէրոջը Հոգին ինծմով խօսեցաւ,
Ու անոր խօսքը իմ լեզուիս վրայ էր։
3 Իսրայէլի Ամուսծը ըսաւ,
Ո– Իսրայէլի ՚Վէմը ինծի խօսեցաւ,
Ըՙէըվ, ՙՄարդոց վրայ իշխողը արդար ըլլայ,
Ու ՚Ամուսծոյ վախովը իշխէ,
4 Ան առեն Ցանկոտ առաւօտեան լոյսին կը նմանի,
Որ արեւուն ծագած առենը Ցէբեռնոյ,
Անպիսի առաւօտ մը՝ որ առանց ամպի է,
Ու ՚ջէ՜՜ Ճառագայթին՝
Որ անձրեւէն ետքը գետնէն կանանչ խոտը կը բա՜՜ցնէ։
5 Թէև իմ՝ տունս Ամուսծոյ քով այսպէս չէ,
Ցբ Օր. իբ. 13։ Գլ. ը. 1—14։ Սապ. բ. 8։
Ցգ Ես. ծե. 5։
Ցդ բ Օր. լէ. 29։ Սապ. կգ. 3։ Ձա. 15։
§ Եբր. սահկին
Ցյ Միք. է. 17։
Ցն Սապ. ձթ. 26։
Ցշ ա Թագ. իհ. 39։ Գլ. ժբ. 19, 31։
Ցո Սապ. ճխդ. 2։
Ցչ Սապ. ճխ. 1։
Ցպ Հռոմ. ժե. 9։
Ցջ Սապ. ճխդ. 10։
Ցռ Սապ. ձթ. 20։
Ցս Գլ. է. 12, 13։ Սապ. ձթ. 29։
——
Ցտ Գլ. է. 8, 9։ Սապ. հբ. 70, 71։ ձթ. 27։
Ցփ ա Թագ. ժդ. 12, 13։ Սապ. ձթ. 20։
Ցք բ Պետ. ա. 21։
Ցօ բ Օր. լբ. 4, 31։ Գլ. իբ. 2, 32։
Ցֆ Սապ. ճժ. 2։
Ա Նե. ժբ. 21։ բ Մն. ժթ. 7, 9։
Բ Դատ. ե. 31։ Սապ. ձթ. 36։ Առակ. դ. 18։ Ովս. ը. 5։ Տես Սապ. ճժ. 3։
Գ Գլ. է. 15, 16։ Սապ. ձթ. 29։ Ես. ծե. 3։
Դ Կամ, Թէև չծաղկեցնէ
Ե Եբր. պետ լեցուի
Զ Կամ, աթոռը նստող
Է Կամ, իր նեղակը վերցուց ուժ հարիւր մարդոց վրայ, ու զանոնք մէկէն մեռցուց
Ը Տես ա Մն. ժա. 11։ իէ. 2։
Թ ա Մն. ժա. 12։ իէ. 4։
Ժ ա Մն. ժա. 27։
Ի Տես ա Մն. ժա. 13, 14։
Ձ Կամ, Բոլորի մէջ ժողովուրդեան
Ղ ա Մն. ժա. 15։
Ճ Կամ, գլխաւորներուն
Մ ա Թագ. իբ. 1։
Յ Գլ. ե. 18։
Ն ա Թագ. իբ. 4, 5։

Ով Տէր, քա՛ւ լիցի որ ես այս բանը ընեմ. իրենց
կեանքը վտանգի մէջ դնելով գացող մարդոց
Յովնա՛ն ըսածը ես. ու անկէ խմել չուզեց։ Ասոնք
են այն երեք զօրաւոր մարդոց գործերը։
13 Եւ Շաբաւհան Յովաբի եղբայրը Աբեսա
այն երեք մարդոց գլխաւորն էր. ու անիկա իր նիզակը երեք հարիւր մարդոց վրայ վերցնելով
սպաննեց զանոնք. ու անիկա երեքին մէջ անուանի
19 էր։ Եւ անիկա երեքէն աւելի համարում ունենալուն համար, անոնց գլուխ եղաւ. բայց առաջինը երեքին ապահանին չհասաւ։
20 Ու մեծ գործեր գործող Կաբսեէլացի զօրաւոր մարդու մը որդին Յովհադային որդին Բանեա
Մաւաբի երկու զօրաւոր մարդիկը մեռցուց. նաև
ձիւնի ժամանակ իջաւ ու գուբին մէջ առիւծը
21 մեռցուց։ Անիկա տեսքով Հերեւելի Եգիպտացի
մարդ մըն ալ մեռցուց. ու Եգիպտացիին ձեռքը
նիզակ մը կար, բայց Բանեա ցուպով մը անոր վրայ
իջաւ, ու Եգիպտացիին ձեռքէն նիզակը յափշտա-
22 կեց, և զանիկա անոր նիզակով մեռցուց։ Յո-
վհադային որդին Բանեա այս բաները ըրաւ, ու ե-
23 րեք զօրաւորներուն մէջ անուանի եղաւ. երեսունէն աւելի պատիւ ունէր, բայց առաջին երե-
քին ապահանին չհասաւ. ու Դաւիթ զանիկա իր
Խոտեանին վերակացու դրաւ։
24 Յովաբի եղբայրը Ասայէլ երեսունէն էր. Նա-
25 բեթլեհեմացի Դովդայի որդին Եղեանան, Հա-
26 րօդացի Սամմա, Հարօդացի Եղիկա, ††Փելլո-
տացի Հեղղես, Թեկուացի Եկգեսի որդին Իրաս,
27 Անաթովթացի Աբիեզեր, Ովսացի Մեբունայ,
28 Աքսաքացի Սեղմոն, Նետոփաթացի Մահարայ,
29 Նետոփաթացի Բաանայի որդին Հելբ, Բենիա-
մինի որդիներուն Գաբաայէն՝ Ռիփայի որդին
30 Եթթի, Փարաթոնացի Բանեա, Նգաասի Հո-
31 րէն Ապդոնի, Արբաթացի Աբիէլբոն, Բահու-
32 մացի Ազմաւէթ, Սաղաբինացի Եղիահբա, Յասենի
33 որդիներէն՝ Յովնաթան, Արարացի Սամմա, Ահի-
34 ղամի Սարարի որդին Աքիամ, Մաքաթիի որդ-
ւոյն Ահասբայի որդին Եղիփաղէտ, Գիղոնացի
35 Ահիտոփէլի որդին Եղիամ, Կարմելացի Հասրէ,
36 Արբացի Փահարայ, Սուբացի Նաթանի որդին Ի-
37 գաղ, Գադացի Բանի, Ամմոնացի Սելեկ, Շա-
րուհեան Յովաբի կռապարճակիրը Բերովթացի
38 Նահարա, Ցեթերացի Իրա, Ցեթերացի Գարեբ,
39 Հետացի Ուրիա. ամէնը երեսունըեօթն էին։

ԳԼ. ԻԴ

1 Դաւիթ առաքեցաւ փոքձուելով՝ կը տեսնէ Յովաբը որ
երթայ ժողովուրդը հաշուել։ 5 Զօրապետները իրար առաք-

ու գնան օրուան մէջ մէկ մէկ ցեղին երեք հարիւր հազար
պատերազմական մարդոց հաշիւը կը բերեն։ 10 Դաւիթ սիրտը
չոգով երեք հարուած կ'առաջարկուի Դաւիթին, որ կը
ղջայ, ու երեք օրուան ժանտախտը կ'ընտրէ։ 15 Հօրը
նայած հազար մարդոց մեռնելէն ետքը Դաւիթ աղաչ-
խորհելով՝ երուսաղէմի կոթծանման առջեւը կ'առնէ։ 18 Դա-
ւիթի Գադին ծանուցանելովը Առնայնի կալը ծախու կ'առնէ.
ուր սեղ զոհ մատուցանելով՝ ժանտախտը կը դադրի։

Եւ ՚Տէրոջը բարկութիւնը նորէն Իսրայէլի
վրայ բորբոքեցաւ. ու Դաւիթը անոնց դէմ
դրդեց, ըսելով, Գնա, Իսրայէլը ու Յուդան
2 համրէ։ Եւ թագաւորը իր քով եղող Յովաբ զօ-
րապետին ըսաւ, Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն մէջ,
՚Դանէ մինչեւ Բերսաբէէ, պատէ, ու ժողովուրդը
համրեցէք, որպէս զի Ժողովուրդին թիւը գիտ-
3 նամ։ Եւ Յովաբ ըսաւ թագաւորին, Քու Տէր
Աստուածդ, ժողովուրդը որչափ որ է, հարիւրա-
պատիկ աւելցնէ, ու իմ թագաւոր տէրոջս աչքերը
տեսանեն. բայց իմ թագաւոր տէրս ինչո՞ւ հա-
4 մար այս բանին կը ցանկայ։ Ու երբ թագաւորին
խօսքը Յովաբի ու զօրավարներուն վրայ ստա-
կացաւ, Յովաբ զօրավարներուն հետ թագաւո-
րին առջեւէն ելաւ, որպէս զի Իսրայէլի ժողո-
5 վուրդը համրէ։ Եւ Յորդանանէ անցան, ու Գադի
ձորին մէջ եղող քաղաքին սջ կողմը՝ Յազերը
6 բանակեցան. եկան Գաղաադ, ու Թահթիմհոդսիի երկիրը եկան. անկէ ՚Դանեսան,
7 ու ՚Սիդոնի շրջակաները եկան։ Եւ անէծ Տիւրոսի
ամրոցը ու Խեւացւոց ու Քանանացւոց ամէն քա-
ղաքները գացին. և Յուդայի Հարաւային կողմը
8 Բերսաբէէ ելան։ Ու բոլոր երկիրը պտըտեցան. և
ինը ամիսէն ու քսան օրէն ետքը Երուսաղէմ
9 դարձան։ Եւ Յովաբ ժողովուրդին համրանքին
ցուցակը թագաւորին տուաւ։ Ու Իսրայէլի մէջ
ութ հարիւր հազար սուր քաշող պատերազմա-
կան մարդ կար. և Յուդայեանք հինգ հարիւր
հազար մարդ էին։
10 Եւ ՚Դաւիթ ժողովուրդը համրելէն ետքը՝ իր
խղճմտանքը դինք դրդեց. ու Դաւիթ Տէրոջը
ըսաւ, Ջ՚ոյս ընելով եմէծ մեղք գործեցի. ալ Տէր,
հիմա քու ծառայիդ այս մեղքը ներէ. քանի
11 Եմէծ յիմարութիւն ըրի։ Ու երբ Դաւիթ առա-
ւօտուն ելաւ, Տէրոջը խօսքը Դաւիթի Եհեսանա-
12 դին, ՚Գադ մարգարէին, եղաւ՝ ըսելով, Գնա ու
Դաւիթի ըսէ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ես քեզի երեք
բան կ'առաջարկեմ. անոնցմէ մէկը ընտրէ որ
13 քեզի ընեմ։ Եւ Գադ Դաւիթի գալով անոր
պատմեց, ու անոր ըսաւ, Կ՚ուզե՞ս որ երկրիդ վրայ եօթ
տարի սո՞վ գայ, կամ երեք ամիս քու թըշ-
նամիներուդ երեսէն փախչի՞ս, ու անոնք քեզ հա-
լածեն, կամ թէ երեք օր քու երկրիդ վրայ ժան-

ձ Գ Թագ. ժէ. 10։
ղ ա Մն. ժա. 20։
ճ Ցես. ժէ. 21։
մ Նլ. ժէ. 15։ ա Մն. ժա. 22։
յ ա Մն. ժա. 23։
ն ա Թագ. իբ. 14։ Գլ. ը. 18։ ի. 23։
շ Գլ. ը. 18։
ո Տես ա Մն. ժա. 27։
†† կամ, փելշնացի. Տես ա Մն. ժա. 27։
չ Դատ. բ. 9։
պ Բ Օր. ա. 24։
ջ Գլ. ի. 26։
ռ Գլ. ժա. 3, 6։

ս Գլ. իա. 1։
վ Տես ա Մն. իա. 1։ Ցակ. ա. 13, 14։
տ ա Մն. իէ. 23, 24։
ր Դատ. ի. 1։
ց Եբեմ. ժէ. 5։
ւ Բ Օր. բ. 36։ Ցես. ժգ. 9, 16։
փ Թես. իբ. 1, 3։
ք կամ, Դանի անուամբ. Տես Ցես. ժթ. 47։ Դատ. ժը. 29։
օ Ցես. ժթ. 28։ Դատ. ժը. 28։
ֆ Տես ա Մն. իա. 5։
ա ա Թագ. իդ. 5։
բ Գլ. ժբ. 13։
գ ա Թագ. ժգ. 13։
դ ա Թագ. թ. 9։ ա Մն. իթ. 29։
ե ա Թագ. իբ. 5։
զ Տես ա Մն. իա. 12։

*ասի՞ած ըլլայ. Հիմա մնածէ ու տես թէ ինչ պա-
14 տասխան տանիմ զիս ղրկողին։ Եւ Դաւիթ Գադի
ըսաւ, Խիստ մեծ նեղութեան մէջ եմ. Հիմա
Տէրոջը ձեռքը իյնանք, հքանզի անոր գթութիւնը
շատ է, ու մարդու ձեռք չիյնամ։
15 Եւ ՚Տէրը այն առաւօտէն մինչև որոշուած
ժամանակը Իսրայէլի վրայ ժանտախտ ղրկեց. ու
Դանէ մինչև Բերսաբէէ ժողովուրդէն եօթանաս-
16 ուն հազար մարդ մեռաւ։ ⁴Եւ Աւետ-ֆոյ հրեշ-
տակը ձեռքը երուսաղէմի վրայ երկնցուց որպէս
զի զանիկա ջնջէ. ու այս չարիքին վրայ ՚Տէրոջը
սիրտը իջաւ, ու ժողովուրդը ջնջող հրեշտակին
ըսաւ, Հերիք է, ալ ձեռքդ քաշէ. ու Տէրոջը
հրեշտակը ՚Յեբուսացի Առնոյի կալին քով էր։
17 Եւ Դաւիթ ժողովուրդը զարնող հրեշտակը տես-
նելով՝ Տէրոջը ըսաւ, Ահա Ե՛ս մեղանչեցի ու Ե՛ս
անօրէնութիւն ըրի, բայց այս ոչխարները ի՞նչ
ըրին. կ՚աղաչեմ, քու ձեռքդ իմ վրաս ու իմ
հօրս տունը վրայ ըլլայ։
18 Եւ նոյն օրը Գադ Դաւիթի եկաւ, ու անոր
ըսաւ, Ելիր, ՚Յեբուսացի Առնոյի կալին մէջ
19 Տէրոջը սեղան մը կանգնէ։ Եւ Դաւիթ Գադի
ըսածին համեմատ վեր ելաւ, ինչպէս Տէրը պատ-
20 ուիրեր էր։ Ու Առնա նայեցաւ, ու երբ տեսաւ
որ թագաւորը և անոր ծառաները իրեն կու-
գան, Առնա ելաւ ու երեսը մինչև գետինը խո-
21 նարհութիւն ըրաւ թագաւորին։ Եւ Առնա ըսաւ,
Արդեօք ի՞նչ պատճառաւ իմ թագաւոր տէրս
իր ծառային եկաւ։ Ու Դաւիթ ըսաւ, Այս
կալը քեզմէ ծախու առնելու, ու Տէրոջը սեղան
մը շինելու համար, որպէս զի ժողովուրդին վրա-
22 յէն Ն՚հարուածը վերնայ։ Եւ Առնա ըսաւ Դա-
ւիթի, Իմ թագաւոր տէրս պահէ առնէ, ու
իր աչքերուն հաճոյ երեւցածին պէս զոհ ընէ.
Ահա եզները ողջակէզի համար, կոմնաստղէ-
ները ու եզներուն գործիքները փայտի համար
23 ըլլան։ Ամէնը †Առնա թագաւորի մը պէս
թագաւորին տուաւ. ու Առնա՝ թագաւորին
ըսաւ, Քու Տէր Աստուածդ Ձեզ ընդունի։
24 Բայց թագաւորը Առնայի ըսաւ, Ոչ. հապա ես
պահած քեզմէ անշուշտ առակով ծախու պիտի
առնեմ, ու ձրի պատճառ իմ Տէր Աստուածս ող-
ջակէզ պիտի չմատուցանեմ։ Եւ ՚Դաւիթ կալը
ու եզները հինգ սիկղ արծաթի ծախու առաւ։
25 Ու Դաւիթ հոն Տէրոջը սեղան շինեց, ու անդ
վառ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մա-
տուց. և Տէրը լսեց անդ աղօթքը երկրին համար,
ու Իսրայէլի վրայէն Ն՚հարուածը վերցաւ։

*ԵՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Աբիսակ կը դարմանէ Դաւիթը անոր ծերութեան
տարիներ։ 5 Ադոնիա՝ Դաւիթի սիրելի որդին թագա-
ւորութիւնը յափշտակելու կը հաւատձակի։ 11 Նաթան խրա-
տով 15 Բերսաբէ թագաւորը կը դրդէ, 22 ու Նաթան
ձեռնտու կ՚ըլլայ անոր։ 28 Դաւիթ կը նորոգէ իր խոստ-
մունքը որ Բերսաբէէ ըրած էր։ 32 Սադոկ Դաւիթի հրա-
մանով՝ Սողոմոնի ու Նաթանի ձեռօք թագաւոր կ՚օծուի.
ու ժողովուրդը ուրախութեան հանդէսով կը կատարէ։ 41
Յոաբաթան այս լուրը առնելով, Ադոնիայի կոչնականները
կը ցրուին։ 50 Ադոնիա սեզանին եղջիւրներուն փով կը
փախչի. իսկ Սողոմոն կ՚արձակէ զանիկա այն պայմանով
որ այնուհետև բարի վարմունք մը ունենայ։

Եւ Դաւիթ թագաւորը ծերացած ու տա-
րիքը առած ըլլալով, զանիկա հանդերձներով

2 կը ծածկէին, բայց չէր տաքնար։ Եւ ծառաները
անոր ըսին, Մեր թագաւոր տէրոջը համար կոյս
աղջիկ մը փնտուենք՝ որ թագաւորին առջև կայ-
նի, զանիկա դարմանէ ու անոր ծոցը պառկի,
3 որպէս զի մեր թագաւոր տէրը տաքնայ։ Ու Իս-
րայէլի բոլոր սահմաններուն մէջ գեղեցիկ աղ-
ջիկ մը փնտուեցին. և ՚Սունամացի Աբիսակը
4 գտան, ու զանիկա թագաւորին բերին։ Եւ այն
աղջիկը խիստ գեղեցիկ էր. ու անիկա թագա-
ւորը կը դարմանէր ու անոր պաշտօնութիւն
կ՚ընէր. բայց թագաւորը զանիկա չգիտցաւ։
5 Ա՚յն ատեն ԲԱդդիթի որդին Ադոնիա հպար-
տացաւ ու ըսաւ, Ես թագաւոր ըլլամ. և կիրեն
համար կառքեր ու ձիաւորներ պատրաստեց, և

Ղ Սապ. ճգ. 8, 13, 14։ ճԺԲ. 156։
Յ Ես. խէ. 6։ Զաքր. ա. 15։
Ղ ա Մն. խա. 14։ խէ. 24։
Ճ Եղ. ԺԲ. 23։ ա Մն. խա. 15։
Ջ Ծն. գ. 6։ ա Թագ. ԺԷ. 11։
Յոէլ բ. 13, 14։
Յ ա Մն. խա. 15։ Տես Հմր. 18։
բ Մն. գ. 1։
Ն ա Մն. խա. 17։
Շ ա Մն. խա. 18, ևն։
Ո Տես Ծն. իգ. 8—16։
Չ Թագ. Ժգ. 48, 50։
Ո գ Թագ. ԺԲ. 21։
† ԵԲԲ. Առնա Թագաւորը
Ջ Եզեկ. ի. 40, 41։
Ր Տես ա Մն. խա. 24, 25։
Ա Գլ. խա. 14։
Վ Հմր. 21։ ——
* Կամ, ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ
Ծ Տես. ԺԲ. 18։
Բ բ Թագ. գ. 4։
Գ բ Թագ. ԺԷ. 1։

յիսուն մարդ՝ որպէս զի իր առջեւէն վազեն։
6 Եւ անոր հօրը անոր կեանքին մէջ ամենեւին
չտանդիմանած չէր զանիկա, ըսելով թէ Ինչո՞ւ
այսպէս ըրիր. և անիկա տեսքով խիստ գեղե-
ցիկ էր, ետու անոր հօրը զանիկա Աբիսաղամէ եկեքը
7 Ծներ էր։ Եւ անիկա խօսք մէկ ըրաւ Շարուհետ-
ի որդւոյն Յովաբի հետ ու Աբիաթար քահա-
նային հետ, Որոնք Ադոնիայի հետեւելով՝ անոր
8 օգնութիւն կ'ընէին։ Բայց Սադովկ քահանան
ու Յովիադայի որդին Բանեա և Նաթան մար-
գարէն ու Շեմէի և Ռէի ու Դաւթի զօրա-
9 ւոր մարդիկը Ադոնիայի հետ չէին։ Եւ Ադոնիա
Ռոգէլեի աղբիւրին մօտ եղող Զոհելեթի քա-
րին քով՝ ոչխարներ, արջառներ ու գէր անա-
ուններ մորթեց. և իր ամէն եղբայրները, թա-
գաւորին որդիները, ու Յուդայի բոլոր մարդիկը,
10 թագաւորին ծառաները, հրաւիրեց. Բայց Նա-
թան մարգարէն ու Բանեան և զօրաւորները ու
իր Սողոմոն եղբայրը չհրաւիրեց։
11 Եւ Նաթան Սողոմոնի մօրը Բերսաբէի հետ
խօսեցաւ ու ըսաւ, Լսեցի՞ր որ Ագգիթի որ-
դին Ադոնիա թագաւոր եղաւ, ու մեր տէրը
12 Դաւիթ չիմացաւ։ Ուրեմն հիմա եկուր քեզի
խրատ մը տամ, որպէս զի քու կեանքդ ու քու
13 որդւոյդ Սողոմոնի կեանքը ազատես։ Գնա,
Դաւիթ թագաւորին քով գնա, ու անոր ըսէ, Ով
տէր իմ թագաւոր, դուն քու աղախնիդ եր-
դում չըրի՞ր ու չըսի՞ր որ Ինծմէ ետքը քու որ-
դիդ Սողոմոն թագաւոր պիտի ըլլայ, և իմ
աթոռս անիկա պիտի նստի. ու ինչո՞ւ համար
14 Ադոնիա թագաւոր եղաւ, Ահա դուն այն տեղը
թագաւորին հետ խօսած ատենդ՝ ես ալ ետեւէդ
կու գամ, ու քու խօսքերդ կը լրացնեմ։
15 Եւ Բերսաբէ ներքին սենեակը մտաւ թա-
գաւորին քով. և թագաւորը շատ ծերացած
էր, ու Սունամացի Աբիսակ թագաւորին սպա-
16 սաւորութիւն կ'ընէր։ Եւ Բերսաբէ գլուխը ծռեց
ու թագաւորին խոնարհութիւն ըրաւ։ Ու թա-
17 գաւորը ըսաւ, Ի՞նչ կ'ուզես։ Եւ անիկա ըսաւ
անոր, Ով տէր իմ, Դուն քու աղախնիդ քու
Տէր Աստուծոդ անունովը երդում ըրիր՝ ըսելով,
Ինծմէ ետքը քու որդիդ Սողոմոն թագաւոր
18 պիտի ըլլայ, ու իմ աթոռս ան պիտի նստի. Եւ
ահա հիմա Ադոնիա թագաւոր եղած է, ու
19 դուն չիմացար, ով տէր իմ թագաւոր. Եւ
անիկա շատ արջառներ ու գէր անասուններ ու
ոչխարներ մորթեց, և թագաւորին բոլոր որդի-
ները ու Աբիաթար քահանան և Յովաբ զօրա-
պետը հրաւիրեց, բայց քու ծառադ Սողոմոնը
20 չհրաւիրեց։ Հիմա, ով տէր իմ թագաւոր,
բոլոր Իսրայէլի աչքերը քու վրադ են, որպէս զի
անոնց իմացնես թէ իմ թագաւոր տէրոջս աթոռը
21 իրմէ ետքը ո՛վ պիտի նստի. Եթէ ոչ՝ երբ իմ թա-
գաւոր տէրս իր հայրերուն հետ քնանայ, ես ու
իմ որդիս Սողոմոն յանցաւոր պիտի սեպուինք։
22 Ու երբ անիկա թագաւորին հետ կը խօսէր,
23 Նաթան մարգարէն ներս եկաւ։ Եւ թագաւորին հմա-
յուցին ու ըսին թէ Ահա Նաթան մարգարէն
ներս։ ու անիկա ներս մտաւ թագաւորին առ-
ջեւ, ու երեսը վինչեւ գետինը ծռելով թագաւո-
24 րին խոնարհութիւն ըրաւ. Եւ Նաթան ըսաւ,
Ով տէր իմ թագաւոր, դո՞ւն ըսիր որ Ինծմէ
ետքը Ադոնիա թագաւոր պիտի ըլլայ, ու իմ
25 աթոռս անիկա պիտի նստի. Քանզի անիկա այ-
սօր իջաւ, և շատ արջառներ ու գէր անասուն-
ներ ու ոչխարներ մորթեց. և թագաւորին բո-
լոր որդիները, զօրավարները ու Աբիաթար քա-
հանան հրաւիրեց. և ահա անոնք անոր առջեւ
կ'ուտեն, կը խմեն ու կ'ըսեն, Կեցցէ թագաւոր
26 Ադոնիա։ Բայց զիս քու ծառադ ու Սադովկ
քահանան և Յովիադայի որդին Բանեան ու քու
27 ծառադ Սողոմոնը չհրաւիրեց։ Այս բանը արդեօք
իմ թագաւոր տէրոջս ձեռքո՞վ եղաւ, ու քու
ծառայիդ չգիտցուցիր թէ քեզմէ ետքը իմ թա-
գաւոր տէրոջս աթոռը ո՛վ պիտի նստի։
28 Եւ Դաւիթ թագաւորը պատասխան տուաւ
ու ըսաւ, Բերսաբէն ինծի կանչեցէք։ Եւ անիկա
թագաւորին առջեւ եկաւ ու թագաւորին առջեւ
29 կայնեցաւ։ Եւ թագաւորը երդում ըրաւ ու
ըսաւ, Իմ անձս ամէն նեղութենէ ազատող
30 Տէրը կենդանի է որ, Որպէս քեզի Իսրայէլի
Տէր Աստուծովը երդում ըրի, ու ըսի թէ Ինծմէ
ետքը քու որդիդ Սողոմոն թագաւոր պիտի ըլ-
լայ, ու իմ տեղս իմ աթոռիս վրայ անիկա պիտի
31 նստի, Ահա այսօր այնպէս պիտի ընեմ։ Այն ատեն
Բերսաբէ երեսը մինչեւ գետինը ծռելով թագա-
ւորին խոնարհութիւն ըրաւ ու ըսաւ, Իմ տէրս
Դաւիթ թագաւորը յաւիտեան ապրի կենայ։
32 Եւ Դաւիթ թագաւորը ըսաւ, Սադովկ քա-
հանան ու Նաթան մարգարէն և Յովիադայի
որդին Բանեան ինծի կանչեցէք։ Ու անոնք թա-
33 գաւորին առջեւ եկան։ Եւ թագաւորը անոնց
ըսաւ, Ձեր տէրոջը ծառաները ձեզի հետ առէք,
ու իմ որդիս Սողոմոնը Իմ ջորիս վրայ հեծ-
34 ցուցէք, ու զանիկա Գիհոն իջեցուցէք. Եւ
Սադովկ քահանան ու Նաթան մարգարէն Հոն
զանիկա Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեն. ու
փող հնչեցուցէք ու ըսէք, Կեցցէ արքայ Սա-
35 ղոմոն. Եւ անոր ետեւէն ելէք, ու անիկա թող
գայ ու իմ աթոռս նստի, և իմ տեղս անիկա
թագաւոր ըլլայ. քանզի ես հրամայեցի որ
անիկա Իսրայէլի վրայ ու Յուդայի վրայ իշխող

դ բ Թագ. գ. 3, 4։ ա Մն. գ. 2։
ե բ Թագ. ի. 25։
զ Գլ. բ. 22, 28։
է Գլ. դ. 18։
ը բ Թագ. իգ. 8։
թ բ Թագ. ժէ. 17։
ժ բ Թագ. գ. 4։
ի ա Մն. իբ. 9։
լ Հմր. 13, 30։
խ Հմր. 7, 8, 9, 25։
ծ բ Օր. լա. 16։ Գլ. բ. 10։
կ Հմր. 19։
հ ա Թագ. ժ. 24։
ձ բ Թագ. դ. 9։
ղ Հմր. 17։
ճ Նէեմ. բ. 3։ Դան. բ. 4։
մ բ Թագ. ի. 6։
յ Տես Եսթ. գ. 8։
ն բ Մն. լբ. 30։
շ ա Թագ. ժ. 1։ ժգ. 3, 12։ բ Թագ. բ. 4։ է. 3։ Գլ. ժթ. 16։ դ Թագ. թ. 3։ ժա. 12։
ո բ Թագ. ժէ. 10։ դ Թագ. թ. 13։ ժա. 14։

36 ըլլայ։ Ահն առեն Յովհադայի որդին Բանեա թա-
գաւորին պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ամէն.
իմ թագաւոր տէրոջս Տէր Աստուածն ալ այդ-
37 պէս ըսէ։ Ինչպէս Տէրը իմ թագաւոր տէրոջս
հետ էր, Սողոմոնի հետ ալ այնպէս ըլլայ, ու
Դանոր աթոռը իմ տէրոջս Դաւիթ թագաւորին
38 աթոռէն մեծ ընէ։ Ահն առեն Սադովկ քահա-
նան, Նաթան մարգարէն ու Յովհադայի որդին
Բանեա, և Քերեթիները ու Փելեթիները իջան,
ու Սողոմոնը Դաւիթ թագաւորին ջորիին վրայ
39 հեծցուցին, ու զանիկա Գիհոն տարին։ Ու Սա-
դովկ քահանան խորանէն †իւղին եղջիւրը առաւ
ու Սողոմոնը օծեց. և փողը հնչեցուցին, Ամ-
բողջ ժողովուրդը կ'ըսէր, Կեցցէ արքայ Սողո-
40 մոն։ Ու բոլոր ժողովուրդը անոր ետևէն կ'ելլէին. ու ժողովուրդը սրինգներ հնչեցնելով մեծ
ուրախութեամբ մը կ'ուրախանային, այնպէս որ
անոնց ձայնէն գետինը կը †դղրդէր։
41 Ու Ադոնիա ու անոր բոլոր բազմականները
լսեցին. ու անոնք կերակուրէն ելեր էին. և Յո-
վաբ փողին ձայնը լսելով՝ ըսաւ, Ի՞նչ պիտի ըլ-
լայ այս դղրդման ձայնը որ քաղաքէն կ'ելլէ։
42 Երբ անիկա տակաւին կը խօսէր, ահա Աբիա-
թար քահանային որդին Յովնաթան եկաւ. ու
Ադոնիա ըսաւ, Եկուր, քանզի *դուն քաջ մարդ
43 մըն ես, ու բարի աւետիս պիտի տաս։ Ու Յով-
նաթան պատասխան տուաւ ու Ադոնիայի ըսաւ,
Շիտակը այս է որ մեր տէրը, Դաւիթ թագա-
44 ւորը, Սողոմոնը թագաւոր ըրաւ. Ու թագաւորը
Սադովկ քահանան և Նաթան մարգարէն ու
Յովհադայի որդին Բանեան, և Քերեթիները ու
Փելեթիները անոր հետ ղրկեց. ու զանիկա թա-
45 գաւորին ջորիին վրայ հեծցուցին. Ու Սադովկ
քահանան ու Նաթան մարգարէն զանիկա Գի-
հոնի մէջ թագաւոր օծեցին, ու անկէ ուրա-
խութեամբ ելան, ու քաղաքը դղրդեցաւ. Ա-
46 ձեր լսած ձայնը այս է։ Նաև Սողոմոն թագա-
ւորը †թագաւորութեան աթոռին վրայ նստաւ.
47 Ու թագաւորին ծառաները ալ մեր տէրը, Դա-
ւիթ թագաւորը, օրհնելու եկան, ու ըսին, *Քու
Աստուածդ Սողոմոնի անունը քու անունէդ
աւելի մեծցնէ, ու անոր աթոռը քու աթոռէդ
աւելի բարձրացնէ։ Ու թագաւորը իր անկո-
48 ղինին վրայ երկրպագութիւն ըրաւ։ Նաև թա-
գաւորը այսպէս ըսաւ, Իսրայէլի Տէր Աստուածը
օրհնեալ ըլլայ, որ *այսօր իմ աթոռիս վրայ
49 նստող մը տուաւ, ու իմ աչքերս տեսան։ Ու
Ադոնիայի բոլոր կոչնականները զարհուրեցան, ու
ելան և ամէն մէկը իրենց ճամբան գացին։
50 Ու Ադոնիա Սողոմոնի երեսէն վախցաւ, ու
ելաւ գնաց ու *սեղանին եղջիւրները բռնեց։
51 Ու Սողոմոնի պատմեցին ու ըսին, Ահա Ադո-
նիա Սողոմոն թագաւորէն վախցաւ, և ահա
անիկա սեղանին եղջիւրները բռնեց, ու ըսաւ,
Սողոմոն թագաւորը այսօր ինծի երդում ընէ որ
52 իր ծառան սրով պիտի չմեռցնէ։ Ու Սողոմոն
ըսաւ, Եթէ անիկա առաքինի ըլլայ, *անոր մէկ
մազը գետինը պիտի չիյնայ. բայց եթէ անոր
վրայ չարութիւն գտնուի, այն առեն պիտի
53 մեռնի։ Ու Սողոմոն թագաւորը †ղրկեց,
ու զանիկա սեղանէն վար իջեցուցին։ Ու անիկա
եկաւ ու Սողոմոն թագաւորին խոնարհութեամբ
ըրաւ. ու Սողոմոն անոր ըսաւ, Տունդ գնա։

ԳԼ. Բ

1 Դաւիթ պատուէրը կու տայ Սողոմոնի՝ 3 աստուածպաշտութեան համար, 5 Յովաբի համար, 7 Բերզելլի համար, 8 Սեմէիի համար. 10 ու հատը կը մեռնի։ 12 Սողոմոն Դաւիթի յաջորդը կ'ըլլայ, 13 Ադոնիա՝ որ Բերսաբէի միջոցով Սողոմոնէն Աբիսագը իրեն կին ըլլալու կ'ուզէ, մահուան կը դատապարտուի։ 26 Աբիաթար Ադոնիայի կողմէն ըլլալուն համար քահանայութենէ կը զրկուի, բայց չմեռցուիր։ 28 Յովաբ սեղանին եղջիւրները բռնելով կը փախչի, ու հոն կը սպանուի։ 35 Բանեա Յովաբի տեղը կ'անցնի, ու Սադովկ Աբիաթարի։ 36 Սեմէի՝ Երուսաղէմի մէջ միայն դասիները պահելով սրտի ըլլալով, Գէթ երեք տարուան համար մահուան կը դատապարտուի։

Ու երբ †Դաւիթի մեռնելու օրերը մօտեցան, իր որդւոյն Սողոմոնի պատուէրը տուաւ՝
2 ըսելով, Ահա ես ամէն երկրին ճամբան կ'երթամ՝
3 իսկ դուն ուժովցիր ու *քաջասիրտ եղիր։ Ու
քու Տէր Աստուածդ պահպանութիւնը պահէ,
որպէս զի անոր ճամբաներուն մէջ քալես, ու
անոր կանոնները, պատուիրանքները, դատաստանները ու վկայութիւնները պահես, ինչպէս
Մովսէսի օրինաց †էջ+էն մէջ գրուած է. որպէս
զի †ինչ որ ընես, և ուր որ երեսդ դարձնես,
4 Է յաջողութիւն գտնես. Որպէս զի Տէրը *իր
խօսքը հաստատէ, զոր ինծի համար խօսեցաւ՝
ըսելով, Եթէ քու որդիներդ իրենց ճամբաներուն զգուշութիւն ընեն, *ու իմ առջեւս բոլոր
սրտով, բոլոր հոգւով ու ճշմարտութեամբ քալեն, Իսրայէլի աթոռին վրայէն քեզմէ մարդ
5 պակաս պիտի չըլլայ։ Ու դուն գիտես ինչ որ
Ներուհեայի որդին Յովաբ †ինծի ըրաւ, *ո՛ ինչ
որ Իսրայէլի երկու զօրավարներուն, Ներեան
Աբենեռի ու Յեթերեան Ամասայի, ըրաւ.
քանզի զանոնք մեռցուց, ու խաղաղութեան
առեն պատերազմի արիւն թափեց, և իր մէջքի գօ-
տիին ու ոտքի կօշիկներուն վրայ պատերազմի ա-
6 րիւն արակեց։ Ուրեմն դուն †քու իմաստութիւնդ

ա Ցես ա. 5, 17։ ա Թագ. ի. 13։
գ Հմր. 47։
դ բ Թագ. ը. 18։ իգ. 20—23։
ե Նլ. լ. 23, 25, 32։ Սապ. ձթ. 20։
զ ա Մն. իթ. 22։
է ա Թագ. ժ. 24։
ը Եբ. կը ճեղքուէը
թ բ Թագ. ժը. 27։
ժ ա Մն. իթ. 23։
ի Հմր. 37։
լ Մն. խէ. 31։
խ Գլ. գ. 6։ Սապ. ճլբ. 11,12։
ծ Գլ. բ. 28։
կ ա Թագ. ժգ. 45։ բ Թագ. ժգ. 11։ Գոր. լէ. 34։

ո Մն. խէ. 29։ բ Օր. լա. 14։
պ Ցես. իգ. 14։
ջ Եբ. այլ
ռ բ Օր. ժէ. 19, 20։
ս բ Օր. իթ. 9։ Ցես. ա. 7։ ա Մն. իբ. 12, 13։
վ ա Թագ. ժը. 5, 14, 30։
տ բ Թագ. է. 25։
ր Սապ. ճլբ. 12։
ց դ Թագ. ի. 3։
ւ բ Թագ. է. 12, 13։ Գլ. ը. 25։
փ բ Թագ. գ. 39։ ժը. 5, 12, 14։ ժթ. 5, 6, 7։
ք բ Թագ. գ. 27։
օ բ Թագ. ի. 10։
ֆ Հմր. 9։ Աստ. ի. 26։

ի գործ դնեա, ու անոր ձերմակ մազերը խաղա-
7 ղութեամբ գերեզմանը չիջեցնեա։ Բայց Դաւ-
ղաստացի Բերզելլի որդիներուն ողորմութիւն
ընեա, ու կ'ըսա անոնց ուսուցչերուն հետ ըլ-
լան. քանդի երբ քու եղբօրդ Աբիսողոմի երե-
8 ակն փախաց, հինձի այնպէս մնուեցան։ Եւ ահա
Բահուրիմացի Բենիամինեան Գերայի որդին
Սեմէի քու քովդ է. ու անիկա Մանայիմ գա-
ցած օրս ինձի ծանր անէծք ուաա. բայց ետքը
անիկա զիս դիմաւորելու համար Յորդանան
ի՛ջաւ, ⁹Տէրոջմով երդուաք ըսի անոր՝ ու ըսի,
9 Քեզ սրով չեմ մեռցներ։ Եւ հիմա ՛զանիկա
անմեղ չսեպես, քանդի դուն խելացի մարդ ես ու
անոր ինչ ընելիքդ գիտես. և անոր ձերմակ մա-
զերը ՛արիւնով գերեզմանը իջեցնես։
10 Ու ²Դաւիթ իր հայրերուն հետ քնացաւ,
11 ու ²Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ։ Եւ
Դաւիթի Իսրայէլի վրայ ՚թագաւորութիւն
ըրած օրերը քառասուն տարի էին. հօթը տարի
Քեբրոնի մէջ թագաւորութիւն ըրաւ, ու երե-
սունուերկք տարի Երուսաղէմի մէջ թագաւո-
րութիւն ըրաւ։
12 ²Եւ Սողոմոն իր հօրը Դաւիթի աթոռը
նստաւ, ու անոր թագաւորութիւնը շատ հաս-
տատ եղաւ։
13 Եւ Ագգիթի որդին Ադոնիա Սողոմոնի մօրը
Բերսաբէի գնաց. ու Բէրսաբէ անոր ըսաւ, ՚Ար-
քեօք խաղաղութեա՞մբ եկար. ու անիկա ըսաւ,
14 Խաղաղութեամբ. Եւ ըսաւ, Քեզի խօսք մը ու-
15 նիմ. ու անիկա ըսաւ, Խօսէ. Եւ անիկա ըսաւ,
Դուն ալէկ գիտես որ թագաւորութիւնը Լիմն
էր, ու բոլոր Իսրայէլ երեսը իմ վրաս էր որ-
պէս զի թագաւոր ըլլամ. բայց թագաւորու-
թիւնը դարձաւ ու իմ եղբօրս եղաւ, քանդի
16 ՚անոր Տէրոջմէ եղաւ։ Եւ հիմա ես քեզմէ խըն-
դիրք մը կը խնդրեմ, †ինձի Ոչ չըսես՚։ Ու Բէր-
17 ²սաբէ անոր ըսաւ, Խօսէ։ Եւ անիկա ըսաւ, Կ'ա-
ղաչեմ, Սողոմոն թագաւորին ըսէ, (քանդի
անիկա քեզի Ոչ չըսեր,) որ ՚Սունամացի Աբի-
18 սակը ինձի կին տայ։ Ու Բէրսաբէ ըսաւ, Ալէկ,
ես քեզի համար թագաւորին կը խօսիմ։
19 Եւ Բէրսաբէ Սողոմոն թագաւորին գնաց,
որպէս զի Ադոնիայի համար անոր հետ խօսի. ու
թագաւորը զանիկա դիմաւորելու համար ոտք
ելաւ ու Ւանոր խոնարհութիւն ըրաւ. ու երբ
իր աթոռը նստաւ, թագաւորին մօրը համար
ալ աթոռ դնել տուաւ, ՚և անիկա անոր աջ
20 կողմը նստաւ. Ու ըսաւ, Ես քեզմէ պզտիկ խըն-
դիրք մը կը խնդրեմ, ինձի Ոչ չըսես։ Եւ թա-
գաւորը անոր ըսաւ, Խնդրէ, մայր իմ, քանզի
21 քեզի Ոչ պիտի չըսեմ։ Ու անիկա ըսաւ, Սու-
նամացի Աբիսակը եղբօրդ Ադոնիայի կին տուր։
22 Եւ Սողոմոն թագաւորը պատասխան տուաւ ու
իր մօրը ըսաւ, Դուն ինչո՞ւ Ադոնիայի համար
Սունամացի Աբիսակը կը խնդրես. անոր համար
թագաւորութիւնն ալ խնդրէ, (քանդի անիկա
իմ մեծ եղբայրս է,) անոր ու ՚Աբիաթար քա-
23 հանային և Շարուհեան Յովաբի համար։ Ու Սո-
ղոմոն թագաւորը Տէրոջմով երդում ըրաւ ու
ըսաւ, ²Աստուած ինձի այսպէս և ասկէ աւելի
ընէ, որ Ադոնիա այդ խօսքը իր կեանքին դէմ խօ-
24 սեր է։ Եւ հիմա կեցուցողը, ու կեց իմ
հօրս Դաւիթի աթոռը նստեցնողը, և ՚իր քա-
ծին պէս ինձի տուն շինող Տէրը կենդանի է որ
25 Ադոնիա այսօր պիտի մեռցուի։ Ու Սողոմոն թա-
գաւորը Յովիադային որդին Բանեան դրկեց. ու
զարկաւ զանիկա, որ մեռաւ։
26 Եւ թագաւորը Աբիաթար քահանային ըսաւ,
ՖԱնաթովթ, քու ագարակդ գնա, քանզի դուն
մեռնելու արժանի ես, բայց այսօր քեզ չեմ
մեռցներ. ⁴որովհետև իմ հօրս Դաւիթի առջև
Տէր Եհովային տապանակը վերցուցիր. ⁵ու իմ
հօրս ամէն քաշած նեղութիւններուն մասնակից
27 եղար։ Ու Սողոմոն Աբիաթարը Տէրոջը քահանա-
յութենէն հանեց, որպէս զի Սիլոմի մէջ Հեղիի
տանը համար ՖՏէրոջը ըսած խօսքը կատարէ։
28 Եւ այս լուրը մինչև Յովաբի հասաւ. (քանզի
Յովաբ թէպէտև Աբիսողոմի հետեւող չէր,
բայց ՚Ադոնիայի հետեւող եղաւ.) ու այն ատեն
Յովաբ Տէրոջը խորանը փախաւ, ու Բաղանին
29 եղջիւրները բռնեց։ Եւ Սողոմոն թագաւորին
իմացուցին թէ Յովաբ Տէրոջը խորանը փախաւ,
և ահա անիկա սեղանին քով է. ու Սողոմոն
Յովիադային որդին Բանեան դրկեց ու ըսաւ,
30 Գնա զանիկա զարկ։ Եւ Բանեա Տէրոջը խորանը
Յովաբէ գնաց, ու անոր ըսաւ, Թագաւորը այս-
պէս կ'ըսէ, Դուրս ելիր. ու անիկա ըսաւ, Ոչ,
ես հոս պիտի մեռնիմ. ու Բանեա թագաւորին
պատմեց ու ըսաւ, Յովաբ այսպէս խօսեցաւ, ու
31 ինձի այսպէս պատասխան տուաւ։ Եւ թագա-
ւորը անոր ըսաւ, ՖԱնոր ըսածին պէս ըրէ, ու
զանիկա մեռցուր և զանիկա թաղէ, ⁴որպէս զի
իմ վրայէս ու իմ հօրս տանը վրայէն Յովաբի
32 թափած անմեղ արիւնը վերցնես։ Եւ Տէրը
Իանոր ⁶թափ արիւնը անոր գլուխը դարձնէ.
որովհետև անիկա առանց իմ հօրս Դաւիթի
գիտութեանը երկու իրմէ արդար ու ալէկ
մարդոց, Իսրայէլի զօրավարին Ներեայի Աբեն-

ձ բ Թագ. ժթ. 31—38։
ղ բ Թագ. թ. 7, 10։ ժթ. 28։
հ բ Թագ. ժէ. 27։
յ բ Թագ. ժզ. 5։
ղ բ Թագ. ժթ. 18։
ճ բ Թագ. ժթ. 23։
մ Եել. խ. 7։ Յով. թ. 28։
յ Տես Ծն. խը. 38։ խգ. 31։
ն Գլ. ա. 21։ Գոր բ. 29։ ժզ. 36։
շ բ Թագ. ե. 7։
ո բ Թագ. ե. 4։ ա Մն. խթ. 26, 27։
չ ա Մն. խթ. 23։ բ Մն. ա. 1։
պ ա Թագ. ժզ. 4, 5։
ջ Գլ. ա. 5։
ռ ա Մն. խբ. 9, 10։ խը. 5, 6, 7։ Ամաք. խա. 30։ Դան. բ. 21։
† Եբր. իմ երեսս մի դարձը-
ներ։ Սաղ. ճլբ. 10։
ա Գլ. ա. 3, 4։
ձ Եզ. խ. 12։
ղ Տես Սաղ. խե. 9։
ճ Գլ. ա. 7։
մ Հառաք. ա. 17։
յ բ Թագ. է. 11, 13։ ա Մն. խը. 10։
ն Ցես. խա. 18։
շ ա Թագ. խգ. 6։ բ Թագ. ժե. 24, 29։
ո ա Թագ. խը. 20, 23։ բ Թագ. ժե. 24։
չ ա Թագ. բ. 31—35։
պ Գլ. ա. 7։
ջ Գլ. ա. 50։
ռ Եզ. խա. 14։
ս Թագ. լե. 33։ բ Օր. ժթ. 13։ խա. 8, 9։
վ Դատ. թ. 24, 57։ Սաղ. է. 16։
տ Մն. խա. 13։
ր բ Թագ. գ. 27։

ներին, ու Յուդայի ապրապետին, ըՅեթերեան Ամեսայիի, վրայ յարձակեցաւ, ու զանոնք սրով
33 մեռցուց։ Ուսաի անոնց սրունը Յովսրի դլուխը ու անոր Բաերունդին դլուխը դառնայ յաւիտեան. Հրայց Դաւիթի ու անոր սերունդին և անոր տանը ու անոր ամուսնին՝ Տէրոջը կազմանէ յաւիտեան խաղաղութիւն ըլլայ։ Եւ Յովիադայի որդին
34 Բանեա ելաւ ու անոր վրայ յարձակեցաւ, ու զանիկա մեռցուց. և անիկա անապատին մէջ իր
35 տունը թաղուեցաւ։ Ու թագաւորը անոր տեղ զօրքերուն վրայ Յովիադայի որդին Բանեան դրաւ. ու թագաւորը ըԱսադովկ քահանան ըԱբիաթարի տեղ դրաւ։

36 Եւ թագաւորը Հոբ ղրկեց, ըԱեմէին կանչեց ու անոր ըսաւ, Քեզի Երուսաղէմի մէջ տուն մը
37 շինէ ու հոն նատէ, ու անկէ ատրին կամ անդին չելլես. Քանզի տղէկ դիտնաս որ եթէ ելլես ու Ակեդրոն հեղեղատը անցնիս, նոյն օրը անպատճառ պիտի մեռնիս. Նա՝ քու արիւնդ քու դլուխդ
38 պիտի ըլլայ։ Եւ Սեմէի թագաւորին ըսաւ, Այս խօսքդ բարի է. իմ թագաւոր տէրս ինչպէս ըսաւ՝ քու ծառադ այնպէս պիտի ընէ։ Ուսաի Սեմէի շատ օրեր Երուսաղէմի մէջ նատաւ։

39 Ու երեք տարիէն ետքը Սեմէիի երկու ծառաները Գէթի թագաւորին Մաաքայի որդւոյն հԱնքուսի քով փախան. ու Սեմէիի իմացուցին՝ ըսելով, Ահա քու ծառաներդ Գէթի մէջ են։
40 Եւ Սեմէի ելաւ ու իր էշուն համեցաւ դրաւ, ու իր ծառաները փնտռելու համար Գէթ գնաց Անքուսի քով. և Սեմէի գնաց ու իր ծառաները
41 Գէթէ բերաւ։ Ու երբ Սեմէիի Երուսաղէմէ Գէթ
42 երթալը ու դառնալը Սողոմոնի պատմեցին, Անոր առին թագաւորը հոբ ղրկեց, ու Սեմէին կանչեց ու անոր ըսաւ, Չէ՞ որ քեզի Տէրոջմով երդում ընել տուի, և քեզի վկայութիւն ըրի ու ըսի թէ Աղէկ դիտնաս որ երբոր ելած ու ատրին կամ անդին գացած օրդ անպատճառ պիտի մեռնիս. ու դուն ինծի՝ Լաւ խօսք բարի
43 է, ըսիր. Ուրեմն ինչո՞ւ համար Տէրոջը երդումին ու քեզի տուած պատուէրիս հնազանդութիւն
44 չըրիր։ Եւ թագաւորը Սեմէիի ըսաւ, Դուն իմ հօրս Դաւիթի դէմ քու ըրած ծրտոր չարութիւնդ դիտես, ‡որուս քու սիրտդ ալ կը վկայէ՝. ուսաի Տէրը ՚քու չարութիւնդ քու դլուխդ պիտի դարձնէ.
45 Բայց Սողոմոն թագաւորը օրհնեալ, ու ֆԴաւիթի աթոռը Տէրոջը առջեւ յաւիտեան հաստատուն պիտի ըլլայ։
46 Եւ թագաւորը Յովիադայի որդ-

ներին, ու Յուդայի ապրապետին, ըՅեթերեան Ամեսայիի, վրայ յարձակեցաւ, ու զանոնք սրով մեռցուց։ Ուսաի անոնց սրունը Յովսրի դլուխը ու անոր Բաերունդին դլուխը դառնայ յաւիտեան. Հրայց Դաւիթի ու անոր սերունդին և անոր տանը ու անոր ամուսնին՝ Տէրոջը կազմանէ յաւիտեան խաղաղութիւն ըլլայ։ Եւ Յովիադայի որդին Բանեա ելաւ ու անոր վրայ յարձակեցաւ, ու զանիկա մեռցուց. և անիկա անապատին մէջ իր տունը թաղուեցաւ։ Ու թագաւորը անոր տեղ զօրքերուն վրայ Յովիադայի որդին Բանեան դրաւ. ու թագաւորը ըԱսադովկ քահանան ըԱբիաթարի տեղ դրաւ։

Եւ երբոր Սեմէի Երուսաղէմէ Գէթ երթալը ու դառնալը Սողոմոնի պատմեցին, Անոր առին թագաւորը հոբ ղրկեց, ու Սեմէին կանչեց ու անոր ըսաւ, Չէ՞ որ քեզի Տէրոջմով երդում ընել տուի, և քեզի վկայութիւն ըրի ու ըսի թէ Աղէկ դիտնաս որ երբոր ելած ու ատրին կամ անդին գացած օրդ անպատճառ պիտի մեռնիս. ու դուն ինծի՝ Լաւ խօսք բարի է, ըսիր. Ուրեմն ինչո՞ւ համար Տէրոջը երդումին ու քեզի տուած պատուէրիս հնազանդութիւն չըրիր։ Եւ թագաւորը Սեմէիի ըսաւ, Դուն իմ հօրս Դաւիթի դէմ քու ըրած ծրտոր չարութիւնդ դիտես, ‡որուս քու սիրտդ ալ կը վկայէ՝. ուսաի Տէրը ՚քու չարութիւնդ քու դլուխդ պիտի դարձնէ. Բայց Սողոմոն թագաւորը օրհնեալ, ու ֆԴաւիթի աթոռը Տէրոջը առջեւ յաւիտեան հաստատուն պիտի ըլլայ։ Եւ թագաւորը Յովիադայի որդ-

ըբ Թագ. ի. 10։
ըգ բ Թագ. գ. 29։
ըդ Առակ. իե. 5։
ըե Թուա. իե. 11, 12, 13։ ա Թագ. բ. 35։ Տես ա Մն. գ. 53։ իդ. 3։
ըզ Հմր. 27։
ըէ բ Թագ. ժգ. 5։ Հմր. 8։
ըը բ Թագ. ժե. 23։
ըթ Դ Եզր. ի. 9։ Յես. բ. 19։ բ Թագ. ա. 16։
ժ ա Թագ. իդ. 2։
ժա բ Թագ. ժգ. 5։
‡ Եբր. զոր քու սիրտդ դիտէ
ժբ Սաղ. ի. 16։ Եզեկ. ժե. 19։
ժգ Առակ. իե. 5։
ժդ Հմր. 12։ բ Մն. ա. 1։

ժե Գլ. ի. 8։ իթ. 24։
ժզ բ Թագ. ե. 7։
ժէ Գլ. ի. 1։
ժը Գլ. գ։
ժթ Գլ. իթ. 15, 19։

ղ Դհ. ժէ. 3, 4, 5։ բ Օր. ժբ. 2, 4, 5։ Գլ. իբ. 44։
ծ բ Օր. գ. 5։ Ե. 16, 20։ Սաղ. ըա. 23։ Հռոմ. ը. 28։ ա Կոր. ը. 3։
ը Հմր. 6, 14։
ը բ Մն. ա. 3։
ժ ա Մն. ժգ. 39։ բ Մն. ա. 3։
ժա Գլ. իթ. 2։ բ Մն. ա. 7։
ժբ Թուա. ժբ. 6։ Մատ. ա. 20։ բ. 13, 19։
ժգ բ Մն. ա. 8. Լն։
ժդ Գլ. բ. 4։ իթ. 4։ դ Թագ. իա. 3։ Սաղ. ժե. 2։
ժե Գլ. ա. 48։
ժզ ա Մն. իթ. 1։
ժէ Թուա. իէ. 17։
ժը բ Օր. է. 6։
ժթ Ծն. ժգ. 16։ ժե. 5։
ի բ Մն. ա. 39։ Առակ. բ—3—9։ Յակ. ա. 5։
• Եբր. յոգ
ի Սաղ. հբ. 1, 2։
ին Եբր. է. 14։

Աստուած անոր ըսաւ, Որովհետեւ այս բանը խնդրեցիր, ու ՚քեզի շատ օրեր չխնդրեցիր, ու քեզի հարստութիւն չխնդրեցիր, ու քու թշնամիներուդ հոգին չխնդրեցիր, հապա իմաստութիւնը †իմանալու իմաստութիւն խնդրեցիր.
12 "Ահա քու խօսքիդ պէս ըրի, Նահա քեզի իմաստուն ու հանճարեղ սիրտ տուի, այնպէս որ քեզմէ առաջ քեզի պէս մէ՛կը եղած չէ, ու քեզմէ
13 ետքն ալ քու նմանդ պիտի չելլէ։ Նաեւ ՚քու չխնդրածդ ալ քեզի տուի, թէ՛ ՚հարստութիւն եւ թէ՛ փառք, այնպէս որ քու †կեանքդ բոլոր օրերուն մէջ թագաւորներուն մէջ քեզի պէս
14 մէ՛կը չգտնուի։ Եւ եթէ իմ ճամբաներուս մէջ քալես՝ իմ հրամաններս ու պատուիրանքներս պահելով, ՚ինչպէս քու հայրդ Դաւիթ քալեց,
15 այն ատեն "քու օրերդ պիտի շատցնեմ։ Ու Սողոմոն Կարմէնցաւ և ահա երազեցաւ. ու Երուսաղէմ գնաց, ու Տէրոջը ուխտին տապանակին առջեւ կայնեցաւ, և ողջակէզներ մատուց ու խաղաղութեան զոհեր ըրաւ, ու †իր բոլոր ծառաներուն կոչունք ըրաւ։
16 Ա՛յն ատեն երկու պոռնիկ կիներ թագաւոր
17 բին եկան, ու †անոր առջեւ կայնեցան։ Եւ կիներէն մէկը ըսաւ, Ով տէր իմ, ՚ըսիր ինծի. ես ու այս կինը մէկ տան մէջ կը բնակինք, ու նոյն տանը
18 մէջ տասը քով ծնայ. Եւ իմ ծնանելուս երրորդ օրը այս կինն ալ ՚ծնաւ. ու մենք միասեռ էինք. տանը մէջ մեզի հետ օտար մարդ չկար, հապա տանը մէջ մենք երկուքս ՚ինկած էինք։
19 Եւ այս կնոջ տղան գիշերով մեռաւ, քանզի ա-
20 մէնա անոր վրայ պառկեցաւ. Ու կէսգիշերուն ելաւ, և ՚քու աղախնիդ քնացած առեն՝ իմ տղաս քովէս առաւ ու գրկիկս իր ծոցը պառկեցուց, ու իր մեռած տղան իմ ծոցս պառկեցուց։
21 Ու երբ առաւօտուն ելայ որպէս զի տղաս ծիծ տամ, ահա անիկա մեռած էր. ու առաւօտուն մտադրութեամբ անոր նայեցայ, և ահա
22 անիկա իմ ծնած տղաս չէր։ Յետոյ միւս կինը ըսաւ, Ոչ, հապա ողջ եղողը իմ տղաս է, ու մեռածը ՚քու տղադ է։ Եւ առիկա ըսաւ, Ոչ, հապա մեռածը ՚քու տղադ է, ու ողջ եղողը իմ տղաս է. ու թագաւորին առջեւ այսպէս կը խօսէին։
23 Ա՛յն ատեն թագաւորը ըսաւ, Առիկա կ'ըսէ, իմ տղաս այս ողջ եղողն է, ու մեռածը ՚քու տղադ է. ու առիկա կ'ըսէ, Ոչ, հապա մեռածը ՚քու տղադ է,
24 ու ողջ եղողը իմ տղաս է։ Եւ թագաւորը ըսաւ, Ինծի սուր մը բերէք. ու թագաւորին առջեւ սուր
25 մը բերին։ Եւ թագաւորը ըսաւ, Ողջ եղող տղան կտրեցէք, երկու կտոր ընէք, ու կէսը մէկուն ու
26 կէսն ալ միւսին տուէք։ Ա՛յն ատեն ողջ տղուն մօրը եղող կինը թագաւորին պատասխան տուաւ, ու իր տղուն վրայ †սիրտը դալարելուն համար՝ այսպէս ըսաւ, Ով տէր իմ, ՚ըսիր ինծի՝ ողջ տղան անոր տուէք, ու զանիկա մի մեռցնէք։ Բայց միւսը ըսաւ, Ոչ ինծի ըլլայ, ոչ քեզի. ՚ա-
27 նիկա՛ ձեղքեցէք։ Եւ թագաւորը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ողջ տղան այս կնոջ տուէք, ու չըլլայ որ զանիկա մեռցնէք, †անոր մօրը
28 սիրտ է։ Եւ բոլոր Իսրայէլ թագաւորին կատած դատաստանը լսելով՝ թագաւորէն վախցան. քանզի տեսան որ անոր վրայ "Աստուծոյ իմաստութիւնը կայ դատաստան ընելու համար։

ԳԼ. Դ

1 Սողոմոնի իշխանները. 7 Անոր տասներկու պաշտօնատարները՝ որոնք իրեն ռաճիկ կու տային։ 20, 24 Սողոմոնի թագաւորութեան խաղաղութիւնը ու ընդարձակութիւնը։ 22 Անոր օրական ռաճիկը։ 26 Անոր ախոռները։ 29 Անոր իմաստութիւնը։

Եւ Սողոմոն թագաւորը բոլոր Իսրայէլի վրայ
2 թագաւոր էր։ Ու անոր իշխաններուը սանք էին.
3 Սադովկի որդին Ազարիա քահանայ էր. *Սիսային որդիները Եղիբորէփ ու Աքիա տառնագիրներ էին. և †Աքիղուդի որդին Յովսափատ յիշատակաց գրիչ էր. Ու ‡Յովիադային որդին Բանեա զօրքերուն վրայ էր. և Սադովկ ու §Աբիաթար
5 քահանաներ էին. Ու Նաթանի որդին Ազարիա ՚պաշտօնակալներուն վրայ էր. ու Նաթանի որդին Զաբուդ նախարար ու †թագաւորին բարեկամն էր. Ու Աքիսար տանը հրամնատարն էր. ու
6 Աբդային որդին "Ադոնիրամ հարկերուն վրայ էր։
7 Եւ Սողոմոն բոլոր Իսրայէլի վրայ տասներկու գործակալներ ունէր, ու անոնք թագաւորը ու անոր տունը կը կերակրէին. ա՛ կերակրելը տարին
8 մէկուն տարին մէկ ամիս կ'իյնար։ Եւ անոնց անունները սանք են. Եփրեմի լեռան մէջ †Բենհուր.
9 Մաքսաի, Սաղաբինի, Բեթսամիսի ու Ելօն-Բեթանանի մէջ ‡Բենդեկեր. Արբովթի մէջ ||Բենհեսեդ, որուն էր Սոքով ու բոլոր Ոփերի երկիրը. Բոլոր Դովրի գաւառին մէջ §Բենաբինադաբ. Սողոմոնի աղջիկը Տափաթ տարի
12 կինն էր. Թանաքի ու Մակեդդոյի մէջ, ու Յեզրայէլի տակ՝ Սարթանի քով եղող բոլոր Բեթսանի մէջ, ա՛ Բեթսանէ մինչեւ Աբէլմեհուլա, ա՛ մինչեւ Յեկմեամի անդին կողմը՝ Աքիղուդի որդին
13 Բանան. Ռամոթ-գաղաադի մէջ՝ **Բենգաբեր. Գաղաադի մէջ եղող Մանասէան Եայիրի գիւղաքաղաքները, ու Բասանի մէջ եղող ՚Արգոբի նահանգը՝ վաթսուն մեծ պարսպաւոր ու պղնձա-

ա Յոպ. զա. 16։ Առակ. գ. 2։
ե Ծն. խա. 7։
զ Ծն. խ. 20։ Գլ. ը. 65։ Եսթ. ա. 3։ Դան. է. 1։ Մար. զ. 21։
է Թուա. իէ. 2։
ը Ծն. խգ. 30։ Նա. իթ. 15։ Նեեմ. լա. 20։ Ովս. ժա. 8։

ը Յակ. դ. 3։
† Եբր. լսելու
ա ա Յովհ. է. 14, 15։
ը Գլ. դ. 29, 30, 31։ է. 12։ ժ. 24։ ժող. ա. 16։
ի Մատ. ղ. 33։ Եփես. գ. 20։
ձ Գլ. դ. 21, 24։ ժ. 23, 25, ԼՆ։ Առակ. գ. 16։
ա Գլ. ժէ. 5։
ա Գլ. է. 14։
† Աչխէնազ, Ովմի որդին
‡ Աչխէնազ, Դակարի որդին
|| Աչխէնազ, Հեսեդի որդին
§ Աչխէնազ, Աբինադաբի որդին
: Աչխէնազ, Գաբերի որդին
ե Թուա. լբ. 41։
ը բ Օր. գ. 4։

ա Ես. 9, 11, 12։

• Կամ, Սուսայի. Տես ա Մն. ժբ. 16։
ա բ Թագ. բ. 16։ ի. 24։
բ Գլ. բ. 35։
գ Տես Գլ. բ. 27։
դ Հմր. 7։
ե բ Թագ. ժէ. 37։ ժգ. 16։

14 Նիպ քաղաքներ անոր կը վերաբերէին։ Մանայիմի
15 մէջ՝ Ադդովի որդին Աքինադաբ. Նեփթաղիմի
մէջ՝ Աքիմաաս. ասիկա ալ Սողոմոնի աղջիկը
16 Բասեմաթը կին առաւ. Ասերի ու Բաալոթի մէջ՝
17 Փառուայի որդին Բանան. Իսաքարի մէջ՝ Փարուայի
18 որդին Յովսափատ. Բենիամինի մէջ՝ Էլայի որդին
19 Սեմէի. Գաղաադի երկիրը ու Ամորհացւոց Սե-
հոն թագաւորին ու Բասանի Ովգ թագաւորին
Երկիրը՝ Ուրիի որդին Գաբեր. ու այն երկրին մէջ
գոյն մէկ դարձակալ կար։

20 Յուդա ու Իսրայէլ շատ ու անհամար էին.
ծովուն եղերքը եղող աւազին չափ շատ էին.
ուտէին, կը խմէին և ուրախութիւն կ'ընէին։
21 Եւ Սողոմոն Եփրատ գետէն մինչև Փղշտացւոց
երկիրը ու մինչև Եգիպտոսի սահմանը՝ Իրոլոր
թագաւորութիւններուն վրայ կ'իշխէր. և անոր
ընծաներ կը բերէին, ու Սողոմոնի ծառայու-
թիւն կ'ընէին՝ անոր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ։

22 Եւ Սողոմոնի մէկ օրուան ռաճիկը այս էր.
երեսուն քոռ նաշիհ ու վաթսուն քոռ ալիւր,
23 Տասը գեր արջառ ու քսան արօտական արջառ
ու հարիւր ոչխար, բացի եղջերուներէն, այծ-
եամներէն, ††վիթեր էն ու գիրցուած թռչուննե-
24 րէն։ Քանզի անիկա Գետին բոլոր տպի կողմի՝
Թափսախէ մինչև Գազա՝ Գետին տպի կողմը
եղող Իրոլոր թագաւորներուն վրայ կ'իշխէր. ու
հին բոլորտիքը եղողներուն հետ խաղաղութիւն
25 ունէր։ Եւ Սողոմոնի բոլոր օրերուն մէջ՝ Յուդա
ու Իսրայէլ, Դանէ մինչև Բերսաբէէ, Ղիւրա-
քանչիւր մարդ իր որթին տակ ու իր թզենիին
տակ ապահովութեամբ ¶կը նստէր։

26 Եւ Սողոմոն իր ՚կառքի ձիերուն համար ՚քա-
ռասուն հազար սեռա ունէր, ու տասներկու
27 հազար ձիաւոր։ Եւ Դպին գործակալները, ամէն
մէկը իր ամսուն մէջ, Սողոմոն թագաւորը ու Սո-
ղոմոն թագաւորին սեղանը բոլոր մօտեցողները
28 կը կերակրէին՝ բան մը պակաս չընելով. Նաև
ձիերուն ու Երիվարներուն համար, անոնց եղած
տեղը, ամէն մէկը իր վրայ դրուած հարկին չա-
փովը գարի ու յարդ կը բերէին։

29 Եւ "Աստուած Սողոմոնի իմաստութիւն ու
խիստ շատ հանճար և արտ լայնութիւն տուաւ
30 ծովուն եղերքը եղող աւազին չափ։ Ու Սողոմոնի
իմաստութիւնը բոլոր Արեւելցիներուն իմաս-
տութենէն ու "Եգիպտացւոց բոլոր իմաստութե-
31 նէն աւելի էր։ Եւ անիկա Եթանէն մարդացած իմաս-
տուն էր. Եզրահացի "Եթանէ, ու Մաւուղի որդ-
ւոցմէն, "Եմանէ, Քալքոլէ ու Դարդայէ, էմաս-
տոնէ էր. ու բոլոր շրջակայ ազգերուն մէջ ան-

32 ուանի եղաւ։ Եւ Անիկա երեք հազար առակ
խօսեցաւ, ու ¶անոր չորքոտնեայ երկրները հազար ու
33 հինգ էին։ Եւ անիկա ծառերուն վրայ խօսեցաւ,
Լիբանանի եղեւինէն մինչև պատի վրայ բուսանող
զոպան. ու նաև անասուններուն վրայ, թռչուն-
ներուն վրայ, սողուններուն վրայ ու ձուկերուն վրայ
34 խօսեցաւ։ Եւ ¶ամէն ժողովուրդներէն, ¤ անոր
իմաստութեան համբաւը լսող երկրի բոլոր թա-
գաւորներէն՝ Սողոմոնի իմաստութիւնը մարդ ընե-
լու կու գային։

ԳԼ. Ե

1 Փիրամ չնորհաւորութեան համար պատգամաւորներ
դրկելով Սողոմոնի՝ կ'իմանայ որ անոր Տէրոջը տաճար
շինելու է. 6 և Սողոմոն կը խնդրէ որ այս շինութեան
հարկաւոր ըլլալու փայտերը Փիրամ հոգայ։ 7 Փիրամ
գնահատած կը փառաւորէ Սողոմոնի համար, և անկէ իր
ընտանեացը համար կերակուր խնդրելով՝ ինք ալ անոր
փայտեր կը դրկէ։ 13 Սողոմոնի գործակալներուն ու բան-
ուորներուն թիւը։

Ե ¶Տիւրոսի Փիրամ թագաւորը իր ծառա-
նները Սողոմոնի դրկեց, քանզի լսեր էր որ անոր
հօրը տեղ զանիկա թագաւոր օծեր են. Էվասն որ
2 Փիրամ միշտ Դաւիթը կը սիրէր։ ¶Սողոմոն ալ
3 Փիրամի ¤ղրկեց ու ըսաւ, Դուն գիտես որ
իմ հայրս Դաւիթ չկրցաւ իր Տէր Աստուծոյն
անուանը տուն շինել, ¶այն պատերազմներուն
պատճառաւ՝ որոնք անոր բոլորտիքը պատեր էին,
մինչև որ Տէրը զանոնք անոր ոտքերուն թամբե-
4 րուն տակ դրաւ։ Բայց հիմա իմ Տէր Աստուածս
Եամէն կողմանէ ինծի հանգստութիւն տուաւ.
թշնամի չկայ, ու ձախորդ պատահար մը չկայ։
5 ¶Եւ ահա ես կ'ըսեմ որ իմ Տէր Աստուծոյս ա-
նուանը տուն մը շինեմ, Էինչպէս Տէրը իմ հօրս
Դաւիթի հետ խօսեցաւ՝ ըսելով, Քու որդիդ զոր
քու տեղդ քու ամբոխիդ վրայ պիտի նստեցնեմ,
6 անիկա իմ անուանս տուն պիտի շինէ։ Ու հիմա
հրամայեր որ ինծի համար ¤Լիբանանէ եղե-
ւիններ կտրեն. ու իմ ծառաներս քու ծառանե-
րուդ հետ ըլլան. և քու ծառաներուդ վարձքը
քու ամէն ըսածիդ պէս քեզի կու տամ. քանզի
դուն գիտես որ մեր մէջ Սիդոնացւոց պէս փայտ
կտրող վարպետ մարդ չկայ։

7 Ու երբ Փիրամ Սողոմոնի խօսքերը լսեց՝ շատ
ուրախացաւ, ու ըսաւ, Այս մեծ ժողովուրդին
վրայ Դաւիթի իմաստուն որդի տուող Տէրը այ-
8 սօր օրհնեալ ըլլայ։ Եւ Փիրամ Սողոմոնի ¤դրկեց՝
ըսելով, Ինծի դրկած խօսքդ լսեցի. ես
եղեւնափայտի ու մայր փայտի համար քու ամէն

¶ Բ Օր. գ. 8։
# Ծն. իր. 17։ Գլ. գ. 8։ Ա-
ռակ. ժգ. 28։
† Սաղ. հր. 3, 7։ Միք. գ. 4։
†† Ծն. ժե. 18։ Ճեռ. ա. 4։
¤ Բ Մն. թ. 26։ Սաղ. հր. 8։
¶ Սաղ. կը. 29։ հր. 10, 11։
†† կամ, գոմէշներէն
¶ Սաղ. հր. 11։
¤ ա Մն. իբ. 9։
¶ Դատ. ի. 1։
¤ Միք. դ. 4։ Զաք. գ. 10։
¶ Տես Եբեմ. իգ. 6։
¤ Տես Բ Օր. ժէ. 16։
¶ Գլ. ժ. 26։ Բ Մն. ա. 14։
թ. 25։
¤ Հմր. 7։
¶ Նաթ. ը. 14։ Միք. ա. 13։
¤ Գլ. գ. 12։
¶ Ծն. իե. 6։
¤ Տես Գործ. է. 22։
¶ Գլ. գ. 12։
¤ ա Մն. ժե. 19։ Սաղ. ձթ.
վերնագիրը։
¤ Տես ա Մն. բ. 6։ գ. 33։ ժե.
19։ Սաղ. ձբ. վերնագիրը։
¶ Առակ. ա. 1։ Ժող. ժբ. 9։
¤ Երգ. ա. 1։
¶ Գլ. ժ. 1։ Բ Մն. թ. 1, 23։

— Հմր. 10, 18։ Բ Մն. բ. 3։
¤ Բ Թագ. ե. 11։ ա Մն. ժգ.
1։ Ամովս. ա. 9։
¶ Բ Մն. բ. 3։
¤ ա Մն. իբ. 8։ իբ. 3։
¶ Գլ. գ. 24։ ա Մն. իբ. 9։
¤ Բ Մն. բ. 4։
¶ Բ Թագ. է. 13։ ա Մն. ժէ.
12։ իբ. 10։
¤ Բ Մն. բ. 8, 10։

9 կամքդ պիտի կատարեմ։ Իմ ծառաներս Հիւրա-
նանէ ծովը իջեցնեն. Ու ես զանոնք լաստեր ընե-
նելով մինչեւ Ցոպպէ ցուցուցած տեղդ ծովէն տա-
նիմ, եւ հոն զանոնք քակեմ, ու դուն վերցնես.
դուն ալ ձիմ տանս պաշար տալով իմ կամքս
10 կատարես։ Եւ Հիրամ Սողոմոնի ուզածին չափ
11 եղեւնափայտ ու մայր փայտ կու տար։ Ետու Սո-
ղոմոն Հիրամի տանը համար քսան հազար քոռ
ցորեն, ու *երկու հարիւր մար մաքուր իւղ* պա-
շար կու տար։ Սողոմոն Հիրամի տարուէ տարի
12 այսպէս կու տար։ Եւ Տէրը Սողոմոնի իմաստու-
թիւն տուաւ, Ինչպէս անոր խոստացեր էր. ու
Հիրամի ու Սողոմոնի մէջտեղ խաղաղութիւն
կար, ու երկուքը դաշնակցութիւն ըրին։
13 Եւ Սողոմոն թագաւորը բոլոր Իսրայէլէ †մարդ
ժողվեց, ու ժողվածը երեսուն հազար մարդ եղաւ։
14 Եւ զանոնք յղջորդատրդ՝ ամիսը տասնական հա-
զար հոգի Լիբանան կը ղրկէր, որոնք մէկ ամիս
Լիբանան կը կենային, ու երկու ամիս իրենց
տունը. ու Էադոնիրամ այս մարդահարկին վրայ
15 էր։ Եւ Սողոմոն եօթանասուն հազար բեռնա-
կիր, ու լեռը ութսուն հազար փայտ կտրող ու-
16 նէր, Բացի Սողոմոնի երեք հազար երեք հարիւր
պետուր գործակալներէն՝ որոնք գործը բանող
17 ժողովուրդին վրայ կ'իշխէին։ Եւ թագաւորը հրա-
մայեց որ մեծ ու պատուական քարեր կտրեն,
որպէս զի տանը հիմը հատշատած քարերով դնեն։
18 Ու Սողոմոնի վարպետները ու Գիրամի վարպետ-
ները և Գեբազացիք փայտերը ու քարերը տաշե-
ցին ու պատրաստեցին՝ տանը շինութեանը համար։

ԳԼ. Զ

1 Սողոմոնի տաճարին շինութիւնը. 5 անոր սենեակները։ 11 Աստուծոյ խոստումնքը անոր վրայով։ 15 Տաճարին ձեղունը ու գարդերը. 23 քերովբէները. 31 դռները. 36 գաւիթը։ 37 Տաճարին շինութեան ժամանակը։

Եւ Իսրայէլի որդիներուն Եգիպտոսի երկրէն
ելլելուն չորս հարիւր ութսուներորդ տարին, —
Սողոմոնի Իսրայէլի վրայ թագաւորելուն չորրորդ
տարին, Զիւ ամսուն, այսինքն երկրորդ ամսուն,
մէջ Բտէրոջը տունը *շինել սկսաւ*։
2 Եւ Սողոմոն թագաւորին՝ Տէրոջը համար շի-
նած տանը երկայնութիւնը վաթսուն կանգուն,
լայնութիւնը քսան ու բարձրութիւնը երեսուն
3 կանգուն էր։ Եւ տանը տաճարին առջեւի սրահը
քսան կանգուն երկայնութիւն ունէր, որ տանը
լայնութեանը չափ էր, ու անոր լայնութիւնը
4 տանը առջեւէն տասը կանգուն էր։ Եւ տանը
5 †վանդակապատ պատուհաններ շինեց։ Ու տանը

պատին բոլորտիքը տանը պատին կցուած †դասե-
կոններ շինեց, թէ՛ տաճարին եւ թէ՛ դասիքին
բոլորտիքը, և այսպէս շուրջանակի սենեակներ շի-
6 նեց։ Վարի կարգին լայնութիւնը հինգ կանգուն,
ու միջին կարգին լայնութիւնը վեց կանգուն, ու
երրորդին լայնութիւնը եօթը կանգուն էր. քանզի
դուրսէն տանը բոլորտիքը միջոցներ ձգեց չբա-
ները հեծցնելու համար, որպէս զի տանը պատին
7 մէջ չմտնեն։ Ու երբ տունը կը շինուէր, քա-
րահանքին մէջ պատրաստուած քարերով կը շինո-
ւէր, այնպէս որ տան մէջ շինուած ատեն մուրճի
կամ տապարի և կամ ուրիշ երկաթէ գործիքի մը
8 ձայն չլսուեցաւ տանը մէջ։ Միջին կարգին դուռը
տանը ‡ձախ կողմն էր, ու շրջանակաւոր սան-
դուխներով միջին կարգը, ու միջին կարգէն եր-
9 րորդ կարգը կ'ելլէին։ Եւ տունը շինեց ու զա-
նիկա լմնցուց, ու տանը ձեղունը եղեւնափայտի
10 տախտակներով գրաստատրդ շինեց։ Եւ բոլոր
տանը վրայ ||սենեկներուն կարգը՝ հինգ կանգուն
բարձրութեամբ շինեց, ու եղեւնափայտերով
տանը կցուած էր։
11 Եւ Տէրոջը խօսքը Սողոմոնի եղաւ՝ ըսելով,
12 Հիմա որ դուն այս տունը կը շինես, Ըթէ իմ
կանոններովս քալես, ու իմ դատաստաններս
և գործ դնես, ու իմ բոլոր պատուիրանքներս
պահես՝ անոնց մէջ քալելով, այն ատեն քու
վրադ պիտի հաստատեմ այն խօսքը Ըզոր քու
13 հօրդ Դաւիթի խօսեր եմ. Ու Իսրայէլի որդի-
ներուն մէջ պիտի բնակիմ, ու իմ ժողովուրդս
Իսրայէլը պիտի չթողում։
14 Եւ Սողոմոն տունը շինեց ու զանիկա լմնցուց։
15 Ու տանը պատերը անոր ներսիդիէն, Ցատակէն
մինչեւ պատերուն վերի ծայրը, եղեւնափայտի
տախտակներով շինեց. այսպէս ներսիդին փայ-
տով ծածկեց. ու տանը յատակը մայր փայտի
16 տախտակներով պատեց։ Եւ տանը ետեւի կող-
մին քսան կանգուն, յատակէն մինչեւ պատին
ծայրը, եղեւնափայտի տախտակներով շինեց. ու
այն ներսի միջոցը դասիրին, այսինքն Ըսրբուհ-
17 թեանց սրբութիւնին, Համար շինեց։ Բայց տունը,
այսինքն առջեւի տաճարը, քառասուն կանգուն
էր։ Եւ տանը մէջ եղող եղեւնափայտերուն վրայ
18 դդումներ ու բացուած ծաղիկներ փորագրուած
էին. ու ամէնը եղեւնափայտէ ըլլալով՝ ամենեւին
19 քար մը չէր երեւնար։ Եւ դասիրը ներքին տանը
մէջ պատրաստեց, որպէս զի հոն Տէրոջը ուխտին
20 տապանակը դնէ։ Ու Դասիրին երեսը քսան կան-
գուն երկայն էր, և անոր լայնութիւնը քսան
կանգուն՝ ու բարձրութիւնը քսան կանգուն էր.

Ե բ Մն. բ. 16։
Ձ Տես եզր. գ. 7։ եզեկ. իէ. 17։ Գոր. ԺԲ. 20։
է Տես բ Մն. բ. 10։
• ԵԲՐ. քսան քոռ ծեծուած ցորեն
Լ ԳԼ. գ. 12։
† կամ, մարդահարկ
Ը ԳԼ. գ. 6։
Ժ ԳԼ. ՃՐ. 21։ բ Մն. բ. 17,18։
Ի ա Մն. իբ. 2։
Հ եզեկ. իէ. 9։

—

ա Մն. գ. 1, 2։
Բ Գոր. է. 47։
• ԵԲՐ. կը չինէր
Ջ Տես եզեկ. խաս. 1, ևն։
† կամ, ներսէն լայն դռ բսէն
Ղ բ Մն. գ. 1։ եզեկ. մ. 16։ Տես եզեկ. խ. 16։ խաս. 16։
Ռ Տես եզեկ. խաս. 6։
Ս Հմր. 16, 19, 20, 21, 31։
Վ Տես բ Օր. իէ. 5, 6։ ԳԼ. է. 18։
Տ Ա.ՅԻՆՔՆ, հարթաւայրին
Ր Հմր. 14, 38։
‖ կամ, չրջանակը
Ց ԳԼ. բ. 4։ ՃՐ. 4։
Ւ բ Թագ. է. 13։ ա Մն. իբ. 10։
Փ Ել. իե. 8։ Դ.Ես. իզ. 11։ բ Կոր. գ. 16։ Յայտ. խա. 3։
Ք բ Օր. լա. 6։
Օ Հմր. 38։
Ֆ Հմր. 16։
Ջ Ել. իե. 33։ Դ.Ես. Ժզ. 2։ ԳԼ. ը. 6։ բ Մն. գ. 8։ եզեկ. խե. 3։ ԵԲՐ. Ճ. 3։

և զանիկա մաքուր ոսկիով պատեց. եղեւնափայտէ սեղանն ալ պատեց։ Ուստի Սողոմոն տանը ներսի կողմը մաքուր ոսկիով պատեց. ու դարպասին առջեւ ոսկի շղթաներով վարագոյր մը անցուց, և զանիկա ոսկիով պատեց։ Ու բոլոր տունը ոսկիով պատեց առանց տեղ մը ձգելու, և բոլոր սեղանն ալ ոսկիով պատեց։

Եւ դարպասին մէջ §ներսի փայտէ՝ հերկու քերովբէներ շինեց, ամէն երկայնութիւնը տասը կանգուն էր։ Եւ քերովբէին մէկ թեւը հինգ կանգուն էր, ու քերովբէին միւս թեւը հինգ կանգուն էր. մէկ թեւին ծայրէն մինչեւ միւս թեւին ծայրը տասը կանգուն էր։ Ու միւս քերովբէնն ալ տասը կանգուն էր, երկու քերովբէներուն չափը ու ձեւը մէկ էր։ Մէկ քերովբէին բարձրութիւնը տասը կանգուն էր, ու միւս քերովբէնն ալ նոյնչափ էր։ Ու քերովբէները ներքին տանը մէջ դրաւ. ու †քերովբէները իրենց թեւերը կ'երկնցնէին. մէկուն թեւը մէկ պատին կը դպչէր, ու միւս քերովբէին թեւը միւս պատին կը դպչէր. և անոնց *թեւերը տանը մէջտեղը թեւ թեւի կը դպչէին։ Ու քերովբէները ոսկիով պատեց։

Եւ տանը բոլոր պատերուն վրայ քերովբէներ, արմաւենիներ ու բացուած ծաղիկներ քանդակաձեւ փորագրեց, թէ՛ ներսի կողմը և թէ՛ դուրսի կողմը։ Ու տանը ներսի ու դուրսի յատակը ոսկիով պատեց։

Եւ դարպասին դրանը իւղային փայտէ փեղկեր շինեց, որոնք դրանդիքներով մէկտեղ պոչին հինգերորդ մասն էին։ Եւ իւղային փայտէ շինուած երկու փեղկերուն վրայ քերովբէներ, արմաւենիներ ու բացուած ծաղիկներ փորագրեց, և զանոնք ոսկիով պատեց, քերովբէներուն ու արմաւենիներուն վրայ ալ ոսկին տարածելով։

Նոյնպէս ալ տաճարին դրանը ըրաւ, իւղային փայտէ դրանդիքներ շինեց, որոնք պոչին չորրորդ մասն էին։ Ու դրանը երկու փեղկերը մայր փայտէ էին. մէկ †փեղկը երկու կտոր ըլլալով կը ծալլուէր, ու միւս փեղկը երկու կտոր ըլլալով կը ծալլուէր։ Եւ անոնց վրայ քերովբէներ, արմաւենիներ ու բացուած ծաղիկներ փորագրեց, և դրսագներուն վրայ յարմարցուած ոսկիով պատեց։

Ու ներքին գաւիթը երեք կարգ տաշուած քարերով ու մէկ կարգ եղեւնափայտի **հեծաններով շինեց։

‡Տէրոջը տանը հիմը չորրորդ տարին Զիւս ամսուն մէջ դրուեցաւ. Ու միւսասաներորդ տարին Բուլ ամսուն, այսինքն ութերորդ ամսուն, մէջ տունը իրեն վերջացերեալ ամէն բաներովը լմնցաւ։ Այսպէս †հօծը տարուան մէջ շինեց զանիկա։

ԳԼ. Է

1 Սողոմոնի տանը, 2 Լիբանանի անտառին տանը, 6 սիւներու սրահին, 7 դատաստանի սրահին, 8 ու փարաւոնի աղջկան տանը շինութիւնը, 13 Երկու պիւնեզը, 23 ձուլածոյ ծովը, 27 տասը սեփենովիթներըը, 38 տասը ատապաններըը, 40 և բոլոր կարասիներըը՝ որոնք Փիրամ շինեց։

Եւ Սողոմոն իր տունը †տասներկու տարուան մէջ շինեց, ու ‡ամբողջ լմնցուց իր բոլոր տունը։

Եւ Լիբանանի անտառին տունն ալ շինեց. երկայնութիւնը հարիւր կանգուն, ու լայնութիւնը յիսուն կանգուն, ու բարձրութիւնը երեսուն կանգուն. չորս կարգ եղեւնափայտէ սիւներու վրայ շինեց, ու սիւներուն վրայ եղեւնափայտէ հեծաններ դրաւ. Ու նաև եղեւնափայտէ յատակ մը շինեց այն գերաններուն վրայ, որոնք քառասունըհինգ սիւներու վրայ էին. ու անոնց կարգը տասնըհինգ էր։ Եւ երեք կարգ խորհրդիմացէ դիմաց շարուած վանդակաւոր պատուհաններ կային։ Ու բոլոր դռները ու դրանդիքները քառակուսի էին, և վանդակաւոր պատուհանները խորհրդիմացէ դիմաց երեք կարգ էին։

Եւ սիւներուն սրահը շինեց, երկայնութիւնը յիսուն կանգուն ու լայնութիւնը երեսուն կանգուն. ու անոնց առջեւ սրահ մը, ու անոնց առջեւ սիւներ ու §տանդուխ մը կային։ Նաեւ աթոռին սրահը շինեց, ուր դատաստան կ'ընէր, — անիկա առեանի սրահ կ'ըսուէր. ու անիկա յատակէն մինչեւ †ձեղունը եղեւնափայտով ծածկուած էր։

Եւ իր նստած տանը —ը այս գործին պէս ուրիշ գաւիթ մը կար տանը ու սրահին մէջտեղը. ու փարաւոնի աղջկան համար, †զոր Սողոմոն իրեն կին առեր էր, այս սրահին պէս տուն մը շինեց։ Ամէնը ներսէն ու դուրսէն, և հիմէն մինչեւ առաստաղը, ու դուրսի կողմէն մինչեւ մեծ գաւիթը տաշուած քարերու չափով ազոյած սղնու քարերով չափուած էր։ Հիմն ալ թանկագին քարերէ էր, մեծ քարերէ, տասը կանգուն քարերէ և ութ կանգուն քարերէ էր։ Ու վերը տաշուած քարերուն չափովը սղնու քար ու եղեւնափայտէ էր։ Եւ մեծ գաւիթին չորս կողմը ու Տէրոջը տանը ներքին գաւիթը և տանը §սրահը երեք կարգ տաշուած քարերով ու մէկ կարգ եղեւնափայտի հեծաններով չինուած էր։

Եւ Սողոմոն թագաւորը †Տիւրոսէ մարդ ղրկեց, ու Տիւրոսէ Բ‑Ջիրամը բերել տուաւ։ Ան‑նիկա Նեփթաղիմի ցեղէն որբեւարի կնոջ մը որդի էր, ու հայրը Տիւրացի պղնձագործ մըն էր. և ‡այս մարդը պղնձէ ամէն տեսակ գործերը գործելու մեծ հմտութիւն, խելացութիւն ու գիտութիւն ունէր. և Սողոմոն թագաւորին եկաւ, ու անոր ամէն գործը կատարեց։ Եւ

---

1 ՍԼ. Ը. 1, 3, 6։
§ կամ, վայրենի ձիթենիէ, և կամ, նոճիէ
‖ ՍԼ. ԼԵ. 7, 8, 9։ Բ ՄՆ. Գ. 10, 11, 12։
ՍԼ. ԽԵ. 20։ ԼԵ. 9։ Բ ՄՆ. Ե. 8։
** ՍԳԿ. ԽԱ. 23, 24, 25։
†† կամ, տաշուած կոճղերով
‡‡ ՀՄ. 1։
§§ ԲԱՂԴ. Է. 1։ —— Տես ԳԼ. Թ. 10։ Բ ՄՆ. Ը. 1։
— կամ, վայրագաձիթ
† ԵԲՐ. յատակը
‡ ԳԼ. Գ. 1։ Բ ՄՆ. Ը. 11։
# ՅՈՎՀ. Ժ. 23։ ԳՈՂ. Գ. 11։
** Բ ՄՆ. Գ. 11։ Տես ՀՄ. 40։
†† Բ ՄՆ. Բ. 14։
‡‡ Բ ՄՆ. Գ. 16։
§§ ՍԼ. ԼԱ. 3։ ԼԶ. 1։

ասիկա ըպղնձէ երկու սիւն ձուլեց. մէկ սիւնին
երկայնութիւնը տասնըութ կանգուն ու շրջա-
պատը տասներկու կանգուն էր. այսպէս էր երկ-
16 րորդ սիւնին ալ։ Եւ սիւներուն գլուխը դնե-
լու համար պղնձէ երկու խոյակ ձուլեց. մէկ
17 խոյակին բարձրութիւնը հինգ կանգուն ու միւս
խոյակին բարձրութիւնը հինգ կանգուն էր։ Եւ
սիւներուն գլուխը եղող խոյակներուն համար՝
մէկ խոյակին համար եօթը՝ ու միւս խոյակին
համար եօթը ցանցակերպ ։— շղթայազործ հիւա-
18 ուած զարդեր էին։ Այսպէս սիւնները շինեց,
ու մէկ ցանցակերպ զարդին վրայ շուրջանակի
երկու կարգ նռաբեր ըրաւ, որպէս դի սիւնին
գլուխը եղած խոյակը նուռերով ծածկուի. միւս
19 խոյակին ալ այնպէս ըրաւ։ Եւ սրահին մէջի
սիւներուն գլուխը եղող խոյակները չորս կան-
20 գուն էին շուշանաձև շինուածքով։ Ու երկու
սիւներուն վրայի խոյակներուն՝ ու ցանցակերպ
զարդին մօտ եղող փորին վրայէն ալ նռաբեր
կային. ու ‡երկու խոյակներուն՝ վրայ Ըկարգով
21 շարուած երկու հարիւր նուռ կար։ Եւ սիւ-
նները եաքմարին սրահին մէջ կանգնեց. ու աջ
կողմի սիւնը կանգնելով՝ անոր անունը ||Յաքին
կոչեց, ու ձախ կողմի սիւնը կանգնելով՝ անոր
22 անունը §Բոաշ կոչեց։ Եւ սիւներուն գլխուն
վրայ շուշանաձև գործ կար. այսպէս սիւնե-
րուն գործը լմնցաւ։

23 Եւ Նմոլը ձուլածոյ շինեց, ու մէկ շրթունք-
էն մինչև միւս շրթունքը տասը կանգուն էր,
ու բոլորաձև էր. և անոր բարձրութիւնը հինգ
կանգուն՝ ու անոր շրջապատը երեսուն կան-
24 գուն էր։ Ու անոր շրթունքին տակ շուրջանակի
ամէն կողմէն գնդակներ շարուած էին. Ժամուան
բոլորտիքը մէկ կանգունի մէջ տասնական գըն-
դակներ կային, ։— գնատակները երկու կարգ էին,
որոնք ձուլած ատենը ձուլուեր էին։
25 Անիկա †տասներկու եզներու վրայ կը կենար,
որոնց երեքը դէպ ի հիւսիս, երեքը դէպ ի արև-
մուտք, երեքը դէպ ի հարաւ ու երեքը դէպ ի
արեւելք կը նայէին, ու ծովը անոնց վրայ էր,
և ամէնուն ետեւի կողմը դէպ ի ներս դարձած
26 էր։ Ու անոր թանձրութիւնը չորս մատնաչափ
էր, և շրթունքը գաւաթի շրթունքի պէս էր,
ու վրան շուշանի ծաղիկներ չինուած էին. հար-
կու հազար մար կ'առնէր։

27 Եւ պղնձէ տասը **մեքենայք շինեց, ամէն
մէկ մեքենայքին երկայնութիւնը չորս կանգուն,
ու լայնութիւնը չորս կանգուն, և բարձրու-
28 թիւնը երեք կանգուն էր։ Ու մեքենայքներուն
այսպէս շինուած էին. անոնք սպասուածներ ու-
նէին, և սպասուածները եզերքներուն մէջտեղն
29 էին։ Ու եզերքներուն մէջտեղը եղող սպաս-
ուածներուն վրայ առիւծներ, եզներ ու քե-

ը դ Թագ. իե. 17։ բ Մն. դ. 15։ դ. 12։ Երեմ. ծբ. 21։
‡ կամ, երկրորդ խոյակին
ր Տես բ Մն. դ. 16։ դ. 13։ Երեմ. ծբ. 23։
ձ բ Մն. գ. 17։
ղ Գր. դ. 3։
|| Այսինքն, պիտի հաստատե
§ Այսինքն, անոր մէջ զօրութիւն

ռովբէներ կային. ու եզերքներուն վրայ վերի
կողմը ††խարիսխ էր. ու առիւծներուն ու եզ-
30 ներուն տակ կախուած զարդեր կային։ Եւ ամէն
մէկ մեքենայքի չորս անիւ ու պղնձէ առանցքներ ունէր, ու չորս ոտքերը ուսեր էին
անոնց. ու ամէն կախուած զարդին քով ու-
31 զանին տակ ձուլածոյ ուսեր կային։ Եւ անոր
բերանը խոյակին մէջէն դէպի վեր մէկ կան-
գուն էր, ու անոր բերանը խարիսխի գործի պէս
բոլորաձև էր, ու մէկուկէս կանգուն էր. և բե-
րանին վրայ ալ քանդակներ ու սպասուածներ կա-
32 յին՝ քառակուսի և ոչ բոլորաձև։ Ու սպաս-
ուածներուն տակ չորս անիւ կար, և անիւնե-
րուն առանցքները մեքենայքին վրայ հաստա-
ատ էին, ու ամէն մէկ անիւին բարձրութիւնը
33 մէկուկէս կանգուն էր։ Եւ անիւներուն շինու-
ած քը կառքի անիւներուն շինուածքին պէս
էր, ու անոնց առանցքները, շրջանակները, շա-
ուաւիղները ու գունտերը բոլորը ձուլածոյ էին։
34 Եւ ամէն մէկ մեքենայքին չորս անկիւններուն
վրայ չորս ուս կար, և ուսերը նոյն իսկ մեքենայ-
35 քին էին։ Ու մեքենայքին գլուխը կէս կանգուն
բարձրութեամբ բոլորակ մը կար, ու մեքենայ-
քին գլուխն վրայ եղող եզերքը ու սպասուած-
36 ները իրմէ էին։ Ու եզերքներուն տախտակնե-
րուն վրայ ու սպասուածներուն վրայ քերով-
բէներ, առիւծներ ու արմաւենիներ քանդակ-
ուած էին, ամէն մէկ ուղին չորմնարութեանը
համեմատ, ու անոնց բոլորտիքը կախուած զարդեր
37 կային։ Տասը մեքենայքներն ալ այսպէս ըրաւ.
ամէնուն ձուլուածքը, չափը ու ձեւը մէկ էր։

38 Եւ հասաը հատ պղնձէ աւազան շինեց,
ամէն մէկ աւազան քառասուն մետով կը լե-
ուէր, ։— ամէն մէկ աւազան չորս կանգուն էր,
։— տասը մեքենայքներուն վրայ մէյմէկ աւա-
39 զան կար։ Եւ հինգ մեքենայքը տաճարին աջ կող-
մին՝ ու հինգ մեքենայքը տաճարին ձախ կողմը դրաւ,
ու ծովը տաճարին աջ կողմը հարաւի դէմ՝ դէպի
արեւելք դրաւ։

40 Եւ Փիրամ աւազանները, թիակները ու կան-
քերը շինեց. ու Փիրամ կատարեց այն բոլոր
գործերը՝ զորոնք Տէրոջը տաճարին համար Սողոմոն
41 թագաւորին կը շինէր. Այսինքն երկու սիւ-
ները, ու սիւներուն գլուխը եղող խոյակներուն
երկու գունտերը, և սիւներուն գլուխը եղող
խոյակներուն երկու գունտերը ծածկելու
42 համար երկու ցանցակերպ զարդերը, Ու եր-
կու ցանցակերպ զարդերուն չորս հարիւր նու-
ռերը, այսինքն սիւներուն վրայի խոյակներուն
երկու գունտերը ծածկելու համար՝ ամէն մէկ
ցանցակերպ զարդին վրայ երկու կարգ նուռեր։
43 Եւ տասը մեքենայքները ու մեքենայքներուն
44 վրայի տասը աւազանները, Ու մէկ ծովը ու ծո-

ե դ Թագ. իե. 13։ բ Մն. դ. 2։ Երեմ. ծբ. 17։
ր բ Մն. դ. 3։
ձ Տես բ Մն. դ. 5։
: Այսինքն, խարիսխ, կամ, խարիսխաձև պատուանդան
†† կամ, նոյնպէս
հ բ Մն. դ. 6։
յ Հմր. 17, 18։

45 վին տակի տասնաերկու եղները, Ընե կամանեը ու թիակները ու կոնքերը. և այս բոլոր կաթսաները զօրանք Փիրամ Սողոմն թագաւորին շինեց Տէրոջը տանը համար, փայլուն պղնձէ էին։
46 ⁴Թագաւորը զանոնք Յորդանանու դաշտին մէջ թանձր հողի մէջ վրայ ձուլել տուաւ ⁵Սոկքովթի ու
47 ⁵Սարթանի մէջտեղ։ Եւ Սողոմն այս կաթսաները ասոնց չափեր չեղեր, վասն զի խիստ շատ էին, այնպէս որ պղնձին կշիռը Ընամրանքի չէր գար։
48 Եւ Սողոմն Տէրոջը տանը բոլոր կաթսաները շինեց. Ընաւնիի տակի սեղանը ու վրան ՚առաջաւորութեան հաց դնելու Ընոակի սեղանը, Եւ
49 դարձին առջեւի զուտ ոսկիէ աշտանակները, որոնց հինգը աջ կողմն էին ու հինգը ձախ կողմը, և ոսկիէ ծաղիկները ու ճրագները և ու-
50 նելիները, Եւ զուտ ոսկիէ գաւաթները, բազմակալները, կոնքերը, խնկամանները և բուրվառները, ու ներքին տանը, այսինքն սրբութեանց սրբութիւնին, դռներուն ևս տանը, այսինքն տաճարին, դռներուն ոսկի ծղնիները։
51 Ասյսպէս Տէրոջը տաճարին համար Սողոմն թագաւորին բոլոր շինած գործերը լմնցան. ու Սողոմն Ընր հօրը Դաւիթի նուիրած բաները, արծաթը ու ոսկին ու անօթները, տարաւ, Տէրոջը տանը գանձերուն մէջ դրաւ։

ԳԼ. Ը

1 Տաճարին նաւակատեաց հանդէսը։ 12, 54 Սողոմնի օրհնութիւնը. 22 անոր աղօթքը. 62 անոր մատուցած խաղաղութեան զոհերը։

Ա յն ատեն ՚Սողոմն Իսրայէլի ծերերը ու ցեղերուն բոլոր իշխանները, Իսրայէլի որդիներուն նահապետները, Սողոմն թագաւորին քով Երուսաղէմ ժողվեց, Ընպէս որ Տէրոջը ուխտին տապանակը Դաւիթի քաղաքէն, այսինքն Սիոնէ
2 հանեն։ Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկը եօթներորդ ամսուն, Անթանի ամսուն մէջ, ՚տօնին առնը Սողոմն թագաւորին քով ժողվուեցան։
3 Ու Իսրայէլի բոլոր ծերերը եկան, Եւ քահա-
4 նաները տապանակը վերցուցին։ Եւ Տէրոջը տապանակը Ընու ժողովքի խորանը և խորանին մէջ եղած բոլոր սուրբ անօթները հանեցին. ու զանոնք քահանաները ու Ղեւտացիները հանեցին։
5 Եւ Սողոմն թագաւորը ու անոր քով ժողվուած Իսրայէլի բոլոր ժողովքը անոր հետ տապանակին առջեւ ըլլալով՝ Ընչխարներ ու արջառ-

ներ կը զոհէին, այնչափ շատ որ անթիւ ու անհամար էին։ 6 Քահանաները ՚Տէրոջը ուխտին տապանակը ներս տարին Ընր տեղը տանը դարբիրը, սրբութիւն սրբութեանցը, ՚ի քերովբէ-
7 ներուն թեւերուն տակ դրին. Քանզի քերովբէները տապանակին տեղւոյն վրայ էրէնց թեւերը կը տարածէին, ու քերովբէները վերէն կը
8 ծածկէին տապանակը ու անոր ձողերը։ Եւ ձողերը երկնցուցին, այնպէս որ ձողերուն ծայրերը Նարդութենէն կ՚երեւնային գաւիթին առջեւ, բայց դուրսէն չէին երեւնար. ու մինչեւ այսօր հոն են։
9 ՚Տապանակին մէջ ուրիշ բան չկար, ՚բայց միայն այն երկու քարէ տախտակները՝ զորոնք Մովսէս Քորեբի մէջ հոն դրաւ, Ընդոնցմով Տէրը Իսրայէլի որդիներուն հետ, անոնց Եգիպտոսի երկ-
10 րէն ելած ատենը, ուխտ ըրաւ։ Ու երբ քահանաները սրբութենէն ելան, ամպը Ընեցաւ Տէրոջը տունը. Եւ ամպին պատճառաւ քահանաները չէին կրնար հոն կենալ՝ որ էրէնց պաշտօնը կատարեն, վասն զի Տէրոջը փառքը Տէրոջը տունը լեցուցեր էր։
12 ՚Ան ատեն Սողոմն ըսաւ, Տէրը ըսաւ որ
13 ինք ՚մառախուղի մէջ կը բնակի։ ՚Ան քեզի բնակութեան համար տուն, ՚այո յաւիտեան քու նստելուդ համար տեղ շինեցի։ Եւ թագաւորը իր երեսը դարձուց, ու Իսրայէլի բոլոր ժողովքը օրհնեց. ու Իսրայէլի բոլոր ժո-
15 ղովքը կայներ էին. Եւ անոնք ըսաւ, ՚Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որ Ընր բերնով իմ հօրս Դաւիթի խօսք տուաւ, ու իր ձեռքով կատարեց. քանզի ըսաւ, ՚Ընմ
16 ժողովուրդս Իսրայէլը Եգիպտոսէ հանած օրէս ի վեր, Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն քնաւ քաղաք մը չընտրեցի տուն շինելու համար, որպէս զի ՚Ընմ անունս հոն ըլլայ. բայց Դաւիթը ընտրեցի, որպէս զի իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի վրայ
17 թագաւոր ըլլայ։ Եւ ՚իմ հայրս Դաւիթի միտքը ունէր որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անունը
18 տուն մը շինէ. ՚Բայց Տէրը իմ հօրս Դաւիթի ըսաւ, Որովհետեւ դուն միտքդ դրիր որ իմ անունս տուն շինես, աղէկ ըրիր որ այս բանը
19 միտքդ դրիր. Սակայն տունը դուն պիտի չշինես, հապա քու որդիդ՝ որ քու երանքէդ պիտի ելլէ, անիկա իմ անունս՝ տունը պիտի շինէ։ Եւ
20 Տէրը իր ըսած խօսքը կատարեց, ու ես իմ հօրս Դաւիթի տեղ յաջորդեցի, ու ՚Տէրոջը ըսածին պէս Իսրայէլի աթոռը նստայ, ու Իս-

---

ղ Նե. իե. 3։ բ Մն. գ. 16։
ճ բ Մն. գ. 17։
ժ Ծն. լգ. 17։
ի Ցես. գ. 16։
ձ ա Մն. իբ. 14։
ղ Նե. լէ. 25, ևն։
ա Նե. իե. 30։ Դ.Ընւ. իգ. 5—8։
ղ Նե. լէ. 10, ևն։
ղ բ Թագ. ը. 11։ բ. Մն. ե.1։

—

ա բ Մն. ե. 2, ևն։

բ բ Թագ. գ. 17։
գ բ Թագ. ե. 7, 9։ գ. 12,16։
դ Դ.Ընւ. իգ. 34։ բ Մն. է. 8։
ե Թագ. գ. 15։ բ Օր. լա. 9։ Ցես. գ. 3, 6։ ա Մն. ժե. 14, 15։
զ Գե. գ. 4։ բ Մն. ա. 3։
է բ Թագ. գ. 13։
ը բ Թագ. գ. 17։
թ Նե. իզ. 33, 34։ Գե. գ. 19։
ժ Գե. գ. 27։
ի Նե. իե. 14, 15։
լ բ Մն. ե. 9։

խ Նե. իե. 21։ բ Օր. ժ. 2։
ծ բ Օր. ժ. 5։ Ներ. Բ. 4։
կ Նե. խ. 20։
հ Նե. լդ. 27, 28։ բ Օր. գ.13։ Հիս. 21։
յ Նե. խ. 34, 35։ բ Մն. ե. 13, 14։ է. 2։
ղ բ Մն. գ. 1, ևն։
ճ Դ.Ընւ. ժգ. 2։ Սաղ. ժբ. 11։ ղէ. 2։
մ բ Թագ. է. 13։
յ Սաղ. Ճլբ. 14։
շ բ Թագ. գ. 18։

ն Դ.ա.կ. ա. 68։
շ բ Թագ. է. 5, 25։
ո բ Թագ. է. 6։ բ Մն. գ. 5, ևն։
չ Հիս. 29։ բ Օր. ժբ. 11։
պ ա Թագ. ժգ. 1։ բ Թագ. է. 8։ ա Մն. իբ. 4։
ջ բ Թագ. է. 2։ ա Մն. ժէ. 1։
ռ բ Մն. գ. 8, 9։
ս բ Թագ. է. 5, 12, 13։ Գե. ե. 3, 5։
վ ա Մն. իբ. 5, 6։

բոյել։ Տէր Աստուածդ անուանը այս տունը շի-
21 նեցի. Եւ հոն տեղ մը պատրաստեցի տապանա-
կին համար, որուն մէջ կեցած է ‡Տէրոջը ուխտը,
զոր մեր Հայրերուն հետ ըրաւ, երբ զանոնք
Եգիպտոսի երկրէն դուրս հանեց։
22 Եւ Սողոմոն †Տէրոջը սեղանին առջեւ Իսրա-
յէլի բոլոր ժողովքին դիմաց կայնելով՝ *ձեռ-
23 քերը դէպ ի երկինք տարածեց, Ու բաւ, Ով
Տէր Աստուած Իսրայէլի, վերը երկինքը ու վարը
երկրի վրայ ‡քեզի պէս Աստուած չկայ, որ *քու
առջեւդ երանց բոլոր սրտովը քալող ծառանե-
րուդ հետ °ուխտ ու ողորմութիւն կը պահես.
24 Դուն քու ծառայիդ, իմ Հօրս Դաւիթի, ըրած
խոստումնդ պահեցիր, ու բերնովդ բաւծդ ձեռ-
25 քովդ կատարեցիր, ինչպէս այսօր կ'երեւայ։ Եւ
հիմա, ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, պահէ այն
խոստումնդ, զոր քու ծառայիդ, իմ Հօրս Դա-
ւիթի, ըրիր ու ըսիր, ¶Իմ առջեւս Իսրայէլի
աթոռին վրայ նստող մարդ քեզմէ պակաս պի-
տի չըլլայ. միայն թէ քու որդիներդ իրենց ճամ-
բաներուն զգուշութիւն ընեն ու իմ առջեւս
26 քալեն, ինչպէս դուն իմ առջեւս քալեցիր։ Եւ
հիմա, ով Աստուած Իսրայէլի, թող քու ծառա-
յիդ, իմ Հօրս Դաւիթի, ըսած խօսքդ հաստատուի։
27 Բայց էմիթէ Աստուած իրաւցընէ երկրի վրայ
պիտի բնակի՞. ահա երկինք ու երկինքից երկինքը
քեզ չեն կրնար պարունակել. ո՞ւր կը մնայ
28 այս իմ շինած տունս։ Սակայն, ով Տէր Աս-
ուած իմ, քու ծառայիդ աղօթքին ու խընդ-
րուածքին նայէ, որպէս զի քու ծառայիդ այ-
սօր քու առջեւդ ըրած պաղատանքը ու աղօթ-
29 քը լսես. Որպէս զի այս տանը վրայ գիշեր ցե-
րեկ քու աչքերդ բաց ըլլան, այն տեղին վրայ՝
որու համար ըսիր թէ ¶Իմ անունս հոն պիտի
ըլլայ. այնպէս որ այստեղ քու ծառայիդ ըրած
30 աղօթքը լսես։ Եւ քու ծառայիդ և քու
ժողովուրդիդ Իսրայէլի այս տեղ ըրած աղօթք-
ները լսես. այո, քու բնակութեանդ տեղէն, եր-
կինքէն, լսես, ու լսած ատենդ ներես։
31 Եթէ մէկը իր ընկերին դէմ մեղանչէ, ու
ան ալ երդում ընել տալու համար՝ Անոր եր-
դում առաջարկէ, ու երդումը այս տունը քու
32 սեղանիդ առջեւ գայ, Ա՛յն ատեն դուն երկին-
քէն լսես ու կատարես, ու քու ծառաներդ
դատես, Եւ յանցաւորը դատապարտես ու անոր
*ըրածը անոր գլխուքը բերես, և արդարը արդա-
րացնես ու անոր արդարութեանը չափովը անոր
հատուցում ընես։
33 ըԵւ եթէ քու ժողովուրդդ Իսրայէլ քեզի

դէմ մեղանչելնուն համար իրենց թշնամիներ-
բուն առջեւ յաղթուին, ու ‡քեզի դառնան և
քու անունդ փառք տան, ու այս տան մէջ
34 քեզի աղօթք ու պաղատանք ընեն, Ա՛յն ատեն
դուն երկինքէն լսես, և քու ժողովուրդիդ Ի-
սրայէլի մեղքը ներես, ու անոնց հայրերուն
տուած երկիրդ զանոնք դարձնես։
35 Եթէ անոնց քեզի դէմ մեղք գործելուն հա-
մար †երկինք գոցուի ու անձրեւ չգայ, ու անոնք
այս տեղ քեզի աղօթք ընեն, և քու անունդ
փառք տան, ու զանոնք նեղելուդ համար իրենց
36 մեղքերէն դառնան, Ա՛յն ատեն դուն երկին-
քէն լսես, և քու ծառաներուդ ու քու ժողո-
վուրդիդ Իսրայէլի մեղքը ներես, որպէս զի
*անոնց ուղիղ ճամբան՝ որուն մէջ պիտի քալեն, ու քու ժողովուրդիդ ժա-
ռանգութիւն տուած երկիրդ վրայ անձրեւ տաս։
37 ¶Եթէ երկրի վրայ սով, կամ ժանտախտ,
կամ խորշակահարութիւն, կամ ոչխարաջրդեղ,
կամ մարախ, կամ թրթուր ըլլայ, կամ անոնց
թշնամիները զանոնք իրենց †բնակած երկրին
մէջ նեղեն, կամ որեւիցէ հարուած կամ հի-
38 ւանդութիւն ըլլայ, Ձու ըսոր ժողովուրդէդ
Իսրայէլէ որեւիցէ մարդ աղօթք մը ու խընդ-
րուածք մը ընելու ըլլայ, և իւրաքանչիւր մարդ
իր սրտին ախտը ճանչնալով՝ ձեռքերը դէպ ի
39 այս տունը երկնցնէ, Ա՛յն ատեն դուն երկինքէն,
քու բնակութեանդ տեղէն, լսես ու ներես, և
ընես. և ամէն մարդու իր բոլոր ճամբաներուն
համեմատ հատուցում ընես, անոր սիրտը գիտ-
նալուդ համար. վասն զի †բոլոր մարդոց որդի-
40 ներուն սիրտը միայն դուն գիտես. Որպէս զի
քեզմէ վախնան երեսից բոլոր օրերուն մէջ, որ-
չափ ժամանակ որ մեր հայրերուն տուած երկ-
րիդ վրայ պիտիապրին։
41 Ու քու ժողովուրդէդ Իսրայէլէ չեղող և հե-
ռաւոր երկրէ մը քու անունդ համար եկող օ-
42 տարականն ալ, (Վասն զի քու մեծ անունդ ու
հզօրաւոր ձեռքդ ու երկնցած բազուկդ պիտի
լսեն,) եթէ գայ ու այս տանը մէջ աղօթք ընէ,
43 Դուն երկինքէն, քու բնակութեանդ տեղէն,
լսես, և օտարականին քեզի ըրած ամէն խընդ-
րուածքը կատարես, Որպէս զի երկրի ամէն ժո-
ղովուրդները քու անունդ ճանչնան, ու քու ժո-
ղովուրդիդ Իսրայէլի պէս †քեզմէ վախնան, և
գիտնան թէ այս իմ շինած տանս վրայ քու
անունդ կոչուած է։
44 Երբ քու ժողովուրդդ իր թշնամիին դէմ պա-
տերազմի երթայ այն ճամբով՝ որ դուն պիտի ղը-

ը Հմր. 9։ բ Օր. լա. 26։
ը բ Մն. գ. 12, ևն։
– նչ. ի. 33։ նգր. ի. 5։ նս. ա. 15։
‡ նչ. ժե. 11։ բ Թագ. է. 22։
† Մն. ժէ. 1։ Գչ. գ. 6։ դ Թագ. ի. 3։
* բ Օր. է. 9։ Նէհեմ. ա. 5։ Դան. ի. 4։
¶ Գչ. բ. 4։ բ Թագ. է. 12,16։
– բ Թագ. է. 25։
ը բ Մն. բ. 6։ նս. կղ. 1։ Երեմ. իգ. 24։ Գործ. է. 49։ ժէ. 24։
‡ բ Կոր. ժբ. 2։
* բ Օր. ժբ. 11։
° բ Մն. ի. 9։ Նէհեմ. ա. 6։
‡ նչ. իբ. 11։ Ղեւտ. ե. 1։
† բ Օր. իե. 1։
* Եբր. Ճամբան

ը Ղեւտ. իզ. 17։ բ Օր. իը. 25։
ը Ղեւտ. իզ. 39, 40։ Նէհեմ. ա. 9։
‡ Ղեւտ. իզ. 19։ բ Օր. իը. 23։
† Սպղ. իե. 4։ իէ. 11։ ղգ. 12։ Տիզ. 8։
* ա Թագ. ժբ. 23։
° Ղեւտ. իզ. 16, 25, 26։ բ Օր. իը. 21, 22, 27, 38, 42, 52։ բ Մն. ի. 9։
† Եբր. դառնըլուն
‡ ա Թագ. ժգ. 7։ ա Մն. իը. 9։ Սպղ. ժա. 4։ Երեմ. ժէ. 10։ Գործ. ա. 24։
* Սպղ. Տը. 4։
° բ Օր. գ. 24։
‡ ա Թագ. ժէ. 46։ գ Թագ. ժբ. 19։ Սպղ. կէ. 2։
† նչ. դառնալուն
* Սպղ. Տբ. 15։

կես զանոնք, եթէ անոնք այս քու ընտրած քա-
ղաքիդ, ու քու անուանդ համար այս իմ շինած
45 *տանս կողմը Դայեակ Տէրոջը աղօթք ընեն, երկին-*
քէն անոնց աղօթքը ու խնդրուածքը լսես, և
անոնց իրաւունք ընես։
46 *Երբ քեզի դէմ մեղք գործեն, (քանզի մեղք*
չգործող մարդ չկայ,) ու անոնց բարկանալով
զանոնք թշնամիին ձեռքը մատնես, ու անոնց
գերեվարները թշնամիին հեռու կամ մօտ եր-
47 *կիրը գերի տանին զանոնք, Եթէ այն իրենց գե-*
րեվարութեան երկրին մէջ զղջի գան ու դառնան,
և իրենց գերեվարներուն երկրին մէջ քեզի աղա-
չեն ու ըսեն, Մեղք գործեցինք, անօրէնութիւն
48 *ու անիրաւութիւն ըրինք. Ու երբ զանոնք գերի*
տանող թշնամիներուն երկրին մէջ Նրբենց բոլոր
սրտովը ու իրենց բոլոր հոգւովը քեզի դառնան,
ու իրենց երկրին, զոր իրենց հայրերուն տուիր,
և քու ընտրած քաղաքիդ, ու քու անուանդ հա-
մար իմ շինած տանս կողմը դայեակ քեզի աղօթք
49 *ընեն, Դուն երկինքէն, քու բնակութեանդ տե-*
ղէն, անոնց աղօթքը ու խնդրուածքը լսես, ու
50 *անոնց իրաւունք ընես, Ու քու ժողովուրդիդ*
քեզի դէմ ըրած մեղքը ու բոլոր յանցանքը նե-
րես, ու Նայնպէս ընես որ անոնց գերեվարները
անոնց վրայ գթան, և անոնց ողորմութիւն ընեն.
51 *Քանզի անոնք քու ժողովուրդդ ու քու ժառան-*
գութիւնդ են, զորոնք Եգիպտոսէ, Երկաթի հնո-
52 *ցին միջէն, հանեցիր։ Ու քու ծառայիդ խընդ-*
րուածքին ու քու ժողովուրդիդ Իսրայէլի խընդ-
րուածքին քու աչքդ ա՛ռ անոնց բաց ըլլայ, որ-
պէս որ անոնց քեզի ըրած ամէն աղաղակը լսես։
53 *Քանզի երկրի ամէն ժողովուրդներէն դուն զա-*
տեցիր զանոնք, որպէս որ քու ժառանգութիւնդ
ըլլան, ինչպէս քու ծառայիդ Մովսէսի ձեռ-
քով խօսեցար երբ մեր հայրերը Եգիպտոսէ հա-
նեցիր, ով Տէր Եհովա։
54 Երբ Սողոմոն այս բոլոր աղօթքը ու խընդ-
րուածքը Տէրոջը ըրած լմնցուց, Տէրոջը սեղանին
առջեւէն ելաւ, ուր ձեռքերը դէպ ի երկինք տա-
55 *րածուած ծունկ կրկներ էր, Ու ոտքի վրայ կայ-*
նալով Իսրայէլի բոլոր ժողովը բարձր ձայնով
56 *օրհնեց ու ըսաւ, Օրհնեալ ըլլայ Տէրը, որ իր բո-*
լոր բանին համեմատ իր Իսրայէլ ժողովուրդին
հանգստութիւն տուաւ, Ու իր ծառային Մով-
սէսի ձեռքով խօսած ամէն բարի խօսքերէն բնաւ
57 *խօսք մը գետինը չինկաւ։ Մեր Տէր Եհովան ըլլայ*
մեզի հետ ինչպէս մեր հայրերուն հետ էր.
58 *Ու մեզ չթողու ու մեզ երբեք չձգէ, Ու մեր*
սիրտը իրեն դարձնէ, որպէս որ իր բոլոր ճամբա-
ներուն մէջ քալենք, ու պահենք իր պատուի-
րանքները, կանոնները ու իրաւունքները զորոնք
59 *մեր հայրերուն պատուիրեց։ Ու Տէրոջը առջեւ*
մատուցած այս պաղատանքի խօսքերս ցորեկ ու
գիշեր մեր Տէր Եհովային մօտենան, որպէս որ
օրէ օր պատահած գործերուն մէջ իր ծառային
60 *ու իր Իսրայէլ ժողովուրդին իրաւունք ընէ. Որ-*
պէս որ երկրի ամէն ժողովուրդները գիտնան թէ
61 *Եհովա ինքն է Եհովան, և ուրիշ մը չկայ։ Ու*
ձեր սիրտը մեր Տէր Եհովային առջեւ ուղիղ ըլ-
լայ, որպէս որ այս օրուան պէս անոր կանոններուն
մէջ քալէք, ու անոր պատուիրանքները պահէք։
62 Ու թագաւորը ու բոլոր Իսրայէլ անոր հետ
63 Տէրոջը առջեւ զոհեր մատուցին։ Ու Սողոմոն Տէ-
րոջը մատուցած խաղաղութեան զոհին համար՝
քսաներկու հազար արջառ ու հարիւր քսան
հազար ոչխար զոհ ըրաւ. և թագաւորը ու բոլոր
Իսրայէլի որդիները Տէրոջը տանը նաւակատիքը
64 *ըրին։ Այն օրը թագաւորը Տէրոջը տանը առջեւ*
եղող գաւիթին մէջտեղը սրբեց. քանզի էր ողջա-
կէզները, հացի ընծաները ու խաղաղութեան զո-
հերուն ճարպերը հոն մատուցց, վասն զի Տէրոջը
առջեւի պղնձէ սեղանը պզտիկ կու գար այս ող-
ջակէզները, հացի ընծաները ու խաղաղութեան
զոհերուն ճարպերը ընդունելու։
65 Եւ այն ատեն Սողոմոն ու անոր հետ բոլոր
Իսրայէլ, մեծ ժողով մը, Եմաթի մուտքէն մին-
չեւ Եգիպտոսի հեղեղատը մեր Տէր Եհովային
առջեւ եօթը օր ու եւեօթը օր եւս, այսինքն տաս-
66 *նըչորս օր, տօնը ըրին։ Եւ Սողոմոն ուղեւորդ-*
որը ժողովուրդը արձակեց, որոնք թագաւորը
օրհնեցին, ու իրենց վրանները գացին, ուրախ
սրտով մը ուրախանալով այն բոլոր բարիքներուն
համար, զորոնք Տէրը իր Դաւիթ ծառային ու իր
Իսրայէլ ժողովուրդին ըրաւ։

ԳԼ. Թ

1 Եհովա Սողոմոնի հետ ուխտ կ'ընէ տեսիլքի մէջ։
10 Սողոմոն ու Քիրամ իրարու գրկած ընծաները։ 15
Սողոմոնի գործերուն մէջ օտարազգիները անոր տարին
ծառաները էին, և Իսրայէլացիները՝ պատուաւոր ծառա-
ները։ 24 Փարաւոնի աղջիկը իր տունը կը փոխադրուի։ 25
Սողոմոնի տարեկան հանդիսաւոր զոհերը։ 26 Սողոմոնի
նաւերը Ովփիր ոսկի կը բերեն։

Երբ Սողոմոն Տէրոջը տունը ու թագաւո-
րական տունը և իր սրտին բոլոր ուզած բաները
2 *շինեց լմնցուց, Տէրը Սողոմոնի նորէն երեւցաւ*
3 *ինչպէս Գաբաւոնի մէջ երեւցեր էր։ Ու Տէրը*

ա բ Մն. գ. 36։ Առակ. ի. 9։ Ժող. է. 20։ Յակ. գ. 2։ ա Յովհ. ա. 8, 10։
բ Դնտ. իզ. 34, 44։ բ Օր. իբ. 36, 64։
գ Դնտ. իզ. 40։
դ Նէհեմ. ա. 6։ Սապ. ճգ. 6։ Դան. թ. 5։
ե Երեմ. իթ. 12, 13, 14։
զ Դան. գ. 10։
է Նպր. է. 6։ Սապ. ճգ. 46։
ը բ Օր. թ. 29։ Նէհեմ. ա. 10։
թ բ Օր. դ. 20։ Երեմ. ժա. 4։
ժ Եզ. ժթ. 5։ բ Օր. թ. 26, 29։ Ժգ. 2։
ի բ Թագ. գ. 18։
լ բ Օր. ժբ. 10։ Յեսու. իա. 45։ Իզ. 14։
խ բ Օր. լա. 6։ Յեսու. ա. 5։
ծ Սապ. ՀԺԹ. 36։
կ Յեզ. ժ. 19։ ա Թագ. Ժէ. 46։ դ Թագ. ԺԹ. 19։
հ բ Օր. գ. 35, 39։
ձ Գն. ժա. 4։ Ժե. 3, 14։ դ Թագ. ի. 3։
ղ բ Մն. է. 4, ևն։
ճ բ Մն. է. 7։
մ բ Մն. դ. 1։
յ Յեսու. գ. 24։ ա Թագ. Ժէ. 46։ դ Թագ. ԺԹ. 19։
ն բ Մն. ժե. 18։ Թագ. լգ. 5։
շ բ Մն. է. 8։
ո Հմր. 2։ Դնտ. իզ. 34։
չ Բ Մն. է. 9, 10
—
պ բ Մն. է. 11, ևն։
ջ Գն. է. 1։
ռ բ Մն. ը. 6։
ս Գն. գ. 5։

անոր ըսաւ, Եթէ առջեւս ըրած ողջմիտ ու պատշաճանքդ լսեցի. և այս շինած տունդ սրբեցի, Որպէս զի իմ անունս յաւիտեան հոն դնեմ, եաւ իմ աչքերս ու սիրտս միշտ հոն պիտի ըլլան։
4 Եւ եթէ դուն իմ առջեւս Քու հօրդ Դաւիթի քալածին պէս՝ Ուղղամտութեամբ սրտով և ուղղութեամբ քալես, ու բոլոր քեզի պատուիրածներս ընես ու իմ կանոններս ու դատաստաններս պահես,
5 Ան ատեն քու թագաւորութեանդ աթոռը Իսրայէլի վրայ յաւիտեան պիտի հաստատեմ, ինչպէս քու հօրդ Դաւիթի խոստացայ՝ ըսելով, Իսրայէլի աթոռին վրայ քեզմէ մարդ պակսիր
6 պիտի չըլլայ։ Եթէ դուք կամ ձեր որդիները ինծմէ խոտորիք, ու ձեր առջեւ դրած պատուիրանքներս ու կանոններս չպահէք, ու երթալ ուրիշ աստուածներու ծառայութիւն ընէք և անոնց
7 երկրպագութիւն ընէք, Ան ատեն Իսրայէլը պիտի ջնջեմ այն երկրին վրայէն զոր իրենց տուի. ու Իմ անուանս համար այս սրբած տունս երեսէս պիտի ձգեմ. ձև Իսրայէլ բոլոր ազգերուն
8 մէջ առակ ու կատակ պիտի ըլլայ։ Եւ նայս բարձր տանը համար ամէն քովէն անցնողը պիտի զարմանայ, ու սուլելով պիտի ըսէ, Տէրը ինչո՞ւ համար այս երկրին ու այս տանը այսպէս ըրաւ։
9 Եւ պիտի ըսեն, Վասն զի անոնք իրենց Տէր Աստուածը թողուցին, որ անոնց հայրերը Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր, և ուրիշ աստուածներու յանձնած և անոնց երկրպագութիւն ու ծառայութիւն ըրին. այս պատճառաւ Տէրը անոնց վրայ այս բոլոր չարիքները բերաւ։
10 Եւ Սողոմոն երկու տունը, Տէրոջը տունը ու թագաւորական տունը, քսան տարուան մէջ շի-
11 նելէն ետքը, Տիւրոսի թագաւորը Փիրամ եղեւնափայտերով, մայր փայտերով ու ոսկիով անոր ամէն ուզածին համեմատ Սողոմոնի օգնութիւն ընելուն համար, Սողոմոն թագաւորն ալ այն տուն Փիրամի քսան քաղաք տուաւ Գալիլեայի
12 երկրին մէջ։ Ու Փիրամ Տիւրոսէ ելաւ՝ որպէս զի Սողոմոնի իրեն տուած քաղաքները տեսնէ, և իր
13 աչքերուն հաճոյ չերեւցան. Ու ըսաւ, Եղբայր, այս ի՞նչ քաղաքներ են զորոնք ինծի տուիր. ու անոնց անունը *Քաբօղի երկիր կոչեց մինչև այ-
14 սօր. Եւ Փիրամ՝ թագաւորին հարիւր քսան տաղանդ ոսկի ղրկեց։
15 Ու Սողոմոն թագաւորին դրած հարկին պատճառը այս էր՝ որ Տէրոջը տունը, իր տունը ու Մելօնը ու Երուսաղէմի պարիսպը, Հասորը Մակեդովը ու Գազերը շինէ։ (Քանի Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորը ելլելով՝ Գազերը առեր, ու զանիկա կրակով այրեր էր, և այն Քաղաքին մէջ բնակող Քանանացիները մեռցնելով, զանիկա իր աղջկան, Սողոմոնի կնոջ, օժիտ տուեր էր։) Ու Սողոմոն Գազերը ու Վարի Բեթորոնը
18 շինեց, Նաև Բաալաթը ու Թադմորը երկրին
19 անապատին մէջ, Եւ Սողոմոնի բոլոր շտեմարանի քաղաքները, ու Կառքերուն քաղաքները, ու Ձիաւորներուն քաղաքները, և այն բոլոր շէնքերը, զորոնք Սողոմոն Ուզեց շինել Երուսաղէմի մէջ, Լիբանանի մէջ ու իր տէրութեան բոլոր երկրին մէջ։
20 Եւ այն բոլոր ժողովուրդները, որոնք Ամորհացիներէն, Քետացիներէն, Փերեզացիներէն, Եւսացիներէն ու Յերուսացիներէն մնացեր էին, և
21 Իսրայէլի որդիներէն չէին, Այսինքն անոնց զաւակները, Որոնք անոնցմէ ետքը այն երկրին մէջ մնացեր էին, Ու Իսրայէլի որդիները չէին կրցեր զանոնք բնաջինջ ընել, Սողոմոն զանոնք Հարկատու ՈՒծառայ ըրաւ մինչև այսօր։ Բայց Սողոմոն
22 Իսրայէլի որդիներէն իրեն Ծառայ չըրաւ. Հապա անոնք էր պատերազմական մարդիկը, իր Պալատականները, իշխանները, զօրավարները, ու իր Կառքերուն ու Ձիաւորներուն վերակացուները
23 էին։ Սողոմոնի գործին վրայ Հինգ հարիւր հազար դլխաւոր իշխաններ կային, որոնք բանուոր ժողովուրդին վրայ կ'իշխէին։
24 Իսկ Փարաւոնի աղջիկը Դաւիթի քաղաքէն ելաւ, Ան Իր տունը զոր Սողոմոն անոր համար շիներ էր. Այն ատեն Մելօնը շինեց։
25 Եւ Սողոմոն տարին երեք անգամ Տէրոջը համար շինած սեղանին վրայ ողջակէզներ ու խաղաղութեան պահեր կը մատուցանէր, և Տէրոջը առջեւի սեղանին վրայ խունկ կը ծխէր։
26 Ու Երբ տունը լմնցուց, Սողոմոն թագաւորը Եզովմի երկրին մէջ Կարմիր ծովուն եղերքը՝ Եղոթի քով եղող Եզիոնգաբերի մէջ Նաւեր
27 շինեց։ Եւ Փիրամ Սողոմոնի ծառաներուն հետ, ծովու ճամբորդութիւն գիտցող իր նաւաստի-
28 ներ ծառաները՝ այն նաւերով դրկեց։ Ու անոնք Ոփիր գացին, և անկէ չորս հարիւր քսան տաղանդ ոսկի առին, ու Սողոմոն թագաւորին բերին։

Ե դ Թագ. ի. 5։ Սաղ. ժ. 17։
Ը Գլ. ը. 29։
Թ բ Օր. ժա. 12։
Ժ Գլ. ժա. 4, 6, 38։ ԺԳ. 8։ ԺԵ. 5։
ԺԱ Ծն. ԺԿ. 1։
ԺԲ բ Թագ. ի. 12, 16։ Գլ. բ. 4։ գ. 12։ ա Մն. իբ. 10։ Սաղ. ՃԼԲ. 12։
ԺԳ բ Թագ. ի. 14։ բ Մն. ի. 19, 20։ Սաղ. ՃՓ. 30, ևն։
ԺԴ բ Օր. գ. 26։ դ Թագ. ԺԿ. 23։ իե. 21։
ԺԵ Նբեմ. ի. 14։
ԺԶ բ Օր. իբ. 37։ Սաղ. խգ. 14։
ԺԷ բ Մն. ի. 21։
ԺԸ բ Օր. ԼԹ. 24, 25, 26։ Եբեմ. իբ. 8, 9։
ԺԹ Գլ. գ. 37, 38, ի. 1։ բ Մն. բ. 1։
Ի Տես բ Մն. բ. 2։
ԻԱ Ցես. ԺՓ. 27։
ԻԲ Աչխ., անհաճոյ, ի՞մ, կապկալ
ԻԳ Գլ. Լե. 13։
ԻԴ Հմր. 24։ բ Թագ. Լե. 9։
ԻԵ Ցես. ԺՓ. 36։
ԻԶ Ցես. ԺԿ. 11։
ԻԷ Ցես. ԺԿ. 10։ Դատ. ա. 29։
ԻԸ Ցես. ԺԿ. 10։
ԻԹ Ցես. ԺԿ. 3։ իա. 22։ բ Մն. բ. 5։
Լ Ցես. ԺՓ. 44։ բ Մն. ը. 4, 6, ևն։
ԼԱ Գլ. գ. 26։
ԼԲ Հմր. 1։
ԼԳ բ Մն. ը. 7, ևն։
ԼԴ Դատ. ա. 21, 27, 29։ գ. 1։
ԼԵ Ցես. ԺԼ. 63։ ԺԿ. 12։
ԼԶ Դատ. ա. 28։
ԼԷ Տես Ծն. ԼԹ. 25, 26։ Ննկ. բ. 55, 58։ Նեեմ. Կ. 57։ ԺԱ. 3։
ԼԸ Գ.Ես. իե. 39։
ԼԹ Ե՛ր. ծառաները
Ի Տես բ Մն. ը. 10։
ԽԱ Գլ. գ. 1։ բ Մն. ը. 11։
ԽԲ Գլ. Կ. 8։
ԽԳ բ Թագ. Լե. 9։ Գլ. ԺԱ. 27։ բ Մն. ԼԲ. 5։
ԽԴ բ Մն. ը. 12, 13, 16։
ԽԵ Թուա. ԼԳ. 35։ բ Օր. բ. 8։ Գլ. իբ. 49։
ԽԶ բ Մն. ը. 17, 18։
ԽԷ Գլ. ԺԱ. 11։
ԽԸ Ցար իբ. 24։ ——

ԳԼ. Ժ

1 Սաբայի թագուհին Սողոմոնի իմաստութեանը վրայ կը զարմանայ։ 14 Սողոմոնի ոսկին. 16 անոր վահաններըը. 18 անոր փղոսկրեայ աթոռը. 21 անոր ամաններըը. 24 անոր բերուած ընծաները. 26 անոր կառքերը ու ձիերը։

Եւ *Սաբայի թագուհին Սողոմոնի համբաւը ու Տէրոջը անունը լսեց, ու եկաւ Երուսաղէմ
2 ի խրթին հարցումներով զանիկա փորձէ։ Եւ անիկա Երուսաղէմ եկաւ խիստ շատ հանդէսով, խունկեր ու խիստ շատ ոսկի ու պատուական քարեր բեռցուած ուղտերով. և Սողոմոնի քով գնաց, ու բոլոր իր սրտին մէջ եղածը
3 անոր պրուցեց։ Եւ Սողոմոն անոր բոլոր հարցումները բացատրեց. ու բնաւ այնպիսի խօսք մը չկար, զոր թագաւորը չհասկնայ ու չբացատրէ անոր։
4 Եւ Սաբայի թագուհին Սողոմոնի բոլոր իմաստութիւնը, ու անոր շինած տունը,
5 և անոր սեղանին կերակուրները, ու անոր ծառաներուն *բնակարանները, և սպասաւորներուն կայնուածքը, ու անոնց հագուստները, և անոր մատուռականները, ու †Տէրոջը տունը երթալու
6 առնուելը՝ անդուխտ՝ սեռնելով խելքը գլխէն գնաց. Եւ թագաւորին ըսաւ, Քու վիճակիդ ու իմաստութեանդ վրայով իմ երկրիս մէջ լսած խօսքերս
7 ճշմարիտ են եղեր. Բայց ես այն խօսքերուն չհաւատացի, մինչև որ անձամբ եկայ ու իմ աչքերովս տեսայ, և ահա ինծի կէսը չպատմեցին. քու իմաստութիւնդ ու երջանկութիւնդ իմ
8 լսած համբաւէս աւելի է։ †Երանի՛ քու մարդոցդ, երանի՛ այս քու ծառաներուդ՝ որոնք միշտ քու առջեւդ կայնելով քու իմաստու-
9 թիւնդ կը լսեն։ Քեզ Եհովա Աստուածդ օրհնեալ ըլլայ, որ քեզի հաճեցաւ ու քեզ Իսրայէլի աթոռին վրայ դրաւ. Եհովա Իսրայէլը յաւիտեան ալիրլուն համար՝ քեզ թագաւոր ըրաւ, Նպատակ ի իրաւունք ու արդարութիւն ընես։
10 Եւ †թագաւորին հարիւր քսան տաղանդ ոսկի ու խիստ շատ խունկեր ու պատուական քարեր տուաւ։ Ալ անկէ հետև այնչափ շատ խունկ չեկաւ, որչափ Սաբայի թագուհին Սողոմոն թագաւորին տուաւ։
11 ‡Եւ Փիրամի նաւերը, որոնք Ոփիրէ ոսկի կը բերէին, Ոփիրէ խիստ շատ Թալմուկ փայտեր ու
12 պատուական քարեր ալ բերին։ †Եւ թագաւորը թալմուկ փայտէն լեռնարաններ շինեց՝ Տէրոջը տանը ու թագաւորական տանը համար, և քնարներ ու տաւիղներ՝ երգեցողներուն համար. այսպիսի Թալմուկ փայտ բնաւ չեկաւ ու չերեւցաւ մինչև այսօր։
13 Ու Սողոմոն թագաւորը Սաբայի թագու-

* բ Մն. թ. 1, եև։ Մատ. ժբ. 42։ Ղ.ուկ. ժա. 31։
† Տես Դատ. ժգ. 12։ Առակ. ո. 6։
* կամ, ժողովը
‡ ա Մն. իզ. 16։
† կամ, Տէրոջը տանը մէջ ըրած պզտակէններըը
† Առակ. ը. 34։
‡ Գլ. կ. 7։
‖ բ Թագ. ը. 15։ Մաղ. հբ. 2։ Առակ. ը. 15։
‡ Մաղ. հբ. 10, 15։
‡ Գլ. թ. 27։
‡ բ Մն. բ. 8։ թ. 10, 11։
‡ բ Մն. թ. 11։

Հինին բոլոր ուզած ու խնդրած բաները տուաւ, Սողոմոն թագաւորին իր ‡առատաձեռնութեամբը անոր տուածէն զատ։ Եւ անիկա իր ծառաներուն հետ դարձաւ իր երկիրը գնաց։
14 Ու մէկ տարուան մէջ Սողոմոնի եղած տակիին կշիռքը վեց հարիւր վաթսունվեց տա-
15 ղանդ ոսկի էր. Առեւտուր ընողներէն ու վաճառականներէն և ‖Արաբացոց բոլոր թագաւորներէն ու երկրին նախարարներէն ոսկի զատ։
16 Եւ Սողոմոն թագաւորը կռած ոսկիէ երկու հարիւր վահան շինեց, ա՛ մէն մէկ վահանին համար վեց հարիւր ոսկի գնաց։
17 Եկռած ոսկիէ երեք հարիւր ասպար ալ շինեց, ա՛ մէն մէկ ասպարին երեք մնաս ոսկի գնաց. ու թագաւորը Լիբանանի անտառին տունը դրաւ զանոնք։
18 Նաեւ թագաւորը փղոսկրէ մեծ աթոռ մը շինեց, ու զուտ ոսկիով պատեց զանիկա։ Այս
19 աթոռը վեց աստիճան ունէր. ու աթոռին վերի ծայրը հաւէն կլորցուկ էր, և նստելու տեղը մէկ կողմէն ու միւս կողմէն յենարաններ ունէր, ու յենարաններուն քով երկու առիւծներ կը
20 կայնէին։ Եւ հոն վեց աստիճաններուն վրայ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն տասներկու առիւծներ կը կայնէին. բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ այսպիսի բան մը շինուած չէր։
21 Ու Սողոմոն թագաւորին բոլոր խմելիքի ամաններըը ոսկի էին, և Լիբանանի անտառին տանը բոլոր ամաններըը զուտ ոսկի էին, արծաթէ բան չկար. *ինչպէ անիկա Սողոմոնի օրերը բան
22 մը սեղ չէր սեպուեր։ Վասն զի թագաւորը ծովու վրայ Փիրամի նաւերուն հետ Թարսիսցի նաւեր ունէր. ‡Թարսիսցի նաւերը երեք տարին անգամ մը ոսկիով, արծաթով, փղոսկրով և կապիկներով ու սիրամարգներով բեռնաւորուած կու գային։
23 Եւ *Սողոմոն թագաւորը հարստութեան ու իմաստութեան կողմանէ երկրի բոլոր թագա-
24 ւորներէն մեծ եղաւ։ Ու բոլոր երկիրը կը փափաքէր Սողոմոնի երեսը պաղատանք ընել անոր իմաստութիւնը լսելու, զոր Աստուած անոր սրտին
25 մէջ դրեր էր։ Ու անոնց ամէնը տարուէ տարի իրենց ընծաները կը բերէին, այսինքն արծաթէ ամաններ, ոսկիէ ամաններ, հանդերձներ, զէնքեր, խունկեր, ձիեր ու ջորիներ։
26 ‡Եւ Սողոմոն *կառքեր ու ձիաւորներ ժողվեց, ու անիկա հազար չորս հարիւր կառք ու տասներկու հազար ձիաւոր ունեցաւ. ու զանոնք կառքերու քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի մէջ թագաւորին քով տեղաւորեց։
27 Եւ թագաւորը Երուսաղէմի մէջ արծաթը քարերուն

‡ բ Մն. թ. 10։
‡ Եբր. ձեռքին համեմատ
‖ բ Մն. թ. 24։ Մաղ. հբ. 10։
‖ կամ, խառն ժողովուրդներուն
‡ Գլ. ժգ. 26։
‡ Գլ. կ. 2։
‡ բ Մն, թ, 17, եև։
‡ բ Մն. թ. 20, եև։
‡ Մն. ժ. 4։ բ Մն. խ. 36։
‡ Գլ. գ. 12, 13։ գ. 30։
‡ Գլ. գ. 26։ բ Մն. ա. 14։ թ. 25։
‡ բ Օր. ժէ. 16։
‡ բ Մն. ա. 15—17։

ակէս հասարակ բան մը ըրաւ, ու եղեւնափայտը շատուելնէն՝ դաշտի մէջ եղող մեծամեծ ընդունած էր, 23 ու Ծաղոնը՝ որ Դամասկոսի մէջ կը թագաւորէր, 26 և Ցերոբոամը՝ որուն համար Աբիա մարգարէացաւ։ 41 Սողոմոնի գործքերը, իր թագաւորութեան օրերը, ու մահը։ Ռոբոամ անոր տեղը կը յաջորդէ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Սողոմոնի կիները ու հարճերը 4 անոր ծերութեան ատենը զանիկա կուռապաշտութեան կը դարձնեն։ 9 Աստուած սպառնալիքներ կ'ընէ անոր։ 14 Սողոմոնի հակառակորդները, Ադադը՝ որ Եգիպտոսի մէջ երբեք հիւր ընդունուած էր, 23 ու Ռասոնը՝ որ Դամասկոսի մէջ կը թագաւորէր, 26 և Ցերոբոամը՝ որուն համար Աբիա մարգարէացաւ։ 41 Սողոմոնի գործքերը, իր թագաւորութեան օրերը, ու մահը։ Ռոբոամ անոր տեղը կը յաջորդէ։

Եւ Սողոմոն թագաւորը Փարաւոնի աղջիկէն զատ Էշատ օտարազգի կիներ, այսինքն Մովաբացի, Ամմոնացի, Եդոմացի, Սիդոնացի 2 ու Քետացի կիներ սիրեց. Այն ազգերէն՝ որոնց համար Տէրը Իսրայէլի որդիներուն ըսեր էր, «Անոնց քով մի մտնէք, ու անոնք ալ ձեր քով չմտնեն, որպէս զի ձեր սիրտերը իրենց աստուածներուն չդարձնեն. Սողոմոն սիրով անոնց 3 յարեցաւ։ Եւ անոր եօթը հարիւր իշխանուհի կին ու երեք հարիւր հարճ ունէր. ու 4 անոր կիները անոր սիրտը խաւարցուցին։ Եւ Սողոմոնի ծերութեան ժամանակը անոր կիները անոր սիրտը օտար աստուածներու դարձուցին, ու Եանոր սիրտը իր Տէր Աստուծոյն հետ Ըլիր 5 հօրը Դաւիթի սրտին պէս կատարեալ չէր։ Եւ Սողոմոն Սիդոնացւոց աստուածոյն «Աստարովթի ետեւէն ու Ամմոնացւոց գարշելի Մելքոմին 6 ետեւէն գնաց։ Եւ Սողոմոն Տէրոջը աչքէն չարութիւն բրաւ, ու Տէրոջը ետեւէն իր հօրը 7 Դաւիթի պէս կատարեալ սրտով չգնաց։ Այն ատեն Սողոմոն Երուսաղէմի դիմաց եղող լեռանը վրայ Մովաբացւոց գարշելի Քամոսին համար Կռտրձր տեղ մը շինեց, ու Ամմոնացւոց 8 գարշելի Մողքին համար ալ։ Եւ իր բոլոր օտարազգի կիներուն համար ալ այնպէս ըրաւ, որոնք իրենց աստուածներուն խունկ կը ծխէին ու զոհ կը մատուցանէին։

9 Եւ Տէրը Սողոմոնի բարկացաւ, վասն զի անիկա Էիր սիրտը խոտորցուց Իսրայէլի Տէր Աս-

տուածմէն, Ենոր երկու անգամ իրեն երեւցաւ, 10 Ու նոյս բանին համար պատուիրեց որ ուրիշ աստուածներու ետեւէ չերթայ. բայց անիկա 11 Տէրոջը պատուէրը չպահեց։ Եւ Տէրը Սողոմոնի ըսաւ, «Որովհետեւ *դուն այսպէս ըրիր՝ ու իմ ուխտս ու քեզի պատուիրած կանոնները չպահեցիր, հատ թագաւորութիւնը անշուշտ քեզմէ պիտի պատառեմ, ու ծառայիդ պիտի տամ։ 12 Միայն թէ այս բանը քու օրերուդ մէջ չեմ ըներ՝ քու հօրդ Դաւիթի համար, հայց զանիկա քու որդւոյդ ձեռքէն պիտի 13 պատառեմ։ Այակայն բոլոր թագաւորութիւնը պիտի չպատառեմ, հապա իմ ծառայիս Դաւիթի համար ու Իմ ընտրած Երուսաղէմիս համար *քու որդւոյդ ցեղ մը պիտի տամ։

14 Եւ Տէրը *Սողոմոնի դէմ թշնամի մը հանեց, այսինքն Եդոմի թագաւորին ազգէն 15 Եդոմացիներէն Ադադը. *Վասն զի Դաւիթ Եդոմի մէջ եղած ատենը, երբ Յովաբ զօրապետը մեռածները թաղելու համար ելաւ, Ու Եդոմի մէջ բոլոր արուները մեռցուց, 16 (Որովհետեւ Յովաբ բոլոր Իսրայէլի հետ հոն վեց ամիս նստաւ, մինչեւ որ Եդոմացւոց 17 բոլոր արուները մեռցուց,) Այն ատեն Ադադ իր հօրը քանի մը Եդոմացի ծառաներուն հետ փախաւ որպէս զի Եգիպտոս երթայ. ու 18 Ադադ դէ՛ պզտիկ տղայ էր։ Եւ անոնք Մադիամէ ելան ու Փառան եկան, և Փառանէ իրենց հետ մարդիկ առին, ու Եգիպտոս եկան Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին, որ անոր տուն տուաւ, ու անոր ռճիկ կապեց, ու անոր 19 երկիր տուաւ։ Եւ Ադադ Փարաւոնի առջեւ շատ շնորհք գտաւ. ու Փարաւոն իր կնոջ քոյրը, Թահփենէս թագուհիին քոյրը, անոր կին տուաւ։ 20 Եւ Թահփենէսի քոյրը Ադադէ որդի մը ծնաւ, որ Գանեւբաթ կոչուեցաւ. ու Թահփենէս զանիկա Փարաւոնի տանը մէջ մեծցուց. ու Գանեւբաթ Փարաւոնի տունը Փարաւոնի որդիներուն մէջ էր։ 21 Ու երբ Ադադ Եգիպտոսի մէջ լսեց թէ Դաւիթ իր հայրերուն հետ քնացեր է, ու Յովաբ զօրապետը մեռեր է, Ադադ Փարաւոնի ըսաւ, 22 Արձակէ զիս, որպէս զի իմ երկիրս երթամ։ Եւ Փարաւոն անոր ըսաւ, «Իմ քովս քու ի՞նչդ պակաս է, որ քու երկիրդ երթալ կ'ուզես։ Ու անիկա ըսաւ, «Ոչ, բայց մի՛ կորսնցներ զիս, բայց անպատճառ արձակէ զիս։

23 Եւ Աստուած անոր դէմ *ուրիշ թշնամի մը հանեց, այսինքն Եղիպտոսի որդին Ռասոնը, որ իր տէրոջը, Սուբայի Ադրազար թագաւորին, քա- 24 վէն փախեր էր։ Ու անիկա իր քով մարդիկ

ա բ Օր. ժէ. 16։ բ Մն. ա. 16։ բ. 28։
բ Ծեւ. ա. 4։ դ Թագ. է. 6։

——

գ Նէեմ. ժգ. 26։
դ բ Օր. ժէ. 17։
ե Ել. լգ. 16։ բ Օր. է. 3, 4։
զ բ Օր. ժէ. 17։ Նէեմ. ժգ. 26։
է Գլ. բ. 61։
ը Գլ. բ. 4։
թ Հմր. 33։ Դատ. բ. 13։ դ Թագ. իգ. 13։
ժ Հմր. 7 Ելսոէ Մողոք։
ժա Տես Թուա. ժգ. 24։
ժբ դ Թագ. իգ. 13։
ժգ Թուա. իա. 29։ Դատ. ժա. 24։
ժդ Թուա. լգ. 52։
ժե Տես Հմր. 2, 3։
ժզ Գլ. գ. 5։ բ. 2։
ժէ Գլ. զ. 12։ բ. 6։
ժը Նէբ. ասիկա քու քովդ եղաւ
ի Հմր. 31։ Գլ. ժբ. 15, 16։
իա բ Թագ. է. 15։ Սաղ. ձբ. 33։
իբ բ Օր. ժբ. 11։
իգ Գլ. ժբ. 20։
իդ ա Մն. և. 26։
իե բ Թագ. բ. 14։ ա Մն. ժբ. 12, 13։
իզ Թուա. իգ. 19։ բ Օր. և. 13։
իէ գ Թագ. բ. 10, 34։
իը բ Թագ. բ. 3։

ժողվեց և գնդապետ եղաւ. Նաև երբ Դաւիթ
ղանակը կոտրեց, Դամասկոս գացին ու հոն բնա-
կեցան, ու Դամասկոսի մէջ թագաւորութիւն
25 ըրին։ Ուստի Սողոմոնի բոլոր օրերուն մէջ
Իսրայէլի թշնամի եղաւ, Ադադի ըրած չարու-
թենէն զատ. ու Իսրայէլի նեղութիւն կու տար,
և Ասորոց վրայ կը թագաւորէր։
26 Եւ Սողոմոնի ծառան, Սարեդացի Եփրաթացի
Նաբատի որդին Յերոբովամ ալ, որուն մայրը
որբևարի կին մըն էր Սարուա անունով, Սո-
27 գաւորին դէմ ձեռք վերցուց։ Ու թագաւորին
դէմ ձեռք վերցնելուն պատճառը այս էր.
Երբ Սողոմոն Մելօնը շինեց, և իր հօրը Դա-
28 ւիթի քաղաքին փլած տեղը գոցեց, Յերոբովամ
խիստ ուժեղ մարդ մըն էր, ու Սողոմոն
տեսնելով որ անիկա գործունեայ կարիճ մըն է,
զանիկա Յովսէփի տանը բոլոր բեռներուն վրայ
29 դրաւ։ Եւ եղաւ որ այն ժամանակ Յերոբովամ
Երուսաղէմէ դուրս ելաւ. ու Ճամբուն մէջ
Սիլօնացի Աքիա մարգարէն անոր հանդիպեցաւ,
և անիկա նոր վերարկու մը հագեր էր, ու դաշ-
30 տին մէջ երկուքը միայնակ էին։ Եւ Աքիա անոր
վրայի նոր վերարկուն բռնեց, ու զանիկա տաս-
31 ներկու կտոր պատռեց։ Եւ Յերոբովամի ըսաւ,
Տասը կտորը քեզի առ. քանզի Իսրայէլի Տէր
Աստուածը այսպէս կ'ըսէ, Ահա Սողոմոնի ձեռ-
քէն թագաւորութիւնը պիտի պատռեմ, ու
32 տասը ցեղը քեզի պիտի տամ։ Եւ իմ ծառա-
յիս Դաւիթի համար, ու Իսրայէլի բոլոր ցե-
ղերէն ընտրած Երուսաղէմ քաղաքիս համար,
33 ցեղ մը անոր ըլլայ։ Որովհետև զիս թողուցին,
ու Աշտոնացոց աստուածն Աստարովթի և Մո-
վաբացոց աստուածն Քամովսի ու Ամմոնի որ-
դիներուն աստուածն Մելքոմի երկրպագու-
թիւն ըրին, և իմ ճամբաներուս մէջ չգտան-
ցին, որ իր հօրը Դաւիթի պէս իմ աչքերս ու-
զղիղ եղածը ու իմ կանոններս ու դատաստան-
34 ներս ի գործ դնեն։ Սակայն անոր ձեռքէն բո-
լոր թագաւորութիւնը պիտի չառնեմ, ու զա-
նիկա իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ իշխան
պիտի թողում իմ պատուիրանքներս ու կա-
նոններս պահող իմ ընտրած ծառայիս Դաւիթի
35 համար։ Բայց անոր որդւոյն ձեռքէն թագա-
ւորութիւնը պիտի առնեմ, ու տասը ցեղը քեզի
36 պիտի տամ։ Եւ անոր որդւոյն ցեղ մը պիտի
տամ, որպէս զի իմ ծառայ Դաւիթ իմ աչ-
քերուս միշտ ճրագ մը ունենայ Երուսաղէմ քա-
ղաքին մէջ՝ զոր ընտրեցի իմ անունս հոն դնե-
37 լու համար։ Ու քեզ պիտի առնեմ, և որով-
հետև բոլոր ուզածին պէս թագաւորութիւն պիտի
38 ընես, ու Իսրայէլի վրայ թագաւոր պիտի ըլլաս։
Եւ եթէ իմ բոլոր պատուիրածներուս

հնազանդութիւն ընես, ու իմ ճամբաներուս
մէջ քալես, և իմ ծառայիս Դաւիթի ըրածին
պէս՝ իմ կանոններս ու պատուիրանքներս պա-
հելով՝ իմ աչքերուս ուղիղ եղածը ընես, ան-
տեն եմ քեզի հետ պիտի ըլլամ, ու քեզի
39 շինեմ, ինչպէս Դաւիթի շինեցի, ու Իսրայէլը քեզի պիտի տամ։ Եւ
ասով Համոր Դաւիթի սերունդը պիտի չարչա-
40 րեմ, բայց ոչ թէ միշտ։ Ու Սողոմոն Յերոբո-
վամը մեռցնել ուզեց, բայց Յերոբովամ եղաւ
Եգիպտոս փախաւ, ու Եգիպտոսի Սիսակ թա-
գաւորին քով գնաց, ու մինչև Սողոմոնի մահը
Եգիպտոս մնաց։
41 Եւ Սողոմոնի միւսոյդ պատմութիւնը ու
անոր բոլոր ըրածները ու անոր իմաստութիւնը
ահա Սողոմոնի պատմութեան գիրքին մէջ գրո-
42 ւած են։ Եւ Սողոմոնի Երուսաղէմի մէջ բոլոր
Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւն ըրած օրերը
43 քառասուն տարի եղան։ Ու Սողոմոն իր հայ-
րերուն հետ քնացաւ, և իր հօրը Դաւիթի քա-
ղաքին մէջ թաղուեցաւ. ու անոր որդին Բռո-
բովամ անոր տեղը թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Իսրայէլացիները Ռոբովամը թագաւոր ընելու համար
Սիւքեմի մէջ ժողովելով Յերոբովամին միջոցով անկէ կը
խնդրեն որ երենց վրայ դրուած լուծը թեթեւցնէ։ 6 Ռո-
բովամ երիտասարդներուն խորհրդով ծերերուն խրատը
մերժելով՝ խառնութեամբ կը պատասխանէ անոնց։ 16 Տասը
ցեղերը կ'ապստամբին, ու Ադորամը կը մեռցնեն. ասոր
վրայ Ռոբովամ կը փախչի։ 21 Ռոբովամ բանակ կը կոչ-
մէ, բայց Սեմայիայէ կ'արգիլուի։ 25 Յերոբովամ իր թա-
գաւորութիւնը զօրացնելու համար քաղաքներ կը շինէ,
26 ու երիս արթերուն կռապաշտութիւնը կը հաստատէ։

Եւ Ռոբովամ Սիւքեմ գնաց, վասն զի բո-
լոր Իսրայէլ զանիկա թագաւոր ընելու համար
2 Սիւքեմ գացեր էր։ Ու Նաբատեան Յերոբո-
վամ, որ Սողոմոն թագաւորին երեսէն փախած
Եգիպտոս կը բնակէր, դեռ Եգիպտոսի մէջ էր
3 երբ այս բանը լսեց։ Եւ մարդ ղրկելով զանիկա
կանչեցին. ու Յերոբովամ և Իսրայէլի բոլոր ժո-
ղովուրդը եկան, ու Ռոբովամին հետ խօսեցան ու
4 ըսին, Քու հայրդ մեր վրայ ծանր լուծ մը դրաւ.
դուն հիմա քու հօրդ խիստ ծառայութիւնը ու
մեր վրայ դրած ծանր լուծը թեթեւցուր, ու
5 քեզի ծառայութիւն ընենք։ Եւ անիկա բսաւ
անոնց, Գացէք, ու երեք օրէն եւրը ինծի դար-
ձէք. ու ժողովուրդը գնաց։
6 Եւ Ռոբովամ թագաւորը խորհուրդ հար-
ցուց այն ծերերուն որոնք իր հօրը Սողո-
մոնի առջև կը կայնէին երբ անիկա ողջ էր,
ու բսաւ, Դուք ինծի ինչ խորհուրդ կու տաք,

Ձ բ Թագ. ը. 3։ ժ. 8, 18։
Ղ Գլ. ժբ. 2։ բ Մն. ժգ. 6։
Ջ բ Թագ. ի. 21։
Ռ Գլ. Բ. 24։
Ս Գլ. ժդ. 2։
Վ Տես ա Թագ. ժե. 27։ իդ. 5։
Տ Հմր. 11, 13։
Ր Հմր. 5, 6, 7։
Ց Գլ. ժբ. 16, 17։
Ւ Գլ. ժե. 4։ դ Թագ. ը. 19։ Սաղ. ճլբ. 17։
Փ Ցնս. ա. 5։
Ք բ Թագ. է. 11, 27։
Օ բ Մն. Բ. 29։
Ֆ բ Մն. Բ. 30։
Ա բ Մն. Բ. 31։
Բ Մատ. ա. 7։
Գ բ Մն. ժ. 1, ևն։
Դ Գլ. ժա. 26։
Ե Գլ. ժա. 40։
Զ ա Թագ. ը. 11—18։ Գլ. դ. 7։

7 որ այս ժողովուրդին պատասխան տամ։ Եւ
անոր խօսեցան ու ըսին, Եթէ դուն այսօր այս
ժողովուրդին ծառայ ըլլաս ու անոնց ծառա-
յութիւն ընես, և անոնց բարի խօսքեր ըսելով
պատասխան տաս, այն ատեն անոնք քեզի միշտ
8 ծառայ կ'ըլլան։ Բայց անիկա ծերերուն իրեն
տուած խորհուրդը մերժեց, ու իր առջև կայ-
նող ահ իրեն հետ մեծցած երիտասարդներուն
9 խորհուրդ հարցուց. Եւ անոնց ըսաւ, Դուք
ի՞նչ խորհուրդ կու տաք, որ այս ժողովուրդին
պատասխան տանք. քանզի անոնք ինծի խօսե-
ցան ու ըսին, Քու հօրդ մեր վրայ դրած լուծը
10 թեթեւցուր։ Ու անոր հետ մեծցած երիտա-
սարդները անոր խօսեցան ու ըսին, Քու հայրդ
մեր լուծը ծանրացուց, ու դուն մեր վրայէն
թեթեւցուր՝ ըսող ժողովուրդին այսպէս խօսիս,
ա անոնց այսպէս ըսես, Իմ պզտիկ մատս իմ
11 հօրս մէջքէն հաստ է. Իմ հայրս ձեր վրայ
ծանր լուծ դրեր է, բայց ես ձեր լուծը աւելի
պիտի ծանրացնեմ. իմ հայրս ձեզ խարազան-
ներով խրատեր է, բայց ես ձեզ կարիճներով
պիտի խրատեմ։
12 Եւ Յերոբովամ ու բոլոր ժողովուրդը երրորդ
օրը Ռոբովամի եկան, ինչպէս թագաւորը ըսեր
13 էր թէ Երրորդ օրը գնաք եկէք։ Ու թագաւորը
ժողովուրդին խստութեամբ պատասխան տուաւ,
և ծերերուն իրեն տուած խրատը մերժելով,
14 երիտասարդներուն խորհուրդին պէս անոնց հետ
խօսեցաւ ու ըսաւ, Իմ հայրս ձեր լուծը ծան-
րացուցեր է, բայց ես ձեր լուծը աւելի պիտի
ծանրացնեմ. իմ հայրս ձեզ խարազաններով
խրատեր է, բայց ես ձեզ կարիճներով պիտի
15 խրատեմ։ Եւ թագաւորը ժողովուրդին խօսքը
մտիկ չըրաւ, վասն զի Նոյս բանը Տէրոջմէն
եղաւ, որպէս զի Տէրը Եհովնացի Ահիայի ձեռ-
քով Նաբատեան Յերոբովամի ըսած խօսքը հաս-
16 տատէ։ Ու երբ բոլոր Իսրայէլ տեսաւ որ թա-
գաւորը իրենց մտիկ չըրաւ, ժողովուրդն ալ
թագաւորին պատասխան տուին ու ըսին, Մենք
Դաւիթի քով ի՞նչ բաժին ունինք, ու Յեսսէի
որդւոյն քով ժառանգութիւն չունինք. ով Իս-
րայէլ, ձեր վրաններդ գացէք. ով Դաւիթ, հիմա
դուն քու տունդ հոգա. ու Իսրայէլ իրենց վրան-
17 ները գացին։ Բայց Յուդայի քաղաքներուն
մէջ բնակող Իսրայէլի որդիներուն վրայ Ռոբո-
18 վամ թագաւոր եղաւ։ Եւ Ռոբովամ թագաւորը
ծերբ հարկերուն վրայ եղող Ադոռամը դրկեց,
բոլոր Իսրայէլ զանիկա քարերով քարկոծ եցին,
ու մեռաւ։ Եւ Ռոբովամ թագաւորը արագորա-
լով կառքը հեծաւ, որպէս զի Երուսաղէմ փախ-

19 չի։ Այսպէս Իսրայէլ Դաւիթի տունէն ապըս-
տամբեցաւ մինչև այսօր։
20 Եւ բոլոր Իսրայէլ Յերոբովամի դառնալը
լսելով՝ մարդ դրկեցին ու զանիկա ժողովքին մէջ
կանչեցին, և զանիկա բոլոր Իսրայէլի վրայ թա-
գաւոր դրին, ու Յուդայի ցեղէն զատ Դաւի-
21 թի տանը ուրիշ հետեւող մը չկար։ Եւ Ռո-
բովամ Երուսաղէմ մտաւ, ու բոլոր Յուդայի
տունէն ու Բենիամինի ցեղէն հարիւր ութսուն
հազար ընտիր պատերազմողներ ժողվեց, որ Իս-
րայէլի տանը հետ պատերազմին, ու թագաւորու-
թիւնը Սողոմոնի որդւոյն Ռոբովամի դարձնեն։
22 Եւ Աստուծոյ մարդուն Սեմայիայի Աս-
23 տուծոյ խօսքը եղաւ՝ ըսելով, Սողոմոնի որդւոյն
Յուդայի Ռոբովամ թագաւորին ու բոլոր Յու-
դայի տանը ու Բենիամինի և մնացորդ ժողո-
24 վուրդին խօսիս, ու ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ,
Մի ելլէք, ու Իսրայէլի որդիներուն, ձեր եղ-
բայրներուն, հետ մի պատերազմիք. ամէն մարդ
թող իր տունը դառնայ. եղած գործ այս բանը
ինծմէ եղաւ։ Եւ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրին, ու
Տէրոջը բանին պէս *հետ դարձան։
25 Ու Յերոբովամ Եփրեմի լեռնանը վրայ Սի-
քեմը շինեց ու հոն բնակեցաւ. և անկէ ելաւ,
26 Փանուէլը շինեց։ Ու Յերոբովամ իր սրտին մէջ
ըսաւ, Հիմա թագաւորութիւնը Դաւիթի տանը
27 պիտի դառնայ։ Եթէ այս ժողովուրդը Երուսա-
ղէմ Տէրոջը տունը ելլէ զոհ ընելու համար,
այն ատեն այս ժողովուրդին սիրտը իրենց տէ-
րոջը, Յուդայի Ռոբովամ թագաւորին, պիտի
դառնայ, և զիս պիտի մեռցնեն, ու Յուդայի
28 Ռոբովամ թագաւորին պիտի դառնան։ Եւ թա-
գաւորը խորհուրդ ըրաւ, ու †ոսկւոյ հաս ա-
կիկ որմէ շինեց. ու անոնց ըսաւ, †Ամէն հետ
ձեզի Երուսաղէմ ելլել պէտք չէ՞. ով Իսրա-
յէլ, *ահա քու աստուածներդ՝ որոնք քեզ
29 Եգիպտոսի երկրէն հանեցին։ Ու մէկը †Բեթէլի
մէջ դրաւ, ու միւսն ալ †Դանի մէջ դրաւ։
30 Եւ այս բանը *մեղքի պատճառ եղաւ. վասն զի
ժողովուրդը մինչև Դան կ'երթար այս սրբեցնե-
31 մէկուն առջև երկրպագութեան համար։ Ու
*բարձր տեղերու վրայ կառուցուածներ շինեց, ու
Ժողովուրդին ցած մարդոցմէն քուրմեր ըրաւ,
որոնք Ղեւիի որդիներէն չէին։
32 Ու Յերոբովամ ութերորդ ամսուն մէջ, ամ-
սուն տասնըհինգերորդ օրը, *Յուդայի մէջ պահ-
ատած տօնին պէս տօն սահմանեց, ու սեղանին
վրայ †զոհեր մատուցի՞, Բեթէլի մէջ այսպէս
ըրաւ, ու իր շինած որթերուն զոհեր մատուց-
և բարձր տեղերուն համար ըրած Ղուրմերը

Ե բ Մն. ժ. 7։ Առակ. ժե. 1։
Զ Հմր. 24։ Դատ. ժգ. 4։ բ Մն. ժ. 15։ իբ. 7։ իե. 20։
Է Գլ. ժա. 11, 31։
Ը բ Թագ. ի. 1։
Թ Գլ. ժա. 13, 36։
Ժ Գլ. դ. 6։ ե. 14։
Ի դ Թագ. ժէ. 21։
Լ Գլ. ժա. 13, 32։
Խ բ Մն. ժա. 1։
Ծ բ Մն. ժա. 2։
Կ Հմր. 15։
* Կամ, երթալէն
Հ Տես Դատ. Թ. 45։
Ձ Դատ. ը. 17։
Ղ բ Օր. ժգ. 5, 6։
Ճ դ Թագ. ժ. 29։ ժէ. 16։
† Կամ, Ալ հերիք է ձեր երու-
սաղէմ երթալը
Մ Ել. լբ. 4, 8։
Յ Ծն. իբ. 19։ Ովս. դ. 15։
Ն Դատ. ժը. 29։
Շ Գլ. ժգ. 34։ դ Թագ. ժէ.
21։
Ո Գլ. ժգ. 32։
Չ Թուա. դ. 10։ Գլ. ժգ. 33։
դ Թագ. ժէ. 32։ բ Մն. ժա.
14, 15։ Եզեկ. խդ. 7, 8։
Պ Ղեւ. խգ. 33, 34։ Թուա. իճ-
12։ Գլ. ը. 2, 5։
Ջ Կամ, երաւ
Ռ Ամովս. է. 13։

33 Բեթէլի մէջ գրաւ։ Ու՞ր մնքէն հնարած ամ-
սան մէջ, այսինքն ութերորդ ամսուն տասնե-
հինգերորդ օրը, Բեթէլի մէջ իր շինած սեղա-
նին վրայ զոհը մատուց, ու Իսրայէլի որդինե-
րուն տօն սահմանեց, ու սեղանին վրայ ‖զոհեր
մատուցանելով "խունկ ծխեց"։

ԳԼ. ԺԳ

1 Ցերոբովամի ձեռքը կը չորնայ, Բեթէլի մէջ իր շինած
սեղանին վրայով մարգարէութիւն ընդդէմ չարու-
թիւն մատածելուն համար, 6 և մարգարէին աղօթքովը կը
բժշկուի։ 7 Անի մարգարէն թագաւորին ընծայը
մերժելով Բեթէլէ կ'երթայ։ 11 Ծեր մարգարէ մը
խաբելով նա կը դարձնէ զանիկա, 20 որ Աստուծմէ կը
յանդիմանուի, 23 ու առիւծէ մը կը մեռցուի. 26 ու ծեր
մարգարէն զանիկա կը թաղէ, 31 և անոր մարգարէու-
թիւնը կը հաստատէ։ 33 Ցերոբովամի կամակորութիւնը։

Ու ~ երբ Յերոբովամ խունկ ծխելու համար
սեղանին քով կը կայնէր, ահա †Աստուծոյ մարդ
2 մը Տէրոջը խօսքովը Յուդայէ Բեթէլ եկաւ։ Եւ
Տէրոջը խօսքովը սեղանին կանչեց ու ըսաւ, Ով
սեղան, ով սեղան, Տէրը այսպէս կ'ըսէ, Ահա
Դաւիթի տունը որդի մը պիտի ծնանի ‡Յոսիա
անունով, և քու վրադ խունկ ծխող բարձր սե-
ղերուն քուրմերը քու վրադ պիտի զոհէ, ու քու
3 վրադ մարդոց ոսկորներ պիտի այրեն։ Եւ նոյն օրը
Ընչան մը տալով՝ ըսաւ, Տէրոջը խօսելուն նշանը
այս է. Ահա սեղանը պիտի պատռի, ու վրայի
մոխիրը պիտի թափի։

4 Ու երբ թագաւորը Աստուծոյ մարդուն Բե-
թէլի մէջ սեղանին համար կանչած խօսքը լսեց,
Յերոբովամ սեղանին վրայէն ձեռքը երկնցուց,
ու ըսաւ, Ա՛յս մարդը բռնեցէք. և անոր վրայ եր-
կընցուցած ձեռքը չորցաւ, ու զանիկա իրեն
5 դարձնելու կարող չեղաւ։ Եւ Աստուծոյ մար-
դուն Տէրոջը խօսքովը տուած նշանին պէս՝ սե-
ղանը պատռեցաւ ու մոխիրը սեղանէն թափե-
6 ցաւ։ Եւ թագաւորը Աստուծոյ մարդուն պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ, Խնդրեմ Տէր Աստուծոյդ
առջև աղաչէ ու ինծի համար աղօթք ըրէ, որ
ձեռքս ինծի դառնայ։ Անի մարդը Տէրոջը առջև աղաչեց, և թագաւորին
ձեռքը իրեն դարձաւ ու առաջուան պէս եղաւ։
7 Եւ թագաւորը Աստուծոյ մարդուն ըսաւ, Ինծի
հետ տուն եկուր, և §քիչ մը կերակուր կեր՝, ու
8 ¶քեզի պարգև տամ։ Եւ Աստուծոյ մարդը թա-
գաւորին ըսաւ, Եթէ ինծի քու տանդ կէսն ալ
տաս, քեզի հետ պիտի չերթամ, ու այս տեղ
9 հաց պիտի չուտեմ, ոչ ալ ջուր խմեմ. Վասն
զի Տէրը իր խօսքովը ինծի այսպէս պատուիրեց ու
ըսաւ, **Հաց չուտես ու ջուր չխմես, ու դացած
10 ճամբայէդ չդառնաս։ Ուստի անիկա ուրիշ ճամ-
բով դնաց ու Բեթէլ գացած ճամբովը չդարձաւ։

11 Եւ Բեթէլի մէջ ծեր մարգարէ մը կը բնակէր-
ու անոր որդիները եկան, ու Աստուծոյ մարդուն
նոյն օրը Բեթէլի մէջ բոլոր ըրած գործերը անոր
պատմեցին, և անիկա թագաւորին ինչ խօսքեր
որ ըրեր էր՝ զանոնք ալ իրենց հօրը պատմե-
12 ցին։ Ու անոնց հայրը անոնց ըսաւ, Ո՞ր ճամբա-
յէն գնաց։ Եւ անոր որդիները Յուդայէ եկող
Աստուծոյ մարդուն գացած ճամբան †տեսեր
13 էին։ Ու իր որդիներուն ըսաւ, Էշը պատրաստե-
ցէք ինծի. և անոնք անոր համար էշը պատրաս-
14 տեցին, ու անիկա վրան հեծաւ. Եւ Աստուծոյ
մարդուն ետեւէն գնաց ու զանիկա բլուրին մէջ
տակ նստած գտաւ, ու անոր ըսաւ, Յուդայէ ե-
կող Աստուծոյ մարդը դո՞ւն ես. և անիկա ըսաւ,
15 Ես եմ։ Ու անոր ըսաւ, Ինծի հետ տուն եկուր
16 ու հաց կեր։ Եւ անիկա ըսաւ, Ետիեղի հետ չեմ
կրնար դառնալ ու քու տո՛ւնդ մտնել. ոչ ալ
այս տեղ քեզի հետ հաց պիտի ուտեմ, ու ոչ
17 ջուր խմեմ. Վասն զի †Տէրոջը խօսքովը ինծի ը-
ուեցաւ, Հոն հաց չուտես, ջուր ալ չխմես, ու
18 գացած ճամբայէդ չդառնաս։ Նոյց անիկա ըսաւ
անոր, Ես ալ քեզի պէս մարգարէ եմ, ու հրեշ-
տակ մը ինծի հետ Տէրոջը խօսքովը խօսեցաւ ու
ըսաւ, Զանիկա քեզի հետ քու տունդ դարձուր,
որպէս զի հաց ուտէ ու ջուր խմէ. **սակայն սուտ
պրուցեց անոր։

19 Անի տունն անոր հետ դարձաւ, և անոր տունը
20 հաց կերաւ ու ջուր խմեց։ Ու երբ անոնք սեղան
նստեր էին, Տէրոջը խօսքը զանիկա դարձնող մար-
21 գարէին եղաւ. Ու անիկա Յուդայէ եկող Աս-
տուծոյ մարդուն կանչելով՝ ըսաւ, Տէրը այսպէս
կ'ըսէ, Որովհետեւ դուն Տէրոջը խօսքին անհնա-
զանդութիւն ըրիր, ու քու Տէր Աստուծոյդ քեզի
22 պատուիրած պատուէրը չպահեցիր, Եւ դարձար,
ու հաց կերար ու ջուր խմեցիր էն տեղը որու
համար քեզի ըսած էր որ հաց չուտես ու ջուր
չխմես, քու մեռելդ քու հայրերուդ գերեզմանը
պիտի չմտնէ։

23 Եւ հաց ուտելէն ու ջուր խմելէն ետքը անիկա
իր համար դարձուցած մարգարէին էշը պատրաստեց.
24 Ան ալ գնաց, ու ճամբուն մէջ †առիւծ մը գտաւ
զանիկա ու մեռցուց. և անոր մեռելը ճամբուն
վրայ փռուած մնաց, ու էշը անոր քով կայներ
25 էր, առիւծն ալ մեռելին քով կայներ էր։ Եւ
ահա անկէ քանի մը մարդիկ անցնելով՝ ճամբուն
վրայ փռուած մեռելը ու մեռելին քով կայնող
առիւծը տեսան. ու գացին այն ծեր մարգարէին
26 բնակած քաղաքին մէջ պատմեցին։ Եւ զանիկա
ճամբայէն դարձնող մարգարէն երբ լսեց՝ ըսաւ,
Անիկա Տէրոջը խօսքին անհնազանդութիւն ընող
Աստուծոյ մարդն է. ու Տէրը զանիկա առիւծին
տուեր է, որ զանիկա պատռտելով մեռցուցեր է՝
27 Տէրոջը անոր ըսած խօսքին համեմատ։ Եւ իր որ-

~ Թագ. ԺԵ. 39։
‖ կամ, խունկ ծխելու եբաւ
¤ Գլ. Ժգ. 1։ ——
¬ Գլ. Ժբ. 32, 33։
‡ դ Թագ. իգ. 17։
§ դ Թագ. իդ. 15, 16։
¶ Նա. է. 14։ Յոէլ. բ. 18։
ա կոր. ա. 22։
** Ել. ը. 8։ Թ. 28։ Ժ. 17։
Թագ. իա. 7։ Գործ. ը. 24։
Յակ. ե. 16։
• Եբր. «էրտէ զօրացուր
†† ա Թագ. Թ. 7։ դ Թագ. ե. 15։
‡‡ Թագ. իբ. 18։ իդ. 13։
§§ ա կոր. ե. 11։
¶¶ կամ, ցուցուցին
‖‖ Հմր. 8, 9։
¤¤ Գլ. ի. 35։ ա Թես. դ. 15։
¬¬ Հմր. 9։
‡‡ Գլ. ի. 36։

դիներուն խօսեցաւ ու ըսաւ, Ինծի համար էշը
28 պատրաստեցէք, ու անոնք պատրաստեցին։ Եւ
գնաց անոր մեռելը գտաւ, որ ճամբուն վրայ
փռուած էր. ու էշը և առիւծը մեռելին քով
կայներ էին. առիւծը մեռելը կերած չէր, ոչ ալ
29 էշը պատառեր էր։ Եւ այն մարգարէն Աստուծոյ
մարդուն մեռելը վերցուց ու զանիկա իշուն վրայ
դրաւ ու զանիկա դարձուց. և ծեր մարգարէն
քաղաքը մտաւ, որպէս զի ողբ ընէ ու զանիկա
30 թաղէ. Եւ անոր մեռելը իր գերեզմանին մէջ
դրաւ, ու Ա՛վա՛յ եղբայր, ըՒԼՎ, անոր վրայ ողբ
31 ըրին։ Ու զանիկա թաղելէն ետքը իր որդիներուն
խօսեցաւ ու ըսաւ, Երբ ես մեռնիմ, դիս Աստու-
ծոյ մարդուն թաղուած գերեզմանին մէջ թա-
ղեցէք, ձիմ ոսկորներս անոր ոսկորներուն քով դնեցէք.
32 Վասն զի Բեթէլի մէջ եղող սեղանին համար,
ու Սամարիայի քաղաքներուն մէջ եղող ամէն
բարձր տեղերու կռատուններուն համար, հանոր
Տէրոջը խօսքովը կանչած խօսքը անպատճառ
պիտի կատարուի։

33 Ա՛վ, յետ դարձին ետքը Յերոբոամ իր չար ճամ-
բային չդարձաւ. մանաւանդ նորէն ժողովուրդին
ցած մարդոցմէն բարձր տեղերուն ՚քուրմեր կ'ը-
նէր, ամէն ուզողը կ'օրհնէր, ու անիկա բարձր
34 տեղերուն քուրմ կ'ըլլար։ ֊Եւ այս բանը Յերո-
բոամին տանը մեղքի պատճառ եղաւ, նաև ՙանոր
երկրի երեսէն կորսուելուն ու բնաջինջ ըլլալուն։

ԳԼ. ԺԴ

1 Յերոբոամ իր որդւոյն Աբիային հիւանդանալուն համար՝
իր կնոջը հապճեպով փոխել կու տայ, ու զանիկա ընծաներով Սելով կը դրկէ Աբիա մարգարէին։ 5 Աբիա Աստուծոյ յայտնութիւնով Աստուծոյ դառնութիւնը կը ցուցնէ անոր։ 17 Աբիա կը մեռնի ու կը թաղուի։ 19 Նադաբ Յերոբոամի յաջորդը կ'ըլլայ։ 21 Ռոբոամի չար վարմունքը։ 25 Սիսակ Երուսաղէմը կը կողոպտէ։ 29 Աբիա Ռոբոամի յաջորդը կ'ըլլայ։

Ա՚յն ատեն Յերոբոամի որդին Աբիա հի-
2 ւանդացաւ։ Ու Յերոբոամ իր կնոջ ըսաւ, Ելիր,
կերպարանքդ փոխէ, այնպէս որ Յերոբոամի կինը
ըլլալդ չգիտցուի, ու Սելով գնա. ահա Աբիա
մարգարէն հոն է. անիկա էր որ ինծի համար ըսաւ
Թէ ՚այս ժողովուրդին վրայ թագաւոր պիտի ըլ-
3 լամ. ԲՈւ ձեռքդ տասը հաց և բլիթներ ու մէկ
սափոր մեղր առ, ու անոր գնա. անիկա քեզի
4 պիտի պատմէ ինչ որ տղուն պիտի պատահի։ Եւ
Յերոբոամի կինը այնպէս բրաւ, ու ելաւ ֊Սելով
գնաց, և Աբիայի տունը մնաւ. բայց Աբիայի
աչքերը ծերութենէն ակարացեր էին, ու չէր
կրնար տեսնել։

5 Եւ Տէրը Աբիայի ըսաւ, Ահա Յերոբոամի
կինը իր տղուն համար քեզի բան հարցնելու կու-
գայ, վասն զի անիկա հիւանդ է. անոր այսպէս
ու այսպէս խօսիս. ու անիկա գալու ատենը ան-
6 ծանօթ կերպարանքով պիտի ըլլայ։ Ու երբ Աբիա
դռնէն ներս կը մտնէր, Աբիա անոր ոտքերուն
ձայնը լսածին պէս ըսաւ, Ով Յերոբոամի կինը,
եկուր. դուն ինչո՞ւ այդպիսի անծանօթ կերպա-
րանք մտեր ես. բայց ես քեզի խիստ լուր մը պի-
7 տի ղրկուեցայ։ Գնա, Յերոբոամին ըսէ, Իսրայէլի
Տէրը Աստուածը այսպէս կ'ըսէ, ՚Որովհետև քեզ
ժողովուրդին մէջէն բարձրացուցի, ու քեզ իմ
8 ժողովուրդիս Իսրայէլի վրայ իշխան ըրի, Եւ Դա-
ւուրութիւնը Դաւիթի տունէն պատուեցի, ու
զանիկա քեզի տուի. ու դուն ՚իմ պատուիրանք-
ներս պահող ու իմ առջեւս ուղղութիւն ընելու
համար իր բոլոր սրտովը ՚ինծի հնազանդ եղող՝
9 իմ Դաւիթ ծառայիս պէս չեղար. Ամենայն
բոլոր քեզմէ առաջ եղողներէն աւելի չարութիւն
ըրիր, Եւ դուն գացիր քեզի
ուրիշ աստուածներ ու ձուլածոյ կուռքեր շինե-
10 ցիր, ու ՚զիս եռիդ նեղացուցիր. Ասոր համար ահա
ՐՅերոբոամի տանը վրայ չարիք պիտի բերեմ, ու
ԺՅերոբոամի տունէն այր մարդիկը, ԷՒ՚նոնք
Իսրայէլի մէջ գոցուածը ու ձգուածը պիտի կոտորեմ,
և Յերոբոամի տունը պիտի սրեմ՝՚ ինչպէս աղբը
11 կ'սրեն, մինչև որ հատնի։ ՚Յերոբոամէ քաղաքի
մէջ մեռնողը շուներն պիտի ուտեն, ու դաշտի
մէջ մեռնողը երկինքի թռչուններն պիտի ուտեն,
12 քանզի Տէրը խօսեցաւ։ Եւ դուն ելիր, քու տունդ
գնա. ու երբ ոտքերուդ քաղաքին մէջ մտած
13 ատենը տղան պիտի մեռնի. Ու բոլոր Իսրայէլ
ողբալով զանիկա պիտի թաղեն, վասն զի Յերո-
բոամէ միայն անիկա գերեզման պիտի մտնէ.
որովհետև Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն առջև Յե-
րոբոամի տանը մէջ ՚բարի բան մը գտաւ անոր
14 վրայ դառնաւեցաւ։ Եւ Տէրը իրեն համար Իսրա-
յէլի վրայ թագաւոր մը պիտի հանէ, որ ՚նոյն
օրը՝ Յերոբոամի տունը պիտի կոտորէ. ու ալ
ինչ ձայ, գրեթէ հիմա պէտք է որոշուի այս բանը։
15 Եւ Տէրը ջուրերու մէջ եղող շարժուն եղէգի
պէս Իսրայէլը պիտի զարնէ, ու ՚Իսրայէլը պիտի
խլէ այս բարի երկրին երեսէն, զոր անոնց հայ-
րերուն տուեր էր, ու զանոնք ՚Ղփռատին անդին
կողմը պիտի ցրուէ, ՚որովհետև Տէրը բարկացնե-
16 լով իրենց ‡Աստարովթի կուռքեր՝ շինեցին. Եւ
Իսրայէլը Էրեթ պիտի ձգէ, Յերոբոամի ՙըրած
մեղքերուն համար ու Իսրայէլի ալ մեղանչել
տալուն համար։

17 Ա՚յն ատեն Յերոբոամի կինը ելաւ գնաց ու

ե Նէհեմ. բ. 26։ Սապ. ծ. 17։ Եզեկ. խգ. 35։
ը Գլ. ժե. 29։
թ Գլ. խա. 21։ դ Թագ. բ. 8։
ի բ Օր. լբ. 36։ դ Թագ. ժդ. 26։
լ Գլ. ժդ. 4։ խա. 24։
խ Հմր. 17։
ծ բ Մն. ժբ. 12։ ժբ. 3։
կ Գլ. ժե. 27, 28, 29։
հ Կամ, այսօր
ձ դ Թագ. ժէ. 6։ Սապ. ծբ. 5։
ղ Ցնս. խգ. 15, 16։
ճ դ Թագ. ժե. 29։
մ Ել. լդ. 13։ բ Օր. ժբ. 3, 4։
յ Կամ, անտառներ
ն Գլ. ժբ. 30։ ժդ. 34։ ժե. 30, 34։ ժդ. 2։

ե Ներմ. իբ. 18։
զ դ Թագ. իգ. 17, 18։
է Տես Գլ. ժգ. 24։
ը Հմր. 2։ դ Թագ. իգ. 16, 19։
թ Գլ. ժբ. 31, 32։ բ Մն. ժա. 15։ ժգ. 9։
ժ Գաս. ժէ. 12։
ի Գլ. ժբ. 30։
լ Գլ. ժգ. 10։ —
խ Գլ. ժա. 31։
ծ ա Թագ. բ. 7, 8։
կ Գլ. ժա. 29։
հ Տես բ Թագ. ժբ. 7, 8։ Գլ. ժգ. 2։
ձ Գլ. ժա. 31։
ղ Գլ. ժա. 33, 38։ ժե. 5։
ճ Եբ. իմ հաւէտս հկող
մ Գլ. ժբ. 28։ բ Մն. ժա. 15։

ՙթերաս մնաս, ու Նանիկա տանը դառնէն ներս
18 մտածին պէս՝ աղան մեռաս։ Եւ զանիկա թա-
ղէցին, ու բոլոր Իսրայէլ անոր վրայ ողբացին
ՀՏէրոջը խօսքին համեմատ՝ զոր իր ծառային
Աբիա մարգարէին ձեռքով խօսեր էր։
19 Ու Յերոբովամի մնացորդ պատմութիւնը՝ թէ
ի՛նչպէս "պատերազմ ըրաւ, և թէ ի՛նչպէս թա-
գաւորեց, ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշա-
20 տակաց գիրքին մէջ գրուած է։ Եւ Յերոբովամի
թագաւորութիւն ըրած օրերը քսանուերկու
տարի եղան, ու իր հայրերուն հետ քնացաւ. ու
անոր տեղ անոր որդին Նադաբ թագաւոր եղաւ։
21 Եւ Սաղոմնի որդին Ռոբովամ Յուդայի մէջ
թագաւորեց. ՀՌոբովամ քառասունըմէկ տարե-
կան էր երբ թագաւոր եղաւ, և տասնըհօթը
տարի թագաւորութիւն ըրաւ Երուսաղէմի մէջ,
պահնէն այն քաղաքին մէջ՝ Ցոր Տէրը Իսրայէլի
ամէն ցեղերէն ընտրեց իր անունը հոն դնելու
համար. Նաւ անոր մայրը Ամմոնացի էր Նաամա
22 անունով։ Եւ Յուդայեանք ալ Տէրոջը առջեւ
չարութիւն ըրին, ու իրենց ըրած մեղքերովը
իրենց հայրերուն բոլոր ըրածէն աւելի Ցանիկա
23 բարկացուցին։ Եւ անոնք ալ ամէն բարձր բլուր-
ներուն վրայ, ու Համին կանանչ ծառերուն տակ
Ցբարձր տեղեր ու սրճաններ և ՑԱստարովթի
24 կուռքեր շինեցին։ Ցու երկրին մէջ Սոդոմական
մեղք ալ գործողներ կային, ու Տէրոջը Իսրայէլի
որդիներուն առջեւէն վռնտած ազգերուն բոլոր
գարշելի բաներուն նման կ'ընէին։
25 Եւ Ռոբովամ թագաւորին հինգերորդ տարին
Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը Երուսաղէմի վրայ
26 եկաւ. ՖՈւ Տէրոջը տանը գանձերը ու թագաւո-
րին տանը գանձերը առաւ. ամէնն ալ առաւ.
ՏՍաղոմնի շինած բոլոր ոսկիէ ասպարներն ալ
27 առաւ։ Եւ Ռոբովամ թագաւորը անոնց տեղ
պղնձէ ասպարներ շինեց, ու զանոնք թագաւո-
րական տանը դուռը պահպանութիւն ընող աւե-
28 տանդակաց ատենապաններուն ձեռքը յանձնեց։ Ու
երբ թագաւորը Տէրոջը տունը կ'երթար՝ աւե-
տանդապանները զանոնք կը կրէին, ու Ֆետը զանոնք
աւետանդապաններուն խուցը կը դարձնէին։
29 ՚Եւ Ռոբովամի ընացորդ պատմութիւնը ու
անոր ամէն ըրածը՝ ահա Յուդայի թագաւորնե-
30 րուն յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած է։ Ու
ՖՌոբովամի և Յերոբովամի մէջտեղ միշտ պատե-
31 րազմ կար։ ՚Եւ Ռոբովամ իր հայրերուն հետ
քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ Դաւթի քա-
ղաքին մէջ թաղուեցաւ. Ֆէւ անոր մայրը Ամմո-
նացի էր Նաամա անունով. ու անոր տեղ անոր
որդին Ֆ‖Աբիա թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Աբիայի գէշ վարմունքը։ 7 Ասա անոր տեղ կը յա-
ջորդէ։ 9 Ասայի բարի վարմունքը. 16 Բաասայի ու իրեն
մէջտեղ եղած պատերազմը պատճառ կ'ըլլայ՝ որ ինք Բե-
նադադի հետ դաշնակցութիւն կ'ընէ։ 23 Յովսափատ Ա-
սայի տեղ կը յաջորդէ։ 25 Նադաբի գէշ վարմունքը։ 27
Բաասա անոր դէմ ապստամբելով՝ Աբիայի մարգարէու-
թիւնը ի գործ կը դնէ։ 31 Նադաբի մահը։ 33 Բաասայի
գէշ վարմունքը։

Եւ ՚Նաբատեան Յերոբովամի թագաւորու-
թեան տասնըութերորդ տարին՝ Աբիա Յուդայի
2 վրայ թագաւորեց։ Անիկա Երուսաղէմի մէջ երեք
տարի թագաւորութիւն ըրաւ. Էու անոր մօրը
անունը ՖՄաաքա էր, ու Աբիսողոմի աղջիկն էր։
3 Եւ անիկա իրմէ առաջ իր հօրը ըրած բոլոր մեղ-
քերուն հետեւեցաւ. ու ՚անոր սիրտը իր Տէր
Աստուծոյն հետ կատարեալ չէր՝ իր հօրը Դա-
4 ւիթի պէս։ Բայց ՖԴաւիթի սիրոյն համար
անոր Տէր Աստուածը Երուսաղէմի մէջ անոր
Ճրագ մը տուաւ, անկէ ետքը անոր որդին նս-
5 տեցնելով ու Երուսաղէմը հաստատելով. Որով-
հետեւ ՖԴաւիթ Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ,
ու իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ բնաւ անոր
պատուիրանքներէն չխոտորեցաւ՝ ՚Ուրիայի Ու-
6 րիայի բանէն զատ։ ՚Եւ Ռոբովամի ու Յերոբո-
վամի մէջտեղ պատերազմ՝ կար՝ անոր կեանքին
բոլոր օրերուն մէջ։
7 ՖՈւ Աբիայի մնացորդ պատմութիւնը և անոր
բոլոր ըրածը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յի-
շատակաց գիրքին մէջ գրուած է. ու Աբիայի ու
8 Յերոբովամի մէջտեղ պատերազմ կար։ ՖԵւ Աբիա
իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու զանիկա Դաւիթի
քաղաքին մէջ թաղեցին, և անոր տեղ անոր որ-
դին Ասա թագաւոր եղաւ։
9 Իսրայէլի Յերոբովամ թագաւորին քառասներորդ-
10 տարին Ասա Յուդայի վրայ թագաւոր եղաւ. Ու
Երուսաղէմի մէջ քառասունըմէկ տարի թագա-
ւորութիւն ըրաւ, և անոր *մօրը անունը Մաաքա
11 էր ու Աբիսողոմի աղջիկն էր։ ՚Եւ Ասա իր հօրը
Դաւիթի պէս Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ։
12 ՖՈւ Սոդոմական մեղք գործողները երկրէն վեր-
ցուց, և իր հայրերուն շինած բոլոր կուռքերը
13 քնաջինջ ըրաւ։ Ու ֊իր մայրը Մաաքան սիրնու-

ՙ ԳԼ. ԺԶ. 6, 8, 15, 23։ Երկ. Ղ. 4։
՚ Հմր. 12։
՛ Հմր. 13։
՝ Բ Մն. ԺԳ. 2, ևն։
՞ Բ Մն. ԺԲ. 13։
՟ ԳԼ. Ժա. 36։
ՠ Հմր. 31։
՚՚ Բ Մն. ԺԲ. 1։
՚՛ Բ Օր. ԼԲ. 21։ Սաղ. Հբ. 52։ Ա Կոր. Ժ. 22։
՚՝ Նա. ՅԺ. 5։
՚՞ Բ Օր. ԺԲ. 2։ Եզեկ. ԺԶ. 24, 25։
՚՟ Գ Թագ. ԺԿ. 9, 10։
՚ՠ Բ Օր. Խգ. 17։ ԳԼ. ԺԹ. 12։ Խբ. 46։ Գ Թագ. Խգ. 7։
՛՚ ԳԼ. Ժա. 40։ Բ Մն. ԺԲ. 2։
՛՛ Բ Մն. ԺԲ. 9, 10, 11։
՛՝ ԳԼ. Ժ. 17։
՛՞ Բ Մն. ԺԲ. 15։
՛՟ ԳԼ. ԺԲ. 24։ ԺԹ. 6։ Բ Մն. ԺԲ. 15։
՛ՠ Բ Մն. ԺԲ. 16։
՝՚ Հմր. 21։
՝՛ Բ Մն. ԺԲ. 16։ Մատ. ա. 7։
՝՝ Եբր. Աբիամ

——

՝՞ Բ Մն. ԺԳ. 1։
՝՟ Բ Մն. Ժա. 20, 21, 22։
՝ՠ Բ Մն. ԺԳ. 2 Յ'ընտրէ Մխ-
քիա, Գաբաաոցի Ուրիէլին
աղջիկը։
՞՚ ԳԼ. Ժա. 4։ Սաղ. ՃԺԲ. 80։
՞՛ ԳԼ. Ժա. 32, 36։ Բ Մն. Խա.
7։
՞՝ ԳԼ. ԺԹ. 36։
՞՞ ԳԼ. ԺԳ. 8։
՞՟ Բ Թագ. Ժա. 4, 15։ ԺԲ. 9։
՞ՠ ԳԼ. ԺԳ. 30։
՟՚ Բ Մն. ԺԳ. 2, 3, 22։
՟՛ Բ Մն. ԺԳ. 1։
՟՝ Աբիսողոմ, ուժ մօրը. Տես Հմր. 2։
՟՞ Բ Մն. ԺԳ. 2։
՟՟ ԳԼ. ԺԳ. 24։ Խբ. 47։
՟ՠ Բ Մն. ԺԶ. 16։

թէհնէ հանեց, քանզի անիկա Աստարոթի կուռք
մը շիներ էր. և Աստ անոր կուռքը կտրտեց ու
14 Ակեդոն հեղեղատին մէջ ալրեց։ Բայց բարձր
տեղերը չվերցան, սակայն Ասայի սիրտը իր կեան-
քին բոլոր օրերուն մէջ Տէրոջը հետ կատարեալ
15 էր։ Եւ իր հօրը նուիրած բաները ու իր նուիրած
բաները, արծաթը ու ոսկին ու անօթները, Տէ-
րոջը տունը տարաւ։
16 Եւ Ասայի ու Իսրայէլի Բաասա թագաւորին
միջտեղ, անոնց բոլոր օրերուն մէջ, պատերազմ
17 կար։ Ու Իսրայէլի թագաւորը Բաասա Յուդայի
դէմ ելաւ, և Ռաման շինեց, որպէս զի Յու-
դայի Ասա թագաւորին երթալ մտնող մարդ մը
18 չթողու։ Ուստի Ասա Տէրոջը տանը գանձերուն
մէջ ու թագաւորական տանը գանձերուն մէջ
մնացած բոլոր արծաթը ու ոսկին առաւ, և իր
ծառաներուն ձեռքը տուաւ, ու Ասա թագաւորը
Դամասկոս բնակող Ասորոց թագաւորին, Է-
զիոնի որդւոյն Տաբրեմոնի որդւոյն Բէնհադադի,
19 դրկեց զանոնք, ու ըսաւ, Իմ ու քու միջտեղ, և
իմ հօրս ու քու հօրդ միջտեղ դաշնակցութիւն
կայ. ահա քեզի արծաթ ու ոսկի ընծայ դրկեցի.
եղիր, Իսրայէլի Բաասա թագաւորին հետ ունե-
ցած դաշնակցութիւնդ ապրէ, որպէս զի անիկա
20 իմ վրայէս ետ քաշուի։ Ու Բէնհադադ Ասա թա-
գաւորին խօսքը մտիկ ըրաւ, և իր զօրքերուն իշ-
խանները Իսրայէլի քաղաքներուն վրայ դրկեց. ու
Ինոնը, Աբել-բեթ-մաաքան ու բոլոր
Քինեթեթը ու բոլոր Նեփթաղիմի երկիրը զար-
21 կաւ։ Եւ Բաասա այս բանը լսելով՝ Ռաման շինե-
22 լէն ետ կեցաւ ու Թերսայի մէջ նստաւ։ Ասա
ամէն Յուդայի մարդիկը
կանչեց առանց մէկը ձգելու, որոնք Բաասայի շի-
նած Ռամայէն քարերը ու փայտերը վերցուցին,
և Ասա թագաւորը անոնցմով Բենիամինի Գա-
բան ու Մասփան շինեց։
23 Եւ Ասայի բոլոր մնացորդ պատմութիւնը, ու
անոր բոլոր զօրութիւնը ու բոլոր ըրածը, և անոր
շինած քաղաքները ահա Յուդայի թագաւորնե-
րուն Ժամանակաց գիրքին մէջ գրուած են. բայց
անիկա իր ծերութեան առեն ոտքերու ցաւ ու-
24 նէր։ Ու Ասա իր հայրերուն հետ քնացաւ, և իր
հայրերուն հետ իր հօրը Դաւիթի քաղաքին մէջ
թաղուեցաւ. Ու անոր տեղ անոր որդին Յով-
սափատ թագաւոր եղաւ։
25 Եւ Յուդայի Ասա թագաւորին երկրորդ տա-
րին Յերոբոամի որդին Նադաբ Իսրայէլի վրայ
թագաւոր եղաւ, ու անիկա Իսրայէլի վրայ եր-
26 կու տարի թագաւորութիւն ըրաւ։ Եւ Տէրոջը
առջև չարութիւն ըրաւ, ու իր հօրը ճամբուն

մէջ քալեց, ու անոր ըրած մեղքին մէջ որով
27 Իսրայէլի մեղանչել տուաւ։ Եւ Իսաքարի տու-
նէն Աքիայի որդին Բաասա անոր դէմ դաւաճանեց
վերցուց. ու Բաասա զանիկա Փղշտացւոց Գա-
բաթոնին քով զարկաւ, երբ Նադաբ բոլոր Ի-
28 սրայէլ հետ Գաբաթոնը պաշարեր էր։ Եւ Յու-
դայի Ասա թագաւորին երրորդ տարին Բաասա
մեռցուց զանիկա, ու անոր տեղ թագաւոր եղաւ։
29 Եւ ինք թագաւոր եղածին պէս Յերոբոամի բո-
լոր տունը զարկաւ. ու Տէրոջը խօսքին համե-
մատ, զոր իր ծառային Սիլօնացի Աքիա մարգա-
րէին ձեռքով խօսեր էր, Յերոբոամէ բնաւ շըն-
չաւոր մը ողջ չթողուց, ու զանիկա բնաջինջ
30 ըրաւ, Յերոբոամի մեղքերուն համար՝ որոնցմով
մեղանչեր էր, ու Իսրայէլի մեղանչել տուեր էր՝
Իսրայէլի Տէր Աստուածը բարկացնելով։
31 Եւ Նադաբի մնացորդ պատմութիւնը ու անոր
բոլոր ըրածը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն
32 Ժամանակաց գիրքին մէջ գրուած են։ Եւ Ասայի
ու Իսրայէլի Բաասա թագաւորին մէջտեղ, անոնց
բոլոր օրերուն մէջ, պատերազմ կար։
33 Յուդայի Ասա թագաւորին երրորդ տարին
Աքիայի որդին Բաասա Թերսայի մէջ բոլոր Ի-
սրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, ու քսանըչորս
34 տարի Թափսուխի ընտ։ Եւ անիկա Տէրոջը
առջև չարութիւն ըրաւ, ու Յերոբոամի ճամ-
բուն մէջ քալեց, և անոր մեղքին մէջ որով
անիկա Իսրայէլի մեղանչել տուեր էր։

ԳԼ. ԺԶ

1 Յեհուի մարգարէութիւնը Բաասային դէմ։ 6 Ելա իր հօրը
տեղ կը յաջորդէ։ 8 Զամբրի Ելային դէմ դաւաճանութիւն
ընելով՝ անոր տեղ կ'անցնի։ 11 Յեհուի մարգարէութիւնը
Զամբրիի ձեռքով կը կատարուի։ 15 Ժողովուրդը Ամրին
թագաւոր կ'ընտրէ. ու Զամբրի յուսահատելով՝ ինքզինքը
կ'այրէ։ 21 Ժողովուրդին մէջ երկպառակութիւն պատճա-
ռելով Ամրի Թաբնիի դէմ յաղթող կը գտնուի։ 23 Ամրի
Սամարիան կը շինէ։ 25 Անոր գէշ վարմունքը։ 27 Ախաաբ
անոր տեղ կը յաջորդէ։ 29 Ախաաբի խիստ գէշ վար-
մունքը։ 34 Յեհուի անէծքը Երիքովը նորոգող Յիէլի վրայ
կը կատարուի։

Եւ Բաասայի համար Տէրոջը խօսքը Անա-
2 նիի որդւոյն Յեհուի եղաւ՝ ըսելով, Որովհետև
քեզ փոշիէն բարձրացուցի, ու քեզ իմ ժողո-
վուրդիս Իսրայէլի վրայ իշխան դրի, և դուն
Յերոբոամի ճամբան գացիր, ու իմ ժողովուր-
դիս Իսրայէլի մեղանչել տուիր, ու անոնց մեղ-
3 քերովը զիս բարկացուցիր, Ահա ես Բաասան
ու անոր տունը բնաջինջ պիտի ընեմ, և քու
տունդ Նաբատեան Յերոբոամի տունը պէս

ի Ել. լբ. 20։
հ Գլ. իբ. 44։ բ Մն. ժե. 17, 18։
յ Տես Հմր. 3։
ղ բ Մն. ժզ. 1, ևն։
ճ Ցես. ժբ. 25։
ո Տես Գլ. ժբ. 27։
չ Գլ. ժա. 23, 24։
պ բ Մն. ժզ. 2։
ռ դ Թագ. ժե. 29։
ս Դատ. ժբ. 29։
վ բ Թագ. ի. 14։
տ բ Մն. ժզ. 6։
ր Ցես. իա. 17։
ց Ցես. ժբ. 26։
ւ բ Մն. ժգ. 12։
փ բ Մն. ժէ. 1։
ք Մատ. ա. 8։
օ Գլ. ժբ. 30։ ժզ. 16։
ֆ Գլ. ժզ. 14։
ա Ցես. ժբ. 44։ իա. 23։ Գլ. ժզ. 15։
բ Գլ. ժզ. 10, 14։
գ Գլ. ժզ. 9, 16։
դ Հմր. 16։
ե Գլ. ժբ. 28, 29։ ժգ. 33։ ժզ. 16։
զ Հմր. 7։ բ Մն. ժբ. 2։ ի. 34։
է Գլ. ժզ. 7։
ը Գլ. ժե. 34։
թ Հմր. 11։
ժ Եբր. Բաասայի եռանէն ա-
նոր տանը եռանէն
ի Գլ. ժզ. 10։ ժե. 29։

4 պիտի ընեմ, Ղբաասայէ քաղաքի մէջ մեռնողը
շուներըը պիտի ուտեն, ու դաշտի մէջ մեռնողը
երկինքի թռչուններըը պիտի ուտեն։
5 Եւ Բաասայի մնացորդ պատմութիւնը ու
անոր ըրածը ու զօրութիւնը՝ եմա Իսրայէլի
թագաւորներուն յիշատակաց գիրքին մէջ գրու-
6 ած են։ Եւ Բաասա իր հայրերուն հետ քնա-
ցաւ ու Թերսայի մէջ թաղուեցաւ, և անոր
7 տեղ անոր որդին Եղա թագաւոր եղաւ։ Նաև
ՌԱնանիի որդւոյն Յէու մարգարէին ձեռքով
Տէրոջը խօսքը եղաւ Բաասայի ու անոր տանը
վրայ այն ամէն չարիքներուն համար, զորոնք
ինք Տէրոջը առջև ըրած էր, զանիկա իր ձեռքե-
րուն գործովը բարկացնելով ՝— Յերոբովամի տանը
պէս ըլլալով, նաև զանիկա մեռցնելուն համար։
8 Յուդայի Ասա թագաւորին քսանվեցերորդ
տարին Բաասայի որդին Եղա Թերսայի մէջ Իս-
րայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, ՝— երկու տարի
9 թագաւորեց։ Անոր ծառան Զամբրի,
որ հարիւրապետներուն կէսին վրայ իշխան էր,
10 անոր դէմ դաւ վերցուց. Եւ Զամբրի ներս
մտնելով՝ զանիկա զարկաւ մեռցուց, և անոր
տեղ ինք թագաւոր եղաւ՝ Յուդայի Ասա թա-
11 գաւորին քսանեօթներորդ տարին։ Ու երբ թա-
գաւոր եղաւ ու իր աթոռը նստաւ, իսկոյն
Բաասայի բոլոր տունը, թէ՛ անոր ազգականն-
ները և թէ՛ բարեկամները, մեռցուց, ու անոր
12 ամի՛կ այր մարդը ողջ չթողուց։ Եւ Զամբրի
Բաասայի բոլոր տունը բնաջինջ ըրաւ, Բաասայի
վրայով Եհու մարգարէին ձեռքով Տէրոջը
13 ըսած խօսքին համեմատ, Բաասայի բոլոր մեղքե-
րուն համար ու անոր որդւոյն Եղայի մեղքերուն
համար, որոնցմով իրենք մեղանչեցին և Իսրայէլի
մեղանչել տուին, ու Իրենց անպաշտութիւն-
ներովը Իսրայէլի Տէր Աստուածը բարկացուցին։
14 Ու Եղայի մնացորդ պատմութիւնը և անոր
բոլոր ըրածը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն
յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած են։
15 Յուդայի Ասա թագաւորին քսանեօթներորդ տարին Զամբրի Թերսայի մէջ եօթը օր
թագաւորութիւն ըրաւ. բայց ժողովուրդը Փղշ-
16 տացւոց հպատակելու դէմ բանակեր էր։ Եւ
բանակին մէջ եղող ժողովուրդը լսելով որ
Զամբրի դաւ վերցուցեր է, ու նաև թագա-
ւորը մեռցուցեր է, նոյն օրը բոլոր Իսրայէլ բա-
նակին մէջ Ամրի զօրավարը Իսրայէլի վրայ թա-
17 գաւոր դրին։ Եւ Ամրի ու անոր հետ բոլոր Իս-
րայէլ Գաբաթոնէ ելան ու Թերսան պաշարե-
18 ցին։ Ու երբ Զամբրի քաղաքին առնուիլը տե-
19 սաւ, թագաւորական տանը ՚ներսի կողմը՚
մտաւ, և իր վրայ թագաւորական տունը կրա-
կով այրեց ու մեռաւ, Իր գործած մեղքերուն
համար, որոնցմով Տէրոջը առջև չարութիւն
ըրաւ, Նու քալեց Յերոբովամի ճամբուն մէջ
ու անոր ըրած մեղքին մէջ, որով անիկա Իս-
րայէլի մեղանչել տուեր էր։
20 Եւ Զամբրիի մնացորդ պատմութիւնը ու անոր
ըրած դաւաճանութիւնը ահա Իսրայէլի թագա-
ւորներուն յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած է։
21 Ամն ատեն Իսրայէլի ժողովուրդը երկու բա-
ժնուեցաւ. ժողովուրդին կէսը Գինաթի որդ-
22 ւոյն Թամնիի կողմը երթալէն դարձաւ, որպէս
զի զանիկա թագաւոր դնեն. ու կէսն ալ Ամրիի կողմը
22 գնաց։ Եւ Ամրիի կողմը եղող ժողովուրդը
Գինաթեան Թամնիի կողմը եղող ժողովուր-
դէն զօրաւոր գտնուեցաւ. ու Թամնի մեռաւ,
23 եւ Ամրի թագաւոր եղաւ։ Յուդայի Ասա թա-
գաւորին երեսունըմէկերորդ տարին Ամրի Իս-
րայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, ՝— տասներկու
տարի Թերսայի մէջ թագաւորեց։ վեց տարի Թերսա-
24 յի մէջ թագաւորութիւն ըրաւ. Ու Սամերէ
երկու տաղանդ արծաթով Սամարիայի լեռը
ծախու առաւ, ու լեռանը վրայ ՚քաղաք շինեց,
և շինած քաղաքին անունը այն լեռանը տէրոջը
՚Սամերի անունով Սամարիա կոչեց։
25 Ու ՚Ամրի Տէրոջը առջև չարութիւն ըրաւ,
և բոլոր իրմէ առաջ եղողներէն աւելի չար
26 եղաւ. Քանզի անիկա ՚Նաբատեան Յերոբովամի
բոլոր ճամբուն մէջ քալեց, ու անոր մեղքին
մէջ՝ որով Իսրայէլ մեղանչել տուաւ. այնպէս
որ ՚իրենց անպաշտութիւններովը Իսրայէլի Տէր
Աստուածը բարկացուցին։
27 Եւ Ամրիի ըրած գործերուն մնացորդ պատ-
մութիւնը ու անոր ըրած զօրութիւնը՝ ահա Իս-
րայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գիրքին
28 մէջ գրուած են։ Եւ Ամրի իր հայրերուն հետ
քնացաւ ու Սամարիայի մէջ թաղուեցաւ. ու
անոր տեղ անոր որդին Աքաաբ թագաւոր եղաւ։
29 Եւ Ամրիի որդին Աքաաբ Յուդայի Ասա թա-
գաւորին երեսունըութերորդ տարին Իսրայէլի
վրայ թագաւոր եղաւ. ու Ամրիի որդին Աքաաբ
Իսրայէլի վրայ Սամարիայի մէջ քսանւերկու
30 տարի թագաւորութիւն ըրաւ։ Եւ Ամրիի որ-
դին Աքաաբ բոլոր իրմէ առաջ եղողներէն աւե-
31 լի Տէրոջը առջև չարութիւն ըրաւ։ Ու Նաբատ-
եան Յերոբովամի մեղքերուն մէջ քալելը անոր
աչքին ոչինչ բան մը սեպուելով, ՚Սիդոնացւոց
Եթբաալ թագաւորին աղջիկը Յեզաբէլը ՚կին
առաւ, ՚և գնաց Բահաղի ծառայութիւն ըրաւ
32 ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ։ Եւ Սամարիայի

ղ Գլ. ժզ. 11։
ե բ Մն. ժզ. 1։
ը Գլ. ժզ. 17։ ժե. 21։
ը Հմր. 1։
ժ Գլ. ժե. 27, 29։ Տես Ոմս. ա. 4։
ի դ Թագ. ժ. 31։
լ ա Թագ. լե. 22։
խ Հմր. 1։
ծ Հմր. 3։
կ բ Օր. լբ. 21։ ա Թագ. ժբ. 21։ եա. խա. 29։ Ծովք.
բ. 8։ ա Կոր. ը. 4։ ժ. 11։
հ Գլ. ժե. 27։
† Կամ, պղտասը
ձ Գլ. ժբ. 28։ ժե. 26, 34։
ղ Տես Գլ. ժզ. 32։ դ Թագ. ժէ. 24։ Ծովհ. դ. 4։
ճ Մխ. դ. 16։
մ Հմր. 19։
յ Հմր. 13։
ն Գաւա. ժբ. 7։
շ բ Օր. է. 3։
ո Գլ. խա. 25, 26։ դ Թագ. ժ. 18։ ժէ. 16։

մէջ՝ իր շինած Ս֊ահաղի տանը մէջ Բահաղի
33 սեղան մը կանգնեց, ¶Ու Աքաաբ Աստարովթի
կուռք մը շինեց. և Աքաաբ իր ըրած գործե-
րովը Վրմէ առաջ եղող Իսրայէլի բոլոր թա-
գաւորներէն աւելի Իսրայէլի Տէր Աստուածը
բարկացուց։
34 Անոր օրերը Բեթ֊էլացի Յիէլ երիքովը շինեց.
ու իր անդրանիկ տղովը Աբիրոնով անոր հիմը
դրաւ, և իր պզտիկ տղովը Սեգուբով անոր
դռնները կանգնեց՝ ¶Նաւեան Յեսուի ձեռքով
Տէրոջը ըսած խօսքին համեմատ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Եղիա Աքաաբի դէմ մարգարէութիւն ընելէ ետքը՝ Տէրը Քերիթի կը ղրկէ զանիկա, ու հոն ագռաւները զանիկա կը կերակրեն։ 8 Աստուած Սարեփթացի որբեւարի հնոջ մը տունը կը ղրկէ զանիկա։ 17 Եղիա որբեւարի հնոջ մեռած տղան կը յարուցանէ. 24 ու որբեւարին կը հաւատայ անոր։

Ու Գաղաադայ բնակիչներէն Թեղբացի
Եղիա Աքաաբի ըսաւ, ¶Իսրայէլի Տէր Աստուածը,
Որուն առջև կը կայնիմ, կենդանի է որ ես
առիւներուն մէջ ցօղ ու անձրև պիտի չըլլայ,
բայց եթէ իմ խօսքովս։
2 Ու Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով, (3) Ա-
ռիւ գնա, ու դէպ ի արեւելք դառնալով՝ Յոր-
դանանու դիմաց եղող Քերիթ հեղեղատին
4 քով պահուռէ. Դուն այն հեղեղատէն ջուր
պիտի խմես. ու ագռաւներուն հրամայեր եմ
5 որ հոն քեզ կերակրեն։ Ու անիկա գնաց ու
Տէրոջը ըսածին պէս ըրաւ. ու գնաց Յորդանա-
նու դիմաց եղող Քերիթ հեղեղատին քով
6 նստաւ։ Ու ագռաւները առաւօտուն անոր հաց
ու միս՝ ու իրիկուան ալ հաց ու միս կը բերէին,
7 ու անիկա հեղեղատէն ջուր կը խմէր։ Ու ժա-
մանակ մը ետքը հեղեղատը ցամքեցաւ, վասն
զի երկրին վրայ անձրև չեկաւ։
8 Ու Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով, (9) Ելիր,
Սիդոնացւոց Սարեփթան գնա, ու հոն նստէ.
ահա հոն որբեւարի կնոջ մը հրամայեր եմ որ
10 քեզ կերակրէ։ Ու անիկա ելաւ Սարեփթա
գնաց. ու քաղաքին դուռը հասնելով՝ տեսաւ
որ որբեւարի կին մը փայտ կը ժողվէր. ու զա-
նիկա կանչեց ու ըսաւ, Կ'աղաչեմ, ինծի ամա-
11 նով քիչ մը ջուր բերր որպէս զի խմեմ։ Ու երբ
անիկա բերելու գնաց, եղբ անոր ետեւէն կան-
չեց ու ըսաւ, Ձեռքդ պատառ մըն ալ հաց ա-
12 ինծի բեր։ Ու կինը ըսաւ, Քու Տէր Աստուածդ
կենդանի է որ նկանակ չունիմ, բայց միայն
կարասին մէջ մէկ բուռ չափ ալիւր կայ, ու
կուժին մէջ ալ քիչ մը իւղ կայ. և ահա եր-
կու կտոր փայտ կը ժողվեմ, որպէս զի երթամ
զանիկա ինծի ու իմ տղուս համար եփեմ, և
13 ուտենք, ու էրթը մեռնինք։ Ու Եղիա անոր ըսաւ,
Մի վախնար, գնա ըստ ծրագրիդ պէս ըրէ. բայց անկէ
նախ ինծի համար պզտիկ շօթ մը շինէ ու ինծի
բեր, և քեզի ու քու տղուդ համար ետքը շինէ.
14 Քանզի Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.
Կարասէն ալիւրը պիտի չհատնի, ու կուժէն
իւղը պիտի չպակսի՝ մինչև այն օրը որ Տէրը
15 երկրի վրայ անձրև տայ։ Եւ կինը գնաց ու
Եղիային ըստ ծրագրին պէս ըրաւ. ու անիկա և ինք
16 ու իր ընտանիքը շատ մը ատեն կերան։ Կարա-
սէն ալիւրը չհատաւ, ու կուժէն իւղը չպակ-
սեցաւ, Տէրոջը՝ Եղիայի ձեռքով ըրուցած խօս-
քին համեմատ։
17 Եւ եղաւ որ այս բաներէն ետքը տանը տիկ-
նոջ տղան հիւանդացաւ, ու անոր հիւանդու-
թիւնը շատ ծանր էր՝ այնպէս որ անոր վրայ
18 շունչ չմնաց։ Եւ կինը Եղիայի ըսաւ, Մարդ
Աստուծոյ, Ինծի հետ ի՞նչ ունիս, միթէ իմ
մեղքս յիշեցնելու ու իմ տղաս մեռցնելո՞ւ հա-
մար ինծի եկար։ Ու անիկա անոր ըսաւ, Տղադ
ինծի տուր. ու զանիկա անոր ծոցէն առաւ, և
իր բնակած վերնատունը հանեց, ու զանիկա
20 իր անկողնին մէջ պառկեցուց, Եւ Տէրոջը աղա-
ղակելով՝ ըսաւ, Ով Տէր Աստուած իմ, իրաւ-
ցընէ այս որբեւարի կինն ալ, որուն քով ես
պանդխտութեամբ կը բնակիմ, չարչարելո՞վ՝
21 անոր տղան մեռցնելով։ ¶Ու տղուն վրայ երեք
անգամ երկննալով ու Տէրոջը աղաղակելով՝
ըսաւ, Ով Տէր Աստուած իմ, կ'աղաչեմ որ
22 այս տղուն հոգին իր մարմինին դառնայ։ Եւ
Տէրը Եղիայի ձայնը լսեց, ու տղուն հոգին իր
մարմինին դարձաւ, և անիկա կենդանացաւ։
23 Ու Եղիա տղան առաւ, ու զանիկա վերնատու-
նէն տունը իջեցուց, և անոր մօրը տուաւ. ու
24 Եղիա ըսաւ, Նայէ, տղադ կենդանի է։ Եւ կինը
Եղիային ըսաւ, Հիմա ասով Ըզիտցայ որ դուն
Աստուծոյ մարդն ես, ու քու բերնիդ մէջ Տէ-
րոջը խօսքը ճշմարիտ է։

ԳԼ. ԺԸ

1 Մովին խիստ սաստկացած ատենը՝ Եղիա Աքաաբի ըր-
կուելով բարի Աբդիային կը հանդիպի։ 9 Աբդիա Աքաաբ
թագաւորը Եղիային կը բերէ։ 17 Եղիա Աքաաբը յանդի-
մանելով՝ երկինքէն իջած կրակին միջոցով Բահաղի մար-
գարէները ամօթով կ'ընէ։ 42 Եղիա ազօթքով անձրև կը
աղաչէ, ու Աքաաբի հետ Յեզրայէլ կ'երթայ։

Եւ ¶շատ ատեն անցնելէն ետքը Տէրոջը
խօսքը երրորդ տարին Եղիայի եղաւ՝ ըսելով,
Գնա, Աքաաբի երեւցիր, ու Երկրի վրայ անձրև
2 պիտի տամ։ Ու Եղիա Աքաաբի երեւնալու
գնաց. և Սամարիայի մէջ սաստիկ սով կար։
3 Ու Աքաաբ իր տանը մնուկը Աբդիան կան-
չեց. (ու Աբդիա Տէրոջմէ շատ կը վախնար։
4 Ու երբ Յեզաբէլ Տէրոջը մարգարէները ջար-
դեց, Աբդիա հարիւր մարգարէ առաւ, ու զա-

ա դ Թագ. ժ. 21, 26, 27։
բ դ Թագ. ժգ. 6։ ժէ. 10։ խա. 3։ Երեմ. ժէ. 2։
գ Հմր. 30։ Գլ. խա. 25։
դ – Յես. գ. 26։ —
ե – դ Թագ. գ. 14։
զ բ Օր. ժ. 8։
է Դատ. դ. 25։
ը Ծն. ե. 17։
թ Աբդ. 20։ Դատ. դ. 26։
ժ Տես Դատ. ե. 8։
ի դ Թագ. դ. 34, 35։
լ Երր. ժա. 35։
խ Յոշ. գ. 2։ ժգ. 30։ —
ծ Դատ. դ. 25։ Ծակ. ե. 17։
կ բ Օր. իբ. 12։

նոնք, յիսուն յիսուն, քարայրներուս մէջ պահեց, ու զանոնք հացով ու ջրով կերակրեց։)
5 Եւ Աքաաբ ըսաւ Աբդիայի, Եկուր, այս երկրին մէջ եղած բոլոր ջուրի աղբիւրներուն ու բոլոր հեղեղաններուն քովերը պտըտինք. գուցէ խոտ գտնենք, և ձիերը ու ջորիները ապրեցը-
6 նենք ու բոլոր անասուններէն չկորնցնենք։ Եւ անոնք երկիրը իրենց մէջ բաժնեցին պտըտելու համար. Աքաաբ մէկ ճամբայէ մինակ գնաց, ու Աբդիա մէկ ուրիշ ճամբայէ մինակ գնաց։
7 Ու երբ Աբդիա ճամբուն մէջ էր, ահա Եղիա անոր դիմաց ելաւ. ու Աբդիա զանիկա ճանչցածին պէս իր երեսին վրայ ինկաւ ու ը-
8 սաւ, Արդեօք իմ տէրս Եղիա դո՞ւն ես։ Ու Եղիա անոր ըսաւ, Ես եմ. գնա քու Տէրոջդ
9 ըսէ, Թէ Ահա Եղիա հոս է։ Եւ անիկա ըսաւ, Ես ի՞նչ մեղք գործեր եմ, որ դուն քու ծառադ Աքաաբի ձեռքը կը մատնես, որպէս զի
10 զիս մեռցնէ։ Քու Տէր Աստուածդ կենդանի է որ ազգ մը կամ թագաւորութիւն մը չմնաց, ուր իմ տէրս քեզ փնտռելու համար մարդ ղրկած չըլլայ. ու երբ Չկայ ըսին, այն թագաւորութեան կամ այն ազգին երդում ընել
11 տուաւ՝ որ քեզ գտած չեն. Եւ հիմա դուն կ'ըսես, Գնա քու Տէրոջդ ըսէ Թէ Ահա Եղիա
12 հոս է։ Ու կրնայ ըլլալ որ իմ քու քովէդ երթալէս ետքը Տէրոջը Հոգին քեզ իմ չգիտցած տեղս փոխադրէ, ու ես գայած Աքաաբի պատմած ըլլալով, երբ քեզ չգտնէ, զիս պիտի մեռցնէ. ու ես քու ծառադ տղայութենէս ի վեր
13 Տէրոջմէ կը վախնամ, Իմ ըրածս իմ տէրոջս չպատմուեցա՞ւ, Թէ երբ Յեզաբէլ Տէրոջը մարգարէները սպաննեց, ես Տէրոջը մարգարէներէն հարիւր մարդ, յիսուն յիսուն, քարայրներու մէջ պահեցի, ու զանոնք հացով ու ջրով կե-
14 րակրեցի։ Եւ հիմա դուն կ'ըսես, Գնա ու տէրոջդ ըսէ, Թէ Ահա Եղիա հոս է. ու անիկա
15 զիս պիտի մեռցնէ։ Ու Եղիա ըսաւ, Զօրութեան Տէրը, որուն առջև կը կայնիմ, կենդանի է որ այսօր անոր պիտի երեւնամ։
16 Եւ Աբդիա Աքաաբի առջև ելաւ ու անոր պատմեց. ու Աքաաբ Եղիան դիմաւորելու
17 գնաց։ Եւ Աքաաբ Եղիան տեսածին պէս՝ Աքաաբ անոր ըսաւ, Իսրայէլը նեղութեան
18 մէջ ձգողը դո՞ւն ես։ Ու անիկա ըսաւ, Իսրայէլը ես չնեղեցի, հապա դուն ու քու հօրդ տունը. Քանզի Տէրոջը պատուիրանքները թո-
19 ղուցիք, ու Բահաղիմի հետեւէն գացիք։ Եւ հիմա դուրս ղրկէ, ու բոլոր Իսրայէլը և Բահաղի չորս հարիւր մարգարէները Կարմէղոս լեռան վրայ իմ

20 քովս ժողվէ։ Եւ Աքաաբ բոլոր Իսրայէլի որդիներուն դարձ ղրկեց, ու Յիզրաելէները Կարմէղոս լեռը ժողվեց։
21 Ու Եղիա բոլոր ժողովուրդին մօտեցաւ, ու ըսաւ, Ձդուք մինչև ե՞րբ երկու մտքի վրայ կը կաղաք. եթէ Եհովա Աստուած է՝ անոր հետեւէն գացէք, իսկ եթէ Բահաղ Աստուած է՝ անոր հետեւէն գացէք. և ժողովուրդը բնաւ
22 պատասխան մը չտուաւ անոր։ Ու Եղիա ժողովուրդին ըսաւ, Տէրոջը մարգարէն ես միայնակ մնացի, Եւ Բահաղի մարգարէները չորս հարիւր
23 հատ մարդիկ են։ Ուրեմն մեզի երկու զուարակ տուէք. ու զուարակին մէկը անոնք իրենց համար ընտրեն, ու կտոր կտոր ընեն, և զանիկա փայտերուս վրայ դնեն, բայց կրակ չդնեն. ու միւս զուարակը ես պատրաստեմ, ու զանիկա
24 փայտերուս վրայ դնեմ, բայց կրակ չդնեմ։ Եւ դուք ձեր աստուածին անունը կանչեցէք, ես ալ Եհովայի անունը կանչեմ. ու հրկիզով պատասխան տուող աստուածը՝ Աստուած անիկա է. և բոլոր ժողովուրդը պատասխան տուին ու ըսին, Ա՛յս խօսքը բարի է։
25 Ու Եղիա Բահաղի մարգարէներուն ըսաւ, Ձեզի զուարակներէն մէկը ընտրեցէք, ու առաջ դուք ըրէք, վասն զի դուք շատուր էք. ու ձեր աստուածին անունը կանչեցէք, բայց կրակ մի
26 դնէք։ Եւ անոնք իրենց տրուած զուարակը առին ու պատրաստեցին. և առաւօտէն մինչև կէսօր Բահաղի անունը կանչեցին ու ըսին, Ով Բահաղ, մեզի պատասխան տուր. բայց ձայն չկար. ու պատասխան տուող չկար։ Եւ անոնք իրենց շինած սեղանին *քով կը
27 ցատկտէին։ Ու երբ կէսօր եղաւ, Եղիա զանոնք ծաղր ընելով ըսաւ, Բարձր ձայնով կանչեցէք, քանզի անիկա աստուած է. թերեւս †խօսակցութիւն մը ունի, կամ պզտած է, կամ ճամբորդութիւն կ'ընէ, կամ թերեւս
28 քնացած է՝ ու պէտք է որ արթննայ։ Եւ անոնք բարձր ձայնով կը պոռային, ու իրենց սովորութեանը պէս հրանտներով ու գեղարդներով իրենց մարմինները կը կտրէին, մինչև որ իրենց
29 վրայէն արիւն կը վազէր։ Ու երբ կէսօրը անցաւ, մինչև էւխոտաւ զոհին ատենը մարգարէութիւն ըրին. ու ձայն չկար ու պատասխանող չկար, ու մտիկ ընող չկար։
30 Ա՛յն ատեն Եղիա բոլոր ժողովուրդին ըսաւ, Ինծի մօտեցէք. ու բոլոր ժողովուրդը անոր մօտեցաւ. Եւ անիկա Տէրոջը փլած սեղանը նորո-
31 գեց։ Ու Եղիա տասներկու քար առաւ Յակոբի որդւոց ցեղերուն թիւովը, որուն Տէրոջը խօսքը եղաւ՝ ըսելով, Իսրայէլ ըլլայ-
32 քը եղաւ՝ ըսելով, Եւ այն քարերով Տէրոջը անունը սեղան շի-

* գ Թագ. ը. 16։ Եզեկ. գ. 12, 14։ Մատ. դ. 1։ Գործ. ը. 39։
† Ճհս. է. 25։ Գործ. ժզ. 20։
‡ Գլ. իա. 20։
§ Ա Մն. ժե. 2։
¶ Գլ. ժզ. 33։
# Յհս. ժթ. 26։
** Գլ. իբ. 6։
†† գ Թագ. ժէ. 41։ Մատ. գ. 24։
‡‡ Տես Ճհս. իդ. 15։
§§ Գլ. ժթ. 10, 14։
¶¶ Հմր. 19։
Հմր. 38։ ա Մն. իա. 26։
*** Սաղ. ճժե. 5։ Երեմ. ժ. 5։ ա Կոր. ը. 4։ ժբ. 2։
††† կամ, վրայ
‡‡‡ կամ, մտածմունք
§§§ Դ Հռ. ժթ. 28։ բ Օր. ժդ. 1։
¶¶¶ Հմր. 26։
Գլ. ժթ. 10։
**** Ա Մն. իբ. 28։ Լե. 10։ գ Թագ. ժէ. 34։

նէց, ու սեղանին բոլորտիքը փոս մը ըրաւ, որ
33 երկու դրիւն չափ հունար կ'առնէր։ Եւ փայտերը շարեց, ու զուարակը կտոր կտոր ըրաւ և
34 փայտերուն վրայ դրաւ. Ու ըսաւ, Զորս սափոր լեցուն ջուր բերէք, ու ողջակէզին վրայ ու փայտերուն վրայ թափեցէք. ու ըսաւ, Երկրորդ անգամ այնպէս ըրէք, ու երկրորդ անգամ այնպէս ըրին. ու ըսաւ, Երրորդ անգամ այնպէս ըրէք, ու
35 երրորդ անգամ այնպէս ըրին։ Եւ ջուրը սեղանին բոլորտիքը գնաց, ու փոսն ալ ջրով լեցուեցաւ։
36 Եւ էղիա մարգարէն մօտեցաւ ու ըսաւ, Ով ԵՀովա ՂԱստուած Աբրահամու, Իսահակայ, և Իսրայէլի, "այսօր գիտցուի որ Իսրայէլի մէջ Աստուած դուն ես, ու ես քու ծառադ եմ, Ու
37 այս բոլոր բաները քու խօսքովդ ըրի. Ինծի պատասխան տուր, ով Տէր ինծի պատասխան տուր, ու այս ժողովուրդը գիտնայ թէ դուն ես Աստուած, ով Տէր, և թէ անոնց սիրտը ետ դարձնողը
38 դուն ես։ Այն ատեն "Տէրոջմէ կրակ իջաւ, և ողջակէզը ու փայտերը և քարերը ու հողը սպրեց,
39 ու փոսին մէջի ջուրն ալ լափեց։ Եւ բոլոր ժողովուրդը այս բանը տեսնելով՝ երեսի վրայ ինկան, ու ըսին, ԵՀովա է Աստուած, ԵՀովա է Աստուած։
40 Ու էղիա անոնց ըսաւ, "Բահաղի մարգարէները բռնեցէք, "— անոնցմէ մարդ մը չազատի. և զանոնք բռնեցին, ու էղիա զանոնք Կիսոն հեղեղատը իջեցուց, և "հոն զանոնք մեռցուց։
41 Ու էղիա Աքաաբի ըսաւ, Վեր ելիր, կեր ու խմէ, վասն զի ‡անձրեւի առնաձայն" կայ։
42 Եւ Աքաաբ ուտելու ու խմելու ելաւ, ու էղիա Կարմէղոս լեռան գլուխը ելաւ, Ու գետինը ծռեցաւ, ու երեսը ծունկերուն մէջ դրաւ. Եւ իր
43 մանչուն ըսաւ, Հիմա ել, "— դէպ ի ծովակողմը նայէ. և անիկա ելաւ նայեցաւ, ու ըսաւ, Բան մը չկայ։ ու Եղիա եօթը անգամ՝ Նորէն գնա,
44 ըսաւ։ Ու եօթներորդ անգամին ըսաւ, Ահա ծովէն մարդու թաթի չափ պզտիկ ամպ մը կ'ելլէ. ու անիկա ըսաւ, Ելիր, Աքաաբի ըսէ, Կառքդ
45 լծէ ու իջիր, որպէս զի անձրեւի չբռնուիս։ Ու մինչև ասդին անդին պատանը երկինքը ամպերով մթնցաւ և հով կար, ու մեծ անձրեւ եղաւ։ Ու
46 Աքաաբ հեծաւ, Յեզրայէլ գնաց։ Եւ Տէրոջը ձեռքը Եղիայի հետ եղաւ. ու անիկա "իր մէջքը պնդեց, ու մինչև Յեզրայէլի մուտքը Աքաաբի առջեւէն վազեց։

ԳԼ. ԺԹ

1 Եղիա Յեզաբէլի սպառնալիքէն վախնալով՝ դէպ ի Բեերսաբէէ կը փախչի։ 4 Անապատին մէջ իր կեանքէն

դղուած ըլլալով Հրեշտակ մը զանիկա կը վիճիտէ. 9 Քորէբի վրայ Աստուած Եղիայի կ'երեւնայ, ու զանիկա կը ղրկէ որ Ազայէլը, Յեհուն ու Եղիսէն օծէ։ 19 Եղիսէ իր բարեկամներէն զատուելով Եղիայի ետեւէն կ'երթայ։

Եւ Աքաաբ Եղիայի բոլոր ըրածը, ու անոր բոլոր մարգարէները սրով մեռցնելը Յեզաբէլի
2 պատմեց։ Ու Յեզաբէլ պատգամաւոր մը ղրկեց Եղիայի՝ ըսելով, "Աստուածները այսպէս ու ասկէ աւելի բնեն ինծի, եթէ վաղը այս ատեն քու անձդ անոնց մէկուն անձին տեղ չդնեմ։
3 Ու Եղիա *այս բանը տեսնելով՝ ելաւ իր անձին ապրուելուն համար գնաց, և Յուդայի
4 Բեերսաբէէն մնաց, ու իր մանչը հոն ձգեց։ Եւ ինք անապատին մէջ մէկ օրուան ճամբայ գնաց, ու գիհիի մը տակ նստաւ. և հոգիին մեռնիլ ուզեց, ու ըսաւ, Այլ հերիք է, ով Տէր, առ իմ
5 հոգիս, քանզի ես իմ հայրերէս լաւ չեմ։ Ու գիհիի մը տակ պառկեցաւ քնացաւ. և ահա հրեշտակ մը անոր դպաւ ու անոր ըսաւ, Ելիր
6 կեր։ Ու երեսը նայեցաւ, և ահա գլխուն քով †մոխիրի տակ եփուած շօթ" մը ու մէկ կուժ ջուր կար. ու կերաւ խմեց, ու նորէն պառկեցաւ։
7 Եւ Տէրոջը հրեշտակը դարձաւ երկրորդ անգամ անոր դպաւ ու անոր ըսաւ, Ելիր կեր,
8 քանզի *քու երթալդ ճամբադ" շատ է։ Եւ անիկա ելաւ, կերաւ ու խմեց. և այն կերակուրին ուժովը †քառասուն օր ու քառասուն գիշեր գնաց, մինչև Քորէբ, Աստուծոյ լեռը։
9 Եւ հոն քարայրը մտաւ ու գիշերը հոն մնաց. և ահա Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով, Ով
10 Եղիա, հոս ի՞նչ բան ունիս։ Ու անիկա ըսաւ, ՂՋօրաց Տէր Աստուծոյն համար մեծ նախանձաւորութիւն ունեցայ, քանզի Իսրայէլի որդիները քու ուխտդ թողուցին, քու սեղաններդ փլցուցին ու քու մարգարէներդ սրով մեռցուցին. ու Եմիայն ես մնացեր եմ, և իմ անձս ալ կը փնտռեն՝ որպէս զի զանիկա վերցնեն։ Ու ան-
11 ըսաւ, Ելիր ու ‡լեռը Տէրոջը առջեւ կայնէ։ Եւ ահա Տէրը կ'անցնէր. ու Տէրոջը առջեւէն լեռները քակող ու ապառաժները կոտրող էմեծ ու սաստիկ հով եղաւ, բայց Տէրը այն հովին մէջ չէր. և հովին ետեւէն գետնաշարժ եղաւ, բայց Տէրը
12 գետնաշարժին մէջ չէր։ Ու գետնաշարժին ետեւէն կրակ եղաւ, բայց Տէրը կրակին մէջ չէր. և կրակին ետեւէն մեղմ — բարակ ձայն մը կ'լսուէր։
13 Ու Եղիա լսելուն պէս՝ Իր վերարկուովը երեսը ծածկեց, ու ելաւ քարայրին բերանը կայնեցաւ. Եւ ահա անոր ձայն մը եկաւ ու ըսաւ,
14 Ով Եղիա, հոս ի՞նչ բան ունիս։ Ան անիկա ըսաւ, ՂՋօրաց Տէր Աստուծոյն համար մեծ նախանձաւորութիւն ունեցայ, քանզի Իսրայէլի

ղ Դ Թագ. ժ. 6, 7, 8։
ձ Տես Գատ. ղ. 20։
ն Հմր. 32, 38։
շ Նկ. գ. 6։
ո Գլ. լ. 43։ դ Թագ. ժթ. 19։ Սպր. ձգ. 18։
չ Թուա. ժզ. 28։
պ Ղեւ. թ. 24։ Գատ. ղ. 21։ ա Մն. խա. 26։ բ Մն. է. 1։ գ Հմր. 24։
ռ դ Թագ. ժ. 25։
ս բ Օր. ժգ. 5։ ժը. 20։
վ կամ, չատ անձրեւի ձայն
տ Ծակ. և. 17, 18։
ր դ Թագ. գ. 29։ թ. 1։

— գ Գլ. ժը. 40։
բ Հառաթ. ա. 17։ Գլ. լ. 10։ դ Թագ. գ. 31։
ա կամ, վախնալով
բ Թուա. ժա. 15։ Յոյն. դ. 3, 8։
գ Նէէ. կայծկրտու շօթ
դ Նէէ. Տամրատն քեզմէ
ե Նկ. լգ. 28։ բ Օր. թ. 9, 18։ Մատ. դ. 2։
զ Նկ. գ. 1։
է Թուա. խե. 11, 13։ Սպր. կթ. 9։
ը Հառմ. ժա. 3։
թ Գլ. ժը. 4։
ժ Գլ. ժը. 22։ Հառմ. ժա. 3։
ի Նկ. խգ. 12։
լ Ելեկ. ա. 4, լէ. 7։
խ Նկ. գ. 6։ Նա. գ. 2։
ծ Հմր. 9։
կ Հառմ. ժա. 3։
հ Գլ. ժը. 4։
ձ Հմր. 10։

որդիները քու ուխտդ Թողուցին, քու սեղաններդ փլցուցին ու քու մարգարէներդ սրով մեռցուցին. ու միայն ես մնացեր եմ, և իմ անձս ալ
15 կը փնտռեն՝ որպէս զի զանիկա վերցնեն։ Ու Տէրը անոր ըսաւ, Գնա, քու ճամբադ դարձիր, և Դամասկոսի անապատին ճամբայէն երթալով Ազա-
16 հէլը Ասորւոց վրայ թագաւոր օծես. ես Հնաազեանի որդին Յէուն Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծես, ու Աբէլմեհուլայէ եղող Սափատի որդին
17 Եղիսէն քու տեղդ մարգարէ օծես։ Ես Ղազիէլ ըլլայ թէ ով որ Ազայէլի սուրէն ազատի, Յէու պիտի մեռցնէ զանիկա, ու ով որ Յէուի սուրէն
18 ազատի, Եղիսէ պիտի մեռցնէ զանիկա. Բայց ես Իսրայէլէ եօթը հազար մարդ ||պահեցի, այսինքն բոլոր անոնք որ Բահաղի առջև ծունկ կրկնած չեն, ու զանիկա բերնով պագած չեն։

19 Ես անկէ գնաց ու Սափատի որդին Եղիսէն գտաւ, որ տասն կը վարէր՝ իր առջև տասներկու զոյգ եզներ ունէր, ու ինք երկրտասաներորդին հետ էր. ու Եղիա անոր քովէն անցնելով՝ իր
20 վերարկուն անոր վրայ ձգեց։ Անի տասն եզները թողուց ու Եղիայի ետևէն վազեց, ու ըսաւ, Հրաման տուր՝ որ Երթամ հայրս ու մայրս համբուրեմ, ու քու ետևէդ գամ. ու Եղիա անոր ըսաւ, Գնա, ետ դարձիր, քանզի ես քեզի
21 ինչ ըրի։ Ես անոր քովէն դարձաւ, ու եզներուն մէկ զոյգը բռնեց մորթեց, ու եզներուն գործիքներովը Հանոնց միսը եփեց, և ժողովուրդին տուաւ, ու կերան. և ինք ելաւ Եղիայի ետևէն գնաց ու անոր ծառայութիւն կ'ընէր։

ԳԼ. Ի

1 Բենադադ Ասորւոց երեն հնազանդեցնելը բաւական չտեսնելով՝ Սամարիան կը պաշարէ։ 13 Մարգարէի մը խրատովը Ասորիները կը չարդուին։ 22 Անի մարգարէին առաջուց Ազասայէլ մեռցուցածին պէս՝ Ասորիները դաշտերուն ապաւինելով՝ Ափեկի մէջ անոր դէմ պատերազմելու կուգան։ 28 Մարգարէին խօսքովը ու Աստուծոյ նախասահմանութեամբը Ասորիները նորէն կը զարնուին։ 31 Ազասայ Ասորիները նուաճելէն ետև դաշինքով մը Բենադադը կը զրկէ։ 35 Մարգարէ մը կալանաւորի մը առակով Ազասայէ դատապարտեր երեն կորել տալով անոր դէմ ճշդած Աստուծոյ դատաստանը կ'իմացնէ։

Ու Ասորւոց Բենադադ թագաւորը իր բոլոր զօրքերը ժողվեց, և երեն հետ երեսունուերկու թագաւոր կար. ու ձիերով ու կառքերով ելաւ Սամարիան պաշարեց, և անոր հետ պատերազմ
2 բռնաւ։ Ու Իսրայէլի Ազասայ թագաւորին դես-
3 պաններ զրկեց քաղաքին մէջ, ես անոր ըսաւ, Բենադադ այսպէս կ'ըսէ. Քու արծաթդ ու ասկիդ իմն է, ու քու կիներդ ու գեղեցիկ որդիներդ
4 իմն են։ Ես Իսրայէլի թագաւորը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ով տէր իմ թագաւոր, քու

ըսածիդ պէս ես ալ քուկդ եմ ու իմ ամէն ունեցածս ալ։

5 Ու դեսպանները նորէն եկան ըսին, Բենադադ այսպէս կ'ըսէ. Ես քեզի Հոգ զրկեցի ու ըսի որ քու արծաթդ, քու ոսկիդ, քու կիներդ ու քու
6 որդիներդ ինծի տաս. Բայց վաղը այս տասն իմ ծառաներս քեզի պիտի զրկեմ. և քու տունդ ու քու ծառաներուդ տուները ազէկ մը աչքէ պիտի անցնեն. և քու աչքերուդ առջև պատուական ամէն բանները *ձեռքիններն պիտի առնեն։ Անի տասն Իսրայէլի թագաւորը երկրին
7 բոլոր ծերերը կանչեց ու ըսաւ, Հիմա դիտցէք ու տեսէք, որ ասիկա չարութիւն կ'ուզէ ընել. վասն զի իմ կիներուս ու որդիներուս ու արծաթիս և ոսկիիս համար ինծի Հոգ զրկեց, ու ես անոր Ոչ
8 չըսի։ Ես բոլոր ծերերը ու բոլոր ժողովուրդը անոր ըսին, Անկնջ մի գներ ու յանձնառու մի
9 ըլլար։ Անիկա ալ Բենադադի դեսպաններուն ըսաւ, Իմ թագաւոր տէրոջս ըսէք, Առաջին անգամին քու ծառայիդ ինչ Հրամայ որ զրկեցիր՝ զանիկա պիտի ընեմ, բայց այս բանը չեմ կրնար ընել. ու դեսպանները գացին և այս պատասխանը տարին անոր։

10 Ու Բենադադ Հոգ զրկեց անոր ու ըսաւ, Աստուածները ինծի այսպէս ու ասկէ աւելի ընեն, եթէ Սամարիոյն Հողը բիմ եւ հետևէս եկող
11 բոլոր զօրքերուս ափերուն օգտէ։ Ես Իսրայէլի թագաւորը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Անոր այսպէս ըսէք. Իր պինդը մէջքը կապողը պինդին մէջ-
12 քէն Հանողի պէս չպարծի։ Ու անիկա երբ հետ եկող թագաւորներուն հետ վրաններու մէջ էկը խմէր. ու այս խօսքը լսածին պէս իր ծառաներուն ըսաւ, Պատրաստ շարուեցէք, ու քաղաքին դիմաց պատրաստ շարուեցան։

13 Ես ահա մարգարէ մը Իսրայէլի Ազասայ թագաւորին մօտեցաւ ու ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Բոլոր այս մեծ բազմութիւնը տեսա՞ր. ահա ես այսօր զանիկա քու ձեռքդ պիտի տամ, որպէս
14 զի գիտնաս թէ Տէրը ես եմ։ Ես Ազասայ ըսաւ, Որո՞ւն ձեռքով. ու անիկա ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Գաւառաց իշխաններուն մանչերուն ձեռքով։ Ես ըսաւ, Պատերազմը ո՞վ պիտի. ու անի-
15 կա ըսաւ, Դուն։ Ես գաւառաց իշխաններուն մանչերը համրեց, ու երկու հարիւր երեսունուերկու հոգի էին. և անոնցմէ ետքը բոլոր ժողովուրդը, բոլոր Իսրայէլի որդիները, համրեց, ու
16 եօթը հազար հոգի էին։ Ես տասնիք կէսօրին ելան. բայց Բենադադ ինք ու անոր օգնական թագաւորները, այն երեսունուերկու թագաւորները,
17 վրաններու մէջ Խմելով կը դինովցային։ Ես առաջ գաւառաց իշխաններուն մանչերը ելան. ու Բենադադ հոգ զրկեց. որոնք անոր պատմեցին
18 թէ Սամարիոյէ մարդիկ ելան։ Ու անիկա ըսաւ,

1 Տես գ Թագ. ը. 12, 13։
2 գ Թագ. թ. 1—3։
3 Դատ. դ. 27։
4 գ Թագ. ը. 12։ թ. 14, ևն։ ժ. 6, ևն, ժգ. 3։
5 Տես Ռմա. գ. 5։
6 Հռոմ. ժա. 4։
|| Կամ, պիտի պահեմ
7 Տես Ռմա. ժգ. 2։
8 Մատ. ը. 21, 22։ Դատ. թ. 61, 62։
9 բ Թագ. խդ. 22։
• Եբր. ձեռքերնուն մէջ գնելով
— գԼ. ժթ. 2։
բ ել. ժա. 8։ Գատ. գ. 10։
գ Հմր. 16։
դ Հմր. 28։
ե Հմր. 12։ գԼ. ժգ. 9։

Եթէ անոնք խաղաղութեան համար ելան՝ զանոնք ողջ բռնեցէք, ու եթէ պատերազմելու ելան՝
19 զանոնք ողջ բռնեցէք։ Ես այս դաւաստոց իշխաններուն մանչերը ու անոնց եռեւէն գացող զօրքը
20 քաղաքէն դուրս ելան. Ես ամէն մարդ իր †դիմաց ելլողը՝ զարկաւ, ու Ասորիները փախան. և Իսրայէլ զանոնք հալածեց, ու Ասորաց Բենադադ թագաւորը ձիու վրայ հեծած՝ †անոնք մը ձիաւորներով ազատեցաւ։ Ես Իսրայէլի թագաւորը
21 ելաւ ու ձիերը և կառքերը զարկաւ, ու Ասորիները մեծ կոտորածով մը զարկաւ։
22 Ես մարգարէն Իսրայէլի թագաւորին մօտեցաւ, ու անոր ըսաւ, Գնա, ուժովցիր, ու դիտացիր ու տես թէ ի՛նչ պիտի ընես, Վասն զի եկող տարի Ասորաց թագաւորը քու վրադ պիտի ելլէ։
23 Ես Ասորաց թագաւորին ծառաները անոր ըսին, Անոնց աստուածները լեռներու աստուածներ են, անոր համար մեզի յաղթեցին. բայց եթէ անոնց հետ դաշտի մէջ պատերազմինք, անաո-
24 րակոյս անոնց կը յաղթենք։ Ուրեմն այս բանը ըրէ. թագաւորներուն ամէն մէկը իր տեղէն հանէ,
25 ու անոնց տեղ նախարարներ դիր. Ես դուն քեզմէ կորսուած զօրքին չափ զօրք, ու ձիերուն չափ ձիեր, ու կառքերուն չափ կառքեր ‡պատրաստէ քեզի, և անոնց հետ դաշտի մէջ պատերազմինք. անտարակոյս անոնց կը յաղթենք. ու անիկա
26 անոնց խօսքը մտիկ ընելով՝ այնպէս ըրաւ։ Ու հետեւեալ տարին Բենադադ Ասորիները համրեց, ու Աֆէկ ելաւ Իսրայէլի հետ պատերազմելու հա-
27 մար։ Իսրայէլի որդիներն ալ համրուեցան ու ||պատրաստուեցան, ու զանոնք դիմաւորելու գացին. և Իսրայէլի որդիները անոնց դիմաց այծերու երկու երամակներու պէս բանակ կազմեցին, բայց Ասորիները երկիրը լեցուցին։
28 Ես Աստուծոյ մարդը եկաւ, ու Իսրայէլի թագաւորին հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ Ասորիները ըսին թէ Եհովա լեռներու Աստուած է, ու հովիտներու Աստուած չէ, ասոր համար §բոլոր այս մեծ բազմութիւնը քու ձեռքդ պիտի մատնեմ, որպէս զի գիտնաք
29 թէ ես եմ Տէրը։ Ես իրարու դէմ հօթը օր բանակեցան. ու հօթներորդ օրը պատերազմ եղաւ, և Իսրայէլի որդիները մէկ օրուան մէջ Ասորիները
30 բլէն հարիւր հազար հետեւակ զօրք զարկին. Ու միւսները Աֆէկ քաղաքը փախան. և այն միացած քառասնհօթը հազար մարդոցը վրայ պարիսպը ինկաւ։ Ու Բենադադ փախաւ ու քաղաքին մէջ խեղճակէ սենեակ մտաւ։
31 Ես անոր ծառաները անոր ըսին, Ահա մենք լսեր ենք որ Իսրայէլի տանը թագաւորները ողորմած թագաւորներ են. հիմա ժմէջքերնիս քուրձեր ու գլուխնիս չուաններ դնենք, և Իսրայէլի թագաւորին մօտ ելլենք, թերեւս քու անձդ
32 ապրեցնէ։ Ու մէջքերնին քուրձեր՝ ու գլուխնին չուաններ կապեցին, և Իսրայէլի թագաւորին գացին ու ըսին, Քու ծառադ Բենադադ կ'ըսէ, Կ'աղաչեմ, թող անձս ապրի։ Ու անիկա ըսաւ, Տակաւին ո՞ղջ է. անիկա իմ եղբայրս է։ Ես այն մարդիկը ասիկա յայտնութիւն սեպելով, անոր բերնէն այս խօսքը առածնուն պէս՝ շուտով պատասխան տուին, Քու եղբայրդ Բենադադ հո՞ է։
Ու անիկա ըսաւ, Գացէք զանիկա բերէք։ Ու երբ Բենադադ անոր եկաւ, զանիկա իր կառքին մէջ
34 առաւ։ Ան ալ անոր ըսաւ, Իմ հօրս քու հօրմէդ առած քաղաքները ետ տամ, ու դուն Դամասկոսի մէջ քեզի համար հրապարակներ ունենաս, ինչպէս իմ հայրս Սամարիայի մէջ ունեցաւ։ Ուանիկա ըսաւ, Ես ալ այս դաշինքով քեզ կ'արձակեմ. ուստի անոր հետ դաշնակցութիւն ըրաւ ու զանիկա արձակեց։
35 Ես Մարգարէներուն որդիներէն մէկը †Տէրոջը խօսքովը իր ընկերին ըսաւ, Ձնորհք ըրէ, զիս զարկ-
36 ու այն մարդը զանիկա զարնել չուզեց։ Ես անիկա ըսաւ անոր, Տէրոջը խօսքին հնազանդութիւն չընելուդ համար՝ ահա իմ քովէս գացածիդպէս՝ քեզ առիւծ մը պիտի մեռցնէ։ Ու անիկա անոր քովէն գնաց, ու առիւծ մը զանիկա գտաւ
37 ու մեռցուց։ Ետքը անիկա ուրիշ մարդ մը գտաւ, ու անոր ըսաւ, Ձնորհք ըրէ, զիս զարկ-
ու այն մարդը զանիկա զարկաւ, ու զարնելով
38 վիրաւորեց։ Ես այն մարգարէն գնաց Ճամբուն վրայ թագաւորին սպասեց, ու չճանչցուելու համար աչքերուն վրայ ‡ծածկոց մը՝ դրաւ։
39 Ու երբ թագաւորը անկէ կ'անցնէր, թագաւորին աղաղակելով ըսաւ, Քու ծառադ պատերազմին մէջ գնաց, և ահա մարդ մը պատերազմողներէն դուրս ելլելով՝ ինծի մարդ մը բերաւ, ու ըսաւ, Այս մարդը պահէ. եթէ ասիկա կերպով մը կորսուելու ըլլայ, հապա անձդ անոր անձին տեղ պիտի ըլլայ, կամ տալանդ մը արծաթ պիտի
40 **վճարես։ Ու երբ ծառադ ատկէ անդին գործով զբաղեր էր, անիկա կորսուեցաւ։ Ես Իսրայէլի թագաւորը անոր ըսաւ, Քու դատաստանդ այդպէս է, ինքդ դուն §§ բերիր
41 վճռեցիր։ Ու անիկա շուտով մը ծածկոցը աչքերուն վրայէն հանեց, ու Իսրայէլի թագաւորը իմացաւ որ անիկա մարգարէներէն մէկն է։
42 Ես անիկա ըսաւ անոր, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ դուն իմ նզոված մարդս †††ձեռքէդ ազատ արձակեցիր, անոր համար քու անձդ անոր անձին տեղ, ու քու ժողովուրդդ անոր
43 ժողովուրդին տեղ պիտի ըլլայ։ Ես Իսրայէլի թագաւորը ‡‡խիրտ կատղած ու նեղացած՝ իր տունը դարձաւ, ու Սամարիա եկաւ։

† Եբր. մարդը
‖ Ղբ Թագ. ժա. 1։
‡ Եբր. համբէ
§ Ցեսս. ժգ. 4։
‖ Կամ, զօրաց առին
¶ Հմմ. 13։
# Գլ. իբ. 25։
** Տես նաեւ. լէ. 34։
†† Գլ. ԺԹ. 20։
‡‡ Գ Թագ. բ. 3, 5, 7, 15։
§§ Գլ. ԺԳ. 17, 18։
¶¶ Գլ. ԺԳ. 24։
Կամ, մոխիր
††† Տես ԲԹագ. ԺԲ. 1, ևն։
‡‡‡ Գ Թագ. Ժ. 24։
‡‡‡‡ Եբր. կշռես
§§§ Գլ. իբ. 31—37։
¶¶¶ Գլ. իա. 4։

ԳԼ. ԻԱ

1 Աքաաբ չկրնալով Նաբովթէ այգին ձեռք բերել կը տրտմի, 5 Ցեզաբէլ նամակներ գրելով Նաբովթէ դէմ, անիկա հայհոյութեան մեղքով կամրատանուի, ու կը դատապարտուի, 15 Աքաաբ իրեն կ'առնէ այն այգին, 17 Եղիա Աքաաբի ու Ցեզաբէլի դէմ Աստուծոյ դատաստաններըը կը ծանուցանէ, 25 Զար Աքաաբը կ'ապաշխարէ. այս պատճառով Աստուած անոր դատաստանը կ'ուշացնէ.

Եւ այս բաներէն ետքը Ցեզրէելացի Նաբովթի Սամարիոյ Աքաաբ թագաւորին պալատին քով Ցեզրէելի մէջ այգի մը ունէր։ Ու Աքաաբ Նաբովթի հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, Քու այգիդ ինծի տուր, որպէս զի ինծի բանջարի պարտէզ ըլլայ, քանզի իմ տանս մօտ է. և անոր տեղ անկէ աղէկ այգի մը տամ քեզի. Եթէ կ'ուզես՝ անոր գինը տակով վճարեմ քեզի։ Ու Նաբովթ Աքաաբի ըսաւ, Տէրը ինծի չցուցնէ Հոր իմ հայրերուս ժառանգութիւնը քեզի տամ։

Եւ Աքաաբ Ցեզրէելացի Նաբովթի ըսած խօսքին համար, որ ըսաւ Թէ իմ հայրերուս ժառանգութիւնը քեզի չեմ տար, սիրտը կտրած ու նեղացած իր տունը դնաց, և իր անկողինին վրայ պառկեցաւ ու երեսը դարձուց ու հաց չկերաւ։ Եւ անոր կինը Ցեզաբէլ անոր քով գնաց ու ըսաւ, Ինչո՞ւ համար սիրտդ այդպէս նեղացած է ու հաց չես ուտեր։ Եւ անիկա ըսաւ անոր, Վասն զի Ցեզրէելացի Նաբովթի հետ խօսեցայ ու անոր ըսի, Քու այգիդ ինծի տակով տուր, կամ եթէ կը հաճիս, անոր տեղ քեզի ուրիշ այգի մը տամ. բայց անիկա՝ Իմ այգիս քեզի չեմ տար ըսաւ, Ա՛ն տանն անոր կինը Ցեզաբէլ անոր ըսաւ, Դուն հիմա Իսրայէլի վրայ այդպէ՞ս թագաւորութիւն պիտի ընես. ելիր հաց կեր, ու սիրտդ ցուարճանայ. Ցեզրէելացի Նաբովթի այգին ես քեզի տամ։

Եւ անիկա Աքաաբի անունովը նամակներ գրեց, ու զանոնք անոր կնիքովը կնքեց, և այն նամակները Նաբովթի քաղաքակից ծերերուն ու ազնուականներուն ղրկեց՝ Ու նամակներուն մէջ այսպէս գրեր էր. Ծոմապահութիւն քարոզեցէք, ու Նաբովթը ժողովուրդին գլուխը նստեցուցէք. Եւ անոր դիմաց երկու անօրէն մարդիկ նստեցուցէք, որոնք անոր համար վկայութիւն տան ու ըսեն Թէ Դուն Աստուծոյ ու թագաւորին դէմ հայհոյութիւն ըրիր. ու զանիկա հանեցէք ու քարկոծեցէք որպէս զի մեռնի։

Եւ անոր քաղաքակիցները, անոր քաղաքին մէջ բնակող ծերերը ու ազնուականները, Ցեզաբէլի իրենց ապագրածին պէս ըրին, ինչպէս անոր ղրկած նամակներուն մէջ գրուած էր։ Ծոմապահութիւն քարոզեցին, և Նաբովթը ժողովուրդին գլուխը նստեցուցին։ Ու երկու անօրէն մարդիկ գացին անոր դիմաց նստան. և այն անօրէն մարդիկը ժողովուրդին առջև Նաբովթի համար վկայութիւն տուին ու ըսին Թէ Նաբովթ Աստուծոյ ու թագաւորին դէմ հայհոյութիւն ըրաւ. Ուստի զանիկա քաղաքէն դուրս հանեցին և քարերով քարկոծեցին, ու մեռաւ։ Ու Ցեզաբէլի լուր ղրկեցին՝ ըսելով, Նաբովթ քարկոծուեցաւ ու մեռաւ։

Ու երբ Ցեզաբէլ Նաբովթի քարկոծուիլը ու մեռնիլը լսեց, Ցեզաբէլ Աքաաբի ըսաւ, Ելիր ժառանգէ Ցեզրէելացի Նաբովթի այգին զոր ինք քեզի առակով տալ չուզեց. քանզի Նաբովթ ողջ չէ, հապա մեռաւ։ Ու երբ Աքաաբ Նաբովթի մեռնիլը լսեց, Աքաաբ ոտք ելաւ որ Ցեզրէելացի Նաբովթի այգին իջնէ, ու զանիկա ժառանգէ։

Եւ Տէրոջը խօսքը Թեզբացի Եղիայի եղաւ՝ ըսելով, Ելիր, Սամարիա բնակող Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորը դիմաւորելու իջիր. ահա անիկա Նաբովթի այգին մէջ է, ուր իջեր է զանիկա ժառանգելու համար. Ու անոր խօսիս ու ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Մեռցուցիր ու կը ժառանգե՞ս ալ. նաև անոր խօսելով՝ ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ա՛ն տեղը ուր շուները Նաբովթի արիւնը լափեցին, հո՛ն շուները քու արիւնդ ալ պիտի լափեն։ Եւ Աքաաբ Եղիայի ըսաւ, Իմ թշնամիս, դիս գտա՞ր. ու անիկա ըսաւ, Գտայ. որովհետև էդուն քեզ ծախեցիր Տէրոջը առջև չարութիւն ընելու համար. Ահա կը բերեմ քու վրադ չարիք պիտի բերեմ, ու քեզ հալածելով պիտի ջնջեմ, և Աքաաբի Իսրայէլի մէջ միզող այր մարդիկը ու Իսրայէլի մէջ գոցուածը ու ձգուածը պիտի կտրտնցնեմ։ Եւ քու տունդ Նաբատի որդւոյն Երոբովամի տանը պէս՝ ու Աքիայի որդւոյն Բաասայի տանը պէս պիտի ընեմ. որովհետև զիս բարկացուցիր, ու Իսրայէլ մեղք գործել տուիր։ Եւ Տէրը Ցեզաբէլի համար ալ խօսեցաւ ու ըսաւ, Ցեզաբէլը Ցեզրէելի պարսպին քով շուները պիտի ուտեն։ Աքաաբէ՝ քաղաքի մէջ մեռնողը շուները պիտի ուտեն, ու դաշտի մէջ մեռնողը երկինքի թռչունները պիտի ուտեն։

Բայց Աքաաբի պէս բնաւ ոեւէ մը եղած չէր, որ զինք ծախէ Տէրոջը առջև չարութիւն ընելու համար, որ անոր կինը Ցեզաբէլ դիմէ հանեց։ Ու անիկա կուռքերուն հետեւելէն երթալով շատ գարշելի եղաւ, ա՛ն բոլոր Ամովհացւոց ըրածներէն ըրաւ, զորոնք Տէրը Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն վռնտեց։

Եւ Աքաաբ այս խօսքերը լսածին պէս՝ իր հանդերձները պատռեց, ու մարմինին վրայէն

ա թագ. ը. 14։
բ Դ.Թես. ին. 23։ Թուա. լզ. 7։ Նեհեմ. խգ. 18։
գ Ել. իբ. 28։ Դ.Թես. իդ. 15, 16։ Գոր. գ. 11։
դ Դ.Թես. իդ. 14։
ե Ես. ծը. 4։
զ Տես դ Թագ. Թ. 26։
է Սապ. Թ. 12։
ը Գլ. ժգ. 32։ բ Մն. իբ. 9։
ը Գլ. իբ. 38։
թ Գլ. ժը. 17,
ի դ Թագ. ժէ. 17։ Հառմ. է. 14։
ժ Գլ. ժգ. 10։ դ Թագ. Թ. 8։
ի Կամ, քու անբուռնդ. Եբր. քու հառեւէդ
ժա թագ. իհ. 22։
ժբ Գլ. ժգ. 10։
ժգ Գլ. ժե. 29։
ժդ Գլ. ժգ. 3, 11։
ժե դ Թագ. Թ. 36։
ժզ Գլ. ժգ. 11։ ժգ. 4։
ժէ Գլ. ժգ. 30, ևն։
ժը Գլ. ժգ. 31։
ի Մն. ժե. 16։ դ Թագ. խա. 11։
ի Մն. լէ. 34։

քուրձ հագաւ, ու ծոմ պահեց. և քուրձով
28 կը պառկէր, ու կամաց կը քալէր։ Եւ Տէրոջը
29 խօսքը Թեզբացի Եղիային եղաւ՝ ըսելով, Կը տեսնե՞ս որ Աքաաբ իմ առջեւս խոնարհութիւն կ'ընէ. անոր իմ առջեւս խոնարհութիւն ընելուն համար, անոր օրերուն մէջ այն չարիքը պիտի չբերեմ. Հանոր որդւոյն օրերը այն չարիքը անոր տանը վրայ պիտի բերեմ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Աքաաբ տասը մարգարէներէն խոստանալով՝ Միքիայի բանին պէս՝ Ռամովթ-գաղաադի մէջ կը ապաննուի։ 37 Շուներն անոր արիւնը կը լափեն, ու Ոքոզիա անոր տեղ կը յաջորդէ։ 41 Յովսափատի բարի թագաւորութիւնը. 45 անոր գործերը։ 50 Յովրամ անոր տեղ կը յաջորդէ։ 51 Ոքոզիայի դէշ վարմունքը։

Եւ երեք տարի անցաւ՝ և Ասորիներուն ու
2 Իսրայէլի մէջտեղ պատերազմ չեղաւ։ Ու երրորդ տարին Յուդայի Յովսափատ թագաւորը
3 Իսրայէլի թագաւորին իջաւ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը իր ծառաներուն ըսաւ, *Գիտէք որ ԲՌամովթ-գաղաադ մերն է, ու մենք դանիկա Ասորւոց թագաւորին ձեռքէն առնելու համար
4 չենք տանիր։ Եւ Յովսափատի ըսաւ, Ինծի հետ Ռամովթ-գաղաադ պատերազմելու կ'երթա՞ս։ Ու Յովսափատ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ, †Ես քեզի պէս եմ, իմ ժողովուրդս՝ քու ժողովուրդիդ պէս, ես՝ իմ ձիերս քու ձիերուդ պէս են։
5 Եւ Յովսափատ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ,
6 Հիմա Տէրոջը խօսքը փնտռէ։ Ու Իսրայէլի թագաւորը ‡մարգարէները ժողվեց, որոնք չորս հարիւրի չափ մարդիկ էին, ու անոնց ըսաւ, Ռամովթ-գաղաադի վրայ պատերազմելու երթա՞մ, թէ ետ կենամ. ու անոնք ըսին, Գնա, վասն զի
7 Տէրը զանիկա թագաւորին ձեռքը պիտի տայ։ Եւ §Յովսափատ ըսաւ, Ա՛յս տեղ Տէրոջը ուրիշ մարգարէ մըն ալ չկա՞յ՝ որ անոր հարցնենք։ Ու Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատի ըսաւ, Կայ ուրիշ մարդ մըն ալ, որուն միջոցով ¶հարցնել Տէրոջը հարցնել, բայց ես զանիկա կ'ատեմ. քանզի ինծի համար աղէկ մարգարէութիւն չըներ, հապա դէշ. անիկա Յեմլայի որդին Միքիա է։ Եւ Յովսափատ ըսաւ, Թագաւորը այդպէս չխօսեցէ։
9 Ու Իսրայէլի թագաւորը նեղքինի մը կանչեց ու ըսաւ, Յեմլայի որդին Միքիան շուտով
10 հոս բեր։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը Սամարիայի դրանը առջեւի հրապարակին մէջ ամէն մէկը ֆառաոսի պզեստներ հագած, իր աթոռին վրայ նստեր էր. ու բոլոր մարգարէները անոնց առջեւ մարգարէութիւն կ'ընէին։
11 Եւ Քանանայի որդին Սեդեկիա երկաթէ եղջիւրներ շինեց, ու

ը դ Թագ. Թ. 25։

ա բ Մն. ժբ. 2, ևն։
բ Նէբ. Գիտէ՞ք
գ բ Օր. գ. 43։
դ դ Թագ. գ. 7։
ե Գլ. ժբ. 19։
զ դ Թագ. գ. 11։
է Թոբ. իբ. 38։
ը Մատ. Թ. 36։
թ Նա. գ. 1։ Դան. է. 9։
ժ Յոր ա. 6։ բ. 1։ Սապ. ճգ. 20, 21։ Դան. է. 10։ Մատ. ժբ. 10։ Նբր. ա. 7, 14։
ի Դատ. Թ. 23։ Յոբ ժբ. 16։
ժա Նա. գ. 1։ Դան. է. 9։ Նեհ. ժգ. 9։ բ Թես. բ. 11։
ժբ Նեհ. ժգ. 9։
ժգ բ Մն. ժբ. 23։
ժդ Գլ. ի. 30։

ես խաղաղութեամբ դառնամ, զանիկա նեղութեան հացով ու նեղութեան ջրով կերակրեցէք։
28 Եւ Միքիա ըսաւ, Եթէ բնաւ խաղաղութեամբ դառնաս, Տէրը ինծմով խօսած չըլլայ։ ու ըսաւ, Ով ժողովուրդներ, ամէնդ լսեցէք։
29 Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու Յովսափատ
30 Յուդայի թագաւորը Ռամովթ-գաղաադ եկան։ Ու Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատի ըսաւ, Կերպարանք պիտի փոխեմ, ու «Ինծի» պատերազմի պիտի մտնեմ, բայց դուն քու հագուստդ հագիր։ Ա Իսրայէլի թագաւորը կերպարանքը
31 փոխեց, ու պատերազմին մէջ մտաւ։ Եւ Ասորւոց թագաւորը իր երեսունուերկու կառապետներուն պատուիրեց ու ըսաւ, Պզտիկի կամ մեծի հետ մի պատերազմիք, բայց միայն Իսրայէլի թա-
32 գաւորին հետ։ Ու երբ կառապետները Յովսափատը տեսան, Իսրայէլի թագաւորը անշուշտ ասիկա է ըսելով, անոր վրայ պատերազմելու
33 դարձան. և Յովսափատ հաղաղակեց։ Ու երբ կառապետները տեսան որ անիկա Իսրայէլի թագա-
34 ւորը չէ, անկէ ետ դարձան։ Եւ մարդ մը †առանց դիտելու" իր աղեղը քաշեց, ու Իսրայէլի թագաւորը ‡զրահին օղակներուն մէջէն" զարկաւ. այն ատեն անիկա իր կառավարին ըսաւ, Ձեռքդ դարձուր ու զիս բանակէն հանէ, քանզի վիրա-
35 ւորուեցայ։ Եւ այն օրը պատերազմը առտուընէ մինչեւ իրիկուան դէմ մեռաւ. ու վէրքին արիւնը կառքին մէջ վազեց։ Ու երբ արեւը կը մտնէր, բանակին մէջ մունետիկ պոռտեցաւ ու ըսաւ, Ամէն մարդ իր քաղաքը ու ամէն մարդ
37 իր երկիրը դարձիք։ Եւ թագաւորը մեռաւ, ու Սամարիա բերուեցաւ, ու թագաւորը Սամարիոյ
38 մէջ թաղեցին։ Եւ կառքը Սամարիոյ աւազանին քով լուացին, ու շուները անոր արիւնը լափեցին. ‖անոր զէնքերն ալ հոն լուացին" ՝Տէրոջը ըսած խօսքին համեմատ։
39 Եւ Աքաաբի միւսորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր ըրածը, և †փղոսկրով շինած տունը ու բոլոր շինած քաղաքները ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած են։
40 Եւ Աքաաբ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու անոր տեղ անոր որդին §Ոքոզիա թագաւոր եղաւ։
41 Եւ Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորին չորրորդ տարին Յուդայի վրայ Ասայի որդին ՛Յովսափատ
42 թագաւոր եղաւ։ Յովսափատ երեսունըհինգ տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու երեսնդվեմի մէջ քսանըհինգ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Ազուբա էր ու Սոդիի աղ-
43 ջիկն էր։ Ու ՛անիկա իր հօրը Ասայի բոլոր ճամբան մէջ քալեց, անկէ չխոտորեցաւ, ու Տէրոջը աւջև ուղղութիւն ըրաւ։ Բայց *բարձր տեղերը
44 չվերցան. ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհեր կը մատուցանէր ու խունկ կը ծխէր։
45 Եւ ՛Յովսափատ Իսրայէլի թագաւորին հետ խաղաղութիւն ըրաւ։
46 Եւ Յովսափատի միւսորդ պատմութիւնը և անոր ըրած քաջութիւնը ու պատերազմները՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց
47 գիրքին մէջ գրուած են։ Եւ անիկա "իր հօրը Ասայի ժամանակէն միւսած Սոդոմական մեղք գործողները երկրէն բնաջինջ ըրաւ։
48 ՚Ա՛յն ատեն Եդոմի մէջ թագաւոր չկար, փոխարքայ մը կար։
49 Ո– "Յովսափատ ՀԹարսիսի նաւեր շինեց, որպէս զի Ոփիր §երթան ասկի համար, "բայց չգացին", քանզի նաւերը "Գասիոն-գաբերի մէջ կոտրեցան։
50 Ա՛յն ատեն Աքաաբի որդին Ոքոզիա Յովսափատի ըսաւ, Իմ ծառաներս քու ծառաներուդ հետ նաւերով երթան. բայց Յովսափատ
51 չհաճեցաւ։ Եւ ՚Յովսափատ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ իր հօրը Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ. և անոր տեղ անոր որդին Յովրամ թագաւոր եղաւ։
52 Յուդայի Յովսափատ թագաւորին տասնըհոթներորդ տարին Իսրայէլի վրայ "Աքաաբի որդին Ոքոզիա թագաւոր եղաւ Սամարիոյ մէջ, ու Իսրայէլի վրայ երկու տարի թագաւորութիւն
53 ըրաւ։ Եւ Տէրոջը աւջև չարութիւն ըրաւ, ու ՚իր հօրը ճամբան և իր մօրը ճամբան ու Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի ճամ-
54 բան բռնեց. Ու ՚Բահաղի ծառայութիւն ըրաւ ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ. և իր հօրը բոլոր ըրածին պէս ընդդէմ Իսրայէլի Տէր Աստուածը բարկացուց։

ձ Թագ. ժգ. 29։ բ Օր. ժը. 20, 21, 22։
ի բ Մն. լե. 22։
հ բ Մն. ժը. 31։ Առակ. ժգ. 20։
† Կամ, ուժով մը
‡ Եբր. յօդուածներուն ու զրահին միջեւանէն
‖ Կամ, բոլերն ալ հոն լուացուեցան
յ Գլ. խա. 19։
ղ Ամոս. գ. 15։
ճ Հմր. 52։
ո բ Մն. խ. 31։
շ բ Մն. ժէ. 3։
ն Գլ. ժգ. 23։ ժե. 14։
պ Թագ. ժբ. 3։
չ բ Մն. ժթ. 2։ բ Կար. գ. 14։
ռ Գլ. ժգ. 24։ ժե. 12։
ս Ծն. խե. 23։ բ Թագ. ը. 14։ դ Թագ. գ. 9։ ը. 20։
տ բ Մն. խ. 35, եւն։
ք Գլ. ժ. 22։
§ Կամ, երթայ ասկի համար, բայց չգնաց
ա բ Մն. խ. 37։
ե Գլ. թ. 26։
է բ Մն. խա. 1։
ը Հմր. 40։
ի Գլ. ժե. 26։
ր Դասա. բ. 11։ Գլ. ժգ. 31։

*ԶՈՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Մովաբ կ'ապստամբի։ 2 Ոքոզիա Բահաղ-Ճանճիկին բան հարցնելու համար մարդ կը ղրկէ, բայց Եղիա անոր վրայ զալու դառնալը կ'իմացնէ անոր։ 5 Եղիա երկու անգամ երկինքէն կրակ կ'իջեցնէ այն մարդոցը վրայ՝ որոնք Ոքոզիա ղրկեր էր զանիկա բռնելու. 13 իսկ երրորդ զօրագլխին կը խնայէ, ու հրեշտակէ մը քաջալերութիւն առնելով՝ կ'երթայ թագաւորին կ'իմացնէ թէ պիտի մեռնի։ 17 Յովրամ Ոքոզիային տեղ կը յաջորդէ։

Ե- Աքսորի մեռնելէն ետքը Մովաբ Իսրայէլի դէմ ապստամբեցաւ։

2 Ու Ոքոզիա Սամարիայի մէջ իր վերնատան վանդակապատէն վար ինկաւ ու հիւանդացաւ. ու պատգամաւորներ ղրկեց՝ անոնց ըսելով, Գացէք Ա-Ակկարոնի Բահաղ-Ճանճիկ աստուծոյն հարցուցէք, թէ արդեօք այս հիւանդութենէն պիտի
3 առողջանա՞մ։ Ե- Տէրոջը հրեշտակը Թեզբացի Եղիային ըսաւ, Ելիր, Սամարիայի թագաւորին պատգամաւորները դիմաւորելու գնա, ու անոր ըսէ, Միթէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չկա՞յ, որ դուք Ա-Ակկարոնի Բահաղ-Ճանճիկ աստուծոյն
4 հարցնելու կ'երթաք. Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ, Դուն ելած անկողինէդ վար պիտի չիջնես, հապա անշուշտ պիտի մեռնիս. ու Եղիա գնաց։

5 Ե- պատգամաւորները անոր դարձան. ու Ո-պէս անոնց ըսաւ, Ինչո՞ւ համար ետ դարձաք։
6 Ե- անոր ըսին, Մեր դիմաց մարդ մը ելաւ ու մեզի ըսաւ, Գացէք ձեզ ղրկող թագաւորին դարձէք ու անոր ըսէք, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Միթէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չկա՞յ, որ Ա-Ակկարոնի Բահաղ-Ճանճիկ աստուծոյն հարցնելու կը ղրկես. անոր համար դուն ելած անկողինէդ վար պիտի
7 չիջնես, հապա անշուշտ պիտի մեռնիս։ Ե- անիկա ըսաւ անոնց, Ձեզ դիմաւորող ու այս խօս-
8 քերը ձեզի պատգամող մարդը ի՞նչպէս մարդ էր։ Ու անոր ըսին, Անիկա [a]մազոտ մարդ մըն էր, ու մէջքը մաշկեղէնէ գօտի մը կապեր էր։ Ե- [b]Թիշբացի Եղիան է։

9 Ու անոր՝ հիսուն մարդով հինգապետ մը ղրկեց, և անիկա Եղեայէ քով ելաւ, ու Եղիա լեռան գլուխը նստած էր. և հինգապետը անոր ըսաւ,
Մարդ Աստուծոյ, թագաւորը կ'ըսէ որ վար իջ-
10 նես։ Ու Եղիա պատասխան տուաւ ու հինգապետին ըսաւ, Եթէ ես Աստուծոյ մարդն եմ, Էրկինքէն կրակ թող իջնէ, և քեզ ու քու հիսուն մարդդ ուտէ։ Ու երկինքէն կրակ իջաւ, և զանիկա ու անոր հիսուն մարդը կերաւ։

11 Ե- անոր նորէն հիսուն մարդով ուրիշ հինգապետ մը ղրկեց. ու անիկա խօսեցաւ ու անոր ըսաւ, Մարդ Աստուծոյ, թագաւորը այսպէս
12 կ'ըսէ, Շուտով վար իջիր։ Ու Եղիա պատասխան տուաւ ու անոնց ըսաւ, Եթէ ես Աստուծոյ մարդն եմ, երկինքէն կրակ թող իջնէ, և քեզ ու քու հիսուն մարդդ ուտէ։ Ու երկինքէն Աստուծոյ կրակը իջաւ, և զանիկա ու անոր հիսուն մարդը կերաւ։

13 Ու նորէն հիսուն մարդով երրորդ հինգապետ մը ղրկեց, ու այն երրորդ հինգապետը վեր ելաւ, ու գնաց Եղիայի առջև ծունկ կրկնեց, և անոր աղաչեց ու ըսաւ, Մարդ Աստուծոյ, թող իմ հոգիս ու այս հիսուն ծառաներուդ հոգիները ձեր աչքերուդ առջև պատուական ըլլան.
14 Ա-Հա երկինքէն կրակ իջաւ, ու այն առաջուան երկու հինգապետները և անոնց հիսուն մարդիկը կերաւ. բայց հիմա իմ հոգիս քու աչքիդ առջև թող պատուական ըլլայ։

15 Ու Տէրոջը հրեշտակը Եղիային ըսաւ, Անոր հետ իջիր, անոր երեսէն մի վախնար. ու Եղիա ելաւ
16 անոր հետ թագաւորին իջաւ։ Ե- անոր ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև Ա-Ակկարոնի Բահաղ-Ճանճիկ աստուծմէն հարցնելու համար պատգամաւորներ ղրկեցիր, իբր թէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չկար որ անոր բան հարցնէիր, անոր համար այդ քու ելած անկողինէդ վար պիտի չիջնես, հապա անշուշտ պիտի մեռնիս։

17 Ե- անիկա մեռաւ Տէրոջը խօսքին համեմատ զոր Եղիա խօսեր էր. և որովհետև անիկա որդի չունէր, անոր տեղը Յովրամ թագաւոր եղաւ՝ Յուդայի Յովսափատեան Յովրամ թագաւորին
18 երկրորդ տարին։ Ե- Ոքոզիայի ըրած գործերուն մնացորդ պատմութիւնը միթէ Իսրայէլի թագաւորներուն ժամանակագրութեան մէջ գրուած է։

---

a կամ, երկրորդ գիրք թագաւորաց
b Գլ. գ. 5։
c բ Թագ. ը. 2։
d ա Թագ. ժ. 10։
e Տես Ջաք. ժդ. 4։ Մատ. գ. 4։
f Ղևտ. ք. 54։
g ա Թագ. իզ. 21։ Սաղ. հր. 14։
h Գլ. գ. 1։

ԳԼ. Բ

1 Եղիա իր զաւուեալուն համար Եղիսէի խօսելով իր վերարկուովը Յորդանանը երկու քի կը բաժնէ. 9 ու Եղիսէի խնդիրքը կատարելով՝ ինք հրեղէն կառքով երկինք կը վերնայ։ 12 Եղիսէ՝ Եղիայի վերարկուովը Յորդանանը երկու քի բաժնելով իրմէ Եղիայի յաջորդը կ'ընդունուի։ 16 Մարգարէներուն որդիները Եղիսէէ դժուարութեամբ հրաման առնելով Եղիան փնտուելու կ'երթան, բայց չեն կրնար գտնել։ 19 Եղիսէ ազով կը բժշկէ վնասակար ջուրերը։ 23 Աբջերը՝ Եղիսէն ծաղր ընող ազգը կը պատառէն։

Ու երբ Տէրը Եղիան մրրիկով երկինք պիտի վերցնէր, Եղիա ու Եղիսէ Գաղգաղայէ գացին։
2 Ու Եղիա ըսաւ Եղիսէի, Դուն հոս նստէ, քանզի Տէրը զիս Բեթէլ ղրկեց։ Ու Եղիսէ ըսաւ, Տէրը կենդանի է, ու քու անձդ կենդանի է, որ ես
3 քեզ չեմ թողուր. ու Բեթէլ իջան։ Ու Բեթէլի մէջ գտնուող մարգարէներուն որդիները Եղիսէի եկան, ու անոր ըսին, Գիտե՞ս որ այսօր Տէրը քու տէրդ քու գլխէդ պիտի առնէ։ Ես անիկա
4 ըսաւ, Ես ալ գիտեմ, լուռ կեցէք։ Ու Եղիա անոր ըսաւ, Ով Եղիսէ, դուն հոս նստէ, քանզի Տէրը զիս Երիքով ղրկեց։ Ես անիկա ըսաւ, Տէրը կենդանի է, ու քու անձդ կենդանի է, որ ես
5 քեզ չեմ թողուր. ու Երիքով գացին։ Ու Երիքովի մէջ գտնուող մարգարէներուն որդիները Եղիսէի մօտեցան, ու անոր ըսին, Գիտե՞ս որ այսօր Տէրը քու տէրդ քու գլխէդ պիտի առնէ։ Ես
6 անիկա ըսաւ, Ես ալ գիտեմ, լուռ կեցէք։ Ու Եղիա անոր ըսաւ, Դուն հոս նստէ, քանզի Տէրը զիս Յորդանան ղրկեց։ Ես անիկա ըսաւ, Տէրը կենդանի է, ու քու անձդ կենդանի է, որ ես քեզ
7 չեմ թողուր. ու երկուքը գացին։ Ես մարգարէներէն հիսուն մարդ գացին դիմացը՝ հեռուանց կայնեցան. ու անոնք երկուքը Յորդանա-
8 նու քով կայնեցան։ Ու Եղիա իր վերարկուն առաւ ծալեց և ջուրերուն զարկաւ, ու Ղմէկ կողմը ու միւս կողմը բաժնուեցան, ու երկուքը ցամաքով անցան։
9 Ու երբ անոնք անցան, Եղիա ըսաւ Եղիսէի, Խնդրէ, ի՛նչ ընեմ քեզի՝ քանի որ քեզմէ վերցուած չեմ։ Ու Եղիսէ ըսաւ, Քու ոգիիդ կրկնա-
10 պատիկը ուննենամ։ Ես անիկա ըսաւ, Դժուար բան խնդրեցիր. բայց եթէ քեզմէ վերցուելու առնես զիս տեսնես՝ քեզի այնպէս ըլլայ, ապա թէ ոչ՝ չըլլայ։
11 Ու երբ անոնք խօսելով կ'երթային, ահա Էհրեղէն կառք մը և հրեղէն ձիեր երեւցան, ու զանոնք իրարմէ զատեցին. ու Եղիա մրրիկով երկինք եկաւ։
12 Ու Եղիսէ կը տեսնէր, ու աղաղակեց, Հայր իմ, հայր իմ, Իսրայէլի կառքը ու անոր ձիաւորները. ու ալ չտեսաւ զանիկա. և իր հանդերձները բռնեց ու զանոնք երկու կտորի
13 պատռեց։ Ու Եղիայի վրայէն իջնող վերարկուն

ա Ծն. ե. 24։
բ գ Թագ. ժթ. 21։
գ Տես Հռութ. ա. 15, 16։
դ ա Թագ. ա. 26։ Հմր. 4, 6։ Գլ. դ. 30։
ե գ Թագ. ի. 35։ Հմր. 5, 7, 15։ Գլ. դ. 1,38։ Թ. 1։
զ Ել. ժգ. 21։ Ցես. գ. 16։ Հմր. 14։
է Գլ. զ. 17։ Սաղ. ճգ. 4։
ը Գլ. ժգ. 14։
թ Հմր. 8։
ժ Հմր. 7։
ի Տես գ Թագ. ժը. 12։ Եզեկ. ը. 3։ Գործ. ը. 39։
ա Կամ, բաժակ
լ Տես Ել. ժե. 25։ Գլ. դ. 41։ դ. 6։ Յովն. Թ. 6։

ԳԼ. Գ

1 Յովրամի թագաւորութիւնը։ 4 Մեսա թագաւորը կ'ապստամբի։ 6 Յովրամ, Յովսափատ, ու Եդովմի թագաւորը ջուրի համար նեղութիւն կրելով՝ Եղիսէի կ'երթան, ու կը յաղթութիւն կը խոստանայ։ 21 Մովաբացիները ջուրին դէմ նէն խաբուելով՝ աւար առնելու մօտ կ'երթան, ու կը յաղթուին։ 26 Մովաբի թագաւորը իր անդրանիկ որդին ողջակէզ մատուցանելով՝ պաշարումը կը դադրեցնէ։

Եւ Աքաաբի որդին Յովրամ Յուդայի Յովսափատ թագաւորին տասնուութերորդ տարին Սամարիոյի մէջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, ու տասներկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ։
2 Եւ անիկա Տէրոջը աչքին չարութիւն ըրաւ, բայց

ոչ իր Հօրը ու իր մօրը պէս, քանզի անիկա Բիր Հօրը
3 շինած Բահաղի կուռքը վերցուց։ Բայց Իսրայէլի
մեղանչել տուող Ներոբոամի մեղքերուն յարեցաւ, անոնցմէ չդարձաւ։
4 Եւ Մովաբի Մեսա Թագաւորը Հօտերու տէր
էր, Իսրայէլի Թագաւորին Հարիւր Հազար
Գառ ու Հարիւր Հազար գեղմնաւոր խոյ կու
5 տար։ Բայց Էն Աքաաբի մեռնելէն ետքը Մովաբի
Թագաւորը Իսրայէլի Թագաւորին դէմ ապըս-
6 տամեցաւ։ Եւ այն օրը Յովրամ Թագաւորը Սա-
7 մարիայէ ելաւ ու բոլոր Իսրայէլը Համրեց, Ու
գնաց, և Յուդայի Յովսափատ Թագաւորին մարդ
ղրկեց՝ ըսելով, Մովաբի Թագաւորը ինծի դէմ
ապստամբեցաւ. ինծի հետ Մովաբի վրայ պա-
տերազմելու կ'երթա՞ս։ Ու անիկա ըսաւ, Կ'եր-
թամ. Ես քեզի պէս եմ, իմ ժողովուրդս քու
ժողովուրդիդ պէս՝ ու Ձիերս քու Ձիերուդ պէս
8 են։ Եւ անիկա ըսաւ, Ո՞ր Ճամբայէն երթանք։
Ան ալ ըսաւ, Եդոմի անապատին Ճամբայէն։
9 Եւ Իսրայէլի Թագաւորը, Յուդայի Թագաւորը
ու Եդոմի Թագաւորը գացին, ու եօթը օրուան
Ճամբայ պտըտեցան. և Ճանոնց հետ եղող բանա-
կին ու անասուններուն համար ջուր չկար։
10 Ան ատեն Իսրայէլի Թագաւորը ըսաւ, Ափ-
սո՛ս, Տէրը այս երեք Թագաւորները Մովաբի
11 ձեռքը տալու կանչեր է։ Եւ Յովսափատ ըսաւ,
Աչա տեղ Տէրոջը մարգարէ մը չկա՞յ, որպէս զի
անոր միջոցով Տէրոջը հարցնենք։ Ու Իսրայէլի
Թագաւորին ծառաներէն մէկը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Եղիայի ձեռքերուն ջուր լեցը-
12 նող Սափատեան Եղիսէ հոս է։ Եւ Յովսափատ
ըսաւ, Անոր քով Տէրոջը խօսքը կայ. ու Իսրայէլի
Թագաւորը և Յովսափատ ու Եդոմի Թագաւորը
13 Ճանոր իջան։ Ու Եղիսէ Իսրայէլի Թագաւորին
ըսաւ, Ժողո՛վ ինծի հետ ի՞նչ բան ունիս. էդուն
քու հօրդ Մարգարէներուն ու քու մօրդ մարգա-
րէներուն դո՛ւռ։ Եւ Իսրայէլի Թագաւորը անոր
ըսաւ, Ո՛չ, վասն զի Տէրը այս երեք Թագաւորը
14 Մովաբի ձեռքը մատնելու կանչեր է։ Ու Եղիսէ
ըսաւ, Զօրաց Տէրը, որուն առջև կը կայնիմ,
Եկենդանի է որ, եթէ Յուդայի Յովսափատ Թա-
գաւորին վրայ համարում չունենայի, բնաւ քու
երեսդ պիտի չնայէի, ու քեզ պիտի չտեսնէի։
15 Եւ հիմա ինծի Ճնուազածու մը բերէք. ու երբ
նուազածուն նուազարանը կը զարնէր, Ճանոր
16 վրայ Տէրոջը ձեռքը եղաւ. Ու ըսաւ, Տէրը այս-
պէս կ'ըսէ. Հա՛յ հեղեղատը փոս փոս ըրէք.
17 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Հով պիտի չտեսնէք
ու անձրեւ պիտի չտեսնէք. բայց այս հեղեղատը
ջրով պիտի լեցուի, և պիտի խմէք դուք ու ձեր
18 հօտերը ու ձեր անասուններըը։ Սակայն սա՛ կա
Տէրոջը առջև պզտիկ բան մը ըլլալով, Մովաբն
19 ալ ձեր ձեռքը պիտի մատնէ։ Եւ ամէն պարսպա-
պատ քաղաքը ու ամէն ընտիր քաղաքը պիտի
զարնէք, և ամէն ազնիւ ծառերը կտրէք, ու
ամէն ջուրի աղբիւրները գոցէք, ու ամէն ընտիր
20 արտերը քարերով ասրէք. Եւ առաւօտեան Պղո-
հին մատուցուած ատենը՝ աչա Եդոմի ճամբայէն
ջուրը կու գային, ու երկիրը ջրով լեցուեցաւ։
21 Ու երբ բոլոր Մովաբացիք լսեցին որ Թագա-
ւորները ելեր են իրենց հետ պատերազմելու,
ամէն զօսի կապելու կարողութիւն ունեցողները
ժողովուեցան, ու սահմանագլուխը կայնեցան։
22 Եւ առաւօտեան կանուխ ելան, ու արեւուն ճա-
ոագայթները ջուրերուն վրայ զարկած ըլլալով
Մովաբացիք դիմացէն այն ջուրերը արիւնի պէս
23 կարմիր տեսան, Ու ըսին, Աչիկա արիւն է. ան-
տարակոյս Թագաւորները իրարու հետ կռուեր
են, ու մէկզմէկ զարկեր են. հիմա, ով Մովա-
24 բացիք, աւարը ժողովեցէ՛ք։ Աչդպէս անոնք Իսրայէլի
բանակը գացին, ու Իսրայէլացիք ելան Մովաբա-
ցիները զարկին, որոնք անոնց երեսէն փախան. ու
Իսրայէլացիք Մովաբացիները զարնելով՝ անոնց եր-
25 կիրը մտան. Եւ քաղաքները կործանեցին, ու ա-
մէն ընտիր արտերու մէջ ամէն մարդ իր քարը
նետեց, ու զանոնք լեցուցին, և ամէն ջուրի աղ-
բիւրները գոցեցին, ու ամէն ազնիւ ծառերը կտր-
եցին, այնպէս որ միայն Ղիրհարեսեթի քարերը
թողուցին. ու պարսաւորները զանիկա պաշարե-
26 ցին ու զարկին։ Եւ Մովաբի Թագաւորը երբ տե-
սաւ որ պատերազմը իր վրայ առատացաւ, իրեն
հետ եօթը հարիւր առնական զօրք առաւ,
որպէս զի մինչև Եդոմի Թագաւորը ձեղքեն
27 անցնին, բայց չկրցան։ Ուստի առաւ իր անդրա-
նիկ որդին որ իր տեղ պիտի Թագաւորէր, ու զա-
նիկա պարսպին վրայ ողջակէզ ըրաւ. և Իսրայէ-
լացւոց դէմ մեծ բարկութիւն եղաւ. ու անոր
վրայէն ետ քաշուեցան, ու իրենց երկիրը դարձան։

ԳԼ. Գ

1 Եղիսէ որբեւայրին եղը կը չահացնէ. 8 բովի Սունամա-
ցիին զաւակ մը կը խոստացուի. 18 անոր մեռած ատեն կը
յարուցանէ. 38 Գաղգաղայի մէջ թունաւոր ապուրը կը
քաշկէ. 42 հարիւր մարդը քսան հացով կը կշտացնէ։

Ու Մարգարէից որդիներուն կիներէն կին
մը Եղիսէի ազդարարելով՝ ըսաւ, Քու ծառադ
այրս մեռաւ. ու դուն քու ծառայիդ աստուա-
ծավախ ըլլալը գիտես. և պարտատէրը եկաւ որ-
պէս զի իմ երկու որդիներս իրեն ծառայ առ-
2 նէ։ Ու Եղիսէ անոր ըսաւ, Քեզի ի՞նչ ընեմ.
ըսէ ինծի, տունը ի՞նչ ունիս։ Եւ անիկա ըսաւ,
Քու աղախինդ տանը մէջ *ամէն մի՛ իւղէն
3 զատ ուրիշ բան մը չունի։ Ու Եղիսէ անոր ըսաւ,

Բ գ Թագ. ժզ. 31, 32։
Գ գ Թագ. ժբ. 28, 31, 32։
Դ Տես նա. ժզ. 1։
Ե Գլ. ա. 1։
Զ գ Թագ. իբ. 4։
Է Տես ել. ժա. 8։
Ը գ Թագ. իբ. 7։
Թ Գլ. բ. 25։
Ժ Եղիկ. ժզ. 3։
Ի Դատ. ժ. 14։ Հռութ. ա. 15։
Լ գ Թագ. ժբ. 19։
Խ գ Թագ. ժէ. 1։ Գլ. ե. 16։
Ծ Տես ա Թագ. ժ. 5։
Կ Եղիկ. ա. 3։ գ. 14, 22։ ը. 1։
Հ Տես Գլ. դ. 3։
Ձ Նե. իթ. 39, 40։
Ղ Նա. ժզ. 7, 11։
Մ գ Թագ. ի. 35։
Յ Տես Ղեւ. իե. 39։ Մատ. ժբ. 25։
• Կամ, օծուելու մը չափ

Գնա, դուբակէն քու բոլոր դրացիներէդ քեզի
4 պարապ ամաններ ուզէ, հոս քիչ մի ուզեր. եւ
փո՛նդ մտիր, ու վրայէդ ու քու որդիներուդ
վրայէն դուռը գոցէ, և փո՛ւթ ալդ բոլոր
ամաններուն մէջ պարպէ, ու լեցուածը վեր-
5 ցուր։ Եւ անիկա անոր քովէն գնաց, ու իր վրա-
յէն ու իր որդիներուն վրայէն դուռը գոցեց.
անոնք անոր կը մօտեցնէին, ու անիկա կը լե-
6 ցընէր։ Ու երբ ալն ամանները լեցուեցան, իր
որդւոյն ըսաւ, Ինծի ուրիշ աման մօտեցուր. ու
անիկա ըսաւ անոր, Ուրիշ աման չկայ. ալն
7 աստեն իւղը կայնեցաւ։ Եւ կինը գնաց Աստու-
ծոյ մարդուն պատմեց. ու անիկա ըսաւ, Գնա
իւղը ծախէ ու պարտքդ վճարէ, և աւելցածովը
դուն ու քու որդիներդ ապրեցէք։
8 Ու օր մը երբ Եղիսէ Սունամէ կ'անցնէր,
հոն երեւելի կին մը կար, որ զանիկա հաց ու-
տելու ստիպեց, ու ետքը քանի որ անկէ կ'անց-
9 նէր, հաց ուտելու համար հոն կ'իջնէր։ Եւ ալն
կինը իր էրկանը ըսաւ, Ահա գիտեմ որ ասիկա
Աստուծոյ մէկ սուրբ մարդն է, որ միշտ մեր
10 քովէն կ'անցնի. Հիմա պզտիկ վերնատուն մը
շինենք պատին վրայ, ու հոն անոր համար ան-
կողին, սեղան, աթոռ ու աշտանակ դնենք, որ-
11 պէս որ երբ մեզի գայ, հոն իջնէ։ Եւ եղաւ որ
օր մը անիկա հոն եկաւ, ու վերնատունը մտաւ
12 ու հոն պառկեցաւ. Եւ իր ծառային Գէեզիի
ըսաւ, Սունամացի կինը կանչէ. ու զանիկա
13 կանչեց. և անոր առջեւ կայնեցաւ։ Ու անիկա
իր ծառային ըսաւ, Անոր ըսէ, Ահա դուն մեզի
համար այս բոլոր աշխատանքը քաշեցիր. քեզի
ի՞նչ ընեմ. թագաւորին կամ զօրագլուխին ըսե-
լիք մը ունի՞ս. և անիկա ըսաւ, Ես իմ ժողո-
14 վուրդիս մէջ կը բնակիմ։ Ու Եղիսէ ըսաւ, Անոր
ի՞նչ կրնանք ընել. ու Գէեզի ըսաւ, Իրաւցընէ
անիկա զաւակ չունի, ու անոր այրը ծերացեր
15 է։ Ու Եղիսէ ըսաւ, Զանիկա կանչէ. և զանիկա
16 կանչեց. ու դրանը մէջ կայնեցաւ։ Ու Եղիսէ
անոր ըսաւ, †Գալ տարի՝ այս ատեն զիրկդ որ-
դի մը պիտի ունենաս։ Եւ անիկա ըսաւ, Ոչ,
ալ տէր իմ, մարդ Աստուծոյ, Ի՛նչ սուտխնդիր
17 ատա մի ընուցեր։ Ու կինը յղացաւ ու հետեւեալ
տարին նոյն ատենը որդի մը ծնաւ, ինչ-
պէս Եղիսէ անոր ըսեր էր։
18 Եւ տղան մեծցաւ, ու օր մը իր հօրը գնաց
19 հնձողներուն քով, Եւ իր հօրը ըսաւ, Գլո՛ւխս,
գլո՛ւխս. ան ալ մանչուն ըսաւ, Ասիկա իր մօրը
20 տար։ Ու զանիկա վերցուց, ու անոր մօրը տա-
րաւ. և անիկա մինչեւ կէսօր անոր ծունկերուն
21 վրայ նստաւ, ու մեռաւ։ Եւ կինը վեր ելաւ,
ու զանիկա Աստուծոյ մարդուն անկողինին մէջ
պառկեցուց, ու դուռը վրայէն գոցեց ու ելաւ.
22 Եւ իր այրը կանչեց ու ըսաւ, Կ'աղաչեմ, ինծի
մանչերէն մէկուն հետ էշ մը ղրկէ, որպէս զի
շուտով մինչեւ Աստուծոյ մարդուն քով եր-
23 թամ ու ետ դառնամ։ Եւ անիկա ըսաւ, Ինչ
կայ որ դուն այսօր անոր պիտի երթաս. ամ-
սագլուխ չէ, շաբաթ չէ։ Ու անիկա ըսաւ, Ողջ-
24 ջութիւն։ Ու էշը պատրաստել տուաւ, և մանչ-
ուն ըսաւ, Քշէ գնա, ու մինչեւ որ քեզի չըսեմ,
25 քշելէն ետ մի կենար ինծի համար։ Եւ Կարմեղոս
լեռը երթալով, Աստուծոյ մարդուն քով գնաց։
Ու երբ Աստուծոյ մարդը դիմացէն զանիկա տե-
սաւ, իր մանչուն Գէեզիի ըսաւ, Ահա Սունամացի
26 կինը հո՛ս հո՛յ։ Հիմա վազէ, դիմաւորէ զանիկա,
ու անոր ըսէ, Ողջ ա՞ռ ողջ ես, այրդ ողջ ա՞ռ ողջ
է, տղան ողջ ա՞ռ ողջ է։ Եւ անիկա ըսաւ,
27 Ողջ առ ողջ ենք։ Ու կինը լեռը Աստուծոյ մար-
դուն եկաւ, և հանոր ոտքերուն փարթամեցաւ.
ու Գէեզի մօտեցաւ որպէս զի զանիկա ետ քաշ-
է, բայց Աստուծոյ մարդը ըսաւ, Թող տուր
զանիկա, քանզի անոր սիրտը ցաւած է. ու Տէ-
28 րը ինծմէ պահեց ու ինծի չյայտնեց։ Եւ կինը
ըսաւ, Ես իմ տէրոջմէս որդի խնդրեցի՞. Ես
29 չըսի՞ որ Զիս մի խաբեր։ Ու անիկա Գէեզիին
ըսաւ, Մէջքդ գօտի կապէ, և իմ գաւազանս
ձեռքդ առ ու գնա. և եթէ մարդու մը հան-
դիպիս՝ հանոր բարեւ մի տար, ու եթէ մարդ մը
քեզի բարեւ տայ՝ պատասխան մի տար, և իմ
30 գաւազանս տղուն երեսին վրայ դիր։ Իսկ տղուն
մայրը ըսաւ, Տէրը կենդանի է, ու քու անձդ
կենդանի է, որ քեզ պիտի չթողում։ Ու Եղիսէ
31 ելաւ անոր հետեւէն գնաց։ Բայց Գէեզի անոնց
առջեւ անցաւ, ու գաւազանը տղուն երեսին
վրայ դրաւ, սակայն ոչ ձայն կար և ոչ զգա-
ցում. ուստի զանիկա դիմաւորելու դարձաւ,
և անոր պատմեց ու ըսաւ, Տղան չարթնցաւ։
32 Ու երբ Եղիսէ տունը մտաւ, ահա տղան մե-
33 ռած ու իր անկողինին վրայ պառկած էր։ Ու
ներս մտնելով՝ երկուքնուն վրայէն դուռը գո-
34 ցեց, և Տէրոջը աղօթք ըրաւ. Ու ելաւ տղուն
վրայ պառկեցաւ. և իր բերանը անոր բերնին
վրայ՝ ու իր աչքերը անոր աչքերուն վրայ՝ ու
իր թաթերը անոր թաթերուն վրայ դրաւ, և
հանոր վրայ կծկեցաւ, ու տղուն մարմինը տաք-
35 ցաւ։ Եւ դարձաւ տունը մէջ մէյմը այս կողմը
ու մէյմը այն կողմը պտըտեցաւ, յետ ելաւ անոր
վրայ կծկեցաւ. և տղան եօթը անգամ փռըն-
36 գաց, ու տղան աչքերը բացաւ։ Այն ատեն
Գէեզին կանչեց ու ըսաւ, Սունամացի կինը կան-
չէ. ու զանիկա կանչեց. և անոր եկաւ. ու Եղի-
37 սէ ըսաւ, Տղադ առ։ Եւ կինը ներս մտնելով՝
անոր ոտքերը ինկաւ, ու գետնէն խոնարհութիւն
ըրաւ, և իր տղան առնելով դուրս ելաւ։

---

† Տես Գլ. գ. 16։
‡ Ցես. ԺԹ. 18։
† Եբր. կենաց ժամանակին. Ծն. ԺԸ. 10, 14։
§ Հմր. 28։
‖ Գլ. բ. 25։
¶ Մատ. իբ. 9։
** Հմր. 16։
†† գ Թագ. ԺԸ. 46։ Գլ. ք. 1։
‡‡ Դատ. ԺԳ. 4։
§§ Տես Ել. է. 19։ ԺԴ. 16։ Գլ. բ. 8, 14։ Գոր. ԺՔ. 12։
‖‖ Գլ. բ. 2։
¶¶ Ցովհ. ԺԱ. 11։
*** Հմր. 4։ Մատ. չ. 6։
††† դ Թագ. ԺԷ. 20։
‡‡‡ դ Թագ. ԺԷ. 21։ Գոր. ի. 10։
§§§ դ Թագ. ԺԷ. 21։
‖‖‖ Գլ. ը. 1, 5։
¶¶¶ դ Թագ. ԺԷ. 23։ Եբր. ԺԱ. 35։

38 Ու եղիսէ ֏գազգազայ դարձաւ. և այն երկրին մէջ ֏ասով կար, ու մնրգսրէից որդիները
Նանոր առջև կը նստէին. ու անիկա իր ծառայ-
ին ըսաւ, Մեծ կամաան էրայէն վրայ դիր, և
39 մնրգսրէից որդիներուն ապուր եփէ։ Ու մէկը դաշտը երթաւ որպէս զի խոտեր ժողվէ, ու վայրենի բոյս մը գտաւ, և անկէ հանգերձը լեցուն վայրենի վարունգ ժողվեց, ու եկաւ ղանոնք ապուրին կամաային մէջ մնրեց, քանդի չէին
40 ճանչնար։ Եւ այն մնրգոց առջև դրին որպէս զի ուտեն. ու երբ այն ապուրէն կերան՝ պոռալով ըսին, Կամաային մէջ Նմահ կայ, ով մարդ Ա-
41 ասուծոյ. ու չկրցան ուտել։ Եւ անիկա ըսաւ, Ալիւր բերէք. ու ՚զանիկա կամաային մէջ նետեց, ու ըսաւ, ժողովուրդին առջև դիր, որպէս զի ուտեն. այն ատեն կամաային մէջ վնասակար բան մը չկար։

42 Եւ Նհահազ-սազիսայէ մարդ մը եկաւ, ՚ու Ասուծոյ մարդուն երախայրիներէ չինաած հացեր, քսան հատ գարեղէն հաց, ու թարմ հասկեր բերաւ իր պարկովը։ Եւ անիկա ըսաւ, ժո-
43 ղովուրդին տուր որպէս զի ուտեն։ Եւ անոր ծառան ըսաւ, ՚Ա՛յս ի՞նչ է որ հարիւր մարդոց առջև դնեմ. բայց անիկա ըսաւ, ժողովուրդին տուր որպէս զի ուտեն, քանզի Տէրը այսպէս
44 կ՚ըսէ. ՚Պիտի ուտեն ու պիտի աւելնայ։ Եւ անոնց առջև դրաւ, ու կերան, և Տէրոջը բանին պէս ՚աւելցաւ։

ԳԼ. Ե

1 Նէեման՝ դերի բռնուած աղջկան մը ծանուցանելովը՝ Սամարիա կը ղրկուի, որ իր բորոտութենէն բժշկուի։ 8 Եղիսէ զանիկա Յորդանան ղրկելով բորոտութիւնը կը բժշկէ. 15 ու Նէեմանի պարգեւները չընդունելով՝ երկրին հողէն կու տայ անոր։ 20 Գէեզի՝ իր տէրոջը անունովը Նէեմանը խաբելուն համար բորոտութեամբ կը պատժուի։

Եւ Ասորւոց թագաւորին զօրագլուխը ՚Նէեմանն իր տէրոջը առջև Էժեծ ու յարգելի մարդ մըն էր, քանզի Տէրը անոր ձեռքով Ասորւոց փրկութիւն տուեր էր. ու այս մարդը զօրաւոր
2 կարիճ մըն էր, բայց բորոտ էր։ Եւ Ասորւոց գունդերը ելլելով՝ Իսրայէլի երկրէն պզտիկ աղջիկ մը գերի տարեր էին, ու անիկա Նէեմանի կնոջ
3 քով էր։ Եւ անիկա իր տիկնոջ ըսաւ, Երանի՛ թէ իմ տէրս Սամարիա եղող մարգարէին առջև ըլլար, այն ատեն զանիկա իր բորոտութե-
4 նէն կը բժշկէր։ Ու Նէեմ֏ան գնաց իր տէրոջը պատմեց, ու ըսաւ, Իսրայէլի երկրէն եղող աղ-
5 ջիկը այսպէս ու այսպէս խօսեցաւ։ Եւ Ասորւոց թագաւորը ըսաւ, Գնա ուրեմն, ես Իսրայէլի թագաւորին նամակ կը ղրկեմ։ Ու անիկա գնաց,

և իր ձեռքը տասը տաղանդ արծաթ ու վեց հազար ոսկի ու տասը ձեռք փոխելու հանդերձ
6 առաւ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորին բերաւ նամակը, ՚որ այսպէս գրուած էր՝. Արդ երբ այս նամակը քեզի հասնի, ֏դիտցած ըլլաս որ՝ իմ ծառաս Նէեմանը քեզի կը ղրկեմ, որպէս զի
7 զանիկա իր բորոտութենէն բժշկես։ Ու երբ Իսրայէլի թագաւորը նամակը կարդաց՝ իր հանդերձները պատռեց, ու ըսաւ, Միթէ ես մեռցընելու ու ապրեցնելու ֏իշխանութիւն ունիմ՝ Ա՛ասուա՞ծ եմ, որ ասիկա ինծի մարդ մը ղրկեր է՝ իր բորոտութենէն բժշկելու համար. ուստի աղէկ դիտցէք ու տեսէք, որ ասիկա ինծմէ պատճառ մը կը փնտռէ։

8 Ու երբ Ասուծոյ մարդը Եղիսէ լսեց՝ որ Իսրայէլի թագաւորը իր հանդերձները պատռեր է, թագաւորին ֏ղրկեց ու ըսաւ, Ինչո՞ւ հանդերձներդ պատռեցիր. թող անիկա ինծի գայ, ու գիտնայ թէ Իսրայէլի մէջ մար-
9 գարէ կայ։ Եւ Նէեման իր ձիերովը ու կառքովը գնաց, ու Եղիսէի տանը դուռը կայնեց։
10 Ու Եղիսէ մարդ մը ղրկեց անոր՝ ըսելով, Գնա Յորդանանու մէջ եօթը անգամ լուացուէ, և մարմինդ քեզի կը դառնայ, ու կը մաքրուիս։
11 Ու Նէեման բարկացաւ ու գնաց՝ ըսելով, Ահա ես կ՚ըսէի որ անիկա անպատկառ իմ քովս պիտի գայ ու կայնի, և իր Եհովա Ասուծոյն անունը պիտի կանչէ, ու ձեռքը այն տեղին վրայ պիտի երերցնէ, ու բորոտու-
12 թիւնը բժշկէ։ Դամասկոսի Աբանա ու Փարփար գետերը Իսրայէլի բոլոր ջուրերէն աղէկ չէ՞ն. միթէ չե՞մ կրնար անոնց մէջ լուացուիլ ու մաքրուիլ. և դարձաւ բարկութենով գնաց։
13 Իսկ անոր ծառաները մօտեցան, ու անոր խօսեցան՝ ըսելով, Ով հայր, ԷՒԷ մարգարէն քեզի մեծ բան մը ըսեր՝ պիտի չընէի՞ր. ո՞ւր մնաց որ անիկա քեզի, Լուացուէ ու պիտի մաքրուիս,
14 ըսաւ։ Ան ատեն անիկա իջաւ, ու Ասուծոյ մարդուն խօսքին համեմատ եօթը անգամ Յորդանանու մէջ լուացուեցաւ. ու ՚անոր մարմինը պզտիկ տղու մը մարմինին պէս եղաւ, ու Էմաքրուեցաւ։

15 Եւ անիկա իր բոլոր բանակովը Ասուծոյ մարդուն դարձաւ, ու գնաց անոր առջև կայնեցաւ, ու ըսաւ, Ահա հիմա գիտցայ որ բոլոր երկրի վրայ ՚Ասուած չկայ, բայց միայն Իսրայէլի մէջ. ուստի հիմա, կ՚աղաչեմ, քու ծա-
16 ռայէդ ‡ընծայ մը ընդունէ։ Բայց անիկա ըսաւ, ՚Տէրը, որուն առջև կը կայնիմ՝ կենդանի է որ ֏պիտի չընդունիմ. ու զանիկա ստիպեց որ ընդունի, բայց անիկա չհաճեցաւ։ Ու Նէեման
17

֏ Գլ. բ. 1։
֏ Գլ. բ. 1։
՚ Գլ. բ. 3։ Դուկ. ժ. 39։ Գործ. իբ. 3։
՚ Ել. ժ. 17։
՚ Տես Ել. ժե. 25։ Գլ. բ. 21։ Ծոմ. թ. 6։
՚ ա Թագ. թ. 4։
՚ ա Թագ. թ. 7։ ա Կոր. թ. 11։ Դաղ. գ. 6։
՚ Դուկ. թ. 13։ Ծոմ. գ. 9։
՚ Դուկ. թ. 17։ Ծոմ. գ. 11։
՚ Մատ. ժգ. 20։ ժե. 37։ Ծոմ. գ. 13։

——

՚ Դուկ. դ. 27։
֏ Ել. ժա. 3։
֏ ա Թագ. թ. 8։ Գլ. բ. 8, 9։
՚ Եբր. բանալով
† Եբր. ահա
՚ Ծն. ը 2։ բ Օր. իբ. 39։ ա Թագ. բ. 6։
՚ Տես Գլ. դ. 41։ Ծոմ. թ. 7։
՚ Ծոբ. իբ. 25։
՚ Դուկ. դ. 27։
՚ Դան. բ. 47։ գ. 29։ գ. 26։ 27։
‡ Եբր. օրհնութիւն. Ծն. լգ. 11։
՚ Գլ. դ. 14։
՚ Ծն. ժգ. 23։ Տես Մատ. ժ. 8։ Գործ. բ. 18, 20։

ըսաւ, Ուրեմն քու ծառայիդ այս երկու
երկու ջրվի բեռ չարուի. քանզի քու ծառադ
մէյմըն ալ ուրիշ աստուածներու ողջակէզ կամ
18 զոհ պիտի չընէ, բայց միայն Եհովային։ Տէրը այս
բանին համար քու ծառայիդ թողութիւն տայ,
այսինքն երբ իմ տէրս Ռեմմոնի տունը մտնէ
հոն երկրպագութիւն ընելու համար, և հանոր
իմ ձեռքիս վրայ կռթնելովը, ես ալ Ռեմմոնի տանը
մէջ ծռիմ, այս բանին, այսինքն Ռեմմոնի տանը
մէջ իմ ծռելուս համար Տէրը քու ծառայիդ
19 թողութիւն տայ։ Ու Եղիսէ անոր ըսաւ, Գնա
խաղաղութեամբ. և անիկա անոր քովէն գնաց,
ու Կիսիչ մը ճամբայ ելաւ։

20 Եւ Աստուծոյ մարդուն Եղիսէի ծառան Գէ-
եզի ըսաւ, Ահա իմ տէրս այս Ասորի Նեեմանի
խնայեց, ու անոր ձեռքէն անոր բերածը չառաւ.
Տէրը կենդանի է որ ես անոր ետեւէն կը վազեմ,
21 և անկէ բան մը կ'առնեմ։ Ու Գէեզի Նեեմանի
ետեւէն վազեց. ու Նեեման երբ տեսաւ որ անի-
կա իր ետեւէն կը վազէ, իր կառքէն իջաւ ընդ-
22 նիկ դիմաւորելու, ու ըսաւ, Ողջո՞ւն է։ Եւ
անիկա ըսաւ, Ողջութիւն է. իմ տէրս զիս ղրկեց
ու կ'ըսէ, Ահա հիմա Եփրեմի լեռնէն մարգարէից
որդիներէն երկու պատանի եկան ինծի. շնորհք
ըրէ, անոնց համար տաղանդ մը արծաթ ու եր-
23 կու ձեռք փոխելու հանդերձ տուր։ Ու Նեեման
ըսաւ, Շնորհք ըրէ, երկա՛ տաղանդ առ. և զա-
նիկա բռնադատեց, ու երկու պարկի մէջ երկու
տաղանդ արծաթ դրաւ, ու երկու ձեռք ալ փո-
խելու հանդերձ ծրարեց, և իր ծառաներէն եր-
կուքին տուաւ, որոնք անոր առջեւէն տարին։
24 Ու երբ բլուրը եկաւ՝ անոնց ձեռքէն առաւ ու
տանը մէջ պահեց, և այն մարդիկը ճամբեց, ու
25 գացին. Եւ ինք ներս գնաց իր տէրոջը առջեւ կայ-
նեցաւ. ու Եղիսէ անոր ըսաւ, Ով Գէեզի, ուրկէ՞
կու գաս. և անիկա ըսաւ, Ծառադ տե՛ղ մը չգնաց։
26 Ու Եղիսէ ըսաւ անոր, Երբ այն մարդը իր կառ-
քէն քեզ դիմաւորելու դարձաւ, միթէ իմ հո-
գիս հոն չգնա՞ց. ա՛յժմ արծաթ առնելու, և
հանդերձներ ու ձիթենիներ և այգիներ ու ոչ-
խարներ և արջառներ ու ծառաներ և աղախին-
27 ներ առնելու ատե՞ն է։ Ուրեմն Նեեմանի բորո-
տութիւնը էքեզի ու քու սերունդիդ փակչի յա-
ւիտեան։ Եւ անիկա անոր առջեւէն ձիւնի պէս
բորտաեալ ելաւ։

ԳԼ. Զ

1 Եղիսէ հրաման կու տայ մարգարէից որդիներուն՝ որ
երթան իրենց բնակարաններէն մեծցնեն, ու երկաթը կը
լողացնէ։ 8 Եղիսէ Ասորւոց թագաւորին խորհուրդը կը
յայտնէ Իսրայէլի թագաւորին։ 13 Եղիսէն բռնելու հա-
մար Դոթէայիմ ղրկուած զօրքը կուգու թեամբ կը գրաւեն,
19 ու Սամարիա տարուելով խաղաղու թեամբ նա կը ղըր-
կուի։ 24 Սամարիայի մէջ պատահած սովին պատճառաւ

1 Գլ. է. 2, 17։
2 Նհ. լէ. 16։
3 կամ, առանձին տեղը
4 ա Տիմ. գ. 10։
5 Ել. գ. 6։ Թուա. ժբ. 10։ Գլ. ժէ. 5։
6 Գլ. դ. 38։
7 Տես Գլ. բ. 21։
8 Եբր. ոչ մէկ ու ոչ երկու
9 Նհ. լէ. 17։
10 ե Մն. լբ. 7։ Սաղ. ծէ. 18։ Համմ. ը. 31։
11 Գլ. բ. 11։ Սաղ. լդ. 7։ կը- 17։ Զաք. ա. 8։ գ. 1—7։

կիները երկնց զաւակները կ'ուտեն։ 30 Թագաւորը մարդ
կը ղրկէ որ Եղիսէն սպաննէ։

Եւ Մարգարէից որդիները Եղիսէի ըսին,
Ահա այս տեղը, ուր մենք քու առջեւդ կը նըս-
2 տինք, մեզի նեղ է։ Երթանք ուրեմն մինչեւ Յոր-
դանան, ու այն տեղէն ամէն մէկս մէյմէկ գերան
առնենք, ու հոն մեզի բնակելու տեղ շինենք։
3 Եւ անիկա ըսաւ, Գացէք։ Ու անոնցմէ մէկը ըսաւ,
Շնորհք ըրէ, քու ծառաներուդ հետ եկուր. և
4 անիկա՝ Կու գամ ըսաւ. Ու անոնց հետ գնաց.
5 և Յորդանան հասնելով ծառեր կտրեցին։ Ու երբ
մէկը գերան մը կը կտրէր, փոփրէն երկաթը ջու-
րին մէջ ինկաւ. ուստի անիկա պոռալով՝ ըսաւ,
6 Ո՜հ, տէր իմ, այն ալ փոխ առնուած էր։ Եւ Ա-
ստուծոյ մարդը ըսաւ, Ո՞ւր ինկաւ. ու անիկա այն
տեղը ցուցուց անոր։ Ու Եղիսէ փայտ մը կտրեց
ու հոն նետեց, ու երկաթը ջուրին երեսը ելաւ։
7 Եւ անոր ըսաւ, Զանէ՛ վերցուր, ան ալ ձեռքը
երկնցուց ու զանիկա առաւ։

8 Եւ Ասորւոց թագաւորը Իսրայէլի դէմ պա-
տերազմ կ'ընէր, ու իր ծառաներուն հետ խոր-
հուրդ ըրաւ ու ըսաւ, Այս ինչ կամ այն ինչ
9 տեղը բանակ դնեմ։ Եւ Աստուծոյ մարդը Իսրա-
յէլի թագաւորին հաղորդ ղրկեց՝ ըսելով, Զգու-
ցիր որ այն տեղէն չանցնիս, վասն զի Ասորիները
10 հոն իջած են։ Ու Իսրայէլի թագաւորը Աստու-
ծոյ մարդուն ըսած տեղը հաղորդ ղրկելով տեղէ-
11 կացաւ, ու անկէ զգուշացաւ *շատ անգամ։ Եւ
այս բանին համար Ասորւոց թագաւորին սիրտը
նեղնալով՝ իր ծառաները կանչեց ու անոնց
ըսաւ, Չէ՞ք յայտներ թէ մերիններէն ո՞վ
12 կայ որ Իսրայէլի թագաւորին ըլո՛ւ կ'ըլլէ։ Ու ծա-
ռաներէն մէկը ըսաւ, Չկայ այնպէս տէր, ով տէր
իմ թագաւոր. հապա Իսրայէլի մէջ եղող Եղիսէ
մարգարէն՝ քու պառկելու սենեակիդ մէջ խօսած
13 խօսքերդ Իսրայէլի թագաւորին կը յայտնէ։ Եւ
անիկա ըսաւ, Գացէք ու անոր ուր ըլլալը տեսէք,
որպէս զի զանիկա բռնել տամ։ Եւ անոր պատ-
մեցին ու ըսին, Ահա անիկա Դոթէայիմի մէջ է։
14 Ուստի անիկա ձիեր ու կառքեր և բազմու-
թիւ զօրքեր ղրկեց հոն, որոնք գիշերով գացին և
15 քաղաքը պաշարեցին։ Եւ Աստուծոյ մարդուն
ծառան առաւօտուն կանուխ ելաւ ու դուրս
գնաց. և ահա զօրքեր, ձիեր ու կառքեր քաղաքը
պաշարեր էին. ու ծառան անոր ըսաւ, Ո՜հ, տէր
16 իմ, ի՞նչ ընենք։ Ու Եղիսէ ըսաւ, Մի վախնար,
քանզի †մեզի հետ եղողները անոնց հետ եղողնե-
17 րէն շատ աւելի են։ Ու Եղիսէ աղօթք ըրաւ ու ըսաւ,
Ով Տէր, սորա աչքերը բաց որպէս զի տեսնէ։ Եւ
Տէրը ծառային աչքերը բացաւ. ու տեսաւ որ
ահա լեռը Եղիսէի չորս կողմը Էհրեղէն ձիերով
18 ու կառքերով լեցուն էր։ Ու երբ անոնք Եղիսէի
քով իջան, Եղիսէ Տէրոջը աղօթք ըրաւ ու ըսաւ,

— Գլ. դ. 38։
ե Տես Գլ. բ. 21։
• Եբր. ոչ մէկ ու ոչ երկու
զ Նհ. լէ. 17։
է ե Մն. լբ. 7։ Սաղ. ծէ. 18։ Համմ. ը. 31։
ը Գլ. բ. 11։ Սաղ. լդ. 7։ կը- 17։ Զաք. ա. 8։ գ. 1—7։

կ'աղաչեմ, այս ազգը †կուռքերուն զարկ. և
Տէրը զանոնք կուռքերուն զարկաւ Եղիսէի
19 խօսքին համեմատ։ Ան տեղն Եղիսէ անոնց բաւ,
Ձամբան այս չէ ու քաղաքը ասիկա չէ, հետեւեցէք
ինձի որպէս զի ձեզ ձեր փնտռած մարդուն տա-
20 նիմ. և զանոնք Սամարիա տարաւ։ Ու երբ Սա-
մարիա եկան, Եղիսէ ըսաւ, ով Տէր, ասոնց աչ-
քերը բաց որպէս զի տեսնեն։ Եւ Տէրը անոնց
աչքերը բացաւ, ու տեսան, և ահա Սամա-
րիոյ մէջ էին։
21 Եւ Իսրայէլի թագաւորը զանոնք տեսնելով
Եղիսէի ըսաւ, Ով հայր իմ, զարնե՞մ, զար-
22 նե՞մ։ Եւ անիկա ըսաւ, Մի զարներ. միթէ քու
որովդ ու սրեզովդ գերի բռնածներդ կը զարնե՞ս.
Հանոնց առջեւ հաց ու ջուր դիր, որպէս զի ուտեն,
23 խմեն ու իրենց տէրոջը երթան։ Եւ անոնց մեծ
կոչունք մը ըրաւ, ու կերան խմեցին, ու զանոնք
ետ ղրկեց, ու իրենց տէրոջը գացին. և Ասորւոց
գունդերը մէյմըն ալ Իսրայէլի երկիրը չեկան։
24 Եւ անկէ ետքը Ասորւոց Բենադադ թագա-
ւորը իր բոլոր բանակը ժողվեց, ու ելաւ Սամա-
25 րիան պաշարեց։ Եւ Սամարիոյն մէջ մեծ սով
եղաւ, քանզի զանիկա պաշարեր էին, այնպէս
որ մէկ իշու գլուխը ութսուն *արծաթի,
ու մէկ կապիճին չորրորդ մասը ‡աղաւնիի աղբը"
26 հինգ *արծաթի ծախուեցաւ։ Ու երբ Իսրա-
էլի թագաւորը պարսպին վրայէն կ'անցնէր,
կին մը անոր աղաղակեց ու ըսաւ, Ով տէր իմ
27 թագաւոր, օգնէ ինձի։ Եւ անիկա ըսաւ, Եթէ
Տէրը քեզի չօգնէ, ես քեզի ուրկե՞ օգնեմ, կա-
28 լե՞ն թէ հնձանէն։ Ու թագաւորը անոր ըսաւ,
Ինչ ունի ըսաւ որ ինծի ըսաւ որ որդիդ տուր, ու այսօր զա-
նիկա ուտէնք, և իմ որդիս վաղը ուտենք։
29 Ուստի Եփմ որդիս եփեցինք և զանիկա կերանք.
ու երկրորդ օրը անոր ըսի, Տղադ տուր որպէս զի
30 ուտենք, բայց անիկա իր տղան պահեց։ Եւ
թագաւորը այն կնոջ խօսքը լսածին պէս իւր
հանդերձները պատռեց, ու պարսպին վրայէն
անցած ատեն՝ ժողովուրդը տեսաւ որ ահա ներ-
31 սէն անոր մարմնին վրայ քուրձ կար։ Եւ անիկա
ըսաւ, †Աստուած ինծի այսպէս ու ասկէ աւելի
ընէ, եթէ այսօր Սափատեան Եղիսէի գլուխը
32 իր վրայ մնայ։ Ու Եղիսէ իր տունը կը նստէր,
ու Ծերերը անոր հետ կը նստէին. և ‖թագաւորը
իր առջեւէն մարդ մը ղրկեց անոր. ու պատգա-
մաւորը դեռ չեկած՝ Եղիսէ ծերերուն ըսաւ, Ինչ
տեսնէ՞ք որ այս ‡մարդասպանի որդին գլուխս
առնելու *ղրկեց. նայեցէք, այն մարդը
եկածին պէս դուռը գոցեցէք, ու զանիկա դրսեր
քով բռնեցէք. միթէ անոր տէրոջը ոտքերուն
33 ձայնը անոր ետեւէն չէ՞։ Ու երբ անոնց հետ կը
խօսէր, ահա այն պատգամաւորը անոր քով իջաւ
ու ‖ըսաւ, Ահա այս չարիքը Տէրոջմէն է. նոր
ակէ ետեւ Տէրոջմէն ի՞նչ պիտի յուսամ։

ԳԼ. Է

1 Եղիսէ Սամարիայի մէջ պատահելու անհաւատալի առա-
ւաւտութիւնը կը նախատեսէ։ 3 Չորս բորոտներ համարձա-
կութիւն ընելով Ասորւոց բանակը մտնելու, անոնց փախ-
չելուն լուրը կը բերեն։ 12 Թագաւորը լուռեներու վիճա-
ցով այն լուրին ճշմարիտ ըլլալը տեսնելով՝ Ասորւոց
վրաններէը կը կողոպտէ։ 17 Ան իշխանը՝ որ աւտաւթեան
համար Եղիսէին ըրած մարգարէութիւնը չհաւատաց,
դրան պահպանութիւնը իրեն յանձնուած ըլլալով ոտքա-
խէն առնակոխ կ'ըլլայ ու կը մեռնի։

Ու Եղիսէ ըսաւ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք.
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Վաղը այս ատեն Սամա-
րիայի դրանը մէջ մէկ գրիւ բարակ ալիւրը մէկ
սիկղ ծախուի, ու երկու գրիւ գարին մէկ սիկղ
2 պիտի ծախուի։ Եւ այն զօրապետը՝ որուն ձեռքին
վրայ թագաւորը կը կռթնէր, Աստուծոյ մարդուն պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Թէթէ Տէրը
երկինքը պատուհաններ ալ շինէ, միթէ ասիկա
ըլլալո՞ւքան է։ Եւ անիկա ըսաւ, Դուն քու աչքերովդ պիտի տեսնես, բայց անկէ պիտի չուտես։
3 Ու †դրանը առջեւ չորս բորոտ մարդիկ կո-
չին, և անոնք իրարու ըսին, Ինչո՞ւ հոս նստինք
4 մինչեւ որ մեռնինք. Եթէ ըսենք թէ քաղաքը
մտնենք, քաղաքին մէջ սով կայ, ու հոն պիտի
մեռնինք. և եթէ հոս մնանք, նոյնպէս պիտի
մեռնինք. ուրեմն եկէք Ասորւոց բանակը ինկնինք. եթէ մեզ ողջ թողուն՝ կ'ապրինք, ու
5 եթէ մեզ մեռցնեն՝ կը մեռնինք։ Եւ մթնատեն եղան որպէս զի Ասորւոց բանակը երթան.
ու մինչեւ Ասորւոց բանակին ծայրը գացին, և
6 ահա հոն մարդ մը չկար. Քանզի Տէրը Ասորւոց
բանակին մէջ էկաւ քերաւ ձայն ու ձիերու ձայն,
մեծ զօրքի մը ձայն լսել տուաւ, և իրարու
ըսին, Ահա Իսրայէլի թագաւորը ‖Քետացւոց
թագաւորները ու Եգիպտացւոց թագաւորները
7 վարձքով բռնեց որպէս զի մեր վրայ գան։ Ու
եղան մթնած փախան, և իրենց վրանները ու
ձիերը ու էշերը՝ բանակը եղածին պէս թո-
ղուցին, ու իրենց անձը §պրծնելու համար փա-
8 խան։ Եւ այս բորոտները մինչեւ բանակին ծայրը
գացին, ու վրան մը մտնելով կերան ու խմե-
ցին. և անկէ արծաթ ու ոսկի ու հանդերձներ
վերցուցին ու գացին պահեցին. ու ետ դար-
նալով՝ ուրիշ վրան մը մտան, և անկէ ալ վեր-
9 ցուցին ու գացին պահեցին։ Ետքը իրարու ըսին,
Անլէկ չէ մեր ըրածը. այսօր աւետեաց օր է, ու

† կամ, չլացուբեհամբ
ղ Ծն. ժթ. 11։
ե Հռոմ. ժբ. 20։
զ Գլ. Ե. 2։ Հմր. 8, 9։
‡ կը կարծուի թէ տեսակ մը ընդեղէն է։
ը Դ. Եզր. իզ. 29։ բ Օր. իը. 53, 57։
թ գ Թագ. խա. 27։
ժ Հռութ. ա. 17։ գ Թագ. ժթ. 2։
ի Եզեկ. ը. 1։ խ. 1։
լ Դ. Մակ. ժգ. 32։
խ գ Թագ. ժը. 4։
‖ Հասանելաբար՝ թագաւորը ըսաւ
ծ Ծն. բ. 9։
—
ա Հմր. 18, 19։
բ Հմր. 17, 19, 20։ Տես գլ. Ե. 18։
գ Մաղ. գ. 10։
դ Դ. Եզր. ժգ. 46։
ե բ Թագ. Ե. 24։ Գլ. ժթ. 7։ Ցոբ ժԵ. 21։
զ գ Թագ. ժ. 29։
է Սաղ. խը. 4, 5, 6։ Առակ. իը. 1։

մենք լուռ կեցեր ենք. եթէ մինչև առաւօտեան լոյսը ապասենք, *չէ անօրէնութեանը պատիժը պիտի կրենք". ուստի հիմա եկէք երթանք
10 ու թագաւորին տունը պատմենք։ Եւ գացին քաղաքին դռնապանին պոռացին, ու անոնց պատմեցին ու ըսին, Մենք Ասորւոց բանակը մտանք, և ահա հոն մարդ կամ մարդու ձայն չկայ, բայց միայն ձիերը կապուած ու էշերը կապուած, ու վրաններն ալ այնպէս կեցեր են։
11 Եւ դռնապանները պոռացին, ու թագաւորին տանը ներսը իմացուցին։
12 Ու թագաւորը գիշերով ելաւ և իր ծառաներուն ըսաւ, Ասորիներուն մեզի ըրած բանը ես ձեզի պատմեմ. Անոնք մեր անօթի ըլլալը գիտնալով՝ բանակէն ելած են, ու դաշտին մէջ պահուած են՝ ըսելով, Երբ անոնք քաղաքէն դուրս ելլեն, զանոնք ողջ բռնենք ու քաղաքը
13 մտնենք։ Եւ անոր ծառաներէն մէկը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Թող հիսուած ձիերէն հինգը առնեն՝ որոնք հոս մնացած են. ահա անոնք բոլոր Իսրայէլի բազմութեանը պէս եղան, [որոնք հոս մնացած են. ահա անոնք բոլոր Իսրայէլի բազմութեանը պէս եղան,] որ հասնելու վրայ է. և հան դրկենք ու տեսնենք։
14 Ու †երկու կառք առին իրենց ձիերով՝ և թագաւորը Ասորւոց բանակին հետեւէն դրկեց ու ըսաւ, Գացէք նայեցէք։
15 Ու անոնք մինչև Յորդանան անոնց հետեւէն գացին, և ահա բոլոր ճամբան լեցուն էր հանգերձներով ուամաններով՝ զորոնք Ասորիները արտորալով փախած աներեսին ձգեր էին։ Եւ պատգամաւորները հետ դարձան ու թագաւորին պատմեցին։
16 Ան ատեն ժողովուրդը ելաւ ու Ասորւոց բանակը կողոպտեց. ու ‡Տէրոջը խօսքին համեմատ մէկ դրիւ ցորեկ ալիւրը մէկ սիկղ ծախուեցաւ։ Եւ թագաւորը դրանը վերակացու դրաւ
17 այն զօրապետը՝ որուն ձեռքին վրայ ինք կը կռթնէր. ու ժողովուրդը դրանը մէջ զանիկա կոխկռտեցին, ու մեռաւ, ‡Աստուծոյ մարդուն խօսքին համեմատ որ խօսեր էր՝ թագաւորին անոր
18 քով իջած ատենը։ Ու եղաւ՝ ինչպէս Աստուծոյ մարդը թագաւորին խօսեր էր՝ ըսելով, Ցվաղը այս ատեն Սամարիոյի դրանը մէջ երկու դրիւ ցորեն մէկ սիկղ ծախուի, ու մէկ դրիւ ցորեկ ալիւրը մէկ սիկղի պիտի ծախուի.
19 Եւ այն զօրապետը Աստուծոյ մարդուն պատասխան տուեր ու ըսեր էր, Եթէ Տէրը երկինքը պատուհաններ ալ շինէ, միթէ ատիկա ըլլալո՞ւ բան է. ու Աստուծոյ մարդը ըսեր էր, Ահա դուն քու աչքերովդ պիտի տեսնես, բայց անկէ պիտի
20 չուտես։ Այսպէս եղաւ անոր, քանզի ժողովուրդը զանիկա դրանը մէջ կոխկռտեցին, ու մեռաւ։

ԳԼ. Ը

1 Սունամացի կինը սովին պատճառաւ հօթը տարի էր երկրէն կը հեռանայ. իսկ թագաւորը Եղիսէի հրաշքներուն պատմութիւնը լսելով՝ հոս կու տայ անոր սաղացուածքը։ 7 Ասպէլ՝ Բենհադադէն ընծայով մը Եղիսէի ղրկուելով Դամասկոսի մէջ, անոր մարգարէութիւնը լսելէն հետո՝ իր տէրը կը մեռցնէ, ու անոր տեղը կ'անցնի։ 16 Յուդայի Յովրամ թագաւորին չար վարմունքը։ 20 Եդովմ ու Լիբնա կ'ապստամբին։ 23 Ոքոզիա Յովրամի տեղ կը յաջորդէ։ 25 Ոքոզիայի չար վարմունքը։ 28 Անիկա Յեզրայէլ կ'երթայ վիրաւորուած Յովրամի հետ տեսութիւն ընելու։

Ու Եղիսէ խօսեցաւ այն կնոջ՝ որուն տղան ողջնցուցեր էր, ու ըսաւ, Ելիր դուն քու տանեղովդ գնա, և ուր որ կրնաս՝ հոն պանդխտութիւն ըրէ, վասն զի Տէրը երաշտ կանչեց. և ահա կու գայ հօթը տարի այս երկրին վրայ
2 հասնելու։ Ու այն կինը ելաւ ու Աստուծոյ մարդուն ըսածին պէս ըրաւ. և ինք իր ընտանեղովը գնաց ու Փղշտացւոց երկրին մէջ հօթը տարի պանդխտութիւն ըրաւ։
3 Եւ հօթը տարուան լմննալէն ետքը այն կինը Փղշտացւոց երկրէն դարձաւ, և իր տանը համար ու իր արտին համար թագաւորին բողոքելու գնաց։
4 Ու թագաւորը Աստուծոյ մարդուն ծառային †Գէհազիի հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, Եղիսէի
5 ըրած բոլոր մեծ գործերը ինծի պատմէ։ Ու երբ անիկա թագաւորին կը պատմէր, թէ ինչպէս անիկա ‡մեռած գլուխ ողջնցուց, ահա այն կինը՝ որուն տղան ողջնցուցեր էր, իր տանը համար և իր արտին համար թագաւորին կը բողոքէր. ու Գէհազի ըսաւ, Ով տէր իմ թագաւոր, այս է այն կինը, ու այս է անոր տղան զոր Եղիսէ ողջ
6 ընցուց։ Եւ թագաւորը կնոջ հարցուց, ու անիկա անոր պատմեց։ Ու թագաւորը նեղբինի մը տուաւ անոր ու ըսաւ, Ասոր ամէն ստացուածքը, նաև երկիրը թողած օրէն մինչև հիմա էր արտին բոլոր արդիւնքը իրեն դարձուր։
7 Ու Եղիսէ Դամասկոս գնաց։ Եւ Ասորւոց Բենհադադ թագաւորը հիւանդացեր էր. ու անոր պատմեցին ու ըսին թէ Աստուծոյ մարդը հոս
8 եկաւ։ Եւ թագաւորը †Ասղայէլի ըսաւ, §Ձեռքդ ընծայ առ ու դնա Աստուծոյ մարդը դիմաւորէ, ու եանոր միջոցով Տէրոջը հարցուր թէ արդեօք այս հիւանդութենէն պիտի առողջանա՞մ։
9 Նա՞մ։ Եւ Ասղայէլ զանիկա դիմաւորելու գնաց ու ձեռքը ընծայ առաւ, այսինքն Դամասկոսի բոլոր բարիքներէն քառասուն ուղտ բեռնաւորուած, ու գնաց և անոր առջև կայնեցաւ ու ըսաւ, Քու որդիդ Ասորւոց Բենհադադ թագաւորը զիս քեզի ղրկեց՝ ըսելով, Արդեօք այս
10 հիւանդութենէն պիտի առողջանա՞մ։ Ու Եղիսէ անոր ըսաւ, Գնա անոր ըսէ, Անշուշտ պիտի

* Եբր. անօրէնութիւնը մեզ պիտի գտնէ
† կամ, երկու զոյգ ձիեր առին
‡ Եբր. եղաւ
§ Գլ. դ. 32։ Հմր. 2։
‖ Հմր. 1։
— Գլ. դ. 35։
Սաղ. ճե. 16։ Անգ. ա. 11։
** Գլ. ե. 27։
†† Գլ. դ. 35։
‡‡ դ Թագ. ժթ. 15։
§§ ա Թագ. թ. 7։ գ Թագ. ժգ. 3։ Գլ. ե. 5։
‖‖ Գլ. ա. 2։

առաջնանա. բայց Տէրը ինծի ցուցուց, որ Սա-
11 նիկա անշուշտ պիտի մեռնի ։ Եւ աչքերը ան-
թարթափ կերպով անկեց՝ մինչև որ անիկա
12 ամչցաւ. ու Աստուծոյ մարդը ըսաւ, Եւ Ազա-
յել ըսաւ, Իմ տէրս ինչո՞ւ կու լայ։ Ու անիկա
ըսաւ, Անոր համար որ Իսրայէլի որդիները
ընելու չարութիւնդ գիտեմ. անոնց ամ-
րոցները կրակով պիտի այրես, ու անոնց կըտ-
րիճները սրով պիտի մեռցնես, և անոնց պզտիկ
տղաքը գետինը պիտի զարնես, ու յղի կիները
13 պիտի ճեղքես։ Եւ Ազայէլ ըսաւ, Ինչ ծառադ
ինչ Հուն է՝ որ այդ մեծ բաները ընէ։ Ու Եղիսէ
ըսաւ, Տէրը ինծի ցուցուց՝ որ դուն Ասորւոց
14 վրայ թագաւոր պիտի ըլլաս։ Եւ անիկա Եղիսէի
քովէն երաւ ու իր տէրոջը գնաց. ու անիկա անոր
ըսաւ, Եղիսէ քեզի ինչ ըսաւ. և անիկա ըսաւ,
15 Ինծի ըսաւ որ անշուշտ պիտի առողջանաս։ Ու
հետեւեալ օրը անիկա *հաստ լաթ՝ մը առաւ,
ջուրը թաթխեց ու անոր երեսին վրայ փուեց.
և անիկա մեռաւ, ու Ազայէլ անոր տեղ թա-
գաւոր եղաւ։

16 Եւ Իսրայէլի թագաւորին Աքաաբեան Յո-
րամի հինգերորդ տարին երբ Յովսափատ դե-
Յուդայի վրայ կը թագաւորէր, Յուդայի Յովսա-
փատ թագաւորին որդին †Յորամ թագաւոր
17 եղաւ. ‖Անիկա երեսունուերկու տարեկան էր երբ
թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ ութ տարի
18 թագաւորութիւն ըրաւ։ Եւ աներկա Աքաաբի
տանը ըրածին պէս՝ Իսրայէլի թագաւորներուն
ճամբան բռնեց. քանզի §Աքաաբի աղջիկը տար
կին եղաւ. ու տիկա Տէրոջը առջև չարութիւն
19 ըրաւ։ Սակայն Տէրը Յուդան կորնչցնել չուզեց՝
իր Դաւիթ ծառային սիրոյն համար, ինչպէս
անոր խօսք տուեր էր, որ ¶ի՛ անոր և ¶ի՛ անոր
որդիներուն միշտ ճրագ մը տայ։

20 Անոր օրերը *Եդովմացիք Յուդայի ձեռքին
տակէն ապստամբեցան †ու իրենց վրայ թագա-
21 ւոր մը դրին։ Ու Յորամ էր բոլոր կառքերը իրեն
հետ առաւ ու Սայիր անցաւ. և գիշերով ելաւ,
ու իր չորս կողմը առնող Եդովմացիները ու
կառքերու իշխանները զարկաւ. և ժողովուրդը
22 իրենց վրանները փախան։ ‡Բայց Եդովմացիք
Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան մինչև
այսօր։ ¹Ան ատեն Լբնան ալ ապստամբեցաւ։

23 Եւ Յորամի մնացորդ պատմութիւնը ու բոլոր
րածները ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշա-
24 տակաց գիրքին մէջ գրուած են։ Ու Յորամ իր
հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ
Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ. և անոր

որդին Ոքոզիա անոր տեղը թագաւոր եղաւ։
25 Իսրայէլի Աքաաբեան Յորամ թագաւորին
երկոտասաներորդ տարին Յուդայի Յորամ թա-
26 գաւորին որդին Ոքոզիա թագաւոր եղաւ։ Ոքո-
զիա քսանուերկու տարեկան էր՝ Երը թագա-
ւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ մէկ տարի թա-
գաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Գո-
թողիա էր, որ ¶Իսրայէլի Ամրի թագաւորին աղ-
27 ջիկն էր։ Եւ անիկա Աքաաբի տանը ճամբուն
մէջ քալեց, ու Աքաաբի տանը պէս Տէրոջը առջև
չարութիւն ըրաւ, քանզի Աքաաբի տանը փե-
28 սան էր։ Եւ անիկա ¶Աքաաբեան Յորամի հետ
Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին վրայ Ռամոթ-
գաղաադ գնաց պատերազմելու համար, և Ա-
29 րմէ Յորամը վիրաւորեցին։ Եւ Յորամ թագա-
ւորը դարձաւ որպէս զի Յեզրէէլի մէջ բժշկուի
այն վէրքերէն զորոնք Ասորիները անոր տուեր
էին ¶‡Ռամոթի մէջ՝ Ասորւոց Ազայէլ թագա-
ւորին հետ պատերազմ ըրած առենը. ու Յուդայի
թագաւորը Յորամի որդին ¶Ոքոզիա Յեզրէէլ
իջաւ, Աքաաբի որդին Յորամը տեսնելու հա-
մար. քանզի անիկա հիւանդ էր։

ԳԼ. Թ

1 Եղիսէ մարգարէներուն որդիներէն մէկը պատուէրնե-
րով կը ղրկէ, որ Յեհու թագաւոր օծէ Ռամոթ-գաղաադի
մէջ։ 4 Անիկա ալ իրեն ապստղրուած գործը կատարելէն
ետքը՝ կը փախչի։ 11 Զինուորները թագաւոր կը նսեցը-
նեն Յեհուն, որ նաբովթին արտին մէջ Յորամը կը մեռ-
ցընէ։ 27 Ոքոզիա Գուրի մէջ կը մեռցուի, ու Երուսաղէմի
մէջ կը թաղուի։ 30 Հռաբա Յեզրաբէլը պատուհանէ մը վար
ձգուելով՝ շուներուն կերակուր կ'ըլլայ։

Ու Եղիսէ մարգարէն ¶մարգարէից որդիներէն մէկը կանչեց, ու անոր ըսաւ, Գօտիդ մէջդ կապէ, ու այս իւղին շիշը ձեռքդ առ, Էև Ռա-
2 մոթ-գաղաադ գնա։ Ու երբ հոն հասնիս նա-
մեսեան Յովսափատի որդին Յեհուն *գտնիս, ա-
նկեղով՝ զանիկա †իր եղբայրներուն մէջէն վեր-
3 ցուր, և զանիկա ներքին սենեակ մը տար. Ու
Էիւղին շիշը առ և անոր գլուխը թափէ, ու ըսէ,
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Քեզ Իսրայէլի վրայ թագա-
ւոր օծեցի. ու դուռը բանաս ու փախչելու չու-
4 շանաս։ Եւ այն պատանին, նորահասակ մարգա-
րէն, Ռամոթ-գաղաադ գնաց։
5 Ու երբ հոն հասաւ, ահա զօրաց իշխանները
նստեր էին. և անիկա ըսաւ, Ով իշխան, քեզի
խօսք մը ունիմ. ու Յեհու ըսաւ, Մեր ամէնէն ո-
6 ր՞ը. ու անիկա ըսաւ, Քեզի, ով իշխան։ Եւ
Յեհու ելաւ, ներս մտաւ. ու անիկա իւղը անոր

Ը Ելս. 15։
Ը Դ.Թագ. ԺԹ. 41։
Ժ Գլ. Ժ. 32։ Ժբ. 17։ Ժգ. 3, 7։ Ամովս. ա. 3։
Ի Գլ. Ժէ. 16։ Ովս. Ժգ. 16։ Ամովս. ա. 13։
Լ ա Թագ. Ժէ. 43։
Խ գ Թագ. ԺԹ. 15։
Ծ կամ, վէրմակ
Կ բ Մն. իա. 3, 4։
Հ ա Թագ. իգ. 13։ գ Թագ. Ժա. 36։ Ժէ. 4։ բ Մն. իա. 7։
Ղ Ծն. իէ. 40։ բ Մն. իա. 8, 9, 10։
Ճ գ Թագ. իբ. 48։
Մ Ծն. իէ. 40։
Յ բ Մն. իա. 10։
Ն բ Մն. իբ. 1։
Շ բ Մն. իա. 5, և Ն։
Ո Ելս. 26։
Չ բ Թագ. է. 13։ գ Թագ. Ժա. 36։ Ժէ. 4։ բ Մն. իա. 7։
Պ Ծն. իէ. 40։ բ Մն. իա. 8, 9, 10։
Ջ գ Թագ. իբ. 48։
Ռ Ծն. իէ. 40։
Ս բ Մն. իա. 10։
Վ բ Մն. իբ. 1։
Տ բ Մն. իբ. 6 ¦'ԸՍոե Ազարիա, և բ Մն. իա. 17, ա Եզր. 23 ¦'ԸՍոե Յովսափատ։
Ր Տես բ Մն. իբ. 2։
Ց Տես Ելս. 18։
Ւ բ Մն. իբ. 3, 4։
Փ բ Մն. իբ. 5։
Ք Գլ. Թ. 15։
Օ Ելս. 28։
Ֆ Եբր. ռեա
ա Գլ. Թ. 16։ բ Մն. իբ. 6, 7։
—
ա գ Թագ. է. 35։
բ Գլ. գ. 29։ Երեմ. ա. 17։
գ Գլ. ը. 28, 29։
դ Եբր. տեա
ե Ելս. 5, 11։
զ գ Թագ. ԺԹ. 16։

գլուխը թափեց, ու անոր, ըսաւ, Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ձեզ Տէրոջը ժողո-
7 վուրդին, Իսրայէլի, վրայ թագաւոր օծեցի. Եւ քու ձեռքդ Աքաաբի տունը զարնես, որպէս զի իմ ծառաներուս, մարգարէներուն, արիւնին հա-
8 մար ու Տէրոջը բոլոր ծառաներուն արիւնին համար Izեզաբելի ձեռքէն վրէժ առնեմ։ Ու Աքաաբի բոլոր տունը բնաջինջ պիտի ըլլայ. և
Աքաաբի Ըբողջ այր մարդիկը, ու Իսրայէլի մէջ
9 պոցուածը ու ձգուածը ձպիտի կորնցնեմ. Եւ
Աքաաբի տունը Նաբատի որդւոյն Երոբովամի տանը պէս, ու Աքիայի որդւոյն Բաասայի տանը
10 պէս պիտի ընեմ. Ու Izեզաբելը Izեզրաելի ա-
դարակին մէջ շուները պիտի ուտեն, ու պա-
ղէս թաղող պիտի չըլլայ։ Ետքը դուռը բա-
ցաւ ու փախաւ։
11 Եւ Եհու իր տէրոջը ծառաներուն ելաւ, ու անոր ըսին, Ողջո՞ւն է. Ձայս անմիտը ինչո՞ւ քեզի եկաւ։ Եւ անոնք անոնց ըսաւ, Դուք այն
12 մարդը ու անոր խօսքերը գիտէք։ Եւ անոնք ըսին, Սուտ է. պատմէ մեզի հիմա. ան ալ ըսաւ, Անի-
կա ինծի այսպէս ու այսպէս խօսեցաւ՝ ըսելով, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ձեզ Իսրայէլի վրայ թագա-
13 ւոր օծեցի։ Անոնք շուտով Եամէն մարդ իր հանդերձը առաւ, ու աստղուխին գլխուն վրայ անոր աստիճանին դրին, ու փող հնչեցնելով ըսին, Եհու
14 թագաւոր եղաւ։ Այսպէս Նամեսեան Յովսափատի որդին Եհու Յովրամի դէմ դաւ կազմեց։ (Իսկ Յովրամ բոլոր Իսրայէլի հետ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին երեսէն Ռամովթ-գաղաադը կը պահ-
15 պանէր. Սակայն Յովրամ թագաւորը Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին հետ պատերազմի բռած ա-տենը Ասորիներուն տուած վէրքերէն առողջանա-լու համար Izեզրաել դարձեր էր։) Եւ Եհու ըսաւ, Եթէ կը հաճիք, փախստական մը այս քա-ղաքէն դուրս չելլէ, որ երթայ այս բանը Իզ-րայէլի մէջ պատմէ։
16 Եւ Եհու հեծաւ ու Izեզրաել գնաց, քանզի Յովրամ հոն պառկած էր. և Ցուդայի Ազոխա
17 թագաւորը Յովրամը տեսնելու իջեր էր։ Ու Իզ-րայէլի մէջ աշտարակին վրայ դէտ մը կայներ էր, որ Եհուի դունդին գալը տեսնելով ըսաւ, Ես գունդ մը կը տեսնեմ. և Յովրամ ըսաւ, Ձիաւոր մը առ ու անոնց դիմաց դրկէ, ու թող ըսէ, Խա-
18 ղաղութի՞ւն է։ Եւ ձիաւորը զանիկա դիմաւորե-լու գնաց ու ըսաւ, Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. Խաղաղութի՞ւն է. ու Եհու ըսաւ, Դուն խաղա-ղութիւնը ինչ պիտի ընես. հեռս անցիր։ Եւ դէտը պատմեց ու ըսաւ, Պատգամաւորը մինչև
19 անոնց քով գնաց, բայց չդարձաւ։ Եւ ուրիշ ձիաւոր մը դրկեց. անոնք ալ անոնց գնաց ու ըսաւ, Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. Խաղաղութի՞ւն է. և Եհու ըսաւ, Դուն խաղաղութիւնը ինչ
20 պիտի ընես. հեռս անցիր։ Ու դէտը պատմեց ու ըսաւ, Մինչև անոնց քով գնաց, բայց չդարձաւ. և այս ընթացքը Նամեսեան Եհուի ընթացքին կը նմանի, քանզի կատաղութեամբ կը քշէ։
21 Եւ Յովրամ ըսաւ, Կապ պատրաստէ. ու անոր կառքը պատրաստեցին, և Իսրայէլի թա-գաւորը Յովրամ, ու Ցուդայի թագաւորը Ազո-խա, ամէն մէկը իր կառքովը Եհուն դիմաւորե-լու ելան, ու զանիկա Izեզրաելացի Նաբովթի
22 ագարակին մէջ գտան։ Եւ Յովրամ Եհուն տես-նելուն պէս ըսաւ, Ով Եհու, խաղաղութի՞ւն է. ու անիկա ըսաւ, Ինչպէս խաղաղութիւն կ'ըլ-լայ, քանի որ քու մօրդ Izեզաբէլի պոռնկու-թիւնները ու կախարդութիւնները կը շատնան։
23 Եւ Յովրամ ձեռքերը դարձուց ու փախաւ, ու Ազոխայի ըսաւ, Ով Ազոխա, դաւաճանութիւն
24 կայ։ Եւ Եհու †էլ ազեղը ուժով քաշեց՝, ու Յովրամը ուսերուն միջտեղէն զարկաւ, ու նետը անոր սրտէն ելաւ, և անիկա իր կառքին մէջ
25 կծկեցաւ։ Ու Եհու իր զօրապետին Բադեկարի ըսաւ, Առիկա վերցուր, Izեզրաելացի Նաբովթի կալուածքի ագարակին մէջ նետէ. քանզի միտքդ բեր որ երբ ես ու դուն անոր հօրը Աքաաբի ետե-ւէն Եհուա՜ էաց հեծած՝ քովէ քով կ'երթայինք,
26 *Տէրը անոր դէմ այս ‡վճիռը տուաւ. Տէրը կ'ըսէ որ Իրաւցնէ երէկ Նաբովթի արիւնը ու անոր որ-դիներուն արիւնը տեսայ, ու հոն ձեզի այս ագարա-կին մէջ պիտի հատուցանեմ, կ'ըսէ Տէրը։ Անոր համար հիմա վերցուր զանիկա, այս ագարակին մէջ նետէ, Տէրոջը բանին համեմատ։
27 Եւ Ցուդայի Ազոխա թագաւորը այս բանը տեսնելով՝ պարտէզի տանը ճամբայէն փախաւ. ու Եհու անոր ետեւէն խնդալով՝ ըսաւ, Անիկա ալ կառքին վրայ զարկէք. այս եղաւ Izբղաամի բուր եղող Գուր բլուրին վրայ. ու Ազոխա Մա-
28 կեդովի փախաւ, ու հոն մեռաւ։ Եւ անոր ծա-ռաները զանիկա կառքով Երուսաղէմ տարին, ու զանիկա Դաւիթի քաղաքը իր դերեզմանին մէջ իր հայրերուն հետ թաղեցին։
29 Եւ Ազոխա Աքաաբի որդւոյն Յովրամի մե-տասաներորդ տարին Ցուդայի վրայ թագաւոր եղեր էր։
30 Եւ Եհու Izեզրաել եկաւ. ու երբ Izեզաբէլ լսեց՝ †իր աչքերուն ծարիրը դրաւ և իր գլուխը
31 զարդարեց, ու պատուհանէն կը նայէր։ Ու երբ Եհու դռնէն ներս կը մտնէր, անիկա ըսաւ, Ո՞մ-թե իր տէրը մեռցնող Զամբրի յաջողութիւն
32 †ունի՞։ Եւ Եհու իր երեսը դէպ ի պատուհանը վերցուց, ու ըսաւ, Ինծի հետ ո՞վ կայ, ո՞վ. ու
33 երկու երեք ներքինիներ անոր նայեցան։ Անոն ա-տեն ըսաւ, Զանիկա վար նետեցէք. ու զանիկա

Ն գ Թագ. ժթ. 16։ բ Մն. իբ. 7։
Ե գ Թագ. ժբ. 4։ իա. 15։
Զ ա Թագ. իև. 22։
Է բ Օր. լբ. 36։
Ը գ Թագ. ժգ. 10։ իա. 21։
Թ գ Թագ. ժգ. 10։ ժե. 29։
Ժ գ Թագ. իա. 22։
ԺԱ գ Թագ. ժգ. 3, 11։
ԺԲ գ Թագ. իա. 23։ Հմր. 35, 36։
ԺԳ Երեմ. իթ. 26։ Յոել. ա. 20։ Գոր. իգ. 24։ ա Կոր. դ. 10։
ԺԴ Մատ. իա. 7։
ԺԵ Գլ. ը. 29։
ԺԶ Գլ. ը. 29։
ԺԷ բ Մն. իբ. 7։
ԺԸ Եբր. աղեղով իր ձեռքը լեցուց
ԺԹ գ Թագ. իա. 29։
Ի Եբր. բեռը
ԻԱ գ Թագ. իա. 19։
ԻԲ բ Մն. իբ. 9։
ԻԳ Նեհեմ. իդ. 40։
ԻԴ գ Թագ. ժգ. 9—20։

վար նետեցին, և անոր արիւնէն պատին ու ձիե-
34 բուն վրայ ցամքեց. ու կոխկռտեց զանիկա՝ Եւ
ինք ներս մտաւ ու կերաւ խմեց, ու ըսաւ, Հիմա
այս անիծուած կնոջ հոգ տարէք ու զանիկա
35 թաղեցէք, քանզի *թագաւորի աղջիկ է՝ Եւ
զանիկա թաղելու գացին. բայց անոր գագա-
թէն ու ոտքերէն ու ձեռքերուն թաթերէն
36 զատ ուրիշ բան մը չգտան՝ Եւ դարձան անոր
պատմեցին. ու Անիկա ըսաւ, Ա՛յս է Տէրոջը
խօսքը՝ զոր իր ծառային Թեզբացի Եղիայի ձեռ-
քով խօսեցաւ՝ ըսելով, †Յեզաբէլի մսերնին
Յեզրայէլի ագարակին մէջ շուներն պիտի ու-
37 տեն. Ու Յեզաբէլի դիակը Յեզրայէլի ագարա-
կին մէջ՝ *Պարսի երեսի վրայ եղող աղբի պէս
պիտի ըլլայ, այնպէս որ չըսուի Թէ Անիկա Յե-
զաբելն է՝

ԳԼ. Ժ

1 Յէու նամակներ գրկելով՝ Աքաաբի եօթանասուն որդի-
ները պահասել կու տայ. 8 ու այս բանը կ'որդա-
բացնէ՝ Եղիայէ մարգարէին թիւնը յիշելով. 12 Հովիւնե-
րու Բեթակադին քով Ովզիայի քառասունեակներու եղ-
բայրները կը մեռցնէ. 15 Յէու իրեն ընդդէմ կ'առնէ Յով-
նադաբը, 18 ու խարտանոկաթիւով Բահաղի երկրպա-
գութիւն ընծայելուն ամէնն ալ բնաջինջ կ'ընէ. 29 Յէու
Յերոբոամի յղած մեղքերուն կը հետեւի. 32 Ազայէլ Իս-
րայէլը կը նեղէ. 34 Յովահազ Յէուէ առջ կը յաջորդէ.

Եւ Աքաաբ Սամարիոյի մէջ եօթանասուն
որդի ունէր. ու Յէու նամակ մը գրեց, և Սա-
մարիա դրկեց Յեզրայէլի իշխաններուն ու ծեր-
ցուն և Աքաաբի որդիներուն հոգաբարձուներ-
2 ուն՝ ու ըսաւ, Երբ այս նամակը ձեզի հասնի,
ո՛հա ձեր տէրոջ որդիները ձեր քով են, ու
կառքեր ու ձիեր և պարսպաւոր քաղաք ու
3 զէնքեր ալ ունիք. Ուրեմն ձեր տէրոջ որդիե-
րէն ո՛րը որ աղէկ ու յարմար կը դատէք՝ վա-
նէք իր հօրը աթոռին վրայ նստեցուցէք, ու
4 ձեր տէրոջ տանը համար պատերազմ ըրէք՝ Ու
անոնք խիստ շատ վախցան, ու ըսին, Ա՛հա եր-
կու թագաւորներ չկրցան անոր առջև կայնիլ,
5 ու մենք ի՞նչպէս պիտի կայնինք՝ Եւ պալատին
հաղարապետը ու քաղաքապետը ու ծերերը և
հոգաբարձուները Յէուի *ղրկեցին ու ըսին,
Մենք քու ծառաներդ ենք, ու մեզի ինչ որ հրա-
մայես՝ պիտի ընենք. բնաւ մէկը թագաւոր պիտի
չդնենք. քու աչքերուդ աղէկ երեւցածը ըրէ՝
6 Եւ անոնց նոթէն նամակ մը գրեց՝ ըսելով,
Եթէ դուք ինծի հետ էք ու իմ խօսքս մտիկ
կ'ընէք, ձեր տէրոջ որդիներուն գլուխները առէք,
ու վաղը այս ատեն ինծի Յեզրայէլ եկէք. ու
թագաւորին որդիները եօթանասուն հոգի էին,
ու զանոնք մեծցնող քաղաքի մեծերուն քով
7 էին՝ Եւ նամակը անոնց հասած պէս՝ թագա-
ւորին որդիները բռնեցին, ու †եօթանասուն հո-
գի մորթեցին, և անոնց գլուխները կողովներու
8 մէջ դրին, և անոր դրկեցին Յեզրայէլ՝ Եւ լրա-
բեր մը եկաւ, ու անոր պատմեց՝ ըսելով, Թա-
գաւորին որդիներուն գլուխները բերին՝ Եւ անի-
կա ըսաւ, Զանոնք մինչև առտու դրանը քով
9 դրէք երկու դէզ ընելով՝ Ու առտուանոյ դուրս
ելաւ կայնեցաւ, և բոլոր ժողովուրդին ըսաւ,
Դուք արդար էք. ա՛հա ես իմ՝ տէրոջս դէմ
դաւ վերցուցի ու զանիկա մեռցուցի, բայց
10 ասոնք ամէնը ո՞վ մեռցուց՝ Հիմա գիտցէք որ
Տէրոջը խօսքէն էրնաւ բան մը գետնին պիտի չիյ-
նայ, զոր Տէրը Աքաաբի տանը համար խօսեցաւ.
ու Տէրը *իր ծառային Եղիայի ձեռքով ըսածը
11 ըրաւ՝ Եւ Յէու Յեզրայէլի մէջ Աքաաբի տու-
նէն բոլոր մնացածները, ու անոր բոլոր մեծ նախա-
րարները և մտերիմ բարեկամները, ու քուրմերը
մեռցուց, այնպէս որ անոր մնացորդ մը չթողուց՝
12 Անկէ ետքը երթալ Սամարիա դնաց, †և ճամ-
բուն վրայ հովիւներու *Բեթակադին հասնելով,
13 Յէու Յուդայի Ոքոզիա թագաւորին եղբայր-
ները գտաւ, ու անոնց ըսաւ, Դուք ո՞վ էք՝ Եւ
անոնք ըսին, Ոքոզիայի եղբայրներն ենք, ու թա-
գաւորին որդիները ու թագուհիին որդիները ող-
14 ջունելու իջանք՝ Ան առն անիկա ըսաւ,
Առնք ողջ բռնեցէք. ու զանոնք ողջ բռնեցին,
և Բեթակադի ջրհորին քով մեռցուցին զա-
նանք, որ քառասունեակ հոգի էին. ու
անոնցմէ մէ՛կը ողջ չթողուց՝
15 Եւ անկէ դնաց. ու իր դիմաց եկող Ռե-
քաբի որդին Յովնադաբը գտաւ, ու անոր բարե-
տուաւ ու ըսաւ, Ինչպէս իմ սիրտս քու սրտիդ
հետ *ուղիղ է, սրտիօք քու սիրտդ ալ *այնպէս
ուղի՞ղ է՝ և Յովնադաբ ըսաւ, Ա՛յո՝ Ուրեմն
†ձեռքդ տուր. ու անիկա ձեռքը տուաւ, ու
16 զանիկա կառքին մէջ իր քով առաւ, Եւ ըսաւ,
Ինծի հետ եկուր, ու Տէրոջը համար ունեցած
*նախանձաւորութիւնս տես. այսպէս անոր կառ-
17 քը հեծցուցին զանիկա՝ Եւ Սամարիա դնաց, ու
Սամարիոյի մէջ †Աքաաբէ բոլոր մնացածները
զարկաւ, մինչև որ զանիկա բնաջինջ ըրաւ՝ այն
խօսքին համեմատ զոր *Տէրը Եղիայի խօսեր էր՝
18 Եւ Յէու բոլոր ժողովուրդը ժողվեց, ու
անոնց ըսաւ, *Աքաաբ Բահաղի քիչ ծառայու-
թիւն ըրաւ, Յէու անոր շատ ծառայութիւն
19 պիտի ընէ՝ Եւ հիմա *Բահաղի բոլոր մարգարէ-
ները, բոլոր ծառաները ու բոլոր քուրմերը ինծի
կանչեցէք, †մէկը պակաս չըլլայ, քանզի
Բահաղի մեծ զոհ *պիտի ընեմ՝. ամէն հան
չգտնուողը պիտի չապրի. *բայց Յէու խարէու-
թեամբ ըրաւ, որպէս զի Բահաղի ծառայութիւն
20 ընողները բնաջինջ ընէ՝ Եւ Յէու ըսաւ, Բահաղի
համար *տոնախմբութիւն մը ‡սահմանեցէք. ու
21 ծանուցում ըրին՝ Եւ Յէու բոլոր Իսրայէլի պար-
*փամաաւորներ դրկեց, ու Բահաղի բոլոր ծառայու-

* գ Թագ. ժգ. 31։
† գ Թագ. իա. 23։
‡ Սաղ. ձգ. 10։
* գ Թագ. իա. 21։
† Գլ. ք. 14, 24։

— ‖ * ա Թագ. գ. 19։
† գ Թագ. իա. 19, 21, 29։
* կամ, ապահաւոր ընելու
առնը
† Գլ. ը. 29։ † Մն. իբ. 8։

† Մն. բ. 55։
† Երեմ. լե. 6, եւն։
† Նեղ. ժ. 19։
† գ Թագ. ժք. 10։
† Գլ. ք. 8։ † Մն. իբ. 8։

† գ Թագ. իա. 21։
† գ Թագ. ժգ. 31, 32։
† գ Թագ. իբ. 6։
† Եբր. ունիմ
‡ Եբր. արբւցէք

թիւն ընողները եկան, ու չեկող մարդ չմնաց.
և հնձողի տունը եկան, ու ՃՀնձողի տունը
22 ծայրէ ծայր լեցուեցաւ։ Եւ Հանդերձապահին
բսաւ, Հնձողի բոլոր ծառայութիւն ընողներուն
պատմուճաններ հանէ. ու պատմուճանները
23 հանեց անոնց։ Եւ Յեսու Ռեքաբի որդւոյն Յով-
նադաբի հետ հնձողի տունը մտաւ, ու հնձո-
ղի ծառայութիւն ընողներուն բսաւ, Փնտռե-
ցէք նայեցէք, չըլլայ որ հոս ձեզի հետ եհովայի
ծառաներէն մարդ գտնուի, բայց միայն հնձողի
24 ծառայութիւն ընողները։ Եւ զոհեր ու ողջա-
կէզներ ընելու մտան. ու Յեսու իրեն համար
դուրսը ութսուն մարդ կայնեցուց, ու անոնց
բսաւ, Ով որ ձեր ձեռքը տուած մարդոցմէս ձեզ
ազատէ, Ինր անձը անոր անձին տեղ պիտի ըլ-
25 լայ։ Ու երբ ողջակէզը բրաւ լմնցուց, Յեսու սուր-
հանդակներուն ու զօրապետներուն բսաւ, Գա-
ցէք, սանք մեռցուցէք. մի՛րդ մը դուս չելլէ։
Ու զանոնք սուրէ անցուցին, և սուրհանդակնե-
րը ու զօրապետները զանոնք նետեցին. ու Բաղը
26 հնձողի տանը քաղաքը մտան. Եւ հնձողի
տանը հարձանները հանեցին, ու զանոնք կրա-
27 կով այրեցին։ Եւ հնձողի արձանը կոծանե-
ցին, ու հնձողի տունը փլցուցին Նու զանիկա
28 պատաքնոց ըրին մինչև այսօր։ Այսպէս Յեսու Իս-
29 րայէլը բնաջինջ բրաւ հնձողը։ Սակայն Յեսու
Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերո-
բովամի մեղքերէն, այսինքն Բեթէլի ու Դանի
մէջ եղող ոսկիէ ոչխարէն, ետ չկեցաւ։
30 Եւ Տէրը Յեսուի բսաւ, Որովհետև դուն իմ
աչքերուս առջև ուղիղ եղածը ի գործ դնելով
սղէկ ըրիր, ու Աքաաբի տանը բոլոր իմ սրտիս
մէջ եղածին համեմատ ըրիր, Նքու որդիներդ
մինչև չորրորդ սերդը Իսրայէլի աթոռին վրայ
31 պիտի նստին։ Բայց Յեսու Իսրայէլի Տէր Աստու-
ծոյն օրէնքին մէջ բոլոր սրտով քալելու զգու-
շութիւն չբրաւ, ու Իսրայէլի մեղանչել տուող
Յերոբովամի մեղքերէն ետ չկեցաւ։
32 Ա՚յն օրերը Տէրը սկսաւ Իսրայէլը ‖կտրել.
և ՚Ազայէլ Իսրայէլացւոց բոլոր սահմաններուն
33 մէջ զանոնք զարկաւ, Յորդանանէ դէպ ի արե-
ւելք բոլոր Գաղաադու երկիրը, այսինքն Գադ-
եանները, Ռուբենեանները ու Մանասեանները՝
Առնան ձորին վրայ եղող Արոէրէն մինչև Գա-
ղաադ ու Բասան։
34 Եւ Յեսուի միացորդ պատմութիւնը ու ամէն
ըրածը ու բոլոր զօրութիւնը, ահա Իսրայէլի
Թագաւորներուն յիշատակաց գիրքին մէջ գըր-
35 ուած են։ Եւ Յեսու իր հայրերուն հետ քնացաւ,
ու զանիկա Սամարիայի մէջ թաղեցին. և անոր
36 որդին Յովաքազ անոր տեղ թագաւոր եղաւ։ Եւ
Յեհուի Իսրայէլի վրայ Սամարիայի մէջ թագա-
ւորութիւն ըրած օրերը քսանըութ տարի էին։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Գոթողիա բոլոր թագաւորի որդիները ջարդած ատենը, Ցոխաբէդ հօրաքրոջը ձեռքով կ՚ազատուի, ու վեց տարի Աստուծոյ տանը մէջ կը պահուի։ 4 Ցովիադա՝ հարիւրապետներուն պատուէրներ տալով, երկնորդ տարին թագաւոր կ՚օծէ Ցոխասը։ 13 Գոթողիա կը սպանուի։ 17 Ցովիադա Աստուծոյ երկրպագութիւն ընելը նորէն կը հաստատէ։

Եւ ՚Ոքոզիասի մայրը ԲԳոթողիա իր որդւոյն մեռնիլը տեսնելով, ելաւ բոլոր Ղեթսպա-
2 ւորական սերունդը բնաջինջ բրաւ։ Բայց Ցով-
բամ թագաւորին աղջիկը, Ոքոզիասի քոյրը Ցո-
սաբէդ, Ոքոզիասի որդին Ցովասը առաւ, ու
թագաւորին սպանուած որդիներուն մէջէն գող-
ցաւ զանիկա ու անոր դայեակը. և Գոթողիայի
երեսէն անկողիններու սենեակին մէջ պահեցին
3 զանիկա, ու չմեռցուեցաւ։ Եւ անիկա անոր
հետ վեց տարի Տէրոջը տանը մէջ պահուե-
ցաւ. ու երկրին վրայ Գոթողիա թագաւո-
րութիւն կ՚ընէր։
4 Ու ՚Երկրորդ տարին Ցովիադա ՃՀրա-
կէց, և հարիւրապետները, թիկնապահները ու
սուրհանդակները կանչէց, և զանոնք իր քով
Տէրոջը տունը բերաւ, ու անոնց հետ ուխտ
բրաւ, ու Տէրոջը տանը մէջ անոնց երդում՝
ընել տուաւ, ու թագաւորին որդին անոնց ցու-
5 ցուց։ Եւ անոնց պատուիրելով՝ բսաւ, Ձեր ընե-
լու բանը այս է. ձեր երրորդ մասը՝ որ Ւշաբաթ
օրը պիտի մտնեն, թագաւորին տանը պահապա-
6 նութիւն ընեն. Ու երրորդ մասը՝ Սուրի դուռը,
ու երրորդ մասն ալ սուրհանդակներու հետևի
դուռը ԹՀՀՆ. և այսպէս տանը պահպանու-
7 թիւնը ընէք որպէս զի մարդ չմտնէ։ Ու ձեզմէ
երկու դունդը, այսինքն այն ամէնը որ շաբաթ
օրը պիտի ելլեն, թագաւորին բոլորտիքը Տէրոջը
8 տանը պահպանութիւնը ընեն։ Եւ ամէն մարդ
իր զէնքերը ձեռքը՝ թագաւորին չորս կողմը
առնէք. ու կարգերէն ներս մտնողը սպան-
նուի. ու թագաւորին հետ ըլլաք անոր ելած ու
մտած ատենը։
9 Եւ ՚հարիւրապետները Ցովիադա քահանա-
յին բոլոր պատուիրածները ըրին. ու ամէն մէկը
իր մարդիկը առաւ, թէ՛ շաբաթ օրը մտնող-
ները և թէ՛ շաբաթ օրը ելլողները, ու Ցովիադա
10 քահանային քով եկան։ Եւ քահանան Տէրոջը
տունը եղած Դաւիթ թագաւորին նիզակները
11 ու վահանները հարիւրապետներուն տուաւ։ Ու
սուրհանդակները ամէն մարդ իր զէնքը ձեռքը՝
տանը աջ կողմէն մինչև ձախ կողմը՝ սեղանին
ու տանը քով թագաւորին բոլորտիքը կայնե-
12 ցան։ Եւ թագաւորին որդին հանեց, ու անոր
վրայ թագը ու վկայութիւնը դրաւ. և զանիկա

ա Գ Թագ. ժզ. 32։
ե Դ Թագ. ի. 39։
ը Դ Թագ. ժզ. 23։
ի Նգր. ղ. 11։ Դան. բ. 5։ գ. 29։
ղ Գ Թագ. ժբ. 28, 29։
ճ Տես Հմր. 35։ Գլ. ժզ. 1,10։ ժզ. 23։ ժհ. 8, 12։
ձ Դ Թագ. ժզ. 16։
‖ Եբր. Ծայրատել
յ Գլ. բ. 12։
ն Ամոս ա. 3։
— Գլ. ը. 26։
բ Բ Մն. իբ. 10։
ճ Բ Մն. իբ. 11։
դ Բ Մն. իգ. 1, ևն։
է Ա Մն. ք. 25։
ղ Բ Մն. իգ. 8։

թագաւոր ըրին ու օծեցին, ու ծափ զարնելով՝ ըսին, Էկեցցէ արքայ։

13 Ընե Գոթողիա երբ *լսեց ժողովուրդին ձայնը լսեց, Տէրոջը տունը ժողովուրդին եկաւ.
14 Ու տեսաւ որ անոր թագաւորը քով կայներ էր, և զօրապետները ու փողերը թագաւորին քով էին, ու երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրախանալով փողեր կը հնչեցնէին. այնատեն Գոթողիա իր հանդերձները պատռեց ու պոռաց, Դաւաճանութի՛ւն է, դաւաճանութի՛ւն։ 15 Եւ Յովհադա քահանան զօրքերուն վրայ եղող հարիւրապետներուն հրամայեց, ու անոնց ըսաւ, Անկա կարգերուն միջէն հանեցէք, ու ատոր հետեւէն գացողը սրով մեռցուցէք, (քանի քահանան ըսեր էր որ Տէրոջը տունը մէջ չմեռցուի։) 16 եւ անոր վրայ ձեռքերնին երկնցուցին. ու երբ անիկա թագաւորական տունը մտնող ձիերուն ճամբայէն կ'երթար, հոն մեռցուեցաւ։

17 Եւ Յովհադա Տէրոջը ու թագաւորին ու ժողովուրդին մէջտեղ ուխտ ըրաւ, որպէս զի Տէրոջը ժողովուրդը ըլլան. ևնաև թագաւորին ու ժողովուրդին մէջտեղ։ 18 Ու երկրին բոլոր ժողովուրդը Բահաղի տունը մտան, և զանիկա կործանեցին, և անոր սեղանները ու կուռքերը ի կատոր կտոր ըրին, և Բահաղի քուրմը Մատթանը սեղաններուն առջեւ սպաննեցին. ու Էքահանան Տէրոջը 19 տանը մէջ պաշտօնեաներ դրաւ։ Եւ հարիւրապետները, թիկնապահները ու աւրհանդակները, ու երկրին բոլոր ժողովուրդը առաւ, և թագաւորը Տէրոջը տունէն իջեցուցին, ու աւրհանդակներուն դրանը ճամբայէն թագաւորին տունը մտան. և անիկա թագաւորներուն աթոռին վրայ 20 նստաւ։ Ու երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրախացաւ, ու քաղաքը հանդարտութեան մէջ էր. իսկ Գոթողիան թագաւորական տանը սրով մեռցուցին։ 21 Յովաս եօթը տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ցովաս ապէկ կերպով կը կառավարէ ժողովուրդը՝ Ցովհադայի բոլոր օրերուն մէջ. 4 տաճարը նորոգելու հրաման կ'ընէ։ 17 Ասայէլ Երուսաղէմի վրայ երթալէն կը դառնայ՝ տալով գանձերը իրեն ընծայ ղրկելուն համար։ 19 Ցովաշին ծառաները վճիռ կը սպաննեն, ու Ամասիա անոր տեղ կը յաջորդէ։

Յեուի եօթներորդ տարին ¹Յովաս թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քառասուն տարի թագաւորութիւն ըրաւ. ու անոր մօրը անունը 2 Սեբիա էր՝ Բեերսաբէէ։ Եւ Յովաս Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ այն բոլոր օրերուն մէջ՝ որ Յովհադա քահանան անոր կը սորվեցնէր։

3 Բայց Բարձր տեղերը չվերցան. ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէին ու խունկ կը ծխէին։

4 Եւ Յովաս քահանաներուն ըսաւ, Տէրոջը տունը բերուած սուրբ բաներուն բոլոր արծաթը, Համրուած մարդոց արծաթը, Էգինը կարուած անձերուն արծաթը, և այն բոլոր արծաթը՝ զոր Մարդ 5 մը Տէրոջը տունը բերելու կամք կ'ընէ, Քահանաները՝ ամէն մարդ իրենց ճանչցուներէն առնեն, ու տանը փլած տեղերը իրենք նորոգեն, ուր որ փլած տեղ մը գտնուի։

6 Սակայն Յովաս թագաւորին քսանուերկրորդ տարին՝ Էքահանաները տանը փլած տեղերը 7 չնորոգեցին։ Ընե Յովաս թագաւորը էբեն կանչեց Յովհադա քահանան ու ամէն քահանաները, և անոնց ըսաւ, Տանը փլած տեղերը ինչո՞ւ չէք նորոգեր. ու հիմա ձեր ճանչցուներէն դէմ ալ արծաթ մի առնէք, հապա զանիկա տանը փլած 8 տեղերուն համար տուէք։ Եւ քահանաները համաձայնութիւն տուին, որ իրենք արծաթ չառնեն ժողովուրդէն, *ոչ ալ տանը փլած տեղերը նորոգեն"։ 9 Եւ Յովհադա քահանան Բանաւակ մը առաւ, ու անոր վրայ ծակ մը ծակեց, ու զանիկա սեղանին քով՝ Տէրոջը տունը մտնողներուն ձախ կողմը դրաւ. և դուռը պահող քահանաները Տէրոջը 10 տունը բերուած բոլոր արծաթը հոն կը դնէին։ Ու երբ կը տեսնէին որ անոնց մէջ արծաթը շատ եր է, թագաւորին դպրութիւնը ու մեծ քահանան կ'ելլէին, ու Տէրոջը տունը գտնուած արծաթը 11 համրելով կը ծրարէին. Եւ պատրաստուած արծաթը Տէրոջը տանը գործ տեսնողներուն ձեռքը կու տային, որպէս զի անոնք Տէրոջը տանը մէջ գործող հիւսներուն ու շինողներուն Եւ որմնադիրներուն ու քարահատներուն վճարեն. նաև Տէրոջը տանը փլած տեղերը նորոգելու համար փայտեր ու տաշուած քարեր ծախու առնեն, և տանը նորոգութեանը համար բոլոր պէտք եղած բաներուն ծախք ընեն։ Բայց Տէրոջը տունը բերուած արծաթէն՝ ²Տէրոջը տանը համար արծաթէ գաւաթներ, բազմակալներ, կոնքեր, փողեր ու ոսկիէ ամաններ կամ՝ արծաթէ 14 ամաններ ամենեւին չշինուեցան. Քանզի բանուորներուն կուտային զանիկա, որպէս զի անով 15 Տէրոջը տունը նորոգեն։ Եւ որոնց ձեռքը որ կը յանձնէին այն արծաթը՝ բանուորներուն տալու համար, Էանոնցմէ հաշիւ չէին առներ. քանզի 16 անոնք հաւատարմութեամբ կ'աշխատէին։ Յանցանքի արծաթը ու մեղքի արծաթը Տէրոջը տունը չէր մտներ, Էանիկա քահանաներուն կ'ըլլար։

17 Այն ատեն ³Ասորւոց Ասայէլ թագաւորը եկաւ Գէթի դէմ պատերազմ՝ բռնաւ, ու զանիկա

---

¹ ա Թագ. ժ. 24։
ը բ Մն. իդ. 12, ևն։
• Կամ, սուրհանդակներուն ա
ը Գլ. իգ. 3։ բ Մն. լը. 31։
ժ բ Մն. իգ. 16։
ի բ Թագ. և. 3։
ւ Գլ. ժ. 26։

ի բ Օր. ժբ. 3։ բ Մն. իդ. 17։
ձ բ Մն. իգ. 18, ևն։
ղ բ Մն. իդ. 1։

ա բ Մն. իդ. 1։
բ գ Թագ. ժե. 14։ իբ. 44։ Գլ. ժդ. 4։

ի Գլ. իբ. 4։
ռ Նե. ը. 13։
ս Դ.Ժ. իէ. 2։
ջ նե. լե. 5։ ա Մն. իթ. 9։
ի բ Մն. իդ. 5։
ը բ Մն. իդ. 6։
• Կամ, առանց նորոգելու տանը փլած տեղերը
ը բ Մն. իդ. 8, ևն։
ժ Տես բ Մն. իդ. 14։
ի Գլ. իբ. 7։
ւ Դ.Ժ. և. 15, 18։
ի Դ.Ժ. է. 7։ Թագ. ժը. 9։
ձ Գլ. ը. 12։

առաւ. եւ ըսաւ Աղայէլ իր երեսը դարձուց, որպէս
18 զի Երուսաղէմի վրայ երթայ։ Եւ Յուդայի թագաւորը Յովա՝ իր հայրերուն, Յուդայի թագաւորներուն, Յովսափատի ու Յովրամի և Ոքոզիայի, հնուխած բոլոր աուրը բաները, ու իր նուխածը, և Տէրոջը տանը ու թագաւորական տանը գանձերուն մէջ գտնուած բոլոր ոսկին առաւ, ու Ասորւոց Աղայէլ թագաւորին ղրկեց, այսպէս անիկա Երուսաղէմի վրայէն երթալէն։

19 Եւ Յովասի մնացորդ պատմութիւնը ու ամեն բոլոր ըրածը ահա Յուդայի թագաւորներուն ժամանակաց գիրքին մէջ գրուած են։ Եւ անոր
20 ծառաները ոտք ելան, ու անոր դէմ դաւաճանութիւն ըրին. ու Յովասը զարկին Մելօնի տանը
21 մէջ, որ Սիլլայի գառ ի վայրին վրայ է։ Եւ անոր ծառաները, Սաբեթի որդին Յովզաքար ու Սովմերի որդին Յովզաբադ, զանիկա զարկին, ու մեռաւ. և զանիկա իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին. ու անոր տեղ անոր որդին Ամասիա թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Յովաքազի չոր վարմունքը։ 3 Յովաքազ Աղայէլէ ներողութիւն կը կրէ, բայց ազօթքով կը զօրանայ։ 5 Յովաս անոր տեղ կը յաջորդէ։ 10 Յովասի չոր վարմունքը։ 13 Երկրորդ Յերոբովամ անոր տեղ կը յաջորդէ։ 14 Եղիսէ իր մեռնելու առենը՝ Ասորիներու դէմ Յովասի ընելու երեք յաղթութիւններուն վրայ կը մտքը պարզէ։ 20 Մովաբացիներուն Իսրայէլի երկրին վրայ տարտատութիւն ընելու եկած առենը՝ մեռած մարդ մը Եղիսէի ոսկորներուն դպչելով՝ կ'ողջենայ։ 22 Աղայէլի մեռնելէն ետքը՝ Յովաս բնաւորդի վրայ երեք յաղթութիւնները կը կատարէ։

Յուդայի թագաւորին, Ոքոզիայի որդւոյն Յովասի, քառասներեքերորդ տարին Իսրայէլի վրայ Յեհուի որդին Յովաքազ թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, և տասներեօթը տարի
2 թագաւորեց։ Եւ Տէրոջը աչքին չարութիւն ըրաւ, ու Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի մեղքերուն հետեւող եղաւ, անոնցմէ ետ չկեցաւ։
3 Եւ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ, ու զանոնք շարունակ Ասորւոց Աղայէլ թագաւորին ձեռքը, ու Աղայէլի որդւոյն Բենադադի ձեռքը մատնեց։

4 Եւ Յովաքազ Տէրոջը աղօթք ըրաւ, ու Տէրը անոր մտիկ ըրաւ. քանզի տեսաւ Իսրայէլի նեղութիւնը, որով Ասորւոց թագաւորը զանոնք
5 նեղեց։ Եւ Տէրը Իսրայէլի փրկիչ մը տուաւ, ու Ասորւոց ձեռքին տակէն ելան. և Իսրայէլի որդիները երկուսան ու միւս օրուան պէս իրենց վրանները կը նստէին։ Բայց Իսրայէլի մեղանչել տուող Յերոբովամի տանը մեղքերուն ետ չկեցան, հապա անոնց մէջ քալեցին. ու Ասերպատ

3 Տես բ Մն. իգ. 23։
4 դ Թագ. ժե. 18։ Գլ. ժը. 15, 16։
† Եբր. հյաս
3 Գլ. ժդ. 5։ բ Մն. իգ. 25։
7 բ Մն. իգ. 26 ։'Ըսուէ Ջաբատ
8 բ Մն. իգ. 27։ —— Դատ. բ. 14։
9 Գլ. ը. 12։
10 Սազ. հը. 34։
11 Նե. գ. 7։ Գլ. ժդ. 26։

թովթի կուռքն ալ Սամարիայի մէջ կը կենար։
7 Իսկ Յովաքազի ժողովուրդէն զօրք չմնացաւ, բայց միայն հիսուն ձիաւոր, տասը կառք ու տասը հազար հետեւակ զօրք. վասն զի Ասորւոց թագաւորը զանոնք բնաջինջ ըրեր էր, եւ զանոնք կոխատած հողի պէս ըրեր էր։

8 Եւ Յովասի մնացորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր ըրածը ու զօրութիւնը ահա Իսրայէլի թագաւորներուն ժամանակաց գիրքին մէջ գրուած
9 են։ Եւ Յովաքազ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու զանիկա Սամարիայի մէջ թաղեցին. և անոր տեղ անոր որդին Յովաս թագաւոր եղաւ։

10 Յուդայի Յովաս թագաւորին երեսունեօթներորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ Յովաքազի որդին Յովաս թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, տասնըվեց տարի։
11 Եւ Տէրոջը աչքին չարութիւն ըրաւ, Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի բոլոր մեղքերուն ետ չկեցաւ, հապա անոնց մէջ քալեց։

12 Եւ Յովասի մնացորդ պատմութիւնը ու ամեն բոլոր ըրածը, և Յուդայի Ամասիա թագաւորին հետ պատերազմ՝ ըրած առենն իր զօրութիւնը ահա Իսրայէլի թագաւորներուն ժամա-
13 նակաց գիրքին մէջ գրուած են։ Ու Յովաս իր հայրերուն հետ քնացաւ, և անոր աթոռը Յերոբովամ նստաւ. ու Յովաս Իսրայէլի թագաւորներուն հետ Սամարիայի մէջ թաղուեցաւ։

14 Ու Եղիսէ իր մեռնելու հիւանդութիւնովը հիւանդացաւ, և Իսրայէլի թագաւորը Յովաս անոր իջաւ, ու անոր երեսին վրայ լացաւ ու ըսաւ, Հա՛յր իմ, հա՛յր իմ, Իսրայէլի կառքը ու անոր
15 ձիաւորները։ Ու Եղիսէ անոր ըսաւ, Աղեղ մը ու նետեր առ. և անիկա աղեղ մը ու նետեր առաւ։
16 Ու Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ, Ձեռքդ աղեղին վրայ հեծցուր, և անիկա ձեռքը հեծցուց. ու Եղիսէ իր ձեռքերը թագաւորին ձեռքերուն վրայ
17 դրաւ, Ու ըսաւ, Արեւելեան կողմի պատուհանը բաց. ան ալ բացաւ. ու Եղիսէ ըսաւ, Նետէ. ան ալ նետեց։ Անոր ատեն Եղիսէ ըսաւ, Տէրոջը փրկութեանը նետը, ու Ասորւոց դէմ փրկութեան նետը. քանզի Ասորիները Աֆիկի մէջ
18 պիտի զարնես մինչեւ որ հատցնես։ Նաեւ ըսաւ, Նետերը առ. ու անիկա առաւ. և Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ, Գետինը զարկ. ու անիկա երեք
19 անգամ՝ ետքինը զարկաւ ու կեցաւ։ Եւ Աստուծոյ մարդը անոր բարկանալով՝ ըսաւ, Եթէ հինգ կամ վեց անգամ զարնէիր, այն ատեն Ասորիները պիտի զարնէիր ու պիտի հատցնէիր. բայց հիմա Ասորիները երեք անգամ պիտի զարնես։
20 Ու Եղիսէ մեռաւ, և զանիկա թաղեցին։ Ու հետեւեալ տարին Մովաբացւոց գունդերը երկ-
21 րին վրայ եկան։ Ու երբ մարդ մը կը թաղէին,

Ե Տես Հմր. 25։ Գլ. ժդ. 25, 27։
Զ դ Թագ. ժզ. 33։
Է Ամոս. ա. 3։
Ը Գլ. ժդ. 1։
Թ Գլ. ժդ. 15։
Ժ Տես Հմր. 14, 25։
Ի Գլ. ժդ. 9, ևն։ բ Մն. իե. 17, ևն։
Լ Գլ. բ. 12։
Խ դ Թագ. ի. 26։
Ծ Հմր. 25։

ահա գունդ մը տեսան, ու մարդը Եղիսէի գերեզմանը նետեցին. և այն մարդը Եղիսէի ոսկորներուն դպածին պէս կենդանացաւ ու իր ոտքերուն վրայ կայնեցաւ։

22 Եւ Ազայել Թագաւորը Յովաքազի
23 բոլոր օրերուն մէջ Իսրայէլը նեղեց։ Բայց Տէրը
Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի հետ իր բրած
ուխտին համար անոնց ողորմեցաւ ու զթեցաւ
թիւն ըրաւ, և անոնց նայեցաւ. զանոնք կորսընդնել չուզեց, ու զանոնք դեռ իր երեսէն չձգեց։
24 Եւ Ասորւոց Ազայել Թագաւորը մեռաւ, ու
անոր տեղ անոր որդին Բենհադադ Թագաւոր
25 եղաւ։ Եւ Յովաքազի որդին Յովաս Ազայելի
որդւոյն Բենհադադի ձեռքէն ետ առաւ այն
քաղաքները, զորոնք Ազայել անոր հօրը Յովաքազի ձեռքէն պատերազմով առեր էր. Յովաս զանիկա երեք անգամ զարկաւ, ու Իսրայէլի քաղաքները ետ առաւ։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ամասիայի բարի վարմունքը։ 5 Իր հայրը մեռցնողները։ 7 Իր բրած արդար դատաստանը. 7 Իր բրած յաղթութիւնը Եդոմի վրայ։ 8 Ամասիա Յովասը կը զրգռէ, բայց անկէ կը յաղթուի ու կը կողոպտուի։ 15 Երկրորդ Յեհոաքազ Յովասէ առէղ կը յաջորդէ։ 17 Ամասիա դատաճանութիւնով մը կը մեռցուի։ 21 Ազարիա անոր յաջորդ կ'ըլլայ։ 23 Յեհոաքազի չար վարմունքը։ 28 Զաքարիա անոր տեղ կը յաջորդէ։

Իսրայէլի Թագաւորին, Յովաքազեան Յովասի, երկրորդ տարին Յուդայի Թագաւորին
2 Յովասի որդին Ամասիա Թագաւոր եղաւ։ Անիկա քսանըհինգ տարեկան էր երբ Թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանը հինը տարի Թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը
3 Յովադան էր ու Երուսաղէմացի էր։ Ու Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ, բայց ոչ իր հօրը Դաւիթի պէս. իր հօրը Յովասի բոլոր ըրածներուն համեմատ ըրաւ։ Սակայն բարձր տեղերը
4 չվերցան. ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէին ու խունկ կը
5 ծխէին։ Ու երբ Թագաւորութիւնը անոր ձեռքին մէջ հաստատուեցաւ՝ իր ծառաները մեռցուց, որոնք իր հայրը, Թագաւորը, սպաններ
6 էին։ Բայց սպաններուն որդիները չմեռցուց, ինչպէս Մովսէսի օրինաց գիրքին մէջ գրուած է, որ Տէրը պատուիրեց ըսելով, Հայրերը համար հայրերը չմեռցուին, ու հայրերուն համար որդիք չմեռցուին, հապա ամէն մարդ իր յանցանքին համար պիտի մեռցուի։
7 Ամիկա Աղի ձորին մէջ Եդոմացիներէն տասը հազար եդ զարկաւ, ու Վէմը պատերազմով առաւ,

և անոր անունը Յեկթէել կոչեց մինչեւ այսօր։
8 Ամասիա Յովասի Իսրայէլի Թագաւորին, Յեհուի որդւոյն Յովաքազի որդւոյն Յովասի, դեսպաններ զրկեց՝ ըսելով, Եկուր, երես երեսի տեսնուինք։ Եւ Իսրայէլի Յովաս Թագաւորը
9 Յուդայի Ամասիա Թագաւորին դարձ զրկեց ու ըսաւ, Լիբանանի փուշը Լիբանանի եղեւնիին պատգամ զրկեց՝ ըսելով, Քու աղջիկդ իմ տղուս կին տուր. բայց Լիբանանի մէջ եղած դաշտի գազանը անցաւ, ու փուշը կոխկռտեց։
10 Իրաւ, Եդոմացիները զարկիր, ու քու սիրտդ քեզ հպարտացուց. քու փառքովդ զոհ եղիր՝ ու տունդ նստիր. քանի՞ ինչո՞ւ համար չարութեան խառնուիս, որ իյնաս դուն ու քեզի հետ
11 Յուդա ալ։ Բայց Ամասիա մտիկ չըրաւ։ Ուստի Իսրայէլի Յովաս Թագաւորը ելաւ, և ինք ու Յուդայի Ամասիա Թագաւորը Յուդայի Բեթսամիսին մէջ երես երեսի տեսնուեցան։ Եւ
12 Յուդա Իսրայէլի առջեւ յաղթուեցաւ, ու ամէն
13 մարդ իր վրանը փախաւ։ Եւ Իսրայէլի Յովաս Թագաւորը՝ Ոքոզիայի որդւոյն Յովասի որդին Ամասիան, Յուդայի Թագաւորը, Բեթսամիսի մէջ բռնեց, ու Երուսաղէմ եկաւ, ու Եփրեմի դռնէն մինչեւ Անկեան դուռը Երուսաղէմի
14 պարսպին չորս հարիւր կանգունը փլցուց. Եւ հրեղէն ոսկին ու արծաթը՝ ու Տէրոջը տանը մէջ ու Թագաւորին տանը գանձերուն մէջ գըտնուած բոլոր ամաններըը առաւ, և պատանդներ ալ առաւ, ու Սամարիա դարձաւ։
15 Եւ Յովասի գործերուն մնացորդ պատմութիւնը ու անոր զօրութիւնը և Յուդայի Ամասիա Թագաւորին հետ բրած պատերազմը ահա Իսրայէլի Թագաւորներուն յիշատակաց գիրքին
16 մէջ գրուած են։ Ու Յովաս իր հայրերուն հետ քնացաւ, և Իսրայէլի Թագաւորներուն հետ Սամարիայի մէջ թաղուեցաւ. ու անոր տեղ անոր որդին Յերոբոամ Թագաւոր եղաւ։
17 Եւ Յուդայի Թագաւորը, Յովասի որդին Ամասիա, Իսրայէլի Թագաւորին, Յովաքազի որդւոյն Յովասի, մեռնելէն հետը տասնըհինգ
18 տարի ապրեցաւ։ Ու Ամասիայի մնացորդ պատմութիւնը ահա Յուդայի Թագաւորներուն յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած է։ Անոր դէմ
19 Երուսաղէմի մէջ դաւաճանութիւն ըրին, և անիկա Լաքիս փախաւ. բայց անոր հետեւէն Լաքիս մարդ զրկեցին, ու զանիկա հոն մեռցուցին։ Եւ զանիկա ձիերով վերցուցին, ու Երուսաղէմ իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին
21 մէջ թաղուեցաւ։ Եւ բոլոր Յուդայի ժողովուրդը †Ազարիան առին, որ տասնըվեց տարեկան

ե Գլ. ը. 12։
զ Գլ. Ժգ. 27։
է Ել. լբ. 13։
ը Ել. բ. 24, 25։
թ Հմր. 18, 19։

ժ Գլ. Ժգ. 10։

ի Բ Մն. իե. 1։
լ Գլ. Ժբ. 3։
խ Գլ. Ժբ. 20։
ծ Բ Օր. իգ. 16։ Եզեկ. Ժը. 4, 20։
կ Բ Թագ. ը. 13։ Մագ. կ. վերնագիրը։
հ Բ Մն. իե. 11։
ձ Ցես. Ժե. 38։

ղ Բ Մն. իե. 17, 18, եւն։
ճ Տես Դատ. Թ. 8։
մ Գ Թագ. գ. 33։
յ Բ Օր. ը. 14։ Բ Մն. լբ. 25։ Եզեկ. իը. 2, 5, 17։ Ամբ. բ. 4։
ն Եբր. փառաւորուեր
շ Ցես. ԺԹ. 38։ իա. 16։
ո Նէեմ. ը. 16։ Ժբ. 39։

պ Եբեր. յա. 38։ Զաք. Ժգ. 10։
ջ գ Թագ. է. 51։
ռ Գլ. Ժգ. 12։
ս Բ Մն. իե. 25, եւն։
վ Բ Մն. իե. 27։
տ Ցես. Ժ. 31։
† Կամ, Ողիան. տես գլ. Ժե. 13։ Բ Մն. իգ. 1։

էր, ու զանիկա իր հօրը Ամմահույի տեղ թա-
22 գաւոր դրին։ Ասիկա Ելեմէը շինեց, ու թա-
գաւորին իր հայրերուն հետ քնանալէն ետքը
զանիկա Յուդայի ետ դարձուց։
23 Յուդայի թագաւորին, Յովսափատ որդւոյ Ամ-
մահույի, տասնըվեցերորդ տարին Իսրայէլի Յովա
թագաւորին որդին Յեհոռովամ Սամարիայի մէջ
թագաւոր եղաւ, ու քառասունըմէկ տարի թա-
24 գաւորեց։ Ու Տէրոջը աչքին չարութիւն ըրաւ,
ու Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յե-
25 րոբովամի բոլոր մեղքերէն ետ չկեցաւ։ Ասիկա
Իսրայէլի սահմանը Եմաթի մուտքէն մինչև
ծովը Արաբայի ծովը ետ դարձուց՝ Իսրայէլի Տէր Ա-
ստուծոյն խօսքին համեմատ, որ իր ծառային
Գէթքեփերացի Ամմաթեան Յովնան մարգա-
26 րէին ձեռքով խօսեր էր։ Քանզի Տէրը ուրաա-
Իսրայէլի խիստ տառապանքը, որ նոչ
պողուած ու ոչ ձգուած կար, ու Իսրայէլ օգ-
27 նական ալ չունէր։ Ու Տէրը չըսաւ որ Իսրա-
յէլի անունը երկինքին տակէն ընաջինջ ընէ.
ուստի Յովաահան Յեհոռովամի ձեռքով զա-
նանք ազատեց։
28 Ու Յեհոռովամի մնացորդ պատմութիւնը, և
անոր բոլոր ըրածը, ու պատերազմական քաջու-
թիւնը, և Դամասկոսը ու Եմաթը Յուդայի
ետ դարձնելը Իսրայէլի մէջ, ահա Իսրայէլի
թագաւորներուն յիշատակաց գիրքին մէջ գրը-
29 ուած են։ Ու Յեհոռովամ իր հայրերուն, Իսրա-
յէլի թագաւորներուն, հետ քնացաւ, և անոր
տեղ անոր որդին Աբիա թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԵ

Իսրայէլի Յեհոռովամ թագաւորին քսանը-
եօթներորդ տարին Յուդայի Ամմահա թագա-
2 ւորին որդին Աբիա թագաւոր եղաւ։ Անի-
կա տասնըվեց տարեկան էր երբ թագաւոր
եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեսունուերկու տա-
րի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը
3 Յեքելիա էր, ու Երուսաղեմացի էր։ Եւ անիկա
Տէրոջը առջև ուղղութիւն ըրաւ՝ իր հօրը Ամմա-
4 հույի բոլոր ըրածին պէս։ Բայց Տէրը Աստուած

չէ՛ երցան. ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղե-
րու վրայ զոհ կը մատուցանէին ու խունկ կը
5 ծխէին։ Եւ Տէրը թագաւորը զարկաւ, ու մին-
չև իր մահուան օրը բորոտած էր, և բաց տան
մը մէջ կը բնակէր. ու պալատին վրայ էլիաքը
թագաւորին որդին Յովաթամ էր, ու անիկա
կը դատէր երկրին ժողովուրդը։
6 Եւ Աբիայի մնացորդ պատմութիւնը ու
անոր բոլոր ըրածը ահա Յուդայի թագաւոր-
ներուն յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած են։
7 Ու Աբիա իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու
զանիկա իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղա-
քին մէջ թաղեցին. և անոր տեղ անոր որդին
Յովաթամ թագաւոր եղաւ։
8 Յուդայի Ասա թագաւորին երեսունըու-
թերորդ տարին Իսրայէլի վրայ Յեհոռովամի որ-
դին Նադաբիա թագաւոր եղաւ Սամարիայի
9 մէջ, երկու տարի թագաւորեց։ Եւ անիկա իր
հայրերուն ըրածին պէս Տէրոջը առջև չարու-
թիւն ըրաւ, Իսրայէլի մեղանչել տուող Նա-
10 բատեան Յեհոռովամի մեղքերէն ետ չկեցաւ։ Ու
Յաբիսի որդին Սեղղում անոր դէմ դրաւ վեր-
ցուց, և էղանիկա ժողովուրդին առջև զարկաւ
մեռցուց, ու անոր տեղ ինք թագաւոր եղաւ։
11 Եւ Նադաբիայի մնացորդ պատմութիւնը ահա
Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գիրքին
12 մէջ գրուած է։ Ասիկա Տէրոջը խօսքն է որ
Յեհու խօսեր էր՝ ըսելով, Իսրայէլի ամբաստին
վրայ քու որդիներդ մինչև չորրորդ ազգը պիտի
նստին. ու այնպէս եղաւ։
13 Յաբիսի որդին Սեղղում Յուդայի Ասա թա-
գաւորին երեսունըինէրորդ տարին թագաւոր
եղաւ, ու Սամարիայի մէջ մէկ ամիս թագա-
14 ւորութիւն ըրաւ։ Եւ Գադդիի որդին Մանայեմ
Թերասէ եկաւ, ու Սամարիա եկաւ. և Սամա-
րիայի մէջ Յաբիսի որդին Սեղղումը զարկաւ
մեռցուց, ու անոր տեղ ինք թագաւոր եղաւ։
15 Ու Սեղղումի մնացորդ պատմութիւնը ու
ըրած դաւաճանութիւնը ահա Իսրայէլի թա-
գաւորներուն յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած
16 են։ Այն ատեն Մանայեմ Թափսան ու բոլոր
անոր մէջ եղողները, ու անոր սահմանը զար-
կաւ *Թիրսայէն, և չբանալնուն համար զար-
կաւ ու Նէան եղող բոլոր յղի կիները ճեղքեց։
17 Յուդայի Ասա թագաւորին երեսունըին-
ներորդ տարին Իսրայէլի վրայ Գադդիի որդին
Մանայեմ թագաւոր եղաւ, ու Սամարիայի
18 մէջ տասը տարի թագաւորեց։ Եւ անիկա Տէ-
րոջը առջև չարութիւն ըրաւ, ու իր բոլոր օրե-
րուն մէջ Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատա-
եան Յեհոռովամի մեղքերէն ետ չկեցաւ։

1 Ագարիայի բարի վարմունքը։ 5 Անիկա բորոտ կը մեռ-
նի, ու Յովաթամ անոր յաջորդը կըլլայ։ 8 Զաքարիա՝
Յեհու վերջին սերունդը՝ չորս կերպով կը թագաւորէ, ու
Սեղղումէ կը մեռցուի։ 13 Սեղղում ամիս մը թագաւո-
րելէ ետև Մանայեմէն կը սպաննուի։ 16 Մանայեմ Աս-
րեսացին փուղ թագաւորին օգնութիւնով կը զօրանայ։
21 Փակեհիա անոր տեղը կը յաջորդէ։ 23 Փակեհիա Փակեհէ
կը սպաննուի։ 27 Փակեհ Թագղաթ-փաղասարէն կը նեղ-
ուի, ու Ովսէէն կը սպաննուի։ 32 Յովաթամի բարի վար-
մունքը։ 36 Աքազ անոր յաջորդը կ'ըլլայ։

Իսրայէլի Յեհոռովամ թագաւորին քսանը-
եօթներորդ տարին Յուդայի Ամմահա թագա-
2 ւորին որդին Ագարիա թագաւոր եղաւ։ Անի-
կա տասնըվեց տարեկան էր երբ թագաւոր
եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեսունուերկու տա-
րի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը
3 Յեքոլիա էր, ու Երուսաղեմացի էր։ Եւ անիկա
Տէրոջը առջև ուղղութիւն ըրաւ՝ իր հօրը Ամմա-
4 հույի բոլոր ըրածին պէս։ Բայց բարձր տեղերը

ա Գլ. ժգ. 6։ բ Մն. խգ. 2։
գ Թագ. ժգ. 22։ Ղ. 8։
դ Ը Օր. գ. 17։
ե Ցես. ժթ. 13։
զ Ցոյն. ա. 1։ Մատ. ժբ. 39, 40։
է Գլ. ժգ. 4։
ը Ը Օր. լբ. 36։
թ Գլ. ժգ. 5։
ժ Կամ, Յուդայի Եմաթը Իսրայէլի ետ դարձնելը
ի Բ Թագ. ը. 6։ Գ Թագ. ժա. 24։ Բ Մն. ը. 3.
լ Գլ. ժե. 8։

ա Հմր. 13, 30, եև, ու Բ Մն. խգ. 1 Ի'ընտրէ Ոզիա
բ Գլ. ժգ. 21։ Բ Մն. խգ. 1, 3, 4։
գ Հմր. 35։ Գլ. ժբ. 3։ ժգ. 4։
դ Բ Մն. խգ. 19—21։
ե Դ Եզր. ժգ. 46։
զ Բ Մն. խգ. 23։
է Ամոս է. 9։
ը Գլ. ժ. 30։
թ Մատ. ա. 8, 9։ Իսկ հմր. 1 Ի'ընտրէ Ագարիա
ժ Գ Թագ. ժգ. 17։
ի Գ Թագ. գ. 24։
լ Նէբ. Թերսայէ
խ Գլ. ը. 12։

19 Եւ Ի Աբեեսաննի փուղ թագաւորը երկրին
վրայ եկաւ. ու Մանայեմ Տալըր տողանդ ար-
ծաթ առաւ փուղին, որպէս զի †անիկա իրեն օգ-
նական ըլլայ՝, ձեռքին
20 մէջ հաստատելու համար։ Ու Մանայեմ այս
արծաթը Աբեեսաննի թագաւորին տալու հա-
մար Իսրայէլի բոլոր հարուստներուն վրայ հարկ
դրաւ, ամէն մէկէն հիսուն սիկղ ար-
ծաթ. եւ Աբեեսաննի թագաւորը ետ
դարձաւ ու այն երկրին մէջ չկեցաւ։
21 Ու Մանայեմի մնացորդ պատմութիւնը և
անոր ամէն բրածը տէտ Իսրայէլի թագաւորնե-
22 րուն յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած են։ Ու
Մանայեմ իր հայրերուն հետ քնացաւ, և անոր
տեղ անոր որդին Փակէխիա թագաւոր եղաւ։
23 Յուդայի Ազարիա թագաւորին հինգերորդ
տարին Իսրայէլի վրայ Մանայեմի որդին Փա-
կէխիա թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, ամ երե-
24 կու տարի թագաւորեց։ Եւ Տէրոջը առջեւ
չարութիւն բրաւ, ամ Իսրայէլի մեղանչել տուող
Նաբատեան Յերոբովամի մեղքերէն ետ չկեցաւ։
25 Եւ անոր զօրապետը Ռովմելիայի որդին Փակէխ
անոր դէմ դրաւ ելաւ, ու իրեն հետ Ա-
րգովբը ու Արիէն, ու Գաղաադացիներէն հինգ
հարիր մարդ ամ, և Սամարիայի մէջ թագաւորին
տանը †ներսի կողմը՝ զանիկա զարկաւ մեռցուց,
ու անոր տեղ ինք թագաւոր եղաւ։
26 Եւ Փակէխիայի մնացորդ պատմութիւնը ու
անոր բոլոր բրածը տէտ Իսրայէլի թագաւորնե-
րուն յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած են։
27 Յուդայի Ազարիա թագաւորին հինգերեքե-
րորդ տարին Իսրայէլի վրայ Ռովմելիայի
որդին Փակէխ թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ,
28 ամ քսան տարի թագաւորեց։ Եւ Տէրոջը առջեւ
չարութիւն բրաւ, ամ Իսրայէլի մեղանչել տուող
Նաբատեան Յերոբովամի մեղքերէն ետ չկեցաւ։
29 Իսրայէլի Փակէխ թագաւորին օրերը հԱբեես-
սաննի Թագլաթ-փուղասար թագաւորը եկաւ,
ու Ի յօնը և Աբէլ-բեթ-մաաքան ու Յանովէն
և Կադէսը ու Յասորը և Գաղաադը ու Գալիլէ-
ացի և Նեփթաղիմի բոլոր երկիրը առաւ, ու
անոնց բնակիչները Աբեեսաննի գերի տարաւ։
30 Ու Էղայի որդին Ովսէէ Ռովմելիայի որդուին Փա-
կէխի դէմ դաւաճանութիւն բրաւ, և զանիկա
զարկաւ մեռցուց, ու ‡անոր տեղ ինք թագա-
ւոր եղաւ Ոզիայի որդուին Յովաթամի քսաներ-
րորդ տարին։
31 Ու Փակէխի մնացորդ պատմութիւնը և անոր
բոլոր բրածը տէտ Իսրայէլի թագաւորներուն
յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած են։
32 Իսրայէլի թագաւորին, Ռովմելիայի որդուին
Փակէխի, երկրորդ տարին Յուդայի թագաւորին
Ոզիայի որդին §Յովաթամ թագաւոր եղաւ։
33 Անիկա քսանըհինգ տարեկան էր երբ թագա-
ւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնըվեց տա-
րի թագաւորութիւն բրաւ. և անոր մօրը ան-
34 նը Յերուսա էր, որ Սադոկի աղջիկն էր։ Ե-
անիկա Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն բրաւ. †իր
35 հօրը Ոզիայի բոլոր բրածին պէս բրաւ։ †Բայց
բարձր տեղերը չվերցան. ժողովուրդը տակաւին
բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէին ու
խունկ կը ծխէին։ Նա Տէրոջը տանը ամէ-
նէն բարձր դուռը շինեց։
36 Եւ Յովաթամի մնացորդ պատմութիւնը ու
անոր բոլոր բրածը տէտ Յուդայի թագաւորնե-
37 րուն յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած են։ Ա-
օրերը Տէրը Նաբուց Ռասին թագաւորը ու
Ռովմելիայի որդին Փակէխն Յուդայի վրայ ղրկել
38 սկսաւ։ Եւ Յովաթամ իր հայրերուն հետ քնա-
ցաւ, ու իր հայրերուն հետ իր հօրը Դաւիթի
քաղաքին մէջ թաղուեցաւ. ու անոր տեղ
անոր որդին Աքազ թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Աքազի չար վարմունքը։ 5 Աքազ տեսնելով որ Ռասին ու Փակէխ իր վրայ կը յարձակին, Թագղաթ-փալասարին վարձք տալով՝ անոնց դէմ դնելու կը գրգռէ զանիկա։ 10 Աքազ՝ Ուրիա քահանային սեղանի օրինակ մը ղրկելով Դամասկոսէն, առջի պղնձէ սեղանը իրեն կը յատկացնէ. 17 սաճարը կը կողոպտէ։ 19 Եզեկիա անոր յաջորդը կ'ըլլայ։

Ռովմելիայի որդուն Փակէխի տասնըհինգերորդ տարին Յուդայի թագաւորին Յովաթամի
2 որդին †Աքազ թագաւոր եղաւ։ Աքազ քսան տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնըվեց տարի թագաւորութիւն բրաւ. և իր հօրը Դաւիթի պէս իր Տէր Աստուծոյն առջեւ ուղղութիւն չբրաւ,
3 Հապա Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբուն մէջ քալեց. Եւ իր որդին ալ կրակէ անցուց՝ ըստ
բուն գարշելի սովորութիւններուն համեմատ, զորոնք Տէրը Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն վռնտեց։
4 Եւ բարձր տեղերը ու †բլուրներու վրայ և ամէն կանանչ ծառերու տակ զոհ կը մատուցանէր ու խունկ կը ծխէր։
5 Ի Ասի տաեն Ասուրց Ռասին թագաւորը ու Իսրայէլի թագաւորը, Ռովմելիայի որդին Փակէխ, Երուսաղէմի վրայ պատերազմելու եկան, ու Աքազը պաշարեցին, բայց պատերազմը շարունակել կարող չեղան։ Ասի տաեն Ասուրց Ռասին թագաւորը *Ելաթը Ասորիներուն դարձուց, և Յուդայեանները Ելաթէ վռնտեց, ու *Ասորիք

ե ա Մն. ե. 26։ Ես. ք. 1։ Ովս. ը. 9։
† Եբր. անոր ձեռքը իրեն հետ ըլլայ
ջ Գլ. ժգ. 5։
‡ Կամ, պալատը
ի Ես. է. 1։
ա ա Մն. ե. 26։ Ես. ք. 1։
բ դ Թագ. ժե. 20։
գ Գլ. ժէ. 1։ Ովս. ժ. 3, 7, 15։
դ բ Մն. իէ. 1։
ե Հմր. 3։
զ Հմր. 4։
է բ Մն. իէ. 3, ևն։
ը Գլ. ժգ. 5։ Ես. է. 1։
թ Հմր. 27։
ժ բ Մն. իբ. 1, ևն։
ի Գէս. ժբ. 21։ բ Մն. իբ. 3։ Սաղ. ճզ. 37, 38։
լ բ Օր. ժբ. 31։
խ բ Օր. ժբ. 2։ գ Թագ. ժգ. 23։
ծ Ես. է. 1, 4, ևն։
կ Գլ. ժգ. 22։
հ Կամ, նովմելեցիները

7 Եւ մեռաւ Սառայ Աբրահամայ կնիկն ի Կարիաթարբէ, որ է Քեբրոն, ի դաշտին Քանանու. եկն Աբրահամ սգալ զՍառա եւ լալ զնա։
8 Եւ յարեաւ Աբրահամ յերեսաց մեռելոյն իւրոյ, եւ խօսեցաւ ընդ որդիսն Քեթացւոց, եւ ասէ ցնոսա.
9 Ես եմ հիւր եւ պանդուխտ ընդ ձեզ. տուք ինձ տեղի գերեզմանի ընդ ձեզ, եւ թաղեցից զմեռելոյն իմոյ յերեսաց իմոց։
10 Եւ Եփրոն նստէր ի մէջ որդւոցն Քեթացւոց. եւ պատասխանի ետ Եփրոն Քեթացին առ Աբրահամ առաջի որդւոցն Քեթացւոց, եւ առ ամենայն որ մտանէին ի դրունս քաղաքին նորա, եւ ասէ.
11 Ոչ այդպէս, տէր իմ, լուր ինձ. զագարակն տուի քեզ, եւ զքարայրն որ ի նմա քեզ տուի, առաջի որդւոցն ազգիս իմոյ տուի քեզ, եւ թաղեա զմեռելոյն քո։
12 Եւ երկրպագեաց Աբրահամ առաջի երեսաց ազգին երկրին.
13 եւ խօսեցաւ ընդ Եփրոն առաջի ազգին երկրին, եւ ասէ. Ոչ այդպէս, տէր իմ, լուր ինձ. զագարակն տուի քեզ, առ զարծաթն որ արժան է, եւ թաղեցից զմեռելոյն իմոյ անդ։
14 Եւ պատասխանի ետ Եփրոն զՍառա եւ ասէ.
15 Տէր իմ, լուր ինձ. հողն որ արժանի է չորից հարիւրից դրամոց արծաթոյ, զի է այդ ինչ ինձ եւ քեզ. զայն թաղեա զմեռելոյն քո։
16 Եւ լուաւ Աբրահամ Եփրոնի, եւ կշռեաց Աբրահամ Եփրոնի զարծաթն զոր խօսեցաւ առաջի որդւոցն Քեթացւոց, չորից հարիւրից դրամոց արծաթոյ, որ անցանէր ի մէջ վաճառականաց։
17 Եւ յարեաւ ագարակն Եփրոնի որ էր ի Մամբրէ, ագարակն եւ քարայրն որ ի նմա, եւ ամենայն ծառք որ էին ի սահմանս ագարակին շուրջանակի,
18 Աբրահամայ ի սեպհականութիւն առաջի որդւոցն Քեթացւոց, եւ ամենայնի որ մտանէին ի դրունս քաղաքին նորա։
19 Եւ յետ այսորիկ թաղեաց Աբրահամ զՍառա կին իւր ի քարայրի ագարակին Մամբրէ, որ է Քեբրոն, ի դաշտին Քանանու։
20 Եւ յարեաւ ագարակն եւ քարայրն որ ի նմա Աբրահամայ ի սեպհականութիւն գերեզմանի ի ձեռն որդւոցն Քեթացւոց։

ԳԼ. ԺԷ

1 Ովսէէի չար վարմունքն։ 3 Ովսէէ Սամոնասարէն նուաճուելով՝ անոր դէմ ապստամբութեան խորհուրդ մը կ՚ընէ Եգիպտոսի Սոլա թագաւորին հետ։ 5 Սամարացիները իրենց մեղքերուն համար գերի կը տարուին։ 24 Սամարիա փոխադրուած օտարազգիները առիւծներէն կը չարչարուին. անոնց խառնակ կրօնքը։

Յուդայի Աքազ թագաւորին երկոտասաներորդ տարին Իսրայէլի վրայ Ելայի որդին Ովսէէ թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, եւ ինը տարի
2 թագաւորեց։ Եւ Տէրոջը աչքին չարութիւն ըրաւ, բայց ոչ իրմէ առաջ եղող Իսրայէլի թագաւորներուն պէս։
3 Անոր դէմ ելաւ Սաղմանասար Ասորեստանի թագաւորը, եւ Ովսէէ անոր ծառայ եղաւ ու հարկ կուտար։
4 Եւ Ասորեստանի թագաւորը Ովսէէի վրայ նենգութիւն գտաւ, որովհետեւ անիկա Եգիպտոսի Սոլա թագաւորին դեսպաններ ղրկեր էր, ու Ասորեստանի թագաւորին ամէն տարուան պէս հարկ վճարած չէր. անոր համար Ասորեստանի թագաւորը զանիկա
5 բռնեց ու բանտի մէջ կապեց։ Եւ Ասորեստանի թագաւորը բոլոր երկրին վրայ ելաւ. Սամարիայի վրայ ալ ելաւ, ու զանիկա երեք տարի պաշարեց։
6 Ովսէէի իններորդ տարին Ասորեստանի թագաւորը Սամարիան առաւ, ու Իսրայէլը Ասորեստան փոխադրեց, Եւ զանոնք Գոզանի գետին քով Քաղայի ու Քաբովրի մէջ՝ ու Մարաց քաղաքներուն մէջ բնակեցուց։
7 Քանզի Իսրայէլի որդիները մեղանք Եգիպտոսի երկրին, Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին ձեռքին տակէն, հանող իրենց Տէր Աստուծոյն դէմ մեղք գործեցին, և ուրիշ աստուածներէն վախցան.
8 Ու Տէրոջը Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն վռնտած Հապկերուն կանոններուն համեմատ՝ և Իսրայէլի թագաւորներուն
9 ըրած կանոններուն համեմատ քալեցին։ Ու Իսրայէլի որդիները իրենց Տէր Աստուծոյն առջեւ ուղիղ չեղած բաները գաղտուկ ըրին, և իրենց ամէն քաղաքներուն մէջ, Պահապանաց աշտարակէն մինչեւ պարսպաւոր քաղաքը, իրենց բարձր տեղեր շինեցին։ Ու անոնք ամէն բարձր բլուրներու վրայ և ամէն կանանչ ծառերու տակ իրենց արձաններ ու *Աստարթի կուռքեր
11 կանգնեցին. Եւ հոն ամէն բարձր տեղերու վրայ խունկ ծխեցին՝ Տէրոջը անոնց առջեւէն վռնտած ազգերուն պէս, ու չար գործեր ըրին ու Տէրը

ե Գլ. ԺԸ. 29։ ա Մն. Ե. 26։ բ Մն. իբ. 20
զ Գլ. Ժբ. 18։ Տես բ Մն. իբ. 21։
է Ահռելա ա. 5։
† Եբր. ամէնուն
ը բ Մն. իգ. 16, 19։
թ բ Մն. գ. 1։
ժ Գլ. ԺԸ. 30։
ի Ել. իթ. 39, 40, 41։
լ բ Մն. իբ. 24։
խ գ Թագ. է. 27, 28։
ծ գ Թագ. է. 23, 25։
կ Կամ, առանձին
հ բ Մն. իբ. 27։

ձ Գլ. Ժբ. 9։
ղ բ Թագ. ը. 2։
ճ Գլ. Ժբ. 9։
մ Գլ. Ժբ. 10, 11։ Ովս. Ժգ. 16։
յ Դհ. իգ. 32, 33։ բ Օր. իբ. 36, 64։ իթ. 27, 28։
ն ա Մն. Ե. 26։
շ Դհ. Ժբ. 3։ բ Օր. Ժբ. 9։ Գլ. Ժգ. 3։
ո Գլ. Ժբ. 8։
չ բ Օր. Ժբ. 2։ Գլ. Ժգ. 4։
* Կամ, անաստներ. Ել. իգ. 13։ բ Օր. Ժգ. 21։ Միք. Ե. 14։
պ գ Թագ. Ժգ. 23։ Նա. Ժէ. 5։

12 բարկացուցին. Եւ կուռքերու ծառայութիւն
ըրին, Նորանց համար Տէրը անանց ըսեր էր թէ
ԻԱՅԴ բանը մի ընէք։
13 Ու Տէրը բոլոր մարգարէներուն ու բոլոր ծեր-
ասանողներուն ձեռքով Իսրայէլի ու Յուդայի
վկայութիւն ընելով ըսեր էր, Ձեր չար ճամբա-
ներէն դարձէք, և իմ պատուիրանքներս ու կա-
նոններս պահեցէք, այն ամէն օրէնքին համե-
մատ՝ զոր ձեր հայրերուն պատուիրեցի, ու իմ
ծառաներուս, մարգարէներուն, ձեռքով ձեզի
14 ղրկեցի։ Բայց անոնք մտիկ չըրին, հապա հին
պարանոցը իրենց Տէր Աստուծոյն չհաւատացող
իրենց հայրերուն պարանոցին պէս խստացուցին.
15 Եւ անոր կանոնները ու իրենց հայրերուն հետ
ուխտած անոր ըրած ուխտը և անոր տուած վկայու-
թիւնները մէկդի ձգեցին, ու †անպատշաճու-
թեան ետեւէ գացին ու †անպատշաճ եղան, և
իրենց չորս կողմը գտնուած ազգերուն հետեւ-
ողջ եղան, որոնց համար Տէրը իրենց պատուի-
16 րեր էր որ *անոնց պէս չընեն։ Բայց իրենց Տէր
Աստուծոյն բոլոր պատուիրանքները թողուցին,
և *իրենց երկու հատ ձուլածոյ որթ շինեցին,
†ու Աստարովթի կուռք շինեցին, ու երկինքի
բոլոր զօրութիւններուն երկրպագութիւն ըրին,
17 Ու Բահաղի ծառայեցին. °Ու իրենց տղաք-
ները ու աղջիկները կրակէ անցուցին, և կա-
խարդութիւն ու հմայութիւն ըրին, և °ղի-
ւրենք ծախեցին Տէրոջը առջև չարութիւն ընե-
18 լու՝ զանիկա բարկացնելու։ Ուստի Տէրը Իս-
րայէլի խիստ բարկացաւ, ու զանոնք իր երե-
սէն ձգեց. °այնպէս որ †երեք չմնաց, Ըրայց միայն
Յուդայի ցեղը։
19 °Յուդա ալ իր Տէր Աստուծոյն պատուի-
րանքները չպահեց, հապա Իսրայէլի ըրած կա-
20 նոններովը քալեց։ Եւ Տէրը Իսրայէլի բոլոր սե-
րունդը մերժեց, ու զանոնք չարչարեց, և զա-
նոնք յափշտակողներուն °ձեռքը մատնեց, մին-
21 չև որ զանոնք բ°ըրովին իր երեսէն ձգեց. Քանզի
Իսրայէլը Դաւիթի տունէն պատառեց. °անոնք
ալ Նաբատեան Յերոբոամը թագաւոր դրին,
ու Յերոբոամ Իսրայէլը Տէրոջը չհետեւելէն ար-
գիլեց, ու անոնց մեծ մեղք գործել տուաւ։
22 Եւ Իսրայէլի որդիները Յերոբոամի բոլոր ըրած
մեղքերուն մէջ քալեցին, անոնցմէ հեռ չկեցան,
23 Մինչև որ Տէրը Իսրայէլը իր առջեւէն վերցուց,
ինչպէս իր բոլոր ծառաներուն, մարգարէնե-
րուն, ձեռքով խօսեր էր։ °Այսպէս Իսրայէլ իր
երկրէն Ասորեստան փոխադրուեցաւ մինչև այսօր։
24 °Ու Ասորեստանի թագաւորը †Բաբելոնէ,

ե Նե. ի. 3. 4։ Դ.Ժամ. իզ. 1։ բ Օր. ե. 7, 8։
է բ Օր. գ. 19։
ը ա Թագ. ի. 9։
թ Նրեմ. ժը. 11։ իե. 5։ լե. 15։
ժ բ Օր. ա. 27։ Առակ. իի. 1։
ի բ Օր. իի. 25։
լ բ Օր. լ. 21։ գ Թագ. ժզ. 13։ ա Կոր. ը. 4։
խ Սաղ. ճժե. 8։ Հռովմ. ա. 21։
ծ բ Օր. ժբ. 30, 31։
կ Նե. լ. 8։ գ Թագ. ժբ. 28։
հ գ Թագ. ժգ. 15, 23։ ժե. 13։ ժզ. 33։
ձ գ Թագ. ժզ. 31։ իբ. 54։ Դն. ժա. 18։
ղ Դ.Ժամ. ժբ. 21։ Դն. ժզ. 3։ Նզեկ. իգ. 37։
մ Դն. ժբ. 21։
յ Եսայ. ժ. 28։ Եզր. դ. 2։
ն Եսայ. ժզ. 3։ Եր. իե. 19։
շ Եսայ. ժզ. 9։
ո Դ.Ժամ. ժբ. 21։ բ Օր. ժբ.31։
չ Գն. ժբ. 34։
† Եբր. դասասանք
ռ Հմր. 24։
ց Նպր. դ. 9։
ւ Դ.Ժամ. ժբ. 21։ բ Օր. ժբ.31։
փ գ Թագ. ժբ. 31։
ք Սամ. ա. 5։
և Ելն. լբ. 28։ լե. 10։ գ Թագ. ժա. 31։
օ Դատ. դ. 10։
ֆ Նեղ. ե. 34։

Փուդէ, †Աւտէ, Եմմէթ ու Սեփարուիմէ
Հոզրէն բերուս, ու Սամարիայի քաղաքներուն
մէջ Իսրայէլի որդիներուն տեղը բնակեցուց.
և անոնք Սամարիան ժառանգեցին, ու անոր
25 քաղաքներուն մէջ բնակեցան։ Ու երբ անոնք
սկսան հոն բնակիլ, Տէրոջմէ չէին վախնար. ու
Տէրը անոնց մէջ առիւծներ ղրկեց, որ զանոնք
26 կը մեռցնէին։ Եւ Ասորեստանի թագաւորին խօ-
սեցան ու ըսին, Այն ազգերը զորոնք գուն փո-
խադրեցիր ու Սամարիայի քաղաքներուն մէջ
բնակեցուցիր, այն երկրին Աստուծոյն †կրօնքը
չեն գիտեր. ու անիկա անոնց մէջ առիւծներ
ղրկեր է, և ահա զանոնք կը մեռցնեն՝ այն եր-
կրին Աստուծոյն կրօնքը չգիտնալնուն համար։
27 Այն ատեն Ասորեստանի թագաւորը հրաման
ըրաւ՝ ըսելով, Ձեր անկէ գերի առած քահա-
նաներէն մէկը հոն տարէք, ու երթան հոն բնա-
կին, ու անիկա այն երկրին Աստուծոյն կրօնքը
28 թող անոնց սորվեցնէ։ Եւ Սամարիայէ գերի
առնուած քահանաներէն մէկը գնաց Բեթէլի
մէջ բնակեցաւ, ու անոնց կը սորվեցնէր թէ
29 ի՛նչպէս Տէրոջմէ վախնալու էին։ Եւ ամէն մէկ
ազգ իր սեպհական երկրները կը շինէր, ու Սամա-
ցւոց շինած բարձր տեղերուն տուները կը դնէր
30 ամէն մէկ ազգ իր բնակած քաղաքին մէջ։ Եւ
‡Բաբելացիք Սոք-բոթ-բանովթը շինեցին, ու
Քութացիք Ներգովը շինեցին, ու Եմմաթացիք
31 Ասիմաթը շինեցին, §Եւ Աւացիք Նեփազը ու
Թարթաքը շինեցին, ու Սեփարուիմացիք *իրենց
տղաքը Սեփարուիմացւոց աստուածներուն, Ադ-
րամմելէքի ու Անամմելէքի, Համար կրակով կ'այ-
32 րէին։ Ուստի Տէրոջմէ կը վախնային, Ու իրենց
ամէնէն ցած մարդոցմէն բարձր տեղերուն քուր-
մեր կ'ընէին, որոնք անոնց համար բարձր տեղե-
33 րու տուները պահ կ'ընէին։ †Անոնք Տէրոջմէ կը
վախնային, ու Նաև իրենց աստուածներուն ծա-
ռայութիւն կ'ընէին այն ազգերուն սովորու-
թիւններուն՝ որոնց մէջէն փոխադրուած էին։
34 Անոնք մինչև այսօր առաջուան սովորու-
թիւններուն պէս կ'ընեն. ոչ Տէրոջմէ կը վախ-
նան, և ոչ իրենց կանոնները ու դատաստան-
ները կը կատարեն, ոչ ալ այն օրէնքը ու պատ-
ուիրանքը, զոր Տէրը Յակոբի որդիներուն տուաւ,
35 °որուն անունը Իսրայէլ դրեր էր։ Եւ Տէրը անոնց
հետ ուխտ ըրեր էր, ու անոնց պատուիրեր էր՝
ըսելով, †Ուրիշ աստուածներէն չվախնաք, ու
Նանոնց երկրպագութիւն չընէք, և անոնց ծա-
ռայութիւն չընէք, ու անոնց պահ չմատուցա-
36 նէք. Հապա ձեզ Եգիպտոսի երկրէն մեծ զօրու-

ա Օր. ժբ. 10։
բ դ Թագ. իա. 20։
գ դ Թագ. ժա. 13, 32։
դ Նրեմ. գ. 8։
ե Դն. ժգ. 3։ ժե. 29։
զ դ Թագ. ժա. 11, 31։
է դ Թագ. ժբ. 20, 28։
ը դ Թագ. ժգ. 16։
թ Հմր. 6։
ժ Նպր. դ. 2, 10։
ի Տես Հմր. 30։

թիւնալ ու էրարձր բազուկով Տէրոջմէն վախնալ, և անոր երկրպագութիւն ընէք,
37 ու անոր զոհ մատուցանէք. Եւ ձեզի համար գրած կանոնները, դատաստանները, օրէնքը ու
38 պատուիրանքը Իմիշտ զգուշութեամբ ի գործ դնէք, և ուրիշ աստուածներէն չվախնաք. Ու
39 ձեզի հետ ըրած ուխտս չմոռնաք, և ուրիշ աստուածներէն չվախնաք. Հապա ձեր Տէր Աստուածմէն վախնաք, ու անիկա ձեր ամէն թշնա-
40 միներուն ձեռքէն ձեզ պիտի ազատէ։ Բայց անոնք հնազանդութիւն չըրին, հապա իրենց առաջուան սովորութիւններուն պէս կ'ընէին։
41 Եայս ազգերն ալ Եհովէ Տէրոջմէ կը վախնային, բայց իրենց կուռքերուն ալ ծառայութիւն կ'ընէին. նաև անոնց որդիները ու անոնց որդիներուն որդիները մինչև այսօր իրենց հայրերուն ըրածին պէս կ'ընեն։

ԳԼ. ԺԸ

1 Եզեկիայի բարի վարմունքը։ 4 Ասիկա կռապաշտութիւնը բնաջինջ կ'ընէ, ու յաջողութիւն կը գտնէ։ 9 Սամարացիները գերի կը տարուին իրենց մեղքերուն համար։ 13 Սենեքերիմ Յուդայի վրայ կը յարձակի, ու անոր վրայ հարկ մը դնելով՝ խաղաղութիւն կ'ընէ։ 17 Նորէն Սենեքերիմ Րաբսակը կը զրկէ. ան ալ Եզեկիան կը նախատէ, և հայհոյութեան խօսքերով ժողովուրդը ապատամբութեան կը գրգռէ։

Եւ Իսրայէլի թագաւորին, Էլային որդւոյն Ովսէէի, երկրորդ տարին Յուդայի Ագաք թա-
2 գաւորին որդին Եզեկիա թագաւոր եղաւ։ Քսանհինգ տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանըինը տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Աբիա էր, ու
3 Զաքարիայի աղջիկն էր։ Եւ իր հօրը Դաւիթի բոլոր ըրածին պէս Տէրոջը աչքին ուղղութիւն
4 ըրաւ։ Աիսկա բարձր տեղերը վերցուց, ու արձանները կոտրտեց, և Աստարովթի կուռքերը կտրեց, ու Մովսէսի շինած պղնձէ օձը կտոր կտոր ըրաւ, (քանի մինչև այն օրերը Իսրայէլի որդիները անոր խունկ կը ծխէին,) ու զանիկա
5 *Նեհեմտան կոչեց։ Անիկա Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն ապաւինեցաւ. Ըև անկէ ետքը Յուդայի բոլոր թագաւորներուն մէջ անոր նմանը չեղաւ,
6 ոչ ալ անկէ առաջ եղողներուն մէջ. Ու Տէրոջը յարեցաւ և անոր ետեւէն չխոտորեցաւ, ու Տէրոջը Մովսէսի պատուիրած պատուիրանք-
7 ները պահեց։ Եւ Տէրը անոր հետ էր, և ուր որ կ'երթար յաջողութիւն կը գտնէր։ Եւ Ասորեստանի թագաւորէն ապստամբեցաւ ու անոր ծա-
8 ռայութիւն չըրաւ։ Անիկա Փղշտացիները զարկաւ

մինչև Գազա ու անոր սահմանները՝ նահապետներուն աշտարակէն մինչև պարսպաւոր քաղաքը։
9 Եւ Եզեկիա թագաւորին չորրորդ տարին, որ Իսրայէլի թագաւորին, Էլային որդւոյն Ովսէէի, եօթներորդ տարին էր, Ասորեստանի Սաղմանասար թագաւորը Սամարիայի վրայ եկաւ,
10 ու զանիկա պաշարեց. Եւ երեք տարիէն հասքը զանիկա առաւ. Սամարիա Եզեկիայի վեցերորդ տարին (այսինքն Իսրայէլի թագաւորին Ովսէէի
11 իններորդ տարին) առնուեցաւ։ Ու Ասորեստանի թագաւորը Իսրայէլը Ասորեստան փոխադրեց, և զանոնք Գոզանի գետին քով, Հաբորայի ու Գաբորի մէջ, ու Մարաց քաղաքներուն մէջ դրաւ։
12 Վասն զի անոնք իրենց Տէր Աստուծոյն ձայնին ականջ չդրին, ու անոր ուխտը չպահեցին, և Տէրոջը ծառային Մովսէսի ամէն պատուիրածները մտիկ չըրին ու ի գործ չդրին։
13 Ու Եզեկիա թագաւորին չորեքտասաներորդ տարին Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը Յուդայի բոլոր պարսպաւոր քաղաքներուն վրայ ե-
14 լաւ, ու զանոնք առաւ։ Եւ Յուդայի Եզեկիա թագաւորը Լաքիս մօտ զրկեց Ասորեստանի թագաւորին՝ ըսելով, Մեղայ, վրայէս ետ դարձիր. ինչ որ իմ վրաս դնես՝ կը հատուցանեմ։ Ու Ասորեստանի թագաւորը Յուդայի Եզեկիա թագաւորին վրայ երեք հարիւր տաղանդ արծաթ ու
15 երեսուն տաղանդ ոսկի հարկ դրաւ։ Ու Եզեկիա Տէրոջը տանը մէջ և թագաւորին տանը գանձերուն մէջ գտնուած բոլոր արծաթը տուաւ։
16 Այն ատեն Եզեկիա Տէրոջը տաճարին դուներուն ու դրանդիքներուն վրայէ ոսկի քակեց, որ ինք Յուդայի Եզեկիա թագաւորը զանոնք պատեր էր, ու Ասորեստանի թագաւորին տուաւ։
17 Եւ Ասորեստանի թագաւորը Տարթանը, Րաբսարիսը ու Րաբսակը շատ զօրքով Լաքիսէ Երուսաղէմ զրկեց Եզեկիա թագաւորին. անոնք ալ ելան Երուսաղէմ եկան, ու հան հասնելով Թափիչի ագարակին ճամբան եղող վերի աւա-
18 զանին ջրմուղին մօտ կայնեցան, Ու թագաւորը կանչեցին. և Քեղկիայի որդին Եղիակիմ, պալատին հազարապետը, ու Սեբնա տառնադպիրը ու յիշատակաց դպիր Ասափի որդին Յովաք անոնց ելան։
19 Եւ Րաբսակ անոնց ըսաւ, Եզեկիայի ըսէք, Մեծ թագաւորը, Ասորեստանի թագաւորը, այսպէս կ'ըսէ. Ինչ է այդ յոյսը՝ որուն դուն կ'ա-
20 պաւինիս. Դուն ըսիր, Պատերազմի համար խորհուրդ ու զօրութիւն անէմ. բայց շրթունքի խօսքեր են. Հիմա որո՞ւ ապաւինելով ինծմէ ա-
21 պստամբեցար։ Ահա դուն այն ջախջախուած

Ե ել. գ. 6։
Ը բ Օր. ժ. 20։
Ը բ Օր. ե. 32։
Ժ բ Օր. գ. 23։
Ի Հմր. 32, 33։ —
ՐԱ բ Մն. իբ. 27։ իթ. 1։ Մատ. ա. 9։
ՐԲ բ Մն. իթ. 1։

Ի բ Մն. լա. 1։
Ր Թագ. իա. 9։
Ա Այսինքն, պղնձէ կտոր
Ի Գր. ժթ. 10։ Ցոբ ժգ. 15։ Սաղ. ժգ. 5։
Ղ Գր. իդ. 25։
Ե բ Օր. ժ. 20։ Յեսա. իդ. 8։
Ը բ Մն. ժե. 2։

Ժ ա Թագ. ժբ. 5, 14։ Սաղ. կ. 12։
ԺԱ Գր. ժգ. 7։
ԺԲ ա Մն. գ. 41։ Եսա. ժգ. 29։
ԺԳ Գր. ժէ. 9։
ԺԴ Գր. ժէ. 3։
ԺԵ Գր. ժէ. 6։
ԺԶ Գր. ժէ. 6։

Է ա Մն. ե. 26։
Ը Գր. ժէ. 7։ Դան. թ. 6, 10։
Ժ բ Մն. լբ. 1, ևն։ Ես. լգ. 1, ևն։
ԺԱ Գր. ժգ. 8։
ԺԲ Ես. է. 3։
ԺԳ բ Մն. լբ. 10, ևն։
ԺԴ Եզեկ. իթ. 6, 7։

եղէգէ ցուպին, Եգիպտոսի, ապաւինեցար, որ
եթէ մարդ մը կռթնի, ձեռքը պիտի մտնէ ու
զանիկա պիտի ծակէ. Եգիպտոսի Փարաւոն թա-
գաւորը ըլլոր իրեն ապաւինողներուն այնպէս է։
22 Բայց եթէ ինծի ըսէք թէ Մենք մեր Եհովա Ա-
ստուծոյն կ'ապաւինինք, ասիկա ան չէ՞, Եզրաւն
բարձր տեղերը ու սեղանները Եզեկիա վերցուց,
և Յուդայի ու Երուսաղէմի ըսաւ, Ասոր սեղանին առջև Երուսաղէմի մէջ երկրպագութիւն
23 ընէք։ Ու հիմա իմ տէրոջս, Ասորեստանի թա-
գաւորին, †հետ հաշտուէ՛, ու քեզի երկու հա-
զար ձի տամ, եթէ դուն քու կողմիդէդ անոնց
24 վրայ հեծնողներ դնելու կարող ես։ Եւ իմ տէ-
րոջս ամենէն պզտիկ ծառաներէն մէկ կուսակա-
լին ինչպէս կրնաս դէմ դնել, որ դուն կառքե-
րու ու ձիերու համար Եգիպտոսի կ'ապաւինիս։
25 Հիմա այս երկրին վրայ արդեօք առանց Եհովայի
հրամանի՞ն եկեր եմ՛՛ զանիկա ուրելու համար.
ինծի Եհովա ըսաւ, Ա՛ն երկրին վրայ եկիր ու
զանիկա ուր։

26 Ու Փեղկիայի որդին Եղիակիմ և Սեբնա ու
Յովաք Ռապսակին ըսին, Շնորհք ըրէ, քու ծառա-
ներուդ հետ ‡Ասորերէն խօսէ, քանզի մենք կը
հասկնանք, ու մեզի հետ Երուսաղէմին մի խօսիր,
27 որ պարսպին վրայ եղող ժողովուրդը լսէ։ Բայց
Ռապսակ անոնց ըսաւ, Միթէ այս խօսքերը խո-
սելու համար իմ տէրս զիս քու տէրոջդ ու քեզի՞
ղրկեց. չէ՞ որ այս մարդոց ալ՝ որոնք պարսպին վրայ կը նստին, ձեզի հետ իրենց աղբը ու-
տելու ու իրենց մէզը խմելու։

28 Եւ Ռապսակ ոտք եկաւ, ու մեծ ձայնով մը
Երուսաղէմէն աղաղակեց, ու խօսեցաւ՝ ըսելով,
Մեծ թագաւորին, Ասորեստանի թագաւորին,
29 խօսքը մտիկ ըրէք. Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. "Ե-
զեկիա ձեզ չխաբէ, քանզի անիկա չկրնար ձեզ
30 ||անոր ձեռքէն" ազատել. Ու Եզեկիա ձեզ Եհո-
վայի չյուսացնէ՝ ըսելով, Եհովա մեզ անշուշտ
պիտի ազատէ, ու այս քաղաքը Ասորեստանի
31 թագաւորին ձեռքը պիտի չտրուի։ Եզեկիայի
մտիկ մի ընէք, քանզի Ասորեստանի թագաւորը
այսպէս կ'ըսէ. Նվնծի հետ հաշտութիւն ըրէք,
ու ինծի ելէք. և ամէն մարդ իր որթէն՝ ու ամէն
մարդ իր թզենիէն ուտէ, և ամէն մարդ իր ջրհո-
32 րին ջուրէն խմէ, Մինչև որ ես գամ, ու ձեզ ձեր
երկրին պէս երկիր մը, †ցորենի ու գինիի երկիր
մը, հացի ու այգիներու երկիր մը, իւղ տուող
ձիթենիներու ու մեղրի երկիր մը տանիմ, որպէս
դուք ապրիք ու չմեռնիք. ու Եզեկիայի մտիկ մի
ընէք, քանզի ձեզ գիտէ կը հանէ՝ ըսելով, Եհովա
33 մեզ պիտի ազատէ։ ՉՄիթէ ազգաց աստուածնե-
րը Ասորեստանի թագաւորին ձեռքէն՝ ամէն
34 մէկը իր երկիրը կրցա՞ւ ազատել։ ¯Եմաթի ու
Արփադի աստուածները ո՞ւր են. Սեփարուիմի,
Անայի ու "Ասայի աստուածները ո՞ւր են. միթէ
35 անոնք Սամարիան իմ ձեռքէս ազատեցի՞ն, Ե-
րկիրներուն ամէն աստուածներէն ո՞րը իր երկիրը
իմ ձեռքէս ազատեց, Եոր Եհովա Երուսաղէմը
իմ ձեռքէս ազատէ։

36 Բայց ժողովուրդը լուռ կեցաւ և անոր պա-
տասխան մը չտուաւ, քանզի թագաւորը հրաման
երեր էր՝ ըսելով, Անոր պատասխան մի տաք։

37 Ու Փեղկիայի որդին Եղիակիմ, պալատին հա-
զարապետը, և Սեբնա ատենագիրը ու յիշատա-
կաց գիրը Ասափի որդին Յովաք ¯Հանդերձներն
պատռած՝ Եզեկիայի գացին, ու Ռապսակի խօս-
քերը անոր պատմեցին։

Գլ. ԺԹ

1 Եզեկիա աւազ ընելով Եհովայի մարդ կը ղրկէ որ իրենց
համար աղօթք ընէ։ 6 Եսայի զանոնք կը մխիթարէ։ 8 Սե-
նեքերիմ Թարակա թագաւորին դէմ պատերազմելու գա-
ցած առեն՝ նախատական նամակ մը կը ղրկէ Եզեկիայի։
14 Եզեկիայի աղօթքը։ 20 Եսայի մարգարէութիւնը՝ Սե-
նեքերիմի հպարտութեանը ու կործանմանը, և Սիոնի ըղ-
ձալու բարիքին վրայով։ 25 Հրեշտակ մը Ասորեստանի
զօրքերը կը ջարդէ։ 36 Սենեքերիմ իր որդիներէն կը
սպաննուի Նինուէի մէջ։

Ու երբ Եզեկիա թագաւորը լսեց, իր հան-
դերձները պատռեց ու քուրձ հագաւ, և Տէրոջը
2 տունը մտաւ. Ու Եղիակիմ, պալատին հոգաբա-
ձուն, և Սեբնա ատենագիրը ու քահանաներուն ծերերը քուրձեր հագած՝ Ամոսի որդւոյն
3 Եսայի մարգարէին ղրկեց։ Եւ անոր ըսին, Եզե-
կիա այսպէս կ'ըսէ, Այսօր նեղութեան, կշտամ-
բանաց ու նախատանաց օր է. քանզի ազգերը
մինչև ծնանելու վայրկեանը հասան, բայց ծնա-
4 նելու ոյժ չկայ։ ‡Կարելի է որ քու Տէր Աստուածդ Ռապսակի բոլոր խօսքերը լսէ, ¯զոր իր
տէրը, Ասորեստանի թագաւորը, ղրկեց կենդանի
Աստուածը նախատելու համար, ու քու Տէր
Աստուածդ այն իր լսած խօսքերուն համար Էյան-
դիմանութիւն տայ. ուրեմն դուն գտնուող մնա-
5 ցորդին համար աղօթք ըրէ։ Ու Եզեկիա թագա-
6 ւորին ծառաները Եսայիի գացին։ "Ու Եսայի ա-
նոնց ըսաւ, Ձեր տէրոջը այսպէս ըսէք, Տէրը այս-
պէս կ'ըսէ. Մի վախնար այն լսած խօսքերէդ,
որոնցմով ||Ասորեստանի թագաւորին ծառաները
7 զիս հայհոյեցին։ Ահա ես անոր վրայ †ոգի մը
կը ղրկեմ, ու լուր մը լսելով իր երկիրը պիտի
դառնայ, ու զանիկա իր երկրին մէջ սրով պիտի
կործանեմ։

8 Եւ Ռապսակ դարձաւ, ու Ասորեստանի թա-
գաւորը գտաւ՝ որ Լաբնայի հետ կը պատերազ-
9 մէր, վասն զի լսած էր որ Թիրհակա Եթովպիայի թագաւորը քեզի դէմ ելաւ։ Ու-

---

ձ Հմր. 4։ բ Մն. լա. 1։ լբ. 12։
† կամ, պատանդ առը
‡ կամ, Հաղպէարէն
¯ բ Մն. լբ. 15։
|| կամ, իմ ձեռքէս
ձ Ծն. լբ. 20։ լդ. 11։ Առակ. ժբ. 16։
¬ բ Օր. բ. 7, 8։
է Գլ. ԺԲ. 12։ բ Մն. լբ. 14։ Նա. ժ. 10, 11։
¯ Գլ. ԺԲ. 13։
¬ Գլ. ԺԷ. 24։
է Դան. գ. 15։
¬ Ես. լգ. 7։
¯ Ես. լէ. 1, եև։
է բ Թագ. ԺԹ. 12։
¬ Գլ. ԺԲ. 35։
Ե Ռագ. ծ. 21։
ձ Ես. լէ. 6, եև։
Ե Գլ. ԺԲ. 17։
ը Հմր. 35, 36, 37։ Եբեմ. ծ. 1։
Ը Գլ. ԺԲ. 14։

ժԱՆԵՒԵՒՐԵՄ ԵԹԷովպացւոց Թարակա Թագաւորին Համար լեց, որ կ'ըսէին, Ահա անիկա քեզի Հետ պատերազմելու ելեր է. ու նորէն Եզեկիայի
10 դեսպաններ ղրկեց՝ ըսելով, Յուդայի Եզեկիա Թագաւորին այսպէս խօսիք ու ըսէք, Ա՛ն քու Աստուածդ, Որու դուն ապաւիներ ես, Թող քեզ չխաբէ՝ ըսելով, Երուսաղէմ Ասորեստանի
11 Թագաւորին ձեռքը պիտի չտրուի։ Ահա դուն լեցիր ինչ որ Ասորեստանի Թագաւորները բոլոր երկիրներուն ըրին, ու ի՞նչպէս զանոնք բոլորովին կործանեցին, ու հիմա դո՞ւն պիտի ապա-
2 տիս։ Մի՞թէ իմ Հայրերուս կործանած ազգերուն, այսինքն Գոզանի, Խառանի, Ռեսեփի ու Թէլասսարի մէջ եղող Եդեմի որդիներուն աստ-
13 ուածները զանոնք ազատեցի՞ն, Քո ւր է Եմաթի Թագաւորը ու Արփադի Թագաւորը, ու Սեփարուիմ քաղաքին՝ Անայի և Աւայի Թագաւորը։
14 Ու Եզեկիա նամակը դեսպաններուն ձեռքէն առաւ ու զանիկա կարդաց, և Տէրոջը տունը երաւ, ու Եզեկիա Տէրոջը առջև *բացաւ զանիկա։ Ու Եզեկիա Տէրոջը առջև աղօթք
15 ըրաւ ու ըսաւ, Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, հոր քերովբէներուն վրայ նստիս, երկրի ամէն Թագաւորութիւններուն վրայ Աստուած միայն դուն ես. երկինքը ու երկիրը դուն ստեղծեցիր։
16 Ով Տէր, †ականջդ խոնարհեցուր ու լսէ. ով Տէր, ‡աչքերդ բաց ու նայէ, և լսէ Սենեքերիմ խօսքերը, §որ ղրկեց կենդանի Աստուածը
17 նախատելու համար։ Ով Տէր, իրաւ‖ցրնէ Ասորեստանի Թագաւորները ազգերը ու անոնց եր-
18 կիրը աւերեցին, Եւ անոնց աստուածները կրակի տուին, վասն զի անոնք Աստուած չէին, հապա #մարդու ձեռագործ, փայտ ու քար, կին. անոր
19 համար զանոնք կորնցուցին։ Եւ հիմա դուն, ով Տէր Աստուած մեր, ազատէ մեզ անոր ձեռքէն, Որպէս զի երկրի բոլոր Թագաւորութիւնները գիտնան, որ Տէր Աստուած միայն դուն ես։
20 Ու Ամովսի որդին Եսայի Եզեկիայի *ղրկեց՝ ըսելով, Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. †Ասորեստանի Սենեքերիմ Թագաւորին համար ինծի ըրած **աղօթքդ լեցի.
21 Անոր վրայով Տէրոջը ըսած խօսքը այս է.

Սիոնի Կոյս աղջիկը քեզ անարգեց, քեզ ծաղր ըրաւ.
Երուսաղէմի աղջիկը քու ետեւէդ ††գլուխ շարժեց։
22 Դուն զո՞վ նախատեցիր ու հայհոյեցիր,
Ու որո՞ւ վրայ ձայնդ վերցուցիր.
Եւ աչքերդ Իսրայէլի Սուրբին դէմ վեր վերցուցիր։

ժ Տես ա Թագ. իգ. 27։
ի Գլ. ժը. 5։
լ Գլ. ժը. 33։
խ Եզեկ. լէ. 23։
ձ Գլ. ժը. 34։
ղ Ես. լէ. 14, ևն։
* կամ, տարածեց
հ ա Թագ. դ. 4։ Մաղ. ձ. 1։
յ գ Թագ. ժը. 39։ Ես. խդ. 6։ Երեմ. ժ. 10, 11, 12։
ղ Մաղ. լա. 2։
ճ բ Մն. պ. 40։
† Հմմ. 4։
յ Մաղ. ճժե. 4։ Երեմ. ժ. 3։
ն Մաղ. ձգ. 18։
շ Ես. լէ. 21, ևն։
** Մաղ. կե. 2։
չ Ողբ. բ. 13։
†† Ծն. ժզ. 4։ Մաղ. իբ. 7, 8։ Ողբ. բ. 15։

23 Քու՞ դեսպաններուդ ձեռքով Տէրը նախատեցիր,
Ու ըսիր՝ "Կառքերուս շատութիւնովը լեռներուն բարձրութիւնը,
Լիբանանու քովերը, ելայ,
Ու անոր բարձր եղեւիններուն
Ընտիր մայրերը †պիտի կտրեմ"։
Ու անոր վերջին բնակութիւնը
Անոր ‡Կարմղոսին անտառը ||պիտի մտնեմ"։
24 Ես փորեցի ու օտար ջուրերը խմեցի,
Ու §ոտաշարուածք տեղերուն" բոլոր գետերը
Ոտքերուս թմբերովը ցամքեցուցի։
25 Մի՞թէ լսած չէ՞ս որ Ասիկա շատոնցմէ ես կազմեցի,
Ու առաջուան օրերէն ի վեր ձեւակերպեցի.
Հիմա հասուցի,
Որպէս զի ##դուն պարսպաւոր քաղաքները աւերակի հողակոյտերու դարձնես։
26 Ասոր անոնց բնակիչներուն ձեռքը կարճ ըլլալուն համար
Զարհուրեցան ու ամչցան.
Անոնք դաշտի խոտի պէս
Եւ կանանչ բանջարի պէս,
¶Տանիքի խոտի պէս
Եւ դեռ չհասած ու խորշակէն գարնուածք հունձքի պէս եղան։
27 Բայց ***ես քու բնակութիւնդ, ելլելդ ու մտնելդ,
Եւ ինծի ունեցած սրտմտութիւնդ գիտեմ։
28 Որովհետեւ ինծի ունեցած սրտմտութիւնդ
Ու քու ամբարտաւանութիւնդ իմ ականջներս բուռ եկաւ,
Ես ալ †††իմ կարթս քու բիթդ՝
Եւ իմ սանձս քու բերանդ պիտի դնեմ,
Ու §§քու եկած ճամբայէդ քեզ դարձնեմ։
29 Եւ ասիկա քեզի ¶¶նշան ըլլայ.
Այս տարի ինքիրմէ բուսածը,
Ու երկրորդ տարին ինկած հասկէն բուսածը պիտի ուտէք.
Ու երրորդ տարին ցանեցէք ու հնձեցէք,
Եւ այգիներ տնկեցէք ու անոնց պտուղը կերէք։
30 ###Եւ Յուդայի տունը ազատուած մնացորդը
Վարէն արմատ պիտի ձգեն,
Ու վերէն պտուղ պիտի տայ,
31 Վասն զի Երուսաղէմէ մնացորդ՝
Ու Սիոն լեռնէն ազատուած պիտի ելլէ.
Այսիկա Տէրոջը նախանձը պիտի ընէ։
32 Ասոր համար Ասորեստանի Թագաւորին վրայով Տէրը այսպէս կ'ըսէ.

ղ Մաղ. հա. 22։ Ես. լ. 24։ Երեմ. ծա. 5։
ռ Գլ. ժը. 17։
ո Մաղ. խ. 7։
† կամ, կտրեցի
‡ կամ, պարսքերը ազատակին. Ես. ժ. 18։
|| կամ, մտայ
§ կամ, եգիպտոսի
վ Ես. խե. 7։
փ Ես. ժ. 5։
ք Մաղ. ծիթ. 6։
օ Մաղ. ծիթ. 1, ևն։
ֆ Ծն. խա. 2։ Եզեկ. լթ. 4։ Լւ. 4։ Ամոս պ. 2։
†† Հմմ. 33, 36, 37։
‡‡ ա Թագ. բ. 34։ Գլ. խ. 8, 9։ Ես. է. 11, 14։ Դ.Ժամ. բ. 12։
§§ բ Մն. լբ. 22, 23։
¶¶ Ես. ժ. 5։
Ես. իթ. 7։

Անիկա այս քաղաքը պիտի չմոնէ,
Ու անոր նետ պիտի չնետէ,
Եւ անոր առջեւ վահանով պիտի չգայ,
Ու անոր դէմ պատնէշ պիտի չկանգնէ.
33 Իր եկած ճամբայէն ետ պիտի դառնայ,
Ու այս քաղաքը պիտի չմոնէ, կ'ըսէ Տէրը։
34 Եւ *այս քաղաքը պիտի պաշտպանեմ,
Ու զանիկա ազատեմ ինծի համար
Ու իմ ծառայիս Դաւիթի համար։
35 Ու եղաւ որ այն գիշերը Տէրոջը հրեշտակը
ելաւ, և Ասորեստանի բանակին մէջ հարիւր
ութսունըհինգ հազար մարդ զարկաւ. ու երբ
առաւօտուն կանուխ եղան, ահա անոնց ամէնը
36 մեռած մարմիններ էին։ Եւ Ասորեստանի Սե-
նեքերիմ թագաւորը չուեց գնաց, ու դարձաւ
37 Ե՛նինուէի մէջ նստաւ։ Ու երբ անիկա իր ա-
ստուածին Նեսրոքի տանը մէջ երկրպագութիւն
կ'ընէր, անոր որդիները Ա՛դրամելէք ու Սարա-
սար Նզանիկա սրով զարկին, ու Արարատի եր-
կիրը փախան. և անոր տեղ անոր որդին Ա՛սար-
դան թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. Ի

1 Եզեկիա իր մահուան լուրը առնելով աղօթք կ'ընէ, ու
Կիսանդը երկննալու խոստումնքը կ'առնէ։ 8 Արեւը ասոր
ասիճան ետ կ'երթայ՝ այն խոստմունքին նշան մը ըլլա-
լու համար։ 12 Մարովդաք-բաղադան այս եղած հրաշքին
համար Եզեկիայի սեռութեան մարդ կը զրկէ, ու անոր
ունեցած գանձերուն կը սեղեկնայ։ 14 Եսայի այս բա-
ները լսնալով՝ Հրէից Բաբելոն գերի տարուելուն վրայ կը
մարգարեանայ։ 20 Մանասէ Եզեկիայի տեղ կը յաջորդէ։

Ա՛յն օրերը Եզեկիա մինչեւ ասիճան
հիւանդացաւ։ Ու Ամոսի որդի Եսայի մար-
գարէն անոր եկաւ, ու անոր ըսաւ, Տէրը այս-
պէս կ'ըսէ. Քո տանդ համար պատուէր տուր,
քանի դուն մեռնելու ես ու պիտի չապրիս։
2 Եւ անիկա իր երեսը պատին դարձուց, ու Տէ-
3 րոջը աղօթք ըրաւ՝ ըսելով, Ով Տէր, կ'աղա-
չեմ, *քու առջեւդ ճշմարտութեամբ ու կա-
տարեալ սրտով քալելս, և քու աչքիդ առջեւ
բարի եղածը ընելս †յիշէ. ու Եզեկիա մեծ լա-
ցով մը լացաւ։
4 Ու Եսայի տակաւին միջին դաւիթէն չելած՝
5 Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով, Դարձիր, ու
իմ ժողովուրդիս Էիշխանին Եզեկիայի ըսէ, Քու
հօրդ Դաւիթի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.
Ես քու աղօթքդ լսեցի, *քու ա՛չքերդ արցունքը
տեսայ. ահա քեզ պիտի բժշկեմ, ա՛ երրորդ
6 օրը Տէրոջը տունը պիտի ելլես. Եւ քու օրերուդ
վրայ տասնըհինգ տարի պիտի աւելցնեմ, ու

ա Գլ. ի. 6։
բ գ Թագ. ժա. 12, 13։
գ բ Մն. լբ. 21։ Ես. լէ. 36։
դ Ծն. ժ. 11։
ե բ Մն. լբ. 21։
զ Հմր. 7։
է Նպր. գ. 2։ ——
ը բ Մն. լբ. 24, ևն։ Ես. լբ. 1, ևն։
թ բ Թագ. ժէ. 23։
ժ Ծն. ժէ. 1։ գ Թագ. գ. 6։
ի Նէհմ. ժգ. 22։
լ ա Թագ. ք. 16։ ժ. 1։
խ Գլ. ժք. 20։ Սապ. կե. 2։
ծ Սապ. լք. 12։ ծգ. 8։
կ Գլ. ժք. 34։
հ Ես. լբ. 21։
ձ Տես Գաս. գ. 17, 37, 39։

Ես. է. 11, 14։ լբ. 22։
ղ Տես Ես. լբ. 7, 8։
ճ Տես Ցես ժ. 12, 14։ Ես. լբ. 8։
մ Ես. լք. 1, ևն։
յ ՆԷԳ. Բաբելոնական բազադան
ն բ Մն. լբ. 27, 31։
շ կամ, անոնց վրայ ուրախա-
ցաւ. տես Ես լք. 2.
ո Հմր. 13։
չ Գլ. խգ. 13։ խե. 13։ Երեմ.
խէ. 21, 22։ ծբ. 17։
պ Գլ. խգ. 12։ բ Մն. լգ. 11։
ջ Տես Գան. ա. 3։
ռ ա Թագ. գ. 18։ Ցոբ ա. 21։
Սապ. լք. 9։
ս բ Մն. լբ. 32։
վ Նէհմ. գ. 16։
տ բ Մն. լբ. 30։

Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գիրքին
21 մէջ գրուած են։ Ու Եզեկիա իր հայրերուն
հետ քնացաւ, և անոր տեղ անոր որդին Մա-
նասէ թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Մանասէի թագաւորութիւնը. 3 անոր չափազանց կռապաշտութիւնը. 10 անոր դէմ չարութեանը պատճառով Յուդայի վրայ գալու չարիքները մարգարէներուն ձեռքով կը յայտնուին։ 17 Ամէն անոր տեղ կը յաջորդէ։ 19 Ամոնի չար վարմունքը։ 23 Անոկա իր ծառաներէն կը մեռցուի. ժողովուրդն ալ այն մարդասպաններէն կը մեռցընեն, ու Յոսիան թագաւոր կընէնէ։

Մանասէ տասներկու տարեկան էր երբ
թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ յիսունե-
հինգ տարի թագաւորութիւն ըրաւ, ու անոր
2 մօրը անունը Եփսիփա էր։ Եւ անիկա Տէրոջը
Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն վռնտած ըսպգե-
րուն գարշելի գործերուն պէս՝ Տէրոջը առջեւ
3 չարութիւն ըրաւ։ Ու անիկա դիր հօրը Եզեկիայի
կործանած բարձր տեղերը նորէն շինեց, ու Բա-
հողի սեղաններ կանգնեց, և Աստարովթի կուռք
մը շինեց *Իսրայէլի Աքհաբ թագաւորին ըրա-
ծին պէս. ու Երկինքի բոլոր զօրութիւններուն
4 երկրպագութիւն ըրաւ և անոնց ծառայութիւն
5 ըրաւ. Ու †սեղաններ շինեց Տէրոջը տանը մէջ,
որուն համար Տէրը ըսած էր Թէ Իմ անունս
6 Երուսաղէմի մէջ պիտի դնեմ։ Եւ Տէրոջը տանը
երկու գաւիթներուն մէջ երկինքի բոլոր զօրու-
թիւններուն սեղաններ շինեց. ‡Ու իր տղան
կրակէ անցուց, և Կռուշակութիւն ու Հմայու-
թիւն կ'ընէր, և վհուկներ ու նշանագէտներ
*ունէր. և Տէրոջը առջեւ շատ չարութիւն ըրաւ
7 ու զանիկա բարկացուց։ Եւ իր շինած Աստա-
րովթի կուռքը այն տանը մէջ դրաւ, որուն հա-
մար Տէրը Գաւիթի ու անոր որդւոյն Սողոմոնի
ըսեր էր, Իմ անունս այս տանը մէջ, ու Իս-
րայէլի բոլոր ցեղերէն իմ ընտրած Երուսաղէմիս
8 մէջ պիտի դնեմ յաւիտեան. †Եւ Իսրայէլի
ոտքը ալ պիտի չշարժեմ այդ երկրէն,
զոր անոնց հայրերուն տուի. միայն Թէ անոնք
իմ ամէն պատուիրանքներս ու իմ Մովսէս ծա-
ռային անոնց պատուիրած բոլոր օրէնքը դիտե-
9 նեն համեմատ ի գործ դնեն։ Բայց անոնք մտիկ չը-
րին, ու Մանասէ այնպէս †մոլորեցուց զանոնք,
որ Տէրոջը Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն կոր-
սընցուցած ազգերէն աւելի չարութիւն ըրին։
10 Եւ Տէրը իր ծառաներուն, մարգարէներուն,
11 ձեռքով խօսեցաւ՝ ըսելով, Որովհետեւ Յուդայի

ՀԲ Մն. լբ. 33։

---

1 Բ Մն. լգ. 1, ևն։
Բ Գլ. ժզ. 3։
Գ Գլ. ժը. 4։
Դ Թագ. ժզ. 32, 33։
Ե Բ Օր. գ. 19։ ժէ. 3։ Գլ. ժէ. 16։
Զ Երեմ. լբ. 34։
Է Բ Թագ. է. 13։ գ Թագ. ը. 29։ Թ. 3։
Ը Դ Հն. ժը. 21։ ի. 2։ Գլ. ժզ 3։ ժէ. 17։
Թ Դ Հն. ժԹ. 26, 31։ Բ Օր. ժը. 10, 11։ Գլ. ժէ. 17։
Ժ Եբէր. կ'ընէր
Ի Բ Թագ. է. 13։ գ Թագ. ը. 29։ Թ. 3։ Գլ. իգ. 27։ Սաղ. ճլբ. 13, 14։ Երեմ. լբ. 34։
ԺԱ Բ Թագ. է. 10։
ԺԲ Առակ. իԹ. 12։
ԺԳ Գլ. իգ. 26, 27։ իդ. 3, 4։ Երեմ. ժԵ. 4։
ԺԴ գ Թագ. իա. 26։
ԺԵ Հմր. 9։
ԺԶ ա Թագ. գ. 11։ Երեմ. ժԹ. 3։
ԺԷ Տես Ես. լէ. 11։ Ողբ. ը. 8։

Մանասէ թագաւորը այս գարշութիւնները ընե-
լով՝ ինչ որ առաջ եղող Ամովհացւոց բոլոր
ըրածներէն աւելի չարութիւն ըրաւ, ու իր կուռ-
12 քերովն Յուդան ալ մեղք գործել տուաւ, Անոր
համար Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես Երուսաղէմի վրայ ու Յուդայի վրայ
այնպիսի չարիք մը պիտի գրկեմ, որ ամէն լսողին
13 երկու հասկանջը պիտի խօսի։ Ու Երուսաղէմի
վրայ Սամարիայի լարը և Աքհաբի տանը գնդա-
կը պիտի երկնցնեմ, ու Երուսաղէմը պիտի
սրբեմ, ինչպէս մէկը սանին մը կը սրբէ, ու սրբե-
14 լէն ետև երեսն ի վար կը դարձնէ։ Եւ իմ ժա-
ռանգութեանս մնացորդը պիտի մերժեմ, ու
զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքը պիտի
տամ, ու անոնք իրենց բոլոր թշնամիներուն
15 աւար ու յափշտակութիւն պիտի ըլլան. Որով-
հետև իմ առջեւս չարութիւն ըրին, ու իրենց
հայրերուն Եգիպտոսէ ելած օրէն մինչև այսօր
16 զիս բարկացուցին։ Նաև Մանասէ խիստ շատ
անմեղ արիւն թափեց, այնպէս որ Երուսաղէմը
ծայրէ ծայր լեցուց. բաց ի այն իր մեղքէն՝
որով Տէրոջը առջեւ Յուդայի մեղանչելուն ու
չարութիւն ընելուն պատճառ եղաւ։
17 Եւ §Մանասէի մնացորդ պատմութիւնը ու
ամէն ըրածը և անոր գործած մեղքը՝ ահա Յու-
դայի թագաւորներուն յիշատակաց գիրքին մէջ
18 գրուած են։ Ու ¶Մանասէ իր հայրերուն հետ
քնացաւ, և իր տանը պարտէզին մէջ, Ոզայի
պարտէզին մէջ, թաղուեցաւ. ու անոր տեղ
անոր որդին Ամմն թագաւոր եղաւ։
19 ¶Ամմն քսաներկու տարեկան էր երբ թա-
գաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երկու տարի
թագաւորութիւն ըրաւ, ու անոր մօրը անունը
Մեսողամիթ էր, ու Եոթբացի Հարուսի աղջիկն
20 էր։ Եւ անիկա †իր հօրը Մանասէի ըրածին պէս
21 Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ. Ու իր հօրը
քալած բոլոր ճամբուն մէջ քալեց, և իր հօրը
պաշտած կուռքերը պաշտեց ու անոնց երկրպա-
22 գութիւն ըրաւ. Եւ †իր հայրերուն Տէր Աստուածը
թողուց ու Տէրոջը ճամբուն մէջ չքալեց։
23 "Եւ Ամմնի ծառաները անոր դէմ դաւա-
ճանութիւն ըրին, ու թագաւորը իր տանը մէջ
24 մեռցուցին։ Ու երկրին ժողովուրդը Ամմն թա-
գաւորին դէմ դաւաճանութիւն ընողներուն
ամէնը մեռցուցին. ու երկրին ժողովուրդը անոր
որդին Յովսիան անոր տեղ թագաւոր դրին։
25 Եւ Ամմնի ըրած գործերուն մնացորդ պատ-
մութիւնը ահա Յուդայի թագաւորներուն յի-
26 շատակաց գիրքին մէջ գրուած է։ Ու զանիկա

Ա Մն. լգ. 1, ևն։
Բ Գլ. ժզ. 3։
Գ Գլ. ժը. 4։
Դ Թագ. ժզ. 32, 33։
Ե Բ Օր. գ. 19։ ժէ. 3։ Գլ. ժէ. 16։
Զ Գլ. իգ. 1, ևն։
Է Գլ. ժզ. 3։
Ը Գլ. ժը. 4։
Թ Դ Թագ. ժզ. 32, 33։
Ժ Բ Օր. գ. 19։ ժէ. 3։ Գլ. ժէ. 16։
Ի Բ Մն. լգ. 1, ևն։
ԺԱ Գլ. ժզ. 3։
ԺԲ Գլ. ժը. 4։
ԺԳ Դ Թագ. ժզ. 32, 33։
ԺԴ Բ Օր. գ. 19։ ժէ. 3։ Գլ. ժէ. 16։
ԺԵ Բ Մն. լգ. 11—19։
ԺԶ Բ Մն. լգ. 20։
ԺԷ Բ Մն. լգ. 21—23։
ԺԸ Հմր. 2, ևն։
ԺԹ Գ Թագ. ժա. 33։
Ի Բ Մն. լգ. 24, 25։

Ոզայի պատրէզը՝ իր գերեզմանին մէջ թաղեցին. և անոր տեղ անոր որդին Յովաթան թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Յովսեայ բարի թագաւորութիւնը։ 3 Յովսիա տաճարին նորոգութեանը հոգ կը տանի։ 8 Բեղկիա օրինաց գիրք մը գտնելով՝ Յովսիայի կը ղրկէ. ան ալ լսելէ կը ղրկէ Ողդայի՝ որ Տէրոջը հարցնէ։ 15 Ողդա Երուսաղէմի կործանումը կը գուշակէ. բայց նաև կ'իմացնէ թէ Յովսիայի կենդանութեան առնը պիտի չըլլայ։

Յովսիա ութ տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեսունըմէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ, և անոր մօրը անունը Յեդիդա էր, ու Բոսկաթացի Ադայիայի աղջկին էր։ 2 Եւ անիկա Տէրոջը առջև ուղղութիւն ըրաւ, ու իր հօրը Դաւիթի բոլոր ճամբուն մէջ քալեց, ու ձախ կամ ձախ չխոտորեցաւ։

3 Եւ Յովսիա թագաւորին տասնըութերորդ տարին թագաւորը Մեսուղամի որդւոյն Եսելիայի որդին Սափան դպիրը Տէրոջը տունը ղրկեց՝ ըսելով, 4 Բեղկիա քահանայապետին գնա, ու անիկա Տէրոջը տունը բերուած առակը թող համրէ, զոր դրան պահապանները ժողովուրդէն ժողվեցին. 5 Ու զանիկա Տէրոջը տանը էջուդին վրայ դրուած բանուորներուն տան, ու տանը վլած տեղերը շինելու համար Տէրոջը տանը մէջի գործը բանող 6 ներուն տան զանիկա, Հիւսերուն, շինողներուն ու որմնադիրներուն. նաև փայտ ու տաշուած քարեր ծախու առնեն տունը նորոգելու համար։ 7 Բայց անոնց ձեռքը որուած առակին հաշիւը չէին հարցներ, քանզի անոնք հաւատարմութեամբ կը գործէին։ 8 Եւ Բեղկիա քահանայապետը Սափան դպիրին ըսաւ, Տէրոջը տանը մէջ օրինաց գիրք մը գտայ. ու Բեղկիա այն գիրքը 9 Սափանի տուաւ, ու զանիկա կարդաց։ Եւ Սափան դպիրը թագաւորին եկաւ, ու թագաւորին պատասխան բերաւ ու ըսաւ, Քու ծառաներդ տանը մէջ գտնուած առակը հանեցին, ու Տէրոջը տանը էջուդին վրայ դրուած բանուորներուն ձեռքը 10 տուին։ Եւ Սափան դպիրը թագաւորին պատմեց ու ըսաւ, Բեղկիա քահանան ինծի գիրք մը տուաւ. և Սափան զանիկա թագաւորին առջև 11 կարդաց։ Ու թագաւորը օրինաց գիրքին խօսքերը 12 լսածին պէս իր հանդերձները պատռեց։ Եւ թագաւորը Բեղկիա քահանային ու Սափանի որդւոյն Աքիկամի ու Միքիայի որդւոյն Աքբորի և Սափան դպիրին ու թագաւորի ծառային Ասայիայի պատուիրեց ու ըսաւ, 13 Գացէք, ինծի համար ու ժողովուրդին համար ու բոլոր Յուդայի համար՝ այս գտնուած գիրքին խօսքերուն վրայով Տէրոջը հարցուցէք. քանզի մեր վրայ էՏէրոջը մեծ բարկութիւնը բորբոքեր է, որովհետև մեր հայրերը այս գիրքին խօսքերուն հնազանդութիւն չըրին, ու մեզի համար ամէն գրուած բաները ի գործ չդրին։

14 Ու Բեղկիա քահանան և Աքիկամ ու Աքբոր և Սափան ու Ասայիա Աբասի որդւոյն Թեկուայի որդւոյն Սեղղում՝ հանդերձապահին կնոջ Ողդա մարգարէին գացին, ու անիկա Երուսաղէմ՝ *Մասենայի մէջ կը բնակէր, ու անոր հետ խօսե- 15 ցան։ Ու անիկա բսաւ անոնց, Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ձեզ լինձի ղրկող մարդուն 16 այսպէս ըսէք, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա էս այս տեղին ու անոր բնակիչներուն վրայ չարիք պիտի բերեմ, այնքան Յուդայի թագաւորին կարդա- 17 ցած գիրքին ամէն խօսքերը. Որովհետև զիս թողուցին և ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին, որպէս զի իրենց ձեռքերուն բոլոր գործերովը զիս բարկացնեն. ուստի այս տեղին վրայ իմ բարկու- 18 թիւնս պիտի բորբոքի ու պիտի չմարի։ Բայց Տէրոջը հարցնելու համար ձեզ ղրկող Յուդայի թագաւորին այսպէս ըսէք. Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Լսած խօսքերուդ համար, որով- 19 հետև հքու սիրտդ կակղացաւ, ու Տէրոջը առջև ինքնահնացար երբ լսեցիր իմ խօսքս, թէ այս տեղին վրայ ու անոր բնակիչներուն վրայ Ասերում ու Անէծք պիտի ըլլայ, և քու հանդերձներդ պատռեցիր ու իմ առջևս լացիր, ես ալ լսեցի, 20 կ'ըսէ Տէրը։ Անոր համար ահա ես քեզ քու հայրերուդ պիտի խառնեմ, ու խաղաղութեամբ քու գերեզմանիդ մէջ պիտի ամփոփուիս. և այս տեղին վրայ իմ բերելու բոլոր չարիքներս քու աչքերդ պիտի չտեսանեն։ Ու անոնք թագաւորին պատասխան բերին։

ԳԼ. ԻԳ

1 Յովսիա հանդիսաւոր ժողովքի մը մէջ այն գիրքը կարդալ կու տայ։ 3 Անիկա Տէրոջը ուխտը կը նորոգէ. 4 կռապաշտութիւնը կը կործանէ. 15 Բեթէլի սեղանին վրայ մեռելներու ոսկորներ կ'այրէ՝ ինչպէս որ մարգարէութիւն եղած էր։ 21 Յովսիա խիստ հանդիսաւոր զատիկ մը կ'ընէ. 24 կախարդները ու բոլոր պղծութիւնները բնաջինջ կ'ընէ։ 26 Աստուծոյ վերջին բարկութիւնը Յուդայի դէմ։ 29 Յովսիա յանդգնութեամբ փարաւոն Նեքաւովին վրայ կռիւ եղաւ Մաղեդովի մէջ կը մեռնի։ 31 Յովաքազ անոր տեղ կը յաջորդէ, բայց Փարաւոն Նեքաւով զանիկա բանտարկելով Յովակիմը թագաւոր կը նստեցնէ։ 36 Յովակիմի չար վարմունքը։

Եւ թագաւորը հարկ ղրկեց. ու Յուդայի ու Երուսաղէմի բոլոր ծերերը անոր քով ժողովուեցան։ 2 Եւ թագաւորը ու անոր հետ Յուդայի բոլոր մարդիկը ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչները, ու քահանաները և մարգարէները, ու պզտիկէն մինչև մեծը բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը տունը եկան. և Տէրոջը տանը մէջ գտնուած ուխտ

ա Բ Մն. լդ. 1։
բ Ծնս. ժհ. 39։
գ Բ Օր. կ. 32։
դ Բ Մն. լդ. 8, ևն։
ե Գլ. ժբ. 4։
զ Գլ. ժբ. 9։ Սապ. ձբ. 10։
է Գլ. ժբ. 11, 12, 14։
ը Գլ. ժբ. 15։
թ Բ Օր. լա. 24, ևն։ Բ Մն. լդ. 14, ևն։
ժ Բ Մն. լդ. 20 Եսայ. Ա.։
ի Բ Օր. իթ. 27։
լ Բ Մն. լդ. 22։
խ Այսինքն, երկրորդ տասէն
ծ Բ Օր. իթ. 27։ Դան. թ. 11, 12, 13, 14։
կ Բ Օր. իթ. 25, 26, 27։
հ Բ Մն. լդ. 26, ևն։
ձ Սապ. ժա. 17։ Ես. ԽԷ. 15։
ղ Պ. Թագ. խա. 29։
ճ Ղեւ. իզ. 31, 32։
մ Երեմ. իզ. 6։ խդ. 22։
յ Սապ. լէ. 37։ Ես. ԽԷ. 1, 2։

ն Բ Մն. լդ. 29, 30, ևն։
շ Գլ. իբ. 8։

գիրքին բոլոր խօսքերը անոնց *առջև կարդայ։
3 Եւ թագաւորը եհաւնին քով կայնեցաւ ու Տէրոջը առջև ուխտ ըրաւ, որ այն գիրքին մէջ գրուած ուխտին խօսքերը հաստատելու համար Տէրոջը եաեւէն երթայ, և անոր պատուիրանքները ու վկայութիւնները ու կանոնները բոլոր սրտով ու բոլոր հոգւով պահէ. և բոլոր ժողովուրդը
4 ուխտին հաւանութիւն տուաւ։ Ու թագաւորը Քեղկիա քահանայապետին ու երկրորդ աստիճանի քահանաներուն և դրան պահապաններուն հրամայեց, որ Բահալի համար ու †Աստարովթի համար ու երկինքի բոլոր զօրութիւններուն համար շինուած գործիքներուն համար Տէրոջը տաճարէն դուրս հաներեն. ու զանոնք Երուսաղէմէ դուրս Կեդրոնի դաշտավայրին մէջ այրեց, ու
5 անոնց մխիրը Բեթէլ տարաւ։ Եւ Յուդայի թագաւորներուն՝ Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի բոլորտիքը բարձր տեղերու վրայ դրած խունկ ծխող էքուրները, և Բահալի ու արեգակին ու լուսնին և տասներկուքին կենդանակերպներուն ու երկինքի բոլոր զօրութիւններուն
6 խունկ ծխողները վերցուց։ Եւ †Աստարովթի կուռքերը Տէրոջը տունէն Երուսաղէմի դուրսը Կեդրոն հեղեղատը հանեց, ու զանիկա Կեդրոն հեղեղատին մէջ այրեց, ու ծեծեց փոշի ըրաւ, ու փոշին ընդհանուրդին որդւոցը գերեզմաններուն վրայ ցանեց։
7 Եւ Տէրոջը տանը մէջ գտնուող ‡Սոդոմական մեղքը գործողներուն տուները փլեցուց, հոսը կիները Աստարովթի †վարագոյրներ
8 կը գործէին։ Ու Յուդայի քաղաքներէն բոլոր քահանաները եբաւ, ու §Գաբայէ մինչև Բերսաբէէ պղծեց այն բարձր տեղերը, որոնց մէջ քահանաները խունկ կը ծխէին. և քաղաքի իշխանին Յեսուէի դրանը երթանը՝ քաղաքին դրանը ձախ կողմը եղող դռներուն բարձր տեղերը փլեցուց։
9 Բայց բարձր տեղերուն քահանաները Երուսաղէմ եղող Տէրոջը սեղանը չէին ելլեր, §հապա իրենց եղբայրներուն մէջ բաղարջ
10 կ'ուտէին։ Ու Բենոմի որդւոյն ձորին մէջ եղող ‖Տոփեթը պղծեց, հոպէտ ոք մարդ մը իր տղան
11 կամ աղջիկը Մողոքի համար կրակէ չանցնէ։ Ու նաև վերցուց Տէրոջը տանը դրանը առջեւէն այն ձիերը զորոնք Յուդայի թագաւորները արեգակին նուիրեր էին, և անոնք Փարուրիմ եղող Նաթանմելէք ներքինիին սենեակին քով էին. ու արե-
12 գակի կառքերը կրակով այրեց։ Եւ Աքազի վերնատունը տանիքին վրայ Յուդայի թագաւորներուն շինած սեղանները, ու Տէրոջը տանը երկու դաւիթներուն մէջ ¶Մանասէի շինած սե-

ղանները թագաւորը փլեցուց, ու անկէ բնաջինջ ըրաւ, և անոնց հողը Կեդրոն հեղեղատը նետեց։
13 Ու Երուսաղէմի դիմաց, Ապականութեան լեռանաչ կողմը, Իսրայէլի **Սողոմն թագաւորին Աշտոնացւոց գարշելիին, Աստարովթի, Մովաբացւոց գարշելիին, Քամովսի, Ամմոնի որդւոց գարշելիին, Մեղքոմի, Համոր շինած բարձր տեղերը թագաւորը պղծեց.
14 Եւ ††արձանները խորտակեց ու Աստարովթի կուռքերը կտրտեց, ու անոնց տեղը մարդու ոսկորներով լեցուց։
15 Ու Բեթէլի սեղանն ալ, և Իսրայէլի մեղանչել տուող ‡‡Նաբատեան Յերոբովամի շինած բարձր տեղը (այն սեղանը ու բարձր տեղն ալ) փլեցուց, և բարձր տեղը այրեց ու փոշի դարձուց,
16 ու Աստարովթի կուռքը այրեց։ Եւ Յովսիա դարձաւ ու հոն լեռանը վրայի գերեզմանները տեսաւ, և §§զրկեց, գերեզմաններուն մէջէն ոսկորները առաւ, ու սեղանին վրայ այրելով զանիկա պղծեց, ¤Տէրոջը խօսքին համեմատ, զոր այս բաները խօսող Աստուծոյ մարդը բարձր ձայնով խօսեր էր։ Եւ ¶¶ըսաւ, Ի՞նչ պիտի
17 ըլլայ այս կոթողը զոր ես կը տեսնեմ. ու քաղաքին մարդիկը անոր ըսին, Անիկա ¤Աստուծոյ մարդուն գերեզմանն է, որ Յուդայէ եկաւ, ու Բեթէլի սեղանին վրայ այս քու ըրած բաներդ
18 ‡‡‡խօսեցաւ։ Եւ ¶¶ըսաւ, Զանիկա թողուցէք, անոր ոսկորները մարդ մը տեղէն չշարժէ. ուստի անոր ոսկորները ¤¤Սամարիայէ եկող մար-
19 գարէին ոսկորներուն հետ թող տուին։ Ու Յովսիա ¤Սամարիայի քաղաքներուն մէջի բոլոր բարձր տեղերուն տուներն ալ վերցուց, զորոնք Իսրայէլի թագաւորները շինելով՝ Տէրը բարկացուցեր էին. ու Բեթէլի մէջ բոլոր բրածին պէս անոնց
20 ալ ըրաւ։ Եւ հոն գտնուած ¶¶բարձր տեղերուն բոլոր քուրմերը սեղաններուն վրայ ջմռթեց, ու անոնց վրայ ¤¤մարդու ոսկորներ այրեց. եւաքը Երուսաղէմ դարձաւ։
21 Եւ թագաւորը բոլոր ժողովուրդին պատուիրեց՝ ըսելով, ¤¤¤Ձեր Տէր Աստուծոյն զատիկ ըրէք,
22 Վինչպէս այս ուխտի գիրքին մէջ գրուած է։ Քանի Իսրայէլը դատող դատաւորներուն օրերէն ի վեր, և Իսրայէլի թագաւորներուն ու Յուդայի թագաւորներուն բոլոր օրերն ալ ¤¤¤այս զատիկին պէս
23 եղած չէր. Բայց Յովսիա թագաւորին տասնուութերորդ տարին այս զատիկը Տէրոջը եղաւ Երուսաղէմի մէջ։
24 Ու նաև Յովսիա ¤¤¤¤վհուկները, նշանագէտները ու ¤¤¤¤թերափիմները ու կուռքերը, և Յուդայի երկ-

* ՅԲէր. ականջներուն
† Գլ. ժա. 14, 17։
‡ Գլ. իա. 3, 7։
§ Ովս. ժ. 5։ Սոփ. ա. 4։
¶ Գլ. իա. 3։
** Գլ. իա. 7։
†† Բ Մն. լէ. 4։
‡‡ դ Թագ. ժգ. 24։ ժե. 12։
§§ Եզեկ. ժգ. 16։
¤ ՅԲէր. տուներ
¤¤ դ Թագ. ժե. 22։
¤¤¤ Տես Եզեկ. խգ. 10—14։
¤¤¤¤ ա Թագ. բ. 36։
¶¶ Ցես. ժե. 8։
‖ Ես. լ. 33։ Երեմ. է. 31։ ԺԹ. 6, 11—13։
Դ.Ես. ժբ. 21։ բ Օր. ժը. 10։ Եզեկ. իգ. 37, 39։
** Տես Երեմ. ԺԹ. 13։ Սոփ. ա. 5։
†† Գ.Ես. իա. 5։
‡‡ գ Թագ. ժա. 7։
§§ Եզ. իգ. 24։ բ Օր. է. 5, 25։
¤ գ Թագ. ժբ. 28, 33։
¤¤ գ Թագ. ժգ. 2։
¤¤¤ գ Թագ. ժգ. 1, 30։
¤¤¤¤ ՅԲէր. կամչիկ
¶¶ գ Թագ. ժգ. 31։
Տես բ Մն. լգ. 6, 7։
*** գ Թագ. ժգ. 2։
††† Եզ. իբ. 20։ գ Թագ. ժը. 40։ Գլ. ժա. 18։
‡‡‡ բ Մն. լգ. 5։
§§§ բ Մն. լե. 1։
¤¤¤¤ Եզ. ժբ. 3։ Դ.Ես. իգ. 5։ Թես. Բ. 2։ բ Օր. ժգ. 2։
¶¶¶ բ Մն. լե. 18, 19։
Գլ. իա. 6։
*** Ծն. լա. 19։

րին մէջ ու Երուսաղէմի մէջ երեւցած բոլոր գարշելութիւնները վերցուց, որպէս զի Փեղկիա քահանային՝ Տէրոջը տունը գտած դիրքին մէջ
25 գրուած *օրէնքին խօսքերը հաստատէ։ Եւ անկէ առաջ անոր նման թագաւոր մը չեղաւ, որ իր բոլոր սրտովը ու բոլոր հոգւովը ու բոլոր զօրութիւնովը Տէրոջը դառնայ՝ Մովսէսի բոլոր օրէնքին համեմատ. ոչ ալ անկէ ետքը անոր նմանը
26 եղաւ։ Բայց Տէրը Յուդային վրայ բորբոքած իր մեծ ու սաստիկ բարկութենէն ետ չդարձաւ՝ *այն բոլոր ||չար գործերուն" համար, որոնցմով Մանասէ
27 զանիկա բարկացուցեր էր։ Եւ Տէրը ըսաւ, Յուդան ալ իմ երեսէս պիտի ձգեմ, ինչպէս *Իսրայէլը ձգեցի. ու պիտի մերժեմ այս քաղաքը, իմ ընտրած Երուսաղէմն, ու այս տունը՝ որու համար քսի թէ *Իմ անունս հոն ըլլայ։
28. Եւ Յոսիայի մնացորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր ըրածը ահա Յուդայի թագաւորներուն յի-
29 շատակաց գիրքին մէջ գրուած են։ "Անոր օրերը Եգիպտոսի թագաւորը, Փարաւոն Նեքաւով, Ասորեստանի թագաւորին վրայ Եփրատ գետը ելաւ. ու Յոսիա թագաւորը անոր դէմ ելլելու գնաց, ու անիկա Յովխա Բեհեսածին պէս՝ զա-
30 նիկա մեռցուց *Մակեդդոյի մէջ։ "Եւ անոր ծառաները անոր մարմինը Մակեդդոյէ կառքով Երուսաղէմ բերին, ու զանիկա իր դերեզմանին մէջ թաղեցին. ու Երկրին ժողովուրդը Յոսիայի որդին Յովաքազը առին ու օծեցին, և զանիկա իր հօրը տեղ թագաւոր դրին։
31. "Յովաքազ քսանուերեք տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք ամիս թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը *Ամիտաղ էր, ու Լիբնացի Երեմիայի աղջիկն էր։
32 Եւ անիկա իր հայրերուն բոլոր ըրածին պէս Տէ-
33 րոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ։ Ու Փարաւոն Նեքաւով զանիկա Եմաթի երկիրը՝ *Ռիբղային մէջ բանտարկեց, որպէս զի Երուսաղէմի մէջ թագաւորութիւն չընէ. ու Երկրին վրայ հարիւր տաղանդ արծաթ ու տասնդ մը ոսկի հարկ դրաւ։
34 Եւ *Փարաւոն Նեքաւով Յոսիայի որդին Եղիակիմը անոր հօրը Յոսիայի տեղ թագաւոր դրաւ, ու *անոր անունը փոխեց՝ "Յովակիմ *կոչեց. *բայց Յովաքազը առաւ Եգիպտոս տարաւ. ու անիկա
35 հոն մեռաւ։ Եւ Յովակիմ *ձայն արծաթը ու ոսկին Փարաւոնի տուաւ, բայց երկրին վրայ հարկ դրաւ՝ այն արծաթը Փարաւոնի պատուիրածին պէս տալու համար. ու երկրին ժողովուրդէն, ամէն մարդուն վրայ դրուած հարկին համեմատ

արծաթը ու ոսկին առաւ, որպէս զի Փարաւոնի Նեքաւովի տայ։
36 Երբ Յովակիմ թագաւոր եղաւ՝ քսանըհինգ տարեկան էր, ու Երուսաղէմի մէջ տասնըմէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Զաբիդա էր, ու Ռումացի Փադայիայի աղ-
37 ջիկն էր։ Եւ անիկա իր հայրերուն բոլոր ըրածին պէս Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Յովակիմ նախ Նաբուգոդոնոսորի կը հնազանդի. ետքը անոր դէմ ապստամբելով ինք իր կործանումը պատճառ կ'ըլլայ։ 5 Յոյակիմին անոր տեղ կը յաջորդէ։ 7 Եղիպտոսի թագաւորը Բաբելոնի թագաւորէն կը յաղթուի։ 8 Յոյակիմին չար վարմունքը։ 10 Երուսաղէմ կ'առնուի, ու անոր բնակիչները Բաբելոն գերի կը տարուին։ 17 Սեդեկիա թագաւոր կ'ըլլայ, ու չար կերպով կը թագաւորէ մինչև Յուդայի վերջին կործանումը։

"Անոր օրերը Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը եկաւ. ու Յովակիմ երեք տարի անոր ծառայ եղաւ, ու *էրէը դարձաւ անոր դէմ ապըս-
2 տամբեցաւ։ Եւ Տէրը անոր վրայ Քաղդէացւոց գունդերը ու Ասուրց գունդերը և Մովաբացւոց գունդերը ու Ամմոնի որդիներուն գունդերը զրկեց. զանոնք Յուդայի վրայ զրկեց, որպէս զի զանիկա կործանէ *Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ զոր իր ծառաներուն, մարգարէներուն, ձեռքով խօսեր
3 էր։ Իրաւցնէ ատիկա Տէրոջը հրամանովը եղաւ Յուդային, որպէս զի *ինկնի իր առջեւէն մերժե-
4 "Մանասէի ըրած բոլոր մեղքերուն համար, Ու նաև անոր թափած անմեղ արիւնը համար, քանզի Երուսաղէմը անմեղ արիւնով լեցուց. ու Տէրը չուզեց որ ներէ։
5 Եւ Յովակիմի մնացորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր ըրածը ահա Յուդայի թագաւորներուն
6 յիշատակաց գիրքին մէջ գրուած են։ "Ու Յովակիմ իր հայրերուն հետ քնացաւ, և անոր տեղ անոր որդին *Յովաքին թագաւոր եղաւ։
7 Ու *Եգիպտոսի թագաւորը անկէ ետքը ա՛լ իր երկրէն չելաւ, քանզի "Բաբելոնի թագաւորը Եգիպտոսի հեղեղատէն մինչև Եփրատ գետը՝ Եգիպտոսի թագաւորին ամէն ունեցածը առեր էր։
8 "Յովաքին տասնըութ տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք ամիս թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Նեհուսթա էր, ու Երուսաղէմցի Եղնաթանի
9 աղջիկն էր։ Եւ անիկա իր հօրը բոլոր ըրածին պէս Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ։

---

* Գէս. ԺԹ. 31։ Ի. 27։ Բ Օր. Ժը. 11։
† Գլ. Ժը. 5։
‡ Գլ. Իտ. 11, 12։ Իգ. 3, 4։ Երեմ. Ժէ. 4։
|| Եբր. պարտութիւններուն
• Գլ. ԺԷ. 18, 20։ Ժը. 11։ Իտ. 13։
Դ Թագ. ը. 29։ Թ. 3։ Գլ. Իտ. 4, 7։
* Բ Մն. Լէ. 20։
† Գլ. Ժգ. 8։
‡ Զաք. Ժբ. 11։
* Բ Մն. Լէ. 24։
† Բ Մն. Լգ. 1։
‡ Տես ա Մն. գ. 15։ Երեմ. իբ. 11։
† Գլ. Իգ. 18։
* Գլ. Իէ. 18։
† Գլ. Իտ. 6։ Երեմ. Ծբ. 27։
‡ Բ Մն. Լգ. 3։
* Բ Մն. Լգ. 4։
† Տես Գլ. Իգ. 17։ Դան. ա. 7։
* Մատ. ա. 11։
† Երեմ. իբ. 11, 12։ Եզեկ. ԺԹ. 3, 4։
‡ Հմր. 33։
* Բ Մն. Լգ. 5։

---

* Բ Մն. Լգ. 6։ Երեմ. իե. 1, 9։ Դան. ա. 1։
† Եզեկ. ԺԹ. 8։ Երեմ. իե. 9։ Լ. 28։
‡ Գլ. ի. 17։ իա. 12, 13, 14։ իգ. 27։
* Գլ. իա. 2, 11։ իգ. 26։
† Գլ. իա. 16։
‡ Տես Բ Մն. Լգ. 6, 8։ Երեմ. իբ. 18, 19։ Լգ. 30։
• ա Մն. գ. 16 Յ'ԷՈՒՒ-է Ցեփանիա
† Տես Երեմ. Լէ. 5, 7։
* Երեմ. իգ. 2։
† Բ Մն. Լգ. 9։

10 ԺԱ.ին տարին Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թա-
գաւորին ծառաները Երուսաղէմ եկան, ու քա-
11 ղաքը պաշարուեցաւ, Եւ Բաբելոնի Նաբուգո-
դոնոսոր թագաւորը քաղաքին վրայ եկաւ, երբ
12 անոր ծառաները զանիկա պաշարեր էին։ ԷՈւ
Յուդայի թագաւորը Յովաքին իր մօրը ու իր
ծառաներուն և իշխաններուն ու ներքինիներուն
Հետ Բաբելոնի թագաւորին ելաւ. Նաև Բաբե-
լոնի թագաւորը էր թագաւորութեանը ու-
13 թերորդ տարին Զանիկա բռնեց։ Նաև անկէ
Տէրոջը տանը բոլոր գանձերը ու թագաւորին
տանը գանձերը Հանեց. ու հկատրեց այն
ամէն ոսկեղէն անօթները, զորոնք Իսրայէլի
Սողոմոն թագաւորը Տէրոջը տաճարին Հա-
14 մար շիներ էր Տէրոջը ըսածին Համեմատ։ Եւ
Ընդոլոր Երուսաղէմը, ու ամէն իշխանները և
ամէն զօրաւոր մարդիկը, †տասը Հազար գերի,
ու †ամէն Հիւսները ու դարբիննները քշեց տա-
րաւ. երկրին ժողովուրդներուն †աղքատներէն
15 զատ մարդ մը չմնաց։ Եւ Յովաքինը Բաբելոն
փոխադրեց, ու թագաւորին մայրը ու թագա-
ւորին կիները և անոր ներքինիները ու երկրին
զօրաւորները Երուսաղէմէ Բաբելոն գերի տա-
16 րաւ։ Եւ Ընդոլոր զօրաւոր մարդիկը եօթը Հա-
զար մարդ, ու Հազար Հիւս ու դարբին, որոնց
ամէնն ալ պատերազմող կարիճներ էին, Բա-
բելոնի թագաւորը զանոնք Բաբելոն գերի տա-
17 րաւ։ Եւ "Բաբելոնի թագաւորը անոր տեղ
Նանոր Հօրեղբօրը Մատթանիան թագաւոր դրաւ,
ու "անոր անունը Սեդեկիայի փոխեց։
18 ՀՍեդեկիա քսանըմէկ տարեկան էր երբ թա-
գաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնըմէկ
տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը
անունը "Ամիտաղ էր, ու Լիբնացի Երեմիայի
19 աղջիկն էր։ "Եւ անիկա Յովակիմի բոլոր ըրա-
ծին պէս Տէրոջը առջև չարութիւն ըրաւ։
20 Քանզի Տէրոջը բարկութիւնը Երուսաղէմի ու
Յուդայի վրայ էր, մինչև որ զանոնք իր երեսէն
ձգէ. անոր Համար ՀՍեդեկիա Բաբելոնի թա-
գաւորէն ապստամբեցաւ։

ԳԼ. ԻԲ

*1 Երուսաղէմ կը պաշարուի։ 4 Քաղաքացիները Սեդե-
կիան կը բռնեն. անոր որդիքը կը սպանեն, ու անոր
աչքերը կը կուրցնեն։ 8 Նաբուզարդան քաղաքը կ'այրէ,
ու աղքատ երկրագործներէն և զատ մեծ Ջնջածները
գերի կը տանի. 13 տաճարին անօթները ու գանձերը կը
կոզոպտէ։ 18 Պետականները Խեբրոնի մէջ կը մեռցուին։
22 Գոդոլիա՝ որ այն Ջնջած ժողովուրդին վրայ կուսա-*

*կալ գրուեր էր, կը մեռցուի. ու ժողովուրդը Եգիպտոս
կը փախչի։ 27 Եղմաթովդաք կը բարձրացնէ Յովաքինը իր
պալատին մէջ։*

Ու եղաւ որ "անոր թագաւորութեանը ին-
ներորդ տարին տասներորդ ամսոյ՝ ամսուն տաս-
ներորդ օրը Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագա-
ւորը իր բոլոր զօրքովը Երուսաղէմի վրայ եկաւ,
ու անոր դիմաց բանակեցաւ. և անոր դէմ
2 շուրջանակի պատնէշներ շինեցին. Ու մինչև
Սեդեկիա թագաւորին տասնմէկերորդ տարին
3 քաղաքը պաշարման մէջ էր։ Եւ Իամսուն ին-
նին քաղաքին մէջ սասսիկ սով կար, ու երկ-
4 րին ժողովուրդը Հաց չունէր. Եւ †քաղաքին
պարիսպը ճեղքուեցաւ, ու բոլոր պատերազմող-
ները գիշերով թագաւորի պարտէզին քով
եղող երկու պարսպին մէջի դրանը ճամբայէն
փախան. ու Քաղդէացիք քաղաքին բոլորտիքը
կեցեր էին. ու †Նախաւորը դաշտին ճամբայէն
5 գնաց։ Եւ Քաղդէացւոց զօրքը թագաւորին
ետեւէն հնկան, ու Երիքովի դաշտերուն մէջ
անոր Հասան. և անոր բոլոր զօրքը անոր քովէն
6 ցրուեցաւ, Ու թագաւորը բռնեցին ու զանիկա
ԷՌիբղա տարին Բաբելոնի թագաւորին, և անոր
7 դատաստանը տուան։ Ու Սեդեկիայի որդիքը
իր աչքերուն առջև մորթեցին, ու †Սեդեկիայի
աչքերը կուրցուցին, և զինքը շղթաներով
կապեցին ու Բաբելոն տարին։
8 Եւ Բաբելոնի թագաւորին, Նաբուգոդոնո-
սոր թագաւորին, Իտասաներորդ տարին հին-
գերորդ ամսոյ, Իամսուն եօթներորդ օրը Բաբե-
լոնի թագաւորին ծառան ՚Նաբուզարդան դահ-
9 ճապետը Երուսաղէմ եկաւ, Ու †Տէրոջը տունը
Եւ թագաւորին տունը այրեց, ու Երուսաղէմի
բոլոր տուները ու ամէն մեծ տուները կրակով
10 այրեց։ Եւ դահճապետին հետ եղող Քաղդէաց-
ւոց բոլոր զօրքերը ՚Երուսաղէմի շրջակայ պա-
11 րիսպները փլցուցին։ ԷՈւ քաղաքին մէջ մնա-
ցած ժողովուրդին մնացորդը, ու Բաբելոնի թա-
գաւորին կիյնող փախստականները ու մնացած
բազմութիւնը Նաբուզարդան դահճապետը գե-
12 րի տարաւ։ Եւ դահճապետը †երկրին աղքատ-
ներէն թողուց այգեգործներ ու երկրագործներ
ըլլալու Համար։
13 Եւ Քաղդէացիք †Տէրոջը տանը մէջ եղող
հպղնձէ սիւները Նաև մեքենայութիւնները, ու Տէրոջը
տանը մէջ եղող †պղնձէ ծովը կոտոր կոտոր
14 ըրին, ու անոնց պղինձը Բաբելոն տարին։ Եւ

---

1 Երուս. ա. 1։
2 երեմ. իդ. 1։ լթ. 1, 2։ Եզեկ. ժէ. 12։
3 երեմ. իբ. 1։
4 Տես երեմ. ծբ. 28։
5 Տես Գլ. իե. 27։
6 Գլ. ի. 17։ Ես. լթ. 6։
7 Տես Դան. ե. 2, 3։
8 երեմ. 5։
9 երեմ. իդ. 1։
10 Տես երեմ. ծբ. 28։
11 ա Թագ. ժդ. 19, 22։
12 Գլ. իե. 12։ երեմ. ք. 7։
13 բ Մն. լզ. 10։ Սոթ. բ. 6։ երեմ. իբ. 24, ևն։
14 Տես երեմ. ծբ. 28։
15 երեմ. լէ. 1։
16 ա Մն. գ. 15։ բ Մն. լզ. 10։
17 Գլ. իդ. 34։ բ Մն. լզ. 4։
18 բ Մն. լզ. 11։ երեմ. լէ. 1։ ծբ. 1։
19 Գլ. իդ. 31։
20 բ Մն. լզ. 12։
21 բ Մն. լզ. 13։ Եզեկ. ժէ. 15։

22 բ Մն. լզ. 17։ երեմ. լզ. 2։ լթ. 1։ ծբ. 4, 5։ Եզեկ. իդ. 1։
23 երեմ. լթ. 2։ ծբ. 6։
24 երեմ. լթ. 2։ ծբ. 7, ևն։
25 երեմ. լթ. 4—7։ ծբ. 7։ Եզեկ. ժբ. 12։
26 Գլ. իդ. 33։ երեմ. ծբ. 9։
27 երեմ. լթ. 7։ Եզեկ. ժբ. 13։
28 Տես Գլ. իդ. 12։ Հմր. 27։
29 Տես երեմ. ծբ. 12—14։
30 երեմ. լթ. 9։
31 բ Մն. լզ. 19։ Մատ. հթ. 1։
32 երեմ. լթ. 8։ Ամովս բ. 5։
33 Ղեւեմ. ա. 3։ երեմ. ծբ. 14։
34 երեմ. լթ. 9։ ծբ. 15։
35 Գլ. իդ. 14։ երեմ. լթ. 10։ իբ. 7։ ծբ. 16։
36 Գլ. ի. 17։ երեմ. իէ. 19, 22։ ծբ. 17, ևն։
37 գ Թագ. է. 15։
38 գ Թագ. է. 27։
39 գ Թագ. է. 23։

ֆթաղարները ու թիակները և բաղմակալները
ու խնկամաններըը ու պաշտօնի համար գործած-
15 ուած բոլոր պղնձէ անօթները առին։ Եւ դահ-
ճապետը *ոսկիէ ու արծաթէ բուրվառները ու
16 կոնքերը առաւ՝. Նաև Սողոմոնի՝ Տէրոջը տանը
համար շինած երկու սիւները, մէկ ծովը ու մե-
քենայիներըը. ֆբոլոր այս գործիքներուն պղինձը
17 կշռելի չէր գար։ ²Մէկ սիւնին բարձրութիւնը
տասնըութ կանգուն էր, և անոր վրայ պղնձէ
խոյակ կար, ու խոյակին բարձրութիւնը երեք
կանգուն էր. և խոյակին վրայ շուրջանակի ցան-
ցակերպ զարդ ու նուռեր կային, ամէնն ալ
պղնձէ էին. ու մէւս սիւնն ալ ցանցակերպ
զարդով այնպէս էր։
18 Եւ դահճապետը առաջին քահանան Սա-
րայիան ու երկրորդ քահանան Սոփոնիան ու
19 երեք դռնապաններըը առաւ. Եւ քաղաքէն ներ-
քինի մը առաւ, որ պատերազմող մարդոց զօ-
րապետն էր. ու թագաւորին †առջև կայնող-
ներէն՝ քաղաքին մէջ գտնուած Հինգ մարդ,
ու երկրին ժողովուրդը պինդուրեան գրող՝
զօրքին մեծ գրագիրը, և քաղաքին մէջ գըտ-
նուած երկրին ժողովուրդէն վաթսուն մարդ
20 որ։ Ու Նաբուզարդան դահճապետը զանոնք
առաւ, ու Բաբելոնի թագաւորին՝ Ռեբղա տա-
21 րաւ։ Եւ Բաբելոնի թագաւորը զանոնք զար-
կաւ, ու Եմաթի երկրին Ռեբղային մէջ զանոնք
մեռցուց։ ³Այսպէս Յուդա իր երկրէն գերի
22 տարուեցաւ։ Հասց Յուդայի երկրին մէջ ձեռ-
ցած ժողովուրդը՝ զոր Բաբելոնի Նաբուգոդոնո-
սոր թագաւորը հան թողուցեր էր, անոնց վրայ
Սափանեան Ակիկամի որդին Գոդոդիան կուսակ
կալ դրաւ։
23 Եւ զօրաց բոլոր իշխանները ¯իրենց մարդոց-

մով երբ լսեցին որ Բաբելոնի թագաւորը Գո-
դոդիան կուսակալ ըրեր է, Գոդոդիայի՝ Մասփա
եկան, այսինքն Նաթանիայի որդին Իսմայէլ՝
Կարէի որդին Յոհանան, ու Թանհումեթի որ-
դին Նետոփաթացի Սարայիա, ու Մաքաթիի
որդին Յեզոնիա, թէ՛ իրենք և թէ՛ իրենց մար-
դիկը։ Ու Գոդոդիա անոնց ու անոնց մարդոցը
երդում ըրաւ, ու անոնց ըսաւ, ‡ծառայութիւն ընելէն՝ մի վախնաք. այս երկրին
մէջ բնակեցէք, և Բաբելոնի թագաւորին ծա-
ռայութիւն ըրէք, ու ձեզի աղէկ պիտի ըլլայ։
25 Եւ "եղաւ որ եօթներորդ ամիսը թագաւոր-
ներուն սերունդէն եղող Եղիսամայի որդւոյն
Նաթանիայի որդին Իսմայէլ տասը մարդով ե-
կաւ. ու Գոդոդիան զարկին ու մեռաւ, նոյնպէս
ալ անոր հետ Մասփա եղող Հրեաները ու Քաղ-
26 դէացիները։ Եւ բոլոր ժողովուրդը, պզտիկէն մին-
չև մեծը, ու զօրքերուն իշխանները եկան Եգիպ-
տոս գացին, քանզի Քաղդէացիներէն վախցան։
27 ³Ու եղաւ որ Յուդայի Յոյաքին թագաւո-
րին գերութեանը երեսունըեօթներորդ տարին
երկոտասաներորդ ամիսը, ամսուն քսանըեօթ-
ներորդ օրը, Բաբելոնի Եղմարոդաք թագաւո-
րը, իր թագաւոր եղած տարին, Յուդայի Յոյա-
քին թագաւորին ²գլուխը բարձրացուց ու ըն-
28 դունէն հանեց. Եւ անոր հետ քաղցրութեամբ
խօսեցաւ, ու անոր աթոռը Բաբելոնի մէջ իրեն
հետ եղող թագաւորներուն աթոռէն վեր դրա-
29 Եւ անոր բանտի լսմեերը փոխեց, ու անիկա իր
կեանքին բոլոր օրերուն մէջ ³միշտ անոր առջև
30 հաց կ'ուտէր։ Եւ անոր ռոճիկը մշտական ռո-
ճիկ ըլլալով, անոր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ
թագաւորին կողմէն օրէ օր անոր կը տրուէր։

---

* Եր. իէ. 3։ գ Թագ. է.45,50։
ա Կամ, բուրվառները ու կոն-
քերը առաւ, ինչ որ ոսկիէ
էր էէր՝ ոսկի, ու ինչ որ
արծաթէ էր էէր՝ արծաթ
ֆ գ Թագ. է. 47։
† Եբր. երեսը տեսնողներէն.
յ գ Թագ. է. 15։ Երեմ. ծբ.
21։
ն Երեմ. ծբ. 24, ևն։
ղ ա Մն. գ. 14։ Նեղ. է. 1։
ո Երեմ. իա. 1։ իթ. 25։
չ Եսթ. ա. 14։
ղ Տես Երեմ. ծբ. 25։
ղ Դհ. իզ. 33։ բ Օր. իբ. 36,
64։ Գլ. իգ. 27։
ճ Երեմ. իա. 5։
ա Երեմ. իա. 7, 8, 9։
‡ Կամ, ծառաներէն
ա Երեմ. իա. 1, 2։
ճ Երեմ. իգ. 4, 7։
փ Երեմ. ծբ. 31, ևն։
ր Տես Ծն. իա. 13, 20։
ց բ Թագ. թ. 7։

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Ադամի սերունդը մինչև Նոյ։ 5 Ցաբեթի որդիքը։ 8 Քամի որդիքը։ 17 Սեմի որդիքը։ 24 Սեմի սերունդը մինչև Աբրահամ։ 29 Իսմայելի որդիքը։ 32 Քետուրայի որդիքը։ 34 Աբրահամի սերունդը՝ Եսաւ։ 43 Եդոմի թագաւորները։ 51 Եդոմի իշխանները։

1 Ադամ, Սեթ, Ենոս, (2) Կայնան, Մա-
3 ղաղիել, Յարեդ, Ենովք, Մաթուսաղա, Ղա-
4 մէք, Նոյ, Սէմ, Քամ ու Յաբեթ։
5 Յաբեթի որդիները Գոմեր, Մագոգ, Մա-
դա՛յ, Յաւան, Թուբէլ, Մոսոք ու Թիրաս էին։
6 Եւ Գոմերի որդիները Աքքանազ, *Րիփաթ ու
7 Թորգոմա էին։ Եւ Յաւանի որդիները Եղիսա,
Թարսիս, Կիտացիք ու †Դոդացիք էին։
8 ‡Քամի որդիները Քուշ, Մեսրեմ, Փուտ ու
9 Քանան էին։ Եւ Քուշի որդիները Սաբա, Եւի-
լա, Սաբաթա, Ռեգմա ու Սեբեթաքա էին։ Եւ
10 Ռեգմայի որդիները Սաբա ու Դեդան էին։ Եւ
Քուշ §ծնաւ Ներբովթը. սոյնս սկսաւ երկրի
11 վրայ զօրաւոր ըլլալ։ Եւ Մեսրեմ ծնաւ Ղու-
դացիները, Անամացիները, Ղապտացիները, Նեփ-
12 թուքացիները, Պաթուրեսացիները ու Քասղու-
քացիները, (ուրկէ Փղշտացիք ելան,) ու ‖Կափ-
13 թորացիները։ Եւ ¶Քանան ծնաւ իր անդ-
14 րանիկը Սիդոնը, նաև Քեթը, Յեբուսացին, Ամո-
15 հացին, Գերգեսացին, Խեւացին, Արուկեցին, Սին-
16 նացին, Արուադացին, Սամարացին ու Ամաթացին։
17 **Եւ Սեմի որդիները եղան՝ Ասուր, Արփաքսադ,
Ղուդ, Արամ, Հուս, Հուլ, Գաթեր ու #Մոսոք
18 էին։ Եւ Արփաքսադ ծնաւ Սաղան, և Սաղա
19 ծնաւ Եբերը։ Ու Եբերի երկու որդի ծնան. մէ-
կուն անունը ‡Փաղէկ էր, քանզի երկիրը անոր
օրերը բաժնուեցաւ. և անոր եղբօրը անունը
20 Յեկտան էր։ Ու ¶Յեկտան ծնաւ Եղմոդադը,
21 Սաղսափը, Ասարմաթը, Յարաբը, Ադորամը, Ու-
22 զալը, Դեկղան, Դեբուզը, Աբիմաելը, Սաբան,
23 Ոփիրը, Եւիլան ու Յոբաբը. սոքն ամենք Յեկ-
տանի որդիներն էին։*

*Ադամ, Սեթ, Ենոս, (2) Կայնան, Մա-
ղաղիել, Յարեդ, Ենովք, Մաթուսաղա, Ղա-
մէք, Նոյ, Սէմ, Քամ ու Յաբեթ։
Յաբեթի որդիները Գոմեր, Մագոգ, Մա-
դա՛յ, Յաւան, Թուբէլ, Մոսոք ու Թիրաս էին։
Եւ Գոմերի որդիները Աքքանազ, Րիփաթ ու
Թորգոմա էին։ Եւ Յաւանի որդիները Եղիսա,
Թարսիս, Կիտացիք ու Դոդացիք էին։
Քամի որդիները Քուշ, Մեսրեմ, Փուտ ու
Քանան էին։ Եւ Քուշի որդիները Սաբա, Եւի-
լա, Սաբաթա, Ռեգմա ու Սեբեթաքա էին։ Եւ
Ռեգմայի որդիները Սաբա ու Դեդան էին։ Եւ
Քուշ ծնաւ Ներբովթը. սոյնս սկսաւ երկրի
վրայ զօրաւոր ըլլալ։ Եւ Մեսրեմ ծնաւ Ղու-
դացիները, Անամացիները, Ղապտացիները, Նեփ-
թուքացիները, Պաթուրեսացիները ու Քասղու-
քացիները, (ուրկէ Փղշտացիք ելան,) ու Կափ-
թորացիները։ Եւ Քանան ծնաւ իր անդ-
րանիկը Սիդոնը, նաև Քեթը, Յեբուսացին, Ամո-
հացին, Գերգեսացին, Խեւացին, Արուկեցին, Սին-
նացին, Արուադացին, Սամարացին ու Ամաթացին։
Եւ Սեմի որդիները եղան՝ Ասուր, Արփաքսադ,
Ղուդ, Արամ, Հուս, Հուլ, Գաթեր ու Մոսոք
էին։ Եւ Արփաքսադ ծնաւ Սաղան, և Սաղա
ծնաւ Եբերը։ Ու Եբերի երկու որդի ծնան. մէ-
կուն անունը Փաղէկ էր, քանզի երկիրը անոր
օրերը բաժնուեցաւ. և անոր եղբօրը անունը
Յեկտան էր։ Ու Յեկտան ծնաւ Եղմոդադը,
Սաղսափը, Ասարմաթը, Յարաբը, Ադորամը, Ու-
զալը, Դեկղան, Դեբուզը, Աբիմաելը, Սաբան,
Ոփիրը, Եւիլան ու Յոբաբը. սոքն ամենք Յեկ-
տանի որդիներն էին։*

24 Սեմ, Արփաքսադ, Սաղա, (25) Եբեր, Փա-
26 ղէկ, Ռագաւ, Սերուգ, Նաքովր, Թարա,
27 Աբրամ, այսինքն Աբրահամ։
28 Աբրահամի որդիները Իսահակ ու Իսմայէլ
29 էին։ Անոնց ծնունդները սոսնք են. Իսմայէլի
անդրանիկը՝ Նաբէոթ, ետքը Կեդար, Ադբէել,
30 Մաբսամ, Մասմա, Դումա, Մասէ, Հադադ,
31 Թեմա, Յետուր, Նափէս ու Կեդմա։ Իսմայէլի
որդիները սոսնք էին։
32 Եւ Աբրահամի հարճին Քեթուրայի որդի-
ները. անոնք ծնաւ Զեմրանը, Յեկսանը, Մա-
դանը, Մադիանը, Յեսբոկը ու Սուէն։ Ու Յեկ-
33 սանի որդիները Սաբա ու Դեդան էին։ Եւ Մա-
դիանի որդիները Գեփա, Ասփէր, Ենովք, Աբիդա
ու Եղդաղա էին. սոսնք ամենը Քեթուրայի որ-
դիներն էին։
34 Եւ Աբրահամ ծնաւ Իսահակը։ Իսահակի
35 որդիները Եսաւ ու Իսրայէլ էին։ Եսաւի որդի-
ները Եղիփազ, Ռագաւէլ, Յէուս, Յեղղոմ ու
36 Կորխ էին։ Եղիփազի որդիները Թեման, Օմար,
Սեփոյ, Գոթամ, Կենէզ, Թամնա ու Ամաղէկ
37 էին։ Ռագաւէլի որդիները Նահաթ, Զարա,
38 Սամմա ու Մէզա էին։ Ու Սէիրի որդիները
Ղոտան, Սոբաղ, Սեբեգաւն, Անա, Դիսաւն, Եսեր
39 ու Դիսան էին։ Եւ Ղոտանի որդիները Քեռի ու
40 Հեմամ էին. և Թամնա Ղոտանի քոյրն էր։ Սո-
բադի որդիները Գաղեան, Մանաքաթ, Գե-
բաղ, Սեփոյ ու Օնամ էին։ Ու Սեբեգաւնի որ-
41 դիները Այեա ու Անա էին։ Անայի որդին Դի-
սաւն, ու Դիսաւնի որդիները Ամրան, Եսբան,
42 Յեթրան ու Քեռան էին։ Եսերի որդիները Բաղ-
դան, Զաուան ու Յական էին։ Դիսանի որ-
դիները Հուս ու Արան էին։
43 Եւ Նոսոնք են այն թագաւորները որոնք
Եդոմի երկրին մէջ թագաւորեցին՝ Իսրայէլի
որդիներուն վրայ թագաւորի մը թագաւորելէն
առաջ. Բէաւրի որդին Բաղա, ու անոր քաղա-
քին անունը Դեննաբա էր։ Եւ Բաղա մեռաւ,
44 ու անոր տեղ Բոսրացի Զարայի որդին Յոբաբ

---

1 Ադամ, Սեթ, Ենոս։ 5 Ցաբեթի որդիքը։ 8 Քամի որդիքը։ 17 Սեմի որդիքը։ 24 Սեմի սերունդը մինչև Աբրահամ։ 29 Իսմայէլի որդիքը։ 32 Քետուրայի որդիքը։ 34 Աբրահամի սերունդը՝ Եսաւ։ 43 Եդոմի թագաւորները։ 51 Եդոմի իշխանները։

*Ադամ, Սեթ, Ենոս, (2) Կայնան, Մա-
ղաղիել, Յարեդ, Ենովք, Մաթուսաղա, Ղա-
մէք, Նոյ, Սէմ, Քամ ու Յաբեթ։
Յաբեթի որդիները Գոմեր, Մագոգ, Մա-
դա՛յ, Յաւան, Թուբէլ, Մոսոք ու Թիրաս էին։
Եւ Գոմերի որդիները Աքքանազ, Րիփաթ ու
Թորգոմա էին։ Եւ Յաւանի որդիները Եղիսա,
Թարսիս, Կիտացիք ու Դոդացիք էին։
Քամի որդիները Քուշ, Մեսրեմ, Փուտ ու
Քանան էին։ Եւ Քուշի որդիները Սաբա, Եւի-
լա, Սաբաթա, Ռեգմա ու Սեբեթաքա էին։ Եւ
Ռեգմայի որդիները Սաբա ու Դեդան էին։ Եւ
Քուշ ծնաւ Ներբովթը. սոյնս սկսաւ երկրի
վրայ զօրաւոր ըլլալ։ Եւ Մեսրեմ ծնաւ Ղու-
դացիները, Անամացիները, Ղապտացիները, Նեփ-
թուքացիները, Պաթուրեսացիները ու Քասղու-
քացիները, (ուրկէ Փղշտացիք ելան,) ու Կափ-
թորացիները։ Եւ Քանան ծնաւ իր անդ-
րանիկը Սիդոնը, նաև Քեթը, Յեբուսացին, Ամո-
հացին, Գերգեսացին, Խեւացին, Արուկեցին, Սին-
նացին, Արուադացին, Սամարացին ու Ամաթացին։
Եւ Սեմի որդիները եղան՝ Ասուր, Արփաքսադ,
Ղուդ, Արամ, Հուս, Հուլ, Գաթեր ու Մոսոք
էին։ Եւ Արփաքսադ ծնաւ Սաղան, և Սաղա
ծնաւ Եբերը։ Ու Եբերի երկու որդի ծնան. մէ-
կուն անունը Փաղէկ էր, քանզի երկիրը անոր
օրերը բաժնուեցաւ. և անոր եղբօրը անունը
Յեկտան էր։ Ու Յեկտան ծնաւ Եղմոդադը,
Սաղսափը, Ասարմաթը, Յարաբը, Ադորամը, Ու-
զալը, Դեկղան, Դեբուզը, Աբիմաելը, Սաբան,
Ոփիրը, Եւիլան ու Յոբաբը. սոքն ամենք Յեկ-
տանի որդիներն էին։*

– Ծն. դ. 25, 26։ Ա. Մն. 3, 6։
‡ Ծն. ժ. 2, Ա Մն։
* Կամ, Րիփաթ
† Կամ, Դոդացիք
§ Ծն. ժ. 6, Ա Մն։
‖ Ծն. ժ. 8, Ա Մն։
¶ Բ Օր. բ. 23։
# Ծն. ժ. 15, Ա Մն։
Ծն. ժ. 22։ ժա. 10։
Ծն. ժ. 23 Տե՛ս Մաշ
‡ Այսինքն, բաժանում. Ծն. ժ. 25։
Ծն. ժ. 26։ [36, Ա Մն։
Ծն. ժա. 10, Ա Մն։ Ղուկ. գ.
Ծն. ժ. 15, Ա Մն։
Ծն. ժ. 22։ ժա. 10։
Ծն. ժ. 23 Տե՛ս Մաշ
‡ Այսինքն, բաժանում. Ծն. ժ. 25։
Ծն. ժ. 26։ [36, Ա Մն։
Ծն. ժա. 10, Ա Մն։ Ղուկ. գ.
Ծն. ժա. 15։
Ծն. ժէ. 5։
Ծն. խա. 2, 3։
Ծն. ժգ. 11, 15։
Ծն. իե. 13—16։
Ծն. իե. 15։
Ծն. իե. 1, 2։
Ծն. խա. 2, 3։
Ծն. իե. 25, 26։
Ծն. լգ. 9, 10։
Ծն. լգ. 20։
Ծն. լգ. 25։
Ծն. լգ. 26 Տե՛ս Ամաղեկ*

45 Թագաւորեց՝ եւ Յովաբ մեռաւ, ու անոր տեղ Թեմանացւոց երկրէն Հուսամ թագաւորեց։
46 Եւ Հուսամ մեռաւ, ու անոր տեղ Բադադի որդին Ադադ թագաւորեց, որ Մովաբի դաշտին մէջ Մադիանացիները կոտորեց. և անոր
47 քաղաքին անունը Աւիթ էր։ Եւ Ադադ մեռաւ, ու անոր տեղ Մասրեկացի Սամղա թագաւորեց։
48 Եւ Սամղա մեռաւ, և անոր տեղ Գետին քով Ռոռովթէ եղող Սաւուղը թագաւորեց։
49 Եւ Սաւուղ մեռաւ, ու անոր տեղ Աքբորի որդին Բաալհանան թագաւորեց։
50 Եւ Բաալհանան մեռաւ, ու անոր տեղ ՚Ադադ թագաւորեց. և անոր քաղաքին անունը Փաքով էր, ու անոր կնոջ անունը Մեհետաբէէլ էր, որ Մեզահաբի աղջկան Մատրեթի աղջիկն էր։
51 Եւ Ադադի մեռնելէն ետքը ¯Եդոմի իշխանները եղան, Թամնա իշխան, Գաղուա իշխան,
52 Յեթեթի իշխան, Ողիբամա իշխան, Էլա իշխան,
53 Փինոն իշխան, Կենէզ իշխան, Թեման իշխան,
54 Մագդիել իշխան, Մագեդիել իշխան, Իրամ իշխան. Եդոմի իշխանները սոնք էին։

Գ.Ի. Բ

1 Իսրայէլի որդիքը։ 3 Ցեղապի սերունդը Թամարէն։ 13 Յեսսէի որդիքը։ 18 Եսրոնեան Քաղէբի սերունդը։ 21 Եսրոնի սերունդը Մաքիրի աղջիկէն։ 25 Յերիմիէլի սերունդը։ 34 Սեսանի սերունդը։ 42 Քաղէբի սերունդին մէկ ուրիշ ճիւղը։ 50 Ովբեան Քաղէբի որդիքը։

Իսրայէլի որդիները սոնք են. ¯Ռուբէն, Շմաւոն, Ղեւի, Յուդա, Իսաքար, Զաբուղոն,
2 Դան, Յովսէփ, Բենիամին, Նեփթաղիմ, Գադ ու Ասեր։
3 Եւ Յուդայի որդիները էր, Օնան ու Սելովմ էին. այս երեքը Քանանացի Շուայի աղջիկէն ծնան անոր. ու Յուդայի անդրանիկը ¯էր Տէրը զայն սպանեց, որովհետև չար ըլլալուն համար՝ Տէրը զանիկա
4 մեռցուց։ Եւ անոր հարսը Թամարէ՝ Փարէսը ու Զարան ծնաւ անոր։ Յուդայի բոլոր որդիները հինգ էին։
5 Եւ ¯Փարէսի որդիները Եսրոն ու Համուլ էին։
6 Եւ Զարայի որդիները Զամբրի, Եթան, Եման,
7 Քալքոլ ու *Դարա. ամէնը հինգ էին։ Եւ Քարմիի որդին Աքար էր, որ Հնդամասածով մեղք գործեց, ու Իսրայէլը նեղութեան մէջ ձգեց։
8 Ու Եթանի որդին Ազարիա էր։ (9) Ու Եսրոնի որդիները՝ որոնք անոր ծնան, Յերամէլ, †Ամ ու ‡Քելուբայ էին։
10 Եւ Ամ ծնաւ ¯Ամինադաբը, ու Ամինադաբ ծնաւ Նաասոնը, եւ Նաասոն ծնաւ Սալմոնը,
11 Սալմոն ծնաւ Բոոզը, եւ Բոոս ծնաւ Ովբեդը,
12 Ովբեդ ծնաւ Յեսսէն, եւ Յեսսէ ծնաւ իր անդրանիկը Եղիաբը, ու երկրորդը Աբինադաբը, ու երրորդը
14 Սամման, Չորրորդը Նաթանայէլը, հինգերորդը
15 Հռադդային, վեցերորդը Ասոմ — եօթներորդը
16 Դաւիթը։ Եւ անոնց քոյրերը Շարուհեա ու Աբիգեա էին։ Եւ Շարուհեայի որդիները երեք
17 էին. Աբեսա, Յովաբ ու Ասայէլ։ Եւ Աբիգեա ծնաւ Ամեսային, ու Ամեսայի հայրը Իսմայելացի Յեթեր էր։
18 Ու Եսրոնի որդին Քաղէբ կնոջմէն Ազուբայէ ու Յերիոթէ որդիներ ծնաւ. և սոր որդիները սոնք են. Յասեր, Սոբաբ ու Արդոն։ Ու երբ Ազուբա մեռաւ, Քաղէբ իրեն կին առաւ ¯Եփրաթը, որ անոր ծնաւ Ովրը։ Եւ Ովր ծնաւ Ուրին, և Ուրի ծնաւ ²Բեսաղիէլը։
21 Եւ ³ետքը եղաւ Եսրոն Գաղաադայ հօրը, ⁴Մաքիրի աղջկան մօտ ու զանիկա առաւ, և ինք վաթսուն տարեկան էր. ու անիկա Սեգուբը ծնաւ անոր։ Ու Սեգուբ ծնաւ Յայիրը. ու
22 անիկա Գաղաադայ երկրին մէջ քսան երեք քաղաք ունէր։ ⁵Ու ‖Գեսուրը և Ասրամը՝ Յայիրի գիւղաքաղաքները, Կանաթը ու անոր գեղերը, վաթսուն քաղաք, առաջ անունցմէ. սոնց ամէնը Գաղաադայ հօրը Մաքիրի որդիներուն
24 էին։ Ու §Եսրոն Քաղէբ-եփրաթայի մէջ մեռնելէն ետքը, Եսրոնի կինը Աբիա՞ անոր ծնաւ Թեկուէլի հայրը Ասքուրը։
25 Ու Եսրոնի անդրանկան Յերամէլի որդիները սոնք էին. անդրանիկը Հռամ, Բունա, Օրէն,
26 Ասոմ — Աքիա։ Եւ Յերամէլ ուրիշ կին մը առնէր, ու անոր անունը Ատարա էր. անիկա Օնամի մայրը եղաւ։ Ու Յերամէլի անդրանկան Հռամի որդիները սոնք էին. Մաաս, Յամին ու Ակոր
28 Եւ Օնամի որդիները Սամմայի ու Յադա էին։ Եւ Սամմայի որդիները Նադաբ ու Աբիսուր էին։
29 Եւ Աբիսուրի կնոջ անունը Աբիհայիլ էր, որ
30 անոր ծնաւ Ախբանը ու Մոլիդը։ Եւ Նադաբի որդիները Սեղադ ու Ափփիմ էին. ու Սեղադ
31 անորդի մեռաւ։ Եւ Ափփիմի որդին Յեսսի, ու Յեսսիի որդին Սեսան, ու ²Սեսանի որդին Աղայի
32 էր։ Եւ Սամմայի եղբօրը Յադայի որդիները Յեթեր ու Յոնաթան էին. ու Յեթեր անորդի մեռաւ։
33 Եւ Յոնաթանի որդիները Փաղէթ ու Զազա էին։ Յերամէլի որդիները սոնք էին։
34 Եւ Սեսան տղաքներ չունեցաւ, բայց միայն

---

* Ծն. լդ. 27 ¦ Ելսո՛ւթ Ա.Կան
† Ծն. լը. 31, ևն։
‡ Ծն. լդ. 37։
§ Ծն. լդ. 39։
¯ Ծն. լդ. 40։

——

¯ Ծն. խթ. 32։ լ. 5։ լհ. 18, 22։ խդ. 8, ևն։
² Ծն. լը. 3։ խզ. 12։ Թուա. խզ. 19։
³ Ծն. լը. 2։
⁴ Ծն. լը. 7։
⁵ Ծն. լը. 29, 30։ Մատ. ա. 3։
՚ Ծն. խզ. 12։ Հռութ. դ. 18։
՛ Ցես. է. 1 ¦ Ելսո՛ւթ Զարթի
՝ դ Թագ. դ. 31։
՞ կամ, Դարդա
՟ Տես Գէդ. դ. 1։
ՠ Ցես. դ. 18։ է. 1։
ա Մատ. ա. 3, 4։
† Նէբ. Բաամ
‡ կամ, Քաղէբ. տես հմմ. 18, 42։
՚ Հռութ. դ. 19, 20։ Մատ. ա. 4։
՛ Թուա. ա. 7։ բ. 3։
՝ Հռութ. դ. 21։ Մատ. ա. 4։
՞ ա Թագ. ժզ. 6։
՟ բ Թագ. բ. 18։
ՠ Տես բ Թագ. ժէ. 25։
ա Հմմ. 50։
՚ Նէ. լա. 2։
՛ Թուա. լէ. 1։
՝ Թուա. լբ. 41։ ¦ Օր. գ. 14։ Ցես. ժգ. 30։
՞ կամ, Գեսուրացւոց ու Ասարացոց Երկրէն
՟ կամ, Եսրոնի մեռնելէն ետքը՝ Քաղէբ եփրաթա կ'առնէ, ու անոր հետ Եսրոնի կինը Աբիան, որ
ՠ Գէդ. դ. 5։
ա Տես Հմմ. 34, 35։

ազգիկներ։ Ու Սեռան Յարքա անուանով Եգիպտացի ծառայ մը ունէր. Ու Սեռան իր աղջիկը
35 իր Յարքա ծառային կին տուաւ. որ անոր Ելթէթին ծնաւ։ Ու Ելթէթի ծնաւ Նաթանը, և Նա-
36 թան ծնաւ "Զաբադը, Ու Զաբադ ծնաւ Ոփ-
38 ղազը, և Ոփղազ ծնաւ Ովբէդը, Ու Ովբէդ
39 ծնաւ Յէուն, և Յէու ծնաւ Ազարիան, Ու Ազա-
րիա ծնաւ Հեղղէղը, և Հեղղէղ ծնաւ Եղեա-
40 սան, Ու Եղեասա ծնաւ Սոսամէն, և Սոսամէ
41 ծնաւ Սեղղումը. Ու Սեղղում, ծնաւ Յեկամիան, և Յեկամիա ծնաւ Եղիսամանն։

42 Ու Յերամէլի եղբօրը Քաղէբի որդիները. անոր անդրանիկը Մեսա՝ Զիփի հօրն էր, ու
43 Հեբրոնի հօրը Մարեսայի որդին էր։ Եւ Հեբրոնի որդիները Կորհ ու Թափուա և Բակամ ու
44 Սեմա էին։ Ու Սեմա ծնաւ Հռաամը՝ Յարկաամի հօրը, ու Ռակամ ծնաւ Սամայիին։ Եւ Սա-
45 մայիի որդին Մաոն էր. ու Մաոն Բեթսուրի
46 հօրն էր։ Եւ Քաղէբի հարճը Գեփա ծնաւ Ատանը, Մոսան ու Գազէզը. և Ատան ծնաւ
47 Գազէզը։ Ու Յադայիի որդիները Հռագեմ, Յովնաթամ, Գեսան, Փաղէտ, Գեփա ու Սագափ
48 էին։ Եւ Քաղէբի հարճը Մաաքա ծնաւ Սեբերը
49 ու Թարհանան. Նաև ծնաւ Մաթմաննայի հօրը Սագափը, ու Մաքբենայի հօրը ու Գաբաայի հօրը Շուսան. և Քաղէբի աղջիկը Աքսա էր։

50 "Եփրաթի անդրանիկան Ովրի որդւոյն Քաղէբի որդիները սաանք էին. Կարիաթարիմի հօրը Սո-
51 բալ, Բեթղէհէմի հօրը Սալման, Բեթգադերի
52 հօրը Հարեփ։ Եւ Կարիաթարիմի հօրը Սոբալի որդիները Հարօէ ու Մանահաթացւոց կէսն էին։
53 Եւ Կարիաթարիմի տոհմերը Յեթերացիք, Փութացիք, Սամաթացիք ու Մասերացիք էին. Սա-
54 րաացիք ու Եսթաուղացիք սաանցմէ ելան։ Սալմանի որդիները Բեթղէհէմ, Նետոփաթացիք, Ատրովթ, Յովաբի տունը ու Մանահաթացւոց կէսը ու Սորացիք էին։ Եւ Գաբէսի մէջ բնակող դպիրներուն տոհմերը Թարգաթացիք, Սամմաթացիք, Սուկաթացիք. սաանք Ռեքաբի տանը Հօրմէն եմաթ է եկող "կենեցիք էին։

ԳԼ. Գ

1 Դաւթի որդիները։ 10 Անոր սերունդը մինչև Սեդեկիա։ 17 Յեքոնիայի յաջորդները։

Եւ Դաւթի Հեբրոնի մէջ ծնած որդիները սաանք էին. անդրանիկը "Ամնոն՝ Բ Յեզրաելացի Աքինաամէ, երկրորդը †Դանիէլ՝ Կարմելացի Ա-
2 բիգեայէ, երրորդը Աբիսողոմ՝ Գեսուրի թագաւորին Թողմիի աղջկանը Մաաքայի որդին, չոր-
3 րորդը Ադոնիա՝ Հագգիթի որդին, Հինգերորդը Սափաթիա՝ Աբիտալէ, վեցերորդը Յեթրամ՝ իր
4 կնոջմէն "Եգղայէ։ Այս վեցը անոր ծնան Հեբրոնի մէջ. և Իշոն եօթը տարի ու վեց ամիս թագաւորութիւն ըրաւ, ու "Երուսաղէմի մէջ երեսունևերեք տարի թագաւորութիւն ըրաւ։

5 Եւ Երուսաղէմի մէջ սաանք ծնան անոր. Սամմուա, Սովբաբ, Նաթան ու †Սողոմոն. այս չորսը †Ամմիէլի աղջիկէն, Բերսաբէէ, ծնած էին. Եւ Յեբհար ու *Եղիսամա ու Եղիփաղէտ, Եւ Նոքա ու
8 Նափեկ և Յափիէ, Ու Եղիսամա ու ‡Եղիսդա ու
9 Եղիփաղէտ. Եսաանք ինն էին։ Այլոն ալ Գաւթի որդիներն էին, Հարճերուն որդիներէն ու անոնց քրոջմէն, Թամարէ, զատ։

10 Եւ Սողոմոնի որդին Ռոբոամ էր. անոր որդին Աբիա, անոր որդին Ասա, անոր որդին Յո-
11 սափատ, Անոր որդին Յովրամ, անոր որդին Ո-
12 զոզիա, անոր որդին Յովաս, Անոր որդին Ամասիա, անոր որդին §Ազարիա, անոր որդին Յով-
13 թամ, Անոր որդին Աքազ, անոր որդին Եզեկիա,
14 անոր որդին Մանասէ, Անոր որդին Ամոն, անոր
15 որդին Յոսիա։ Եւ Յոսիայի որդիները՝ անդրանիկը Յոհանան, երկրորդը Յովակիմ, երրորդը
16 Սեդեկիա, չորրորդը Սեղղում էր։ Ու Յովակիմի որդիները՝ անոր որդին Յեքոնիա, անոր որդին Սե-
17 դեկիա էր։ Ու Յեքոնիայի որդիները՝ Ասիր, անոր
18 որդին Սաղաթիէլ. Նաև Մելդիրամ, Փադայիա, Սանէասար, Յեկամիա, Ովսամա ու Նեդաբիա էին։ Եւ Փադայիայի որդիները Զօրոբաբէլ
19 ու Սեմէի էին. ու Զօրոբաբէլի որդիները՝ Մեսուղամ ու Անանիա. ու անոնց քոյրը Սողոմիթ
20 էր. Նաև Ասուբա ու Ոհէլ և Բարաքիա ու Ասադիա և Յուսաբեսեդ՝ հինգ էին։ Եւ Անանիայի
21 որդիները Փադայիա ու Եսայի էին. †Հռափայիայի որդիները, Ռափային որդիները, Արքիայի
22 որդիները, Սեքենիայի որդիները՝ ։ Ու Սեքենիայի որդին Սեմայիա էր. ու Սեմայիայի որդիները՝ Հաթուս և Իգալ ու Բարիա և Նեարիա ու
23 Սափատ՝ վեց էին։ Եւ Նեարիայի որդիները Եղիոէնայի ու Եզեկիա ու Եզրիկամ՝ երեք էին։ Ու
24 Եղիոէնայի որդիները Ովդավիա ու Եղիասիբ և Փաղայիա ու Ակկուբ և Յոհանան ու Դալայիա և Անանի՝ եօթն էին։

ԳԼ. Դ

1 Յուդայի սերունդը։ 5 Եսրոնի մեռնելէն ետքը՝ իրենց ծնած Ասքուրէն յառաջ եկած սերունդը։ 9 Գաբեսի ու անոր աղօթք ընելուն վրայով։ 21 Սելոմի սերունդը։ 24 Շմաւոնի սերունդը ու քաղաքները. 39 անոնք Գեդովրին՝ ու Սէիր լեռը բնակող Ամաղեկացիներուն վրայ կը սլանան։

Յուդայի որդիները՝ Փարէս, Եսրոն ու Քարմի
2 և Ովր ու Սոբալ էին։ Եւ Սոբալի որդին Ռոհէա-

՝ Գլ. ժա. 41։
՚ Յեզ. ժե. 17։
՛ Հին. 19։
՜ Դատ. ա. 16։
՝ Նեհեմ. լե. 2։ ——
՞ բ Թագ. գ. 2։
՟ Յեզ. ժե. 56։
ՠ բ Թագ. գ. 3 ։'ըսուի Քիլեաբ
ա բ Թագ. գ. 5։
։ բ Թագ. բ. 11։
՛ բ Թագ. ե. 5։
՝ բ Թագ. ե. 14։ Գլ. ժգ. 4։
՞ բ Թագ. ժբ. 24։
՟ բ Թագ. ժա. 3 ։'ըսուի Իլհամ
ՠ կամ, Եղիսուա. բ Թագ. ե. 15։
ա Գլ. ժգ. 7 ։'ըսուի Բաղիադա
։ Տես բ Թագ. ե. 14, 15, 16։
՛ բ Թագ. ժգ. 1։
՝ գ Թագ. ժա. 43։ ժե. 6։
՞ բ Մն. խա. 17 ։'ըսուի Յովաքազ. Էհ իր. 6 ։'ըսուի Ազարիա
՟ գ Թագ. ժե. 30 ։'ըսուի Ոդադիա
ՠ կամ, անոր որդին Հռափայիա, անոր որդին Ռափա, անոր որդին Արքիա, անոր որդին Սեքենիա
ա Նեղ. բ. 2։ ——
։ Ծն. լբ. 29։ խզ. 12։
՛ Գլ. բ. 52 ։'ըսուի Հարօէ

յիս Յեթը ծնաւ. ու Յեթ Աքիմային ու Ղաադը
3 ծնաւ. Սարաայեոց տոհմերը սոսնք են։ Ու Եւ-
սամի *Հօրմէն սոսնք եղան. Ցեղոսել ու Յեսմա
ու Յեդրաա. և անոնց քրոջը անունը Սաեղեփօն
4 էր։ Ու Գեդովրի Հայրը Փանուէլ, և Ովսոսի
Հայրը Եզեր էր. սոսնք Բեթլեհեմի Հօրը, Եփ-
րսթի, անդրանկան Հովրի որդիներն էին։
5 Ու †Թեկուէի Հայրը Աքուր երկու կին ու-
6 նէր, Եղսա ու Նսոարա. Եւ Նսոարա անոր ծնաւ
Ոքոզամը, Ոփերը, Թեմանը ու Ահասթարին. Նա-
7 արայի որդիները սոսնք էին։ Ու Եղսայի որդի-
8 ները Սարեթ, Սահառ ու Եթնան էին։ Եւ Կովս
ծնաւ Ենովքը, Սօբեբան, ու Հարումի որդւոյն
Ահասհելի տոհմերը։
9 Եւ Գաբէս իր եղբայրներէն Էփառաւոր էր.
ու անոր մայրը անոր անունը †Գաբէս դրաւ՝ ըսե-
10 լով, Զանիկա տրամաբեռոմէ ծնայ։ Եւ Գաբէս
Իսրայէլի Աստուծոյն աղաղակեց ու ըսաւ, Երանի՛
թէ սակն կօրհնես զիս օրհնեա ու իմ սահմանս
մեծցնես, և քու ձեռքդ ինծի հետ ըլլայ, ու զիս
չարէն ազատես, որպէս զի ինծի տրամաբեռիւն չըլ-
լայ։ Եւ Աստուած անոր խնդիրքը կատարեց։
11 Ու Սահայի եղբայրը Քեղուբ Մաքիրը ծնաւ,
12 որ Եսթօնի Հայրն էր։ Եւ Եսթօն ծնաւ Բեթռա-
փան ու Փասէն և Իրնահաի Հայրը Թանան. սոսնք
13 Հռեքայի մարդիկն էին։ ու Կենէզի որդիները
‡Գոթոնիէլ ու Սարայիա էին, և Գոթոնիէլի որ-
14 դին Ահթաթ էր։ Ու Մաոնաթային ծնաւ Եփրան.
և Սարայիա ծնաւ Յովաբը, §Գեքարասիմի Հայրը.
15 (քանզի անոնք արհեստաւորներ էին։) Ու Յե-
փոնեան Քաղէբի որդիները Իրու, Էլա ու Նաամ
16 էին. ու Էլային որդին Կենէզ էր։ Եւ Յալէլէլի
17 որդիները Զիփ, Զիփա, Թիրիա ու Ասարէլ. Ու
Եզրայի որդիները Յեթէր, Մօրադ, Ափեր ու Յա-
ղօն էին. ու սոսր կինը ծնաւ Մարիամը և Սամա-
18 յին ու Եսթեմոայի Հայրը Յեսբան. Եւ անոր կինը
Յուդիա ծնաւ Գեդովրի Հայրը Յարեդը, Սաքովի
Հայրը Քաբերը ու Զանոյի Հայրը Յեքթիէլը. և
Մօրադի սաաց Փարաւոնի աղջկան, Բեդիայի,
19 որդիները սոսնք էին։ Ու սոսր կնոջ Նահեմի
քրոջ, Ոդոյայի, որդիները Կեիլայի Հայրը Գարմի,
20 ու Մաքաթացի Եսթեմոայ էր։ Եւ Սիմոնի որդի-
ները Ամնոն, Հռինա, Բենհանան ու Թիղոն էին.
ու Յեսայի որդիները Զոհեթ ու Բենզոհեթ էին։
21 Եւ ‡Յուդայի որդւոյն Սելոմի որդիները՝ Ղե-
բայի Հայրը էր, ու Մարեսայի Հայրը Ղաադա,
և Ասբեայի տանը, բեհեզագործներուն տանը,
22 տոհմերն էին. Նաև Յովակիմ և Քոզեբայի մար-
դիկը ու Յովաս և Սարափ, որոնք Մովաբի մէջ
տիրացուած ըլլալով, ետ դարձան Յասուբի-Լեհեմ. ‖Իսկ
23 սոսնք հին բաներ են՝։ Անոնք բրուտներ էին և Նե-
թայիմի ու Գադերայի մէջ կը բնակէին. թագա-

* Կամ, որդիները
† Գլ. բ. 50։
‡ Գլ. բ. 24։
§ Ծն. լդ. 19։
† Այսինքն, արհեստաւորաց ձո-
րին
‖ Նէհեմ. ժա. 35։
‖ Ծն. լբ. 1, 5։ Ելս. 12։
‖ Կամ, ու Ադդէբարիմ-ամ-
թիկիմ

24 Շմաւոնի որդիները Ենամուէլ, Յամին, Յա-
25 րիբ, Զարա ու Սաուղ. Անոր որդին Սեղղում,
26 անոր որդին Մարաամ, անոր որդին Մասման։ Ու
Մասմայի որդիները, անոր որդին Համուէլ, անոր
27 որդին Զաքուր, անոր որդին Սեմէի։ Եւ Սեմէի
սասնըվեց տղայ ու վեց աղջիկ սունէր, բայց ա-
նոր եղբայրները շատ տղաքներ չսունէին. ու անոնց
ըոլոր տոհմերը Յուդայի որդիներուն չափ չշաս-
28 ցան։ Եւ անոնք Բերսաբէէի ու Մօղադայի ու
29 Ասար-սուսայի, Եւ Բաղայի ու Ասեմի և Թուղա-
30 թի, Ու Բաթուէլի ու Հորմայի և Սիկեղակի,
31 Ու Բեթմարքաբովթի և Հասար-սուսիմի ու Բեթ-
բարեիի և Սաղարիմի մէջ բնակեցան. մինչև
Դաւիթի թագաւոր եղած սասնը սասնք էին
32 անոնց քաղաքները, Ու անոնց գեղերը։ Նաև Ե-
թամ, Ային, Ռեմոն, Թոքեն ու Ասան, հինգ
33 քաղաք։ Եւ այս քաղաքներուն ըոլորտիքը եղած
ըոլոր գեղերը մինչև Կրոսաղ, անոնց բնակու-
34 թիւնները ու §Վիճակները սասնք էին։ Ու Մոսո-
35 բաբ և Յամլէք ու Ամասիայի որդին Յոսա, Եւ
Յովէլ ու Ասիէլի որդւոյն Սարայիայի որդւոյն
36 Յոսաբիայի որդին Յէու, Ու Եղիովէնայի ու Յե-
կեբա և Յասուբա ու Ասայիա և Ադիէլ ու Յե-
սիմիէլ ու Բանեա, Եւ Սեմայիայի որդւոյն Սա-
մարիի որդւոյն Յեդայիայի որդւոյն Ադօնի որդ-
38 ւոյն Սեփէիի որդին Զիզա։ Ասյս անուններով
յիշուածները իրենց տոհմերուն մէջ իշխաններ
էին, ու անոնց սղզասոհմները խիսս շասցան։
39 Եւ իրենց անասուններուն համար սրօս փնասռ-
ըով Գեդովրի մուսքը գացին մինչև ձորին սրե-
40 ւելեան կողմը. Եւ սուսս ու սղէկ սրօս գասան.
ու այն երկիրը ընդարձակ էր, և խաղաղութեան
ու հանդարսութեան մէջ էր. քանզի սուսջ
41 Քամ եղողները հոն կը բնակէին։ Եւ այս անուն-
ներով գրուածները Յուդայի Եզեկիա թագաւո-
րին օրերը գացին, ու անոնց վրաններն և հոն
գասուած բնակարանները Էզարկին, ու զանոնք
բնաջինջ ըրին մինչև այսօր, և անոնց սեղը բնա-
կեցան. վասն զի հոն իրենց հօսերուն համար ա-
րօս կար։ Ու անոնցմէ, այսինքն Շմաւոնի որդի-
ներէն, հինգ հարիւր մարդ Սէիր լեռը գացին,
իրենց վրայ Յեսսիի որդիները Փալասիան, Նա-
արիան, Հռափայիան ու Ոզիէլը իշխան սՆէնսլով.
43 Եւ †Ամալէկի փախասական մնացորդները զար-
կին, ու մինչև այսօր հոն բնակեցան։

ԳԼ. Ե

1 Իր անդրանկութենէն զրկուած Ռուբէնի սերունդը մինչև գերութիւնը. 9 անոնց բնակութիւնը, ու Հոդաբացւոց վրայ ըրած յաղթութիւնը։ 11 Գադի որդիներուն գլխաւոր մարդիկը ու բնակութիւնները։ 18 Ռուբենեան-

ե Ծն. խզ. 10, և ել. գ. 15։ ‖Ելս. Յամուէլ Թագ. խզ. 12։
ք Ծնն. ժբ. 2։
է Ծնն. ժբ. 5 ‖Ելս. Աստուս
ը Ծնն. ժբ. 8 ‖Ելս. Բաղղէբ-բէկեր
§ Կամ, ապրանութիւնները
ի Գ Թագ. ժբ. 8։
ձ Տես ա Թագ. ժե. 8։ լ. 17։ բ Թագ. ը. 12։ ——

ներու, Գադեաններու ու Մանասէի կէս ցեղին թիւը ու յաղթութիւնները. 23 կէս ցեղին բնակութիւնները ու զլխաւոր մարդիկը. 25 Անոնց գերութիւնը իրենց մեղքին համար.

Ե Իսրայէլի անդրանկան Ռուբէնի որդիները. (քանզի ՚անդրանիկը անիկա էր. բայց էիր Հօրը անկողինը պղծելուն համար՝ էիր անդրանկութեան իրաւունքը Իսրայէլի որդւոյն Յովսէփի որդիներուն տրուեցաւ. ու ազգահամարին մէջ անդրանիկի պէս չգրուեցաւ. 2 իսկ ՚Յուդա իր եղբայրներէն զօրաւոր եղաւ, ու անկէ էիշխաններ ելան, բայց անդրանկութեան իրաւունքը Յովսէփին էր). 3 Իսրայէլի անդրանկան Ռուբէնի որդիները Ենովք, Փաղղուս, Եսրոն ու Քարմի էին. 4 Յովէլի որդիները. անոր որդին Սեմայիա, անոր որդին Գոգ, անոր որդին Սեմէի, 5 Անոր որդին Միքա, անոր որդին Ռէայիա, անոր 6 որդին Բաաղ, Անոր որդին Բէերա, զոր ԷԱսորեստանի Թագլաթ-փաղասար թագաւորը գերի տարաւ. անիկա Ռուբենեանց իշխանն էր. 7 Եւ անոր եղբայրները իրենց տոհմերովը էին ազգահամարին մէջ գրուեցան, անոնց գլխաւորը Յէիէլ 8 էր, եւ բը Զաքարիա, Եւ Յովէլի որդւոյն Սեմայի որդւոյն Ազազի որդին Բաղա. ասիկա ԷԱրոէրի մէջ, ու անկէ մինչեւ Նեբաւ ու Բէէլմէն բնակեցաւ. 9 Եւ արեւելեան կողմէն՝ Եփրատ գետէն մինչեւ անապատը բնակեցաւ, քանզի անոնց անասունները ՛Գաղաադու երկրին մէջ 10 շատցեր էին. Ու Սաւուղի օրերը անոնք պատերազմ ըրին էՀագարացւոց հետ, որոնք իրենց ձեռքը իյնան. ու Գաղաադու բոլոր արեւելեան կողմերը՝ անոնց վրաններուն մէջ բնակեցան.

11 Եւ Գադի որդիները սոնց դիմաց Բաասնու երկրին մէջ բնակեցան մինչեւ Սելքա. Գլխաւորը Յովէլ, ու երկրորդը Սափամ, եօթը 13 Յանայի, ու Սափատ՝ Բասանի մէջ: Եւ անոնց եղբայրները իրենց ազգաւոհմներուն համեմատ՝ Միքայէլ, Մեսուզամ, Սաբէէ, Յորէ, Յաքան, 14 Զիա ու Եբեր՝ եօթն էին. Աստնք Բուզի որդւոյն Յահդոյի որդւոյն Յեսիսայի որդւոյն Միքայէլի որդւոյն Գաղաադի որդւոյն Յարոայի որդւոյն Հուրիի որդւոյն Աբիքեյլի որդիներն էին. 15 Անոնց ազգաւոհմներուն իշխանը Գունիի որդւոյն Աբդիէլի որդին Աքի էր. 16 Եւ անոնք Գաղաադու մէջ, Բասանի ու անոր գիւղաքաղաքներուն մէջ, ու ԷՍարօնի բոլոր արուարձաններուն մէջ՝ մինչեւ անոնց սահմանները բնակեցան. 17 Ամէն սոնք Յուդայի ՀՅովաթամ թագաւորին օրերը, ու Իսրայէլի ՀՅերոբովամ թագաւորին օրերը ազգահամարին մէջ գրուեցան.

18 Ռուբէնի որդիները ու Գադեանք ու Մանասէի կէս ցեղը՝ քառասունըչորս հազար եօթը հարիւր վեթասուն զօրաւոր, վահան ու սուր կրող, և աղեղ քաշող, պատերազմ սորված, 19 ու պատերազմի ելլող մարդիկ էին. Եւ անոնք Հագարացւոց, Յետուրացւոց, Նափեսացւոց ու Նոդաբացւոց հետ պատերազմ ըրին, Եւ Յանոնց յաղթեցին. ու Հագարացիք և բոլոր անոնց հետ եղողները անոնց ձեռքը տրուեցան. քանզի անոնք պատերազմի մէջ Աստուծոյ աղաղակեցին, ու անոնց լսեց, վասն զի Նմանը ապաւինեցան: Եւ անոնց անասունները, 21 ցան՝ Եւ անոնց անասունները, հինսուն հազար ուղտ, ու երկու հարիւր հինսուն հազար ոչխար, ու երկու հազար էշ, և հարիւր հազար մարդ 22 գերի ըրին. (քանզի շատերը մեռած ինկան. վասն զի այս պատերազմը Աստուծմէ էր.) ու մինչեւ ՚գերութիւնը անոնց տեղը բնակեցան:

23 Եւ Մանասէի որդիներուն կէս ցեղը այն երկրին մէջ բնակեցան, Բասանէ մինչեւ Բաալ-Հերմոն, Սանիր ու Հերմոն լեռը, քանի բազմութիւ էին: 24 Եւ անոնց ազգաւոհմներուն իշխանները սոնք էին. Ափեր, Յեսաի, Եղիէլ, Եզրիէլ, Երեմիա, Ովդուիա ու Յազդիէլ, որոնք զօրաւոր, քաջ ու անուանի մարդիկ էին, ու իրենց ազգաւոհմներուն իշխաններն էին:

25 Եւ իրենց հայրերուն Աստուծոյն դէմ ապրատամբեցան, ու այն երկրին ազգերուն ՚աստուածներուն հետեւելէն էբնթալով պոռնկեցան, զոր նք Աստուած անոնց առջեւէն բնաջինջ ըրած 26 էր: Եւ Իսրայէլի Աստուածը Ասորեստանի ՚Փուղ թագաւորին հոգին ու Ասորեստանի ՆԹագլաթ-փաղասար թագաւորին հոգին գրգռեց, ու Ռուբենեանները, Գադեանները ու Մանասէի կէս ցեղը գերի բրաւ, և զանոնք ՆՀալա ու Քաբովր ու Հարա ու Գովզան գետը տարաւ մինչեւ այսօր:

ԳԼ. Զ

1 Ղեւիի որդիները, 4 Քահանայից ազգահամարը մինչեւ գերութիւնը, 16 Գերսոնի, Մերարիի ու Կահաթի տոհմերը, 49 Ահարոնի պաշտօնը, ու անոր սերունդը մինչեւ Աքիմաաս, 54 Քահանայից ու Ղեւտացւոց քաղաքները:

Ղեւիի որդիները ՚Գերսոն, Կահաթ ու 2 Մերարի էին, Եւ Կահաթի որդիները Ամրամ, 3 Իսհար, Քեբրոն ու Ոզիէլ էին. Եւ Ամրամի որդիները Ահարոն, Մովսէս ու Մարիամ էին. Ու Ահարոնի որդիները ԷՆադաբ, Աբիուդ, Եղիազար ու Իթամար էին. 4 զոր ու Իթամար էին. Եղիազար ծնաւ Փենէհէս, 5 Հէսը, ՚՚ Փենէհէս ծնաւ Աբիսուան, Եւ Աբիսուան ասա ծնաւ Բոկկին, ու Բոկկի ծնաւ Ոզին, Եւ 6 Ոզի ծնաւ Զարիան, ու Զարիա ծնաւ Մարիովթ,

---

՚ Ծն. խթ. 32։ խթ. 3։
Բ Ծն. լե. 22։ խթ. 4։
Գ Ձն. խբ. 15. 22։
Դ Ծն. խթ. 8, 10։ Սապ. կ. 7։ ՃԲ. 8։
Ե Միք. ե. 2։ Մատ. բ. 6։
Զ Ծն. խզ. 9։ Նկ. զ. 14։ Թուղ. 5։
Է դ Թագ. ժե. 29։ ժզ. 7։
Ը Տես Հմր. 17։
Թ Ցես ժզ. 15, 16։
Ժ Ցես. խբ. 9։
ԺԱ Ծն. խե. 12։
ԺԲ Ցես. ժզ. 11, 24։
ԺԳ Գլ. խէ. 29։
ԺԴ դ Թագ. ժե. 5, 32։
ԺԵ դ Թագ. ժե. 16, 28։
ԺԶ Ծն. խե. 15։ Գլ. ա. 31։
ԺԷ Տես Հմր. 22։
ԺԸ Սապ. խբ. 4, 5։
ԺԹ դ Թագ. ժե. 29։ ժէ. 6։
Ի դ Թագ. ժէ. 7։
ԻԱ դ Թագ. ժե. 19։
ԻԲ դ Թագ. ժե. 29։
ԻԳ դ Թագ. ժէ. 6։ ժը. 11։

——

ՙ Ծն. խզ. 11։ Նկ. զ. 16։ Թուղ. 57։ Գլ. ՚խզ. 6։ Հմր. 16։
Բ Ղեւ. Ժ. 1։

7 Ո– Մարիօթ ծնաւ Ամմոիան, և Ամմոիա ծնաւ
8 Ակիտովբը, Ու Ակիտովբ ծնաւ Սադոկը, ու
9 Սադոկ ծնաւ Ակիմաասը, Եւ Ակիմաաս ծնաւ
10 Ազարիան, ու Ազարիա ծնաւ Յոհանանը, Եւ Յո-
հանան ծնաւ Ազարիան. (ասիկա էր որ Սողոմոնի
Երուսաղէմ շինած Տաճարին մէջ Քահանա-
11 յութիւն ըրաւ.) Ու Ազարիա ծնաւ Ամմոիան,
12 և Ամմոիա ծնաւ Ակիտովբը, Ու Ակիտովբ ծնաւ
13 Սադոկը, ու Սադոկ ծնաւ Սեղղումը, Եւ Սեղ-
ղում ծնաւ Փեղկիան, ու Փեղկիա ծնաւ Ազա-
14 րիան, Եւ Ազարիա ծնաւ Սարայիան, ու Սարա-
15 յիա ծնաւ Յովսեդեկը։ Եւ Յովսեդեկ երթի գնաց,
Երբ Տէրը Յուդան ու Երուսաղէմը Նաբուգոդո-
նոսորի ձեռքով փոխադրեց։
16 Ղեւիի որդիները՝ Գերսոն, Կահաթ ու Մե-
17 րարի էին։ Ու Գերսոնի որդիներուն անուններըը
18 ասոնք էին. Ղոբենի ու Սեմէի։ Եւ Կահաթի որդի-
19 ները Ամրամ, Իսհար, Փեբրոն ու Ոզիել էին։ Մե-
րարիի որդիները Մոողի ու Մուսի էին. և ասոնք են
Ղեւացւոց տոհմերը իրենց հայրերուն համեմատ։
20 Գերսոնի որդիները. անոր որդին Ղոբենի, անոր
21 որդին Յեթ, անոր որդին Զամմա, Անոր որդին
Յովաք, անոր որդին Իդդով, անոր որդին Զարա,
անոր որդին Յաթրի էր։
22 Կահաթի որդիները. անոր որդին Ամինադաբ,
23 անոր որդին Կորխ, անոր որդին Ասիր, Անոր որդին
Եղկանա, անոր որդին Ակիասափ, անոր որդին Ա-
24 սիր, Անոր որդին Թահաթ, անոր որդին Ուրիել,
անոր որդին Ոզիա ու անոր որդին Սաուղ էր։
25 Ու Եղկանայի որդիները՝ Ամասայի, Ակիմոթ
26 Ո– Եղկանա էին. Եղկանայի որդիները. անոր որ-
27 դին Սուփի, ու անոր որդին Նահաթ, Անոր որ-
դին Եղիաբ, անոր որդին Յերոամ, անոր որդին
28 Եղկանա էր։ Ու Սամուէլի որդիները. անոր անդ-
րանիկը Յովէլ, ու երկրորդը Ակիա էր։
29 Մերարիի որդիները Մոողի, անոր որդին Ղո-
30 բենի, անոր որդին Սեմէի, անոր որդին Ոզա, Անոր
որդին Սամաա, անոր որդին Անգիա, անոր որդին
Ասայիա էր։
31 Եւ ասոնք են զորոնք Դաւիթ երգեցողութեան
պաշտօնին վրայ դրաւ Տէրոջը տունը մէջ Հան-
32 գստարանին տակ երբ. Ու անոնց պաշ-
տօնը ժողովքի խորանին առջև օրհնութիւն եր-
գել էր, մինչև որ Սողոմոն Երուսաղէմի մէջ Տէ-
րոջը տունը շինեց. ու իրենց կարգին համեմատ
33 իրենց պաշտօնին վրայ կը կենային։ Եւ իրենց որ-
դիներով կեցողները ասոնք են. Կահաթեանց
որդիներէն երգեցող Եմանը, Յովէլի որդին, որ
34 Սամուէլի որդին, Ո՛ր Եղկանայի որդին, որ Յերո-
ամի որդին, որ Եղիէլի որդին, որ Թովայի որդին,
35 Ո՛ր Սուփի որդին, որ Եղկանայի որդին, որ Մա-
36 ամի որդին, որ Ամասայիի որդին, Ո՛ր Եղկանայի
որդին, որ Յովէլի որդին, որ Ազարիայի որդին, որ
37 Սափոնիայի որդին, Որ Թահաթի որդին, որ Ասիրի
որդին, որ Ակիասափի որդին, որ Կորխի որդին,
38 Որ Իսհարի որդին, որ Կահաթի որդին, որ Ղե-
39 ւիի որդին, որ Իսրայէլի որդին էր։ Եւ անոր ա-
կողմը կայնողը իր եղբայրը Ասափ էր, որ Ասափ
40 Բարաքիայի որդին, որ Սամայի որդին, Որ Մի-
քայէլի որդին, որ Բահասիայի որդին, որ Մեղքի-
41 այի որդին, Որ Ադայիի որդին, որ Զարայի որ-
42 դին, որ Ադայիայի որդին, Որ Եթանի որդին, որ
43 Զամմայի որդին, որ Սեմէիի որդին, Որ Յեթի որ-
44 դին, որ Գերսոնի որդին, որ Ղեւիի որդին էր։ Ու
անոնց եղբայրները, Մերարիի որդիները, ձախ
կողմը կը կային. Եթան՝ Կիսեայի որդին, որ Ա-
45 դիի որդին, որ Մալուքի որդին, Որ Ասայիայի
որդին, որ Ամասիայի որդին, որ Փեղկիայի որդին,
46 Որ Ամասիի որդին, որ Բանիի որդին, որ Սամերի
47 որդին, Որ Մոողիի որդին, որ Մուսիի որդին, որ Մե-
48 րարիի որդին, որ Ղեւիի որդին էր։ Ու անոնց եղ-
բայրները, Ղեւացիք, Աստուծոյ տանը խորա-
նին ամէն ծառայութեանը նուիրուած էին։
49 Բայց Ահարոն ու անոր որդիները հոզջակէզի
սեղանին վրայ ողջակէզ, ու խունկի սեղանին վրայ
խունկ կը մատուցանէին, որուն Սուրբ Տեղին ամէն գործը կատարելով, ու Իսրայէլի
համար քաւութիւն ընելով, այն ամէնուն հա-
մեմատ զոր Աստուծոյ ծառան Մովսէս պատուի-
50 րեր էր։ Եւ Ահարոնի որդիները ասոնք էին. Անոր
որդին Եղիազար, անոր որդին Փենէհէս, անոր որ-
51 դին Ակիտուբ, Անոր որդին Բուկկի, անոր որդին
52 Ոզի, անոր որդին Զարխիա, Անոր որդին Մարիօթ,
անոր որդին Ամարիա, անոր որդին Ակիտովբ,
53 Անոր որդին Սադոկ, անոր որդին Ակիմաաս։
54 Եւ Կահաթի տոհմին, Ահարոնի որդիներուն,
բնակութիւնները ասոնք էին իրենց գեղերով ու
իրենց սահմաններով, քանզի այն վիճակը անոնց
55 եղաւ։ Եւ Յուդայի երկրին մէջ Քեբրոնը ու ա-
նոր շրջակայ արուարձանները անոնց տուին.
56 Բայց այն քաղաքին արտերը ու անոր գեղերը
57 Յեփոնեան Քալէբի տուին։ Եւ Յուդայի քաղաք-
ներէն Ահարոնի որդիներուն Քեբրոնը տուին (որ
ապաստանի քաղաք էր), ու Լիբնան իր արուար-
ձաններով, և Յաթիրը ու Եսթեմոան իր արուար-
58 ձաններով, Եւ Քիլէնը իր արուարձաններով,
59 ու Դաբիրը իր արուարձաններով, Եւ Ասանը
իր արուարձաններով, ու Բեթ-սամիւսը իր ար-
60 ուարձաններով, Եւ Բենիամինի ցեղէն Գաբան
իր արուարձաններով, ու Գաղեմէթը իր ար-
ուարձաններով, և Անաթովթը իր արուարձան-
ներով. անոնց տոհմերուն ամէն քաղաքները
տասներեք քաղաք էին։
61 Ու այս Կեզրն տոհմերէն մնացած Կահաթի

ե Բ Թագ. ը. 17։
զ Բ Թագ. ժե. 27։
է գ Թագ. զ. Բ Մն. գ։
• Եբր. ասոնք
ը Տես Բ Մն. իզ. 17, 18։
ի Տես Եզր. է. 3։
ժ Նեհեմ. ժա. 11։
ժա Դ Թագ. իե. 18։
ժբ Ել. ղ. 16։ Հմի. 1։
ժգ Հմի. 42։
ժդ Տես Հմի. 35, 36։
ժե Հմի. 33։ ա Թագ. ը. 2։
ժզ Գլ. ժզ. 1։
ժէ Ել. ղ. 24։
ժը Դ Եզր. ա. 9։
ժթ Ել. ը. 7։
ի Տես Եզր. ը. 13։ ժե. 13։
ի Տես Եզր. ժզ. 13։ ժե. 13։
իա Տես Եզր. իա. 13։
իբ Տես Եզր. իա. 15 Եբր. է Քոռէ
իգ Տես Եզր. իա. 16 Եբր. Ա.յին։
իդ Տես Եզր. իա. 18 Եբր. Գաղմեն։
իե Հմի. 66։

որդիներուն՝ Մանասէի կէս ցեղէն ՚ելիճակով
տասը քաղաք։
62 Ու Գերսոնի որդիներուն՝ իրենց տոհմերուն
Համեմատ Իսաքարի ցեղէն, Ասերի ցեղէն ու
Նեփթաղիմի ցեղէն ու Բասանի մէջ բնակող Մա-
նասէի ցեղէն տասներիք քաղաք։
63 Մերարիի որդիներուն՝ իրենց տոհմերուն հա-
մեմատ Ռուբէնի ցեղէն ու Գադի ցեղէն և Զա-
բուղոնի ցեղէն վիճակով Երեսուներկու քաղաք
։
64 Ու Իսրայէլի որդիները այս քաղաքները իրենց
65 արուարձաններովը Ղեւտացիներուն տուին։ Եւ
Յուդայի որդիներուն ցեղէն ու Շմաւոնի որդի-
ներուն ցեղէն ու Բենիամինի որդիներուն ցեղէն
վիճակով՝ այս անուանով յիշուած քաղաքները
66 տուին։ Եւ †Կահաթի որդիներուն ճոպաճ տո-
հմերուն †կողմանէն քաղաքները Եփրեմի ցեղէն
67 էին. "Ու անոնց Եփրեմի լեռնային վրայ Սիւքեմը
տուին, (որ ապաստանի քաղաքներէն էր,) ու
անոր արուարձանները, և Գազերը իր արուար-
68 ձաններովը, Ու Յեկմամը իր արուարձաններովը,
69 և Բեթերոնը իր արուարձաններովը, Ու Այա-
ղոնը իր արուարձաններովը, և Գեթրեմմոնը իր ար-
70 ուարձաններովը, Ու Մանասէի կէս ցեղէն Անէրը
իր արուարձաններովը, և Յերղամը իր արուար-
ձաններովը Կահաթի որդիներուն մնացած տոհ-
մին տուին։
71 Գերսոնի որդիներուն Մանասէի կէս ցեղին
տոհմէն Բասանի մէջ Գողոնը իր արուարձան-
ներովը, ու Աստարովթը իր արուարձաններովը,
72 Եւ Իսաքարի ցեղէն Կադէսը իր արուարձանն-
73 երովը, Դաբարաթը իր արուարձաններովը, Ու Ռա-
մովթը իր արուարձաններովը, և Անեմը իր ար-
74 ուարձաններովը, Ու Ասերի ցեղէն Մասաղը իր
արուարձաններովը, և Աբդոնը իր արուարձանն-
75 երովը, Ու Հուկոկը իր արուարձաններովը, և Բոսրը
76 իր արուարձաններովը, Ու Նեփթաղիմի ցեղէն
Գալիլեայի մէջ Կադէսը իր արուարձաններովը,
և Համմոնը իր արուարձաններովը, ու Կարիա-
թեմը իր արուարձաններովը։
77 Եւ մնացածներուն, այսինքն Մերարիի որդի-
ներուն, Զաբուղոնի ցեղէն Ռեմմոնը իր արուար-
78 ձաններովը, Թաբորը իր արուարձաններովը, Ու
Երիքովի Յորդանանու անդիի կողմը, Յորդանա-
նու արեւելեան կողմը, Ռուբէնի ցեղէն անա-
պատին մէջ Բոսորը իր արուարձաններովը, ու
79 Յասան իր արուարձաններովը, Եւ Կադեմովթը
իր արուարձաններովը, ու Մեփաաթը իր ար-
80 ուարձաններովը, Եւ Գադի ցեղէն Գաղաադի
մէջ Ռամովթը իր արուարձաններովը, ու Մանա-
81 յիմը իր արուարձաններովը, Ու Եսբոնը իր
արուարձաններովը, և Յազերը իր արուարձան-
ներովը։

ԳԼ. Է

1 Իսաքարի, 6 Բենիամինի, 13 Նեփթաղիմի, 14 Մանա-
սէի, 20, 24 ու Եփրեմի որդիները։ 21 Եփրեմի կրած նե-
ղութիւնը Գէթի մարդոցմէ։ 23 Բարիա կը ծնանի անոր։
28 Եփրեմացիներու բնակութիւնները։ 30 Ասերի որդիները։

Եւ Իսաքարի որդիները, Թովղա ու Փուա
2 և Յասուբ ու Սամրօն, չորս էին։ Եւ Թովղայի
որդիները, Ոզի ու Հռափայիա և Յերիէլ ու Յե-
մայի և Յեբսամ՝ ու Սամուէլ, իրենց հօրը Թով-
ղայի տանը իշխանները՝ իրենց ազգին մէջ զո-
րաւոր կարիճներ էին. Թուելիի օրերը Բանոյ
3 Թիւը քառասունհինգ հազար վեց հարիւր էր։ Ու
Ոզիի որդիները, Յեզերիա ու Յեզերիայի որդիները
Միքայէլ և Աբդիա ու Յոէլ և Յեսիա, հինգ-
4 էին, և ամէնն ալ իշխաններ էին. Ու անոնց հետ
անոնց ցեղին ու ազգատոհմին մէջ պատերազմի
շարուած երեսունվեց հազար զօրք կար. քանզի
5 անոնց կիները ու որդիները շատ էին։ Եւ
անոնց եղբայրները Իսաքարի բոլոր տոհմերուն մէջ
զօրաւոր կարիճներ ըլլալով՝ իրենց ազգատոհմե-
րին համեմատ ամէնը ութսունհազար հազար էին։
6 Բենիամինի որդիները, Բաղա, Բոքոր ու Յե-
7 դիէլ, երեք էին։ Եւ Բաղայի որդիները, Եղոն,
Ոզի, Ոզիէլ, Յերիմոթ ու Իրի, իրենց ազգա-
տոհմին իշխանները ու զօրաւոր կարիճները, հինգ
էին. և անոնց ազգատոհմերին մէջ գրուածները
քառասունհինգ հազար երեսունչորս հոգի էին։
8 Ու Բոքորի որդիները Զամիրա, Յոաս, Եղիազար,
Եղիովէնայի, Ամրի, Յերիմոթ, Աբիա, Ան-
թոթի ու Գազեմէթ էին. ասոնք ամէնը Բոքորի
9 որդիներն էին։ Եւ անոնց ազգատոհմերին մէջ
իրենց ազգատոհմներուն իշխանները՝ զօրաւոր
կարիճներ ըլլալով, քսան հազար երկու հարիւր
10 հոգի հաշուեցին։ Եւ Յեդիէլի որդին Բաղղան, ու Բաղ-
ղանի որդիները Յեուս, Բենիամին, Ահոդ, Քա-
11 նանա, Զեթան, Թարսիս ու Ախիսահար էին։ Ասոնք
ամէնը, Յեդիէլի որդիները, իրենց տոհմերուն իշ-
խաններն ու զօրաւոր կարիճներ էին. ՚՚ ասոնք-
12 ուն թիւը հազար երկու հարիւր պատերազմի ելլող
մարդիկ էին։ Եւ †Սուփիմ ու Ուփիմ Իրի որդի-
ներն էին, Հուսիմ ալ ‡Ախերի որդին էր։
13 Նեփթաղիմի որդիները՝ Յասիէլ, Գունի, Յա-
սեր ու §Սեղղում՝ Բաղղայի որդիներն էին։
14 Մանասէի որդիները. Ասրիէլ, զոր իր կինը ձնա-
՚՚ անոր Ասրի հարճը Գաղաադի հայրը Մաքիրը
15 ծնաւ։ Եւ Մաքիր իրեն կին առաւ Ուփիմի ու
Սուփիմի քոյրը, որուն անունը Մաաքա էր, ու
երկրորդին անունը Սալպհատ էր. և Սալպհատ
16 աղջիկներ ծնաւ։ Ու Մաքիրի կինը Մաաքա որդի
մը ծնաւ, և անոր անունը Փարէս կոչեց. ու անոր
եղբօրը անունը Սարէս էր, և անոր որդիները Ու-
17 ղամ ու Րոկեմ էին։ Եւ Ուղամի որդին ¶Բեդան
էր. Մանասէի որդւոյն Մաքիրի որդւոյն Գաղա-

ղ Ցես. իս. 5։
ղ Ցես. իս. 7, 34։
ճ Հմր. 61։
† Եբր. սահմանին
= Ցես. իս. 21։
ձ Տես Ցես. իս. 22—35։ ——
ն Ծն. իզ. 13։ Թուա. իզ. 23։
ֆ ք Թագ. իզ. 1, 2։ Գլ. իե. 1։
ֆ Ծն. խզ. 21։ Թուա. իզ. 38։ գլ. ը. 1, ևն։
պ Թուա. իզ. 39 ՚՚ըսուի Սուփամ։
§ Թուա. իզ. 38 ՚՚ըսուի Ախերամ։
¶ Ծն. խզ. 24 ՚՚ըսուի Սիլեմ։
ֆ ա Թագ. ժբ. 11։

18 ապէ որդիները սոնք էին՝ Ու անոր քոյրը Մաղկէթ ծնաւ Եսուդը, ըԱբիեզերը ու Մոսղան։
19 Եւ Սեմիդային որդիները Աքիան, Սիւքեմ, Ղաղկէլ ու Անիամ էին։
20 Ու Ընփրեմի որդիները Սուտողա, (և անոր որդին Բարադ, ու անոր որդին Թոսաթ, ու անոր
21 որդին Եղիսադա, և անոր որդին Թոսաթ, Ու անոր որդին Զաբադ, և անոր որդին Սուտողա,) նաև Եզեր ու Եղիսադ էին. ու զոնոնք այն երկրին մէջ ծնած Գեթացիք մեռցուցին, քանզի անոնց անա-
22 սունները առնելու իջան։ Եւ անոնց հայրը Եփրեմ շատ օրեր սուգ բռնեց, ու անոր եղբայրները
23 զանիկա մխիթարելու գացին։ Եւ անիկա իր կնոջ մտաւ, ու անիկա յղանալով որդի մը ծնաւ. և անոր անունը *Բարիա կոչեց, վասն զի իր տանը
24 վրայ չարիք եկած էր։ Ու անոր աղջիկը Սէերա էր. ասիկա վարի ու վերի Բեթերոնը ու Ոզան-
25 սէերան շինեց։ Եւ անոր որդին Հռափէ ու Հռասէփ, ու անոր որդին Թադէ, և անոր որդին Թա-
26 ան, Անոր որդին Ղասդան, անոր որդին Սմիուդ,
27 անոր որդին Եղիսամա, Անոր որդին †Նաւէ ։—
28 անոր որդին Յեսու էր։ Եւ անոց կալուածքները ու բնակութիւնները սոնք էին. Բեթէլ ու անոր գեղերը, ու արեւելեան կողմէն Նոսորան և ա-
բեւմտեան կողմէն Գազեր ու անոր գեղերը, և Սիւքեմ ու անոր գեղերը, մինչև Գազա ու անոր
29 գեղերը, Եւ ‡Մանասէի որդիներուն սահմաններուն քով Բեթսան ու անոր գեղերը, Թանաք ու անոր գեղերը, †Մակեդդով ու անոր գեղերը, Դովր ու անոր գեղերը. Իսրայէլի որդւոյն Յովսէփի որդիները սոնց մէջ կը բնակէին։
30 ÞԱսերի որդիները Յեմնա, Յեսուա, Յեսուի
31 ու Բարիա, և անոնց քոյրը Սարա էր։ Ու Բարիայի որդիները Բաղեր ու Մեղքիէլ էին. ասիկա
32 Բարսայիթի հայրն էր. Ու Բաղեր ծնաւ Յափղէթը, Սովմերը և Խովթամը, ու անոնց քոյրը
33 Սովղան։ Ու Յափղէթի որդիները Փասաք, Բամհալ ու Ասուաթ էին. Յափղէթի որդիները
34 սոնք էին։ Եւ Սովմերի որդիները Աքի, Հռոդա,
35 Ռբա ու Արամ էին։ Ու անոր եղբօրը Հելեմի որդիները Սոփա, Յամնաա, Սելէս և Ամմաղ էին։
36 Սոփայի որդիները Սուա, Առնոփար, Սուաղ,
37 Բարի, Յեմրա, Բասար, Ոմդ, Սամմա, Սաղիսա,
38 Յեթրան, և Բէերա։ Ու Յեթերի որդիները Յեփոնէ, Փասպա և Արա էին։ Ու Ոմղայի որդիները
39 Արահ, Անիէլ ու Հռասիա էին։ Սոսնք ամէնը Ասերի որդիներն էին, ու էրենց ազգաոտհմներուն իշխաններն էին, ընտիր ու զօրաւոր կտրիճներ և պէսպէս իշխաններ էին. ու անոնց ազգահամարին մէջ պատերազմական զօրաց թիւը քսանըվեց հազար մարդ էր։

ԳԼ. Ը

1 *Բենիամինի որդիները, ու անոր գլխաւոր մարդիկը։*
33 *Սաւուղի ու Յոնաթանի ազգաբանութիւնը։*

Ու Բենիամին ծնաւ իր անդրանիկը ՚Բաղան,
2 երկրորդը Ասբէլը, երրորդը Ասրան, Չորրորդը
3 Նովան, ու հինգերորդը Ռափան։ Եւ Բաղայի որ-
4 դիները *Ադար, Գերա, Աբիուդ, Աբիսուա, Նէ-
5 եման, Աքոսք, Գերա, ÞՍուփան և Փիսրամ էին։
6 Ու Աքուդի որդիները սոսնք էին, և Գաբայի բնակիչներուն իշխանները սոսնք էին, ու զոնոնք
7 ‡Մանսքաթի փոխադրեցին. Եւ Նէեման ու Աքիա ու զոնոնք փոխադրողը Գերա. ասիկա Ոզան
8 ու Աքիուդը ծնաւ։ Եւ Սահարիմ զոնոնք դրկելէն ետքը Մովաբի երկրին մէջ զաւակներ ծնաւ.
9 — անոր կիները Հուսիմ ու Բաարա էին։ Եւ իր կնոջմէն, Յովաբէ, Յոբադը, Սաբիան, Մեսան,
10 Մելքամը, Յէուսը, Սեքիան ու Մարման ծնաւ. սոսնք անոր որդիները — տոհմերու իշխաններ
11 էին։ Եւ Հուսիմէ Աբիտովբը ու Եղփաղը ծնաւ։
12 Ու Եղփաղի որդիները Եբեր, Մեսամ ու †Սամմեր, (ասիկա Ոնովը, Ղոդը ու անոր գեղերը շի-
13 նեց,) Եւ Բարիա ու Սեմա էին. սոսնք Այեղոն բնակող տոհմերուն իշխաններն էին, — սոսնք
14 վռնտեցին Գեթի բնակիչները։ Եւ ‡Ահիօ,
15 Սասակ, Յերիմոթ, Զաբադիա, Արադ, Եդեր,
16 Միքայէլ, Յեսպա ու Յովքա Բարիայի որդիներն
17 էին։ Եւ Զաբադիա, Մեսուղամ, Ազակի, Փա-
18 լեր, Յեսամսերի, Յեզղիա և Յոբաբ Եղփաղի
19 որդիներն էին։ Եւ Յակիմ, Զիքրի, Զաբդի,
20 Եղիէնայի, Սողթի, Եղիէլ, (21) Ադայիա, Բաբիա
22 և Սամսերաթ Սեմէիի որդիներն էին։ Ու Յեսպան,
23 Եբեր, Եղիէլ, Աբդօն, Զիքրի, Անան, (24) Անա-
25 նիա, Եղամ, Անթոթիա, Յեփեդիա ու Փա-
26 նուէլ Սասակի որդիներն էին։ Եւ Սամսերի,
27 Սամրիա, Յոռամիա, Յորսիա, Եղիա և Զիքրի
28 Յերոամի որդիներն էին։ Սոսնք իրենց տոհմերուն համեմատ նահապետներ — իշխաններ էին, ու Երուսաղէմի մէջ կը բնակէին։
29 Եւ ÞԳաբաւոնի մէջ Գաբաւոնի հայրը կը բնակէր. ու անոր կնոջ անունը Մաոքա էր.
30 Եւ անոր անդրանիկ որդին Աբդօն էր. եւթը
31 Սուր, Կիս, Բաաղ, Նադար, Գեդոր, Ահիով
32 ու †Զաքար էին։ Եւ Մակելոթ ծնաւ ՚Սամմային. ու սոսնք ալ իրենց եղբայրներուն դիմաց Երուսաղէմի մէջ իրենց եղբայրներուն հետ բնակեցան։
33 Եւ †Ներ ծնաւ Կիսը, ու Կիս ծնաւ Սաուղը, և Սաուղ ծնաւ Յոնաթանը, Մեղքիսուային, Աբինադաբը ու ՚Եսբաաղը։ Եւ Յոնաթանի որդին ÞՄերիբաաղ էր. ու Մերիբաաղ

ը Թագ. խզ. 30 ՚ըսուի Եեզեր։
ը Թագ. խզ. 35։
* Այսինքն, չարիքի մէջ
ժ Թագ. ժգ. 9, 17։
ի Ցնս. ժգ. 7։
լ Ցնս. ժէ. 7։
խ Ցնս. ժէ. 11։
ձ Ծն. խզ. 17։ Թագ. խզ. 44։—
— Ծն. խզ. 21։ Թագ. խզ. 38։ Գլ. է. 6։
• կամ, Աբեզ. Ծն. խզ. 21։
բ Թագ. խզ. 39 ՚ըսուի Սափամ։ Տես Գլ. է. 12։
ֆ Գլ. ը. 52։
† կամ, Սամեզ
‡ կամ, անոր եղբայրները
ր Գլ. Թ. 35։
ծ Գլ. Թ. 37 ՚ըսուի Զաքարիա։
ղ Գլ. Թ. 38 ՚ըսուի Սամսամ։
ե ա Թագ. ժգ. 51։
ը բ Թագ. բ. 8 ՚ըսուի Ցիբսաթէ։
ը բ Թագ. գ. 4։ Թ. 6, 10 ՚ըսուի Մեմֆիբոսթէ։

35 ծնաւ Ժամիքան՝ եւ Մելքայի որդիները Փելեթ՝ն,
36 Մելէք, Թարէ ու Ակազ էին՝ եւ Ակազ ծնաւ
Յովադան, ու Յովադա ծնաւ Գազելէթը, Ազա-
մաթը ու Զամբրին. և Զամբրի ծնաւ Մոսան,
37 Ու Մոսա ծնաւ Բանասան. անոր որդին Էլեասա,
անոր որդին Եղեասա՝ անոր որդին Եսել էր՝
38 Ու Եսել վեց որդի ունէր, և անոնց անուններն
ասոնք են. Եզրիկամ, Բոքերու, Իսմայէլ, Սա-
րիա, Աբդիա ու Անան. ասոնք ամէնը Եսելի
39 որդիներն էին՝ Եւ անոր եղբօրը Եսեկի որդի-
ները՝ անդրանիկը Ուղամ, երկրորդը Յեուս, եր-
40 րորդը Եղիփաղէտ էր՝ Եւ Ուղամի որդիները զօ-
րաւոր կարճներ՝՝ աղեղնաւորներ էին, և
անոնք շատ որդիներ ու թոռներ ունէին հա-
րիւր հիսունի չափ. ասոնք ամէնը Բենիամինի
որդիներն էին՝

ԳԼ. Թ

1 Իսրայէլի ու Յուդայի արձանագրութիւնը. 2 Իսրայէ-
լացիները, 10 քահանաները, 14 Ղեւտացիները ու Նաթա-
նայիմները՝ որոնք Երուսաղէմի մէջ բնակեցան՝ 27 Ղեւ-
տացւոց մէկ քանիներուն պաշտօնը՝ 35 Սաուղի ու Յով-
նաթանի ազգաբանութիւնը՝

Ա՛յսպէս՝ բոլոր Իսրայէլացիք արձանագրու-
ած էին, և ահա Իսրայէլի ու Յուդայի թա-
գաւորաց գիրքին մէջ գրուած էին. և իրենց
անօրէնութեանը համար Բաբելոն գերի տար-
ուեցան՝
2 Բնե՛ անոնց կալուածքներուն մէջ անոնց
քաղաքներուն մէջ առաջ բնակողները՝ Իսրա-
յէլացիներէն, քահանաներէն, Ղեւտացիներէն
3 և Ննաթանայիմներէն՝՝ էին՝ Ու Երուսա-
ղէմի մէջ Յուդայի որդիներէն, Բենիամինի որ-
դիներէն, Եփրեմի ու Մանասէի որդիներէն բնա-
4 կեցան. Յուդայի որդւոյն Փարէսի որդիներէն՝
Բանիի որդւոյն Իմրիի որդւոյն Ամրիի որդւոյն
5 Ամիուդի որդին Ութայի՝ Եւ *Սելօմեաններէն՝
անոր անդրանիկը Ասայիա ու անոր որդիները՝
6 Եւ Զարայի որդիներէն՝ Յէիէլ ու անոնց եղ-
7 բայրները՝ վեց հարիւր հիսուն մարդ՝ Ու Բե-
նիամինի որդիներէն՝ Ասանուայի որդւոյն Ով-
դեւիայի որդւոյն Մեսուղամի որդին Սալլու՝
8 Եւ Յերոհամի որդին Յերնիա, ու Մաքրիի որդւոյն
Ողիի որդին Էլա, ու Յերնիայի որդւոյն Ոտդուէլի
9 որդւոյն Սափատիայի որդին Մեսուղամ՝ Եւ
անոնց եղբայրները իրենց ցեղերուն համեմատ՝
ինը հարիւր հիսունըվեց մարդ՝ այս բոլոր մար-
դիկը իրենց տոհմերուն նահապետներն էին՝
10 ՝Ու քահանաներէն՝ Յէդայիա, Յովարիբ ու
11 Յաքին, Եւ Ասարիա տանը վերակացու՝ Ա-
քիտուբի որդւոյն Մարիովթի որդւոյն Սադովկի որդ-
ւոյն Մեսուղամի որդւոյն Փեղկիայի որդին Ադա-
12 րիա, Ու Մեղքիայի որդւոյն Փասուրի որդւոյն
Յերոհամի որդին Ադայիա, ու Եմմերի որդւոյն
Մեսեղամմոթի որդւոյն Մեսուղամի որդւոյն Եզե-
13 բայի որդւոյն Ադիէլի որդին Մասէ, Եւ անոնց
եղբայրները, իրենց տոհմերուն իշխանները, հա-
զար եօթը հարիւր վաթսուն զօրաւոր կարո-
ղներ, Ասասածոյ տանը գործին ծառայութեանը
մէջ էին՝
14 Ու Ղեւտացիներէն, Մեռարիի որդիներէն,
Ասաբիայի որդւոյն Եզրիկամի որդւոյն Ասուբի
15 որդին Սեմայիա, Եւ Բակբակար՝՝ Արէս և
Գալալ, ու Ասափի որդւոյն Զեքրիի որդւոյն
16 Միքայի որդին Մաթանիա, Եւ Իդիթունի որդ-
ւոյն Գալալի որդւոյն Սեմայիայի որդին Ա-
բդիա, ու Եղկանայի որդւոյն Ասայի որդին Բարա-
քիա, որ Նետոփաթացւոց գեղերուն մէջ կը բնա-
17 կէր՝ Ու դռնապանները, Սեղղում, Ակկուբ,
Տեղմոն և Ահիման ու անոնց եղբայրները.
18 ասոնց վերակացուն Սեղղում էր՝ Մինչև †հա-
մաղաւորին դուռը կը կենային, որ արեւելեան
կողմն է. ասոնք Ղեւիի որդիներուն բանակնե-
19 րուն դռնապաններն էին՝ Եւ Կորէի որդւոյն
Ահիասափի որդւոյն Կորէի որդին Սեղղում, ու
անոր եղբայրները, անոր հօրը տունէն եղող Կո-
րհացիները, ծառայութեան գործին վրայ էին,
ու խորանին սեմերուն պահապանութիւնը կ՚ընէին.
և անոնց հայրերը Տէրոջը բանակին մէջ դրան
20 պահապանութիւնը կ՚ընէին՝ Ու Եղիազարի որդին
Փենեհէս առաջ անոնց վրայ իշխան էր, ու
21 Տէրը անոր հետ էր՝ Մասեղամիայի որդին Զա-
քարիա ժողովքի խորանին դրանը պահապան
22 էր՝ Դռներուն մէջ պահպանուելու ընտրեալ հա-
մար բոլոր դռնապան ընտրուածները երկու հա-
րիւր տասներկու հոգի էին. ասոնք իրենց գե-
ղերուն մէջ ազգահամարի մէջ գրուեցան. Դա-
ւիթ ու Սամուէլ հեռատեսը զանոնք իրենց
23 պաշտօնին վրայ դրին՝ Եւ անոնք ու անոնց որ-
դիները Տէրոջը տանը, այսինքն խորանի տանը,
դռներուն քով փոխանակաւ պահպանութիւն
24 կ՚ընէին՝ Դռնապանները չորս կողմերը կը կայ-
նէին, արեւելեան, արեւմտեան, հիւսիսային ու
25 հարաւային կողմերը՝ Եւ գեղերու մէջ եղող
անոնց եղբայրները տակն տակին կու գային, ա-
26 րեօթնեակէն օր անոնց հետ կը կենային՝ Բայց
այն Ղեւտացիները, այն չորս գլխաւոր դռնա-
պանները, միշտ էրէնց պաշտօնին մէջ՝ աւենաս-
ներուն վրայ ու Ասասածոյ տանը գանձերուն
27 վրայ էին՝ Ու գիշերը Ասասածոյ տանը բոլոր-
տիքը կը կենային, քանզի պահպանութիւնը
անոնց վրայ էր՝ և ամէն առաւօտ պանիկա անոնք
28 պիտի բանային՝ Ու պաշտօնի անօթներուն վե-
րակացուները անոնցմէ էին, քանզի զանոնք հա-
մրանքով ներս կը բերէին, ու համրանքով դուրս
29 կը հանէին՝ Եւ *անոնցմէ ումաններուն ու որոնա-
նին բոլոր գործիքներուն, և նաշիհին ու գինիին
ու իւղին և կնդրուկին ու հոմիաններուն վերա-

ա բ Թագ. Թ. 12։
բ Գր. Թ. 43 ՝ը՚ասէ Ռափայիա։
գ Եզր. բ. 59։
դ Եզր. բ. 70։ Նէեմ. է. 73։
ե Ցեռ. Թ. 27։ Եզր. բ. 43։ ը. 20։
զ Նէեմ. ժա. 1։
է ա Թագ. Թ. 9։
ը Գր. իդ. 1, 2։
ը դ Թագ. ժա. 5։
* կամ, Սիլօնացիներէն
ի Նէեմ. ժա. 10, ևն։
† կամ, հիմա
ղ Թուոց. լա. 6։

30 կացուններըը անոնցմէ էին, եւ ժողովներուն բա-
զադրութիւնովը իւղը շինողներըը քահանանե-
31 րուն որդիներէն էին։ Ու Ղեւտացիներէն՝ Կոր-
խացի Սեղեմիի անդրանիկը Մատաթիա էտա-
32 պակի գործին վերակացուն էր։ Եւ Նաւասջաւա-
րութեան հացին վերակացուներըը անոնց եղբայր-
ներէն, Կահաթացւոց որդիներէն, էին, որպէս
33 պի զանիկա շաբաթէ շաբաթ պատրաստուէն։ Ու
սոնք, այսինքն Ղեւտացւոց տոհմերուն իշխան-
ներըը, Եզրիացողներ էին. և սենեակներուն մէջ
կը նոփէին. և ուրիշ գործ մը չունէին, քանզի
ցորեկ ու գիշեր այս պաշտօնով զբաղած էին։
34 Ա՛յս Ղեւտացւոց տոհմերուն իշխաններըը իրենց
ցեղերուն համեմատ իշխաններ էին. անոնք Երու-
սաղէմի մէջ կը բնակէին։
35 Եւ Գաբաւոնի մէջ Գաբաւոնի հայրը Յէիէլ
կը բնակէր. ու անոր կնոջ անունը Մաաքա
36 էր. Եւ անոր անդրանիկ որդին Աբդօն էր. ետքը
37 Սուր, Կիս, Բաալ, Ներ, Նադաբ, Գեդոր
38 Ախիով, Զաքարիա և Մաիկեղոթ էին։ Ու Մա-
կեղոթ ծնաւ Սամաամի. ու սոնք ալ իրենց
եղբայրներուն դիմաց՝ Երուսաղէմի մէջ իրենց
եղբայրներուն հետ բնակէցան։
39 Եւ Ներ ծնաւ Կիսը, ու Կիս ծնաւ Սաուղը, և Սաուղ ծնաւ Յոնաթանը, Մեղքիսու-
40 էն, Աբինադաբը ու Եսբաալը։ Եւ Յոնաթանի
որդին Մերիբաալ էր. ու Մերիբաալ ծնաւ
41 Միքան։ Եւ Միքայի որդիներըը Փիթօն, Մելէք,
42 Թարէ Հա՛ Ախազ էին։ Եւ Ախազ ծնաւ Յահա-
դան, ու Յահադա ծնաւ Գաղեմէթը, Ազմաթը
43 ու Զամբրին. և Զամբրի ծնաւ Մոսան. Ու Մո-
սա ծնաւ Բանաան. անոր որդին Ռափայիա,
անոր որդին Եղեասա, ա՛ անոր որդին Եսել էր։
44 Ու Եսել վեց որդի ունէր, և անոնց անուններըը
սոնք են. Եզրիկամ, Բոքերու, Իսմայէլ, Սաարիա,
Աբդիա ու Անան. Եսելի որդիներըը սոնք էին։

ԳԼ. Ը

1 Սաուղի յաղթուելը ու մեռնիլը։ 8 Փղշտացիներըը Սա-
ուղի վրայ յաղթութեան հանդէսը կը կատարեն։ 11 Գա-
ղաադու Յաբիսի բնակիչներուն՝ Սաուղի ու անոր որդ-
ոցը ցուցուցած սէրը։ 13 Սաուղի մեղքը՝ որուն համար
թագաւորութիւնը անկէ վերցաւ ու Դաւիթի դարձաւ։

Եւ ՚Փղշտացիք Իսրայէլի հետ պատերազմ
ըրին, ու Իսրայէլի մարդիկը Փղշտացւոց առջե-
էն փախան. ու Գեղբուէ լեռանը վրայ սպան-
2 նուած ինկան։ Եւ Փղշտացիք Սաուղի ու անոր
որդիներուն հասէն հասան. ու Փղշտացիք Սա-
ուղի որդիները, Յոնաթանը, ԲԱբինադաբը ու
3 Մեղքիսուէն զարկին։ Եւ պատերազմը Սաուղի
վրայ սաստկացաւ. ու աղեղնաւորներըը զանիկա
գտան, ու աղեղնաւորներէն վիրաւորուեցաւ։

4 Եւ Սաուղ իր կռապարճակիրին ըսաւ, Սուր քա-
շէ ու անով զիս խոցէ, չըլլայ որ սոս անթլե-
փատներըը գան ու զիս ծաղր ընեն. բայց կա-
պարճակիրը չուզեց, քանզի շատ վախցաւ։ Եւ
Սաուղ սուրը առաւ ու անոր վրայ ինկաւ։
5 Եւ անոր կռապարճակիրը Սաուղի մեռնիլը տես-
նելով՝ ան ալ իր սուրին վրայ ինկաւ ու մեռաւ։
6 Ա՛յսպէս մեռան Սաուղ ու անոր երեք որդի-
ներըը. անոր բոլոր տունն ալ միկտեղ մեռաւ։
7 Ու հովիտին մէջ եղող բոլոր Իսրայէլի մար-
դիկը անոնց փախչիլը, և Սաուղի ու անոր որ-
դիներուն մեռնիլը տեսնելով՝ իրենց քաղաքներըը
թողուցին փախան. և Փղշտացիք եկան ա-
նոնց մէջ բնակեցան։
8 Եւ Հետեւեալ օրը Փղշտացիք եկան որպէս
զի մեռելներըը մերկացնեն, ու Սաուղը և անոր
որդիներըը Գեղբուէի լեռան վրայ ինկած գտան։
9 Ու զանիկա մերկացուցին, և անոր գլուխը ու զէն-
քերըը առին. ու Փղշտացւոց երկրին չորս կողմը
իրենց կուռքերուն ու ժողովուրդին այս բաները
10 աւետիս տալու համար մարդ ղրկեցին։ Եւ
անոր զէնքերըը իրենց Աստուածդին տունը դրին, ու
անոր գլուխը Դագոնի տանը մէջ դամեցին։
11 Եւ Գաղաադու Յաբիսի բոլոր բնակիչներըը
երբ լսեցին այն ամէնը որ Փղշտացիք Սաուղի
12 ըրած են, Բոլոր զօրաւոր մարդիկը ոտք եղան,
և Սաուղի մարմինը ու անոր որդիներուն մար-
միններըը վերցուցին, և զանոնք Յաբիս բերին. և
անոնց ոսկորներըը Յաբիսի մէջ բեւեկնիին տակ
թաղեցին, ու եօթը օր ծոմ պահեցին։
13 Ա՛յսպէս մեռաւ Սաուղ Տէրոջը դէմ ըրած
յանցանքներուն համար. որովհետեւ ՚Տէրոջը խօսքը չպահեց, ու նաեւ վհուկ փընտ-
14 րեց Էրան հարցնելու համար, Ու Տէրոջը չհար-
ցուց. ուստի Տէրը զանիկա մեռցուց, ու Հրեայ-
ութիւնը Յեսսէի որդւոյն Դաւիթի դարձուց։

ԳԼ. Ը.Ա.

1 Դաւիթ բոլոր ժողովուրդին հաճութեամբը Քեբրոնի
մէջ թագաւոր կ'ըլլայ. 4 Յեբուսի քաղաքացիներէն Սիոնի բերդը կ'առնէ։ 10 Դաւիթի զօրաւոր մար-
դոցը անուններըը։

Եւ ՚բոլոր Իսրայէլ Դաւիթի քով Քեբրոնի
մէջ ժողովուեցան, ու ըսին, Ահա մենք քու
2 ոսկորդ ու քու մարմինդ ենք։ Եւ ասկէ առաջ
ալ երբ Սաուղ թագաւոր էր, Իսրայէլը դուրս
հանողը ու ներս բերողը դուն էիր. ու քու Տէր
Աստուածդ քեզի ըսաւ, Իմ ժողովուրդս Իսրա-
յէլը դուն պիտի ՔՀովուես, ու իմ ժողովուրդիս
3 Իսրայէլի վրայ դուն իշխան պիտի ըլլաս։ Եւ Իս-
րայէլի բոլոր ծերերը Քեբրոն եկան թագաւո-
րին, ու Դաւիթ Քեբրոնի մէջ Տէրոջը առջե-

Ձ ԵԼ. Լ. 23, ԼՆ։
Է Գ.Ես. Բ. 5։ Ղ. 21։
Ը Գ.Ես. Իդ. 8։
Թ Գէ. Զ. 31։ Իե. 1։
Ժ ԳԼ. Ը. 29։
Ի ԳԼ. Ը. 33։
Հ ԳԼ. Ը. 35։

——

ա ա Թագ. Լա. 1, 2։

Բ ա Թագ. Ժգ. 49 Ի՚ԷսոՒ Ցեսու։
Գ ա Թագ. Լա. 10։
Դ ա Թագ. Ժգ. 13։ Ժե. 23։
Ե ա Թագ. Իբ. 7։

Ղ ա Թագ. Ժե. 28։ բ Թագ. Զ. 9, 10։ Ե. 3։

——

ը Թագ. Ե. 1։
Ջ Սաղ. Հբ. 71։

անանց հետ դաշնակցութիւն ըրաւ. ու Եհանդք Դաւիթը Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցին, ինչպէս Տէրը Սամուէլի ձեռքով խօսեր էր։

4 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի հետ Երուսաղէմ, որմէն Յերուս, գնաց Ու հն այն երկրին բնակիչները, Յերուսացիք, էր բնակիչները։ 5 Եւ Յերուսի բնակիչները Դաւիթի ըսին, Հոս պիտի չմտնես. բայց Դաւիթ առաւ Սիոնի բերդը, (որ 6 Դաւիթի քաղաքը էր կոչուի) Ու Դաւիթ ըսաւ, Ով որ Յերուսացիները առաջ զարնէ, անիկա իշխան ու զօրավար պիտի ըլլայ. և առաջ Շարուհեայի որդին Յովաբ ելաւ, ու անիկա զօրավար 7 եղաւ։ Եւ Դաւիթ այն բերդին մէջ բնակեցաւ. անոր համար Եանիկա Դաւիթի քաղաքը կոչուեցաւ։ 8 Ու Դ–էր քաղաքը շինեց շուրջանակի, որմէնքն Մելօնը ու անոր շրջակայ տեղերը. ու 9 Յովաբ քաղաքին մնացորդը նորոգեց։ Եւ Դաւիթ երթալով կը մեծնար, ու զօրաց Տէրը անոր հետ էր։

10 Եւ սոնք են Դաւիթի զլխաւոր զօրաւորները, որոնք անոր թագաւորութեանը համար ա11 նոր օգնութիւն ըրին բոլոր Իսրայէլի հետ, որպէս ղ զանիկա թագաւոր հռատառեն Ըստէրոջը Իսրայէլի վրայով ըստ խօսքին համեմատ։ Եւ Դաւիթի զօրաւոր մարդոց թիւը սոսիկա է. Հաքեմոնիի որդին Յեսբաամ՝ զօրավարներուն գլուխը, որ իր նիզակը երեք հարիւր մարդոց վրայ վերցուց, ու մէկէն զանոնք մեռցուց։

12 Եւ անկէ ետքը Ա.բու.բացի Դոդոյի որդին 13 Եղիազար՝ որ երեք զօրաւորներէն էր. Ա.իկա երբ Ա.փեսդոմինի մէջ Դաւիթի հետ էր, Փղշտացիք հոն ժողովուեցան պատերազմելու համար, և տեղ մը մէկ մասը գարիով լեցուն էր, ու ժողովուրդը 14 Փղշտացւոց երեսէն փախաւ։ Իսկ սոնք տեղին մէջտեղը կայնեցան, և զանիկա ազատեցին ու Փղշտացիները զարկին. և Տէրը մեծ փրկութիւն ըրաւ։

15 Ու երեսուն զօրավարներէն երեքը Էոդողոմի քարայրը՝ Դաւիթի քով վէմը իջան. և Փղշտացւոց բանակը Ռոփայիմներուն հովիտին մէջ բա16 նակեր էր։ Եւ այն ատեն Դաւիթ բերդին մէջ էր. ու այն ատեն Փղշտացիք Բեթլեհէմի մէջ 17 բերդապահ զօրք ունէին։ Եւ Դաւիթ փափաքեցաւ, ըսաւ, Բեթլեհէմի դուռը եղող ջրհորէն 18 ո՞վ ինծի ջուր կը խմցնէ։ Այն ատեն այս երեք մարդիկը Փղշտացւոց բանակը ճեղքեցին անցան, ու Բեթլեհէմի դուռը եղող ջրհորէն ջուր քաշեցին և տարին Դաւիթի տարին. բայց Դաւիթ զանիկա խմել չուզեց, հապա զանիկա թափելով 19 Տէրոջը դոհէրեց, Ու ըսաւ, Իմ Աստուածս չցուցընէ ինծի՝ որ ես այս բանը ընեմ. միթէ ես այն մարդոց արիւնը իրենց կեանքո՞վը պիտի խմեմ. վասն զի իրենց կեանքին վտանգովը այս ջուրը բերին. ու անկէ խմել չուզեց։ Ասանք են այն երեք զօրաւոր մարդոց բրածները։

20 Եւ Յովաբի եղբայրը Ա.բեսա այն երեք մարդոց գլխաւորն էր. ու անիկա իր նիզակը երեք հարիւր մարդոց վրայ վերցնելով՝ սպաննեց զանոնք, 21 ու անիկա երեքին մէջ անուանի էր. Եւ երեքին երկուքէն աւելի համարում ունենալուն համար անոնց գլուխ եղաւ, բայց առաջին երեքին սոսկ չհասաւ։

22 Ու մեծ գործեր գործող Կաբսեելացի զօրաւոր մարդու մը որդին Յովիադայի որդին Բանեա։ Մովաբի երկու զօրաւոր մարդիկը մեռցուց. նաև ձիւնի ժամանակ իջաւ ու գուբին մէջ առիւծը 23 մեռցուց։ Ա.իկա Եգիպտացի մարդը, այն հինգ կանգուն բարձր մարդը, մեռցուց. ու Եգիպտացիին ձեռքը ատաղձանկներու գլանին պէս նիզակ մը կար. բայց Բանեա ցուպով մը անոր վրայ իջաւ, ու Եգիպտացիին ձեռքէն նիզակը յափշտա24 կեց, և զանիկա անոր նիզակով մեռցուց։ Յովիադայի որդին Բանեա այս բաները ըրաւ, ու երեք 25 զօրաւորներուն մէջ անուանի եղաւ։ Անիկա սոնա երեսուներէն աւելի պատիւ ունէր, բայց առաջին երեքին սոսկ չհասաւ, ու Դաւիթ զանիկա իր առեանին վերակացու դրաւ։

26 Եւ իր զօրքերուն զօրաւորները սոսկ էին. Յովաբի եղբայրը Ասայէլ, Բեթղեհէմացի Դոդոյի 27 որդին Էլհանան, Ա.բոթացի Սամմոթ, Փելօնացի 28 Հեղրէս, Թեկուացի Եկդեսի որդին Իրա, Ա.նաթոթացի Ա.բիեզէր, Ովսացի Սոբքա, Ա.բու30 քացի Եղի, Նետոփաթացի Մահրայ, Նետոփա31 թացի Բանայի որդին Հէլէդ, Բենիամինի որդւոց Գաբաայէն Ռիբայի որդին Իթթի, Փարա32 թոնացի Բանեա, Գահաշի ձորերէն Հուրայ, Ա.33 բոփաթացի Ա.բիէլ, Բահրումացի Ազմաւթ, Սա34 ղաբինացի Եղիահբա, Գիզոնացի Հաշեմի որդի35 ներն՝ Ա.բարացի Սադէի որդին Յովնաթան, Ա.բա36 թացի Սաքարի որդին Ա.քիամ՝, Ոմրի որդին Եղիփաղ, Մեքերաթացի Ոփեր, Փելօնացի Ա.քիա, 37 Կարմելացի Հասրէ, Ազբիայի որդին Նահրայ, 38 Նաթանի եղբայրը Յոէլ, Հագարայի որդին Մա39 բար, Ամմոնացի Սեղեկ, Շարուհեան Յովաբի կա40 պարճակիրը Բերոթացի Նահրա, Յեթերացի 41 Իրա, Յեթերացի Գարեբ, Հետացի Ուրիա, Ա.42 զիայի որդին Զաբատ, Ռուբենեանց գլուխը, Ռուբենեան Սիզայի որդին Ադինա, ու անոր հետ 43 երեսուն մարդ կար. Մահաքայի որդին Հանան, 44 Մաթանացի Յովսափատ, Հաստրաթացի Ոզիա, Ա.րոէրացի Հոթամի որդիները, Սամա ու Յէիէլ, 45 Սամիրիի որդին Յեդիէլ ու անոր եղբայրը Թի46 սացի Յովքա, Մահաւացի Եղիէլ, Եղնաամի որդիները, Յարիբայի և Յոսաւիա, Մովաբացի Յեթմա47 մա, Եղիէլ, Ովբէդ ու Մեսոբացի Յեահիէլ։

ք բ Թագ. կ. 3։
ր ա Թագ. ժզ. 1, 12, 13։
ս բ Թագ. կ. 6։
ղ Դհաս. ա. 21։ ժԹ. 10։
տ բ Թագ. կ. 7։
ը բ Թագ. իգ. 8։
ը ա Թագ. ժզ. 1, 12։
ը ա Թագ. ժէ. 1։
ի բ Թագ. իգ. 13։
լ Գլ. ժզ. 9։
խ բ Թագ. իգ. 18, ևն։
ձ բ Թագ. իգ. 19, ևն։
ձ բ Թագ. իգ. 20։
հ բ Թագ. իգ. 24։

ԳԼ. ԺԲ

1 Սիկելական մէջ Դաւիթի քով ժողվուած մարդիկը 23 Քեբրոնի մէջ անոր քով եկող զօրքերը։

Եւ ասոնք են որ Սիկելակ եկան Դաւիթի քով՝ երբ անիկա դեռ Կիսեան Սաուղի երեսէն պահուած էր, ու ասոնք զօրաւորներէն էին պատերազմի մէջ օգնութիւն կ'ընէին։
2 Ձանձ ազեղնաւորներ էին, ու պարաւ քարերը ու ազեղով նետերը նետելու՝ թէ՛ աջ և թէ՛ ձախ ձեռքերնին կը գործածէին. անոնք Սաուղի եղբայրներէն, Բենիամինեաններէն, էին։
3 Անոնց գլուխը Աքիեզեր էր, հետը Յուաս, Գաբաայի Սամոայի որդիները. և Յեզիէլ ու Փալէտ, Ազմաթի որդիները, և Բարաքա ու Անաթովթացի Յեհու,
4 Ու երեսունին մէջ զօրաւոր՝ ու երեսունին վերակացու Գաբաւոնացի Իսմայիա, ու Երեմիա ու Յազիէլ և Յոհանան ու
5 Գադերացի Յոզաբատ, Եղիոզայ ու Յերիմոթ և Բաալիա ու Սամարիա և Յարուփացի Սափատիա, Եղկանա, Յեսիա, Ազարիէլ, Յոէզեր
7 ու Յեսրամ՝ Խորհացիք, Ու Գեդովրացի, Յերոհամի որդիները, Յովէլա ու Զաբադիա։
8 Եւ Գադեանները ալ Դաւիթի քով՝ անապատին մէջ բերդը քաշուելուն զօրաւոր, քաջ, պատերազմական, վահան ու նիզակ գործածող մարդիկ. անոնց դէմքը առիւծի դէմքի կը նմանէր, ու լեռներու վրայի †այծեամներուն պէս
9 թեթեւաշարժ էին։ Առաջինը Եզեր, երկրորդը
10 Աբդիա, երրորդը Եղիաբ, Չորրորդը Մաամանա,
11 հինգերորդը Երեմիա, Վեցերորդը Եթթի, եօթ-
12 ներորդը Եղիէլ, Ութերորդը Յոհանան, իններ-
13 րորդը Եղզաբաթ, Տասներորդը Երեմիա, մեա-
14 սանեներորդը Մաքբաբանայ էր։ Ասոնք Գադի որդիներէն զօրքին իշխաններն էին. պզտիկներէն մէկը հարիւրի վրայ, ու մեծերէն մէկը հազարի
15 վրայ էր։ Ասոնք են որ առաջին ամսուն մէջ Յորդանանէ անցան՝ երբ ջուրը իր բոլոր եզերքները կսկեր էր, և դէպի արեւելք ու արեւմուտք բոլոր հովիտի բնակիչները փախցուցին։
16 Ու բերդը Դաւիթի քով Բենիամինի ու Յու-
17 դայի որդիներէն ալ եկան։ Եւ Դաւիթ անոնց առջեւ ելաւ ու պատասխան տուաւ անոնց՝ ըսելով, Եթէ խաղաղութեամբ ինծի օգնութիւն ընելու եկեր էք, իմ սիրտս ձեզի հետ պիտի ըլլայ. բայց եթէ խաբէութեամբ զիս իմ թշնամիներուս ձեռքը մատնելու համար էկեր էք, (որ իմ ձեռքերուս մէջ անօրէնութիւն մը չկայ,) մեր հայրերուն Աստուածը տեսնէ ու յան-
18 դիմանէ։ Եւ իշխաններուն գլուխը ‡Ամեսայի էշղուսով լեցուեցաւ, — ը —,

Մենք քուկդ ենք, ալ Դաւիթ,

Ու քեզի հետ պիտի ըլլանք, ալ Յեսսէի որդի։
Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն քեզի,
Ու քու օգնականներուդ խաղաղութիւն ըլլայ,
Քանզի քու Աստուածդ քեզի օգնական է։
Այն ատեն Դաւիթ զանոնք ընդունեց, ու զանոնք էր գունդին իշխաններուն մէջ դրաւ։
19 Մանասէ ալ Դաւիթի անցան, երբ անիկա Փղշտացւոց հետ Սաուղի վրայ պատերազմելու գնաց, բայց անոնց օգնութիւն *չբրին, քանզի Փղշտացւոց նախարարները խորհրդով զանիկա ետ դրկեցին՝ ըսելով, Անիկա մեր գլուխներո՞ն
20 ետառվը, Իր աերջը, Սաուղի, պիտի անցնի։ Երբ անիկա Սիկելակ կ'երթար, Մանասէ Մանասէի հազարապետները, Եդնա, Յովզաբատ,
21 Յեդիէլ, Միքայէլ, Յովզաբատ, Եղիուա ու Սաղթի անոր անցան. Եւ ասոնք Դաւիթի օգնութիւն ըրին †ապտափնէրուն ժգունդին վրայ յոյժ քաջ։ քանզի ամէնն ալ զօրաւոր կարճներ
22 էին, ու զօրուց իշխաններ եղան. Վասն զի այն ատեն օրէ օր Դաւիթի կու գային անոր օգնութիւն ընելու համար, մինչեւ որ Աստուծոյ բանակին պէս մեծ բանակ մը եղաւ։
23 Եւ ասոնք են այն ապառազինեալ §զօրքերուն համրանքները՝ որոնք Քեբրոն եկան Դաւիթի, ըստ պատուիրանին Տէրոջը խօսքին համեմատ Եանոր
24 դարձնեն Սաուղի թագաւորութիւնը. Յուդայի որդիներէն վահան ու նիզակ կրող վեց հազար
25 ութ հարիւր ապառազինեալ զօրք. Շմաւոնի որդիներէն հօթը հազար հարիւր պատերազմական
26 զօրաւոր կարճներ. Ղեւիի որդիներէն չորս
27 հազար վեց հարիւր. Եւ Ա.Հարոնեաններուն առաջնորդը Յովիադա, ու անոր հետ երեք հա-
28 զար եօթը հարիւր մարդիկ. Եւ զօրաւոր կարճ ‖Սադոկ երիտասարդը, ու անոր հօրը առնէն քառասունհու իշխան. Եւ Սաուղի ¶եղբայրներէն, Բենիամինի որդիներէն, երեք հազար մարդիկ. քանզի մինչեւ այն ատեն հանունց շատը
30 Սաուղի տունը պահպանութիւնը կ'ընէին. Ու Եփրեմի որդիներէն անոնց տղայոցմներուն անուանի մարդիկը քսան հազար ութ հարիւր զո-
31 րաւոր կարճներ. Եւ Մանասէի կէս ցեղէն տասնըութ հազար մարդիկ, որոնք էրէնց անուններովը որոշուեցան երթալու՝ ու Դաւիթը թագաւոր դնելու. Եւ Իսաքարի որդիներէն երկու
32 հարիւր իմաստուն իշխաններ, Որոնք ժամանակներուն համեմատ գիտէին թէ Իսրայէլ ինչ ընելու է. ու անոնց բոլոր եղբայրները անոնց
33 բերանը կը նայէին. Զաբուղոնէ պատերազմի ելլող և ամէն տեսակ պատերազմական գործիքներով պատերազմող չիսուն հազար մարդիկ,
34 որոնք ‖միկ սրտով՝ կարգաւ կը շարուէին. Ու Նեփթաղիմէ հազար իշխան, և անոնց հետ երե-

---

ա ա Թագ. իէ. 2։
բ ա Թագ. իէ. 6։
գ Դատ. բ. 16։
դ բ Թագ. բ. 18։
ե Յեհ. գ. 15։
զ բ Թագ. ժէ. 25։
է Դատ. գ. 34։
ը ա Թագ. լթ. 2։
թ կամ, չէրսաւ
ժ ա Թագ. լթ. 4։
ի կամ, անոր գունդին վրայ տէրտէրով
ձ ա Թագ. ր. 1, 9, 10։
ղ կամ, զօրաց իշխաններուն. ևբ. զօրաց պետներուն
ծ բ Թագ. բ. 3, 4։ և. 1։ Գէորժ. 1։
կ ա Թագ. ժզ. 1, 3։
հ Գէ. ժ. 14։
մ բ Թագ. բ. 17։
յ Ծն. լա. 23։
ն բ Թագ. բ. 8, 9։
շ Նահ. ա. 13։
‖ ևբ. ոչ սրտով ու սրտով. Սող. ժբ. 2։

սունը եօթը հազար վահանաւոր ու նիզակաւոր
35 մարդիկ. Ու Դանեականներէն քսանըւթը հազար
36 վեց հարիւր պատերազմական մարդիկ. Եւ Ասեր
ը քառասուն հազար պատերազմի գացող զօրք.
37 Ու Յորդանանէ անդին կողմէն, Ռուբենեան-
ներէն ու Գադեաններէն և Մանասէի կէս ցե-
ղէն, ամէն տեսակ պատերազմական գործիքնե-
րով պատերազմող հարիւր քսան հազար մար-
38 դիկ. Բոլոր այս գունդով շարուող պատերազ-
մական մարդիկը անկեղծ սրտով Քեբրոն եկան՝
Դաւիթը բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր դնելու
համար ու Իսրայէլի բոլոր մնացորդն ալ մէկ
39 սրտով էր՝ Դաւիթը թագաւոր ընելու։ Եւ հոն
Դաւիթի հետ ուտելով ու խմելով երեք օր կե-
ցան. քանի անոնց եղբայրները անոնց համար
40 պատրաստութիւն տեսեր էին։ Եւ անոնց մօտ
եղողներն ալ, մինչև անգամ Իսաքար, Զաբու-
ղոն ու Նեփթաղիմ, էշերով, ուղտերով, ջո-
րիներով ու եզներով հաց բերին. ԴՍեւ ուտելի-
քի համար շատ ալիւր, չոր թուզ, չամիչ,
գինի, իւղ, արջառներ ու ոչխարներ. քանզի
Իսրայէլի մէջ ուրախութիւն կար։

ԳԼ. ԺԳ

1 Դաւիթ մեծ հազէով տապանակը կարիաթարիմէն բե-
րելու կ'երթայ։ 9 Ոզայի զարնուելուն համար՝ տապանա-
կը Աբդեդոմի տունը կը ձգուի։

Եւ Դաւիթ հազարապետներուն ու հարիւ-
րապետներուն և բոլոր իշխաններուն հետ խոր-
2 հուրդ ըրաւ։ Ու Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի ժո-
ղովին ըսաւ, Եթէ ձեզի հաճոյ կ'երեւնայ, ու
այս բանը մեր Տէր Աստուծմէն է, Իսրայէլի բո-
լոր երկիրներուն մէջ՝ մնացած մեր եղբայրնե-
րուն, ու անոնց հետ քահանաներուն ու Ղեւ-
ացիներուն, իրենց քաղաքները ու արուար-
ձանները, *Ժողով ըլլանք", որպէս զի մեր քով
3 ժողովին. Եւ մեր Աստուծոյն տապանակը մեր
քով փոխադրենք. Քանզի Սաւուղի օրերը զա-
4 նիկա չխնդրեցինք։ Ու բոլոր ժողովը այսպէս
ընելու հաճութիւն տուաւ. քանզի այս խօսքը
բոլոր ժողովուրդին աչքերուն ուղիղ երեւցաւ։
5 Եւ ԹԴաւիթ ՏԵգիպտոսի Սիհորէն մինչև Եմա-
թի մուտքը բոլոր Իսրայէլը ժողվեց, Աստուծոյ
տապանակը ԷԿարիաթարիմէ բերելու համար։
6 Ու Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի հետ ՀԲահալ, այ-
սինքն Յուդայի Կարիաթարիմը, ելաւ, որպէս զի
անկէ՝ Քերովբէից վրայ նստող ԵՀովա կոչուած
7 Աստուծոյն տապանակը վեր հանէ։ Եւ Աստու-
ծոյ տապանակը ՃԱբինադաբի տունէն վերցնելով
ՃՆոր սայլի մը վրայ դրին. ու Ոզա ու Ախիով
8 այն սայլը կը վարէին։ ՃԵւ Դաւիթ ու բոլոր
Իսրայէլ բոլոր ուժով Աստուծոյ առջև կը խա-
ղային օրհնութիւններով, քնարներով, տաւիղ-
ներով, թմփուկներով, ծնծղաներով ու փողերով։
9 Ու մինչև Քիդոնի կալը եկան. և Ոզա իր
ձեռքը երկնցուց որպէս զի տապանակը բռնէ.
10 քանզի եզները զԱՆԷՒ ծռեր էին։ Ու Տէրոջը
բարկութիւնը Ոզայի դէմ բորբոքեցաւ ԵՒւ ձեռ-
քը տապանակին երկնցնելուն համար զանիկա
զարկաւ. ու անիկա հոն ԷԱստուծոյ առջև մե-
11 ռաւ։ Եւ Դաւիթ տրտմեցաւ, քանզի Տէրը հար-
ուածով Ոզան զարկաւ. ու այն տեղին անունը
12 մինչև այսօր †Փարէս-ոզա ըսուեցաւ։ Եւ Դա-
ւիթ այն օրը Աստուծմէ վախցաւ, ու ըսաւ,
Աստուծոյ տապանակը ինչպէս քովս բերեմ։
13 Ու Դաւիթ տապանակը իր քով՝ Դաւիթի քա-
ղաքը, չբերաւ. հապա զանիկա Գեթացի Աբդե-
14 դոմի տունը խոտորցուց։ ԺԵւ Աստուծոյ տա-
պանակը Աբդեդոմի քով անոր տանը մէջ երեք
ամիս մնաց. ու Տէրը ՅԱբդեդոմի տունը ու անոր
բոլոր ստացուածքը օրհնեց։

ԳԼ. ԺԴ

1 Քիրամի՝ Դաւիթին ցուցուցած մարդասիրութիւնը։ 2
Դաւիթի եղջանկութիւնը, անոր կիներն ու որդիները։ 8
Դաւիթ երկու անգամ փղշտացիները կը յաղթէ։

Եւ Տիւրոսի ՝Քիրամ թագաւորը Դաւիթի
դեսպաններ ղրկեց, ու եղեւնափայտեր, որմնա-
դիրներ, ու հիւսեր, որպէս զի անոր տունը շի-
2 նեն։ Ան ատեն Դաւիթ իմացաւ որ Տէրը զինք
Իսրայէլի վրայ թագաւոր հաստատեց, վասն զի
իր ժողովուրդին Իսրայէլի համար անոր թագա-
ւորութիւնը բարձրացաւ։
3 Եւ Դաւիթ Երուսաղէմի մէջ ուրիշ կիներ
ալ առաւ, ու Դաւիթ ուրիշ տղաքներ ու աղ-
4 ջիկներ ալ ծնաւ։ Ու ԲԵրուսաղէմի մէջ անոր
ծնած տղոցը անուններն ասոնք են. Սամուա,
5 Սովբաբ, Նաթան, Սողոմոն, Յեբհար, Եղիսուա,
6 Եղիփաղէտ, Նոքա, Նափեկ, (7) Յափիէ, Եղի-
ամա, ԷԲաղիսադա ու Եղիփաղէտ։
8 Եւ փղշտացիք երբ լսեցին ՚Դաւիթի բոլոր
Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծուիլը, բոլոր փղշ-
տացիք ոսոխ ելան որպէս զի Դաւիթը փնտռեն.
երբ Դաւիթ այս բանը լսեց՝ անոնց դիմաց ելաւ։
9 Ու փղշտացիք եկան և ԷՌափայիմներուն հով-
10 տին մէջ տարածուեցան։ Ու Դաւիթ Աստուծոյ
հարցուց ու ըսաւ, Փղշտացւոց դէմ ելլե՞մ,
ու զանոնք իմ ձեռքս պիտի մատնե՞ս։ Եւ Տէ-
րը անոր ըսաւ, Ելիր, ու զանոնք քու ձեռքդ
11 պիտի մատնեմ։ Եւ անոնք Բահալփարասիմ եկան,
ու Դաւիթ զանոնք հոն զարկաւ. ու Դաւիթ
ըսաւ, Աստուած իմ թշնամիներս իմ ձեռքովս

ա թագ. լա. 1։ Նա. լէ. 4։
• Եբր. տարած ենք — ղրկենք
բ ա թագ. է. 1, 2։
գ ա թագ. է. 1։ բ Թագ. զ. 1։
դ Յես. Ժզ. 3։
ե ա թագ. զ. 21։ է. 1։
զ Յես. Ժե. 9, 60։
է ա թագ. դ. 4։ բ Թագ. զ. 2։
ը ա թագ. է. 1։
թ Տես Թուա. դ. 15։ Գլ. Ժե. 2, 13։
ժ բ Թագ. զ. 5։
ի բ Թագ. զ. 6 ՚Ըստ Նաբոն։
լ Թուա. դ. 15։ Գլ. Ժե. 13, 15։
խ Գե. ժ. 2։
† Այլն՝ Ոզայի խրամատումը
թիւնը
ձ բ Թագ. զ. 11։
ղ Ծն. լ. 27։ Գլ. լզ. 5։
ա բ Թագ. ե. 11, ևն։
բ Գլ. զ. 5։
գ բ Թագ. ե. 16 ՚Ըստ-ե
եղիփաղ։
դ բ Թագ. ե. 17։
ե Գլ. Ժա. 15։

պատուէր, ինչպէս ջուրերը Նո՛էէրը կը պատուէն. անոր համար այն տեղին անունը Բաղափատրամին կոչեցին։ Եւ Փղշտացիք հան թողուցին իրենց աստուածները. ու Դաւիթ հրամայեց, ու զանոնք կրակով այրեցին։

13 Ընդ Փղշտացիք նորէն մէյմըն ալ հովիտին
14 մէջ տարածուեցան։ Ու Դաւիթ նորէն Աստուածոյ հարցուց. և Աստուած անոր ըսաւ, Անոնց ետեւէն չելլես, հապա անոնց բոլորտիքը պտրտելով Եթ-Թենիներուն կողմէն անոնց վրայ երթա.
15 Ու երբ Թ-Թենիներուն գլուխը քալուածքի մը ձայն լսես, այն ատեն պատերազմելու ելլես, քանի Աստուած քու առջեւդ պիտի ելլէ Փղշտացւոց բանակը զարնելու համար։ Եւ Դաւիթ
16 այնպէս ըրաւ՝ ինչպէս Աստուած իրեն հրամայեց, ու Գաբաւոնէ մինչև Գազեր Փղշտացւոց բանակը զարկին։ Եւ Դաւիթի անունը ամէն երկիրներու վրայ տարածուեցաւ, և Տէրը ամէն ազգերուն վրայ անոր վախը ձգեց։

ԳԼ. ԺԵ

1 Դաւիթ տապանակին համար տեղ մը պատրաստելով քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն կը հրամայէ որ զանիկա Աբեդեդոմի տունէն բերեն. 25 ու զանիկա բերելուն հանդէսը մեծ ուրախութեամբ կը կատարէ։ 29 Մեղքով կ'անարգէ Դաւիթը։

Եւ անիկա իրեն համար Դաւիթի քաղաքին մէջ տուներ շինեց, ու Աստուծոյ տապանակին համար տեղ մը պատրաստեց, և անոր համար
2 վրան մը կանգնեց։ Այն ատեն Դաւիթ ըսաւ, Աստուծոյ տապանակը վերցնել ուրիշ ոչինչ չէ, բայց միայն Ղեւտացիներուն. քանի Տէրը զանոնք ընտրեց որ Աստուծոյ տապանակը վերցընեն, ու յաւիտեան անոր ծառայութիւն ընեն։
3 Եւ Դաւիթ հրաւիրեց Իսրայէլը Երուսաղէմի մէջ ժողվեց, որպէս զի Տէրոջը տապանակը անոր հա-
4 մար պատրաստուած տեղը հանէ։ Ու Դաւիթ Ահարոնի որդիները ու Ղեւտացիները ժողվեց.
5 Կահաթի որդիներէն Ուրիէլ իշխանը ու անոր եղ-
6 բայրները հարիւր քսան հոգի. Մերարիի որդիներէն Ասայիա իշխանը ու անոր եղբայրները երկու
7 հարիւր քսան հոգի. Գերսոնի որդիներէն Յոէլ իշխանը ու անոր եղբայրները հարիւր երեսուն
8 հոգի. Եղիսափանի որդիներէն Սեմայիա իշխանը
9 ու անոր եղբայրները երկու հարիւր հոգի. Խեբրոնի որդիներէն Եղիէլ իշխանը ու անոր եղբայր-
10 ները ութսուն հոգի. Ոզիէլի որդիներէն Ամինադաբ իշխանը ու անոր եղբայրները հարիւր տասուերկու հոգի։
11 Եւ Դաւիթ Սադոկ ու Աբիաթար քահանաները, ու Ղեւտացիներէն Ուրիէլը, Ասայիան, Յոէլը, Սեմայիան, Եղիէլը ու Ամինադաբը կանչեց, եւ անոնց ըսաւ, Դուք Ղեւտացւոց տոհմերուն իշխաններն էք. սոսկ դուք ու ձեր եղբայրները սրբուեցէք, որպէս զի Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տապանակը հանէք այն տեղը՝ զոր ես անոր համար պատրաստեր եմ։ Ընդհան որ դուք առաջին անգամին հետ չգտնուեցնուդ համար, Էմեր Տէր Աստուածը մեր մէջ հարուած ըրաւ, քանզի զանիկա կանոնաւոր կերպով չխնդրեցինք։ Եւ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տապանակը հանելու համար քահանաները ու Ղեւտացիները սրբուեցան։ Ու Ղեւտացւոց որդիները Աստուծոյ տապանակը ձողերով իրենց ուսերուն վրայ վերցուցին, ինչպէս Մովսէս Տէրոջը խօսքովը պատուիրեր էր։
16 Եւ Դաւիթ Ղեւտացւոց իշխաններուն պատուիրեց որ իրենց եղբայրներէն՝ նուագարաններով, տաւիղներով, քնարներով ու ծնծղաներով երգեցողները կանգնեցնեն, որպէս զի ուրախութեան ձայներ վերցնելով հնչեցնեն։ Ասոի Ղեւտացիները Յոէլի որդին Եմանը, և անոր եղբայրներէն Ասափը, ու անոնց եղբայրներէն Մերարիի որդիներէն Եթանը
18 կանգնեցուցին. Եւ անոնց հետ երկրորդ դասէն, անոնց եղբայրները, դռնապանները, Զաքարիան, Բենը, Յազիէլը, Սեմիրամովթը, Յեհիէլը, Ունին, Եղիաբը, Մաասիան, Բանեան, Մաասիան, Մատթիան, Եղիփալէհն, Մաքենիան, Աբդեդոմը ու Յէիէլը՝
19 Երգ. Եմանն, Ասափ ու Եթան երգեցողները պղնձէ
20 ծնծղաներ կը զարնէին։ Եւ Զաքարիա, Ազիէլ, Սեմիրամովթ, Յեհիէլ, Ունին, Եղիաբ, Մաասիա ու Բանեա տաւիղներով Ալամոթի եղանակին
21 վրայ էին։ Եւ Մաթիթիա, Եղիփալէ, Մաքենիա, Աբդեդոմ, Յէիէլ ու Ազազիա քնարներով Շեմինիթի եղանակով կ'առաջնորդէին։
22 Քոնանիա Ղեւտացիներուն երգեցողութեան առաջնորդը երգով վարժ էր, որովհետև
23 հանճարեղ էր։ Ու Բարաքիա ու Եղկանա տապա-
24 նակին դռնապաններն էին։ Եւ Սեբանիա ու Յովսափատ և Նաթանայէլ ու Ամեսայի և Զաքարիա ու Բանեա ու Եղիեզեր, քահանաները, Աստուծոյ տապանակին առջև փող կը հնչեցընէին. և Աբդեդոմ ու Յեհիա տապանակին դռնապաններն էին։
25 Այսպէս Դաւիթ և Իսրայէլի ծերերը ու հազարապետները Տէրոջը ուխտին տապանակը Աբդեդոմի տունէն ուրախութեամբ հանելու գացին։
26 Ու երբ Աստուած Տէրոջը ուխտին տապանակը վերցնող Ղեւտացիներուն օգնութիւն ըրաւ, եօթը զուարակ ու եօթը խոյ զոհ ըրին։ Եւ Դաւիթ բեհեզէ պատմուճան հագեր էր. նոյնպէս տապանակը վերցնող բոլոր Ղեւտացիները ու երգեցողները ու երգեցողներուն երգոց իշխանը

ա բ Թագ. Ե. 22։
բ բ Թագ. Ե. 23։
գ Տես բ Թագ. Ե. 25։
դ Ցես. գ. 27։ բ Մն. իզ. 8։
ե բ Օր. բ. 25։ Ժա. 25

զ Գլ. Ժգ. 1։
է Թուա. գ. 2, 15։ բ Օր. Ժ. 8։ լա. 9։
ը գ Թագ. ը. 1։ Գլ. Ժգ. 5։
թ Նե. գ. 22։
ժ Նե. գ. 18։

ի բ Թագ. գ. 3։ Գլ. Ժգ. 7։
լ Գլ. Ժգ. 10, 11։
խ Նե. լե. 14։ Թուա. գ. 15։ Ե. 9։
ծ Գլ. գ. 33։
կ Գլ. գ. 39։
հ Գլ. գ. 44։

ձ Հմր. 18 Ի՛սա՛խ Յոսիէլ։
ղ Սապ. խզ. վերնագիրը։
ճ Սապ. գ. վերնագիրը։
մ Թուա. Ժ. 8։ Սապ. ձա. 3։
յ բ Թագ. գ. 12, 13։ Եզե. Ե. 1։
ն Թագ. ը. 1։

Բանանիա. և Դաւիթի վրայ քթանէ եփուած կար։
28 Եվ բոլոր Իսրայէլ Տէրոջը ուխտին տապանակը
ուրախութեան աղաղակով, շեփորի ձայնով, փո-
ղերով ու ծնծղաներով, տաւիղներ ու քնարներ
29 զարնելով վեր կը հանէին։ Ու երբ Տէրոջը ուխ-
տին տապանակը մինչև Դաւիթի քաղաքը եկաւ,
Սաւուղի աղջիկը Միքդոլ պատուհանէն նայե-
ցաւ, ու Դաւիթ թագաւորին կաքաւելը ու խա-
ղալը տեսնելով՝ զանիկա իր սրտին մէջ անարգեց։

ԳԼ. ԺԶ

1 Դաւիթ ուրախութեան զոհ կը մատուցանէ. 4 երգե-
ցողներուն կը հրամայէ որ շնորհակալութեան երգ երգեն։
7 Շնորհակալութեան սաղմոս։ 37 Դաւիթ պաշտօնեաներ,
դռնապաններ, քահանաներ ու երգեցողներ կ'որոշէ, որ
շարունակ տապանակին քով ծառայութիւն ընեն։

Ե՚ Աստուծոյ տապանակը տարին, ու զա-
նիկա այն վրանին մէջ դրին, զոր Դաւիթ անոր
համար կանգներ էր. և Աստուծոյ առջև ողջա-
2 կէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցին։ Եւ
Դաւիթ երբ ողջակէզները ու խաղաղութեան զո-
հերը մատուցանելը լմնցուց, Տէրոջը անունով
3 ժողովուրդը օրհնեց։ Ու Իսրայէլի բոլոր մարդոց՝
այր մարդէն մինչև կին մարդ՝ ամէն մէկուն
մէկ նկանակ հաց, կտոր մը միս ու կարկանդակ
մը բաշխեց։
4 Եւ Տէրոջը տապանակին առջև Ղեւտացինե-
րէն պաշտօնեաներ դրաւ՝ Իսրայէլի Տէր Աստ-
ուածը էյհչելու, օրհնելու ու փառաւորելու հա-
5 մար. Գլխաւորը Ասաֆ էր, ու անոր երկրորդը
Զաքարիա, Նաե՛ Յէիէլ, Սեմիրամովթ, Յեքիէլ,
Մատաթիա, Եղիաբ, Բանեա, Ովբեդոմ ու Յե-
հիէլ տաւիղներու ու քնարներու նուագարաններ
6 կը ջրնէին. բայց Ասաֆ ծնծղաներ կը զարնէր։ Եւ
Բանեա ու Յահիէլ քահանաները Աստուծոյ ուխտի
տապանակին առջև միշտ փողեր կը հնչեցնէին։
7 Եւ այն նոյն օրը Դաւիթ Եառաջին անգամ
այս յերգաց սաղմոսը տուաւ Ասաֆի ու անոր եղ-
բայրներուն ձեռքը, որպէս զի Տէրոջը գոհու-
թիւն տան։
8 Գոհացէք Տէրոջմէն, անոր անունը կանչեցէք,
Անոր գործերը ժողովուրդներուն մէջ պատմեցէք։
9 Երգեցէք անոր, սաղմոս բռնէք անոր,
Պատմեցէք անոր բոլոր հրաշքները։
10 Անոր սուրբ անունովը պարծենցէք։
Տէրը խնդրողներուն սիրտը թող ուրախ ըլլայ։
11 Տէրը ու անոր զօրութիւնը խնդրեցէք,
Ամէն ժամանակ անոր երեսը փնտռեցէք։
12 Յիշեցէք անոր ըրած հրաշքները,
Անոր նշանները ու բերնին դատաստանները.
13 Ով անոր ծառային Իսրայէլի սերունդը,
Ով Յակոբի որդիները, անոր ընտրեալները.
14 Եհովա ինք է մեր Աստուածը,
Անոր դատաստանները բոլոր երկրի մէջ են։
15 Անոր ուխտը յաւիտեան յիշեցէք,
Անոր պատուիրած խօսքը մինչև հազար ազգ.
16 Այն ե՛ւ-ի՛ւը զոր Աբրահամի հետ ըրաւ,
Ու իր երդումը զոր Իսահակի ը՛ւ-.
17 Յակոբի ալ հաստատեց զանիկա՝ օրէնք մը ըլլալու,
Ո՛ւ Իսրայէլի՝ էբ՛ւ յաւիտենական ուխտ մը,
18 Ըսելով, Քեզի պիտի տամ Քանանու երկիրը,
Ձեր ժառանգութեան վիճակը.
19 Երբ դուք սակաւաթիւ էիք,
Ե՛ւ քիչուոր ու պանդուխտ՝ անոր մէջ,
20 Եւ անոնք մէկ ազգէ ուրիշ ազգի գացին,
Ու մէկ թագաւորութենէ ուրիշ ժողովուրդի.
21 Անիկա մէկո՛ւն թող չտուաւ որ զանոնք նեղէ-
Թագաւորներ ալ յանդիմանեց անոնց համար,
22 Ը՛ւ-ը՛ւ, ըսի՝ օծեալներուս մի դպչիք,
Ու իմ մարգարէներուս չարութիւն մի ընէք։
23 Ընդգեցէք Տէրոջը, ով բոլոր երկիր,
Օրէ օր անոր փրկութիւնը քարոզեցէք։
24 Անոր փառքը ազգերու մէջ պատմեցէք,
Ո՛ւ անոր հրաշքները՝ ամէն ժողովուրդներու մէջ.
25 Քանզի Տէրը մեծ է ու խիստ գովելի,
Անիկա ամէն աստուածներուն վրայ ահաւոր է։
26 Վասն զի ժողովուրդներուն ամէն աստուածները *կուռ-
քեր են,
Բայց Եհովա երկինքը ստեղծեց։
27 Փառք ու վայելչութիւն կայ անոր առջև,
Զօրութիւն և ուրախութիւն՝ անոր բնակու-
թեանը մէջ.
28 Տէրոջը տուէք, ով ժողովրդոց տոհմերը,
Տէրոջը տուէք փառք ու զօրութիւն։
29 Տէրոջը տուէք իր անուանը փառքը.
Ընծայ առէք ու անոր առջև եկէք.
Սուրբ հանդերով Տէրոջը երկրպագութիւն ըրէք։
30 Ով բոլոր երկիր, անոր երեսէն վախցէք.
Աշխարհս ալ պիտի հաստատուի
Ու պիտի չսասանի։
31 Երկինք թող ուրախանայ, ու երկիր ցնծայ,
Ե՛ւ ազգերուն մէջ պաեն թէ Տէրը կը թագաւորէ։
32 Ծովը իր լիութեամբ թող գոռայ,
Դաշտը ու բոլոր անոր մէջ եղողները թող ու-
րախանան։
33 Այն ատեն անտառին ծառերը Տէրոջը առջև
ցնծան,
Քանզի երկրին դատաստան ընելու կու գայ։
34 Գոհացէք Տէրոջմէն, վասն զի բարի է,
Վասն զի անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
35 Նաև ըսէք, Ով մեր փրկութեան Աստուածը,
Մեզ փրկէ,
Ու մեզ ժողվէ և մեզ ազգերէն ազատէ,
Որպէս զի քու սուրբ անունդ գոհութիւն մա-
տուցանենք,

3 Գլ. ԺԳ, 8։
4 ա Թագ. գ. 16։
—
5 բ Թագ. գ. 17—19։
6 Սաղ. ԼԱ. և Հ. վերնագիր-
ները։
7 Տես բ Թագ. իգ. 1։
8 Սաղ. ճե. 1—15։
9 Գն. ԺԷ. 2։ իգ. 3։ իը. 13։
ԼԵ. 11։
10 Գլ. ԺԲ. 30։
11 Գն. իգ. 17։ ի. 3։ Նե. է. 15—18։
12 Սաղ. ճե. 15։
13 Սաղ. գգ. 1, ԼՆ։
14 Գլ. Ա. 4։
15 կամ, ունայնութիւններ
16 Սաղ. ճգ. 1։ ճէ. 1։ ճԺը. 1։ ճկգ. 1։
17 Սաղ. ճգ. 47, 48։

Ու քու օրհնութիւնովդ պարծենանք։
36 Թ Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը,
Յաւիտեանս յաւիտենից։
Ու բոլոր ժողովուրդը Ամէն ըսելով
Տէրը օրհնեցին։
37 Եւ հոն Տէրոջը ուխտի տապանակին առջեւ
Աստիճը ու անոր եղբայրները թողուց, որպէս զի
շարունակ ամէն օրուան պաշտօնը կատարեն տա-
38 պանակին առջեւ։ Եւ Աբդեդոմը ու անոր վաթ-
սունըութ եղբայրները և Իդիթունի որդին Աբ-
39 դեդոմը և Ուսան դռնապաններ պըտ։ Եւ Սա-
դոկ քահանան ու անոր քահանայ եղբայրները
Գաբաւոնի բարձր տեղին վրայ Տէրոջը խորանին
40 առջեւ ըլլալ, որպէս զի միշտ նուիրու ու իւրա-
կուն ողջակէզի սեղանին վրայ Տէրոջը ողջակէզ-
ներ մատուցանեն, ու Տէրոջը Իսրայէլի պատուի-
րած օրէնքին մէջի ամէն գրուածը ը գործ դնեն։
41 Եւ անոնց հետ պըտ Եմանը ու Իդիթունը և ու-
րիշ ընտրուածները՝ որոնք անունով յիշուեցան,
որպէս զի Տէրոջը գոհութիւն մատուցանեն,
42 Ընդանի անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է. Եւ
անոնց, այսինքն Եմանի ու Իդիթունի, հետ եղող
նուագածուներուն փողեր ու ծնծղաներ պտ, նաև
Աստուծոյ երգերուն նուագարանները. ու
Իդիթունի որդիները դրանը պահապան ը։
43 Նէին։ Եւ բոլոր ժողովուրդը գնաց՝ ամէն մէկը իր
տունը. Դաւիթ ալ իր տունը օրհնելու դարձաւ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Նաթան նախ կը հաճի Դաւիթի առաջարկութեանը՝ որ Աստուծոյ տուն մը չինել կ'ուզէր, 3 բայց ետքը Աստուծոյ խօսքովը կ'արգիլէ զանիկա։ 11 Նաթան օրհնութիւններ ու բարիքներ կը խոստանայ Դաւիթի սերունդին։ 16 Դաւիթի աղօթքը ու շնորհակալութիւնը։

Ու երբ Դաւիթ իր տունը մէջ բնակեցաւ, Դաւիթ Նաթան մարգարէին ըսաւ, Ահա ես եղեւնափայտէ չինուած տան մէջ կը բնակիմ, բայց Տէրոջը ուխտին տապանակը վրանի տակ է։
2 Եւ Նաթան Դաւիթի ըսաւ, Ինչոր սրտիդ մէջ
3 եղածը ըրէ, քանզի Աստուած քեզի հետ է։ Ու
4 նոյն գիշերը Աստուծոյ խօսքը Նաթանի եղաւ՝
ըսելով, Գնա իմ ծառայիս Դաւիթի ըսէ, Տէրը
այսպէս կ'ըսէ. Իմ բնակելու տունս դուն պիտի
5 չշինես. Քանզի Իսրայէլը Եգիպտոսէ հանած օրէս
մինչեւ այսօր տան մէջ չբնակեցայ, հապա վրա-
6 նէ վրան ու խորանէ խորան պտըտեցայ։ Ինչոր
Իսրայէլի հետ որչափ տեղ որ պտըտեցայ, մի-
թէ բան մը խօսեցա՞յ Իսրայէլի դատաւորներէն
մէկուն հետ՝ որոնց իմ ժողովուրդս հովուելու
հրամայեր էի, ու ըսի՞ թէ ինչո՞ւ համար
7 չինած եղեւնափայտէ տուն մը չշինեցիք։ Եւ հի-
մա իմ ծառայիս Դաւիթի այսպէս ըսես, Զօրաց
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ես քեզ փարախէն, ոչ-
խարներուն հետեւէն, առի, որպէս զի իմ Իսրա-
8 յէլ ժողովուրդիս առաջնորդ ըլլաս. Եւ ուր որ
կ'երթայիր՝ քեզի հետ էի, և քու առջեւէդ
բոլոր թշնամիներդ կտրեցի. ու քու անունդ
երկրի վրայ եղող մեծերուն անուանը պէս ըրի։
9 Եւ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի ալ տեղ մը պի-
տի որոշեմ, ու զանիկա պիտի անկեմ. ու իր
տեղը պիտի բնակի, ալ պիտի չշարժի. և ան-
բարեվարքեան որդիները առաջուան պէս մէյմըն
10 ալ պիտի չնեղեն զանիկա։ Ինչպէս իմ ժողո-
վուրդիս Իսրայէլի վրայ դատաւորներ դրած
օրէս ի վեր Է։ ու քու ամէն թշնամիներդ
պիտի նուաճեմ. ու քեզի կ'իմացնեմ որ Տէրը
11 քեզի տուն պիտի շինէ։ Ու երբ քու օրերդ լեց-
ուին և դու հայրերուդ խառնուիս, քեզմէ ետքը
քու սերունդդ, քու որդիներէդ մէկը, պիտի
բարձրացնեմ, ու անոր թագաւորութիւնը պի-
12 տի հաստատեմ։ Անիկա ինծի տուն պիտի շինէ.
ու անոր աթոռը յաւիտեան պիտի կանգնեմ.
13 Ես անոր հայր պիտի ըլլամ, ու անիկա ինծի
որդի պիտի ըլլայ. ու իմ ողորմութիւնս անկէ
պիտի չվերցնեմ, ինչպէս քեզմէ առաջ եղողէն
14 վերցուցի։ Եւ զանիկա յաւիտեան իմ տանս մէջ
ու իմ թագաւորութեանս մէջ պիտի հաստա-
տեմ, ու անոր աթոռը յաւիտեան հաստատ պի-
15 տի ըլլայ։ Եւ Նաթան այս բոլոր խօսքերը ու այս
բոլոր տեսիլքը ի բաց միջէ Դաւիթի ըրուցեց։
16 Ե Եւ Դաւիթ թագաւորը գնաց՝ Տէրոջը առջեւ
նստաւ, ու ըսաւ, Ով Տէր Աստուած, ես ո՞վ
եմ, ու իմ տունս ի՞նչ է, որ զիս մինչեւ հոս
17 բերիր։ Սակայն սիկա քու աչքերուդ պզտիկ
երեւցաւ, ով Աստուած, ու քու ծառայիդ
տանը վրայով հեռաւոր ժամանակի համար խո-
սեցար, ու ինծի, ով Տէր Աստուած, բարձր ա-
18 տիճանի մարդու պէս նայեցար։ Եւ քու ծա-
ռայիդ փառքին համար Դաւիթ՝ ալ աւելի
ի՞նչ խօսի. դուն քու ծառադ կը ճանչնաս։
19 Ով Տէր, քու ծառայիդ սէրոյն համար՝ ու քու
սրտիդ հաճելի պէս այս բոլոր մեծ բաները
ըրիր, որպէս զի այս բոլոր մեծ բաները գիտ-
20 ցընես։ Ով Տէր, քեզի պէս ո՛չ մէկը չկայ,
ու քեզմէ զատ Աստուած չկայ՝ մեր ականջ-
21 ներովը բոլոր լսածներնուս համեմատ։ Ու-
րիշ երկրի վրայ ո՞ր ազգը քու ժողովուրդիդ Իս-
րայէլի պէս է, որու համար Աստուած ինքն
երթաւ ազատելու, իրեն ժողովուրդ ընելու.
որ Եգիպտոսէ ազատած ժողովուրդիդ առջեւէն
ազգեր վռնտելով՝ քեզի մեծ ու երեւելի անուն
22 առցար։ Եւ քու ժողովուրդդ Իսրայէլը յա-
ւիտեան քեզի ժողովուրդ ըրիր, ու դուն, ով
23 Տէր, անոնց Աստուած եղար։ Եւ հիմա, ով
Տէր, քու ծառայիդ ու անոր տանը համար
ըրած խօսքդ թող յաւիտեան հաստատուի, ու
24 ըրածիդ պէս ըրէ. Թող հաստատուի, ու քո
անունդ յաւիտեան մեծ ճանչցուի, ու ըսուի Թէ

ե դ Թագ. բ. 15։
զ բ Օր. իէ. 15։
է դ Թագ. գ. 4։
ը Գէ. իա. 29։ բ Մն. ա. 3։
թ Ել. խթ. 33, ևն։ Թուա. իը. 3, ևն։
ժ Հմր. 34։ բ Մն. է. 13։ է. 3։ Եզր. գ. 11։ Եսթ. գ. 11։
ի բ Թագ. գ. 19, 20։
ա բ Թագ. է. 1, ևն։
բ բ Թագ. է. 14, 15։
գ Ղ.ուկ. ա. 33։
դ բ Թագ. է. 18։

Ջօրամեռանց Տէրը Իսրայէլի Աստուածն է, Աստուած Իսրայէլի. ու քու ծառայիդ Դաւիթի տունը քու առջեւդ հաստատ ճաց, Քանզի դուն, ով Աստուած իմ, քու ծառայիդ յայտնեցիր, որ անոր տուն պիտի շինես. անոր համար քու ծառադ էր սրտին մէջ համարձակութեան դտաւ քու առջեւդ այս աղօթքը ընելու։ Եւ հիմա, ով Տէր, դուն Աստուածը դուն ես, ու քու ծառայիդ այս աղեկութիւնը խոստացար։ Եւ հիմա *կամք ըրէ՞ քու ծառայիդ տունը օրհնելու, որպէս զի յաւիտեան քու առջեւդ ըլլայ. քանզի դուն օրհնեցիր, ով Տէր, ու յաւիտեան օրհնեալ է։

ԳԼ. ԺԸ

1 Դաւիթ փղշտացիները ու Մովաբացիները կը նուաճէ։ 3 Ադրազարը ու Ասորիները կը զարնէ։ 9 Թովա Ադորամը կը ղրկէ ընծաներով՝ Դաւիթը ողջունելու համար։ 11 Դաւիթ այս ընծաները իր առած աւարներովը մէկտեղ Աստուծոյ կը նուիրէ։ 13 Եդոմի մէջ պահակապաններ կը դնէ։ 14 Դաւիթի պաշտօնեաները։

Անկէ ետեւ Դաւիթ փղշտացիները զարկաւ ու զանոնք նուաճեց, և Գէթը ու անոր 2 գեղերը փղշտացւոց ձեռքէն առաւ։ Եւթը Մովաբը զարկաւ, ու Մովաբացիք Դաւիթի հարկատու ծառաներ եղան։ Եւ Դաւիթ Սուբայի 3 Ադրազարի թագաւորը Եմաթի կողմերը զարկաւ, երբ Եփրատ գետին վրայ իր *իշխանութիւնը հաստատելու կ'երթար։ Եւ Դաւիթ ան- 4 կէ հազար կառք ու եօթը հազար ձիաւոր ու քսան հազար հետեւակ զօրք բռնեց. և Դաւիթ բոլոր †կառքի ձիերուն ջիղերը կտրեց, ու անոնցմէ միայն հարիւր ձի էբէն համար պահեց՞։ 5 Եւ Դամասկոսի Ասորիները Սուբայի թագաւորին Ադրազարի օգնութիւն ընելու եկան. ու Դաւիթ Ասորիներէն քսաներկու հազար մարդ 6 զարկաւ։ Եւ Դաւիթ Դամասկոսի Ասորւոց մէջ էբէդապահ զօրք դրաւ, ու Ասորիները Դաւիթի հարկատու ծառայ եղան. ու Դաւիթ ուր որ կ'երթար՝ Տէրը անոր յաղթութիւն կու տար։ 7 Եւ Դաւիթ Ադրազարի ծառաներուն վրայ եղող ոսկի վահանները առաւ, ու զանոնք Երուսաղէմ բերաւ։ 8 Եւ Ադրազարի քաղաքներէն, Տեբահէ ու Քունէ, Դաւիթ խիստ շատ պղինձ առաւ. Թանկէ չինեց Սողոմոն պղնձէ ծովը ու սիւները ու պղնձէ գործիքները։

9 Ու Եմաթի թագաւորը Թովու երբ լսեց որ Դաւիթ Սուբայի Ադրազար թագաւորին բոլոր 10 զօրքերը ջարդեր է, Իր որդին ‖Ադորամը Դաւիթ թագաւորին ղրկեց, որպէս զի անոր բարեւ ընէ ու ‡զանիկա օրհնէ՞, Ադրազարի դէմ պատերազմ ընելուն ու զանիկա զարնելուն համար. (քանզի Ադրազար Թովուի հետ պատերազմներ կ'ընէր.) ու անոր ամէն տեսակ ոսկիէ, արծաթէ 11 ու պղինձէ անօթներ ղրկեց։ Դաւիթ թագաւորը զանոնք ալ Տէրոջը նուիրեց՝ այն արծաթով ու ոսկիով որ հեթեղ, զոր ամէն ազգերէն, Եդոմէ, Մովաբէ, Ամմոնի որդիներէն, Փղշտացիներէն 12 ու Ամաղէկէ առեր էր։ Եւ Շարուհեայի որդին Աբեսա Աղի ձորին մէջ Եոսանըւթ հազար Եդոմացիի զարկաւ։

13 Ու Եդոմի մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ, ու բոլոր Եդոմացիք Դաւիթի ծառայ եղան. ու Դաւիթ ուր որ կ'երթար, Տէրը անոր յաջողութիւն կու տար։

14 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւն ըրաւ, ու իր բոլոր ժողովուրդին իրաւունք ու արդարութիւն կ'ընէր։ 15 Եւ Շարուհեայի որդին Յովաբ զօրքերուն վրայ էր. ու Աքիղուդի որդին Յովսափատ յիշատակաց դպիր էր. 16 Եւ Աքիտոբի որդին Սադովկ ու Աբիմաղէքի որդին ‖Աբիմելէք քահանաներ էին. և ԺՍուսա տաճնադպիր էր. Ու Յովիադայի որդին Բնայահ Քերեթհիներուն ու Փելեթհիներուն վրայ էր. և Դաւիթի որդիները թագաւորին քով նախարարներ էին։

ԳԼ. ԺԹ

1 Դաւիթ դեսպաններ կը ղրկէ Նաասի որդին Անոնը մխիթարելու. բայց անիկա անարգանօք կը վարուի անոնց հետ։ 6 Ամմոնացիները թէև Ասորիներէն օգնութիւն կը գտնեն, բայց Յովաբէ ու Աբեսայէ կը յաղթուին։ 16 Ասորւոց զօրագլուխը Սոփաք նոր ձեռնտուութիւն մը կ'ընէ Ամմոնացիներուն, իսկ ինքը Դաւիթէն կը սպանուի։

Եւ անկէ ետքը Ամմոնի որդւոց թագաւորը Նաաս մեռաւ, ու անոր տեղ անոր որդին թագաւոր եղաւ։ 2 Եւ Դաւիթ ըսաւ, Նաասի որդւոյն Անոնի մարդասիրութիւն ընեմ, քանզի անոր հայրը ինծի մարդասիրութիւն ըրաւ. ու Դաւիթ դեսպաններ ղրկեց, որպէս զի զանիկա իր հօրը վրայով մխիթարեն. ու Դաւիթի ծառաները Ամմոնի որդիներուն երկիրը Անոնի գաւ- 3 ցին, զանիկա մխիթարելու համար։ Եւ Ամմոնի որդիներուն իշխանները Անոնի ըսին, Միթէ Դաւիթ քու հայրդ քու առջեւդ պատուե՞ր հա*մար քեզի մխիթարիչներ ղրկեց. միթէ անոր ծառաները այս երկիրը քննելու, տակնուվրայ ընե- 4 լու ու լրտեսելու համար չեկա՞ն քեզի։ Եւ Անոն Դաւիթի ծառաները բռնեց, ու զանոնք ածիլեց, և անոնց հանդերձներուն ալ կէսը մինչեւ նստոյ տեղը կտրել տուաւ, և ոչնչե- 5 ղրկեց զանոնք։ Ու գացին այն մարդոց էջ-էջը Եէհուդը պատմեցին. ան ալ զանոնք դիմաւորելու մարդիկ

* կամ, սկսեցիք
— բ Թագ. ը. 1, ևն։
‡ բ Թագ. ը. 3։
* եբր. ձեռքը
† Տես բ Թագ. ը. 4։
† կամ, կառքերը քակեց, ու
‖ անոնցմէ միայն հարիւր կառք պահեց։
ա դ Թագ. է. 15, 23։ բ Մն. դ. 12. 15, 16։
բ բ Թագ. ը. 9։
գ բ Թագ. ը. 10 ։'ըսուի Թովի
դ բ Թագ. ը. 13։
ե բ Թագ. ը. 14, ևն։
զ բ Թագ. ը. 17 ։'ըսուի Աբեսա
* կամ, չնորհաւորութիւն ընէ անոր
է բ Թագ. ը. 13։
ը բ Թագ. ը. 14, ևն։
թ բ Թագ. ը. 17 ։'ըսուի Աբեսա
ժ բ Թագ. ը. 17 ։'ըսուի Սաբայիա, էսկ գ Թագ. գ. 3 Միասու
ի բ Թագ. ը. 18։ —
լ բ Թագ. ժ. 1, ևն։

շատ անարգուեր էին. ու Թագաւորը ըսաւ, Երիքովի մէջ նստէք մինչև որ մօրուքնիդ աճի, ու էջերը դարձէք։

6 Եւ Ամմոնի որդիները տեսնելով որ Դաւիթի հետ ատելացան, Անոն ու Ամմոնի որդիները հազար տաղանդ արծաթի ղրկեցին, որպէս զի Միջագետացի Ասորիներէն ու Մաաքայի Ասորիներէն ու Բեսուրայէ վարձքով կառքեր ու ձիաւորներ բռնեն։ 7 Եւ անոնք իրենց վարձքով բռնեցին երեսունուերկու հազար կառք, ու Մաաքայի Թագաւորը և անոր զօրքը, որոնք գացին Մեդեբայի առջև բանակեցան. Ամմոնի որդիներն ալ իրենց քաղաքներէն ժողվուեցան, ու պատերազմելու գացին։

8 Ու երբ Դաւիթ լսեց, Յովաբը ու բոլոր 9 զօրաւոր զօրքերը ղրկեց։ Եւ Ամմոնի որդիները ելան ու քաղաքին դրանը առջև կարգաւ պատերազմի շարուեցան, ու օձնոյէն եկող Թագաւորները դաշտի մէջ զատ կայներ էին։ 10 Եւ Յովաբ երբ տեսաւ որ պատերազմը առջեւէն ու եետեւէն իր վրայ կը հասնի, Իսրայէլի բոլոր ընտրուած մարդոցմէ ընտրեց, ու Ասորւոց դէմ պատերազմի շարեց. 11 Եւ մնացած զօրքը իր եղբօրը Աբեսայի յանձնեց. ու անոնք Ամմոնի որդիներուն դիմաց շարուեցան. 12 Եւ ըսաւ, Եթէ Ասորիները ինծի յաղթելու ըլլան, ինծի օգնութեան հասնիս. ու եթէ Ամմոնի որդիները քեզի յաղթելու ըլլան, ես քեզի օգնութեան պիտի հասնիմ. 13 քաջասիրտ եղիր, ու մեր ժողովուրդին համար և մեր Աստուծոյն քաղաքներուն համար *ուժով պատերազմինք". և Տէրը իր աչքին հաճոյ երեւցածը թող ընէ։ 14 Ու Յովաբ իրեն հետ եղող զօրքով Ասորիներուն մօտեցաւ, որպէս զի անոնց դէմ պատերազմ ընէ. ու անոնք անոր առջեւէն փախան։ 15 Եւ Ամմոնի որդիները Ասորւոց փախչիլը տեսնելով, իրենք ալ անոր եղբօրը Աբեսայի առջեւէն փախան, ու քաղաքը մտան։ Եւ Յովաբ Երուսաղէմ եկաւ։

16 Երբ Ասորիները տեսան որ իրենք Իսրայէլի առջև կոտրուեցան, դեսպաններ ղրկեցին, ու Գետէն անդին կողմը եղող Ասորիները ուղք հանեցին. և անոնց առջեւէն Ադրազարի զօրաւոր զօրավարը Սովակ Հ'Էբեր։ 17 Ու երբ Դաւիթի պատմեցին, անիկա բոլոր Իսրայէլը ժողվելով՝ Յորդանան անցաւ, ու անոնց վրայ գնաց, և անոնց դէմ դասնդեր շարեց. ու երբ Դաւիթ Ասորիները պատերազմիվ դիմաւորելու համար դասնդեր շարեց, անոնք անոր հետ պատերազմ ըրին։ 18 Եւ Ասորիները Իսրայէլի առջեւէն փախան. ու Դաւիթ Ասորիներէն եօթը հազար կառքի զօրք, ու քառասուն հազար հետեւակ զօրք կոտրեց, ու Սովակ զօրավարն ալ մեռցուց։ 19 Եւ Ադրազարի ծառաները երբ տեսան որ Իսրայէլի առջև յաղթուեցան, Դաւիթի հետ հաշտու-

թիւն ըրին, ու անոր ծառայ եղան. և Ասորիները անկէ ետքը Ամմոնի որդիներուն օգնել չուզեցին։

ԳԼ. Ի

1 Յովաբ Ռաբբան կը պաշարէ. Դաւիթ առնը կառնէ ու այն տեղն ժողովուրդը կը սանձէ։ 4 Փղշտացւոց երեք անգամ յաղթուած սահնը երեք հարիւր կը սպաննուին։

Ու ետքը հետեւեալ տարին, Թագաւորներուն պատերազմի ելլելու ատենը, Յովաբ զօրքերուն բերաւ *գունդերը հանեց, և Ամմոնի որդիներուն երկիրը աւերեց, ու գնաց Ռաբբան պաշարեց, բայց Դաւիթ Երուսաղէմ կը նստէր. ու Յովաբ Ռաբբան զարկաւ ու քանդեց կործանեց։ 2 Եւ Դաւիթ Մանանց Թագաւորին թագը անոր գլխուն վրայէն առաւ, ու քանիկա գտաւ *ոսկի տաղանդ մը ոսկիի ծանրութիւն ունէր, և անոր վրայ պատուական քարեր կային. ու Դաւիթի գլուխը դրուեցաւ. և Դաւիթ քաղաքէն խիստ շատ աւար առաւ։ 3 Ու անոր մէջ եղած ժողովուրդը հանեց, ու պանծ սղոցներով, երկաթէ կացիններով ու տապարներով կտրեց. և Դաւիթ Ամմոնի որդիներուն բոլոր քաղաքներուն այսպէս ըրաւ. ու Դաւիթ բոլոր ժողովուրդով Երուսաղէմ դարձաւ։

4 *Եւ ետքը Գազերի մէջ Փղշտացւոց հետ պատերազմ եղաւ. այն ատեն Հուսաթի Սիբբեքայ Ռափայի որդիներէն եղող Սեփիան սպանեց, ու անոնք նուաճեցան։

5 Եւ նորէն Փղշտացւոց հետ պատերազմ եղաւ. ու Յայիրի որդի Եղհանան Գեթացի Գողիաթի եղբայրը Լահեմին զարկաւ, որուն նիզակին բունը ոստայնանկներու գլանին պէս էր։

6 Եւ նորէն Գաթի մէջ պատերազմ եղաւ. ու երկայնահասակ մարդ մը կար, որուն մատները վեց վեց էյլով՝ քսանչորս հատ ունէր. 7 անիկա ալ Ռափայի որդիներէն էր։ Եւ անիկա Իսրայէլը նախատեց. բայց Դաւիթի եղբօրը Սամայի որդի Յովնաթան զանիկա զարկաւ։ 8 Անոնք Գաթի մէջ Ռափայէ ծներ էին, և Դաւիթի ձեռքով ու անոր ծառաներուն ձեռքով ինկան։

ԳԼ. ԻԱ

1 Դաւիթ Սատանայէն փորձուելով կը տախտէ Յովաբը որ ժողովուրդը համրէ. 5 երբ ժողովուրդին թիւը կը բերեն՝ Դաւիթ իր ըրածին համար կը զղջայ։ 9 Գադ մարգարէին ձեռքով առաջարկուած երեք հարուածներէն Դաւիթ ժանտախտը կ'ընտրէ։ 14 Եօթանասուն հազար հոգի մեռնելէն ետքը, Դաւիթ ապաշխարելով՝ Երուսաղէմի կործանման առջեւը կ'առնէ։ 18 Դաւիթ Գադի ծանուցանելովը Ոռնայի կալը ծախու կ'առնէ, ու հոն սեղան մը կը շինէ. ասոր վրայ Աստուած իր հաճութեանը նշան մը կը տայ կրակով, ու ժանտախտը կը դադրեցնէ։ 28 Դաւիթ հոն ողջակէզ կը մատուցանէ, քանզի հրեշտակին վախնալուն համար չէր կրնար մինչև Գաբաւոն երթալ։

ա Գլ. ժբ. 5, 9։
* Եբր. քաջութիւն ընենք
բ Թագ. ժա. 1։
* Եբր. զօրութիւնը
գ Թագ. ժբ. 26։
դ Թագ. ժբ. 30, 31։
ե Թագ. խա. 18։
զ Գլ. ժբ. 29։
է Թագ. խա. 19 Յ'ԷՈՒՆ Սբիովգիմ։
ը Թագ. խա. 20։

Եւ Սաւուղ Իսրայէլի դէմ եղաւ, ու Դա-
2 ւիթը դրդեց որ Իսրայէլը համրէ։ Եւ Դաւիթ Յովաբի ու ժողովուրդին իշխաններուն ըսաւ, Գացէք, Իսրայէլը համրեցէք Բերսաբէէ մինչև Դան, Բու հաշիւը ինծի բերէք որպէս զի գիտ-
3 նամ։ Եւ Յովաբ ըսաւ, Տէրը, իր ժողովուրդը որչափ որ է, հարիւրապատիկ աւելցնէ. ով աէր իմ թագաւոր, միթէ անոնց ամէնը իմ աէրոջս ծառաները չե՞ն. իմ աէրս ինչո՞ւ այս բանը կը
4 փնտռէ. ինչո՞ւ համար այս բանը Իսրայէլի յան-
5 ցանքի պատճառ ըլլայ։ Բայց երբ թագաւորին խօսքը Յովաբի վրայ աստիճացաւ, Յովաբ եղաւ ու բոլոր Իսրայէլի մէջ պտըտեցաւ, ու Երուսաղէմ եկաւ։ Եւ Յովաբ ժողովուրդին համրանքին ցուցակը Դաւիթի տուաւ. ու Իսրայէլի ամէնը հազար անգամ հազար ու հարիւր հազար սուր քաշող մարդ էր, և Յուդա չորս հարիւր հազար սուր քաշող մարդ
6 էր։ Սակայն Ղեւտացիները ու Բենիամինեանները անոնց մէջ չհամրեց, քանի թագաւորին պա հրամանը Յովաբի զզուելի էր։
7 Եւ այս բանին Աստուծոյ աչքէ դէշ երեւ-
8 նալուն համար Իսրայէլը զարկաւ. Ու Դաւիթ Աստուծոյ ըսաւ, Ահա բանը ընելովս մեծ մեղք գործեցի. Եւ հիմա, կ'աղաչեմ, քու ծառայիդ մեղքը ներէ, քանի մեծ յիմարութիւն ըրի։
9 Եւ Տէրը Դաւիթի տեսանողին Գադ խո-
10 սեցաւ ու ըսաւ, Գնա ու Դաւիթի խօսէ՝ ըսելով, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ես քեզի երեք բան կ'առաջարկեմ. անոնցմէ մէկը ընտրէ որպէս զի
11 քեզի ընեմ։ Եւ Գադ Դաւիթի եկաւ ու անոր
12 ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ընտրէ քեզի՝ Եկա՛մ երեք տարուան սով, կա՛մ երեք ամիս քու թշնամիներուդ երեսէն փախչիս, ու քու թշնամիներուդ սուրը եւ Աստուծոյ սուրը, այսինքն ժանտախտ, ըլլայ երկրին մէջ, ու Տէրոջը հրեշտակը Իսրայէլի բոլոր սահմաններուն մէջ կոտորած ընէ. և հիմա տես,
13 ին պա զրկողին ինչ պատասխան տանիմ։ Ու Դաւիթ ըսաւ Գադի, Խիստ մեծ նեղութեան մէջ եմ. հիմա Տէրոջը ձեռքը իյնամ, քանի անոր գթութիւնը խիստ շատ է, ու մարդու ձեռք չիյնամ։
14 Եւ Տէրը Իսրայէլի վրայ ժանտախտ զրկեց, ու Իսրայէլէ եօթանասուն հազար մարդ
15 իննաւ։ Եւ Աստուած հրեշտակ մը զրկեց Երուսաղէմ, որպէս զի զանիկա կորնչեցնէ. ու երբ կը կորնչեցնէր, Տէրը նայեցաւ Բու այս չարիքին վրայ սիրտը խղաւ, և կոտորած ընող հրեշտակին ըսաւ, Հերիք է, այլ ձեռքդ քաշէ. ու Տէրոջը հրեշտակը Յերուսացի Ոռնայի կալին
16 քով կայներ էր։ Եւ Դաւիթ իր աչքերը վերցուց ու Տէրոջը հրեշտակը տեսաւ, որ երկրի ու երկինքի միջտեղ կայներ էր, ու ձեռքը մերկ սուր մը կար, զոր Երուսաղէմի վրայ երկնցուցեր էր. այն ատեն Դաւիթ ու ծերերը
17 քուրձեր հագած՝ երեսնուն վրայ ինկան։ Եւ Դաւիթ Աստուծոյ ըսաւ, Ա՛հա ե՛ս պատուիրեցի որ ժողովուրդը համրեն, ու ե՛ս եմ որ մեղանչեցի ու մեծ չարութիւն ըրի. բայց այս ոչխարները ի՞նչ ըրին. ով Տէր Աստուած իմ, քու ձեռքդ իմ վրաս ու իմ հօրս տունը վրայ ըլլայ. բայց քու ժողովուրդիդ վրայ չըլլայ *ցանկիկա բնաջինջ ընելու համար։
18 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Գադի ըսաւ, Դաւիթի ըսես որ երթայ, ու Յեբուսացի Ոռնայի կալին
19 մէջ Տէրոջը սեղան մը կանգնէ։ Եւ Դաւիթ վեր եղաւ՝ Գադի Տէրոջը անունովը ըսած խօսքին համեմատ։ Ու Ոռնա դարձաւ ու հրեշտակը տեսաւ, և իր չորս որդիները իրեն հետ պահուեցան. (քանզի Ոռնա ցորեն կը ծեծէր։)
20 21 Ու Դաւիթ Ոռնայի եկաւ. և Ոռնա նայեցաւ, ու Դաւիթը տեսնելով՝ կալէն երթալ, ու երեսը մինչև գետինը Դաւիթի խոնարհութիւն ըրաւ։
22 Այն ատեն Դաւիթ Ոռնայի ըսաւ, Այս կալին տեղը ինծի տուր, որպէս զի հոն Տէրոջը սեղան մը շինեմ՝ (ցանկիկա ետքն գնով տուր ինծի,)
23 ու ժողովուրդին վրայէն հարուածը վերնայ։ Եւ Ոռնա Դաւիթի ըսաւ, Ցանկիկա քեզի առ, ու իմ աէրս թագաւորը իր աչքին ազէկ երեւցածը թող ընէ. ահա եղները ողջակէզի համար, ու կառնասայլները փայտի համար, ու ցորենը հացի ընծայի համար կու տամ, ամէնն ալ կու տամ։
24 Եւ Դաւիթ թագաւորը Ոռնայի ըսաւ, Ոչ, հապա գնով անշուշտ ետքն գնով ծախու պիտի առնեմ. քանզի քու կողդ եղածը Տէրոջը համար պիտի չառնեմ, ոչ ալ ձրի ողջակէզ
25 մատուցանեմ։ Ու Դաւիթ այն տեղին համար հինգ հարիւր սիկղ ոսկի տուաւ Ոռնայի։ Եւ Դաւիթ հոն Տէրոջը սեղան շինեց, ու
26 անոր վրայ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուց, և Տէրոջը աղաղակեց. ու Երկինքէն կրակով ողջակէզի սեղանին վրայ անոր պատասխան տուաւ։
27 Եւ Տէրը հրեշտակին խօսեցաւ, ու անիկա սուրը իր պատեանը դարձուց։
28 Այն ատեն Դաւիթ տեսնելով որ Տէրը Յեբուսացի Ոռնայի կալին մէջ լուն պատասխան տուաւ, այն տեղը զոհեր մատուց։ Իսկ Մովսէսի՝ անապատին մէջ շինած †Տէրոջը խորանը ու ողջակէզի սեղանը այն ատեն ‡Գաբաւոնի բարձր
30 տեղն էր. Բայց Դաւիթ Աստուծոյ հարցնելու համար չկրցաւ անոր առջև երթալ, քանզի Տէրոջը հրեշտակին սուրին երեսէն վախցաւ։

ա Բ Թագ. իգ. 1, ևն։
բ Գլ. իե. 23։
գ Գլ. իե. 24։
դ Բ Թագ. իգ. 10։
ե Բ Թագ. ժբ. 13։
զ Տես ա Թագ. բ. 9։
է Բ Թագ. իգ. 13։
ը Բ Թագ. իգ. 16։
թ Տես ծն. գ. 6։
ժ Բ Մն. գ. 1։
ի Բ Մն. գ. 1։
լ Բ Թագ. իգ. 24։
խ Ղեւ. բ. 24։ Բ Մն. գ. 1։ ե. 1։
ծ Գլ. ժգ. 39։
կ Գ Թագ. գ. 4։ Գլ. ժգ. 39։ Բ Մն. ա. 3։

ԳԼ. ԻԲ

1 Դաւիթ տաճարին համար որոշուած տեղը գիտնալով անոր չինութեան հարկաւոր նշած բաները առատօրէն կը պատրաստէ. 6 ու Սողոմոնի կ'յանձնէ Աստուծոյ խոստմունքները, ու նաև անոր պարտաւորութիւնը տաճարը չինելու վրայով. 17 իշխաններուն կը պատուիրէ, որ իր որդւոյն ձեռնատու ըլլան։

Եւ Դաւիթ ըսաւ, "Ասիկա է Տէր Աստուծոյն տունը, ու ասիկա է Իսրայէլի ողջակէզին
2 սեղանը։ Եւ Դաւիթ հրամայեց որ Իսրայէլի երկրին մէջ գտնուող Հոտարարպետները ժողվեն. ու Աստուծոյ տունը չինելու համար քարահատներ դրաւ, որպէս զի տաշուած քարեր պատրաստեն։
3 Եւ Դաւիթ գրան փեղկերուն բեւեռներուն համար ու շրջանակներուն համար խիստ շատ երկաթ պատրաստեց, և այնչափ շատ պղինձ՝ որ
4 կշիռքի չէր գար. Ու պոպրոպած եղեւնափայտին համրանքը չկար, քանզի Սիդոնացիք և Տիւրոցիք Դաւիթի շատ եղեւնափայտեր կը բերէին։
5 Եւ Դաւիթ ըսաւ, Իմ որդիս Սողոմոն փափուկ ոտայ մըն է, ու Տէրոջը չինուելու տունը մեծ, բարձր, ու ամէն երկիրներուն մէջ անուանի ու փառաւոր պիտի ըլլայ, հիմա անոր համար պատրաստութիւն տեսնեմ. և Դաւիթ իր մեռնելէն առաջ խիստ շատ պատրաստութիւն տե-
6 սաւ։ Եաքը իր որդին Սողոմոնը կանչեց, ու անոր պատուիրեց որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տուն չինէ։
7 Ու Դաւիթ Սողոմոնի ըսաւ, Որդեակ իմ, Նպատիս մէջ ունեցայ Էր իմ Տէր Աստուծոյս
8 անուանը տուն չինեմ. Բայց Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, Դուն շատ արիւն թափեցիր ու մեծ պատերազմներ ըրիր. դուն իմ անուանս տուն պիտի չշինես, քանզի իմ առջեւս դուն
9 վրայ շատ արիւն թափեցիր. Ահա քեզի որդի մը պիտի ծնանի, անիկա հանգստութեան մարդ պիտի ըլլայ. և զանիկա ինք ամէն շրջակայ թշնամիներէն պիտի հանդչեցնեմ. քանզի անոր անունը Սողոմոն պիտի ըլլայ, ու անոր օրերուն մէջ Իսրայէլի խաղաղութիւն ու հանդարտու-
10 թիւն պիտի տամ։ Անիկա իմ անուանս տուն պիտի շինէ. ու Նանիկա ինծի որդի պիտի ըլլայ, ու ես անոր հայր պիտի ըլլամ. և անոր թագաւորութեան աթոռը Իսրայէլի մէջ յաւիտեան
11 պիտի հաստատեմ։ Ուրեմն, որդեակ իմ, Տէրը քեզի հետ ըլլայ, ու յաջողութիւն գտնես և քու Տէր Աստուծոյդ տուն շինես, ինչպէս քեզի հա-
12 մար խօսեցաւ։ Միայն թէ Տէրը քեզի խմաստու-

թիւն ու հանճար տայ, և քեզ Իսրայէլի վրայ հաստատէ, որպէս զի քու Տէր Աստուծոյդ օրէնքը
13 *պահես։ Այն ատեն յաջողութիւն կը գտնես, երբ զգուշութեամբ ի գործ դնես այն կանոնները ու դատաստանները, զորոնք Տէրը Մովսէսի պատուիրեց Իսրայէլի համար. հզօրացիր ու քաջասիրտ եղիր, մի վախնար ու մի զարհուրիր։*
14 *Եւ ահա ես իմ †նեղութիւններուս մէջ" Տէրոջը տանը համար՝ հարիւր հազար տաղանդ ոսկի ու հազար անգամ հազար տաղանդ արծաթի պատրաստեցի. իսկ պղինձը ու երկաթը շատութեան համար յկշռուելի չգար. փայտեր ու քարեր ալ*
15 *պատրաստեցի, և անոնց վրայ դուն ալ աւելցնես։ Եւ դուն քու քովդ խիստ շատ արուեստաւորներ, քարահատներ, որմնադիրներ, հիւսներ ու*
16 *ամէն գործի համար ամէն փորձուած մարդիկ ունիս։ Ոսկիին, արծաթին, պղնձին ու երկաթին համրանքը չկայ. ելիր ու †այս գործին ձեռք զարկ", ու Տէրը քեզի հետ ըլլայ։*
17 Եւ Դաւիթ Իսրայէլի բոլոր իշխաններուն պատուիրեց, որ իր որդւոյն Սողոմոնի ձեռնատու
18 ըլլան. Ո՜ը, Ահա ձեր Տէր Աստուածը ձեզի հետ է, †և անկից ձեզ ամէն կողմանէ հանգըստացուց. որովհետև այս երկրին բնակիչները իմ ձեռքս տուաւ, ու երկիրը Տէրոջը առջեւ ու անոր
19 ժողովուրդին առջեւ նուաճեցաւ։ Եւ հիմա †ձեր սիրտը ու ձեր հոգին ձեր Տէր Աստուածը խնդրելու տուէք, ու եղէք Տէր Աստուծոյն սրբարանը շինեցէք, որպէս զի Տէրոջը ուխտին տապանակը ու Աստուծոյ սուրբ անօթները Տէրոջը անուանը համար շինուած տունը տանիք։

ԳԼ. ԻԳ

1 Դաւիթ ծերացած ըլլալով՝ Սողոմոնը թագաւոր կ'ընէ։ 2 Ղեւտացիներուն թիւը ու դասակարգութիւնը։ 7 Գերսոնեաններուն տոհմերը։ 12 Կահաթի որդիները։ 21 Մերարիի որդիները։ 24 Ղեւտացիներուն պաշտօնը։

Եւ Դաւիթ ծերացած ու օրերը լեցուած ըլլալով, †իր որդին Սողոմոնը Իսրայէլի վրայ թա-
2 գաւոր դրաւ։ Եւ Իսրայէլի բոլոր իշխանները նաև
3 քահանաները ու Ղեւտացիները ժողվեց։ Ու Ղեւտացիները, որոնք Եօթերեսուն տարեկանէն վեր եղող այր մարդիկը, մէկիկ մէկիկ համրուելով, անոնց թիւը երեսուներեք հազար էր։ Եւ
4 Դաւիթ ըսաւ, Աստնցմէ քառընչորս հազարը՝ Տէրոջը տանը գործին վրայ, ու վեց հազարը դատաւորներ ու
5 կանոներ ու դատաւորնեք ըլլան, Ու չորս հազարը

" բ Օր. ժբ. 5։ բ Թագ. իդ. 18։ Գլ. իա. 18, 19, 26, 28։ բ Մն. գ. 1։
† գ Թագ. բ. 21։
‡ Հմր. 14։ գ Թագ. է. 47։
† գ Թագ. ե. 6։
† Գլ. իթ. 1։
† բ Թագ. է. 2։ գ Թագ. ը. 17։ Գլ. ժէ. 1։ իը. 2։
† բ Օր. ժբ. 5, 11։
† գ Թագ. ե. 3։ Գլ. իը. 3։
† Գլ. իը. 5։
† գ Թագ. գ. 25։ ե. 4։
• Աչխնէփն, խաղաղարար
† բ Թագ. է. 13։ գ Թագ. ե. 5։ Գլ. ժէ. 12, 13։ իը. 6։
† Եբր. ա. 5։
† Հմր. 16։
† գ Թագ. գ. 9, 12։ Սաղ. հբ. 1։
† Ցեսու. ա. 7, 8։ Գլ. իը. 7։
† բ Օր. լա. 7, 8։ Ցեսու. ա. 6, 7, 9։ Գլ. իը. 20։
† Կամ, ազգաւոր թեամբս
† Հմր. 3։
‡ Եբր. ըրէ
† Հմր. 11։
† բ Օր. ժբ. 10։ Ցեսու. իբ. 4։ բ Թագ. է. 1։ Գլ. իգ. 25։
† բ Մն. ի. 3։
† գ Թագ. բ. 6, 21։ բ Մն. ե. 7։ դ. 11։
† Հմր. 7։ գ Թագ. ե. 3։

" գ Թագ. ա. 33—39։ Գլ. իը. 5։
† Թուա. գ. 3, 47։
† բ Օր. ժդ. 18։ Գլ. իգ. 29։ բ Մն. ժբ. 8։

դռնապաններ, ու չորս հազարը օրհնելու համար
[ד]շինած նուագարաններովս Տէրոջը օրհնիչներ
6 ըլլան։ Եւ Դաւիթ զանոնք բաժնեց, Ղեւիի
որդիներուն, Գերսոնի, Կահաթի ու Մերարիի
դասակարգութիւններէն։
7 [ה]Գերսոնեաններէն Ղազան ու Սեմէի էին.
8 Ղազանի որդիները, առաջինը Յեքիէլ, ետքը
9 Զեթամ ու Յովէլ, երեք էին։ Սեմէիի որդիները
Սաղոմոթ, Ազիէլ ու Արան, երեք էին. սոնք
10 Ղազանի տոհմերուն իշխաններն էին։ Եւ Սեմէիի
որդիները Յեթ, Զիզա, Յեուս ու Բարեա էին.
11 սոնք, Սեմէիի որդիները, չորս հոգի էին։ Եւ ա-
ռաջինը Յեթ, ու երկրորդը Զիզա էր. բայց Յե-
ուս ու Բարիա շատ որդիներ չունեցան հա-
մար մէկ ազգատոհմ համրուեցան։
12 [ו]Կահաթի որդիները, Ամրամ, Իսահար,
13 Փերսն ու Ոզիէլ, չորս էին։ [ז]Ամրամի որդիները
Ահարոն ու Մովսէս էին. և [ח]Ահարոն ինք ու իր
որդիները յաւիտեան որոշուեցան՝ ամենասուրբ
բաներուն նուիրումը կատարելու, [ט]Տէրոջը առջև
խունկ ծխելու, հանոր ծառայութիւն ընելու ու
[י]հանոր անունով յաւիտեան օրհնելու համար։
14 Եւ Աստուծոյ մարդուն Մովսէսի [כ]որդիները Ղե-
15 ւիի ցեղին հետ [ל]համրուեցան։ [מ]Մովսէսի որդի-
16 ները Գերսամ ու Եղիազար էին։ Գերսամի որդի-
17 ները, առաջինը [נ]Սուբայէլ էր. Ու Եղիազարի
որդիները, առաջինը [ס]Հռաբիա էր. ու Եղիազար
ուրիշ որդիներ չունէր. բայց Հռաբիայի որդի-
18 ները խիստ շատցան։ Իսահարի որդիները,
19 առաջինը [ע]Սաղոմոթ էր։ [פ]Փերսոնի որդիները,
առաջինը Յերիա, երկրորդը Ամարիա, երրորդը
20 Յազիէլ, չորրորդը Յեկամամ էր։ Ոզիէլի որդի-
ները, առաջինը Միքա, երկրորդը Յեսիա էր։
21 [צ]Մերարիի որդիները Մոողի ու Մուսի էին.
22 Մոողիի որդիները Եղիազար ու [ק]Կիս էին։ Ու Ե-
ղիազար մեռաւ. [ר]անիկա որդիներ չունէր, հապա
միայն աղջիկներ ունէր. ու [ש]զանոնք իրենց եղ-
23 բայրները, Կիսի որդիները, առին։ [ת]Մուսիի որ-
դիները, Մոողի, Եդեր ու Յերիմոթ, երեք էին։
24 Ասոնք [א]Ղեւիի որդիներն էին իրենց ազգատո-
հմներուն համեմատ, ու անունով մէկիկ մէկիկ
համրուած [ב]էրան տարեկանէն վեր՝ Տէրոջը տանը
պաշտաւորութիւնը կատարողներուն տոհմապետ-
25 ներն էին։ Քանզի Դաւիթ ըսեր էր, Իսրայէլի
Տէր Աստուածը [ג]իր ժողովուրդը հանգստացուց,
ու յաւիտեան Երուսաղէմի մէջ պիտի բնակի.
26 Ու [ד]Ղեւտացիք ալ Խորանը ու անոր պաշտօնին
համար անօթներէն՝ ալ այսուհետև պիտի չկրեն։

27 Քանզի Դաւիթի վերջին խօսքերով՝ Ղեւիի որ-
դիներէն քսան տարեկանէն վեր եղողները համ-
28 րուեցան. Որովհետև անոնց պաշտօնը՝ Տէրոջը
տանը ծառայութեանը մէջ Ահարոնի որդիներուն
օգնութիւն ընել, գաւիթներուն ու սենեակներուն
վերակացու ըլլալ, բոլոր սուրբ բաները մաքրել,
ու Աստուծոյ տանը ծառայութիւնը կատարել
29 էր. նաև [ה]առաջաւորութեան հացին, ու հացի
[ו]ընծայի նաշխին, և [ז]անխմոր լաւաշներուն, ու
[ח]տապակի մէջ եփուած ու տապկուած բանե-
[ט]րուն, ու [י]բոլոր չափերուն վերակացութիւնը
30 ընել, Եւ ամէն առաւու ու իրիկուն Տէրը օրհնե-
31 լու ու գովելու համար ոտքի վրայ կայնիլ, Ու
[כ]շաբաթի օրերը և ամսագլուխները ու [ל]մեծ տո-
ներու մէջ Տէրոջը բոլոր ողջակէզները, իրենց
թիւովը ու իրենց օրէնքովը, միշտ Տէրոջը առջև
32 մատուցանել, Ու Տէրոջը տանը ծառայութեանը
համար [מ]ժողովքի խորանին պահպանութիւնը,
և սրբարանին պահպանութիւնը, ու [נ]իրենց եղ-
բայրներուն, Ահարոնի որդիներուն, պահպա-
նութիւնը ընել էր։

ԳԼ. ԻԴ

1 Ահարոնի որդիներուն վիճակով բաժնուիլը։ 20 կահաթեաններէն 27 ու Մերարեաններէն վիճակով կը բաժնուին։

Եւ Ահարոնի որդիներուն դասակարգութիւնները սոնք են. [א]Ահարոնի որդիները, Նա-
2 դաբ, Աբիուդ, Եղիազար ու Իթամար էին։ Եւ
[ב]Նադաբ ու Աբիուդ իրենց հօրը առջև մեռան,
ու անոնք որդիներ չունէին. ու Եղիազար ու Ի-
3 թամար քահանայ եղան։ Եւ Դաւիթ ու Եղիա-
զարի որդիներէն Սադովկ ու Իթամարի որդիներ-
էն Աքիմելէք զանոնք բաժնեցին անոնց համ-
4 բանքովը անոնց պաշտօնին համար։ Ու Եղիա-
զարի որդիներուն մէջ գլխաւոր իշխանները Ի-
թամարի որդիներուն մէջ գլխաւորներէն շատ
էին. ու զանոնք այսպէս բաժնեցին. Եղիազարի
որդիներուն համար առաջնորդ իշխան՝ իրենց ազ-
գատոհմներուն համեմատ, ու Իթամարի որդի-
ներուն համար ալ՝ իրենց ազգատոհմներուն հա-
5 մեմատ։ Եւ սոնք ու անոնք վիճակով
բաժնուեցան, քանզի սրբարանին իշխանները ու
Աստուծոյ գլուխ իշխանները Եղիազարի որդիներ-
6 էն ու Իթամարի որդիներէն էին։ Ու [ג]Ղեւ-
տացիներէն, Նաթանայէլի որդին Սեմայիա
դպիրը, թագաւորին ու իշխաններուն և Սադովկ

[ד] Տես բ Մն. իթ. 25, 26։ Ա.մնդ. գ. 5։
[ה] նկ. գ. 16։ թագ. իգ. 57։ Գլ. գ. 1, ևն։ բ Մն. ը. 14։ իթ. 25։
[ו] Գլ. իգ. 21։
[ז] նկ. գ. 18։
[ח] նկ. գ. 20։
[ט] նկ. ր. 7։ թագ. ժգ. 40։ ա թագ. բ. 28։
[י] բ Օր. խա. 5։
[כ] Թագ. գ. 23։
[ל] Տես Գլ. իգ. 23, 24, 25
[מ] եբր. կոչուեցան
[נ] նկ. բ. 22։ ժբ. 3, 4։
[ס] Գլ. իգ. 20։ իգ. 24։
[ע] Գլ. իգ. 25։
[פ] Գլ. իգ. 22։
[צ] Գլ. իգ. 23։
[ק] Գլ. իգ. 26։
[ר] Գլ. իգ. 29։
[ש] Գլ. իգ. 28։
[ת] Տես Թագ. իգ. 6, 8։
[א] Գլ. իգ. 30։
[ב] Թագ. ժ. 17, 21։
[ג] Հմր. 27։ Տես Թագ. ա. 3։ գ. 3։ բ. 24։ Եզր. գ. 8։
[ד] Գլ. իբ. 18։
[ה] Թագ. գ. 5, ևն։
[ו] նկ. իե. 30։
[ז] Ղեւ. գ. 20։ Գլ. ք. 29, ևն։
[ח] Ղեւ. բ. 4։
[ט] Ղեւ. բ. 5, 7։
[י] Ղեւ. ժք. 35։
[כ] Թագ. ժ. 10։ Սապ. ձա. 3։
[ל] Ղեւ. իգ. 4։
[מ] Թագ. ա. 53։
[נ] Թագ. գ. 6—9։

[ס] Ղեւ. ժ. 1, 6։ Ծագ. իգ. 60։
[ע] Թագ. գ. 4։ իգ. 61։

քահանային ու Աբիսեթարի որդւոյն Աքիմելէքի և քահանաներուն ու Ղեւտացւոց նահապետներուն առջև մէկ տղոցմամբ եղիազարէ առնելով ու ոչխարմ մը Իթամարէ առնելով զանոնք դրեց։

7 Եւ առաջին վիճակը Յովսուէի եղաւ, եղկ-
8 բորդը Յեդոյիայի, Եղբորդը Համրիի, չորրորդը
9 Սեւրինի, Հինգերորդը Մեղքիայի, վեցերորդը
10 Միամինի, Եօթներորդը Ակկուսի, ութերորդը
11 †Աբիայի, Իններորդը Յեսուի, տասներորդը Սե-
12 քենիայի, Մեւտասաներորդը Եղիասիբի, երկոտա-
13 սաներորդը Յակիմի, Երեքտասաներորդը Ոփփա-
14 յի, չորեքտասաներորդը Յեսբէաբի, Հնգետաս-
ներորդը Բելգայի, վեշտասաներորդը Եմմերի,
15 Եօթնուտասաներորդը Եզիրի, ութուտասաներորդը
16 Ափեսեսի, Իննուտասաներորդը Փեղտայիայի, քսա-
17 ներորդը Եզեկիէլի, Քսանմէկերորդը Յաքինի,
18 քսաներկուերորդը Գամուլի, Քսանութերորդը Դա-
ղայիայի, քսաներչորսերորդը Մասղիա-
19 յի։ Ա՛յս է անոնց կարգադրութիւնը իրենց պաշտամունքին համար ըստ Տէրոջը տուած մինե-
լու համար՝ իրենց հօրը Ահարոնի ձեռքով իրենց Տէր Աստուածը անոր պատուիրեր էր։

20 Ու Ղեւիի որդիներուն մնացորդները սոնք
էին. Ամրամի որդիներէն՝ †Սուբայէլ. Սուբայէ-
21 լի որդիներէն՝ Յագդիա. ‡Հաբիայի, այսինքն
22 Հաբիայի որդիներէն, առաջինը Յեսիա. Իսա-
հառի որդիներէն †Սաղոմոթ. Սաղոմոթի որդի-
23 ներէն Յեթ. Ու ‡Թէբդիա որդիներէն ասոնք
Յերիա, երկրորդը Ամարիա, երրորդը Յազիէլ,
24 չորրորդը Յեկամամ. Ոզիէլի որդիներէն, Միքա.
25 Միքայի որդիներէն, Սամիր. Միքիայի եղբայրը
26 Յեսիա. Յեսիայի որդիներէն Զաքարիա։ ¶Մերա-
րիի որդիները Մոզղի ու Մուսի էին. Յազիայի
27 որդին Բենով. Մերարիի որդիները Յազիայէ Բե-
28 նոյ, Սոհամ, Զաքուր ու Եբրի էին։ Մոզղիէ
եղիազար չունէր, ժոռ անիկա որդիներ չունէր։
29 Կիսէ, այսինքն Կիսի որդիներէն, Յերամէլ էր։
30 †Մուսիի որդիները Մոզղի, Եդեր ու Յերիմոթ
էին։ Ղեւտացւոց որդիները իրենց տոհմերուն
31 համեմատ սոնք էին։ Եւ սոնց համար ալ,
իրենց եղբայրներուն Ահարոնի որդիներուն պէս,
Դաւիթ թագաւորին ու Սադոկի ու Աքիմե-
լէքի և քահանաներուն ու Ղեւտացւոց տոհ-
մապետներուն առջև վիճակ ձգեցին, թէ՛ տոհ-
մապետներուն և թէ՛ անոնց պզտիկ եղբայրնե-
րուն համար։

ԳԼ. ԻԵ

1 Երգեցողներուն թիւը ու պաշտօնը. 8 անոնց՝ վիճակով քահանայական դասակարգութիւններու բաժնուելը։

Եւ Դաւիթ ու զօրքին իշխանները Ասափի, Եմանի ու Իդիթունի որդիներէն՝ քնարներով, տաւիղներով ու ծնծղաներով մատուցութիւն ընողները որոշեցին այս պաշտօնին համար. ու իրենց պաշտօնին համեմատ՝ այս ծառայութիւնը ընող մարդոց համրանքը սակա
2 էր. Ասափի որդիներէն Զաքուրին, Յովսեփի, Նաթանիա և
3 †Ասարելա էին, Իդիթունէ Իդիթունի որդիները, Գոդոլիա, Եզրի, Եսայի, †Հաշաբիա ու Մատաթիա, վեց էին. ու ասոնք իրենց հօրը Իդիթունի ձեռքին տակ էին, որ քնարով Տէրոջը գոհութիւն ու օրհնութիւն երգելով մար-
4 գութիւն կ'ընէր։ Եմանէ Եմանի որդիները Բուկքիա, Մատթանիա, *Ոզիէլ, Սուբայէլ, Յերիմոթ, Անանիա, Անանի, Եղիաթա, Գիդալթի, Ռոմամթիեզեր, Յեսբակասա, Մալլոթի,
5 Յոշբեր ՝— Մաղիոթ էին։ Ասոնց ամէնը Եմանի որդիներն էին, որ թագաւորին տեսանողն էր՝ Աստուծոյ խօսքերուն մէջ եղջիւրը վերցնելու. ու Աստուած Եմանի տասնըչորս տղայ ու երեք
6 աղջիկ տուեր էր։ Ասոնք ամէնը Աստուծոյ տա-
նը պաշտօնին համար ծնծղաներով, տաւիղներով ու քնարներով՝ իրենց հօրը ձեռքին տակ Տէրոջը տանը երգերը կ'երգէին. էր Ասափ, Իդիթուն ու Եման թագաւորին ձեռքին տակ էին։
7 Եւ անոնց թիւը՝ Տէրոջը երգերը սորված իրենց եղբայրներուն հետ, այսինքն բոլոր հանճարեղներուն ՝— երկու հարիւր ութսունեւութ էր։

8 Եւ իրենց յաջորդական պաշտօնին համար՝ պզտիկը ու մեծը, †վարպետը ու աշակերտը
9 միևնոյն վիճակ ձգեցին։ Եւ առաջին վիճակը Ասափի *— Յովսեփի եղաւ. երկրորդը Գոդոլիայի. ինք ու իր եղբայրները ու որդիները
10 տասներկու մարդ էին. Երրորդը Զաքուրի, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասներկու
11 մարդ էր. Չորրորդը Եզրիի, որ իր որդիներովը ու
12 եղբայրներովը տասներկու մարդ էր. Հինգերորդը Նաթանիայի, որ իր որդիներովը ու եղ-
13 բայրներովը տասներկու մարդ էր. Վեցերորդը Բուկքիայի, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը
14 տասներկու մարդ էր. Եօթներորդը Յեսարելայի, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասն-
15 ներկու մարդ էր. Ութերորդը Եսայիի, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասներկու մարդ
16 էր. Իններորդը Մատթանիայի, որ իր որդիներովը
17 ու եղբայրներովը տասներկու մարդ էր. Տասներորդը Սեմէիի, որ իր որդիներովը ու եղբայր-
18 ներովը տասներկու մարդ էր. Մեւտասաներորդը Ազարէէլի, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը
19 տասներկու մարդ էր. Երկուտասաներորդը Աս-

ե Ծն. 46, 17։ Ղեւկ. ա. 5։
զ Գլ. թ. 25։
է Գլ. իգ. 16։
ը Գլ. իգ. 17։
թ Գլ. իգ. 18։
ժ Գլ. իգ. 19։ իզ. 31։
ի Ել. զ. 19։ Գլ. իգ. 21։
լ Գլ. իգ. 22։
խ Գլ. իգ. 23։ —

— Գլ. զ. 33, 39, 44։
† Հմր. 14 ¦'ը—է Յեսարելա։
‡ Տես Հմր. 17։
* կամ, Ազազարէէլ. տես Հմր. 18։

ծ Մն. իգ. 13։

—

բնայն, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր. Եբեքատաններորդը Սուբայէլն, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր. Զորեքտասաներորդը Մատաթիայն, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր. Հնգետասաներորդը Յերիմոթին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր. Վեշտասաներորդը Անանիայն, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր. Եօթնուտասաներորդը Յեսբակասայն, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերիւ մարդ էր. Ութուտասաներորդը Անանին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր. Իննուտասաներորդը Մեղեթիին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր. Քսաներորդը Եղիսաթայն, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր. Քսանմէկերորդը Յեթիրին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր. Քսաներկուերորդը Գեթոզաթիին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր. Քսանեռերորդը Մազիոթին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր. Քսանչորսերորդը Ռոմամթիեզերին, որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը տասուերկու մարդ էր.

ԳԼ. ԻԶ

1 Դռնապաններուն դասակարգութիւնները. 13 Դռներուն պահպանութիւնը վիճակով անոնց կը յանձնուի. 20 Տէրոյը գանձերուն վերակացու ընտրուած Ղեւտացիները. 29 Ոստիկաններ ու դատաւորներ.

Դռնապաններուն դասակարգութիւնները. Կորհեացիներէն, Ասափի որդիներէն, Կորէի որդին *Մատեղամիա էր. Ու Մատեղամիայի որդիները, անդրանիկը Զաքարիա, երկրորդը Յեդիէլ, երրորդը Զատաղիա, չորրորդը Յաթնիէլ, հինգերորդը Եղամ, վեցերորդը Յոհանան, եօթներորդը Եղիովէնայի էին. Ու Աբդեդոմի որդիները, անդրանիկը Սեմայիա, երկրորդը Յովզաբատ, երրորդը Յովախ, չորրորդը Սաքար, հինգերորդը Նաթանայէլ, վեցերորդը Ամիէլ, եօթներորդը Իսաքար, ութերորդը Փեղաթի. քանի որ Աստուած †զանիկա օրհներ էր. Ու անոր որդուն Սեմայիայի որդիներ ծնան, որոնք իրենց հօրը տանը իշխաններ եղան, քանի անոնք զօրաւոր կտրիճներ էին. Սեմայիայի որդիները Ոթնի, Ռափայէլ, Ովբէդ, Եղզաբատ, †Ա.քիով, Բենհայիլ՝, Եղիսա ու Սամաքիա էին. Անոնք ամէնը Աբդեդոմի որդիներէն էին, — իրենք ու իրենց որդիները և իրենց եղբայրները, ծառայութեան համար զօրաւոր ու կտրիճ մարդիկ Աբդեդոմէ վաթսունուերկու էին. Ու Մատեզամիա տասնըութ զօրաւոր որդիներ ու եղբայրներ ունէր. Ու Մերարիի որդիներէն Քուսա որդիներ ունէր. Դլխաւորը Սամրի էր. քանի թէպէտև անիկա անդրանիկ չէր, բայց անոր հայրը զանիկա գլուխ ըրաւ. Երկրորդը Քեղկիա, երրորդը Տաբալիա, չորրորդը Զաքարիա էր. Ուրայն բոլոր որդիները ու եղբայրները տասուերեք հոգի էին. Դռնապաններուն դասակարգութիւնները ամոնց փոխանցեալ էբլ գլխաւոր մարդոց, որպէս ղի իրենց եղբայրներուն հետ պահպանութիւն ընելով՝ Տէրոյը տանը մէջ ծառայեն. Եւ պզտիկը ու մեծը հաւասարապէս վիճակ ձգեցին իրենց ազգատոհմներուն համեմատ՝ ամէն մէկ դրան համար. Եւ արեւելեան կողմին վիճակը †Սեղեմիայի եղաւ. Ետքը անոր որդւոյն, խելացի ու խորհրդական Զաքարիային համար վիճակ ձգեցին, ու անոր վիճակը հիւսիսային կողմը եղաւ. Աբդեդոմի՝ հարաւային կողմը, ու անոր որդիներուն՝ Բեթասուփիմ. Սուփիմի և Ուսայի՝ արեւմտեան կողմը եւ— Սալեքեթի դրանը քով՝ վեր երթդ ճամբուն վրայ. ու մէկ պահպանութիւնը միւս պահպանութեանը դիմաց էր. Արեւելեան կողմը վեց Ղեւտացի, հիւսիսային կողմը օրը չորս, հարաւային կողմը օրը չորս, ու Ասուփիմի կողմը երկերկու էին. Փարպարի կողմը դէպ ի արեւմուտք վեր երթդ ճամբուն՝ չորս, — Փարպար երկու դռնապան կար. Կորհեացոց որդիներէն ու Մերարիի որդիներէն եղող դռնապաններուն դասակարգութիւնները ասոնք էին.

Ու Ղեւտացիներէն՝ †Ասուածոյ տանը գանձերուն ու նուիրական գանձերուն վրայ Ա.քիսայ էր. Գերսոնացի Ղադանի ազգատոհմներուն իշխաններէն, Գերսոնացի Ղադանի որդիներէն, Յեքդիէլ էր. Յեքդիէլի որդիները Զեթամ ու անոր եղբայրը Յոէլ. Տէրոյը տանը գանձերուն վրայ էին. Ու— Ամրամեաններէն, Իսհարեաններէն, Քեբրոնեաններէն, Ոզիէլեաններէն տանք էին. Մովսէսի որդւոյն Գերսամի որդին ‡Սուբայէլ գանձերուն վերակացուն էր. Ու անոր եղբայրները Եղիազարի որդիները. անոր որդին Հասաբիա, անոր որդին Եսայի, անոր որդին Յովրամ, անոր որդին Զէքրի, ու անոր որդին ‖Սաղօմիթ էր. Ա.յս Սաղօմիթը ու անոր եղբայրները Դաւիթ թագաւորին ու առաջնորդ իշխաններուն ու հազարապետներուն ու զօրագլուխներուն և հարիւրապետներուն ու զօրագլխաններուն նուիրած ամէն սուրբ գանձերուն վրայ էին, Որ՝ն+ պատերազմներէն ու աւարէն Տէրոյը ‡տանը շինուելուն՝ համար նուիրեր էին. Նաև Սամուէլ ժամանաղին ու Կիսեան Սաւուղի ու Ներեան Աբնէրի ու Շարուհեան Յովաբի նուիրած բոլոր նուէրները Սաղօմիթի ու անոր եղբայրներուն ձեռքին տակ էին.

Իսահարեաններէն՝ Քոնոնիա ու անոր որդիները արտաքին գործերու համար, Իսրայէլի

— Հմր. 14 Իբսուէ Սեղեմիա.
* Այսինքն, Աբդեդոմը. տես. գԼ. ժգ. 14.
† Կամ, անոր եղբայրները զօրաւոր մարդիկ
ա Գլ. ժզ. 38.
բ Հմր. 1 Իբսուէ Մատեզամիա.
գ Տես գ Թագ. ժ. 5, բ Մն. թ. 4.
դ Գլ. իբ. 12, Մաղ. գ. 10.
ե Գլ. գ. 17.
զ Գլ. իգ. 8, իթ. 8.
է Գլ. իգ. 16.
ը Գլ. իգ. 18.
‡ Եբր. տունը հաստատելու
թ ա Թագ. թ. 9.

30 վրայ էաւիկաններ ու դաստաւորներ էին, Քեր-
բոնեաններէն՝ Ասարիա ու անոր եղբայրները,
Հազար եօթը հարիւր զօրաւոր մարդիկ, Յո-
դանանու տոհմի կողմը դէպ ի արեւմուտք, Տէ-
րոջը տան գործին համար ու թագաւորին ծա-
ռայութեանը համար Իսրայէլի վրայ վերակա-
31 ցու էին, Քերբոնեաններէն՝ Քերբոնեաններուն
‖տոգաստոհմին իշխանը Ցերիա էր. Դաւիթ
թագաւորութեանը քառասներորդ տարին անոնք
համրուեցան, ու Գաղաատու Էյազերի մէջ
32 անոնց ազգաբար կարճներ գտնուեցան՝ ու
անոր եղբայրները երկու հազար եօթը հա-
րիւր զօրաւոր մարդիկ ու տոհմերու իշխաններ
էին. և Դաւիթ թագաւորը զանոնք Ռուբեն-
եանց, Գադեանց ու Մանասեանց կէս ցեղին
վրայ դրաւ՝ Աստուծոյ և թագաւորին ամէն
գործին համար։

ԳԼ. ԻԷ

1 Տասներկու գործակալները տասներկու ամիսներուն համար։ 16 Տասներկու ցեղերուն տասներկու իշխաններ։ 23 Ժողովրդը համրելը կը խափանուի։ 25 Դաւիթի մնացեալ գործակալները։

Եւ Իսրայէլի որդիներէն իրենց համրան-
քովը ազգաւոհմի նահապետներէն ու հազարա-
պետներէն և հարիւրապետներէն ու անոնց ա-
ռաջնորդներէն, գաստակարգութեանց ամէն գոր-
ծին մէջ թագաւորին ծառայութիւն ընդունե-
րուն, և տարւոյն ամէն ամիսներուն մէջ ամէն
ամսու մինոդներուն ու եղջիւրներուն ամէն մէկ
2 դասը քառասնըչորս հազար մարդ էր։ Առաջին ամ-
սուն համար առաջին դասին վրայ Զաբդիէլի
որդին ¯Յեսբաամ էր, ու անոր դասը քառասնը-
3 չորս հազար մարդ էր։ Առաջին ամսուն ամէն զօրա-
4 վարներուն իշխանը Փարէսի որդիներէն էր։ Ու
երկրորդ ամսուն դասին վրայ ԲԱքուքացի Դոձ-
դա էր. ու Մակելոթ անոր դասին իշխանն էր,
տասը դասն ալ քառասնըչորս հազար մարդ էր։
5 Երրորդ ամսուն համար երրորդ զօրավարը Յո-
յվիադա քահանային որդին Բանեա գլխաւորն էր,
6 ու անոր դասը քառասնըչորս հազար մարդ էր։ Ա՛յս
Բանեան երեսունէն հզօրաւոր էր ու երեսունին
վրայ էր, և անոր որդին Ամիզաբատ անոր դա-
7 սին մէջ էր։ Չորրորդ ամսուն համար չորրորդ
զօրավարը Յովաբի եղբայրը ¯Ասայէլ, ու անկէ
ետքը անոր որդին Զաբադիա էր, և անոր դասը
8 քառասնըչորս հազար մարդ էր։ Հինգերորդ ամսուն
համար հինգերորդ զօրավարը Յեզրացի Սամա-
ւոմիթ էր, ու անոր դասը քառասնըչորս հազար
9 մարդ էր։ Վեցերորդ ամսուն համար վեցերորդ
զօրավարը Թեկուացի Իկդեսի որդին Իրաս էր,
ու անոր դասը քառասնըչորս հազար մարդ էր։
10 Եօթներորդ ամսուն համար եօթներորդ զօ-
րավարը Եփրեմի որդիներէն Փելոնացի Քեղէս էր,
ու անոր դասը քառասնըչորս հազար մարդ էր։
11 Ութերորդ ամսուն համար ութերորդ զօրավարը
Զարայեանց Եհովասի Սիբքացի էր, ու անոր դա-
12 սը քառասնըչորս հազար մարդ էր։ Իններորդ ամ-
սուն համար իններորդ զօրավարը Բենիամինեան-
ներէն ¤Անաթովթացի Աբիեզեր էր, և անոր
13 դասը քառասնըչորս հազար մարդ էր։ Տասներորդ
ամսուն համար տասներորդ զօրավարը Զարայ-
եանց ¤Նետոփաթացի Մահրա էր, ու անոր
14 դասը քառասնըչորս հազար մարդ էր։ Մեսունե-
ներորդ ամսուն համար մեսուներորդ զօրավա-
րը Եփրեմի որդիներէն Փիրաթոնացի Բանեա
էր, և անոր դասը քառասնըչորս հազար մարդ էր։
15 Երկոտասաներորդ ամսուն համար երկոտասա-
ներորդ զօրավարը Գոթոնիէլի Նետոփաթացի Ալդայ էր, ու անոր դասը քառասնըչորս
հազար մարդ էր։

16 Եւ Իսրայէլի ցեղերուն վրայ սոսկ էին.
Ռուբէնի ցեղին իշխան Զիքրիի որդին Եղիեզեր,
Շմաւոնի ցեղին՝ Մաախայի որդին Սափատիա
17 Ղեւիի ցեղին՝ Կամուէլի որդին ՀԱսարիա, Ա.Հա-
18 րոնի տոհմին՝ Սադոկ, Յուդայի ցեղին՝ Դա-
ւիթի եղբայրներէն, *Եղիուա, Իսաքարի ցեղին՝
19 Միքայէլի որդին Ամրի, Զաբուղոնի ցեղին՝ Աբ-
դիայի որդին Իսմայիա, Նեփթաղիմի ցեղին՝ Եզ-
20 րիէլի որդին Յերիմոթ, Եփրեմի որդիներուն՝
Ազազիայի որդին Ովսէէ, Մանասէի կէս ցեղին՝
21 Փադայիայի որդին Յովէլ, Գաղաատ եղող Մա-
նասէի կէս ցեղին՝ Զաքարիայի որդին Յեդդով,
22 Բենիամինի ցեղին՝ Աբենների որդին Յեսիէլ, Դա-
նի ցեղին՝ Յերոամի որդին Ազարիէլ. Իսրայէլի
ցեղերուն իշխանները սոսկ էին։

23 Եւ Դաւիթ քսան տարեկանէն վար եղող-
ները չհամրեց, վասն զի ¦Տէրը ըսեր էր որ Իս-
րայէլը երկինքի աստղերուն չափ պիտի շատցնէ։
24 Շարուհեայի որդին Յովաբ սկսաւ համրել, բայց
չվերցուց. ու անոր համար †Իսրայէլի վրայ բար-
կութիւն եկաւ. և այն համրանքը Դաւիթ թա-
գաւորին յիշատակաց գիրքին մէջ չմնաւ։

25 Ու թագաւորին գանձերուն վրայ Ազմաւէթի
որդին Ազմաւէթ էր. և դաշտը ¤ քաղաքները
և գեղերը ու աշտարակները եղող շտեմարան-
26 ներուն վրայ Ուզիայի որդին Յոնաթանէ էր. Ե-
ւարար բանող երկրագործներուն վրայ Քեղուբի
27 որդին Եզրի էր. Ու այգիներուն վրայ Արիմա-
թացի Սեմէի էր. ու այգիներուն †բերքերուն
¤ գինիի շտեմարաններուն վրայ Սեփամացի
28 Զաբդի էր. Եւ դաշտը եղող ձիթենիներուն ու
մեղրամոմ վենիներուն վրայ Գադերացի Բաաղանան
էր. ու իւղի շտեմարաններուն վրայ Յովաս էր.

Ե Գլ. խգ. 4։
‖ Եբր. ներանգալը հայրերուն
Զ Գլ. խգ. 19։
Է Տես Յեսս. խա. 39։
Ը բ Մն. ԺԲ. 11։

—

Թ Տես բ Թագ. խգ. 8։ Գլ. ժա. 11։
Ի բ Թագ. խգ. 9։
Ժ բ Թագ. խգ. 20, 22, 23։ Գլ. ժա. 22, ևն։
ԺԱ բ Թագ. խգ. 24։ Գլ. ժա. 26։
ԺԲ Գլ. ժա. 28։
ԺԳ Գլ. ժա. 27։
ԺԴ բ Թագ. խա. 18։ Գլ. ժա. 29։
ԺԵ Գլ. ժա. 28։
ԺԶ բ Թագ. խգ. 28։ Գլ. ժա. 30։
ԺԷ Գլ. ժա. 31։
ԺԸ Գլ. ժա. 30։
ԺԹ Գլ. խգ. 30։
* Կամ, Եղիաբ. ս Թագ. ժգ. 6։
Ի Ծն. ժե. 5։
Ի բ Թագ. խգ. 15։ Գլ. խա. 7։
† Եբր. ինչի բաներուն

29 Ու Սարօնի մէջ եղող արօտական արջառներուն
վրայ Սարօնացի Սետրա էր. ու Հովհաններու մէջ
եղող արջառներուն վրայ Ադղիի որդին Սափատ
30 էր։ Եւ ուղտերուն վրայ Իսմայելացի Ովիլ էր.
31 ու էշերուն վրայ Մերոնոթացի Յադոյիտ էր. Եւ
Հօտերուն վրայ Հագարացի Յազիզ էր. ասոնք
ամէնը Դաւիթ թագաւորին առացուածքներուն
վերակացուներն էին։

32 Ու Դաւիթի հօրեղբօրորը Յովնադաբ խորհըր-
դական էր. անիկա խելացի ու ‡գիտուն մարդ
էր. և Հաքմոնիի որդին Յեքիէլ թագաւորին
33 որդիներուն հետ էր. Ու Աքիտոփէլ թագաւո-
րին խորհրդականը, և Արաքացի Հուսի թագա-
34 ւորին բարեկամն էր. Ու Աքիտոփէլէ ետքը Բան-
եայի որդին Յովիադա ու Աբիաթար էին. ու
Թագաւորին զօրագլուխը Յովաբ էր։

ԳԼ. ԻԸ

1 Դաւիթ հանդիսաւոր ժողովքի մը մէջ ծանուցանելով
իր վրայով Աստուծոյ ունեցած հաճութիւնը, ու իր որդ-
ւոյն Սողոմոնի համար ըրած խոստումնքը, պատրաստ կը յոր-
դորէ որ Աստուծմէ վախնան. 9, 20 կը յորդորէ նաև իր
որդին Սողոմոնը՝ որ տաճարը շինէ. 11 ու անոր ինչ ձե-
ւով ըլլալուն օրինակը կու տայ։

Եւ Դաւիթ Իսրայէլի բոլոր իշխանները,
ցեղերուն իշխանները ու թագաւորին ծառա-
յութիւն ընող էգատներուն իշխանները, և հազա-
րապետները ու հարիւրապետները, և թագաւորին
ու անոր որդիներուն բոլոր ստացուածքներուն
ու ինչքերուն վերակացուները, ներքինիները,
†զօրաւորները ու զօրքին բոլոր կարիճները Երու-
2 սաղէմի մէջ ժողվեց։ Եւ Դաւիթ թագաւորը
ոտքի վրայ կայնեցաւ, ու ըսաւ, Ով իմ եղբայր-
ներս ու իմ ժողովուրդս, լսեցէք ինծի. Իմ
սրտիս մէջ ունեցայ որ Տէրոջը ուխտի տապանա-
կին, ու մեր Աստուծոյն ոտքերուն *պատուան-
դանի համար հանդստեան տուն մը շինեմ, ու
3 շինելու պատրաստութիւն տեսայ. Բայց Աստ-
ուած ինծի ըսաւ, Դուն իմ անուանս տուն
պիտի չշինես, քանզի դուն պատերազմի մարդ ես
4 ու *շատ արիւն թափեցիր։ Եւ Իսրայէլի Տէր
Աստուածը իմ հօրս բոլոր տունէն ընտիր ընտրեց,
որպէս զի յաւիտեան Իսրայէլի վրայ թագաւոր
ըլլամ. քանզի առաջնորդը Յուդայէ, ու Յու-
դայի տունէն իմ հօրս տունը ընտրեց. ու իմ
հօրս որդիներուն մէջէն ինծի հաւնեցաւ, որպէս
5 զի ինձ բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր ընէ։ Ես
իմ բոլոր որդիներէս, (որովհետև Տէրը ինծի շատ
որդիներ տուաւ,) Եիմ որդիս Սողոմոնը ընտրեց,
որպէս զի Իսրայէլի վրայ Տէրոջը թագաւորու-
6 թեան աթոռը նստի. Ու ինծի ըսաւ, Քու որդիդ
Սողոմոն՝ ինք պիտի շինէ իմ տունս ու իմ սրահ-
ներս, քանզի զանիկա ինծի որդի ընտրեցի, ու ես
7 անոր հայր պիտի ըլլամ. Եւ անոր թագաւորու-
թիւնը յաւիտեան պիտի հաստատեմ, եթէ այ-
սօրուան պէս իմ հրամաններս ու դատաստան-
8 ներս ի գործ դնելու մէջ յարատեւէ։ Ու հիմա
բոլոր Իսրայէլի՝ Տէրոջը ժողովքին առջև ու մեր
Աստուծոյն լսելովը ձեզի կ՚ըսեմ, Ձեր Տէր Աստու-
ծոյն բոլոր պատուիրանքները պահեցէք ու դուռ-
շուխթեամբ որոնեցէք, որպէս զի այս բարի երկիրը
ժառանգէք, ու ձեզմէ ետքը ձեր որդիներուն
ժառանգութիւն թողուք յաւիտեան։

9 Եւ դուն, որդեակ իմ՝ Սողոմոն, գիտցիր
Աստուածը ճանչցիր, ու անոր հպատակեալ սրտ-
տով ու յօժար կամքով ծառայութիւն ըրէ.
քանզի Տէրը ամէն սիրտերը կը քննէ, ու ամէն
մտաց խորհուրդները կը ճանչնայ. եթէ զանիկա
փնտռես՝ †պիտի գտնես՝, և եթէ զանիկա թո-
ղուս՝ ան ալ քեզ յաւիտեան պիտի մերժէ։
10 Հիմա նայէ որ Տէրը քեզ ընտրեց էր սրբա-
րանին համար տուն մը շինելու. զօրացիր ու ա-
ջիդ գործը կատարէ։

11 Եւ Դաւիթ իր որդւոյն Սողոմոնի՝ սրահին,
ու անոր աներեակներուն, և անոր գանձարաննե-
րուն, ու անոր վերնատուններուն, և անոր ներ-
քին շտեմարաններուն ու քաւութիւնին տանը
12 գաղափարը տուաւ. Եւ ‡Հոգիին ազդեցու-
թիւնովը իրեն յայտնած՝ բոլոր բաներուն՝ Տէ-
րոջը տանը գաւիթներուն, ու բոլորտիքը եղող
ամէն սենեակներուն, և Աստուծոյ տանը շտե-
մարաններուն, ու նուիրուած բաներուն գանձա-
13 բաններուն գաղափարը տուաւ. Նաև քահանա-
ներուն ու Ղեւտացւոց դասակարգութիւննե-
րուն համար, ու Տէրոջը տանը պաշտօնին ամէն
գործին համար, և Տէրոջը տանը ծառայութեանը
14 ամէն անօթներուն համար պատրաստեց տուաւ. Ո-
ամէն պաշտօններուն ամէն ոսկի անօթներուն
կշիռքը, — ամէն արծաթի անօթներուն ու ա-
15 մէն պաշտօնի անօթներուն ալ կշիռքը, Եւ ամէն
ոսկիէ աշտանակներուն ու անոնց ամէն ոսկիէ
ճրագներուն կշիռքը, և ամէն արծաթի աշտա-
նակին ու անոր ճրագներուն, ամէն մէկ աշտա-
նակին գործածութեանը համեմատ կշիռքը
16 տուաւ. Եւ առաջաւորութեան սեղաններուն
ամէն մէկ սեղանին համար ոսկիին կշիռքը, ու
արծաթէ սեղաններուն համար արծաթին կշռո-

‡ Եբր. դպիր
ե Բ Թագ. ժե. 12։
զ Բ Թագ. ժե. 37։ ժզ. 16։
է Գ Թագ. ա. 7։
ը Գլ. ժա. 6։ ——
թ Գլ. լէ. 16։
ժ Գլ. լէ. 1, 2։
ի Գլ. լէ. 25։
լ Գլ. ժա. 10։
խ Բ Թագ. է. 2։ Սապ. ճլբ. 3, 4, 5։
ծ Սապ. ղթ. 5։ ճլբ. 7։
կ Բ Թագ. է. 5, 13։ Գ Թագ. ե. 3։ Գլ. ժէ. 4։ իբ. 8։
• Եբր. արիւններ
ձ Ա Թագ. ժզ. 7—13։
ղ Ծն. խթ. 8։ Գլ. ե. 2։ Սապ. կ. 7։ հբ. 68։
ճ Ա Թագ. ժզ. 1։
մ Ա Թագ. ժզ. 12, 13։
ն Գլ. գ. 1, ևն։ իգ. 1։
շ Գլ. իբ. 9։
ո Բ Թագ. է. 13, 14։ Գլ. իբ. 9, 10։ Բ Մն. ա. 9։
չ Գլ. իբ. 13։
պ Երեմ. թ. 24։ Ումն. գ. 1։ Յովէլ. ժէ. 3։
ջ Գ Թագ. ի. 3։ Սապ. ժա. 2։
ռ Ա Թագ. ժզ. 7։ Գ Թագ. ը. 39։ Գլ. իթ. 17։ Սապ. է. 9։ ճլբ. 2։ Աւետ. ժէ. 3։ Երեմ. ժա. 20։ ժէ. 10։ իե. 12։ Յայտ. բ. 23։
վ Բ Մն. ժե. 2։
† Եբր. պիտի գանուի քեզի
տ Հմր. 6։
ց Տես նաև իե. 40։ Հմր. 19։
ւ Կամ, իր մտքին մէջ ունեցած
փ Գլ. իզ. 20։

17 Եւ մնքուբ ոակիէ մնահաններուն ու կոնքերուն
և բաժակներուն ու ոակիէ տաշտերուն համար՝
ամէն մէկ տաշտին կշիռքը, և արծաթէ տաշ-
տերուն համար ամէն մէկ տաշտին կշիռքը պա-
18 ղեց։ Ու խունկի սեղանին համար կշիռքով մնք-
քուբ ոակի, և էրէնց ինքնըը տարածող ու Տէրոջը
ուխտին տապանակը ծածկող Քերովբէներուն
19 կտուքին գաղափարին համար ոակի պղնձէ։ Ա՛յ
բոլոր բաները, այս գաղափարին բոլոր գործերը,
"Տէրը իր ձեռքին գրովը ինծի յայտնեց՝ ըսաւ։
20 Եւ Դաւիթ իր որդւոյն Սողոմոնի ըսաւ, Զօ-
բացիր ու քաջասիրտ եղիր, ու այս գործը կատա-
րէ։ Մի վախնար ու մի զարհուրիր, քանզի Տէր
Աստուած, իմ Աստուածս, քեզի հետ է. ինքը
կա քեզ պիտի չմոռնայ ու քեզ երեսէ պիտի
չձգէ, մինչև որ Տէրոջը տանը ծառայութեանը
21 բոլոր գործերը լմնցնես։ Եւ ահա Քահանանե-
րուն ու Ղեւտացւոց դասերը Աստուծոյ տանը
բոլոր ծառայութեանը համար են. ու ամէն ծա-
ռայութեան համար՝ ամէն գործի մէջ ամէն
յօժարակամ իմաստունները քեզի հետ են. և
իշխանները ու բոլոր ժողովուրդը քու ամէն
հրամանիդ կը հնազանդին։

Գ.Լ. ԻԹ

1 Դաւիթ իր օրինակով ու յորդորանքով 6 պատճառ կ'ըլլայ որ իշխանները ու ժողովուրդը կամաւոր ընծաներ մատուցանեն։ 10 Դաւիթի չնորհակալութիւնը ու աղօթքը։ 20 ժողովուրդը զՅաստուած օրհնելով ու գոհ մատուցանելով, Սողոմոնը թագաւոր կը նամակցնեն։ 26 Դաւիթի թագաւորութեան օրերը ու մահը։

Եւ Դաւիթ թագաւորը բոլոր ժողովքին
ըսաւ, Իմ որդիս Սողոմոն, զոր միայն ընտրեց
Աստուած, փոփոխ տղայ մըն է, ու գործը
մեծ է. քանզի այս պալատը մարդու համար չէ,
2 հապա Տէր Աստուծոյ համար է։ Ուստի ես իմ
բոլոր կարողութիւնովս իմ Աստուծոյս տանը
համար՝ ոակիէ ըլլալու բաներուն համար ոակի,
ու արծաթէ եղէններուն համար արծաթ, և պղնձ-
էձեղէններուն համար պղինձ, ա՛ երկաթէ եղէնն-
երուն համար երկաթ, և փայտեղէններուն հա-
մար փայտ, ա՛ Բեղնեվնաքարեր, դամելու բաներ,
ու զարդի համար գոյնզգոյն քարեր, և ամէն
տեսակ պատուական քարեր ու մարմարիոն քա-
3 րեր առատօրէն պատրաստեցի։ Ու նաև իմ Աս-
տուծոյս տանը վրայ մեծ սէր ունենալուս հա-
մար՝ արծաթովս տանը համար ամէն պատրաս-
տած բաներէս զատ՝ իմ յատուկ գանձիս մէջ
եղած ոակին ու արծաթին տալ իմ Աստուծոյս
4 տանը համար տուի, Ոփիրի ոակիէն՝ երեք հա-
զար տաղանդ ոակի, ու եօթը հազար տաղանդ

մնքուբ արծաթ՝ որպէս զի անոնցմով տուն-
5 բուն պատերը պատեն. Ոակիէ ըլլալու բաներուն
համար ոակի, ու արծաթէ եղէններուն համար
արծաթ, ու արուեստաւորներուն ձեռքով ըլ-
լալու ամէն տեսակ գործին համար հաւէս-որ
եղածը պա՛ւէ. և այսօր Յեղճ իր կամքովը Տէրոջը
*ընծայ տուող" ո՞վ կայ։
6 Ա՛յն ատեն Հայրերուն իշխանները, ու Իս-
րայէլի ցեղերուն իշխանները, և հազարապետ-
ները ու հարիւրապետները, և Էթ-ազատարին գոր-
ծին վերակացուները յօժար կամքով ընծայ բե-
7 րին։ Ու Աստուծոյ տանը գործին համար հինգ
հազար տաղանդ և տասը հազար դրամ ոակի,
ու տասը հազար տաղանդ արծաթ, և տասնը-
ւեթ հազար տաղանդ պղինձ, ու հարիւր հա-
8 զար տաղանդ երկաթ տուին։ Եւ որուն քով
որ քարեր գտնուեցան, Գերսոնացի Յեհիէլի
9 ձեռքով Տէրոջը տանը գանձին ընծայեցին։ Ու
ժողովուրդը անոնց կամաւոր ընծաներ մատու-
ցանելուն համար ուրախացան, քանզի Էհամա-
ւոր ընծան բոլոր սրտով մատուցին Տէրոջը. ու
Դաւիթ թագաւորն ալ խիստ շատ ուրախացաւ։
10 Եւ Դաւիթ բոլոր ժողովքին աչքին առջև
Տէրը օրհնեց. ու Դաւիթ ըսաւ, Ով Տէր, մեր
հօրը Իսրայէլի Աստուածը, յաւիտենից մինչև
11 յաւիտեան օրհնեալ եւ Ով Տէր, Մեծա-
թիւնը, զօրութիւնը, փառքը, պայծառութիւնը
ու վայելչութիւնը քուկդ է. քանզի բոլոր եր-
կինքի ու երկրի վրայ եղածը †՝ա՛նդ է. ով Տէր,
թագաւորութիւնը քուկդ է, ու դուն իբրև
12 գլուխ ամէնէն բարձրացեալ եւ Ինչ հարըս-
տութիւնը ու փառքը քեզմէ է, ու ամէնուն
իշխանը դուն ես. և զօրութիւնը ու կարողու-
թիւնը քու ձեռքիդ մէջ է, և ամէնը մեծցնելը
13 և ուժովցնելը քու ձեռքդ է։ Եւ հիմա, ով
մեր Աստուածը, քեզի գոհութիւն կու տանք,
14 ու քու փառաւոր անունդ կ'օրհնենք։ Բայց
ես ո՞վ եմ, ու իմ ժողովուրդս ո՞վ է, որ այս-
պէս կամաւոր ընծայ տալու կարող ըլլանք.
քանզի ամէն բան քեզմէ է, ու †քու կրնանք
15 քեզի տուինք։ Վասն զի ‡մենք քու առջեւդ
մեր բոլոր Հայրերուն պէս օտարականներ ու
պանդուխտներ ենք. երկրի վրայ Էմեր օրերը շա-
16 քի պէս են, ու ‡մնալուն բան՝ մը չկայ։ Ով Տէր
Աստուած մեր, քեզի՝ քու սուրբ անունդ շինե-
ւելու տանը համար այս մեր պատրաստած բա-
ներուն բոլոր առատութիւնը քու ձեռքիդ է,
17 ու ամէնն ալ քուկդ են. Եւ գիտեմ, ով Աս-
տուած իմ, որ դուն Խիրատերը կը փորձես, և
Ուղղութիւնը կը սիրես, ասոնց ամէնը ես ու-
զիղ սրտով ու յօժար կամքով ընծայ ըրի. ու

ա Նե. խե. 18—22։ ա Թագ. գ. 4։ դ Թագ. գ. 23, ևն։
ա Տես Նե. խե. 40։ Հմր. 11, 12։
ա ր Օր. լա. 7, 8։ Ցես. ա. 6, 7, 9։ Գե. իբ. 13։
պ Ցես. ա. 5։
ձ Գե. իգ. խե. իգ
ա Նե. լե. 25, 26։ լգ. 1, 2։

ա գ Թագ. գ. 7։ Գե. իբ. 5։ Առակ. գ. 3։
բ Տես Ես. ծգ. 11, 12։ Յայտ. 18, ևն։
գ Թագ. թ. 28։

• Եբր. իր ձեռքը լեցնող
ր Գե. խէ. 1։
է Գե. խէ. 25, ևն։
ը Գե. իգ. 21։
թ ր Կար. թ. 7։
ժ Մատ. գ. 13։ ա Տիմ. ա. 17։ Յայտ. Ե. 13։
ի Հռոմ. ժա. 36։

† Եբր. քու ձեռքէդ
ձ Սաղ. լթ. 12։ Եբր. ժա. 13։ ա Պետ. բ. 11։
ղ Յոբ ժգ. 2։ Սաղ. գ. 9։ Ճր. 11։ Ճխզ. 4։
‡ Եբր. ապրելութիւն
ա Թագ. ժգ. 7։ Գե. իբ. 9։
ի Առակ. ժա. 20։

Հիմա Հոս դանուած ժողովուրդդ ուրախու-
թեամբ տեսայ, որ քեզի կամուր ընծայ կը
18 մատուցանեն։ Ով մեր Հայրերուն, Աբրահամի,
Իսահակի ու Իսրայէլի Տէր Աստուածը, ասիկա
յաւիտեան քու ժողովուրդիդ սրտին խորհուրդ-
ներուն մէջ պահէ, ու ձանոնց սիրտը քեզի
19 ուղղէ։ Եւ Կիմ որդւոյս Սողոմոնի կատարեալ
սիրտ տուր, որպէս զի քու պատուիրանքներդ,
վկայութիւններդ ու կանոններդ պահէ և ամէնը
ի գործ դնէ, ու շինէ այն պալատը որու Հա-
մար հոգատարութիւն տեսեր եմ։

20 Եւ Դաւիթ բոլոր ժողովքին ըսաւ, Հիմա ձեր
Տէր Աստուածը օրհնեցէք. ու բոլոր ժողովքը
իրենց Հայրերուն Տէր Աստուածը օրհնեցին, և
ծռելով՝ Տէրոջը ու թագաւորին երկրպագութիւն
21 ըրին։ Ու Հետեւեալ օրը զոհեր ու ողջակէզներ
մատուցին Տէրոջը, Հազար զուարակ, Հազար խոյ,
Հազար գառ՝ անոնց թափելու նուէրներովը, ու
22 բոլոր Իսրայէլի Համար շատ զոհեր մատուցին։ Եւ
այն օրը Տէրոջը առջև մեծ ուրախութիւնով կե-
րան խմեցին, ու Դաւիթի որդին Սողոմոնը նորէն
թագաւոր ըրին. Նախիւ Տէրոջը Համար թագա-
23 ւոր՝ ու Սադովկը քահանայ օծեցին։ Եւ Սողոմոն
իր Հօրը Դաւիթի տեղ Տէրոջը աթոռին վրայ
թագաւոր նստաւ, ու յաջողութիւն գտաւ. և
24 բոլոր Իսրայէլ անոր Հնազանդեցաւ։ Ու ամէն
իշխանները ու զօրաւորները, և Դաւիթ թագա-
ւորին բոլոր որդիներն ալ Սողոմոն թագաւորին
25 ¤Հնազանդեցան։ Ու Տէրը բոլոր Իսրայէլի առջև
Սողոմոնը խիստ մեծցուց, և ¤անոր այնպէս թա-
գաւորութեան փառք տուաւ, որ անկէ առաջ
Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղողի մը ամենեւին
եղած չէր։

26 Այսպէս Յեսսէի որդին Դաւիթ բոլոր Իսրա-
27 յէլի վրայ թագաւորութիւն ըրաւ. ¤Եւ անոր
Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւն ըրած օրերը
քառասուն տարի եղան. ¤Քեբրոնի մէջ եօթը
տարի թագաւորութիւն ըրաւ, ու Երուսաղէմի
մէջ երեսուներեք տարի թագաւորութիւն
28 ըրաւ։ Եւ ¤երկար ծերութեամբ մեռաւ, Կեան-
քէն, մեծութենէն ու փառքէն իր փարձանքը
առած. և անոր տեղ անոր որդին Սողոմոն թա-
29 գաւոր եղաւ։ Ու Դաւիթ թագաւորին առաջին
ու վերջին գործերը ահա Սամուէլ տեսանողին
գիրքին մէջ, ու Նաթան մարգարէին գիրքին
մէջ, և Գադ տեսանողին գիրքին մէջ գրուած
30 են, Նաև անոր բոլոր թագաւորութիւնը ու քա-
ջութիւնը ¤ու թէ՛ անոր թէ՛ Իսրայէլի և թէ՛
¤ուրիշ երկիրներուն ամէն թագաւորութիւննե-
րուն պատահած դիպուածները։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Գաբաւոնի մէջ Սողոմոնի մատուցած հանդիսաւոր զոհը։ 7 Սողոմոն՝ իմաստութիւնը ընտրելուն համար՝ Աստուծմէ կ'օրհնուի։ 13 Սողոմոնի այժը ու հարստութիւնը։

Եւ ¤Դաւիթի որդին Սողոմոն իր թագաւո-
րութեանը մէջ զօրացաւ. ու Եհովա Տէր Աս-
տուածը անոր հետ էր, ու զանիկա խիստ մեծ-
2 ցուց։ Եւ Սողոմոն բոլոր Իսրայէլի, այսինքն ¤հա-
զարապետներուն, հարիւրապետներուն, դատա-
ւորներուն ու բոլոր Իսրայէլի ամէն տոհմապետ-
3 ներուն, խօսեցաւ։ Եւ Սողոմոն ու բոլոր ժողովքը

ա Սաղ. ժ. 17։
‖ կամ, հաստատէ
բ Սաղ. հբ. 1։
գ Հմր. 2։ Գլ. իբ. 14։
դ դ Թագ. ա. 35, 39։
ե ժող. բ. 2։
զ Նէե. ձեռք առնն. Տես Մն.

իդ. 2։ իէ. 29։ բ Մն. է. 8։
Եզեկ. ժէ. 18։
է գ Թագ. գ. 13։ բ Մն. ա. 12։ ժող. բ. 9։
ը բ Թագ. ե. 4։ գ Թագ. բ. 11։
թ բ Թագ. ե. 5։
ժ Մն. իե. 8։

ան Հետ Եգիպտացւոն բարձր տեղը գացին.
քանզի Տէրոջը ծառայն, Մովսէս, անապատին
մէջ շինած՝ Աստուծոյ ժողովքի խորանը հոն էր.
4 ¤Մինչև թէ Դաւիթ Աստուծոյ տապանակը Կա-
րիաթարիմէ իր պատրաստած տեղը հաներ էր.
քանզի Երուսաղէմի մէջ անոր վրան մը կանգներ
5 էր. Սակայն Ուրեան Ուրիի որդւոյն Բեսաղէէլի
շինած Եպղնձէ սեղանը հոն Տէրոջը խորանին առջև
էր. և Սողոմոն ու ժողովքը զանիկա փնտռեցին։
6 Եւ Սողոմոն հոն Տէրոջը առջև ժողովքի խորա-
նին պղնձէ սեղանին ¤քով ելաւ՝ ու անոր վրայ
¤Հազար ողջակէզ մատուցց։

ե Գլ. իգ. 1։
զ Դան. բ. 21։ —
է գ Թագ. բ. 46։
ը Մն. լթ. 2։
թ ա Մն. լթ. 25։
ժ ա Մն. լէ. 1։
ի գ Թագ. գ. 4։ Ղա Մն. ժզ. 39։ իա. 29։
ձ բ Թագ. գ. 2, 17։ ա Մն. ժե. 1։
ղ Ել. լա. 2։
ճ Ել. լէ. 1, 2։ լբ. 1, 2։
ռ կամ, վրայ մատուցց
ն գ Թագ. գ. 4։

7 ԺԱ՛ն գիշերը Աստուած Սողոմոնի երեւցաւ,
8 ու անոր ըսաւ, Խնդրէ, քեզի ի՞նչ տամ։ Եւ
Սողոմոն Աստուծոյ ըսաւ, Դուն իմ հօրս Դա-
ւիթի մեծ ողորմութիւն ըրիր, ու զիս էանոր
9 տեղ թագաւոր ըրիր. Հիմա, ով Տէր Աստուած,
իմ հօրս Դաւիթի ըրած խոստմունքդ հաստատ
ընայ. Ք՚զանգի դուն զիս երկրի հողին չափ շատ
10 ժողովուրդի վրայ թագաւոր ըրիր։ Հիմա իմաստ
իմաստութիւն ու գիտութիւն տուր, որպէս զի
այս ժողովուրդին առջեւ ելլեմ ու մտնեմ.
վասն զի այս քու մեծ ժողովուրդդ ո՞վ կրնայ
11 դատել։ Եւ Աստուած Սողոմոնի ըսաւ, Որով-
հետեւ քու սրտիդ մէջ ասիկա եղաւ, ու հարս-
տութիւն, ստացուածք, փառք և քու թշնամի-
ներուդ հոգին չխնդրեցիր, ու երկար կեանք ալ
չխնդրեցիր, հապա քեզի իմաստութիւն ու գի-
տութիւն խնդրեցիր, որպէս զի դատես իմ ժո-
12 ղովուրդս՝ որուն վրայ քեզ թագաւոր ըրի, Ո-
ր՚ն իմաստութիւն ու գիտութիւն տրուի քե-
զի, և հարստութիւն, ստացուածք ու փառք
ալ պիտի տամ քեզի. այնպէս որ Ք՚քեզմէ առաջ
եղող թագաւորներուն այնպէս եղած չէ, ու
քեզմէ ետքը Ք՚ոչ՚ն՚ը՚ս՚ալ այնպէս պիտի չըլ-
13 լայ։ Եւ Սողոմոն Գաբաւոնի բարձր տեղէն՝ ժո-
ղովքի խորանին առջեւէն Երուսաղէմ դարձաւ,
ու Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւն ըրաւ։
14 Ու Սողոմոն կառքեր ու ձիաւորներ ժո-
ղովեց. ու անոր հազար չորս հարիւր կառք ու
տասներկու հազար ձիաւոր ունեցաւ, և զա-
նոնք կառքի քաղաքներուն մէջ ու թագաւո-
15 րին քով Երուսաղէմի մէջ տեղաւորեց։ Ու-
թագաւորը Երուսաղէմի մէջ արծաթը ու ոսկին
քարերու պէս ընել, ու եղեւնափայտը շատու-
թենէն՝ դաշտի մէջ եղող մոլտի-ղենիներուն
16 պէս ընել, Եւ Սողոմոնի ձիերը Եգիպտոսէ կու-
գային. ու թագաւորին վաճառականներուն կա-
րաւանը պոշուած գնալ մը յ՚ետ՚ո՚ Երամներով
17 ծախու կ՚առնէին. Ու Եգիպտոսէ կառք մը
դուրս ելլելուն՝ վեց հարիւր արծաթով վեր կը
հանէին, ու մէկ ձին հարիւր յիսուն արծաթով.
ու Քետացւոց բոլոր թագաւորներուն համար,
և Ասորւոց բոլոր թագաւորներուն համար ալ՝
անոնց ձեռքով այնպէս կը հանէին։

Գ.Լ. Բ

1, 17 Սողոմոնի գործաւորները տասնարը չհնելու համար։ 3 Սողոմոն Քիրամէն փայտհատներ ու չինարեան համար նիւթ կ՚ուզէ։ 11 Քիրամ ալ բաբելացիներէն պատասխան կը ղրկէ։

Եւ Սողոմոն ՝*միտքը դրաւ՝ որ Տէրոջը անունը տուն՝ ու իր թագաւորութեանը տուն
2 շինէ։ Ու Ք՚Սողոմոն եօթանասուն հազար բեռ-
նակիր, ու լեռը քարհատ կտրող ութսուն հազար
մարդ ընտրեց, և անոնց վրայ երեք հազար վեց
հարիւր վերակացու դրաւ։
3 Ու Սողոմոն Ք՚Տիւրոսի թագաւորին Քիրամի
մօտ դրկեց, ու ըսաւ, Ք՚ինչպէս իմ հօրս Դա-
ւիթի ըրիր, ու անոր եղեւնափայտեր դրկեցիր
որպէս զի իրեն բնակելու համար տուն շինէ,
4 Ա՛հա Ք՚ես իմ Տէր Աստուծոյս անունան տուն
կը շինեմ, որպէս զի անոր նուիրուի, Ք՚անոր
առջեւ անուշահոտ խունկ ծխուի, ու յամենայն
առաջաւորութեան հացը դրուի, և Ք՚առտու ու
իրիկուն, շաբաթները և ամսագլուխները ու մեր
Տէր Աստուծոյն տօներուն օրէրը պղնձակէնները
մատուցուին. ասիկա Իսրայէլի յաւիտենական
5 պարտաւորութիւնն է։ Եւ այս տունը զոր ես կը
շինեմ, մեծ ըլլալու է. քանզի Ք՚մեր Աստուածը
6 ամէն աստուածներէն մեծ է. Ք՚Ու անոր տուն
շինելու ո՞վ կարող է. քանզի երկինք ու երկ-
նից երկինք չեն կրնար պարունակել դանիկա-
ուրեմն ես ո՞վ եմ, որ անոր տուն շինեմ. միայն
Թ՚է անոր առջեւ խունկ ծխելու համար բե՛ղ պէ-
7 ր՚է պ՚ատ՚ր՚ա՚ք՚մ՚։ Եւ հիմա ինձի իմաստուն մարդ
մը ղրկէ, որ ոսկին, արծաթը, պղինձը, երկաթը,
ծիրանեդոյնը, կարմիրը և կապուտակը գտնել
գիտնայ, ու քանդակագործութիւն ալ գիտնայ,
որպէս զի իմ քովս Յուդայի ու Երուսաղէմի
մէջ եղող էիմ հօրս Դաւիթի պատրաստած
8 իմաստուններուն հետ ըլլայ։ Ու ինձի Լիբանո-
նէ եղեւնափայտեր, մայր փայտեր ու Ք՚ալմուկ
փայտեր ղրկէ. քանզի ես գիտեմ որ քու ծա-
ռաներդ Լիբանանէ փայտ կտրելը գիտեն. և
ա՛հա իմ ծառաներս քու ծառաներուդ հետ
9 ըլլան։ Ու ինձի խիստ շատ փայտեր պատրաս-
տեն. քանզի իմ շինելու տունս մեծ ու փա-
10 ռաւոր ըլլալու է։ Ք՚Ու ա՛հա ես քու ծառանե-
րուդ, փայտ կտրող բանուորներուն, քսան հա-
զար քոռ ծեծուած ցորեն, ու քսան հազար
քոռ գարի, ու քսան հազար մոր գինի ու
քսան հազար մոր իւղ կու տամ։
11 Եւ Տիւրոսի Քիրամ թագաւորը Սողոմոնէ
նամակ ղրկեց ու ըսաւ, Ք՚Տէրը իր ժողովուր-
դը սիրելուն համար քեզ անոնց վրայ թագա-
12 ւոր դրաւ։ Եւ Քիրամ ըսաւ, Ք՚երկինքը ու եր-
կիրը ստեղծող Իսրայէլի Տէր Աստուածը Ք՚օրհ-
նեալ ըլլայ, որ Դաւիթ թագաւորին խոհեմու-

ժ դ Թագ. գ. 5, 6։
ի ա Մն. իբ. 5։
լ դ Թագ. գ. 7, 8։
խ դ Թագ. գ. 9։
ծ Թուղ. իհ. 17։ բ Օր. լա. 2։
կ դ Թագ. գ. 11, 12, 13։
հ ա Մն. իծ. 25։ Գլ. ժ. 22։ Ժող. բ. 9։
յ դ Թագ. գ. 26։ ժ. 26, ևն։ Գլ. ժ. 25։
ղ դ Թագ. ժ. 27։ Գլ. ժ. 27։ Ծն. իբ. 24։
ճ դ Թագ. ժ. 28, 29։ Գլ. ժ. 28։

՝ դ Թագ. ե. 5։
• Ք՚Էզ. ըսաւ
ր դ Թագ. ե. 15։ Հմր. 18։
† Ք՚Էզ. համրեց
ւ դ Թագ. ե. 1։
ր ա Մն. ժդ. 1։
ք Հմր. 1։
ջ Ել. լ. 7։
ռ Ել. իհ. 30։ Դ.Ժ. իդ. 8։
ս Թուղ. իբ. 3, 9, 11։
վ Սաղ. ճկ. 5։
տ դ Թագ. ը. 27։ Գլ. զ. 18։ Նա. կզ. 1։
ր ա Մն. իբ. 15։
ց դ Թագ. ե. 6։
ւ դ Թագ. ժ. 11։
փ դ Թագ. ե. 11։
ք դ Թագ. ժ. 9։ Գլ. բ. 8։
և Ծն. ա. 2։ Սաղ. լգ. 6։ Ցր. 25։ Ճիգ. 8։ Ճլգ. 5, 6։ Գար. գ. 24։ Ժգ. 14։ Յայտ. ժ. 6։
֊ դ Թագ. ե. 7։

թիւն ու պիտութիւն ունեցող իմաստուն որդի մը տուաւ, որ Տէրոջը տուն, ու իր թագաւորու-
13 թեանը տուն պիտի շինէ։ Ես հիմա իմ ‡վարպետս Քիրամը կը ղրկեմ, որ հանճարեղ ու ի-
14 մաստուն մարդ մըն է։ ²Անիկա Դանի աղջիկնե-
րէն եղող կնոջ մը որդի է, ու անոր հայրը Տիւ-
րացի է. անիկա ակի, արծաթի, պղինձի, երկաթի, քարերու ու փայտերու, նաեւ ծիրանեդոյնի, կապու-
տակի, բեհեզի եւ կարմիրի վրայ բանելու կողմանէ, ու ամէն տեսակ քանդակը քանդակելու կողմանէ յաջողակ է. եւ քու իմաստուններուդ հետ, ու քու Տօրդ Դաւիթի, իմ տէրոջս, իմաստուններուն հետ իրեն ամէն առաջարկուած բա-
15 նին հնարքը կը գտնէ։ Ես հիմա ³իմ տէրս իր ըսած ցորենը ու գարին, իւղը ու գինին իր ծա-
16 ռաներուն թող ղրկէ. ⁴Ու մենք Լիբանանէ քեզի հարկաւոր եղածին չափ փայտերը կը կտրենք, և զանոնք ծովէն լաստեր ընելով Յոպպէ կը բերենք քեզի, ու դուն զանոնք Երուսաղէմ հանէ։
17 ⁵Ու Սողոմոն Իսրայէլի երկրին մէջ եղող բո-
լոր օտարազգի մարդիկը նոր Տօրը Դաւիթի համ-
բարձին հետքը համրեց. և անոնք հարիւր յիսուն-
աւիրնք հազար վեց հարիւր մարդ գտնուեցան.
18 Ու ⁶անոնցմէ եօթանասուն հազար բեռնակիր, ու լեռը փոց կտրող ութսուն հազար, ու զա-
նոնք բանեցնելու համար երեք հազար վեց հար-
իւր վերակացու ըրաւ։

ԳԼ. Գ

1 Տաճարին սեղը ու չինութեան սկզբնաւորութիւնը։ 3 Անոր չափերը ու զարդերը։ 11 Քերովբէները։ 14 Վարագոյրը ու սիւները։

Ես ¹Սողոմոն սկսաւ Տէրոջը տունը շինել Երուսաղէմի մէջ, Մօրիա լեռանը վրայ, ուր Տէրը անոր Հօրը Դաւիթի երեւցեր էր, այն տեղը որ Դաւիթ ‡Յերուսացի Ոռնայի կալին մէջ
2 պատրաստեր էր։ Ես իր թագաւորութեանը չոր-
րորդ տարին, երկրորդ ամսուն երկրորդ օրը սկսաւ
3 շինել։ Ու ²Աստուծոյ տունը շինելու հա-
մար Սողոմոնի դրած հիմը սահիկա էր. առաջուան չափով վաթսուն կանգուն երկայն, ու քսան
4 կանգուն լայն էր։ Ես Էդիմացը եղող սրահին երկայնութիւնը՝ տանը լայնութիւնովը քսան կանգուն, ու բարձրութիւնը հարիւր քսան հա-
զար էր. ու զանիկա ներսէն մաքուր ոսկիով պա-
5 տեց։ Ես ³մեծ տունը մայր փայտով ծածկեց, ու զանիկա մաքուր ոսկիով պատեց, ու անոր
6 վրայ արմաւենիներ ու շղթաներ *փորագրեց։ Ես շքեղութեան համար տունը պատուական քարե-
րով զարդարեց. ու ոսկին Փարուիմի ոսկի էր։
7 Ես տանը գերաններըը, սեմերը, պատերը ու դռնե-
րը ոսկիով պատեց. ու պատերուն վրայ քե-
րովբէներ քանդակեց։
8 Ես սրբութեանց սրբութիւնին տունը շինեց-
անոր երկայնութիւնը տանը լայնութեանը պէս քսան կանգուն, ու լայնութիւնը քսան կանգուն էր. և զանիկա վեց հարիւր տալանդի չափ մա-
9 քուր ոսկիով պատեց։ Ու բեւեռներուն կշիռքը հիսուն ոսկի էր. ու վերնասենեակները ոսկիով պատեց։ ¹⁰Ես սրբութեանց սրբութիւնին տանը մէջ երկու քանդակագործ քերովբէներ շինեց, ու զանոնք ոսկիով պատեց. ¹¹Ես քերով-
բէներուն թեւերը քսան կանգուն երկայնութիւն ունէին. մէկ թեւը հինգ կանգուն էր ու տանը պատին կը դպչէր, և միւս թեւը հինգ կան-
գուն էր ու միւս քերովբէին թեւին կը դպչէր։
¹²Մէօ քերովբէին ալ մէկ թեւը հինգ կանգուն էր ու տանը պատին կը դպչէր, ու միւս թեւը հինգ կանգուն էր ու միւս քերովբէին թեւին
13 կցուած էր։ Այս քերովբէներուն տարածուած թեւերուն երկայնութիւնը քսան կանգուն էր. ու անոնք իրենց ոտքերուն վրայ կայնած էին, ու անոնց երեսը դէպ ի տունը կը նայէր։
14 Ես ⁴վարագոյրը կապուտակէ, ծիրանիէ, կարմիրէ ու բեհեզէ շինեց, ու անոր վրայ քերովբէ-
ներ գործեց։
15 Ես տանը առջեւ ⁵երեսունհինգ կանգուն եր-
կայնութեամբ երկու սիւն շինեց, ու ամէն մէ-
16 կուն վրայի խոյակը հինգ կանգուն էր։ Ես դա-
բերին մէջը ⁶շղթաներ պէս շղթաներ շինեց, ու սիւներուն վրայ դրաւ. և հարիւր նուռ շինեց
17 ու շղթաներուն անցուց։ Ես եսիւները տաճարին առջեւ կանգնեց, մէկը աջ կողմին ու միւսը ձախ կողմին. և աջ կողմին եղողին անունը Յաքին, ու ձախ կողմը եղողին անունը Բոոզ կոչեց։

ԳԼ. Դ

1 Պղինձէ սեղանը։ 2 Ջուրածոյ ծովը տասներկու եղնեբոյ վրայ։ 6 Տասը ումազաններըը, աշտանակներըը ու սեղաններըը։ 9 Գաւիթներըը ու պղինձէ գործիքներըը։ 19 Ոսկեղէն անօթներըը։

Ու ⁷պղինձէ սեղան մը շինեց, երկայնութիւնը քսան կանգուն, և լայնութիւնը քսան կանգուն ու բարձրութիւնը տասը կանգուն։
2 ⁸Ես ձուլածոյ ծովը շինեց. — մէկ շրթունքէն մինչև միւս շրթունքը տասը կանգուն էր, ու բոլորաձև էր, և անոր բարձրութիւնը հինգ կան-
գուն էր, ու անոր շրջագիծը երեսուն կանգուն
3 էր. ⁹Ես անոր տակ շուրջանակի ամէն կողմէն եղնիերու նմանութիւններ կային. ծովուն բոլոր-

‡ Եբր. հայրս
ղ գ Թագ. է. 13, 14։
ձ Հմր. 10։
ճ գ Թագ. ե. 8, 9։
ձ Ցես. ԺԹ. 46։ Գոր. Թ. 36։
ն Հմր. 2, գ Թագ. ե. 13, 15, 16։ Բ. 20, 21։ Գլ. ը. 7, 8։
շ ա Մն. իբ. 2։
ո Հմր. 2։ ——
ռ գ Թագ. զ. 1, եւն։
չ Ծն. իբ. 2, 14։
պ ա Մն. իա. 18։ իբ. 1։
ջ գ Թագ. զ. 2։
ռ գ Թագ. զ. 3։
ս գ Թագ. զ. 17։
վ Եբր. հանկց
տ գ Թագ. զ. 23, եւն։
ր Կամ, ներս
ց Ել. իզ. 31։ Մատ. իէ. 51։ Եբր. Թ. 3։
ւ գ Թագ. է. 15—21։ Երեմ. ծբ. 21։
փ գ Թագ. է. 20։
ք գ Թագ. է. 21։ ——
օ Ել. իէ. 1, 2։ գ Թագ. ժզ. 14։ Եղեկ. խզ. 13, 16։
ֆ գ Թագ. է. 23։
և գ Թագ. է. 24, 25, 26։

տեքը մէկ կանգուն մէջ տաճարան եղեր էին. 20 թեան հայը կը դրօեր, եւ մեքուր ոսկիէ աշ-
— եղները երկու կարգ էին, որոնք ձուլած տանարները ու անոց ճրագները, դարիրին առ-
4 տեղին ձուլեր էին։ Անիկա տասներկու եղնե- 21 ջեւ վառելու համար լաո սկզբան եւ
րու վրայ կը կենար, որոնց երեքը դէպ ի հիւսիս, ճրագները ու ճրագիկները ու ճրագները եւ ուն-
երեքը դէպ ի արեւմուտք, երեքը դէպ ի հարաւ, 22 լները, Ու մեքուր ոսկիէ քաղմոցները, աշ-
ու երեքը դէպ ի արեւելք կը նայէին, ու ծովը ոները, խնկամաններն ու բուրվառները, և տան
5 անոնց վրայ էր, և ամէնուն ետեւի կողմը դէպ ի դռներն, դրանց փեղկերը, և տանը, պահնքն սրբութեան
ներս տարոյած էր։ Ու անոր թանձրութիւնը չորս ներսի դրանը փեղկերը, և տանը, պահնքն տաճա-
մատնաչափ էր, և շրթունքը գաւաթի շրթունքի րին, դրանը փեղկերը ոսկիէ էին։
պէս էր, ու վրան շուշանի ծաղիկներ էին
ու Երեք հազար մար կ'առնէր։ ԳԼ. Ե

6 Եւ Խաղաղ ուղղան շինեց, ու հինգը ձախ 1 Նախընտրած դանձերը։ 2 Տարտնակին հանդիսաւոր
կողմը ու հինգն ալ ձախ կողմը դրաւ լուացման հանդէսով դարիրի մէջ դրուելը։ 11 Երբ պիտուած կ'օրհ-
համար. *աղջակէզները անոնց մէջ կը լուային, նեն, անկից տեսանելի կերպով իր հաճութեանը նշան
բայց ծովը քահանաներուն համար էր, որպէս զի մը կու տայ։
հոն լուացուին։

7 Եւ տասը ոսկեղէն աշտանակները շինեց եւ ե- Եւ Սողոմոնի Տէրոջը տանը համար շինած
բենց օրինակին համեմատ, ու զանոնք տաճարին բոլոր գործը լմնցուց. ու Սողոմոն իր հօրը Դաւիթի
մէջ դրաւ, հինգը աջ կողմը ու հինգը ձախ կողմը։ նուիրած բաները, և արծաթը ու ոսկին ու բոլոր
8 Եւ տասը սեղան շինեց, ու զանոնք տաճա- անօթները տարաւ, և Աստուծոյ տանը գանձե-
րին մէջ դրաւ, հինգը աջ կողմը ու հինգը ձախ րուն մէջ դրաւ։
կողմը. ու հարիւր ոսկեղէն կանթեր շինեց։

9 Եւ †քահանաներուն գաւիթը ու մեծ գաւի- 2 Ասկն առեն Սողոմոն Իսրայէլի ծերերը, ու
թը և գաւիթին դռները շինեց, ու անոնց փեղ- ցեղերուն բոլոր իշխանները, Իսրայէլի որդինե-
10 կերը պղինձով պատեց։ Եւ ‡ծովը աջ կողմը հա- րուն նահապետները, Երուսաղէմի մէջ ժողվեց,
րաւի դէմ դէպ ի արեւելք դրաւ։ որպէս զի Տէրոջը ուխտին տապանակը †Դաւիթի
3 քաղաքէն, որ Սիովն է, հանեն։ ¶Եւ Իսրա-
11 Ու §Քիրամ կաթսաները, թիակները ու կան- յէլի բոլոր մարդիկը եւոթներորդ ամսուն առնին
քերը շինեց. և Քիրամ կատարեց այն բոլոր գոր- 4 առնը թագաւորին քով ժողվուեցան։ Ու Ի-
ծերը զորանք Աստուծոյ տանը համար Սողոմոն րայէլի բոլոր ծերերը եկան. ու Ղեւտացիները
12 թագաւորին կը շինէր. Այսինքն երկու սիւները 5 տապանակը վերցուցին։ Եւ տապանակը ու ժո-
ու Կապանաները ու երկու սիւներուն գլուխը եղող ղովրդի խորանը և խորանին մէջ եղած բոլոր սուրբ
խոյակները, և սիւներուն գլուխը եղող խոյակ- անօթները հանեցին, զանոնք քահանաները ու
ներուն երկու դանակները ծածկելու համար երկու 6 Ղեւտացիները հանեցին։ Եւ Սողոմոն թագա-
13 ցանցակերպ զարդերը, Ու երկու ցանցակերպ ւորը ու անոր քով ժողվուած Իսրայէլի բոլոր
զարդերուն Էջտրա հարիւր նռնաները, այսինքն սիւ- ժողովրդը տապանակին առջեւ ըլլալով՝ ոչխարներ
ներուն վրայի խոյակներուն երկու դանակները ծած- ու արջառներ կը զոհէին, այնչափ շատ՝ որ ան-
կելու համար՝ ամէն մէկ ցանցակերպ զարդին 7 թիւ ու անհամար էին։ Եւ քահանաները Տէրոջը
14 վրայ երկու կարգ նռնաներ։ Եւ †մեքենովթներըը ուխտին տապանակը ներս տարին իր տեղը, տանը
շինեց, ու մեքենովթներուն վրայի աւազանները դաւիթը, սրբութիւն սրբութեանցը, ա քերով-
15 շինեց. Մէկ ծովը ու անոր տակի տասներկու 8 բէներուն թեւերուն տակ դրին։ Ու քերովբէները
16 եղները։ Եւ կաթսաները ու թիակները ու մսա- տապանակին տեղին վրայ էբենոս թեւերը կը տա-
հաններըը և անոնց բոլոր գործիքները՝ Տէրոջը ռածէին, և քերովբէները տապանակը ու անոր
տանը համար Սողոմոն թագաւորին՝ փայլուն 9 ձողերը վերէն կը ծածկէին։ Եւ ձողերը երկնցու-
17 պղինձէ շինեց Յաոր վարպետը Քիրամ։ †Թագա- ցին, և ձողերուն ծայրերը տապանակէն դարիրին
ւորը զանոնք Յորդանանու դաշտին մէջ թանձր առջեւ կ'երեւնային, բայց դուրսէն չէին երեւ-
հողի մը վրայ ձուլել տուաւ Սոկքովթի ու †Սա- 10 նար. ու մինչեւ այսօր հոն է։ Տապանակին մէջ
18 րեդայի մէջտեղ։ Ու Սողոմոն այս բոլոր կարա- ուրիշ բան չկար, բայց միայն երկու տախտակ-
սիները խիստ շատ շինեց, քանզի պղինձը կշռուքի ները, զորանք Մովսէս Խորէբի մէջ հոն դրաւ,
19 չէր դար։ Ու ¶Սողոմոն Աստուծոյ տանը բոլոր որոնցմով Տէրը Իսրայէլի որդիներուն հետ ուխտ
կարասիները շինեց. նաեւ խունկին սեղանը, բրաւ՝ անոնց Եգիպտոսէ ելած ատեներ։
ու այն սեղանները՝ որոնց վրայ †առաջաւորու- 11 Ու երբ քահանաները սուրբ տեղէն ելան,

ա Տես գ Թագ. է. 26։
բ գ Թագ. է. 38։
գ Եբր. պղնձակէզի գործը
դ գ Թագ. է. 49։
ե Նլ. իե. 31, 40։ ա Մն. իը. 12, 19։
զ գ Թագ. է. 48։
է գ Թագ. ը. 36։
ը գ Թագ. է. 39։
թ Տես գ Թագ. է. 40։
ժ գ Թագ. է. 41։
ի Տես գ Թագ. է. 20։
լ գ Թագ. է. 27, 43։
խ գ Թագ. է. 14, 45։
ծ գ Թագ. է. 46։
կ Կամ, Սալթանի. գ Թագ. է. 46։
հ գ Թագ. է. 47։
ձ գ Թագ. է. 48, 49, 50։
ղ Նլ. իե. 30։
ճ Նլ. իե. 20, 21։
մ Նլ. իե. 31, եւն։
յ գ Թագ. է. 51։
ն գ Թագ. ը. 1, եւն։
շ բ Թագ. գ. 12։
ո գ Թագ. բ. 2։
չ Տես Գլ. է. 8, 9 10։
պ գ Թագ. բ. 8։
ջ բ Օր. ժ. 2, 5։ Գլ. գ. 11։

(Վասն դի բոլոր հն գոնուազ քահանաները սբբ-
բուեր էին, ոչ թէ իրենց յաջորդական կարգը
12 պահելով. ըՈւ երգեցող Ղեւտացիներուն բո-
լորը՝ Ասաֆի, Եմանի ու Իդիթունի և անոնց
որդիներուն ու եղբայրներուն հետ բեհեզներ
հագած, ծնծղաներով, տաւիղներով ու քնար-
ներով սեղանին արեւելեան կողմը կայնեցան.
Ու անոնց հետ հարիւր քան քահանայ փող
13 կը հնչեցնէին.) Ու երբ փող հնչեցնողները ու
երգեցողները միաբերան մէկ ձայնով Տէրը կ'օրհ-
նէին ու կը գովէին, և փողերով, ծնծղաներով
ու երգոց նուագարաններով ձայներնին վերցը-
նելով՝ Տէրը կ'օրհնէին, ըԵԼՎ, ՅԳՈՀՈՑԵ՚ Տէ-
րՈՋԻՆ, վասն դի բարի է, վասն դի անոր ողոր-
մութիւնը յաւիտեան է, այն ատեն Տէրոջը
14 տունը ամպով լեցուեցաւ։ Ու ամպին պատճա-
ռաւ քահանաները չէին կրնար հն կենալ, որ
իրենց պաշտօնը կատարեն. Էքանդի Տէրոջը փառ-
քը Աստուծոյ տունը լեցուցեր էր։

ԳԼ. Զ

1 Սողոմն՝ ժողովուրդը օրհնելէ ետև, զԱստուած կ'օրհ-
նէ, 12 Տաճարին նուաիրուելուց օրը պղնձէ կայտրանին
վրայ Սողոմնի մատուցած աղօթքը։

Ա յն ատեն ՚Սողոմն ըսաւ, Տէրը ըսաւ որ
2 ինք Էմմառախուղի մէջ կը բնակի։ Բայց ես քե-
զի բնակութեան համար տուն, ու յաւիտեան
3 քու նստելուդ համար տեղ շինեցի։ Ու թա-
գաւորը իր երեսը դարձուց, ու Իսրայէլի բոլոր
ժողովքը օրհնեց. ու Իսրայէլի բոլոր ժողովքը
4 ոտքի վրայ կայներ էին։ Ու անիկա ըսաւ, Օրհ-
նեալ ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որ իր
բերնով իմ հօրս Դաւիթի խօսք տուաւ, ու իր
5 ձեռքով կատարեց. քանդի ըսաւ, Իմ ժողո-
վուրդս Եգիպտոսի երկրէն հանած օրէս ի վեր՝
Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն քնաւ քաղաք մը չընտ-
րեցի տուն շինելու համար, որպէս զի իմ անունս
հոն ըլլայ. ու մարդ մը չընտրեցի, որպէս զի իմ
6 ժողովուրդիս Իսրայէլի վրայ իշխան ըլլայ. ՀՀա-
պա Երուսաղէմը ընտրեցի, որպէս զի իմ անունս
հոն ըլլայ. ու ՚Դաւիթը ընտրեցի, որպէս զի
իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի վրայ ՆգԱՒՕՐ ըլլայ։
7 Ու Էիմ հայրս Դաւիթ միտք ունէր որ Իսրա-
էլի Տէր Աստուծոյն անունը տուն մը շինէ.
8 Բայց Տէրը իմ հօրս Դաւիթի ըսաւ, Որովհետև
դուն միտքդ դրիր որ իմ անունս տուն շինես,
9 աղէկ ըրիր որ այս բանը միտքդ դրիր. Սակայն
տունը դուն պիտի չշինես. հապա քու որդիդ
որ քու երանքէդ պիտի ելլէ, անիկա իմ ան-
10 ունս՝ տունը պիտի շինէ։ Ու հիմա Տէրը իր
ըսած խօսքը կատարեց, ու ես իմ հօրս Դաւի-

թի տեղ յաջորդեցի, ու Տէրոջը ըսածին պէս
Իսրայէլի աթոռը նստայ, ու Իսրայէլի Տէր Աս-
11 տուծոյն անունը՝ այս տունը շինեցի։ Ու հոն
դրի տապանակը, ՚որուն մէջ է Տէրոջը ուխտը
որ Իսրայէլի որդիներուն հետ ըրաւ։

12 ԷՈւ Տէրոջը սեղանին առջև՝ Իսրայէլի բոլոր
ժողովքին դիմաց կայնելով, ձեռքերը տարա-
13 ծեց. (Քանդի Սողոմն պղնձէ *խարխոյ մը շինե-
լով՝ զանիկա դաւիթին մէջտեղը դրեր էր. անոր
երկայնութիւնը հինգ կանգուն, ու լայնութիւնը
հինգ կանգուն, ու բարձրութիւնը երեք կան-
գուն էր. և ինք անոր վրայ կայնեցաւ, ու Ի-
սրայէլի բոլոր ժողովքին առջև ծունկ կրկնեց,
և ձեռքերը դէպ ի երկինք տարածեց.)

14 Ես ըսաւ, Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, ԸԵր-
կինքի մէջ ու երկրի վրայ քեզի պէս Աստուած
չկայ, որ քու առջևդ իրենց բոլոր սրտովը քա-
լող ծառաներուդ հետ ուխտ ու ողորմութիւն
15 կը պահես. ՚Որուն քու ծառայիդ, իմ հօրս
Դաւիթի, ըրած խոստումնդ պահեցիր, ու բե-
նովդ ըսածդ ձեռքովդ կատարեցիր, ինչպէս այ-
16 սօր կ'ԵՐԵՒՆԱՅ։ Ես հիմա, ով Տէր Աստուած Ի-
սրայէլի , պահէ այն խոստումնդ որ քու ծա-
ռայիդ իմ հօրս Դաւիթի ըրիր, ու ըսիր, ՀՅՄ
առջեւս Իսրայէլի աթոռին վրայ նստող մարդ
քեզմէ պակաս պիտի չըլլայ. Եվերջին թէ քու
որդիներդ իրենց ճամբաներուն զգուշութիւն
ընեն, ու իմ օրէնքիս մէջ քալեն, ինչպէս դուն
17 իմ առջևս քալեցիր։ Ես հիմա, ով Տէր Աս-
տուած Իսրայէլի, Թող քու ծառայիդ Դաւիթի
ըսած խօսքդ հաստատուի։

18 Բայց միթէ Աստուած իրաւցնէ երկրի վրայ
մարդոց հետ պիտի բնակի՞. Նահա երկինք ու
երկնից երկինք քեզ չեն կրնար պարունա-
19 կել. ո՞ւր կը մնայ այս իմ շինած տունս։ Սա-
կայն, ով Տէր Աստուած իմ, քու ծառայիդ
աղօթքին ու խնդրուածքին նայէ, որպէս զի քու
ծառայիդ ՅՕՕՐ քու առջևդ ըրած պաղատանն-
20 քը ու աղօթքը լսես. Որպէս զի այս տանը վրայ
ցորեկ ու գիշեր քու աչքերդ բաց ըլլան, այն
տեղին վրայ՝ որու համար ըսիր թէ քու անունդ
հոն պիտի դնես. այնպէս որ այս տեղ քու ծա-
21 ռայիդ ըրած աղօթքը լսես։ Ուրեմն քու ծա-
ռայիդ և քու ժողովուրդիդ Իսրայէլի այս տեղ
ըրած աղօթքները լսես. այո, քու բնակութեան տեղէն, երկինքէն, լսես, ու լսած ատենդ ներես։

22 ԵԹէ մէկը իր ընկերին դէմ մեղանչէ, ու
ան ալ երդում ընել տալու համար անոր ե-
դում առաջարկէ, ու երդումը այս տունը քու
23 սեղանիդ առջև գայ, Ա՚յն ատեն դուն երկինք-
էն լսես ու կատարես, ու քու ծառաներդ դա-
տես, և յանցաւորը դատապարտես, ու անոր

Ը ա Մն. իե. 1։
Ր ա Մն. ժե. 24։
Ժ Սաղ. ճկդ։ Տես ա Մն. ժդ. 34, 41։
ի Ել. խ. 35։ Գլ. է. 2։

ա գ Թագ. ը. 12, ևն։
բ Դ.Ժ. ժդ. 2։
գ Գլ. ժբ. 13։
դ ա Մն. իը. 4։
ե բ Թագ. է. 2։ ա Մն. ժէ. 1։ իը. 2։

զ Գլ. ե. 10։
է գ Թագ. ը. 22։
• կամ, քեմ
ը Նե. ժե. 11։ բ Օր. դ. 39։ է. 9։
ը ա Մն. իբ. 9։

ժ բ Թագ. է. 12, 16։ գ Թագ. ը. 4։ դ. 12։ Գլ. է. 18։
ի Սաղ. ճկբ. 12։
լ Գլ. բ. 6։ Նա. կզ. 1։ Գոր. է. 49։

բրածը անոր գլուխը բերես. և սրդոլը սրդոտ-
բայնես, ու անոր սրդոտութեանը չափովը
անոր հատուցում ընես։

24 *Եւ եթէ քու ժողովուրդդ Իսրայէլ, քեզի*
դէմ մեղանչելնուն համար, իրենց թշնամինե-
րուն առջև յաղթուին, ու էկէ դառնան և
քու անունդ փառք տան, ու այս տան մէջ
25 *քու առջեդ աղօթք ու աղաչանք ընեն, Ա՛յն*
տեղն դուն երկինքէն լսես, և քու ժողովուր-
դիդ Իսրայէլի մեղքը ներես. ու անոնց և անոնց
հայրերուն տուած երկիրդ դարձնես զանոնք։

26 *Եթէ անոնց քեզի դէմ մեղք գործելուն*
համար երկինք գոցուի ու անձրեւ չըլայ, ու
անոնք այս տեղ քեզի աղօթք ընեն և քու ա-
նունդ փառք տան, ու զանոնք նեղելուդ հա-
27 *մար իրենց մեղքերէն դառնան, Ա՛յն տեղն*
դուն երկինքէն լսես, և քու ծառաներուդ ու
քու ժողովուրդիդ Իսրայէլի մեղքը ներես, որպէս
զի անոնց սորվեցնես այն բարի ճամբան՝ որուն
մէջ պիտի քալեն. ու քու ժողովուրդիդ ժառան-
գութիւն տուած երկրիդ վրայ անձրեւ տաս։

28 *Եթէ Երկրի վրայ սով, կամ ժանտախտ,*
կամ խորշակահարութիւն, կամ ոչխարաց դալուկ,
կամ մարախ, կամ թրթուր ըլլայ, կամ անոնց
թշնամիները զանոնք իրենց †ընակած երկրին
մէջ նեղեն, կամ որևիցէ հարուած կամ հիւան-
29 *դութիւն ըլլայ, Քու բոլոր ժողովուրդիդ Ի-*
սրայէլէ որևիցէ մարդ աղօթք մը ու խնդրուածք
մը ընելու ըլլայ, ու իւրաքանչիւր մարդ իր ա-
խտը ու ցաւը ճանչնալով՝ ձեռքերը դէպ ի այս
30 *տունը երկնցնէ, Ա՛յն տեղն դուն երկինքէն,*
քու բնակութեանդ տեղէն, լսես ու ներես. և
ամէն մարդու իր բոլոր ճամբաներուն համեմատ
հատուցում ընես, անոր սիրտը գիտնալուդ հա-
մար. վասն զի Ադամորդոց որդիներուն սիրտը միայն
31 *դուն գիտես. Որպէս զի քեզմէ վախնան ու քու*
ճամբաներուդ մէջ քալեն բոլոր էրկնաց օրերուն
մէջ, որչափ ժամանակ որ մեր հայրերուն տուած
երկրիդ վրայ պիտի ապրին։

32 *Ու հ.քու ժողովուրդդ Իսրայէլէ չեղող, և*
հեռուստ երկրէ մը քու մեծ անունդ համար
և զօրաւոր ձեռքիդ համար ու բարձր բազու-
կիդ համար եկող օտարականն ալ եթէ գայ ու
33 *այս տանը մէջ աղօթք ընէ, Դուն երկինքէն,*
քու բնակութեանդ տեղէն, լսես, և օտարակա-
նին քեզի բրած ամէն խնդրուածքը կատարես,
որպէս զի երկրի ամէն ժողովուրդները քու
անունդ ճանչնան, ու քու ժողովուրդիդ Իսրա-
յէլի պէս քեզմէ վախնան, և գիտնան թէ այս
իմ շինած տանս վրայ քու անունդ կոչուած է։

34 *Երբ քու ժողովուրդդ իր թշնամիին դէմ*
պատերազմի երթայ այն ճամբով որ դուն պիտի
ղրկես զանոնք, եթէ անոնք այս քու ընտրած
քաղաքիդ, ու քու անունդ համար այս իմ
շինած տանս կողմը Տէրոջ աղօթք ընեն,
35 *Երկինքէն անոնց աղօթքը ու խնդրուածքը լսես,*
և անոնց իրաւունք ընես։

36 *Երբ քեզի դէմ մեղք գործեն, (քանզի Ադամ*
չգործող մարդ չկայ,) ու անոնց բարկանալով
զանոնք թշնամիին ձեռքը մատնես, ու անոնց
գերեվարները հեռու կամ մօտ երկիր մը գերի
37 *տանին զանոնք, Եթէ այն իրենց գերութեան*
երկրին մէջ զգոյշ գան ու դառնան, և իրենց
գերութեան երկրին մէջ քեզի աղաչեն ու ըսեն,
Մեղք գործեցինք, անօրէնութիւն ու անիրա-
38 *ւութիւն ըրինք. Ու Երբ անոնք իրենց գերու-*
թեան երկրին մէջ, ուր գերի տարուած են,
իրենց բոլոր սրտովը ու իրենց բոլոր հոգւովը
քեզի դառնան, ու իրենց երկրին, զոր իրենց
հայրերուն տուիր, և քու ընտրած քաղաքիդ,
ու քու անունդ համար իմ շինած տանս կող-
39 *մը նայելով աղօթք ընեն, Դուն երկինքէն, քու*
բնակութեանդ տեղէն, անոնց աղօթքը ու խնդ-
րուածքը լսես, ու անոնց իրաւունք ընես, և
քու ժողովուրդիդ քեզի դէմ բրած մեղքը ներ-
40 *ես Հիմա, ով Աստուած իմ, այս տեղ տա-*
ռաջ աղօթքին ի՛ղ քու աչքերդ բաց ըլլան,
41 *ու քու ականջներդ մտիկ ընեն։ Եւ Հիմա, ով*
Տէր Աստուած, քու հանգստութեանդ տեղը
ելիր, դուն ու քու զօրութեանդ տապանակը-
ով Տէր Աստուած, քու քահանաներդ փրկու-
թիւն հագնին, և քու սուրբերդ բարութիւ-
42 *նով ուրախանան։ Ով Տէր Աստուած, քու օծ-*
եալիդ երեսը մի՛ նսեմրցներ, հապա յ՛քու ծառա-
յիդ Դաւթի ըրած ողորմութիւններդ յիշէ։

Գ.Լ. Է

1 *Աստուած երկինքէն կրակ ղրկելով Սողոմոնի աղօթքին*
ընդունելի ըլլալը կը յայտնէ, ու տաճարը փառքով կը
լեցնէ. Ժողովուրդն ալ Տէրոջը երկրպագութիւն կ'ընէ։
4 Սողոմոն հանդիսաւոր պոհ, 8 Սողոմոն՝ տասներորդա-
բար տօներ ու սեղանին նուաճեալ տօները կատարելէ
ետքը, ժողովուրդը կ'արձակէ, 12 Աստուած Սողոմոնի
կ'երեւնայ, ու պայմանով անոր խոստումներ կ'ընէ։

Ու ՝երբ Սողոմոն իր աղօթքը լմնցուց, Երկինքէն կրակ իջաւ, ու ողջակէզները և պահերը ապառնեց, ու էՏէրոջը փառքը տունը լեցուց։
2 Եւ քահանաները չէին կրնար Տէրոջը տունը մտնել, քանզի Տէրոջը փառքը Տէրոջը տունը
3 լեցուցեր էր։ Ու բոլոր Իսրայէլի որդիները կրակին իջնելը և տանը վրայ Տէրոջը փառքին հանդիսը կը տեսնէին. ու երեսի վրայ գետինը իյնալով քարայատակին վրայ երկրպագութիւն բրին, ու Տէրը օրհնեցին, Եւ ան զի բարի է, Եւ ան զի անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։

ե գ Թագ. ժէ. 1։
ձ ԳԼ. ի. 9։
† Եբր. գանեքաան
ի ա Մն. իը. 9։
հ Ցամք. ժբ. 20։ Գոր. ը. 27։
ձ Աւետ. ի. 9։ Ժող. է. 20։ Ցակ. գ. 2։ ա Ցովհ. ա. 8։
ղ Սաղ. ճլբ. 8, 9, 10, 16։
ճ ա Մն. իը. 2։
յ Նէեմ. թ. 25։
ն Սաղ. ճլբ. 1։ Ես. ծե. 3։
——
ա գ Թագ. ը. 54։
բ Դևտ. թ. 24։ Գաւտ. գ. 21։ գ Թագ. ժը. 38։ ա Մն. իա. 26։
գ գ Թագ. ը. 10, 11։ ԳԼ. ի. 13, 14։ Եզեկ. ժ. 3, 4։
դ ԳԼ. ի. 14։
ե ԳԼ. ի. 13։ Սաղ. ճկգ. 1։
զ ա Մն. ժգ. 41։ ԳԼ. ի. 21։

4 Եւ Թագաւորը ու բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը
5 առջեւ զոհեր կը մատուցանէին։ Եւ Սողոմոն Թագաւորը քառնասունհինգ հազար արջառ եւ հարիւր քսան հազար ոչխար զոհ ըրաւ. այսպէս Թագաւորը ու բոլոր ժողովուրդը Աստուծոյ
6 տանը նաւակատիքը ըրին։ Եւ քահանաները կրնոց պահպանութեանը համեմատ կը կայնէին, ու Ղեւտացիները Տէրոջը երգոց նուագարաններովը, զորոնք Դաւիթ Թագաւորը շիներ էր Տէրը գովելու համար, վասն զի անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է, *երբ Դաւիթ անոնց ձեռքով Տէրը օրհնեց". ու †քահանաները անոնց դիմաց փողերը կը հնչեցնէին, ու բոլոր Իսրայէլ ոտքի վրայ կայներ էր։
7 Եւ ‡Սողոմոն Տէրոջը տանը առջեւ եղող գաւիթին մէջտեղը սրբեց, քանզի ողջակէզները ու խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը հոն մատուց. որովհետեւ Սողոմոնի շինած պղնձէ սեղանը՝ ողջակէզները ու հացի ընծաները ու ճարպերը չէր կրնար պարունակել։ 8 Եւ այն ատեն Սողոմոն ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլ, խիստ մեծ ժողով մը, Եմաթի մուտքէն մինչեւ Եգիպտոսի հեղեղատը եօթը օր տօն ըրին։ 9 Եւ ութերորդ օրը մեծ ժողով ը ըրին. քանզի եօթը օր սեղանին նաւակատիքը ու եօթը օր տօնը կատարեցին։ 10 Ու §եօթներորդ ամսուն քսանուերկուերորդ օրը ժողովուրդը արձակեց, որոնք իրենց վրաններուն գացին, ուրախանալով ու սրտով մը բարիքներուն համար՝ զորոնք Տէրը Դաւիթի, Սողոմոնի ու իր Իսրայէլ ժողովուրդին ըրեր էր։
11 Եւ ¶Սողոմոն Տէրոջը տունը ու թագաւորական տունը լմնցուց. ու Տէրոջը տանը մէջ եւ իր տանը մէջ Սողոմոնի սիրտը ինչ որ շինել ուզեց,ամէնն ալ յաջողեցաւ։
12 Ու Տէրը գիշերով Սողոմոնի երեւցաւ, և անոր ըսաւ, Քու աղօթքդ լսեցի, ու այս տեղը ընտրեցի, որպէս զի ինծի զոհի տուն ըլլայ։
13 Եթէ երկինքը գոցեմ որպէս զի անձրեւ չըլլայ, և եթէ մարախին պատուիրեմ որպէս զի երկիրը ուտէ, կամ եթէ իմ ժողովուրդիս մէջ ժանտախտ ղրկեմ, Ու իմ անունովս կոչուած ժողովուրդս եթէ խոնարհին ու աղօթք ընեն, ու իմ երեսս խնդրեն և իրենց չար ճամբաներէն դառնան, Ես ալ երկինքէն պիտի լսեմ, ու անոնց մեղքը ներեմ, ու անոնց երկիրը պիտի
15 բժշկեմ։ Հիմա այս #տեղ #աչքերս բաց՝ ու ականջներս միուկ ընող
16 պիտի ըլլան։ Եւ հիմա #այս տունը ընտրեցի ու սրբեցի, որպէս զի իմ անունս յաւիտեան հոն ըլլայ. ու իմ աչքերս ու սիրտս ամէն ատեն
17 հոն պիտի ըլլան։ Եւ եթէ դուն իմ առջեւս քու Հօրդ Դաւիթի քալածին պէս քալես, ու բոլոր քեզի պատուիրածներս ընես, և իմ կանոններս ու դատաստաններս պահես, Ա‚ին ատեն քու թագաւորութեանդ աթոռը պիտի հաստատեմ, ինչպէս քու Հօրդ Դաւիթի հետ ուխտ ըրի՝ ըսելով, Ձ‚ելմէ Իսրայէլի վրայ իշխող մարդ պակաս պիտի չըլլայ, Բայց եթէ դուք
19 նեռդ պտտիս պիտի չըլլայ, Բայց եթէ դուք նեռդ, ու ձեր առջեւ դրած կանոններս ու պատուիրանքներս թողուք, ու երթաք ուրիշ աստուածներու ծառայութիւն ընէք, և անոնց երկրպագութիւն ընէք, Ա‚ին ատեն †ձեզ արմատէն պիտի խլեմ այն երկրին վրայէն զոր ‡ձեզի տուի. և այս տունը զոր իմ անուանս համար սրբեցի, երեսէս պիտի ձգեմ, ու զանիկա բոլոր ազգաց մէջ առակ ու կատակ պիտի
21 ընեմ, Եւ այս բարձր տանը համար անոր քովէն անցնողը պիտի զարմանայ ու պիտի ըսէ, "Տէրը ինչո՞ւ համար այս երկրին ու այս տանը
22 այսպէս ըրաւ։ Եւ պիտի ըսեն, Վասն զի իրենց Հայրերուն Տէր Աստուածը թողուցին, որ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր, և ուրիշ աստուածներու յարեցան, և անոնց երկրպագութիւն ու ծառայութիւն ըրին. այս պատճառու անոնց վրայ այս բոլոր չարիքները բերաւ։

ԳԼ. Ը

1 Սողոմոնի շինութիւնները։ 7 Իսրայէլացւոց մէջ ոչ Քանանացի հեթանոսները Սողոմոն հարկատու ծառայեցուց։ 11 Փարաւոնի աղջիկը իր տունը կը փոխադրուի։ 12 Սողոմոնի առաջին հանդիսաւոր զոհերը։ 14 Սողոմոն՝ քահանաները ու Ղեւտացիները իրենց պաշտօններուն վրայ կը կեցնէ։ 17 Նաւերը Ոփիրէն ոսկի կը բերեն։

Եւ ¶Սողոմոն Տէրոջը տունը ու իր տունը
2 քսան տարուան մէջ շինելէն ետքը, Սողոմոն այն քաղաքները ալ շինեց, զորոնք Փիրամ Սողոմոնի տուեր էր, ու հոն Իսրայէլի որդիները
3 բնակեցուց։ Եւ Սողոմոն Սուրայի Եմաթը գնաց,
4 ու անոր տիրեց։ Եւ անապատին մէջ Թադմորը շինեց, ու այն բոլոր շտեմարանի քաղաքները՝
5 զորոնք Եմաթի Էուէքին մէջ շինեց. Ու վերի Բեթորոնը և վարի Բեթորոնը պարիսպներով, դռներով ու նիգերով ամրացած քաղաքներ շինեց.
6 Նաեւ Բաալաթը, ու Սողոմոնի բոլոր շտեմարանի քաղաքները, ու կառքերուն բոլոր քաղաքները, ու ձիաւորներուն քաղաքները, և այն բոլոր *շէնքերը՝ զորոնք Սողոմոն ուզեց շինել Երուսաղէմի մէջ, Լիբանանի մէջ ու իր տէրութեանը բոլոր երկրին մէջ։
7 †Ա‚ն բոլոր ժողովուրդներէն որոնք Քեւտացի-

---

1 Գ Թագ. ը. 62, 63։
2 ա Մն. ժե. 16։
3 կամ, Դաւիթի օրհնութիւնը իրենց ձեռքը առնելով։
4 Գր. ե. 12։
5 Գ Թագ. ը. 64։
6 Գ Թագ. ը. 65։
7 Ցես. ժգ. 3։
8 Գ Թագ. ը. 66։
9 Գ Թագ. թ. 1, ևն։
10 բ Օր. ժբ. 5։
11 Գր. ը. 26, 28։
12 Ցակ. գ. 10։
13 Գր. ը. 27, 30։
14 Գր. ը. 40։
15 Գ Թագ. թ. 3։ Գր. ը. 6։
16 Գ Թագ. թ. 4, ևն։
17 Գր. ը. 16։
18 Ղեւ. իգ. 14, 33։ բ Օր. իը. 15, 36, 37։
19 նոյնաբար՝ զանոնք
20 բ Օր. լթ. 24։ Երեմ. իբ. 8, 9։
21 Գ Թագ. թ. 10, ևն։
22 Գ Թագ. թ. 17, ևն։
23 նոյնիսկ՝ փոխանակը
24 Գ Թագ. թ. 20, ևն։

ներէն, Ամմոնացիներէն, Փերեզացիներէն խեւացիներէն ու Յեբուսացիներէն մնացեր էին,
8 և Իսրայէլի որդիներէն չէին, Ա՛յնոնք անոնց զաւակները որոնք անոնցմէ ետքը այն երկրին մէջ մնացեր էին, ու Իսրայէլի որդիները զանոնք բոլորովին կոտնցուցած չէին, Սողոմոն
9 զանոնք հարկատու ըրաւ մինչև այսօր։ Եւ Սողոմոն իր գործին համար Իսրայէլի որդիներէն ծառաներ չըրաւ. հապա անոնք պատերազմնական մարդիկ, ու իր զօրաւարներուն իշխաններն, և իր կառքերուն ու ձիաւորներուն վերակա-
10 ցուներն էին։ Եւ Սողոմոն թագաւորին գլխաւոր իշխաններէն հարիւր հիսուն մարդիկ էին, որոնք ժողովուրդին վրայ կ՚իշխէին։
11 Ու Սողոմոն Փարաւոնի աղջիկը Դաւիթի քաղաքէն անոր համար շինած տունը հանեց. վասն զի ըսաւ, Իմ կինս Իսրայէլի թագաւորին, Դաւիթի տունը չնստի, վասն զի Տէրոջը տապանակին մտած տեղերը սուրբ են։
12 Ա՛յն ատեն Սողոմոն արտին առջև շինած Տէրոջը սեղանին վրայ ողջակէզներ մատուց Տէ-
13 րոջը։ Եւ Մովսէսի պատուիրածին համեմատ Շաբաթին օրուան պաշտածը՝ շաբաթներու, ամսապրկներու ու հանդիսաւոր օրերուն մէջ, հարին երեք անգամ, այսինքն բաղարջակերաց օրին, շաբաթներու օրին ու տա-
14 ղաւարտհատաց օրին կը մատուցանէր։ Եւ իր հօրը Դաւիթի կանոնովը քահանաներուն դասերը իրենց պաշտօններուն վրայ, ու Ղեւտացիները իրենց պահպանութիւններուն վրայ, հինգ օրուան պաշտածին պէս, քահանաներուն առջև օրհնելու ու պատարագութիւն ընելու համար, և դռնապաններն ալ իրենց դասերուն կարգովը հինգ հինգ դուռը դրաւ. քանզի այսպէս
15 էր Աստուծոյ մարդուն Դաւիթի հրամանը։ Ու քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն համար, և գանձարաններուն համար, հինգ բանի մէջ թա-
16 գաւորին հրամանէն դուրս չելան։ Ու Սողոմոնի հինգ գործը, Տէրոջը տունը հիմը դրուած օրէն մինչև անոր լմննալը, պատրաստուած էր։ Այսպէս, կատարուեցաւ Տէրոջը տունը։
17 Ա՛յն ատեն Սողոմոն Եդոմի երկրին մէջ՝ ծովեզերքը Եզիոնգաբերը ու Ելոթէ
18 գնաց։ Եւ Խիրամ իր ծառաներուն ձեռքով նաւեր ու ծովը ճարպոպոնեան հմուտ եղող ծառաներ դրկեց անոր. ու Սողոմոնի ծառաներուն հետ Ոփիր գացին, և անկէ չորս հարիւր յիսուն տաղանդ ոսկի առին, ու Սողոմոն թագաւորին բերին։

Գլ. Թ

1 Սաբայի թագուհին Սողոմոնի խնամութեան վրայ կը գնայէ։ 13 Սողոմոնի ոսկին. 15 անոր վահանները. 17 անոր փղոսկրեայ աթոռը. 20 անոր սանդները. 23 անոր բերած ընծաները. 25 անոր կառքերը ու ձիերը. 29 անոր թագաւորութեան օրերը ու մահը։

Եւ Սաբայի թագուհին Սողոմոնի համբաւը լսեց, ու Սողոմոնը խրթին հարցումներով փորձելու համար Երուսաղէմ եկաւ խիստ շատ հանդէսով, և ուներկներ ու շատ ոսկի և պատուական քարեր բեռցած ուղտերով. և Սողոմոնի քով գնաց, ու բոլոր իր սրտին մէջ եղած
2 ծին վրայով անոր հետ խօսեցաւ։ Եւ Սողոմոն անոր բոլոր հարցումները բացատրեց. ու բնաւ այնպիսի խօսք մը չկար զոր Սողոմոն չհասկնայ
3 ու չբացատրէ անոր։ Եւ Սաբայի թագուհին Սողոմոնի իմաստութիւնը, ու անոր շինած տա-
4 նը, Եւ անոր սեղանին կերակուրները, ու անոր ծառաներուն *բնակարանները, և պատասխանատուն կայնուածքը, ու անոնց հագուստները, և անոր մատուռականները, ու անոնց հագուստները, ու Տէրոջը տունը ելլելու սանդուխը տեսնելով
5 խելքը գլխէն գնաց. Եւ թագաւորին ըսաւ, Քու վիճակիդ ու իմաստութեանդ վրայով իմ երկրիս մէջ լսած խօսքերս ճշմարիտ են եղեր. Բայց ես այն խօսքերուն չհաւատացի, մինչև անոնք եկայ ու իմ աչքերովս տեսայ. և ահա քու իմաստութեանդ շատութեանը կէսը ինծի չպատմեցաւ. դուն գերազանց ես *ան Համբաւէդ
7 զոր ես լսեցի։ Երանի՛ քու մարդոցդ, ու երանի՛ այս քու ծառաներուդ որոնք միշտ քու առջեւդ
8 կայնելով քու իմաստութիւնդ կը լսեն։ Քու Եհովա Աստուածդ օրհնեալ ըլլայ, որ քեզի հաճեցաւ, ու քեզ իր գահուն վրայ դրաւ, որպէս զի քու Տէր Աստուածդ համար թագաւոր ըլլաս. քու Աստուածդ Իսրայէլը սիրելուն համար ու զանիկա յաւիտեան հաստատելու համար, քեզ անոնց վրայ թագաւոր դրաւ, որպէս զի իրաւունք
9 ու արդարութիւն ընես։ Եւ թագաւորին տասը քանդակ ոսկի ու խիստ շատ խունկեր և պատուական քարեր տուաւ. ու Սաբայի թագուհին՝ Սողոմոն թագաւորին տուած խունկերուն պէս չկար։
10 Եւ Քիրամի ծառաները ու Սողոմոնի ծառաները, որոնք Ոփիրէ ոսկի կը բերէին, հալմուկ
11 փայտեր ու պատուական քարեր ալ բերին։ Եւ թագաւորը հալմուկ փայտէն՝ Տէրոջը տունը ու թագաւորական տունը աստիճաններ, ու երգեցողներուն համար քնարներ ու տաւիղներ շինեց. և անոնց պէս անկէ առաջ Յուդայի երկրին մէջ չէր երեւցած։
12 Ու Սողոմոն թագաւորը Սաբայի թագուհիին բոլոր ուզած ու խնդրած բաները տուաւ, այն բաներէն զատ՝ զորոնք անիկա թագաւորին բերած. և անիկա իր ծառաներուն հետ դարձաւ իր երկիրը գնաց։

ա Տես գ Թագ. բ. 23։
բ գ Թագ. գ. 1։ է. 8։ բ. 24։
գ Ել. լբ. 38։ Թուա. իը. 3, 9, 11, 26։ լբ. 1, ևն։
դ Ել. լզ. 14։ բ Օր. ժզ. 16։
ե ա Մն. իզ. 1։
զ ա Մն. իե. 1։
է ա Մն. բ. 17։ իզ. 1։
ը կամ, կարգաւորուած
թ գ Թագ. բ. 26։
ժ գ Թագ. բ. 23։
ի գ Թագ. գ. 1։ է. 8։ բ. 24։
լ Բ Օր. բ. 8։ գ Թագ. ժզ. 22։
խ գ Թագ. բ. 27։ Գը. բ. 10, 13։
ծ գ. Թագ. ժ. 1, ևն։ Առաք. ժբ. 42։ Գ.տիմ. ժա. 31։
կ կամ, ժողովը
հ Գը. ը. 18։
ձ գ Թագ. ժ. 11,

13 Ու մէկ տարուան մէջ Սողոմոնի եկած ոսկիին կշիռքը վեց հարիւր վաթսունվեց տա-
14 ղանդ ոսկի էր, Առուտուր ընողներուն, ու վաճառականներուն, և Արաբացւոց բոլոր թագաւորներուն, ու երկրին նահապետներուն՝ Սողոմոնի բերած ոսկիին ու արծաթին զատ։
15 Եւ Սողոմոն թագաւորը կռած ոսկիէ երկու հարիւր վահան շինեց. — ամէն մէկ վահանին համար վեց հարիւր *սիկղ* կռած ոսկի
16 գնաց, կռած ոսկիէ երեք հարիւր ապար ալ շինեց, — ամէն մէկ ապարին երեք հարիւր *սիկղ* ոսկի գնաց. ու թագաւորը Լիբանանի անտառին տունը դրաւ զանոնք։
17 Եւ թագաւորը փղոսկրէ մեծ աթոռ մը շի-
18 նեց, ու զանիկա մաքուր ոսկիով պատեց։ Եւ աթոռը վեց աստիճան ու ոսկիէ պատուանդան մը ունէր, որոնք աթոռին կից էին. և նստելու տեղը մէկ կողմէն ու միւս կողմէն յենարաններ ունէր, ու յենարաններուն քով երկու առիւծ-
19 ներ կը կայնէին, Եւ հոն վեց աստիճաններուն վրայ՝ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն տասներկու առիւծներ կը կայնէին. բնաւ մէկ թագաւորութեան մէջ այսպիսի բան մը շինուած չէր։
20 Ու Սողոմոն թագաւորին բոլոր խմելիքի ամաններն ոսկի էին. և Լիբանանի անտառին տունը բոլոր ամաններն ալ մաքուր ոսկի էին, արծաթէ չկար. վասն զի անիկա Սողոմոնի օրերը բանի մը տեղ
21 չէր սեպուեր։ Քանի թագաւորին նաւերը Քիրամի ծառաներուն հետ Թարսիս կ'երթային. Թարսիսի նաւերը երեք տարին անգամ՝ մը ոսկիով, արծաթով, փղոսկրով, կապիկներով ու սիրամարգներով բեռնաւորուած կու գային։
22 Եւ Սողոմոն թագաւորը հարստութեան ու իմաստութեան կողմանէ՝ երկրի բոլոր թագա-
23 ւորներէն մեծ եղաւ։ Ու երկրի բոլոր թագաւորները կը փափաքէին Սողոմոնի երեսը դէմ-
24 ը՞, և անոր իմաստութիւնը լսելու, զոր Աստուած անոր սրտին մէջ դրեր էր։ Ու անոնց ամէնը տարեւէ տարի իրենց ընծաները կը բերէին, այսինքն արծաթէ ամաններ, ոսկիէ ամաններ, հանդերձներ, զէնքեր, խունկեր, ձիեր ու ջորիներ։
25 Եւ Սողոմոն Ձիերու ու կառքերու համար չորս հազար սխոռ ունէր, ու տասներկու հազար ձիաւոր, ու զանոնք կառքերու քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի մէջ թագաւորին
26 քով տեղաւորեց։ Ու Եփրատ գետէն մինչև Փղշտացւոց երկիրը ու մինչև Եգիպտոսի սահմանը՝ Ղրոլոր թագաւորներուն վրայ կ'իշխէր։
27 Եւ թագաւորը Երուսաղէմի մէջ արծաթը քարերու պէս հասարակ բան մը ընել, ու եղեւնափայտը շատութենէն դաշտի մէջ եղող մոլա-
28 թզենիներուն պէս ընել։ Եւ Սողոմոնի համար Եգիպտոսէ ու ամէն երկիրներէ ձիեր կը հանէին։

29 Եւ Սողոմոնի առաջին ու վերջին պատմութեանը մնացորդը՝ Նաթան մարգարէին գիրքին մէջ ու Աքիայի Սիլովնացի մարգարէութեանը մէջ, և Եդդով տեսանողին՝ Նաբատեան Յերոբոամի վրայով եղած տեսիլքներուն մէջ գրուած են։ 30 Ու Սողոմոն բոլոր Իսրայէլի վրայ Երուսաղէմի մէջ քառասուն տարի թագաւորութիւն ըրաւ։ 31 Եւ Սողոմոն իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու զանիկա իր հօրը Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին. և անոր տեղ անոր որդին Ռոբովամ թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. Ժ

1 Իսրայէլացիք Ռոբովամը թագաւոր ընելու համար Սիւքեմի մէջ ժողովելով՝ Յերոբոամի միջոցով անիկ կը խրնդրեն որ իրենց վրայ դրուած լուծը թեթեւցնէ։ 6 Ռոբովամ ծերերուն խրատը մերժելով՝ իրեն հետ մեծցած երիտասարդներուն առած խորհուրդին համեմատ՝ խստութեամբ կը պատասխանէ անոնց։ 16 Տասը ցեղերը կ'ապստամբին ու Ադոռամը կը մեռցնեն. ասոր վրայ Ռոբովամ կը փախչի։

Եւ Ռոբովամ Սիւքեմ գնաց. վասն զի բոլոր Իսրայէլ զանիկա թագաւոր ընելու հա-
2 մար Սիւքեմ գացեր էր։ Ու Նաբատեան Յերոբոամ որ, Սողոմոն թագաւորին երեսէն փախած, Եգիպտոս կը բնակէր, այս բանը լսելով
3 Եգիպտոսէ դարձաւ։ Եւ մարդ ղրկելով զանիկա կանչեցին. ու Յերոբոամ և բոլոր Իսրայէլ եկան, ու Ռոբովամի հետ խօսեցան ու ըսին,
4 Քու հայրդ մեր վրայ ծանր լուծ մը դրաւ. ու հիմա քու հօրդ խիստ ծառայութիւնը ու մեր վրայ դրած ծանր լուծը թեթեւցուր, ու քեզի
5 ծառայութիւն ընենք։ Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Երեք օրէն եկէք ինծի դարձէք. ու ժողովուրդը գնաց։
6 Եւ Ռոբովամ թագաւորը խորհուրդ հարցուց այն ծերերուն, որոնք իր հօրը Սողոմոնի առջեւ կը կայնէին երբ անիկա ողջ էր, ու ըսաւ, Դուք ինծի ի՞նչ խորհուրդ կու տաք, որ այս
7 ժողովուրդին պատասխան տամ։ Եւ անոր խօսեցան ու ըսին, Եթէ այս ժողովուրդին հետ քաղցրութեամբ վարուիս, ու անոնց հաճելի ըլլաս, ու անոնց բարի խօսքեր ըրուցես, այն ատեն
8 անոնք միշտ քեզի ծառայ կ'ըլլան։ Բայց անիկա ծերերուն իրեն տուած խորհուրդը մերժեց, ու իր առջեւ կայնող — իրեն հետ մեծցած երի-
9 տասարդներուն խորհուրդ հարցուց. Եւ անոնց ըսաւ, Դուք ի՞նչ խորհուրդ կու տաք, որ այս ժողովուրդին պատասխան տամ. քանի անոնք ինծի խօսեցան ու ըսին, Քու հօրդ մեր վրայ
10 դրած լուծը թեթեւցուր։ Ու անոր հետ մեծցած երիտասարդները անոր խօսեցան ու ըսին, Քու հայրդ մեր լուծը ծանրացուց, ու դուն մեր վրայէն թեթեւցուր՝ ըսող ժողովուրդին այսպէս խօսիս, ու անոնց այսպէս ըսես. Իմ պզտիկ

Ե գ Թագ. դ. 26։ ժ. 26։ Գլ. ա. 14։
Զ Ծն. ժե. 18։ Սաղ. հբ. 8։
Է գ Թագ. դ. 21։
Ը գ Թագ. ժ. 27։ Գլ. ա. 15։
Թ գ Թագ. ժ. 28։ Գլ. ա. 16։
Ժ գ Թագ. ժա. 41։
Ժա գ Թագ. ժա. 29։
Ժբ Գլ. ժբ. 15։ ԺԳ. 22։
Ժգ գ Թագ. ժա. 42, 43։ —
Ժդ գ Թագ. ժբ. 1, ևն։
Ժե գ Թագ. ժա. 40։

11 մնաս իմ հօրս մէջքէն հաստ է. եւ հիմա իմ հայրս ձեր վրայ ծանր լուծ դրեր է, բայց ես ձեր լուծը աւելի պիտի ծանրացնեմ. իմ հայրս ձեզ խարազաններով խրատեր է, բայց ես չեզ կարիճներով պիտի խրատեմ։

12 Եւ Յերոբովամ ու բոլոր ժողովուրդը երրորդ օրը Ռոբովամի եկան, ինչպէս թագաւորը ըսեր
13 էր թէ երրորդ օրը ինծի դարձէք։ Ու թագաւորը անոնց խստութեամբ պատասխան տուաւ, և Ռո-
14 բովամ թագաւորը ծերերուն խորհուրդը մերժեւ, երիտասարդներուն խորհուրդին պէս անոնց հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, Իմ հայրս ձեր լուծը ծանրացուցեր է, բայց ես զանիկա աւելի պիտի ծանրացնեմ. իմ հայրս ձեզ խարազաններով խրատեր է, բայց ես չեզ կարիճներով պիտի խրատեմ։
15 Եւ թագաւորը ժողովուրդին խօսքը մտիկ չըրաւ. վասն զի այս բանը Աստուծմէ եղաւ, որպէս զի Տէրը Սիլօնացի Ահիայի ձեռքով Նաբատեան Յերոբովամի ըսած խօսքը հաստատէ։
16 Ու երբ բոլոր Իսրայէլ տեսաւ որ թագաւորը իրենց մտիկ չըրաւ, ժողովուրդն ալ թագաւորին պատասխան տուին ու ըսին, Մենք Դաւիթի քով ի՞նչ բաժին ունինք. ու Յեսսէի որդւոյն քով ժառանգութիւն չունինք. ով Իսրայէլ, թող ամէն մարդ իր վրանը դառնայ. ով Դաւիթ,
17 հիմա դուն քու տունդ հոգայ. ու բոլոր Իսրայէլ իրենց վրաններուն դացին։ Բայց Յուդայի քաղաքներուն մէջ բնակող Իսրայէլի որդիներուն
18 վրայ Ռոբովամ թագաւոր եղաւ։ Եւ Ռոբովամ թագաւորը երբ Հարկերուն վրայ եղող Ադորամը ղրկեց, Իսրայէլի որդիները զանիկա քարերով քարկոծեցին, ու մեռաւ։ Եւ Ռոբովամ թագաւորը արագրալով կառքը հեծաւ, որպէս զի Ե-
19 րուսաղէմ փախչի։ Ա՛յսպէս Իսրայէլ Դաւիթի տունէն ապստամբեցաւ մինչեւ այսօր։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Ռոբովամ զօրք կը ժողվէ Իսրայէլը հնազանդեցնելու համար, բայց Սեմայիայէ կ'արգիլուի։ 5 Իր թագաւորութիւնը կը զօրացնէ պարիսպներ շինելով ու պաշարներ ժողվելով։ 13 Քահանաները ու Ղեւտացիները, և անոնք որ Աստուծմէ կը վախնային՝ Յերոբովամէ մերժուելով, կ'երթան Յուդայի թագաւորութիւնը կը զօրացնեն։ 18 Ռոբովամի կիները ու որդիները։

Եւ Ռոբովամ Երուսաղէմ եկաւ, ու Յուդայի և Բենիամինի տունէն հարիւր ութսուն հազար ընտիր պատերազմողներ ժողվեց, որպէս զի Իսրայէլի հետ պատերազմ բնեն, ու թագա-
2 ւորութիւնը Ռոբովամի դարձնեն։ Բայց Ա՛Աստուծոյ մարդուն Սեմայիայի Տէրոջը խօսքը եղաւ՝
3 ըսելով, Սողոմոնի որդւոյն, Յուդայի Ռոբովամ

ա թագ. բ. 25։ գ թագ. ժբ. 15, 24։
դ թագ. ժա. 29։
ե թագ. ժբ. 19։

Թագաւորին, ու Յուդայի ու Բենիամինի մէջ եղող բոլոր Իսրայէլացիներուն խօսիս ու ըսիս,
4 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Մի ելլէք ու ձեր եղբայրներուն հետ մի պատերազմիք. ամէն մարդ թող իր տունը դառնայ, վասն զի այս բանը ինծմէ եղաւ։ Եւ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրին, ու Յերոբովամի վրայ երթալէնետ կեցան։
5 Եւ Ռոբովամ Երուսաղէմ բնակեցաւ, ու Յուդայի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ շինեց։
6 Բեթլեհէմը, Ետամը, Թեկուէն, (7) Բեթսուրը
8 Սոքովը, Ոդողամը, Գէթը, Մարեսան, Զիփը,
9 Ադորայիմը, Լաքիսը, Ազեկան, (10) Սորան, Այեղոնը ու Փերրոնը շինեց, որոնք Յուդայի ու
11 Բենիամինի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ էին։ Եւ պարիսպները ամրացուց, ու անոնց մէջ զօրապետներ, և կերակուրի ու իւղի և գինիի շտեմարաններ, Ու ամէն մէկ քաղաքին մէջ վահան-
12 ներ ու նիզակներ դրաւ. և զանոնք խիստ շատ ամրացուց, ու Յուդա և Բենիամին անոր հպատակ էին։
13 Եւ բոլոր Իսրայէլի մէջ եղող քահանաները ու Ղեւտացիները իրենց բոլոր սահմաններէն ա-
14 նոր քով ժողվուեցան. (Քանզի Ղեւտացիք էրիմնց արուարձաններն ու կալուածքները թողուցին, և Յուդայի Երիբէը ու Երուսաղէմ գացին. վասն զի Յերոբովամ ու անոր որդիները զանոնք Տէրոջը
15 քահանայութենէն մերժեցին. Եւ անիկա բարձր տեղերուն համար ու Եգեւերու համար ու իր շինած Ոսկիեղուն համար էրիմն քահանաներ դրաւ։)
16 Եւ անոնց ետեւէն՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն Իսրայէլի Տէր Աստուածը *որոնց փնտռողները* իրենց հայրերուն Տէր Աստուածին պահ ընելու հա-
17 մար Երուսաղէմ կ'երթային։ Ու Յուդայի թագաւորութիւնը զօրացուցին, և Սողոմոնի որդին Ռոբովամը երեք տարուան մէջ ուժովցուցին. քանզի երեք տարի Դաւիթի ու Սողոմոնի ճամբով քալեցին։
18 Եւ Ռոբովամ Դաւիթի որդւոյն Յերիմոթի աղջիկը, Մահելէթը, իրեն կին առաւ. նաև Յեսսէի որդւոյն Եղիաբի աղջիկը Աբիքէլը.
19 Ու անոր որդիներ ծնաւ անոր, Յեուսը, Սամարիան ու
20 Զաամը։ Եւ անկէ ետքը Աբիսողոմի աղջիկը Մաաքան առաւ, որ անոր ծնաւ Աբիան, Եթթին,
21 Զիզան ու Սողոմիթը։ Եւ Ռոբովամ Աբիսողոմի աղջիկը Մաաքան իր բոլոր կիներէն ու հարճերէն աւելի կը սիրէր. (վասն զի անիկա տասնըւթ կին ու վաթսուն հարճ առեր էր. և քսանըւթ
22 տղայ ու վաթսուն աղջիկ ծնաւ.) Եւ Ռոբովամ Մաաքայի որդին Աբիան գլուխ դրաւ, ազգինքն իր եղբայրներուն վրայ իշխան. քանզի զանիկա
23 թագաւոր ընելու միտք ունէր։ Ու խելացութեան ընելով, իր բոլոր տղաքները բոլոր Յուդայի ու Բենիամինի գաւառներուն մէջ, բոլոր պարսպա-

զ թագ. ժբ. 28։ ժգ. 9։ Ովս. ժգ. 2։
է գ թագ. ժբ. 31։ ժգ. 33։
ը Տես Գլ. ժե. 9։ լ. 11, 18։
թ Նէբ. վիճաւելու համար իրենց սիրած առարկաները

ժ գ թագ. ժբ. 21, եւն։
ի Գլ. ժբ. 15։
լ Թուա. լե. 2։
խ Գլ. ժգ. 9։
ծ Ղեւ. ժէ. 7։ ա կոր. ժ. 20։

ձ Գլ. ժբ. 1։
ղ գ թագ. ժե. 2։ իսկ Գլ. ժգ. 2 կ'ըսուի Մխթայիա՝ Ուրիէլին աղջիկը
ճ Տես բ Օր. խա. 15, 16, 17։

ըր քաղաքներուն մէջ †տեղաւորեց, և անոնց առատ ապրուստ կտակեր. ու շատ կիներ փնտռեց։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ներոբոամ Տէրը թող առնուն համար՝ Սիսակի միջոցով կը պատժուի։ 5 Ներոբոամ ու իշխանները Սեմայիայի քարոզութեամբը դարձի գալով, կործանումէ ազատ կը մնան, բայց կը հպատակուին։ 13 Ներոբոամի թագաւորութեան օրերը ու մահը։

Ու ՝երբ Ռոբովամի թագաւորութիւնը հաստատուեցաւ, ու ինք զօրացաւ, ՖՏէրոջը օրէնքը թողուց, ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլ ալ։

2 ՖԵւ Ռոբովամ՝ թագաւորին հինգերորդ տարին Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը Երուսաղէմի վրայ եկաւ. (քանզի Տէրոջը դէմ ապստամբութիւն ըրեր էին.) 3 Աւելի՝ հազար երկու հարիւր կառքով ու վեցհարիւր հազար ձիաւորով էր. ու անոր հետ Եգիպտոսէ եկած ժողովուրդը անթիւ էր, այսինքն ՏԼիբէացիք, *Սուկկիացիք ու 4 Եթէովպացիք. Եւ Յուդայի պարսպաւոր քաղաքները առաւ, ու մինչև Երուսաղէմ եկաւ։ 5 Եւ ՖՍեմայիա մարգարէն եկաւ Ռոբովամի ու Յուդայի իշխաններուն, որոնք Սիսակի երեսէն Երուսաղէմ ժողվուեր էին, ու անոնց ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՂԴուք զիս թողուցիք, ու ես ալ 6 ձեզ Սիսակի ձեռքը կը թողում։ Եւ Իսրայէլի իշխանները ու թագաւորը խոնարհեցան ու ըսին, 7 ՃՏէրը արդար է։ Ու երբ Տէրը անոնց խոնարհիլը տեսաւ, ՔՏէրոջը խօսքը Սեմայիայի եղաւ՝ ըսելով, Անոնք խոնարհեցան. պիտի չկորնչեցնեմ զանոնք, հապա անոնց քիչ մը ազատութիւն պիտի տամ, ու իմ բարկութիւնս Սիսակի ձեռքով Երուսաղէմի վրայ պիտի չթափի. 8 Սակայն ժանր ծառաներ պիտի ըլլան, որպէս զի գիտնան ծառայութեանս ու երկրի թագաւորներուն ծառայութեանը փոքրիոյնը։ 9 Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը Երուսաղէմի վրայ եկաւ, և Տէրոջը տանը գանձերը ու թագաւորին տանը գանձերը առաւ, ամէնն ալ առաւ. Սողոմոնի 10 Էշինած ոսկիէ ասպարներն ալ առաւ։ Եւ Ռոբովամ թագաւորը անոնց տեղ պղնձէ ասպարներ շինեց, ու զանոնք թագաւորական տանը դուռը պահպանութիւն ընող Ժամբհանդակաց ռահիկաններուն ձեռքը յանձնեց։ 11 Ու երբ թագաւորը Տէրոջը տունը կ'երթար, ռամբհանդակները կու գային, զանոնք կը կրէին, ու ետքը զանոնք ռամբհանդակներուն խուցը կը դարձնէին։ 12 Ուստի անոր խոնարհելուն համար Տէրոջը բարկութիւնը անկէ դարձաւ, ու ջնջիւ բոլորովին չկորնչցուց, նաև Յուդայի մէջ ալէկ բաներ կային։

13 Եւ Ռոբովամ թագաւորը Երուսաղէմի մէջ զօրացաւ, ու թագաւորութիւն ըրաւ. ու երբ Ռոբովամ թագաւորեց, քառասունըմէկ տարեկան էր, ու տասնըեօթը տարի թագաւորութիւն ըրաւ Երուսաղէմի մէջ, այսինքն Տայն քաղաքին մէջ՝ զոր Տէրը Իսրայէլի ամէն ցեղերէն ընտրեց՝ իր անունը հոն դնելու համար. ու անոր մայրը 14 Ամմոնացի էր Նահամա անունով։ Եւ անիկա չարութիւն ըրաւ, քանզի իր սիրտը չուղղեց որ Տէրը 15 փնտռէ։ Ու Ռոբովամի առաջին ու վերջին գործերը ահա Սեմայիա մարգարէին գիրքին մէջ Ղաւ Ադդով տեսանողին ազգաբանութեանը մէջ գրուած են։ Եւ ՖՌոբովամի ու Յերոբովամի մէջ- 16 տեղ միշտ պատերազմ կար։ Ու Ռոբովամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, և Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ. ու անոր տեղ ՛անոր որդին Աբիա թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Աբիա Ռոբովամի տեղ անցնելով, Յերոբովամի դէմ պատերազմ կ'բնէ. 4 իր փառքին իրաւացի բլլալը կը յայտնէ. 13 ու Աստուծոյ ապաւինելով Յերոբովամը կը յաղթէ։ 21 Աբիայի կիներն ու որդիները։

՝Յերոբովամ թագաւորին տասնըութ երորդ 2 տարին Յուդայի վրայ Աբիա թագաւորեց։ Անիկա Երուսաղէմի մէջ երեք տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը ՖՄիքայիա էր, ՚՚Գաբաացի Ուրիէլի աղջիկն էր. և Աբիայի ու Յե- 3 րոբովամի մէջտեղ պատերազմ կար։ Եւ Աբիա զօրաւոր ու պատերազմող զօրքերով չորս հարիւր հազար ընտիր մարդոցմով պատերազմելու պատրաստուեցաւ. Յերոբովամ ալ անոր դիմաց *եաւ ութ հարիւր հազար ընտիր, զօրաւոր ու պատերազմող մարդոցմով։

4 Եւ Աբիա Եփրեմի լեռնակողմը ՖՍեմարիմ լեռան վրայ կայնեցաւ ու ըսաւ, Ով Յերոբովամ ու բոլոր Իսրայէլ, լնձի մտիկ ըրէք. 5 Դուք գիտնալու չէ՞ք որ Իսրայէլի Տէր Աստուածը ՚Իսրայէլի վրայ թագաւորելը՝ յաւիտեան Դաւիթի ու անոր որդիներուն տուած է Խոզի ուխտով։ 6 Եւ Դաւիթի որդւոյն Սողոմոնի ծառան Նաբատեան Յերոբովամ ոտք ելաւ, ու Ղիր Տէրոջմէն 7 ապստամբեցաւ. Եւ անոր քով Ղպատարկակեաց ու անօրէն մարդիկ ժողվուեցան, ու Սողոմոնի որդւոյն Ռոբովամի դէմ կեցան. քանզի Ռոբովամ մանկահասակ ու փափկասիրտ բլլալով ա- 8 նոնց դէմ չդրաւ։ Եւ հիմա դուք շատուար բլլալնուդ համար, ու Յերոբովամի ՃՁեզի չինած ատաւածներուն, այն ոսկիէ որմէրուն, ձեր քով

† Եբր. ցրուեց —— ՚՚ Գլ. ժա. 17։ ՖՂ թագ. ժգ. 22, 23, 24։ ՛ Գ թագ. ժգ. 24, 25։ ՚ Գլ. ժգ. 8։ * կամ, Տրոգղոգացիք ՛ Գլ. ժա. 2։ Ղ Գլ. ժե. 2։ Ճ Յաղ. գ. 10։ Ը Ել. թ. 27։ Ի գ թագ. իա. 28, 29։ Ձ Տես Ես. իգ. 13։ Ղ Բ Օր. իը. 47, 48։ Ճ գ թագ. ժգ. 25, 26։ Ը Գ թագ. ժ. 16, 17։ Գլ. թ. 15, 16։ Ձ Տես Բ թագ. ը. 18։ Ղ Տես Ծն. ժը. 24։ Գ թագ. ժգ. 13։ Գլ. ժթ. 3։ Հ Գ թագ. ժգ. 21։ Յ Գլ. գ. 6։ Ղ Գլ. թ. 29։ ժգ. 22։ Ճ գ թագ. ժգ. 30։ Ո Գ թագ. ժգ. 31։ —— Ն Գ թագ. ժե. 1, ևն։ Շ Տես Գլ. ժա. 20։ • Եբր. պատերազմը չարեց Չ Ցես. ժը. 22։ Պ Բ թագ. է. 12, 13, 16։ Ջ Թագ. ժը. 19։ Ռ Գ թագ. ժա. 26։ ժբ. 20։ Ս Դատ. թ. 4։ Վ Գ թագ. ժբ. 28։ ժգ. 9։ Ող. ը. 6։

ըլլալուն համար, Դաւիթի որդիներուն ձեռքը
եղող Տէրոջը թագաւորութեանը դէմ կենալ
9 կը մտածէք։ ԻՄիթէ դուք Տէրոջը քահանա-
ները, Ամասիայի որդիները, ու Ղեւտացիները
դուրս չըրի՞ք, և ուրիշ երկիրներուն ժողովուրդ-
ներուն պէս ձեզի քուրմեր չըրի՞ք այն բոլոր մար-
դիկը, ծորանք մէկ զուարակով ու եօթը խոյերով
կու գայն էպիրինք նուիրելու, որպէս զի չտաս-
10 ուածներու քուրմ ըլլան։ Բայց մեր Աստուածը
Եհովա է, ու մենք զանիկա չմոռցինք. և Տէ-
րոջը ծառայութիւն ընող քահանաները Ահա-
հասիայի որդիներն են. ու Ղեւտացիները էրեխ
11 պաշտօնին վրայ են. Հիւ ամէն առտու ու ամէն
իրիկուն Տէրոջը ողջակէզներ կը մատուցանեն, ու
անուշահոտ խունկ կը ծխեն, էու մնքուր սեղա-
նին վրայ առաջաւորութեան հացերը կը լծեն,
ձև ամէն իրիկուն վառելու համար ոսկի աշտա-
նակը ու անոր ճրագները կը պատրաստեն. քանզի
մենք մեր Տէր Աստուծոյն պահպանութիւնը կը
12 պահենք, բայց դուք զանիկա մերժեցիք։ Եւ
ահա Աստուած մեզի հետ է՝ ձեր իշխանը ըլ-
լալու. նաև անոր քահանաները սպդատրու-
թեան փողերով, որպէս զի ձեզի դէմ հնչեցնեն.
ովբեան, ով Իսրայէլի որդիներ, հձեր Հայրերուն
Տէր Աստուծոյն հետ մի պատերազմիք. քանզի
դուք յաջողութիւն պիտի չգտնէք։
13 Բայց Յերոբովամ դարանակալները դարձուց
որպէս զի անոնց հետեւէն գան. ու Իսրայէլէ+
Յուդայեանց առջև էին, ու դարանակալները
14 անոնց հետեւն էին։ Եւ Յուդայեանք դարձան
նայեցան որ պատերազմը իրենց առջեւէն ու ե-
տեւէն էր, ու Տէրոջը աղաղակեցին, և քահա-
15 նաները փողերը հնչեցուցին. Ու Յուդայի մար-
դիկը աղաղակ վերցուցին. ու երբ Յուդայի մար-
դիկը աղաղակեցին, Աստուած Յերոբովամը ու
բոլոր Իսրայէլը Աբիայի ու Յուդայի առջև զար-
16 կաւ։ Եւ Իսրայէլի որդիները Յուդայի առջեւէն
փախան. ու Աստուած անոնց ձեռքը մատնեց
17 զանոնք։ Եւ Աբիա ու իր զօրքը մեծ կոտորած
ըրին անոնց մէջ, ու Իսրայէլէ հինգ հարիւր հա-
18 զար ընտիր մարդիկ սպանուած ինկան։ Այն ա-
տեն Իսրայէլի որդիները նուաճեցան, ու Յու-
դայի որդիները Հիրենց Հայրերուն Տէր Աստու-
19 ծոյն ապաւինելնուն համար յաժ դառան։ Եւ Աբիա
Յերոբովամը հալածեց, ու անկէ քաղաքներ ա-
ռաւ, այսինքն Բեթէլը ու անոր գեղերը, և Յե-
շանան ու անոր գեղերը, և Եփրոնը ու անոր
20 գեղերը։ Եւ Յերոբովամ Աբիայի օրերուն մէջ
ան յիմէն ալ չկրցաւ յաժ դառնալ. ու Տէրը զանիկա
զարկաւ, ու մեռաւ։
21 Եւ Աբիա ուժովցաւ, ու իրեն տասնըչորս կին
առաւ, և քսանուերկու տղայ և տասնըվեց աղ-
22 ջիկ ծնաւ։ Ու Աբիայի մնացորդ պատմութիւնը,
և անոր գործերը ու խօսքերը Սդդով մարգա-
բէին յիշատակարանին մէջ գրուած են։

ԳԼ. ԺԴ

1 Աստ Աբիայի տեղ յաջորդելով՝ հաստատութիւնը կը
վերցնէ. 6 ու խաղաղութիւն ունենալով իր թագաւո-
րութիւնը կը զօրացնէ բերդերով ու զօրքերով։ 9 Աստ Ա-
սաւծոյ ապաւակելով Զարայի կը յաղթէ, ու եթէոպա-
ցիներէն խիստ շատ աւար կ'առնէ։

Եւ Աբիա իր Հայրերուն հետ քնացաւ, ու
զանիկա Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին. և
անոր տեղ անոր որդին Ասա թագաւոր եղաւ.
սորը օրերը երկիրը տասը տարի հանգստութիւն
2 գտաւ։ Ու Աստ իր Տէր Աստուծոյն առջև բարի
3 և ուղիղ եղածը ըրաւ. Ու օտար ապտատեղիք-
ներուն ու Բարձր տեղերը վերցուց, և քա-
ձանները կոտրտեց, Ու Աստարովթի կուռքերը
4 կտոր կտոր ըրաւ. Եւ Յուդայի հրամայեց որ իրենց
Հայրերուն Տէր Աստուածը փնտռեն, ու օրէնքը
5 ու պատուիրանքները կատարեն։ Եւ Յուդայի
ամէն քաղաքներէն բարձր տեղերը, ու արեգա-
կան կուռքերը վերցուց. ու իր առջև թագաւո-
6 րութիւնը հանգիստ էր։ Եւ անիկա Յուդայի մէջ
պարսպատուր քաղաքներ շինեց. քանզի այն տա-
րիներուն մէջ երկիրը հանգստութիւն կը վայե-
լէր, ու անոր հետ պատերազմ ըլլուչկար, վասն
7 զի Տէրը անոր հանգստութիւն տուաւ։ Եւ Ա-
Յուդայի ըսաւ. Այս երկիրը քանի որ մեր Իշ-
խանութեան տակ է՝, այս քաղաքները շինենք,
ու զանոնք պարիսպներով, աշտարակներով,
դռներով ու նիգերով շրջապատենք. քանզի մենք
մեր Տէր Աստուածը փնտռեցինք, ան փնտռելնուս
համար ամէն կողմանէ մեզի հանգստութիւն
տուաւ։ Եւ շինեցին ու յաջողութիւն
8 գտան։ Եւ Աստ Յուդայէ՝ վահան ու նիզակ կրող
երեք հարիւր հազար զօրք, ու Բենիամինէ՝ ա-
պար կրող ու ազեղ քաշող երկու հարիւր ութ-
սուն հազար զօրք ունէր. ասոնք ամէնը զօրա-
ւոր կարիճներ էին։
9 Ու եթէոպացի Զարա հազար անգամ՝
հազար զօրքով և երեք հարիւր կառքով անոնց
10 վրայ եկաւ, ու մինչև Մարեսա եկաւ։ Եւ Աստ
անոր դիմաց ելաւ. ու Մարեսայի Սեփաթա ձո-
11 րին մէջ պատերազմի շարուեցաւ։ Եւ Աստ Էլը
Տէր Աստուածոյն աղաղակեց, ու ըսաւ, Ով Տէր,
Քեզ առջեւդ տարբերութիւն մը չկայ թէ՛ շա-
տով և թէ՛ փոքով օգնութիւն բնելու մէջ.
մեզի օգնութիւն ըրէ, ով Տէր Աստուած մեր,

ա Գլ. ժա. 14, 15։
բ Նե. խթ. 35։
գ Տես Նե. խթ. 1։ Դհ. ը. 2։
դ Գլ. ը. 4։
ե Դհ. իդ. 6։
զ Նե. իէ. 20, 21։ Դհ. իդ. 2, 3։
է Թուա. ժ. 8։
ը Գոր. ե. 39։
թ Գլ. ժգ. 12։
ժ ա Մն. ե. 20։ Սաղ. իգ. 5։
ի Ցես. ժե. 9։
լ ա Թագ. իե. 38։
խ գ Թագ. ժգ. 20։
ծ Գլ. ժգ. 15։
կ գ Թագ. ժե. 8, ևն։
հ Տես գ Թագ. ժե. 14։ Գլ. ժե. 17։
ձ Նե. լգ. 13։
ղ գ Թագ. ժա. 7։
ճ Բէր. ատ. 4
մ Գլ. ժգ. 8։
յ Ցես. ժե. 44։
ն Նե. ժգ. 10։ Գլ. ժգ. 14։ Սաղ. իգ. 5։
շ ա Թագ. ժգ. 6։
ո Բէր. ակսով

որովհետև քեզի ապաւինեցանք, ու Բայս բազմաւթեան վրայ քու անուանովդ եկանք. ով Տէր, մեր Աստուածը դուն ես. մի թողուր որ մարդը քեզի դէմ զօրանայ։ 12 Եւ Տէրը Հեթէովպացիները Ասային ու Յուդային առջև զարկաւ. ու Եթէովպիացիք փախան։ 13 Եւ Ասա ու անոր հետ եղող ժողովուրդը զանոնք մինչև Գերարա հալածեցին. ու Եթէովպացիք ինկան, և անոնց վրայ կենդանութիւն չմնաց. քանզի Տէրոջը առջև ու անոր բանակին առջև խորտակեցան. ու խիստ 14 շատ աւար առին։ Եւ Գերարայի բոլորտիքը եղող ամէն քաղաքները զարկին. քանզի Նանոնց վրայ Տէրոջը վախը ինկաւ. ու ամէն քաղաքները կողոպտեցին, վասն զի անոնց մէջ շատ աւար 15 կար։ Եւ Հօտերուն վրաններն ալ զարկին, ու խիստ շատ ոչխար և ուղտ առին, ու Երուսաղէմ դարձան։

ԳԼ. ԺԶ

1 Ասա Յուդայի հետ ու Իսրայէլ պանդուխտ եղողներուն հետ Ազարիա մարգարէին խօսքերուն քաջալերուելով Ասայէն հետ հանդիսաւոր ուխտ մը կ'ընէ. 16 իր մայրը Մաաքան սիինոթենէ կը հանէ՝ անոր կռապաշտութեանը համար. 18 ու նուիրուած բաները Ասայէն կը առնէ, ու երկար ժամանակ խաղաղութիւն կը վայելէ։

Ու Ովդեդի որդուն Ազարիայի վրայ Աստուծոյ Հոգին եկաւ. 2 Եւ Ասայի առջև ելլելով ըսաւ անոր, Ով Ասա ու բոլոր Յուդա ու Բենիամին, լնձի մտիկ ըրէք. Տէրը ձեզի հետ կ'ըլլայ, քանի որ դուք անոր հետ էք. ու եթէ զանիկա փնտռէք, զանիկա կը գտնէք. բայց Եթէ զանիկա թողուք, անիկա ալ ձեզ պիտի թողու։ 3 Եւ Իսրայէլ երկար ժամանակ առանց ճշմարիտ Աստուծոյ, առանց Քահանայ ընող քահանայի, ու առանց օրէնքի ծնած էր. 4 Բայց Իրենց նեղութեանը մէջ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն դարձան, ու զանիկա փնտռելով գտան։ 5 Եւ Այն ատենները երթողին ու մտնողին ապահովութիւն չկար. քանզի երկիրներուն բոլոր բնակիչներուն մէջ շատ խռովութիւններ կային. 6 Եւ ազգ ազգի հետ ու քաղաք քաղաքի հետ կը զարնուէր. վասն զի Աստուած ամէն նեղութիւններով զարհուրեցուց զանոնք։ 7 Եւ հիմա դուք զօրացէք, ու ձեռքերնիդ չմուլնայ. վասն զի ձեր գործին վարձքը կայ։

8 Եւ Ասա այս խօսքերը ու *Ովդեդ մարգարէին մարգարէութիւնը լսելով՝ զօրացաւ, և Յուդայի ու Բենիամինի բոլոր երկրին, ու Եփրեմի լեռներէն իր առած քաղաքներէն պղծու-

թիւնները վերցուց, ու Տէրոջը պաշտօնէին որ հին 9 առջև եղող Տէրոջը սեղանը նորոգեց. Եւ բոլոր Յուդան ու Բենիամինը, ու Եփրեմէ և Մանասէ ու Շմաւոնէ անոնց քով գաղթած պանդուխտները ժողվեց. քանզի Իսրայէլէ շատ մարդիկ անոր կողմը անցան, տեսնելով որ անոր Տէր Աստուածը անոր հետ է։ 10 Եւ անոնք Ասայի թագաւորութեանը տասնըհինգերորդ տարուն երրորդ ամիսը Երուսաղէմի մէջ ժողվուեցան. 11 Ու այն օրը իրենց բերած աւարէն Տէրոջը պի- տի ընծայեցին, եօթը հարիւր արջառ ու եօթը հազար ոչխար. 12 Եւ ծուխ ըրին որ իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը բոլոր սրտով ու բոլոր հոգիով խնդրեն. 13 Եւ ով որ Իսրայէլի Տէր Աստուածը չխնտռէ, թէ՛ պզտիկ և թէ՛ մեծ, թէ՛ այր մարդ և թէ՛ կին ըլլայ՝ հմռեցուի։ 14 Ու մեծ ձայնով և ցնծութեան աղաղակով ու փողերով ու շեփորներով Տէրոջը երդում ըրին։ 15 Եւ բոլոր Յուդա այն երդումին վրայ ուրախացաւ. քանզի իրենց բոլոր սրտովը երդում ըրին, ու Իրենց բոլոր կամքովը խնդրելով՝ գտան զանիկա. ու Տէրը ամէն կողմանէ Հանգստացուց զանոնք։

16 Եւ Ասա թագաւորը իր †մայրը Մաաքան ալ սիինոթենէ հանեց, վասն զի անիկա Աստարովթի կուռք շիներ էր. Իսկ Ասա անոր կուռքը կտրեց ու փշրեց, ու Կեդրոն հեղեղատին մէջ այրեց։ 17 Բայց ‡բարձր տեղերը Իսրայէլէ չվերցան. սակայն Ասայի սիրտը իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ ուղիղ էր։ 18 Եւ իր հօրը նուիրած ու իր նուիրած բաները, արծաթը ու ոսկին ու անօթները, Աստուծոյ տունը տարաւ։ 19 Ու մինչև Ասայի թագաւորութեան երեսունըհինգերորդ տարին պատերազմ չեղաւ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Ասա՝ Աստրնեերուն օդնութեամբ՝ Բասան չինելին կը դարբնցնէ Բասային։ 7 Անոր բանիս վրայով Անանեային յանդիմանութիւն լսելուն համար՝ բանտը կը դնէ զանիկա։ 12 Ասա իր հիւանդութեան տասն Աստուծմէ օդնութիւն չխնտռելու, հազար բժիշկներէն։ 13 Անոր մահը ու թաղումը։

Ասայի թագաւորութեան երեսունըվեցերորդ տարին Իսրայէլի Բասային թագաւորը Յուդայի դէմ ելաւ, ու Ռաման շինեց, Որպէսզի Յուդայի Ասա թագաւորին ելլող մնոզ մարդ մը չթողու։ 2 Եւ Ասա Տէրոջը տանը ու թագաւորին տանը գանձերէն արծաթ ու ոսկի հանեց, ու Դամասկոս բնակող Ասորւոց թագաւորին, Բենհադադի, զրկեց՝ ըսելով, Իմ ու քու միջտեղ, և իմ հօրս ու քու հօրդ միջտեղ

ր ա Թագ. ժէ. 45։ Առակ. ժը. 10։
ս Գլ. ժգ. 15։
տ Ծն. ժ. 19։ ի. 1։
ւ Ծն. լե. 5։ Գլ. ժէ. 10։
փ Ա յանէն, հովիւներուն։ —— ք Թագ. իգ. 2։ Դատ. գ. 10։ Գլ. ի. 14։ իգ. 20։
օ Ցակ. գ. 8։
ֆ Հմր. 4, 15։ ա Մն. իը. 9։ Գլ. լգ. 12, 13։ Երեմ. իթ. 13։ Մատ. է. 7։
ց Գլ. իգ. 20։
հ Ովս. գ. 4։
ղ Դևտ. ժ. 11։
ճ բ Օր. գ. 29։
ը Դատ. ե. 6։
ր Մատ. իգ. 7։
• Ըստ Լ. Ե. Ասոր. Ընթէ. Ովդեդի որդուոյն Ազարիա
ժ Գլ. ժգ. 19։
ի Գլ. ժա. 16։
լ Գլ. ժգ. 15։
խ Գլ. ժգ. 13։
ձ գ Թագ. իգ. 3։ Գլ. լգ. 31։ Նէեմ. ժ. 29։
ղ Սլ. իբ. 20։
հ բ Օր. ժգ. 5, 9, 15։
յ Հմր. 2։
† Ա յ. Մեծ մայրը. տես գ Թագ. ժե. 2, 10։
ղ գ Թագ. ժե. 13։
ճ Գլ. ժգ. 3, 5։ գ Թագ. ժե. 14, ևն։ ——
ա գ Թագ. ժե. 17, ևն։
բ Գլ. ժե. 9։

դաշնակցութիւն կայ. ահա քեզի որթամէ ու ոսկի կը ղրկեմ. եկուր, Իսրայէլի հասատ թագաւորին հետ ունեցած դաշնակցութիւնդ ուրիշ, որպէս զի անիկա իմ վրայէս ետ դառնայ
4 *Ու Բենհադադ Ասա թագաւորին խօսքը մտիկ ըրաւ. և իր զօրապետները Իսրայէլի քաղաքներուն վրայ ղրկեց. ու Իյօնը, Դանը, Աբէլմաիմը ու Նեփթաղիմի բոլոր շտեմարանի քա-*
5 *ղաքները զարկին։ Եւ հասատ այս բանը լսելով Բաասա շինելէն ետ կեցաւ, ու գործը դադրե-*
6 *ցուց։ Ուստի Ասա թագաւորը բոլոր Յուդան առաւ, ու Բաասայի շինած Ռամայի քարերը ու փայտերը վերցուցին. ու անոնցմով Գաբան ու Մասփան շինեց։*
7 *Եւ այն ատեն, Հանանի տեառնողը Յուդայի Ասա թագաւորին եկաւ, ու անոր ըսաւ, Որովհետեւ դուն Ասորւոց թագաւորին ապաւինեցար, ու քու Տէր Աստուծոյդ չապաւինեցար, անոր համար Ասորւոց թագաւորին զօրքը քու ձեռ-*
8 *քէդ ազատեցաւ։ Մինչ Եթովպացիք ու Լիբեացիք խիստ շատ կառքերով ու ձիաւորներով բազմաթիւ զօրք չէ՞ին. բայց որովհետեւ դուն Տէրոջը ապաւինեցար, զանոնք քու ձեռքդ*
9 *մատնեց. Որովհանդի Տէրոջը աչքերը բոլոր երկիրը կը *դիտեն, որպէս զի իրեն ուղիղ սրտով յա-ղողները զօրացնէ. Ըդուն այս բանին մէջ անմիտութիւն ըրիր. ասկէ ետքը Պատերազմներ*
10 *պիտի ունենաս։ Եւ Ասա այն տեառնողին բարկացաւ, ու ժլատնիկա բանտը դրաւ. վասն զի այս բանին համար խիստ բարկացաւ անոր. ու այն ատեն Ասա ժողովուրդին մէկ քանիները հարստահարեց։*
11 *Եւ Ասայի առաջին ու վերջին պատմութիւնը ահա Յուդայի ու Իսրայէլի թագաւորնե-*
12 *րուն դիւրքին մէջ գրուած է։ Եւ Ասա իր թագաւորութեանը երեսունիններորդ տարին ոտքի ցաւով հիւանդացաւ. ու անոր հիւանդութիւնը ծանրացաւ. և իր հիւանդութեանը մէջ ալ*
13 *Տէրը չփնտռեց, հապա բժիշկները փնտռեց։ Եւ Ասա իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու անիկա իր թագաւորութեանը քառասունըմէկերորդ տարին*
14 *մեռաւ։ Ու զանիկա Դաւիթի քաղաքին մէջ իրեն համար փորած գերեզմանը թաղեցին. և զանիկա ձխունկերով ու իւղագործի արուեստին զանազան բաղադրութիւններով լեցուն անկողինի մը մէջ պառկեցուցին, ու անոր վրայ խիստ շատ ֆոռանֆէը ծխեցին։*

Գլ. ԺԶ

1 *Յովսափատ Ասայի տեղ յաջորդելով ոտքի կիջնով կը հաստատուի ու յաջողութիւն կը գտնէ։ 7 Դիւտացիներ ու իշխաններ կը ղրկէ, որ Աստուծոյ օրէնքը Յուդայի տրվեցնեն։ 10 Աստուծոյ վախը Յովսափատի թշնամիներուն վրայ ըլլալով անոնցմէ ոմանք անոր բնծաներ կը բերեն ու հարկ կու տան։ 12 Անոր մեծութիւնը, պաշտօնեաները ու զօրքերը։*

Եւ անոր տեղ անոր որդին Յովսափատ թագաւոր եղաւ, ու Իսրայէլի դէմ զօրացաւ։
2 Եւ Յուդայի ամէն պարսպաւոր քաղաքներուն մէջ զօրքեր դրաւ. ու Յուդայի երկրին մէջ ու Եփրեմի քաղաքներուն մէջ, որ Ասասւծոյ տառած Եփրեմի քաղաքնե-
3 րուն մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ։ Եւ Տէրը Յովսափատի հետ էր. քանզի անիկա իր հօրը Դաւիթի առաջուան ճամբաներուն մէջ քա-
4 լեց, ու Բահաղիմը չփնտռեց, Հապա իր հօրը Աստուածը փնտռեց, անոր պատուիրանքներուն մէջ քալելով, և ոչ թէ Իսրայէլի ըրածին
5 պէս ընելով։ Եւ Տէրը թագաւորութիւնը անոր ձեռքին մէջ հաստատեց. ու բոլոր Յուդա Յովսափատի ընծաներ կու տար, Եւ անոր հարստութիւնը ու փառքը շատցաւ. Ու անոր սիրտը Տէրոջը ճամբաներուն մէջ բարձրացաւ. և Ժանիկա բարձր տեղերը ու Աստարովթի կուռքերն ալ Յուդայէ վերցուց։
7 Եւ իր թագաւորութեան երրորդ տարին իր իշխանները, Բենհայիլը, Աբդիան, Զաքարիան, Նաթանայէլը ու Միքիան, ղրկեց, Որպէս զի Յուդայի քաղաքներուն մէջ սորվեցնեն.
8 Յուդայի քաղաքներուն մէջ սորվեցնեն. Եւ անոնց հետ էին Սեմայիա, Նաթանիա, Զաբադիա, Ասայէլ, Սեմիրամովթ, Յոնաթան, Ադոնիա, Տուբիա ու Տոբադոնիա Ղեւտացիները. նաև անոնց հետ՝ Եղիսամա ու Յովրամ քահա-
9 նաները։ Ու Յուդայի մէջ կը սորվեցնէին, ու Տէրոջը օրինաց դիւրքը անոնց հետ էր, և Յուդայի ամէն քաղաքները կը պտըտէին ու ժողովուրդին կը սորվեցնէին։
10 Եւ Յուդայի բոլորտիքը եղող երկիրներուն բոլոր թագաւորութիւններուն վրայ Տէրոջը վախը ինկաւ, ու Յովսափատի հետ պատերազմ
11 չըրին։ Եւ Փղշտացիներէն ալ Յովսափատի ընծաներ ու հարկի ստակ կը բերէին. և Արաբացիներն ալ հօտերէն եօթը հազար եօթը հարիւր նոխազ կը բերէին անոր։ Եւ Յովսափատ երթալով խիստ մեծցաւ, ու Յուդայի մէջ բերդեր ու
12 շտեմարանի քաղաքներ շինեց։ Եւ անիկա Յուդայի քաղաքներուն մէջ շատ գործեր ունէր, ու Երուսաղէմի մէջ զօրաւոր կտրիճներ ու ար-

---

գ գ Թագ. ժզ. 1։ Գլ. ժթ. 2։
դ Նա. լա. 1։ Երեմ. ժէ. 5։
ե Գլ. ժգ. 9։
զ Գլ. ժբ. 3։
է Յոր լդ. 21։ Առակ. ե. 21։ ժե. 3։ Երեմ. ժզ. 17։ լա. 19։ Զաք. գ. 10։
* Եբր. կը պտըտին
ը ա Թագ. ժգ. 13։
թ գ Թագ. ժե. 32։
ժ Գլ. ժբ. 26։ Երեմ. ի. 2։ Մատ. ժգ. 3։
ի գ Թագ. ժե. 23։
լ Երեմ. ժէ. 5։
խ գ Թագ. ժե. 24։
ծ Մն. ծ. 2։ Մար. ժզ. 1։ Յովհ. ժբ. 39, 40։
կ Գլ. խա. 19։ Երեմ. լդ. 5։

հ գ Թագ. ժե. 24։
ձ Գլ. ժե. 8։
ղ գ Թագ. ժբ. 28։
ճ ա Թագ. ժ. 27։ գ Թագ. ժ. 25։
մ գ Թագ. ժ. 27։ Գլ. ժբ. 1։
յ գ Թագ. իբ. 43։ Գլ. ժե. 17։ ժթ. 3։ ի. 33։
ն Գլ. ժե. 3։
շ Գլ. լե. 3։ Նէհեմ. բ, 7։
ո Մն. լե. 5։
չ բ Թագ. ը. 2։

14 տեղազմոլ մարդիկ «ՆԵԲ։ Եւ այս էր անունդ
Թիւը իրենց պզտատոհմներուն համեմատ. Յու-
դայի հազարապետները՝ Եգնա իշխան, ու անոր
հետ երեք հարիւր հազար զօրաւոր կտրիճներ.
15 Եւ անկէ ետքը Յօհանան իշխան, ու անոր հետ
16 երկու հարիւր ութսուն հազար մարդիկ. Եւ
անկէ ետքը Զէբդիի որդին Ամասիա, որ Տէրոջը
*ուխտաւորն էր, ու անոր հետ երկու հարիւր
17 հազար զօրաւոր կտրիճներ. Ու Բենիամինէ՝ զօ-
րաւոր կտրիճ Եղիադա, և անոր հետ երկու հա-
րիւր հազար աղեղնաւոր ու ասպարաւոր մարդիկ.
18 Եւ անկէ ետքը Յովզաբատ, ու անոր հետ հարիւր
19 ութսուն հազար պատրաստեալ մարդիկ։ Ասոնք
էին թագաւորին ծառայութիւն ընողները, բացի ի
Նայն մարդոցմէն՝ զորոնք թագաւորը բոլոր Յու-
դայի պարսպաւոր քաղաքներուն մէջ դրաւ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Յովսափատ Աքաաբի հետ խնամութիւն ունենալով,
անոր հետ Ռամովթ-գաղաադի վրայ պատերազմի երթա-
լու կը համոզուի։ 4 Աքաաբ առաջ մարգարէներէն խոր-
հուրդով պատերազմին մէջ կը սպաննուի՝ Միքիայի ըսա-
ծին համեմատ։

Եւ Յովսափատ *խիստ շատ հարստու-
թիւն ու փառք ունեցաւ. և †Աքաաբի հետ
2 խնամութիւն ըրաւ։ ‡Ու մէկ քանի տարիէն
ետքը Սամարիա իջաւ Աքաաբի. և Աքաաբ
անոր ու անոր հետ եղող ժողովուրդին խիստ
շատ ոչխարներ ու արջառներ մորթեց, ու զա-
3 նիկա համոզեց որ Ռամովթ-գաղաադ ելլէ։ Եւ
Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորը Յուդայի Յովսա-
փատ թագաւորին ըսաւ, Ինձի հետ Ռամովթ-
գաղաադ կ'երթա՞ս. ու անիկա անոր ըսաւ, Ես
քեզի պէս եմ, ու իմ ժողովուրդս քու ժողո-
վուրդիդ պէս է. ու քեզի հետ պատերազմի
կ'երթանք։
4 Եւ Յովսափատ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ,
5 Հիմա §Տէրոջը խօսքը փնտռէ։ Ու Իսրայէլի թա-
գաւորը մարգարէները ժողվեց, որոնք չորս հա-
րիւր հոգի էին, ու անոնց ըսաւ, Ռամովթ-գա-
ղաադի վրայ պատերազմելու երթա՞նք, թէ ետ
կենամ. ու անոնք ըսին, Գնա. վասն զի Աստ-
ուած պիտի տայ թագաւորին ձեռքը պիտի տայ։
6 Եւ Յովսափատ ըսաւ, Այս տեղ Տէրոջը ուրիշ
մարգարէ մըն ալ չկա՞յ, որպէս զի անոր հար-
7 ցնենք։ Ու Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատի
ըսաւ, Կայ ուրիշ մարդ մըն ալ, որուն միջոցով
կրնանք Տէրոջը հարցնել, բայց ես զանիկա կ'ա-
տեմ, քանզի ինծի համար աղէկ մարգարէու-
թիւն չընար, հապա միշտ գէշ. անիկա Յեմլայի
որդին Միքիա է։ Եւ Յովսափատ ըսաւ, Թագա-
ւորը այդպէս չզրուցէ։
8 Ու Իսրայէլի թագաւորը ներքինի մը կան-
չեց, ու ըսաւ, Յեմլայի որդին Միքիան շուտով
9 հոս բեր։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու Յուդայի
Յովսափատ թագաւորը, Սամարիայի դրան ըս-
ղէուի հրապարակին մէջ, ամէն մէկը թագաւո-
զգեստներ հագած, իր աթոռին վրայ նստեր էր-
ու բոլոր մարգարէները անոնց առջև մարգարէ-
10 ութիւն կ'ընէին։ Եւ Քանանայի որդին Սեդե-
կիա երկաթէ եղջիւրներ շինեց, ու ըսաւ,
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ասորիները սոսկալով պիտի
11 զարնես, մինչև որ զանոնք բնաջինջ ընես։ Բոլոր
մարգարէներն ալ այնպէս կը մարգարէանային
ու կ'ըսէին, Ռամովթ-գաղաադ ելլէ՛, ու յաջո-
ղութիւն պիտի ունենաս, և Տէրը պիտի թա-
գաւորին ձեռքը պիտի տայ։
12 Ու Միքիան կանչելու գացող մարդը խօսե-
ցաւ անոր՝ ըսելով, Ահա ամէն մարգարէները
մէկ բերնով թագաւորին համար բարութիւն
խօսէցան. թող քու խօսքդ ալ անոնց մէկուն
13 խօսքին պէս ըլլայ, ու բարութիւն խօսէ։ Իսկ
Միքիա ըսաւ, Տէրը կենդանի է որ Իմ՝ Աստ-
ուածս ինձի ինչ որ ըսէ, զայն պիտի խօսիմ։
14 Ու երբ անիկա թագաւորին եկաւ, թագա-
ւորը անոր ըսաւ, Ով Միքիա, Ռամովթ-գաղաադ
պատերազմելու երթա՞նք, թէ ետ կենամ։ Եւ
անիկա ըսաւ, Ելէք, ու յաջողութիւն պիտի
15 ունենաք. ու ձեր ձեռքը պիտի տրուին։ Եւ
թագաւորը անոր ըսաւ, Մինչև քանի՞ անգամ
երդմնցնեմ քեզ, որպէս զի Տէրոջը անունովը
16 ճշմարիտը միայն խօսիս ինծի։ Ու անիկա ըսաւ,
Բոլոր Իսրայէլը հովիւ չունեցող ոչխարներուս
պէս լեռներու վրայ ցրուած տեսայ. և Տէրը
ըսաւ, Անոնք տէր չունին. ամէն մարդ խաղա-
17 ղութեամբ թող իր տունը դառնայ։ Եւ Իսրա-
յէլի թագաւորը Յովսափատի ըսաւ, Քեզի չըսի՞
որ անիկա ինծի համար աղէկ մարգարէութիւն
18 չընար, հապա գէշ։ Ու Միխա ըսաւ, Ուրեմն
Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք. Տէրը իր աթոռին
վրայ նստած տեսայ, ու երկինքի բոլոր զօրքերը
անոր աջ կողմը ու ձախ կողմը կայներ էին.
19 Եւ Տէրը ըսաւ, Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորը
ո՞վ կրնայ խաբել, որպէս զի Ռամովթ-գաղաադ
ելլէ, ու կորսուի. և մէկը այսպէս՝ ու միւսը
20 այնպէս ըսաւ։ Ու Հոգի մը ելաւ և Տէրոջը առ-
ջև կայնեցաւ, ու ըսաւ, Զանիկա ես կը խա-
21 բեմ։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ, Ինչ միջոցով։ Ու
անիկա ըսաւ, Ելլեմ, ու անոր բոլոր մարգարէ-
ներուն բերանը սուտ ոգի ըլլամ. և Տէրը ան-
որ ըսաւ, Դուն պիտի խաբես ու պիտի յաջողես.
22 ելիր ու այնպէս ըրէ։ Եւ հիմա ահա †Տէրը
այս քու մարգարէներուդ բերանը սուտ ոգի
դրեր է. բայց Տէրը քեզի համար չարիք խօսեցաւ։
23 Այն առեն Քանանայի որդին Սեդեկիա մօ-
տեցաւ, ու ըՄիքիայի ծնօտին զարկաւ, ու

---

14 *Թագ. ե. 2, 9։
* Այսինքն, կամովին նուիրուածն
† Հմր. 2։
‡ Գլ. ԺԷ. 5։
§ դ Թագ. ը. 18։
‖ գ Թագ. իբ. 2, ևն։
¶ ա Թագ. իգ. 2, 4, 9։
** բ Թագ. բ. 1։
†† Թուա. իբ. 18, 20, 35։ իգ. 12, 26։ իդ. 13։ գ Թագ. իբ. 14։
‡‡ Ծար ա. 6։
§§ Ծար ժբ. 16։ Ես. ԺԹ. 14։ Եզեկ. ժդ. 9։
‖‖ Երեմ. ի. 2։ Մար. ժդ. 65։ Գոր. իգ. 2։

ըսաւ, Տէրոջը Հոդին ի՞նչպէս իմ քովէս ելաւ՝
24 քեզի հետ խօսելու համար։ Եւ Միքա ըսաւ,
Դուն ալ պիտի տեսնես այն օրը որ պահուելու
համար աւելակէ աւելակ մտնես։
25 Ու Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ, Միքիան
առէք, ու զանիկա Ամմն քաղաքապետին և
26 թագաւորի որդւոյն Յոսէի տարէք, Ու ըսէք,
Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. Ս'Այիկա բանտը
դրէք. ու մինչև որ ես խաղաղութեամբ դառ-
նամ, զանիկա նեղութեան հացով ու նեղու-
27 թեան ջրով կերակրեցէք։ Եւ Միքիա ըսաւ,
Եթէ երբէք խաղաղութեամբ դառնաս, Տէրը
ինծմով խօսած չըլլայ։ ու ըսաւ, Ով ժողո-
վուրդներ, ամէնդ ալ լսեցէք։
28 Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու Յուդայի Յոսա-
29 փատ թագաւորը Ռամմէթ-գաղաադ ելան։ Ու
Իսրայէլի թագաւորը Յոսափատի ըսաւ, Կե-
րպարանքս պիտի փոխեմ, ու պատերազմի
պիտի մտնեմ. բայց դուն քու հագուստդ հա-
գիր, և Իսրայէլի թագաւորը իր կերպարանքը
30 փոխեց, ու պատերազմին մէջ մտան։ Եւ Ասո-
ւոց թագաւորը իր կառապաններուն պատուի-
րեց ու ըսաւ, Պզտիկի կամ մեծի հետ մի պա-
տերազմիք, բայց միայն Իսրայէլի թագաւորին
31 հետ։ Ու երբ կառապանները Յոսափատը տե-
սան, Իսրայէլի թագաւորը ասիկա է՝ ըսելով,
անոր վրայ պատերազմելու գացին. և Յոսա-
փատ աղաղակեց. ու Տէրը անոր օգնութիւն
32 բրաւ, և Աստուած զանոնք անկէ դարձուց։ Ու
երբ կառապանները տեսան որ անիկա Իսրայէլի
33 թագաւորը չէ, անկէ ետ դարձան։ Եւ մարդ
մը *առանց դիտելու՝ իր աղեղը քաշեց, ու Իս-
րայէլի թագաւորը †զրահին օղակներուն մէջէն՝
զարկաւ. այն ատեն անիկա իր կառավարին
ըսաւ, Ձեռքդ դարձուր ու զիս բանակէն հանէ,
34 քանզի վիրաւորուեցայ։ Եւ այն օրը պատերազ-
մը առաւկացաւ. ու Իսրայէլի թագաւորը մինչև
իրիկուն Ասորւոց դիմաց իր կառքին մէջ կե-
ցաւ, ու արեւուն մտած ատենը մեռաւ։

ԳԼ. ԺԹ

1 Յոսափատ Յէհու մարգարէին կը յանդիմանուի. իր թագաւորութեանը մէջ կը պտրտի ու առաւելաժպտութեան կը յորդորէ ժողովուրդը. 5 դատաւորներուն, 8 քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն պատուէրներ կու տայ։

Եւ Յուդայի Յոսափատ թագաւորը խա-
ղաղութեամբ Երուսաղէմ իր տունը դարձաւ։
2 Ու Անանիի որդին Յէհու *տեսանողը անոր դի-
մաց ելաւ, ու Յոսափատ թագաւորին ըսաւ,
Պէ՞տք էր որ ամբարիշտին օգնէիր, ու †Տէրը սոսկ-
նողները սիրէիր. ահա սոր համար Տէրոջը բարկու-
3 թիւն կայ՝ քու վրադ։ Բայց բան մը քու վրադ
գտնուեցաւ. քանզի Աստարովթի
կուռքերը երկրէն բնաջինջ ըրիր, ու քու սիրտդ
Աստուած խնդրելու պատրաստեցիր։
4 Եւ Յոսափատ Երուսաղէմի մէջ կը բնա-
կէր. ու նորէն ելաւ ժողովուրդին մէջ Պերե-
ր—, Բերսաբէէ մինչև Եփրեմի լեռը, ու զա-
նոնք իրենց Հայրերուն Տէր Աստուծոյն դար-
5 ձուց։ Ու երկրին մէջ քաղաք քաղաք դատա-
ւորներ դրաւ, Յուդայի ամէն պարսպաւոր քա-
6 ղաքներուն մէջ։ Եւ դատաւորներուն ըսաւ,
Նայեցէք ի՛նչ կ'ընէք. քանզի Ձեր տեսնելու
դատաստանը մարդու չէ երթալիք, հապա Տէ-
7 րոջը՝ որ դատաստանի մէջ ձեզի հետ է. Ա-
յժմ Տէրոջը վախը ձեր վրայ ըլլայ. զգուշա-
ցէք ընելիքնիդ մէջ. քանզի Եհովա Տէր Աստու-
ծոյն քով անիրաւութիւն, Երեսառութիւն ու
կաշառք առնել չկայ։
8 Եւ Յոսափատ Երուսաղէմի մէջ ալ Ղեւ-
տացիներէն ու քահանաներէն ու Իսրայէլի նա-
հապետներէն դրաւ՝ Տէրոջը իրաւունքին հա-
մար *ու դատերու համար. ու Երուսաղէմ դար-
9 ձան։ Եւ անոնց պատուէր տուաւ ու ըսաւ,
Այսպէս ընէք †Տէրոջը վախով, հաւատարմու-
10 թեամբ և ուղիղ սրտով։ Ու երբ իրենց քա-
ղաքներուն մէջ բնակող Ձեր եղբայրներէն գան
մը գայ Ձեր առջև՝ Ե՛ւ արեան և արեան մէջ
տեղ, Ե՛ւ օրէնքի ու պատուիրանքի մէջտեղ,
և Ե՛ւ կանոններու ու դատաստաններու մէջ-
տեղ, անոնց իրաւ տուէք, որ Տէրոջը դէմ
յանցանք չգործեն. որպէս զի Ձեր վրայ ու Ձեր
եղբայրներուն վրայ բարկութիւն չգայ. այս-
պէս ընէք որպէս զի յանցաւոր չըլլաք։ Եւ ահա
Տէրոջը տունը գործին համար Ամարիա մեծ
քահանան Ձեր վրայ պետ է, ու թագա-
ւորին տունը գործին համար Յուդայի տանը իշ-
խանը Իսմայէլի որդին Զաբադիա, ու Ձեր առ-
ջևէն Ղեւտացիները պաշկանաներ են. զօրացէք
ու գործեցէք, և Տէրը հլարին հետ ըլլայ։

ԳԼ. Ի

1 Յոսափատ վախճանալով Յորամայ թագաւորութիւն կը փոխուի։ 5 Անոր ազօթքը։ 14 Յահիէլի մարգարէութիւնը։ 20 Յոսափատ կը յորդորէ ժողովուրդը. ու երգիչներ կը կը դնէ որ Տէրը օրհնեն։ 22 Թշնամիներուն մեծ կոտո-
նումը։ 26 Ժողովուրդը օրհնութեան հովիտին մէջ Տէրը օրհնելով յաղթանակաւ կը դառնան։ 31 Յոսափատի թագաւորութիւնը։ 35 Անոր նաւերը՝ որ Եզրոպիայի հետ չինել տուեր էր, Եղիազարի մարգարէութեանը հա-
մեմատ կը կոտրուին։

Եւ ասիկա էտրը Մովաբի որդիները ու Ա-
մմոնի որդիները, ու անոնց հետ *Ամմոնացիներէն

Ը Գլ. ժզ. 10։
* կամ, ուժով մը
† Եբր. յօգուտածներուն ու զրահին մէկ ծակէն
—
ա Թագ. ք. 9։
բ Սպր. ձլթ. 21։
գ Գլ. լբ. 26։
դ Գլ. ժէ. 4, 6։ Տես Գլ. ժբ. 12։
ե Գլ. լ. 19։ Եզր. է. 10։
զ Բ Օր. ա. 17։
է Սպր. ձբ. 1։ Ժող. է. 8։
ը Բ Օր. լբ. 4։ Հռոմ. ք. 14։
թ Բ Օր. ժ. 17։ Յոր լգ. 19։ Գործ. ժ. 34։ Հռոմ. բ. 11։ Գաղ. բ. 6։ Եփես. գ. 9։ Կող. գ. 25։ ա Պետ. ա. 17։
ժ Բ Օր. ժզ. 18։ Գլ. ժէ. 8։
ի Ըստ ամէնց Եբր. երեսաղէմի բնակիչներուն դատելու համար
լ Բ Թագ. իգ. 3։
խ Եզեկ. գ. 18։
ծ Թուա. ժգ. 46։
կ ա Մն. իգ. 30։
հ Գլ. ժէ. 2։
—
* կամ, Մաոնացիներէն. տես հմր. 10, և Գլ. իգ. 7։

ալ Յովսափատի վրայ պատերազմելու ելան։
2 Ուստի գացին, ու Յովսափատի պատմեցին ու
ըսին, Բու վրադ ծովուն անդիի կողմէն Ասուրց
մէջէն մեծ բազմութիւն կու գայ. և ահա անոնք
¶Ասասոնթամարն (այսինքն Ենգադդիի) մէջ
3 են։ Ու Յովսափատ վախցաւ, ու †Տէրը փնտռե-
լու †եռեւէ եղաւ՝. և բոլոր Յուդայի մէջ ՊԾո-
4 մնապահութիւն քարոզեց։ Ու Յուդայեանք ժող-
վուեցան որպէս զի Տէրոջմէ օգնութիւն խնդրեն.
ու Յուդայի բոլոր քաղաքներէն ալ Տէրը խնդրե-
5 լու եկան։ Եւ Յովսափատ, Տէրոջը տանը մէջ
նոր գաւիթին առջև, Յուդայի ու Երուսաղէմի
6 ժողովքին մէջ կայնեցաւ, Ու ըսաւ, Ով մեր
Հայրերուն Տէր Աստուածը, դուն Հայն Աստ-
ուածը չէ՞ս որ երկինքը կը բնակիս, ու Ղբոլոր
ազգաց թագաւորութիւններուն վրայ կը տիրես,
և էքու ձեռքիդ մէջ այնպիսի զօրութիւն և ոյժ
մը կայ, որ բնաւ մէկը չկրնար քեզի դէմ դնել։
7 Չէ՞ որ դուն, ¤ով մեր Աստուածը, Բայս երկրին
բնակիչները քու Իսրայէլ ժողովուրդիդ առջե-
էն վռնտեցիր, ու զանիկա յաւիտեան Ֆքու սի-
8 րելիդ, Աբրահամի, սերունդին տուիր։ Եւ անոնք
հոն բնակեցան, ու հոն քու անուանդ համար
9 քեզի սրբարան մը շինեցին, ու ըսին, ԷԹէ մեր
վրայ չարիք, սուր, դատաստան, ժանտախտ, կամ
սով գայ, մենք այս տանը առջև ու քու առջեւդ
կայնինք, (վասն զի Նայս տանը մէջ քու անուանդ
կայ,) ու մեր նեղութեան առեն քեզի աղաղա-
10 կենք, այն առեն լսես ու ՃՂ ազատես։ Եւ հիմա
ահա Ամմոնի ու Մովաբի որդիները, ու Սէիր լե-
ռանը բնակիչները, որոնց մէջ մտնելու Իսրայէլ
չուզեր Եգիպտոսէ
եկած առեն, հապա Ժանոնցմէ խոտորեցան, ու
11 զանոնք չկորնցուցին, Ահա անոնք մեզի հատու-
ցում ընելու համար՝ Կու գան մեզ վռնտելու
12 քու ժառանգութենէդ զոր մեզի տուիր։ Ով մեր
Աստուածը, հանոնց դատաստան չե՞ս ըներ.
քանզի մեր վրայ եկող այս մեծ բազմութեան
դէմ դնելու զօրութիւն չունինք, ու չենք գի-
տեր ի՛նչ ընելու ենք. հապա մեր աչքերը քու
13 վրադ են։ Եւ բոլոր Յուդայեանք իրենց ընտա-
նիքներովը, կիներովը ու տղաքներովը Տէրոջը
առջև կայներ էին։
14 Ան առեն Ասափի որդիներէն Ղեւտացի
Մատթանիայի որդւոյն Յեհիէլի որդւոյն Բանեայի
որդւոյն Զաքարիայի որդւոյն Յապիէլի վրայ ՂՏէ-
15 րոջը Հոգին եկաւ ժողովքին մէջ. Ու անիկա
ըսաւ, Ով բոլոր Յուդա ու Երուսաղէմի բնակիչ-
ներ, ու դուն, Յովսափատ թագաւոր, մտիկ ըրէք.
Տէրը ձեզի այսպէս կ՚ըսէ, ՀԴուք մի վախնաք, ու
այս մեծ բազմութեանը երեսէն մի զարհուրիք.
քանզի պատերազմը ձերը չէ, հապա Աստուծոյ
16 է։ Վաղը անոնց վրայ իջէք. ահա անոնք Ասիսի
ելեւ ի վեր պիտի գան. ու զանոնք Երուէլայի
ծայրը, Յերուէլի անապատին առջև, պիտի գըտ-
17 նէք։ ՛Ասյս պատերազմին մէջ դուք պիտի չպատե-
րազմիք. դուք երեւցէք ու կայնեցէք, որպէս զի
Տէրոջը ձեզի ըրած փրկութիւնը տեսնէք, ով
Յուդա ու Երուսաղէմ՝. մի վախնաք ու մի զար-
հուրիք. վաղը անոնց դիմաց ելէք, ՝ու Տէրը ձեզի
18 հետ պիտի ըլլայ։ Ան առեն Յովսափատ Երեսը
գետինը ծռեց. ու բոլոր Յուդա ու Երուսաղէմի
բնակիչները Տէրոջը առջև երեսի վրայ իյնալու,
19 Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու եկան։ Եւ Կահաթ ազգ
որդիներէն ու Կորհեայց որդիներէն եղող Ղեւ-
տացիները Իսրայէլի Տէր Աստուածը խիստ բարձր
ձայնով օրհնելու ելան։
20 Եւ առաւօտուն կանուխ ելան, ու Թեկուէի
անապատը գացին. ու անոնց երթալու առեն
Յովսափատ կայնեցաւ, ու ըսաւ, Ով Յուդա ու
Երուսաղէմի բնակիչներ, լսեցէք ինծի մտիկ ըրէք. ՂՁեր
Տէր Աստուծոյն հաւատացէք, ու ապահով պիտի
ըլլաք. անոր մարգարէներուն հաւատացէք, ու
21 յաջողութիւն պիտի ունենաք։ Եւ ժողովուրդին
հետ խորհուրդ ըրաւ, ու Տէրոջը երգեցողներ
որոշեց, որպէս զի զօրքին առջեւէն ելլեն, ՚ու
Տէրոջը սուրբ փառքը օրհնեն ու ըսեն, ՂՕհա-
ցէք Տէրոջմէն, ՚վասն զի անոր ողորմութիւնը
յաւիտեան է։
22 Ու երբ անոնք յնծութեան երգը ու օրհնու-
թիւնը սկսան, Յուդայի վրայ եկող Ամմոնի ու
Մովաբի որդիներուն ու Սէիր լեռանը բնակիչնե-
րուն դէմ ՂՏէրը դարանակալներ հանեց. և ա-
23 նոնք կատաղեցան՝ Բանզի Ամմոնի ու Մովաբի
որդիները Սէիր լեռանը բնակիչներուն վրայ ելան,
որպէս զի զանոնք ջարդեն ու բնաջինջ ընեն. ու
երբ Սէիրի բնակիչները հատցուցին, միմեանք
24 կոտրելու ելան։ Եւ Յուդայեանք անապատին մէջ
եղող դիտանոցը հասնելով, այն բազմութեանը
նայեցան, և ահա անոնց դիերը գետնի վրայ փըռ-
25 ուած էին, ու ապրուած մը չկար։ Ան առեն
Յովսափատ ու անոր ժողովուրդը անոնց աւարը
ժողվելու գացին. ու դիերուն մէջ շատ ապրանք
ու պատուական ամաններ գտան, ու իրենց հա-
մար կողոպտեցին, մինչև որ ալ չէին կրնար տա-
նիլ. ու աւարը երեք օր ժողվեցին, վասն զի
խիստ շատ էր։
26 Եւ չորրորդ օրը Օրհնութեան հովիտը ժող-

¤ Ծն. ժդ. 7։
† Ցհս. ժէ. 62։
‡ Գլ. ժթ. 3։
† ՆՔԲ. Երեսը դրաւ
ՀՆ. ը. 21։ Երեմ. լղ. 9։ Յուիթ. գ. 5։
ՃՐ Օր. գ. 39։ Ցհս. բ. 11։ դ Թագ. ը. 23։ Մատ. գ. 9։
ՂՍապ. խէ. 2, 8։ Դան. գ. 17, 25, 32։
ՃՃ Մն. խթ. 12։ Սապ. կբ. 11։ Մատ. գ. 13։
ՃՄն. ժէ. 7։ ԵԼ. գ. 7։
ՃՃ Սապ. խգ. 2։
ՃՃ Նա. խտ. 8։ Ցահ. բ. 23։
ՃՃ գ Թագ. ը. 33, 37։ Գլ. գ. 28, 29, 30։
ՃՃ Գլ. գ. 20։
ՃՃ Բ Օր. բ. 4, 9, 19։
ՃՃ Թագ. ի. 21։
ՃՃ Սապ. ձգ. 12։
ՃՃ Թագ. գ. 13։
ՃՃ Սապ. իե. 15։ ՃԹագ. 1, 2։ ՃԹգ. 1, 2։ ՃԹագ. 8։
ՃՃ Թագ. ժա. 25, 26։ Իգ. 2։ Գլ. ժե. 1։ իդ. 20։
ՃՃ ԵԼ. ժգ. 13, 14։ Բ Օր. ա. 29, 30։ բա. 6, 8։ Գլ. ա. 7։
ՃՃ ԵԼ. ժգ. 13, 14։
ՃՃ Թագ. ժգ. 9։ Գլ. ժե. 2։ ա. 8։
ՃՃ ԵԼ. գ. 31։
ՃՃ Նա. է. 9։
ՃՃ ա Մն. ժգ. 29։
ՃՃ ա Մն. ժգ. 34։ Սապ. ՃԼգ. 1։
ՃՃ ա Մն. ժգ. 41։ Գլ. է. 13։ է. 3, 6։
ՃՃ Դատ. է. 22։ ա Թագ. ժգ. 20։

վուեցան, քանզի Հոն Տէրը օրհնեցին. անոր համար այն տեղին անունը Օրհնութեան Հովիտ կո-
27 չեցին մինչեւ այսօր։ Եւ բոլոր Յուդայի ու Երուսաղէմի մարդիկը ու անոնց առաջնորդը Յովսափատ ուրախութեամբ Երուսաղէմ դարձան. քանզի Տէրը զանոնք իրենց թշնամիներէն ազատեցուց։
28 Եւ սաւղիներով, քնարներով
29 ու փողերով Երուսաղէմ Տէրոջը տունը գացին։ Ու ամէն երկիրներուն թագաւորութիւններուն վրայ Աստուծոյ վախը ինկաւ, երբ լսեցին որ Տէրը Իսրայէլի թշնամիներուն հետ պատերազմեցաւ։ Եւ
30 Յովսափատի թագաւորութիւնը խաղաղ էր. ու անոր Աստուածը զանիկա ամէն կողմանէ հանգստացուց։

31 Եւ Յովսափատ Յուդայի վրայ թագաւորութիւն ըրաւ. երեսունըհինգ տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու քսանըհինգ տարի Երուսաղէմի մէջ թագաւորեց. և անոր մօրը անունը Ազուբա էր, ու Սոզիի աղջիկն էր։
32 Եւ անիկա իր հօրը Ասայի ճամբուն մէջ քալեց, ու անկէ չհատորեցաւ՝ Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ընելով։
33 Բայց բարձր տեղերը չվերցան. ու ժողովուրդը տակաւին սիրտերնին չէին շիտակած իրենց հայ-
34 րերուն Աստուածին։ Եւ Յովսափատի մնացորդ պատմութիւնը, առաջինը ու վերջինը, ահա Իսրայէլի թագաւորներուն գիրքին մէջ յիշուած Անանիի որդւոյն Եհուի պատմութեանը մէջ գրուած է։

35 Եւ ասկէ հետը Յուդայի Յովսափատ թագաւորը՝ չարութիւն ընող Իսրայէլի Ազոխիա թա-
36 գաւորին հետ միաբանեցաւ, Ու անոր հետ ընկերութիւն ըրաւ, որպէս զի Թարսիս երթալու նաւեր շինեն. ու Գասիոն-գաբերի մէջ նաւեր
37 շինեցին։ Եւ Մարեսայի Դօդիայի որդին Եղիազար Յովսափատի վրայ մարգարէութիւն ըրաւ, ու ըսաւ, Որովհետեւ դուն Ազոխիայի հետ ընկերացար, Տէրը քու գործդ աւրեց։ Ու նաւերը խորտակեցան, ու չկրցան Թարսիս երթալ։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Յովրամ Յովսափատի տեղ յաջորդելով՝ իր եղբայրները կը մեռցնէ։ 5 Անոր չար վարմունքը։ 8 Եդովմ ու Լիբնա կ'ապստամբին։ 12 Եղիայի անոր դէմ գրած մարգարէական գիրը։ 16 Փղշտացիները ու Արաբացիները կը նեղեն զանիկա։ 18 Անոր անբժշկելի ախտը, անպատիւ մահը ու թաղումը։

Եւ Յովսափատ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ. և անոր տեղ անոր որդին Յով-
2 րամ թագաւոր եղաւ։ Ու անոր եղբայրները, Յովսափատի որդիները, Ազարիա, Յեքիէլ, Զա-

քարիա, Ազարիա, Միքայէլ ու Սափատիա էին. սոնք ամէնը Իսրայէլի թագաւորին Յովսափատի
3 որդիներն էին։ Եւ անոնց հայրը մեծ մեծ ու ոսկի ու թանկագին բաներ, շատ պարգեւներ, տուաւ անոնց, նաեւ Յուդայի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ, բայց թագաւորութիւնը Յովրամի տուաւ,
4 քանզի անդրանիկը ան էր։ Ու երբ Յովրամ իր հօրը թագաւորութեան աթոռը նստաւ ու զօրացաւ, իր բոլոր եղբայրները ու Իսրայէլի իշխաններէն մէկ քանիները սրով մեռցուց։

5 Յովրամ երեսունուերկու տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ ութ տարի
6 թագաւորութիւն ըրաւ։ Եւ անիկա Աքաաբի տունը ըրածին պէս Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբուն մէջ քալեց, (քանզի Աքաաբի աղջիկը անոր կինն էր,) ու Տէրոջը առջեւ չարութիւն
7 ըրաւ։ Բայց Տէրը, Դաւիթի հետ ըրած ուխտին համար, և անոր ու անոր որդիներուն միշտ ճրագ մը տալու խոստմունքին համար, Դաւիթի տունը կորնչցնել չուզեց։

8 Անոր օրերը Եդովմացիք Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան, ու իրենց վրայ թագաւոր մը դրին։ Եւ Յովրամ իր իշխաններովը ու
9 բոլոր կառքերովը գնաց, ու գիշերով ելաւ, և իր չորս կողմը առնող Եդովմացիները ու կառքերու իշխանները զարկաւ։ Բայց Եդովմացիք
10 Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան մինչեւ այսօր. այն ատեն Լիբնա ալ անոր ձեռքին տակէն ապստամբեցաւ, քանզի անիկա իր Տէր Աստուածը թողուցեր էր։ Անիկա Յուդայի
11 լեռներուն վրայ բարձր տեղեր ալ շինեց. ու Երուսաղէմի բնակիչներուն էպառնկութիւն ընել տուաւ, և Յուդան գլխէ հանեց։

12 Ու Եղիա մարգարէէն անոր թուղթ եկաւ, որ կ'ըսէր, Քու հօրդ Դաւիթի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ քու հօրդ Յովսափատի ճամբաներուն, ու Յուդայի Ասա թագաւորին ճամ-
13 բաները չբռնեցիր, Հապա Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբաները բռնեցիր, և Յուդայի ու Երուսաղէմի բնակիչներուն՝ Աքաաբի տունը էպառնկութիւններուն պէս պառնկութիւն ընել տուիր, ու նաեւ էրեզմէ ալէկ եղող եղբայրներդ,
14 քու հօրդ որդիները, մեռցուցիր, Ահա Տէրը քու ժողովուրդդ, քու որդիներդ ու կիներդ, և քու բոլոր ստացուածքդ մեծ հարուածով պիտի
15 զարնէ. Ու դուն չարաչար պիտի հիւանդանաս փորի հիւանդութիւնով, մինչեւ որ փորոտիքդ դուրս պիտի թափի այն հիւանդութեան պատճառաւ, օր օրէ պիտի ուռփանաս։

16 Եւ Տէրը Եհովրամի դէմ զրգռեց Փղշտացիները, ու Եթովպացւոց մօտերը բնակող Արա-

---

ա Նեհեմ. ժբ. 43։
բ Գլ. ժէ. 10։
գ Գլ. ժհ. 15։ Յոբ լգ. 29։
դ գ Թագ. իբ. 41, ևն։
ե Տես Գլ. ժէ. 6։
զ Գլ. ժբ. 14։ ժթ. 3։
է գ Թագ. ժզ. 1, 7։
ը գ Թագ. իբ. 49, 50։
թ Տես գ Թագ. իբ. 50։
ժ գ Թագ. իբ. 49։
ի Գլ. ի. 21։ ——
լ գ Թագ. իբ. 51։
խ դ Թագ. ը. 16։
ծ դ Թագ. ը. 17, ևն։
կ դ Թագ. ժզ. 31—33։ դ Թագ. ի. 22։
հ Ել. լգ. 15։ բ Օր. լա. 16։
ձ Հմր. 4։
ղ Բէր. տունը
ճ Հմր. 18, 19։
մ գ Թագ. ժա. 14, 23։
յ գ Թագ. ժբ. 43։
ն Գլ. ժէ. 10։
շ Գլ. ժհ. 15։ Յոբ լգ. 29։
ո դ Թագ. իբ. 41, ևն։
չ Տես Գլ. ժէ. 6։
պ Գլ. ժբ. 14։ ժի. 3։
ջ գ Թագ. ժզ. 1, 7։
ռ դ Թագ. իբ. 49, 50։
ս Տես դ Թագ. իբ. 50։
վ դ Թագ. իբ. 49։
տ Գլ. ի. 21։ ——
ր գ Թագ. իբ. 51։
ց դ Թագ. ը. 16։
ու դ Թագ. ը. 17, ևն։
փ դ Թագ. ժզ. 31—33։ դ Թագ. ի. 22։
ք Ել. լգ. 15։ բ Օր. լա. 16։
և Հմր. 4։
օ Բէր. տունը
ֆ Հմր. 18, 19։
ա գ Թագ. ժա. 14, 23։

17 բացինները. Եւ անունք Յուդայի վրայ էլան ու զա-
նիկա †կողոպտեցին. և Թագաւորին տանը մէջ
գտնուած բոլոր ստացուածքը, ու Ժանոր որդիները
ու կիներն ալ քշեցին տարին. ու անոր որդինե-
րէն միայն անոր պզտիկ որդին Յովաքազ մնաց:
18 Եւ այս բոլոր բաներէն ետքը՝ Տէրը զանիկա
ամնպհան հիւանդութեամբ մը զար-
19 կաւ, որ անբժշկելի էր: Ու շատ մը օրերէն ետքը,
այնպէս երկու տարիի չափ ժամանակ անցնելէն
ետքը, իր հիւանդութենէն փորոտիքը դուրս
թափեցաւ, ու չարաչար հիւանդութիւնով մե-
ռաւ: Եւ ժողովուրդը անոր վրայ խունկ չծխե-
ցին, ինչպէս նախնոր հայրերուն վրայ ծխեր էին:
20 Անիկա Թագաւոր եղած ատենը երեսունհուերկու
տարեկան էր. և ութ տարի Երուսաղէմի մէջ
Թագաւորութիւն ըրաւ. և անիկա ‡մեռաւ՝
առանց մէկու մը անոր վրայ ցաւելուն". ու զա-
նիկա Դաւթի քաղաքին մէջ թաղեցին, բայց
ոչ թէ Թագաւորաց գերեզմաններուն մէջ:

ԳԼ. ԻԲ

1 Ոքոզիա իր հօրը տեղ կը յաջորդէ, ու չար կերպով կը Թագաւորէ. 5 Աքաաբի որդւոյն Յովրամի հետ դաշնակցութիւն ունենալով՝ Յէուէն կը սպանուի. 10 Գոթողիա բոլոր Թագաւորական սերունդը կոտորելով, բայց ի Յովսաբէն՝ որ անոր Յոսաբէթ հօրաքոյրը պահեր էր, ինք կը յափշտակէ Թագաւորութիւնը:

Ու Երուսաղէմի բնակիչները անոր տեղ ա-
նոր պզտիկ որդին ¯Ոքոզիան Թագաւոր ըրին.
քանզի Արաբացւոց հետ բանակը եղող գունդերը
բոլոր Ահաբները մեռուցեր էին. այսպէս Յուդայի
Յովրամ Թագաւորին որդին Ոքոզիա Թագաւո-
2 րեց: Ոքոզիա *քառասունհուերկու տարեկան էր
երբ Թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ մէկ
տարի Թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը ա-
3 նունը ‡Գոթողիա էր, ու Ամրիի աղջիկն էր: Ա-
նիկա ալ Աքաաբի տանը ճամբաներուն մէջ քա-
լեց. քանզի անոր մայրը չարութիւն ընելու խոր-
4 հուրդ կու տար անոր: Ու անիկա Տէրոջը առջև
չարութիւն ըրաւ Աքաաբի տանը պէս. վասն զի
իր հօրը մեռնելէն ետքը անոնք էին իր խորհրդա-
5 կաններըը՝ իր կործանման համար: Եւ անիկա ա-
նոնց խորհրդովը գնաց, ու †Աքաաբեան Յով-
րամի, Իսրայէլի Թագաւորին, հետ Ասորւոց Ա-
զասէլ Թագաւորին վրայ Ռամոթ-գաղաադ
պատերազմելու գնաց. ու Ասորիները Յովրամը
6 վիրաւորեցին: Եւ անիկա դարձաւ որպէս զի Յեզրա-
էլի մէջ բժշկուի այն վէրքերուն զորոնք Ասո-
րեստը անոր տուեր էին †Ռամոթի մէջ, Ասորւոց
Ազասէլ Թագաւորին հետ պատերազմ ըրած ա-

տենը. ու Յուդայի Թագաւորը Յովրամի որդին
‡Ազարիա Յեզրայէլ իջաւ՝ Աքաաբի որդին Յով-
7 րամը տեսնելու, վասն զի անիկա հիւանդ էր: Եւ
Ոքոզիայի կործանումը ¯Աստուծմէ եղաւ՝ Յով-
րամի գալովը. վասն զի երբ անիկա հա-
գնաց, Յովրամի հետ Նամեսեան Յէուն դիմա-
ւորելու ելաւ, ¯զոր Տէրը օծեր էր Աքաաբի
8 տունը բնաջինջ ընելու համար: Ու երբ Յէու
¯Աքաաբի տանը վրայ Աստուծոյ վճիռը ի գործ
կը դնէր, ‡Յուդայի իշխանները և Ոքոզիայի ծա-
ռայութիւն ընող Ոքոզիայի եղբօրորդիները
9 գտաւ, ու զանոնք մեռուցց: Եւ Ոքոզիան ալ
փնտռեց, որ Սամարիայի մէջ պահուած էր. ու
զանիկա բռնեցին և Յէուի բերելով մեռուցին,
ու զանիկա Թաղեցին, քանզի ըսին, Անիկա ¯Տէրը
բոլոր սրտով խնդրող Յովսափատի որդին է: Ու
Ոքոզիայի տունէն ոեւէ չկար՝ որ Թագաւորու-
թիւնը պահելու կարող ըլլար:
10 Իսկ Ոքոզիայի մայրը Գոթողիա իր որդւոյն
մեռնիլը տեսնելով՝ ելաւ, ու Յուդայի տանը բո-
լոր Թագաւորական սերունդը բնաջինջ ըրաւ:
11 Բայց †Թագաւորին աղջիկը Յոսաբէթ Ոքոզիայի
որդին Յովաղը առաւ, ու Թագաւորին սպան-
նուած որդիներուն մէջէն գողցաւ զանիկա, և
անոր դայեակին հետ անկողիններուն սենեակին
մէջ դրաւ զանիկա. ու այսպէս Յովրամ՝ Թագա-
ւորին աղջիկը, Յոյիադա քահանային կինը Յո-
սաբէթ, Ոքոզիայի քոյրը ըլլալով՝ Գոթողիայի
12 երեսէն պահեց, որ զանիկա չմեռցուց: Եւ Յով-
անանց հետ վեց տարի Աստուծոյ տանը մէջ
պահուեցաւ. ու երկրին վրայ Գոթողիա Թագա-
ւորութիւն կ'ընէր:

ԳԼ. ԻԳ

1 Յոյիադա ամէն բան կարգի դնելով՝ Յովաղ Թագա-
ւոր կը նստեցնէ. 12 Գոթողիա կը սպանուի. 16 Յոյիա-
դա Աստուծոյ երկրպագութիւն ընելը կը վերահաստատէ:

Ու ¯եօթներորդ տարին Յոյիադա ուժով-
ցաւ, դաշնակցութեամբ իրեն հետ առնելով
հարիւրապետները, Յերոամի որդին Ազարիան, և
Յովհանանի որդին Իսմայէլը, ու Ովբէդի որդին
Ազարիան, և Ադայիայի որդին Մաասիան, ու
2 Զիքրիի որդին Եղիսափատը: Եւ անոնք Յուդայի
մէջ պտըտեցան, ու Յուդայի ամէն քաղաքներէն
Ղեւտացիները ու Իսրայէլի տոհմերուն իշխան-
3 ները ժողվեցին, ու Երուսաղէմ եկան: Եւ բոլոր
ժողովը Աստուծոյ տանը մէջ Թագաւորին հետ
դաշնակցութիւն ըրին. ու Յովէադա անոնց ըսաւ,
Ահա Թագաւորին որդին Թագաւոր պիտի ըլլայ,

† ՆԲԷ. ձեղքեցին
ձ ԳԼ. իգ. 7:
ե ԳԼ. իբ. 1 Ի՛ՇՈՒԵ Ոքոզիա, էհ իբ. 6 Ազարիա,
զ Հմր. 15:
է ԳԼ. ժգ. 14:
ը Նրեմ. իբ. 18:
‡ ՆԲԷ. առանց վտխտքի գնաց

¯ գ Թագ. ը. 24, ևն: Տես ԳԼ. իա. 17: Հմր. 6:
ի ԳԼ. իա. 17:
ՙ Ըստ Աստ. Ա Ագ-Ք. Ըստ-քանուելկու. տես նաև գ Թագ. ը. 26:
լ ԳԼ. իա. 6:
խ գ Թագ. ը. 28, ևն:

Ա գ Թագ. թ. 15:
† ՆԲԷ. Ռամոթի
‡ կ՚ըսէ, Ոքոզիա. Հմր. 1. Ա ՚ի՛ Յովրամ. ԳԼ. իա. 17:
Ղ Դատ. ժգ. 4: գ Թագ. ժբ. 15: ԳԼ. ժ. 15:
Ե գ Թագ. թ. 21:
Ճ գ Թագ. թ. 6, 7:

Ի գ Թագ. ժ. 10, 11:
ձ գ Թագ. ժ. 13, 14,
ե Տես գ Թագ. թ. 27:
զ ԳԼ. ժէ. 4:
է գ Թագ. ժա. 1, ևն:
ը գ Թագ. ժա. 2:
——
¯ գ Թագ. ժա. 4, ևն:

ինչպէս Տէրը Բ*Դաւիթի որդիներուն համար ըսաւ։
4 Զեր ընելու բանը այս է. ձեր երրորդ մասը, թէ՛ քահանաներէն և թէ՛ Ղեւտացիներէն, Հշաբաթ օրը մտնողները, դռներուն պահպանութիւնը
5 ընեն. Ու չէր երրորդ մասը թագաւորին տունը, ու երրորդ մասը հիման դուռը ըլլան. բայց բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը տանը գաւիթներուն
6 մէջ կայնէ. Իսկ Տէրոջը տունը՝ քահանաներէն ու Ծառայութիւն ընող Ղեւտացիներէն զատ ոբէլ մարդ չմտնէ. անոնք թող մտնեն, քանզի անոնք սուրբ են. և բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը
7 պահպանութիւնը պահեն. Ու Ղեւտացիք ամէն մարդ իր ղէնքը ձեռքը բռնած՝ թագաւորին բոլորտիքը կայնին, ու տունը մտնողը մեռցուի. և թագաւորին հետ ըլլալ անոր մտած ու ելած
8 տեղը։ Ու Ղեւտացիք ու բոլոր Յուդա Յովիադա քահանային բոլոր պատուիրածին պէս ըրին. և ամէն մէկը իր մարդիկը առաւ, թէ՛ շաբաթ օրը մտնողները թէ՛ շաբաթ օրը ելլողները. քանզի Յովիադա քահանան Էդասակարգութիւնները
9 չարձակեց։ Եւ Յովիադա քահանան Գաւիթ թագաւորին նիզակները, սպարները ու վահանները, որոնք Աստուծոյ տանը մէջ էին, հարիւ-
10 րապետներուն տուաւ. Եւ բոլոր ժողովուրդը, ամէն մարդ իր ղէնքը ձեռքը, տանը աջ կողմէն մինչև ձախ կողմը, սեղանին ու տանը քով թա-
11 գաւորին բոլորտիքը կայնեցուց։ Եւ թագաւորին որդին հանեցին, ու Ներոր վրայ դրին թագը ու վկայութիւնը, ու զանիկա թագաւոր ըրին. և Յովիադա ու անոր որդիները զանիկա օծեցին, ու ըսին, Կեցցէ թագաւոր։
12 Իսկ Գոթոդիա, լսելով ժողովուրդին ձայնը որոնք կը վազէին ու թագաւորը կ'օրհնէին,
13 Տէրոջը տունը ժողովուրդին եկաւ. Ու տեսաւ որ ահա թագաւորը իր սիւնին քով պահէն մուտքը կայներ էր, և զօրապետները ու փողերը թագաւորին քով էին, ու երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրախանալով՝ փողեր կը հնչեցնէին ու երգեցողները երգի նուագարաններով ու Բ*երաժշտապետները օրհնութիւններ կ'երգէին. այն ատեն Գոթոդիա իր հանդերձները պատռեց, ու ըսաւ, Դաւաճանութի՛ւն է, դաւաճանութի՛ւն։
14 Եւ Յովիադա քահանան զօրքին վրայ եղող հարիւրապետները հանեց, ու անոնց ըսաւ, Անոնք կարգերուն մէջէն հանեցէք, ու սուր ետեւէն գացողը սրով մեռցուի. (քանզի քահանան ըսեր էր, Զանիկա Տէրոջը տանը մէջ մի մեռցնէք։)
15 Եւ անոր վրայ ձեռքերնին երկնցուցին ու երբ անիկա թագաւորական տանը Ընդերու դռնէն ներս կը մտնէր, զանիկա հոն մեռցուցին
16 Եւ Յովիադա իրեն ու բոլոր ժողովուրդին ու թագաւորին մէջտեղ դաշնակցութիւն ըրաւ,
17 որպէս զի Տէրոջը ժողովուրդը ըլլան։ Եւ բոլոր ժողովուրդը Բահաղի տունը մտան, ու զանիկա կործանեցին, և անոր սեղանները ու կուռքերը կոտոր կոտոր ըրին, ու Բ*Բահաղի քուրմը, Մատթանը, սեղաններուն առջև սպաննեցին։ Եւ Յո-
18 վիադա Ղեւտացի քահանաներուն ձեռքով Դաւթի Տէրոջը տանը վրայ ժողոված Տէրոջը տանը պաշտօնեաները դրաւ, որպէս որ Էմովսէսի օրէնքին մէջ գրուածին պէս՝ Տէրոջը ողջակէզներ մատուցանեն ուրախութեամբ ու երգով, ինչ-
19 պէս Դաւթի սահմաներ էր։ Եւ Բ*դռնապաններուն Տէրոջը տանը դռները կայնեցուց, որպէս զի ինչևիցէ կերպով անմաքուր եղող մէկ
20 չմտնէ։ Ու անիկա հարիւրապետները ու ազնուականները և ժողովուրդին իշխանները ու երկրին բոլոր ժողովուրդը առաւ, ու թագաւորը Տէրոջը տունէն իջեցուց. և բարձր դռնէն թագաւորին տունը մտան, ու թագաւորը նստեցուցին թագաւորութեան աթոռին վրայ։ Ու
21 երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրախացաւ, և քաղաքը հանդարտութեան մէջ էր. ու Գոթոդիան սրով մեռցուցին։

ԳԼ. ԻԴ

1 Յովաս ութ կերպով կը կառավարէ ժողովուրդը՝ Յովիադայի բոլոր օրերուն մէջ. 4 կը հրամայէ որ տաճարը նորոգեն։ 15 Յովիադայի մահը ու պատուաւոր թաղումը։ 17 Յովաս կռապաշտութեան կ'ինայով՝ Յովիադայի որդին Զաքարիան կը մեռցնէ։ 23 Ասորիները կը կոտորեն Յովասը, ու անոր ծառաները Զարատ ու Յովզաբատ կը մեռցընեն զանիկա։ 27 Ամասիա անոր տեղ կը յաջորդէ։

Յովաս ութ տարեկան էր երբ թագաւորեցաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քառասուն տարի թագաւորութիւն ըրաւ. ու անոր մօրը անունը
2 Սբէիա էր՝ Բ*երսաբէէ։ Եւ Յովաս՝ Յովիադա քահանային բոլոր օրերուն մէջ Բ*Տէրոջը
3 առջև ուղղութիւն ըրաւ։ Ու Յովիադա անոր երկու կին առնել տուաւ. ու տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ։
4 Եւ ասկէ հետը Յովաս ուզեց որ Տէրոջը
5 տունը նորոգէ։ Ու քահանաները ու Ղեւտացիները ժողվեց, և անոնց ըսաւ, Յուդայի քաղաքները երթաք, ու ձեր Աստուծոյն տունը նորոգելու համար Բ*բոլոր Իսրայէլէ տարուէ տարի ատակ ժողվեցէք, ու այս գործը շուտով ըրէք։
6 բայց Ղեւտացիք շուտով չըրին։ Բ*Եւ թագաւորը Յովիադա իշխանը կանչեց, ու անոր ըսաւ, Տէրոջը ծառային, Բ*Մովսէսի, ու Իսրայէլի ժողովքին Վկայութեան խորանին համար պարտ տուրքը ինչո՞ւ համար Ղեւտացիներէն չպահանջեցիր, որ Յուդայէ ու Երուսաղէմէ բերեն։
7 (Քանզի Եանօբէն Գոթոդիա ու անոր որդիները Աստուծոյ տունը սուրբ էին, ու Տէրոջը տանը

Բ բ Թագ. է. 12։ գ Թագ. բ. 4։ թ. 5։ Գլ. զ. 16։ է. 18։ իա. 7։
ք ա Մն. թ. 25։
ր ա Մն. իգ. 28, 29։
Ե Տես ա Մն. իգ. և իե։
Ղ բ Օր. ժէ. 18։
Ե ա Մն. իե. 8։
• Եբր. ուսուցիչները
ը Նէեմ. գ. 28։
Ը բ Օր. ժգ. 9։
Ժ ա Մն. իգ. 6,30, 31։ իգ. 1։
Ի Թու. իը. 2։
Լ ա Մն. իե. 2, 6։
Խ ա Մն. իգ. 1, եւն։
Ծ դ Թագ. ժա. 19։
——
Կ դ Թագ. ժա. 21։ ժբ. 1, եւն։
Բ Տես Գլ. իգ. 5։
Ք դ Թագ. ժբ. 4։
Ր դ Թագ. ժբ. 7։
Ե Ել. լ. 12, 13, 14, 16։
Ղ Թու. ա. 50։ Գործ. է. 44։
Ե Գլ. իա. 17։

բոլոր Ըառբը բաները Բահպղիմի Նուիրեր էին։)
8 Եւ Թագաւորը հրամայեց. Բռ անառակ մը շինե-
ցին, ու զանիկա Տէրոջը տանը դրանը դուրսի
9 կողմը դրին։ Եւ Յուդայի մէջ ու Երուսաղէմի
մէջ մունետիկ կանչել տուին, որ Աստուծոյ
ծառային, Մովսէսի, անապատին մէջ Իսրայէլի
10 պղծութիւնքը Տէրոջը բերեն։ Եւ բոլոր իշ-
խանները ու բոլոր ժողովուրդը ուրախացան, ու
բերին անառակին մէջ ձգեցին, մինչև որ անիկա
11 լեցուեցաւ։ Ու երբ անառակը Ղեւտացւոց ձեռ-
քով Թագաւորին վերակացուներուն կը տար-
ուէր, և էանոնք կը տեսնէին որ առակը շատ-
ցեր է, Թագաւորին դրագիրը ու մեծ քահանա-
յին վերակացուն կու գար, և անառակը կը պար-
պէին, ու զանիկա վերցնելով իր տեղը կը դար-
ձընէին. օրէ օր այսպէս կ'ընէին, ու շատ առակ
12 ժողվեցին։ Եւ Թագաւորը ու Յովհիտպա զանիկա
Տէրոջը տանը ծառայութեան գործը ընողներուն
կու տային. ու անոնք Տէրոջը տունը նորոգելու
համար՝ վարձքով քարհատներ ու հիւսեր կը
բռնէին. ու Տէրոջը տունը ամրացնելու համար՝
երկաթագործներուն ու պղնձագործներուն ալ
13 կու տային։ Եւ բանուորները կ'աշխատէին. ու նո-
րոգութեան գործը անոնց ձեռքով կատարուե-
ցաւ. ու Աստուծոյ տունը իր ձևին բերելով՝
14 զանիկա ամրացուցին։ Ու երբ նորոգութիւնը լմնե-
ցուցին, մնացած առակը Թագաւորին ու Յովհի-
պդայի առջև բերին. Նոր անոթ Տէրոջը տանը
համար անօթներ, պաշտօնեին ու ողջակէզներուն
համար սկիներ ու խնկամաններ, և ոսկի ոս-
կիէ ու արծաթէ սկիներ շինեցին. ու Յովհի-
պդայի բոլոր օրերը Տէրոջը տանը մէջ միշտ ող-
ջակէզներ կը մատուցանէին։
15 Եւ Յովհիպդա ծերացած ու օրերը լեցուած
ըլլալով մեռաւ. ու մեռած ատեն հարիւր երե-
16 սուն տարեկան էր։ Եւ զանիկա Դաւիթի քա-
ղաքին մէջ Թագաւորներուն հետ թաղեցին.
քանզի անիկա Իսրայէլի մէջ Աստուծոյ ու անոր
տանը համար գործութիւն ըրեր էր։
17 Եւ Յովհիպդայի մեռնելէն ետքը Յուդայի իշ-
խանները եկան, ու Թագաւորին խոնարհութիւն
ըրին, այն ատեն Թագաւորը անոնց մտիկ ըրաւ.
18 Ու իրենց հայրերուն Տէր Աստուծոյն տունը
թողուցին, և էԱստարովթի կուռքերուն ու
չաստուածներուն ծառայութիւն ըրին. և Յու-
դայի ու Երուսաղէմի վրայ բարկութիւն եկաւ
19 իրենց այս յանցանքին համար։ Սակայն անոնց
մարգարէներ դրկեց, որպէս զի զանոնք Տէրոջը
դարձնեն. ու անոնց վկայութիւն ըրին, բայց
անոնք մտիկ չըրին։
20 Եւ Յովհիպդա քահանային որդւոյն Զաքա-

ըհայի վրայ Հոգին եկաւ, ու անիկա ժողովուրդին մէջ բարձր տեղ մը կայնեցաւ. ու անոնց ըսաւ, Աստուած այսպէս կ'ըսէ, Ինչո՞ւ համար Տէրոջը պատուիրանքներուն կը խոտորիք. դուք բնաւ յաջողութիւն պիտի չգտնէք, քանզի դուք Տէրը մերժեցիք, ան ալ
21 ձեզ պիտի մերժէ։ Եւ անոնք անոր դէմ դաւա-
դրանեցան, ու զանիկա Թագաւորին հրամանով
Տէրոջը տանը գաւիթին մէջ քարերով քար-
22 կոծեցին։ Եւ Յովաս Թագաւորը անոր հօրը Յո-
վհիպդայի իրեն ըրած բարերարութիւնը չյիշե-
լով՝ անոր որդին մեռցուց. ու անիկա մեռած
ատենը ըսաւ, Տէրը տեսնէ ու դատէ։
23 Եւ հետեւեալ տարին Ասորւոց զօրքը անոր
դէմ ելլելով Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ
եկան, ու ժողովուրդին բոլոր իշխանները մեռ-
ցուցին, ու անոնց բոլոր աւարը Դամասկոսի
24 Թագաւորին դրկեցին։ Ասորւոց զօրքը քիչ մար-
դոցմով եկաւ, բայց Տէրը խիստ շատ զօր
զօրքը անոնց ձեռքը մատնեց. քանզի անոնք
իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը թողուցեր էին։
Այսպէս Աբիայեանը Աստուածներուն դատաստանը
25 ի գործ դրին Յովասի վրայ։ Ու երբ անոնք դա-
ցին անկէ, մեծ հիւանդութիւններու մէջ ձգե-
լով զանիկա, անոր ծառաները անոր դէմ դա-
ւաճանութիւն ըրին Յովհիպդա քահանային որ-
դիներուն սրեանը համար, ու զանիկա իր ան-
կողնին մէջ սպաննեցին, ու մեռաւ. ու զա-
նիկա Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին. բայց
թագաւորաց գերեզմաններուն մէջ չթաղեցին։
26 Եւ անոր դէմ դաւաճանութիւն ընողները
սոնք էին. Ամմոնացի կնոջ Սամեթի որդին
Զաբատ, ու Մովաբացի կնոջ Սամոթիթի որ-
27 դին Յովզաբատ։ Եւ անոր որդիներուն համար,
ու իր քով Աստուծոյ տունը շինութեանը հա-
մար, ու Աստուծոյ տանը նորոգութեանը հա-
մար՝ ահա Թագաւորաց գրքին յիշատակարա-
նին մէջ գրուած է։ Ու անոր տեղ անոր որ-
դին Ամասիա թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԻԵ

1 Ամասիա իր թագաւորութեան սկիզբը ոտիկ վարմունք
կ'ունենայ. 3 դատաստանութիւն ընողներուն որդոյ դա-
տաստան կ'ընէ. 5 Եզովմայեցւոց վրայ երթալու համար՝
Իսրայէլացիներէն զօրաց գունդ մը վարձքով կը բռնէ,
սակայն մէկ մարգարէի մը խօսքով կը տուած հարիւր
տաղանդը կորնցնելով, այն զօրքերը ետ կը դրկէ. 11
Եզովմայեցիները կը յաղթէ. 10, 13 Իսրայէլացիները՝
իրենց ետ դրկուելուն վրայ նեղանալով՝ իրենց տուները
գարձած ատեններնին Յուդայի քաղաքները կը կոտորեն։
14 Ամասիա Եզովմի Աստուածներուն կը ծառայէ, ու
մարգարէին կ'անարգէ։ 17 Յովաս գրգռելով ինք
իր կործանումը պատճառ կ'ըլլայ. 25 Ամասիայի թագաւո-
րութեան օրերը. 27 Անոր դաւաճանութեամբ սպաննուիլը։

ը դ Թագ. ժբ. 4։
ը դ Թագ. ժբ. 9։
ժ Հմր. 6։
ի դ Թագ. ժբ. 10։
ա Տես դ Թագ. ժբ. 13։
ի դ Թագ. ժզ. 23։
ձ Գաս. ե. 8։ Գլ. ժԲ. 2։ իբ. 13։ իԲ. 8։ լբ. 25։
ղ Գլ. լղ. 15։ Եզեկ. է. 25, 26։ իե. 4։
ճ Գլ. ժե. 1։ ի. 14։
յ Թագ. ժզ. 41։
ղ Գլ. ժե. 2։
ճ Մատ. իզ. 35։ Գոր. է. 57, 58։
ն Եբր. խնդրէ
շ դ Թագ. ժբ. 17։
ո Ղեւտ. իզ. 8։ Բ Օր. լբ. 30։ Ես. լ. 17։
չ Ղեւտ. իզ. 25։ Բ Օր. իբ. 25։
պ Գլ. իբ. 8։ Ես. ժ. 5։
ջ դ Թագ. ժբ. 20։
ռ Հմր. 21։
ս դ Թագ. ժբ. 21 Ի'ըսուէ Յովասաբատ։
վ դ Թագ. ժբ. 18։
տ Եբր. հիմնեը
ր դ Թագ. ժբ. 21։

Ամմոնիա [a]քանըհինգ տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանըմէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Յովտան էր, ու Երուսաղէմացի էր։
2 Եւ Տէրոջը առջև ուղղութիւն ըրաւ, ըստ ոչ
3 կատարեալ սրտով։ [b]Ու երբ թագաւորութիւնը անոր վրայ հաստատուեցաւ՝ իր ծառաները մեռցուց, որոնք իր
4 հայրը թագաւորը սպաններ էին. Բայց անոնց որդիները չմեռցուց, ինչպէս Մովսէսի օրինաց գիրքին մէջ գրուած է. ու Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով, [c]Տղոց չպիտի հանուի հայրերը չմեռցուին, ու հայրերուն չպիտի հանուի տղաքը չմեռցուին, հապա ամէն մարդ իր յանցանքին համար պիտի մեռցուի։
5 Եւ Ամմոնիա Յուդան ժողվեց, ու անոնց տոհմերուն վրայ հազարապետներ ու հարիւրապետներ դրաւ բոլոր Յուդայի ու Բենիամինի մէջ, և զանոնք [d]քսան տարեկանէն վեր համրեց, ու պատերազմի ելլող և նիզակ ու վահան կրող երեք հարիւր հազար ընտիր զօր գտաւ։
6 Ու անիկա հարիւր տղայոց արծաթով Իսրայէլէ հարիւր հազար զօրաւոր կտրիճ վարձքով
7 բռնեց։ Եւ Աստուծոյ մարդ մը եկաւ անոր ու ըսաւ, Ով թագաւոր, Իսրայէլի զօրքը քեզի հետ չելթայ. քանի Տէրը Իսրայէլի հետ, այ-
8 սինքն բոլոր Եփրեմի որդիներուն հետ, չէ. Բայց եթէ դուն երթալ կ'ուզես, այնպէս ըրէ, ան պատերազմի համար ուժովցիր, [e]Աստուած թշնամիին առջև պիտի կործանէ քեզ, քանի [f]օգնելու ու կործանելու զօրութիւնը Աստուծոյ
9 ձեռքն է։ Եւ Ամմոնիա Աստուծոյ մարդուն ըսաւ, Հապա [g]ինչպէս ընելու է այն հարիւր տաղանդը զոր ես Իսրայէլի զօրքին տուի. ու Աստուծոյ մարդը ըսաւ, [h]Տէրը քեզի անկէ աւելին
10 կրնայ տալ։ Եւ Ամմոնիա Եփրեմէ իրեն եկող դունդերը զատեց, որպէս զի իրենց տեղը երթան. ու անոնք Յուդայի վրայ խիստ սրդոզեցան, ու տասնիկ բարկութեամբ իրենց տեղը դարձան։
11 Եւ Ամմոնիա ուժովցաւ ու իր զօրքը հանեց, ու [i]Աղի ձորը գնաց, և Սէիրի որդիներէն տասը
12 հազարը զարկաւ, Ու տասը հազարն ալ Յուդայի որդիները ողջ գերի առին, և քարաժայռին գլուխը տարին, ու զանոնք քարաժայռին գլխէն վար ձգեցին, ու ամէնն ալ կտոր կտոր եղան։
13 Եւ այն զօրքերը՝ զորոնք Ամմոնիա հետ դրկեց, որպէս զի իրեն հետ պատերազմի չերթան, Յուդայի քաղաքներուն վրայ յարձակեցան՝ Սամարիայէ մինչև Բեթորոն, ու անոնցմէ երեք հազար մարդ մեռցուցին, և շատ աւար առին։
14 Ու երբ Ամմոնիա եդոմացիներէն դարձաւ, [j]Սէիրի որդիներուն աստուածները բերաւ. ու զանոնք կանգնեց, որպէս զի [k]իրեն աստուածներ ըլլան. և անոնց առջև երկրպագութիւն կ'ընէր, ու անոնց խունկ կը ծխէր։
15 Ու Տէրոջը բարկութիւնը Ամմոնիայի վրայ բորբոքեցաւ, և անոր մարգարէ մը դրկեց՝ ըսելով, Դուն [l]ինչո՞ւ փնտռեցիր էն ժողովուրդին աստուածները՝ որոնք չկրցան իրենց ժողովրդին վրէնց ձեռքէդ ազատել։ Ու երբ անոր հետ կը խօսէր, թագաւորը ըսաւ անոր, Մի՞թէ քեզ թագաւորի խորհրդակից դրին. լաւ կիջիր, [m]չըլլայ որ քեզ զարնեն։ Եւ մարգարէն լռեց. ու ըսաւ, Գիտեմ որ Աստուած խորհեր է քեզ կորնցնել, որովհետև իմ խրատիս մտիկ չընելով այդ բանը ըրիր։
17 Եւ [n]Յուդայի Ամմոնիա թագաւորը խորհուրդ ըրաւ, ու Իսրայէլի թագաւորին, Յեհուի որդւոյն Յովաքազի որդւոյն Յովասի, հետ դրկեց՝ ըսելով, Եկուր, երես երեսի տեսնուինք։ Եւ Իսրայէլի Յովաս թագաւորը Յուդայի Ամմոնիա թագաւորին հետ դրկեց ու ըսաւ, Լիբանանի փուշը Լիբանանի եղեւնափայտին պատգամ դրկեց՝ ըսելով, Քու աղջիկդ իմ տղաս կին տուր. բայց Լիբանանի մէջ եղող գազանը անցաւ, ու փուշը կոխկռտեց։ Դուն, Ահա եդոմը մը զարկի, ըսիր, ու քու սիրտդ քեզ բարձրացնելով հպարտացուց. հիմա քու տունդ նստիր. քանի՞ւ համար չարութեան խառնուիս, որ իյնաս դուն ու քեզի հետ Յուդա ալ։ Բայց Ամմոնիա մտիկ չըրաւ. քանի [o]տասիկա Աստուածմէ եղաւ, որպէս զի զանոնք էդեմէ [p]ձեռքը մատնէ, հնդոմմայեցւոց աստուածները
21 փնտռելնուն համար։ Ուստի Իսրայէլի Յովաս թագաւորը ելաւ. և ինք ու Յուդայի Ամմոնիա թագաւորը Յուդայի Բեթսամիսին մէջ երես
22 երեսի տեսնուեցան։ Եւ Յուդա Իսրայէլի առջև յաղթուեցաւ, ու ամէն մարդ իր վրանը
23 փախաւ։ Եւ Իսրայէլի Յովաս թագաւորը՝ Յովաքազի որդւոյն Յովասի որդին Ամմոնիան, Յուդայի թագաւորը, Բեթսամիսի մէջ բռնեց, ու զանիկա Երուսաղէմ տարաւ. ու Եփրեմի դռնէն մինչև Անկեան դուռը՝ Երուսաղէմի պարսպին
24 չորս հարիւր կանգունը փլցուց։ Եւ բոլոր ոսկին ու արծաթը, և Աստուծոյ տան մէջ գտնուած՝ Աբդեդոմի քովի բոլոր սամանները, ու թագաւորին տանը գանձերը, և պատանդներ ալ առաւ, ու Սամարիա դարձաւ։
25 Եւ Յուդայի թագաւորը, [q]Յովաս որդին Ամմոնիա, Իսրայէլի թագաւորին Յովաքազի որդւոյն Յովասի մեռնելէն ետքը տասնըհինգ տարի
26 ապրեցաւ։ Ու Ամմոնիայի միւսոյդ պատմութիւնը, առաջինը ու վերջինը, ահա Յուդայի ու Իսրայէլի թագաւորներուն գիրքին մէջ գրուած է։ Եւ Ամմոնիա երբ Տէրոջը հետեւելէն

[a] դ Թագ. ժդ. 1, ևն։
[b] Տես դ Թագ. ժդ. 4։ Հմր. 14։
[c] դ Թագ. ժդ. 5, ևն։
[d] ք Օր. իդ. 16։ դ Թագ. ժդ. 6։ Եզեկ. ԺԸ. 30։ Եզեկ. ԺԸ. 20։
[e] Թագ. ա. 3։
[f] Գլ. ի. 6։
[g] Առակ. Ժ. 22։
[h] դ Թագ. ժդ. 7։
[i] Տես Գլ. իբ. 23։
[j] Ել. ի. 3, 5։
[k] Սպր. պղ. 5։
[l] Հմր. 11։
[m] կամ, ինչո՞ւ
[n] ա Թագ. ք. 25։
[o] դ Թագ. ժդ. 8, 9, ևն։
[p] դ Թագ. ժդ. 15։ Գլ. իբ. 7։
[q] Հմր. 14։
Տես Գլ. իա. 17։ իբ. 1, 6։
[r] դ Թագ. ժդ. 17։

խոտորեցաւ, անոր դէմ երուսաղէմի մէջ դատաստանութիւն ըրին. ու անիկա Լաբիս փախաւ.
28 բայց անոր հետեւէն Լաբիս մարդ ղրկեցին, և զանիկա հոն մեռցուցին։ Ու թիերով վերցուցին, ու զանիկա իր հայրերուն հետ †Յուդայի քաղաքին մէջ թաղեցին։

ԳԼ. ԻԶ

1 Ոզիա կը թագաւորէ, ու Զաքարիայի օրերը Տէրոջը հետեւելուն համար յաջողութիւն կը գտնէ։ 16 Անիկա հպարտութեամբ քահանայից պաշտօնին ձեռք կը զարնէ. անոր համար բորոտութեամբ կը պատժուի։ 22 Ոզիա կը մեռնի, ու Յովաթամ անոր տեղ կը յաջորդէ։

Եւ բոլոր Յուդայի ժողովուրդը ¯Ոզիան առին, որ տասնըվեց տարեկան էր, ու զանիկա
2 իր հօրը Ամասիայի տեղ թագաւոր դրին։ Ասիկա Ելաթը շինեց, ու թագաւորին իր հայրերուն հետ քնանալէն ետքը զանիկա Յուդայի ետ
3 դարձուց։ Ոզիա տասնըվեց տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ յիսունուերկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ, և անոր մօրը անունը Յեքէլիա էր, ու Երուսաղէմցի
4 էր։ Եւ անիկա Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ,
5 իր հօրը Ամասիայի բոլոր ըրածին պէս։ Ու †Աստուծոյ տեսիլքներուն հմուտ եղող Զաքարիայի օրերը †ԷյԱստուած կը խնդրէր. և Տէրը խնդրած օրերը Աստուած անոր յաջողութիւն կու տար։
6 Ու ելաւ †Փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրաւ. և Գէթի պարիսպը, Յաբնէի պարիսպը ու Ազոտոսի պարիսպը փլցուց. և Ազոտոսի և-ա-ւ-ի-ն
7 մէջ ու Փղշտացւոց ¯ր-բ-ե-ւ-ե-ր-ո-ն մէջ քաղաքներ շինեց։ Եւ Աստուած անոր օգնութիւն ըրաւ †Փղշտացւոց դէմ, ու Գուր-բահղ բնակող Արաբացւոց դէմ ու Մաոնացւոց դէմ։
8 Եւ Ամմոնացիք Ոզիային †պնծաներ կու տային. ու անոր անունը մինչև Եգիպտոսի մուտքը տարածուեցաւ, քանզի անիկա խիստ ուժեղցաւ։
9 Եւ Ոզիա Երուսաղէմի մէջ՝ †Անկեան դրանը վրայ, ու Ձորի դրանը վրայ և պարսպին դարձուածքին վրայ աշտարակներ շինեց, ու զանոնք
10 ամրացուց։ Եւ անապատին մէջ աշտարակներ շինեց, ու շատ ջրհորներ փորեց. քանզի անիկա դաշտի մէջ ու հովիտի մէջ շատ անասուններ, ¯ լեռնակողմը նաև Կարմէղոս լեռը երկրագործներ ու այգեգործներ ունէր. քանզի երկ-
11 րագործութիւնը կը սիրէր։ Ու Ոզիա՝ Յեիէլ դպրապետին ու Մաասիա սահմանին ձեռքով համրուած թիւին համեմատ, թագաւորին իշխաններէն Անանիայի ձեռքին տակ՝ գունդով
12 պատերազմի ելլող զօրքեր ունէր։ Բոլոր զօրաւոր կտրիճներուն տոհմապետներուն թիւը եր-

† կամ, Դաւթի. ը թագ. ժզ. 20։

——

¯ ը թագ. ժզ. 21, 22։ ժէ. 1, ևն։
‡ Ներ. խա. 15։ Դան. ա. 17։ ը. 19։ ժ. 1։
ֆ Տես Գլ. խզ. 2։
պ Ես. ժզ. 29։
ր Գլ. խա. 16։
ս ը թագ. ը. 2։ Գլ. ժէ. 11։
վ ը թագ. ժզ. 13։ Նէեմ. գ. 13, 19, 32։ Զաք. ժզ. 10։
տ ը Օր. ը. 15։
ր ը Օր. ը. 14։ Գլ. իե. 19։
- ԵՒՐ. ապականութիւն
ջ ը թագ. ժզ. 12, 13։
ռ ա Մն. գ. 10։
ւ Թուա. ժզ. 40։ ժը. 7։
ք Ելս. ւ. 7, 8։
ֆ Թուա. ժը. 10։ ը թագ. ե. 27։
և Եսթ. գ. 12։
օ ը թագ. ժե. 5։
ֆ Ղեւ. ժզ. 46։ Թուա. ե. 2։
ղ Եսա. 1։
ճ ը թագ. ժե. 7։ Ես. գ. 1։

——

ԳԼ. ԻԷ

1 Յովաթամ բարի վարմունք ունենալով կը յաջողի։ 5 Ամմոնացիները կը հնազանդեցնէ։ 7 Յովաթամի թագաւորութեան օրերը։ 9 Աքազ անոր տեղ կը յաջորդէ։

Յովաթամ ՚քառասնհինգ տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնըվեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը ա-
2 նունը Յերուսա էր, ու Սադովկի աղջիկն էր։ Եւ իր Տէրոջը առջև ուղղութիւն ըրաւ. ըստ Տէրոջը ամէնը
3 ու Իւզզողաբդը տակաւին ապականած էր։ Ա-
4 սիկա Տէրոջը տանը ամէնէն բարձր դուռը շինեց, ու Ոփեղի պարսպին վրայ շատ քաղաքներ, ու անտառնե-
5 րու մէջ բերդեր ու աշտարակներ շինեց։ Եւ ա-նիկա Ամմոնի որդիներուն թագաւորին հետ պատերազմ ըրաւ, ու զանոնք յաղթեց. և նոյն տարին Ամմոնի որդիները հարիւր տաղանդ արծաթ, ու տասը հազար քոռ ցորեն, և տասը հազար քոռ գարի տուին անոր. այսպէս երկրորդ ու երրորդ տարին ալ Ամմոնի որդիները բերին անոր։
6 Եւ Յովաթամ զօրացաւ, վասն զի իր ճամբաները իր Տէր Աստուծոյն առջև շիտակեց։
7 Ու Յովաթամի մնացորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր պատերազմները ու ճամբաները ահա Իսրայէլի ու Յուդայի թագաւորաց գիրքին մէջ
8 գրուած են։ Անիկա թագաւոր եղած տարիները քսանհինգ տարեկան էր, ու տասնվեց տարի
9 Երուսաղէմի մէջ թագաւորութիւն ըրաւ։ ՚Եւ Յովաթամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու զանիկա Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին և անոր որդին Աքազ անոր տեղ թագաւորեց։

ԳԼ. ԻԸ

1 Աքազ չար վարմունք ունենալով՝ Աստիներէն խիստ շատ նեղութիւն կը կրէ։ 6 Յուդայեանները Իսրայէլացիներէն դերի կը տարուին, բայց Ովդեդ մարգարէին խրատովը նա կը զրկուին։ 16 Աքազ Ասորեստանի թագաւորէն օգնութիւն կը խնդրէ, բայց անկէ օգուտ մը չգտնէր։ 22 Իր նեղութեան ատենը ալ աւելի կռապաշտութեան կը հետեւի։ 26 Աքազ կը մեռնի, ու Եզեկիա անոր տեղ կը յաջորդէ։

Աքազ ՚քսան տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնըվեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և իր հօրը Դաւիթի պէս
2 Տէրոջը առջև ուղղութիւն չըրաւ. Հապա Իսրայէլի թագաւորաց ճամբաներուն մէջ քալեց, ու
3 Բնահատիմի ձաւալածոյ կուռքեր շինեց։ Եւ անիկա ՚Ենոմի որդւոյն ձորին մէջ խունկ կը ծխէր, ու իր որդիները կրակով սրբեց՝ այն ազ-

գերուն գարշելի սովորութիւններուն համեմատ, զորոնք Տէրը Իսրայէլի որդիներուն առջևէն
4 վռնտեց։ Եւ բարձր տեղերը, ու բլուրներու վրայ, և ամէն կանանչ ծառերու տակ զոհ կը մատուցանէր ու խունկ կը ծխէր։
5 Եւ ՚Հանոր Տէր Աստուածը զանիկա Ասորւոց թագաւորին ձեռքը մատնեց. ու Եզանիկա զարկին, և անկէ խիստ շատ գերիներ առին, ու Դամասկոս տարին. Նաև Իսրայէլի թագաւորին ձեռքը մատնուեցաւ, որ զանիկա մեծ հարուա-
6 ծով զարկաւ։ Եւ ՚Բեմելեայի որդին Փակէհ մէկ օրուան մէջ Յուդայէ հարիւր քսան հազար մեռցուց, որոնց ամէնն ալ զօրաւոր կարիճներ էին. քանզի իրենց Հայրերուն Տէր Աստուածը
7 թողուցեր էին։ Ու Եփրեմէ Զէքրի անունով զօրաւոր մարդ մը թագաւորին որդին Մաասիան և պալատին հոգաբարձուն Եղրիկամը ու թագա-
8 ւորին փոխանորդը Եղկանան մեռցուց։ Եւ Իսրայէլի որդիները իրենց Եղբայրներէն, կիներ ու տղաքներ ու աղջիկներ, երկու հարիւր հազար գերի տարին. և անոնցմէ շատ աւարներ առին, ու աւարը Սամարիա տարին։
9 Եւ հոն Տէրոջը մէկ մարգարէն կար Ովդեդ անունով, որ Սամարիա եկող զօրքին դիմաց ելաւ ու անոնց ըսաւ, Այ ահա Հայրերուն Տէր Աստուածը Յուդայի վրայ բարկանալուն համար զանոնք ձեր ձեռքը մատնեց. ու մեռցուցիք զանոնք այնպէս բարկութեամբ որ երկինք
10 հասաւ։ Եւ հիմա կը մտածէք որ Յուդայի ու Երուսաղէմի որդիները ձեզի ծառաներ ու աղախիններ ընէք. չէ՞ որ ձեր Տէր Աստուածոյն առջև
11 միայն դուք յանցաւոր կ'ըլլաք։ Ու հիմա լսեցէք ինծի եղբայրներուդ առիք. Էքանդի Տէրոջը
12 սաստիկ բարկութիւնը ձեր վրայ է։ Ու Եփրեմի որդիներուն իշխաններէն Յոհանանի որդի Ազարիա, Մեսեղոմոթի որդի Բարաքիա, Սեղղումի որդի Եզեկիա ու Ադդէյի որդի Ամասայի պա-
13 տերազմէն եկողներուն դէմ կեցան, Եւ անոնց ըսին, Գերիները հոս մի բերէք. քանզի մենք Տէրոջը առջև յանցաւոր ըլլալով՝ դուք կ'ուզէք աւելի ալ մեր մեղքերուն ու մեր յանցանքներուն վրայ աւելցնել. վասն զի մեր յանցանքը շատ է, ու Իսրայէլի վրայ սաստիկ բարկութիւն կայ։
14 Ան ատեն պատերազմականները իշխաններուն ու բոլոր ժողովրդին առջև թողուցին գերիները
15 ու աւարը։ Եւ ՚Բերէնց անուններով յիշատակ մարդիկը ելան, ու գերիները առին, ու բոլոր մերկ եղողները աւարէն հագուցին. անոնց հանդերձներ ու կօշիկներ հագուցին, կերակուր կերցուցին ու խմցուցին ու իւղով օծեցին. և բոլոր տկարները

— դ Թագ. ԺԶ. 32, ևն։
Բ դ Թագ. ԺԶ. 35։
Գ Գլ. լդ. 14։ Նէեմ. գ. 26։
Դ դ Թագ. ԺԶ. 38։

——

— դ Թագ. Ժգ. 2։
Բ Դասա. բ. 11։
Գ Ել. լդ. 17։ Դ.Օր. ԺԲ. 4։
Դ դ Թագ. իգ. 10։
Ե Դ.Օր. Ժը. 21։ դ Թագ. Ժգ. 3։ Գլ. լդ. 6։
Զ Սա. Է. 1։
Է դ Թագ. Ժգ. 5, 6։
Ը դ Թագ. ԺԶ. 27։
Թ Գլ. Ժա. 4։
Ժ Սաղ. կթ. 26։ Սա. Ժ. 5։ խէ. 6։ Եզեկ. իև. 12, 15։ իզ. 2։ Աբդ. 10, ևն։ Զաք. ա. 15։
ԺԱ Նգր. Բ. 6։ Յայտ. Ժբ. 5։
ԺԲ Դ.Օր. խԷ. 39, 42, 43 46։
ԺԳ Յակ. բ. 13։
ԺԴ Հմր. 12։
ԺԵ դ Թագ. գ. 22։ Առակ. իե. 21, 22։ Դ.Օր.գ. 27։ Հռովմ. Ժբ. 20։

էշերու վրայ հեծցնելով Հարմաւենեայ քաղաքը
Երիքով տարին անոնց եղբայրներուն քով, ու
իրենք Սամարիա դարձան։
16 Ահն առեն Աքազ Թագաւորը Ասորեստանի
Թագաւորներուն պատգամ ղրկեց, որպէս զի իրեն
17 օգնութիւն ընեն. Վասն զի Եդոմացիք նորէն
եկեր էին, ու Յուդան գերելով գերիներ տարեր
18 էին։ Փղշտացիք ալ, դաշտի մէջ ու Յուդայի
Հարաւային կողմը եղող քաղաքներուն վրայ
յարձակելով, Բեթ-սամիւսը, Այեղոնը, Գադե-
րոթը, Սոքովը ու անոր գեղերը, և Թամնան ու
անոր գեղերը, և Գամզովը ու անոր գեղերը առեր
19 ու հոն բնակեր էին։ Վասն զի Տէրը Իսրայէլի
Թագաւորին Ահազի պատճառաւ Յուդան նկուն
ըրաւ. որովհետեւ անիկա Յուդան *գլխէ հանեց",
20 ու Տէրոջմէ ապստամբեցաւ։ Ու Ասորեստանի
Թագլաթ-փոլասար Թագաւորը անոր եկաւ, ու
զանիկա նեղեց. բայց անոր օգնութիւն չըրաւ։
21 Վասն զի Թէգլաթ Աքազ Տէրոջը տունէն ու Թա-
գաւորին և իշխաններուն տուներէն †ընծաներ
առաւ, ու Ասորեստանի Թագաւորին տուաւ,
բայց անիկա օգնութիւն չըրաւ անոր։
22 Ու իր նեղութեանը մէջ՝ ա՛լ աւելի Տէրոջը
23 դէմ մեղք կը գործէր. այսպիսի ‡ոչ ‡ըն էր Ա-
քազ Թագաւորը. Ու §անիկա զոհեր կը մատու-
ցանէր Դամասկոսի աստուածներուն որոնք զինք
զարկեր էին. վասն զի ըսաւ, Ասորւոց Թագաւոր-
ներուն աստուածներուն անոնց օգնութիւն ըն-
ծայեն համար՝ անոնց զոհ մատուցանեմ, որպէս զի
Ինձի օգնութիւն ընեն. բայց անոնք իրեն ու բո-
24 լոր Իսրայէլի աւերումին պատճառ եղան։ Ու
Աքազ Աստուծոյ տանը անօթները ժողվեց, ու
զանոնք կտորտեց, Ու Տէրոջը տանը դռնները գո-
ցեց, ու Երուսաղէմի ամէն անկիւնները իրեն աե-
25 ղաններ շինեց։ Ու Յուդայի ամէն քաղաքներուն
մէջ բարձր տեղեր շինեց, որպէս զի ուրիշ աստ-
ուածներու խունկ ծխէ, ու իր հայրերուն Տէր
Աստուածը սրդոզցուց։
26 "Ու անոր մնացորդ պատմութիւնը ու բոլոր
վարմունքը, առաջինը ու վերջինը, ահա Յուդայի
ու Իսրայէլի Թագաւորներուն գիրքին մէջ գրու-
27 ած են։ Ու Աքազ իր հայրերուն հետ քնա-
ցաւ. ու զանիկա Երուսաղէմ քաղաքին մէջ
Թաղեցին, բայց Իսրայէլի Թագաւորներուն գե-
րեզմանները չտարին. և անոր որդին Եզեկիա անոր
տեղ Թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԻԹ

1 Եզեկիայի բարի Թագաւորութիւնը։ 3 Անիկա բարե-
պաշտութիւնը նորէն կը հաստատէ։ 5 Ղեւտացիները կը
յորդորէ։ 12 Անոնք ալ իրենց անձը սրբելով Տէրոջը
տունը կը մաքրեն։ 20 Եզեկիա հանդիսաւոր պահք կը
մատուցանէ, ու այս գործին մէջ Ղեւտացիները աւելի
յօժարամիտ կը գտնուին քան թէ քահանաները։

Եզեկիա *թագաւորեցնց տարեկան էր երբ Թա-
գաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանըինը
տարի Թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը ա-
2 նունը Աբիա էր, ու †Զաքարիայի աղջիկն էր։ Ե-
անիկա իր հօրը Դաւթի բոլոր ըրածին պէս Տէ-
րոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ։
3 Անիկա իր Թագաւորութեան առաջին տար-
ւոյն առաջին ամիսը †Տէրոջը տանը դռնները բա-
4 ցաւ, ու զանոնք նորոգեց։ Ու քահանաները ու
Ղեւտացիները բերել առաւ, ու զանոնք արե-
5 ւելեան հրապարակին մէջ ժողվեց, Ու անոնց
ըսաւ, Ինձի մտիկ ըրէք, ով Ղեւտացիներ, †Հի-
մա պրծուեցէք, ու ձեր հայրերուն Տէր Աստու-
ծոյն տունը սրբեցէք, և պղծութիւնը սրբարա-
6 նէն դուրս հանեցէք. Վասն զի մեր հայրերը ապըս-
տամբեցան, ու մեր Տէր Աստուծոյն առջեւ չա-
րութիւն ըրին, ու զանիկա թողուցին. և Էրկնց
երեսը Տէրոջը խորանէն դարձուցին, ու *որսա-
7 մարհեցին զ"նէ։". Ըզրահին դռնները ալ գոցե-
ցին, ճրագները մարեցին, խունկ չծխեցին ու
առբը տեղը Իսրայէլի Աստուծոյն ողջակէզ չմա-
8 տուցին։ Անոր համար Յուդայի ու Երուսա-
ղէմի վրայ †Տէրոջը բարկութիւնը եկաւ, ու զա-
նանք Ըխտութեան, աւերման ու Խայտառակ-
կութեան մէջ ձգեց, ինչպէս հիմա ձեր աչքերովը
9 կը տեսնէք։ Ու այս պատճառաւ ահա մեր հայ-
րերը սրով ինկան, ու մեր տղաքները և աղջիկ-
10 ները ու կիները գերութեան մէջ են։ Հիմա իմ
սրտիս մէջ ‡ուխտ ունիմ, որ Իսրայէլի Տէր Աս-
տուծոյն հետ էուխտ ընեմ, որպէս զի իր սաստիկ
11 բարկութիւնը մեզմէ դառնայ։ Արդ, որդեակք
իմ, անհոգութիւն մի ընէք. վասն զի Տէրը Ձեզ
ընտրեց, որպէս զի իրեն ծառայութիւն ընելու
համար իր առջեւ կայնիք, իրեն պաշտօնեաներ ըլ-
լաք ու խունկ ծխէք։
12 Ահն առեն ոտք եղան Ղեւտացիները, այսինքն
Կահաթի որդիներէն Ամասայի որդին Մահաթ,
ու Ազարիայի որդին Յոէլ. և Մերարիի որդիներէն՝ Աբդիի որդին Կիս, ու Յալէլէլի որդին Ազա-
րիա. ու Գերսոնեացիներէն՝ Զամմայի որդին Յո-
13 ախ, և Յովաքի որդին Եդէն. Ու Եղիսափանի որ-
դիներէն՝ Սամրի ու Յեհիել. և Ասափի որդի-
14 ներէն՝ Զաքարիա ու Մաթթանիա. Ու Եմանի որ-
դիներէն՝ Յեքիէլ ու Սեմէի. և Իդիթունի որդի-
15 ներէն՝ Սեմայիա ու Ոզիէլ։ Ու իրենց եղբայր-
ները ժողվեցին ու Խարտեացան. և Թագաւորին
Հրամանովը ու ‡Տէրոջը խօսքովը §Տէրոջը տունը

† կամ, ինչ որ կայր
‡ Տես Գլ. իե. 14։
§ երեմ. խդ. 17, 18։
¶ Տես Գլ. իթ. 3, 7։
* գ Թագ. ժգ. 19, 20։ —
— գ Թագ. ժգ. 1։
† Գլ. իգ. 5։
‡ Տես Գլ. իբ. 24։ Հմր. 7։

* ա Մն. ժե. 12։ Գլ. լե. 6։
† երեմ. բ. 27։ Եզեկ. ը. 16։
* եբր. կռնակ դարձուցին
¶ Գլ. իբ. 24։
† Գլ. իգ. 18։
‡ բ Օր. իբ. 25։
§ գ Թագ. թ. 8։ երեմ. ժբ. 16։ ժթ. 8։ իե. 9, 18։ իթ. 18։
† Գլ. իբ. 5, 6, 8, 17։
‡ Գլ. ժե. 12։
§ Թուա. գ. 6։ ը. 14։ ժբ. 2, 6։
¶ Հմր. 5։
* Գլ. լ. 12։
† ա Մն. իգ. 28։

16 մաքրելու գացին։ Եւ քահանաները, մաքրելու
համար, Տէրոջը տանը ներսի կողմը մտան, ու
Տէրոջը տաճարին մէջ գտնուած բոլոր պղտեղու-
թիւնը Տէրոջը տանը գետինը հանեցին, ու Ղեւ-
տացիները զանիկա վերցուցին, որպէս զի դուրսը
17 Կեդրան հեղեղատը տանին։ Եւ առաջին ամսուն
առաջին օրը սկսան արկել։ ու ամսուն ութերորդ
օրը Տէրոջը սրահը եկան, ու Տէրոջը տունը ութ
օրուան մէջ արկեցին. և առաջին ամսուն տասն-
18 ներկուերորդ օրը լմնցուցին։ Ու Եզեկիա թագա-
ւորին մօտ գացին ու ըսին, Տէրոջը բոլոր տունը,
ու ողջակէզի սեղանը ու անոր բոլոր գործիքները,
և առաջաւորութեան հացին սեղանը ու անոր
19 բոլոր գործիքները մաքրեցինք. Ու նաև պատրաս-
տեցինք ու սրբեցինք այն բոլոր անունները, զո-
րոնք Աքազ թագաւորը իր թագաւորութեանը
ու հին անօրէնութեանը մտեն պղծեց. և ահա
անոնք Տէրոջը սեղանին առջև են։
20 Ու Եզեկիա թագաւորը կանուխ ելաւ, ու քա-
ղաքին իշխանները ժողվելով Տէրոջը տունը գնաց.
21 Եւ էր թագաւորութեանը ու սրբարանին ու Յու-
դայի համար եօթը զուարակ, եօթը խոյ ու եօթը
գառ, ու մեղքի պատարագ ըլլալու համար եօթը
նախատ բերին. և անիկա Ահարոնի որդիներուն,
քահանաներուն, հրամայեց որ զանոնք Տէրոջը սե-
22 ղանին վրայ մատուցանեն։ Ու զուարակները մոր-
թեցին, և քահանաները արիւնը առին ու սե-
ղանին վրայ սրսկեցին. և խոյերն ալ մորթեցին,
ու արիւնը սեղանին վրայ սրսկեցին. և գառներն
ալ մորթեցին, ու արիւնը սեղանին վրայ սրսկե-
23 ցին։ Ու մեղքի պատարագի նախատները թագա-
ւորին ու ժողովքին առջև բերին. և անոնք զձե-
24 ռքերնին անոնց վրայ դրին։ Ու քահանաները զա-
նանք մորթեցին, և անոնց արիւնը սեղանին վրայ
սրսկեցին զբոլոր Իսրայէլի քաւութիւն ընելու
համար. վասն զի թագաւորը ըսեր էր որ ողջա-
կէզը ու մեղքի պատարագը բոլոր Իսրայէլի հա-
25 մար մատուցանէին։ Ու Ղեւտացիները ձնծղանե-
րով, տաւիղներով ու քնարներով Տէրոջը տանը
մէջ կայնեցուց, ինչպէս Դաւիթ ու Գադ
թագաւորին տեսանողը Գադ և Նաթան մարգա-
բէն պատուիրեր էին. զվասն զի Տէրը իր մարգա-
26 բէներուն ձեռքով այսպէս հրամայեր էր։ Ու
Ղեւտացիները Դաւիթի նուագարաններովը՝ և
27 քահանաները փողերով կայնեցան։ Ու Եզեկիա
հրամայեց որ ողջակէզը սեղանին վրայ մատու-
ցանեն. ու ողջակէզին սկսած ատենը Տէրոջը օրհ-
նութիւնն ալ փողերով ու Իսրայէլի թագաւո-
28 րին Դաւիթի նուագարաններովը սկսաւ։ Ու մին-
չեւ ողջակէզին լմնալը բոլոր ժողովքը երկրպա-
գութիւն կ'ընէր, երգեցողները օրհնութիւն կ'եր-
29 գէին, և փողահարները փողերը կը հնչեցնէին։ Ո-
երբ ողջակէզ մատուցանելը լմնցուցին, զթագա-
ւորը և բոլոր քովը գտնուողները ծռելով երկրը-
30 պագութիւն ըրին։ Ու Եզեկիա թագաւորը ու
իշխանները Ղեւտացւոց ըսին որ Տէրոջը օրհնու-
թիւն երգեն Դաւիթի ու Ասափ տեսանողին խօս-
քերովը. անոնք ալ ուրախութեամբ երգեցին, ու
խոնարհելով երկրպագութիւն ըրին։
31 Ու Եզեկիա պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Հիմա ինքզինքնիդ Տէրոջը նուիրեցիք. մօտեցէք
ու Տէրոջը տունը զոհեր ու *օրհնութեան ընծա-
ներ բերէք։ Եւ ժողովքը զոհեր ու օրհնութեան
ընծաներ բերաւ. և ամէն յօժարութիւն ունե-
32 ցողը ողջակէզներ բերաւ։ Ու ժողովքին բերած
ողջակէզներուն թիւը այս էր. եօթանասուն ար-
ջառ, հարիւր խոյ — երկու հարիւր գառ. ասոնց
33 ամէնը Տէրոջը ողջակէզ ըլլալու համար էին։ Ե-
նուիրուածները վեց հարիւր արջառ ու երեք հա-
34 զար ոչխար էին։ Բայց քահանաները քիչ ու ըլ-
լալնուն համար՝ բոլոր ողջակէզներուն մորթերը
հանելու կարող չեղան, ու մինչև այս գործին
լմնալը, ու մինչև ուրիշ քահանաներուն սրբու-
Վրէնց Ղեւտացի եղբայրները իրենց օգնութեան
ըրին. զքանզի Ղեւտացիք քահանաներէն աւելի
35 յօժարութեամբ սրբուեցան. Ու նաև ողջակէզ-
ները խաղաղութեան զոհերուն *ճարպովը և ող-
ջակէզներուն *թափելու նուէրներովը մէկտեղ
շատ էին։ Այսպէս Տէրոջը տանը պաշտօնը կարգի
36 դրուեցաւ։ Ու Եզեկիա և բոլոր ժողովուրդը ու-
րախացան որ Աստուած ժողովուրդը այսպէս պատ-
րաստեց. քանզի այս բանը յանկարծ եղաւ։

ԳԼ. Լ

1 Եզեկիա կը հրամայէ որ Յուդայեանները ու Իսրայէլացիները երկրորդ ամսուն մէջ Հանդիսաւոր զատիկ ընեն։ 13 Բոլոր ժողովքը կուռապաշտութեան սեղանները կը կործանեն, ու ամանորայս օր ուրն կը պահեն։ 27 Քահանաները ու Ղեւտացիները ժողովուրդը կ'օրհնեն։

Ու Եզեկիա բոլոր Իսրայէլի և Յուդայի մէջ
դրկեց. ու Եփրեմի ու Մանասէի ալ նամակներ
գրեց, որպէս զի Երուսաղէմ Տէրոջը տունը գան,
2 ու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն զատիկ ընեն։ Ե-
թագաւորը ու անոր իշխանները ու բոլոր ժո-
ղովքը Երուսաղէմի մէջ խորհուրդ բրին, որ զա-
3 տիկը *երկրորդ ամսուն մէջ ընեն. Վասն զի ձայն
տալն կարող չէին զանիկա ընելու, քանզի բա-
ւական քահանաներ սրբուած չէին, ու ժողո-
4 վուրդը Երուսաղէմ ժողովուած չէր։ Եւ այդ
բանը թագաւորին առջև ու բոլոր ժողովքին
5 աջև հաճոյ երեւցաւ. Ու այնպէս որոշեցին, որ

ե Գլ. խը. 24։
զ Ղեւ. գ. 3, 14։
է Ղեւ. ը. 14, 15, 19, 24։ Երկ. թ. 21։
ը Ղեւ. դ. 15, 24։
† Եբր. մեղքի պատարագի պէս մատուցին

ժ Ղեւ. ժգ. 20։
ի ա Մն. ժգ. 4։ իե. 6։
լ ա Մն. իգ. 5։ իե. 1։ Գլ. ը. 14։
խ բ Թագ. իգ. 11։
ծ Գլ. լ. 12։
կ ա Մն. իգ. 5։ Ամաս. գ. 5։

հ Թագ. ժ. 8, 10։ ա Մն. ժե. 24։ ժգ. 6։
ղ Գլ. իգ. 18։
ճ Գլ. ի. 18։
ո Ղեւ. է. 12։
ձ Գլ. լի. 11։
ռ Գլ. լ. 3։

չ Ղեւ. գ. 16։
պ Թագ. ժե. 5, 7, 10։

ս Թագ. Բ. 10, 11։
բ Ել. ժբ. 6, 18։
գ Գլ. ևթ. 34։

ԵՂԱԾ Իսրայէլի մէջ Բեթաբէէէ մինչև Դան լուր
ղրկեն, որպէս զի գան ու Երուսաղէմի մէջ Իս-
րայէլի Տէր Աստուծոյն զատիկ ընեն. քանզի շատ
առեն է ի վեր գրուածին պէս ըրած չէին։
6 Եւ սուրհանդակները թագաւորին ու իշխան-
ներուն նամակներով բոլոր Իսրայէլի ու Յուդայի
գացին, ու թագաւորին հրամանին համեմատ
ըսին, Ով Իսրայէլի որդիներ, Աբրահամի, Իսա-
հակի ու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն դարձէք, ու
ան ալ պիտի դառնայ ձեզի, որ Ասորեստանի
թագաւորներուն ձեռքէն ազատելով՝ չեր երթեր
7 մնացեր էք։ Եւ Ձեր հայրերուն պէս ու ձեր ե-
ղբայրներուն պէս մի ըլլաք, որոնք իրենց հայրե-
րուն Տէր Աստուծմէն ապստամբեցան. Եան ալ
զանոնք կործանման մատնեց, ինչպէս դուք կը
8 տեսնէք։ Ուրեմն ձեր հայրերուն պէս Ձեր պա-
րանոցը մի խստացնէք. Ը՛հնազանդեցէք Տէրոջը,
ու եկէք անոր սրբարանը զոր ինք յաւիտեան սրբա-
ցած է. ու ձեր Տէր Աստուծոյն ծառայութիւն
ըրէք, Ժորպէս զի անոր սաստիկ բարկութիւնը
9 ձեզմէ դառնայ։ Քանզի եթէ դուք Տէրոջը դառ-
նաք, ձեր եղբայրները ու ձեր որդիները գերեվ-
գերի տանողներուն երեսէն էգիտութիւն պիտի
գտնեն, և այս երկիրը պիտի դառնան. վասն զի
ձեր Տէր Աստուածը Ողորմած ու գթած է. ու
եթէ Ետնոր դառնաք, ձեզմէ երես պիտի չդարձնէ։
10 Եւ սուրհանդակները Եփրեմի ու Մանասէի
երկիրը քաղաքէ քաղաք պտըտելով, մինչև Զա-
բուղոն գացին. բայց զանոնք Ժծաղր կ'ընէին ու
11 կ'արհամարհէին։ Սակայն Ասերէ ու Մանասէ
ու Զաբուղոնէ ոմանք խոնարհեցան ու Երուսա-
12 ղէմ գացին։ Յուդայի վրայ ալ Աստուծոյ
ձեռքը կար, որ անոնց մէկ սիրտ տայ, որպէս զի
թագաւորին ու իշխաններուն՝ Տէրոջը խօսքին
համեմատ պատուիրածը կատարեն։
13 Ու Երուսաղէմի մէջ բազմութիւ ժողովուրդ-
ներ հաւաքուեցան երկրորդ ամառն մէջ բազար-
14 ջակերաց ուռնը կատարելու համար, ու խիստ մեծ
ժողովք մը եղաւ։ Եւ ելան Երուսաղէմի մէջ ե-
ղող Ղովհի սեղանները ու բոլոր խունկի սեղան-
ները վերցուցին, ու Կեդրոն հեղեղատը նետեցին։
15 Ու երկրորդ ամսուն չորեքտասաներորդ օրը զա-
տիկը մորթեցին. և քահանաները ու Ղեւտացի-
ները Ժամչցան ու սրբուեցան, ու Տէրոջը տուն
16 ողջակէզներ բերին։ Եւ Աստուծոյ մարդուն Մով-
սէսի օրէնքին համեմատ, իրենց սովորութեանը
պէս, իրենց տեղը կայնեցան. քահանաները Ղեւ-
տացւոց ձեռքէն արիւնը Ի՛ՆԵՆ — կը սրսկէին։
17 Քանզի ժողովքին մէջ շատեր սրբուած չէին.
Ղեւ բոլոր մաքուր չեղողներուն համար զատկի
գառը Ղեւտացիները կը մորթէին, որպէս զի պա-
18 նեն Տէրոջը սրբեն։ Վասն զի ժողովուրդէն շա-
տերը, այսինքն Եփրեմէ, Մանասէէ, Իսաքարէ
ու Զաբուղոնէ եկողները շատերը մաքուր չէին.
Ղայց ամենայնիւ զատիկը կերան՝ գայց ոչ թէ
գրուածին համեմատ. իսկ Եզեկիա անոնց համար
աղօթք ըրաւ ու ըսաւ, Բարերար Տէրը քաւու-
19 թիւն ընէ այն բոլոր մարդոց՝ Որոնք սիրտերնին
ուղղեցին Տէր Աստուածը, իրենց Հայրերուն Աս-
տուածը, փնտռելու, թէև անոնք սրբարանին մաք
20 րութեանը համեմատ մաքրուած չըլլան։ Եւ Տէրը
Եզեկիայի աղաչքը լսեց, ու ժողովուրդին թո-
ղութիւն տուաւ։
21 Ու Երուսաղէմի մէջ գտնուղ Իսրայէլի
որդիները մեծ ուրախութեամբ եօթը օր բա-
զարջակերաց ուռնը կատարեցին. ու Ղեւտա-
ցիները և քահանաները ամէն օր բարձրաձայն
նուագարանները Տէրոջը հնչեցնելով Տէրը կ'օրհ-
22 նէին։ Ու Եզեկիա Ղբազդրութեամբ խօսեցաւ Տէ-
րոջը բարի հանճարը իմացող բոլոր Ղեւտացի-
ներուն. և ուռնին եօթը օրը խաղաղութեան զո-
հեր մատուցանելով ու Իրենց Հայրերուն Տէր
Աստուծոյն գոհութիւն տալով կ'ուտէին։
23 Եւ բոլոր ժողովքը խորհուրդ ըրին որ նորից
եօթը օր ալ ծոմ պահեն, ու եօթը օր ալ մեծ ու-
24 րախութիւն ընեն։ Քանզի Յուդայի Եզեկիա թա-
գաւորը ժողովքին Հազար զուարակ ու եօթը
հազար ոչխար պարգեւեց. իշխաններն ալ ժո-
ղովքին հազար զուարակ ու տասը հազար ոչխար
պարգեւեցին. ու շատ քահանաներ Սրբուեցան։
25 Եւ բոլոր Յուդայի ժողովքը, ու քահանաները,
ու Ղեւտացիները, և Իսրայէլէ եկողներուն բո-
լոր ժողովքը, ու Իսրայէլի երկրէն եղող և Յու-
դայի մէջ բնակող պանդուխտները ուրախացան։
26 Ու Երուսաղէմի մէջ մեծ ուրախութիւն եղաւ.
քանզի Իսրայէլի թագաւորին, Դաւիթի որդւոյն
Սողոմոնի, օրերէն ի վեր Երուսաղէմի մէջ այս-
պիսի ՈՐՓՈՒԹԻՒՆ մը եղած չէր։
27 Անկէ ետքը Ղեւտացի քահանաները ելան
ու ժողովուրդը Օրհնեցին. և անոնց ձայնը լսե-
ւեցաւ, ու անոնց աղօթքը Աստուծոյ Սուրբ
բնակարանը, երկինք, հասաւ։

ԳԼ. ԼԱ.

1 ժողովուրդը յօժար կամքով կռապաշտութիւնը կը կոր-
ծանէ։ 2 Եզեկիա կարգ կը դնէ քահանաներուն ու Ղեւ-
տացիներուն գործակատարութիւնները, ու անոնց գործերը
ու ապրուստ կը հոգայ։ 5 ժողովուրդին յօժարամտու-
թիւնը՝ զոհեր մատուցանելու ու տասանորդներ տալու
համար։ 11 Եզեկիա վերակացուներ կը դնէ տասանորդ-
ները բաժնելու համար։ 20 Եզեկիայի անկեղծ բարեպաշ-
տութիւնը։

ա երեմ. գ. 1։ ծոմել բ. 13։
բ գ Թագ. ժե. 19, 29։
գ Եզեկ. ի. 18։
դ Գլ. լթ. 8։
ե բ Օր. ժ. 16։
զ Տես ա Մն. լթ. 24։ Եզր. ժ. 19։
է Եբր. ձեռք տուէք
ը Գլ. լթ. 10։
թ Ասպ. ծգ. 46։
ժ Եզ. ւգ. 6։
ի Ես. ձե. 7։
ժա Գլ. ւզ. 16։
ժբ Գլ. ժա. 16։ Էմր. 18, 21։
ժգ Փիլ. բ. 13։
ժդ Գլ. լթ. 25։
ժե Գլ. իր. 24։
ժզ Գլ. լթ. 34։
ժէ Գլ. լթ. 34։
ժը Հմր. 11։
ժթ Ես. ժգ. 43, ևն։
ի Գլ. ժբ. 3։
ի Եբր. ժողովուրդը բժշկից
ի Եզ. ժբ. 15։ ժզ. 6։
իա Եա. լ. 2։
իբ կամ, առաքեցնող. բ Օր. ւգ. 10։ Գլ. ժէ. 9։ լե. 3։
իգ Եզր. ժ. 11։
իդ Տես գ Թագ. ը. 65։
իե Գլ. լե. 7, 8։
իզ Գլ. լթ. 34։
իէ Էմր. 11, 18։
իը Թես. գ. 23։
իթ Ասպ. կը. 5։

Ու երբ այս ամէնը լմնցաւ, հան գանուազ բոլոր Իսրայէլացիք Յուդայի քաղաքները ելան, և բոլոր Յուդայի, Բենիամինի, Եփրեմի ու Մանասէի մէջ եղող *արձանները կոտոր կոտոր ըրին, Աստարովթի կուռքերը կտրտրեցին, և բարձր տեղերը ու սեղանները փլցուցին, այնպէս որ բան մը չթողուցին. ետքը Իսրայէլի որդիները, ամէն մարդ իր ժառանգութիւնը, իրենց քաղաքները, դարձան։

2 Ու Եզեկիա Քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն դասերը հաստատեց իրենց կարգերուն համեմատ, թէ՛ քահանաներուն և թէ՛ Ղեւտացիներուն, ամէն մէկուն գործին նայելով, եղջակէզներու ու խաղաղութեան զոհերու համար, ու Տէրոջը *արահներուն դռներուն մէջ պաշտելու, գովելու ու օրհնութիւն երդելու համար։ 3 Նաև իր ստացուածքէն ողջակէզներուն համար, այսինքն, †Տէրոջը օրինաց գիրքին մէջ գրուածին պէս, առաւօտեան ու երեկոյեան ողջակէզներուն համար, և շաբաթներուն ու ամսագլուխներուն ու հանդիսաւոր օրներուն ողջակէզներուն համար, 4 թագաւորին բաժինը *ըլլէր։ Ու Երուսաղէմի մէջ բնակող ժողովուրդին հրամայեց որ Քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն բաժինը տան, որպէս զի անոնք †Տէրոջը օրէնքը 5 կարդան։ Ու երբ այս հրամանը հրատարակուեցաւ, Իսրայէլի որդիները եցորեան, գինիին, իւղին, մեղրին և բոլոր անդաստանի բերքերուն երեսպուրինները առատութեամբ բերին, ու ամէն բանին տասանորդը առատապէս բերին։ 6 Եւ Յուդայի քաղաքներուն մէջ բնակող Իսրայէլի ու Յուդայի որդիները՝ անոնք ալ արջառներուն ու ոչխարներուն տասանորդները, և իրենց Տէր Աստուծոյն նուիրած սուրբ բաներուն †տասանորդները բերին ու դիզեցին։ 7 Անոնք երրորդ ամսուն մէջ սկսան դիզել, և 8 եօթներորդ ամսուն մէջ լմնցուցին։ Ու Եզեկիա ու իշխանները եկան, ու երբ այն դէզերը տեսան՝ Տէրը ու անոր Իսրայէլ ժողովուրդը օրհնեցին։ 9 Ու Եզեկիա այն դէզերուն համար քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն հարցուց։ 10 Եւ Սադովկի տունէն եղող մեծ քահանան Ազարիա անոր պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ըկսանի որ ընծաները Տէրոջը տունը բերելու սկսան՝ կերանք, կշտացանք ու խիստ շատ ալեցաւ, վասն զի Տէրը իր ժողովուրդը օրհնեց. ու ալեցածը 11 այս առատութիւնն է։ Ու Եզեկիա հրամայեց որ Տէրոջը տանը մէջ շտեմարաններ պատրաստեն. ու պատրաստեցին։ 12 Եւ ընծաները ու տասանորդները ու սուրբ բաները հաւատարմութեամբ ներս տարին. և անոնց վերակացուն Ղեւտացի Քոնոնիա էր, ու անոր եղբայրը Սեմէի անոր փոխանորդն էր։ 13 Եւ Յեքիէլ, Ազազիա, Նահաթ, Ասայէլ, Յերիմոթ, Յովզաբատ, Եղիէլ, Յեսմաքիա, Մահաթ ու Բանեա՝ Քոնոնիայի ու անոր եղբօրը Սեմէիի ձեռքին տակ Եզեկիա թագաւորին ու Տէրոջը տանը առաջնորդին, Ազարիայի, հրամանով վերակացուներ 14 էին։ Եւ արեւելեան կողմին դռնապանը, Ղեւտացի Յեմնայի որդին Կորէ, Տէրոջը բարձրացընելու ընծաները ու ամենասուրբ բաները բաժնելու համար՝ Աստուծոյ կամաւոր ընծաներուն 15 վրայ էր. Եւ անոր հրամանին տակ էր քահանաներու քաղաքներուն մէջ՝ Եդէնի, Մինիամինի, Յեսուէ, Սեմայիայի, Ամարիայի ու Սեքենիայի յանձնուած էր, իրենց եղբայրներուն, մեծին ու պզտիկին, դասակարգութեանը նայելով ընծաները 16 բաժնելը. Նաև արդահամարին մէջ գրուած երեք տարեկանէ վեր եղող բոլոր արուներուն, որոնք օրէ օր Տէրոջը տունը կը մտնէին իրենց պահպանութիւններուն մէջ, իրենց դասակարգութիւններուն համեմատ իրենց ծառայու- 17 թիւնը *ոտքերնէ= համար. Ու նաև արդահամարին մէջ գրուած քահանաներուն, իրենց տոհմերուն համեմատ, ու Ղեւտացիներուն, որոնք վեր եղող Ղեւտացիներուն, իրենց պահպանութիւններուն ու իրենց դասակարգութիւն- 18 ներուն մէջ. Նաև արդահամարին մէջ գրուած անոնց ամէն բնտանիքներուն, կիներուն, զաւակներուն ու աղջիկներուն, այսինքն անոնց բոլոր ժողովրդին. քանզի հաւատարմութեամբ կը սրբեին 19 իրենք։ Եւ անոնց քաղաքներուն †արուարձանց արտերուն մէջ եղող Ահարոնի որդիներուն, քահանաներուն, համար՝ ամէն քաղաքի մէջ Թէբէնց անուններով յիշուած մարդիկ կային, որոնք քահանաներուն բոլոր արուներուն ու Ղեւտացւոց արդահամարին մէջ բոլոր ղբաւածներուն բաժիններ կու տային։ 20 Ու Եզեկիա բոլոր Յուդայի մէջ այսպէս ըրաւ, և իր Տէր Աստուծոյն առջեւ հաճոյ, ուղիղ ու ճշմարիտ եղածը ըրաւ։

21 Եւ իր ամէն ձեռք զարկած գործը, թէ՛ Աստուծոյ տանը ծառայութեանը համար և թէ՛ օրէնքին ու պատուիրանքին համար, իր բոլոր սրտովը իր Աստուածը փնտռելով ըրաւ ու յաջողեցաւ։

ԳԼ. ԼՐ

1 Սենեքերիմ Յուդայի վրայ կը յարձակի. իսկ Եզեկիա սիրտը ամուր բռնելով՝ իր ժողովուրդը կը քաջալերէ։ 9 Սենեքերիմ՝ թէ պատգամաւորներու միջոցով և թէ գրուածքով ըրած հայհոյութեանց դէմ՝ Եզեկիա ու Եսայի ապօթք կ'ընեն։ 21 Հրեշտակ մը Ասորեստանի բանակը բնաջինջ կ'ընէ։ 24 Եզեկիա իր հիւանդութեան ատեն աղօթելով Աստուած անոր առողջանալուն նշան մը կու տայ։ 25 Եզեկիա կը հպարտանայ, բայց Աստուծով կը խոնարհի։ 27 Անոր հարստութիւնը ու գործերը։ 31 անոր յանցանքը՝ Բաբելացիներուն նկատ առնելն։ 32 Եզեկիա մեռնելով Մանասէ անոր տեղ կը յաջորդէ։

— դ Թագ. ժբ. 4։ Գէ. լ. 14։
բ ա Մն. իդ. 6։ իդ. 1։
գ ա Մն. իգ. 30, 31։
* Եբր. բանակին
դ Թաւ իբ. և իթ։
ե Թաւ.ժբ. 8, եւն։ Նէեմ.ժգ.10։
զ Մատ. բ. 7։
է Նլ. իբ. 29։ Նէեմ. ժգ. 12։
ը Ղեւ. իկ. 30։ բ Օր. ժգ.28։
թ Մատ. գ. 10։
ժ Նէեմ. ժգ. 13։
ի Ցես. իա. 9։
լ ա Մն. իգ. 24, 27։
խ Ղեւ. իկ. 34։ Թաւ. լբ. 2։
ծ Հմր. 12, 13, 14, 15։
կ դ Թագ. ի. 3։ ——

Ա՚Ահա *բանեկին ու այս ճշմարտութենէն"
եկաւ, ու Յուդայի երէցը մտնելով պարապուր
քաղաքներուն դէմ բանակեցաւ, ու միտքը
դրած էր որ զանոնք բռնութեամբ իրեն առնէ։
2 Ու Եղեկիա տեսնելով որ Սենեքերիմ եկեր է,
3 ու Երուսաղէմի դէմ պատերազմիլ կ՚ուզէ, Իր
իշխաններուն ու զօրաւորներուն հետ խորհուրդ
ըրաւ, որ քաղաքին դուրս եղող աղբիւրներուն
ջուրերը գոցէ. և անոնք անոր օգնութիւն ըրին։
4 Ու շատ ժողովուրդ ժողվուեցաւ, ու բոլոր աղ-
բիւրները ու երկրին մէջէն անցնող հեղեղատը
գոցելին՝ ըսելով, Ինչո՞ւ համար Ասորեստանի
թագաւորները գան, ու առատ ջուր գտնեն։
5 Ու †նեցաւ ինքզինքը ուժովցուց, եւ ամէն փլած
պարիսպները շինեց, ու աշտարակները բարձրա-
ցուց, ու դուրսէն ուրիշ պարիսպ մըն ալ չինեց.
և Դաւիթի քաղաքին մէջ եղող ‡Մելօնը նո-
րոգեց, ու շատ †նիզակներ ու ասպարներ շինեց։
6 Եւ ժողովուրդին վրայ պատերազմի զօրապետ-
ներ դրաւ, ու զանոնք քաղաքին դրանը հրա-
պարակին մէջ իր քով ժողվեց, և անոնց հետ
7 †քաջալերութեամբ խօսեցաւ՝ ըսելով, ՂՁօրացէք
ու քաջասիրտ եղէք. Ասորեստանի Թագաւորին
երեսէն, ու անոր հետ եղող բոլոր բազմու-
թեանը երեսէնեմի վախնաք ու մի զարհուրիք.
վասն զի Մեզի հետ եղողները անոր հետ եղող-
8 ներէն շատուր են։ Անոր հետ †մարմնական բա-
զուկ կայ, բայց Մեզի հետ եղողը մեր Տէր Աստ-
ուածն է, որ պիտի օգնէ մեզի, ու մեր ‡պատե-
րազմներուն մէջ առաջնորդութիւն պիտի ընէ"։
Եւ ժողովուրդը Յուդայի Եզեկիա Թագաւորին
‖խօսքերէն սիրտ առաւ"։
9 †Ասկէ հետև Ասորեստանի Սենեքերիմ Թա-
գաւորը, երբ ինք ու իր բոլոր §իշխանները Լա-
քիսի վրայ էին, իր ծառաները Երուսաղէմ
ղրկեց Յուդայի Եզեկիա Թագաւորին ու Երու-
10 սաղէմ եղող բոլոր Յուդայի՝ ըսելով, ՂԱսորես-
տանի Սենեքերիմ Թագաւորը այսպէս կ՚ըսէ.
Դուք որո՞ւ ապաւինելով Երուսաղէմ **պաշար-
11 ման մէջ կը նստիք. Չէ՞ որ Եզեկիա Ձեզ գլխէ կը
հանէ, որպէս զի Ձեզ անօթութեամբ և ծարաւով
մեռնելու մատնէ, ըսելով Թէ †Մեր Տէր Աստ-
ուածը մեզ Ասորեստանի Թագաւորին ձեռքէն պի-
12 տի ազատէ։ †Ասիկա նոյն Եզեկիան չէ՞, որ անոր
բարձր տեղերը ու սեղանները վերցուց, և Յու-
դայի ու Երուսաղէմի †նախարարներուն ըսաւ, Մէյն
մէկ սեղանի առջև երկրպագութիւն ըրէք, ու

13 անոր վրայ խունկ ծխեցէք։ Չէ՞ք գիտեր Թէ ես
կիրներուս ամէն ժողովուրդներուն ի՛նչ ըրի ես
ու իմ հայրերս. միթէ այն երկիրներուն հարց
աստուածները իրենց երկիրները կրցո՞ն իմ ձեռ-
14 քէս ազատել։ Իմ հայրերուս բնաջինջ ըրած
ազգերուն բոլոր աստուածներուն ո՞րը իր ժողո-
վուրդը իմ ձեռքէս ազատելու կարող եղաւ,
որ ձեր Աստուածը ձեզ իմ ձեռքէս ազատե-
15 լու կարող ըլլայ։ Եւ հիմա Եզեկիա ձեզ չխաբէ,
ու ձեզ այդպէս գլխէ չհանէ, անոր մի հաւա-
տաք. վասն զի ազգի մը կամ Թագաւորու-
թեան մը ընաւ ամէն աստուածը իր ժողովուրդը
իմ ձեռքէս ու իմ հայրերուս ձեռքէն չկրցաւ
ազատել. ա՛ր մանց որ ձեր Աստուածը ձեզ
16 իմ ձեռքէս ազատէ։ Եւ անոր ծառաները Տէր
Աստուծոյ դէմ ու անոր ծառային Եզեկիայի
17 դէմ աւելի խօսքեր ալ ըսին։ Եւ Սենեքերիմ Իս-
րայէլի Տէր Աստուածը հայհոյելով ու անոր
դէմ խօսելով ինամակ գրեց ու ըսաւ, ՂԻնչպէս
երկիրներուն ազգաց աստուածները իրենց ժո-
ղովուրդները իմ ձեռքէս չկրցան ազատել, այն-
պէս Եզեկիայի Աստուածը իր ժողովուրդը իմ
18 ձեռքէս պիտի չազատէ։ Եւ §պարսպին վրայ
եղող Երուսաղէմի ժողովուրդին՝ †բարձր ձայ-
նով Եբրայեցերէն պոռացին, զանոնք վախցնե-
լու ու շփոթութեան մէջ ձգելու համար, որպէս
19 զի քաղաքը առնեն։ Ու Երուսաղէմի Աստուծոյն
դէմ խօսեցան՝ իրբև երկրի ժողովրդոց աստուած-
ներու դէմ, որոնք †մարդու ձեռագործ են։
20 ՂՈւ Եզեկիա Թագաւորը և †Ամովսի որդին
Եսայի մարգարէն այս բանին համար դէպ ի եր-
21 կինք աղաղակելով աղօթք ըրին։ "Եւ Տէրը
հրեշտակ մը ղրկեց, ու Ասորեստանի Թագաւո-
րին բանակին մէջ ամէն զօրաւոր կտրիճը ու
իշխանը ու զօրապետը զարկաւ. և անիկա ամօ-
թով իր երկիրը դարձաւ. ու իր աստուծոյն
տունը մտաւ, և իր երանքէն ելած որդիները զա-
22 նիկա հոն սրով մեռցուցին։ Այսպէս Տէրը Եզե-
կիան ու Երուսաղէմի բնակիչները Ասորեստանի
Սենեքերիմ Թագաւորին ձեռքէն և ամէնուն
ձեռքէն ազատեց, ու զանոնք ամէն կողմանէ
23 պաշտպանեց։ Եւ շատերը Տէրոջը ընծաներ կը
բերին Երուսաղէմ, ու Յուդայի Եզեկիա Թա-
գաւորին ալ Նպաստաւոր բաներ. ու անկէ հետը
անիկա բոլոր ազգերուն առջև †բարձրացաւ։
24 ՂԱյն օրերը Եզեկիա մինչեւ մահուան տագնաւ
հիւանդացաւ, ու Տէրոջը աղօթք ըրաւ. և Տէրը
խօսեցաւ անոր, ու ††հրաշք մը ըրաւ" անոր։
25 Ու Եզեկիա "իր ընդունած բարիքին փոխարէն

" գ Թագ. ժը. 13, ևն։ Նա-
ւղ. 1, ևն։
* կամ, հաւատարմութեամբ
ըրած գործերէն
† Նա. իբ. 9, 10։
‡ Գւ. իհ. 23։
** բ Թագ. ե. 9։ գ Թագ. թ.
24։
† կամ, սուրբը
‖ Գւ. Ը. 22։ Նա. խ. 2։
ՂՐ Օր. լա. 6։
Ղ Գւ. ի. 15։
Ը գ Թագ. գ. 16։
Ը Երեմ. ժէ. 5։ ա Թագ. դ. 4։
Ժ Գւ. ժգ. 12։ Հառմ. ը. 31։
‡ Եբր. պատերազմները պիտի
պատերազմի
‖ Եբր. խօսքերուն կռթնեցաւ
է գ Թագ. ժը. 17։
§ կամ, պարիսպը

Լ գ Թագ. ժը. 19։
: կամ, ամրոցին
Խ գ Թագ. ժը. 30։
Ճ գ Թագ. ժը. 22։
Կ գ Թագ. ժը. 33, 34, 35։
Հ գ Թագ. ժը. 29։
Յ գ Թագ. ժԲ. 9։
Ղ գ Թագ. ժԲ. 12։
Ճ գ Թագ. ժը. 26, 27, 28։
Մ գ Թագ. ժը. 28։

Յ գ Թագ. ժԲ. 18։
Ն գ Թագ. ժԲ. 15։
Շ գ Թագ. ժԲ. 2, 4։
Ո գ Թագ. ժԲ. 35, ևն։
Չ Գւ. ժէ. 5։
Պ Գւ. ա. 1։
Ջ գ Թագ. ի. 1։ Նա. լը. 1։
†† կամ, հրաշալի նշան մը
առաւ
՚ Սպ. Տժ. 12։

ընդհակառակն էմնաւոյց, վասն զի "անոր սիրտը
Հպարտացաւ. Եւասի անոր վրայ և Յուդայի
26 ու Երուսաղէմի վրայ բարկութիւն եկաւ։ ՐԲայց
Եզեկիա իր սրտին հպարտութեանը համար խո-
նարհեցաւ, թէ՛ ինք և թէ՛ Երուսաղէմի բնա-
կիչները. անոր համար Տէրոջը բարկութիւնը
ՐԵզեկիայի օրերը անոնց վրայ չեկաւ։
27 Ու Եզեկիա խիստ շատ հպարտութիւն ու
փառք ունեցաւ. և անիկա իրեն արծաթի, ոս-
կիի, պատուական քարերու, խունկերու, ա-
պարներու ու ամէն տեսակ ցանկալի անօթնե-
28 րու համար գանձարաններ շինեց. Եւ ցորենի ու
դինիի ու իւղի բերքերուն համար շտեմարան-
ներ, և ամէն տեսակ անասուններու համար
սխտաններ, ու հօտերու համար փարախներ շի-
29 նեց։ Եւ քաղաքներ շինեց իրեն, ու շատ ոչ-
խարներ ու արջառներ ստացաւ. վասն զի ՅԱս-
30 ուած խիստ շատ ստացուածք տուաւ անոր։ Ու
Ոսյս Եզեկիան Գեհոնի վերի ջրանցքը գոցեց,
ու զանիկա դէպ ի վար Դաւիթի քաղաքին
արեւմտեան կողմը ուղղեց. ու Եզեկիա իր բոլոր
գործերուն մէջ յաջողութիւն գտաւ։
31 Բայց երբ Բաբելոնի իշխաններուն դեսպան-
ները էանոր ղրկուեցան՝ երկրին մէջ եղած հրաշ-
քը հարցնելու համար, Աստուած զանիկա թո-
ղուց ՝որպէս թէ փորձէ, ու բոլոր անոր սրտին
մէջ եղածը գիտնայ։
32 Ու Եզեկիայի մնացորդ պատմութիւնը ու
անոր բարեպաշտութիւնը՝ ահա Ամովսի որդւոյն
Եսայի մարգարէին ՝մարգարէութեանը մէջ՝ ե
ՖՅուդայի ու Իսրայէլի թագաւորներուն գիրքին
33 մէջ գրուած են։ ՐՈւ Եզեկիա իր հայրերուն
հետ քնացաւ. ու զանիկա Դաւիթի որդիներ-
ուն ամէնէն բարձր գերեզմաններուն մէջ թա-
ղեցին. և բոլոր Յուդա ու Երուսաղէմի բնակիչ-
ները էպատիւ ըրին անոր իր մնհուան ատենը.
ու անոր տեղ անոր որդին Մանասէ թագա-
ւոր եղաւ։

ԳԼ. ԼԳ

1 Մանասէի չար վարմունքը։ 3 Անիկա կռապաշտութիւնը
կը հաստատէ, ու խրատ ընդունել չուզեր։ 11 Մանասէ
Բաբելոն կը տարուի. 12 ու հոն Աստուծոյ ողոքելով գե-
րութենէ կ'ազատուի. ու կը գտնայ կռապաշտութիւնը
կը կործանէ։ 18 Անոր գործերը։ 20 Մանասէ մեռնելով
Ամոն անոր տեղ կ'անցնի։ 21 Ամոնի չար վարմունքը ու
իր ծառաներէն սպաննուիլը։ 25 Ժողովուրդը այն սպան-
նող մարդիկը կը մեռցնեն ու Յոսիան թագաւոր կ'ընեն։

Մանասէ ՙտասներկու տարեկան էր երբ
թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ յիսունե-
2 հինգ տարի թագաւորութիւն ըրաւ։ Եւ անիկա
Տէրոջը Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն վռնատած
ազգերուն էգարշելի գործերուն պէս Տէրոջը առ-
3 ջև չարութիւն ըրաւ։ Ու անիկա իր հօրը եզե-
կիայի էկործանած բարձր տեղերը նորէն շինեց,
ու Բահաղիմի սեղաններ կանգնեց, և ՚Աստա-
րովթի կուռքեր շինեց. ու Երկինքի բոլոր զո-
րութիւններուն երկրպագութիւն ըրաւ, և անոնց
4 ծառայութիւն ըրաւ. Ու սեղաններ շինեց Տէ-
րոջը տանը մէջ, որու համար Տէրը ըսած էր Թէ
Ղիմ անունս յաւիտեան Երուսաղէմի մէջ պի-
5 տի ըլլայ։ Ու Տէրոջը տանը Երկու գաւիթնե-
րուն մէջ երկինքի բոլոր զօրութիւններուն սե-
6 ղաններ շինեց. Եւ անիկա Ենոմի որդւոյն Ձո-
բին մէջ ՚իր որդիները կրակէ անցուց, Ու գու-
շակութիւն, հմայութիւն և պիտութիւն կ'ը-
նէր, և ֆվհաւկներ ու նշանագէտներ ունէր. Ե
Տէրոջը առջև շատ չարութիւն ըրաւ, ու զա-
7 նիկա բարկացուց։ Եւ իր շինած քանդակեալ
կուռքը Աստուծոյ տունը դրաւ, որու համար
Աստուած Դաւիթի ու անոր որդւոյն Սողոմոնի
ըսեր էր, Իմ անունս Ոսյս տանը մէջ ու Իսրա-
էլի բոլոր ցեղերէն իմ ընտրած Երուսաղէմիս
8 մէջ պիտի դնեմ յաւիտեան. Էնս Իսրայէլի
ոտքը ևէլմէն ալ պիտի չշարժեմ այդ երկրէն
որուն մէջ ձեր հայրերը հաստատեցի. միայն
թէ անոնք զգուշութեամբ ի գործ դնեն այն
բոլոր օրէնքը, կանոնները ու դատաստանները
զորոնք Մովսէսի ձեռքով անոնց պատուիրեցի։
9 Բայց Մանասէ Յուդան ու Երուսաղէմի բնակիչ-
ները այնպէս մոլորցուց, որ Տէրոջը Իսրայէլի որդի-
ներուն առջեւէն կորնցուցած ազգերէն աւելի
10 չարութիւն ըրին։ Եւ Տէրը Մանասէի ու անոր ժո-
ղովուրդին խօսեցաւ, բայց անոնք մտիկ չըրին։
11 Ժնե Տէրը անոնց վրայ Ասորեստանի թագա-
ւորին զօրապետները բերաւ. ու Մանասէն
կարթերով բռնեցին, և զանիկա ոտնակապե-
12 րով կապեցին ու Բաբելոն տարին։ Ու անիկա
իր նեղութեան ատենը իր Տէր Աստուծոյն երե-
սը խնդրեց, և իր հայրերուն Աստուծոյն առջև
13 հոծապէս խոնարհեցաւ, Ու անոր ազօթք ըրաւ.
և Տէրը Նանոր ազօթքը ընդունեց ու անոր ազա-
չանքը լսեց, ու զանիկա Երուսաղէմ իր թագա-
ւորութեանը դարձուց։ Այն ատեն Մանասէ
14 ՚իմացաւ որ ԵՀովա է Աստուած։ Եւ ասկէ
ետքը Դաւիթի քաղաքին դուրսը, ՖԳեհոնի
արեւմտեան կողմը Հեզեղտաին մէջ, ու մինչև
Ձկանց դրան բերանը պարիսպ մը շինեց,
ՀՕփային ալ մէջը առնելով, ու զանիկա շատ
բարձրացուց, և Յուդայի բոլոր պարսպաւոր
15 քաղաքներուն մէջ զօրքի իշխաններ դրաւ։ Ու-

= Գլ. խզ. 16։ Ամբ. բ. 4։
Վ Գլ. խդ. 18։
→ երեմ. խզ. 18, 19։
ր դ Թագ. ի. 19։
ց ա Մն. խթ. 12։
— Նա. իբ. 9, 11։
ֈ դ Թագ. ի. 12։ Նա. լթ. 1։
+ բ Օր. ը. 2։
» Նա. լգ. լե. լը. և լթ։
ֆ դ Թագ. ժբ. ժթ. և ի։
— դ Թագ. ի. 21։
ք Առակ. ժ. 7։ ——
— դ Թագ. իա. 1, ևն
ֆ բ Օր. ժբ. 9։ բ Մն. իբ. 3։
ֆ դ Թագ. ժբ. 4։ Գլ. լ. 14։
լա. 1։ լբ. 12։
ֆ բ Օր. ժգ. 21։
ֆ բ Օր. ժե. 3։
ֆ բ Օր. ժբ. 11։ գ Թագ. բ.
29։ թ. 3։ Գլ. գ. 6։ է. 16։
ֆ Գլ. դ. 9։
ֆ Գ.ես. ժբ. 21։ բ Օր. ժբ. 10։
դ Թագ. իգ. 10։ Գլ. իբ. 3։
Եզեկ. իգ. 37, 39։
ֆ բ Օր. ժբ. 10, 11։
ֆ դ Թագ. իա. 6։
ֆ դ Թագ. իա. 7։
ֆ Սապ. ֆլբ. 14։
ֆ բ Թագ. է. 10։
ֆ բ Օր. իբ. 36։ Ցար լգ. 8։
ֆ Սապ. ֆէ. 10, 11։
ֆ ա Պետ. ե. 6։
ֆ ա Մն. ե. 20։ Ներ. բ. 23։
ֆ Սապ. թ. 16։ Դան. գ. 25։
ֆ գ Թագ. ա. 33։
ֆ Գլ. իէ. 3։

ոսար ասուածներըը ու կուռքը Տէրոջը տու-
նէն վերցուց, ու Տէրոջը տանը լեռանը վրայ ու-
Երուսաղէմի մէջ իր շինած բոլոր սեղանները
16 վէց՞–ց և քաղաքէն դուրս նետեց։ Ու Տէրոջը
սեղանը շինեց. և անոր վրայ խաղաղութեան ու
*շնորհակալութեան զոհեր մատուց. և Յուդայի
պատուիրեց որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն ծա-
17 ռայութիւն ընեն։ Սակայն ժողովուրդը տա-
կաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցա-
նէին, բայց միայն իրենց Տէր Աստուծոյն։
18 Եւ Մանասէի ՀՀայոցդ պատմութիւնը, ու
իր Աստուծոյն ըրած աղօթքը, ու Իսրայէլի Տէր
Աստուծոյն անունովը անոր խօսած *տեսանող-
ներուն խօսքերը ահա Իսրայէլի Թագաւորնե-
19 րուն յիշատակաց *էէրէ՞ մէջ գրուած են։ Ու
անոր աղօթքը և ընդունուիլը ու անոր բոլոր
մեղքը ու յանցանքը, և այն տեղերը՝ ուր իր
դարձի գալէն առաջ բարձր տեղեր շինեց ու
Աստարովթի կուռքեր ու քանդակուած կուռ-
քեր կանգնեց, ահա *Հոզայի ժամանակագրու-
20 թեան մէջ գրուած են։ Եւ Մանասէ իր հայ-
րերուն հետ քնացաւ. ու զանիկա իր տանը
մէջ թաղեցին. և անոր տեղ անոր որդին Ամմն
թագաւոր եղաւ։
21 Ամմն *քսանուերկու տարեկան էր երբ թա-
գաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երկու տարի
22 թագաւորութիւն ըրաւ։ Ու Տէրոջը առջև չա-
րութիւն ըրաւ իր հօրը Մանասէի ըրածին պէս.
և իր հօրը Մանասէի շինած բոլոր կուռքերուն
Ամմն զոհ մատուց, ու անոնց ծառայութիւն
23 ըրաւ։ Բայց Տէրոջը առջև չխոնարհեցաւ, ինչ-
պէս իր հայրը Մանասէ խոնարհեր էր. մանա-
24 ւանդ այս Ամմը աւելի յանցանք գործեց։ Եւ
իր ծառաները դաւաճանութիւն ըրին իրեն
25 դէմ, ու զանիկա իր տանը մէջ սպանեցին։ Ու
երկրին ժողովուրդը Ամմն թագաւորին դէմ
դաւաճանութիւն ընողներուն ամէնը սպա-
նին. ու երկրին ժողովուրդը անոր որդին Յով-
սիան անոր տեղ թագաւոր դրին։

ԳԼ. ԼԴ

1 Յովսիայի բարի թագաւորութիւնը։ 3 Անիկա կռապաշտութիւնը բնաջինջ կ'ընէ։ 8 Տաճարին նորոգութեանը ձեռք կը զարնէ։ 14 Բեղկիա քահանան օրինաց գիրք մը կը գտնէ, ու Յովսիա մարդ կը դրկէ Ողդայի՝ որ անոր վրայով Տէրոջը հարցնէ։ 23 Ողդա կը մարգարէանայ թէ Երուսաղէմ պիտի կործանի, բայց չէ թէ Յովսիայի օրերը։ 29 Յովսիա այն օրինաց գիրքը հանդիսաւոր ժողովքի մը կարդացնել տալով, Աստուծոյ հետ նորէն ուխտ կ'ընէ։

Յովսիա ութ տարեկան էր երբ թագաւոր
եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեսունըմէկ տարի
2 թագաւորեց։ Եւ անիկա Տէրոջը առջև ուղղու-
թիւն ըրաւ, ու իր հօրը Դաւիթի ճամբանե-

3 Եւ իր թագաւորութեանը ութերորդ տա-
րին երբ դեռ մանկահասակ էր, իր հօրը Դա-
ւիթի Աստուածը խնդրել սկսաւ. ու երկուտա-
սաներորդ տարին՝ Յուդան ու Երուսաղէմը
*բարձր տեղերէն, Աստարովթի կուռքերէն և
քանդակուած ու ձուլածոյ կուռքերէն մաքրել
4 սկսաւ։ Եւ Բահաղիմի սեղանները անոր
առջև կործանեցին. *ու անոնց վրայի արեգա-
կան կուռքերը կոտրտեց, և Աստարովթի կուռ-
քերը ու քանդակուած և ձուլածոյ կուռքերը
մանրեց ու փշրեց, ու անոնց զոհ մատուցանող-
5 ներուն գերեզմաններուն վրայ տանէց։ Եւ *քու-
մերուն ոսկորները անոնց սեղաններուն վրայ այ-
6 րեց, ու Յուդան ու Երուսաղէմը մաքրեց։ Եւ
Մանասէի ու Եփրեմի ու Շմաւոնի քաղաքնե-
րուն մէջ մինչև Նեփթաղիմ, *և անոնց բոլոր-
ակը եղած աւերակ տեղերը *նայելէ՞ ըրաւ։
7 Ու սեղանները և Աստարովթի կուռքերը կոր-
ծանեց, ու *քանդակուած կուռքերը մանրեց
ու փշրեց, և Իսրայէլի բոլոր երկրին մէջ եղող
բոլոր արեգական կուռքերը կոտրտեց, ու Երու-
սաղէմ դարձաւ։
8 Եւ *իր թագաւորութեանը տասներութերորդ
տարին երբ երկիրը ու *էր տունը մաքրեց, Եսե-
լիայի որդին Սափանը ու քաղաքին իշխանը
Մասէիան ու Յովաքազի որդին Յովաքը, յի-
շատակաց գործերը, դրկեց, որպէս զի իր Տէր Աս-
9 տուծոյն տունը նորոգեն։ Եւ անոնք Բեզկիա
քահանայապետին եկան. ու *Աստուծոյ տունը
բերուած առակը *տուին, զոր Ղեւտացիները,
դրան պահապանները, Մանասէի ու Եփրեմի
ձեռքէն և Իսրայէլի բոլոր մնացորդէն ու բոլոր
Յուդայէ ու Բենիամինէ ու Երուսաղէմի բնա-
10 կիչներէն ժողված էին. Եւ Տէրոջը տանը գործի
վրայ դրուած բանուորներուն ձեռքը տուին.
անոնք ալ Տէրոջը տանը մէջ գործող բանուո-
րներուն տուին զանիկա՝ տունը նորոգելու ու շի-
11 նելու համար, Աշխինքն հիւսերուն ու շինող-
ներուն տուին, որպէս զի Յուդայի թագաւորնե-
րուն աւերած տունները շինելու համար տաշուած
քարեր, ու գերաններու համար փայտեր ծա-
12 խու առնեն։ Եւ այն մարդիկը գործը հաւա-
տարմութեամբ կը բանէին. ու գործը յառաջ
տանելու համար անոնց վրայ կեցողները Մե-
րարիի որդիներէն՝ Ղեւտացի Յեթ ու Աբդիա,
և Կահաթեանց որդիներէն Զաքարիա ու Մե-
սուղամ էին. նաև Ղեւտացիները, երգոց նուա-
գարաններուն ամէն տեղեակ եղողներուն ամէնը.
13 նաև բեռնակիրներուն ու ամէն տեսակ գործը
բանողներուն վերակացուներն էին, ևս գրիչ-

ա Հմր. 3, 5, 7։
բ Ղեւ. է. 12։
գ Գլ. լբ. 12։
դ ա Թագ. ք. 9։
ե Կամ, տեսանողներուն
զ դ Թագ. իա. 18։
է դ Թագ. իա. 19, ևն։
ը Հմր. 12։
թ դ Թագ. իա. 23, 24։
ժ դ Թագ. իբ. 1, ևն։
ի Գլ. ժէ. 2։
ժա դ Թագ. ժգ. 2։
ժբ Գլ. լգ. 17, 22։
ժգ Ղեւ. իգ. 30։ դ Թագ. իգ. 4։
ժդ դ Թագ. իգ. 4։
ժե դ Թագ. ժգ. 2։
ժզ Կամ, չորքանակի անունց տուներըը փնտռեց
ժէ բ Օր. ք. 21։
ժը դ Թագ. իբ. 3։
ժթ Տես դ Թագ. ժբ. 4, ևն։
ի Եբր. տուին
իա ա Մն. իգ. 4, 5։

ները ասիկաններըը ու դռնապաններըը Ղեւտացիներէն էին։
14 Ու երբ Տէրոջը տունը բերուած առակը կը հա-
նէին, Բեզկիա քահանան Մովսէսի ձեռքով
15 գրուած Տէրոջը օրինաց գիրքը գտաւ. Ու Բեզ-
կիա պատասխան տուաւ ու Սափան դպիրին ըսաւ,
Տէրոջը տանը մէջ օրինաց գիրք մը գտայ. ու
16 Բեզկիա այն գիրքը Սափանի տուաւ։ Եւ Սափան
գիրքը թագաւորին տարաւ, ու թագաւորին պա-
տասխան բերաւ՝ ըսելով, Քու ծառաներդ իրենց
17 յանձնուած բոլոր գործը կը կատարեն. Եւ Տէրոջը
տանը մէջ գտնուած առակը հաներին, ու զանիկա
վերակացուներուն ձեռքը ու գործը բանուղնե-
18 րուն ձեռքը տուին։ Եւ Սափան դպիրը թագա-
ւորին պատմեց ու ըսաւ, Բեզկիա քահանան ինծի
գիրք մը տուաւ. ու Սափան անոր մէջէն թագա-
19 ւորին առջեւ կարդաց։ Ու թագաւորը օրինաց
խօսքերը լսածին պէս իր հանդերձները պատռեց։
20 Եւ թագաւորը Բեզկիային, ու Սափանի որդւոյն
Աքիկամի, ու Միքայի որդւոյն Աբդօնի, և Սա-
փան դպիրին, ու թագաւորի ծառային Ասայիայի
21 պատուիրեց ու ըսաւ, Գացէք ինծի համար, և
Իսրայէլի ու Յուդայի մնացորդներուն համար այս
գտնուած գիրքին խօսքերուն վրայով Տէրոջը հար-
ցուցէք. վասն զի մեր հայրերուն Տէրոջը խօսքը
չպահելուն համար, և այս գիրքին մէջ բոլոր գրը-
ուածներըը չկատարելուն համար մեր վրայ թափ-
22 ուած Տէրոջը բարկութիւնը մեծ է։ Ու Բեզկիա
և թագաւորին մերձիկը Ահասայի որդւոյն Թե-
կուայի որդւոյն Սեղղում հանդերձապահին կնոջ,
Ողբա մերգարէուհիին, գացին. և անիկա Երու-
սաղէմ Մասենայի մէջ կը բնակէր. ու անոր հետ
այնպէս խօսեցան։
23 Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Իսրայէլի Տէր Աստ-
ուածը այսպէս կ'ըսէ. Ձեզ ինծի ղրկող մարդուն
24 ըսէք, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես այս տեղին
ու անոր բնակիչներուն վրայ չարիք պիտի բերեմ,
այսինքն այն բոլոր անէծքներըը, որոնք Յուդայի
թագաւորին առջեւ կարդացուած գիրքին մէջ գըր-
25 ուած են. Որովհետեւ զիս թողուցին և ուրիշ աստ-
ուածներու խունկ ծխեցին, որպէս զի իրենց ձեռ-
քերուն բոլոր գործերովը զիս բարկացնեն. ուստի
այս տեղին վրայ իմ բարկութիւնս պիտի թափի
26 ու պիտի չմարի։ Բայց Տէրոջը հարցնելու համար
ձեզ ղրկող Յուդայի թագաւորին այսպէս ըսէք,
Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ լսած
27 խօսքերուդ համար. Որովհետեւ քու սիրտդ կակ-
ղացաւ, ու Աստուծոյ առջեւ խոնարհեցար, երբ
այս տեղին վրայ ու անոր բնակիչներուն վրայ ա-
նոր ըսած խօսքերը լսեցիր, և իմ առջեւս խոնար-
հեցար, ու հանդերձներդ պատռեցիր ու իմ առ-
28 ջեւս լացիր, ես ալ լսեցի, կ'ըսէ Տէրը։ Ահա ես
քեզ քու հայրերուդ պիտի խառնեմ, ու խաղա-
ղութեամբ քու գերեզմանիդ մէջ պիտի ամփոփ-
ուիս. և այս տեղին վրայ ու անոր բնակիչներուն
վրայ իմ բերելու բոլոր չարիքներս քու աչքերդ
պիտի չտեսնեն։ Ու անոնք թագաւորին պատաս-
խան բերին։
29 Եւ թագաւորը դրկեց, ու Յուդայի ու
30 Երուսաղէմի բոլոր ծերերը ժողվեց։ Եւ թագա-
ւորը ու Յուդայի բոլոր մարդիկը ու Երուսաղէմի
բնակիչները և քահանաները ու Ղեւտացիները
ու բոլոր ժողովուրդը, մեծէն մինչև պզտիկը, Տէ-
րոջը տունը երթան. և Տէրոջը տանը մէջ գտնուած
ուխտի գիրքին բոլոր խօսքերը անոնց ‡ առջեւ կար-
31 դաց։ Ու թագաւորը հին աեղը սեաի վրայ կայ-
նեցաւ, ու Տէրոջը առջեւ ուխտ ըրաւ, որպէս զի
այն գիրքին մէջ գրուած ուխտին խօսքերը կա-
տարելու համար Տէրոջը հետեւէն երթայ, և անոր
պատուիրանքներըը ու վկայութիւններըը ու կանոն-
32 ները բոլոր սրտով ու բոլոր հոգիով պահէ։ Ու
Երուսաղէմի ու Բենիամինի մէջ բոլոր գտնուող-
ները կայնեցուց. ու Երուսաղէմի բնակիչները
Աստուծոյ, իրենց հայրերուն Աստուծոյն, ուխ-
տին պէս ըրին։ Եւ Յովսիա Իսրայէլի որդիներուն
ամէն երկիրներէն ձրոլոր գարշութիւնները վեր-
ցուց, ու բոլոր Իսրայէլի մէջ գտնուողներուն
իրենց Տէր Աստուծոյն ծառայութիւն ընել
տուաւ. Անոր կենդանի բոլոր օրերուն մէջ իրենց
հայրերուն Տէր Աստուծմէն չխատրեցան։

ԳԼ. ԼԵ

1 Յովսիա խիստ հանդիսաւոր զատիկ մը կ'ընէ։ 20 Անիկա Փարաւոն Նեքաոնէ դրդռելով Մահեդդոյի մէջ կը սպաննուի։ 25 Յովսիայի վրայ ըսուած ողբերը։

Եւ Յովսիա Երուսաղէմի մէջ Տէրոջը զա-
տիկ բրաւ. ու զատիկը առաջին ամսուն ԺԴորեք-
2 տասաներորդ օրը մորթեցին։ Եւ քահանաները
իրենց դասպանութեանը վրայ կայնեցուց, ու
Զանոնք Տէրոջը տանը ծառայութիւնը ընե-
3 քաջալերեց։ Եւ բոլոր Իսրայէլի Էսորվեցնող
Տէրոջը նուիրուած Ղեւտացիներուն ըսաւ,
Սուրբ տապանակը Իսրայէլի թագաւորին, Դա-
ւիթի որդւոյն Սողոմոնի, շինած տունը դրէք,
Էձեր ուսերուն վրայ բեռ չըլլայ. Հիմա ձեր
Տէր Աստուծոյն ու անոր ժողովուրդին Իսրայէլի
4 ծառայութիւն ըրէք. Եւ ձեր պապտունեերովը
ու ձեր դասերովը՝ Իսրայէլի թագաւորին Դա-
ւիթի գրածին պէս Եւ անոր որդւոյն Սողոմոնի
5 գրածին պէս պատրաստ եղէք։ Եւ ձեր եղբայր-
ներուն, ժողովուրդին որդւոցը տոհմերուն, որոշ-
մունքներուն համեմատ ու Ղեւտացւոց ազգա-
տոհմերուն բաժանմունքներուն համեմատ ծարը-
6 բարանին մէջ կայնեցէք. Եւ զատիկը մորթեցէք

ե դ Թագ. իբ. 8, ևն։
զ դ Թագ. իբ. 12 Ի՛ըսուէ Աքբոր
է դ Թագ. իբ. 14 Ի՛ըսուէ Աբաս
ը դ Թագ. իգ. 1, ևն։
‡ Եբր. ականջներուն
թ դ Թագ. ժա. 14։ իգ. 3։ Գլ. ՛ղ. 13։
ժ գ Թագ. ժա. 5։
ի Եբեմ. գ. 10։

ժա դ Թագ. իգ. 21, 22։
ժբ Ել. ժբ. 6։ Եզր. դ. 19։
ժգ Գլ. իգ. 18։ Եզր. դ. 18։
ժդ Գլ. իթ. 5, 11։
ժե Բ Օր. լդ. 10։ Գլ. ե. 22։ Մաղ. բ. 7։

ժզ Գլ. և. 7։
ժէ ա Մն. իգ. 26։
ժը ա Մն. իգ. իգ. իև. և իգ.
ժթ Գլ. ը. 14։
ի Սաղ. ճլդ. 1։

ու եղբուեցէք, ու պանէ՛ք ձեր եղբայրներուն համար պատրաստեցէք, որպէս զի անոնք Տէրոջը
7 Մովսէսի ձեռքով բուած խօսքին պէս ընեն։ Եւ Յովսիա Երուսաղէմի բոլոր հոն գտնուող ժողովուրդին որդիներուն՝ հօտերէն երեսուն հազար գառ ու այծի ձագ պարգեւեց, ամէնն ալ զատկի համար, նաև երեք հազար արջառ. սոնք թագաւորին սեպ-
8 ուհածքէն էին։ Իր իշխաններն ալ ժողովուրդին, քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն յօժարութեամբ պարգեւ տուին. Աստուծոյ տանը իշխանները, Քեղկիա, Զաքարիա ու Յեքիէլ, զատկի համար երկու հազար վեց հարիւր գառ ու երեք
9 հարիւր արջառ քահանաներուն տուին։ Եւ Քոնոնիա ու անոր եղբայրները, Սեմայիա ու Նաթանայէլ, ու Ղեւտացւոց իշխանները, Ասաբիա, Յեհիէլ և Յովզաբադ, զատկի համար Ղեւտացիներուն հինգ հազար գառ ու հինգ հազար արջառ պարգեւեցին։
10 Եւ պաշտօնը պատրաստուեցաւ. ու թագաւորին հրամայածին պէս, քահանաները իրենց կարգին համեմատ ու Ղեւտացիները
11 իրենց դասերուն համեմատ կայնեցան. Եւ զատիկը կը մորթէին, ու քահանաները անոնց ձեռքէն արիւնը առնելով՝ կը սրսկէին. իսկ Ղեւտացիները մորթը
12 կը հանէին, Եւ ողջակէզ ընծան կը զատէին, ու զանոնք ժողովուրդին որդիներուն, ազգատոհմներուն համեմատ, կը բաժնէին, որպէս զի Տէրոջը մատուցանեն Մովսէսի գիրքին մէջ գրուածին պէս. արջառներուն ալ այսպէս կ'ընէին։
13 Եւ զատիկը բուն սովորութեան կրակով խորովեցին. բայց նուիրուած բանները կաթսաներով, սաներով ու տապակներով եփեցին, ու շուտով բաժնեցին զանազան բոլոր ժողովուրդին որդիներուն։
14 Եւ իրենց ու քահանաներուն համար հարը պատրաստեցին. քանզի Ահարոնի որդիները, քահանաները, մինչև գիշեր ողջակէզները ու ճարպերը մատուցանելու պ֊պաշտ էին. ուստի Ղեւտացիները իրենց համար և Ահարոնի որդիներուն, քահանաներուն, համար պատրաստեցին։
15 Իսկ Ասափի որդիները, երգեցողները, ֊Դաւիթի ու Ասափի ու Եմանի և թագաւորական տեսանող Իդիթունի պատուիրածին համեմատ իրենց տեղը՝ ու դռնապանները ֶամէն մէկ դուռը կայնէր էին. պէտք չեղաւ որ իրենց պաշտօնէն զատուին. վասն զի անոնց համար անոնց եղբայրները,
16 Ղեւտացիները, կը պատրաստէին։ Եւ Յովսիա թագաւորին հրամայածին պէս՝ այն օրը Տէրոջը ամէն պաշտօնը կարգի դրուեցաւ, զատիկը ընելու ու ողջակէզները Տէրոջը սեղանին վրայ մատուցանելու համար։ Եւ այն աստէն հոն գտնուող
17 Իսրայէլի որդիները զատիկը ու ֶբաղարջակերաց
18 տօնը եօթը օր ըրին։ Եւ Սամուէլ մարգարէին

օրերէն ի վեր Իսրայէլի մէջ ֊պատ պէս զատիկ մը չեղաւ. ու Յովսիայի ու քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն և բոլոր հոն գտնուող Յուդայի ու Իսրայէլի ու Երուսաղէմի բնակիչներուն ըրած զատկին պէս Իսրայէլի բոլոր թագաւորները ըրած
19 չէին։ Այս զատիկը Յովսիայի թագաւորութեան տասնըութերորդ տարին եղաւ։
20 Այս ամէն բաներէն ետքը, ու Յովսիայի տաճարին ֊պատրաստելէն հետոյ Եգիպտոսի Նեքաւով թագաւորը Եփրատի քով Քարքամիս ֊պատերազմելու ելաւ. ու Յովսիա զանիկա դիմաւորելու գնաց։
21 Իսկ անիկա դեսպաններ ղրկեց անոր ու ըսաւ, Ով Յուդայի թագաւոր, դուն ինծի հետ ի՞նչ գործ ունիս. ես այսօր քեզի դէմ եկած չեմ, հապա ինծի հետ պատերազմ ընող տունը դէմ. ու Աստուած ինծի հրամայեց որ շուտով ընեմ. ինծի հետ եղող Աստուածէն եա կեցիր, որպէս զի քեզ չկորսընցնէ։
22 Բայց Յովսիա իր երեսը անկէ չդարձուց, հապա անոր հետ պատերազմելու ֊համար ֶիր հագուստը փոխեց", ու մինիկ չըրաւ Նեքաւովի խօսքը, որ Աստուծոյ բերնէն էր, ու Մակեդովի
23 հովիտը պատերազմելու գնաց։ Եւ աղեղնաւորները Յովսիա թագաւորը նետով զարկին, ու թագաւորը իր ծառաներուն ըսաւ, Զիս վերցուցէք
24 սկի, վասն զի սաստիկ վիրաւորուեցայ։ ֶԵւ իր ծառաները զանիկա կառքէն հանեցին, ու իր երկրորդ կառքը հեծցնելով Երուսաղէմ տարին. և անիկա մեռաւ, ու իր հայրերուն գերեզմաններուն մէջ թաղուեցաւ. և Ըրոլոր Յուդա ու
25 Երուսաղէմ Յովսիայի վրայ սուգ ըրին։ Ու Երեմիա ֶՅովսիայի վրայ ողբ ըսաւ. ու ֶբոլոր երգեցողները, այրեր և կիներ, մինչև այսօր իրենց ողբերուն մէջ Յովսիան կը յիշեն, ու զանոնք Իսրայէլի մէջ մատուցին. և սոնա ողբերուն մէջ գրուած են։
26 Եւ Յովսիայի մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր՝ Տէրոջը օրէնքին մէջ գրուածին համեմատ
27 ըրած բարեգործութիւնը, Եւ անոր առաջին ու վերջին պատմութիւնը, սոնա Իսրայէլի ու Յուդայի թագաւորներուն գիրքին մէջ գրուած են։

ԳԼ. Լ.Ջ

1 Յովաքազ իր հօրը տեղ կը յաջորդէ. իսկ Փարաւոն Նեքաւով զանիկա աթոռէն վար առնելով՝ Եգիպտոս կը տանի իր հետը։ 5 Յովակիմ չարութիւն կ'ընէ Տէրոջը առջև, ու կապուած Բաբելոն կը տարուի։ 9 Յովաքին անոր տեղ յաջորդելով չար վարմունք կ'ունենայ, ու Բաբելոն կը տարուի։ 11 Սեդեկիա անոր տեղ կ'անցնի ու չար վարմունք կ'ունենայ. մարգարէները կ'անարգէ, ու Նաբուգոդոնոսորի դէմ կ'ապստամբի։ 14 Երուսաղէմ՝ քահանաներուն ու ժողովուրդին մեղքերուն պատճառով բաբելովին կը կործանուի։ 22 Կիւրոսին հրովարտակը։

ե Գլ. խթ. 5, 15։ Լ. 3, 15։ Եզր. գ. 20։
զ Գլ. Լ. 24։
է Նեղ. գ. 18։
ը Գլ. խթ. 22։
թ Տես Գլ. խթ. 34։
ժ Դ.Եւ. գ. 3։
ի Նե. ժբ. 8, 9։ բ Օր. ժզ. 7։
լ ա Թագ. բ. 13, 14, 15։
խ ա Մն. իե. 1, ևն։
ծ ա Մն. թ. 17, 18։ իգ. 14, ևն։
կ Նե. ժբ. 15։ ժգ. 6։ Գլ. Ե. 21։
հ դ Թագ. իգ. 22, 23։
ձ դ Թագ. իգ. 29։ Երեմ. իզ. 2։
ղ Կամ, փնտռեց
ճ դ Թագ. իբ. 30։
մ դ Թագ. իբ. 34։
յ դ Թագ. իգ. 30։
ն Զաք. ժբ. 11։
շ Ողբ. գ. 20։
ո Տես Մատ. թ. 23։

Ո՞ւ երկրին ժողովուրդը Յովսիայի որդին Յովաքազը առին, ու զանիկա իր հօրը տեղ
2 Երուսաղէմի մէջ թագաւոր դրին։ Յովաքազ քառասներեք տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք ամիս թագաւորու-
3 թիւն ըրաւ։ Ու Եգիպտոսի թագաւորը զանիկա Երուսաղէմի մէջ աւօթքն վար առաւ, ու երկրին վրայ հարիւր տաղանդ արծաթ ու մէկ տա-
4 ղանդ ոսկի հարկ դրաւ։ Ու Եգիպտոսի թագաւորը անոր եղբայրը Եղիակիմը Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ թագաւոր դրաւ, և անոր անունը Յովակիմի փոխեց. ու Նեքաւով անոր եղբայրը Յովաքազը առաւ ու Եգիպտոս տարաւ։

5 Յովակիմ Է.քսանըհինգ տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնըմէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անիկա
իր Տէր Աստուծոյն առջև չարութիւն ըրաւ։
6 ԷԱնոր վրայ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը եկաւ, ու Յեզանիկա Բաբելոն տանելու
7 համար առնակապերով կապեց։ Ընե Նաբուգոդոնոսոր Տէրոջը տանը անօթներէն առաւ, ու Բաբելոն տարաւ, ու զանոնք Բաբելոն իր տա-
8 ճարին մէջ դրաւ։ Եւ Յովակիմի մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր ըրած գարշութիւնները, և անոր վրայ գտնուածը ահա Իսրայէլի ու Յուդայի թագաւորներուն գիրքին մէջ գրուած են. ու անոր տեղ անոր որդին Էյովաքին թագաւոր եղաւ։

9 Յովաքին Ը.ութն.ամեայ տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք ամիս ու տասը օր թագաւորեց. և անիկա Տէրոջը
10 առջև չարութիւն ըրաւ։ Ու հետեւեալ տարին Ընաբուգոդոնոսոր թագաւորը ղրկեց, ու զանիկա Ժտէրոջը տաճարին պատուական սպասներովը Բաբելոն բերել տուաւ. և Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ էանոր հօրը եղբայրը Սեդեկիան թագաւոր դրաւ։

11 Սեդեկիա Է.քսանըմէկ տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնըմէկ
12 տարի թագաւորութիւն ըրաւ։ Եւ անիկա իր Տէր Աստուծոյն առջև չարութիւն ըրաւ. ոչ Տէրոջը բերանէն Երեմիա մարգարէին առ-
13 ջև չխոնարհեցաւ։ Ու Ժնաև ապստամբեցաւ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորէն, որ անոր երդումով ընել տուեր էր Աստուծոյ անունովը, ու ի՛ր պարանոցը խստացուց ու իր սիրտը կարծրացուց՝ որպէս զի Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն չդառնայ։

14 Նոյն։ Քահանաներուն բոլոր իշխանները ու ժողովուրդն ալ ազգերուն բոլոր գարշութիւններուն հետեւելով՝ խիստ շատ անօրէնութիւններ ըրին, ու Տէրոջը Երուսաղէմի մէջ սրբած տունը
15 պղծեցին։ Եւ անոնց Հայրերուն Տէր Աստուածը՝ իր ժողովուրդին ու իր բնակարանին խնայելուն համար, իր պատգամաւորներուն ձեռքով *մեծ փութով՝ պարբերաբար կը ղրկէր։
16 Բայց նոքա Աստուծոյ ղէպ պատգամաւորները կ'անարգէին, Ընոր խօսքերը կ'արհամարհէին ու Ընոր մարգարէները ծաղր կ'ընէին. մինչև որ Տէրոջը բարկութիւնը իր ժողովուրդին վրայ բորբոքեցաւ, այնպէս որ ա՛լ բժշկու-
17 թիւն չմնաց։ Եւ Ընոնց վրայ Քաղդէացւոց թագաւորը հանեց. անիկա ալ Ընոնց երիտասարդները անոնց սրբատեղին մէջ սրով մեռցուց. ու երիտասարդին ու կոյսին, ծերին ու ալեւորին չխնայեց. ամէնն ալ Տէրը անոր ձեռքը մատնեց։ Ընե Աստուծոյ տանը բոլոր մեծ
18 ու պզտիկ անօթները, ու Տէրոջը տանը գանձերը, և թագաւորին ու անոր իշխաններուն
19 գանձերը՝ ամէնն ալ Բաբելոն տարաւ։ "Եւ Աստուծոյ տունը այրեցին, ու Երուսաղէմի պարիսպը փլցուցին, ու անոր ամէն պալատները կրակով այրեցին, ու բոլոր գեղեցիկ բաները աւերե-
20 ցին։ Եւ Նաւբէն փախած մնացորդները Բաբելոն գերի տարաւ. ու մինչև Պարսից թագաւորութեանը հաստատուիլը, "Ընոր և անոր որդիներուն ծառաները եղան, Որպէս զի Երեմիայի
21 բերնով Ը.ութ.ած Տէրոջը խօսքը կատարուի, մինչև երկիրը "իր շաբաթները վայելէ։ Իր աւերման բոլոր օրերը "շաբաթ պահեց՝ մինչև եօթանասուն տարին լմննալը։

22 Ընե Պարսից Կիւրոս թագաւորին առաջին տարին, "Երեմիայի բերնով ը.ութ.ած Տէրոջը խօսքին †կատարուելուն համար", Տէրը Պարսից Կիւրոս թագաւորին հոգին արթնցուց. ու անիկա իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ հրատարակել տուաւ, ու նաև հրովարտակ գրեց՝ ըսելով,

23 "Այսպէս կ'ըսէ Կիւրոս, Պարսից թագաւորը. Երկինքի Եհովա Աստուածը երկրի բոլոր թագաւորութիւնները ինծի տուաւ. ու անիկա ինծի պատուիրեց որ Յուդայի Երուսաղէմի մէջ անոր տունը մը շինեմ։ Ձեր մէջ ալ որ անոր բոլոր ժողովուրդէն է, իր Եհովա Աստուածը իրեն հետ ըլլայ, ու թող երթայ։

ա դ Թագ. իգ. 30, ևն։
բ դ Թագ. իգ. 36, 37։
գ դ Թագ. իգ. 1։
դ Ամբ. ա. 6։
ե Տես դ Թագ. իգ. 6։ Երեմ. իբ. 18, 19։ լզ. 30։
զ դ Թագ. իգ. 13։ Դան. ա. 1, 2։ ե. 2։
է ա Մն. գ. 16 ։'ը.ութ.է ծեքտնեա
ը դ Թագ. իգ. 8։
թ դ Թագ. իգ. 10—17։
ժ Դան. ա. 1, 2։ ե. 2։
ի դ Թագ. իգ. 17։
լ Երեմ. լէ. 1։
խ դ Թագ. իգ. 18։ Երեմ. ծբ. 1, ևն։
ծ Երեմ. ծբ. 3։ Եզեկ. ժէ. 15, 18։
կ դ Թագ. ժէ. 14։
հ Երեմ. իե. 3, 4։ լե. 15։ Ղեւ. իգ. 4։
ձ Եբր. կանուխ հլլելով ու ղրկելով
ղ Երեմ. ե. 12, 13։
ճ Առակ. ա. 25, 30։
մ Երեմ. լբ. 3։ լբ. 6։ Մատ. իգ. 34։
յ Սաղ. հգ. 1։ հթ. 5։
ն բ Օր. իր. 49։ դ Թագ. իե. 1, ևն։ Եզր. թ. 7։
շ Սաղ. հգ. 20։ հթ. 2, 3։
ո դ Թագ. իե. 13, ևն։
չ դ Թագ. իե. 9։ Սաղ. հգ. 6, 7։ հթ. 1, 7։
պ դ Թագ. իե. 11։
ջ Երեմ. իէ. 7։
ռ Երեմ. իե. 9, 11, 12։ իգ. 6, 7։ իթ. 10։
ս Դ.եւ. իգ. 34, 35, 43։ Դան. թ. 2։
վ Դ.եւ. իե. 4, 5։
տ Եզր. ա. 1։
ր Երեմ. իե. 12, 13։ իթ. 10։ լդ. 10, 11, 14։
ց Կամ, կատարուելուն պէս
ւ Ես. իգ. 28։
փ Եզր. ա. 2, 3։ —

ԳԻՐՔ ԵԶՐԱՍԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Կիւրոսի հրամանը տաճարին շինութեան համար։ 5 Ժողովուրդը կը պատրաստուի Երուսաղէմ դառնալու։ 7 Կիւրոս թագաւորը տաճարին անօթները Սաբասարի կը յանձնէ,

Ե՛ Պարսից Կիւրոս թագաւորին առաջին տարին, "Երեմիայի բերնով ըսուած Տէրոջը խօսքին *կատարուելուն համար", Տէրը Պարսից Կիւրոս թագաւորին հոգին արթնցուց. Բո՛ւ անիկա իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ հրատարակել տուաւ, ու նաև գրաւոր՝ գրեց՝ ըսելով.

2 Այսպէս կ'ըսէ Կիւրոս, Պարսից թագաւորը. Երկինքի Եհովա Աստուածը երկրի բոլոր թագաւորութիւնները ինծի տուաւ. ու անիկա †ինծի պատուիրեց որ Յուդայի Երուսաղէմի մէջ
3 անոր տուն մը շինեմ։ Ձեր մէջ ով որ անոր բոլոր ժողովուրդէն է, իր Աստուածը իրեն հետ ըլլայ, ու Յուդայի Երուսաղէմը երթայ, և Իսրայէլի Եհովա Աստուածին, այն Երուսաղէմի մէջ
4 եղող †Աստուծոյն, տունը շինէ։ Ու անոր քաղաքացիները, այսինքն բոլոր մնացողները, իրենց պանդխտութեանը տեղէն արծաթով, ոսկիով, ապրուստքով ու անասուններով անոր օգնութիւն ընեն, Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյն տանը համար պրա՛ւք կամաւոր ընծաներէն զատ։
5 Այն ատեն Յուդայի ու Բենիամինի տոհմերուն իշխանները, և քահանաները ու Ղեւտացիները ոտք եղան այն բոլոր *ոգիով հետ որոնց Հոգին †Աստուած արթնցուցեր էր, որպէս զի երթան ու Երուսաղէմ եղող Տէրոջը տունը շի-
6 նեն։ Ե՛ւ անոց բոլորտիքը եղողներուն ամէնը բոլոր կամաւոր ընծաներէն զատ արծաթէ առնելիներով, ոսկիով, ապրուստքով ու անասուններով և պատուական պարգեւներով անոնց †օգնութիւն ըրին։

7 Ղո՛ւ Կիւրոս թագաւորը Տէրոջը տանը անօթները հանեց, Եղբայրք Նաբուգոդոնոսոր Երուսաղէմէ հանելով իր աստուծոյն տունը դրեր էր.
8 Պարսից Կիւրոս թագաւորը զանոնք Միթրիդատ

*ը Մն. ւղ. 22, 23։ Երեմ. իե. 12։ իթ. 10։
*ա-մ, կատարուելուն պէս
†Գլ. ե. 13, 14։
‡ Նա. Ղպ. 28։ Ես. իե. 1, 13։
†Դան. գ. 26։
†Փիլ. բ. 13։
†Սբ. Հեւքերը ուժովցուցին
ՂԳլ. ե. 14։ գ. 5։
†դ Թագ. իղ. 13։ ը Մն. իե. 11։ ը Մն. ւղ. 20։
†Նեհեմ. է. 7 կ'ըսուի Ազարիա
†Տես Նեհեմ. է. 10։
†Նեհեմ. է. 11։
ՂՆեհեմ. է. 15 կ'ըսուի Բանոյի

*դանձապետին ձեռքով Հանել տուաւ, ու զանոնք Համրանքով Յուդայի †Սանբասար նախա-
9 րապետին յանձնեց։ Եւ այս էր անոնց թիւը. երեսուն ոսկեղէն կոնք, հազար արծաթեղէն կոնք,
10 քսաներինը դանակ, երեսուն ոսկեղէն աման, չորս հարիւր տասը արծաթէ աման՝ երկրորդ
11 կարգէն, և հազարաւոր ուրիշ անօթներ։ Բոլոր ոսկիէ ու արծաթէ առնուները հինգ հազար չորս հարիւր էին։ Այն ամէնը Սանբասար Բաբելոնի գերութենէն Երուսաղէմ եղողներուն հետ հանեց։

ԳԼ. Բ

1 Գերութենէ դարձող ժողովուրդին, 36 քահանաներուն, 40 Ղեւտացիներուն, 43 Նաթինայիմներուն, 55 և Սողոմոնի ծառաներուն որդւոց թիւը. 62 նաև այն քահանաներուն՝ որոնք չէին կրնար իրենց տոհմաբանները գտնել, 64 Բոլոր ժողովքին դումարը իրենց ստացուածքներով։ 68 Անոնց ընծաները։

Ե՛ւ †Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին Բաբելոն տարած գերիներէն եղող Հգաւառի բնակիչները ատոնք էին, որոնք Երուսաղէմ ու Յուդա դարձան, ամէն մէկը իր քաղաքը.
2 Ո՛ւ Զօրաբաբէլի, Յեսուի, Նէհեմիայի, †Սարայիայի, Հռէէղիայի, Մոռդքէի, Բաղսանի, Մասփարի, Բագաւէի, Հռէումի ու Բաանայի հետ եկան։ Եւ այս էր Իսրայէլի ժողովուրդին
3 մարդոցը թիւը. Փարոսի որդիները երկու հա-
4 զար հարիւր հիսէն անասունաւորներ. Սափատիայի որդիները երեք հարիւր հիսէն անասունաւոր-
5 ներ. Արահի որդիները †հիսէն հարիւր հիսէնանասունաւորներ. Փահաթ-Մովաբի որդիները, Յեսուի ու Յովաբի որդիներէն, երկու հազար ութ
7 հարիւր տասնուերկու. Եղամի որդիները հազար
8 երկու հարիւր յիսունչորս. Զաթուի որդիները
9 ինը հարիւր քառասունհինգ. Զաքքայի որդիները եօթը հարիւր վաթսուն. Բանիի որդիները
10 եօթը հարիւր վաթսուն. Բեբայի որդիները վեց հարիւր քառասուներկու. Ազգադի որդիները հազար երկու հարիւր քսաներկու.
11 12

28

13 Ադոնիկամի որդիները վեց հարիւր վաթսունվեց.
14 Բագուէի որդիները երկու հազար հիսունվեց.
15 Ադինի որդիները չորս հարիւր հիսունչորս.
16 Ատերի որդիները Եզեկիայէ իննսունվեց.
17 Բեսէյի որդիները երեք հարիւր քսանուերեք.
18 Եյօրայի որդիները հարիւր տասներկու. (19) Հասումի որդիները երկու հարիւր քսանուերեք. 20 Գաբբէի որդիները իննսունհինգ. 21 Բեթղէհէմի որդիները հարիւր քսաներկու. 22 Նետոփայի մարդիկը հիսունվեց. Անաթովթի մարդիկը հարիւր հիսունուերեք. 23 Անաթովթի մարդիկը հարիւր քսանուերեք. 24 Ազմաւեթի որդիները քառասունուերկու. 25 Կարիաթարիմի, Կեփիրայի ու Բերովթի որդիները եօթը հարիւր քառասունուերեք. 26 Հռամայի ու Գաբայի որդիները վեց հարիւր քսանմէկ. 27 Մաքմասի մարդիկը հարիւր քսաներկու. 28 Բեթէլի ու Գայէի մարդիկը երկու հարիւր քսանուերեք. 29 Նաբաւէի որդիները հիսունուերկու. (30) Մակբիսի որդիները հարիւր հիսունվեց. 31 Միւս Բեղամի որդիները հազար երկու հարիւր հիսունչորս. 32 Հարիմի որդիները երեք հարիւր քսան. 33 Ղոդի, Ադիդի ու Ոնոյի որդիները եօթը հարիւր քսանհինգ. 34 Երիքովի որդիները երեք հարիւր քառասունհինգ. 35 Սենայի որդիները երեք հազար վեց հարիւր երեսուն։

36 Քահանաները, Յեսուէ տունէն Եդեդայիայի որդիները ինը հարիւր եօթանասունուերեք. 37 Եմմերի որդիները հազար հիսունչորս. 38 Փասուրի որդիները հազար երկու հարիւր քառասունեօթը. 39 Հարիմի որդիները հազար տասնեւեօթն էին։

40 Ղեւտացիները, Ովդուէյայի որդիներէն, Յեսուէ ու Կադմիէլի որդիները եօթանասունչորս էին։

41 Երգեցողները, Ասափի որդիները, հարիւր քսաներեք էին։

42 Դռնապաններուն որդիները, Սեղղումի որդիները, Ատերի որդիները, Տեղմոնի որդիները, Ակկուբի որդիները, Ատիտայի որդիները, Սուբայի որդիները՝ ամէնը հարիւր երեսունինն էին։

43 Նեթինիները սա՛ն էին. Սիհայի որդիները, Ասուփայի որդիները, Տարաոթի որդիները, 44 Կերոսի որդիները, Սիայի որդիները, Փադոնի որդիները, 45 Ղեբանայի որդիները, Ագաբայի որդիները, 46 Սաղմայի որդիները, Ակկուբի որդիները, Ագաբի որդիները, Սաղմայի որդիները, 47 Ղահէի որդիները, Ադինի որդիները, Գեդդէլի որդիները, Գահարի որդիները, Ռեայիայի որդիները, 48 Ռասինի որդիները, Նեկոդայի որդիները, Գազամի որդիները, Ոզայի որդիները, Փասէի որդիները, 50 Բասէի որդիները, Ասենայի որդիները, Մովնիմի որդիները, Նեփուսիմի որդիները, Բակբոկի որդիները, Ակուփայի որդիները, Արուրի որդիները, 52 Բասղոթի որդիները, Մէխիդայի որդիները, 53 Բարկոսի որդիները, Սիսարայի որդիները, Թամայի որդիները, 54 Նեսիայի որդիները, Ատեփայի որդիները. 55 Սողոմոնի ծառաներուն որդիները, Սոտէի որդիները, Սոփերեթի որդիները, Փերիդայի որդիները, 56 Յաղլայի որդիները, Դարկոնի որդիները, Գեդդէլի որդիները, 57 Սափատիայի որդիները, Ատտիլի որդիները, Փոքերեթ-սեսեփայիմի որդիները, Ամմի որդիները. 58 Բոլոր նեթինիները ու Սողոմոնի ծառաներուն որդիները երեք հարիւր իննսուերկու էին։

59 Ու Թեղմեղայէ, Թեղարսայէ, Քերուբէ, Ադդան, Եմմերէ եղողները սա՛ն էին, և իրենց հայրերուն տունը ու իրենց սերունդը, այնպէս Իսրայէլէ ըլլալնին, ցուցնելու կարող չեղան։ 60 Դալայիայի որդիները, Տուբիայի որդիները, Նեկոդայի որդիները վեց հարիւր հիսունուերկու։ 61 Եւ քահանաներուն որդիներէն՝ Աբայիայի որդիները, Ակկուսի որդիները, Բերզելիի որդիները, որ Գաղաատացի Բերզելիի աղջիկներէն կին առնելով անոնց անունով կոչուեցաւ։ Ասոնք իրենց սաղարտանութեան դիրքը փնտռեցին, բայց չկրցան գտնել. նոյնպէս անմաքուր սեպուելով քահանայութենէ արդիլուեցան, եւ 63 Աթիրսաթան անոնց ըսաւ, Մինչեւ որ Ուրիմով ու Թումիմով քահանայ մը չկայնայ, անոնք սամենասուրբ բաներէն չուտեն։

64 Ընդհանուր ժողովը միասին քառասունուերկու հազար երեք հարիւր վաթսուն հոգի էր. 65 բացի անոնց ծառաներէն ու աղախիններէն, որոնք եօթը հազար երեք հարիւր երեսունեւեօթն էին. ու անոնց մէջ երկու հարիւր այր և կին երգեցողներ կային։ 66 Անոնց ձիերը եօթը հարիւր երեսունեվց, ջորիները երկու հարիւր քառասունհինգ, 67 ուղտերը չորս հարիւր երեսունհինգ — էշերը վեց հազար եօթը հարիւր քսան էին։

68 Եւ տոհմերու իշխաններէն մէկ երբ եկան Երուսաղէմ եղող Տէրոջը տունը գացին, Աստուծոյ տանը կանգնուր ընծաներ տուին, որպէս զի զանիկա իր տեղը հաստատեն։ 69 Անոնք իրենց կարողութեանը չափ վաթսունմէկ հազար դրամ ոսկի, ու հինգ հազար մնաս արծաթ, ու հարիւր քահանայական պատմուճան տուին։ 70 Ուրեմն քահանաները ու Ղեւտացիները ու ժողովուրդէն եղողները, երգեցողները, դռնապանները և Նեթինիները իրենց քաղաքներուն մէջ, ու բոլոր Իսրայէլ իրենց քաղաքներուն մէջ բնակեցան։

ե Նէեմ. է. 24 յ'ընտրէ Ասիփ
ը Նէեմ է. 25 յ'ընտրէ Գաբաւոն։
ը Տես Հիւ. 7։
ժ ա Մն. իդ. 7։
ի ա Մն. իդ. 14։
լ ա Մն. Բ. 12։
խ ա Մն. իդ. 8։
ծ ա Մն. Բ. 2։
կ Նէեմ. է. 54։
հ գ Թագ. Բ. 21։
ձ Նէեմ. է. 57։
ղ Նէեմ. է. 59 յ'ընտրէ Ամոն։
ճ Ցես. Բ. 21, 27։ ա Մն. Բ. 2։
մ գ Թագ. Բ. 21։
յ Նէեմ. է. 61 յ'ընտրէ Ագդոն
ն բ Թագ. ժէ. 27։
շ Թոբ. գ. 10։
ո Տես Նէեմ. ը. 9։
չ Նէեմ. է. 70։
պ Ղեւ. իբ. 2, 10, 15, 16։
ջ Նէեմ. է. 66։
ռ Նէեմ. է. 70։
ս Կամ, սահմանուած կացուցած Թեանը մէջ
վ ա Մն. իգ. 20։
տ Գլ. գ. 16, 17։ Նէեմ. է. 73։

ԳԼ. Գ

1 Սեղանը կը կանգնեալ 4 Ջոհերը սեպ կը մատուցուին 7 Գործաւորները կը պատրաստուին 8 Տաճարին հիմնադրութիւնը մեծ ուրախութիւնով ու լացով կ'ըլլայ

Ու երբ եօթներորդ ամիսը հասաւ, Իսրայէլի որդիները իրենց քաղաքներուն մէջ էին. ու ժողովուրդը մէկ մարդու պէս Երուսաղէմի 2 մէջ ժողվուեցան։ Եւ Յովսեդեկեան Յեսու ու անոր քահանայ եղբայրները, և Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ ու անոր եղբայրները եկան, ու Իսրայէլի Աստուծոյն սեղանը շինեցին, որպէս որ անոր վրայ ողջակէզներ մատուցանեն, ինչպէս Աստուծոյ մարդուն Մովսէսի օրինաց 3 գիրքին մէջ գրուած է։ Ու սեղանը իր *տեղը շինեցին, վասնզի այն երկիրներուն ժողովուրդներէն կը վախնային. և անոր վրայ Տէրոջը ողջակէզներ մատուցին, Ցառաւօտեան ու երեկոյեան ողջակէզները։ 4 Եւ տաղաւարահարաց տօնը Գրուածին պէս կատարեցին. ու Եամէն օրուան ողջակէզները էբէնց թիւովը օրէ օր հրա- 5 մայուածին պէս մատուցին։ Եւ անկէ ետքը Եմշանջենաւոր ողջակէզը, ու ամսագլուխներուս ու Տէրոջը ամէն սուրբ տօներուն պղծութիւնը մատուցին. նաև այն կամաւոր ընծաները՝ զորոնք ամէն մարդ յօժար սրտով Տէրոջը կը մատու- 6 ցանէր։ Եօթներորդ ամսուն առաջին օրէն Տէրոջը ողջակէզներ մատուցանելու սկսան. բայց Տէրոջը տաճարին հիմը գետինը դրուած չէր։ 7 Եւ քարհատներուն ու հիւսերուն տուին, ու Սիդոնացւոց և Տիւրացւոց ընութիք ու խմիթք ու իւղ տուին, որպէս զի Լիբանանէ ծովով եղեւնափայտեր Յոպպէ բերեն, ինչպէս Պարսից Կիւրոս թագաւորը անոնց արտօնութիւն տուեր էր։

8 Եւ անոնց Երուսաղէմ՝ Աստուծոյ տունը գալուն երկրորդ տարին երկրորդ ամսուն մէջ, Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ, ու Յովսեդեկեան Յեսու, և անոնց միւս եղբայրները, քահանաները ու Ղեւտացիները, ու գերութենէ բոլոր Երուսաղէմ դարձողները գործը ընել սկսան, ևւ քսան տարեկանէ վեր եղող Ղեւտացիները Տէրոջը տանը գործին վրայ վերակացու դրին։ 9 Ու Եշեսու և անոր որդիները ու եղբայրները, Կադմիէլ ու անոր որդիները, †Յուդայի որդիները, — Ենադադի որդիները — անոնց որդիները ու եղբայրները, Ղեւտացիները, գործաւորներուն վրայ վերակացութիւն ընելու եկան մէկ մարդու պէս։

10 Ու երբ ճարտարապետները Տէրոջը տաճա-

1 Ընդհանրները՝ տաճարին շինութեան վրայ հրէից հետ միանակից ըլլալու չընդունուելնուն համար, կը ջանան զայն շինութիւնը խափանել 7 Արտաշէսի նամակ կը գրեն 17 Արտաշէսի պրկած հրովարտակը 23 Շինութիւնը կը խափանուի

Եւ Յուդայի ու Բենիամինի թշնամիները երբ լսեցին որ *գերութենէ եկողները Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տաճարը կը շինեն, Զօրաբաբէլի ու նահապետներուն մօտեցան, ու անոնց ըսին, Մենք ալ ձեզի հետ շինենք. քանզի մենք ալ ձեզի պէս ձեր Աստուածը կը խնդրենք, ու մեզ հոս բերող †Ասարհադոնի Ասորւոց թագաւորին օրերէն ի վեր անոր զոհ կը մատու- 3 ցանենք։ Բայց Զօրաբաբէլ ու Յեսու և Իսրայէլի միւս նահապետները անոնց ըսին, †Զվայլեր ձեզի ու մեզի որ Դիւթէլ մեր Աստուծոյն տուն շինենք. հապա Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տունը մինակ մենք պիտի շինենք, ինչպէս †Պարսից Թագաւորը, Կիւրոս թագաւորը, մեզի հրա- 4 մայեց։ Եւ հոն երկրին ժողովուրդը Յուդայի ժողովուրդին ձեռքերը կը թուլցնէին, ու զանոնք շինելէն կը խափանէին, Եւ անոնց խոր- 5 հուրդը խափանելու համար՝ վարձքով անոնց դէմ խորհրդականներ բռնեցին Պարսից Կիւրոս թագաւորին բոլոր օրերը, ու մինչև Պարսից

= Անգ. 1։ բ. 2։ Զաք. գ. 1։
Ե Մատ. ա. 12։ Ղուկ. գ. 27։
զ բ Օր. ժբ. 5։
* կամ, ——ը——ան կացութեան մէջ
է Թագ. ե. 14։
Ը Նէեմ. ը. 14, 17։ Զաք. ժգ. 16, 17։
Ղ Նէ. իգ. 16։
Ի Թագ. իթ. 12, ևն։
Ը Նէ. իթ. 38։ Թագ. իը. 3, 11, 19, 26։ իթ. 2, 8, 13։
Ը գ Թագ. ե. 6, 9։ բ Մն. բ. 10։ Գոր. ժբ. 20։
Ժ բ Մն. բ. 16։ Գոր. թ. 36։
Ի Գէ. գ. 3։
Լ ա Մն. իգ. 24, 27։
Խ Գէ. բ. 40։
† կամ, Ովդուխայի. տես գէ. բ. 40։
Ճ ա Մն. ժգ. 5, 6, 42։
Յ ա Մն. գ. 31։ ժգ. 4։ իե. 1։
Հ Նէ. ժե. 21։ բ Մն. է. 3։ Նէեմ. ժբ. 24։
Յ ա Մն. ժգ. 34։ Սապ. ձգ. 1։
Ղ ա Մն. ժգ. 41։ Եբեմ. իգ. 11։
Ճ Տես Անգ. բ. 3։

= Տես Հմր. 7, 9։
• Եբ. գերութեան որդիները
Բ գ Թագ. ժէ. 24, 32, 33։ ժթ. 37։ Հմր. 10։
Ե Նէեմ. բ. 20։
Զ Գէ. ա. 1, 2, 3։
Է Գէ. գ. 3։

Դարեհ թագաւորին թագաւորութեանը ժա-
6 մանակը։ Եւ Աստուծոյ թագաւորութեան
առեն, անոր թագաւորութեան սկիզբը, Յու-
դայի ու Երուսաղէմի բնակիչներուն դէմ ամ-
բաստանութեան գիր գրեցին։
7 Եւ Արտաշէսի օրերը Բեւեղամ, Միթրի-
դատ, Տաբէէլ ու անոնց ուրիշ ընկերները Պար-
սից Արտաշէս թագաւորին գրեցին. ու նամա-
կին գիրը †Ասորերէն գրուած էր, ու մեկնու-
8 թիւնը †Ասորերէն էր։ Հռէում հրամանատարը
ու Սամսայ դպիրը Երուսաղէմի դէմ այս կեր-
պով նամակ մը գրեցին Արտաշէս թագաւորին։
9 Այն առեն Հռէում հրամանատարը ու Սամ-
սայ դպիրը և անոնց ուրիշ ընկերները, ‡Դինա-
ցիք, Ափարսաթաքացիք, Տարփաղեցիք, Ափերսա-
ցիք, Արքեւեցիք, Բաբելոնացիք, Շուշանացիք,
10 Դաւեցիք, Եղամացիք. Եւ մեռցած ու գերը-
րնք մեծ ու պատուական Ասենափարը փոխա-
դրեց ու Սամարիայի քաղաքներուն մէջ բնա-
կեցուց, ու միւանները որոնք Գետին ափին կողմը
11 կը գտնուին, և այլն։ Այս է այն նամակին օրի-
նակը՝ զոր Արտաշէս թագաւորին ղրկեցին.

Գետին ափին կողմը բնակող քու ծառա-
12 ներդ, և այլն։ Թագաւորիդ յայտնի ըլլայ որ
ձեր կողմանէ մեզի վեր եկող Հրեաները Երուսա-
ղէմ եկան ու պարիսպներ կանգնելով ու հիմեր
ձգելով այն ապստամբ ու անիրաւ քաղաքը կը
13 շինեն։ Հիմա թագաւորիդ յայտնի ըլլայ, որ
եթէ այս քաղաքը նորէն շինուի, ու անոր պա-
րիսպները կանգնուին, անոնք Խարկ, տուրք ու
մնաք պիտի չտան. և այս պատճառաւ թագա-
14 ւորներուն վնաս տուած պիտի ըլլայ։ Ու վեր
ՖՌոճիկին պալատէն ըլլալուն համար՝ մեզի
չվայելեր որ թագաւորին վնասը տեսնենք. անոր
համար այս նամակը ղրկեցինք, ու թագաւորիդ
15 իմացուցինք. Որպէս զի քու հայրերուդ յիշա-
տակաց գիրքին մէջ փնտուի, որպէս զի այն յի-
շատակաց գիրքին մէջ գտնես ու իմանաս թէ այն
քաղաքը ապստամբ, և թագաւորներուն և գա-
ւառներուն վնասակար քաղաք մը եղած է, և
թէ հին առենը անոր մէջ դաւաճանութիւն
բրած են, ու անոր համար այս քաղաքը կործան-
16 ուեր է։ Մենք թագաւորիդ կ'իմացնենք որ եթէ
այս քաղաքը շինուի ու անոր պարիսպները հաս-
տատուին, այս պատճառաւ Գետին ափին կող-
մը բաժին պիտի չունենաս։
17 Ետ թագաւորը Հռէում հրամանատարին և
Սամսայ դպիրին ու Սամարիայի մէջ բնակող
անոնց մնացած ընկերներուն, ու Գետին ափին
կողմը եղող մնացածներուն հրովարտակ ղրկեց
այս խօսքերով.
18 Ողջոյն, և այլն։ Մեզի ղրկած նամակիդ իմ
19 առջեւս յայտնապէս կարդացուեցաւ. Ու ես
հրաման ըրի, ու փնտռեցին և գտան որ այն քա-
ղաքը հին առենէն ի վեր թագաւորներու դէմ
դրեր է, ու անոր մէջ ապստամբութիւն ու դա-
20 ւաճանութիւն եղեր է։ Ու Երուսաղէմի մէջ
զօրաւոր թագաւորներ եղած են, որոնք բոլոր
ԷԳետին Խանդիի կողմը եղողներուն վրայ կը
տիրէին. ու անոնց հարկ, տուրք ու մնաք կը
21 տրուէր։ Հիմա պատուէր տուէք որ այն մար-
դիկը արգիլեն. ու քաղաքը չշինուի, մինչև իմ
22 կողմանէս հրովարտակ մը տրուի։ Եւ պղտիկ
եղէք որ այս բանին անհոգութիւն չընէք. չըլ-
լայ որ չարութիւնը շատնայ, ու թագաւորնե-
րուն վնաս տան։
23 Ու երբ Արտաշէս թագաւորին նամակին օրի-
նակը Հռէումի ու Սամսայ դպիրին և անոնց
ընկերներուն առջև կարդացուեցաւ, արտրնօք
Երուսաղէմ գացին Հրեաներուն, և զանոնք
24 բռնութեամբ դադրեցուցին։ Այն առեն
Երուսաղէմ եղող Աստուծոյ տունը գործը ար-
գիլուեցաւ. ու մինչև Պարսից Դարեհ թագա-
ւորին թագաւորութեանը երկրորդ տարին ար-
գիլուած մնաց։

ԳԼ. Ե

1 Զօրաբաբէլ ու Յեսու Անդէէն ու Զաքարիայէն
յորդորութեամբ տաճարին շինութիւնը առաջ կը տանին։
3 Թաթանայի ու Սաթրաբուզան չեն կրնար Հրեաները
արգիլել։ 6 Անոնք Դարեհ թագաւորին նամակ կը գրեն
Հրէից դէմ։

Եւ †Անգէ մարգարէն ու Ադդովի որդին
ԷԶաքարիա մարգարէն Իսրայէլի Աստուծոյն
անունովը մարգարէութիւն ըրին Յուդայի ու
2 Երուսաղէմի մէջ եղող Հրեաներուն։ Այն առեն
ŧՍաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ ու Յովսեդեկեան
Յեսու ելան, ու Երուսաղէմի մէջ եղող Աստու-
ծոյ տունը շինելու սկսան. և Աստուծոյ մար-
գարէները անոնց հետ ըլլալով՝ անոնց օգնու-
թիւն կ'ընէին։
3 Այն առեն Եփրատ գետին ափին կողմի իշ-
խանը ‡Թաթթանայի ու Սաթրաբուզան իրենց
ընկերներովը անոնց եկան, և այսպէս ըսին. Ո՞վ
ձեզի հրաման տուաւ որ այս տունը շինէք, ու
4 այս պարիսպները կանգնէք։ Այն առեն անոնց
ըսինք թէ այս շէնքը շինող մարդոց անուններուն
5 ի՞նչ էին։ Բայց Հրէից ծերերուն վրայ Էրնոց
Աստուծոյն աչքը ըլլալով զանոնք չարգիլեցին,
մինչև բանը Դարեհի հասնի, ու անկէ §այս
նամակին համար հրովարտակ բերել տան։
6 Այս է այն նամակին օրինակը զոր Գետին
ափին կողմի իշխանը Թաթթանայի ու Սաթրա-
բուզան, ու Գետին ափին կողմը եղող Բանոնց
ընկերները Ափարսաքացիք Դարեհ թագաւորին
7 ղրկեցին։ Եւ իրենց անոր ղրկած նամակին մէջ
այսպէս գրուած էր.

† Կամ, բաղդէարէն
‡ Տես գ Թագ. ժէ. 30, 31։
§ Գլ. է. 24։
‖ Բաղդ. ապին
¶ Ծն. ժե. 18։ Ծեսք. ա. 4։
** Գ թագ. դ. 21։ Սաղ. հբ. 8։
—
†† Անգ. ա. 1։
‡‡ Զաք. ա. 1։
§§ Գլ. գ. 2։
‖‖ Հմր. 6։ Գլ. զ. 6։
¶¶ Հմր. 9։
*** Հմր. 10։
††† Տես Գլ. է. 6, 28։ Սաղ. լգ. 18։
‡‡‡ Գլ. զ 6։
§§§ Գլ. գ. 9։

8 Դարեհ թագաւորին շատ բարև։ Թագաւորիդ
յայտնի ըլլայ որ Հրէաստանի գաւառը, մեծ Ա-
ստուծոյն տունը գացինք. ու անիկա մեծ քարե-
րով կը շինուի, և անոր պատերուն մէջ փայտեր
կը դրուին, ու գործը շտապով կը բանուի, ու ա-
9 նանց ձեռքով կը յաջողուի։ Եւ այն ծերերուն
հարցուցինք, ու անոնց այսպէս ըսինք. Թո՞վ ձեզի
հրաման տուաւ որ այս տունը շինէք, ու այս
10 պարիսպները կանգնէք։ Ու քեզի իմացնելու հա-
մար անոնց անուններն ալ հարցուցինք, որպէս զի
անոնց առաջնորդ եղող մարդոց անունները քեզ
11 գրենք։ Եւ անոնք մեզի այսպէս պատասխան
տուին ու ըսին, Մենք երկինքի ու երկրի Աստու-
ծոյն ծառաներն ենք. ու շատ տարիներէ առաջ
շինուած տունը կը շինենք, զոր Իսրայէլի մէկ մեծ
12 թագաւորը շինեց եւ լմնցուց։ Բայց Նէր հայ-
րերուն երկինքի Աստուածը բարկացնելուն հա-
մար, զանոնք Բաբելոնի թագաւորին, Քաղ-
դէացի Նաբուգոդոնոսորի, ձեռքը մատնեց. ան
ալ այս տունը աւերեց, ու ժողովուրդը Բաբելոն
13 գերի տարաւ։ Բայց Բաբելոնի Կիւրոս թագա-
ւորին առաջին տարին Կիւրոս թագաւորը այս
14 Աստուծոյ տունը շինելու հրաման տուաւ։ Եւ
Աստուծոյ տանը ոսկեղէն ու արծաթեղէն ա-
նօթներն ալ, զորոնք Նաբուգոդոնոսոր Երուսա-
ղէմի տաճարէն հանելով՝ Բաբելոնի տաճարը տա-
րեր էր, Կիւրոս թագաւորը Բաբելոնի տաճարէն
հանեց, ու Սասբասար անունով մէկուն յանձ-
15 նեց, զոր նահապետ ըրաւ, Ու անոր ըսաւ, Ա՛յս
անօթները առ, գնա զանոնք Երուսաղէմ եղող
տաճարը տար, ու Աստուծոյ տունը իր տեղը շինուի։
16 Ա՛յն ատեն Սասբասար եկաւ, ու Երուսա-
ղէմ եղող Աստուծոյ տանը հիմը դրեց. և այն
ատենէն մինչև հիմա կը շինուի, Ըսայց չէ լմնց-
17 ցած։ Ու հիմա եթէ թագաւորը կը հաճի, հոն
Բաբելոն եղող թագաւորին գանձատունը մէջ
փնտռուի, թէ արդեօք Կիւրոս թագաւորը հրա-
ման տուե՞ր է որ Երուսաղէմի մէջ այս Աստու-
ծոյ տունը շինուի. ու թագաւորը այս բանին
վրայով իր կամքը մեզի *հասկցնէ։

ԳԼ. Զ

1 Դարեհ թագաւորը կիւրոսի հրովարտակը գտնելով նոր
հրովարտակ մը կը դրկէ շինութիւնը առաջ տանելու հա-
մար։ 13 Թշնամիներուն օգնութիւնով և մարգարէնե-
րուն առաջնորդութիւնով տաճարը կը լմննայ։ 16 Նաւա-
կատեաց 19 ու զատկի ծոմը կը կատարուի։

Ա՛յն ատեն Դարեհ թագաւորը հրաման
ըրաւ, ու հոն Բաբելոնի ¯գիւանին մէջ փնտռե-
2 ցին, ուր գանձերը կը պահուէին։ Եւ Մարաց
գաւառին մէջ եղող *Եկբատանայի պալատին

Ձ Հմմ. 3, 4։
է գ Թագ. գ։
ը ր Մն. ւգ. 16, 17։
թ դ Թագ. իդ. 2։ իե. 8, 9, 11։
ժ Գլ. ա. 1։
ի Գլ. ա. 7, 8։ գ. 5։
հ Ազգ. ա. 14։ բ. 2, 21։
յ Գլ. գ. 8, 10։
ղ Գլ. գ. 15։
ճ Գլ. գ. 1, 2։
• Բ—ղփ. գրկէ ——
— Գլ. է. 17։

մէջ տումն մը գտնուեցաւ, որուն մէջ այս կեր-
պով գրուած յիշատակարան մը կար։
3 Կիւրոս թագաւորին առաջին տարին, Կիւրոս
թագաւորը Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյ
տանը համար հրաման տուաւ, որ այն տունը շինո-
ւի, ուր զոհ կը մատուցանեն. և անոր հիմերը
ամուր ըլլան. անոր բարձրութիւնը վաթսուն
կանգուն ու լայնութիւնը վաթսուն կանգուն,
4 Երեք կարգ մեծ քարերէ ու մէկ կարգ նոր փայ-
տէ ըլլայ. ու անոր ծախքը թագաւորին տունէն
5 տրուի. Եւ Նաբուգոդոնոսորի Երուսաղէմի տա-
ճարէն հանած ու Բաբելոն բերած՝ ¯Աստուծոյ
տանը ոսկեղէն ու արծաթեղէն անօթներն ալ եր-
րուին, ու Երուսաղէմ՝ եղող տաճարը, իրենց
տեղը, տարուին, ու Աստուծոյ տունը դրուին։
6 Դուք հիմա, Գետին անդիի կողմի իշխանը
Թաթանայ, Սաթրաբուզան, ու Գետին անդիի
կողմը եղող անոնց ընկերները, Ափսոսաբացիք,
7 անկէ հոն քաշուեցէք. Այս Աստուծոյ տանը
գործը թող տուէք. Հրէից նահապետը ու Հրէից
ծերերը այս Աստուծոյ տունը թող իր տեղը շի-
8 նեն։ Եւ այս հրամանը կու տամ, որպէս զի գիտ-
նաք թէ Հրէից ծերերուն ի՛նչ պիտի ընէք այս Ա-
ստուծոյ տանը շինութեանը համար, այսինքն ար-
քունի գանձէն, Գետին անդիի կողմէն հարկէն,
այն մարդոցը ծախքը շտապով տրուի,
9 որպէս զի սրգելք մը չունենան։ Եւ անոնց ի՛նչ
որ պէտք ըլլայ, թէ՛ զուարակներ, թէ՛ խոյեր և
թէ՛ գառներ՝ երկինքի Աստուծոյն ողջակէզներու
համար, նաև ցորեն, աղ, գինի ու իւղ աստի-
անոնց տրուի անպակաս՝ Երուսաղէմի մէջ եղող
10 քահանաներուն խօսքովը, Որպէս զի երկինքի
Աստուծոյն անուշահոտ զոհեր մատուցանեն, և
Թագաւորին ու անոր որդիներուն կեանքին հա-
11 մար աղօթք ընեն։ Ու ես կը հրամայեմ որ ով որ
այս խօսքին դէմ կենայ, անոր տունէն փայտ մը
քակելով անկեն, ու այն մարդը անոր վրայ գա-
ռնեն. Եւ այս բանին համար անոր տունը աղբա-
12 նոց ըլլայ։ Եւ այն Աստուածը՝ որ իր Անունը հոն
դրեր է, թող կործանէ ամէն թագաւորը ու ժո-
ղովուրդը, որ ձեռք կ'երկնցնէ այս հրամանին դէմ
կենալու, — Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյ
տունը աւերելու։ Ես Դարեհս այս հրամանը ըրի.
թող շուտով ի գործ դրուի։
13 Ա՛յն ատեն Գետին անդիի կողմի իշխանը Թա-
թանայ, Սաթրաբուզան և անոնց ընկերները
Դարեհ թագաւորին զրկած հրամանը շուտով
14 կատարեցին։ Եւ Հրէից ծերերը կը շինէին ու կը
յաջողէին՝ Անգէ մարգարէին ու Զաքարիայի մարգարէութիւնով. ու անոնք
Իսրայէլի Աստուծոյն հրամանով և Պարսից Կիւ-
րոս ու Դարեհ և Արտաշէս թագաւորներուն

• Բաղդ. Ախմէթայի
է գ Թագ. գ. 36։
ը Գլ. ա. 7, 8։ ե. 14։
թ Գլ. ե. 3։
ժ Գլ. է. 23։ Եզեմ. իթ. 7։
ի ա Տիմ. բ. 1, 2։
հ Գան. բ. 5։ գ. 29։
յ գ Թագ. թ. 3։
ղ Գլ. ե. 1, 2։
ճ Գլ. ա. 1։ ե. 13։ Հմմ. 3։
• Գլ. դ. 24։
ի Գլ. է. 1։

15 հրամանով չինեցին լմնցուցին։ Եւ այս տունը
Ադար ամսուն երկրորդ օրը, Դարեհ թագաւորին
թագաւորութեան վեցերորդ տարին լմնցաւ։
16 Ու Իսրայէլի որդիները, քահանաները ու Ղեւ-
տացիները ու միւս գերութենէ ելլողները, ուրա-
խութեամբ Աստուծոյ տանը նաւակատիքը ըրին,
17 Եւ Աստուծոյ տանը նաւակատիքին համար՝ հար-
իւր զուարակ, երկու հարիւր խոյ, չորս հարիւր
գառ, ու բոլոր Իսրայէլի մեղքի պատարագ ըլլա-
լու համար՝ Իսրայէլի ցեղերուն թիւովը այծերէն
18 տասներկու նախագլուխ թմնտուցին։ Ու Երուսաղէմի
մէջ Աստուծոյ պաշտօնութեանը վրայ՝ քա-
հանաները իրենց կարգերուն մէջ ու Ղեւտա-
ցիները իրենց հերթերուն մէջ կայնեցուցին, ինչ-
պէս Մովսէսի գիրքին մէջ գրուած է։
19 Ու գերութենէ ելլողները Նռւաջին ամսուն
20 չորեքտասաներորդ օրը զատիկը ըրին. Քանի քա-
հանաները ու Ղեւտացիները ժէկտեղ սրբուեցան,
ո՛ւմէն ալ մաքուր եղան, ու բոլոր գերու-
թենէ ելլողներուն համար, և իրենց եղբայրնե-
րուն, քահանաներուն, համար, ու իրենց համար
21 զատիկը մորթեցին. Ու գերութենէ դարձող
Իսրայէլի որդիները, ու Իսրայէլի Տէր Աստուածը
փնտռելու համար անոնց էն՝ընէրը, որոնք ՚այն
երկրին ազգերուն պղծութենէն զատուեր էին՝
22 ամէնն ալ կերան։ Եւ Նհօթը օր բաղարջակերաց
տօնը կատարեցին ուրախութեամբ. վասն զի Տէրը
զանոնք ուրախացուց, ու Նասորեստանի թագա-
ւորին ՚սիրտը անոնց դարձուց, որպէս զի Աստու-
ծոյ, Իսրայէլի Աստուծոյն, տանը գործին մէջ
անոնց ձեռքը ուժովցնէ։

ԳԼ. Է

1 Եղրաս Երուսաղէմ կ՚երթայ, 11 Արտաշէս թագաւո-
րէն մարդասիրական հրովարտակ մը ձեռքը ունենալով։ 27
Եղրաս այս իրեն եղած շնորհքին համար Տէրը կ՚օրհնէ։

Եւ այս բաներէն ետքը, Պարսից թագաւո-
րին ՚Արտաշէսի թագաւորութեան ատենը, Եզ-
րաս Սարայիայի որդին, որ Ազարիայի որդին, որ
2 Քեղկիայի որդին, Ու Սեղդումի որդին, որ Սա-
3 դոկի որդին, որ Աքիտոբի որդին, Ու Ամարիայի
որդին, որ Ազարիայի որդին, որ Մարիովթի որդին,
4 Ու Զարհայի որդին, որ Ոզէի որդին, որ Բոկկիի որ-
5 դին, Ու Աբիսուայի որդին, որ Փենէհէսի որդին,
որ Եղիազարի որդին, որ մեծ քահանայ Ահա-
6 րոնի որդին էր, Այս Եզրասը Բաբելոնէ ելաւ. ու
անիկա Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տուած Մով-
սէսի Հօրէնքին արագագիր դպիրն էր, ու Իր Տէր
Աստուծոյն ձեռքը իր վրայ ըլլալուն համար՝ ա-
7 մէն խնդրածը թագաւորը անոր կու տար։ Ես
Արտաշէս թագաւորին եօթներորդ տարին՝ Իս-
րայէլի որդիներէն, քահանաներէն ու Ղեւտա-
ցիներէն ու երգեցողներէն և դռնապաններէն ու
Նեթինացիներէն ամէն Երուսաղէմ ելլոնի
8 Եւ անիկա հինգերորդ ամսուն մէջ՝ թագաւորին
9 եօթներորդ տարին Երուսաղէմ եկաւ. Քանի
առաջին ամսուն առաջին օրը Բաբելոնէ ելլելու
սկսաւ. ու Նասորեստի բարի ձեռքը անոր վրայ
ըլլալով՝ հինգերորդ ամսուն առաջին օրը Երու-
10 սաղէմ եկաւ։ Վասն զի Եզրաս իր սիրտը պատ-
րաստեց՝ որպէս զի Տէրոջը օրէնքը փնտռէ ու
կատարէ, ու Իսրայէլի մէջ ժօրէնք ու դատաս-
տան սորվեցնէ։
11 Եւ ասիկա է այն նամակին օրինակը զոր Ար-
տաշէս թագաւորը տուաւ Եզրաս քահանային
ու դպիրին, որ Տէրոջը Իսրայէլի պատուի-
րանքներուն և օրինաց խօսքերուն դպիրն էր։
12 ԷԹագաւորաց թագաւորը Արտաշէս, Եզրաս
քահանային, երկինքի Աստուծոյն օրէնքին կա-
13 տարեալ դպրին, և այլն։ Հրաման կու տամ՝ որ իմ
թագաւորութեանս մէջ եղող Իսրայէլի ժողո-
վուրդէն ու անոր քահանաներէն ու Ղեւտացիներ-
էն ամէն իրենց կամքովը Երուսաղէմ ելլել ու-
14 զողները քեզի հետ ելլեն. Վասն զի դուն թագա-
ւորին ու անոր Նեօթը խորհրդականներուն կող-
մանէ կը դրկուիս, որպէս զի քու ձեռքդ եղող
քու Աստուծոյդ օրէնքովը Յուդան ու Երուսա-
15 ղէմը քննես, Եւ տանիս այն արծաթը ու ոսկին,
զոր թագաւորը ու անոր խորհրդականները իրենց
կամքովը ընծայ տուին Իսրայէլի Աստուծոյն,
16 Որուն բնակութիւնը Երուսաղէմի մէջ է. Նաև
Բաբելոնի բոլոր գաւառին մէջ գտած բոլոր ար-
ծաթդ ու ոսկիդ, զոր ժողովուրդը ու քահանա-
ները Երուսաղէմի մէջ եղող իրենց Աստուծոյն
տանը համար կամաւոր ընծայի պէս պիտի մա-
17 տուցանեն, Որպէս զի այն առակով անյապաղ
զուարակներ, խոյեր, գառներ, ու անոնց հետզհետէ
ընծաները ու թափելու նուէրները ծախու առ-
նես, ու Նզանոնք Երուսաղէմ եղող Ձեր Աստու-
18 ծոյն տանը սեղանին վրայ մատուցանես. Եւ ինչ-
ցած արծաթով ու ոսկիով քեզի ու քու եղբայր-
ներուդ լինչ որ պատշաճ կ՚երեւնայ ընել, Ձեր
19 Աստուծոյն կամքին համեմատ ընէք։ Եւ այն ա-
նօթները, որոնք քու Աստուծոյդ տանը պաշտօ-
նին համար քեզի տրուեցան, զանոնք Երուսաղէմի
20 Աստուծոյն առջև պարզ յանձնէ։ Եւ ուրիշ լինչ
որ քու Աստուծոյդ տանը համար պէտք ըլլայ,
զոր քեզի կը վայրէ տալ, զանիկա թագաւորին
21 գանձատունէն տուր։ Ու ես Արտաշէս թագաւորս

է դ Թագ. ը. 63։ բ Մն. է. 5։
ձ Գլ. ը. 35։
ի ա Մն. իդ. 1։
հ ա Մն. իդ. 6։
յ Թուղ. գ. 6։ ը. 9։
ղ Նկ. ժբ. 6։
ճ բ Մն. լ. 15։
ո բ Մն. լե. 11։
յ Գլ. թ. 11։
ն Նկ. ժբ. 15։ ժգ. 6։ բ Մն. լ. 21։ լե. 17։
շ դ Թագ. իգ. 29։ բ Մն. լգ. 11։ Գլ. ա. 1։ Հմր. 6, ևն։
ո Առակ. իա. 1։ ——
ս Նէհեմ. բ. 1։
ջ ա Մն. զ. 14։
ռ Հմր. 11, 12, 21։
ս Հմր. 9։ Գլ. ը. 22, 31։
վ Գլ. ը. 1։
տ Գլ. ը. 15, ևն։
ր Գլ. բ. 43։ ը. 20։
ց Հմր. 6։ Նէհեմ. բ. 8, 18։
ւ Սապ. ձժթ. 45։
փ Հմր. 6, 25։ բ Օր. լգ. 10։ Նէհեմ. ը. 1—8։ Մապ. բ. 7։
ք Եզեկ. իգ. 7։ Դան. բ. 37։
և Նաթ. ա. 14։
օ բ Մն. դ. 2։ Սապ. ձլե. 21։
ֆ Գլ. ը. 25։
և ա Մն. իթ. 6, 9։
հ Թուղ. ժե. 4—13։
յ բ Օր. ժբ. 5, 11։

յԵրէ, Գեհազի անդիի կողմը եղող բոլոր գանձապետներուդ, հրաման կու տամ, որ Եղրաս քահանան, երկինքի Աստուծոյն օրէնքին դպիրը, ինչ
22 որ ձեղմէ ուզէ, անմիջապէս *տրուի. Մինչև հարիւր տաղանդ արծաթ, մինչև հարիւր քոռ ցորեն, ու մինչև հարիւր մար գինի ու հարիւր մար
23 իւղ, ու աղ առանց †չափը որոշելու": Երկինքի Աստուածը ինչ որ կը հրամայէ, շուտով ի գործ դրուի երկինքի Աստուծոյն տանը համար, որպէս
պի չըլլայ թէ թագաւորին ու անոր որդիներուն
24 թագաւորութեանը վրայ բարկութիւն գայ։ Եւ ձեզի յայտնի ըլլայ որ բոլոր քահանաներէն, Ղեւտացիներէն, երգեցողներէն, դռնապաններէն, Նաթինոյիմներէն, և այս Աստուծոյ տանը
պաշտաւորներէն հարկ, տուրք ու մաքս առնելու
25 հրաման չկայ։ Եւ դուն, ով Եզրաս, քու Աստուծոյդ իմաստութիւնովը զոր դուն ունիս, ‡դատաւորներ ու իշխաններ դիր, որոնք գեհազի անդիի կողմը եղող բոլոր ժողովուրդը, այսինքն քու Աստուծոյդ օրէնքը ամէն գիտցողները, դա-
26 սեն. ու §չգիտցողներուն սորվեցուցէք։ Եւ ով որ քու Աստուծոյդ օրէնքին համեմատ ու թագաւորին օրէնքին համեմատ չընէ, անյապաղ անոր դատաստանը ի գործ դրուի՝ կա՛մ մահուամբ, կա՛մ աքսորով, կա՛մ տուգանքով և կա՛մ բանտարկութեամբ։

27 ՚Մեր. Հայրերուն Տէր Աստուածը օրհնեալ ըլլայ, որ Երուսաղէմի մէջ եղող Տէրոջը տունը փառաւորելու համար՝ ՚այս բանը թագաւորին
28 սրտին մէջ դրաւ, Եւ ‖թագաւորին ու անոր խորհրդականներուն ու թագաւորին բոլոր զօրաւոր իշխաններուն առջև ինծի շնորհք գտնել տուաւ. ԵՒ Նիմ Տէր Աստուծոյս ձեռքին իմ վրաս ըլլալուն համար զօրացայ, ու Իսրայէլէ իշխաններ ժողվեցի, որպէս զի ինծի հետ ելլեն։

ԳԼ. Ը

1 Եղրասի ընկերները՝ որոնք Բաբելոնէ հետ դարձան։ 15 Եղրաս Ադդովի մօտ կը դրկէ, անկէ տաճարին համար պաշտօնեաներ ուզելով. 21 Ծոմ կը պահէ. 24 գանձերը քահանաներուն պահպանութեանը կը յանձնէ։ 31 Ահավայէն Երուսաղէմ կու գան։ 33 Գանձերը տաճարին մէջ կը կշռուին։ 36 Թագաւորին հրամանները իշխաններուն կը յանձնուին։

Ե Աբտաշէս թագաւորին թագաւորութեան տասներորդ՝ ինծի հետ Բաբելոնէ ելլողներուն
2 տոհմապետները ու համրանքը տասնք են. Փենհէսի որդիներէն Գերսան, Իթամարի որդիներէն Դանիէլ, Դաւիթի որդիներէն ¶Հետուս, Սեքենիայի որդիներէն՝ Բփարոսի որդիներէն Զաքարիա, ու անոր հետ հարիւր յիսուն այր մարդ
4 համրուեցան. Փահաթ-Մովաբի որդիներէն Զա-

* Բ–ղդ. կատարուի
† Բ–ղդ. դրելու
‡ Նե. ժր. 21, 22։ բ Օր. ժղ. 18։
§ Ելմ. 10։ բ Մն. ժէ. 7։ Մաղ. բ. 7։ Մտա. իգ. 2, 3։
‖ ա Մն. իթ. 10։
¶ Գե. գ. 22։
Բ Գե. բ. 3։
Ի Տես Գե. է. 7։
Ռ Տես բ Թագ. ժգ. 3, 19։
Ս Նէհեմ. բ. 7։ թ. 4, 5։
Տ ա Մն. գ. 22։
Ր Գե. բ. 3։
Ց Տես Գե. բ. 43։
Ւ բ Մն. ի. 3։
Ք Դ.Եզ. ժգ. 29։ իգ. 29։ Ես. ծբ. 3, 5։
Ո Սաղ. կ. 8։

ժամէնցայ. որովհետեւ Թագաւորին ըսեր էինք Թէ եմեր Աստուծոյն ձեռքը բոլոր զանիկա փնտռողներուն վրայ է Խրատութեամբ, ու անոր զօրութիւնը ու բարկութիւնը Եսրէն անոնց վրայ՝ ո-
23 *րոնք Զանիկա կը Թողուն։ Ուստի ծո՛ւր բանեցինք, ու այս բանին համար մեր Աստուծմէն օգնա՛ծ խնդրեցինք. ու անիկա մեր Խնդրուածքը ընդունեց։*
24 *Եւ քահանաներուն իշխաններէն տասներկու մարդ ղեւտացի, այսինքն Սարսեխան ու Աստբիան ու անոնց հետ իրենց եղբայրներէն տասը*
25 *մարդ, Եւ հարծաթը ու ակին ու անօթները, նաև Թագաւորին ու անոր խորհրդականներուն ու իշխաններուն, և հո՛ն գտնուող բոլոր Իսրայէլի մեր Աստուծոյն տանը համար տուած ընծաները կշռեցի անոնց յանձնեցի։ Ու վեց*
26 *հարիւր յիսուն տաղանդ արծաթ, և հարիւր տաղանդ արծաթէ առաններ ու հարիւր տաղանդ ոսկի, Եւ քսան ոսկի տաշտ հազարական*
27 *դրամէ, ու մանրուր ու փայլուն և ոսկիի պէս պատուական պղնձէ երկու առան՝ կշռեցի*
28 *անոնց յանձնեցի, Ու անոնց ըսի, Դուք Տէրոջը նուիրուած էք, այս անօթներն ալ նուիրուած են, և արծաթը ու ոսկին ձեր Հայրերուն Տէր*
29 *Աստուծոյն կամաւոր ընծայ մըն է. Արթուն կեցէք ու պահեցէք, մինչև որ կանգնէք Երուսաղէմ Տէրոջը տանը սենեակներուն մէջ՝ քահանաներուն ու Ղեւտացւոց իշխաններուն ու Իս-*
30 *րայէլի տոհմապետներուն առջև կշռեցէք։ Եւ քահանաները ու Ղեւտացիները արծաթը ու ակին ու առանները կշռեցին, որպէս զի Երուսաղէմ մեր Աստուծոյն տունը տանին։*
31 *Եւ առաջին ամսուն երկուտասաներորդ օրը Ահավայի գետէն չուեցինք Երուսաղէմ երթալու համար, ու մեր Աստուծոյն ձեռքը մեր վրայ էր, ու մեզ ճամբան թշնամիին ու դարանակալին*
32 *ձեռքէն ազատեց Ու Երուսաղէմ եկանք և հան-*
33 *երեք օր նստանք։ Ու չորրորդ օրը արծաթը ու ոսկին ու անօթները, մեր Աստուծոյն տանը մէջ, Ուրիա քահանային որդւոյն Մերեմոթի ձեռքով կշռուեցան, որու հետ էր Փենէհէսի որդին Եղիազար. ու անոնց հետ Յեսուի որդին Յովզաբադ ու Բանուհի որդին Նովադիա Ղեւտացիները կային։*
34 *Ամէնը թուով ու կշռքով չանգնաբեցա՛ւ, ու այն ատեն բոլոր կշռքը գրուեցաւ։*
35 *Գերութեան որդիները, որոնք գերութենէ դարձած էին, Իսրայէլի Աստուծոյն ողջակէզներ մատուցին. բոլոր Իսրայէլի համար տասներկու զուարակ, իննսունվեց խոյ, եօթա-*
լէ 8։
ղ Ղեւ. իբ. 2, 3։ Թուա. դ. 4, 15, 19, 20։
ճ Գլ. է. 6, 9, 28։
մ Նեհեմ. բ. 11։
յ Հմր. 26, 30։
ն Գլ. ղ. 17։
շ Գլ. է. 21։

—

նասունվեցօթը գառ, ա՛մէն պատարագի համար տասներկու նոխազ. ասոնց ամէնը Տէրոջը
36 *ողջակէզ մատուցին։ Եւ անոնք Թագաւորին Հրովարտակները Գետին տպդի կողմը եղող՝ Թագաւորին փոխանորդներուն ու իշխաններուն տուին. անոնք ալ ժողովուրդին ու Աստուծոյ տանը ձեռնտու եղան։*

Գլ. Թ

1 *Ժողովուրդը օտար ազգաց հետ խառնամուխ ըլլալուն համար եզրաս ուշ կ'ընէ. 5 ու դարձած մեղքերը խոստովանելով՝ Աստուծոյ աղօթք կ'ընէ։*

Ու երբ այս բաները կատարուեցան, իշխանները ինծի մօտեցան ու ըսին, Իսրայէլի ժողովուրդը ու քահանաները ու Ղեւտացիները ՚ի՛ երկիրներուն ժողովուրդներէն չզատուեցան, Քանանացւոց, Քեթացւոց, Փերեզացւոց, Յեբուսացւոց, Ամմոնացւոց, Մովաբացւոց, Եգիպտացւոց ու Ամորհացւոց պղծու-
2 *թիւններուն պէս կ'ընեն. Վասն զի իրենց համար ու իրենց որդիներուն համար Քանանց աղջիկներէն կին առին. և Թաւրը սերունդը Ի՛ երկիրներուն ժողովուրդներուն հետ խառնուեցաւ. ու իշխաններն ու ատեկանները այս մեղ-*
3 *քը գործելու մէջ առաջիններն էղան։ Եւ այս բանը լսածիս պէս Հանդերձս ու վերարկուս պատռեցի, և գլխուս ու մօրուքիս մազերը փետեցի, ու Խռպշած նստայ։ Ա՛յն ատեն գերութենէ դարձողներուն յանգանքին պատճառաւ Իսրայէլի Աստուծոյն խօսքերէն բոլոր վախցողները իմ քովս ժողվուեցան. ու ես մինչև Երիկ-*
5 *ուան զոհին ատենը սպշած նստայ։ Եւ Երիկուան զոհին ատենը ես Քէնս սպշած նստայ, ու պատռուած Հանդերձներովս ու վերարկուովս ծունկի վրայ եկայ, ու Ձեռքերս իմ Տէր Աս-*
6 *տուծոյս առջև տարածեցի, Ու ըսի, Ով Աստուած իմ, է՛ամչնամ, ու իմ երեսս քեզի վերցընելու չեմ համարձակիր, ով Աստուած իմ. վասն զի Մեր անօրէնութիւնները մեր գլխէն վեր բարձրացան, ու մեր յանցանքը Երկինչն եր-*
7 *կինք եղաւ։ Մեր Հայրերուն օրերէն ի վեր Ձեզ մեծ յանցանքի մէջ ենք մինչև այսօր. ու մեր անօրէնութիւններուն համար Մեզ, մեր թագաւորները և մեր քահանաները երկիրներու թագաւորներուն ձեռքը՝ սուրի, գերութեան, յափշտակութեան ու հերեսի ամօթի տուինք*
8 *ցանք, ինչպէս այսօր կ'երեւայ։ Եւ հիմա քիչ մը ատեն մեր Տէր Աստուծմէն ողորմութիւն*

Ձ Տես ա կոր. բ. 15։
է Գլ. է. 6, 9, 28։
ը Սապ. լդ. 18, 19։ լգ. 15, 22։ Հռոմ. բ. 28։
Ը Սապ. լդ. 16։
Ձ բ Մն. ժե. 2։
Ղ ա Մն. ե. 20։ բ Մն. լգ. 13 Նա. ժբ. 22։
Հ Գլ. է. 15, 16։
Յ Ղեւ. իա. 6, 7, 8։ բ Օր. ժ. 8։
Ղ Ղեւ. իբ. 2, 3։ Թուա. դ. 4, 15, 19, 20։
Ճ Գլ. է. 6, 9, 28։
Մ Նեհեմ. բ. 11։
Յ Հմր. 26, 30։
Ն Գլ. ղ. 17։
Շ Գլ. է. 21։

ա Գլ. ղ. 21։ Նեհեմ. բ. 2։
Բ բ Օր. ժբ. 30, 31։
Գ Ել. լդ. 16։ բ Օր. է. 3։ Նեհեմ. ժգ. 23։
Դ Ել. ժբ. 6։ իբ. 31։ բ Օր. է. 6։ ժդ. 2։
Ե բ Կոր. դ. 14։
Զ Յոբ ա. 20։
Է Սապ. ձխդ. 4։
Ը Գլ. ժ. 3։ Նա. կգ. 2։
Թ Ել. իթ. 39։
Ժ Ել. բ. 29, 33։
Ի Դան. բ. 7, 8։
Լ Սապ. ա. 4։
Խ բ Մն. իբ. 9։ Յայտ. ժբ. 5։
Ծ Սապ. ճլ. 6։ Դան. բ. 5, 6, 8։
Կ Բ Օր. իբ. 36, 64։ Նեհեմ. բ. 30։
Հ Դան. բ. 7, 8։

եղաւ, որպէս զի մեզի փրկութիւն շնորհէ, ու իր արիւնովը տեղին մէջ *մեզ հաստատէ", որպէս զի մեր Աստուածը մեր աչքերը լուսաւորէ, ու մեր ծառայութեանը մէջ մեզի քիչ մը հան-
9 գստութիւն տայ։ Վասն զի մենք ծառայ էինք, †բայց մեր Աստուածը մեզ երեսէ չձգեց մեր ծառայութեանը մէջ. հապա մեզի հանգստութիւն տալու, ու մեր Աստուծոյն տունը կանգնելու, և անոր աւերակները նորոգելու, ու մեզի Յուդայի մէջ ու Երուսաղէմի մէջ ‡պարսպապատ
10 տեղ մը տալու համար՝ §Պարսից թագաւորներուն առջև մեզի շնորհք գտնել տուաւ։ Եւ հիմա, ով
11 Աստուած մեր, ասկէ ետքը ի՞նչ ըսենք, քանզի քու պատուիրանքներդ թողուցինք, Զորոնք քու ծառաներուդ, մարգարէներուն, ձեռքով պատուիրեցիր՝ ըսելով, Այն երկիրը ուր պիտի մտնէք զանիկա ժառանգելու համար, գարշելի երկիր մըն է, Ժողովուրդներու ազգերուն գարշելի պղծութիւններովը լեցուն, որովհետև զանիկա Ծայրէ
12 ծայր իրենց անմաքրութիւնովը լեցուցեր են։ Ուրեմն "ձեր աղջիկները անոնց որդիներուն չառաք, ու անոնց աղջիկները ձեր որդիներուն համար չառնէք, Ու յաւիտեան անոնց խաղաղութիւնը ու երջանկութիւնը չփնտռէք, որպէս զի ուժովնաք ու այն երկրին բարիքը ուտէք, ու ¶զանիկա
13 ձեր որդիներուն յաւիտենական ժառանգութիւն թողուք։ Ու մեր չար գործերուն համար ու մեր մեծ յանցանքին համար այս բոլոր բաներուն մեր վրայ գալէն ետքը, (թէպէտև դուն, ով Աստուած մեր, Ղեկ չպատժեցիր մեր մեղքերուն չափ, հապա մեզի այսպէս փրկութիւն
14 տուիր,) Պէ՞տք էր որ նորէն ¶քու պատուիրանքներդ ղանց ընէինք, և ¶այս գարշելի ազգերուն հետ խնամութիւն ընէինք. մինչէ դուն Էմեզի պիտի չբարկանայիր, ու մեզ պիտի չսպառնայիր, մինչև որ Ղեկ մնացորդ ու ազատուած
15 մը չմնար։ Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, ¶դուն արդար ես, վասն զի մենք մինչև այսօր ազատուած մնացինք. ահա մենք ¶մեր յանցանքով ¶քու առջևդ ենք, թէպէտև այս պատճառաւ քու առջևդ չենք կրնար կայնիլ։

ԳԼ. Ժ

1 Աբդիէնիա կը յորդորէ Եզրասը՝ որ օտար ազգայ հետ եղած ամուսնութիւնները խափանէ։ 6 Եզրաս աւագ քառասնօրեայ ժողովուրդը կը ժողվէ։ 9 Ժողովուրդը Եզրասի յորդորանօք կը դղջանայ, ու կը խոստանան որ այնուհետև այն մեղքին հրաժարին։ 15 Այս բանը դլուխ կը տարուի։ 18 Օտարազգի կիներ առնեցողներուն անուանները։

Ու երբ Եզրաս լալով, ու ¶Աստուծոյ տանը առջև գետնին ինկած էաչս ազօթքը ու խոստո-

* Բէբ. մեզի բնակեցո՛ մը տայ։
3 Սաղ. ժգ. 3։ լգ. 5։
ՀՀ Նէհեմ. թ. 36։
ՁՁ Սաղ. ճկգ. 23։
Ղ Նա. կ. 2։
Ճ Գլ. ե. 28։
Մ Գլ. գ. 21։
Ն Դ Թագ. իա. 16։
Շ Նլ. իգ. 32։ լգ. 16։ բ Օր. է. 3։
Ո Բ Օր. իգ. 6։
Չ Առակ. ժգ. 22։ ի. 7։
Պ Սաղ. ճգ. 10։
Ջ Ծովհ. կ. 14։ բ Պետ. բ. 20, 21։
Ռ Հմր. 2։ Նէհեմ. ժգ. 23, 27։
Ս Բ Օր. թ. 8։
Վ Նէհեմ. թ. 33։ Դան. թ. 14։
Տ ա Կոր. ժկ. 17։
Ց Հռոմ. գ. 19։
Ւ Սաղ. ճկ. 3։ —
Փ Ք Մն. ի. 9։
Ք Դան. թ. 20։
Օ Նէհեմ. ժգ. 27։
Ֆ Ք Մն. լգ. 31։
Ի Բ Օր. է. 2, 3։
Ձ Գլ. թ. 4։
Ղ ա Մն. իբ. 10։
Ճ Նէհեմ. կ. 12։
Մ Բ Օր. թ. 18։
Յ Կամ, գրուածքդ
Ն Տես ա Թագ. ճբ. 18։
Շ Ցնս. է. 19։ Առակ. իբ. 13։
Ո Էսր. վրայ

վանութիւնը կ'ընէր Իսրայէլէ խիստ շատ բազմութիւն, այր և կին մանրիկ ու տղաքներ, անոր քով ժողվուեցան. և ժողովուրդը խիստ
2 շատ լացաւ։ Ու Եղամի որդիներէն Յեքոնէլի որդին Սեքենիա Եզրասի պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Մենք Էմեր Աստուծոյն դէմ մեղք գործեցինք, ու երկրին ժողովուրդներէն օտար կիներ առինք. բայց հիմա այս բանին մէջ ալ
3 Իսրայէլի համար յոյս կայ։ Եւ հիմա Էմեր Աստուծոյն առջև ուխտ ընենք, որ բոլոր կիները ու անոնցմէ ծնածները իմ աէրոջս ու մեր Աստուծոյն Էհրամանէն Ղևտացիներուն խրատովը հանենք, և այս գործը օրէնքին համեմատ թող
4 ըլլայ։ Ելիր, վասն զի այս գործը քեզի կ'իյնայ. մենք ալ քեզի հետ կ'ըլլանք. Էզօրացիր ու ըրէ։
5 Ու Եզրաս ելաւ, և քահանայից իշխաններուն, Ղեւտացիներուն ու բոլոր Իսրայէլի Էերդեամ ընել տուաւ որ այս խօսքին պէս ընեն.
6 և անոնք երդում ըրին։ Ու Եզրաս Աստուծոյ տանը առջեէն ելաւ, ու Եղիասիբի որդւոյն Յոհանանի սենեակը գնաց. և հոն մնալով Էհաց չկերաւ ու ջուր չխմեց, վասն զի գերութենէ եղածներուն յանցանքին համար սուգ կը բռնէր։ Եւ
7 Յուդայի ու Երուսաղէմի մէջ մնացեալ կռանչել տուին, որ բոլոր գերութենէ եղածները Երուսաղէմ ժողվուին. Ու մինչև երեք օր ով 'որ չգար' իշխաններուն ու ծերերուն հրամանին համեմատ, անոր բոլոր առարկաները *նզովուած պիտի ըլլար, ու ինք գերութենէ դարձողներուն ժողովքէն
9 պիտի զատուէր։ Եւ Յուդայի ու Բենիամինի բոլոր մարդիկը այն երեք օրուան մէջ, այսինքն իններորդ ամսուն քսաներորդ օրը, Երուսաղէմի մէջ ժողվուեցան. և †բոլոր ժողովուրդը այս գործին համար, ու առատիկ անձրեւներուն համար, դողդողալով նստան Աստուծոյ տանը հրապարակին
10 մէջ։ Ու Եզրաս քահանան ելաւ ու անոնց ըսաւ, Դուք մեղք գործեցիք, և օտար կիներ առնելով Իսրայէլի յանցանքը աւելցուցիք։ Ու
11 հիմա ձեր հայրերուն Տէր Աստուծոյն առջև էՅԷՐ ՏՂԻՔ խոստովանեցէք, և անոր հաճոյ եղածը ըրէք, ու Երկրիս ժողովուրդներէն ու օտար կիներէն զատուեցէք։
12 Ամէն ժողովը պատասխան տուին ու բարձր ձայնով ըսին, Մեր †պարտքն է որ
13 այնպէս քու ըսածիդ պէս ընենք. Բայց ժողովուրդը շատ ու ժամանակը անձրեւոտ է, ու դուրս տեղ չենք կրնար կայնիլ. և տակաւին մէկ օրուան կամ երկու օրուան գործ չէ, քանզի
14 շատերնիս այս բանին մէջ յանցաւոր ենք։ Հիմա մեր իշխանները բոլոր ժողովքին համար կայ-

Ձ Գլ. թ. 4։
Ղ ա Մն. իբ. 10։
Ճ Նէհեմ. կ. 12։
Մ Բ Օր. թ. 18։
Յ Կամ, գրուածքդ
Ն Տես ա Թագ. ճբ. 18։
Շ Ցնս. է. 19։ Առակ. իբ. 13։
Ո Էսր. վրայ

նին, ու մեր քաղաքներուն մէջ բոլոր օտար կիները առնողները որոշուած ժամանակներու մէջ գան. և ամէն մէկ քաղաքին ծերերը ու դատաւորները անոնց հետ ըլլան, մինչև որ այս բանին համար Իմեր Աստուծոյն սաստիկ բարկութիւնը մեզմէ դառնայ։

15 ‡Ուստի Ասայէլի որդին Յոնաթան, ու Թեկուայի որդին Յազիա այս գործին վրայ կայնեցան, ու Մեսուղամ ու Ղեւտացի Սաբեթա
16 անոնց օգնութիւն ըրին։ Եւ գերութենէ եկածները այնպէս ըրին. ու Եզրաս քահանան, ու քանի մը տոհմապետներ իրենց տոհմերուն համեմատ (ամէնն ալ էրէնց անուններով) ընտրուեցան. ու տասներորդ ամսուն առաջին օրը այս
17 գործը քննելու նստան. Եւ բոլոր օտար կին առնող մարդոց գործը առաջին ամսուն առաջին օրը լմնցուցին։

18 Ու քահանաներուն որդիներէն օտար կիներ առնողներ գտնուեցան. Յովսեդեկեան Յեսուի որդիներէն ու եղբայրներէն Մաասիա, Եղիազար,
19 Յարիբ ու Գոդոդիա. Եւ իրենց կիները արձակելու ‖խօսք տուին. ու ֆյանցաւոր ըլլալով իրենց յանցանքին համար հօտերէն մէկ խոյ պիտի
20 Ու Եմմերի որդիներէն Անանի ու Զաբադիա.
21 Ու Հարիմի որդիներէն Մաասիա, Եղիա, Սեմայիա,
22 Յիէլ, Յեքոնիա ու Ոզիա. Եւ Փաշուրի որդիներէն Եղիոէնայի, Մաասիա, Իսմայէլ, Նաթանայէլ,
23 Յովզաբադ ու Եղեասա. Ու Ղեւտացիներէն Յոզաբադ, Սեմէի, Կոզիա, այսինքն Կոզիտա,
24 Փեթայիա, Յուդա ու Եղիազար. Ու երգեցողներէն Եղիասիբ. ու դռնապաններէն Սեղղում,
25 Տէլեմ և Ուրի. Ու Իսրայէլէ, Փարոսի որդիներէն, Ռամիա, Յեզիա, Մեղքիա, Միամին, Եղիազար, Մեղքիա ու Բանեա. Ու Եղամի որդիներէն
26 Մաթանիա, Զաքարիա, Յեքիէլ, Աբդի, Յերիմոթ ու Եղիա. Եւ Զաթուի որդիներէն Եղիոէնայի, Եղիասիբ, Մաթանիա, Յերիմոթ, Զաբադ
28 ու Ազիզա. Եւ Բեբայիի որդիներէն Յովհանան,
29 Անանիա, Զաբբայ ու Աթղի. Եւ Բանիի որդիներէն Մեսուղամ, Մալուք, Ադայիա, Յաշուբ,
30 Սեալ ու Ռամոթ. Եւ Փահաթ-Մովաբի որդիներէն Եղնա, Քեղէլ, Բանեա, Մաասիա, Մաթանիա,
31 Նէեա, Բեսաղիէլ, Բանուի ու Մանասէ. Ու Նադաբի որդիներէն Եղիազար, Յեսիա, Մեղքիա,
32 Սեմայիա, Շմուէան, Բենհանանի, Մալուք ու Սամարիա.
33 Հասումի որդիներէն Մաթթանայ, Մաթթաթա, Զաբատ, Եղիփաղէտ, Յերեմի, Մանասէ
34 ու Սեմէի. Բանիի որդիներէն Մաադայ, Ամրամ,
35 Ուէլ, Բանեա, Բեդեդիա, Քելուհայ, (36) Վանիա, Մերեմոթ, Եղիասիբ, Մաթթանիա, Մաթթանայ, Յաասաու, Բանի, Բինուի, Սեմէի, (39) Սելեմիա, Նաթան, Ադայիա, Մաքնադբայ, Սաասայ, Սարայ, Ազարէէլ, Սելեմիա, Սամարիա,
42 Սեղղում, Ամարիա ու Յովսեփ. (43) Նեբայի որդիներէն Յէիէլ, Մաթթաթիա, Զաբատ, Զեբինա, Յադայի, Յոէլ ու Բանեա։ Ամէնը ամէնք օտար կիներ առեր էին. ու անոնցմէ ամէնք զաւակ ծնած կիներ ունէին։

ԳԻՐՔ ՆԷԵՄԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Նէեմիա Անանիէն լսելով Երուսաղէմի դժբաղդութիւնը, սուգ կ'ընէ, ծոմ կը պահէ, ու կ'աղօթէ։ 5 Անոր աղօթքը։

Արքայիպի որդւոյն Նէեմիայի խօսքերը։

Ու եղաւ որ Քասղեւ ամսուն մէջ, Արթաքշաստա թագաւորին քսաներորդ տարին, երբ ես Շուշան
2 մայրաքաղաքն էի, Անանի անուանով եղբայրներէս մէկը, ու քանի մը Յուդայի մարդիկ ինձի եկան. և անոնց՝ գերութենէ ազատուած ու մնացած
3 Հրեաներուն վրայով ու Երուսաղէմի վրայով հարցուցի։ Եւ ինծի ըսին, Գերութենէ ազատուած մնացածները հոն գաւառին մէջ մեծ նեղութեան ու անարգութեան մէջ են, ու Երուսաղէմի պարիսպը փլած և անոր դռնները կրակով այրուած են։

4 Ու երբ ես այս խօսքերը լսեցի, նստայ լացի ու քանի մը օր սուգ բռնեցի, և ծոմ պահելով
5 երկինքի Աստուծոյն առջև աղօթք ըրի, Ու ըսի, Ո՛հ, Տէր Աստուած երկինքց, որ մեծ ու ահեղ Աստուած ես, Իրա քեզ սիրողներուն և քե-

Ի Բ Մն. է. 8։
‡ Կամ, Միայն
‖ Եբր. ձեռքերնին

ֆ Դեւ. գ. 4. 6։

— Գլ. ժ. 1։
Բ Գլ. բ. 17։
գ Դ Թագ. իե. 10։
դ Դան. թ. 4։
ե Ել. ի. 6։

պատուիրանքներդ պահողներուն ուխտ ու աղոր-
6 մութիւն կը պահես. Կ'աղաչեմ, քու ականջներդ
թող մոխիկ ընեն, ու ՚աչքերդ բաց ըլլան, որպէս
զի լսես քու ծառային աղօթքը զոր քու ծառա-
ներուդ, Իսրայէլի որդիներուն, համար, հիմա ցո-
րեկ ու գիշեր քեզի կը մատուցանեմ, Էխոստո-
վանելով Իսրայէլի որդիներուն մեղքը, որով
քեզի դէմ մեղանչեցինք. քանզի թէ՛ ես և թէ՛
7 իմ հօրս տունը մեղք գործեցինք։ Արդարև Ըմեն-
քու առջեւդ անօրէնութիւններ ըրինք, ու քու
ծառային Մովսէսի տուած Ըպատուիրանքներդ,
8 կանոններդ ու դատաստաններդ չպահեցինք։ Ա-
նոնց, Կ'աղաչեմ, յիշէ այն խօսքը, զոր քու ծա-
ռային Մովսէսի պատուիրեցիր՝ ըսելով, ԺԵԹԵ
յանցանք ընէք, ես ձեզ ազգերու մէջ պիտի ցըր-
9 ուեմ. Եւակ ԷԹԵ ինծի դառնաք, ու իմ պատ-
ուիրանքներս պահէք ու զանոնք կատարէք, Ե՛ձեզմէ
ցրուածները թէեւ *երկրի ծայրը ըլլան, զանոնք
անկէ պիտի ժողվեմ, ու այն տեղը պիտի տա-
նիմ՚՝ զոր ընտրեցի իմ անունս հոն դնելու հա-
10 մար։ Եւ հիմա անոնք քու մեծ ուժովդ ու զո-
րաւոր ձեռքովդ ազատած ծառաներդ ու ժողո-
11 վուրդդ են։ Ո՜հ, Տէր, հիմա քու ծառայիդ ա-
ղօթքը, ու ՚քու անունդդ վախնալու փափաք ու-
նեցող ծառաներուդ աղօթքը կրնաս ականջդ թող
ըլլէ. և այսօր քու ծառայիդ յաջողութիւն տուր,
ու այս մարդուն առջեւ ինծի շնորհք գտնել տուր։
Վասն զի ես թագաւորին հմաստուհուկն էի։

ԳԼ. Բ

1 Արտաշէս նեհեմիայի պատմութեան պատճառը կ'իմա-
նայ, ու նամակները ու պատուէրները առնով զանիկա Երու-
սաղէմ կը դրկէ։ 9 Նեհեմիա Երուսաղէմ կու գայ. իսկ
Հրեից թշնամիները անոր գալուն վրայ կը պատմին։ 12
Ցնիկա գաղտուկ կ'երթայ՝ պարսպին փլած տեղուանքը
տեսնելու։ 17 Նեհեմիա կը յորդորէ Հրեաները որ պարսպին
շինութիւնը սկսին, թշնամեաց խօսքերուն ականջ չդնելով

Ու եղաւ որ Նիսան ամսուն մէջ, ՚Արտա-
շէս թագաւորին քառասներորդ տարին, անոր առջեւ
դինի կար, և Ես դինին առի ու թագաւորին տուի.
2 ու անոր առջեւ ՔՆաս պատրաստ չէի երեւցած։ Եւ
թագաւորը ինծի ըսաւ, Ինչո՞ւ երեսդ պատրաստ
է, որովհետեւ հիւանդ չես. սոսկալ ուրիշ բան
չէ, բայց եթէ հարուն պատմութիւն. ու ես խիստ
3 շատ վախցայ։ Անի առեն թագաւորին ըսի,
ՏԹագաւորը յաւիտեան ողջ կենայ. ի՞նչպէս իմ
երեսս պատրաստ չըլլայ, որ իմ հայրերուս գերեզ-
մաններուն տեղը եղող Էքաղաքը աւերակ՝ ու
4 անոր դռնները կրակով այրուած են։ Եւ թագա-
ւորը ինծի ըսաւ, Դուն ինծմէ ի՞նչ կը խնդրես այս

Ը դ Թագ. բ. 28, 29։ բ Մն. դ. 40։ Դան. թ. 17, 18։
Ե Դան. թ. 20։
Զ Սապ. ճգ. 6։ Դան. թ. 5։
Է բ Օր. իբ. 15։
Ը Դհ. իզ. 33։ բ Օր. դ. 25, 26, 27։ իբ. 64։
Թ Դհ. իզ. 40, ևն։ բ Օր. դ. 29, 30, 31։ լ. 2։
Ժ բ Օր. լ. 4։
ժա Եբ. հրկինքի
ժբ բ Օր. թ. 29։ Դան. թ. 15։
ժգ Նա. իզ. 8։ Եբր. ժգ. 18։
ժդ Հմր. 6։
ժե Գլ. բ. 1։

ժզ Եզր. է. 1։

բանին վրայով։ Այն առեն երկինքի Աստուծոյն
5 աղօթք ըրի. Ու թագաւորին ըսի, Եթէ թագա-
ւորին հաճոյ կ'երեւնայ, ու եթէ քու ծառադ
քու առջեւդ շնորհք գտաւ, զիս Հրէաստան ղրկես
կու իմ հայրերուս գերեզմաններուն քաղաքը,
6 որպէս զի զանիկա շինեմ։ Եւ թագաւորը ինծի
ըսաւ, (ու թագուհին անոր քով նստեր էր,)
Քու ճամբորդութիւնդ ո՞րչափ ատեն պիտի քշէ,
ու ե՞րբ պիտի դառնաս. և թագաւորին հաճոյ
երեւցաւ որ զիս ղրկէ. ես ալ անոր Ժժամնանակ
7 որոշեցի, Ու թագաւորին ըսի, Եթէ թագաւորին
հաճոյ կ'երեւնայ. ինծի նամակներ տրուին Գե-
տին միւս կողմը եղող իշխաններուն, որպէս զի
8 զիս անցնեն, մինչեւ որ Հրէաստան երթամ, Ու
նամակ մը Ասափի՝ որ թագաւորական անտառին
պահապանն է, որպէս զի ինծի փայտ տայ, Ա-
պարանոյ տանը աշտարակին դռնները և քաղաքին
պարիսպը ու մտնելու Եառնս շինելու համար։
Եւ թագաւորը ՚ինծի տուաւ, վասն զի
Էիմ Աստուծոյս բարի ձեռքը իմ վրաս էր։
9 Ու Գետին միւս կողմը եղող իշխաններուն
գացի, ու թագաւորին նամակները անոնց տուի.
և թագաւորը ինծի հետ զօրապետներ ու ձիա-
10 ւորներ ղրկեց։ Ու երբ Սանաբաղատ Օրոնացի ու
Ամմոնացի ծառան Տոբիա լսեցին, շատ նեղա-
ցան, որ Իսրայէլի որդիներուն օգնութիւնը
11 փնտռելու համար մարդ մը եկաւ. Ու Երուսա-
ղէմ եկայ, և հոն երեք օր մնացի։
12 Ու ես քանի մը մարդոց հետ գիշերով ելայ.
ու ինչ որ իմ Աստուծս սրտիս մէջ դրեր էր
Երուսաղէմի համար ընելու, զանիկա մարդո՛ւ
չըրուցեցի. և ինծի հետ իմ հեծած անասունէս
13 զատ ուրիշ անասուն մը չկար։ Եւ գիշերով ԺԶոր
դառնէն, Վիշապի աղբիւրին առջեւէն, Աղբից
դուռը ելայ, ու Երուսաղէմի ՚փլած պարիսպները
14 ու կրակէն այրուած դռնները զննեցի։ Եւ ՙԱղ-
բիւրի դուռը ու թագաւորին աւազանը անցայ.
ու տակս եղող անասունին անցնելու տեղ չկար։
15 Եւ գիշերով ԷԿեդեսաւէն վեր ելայ ու պարիսպը
զննեցի. ու դարձայ, Զոր դառնէն մտայ, ու այ-
16 պէս նորէն իմ տեղը եկայ։ Եւ ՚ուխտաւորները իմ
ուր երթալս ու ինչ ընելս չգիտցան. ու Հրեաներ-
ուն կամ քահանաներուն կամ ազնուականնե-
րուն կամ ուխտաւորներուն և կամ ուրիշներուն,
որոնք գործը կ'ընէին, մինչեւ հիմա չըրուցեցի։
17 Եւրբ անոնց ըսի, Դուք կը տեսնէք այս թըշ-
ուառութիւնը որուն մէջ կը գտնուինք, և թէ
ինչպէս Երուսաղէմ աւերակ՝ ու անոր դռնները
կրակով այրուած են. եկէք Երուսաղէմի պա-
րիսպը շինենք, որպէս զի այսուհետեւ ՚նախատինք

Ի Գլ. ա. 11։
Լ Ասակ. ժե. 13։
Խ դ Թագ. ա. 31։ Դան. բ. 4։ ե. 10։ է. 6, 21։
Ծ Գլ. ա. 3։
Կ Գլ. ե. 14։ ժգ. 6։
Հ Գլ. գ. 7։
Ձ Եզր. ե. 5։ է. 6, 9, 28։ Հմր. 18։

Ղ Եզր. բ. 32։
Ճ բ Մն. իզ. 9։ Գլ. դ. 13։
Մ Գլ. ա. 3։ Հմր. 17։
Յ Գլ. գ. 15։
Ն բ Թագ. ժե. 23։ Եսթ. լա. 40։
Շ Գլ. ա. 3։ Սապ. իգ. 13։ հթ. 4։ Եսթ. իգ. 9։ Սկսիկ. ե. 14, 15։ իբ. 4։

18 լսելանք, եւ ի՛մ Աստուծոյս բարի ձեռքը իմ վրաս էր լսողը. ու Թագաւորին ինծի ըսած խօսքերն ալ անոնց պատմեցի. ու անոնք ըսին, Ելլենք շինենք. և հիւրենց ձեռքերը ուժովցուցին այս բարի գործին համար։

19 Բայց Որանացի Սանբալլատ ու Ամմոնացի ծառան Տոբիա և Արաբացի Գեսամ լսելով՝ մեզ ծաղր ըրին, ու մեզ քամահրելով ըսին, Ա՛յս ձեր ըրած գործը ի՞նչ պիտի ըլլայ. Դուք 20 դուք Թագաւորէն ապստամբի՞լ կուզէք։ Եւ անոնց պատասխան տուի ու ըսի, Երկինքի Աստուածը ինք մեզի յաջողութիւն պիտի տայ, ու մենք, որ անոր ծառաներն ենք, պիտի ելլենք ու շինենք, բայց դուք Երուսաղէմի մէջ բաժին, իրաւունք ու յիշատակ չունիք։

ԳԼ. Գ

1—32 Պարիսպը շինող մարդոց անուններն ու անոնց կարգը։

Ու մեծ քահանան Եղիասիբ և անոր քահանայ եղբայրները ելան Ոչխարաց դուռը շինեցին. անոնք զանիկա նուիրեցին և անոր փեղկերը կանգնեցին. ու զանիկա Եմինչև Մէային աշտարակը, մինչև Անանէլի աշտարակը նուիրեցին։ 2 Եւ անոր քով Երիքովի մարդիկը շինեցին, ու անոնց քով Իմրիի որդին Զաքուր շինեց։ 3 Եւ Ձկանց դուռը Սենասէի որդիները շինեցին. անոնք զանիկա շինեցին, ու Եանոր փեղկերը, փականքը ու նիգերը անցուցին։ 4 Եւ անոնց քով Ակկոսի որդւոյն Ուրիայէ որդին Մերամոթ նորոգեց, ու անոնց քով Մեսիզաբէլի որդւոյն Բարաքիայէ որդին Մեսուղամ նորոգեց. և անոնց քով Բաանայէ որդին Սադոկ նորոգեց։ 5 Ու անոնց քով Թեկուացիք նորոգեցին. բայց անոնց մեծերը Էիրենց Տէրոջը գործին իրենց վիզը չծռեցին։ 6 Եւ Իշին դուռը Փասէի որդին Յովիադա ու Բասոդիայէ որդին Մեսուղամ նորոգեցին. անոնք զանիկա շինեցին, ու անոր փեղկերը, փականքը ու նիգերը անցուցին։ 7 Եւ անոնց քով Գաբաւոնացի Մելատիա ու Մերոնոթացի Յադոն և Գաբաւոնի ու Մասփայի մարդիկը շինեցին՝ մինչև Գեսէին այս կողմը եղող իշխանին ժամուն։ 8 Անոր քով ակերիչներէն Հարհայիայէ որդին Ոզիէլ նորոգեց. ու անոր քով դեղագործներուն որդին Անանիա նորոգեց. ու Երուսաղէմը մինչև էլայն պարիսպը թողուցին։ 9 Եւ անոնց քով Երուսաղէմի կէս մասին իշխանը, Ուրի որդին Հռափայիա, նորոգեց։ 10 Եւ անոնց քով ու իր տանը դիմացը Հարումափի որդին Յեդայիա նորոգեց. ու անոր քով Ասաբանէայէ որդին Փեդայիա նորոգեց։ 11 Միւս բաժինը Նո-

փսեւերու աշտարակը Հաշիմի որդին Մելքիա ու Փահաթ-Մովաբի որդին Ասուբ նորոգեցին։ 12 Եւ անոր քով Երուսաղէմի կէս մասին իշխանը, Ալոհեսի որդին Սեղղում՝ ինք ու իր աղջիկները նորոգեցին. 13 Հանոյի դուռը Անոն ու Զանոահի բնակիչները նորոգեցին. անոնք զանիկա շինեցին, ու անոր փեղկերը, փականքը ու նիգերը անցուցին. ու պարիսպէն հազար կանգուն չափ մինչև Աղբիւրի դուռը։ 14 Աղբիւրի դուռը Եւ Աղբիւրի դուռը Բեթ-աքերմայի կողմերու իշխանը, Ռեքաբի որդին Մելքիա, նորոգեց. զանիկա ան շինեց, ու անոր փեղկերը, փականքը ու նիգերը անցուց։ 15 Եւ Միսպահի դուռը Մասփայի կողմերու իշխանը Քոլհոզէի որդին Սեղղում նորոգեց. զանիկա ան շինեց ու ծածկեց, անոր փեղկերը, փականքը ու նիգերը անցուց. ու Թագաւորի պարտէզին մօտ եղող Սիլոհայի աւազանին պարիսպը մինչև Դաւիթի քաղաքէն իջնող աստիճանները չափեց։ 16 Անկէ հետը Բեթսուրի կէս մասին իշխանը, Ազբուքի որդին Նէեմիա, նորոգեց մինչև Դաւիթի գերեզմաններուն դիմաց, ու մինչև չշինած աւազանը, ու մինչև Բեթ-ազարայիմ։ 17 Անկէ հետը Ղեւտացիք նորոգեցին. Բանիի որդին Հռեհում. անոր քով Կեիլայի կէս մասին իշխանը Ասարիա իր տեղերը նորոգեց։ 18 Անկէ հետը անոնց եղբայրները, Կեիլայի կէս մասին իշխանը, Եննադադի որդին Բաւայի, նորոգեց։ 19 Եւ անոր քով Մասփայի իշխանը, Յեսուի որդին Եզեր, միւս բաժինը նորոգեց, այսինքն՝ պարսպին դարձուածքը, որ զինապանը ելլելու ճամբան դիմաց է։ 20 Անկէ հետը միւս բաժինը, պարսպին դարձուածքէն մինչև մեծ քահանային Եղիասիբի տանը դուռը, Զաբբայի որդին Բարուք փութով նորոգեց։ 21 Անկէ հետը միւս բաժինը, Եղիասիբի տանը դռնէն մինչև Եղիասիբի տանը ծայրը, Ակկոսի որդւոյն Ուրիայի որդին Մերամոթ նորոգեց։ 22 Եւ անկէ հետը քահանաները, դաշտի բնակիչները, նորոգեցին։ Ու անկէ հետը Բենիամին ու Ասուբ իրենց տուներուն առջև նորոգեցին. անկէ հետը Անանիայի որդւոյն Մաասէայի որդին Ազարիա իր տանը դիմաց նորոգեց։ 24 Անկէ հետը միւս բաժինը, Ազարիայի տունէն մինչև պարսպին դարձուածքը, մինչև անկիւնը, Եննադադի որդին Բանուի նորոգեց։ 25 Եւ Ոզայի որդին Փաղալ պարսպին դարձուածքին դիմաց ու բանտի դաւիթին քով եղող Թագաւորին վերի պալատին դուրսի աշտարակը չինեց. ան անոր 26 ետեւէն Փարոսի որդին Փեդայիա չինեց։ Եւ Նաթինացիները, որոնք Ոփել կը բնակէին, մինչև արեւելեան կողմը եղող Ջուրի դրանը 27 դիմաց ու դուրսի աշտարակը նորոգեցին։ Անկէ

ա Հմր. 8։
բ Թագ. բ. 7։
գ Սազ. խգ. 13։ հթ. 4։ ճ. 6։
դ Գլ. զ. 6։
ե Եզր. գ. 3։

——

զ Գլ. ժբ. 10։
է Յոել. կ. 2։
ը Գլ. ժբ. 39։
թ Երեմ. լա. 38։ Զաք. ժդ. 10։
ժ Եզր. բ. 34։
ի բ Մն. լգ. 14։ Գլ. ժբ. 39։ Սոփ. ա. 10։
լ Տես Գլ. զ. 1։ է. 1։
խ Գլ. ժբ. 39։
ծ Գլ. բ. 8։
կ Գլ. ժբ. 38։
հ Գլ. ժբ. 38։
ձ Գլ. բ. 13։
ղ Գլ. բ. 13։
ճ Գլ. բ. 14։
մ Յոել. թ. 7։
յ դ Թագ. ի. 20։ Նա. իբ. 11։
ն բ Մն. իգ. 9։
շ Հմր. 19։
ո Երեմ. լբ. 2։ լգ. 1։ լէ. 21։
չ Եզր. բ. 43։ Գլ. ժա. 21։
պ բ Մն. իէ. 3։
ջ Գլ. ը. 1, 3։ ժբ. 37։

Եռքը միւս բաժինը, դուրսի մեծ աշտարակին
դիմացէն մինչեւ Ոփայի պարիսպը, Թէկուացիք
28 *նորոգեցին։ Ձիերու դռնէն վեր քահանաները*
29 *նորոգեցին, ամէն մարդ իր տանը դիմաց։ Անկէ*
Եռքը Եմմերի որդին Սադովկ իր տանը դիմաց
նորոգեց. ու անկէ Եռքը արեւելեան դրանը
պահապանը, Սեքենիայի որդին Սեմայիա, նորո-
30 *գեց։ Անկէ Եռքը միւս բաժինը Սելեմիայի որ-*
դին Անանիա ու Սելեմի վեցերորդ որդին Անան
նորոգեցին. անկէ Եռքը Բարաքիայի որդին Մե-
31 *սուզամ իր աւեւտակին դիմաց նորոգեց։ Անկէ*
*Եռքը *Մարկիայի որդին Մեղքիա, մինչեւ Նա-*
թանայիմներուն ու վաճառականաց տունը Մափ-
կադի դրանը դիմաց ու մինչեւ †անկիւնը եղե-
32 *լու սենեակը", նորոգեց։ Եւ անկիւնը եղելու սե-*
նեակէն մինչեւ Ոչխարաց դուռը ոսկերիչները ու վա-
ճառականները նորոգեցին։

ԳԼ. Դ

1 *Երբոր Թէնամիները ծաղր կ'ընեն, Նէեմիա աղօթք*
կ'ընէ, ու գործը կը շարունակէ. 7 ու Թէնամիներուն
բարկութիւնը ու գաղտնի խորհուրդը խանգարել պահա-
պաններ կը դնէ. 13 գործը բանաղներուն կը հրամայէ որ
վրանին զէնք առնեն, 19 ու անոնց պատուէրներ կու տայ։

Ու ՙերբ Սանաբաղատ լսեց որ մենք պա-
րիսպը կը շինենք, սիրտը նեղացաւ, ու շատ
2 *զրդռնելով Հրեաները ծաղր ըրաւ։ Եւ իր եղ-*
բայրներուն ու Սամարիայի զօրքին առջեւ խօ-
սեցաւ ու ըսաւ, Այս տկար Հրեաները ի՞նչ կը
շինեն. միթէ թոյլատուութիւն կ'ըլլա՞յ անոնց.
միթէ զոհ պիտի զոհեն, ու այօ՞ր լմնցնեն. մի-
թէ այրուած քարերը փոշիի դեղերէն պիտի
3 *կենդանացնե՞ն։ Եւ †Ամմոնացի Տուբիա անոր*
քով էր, ու ըսաւ, Եթէ աղուէս մըն ալ ելլէ
անոնց շինածին վրայ, անոնց քարէ պարիսպը
պիտի փլցնէ։

4 *Լո՛վ մեր Աստուածը, լսէ, վասն զի նախատա-*
*ւեցանք. ու *անոնց նախատինքը իրենց գլուխը*
դարձուր, ու զանոնք գերութեան երկրի մէջ
5 *աւար ըլլալու մատնէ. Եւ †անոնց անօրէնու-*
թիւնը մի ծածկեր, ու քու առջեւէդ անոնց
մեղքը չջնջուի. քանզի շինողներուն առջեւ ‡եղ
բարկացուցին։

6 *Եւ պարիսպը շինեցինք, ու բոլոր պարիսպը*
*միչեւ կէսը *Հասաւ. վասն զի ժողովուրդը գոր-*
ծելու սիրտ ունէր։

7 *Ու ՙերբ Սանաբաղատ ու Տուբիա և Արա-*
բացիք ու Ամմոնացիք ու Ազովտացիք լսեցին,
որ Երուսաղէմի պարիսպներուն նորոգութիւնը
յառաջ կ'երթայ, ու փլած տեղերը սկսեր են
8 *շինուիլ, շատ սրդռնեցան. Եւ †ամէնը մէկտեղ*

խօսք ըրին, որ գան Երուսաղէմի դէմ պատե-
9 *րազմ ընեն, ու անոր վնաս տան։ Բայց ՙմենք*
մեր Աստուծոյն աղօթք ըրինք, ու †գէշ անոնցմէ
պաշտպանելու համար՚ ցորեկ ու գիշեր անոնց դէմ
10 *պահապաններ դրինք։ Եւ Յուդա ըսաւ, Բեռ-*
նակիրներուն ոյժը նուաղեր է, ու հողը շատ է.
11 *մենք պիտի չկրնանք պարիսպը շինել։ Ու մեր*
թշնամիները կ'ըսէին, Չգիտնան ու չտեսնեն,
մինչեւ մենք անոնց մէջ մտնենք ու զանոնք մեռ-
12 *ցընենք, և անոնց գործը խափանենք։ Ու եղաւ*
որ անոնց քով բնակող Հրեաները մեզի եկան,
և տասը անգամ մեզի ըսին թէ Ամէն կողմանէ
ուր որ դառնաք, մեր վրայ պիտի յարձակին։
13 *Ուստի ցած տեղերը՝ պարսպին ետեւը, ‡ա-*
ռարկայ տեղերը՚ ժողովուրդը իրենց ազգատոհմ-
*ներուն համեմատ *սուրերով, նիզակներով ու*
իրենց աղեղներով կայնեցուցի, ու
14 *կայնեցուցի։ Եւ նայեցայ ու ելայ, և իշխաննե-*
րուն ու ատենակներուն ու միացած ժողովուր-
դին ըսի, †Անոնց երեսէն մի վախնաք. յիշեցէք
Տէրը որ մեծ ու սոսկալի է, և եղբայրնե-
րուն, աղաքներուն, աղջիկներուն, կիներուն ու
տուներուն համար պատերազմ ըրէք։
15 *Ու ՙերբ մեր թշնամիները լսեցին որ մենք*
իմացեր ենք, և †Աստուած անոնց խորհուրդը
զրուեց, մենք ամէնս պարիսպը ՙնորո-՚դարձանք,
16 *ամէն մէկը իր գործին։ Եւ այն օրէն ի վեր իմ*
մարդոցս կէսը կ'աշխատէին, ու կէսն ալ նի-
զակներ, ասպարներ, աղեղներ ու պատիներ կը
բռնէին. ու իշխանները Յուդայի բոլոր ||տգետ-
17 *տասնեակներուն ետեւը կը կայնէին։ Պարիսպը շինող-*
ները ու բեռնակիրները ՙո՛ր բեռցնողները, ամէն
մէկը իր մէկ ձեռքով կը բանէր, ու միւս յե՛տ-
18 *նովը զէնքը կը բռնէր։ Եւ շինողներուն ամէն*
մէկը իր սուրը մէջքը կապած՝ կը գործէր. ու
19 *փողահարը իմ՚ քովս էր։ Եւ ազնուականներուն*
*ու *ատենակներուն ու միացած ժողովուրդին*
ըսի, Այս գործը մեծ ու ընդարձակ է, ու մենք
պարսպին վրայ ցրուած ենք, Ե՛ր իրարմէ հեռի
20 *ենք։ Ո՛ւր փողին ձայնը ուր որ լսէք, հոն*
մեր քով ժողովուրդ։ Եհեղի Հասնիր մեր Աստ-
21 *ուածը պատերազմ՚ պիտի ընէ։ Ու մենք այօ՛ղ-*
ջեր գործը կ'ընէինք. և †կէսը կէսը, որ-
շալոյին ծագած ատենէն մինչեւ աստղերուն
երեւցած ատենը, նիզակներ բռնած կը կենա-
22 *յին։ Եւ այն ատեն ժողովուրդին ըսի, Ամէն*
մարդ իր ծառային հետ գիշերները Երուսաղէմի
մէջ մնայ, որպէս զի գիշերը մեզի համար պահ-
23 *պանութիւն ընէ ու ցորեկը գործէ։ Ու ես ու*
իմ եղբայրներս և իմ ծառաներս ու իմ հետե-
ւէս եկող պահապան մարդիկը՝ ամենեւին մեր

" ղ Թագ. ժա. 16։ բ Մն. խզ. 15։ Երեմ. լա. 40։
* կամ, ոսկերչի
† կամ, անկեան վերնատունը
— Գլ. բ. 10, 19։
ֆ Գլ. բ. 10, 19։
‡ Սապ. ճիզ. 3, 4։
ղ Սապ. հթ. 12։ Առակ. գ. 34։
ե Սապ. կթ. 27, 28։ ճթ. 14, 15։ Երեմ. ժբ. 23։
• Եբր. կապուեցաւ
ը Հմր. 1։
ե Սապ. ձզ. 3, 4, 5։
ը Սապ. ծ. 15։
† Եբր. անոնց երեսէն
‡ կամ, չոր տեղատանքը, և կամ, յարկերու առակ
ը Թուա. ժզ. 9։ բ Օր. ա. 29։
ֆ բ Օր. ժ. 17։
է բ Թագ. ժ. 12։
ւ Ծար և. 12։
|| Եբր. տանը
ե Ել. ժզ. 14, 25։ բ Օր. ա. 30։ գ. 22։ լ. 4։ Յես. խզ. 10։

հանդերձները չէինք հաներ՝ §լուացուելու առեւ-
նէն զատ՝։

ԳԼ. Ե

1 Հրեաները իրենց պարտքերուն, գրաւներուն ու ծա-
ռայութիւնները համար կը գանգատին։ 6 Նէեմիա վարչա-
ռակաները կը յանդիմանէ, և ուխտ ընել կու տայ անոնց՝
որ ետ դարձնեն իրենց առած գրաւները. 14 կը թողու
իր ռոճիկը, ու հիւրասիրութիւն կ'ընէ։

Եւ *՚ժողովուրդը ու անոնց կիները իրենց
Հրեայ եղբայրներուն, Հրեաներուն, դէմ մեծ դան-
2 գատ ըրին։ Եւ ոմանք կ'ըսէին, Մենք մեր տղաք-
ներովը ու աղջիկներովը շատ ենք. և ուտե-
լիք ծախու առնենք, որպէս զի ուտենք ու ապ-
3 րինք։ Ոմանք ալ կ'ըսէին, Մենք մեր արտերը,
այգիները ու տուները պիտի կը դնենք, որպէս
4 զի սովի համար ուտելիք ծախու առնենք։ Եւ
ոմանք կ'ըսէին, Թագաւորին հարկ տալու հա-
մար մեր արտերուն ու այգիներուն վրայ առակ փոխ
5 առինք. Ու հիմա մեր մարմինը մեր եղբայրնե-
րուն մարմինին պէս է, ու մեր որդիները՝ անոնց
որդիներուն պէս. և ահա մենք †մեր տղաքները
ու աղջիկները ծառայութեան *կը ծախենք. և
արդէն մեր աղջիկներէն աղախին ըլլալու †ծախ-
ուածները կան, ու մեր ձեռքը կարողութիւն
չկայ. որովհետև մեր արտերը ու այգիները ու-
րիշներուն §է՚ փ են

6 Ու երբ ես անոնց աղաղակը ու այս խօսքերը
7 լսեցի, խիստ դժուարացայ։ Եւ մտքիս մէջ խոր-
հելէ ետև՝ ազնուականները ու ասիկաները
յանդիմանեցի, ու անոնց ըսի, Դուք ամէնդ ալ
ձեր եղբայրներէն Էվարշիա կ'առնէք. ու անոնց
8 դէմ մեծ ժողով ըրի։ Անոր ատեն անոնց ըսի,
Մենք հեթանոսներու ծախուած մեր Հրեայ եղ-
բայրները մեր կարողութեանը չափ †ծախու
առինք, ու հիմա դուք ձեր եղբայրները կը ծա-
խէ՞ք, կամ անոնք մեզի ծախուի՞ն. և անոնք
9 լռեցին ու չկրցան պատասխան տալ։ Ու ըսի,
այդ ձեր ըրածը աղէկ բան չէ. պէտք չէ՞ որ
Էվեր Աստուծոյն վախովը քալէք, Բորպէս զի մեզի
թշնամի եղող ազգերուն նախատինք չըլլանք։
10 Ես ալ *՝ իմ եղբայրներս ու ծառաներս ալ
առակ ու ցորեն փոխ տուած ենք անոնց, Բայց
11 հիմա այս պարտքը անոնց չներենք։ Ե՚ ձեզի
կ'աղաչեմ, որ այսօր անոնց ետ դարձնէք անոնց
արտերը, այգիները, ձիթենիները ու տուները.
նաև առակին, ցորենին, գինիին ու իւղին հա-
12 րիւրին մէկը զոր անոնցմէ կը պահանջէք։ Եւ
անոնք ըսին, Ետ պիտի դարձնենք, ու անոնցմէ
բա՚ն մը պիտի չպահանջենք. ինչպէս ըսիր՝ այն-
պէս պիտի ընենք։ Այն ատեն քահանաները
կանչեցի, Ետ անոնց երդում՝ ընել տուի որ այս-
13 պէս ընեն։ Նաև ‡հանդերձս թօթուեցի ու ըսի,
Ով որ այս բանը չկատարէ, իր տունէն ու իր
վաստակէն Աստուած այսպէս թօթուէ, ու այս-
պէս թօթուած ու դատարկ ըլլայ։ Եւ բոլոր
ժողովը Ամէն ըսին, ու Տէրը օրհնեցին. Եւ ժո-
ղովուրդը այս բանը կատարեց։

14 Եւ Յուդայի երկրին մէջ անոնց իշխանը
եղած օրէն՝ Արտաշէս թագաւորին քառասուն-
տարիէն Համինչև երեսունևերկուերորդ տարին,
տասներկու տարի, Թէ՛ ես և Թէ՛ իմ եղբայր-
15 ներս հրէշխանութեան ռոճիկը չտուինք՚։ Բայց
իմձմէ առաջ եղող նախորդ իշխանները ժողո-
վուրդին բեռ կ'ըլլային, ու անոնցմէ հաց ու
գինի կ'առնէին՝ քառասուն սիկղ արծաթէն
զատ. անոնց ծառաներն ալ ժողովուրդին բռա-
նութիւն կ'ընէին. բայց ես †Աստուծմէ վախ-
16 նալով՝ այնպէս չըրի։ Ու նաև այս պարսպին
գործին մէջ աշխատեցայ, ու մենք արտ ծախու
չառինք. և իմ բոլոր ծառաներս հոն ժողվուած
17 էին այն գործին համար։ Ու Հրեաներէն ու ա-
զիկաններէն հարիւր հիսուն մարդ, ու շրջակայ
ազգերէն մեզի եկողները հետ սեղանէս կ՚ուտէին։
18 Եւ յամէն օրուան ծախքս այս էր. արջառ մը ու
վեց ընտիր ոչխար, և ինձի համար թռչուններ
ալ կը պատրաստուէին, ու տասը օրը անգամ
մը առատութեամբ ամէն տեսակ գինիներէն կ՚ելլէր։
այսու ամենայնիւ Հրշխանութեան ռոճիկը չպա-
հանջեցի, վասն զի այս ժողովուրդին վրայ եղած
19 ծառայութիւնը ծանր էր։ ¶Ով Աստուած իմ,
այս ժողովուրդին բոլոր բարձերուս համեմատ
զիս ի բարին յիշէ։

ԳԼ. Զ

1 Սանաբաղատ խորամանկութեամբ, երկիւղալի լուրերով
ու վարձքով բռնաւած մարգարէներու միջոցով կը ջանայ որ
Նէեմիան վախցնէ։ 15 Այս գործը լմննալուն վրայ թշնամի-
ները կը վախնան։ 17 Թշնամիներուն ու Յուդայի ազնուա-
կաններուն մէջտեղ գոյութիւն հաղորդակցութիւն կ'ըլլայ։

Ու *՚երբ Սանաբաղատ, Տուբիա ու Արա-
բացի Գեսամ ու մեր մնաց թշնամիները լսեցին
որ ես պարիսպը չմնացի, ու հոն փլած տեղ մը
չմնաց, (Բայց ես այն ատեն դռնե՚րուն
2 փեղկերը դրած չէի,) Սանաբաղատ ու Գեսամ
ինձի խօսք ղրկեցին ու ըսին, Եկուր, †Քիֆեմի
դաշտին գեղերուն մէջ իրարու հետ տեսնուինք.
բայց անոնք Ինձի չարութիւն ընել կը խոր-

§ Եբր. ամէն մէկը Յուրը կը ղրկէր

— —

* Եբր. կը հպատակեցնենք
† Եբր. հպատակածնենք
‡ Եբր. ծոցս

ա Ես. Ե. 7։
բ Դ՚Եզ. խե. 35, 36, 37։ բ Օր. ԺԵ. 7։
գ Ես. ծբ. 7։
դ Ել. իա. 7։ Դ՚Եզ. խե. 39։
ե Ել. իա. 7։ Դ՚Եզ. խե. 36։
զ Ել. իբ. 25։ Դ՚Եզ. խե. 36։ Եկեղ. իբ. 12։
է Դ՚Եզ. խե. 48։
ը Դ՚Եզ. խե. 36։
թ բ Թագ. ԺԲ. 14։ Հռոմ. բ. 24։ ա Պետ. բ. 12։
ժ Եզր. Ժ. 5։ Երեմ. լէ. 8, 9։
ի Մատ. Ժ. 14։ Գործ. ԺԳ. 51։ Ժբ. 6։
լ դ Թագ. իգ. 3։
խ ԳԼ. Ժգ. 6։
ծ Տես ա Կոր. Թ. 4, 15։
կ Եբր. իշխանի հայը չկերանք
հ Հմր. 9։
ձ բ Կոր. Ժա. 9։ Ժբ. 13։
ղ բ Թագ. Թ. 7։ գ Թագ. Ժբ. 19։
ճ դ Թագ. դ. 22։
մ Հմր. 14, 15։
յ ԳԼ. Ժգ. 22։

— —

ն ԳԼ. բ. 10, 19։ դ. 1, 7։
շ ԳԼ. գ. 1, 3։
ո Առակ. իգ. 24, 25։
չ ա Մն. բ. 12։ ԳԼ. Ժա. 35։
պ Սաղ. լէ. 12, 32։

3 Հէլին։ Եւ անոնց պատգամաւորներ ղրկեցի ու
ըսի, Ես մեծ գործով մը պատած եմ, ու չեմ
կրնար իջնել. ինչո՞ւ համար գործը դադրի, երբ
4 զանիկա թողում ու ձեզի իջնեմ։ Եւ անոնք
ինծի չորս անգամ այսպիսի խօսքեր ղրկեցին,
5 ես ալ անոնց նոյն պատասխանը տուի։ Ու Հին-
դերորդ անգամին Սանբաղատ նոյն խօսքերով
իր մանչը ինծի ղրկեց՝ ձեռքը բաց թուղթով
6 մը, Որուն մէջ այսպէս գրուած էր. Ազգաց մէջ
լսուեցաւ, ու Գեսամ կ'ըսէ որ Հրեաները
ապստամբիլ կը խորհիք. դուն անոր հա-
մար կը շինես պարիսպը, որ անոնց թագաւոր
7 ըլլաս, *ինչպէս կ'ըսուի։ Ու նաև Երուսաղէմի
մէջ մարգարէներ հաստատեցիր, որպէս զի քա-
րոզեն ու քեզի համար ըսեն, Թէ անիկա Հրէաս-
տանի թագաւոր է. ու հիմա այս խօսքերը թա-
գաւորին ականջը պիտի հասնին. ուրեմն եկուր
8 որ մէկտեղ խորհուրդ ընենք։ Բայց ես անոր մարդ
ղրկեցի ու ըսի, Բանը քու ըսած խօսքերուդ պէս
չէ, հապա սուտ դուն քու սրտիդ հնարեցիր։
9 (Վասն զի անոնց ամէնը մեզ կը վախցնէին՝ ըսե-
լով, Թող անոնց ձեռքը այն գործէն թուլնայ,
որպէս զի չկատարուի։ Ու հիմա, ով Տէր, իմ
ձեռքերս ուժովցուր։)

10 Ու ես Մեհետաբէէլի որդւոյն Դաղայիայի որդ-
ւոյն Սեմայիայի տունը մտայ. և անիկա փակը մէջ
գոցուած էր, ու ըսաւ, Եկո՛ւր մէկտեղ Աստուծոյ
տունը, տաճարին մէջ, երթանք, ու տաճարին
դռները գոցենք, վասն զի քեզ մեռցնելու կու
գան. ու անոնք գիշերով պիտի գան քեզ մեռցը-
11 նելու։ Ու ես ըսի, Միթէ ինծի պէս մարդը կը
փախչի՞. և ո՞վ կայ ինծի պէս՝ որ տաճարը մտնէ
12 ապրելու համար. չեմ մտներ։ Ու աղէկ հասկը-
ցայ որ զանիկա Աստուած ղրկած չէր, հապա
Եիմ վրաս այս մարգարէութիւնը խօսեց-
ար. վասն զի Տուբիա ու Սանբաղատ գա-
13 նիկա վարձքով բռներ էին։ Ե՛ւ ասոր համար
վարձքով բռներ էին զանիկա, որպէս զի ես վախ-
նամ, ու այսպէս ընելով մեղանչեմ, որպէս զի
ինծի բամբասելու ու իմ անունս աւրելու պատ-
14 ճառ մը ունենան։ Ով Աստուած իմ, Տուբիան
ու Սանբաղատը այս իրենց գործերուն հա-
մեմատ, ու Նոադիա Մարգարէուհին, ու ինծի
վախցնող միւս մարգարէները յիշէ։

15 Եւ պարիսպը Ելուլ ամսոյն քսանըհինգերորդ
16 օրը յիսունուերկու օրուան մէջ լմնցաւ։ Ու թէրը
ատր ամէն թշնամիները լսեցին, ատր բոլորտիքը
եղող ամէն ազգերը վախցան ու շատ ամչցան,
ու էիմացան որ այս գործը մեր Աստուծոյն օգնա-
կանութիւնովը կատարուեցաւ։

17 Եւ այն օրերը Յուդայի ազնուականներէն Տու-
բիայի շատ նամակներ կ'երթային, Տուբիայէ ալ
18 անոնց կու գային. վասն զի Յուդայի շատ մար-
դիկը անոր հետ երդումով միաբաններ էին. քանզի
անիկա Արահեան Սեքենիայի փեսան էր, ու անոր
որդին Յովհանան Բարաքիայի որդւոյն Մեսուղամի
19 աղջիկը առեր էր։ Նաև իմ առջեւս անոր ազէ-
կութիւնները կը պատմէին, ու իմ խօսքերս անոր
կը հասցնէին. և Տուբիա ինծի նամակներ կը ղրը-
կէր զիս վախցնելու համար։

ԳԼ. Է

1 Նէեմիա Երուսաղէմի պահպանութիւնը Անանիի ու
Անանիայի կը յանձնէ։ 5 Առաջին անգամ Բաբելոնէ
դարձող 9 ժողովուրդին, 39 քահանաներուն, 43 Ղե-
ւտացիներուն, 46 Նաթինայիմներուն, 57 Սողոմոնի ծա-
ռաներուն, 63 և իրենց տղգահամարը կորնթոսցած քա-
հանաներուն ցուցակը։ 66 Անոնց ամէնուն թիւը՝ իրենց
ստացուածքներովը։ 70 Անոնց մատուցած ընծաները։

Ու երբ պարիսպը լմնցաւ, և ես դուռներուն
փեղկերը անցուցի, ու դռնապաններ, երգեցող-
2 ներ ու Ղեւտացիներ դրուեցան, Իմ եղբայրս
Անանին, ու աշտարակին իշխանը Անանիան (որ
Երուսաղէմի՝ ու շատերէն աւելի Բ.աստուածմէ
վախցող մարդ մըն էր) Երուսաղէմի վրայ դրի,
3 Ու անոնց ըսի, Մինչև որ արեւը չտաքնայ, Երու-
սաղէմի դռները չբացուին. և իրենց ներկայու-
թիւնովը դռները գոցեն ու նիգերը դնեն, ու Ե-
րուսաղէմի բնակիչներէն պահապաններ կարգեն,
ամէն մէկը իր պահպանութեանը մէջ, ու ամէն
մէկը իր տանը դիմաց։

4 Քաղաքը ընդարձակ ու մեծ էր, բայց մէջի
ժողովուրդը քիչ էր, ու տուներ շինուած չէին։
5 Եւ իմ Աստուածս իմ սրտիս մէջ դրաւ, որ ազ-
նուականները, սահիկանները ու ժողովուրդը ժող-
վեմ որպէս զի տոհմանագրուին. ու առաջին ան-
գամ գէրսընէն եկողներուն մէկ տղգտրանու-
թեան գիրքը գտայ, ու անոր մէջ այսպէս գըր-
ուած գտայ.

6 Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին տա-
րած գերիներէն ելլող գաւառի բնակիչները ա-
նոնք էին, որոնք Երուսաղէմ ու Յուդա դարձան,
7 ամէն մէկը իր քաղաքը. Ու Զօրաբաբէլի, Յեսուի,
Նէեմիայի, Ազարիայի, Ռաամիայի, Նաեմանիի,
Մուրթքէի, Բաղասանի, Մասփերեթի, Բա-
գուէի, Նաւումի ու Բաանայի հետ եկան։ Ե-
այ էր Իսրայէլի ժողովուրդին մարդոցը թիւը.
8 Փարոսի որդիները՝ երկու հազար հարիւր հօթա-
9 նասունուերկու. Սափատիայի որդիները՝ երեք
10 հարիւր հօթանասունուերկու. Արահի որդիները՝
11 վեց հարիւր յիսունուերկու. Փահաթ մովաբի որ-
դիները՝ Յեսուի ու Յովաբի որդիներէն՝ երկու
12 հազար ութ հարիւր տասնըութ. Եղամի որդի-
13 ները՝ հազար երկու հարիւր յիսունըչորս. Զա-
թուի որդիները՝ ութ հարիւր քառասունըհինգ.
14 Զաքքայի որդիները՝ հօթը հարիւր վաթսուն.
15 Բանուիի որդիները՝ վեց հարիւր քառասունըութ.
16 Բեբայիի որդիները՝ վեց հարիւր քսանըութ.

ա Գլ. բ. 19։
* Եբր. այս խօսքերուն համեմատ
բ Սղկ. ժգ. 22։
գ Գլ. ժգ. 29։
դ Սղկ. ժգ. 17։
ե Գլ. բ. 10։ դ. 1, 7։ զ. 1։
է Սաղ. ճիզ. 2։
—
ը Գլ. զ. 1։
թ Ել. ժը. 21։
ժ Եզր. բ. 1, ևն։

17 Ապդադի որդիները՝ երկու հազար երեք հարիւր
18 քառասուներկու. Ադոնիկամի որդիները՝ վեց հար-
19 իւր վաթսունվեցօթը. Բագուէի որդիները՝ եր-
20 կու հազար վաթսունվեցօթը. Ադինի որդիները՝
21 վեց հարիւր յիսունվեցնեգ. Ատերի որդիները՝
22 Եզեկիայէ՝ իննսունվեց. Հասումի որդիները՝
23 երեք հարիւր քսաներեք. Բեսէյի որդիները՝
24 երեք հարիւր քսաներչորս. Արիփի որդիները՝ հա-
25 րիւր տասներերկու. Գաբաւոնի որդիները՝ իննսու-
26 նըվեց. Բեթլէհէմի ու Նետոփայի մարդիկը՝
27 հարիւր ութսունըվեց. Անաթովթի մարդիկը՝
28 հարիւր քսաներեք. Ազմաւեթի տանը մարդիկը՝
29 քառասունուերկու. Կարիաթարիմի, Կեփիրայի
ու Բերոթի մարդիկը՝ եօթը հարիւր քառա-
30 սունուերեք. Ռամայի ու Գաբայի մարդիկը՝ վեց
31 հարիւր քսանըմեկ. Մաքմասի մարդիկը՝ հարիւր
32 քսաներկու. Բեթէլի ու Գայիի մարդիկը՝ հա-
33 րիւր քսաներեք. Միւս Նեբոսի մարդիկը՝
34 յիսունուերկու. Միւս Մեգաբի որդիները՝ հազար
35 երկու հարիւր յիսունըչորս. Հարիմի որդիները՝
36 երեք հարիւր քսան. Երիքովի որդիները՝ երեք հա-
37 րիւր քառասունըհինգ. Ղոմդի, Ադիդի ու Ովե-
38 մի որդիները՝ եօթը հարիւր քսաներմեկ. Սենասայի
որդիները՝ երեք հազար ինը հարիւր երեսուն։

39 Քահանաները՝ Յեդայեայի որդիները՝ ինը հարիւր եօթանասունուերեք.
40 Էմմերի որդիները՝ հազար յիսունուերկու.
41 Փասուրի որդիները՝ հազար երկու հարիւր
42 քառասունըեօթը. Հարիմի որդիները՝ հազար
տասներեօթն էին։

43 Ղեւտացիները՝ Ովդուայի որդիներէն Յեսուի
ու Կադմիէլի որդիները եօթանասունըչորս էին։

44 Երգեցողները, Ասափի որդիները, հարիւր
քառասունըութ էին։

45 Դռնապանները, Սեղղումի որդիները, Ատերի
որդիները, Տեղմոնի որդիները, Ակկուբի որդի-
ները, Ատիտայի որդիները, Սուբայի որդիները
հարիւր երեսունըութ էին։

46 Նաթինացիները ետևնք էին. Սիհայի որդի-
ները, Ասուփայի որդիները, Տաբաւոթի որդի-
47 ները, Կերոսի որդիները, Սիայի որդիները, Փա-
48 դոնի որդիները, Ղեբանայի որդիները, Ագաբայի
49 որդիները, Սաղամէի որդիները, Անանի որդի-
ները, Գեդդէլի որդիները, Գահարի որդիները,
50 Ռէայիայի որդիները, Ռասինի որդիները, Նեկո-
51 դայի որդիները, Գազամի որդիները, Ոզայի որ-
52 դիները, Փասէի որդիները, Բեսայի որդիները,
Մոաւնիմի որդիները, Նեփուսիմի որդիները,
53 Բակբուկի որդիները, Ակուփայի որդիները, Արու-
54 բի որդիները, Բասղոթի որդիները, Մէհիդայի
55 որդիները, Արսայի որդիները, Բարկոսի որդիները,
56 Սիսարայի որդիները, Թամայի որդիները, Նե-
57 սիայի որդիները, Ատեփայի որդիները. Սողոմոնի
ծառաներուն որդիները, Սոտէի որդիները, Սո-
58 փերեթի որդիները, Փարեդայի որդիները, Յե-
ղայի որդիները, Դերկոնի որդիները, Գեդդէլի
59 որդիները, Սափատիայի որդիները, Ատտիլի որ-
դիները, Փոքարեթ-սաբայիմի որդիները, Ամո-
60 նի որդիները. Բոլոր Նաթինացիները ու Սողո-
մոնի ծառաներուն որդիները երեք հարիւր ին-
ներեսունուերկու էին։

61 Ժո՛ւ Թելմելղայէ, Թելհարսայէ, Քերուբէ,
Ադդօնէ ու Եմմերէ եկողները սոսկ էին, և
իրենց հայրերուն տունը ու իրենց սերունդը,
այսինքն Իսրայէլէ ըլլալնին ցուցնելու կարող
62 չեղան. Գաղայիայի որդիները, Տուբիայի որդի-
ները, Նեկոդայի որդիները՝ վեց հարիւր քառա-
63 սունուերկու մարդ։ Եւ քահանաներէն՝ Աբայա-
յի որդիները, Ակկուսի որդիները, Բերզելիի որ-
դիները, որ Գաղաադացի Բերզելիի աղջիկներէն
կին առնելով՝ անոնց անունովը կոչուեցաւ։
64 Անոնք իրենց տոգաբանութեան գիրքը փնտռե-
ցին, բայց չկրցան գտնել. ու անմաքուր սեպ-
65 ուելով՝ քահանայութենէ արգիլուեցան։ Եւ
*Աթերսաթան անոնց ըսաւ, Մինչև որ Ուրիմով
ու Թումիմով քահանայ մը չկայէ, անոնք սա-
նասուրբ բաներէն չուտեն։

66 Բոլոր ժողովքը մէկտեղ քառասունուերկու
67 հազար երեք հարիւր վաթսուն հոգի էր, բաց ի
անոնց ծառաներէն ու աղախիններէն, որոնք
եօթը հազար երեք հարիւր երեսունըեօթն էին.
ու անոնց մէջ երկու հարիւր քառասունըհինգ
68 այր և կին երգեցողներ կային։ Անոնց ձիերը
եօթը հարիւր երեսունըվեց, ջորիները երկու
69 հարիւր քառասունըհինգ, Ուղտերը չորս հա-
րիւր երեսունըհինգ, ու էշերը վեց հազար եօ-
թը հարիւր քսան էին։

70 Ու տոհմերու իշխաններէն ոմանք գործին հա-
մար ընծայ տուին. *Աթերսաթան հազար դրամ
ոսկի, յիսուն սկուտատակ ու հինգ հարիւր երե-
սուն քահանայական պատմուճան տուաւ գան-
71 ձին։ Եւ տոհմերու իշխաններէն ոմանք գործա-
րութեան գանձին՝ քսան հազար դրամ ոսկի, ու
երկու հազար երկու հարիւր մնաս արծաթ տուին։
72 Եւ մնացած ժողովուրդին տուածները քսան հա-
զար դրամ ոսկի, ու երկու հազար մնաս արծաթ,
ու վաթսունըեօթը քահանայական պատմուճան
73 էին։ Եւ քահանաները ու Ղեւտացիները և դըռ-
նապանները ու երգեցողները և ժողովուրդէն ե-
րուսաղէմ ու նաթինացիները և բոլոր Իսրայէլ
իրենց քաղաքներուն մէջ բնակեցան. Եւ երբ
եօթնեկորդ ամիսը հասաւ, Իսրայէլի որդիները
իրենց քաղաքներուն մէջ էին։

ԳԼ. Ը

1 Իսրայէլացւոց ջերմեռանդութիւնը օրէնքը կարդալու ու մտիկ ընելու մէջ։ 9 Նէեմիա, Եզրաս ու Ղեւտացիները կը մխիթարեն ժողովուրդը, 13 որպէսզի խելք ու ուսումնասիրութիւն ունենին։ 16 Տաղաւարահարցը սոճով կը պահեն։

* Տես Հմր. 12։
† Տես ա Մն. Թ. 12։ իգ. 9։
‡ ա Մն. իգ. 7։
§ ա Մն. իգ. 8։
¶ ա Մն. իգ. 14։
# Եզր. բ. 59։
** Այսինքն, կառավարիչը. տես Գլ. ը. 9։ ժբ. 26։
†† Գլ. ը. 9։
‡‡ Եզր. բ. 69։
§§ Եզր. գ. 1։

Եւ լսեցին Ժողովուրդը մէկ մարդու պէս՝ Յորդանանի դրանը առջեւ եղող հրապարակին մէջ ժողովուեցան, ու Եզրաս դպիրին ըսին, որ Մովսէսի օրինաց գիրքը բերէ, զոր Տէրը Իսրայէլի 2 պատուիրած էր։ Ու Երկրորդ ամսուն առաջին օրը Եզրաս քահանան Ժողովքին առջեւ բերաւ, այր ու կին մարդոցմէ, ու ամէն լսելու ու հասկնալու կարողութիւն ունեցողներէ բաղկացած էր. Եւ դանիկա Ջուրի դրանը 3 առջեւ եղող հրապարակին մէջ առաւօտեան մինչեւ կէսօր այր ու կին մարդոց ու հասկցողներուն առջեւ կարդաց. և բոլոր ժողովուրդը իրենց անկանջները օրինաց գիրքին դոյեր էին։ Ու Եզրաս 4 դպիրը չոտակ ասոր համար շինուած փայտեղէն բեմին վրայ կայնեցաւ. ու անոր քով աջ կողմը Մատաթիա, Սեմա, Անանիա, Ուրիա, Քեղկիա ու Մաասիա, և ձախ կողմը Փադայիա, Միսայէլ, Մեղքիա, Հասում, Ասբադանա, Զաքարիա ու 5 Մեսուղամ կայնեցան։ Ու Եզրաս գիրքը բացաւ բոլոր ժողովուրդին աչքերուն առջեւ. վասն զի ինք բոլոր ժողովուրդէն բարձր էր. ու զանիկա բացածին պէս բոլոր ժողովուրդը Ղոզքի վրայ 6 ելաւ։ Ան առեն Եզրաս Եհովա մեծ Աստուածը օրհնեց. ու բոլոր ժողովուրդը Ձեռքերնին վերացուցին, Ըու Ամէն, Ամէն՝ ըսին. և Ինքնց երեսին վրայ գետնին ծռելով Տէրոջը երկրպագութիւն 7 ըրին։ Ու Յեսու, Բանի, Սարաբիա, Յամին, Ակկուբ, Սաբեթա, Ովդիա, Մաասիա, Կովղիտա, Ազարիա, Յովզաբադ, Անան, Փադայիա ու Ղեւտացիք Ժօրէնքը ժողովուրդին կը հասկնէին. և 8 ժողովուրդը իրենց կարգովը կայներ էին։ Անոնք Աստուծոյ օրինաց գիրքը յստակ կերպով կարդացին, ու մեկնութիւնը տալով կարդացածնին հասկցուցին։

9 Եւ Նեեմիա Աթերսաթան ու Եզրաս քահանան ու դպիրը և ժողովուրդին հասկցնող Ղեւտացիները բոլոր ժողովուրդին ըսին, Եայս օրը ձեր Տէր Աստուծոյն սուրբ օր մըն է. Ժառագ մի ընէք ու մի լաք. վասն զի բոլոր ժողովուրդը կու 10 լային երբ օրէնքին խօսքերը կը լսէին։ Եւ անոնց ըսաւ, Գացէք պարարտ բաներ կերէք ու անոյշ բաներ խմեցէք, ու պատրաստութիւն չունեցողներուն կտաժիններ ղրկեցէք, քանզի այս օրը մեր Տէրոջը սուրբ օր մըն է, ու մի տրտմիք. վասն զի 11 Տէրոջը ուրախութիւնը ձեր զօրութիւնն է։ Անոնք առին Ղեւտացիք բոլոր ժողովուրդը լռեցուցին ըսելով, Լռեցէք, քանզի սրբկա սուրբ օր է, 12 ու մի տրտմիք։ Եւ բոլոր ժողովուրդը ուտելու ու խմելու, ու կտաժիններ ղրկելու և մեծ ուրախութիւն ընելու գացին. վասն զի իրենց ըացատրուած խօսքերը Հասկցան։

13 Ու երկրորդ օրը՝ բոլոր ժողովուրդին տոհմապետները, քահանաները ու Ղեւտացիները Եզրաս դպիրին քով ժողվուեցան, որպէս զի օրէնքին 14 խօսքերը հասկնան։ Եւ օրինաց գիրքին մէջ գրուած գտան որ Տէրը Մովսէսի ձեռքով հրամայեր է, որ Եղեռնքերտրդ ամսուն տօնին տաճնը Իսրայէլի որդիները Տաղաւարներու մէջ բնակին, 15 Նաև իրենց ամէն քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի մէջ հրատարակեն ու քարոզեն՝ ըսելով, Լեռը ելէք, Ձիթենիի ատեր, իւղի ծառի ատեր ու մրտենիի ատեր և արմաւենիի ատեր ու տերեւախիտ ծառերու ատեր բերէք, որպէս 16 զի տաղաւարներ շինէք, ինչպէս գրուած է։ Եւ ժողովուրդը ելաւ ու բերաւ. ու ամէն մարդ Ինր տանիքին վրայ ու իր գաւիթին մէջ և Աստուծոյ տանը գաւիթներուն մէջ ու Ջուրի դրանը հրապարակին մէջ Ըու Եփրեմի դրանը հրապարակին 17 մէջ՝ իրենց տաղաւարներ շինեցին։ Ու գերութենէ դարձողներուն բոլոր ժողովքը տաղաւարներ շինեցին, ու տաղաւարներու մէջ նստան. վասն զի Իսրայէլի որդիները՝ Նաւեան Յեսուի օրերէն մինչեւ այն օրը՝ այնպէս բրած չէին. ու 18 խիստ Նւծ ուրախութիւն եղաւ։ Եւ Ղոզքին օրէն մինչեւ վերջին օրը ամէն օր Աստուծոյ օրինաց գիրքը կարդացուեցաւ. ու եօթը օր տօն ըրին, և ութերորդ օրը հանդիսաւոր ժողով եղաւ, Ինչպէս հրամայուած էր։

ԳԼ. Թ

1 Ժողովուրդին հանդիսաւոր ծոմապահութիւնը ու ապաշխարութիւնը. 4 Ղեւտացիները բարեպաշտութիւնով կը խոստովանին թէ Աստուծոյ բարութիւնը և թէ իրենց չարութիւնը։

Եւ այս ամսուն քսանչորսերորդ օրը Իսրայէլի որդիները ծոմով, քուրձերով Ու վրան 2 նին հող ցանած մէկտեղ ժողվուեցան։ Եւ Իսրայէլի որդիները բոլոր օտարազգիներէն զատուեցան, ու Ասպաժոյ ժողվ կայնելով՝ իրենց մեղքերը ու իրենց Հայրերուն անօրէնութիւնները 3 խոստովանեցան։ Եւ իրենց տեղը կայնելով՝ օրուան չորրորդ մասը Իրենց Տէր Աստուծոյն օրինաց գիրքէն կարդացին, ու չորրորդ մասը իրենց Տէր Աստուծոյն խոստովանութիւն ու երկրպագութիւն բրին։

4 Ու Յեսու, Բանի, Կադմիէլ, Սարաննիա, Բունի, Սարաբիա, Բանի ու Փեհնանի Ղեւտացիները

ա Նեհ. գ. 1։
բ Գլ. գ. 26։
գ Նեհ. է. 6։
դ Ղեւտ. իգ. 24։
ե Բ Օր. լա. 11, 12։
զ Դատ. գ. 20։
է Ողջ. գ. 41։ ը Տիմ. բ. 8։
թ Կար. ժգ. 16։
ժ Եզ. գ. 31։ ժբ. 27։ Բ Մն. ի. 18։
ի Ղեւտ. ժ. 11։ ժա Օր. լգ. 10։ Բ Մն. ժէ. 7, 8, 9։ Մազ. բ. 7։
ժբ Նեհ. բ. 63։ Գլ. է. 65։ ժ. 1։
ժգ Բ Մն. լե. 3։ Հմր. 8։
ժդ Ղեւտ. իգ. 24։ Թուա. իթ. 1։
ժե Բ Օր. ժգ. 14, 15։ ժազ. գ. 4։
ժզ Նահ. բ. 19, 22։ Յայտ. ժա. 10։
ժէ Հմր. 10։
ժը Հմր. 7, 8։
ժթ Ղեւտ. իէ. 34, 42։ Բ Օր. ժգ. 13։
ի Բ Օր. ժգ. 16։
ի Ղեւտ. իգ. 4։
ի Ղեւտ. իգ. 40։
ի Բ Օր. իբ. 8։
ի Գլ. ժբ. 37։
ի Դ Թագ. ժգ. 13։ Գլ. ժբ. 39։
ի Բ Մն. լ. 21։
ի Բ Օր. լա. 10, ևն։
ի Ղեւտ. իգ. 36։ Թուա. իթ. 35։

ա Գլ. բ. 2։
բ Յեսու. է. 6։ Դ Թագ. գ. 12։ Բ Թագ. ա. 2։ Յոբ բ. 12։
գ Բ Բ. ժ. 11։ Գլ. ժգ. 3, 30։
դ Գլ. ը. 7, 8։

*բեմին վրայ էլան, ու իրենց Տէր Աստուծոյն
5 բարձր ձայնով աղաղակեցին։ Եւ Յեսու, Կադմիէլ, Բանի, Ասաբանիա, Սարաբիա, Ովդիա, Սեբանիա ՝— Փեթոյիա Ղեւտացիները ըսին, Ելէք, ձեր Տէր Աստուածը յաւիտեանս յաւիտենից օրհնեցէք։

Օրհնեալ ըլլայ էքու փառաւորեալ անունդ. ու ամէն օրհնութենէ ու գոհութենէ բարձր ըլ-
6 լայ։ Դուն, միայն դուն Տէր ես. երկինքը, Երկնից երկինքը և ամեն բոլոր զօրքերը, երկիրը ու բոլոր անոր վրայ եղածը, ծովերը ու բոլոր անոնց մէջ եղածը, Դուն ստեղծեցիր, և ամենուն դուն կենդանութիւն կու տաս. ու երկինքի զօր-
7 քերը քեզի երկրպագութիւն կ'ընեն։ Դուն ես այն Տէր Աստուածը՝ որ Աբրամը ընտրեցիր, և զանիկա Քաղդէացւոց Ուր †աղէն հանեցիր, ու
8 անոր անունը Աբրահամ դրիր. Եւ անոր սիրտը քու առջեւդ Հաւատարիմ գտար, ու անոր հետ ուխտ ըրիր որ Քանանացւոց, Փերեզացւոց, Ամորհացւոց, Փերեզացւոց, Յեբուսացւոց ու Գերգեսացւոց երկիրը անոր սերունդին տաս. ու Քու խօսքդ հաստատեցիր, վասն զի արդար ես։
9 Ու Եգիպտոսի մէջ հայր հայրերուն նեղութիւնը նայեցար, ու Կարմիր ծովուն վրայ անոնց
10 աղաղակը լսեցիր. Եւ Փարաւոնի ու անոր բոլոր ծառաներուն, ու անոր երկրին բոլոր ժողովուրդին նշաններ ու հրաշքներ ցուցուցիր, վասն զի գիտցար որ անոնց վրայ ‡հպարտացան. ու այսօրուան պէս §քեզի անուն վաստակեցար.
11 Ու ծովը անոնց առջեւ պատռեցիր, այնպէս որ ծովուն մէջէն ցամաքով անցան, և զանոնք հալածողները խորունկ ջուրերուն մէջ նետո՜ւ քարի պէս ան-
12 դունդը նետեցիր։ Եւ ցօրեկը ամպի սիւնով, ու գիշերը անոնց գացած ճամբան լուսաւորելու համար՝ կրակի սիւնով Առաջնորդեցիր անոնց։
13 Նաև Սինա լեռանը վրայ իջար, ու անոնց հետ երկինքէն խօսեցար. և անոնց Նուիրեալ դատաստաններ, Ճշմարիտ օրէնքներ ՝— բարի կանոններ ու պատուիրանքներ տուիր. Եւ քու
14 Սուրբ շաբաթդ անոնց գիտցուցիր, ու քու ծառայիդ Մովսէսի ձեռքով անոնց պատուիրանք-
15 ներ, կանոններ ու օրէնքներ հրամայեցիր. Ու երբ անօթեցան՝ անոնց Երկինքէն հաց տուիր, ու երբ ծարաւեցան՝ անոնց Ապառաժէն ջուր հանեցիր. և անոնց ըսիր որ Մտնեն ու ժառանգեն այն երկիրը
զոր անոնց տալու համար †ձեռքդ վերցուցիր՝
16 Բայց անոնք, այոնքն ու հայրերը. հպարտացան, ու Իրենց պատուէրը խստացուցին,
17 քու պատուիրանքներուդ հնազանդութիւն չըրին, Ու չուզեցին մտիկ ընել, Եւ անոնց մէջ ըրած հրաշքներդ չյիշեցին. հապա Իրենց պատուէրը խստացուցին, ու իրենց ապստամբութեամբ իրենց ծառայութեանը դառնալու ‡գլուխ դրին՝. բայց դուն ներող, Ողորմած, դիմած, երկայնամիտ ու բազմողորմ Աստուած ըլլալով՝ զանոնք երեսէ չձգեցիր.
18 Մանաւանդ Երբ անոնք իրենց ձուլածոյ պրի շինեցին, ու Քեզ, Եգիպտոսէ հանող Աստուածդ, ասիկա է՝ ըսելով
19 Եւ մեծապէս անարգեցին, Դուն քու Մեծ ողորմութիւնովդ զանոնք անապատին մէջ երեսէ չձգեցիր. Ճամբան անոնց առաջնորդութիւն ընելու համար՝ ցորեկը ամպի °սիւնը, ու գիշերը անոնց գացած ճամբան լուսաւորելու համար կրակի
20 սիւնը անոնց վրայէն չվերցուցիր։ Նաև զանոնք իմաստուն ընելու համար քու Հոգիդ տուիր, ու անոնց բերնէն քու ՝Մանանադ չպակսեցուցիր, ու անոնց ծարաւած ատեն անոնց
21 Ջուր տուիր։ Եւ Զանոնք քառասուն տարի անապատին մէջ կերակրեցիր. անոնց բան մը չպակսեցաւ, անոնց †Հանդերձները չմաշեցան ու ա-
22 նոնց ոտքերը չուռեցան։ Եւ անոնց Թագաւորութիւններ ու ժողովուրդներ տուիր, ու անոնց սահմաններ որոշեցիր. ու Էսեհոնի երկիրը, այոնքն Եսեբոնի Թագաւորին երկիրը, ու Բասանի
23 Ովգ Թագաւորին երկիրը ժառանգեցին։ Եւ անոնց որդիները երկինքի աստղերուն չափ շատցուցիր. ու տարիր զանոնք այն երկիրը զոր անոնց հայրերուն խոստացեր էիր, Թէ անոնք հոն պիտի
24 մտնեն ու ժառանգեն։ Եւ Եանանց որդիները մտան ու այն երկիրը ժառանգեցին. և Այն երկրին մէջ բնակող Քանանացիները անոնց առջեւ նուաճեցուցիր, ու զանոնք ու անոնց Թագաւորները ու երկրին ժողովուրդը անոնց ձեռքը տուիր, որպէս
25 զի ուզածնուն պէս վարուին անոնց հետ։ Ու պարսպաւոր քաղաքներ ու Պարարտ երկիր մը առին. ու Ամէն բարիքով լեցուն տուներ, փորուած ջրհորներ, այգիներ, Ձիթենիներ ու պտղաբեր ծառեր առատօրէն ժառանգեցին. ու կերան, կշտացան ու Գիրցան, և քու մեծամեծ Ներումներովդ զուարճացան։

* Կամ, աստիճաններուն
† ա Մն. իթ. 13։
‡ դ Թագ. ժթ. 15, 19։ Սաղ. ձղ. 10։ Ես. լէ. 16, 20։
§ բ Օր. ժ. 14։ գ Թագ. ը. 27։
¶ Ծն. բ. 1։
** Ծն. ա. 1։ Նե. թ. 11։ Ծայտ. ժգ. 7։
†† Սաղ. լղ. 6։
‡‡ Ծն. ժա. 31։ ժբ. 1։
§§ Ծն. ժէ. 5։
¶¶ Ծն. ժհ. 6։
Ծն. ժբ. 7։ ժհ. 18։ ժէ. 7,8։
*** Ելս. իգ. 14։
††† Նե. բ. 25։ գ. 7։
‡‡‡ Նե. ժգ. 10։
§§§ Նե. է. ը. թ. ժ. ժբ. և ժգ։
¶¶¶ Նե. ժբ. 11։
Ել. թ. 16։ Ես. կգ. 12, 14։ Երեմ. լբ. 20։ Դան. թ. 15։
**** Նե. ժգ. 21, 22, 27, 28։ Սաղ. հը. 13։
†††† Նե. ժհ. 5, 10։
‡‡‡‡ Նե. ժգ. 21։
§§§§ Նե. ժթ. 20։ ի. 1։
¶¶¶¶ Սաղ. ժթ. 8,9։ Հռոմ. է. 12։
Ծն. բ. 3։ Նե. ի. 8, 11։
***** Նե. ժգ. 14, 15։ Յովհ. գ. 31։
****** Նե. ժէ. 6։ Ծառ. ի. 9, եև։
††††† Բ Օր. ա. 8։
‡‡‡‡‡ Ա. Յովհ., Երդումի ըմբիր. Ծառ. ժգ. 30։
§§§§§ Հմր. 29։ Սաղ. ճղ. 6։
¶¶¶¶¶ Բ Օր. լա. 27։ դ Թագ. ժէ. 14։ բ Մն. լ. 8։ Երեմ. ժթ. 15։
Սաղ. հը. 11, 42, 43։
******* Ծառ. ժգ. 4։
†††††† Ա. Յովհ., Իշխան կարգեցին
‡‡‡‡‡‡ Նե. լգ. 6։ Ծառ. ժգ. 18։ Սաղ. ձղ. 5, 15։ Յովհ. բ. 13։
§§§§§§ Նե. լբ. 4։
¶¶¶¶¶¶ Հմր. 27։ Սաղ. ճղ. 45։
######## Նե. ժգ. 21, 22։ Ծառ. ժգ. 14։ ա Կոր. ժ. 1։
********* Բ Օր. ա. 8։
††††††† Ա. Յովհ., Երդումի ըմբիր. Ծառ. ժգ. 30։
‡‡‡‡‡‡‡ Հմր. 29։ Սաղ. ճղ. 6։
§§§§§§§ Բ Օր. լա. 27։ դ Թագ. ժէ. 14։ բ Մն. լ. 8։ Երեմ. ժթ. 15։
¶¶¶¶¶¶¶ Սաղ. հը. 11, 42, 43։
######### Ծառ. ժգ. 4։
‡‡‡‡‡‡‡‡ Ա. Յովհ., Իշխան կարգեցին
********* Նե. լգ. 6։ Ծառ. ժգ. 18։ Սաղ. ձղ. 5, 15։ Յովհ. բ. 13։
§§§§§§§§ Նե. լբ. 4։
¶¶¶¶¶¶¶¶ Հմր. 27։ Սաղ. ճղ. 45։
########## Նե. ժգ. 21, 22։ Ծառ. ժգ. 14։ ա Կոր. ժ. 1։
*********** Ես. ժգ. 17։ Ես. կգ. 11։
††††††††† Նե. ժգ. 15։ Յհս. Ա. 12։
‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Նե. ժէ. 6։
§§§§§§§§§ Բ Օր. բ. 7։
¶¶¶¶¶¶¶¶¶ Բ Օր. ը. 4։ իթ. 5։
########## Ծառ. իա. 21, եև։
*********** Ծն. իբ. 17։
†††††††††† Յհս. ա. 2, եև։
‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Սաղ. խգ. 2, 3։
§§§§§§§§§§ Հմր. 35։ Ծառ. ժգ. 28։ Բ Օր. ը. 7, 8։ Նեհ. ի. 6։
¶¶¶¶¶¶¶¶¶¶ Բ Օր. ը. 11։
############ Բ Օր. լբ. 15։
************* Ովս. գ. 5։

26 Սակայն քեզի Տանհնազանդութիւն ու ապըշ-
տամբութիւն ըրին, և քու օրէնքդ իրենց Հետեւ
ձգեցին, ու քու նմարգարէներդ ալ մեռցու-
ցին, որ զանոնք քեզի դարձնելու համար *անոնց
վկայութիւն կու տային". և +Եչ մեծապէս
27 անարգեցին, Եւ զանոնք իրենց թշնամիներուն
ձեռքը մատնեցիր որ զանոնք նեղեցին. ու երբ
իրենց նեղութեան ատենը քեզի աղաղակեցին,
դուն յերկինքէն լսեցիր, և քու առատ ողոր-
մութեանդ համեմատ Տանոնց ազատիչներ տուիր.
ու ազատեցին զանոնք իրենց թշնամիներուն
28 ձեռքէն։ Բայց երբ հանգստութիւն գտան, *նո-
րէն քու առջեւդ չարութիւն ըրին, ու զանոնք
իրենց թշնամիներուն ձեռքը թողուցիր, որոնք
անոնց վրայ տիրեցին. ու երբ նորէն քեզի աղա-
ղակեցին, դուն երկինքէն լսեցիր, և ՙքու ողոր-
մութեանդ համեմատ շատ անգամ զանոնք
29 ազատեցիր. Ու քու օրէնքիդ դարձնելու հա-
մար անոնց վկայութիւն ըրիր. բայց անոնք
ՙհպարտացան, ու քու հրամաններուդ հնազան-
դութիւն չըրին, և քու պատուիրանքներուդ
դէմ մեղք գործեցին, (Նզորնք պահող մարդը
անոնցմով կ'ապրի,) ու իրենց Նուսերը չխոնար-
հեցուցին, հպարտ իրենց պարանոցը խստացու-
30 ցին ու հնազանդութիւն չըրին։ Եւ շատ տա-
րիներ անոնց երկայնմտութիւն ըրիր, ու քու
Հոգիովդ, "քու մարգարէներուդ ձեռքով Տանոնց
վկայութիւն ըրիր. բայց անոնք մտիկ չըրին.
Տապա զանոնք երկիրներուն ժողովուրդներուն
31 ձեռքը մատնեցիր։ Սակայն քու առատ ողոր-
մութիւնովդ Չանոնք բոլորովին չկորնցուցիր
ու չմերժեցիր, վասն զի դուն Տողորմած ու
ղթած Աստուած ես։
32 Եւ հիմա, ով Աստուած մեր, որ Տուխտ ու
ողորմութիւն պահող, մեծ, զօրաւոր ու սքեղ
Աստուած ես, Հ Ասորեստանի թագաւորներուն
օրերէն մինչև այսօր մեղի, մեր թագաւորներուն,
մեր իշխաններուն, մեր քահանաներուն, մեր
մարգարէներուն, մեր հայրերուն և քու բոլոր
ժողովուրդիդ ամէն պատահած նեղութիւնները
33 քու առջեւդ քիչ չերեւնան։ Սակայն բոլոր
մեղի պատահած բաներուն մէջ Տդուն արդար
ես. քանզի դուն ճշմարտութեամբ ըրիր. բայց
34 Բմենք անօրէնութիւն ըրինք։ Ու մեր թագաւոր-
ները, իշխանները, քահանաները ու հայրերը
քու օրէնքդ չպահեցին, ու քու պատուիրանք-
ներդ ու անոնց ըրած վկայութիւններդ մտիկ
35 չըրին, Եւ անոնք իրենց թագաւորութեան
ատենը, ու անոնց Շատ բարիքներ առած
ատենդ, և այն ընդարձակ ու Պարարտ երկրին
մէջ զոր անոնց առիր Ֆքեզի ծառայութիւն
36 չըրին, ու իրենց չար գործերէն չդարձան. Ա.Հա
Ֆմենք այսօր ծառայ ենք. մանաւանդ այն երկ-
րին մէջ զոր մեր հայրերուն առիր, որպէս զի
անոր պտուղները ու բարիքները ուտեն, ահա
37 մենք հոն ծառայ ենք, Եւ Ոայն եւէրը շատ
պտուղ կու տայ այն թագաւորներուն զորոնք
մեր մեղքերուն համար մեր վրայ դրիր, ու անոնք
Ֆմեր մարմինին վրայ ու մեր անասուններուն վրայ
իրենց ուզածին պէս կը տիրեն, ու մենք մեծ
38 նեղութեան մէջ ենք։ Եւ այս ամէնուն համար
մենք Տհաստատ ուխտ մը կ'ընենք ու կը գրենք,
ու մեր իշխանները, մեր Ղեւտացիները Տմեր
քահանաները Էզանիկա կը կնքեն

ԳԼ. Ժ

1 Ուխտը կնքողներուն անունները, 29 Ուխտին բովանդակութիւնը։

Եւ Տկնքողները սոսնք էին. ԷԱ.քալիայի
2 որդին Էնէեմիա Ամարսաթան, Սեռեկիա,
3 բայիա, Ասարիա, Երեմիա, Փասուր, Ամարիա,
4 Մելքիա, Հատուս, Սեբանիա, Մալուք,
5 Հարիմ, Մերամոթ, Աբդիա, (6) Դանիէլ, Կա-
7 նեթոն, Բարուք, Մեսուզամ, Աբիա, Միամին,
8 Մաազիա, Բեղգա ու Սեմայիա. սոսնք քահա-
9 նները էին։ Ու Ղեւտացիները, Ազանիայի որ-
դին Յեսու, Բանուի Տ Կնադմիէլ, Եւ անոնց եղբայրները՝ Սեբանիա,
10 Կադմիէլ, Եւ անոնց եղբայրները՝ Սեբանիա,
11 Ոդիա, Կալիտա, Փեղայիա, Անան, Միքա,
12 Բոր, Ասաբիա, Զաքուր, Սերեբիա, Սեբանիա,
13 Ոդիա, Բանի, Տ Բանինու։ (14) Ժողովուրդին
իշխանները, Էփարոս, Փահաթ-մովաբ, Եղամ,
15 Զաթու, Բանի, Բունի, Ազգադ, (16) Բեբայի,
17 Ադոնիա, Բագուէ, Ադին, Ատեր, Եզեկիա,
18 Ազուր, Ոդիա, Հասում, Բեսէի, (19) Արիփ,
Անաթոթի, Նոփայ, (20) Մագպիաս, Մեսու-
21 ղամ, Եղիր, Մասիզեբէլ, Սադոկ, Յադդուա,
22 Փալտեիա, Անան, Անանիա, (23) Ոսէէ, Անա-
24 նիա, Ասուբ, Ալոհես, Պիլա, Սոբէկ, (25) Հո-
26 ուամ, Ասաբանա, Մաասիա, Ախիա, Անան,
27 Մանան, Մալուք, Հարիմ Տ Բաանա։

Ֆ Դատ. բ. 11, 12։ Եզեկ. ի. 21։
Ձ Դ Թագ. ժդ. 9։ Սադ. ծ. 17։
Հ Դ Թագ. ժբ. 4։ ժԹ. 10։ Բ Մն. իզ. 20, 21։ Մատ. իգ. 37։ Գոր. է. 52։
• կամ, պատճառք կը յանդիմանէին
Հ Դատ. բ. 14։ գ. 8, եւն։ Սադ. ճգ. 41, 42։
Յ Սադ. ճգ. 44։
Ղ Դատ. բ. 18։ գ. 9։
Ճ Դատ. գ. 11, 12, 30։ դ. 1։ ե. 31։ զ. 1։
Ֆ Սադ. ճզ. 43։
Յ Հմր. 16։
Ն Ղեւ. ժբ. 5։ Եզեկ. ի. 11։ Հռութ. ժ. 5։ Գադ. գ. 12։
Չ Զաթ. է. 11։
Պ Տես Գոր. է. 51։ Ա Պետ. ա. 11։ Բ Պետ. ա. 21։
Ջ Դ Թագ. ժէ. 13։ Բ Մն. իզ. 15։ Եսթեր. է. 25։ իե. 4։
Ռ Ես. է. 5։ խբ. 24։
Ս Եսթեր. գ. 27։ է. 10, 18։
Վ Հմր. 17։
Տ Նե. իզ. 6, 7։ Գլ. ա. 5։
Ր Դ Թագ. ժէ. 3։
Ց Դան. Բ. 14։ Սադ. ճԺԲ. 137։
Ւ Սադ. ճզ. 6։ Դան. Բ. 5, 6, 8։
Փ Հմր. 25։
Ք Հմր. 25։
Օ Բ Օր. իբ. 47։
Ֆ Բ Օր. իբ. 48։ Եզր. Բ. 9։
Ա Բ Օր. իբ. 33, 51։
Բ Բ Օր. իբ. 48։
Գ Դ Թագ. իգ. 3։ Բ Մն. իԲ. 10։ լգ. 31։ Գլ. ժ. 29։ Եզր. ժ. 3։
Դ Գլ. ժ. 1։

—

Ե Գլ. Բ. 38։
Զ Գլ. ա. 1։
Է Գլ. ը. 9։
Ը Տես Գլ. ժբ. 1—21։
Թ Տես Եզր. բ. 3, եւն։ Գլ. է. 8, եւն։

28 Ընդ ամենայն ժողովուրդը, քահանաները, Ղեւտացիները, դռնապանները, երգեցողները, նաթանայիմները, ու երկիրներու ժողովուրդները Աստուծոյ օրէնքին հետեւելու համար էրոլոր պատուաղները, իրենց կիները, տղաքները ու աղջիկները, այսինքն ամէն անոնք որ կրնային հասկնալ, Իրենց եղբայրներուն հետ վիպանեցան, ու անէծքով երդում ըրին, որ Աստուծոյ ծառային Մովսէսի ձեռքով տրուած Աստուծոյ օրէնքին մէջ քալեն, ու մեր Եհովա Տէրոջը բոլոր պատուիրանքները ու դատաստանները և կանոնները պահեն ու կատարեն։ Եւ հօտ պատճառ որ մեր աղջիկները երկրին ժողովուրդներուն չտանք, և անոնց աղջիկները մեր տղոցը չառնենք։ Ու երկրին ժողովուրդներուն շաբաթ օրը ծախելու համար բերած ապրանքները և ամէն տեսակ ուտելիքը՝ շաբաթ օրը կամ սուրբ օրերը՝ անոնցմէ չառնենք. Նու եօթնեերորդ տարին, ու իւրաքէն պարտքի պահանջմունքը թողունք։ Ու մեզի կանոն դրինք, որ մեր Աստուծոյն տանը ծառայութեանը համար մէկ երրորդ մասը տարի մէկ սիկղին երրորդ մասը տանք, Աստուածաշունչ հացին համար, հաստատուն հացի ընծային համար, հաստատուն ողջակէզին համար, շաբաթներուն համար, ամսագլուխներուն համար, տօներու համար, սուրբ բաներու համար, ու Իսրայէլի քաւութիւն ըլլալու մեղքի պատարագներուն համար, ու մեր Աստուծոյն տանը ամէն գործին համար, (Նե փայտի ընծային համար՝ քահանաներուն, Ղեւտացիներուն ու ժողովուրդին վիճակ ձգեցինք, որ պիտի մեր Տէր Աստուծոյն սեղանին վրայ վառելու համար, ամրուէ ամրի՝ որոշուած ատենները ըստ օրէնքիս մեր Աստուծոյն տունը բերենք, ինչպէս օրէնքին մէջ գրուած է.) Ու Մեր երկրին առաջին պտուղները, և ամէն ծառին ամէն առաջին պտուղները ամրուէ ամրի Տէրոջ տունը տանինք. Ու մեր որդիներուն ու մեր անասուններուն առջինեկները՝ ինչպէս օրէնքին մէջ գրուած է, ու մեր արջառներուն ու ոչխարներուն առջինեկները մեր Աստուծոյն տունը տանինք՝ մեր Աստուծոյն տանը մէջ պաշտօն կատարող քահանաներուն. Ու մեր խմորներուն երախայրիները, և մեր ընծաները, այսինքն ամէն ծառի պտուղը, գինի ու իւղ տանինք քահանաներուն, մեր Աստուծոյն տանը սենեակները, ու մեր Երկրին տասանորդը Ղեւտացիներուն պոռի, ու Ղեւտացիները մեր բոլոր երկրագործութեան քաղաքներուն մէջ տասանորդները առնեն։ 38 Ու Ահարոնի որդին, քահանան, Ղեւտացւոց տասանորդին մէջ Ղեւտացւոց մնանակից ըլլայ, ու Ղեւտացիք տասանորդին տասանորդը մեր Աստուծոյն տունը, գանձատանը Նաւենեակները, տանին. 39 Վասն զի Իսրայէլի որդիները ու Ղեւիի որդիները ցորենին ու գինիին ու իւղին ընծան այն սենեակները պիտի տանին, ուր սրբարանին անօթները ու պաշտօն կատարող քահանաները ու դռնապանները ու երգեցողները կը կենան. Նու մեր Աստուծոյն տանը վրայով անհոգ պիտի չըլլանք։

Գլ. Ժ.

1 Իշխանները, յօժարակամ մարդիկ, ու ժողովուրդին վիճակով ընտրուած տասներորդ մասը Երուսաղէմ կը բնակին։ 3 Անոնց անուններուն ցուցակը։ 20 ժողովուրդին մնացորդը ուրիշ քաղաքներու մէջ կը բնակին։

Ե ժողովուրդին իշխանները Երուսաղէմի մէջ բնակեցան. ու մնացած ժողովուրդը վիճակ ձգեցին, որպէս զի տասնէն մէկը բերեն Երուսաղէմ՝ սուրբ քաղաքը բնակելու, ու միւս ինը բաժինը ուրիշ քաղաքներու մէջ բնակելու։ 2 Եւ ժողովուրդը օրհնեց այն ամէն մարդիկը որոնք ի յօժար կամքով իրենց անձը ընծայեցին 3 Երուսաղէմի մէջ բնակելու։ Ու Երուսաղէմի մէջ բնակող գլուխին իշխանները սոնք էին. (սակայն Յուդայի քաղաքներուն մէջ՝ Իսրայէլը, քահանաները, Ղեւտացիները, Նաթանայիմները ու Սողոմոնի ծառաներուն որդիները, ամէն մարդ իրենց կալուածքին մէջ, իրենց 4 քաղաքներուն մէջ բնակեցան։) Ու Երուսաղէմի մէջ Յուդայի որդիներէն ու Բենիամինի որդիներէն բնակեցան։

Յուդայի որդիներէն՝ Մաղպիէլի որդւոյն Սափատիայի որդւոյն Ամարիայի որդւոյն Զաքարիայի որդւոյն Ողիայի որդին Աթայիա, որ Փարեսի որդիներէն էր. 5 Եւ Մաղօնի որդւոյն Զաքարիայի որդւոյն Յոյարիբի որդւոյն Ադայիայի որդւոյն Ազայիայի որդւոյն Կողոզէի որդւոյն 6 Բարուքի որդին Մասիա։ Երուսաղէմի մէջ բնակող Փարէսի որդիներուն ամէնը չորս հարիւր վաթսունուերկու զօրաւոր մարդիկ էին։ 7 Ու Բենիամինի որդիները սոնք էին. Եսայիի որդւոյն Իսթիէլի որդւոյն Մասիայի որդւոյն Կոլոխայի որդւոյն Փադայիայի որդւոյն Յոեդի որդւոյն Մեսուղամի որդին Սալլու։ 8 Եւ

ղ Նեղ. բ. 36—43։
ե Նեղ. թ. 1։ ժ. 11, 12, 19։ Գլ. ժգ. 3։
ը բ Օր. իթ. 12, 14։ Գլ. ե. 12, 13։ Սաղ. ճժթ. 106։
ը դ Թագ. իգ. 3։ բ Մն. լգ. 31։
ժ Նլ. լգ. 16։ բ Օր. կ. 3։ Նեղ. թ. 12, 14։
ի Նլ. ե. 10։ Դ.Եզ. իգ. 3։ բ Օր. ե. 12։ Գլ. ժգ. 15, ևն։
լ Նլ. իգ. 10, 11։ Դ.Եզ. իե. 4։
խ բ Օր. ժե. 1, 2։ Գլ. ե. 12։
ծ Դ.Եզ. իգ. 5, ևն։ բ Մն. բ. 4։
կ Տես Թուա. իը. իթ։
հ Գլ. ժգ. 31։ Նա. խ. 16։
ձ Դ.Եզ. գ. 12։
ղ Նլ. իգ. 19։ լգ. 26։ Դ.Եզ. ժթ. 23։ Թուա. ժը. 12։ բ Օր. իգ. 2։
ճ Նլ. ժգ. 2, 12, 13։ Դ.Եզ. իե. 26, 27։ Թուա. ժը. 15, 16։
մ Դ.Եզ. իգ. 17։ Թուա. ժե. 19։ ժը. 12, ևն։ բ Օր. ժը. 4։ իգ. 2։
յ Դ.Եզ. իե. 30։ Թուա. ժը. 21, ևն։
ն Թուա. ժը. 26։
շ ա Մն. թ. 26։ բ Մն. լա. 11։
ո բ Օր. ժբ. 6, 11։ բ Մն. լա. 12։ Գլ. ժգ. 12։
չ Գլ. ժգ. 10, 11։

պ Հմր. 18։ Մատ. դ. 5։ իե. 53։
ջ Դատ. ե. 9։
ռ ա Մն. թ. 2, 3։
ս Նեղ. բ. 43։
վ Նեղ. բ. 55։
տ ա Մն. թ. 3, ևն։
ր Ծն. լբ. 29։

անկէ եռքը Գերէլի, Սելէհ, ե այլք, [ինը] հարիւր
9 քսանըւեթ հոգի. Ու անոնց վրայ իշխան՝ Ջէքբէլի որդին Յովէլ էր. ու Սենուայի որդին Յուդա քաղաքին վրայ տեղակալ էր։
10 Քահանաներէն՝ Յովարիբի որդին Յեդայիա,
11 Յաքին, Ազարեայ տանը վերակացուն, Ահիտովբի որդւոյն Մարիովթի որդւոյն Սադովկի որդւոյն Մեսուղամի որդւոյն Քեղկիայի որդին Սարայիա, ու անոնց եղբայրները, որոնք Ազարեայ տանը գործը կը բանէին, ութ հարիւր քսանուերկու էին, ու Մեղբիայի որդւոյն Փաշուրի որդւոյն Զաքարիայի որդւոյն Ամասիի որդւոյն Փաղղիայի որդւոյն Յերոամի որդին Ադայիա, Ու
13 անոր եղբայրները, տոհմապետները, երկու հարիւր քառասունուերկու էին. ու Եմմերի որդւոյն Մեսեղամովթի որդւոյն Ահզայի որդւոյն Ասարէլի որդին Ամասայի, ու անոնց եղբայրները հարիւր քսանըւեթ զօրաւոր կարիճներ էին. ու անոնց վրայ իշխան Ագեդողիմի որդին Զաբդիէլ էր։
15 Ու Ղեւտացիներէն՝ Բունիի որդւոյն Ասաբիայի որդւոյն Եզրիկամի որդւոյն Ասուբի որդին
16 Սեմայիա, Նաև Սաբեթա ու Յովզաբադ, որոնք Ղեւտացւոց իշխաններէն էին, Ասաւծոյ տանը
17 ընտրաքին գործին վրայ էին, Ու Ասափի որդւոյն Զաբդիի որդւոյն Միքայի որդին Մաթանիա երէեսոփնէոան գլխաւորն էր, ու աղօթքներուն օրհնութիւնները նախ աննիկա կը սկսէր երէեէլ. Ու անոր եղբայրներէն Բակբակիա երկրորդն էր, ու
18 անկէ եռքը Իդիթունի որդւոյն Գաղադի որդւոյն Սամուայի որդին Աբդա էր։ Սուրբ քաղաքին մէջ բնակող բոլոր Ղեւտացիները երկու հարիւր ութսունըչորս էին։
19 Ու դռնապանները՝ Ակկուբ ու Տեղմոն, ու անոնց եղբայրները, դռներուն պահապանները, հարիւր հոթանասունուերկու էին։
20 Ու Իսրայէլի, քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն մնացորդը, Յուդայի բոլոր քաղաքներուն մէջ, ամէն մարդ իր ժառանգութեանը մէջ էր։
21 Բայց Նաթանայիմները Ոփղայի մէջ կը բնակէին. Ու Սիա ու Գիսպա Նաթանայիմներուն վրայ էին։
22 Ու Երուսաղէմի մէջ Ղեւտացւոց վերակացուն՝ Միքայի որդւոյն Մաթանիայի որդւոյն Ասաբիայի որդւոյն, Բանիի որդին Ոզի էր, Ասափի որդիներէն, երգեցողներէն, որոնք Ասաւծոյ տանը գործին վրայ էին. Վասն զի Նանոնց համար թագաւորը հրաման տուեր էր, որ երգեցողներուն օրէ
24 օր ուաճիկ տրուի։ Ու Յուդայեան Զարայի որդիներէն Մասիզեբէլի որդին Փեթահիա ժողովուրդին ամէն գործին մէջ թագաւորին գործակալն էր։
25 Ու Յուդայի որդիներէն գեղերու ու արտերու մէջ բնակեցան, այսինքն Քարբոքի-արբայի ու անոր գեղերուն մէջ, Դիբօնի ու անոր գեղերուն
26 մէջ, Կաբսեէլի ու անոր գեղերուն մէջ, Ու Ես-
27 ուայի ու Մօղադայի ու Բեթ-փաղեթի, Ու Ասարսուալի ու Բերսաբէէի ու անոր գեղերուն մէջ,
28 Ու Սիկեղակի, ու Մեքոնայի ու անոր գեղերուն
29 մէջ, Ու Ենռեմմոնի, Սարայի, Յարմութի,
30 Զանոախի, Ադողամի ու անոնց գեղերուն մէջ, Լաքիսի ու անոր արտերուն մէջ, Ազեկայի ու անոր գեղերուն մէջ, ու Բերսաբէէ մինչև Ենոմի ձորը բնակեցան։
31 Ու Բենիամինի որդիները՝ Գաբայէ մինչև Մաքմաս, Այիա, ու Բեթէլ ու անոր գեղերուն
32 մէջ, Անաթոթ, Նոբ, Անանիա, (33) Հասոր,
34 Ռամա, Գեթթայիմ, Հադիդ, Սեբոյիմ, Նեբալատ, Ղոդ, Ովնով ու Գեբարասիմ բնակեցան։
36 Ու Ղեւտացիներէն մանուկ Յուդայի ու Բենիամինի մէջ բաժնուած էին։

ԳԼ. ԺԲ

1 Զօրաբաբէլի հետ եկող քահանաները, 8 ու Ղեւտացիները։ 10 Քահանայապետներուն յաջորդութիւնը։ 22 Քանի մը երեւելի Ղեւտացիներ։ 27 Պարիսպներուն նաւակատեաց հանդէսը։ 44 Տաճարին մէջ քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն համար որոշուած պաշտօնները։

Եւ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլի ու Յեսուի հետ ելլող քահանաները ու Ղեւտացիները տանք
2 են. Սարայիա, Երեմիա, Եզրաս, Ամարիա, Մա-
3 լուք, Փետայա, Աբդոն, Հաշուբ, Մերայոթ,
4 Ադդով, Կանաթոն, Աբրա, (5) Միամին, Մա-
6 վադիա, Բեղգա, Սեմայիա, Յովարիբ, Յեդայիա,
7 Սալլու, Ամոկ, Քեղկիա, Յեդայիա։ Յեսուի օրերը տանք էին քահանաներուն իշխաններն իրենց եղբայրներովը։
8 Ու Ղեւտացիք, Յեսու, Բանուի, Կադմիէլ, Սարաբիա, Յուդա ու Մատթանիա. Եսկիա իր եղբայրներուն հետ օրհնութիւններուն վրայ էր.
9 Եւ անոնց եղբայրները, Բակբակիա և Ունի, անոնց դիմաց իրենց կարգին մէջ կը կայնէին։
10 Ու Յեսու ծնաւ Յովակիմը, և Յովակիմ ծնաւ
11 Եղիասիբը, ու Եղիասիբ ծնաւ Յոյիադան, Եւ Յոյիադա ծնաւ Յոնաթանը, ու Յոնաթան ծնաւ Յադդուան։
12 Եւ Յովակիմի օրերը տոհմապետ քահանաները տանք էին. Սարայիայէ Մարայիա, Երե-
13 միայէ Անանիա, Եզրասէ Մեսուղամ, Ամարիայէ
14 Յոհանան, Մալուքէ Յոնաթան, Սեբանիայէ
15 Յոսէփ, Հարիմէ Եդնա, Մարիովթէ Քեղկիա,
16 Ադդովէ Զաքարիա, Գինեթոնէ Մեսուղամ,
17 Աբիայէ Զիքրի, Մինիամինէ, Մովադիայէ Փալ-
18 թի, Բեղգայէ Սամուա, Սեմայիայէ Յոնաթան,
19 Յովարիբէ Մաթանայ, Յեդայիայէ Ոզի, (20) Սալլա-
21 լուէ Կալլայ, Ամոկէ Եբեր, Քեղկիայէ Ասարիա, Յեդայիայէ Նաթանայէլ։
22 Եղիասիբի, Յոյիադայի, Յոհանանի ու Յադ-

ա ՚ Մն. թ. 10, ևն։
բ ՚ Մն. լզ. 29։
ժ Հմր. 1։
է Տես Գլ. գ. 26։
ը ՚ Մն. գ. 8, 9։ է. 20, ևն։
թ ՚ Մն. լբ. 30։
ժ Ցես. ժգ. 15։
ի ՚ Մն. դ. 14։ —
ա ՚ եզր. բ. 1, 2։
բ Տես Գլ. ժ. 2—8։
գ Դատ. ա. 5։
դ եզր. գ. 2։ Անգ. ա. 1։
ե Զաք. գ. 1։
է Գլ. ժա. 17։

դուսյն օրերը Ղեւտացիք, այսինքն անոնց տոհմապետները, գրուեցան. Նաև քահանաները՝
23 մինչև Պարսից Դարեհի թագաւորութիւնը։ Ղեւիի որդիներուն տոհմապետները մինչև Եղիասիբեան Յօհանանի օրերը ժամանակագրութեան
24 դիրքին մէջ գրուեցան։ Ու Ղեւտացւոց իշխանները Ասաբիա, Սարաբիա, ու Կադմիէլի որդին Յեսու էին. և անոնց եղբայրները անոնց առջև
25 կը կայնէին Ղդաս դասի դէմ, որպէս պի Ասաւծոյ մարդուն Դաւիթի հրամայածին պէս օրհնութիւն ու գոհութիւն մատուցանեն։ Մաթանիա, Բակբակիա, Աբդիա, Մեսուղամ, Տեղմոն
26 — Ակկուբ դրան շտեմարաններուն մէջ պահպանութիւն ընող դռնապաններն էին։ Յովաբդեկեան Յեսուի որդւոյն Յովակիմի օրերը, ու
27 Եզրա քահանայ գրագիրին ու Եղրաս քահանային — Ըգպիրին օրերը սանք էին։

Ու Երուսաղէմի պարսպին Ժնուակատեաց առթիւն Ղեւտացիները փնտռեցին իրենց բոլոր տեղերէն, որպէս պի զանոնք Երուսաղէմ բերեն, ու
28 նուագարանքը ուրախութեամբ, երգութեամբ, ծնծղաներով, տաւիղներով
29 ու քնարներով կատարեն։ Ու երգեցողներուն որդիները Երուսաղէմի շրջակայ տեղերէն, ու
30 Նետոփաթացւոց գեղերէն, Եւ Գաղգաղայի տունէն՝ ու Գաբայի ու Ազմաւթի դաշտերէն ժողվուեցան. վասն զի երգեցողները Երուսաղէմի բոլորտիքը իրենց գեղեր շիներ էին։ Եւ քահանաները ու Ղեւտացիները սրբուեցան, և ժողովուրդը ու դռնները և պարիսպը սրբեցին։
31 Եւ Յուդայի իշխանները պարսպին վրայ. Հանեցի, ու գոհութիւն երգող երկու մեծ դաս կարգեցի. Աջէ պարսպին վրայ ով կողմը Եդէպի
32 Աղբից դուռը։ Եւ անոր ետեւէն Ովսէիա
33 ու Յուդայի իշխաններուն կէսը գացին. Նաև
34 Ազարիա, Եզրաս, Մեսուղամ, Յուդա, Բենիամին, Սեմայիա ու Երեմիա. Եւ Հիսղերով, քահանաներուն որդիներէն, Ասափի որդւոյն Զաքուրի որդւոյն Միքիայի որդւոյն Մաթանիայի որդւոյն Սեմայիայի որդւոյն Յոնաթանի որդին
36 Զաքարիա. Ու անոր եղբայրները՝ Սեմայիա, Ազարէլ, Միլալայ, Գիլալայ, Մայ, Նաթանաէլ, Յուդա ու Անանի Ասաւծոյ մարդուն Դաւիթի ներգոյ նուագարաններովը։ Եզրաս
37 անոնց առջեւէն եղաւ Աղբիւրի դուռը եղող Աղբիւրի դուռը եւն, ու Դաւիթի քաղաքին աստիճաններէն պարսպին աստիճանը ելան, Դաւիթի տանը վրայէն դէպի արեւելք մինչև Ջուրի դուռը։
38 Եւ գոհութիւն երգողներուն միւս դասը

դիմացէն կ'երթային. ու ես՝ ժողովուրդին կէսին հետ պարսպին վրայ՝ Փուռերուն աշտարակէն մինչև Լայն պարիսպը,
39 և Եփրեմի դրանը վրայէն, և Հինի դրանը վրայ, ու Ձկանց դրանը, և Անանեէլի աշտարակին ու Մէային աշտարակին վրայ, մինչև Ոչխարաց դուռը անոր հասեւէն կ'երթային. ու Հրանոթ դուռը կայնեցան. Եւ
40 գոհութիւն երգողներուն երկու դասը Ասաւծոյ տանը մէջ կայնեցան. Նայնպես ալ ես ու տասկանիներուն կէսը՝ որոնք ինծի հետ էին. Նաև
41 քահանաները, Եղիակիմ, Մասեիա, Մինիամին, Միքիա, Եղիովէնայի, Զաքարիա — Անանիա՝ փող
42 ներով. Եւ Մասեիա, Սեմայիա, Եղիազար, Ոզի, Յօհանան, Մեղքիա, Եղամ ու Եզեր։ Աչին աստեն երգեցողները իրենց վերակացուին Յեզրիայի հետ ձայներնին վերցուցին։ Եւ այն օրը
43 մեծ զոհեր մատուցին և ուրախութիւն ըրին, վասն զի Ասաւած մեծ ուրախութիւնով ուրախացուց զանոնք. ու կիները և տղաքներն ալ ուրախութիւն ըրին, ու Երուսաղէմի ուրախութիւնը մինչև հեռու տեղեր լսուեցաւ։
44 Եւ այն օրը սենեակներուն վրայ դանձերուն համար, ընծաներուն համար, երախայրի պատուղներուն համար ու տասանորդներուն համար մարդիկ որոշուեցան, որպէս պի քաղաքներուն պարսպակներէն քահանաներուն ու Ղեւտացւոց օրինաւոր բաժիններն հան ժողվեն. քանզի Յուդա կայնող քահանաներուն ու Ղեւտացւոց վրայ
45 ուրախացաւ. Վասն զի անոնք իրենց Ասաւծոյն հրամանը ու սրբութեան հրամանը կը պահէին, նայնպես ալ երգեցողները և դռնապանները՝ Դաւիթի — անոր որդւոյն Սողոմոնի պատուիրածին
46 համեմատ։ Վասն զի առաջ Դաւիթի ու Ասափի օրերը երգեցողներու գլխաւորներ կային,
47 և գԱսաւած օրհնելու ու գովելու երգեր։ Ու բոլոր Իսրայէլ Զօրաբաբէլի օրերը և Նէեմիայի օրերը երգեցողներուն ու դռնապաններուն օրէ օր առճիկ կու տային. Եւ սուրբ բաները Ղեւտացւոց կու տային, Ղեւտացիք ալ Ահարոնի որդիներուն կու տային։

ԳԼ. ԺԳ

1 Օրէնքը կարդալնուն վրայ օտար ազգերէն կը գտնուին 4 Նէեմիա երբ Երուսաղէմ կը դառնայ՝ սենեակները մաքրել կու տայ, 10 ու Տէրոյը տանը մէջ տուն մէկուն պաշտօնը կարգի կը դնէ։ 15 Շաբաթ ազդարարելնին 23 ու օտար կիներու հետ ամուսնանալը կ'իսափանուի։

Այն օրը Մովսէսի գիրքին *կարդացուեցաւ ու ժողովուրդը լսեց՝, ու հոն գրուած գտնուե-

ա Եզր. գ. 11։
բ ա Մն. իգ. իե. և իզ։
գ Գլ. բ. 9։
դ Եզր. է. 6, 11։
ե բ Օր. ի. 5։ Սազ. լ. վերնագիրը։
զ ա Մն. իե. 6։ բ Մն. ե. 13։ է. 6։
է Կամ, Բեթգազգազայէ
ը Տես Հմր. 38։
թ Գլ. բ. 13։ գ. 13։
ժ Թագ. ժ. 2, 8։
ի ա Մն. իգ. 5։
լ Գլ. բ. 14։ գ. 15։
խ Գլ. գ. 15։
ծ Գլ. գ. 26։ ը. 1, 3, 16։
կ Տես Հմր. 31։
հ Գլ. գ. 11։
ձ ա Մն. իե. և իգ։
ղ Գլ. գ. 8։
ճ դ Թագ. ժգ. 13։ Գլ. ը. 16։
մ Գլ. գ. 6։
յ Գլ. գ. 3։
ն Գլ. գ. 1։
շ Գլ. գ. 32։
ո Եզեկ. լը. 2։
չ բ Մն. լա. 11, 12։ Գլ. ժգ. 5, 12, 13։
պ ա Մն. իե. և իգ։
ջ ա Մն. իե. 1, ևն, բ Մն. իթ. 30։
ռ Թուղ. ժբ. 21, 24։
ս Թուղ. ժբ. 26։ ——
վ բ Օր. լա. 11, 12։ դ Թագ. իգ. 2։ Գլ. ը. 3, 8։ իթ. 3։ Ես. լգ. 16։
տ Եբր. Ժողովուրդին ականջներուն կարդացուեցաւ

ցաւ Էր Ամմոնացիք ու Մովաբացիք Աստուծոյ
2 ժողովքին մէջ յաւիտեան չմտնեն. Որովհետեւ
անոնք Իսրայէլի որդիները հացով ու ջրով չդի-
մաւորեցին, հապո Բաղաամը անոնց դէմ վարձ-
քով բռնեցին, որպէս զի զանոնք անիծէ. Բայց
մեր Աստուածը անէծքը օրհնութեան դարձուց,
3 Ու երբ օրինաց՝ խօսքերը լսեցին, Էրոլոր խառ-
նուած մարդիկը Իսրայէլէ զատեցին։
4 Բայց սակէ առաջ Էմեր Աստուծոյն տունը
սենեակներուն վերակացուն, Եղիասիբ քահա-
5 նան, Տուբիայի հետ ազգական եղեր էր, Ու-
անոր մեծ սենեակ մը շիներ էր այն տեղ՝ Եուր
առաջ հացի ընծաները, կնդրուկը ու անօթ-
ները, Ու Ղեւտացիներուն, երգեցողներուն և
դռնապաններուն համար որոշուած ցորենին,
գինիին ու իւղին տասանորդները, ու քահանա-
6 ներուն փչաւոր ընծաները կը դնէին։ Եւ այս
ամէն բաներէն առեներ ես Երուսաղէմի մէջ
չէի, Վասն զի Բաբելոնի Արտաշէս թագաւո-
րին երեսունուերկուերորդ տարին թագաւորին
գացի։ Ու ժամանակէ մը ետքը թագաւորէն
7 հրաման առի, Ու Երուսաղէմ գալով եղիա-
սիբի ըրած չարութիւնը իմացայ, որ Աստու-
ծոյ տանը գաւիթին մէջ Տուբիայի համար սեն-
8 եակ մը շիներ էր։ Եւ շատ դժուարեցայ, ու
Տուբիայի բոլոր կարասիները սենեակէն դուրս
9 նետեցի. Եւ հրաման ըրի, ու եսենեակները մաք-
րեցին, և Աստուծոյ տանը անօթները ու հացի
10 ընծան և կնդրուկը նորէն հոն տարի։ Ու նաև
իմացայ որ Ղեւտացւոց Էրաժիններըը տրուած
չէին, վասն զի պատասխանութիւն ընող Ղեւտա-
ցիները ու երգեցողները ամէնն ալ Էրկրնց ագա-
11 րակներըը փախեր էին։ Անոր համար ատիկան-
ներուն հետ Էվիճեցայ ու ըսի, Աստուծոյ տու-
նը ինչ պատճառաւ թողուած է. Եւ
Ղեւտացիները ժողվեցի, ու զանոնք իրենց պաշ-
12 տօններուն մէջ հաստատեցի։ Եւ բոլոր Յու-
դա ցորենին, գինիին ու իւղին տասանորդները
13 գանձարաններըը տարին, Նէ գանձարաններուն
վրայ Սելեմիա քահանան ու Սադոկ գրիչը ու
Ղեւտացիներէն Փադայիան գանձապետ կար-
գեցի. ու անոնց քով Մաթանիայի որդւոյն
Զաքուրի որդին Անան էր. վասն զի անոնք Էհա-
ւատարիմ կը սեպուէին, ու անոնց գործը իրենց
14 եղբայրներուն բաժին տալ էր։ Վո՛վ Աստուած
իմ, սորա համար զիս յիշէ, ու իմ Աստուծոյս
տանը մէջ և անոր ծառայութեանը մէջ իմ
ըրած բարեգործութիւններս մի ջնջեր։
15 Ա՛յն օրերը Հրէաստանի մէջ տեսայ որ Էշա-

բաթ օրը խաղող կը կոխէին. ու ցորեկի արանք
կը բերէին, ու էշերու վրայ բեռ կը բեռցնէին,
նաև գինի, խաղող, թուզ ու ամէն տեսակ
բեռ Բերուայ, Էշաբաթ օրը Երուսաղէմ
կը բերէին. ու ես ատեպէն ծախած օրերնին Էզ-
16 նոնք յանդիմանեցի։ Եւ հոն բնակող Տիւրա-
ցիք ձուկ ու ամէն տեսակ ապրանք կը տանէին,
և շաբաթ օրը Յուդայի որդիներուն ու Երուսա-
17 ղէմի քովէքեղբօրն կը ծախէին։ Ես Յուդայի
ազնուականներուն հետ վիճեցայ, ու անոնց
ըսի, Ա՛յս Էինչ գէշ բան է զոր դուք կ՚ընէք,
18 ու շաբաթ օրը կը պղծէք։ Վա՛հա ձեր հայրերն
ալ այսպէս ըրին, ու մեր Աստուածը մեր վրայ
ու այս քաղաքին վրայ այս բոլոր չարիքները
բերաւ. և դուք շաբաթը պղծելով՝ Իսրայէլի
19 վրայ բարկութիւն կ՚աւելցնէք։ Ասոր շաբա-
թէն առաջ Երուսաղէմի դռներուն "արեւը
քաշուածին պէս", հրամայեցի որ դռները գոց-
ուին. նաև հրամայեցի որ շաբաթը չանցած
չբացուին. Նոր դռները իմ մանչերէս կայնե-
ցուցի, որպէս զի շաբաթ օրը ներսը բեռ չմտնէ։
20 Եւ վաճառականները ու ամէն տեսակ ապրանք
ծախողները մէկ երկու անգամ Երուսաղէմի
21 դուրսը անցուցին գիշերը։ Ու ես զանոնք յան-
դիմանեցի՝ ըսելով, Դուք ինչո՞ւ համար պա-
րիսպին քով գիշերը կ՚անցնէք. եթէ մէյմին ալ
այդպէս ընէք, ձեռքս ձեր վրայ կը դնեմ։ Ա՛յն
ատենէն Էվեր մէյմին ալ շաբաթ օրը չէկան։
22 Ու Ղեւտացիներուն ըսի որ "զիրենք սրբեն, ու
շաբաթ օրը սրբելու համար երթան դռները
պահպանութիւն ընեն։ Վո՛վ Աստուած իմ, սորա
համար ալ զիս յիշէ, ու քու մեծ ողորմու-
թեանդ համեմատ ինծի ողորմէ։
23 Եւ այն օրերը Հրեաներ տեսայ, "որոնք Ազով-
տացի, Ամմոնացի ու Մովաբացի կիներ առեր
24 էին. Ու անոնց զաւակը Հրէերէն խօսելը մաշ կ
չգիտնալով՝ կէս մը Ազովտացւոց լեզուն կը խօ-
սէին, նմանապէս ուրիշ ազգերուն լեզուները։
25 Ա՛յս պատճառաւ "անոնց հետ վէճ ըրի ու զա-
նոնք նզովեցի, և անոնցմէ մէկ քանին ծեծեցի
ու մազերնին փետեցի. և Աստուծոյ անունովը
զանոնք երդմնցուցի, ըսելով, Ձեր աղջիկները
անոնց տղոցը չտաք, ու անոնց աղջիկներէն ձեր
26 տղոցը կամ ձեզի հո չառնէք։ "Սոնց պատ-
ճառաւ չէ՞ր, որ Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորը
մեղանչեց. ու թէպէտեւ Էշատ ազգերու մէջ
անոր պէս թագաւոր չկար, Էև իր Աստուծոյն
սիրելի էր, ու Աստուած զանիկա բոլոր Իսրա-
յէլի վրայ թագաւոր դրաւ, "այլ օտարազգի

ե բ Օր. իգ. 3, 4։
զ Թագ. իր. 5։ Յեհ. իգ. 9, 10։
է Թագ. իգ. 11։ իգ. 10։ բ Օր. իգ. 5։
ը Գէ. բ. 2։ ժ. 28։
թ Գէ. ժբ. 44։
ժ Գէ. ժբ. 44։
ի Թագ. ժբ. 21, 24։
լ Գէ. է. 14։
խ Հմր. 1, 5։
ծ բ Մն. իբ. 5, 15, 16, 18։
կ Մազ. գ. 8։
հ Թագ. լե. 2։
ձ Հմր. 17, 25։ Առակ. իբ. 4։
ղ Գէ. ժ. 39։
ճ Գէ. ժ. 38, 39։ ժբ. 44։
մ Գէ. ժբ. 44։ բ Մն. լա. 12։
յ Գէ. է. 2։ ա Կոր. գ. 2։
ն Հմր. 22, 31։ Գէ. է. 19։
շ Եզ. ի. 10։
ո Գէ. ժբ. 30։
չ Հմր. 14, 31։
պ Նգր. իբ. 2։
ջ Հմր. 11։ Առակ. իբ. 4։
ռ Նգր. ժ. 5։ Գէ. ժ. 29, 30։
ս գ Թագ. ժա. 1, 4։
վ գ Թագ. գ. 13։ բ Մն. ա. 12։
տ բ Թագ. ժբ. 24։
ր գ Թագ. ժա. 4, 4։

27 կիները անոր ալ մեղանչել տուին, եւ հէմ
ձեզ թողո՛ւնք որ այս բոլոր մեծ չարութիւնը
ընէք, ու †օսարտպի կիներ առնելով՝ մեր Ա-
28 ստուծոյն դէմ մեղք գործէք։ Եւ մեծ քահա-
նային *Եղիասիբի որդւոյն Յովիադային որդինե-
րէն Ջէ Ոռնոցի Սանսարողատի փեսան էր.
29 անոր համար զանիկա քովէս վռնտեցի։ °Ով
Աստուած իմ, զանոնք յիշէ՝ քահանայութիւնը
և ֆքահանաներուն ու Ղեւտացիներուն ուխտը
30 պղծելնուն համար։ ¯Այսպէս զանոնք բոլոր օտա-
րազգիներէն մաքրեցի, ու քահանաներուն ու
Ղեւտացիներուն դասերը հաստատեցի, ամէն
31 մէն մէկը իր պաշտօնին վրայ դնելով. նաեւ որշ-
ուած ժամանակներուն ՔԷրաբեր Փայտի ընծա-
յին համար՝ ու երախայրի պտուղներուն համար
հոգ տարի։ †Ով Աստուած իմ, ղիս ի բարին յիշէ։

ԳԻՐՔ ԵՍԹԵՐԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Աստերս թագուորական կոչունքներ կ'ընէ. 10 Վաշ-
թի թագուհին կանչել կու տայ. բայց անիկա չերթայ։
13 Աստերս՝ Մեհուքանի առաջ խորհուրդին համեմատ՝
կը հրամայէ որ այրերը իրենց կիներուն վրայ իշխող ըլլան։

Ու եղաւ որ ¯Աստերսի օրերը, (այսինքն
այն Աստերսի, որ †Հնդկաստանէ մինչեւ Եթէ-
ոպիա *հարիւր քառասունեօթը գաւառի վրայ
2 թագաւորութիւն կ'ընէր,) Ա՛յն օրերը երբ Ա-
ստերս թագաւորը ¯Շուշան մայրաքաղաքին
մէջ էր իր թագաւորութեան գահուն վրայ կը
3 նստէր, Իր թագաւորութեան երրորդ տարին իր
բոլոր իշխաններուն ու ծառաներուն ՚կոչունք
ըրաւ. Ե Պարսից ու Մարաց *մեծերը, նախա-
րարները ու գաւառաց իշխանները անոր առջեւ
4 էին։ Ա՛յն ատեն շատ օրեր, այսինքն հարիւր
ութսուն օր, իր թագաւորութեան փառաւոր
հարստութիւնը ու իր մեծութեան պատուական
շքեղութիւնը ցուցուց։
5 Ու երբ այն օրերը լմնցան, թագաւորը Շու-
շան մայրաքաղաքին մէջ գտնուող բոլոր ժողո-
վուրդին, մեծէն մինչեւ պզտիկին, թագաւորա-
կան պալատին պարտէզին գաւիթին մէջ եօթը
6 օր կոչունք ըրաւ։ Ճերմակ բեհեզէ, կեռպասէ
ու կապուտակէ վարագոյրներ բոլոր քթանէ և
ծիրանեգոյնէ չուաններով ու արծաթէ օղակ-
ներով՝ մարմարիոն սիւներէ վար կախաւած էին,
և պորփիւրէ, ճերմակ մարմարիոնէ, ադամանդա-
քէ ու ևս մարմարիոնէ յատակի վրայ եռակիւ
7 ու արծաթէ նստարաններ չարուած էին։ Եւ
խմելիքները ոսկիէ անօթներով ու տեսակ տե-
սակ անօթներով կու տային, ու թագաւորա-
կան գինին առատ էր, †ինչպէս թագաւորին կը
8 վայլէր՝։ Ու խմելիքը կանոնաւոր էր, բռնադա-
տող չկար. վասն զի թագաւորը այսպէս հրա-
մայեր էր իր տանը բոլոր վերակացուներուն, որ
9 ամէն մէկուն ուզածին պէս ընեն։ Եւ Վաշթի
թագուհին ալ Աստերս թագուհուն պալա-
տին մէջ կիներուն կոչունք ըրաւ։
10 Եօթներորդ օրը, երբ ¤թագաւորին սիրտը
գինիէն զուարթացեր էր, ‡իր առջեւ ծառայու-
թիւն ընող եօթը ներքինիներուն, Մէհումանի,
Բիզթայի, ¦Ա՛բրոնայի, Բիգթայի, Աբագթայի,
11 Զեթարի ու Քարքասի ըսաւ, Որ Վաշթի թա-
գուհին էր արքայական թագովը թագաւորին
առջեւ բերուին, որպէս զի ժողովուրդները ու իշ-
խանները անոր գեղեցկութիւնը տեսանեն. վասն
12 զի անիկա տեսքով գեղեցիկ էր։ Բայց Վաշթի
թագուհին ներքինիներուն ձեռքով եղած թա-
գաւորին հրամանին համեմատ երթալ չուզեց,
ու թագաւորը խիստ սրդողեցաւ ու իր բար-
կութիւնը բորբոքեցաւ։
13 Ա՛յն ատեն թագաւորը ‡ժամանակները գիտ-
ցող †իմաստուններուն ըսաւ, (վասն զի թագա-
ւորը ամէն օրէնք ու իրաւունք գիտցողներուն
14 այսպէս խորհուրդ կը հարցնէր. Եւ Պարսից ու
Մարաց ՝եօթը իշխանները, Կարսենա, Սեթար,
Ադմոթա, Թարսիս, Մերէս, Մարսենա — Մե-
մուքան, որոնք անոր մօտ էին, ու թագաւորին

---

‡ Եղր. ժ. 2։
+ Գլ. ԺԲ. 10, 22։
* Գլ. ը. 14։
§ Մակ. բ. 4, 11, 12։
— Գլ. ժ. 30։
Բ Գլ. ժ. 34։
ֆ Հմր. 14, 22։ ——
— Եղր. դ. 6։ Դան. Թ. 1։
Բ Գլ. ը. 9։
‡ Դան. դ. 1։
՚ Նեհեմ. ա. 1։
Ե դ Թագ. ա. 46։
՚՚ Ծն. խ. 20։ Գլ. բ. 18։ Մար։
դ. 21։
• Եբր. զօրութիւնը
Ե Տես Գլ. է. 8։ Եղեկ. իգ. 41։ Ամովս դ. 4։
† Եբր. թագաւորին ձեռքին համեմատ
՚ բ Թագ. ժգ. 28։
‡ Եբր. Աստերս թագուորին
¤ Գլ. է. 9։
¦ ա Մն. ժբ. 32։
Ե Երեմ. ժ. 7։ Դան. բ. 12։
Մատ. բ. 1։
՚ Եղր. է. 14։
Ե դ Թագ. իե. 19։

երեսը կը տեսնէին, թագաւորութեան տա-
15 ջին ‖խորհրդականներն էին.) Օրէնքին համեմատ
ի՞նչ պէտք է ընել Վաշթի թագուհիին. որով-
հետև Ասուերոս թագաւորին՝ ներքինիներուն
ձեռքով պէս-պ հրամանը չկատարեց։
16 Ամման ասեն Մեմուքան՝ թագաւորին ու իշ-
խաններուն առջև ըսաւ, Վաշթի թագուհին ոչ
միայն թագաւորին դէմ, հապա բոլոր իշխաննե-
րուն դէմ, ու Ասուերոս թագաւորին բոլոր գա-
ւառներուն մէջ եղող բոլոր ժողովուրդներուն
17 դէմ յանցանք ըրաւ. Վասն զի թագուհիին
ըրածը բոլոր կիներուն մէջ տարածուելով, անոնք
ձերենց այրերը պիտի անարգեն, ըսելով Թէ Ա-
սուերոս թագաւորը հրամայեց որ Վաշթի թա-
գուհին իր առջև բերեն, բայց անիկա չեկաւ։
18 Եւ այսօր թագուհիին ըրածը լսող Պարսից ու
Մարաց տիկիններն թագաւորին բոլոր իշխաննե-
րուն այսպէս պիտի խօսին. ու խիստ շատ անար-
19 դանք ու հակառակութիւն պիտի ըլլայ։ Արդ
եթէ թագաւորին հաճոյ կ'երեւնայ, իր կողմանէ
հրովարտակ տարածուի, և Պարսից ու Մարաց
օրէնքներուն մէջ գրուի՝ նորպէս պի՛ երբ չգա-
նայ, որ Վաշթի ՚ի՛ջ ալ Ասուերոս թագաւո-
րին առջև չգայ, ու թագաւորը անոր տիկնու-
թիւնը անկէ աղէկ եղող ուրիշ կնոջ մը տայ։
20 Ու երբ թագաւորին ըրած հրամանը լսուի իր բո-
լոր թագաւորութեանը մէջ, որ շատ ընդարձակ
է, բոլոր կիները, մեծէն մինչև պզտիկը հիրենց
այրերը պիտի պատուեն։
21 Եւ այս խօսքը թագաւորին ու իշխաններուն
հաճոյ երեւցաւ, ու թագաւորը Մեմուքանի
22 ըսածին պէս ըրաւ։ Եւ թագաւորին բոլոր գա-
ւառներուն, նամէն մէկ գաւառին իր գրովը, ու
ամէն մէկ ժողովուրդին իր լեզուովը նամակներ
ղրկեց, որ ամէն մարդ ՚ի՛ր տանը մէջ տէր ըլլայ,
ու իր ժողովուրդին լեզուովը խօսի։

ԳԼ. Բ

1 Ընտրուած կոյս աղջիկներուն մէջէն թագուհի մը պիտի
ընտրուէր։ 5 Մուրթքէ՝ Եսթերի մեռցէ հայրը։ 8 Ես-
թեր մեծ աղջիկներէն աւելի շնորհք կը գտնէ Հեգէի առ-
ջեւ։ 12 Մաքրուելու, ու թագաւորին մանելու կանոնը։
15 Եսթեր բոլոր աղջիկներէն աւելի հաճոյ երեւնալով
թագաւորին՝ անոր թագուհին կ'ըլլայ։ 21 Մուրթքէ թա-
գաւորին դէմ ըլլալու դաւաճանութիւնը յայտնելով՝
անոր անունը ժամանակագրութեան մէջ կը գրուի։

Ա՛յս բաներէն ետքը, երբ Ասուերոս թագա-
ւորին բարկութիւնը իջաւ, Վաշթին ու անոր
2 ըրածը ու ՚անոր դէմ եղած վճիռը յիշեց։ Եւ
թագաւորին ծառայութիւն ընող պատուաւորները
ըսին, թագաւորին համար գեղեցիկ կոյս աղջիկ-
3 ներ փնտռեն. Ու թագաւորը իր թագաւորու-
թեանը բոլոր գաւառներուն մէջ վերակացուներ

դնէ, որպէս զի ամէն գեղեցիկ կոյս աղջիկը ՚ի-
բենց, ՚ի՝ Շուշան մայրաքաղաքը, կանանց տունը,
թագաւորին ներքինիին, կիներուս պահապան ե-
ղող Հեգէի, ձեռքին տակ ժողվեն, ու անոնց
մաքրութեանը համար պէտք եղած բաները տըր-
4 ուին։ Եւ թագաւորին աչքին հաճոյ երեւցած
աղջիկը Վաշթիի տեղ թագուհի ըլլայ։ Ու այս
խօսքը թագաւորին առջև հաճելի եղաւ, ու
այնպէս ըրաւ։
5 Շուշան մայրաքաղաքին մէջ Հրեայ մարդ մը
կար, որուն անունը Մուրթքէ էր, ու Բենիամին-
եան Կիսի որդւոյն Սեմէէի որդւոյն Յայիրի որդին
6 էր։ ԲԱֆիկա Երուսաղէմէ գերի տարուած էր այն
գերիներուն հետ որոնք Բաբելոնի Նաբուգոդո-
նոսոր թագաւորին գերի տարած Յուդայի Եհե-
7 քոնիա թագաւորին հետ տարուեցան։ Եւ անիկա
Իր հօրեղբօրը աղջիկը Ադասան, այսինքն Ես-
թերը, Իկը անուցանէր, վասն զի անիկա հայր ու
մայր չունէր. ու այս աղջիկը գեղեցիկ դէմք ու
վայելուչ կերպարանք մը ունէր, և անոր հօրը ու
մօրը մեռնելէն ետքը՝ Մուրթքէ զանիկա իրբև
աղջիկ տուեր էր իրեն։
8 Ու երբ թագաւորին հրամանը ու հրովար-
տակը լսուեցաւ, և Շուշան մայրաքաղաքին մէջ
Հեգէի ձեռքին տակ շատ աղջիկներ ՚ժողվուե-
ցան, Եսթեր ալ թագաւորին պալատը, կիներուս
պահապան եղող Հեգէի պահպանութեանը,
9 յանձնուեցաւ։ Եւ աղջիկը անոր հաճելի եղաւ
ու անոր առջև շնորհք գտաւ, և շուտով Եանոր
մաքրութեան համար պէտք եղած բաները ու
անոր ուռճիկը, ու թագաւորին պալատէն անոր
տրուելու համար պատրաստուած եօթը աղա-
խիններըը տուաւ անոր, և զանիկա իր աղախիննե-
րուն հետ կանանց տանը ամենէն աղէկ տեղը փո-
10 խադրեց։ Եսթեր իր ազգը ու ծննդեանը չյայտ-
նեց. վասն զի Մուրթքէ անոր պատուիրեր էր որ
11 չյայտնէ։ Եւ Մուրթքէ ամէն օր կանանց տանը
գաւիթին առջև կը պտըտէր, որպէս զի Եսթերի
առողջութիւնը ու անոր ինչ ըլլալիքը իմանայ։
12 Ու երբ ամէն մէկ աղջկան կարգը կու գար
Ասուերոս թագաւորին քով երթալու՝ կանանց
սովորութեանը պէս տասներկու ամիսը լմննալէն
ետքը, (որովհետև անոնց մաքրութեան օրերը
այս կերպով՝ այսինքն վեց ամիս զմուռսի իւղով,
ու վեց ամիս անուշահոտ խունկերով, ու կիներ-
ուս մաքրութեանը վերաբերեալ բաներով կը
13 լմննար,) Այն ատեն աղջիկը թագաւորին քով
այսպէս կու գար. անիկա ինչ որ ուզէր՝ անոր կը
տրուէր, որպէս զի իրեն հետ կանանց տունէն
14 թագաւորին պալատը երթայ։ Անիկա իրիկունը
կ'երթար, ու առաւօտուն կանանց միւս տունը,
հարճերուն պահպանը եղող թագաւորին ներ-
քինիին Սասգազի ձեռքին տակ կը դառնար.

‖ ԵՒԲ. նաասդներն
ձ Ելից. ե. 33։
ի Գլ. ը. 8։ Դան. գ. 8, 12, 15։
ղ Ելից. ե. 33։ կող. գ. 18։
ո Պետ. գ. 1։
յ Գլ. ը. 9։
ղ Ելից. ե. 22, 23, 24։ ա Տիմ. բ. 12։

ա Գլ. ա. 19, 20։
բ դ Թագ. իդ. 14, 15։ բ Մն. իզ. 10, 20։ Երեմ. իդ. 1։
գ դ Թագ. իդ. 6 ՚ի՛ բաւ՛ Յովաքին։
դ Հմր. 15։
ե Ելից. գ. 4։
զ Հմր. 3։
է Հմր. 3, 12։
ը Հմր. 20։

անիկա մէյմըն ալ Թագաւորին քով չէր երթար, բայց միայն՝ եթէ Թագաւորը անոր հաւնէր, ու անիկա անունով կանչուէր։

15 *Եւ Թագաւորին քով երթալու կարգը Մուրթ-քէի Ւհօրեդբօրը Աբիքէլի աղջկանը Եսթերի գալով, (զոր Մ֊ր֊ե֊ք իրեն աղջիկ ըրեր էր,) անիկա կիներու պահապանը եղող Թագաւորին Հէգէ ներքինիին բաւծէն զատ ուրիշ բան չխնդրեց. ու Եսթեր բոլոր դիմք առնողներուն աչքը շնորհք գտաւ. 16 ուստի Եսթեր Ասուերոս Թագաւորին քով՝ անոր Թագաւորական պալատը առնուելուս տասներորդ ամիսը, այսինքն Թէբէթ ամսուն մէջ, անոր Թագաւորութեանը եօթներորդ տարին, 17 Եւ Թագաւորը Եսթերը ամէն կիներէն աւելի սիրեց, ու անիկա անոր առջև ամէն աղջիկներէն աւելի սէր ու շնորհք գտաւ. և Թագաւորական Թագը անոր գլուխը դրաւ, ու զանիկա Վաշթիի տեղ Թագուհի ըրաւ։ 18 Եւ Թագաւորը իր բոլոր իշխաններուն ու ծառաներուն մեծ կոչունք ըրաւ, այսինքն Եսթերի կոչունք. ու գաւառներուն հանգստութիւն շնորհեց, և Թագաւորի վայելուչ պարգեւներ տուաւ։*

19 *Ու երբ երկրորդ անգամ աղջիկներ ժողվեցին, 20 Մուրթ-քէ Թագաւորին դուռը կը նստէր։ Եսթեր իր ծնունդը ու իր ազգը յայտնած չէր, ինչպէս Մուրթ-քէ անոր պատուիրեր էր. վասն զի Եսթեր Մուրթ-քէի բանը կ'ընէր՝ անոր քով մեծցած ատենին պէս։*

21 *Այն օրերը երբ Մուրթ-քէ Թագաւորին դուռը կը նստէր, դրան պահապաններէն Բիկթան ու Թարէս, Թագաւորին երկու ներքինիները, որոնք պահլեւ, Ասուերոս Թագաւորին վրայ ձեռք երկընցնել *խորհեցան։ 22 Եւ Մուրթ-քէ այս բանը իմանալով՝ Եսթեր Թագուհիին յայտնեց. ու Եսթեր Մուրթ-քէի անունով Թագաւորին պատմեց։ 23 Եւ այս բանը քննուելով ճշմարիտ գտնուեցաւ. ու անոնց երկուքն ալ ծառի վրայ կախեցան. ու Թագաւորին առջև ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուեցաւ։*

ԳԼ. Գ

1 *Յետոյ Թագաւորէն պատիւ կը տառնայ, ու Մուրթ-քէ անարգուելուն համար՝ բոլոր Հրեաներէն վրէժ առնել կ'ուզէ։ 7 Վիճակ կը ձգէ։ 8 Համան զրպարտութեան խօսքերով Թագաւորէն հրաման կը առնայ Հրեաները ջնջելու։*

Եւ այս բաներէն ետքը Ասուերոս Թագաւորը *Ագագացի Ամմադաթայի որդին Համանը մեծցուց ու զանիկա բարձրացուց, ու անոր աթոռը իրեն հետ եղող բոլոր իշխաններուն վերի

ը Հմր. 7։
ժ Գլ. ա. 3։
ի Հմր. 21։ Գլ. գ. 2։
լ Հմր. 10։
խ Գլ. գ. 2։
* ԵԲՐ. փնտռեցին
ձ Գլ. գ. 2։
ղ Գլ. գ. 1։ ——
մ Թու. իգ. 7։ ա Թագ. ժե. 8։
յ Գլ. բ. 19։
շ Հմր. 5։ Սաղ. ժե. 4։
ո Հմր. 2։
* կամ, արդեօք Մուրթ-քէ իր խօսքերուն վրայ հաստատ պիտի կենա՞յ
ն Հմր. 2։ Գլ. ե. 9։
շ Դան. գ. 19։
ո Սաղ. ձգ. 4։
չ Գլ. թ. 24։
պ Եզր. գ. 13։ Գոր. ժգ. 20,21։
† ԵԲՐ. գրած
ջ Գլ. բ. 2, 8։
ռ Ծն. խա. 42։
ս Գլ. է. 6։
‡ ԵԲՐ. կը տրուի
վ Գլ. բ. 9։
տ Գլ. ա. 22։ բ. 9։
ր Գ Թագ. խա. 8։ Գլ. բ. 8,10։
ց Գլ. բ. 10։

Հանդակներու ձեռքով Թագաւորին ամէն գաւառները հրովարտակներ ղրկուեցան, որ Յոկտեմբեր ամսուան մէջ, երկուտասաներորդ ամսուն, այսինքն Ադար ամսուն, երեքտասաներորդ օրը, բոլոր Հրեաները, երիտասարդներէն մինչև ծերերը, դաս աղաքներն ու կիները կոտորեն, մեռցնեն ու կորսընցնեն. և Նահանց սենեկապետը էբլա սար յափրշտակեն, 14 Ո— հրովարտակին պատուէրը այս էր՝ որ հրամանը ամէն մէկ գաւառին մէջ հրատարակուի, ու ամէն ժողովուրդներուն բացայատուի, որպէս զի այն օրուան համար պատրաստ գտնուին՝ Սուրհանդակները Թագաւորին 15 հրամանէն առիպուելով՝ ճամբայ ելան, ու հրովարտակը Շուշան մայրաքաղաքին մէջ ալ §հրատարակուեցաւ. և Թագաւորը ու Համան խմելու նստան, սակայն ՛Շուշան քաղաքը շփոթութեան մէջ էր։

ԳԼ. Դ

1 *Մուրթքէ ու Հրեաները մեծ սուգի մէջ կը մնանեն, 4 Եսթեր այս բանը լսելով Մուրթքէի մօտ կը ղրկէ. ան ալ պատճառը կ'իմացնէ, ու զանիկա կը խրատէ որ Թագաւորէն ողորմութիւն խնդրէ իր ազգին համար, 10 Եսթեր իր անկարող ըլլալը յայտնելէ յետոյ՝ Մուրթքէին կը յանդիմանուի, 15 Ուստի ծոմ կը պահէ, ու այս գործը իր վրայ կ'առնէ։*

Ու երբ Մուրթքէ բոլոր եղածները իմացաւ, Մուրթքէ ՚իր հանդերձները պատռեց և քուրձ հագաւ, ու վրան մոխիր ցանեց, ու քաղաքին հրապարակը ելլելով՝ մեծ ու *ողբալի 2 ձայնով աղաղակեց. Ու մինչև Թագաւորին դրանը առջև եկաւ *ներս։ վասն զի քուրձ հագած մարդ մը չէր կրնար Թագաւորին դռնէն 3 ներս մտնել։ Եւ ամէն գաւառներուն մէջ, ուր որ Թագաւորին հրամանը ու հրովարտակը կը հասնէր, Հրեաները մեծ սուգ կ'ունենային, ծոմ կը կենային, կու լային ու կ'ողբային. և շատերը ՚քուրձի ու մոխիրի վրայ կը պառկէին։*

Ու Եսթերի աղախինները ու ներքինիները 4 եկան անոր պատմեցին. և Թագուհին մեծապէս խռովեցաւ, ու հանդերձներ ղրկեց որ Մուրթքէի հագցնեն, ու անոր վրայէն քուրձը հանեն. 5 բայց անիկա չընդունեց։ Ու Եսթեր Հաթաքը կանչեց, որ Թագաւորին ներքինիներէն մէկն էր, (զոր Ներքաւորը անոր պատուաւոր տուեր էր,) ու անոր հրամայեց որ Մուրթքէէ հասկնայ թէ 6 այս ի՛նչ պիտի ըլլայ ու ինչո՛ւ համար է։ Եւ Հաթաք Մուրթքէի գնաց, որ Թագաւորին դրանը առջև եղող քաղաքի հրապարակին մէջ 7 էր։ Ու Մուրթքէ բոլոր իրեն պատահած բաները անոր յայտնեց, նաև Համանի խոստացեր էր Հրեաներուն համար, որպէս զի

8 *զանոնք կորսնցնէ։ Եւ զանոնք կորսնցնելու համար Շուշանի մէջ *հրատարակուած հրովարտակին օրինակը անոր տուաւ, որպէս զի Եսթերի ցուցնէ ու հասկցնէ, և անոր պատուիրէ որ Թագաւորին քով երթայ, և անոր աղաչէ, ու անոր առջև իր ազգին համար պաղատ խնդրէ։*

9 Եւ Հաթաք գնաց ու Մուրթքէի խօսքերը Եսթերի պատմեց։

10 Ու Եսթեր Հաթաքի հետ խօսեցաւ, ու հրամայեց որ Մուրթքէի այսպէս պատասխան տան։

11 Թագաւորին բոլոր ծառաները, ու Թագաւորին գաւառներուն ժողովուրդները գիտեն, որ այր կամ կին մարդ մը եթէ չկանչուած՝ Թագաւորին ներքին գաւիթը մտնէ, *մահուան ընելու համար օրէնք մը կայ. ու անիկա միայն կ'ապրի, *որուն որ Թագաւորը իր ոսկի գաւազանը կ'երկնցնէ. և հիմա երեսուն օր է որ ես Թագաւորին քով մտնելու կանչուած չեմ՝։

12 Ու Եսթերի խօսքերը Մուրթքէի պատմեցին։

13 Եւ Մուրթքէ բաս որ Եսթերի պատասխան տանին. Դուն մի կարծեր որ Թագաւորին տունը բոլոր Հրեաներուն դուն միայն 14 պիտի ազատիս Վասն զի այս ժամանակին մէջ եթէ դուն լռես, Հրեաներուն ուրիշ տեղէ մը օգնութիւն ու ազատում կու գայ, բայց դուն ու քու հօրդ տունը կը կորսուիք. և *ո՞վ գիտէ, թերեւս դուն այսպիսի ատենի մը համար Թագուհի եղար։

15 Ու Եսթեր բաս որ Մուրթքէի պատասխան տանին. 16 Գնա դուն Շուշանի մէջ եղող բոլոր Հրեաները ժողվէ, ու ինծի համար ծոմ պահեցէք, գիշեր ցորեկ *երեք օր մի ուտէք ու մի խմէք. նոյնպէս ալ ես իմ աղախիններովս ծոմ կը պահեմ, ու այնպէս Թագաւորին տունը կ'երթամ, թէպէտև օրէնքի դէմ է. ես եթէ 17 *մեռնիմ՝ թող մեռնիմ։ Այն ատեն Մուրթքէ գնաց, ու բոլոր այն ամէնաւն համեմատ՝ զոր Եսթեր իրեն պատուիրեր էր։

ԳԼ. Ե

1 *Եսթեր իր անձը վտանգի մէջ գնելով Թագաւորին առջև չնորհք կը գտնէ, և Թագաւորը ու Համանը կոչնդիս կը հրաւիրէ, 6 Թագաւորը կը քաջալերէ Եսթերը որ իր աղաչանքը ըսէ. բայց անիկա հետեւեալ օրուան ուրիշ կոչնդիս մը կը հրաւիրէ զանոնք։ 9 Համան իր յաջողանալուն վրայ կը հպարտանայ, բայց երբ Մուրթքէ զանիկա չպատուեր, խիստ կը դժուարի։ 14 Ջկիզի առած խրատին համեմատ Մուրթքէի համար կախաղան մը շինել կու տայ։*

Ու եղաւ որ *երրորդ օրը Եսթեր էր Թագաւորական պզեստները հագաւ, ու Թագաւորին տունը Ներքին գաւթին մէջ՝ Թագաւորին տունը դիմաց կայնեցաւ. և Թագաւորը Թագաւորական

3 Գլ. ը. 12, եև։
4 Գլ. ը. 11։
5 Գլ. ը. 13, 14։
|| Եբր. օրինակը
§ Եբր. պատուեցաւ
՚ Տես Գլ. ը. 15։ Աւտակ. իթ. 2։

——

* Բ Թագ. ա. 11։
՚ Ցես. է. 6։ Ղեկ. իէ. 30։
՛ Ծն. իէ. 34։
* Եբր. գաւն
պ Նս. ծը. 5։ Դան. թ. 3։
՟ Գլ. գ. 9։
՝ Գլ. գ. 14, 15։
՞ Գլ. է. 1։
՟ Դան. բ. 9։
՚ Գլ. է. 2, ը. 4։
՛ Տես Գլ. է. 1։
՟ Տես Ծն. խգ. 14։

——

՝ Տես Գլ. դ. 16։
՞ Տես Գլ. դ. 11։ ը. 4։

ւորական պալատին մէջ՝ պալատին դրանը դի-
մաց իր թագաւորական աթոռին վրայ նստեր
2 էր։ Ու երբ թագաւորը Եսթեր թագուհին տե-
սաւ որ գաւիթին մէջ կը կայնէր, ։ենթէ
շնորհք գտաւ անոր առջեւ, և ։թագաւորը իր
ձեռքը եղած ոսկի գաւազանը Եսթերի երկրն-
ցուց. ու Եսթեր մօտեցաւ ու գաւազանին ծայ-
3 րին դպաւ։ Եւ թագաւորը անոր ըսաւ, Ով Ես-
թեր թագուհի, քեզի ի՞նչ եղաւ, և ուզածդ
ի՞նչ է, եմինչեւ թագաւորութեանը կէսը քեզի
4 տրուի։ Ու Եսթեր ըսաւ, եթէ թագաւորը կը
հաճի, այսօր թագաւորը Համանի հետ իրեն
5 րուած կոչունքիս գայ։ Եւ թագաւորը ըսաւ,
Շուտով Համանը կանչեցէք, որպէս զի Եսթերի
ըսածը կատարէ. ու թագաւորը Համանի հետ
Եսթերի րուած կոչունքին գնաց։
6 ։Ու երբ գինի կը խմէին, թագաւորը Եսթե-
րի ըսաւ, ի՞նչ է քու խնդիրքդ. պրո՞յէ, ու
քեզի պիտի տրուի, և ի՞նչ է քու աղաչանքդ.
մինչեւ թագաւորութեանը կէսը պիտի կատար-
7 ուի։ Ու Եսթեր պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
8 Իմ աղաչանքս ու խնդիրքս այս է։ Եթէ թա-
գաւորին առջեւ շնորհք գտայ, ու եթէ թագա-
ւորը կը հաճի իմ խնդիրքս տալու ու իմ աղա-
չանքս կատարելու, թող թագաւորը ու Համան
Ներէն իրենց համար ընելու կոչունքիս գան, ու
վաղը թագաւորին խօսքին պէս կ՚ընեմ։
9 Եւ Համան այն օրը ցնծալի ու ուրախ սրտով
դուրս ելաւ. բայց երբ Համան թագաւորին
դրանը մէջ Մուրթքէն տեսաւ, որ իրեն ոտք
չէր ելլեր ու իր տեղէն չէր շարժեր, Համանի
10 սիրտը շատ նեղացաւ Մուրթքէի վրայ։ Բայց
Համան ինքզինք զսպելով իր տունը գնաց. ու
մարդ ղրկեց իր բարեկամները ու կինը Զերէսը
11 կանչել տուաւ։ Եւ Համան պատմեց անոնց իր
հարստութեանը փառքը ու իր որդիներուն շա-
տութիւնը, և այն ամէն բաները՝ որոնցմով թա-
գաւորը զինք մեծցուցեր էր, և թէ ի՛նչպէս իշ-
խաններէն ու թագաւորին ծառաներէն աւելի
12 երարձրացուցեր էր։ Ու Համան ըսաւ, Նաև Ես-
թեր թագուհին թագաւորին հետ ինծմէ զատ
մ՚կը *չհրաւիրեց իր րուած կոչունքին. ու վաղ-
ւան համար ալ զիս թագաւորին հետ հրաւի-
13 րեց։ Բայց այս ամէնէն ինծի օգուտ չեմ, քանի
որ Հրէայ Մուրթքէն թագաւորին դուռը նըս-
14 տած կը տեսնեմ։ Եւ անոր կինը Զերէս ու
անոր բոլոր բարեկամները անոր ըսին, Սչիտուն
կանգուն բարձրութեամբ փայտ մը թող շինուի,
ու վաղը առաւօտ թագաւորին ըսէ, որ Մուրթքէ
անոր վրայ կախուի. և դուն թագաւորին հետ
ուրախ սրտով կոչունքը գնաս։ Ու այս խօսքը Հա-
մանի հաճոյ երեւցաւ, ու փայտը պատրաստեց։

ԳԼ. Զ

1 Աստուծոյ յիշատակից գիրքին մէջ Մուրթքէի հաւա-
տարիմ ծառայութիւնը կարդալով՝ կը մտածէ որ անոր
փոխարէնն մը ընէ։ 4 Համան կ՚երթայ Մուրթքէն կախելու
համար թագաւորէն հրաման խնդրելու, սակայն անդիմ-
աբար թագաւորին խրատս կուտայ որ անոր պատիւ
ընէ։ 12 Համան իր անպատուութեանը համար կը պանդա-
ւէ, իսկ անոր բարեկամները անոր վերջին կորուստը կը
գուշակեն։

Այն գիշերը թագաւորին քունը փախաւ,
ու հրամայեց որ ։դիպուածները պատմող յի-
շատակաց գիրքը բերեն. ու թագաւորին առջեւ
2 կարդացուեցաւ։ Ու գրուած գտնուեցաւ որ
Մուրթքէ՝ դրանը պահպանութիւն ընող՝ թա-
գաւորին երկու ներքինիներուն, Բիւգթանի ու
Թարէսի, համար խմնացուցեր էր, թէ անոնք
Ահասուերոս թագաւորին վրայ ձեռք երկնցնել
3 ուզեր էին։ Եւ թագաւորը ըսաւ, Ասոր փոխա-
րէն ի՞նչ պատիւ կամ մեծութիւն տրուեցաւ
Մուրթքէի. ու թագաւորին ծառայութիւն
ընող պատանիները ըսին, Անոր բան մը չեղաւ։
4 Եւ թագաւորը ըսաւ, Գաւիթը ո՞վ կայ. (ու
Համան թագաւորին պալատին էզուրսի գաւի-
թը եկեր էր ։թագաւորին խօսելու, որ Մուրթ-
քէն կախէ այն փայտին վրայ զոր ինք անոր հա-
5 մար պատրաստեր էր.) Եւ թագաւորին պատա-
նիները անոր ըսին, Ահա Համան գաւիթը կը
սպասէ. ու թագաւորը ըսաւ, Թող ներս գայ։
6 Ու երբ Համան ներս մտաւ, թագաւորը անոր
ըսաւ, ի՞նչ ընել պէտք է այն մարդուն, որ
թագաւորը պատիւ ընել կ՚ուզէ։ Եւ Համան իր
սրտին մէջ ըսաւ, Թագաւորը ինծմէ աւելի որո՞ւ
7 պատիւ ընել պիտի ուզէ։ Ու Համան ըսաւ թա-
գաւորին, Այն մարդուն համար՝ որու թագա-
8 ւորը պատիւ ընել կ՚ուզէ, թագաւորին հագած
թագաւորական զգեստը, ու ։թագաւորին հե-
ծած ձին, ու անոր գլուխը դրուած թագաւո-
9 րական թագը բերեն. Եւ զգեստը ու ձին թա-
գաւորին խիստ պատուական իշխաններէն մէկուն
ձեռքը տրուի. ու հագցնեն այն մարդուն՝ որու
թագաւորը պատիւ ընել կ՚ուզէ. ու ձիուն վրայ
հեծցնեն և քաղաքին փողոցին մէջէն անցնէն,
։ու առջեւէն կանչեն ա՛ր ըն՛ն, Այսպէս պիտի
ըլլայ այն մարդուն, որու թագաւորը պատիւ
10 տալ կ՚ուզէ։ Այն ատեն թագաւորը Համանի
ըսաւ, Շուտով բոլոր ըսածիդ պէս զգեստը ու ձին
առ, ու թագաւորին դուռը նստող Հրէայ
Մուրթքէի այնպէս ըրէ. քու բոլոր ըսածէդ բնաւ
բան մը պակաս չըլլայ։
11 Եւ Համան զգեստը ու ձին առաւ, ու պէս-
։ը Մուրթքէի հագցնելով՝ զանիկա յե՛ռն վրայ
հեծցուց, և քաղաքին փողոցէն ա՛նց՛ա՛ց, ու
առջեւէն *կը կանչէր, Այսպէս պիտի ըլլայ այն

գ Առակ. խա. 1։
դ Գլ. գ. 11։ ը. 4։
ե Մար. զ. 23։
զ Գլ. է. 2։
է Գլ. ժ. 12։

ը Գլ. գ. 5։
։ ը Թագ. ժգ. 22։
թ Գլ. ժ. 7, ևն։
ի Գլ. գ. 1։
* Եբր. չմացուց

ծ Գլ. է. 9։
կ Գլ. պ. 4։
հ Գլ. է. 10։
ձ Գլ. ը. 23։
ղ Գլ. բ. 21։

—

ճ Տես Գլ. ժ. 1։
մ Գլ. ժ. 14։
յ գ Թագ. ա. 33։
ն Ծն. խա. 43։
* Կամ, ժկին կը կանչէր

մարդուն, որու Թագաւորը պատիւ տալ կ'ուզէ։
12 Եւ Մուրթ.քէ Թագաւորին դառը դարձաւ. բայց Համան տրտում ու էգլուխը ծածկած՝
13 Ընդառաջ իր տունը քաշուեցաւ։ Եւ Համան իր կնոջ Զերէսի ու բոլոր բարեկամներուն պատմեց ամէն ինչ որ իր դլուխը եկած էր. և անոր իմաստուններըը ու անոր կինը Զերէս անոր ըսին, Եթէ Մուրթ.քէ (որուն առջև դուն իյնալու սկսար) Հրէից ազգէն է, դուն անոր պիտի չյաղթես, հապա անոր առջև անշուշտ պիտի իյ-
14 նաս։ Երբ անոնք տակաւին անոր հետ կը խօսէին, Թագաւորին ներքինիները հասան, որպէս զի Համանը շուտով Ընթերի պատրաստած կոչունքին տանին։

ԳԼ. Է

1 Նթեր՝ Թագաւորին ու Համանի կոչունք երած առաջը՝ իր կեանքը ու իր ազգին կեանքը շնորհել կը խնդրէ. 5 Համանի համար կը գանգատի։ 7 Թագաւորը իր բարկութեանը մէջ՝ լսելով որ Համան կախազան մը շիներ է Մուրթ.քէի համար, կը հրամայէ որ զանիկա անոր վրայ կախեն։

Եւ Թագաւորը Համանի հետ Եսթեր Թա-
2 գուհին քով *կոչունքի գնաց։ Ու Թագաւորը երկրորդ օրն ալ †գինի խմելու առեն Եսթերի ըսաւ, Ով Եսթեր Թագուհի, ի՞նչ է քու խընդիրքդ. պիտի, ու քեզի պիտի տրուի. և ի՞նչ է քու աղաչանքդ. մինչև Թագաւորութեանը կէսը պիտի կատարուի։
3 Ու Եսթեր Թագուհին պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Եթէ քու առջեւդ շնորհք գտայ, ով Թագաւոր, ու եթէ Թագաւորին հաճոյ կ'երեւնայ, խնդիրքովս իմ հոգիս՝ ու աղաչանքովս իմ
4 ազգս ինծի տրուի. վասն զի Թէ՛ ես և Թէ՛ իմ ազգս կոտրուելու, մեռնելու ու բնաջինջ ըլլալու ենթախտեցանք. ու եթէ ծառայ ու աղախին ըլլալու ծախտէինք, բան մը չէի խօսեր. Թէպէտև Թշնամին Թագաւորին դոլշ վնասը չէր կրնար հատուցանել։
5 Եւ Աստերոս Թագաւորը խօսեցաւ, ու Եսթեր Թագուհիին ըսաւ, Ո՞վ է անիկա, և ո՞ւր է անիկա, որ այս բանը ընելու համարձակե-
6 ցաւ։ Ու Եսթեր ըսաւ, Հակառակորդը ու Թըշնամին այս չար Համանն է. ու Համան Թագաւորին ու Թագուհիին երեսէն խիստ վախցաւ։
7 Եւ Թագաւորը գինի խմելէն բարկութեամբ ելաւ, պալատին պարտէզը փնաց. բայց Համան հոն մնաց, որպէս զի իր անձին համար Եսթեր Թագուհիին աղաչէ. վասն զի տեսաւ որ իր վրայ չարիքը հաստած է Թագաւորէն։
8 Ու Թագաւորը երբ պալատին պարտէզէն կոչունքին սենեակը դարձաւ, Համան Եսթերի

Ե բ Թագ. ժե. 30։ Երեմ. ժգ. 3, 4։
Ը բ Մն. իզ. 20։
Ը Գլ. ե. 8։
* Եբր. խմելու

— Գլ. ե. 6։
Բ Գլ. գ. 9։ դ. 7։
Գ Գլ. ա. 6։
Դ Ծոբ Բ. 24։
Ե Գլ. ա. 10։
Զ Գլ. ե. 14։ Մաղ. է. 16։

Առակ. ժա. 5, 6։
† Եբր. խօսող
Է Դան. զ. 24։ Մաղ. լէ. 35, 36։

— Գլ. բ. 7։
Բ Գլ. գ. 10։
Գ Գլ. դ. 11։ ե. 2։
Դ Գլ. է. 4։ Նէեմ. բ. 3։
Ե Հմր. 1։ Առակ. ժգ. 22։

եղած էրազմունքին վրայ ինկած էր. ու Թագաւորը ըսաւ, Միթէ իմ տանս մէջ իմ քովս Թագուհին ալ պիտի բռնադատէ. այս խօսքը Թագաւորին բերնէն ելած պէս Համանի երեսը
9 ծածկեցին։ Ան առեն Ներքինիներէն Հարբոնա, որ Թագաւորին առջև ըսաւ, Ահա Համան Յուդային կանգուն բարձր փայտը, զոր Համան՝ Թագաւորին բարերարութիւն երթալ Մուրթ.քէի համար պատրաստած էր, Համանի տանը մէջ կը կենայ։ Ու Թագաւորը ըսաւ, Զանիկա անոր
10 վրայ կախեցէք։ Եւ Համանը Մուրթ.քէի համար պատրաստած փայտին վրայ կախեցին։ Ան առեն Թագաւորին բարկութիւնը իջաւ։

ԳԼ. Ը

1 Մուրթ.քէ կը յառաջանայ։ 3 Եսթեր կը խնդրէ որ Համանի գրած նամակները խափանուին։ 7 Աստերոս Թագուհութիւն կը շնորհէ Հրեաներուն որ իրենց անձերը պաշտպանեն։ 15 Մուրթ.քէի պատիւը, ու Հրէից ուրախութիւնը։

Ան օրը Աստերոս Թագաւոր Հրէից Թըշ-
նամիին Համանի տունը Եսթեր Թագուհիին պարգեւեց. ու Մուրթ.քէ Թագաւորին առջև եկաւ, վասն զի Եսթեր ինչ ոպիսի էր
2 Թէ անիկա իրեն ինչ ոպիսի էր։ Եւ Թագաւորը առաւ իր մատանին, զոր Համանէ հաներ էր, ու զանիկա Մուրթ.քէի տուաւ, ու Եսթեր Համանի տանը վրայ դրաւ Մուրթ.քէն։
3 Ու Եսթեր նորէն Թագաւորին առջև խօսեցաւ, ու անոր ոտքերը ինկաւ, և լալով անոր աղաչեց որ Ագագացի Համանի չարութիւնը՝ ու Հրէից դէմ անոր հնարած հնարքը խափանէ։
4 Եւ Թագաւորը ոսկի գաւազանը Եսթերի երկընցուց. ու Եսթեր ելաւ ու Թագաւորին առ-
5 ջև կայնեցաւ, Ու ըսաւ, Եթէ Թագաւորին հաճոյ կ'երեւնայ, ու ես քու առջեւդ շնորհք գտայ, ու եթէ այս բանը Թագաւորին առջև ուղիղ կ'երեւնայ, ու ես քու աչքերուդ հաճոյ եմ, Թող գրուի որ Ագագացի Ամմեդաթայի որդուն Համանի հնարքը, այսինքն Թագաւորին բոլոր գաւառներուն մէջ եղող Հրեաները կորսընցնելու համար անոր գրած հրամանները,
6 խափանուին։ Վասն զի Ես ինչպէս կրնամ ժողովուրդիս վրայ գալու չարիքը ինչպէս կրնամ տեսնել. իմ ազգականներուս կորուստը ինչպէս կրնամ տեսնել։
7 Եւ Աստերոս Թագաւորը Եսթեր Թագուհիին ու Հրեայ Մուրթ.քէի ըսաւ, Ահա Համանի տունը Եսթերի պարգեւեցի. ու զանիկա փայտի վրայ կախեցին՝ Հրէից վրայ ձեռք երկնցընելուն համար։
8 Եւ դուք Հրէից համար ձեզի հաճոյ երեւցածը Թագաւորին անունովը գրեցէք, ու Թագաւորին մատանիովը կնքեցէք.

— Գլ. բ. 7։
Բ Գլ. գ. 10։
Գ Գլ. դ. 11։ ե. 2։
Դ Գլ. է. 4։ Նէեմ. բ. 3։
Ե Հմր. 1։ Առակ. ժգ. 22։

վան դի Թագաւորին անունովը գրուած ու Թագաւորին մատանիովը կնքուած հրովարտակը չէ խափանուիր։

9 Եւ այն տեղն երրորդ ամսուն, այսինքն Սիվան ամսուն, քսանուերեքերորդ օրը Մեթագաւորին գրագիրները կանչուեցան, ու Հրեաներուն, ու Հնդկաստանէ մինչև Եթէովպիա եղող գաւառներուն, հարիւր քսանըեօթը գաւառներուն, նախարարներուն և կուսակալներուն ու իշխաններուն, Ամէն գաւառին իր գրովը, ու ամէն ազգին իր լեզուովը, ու Հրեաներուն իրենց գրովը ու լեզուովը գրուեցաւ՝ Մուրթքէի տոլոր
10 հրամայածին պէս։ Եւ Ասուերոս Թագաւորին անունովը գրեց ու Թագաւորին մատանիովը կնքեց, և ձիերու, նժոյգներու, ու մատակ ձիերու քուռակ ջորիներու վրայ հեծած սուրհանդակներով հրովարտակներ ղրկեց,
11 Որոնցմով Թագաւորը ամէն քաղաքներու Հրեաներուն հրաման տուաւ որ ժողվուին, ու իրենց կեանքը պաշտպանեն, և իրենց վրայ յարձակող ազգին ու գաւառին տոլոր մարդիկը, տղաքներն ու կիները կոտորեն, ոչնչեն ու կորնչցնեն, և Եանոնց
12 ունեցածը յափշտակեն։ Ամէկ օրուան մէջ՝ Ասուերոս Թագաւորին տոլոր գաւառներուն մէջ, երկոտասաներորդ ամսուն, այսինքն Ադար ամ-
13 սուն, երեքտասաներորդ օրը։ Հրովարտակին պատուէրը այս էր՝ որ հրամանը ամէն մէկ գաւառին մէջ հրատարակուի, ու ամէն ժողովուրդներուն բացատրուի, որպէս դի Հրեաները նոյն օրը իրենց Թշնամիներէն վրէժ առնելու
14 պատրաստ ըլլան։ Սուրհանդակները նժոյգներու — ջորիներու վրայ հեծան, ու Թագաւորին հրամանէն սաստկութեամբ արտորային ճամբայ ելլելու. ու հրովարտակը Շուշան մայրաքաղաքին մէջ հրատարակուեցաւ։

15 Եւ Մուրթքէ ելաւ Թագաւորին առջեւէն՝ կապուտակէ ու ճերմակ բեհեզէ Թագաւորական զգեստով և ոսկիէ մեծ Թագով, ու բեհեզէ ու ծիրանի պատմուճանով. և Շուշան քաղաքը ուրախացաւ ու ցնծութիւն ըրաւ։
16 Հրեաները լոյս, ուրախութիւն, ցնծութիւն
17 ու պատիւ ունեցան։ Եւ ամէն գաւառներու մէջ ու ամէն քաղաքներու մէջ՝ ուր Թագաւորին հրամանը ու հրովարտակը կը հասնէր, Հրեաները ուրախութիւն ու ցնծութիւն ունեցան, խնճոյքի հու օծնախմբութեան օր ըլլան. ու երկրին ժողովուրդներէն շատերը Հրեայ եղան, վասն զի Նանոնց վրայ Հրեաներուն վախը ինկաւ։

ԳԼ. Թ

1 Կառավարիչները Մուրթքէն վախնալնուն համար՝ Հրեաներուն ձեռնտու կ'ըլլան. անոնք ալ իրենց թշնամիները, նաև Համանի տասը տղաքները կը մեռցնեն։ 12 Ասուերոս Եսթերի աղաչանքովը հրաման կը շնորհէ՝ որ մէկ օր մըն ալ կոտորած ընեն, ու Համանի տղաքները կախեն։ 20։ Փուրիմի երկու օրերը տօն կը սահմանուին։

Ու Երկոտասաներորդ ամսուն, այսինքն Ադար ամսուն, երեքտասաներորդ օրը Թագաւորին խօսքին ու հրամանին կատարուելու ժամանակը հասնելով՝ այն օրը որ Հրէից թշնամիները կը յուսային անոնց վրայ տիրել, ներհակը պատահեցաւ. վասն դի Հրեաները իրենց թշնա-
2 միներուն վրայ տիրեցին։ Ասուերոս Թագաւորին տոլոր գաւառներուն մէջ Հրեաները իրենց քաղաքներուն մէջ ժողվուեցան, որպէս դի Իրենց չարիք ուզողներուն վրայ ձեռք երկնցնեն. ու ամենուին մէկը չկրցաւ անոնց դէմ կենալ, վասն դի Նանոնց վախը ամէն ժողովուրդներուն
3 վրայ ինկեր էր։ Եւ գաւառներուն տոլոր իշխանները ու նախարարները և կուսակալները ու Թագաւորին գործակալները Հրեաներուն ձեռնտու էին. վասն դի անոնց վրայ Մուրթքէի
4 վախը ինկեր էր։ Քանզի Մուրթքէ Թագաւորին պալատին մէջ մեծ էր, ու անոր համբաւը տոլոր գաւառները տարածուեր էր. վասն դի Մուրթ-
5 քէ Երթալով կը մեծնար։ Եւ Հրեաները իրենց տոլոր թշնամիները սրով մեռցուցին, ու խիստ մեծ կոտորած ըրին, ու դիրենք ատողներուն
6 իրենց ուզածին պէս ըրին։ Եւ Հրեաները Շուշան մայրաքաղաքին մէջ հինգ հարիւր մարդ
7 մեռցնելով կորնցուցին. Նաև Փարսանդաթան,
8 Դալփոնը, Ասփաթան, Փորաթան, Ադալիան,
9 Արիդաթան, Փարմաշթան, Արիսայիի, Արիդաթային ու Վայեզաթան,
10 Հրէից Թշնամիին, Ամմադաթայի որդւոյն Համանի, տասը տղաքները, մեռցուցին. Բայց ատոնք ձեռք չերկնցուցին
11 Այն օրը Շուշան մայրաքաղաքին մէջ մեռցուածներուն հաշիւը Թագաւորին առջև եկաւ։

12 Եւ Թագաւորը Եսթեր Թագուհիին ըսաւ, Հրեաները Շուշան մայրաքաղաքին մէջ հինգ հարիւր մարդ, ու Համանի տասը տղաքը մեռցնելով կորնցուցին. Թագաւորին միւս գաւառներուն մէջ ինչ՛ր ըրած պիտի ըլլան. հիմա ի՞նչ է խնդիրքդ. պիտի տրուի քեզի. ալ
13 ի՞նչ աղաչանք ունիս. պիտի կատարուի։ Ու Եսթեր ըսաւ, եթէ Թագաւորը կը հաճի, Շուշանի մէջ եղող Հրեաներուն հրաման տրուի, որ վաղն ալ էսայս օրուան հրովարտակին համեմատ ընեն, ու Համանի տասը տղաքը Խփայի վրայ

ղ Տես Գլ. ա. 19։ Դան. զ. 8, 12, 15։
ե Գլ. գ. 12։
զ Գլ. ա. 1։
է Գլ. ա. 22։ գ. 12։
ը գ Թագ. իա. 8։ Գլ. գ. 12, 13։
թ Տես Գլ. թ. 10, 15, 16։
ժ Գլ. գ. 13, Եզն. թ. 1։
ի Գլ. գ. 14, 15։
լ Տես Գլ. գ. 15։ Առակ. իթ. 2։
խ Սապ. ղէ. 11։
ծ ա Թագ. իէ. 8։ Գլ. թ. 19, 22։
կ Սապ. ժը. 43։
հ Ծն. լէ. 5։ Ել. ժէ. 16։ բ Օր. բ. 25։ ժա. 25։ Գլ. թ. 2։

ա Գլ. ը. 12։
բ Գլ. գ. 13։
գ բ Թագ. իբ. 41։
դ Գլ. ը. 11։ Հմր. 16։
ե Սապ. հա. 13, 24։
զ Գլ. ը. 17։
է բ Թագ. գ. 1։ ա Մն. ժա. 9։ Առակ. գ. 18։
ը Գլ. է. 11։ Ցար ժը. 19։ իէ. 13, 14, 15։ Սապ. իա. 10։
թ Տես Գլ. ը. 11։
ժ Գլ. է. 6։ է. 2։
ի Գլ. ը. 11։
լ բ Թագ. իա. 6, 9։

14 կախուին։ Եւ Թագաւորը բաւ որ այնպէս ըլ-
լայ· ու Շուշանի մէջ հրամանը հրատարակ-
ուեցաւ, ու Համանի տասը տղաքը կախուեցան։
15 Եւ Շուշանի մէջ եղող Հրեաները Ադար ամ-
սուն չորեքտասաներորդ օրն ալ Ժողվուեցան,
ու Շուշանի մէջ երեք հարիւր մարդ մեռցուցին.
16 բայց աւարին ձեռք չերկնցուցին։ Եւ Թագա-
ւորին գաւառներուն մէջ եղող միւս Հրեաները
Ժողվուեցան, ու իրենց կեանքը պաշտպանեցին,
և իրենց թշնամիներէն հանգստացան, ու ղիրենք
ատողներէն եօթանասունըհինգ հազար մարդ
մեռցուցին. բայց աւարին ձեռք չերկնցուցին։
17 Այսպէս Ադար ամսուն երեքտասաներորդ օրը եղաւ,
և անոր չորեքտասաներորդ օրը հանգստացան,
ու զանիկա կոչունքի և ուրախութեան օր ըրին։
18 Իսկ Շուշանի մէջ եղող Հրեաները այն ամսուն
երեքտասաներորդ օրը ու չորեքտասաներորդ օրը
Ժողվուեցան. ու անոր տասներհինգերորդ օրը հան-
գըստացան, և զանիկա կոչունքի և ուրախու-
19 թեան օր ըրին։ Ասոր պատճառաւ գեղացի Հրեա-
նները, անպարիսպ գիւղաքաղաքներու մէջ բնա-
կողները, Ադար ամսուն չորեքտասաներորդ օրը
նուրախութեան, կոչունքի եու ուրախութեան
օր կ'ընեն, ու այն օրը մամէն մարդ իր բարեկամին
ընծաներ կը ղրկէ։
20 Եւ Մուրթքէ այս բաները գրեց, ու Ասու-
րոս թագաւորին ամէն գաւառներուն մէջ մօտ
ու հեռու եղող բոլոր Հրեաներուն թուղթեր
21 ղրկեց, պատուիրելով անոնց՝ որ ամէն տարի Ա-
դար ամսուն չորեքտասաներորդ օրը ու անոր հին-
22 գետասաներորդ օրը պօն կատարեն, (Ասոնց օրե-
րուն համեմատ որ Հրեաները իրենց թշնամինե-
րէն հանգստացան, և այն ամսուն համեմատ որ
նանոնց տրտմութիւնը ուրախութեան՝ ու անոնց
սուգը բարի օրուան գարձաւ,) զանոնք կոչունքի
և ուրախութեան օրեր ընեն, որոնց մէջ նամէն
մարդ իր բարեկամին ընծաներ, ու աղքատներուն
23 պարգեւներ ղրկեն։ Եւ Հրեաները խօսք տուին
որ իրենց սկսածին պէս՝ ու Մուրթքէի իրենց
24 գրածին պէս ընեն, վասն զի բոլոր Հրեաներուն
թշնամին Ագագացի Ամմադաթայն որդին Համան
նՀրեաները կորնչցնել խորհեցաւ, ու զանոնք
բնաջինջ ընելու և կորնչցնելու համար Փուր,
25 այսինքն վիճակ, ձգեց։ Բայց "երբ Եսթեր թագա-
ւորին առջև գնաց, գրութիւնը հրովարտակով
հրամայեց՝ որ Հրէից դէմ Համանի բրած չար
հնարքը նանոր գլուխը դառնայ, և զանիկա ու
26 անոր տղաքը փայտի վրայ կախեն։ Ասոր համար
այս օրերը *Փուր անունէն Փուրիմ բսուեցան. և
այս պատճառաւ "այս թուղթին խօսքերուն հա-
մար, ու անոնց սեռած ու անոնց պատահած
27 բաներուն համար, Հրեաները որոշեցին, ու իրենց
և իրենց սերունդին ու բոլոր Վիրենց հետ միա-
ցողներուն կանոն դրին, որ ամէն տարի այն եր-
կու օրը, իրենց գրուածին ու ատենին համեմատ,
28 անպատճառ պօն պահեն. Եւ այս օրերը ամէն գա-
րերու մէջ, ամէն ազգատոհմի մէջ, ամէն գա-
ւառի մէջ ու ամէն քաղաքի մէջ յիշուին ու
պահուին. և այս Փուրիմի օրերը Հրէից մէջէն
պակաս չըլլան, ու անոնց յիշատակը իրենց սե-
րունդէն չվերնայ։
29 Եւ "Աբիքէլի աղջիկը Եսթեր թագուհին ու
Հրեայ Մուրթքէ Փուրիմը հաստատելու համար
այս "երկրորդ նամակը կատարեալ իշխանու-
30 թեամբ գրեցին. Եւ Ասուերոսի թագաւորու-
թեան Հարիւր քսանըեօթը գաւառներուն մէջ
եղող բոլոր Հրեաներուն՝ խաղաղութեան ու հա-
ւատարմութեան խօսքերով թուղթեր ղրկեցին,
31 Որ այս Փուրիմի օրերը իրենց որոշ ժամանակին
մէջ հատատաեն, ինչպէս Մուրթքէ Հրեան ու
Եսթեր թագուհին անոնց պատուիրեցին, ու ին-
չպէս Հրէաները իրենց համար ու իրենց սերունդին
համար "ծոմապահութեան ու իրենց ազգակին
32 վերաբերեալ բաները հաստատեցին։ Այսպէս
Եսթերի հրամանը այս Փուրիմին †պահպանու-
թիւնը հաստատեց, ու գիրքի մէջ գրուեցաւ։

ԳԼ. Ժ

1 Ասուերոսի մեծութիւնը։ 3 Մուրթքէի յառաջանալը։

Եւ Ասուերոս թագաւորը ցամաք երկիրնե-
րու վրայ ու "ծովու կղզիներուն վրայ հարկ ձգեց։
2 Եւ անոր քաջութեանը բոլոր գործերը ու զօրու-
թիւնը, և Մուրթքէի մեծութեանը փառքը, Ե-
րով թագաւորը զանիկա մեծցուց, ահա Մարաց
ու Պարսից թագաւորներուն ժամանակագրու-
3 թեան գիրքին մէջ գրուած են։ Վասն զի
Մուրթքէ Հրեան †Ասուերոս թագաւորին երկ-
րորդն էր, ու Հրեաներուն մէջ մեծ՝ ու իր եղ-
բայրներուն բազմութեանը հաճոյ էր. "իր ազգին
աղէկութիւնը կը փնտռէր, և իր բոլոր սերունդին
խաղաղութեանը վերաբերեալ բաները կը խօսէր։

Ե Հմր. 2։ Գլ. ը. 11։
զ Հմր. 10։
է Հմր. 2։ Գլ. ը. 11։
ը Տես Գլ. ը. 11։
թ Հմր. 11, 15։
ժ Ը Օր. ժգ. 11, 14։
ի Գլ. ը. 17։
ր Հմր. 22։ Նէհեմ. ը. 10, 12։

ձ Սապ. լ. 11։
ղ Հմր. 19։ Նէհեմ. ը. 10։
ճ Գլ. գ. 6, 7։
մ Հմր. 13, 14։ Գլ. ե. 5, Եզն։ ը. 3, Եզն։
յ Գլ. ե. 10։ Սապ. ե. 16։
ն Ասյինքն, վիճակ
շ Հմր. 20։

ո Գլ. ը. 17։ Ես. ԺԶ. 3, 6։ Զաք. բ. 11։
չ Գլ. բ. 15։
պ Տես Գլ. ը. 10։ Հմր. 20։
ջ Գլ. ա. 1։
ռ Գլ. դ. 3, 16։
† Եբր. բանիերը

ս Ծն. ժ. 5։ Սապ. հբ. 10։ Ես. իգ. 15։
վ Գլ. ը. 15։ բ. 4։
տ Ծն. խա. 40։ բ Մն. իը. 7։
ր Նէհեմ. բ. 10։ Սապ. ճիբ. 8, 9։

ԳԻՐՔ ՅՈՒԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Յոբի բարեպաշտութիւնը, հարստութիւնը ու իր որդիներուն համար ունեցած հոգը։ 6 Սատանայ Աստուծոյ առջև կը ներկայանայ, ու Յոբի համար չարախօսութիւն ընելով՝ զանիկա փորձելու հրաման կ'առնէ։ 13 Յոբ իր տացուած քներուն ու իր որդիներուն կորուստը լսելով իր ագաւորութեանը մէջ Տէրը կ'օրհնէ։

1 *Հաւս երկրին մէջ Ոյր անուանով մարդ մը կար. ու այն մարդը Էկատարեալ ու արդար և Աստուածավախ էր, ու չարութենէ հեռ կը քաշ-*
2 *ուէր։ Եւ անոր եօթը տղայ ու երեք աղջիկ ծնան։*
3 *Ու անոր տացուածքը եօթը Հազար ոչխար, ու երեք Հազար ուղտ, և Հինգ Հարիւր զոյգ եզ, ու Հինգ Հարիւր մատակ էշ էր, ու խիստ շատ ծա-ռաներ ունէր։ Եւ այն մարդը բոլոր արեւելցիներէն մեծ էր։*
4 *Ու անոր տղաքը կ'երթային, ու ամէն մէկը իր օրը տուներնին Հացկերոյթ կ'ընէին, և մարդ ղրկելով երեք քոյրերնին կը Հրաւիրէին, որպէս*
5 *զի իրենց Հետ ուտեն ու խմեն։ Ու երբ Հացկերոյթին օրերը կը լմնային, Յոբ †կանչել կու տար՝ զանոնք ու կը սրբէր. և առաւուտնց կ'ելլէր՝ անոնց ամէնուն թիւովը Աղջախէզներ կը մատուցանէր. որովհետև կ'ըսէր Յոբ, Գուցէ Է որ տղաքս մեղք գործեցին, ու սիրտերնուն մէջ Աստուծոյ Հայհոյեցին. միշտ այսպէս կ'ընէր Յոբ։*
6 *Արդ Օր մը Աստուծոյ որդիները գացին Տէրոջը առջև կայնելու, ու Սատանայ ալ գնաց*
7 *անոնց մէջ։ Եւ Տէրը ըսաւ Սատանայի. Ուրկէ՞ կու գաս. ու Սատանայ պատասխան տուաւ Տէրոջը ու ըսաւ, Երկրի վրայ շրջելէն ու անոր մէջ*
8 *պտըտելէն։ Եւ Տէրը ըսաւ Սատանայի, Չես Յոբ ծառայիս սրտի ուշադրութիւն ըրի՞ր, որ երկրի վրայ անոր պէս Էկատարեալ և արդար, աստուածավախ ու չարութենէ հեռ քաշուող մարդ չկայ։*
9 *Ու Սատանայ պատասխան տուաւ Տէրոջը ու ըսաւ, Միթէ Յոբ Ձրի՞ կը պաշտէ զԱստուած՝.*
10 *Զէ՞ որ դուն անոր ու անոր տունը և անոր ամէն*

ունեցածներուն բոլորտիքը ցանկով պատեցիր, Եանոր ձեռքերուն գործերը օրհնեցիր, ու անոր
11 *անասուածքը երկրի վրայ շատցուր։ Բայց հիմա ձեռքդ երկնցուր, ու անոր ամէն ունեցածին դպչէ, ու պէտ դեանիս թէ ինչպէս Է քեզի դէմ*
12 *պիտի հայհոյէ։ Եւ Տէրը ըսաւ Սատանայի, Ահա անոր ամէն ունեցածը քու ձեռքդ Էս՝ պահ. միայն թէ իրեն վրայ ձեռք չերկնցնես։ Սի՛ն ժամանակ Սատանայ Տէրոջը առջևէն ելաւ։*
13 *Ու եղաւ որ օր մը Յոբի որդիքը ու աղջիկները իրենց մեծ եղբօրը տանը մէջ կ'ուտէին ու*
14 *գինի կը խմէին։ Ու պատգամաւոր մը եկաւ Յոբի ու ըսաւ, Երբ եզները կը հերկէին ու մատակ*
15 *էշերը անոնց քով կ'արածուէին, Սապայեցիք յարձակեցան ու զանոնք առին, ու ծառաները սուրի բերնէ անցուցին. և միայն Էս պատուցայ*
16 *Էյ որպէս զի քեզի պատմեմ։ Երբ անիկա տակաւին կը խօսէր, Ուրիշ մէկն ալ եկաւ ու ըսաւ, Երկինքէն Աստուծոյ կրակը իջաւ, ու Հօտերը ու ծառաները այրեց ու զանոնք ատուցայ և միայն Էս պատուցայ Էյ որպէս զի քեզի*
17 *պատմեմ։ Երբ անիկա տակաւին կը խօսէր, Ուրիշ մէկն ալ եկաւ ու ըսաւ, Քաղդէացիք երեք դունդի բաժնուած՝ ուղտերուն վրայ յարձակեցան և զանոնք առին, ու ծառաները սուրի բերնէ անցուցին. և միայն Էս պատուցայ Էյ որպէս*
18 *զի քեզի պատմեմ։ Երբ անիկա տակաւին կը խօսէր, Ուրիշ մէկն ալ եկաւ ու ըսաւ, Որ տղաքդ ու աղջիկներդ իրենց մեծ եղբօրը տանը*
19 *մէջ կ'ուտէին ու գինի կը խմէին, Ահա անապատէն անդիի կողմէն մեծ հով մը եկաւ, ու տունը չորս կողմը այնպէս զարկաւ, որ տղոցը վրայ փլաւ, ու անոնք մեռան. և միայն Էս պատուցայ Էյ որպէս զի քեզի պատմեմ։*
20 *Սի՛ն ատեն Յոբ ելաւ, Իր պատմուճանը պատռեց և գլխուն մազերը կտրեց, ու Գետնին իյնալով երկրպագութիւն ըրաւ, Ու ըսաւ,*
21 *Մօրս արգանդէն մերկ ելայ, ու հոն մերկ պիտի դառ-*

- Տես Ծն. իբ. 20, 21։
— Եզեկ. ժդ. 14։ Յակ. ե. 11։
Բ Ծն. գ. 9։ Ժէ. 1։ Գլ. բ. 3։
Գ Ատակ. ը. 13։ Ժզ. 6։
† Եբէր. կը ղրկէր
Դ Ծն. ը. 20։ Գլ. իբ. 8։
Ե գ Թագ. իա. 10, 13։
Զ Գլ. բ. 1։
Է դ Թագ. իբ. 19։ Գլ. լը. 7։
Ը ա Մն. իա. 1։ Յայտ ժբ. 9, 10։
Թ Գլ. բ. 2։ Մատ. ժբ. 43։ ա Պետ. ե. 8։
Ժ Գլ. բ. 3։
Ի Հմր. 1։
‡ Եբէր. Ձրի՞ կը վաճառայ Աստուծմէ
Լ Մազ. լդ. 7։ Ես. և. 2։
Խ Մազ. ճիը. 1, 2։ Ատակ. ժ. 22։
Ծ Գլ. բ. 5։ Ժի. 21։
Կ Ես. ը. 21։ Մազ. գ. 13, 14։
Հ Ծն. ժգ. 6։
Յ Ժող. ի. 12։
Ղ Հմր. 4, 13։
Ճ Ծն. լէ. 29։ Եզր. ի. 3։
Մ ա Պետ. ե. 6։
Յ Մազ. խի. 17։ Ժող. և. 15։ ա Տիմ. գ. 7։

նամ. Տէրը Նոեայ ու Տէրը Նոեայ, "օրհնեալ
22 ըլլայ Տէրոջը անունը, Նայս ամէնուն մէջ Յոբ չմեղանչեց, ու Աստուծոյ անզգամութիւն չտուաւ։

ԳԼ. Բ

1 Սատանայ նորէն Աստուծոյ առջև ներկայանալով երկրպագ անգամ հրաման կ'առնէ որ Յոբը փորձէ։ 7 Զորաջոր պատնեշով զանիկա կը զարնէ։ 9 Յոբ իր կինը կը յանդիմանէ, երբ կը տեսնէ որ անիկա եկեր է զինք դրդռելու որ զԱստուած անիծէ։ 11 Յոբի երեք բարեկամները թուխեացէ ցաւակից կ'ըլլան անոր։

Եւ "եղէ օր մը Աստուծոյ որդիները գացին Տէրոջը առջև կայնելու, ու Սատանայ ալ գնաց
2 անոնց մէջ Տէրոջը առջև կայնելու։ Եւ Տէրը ըսաւ Սատանայի, Ուրկէ՞ կու գաս. ու ԲՍատանայ պատասխան տուաւ Տէրոջը ու ըսաւ, Երկրի
3 վրայ շրջելէն ու անոր մէջ պտըտելէն։ Եւ Տէրը Սատանայի ըսաւ, Իմ Յոբ ծառայիս ազէկ ուշադրութիւն ըրի՞ր, որ երկրի վրայ անոր պէս էկատարեալ և արդար, աստուածավախ ու չարութենէ հեռացող մարդ չկայ, ու անիկա տակաւին Իր կատարելութեանը մէջ հաստատ է, թէև դուն ուզեցիր զիս համոզել Եոր զանիկա
4 ջնջը առանց կորանցնելիմ։ Եւ Սատանայ պատասխան տուաւ ու Տէրոջը ըսաւ, Մորթի տակ մորթ՝ նաև մարդս իր բոլոր ստացուածքը իր կեանքին
5 տակ կու տայ։ Բայց հիմա ձեռքդ երկնցուր, ու անոր ևսկորին ու մարմինին դպչէ, ևս պիտի տեսնես թէ ի՛նչպէս քեզի դէմ պիտի հայհոյէ։
6 Եւ Տէրը ըսաւ Սատանայի, Ահա զանիկա քու ձեռքդ է— պահ. միայն թէ անոր կեանքը պահէ։
7 Ու Սատանայ ելաւ Տէրոջը առջեւէն, ու Յոբը ներբին թաթէն մինչև գագաթը դէշ պալարնե-
8 րով զարկաւ։ Եւ անիկա խեցիի մը կտոր առաւ, որպէս զի անով քերուի. ժաւ մոխիրի մէջ նստաւ։
9 Եւ անոր կինը ըսաւ անոր, Դուն տակաւին Քու կատարելութեանդ մէջ հաստատ կը կե-
10 նա՞ս. Աստուծոյ դէմ հայհոյէ ու մեռիր։ Եւ Յոբ ըսաւ անոր, Դուն անզգամ կնոջ մը պէս կը խօսիս. ԲԱստուծոյ ձեռքէն միայն բարիքը ընդունինք, ու չարիքը չընդունի՞նք։ ԺԱյս ամէնուն մէջ Յոբ իր շրթունքներովը չմեղանչեց։
11 Եւ Յոբի երեք հարեկամները, Եղիփազ Թեմանացի, Բաղդատ *Սուքեցի ու Սոփար Նեսմացի, երբ լսեցին անոր գլուխը եկած այս բոլոր վտանգութիւնները, ամէն մէկը իր տեղէն ելլելով

ա ժագ. ե. 19։ ճակ. ա. 17։
բ Մատ. ի. 15։
գ իմիս. ե. 20։ ա թես. ե. 18։
դ ԳԼ. բ. 10։

ա ԳԼ. ա. 6։
բ ԳԼ. ա. 7։
գ ԳԼ. ա. 1, 8։
դ ԳԼ. իէ. 5, 6։
ե ԳԼ. իթ. 17։
զ ԳԼ. ա. 11։
է ԳԼ. ԺԲ. 20։
ը ԳԼ. ա. 12։
թ Ես. ա. 6։
ժ Բ Թագ. Ժգ. 19։ ԳԼ. խբ. 6։ եզեկ. իէ. 30։ Մատ. ժա. 21։
ի ԳԼ. խա. 15։
լ Հմր. 3։
խ ԳԼ. ա. 21։ Հռոմ. ժբ. 12։ ճակ. ե. 10, 11։
ծ ԳԼ. ա. 22։
կ Սաղ. լթ. 1։
հ Առակ. ԺՀ. 17։

*եան ու մէկտեղ ժողվուեցան, որպէս զի երթան Նոեայ ըլլան անոր ու զանիկա մխիթարեն։
12 Ու հեռուէն աչքերնին վերցնելով չճանչցան զանիկա. և ձայներնին վերցուցին ու լացին, ու ամէն մէկը իր պատմուճանը պատռեցին, ու մէկը իր գլուխնին
13 լալ դէպ ի երկինք †գլուխնին հոդ ցանեցին։ Եւ անոր հետ ‡եօթը օր ու եօթը գիշեր գետնի վրայ նստան. ու մէ՛կը անոր խօսք մը չդրուցեց, քանզի տեսան որ անոր ցաւը խիստ սաստիկ էր։

ԳԼ. Գ

1 Յոբ իր ծննդեան օրը կ'անիծէ։ 13 Մահուան հանգըստութիւնը։ 20 Յոբ իր նեղութեանը պատճառով իր կեանքէն կը գանգատի։

Ա՛նկէ ետև Յոբ իր բերանը բացաւ ու իր օրը
2 անիծեց։ Եւ Յոբ *խօսեցաւ ու ըսաւ,
3 "Կորսուի այն օրը որուն մէջ ևս ծնայ,
Ու այն գիշերը որուն մէջ ըսին Թէ Արու զաւակ մը †ծնաւ։
4 Այն օրը խաւար ըլլայ,
Ու Աստուած չփնտռէ զանիկա վերէն,
Ու երբէք լոյս չծագի անոր վրայ։
5 Խաւարը ու Էմնհուտն շուքը ‡իրենց սեպհականե՛նեն զանիկա.
Ամպը ծածկէ զանիկա.
Օրուան մթութիւնը վախցնէ զանիկա։
6 Այն գիշերը մութախուռը պաշարէ.
Անիկա տարուան օրերուն ||հետ չմիաւորուի՛,
Ու ամիսներուն մէջ չհամրուի։
7 Այո այն գիշերը թող ամայի մնայ,
Ու անոր մէջ ուրախութեան ձայն չմտնէ։
8 Թող անիծեն զանիկա §օրը անիծողները,
Որոնք պատրաստ են §վիշապը արթնցնելու։
9 Անոր գիշերուան աստղերը աղօտանան.
Լոյսին սպասէ ու չտեսնէ.
Ու Տարշտղոսին **ծառագոյթները չտեսնէ.
10 Վասն զի իմ մօրս արգանդին դռները չգոցեց,
Ու տառապանքը աչքերէս չծածկեց։
11 Ինչո՞ւ համար մօրս արգանդէն չմեռայ,
Ու որովայնէն ելածիս պէս չկորսուեցայ։
12 Ինչո՞ւ ծունկերը ընդունեցին զիս,
Ու ինչո՞ւ ստինք պտըտեր ծծեմ։
13 Վասն զի հիմա պառկած կը հանգչէի ու կը քնանայի.
Ան ժամանակ հանգստացած կ'ըլլայի

ե Ծն. լգ. 11։ եբեմ. խթ. 7։
զ կամ, Սալիցի. Տես Ծն. իե. 2։
է ԳԼ. խբ. 11։ Հռոմ. ժբ. 15։
ը Նէեմ. թ. 1։ Ողբ. բ. 10։ եզեկ. իէ. 30։
թ Ծն. ծ. 10։

ժ Եբր. պատասխան առաւ
ի ԳԼ. ժ. 18, 19։ եբեմ. ԺԱ. 10։ ի. 14։
լ Եբր. արգանդի մէջ գոյացաւ
խ ԳԼ. ժ. 21, 22։ ԺԶ. 16։ իբ. 3։ Սաղ. իգ. 4։ խզ. 19։ ճէ. 10, 14։ եբեմ. ԺԶ. 16։ Ամոս. ե. 8։
ծ կամ, պղծեն
կ կամ, մէջ չտրտմանայ
հ Տես եբեմ. թ. 17, 18։
§ Եբր. Լեւեաթանը
տ ԳԼ. խա. 18։
ր Եբր. թափթիշները
ս ԳԼ. ժ. 18։
վ Ծն. լ. 3։ Ես. կզ. 12։

14 Իրենց համար Էաւերտակներ շինող
Երկրի թագաւորներուն ու խորհրդականներուն հետ,
15 կամ՝ ոսկի ունեցող իշխաններուն հետ,
Որոնք տուներնին արծաթով կը լեցնեն.
16 կամ՝ թէ Ըգաղտաւկ վիժածի մը պէս կ'ոչնչացնայի,
Ա՛ն երախաներուն պէս՝ որոնք երբէք լոյս չտեսան։
17 Հոն չարերը դադրած տանջելէն կը դադրին,
Եւ հոն ուժէ ինկածները կը հանգստանան։
18 Նմանապէս բանտարկեալները հոն կը հանգչին,
Ո՛ւ չեն լսեր Ըհարկապահանջին ձայնը։
19 Պզտիկը ու մեծը հոն են
Ծառան ալ իր տէրոջմէն ազատ է։
20 Ա՛ինչո՞ւ համար թշուառութեան մէջ եղողին լոյս՝
Ու դառնահոգիներուն կեանք տրուի,
21 Որոնք Ամահուան կը սպասեն, ու անիկա չգայ
Ու Բպահուած գանձերէն աւելի զանիկա կը փնտռեն.
22 Գերեզմանը գտած ժամանակնին
Խիստ ուրախ կ'ըլլան ու կը ցնծան։
23 Ինչո՞ւ Լեան է կը փրկէ այնպիսի մարդու մը՝ որուն ճամբան գոցուած է։
Ա՛ու Աստուած արգիլեր է զանիկա ամէն կողմէն։
24 Որովհետեւ կերակուր ուտելէս առաջ իմ հեծութիւնս կուգայ,
Ու իմ աղաղակներս ջուրերու պէս կը հոսին։
25 Վասն զի ի՛նչ բանէ որ շատ կը վախնայի, այն ինծի հանդիպեցաւ,
Եւ ի՛նչ բանէ որ երկիւղ ունէի, այն ինծի հոսաւ։
26 Ոչ խաղաղութիւն ունիմ՝ ոչ հանգստութիւն
Եւ ոչ հանգըստութիւն. բայց թշուառութիւնը եմ վրաս կու գայ։

ԳԼ. Դ

1 Եղիփազ կը յանդիմանէ Յորը երրեւ ամբարիշտ մէկը։ 7 Ա՛ինացնէ թէ Աստուծոյ դատաստաններըը արդարներուն համար չեն, հապա չարերուն համար։ 12 Կը պատմէ իր զարհուրելի տեսլեքը, որով ահեղութեանէն հպարտութիւնը կը յանդիմանուէր։

Ա՛յն ատեն Եղիփազ Թեմանացի պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Միտի դժուարի՞ս արդեօք՝ եթէ սկսինք քեզի խօսիլ.
Բայց ա՞լ կրնայ պինդ զսպել որ չխօսի։
3 Ահա դուն շատերուն խրատ տուիր,
Ու Տակաւ ձեռքերը զօրացուցիր։
4 Քու խօսքերդ տահելու վրայ եղողը հաստատեցին,
Ու դուն Բտկարացած ծունկերը էկսդուրեցիր։
5 Բայց հիմա այս փորձանքը քեզի պատահեցաւ ու դժուարեցար.
Քեզի դպաւ ու ըսլրտովին չփոթեցար։
6 Միթէ Նաստուածապաշտութիւնդ քու Ցոյսդ չէ՞,
Ու ճամբաներուդ ուղղութիւնը՝ քու ակնկալութիւնդ։
7 Աղէ, միտքդ բեր, Ո՞ր անմեղը կորսուեցաւ,
Եւ ո՞ւր տեղ արդարները բնաջինջ եղան։
8 Ինչպէս տեսայ, Ոանօրէնութիւն հերկողները
Եւ անիրաւութիւն ցանողները նոյնը կը հնձեն.
9 Աստուծոյ շունչէն կը կորսուին,
Ու անոր Էնդունքին հովէն բնաջինջ կ'ըլլան։
10 Առիւծ ձը Խոփանէ առիւծին մռնչիւնը և մռնչող առիւծին ձայնը
Ու Կորիւններուն ակռաները կը կոտրտուին։
11 Առիւծը առանց որսի կը կորսուի,
Ու մատակ առիւծին կորիւնները կը ցրուին։
12 Եւ ինծի գաղտուկ կերպով խօսք մը բառնացաւ,
Ու անոր շշունջը ականջս հասաւ։
13 Գիշերուան տեսիլքներուն պէս խորհուրդներուն առեղծ՝
Երբ խորունկ քուն մը մարդոց վրայ կ'իջնէ,
14 Վրաս պատահեր վախ մը ու էդող մը եկաւ,
Որ բոլոր ոսկորներս ցնցեց։
15 Առջեւէս ոգի մը անցաւ,
Ո՛ւ մարմնիս մազերը փուշ փուշ եղան.
16 Անիկա կայնեցաւ, բայց ես չկրցայ զանազանել անոր կերպարանքը.
Աչքերուս առջեւ երեւոյթ մը կար.
Լռութիւն եղաւ, ու ձայն մը լսեցի, որ Ը՛սեր։
17 Ը՞Միթէ մարդը Աստուծմէ արդար կ'ըլլա՞յ.
Մարդը իր Արարիչէն մաքուր կ'ըլլա՞յ.
18 Ահա անիկա Էին ծառաներուն չհաւատար,
Ու իր հրեշտակներուն վրայ ալ պակասութիւն կը գտնէ.
19 Ա՛լ ո՞ւր կը մնան անոնք՝ որ Կաւէղէն տուներու մէջ կը բնակին,
Որոնց հիմը փոշիին մէջ է, Ե որոնք ցեցէն առաջ կը ճզմուին։
20 ԸԱնոնք առտուընէ մինչեւ իրիկուն կը ճնշուին,
Ո՛ւ առանց մէկուն նմանալուն կը կորսուին յաւիտեան։
21 Ա՛հա անոնց վրայ եղած փառաւորութիւնը կը վերցուի.
Ը՛Անոնք կը մեռնին առանց իմաստուն ըլլալու։

Ե Գլ. ԺԵ. 28։
Ը Սապ. Ծը. 8։
Ը Տես Գլ. ԼԹ. 7։
Ժ Երեմ. Լ. 18։
Ի ա Թագ. ա. 10։ դ Թագ. գ. 27։ Աւտակ. Լա. 6։
Լ Ցայտ. Բ. 6։
Խ Աւտակ. ր. 4։
Ծ Գլ. ԺԹ. 8։ Ողբ. գ. 7։ —— Ա Ես. Լե. 3։
Բ Երր. Ժբ. 12։
Գ Ես. Լե. 3։
Դ Եբբ. Երկիւղդ. Տես Գլ. ա. 1։
Ե Աւտակ. գ. 26։
Զ Սապ. Լէ. 25։
Է Սապ. Է. 14։ Աւտակ. Խբ. 8։ Ովս. Ժ. 13։ Գաղ. գ. 7, 8։
Ը Ես. Լ. 33։ Տես Եր. ԺԵ. 8։ Գլ. ա. 19։ ԺԵ. 30։ Ես. Ժա. 4։ բ Թես. բ. 8։
Ը Սապ. Ծը. 6։
Ը Սապ. Լգ. 10։
Ժ Գլ. Լգ. 15։
Ի Ամբ. գ. 16։
Լ Գլ. Թ. 2։
Խ Գլ. ԺԵ. 15։ ԽԵ. 5։ բ Պետ. բ. 4։
Ծ Գլ. ԺԵ. 16։
Կ Բ Կոր. գ. 7։ Ե. 1։
Հ Սապ. գ. 5, 6։
Յ Սապ. ԼԹ. 11։ Խթ. 14։
Ղ Գլ. Լգ. 12։

—

ԳԼ. Ե

1 Անխոհեմութեան վնասը։ 3 Զարերուն վախճանը թշուառութիւն է։ 6 Նեղութեան առեն պէտք է Աստուծոյ նայիլ։ 17 Աստուծոյ խրատին երջանիկ վախճանը։

Հլիմա աղաղակէ. քեզի պատասխան տուող
մը կա՞յ արդեօք,
Ու սուրբերէն որո՞ւ պիտի դարձնես քու երեսդ։
2 Սպրդ է որ բարկութիւնը հիմարը կը սպաննէ,
Ու նախանձը անմիտը կը մեռցնէ։
3 Ես հիմարին արմատանալը տեսայ,
Բայց շուտ մը անոր բնակութիւնը անիծեցի։
4 Անոր որդիները ապահովութենէ հեռու են.
Անոնք դրանը մէջ կը կոխկռտուին,
Ես ազատող մը չգտնուիր։
5 Անոնց հունդը կ'ուտէ անոր հունձքը,
Ու զանիկա փուշերու ցանկին մէջէն կը յափշտակէ.
Ու անոնց ստացուածքը *ասպատուն կը կլլէ։
6 Որովհետև չարիքը հողէն չելլեր,
Ու թշուառութիւնը գետնէն չբուսանիր.
7 Թէպէտ մարդը Էթշուառութեան համար կը
ծնանի,
Ինչպէս †կրակի կայծերը՝ վեր կը թռչին։
8 Իսկ ես Աստուծոյ պիտի դիմէի,
Ու իմ գործս Աստուծոյ պիտի յանձնէի,
9 Ըր ոչնպէս մեծ բաներ կ'ընէ, որ ‡ոչք չկրնար
քննել,
Ու ոչնպէս սքանչելիքներ. կ'ընէ, զորոնք հնար չէ
համրել։
10 Անիկա երկրի վրայ անձրեւ կու տայ,
Ու դաշտերուն վրայ ջուրեր կը ղրկէ.
11 Ընաև ցածերը կը բարձրացնէ,
Ու սգաւորները ապահովութեան կ'ելլեն։
12 Անիկա խորամանկներուն խորհուրդները կը
ցրուէ,
Որպէս զի ձեռքերնին կարող չըլլայ իրենց գործերը գլուխ տանիլ.
13 Իմաստուններն իրենց խորամանկութեանը մէջ
կը բռնէ,
Ու նենգաւորներուն խորհուրդը շուտով կը խափանուի։
14 Ցորեկը մութի կը բռնուին,
Ու կէսօրին գիշերուան պէս խարխափելով կը
փնտռեն։
15 Բայց նպաստը սուրէն, անոնց բերնէն
Ու հզօրին ձեռքէն կ'ազատէ։
16 Անայսպէս աղքատը յոյս կ'ունենայ,
Իսկ անօրէնութիւնը իր բերանը կը գոցէ։
17 Ահա երանելի է այն մարդը զոր Աստուած կը
խրատէ.
Ուրեմն Ամենակարողին յանդիմանութիւնը մի
անարգեր.
18 Վասն զի ինք կը վիրաւորէ ու կը փոթթէ.
Կը զարնէ ու իր ձեռքերը կը բժշկեն։
19 Հինգ նեղութիւններէ քեզ պիտի ազատէ,
Ու եօթներորդին՝ քեզի չարիք պիտի չդպչի։
20 Սովի ժամանակ քեզ մահուանէ պիտի ազատէ,
Ու պատերազմին մէջ սուրին ձեռքէն։
21 Լեզուի խարտեաշէն պատհով պիտի ըլլաս,
Ու կործանումին գալու առեն անկէ պիտի
չվախնաս.
22 Կործանումի ու սովի վրայ պիտի ծիծաղիս,
Ու երկրի գազաններէն պիտի չվախնաս.
23 Քանզի դաշտի քարերուն հետ դաշինք պիտի
ունենաս,
Ու դաշտի գազանները քեզի հետ խաղաղութեամբ պիտի վարուին։
24 Ու պիտի գիտնաս որ վրանիդ մէջ յաջողութիւն կայ.
Եւ քու բնակարանիդ այցելութիւն պիտի ընես
ու §բան՚ն մը պակաս պիտի չգտնես՚։
25 Եւ պիտի գիտնաս որ ¶քու զաւակներդ շատուար,
Ու քու սերունդդ Երկրի խոտերուն պէս պիտի
ըլլան։
26 "Աղէկ մը ծերացած՝ գերեզմանը պիտի մտնես,
Ցորենի խուրձերուն դէպին պէս՝ որ իր ժամանակին կը դիզուի։
27 Ահա մենք Նայս բանը քննեցինք, այնպէս է.
Մտիկ ըրէ անոր ու ¶քու օգտիդ համար գիտցիր զանիկա։

ԳԼ. Զ

1 Ծոր իր գանգատները իրաւացի ըլլալ կը ցուցնէ։ 8 Մեռնելու կը ցանկայ, յուսալով որ իր վիճակութիւնը հոն պիտի գտնէ։ 14 Կը յանդիմանէ իր բարեկամները իբրև անողորմ մարդիկ։

Եւ Ցոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Երանի՛ թէ իմ տրտմութիւնս ազէկ կշռուէր,
Ու իմ թշուառութիւնս ի կառէ կշիռքի մէջ
դրուէր։
3 Քանզի հիմա անիկա ¶ծովուն աւազէն ծանր
կ'ըլլար.
Անոր համար †իմ խօսքերս *կը հառնին։
4 †Որովհետև Ամենակարողին նետերը իմ նէրսէսիս են,

ա Սաղ. լե. 35, 36։ Երեմ. ժբ. 2, 3։
բ Սաղ. ճժթ. 155։ ճիէ. 5։
գ Սաղ. ճթ. 12։
դ Գլ. ժը. 9։
ե կամ, ծորբաւը
զ Ծն. գ. 17, 18, 19։ ա կոր. ժ. 13։
է կամ, արծիւները, եբր. կայծ իւր որդիները
ը Գլ. թ. 10։ լէ. 5։ Սաղ. խ. 5։ հբ. 18։ ճիսե. 3։ Հռոմ. ժա. 33։
թ Գլ. իը. 26։ Սաղ. կե. 9, 10։ ճիէ. 8։ Երեմ. ե. 24։ ժ. 13։ ծա. 16։ Գոր. ժգ. 16։
ժ ա Թագ. բ. 7։ Սաղ. ճժգ. 7։
ի Նէհեմ. գ. 15։ Սաղ. լգ. 10։ Ես. ը. 10։
լ Սաղ. թ. 15։ ա կոր. գ. 19։
խ բ Օր. իը. 29։ Ես. ծթ. 10։ Ամոս ը. 9։
ծ Սաղ. լե. 10։
կ ա Թագ. բ. 9։ Սաղ. ճէ. 42։
հ Սաղ. ղդ. 12։ Առակ. գ. 11, 12։ Երր. ժբ. 5։ Ցակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
ձ բ Օր. լբ. 39։ ա Թագ. բ. 6։ Ես. լ. 26։ Ովս. գ. 1։
ղ Սաղ. լգ. 19։ զա. 3։ Առակ. իդ. 16։ ա կոր. ժ. 13։
ճ Սաղ. զա. 10։
մ Սաղ. լգ. 19։ լէ. 19։
յ Սաղ. լա. 20։
ն Ես. ժա. 9։ լե. 9։ կե. 26։ Եզեկ. լգ. 25։
շ Սաղ. զա. 12։ Ովս. բ. 18։
ո կամ, պիտի չխոտնէս
չ Սաղ. ճժբ. 2։
պ Սաղ. հբ. 16։
ջ Առակ. թ. 11։ ժ. 27։
ռ Սաղ. ճժա. 2։
ս Առակ. թ. 12։

տ Առակ. իէ. 3։
ր Սաղ. հէ. 4։
ց կամ, յանդգնութեամբ են
ւ Սաղ. լը. 2։

Որոնց թոյնը իմ հոգիս կը ծծէ.
†Աստուծոյ արհաւիրքները ինծի դէմ պատերաշար ելած են։
5 Մինչ ես վայրենի էշը խոտին քով կը գտնէի՞.
կամ եզը իր մսուրին քով կը լռաւչէ՞.
6 Անհամ բանը առանց աղի կ'ուտուի՞.
Հաւկիթի ճերմկուցին մէջ համ կա՞յ արդեօք։
7 Այն բաները՝ որոնց սիրտս չէր ուզեր դպչիլ,
Իմ զայրալի կերակուրս եղան։
8 Երանի՛ թէ ուզածս կատարուէր,
Ու տայ Աստուած այն բանը՝ որու կը սպասեմ,
9 Այսինքն թէ †Աստուած ինս ճնշելու հաւանէր,
Ու ձեռքը երկնցնելով զիս կտծանէր։
10 Բայց տակաւին այս մխիթարութիւնը պիտի ունենամ՝
Եւ անողորմ ցաւին մէջ պիտի ուրախանամ
Որ ես ՚Սուրբին խօսքերը չուրացայ։
11 Ոյժս ի՞նչ է՝ որ դիմանամ,
Ու վախճանս ի՞նչ է՝ որ կերանքս երկնցնեմ։
12 Մինթէ իմ ոյժս քարերո՞ւ ոյժ է,
Կամ թէ մարմինս պղնձեղէ՞ն է.
13 Չէ՞ որ օգնութիւնէ զուրկ եմ,
Ու ձեռնտուութիւնը հեռացած է ինծմէ։
14 †Թշուառութեան մէջ եղողին իր բարեկամին
կարեկցութիւնը պէտք է.
Բայց անիկա Ամենակատարեալին վախը մէկդի թողուց։
15 †Իմ եղբայրներս հեղեղներու պէս խաբէութիւն ըրին,
‡Որպէս հեղեղատներու պէս՝ որոնք կ'անցնին.
16 Որոնք սառէն պղտորած են,
Եւ †ձնոց մէջ ձիւնը կը ծածկուի՞.
17 Տաքը առաջնուն պէս կը ցամքին,
Խիստ տաք առեն իրենց տեղէն անհետացած կ'ըլլան։
18 Կարաւաններուն իրենց ճամբան կը դարձնեն,
Բայց ‡դատարկ ելլելով կը կորսուին.
19 †Թեմայի կարաւանները նայեցան,
Սաբայի ճամբորդները անոնց յուսացան.
20 †Յուսալնուն համար ամչցան,
Իրենց հոն գացած առեն կարմրեցան։
21 Այդպէս էն եղած †անօգուտ եղաք,
Թշուառութիւն տեսաք ու խոսկացիք։
22 Ես ձեզի ըսի՞ որ ինծի բերէք,
Ու ձեր ստացուածքէն ընծայ տուէք ինծի.
23 Կամ թէ զիս թշնամիին ձեռքէն ազատեցէք,
Ու բռնաւորներուն ձեռքէն զիս փրկեցէք։
24 Սորվեցուցէք ինծի՝ ու լուռ պիտի կենամ.
Ու հասկցուցէք ինծի՝ թէ ի՛նչ բանի մէջ սխալեր եմ։
25 Ուղիղ խօսքերը՝ որչափ զօրաւոր են.

Բայց ձեր յանդիմանութիւնը ի՞նչ կը նշանակէ։
26 Արդեօք խօսքե՞ր յանդիմանել կը մտածէք.
Յուսահատին խօսքերը հով են։
27 Մանաւանդ որբին համար պրծայն կը լարէք,
Ու հձեր բարեկամին համար հոր կը փորէք։
28 Հիմա հաճեցէք ինծի նայիլ.
Եթէ սուտ կը խօսիմ, յայտնի է ձեզի։
29 †Դարձէք, կ'աղաչեմ, ու անիրաւութիւն չըլլայ.
Այո, դարձէք. քանի ատով իմ արդարութիւնս կը յայտնուի։
30 Մինթէ իմ լեզուիս վրայ անիրաւութիւն կա՞յ.
Մինթէ †իմ քիմքս չար բաները չի՞ կրնար զանազանել։

Գլ. Է

1 Ցոր իր ժառնելու վախը կ'արդարացնէ, 12 իր անհանգստութեանը համար, 17 ու Աստուծոյ գննութեանը համար գանգատ կ'ընէ։

Մինթէ մարդս երկրի վրայ †պատերազմէ ատպարէզ մը չունի՞.
Եւ անոր օրերը վարձկանի մը օրերուն պէս չե՞ն։
2 Ինչպէս ծառան էրկնսաւ շուքին կը փափաքի,
Ու վարձկանը իր վարձքին կը սպասէ,
3 Այնպէս ունայնութեան †ամիսներ ինծի բաժին տրուած են,
Ու †թշուառութեան գիշերներ ինծի համար որոշուած են։
4 †Պառկած առեն կ'ըսեմ, Ե՞րբ պիտի ելլեմ,
Ու գիշերը ե՞րբ պիտի անցնի.
Ու մինչև արշալոյս անհանգստութեամբ լեցուած եմ։
5 Մարմինս †որդերով ու հողի կոշտերով ծածկուած է.
Մորթս կը ճեղքուի ու կը հալի։
6 †Օրերս ասպնանկին կկոցէն արագ կ'անցնին,
Ու կը սպառին առանց յոյս մը ճոլոր։
7 Յիշէ որ †կեանքս հովի պէս է.
Աչքս այլևևս բարիք պիտի չտեսնէ։
8 †Զիս տեսնողին աչքերը ծորբէն զիս պիտի չտեսնեն.
Քու աչքերդ իմ վրաս կը նային, ու ես բնաջինջ կ'ըլլամ։
9 Ինչպէս ամպը կը ցրուի կ'երթայ,
Այնպէս †գերեզմանը իջնողը պիտի չելլէ.
10 Ալ անիկա իր տունը պիտի չդառնայ,
Ու իր բնակարանը ա՛լ զանիկա պիտի չճանչնայ։
11 Ուստի ես †իմ բերանս պիտի չզսպեմ.
Հոգիիս նեղութիւնովը պիտի խօսիմ,
Եւ†սրտս դառնութիւնովը պիտի գանգատիմ։
12 Մինթէ ես ծո՞վ եմ, կամ կէտ,
Որ իմ վրաս պահապաններ կը դնես։

դիզուի
‡ կամ, անապատը
† Ծն. իե. 15։
† զ Թագ. ժ. 1։ Սաղ. հբ. 10։ Եսկիէլ. իէ. 22, 23։
† Երեմ. ժզ. 3։
† Գլ. ժգ. 4։
† Սաղ. լբ. 11։
† Սաղ. ծէ. 6

† Սաղ. ճբ. 15, 16։
† զ Թագ. ժթ. 4։
† Դ.Ես. ժթ. 2։ Ես. ծէ. 15։ Ովս. ժա. 9։
† Գոր ի. 20։
† Առակ. ժէ. 17։
† Սաղ. կբ. 11։ խա. 9։
† Երեմ. ժե. 18։
† կամ, անոնց վրայ ձիւնը կը

† Գլ. ժէ. 10։
† Գլ. ժբ. 11։ լգ. 3։ ——
— Գլ. ժգ. 5, 14։ Սաղ. լթ. 4։
† Տես Գլ. իթ. 2։
† զ Օր. իբ. 67։ Գլ. ժէ. 12։
† Ես. ժգ. 11։
† Գլ. թ. 25։ ժգ. 22։ ժէ. 11։ Սաղ. ղ. 6։ ճբ. 11։ ճգ. 15, ճկգ. 4։ Ես. կբ. 12։ կա. 6։

† Գլ. ժէ. 10։
† Գլ. ժբ. 11։ իգ. 3։ —
— Գլ. ժգ. 5, 14։ Սաղ. լթ. 4։
† Տես Գլ. իթ. 2։
† զ Օր. իբ. 67։ Գլ. ժէ. 12։
† Ես. ժգ. 11։
† Գլ. թ. 25։ ժգ. 22։ ժէ. 11։ Սաղ. ղ. 6։ ճբ. 11։ ճգ. 15, ճկգ. 4։ Ես. կբ. 12։ կա. 6։

Ծակ. գ. 14։
† Սաղ. հբ. 39։ ձթ. 47։
† Գլ. ի. 9։
† բ Թագ. ժբ. 23։
† Գլ. ը. 18։ ի. 9։ Սաղ. ճգ. 16։
† Սաղ. լթ. 1, 9։ խ. 9։
† ա Թագ. ա. 10։ Գլ. ժ. 1։

13 Կ'ըսեմ թէ անկողինս պիտի մխիթարէ,
Մահիճս իմ գանգատներս պիտի պակասեցնէ,
14 Զիս երազներով կը վախցնես,
Ու ցնորքներով կը զարհուրեցնես
15 Վասն որոյ աւելի կ'ընտրեմ խեղդուիլ ու մեռնիլ,
Քան թէ իմ ոսկորներուս պահպանուիլը։
16 Եես ձանձրացած եմ, ու չեմ ուզեր որ յաւիտեան ապրիմ.
Ինծմէ հեռ կեցիր, վասն զի Իմ օրերս ունայնութիւն են։
17 Մարդը ո՞վ է՝ որ դուն զանիկա մեծ բան մը համարիս,
Ու անոր համար հոգ տանիս,
18 Եւ առիւն առաւօտ զանիկա դիտես,
Ո– ամէն վայրկեանի մէջ փորձես։
19 Մինչեւ ե՞րբ ինծմէ հեռ չես կենար.
Թուքս կլկլո՞ւ չափ ալ թող չես տար։
20 Մեղանչեցայ. քեզի ի՞նչ ընեմ, ով մարդիկը Քննող.
Ինչո՞ւ համար զիս քեզի նշան առիր, ու եես ինծի բեռ եղայ։
21 Եւ ինչո՞ւ իմ մեղքս չես ներեր,
Ու իմ անօրէնութիւնս չես վերցներ.
Որովհետեւ հիմա հողին մէջ պիտի պառկիմ,
Ու առաւօտուն եթէ զիս փնտռես, պիտի չգտնուիմ։

ԳԼ. Ը

1 Բաղդատ կը ցուցնէ Աստուծոյ արդարութիւնը՝ որով կը վարուի մարդոց հետ երբոր դործերուն համեմատ 8 Անիկա աշխի դարերէն ապացոյցներ առած բերելով՝ կեղծաւորին անխորչելի կործանումը կը հաստատէ։ 20 Աստուծոյ արդար գործերը յիշելէ ետեւ՝ զանոնք Ցոբի վրայ կը յորմզցնէ։

Այն ատեն Բաղդատ Սօքեցի պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Մինչեւ ե՞րբ այդպէս պիտի խօսիս,
Ու բերնիդ խօսքերը սաստիկ հովի պէս պիտի ըլլան։
3 Միթէ Աստուած դատաստանը կը խափանէ՞,
Կամ Ամենակարողը իրաւունքը կը խափանէ՞։
4 Եթէ քու էակդ անոր դէմ մեղանչեր են,
Եւ ան ալ իրենց յանցանքին մատնած է զանոնք,
5 Եթէ դուն առաւօտները կանուխ զԱստուած փնտռես,
Ու Ամենակարողէն շնորհք խնդրես,
6 Եթէ դուն մաքուր ու շիտակ ըլլաս,
Հիմա անշուշտ անիկա քեզի համար պիտի արթննայ,

1 Ե. Գլ. Բ. 27։
2 Գլ. Ժ. 1։
3 Գլ. Ժ. 20։ Ժղ. 6։ Սապ. ւԲ. 13։
4 Սապ. կը. 9։
5 Սապ. ը. 4։ Ճխդ. 3։ Եբր. ը. 6։
6 Գլ. Ժղ. 12։ Սապ. իա. 12։ Ոզբ. գ. 12։ ——
7 Ե. Գլ. Ժ. 25։ Բ Օր. ւբ. 4։ Բ Մն. ԺԲ. 7։ Գլ. ւդ. 12։ 17։ Դան. Թ. 14։ Հռոմ. գ. 5։
8 Գլ. ա. 5, 18։
9 Գլ. ե. 8։ Ժա. 13։ իբ. 23, եև։
10 Բ Օր. գ. 32։ ւբ. 7։ Գլ. Ժե. 18։
11 Ե. Ժն. խե. 9։ ա Մն. իԲ. 15։ Գլ. է. 6։ Սապ. ւԲ. 5։ ճբ. 11։ ճխգ. 4։
12 Սապ. ճիԲ. 6։ Երեմ. Ժէ. 6։
13 Գլ. Ժա. 20։ Ժը. 14։ իէ. 8։ Սապ. ճԺբ. 10։ Առակ. Ժ. 28։
14 կամ, ամէնարշաւին
15 Ես. ԺԲ. 5, 6։
16 Եբր. ասանը
17 Գլ. իէ. 18։
18 Եբր. Աբեւէն առաջ
19 Գլ. է. 10։ ի. 9։ Սապ. ւէ. 36։
20 Սապ. ճԺգ. 7։
21 Սապ. ւէ. 26։ ճԲ. 29։

Ո՛ւ քու արդարութեանդ բնակարանին յաջողութիւն պիտի տայ.
7 Թէեւ քու սկիզբդ փոքր ըլլայ,
Բայց քու վերջդ խիստ պիտի մեծնայ։
8 Հիմա հարցուր առաջուան ազգերուն,
Ու անոնց հայրերը քննելու ուշադրութիւն ըրէ.
9 (Վասն զի Եմենք երէկուանները ենք, ու բան մը չենք գիտեր.
Քանզի մեր կեանքը երկրի վրայ առուեր մըն է.)
10 Անոնք անոնք քեզի պիտի սորվեցնեն, քեզի պիտի խօսին,
Ու իրենց սրտէն խօսքեր պիտի հանեն։
11 Միթէ պուռուն առանց տիղմի կը բուսնի՞.
Կնիւնը առանց ջուրի կ'աճի՞։
12 Անիկա Ըդեռ իր գալարութեանը մէջ ո՛չ-չկարուած՝
Ամէն խոտէն առաջ կը չորնայ։
13 Այսպէս պիտի ըլլայ ամէն անոնց ճամբաներըն որոնք զԱստուած կը մոռնան.
Ու Ե՛կեղծաւորին յոյսը պիտի կորսուի.
14 Վասն զի անոր վստահութիւնը Ե՛արդի թաւոյնին պէս պիտի ըլլայ։
15 Ը՛Անիկա իր տունը պիտի կռթնի,
Բայց ան չպիտի կարենայ զայն պահել.
Իր Յե՛ովէ՛ն զանիկա պիտի բռնէ,
Բայց ան կանգնած պիտի չմնայ։
16 ‡Արեւը չծագած՝ դալար է,
Ու անոր ճիւղերը իր եդած պարտէզին վեր կ'ելլեն։
17 Անոր արմատները քարակոյտին կը փաթթուին,
Ո– քարերուն տեղը կը տեսնէ։
18 Եթէ մէկը զանիկա իր տեղէն խլէ,
Տեղը պիտի ուրանայ զանիկա՝ ըսելով Ըե եես քեզ չտեսայ։
19 Հա անոր ճամբուն ուրախութիւնը այս է,
Ու Հողէն ուրիշներ պիտի ելլեն։
20 Հա Աստուած արդար մարդը չմերժեր,
Ոչ ալ չարերուն ձեռնտու կ'ըլլայ,
21 Մինչեւ որ քու բերանդ ծիծաղալ լեցնէ,
Ու շրթունքներդ ուրախութեան ձայնով։
22 Քեզ ատողները Նամօթով պիտի ըլլան.
Ու ամբարիշտներուն վրանը բնաջինջ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Թ

1 Ցոբ Աստուծոյ արդարութիւնը խոստովանելով կը ցուցնէ թէ արդարի անկարելի բան է անոր հետ վիճաբանիլը։ 22 Կը հաստատէ թէ անմեղ մարդը պէտք չէ դատապարտել իր կրած նեղութիւններուն համար։

Եւ Ցոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Իրաւցընէ այնպէս իրաւը գիտեմ.

Ու՞մարդը ինչպէս պիտի արդարանայ Աստուծոյ առջեւ։
3 Եթէ անոր հետ վիճաբանիլ ուզէ,
Հազարէն մէկուն չկրնար անոր պատասխան տալ։
4 †Անիկա արտով իմաստուն՝ եւ ուժով կարող է.
Ո՞վ անոր դէմ է ելեր ու խաղաղութիւն գտեր է։
5 Անիկա լեռները կը տեղափոխէ, ու անոնք չեն գիտեր.
Իր բարկութիւնովը զանոնք կը տապալէ։
6 ‡Երկիրը իր տեղէն կը շարժէ,
Ու *անոր սիւները կը դողան։
7 Արեւին հրամայէ՝ չ'ելլէ, ու անիկա չծագիր.
Ու աստղերը կը կնքէ։
8 †Ինք միայն երկինքը կը տարածէ,
Ու ծովուն *ալիքներուն վրայ կը քալէ։
9 ‡Անիկա ըրաւ Արջը, Հայկը ու Բազմաստեղը
Ու հարաւային շրջմասնները։
10 †Անիկա անքննելի մեծագործութիւններ
Ու անթիւ սքանչելիքներ կ'ընէ։
11 ‡Ահա անիկա քովէս կ'անցնի, ու ես չեմ տեսներ.
Առաջ կանցնի, ու չեմ իմանար։
12 ‡Եթէ յափշտակէ, ո՞վ կրնայ զանիկա արգիլել.
Ո՞վ կարող է ըսել անոր թէ Ի՞նչ կ'ընես։
13 Աստուած իր բարկութիւնը ետ չդարձներ.
Ո՛– †Հպարտ օգնականները անոր տակ կը խոնարհին։
14 Ո՞ւր մնաց որ ես անոր պատասխան տամ՝
Ո՛– անոր դէմ վիճելս համար խօսքերս ընտրեմ։
15 †Որովհետեւ արդար ալ ըլլամ, պատասխան պիտի չտամ.
Իմ Դատաւորէս շնորհք պիտի խնդրեմ։
16 Եթէ ես զանիկա կանչէի, ու ինծի պատասխան ալ տար,
Պիտի չհաւատայի թէ անիկա իմ ձայնս լսած է։
17 Որովհետեւ փոթորիկով զիս ճնշեց,
Ու Տառապանք պատճառի իմ վէրքերս աւելցուց։
18 Զիս չթողուր որ շունչ առնեմ,
Հապա դառնութեամբ զիս կը լեցնէ։
19 Եթէ զօրութիւն փնտռեմ, ահա անիկա զօրաւոր է,
Իսկ եթէ դատաստան՝ †ո՞վ զիս առջեւը պիտի կանչէ"։
20 Եթէ անձս արդարացնեմ, իմ բերանս զիս կը դատապարտէ.
Եթէ զիս կատարեալ երեւցնեմ, զիս յանցաւոր կը հանէ։
21 Եթէ զիս կատարեալ երեւցնեմ, իմ անձս չեմ ճանչնար,
Իմ կեանքս կ'արհամարհեմ։
22 Ամէնը մէկ է. անոր համար ըսի թէ
†Անիկա արդարը ու ամբարիշտը միեւնոյնը կ'ընէ։
23 Եթէ հարուածը յանկարծ մեռցնէ,
Անիկա անմեղին պոռոհած փորձութեանը վրայ կը ծիծաղի։
24 Երկիր ամբարշտին ձեռքը տրուեցաւ.
†Անոր դատաւորներուն երեսը կը ծածկէ.
Եթէ ոչ՝ ո՞վ է անիկա։
25 Արդ՝ իմ օրերս սուրհանդակէն արագ են,
Փախան ու բարութիւն չտեսան։
26 ‡Արագապնոյ նաւերու պէս՝
Հողի վրայ յարձակող արծիւի պէս կ'անցնին։
27 Եթէ ըսեմ, Գանգատս մոռնամ,
Տխրամութիւնս ձգեմ ու զուարթ ըլլամ,
28 †Բոլոր թշուառութիւններէս կը վախնամ.
Գիտեմ որ †զիս անմեղ պիտի չհամարիս։
29 Ամբարիշտ պիտի սեպուիմ,
Ինչո՞ւ համար զուր տեղը աշխատիմ։
30 ‡Եթէ ձիւնի ջրով լուացուիմ,
Ու ձեռքերս ‖մաքրութիւնով սրբեմ,
31 Ան ժամանակ զիս փոսը կ'ընկղմես,
Ու հանդերձս զիս գարշ ինծմիծ։
32 Վասն զի †ինծի պէս մարդ չէ՝ որ անոր պատասխան տամ,
Ո՛– մէկտեղ դատաստանի երթանք։
33 ‡Միջնորդ դատաւոր մը չկայ մեր մէջ,
Որ կարենայ իր ձեռքը մեր երկուքին վրայ դնել՝
34 †Թող իր գաւազանը վրայէս վերցնէ,
Ու անոր երկիւղը ա՛լ զիս չզարհուրեցնէ,
35 Ան ատեն պիտի խօսիմ, ու անկէ պիտի չվախնամ.
Բայց եղած վիճակիս մէջ ես իմ անձիս տէրը չեմ։

ԳԼ. Ժ

1 Ձանձրացած եմ իմ կեանքէս.
Ես իմ դառնութիւնս պիտի թափեմ անոր վրայ,
Խօսիմ հոգիիս նեղութեան համար։
2 Պիտի ըսեմ Աստուծոյ, Մի դատապարտեր զիս,
Յայտնէ ինծի թէ ի՞նչ բանի համար ինծի հետ կը վիճիս.
3 Քեզի ապի՞կ կ'երեւնայ որ զիս հարստահարես,
Ու †քու ձեռքերուդ գործը արհամարհես,

— Սաղ. ճխգ. 2։ Հռոմ. գ. 20։
Բ Գլ. լգ. 5։
† Նա. բ. 19, 21։ Անգ. բ. 6, 21։ Երր. ժբ. 26։
‡ Գլ. խզ. 11։
§ Յն. ա. 6։ Սաղ. ճդ. 2, 3։
• Եբր. բարձրերուն
¶ Յն. ա. 16։ Գլ. լբ. 31, ևն։ Ամոս. ե. 8։
Է Գլ. ե. 9։ Սաղ. հա. 15։
Ը Գլ. խգ. 8, 9։ լե. 14։
Ը Նա. խե. 9։ Երեմ. ժբ. 6։ Հռոմ. թ. 20։
Ժ Գլ. խզ. 12։ Նա. ը. 7։
Ի Գլ. ժ. 15։
Լ Գլ. բ. 3։ լգ. 6։
† Կա՛մ, ինծի համար ո՞վ վկայութիւն պիտի տայ
Խ Ժող. թ. 2, 3։ Եզեկ. խա. 3։
Ծ † Թագ. ժե. 30։ ժթ. 4։ Երեմ. ժգ. 4։
Կ Գլ. ե. 6, 7։
‡ Կա՛մ, Յանկարծ, Ե՛ւ մա՛ս, Ասպատակի
Հ Ամբ. ա. 8։
Յ Գլ. ե. 13։
Ղ Սաղ. ճժթ. 120։
Ճ Եզ. խ. 7։
Մ Երեմ. բ. 22։
‖ Կա՛մ, օճառով
Յ Ժող. գ. 10։ Նա. խե. 9։ Երեմ. խթ. 19։ Հռոմ. թ. 20։
Ն ա Թագ. բ. 25։ Հմր. 19։
Շ Գլ. ժգ. 20—22։ լգ— 7։ Սաղ. լթ. 10։
——
— գ Թագ. ժթ. 4։ Գլ. ե. 16։ Ծալիք. գ. 3, 8։
Բ Գլ. ե. 11։
Գ Սաղ. ճլը. 8։ Նա. կգ. 8։

Եւ ամբարիշտներուն խորհուրդին լոյս տուր։
4 Մինչ դուն մարմնաւո՛ր աչքեր ունիս.
†Մարդուն տեսածի՞ն պէս կը տեսնես։
5 Մինչ քու օրերդ մարդո՛ւն օրերուն պէս են,
Քու տարիներդ մարդո՛ւն օրերուն պէս են,
6 Որ դուն իմ յանցանքս փնտռես,
Ու մեղքս քննես։
7 Գիտես որ յանցաւոր չեմ,
Բայց չկայ մէկը որ քու ձեռքէդ ազատէ զիս։
8 Քու ձեռքերդ զիս ստեղծեցին,
Ու *իմ բոլոր անդամներս՝ կազմեցին,
Ու զիս ընաջի՞նջ կ'ընես։
9 Կ'ապաչեմ, յիշէ որ էգիս կաւէ պէս շինեցիր,
Ու զիս հո՞ղ պիտի դարձնես։
10 ԷՉէ՞ որ զիս կաթի պէս թափեցիր,
Ու պանիրի պէս թանձրացուցիր.
11 Ջիս մորթով ու մսով հագուեցուցիր,
Ու զիս ոսկորներով ու ջիղերով հիւսեցիր.
12 Կեանք և ողորմութիւն շնորհեցիր,
Եւ քու խնամքդ իմ հոգիս պահեց։
13 Ու սակայն սրտիդ մէջ պահեցիր.
Գիտեմ որ սակայն †միտքդ են։
14 Եթէ մեղք գործեմ, Ընդունի զիս կը դիտես,
Ու իմ անօրէնութենէս անմեղ չես համարիր զիս։
15 Եթէ ամբարշտութիւն ընեմ, Վա՛յ է ինծի,
Ու արդար ալ ըլլամ, գլուխս չեմ կրնար վերցնել.
Անարգանքով լցուած եմ.
Հիմա Նի՛մ թշուառութեան նայէ,
16 ‡Որ առիւծի պէս դիս կ'որսաս,
Եւ դարձեալ իմ վրաս ||յաղթող կ'ըլլաս.
17 Ինծի դէմ վկաներդ կը նորոգես,
Ու քու սրամտութիւնդ իմ վրաս կը շատցնես.
Փոխոխութիւններ ու պատերազմ ունիմ։
18 Արդ ինչո՞ւ համար զիս արգանդէն հանեցիր.
Երանի՛ ես հոն մեռնէի, ու աչք չտեսներ զիս,
19 Որ չեղած պէս ըլլայի,
Ու մօրս արգանդէն գերեզմանը տարուէի։
20 Միա՞ օրերս սակաւութիւ չէ՞ն.
Դադար կեցիր ինծմէ, ու թող տուր որ քիչ մը հանդչիմ՝
21 Այն դեղը երթալէս առաջ, ուրկէ ետ պիտի չդառնամ,
Մահուան երկիրը ու Ամհուան շուքը,
22 Այն §խիտ մութ երկիրը, մահուան շուքին խառնարը,
Ուր տեղ կարգ չկայ, ու լոյսը խաւարի պէս է։

ԳԼ. ԺԱ.

Սոփար կը յանդիմանէ Յոբը իր անձը արդարացնելուն համար։ 5 Աստուծոյ իմաստութեանը անքննելի ըլլալը։ 13 Ապաշխարողին համար արդարացում։

Այն ատեն Սոփար Նեեմացի պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Շատ խօսքերուն պատասխան պիտի չտրուի՞,
Ու լեզուանի մարդը կրնա՞յ իրաւ արդարանալ։
3 Քու պարապ խօսքերդ մարդիկը պիտի լռեցնե՞ն,
Ու երբ դուն ծաղր կ'ընես, պիտի չըլլա՞յ մէկը որ քեզ ամչցնէ։
4 Վասն զի՝ դուն ըսիր Իմ խօսքս մաքուր է.
Ու քու աչքիդ առջեւ անարատ եմ։
5 Սակայն երանի՛ թէ Աստուած խօսէր,
Ու քեզի դէմ իր շրթունքը բանար,
6 Ու քեզի յայտնէր իմաստութեան գաղտնիքը,
Որ *բազում իմացած կրկինն է։
Հիմա գիտցիր որ †Աստուած
Քու անօրէնութենդ չի *անտես կ'ընէ՝։
7 ‡Աստուծոյ գաղտնիքը կրնա՞ս գտնել.
Ամենակարողը կատարեալ կրնա՞ս իմանալ։
8 Անիկա երկինքին պէս բարձր է. ի՞նչ կրնաս ընել.
Դժոխքէն խորունկ է. ի՞նչ կրնաս գիտնալ։
9 Անոր չափը երկրէ երկայն՝
Ու ծովէն լայն է։
10 †Եթէ անիկա յարձակի ու զոցէ կամ ժողվէ,
Ո՞վ Էանոր արգելք պիտի ըլլայ.
11 Քանզի Նա՛ունք անայն մարդիկը կը ճանչնայ.
Ու անօրէնութիւնը տեսնելով՝ ուշադրութիւն պիտի չընէ՞։
12 Բայց Էանմիտ մարդը կը հպարտանայ,
Ու մարդը վայրենի էշու ձագի պէս՝ կը ծնանի։
13 Եթէ դուն Նախիրդ պատրաստես,
Ու ձեռքերդ անոր երկնցնես.
14 Եթէ քու ձեռքդ անօրէնութիւն կայ, զանիկա հեռացուր,
Ու էմի թողուր որ վրաններուդ մէջ անզգամութիւն բնակի։
15 Այն ատեն անշուշտ կրնաս պարզերես ճնալ.
Հաստատ կ'ըլլաս ու բանէ մը չես վախնար։
16 Քու թշուառութիւնդ պիտի մոռնաս.
Անցած ջուրերու պէս պիտի յիշես զանիկա։
17 Ու կեանքդ †կէսօրուան լոյսէն պայծառ պիտի ըլլայ՝.
Թէև խաւարի մէջ ես, առաւօտան պէս պիտի ըլլաս.
18 Եւ ապահով պիտի ըլլաս, վասն զի յոյս կայ հետ-

Ա Յոբ. ժզ. 7։
Բ Առակ. ծկթ. 1, 2։
Գ Առակ. ծժթ. 73։
Դ նբէր. պէս շուքնանակի
Ե Ծն. ը. 7, ղ. 19։ Ես. կզ. 8։
Զ Առակ. ծկթ. 14—16։
Է նբէր. քամի
Ը Առակ. ծկթ. 1։
Թ Ես. գ. 11։
Ժ Գլ. թ. 12, 15, 20, 21։
ԺԱ Առակ. իկ. 18

‡ կամ, իսկ ԼՔՅ ֆլաւիս վերցնեմ
Ա Ես. լը. 13։ Ողբ. գ. 10։
|| նբէր. զարմանալի
Բ Գլ. գ. 11։
Գ Տես Գլ. ե. 6, 16։ ը. 9։ Առակ. լթ. 5։
Դ Գլ. ե. 16, 19։ Առակ. լթ. 13։
Ե Առակ. ձը. 12։
Զ Առակ. իգ. 4։
Է Ես. ը. 7։
Ը Գլ. գ. 10։ ժ. 7։
Թ Նկր. թ. 13։
Ժ նբէր. քեզի կը մոռացնէ
ԺԱ ժող. գ. 11։ Հռոմ. ժա. 33։
ԺԲ Գլ. թ. 12։ ժբ. 14։ Յայտ. գ. 7։
ԺԳ Գլ. թ. 12։
ԺԴ Առակ. ժ. 11, 14։ լե. 22։ զգ. 11։
ԺԵ Առակ. հգ. 22։ ղբ. 6։ ժող. գ. 18։ Հռոմ. ա. 22։
ԺԶ Գլ. ե. 8։ իբ. 21։
ԺԷ ա Թագ. ե. 3։ Առակ. հը. 8։
ԺԸ Առակ. ձը. 9։ ծխգ. 6։
ԺԹ Առակ. ճա. 3։
Ի Տես ծն. գ. 5, 6։ Գլ. իբ. 26։ Առակ. ծժթ. 6։ ա Յովհ. գ. 21։
ԻԱ Ես. կե. 16։
ԻԲ Առակ. լէ. 6։ ճժբ. 4։ Ես. ծբ. 8, 10։
ԻԳ նբէր. կէս օրէն պիտի բարձրանայ

Պիտի փորձես ա՛ն նապահովութեամբ քնանաս։
19 Եւ պիտի պառկիս, ու վախցնող պիտի չըլլայ.
Ու շատերը հքուս երեսդ պիտի փնտռեն։
20 Բայց նամբարիշներուն աչքերը պիտի նուաղին,
Ու անոնց ապաստանարան պիտի ‡չգտնուի,
Ու Ղոյսերնին հոգեվարութիւն պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ցոր իր անձին ջատագովութիւն կ'ընէ իր բարեկամներուն դէմ՝ որոնք զինքը կը յանդիմանէին։ 7 Աստուծոյ ամենակարողութիւնը կը խոստովանի։

Եւ Ցոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Արդարև ժողովուրդը դուք էք,
Ու իմաստութիւնը ձեզի հետ պիտի մեռնի։
3 Ա՛ես ալ ձեզի պէս խելք ունիմ, ես ձեզմէ
նուաստ չեմ.
Ու այսպիսի բաներ *ո՞վ չգիտեր՝։
4 Բ Ես բարեկամին ծաղր եղող Ղբդ Ղը եմ ես.
Բայց ալ որ †Աստուծոյ աղաղակէ,
Ա՛ստուած պատասխան կու տայ անոր.
Արդար ա՛ն կատարեալ մարդը ծաղր կ'ըլլայ։
5 Ոտքը սահելու վրայ եղողը, հանգիստ ‡ետեւ վա-
րողին կարծիքին համեմատ,
Անպիտան ջահ մըն է։
6 Գողերուն վրաններըը յաջողութեան մէջ են,
Ու զԱստուած բարկացնողները ապահով են,
Որոնց ձեռքը Աստուած ա՛ստիճանաբար †կը լեցնէ։
7 Բայց, սուր, անասուններուն հարցուր՝ որպէս զի
քեզի սորվեցնեն,
Ու երկինքի թռչուններուն՝ որպէս զի քեզի
իմացնեն,
8 Կամ թէ երկրի զրուցէ, ու անիկա քեզի պիտի
սորվեցնէ.
Ծովուն ձուկերը անգամ քեզի պիտի պատմեն.
9 Ա՛յս ամէն բաներով *ո՞վ չգիտեր
Թէ սակայն ընողը Տէրոջը ձեռքն է.
10 Ո՛ր ամէն ապրողին անձը
Ու բոլոր մարդկային մարմնի հոգին անոր ձեռքն է։
11 Ե՞միթէ ականջը խօսքերը չ՛ըսղէր,
Ինչպէս Է.քիմքը կերակուրին համը կ'առնէ։
12 Բ Իմաստութիւնը ծերերուն քով է,
Ու հանճարը՝ օրերուն շատութեանը մէջ։
13 Ր Անոր քով է իմաստութիւնը ու զօրութիւնը.
Հանճարը ու իմաստութիւնը Անոն են։
14 Ա՛ն ‡Ան կը փլցնէ, ու ա՛լ չշինուիր.
Եթէ մէկուն վրայ դռնէ, ա՛լ չբացուիր։
15 Ա՛ն †Անիկա ջուրերը կ'արգիլէ, ու կը չորնան,
Ու Էլեանք թող կու տայ, ու երկիրը տակ-
նուվրայ կ'ընեն։
16 Ժ Զօրութիւնը ու հանճարը անոր հետ են.
Խաբուողը ու խաբուողը անոն են։
17 Խորհրդականները կողոպտուած կը պոլսցնէ,
Ու դատաւորները կը յիմարեցնէ։
18 Թագաւորներուն իշխանութիւնը կը քակէ,
Ու մէջքերնին չուան կը կապէ։
19 ‡Նախարարները կողոպտուած կը պոլսցնէ,
Ու զօրաւորները կը կործանէ։
20 Հ Աւատարմութիւններուն շրթունքը կը պապանձեցնէ,
Ու ծերերուն խելքը կ'առնէ։
21 Յ Ազնուականներուն վրայ անարգութիւն կը
թափէ,
Ու հզօրներուն գօտին կը թուլցնէ։
22 Ղ Խորունկ բաները խաւարէն հանելով կը յայտնէ,
Ու մահուան ստուերը ի լոյս կը հանէ։
23 ‡Ազգերը կը շատցնէ, ու զանոնք կը կորնցնէ.
Ազգերը ա՛րդէն անդէն կը ասրածէ, ու զանոնք
ետ կը դարձնէ։
24 Երկրի ժողովուրդներուն առաջնորդներուն խել-
քը կ'առնէ,
Ու ճամբայ չունեցող անապատներու մէջ կը
մոլորեցնէ զանոնք։
25 Ա Անոնք առանց լոյսի մութին մէջ խարխափե-
լով կ'երթան.
Ու գինովներու պէս կը մոլորեցնէ զանոնք։

ԳԼ. ԺԳ

1 Ցոր իր բարեկամները կը յանդիմանէ աչառութեան համար։ 14 Կը խոստովանի թէ իր յոյսը Աստուծոյ վրայ է։ 20 Կը փափաքի գիտնալ թէ ինչ են իր մեղքերը, և թէ Աստուած ինչ դիտաւորութիւնով զանիկա նեղու-
թեան մէջ ձգած է։

Ա՛հա այս ամէնը իմ աչքս տեսաւ.
Ականջս լսեց զանիկա ու իմացաւ։
2 Ձեր գիտցածը ես ալ գիտեմ.
Ես ձեզմէ նուաստ չեմ։
3 Բ Բայց ես Ամենակարողին խօսելու՝
Ու իմ իրաւունքներս Աստուծոյ ներկայացնե-
լու կը փափաքիմ.
4 Սակայն դուք սուտ †օ֊†է կը հնարէք.
‡Ամէնդ ալ ունայնութեան բժիշկներ էք։
5 Երանի՛ թէ բոլորովին լուռ կենայիք.
Եւ Ա՛յս բանը ձեզի իմաստութիւն պիտի սեպուէր։
6 Հիմա իմ վիճաբանութիւնս մտիկ ըրէք,
Ու շրթունքներուս փաստերուն ականջ դրէք։

ա Գղեւ. իզ. 5, 6։ Յոզ. գ. 5։ դ. 8։ Աբակ. գ. 24։
հ Յազ. խհ. 12։
ձ Գղեւ. իզ. 16։ բ Օր. իբ. 65։
‡ Նէբ. կորսուիր,
ղ ԳԼ. ը. 14։ ժը. 14։ Աբակ. ժա. 7։

ա Գ. ժգ. 2։
• Նէբ. որո՞ւն քովը չկայ
բ ԳԼ. ժզ. 10։ ժէ. 2, 6։ իա. 3։ լ. 1։
† Յազ. զա. 15։
ր ԳԼ. իա. 7։ Յազ. լէ. 1, 35։ հգ. 11, 12։ զր. 7։ Ներեմ. ժբ. 1։ Մազ. գ. 15։
† Նէբ. կը բերէ
Ե Թուղ. ժզ. 22։ Դան. ե. 23։ Գոր. ժէ. 28։
ղ ԳԼ. լգ. 3։
ե ԳԼ. զ. 30։
ը ԳԼ. լբ. 7։
ի ԳԼ. բ. 4։ լգ. 5։

ժ ԳԼ. ժա. 10։
ե Ես. իբ. 22։ Յոյս. գ. 7։
լ գ Թագ. ը. 35։ ժէ. 1։
խ Ծն. է. 11, ևն։
ձ Հմր. 13։
‡ բ Թագ. ժե. 31։ ժէ. 14, 23։ Ես. ժբ. 12։ իբ. 14։ ա Կոր. ա. 19։
‡ կամ, Փառհանակաները
հ ԳԼ. լբ. 9։ Ես. գ. 1, 2, 3։
ց Յազ. ճէ. 40։ Դան. բ. 21։
ղ Դան. բ. 22։ Մատ. ժ. 26։
ա Կոր. գ. 5։
ճ Յազ. ճէ. 38։ Ես. բ. 3։ իզ. 15։
ֆ Յազ. ճէ. 4, 40։
յ Բ Օր. իբ. 23։ ԳԼ. ե. 14։
ն Յազ. ճէ. 27։

ա ԳԼ. ժբ. 3։
բ ԳԼ. իգ. 3։ լա. 35։
ք ԳԼ. գ. 21։ ժգ. 2։
ր Աբակ. ժէ. 28։

7 Աստուծոյ համար անիրաւութի՛ւն կը գործէք,
Ու անոր համար նենգութի՛ւն կը խօսիք։
8 Մի՞թէ աչառութի՛ւն կ'ընէք անոր,
Կամ Աստուծոյ փաստը կը պաշտպանէք։
9 Աղէ՞կ է որ անիկա ձեզ քննէ.
Պիտի խաբէ՞ք զանիկա մարդ խաբելու պէս։
10 Եթէ ծածուկ աչառութիւն ալ ընէք,
Անշուշտ անիկա պիտի յանդիմանէ ձեզ։
11 Մի՞թէ անոր փառքը ձեզ չի՛ վախցնէր,
Ու անոր ահը ձեր վրայ չի՛ յարար։
12 Ձեր յիշատակութիւնները մոխիրի առակներ են,
Ձեր *պատնէշները կաւէ պատնէշներու՝ պէս են։
13 Լռեցէք իմ առջեւս, ու ես խօսիմ.
Եւ ինչ որ ըլլայ՝ թող պատահի ինծի։
14 Ինչո՞ւ համար իմ մարմինս ակռաներուս մէջ
կ'առնեմ,
Ու հոգիս ափիս մէջ կը դնեմ։
15 Թէեւ անիկա զիս սպաննէ, ես անոր պիտի յուսամ.
†Միայն թէ իմ ճամբաներս անոր առջեւ պիտի պաշտպանեմ։
16 Նաեւ իմ փրկութիւնս անիկա է.
Քանզի կեղծաւորը բնաւ անոր առջեւ պիտի չգայ։
17 Աղէկ մտիկ ըրէք իմ խօսքս,
Ու իմ բանիւքս ձեր ականջներուն հասնի։
18 Ահա հիմա էմ դատս կարգի դրած եմ,
Գիտեմ որ պիտի արդարանամ։
19 ‡Ո՛վ ինծի հետ պիտի վիճի.
Քանզի եթէ հիմա լռելու ըլլամ, պիտի մեռնիմ։
20 §Միայն թէ այս երկու բանը մի ըներ ինծի,
Ո՛ւր այն առեն քու երեսէդ պիտի չպահուըտիմ։
21 ‖Զեռքդ վրայէս վերցուր,
Ու քու երկիւդդ զիս չզարհուրեցնէ։
22 Եաքը դուն կանչէ, ու ես պատասխան տամ.
Կամ թէ ես խօսիմ, ու դուն ինծի պատասխան տուր։
23 Ո՛րչափ են իմ անօրէնութիւններս ու մեղքերս.
Իմ յանցանքս ու մեղքս ինծի իմացուր։
24 ¶Ինչո՞ւ համար երեսդ կը պահես,
Ու զիս քեզի թշնամի կը սեպես։
25 #Հովը քշուած տերեւի՞ մը դէմ ահաւոր պիտի ըլլաս,
Կամ թէ չոր մղեղ մը պիտի հալածես։
26 Որովհետեւ **դառնութեան վճիռ կու տաս՝ ինծի,
Ու կիմ երիտասարդութեանս անօրէնութիւնները ինծի կը ժառանգեցնես.
27 ††Ոտքերս կոճղի մէջ կը դնես,
Ու բոլոր ճամբաներս կը զննես,
Ես իմ ոտքերուս շուրջերուն նշան կը դնես։
28 Ու այս մարդն ալ փտած բանի պէս
Ու ցեցէն կերուած լաթի պէս կը մաշի։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ծոր չնորհք կը խնդրէ Աստուծմէ՝ կենաց կարճութիւնը ու մահուան սոսկութիւնը առաջ բերելով։ 7 կը խոստովանի թէ մարդուս հոգին անգամ մը նկելով ալ հոս չդառնար, սակայն ինք իր փոխարէն կը սպասէ։ 16 Մարդս մեղքի պատճառաւ ապականութեան ենթակայ է։

Կնոջմէ ծնած մարդը կարճ կեանք ունի.
Ու ¤թշուառութիւնով լեցուն է.
2 ⁂Ծաղիկի պէս կ'ելլէ ու կը կտրուի,
Ու շուքի պէս կը փախչի ու չկենար։
3 Բայց հանո՞ր վրայ ալ աչքերդ կը բանաս,
Ու †դիս քեզի հետ դատաստանի՞ կը բերես։
4 ⁂Անմաքուրէն ո՞վ կրնայ մաքուր հանել.
Բնաւ մէկը չկրնար։
5 ¤Որովհետեւ անոր օրերը որոշուած են.
Անոր ամիսներուն թիւը քու քովդ է.
Դուն անոր սահման դրիր,
Ու անիկա չկրնար անդին անցնել։
6 ⁂Երեսդ մէկդի դարձուր անկէ, որպէս զի անիկա հանգչի,
†Մինչեւ որ վարձկանի պէս իր օրը լմնցնէ։
7 Վասն զի եթէ ծառը կտրուի, դեռ յոյս կայ
Որ վերստին ծլի ու շառաւիղը պակաս չըլլայ։
8 Թէեւ անոր արմատը երկրին մէջ ծերացած ըլլայ
Ու անոր բունը հողին մէջ մեռած,
9 Անիկա ջուրին հոտէն կը ծաղկի,
Ու նոր անկուսած ծառի պէս ճիւղեր կ'արձակէ։
10 Բայց մարդը կը մեռնի ու *կ'երթայ.
Մարդը իր հոգին կ'աւանդէ, ու ե՞րբ ուր տեղ է։
11 Ինչպէս ջուրերը ծովէն կը պակսին,
Ու գետը կը չորնայ ու կը ցամքի,
12 Այսպէս ալ մարդը ննջելէ կը պառկի ու չելլէ.
‡Մինչեւ որ ալ երկինք չըլլայ՝ պիտի չելլեն,
Ու իրենց քունէն պիտի չարթննան։
13 §Երանի՛ թէ մինչեւ քու բարկութեանդ անցնիլը
Գերեզմանին մէջ ծածկէիր ու պահէիր զիս.
Ինծի ժամանակ մը որոշէիր, ու ե՞րբ զիս միտքդ բերէիր։
14 ‖Եթէ մարդը մեռնի, պիտի կենդանանա՞յ արդեօք.
¶Պատերազմիս բոլոր օրերը եպիտի սպասեմ,
#Մինչեւ որ իմ փոխարէս հրճո՞ւ գայ։

* կամ, մարմիններդը կաւէ մարմիններու
† Գլ. ժը. 4։
‡ ա Թագ. իը. 21։ Առակ. ժզ. 109։
§ Սաղ. իգ. 4։ Առակ. ժզ. 32։
‖ Գլ. իէ. 5։
¶ Գլ. լգ. 6։ ես. ծ. 8։
# Գլ. ի. 34։ լգ. 7։
** Սաղ. լի. 10։
†† ե Օր. լբ. 20։ Սաղ. ժզ. 1։ Լաք. 24։ ձը. 14։ ես. ը. 17։ ե Օր. լբ. 42։ Հառաբ. ա. 21։ Գլ. ժզ. 9։ ժի. 11։ լգ. 10։ Ողբ. բ. 5։
ձ ես. խգ. 3։
† Եբր. դառնութիւններդ կը գրես
§ Գլ. ի. 11։ Սաղ. իէ. 7։
‖ Գլ. լգ. 11։

——

ա Գլ. է. 7։ Ժող. ը. 23։ բ Գլ. ը. 9։ Սաղ. ղ. 5, 6, 9։ ճը. 11։ ճգ. 15։ ճխգ. 4։ ես. խ. 6։ Յակ. ա. 10, 11։ դ. 14։ ա Պետ. ա. 24։ գ Սաղ. ճխգ. 3։ դ Սաղ. ճխգ. 2։ ե Ծն. է. 3։ Սաղ. ծա. 5։ Յովհ. գ. 6։ Հառաբ. է. 12։ Եփես. բ. 3։ զ Գլ. է. 1։ է Գլ. է. 16, 19։ ժ. 20։ Սաղ. լի. 13։ ը Գլ. է. 1։ թ Հմր. 14։ * կամ, ապականութեան կը տեսնէ։ ժ Սաղ. ծբ. 26։ ես. ծա. 6։ կէ. 17։ կգ. 22։ Դտր. գ. 21։ Հառաբ. բ. 20։ ա Պետ. գ. 7, 10, 11։ Յայտ. խ. 11։ խա. 1։ ի Գլ. ժգ. 15։ ժա Հմր. 7։

15 ԵՊիտի կանչէս, ու ես քեզի պատասխան պիտի տամ.
Քու ձեռքերուդ գործին պիտի փափաքիս։
16 Յիսկէտև հիմա քայլերս կը համրես,
Մեղքս չե՞ս պնեներ։
17 Իմ յանցանքս քսակի մէջ կնքուած է,
Ու իմ անօրէնութեանս վրայ †կարեցիր։
18 Երբ որ լեռը կ՚ինկալով կը կործանի,
Ու ապառաժը իր տեղէն կը փոխադրուի։
19 Ջուրերը կը մաշեցնեն քարերը.
Երկնց յորդած ժամանակը դեռնին հողերը կը քշեն կը տանին.
Դուն ալ մարդուն յոյսը այնպէս կը կորանցնես։
20 Դուն բոլորովին յաղթող կ՚ըլլաս անոր վրայ, ու անիկա կերթայ.
Անոր դէմքը փոխելով՝ զանիկա կը վռնտես։
21 Անոր տղաքը պատիւ կ՚ունենան, ու հինք չդիտենար.
Անոնք անարդ կ՚ըլլան, ու ինք անոնց վիճակը չիմանար։
22 Միայն թէ իր վրայի մարմինը ցաւ պիտի կրէ,
Ու իր հոգին պիտի տրտմի իր ներսիդին։

ԳԼ. ԺԵ

1 Եղիփազ կը յանդիմանէ Յոբը, անոր իր անձը արդարացնելը ամբարշտութիւն սեպելով։ 17 Աստղութիւններով կ՚ապացուցանէ չար մարդոց անհանգստութիւնը։

Ա՛յն ատեն Եղիփազ Թեմանացի պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Միթէ իմաստուն մարդը հովի պէս *խօսքերով պատասխան պիտի տա՞յ,
Ու իր փորը արեւելեան հովով պիտի լեցնէ՞.
3 Պարապ խօսքերով պիտի վիճաբանի՞,
Ու այնպիսի զրոյցներով՝ որոնք օգուտ մը չունին։
4 Մանաւանդ դուն երկիւղը կը խափանես,
Ու Աստուծոյ մասին ըլլալու աղօթքը կ՚արգիլես։
5 Որովհետև բերանդ քու անօրէնութիւնդ կը ցուցնէ.
Ու նենգաւորներուն լեզուն ընտրեցիր։
6 ՚Քու բերանդ քեզ պիտի դատապարտէ, ու ոչ թէ ես,
Եւ քու շրթունքներդ քեզի դէմ պիտի վկայեն։
7 Առաջին ծնած մարդը դո՞ն ես.
Կամ լեռներէն առա՞ջ առեղծուեցար։
8 †Աստուծոյ գաղտնիքներուն ունկնդիր եղա՞ր
Եւ իմաստութիւնը դէպ՚ քեզի՞ պահեցիր։
9 ՚Ի՞նչ գիտես դուն, զոր մենք չենք գիտեր.
Ի՞նչ բան ունիս ըմբռնելու, զոր մենք չունինք։
10 ՚Մեր մէջ ճերմակ մազերով

Ե Գլ. Ժգ. 22։
Զ Գլ. Ժ. 6, 14։ Ժգ. 27։ Յա. 4։ Լգ. 21։ Սաղ. Ծգ. 8։ Ճլթ. 1, 2, 3։ Առակ. Ը. 21։ Երես. Լբ. 19։
Է Բ Օր. Լբ. 34։ Ովս. Ժգ. 12։
† Կամ, առեցուցիր
Հ Ժող. Թ. 5։ Նա. Կգ. 16։

* Եբր. գիտութիւնով
՚ Ղուկ. ԺԲ. 22։
Ը Սաղ. գ. 2։ Առակ. ը. 25։
Փ Հռոմ. Ժա. 34։ ա Կոր. բ. 11։
Ջ Գլ. Ժգ. 2։
Ե Գլ. Լբ. 6, 7։
† Կամ, Ծածուկ բան մը ունի՞ս արդեօք

Ո Խիստ ծեր մարդիկ ալ կան,
Որոնք տարիքով քու հօրմէդ աւելի մեծ են։
11 Միթէ քի՞չ կը թուին քեզի Աստուծոյ մխիթարութիւնները,
†Ու քեզի ըսուած մեղմ խօսքերը՞։
12 Քու սիրտդ ո՞ւր կը տանի քեզ,
Ու աչքերդ ի՞նչ բանի կ՚ակնարկեն,
13 Որ հոգիդ Աստուծոյ դէմ դարձնելով
Բերնէդ այսպէս խօսքեր կը հանես։
14 ՚Մարդը ի՞նչ է՝ որ մաքուր ըլլայ,
Ու կնոջմէ ծնածը՝ որ արդարանայ.
15 Ահա Աստուած իր սուրբերուն չի հաւատար,
Ու երկինք անոր աչքերուն առջեւ մաքուր չէ.
16 Ը՞ւր կը մնայ գարշելի ու պիղծ մարդը,
Որ անօրէնութիւնը ջուրի պէս կը խմէ։
17 Քեզի իմացնեմ, մտիկ ըրէ ինծի,
Ու տեսածս պատմեմ դէպ.
18 Ինչ որ իմաստուններէն յայտնեցին,
Ու բնաւ չծածկեցին իրենց հայրերէն առածնին։
19 (Երկիր անոնց միայն տրուեցաւ,
Ու հեռուց մէջէն օտարական մը չանցաւ։)
20 Չարը իր բոլոր օրերուն մէջ տանջանք կը կրէ,
Ու բռնաւորին քիչ տարիներ պահուած են.
21 Վախերու ձայնը անոր ականջն է.
Խաղաղութեան մէջ անոր վրայ կործանիչը պիտի գայ.
22 Չհաւատար որ մութէն պիտի ելլէ,
Ու անիկա սուրի պահուած է։
23 Հացը ո՞ւր է ըսելէ թափառական կը պտըտի.
Գիտէ որ մութ օրը պատրաստ է ի՛ր ձեռքն է։
24 Նեղութիւնը ու տառապանքը զանիկա կը վախցընեն,
Ու պատերազմի պատրաստուած թագաւորի պէս անոր վրայ յաղթող կ՚ըլլան։
25 Վասն զի Աստուծոյ դէմ ձեռք վերցուց,
Ու Ամենակալողին դէմ հպարտացաւ։
26 Անոր վրայ կը յարձակի ‡գլուխով քամակի,
Ու իր ասպարներուն թանձր գմբէթներովը,
27 Հրովհետև իր երեսը ճարպով ծածկեց,
Ու երիկամունքները պարարութիւնով գոցեց,
28 Եւ անիկա աւերակ քաղաքներու մէջ բնակեցաւ,
Ու կործանելու մօտեցած անշէն տուներու մէջ։
29 Անիկա պիտի չհարստանայ,
Անոր ստացուածքները հաստատ պիտի չըլլան,
Ու անոնց շատութիւնը երկրի վրայ պիտի չտածուի։
30 Մութէն պիտի չդառնայ.
Բոցը պիտի չորցնէ անոր ճիւղերը,
Ու Աստուծոյ բերնին շունչովը պիտի ոչնչանայ,
31 Խաբուելով նաւնայնութեան չվստահի,

Ղ Գ Թագ. բ. 46, բ Մն. գ. 36։ Գլ. Ժգ. 4։ Սաղ. Ժգ. 3։ Առակ. Ժ. 9։ Ժող. Է. 20։ ա Յովհ. ա. 8, 10։
Ի Գլ. դ. 18։ իե. 5։
Ը Գլ. դ. 19։ Սաղ. Ժգ. 3։ Ծգ. 3։
Ի Գլ. լգ. 7։ Առակ. ԺԹ. 28։
Ժ Գլ. Ը. 8։

Ե Յովհ. գ. 17։
Լ Սաղ. ղ. 12։
Է ա Թես. Ե. 3։
Ժ Սաղ. ՃԲ. 15։ ՃԹ. 10։
Ի Գլ. Ժբ. 12։
‡ Եբր. պարանոցով
Հ Գլ. դ. 9։
Յ Նա. ՃԲ. 4։

Վասն դի անոր փոխարէնը աւնայնութիւն պիտի ըլլայ։
32 Օձերը չմնցած պիտի կտրուի,
Ու ճիւղերը նորէն պիտի չկանանչին.
33 Որթի պէս իր ազրսը պիտի թափէ,
Ու ձիթենիի պէս իր ծաղիկները պիտի թօթափէ։
34 Վասն դի կեղծաւորներուն ժողովը ամլոյ պիտի ըլլայ,
Ու կաշառք առնողներուն վրանները կրակը պիտի սպրէ։
35 ‡Անոնք թշուառութիւն կը յղանան, անօրէնութիւն կը ծնանին,
Ու անոնց որովայնը խաբէութիւն կը պատրաստէ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Ցոր իր բարեկամները կը յանդիմանէ՝ զանոնք անդորթ անուանելով. 7 իր վիճակին թշուառութիւնը կը ցուցնէ. 17 իր անձկութիւնը կը հաստատէ։

Ե Ցոր պատասխան առաւ ու ըսաւ,
2 Ես ասոնց պէս շատ բաներ լսած եմ.
Ամէնդ ալ ձանձրութիւն տուող վհսիթարիչներ էք։
3 Պատրիկ խօսքերը ծայր պիտի՞ն. ելթէ ոչ՝ ի՞նչ բանէ դրդուած պատասխան կու տաս։
4 Ես ալ ձեզի պէս կրնայի խօսիլ.
Եթէ ձեր անձը իմ անձիս տեղը ըլլար,
Կրնայի ձեզի դէմ խօսքեր դիզել,
Ու ձեզի դէմ գլուխս երերցնել։
5 Սփոյն իմ բերնովս ձեզ կը զօրացնէի,
Ու շրմունքներուս շարժումը ձեր ցաւը կը փարատէր։
6 Եթէ խօսիմ՝ ապառնութիւնս չփարատիր,
Ես եթէ լռեմ՝ ի՞նչ կը պակսի ինծի։
7 Բայց հիմա վա յոգնեցուց.
Բոլոր *տունս ամլոյ ըրիր.
8 Նաև վա †բռնեցիր, ու ատիս ինծի դէմ վկայութիւն մըն է.
Ու իմ նիհարութիւնս ինծի դէմ ելլելով երեսս վրայ վկայութիւն կ'ընէ։
9 ‡Անոր բարկութիւնը վրաս պատռեց, ու ինծի թշնամի եղաւ,
Ակռաները իմ վրաս կրճտեց.
*Թշնամիս սուր աչքերով ինծի նայեցաւ։
10 †Բերանները վրաս բացին,
Ու պա նախատելու համար *ծնօտներուս ապտակ զարկին.
†Ամբոխ վրաս ժողվուեցան։
11 Աստուած †զիս ամբարշտին յանձնեց,
Ու անօրէններուն ձեռքը ձգեց։
12 Հանդիստս էի, ու զիս ճնշեց,
Ու վիզէս բռնելով զիս ջախջախեց,
Ու Ինձ իրեն նշան դրաւ։
13 Անոր աղեղնաւորները իմ բոլորտիքս առին.
Երիկամունքներս կը խոցէ, ու ինծի չխնայեր.
Լեղիս գետինը կը թափէ։
14 Պատռածի վրայ պատռած ընելով զիս կոտրեց,
Իմ վրաս զօրաւորի մը պէս յարձակեցաւ։
15 Մորթիս վրայ քուրձ կարկեցի,
Ու †եղջիւրս ‡Հողով աղտոտեցի։
16 Երեսս լալէն ||ուռեցաւ,
Ու աչքիս թարթիչներուս վրայ մահուան շուք կայ.
17 Թէև ձեռքերուս մէջ անօրէնութիւն չկայ,
Ու աղօթքս մաքուր է։
18 Ով երկիր, իմ արիւնս մի ծածկեր,
Ու բաղաղակիս տեղ չըլլայ։
19 Հիմա ալ ահա Կիմ վկաս երկինքին մէջ է,
Ու փառաբանս բարձր տեղերն է։
20 Զիս ծաղր ընողները իմ բարեկամներս են.
Աչքերս Աստուծոյ առջև արցունք կը թափեն։
21 †Երանի՛ թէ մարդ կարենար Աստուծոյ հետ վճռաբանել,
Ինչպէս մարդ իր ընկերին հետ։
22 Վասն դի քիչ տարիներ անցնելէն ետքը
†Ես նահիկի ճամբայ մը պիտի երթամ, որմէ՛ ալ պիտի չդառնամ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Ցոր մարդոց ձեռքէն Աստուծոյ կը բողոքէ։ 6 Մարդոց առակաբաններուն հետ անդթութեամբ վարուիլը թէև արդարը կ'ապշեցնէ, բայց չյուսահատեցներ։ 11 Ցոր կ'ըսէ նաև՝ թէ իր յոյսը կեանքի վրայ չէ, հապա մահուան վրայ։

Ե Ուն ջր կը նուագի, օրերս կը մարին,
Գերեզմանը ինծի կը պատրաստ։
2 Չէ՞ որ ծաղր ընողներ կան իմ քովս,
Ու *աչքս անոնց էլլիճմունքովը գիշերը կ'անցնէ։
3 Ա՛ղէ, քու քովդ ինծի երաշխաւոր մը դիր.
†Ո՞վ կայ որ իմ ձեռքս բռնէ։
4 Վասն դի դուն խմաստութիւնը անոնց սրտէն ծածկեցիր,
Անոր համար պիտի չբարձրացնես զանոնք։
5 Ով որ էր *բարեկամները կողոպտուելու կը մատնէ՝
Անոր տղոցը աչքերը պիտի նուաղին։
6 Զիս ժողովուրդներուն †առակ բրաւ.
Անոնց առջև դղրդելի եղայ։
7 Նաև †աչքերս տրտմութենէն շլացան,
Ու *ոտիկներս բոլոր անդամներս շուքի պէս եղան։
8 Ուղիղները այս բանին վրայ պիտի զարմանան,

ՀԳԼ. ԻԲ. 16։ ՍԱՂ. ԾԱ. 23։
‡ՍԱՂ. Է. 14։ ՅԱ. ՅԲ. 4։ ՈՒԼ. Ժ. 13։ ——
—ԳԼ. ԺԳ. 4։
ԲՍԱՂ. ԻԲ. 7։ ՅԲ. 25։ ՈՂԲ. Բ. 15։
•ԵԲՐ. ԺՈՂՈՎ
†ԿԱՄ, ԽՈՐՀՐԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ
ԾԱԾԿԵՑԻՐ
‡ԳԼ. Ժ. 16, 17։
ՏԳԼ. ԺԳ. 24։
ԽՍԱՂ. ԻԲ. 13։
ՀՈՂՔ. Գ. 30։ ՄԻՔ. Է. 1։
ԽՍԱՂ. ԼԻ. 15։
ԸԳԼ. Ա. 15, 17։
ՃԳԼ. Է. 20։

ՃԳԼ. Լ. 19։ ՍԱՂ. Է. 5։
‡ԿԱՄ, ՀՈՂԻ ՎՐՁ
||ԿԱՄ, ԿԱՐՄԻՐԵՑԱԻ
ԽԳԼ. ԼԻ. 9։ ՍԱՂ. ԿՂ. 18, 19։
ԼՀԱՒԱՄ. Ա. 9։
ԽԳԼ. ԼՈ. 35։ ԺՈՂ. Գ. 10։ ՅԱ. ԼԻ. 9։ ՀԱՒԱՄ. Բ. 20։
ՃԺՈՂ. ԺԲ. 5։ ——
—ՍԱՂ. ՃԲ. 3, 4։
ԲՄԹԱԳ. Ա. 6, 7։
‡ԱԲԱԿ. Գ. 1։ ԺԿ. 18։ ԼԲ. 26
•ԿԱՄ, ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ ՀՈԳՈՔՈՐԾՈՒԹԻՒՆ Կ'ԸՆԷ
ՊԳԼ. Լ. 9։
ԽՍԱՂ. Գ. 7։ ԼԱ. 9։

Ու անմեղները պիտի ազատուին դէմ։
9 Ու արդարը հաստատ պիտի կենայ իր ճամբուն մէջ,
եւ ձմրուր ձեռք ունեցողը երթալով պիտի զօրանայ։
10 Բայց դուք ամէնդ ալ եդարձէք ու եկէք,
վասն զի ձեր մէջ իմաստուն չեմ գտներ։
11 Իմ օրերս անցան,
իմ դիտումնութիւններս — սրտիս խորհուրդները խափանեցան։
12 Գիշերը ցորեկի փոխուեցաւ,
ու— լոյսը խաւարին մօտեցաւ"։
13 Մինչեւ դերեզմանին կը սպասեմ, որ իմ տունս պիտի ըլլայ։
Անկողինս մթութեան մէջ փուեցի։
14 Ապականութեան ըսըսկեցի՝ ըսելով, Դուն իմ հայրս ես,
եւ որդերուն՝ Դուք իմ մայրս ու քոյրս եք։
15 Եւ հիմա ո՞ւր է իմ յոյսս.
իմ յոյսս ո՞վ պիտի տեսնէ։
16 Դերեզմանին ատամնաւորութեանը մէջ պիտի իջնէ,
երբ ժամկատեղ հողին մէջ հանգստանանք։

ԳԼ. ԺԷ

1 *Բաղդատ կը յանդիմանէ ցորը՝ զանիկա ինքնահաւան ու անհամբեր անուանելով։ 5 Զարերուն թշուառութիւնները։*

Այն ատեն Բաղդատ Սօքեցի պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Ո՞րը պիտի խօսքերը պիտի հատցնէք.
Հասկցէք, ու անկէ ետքը խօսինք։
3 Ինչո՞ւ համար անասուններու պէս համարուինք,
ու— աչքերնուդ առջեւ անմաքուր սեպուինք։
4 (Իր բարկութիւնովը զինք կը պատառէ.)
Միթէ երկիր քեզի համար երեսի վրայ պիտի ձգուի՞,
ու ապառաժը իր տեղէն պիտի փոխադրուի՞։
5 Անշուշտ եամբորշուին լոյսը պիտի մարի,
ու անոր կրակին բոցը լոյս պիտի չտայ.
6 Անոր վրանին մէջ լոյսը պիտի խաւարի,
ու անոր ճրագը անոր վրայ պիտի մարի։
7 Անոր զօրութեանը քայլերը նեղութիւն պիտի կրեն,
ու իր խորհուրդը զանիկա գետինը պիտի գցնէ։
8 Վասն զի ինքը ոտքերովը ուռկանի մէջ պիտի բռնուի,
ու ցանցի վրայ պիտի քալէ։
9 Վարմը անոր գարշապարը պիտի բռնէ,
ու— խուստուսուն անոր պիտի յաղթէ։
10 Անոր համար պատին մէջ թակարդ պահուած է։
Ու անոր ճամբուն վրայ որոգայթ։
11 Արհաւիրքը զանիկա ամէն կողմէն պիտի պաշարէ,
ու զանիկա իր ոտքերովը ապին անդին պիտի վազցնէ։
12 Անոր զօրութիւնը պիտի անօթենայ,
ու ընկուսաը անոր քով պատրաստ է,
13 Ո՛ր անոր մորթին ոյժը պիտի ուտէ.
Մահուան առաջինեկը պիտի ուտէ անոր ոյժը։
14 Անոր վստահութիւնը իր վրանէն պիտի կորուի.
ու անիկա դէպ ի զարհուրանաց թագաւորը պիտի քշուի։
15 Անոր վրանին մէջ պարհաբանած պիտի բնակի, որ այնահեպ իրը պիտի չըլլայ.
ու— անոր բնակարանին վրայ ծծումբ պիտի ցանուի։
16 Անոր արմատները տակէն պիտի չորնան,
ու վերէն ճիւղերը պիտի կտրուին։
17 Անոր յիշատակը երկրէ պիտի կորսուի,
ու անոր անունը հրապարակներուն մէջ պիտի չզրուցուի։
18 Անիկա լոյսէն խաւարը պիտի քշուի,
ու անիկա աշխարհէ պիտի վռնտուի։
19 Իր ժողովուրդին մէջ ոչ զաւակ պիտի ունենայ եւ ոչ թոռ,
ու անոր բնակութիւններուն մէ՛կը պիտի չմնայ։
20 *Յետինները անոր օրուանը վրայ պիտի զարմանան,
ու առաջիններուն պիտի սոսկան։
21 Արդարեւ ամբարշտին բնակարանները այսպէս պիտի ըլլան,
ու Աստուած չճանչցողին տեղը այսպէս է։

ԳԼ. ԺԹ

1 *Յոբ իր բարեկամներուն անգթութենէն կը գանգատի, 21, 28 կը խնդրէ որ իր վրայ գութ ունենան, 23 Մեռելոց յարութիւն առնելը կը խոստանայ։*

Եւ Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Մինչեւ ե՞րբ հոգիս պիտի վշտացնէք,
ու դիս խօսքերով պիտի ճնշէք։
3 Արդէն տասը անգամ է որ դիս կը մեղադրէք.
Չէք ամչնար որ դիս կ'ապշեցնէք։
4 Եւ եթէ արդարեւ ես սխալեր եմ,
իմ սխալմունքս իմ քովս կը մնայ։
5 Եթէ անպատճառ ինքնապատուութեամբ խօսիլ կ'ուզէք ինծի դէմ,

ը Գլ. ժե. 23։
ժ Գլ. ը. 14։ ժա. 20։ Սապ. ճժբ. 10։ Առակ. ժ. 28։
ի Գլ. իթ. 19։ Նա. ե. 24։ Ամաղ. բ. 9։ Մապ. դ. 1։
լ Սապ. լդ. 16։ ճթ. 13։ Առակ. բ. 22։ ժ. 7։
խ Նա. ժգ. 22։ Երեմ. իբ. 30։
ծ Կամ, Աբեւմտեան բնակոզնեները

ձ Սապ. լէ. 13։
ղ Կամ, արեւելք բնակողները
ճ Երեմ. թ. 3։ ժ. 25։ ա Թես. դ. 5։ բ Թես. ա. 8։ Տիտ. ա. 16։

——

ա Ծն. լա. 7։ Դ.Օր. իդ. 26։
բ Սապ. լը. 16։

Ու ամօթս երեսս ծածկեց,
6 Գիտցէք ուրեմն որ ինձ Աստուած կործանեց,
Ու իր ցանցը իմ վրաս դարձուց։
7 Ահա ինձի եղած անիրաւութեանը համար կ'աղաղակեմ, ու պատասխան տուող չկայ.
Կը բողոքեմ, բայց դատաստան չկայ։
8 Անիկա իմ ճամբաս գոցեց, այնպէս որ չեմ կրնար անցնել.
Իմ շաւիղներուս վրայ խաւար դրաւ։
9 Զիս իմ փառքէս մերկացուց,
Ու գլխէս թագը վերցուց։
10 Զիս ամէն կողմէ աւրեց, ու ես գացի,
Ու իմ յոյս ծառի մը պէս արմատէն խլեց։
11 Անոր բարկութիւնը իմ վրաս բորբոքեցաւ,
Ու ինծի իր թշնամիներուն կարգը դրաւ։
12 Անոր գունդերը միասին եկան,
Ու ճամբանին ինծի դէմ պատրաստեցին,
Ու վրանիս բոլորտիքը բանակեցան։
13 Անիկա իմ եղբայրներս ինծմէ հեռացուց,
Ու արդարև ծանօթներս օտարացան ինծմէ։
14 Ազգականներս պէտ թողուցին,
Ու իմ ճանչուորներս զիս մոռցան։
15 Իմ տունս բնակողները ու աղախիններս զիս անծանօթ մէկը սեպեցին,
Ու անոնց աչքին առջև օտարական եղայ։
16 Ծառաս կանչեցի, ու անիկա պատասխան չտուաւ,
Թէև բերնովս անոր աղաչեցի։
17 Իմ շունչս *առեալի եղաւ կնոջս,
Ու իմ աղաչանքներս՝ իմ մօրս որովայնին որդիներուն։
18 Եփոքր աղաքն ալ զիս կ'անարգեն,
Ու երբ կ'ելլեմ, ինծի դէմ կը խօսին։
19 Բոլոր մտերիմ բարեկամներս ինծմէ զզուեցան,
Ու իմ սիրականներս ինծի դէմ դարձան։
20 †Ոսկորներս մորթիս ու մարմնիս փական.
Մէջն ակռաներուս կաշիով ազատեցայ։
21 Ով իմ բարեկամներս, դուք աղթմեցէք ինծի,
Աղթմեցէք ինծի, էանոր Աստուծոյ ձեռքը ինծի դպաւ։
22 Ինչո՞ւ Աստուծոյ պէս զիս կը հալածէք,
Ու մարմինէս չէք կշտանար։
23 Երանի՛ թէ հիմա խօսքերս գրուէին.
Երանի՛ թէ գիրքի մը մէջ քանդակուէին։
24 Երկաթէ գրիչով կապարի վրայ
Ո՞ր քարի վրայ յաւիտեան փորագրուէին։
25 Վասն զի գիտեմ որ իմ †Փրկիչս ողջ է,
Ու անիկա վերջին ժամանակը պիտի ելլէ ‡երկրի վրայ։
26 Ու թէև մորթէս հետը սյս ալ փճանայ,
Բայց Էիմ մարմնովս զԱստուած պիտի տեսնեմ,

27 Զոր ես ինծի համար պիտի տեսնեմ,
Ու իմ աչքերս պիտի դիտեն զանիկա, և ոչ թէ ուրիշը։
Երիկամունքներս իմ ներսիդիս մէջ կը հալին։
28 Պէտք էր ըսէիք, Ինչո՞ւ կը հալածենք զանիկա.
Որովհետև բանին արմատը իմ վրաս գտնուեցաւ։
29 Սուրէն վախցէք. վասն զի բարկութեան պատիժը սուրն է,
Որպէս զի դիտնաք թէ դատաստան կայ։

ԳԼ. Ի

1—29 Սոփար չարերուն վիճակը ու բաժինը կը ցուցնէ։

1 Այն ատեն Սոփար Նեեմացի պատասխանեաւ ու ըսաւ,
2 Ասոր համար իմ խորհուրդներս ինծի պատասխանել կու տան,
Ու ասոր համար կ'արտորամ։
3 Զիս խայտառակող յանդիմանութիւնը լսեցի,
Բայց էմ հոգիս ՚Անէծքէ իմնաութենէս պատասխան տալ կը ստիպէ զիս։
4 Դուն սակայն գիտե՞ս՝ որ ի յաւիտենից
Մարդուս երկրի վրայ դրուելէն ի վեր,
5 ՚Անզգամին յաղթանակը քիչ ժամանակ կը տեւէ,
Ու կեղծաւորին ուրախութիւնը մէկ վայրկեանի համար է։
6 Եթէև անոր փառաւորութիւնը մինչև երկինք ելլէ,
Ու գլուխը ամպերուն հասնի,
7 Եայր ապրին պէս յաւիտեան պիտի ոչնչանայ
Ու զինք տեսնողները պիտի ըսեն, Ո՞ւր է անիկա։
8 Երազի պէս պիտի թռչի ու պիտի չգտնուի.
Ու գիշերուան ցնորքի պէս պիտի փախչի։
9 Եաչքը տեսնող աչքը ա՛լ պիտի չտեսնէ.
Ու անոր բնակած տեղը ա՛լ պիտի չնայի անոր։
10 Անոր զաւակները *աղքատներէն շնորհք պիտի խնդրեն՝,
Ու անոր ձեռքերը իր †յափշտակածը ետ պիտի տան.
11 Անոր ոսկորները Եիր ‡երիտասարդութեան ՚Ջղէնը պառկելով լեցուն են.
Եու անոր հետ հողին մէջ պիտի պառկին։
12 Եթէ անզգամութիւնը անոր բերնին մէջ քաղցր է,
Ես եթէ իր լեզուին տակ կը պահէ զանիկա,
13 Եթէ զանիկա խնայէ ու չձգէ,
Ու իր քիմքին մէջ պահէ զանիկա,
14 Կերակուրը անոր ուղիքներուն մէջ պիտի փոխուի,
Անոր ներսիդին քարի լեղի պիտի ըլլայ։

ֆ Գլ. գ. 23։ Սաղ. ձբ. 8։
ր Սաղ. ձթ. 44։
ֆ Գլ. ժգ. 24։ Ողբ. բ. 5։
ղ Գլ. ւ. 12։
ֆ Սաղ. լա. 11։ լբ. 11։ կթ. 8։ ձբ. 8, 18։
ը գ Թագ. բ. 23։
• Եբր. օտար
ը Սաղ. խա. 9։ ծև. 13, 14, 20։
ֆ Գլ. լ. 30։ Սաղ. ճբ. 5։ Ողբ. գ. 8։
ֆ Գլ. ա. 11։ Սաղ. լբ. 2։
ը Սաղ. կթ. 26։
† կամ, վրէժխնդիրս
‡ Եբր. հողի
ֆ Սաղ. ժէ. 15։ ա Կոր. ժգ. 12։ ա Յովհ. գ. 2։
՚ Յոբ. 22։
ֆ Սաղ. ծբ. 10, 11։

ա Սաղ. լէ. 35, 36։
բ Ես. ժգ. 13, 14։ Աբդի. 3, 4։
ֆ Սաղ. ձգ. 10։
ր Սաղ. հգ. 20։ ղ. 5։
ֆ Գլ. է. 8, 10։ ը. 18։ Սաղ. լէ. 36։ ճգ. 16։
• Եբր. աղքատները պիտի հաճեցնեն
† կամ, հարստութիւնը
՚ Յոբ. 18։
ֆ Գլ. ժգ. 26։ Սաղ. խե. 7։
‡ կամ, ծաժուկ
ը Գլ. խա. 26։

15 Անիկա հարստութիւններ կուլ տուաւ, բայց
պիտի փսխէ զանոնք.
Ո– Աստուած անոր փորէն դուրս պիտի հանէ
զանոնք։
16 Անիկա քաղբին թոյնը պիտի ծծէ,
Ո– զանիկա իժի լեզուն պիտի մեռցնէ։
17 Անիկա պիտի չտեսնէ վտակները,
Մեղրի ու կոպիի հեղեղներուն գետերը։
18 Իր աշխատանքով վաստակածը ետ պիտի տայ
ու պիտի չկլլէ,
Ու ետ տուածը էր հարստութեանը չափ պիտի
ըլլայ,
Ու անոր վրայ պիտի չուրախանայ։
19 Որովհետև աղքատները ճնշեց ու երեսի վրայ
թողուց,
Ու իր չշինած տունը յափշտակեց.
20 Անշուշտ իր ներսիդին խաղաղութիւն պիտի
չգտայ,
Ու ցանկացածը պիտի չկրնայ ազատել։
21 Անոր ուտելու բան մը պիտի չմնայ,
Անոր համար անոր յաջողութիւնը հաստատ
պիտի չըլլայ։
22 Առատութեամբ լեցուն եղած ժամանակին ալ
նեղութեան մէջ պիտի ըլլայ.
Թշուառութեան մէջ եղողներուն ամէն հար-
ուածը անոր վրայ պիտի գայ։
23 Երբ փորը կշտացնելու վրայ կ'ըլլայ,
Աստուած իր սաստիկ բարկութիւնը անոր վրայ
պիտի ղրկէ,
Ու անձրեւի պէս անոր վրայ պիտի թափէ՝ Նկե-
րուկուր ուտելու ատեները։
24 Երկաթէ զէնքին առջեւէն փախած ատեները
Պղնձէ աղեղը զանիկա պիտի խոցէ։
25 Անոր դէմ արձակուածը մարմինը պիտի թա-
փանցէ,
Ու ծիսլուն սէգը անոր մաղձէն պէտ է ելլէ.
Անոր վրայ նարհաւելքը պիտի գայ։
26 Բոլոր խաւարը անոր գաղտուկ տեղերը պիտի
պահուի.
Հզփչուած կրակը զանիկա պիտի լափէ.
Անոր վրայ մնացողը Տապերջանիկ պիտի ըլլայ։
27 Երկինք անոր յանցանքը պիտի յայտնէ,
Երկիր ալ անոր դէմ պիտի ելլէ։
28 Անոր տանը եկամուտը պիտի յափշտակուի,
Ա.ջն բան պիտի անցնի Աստուծոյ բարկութեան
օրը։
29 Այսպիսի է ամբարիշտ մարդուն բաժինը ըստ Աս-
տուծմէ պէտ տունէ,
Եւ ասիկա է այն ժառանգութիւնը զոր Աստու-
ած անոր համար սահմաներ է։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Ծոբ կը հաստատէ թէ ինք իրաւունք ունի պահելու։
7 Երկրին չարութիւնը այնքան յաջողութեան մէջ կ'ըլլայ,
մինչև որ Աստուած կ'արհամարհէ։ 16 Երկրին անանց
կոծանութիւն յայտնի կերպով կ'ըլլայ։ 22 Երջանիկը ա-
պերջանիկը մեռած ատեններն հաւասար են։ 27 Չարե-
րուն դատաստանը գալու աշխարհին մէջ պիտի տեսնուի։

Եւ Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ։
2 Խօսքս ազէկ մտիկ ըրէք,
Ու այս ըլլայ ձեր մխիթարութիւնը։
3 Ինծի համբերեցէք ու ես խօսիմ,
Ու խօսելէս ետքը ծաղր ըրէք։
4 Մթի՞ւ ես մարդո՞ւ հետ կը վիճիմ.
Եւ ինչո՞ւ համար հոգիս չտրտմի։
5 Ինծի նայեցէք ու սպշկեցէք,
Բ.ու բերաննուդ վրայ ձեռք դրէք։
6 Ա.յո բանէրը մտածելով կը զարհուրիմ,
Ու մարմինս կը սկսի դողալ։
7 Ամբարիշտները ինչո՞ւ կ'ապրին.
Կը ծերանան ու խիտա կ'ուժոխանան։
8 Անոնց սերունդը իրենց հետ կը հաստատուի
իրենց առջեւ,
Եւ անոնց զաւակները աչքերնուն առջեւ։
9 Տուներնին խաղաղութեան մէջ է ա՛ն վախէ ազատ,
Ե.ւ Աստուծոյ գաւազանը անոնց վրայ չէ։
10 Անոնց ցուլը կը զուգաւորուի ու դատարկը չելլեր.
Կովը եր ձուիը կը ծնանի ու Ի.չվիժեր։
11 Իրենց պզտիկները ոչխարի հօտի պէս կը հանեն.
Ու անոնց տղաքը ա.ւխաորի կը ցատկտեն.
12 Թմբուկով ու քնարով յոյն կը վերցնեն,
Ու արինդին ձայնով ուրախ կ'ըլլան։
13 Անոնք Ա.օրերնին զուարճանութիւնով կ'անցնեն,
Ու մէկ վայրկեանի մէջ դերեզմանը կ'իջնեն։
14 Եւ Աստուծոյ կ'ըսեն,
Փաշուէ մեզմէ,
Վասն զի քու ճամբաներդ գիտնալ չենք
ուզեր.
15 Ո.վ է Ամենակարողը՝ որ անոր ծառայենք.
Ու եթէ անոր աղօթք ընենք, Ի՞նչ օգուտ
պիտի ունենանք։
16 Ա.հա անոնց բարիքը ձեռքերնին չէ.
Ամբարիշտին խորհուրդը ինծմէ հեռու ըլլայ։
17 Ամբարիշտներուն ճրագը քանի՛ անգամ կը մարի,
Ու տառապանքը անոնց վրայ կու գայ.
Աստուած Կիր բարկութիւնովը անոնց ցաւեր կը
բաժնէ։
18 Հովին առջեւ եղած յարդին պէս
Ու մրրիկին յափշտակած շիւղին պէս կ'ըլլա՞ն։
19 Աստուած անոր անիրաւութիւնը ծանոր որդի-
ներուն կը պահէ.

[ը] Սաղ. լզ. 9։ Երեմ. ժէ. 6։
[թ] Հմր. 10, 15։
[ժ] Ժող. ե. 13, 14։
[ի] Եբր. ձեռքը. տես գլ. խգ. 2։
[լ] Թուոց. ժա. 33։ Սաղ. հը. 30, 31։
[խ] Ես. խգ. 18։ Երեմ. խը. 43, 44։ Ամոս ե. 19։
[ծ] Գլ. ժզ. 13։
[կ] Գլ. ժը. 11։
[հ] Սաղ. խա. 9։
[ձ] կամ, պիտի ապառնի։
[ղ] Գլ. լէ. 13։ լա. 2, 3։

[ճ] Գլ. ժզ. 10։ ժէ. 2։
[մ] Դատ. ժը. 19։ Գլ. լթ. 9։ լա. 4։ Սաղ. լթ. 9։
[յ] Գլ. ժբ. 6։ Սաղ. ժէ. 10, 14։ հգ. 3, 12։ Երեմ. ժբ. 1։ Ամբ. ա. 16։
[ն] Սաղ. հգ. 5։
[շ] Ել. խգ. 26։
[ո] Գլ. լէ. 11։
[չ] Գլ. խը. 17։
[պ] Ել. ե. 2։ Գլ. լէ. 9։
[ջ] Գլ. լե. 3։ Մաղ. գ. 14։
[ռ] Գլ. խբ. 18։ Սաղ. ա. 1։ Առակ. ա. 10։
[ս] Գլ. ժը. 6։
[վ] Դ.ուկ. ժբ. 46։
[տ] Սաղ. ա. 4։ լե. 5։ Ես. ժէ. 13։ լթ Ամս. ժգ. 3։
[ր] Ել. է.

Անոր փոխարէն պիտի յառաջանէ, ու ան ալ պիտի գիտնայ։
20 Անոր աչքերը իր կորուստը պիտի տեսնեն,
Ու Ամենակալովն բարկութենէն պիտի խմէ։
21 Անիկա ի՞նչ զաւարճութիւն պիտի ունենայ իր-
մէ ետքը մնացած տունէն,
Որովհետեւ իր ամիսներուն թիւը կիսաւած է։
22 ՀՄիթէ Աստուծոյ գիտութիւն սորվեցնել
Հնա՞ր է,
Անոր՝ որ բարձրերը կը դատէ։
23 Մէկը կը մեռնի իր առաւգութեանը մէջ
Բոլորովին հանգարտ ու հանգիստ.
24 Անոր *կովերը ճարպով լեցուն են,
Ու ոսկորներուն ծուծը թարմ է.
25 Ու մէկ ուրիշը կը մեռնի հոգիի ցաւով
Ու առանց բարիքով կշտանալու.
26 Սակայն երկուքը մէկտեղ հողին մէջ կը պառկին,
Ու որդերը կը ծածկեն զանոնք։
27 Ահա գիտեմ ձեր խորհուրդները,
Ու ինծի դէմ հնարած անիրաւութիւնները։
28 Վասն զի կ'ըսէք, ՂՈ՞ւր է նախարարին տունը,
Եւ ո՞ւր է ամբարիշտներուն բնակած վրանը։
29 Ճամբորդներուն չհարցուցի՞ք,
Ու անոնց նշանները չէ՞ք հասկնար։
30 ‡Վասն զի չարը կորստեան օրուան կը պահուի,
Ու բարկութեան օրուան կը տարուի։
31 ՀԱնոր երեսին դէմ ո՞վ պիտի յանդիմանէ անոր
ճամբան.
Եւ անոր ըրածին փոխարէնը ո՞վ անոր պիտի
հատուցանէ։
32 Բայց ան ալ գերեզմանը պիտի տարուի,
Ու տապանին մէջ պիտի մնայ։
33 Ձորին հողի կուշտերը անոր անոյշ պիտի գան,
Ու ‡ամէն մարդ անոր ետեւէն պիտի երթայ.
Իսկ անոր առջեւէն գոյութիւն հաշիւը չկայ։
34 Ուրեմն ի՞նչպէս փուճ մխիթարութիւններ կու-
տաք ինծի.
Որովհետեւ ձեր պատասխաններուն մէջ ստու-
թիւն կայ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Եղիփազ կը ցուցնէ թէ մարդուն պէտքութիւնը Աստուծոյ օգուտ մը չունի։ 5 Զանազան մեղքերու համար Ծորը կը յանդիմանէ. 21 զանիկա կը յորդորէ որ զղջայ, ու Աստուծոյ ողորմութիւնը անոր կը խոստանայ։

Ա յն ատեն Եղիփազ Թեմանացի պատաս-
խան տալով՝ ըսաւ,
2 ՀՄիթէ մարդը կրնա՞յ Աստուծոյ օգտակար ըլլալ.
Խելացի մարդը միայն իրեն օգուտ կ'ընէ։
3 Ամենակալովն հաճութիւն մը կ'ըլլա՞յ եթէ
արդար ըլլաս,
Կամ շահ մը՝ եթէ քու ճամբաներդ շիտակեա։
4 Միթէ քեզմէ վախնալով քեզի հետ վիճաբա-
նութիւն կ'ընէ՞.
Քեզի հետ դատաստանի կը մտնէ՞։
5 Չէ՞ որ քու անզգամութիւնդ մեծ է,
Ու անօրէնութիւններդ անհամար են։
6 Որովհետեւ եղբայրներէդ առանց պատճառի
Բգրաւ առիր,
Ու մերկերուն հանդերձները յափշտակեցիր.
7 Ծարաւածին ջուր չխմցուցիր
Ու էհայը անօթիէն խնայեցիր.
8 Բայց երկիրը զօրաւորինն էր,
Ու անոր մէջ պատուաւորը կը բնակէր։
9 Որբեւայրի կիները դատարկ դրկեցիր,
Ու ‡որբերուն թեւերը կտրեցան։
10 Անոր համար քու բոլորտիքդ էոտգայթներ լե-
ռաւէ են,
Ու յանկարծահաս վախը քեզ կը զարհուրեցնէ։
11 կամ աչդպէս խաւար մը *էպ պատէր է՝ որ չես
կրնար տեսնել.
Ու ջուրերուն շատութիւնը քեզ կը ծածկէ։
12 Աստուած երկինքին խիստ բարձր տեղը չէ.
Հիմա տասղերուն *բարձրութեանը նայէ, ո՛րչափ
բարձր են։
13 Ու դուն ըսիր,
Ի՞նչ գիտէ Աստուած,
Մառախուղին միջէն դատաստա՞ն պիտի ընէ.
14 ըԱմպերը անոր առջեւ ծածկոյթ են, ու չտեսներ.
Եւ անիկա երկինքի կամարին վրայ կը պտըտի։
15 †Ուշադրութի՞ւն ըրի՞ր այն ‡հին ճամբային՝
Որ անօրէն մարդիկը պտըտեցան.
16 Որոնք ի՛յանկարծակի յափշտակուեցան,
Որոնց հիմերը հեղեղը ընկղմեց։
17 ժԱնոնք կ'ըսէին Աստուծոյ, Հեռացիր մեզմէ.
Ու էԱմենակալովը ||մեզի ի՞նչ պիտի ընէ.
18 Թէեւ անոնց տունը բարութիւնով լեցուցեր էր.
ըԱնզգամներուն խորհուրդը ինծմէ հեռու ըլլայ։
19 էԱրդարները պիտի տեսնեն և ուրախ ըլլան,
Եւ անմեղները զանոնք ծաղր պիտի ընեն՝ ըսելով,
20 Մեր թշնամիները կորսուած չէ՞ն,
Ու անոնց մնացորդը կրակը չկերա՞ւ։
21 Ազէ, Անոր հետ բարեկամ եղիր, ու ժխտաղա-
ղութիւն ունեցիր.
Ու ասկէ քեզի օգուտ կ'ըլլայ։
22 Անոր բերնէն օրէնքը ընդունէ,

---

3 Սաղ. հե. 8։ Ես. ծա. 17։ Երեմ. իե. 15։ Ծայտ. ժգ. 10։ ժթ. 15։
4 Ես. խ. 13։ իե. 9։ Հռոմ. ծա. 34։ ա Կոր. բ. 16։
5 Կամ, անօթներդը կաթոլ
6 Գլ. ի. 11։ ժող. թ. 2։
7 Գլ. ի. 7։
8 Առակ. ժգ. 4։ բ Պետ. բ. 9։
9 Գաղ. բ. 11։
ժ Երբ. թ. 27։

ա Գլ. լե. 7։ Դ.Թագ. ժէ. 10։
բ Եր. իբ. 26, 27։ բ Օր. իդ. 10, ևն։ Գլ. իդ. 3, 9։ Եզեկ. ժը. 12։
‡ Տես Գլ. լա. 17։ բ Օր. ժե. 7, ևն։ Ես. ծը. 7։ Եզեկ. ժը. 7, 16։ Մատ. իե. 42։
ե Գլ. լա. 21։ Ես. ժ. 2։ Եզեկ. իբ. 7։
ը Գլ. ժը. 8, 9, 10։ ժթ. 6։
ղ Սաղ. կթ. 1, 2։ ճկդ. 4։ Ղեբ. գ. 54։
* Երէց. գլխաւն
ը Սաղ. ժ. 11։ ծթ. 7։ Հգ. 11։ զդ. 7։
ը Սաղ. ճկթ. 11, 12։
† Կամ, Պիտի հեռաւո՞ր
‡ Կամ, հին աշխարհին ճամբային
ը Գլ. ժե. 32։ Սաղ. ծե. 23։ ճբ. 24։ ժող. է. 17։
ժ Գլ. խա. 14։
ի Սաղ. դ. 6։
|| Երէց. անոնց
լ Գլ. խա. 16։
ը Սաղ. ծբ. 10։ ճէ. 42։
ժ Ես. իէ. 5։

Ու նանոր խօսքերը սիրտդ դիր։
23 ՀԵթէ Ամենակարողին դառնաս, դուն պիտի §Հաստատուիս.
Անօրէնութիւնը քու վրաններէդ հեռացուր.
24 Ու ոսկին հողին **վրայ պիտի դնես,
Ու Ոփիրի ոսկին՝ հեղեղատներու քարերուն **վրայ.
25 Եւ Ամենակարողը քու ոսկիդ ըլլալով
Քու զօրութիւնդ արծաթը պիտի ըլլայ։
26 Վասն զի այն ատեն ՂԱմենակարողէն ուրախութիւն պիտի ունենաս
Ու †երեսդ դէպ ի Աստուած պիտի վերցնես.
27 ՀԱնոր պիտի աղաչես, ու քեզի պիտի լսէ.
Եւ քու ուխտերդ պիտի կատարես։
28 Եթէ գիտութիւն մը ունենաս՝ քեզի պիտի յաջողի,
Ու ճամբաներուդ վրայ լոյս պիտի ճառագայթէ։
29 Երբ ՃՆէր ցածնայ, ու դուն ըսես ††Թող բարձրանայ",
Ան ատեն ›պիտի ազատէ զանիկա՝ որ աչքերով խոնարհած էր։
30 ›Անմեղ չէղողն ալ պիտի ազատէ,
Ու քու ձեռքերուդ մաքրութիւնովը պիտի ազատուի։

ԳԼ. ԻԳ

1 Յոբ կը փափաքի Աստուծոյ առջև երեւնալու՝ 6 անոր զորութեանը տպաւորելով։ 8 Աստուած թէև անտեսանելի է, սակայն մեր ճամբաները կը դիտէ։ 11 Յոբի անմեղութիւնը։ 13 Աստուծոյ վճիռը անփոփոխելի է։

Եւ Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Այսօր ալ իմ գանգատս դառն է,
*Հարուածս հառաչանքէս ծանր է։
3 ¯Երանի թէ կարող ըլլայի գտնել զանիկա,
Մինչև անոր աթոռը կ'երթայի.
4 Իմ դատս անոր առջև կը տարածէի,
Ու բերանս փաստերով կը լեցնէի։
5 Կը գիտնայի թէ ինծի ի՛նչ պատասխան կու տար,
Ու կը լսէի ինչ որ ինծի կ'ըսէր։
6 Մի՞թէ էուժին շատութիւնովը ինծի հետ պիտի վիճէ՞ր. ոչ.
Հապա ինք վրս պիտի զօրացնէր։
7 Ուղիղ մարդը հոն կրնայ վիճաբանիլ անոր հետ.
Ու ես յաւիտեան իմ Դատաւորէս կ'ազատուէի։
8 Բայց ետևս դէպ ի արեւելք կ'երթամ, ու անիկա չերեւնար,
Եւ դէպ ի արեւմուտք՝ ու զանիկա չեմ նշմարեր.
9 Դէպ ի հիւսիս ¦'երթամ, ուր ինք կը գործէ,
Բայց զանիկա չեմ կրնար դիտել.
Հարաւային կողմը կը պահուի,
Ու չեմ կրնար տեսնել զանիկա։
10 Իակ անիկա †դիտէ իմ ճամբաս.
Երբ էվիս փորձէ, ոսկիի պէս պիտի ելլեմ։
11 ՂՈտքս անոր քայլերուն վրայ հաստատուեցաւ,
Անոր ճամբան պահելով չմոլորեցայ։
12 Անոր շրթունքներուն պատուիրանքներէն չդատուեցայ.
ԷԱնոր բերնին խօսքերը իմ պիտոյքէս աւելի պահեցի։
13 Բայց անիկա մէկ գործէ վրայ է,
Եւ ո՞վ կրնայ զանիկա դարձնել.
Ու Ընտրեն ուզածը կ'ընէ։
14 Ուրեմն ›ինծի համար սահմանուածը պիտի կատարէ.
Ու տակը պէս շատ բաներ կան անոր քով։
15 Անոր համար անոր ներկայութենէն կը շփոթիմ՝
Ո՛ր երբ կը մտածեմ՝ անկէ կը վախնամ։
16 Վասն զի Աստուած էսիրտս կը կակուղցնէ,
Ու Ամենակարողը զիս կը շփոթէ,
17 Որովհետև ես †չ՚ոչնչացուեցայ խաւարէն առաջ
չմեռայ,
Ու մութը առջեւէս չծածկեց։

ԳԼ. ԻԴ

1 Ջարութիւնը շատ անգամ անպատիժ կը մնայ։ 17 Ջարեբեր համար գաղանի դատաստան մը կայ։

Քանի որ Ամենակարողէն պահուած չեն ¯ժամանակները,
Ի՞նչպէս զանիկա ճանչցողները անոր օրերը չեն տեսներ։
2 Չարերը ›սահմաններ կը փոխեն,
Հօտեր կը յափշտակեն ու պաշտ+ կ'արածեն.
3 Որբերուն էշերը Ꮂ'աՒՆԵՆ կը տանին,
ÞՈրբեւարսին եզը գրաւ կ'առնեն.
4 Աղքատները ճամբայէն կը մղլորցնեն,
Ո՛ր †երկրի տնանկները մէկտեղ կը պահուին։
5 Ահա տնոնք տնապատի վայրենի էշերուն պէս իրենց գործին կ'ելլեն,
Կանուխ որս փնտռելու կ'երթան.
Անապատը անոնց տղոցը հաց Ꮂ՚ԱՒ ԳՈՑ։
6 Իրենը չհղած արտը կը հնձեն,
Ու տնիրաւութ եամբ այդի կ'աւերեն։
7 Գիշերը Ꮂաւտնդ հանդերձի կը պատկեցնեն մերկը,
Ու ցուրտ ժամանակին առանց ծածկոցի կը ᎲՈՂԱՆ։
8 Անոնք լեռներուն առատիկ անձրեւներէն կը թրջուին,

¦ Սաղ. ՃԺԹ. 11։
հ ԳԼ. ը. 5, 6։ ժա. 13, 14։
§ ԵՔԸ. չինայ
› ը ՄՆ. ա. 15։
** կամ, պէս
ղ ԳԼ. իէ. 10։ ես. ծը. 14։
Ճ ԳԼ. ժա. 15։
ՀՀ ԵՔԸ. ՒՒնայ
† ը ՄՆ. ա. 15։
››

Ու ապաստանարան մը չունենալնուն համար
Ժայռերը կը գրկեն։
9 Որբը ծիծէն կը փրցնեն,
Ու աղքատէն գրաւ կ'առնեն։
10 Մերկերը առանց հանդերձի կը պտըտցնեն,
Ու անօթի ննջելը անոնց ցորէնէ խուրձերը կը կրեն։
11 Իրենց պատերուն մէջ իւղ հանողները
Ու հնձաններուն մէջ ջինի կոխողները ծարաւ կը
մնան։
12 Քաղաքին մէջէն մարդիկ կը հեծեծեն,
Ու վիրաւորուածներուն հոգին կ'աղաղակէ.
Բայց Աստուած անոնց ըրածը անպատմութիւն
չհամարիր։
13 Անոնք լոյսին դէմ կեցողներէն են,
Անոր ճամբաները չեն գիտեր,
Ու անոր շաւիղներուն մէջ չեն կենար։
14 Մարդասպանը լուսնալուն պէս կ'ելլէ,
Աղքատը ու անանկը կը սպաննէ,
Ու գիշերը գողի պէս կ'ըլլայ։
15 Շնացողին աչքն ալ իրիկուան մթին կը սպասէ՝
Ըսելով,
Ձիս աչք չառնէ. ու երեսին ծածկոց կը դնէ։
16 Մութ տունն կը ծակեն այն տուներըՙ
Որոնց վրայ ցորեկուընէ նշան դրած են.
Անոնք լոյսը չեն ճանչնար.
17 Վասն զի առաւօտեան լոյսը մահուան շուքի պէս է
անոնց,
Որովհետեւ մահուան շուքին երկիւղներուն սո-
ված են։
18 Անիկա ջուրին երեսին վրայ թեթեւ է.
Անոնց բաժինը երկրի վրայ անիծեալ է,
Ու պտղենիներուն ճամբան չդառնար։
19 Ձորութիւնը ու տաքութիւնը ձիւնին ջուրը
կը հատցնեն,
Ու դերեզմանըՙ մեղք գործողները։
20 Որովայնը զանիկա պիտի մոռնայ.
Որդերը պիտի ուտեն զանիկա անուշ բանի պէս.
Ան անիկա պիտի չյիշուի.
Ամբարշտութիւնը ծառի մը պէս պիտի կոտրուի։
21 Անիկա զառակ չծնանող ամուլը կը չարչարէ,
Ու որբեւարիին ողորմութիւն չընէր։
22 Անիկա իր ուժովը զօրաւորներն ալ վար կը քաշէ.
Հակ երբ ելլէ, վերկո՛ւն կեանքը ապահով չէ։
23 Աստուած անոր ապահովութիւն կու տայ, որպէս
զի անոր վստահի,
Բայց Իր աչքերը անոնց ճամբաներուն վրայ են։
24 Քիչ մը բարձրացան ու ոչինչ եղան,
Ամէնուն պէս կոտորելով ընկղմեցան,
Ու հասկի գլխու պէս կտրուեցան։
25 Եթէ ոյնպէս չէ, ո՞վ զիս սուտ կը հանէ,
Ու իմ խօսքս ոչինչ ըլլալ կը ցուցնէ։

ԳԼ. ԻԵ

1—6 Բաղդատ կը հաստատէ թէ մարդս չկրնար Աստուծոյ առջեւ արդարանալ։

1 Եւ Բաղդատ Սօքեցի պատասխան տուաւ ու
ըսաւ,
2 Իշխանութիւնը ու վախը Անոր քով են,
Իր բարձր տեղերուն մէջ խաղաղութիւն կ'ընէ։
3 Անոր գունդերուն համրանքը կո՞յ արդեօք,
Ու ո՞ւնոր լոյսը արո՞ւ վրայ չծագիր։
4 Ի՞նչպէս մարդը ի՞նչպէս պիտի արդարանայ Աս-
տուծոյ առջեւ,
Ու կնոջմէ ծնածը ի՞նչպէս կրնայ մաքուր ըլլալ։
5 Ահա լուսինն ալ լոյս չտար,
Ու անոր աչքերուն առջեւ աստղերն ալ մաքուր չեն.
6 Ալ ո՞ւր կը մնայ մարդըՙ որ որդ մըն է,
Ու մարդու որդինՙ որ ճճի մըն է։

ԳԼ. ԻԶ

1 Յոբ Բաղդատի անգութ պին յանդիմանելով Աստու-
ծոյ կարողութիւնը անհուն ու անքննելի ըլլալը կը խոս-
տովանի։

1 Ան ատեն Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
2 Տկարին ի՞նչ լաւ օգնութիւն ըրիր,
Եւ այժ չունեցող բազուկը ի՞նչպէս զօրացուցիր։
3 Անխելքին ի՞նչ խրատ տուիր,
Ու ի՞նչ շատ իմաստութիւն յայտնեցիր։
4 Դուն որո՞ւ բերիր այս խօսքերը,
Ու որո՞ւն շունչը եկաւ քեզմէ։
5 Ոգիները վարէն կը դողան,
Նաեւ ջուրերը ու անոնց բնակիչները։
6 Դժոխքը բաց է Անոր առջեւ,
Ու կորստեան անծածկելի է։
7 Անիկա հիւսիսը պարապ տեղին վրայ կը տարածէ,
Ու երկիրը ոչնչին վրայ կը կախէ։
8 Ջուրերը իր մութ ամպերուն մէջ կը ծրարէ.
Ու անոնց տակէն ամպը չպատռիր։
9 Իր աթոռին երեսը կը պահէ,
Անոր վրայ իր ամպը կը տարածէ։
10 Ջուրերուն երեսին վրայ ամէն կողմէն սահման-
ներ դրաւ
Մինչեւ լոյսին ու խաւարին ծայրը։
11 Երկինքի սիւները կը սարսին,
Ու անոր յանդիմանութենէն կ'ապշին։
12 Իր զօրութիւնովը ծովը *կը խաղաղեցնէ,
Ու իր գիտութիւնովը հպարտութիւնը կը ջարդէ։
13 Իր Հոգիովը երկինքը զարդարեց.
Անոր ձեռքը էփախչող Վիշապը սպաննեց։
14 Ահա սոքա են անոր ճամբաներուն ծայրերը,
Բայց անոր վրայով լսածնիս մըչափ քիչ է.
Եւ ո՞վ կրնայ իմանալ անոր զօրութեան որո-
տումը։

Ղ Ողբ. գ. 5։
Ե Սաղ. ժ. 8։
Ը Առակ. կ. 9։
Ը Սաղ. ժ. 11։
Ժ Յոբ. գ. 20։
Ի Առակ. ժ. 7։

Լ Սաղ. ժա. 4։ Առակ. ժե. 3։
——
Ճ Յակ. ա. 17։
Ի Գլ. գ. 17, ևն։ ժե. 14, ևն։ Սաղ. տլ. 3։ տիզ. 2։
Ձ Սաղ. խբ. 6։ ——

Ղ Սաղ. տլթ. 8, 11։ Առակ. ժե. 11։ Երր. գ. 13։
Ի Գլ. ի. 8։ Սաղ. խգ. 2։ տգ. 2, ևն։
Ձ Առակ. լ. 4։
Ղ Գլ. լը. 8։ Սաղ. լգ. 7։ ճգ. 9։ Առակ. բ. 29։ երեմ. ե. 22։
Ի Եր. ժզ. 21։ Սաղ. հգ. 13։ Նա. ծա. 15։ երեմ. լա. 35։
* կամ, կը յանդիմանէ
Ղ Սաղ. լգ. 6։
Ի Նա. խէ. 1։ —

ԳԼ. ԻԷ

1 Յոբ իր անկեղծութիւնը կը հաստատէ. 8 ու կեղծաւորին առանց յուսոյ ըլլալը կը ցուցնէ։ 11 Զարերտան ուշնեցած բալիքները չարիքներու կը դառնան։

Եւ Յոբ դարձեալ իր առակը սկսելով՝ ըսաւ,
2 Ո՞իմ իրաւունքս մէկդի դնող Աստուածը
Ու Բնոզիս դառնութեամբ լեցնող Ամենակարողը կենդանի է.
3 Քանի որ շունչս վրաս է,
Ու ռնգունքներուս մէջ Աստուծոյ հոգին կայ,
4 Շրթունքներս անիրաւ բան մը պիտի չզրուցեն,
Ու լեզուս նենգութիւն պիտի չխօսի։
5 Քա՛ւ լեցի ինձ՝ որ ձեզ արդարացնեմ.
Մինչև մեռնիլս Ո՛իմ ուղղութիւնս ձեռքէ պիտի չձգեմ։
6 Իմ արդարութիւնս Ընտուտա բռներ եմ, ու զանիկա պիտի չթողում,
Ու՝ կեանքիս *մէջ Ընչերս պիտի չյանդիմանէ պէս։
7 Իմ թշնամիս ամբարշտի պէս ըլլայ,
Ու ինծի դէմ եղողը անզգամի պէս։
8 Ընանդի կեղծաւորին յոյսը ի՞նչ է, (†Թէև հարստութիւն ալ դիզած ըլլայ՞,)
Երբ Աստուած անոր հոգին առնէ։
9 ՃՄի՞թէ Աստուած անոր աղաղակը պիտի լսէ՞,
Երբ անոր վրայ փորձանք գայ։
10 ՃԱնիկա Ամենակարողին վրայ պիտի ուրախանա՞յ.
Ամէն ժամանակ Աստուծոյ պիտի աղաղակէ՞։
11 Աստուծոյ ձեռքին մէջ եղածը ձեզի պիտի սորվեցնեմ.
Ամենակարողին քով եղածը պիտի չծածկեմ։
12 Ահա դուք ամէնդ ալ տեսաք,
Ու ինչո՞ւ այդպէս բոլորովին ունայնացեր էք։
13 ‡Ասիկա է ամբարիշտ մարդուն բաժինը Աստուծոյ առջև,
Ու բռնաւորներուն Ամենակարողէն առնելու ժառանգութիւնը.
14 ՃԵթէ անոր տղաքը շատնան, սուրի համար է.
Ու անոր սերունդը հացով պիտի չկշտանայ։
15 Անոր մնացորդները մահուամբ պիտի թաղուին,
Բայց Նանոր այրուարինները պիտի չլան։
16 Թէև հոդի պէս արծաթ դիզէ,
Ու սիրտի պէս հանդերձներ պատրաստէ,
17 Անիկա պիտի պատրաստէ, բայց Ընարդարը պիտի հագնի,
Ու անմեղը արծաթը պիտի բաժնէ.
18 Իրեն տուն մը կը շինէ ցեցի պէս,
Ու այգեպանին շինած Ժխրճիթին պէս։
19 Հարուստը կը պառկի ու չժամիսփռուիր.

‡Աչքերը կը բանայ ու՝ ոչինչ կ'ըլլայ։
20 ՃԱրհաւիրքը ջուրերու պէս անոր պիտի հասնի.
Գիշերով փոթորիկը պիտի յափշտակէ զանիկա,
21 Արեւելեան հովը պիտի քշէ զանիկա, ու ան պիտի երթայ.
Ու փոթորիկն պէս զանիկա իր տեղէն պիտի վերցնէ։
22 Աչքերուն էր Նեփերը անոր դէմ պիտի նետէ, ու պիտի չխնայէ.
Ան ալ անոր ձեռքէն փախչելու պիտի ջանայ։
23 Անոր համար ծափ պիտի զարնեն,
Ու անոր եղած տեղէն անոր դէմ պիտի սուլեն։

ԳԼ. ԻԸ

1 Յոբ կը ցուցնէ թէ՝ մարդիկ բնական բաներու վրայով գիտութիւն ունին. 12 բայց իմաստութիւնը Աստուծոյ մէկ գերազանց պարգեւն է։

Արդարև արծաթը էր երակը ունի,
Ու ոսկին էր զտուելու տեղը։
2 Երկաթը հողէն կ'առնուի,
Հանքը կը հալի ՝՝ պղինձ կ'ելլէ։
3 Մ՚ուրը խաւարին վախճան կը դնէ,
Ու ամէն բան կատարելապէս կը քննէ,
Շատ ծածուկ պահուած քարերը՝ որոնք մահուան սուերին մէջ են։
4 Ի՛ր բնակած տեղին գովէն փոս կը բանայ.
Ոտք չկոխած կը կախուին,
Ու՝ մարդացեղ հե՛ռ՚ս կ'երերան։
5 Երկրէ հաց կ'ելլէ,
Ու անոր տակ կրակի նման բաներ կը դառնուին.
6 Անոր քարերը շափիւզաներու տեղ են,
Ու հոն ոսկիի աւազ կայ։
7 Յափշտակող թռչունը անոր շաւիղը չճանչցաւ,
Ու անդղին աչքը զանիկա չտեսաւ։
8 *Վայրենի գազանները՝ հոն ոտք կոխած չեն.
Առիւծը անկէ անցած չէ։
9 Մ՚ուրը իր ձեռքը կ'երկնցնէ տպատաժներուն,
Ու լեռները հիմէն կը տապալէ։
10 Ապատաժները ճեղքելով՝ անոնց մէջէն վտակներ կ'անցնէ.
Ու ամէն թանկագին բաները անոր աչքը կը տեսնէ։
11 Գետերը վտլելէն կ'արգիլէ,
Ու գաղտուկ եղածը երեւան կը հանէ։
12 ՚Բայց իմաստութիւնը ո՞ւր կը գտնուի,
Ու հանճարին տեղը ո՞ւր է։
13 Մարդը անոր Էյտրդը չգիտեր.
Ու կենդանիներուն երկրին մէջ չգտնուիր։
14 ‡Անդունդը կ'ըսէ, Անիկա իմ մէջս չէ.

ա Գլ. լգ. 5։
բ գ Թագ. գ. 27։ Հռութ. ա. 20։
գ Ծն. բ. 7։
դ Գլ. բ. 9։ ԺԹ. 15։
ե Գլ. բ. 3։
զ կամ, հաստատ
է Գար. լգ. 16։
ը Մատ. ԺԹ. 26։ Ղուկ. ԺԲ. 20։
թ կամ, երբ մեռանի
ժ Գլ. լե. 12։ Սաղ. ԺԲ. 41։ ՃԹ. 7։ Աւետ. ա. 28։ իբ. 9։ Ես. ա. 15։ Երեմ. ԺԴ. 12։ Եզեկ. բ. 18։ Միք. գ. 4։ Յովհ. Թ. 31։ Յակ. գ. 3։
ի Տես Գլ. իբ. 26, 27։
լ Գլ. ի. 29։
խ բ Օր. իբ. 41։ Եսթ. Թ. 10։ Ովս. Թ. 13։
ծ Սաղ. հբ. 64։
կ Աւետ. իբ. 8։ Ժող. բ. 26։
հ Ես. ա. 8։ Ոզր. բ. 6։
ձ կամ, Ակնթարթի մէջ
ղ Գլ. ԺԸ. 11։

ճ Եբր. Հպարտութեան որդինները
մ Հմր. 20։ Ժող. է. 24։
յ Աւետ. գ. 15։
ն Հմր. 22։

Ու ծովը կ'ըսէ, Իմ քովս չէ։
15 †Զուտ ոսկով ծախու չառնուիր,
Ու անոր արժէքին համար արծաթ չկշռուիր։
16 Ոչ Ոփիրի ոսկով կը փոխուի,
Ոչ ալ պատուական եղինձնոքարով ու շափիւղայով։
17 Ոսկին ու ակնեղէնին չեն կրնար անոր հաւասարիլ.
Ու զուտ ոսկիէ առաններըը անոր փոխանակ չեն ըլլար։
18 Բուռան ու բիւրեղը անոր փով չեն յիշուիր,
Ու իմաստութեան գինը †յակինթներու գինէն աւելի բարձր է։
19 Եթովպիոյն տպազիոնին գինը անոր հաւասար չըլար,
Ու զուտ ոսկով չփոխուիր։
20 ‡Ուրկէ՞ իմաստութիւնը ուրկէ՞ կու գայ,
Ու հանճարին տեղը ո՞ւր է.
21 Որովհետեւ բոլոր ապրողներուն աչքերէն ծածկուած՝
Ու երկինքի թռչուններէն պահուած է։
22 Ձկորուստը ու մահը կ'ըսեն,
Մենք անոր համբաւը մեր ականջներով լսեր ենք։
23 Անոր ճամբան Աստուած կը հասկնայ,
Ու անոր տեղը ինք գիտէ։
24 Քանզի մինչեւ երկրի ծայրերը կը նայի,
Ու երկնքի տակ եղածը կը տեսնէ։
25 Երբ հովին կշիռ կը դնէր
Ու ջուրերը չափով կը չափէր,
26 Երբ †անձրեւին օրէնք՝
Ու որոտումներուն փայլակին ճամբայ կ'որոշէր,
27 Այն ատեն տեսաւ զանիկա ու յայտնեց,
Պատրաստեց զանիկա ու նաեւ քննեց.
28 Ու մարդուն ըսաւ, Ահա ‡Տէրոջը վախն է իմաստութիւնը,
Ու չարութենէ հեռ քաշուիլը հանճարն է։

ԳԼ. ԻԹ

1—25 Յոբ իր առաջնոյն յաջողութեանը ու պատուոյն վրայ կ'ողբայ։

Ե Յոբ նորէն իր առակը սկսելով՝ ըսաւ,
2 Երանի՛ թէ †որաջին ամիսներուն պէս,
Աստուծոյ պահած օրերուն պէս, ըլլայի.
3 Երբ անոր ճրագը իմ գլխուս վրայ լոյս կու տար,
Ու ես խաւարի մէջ անոր լուսովը կը քալէի.
4 Երիտասարդութեանս օրերը եղածիս պէս՝
Երբ §Աստուծոյ մտերմութիւնը իմ վրանիս մէջ էր.
5 Երբ Ամենակարողը տակաւին ինծի հետ էր,
Ու մանչերս իմ բոլորտիքս էին։
6 Երբ իմ ճամբաներս *կոգիով կը թրջէի,
Ու Խարտեաշէն ինծի համար ձէթի հեղեղներ կը վազէին։
7 Երբ դանէն քաղաքը կ'ելլէի,
Ու ամբառս հրապարակին մէջ կը դնէի,
8 Երիտասարդները զիս տեսնելով կը պահուէին,
Ու ծերերը ոտք կ'ելլէին կը կայնէին.
9 Իշխանները խօսելէն կը դադրէին,
Ու ձեռքերնին բերնին վրայ կը դնէին.
10 Ազնուականները ձայներնին կը կտրէին,
Անոնց լեզուն երկնց քիմքին կը փակչէր։
11 Ինձի մտիկ ընող ականջը երանի՛ կ'ըսէր ինծի,
Ու զիս տեսնող աչքը վկայութիւն կու տար ինծի.
12 Վասն զի ես †ազատակոչ աղքատը
Եւ որբը ու օգնութիւն չունեցողը կ'ազատէի։
13 Կորսուելու վրայ եղողին օրհնութիւնը վրաս կու գար,
Ու որբեւարիին սիրտը կ'ուրախացնէի։
14 ‡Արդարութիւն կը հագնէի, անիկա էր իմ հանդերձս.
Ու դատաստանը ինծի պատմուճանի ու խոյրի պէս էր։
15 Կոյրին †աչքեր էի,
Ու կաղին ոտքեր.
16 Աղքատին հայր էի,
Ու §գտած դատաստանս կը քննէի։
17 Անիրաւին ‖ժանիքը կը կոտրէի,
Ու անոր ակռաններէն որսը կը խլէի.
18 Ու կ'ըսէի, ¶Բոյնիս մէջ պիտի մեռնիմ,
Եւ օրերս աւազի պէս պիտի շատցնեմ։
19 #Արմատս ջուրի կողմ է ջուրերը կը ծորածուէր,
Ու ցօղը ողջոյր գիշերը ոտքերուս վրայ էր։
20 Փառքս իմ վրաս կը նորոգուէր,
Ու հաղեղս ձեռքիս մէջ կ'ուժգնանար։
21 Մարդիկ ինծի մտիկ կ'ընէին ու կը սպասէին,
Ու երբ իմ խորհուրդս կ'ըսէի՝ լուռ կը կենային։
22 Իմ պրուցելէս ետքը անոնք չէին կրկներ,
Ու իմ խօսքս անոնց վրայ կը կաթէր։
23 Անձրեւի սպասելու պէս ինծի կը սպասէին,
Ու ¤վերջին անձրեւին փափաքելու պէս բերաննին կը բանային։
24 Եթէ անոնց վրայ խնդայի՝ չէին հաւատար,
Ու երեսիս լոյսը չէին կրնար արհամարհել։
25 Անոնց ճամբաները ընտրելով՝ իշխան կը նստէի,
Եւ էր զօրքին մէջ եղող թագաւորի մը պէս՝
Ու սգաւորներուն մխիթարիչի մը պէս կը բնակէի։

ԳԼ. Լ

1 Յոբ կը գանգատի թէ իր առաջնոյն պատիւը յետին ատելիներուն անարգանքի վերածուեր է, 15 ու իր յաջողութիւնը՝ թշուառութեան։

---

† Առակ. գ. 13, 14, 15։ ը. 10, 11, 19։ ժզ. 16։
† Կամ, բուսաներու
‡ Հմր. 12։
§ Հմր. 14։
‖ Առակ. ժէ. 3։
¶ Սաղ. ՃԼԹ. 7։
# Գլ. ԼԲ. 25։
* Ը Օր. գ. 6։ Սաղ. ՃԺա. 10։ Առակ. ա. 7։ Բ. 10։ ժազ. ԺԲ. 13։

= Տես Գլ. է. 3։
† Գլ. ԺԲ. 6։ Սաղ. ԺԲ. 28։
‡ Սաղ. իե. 14։
§ Ծն. խԹ. 11։ Ը Օր. ԼԲ. 13։ ԼԳ. 24։ Գլ. ի. 17։
‖ Սաղ. ՃԺ. 16։
¶ Գլ. խա. 5։
# Սաղ. ՃԼԷ. 6։
* Սաղ. Ճլբ. 12։ Առակ. խա. 13։ իգ. 11։
† Ը Օր. իգ. 13։ Սաղ. Ճլբ. 9։ Նա. ՅԹ. 17։ կա. 10։ Եփես. գ. 14, եւն։ ա Թես. ե. 8։
‡ Թագ. Ժ. 31։
§ Ելից. ԺԵ. 8։
‖ Առակ. լԹ. 7։
¶ Սաղ. ՃԵ. 6։ Առակ. Լ. 14։
# Սաղ. Լ. 6։
* Գլ. ԺԲ. 16։
† Սաղ. ա. 3։ Երեմ. ԺԷ. 8։
‡ Ծն. խԹ. 24։
§ Զաք. Ժ. 1։

Բայց հիմա տարիքով ինծմէ պզտիկ եղողները զիս ծաղր կ'ընեն,
Որոնց հայրերը հօտերուս շուներուն հետ դնելս չէի հաճեր.
2 Նաեւ անոնց ձեռքերուն ոյժը ինծի ի՞նչ օգուտ ունէր.
Անոնց առուգութիւնը կորսուած էր։
3 Չքաւորութենէ ու անօթութենէ նիհարցեր էին,
Ու անապատը, մթին, աւերակ ու վայրի տեղերը, կը փախչէին։
4 Իրենց կերակուրին համար մոցառներուն քովի *մոլոշները կը քաղէին,
Ու գիհիի արմատ կը ֆողէին։
5 Մարդոց միջէն կը վռնտուէին.
Ու անոնց հետեւէն գոռի ԽԽ–Ը պոռալու պէս կը պոռային։
6 Սոսկալի ձորերու մէջ կը բնակէին,
Հողի ու ապառաժներու ծակոտիքներուն մէջ։
7 Մացառներուն մէջ կը կանչռըտային,
Եղինճներուն տակ կը ժողվուէին։
8 Յիմար ու աննշան մարդոց զաւակներ ըլլալով
Երկրէն կը վռնտուէին։
9 "Ու հիմա ես անոնց խաղը՝
Նաեւ անոնց առակը եղեր եմ"։
10 Ինծմէ գարշելով կը հեռանան ինծմէ,
Ու Էլեհէս թոքը չեն խնայեր։
11 Որովհետեւ իմ կապս թուլցնելով՝ զիս նեղեց,
Անոնք իմ առջեւս երասանակը թող տուին։
12 Ա՛ջ կողմէս լակոտներ կ'ելլեն,
Անոնք ոտքերս կը հրեն,
Ու ինծի դէմ իրենց կորստեան ճամբաները կը պատրաստեն։
13 Անոնք շաւիղներս կ'աւերեն, վիշտս կ'աւելցնեն.
†Ու անոնց դէմ ՏԷՐ օգնութիւն ընող մը չկայ"։
14 Լայն խոռոչէ մը գալու պէս կը յարձակին,
Աւերակներուն տակէն վրաս կը դիմեն։
15 Արհաւիրքները իմ վրս դարձան,
Ու հովի պէս իմ պատիւս կը հալածեն.
Ու ապրուստիս ամպի պէս անցաւ։
16 ‡Ես հիմա հոգիս իմ ներսիդիս կը հալեմ.
Տրտմութեան օրերը զիս պաշարեցին։
17 Իմ ցաւս գիշերանց ոսկորներս ծակեց,
Ու ջիղերս հանգստութիւն չունեցան։
18 Իր մեծ զօրութիւնով իմ հանդերձս փոխեց,
Ու իմ պատմուճանիս օձիքին պէս պատեց զիս։
19 Զիս ցեխին մէջ նետեց,
Ու ես հողի ու մոխիրի նմանեցայ։
20 Ես քեզի կ'աղաղակեմ, ու ինծի պատասխան չես տար.

21 Դուն ինծի անգութ ||եղար,
Զօրաւոր զօրութիւնովդ թշնամիի պէս կը վարուիս ինծի հետ։
22 Զիս վերցնելով հովին վրայ կը հեծցնես,
Ու զիս լոլորովին կը հալեցնես։
23 Սորդ գիտեմ որ զիս մնհուան պիտի տանիս,
Ու Եամէն ապրողներուն համար ատմանուած տունը։
24 §Բայց Անիկա աւերմունքին վրայ ձեռք պիտի չերկնցնէ,
Եթէ կորաւեան ատեն անոր աղաչեն"։
25 ¶Դժբաղդութեան մէջ եղողին համար չէի՞ լա՛ր.
Աղքատին համար հոգիս չէ՞ր նեղնար։
26 Երբայց երբ ես բարիք կը յուսայի՝ չարիքը հասաւ.
Ու երբ լոյսին կը սպասէի՝ խաւարը եկաւ։
27 Փորոտիքս եռաց ու չհանդարտեցաւ.
Թշուառութեան օրերը ինծի հասան։
28 #Սեւցած պտըտեցայ, բայց ոչ արեւէն.
Ելայ ** ժողովրդին մէջ աղաղակեցի։
29 ††Զագալներուն եղբայր՝
Ու չռլամներուն ընկեր եղայ։
30 ‡‡Մորթս վրաս սեւցաւ,
Ու ոսկորներս տաքութենէն այրեցան։
31 Վասն որոյ իմ քնարս սուգի փոխուեցաւ,
Ու իմ արինգս՝ լալկաններու ձայնի։

Գ.Լ. Լ.Ա

1—40 Ցոբ հանդիսաւոր կերպով կը հաստատէ իր անարատ վարմունքը մէկ քանի պատասխանութիւններու մէջ։

"Աչքերուս հետ ուխտ եղի.
Ուրեմն ի՞նչպէս կոյսի վրայ միտածեմ։
2 Քանզի վերէն, §§Աստուծմէ, ի՞նչ բաժին կ'ըլլայ էնդէ,
Ու բարձր տեղերէն, Ամենակարողէն, ի՞նչ ժառանգութիւն։
3 Կորուստը ամբարշտին համար աահմանաւոր չէ՞,
Ու սոսկալի պատիժը անօրէնութիւն գործողներուն համար։
4 ¶¶Միթէ Անիկա իմ ճամբաներս չի՞ տեսներ,
Ուամէն քայլերս չի՞ համրեր։
5 Եթէ սուտի հետ քալեցի,
Կամ իմ ոտքս նենգութեան արագայ,
6 Թող կշռէ զիս արդարութեան կշիռքով,
Ու Աստուած իմ անմեղութիւնս գիտնայ։
7 Եթէ ոտքս ճամբայէն խոտորեցաւ,
Ու Տիրոջ աչքերուս հետեւէն գնաց,
Ու ձեռքերուս սրտոմ մը փակաւ,

8 Թող ես ցանեմ, ուրիշ մը ուտէ,
Այո՛, թող իմ արմատներս արմատախիլ ըլլան։
9 Եթէ սիրտս կնոջ մը վրայ խաբուեցաւ,
Կամ ընկերոջս դրան մօտ դարան մը դրի,
10 Թող կինս ուրիշին համար աղալ,
Ու ուրիշներ անոր վրայ կռանան։
11 Վասն զի ատիկա ամօթալի արարք մը պիտի ըլլար,
Այո՛, անօրէնութիւն մը դատաւորներու առջեւ։
12 Վասն զի ատիկա կրակ մըն է որ մինչեւ կորուստ կը կլլէ,
Ու իմ ամբողջ բերքս պիտի արմատախիլ ընէր։
13 Եթէ իմ ծառայիս կամ աղախնիս իրաւունքը արհամարհեցի,
Երբ անոնք ինծի դէմ բան մը ունէին,
14 Ի՞նչ պիտի ընեմ երբ Աստուած ելլէ,
Ու երբ քննէ՝ ի՞նչպէս պատասխան պիտի տամ անոր։
15 Ան որ զիս մօրս որովայնին մէջ շինեց՝ չի՞ շիներ զանոնք,
Ու մէկ ու նոյն մեկը մեզ չի՞ կազմեր մօրս որովայնին մէջ։
16 ##Եթէ աղքատներուն փափաքը չկատարեցի,
Կամ այրի կնոջ մը աչքերը յուսահատեցուցի,
17 Կամ իմ պատառս միայնակ կերայ,
Ու որբը անկէ չուտեց
18 (Վասն զի մանկութենէս ի վեր հայր մը պէս մեծցուց զանիկա,
Ու մօրս որովայնէն ելած օրէն ես անոր առաջնորդեցի),
19 Եթէ տեսայ որ մեռնող մը հագուստ չունի,
Կամ աղքատին թիկնոց մը չկայ,
20 Եթէ անոր մէջքը չօրհնեցին,
Ու ոչխարներուս մազերով չտաքցաւ,
21 Եթէ ձեռքս որբին դէմ բարձրացուցի,
Դրան մէջ իմ օգնականներս տեսնելով,
22 Թող ուսս իր թիակէն իյնայ,
Ու թեւս իր ոսկորէն կոտրի։
23 Վասն զի Աստուծմէ ահ մը զիս պատեց,
Ու անոր վեհութենէն չկրցայ դիմանալ։
24 §§§Եթէ ոսկիի վրայ յոյսս դրի,
Կամ ըսի ոսկեղէնին՝ Դուն ես իմ վստահութիւնս,
25 Եթէ ուրախացայ որ հարստութիւնս շատ էր,
Ու որ ձեռքս մեծ բան մը գտաւ,
26 Եթէ արեւը տեսնելով՝ որ կը փայլէր,
Կամ լուսինը որ պայծառ կ'երթար,
27 Ու սիրտս գաղտնի խաբուեցաւ,
Ու բերանս ձեռքս համբուրեց,
28 Ասիկա ալ դատաւորներու պատիժին արժանի յանցանք մը պիտի ըլլար,
Վասն զի Աստուծոյ որ վերէն է՝ ուրացած պիտի ըլլայի։
29 ¶¶¶Թշնամիիս կորուստին համար չուրախացայ,
Ու անոր չարիքը գտնելով չհրճուեցայ։
30 ####Ոչ ալ բերանս մեղանչել տուի
Անոր անէծքով իր անձին դէմ։
31 Վրանիս մարդիկը չըսի՞ն,
Թէ՝ Ո՞վ կայ որ անկէ միս չուտած ըլլայ։
32 Օտարականը գիշերը հրապարակին մէջ չի՞ հանգչեր,
Ու ճամբորդին դուռս բաց չեղաւ։
33 Ինչպէս մարդիկ Ադամի պէս ըրին իրենց յանցանքները ծածկելով,
Ու անօրէնութիւնս ծոցիս մէջ ծածկեցի,
34 Վասն զի ամբոխին երկնչելէն վախցայ,
Ու ազգականներուս արհամարհանքը զիս սարսափեցուց,
Որպէս զի լռեմ ու դուրս չելլեմ դռնէս։
35 Ո՛հ, թող մէկը զիս լսէ՛։
Ահա՛ իմ ստորագրութիւնս։ Թող Ամենակարողը պատասխանէ ինծի։
Թող իմ դատաւորս գրած գիրքը գրէ։
36 Անշուշտ ուսիս վրայ պիտի կրեմ զայն,
Ու պսակի պէս գլխուս պիտի կապեմ զայն։
37 Իմ բոլոր քայլերուս թիւը պիտի պատմեմ անոր,
Ու իշխանի մը պէս պիտի մօտենամ անոր։
38 Եթէ հողս իմ դէմ կը գոչէ,
Ու անոր բոլոր ակոսները միասին կու լան,
39 Եթէ անոր արդիւնքը առանց դրամի կերայ,
Կամ անոր տիրոջը հոգին տրտմեցուցի,
40 Թող տատասկ բուսնի ցորենիս տեղ,
Ու որոմ՝ գարիիս տեղ։
Յոբի խօսքերը վերջացան։

* Կամ, փրփրեմներըը
† Գլ. ԺԷ. 6։ Սոզ. լե. 15։ ԿԹ. 12։ Ողբ. ե. 14, 63։
‡ Թուռ. ժբ. 14։ բ Օր. իե. 9։ Նա. ծ. 6։ Մատ. իգ. 67։ իէ. 30։
§ Գլ. ԺԹ. 12։
¶ Կամ, ատոնց մէկու մը անոնց օգնելուն
# Սոզ. խբ. 4։
** Կամ, կ'ընե՞ս
†† Երէմ. վոխուեցար
‡‡ Երբ. Թ. 27։
§§ Կամ, Արդարև ապրանքը ոչինչ է՝ գետեր, երբոր Անձեռքը կորնչեցնէ, ոչ ալ անոնց ապրուակը՝ երբ Անիկա կորանցնէ

†† Սոզ. լե. 13, 14։ Հռոմ.ժբ. 15։
‡‡ Երեմ. ը. 15։
§§ Սոզ. լբ. 6։ խբ. 9։ խգ. 2։
¶¶ Սոզ. ճբ. 6։ Միք. ա. 8։
Սոզ. ճԺԹ. 83։ Ողբ. գ. 8։ Ե. 10։
†††† Սոզ. ճբ. 3։

** Մատ. Ե. 28։
†† Գլ. ք. 29։ իէ. 13։
‡‡ բ Մն. ժգ. 9։ Գլ. լգ. 21։ Աստ. Ե. 21։ ԺԵ. 3։ Սրեմ. լբ. 19։
§§ Տես Թուռ. ԺԵ. 39։ ժգ.ԺԵ. 9։ Եսեկ. գ. 9։ Մատ. Ե.29։

8 Ելթող ես սերմանեմ, և ուրիշը ուտէ.
Ու բուսացուցածս արմատէն փրցուի։
9 Եթէ սիրտս կնոջ մը հաճէն մոլորեցաւ,
Կամ թէ դրացիս դուռը դարանամուտ եղայ,
10 Իմ կինս Ուրիշի մը համար աղօրիքի քար
դարձնէ,
Եւ ուրիշները անոր վրայ ծռին։
11 Վասն զի այս պղծագործութիւն է,
Ու Եդատաւորներէն պատիժ— անօրէնութիւն.
12 Որովհետև մինչև կործանելը լափող կրակ
մըն է,
Ու բոլոր արդիւնքս արմատէն կը խլէ։
13 Եթէ ծառայիս կամ աղախինիս իրաւունք ընել
չուզեցի,
Երբ ինձի հետ վէճ ունեցան.
14 Ես ի՞նչ պիտի ընեմ, երբ Աստուած ելլէ.
Ու երբ քննէ, ի՞նչ պատասխան պիտի տամ անոր։
15 Ը Նէ՞ որ դիս որովայնի մէջ առեղծողը զանոնք ալ
առեղծեց.
Ու մեզ արգանդի մէջ ձեւակերպողը
մէկ չէ՞։
16 Եթէ աղքատին ցանկացածը չտուի,
Ու որևէսրիին աչքերը մոլորեցուցի.
17 Եթէ պատառս մինակ կերայ,
Ու անկէ որբն ալ չկերաւ.
18 (Վասն զի երիտասարդութենէս ի վեր հօր պէս
մեծցուցի *զանիկա,
Ու մօրս արգանդէն †անոր խնամք տարի.)
19 Եթէ հանդերձ չունեցող մը կորսուելու վրայ,
Կամ ծածկոց չունեցող չքաւոր մը տեսայ,
20 Ո՞ եթէ անոր երիկամունքը ‡չօրհնեցին դիս,
Ու իմ ոչխարներուս բուրդէն չտաքցաւ.
21 Եթէ ձեռքս էորին դէմ վերցուցի,
Երբ տեսայ որ դրանը մէջ ինձի օգնականներ կան.
22 Թող իմ թեւս ուսէն իյնայ,
Ու բազուկս արմուկէն կտրուի։
23 Վասն զի Աստուծոյ ‡դատաստանէն կը վախ-
նայի,
Ու անոր վեհամեծութեանը առջև չէի կրնար
դիմանալ։
24 Եթէ յոյսս ոսկիի վրայ դնելով,
Ջուտ ոսկիին ըսի թէ Իմ վստահութիւնս դո՛ւն ես.
25 Եթէ առատութիւնս շատ ըլլալէն՝
Ու ձեռքս շատ գտնելէն ուրախացայ.
26 Եթէ արեւին նայեցայ՝ անոր խիտ փայլուն
եղած ատենը,
Կամ պայծառութեամբ քալող լուսինին,
27 Ու սիրտս գաղտնի խաբուեցաւ՝

28 (Որ այս ալ Հդատուելու անօրէնութիւն մըն է,
Որովհետև վերը բնակող Աստուածը ուրացած
կ'ըլլայի.)
29 Եթէ զիս ատողին թշնամութեանը վրայ ու-
րախացայ,
Կամ անոր փորձանքի համբիւրելուն համար խըն-
դացի.
30 (Ը Ա՛հ ալ մեղք գործելու թող չտուի,
Անէծքով անոր մեռնիլը ուզելով.)
31 Եթէ վրանիս մարդիկը չըսին,
§Ո՞րը անոր միսէն չէինք կշտանար՞.
32 (Հիւրը երբէք գիշերը դուրսը չէր մնար,
Ճանապարհորդին դուռս կը բանայի.)
33 Եթէ յանցանքներս **Ադամի պէս ծածկեցի,
Ու անօրէնութիւնս ծոցիս մէջ պահեցի,
34 Տաս †րտղմութենէ վախնալով,
Ու ազգերուն անարգութիւնը դիս վախցնելով,
Ա՛հ չհաստիմ ու դռնէն չելլեմ։
35 Ընդունի՛ թէ ինձի ականջ դնող մը ըլլար,
(Ահա այս է իմ փափաքս՝ Ով Ամենակարողը
ինձի պատասխան տայ.)
Ու իմ դատախազս գրուածք մը գրէր.
36 Անշուշտ զանիկա իմ ուսիս վրայ պիտի կրէի,
Ու պսակի պէս ինձի պիտի կապէի.
37 Քայլերուս համրանքը անոր պիտի պրսկէի,
Իշխանի պէս պիտի մօտենայի անոր։
38 Եթէ իմ երկիրս ինձի դէմ կը բողոքէ,
Ու անոր ակօսները կու լան,
39 Եթէ *անոր արդիւնքը առանց սակի կերայ,
Կամ Հանոր աէրերուն հոգին հանեցի,
40 Ցորենին տեղ †փուշ՝
Ու գարիին տեղ որոմ բուսցնէ։
Յոբի խօսքերը լմնցան։

ԳԼ. ԼԲ

1 Եղիուս Յոբի ու անոր երեք բարեկամներուն կը բար-
կանայ։ 6 Իր երիտասարդական հանդգնակութիւնը կ'ար-
դարացնէ, ըսելով թէ խոհմտութիւնը ծերերուն չէ պատ-
կերը. 11 ու դանդաղ կը յանդիմանէ՝ որ չկրցան Յոբը համոզել։
16 Եղիուսի փափաքը խօսելու համար։

Ա՛յն ատեն այս երեք մարդիկը Յոբի պա-
տասխան տալէն դադրեցան, վասն զի անիկա
2 Ֆիր աչքերուն առջև արդար կ'երեւար։ Եւ *Ա-
րամի ազգատոհմէն Բհուզացի Բարաքիէլի որդ-
ւոյն Եղիուսի բարկութիւնը բորբոքեցաւ. անոր
բարկութիւնը Յոբի դէմ բորբոքեցաւ, վասն զի

Է Գէն. իգ. 16։ բ Օր. իբ. 30, 38, եւն։
Ը բ Թագ. ժբ. 11։ Եբեմ. բ. 10։
Թ Ծն. ւբ. 24։ Գ Եզր. ի. 10։ բ Օր. իբ. 22։ Տես Հմի. 28։
Ժ Սապ. իդ. 21։
ԺԱ Գէ. էգ. 19։ Առակ. ժգ. 31։ իբ. 2։ Մատ. բ. 10։
* Ա յոնդս՝ որբը
† Ա յոնդս՝ որբեւայրին

Ժ Տես բ Օր. իդ. 13։
Ի Գէ. իբ. 9։
Լ Ես. ժգ. 6։ Ծովել ա. 15։
Խ ԵԲԸ. կորսուածէն
Ծ Մատ. ժ. 24։ ա Տիմ. գ. 17։
Կ Սապ. կբ. 10։ Առակ. ժա. 28։
Հ բ Օր. գ. 19։ ժա. 16։ ժէ. 3։ Եզեկ. ը. 16։
Ձ Հմի. 11։
Ղ Առակ. ժէ. 5։

Ղ Մատ. է. 44։ Հռոմ. ժբ. 14։
Մ ԵԲԸ. Փիմբիս
Յ ԵԲԸ. Եթէ անոր մի-
սէն կշտանայինք։
Ն Ծն. ժԲ. 2, 3։ Դատ. ժԲ. 20, 21։ Հռոմ. ժբ. 13։ Եբր. ժգ. 2։ ա Պետ. գ. 9։
Շ Ծն. գ. 8, 12։ Առակ. իբ. 13։ Ովս. գ. 7։
Ո Կամ, մարդս

Չ Նլ. իգ. 2։
Պ Գլ. լգ. 6։
Ջ Գլ. ժգ. 22։
Ռ Ցակ. է. 4։
Ս գ Թագ. իա. 19։
Վ Ծն. գ. 18։

Տ Գլ. լգ. 9։
Ր ԵԲԸ. Ռամի
Ց Ծն. իբ. 21։

3 Աստուածմէ աւելի ինքզինք կ'արդարացնէր։ Եւ
իր բարկութիւնը բորբոքեցաւ անոր երեք բարե-
կամներուն դէմ, որովհետեւ պատասխան չգտան,
4 *ու փոխանակ Յոբը յանցաւոր հաներեցին։* Ու Եղի-
ուա Յոբի խօսքերուն չհնազանդած ատակեր էր, որով-
5 *հետեւ անոնք իրմէ ծեր էին։* Բայց երբ Եղիուա
տեսաւ որ այն երեք մարդոց բերանը ա՛լ պա-
տասխան չմնաց, իր բարկութիւնը բորբոքեցաւ։
6 Ա՛ն առեն Բառզացի Բարաքիէլի որդին Եղիուա
պատասխան տալով ըսաւ,
Ես տարիքով փոքր եմ, դուք շատ ծեր էք,
Անոր համար եղայ, ու դիտցածս ձեզի
յայտնելու վախցայ.
7 *Ըսի թէ †երկար կեանքը՝ թող խօսի,*
Ու տարիներուն շատութիւնը թող իմաստու-
թիւնը դիտցնէ.
8 *Բայց մարդուն ներսիդին հոգի կայ,*
*Ու *Ամենակարողին շունչը անոնց հանճար կու-*
տայ։
9 *Երէցները մեծերը իմաստուն չեն,*
Ու ծերերը դատաստան չեն հասկնար։
10 *Անոր համար ըսի, Ինձի մտիկ ըրէ,*
Որպէս զի ես ալ իմ դիտցածս պրպտեմ։
11 *Ա՛հա ես ձեր խօսքերուն սպասեցի,*
Ձեր փաստերուն ականջ դրի,
Մինչեւ որ դուք խօսքերը քննեցիք։
12 *Ես ձեզի ալէկ ուշադրութիւն ըրի,*
Եւ ահա ձեզմէ մէկը չկայ, որ Յոբը յանդիմանէ,
Ու անոր խօսքերուն պատասխան տայ։
13 *Չըլլայ որ ըսէք Թէ Իմաստութիւն գտանք.*
Աստուած է որ զանիկա կը յաղթէ, և ոչ Թէ
մարդ։
14 *Անիկա իր խօսքերը ինծի դէմ չպատրաստեց,*
Ես ալ ձեր խօսքերուն համեմատ անոր պատաս-
խան պիտի չտամ։
15 *Անոնք սպշեցան, ալ պատասխան չտուին,*
Անոնց խօսքերը հատան։
16 *Ու ես սպասեցի, մինչեւ որ ալ բան մը չըսին,*
Մնացին ու ալ չկրկնեցին։
17 *Ես ալ իմ կարգիս պատասխան տամ,*
Ես ալ իմ դիտցածս պրպտեմ։
18 *Վասն զի խօսքերով լեցուն եմ,*
Իմ ներսիդիս եղած հոգին զիս կը ստիպէ։
19 *Ա՛հա որովայնս չբացուած գինիի պէս է.*
Նոր սիւկերու պէս պատռելու վրայ է։
20 *Պրպտեմ որպէս զի շունչ առնեմ,*
Շրթունքներս բանամ ու պատասխան տամ։
21 *Ա՛զէ, Եմ‡կո՛ւն աչառութիւն չընեմ.*
Ու մարդո՛ւ մը շողոքորթութիւն չընեմ.
22 *Գիտցի չեմ գիտեր շողոքորթութիւն ընել.*
Զիս Ստեղծողը շուտով զիս պիտի վերցնէր։

ԳԼ. ԼԳ

1 *Եղիուա հեզութեամբ իր անձը Աստուծոյ տէր կը դնէ,*
Ցոբի հետ վիճաբանելու համար. 8 *Աստուած կ'արդա-*
րացնէ, ըսելով թէ Անիկա մեծ ըլլալով իր գործերը մար-
դուն իմացնելու պարտաւորութիւն չունի. 14 *կը հաս-*
տատէ թէ Աստուած ապաշխարելու կը կանչէ մարդը տա-
ռապանքներով, 19 *նեղութիւններով,* 23 *և իր պատգամա-*
ւորներով։ 31 *Եղիուա կը յորդորէ Ցոբը որ ականջ դնէ։*

Բայց, տղէ, ալ Յոբ, իմ խօսքս մտիկ ըրէ,
Ու ամէն բաներուս ականջ դիր։
2 Ա՛հա հիմա բերանս կը բանամ,
Ու† լեզուս քիմքիս տակ կը խօսի.
3 Խօսքերս արդար ուղղութեամբ պիտի ըլլան,
Ու շրթունքներս զուտ իմաստութիւն պիտի
խօսին։
4 ¯Ջիս Աստուծոյ Հոգին առեղծեց,
Ու Ամենակարողին շունչը ինծի կեանք տուաւ։
5 Եթէ կրնաս, պատասխան տուր ինծի,
Պատրաստուելով դիմացս կայնէ։
6 ԲԱ՛հա ես քու բոլորիդ համեմատ Աստուծոյ հա-
մար եմ։
Ես ալ հողէն առեղծուեցայ։
7 ‡Ա՛հա իմ երկիւղս քեզ պիտի չզարհուրեցնէ,
Ու իմ *ձեռքս քու վրադ պիտի չծանրանայ։
8 Արդարեւ ականջիս լսեր,
Ու խօսքերուդ ձայնը լսեցի, ¯ը ըսէր,
9 ¯Ես մաքուր եմ՝ ա՛ռանց յանցանքի.
Ես անարատ եմ, ու իմ վրաս անօրէնութիւն
չկայ.
10 Ա՛հա անիկա վրաս պատճառներ կը գտնէ,
Ինձի իբրեն թշնամի կը սեպէ.
11 Ոտքերս կոճղերու մէջ կը դնէ,
Իմ բոլոր շաւիղներս կը դիտէ։
12 Ա՛հա քեզի պատասխան կու տամ՝ որ այս բանին
մէջ իրաւունք չունիս,
Վասն զի Աստուած մարդէն մեծ է։
13 Անոր հետ ինչո՞ւ Ինկը վիճիս.
Որովհետեւ անիկա չունի իր բոլոր գործերուն համար
պատասխան տուր։
14 ըՅիրաւի Աստուած մէկ անգամ կամ երկու ան-
գամ կը խօսի,
(Թէեւ մարդը ուշադրութիւն չընէր,)
15 Երազի մէջ, գիշերուան տեսիլքի մէջ,
Երբ խորունկ քուն մը կ'իյնայ մարդոց վրայ,
Ու անոնք էրէնց անկողիններուն մէջ կը քնանան,
16 Ան առեն մարդոց ականջները կը բանայ,
Ու անոնց խրատը կը կնքէ,
17 Որպէս զի մարդը †էն գործէն դարձնէ,
Ու մարդէն հպարտութիւնը †արգիլէ։
18 Անոր հոգին գերեզմանէն կը պահէ,
Ու կեանքը՝ որպէս զի սրով չմեռնի։

† Գլ. ժե. 10։
† Եբր. Օրկրը
* գ Թագ. գ. 12, գ. 29։ Գլ. Լե. 11։ Լը. 36։ Առակ. բ.6։ Ժող. բ. 26։ Դան. ա. 17։ բ. 21։ Մատ. ժա. 25։ Յակ. ա. 5։
ա Կոր. ա. 26։
ը Երեմ. Թ.–23։ ա Կոր. ա.29։
Ե Գ.Ես. ԺԹ. 15։ բ Օր. ա. 17։ Ժզ. 19։ Առակ. իդ. 23։ Մատ. իբ. 16։ ——
ա Յն. բ. 7։
Բ Գլ. Թ. 34, 35։ Ժգ. 20, 21։ լա. 35։
‡ Գլ. Թ. 34։ Ժգ. 21։
• Կամ, բեռս
* Գլ. Թ. 17։ Ժ. 7։ Ժա. 4։ Ժզ. 17։ իգ. 10, 11։ իե. 5։ իթ. 14։ լա. 1։
ա Գլ. Ժգ. 24։ Ժզ. 9։ Ժթ. 11։
ը Գլ. Ժգ. 27։ Ժզ. 16։ լա. 4։
Ե Ես. խե. 9։
Բ Գլ. լա. 5։ Մագ. կբ. 11։
Ը Թուա. Ժբ. 6։ Գլ. գ. 13։
‡ Գլ. լգ. 10, 15։
† Եբր. ծածկէ

19 Եւ մարդը իր անկողինին մէջ ցաւով կը պատժուի,
Եւ իր ոլոր ոսկորները սաստիկ ցաւով։
20 Այն առեն հանոր անձը հացէն՝ կը զզուի,
Եւ անոր հոգին՝ փափաքելի կերակուրէն։
21 Անոր մարմինը այնպէս կը հալի որ ալ չերեւնայ,
Ու անոր չերեւցած ոսկորները դուրս կ'ելլեն։
22 Անոր անձը գերեզմանին կը մօտենայ,
Ու անոր կեանքը՝ կորուստի։
23 Եթէ անոր քով թարգման պատգամաւոր մը ըլլայ,
Հազարէն մէկը,
Որ անոր ուղղութիւնը մարդուն իմացնէ,
24 Այն առեն անոր ողորմելով պիտի ըսէ,
Ազատէ զանիկա՝ որպէս զի գերեզմանը չիջնէ.
Ես քաւութիւն մը գտայ։
25 Անոր մարմինը տղու մարմինէն աւելի փափուկ պիտի ըլլայ,
Ո՛ր անիկա իր մանկութեան օրերուն պիտի դառնայ։
26 Աստուծոյ պիտի աղաղակէ, ու Աստուած զանիկա պիտի ընդունի,
Ու անոր երեսը ուրախութեամբ պիտի տեսնէ.
Քանզի Անիկա պիտի հատուցանէ մարդուն՝ անոր արդարութեանը համեմատ։
27 Անիկա մարդոց վրայ կը նայի.
Ու երբ ՚ոմն ՚ըսէ, Մեղք գործեցի ու իրաւունքը սւրեցի,
Ու ոսիկա Էինծի օգտակար չեղաւ,
28 Այ՛ անոր հոգին կ'ազատէ, որպէս զի գերեզմանը չիջնէ.
Ու անոր կեանքը լոյսը կը տեսնէ։
29 Ահա Աստուած այս ամէն բաները
Երկու երեք անգամ մարդուն կ'ընէ,
30 Որպէս զի անոր հոգին գերեզմանէն դարձնէ,
Որպէս զի ապրողներուն լուսով լուսաւորուի։
31 Ականջ դիր, ով Յոբ, ինծի մտիկ ըրէ,
Լուռ կեցիր որպէս զի ես խօսիմ։
32 Եթէ բանիլիք ունիս՝ ինծի պատասխան տուր.
Զրուցէ, վասն զի քեզ արդարացնելու կը փափաքիմ։
33 Եթէ ոչ՝ դինծի մտիկ ըրէ,
Լուռ կեցիր, որպէս զի ես քեզի իմաստութիւն սորվեցնեմ։

ԳԼ. ԼԴ

Այն առեն Եղիուա իր խօսքը շարունակելով ըսաւ,
2 Ով իմաստուններ, իմ խօսքերս մտիկ ըրէք,
Եւ դուք, ով գիտուններ, ինծի ականջ դրէք։
3 Քանզի ականջը խօսքերը կ'որոշէ,
Ինչպէս քիմքը կերակուրին համը կ'առնէ։
4 Իրաւունքը մեզի ընտրենք,
Մեր մէջ գիտնանք թէ ո՛ր բանը պէտք է։
5 Որովհետեւ Յոբ ըսաւ,
Ես արդար եմ,
Բայց Աստուած իմ իրաւունքս մէկդի ձգեց։
6 Մինթէ իմ իրաւունքս պիտի ստե՞մ.
Իմ վէրքս մնհալելի է, թէեւ յանցանք չունիմ։
7 Յոբի պէս մարդ ո՞վ կայ,
Որ հպհպութիւնը ջուրի պէս կը խմէ.
8 Որ անօրէնութիւն գործողներուն հետ ընկերութեամբ կը պտտի,
Ու Աստուածեան մարդոց հետ կը քալէ.
9 Վասն զի ըսաւ,
Աստուծոյ հաճոյ ըլլալն մարդուս օգուտ մը չկայ։
10 Ասոր համար ինծի մտիկ ըրէք, ով իմաստուններ,
Եւ՞ թա՛ւ լիցի որ Աստուծոյ քով չարութիւն,
Ու Ամենակարողին քով անօրէնութիւն ըլլայ։
11 Որովհետեւ Անիկա մարդուն ըրածին համեմատ կը հատուցանէ,
Ու ամէն մարդուն իր ճամբուն համեմատ դանել կու տայ։
12 Արդարև Աստուած անօրէնութիւն չընէր,
Ու Ամենակարողը իրաւունքը չծռեր։
13 Երկիրը ո՞վ յանձնեց անոր,
Ու բոլոր աշխարհը ո՞վ կարգի դրաւ։
14 Եթէ իր սիրտը դոյպէս ուզէր՝
Մարդը հոգին ու շունչը իրեն կը ժողվէր։
15 Այն ատեն համէն մարմին միասին կը մեռնի,
Ու մարդը հող կը դառնայ։
16 Հիմա եթէ ընտրողութիւն ունիս՝ ոսիկա մտիկ ըրէ.
Խօսքերուս ձայնին ականջ դիր։
17 Մինթէ արդարութիւնը աւազը կրնա՞յ իշխել,
Կամ արդար Հզօրը յանցաւոր կրնա՞ս դանել,
18 Այն որ թագաւորին կ'ըսէ՝ թէ Եղեռնապարտ ես,
Ո՛ր ազնուականներուն՝ թէ Զար մարդերէ ես.
19 Այն որ իշխաններուն դաչտաւորութիւն չըներ,
Ու Հարուստը աղքատէն աւելի չդնահատեր,
Որովհետեւ դանոնք ամէնն ալ իր ձեռքերուն գործն են։

1 Եղիուա կը յանդիմանէ Յոբը, քանզի Աստուծոյ վրայ անիրաւութիւն կը դնէր։ 10 Կը հաստատէ թէ Աստուած Ամենակարողը չկրնար անիրաւ ըլլալ։ 31 Մարդը պարտի խոնարհիլ Աստուծոյ առջեւ։ 34 Եղիուա Յոբը կը յանդիմանէ։

է Սաղ. ծէ. 18։
ը Բ Թագ. ժբ. 13։ Առակ. իբ. 13։ Դատ. ժե. 21։ ա Ցռվհ. ա. 9։
թ Հռոմ. դ. 21։
ժ Նա. ու. 17։
ի Հմր. 28։ Սաղ. ծդ. 13։
հ Սաղ. լդ. 11։ ——
ձ Գլ. դ. 30։ ժբ. 11։
ղ Գլ. լդ. 9։

ճ Գլ. իէ. 2։
մ Գլ. թ. 17։
յ Եբր. նեռաս. Գլ. գ. 4։ ժդ. 13։
ն Գլ. ժե. 16։
շ Գլ. թ. 22, 23, 30։ լե. 3։ Մաղ. գ. 14։
ո Ծն. ժբ. 25։ բ Օր. իբ. 4։ բ Մն. ժթ. 7։ Գլ. ը. 3։ լդ. 23։ Սաղ. ղբ. 15։ Հռոմ. թ. 14։
չ Սաղ. կբ. 12։ Առակ. իդ. 12։ Երեմ. իբ. 19։ Եզեկ. լդ. 20։ Մատ. ժդ. 27։ Հռոմ. բ. 6։ բ Կոր. ե. 10։ ա Պետ. ա. 17։ Յայտ. իբ. 12։
պ Գլ. ը. 3։
ր Եբր. առաք դնէ
ս Սաղ. ծդ. 29։

տ Ծն. գ. 19։ Ժող. ժբ. 7։
վ Տես Ծն. ժը. 25։ բ Թագ. իդ. 3։
ր Ել. իբ. 28։
ց Կամ, կրնա՞յ մէկը թագաւորին ըսել
ւ բ Օր. ժ. 17։ բ Մն. ժթ. 7։ Գոր. ժ. 34։ Հռոմ. բ. 11։ Գաղ. բ. 6։ Եփես. գ. 9։ Կող. գ. 25։ ա Պետ. ա. 17։
փ Գլ. լա. 15։

20 Մէկ վայրկեանի մէջ պիտի մեռնին,
Ու հկէպիշխերուան առեն ժողովուրդը խռովութեան մէջ իյնալով՝ պիտի անցնին.
Ու զօրեղները պիտի վերցուին՝ առանց ձեռքը անոնց դպչելու։
21 Վասն զի Անոր աչքերը մարդուն ճամբաներուն վրայ են,
Ու անոր ամէն քայլերը կը տեսնէ։
22 Ոչ խաւար կայ և ոչ մահուան շուք՝
Որ անօրէնութիւն գործողները հոն պահուին։
23 Վասն զի մարդուս վրայ ||երկար քննութիւն չըներ".
Երբ անիկա Աստուծոյ առջև դատաստանի կ'երթայ։
24 §Անխնայելի կերպով՝ զօրաւորները կը կտրէ,
Ու անոնց տեղը ուրիշներ կը հաստատէ։
25 Գոնէ անոնց գործերը գիտէ,
Ու գիշերով տակնուվրայ կ'ընէ, ու կը խորտակուին։
26 Անոնց ամբարիշտ ըլլալուն համար՝
**Ամէնուն առջև" զանոնք կը զարնէ։
27 Որովհետև *անոր հետևելէն ամէն գաշուեցան,
Ու *անոր ճամբաները բնաւ չճանչցան.
28 Մինչև որ †աղքատին աղաղակը անոր հասցուցին,
Ու անիկա Նրկիւղներուն աղաղակը լսեց։
29 Եթէ անիկա հանդարտութիւն տայ,
Ո՞վ կրնայ նեղութիւն տալ.
Ու եթէ անիկա երեսը պահէ,
Ո՞վ կրնայ զանիկա տեսնել.
Ո՛ ազգի մը և թէ՛ մարդու մը.
30 Որպէս զի կեղծաւոր մարդը չթագաւորէ,
Ու "ժողովուրդին որոգայթ չըլլայ։
31 Արդարև պէտք է Աստուծոյ ըսել,
ՆՊատիժ կրեցի, ալ չպատուիրեմ չեմ ըներ.
32 Ջուտածս դուն ինծի ասրվեցուր,
Եթէ ամբարշտութիւն գործեցի, ալ չեմ գործեր։
33 Արդեօք ††քու ուզածիդ պէս պիտի հատուցանէ՞, որ հակառակ կը կենաս.
Գոնէ դուն ընտրելու ես, և ոչ թէ ես.
Ուրեմն ինչ որ գիտես, խօսէ։
34 Իմաստունները պիտի ըսեն ինծի հետ.
(Ու գիտուն մարդը որ ինծի մտիկ կ'ընէ,)
35 "Յոբ խելացութիւնով չպրսեցաւ,
Ու անոր խօսքերը իմաստութեամբ չեն։
36 Իմ փափաքս այս է, որ Յոբ մինչև վերջը փորձուի.
Վասն զի ամբարիշտ մարդոց ‡‡պէս պատասխաններ տուաւ։

37 Գոնէ իր մեղքին վրայ ապստամբութիւն կ'աւելցնէ.
Մեր մէջ ծափ կը զարնէ,
Ու Աստուծոյ դէմ իր խօսքերը կը շատցնէ։

ԳԼ. ԼԵ

1 Եղիուա կը ցուցնէ թէ պէտք չէ որ մարդը Աստուծոյ հետ բաղդատուի. որովհետև մեր պէտութիւնը ու դէշութիւնը չկրնար անոր հասնիլ։ 9 Մարդիկ իրենց նեղութեանը մէջ շատ անգամ կ'ապստակեն, բայց անոնց նեղութիւնները չլսուիր, քանի առանց հաւատոյ է։

Դարձեալ Եղիուա իր խօսքերը շարունակելով ըսաւ,
2 Արդեօք իրաւունքո՞վ ըլլալ կը կարծես ասիկա,
Որ ըսիր թէ ես Աստուծմէ աւելի արդար եմ՝
3 Գոնէ "դուն ըսիր, Թեզի ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ.
Մեղքէս աւելի ինչ կը վաստկիմ։
4 Ես քեզի պատասխան կու տամ՝
Նաև ‡քեզի հետ քու բարեկամներուդ։
5 §Երկինք նայէ ու տես.
Ամպերը դիտէ, որոնք քեզմէ աւելի բարձր են։
6 Եթէ դուն մեղք գործես, *Անոր դէմ ինչ բան կ'ընես,
Ու երբ քու անօրէնութիւններդ շատնան, Անոր ի՞նչ կ'ընես։
7 Եթէ արդար ես անոր ինչ կու տաս,
Կամ անիկա քու ձեռքէդ ինչ կ'առնէ։
8 Քու ամբարշտութիւնդ քեզի պէս մարդուն՝
Ու արդարութիւնդ մարդու որդիին կը ջրէ։
9 ՆԱնիրաւութիւններուն շատութենէն կը բողքեն,
Բռնաւորներուն բազուկին համար կ'ապստակեն։
10 Բայց Դ'ոչ չըսեր թէ †Ջիս առեղծող Աստուածը ո՞ւր է,
–Ան որ գիշերուան մէջ երգեր կու տայ,
11 Ան որ մեզ երկրի անասուններէն աւելի Ընդունայն,
Ու երկինքի թռչուններէն աւելի իմաստուն կ'ընէ։
12 *Հոն չարերուն հպարտութեանը համար ‡կ'ապստակեն,
Բայց Աստուծոյ պատասխան չտայ"։
13 §Արդարև Աստուած ունայնութիւն մտիկ չըներ,
Ու Ամենակարողը անոր չնայիր։
14 Ու թէև կ'ըսես թէ Զանիկա չես տեսներ,
Բայց դատաստան կայ անոր առջև, ու Անոր յուսա։
15 Եւ հիմա †իր բարկութեանը բրածը բան մը չէ,
Ու անօրէնութիւնը աստիկ քննած չէ.
16 ¦Ուստի Յոբ իր բերանը զուր տեղը բանալով
Անգիտութեամբ խօսքեր կը շատցնէ

ե Ել. ժբ. 29, 30։
զ Բ Մն. ժդ. 9։ Գլ. լա. 4։ Սապ. լէ. 15։ Առակ. ե. 21։ ժե. 3։ Երեմ. ժդ. 17։ լբ. 19։
է Սապ. ձլթ. 12։ Ամոս գ. 2, 3։ Երր. դ. 13։
|| Եբր. ալ չդներ
§ Կամ, Անթիւ
ը Դան. բ. 21։
ի Եբր. Տեսնողներուն տեղը
ձ ա Թագ. ժե. 11։
ղ Սապ. իբ. 5։ Ես. ե. 12։
ն Գլ. լե. 9։ Յակ. ե. 4։
շ Ել. իբ. 23։
ո Տես գ Թագ. ժբ. 28, 30։ դ Թագ. խա. 9։
չ Դան. թ. 7—14։
†† Եբր. քու փոխդ
ջ Գլ. լե. 16։
‡‡ Կամ, կողմէն
ռ Գլ. խա. 15։ լէ. 9։
տ Գլ. Թ. 4։
ր Առակ. ը. 36։ Երեմ. է. 19։
ց Գլ. իբ. 2, 3։ Սապ. ժզ. 2։ Առակ. Թ. 12։ Հառաչ. ժա. 35։
ու Ել. բ. 23։ Գլ. լէ. 28։
փ Ես. ծա. 13։
ք Սապ. խբ. 8։ Հբ. 6։ Հեթ. 5։ Գար. ժզ. 25։
և Սապ. ղէ. 12։
֊ Կամ, Հոն կ'ապստակեն, բայց Աստուծոյ պատասխան չտայ երբեմն հպարտութեանը համար։
ֆ Առակ. ա. 8։
ֆ Գլ. իե. 9։ Առակ. ժե. 29։ Ես. ա. 15։ Երեմ. ժա. 11։
և Գլ. Թ. 11։
օ Սապ. լե. 5, 6։
ֆ Սապ. ձԹ. 32։
ֈ Գլ. լէ. 35, 37։ լը. 2։ —

ԳԼ. ԼԶ

1 Եղիա կը ցուցնէ թէ Աստուած արդար է իր ճամբաներուն մէջ, 16 և թէ Յոբի մեզքերը Աստուծոյ օրհնութիւններուն արգելք կ'ըլլան։ 24 Աստուծոյ գործերը մեծարելի են։

Ու Եղիուա շարունակելով՝ ըսաւ,
2 Քիչ մը համբերէ՛ ինծի, ու ես քեզի յայտնեմ,
Որ Աստուծոյ համար ուրիշ խօսելիք ալ ունիմ։
3 Գիտութիւնս հեռուէն պիտի առնեմ,
Ու արդարութիւնը Սաղմոսիս ընծայեմ։
4 Ինծի՛ն իմ խօսքերս սուտ չեն.
Գիտութեամբ կատարեալ մէկը քու քովդ է։
5 Ահա Աստուած հզօր է, բայց ո՛չ ալ չարհամարհէր,
Անիկա հզօր է իր սրտին զօրութիւնով։
6 ¯Անիկա ամբարիշտը չապրեցնէր,
Ու նեղեալներուն իրաւունք կ'ընէ.
7 ⁋Արդարներուն վրայէն աչքերը չվերցնէր,
Ու զանոնք յաւիտեան կը նստեցնէ, ու կը բարձրանան։
8 Ու անոնք ¯եթէ շղթաներով կապուած՝
Նշաւակութեան կապերուն մէջ բռնուին,
9 Անի՛ն անոնց կը յայտնէ իրենց գործերը,
Ու իրենց յանցանքներուն շռնալը։
10 Նաև Հանոնց ականջը կը բանայ, որպէս զի խրատ ընդունին,
Եւ անոնց կը պատուիրէ որ անօրէնութենէ դառնան։
11 եթէ անոնք հնազանդելով՝ անոր ծառայութիւն ընեն,
Օրերնին բարութիւնով, ու տարիներնին ուրախութիւնով կ'անցնեն։
12 Բայց եթէ անոնք հնազանդութիւն չընեն, սուրէ պիտի անցնին,
Ու առանց գիտութեան պիտի մեռնին։
13 Եւ անոնք որ սրտով կեղծաւոր են, էրճնց վրայ Էտրկութիւն կը դիզեն.
Երբ զանոնք կապէ, անոր չեն աղաղակեր։
14 ¤Անոնց անձը երիտասարդութեան մէջ պիտի մեռնի
Ու անոնց կեանքը պիղծերուն մէջ պէտք վախճանի։
15 Աղքատը կ'ազատէ իր թշուառութենէն ատեն,
Ու նեղութեան մէջ անոր ականջը կը բանայ։
16 Քեզ ալ նեղութենէ պիտի ազատէր,
Ու ⁂Նպէսի Էրընդարձակութեան բերէր, ուր նեղութիւն չկայ.
Ու ձքու սեղանդ դրուածը էպարտութեամբ լեցուն պիտի ըլլայ։
17 Բայց էրէ դուն չարին փուռը *պաշտպանեցիր,
Իրաւունքն ու դատաստանը էրէ պիտի բռնեն։
18 Որովհետեւ բարկութիւն կայ, չըլլայ որ հարուածով մը քեզ վերցնէ.
Այն ատեն Հմեծ փրկանքը քեզ չկրնար ազատել։
19 ԷՄխէթ անիկա քու հարստութիւնդ բանի մը տեղ կը դնէ՞,
Ոչ ոսկին ու ոչ մեծ զանձերը քեզ կրնան հարթել։
20 Մի փափաքիր այն գիշերին
Որուն մէջ ժողովուրդները իրենց տեղէն տանուբերդմամբ կ'ելլան"։
21 Զգուշացիր ⁋անօրէնութեան դառնալէ.
Վասն զի դուն նախկա թշուառութենէ աւելի ընտրեցիր։
22 Ահա Աստուած իր զօրութիւնով ‡բարձրացեալ է".
Հո՞վ կրնայ անոր պէս սորվեցնել։
23 ›Անոր *ճանբան ո՞վ որոշեց անոր,
Եւ հո՞վ բսաւ անոր թէ Դուն անիրաւութիւն գործեցիր։
24 Մխաբդ պահէ որ ‡մեծարես անոր գործերը՝
Զորոնք մարդիկ ‖կը տեսնեն։
25 Ամէն մարդ կը տեսնէ զանոնք,
Իւրաքանչիւր ոք հեռուէն կը դիտէ։
26 Ահա Աստուած մեծ է, ու մենք ²չենք գիտեր.
Եւ ³անոր տարիներուն համրանքը անքննելի է։
27 Վասն զի ›ջուրերուն կաթիլները կը քաշէ.
Անոնք իր գոլորշիէն անձրեւ կը թափեն,
28 ›Զոր ամպերը վազեցնելով
Մարդոց վրայ առատօրէն կը կաթեցնեն։
29 Բայց ընաւ մէկը ամպերուն տարածումը
Ո՞ր անոր վրանին գրգռումը կրնա՞յ հասկնալ։
30 Ահա ¯անոր վրայ իր լոյսը կը տարածէ,
Ու ծովուն խորութիւնը կը ծածկէ։
31 ›Ժողովուրդները այս բաներով §կը դատէ,
Ո՞ր առատօրէն կերակուր կու տայ։
32 Ափովը **կայծակը կը ծածկէ,
Ու անոր հրաման կու տայ, թէ ո՛ր պիտի զարնէ։
33 Ը††Անոր կը ցուցնէ իր բարեկամը.
Անօրէնութեան դէմ բարկութիւն կը դիզուի՞։

ԳԼ. ԼԷ

1 Եղիուա իր խօսքը շարունակելով կը հաստատէ թէ պէտք է Աստուծմէ վախնալ՝ անոր մեծ գործերուն համար, 15 և թէ անոր խնամատարութիւնը անքննելի է իր գործերուն մէջ։

Աստ համան ալ սիրտս կը դողայ,

¯ Գլ. Թ. 4։ ժբ. 13, 16։ լէ. 23։ Սապ. պԹ. 4։
⁋ Սապ. լդ. 18։ լզ. 15։
՛ Սապ. ճժգ. 8։
՝ Սապ. ճէ. 10։
՞ Գլ. լզ. 16, 23։
՟ Գլ. խ. 13։ Ես. ա. 19, 20։
՚ Հառվ. բ. 5։
՛ Գլ. ժէ. 32։ իբ. 16։ Սապ. ձե. 23։
՝ Սապ. ժբ. 19։ լա. 8։ ճժբ. 5։
՞ Սապ. իգ. 5։
՟ Սապ. լզ. 8։
՚ ԵԲՐ. կատարեցիր
՛ Սապ. խԹ. 7։
՝ Առակ. ժա. 4։
՞ ԵԲՐ. կը վերնան
՟ Սապ. կգ. 18։
՚ Տես ԵԲՐ. ժա. 25։
՛ կամ, կը բարձրացնէ
՝ Ես. խ. 13, 14։ Հառվ. ժա. 34։ ա կոր. բ. 16։
՞ Գլ. լդ. 13։
՟ Գլ. լդ. 10։
՚ Սապ. դբ. 5։ Յայտ. ժե. 3։
‖ կամ, կ'ելբգնեն։
՛ ա կոր. ժգ. 12։
՝ Սապ. զ. 2։ ծբ. 24, 27։ Երբ. ա. 12։
՞ Սապ. ճխէ. 8։
՟ Առակ. գ. 20։
՚ Գլ. լէ. 3։
՛ Գլ. լէ. 13։ լբ. 23։
§ կամ, կը խնամէ
՝ Սապ. ճլգ. 25։ Գոր. ժգ. 16։
՞ ԵԲՐ. լոյսը
՟ գ Թագ. ժբ. 41, 45։
՚՚ կամ, անոր չտեսնելը անոր համար լաւ կու տայ, խաչինքն ալ ելլող ամպերը համար

Ու իր տեղէն կ'երերայ։
2 Անոր ձայնին որոտումէն
Ու անոր բերնէն ելած շառաչիւնէն մոխիր ըրէք։
3 Բոլոր երկինքի տակ կը պրկէ զանիկա,
Ու անոր լոյսը՝ մինչեւ երկրի ծայրերը։
4 Անոր ետեւէն ՚մեծ ձայն մը կ'ելլէ,
Իր վեհափառութեան ձայնով կ'որոտայ,
Ու իր ձայնը լսուելէն ետեւ չուշացներ զանոնք։
5 Աստուած իր ձայնով սքանչելի կերպով կ'որոտայ,
Ու– Իայնպիսի մեծ բաներ կ'ընէ՝ զորոնք մենք չենք կրնար հասկնալ։
6 Վասն զի Ձմրեկիա կ'ըսէ ձիւնին, Երկրի վրայ եղիր,
Նաեւ առատիկ անձրեւին ու իր զօրութեանը առատիկ անձրեւներուն։
7 Անիկա ամէն մարդու ձեռքը կը կնքէ,
ՐՈրպէս զի իր ստեղծած բոլոր մարդիկը հասկնան։
8 Գազաններուը էորջերնին կը մտնեն,
Ու պըրկոնուն մէջ կը բնակին։
9 Հարաւէն փոթորիկ կու գայ,
Ու հիւսիսէն ցուրտ։
10 ՚Աստուծոյ շունչէն սառնամանիք կը տրուի,
Ու ջուրերուն լայնութիւնը կը նեղնայ։
11 Նաեւ պարզութիւնը մէգը կը փարատէ.
Անոր լոյսը ամպը կը ցրուէ։
12 Անոր խորհրդովը սեղէ սեղ կը փոխադրուին,
Որպէս զի աշխարհի երեսը՝ երկրի վրայ անոր բոլոր Էհրամանը ըրածը կատարեն։
13 ԸՋանոնք կը բերէ՝ թէ՛ խրատի համար,
ԷԹէ՛ իր երկրին համար և ԺԹէ՛ շնորհքի համար։
14 Ով Յոբ, այս ըսածս մտիկ ըրէ.
Կայնէ ու ԷԱստուծոյ սքանչելիքներուն վրայով մտածէ։
15 Գիտե՞ս թէ Աստուած ինչպէս կը կարգաւորէ զանոնք,
Եւ իր ամպէն լոյս կը փայլեցնէ։
16 ՏԳիտե՞ս ամպերուն հաւասարակշռութիւնը,
Ու Էհմնաութեամբ կատարեալ եղողին սքանչելիքները։
17 Երկիրը հարաւային հովէն հանգստացուցած ժամանակը,
Գիտե՞ս թէ ինչո՛ւ համար քու հանդերձներդ կը տաքնան։
18 Անոր հետ միասի՞ղ ծածկեցիր երկինքը,
Որ ամուր է թափծու հայելիի պէս։
19 Սորվեցուր մեզի թէ ինչ պիտի ըսենք անոր.
Վասն զի մեզ ամէնաթեան պատճառաւ չենք կրնար մեր խօսքը կարգաւորել։

20 Եթէ ես խօսելու ըլլամ, պիտի պատմուի՞ Անոր,
Եթէ մէկը պրուցէ, անշուշտ պիտի կլլուի։
21 Ու հիմա ալ չեն կրնար նայիլ, երբ երկինք կը փայլատակէ.
Բայց հովը կ'անցնի, ու զանիկա կը սրբէ։
22 Ա՛ից հիւսիսէն ոսկեայ պե՞ս ըլլ կու գայ.
Աստուծոյ քով սոսկալի փառաւորութիւն կայ։
23 Անիկա ամենակարող է, չենք կրնար հասկնալ զանիկա.
Հմտեծ է զօրութեամբ, դատաստանով ու շատ արդարութեամբ,
Ու ՞չի՛ն ՚պրկանք չընէր։
24 Անոր համար մարդիկ պիտի վախնան անկէ.
ՂԱրտաւ իմաստուններուն դէմնաւ չնայիր։

ԳԼ. ԼԸ

1 Աստուած կը կանչէ Յոբը որ իր հարցմանքներուն պատասխան տայ։ 4 Աստուած իր մեծամեծ գործերը յիշելով կը յանդիմանէ Յոբի ագխտութիւնը ու տկարամտութիւնը։

Ա՚յն ատեն ԵՀովա ՚փոթորիկին մէջէն պատասխան տալով Յոբի՝ ըսաւ,
2 Բո՞վ է ատիկա՝ որ Էանիմաստ խօսքերով
Խորհուրդը կը նսեմացնէ։
3 ՚Հիմա կորիճի պէս մէջքդ պինդ.
Քեզի հարցնեմ՝ և քու գիտցածդ ինծի իմացնես։
4 Բո՞ւր էիր դուն՝ երբես երկրի հիմերը կը դնէի.
Ըսէ ինծի՝ եթէ իմաստութեան տէրէկութիւն ունիս։
5 Եթէ գիտես՝ ըսէ, ո՞վ դրաւ անոր չափերը,
Կամ թէ անոր վրայ լարը ո՞վ քաշեց։
6 Անոր հիմերը ինչի՞ վրայ հաստատուած են,
Կամ թէ անոր անկիւնին քարը ո՞վ դրաւ,
7 Երբ առաւօտեան աստղերը միասեղ փառաբանութիւն կ'ընէին,
Ու երբ ՚Աստուծոյ բոլոր որդիները ցնծութեամբ կ'աղաղակէին։
8 ԷՆաև ծովը որովայնէն յարձակելով ելած ժամանակը
Ո՞վ դոցեց զանիկա դռներով,
9 Երբ ամպը անոր հանդերձ դրի,
Ու մէգը խանձարուր,
10 Եւ Ըանոր վրայ իմ հրամաններս հաստատելով
Անոր փականք ու դռներ դրի,
11 Ու ըսի անոր, Մինչեւ հոս գաս ու անդին չանցնիս,
Եւ քու ալիքներուդ հպարտութիւնը հոս ԸպատԱրի։

ա Սաղ. խթ. 3։ կը. 33։
բ Գլ. ե. 9։ ը. 10։ լզ. 26։ Յոբ. ժե. 3։
գ Սաղ. ճխէ. 16, 17։
դ Սաղ. ճը. 27։
ե Սաղ. ճղ. 22։
զ Գլ. լը. 29, 30։ Սաղ. ճխէ. 17, 18։
է Սաղ. ճխը. 8։
ը Նե. ը. 18, 23։ ա Թագ. ժբ. 18, 19։ Նգր. ժ. 9։ Գլ. իզ. 31։
թ Գլ. լը. 26, 27։
ժ ր Թագ. խա. 10։ գ Թագ. ժբ. 45։
ի Սաղ. ճժա. 2։
լ Գլ. լզ. 29։
խ Գլ. լզ. 4։
ծ Ծն. ա. 6։ Ես. խգ. 24։
կ ա Տիմ. գ. 16։
հ Գլ. լզ. 5։
ձ Կամ, պատասխան չտալ

ղ Մատ. ժ. 28։
ճ Մատ. ժա. 25։ ա Կոր. ա. 26։
մ Կամ, մէկը բնաւ չկրնար տեսնել զանիկա։

ն Ել. ժը. 16, 18։ գ Թագ. ժը. 11։ Եզեկ. ա. 4։ Նաե. ա. 3։
շ Գլ. լդ. 35։ խգ. 3։
ո ա Տիմ. ա. 7։
չ Գլ. խ. 7։
պ Սաղ. ճդ. 5։ Առակ. ը. 29։ լ. 4։
ջ Գլ. ա. 6։
ռ Ծն. ա. 9։ Սաղ. լգ. 7։ ճդ. 9։ Առակ. ը. 29։ Եբեմ. ե. 22։
ս Գլ. խզ. 10։
վ Սաղ. ձը. 9։ պգ. 4։

12 Կեանքիդ մէջ երբէք ֆառաւօտուն հրաման
ըրի՞ր,
Արշալոյսին իր ֆոֆեր- տեղը ցուցա՞ր,
13 Որպէս զի երկրի ծայրերը բռնէ,
Ու էշարատարծները անկէ թօթվուին։
14 Երէէր նոր ձև մը կ'առնէ կնքուած կաւի պէս,
Եւ ամէն բան *հանդերձով զարդարուած է՝ պէս
կ'երեւնայ։
15 Սակայն ամբարիշտներէն կ'արգիլուի իրենց
Լոյսը,
Ու ֆրտարձր բազուկը կը խորտակի։
16 ֆԾովուն աղբիւրները մտե՞ր ես,
Ու անդունդին ծածուկ տեղերը պտրտե՞ր ես։
17 ֆՄահուան դուռները յայտնուեցա՞ն քեզի,
Ու մահուան շուքին դուռները տեսա՞ր։
18 Երկրի լայնութեանը խելքդ հասա՞ւ.
Եթէ ամէնը գիտես՝ պռոշե։
19 Լոյսին †բնակարանը ո՞ւր է.
Ու խաւարին տեղը ո՞ւր է,
20 Որ զանիկա առնես իր սահմանը դառնէս,
Ու անոր տանը ճամբաները իմանաս։
21 Դուն այն ատեն ծնած ըլլալուդ համար,
Ու քու օրերուդ համրանքին շատ ըլլալո՛ւն համար գիտես։
22 ֆՁիւնին շտեմարանները մտե՞ր ես,
Ու կարկտին դանձերը տեսե՞ր ես,
23 ֆՁորանք ես կը պահեմ նեղութեան ժամանակին,
Ու կռիւի և պատերազմի օրուան համար։
24 Ի՞նչ ճամբով լոյսը կը բաժնուի,
Եւ թ՞ռնդէռ արեւելեան հովը երկրի վրայ կը տարածուի։
25 ֆՀեղեղներուն համար անցք՝
Ու որոտումներուն փայլակին համար ճամբայ
ո՞վ բացաւ,
26 Որպէս զի անձրեւ տայ այն երկրին վրայ՝ ուր մարդ չկայ,
Անապատին վրայ՝ ուր մէ՛կը չբնակիր,
27 ֆՈրպէս զի անապատները ու անշէն տեղերը կշեշտացնէ,
Ու կանանչ խոտին ընձիւղը բուսցնէ։
28 ֆԱնձրեւը հայր ունի՞,
Կամ թէ ցօղին կաթիլները ո՞վ ծնաւ։
29 Սառը որո՞ւն արգանդէն կ'ելլէ,
Ու երկինքի ֆեղեամը ո՞վ ծնաւ։
30 Ջուրերը քարի պէս կ'ըլլան կը պահուին,
Ու անդունդին երեսը *‡կը սառի։
31 ֆԲազմաստեղին ‖կապերը կրնա՞ս կապել,
Կամ թէ Հայկին կապերը կրնա՞ս քակել։
32 §Մազաթօթը ժամանակին կրնա՞ս հանել,
Ու Արջին և իր զաւակներուն առաջնորդել։

13 Յոբ. թ. 18։ Ճեռ. ժ. 11։ Ես. ե. 30։ Եզեկ. ժզ. 11, 13։ Ծայտ. ժզ. 21։
14 Գլ. իբ. 26։
15 Սաղ. ճէ. 35։
16 երեմ. ժզ. 22։ Սաղ. ճխէ. 8։
17 Սաղ. հզ. 16։ ճխը. 5։
18 Գլ. ժբ. 5։
19 Սաղ. ժ. 15։
20 Սաղ. հէ. 19։
21 Սաղ. թ. 13։
22 ֆԲԷ. բնակած ճամբան
23 Տես Սաղ. ճլե. 7։
24 ֆԲԷ. հազուածի
25 Գլ. ժբ. 5։
26 Սաղ. ժ. 15։
27 Սաղ. հէ. 19։
28 ֆԱնձրեւը հայր ունի՞,
Կամ թէ ցօղին կաթիլները ո՞վ ծնաւ։
29 Սառը որո՞ւն արգանդէն կ'ելլէ,
Ու երկինքի ֆեղեամը ո՞վ ծնաւ։
30 Ջուրերը քարի պէս կ'ըլլան կը պահուին,
Ու անդունդին երեսը *‡կը սառի։
31 ֆԲազմաստեղին ‖կապերը կրնա՞ս կապել,
Կամ թէ Հայկին կապերը կրնա՞ս քակել։
32 §Մազաթօթը ժամանակին կրնա՞ս հանել,
Ու Արջին և իր զաւակներուն առաջնորդել։
33 ՞Երկինքի կանոնները գիտե՞ս,
Անոր իշխանութիւնը երկրի վրայ կրնաս դնել։
34 Ձայնդ ամպերուն կրնա՞ս վերցնել,
Որպէս զի ջուրերուն շատութիւնը քեզ ծածկէ։
35 Կայծակները կրնա՞ս դրկել, որպէս զի երթան,
Ու քեզի՝ Ահա պատրաստ ենք՝ ըսեն,
36 ֆԵրիկամանքներուն մէջ ո՞վ իմաստութիւն
դրաւ,
Կամ սրտին ո՞վ հանճար տուաւ։
37 Ո՞վ կրնայ իմաստութիւնով ամպերը համրել,
Ու երկինքի սիկերը **պառկեցնել։
38 Երբ փոշին ըլլա՝ եւով զանգուած մը կ'ըլլայ,
Ու հողին կոշտերը իրարու կը փակչին։
39 ՞Առիւծին համար որս կրնա՞ս որսալ,
Ու կորիւններուն ախորժակը կրնա՞ս կշտացնել,
40 Երբ անոնք էրէնց այրերուն մէջ կը կծկտին,
Ո՛ր դարանի համար որջերնուն մէջ կը կենան։
41 ֆՈ՞վ կը պատրաստէ ագռաւին իր որսը,
Երբ անոր ձագերը Աստուծոյ կ'աղաղակեն,
Եւ ուտելիք չունենալնուն համար կը թափառին։

ԳԼ. ԼԹ

1 Այծեամներուն ու եղջերուներուն վրայով. 5 վայրենի իշուն, 9 միեղջերուին, 13 ջայլամին, 19 ձիուն, 26 բազէին, 27 ու արծիւին վրայով։

Ժայռի այծեամներուն ծնանելու ժամանակը գիտե՞ս.
՞Եղնիկներուն ծնանիլը դիտեցի՞ր։
2 Անոնց կատարելու ամիսները կրնա՞ս համրել,
Ու ծնանելու ժամանակնին գիտե՞ս։
3 Անոնք ծռելով ձագերնին կը ծնանին,
Ո՛ր ցաւերնին կ'անցնին։
4 Անոնց ձագերը կը զօրանան, դաշտի մէջ կը մեծնան,
Կ'երթան ու նորէն անոնց չեն դառնար։
5 Ցիւռը ո՞վ համարձակ թող տուաւ,
Ու վայրենի իշուն կապերը ո՞վ քակեց,
6 ֆՈրու դաշտը տուի տունի համար,
Ու անապատը՝ անոր բնակութեանը համար։
7 Անիկա քաղաքին աղաղակը ծաղր կ'ընէ,
Ու բանեցնողին պոռալը չլսեր։
8 Անոր պտըտած լեռները իր արօտն են,
Ու ամէն թաւ խոտերը կը փնտռէ։
9 ֆՄիեղջերուն քեզի ծառայելու կը հաճի՞,
Կամ քու մսուրիդ քով գիշերը կը մնա՞յ։
10 *Ակռա վարելու համար՝ միեղջերուն կրնա՞ս չուանով կապել,
Կամ թէ քու հետեւէդ հովիտները կը տափանէ՞։
11 Անոր ոյժին շատ ըլլալուն համար անոր կը վստահի՞ս,

‡ Բէբ. կը բռնուի
§ Գլ. թ. 9։ Ամովս. ե. 8։
‖ կամ, զուարճութիւնները
§ կամ, Տասուէրի՝ կենդանակերպները
՞ երեմ. լա. 35։
՞ Գլ. լբ. 8։ Սաղ. ծա. 6։ Ժող. բ. 26։
: կամ, թափել ասլ,
՞ Սաղ. ճգ. 21։ ճխե. 15։
՞ Սաղ. ճխէ. 9։ Մատ. ղ. 26։

՞ Սաղ. ճթ. 9։
՞ Գլ. խդ. 5։ երեմ. բ. 24։ Ովս. ը. 9։
՞ Թուռ. իգ. 22։ բ Օր. լգ. 17։
՞ Բէբ. Ակօսին մէջը

Ու դործդ անոր կը յանձնե՞ս։
12 Կը հաւատա՞ս անոր թէ քու արմտիքդ պիտի բերէ,
Եւ քու կալդ ժողվէ։
13 Ջայլամին թեւը յնծութեամբ կը շարժի.
Արդեօք արագիլին թեւերուն ու փետուրներուն կը նմանի՞։
14 Անիկա իր հաւկիթները գետինը կը ձգէ,
Ու զանոնք հողին վրայ կը տաքցնէ,
15 Ու մտքը չգայ որ ոեխ՝ոտքը կը կոտրէ զանոնք,
Կամ դաշտի գազանները ոտնակոխ կ'ընեն։
16 Անիկա †անգութ է իր ձագերուն՝ իրենը չեղած-
ներու պէս.
Իր աշխատութեանը դատարկ ելլելուն վախ չունի։
17 Վասն զի Աստուած իմաստութենէ զուրկ ըրաւ
զանիկա,
Ու †հանճարէ անոր բաժին չտուաւ։
18 Անիկա բարձրը ելած ժամանակը
Ձին ու անոր վրայ հեծնողը ծաղր կ'ընէ։
19 Ձիուն դո՞ւն դյժ տուիր,
Անոր պարանոցին †բաշը դո՞ւն հագցուցիր։
20 Զանիկա մարախի պէս կրնա՞ս ցամքեցնել.
Անոր վրնջելուն ‡փառաւոր ձայնը՝ սոսուր է։
21 Հովիտի մէջ դետինը կը փորէ, ու իր զօրութեա-
նովը կը զուարճանայ.
Սպառազէնը դիմաւորելու կ'ելլէ.
22 Երկիւղը ծաղր կ'ընէ, բանէ մը չվախնար
Ու սուրին երեսէն ետ չդառնար։
23 ‖Նետերը անոր վրայ կը սուլեն՝
Նաեւ փայլուն նիզակը ու գեղարդը։
24 Կատաղութեամբ և բարկութեամբ գետինը կը
կլլէ,
Ու փողին ձայնը լսելուն՝ §չկրնար ինքզինք զսպել։
25 Բանի որ փողը կը հնչուի, Ա՛ղէ՛ կ'ըսէ.
Հեռուէն կ'առնէ պատերազմին հոտը,
Զօրագլուխներուն որոտումը ու ազդարարու-
թիւնը կը լսէ։
26 Բազէն քո՞ւ իմաստութենովդ կը թռչի,
Ու–թեւերը դէպ ի հարաւ կը բանայ։
27 Արծիւը քո՞ւ հրամանովդ կը բարձրանայ,
Ու էրոյնը բարձրը կը հաստատէ։
28 Անիկա ժայռի վրայ, ժայռի գագաթներու վրայ,
Ու ապառաժներու մէջ բնակելով կը կեցնայ.
29 Կերակուրը անկէ կը փնտռէ.
Անոր աչքերը հեռուէն կը տեսնեն։
30 Անոր ձագերն ալ արիւն կը ծծեն.
Եւ †ուր որ դիեր ըլլան, անիկա հոն է։

Գլ. Խ

1 Յոբ Աստուծոյ առջեւ կը խոնարհի։ 6 Աստուած զանիկա կը հրաւիրէ՝ որ իր արդարութիւնը, կարողութիւնը և իմաստութիւնը խօսի։ 15 Բեհեմոթի վրայով։

Ե Տէրը Յոբի խօսելով ըսաւ,
2 Արդ՝ Ամենակալողին հետ վիճողը բան մը պիտի սորվեցնէ՞.
Աստուծոյ հետ վիճաբանողը թող պատասխան տայ։
3 Ան ատեն Յոբ Տէրոջը պատասխան տալով ըսաւ,
4 †Ահա ես նեւաստ եմ. քեզի ի՞նչ պատասխան տամ.
‡Ձեռքս բերնիս վրայ կը դնեմ։
5 Մէկ անգամ խօսեցայ, ու պատասխան պիտի չտամ.
Երկու անգամ ալ բայց պիտի չկրկնեմ։
6 †Ան ժամանակ Տէրը մրրիկէն Յոբի պա-
տասխան տալով՝ ըսաւ,
7 †Հիմա կորիճի պէս մէջքդ պնդէ,
Ես քեզի հարցնեմ՝ ու դուն ինծի էներգաձիր ինձի
իմացուր։
8 Եւմ դատաստանս պիտի խափանե՞ս,
Քեզ արդարացնելու համար դիս յանցաւո՞ր
պիտի հանես։
9 Աստուծոյ պէս բազուկ ունի՞ս,
Եւ †ան ձայնով կրնա՞ս անոր պէս որոտալ։
10 †Հիմա փառաւորութիւնով ու մեծութիւնով
զարդարուէ,
Եւ պատիւով ու փառքով հագուէ։
11 Բարկութեանդ եռանդը տարածէ,
Եւ ամէն հպարտին նայէ ու զանիկա խոնար-
հեցուր։
12 Ամէն †հպարտին նայէ ու զանիկա նուաճէ,
Ու անօրէններուը իրենց տեղը կոխկռտէ։
13 Անոնց ամէնն ալ հողին մէջ աներեւոյթ ըրէ,
Երեսնին գաղտուկ տեղ պահէ։
14 Ան ատեն ես ալ քեզի կը խոստովանիմ,
Որ ոչ ձեռքդ քեզ կրնայ ազատել։
15 Ահա †Բեհեմոթը զոր քեզի հետ առեղ-
ծեցի.
Անիկա արջառի պէս խոտ կ'ուտէ։
16 Ահա հիմա անոր զօրութիւնը իր մէջքն է,
Եւ ոյժը փորին †մկաններուն մէջ։
17 Պոչը կ'երերցնէ եղեւնի պէս.
Ազդրերուն ջիղերը հիւսուած են։
18 Անոր ոսկորները ‡պղնձէ խողովակներ՝ են,
Անոր ոսկորները երկաթէ նիզակու պէս են։
19 Աստուծոյ ճարտար գործը անիկա է.
Ջանիկա ստեղծողը ‖իր սուրը կրնայ անոր մօ-
տեցնել՝։
20 Արդարեւ անոր էգաշխար կը բերեն լեռները,
Ուր դաշտի գազանները կը խաղան։
21 Անիկա հովանաւոր ծառերուն տակ,

† Ողբ. դ. 3։
† Գլ. լե. 11։
† կամ, արտասուքը
‡ Եբր. վառը
† Երեմ. ը. 6։
‖ Եբր. կատարածը անոր վրայ կը սուբ
§ կամ, չհաւատար։
† Երեմ. խթ. 16։ Աբդ. 4։
† Մատ. իդ. 28։ Դուկ. ժե. 37։ ——
— Գլ. լգ. 13։
† Նաե. թ. 6։ Գլ. խգ. 6։ Սաղ. ծա. 4։
† Գլ. խթ. 9։ Սաղ. լթ. 9։
† Գլ. ա. 1։
† Գլ. ա. 3։
† Գլ. խգ. 4։
† Սաղ. ծա. 4։ Հառմ. գ. 4։
† Գլ. լե. 4։ Սաղ. խթ. 3, 4։
† Սաղ. ղգ. 1։ ճղ. 1։
† Ես. ը. 12։ Դան. գ. 37։
• կամ, ձիապետին, և կամ փիղը
† կամ, պարսին
‡ կամ, պղնձէ ամուր կտոր-
ուանք
‖ կամ, անոր սուրը էրէն կա-
ռայ
† Սաղ. ճղ. 14։

Եղէգներուն շուքը ու ճահիճներուն մէջ կը պառկի։
22 Հովանաւոր ծառերը իրենց շուքովը կը ծածկեն զանիկա,
Հեղեղատներուն ուռիները անոր բոլորտիքն են։
23 Եթէ գետը ասատանայ, անիկա չվախնար.
Թէև Յորդանան անոր բերանին վրայ դիմելու ըլլայ, հանդարտ կը կենայ։
24 Մէկը անիկա յայտնի՞կը բռնաւի՞.
Պորոգայթի մէջ անոր քիթը ո՞վ կրնայ ծակել՞։

ԳԼ. ԽԱ.

1—34 Լեւիաթանի վրայ երեւցած Աստուծոյ մեծ զօրութիւնը։

1 Լեւիաթանը կարթով կրնա՞ս վերցնել,
Ու անոր լեզուէն լարով կրնա՞ս քաշել։
2 Անոր քիթին չուան անցնելով՝
Ծնօտը կրնա՞ս փուշով ծակել։
3 Մէկը անիկա քեզի շատ ողոքանքներ կ'ընէ՞,
Քեզի մեղմ խօսքեր կ'ըսէ՞։
4 Անիկա քեզի հետ ուխտ կ'ընէ՞,
Զանիկա միշտնջենաւոր ծառայի պէս կրնաս առնել։
5 Թռչունի հետ խաղա՞ս պէս՝ անոր հետ կրնա՞ս խաղալ,
Կամ թէ քու աղախիններուդ համար զանիկա կրնա՞ս կապել։
6 Ընկերները անոր մասը հայկերոցի կրնա՞ն բնել.
Անիկա վաճառականներուն մէջ կը բաժնուի՞։
7 Անոր մորթը պատերով՝
Ու անոր գլուխը ձկնորսի սէգերով կրնա՞ս լեցնել։
8 Ձեռքդ անոր վրայ դիր, պատերազմը յիշէ
Ո՛ր նորէն պիտի չընես զանիկա։
9 Ահա անոր բռնաւէլան յոյսը պարապ է.
Զանիկա տեսնելով ալ՝ մարդ չի՞ զարհուրիր։
10 Չկայ քաջասիրտ մէկը որ զանիկա արթնցնէ.
Հապա իմ առջեւս ո՞վ կրնայ կայնիլ։
11 Ե՞ս ինձի առաջուընէ տուաւ, որ ես անոր հատուցանեմ.
Բոլոր երկինքի տակ եղածը իմն է։
12 Անոր անդամներուն ու զօրութեանը,
Նաև գեղեցիկ կարգաւորութեանը վրայով խօսելու պիտի չգտնեմ։
13 Անոր հանդերձին երեսը ո՞վ կրնայ բանալ.
Անոր երկու կզակներուն մէջ ո՞վ կրնայ մտնել.
14 Անոր երեսին դռները ո՞վ կրնայ բանալ.
Անոր ակռաներուն բոլորտիքն է։
15 Անոր ամուր վահաններըր էր հպարտութիւնն են,
Պինդ կնքուածի պէս փոց են.
16 Անոնք իրարու քովէքով շարուած են,
Որ անոնց մէջ քամի չկրնար մտնել.
17 Իրարու կցուած են,
Մէկզմէկ կը բռնեն ու բնաւ չեն զատուիր։
18 Անոր փռնգատալէն լոյս կը փայլի,
Ու աչքերը արշալոյսին արտեւանունքներուն կը նմանին։
19 Անոր բերնէն վառած ջահեր կ'ելլեն,
Ու կրակի կայծեր կը ցայտեն։
20 Քիթին ծակերէն շոգի կ'ելլէ՝
Եռացող ամանի կամ կաթսայի պէս։
21 Անոր շունչէն կրակի կայծեր կը բորբոքին,
Ու բերնէն բոց կ'ելլէ։
22 Անոր պարանոցին վրայ ոյժ կը բնակի,
Ու երկիւղը անոր առջեւէն կը խաղայ։
23 Անոր փխին ծալուածքները փակած են,
Անոր վրայ հատատուելով չեն երերար։
24 Անոր սիրտը քարի պէս պինդ է,
Ու աղօրիքին վարի քարին պէս ամուր է։
25 Անոր ելած ժամանակը զօրաւորները կը վախնան,
Ու երկիւղէն կը շփոթին։
26 Անոր վրայ յարձակողին սուրը չդիմանար,
Ո՛չ նիզակը, գեղարդը եւ դրահը։
27 Երկաթը յորդի պէս է անոր առջեւ,
Ու պղինձը փտած փայտի պէս։
28 Աղեղին նետը զանիկա չփախցներ,
Պարանքարերը անոր դէմ մղեղի կը դառնան։
29 Մահակները շիւղերու տեղ կը սեպէ,
Տէգին ճօճումը ծաղր կ'ընէ։
30 Անոր տակ սրածայր խեցիի կտորներ կան,
Ցեխին վրայ սուր բաներ կը տարածէ։
31 Անդունդը սանի մը պէս կ'եռացնէ,
Ու ծովը ապեղանիի կաթսային նման կ'ընէ։
32 Իր հետեւէն ճամբան պայծառ կ'երեւցնէ,
Անդունդը ճերմկած մազերու կը նմանի։
33 Երկրի վրայ անոր նմանը չկայ,
Որ այնպէս անվախ ստեղծուած ըլլայ։
34 Ամէն բարձր բաներու վրայ կը նայի,
Բոլոր †հպարտութեան որդիներուն թագաւորն է։

ԳԼ. ԽԲ

1 Յոբ Աստուծոյ կը հնազանդի։ 7 Աստուած Յոբը կ'արդարացնէ, անոր բարեկամները կը խանդարեցնէ, ու Յոբի ողջը կ'ընդունի։ 10 Աստուած կը մեծցնէ ու կ'օրհնէ Յոբը։ 16 Յոբի մահը ու մահը։

Այն ատեն Յոբ Տէրոջը պատասխան տուաւ՝ ըսաւ,
2 Գիտեմ որ *ամէն բանի կարող ես,
Ու քու դիտաւորութիւնդ բնաւ չարգիլուիր։
3 ‡Ո՞վ է ասիկա որ տգիտութեամբ խորհուրդը կը նեղմացնէ.
Անդրադարձ կը պրուշէի, բայց չէի հասկնար.
·†Ինծի աքանչելի բաներ բլլալով՝ չէի իմանար։
4 Կ'աղաչէիր, մտիկ ըրէ որպէս զի ես պրուշեմ՝
Ու քեզի հարցնեմ ու ինծի ասվէցուր։
5 Ես քու վրայովդ ականջի լուր լսեր էի,

Լ Գլ. խա. 1, 2։
§ կամ, Քիթովը պոռոգայթները կը ծակէ։

— Սաղ. ճգ. 26։ Նա. լէ. 1։
• կամ, կակորդիլոսը
‡ Տես նա. լէ. 29։
† Հռոմ. ժա. 35։
* Նէ. ԺԹ. 5։ ք Օր. Ժ. 14։ Սաղ. խէ. 1։ Ծ. 12։ ա կոր. Ժ. 26։
† կամ, վայրենի գազաններուն

— Ծն. Ժր. 14։ Մատ. ԺԹ. 26։ Մար. Ժ. 27։ Ժդ. 36։ Գ. ա կ. ԺԲ. 27։
ք Գլ. լը. 2։
‡ Սաղ. խ. 5։ ճլա. 1։ ճկթ. 6։
• Եբր. Ինծմէ
* Գլ. լը. 3։ խ. 7։

Բայց հիմա աչքս կը տեսնէ քեզ։
6 Անոր համար էմ անյո կ՚արհամարհեմ,
Հողի ու մոխիրի վրայ կը զղջամ։
7 Արդ Տէրը այս խօսքերը Յոբի պատգեցէն
հաքը՝ Տէրը Եղիփազ Թեմանացին ըսաւ, Քու
վրագ ու երկու ընկերներուդ վրայ իմ բարկու-
թիւնս բորբոքեցաւ, վասն զի ինձի համար իմ
8 Յոբ ճառայիս պէս շիտակ չխօսեցաք, Ուստի
հիմա ձեզի Ւեօթը զուարակ ու եօթը խոյ
առէք, ու Ֆյոբ ճառայիս երթալով՝ ձեզի հա-
մար ողջակէզ մատուցէք, և իմ Յոբ ճառայս
Ըձեզի համար աղօթք ընէ, որպէս զի ես ալ
անոր †աղօթքը ընդունելով՝ Ձեր անմտութեանը
պէս չընեմ՝ ձեզի. վասն զի իմ առջեւս Յոբ ճա-
ռայիս պէս շիտակ չխօսեցաք։
9 Ասկն սաեն Եղիփազ Թեմանացի ու Բաղ-
դատ Սօքեցի և Սոփար Նեսամացի երթալով՝
Տէրոջը իրենց բսածին պէս ըրին. և Տէրը Յոբի
†աղօթքը ընդունեց։
10 Ւնե Տէրը դերութենէ ազատեց Յոբը՝ իր
բարեկամներուն համար աղօթք ըրած ատենը.
նաև Տէրը Յոբի բոլոր ստացուածքին Ժկրկնա-
11 պատիկը տուաւ։ Եւ անոր էրոլոր եղբայրները
ու բոլոր քոյրերը և զանիկա առաջուընէ ճանչ-
ցողներուն բոլորն ալ անոր գալով՝ անոր տանը
մէջ հաց կերան անոր հետ, ու անոր համար
ցաւելով՝ Տէրոջը անոր գրկած բոլոր փորձանքին
համար անոր մխիթարութիւն տուին. և ամէն
մէկը մէյմէկ կտոր ստակ ու մէյմէկ ոսկի օղ
12 տուին անոր։ Եւ Տէրը Ֆյոբի վերջը առաջինէն
աւելի օրհնեց. այնպէս որ Ժոսանըչաս հազար
ոչխար, ու վեց հազար ուղտ, և հազար զոյգ
13 եզ ու հազար մատակ էշ ունեցաւ։ Ժնե անոր
14 եօթը տղայ ու երեք աղջիկ եղաւ։ Ու մէկ աղ-
ջկան անունը ‡Եմիմա, ու երկրորդին անունը
Կասիա, ու երրորդին անունը ‖Կերեն-Հապուք
15 դրաւ։ Եւ բոլոր երկրին վրայ Յոբի աղջիկնե-
րուն պէս գեղեցիկ կիներ չէին գտնուեր. ու
Հայրերնին անոնց ժառանգութիւն տուաւ
իրենց եղբայրներուն մէջ։
16 Եւ ասկէ ետքը Ֆյոբ հարիւր քառասուն
տարիապրելով՝ տեսաւ իր որդիները ու իր որդ-
17 ւոց որդիները մինչև չորրորդ սերունդ։ Ու Յոբ ծե-
րացած ու հօրերը լեցուած մեռաւ։

*ԳԻՐՔ ՍԱՂՄՈՍԱՑ

ՍԱՂՄՈՍ Ա.

1 *Բարեպաշտ մարդուն երջանկութիւնը. 4 ամբարշտին ապերջանկութիւնը։*

Երանելի է՝ այն մարդը
Որ ամբարիշտներուն խորհուրդին մէջ չքալեր,
Ու մեղաւորներուն ճամբուն մէջ չկենար,
Եւ Ֆծաղր ընողներուն նստած տեղը չնստիր.
2 Հապա Ւտնոր հաճութիւնը Աստուծոյ օրէնքին
մէջ է,
Եւ Ւօրէնքը ու գիշեր անոր օրինքին վրայ կը
մտածէ։
3 Եւ անիկա Էջուրի ճամբաներուն անկուած
ծառի պէս պիտի ըլլայ,
Որ իր ժամանակին իր պտուղը կու տայ.
Ու անոր տերեւը պիտի չթափի,
Եւ ինչ բան որ ընէ՝ Ւպիտի յաջողի։
4 Այսպէս չեն ամբարիշտները,
Հապա Էմիզեղի պէս՝ զոր հովը կը ցրուէ։
5 Ասոր համար ամբարիշտները դատաստանին մէջ
պիտի չկրնան կենալ,
Ոչ ալ մեղաւորները արդարներուն ժողովքին
մէջ։
6 Վասն զի Ըտէրը կը ճանչնայ արդարներուն
ճամբան.
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան պիտի կոր-
սուի։

Ե եզր. թ. 6։ Գլ. խ. 4։
Զ Թագ. իգ. 1։
Է Մատ. է. 24։
Ը ծն. ի. 17։ Յակ. է. 15, 16։ ա Յովհ. է. 16։
† Եբր. երեսը. ա Թագ. իե. 35։ Մազ. ա. 8։
Ը Սազ. ժբ. 7։ Ճիգ. 1։
Ժ Նա. ի. 2։
Ի Տես Գլ. ժթ. 13։
Լ Գլ. ը. 7։ Յակ. է. 11։
Խ Տես Գլ. ա. 3։
Ձ Գլ. ա. 2։
‡ Ասխնդր, ամբ.
‖ Ասխնդր, հղկիւը ծարրոյ
Ղ Գլ. է. 26։ Առակ. գ. 16։
Հ ծն. իե. 8։ —

Ա

• Դատ. ի. 42։ Գար. ա. 20։
ա Առակ. գ. 14, 15։
բ Սազ. իգ. 4։ Երեմ. ժե. 17։
գ Սազ. ճժթ. 35, 47, 92։
դ Ցեռ. ա. 8։ Սազ. ճժթ. 1, 97։
ե Երեմ. ժէ. 8։ Եզեկ. իէ. 12։
զ Ժն. իե. 8։ Ես. խ. 10։
է Յոբ իա. 18։ Սազ. լե. 5։ Ես. ժէ. 13։ իթ. 5։ Ովս. ժգ. 3։
ը Սազ. լէ. 18։ Նաե. ա. 7։ Յովհ. ժ. 14։ ա Տիմ. բ. 19։
ժ Ժն. լթ. 3, 23։ Սազ. ճէը. 2։ Ես. պ. 10։
ի Յոբ իա. 18։ Սազ. լե. 5։ Ես. ժէ. 13։ իթ. 5։ Ովս. ժգ. 3։
լ Սազ. լէ. 18։ Նաե. ա. 7։ Յովհ. ժ. 14։ բ Տիմ. բ. 19։

ՍԱՂՄՈՍ Բ

1 Բրիտասի թագաւորութիւնը։ 10 Թագաւորներուն յորդորանք մը որ անոր հնազանդին։

Ինչո՞ւ ՚հեթանոսները խռովութիւն կ'ընեն,
Ու ժողովուրդները պարապ բան կը մտածեն,
2 Երկրի թագաւորները ինքզինքնին կը հաստատեն,
Ու իշխանները ամէնուն խորհուրդ կ'ընեն
Տէրոջը դէմ ու անոր Օծեալին դէմ,
3 Ըսելով, Եկատրենք անոնց կապերը,
Ու մեզմէ ձգենք անոնց *լուծը։
4 ՚Երկինքը բնակողը անոնց վրայ պիտի ծիծաղի,
Տէրը ծաղր պիտի ընէ զանոնք։
5 Այն ատեն իր բարկութիւնովը պիտի խօսի անոնց,
Եւ իր սրտմտութիւնովը պիտի խռովեցնէ զանոնք, ըսելով,
6 Ես օծեցի իմ թագաւորս
Իմ սուրբ լեռանս, ՚Սիոնի, վրայ։
7 Հրամանը պիտի պատմեմ.
Տէրը ինծի ըսաւ,
ԷՊուն իմ Որդիս ես,
Ես այսօր քեզ ծնայ.
8 Խնդրէ ինծմէ, ու հեթանոսները քեզի ժառանգութիւն պիտի տամ,
Ու երկրի ծայրերը՝ քեզի սեպհականութիւն։
9 ՚Զանոնք երկաթէ գաւազանով պիտի †կոտրես,
Բրուտի անոթի պէս պիտի փշրես զանոնք։
10 Ուստի հիմա, ով թագաւորներ, միտքերնիդ առէք,
Երկրի դատաւորներ, խրատուեցէք։
11 ‡Երկիւղով Տէրոջը ծառայեցէք,
Ու էդողալով ‡ուրախ վախցէք՝։
12 Որդին համբուրեցէք՝ որպէս թէ չբարկանայ,
Ու ճամբուն մէջ չկորսուիք,
Երբ Նանոր բարկութիւնը քիչ մը բորբոքի։
Երանի՛ այն ամէնուն որոնք անոր կը յուսան։

ՍԱՂՄՈՍ Գ

1—8 Աստուծոյ պաշտպանութեանը ապահովութիւնը։

Սաղմոս Դաւթի, ՚իր որդւոյն Աբիսողոմի երեսէն փախած ժամանակը։

Ով Տէր, Իմ թշնամիներս ո՛րչափ շատցան.

Բ

ա Սաղ. խզ. 6։ Գոր. գ. 25,26։
բ Սաղ. խե. 7։ Ցոլհ. ա. 41։
գ Երեմ. ե. 5։ Դ.օրէ. ժթ. 14։
դ Եբր. չատանելը
ե Սաղ. ժա. 4։
զ Սաղ. լէ. 13։ ծթ. 8։ Առակ. ա. 26։
է Թագ. ե. 7։
ը Գոր. ժգ. 33։ Երբ. ա. 5։ ե. 5։
թ Սաղ. լբ. 27։ հբ. 8։ ձթ. 27։ Դան. է. 13, 14։ Տես Ցոլհ. ժէ. 4, 5։
ժ Սաղ. ձթ. 23։ Ցայտ. բ. 27։ ժբ. 5։ ժթ. 15։
ի Կամ, հովանիս

ժա Երբ. ժբ. 28։
ժբ Փիլ. բ. 12։
ժգ կամ, ցնծացէք
ժդ Ցայտ. գ. 16, 17։
ժե Սաղ. լգ. 8։ ձգ. 12։ Առակ. ժգ. 20։ Նա. լ. 18։ Երեմ. ժէ. 7։ Հռոմ. թ. 33։ ժ. 11։ ա Պետ. բ. 6։

Գ

ա բ Թագ. ժե. ժգ. ժէ. և ժբ։
բ բ Թագ. ժե. 12։ ժգ. 15։
գ բ Թագ. ժգ. 8։ Սաղ. հա. 11։
դ Այս բառին ապագէ նշանակութիւնը ինքնին կը հասկցուի նախորդ համարէն։
ե Սաղ. խզ. 6։ Գոր. գ. 25,26։
զ Սաղ. խե. 7։ Ցոլհ. ա. 41։
է Եբեմ. ե. 5։ Դ.օրէ. ժթ. 14։
ը Եբր. չատանելը
թ Սաղ. ժա. 4։
ժ Սաղ. լէ. 13։ ծթ. 8։ Առակ. ա. 26։
ի Թագ. ե. 7։
ժա Գոր. ժգ. 33։ Երբ. ա. 5։ ե. 5։
ժբ Սաղ. լբ. 27։ հբ. 8։ ձթ. 27։ Դան. է. 13, 14։ Տես Ցոլհ. ժէ. 4, 5։
ժգ Սաղ. ձթ. 23։ Ցայտ. բ. 27։ ժբ. 5։ ժթ. 15։
ժդ կամ, հովանիս

իմ վրաս եղողները շատացեր են։
2 Շատերը իմ անձիս համար կ'ըսեն թէ
ՙԱստ փրկութիւն չկայ Աստուծմէն։ (*Սէլա։)
3 Բայց, ով Տէր, դուն ես ՚իմ ապարա,
Իմ փառքս ու Իմ գլուխս բարձրացնողը։
4 Իմ ձայնովս Տէրոջը կանչեցի,
Ու Նէր սուրբ լեռնէն ինծի պատասխանեց։ (Սէլա։)
5 Ես պառկեցայ ու քնացայ.
Արթնցայ, վասն զի Տէրը ինծ պաշտպանեց։
6 Ես պիտի չվախնամ բիւրաւոր ժողովուրդներէն՝
Որոնք իմ չորս կողմս պատեցին։
7 Ելիր, ով Տէր, զիս փրկէ, ով Իմ Աստուածս,
Վասն զի դուն զարկիր իմ բոլոր թշնամիներուս թուշը.
Ամբարիշտներուն ակռաները փշրեցիր։
8 ԻՓրկութիւնը Տէրոջն է.
Քու օրհնութիւնդ քու ժողովուրդիդ վրայ ըլլա։ (Սէլա։)

ՍԱՂՄՈՍ Դ

1 Դաւիթ կ'ապաչէ որ Աստուած լսեն ականջ դնէ։ 2 Իր թշնամիները կը յանդիմանէ, ու անոնց յորդորանքներ կ'ընէ։ 6 Մարդուն երջանկութիւնը Աստուծոյ շնորհքովը կ'ըլլայ։

ՙԳլխաւոր երաժշտին, *Նկինոթի վրայ։
Սաղմոս Դաւթի։

Կանչելու ատենս ինծի պատասխան տուր,
ով իմ արդարութեան Աստուածը.
Նեղութեան մէջ դիս ընդարձակեցիր.
Ողորմէ ինծի ու լսէ իմ աղօթքս։
2 Մարդոց որդիներ, մինչև ե՞րբ իմ փառքս
ամօթի պէտ դարձնէք,
Ե՞ր ունայնութիւն պիտի սիրէք ու սուտութիւն փնտռէք։ (Սէլա։)
3 Բայց գիտցէք որ ԻՏէրը իրեն նուիրուած մարդը †որոշեց.
Տէրը պիտի լսէ իրեն կանչելու ատենս։
4 ՓԴողացէք ու մեղք մի գործէք.
ՙԽօսեցէք սիրտերնուդ հետ անկողիններնուդ վրայ ու գոռացէք։ (Սէլա։)
5 ԻԱրդարութեան զոհեր մատուցէք,

ա Աստուծ. խա. 31։ Ես. խգ. 11։ Երեմ. գ. 23։ Ումխ. ժգ. 4։ Ցոլհ. բ. 9։ Ցայտ. է. 10։ ժթ. 1։
† կամ, լլլայ

Գ

ա Աստ. խա. 19։
բ Աւետ հռոմեական իշխանութեան պետութեան անուանն է։
գ Տես. ե. 19։ բ Պետ. բ. 9։
† կամ, երեւելի ըլլաս
դ Եփես. գ. 26։
ե Սաղ. հէ. 6։ ը Կոր. ժգ. 5։
զ Ծն. լգ. 19։ Սաղ. ծ. 14։ ծա. 19։ Տես բ Թագ. ժե. 12։

Ու Ֆ֊Տէրոջը յուսացէք։
6 Շատերը կ՚ըսեն թէ Ո՞վ մեզի բարութիւն պիտի ցուցնէ,
Էո՛վ Տէր, քու երեսիդ լոյսը մեր վրայ ծագէ։
7 Ըհմ սրտիս ուրախութիւն տուիր՝
Անոնց ցորենին ու գինիին առատութեան ժամանակէն աւելի։
8 Ըխաղաղութեամբ պիտի պառկիմ ու քնանամ,
ԺՎասն որ դուն միայն, ով Տէր, հիս ապահովութեամբ կը բնակեցնես։

ՍԱՂՄՈՍ Ե

1 Դաւիթ աղօթք ընելով իր ներումնատուութիւնը կը յայտնէ։ 4 Աստուած չարերուն չհաճիր։ 7 Դաւիթ իր հաւատքը յայտնելով Աստուծոյ կ՚ապօթէ որ իրեն առաջնորդէ, 10 իր թշնամիները կործանէ, 11 ու արդարը պահպանէ։

Գլխաւոր երաժշտին, *Նհիլօթի վրայ.
Սաղմոս Դաւթի։

Ով Տէր ականջ դիր իմ խօսքերուս,
Մխորհ առ իմ ողողակս։
2 Իմ կանչելուս ձայնը մտիկ ըրէ, ով իմ Թագաւորս ու Աստուածս,
Վասն որ Քեզի կ՚ողջակիզեմ։
3 Ով Տէր, եառաւոտուն պիտի լսես իմ ձայնս.
Առաւոտնց պատրաստ պիտի ըլլամ քեզի ու սպասեմ։
4 Վասն որ դուն անօրէնութիւն ուզող Աստուած չես.
Չարը քու քովդ պիտի չբնակի։
5 Հպարտները քու աչքերուդ առջեւ պիտի չկենան.
Բոլոր անօրէնութիւն գործողները կ՚ատես.
6 Սուտ խօսողները կը կորնցնես.
Տէրը արիւնահեղ ու նենգաւոր մարդէն կը զզուի։
7 Բայց ես քու ողորմութեանդ շատութիւնովը քու տունդ պիտի մտնեմ.
Քու վախովդ երկրպագութիւն պիտի ընեմ Քու սուրբ տաճարիդ մէջ։
8 Ով Տէր, քու արդարութիւնովդ ինծի առաջնորդ եղիր թշնամիներուս համար.
Քիթս ճամբադ շիտակէ իմ առջեւս.
9 Վասն որ անոնց բերնին մէջ ճշմարտութիւն չկայ,
Անոնց ներսիդին չարութիւն է.
Անոնց կոկորդը բաց գերեզման է.

Լեզուներնուն շողոքորթեցուցեր են։
10 Ով Աստուած, յանցաւոր դատէ զանոնք.
Քիրենց խորհուրդներովը թող իյնան.
Անոնց շատ ամբարշտութիւններուն համար հալածէ զանոնք.
Վասն որ քեզի դէմ ապստամբեցան։
11 Բայց ամէն քեզի յուսացողներ ԷԹող ուրախ ըլլան.
Յաւիտեան թող ցնծան, վասն որ դուն զանոնք կը պաշտպանես.
Եւ քու անունդ սիրողները թող քեզմով զուարճանան։
12 Վասն որ դուն Ժպիտի օրհնես արդարը, ով Տէր,
Բարի կամեցողութիւնով անոր չորս կողմը պիտի պատես՝ որպէս թէ վահանով մը։

ՍԱՂՄՈՍ Զ

1 Դաւիթի գանգատները իր հիւանդութեանը առիթը։ 8 Անիկա հաւատքով իր թշնամիներուն վրայ յաղթող ելլել կը յուսայ։

Գլխաւոր երաժշտին, Նկինոթի վրայ,
–*Շէմինիթի վրայ. Սաղմոս Դաւթի։

Ով ԲՏէր, քու սրտմտութիւնովդ զիս մի յանդիմաներ,
Եւ քու բարկութիւնովդ զիս մի խրատեր։
2 Ըով Տէր, ողորմէ ինծի, վասն որ տկար եմ ես.
ԸՁիս լժշկէ, ով Տէր, վասն որ ոսկորներս կը սարսափին։
3 Իմ անձս ալ խիստ սարսափեցաւ.
Եւ դուն, ով Տէր, մինչեւ ե՞րբ։
4 Դարձիր, ով Տէր, փրկէ իմ անձս,
Քու ողորմութեանդ համար զիս ազատէ։
5 Ըվասն որ մահուան մէջ քեզ յիշատակել չկայ.
Գերեզմանին մէջ ո՞վ քեզի շնորհակալութիւն պիտի ընէ։
6 Հառաչանք ընելէ յողնեցայ.
Ամէն գիշեր առատութեամբ կը լուսամ իմ անկողինս,
Արցունքներովս կը թրջեմ իմ մահիճս։
7 Իմ աչքս մնչեցաւ տրտմութենէ,
Իմ ամէն թշնամիներուս համար հինցաւ։
8 ԸԻնձմէ հա կեցէք ամէնդ ալ որ անօրէնութիւն կը գործէք.
Վասն որ Տէրը իմ լալուս ձայնը լսեց.
9 Տէրը իմ աղօթքս լսեց.
Տէրը իմ խնդրուածքս պիտի ընդունի։

ղ Սաղ. լէ. 3։ կբ. 8։
ե Թագ. գ. 26։ Սաղ. ձ. 3, 7, 19։ ՃԺԲ. 135։
ը Նա. Բ. 3։
ը Ծն. ժա. 18, 19։ Սաղ. պ. 5։
ժ Դ.Մն. իե. 18, 19։ իզ. 5։ բ Օր. ժբ. 10։

Ը

* Աբէլ—հոգեւոր կեանքի փշրանքներուն համար։

ի Սաղ. գ. 4։
ը Սաղ. կե. 2։
խ Սաղ. լ. 5։ ձբ. 13։ ճլ. 6։
† կամ, պղծէ պիտի ներկայացնեմ
ծ Ամր. ա. 13։
կ Յայտ. իա. 8։
հ Սաղ. ծե. 23։
ձ գ Թագ. ը. 29, 30, 35, 38։ Սաղ. իը. 2։ ճլե. 7։ ճլը. 2։
ղ Սաղ. իե. 5։
ճ Սաղ. իե. 4։ իէ. 11։

ժ Դ.Մն. ժա. 44։ Հռոմ. գ. 13։
ի Սաղ. կբ. 4։
լ բ Թագ. ժե. 31։ ժէ. 14, 23։
խ Նա. կե. 13։
ձ Սաղ. ճժե. 13։

Զ

ա Տես ա Մն. ժե. 21։ Սաղ. ժբ. վերնագիրը
* Այսինքն, ամենտրտիկ
ե Սաղ. լբ. 1։ Երեմ. ժ. 24։ իզ. 28։
ղ Սաղ. խա. 4։
ի Ովս. գ. 1։
լ Սաղ. գ. 13։
խ Սաղ. լ. 9։ ձբ. 11։ ճժե. 17։ ճժբ. 17։ Նա. լբ. 18։
ծ Ծն. ժէ. 7։ Սաղ. քա. 9։ լբ 10։ ձբ. 9։ Ողբ. ե. 17։
ձ Սաղ. ճժԲ. 115։ Մատ. է. 23։ իե. 41։ Գ.Մն. ժգ. 27։
ղ Սաղ. գ. 4։

10 Թող ամէնան ու խիստ զարհուրին իմ ամէն թըշ-
նամիները,
Եա դառնան ա՛ն շուտով թող ամչնան։

ՍԱՂՄՈՍ Է

1 Դաւիթ իր անմեղութիւնը յուցնելով իր թշնամիներուն չարութեանը դէմ կ'աղօթէ։ 10 Անիկա հաւատքով կը սեպհէ իր պաշտպանութիւնը, ու իր թշնամիներուն կործանումը։

*Շէկկայօն Դաւթի, զոր երգեց Տէրոջը
Բենիամինեան Քուշի խօսքերուն համար։

Ով իմ Տէր Աստուածս, քեզի կը յուսամ,
Փրկէ զիս իմ ամէն հալածիչներէս ու ազատէ
զիս.
2 Զըլլայ որ առիւծի պէս իմ անձս դիշատէ,
Ու *պատառէ և ազատող մը չըլլայ։
3 Ով իմ Տէր Աստուածս, Եթէ այս բանը ըրի,
Կամ թէ՝ Իմ ձեռքերուս մէջ անօրէնութիւն
կայ,
4 Եթէ բարեկամիս չարութիւն ըրի,
Ու Էյոփշառակեցի պէսէ՝ որ առանց պատճառի
իմ թշնամիս էր,
5 Թող թշնամին հալածէ իմ անձս ու հասնի անոր,
Ու երկրի վրայ կոխկռտէ իմ կեանքս,
Եւ իմ փառքս հողի վրայ բնակեցնէ։ (Սէլա։)
6 Ելիր, ով Տէր, քու բարկութիւնովդ,
Բիմ թշնամիներուս կատաղութիւններուն դէմ
բարձր եղիր,
Եւ քու հրամայած դատաստանիդ Բինծի համար
արթնցիր։
7 Եւ ժողովուրդներուն ժողովը քու չորս կողմդ
պիտի պատեն.
Անոնց վրայ դէպ ի բարձրը դարձիր։
8 Տէրը պիտի դատէ ժողովուրդները.
Ով Տէր, իմ դատաստանս տես,
Ըիմ ունեցած արդարութեանս ու անմեղութեանս նայելով։
9 Ամբարիշտներուն չարութիւնը թող հասնի։
Բայց դուն արդարը հաստատէ.
Էվասն զի դուն, ով արդար Աստուած, կը քննես
սիրտերը ու երիկամունքները։
10 Իմ պաշտպանութիւնս Աստուծմէ է.
Որ կ'ապրեցնէ ևսրտով ուղիղները։
11 Աստուած արդար դատաւոր է,
Ու Աստուած ջղա՛ւրն ամէն օր բարկացած է.
12 Եթէ անիկա չդառնայ, Իր սուրը պիտի սրէ.

Է

* կամ, Մեղկէլի. Տես Ամբ. գ. 1։
= բ Թագ. ժդ։
Բ Սաղ. լա. 15։
գ Նա. ւբ. 13։
դ Սաղ. ծ. 22։
ե բ Թագ. ժդ. 7, 8։
զ ա Թագ. իդ. 11։
է ա Թագ. իդ. 7։ իզ. 9։
ը Սաղ. դէ. 2։
Ը Սաղ. իդ. 23։

ժ Սաղ. ժբ. 20։ լե. 24։
ի ա Թագ. ժդ. 7։ ա Մն. իբ. 9։ Սաղ. ցիթ. 1։ Երեմ. ժա. 20։ ժէ. 10։ ի. 12։ Յայտ. բ. 23։
լ Սաղ. ցիե. 4։
խ բ Օր. լբ. 41։
ծ բ Օր. լբ. 23, 42։ Սաղ. կէ. 7։
† կամ, կրակոտ
կ Յոբ ժե. 35։ Նա. լգ. 11։ ծիթ. 4։ Յակ. ա. 15։

Ալեղը լարեր ու պատրաստեր է։
13 Ու մահու գործիքները անոր համար պատրաստեր է,
Ըիր նետերը †հալածիչներուն համար՝ շիներ է։
14 Անհա անօրէնութեան երկունքը բռնեց զանիկա.
Չարութիւն յղացաւ ու սուտ ծնաւ։
15 Հոր փորեց ու խորունկցուց,
Բայց իր շինած փոսին մէջ ինք պիտի իյնայ.
16 Անոր չարութիւնը իր գլուխը պիտի դառնայ,
Ու անոր բռնութիւնը իր գագաթին վրայ պիտի
իջնէ։
17 Գոհութիւն պիտի մատուցանեմ Տէրոջը իր արդարութեանը համար,
Ու սաղմոս պիտի երգեմ Բարձրեալ Տէրոջը անուանը։

ՍԱՂՄՈՍ Ը

1—9 Աստուծոյ փառքը յայտնի կ'ըլլայ իր գործերէն՝ ու մարդոց վրայ իր ունեցած սէրէն։

Գլխաւոր երաժշտին, *Կիթթիթի վրայ.
Սաղմոս Դաւթի։

Ով Տէր, մեր Տէրը,
Ո՛Նչ փառաւոր է քու անունդ բոլոր երկրի
վրայ,
Որ էքու փառքդ երկինքներէն վեր դրիր։
2 †Մանկանց ու կաթնկիր տղայոց բերնէն
†Գովութիւն կատարեցիր՝ քու թշնամիներուդ
համար,
Որպէս զի էթշնամին ու վրէժխնդիրը լռեցնես։
3 Երբ *տեսնեմ երկինքդ, քու մատերուդ
գործը,
Լուսինը ու աստղերը, զորոնք դուն հաստատեցիր,
4 Ի՞մարդը ի՞նչ է՝ որ զանիկա կը յիշես,
Կամ մարդու որդին, որ անոր այցելութիւն
կ'ընես։
5 Փիչ մը վար երեր զանիկա հրեշտակներէն,
Փառքով ու պատուով պսակեցիր զանիկա.
6 Էքու ձեռքերուդ գործերուն վրայ իշխան դրիր
զանիկա.
ԸԱմէն բան անոր ոտքին տակ դրիր.
7 Բոլոր ոչխարները ու արջառները,
Նաև վայրենի անասուները,
8 Երկինքի թռչունները ու ծովուն ձուկերը,
Եւ՝ ինչ որ ծովու ճամբաներուն մէջ կը պտըտի։
9 *Տէ՛ր Տէրը, մեր Տէրը,
Ո՛Նչ փառաւոր է քու անունդ բոլոր երկրի վրայ։

հ Եսթ. է. 10։ Յոբ դ. 8։ Սաղ. թ. 15։ ժ. 2։ լե. 8։ ղդ. 23։ ճխա. 10։ Առակ. ե. 22։ խզ. 27։ ժազ. ժ. 8։
ձ գ Թագ. բ. 32։ Եսթ. թ. 25

Ը

= Սաղ. ձա. և ճդ. վերնագիրը։
* Կը նշանակէ ըն գլուխ հը նուագարանի համար է։

Բ Սաղ. ծիթ. 13։
գ Սաղ. ճժդ. 4։
դ Տես Մատ. ժա. 25։ իա. 16։ ա Կոր. ա. 27։
† կամ, Զօրութիւն
ե Սաղ. խդ. 16։
զ Սաղ. ճժա. 2։
է Յոբ է. 17։ Սաղ. ճխդ. 3։ Եբր. բ. 6։
ը Մն. ա. 26, 28։
Ը ա Կոր. ժե. 27։ Եբր. բ. 8։
թ Հմր. 1։

ՍԱՂՄՈՍ Թ

1 Դաւիթ գԱսաուած կը գովաբանէ՝ անոր գթառատութեան համար։ 11 Ուրիշներն ալ կը յորդորէ որ զանիկա գովաբանեն։ 13 Աղօթելով կը խնդրէ որ զանիկա գովաբանելու առիթ ունենայ։

Գլխաւոր երաժշտին, Մութլապպէնի վրայ.
Սաղմոս Դաւթի։

Գոհութիւն պիտի մատուցանեմ Տէրոջը
իմ բոլոր սրտովս.
Քու ամէն զարմանչելիքներդ պիտի պատմեմ։
2 Քեզմով ուրախ պիտի ըլլամ ու ցնծամ.
Քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ, ով Բնարձրեալ։
3 Թշնամիներս ետ դառնալու ատենին
Քու երեսէդ պիտի իյնան ու կորսուին.
4 Վասն զի դատաստանս և իրաւունքս դուն տեսար.
Աթոռին վրայ նստար էիր՝ արդարութեան դատաւոր։
5 Հեթանոսները յանդիմանեցիր,
Ամբարիշտը կորնցուցիր,
Անոնց անուննները ջնջեցիր յաւիտեան յաւիտենից։
6 Թշնամիին աւերմունքները լոլորովին վերջացան.
Քաղաքները աւրեցիր.
Անոնց յիշատակը երկնց հետ կորսուեցաւ։
7 Բայց Տէրը յաւիտեան կը մնայ.
Անիկա իր ամբառը պատրաստեց դատաստանի համար։
8 Ինք պիտի դատէ աշխարհը արդարութեամբ,
Ժողովուրդներուն դատաստան պիտի ընէ ուղղութեամբ։
9 Ընտանկին ալ ապաւէն պիտի ըլլայ Տէրը,
Ապաւէն՝ նեղութեան ժամանակներուն։
10 Եւ անոնք որ Էքդ անուանդ գիտեն՝ քեզի պիտի յուսան.
վասն զի քեզ փնտռողները, ով Տէր, երբեք չձգեցիր։
11 Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը որ Սիոն կը բնակի,
Ժողովուրդներուն մէջ պատմեցէք անոր ըրածները։
12 Բվասն զի արեան վրէժխնդիրը յիշեց զանոնք,
Չմոռցաւ նեղեալներուն աղաղակը։
13 Ով Տէր, ողորմէ ինծի,
Տես իմ թշնամիներէս էրած նեղութիւնս,
Դուն որ զիս մահուան դռնեկէն կը վերցնես.
14 Որպէս զի քու ամէն գովութիւններդ պատմեմ
Սիոնի աղջկան դռներուն մէջ.
Քովտի ցնծամ քու փրկութիւնովդ։
15 Հեթանոսները իրենց շինած փոսին մէջ ընկղմեցան.
Իրենց գաղտուկ լարած որոգայթին մէջ իրենց ոտքը բռնուեցաւ։
16 Տէրը ճանչցուած է, վասն զի դատաստան ըրաւ.
Ամբարիշտը իր ձեռքին գործերովը որոգայթը կ'ինկնայ։ (*Հիկգայօն Սէլա։)
17 Ամբարիշտները դժոխքը պիտի դառնան,
Եւ ամէն ազգերը՝ Աստուած կը մոռնան։
18 Ընդկն ազքատը պիտի չմոռցուի միշտ վերջը.
Տնանկներուն յոյսը յաւիտեան պիտի չկորսուի։
19 Ելիր, ով Տէր, մարդը չզօրանայ.
Թող հեթանոսները դատուին քու առջեւդ։
20 Ով Տէր, †զանոնք վախցուր.
Թող հեթանոսները ճանչնան թէ իրենք մարդիկ են։ (Սէլա։)

*ՍԱՂՄՈՍ Ժ

1 Դաւիթ Աստուծոյ կը գանգատի չարերուն անիրաւութեանը համար. 12 օգնութիւն կը խնդրէ. 16 իր վստահութիւնը կը խոստովանի։

Ով Տէր, ինչո՞ւ հեռու կը կենաս.
Նեղութեան ժամանակներս անտես կ'ըլլաս։
2 †Ամբարշտին ամբարտաւանութեանը պատճառու աղքատը կը տանջուի՝
Իրենց խորհած հնարքներուն մէջ թող բռնուին։
3 Վասն զի ամբարիշտը իր անձին ցանկութիւնովը կը պարծենայ,
Եւ ագահը հէնց անոր երանի կու տայ, Տէրը կ'անարգէ։
4 Ամբարիշտը իր երեսին ամբարտաւանութեանը համար †Աստուած չփնտռեր.
Բոլորովին հանար մտքին մէջ Աստուած չկայ։
5 Անոր ժամանակ անար ճամբաները պինդ են.
Քու դատաստաններդ անոր առջեւէն բարձր են.
Անիկա իր բոլոր թշնամիներուն վրայ կը փչէ։
6 Իր սրտին մէջ ըսաւ թէ Պիտի չսասանիմ.
Վասն զի ազգէ մինչեւ ազգ նեղութեան մէջ պիտի չըլլամ։
7 †Անար բերանը անէծքով ու նենգութիւններով ու հարստահարութիւններով լեցուն է.

Թ

ա Սաղ. ե. 11։
բ Սաղ. ձգ. 18։
գ բ Օր. թ. 14։ Աւետ. ժ. 7։
դ Սաղ. ճբ. 12, 26։ Եբր. ա. 11։
ե Սաղ. ղէ. 13։ ղը. 9։
զ Սաղ. լբ. 7։ լէ. 39։ խզ. 1։ ղա. 2։
է Սաղ. դա. 14։
ը Սաղ. ձէ. 22։
թ Ծն. թ. 5։
ժ Սաղ. ժգ. 5։ լ. 5։ լէ. 9։
ի Սաղ. է. 15, 16։ լէ. 8։ ձէ. 6։ ղզ. 23։ Աւետ. ե. 22։ խբ. 8։ խզ. 27։
լ Եր. է. 5։ ժգ. 4, 10, 31։
. Ա.յնինքն՝ մեռած ատեն
խ Յոբ բ. 13։ Սաղ. ծ. 22։
ծ Հմր. 12։ Սաղ. ժբ. 5։
կ Աւետ խզ. 18։ խդ. 14։
† կամ, անոնց վրայ ազդեցնող դիր

Ժ

* Ա.ս պատնէշներդ Սաղմոսը է.-

† Սաղ. ժ. 4։
ա Սաղ. է. 16։ թ. 15։ 16։ Աւետ. ե. 22։
բ Սաղ. զզ. 4։
գ Աւետ. խբ. 4։ Հռոմ. ա. 32։
դ Սաղ. ժգ. 2։
ե Սաղ. ժգ. 1։ ծգ. 1։
զ Եր. խզ. 11։
է Սաղ. ժբ. 5։
ը Սաղ. լ. 6։ ժազ. ը. 11։ Սաղ. ծգ. 12։
թ Յայտ. ժբ. 7։
ժ Հռոմ. գ. 14։

ԷԱնիրաւութիւնը ու անօրէնութիւնը անոր լեզուին տակ են։
8 Գեղերուն դարանի տեղերը կը նստի,
Գաղտուկ տեղերու մէջ անմեղը կը սպաննէ.
Էանոր աչքերը ծածկաբար անանկներուն կը նային։
9 Գաղտուկ տեղը դարանամուտ կ'ըլլայ, ինչպէս առիւծը իր որջին մէջ.
Դարանակալ կը նստի՝ աղքատը յափշտակելու համար.
Աղքատը կը յափշտակէ՝ իր որոգայթը ձգելով զանիկա.
10 Ու կծկուած կը պառկի,
Եւ անանկներուն անոր ճանկերուն տակ կ'իյնան։
11 Իր սրտին մէջ ըսաւ Թէ Աստուած մոռցեր է,
Էն– իր երեսը ծածկեր է որպէս զի բնաւ չտեսնէ։
12 Ելիր, ով Տէր. ով Աստուած, հձեռքդ վեր վերցուր,
Մի մոռնար նեղեալները։
13 Ինչո՞ւ համար ամբարիշտը կ'անարգէ զԱստուած.
Իր սրտին մէջ ըսաւ Թէ Պիտի չքննես։
14 Դուն տեսար, վասն զի ցաւին ու նեղութեանը կը նայիս՝
Քաւ ձեռքդով փոխարէն հատուցանելու համար։
Յաղքատը ինքզինք քեզի կը յանձնէ.
ՂՈրբին օգնականը դուն եղար
15 ՃԱմբարշտին բազուկը կոտրէ,
Ու չարին անօրէնութիւնը փնտռէ մինչև որ ալ չգտնես։
16 ՄՏէրը յաւիտեան յաւիտենից թագաւոր է։
Հեթանոսները կորսուած են անոր երկրէն։
17 Տնանկներուն ցանկութիւնը լսեցիր, ով Տէր.
ՃԱնոնց սիրտերը պիտի հաստատես, ա– քու ականջդ պիտի տաս
18 ՆՈրբին ու անանկին դատաստանը տեսնելու,
Որպէս զի երկրի մարդը ա՛լ ջնռնդ չվախցնէ։

ՍԱՂՄՈՍ ԺԱ

1 Դաւիթ Աստուծով կը զօրանայ իր թշնամիներուն դէմ։
4 Աստուծոյ նախախնամութիւնը ու արդարութիւնը։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

¨Տէրոջը ապաւինեցայ.
ԲԻ՞նչպէս իմ անձիս կ'ըսէք Թէ
Թռչուն պե՛ս դէպ ի ձեր լեռը Թռչէ.
2 Վասն զի ահա էմեղաւորները աղեղ լարեցին,

Ե. 19։ Դան. դ. 34։ ղ. 26։
ա Տիմ. ա. 17։
ց ա Մն. իթ. 18։
ը Սաղ. ձբ. 3։ Նա. ժա. 4։

ԺԱ

ա Սաղ. ծղ. 11։
բ Տես ա Թագ. իզ. 19, 20
գ Սաղ. կգ. 3, 4։
դ Սաղ. իա. 12։
ե Սաղ. ձբ. 5։
զ Ամբ. բ. 20։
է Սաղ. բ. 4։ Նա. կզ. 1։ Մատ.

ե. 34։ իզ. 22։ Գործ. է. 49։
Ծայտ. գ. 2։
ը Սաղ. լգ. 13։ լգ. 15, 16։ կզ. 7։
ը Ծն. իբ. 1։ Ծակ. ա. 12։
ժ Ծն. ժթ. 24։ Նեհ. լբ. 22։
ի կամ, փայլակներ
ժ Տես Ծն. իդ. 34։ ա Թագ. ա. 4։ թ. 23։ Սաղ. հե. 8։
լ Սաղ. խե. 7։ Հեզ. 8։
խ Ծար լգ. 7։ Սաղ. լգ. 18։ լգ. 15։ ա Պետ. գ. 12։

ԺԲ

ա Սաղ. դ. վերնագիրը
բ Նա. ծէ. 1։ Միք. է. 2։
գ Սաղ. ժ. 7։
դ Սաղ. իբ. 3։ կբ. 4։ Եբեմ. թ. 8։ Հռով. ժզ. 18։
ե ա Թագ. բ. 3։ Սաղ. ժէ. 10։ Դան. է. 8, 25։
զ Եր. գ. 7, 8։ Նա. լգ. 10։
է Սաղ. ժ. 5։
ը բ Թագ. իբ. 31։ Սաղ. ժբ. 30։ ժթ. 8։ ճԺթ. 140։ Առակ. լ. 5։

Ո– *եօթը անգամ մոքրեաւած արծաթի պէ՞ս են։*
7 Ով Տէր, գուն պիտի պահես զանոնք,
Ո– *պիտի պաշտպանես այս ազգէն մինչեւ յաւիտեան։*
8 Ամբարիշտները ամէն կողմ կը պտրտին,
Երբ մարդոց որդիներուն մէջ անարդները բարձրանան։

ՍԱՂՄՈՍ ԺԳ

1 *Դաւիթ օգնութեանը ուշանալուն համար կը գանգատի.*
3 *կանխատես չնորհքի համար աղօթք կընէ. 5 առաւածային ազատութեամբ կը պարծի։*

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

Ո՞վ Տէր, մինչեւ ե՞րբ բոլորովին զիս պիտի *մոռնաս,*
Մինչեւ ե՞րբ քու երեսդ ինծմէ պիտի ծածկես։
2 ՚Մինչեւ ե՞րբ մոքիս մէջ հոգեր պիտի դնեմ,
Ամէն օր սրտիս մէջ տրտմութիւն։ —Ինչեւ.
Մինչեւ ե՞րբ թշնամիս իմ վրաս պիտի բարձրանայ։
3 Նայէ, ով իմ Տէր Աստուածս, — պատասխան *տուր ինծի.*
Բլուրուրել իմ աչքերս,
Որպէս զի մահուան †—ի՛ք չքնանամ։
4 ՚Զի՛ր որ թշնամիս բան թէ Յաղթեցի անոր.
Կամ ըլլ ինծի դէմ կեցողները խնդան իմ առանելու առեն։
5 Եա՛ քու ողորմութեանդ *Էյուսացայ,*
Իմ սիրտս քու փրկութիւնովդ պիտի ցնծայ։
6 Պիտի երգեմ Տէրոջը,
*Վասն զի ինծի *բարերարութիւն ըրաւ։*

ՍԱՂՄՈՍ ԺԴ

1 *Դաւիթ մարմնաւոր մարդուն ապականութիւնը կը տառապէ. 4 չարերը կը յանդիմանէ անոնց խղճմտանքին ըսելով. 7 Աստուծոյ փրկութիւնովը կը պարծի։*

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

՚Անզգամը իր սրտին մէջ ըսաւ թէ Աստուած չկայ.
*Բ*Ապականեցան — գիշէր գործեր ըրին.
Մէկը չկայ որ աղէկութիւն ընէ։
2 †Տէրը երկինքէն նայեցաւ մարդոց որդիներուն *վրայ,*
Որպէս զի տեսնէ թէ կա՞յ արդեօք իմաստուն մէկը
Որ զԱստուած փնտռէ։
3 ՚Ամէնը խոտորեցան, միասին անպիտան եղան.
Աղէկութիւն ընող մը չկայ, մէկ ալ չկայ։
4 Միթէ չի՞ն ճանչնար ամէն անօրէնութիւն *ընողները,*
Որոնք հաց ուտելու պէս Իմ ժողովուրդ՝ *կ'ուտեն,*
Ո– ՚Տէրոջը չեն կանչեր.
5 Անի տեղն Էշաո վախցան.
Զի Աստուած արդարներուն ազգին մէջ է։
6 Աղքատին խորհուրդը ամօթով *բերէք,*
Եանզի Աստուած ապաւէնն Տէրն է։
7 ՚Երանի՛ թէ Սիոնէ գար Իսրայէլի փրկութիւնը.
Տէրը իր ժողովուրդը գերութենէն դարձուցած առենը՝
*Յակոբ պիտի ցնծայ, — Իսրայէլ ուրախ պիտի *ըլլայ։*

ՍԱՂՄՈՍ ԺԵ

1—5 *Դաւիթ Սիոնի բնակիչ մը կը տատրպէ։*

Սաղմոս Դաւթի։

Տէր, ՚ո՞վ պիտի կենայ քու վրանիդ մէջ,
Ո՞վ պիտի բնակի †քու սուրբ լեռանդ վրայ։
2 †Ան որ անմեղութեամբ կը քալէ, ու ար*դարութիւն կը գործէ,*
Եւ ՚ճշմարտութիւն կը խօսի իր սրտին մէջ։
3 †Ան որ լեզուովը չզրպարտեր,
Ընկերին չարութիւն չըներ,
՚Եւ իր դրացիին վրայ նախատինք չդներ.
4 †Որուն աչքին անարգուած է չարագործը,
Բայց աստուածավախները կը պատուէ.
*Երդում կ'ընէ *վնասին՝ ու չդառնար.*
5 †Իր արծաթը վարձքով չտար,
Ու անմեղին դէմ կաշառք չառներ։
Ով որ առնք կ'ընէ, էյաւիտեան պիտի չսասանի։

ՍԱՂՄՈՍ ԺԶ

1 *Դաւիթ իր բարի գործերուն վրայ չվստահանալով ու կատարելութիւնը առնալով Աստուծոյ կը դիմէ պաշտպանութեան համար։ 5 Իր կոչնանը, յարութեան ու յաւիտենական կենաց յոյսը կը ցուցնէ։*

Երգ Դաւթի։

Ո՞վ Աստուած, զիս պահէ,
՚Վասն զի քեզի յուսացայ։
2 Տէրոջը ըսի, Իմ Տէրս դուն ես,
Աստղց քեզի բարիք մը չունիմ։
3 Երկրի վրայ եղող սուրբերուն ու պատուական*ներուն՝*

ԺԳ
— *բ Օր. լա. 17։ Յոբ ԺԴ. 24։ Սաղ. խդ. 24։ ՃԼ. 14։ ՃԹ. 46։ Ես. ԾԹ. 2։*
բ *Նգր. Թ. 8։*
գ *Երեմ. Ծա. 39։*
դ *Սաղ. խե. 2։ լԵ. 19։ ԼԱ. 16։*
ե *Սաղ. ԼԴ. 21*
զ *Սաղ. ՏԺԴ. 7։ ՏԺԹ. 17։*

ԺԴ
— *Սաղ. Ժ. 4։ ԾԳ. 1, ևն։*
բ *ՅՆ. գ. 11, 12։ Հռոմ. գ. 10, ևն։*
գ *Սաղ. ԼԴ. 13։ ՃԲ. 19։*
դ *Հռոմ. գ. 10, 11, 12։*
ե *Երեմ. Ժ. 25։ Ամովս Ը. 4։ Միք. գ. 3։*
զ *Սաղ. ՀԹ. 6։ Ես. ԿԴ. 7։*
է *Սաղ. ԾԳ. 5։*
• *կամ, քանզի*
ը *Սաղ. Թ. 9։ ՃԽԲ 5։*

ԺԵ
— *Սաղ. ԾԳ. 6։ Տես Հռոմ. Ժա. 26։*
բ *Յոբ խԲ. 10։ Սաղ. ՃԻԳ. 1։*

ԺԶ
— *Սաղ. խդ. 3, ևն։*
բ *Սաղ. Բ. 6։ գ. 4։*
գ *Ես. ԼԴ. 15։*
դ *Զաք. բ. 16։ Եփես. գ. 25։*
ե *Դ Եես. ԺԹ. 16։ Սաղ. ԼԴ. 13։*
զ *Ել. ԽԳ. 1։*
է *Նաթ. գ. 2։*
ը *Գաղ. Ժա. 35։*
• *կամ, զրացիին*
ժ *Ել. ԽԲ. 25։ Դ Եես. ԽԸ. 36։ Բ Օր. ԽԳ. 19։ Եկեկ. ԺԲ. 8։ ԽԲ. 12։*
ի *Ել. ԽԳ. 8։ Բ Օր. ԺԳ. 19։*
ա *Սաղ. ԺԳ. 8։*

ԺԶ
— *Սաղ. ԼԸ. 20։*

Անոնց վրայ է իմ բոլոր յաճախութիւնս։
4 Անոնց ցաւերը պիտի շատնան, որոնք ուրիշի
մը կ'արտօրան.
Անոնց արիւնի նուէրները պիտի չնուիրեմ,
Ես անոնց անուններուն շրթունքներուս վրայ պի-
տի չառնեմ։
5 ՀՏէրն է իմ ժառանգութեան ու *բաժակիս
բաժինը.
Իմ վիճակս դուն պիտի պահես։
6 Վիճակներս եղան ինծի գուարճալի *ձեղքոս մէջ.
Իրաւ իմ ժառանգութիւնս ինծի գեղեցիկ եղաւ։
7 Պիտի օրհնեմ Տէրը որ միս խրատեց.
Նաև իմ երիկամունքներս գիշերուան մէջ ին-
ծի կը սորվեցնեն։
8 ՂԱմէն ատեն Տէրը իմ առջեւս դրի.
Որովհետեւ եմ աջ կողմն է, *պիտի չսասանիմ։
9 Ասոր համար սիրտս ուրախ եղաւ Ու *փառքս
բերկրեցաւ,
Ո– մարմինս ալ յուսով պիտի հանգստանայ։
10 ԺՎրան դի իմ անձս †դերեզմանին մէջ պիտի
չթողուս,
Ու քու սուրբիդ ալ ապականութիւն տեսնել
պիտի չտաս։
11 ՀԿեանցդ ճամբան ինծի պիտի ցուցնես.
Կերեսիդ առջեւ լեցուն ուրախութիւն կայ,
Քովդ աջ կողմդ միշտ հաճութիւններ կան։

ՍԱՂՄՈՍ ԺԵ

1 Դաւիթ իր անկեղծութեանը վրայ վստահելով՝ Աս-
տուծմէ պաշտպանութիւն կը խնդրէ իր թշնամիներուն
դէմ։ 10 Անոնց ամբարտաւանութիւնը, խորամանկա-
թիւնը ու բռնութիւնը կը ցուցնէ։ 13 Իր ունեցած յոյ-
սին վստահութիւնովը անոնց դէմ աղօթք կ'ընէ։

Աղօթք Դաւթի։

Ով Տէր, լսէ արդարութիւնը,
Մտիկ ըրէ իմ աղաղակս,
Ականջ դիր աղօթքիս,
Որ խարէպայ շրթունքներով չէ։
2 Իմ դատաստանս քու երեսէդ թող ելլէ.
Քու աչքերդ ուղղութիւնը թող տեսնեն։
3 Իմ սիրտս փորձեցիր, *դիշեր ատեն քննեցիր,
Զիս նրա՛ւ փորձեցիր ու բան մը չգտար.
*Միտքս դիր որ բերան պատուիրանազանց չըլ-
լայ։
4 Մարդոց գործերուն նայելով
Քու խօսքիդ համեմատ
Ես շրթունքներուդ խօսքերովը ես բռնաւորին
ճամբաներէն զգուշացայ։
5 ՖԻմ քայլերս քու ճամբաներուդ մէջ պահէ,
Որպէս զի իմ պնդացքներս չսասանին։
6 *Ես քեզի կանչեցի, վասն զի ինծի պատասխան
պիտի տաս, ով Աստուած.
Խոնարհեցուր ինծի քու ականջդ, լսէ իմ խօսքս։
7 ԷԱ քանչելի կերպով քու ողորմութիւններդ ցու-
ցուր,
Դուն որ *ԵԽէ յուսացողները աջ ձեռքովդ կ'ա-
զատես
Հակառակ կեցողներէն։
8 ՂԱչքի բիբի պէս զիս պահէ,
ԵԹեւերուդ հովանաւորութեանը տակ զիս
ծածկէ
9 Ինծի տառապանք տուող ամբարիշտներուն
երեսէն։
Իմ անձիս թշնամիները զիս պաշարեցին։
10 ՃԻրենց պարարտութեանովը ծածկուեցան,
Իրենց բերնովը *համբարտաւանութեամբ խօս-
ցան։
11 Հիմա քայլերնուս *չորս կողմը պատելով
ԷԱչքերնին *ձիր վրայ անկեցին գետինը զարնելու
համար,
12 Առիւծի պէս *որ կը փափաքի դիշատակ*
Առիւծի կորիւնի պէս որ դարանակալ կ'ըլլայ։
13 Ելիր, ով Տէր, առջեւ էնդէ օգնա՛ Ես հասիր,
Զանիկա գետինը զարկ.
Ե՛ս քու սրովդ փրկէ իմ անձս ամբարիշտներէն,
14 Քու ձեռքովդ մարդոցմէն, ով Տէր,
Աշխարհի մարդոցմէն՝ Որոնց բաժինը այս կեան-
քին մէջ է,
Ու անոնց փորերը շռեմարաններէդ կը լեցնես.
†Անոնց որդիներն ալ կը կշտանան,
Ու իրենցմէ աւելցածը իրենց տղոցը կը թողուն։
15 Ես ի՛ւս ծարպարութեամբ պիտի տեսնեմ՝ քու
երեսդ.
Երբ արթննամ՝ քու դէմքէդ պիտի կշտանամ։

ՍԱՂՄՈՍ ԺԶ

1—50 Դաւիթ կը գովաբանէ զԱստուած իր խիստ շատ և
զարմանալի բարիքներուն համար։

Գլխաւոր երաժշտին. *Տէրոջը ծառային Դաւթի
Սաղմոս, որ բուսաւ Տէրոջը Եայս երգին խօսքերը
այն օրը որ Տէրը ազատեց զանիկա իր ամէն թըշ-
նամիներուն ձեռքէն, և Սաւուղի ձեռքէն ու
բսաւ,

ա Ել. խգ. 13։ Յեսու. խգ. 7։ Ովս. բ. 16, 17։
բ Բ Օր. լբ. 9։ Սաղ. հգ. 26։ ՃԺԲ. 57։ Ցխբ. 5։ Երեմ. ժ. 16։ Ողբ. գ. 24։
գ Սաղ. ժա. 6։
դ Սաղ. ԺԷ. 3։
ե Գոր. բ. 25, ևն։
զ Սաղ. հգ. 23։ ՃԺ. 5։ Ցխա. 5։
է Սաղ. ԺԵ. 5։
ը Սաղ. ւ. 12։ ԺԷ. 8։
թ Ա֊ի֊ն֊ձ֊ն, անձս, ի՛մ, լերզս
ա. 7։
ժ Կա՛մ, Բներանս իմ խորհուրդ-
դէս պիտի չհեռանայ
ի Սաղ. ՃԺԲ. 133։
լ Սաղ. ՃԺԳ. 2։
խ Սաղ. լա. 21։
ծ Բ Օր. լբ. 10։ Զաք. բ. 8։
կ Հառաբ. բ. 12։ Սաղ. լգ. 7։ ԺԷ. 1։ Ես. 4։ կդ. 7։ գա. 1, 4։ Մատ. խգ. 37։
հ Բ Օր. լբ. 15։ Յոբ ԺԵ. 27։ Սաղ. հգ. 7։ ՃԺԲ. 70։
ձ ա Թագ. բ. 3։ Սաղ. լա. 18։
ղ ա Թագ. խգ. 26։
ճ Սաղ. ժ. 8, 9, 10։
մ Ես. ժ. 5։
յ Սաղ. հգ. 12։ Դ.ում. ժգ. 25։ Յսհ. Ե. 5։
ն †Կա՛մ, Անոնք որդիներով
շ ա Յսհ. գ. 2։
ո Սաղ. գ. 6, 7։ ժգ. 11։ Կես. 4։

ԺԲ

ա Սաղ. լգ. վերնագիրը
բ Բ Թագ. խբ։

ՙՈվ Տէր, իմ զօրութիւնս, քեզ պիտի սիրեմ։
2 Տէրը իմ վէմս, ամրութիւնս ու փրկիչս է։
Իմ Աստուածս իմ պաշտպան է, Ե՛ս անոր կը յուսամ,
Անիկա իմ վահանս ու իմ փրկութեանս եղջիւրը
Ո՛ւ իմ բարձր աշտարակս է։
3 Ը՛պիտի Տէրը կը կանչեմ,
Ու իմ թշնամիներէս կ՚ազատիմ։
4 Ը՛Մահուան լարերը իմ բոլորտիքս առին,
Ու անօրէնութեան հեղեղները զիս վախցուցին։
5 Գերեզմանին լարերը զիս պաշարեցին,
Ո՛ւ մահուան որոգայթները իմ առջեւս առին։
6 Իմ նեղութեանս մէջ Տէրոջը կանչեցի,
Ու իմ Աստուծոյս աղաղակեցի.
Անիկա իր տաճարէն իմ ձայնս լսեց,
Ու իմ աղաղակս անոր առջեւ՝ անոր ականջը հասաւ։
7 Ե՛Ան տուն երկիր սասանեցաւ ու դողաց,
Ու լեռներուն հիմերը շարժեցան ու սասանեցան,
Քանզի Անիկա բարկացաւ։
8 Անոր քթէն ծուխ ելաւ,
Ու բերնէն մաշող կրակ.
Անկէ կայծակներ բռնկեցան։
9 Ը՛Նա ան երկինքը խոնարհեցուց ու իջաւ,
Նա անոր ոտքերուն տակ մուառախուղ կար։
10 Ը՛Ու քերովբէի մը վրայ ելաւ ու թռաւ,
Ո՛ւ Հովին թեւերուն վրայ ալոցաւ։
11 Խաւարը իրեն ծած կղմի դրաւ,
Ո՛ւ իր բոլորտիքը իրեն բնակարան.
Թանձր ջուրերը ու երկինքի ամպերը ընտրեց։
12 Ն՛Անոր առջեւ եղող պայծառութենէն անոր ամպերը անցան
Կարկտաւով ու կրակի կայծակներով.
13 Ո՛ւ Տէրը երկինքին մէջ որոտաց,
Նա Բարձրեալը իր ձայնը ետ տուաւ
Կարկտաւով ու կրակի կայծակներով։
14 Ն՛Նա իր նետերը պրկեց ու զանոնք ցրուեց,
Նա շատ կայծակներ պրկեց ու զանոնք խռովեցուց։
15 Նա քու յանդիմանութենովդ, ով Տէր,
Քու բարկութեանդ հովին փչելովը
Ջուրերուն յատակները երեւցան,
Ո՛ւ աշխարհի հիմերը յայտնուեցան։
16 Ը՛Բարձրէն ձգեց զիս առաւ,
Ն՛ա ջուրերէն զիս հանեց։
17 Իմ զօրեղ թշնամիէս ու զիս ատողներէն ազատեց զիս.
Վասն զի ինձմէ զօրաւոր էին։
18 Իմ նեղութեանս օրը իմ առջեւս առին,
Բայց Տէրը ինծի հոսոփոսութիւն դաւաղան եղաւ։
19 Նա զիս լայնարձակ տեղ մը հանեց,
Ո՛ւ զիս ազատեց, վասն զի ինծի հաճեցաւ։
20 Ը՛Տէրը իմ արդարութեանս պէս ինծի փոխարէնը կու տայ,
Իմ ձեռքերուս մաքրութեանը համեմատ հատուցում կ՚ընէ ինծի.
21 Վասն զի Տէրոջը ճամբաները պահեցի,
Ո՛ւ իմ Աստուծոյս դէմ ամբարշտութեան չըրի։
22 Քանզի անոր ամէն դատաստաններըը իմ առջեւս էին,
Ո՛ւ անոր օրէնքները ինծմէ չհեռացուցի։
23 Նաև անոր առջեւ կատարեալ եղայ,
Ո՛ւ իմ անօրէնութենէս զգուշացայ։
24 Ե՛Ւ Տէրը ինծի հատուցում ըրաւ իմ արդարութեանս համեմատ,
Իմ ձեռքերուս մաքրութեանը համեմատ՝ որ անոր աչքերուն առջեւ է։
25 Ը՛Ողորմածին հետ ողորմած կ՚ըլլաս,
Կատարեալ մարդուն հետ կատարեալ կ՚ըլլաս.
26 Մաքուրին հետ մաքուր կ՚ըլլաս,
Ո՛ւ ծռուին հետ կը ծռիս։
27 Վասն զի դուն վշտացած ժողովուրդը կ՚ազատես,
Ո՛ւ ամբարտաւանին աչքերը կը ցածցնես։
28 Ն՛Քանզի դուն իմ ճրագս կը վառես.
Իմ Տէր Աստուածս իմ խաւարս կը լուսաւորէ։
29 Վասն զի քեզմով գունդի մը վրայ կը վազեմ,
Ո՛ւ իմ Աստուածովս պարիսպ կ՚անցնեմ։
30 ՚Աստուծոյ ճամբան կատարեալ է.
Ն՛Տէրոջը խօսքերը փորձուած են.
Անիկա ՚ամէն հներն յուսացողներուն ապար է։
31 Ը՛Քանզի Տէրոջմէն զատ ո՞վ է Աստուած,
Կամ մեր Աստուծմէն զատ ո՞վ է վէմ։
32 Աստուած է որ ՚ինծի զօրութեան կը հագցնէ,
Ո՛ւ իմ ճամբաս կատարեալ կ՚ընէ։
33 ՚Իմ ոտքերս եղջերուի ոտքերու պէս կ՚ընէ,
Ո՛ւ Վիմ բարձր տեղերուս վրայ զիս կը կայնեցնէ։
34 ՚Ձեռքերս պատերազմի կը վարժէ,
Ո՛ւ իմ *բազուկներս պղնձէ աղեղ կը լարեն՚։
35 Ինծի նաև քու փրկութեանդ ասպարը առիր.
Նա քու աջ ձեռքդ զիս զօրացուց,
Ո՛ւ քու քաղցրութեանդ զիս մեծցուց։
36 Իմ քալելու ճամբաս նեղթեւս լայնցուցիր,
Ո՛ւ իմ ոտքիս յօդուածները չսասանեցան։
37 Իմ թշնամիներս հալածելի ու անոնց հասայ,
Ո՛ւ ետ չդարձայ՝ մինչեւ որ զանոնք հատցուցի։
38 Զանոնք գետինը զարկի, ու կանգնելու կարող չեղան.
Անոնք իմ ոտքերուս տակ ինկան։

ֆ Սաղ. ծխդ. 1։
ր Եբր. բ. 13։
ք Սաղ. հզ. 4։
ղ Սաղ. ճժզ. 3։
ը Գոլ. գ. 31։
ը Սաղ. ծխդ. 5։
ը Սաղ. զթ. 1։
ժ Սաղ. ճզ. 3։
ի Սաղ. զէ. 2։
լ Սաղ. զէ. 3։
խ Սաղ. խթ. 3։
ծ Ցնս. ժ. 10։ Սաղ. ծխգ. 6։ Նա. լ. 30։
կ Ել. ժէ. 8։ Սաղ. ճզ. 9։
հ Սաղ. ծխդ. 7։
ձ Սաղ. լա. 8։ ճժը. 5։
ղ ա Թագ. խգ. 20։
ճ ա Թագ. խգ. 23։
ս Գ Թագ. բ. 32։
յ Ղեւ. իզ. 23, 24, 27, 28։ Առակ. գ. 34։
ն Սաղ. ճա. 5։ Առակ. զ. 17։
շ Ցոր ժբ. 6։
ո բ Օր. իբ. 4։ Դան. գ. 37։ Յայտ. ժէ. 3։
չ Սաղ. ժբ. 6։ ճժթ. 140։ Առակ. լ. 5։
պ Սաղ. ժէ. 7։
ջ բ Օր. իբ. 31, 39։ ա Թագ. բ. 2։ Սաղ. ձզ. 8։ Ես. խա. 5։
ռ Սաղ. զա. 2։
ս բ Թագ. բ. 18։ Ամբ. ը. 19։
վ բ Օր. իբ. 13։ լգ. 29։
տ Սաղ. ծխդ. 1։
ր կ՚ը, բազուկներով պղնձէ ազեղ մը կը կարծուի։
ց Առակ. գ. 12։

39 Ու պատերազմի համար ինծի զօրութիւն հագցուցիր,
Իմ վրաս ելլողները տակս ձգեցիր։
40 Ու իմ թշնամիներուս †կռնակը ինծի դարձնել տուիր՝,
Որպէս զի դիս ատողները ջարդեմ։
41 Աղաղակեցին, բայց ազատող չկար.
²Տէրոջը՝ պաղատեցին, բայց անոնց պատասխան չտուաւ։
42 Ու զանոնք հովին առջեւէն մաղաց փոշիի պէս մանրեցի,
Ես՝ փողոցներուն ցեխին պէս ³ժկտի ձգեցի զանոնք։
43 ⁴Ժողովուրդին կռիւներէն դիս ազատեցիր,
Ու՝ *դիս ազգերու դլուխ ըրիր.
⁶Իմ չգիտցած ժողովուրդս ինծի ծառայեց։
44 Իրենց ականջներովը լսածնուն պէս՝ ինծի հնազանդեցան.
Օտարները ⁷ինծի †խոնարհութիւն ըրին՝։
45 ⁸Օտարները սկսարացան,
Ես իրենց պահուըտած տեղերէն դողացին։
46 Տէրը կենդանի է, ու իմ վէմս օրհնեալ ըլլայ,
Ես իմ փրկութեան Աստուածը բարձր ըլլայ։
47 Աստուած է որ իմ վրէժս կը խնդրէ,
⁹Ու ժողովուրդները ինծի կը հնազանդեցնէ։
48 Իմ թշնամիներէս դիս կը փրկէ.
Նաեւ ¹⁰դիս իմ վրաս եղողներէն աւելի բարձրացուցիր,
Ու՝ բռնաւոր մարդէն դիս ազատեցիր։
49 ¹¹Անոր համար, ով Տէր, ազգերուն մէջ քեզ պիտի գովեմ,
Ես քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ։
50 ¹²Իր թագաւորին փրկութիւնները մեծցնողը,
Ու իր օծեալին, Դաւիթի, ու անոր սերունդին
¹³Յաւիտեան ողորմութիւն ընողը Ա՛ն է։

ՍԱՂՄՈՍ ԺԹ

1 Սակայն աստեղները Աստուծոյ փառքը կը ցուցնեն. 7 իսկ անոր խօսքը իր չնորհքը կը յայտնէ։ 12 Դաւիթ չնորհք կը խնդրէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 Երկինք Աստուծոյ փառքը կը պատմէ,
Ու էւլէնէէ հաստատութիւնը անոր ձեռքերուն գործերը կը ցուցնէ։
2 Օրը օրին կը յայտնէ խօսքը,
Ու գիշերը գիշերին կը ցուցնէ գիտութիւնը։
3 Ձկոյ պրոյց ու չկան խօսքեր.
Անոնց ձայնը չլսուիր։
4 Բայց բոլոր երկիր եւս անոնց հնչիւնը,
Ու մինչեւ աշխարհի ծայրը՝ անոնց խօսքը։
Անոնց մէջ արեւին համար վրան մը կանգնեց.
5 Ու *անիկա իր առագաստէն ելած փեսայի պէս է,
Հզօր մարդու պէս էէր ճամբան վազելով կ'ուրախանայ։
6 Անոր ելքը երկինքի ծայրէն է,
Ու անոր շրջանը մինչեւ անոնց ծայրերը,
Ես անոր տաքութենէն բան մը չծածկուիր։
7 ²Տէրոջը օրէնքը կատարեալ է, հոգին կը նորոգէ.
Տէրոջը վկայութիւնը ճշմարիտ է, ոգեալ իմաստուն կ'ընէ։
8 Տէրոջը կանոնները շիտակ են, սիրտը կ'ուրախացնեն.
³Տէրոջը պատուիրանքները պայծառ են, ⁴աչքերուն լոյս կու տան։
9 Տէրոջը վախը սուրբ է, յաւիտեան կը մնայ.
Տէրոջը դատաստանները ճշմարիտ ⁵— բոլորովին արդար են։
10 ⁶Անկալի են անոնք ոսկիէն Էու շատ փորձուած ոսկիէն.
⁷Մեղրէն անոյշ են, ու խորխորէ կաթած մեղրէն։
11 Նաեւ քու ծառադ անոնցմով կը խրատուի,
Ու՝ ⁸պահելն անոնք մեծ վարձքը շատ է։
12 ⁹Ո՞վ կրնայ միտք առնել էր յանցանքները,
⁹⁰Ազատէ զիս ծածուկ մեղքերէն։
13 ¹⁰Ամբարտաւանութեան մեղքերէն ալ պահէ քու ծառադ.
Թող անոնք ինծի չտիրեն.
Այն ատեն անմեղ կ'ըլլամ,
Ու կը մնքրուիմ մեծ անօրէնութենէ։
14 ¹¹Բերնիս խօսքերը ու սրտիս խորհուրդը
Քու առջեւդ ընդունելի ըլլան,
Ով Տէր, իմ վէմս ու հիմնիչս։

ՍԱՂՄՈՍ Ի

1 Ժողովքը կ'օրհնէ թագաւորը ու անոր ամէն ձեռնարկները գործերը։ 7 Ժողովքին ուսնեցած յոյսը՝ Աստուծոյ օգնական ըլլալուն համար։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

1 Եղութեան օրը Տէրը պատասխանէ քեզի,
Յակոբի Աստուծոյն անունը քեզ պաշտպանէ.
2 Օգնութիւն ղրկէ քեզի Բառը տեղէն,
Ու Սիոնէ զօրացնէ քեզ.

† կամ, պարտեզը ինծի տուիր
ª Ծար խ. 9։ լր. 12։ Աստուա. ա. 28։ Նա. ա. 15։ Երեմ. ժա. 11։ ժգ. 12։ Եզեկ. ը. 18։ Մխ. գ. 4։ Զաք. է. 13։
— Զաք. ժ. 5։
‡ ը Թագ. բ. 9, 10։ գ. 1։
+ ը Թագ. բ։
° Նա. ծբ. 15։ ծէ. 5։
‡ ը Օր. լգ. 29։ Սաղ. կգ. 3։ ձա. 15։
‡ Եբր. առեցին
= Մխ. է. 17։
Բ Սաղ. խէ. 3։
‡ Սաղ. ծթ. 1։
Պ Հառմ. ժէ. 9։
Ե Սաղ. ճխգ. 10։
Ղ ը Թագ. է. 13։

ԺԹ

— Ծն. ա. 6։ Նա. խ. 23։ Հառմ. ա. 19, 20։
Բ Հառմ. ժ. 18։
• Աբխ՝ արեւը
‡ Ժող. ա. 5։
Պ Սաղ. ճժա. 7։
Ե Սաղ. ժբ. 6։
Ղ Սաղ. ժգ. 3։
Ե Սաղ. ճժթ. 72, 127։ Աստուա. բ. 10, 11, 19։
Ը Սաղ. ճժթ. 103։
Ր Աստուա. իթ. 18։
Ժ Սաղ. խ. 12։
Ի Սաղ. ղ. 8։
Ղ Գծ. ը. 2, եև։
Ե Ծն. խ. 6։ ա Թագ. իե. 32, 33, 34, 39։
Ջ Սաղ. ճժթ. 133։ Հառմ. գ. 12, 14։
Ի Սաղ. ծա. 15։
Հ Նա. խգ. 14։ խգ. 6։ խէ. 4։ ա Թես. ա. 10։

Ի

— Աստուա. ժբ. 10։
Բ գ Թագ. գ. 16։ ը Մն. խ. 8։ Սաղ. Հգ. 17։

3 Քու ամէն ընծաներդ յիշէ,
Եւ քու ողջակէդներդ ընդունի. (Սէլա.)
4 Քու սրտիդ համեմատ քեզի տայ,
Եւ քու ամէն խորհուրդներդ կատարէ։
5 Քու փրկութիւնովդ պիտի ուրախանանք,
Ու Տէրը Աստուծոյն անունովը դրօշակ վերցնենք։
Տէրը կատարէ քու ամէն խնդրուածքներդ։
6 Հիմա գիտցայ որ Տէրը կը պահէ իր Օծեալը,
Անոր պատասխան կու տայ իր սուրբ երկինքէն՝
Իր աջ ձեռքին փրկութեան ուժովը։
7 Ոմանք կառքերու, և ոմանք ալ ձիերու յ՚ապաւինին,
Բայց մենք մեր Տէր Աստուծոյն անունը պիտի յիշենք։
8 Անոնք կորցան ու ինկան,
Բայց մենք ելանք ու շիտակ կայնեցանք։
9 *Ով Տէր, փրկէ թագաւորը,
Պատասխան տուր մեզի մեր կանչելու օրը"։

ՍԱՂՄՈՍ ԻԱ

1 Բաղթութեան համար չնորհակալութիւն։ 7 Ուրիշ յաջողութիւններու յոյս։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

Ով Տէր, քու զօրութիւնովդ թագաւորը ուրախ պիտի ըլլայ,
Ու †քու փրկութիւնովդ ա՛րչափ շատ պիտի ցնծայ։
2 ‡Անոր սրտին փափաքը իրեն տուիր,
Ու անոր շրթունքներուն խնդիրքը չէիր չարգիլեցիր։ (Սէլա։)
3 Վասն զի բարութեան օրհնութիւններով անոր հատար.
§Անոր գլուխը մաքուր ոսկիէ պսակ դրիր։
4 ¶Քեզմէ կեանք խնդրեց,
Ո– անոր Էրկայն օրեր տուիր յաւիտեան յաւիտենից։
5 Անոր փառքը մեծ է քու փրկութիւնովդ.
Փառք ու վայելչութիւն դրիր անոր վրայ։
6 Վասն զի **օրհնութիւնները անոր վրայ հաստատեցիր յաւիտեան.
††Ուրախութեամբ ուրախ ըրիր զանիկա քու երեսովդ առջև։
7 Վասն զի թագաւորը Տէրոջը կը յուսայ,
Ու Բարձրելոյն ողորմութիւնովը ‡‡պիտի չսասանի։
8 §§Քու ձեռքդ պիտի գտնէ քու ամէն թշնամիներդ.

Ք Սապ. իա. 2։
Ր Նե. ժէ. 15։ Սապ. կ. 4։
Ս Սապ. բ. 2։
Տ Սապ. լզ. 16, 17։ Աւետ. իա. 31։ Նա. ղա. 1։
Ո Բ Մն. լբ. 8։
• Կամ, Ով Տէր, փրկէ. թագաւորը մեզի պատասխան տայ մեր կանչելու օրը

ԻԱ

= Սապ. լ. 5, 6։
Բ Սապ. լ. 4, 5։
Գ Բ Թագ. ժբ. 30։ ա Մն. լ. 2։
Դ Սապ. կա. 5, 6։
Ե Բ Թագ. ֆ. 19։ Սապ. ղա. 16։
Զ Ներ. ժբ. 2։ Սապ. հբ. 17։
Է Սապ. ժզ. 11։ Ղեւ. 7։ Գործ. բ. 28։
Ը Սապ. ժզ. 8։
Թ ա Թագ. զա. 3։
Ժ Սապ. դ. 1։
• Եբր. պիտի կլլէ
Ի Սապ. ժբ. 8։ Նա. իզ. 11։
Լ Գ Թագ. ժզ. 34։ Յոբ ժբ. 13, 17, 19։ Սապ. լէ. 28։ Ցթ. 13։ Նա. ժզ. 20։
Խ Սապ. բ. 1։

ԻԲ

= Մատ. իէ. 46։ Մարկ. ժէ. 34։
Բ Եբր. ե. 7։
Գ Բ Օր. ժ. 21։
Դ Սապ. իե. 2, 3։ զա. 1։ Հատ. 1։ Նա. խթ. 23։ Հռոմ. թ. 33։
Ե Յոբ իե. 6։ Նա. խա. 14։
Զ Նա. ծզ. 3։
Է Մատ. իէ. 39, 41։ Մարկ. ժե. 29։ Ղուկ. իզ. 35։
Ը Յոբ ժզ. 4։ Սապ. ցթ. 25։
Թ Մատ. իէ. 43։
Ժ Սապ. զա. 14։

Քու սրտիդ պիտի գտնէ քեզ սասպները։
9 Զանոնք Իւրական հնոցի պէս պիտի ընես քու բարկութեանդ ժամանակը.
Տէրը իր բարկութեանովը *կլլտրովին պիտի կործանէ" զանոնք,
Եու կրակը պիտի ուտէ զանոնք։
10 Անոնց պտուղը երկրէ պիտի կորնչեցնես,
Ու անոնց սերունդը մարդոց որդիներէն։
11 Վասն զի քեզի դէմ չարութիւն պատրաստեցին.
Խնճենդութեան խորհուրդ ըրին, բայց կարող չեղան կատարել։
12 Վասն զի դուն անոնց կռնակը եա պիտի դարձնես.
Քու †նետերդ պիտի պատրաստես
Քու աջ ձեռքդ պիտի գտնէ քեզ սասպները։
9 Զանոնք Իւրական հնոցի պէս պիտի ընես քու բարկութեանդ ժամանակը.
Տէրը իր բարկութեանովը *կլլտրովին պիտի կործանէ" զանոնք,
Եու կրակը պիտի ուտէ զանոնք։
10 Անոնց պտուղը երկրէ պիտի կորնչեցնես,
Ու անոնց սերունդը մարդոց որդիներէն։
11 Վասն զի քեզի դէմ չարութիւն պատրաստեցին.
Խնճենդութեան խորհուրդ ըրին, բայց կարող չեղան կատարել։
12 Վասն զի դուն անոնց կռնակը եա պիտի դարձնես.
Քու †նետերդ անոնց երեսին դէմ՝ լարերուդ վրայ պիտի պատրաստես։
13 Ով Տէր, քու ուժովդ բարձր եղիր.
Պիտի երգենք ու սաղմոս ըսենք քու զօրութեանդ։

ՍԱՂՄՈՍ ԻԲ

1 Դաւիթ իր պատանեկութեան տարին կը գանգատի. 9 Աճած տագնապի մէջ ըլլալով աղօթք կ՚ընէ. 23 Գովասանք կը փառաւորէ։

Գլխաւոր երաժշտին, Այյելէդ Շահարի վրայ. Սաղմոս Դաւթի։

‡Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ թողուցիր.
Չես փրկելէն ու Խօսքերէն հեռու եղար։
2 Ով իմ Աստուածս, ցորեկը §§կը կանչեմ, ու չես պատասխաներ.
Եւ գիշերը կը ¶¶նայիմ ու չեմ դադարիր։
3 Բայց դուն սուրբ ես,
Ով ***Իսրայէլի գովասանութեանց մէջ բնակող։
4 Մեր հայրերը քեզի յուսացան.
Յուսացան, ու փրկեցիր զանոնք։
5 Քեզի աղաղակեցին ու ապաւեցան.
Քեզի յուսացան ու չամչցան։
6 Բայց ես †††որդ եմ ու մարդ չեմ.
‡‡‡Մարդոց մէջ քամահրուած, ու ժողովուրդներուն մէջ անարգուած։
7 §§§Ամէն զիս տեսնողները զիս ծաղր կ՚ընեն.
¶¶¶Շրթունք կը բանան, *†գլուխ կ՚երերցնեն,
8 Ըսելով, †Տէրոջը յուսացաւ, ա՛ղ թող փրկէ զանիկա.
‡†Թող ազատէ զանիկա, վասն զի անոր հաճեցաւ։

Ք Մատ. գ. 1։
• Եբր. պիտի կլլէ
Ր Սապ. ժբ. 8։ Նա. իզ. 11։
Ս Գ Թագ. ժզ. 34։ Յոբ ժբ. 13, 17, 19։ Սապ. լէ. 28։ Ցթ. 13։ Նա. ժզ. 20։
Տ Սապ. բ. 1։

ԻԲ

= Մատ. իէ. 46։ Մարկ. ժե. 34։
Բ Եբր. ե. 7։
Գ Բ Օր. ժ. 21։
Դ Սապ. իե. 2, 3։ զա. 1։ Հատ. 1։ Նա. խթ. 23։ Հռոմ. թ. 33։
Ե Յոբ իե. 6։ Նա. խա. 14։
Զ Նա. ծզ. 3։
Է Մատ. իէ. 39, 41։ Մարկ. ժե. 29։ Ղուկ. իզ. 35։
Ը Յոբ ժզ. 4։ Սապ. ցթ. 25։
Թ Մատ. իէ. 43։
Ժ Սապ. զա. 14։

9 Բոպց դիս Տօթս սրդանդէն Հանողը դուն ես.
Մօրս ծիծը եղած առնես դուն ինծի յոյս տուիր։
10 Արդանդէն ես քեզի յանձնուեցայ.
Ի՛մ մօրս որովայնէն դուն ես իմ Աստուածս։
11 Մի՛ հեռանար ինծմէ, վասն զի նեղութիւնը մօտ է,
Վասն զի օգնող մը չկայ։
12 Ե՛շատ զուարակներ չորս կողմս առին,
Բասանի ցուլերը դիս պաշարեցին.
13 Բերանց բերանը իմ վրաս բացին՝
Յափշտակող ու մնչցող առիւծի պէս։
14 Ջուրի պէս թափուեցայ,
Ու ամէն ոսկորներս քակուեցան.
Հալեցաւ փորիս մէջ։
15 Զօրացաւ իմ ոյժս Հողէ ամանի մը պէս,
Ու Ղեզուս քիմքիս փակաւ.
Եւ դիս մահուան հողը դրիր։
16 Վասն զի շուները չորս կողմս առին,
Չարերուն ժողովքը դիս պատեցին,
Ձեռքերս ու ոտքերս ծակեցին։
17 Իմ ամէն ոսկորներս կրնամ համրել.
Անոնք կը նային, կը տեսնեն զիս։
18 Իմ հանդերձներս իրենց մէջ կը բաժնեն,
Ու պատմուճանիս վրայ վիճակ կը ձգեն։
19 Բայց Դուն, ով Տէր, մի հեռանար ինձմէ.
Ով իմ զօրութիւնս, շուտով ինծի օգնութեան հասիր.
20 Իմ անձս սուրէն ազատէ,
Ու *կեանքս՝ Ղանը ձեռքէն։
21 Փրկէ դիս առիւծին բերնէն,
Ու ինծի պատասխան տուր Էմիեղջերուներուն եղջիւրներէն։
22 Քու անունդ *եղբայրներուս պիտի պատմեմ,
Ժողովքին մէջ քեզ պիտի գովեմ։
23 Ով Տէրոջմէ վախցողներ, գովեցէք զանիկա.
Ով Յակոբի բոլոր զաւակները, փառաւորեցէք զանիկա,
Ու վախցէք անկէ, Իսրայէլի բոլոր զաւակները։
24 Վասն զի չանարգեց ու չքամնհրեց տառապեալին †տառապանքը,
Ու երեսը անկէ չդարձուց.
Հապա *իրեն կանչած առենը լսեց։
25 Քեզմով պիտի ըլլայ իմ գովութիւնս մեծ ժողովքին մէջ.

ՍԱՂՄՈՍ ԻԹ

1—6 Դաւիթ վստահութիւնը Աստուծոյ հնարհոցը վրայ։

Սաղմոս Դաւթի։

Տէրը իմ *հովիւս է.
Բնա բան մը կարօտութիւն պիտի չունենամ։
2 †Ոչխս խոտաւէտ արօտներու մէջ կը պառկեցընէ.
*Հանդարտ ջուրերուն քով ինծի կ'առաջնորդէ.
3 Հոգիս կը նորոգէ.
Իր անուանը համար Արդարութեան ճամբաներուն մէջ կ'առաջնորդէ ինծի։
4 Թէև *մահուան շուքի ձորին մէջ ալ պարտիմ,
†Չարին պիտի չվախնամ,
Վասն զի դուն ինծի հետ ես.
Քու ցուպդ ու գաւազանդ՝ անոնք դիս պիտի մխիթարեն։
5 *Սեղան կը պատրաստես իմ առջեւս իմ թշնամիներուս դիմաց.
†Իմ գլուխս իւղով կ'օծես,

ա Սաղ. հա. 6։
բ Ես. խզ. 3։ խթ. 1։
գ Սաղ. կը. 30։ եզեկ. լթ. 18։ Ամոս զ. 1։
դ Ծն ժզ. 10։ Սաղ. լե. 21։ Ողբ. բ. 16։ գ. 46։
ե Դան. ե. 6։
զ Ցես. է. 5։ Ծն խգ. 16։
է Աւետ. ժէ. 22։
ը Ծն խթ. 10։ Ողբ. գ. 4։ Յովհ. ժթ. 28։
թ Յայտ. խբ. 15։
ժ Մատ. խէ. 35։ Մարկ. ժե. 24։ Դաւիթ. խգ. 33։ Յովհ. ժթ. 23, 37։ ի. 25։
ի Դաւիթ. խգ. 35։
ժա Դաւիթ. խգ. 34։ Յովհ. ժթ. 23, 24։
ժբ Հմր. 11։ Սաղ. ժ. 1։
ժգ Սաղ. լե. 17։
ժդ Եբր. Տիրամօրս
ժե Հմր. 16։
ժզ ր Տիտ. գ. 17։
ժէ Ես. լգ. 7։
ժը Կա՜ր, վայրի ցուլերուն
ժթ Եբր. բ. 12։ Սաղ. խա. 9։
ի Յովհ. ի. 17։ Հռոմ. ը. 29։
իա Սաղ. ցիե. 19, 20։
իբ Կա՜ր, ապուպակը
իգ Եբր. ե. 7։
իդ Սաղ. լե. 18։ խա. 9, 10։ ճժա. 1։
իե Սաղ. կզ. 13։ ճժզ. 14։ Ժող. ե. 4։
իզ Ես. կե. 13։
իէ Յովհ. զ. 51, 52։
իը Սաղ. ք. 8։ Հբ. 11։ Ձզ. 9։ ղբ. 3։ Ես. խթ. 6։
իթ Սաղ. ղզ. 7։
κ Սաղ. խէ. 8։ Ածք. 21։ Զաք. ժգ. 9։ Մատ. գ. 13։
κա Սաղ. խե. 12։
κբ Ես. իգ. 19։ Փիլ. բ. 10։
κգ Սաղ. հբ. 6։ Ձզ. 9։ ճբ. 18։ Ես. կ. 3։ Տես Հռոմ. գ. 21, 22։

ԽԳ

κդ Ես. խ. 11։ Երեմ. իգ. 4։ Եզեկ. լգ. 11, 12, 23։ Յովհ. ժ. 11։ ա Պետ. բ. 25։ Յայտ. է. 17։
κե Փիլ. գ. 19։
κզ Եզեկ. լգ. 14։
κէ Յայտ. է. 17։
κը Սաղ. ե. 8։ լա. 3։ Ածք. բ. 20։
κթ Յոբ գ. 5։ ժ. 21, 22։ իգ. 17։ Սաղ. իգ. 19։
λ Սաղ. գ. 6։ իէ. 1։ ճժբ. 6։
λա Ես. իգ. 2։
λբ Սաղ. ճգ. 15։
λգ Սաղ. ղբ. 10։

Իմ բաժակս խիստ լեցուն է։
6 Յիրաւ բարեբարութիւնը ու ողորմութիւնը կեանքիս բոլոր օրերուն մէջ,
Ու շատ օրեր Տէրոջը տունը պիտի բնակիմ։

ՍԱՂՄՈՍ ԻԹ

1 Աստուծոյ սէրութիւնը երկրին վրայ։ 3 Անոր հոգեւոր թագաւորութեան հպատակները։ 7 Զանիկա ընդունելու յորդորանք մը։

Սաղմոս Դաւթի։

Տէրոջն է երկիր ու անոր լիութիւնը,
Աշխարհ ու անոր բնակիչները։
2 Վասն զի ինք անոր հիմերը ծովերուն վրայ ձգեց,
Ու զանիկա գետերուն վրայ հաստատեց։
3 Ո՞վ պիտի ելլէ Տէրոջը լեռը,
Կամ ո՞վ պիտի կենայ անոր սուրբ տեղը։
4 Զեռքերով սուրբը ու խորով մաքուրը,
Որ աստիճան անձնասուր չէղաւ,
Ու նենգութեամբ երդում չըրաւ.
5 Անիկա Տէրոջմէն օրհնութիւն պիտի առնայ,
Ու իր փրկութեանը Աստուծմէն՝ արդարութիւն։
6 Զանիկա փնտռողներուն ցեղը այս է.
Որ Եակոբի ներկայները *Յակոբն է՞։ (Սէլա։)
7 Ով դռներ, գլուխնիդ վեր վերցուցէք.
Ու վերցուեցէք, ով յաւիտենական դռներ,
Որպէս զի փառաց Թագաւորը մտնէ։
8 Ո՞վ է այս փառաց Թագաւորը.
Կարող ու հզօր Տէրը,
Պատերազմի մէջ հզօր Տէրը։
9 Ով դռներ, գլուխնիդ վեր վերցուցէք.
Ու վերցուեցէք, ով յաւիտենական դռներ,
Որպէս զի փառաց Թագաւորը մտնէ։
10 Ո՞վ է այս փառաց Թագաւորը.
Զօրքերուն Տէրը,
Ինքն է փառաց Թագաւորը։ (Սէլա։)

ՍԱՂՄՈՍ ԻԵ

1 Դաւթի վստահութիւնը աղօթքի մէջ։ 7 Մեղքերու թողութեան համար, 16 ու նեղութենէ ազատուելու համար աղօթք կ'ընէ։

Սաղմոս Դաւթի։

Ով Տէր, *իմ անձս քեզի վերցուցի։
2 Ով իմ Աստուածս, ի քեզի յուսացեալ. թող չամչնամ,
Ու էթշնամիներս իմ վրաս չցնծան։
3 Նաև ամէն քեզի ապաստնները թող չամչնան.
Ունայնութեամբ անօրէնութիւն ընողները թող ամչնան։
4 Ով Տէր, *քու ճամբաներդ ցուցուր ինծի,
Քու շաւիղներդ սորվեցուր ինծի։
5 Քու ճշմարտութեանդ մէջ ինծի առաջնորդէ ու սորվեցուր ինծի,
Քանզի դուն ես իմ փրկութեանս Աստուածը.
Ես քեզի կը սպասեմ ամէն օր։
6 Ով Տէր, †քու գթութիւններդ ու ողորմութիւններդ յիշէ,
Վասն զի յաւիտենական են։
7 ‡Մանկութեանս մեղքերս ու յանցանքներս մի՛ յիշեր,
Հապա †քու ողորմութիւնովդ դիս յիշէ՝
Քու բարութեանդ համար, ով Տէր։
8 Տէրը բարի և ուղիղ է.
Անոր համար մեղաւորներուն կը սորվեցնէ ճամբան։
9 Խոնարհներն մէջ պիտի առաջնորդէ հեզերուն,
Ու իր ճամբան հեզերուն պիտի սորվեցնէ։
10 Տէրոջը բոլոր ճամբաները ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն են
Իր ուխտը ու վկայութիւնները պահողներուն։
11 Ով Տէր, *քու անուանդ համար
Ներէ իմ անօրէնութիւնս, †վասն զի մեծ է։
12 Ո՞վ է այն մարդը որ Տէրոջմէն կը վախնայ.
Անոր *ճանր պիտի սորվեցնէ իր ընտրած ճամբան։
13 Անոր անձը բարութեան մէջ պիտի բնակի,
Ու նոր սերունդը երկիրը պիտի ժառանգէ։
14 †Տէրոջը ընտանութիւնը իրեն վախցողներուն հետ է,
Ու իր ուխտը անոնց կը սորվեցնէ։
15 Իմ աչքերս ամէն առեն Տէրոջը կը նային,
Վասն զի իմ ոտքերս որոգայթէն պիտի հանէ։
16 Ինծի դարձիր ու ողորմէ ինծի,
Վասն զի մինակ ու վշտացած եմ։
17 Սրտիս նեղութիւնները շատցան.
Իմ վիշտերէս պիտ հանէ։
18 Իմ նեղութեանս ու տառապանքիս նայէ,
Ու բոլոր մեղքերս ներէ։
19 Տես իմ թշնամիներս, վասն զի շատցան,
Ու անիրաւ ատելութիւնով դիս ատեցին։
20 Պահէ իմ անձս ու փրկէ դիս.
Չթող չամչնամ, վասն զի քեզի յուսացայ։
21 Կատարելութիւնը և ուղղութիւնը դիս թող պահեն,

ԻԹ
— Բլ. թ. 29։ ԺԹ. 5։ բ Օր. ժ. 14։ Ծար խա. 11։ Սաղ. ծ. 12։ ա Կար. ժ. 26։
Բ Ած. ա. 9։ Ծար. լը. 6։ Սաղ. ճզ. 5։ Ցկ. 6։ բ Պետ. գ. 5։
Գ Սաղ. ԺԵ. 1։
Դ Ծար ԺԷ. 9։ Ես. լգ. 15, 16։ ա Տիմ. բ. 8։
Ե Մատ. Ե. 8։
Զ Սաղ. ԺԵ. 4։
Է Սաղ. ԽԷ. 8։ ՃԵ. 4։
• Կամ, ով Ցակոբ
Ը Ես. խգ. 2։
Թ Սաղ. զԷ. 6։ Մաղ. գ. 1։ ա Կար. բ. 8։

ԽԵ
— Սաղ. ՃՂ. 4։ ՃԽԳ. 8։ Ողբ. գ. 41։
Բ Սաղ. ԽԲ. 5։ Ես. 1։ լգ. 8։ Ես. ԽԸ. 16։ ԽԹ. 23։ Հռոմ. ժ. 11։
Գ Սաղ. ԺԴ. 4։
Դ Սաղ. ժգ. 4։
Ե Բլ. լգ. 13։ Սաղ. Ե. 8։ ԽԷ. 11։ ՃՂ. 11։ ՃԺԹ, ՃԽԳ. 8, 10։
Զ Սաղ. ՃԳ. 17։ ՃԳ. 1։ ՃԷ. 1։ Ես. ԿԳ. 15։ Երեմ. լգ. 11։
Է Ծար ԺԳ. 26։ բ. 11։ Երեմ. գ. 25։
Ը Սաղ. ծա. 1։
Թ Սաղ. Ես. 3։ ՀԹ. 9։ ՃԹ. 21։ ՃԽԳ. 11։
Ժ Տես Հռոմ. Ե. 20։
• Կամ, Թ Էհե
Ի Սաղ. ԼԷ. 23։
Լ Առակ. ԺԹ. 23։
Խ Սաղ. ԼԷ. 11, 22, 29։
Ծ Առակ. գ. 32։ Տես Ծալմ. Ե. 17։ ԺԵ. 15։
Կ Սաղ. ՃԽԱ. 8։
Հ Սաղ. ԿԹ. 16։ ՃՂ. 16։
Ձ բ Թագ. ԺԳ. 12։
Ղ Հմր. 2։

Վասն դի քեզի ապաւեցի։
22 Ով Աստուած, Ազիկ Իսրայէլը
Իր ամէն նեղութիւններէն։

ՍԱՂՄՈՍ ԻԶ

1—12 Դաւիթ Աստուծոյ կը դիմէ իր անարատութեանը վրայ վստահանալով։

Սաղմոս Դաւթի։

Ով Տէր, զիս դատէ,
Վասն դի ես իմ անարատութիւնով քալեցի.
Տէրոջը յուսացայ, պիտի չսասանիմ։
2 Ով Տէր, զիս փորձէ ու քննէ,
Փորձէ իմ երիկամունքներս ու սիրտս։
3 Վասն դի քու ողորմութիւնդ իմ աչքերուս առջեւ է,
Ու ես քու ճշմարտութիւնդ մէջ քալեցի։
4 Ունայն մարդոց հետ չնստայ,
Ու կեղծաւորներուն հետ պիտի չխառնուիմ։
5 Չարերուն ժողովքը ատեցի,
Ու ամբարիշտներուն հետ պիտի չնստիմ։
6 Անմեղութիւնով ձեռքերս պիտի լուամ,
Եւ քու սեղանիդ շուրջ կողմը պիտի պտըտիմ,
ով Տէր։
7 Որպէս զի շնորհակալութեան ձայնը լսել տամ,
Ու քու ամէն սքանչելիքներդ պատմեմ։
8 Ով Տէր, ես սիրեցի քու տունդ բնակութիւնը,
Եւ քու փառքիդ կեցած տեղը։
9 Մի կորնչցներ իմ անձս մեղաւորներուն հետ,
Ու իմ կեանքս՝ արիւնահեղ մարդոցը հետ,
10 Որոնց ձեռքերուն մէջ անօրէնութիւն կայ,
Ու անոնց աջ ձեռքը կաշառքով լեցուն է։
11 Բայց ես իմ անարատութիւնով պիտի քալեմ.
Զիս փրկէ ու ինձի ողորմէ։
12 Իմ ոտքս հաստակութեան մէջ կը կենայ.
Ժողովքներուն մէջ Տէրը պիտի օրհնեմ։

ՍԱՂՄՈՍ ԻԷ

1 Դաւիթ Աստուծոյ կատարութեամբը, 4 և Աստուծոյ ծառայութեանը համար իր ունեցած սիրովը, 9 ու աղօթքով իր հաւատքը կը պահպանէ։

Սաղմոս Դաւթի։

Տէրը իմ լոյսս ու իմ փրկութիւնս է,
Ես ո՞ւրկէ պիտի վախնամ.
Տէրը իմ կեանքիս ապաւէնն է,
Ես ո՞ւրկէ պիտի դողամ։

ղ Սաղ. տլ. 8։

ԻԶ

ա Սաղ. է. 8։
բ Հմր. 11։ գ Թագ. ի. 3։ Առակ. ի. 7։
գ Սաղ. իը. 7։ լա. 14։ Առակ. իթ. 25։
դ Սաղ. է. 9։ ժէ. 3։ կզ. 10։ տլթ. 23։ Ցաք. ժգ. 9։
ե գ Թագ. ի. 3։
զ Սաղ. ա. 1։ Երեմ. ժե. 17։
է Սաղ. լա. 6։ տլթ. 21, 22։
ը Սաղ. ա. 1։
թ Տես նե. Լ. 19, 20։ Սաղ. հգ. 13։ ա Տիմ. բ. 8։
ժ Սաղ. իէ. 4։
ի Տես ա Թագ. իե. 29։ Սաղ. իը. 3։
լ Նե. իգ. 8։ բ Օր. ժգ. 19։ ա Թագ. ը. 3։ Նա. լգ. 15։
խ Հմր. 1։
ծ Սաղ. իս. 2։
կ Սաղ. իհ. 11։
հ Սաղ. իբ. 22։ ճէ. 32։ ճժա. 1։

ԻԷ

ա Սաղ. ձգ. 11։ Ես. կ. 19, 20։ Միք. է. 8։
բ Նե. ժե. 2։
գ Սաղ. կը. 2, 6։ ճժը. 14, 21։ Ես. ժբ. 2։
դ Սաղ. ժգ. 4։
ե Սաղ. գ. 6։
զ Սաղ. իգ. 8։
է Սաղ. կե. 4։ Դ.ա.կ. բ. 37։
ը Սաղ. զ. 17։
թ Սաղ. լա. 20։ ձգ. 3։ գա. 1։ Ես գ. 6։
ժ Սաղ. իս. 2։
ի Սաղ. գ. 3։
լ Սաղ. իգ. 6։ ճե. 4։
խ Սաղ. կթ. 17։ ճկգ. 7։
ծ Ես. խթ. 15։
կ Սաղ. իե. 4։ ձգ. 11։ ճժթ։
հ Սաղ. իգ. 12։
ձ Սաղ. լե. 25։
ղ ա Թագ. իբ. 9։ բ Թագ. ժգ. 7, 8։ Սաղ. լե. 11։
ճ Սաղ. ծգ. 13։ ճժգ. 9։ ճկտ. 5։ Երեմ. ժա. 19։ Եզեկ. իգ. 20։
մ Սաղ. լա. 24։ կը. 1, 5։ Ես. իե. 9։ Ամբ. բ. 3։

ՍԱՂՄՈՍ ԻԸ

1 *Դաւիթ յիշմնեռանգութեամբ աղօթք կ'ընէ իր թշնամիներուն դէմ. 6 վկայուած կ'օրհնէ. 9 ժողովուրդին համար աղօթք կ'ընէ։*

Սաղմոս Դաւթի։

Ով Տէր, քեզի կը կանչեմ.
Ով իմ Վէմս, ՚մի լռեր ինծի.
Ք Զըլլայ որ ինծի լռելովդ
*Գերեզմանը իջնողներուն նմանիմ։
2 Լսէ իմ խնդրուածքիս ձայնը
Երբ քեզի կ'աղաչեմ,
Էերբ իմ ձեռքերս կը վերցնեմ
Դէպ ի քու սուրբ ՚դասիդ։
3 Ք Զիս մի †կորսնցներ ամբարիշտներուն հետ,
Ու անօրէնութիւն գործողներուն հետ,
՚Որոնք իրենց ընկերներուն հետ խաղաղութիւն
կը խօսին,
Բայց սրտերնուն մէջ չարութիւն կայ։
4 Ք Տուր անոնց իրենց գործերուն պէս,
Ու իրենց ըրածներուն չարութեանը պէս.
Իրենց ձեռքերուն գործերուն պէս տուր անոնց,
Հատուցում ըրէ անոնց։
5 Որովհետեւ ՚անոնք Տէրոջը ըրածներուն
Ու անոր ձեռքերուն գործերուն մտադրութիւն
չեն ըներ,
Պիտի կործանէ զանոնք, ու ալ պիտի չշինէ։
6 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը,
Որ լսեց իմ աղօթքիս ձայնը։
7 Տէրը ՚իմ զօրութիւնս ու իմ ասպարս է.
Ք Իմ սիրտս անոր յուսացաւ, ու ես օգնութիւն
գտայ.
Ուստի սիրտս ուրախացաւ,
Եւ ես իմ երգովս զանիկա պիտի գովեմ։
8 Տէրը անոնց ոյժն է,
Ու իր օծեալին էիրկութեանը պարիսպն է։
9 Փրկէ քու ժողովուրդդ,
Ու օրհնէ ՚քու ժառանգութիւնդ
Նաեւ հովուէ զանոնք ու յաւիտեան բարձրացուր։

ՍԱՂՄՈՍ ԻԹ

1 *Առաւծոյ վճռաբանութիւն կը վայլէ 3 իր կարողութեանը համար, 11 ու իր ժողովուրդը պաշտպանելուն համար։*

Սաղմոս Դաւթի։

՚Տէրոջը տուէք, ով *հզօրաց որդիներ,
Տէրոջը տուէք փառք ու զօրութիւն։
2 Տէրոջը տուէք իր անուան փառքը,
Տէրոջը երկրպագութիւն ըրէք սրբութեան գեղեցկութեամբ։
3 Տէրոջը ձայնը ջուրերուն վրայ է.
Ք Փառաց Աստուածը կ'որոտայ,
Տէրը շատ ջուրերուն վրայ է։
4 Տէրոջը ձայնը ուժով է,
Տէրոջը ձայնը վեհափառութիւնով է։
5 Տէրոջը ձայնը եղեւիններըը կը կոտրէ,
Ու Տէրը կը կոտրտէ †Լիբանանի եղեւիններըը.
6 ՚Զանոնք կը ցոլմկեցնէ որմիտ պէս,
Լիբանանը ու ՚Սարիոնը մոեղջերուներու ձագին
պէս.
7 Տէրոջը ձայնը կրակին բոցերը կը ճեղքէ։
8 Տէրոջը ձայնը կը դողացնէ անապատը,
Տէրը ՚Կադէսի անապատը կը դողացնէ։
9 Տէրոջը ձայնը էգոնիկները կը ծնեցնէ,
Ու անտառները կը մերկացնէ.
Անոր տաճարին մէջ ամէնն ալ կը խօսին ՚նոր
փառքը։
10 Տէրը ՚ջրհեղեղին վրայ կը նստի,
՚Տէրը յաւիտեան թագաւոր կը նստի։
11 ֏Տէրը իր ժողովուրդին զօրութիւն պիտի տայ,
Տէրը իր ժողովուրդը խաղաղութիւնով պիտի
օրհնէ։

ՍԱՂՄՈՍ Լ

1 *Դաւթի իր փրկութեանը համար գԱստուած կը գովաբանէ. 4 կը յորդորէ ուրիշներն ալ որ զանիկա գովաբանեն, յիշեցնելով անոնց թէ Աստուած ինչպէս վարուեցաւ իրեն հետ։*

Սաղմոս Դաւթի. ՚տանը նուիրատուութեան երգը։

Ով Տէր, կը բարձրացնեմ քեզ, վասն զի
դիս ազատեցիր,
Ու թշնամիներս իմ վրաս չուրախացուցիր։
2 Ով իմ Տէր Աստուածս, քեզի կանչեցի,
Ու ինձ բժշկեցիր։
3 Ով աէր, ՚իմ անձս գերեզմանէն *հանեցիր,
Ք Զուրը իջնողներուն մէջէն դիս ապրեցուցիր։
4 ՚Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը, ով անոր սուրբերը,
Ու անոր սրբութիւնը յիշելով շնորհակալ եղէք։
5 Վասն զի Իմ բարկութեանը մէջ է,
Բայց ՚իր հաճութեանը մէջ է մեր բուռը կեանքին տանելը.
Լիութիւնը լաց կայ,
Ք Բայց առաւօն ուրախութիւն։
6 Ես իմ յաջողութեանս մէջ ըսի թէ

Ք Ծն. լէ. 4, 5։
ֆ Ես. բ. 13։
ֆ Սաղ. ճժգ. 4։
Ք Բ Օր. գ. 9։
ղ Թուա. ժգ. 27։
Ք Ծն. լթ. 1, 2, 3։
Ը Ծն. գ. 17։ Ծն. լը. 8, 25։
Ը Սաղ. ժ. 16։
ժ Սաղ. իը. 8։

Լ

— Բ Օր. ի. 5։ Բ Թագ. ե. 11։ դ. 20։
Ք Սաղ. իե. 2։ լե. 19, 24։
ֆ Սաղ. գ. 2։ ճգ. 3։
Ֆ Սաղ. ձգ. 13։
Ք Սաղ. իր. 1։
• ԵՔԲ. վերի հանեցիր
Ղ ա Մն. ժգ. 4։ Սաղ. զե. 12։
Ք Սաղ. ճգ. 9։ Ես. իգ. 20։
ժգ. 7, 8։ Բ կոր. գ. 17։
Ը Սաղ. կգ. 3։
Ը Սաղ. ճկգ. 5։
ժ Ծն. իթ. 18։

Յաւիտեան պիտի չսասանիմ
7 Ով Տէր, քու հաճութիւնովդ իմ լեռս հաստատուն կըրիր.
Երբոր ծածկեցիր, ես խռովեցայ։
8 Ով Տէր, քեզի կը կանչեմ,
Ու Տէրոջը աղաչանք կ'ընեմ։
9 Իմ արիւնէս ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ
Եթէ ես գուբը իջնեմ.
Միթէ հողը քեզ պիտի գովէ՞,
Կամ անիկա պիտի պատմէ՞ քու ճշմարտութիւնդ։
10 Լսէ, ով Տէր, ու ողորմէ ինծի.
Ով Տէր, ինծի օգնական եղիր։
11 Իմ սուգս պարի փոխեցիր,
Քուրձս ինծմէ հանեցիր,
Ու ինծի ուրախութիւն հագցուցիր.
12 Որպէս զի իմ փառքս սաղմոս երգէ քեզի ու
ալ չլռէ։
Ով իմ Տէր Աստուածս, յաւիտեան քեզ պիտի գովեմ։

ՍԱՂՄՈՍ ԼԱ

1 Դաւիթ Աստուծոյ վրայ իր ունեցած վստահութիւնը ցուցնելով անկէ օգնութիւն կը խնդրէ։ 7 Անոր ողորմութիւններովը կ'ուրախանայ։ 9 Իր նեղութեանը մէջ կ'աղօթէ։ 19 Աստուծոյ բարութիւնները յիշելով զանիկա կ'օրհնէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

Ով Տէր, "քեզի յուսացայ,
Յաւիտեան չամչնամ.
Քու արդարութիւնովդ ինծի ազատէ.
2 Քու էականջդ ինծի խոնարհեցուր,
Շուտով ինծի ազատէ,
Ինծի ամրութեան վէմ մը եղիր,
Ու ինծի ապրեցնելու համար ապառաժի տուն մը։
3 Վասն զի իմ վէմս ու բերդս դուն ես,
Եւ քու անուանդ համար ինծի առաջնորդէ
ու ինծի կառավարէ։
4 Որոգայթէն ինծի հանէ, զոր ինծի համար գաղտուկ լարեր են,
Վասն զի իմ զօրութիւնս դուն ես։
5 Ձիմ հոգիս քու ձեռքդ կը յանձնեմ.
Ով Եհովա Աստուած ճշմարտութեան, դուն
ինծի փրկեցիր։
6 Ինծի ունայնութիւններ պահողները ատեցիր.
Բայց ես Տէրոջը յուսացայ։
7 Քու ողորմութիւնովդ պիտի ցնծամ եւ ուրախ ըլլամ.

Վասն զի իմ թշուառութիւնս տեսար,
Ու իմ անձս տառապանքներու մէջ գիտցար.
8 Եւ զիս Ր թշնամիին ձեռքը չմատնեցիր,
Հապա Ր իմ ոտքերս լայնարձակ տեղ մը կանգնեցուցիր։
9 Ով Տէր, ողորմէ ինծի, վասն զի նեղութեան
մէջ եմ.
Սրտնեղութենէ չմաշեցաւ իմ աչքս, իմ անձս ու իմ փորս։
10 Վասն զի իմ կեանքս տրտմութենէ՝
Ու տարիներս հառաչանք ընելէ ապառեցան.
Իմ ոյժս թշուառութենէս սկսաւ,
Ոսկորներս ալ մաշեցան։
11 Իմ բոլոր թշնամիներուս, Ր մանաւանդ դրացիներուս, առջեւ ծնոտաստինք եղայ,
Ու իմ ծանօթներուս երկիւղ եղայ.
Զիս դուրս տեսնողները ինծմէ կը փախչէին։
12 Ր Մեռածի պէս սրտէ մոռցուած եղայ,
Կոտրուած անօթի նմանեցայ։
13 Վասն զի շատերու բամբասանքը լսեցի.
Զարս կողմն վախ կար.
Երբ անոնք Ր ինծի համար միկտեղ ժողվուեցան,
Խորհուրդ կ'ընէին որ հոգիս առնեն։
14 Բայց ես քեզի յուսացայ, ով Տէր.
Ըսի թէ Դուն ես իմ Աստուածս.
15 Իմ ժամանակներս քու ձեռքդ են.
Փրկէ զիս թշնամիներուս ձեռքէն ու զիս հալածողներէն։
16 Ր Քու ծառայիդ վրայ երեսդ փայլեցուր,
Քու ողորմութենովդ զիս փրկէ։
17 Ով Տէր, Ր չամչնամ,
Վասն զի քեզի կանչեցի.
Ամբարիշտները թող ամչնան,
Ու՝ գերեզմանին մէջ թող լուռ կենան։
18 Նթող պատանձին առաքաւոր շրթունքները,
Որոնք "հպարտութեամբ եւ նախատինքով
Ամբարտաւանութիւն կը խօսին արդարին դէմ։
19 Ո՛րչափ մեծ է քու բարութիւնդ՝
Զոր քեզմէ վախցողներուն համար պահեցիր,
Ու՝ քեզի յուսացողներուն համար ըրիր
Մարդոց որդիներուն առջեւ։
20 Նզանոնք քու երեսդ ծածկոյթի ներքեւ պիտի ծածկես
Մարդոց դաւադրութիւններէն.
Վրանի մէջ պիտի ծածկես զանոնք
Լեզուներուն հակառակութենէն։
21 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը,
Վասն զի "իր ողորմութիւնը "զարմանալի ըրաւ
ինծի
"Պարսպաւոր քաղաքի մէջ։

Ե Սաղ. ծդ. 29։
Զ Սաղ. ղ. 5։ ձբ. 11։ ճժե. 17։ ճժբ. 17։ նա. լբ. 18։
Է ը Թագ. ղ. 14։ նա. կա. 3։ Նեհ. ւա. 4։
Ը Սաղ. ժզ. 9։ ծէ. 8։

ԼԱ.

Ժ Սաղ. իբ. 5։ իե. 2։ հա. 1։ նա. խթ. 23։
ԺԱ Սաղ. ճխգ. 1։
ԺԲ Սաղ. հա. 2։
ԺԳ Սաղ. ժբ. 1, 2։
ԺԴ Սաղ. իգ. 3։ իե. 11։
ԺԵ Դ Օր. իգ. 46։ Գոր. ե. 58։
ԺԶ Յոէլ. բ. 8։
ԺԷ Յոբ. ժ. 27։
ԺԸ ը Օր. լբ. 30։ ա Թագ. ժէ. 46։ իգ. 19։
ԺԹ Սաղ. գ. 1։ ժբ. 19։
Ի Սաղ. զ. 7։
ԻԱ Սաղ. լբ. 3։ ձբ. 3։
ԻԲ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։ ձբ. 8, 18։
ԻԳ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ԻԴ Սաղ. կգ. 8։
ԻԵ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ԻԶ Եղեմ. ի. 10
ԻԷ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ԻԸ Մատ. իէ. 1։
ԻԹ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ԼԺ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ԼԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ԼԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ԼԳ Սաղ. կգ. 8։
ԼԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ԼԵ Եղեմ. ի. 10
ԼԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ԼԷ Մատ. իէ. 1։
ԼԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ԼԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՄԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՄԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՄԳ Սաղ. կգ. 8։
ՄԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՄԵ Եղեմ. ի. 10
ՄԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՄԷ Մատ. իէ. 1։
ՄԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՄԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՆԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՆԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՆԳ Սաղ. կգ. 8։
ՆԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՆԵ Եղեմ. ի. 10
ՆԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՆԷ Մատ. իէ. 1։
ՆԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՆԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՇԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՇԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՇԳ Սաղ. կգ. 8։
ՇԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՇԵ Եղեմ. ի. 10
ՇԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՇԷ Մատ. իէ. 1։
ՇԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՇԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՉԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՉԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՉԳ Սաղ. կգ. 8։
ՉԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՉԵ Եղեմ. ի. 10
ՉԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՉԷ Մատ. իէ. 1։
ՉԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՉԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՊԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՊԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՊԳ Սաղ. կգ. 8։
ՊԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՊԵ Եղեմ. ի. 10
ՊԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՊԷ Մատ. իէ. 1։
ՊԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՊԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՋԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՋԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՋԳ Սաղ. կգ. 8։
ՋԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՋԵ Եղեմ. ի. 10
ՋԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՋԷ Մատ. իէ. 1։
ՋԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՋԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՌԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՌԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՌԳ Սաղ. կգ. 8։
ՌԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՌԵ Եղեմ. ի. 10
ՌԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՌԷ Մատ. իէ. 1։
ՌԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՌԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՍԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՍԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՍԳ Սաղ. կգ. 8։
ՍԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՍԵ Եղեմ. ի. 10
ՍԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՍԷ Մատ. իէ. 1։
ՍԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՍԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՏԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՏԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՏԳ Սաղ. կգ. 8։
ՏԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՏԵ Եղեմ. ի. 10
ՏԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՏԷ Մատ. իէ. 1։
ՏԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՏԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՐԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՐԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՐԳ Սաղ. կգ. 8։
ՐԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՐԵ Եղեմ. ի. 10
ՐԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՐԷ Մատ. իէ. 1։
ՐԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՐԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՑԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՑԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՑԳ Սաղ. կգ. 8։
ՑԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՑԵ Եղեմ. ի. 10
ՑԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՑԷ Մատ. իէ. 1։
ՑԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՑԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՒԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՒԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՒԳ Սաղ. կգ. 8։
ՒԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՒԵ Եղեմ. ի. 10
ՒԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՒԷ Մատ. իէ. 1։
ՒԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՒԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՓԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՓԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՓԳ Սաղ. կգ. 8։
ՓԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՓԵ Եղեմ. ի. 10
ՓԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՓԷ Մատ. իէ. 1։
ՓԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՓԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՔԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՔԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՔԳ Սաղ. կգ. 8։
ՔԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՔԵ Եղեմ. ի. 10
ՔԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՔԷ Մատ. իէ. 1։
ՔԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՔԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՕԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՕԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՕԳ Սաղ. կգ. 8։
ՕԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՕԵ Եղեմ. ի. 10
ՕԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՕԷ Մատ. իէ. 1։
ՕԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՕԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։
ՖԱ Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լբ. 11։
ՖԲ Սաղ. խա. 8։ նա. ծգ. 4։
ՖԳ Սաղ. կգ. 8։
ՖԴ Սաղ. ձբ. 4, 5։
ՖԵ Եղեմ. ի. 10
ՖԶ Եղեմ. գ. 25։ ի. 3։ Ողբ. բ. 22։
ՖԷ Մատ. իէ. 1։
ՖԸ Թես. գ. 25, 26։ Սաղ. գ. 6
ՖԹ Սաղ. իբ. 3։ ձբ. 3։

22 Եւ՝ շփոթութեան մէջ ըսի թէ
Կտրուեցայ ես քու աչքերուդ առջեւէն.
Սակայն դուն իմ աղօթքս ձայնը լսեցիր
Երբ քեզի աղաղակեցի։
23 Տէրը սիրեցէք, ով անոր բոլոր սուրբերը,
Վասն զի Տէրը հաւատացեալները կը պահէ,
Ու ամբարտաւանութիւն ընողներուն առատօրէն
հատուցում կ'ընէ։
24 Քաջ եղէք ու ձեր սիրտը թող զօրանայ,
Դուք ամէնդ որ Տէրոջը կը յուսաք։

ՍԱՂՄՈՍ ԼԶ

1 Սրբանկութիւնը մեղքերուն թողութեանը մէջ կը կայանայ։ 3 Մեղքերու խոստովանութիւնը խղճմտանքը կը հանգստացնէ։ 8 Աստծոյ խոստումներուն ուրախութիւն կը պատճառեն։

Դաւիթի *երգը։

Երանի՛ անոր՝ որուն †յանցանքներուն թողութիւն եղաւ,
Ու՝ անոր մեղքերը ծածկուեցան։
2 Երանի՛ այն մարդուն՝ որ Տէրը Հանօրէնութիւն
չհաշուեր անոր,
Ու Հոգիին մէջ նենգութիւն չկայ։
3 Երբ լուռ կեցայ, ոսկորներս մաշեցան
Իմամէն օր աղաղակելովս.
4 Վասն զի գորովդ ու դիշեր ‡քու ձեռքդ իմ վրաս
ծանրացաւ.
Իմ թաղութիւնս ամառուան չորութեան դարձաւ։ (Սէլա։)
5 Իմ մեղքս քեզի յայտնեցի,
Ու իմ անօրէնութիւնս չծածկեցի.
Ես ըսի թէ Տէրոջը պիտի խոստովանիմ յանցանքներս.
Ու դուն թողուցիր իմ մեղքիս անօրէնութիւնը։ (Սէլա։)
6 Ասոր համար ամէն սուրբ §աղօթք պիտի ընէ քեզի
Քու գտնուելու ժամանակդ.
Արդարև շատ ջուրերուն հեղեղներուն առեղը
Անոր պիտի չմօտենան։
7 Դուն ես իմ ապաստանարանս.
Նեղութենէ դիս պիտի պահես.
Դուն դիս պիտի պատես ¶ազատութեան երգերով։ (Սէլա։)
8 Դեզի պիտի սորվեցնեմ, ու երթալու ճամբադատ պիտի ցուցնեմ քեզի.

9 Ըմբռե պէս ** ջորիի պէս մի ըլլաք, որոնք ճիմքդ չուներն,
Ո՛ր երեսդ սանձին ու պախուրցին զսպովը կապելու է, որպէս դի քեզի չմօտենան։
10 Ամբարշտին տանջանքները շատ պիտի ըլլան,
Սակայն Տէրոջը յուսացողին չորս կողմը ողորմութիւնը պիտի պատէ։
11 Ով արդարներ, Տէրոջմով ուրախ եղէք ու ցնծացէք,
Ցնծութեամբ երգեցէք դուք ամէնդ՝ որ սրտով ուղիղ էք։

ՍԱՂՄՈՍ ԼԳ

1 Աստուած գովաբանութեան արժանի է իր բարութեանը համար, 6 իր կարողութեանը համար, 12 և իր նախախնամութեանը համար։ 20 Պէտք է որ մեր վստահութիւնը Աստծոյ վրայ դնենք։

Ով արդարներ, Տէրոջմով ցնծացէք.
Ուղիղներուն կը վայլէ Գօրհնութիւն երգել։
2 Գովեցէք Տէրը քնարով,
††Տասը լար ունեցող տաւիղով սաղմոս երգեցէք անոր։
3 ‡‡Նոր երգ մը երգեցէք անոր,
Վարպետութեամբ §§նուագեցէք զսրկեցէք ցնծութեան ձայնով։
4 Վասն զի Տէրոջը խօսքը շիտակ է,
Ու անոր բոլոր գործերը ճշմարտութեամբ են։
5 ¶¶Անիկա արդարութիւնը ու իրաւունքը կը սիրէ.
***Տէրոջը ողորմութիւնով երկիր լեցուն է։
6 †††Տէրոջը խօսքովը երկինք ստեղծուեցաւ,
Ու ‡‡‡իր բերնին հոգիովը՝ §§§անոր բոլոր զօրքը։
7 ¶¶¶Ծովուն ջուրերը *պէղի մը պէս" կը ժողվէ,
Անդունդները շտեմարաններուն մէջ կը դնէ։
8 Բոլոր երկիր թող Տէրոջմէն վախնայ,
Ո՛ր անկէ դողան աշխարհի բոլոր բնակիչները։
9 Վասն զի ինքը խօսեցաւ, ու եղաւ.
Ինք հրամայեց, ու հաստատուեցաւ։
10 ***Տէրը կը ցրուէ հեթանոսներուն խորհուրդները,
Փուճ կը հանէ ժողովուրդներուն դիտաւորութիւնները։
11 †††Տէրոջը խորհուրդը յաւիտեան կը մնայ,
Ո՛ր անոր սրտին դիտաւորութիւնները՝ սերնդէ մինչեւ սերունդ։

---

† ա Թագ. իգ. 26։ Սաղ. ճԺզ. 11։
†† Ես. լը. 11, 12։ Ողբ. գ. 54։ Յովհ. բ. 4։
‡‡ Սաղ. լդ. 9։
§§ Սաղ. լէ. 14։

ԼԲ

* կամ, խնամութեան սաղմոս
** Սաղ. ձե. 2։ Հռոմ. դ. 6, 7, 8։
††† Բ Կոր. ե. 19։
‡‡‡ Յովհ. ա. 47։
§§§ ա Թագ. խգ. 26։ Սաղ. ճԺզ. 11։
¶¶¶ Ես. լը. 11, 12։ Ողբ. գ. 54։ Յովհ. բ. 4։
***** Սաղ. լդ. 9։
††††† Սաղ. լէ. 14։

ԼԲ

* կամ, խնամութեան սաղմոս
** Սաղ. ձե. 2։ Հռոմ. դ. 6, 7, 8։
††† Բ Կոր. ե. 19։
‡‡‡ Յովհ. ա. 47։
§§§ Ծն. ա. 1։ Սաղ. ճգ. 6։
¶¶¶ Յոբ իզ. 26։ Սաղ. ճԺզ. 11։
***** Ես. լը. 11, 12։ Ողբ. գ. 54։ Յովհ. բ. 4։
††††† Սաղ. լդ. 9։
‡‡‡‡‡ Սաղ. լէ. 14։

ԼԳ

* կամ, պարզէս թէ ամէն մէկ ալիք մը ջրի
** Ծն. ա. 9։ Յոբ. իզ. 10։ Ամ. 8։
*** Սաղ. լը. 11։ ղէ. 12։
**** Սաղ. ճխէ. 1։
***** Սաղ. ղբ. 3։ ճխգ. 9։
****** Սաղ. ղգ. 1։ ղբ. 1։ ճխգ. 9. ճխթ. 1։ Ես. խբ. 10։ Յայտ. ե. 9։
††††† Սաղ. ժա. 7։ խե. 7։
‡‡‡‡‡ Սաղ. ճԺթ. 64։
§§§§§ Ծն. ա. 6, 7։ Եբր. ժա. 3։ Բ Պետ. գ. 5։
¶¶¶¶¶ Յոբ խդ. 13։
***** Ծն. բ. 1։
****** Ծն. ա. 9։ Յոբ. խզ. 10։ Ամ. 8։
******* կամ, պարզէս թէ ամէն մէկ ալիկ մը ջրի
†††††† Ծն. ա. 3։ Սաղ. ճխբ. 5։
‡‡‡‡‡‡ Ես. լը. 10։ ԺԹ. 3։
§§§§§§ Յոբ. խզ. 13։ Աստ. ԺԹ. 21։ Ես. խդ. 10։

12 Երանի՛ այն ազգին՝ որուն Աստուածը Տէրն է,
Ո՛ւ այն ժողովուրդին՝ զոր Ինքն ժառանգութեան
համար ընտրեց։
13 Տէրը երկինքէն կը նայի,
Բոլոր մարդոց որդիները կը տեսնէ։
14 Իր բնակութեանը տեղէն
Աշխարհի բոլոր բնակիչները կը դիտէ։
15 Անոնց սիրտերը հաւասարապէս ինք ստեղծեց,
Անոնց բոլոր գործերը կ'իմանայ։
16 Թագաւոր մը զօրքի շատութիւնով չազատիր.
Ոչ ալ զօրաւոր մարդ մը ուժի շատութիւնով կը
փրկուի։
17 Ձին ազատութեան համար պարապ բան է,
Ու իր ուժին շատութիւնովը չկրնար ազատել։
18 Ահա Տէրոջը աչքը Իրմէ վախցողներուն
Ո՛ւ իր ողորմութեանը յուսացողներուն վրայ է,
19 Անոնց անձը մահուանէ փրկելու
Եւ սովի ժամանակ զանոնք ապրեցնելու համար։
20 Մեր անձը Տէրոջը կ'ապասէ.
Մեր օգնութիւնը ու մեր վահանը անիկա է։
21 Վասն զի Անոր սիրտերը անով կ'ուրախանան,
Քանզի անոր սուրբ անունը յուսացանք։
22 Ով Տէր, քու ողորմութիւնդ մեր վրայ ըլլայ,
Ինչպէս քեզի կը յուսանք։

ՍԱՂՄՈՍ ԼԴ

1 Դաւիթ վկաւուած կը գոլափանէ, ու իր փորձառութեամբը ուրիշներն ալ կը յորդորէ նոյն բանը ընելու։ 8 Աստուծոյ յուսացողին երջանկութիւնը։ 11 Աստուծմէ վախնալու յորդորանք մը։ 15 Արդարներուն ապահովութիւնները։

Ա֊ղ֊ա Դաւթի, այն ատեն որ *Աբիմելէքի
առջեւ յիմար ձեւացաւ, ան ալ գուրս
ըրաւ զանիկա որ գնաց։

¯Ամէն ժամանակ Տէրը պիտի գովեմ.
Անոր գովութիւնը միշտ իմ բերանս պիտի ըլլայ։
2 Իմ անձս Տէրոջմով պիտի պարծի.
Խոնարհները պիտի լսեն և ուրախ ըլլան։
3 Ինծի հետ Տէրը մեծցուցէք,
Ու միասին բարձրացնենք անոր անունը։
4 Տէրը խնդրեցի, ու ինծի պատասխան տուաւ,
Եւ իմ ամէն երկիւղներէս զիս փրկեց։
5 Անոր նայեցան ու լոյս առին,
Եւ անոնց երեսները չամչցան։
6 Ահա աղքատը աղաղակեց, ու Տէրը լսեց անոր,
Եւ զանիկա իր բոլոր նեղութիւններէն փրկեց։
7 Տէրոջը հրեշտակը Իր բանակը անկէ վախցողներուն չորս կողմը կը դնէ,
Ու զանոնք կ'ազատէ։
8 Ճաշակեցէք ու տեսէք որ Տէրը բարի է.
Երանի՛ այն մարդուն որ անոր կը յուսայ։
9 Տէրոջմէ վախցէք, ով անոր սուրբերը,
Վասն զի անկէ վախցողներուն բան մը պակսած չըլլար։
10 Առիւծի կորիւնները չքաւորութիւն ու անօթութիւն կը կրեն,
Բայց Տէրը փնտռողներուն բարութիւն մը պակսած պիտի չըլլայ։
11 Եկէք, որդիք, մտիկ ըրէք ինծի,
Տէրոջը վախը ձեզի սորվեցնեմ։
12 Ո՞վ է այն մարդը որ սիրել կ'ուզէ,
Ո՛ւ երկար օրեր կը սիրէ՝ բարութիւն տեսնելու համար։
13 Քու լեզուդ չարութենէ պահէ,
Ու շրթունքներդ՝ նենգութիւն խօսելէ։
14 Չարութենէ հեռացիր ու բարութիւն ըրէ,
Խաղաղութիւն փնտռէ ու անոր ետեւէն գնա։
15 Տէրոջը աչքերը արդարներուն վրայ են,
Ու անոր ականջները՝ անոնց աղաղակին։
16 Տէրոջը երեսը չարագործներուն դէմ է,
Անոնց յիշատակը երկրէ բնաջինջ ընելու համար։
17 Արդարները կ'աղաղակեն, ու Տէրը կը լսէ,
Ու իրենց բոլոր նեղութիւններէն կը փրկէ զանոնք։
18 Տէրը մօտ է անոնց՝ որոնց սիրտը կտրած է,
Ու հոգիով խոնարհածները կ'ապրեցնէ։
19 Արդարին նեղութիւնները շատ են,
Բայց Տէրը ամէնէն կը փրկէ զանիկա։
20 Անոր բոլոր ոսկորները կը պահէ,
Անոնցմէ մէ՛կը չկոտրուիր։
21 Չարութիւնը ամբարիշտը պիտի մեռցնէ,
Ու արդարը ատողները պիտի դատապարտուին։
22 Տէրը Իր ծառաներուն անձը կը փրկէ,
Եւ իրեն յուսացողներէն բնաւ մէկը պիտի չդատապարտուի։

ՍԱՂՄՈՍ ԼԵ

1 Դաւիթ իր անձին ազատութեանը համար, ու իր թշնամիները նուաճելու համար կ'աղօթէ։ 11 Անոնց անբարութեանը համար կը գանգատի, 22 ու վկաւուած անոնց դէմ կը գրգռէ։

Ա Սաղ. կիւ. 4։ Տիտ. 15։
Բ Նկ. ԺԲ. 5։ Բ Օր. է. 6։
Գ Բ Մն. Ժզ. 9։ Յոբ իբ. 24։ Սաղ. Ժա. 4։ Ժզ. 2։ Առակ. Ժէ. 3։
Դ Յոբ լգ. 21։ Նրեմ. Ա. 19։
Ե Սաղ. խդ. 6։
Զ Սաղ. է. 7։ Տիտ. 10։ Առակ. խա. 31։
Է Յոբ լգ. 7։ Սաղ. լգ. 15։ ա Պետ. գ. 12։
Ը Սաղ. Տիտ. 11։
Թ Յոբ է. 20։ Սաղ. լէ. 19։
Ժ Սաղ. կբ. 1, 5։ Տղ. 6։
Ժա Սաղ. ՃԺէ. 9, 10, 11։
Ժբ Սաղ. ժգ. 5։ Զաք. Ժ. 7։ Յայտ. Ժգ. 22։
ԼԴ
Ա Ա֊խ֊ա, Անգրատիպ. տես ա Թագ. խա. 10, ԼՆ։
Բ Նրեմ. է. 20։ ա Թես. է. 18։ բ Թես. ա. 3։ բ. 12։
Գ Նրեմ. ԺԲ. 24։ ա Կոր. ա. 31։ բ Կոր. Ժ. 17։
Դ Սաղ. ՃԺԲ. 74։ Տիտ. 7։
Ե Սաղ. կԲ. 30։ Դ֊ուկ. ա. 46։
Զ Մատ. է. 7։ Դ֊ուկ. Ժա. 9։
Է Սաղ. գ. 4։
Ը Հմր. 17, 19։ բ Թագ. իբ. 1։
Թ Դան. գ. 22։ Նրեմ. ա. 14։
Ժ Տես Ծն. իբ. 1, 2։ դ Թագ. գ. 17։ Զաք. Բ. 8։
Ժա ա Պետ. բ. 3։
Ժբ Սաղ. բ. 12։
Ժգ Սաղ. լա. 23։
Ժդ Յոբ գ. 10, 11։
Ժե Սաղ. ՃԳ. 11։
Ժզ Սաղ. ա. 8։
Ժէ ա Պետ. գ. 10, 11։
Ժը ա Պետ. բ. 22։
Ի Սաղ. լէ. 27։
Իա Հռոմ. Ժբ. 18։ Նբր. Ժբ. 14։
Իբ Յոբ լգ. 7։ Սաղ. լգ. 18։ ա Պետ. գ. 12։
Իգ Հմր. 6, 17։
Իդ Դան. Ժէ. 10։ Նրեմ. խդ. 11։ Ամոս Բ. 4։
Իե Առակ. Ժ. 7։
Իզ Հմր. 6, 15, 19։ Սաղ. Տիտ. 19, 20։
Իէ Սաղ. Տիտ. 18։
Իը Սաղ. Ժա. 17։ Ես. Ծէ. 15։ կա. 1։ կգ. 2։
Իթ Առակ. խդ. 16։ բ Տիմ. գ. 11, 12։
Κ Հմր. 6, 17։
Κա Ցոփ. ԺԲ. 36։
Κբ Սաղ. ղէ. 23։
Κգ բ Թագ. դ. 9։ գ Թագ. ա. 29։ Սաղ. հա. 23։ Ճգ. 4։ Ողբ. գ. 58։

Սաղմոս Դաւթի։

Ով Տէր, ինձի հետ հակառակողներուն
հետ հակառակէ.
Ինձի հետ պատերազմողներուն հետ պատե-
րազմէ։
2 Վահանը ու վահանը առ,
Ու ելլիր ինձի օգնութիւն բնելու։
3 Նաև նիզակը քաշէ, ու ճամբան գոցէ վրս հալա-
ծողներուն դէմ.
Ըսէ անձիս թէ Քու փրկութիւնդ ես եմ։
4 Իմ անձս փնտռողները ամչնան ու խայտառակ
ըլլան.
Ետ դառնան ու ամչնան
Անոնք որ ինձի համար չարութիւն կը խորհին։
5 Հովին առջև եղած մղեղին պէս ըլլան անոնք,
Ու Տէրոջը հրեշտակը փախցնէ զանոնք։
6 Անոնց ճամբան խաւար ու սկրտնցնող ըլլայ,
Ու Տէրոջը հրեշտակը հալածէ զանոնք.
7 Վասն զի զուր տեղը ինծի որոգայթը փոսի մէջ
ինձի համար ծածկեցին,
Ո՛ւ զուր տեղը փոս փորեցին անձիս համար։
8 Թող անոր վրայ էյտնկարծ աւերում գայ,
Ու ինքը ծածկած որոգայթը ինք բռնէ.
Նոյն աւերման մէջ իյնայ։
9 Սակայն իմ անձս Տէրոջմով պիտի ցնծայ,
Անոր փրկութիւնովը ուրախ պիտի ըլլայ։
10 Իմ բոլոր ոսկորներս պիտի ըսեն,
Տէր, ո՞վ քեզի նման է,
Որ աղքատը կ'ազատես անկէ որ կը զօրանայ
անոր վրայ,
Ու աղքատը և անանկը՝ որ կը յափշտակուէր։
11 Սուտ վկաներ ելան,
Զինուածներս կը հարցնէին ինձի։
12 Չարիքութեան փոխարէն ինձի դէշութիւն ըրին՝
կաղպտելով իմ անձս։
13 Բայց ես հանուց հիւանդութեան ատեն քուրձ
կը հագնէի,
Իմ անձս ծոմով կը չարչարէի,
Ու իմ աղօթքս իմ ծոցս *պիտի դառնայ"։
14 Ինչպէս իմ ընկերս կամ եղբօրս հետ՝ այնպէս
ալ անանց հեծ կը վարուէի,
Իր մօրը համար սուգ ունեցողի մը պէս տրտմու-
թեամբ կը ցածնայի։
15 Բայց անանք իմ ղկաղութեանս ատեն խնդացին
ու ժողվուեցան.
Զարնուածները իմ վրս ժողվուեցան, ու ես քա՜ն
մը չէի գիտեր.
Ինկը ձեղքէին պէ՛ս ու չէին դադրեր.
16 Խնճոյքի կեղծաւոր խեղկատակներուն հետ
Ակառաններուն իմ վրս կը կրճտէին։
17 Ով Տէր, մինչև ե՞րբ պիտի նայիս.
Ազատէ իմ անձս անոնց աւերումներէն,
Իմ †կեանքս՝ առիւծի կորիւններէն։
18 "Մեծ ժողովքի մէջ քեզ պիտի գովեմ,
Շատ ժողովուրդի մէջ քեզ պիտի օրհնեմ։
19 Զուր տեղը Ինծի թշնամի եղողները թող իմ
վրս չխնդան,
"Առանց պատճառի վրս աչքով նշան թող չտան։
20 Վասն զի խաղաղութիւն չեն խօսիր,
Հապա երկրի մէջ հանդարտներուն դէմ նեն-
գութիւն կը խորհին,
21 Ու "իրենց բերանը ինձի դէմ կը լայնցնեն՝
ըսելով,
"Վա՛շ, վա՛շ, մեր աչքերը տեսան։
22 Ով Տէր, դուն կաւսար, "լուռ մի կենար։
Ով Տէր, "ինծմէ մի հեռանար։
23 "Արթնցիր, ով իմ Աստուածս ու Տէրս,
Ու իմ դատաստանիս — դատիս ելլիր։
24 "Քու արդարութեանդ համեմատ †իրաւունքը ըրէ
ինձի, ով իմ Տէր Աստուածս,
Եւ †իմ վրս թող չխնդան.
25 "Իրենց սրտին մէջ թող չըսեն թէ Ահա մեր
կամքը եղաւ,
Ո՛ւ թող չըսեն թէ †կլլեցինք զանիկա։
26 "Թող ամչնան ու միասեղ խայտառակ ըլլան
Անանք որ իմ չարիքիս վրայ կը խնդան.
Իմ վրս հպարտացողները
†Ամօթ ու խայտառակութիւն հագնին։
27 "Թող ցնծան և ուրախանան
Անանք որ իմ արդարութիւնս կ'ուզեն,
Ու Եմիշտ թող ըսեն թէ Աստուած մեծանայ,
"Որ իր ծառային խաղաղութիւն կ'ուզէ։
28 Ու իմ լեզուս քու արդարութիւնդ պիտի խօսի
Ո՛ւ ամէն օր քու գովութիւնդ։

ԼԸ

ա Սաղ. խգ. 1։ ՏԺԲ. 154։ Ողբ. գ. 58։
բ Բս. ԺԶ. 25։
գ Բս. ԽԲ. 13։
դ Հմր. 26։ Սաղ. խ. 14, 15։ Հ. 2, 3։
ե Սաղ. ՏԽԲ. 5։
զ Ծոբ խա. 18։ Սաղ. ա. 4։ ՃՂ. 13։ Բս. ԽԲ. 5։ Ովս. ԺԳ. 3։
է Սաղ. Հգ. 18։ Բրեմ. խգ. 12։
ը Սաղ. ԲՅ. 15։
թ ա Թես. Ե. 3։
ժ Սաղ. Ի. 15, 16։ ԾՀ. 6։ Տիտ. 9, 10։ Աւակ. Ե. 22։

ի Սաղ. ԺԳ. 5։
լ Տես Սաղ. Ծա. 8։
խ Բլ. ԺԵ. 11։ Սաղ. Հա. 19։
ծ Սաղ. ԽԵ. 12։
կ Սաղ. Ա. 20։ ՏԲ. 3, 4, 5։ Բրեմ. ԺԲ. 20։ Ծովհ. Ժ. 32։
հ Ծոբ Լ. 25։ Սաղ. ԿԲ. 10, 11։
ձ Մատ. Ժ. 13։ Ղուկ. Ժ. 6։
ղ Կամ, կը գառնայ
ճ Սաղ. Ա. 17։
մ Ծոբ Լ. 1, 8, 12։
յ Ծոբ ԺԳ. 9։
ն Ծոբ ԺԳ. 9։ Սաղ. ԼԵ. 12։ Ողբ. Բ. 16։
շ Ամր. ա. 13։

ո Սաղ. ԽԲ. 20։
† Եբր. միամօրս
պ Սաղ. ԽԲ. 25, 31։ Խ. 9, 10։ ՏԺա. 1։
ջ Սաղ. ԺԳ. 4։ ԽԵ. 2։ Ա. 16։
ռ Սաղ. ԿԲ. 4։ ՏԲ. 3։ ՏԺԲ. 161։ Ողբ. գ. 52։ Ծովհ. ԺԵ. 25։
ս Ծոբ. ԺԵ. 12։ Աւակ. գ. 15։ Ժ. 10։
վ Սաղ. ԽԲ. 13։
տ Սաղ. Խ. 15։ ԾԳ. 7։ Հ. 3։
ր Բլ. գ. 7։ Գործ. Է. 34։
ց Սաղ. ԽԲ. 1։ ՃԳ. 1։
ւ Սաղ. Ժ. 1։ ԽԲ. 11, 19։ Ա. 21։ Հա. 12։

փ Սաղ. ԽԳ. 23։ Ճ. 2։
ք Բ Թես. ա. 6։
օ Սաղ. ԽԶ. 1։
ֆ Հմր. 19։
ա Սաղ. ԽԵ. 12։ Հ. 3։ ՏԽ. 8։
բ Ողբ. Բ. 16։
գ Հմր. 4։ Սաղ. Խ. 14։
դ Սաղ. Ա. 16։
ե Սաղ. ՏԲ. 29։ ՏԼԲ. 18։
զ Հռոմ. ԺԲ. 15։ ա Կոր. ԺԲ. 26։
է Սաղ. Հ. 4։
ը Սաղ. ՏԽԲ. 4։
թ Սաղ. Ծ. 15։ Ծա. 14։ Հա. 24։

ՍԱՂՄՈՍ ԼԶ

1 Զարերուն գէշ վիճակը։ 5 Աստուծոյ ողորմութեանը գերազանցութիւնը։ 10 Դաւիթ Աստուծոյ օրէնքեր-ուն համար չնչին կը նկատէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սպմա Դաւթի,
Տէրոջը ծառային։

Ամբարշտին չարութեանը վրայով սրտիս
մէջն խօսքը այս է.
Աստուծոյ վախը չկայ անոր աչքերուն առջեւ։
2 Վասն զի Բինքզինք կը շողոքորթէ իր աչքերուն
առջեւ՝
Իր անօրինութեանը գտնուելուն ու ատելի ըլ-
լալուն վրայով։
3 Անոր բերնին խօսքերը անօրինութիւն ու Բնեն-
դութիւն են.
Բարին ընելու համար Բխմաստուն ըլլալը մէկդի
ձգեց։
4 Բիր անկողնին մէջ անօրէնութիւն կը մտածէ,
Ո– կը կենայ Ընպիսի ճամբու մէջ որ աղէկ չէ,
Ե– չարէն չզզուիր։
5 Ով Տէր, Բքու ողորմութիւնդ մինչեւ երկինք Եը
հասնի,
Ո– քու ճշմարտութիւնդ՝ մինչեւ ամպերը։
6 Քու արդարութիւնդ հզոր լեռներու պէս է,
Քու Ըրութիւնդ մեծ անդունդ մըն է.
Ըմարդիկը ու անասուններըդուն կ'ապրեցնես,
ով Տէր։
7 Ով Աստուած, ի՛նչ գերազանց է քու գթու-
թիւնդ,
Որ մարդոց որդիները Բքու թեւերուդ հովանա-
ւորութեանը կ'ապաւինին։
8 Անոնք քու տանդ պարարտութենէն պիտի
կշտանան,
Ու Բքու հաճութիւններուդ ձգեմէն պիտի
խմցնես անոնց։
9 Վասն զի կեանքի աղբիւրը քու քովդ է.
Քու լուսովդ լոյս պիտի տեսնենք։
10 Քու գթութիւնդ Bքեզ ճանչցողներուն շա-
րունակէ,
Ու քու արդարութիւնդ՝ Bսրտով ուղիղներուն։
11 Ամբարտաւանութեան ոտքը թող իմ վրաս
չգայ,
Ու չարերուն ձեռքը զիս չշարժէ։
12 Հոն ինկան անօրէնութիւն գործողները.
Գետինը զարնուեցան ու Bչկրցան վեր կենալ։

ՍԱՂՄՈՍ ԼԷ

1—40 Դաւիթ բարեպաշտ ու չար մարդոց տարբեր վիճակները ստորագրելով՝ համբերելու ու Աստուծոյ սպասելու կը հանդիսի մարդիկ։

Սպմա Դաւթի։

Զարերուն համար մի նեղանար,
Անօրէնութիւն գործողներուն մի նախանձիր.
2 Վասն զի անոնք Բխոտի պէս շուտով պիտի կըտ-
րուին,
Ու կանանչ խոտի պէս պիտի չորնան։
3 Տէրոջը յուսա ու բարութիւն ըրէ,
Երկրին վրայ բնակէ ու ճշմարտութեան մէջ
արածուէ,
4 Ու Տէրոջմով ուրախացիր.
Եւ անիկա կու տայ քեզի քու սրտիդ խնդրա-
ծածքները։
5 Տէրոջը յանձնէ քու ճամբադ,
Ու անոր յուսա, և անիկա պիտի կատարէ,
6 Ու դուրս պիտի հանէ քու արդարութիւնդ
լոյսի պէս,
Ու քու իրաւունքդ կէս օրուան պէս։
7 Տէրոջը համբերէ Եու անոր ապաւէն,
Եւ մի նեղանար իր ճամբան յաջողութեամբ
դացողին համար,
Ո– խարէութիւն ընող մարդուն համար։
8 Դադարէ բարկութենէ, ու սրտմիկը վերջ ըրէ.
Մի նեղանար, որ չարութիւն ընէս։
9 Վասն զի չարագործները պիտի կորսուին,
Սակայն Տէրոջը համբերողները երկիրը պիտի
ժառանգեն։
10 Վասն զի Ը.քիչ ժամանակէ ետև ամբարիշտը
պիտի չըլլայ,
Եւ անոր տեղը պիտի փնտռես, ու ինք պիտի
չգտնուի։
11 Սակայն Bհեզները պիտի ժառանգեն երկիրը,
Ու խաղաղութեան առատութիւնովը ուրախ
պիտի ըլլան։
12 Մեղաւորը արդարին դէմ չար կը խորհի,
Ու անոր վրայ ակռաները կը կրճտէ։
13 Տէրը ծաղր պիտի ընէ զանոնք,
Վասն զի Bնոնց օրը հասնելու վրայ կը տեսնէ։
14 Մեղաւորները թուր քաշեցին,
Ո– աղեղնին լարեցին՝
Աղքատը ու անտանկը վար ձգելու համար,
*Շիտակ ճամբու մէջ քալողները" սպանելու
համար։

15 ՂԱնոնց թուրը իրենց սիրտը պիտի մտնէ,
Ու անոնց աղեղները պիտի կոտրտին։
16 ՃԱրդարին քիչ բանը
Շատ ամբարիշտներու առատ առատութենէն աղէկ է։
17 Վասն զի ՄամբարիշտներուՅ բազուկները պիտի կոտրտին,
Բայց արդարներուն ԶատուէնըՏէրն է։
18 ՉԱրդարներուն օրերը գիտէ Տէրը,
Եւ անոնց ժառանգութիւնը ՎյաւիտենականՇ պիտի ըլլայ.
19 Փորձանքի ժամանակ պիտի չամչնան,
Ու Նաեւ օրերը պիտի կշտանան։
20 Բայց ամբարիշտները պիտի կորսուին,
Ու Տէրոջը թշնամիները ՌգառներուՋ ճարպին՝ պէս պիտի ապառին,
Ա՛Մուխի պէս պիտի ապառին։
21 ԱմբարիշտըՊ փոխ կ՚առնէ ու չվճարեր,
Սակայն ՆարդարըՊ կ՚ողորմի ու կու տայ։
22 ՈՎասն զի անոր օրհնածները պիտի ժառանգեն երկիրը,
Բայց անիկա անիծուածները ՊպիտիՇ կորսուին։
23 ՈՔայլերը ՏէրոջմէՇ կը հաստատուին,
Ու Անիկա անոր ճամբան կը հաւնի։
24 ՈԹէեւ իյնայ, պիտի չկործանի,
Վասն զի Տէրը անոր ձեռքը կը բռնէ։
25 Տղայ էի ու ծերացայ,
Բայց արդարը անտես եղած չտեսայ,
Կամ անոր զաւակը Հոց մուրացող։
26 ՈԱմէն օր կ՚ողորմի ու փոխ կու տայ.
Եւ անոր սերունդը օրհնուած է։
27 ՍՁարութենէ հեռ կեցիր ու բարութիւն ըրէ,
Եւ յաւիտեան պիտի մնաս.
28 Վասն զի Տէրը Պկը սիրէ իրաւունքը,
Եւ իր սուրբերը երեսէ չձգեր.
Յաւիտեան կը պահուին անոնք.
ՈԲայց ամբարիշտներուն սերունդը պիտի կորսուի։
29 ՃԱրդարները պիտի ժառանգեն երկիրը,
Ու յաւիտեան անոր վրայ պիտի բնակին։
30 ՃԱրդարին բերանը իմաստութիւն կը խօսի,
Ու անոր լեզուն իրաւունք կը պատգէ։
31 ՓԻր Աստուծոյն օրէնքը իր սրտին մէջ է,
Եւ անոր քայլերը պիտի չսահին։
32 ՄԵզտաւորը Տարբարը կը դիտէ,
Եւ զանիկա մեռցնելու հետեւէ կ՚իյնայ։

ՂՄիք. Ե. 6։
ՃԱռակ. ԺԵ. 16։ Ժ. 8։ ա Տիմ. գ. 6։
ՄՅար լ։ 15։ Սաղ. Ժ. 15։ ԱբՀ. լ. 21, ևն։
ՅԲԲ. Ծնգս. կը
ՆՍաղ. ա. 6։
ՇԵս. Կ. 21։
ՈՅար Ե. 20։ Սաղ. լգ. 19։
ՉԿամ, պարարտ արօտի
ՊՍաղ. ՃԲ. 3։
ՋՍաղ. ՃԺբ. 5, 9։
ՎԱռակ. գ. 33։
ՉՀմր. 9։
ՌՄաղ. բ. 9։ Առակ. Ժզ. 9։
ՍՍաղ. լգ. 19, 20։ խ. 2։ զա. 12։ Առակ. իգ. 16։ Միք. Ե. 8։ բ Կոր. գ. 9։
ՏՅար ԺԵ. 23։ Սաղ. ՃԲ. 15։ ՃԲ. 10։
ՈՐ Օր. ԺԵ. 8, 10։ Սաղ. ՃԺբ. 5, 9։
ՑՍաղ. լգ. 14։ ԵՒ. ա. 16, 17։
ՓՍաղ. Ժա. 7։
ՔՍաղ. խա. 10։ Առակ. բ. 22։ ԵՒ. Ժզ. 20։
ՖԱռակ. բ. 21։
ՀՄաս. Ժբ. 35։
ՊՕր. գ. 6։ Սաղ. խ. 8։ ՃԺԲ. 98։ ԵՒ. Ծա. 7։
ՏՍաղ. Ժ. 8։
ՐԲ ՊԵսթ. բ. 9։
ՔՍաղ. ՃԲ. 31։
ՖՀմր. 9։ Սաղ. իե. 14։ Առակ. ի. 22։
ՊՍաղ. Ծբ. 5, 6։ զա. 8։
ՏՅար Ե. 3։
ՋՅար ի. 5, ևն։
ՎԵս. լբ. 17։ Ծե. 2։
ՈՍաղ. ա. 4։ Ծբ. 5։
ՉՍաղ. գ. 8։
ՏՍաղ. ԲԹ. 9։
ՀՆե. Ե. 20։ Դան. գ. 17, 28։ գ. 23

ԼՐ

ՔՍաղ. գ. 1։
ՔՅար գ. 4։
ՏՍաղ. ա. 4։
ՊՍաղ. գ. 2։
ՏՊՂ. ԲՐ. 6։ Սաղ. խ. 12։
ՎՄաս. Ժա. 28։
ՈՔԲ. ԽՆԺ.Ի
ՏՍաղ. լե. 14։
ՈՅար ւ. 28։ Սաղ. խբ. 9։ խգ. 2։

7 Վ֊ան դի աղիքներս Ը֊ջերմութ֊իւնով լեցուեցան,
Ու ֊մարմնիս մէջ առողջութ֊իւն չկայ։
8 Տկարացայ ու խիստ ճնշուեցայ.
Աբան հեծութ֊ենէն մնչեցի։
9 Ով Տէր, իմ ամէն բաղձանքս քու առջեւդ է,
Ու իմ հեծութ֊իւնս քեզմէ չծածկուեցաւ։
10 Սիրտս կը բաբախէ, ոյժս դիս թողլ առաւ,
Ու Լիմ աչքերուս լոյսը՝ այն ալ ինծի հետ չէ։
11 Ը֊Սիրականներս ու ընկերներս ֊իմ չարչարանքէս
հեռու կը կենան,
Ա֊դգականներս ալ Հեռու կը կենան.
12 Ու անձս փնտռողները հնդիկ որոգայթ կը լարեն,
Ու ինծի չարիք ուզողները ֊նանօրէնութ֊իւն կը
խօսին,
Եւ ամէն օր Ընենգութ֊իւն կը մտածեն։
13 Սակայն ֊ես խուլի պէս չեմ լսեր,
Ո֊ւ բերանը չբացող համրի մը պէս եմ։
14 Եւ ես այնպէս մարդու մը պէս եմ որ չլսեր,
Ու հակառակ խօսք չկայ իր բերանը։
15 Վ֊ան դի, ով Տէր, ֊ես քեզի կը յուսամ.
Դուն պիտի պատասխանես, ով իմ Տէր Աստուածս։
16 Վ֊ան դի ըսի, ֊Թող չխնդան իմ վրաս.
֊Ո֊տքիս սահած ժամանակը ֊ինծի դէմ պէրէ֊
կը մեծցնեն։
17 Վ֊ան դի ես կուզ ըլլալու պատրաստ եմ,
Ու իմ ցաւս ամէն առեն առջեւս է։
18 Վ֊ան դի Անօրէնութ֊իւնս պիտի պատմեմ,
Ու ֊Մեղքիս համար հոգ պիտի ընեմ։
19 Բայց թ֊շնամիներս ողջ ֊են, ու ժոխցան.
Չ֊իս զուր տեղը ատողները շատցան.
20 Ու ֊Ընկութ֊եան փոխարէն դէշութ֊իւն ընողնե֊
րը
Ինծի դէմ կը կենան, ֊վ֊ան դի ես ընկութ֊եան
հետեւէ կ֊երթամ։
21 Չ֊իս մի թողուր, ով Տէր,
Ով իմ Աստուածս, Վինծմէ մի հեռանար։
22 Ինծի օգնութ֊իւն ընելու արագացիր,
Ով Տէր, ֊իմ փրկութ֊իւնս։

ՍԱՂՄՈՍ Լ

Գլխաւոր երաժշտին ֊Խղիթունի.
Սաղմոս Դաւթի։

Ըսի թէ Ը֊ձամբաներս զգուշութ֊իւն ընեմ,
Որպէս զի լեզուս մեղք չգործեմ.
Բերանս սանձով պահեմ՝
Ո֊Ամբարիշտին իմ առջեւս եղած ատեն։
2 Ը֊Մունջ եղայ լռութ֊իւնով,
Ա֊դէկութ֊եան վրայով ալ լռեցի,
Ու ցաւս շարժեցաւ։
3 Սիրտս բորբոքեցաւ ներսիդիս,
*Ջերմութ֊եանս մէջ ֊կրակ վառեցաւ.
Ա֊յն ատեն լեզուս խօսեցայ։
4 Ը֊Ցուցուր ինծի, ով Տէր, իմ վերջս,
Եւ օրերուս չափը ո֊րչափ է,
Որպէս զի գիտնամ թէ ի֊նչպէս անցաւոր եմ։
5 Ա֊հա իմ օրերս թ֊իզերու չափ դրիր,
Ու ֊Իմ կեանքս ոչնչի պէս է քու առջեւդ.
Բիրաւ ամէն մարդ ֊Եթէ հաստատուած ըլլայ,
Բայց բոլորովին ունայնութ֊իւն է։ (Սէլա։)
6 Անդարձ մարդը ֊ստուերի մը պէս կը պտըտի.
Անդարձ փուճ տեղը անհանգիստ կ֊ըլլայ.
Ինկը դիզէ բայց չգիտեր թէ ո֊վ պիտի առնէ
զանոնք։
7 Ու հիմա ի֊նչ բանի սպասեմ, ով Տէր.
֊Իմ յոյսս քեզի է.
8 Փրկէ զիս իմ բոլոր յանցանքներէս,
Չ֊իս Ը֊յիմնարներուն նախատինք ըլլալու մի դներ։
9 Ը֊Մունջ եղայ ու բերանս չբացի,
Վ֊ան դի Դուն ըրիր։
10 Հ֊Քու հարուածդ հեռացուր ինծմէ.
Ձեռքիդ զարնուելովը ես կորսուեցայ։
11 Անօրէնութ֊եան համար յանդիմանութ֊իւններով
կը խրատես մարդը,
Ցեցի մը պէս կը հալեցնես անոր ցանկալի բա֊
ները.
֊Իրաւ ամէն մարդ ունայնութ֊իւն է։ (Սէլա։)
12 Ով Տէր, լսէ իմ աղօթքս, ու ականջ դիր աղա֊
ղակիս.
Արցունքներուս մի լռեր.
֊Վ֊ան դի քու առջեւդ պանդուխտ մըն եմ հոս,
Հիւր մը ֊իմ բոլոր նախնիքներուս պէս։
13 ֊Թողութ֊իւն ըրէ ինծի որ զուարթանամ,
Քանի որ չեմ գացեր այն տեղը՝ որ ֊ետ պիտի
չդառնամ։

Գլխաւոր երաժշտին ֊Խղիթունի.
Սաղմոս Դաւթի։

Ըսի թէ Ը֊ձամբաներս զգուշութ֊իւն ընեմ,
Որպէս զի լեզուս մեղք չգործեմ.
Բերանս սանձով պահեմ՝
Ո֊Ամբարիշտին իմ առջեւս եղած ատեն։
2 Ը֊Մունջ եղայ լռութ֊իւնով,
Ա֊դէկութ֊եան վրայով ալ լռեցի,
Ու ցաւս շարժեցաւ։
3 Սիրտս բորբոքեցաւ ներսիդիս,
*Ջերմութ֊եանս մէջ ֊կրակ վառեցաւ.
Ա֊յն ատեն լեզուս խօսեցայ։
4 Ը֊Ցուցուր ինծի, ով Տէր, իմ վերջս,
Եւ օրերուս չափը ո֊րչափ է,
Որպէս զի գիտնամ թէ ի֊նչպէս անցաւոր եմ։
5 Ա֊հա իմ օրերս թ֊իզերու չափ դրիր,
Ու ֊Իմ կեանքս ոչնչի պէս է քու առջեւդ.
Բիրաւ ամէն մարդ ֊Եթէ հաստատուած ըլլայ,
Բայց բոլորովին ունայնութ֊իւն է։ (Սէլա։)
6 Անդարձ մարդը ֊ստուերի մը պէս կը պտըտի.
Անդարձ փուճ տեղը անհանգիստ կ֊ըլլայ.
Ինկը դիզէ բայց չգիտեր թէ ո֊վ պիտի առնէ
զանոնք։
7 Ու հիմա ի֊նչ բանի սպասեմ, ով Տէր.
֊Իմ յոյսս քեզի է.
8 Փրկէ զիս իմ բոլոր յանցանքներէս,
Չ֊իս Ը֊յիմնարներուն նախատինք ըլլալու մի դներ։
9 Ը֊Մունջ եղայ ու բերանս չբացի,
Վ֊ան դի Դուն ըրիր։
10 Հ֊Քու հարուածդ հեռացուր ինծմէ.
Ձեռքիդ զարնուելովը ես կորսուեցայ։
11 Անօրէնութ֊եան համար յանդիմանութ֊իւններով
կը խրատես մարդը,
Ցեցի մը պէս կը հալեցնես անոր ցանկալի բա֊
ները.
֊Իրաւ ամէն մարդ ունայնութ֊իւն է։ (Սէլա։)
12 Ով Տէր, լսէ իմ աղօթքս, ու ականջ դիր աղա֊
ղակիս.
Արցունքներուս մի լռեր.
֊Վ֊ան դի քու առջեւդ պանդուխտ մըն եմ հոս,
Հիւր մը ֊իմ բոլոր նախնիքներուս պէս։
13 ֊Թողութ֊իւն ըրէ ինծի որ զուարթանամ,
Քանի որ չեմ գացեր այն տեղը՝ որ ֊ետ պիտի
չդառնամ։

ՍԱՂՄՈՍ ԼԹ

1 Դաւթի պգուշութ֊իւնը իր խորհուրդներուն վրայով։ 4 Կենաց կարճութ֊եանը և ունայնութ֊եանը վրայ եղած խորհրդածութ֊իւնը։ 7 Աստուծոյ պատասխաններուն եր֊կիւղը 10 ու աղօթքը անհամբերութ֊եան առնձեր են։

Ը֊Յար Ե. 5։
Ժ Հմր. 3։
Ի Յոբ գ. 24։ Սապ. խբ. 1։ Ես. ծթ. 11։
Լ Սապ. գ. 7։ ձբ. 9։
Խ Սապ. լա. 11։
Ձ Դ֊ատ. ժ. 31, 32։
Կ Դ֊ատ. խգ. 49։
Հ Բ Թագ. ժկ. 1, 2, 3։
Յ Բ Թագ. ժգ. 7, 8։
Ղ Սապ. լե. 20։
Ճ Տես Բ Թագ. ժգ. 10։
Մ Սապ. լթ. 2, 9։
Յ Բ Թագ. ժգ. 12։ Սապ. կթ. 7։
Ն Սապ. ժգ. 4։
Շ Յոբ Ե. 5։
Ո Հմր. 3։
Չ Յոբ գ. 24։ Սապ. խբ. 1։ Ես. ծթ. 11։
Պ Սապ. գ. 7։ ձբ. 9։
Ջ Սապ. լա. 11։
Ռ Դ֊ատ. ժ. 31, 32։
Ս Դ֊ատ. խգ. 49։
Վ Բ Թագ. ժկ. 1, 2, 3։
Տ Բ Թագ. ժգ. 7, 8։
Ր Սապ. լե. 20։
Ց Տես Բ Թագ. ժգ. 10։
Ւ Սապ. լթ. 2, 9։
Փ Բ Թագ. ժգ. 12։ Սապ. կթ. 7։
Ք Սապ. ժգ. 4։

Օ Բ Օր. լբ. 35։
Ֆ Սապ. լե. 26։
Ա Սապ. լբ. 5։ Առակ. խբ. 13։
Բ Բ Կոր. Ե. 9, 10։
Գ Սապ. լե. 19։
Դ Սապ. լե. 12։
Ե Տես ա Պետ. գ. 13։ ա Յովհ. գ. 12։
Զ Սապ. լե. 22։
Է Սապ. խկ. 1։ կբ. 2, 6։ Ես. ժբ. 2։

Լ֊Թ

Ը ա Մն. ժգ. 41։ խե. 1։ Սապ. կբ. և Հկ. Վերնագիրներէն։
Թ գ Թագ. բ. 4։ դ Թագ. ժ. 31։
Ժ Սապ. ճխա. 3։ Յակ. գ. 2։
Ի Կող. գ. 5։
Լ Սապ. լբ. 13։
Խ Կամ՝ Աստուծոյ թեանս
Ծ Երեմ. խ. 9։
Կ Սապ. գ. 12։ ճժթ. 84։
Հ Սապ. գ. 4։
Ձ Հմր. 11։ Սապ. կբ. 9։ ճխգ. 4։
Ղ ա Կոր. Ե. 31։ Յակ. գ. 14։
Մ Յոբ խկ. 17։ Ժող. բ. 18, 21, 26։ Ե. 14։ Դ֊ատ. ժբ. 20, 21։
Յ Սապ. լբ. 15։
Ն Սապ. խգ. 13։ Հթ. 4։
Շ Դ֊ատ. ժ. 3։ Յոբ խա. 4, 5։ Սապ. լբ. 13։
Ո Բ Թագ. ժգ. 10։ Յոբ բ. 10։
Չ Յոբ ԺԹ. 34։ ժգ. 21։
Պ Յոբ գ. 19։ ժգ. 28։ Ես. ծ. 9։ Ովս. Ե. 12։
Ջ Հմր. 5։
Ռ Դ֊ատ. խգ. 23։ ա Մն. խԹ. 15։ Սապ. ճժթ. 19։ Բ կոր. Ե. 6։ Երբ. ժա. 13։ ա Պետ. ա. 17։ բ. 11։
Ս Ծն. խէ. 9։
Վ Յոբ ժ. 20, 21։ ժգ. 5, 6։
Տ Յոբ ժգ. 10, 11, 12։

ՍԱՂՄՈՍ Խ

1 Աստուծոյ ապաւինելուն օգուտը։ 6 Չնազանդութիւնը խիստ ընդունելի գոհ է։ 11 Դաւիթ իր նեղութիւններուն զգացումովը աւելի խոնարհութեամբ կ'աղօթէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

¹ Սպասելով սպասեցի Տէրոջը,
Ու ծռեցաւ ինծի ու լսեց իմ աղաղակս.
2 Եւ զիս կորստեան փոսէն, ցեղմոլից կաւէն, հանեց,
Ու ոտքերս վէմի վրայ ամուրցուց ու քալուածքս հաստատեց.
3 Ու բերանս դրաւ Ենոր երգ մը,
Մեր Աստուծոյն գովութիւնը։
Շատերը պիտի տեսնեն ու պիտի վախնան,
Ու Տէրոջը պիտի յուսան։
4 Երանի՛ այն մարդուն՝ որ իր յոյսը Տէրոջը վրայ կը դնէ,
Ու ընայիր հպարտներուն ու սուտ եան դարձողներուն։
5 Շատ են աքանչելիքներդ զորնք դուն ըրեր ես,
Ով իմ Տէր Աստուած,
Ու մեր վրայ ունեցած խորհուրդներդ
Մէ՛կը չկրնար կարգաւ պատմել քու առջեւդ.
Պիտի պատմէի ու խօսէի,
Բայց համրանքէն աւելի շատ են։
6 Ջոհի ու ընծայի չհաւնեցար,
Հապա իմ ականջներս բացիր.
Ողջակէզ ու մեղքի պատարագ չպահանջեցիր։
7 Այն ժամանակ ըսի թէ Ահա կու գամ ես.
Գիրքի տումնի մէջ Ինծի համար գրուած է,
8 Ով իմ Աստուած, Ը քու կամքդ կատարելու փափաքեցայ,
Ու քու օրէնքդ ձիմ ներսիդիս է։
9 Ուրախութիւն քարոզեցի շատոնց ժողովքի մէջ.
Ահա շրթունքներս չփակեցի.
Ով Տէր, Դուն գիտես
10 Արդարութիւնդ ներսիս գաղտուկ չպահեցի քու արդարութիւնդ,
Հաւատարմութիւնդ ու փրկութիւնդ պատմեցի.
Քու ողորմութիւնդ ու ճշմարտութիւնդ շատոնց ժողովքին չծածկեցի։
11 Դուն, ով Տէր, քու գթութիւնդ ես մի պահեր ինծմէ.
Քու ողորմութիւնդ ու ճշմարտութիւնդ ամէն ժամանակ պաշտպանեն զիս։
12 Վասն զի անթիւ չարիքներ զիս պատեցին.
Հանօրէնութիւններս ինծի հասան, ու ես չեմ կրնար տեսնել.
Գլխուս մազէն շատ են, ու յոգիս զիս թողուց։
13 Ով Տէր, Դուն զիս փրկելու կամք ըրէ.
Ով Տէր, ինծի օգնելու արագացիր։
14 Ամօթով ամչնան ու միկտեղ խայտառակ ըլլան
Իմ անձս փնտռողները՝ զանիկա կորսնցնելու համար.
Եւ գառնան ու ամօթով ըլլան
Ինծի չարութիւն ուզողները։
15 Թող *ամչնալով Նկոծանին
Անոնք որ ինծի Վա՛շ վա՛շ կ'ըսեն։
16 Ամէն քեզ փնտռողները
Քեզմով թող ցնծան և ուրախանան.
Քու փրկութիւնդ սիրողները
Յաւէն ժամանակ թող ըսեն, Տէրը մեծցանի։
17 Բայց ես աղքատ ու անանկ եմ,
Այլ Տէրը հոգ կը տանի ինծի.
Իմ օգնականս ու փրկիչս դուն ես,
Ով իմ Աստուած, մի ուշանար։

ՍԱՂՄՈՍ ԽԱ

1 Աստուած աղքատին հոգ կը տանի։ 4 Դաւիթ իր թշնամիներուն նենգութեանը համար կը գանգատի։ 10 Ողնութեան համար Աստուծոյ կը դիմէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

¹ Երանի՛ անոր որ աղքատին հոգ կը տանի.
Նեղութեան օրը Տէրը պիտի փրկէ զանիկա։
2 Տէրը պիտի պահէ ու ապրեցնէ զանիկա,
Երանելի պիտի ըլլայ երկրի վրայ.
Ու թշնամիներուն կամքին պիտի չմատնես զանիկա։
3 Տէրը անոր պիտի տայ ախտաբեր անկողինին մէջ.
Անոր ամէն անկողինը պիտի գարձնես անոր հիւանդութեան առեն։
4 Ես ըսի, Ով Տէր, ողորմէ ինծի,
Բժշկէ իմ անձս, վասն զի ես քեզի դէմ մեղանչեցի։
5 Թշնամիներս դէշ կը խօսին իմ վրայով.
Ե՞րբ պիտի մեռնի ու անունը կորսուի։
6 Եթէ գիւղ երթայ գալու բլլայ սեանելու համար,
Դատմնութիւն կը խօսի։
Իր սիրտը անօրէնութիւն կը ժողվէ իրեն համար,
Ուրկէ ալ դուրս երթայ՝ պրպտէ։
7 Ինծի դէմ միկտեղ կը փսփսան ամէն ոմն ատելները,

Խ

¹ Սաղ. խե. 14։ լէ. 7։
² Սաղ. կթ. 2, 14։
³ Սաղ. խէ. 5։
⁴ Սաղ. լէ. 23։
⁵ Սաղ. լդ. 3։
⁶ Սաղ. ծբ. 6։
⁷ Սաղ. լգ. 8։ Եբեմ. ժէ. 7։
⁸ Սաղ. Ծառ. 3, 7։
⁹ Եղ. ժե. 11։ Յոբ ե. 9։ թ. 10։ Սաղ. Ծառ. 15։ ղե. 5։ ճթ. 6, 17։

Ժ Ես. ծե. 8։
ժա Թագ. ժե. 22։ Սաղ. ծ. 8։ ծա. 16։ Ես. ա. 11։ կղ. 3։ Ովս. զ. 6։ Մատ. թ. 13։ ժբ. 7։ Երբ. ժ. 5։
ժբ Դատ. խդ. 44։
ժգ Սաղ. ճժթ. 16, 24, 47, 92։ Յովհ. գ. 34։ Հռոմ. է. 22։
ժդ Սաղ. լե. 31։ Եբեմ. լա. 33։ Բ Կոր. գ. 3։
ժե Սաղ. խբ. 22, 25։ լե. 18։
ժզ Սաղ. ճժթ. 13։
ժէ Սաղ. ծթ. 2։
ժը Գոր. ի. 20, 27։
ժթ Սաղ. խգ. 3։ ծէ. 3։ կա. 7։
Ի Սաղ. լը. 4։
Իա Սաղ. հգ. 26։
Իբ Սաղ. հ. 1, ևն։
Իգ Սաղ. լե. 4, 26։ հ. 2, 3։ Հա. 13։
Իդ Սաղ. հ. 3։
Իե Կամ, իրենց ամօթին պատճառովը
Իզ Սաղ. հգ. 19։
Իէ Սաղ. հ. 4։
Իը Սաղ. լե. 27։
Իթ Սաղ. հ. 5։
Իժ ա Պետ. ե. 7։

Ի Ա

ա Առակ. ժգ. 21։
բ Սաղ. խե. 12։
գ Սաղ. գ. 2։ ծխե. 3։
դ Սաղ. ժբ. 2։ Առակ. իզ. 24, 25, 26։

Իմ վրայով չարութիւն կը խորհին.
8 *Կ'ըսէն Ընէ Զարութեան բան մը անոր վրայ թա-*
փեցաւ.
Ու հիմա որ պառկած է, ալ պիտի չելլէ։
9 *Եմինչև անգամ իմ բարեկամն՝ որուն ապաւի-*
ներ էի,
Ինծի հաց ուտողը, ինծի դէմ կրունկ վերցուց։
10 *Սակայն, ով Տէր, դուն ողորմէ ինծի ու*
կանգնեցուր զիս,
Ու ես փոխարէնը տամ անոնց։
11 *Ասկէ գիտեմ որ ինծի կը հաճիս,*
Որ թշնամիս իմ վրաս չպարծենայ։
12 *Ես զիս իմ անմեղութեանս մէջ կը պահես,*
Ու յաւիտեան երես քու առջեւդ կը կայնեցնես։
13 *Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը*
Յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն ու ամէն։

ՍԱՂՄՈՍ ԽԹ

1 Դաւիթ կը փափաքի Աստուծոյ ծառայելու խորանին
մէջ։ 5 Իր անձը կը քաջալերէ որ Աստուծոյ ապաւինի։

Գլխաւոր երաժշտին. Կորխի որդիներուն երգը։

Ինչպէս եղջերուն ջուրի վտակներուն կը
փափաքի,
Անոնցմէս ալ իմ անձս քեզի կը փափաքի, ով
Աստուած։
2 *Հոգիս ծարաւի է Աստուծոյ, Էկենդանի Ա-*
ստուծոյն.
Ե՞րբ պիտի գամ ու երեւնամ Աստուծոյ առջեւ։
3 *Ցորեկ ու գիշեր եարցուածքներս ինծի հաց եղան.*
Որովհետեւ տանէն օր ինծի կ'ըսեն թէ Ո՞ւր է
քու Աստուածդ։
4 *Այս բաները միտքս կը բերեմ,*
Ու Հոգիս կը թափեմ իմ ներսիդիս,
Փութփութալով բազմութեան հետ երթամ,
Անոնց հետ հանդէսով Աստուծոյ տունը մտնեմ
Ուրախութեան ու օրհնութեան ձայնով,
Տօնախմբող բազմութեան հետ։
5 *Ինչո՞ւ կը ցածնաս, ով իմ հոգիս,*
Ես ինչո՞ւ իմ ներսիդիս անհանգիստ եմ.
Աստուծոյ յուսա, վասն զի անգամ մըն ալ
զանիկա պիտի գովեմ,
Իր երեսին փրկութեանը համար։
6 *Ով իմ Աստուածս, հոգիս իմ ներսիդիս կը*
ցածնայ.
Անոր համար քեզ կը յիշեմ Յորդանանու երկրէն
Ու Հերմոններէն — Փոքր Լեռնէն։
7 *Անդունդը անդունդին կը կանչէ քու յոր-*
ձանքներուդ ձայնովը.

ա Թագ. ժե. 12։ Ցար. ժթ. 19։ Սաղ. ծե. 12, 13, 20։ Երեմ. ի. 10։
բ Ակդ. 7։ Յովհ. ժգ. 18։
գ Ցար. լգ. 7։ Սաղ. լդ 15։
դ Սաղ. ճգ. 48։

ԽԹ

ա Սաղ. կդ. 1։ Հգ 2։ Ցովհ. է. 37։
բ ա Թես. ա. 9։
գ Սաղ. ձ. 5։ Տր 9։
դ Հմր 10։ Սաղ. հթ. 10։ Ծժե. 2։
ե Ցար լ. 16։ Սաղ. կբ. 8։
զ Նա. ւ. 29։
է Հմր. 11։ Սաղ խգ. 5։
ը Ողբ. գ. 24։
թ Եբ. Մխսար

Ի Ներսիդ. դ. 20։ Եզեկ. է. 26։
ժ Սաղ. ձբ. 7։ Ցովել. բ. 3։
ի Դ Նե. խե. 21։ բ Օր. իբ. 8։
լ Ցար. լե. 10։ Սաղ. ւբ. 7։ կդ. 6։ Ծխթ. 5։
խ Սաղ. ւբ. 6։ խգ. 2։
ծ Հմր 3։ Ցովել. բ 17։ Միք է 10։
կ Հմր. 5։ Սաղ. խգ 5։

ԽԳ

ա Սաղ իզ 1։ լե. 24։
բ Սաղ լե. 1։
գ Սաղ իբ 7։
դ Սաղ. խբ 9։
ե Սաղ. խա. 11։ ԺԷ. 3։
զ Սաղ դ 4։
է Սաղ իբ 5, 11։

Ես վիշապներուդ ձայնովը։
Ամբողջ ալիքներդ ու ծովակներդ իմ վրա-
յէս անցան։
8 *Յորեկը Տէրը պիտի հրամայէ իր ողորմու-*
թեանը,
Ու գիշերը իր երգը ինծի հետ պիտի ըլլայ,
Ու աղօթք իմ կեանքիս Աստուծոյն ըլլայ։
9 *Պիտի ըսեմ Աստուծոյ, իմ Վէմիս*
Ինչո՞ւ զիս մոռցեր ես,
Ինչո՞ւ տրտում պտըտիմ
Թշնամիին հարստահարութենէն։
10 *Ոսկորներս կոտրտելու չափ թշնամիներս զիս կը*
նախատեն
Անդադար ըսելով թէ Ո՞ւր է քու Աստու-
ածդ։
11 *Ինչո՞ւ կը ցածնաս, ով իմ հոգիս,*
Ես ինչո՞ւ իմ ներսիդիս անհանգիստ եմ.
Աստուծոյ յուսա, վասն զի անգամ մըն ալ զա-
նիկա պիտի գովեմ.
Ան է իմ երեսիս փրկութիւնը ու իմ Աստուածս։

ՍԱՂՄՈՍ ԽԳ

1 Դաւիթ աղօթք կ'ընէ Աստուծոյ որ զինքը խորանը
դարձնէ, ու կը խոստանայ ուրախութեամբ տնոր ծառա-
յել։ 5 Իր անձը կը քաջալերէ որ Աստուծոյ ապաւինի։

Ինծի դատաստան բրէ, ով Աստուած, ու
Էխրատանքս պաշտպանէ
Սուրբ չեղող ազգէն.
Նենգաւոր ու անօրէն մարդէն զիս ազատէ։
2 *Քանզի դուն ես էիմ ամրութեանս Աստուածը.*
Ինչո՞ւ զիս կը մերժես,
Ինչո՞ւ տրտում պտըտիմ
Թշնամիին հարստահարութենէն։
3 *Էրեւ լոյսդ ու ճշմարտութիւնդ գրկէ.*
Անոնք առաջնորդեն ինծի, ու զիս հանեն
Քու սուրբ լեռդ ու քու բնակարաններդ։
4 *Ու Աստուծոյ սեղանին քով պիտի երթամ,*
Իմ ուրախութեանս ու ցնծութեանս Աստու-
ծոյն առջեւ.
Ու քեզ քնարով պիտի գովեմ,
Ով Աստուած, իմ Աստուածս։
5 *Ինչո՞ւ կը ցածնաս, ով իմ հոգիս,*
Ես ինչո՞ւ իմ ներսիդիս անհանգիստ եմ.
Աստուծոյ յուսա, վասն զի անգամ մըն ալ
զանիկա պիտի գովեմ.
Ան է իմ երեսիս փրկութիւնը ու իմ Աստու-
ածս։

ՍԱՂՄՈՍ ԻԶ

1 Եկեղեցին իր առաջնան ընդունած շնորհքները յիշելով՝ ներկայ ժամանակին չարիքներուն համար կը գանգատի։ 17 Իր անկեղծութիւնը խոստովանելով՝ 24 Քրիստոսի դատաստանին կ'ապաւինի օգնութեան համար։

Գլխաւոր երաժշտին. Կորխի որդիներուն երգը։

Ով Աստուած, մեր ականջներով լսեցինք,
Հայրերնիս մեզի պատմեցին
Այն գործը որ անոնց օրերը գործեցիր
Առաջնան ժամանակը։
2 Քու ձեռքովդ հեթանոսները քշեցիր,
Ու *զանոնք տնկեցիր։
Չարչարեցիր ժողովուրդները,
Ու տարածեցիր զանոնք։
3 Քանի որ թէ երկնց սրովը ժառանգեցին երկիրը,
Ու ոչ թէ երկնց բազուկը վերնք փրկեց,
Հապա քու աջ ձեռքդ ու քու բազուկդ և քու երեսիդ լոյսը.
Վասն զի անոնց հաճեցար։
4 Դուն ինքդ ես իմ Թագաւորս, ով Աստուած.
Հրաման տուր Յակոբի փրկութիւններուն համար։
5 Քեզմով Էթ շնամիներնիս գետնը պիտի զարնենք.
Մեր վրայ եղողները քու անունովդ ոտքի տակ պիտի առնենք։
6 Վասն զի Եպղեղիս չեմ յուսար,
Ու թուրս պիս չկրնար ազատել.
7 Հապա դուն մեզ կը փրկես մեր թշնամիներէն,
Ու Ըմեզ ատողները ամօթով կ'ընես։
8 Ամէն օր Ա Աստուծով կը պարծենանք,
Ու յաւիտեան քու անունդ պիտի գովենք։ (Սէլա։)
9 Սակայն Էմեզ մերժեցիր ու խայտառակ ըրիր,
Ու մեր զօրքերուն հետ չելար։
10 Էթշնամիէն մեզ ետ դարձուցիր,
Ու մեզ ատողները Ծէն կողոպտեցին երկնց համար։
11 Ոմեզ ոչխարի պէս ուտելու տուիր,
Ու Ւհեթանոսներուն մէջ մեզ ցրուեցիր։
12 Ժ Քու ժողովուրդդ ոչինչ գնով ծախեցիր,
Ու չաւելցուցիր քու հարստութենդ անոնց գիներովը։
13 Ի Դրացիներնուս առջև մեզ խայտառակ ըրիր,
Մեր բոլորտիքը եղողներուն ծաղր ու կատակ։
14 Մեզ հեթանոսներուն մէջ առակ ըրիր,

Ո՝ ժողովուրդներուն մէջ նզովս երերցնելու պատճառ։
15 Ամէն օր իմ նախատինքս առջևս է,
Ու երեսիս ամօթը դիս կը ծածկէ
16 Նախատողին ու հայհոյողին ձայնէն,
Ընթշնամիին ու վրէժխնդրին երեսէն։
17 Այս ամէնը մեր վրայ եկաւ,
Սակայն մենք քեզ չմոռցանք և քու ուխտիդ սուտ չեղանք.
18 Սիրտերնիսետ չդարձան,
Ու քայլուածքնիս քու ճամբայէդ դուրս չեկան.
19 Թէպէտ Ժչագալներուն եղած տեղը մեզ ճզմեցիր,
Ու Ոմահուան սուերովը մեզ ծածկեցիր։
20 Եթէ մեր Աստուծոյն անունը մոռցեր ենք,
Կամ օտար աստուծոյ Ձեռքերնիս երկնցուցեր ենք,
21 Ամէն Աստուած այս բանը պիտի չիմանա՞ր.
Որովհետև ինք սրտին գաղտնիքները գիտէ։
22 Հապա ամէն օր քեզի համար կը սպաննուինք,
Մորթուելու ոչխարի պէս կը սեպուինք։
23 Արթնցիր, ով Տէր, ինչո՞ւ կը քնանաս.
Ելիր, Եմի մերժեր ընդ յաւիտեան։
24 Ինչո՞ւ երեսդ կը ծածկես,
Մեր տառապութիւնը ու ստրկութիւնը կը մոռնաս։
25 Վասն զի Ոմեր անձը մինչև հողը ծռեցաւ,
Մեր փորը գետինը փակաւ։
26 Ելիր մեր օգնութեանը,
Ու ազատէ մեզ քու ողորմութեանդ համար։

ՍԱՂՄՈՍ ԽԵ

1 Քրիստոսի թագաւորութեանը վեհափառութիւնը ու շնորհքը։ 10 Եկեղեցին պատրաստութիւնները ու պատերազմները։

Գլխաւոր երաժշտին, Շօշանիմի վրայ. Կորխի որդիներուն քերթուածը. երգ սիրոյ։

Իմ սրտէս բարի խօսք կը բղխի.
Շարադրածս Թագաւորին համար կը խօսիմ.
Իմ լեզուս արագագիր դպիրին գրչին պէս է։
2 Դուն մարդոց որդիներէն աւելի գեղեցիկ ես.
Քու Բշրթունքներուդ վրայ շնորհք թափուած է.
Անոր համար Աստուած քեզ օրհնեց յաւիտեան։
3 Ով Հզօր, Էթուրդ մէջքդ կապէ
Քու փառքովդ ու վայելչութիւնովդ։
4 Ու Էքու վայելչութիւնովդ յաջողէ.

Խդ
ա Եր. ԺԲ. 26, 27։ Սաղ. ՀԲ. 3։
բ Եր. ԺԻ. 17։ Բ Օր. Է. 1։ Սաղ. ՀԲ. 55։ Ձ. 8։
գ Աչքերնիս, հայրերնիս
դ Բ Օր. Ը. 17։ Յեսա. ԽԴ. 12։
ե Բ Օր. Դ. 37։ Է. 7, 8։
զ Սաղ. ՀԴ. 12։
է Դան. Ը. 4։
ը Սաղ. ԼԴ. 16։ Ովս. Ա. 7։
թ Սաղ. Խ. 14։
ժ Սաղ. ԼԴ. 2։ Երեմ. ԹԴ. 24։ Հաբ. Գ. 17։
ի Սաղ. Կ. 1, 10։ ՀԴ. 1։ ՃԸ. 14։ ՃԲ. 38։ ՏԸ. 11։
լ Դ Թագ. Ը. 17։ Բ Օր. ԼԸ. 25։ Յեսա. Է. 8, 12։
խ Հաբ. Ը. 36։
ծ Բ Օր. Դ. 27։ ԼԸ. 64։ Սաղ. Կ. 1։
կ Ես. ՃԸ. 3, 4։ Երեմ. ԺԱ. 13։
հ Բ Օր. ԼԸ. 37։ Սաղ. ՀԲ. 4։ Ձ. 6։
ձ Երեմ. ԼԴ. 9։
ղ Դ Թագ. ԺԲ. 21։ Յոբ ԺԳ. 4։ Սաղ. ԼԲ. 7։
ճ Սաղ. Ը. 2։
մ Դան. Բ. 13։
յ Յոբ ԼԳ. 11։ Սաղ. ՏԺԲ. 51, 157։
ն Ես. ԼԳ. 13։ ԼՀ. 7։
շ Սաղ. ԼԳ. 4։
ո Յոբ ԺԱ. 13։ Սաղ. ԿԸ. 31։
չ Յոբ Լ. 14։ Սաղ. ՏԼԲ. 1։ Երեմ. ԺԿ. 10։
պ Հաբ. Ը. 36։
ջ Սաղ. Է. 6։ ԼՀ. 23։ ՃԲ. 4, 5։ ՀԸ. 65։
ռ Հին. 9։
ս Յոբ ԺԳ. 24։ Սաղ. ԺԳ. 1։ ՃԸ. 14։
վ Սաղ. ՏԺԲ. 25։

Խե
ա Սաղ. ԿԲ. և Ա. Վերնագիրները
բ Դ Թագ. Կ. 22։
գ Ես. Բ. 6։
դ Ես. ԽԲ. 2։ Երբ. Գ. 12։ Յայտ. Ա. 16։ ԺԲ. 15։
ե Յայտ. Գ. 2։

Անոր համար ժողովուրդները քեզ պիտի գովեն յաւիտեանս յաւիտենից։

ՍԱՂՄՈՍ ԽԶ

1 Նկեղեցիին Աստուծոյ վրայ ունեցած վստահութիւնը։
8 Զանիկա գիտնալու համար յորդորանք մը։

Գլխաւոր երաժշտին. Կորխի որդիներուն երգը
՝Ալամոթի վրայ։

1 Աստուած մեր Ապաւէնն ու զօրութիւնն է.
Նեղութիւններու մէջ խիստ օգնական կը գտնուի։
2 Անոր համար պիտի չվախնանք, թէև երկիրը
փոխուի,
Ու լեռները ծովուն միջտեղը ձգուին.
3 Թէև անոր ջուրերը գոռան ու պղտորին,
Լեռները դողան անոր ուռնալովը։ (Սէլա։)
4 Գետի վտակները պիտի ուրախացնեն Աստուծոյ քաղաքը,
Բարձրելոյն սուրբ բնակարանները։
5 Աստուած Անոր մէջ է, անիկա պիտի չսասանի.
Աստուած անոր պիտի օգնէ առաւօտուն կանուխ։
6 Հեթանոսները կը խռովին, թագաւորութիւնները կը շարժին.
Բարբարոսը իր ձայնը կու տայ, Երկիրը կը հալի։
7 Զօրաց Տէրը մեզի հետ է.
Յակոբի Աստուածը մեր ապաւէնն է։ (Սէլա։)
8 Եկէք ու տեսէք Տէրոջը գործերը,
Որ աւերումներ բրաւ երկրի մէջ։
9 Պատերազմները կը դադրեցնէ մինչև երկրի ծայրը.
Աղեղը կը կոտրտէ ու նիզակը կը ջարդէ, փայտեքերը կրակով կայրէ։
10 Հանդարտ կեցէք ու ճանչցէք որ ես եմ Աստուած.
Հեթանոսներուն մէջ կրնամ բարձրանամ, երկրի վրայ պիտի բարձրանամ։
11 Զօրաց Տէրը մեզի հետ է,
Յակոբի Աստուածը մեզի ապաւէն է։ (Սէլա։)

ՍԱՂՄՈՍ ԽԷ

1—9 Ապերտն յորդորանք մը՝ որ ուրախութեամբ գրնաստի թագաւորութիւնը ընդունին։

Գլխաւոր երաժշտին. Կորխի որդիներուն
Սաղմոսը։

Ծափ զարկէք, ամէն ժողովուրդներ,
Ցնծութեան ձայնով Աստուծոյ ազաղակեցէք։

ղ Սաղ. ղգ. 2։ Եբր. ա. 8։
ե Սաղ. լգ. 5։
ը Ես. կա. 1։
ը Սաղ. խա. 6։
ժ գ Թագ. ա. 39, 40։
ի Եբր. ա. 3։
ա Կամ, ուսիկ
լ Եբր. գ. 8։
խ Տես գ Թագ. բ. 19։
ծ Տես բ Օր. խա. 13։
կ Սաղ. զև. 6։ Ես. ծգ. 5։
հ Սաղ. խբ. 29։ հբ. 10։ Ես. խթ. 23։ կ. 3։
ձ Յայտ. ժթ. 7, 8։
ղ Եբգ. ա. 4։
ճ ա Պետ. բ. 9։ Յայտ. ա. 6։ ե. 10։ ի. 6։
մ Մաղ. ա. 11։
Խզ
ա ա Մն. ժե. 20։
յ Սաղ. կբ. 7, 8։ գա. 2։ Տիտ. 5։
ն Բ Օր. դ. 7։ Սաղ. ծիե. 18։
շ Սաղ. ղգ. 3, 4։ Երեմ. ե. 22։ Մատ. է. 25։
ո Տես Ես. ը. 7։
չ Սաղ. խը. 1, 8։ Ես. կ. 14։
պ Բ Օր. իգ. 14։ Ես. ժբ. 6։ Եղեկ. խգ. 7, 9։ Ովս. ժա. 9։ Յովել բ. 27։ Սոփ. գ. 15։ Զաք. բ. 5, 10, 11։ ը. 3։
ջ Սաղ. բ. 1։
ռ Յես. բ. 9, 24։
ս Հմր. 11։ Թես. ժգ. 9։ ա Մն. ժգ. 12։
վ Սաղ. կղ. 5։
տ Ես. բ. 4։
ր Սաղ. հղ. 3։
ց Եղեկ. լթ. 9։
ւ Ես. բ. 11, 17։
հ Հմր. 7։
Խէ
ա Ես. ծե. 12։

2 Վասն որ Տէրը Բարձրեալ է՝ Ահարկու է.
Բոլոր երկրի վրայ էմեծ Թագաւոր է։
3 Ժողովուրդները մեզի կը հնազանդեցնէ,
Ու ազգերը մեր ոտքերուն տակ։
4 Ընտրեց մեզի Եւր ժառանգութիւնը,
Յակոբի փառաւորութիւնը՝ զոր սիրեց։
(Սէլա։)
5 Ելաւ Աստուած ցնծութիւնով վեր երթալ,
Տէրը՝ փողի ձայնով։
6 Սաղմոս երգեցէք Աստուծոյ, սաղմոս երգեցէք.
Սաղմոս էերգեցէք մեր Թագաւորին, սաղմոս
երգեցէք.
7 Եվասն որ բոլոր երկրի վրայ Թագաւոր Աստուած է.
Ըմբռդ երգեցէք ճնշդ։
8 Ազգերուն վրայ կը Թագաւորէ,
Աստուած կը նստի իր սուրբ սեթոռին վրայ։
9 Ժողովուրդներուն իշխանները ժողվուեցան
Աբրահամի Աստուծոյն ժողովուրդին հետ.
Եվասն որ երկրի ասպարները Աստուծոյն են.
Ինք խիստ բարձրացած է։

ՍԱՂՄՈՍ ԽԸ

1—14 Եկեղեցիին վայելչութիւնը ու պատճառները։

Նորի սրտինեւուն երգը ։— Սաղմոս։

Տէրը մեծ է ու խիստ օրհնեալ է
Մեր Աստուծոյն քաղաքին մէջ,
Իր սուրբ լեռանը վրայ։
2 Գեղեցիկ բարձրութիւնով,
Բոլոր երկրի ուրախութիւնը
Հիւսիսային կողմերը եղող Սիօն լեռն է,
Մեծ Թագաւորին քաղաքը։
3 Աստուած անոր պալատներուն մէջ
Ապաւէն դիտցուած է։
4 Վասն որ ահա Թագաւորները ժողվուեցան,
Ու միասին անցան։
5 Անոնք տեսածնուն պէս զարմացան.
Զարհուրեցան ու շուտով փախան։
6 Հոն դողդողմը բռնեց զանոնք,
Ու ցաւը՝ ծնանողի ցաւի պէս։
7 Արեւելեան հովով
Թարսիսի նաւերը կը խորտակես։
8 Ինչպէս լսեցինք, այնպէս ալ տեսանք
Զօրութեանց Տէրոջը քաղաքին մէջ,
Մեր Աստուծոյն քաղաքին մէջ.
Աստուած եզանիկա պիտի հաստատէ յաւիտեան։ (Սէլա։)
9 Ով Աստուած, Քու ողորմութեանդ վրայ կը մտածենք
Քու տաճարիդ մէջ։
10 Քու գովութիւնդ, ով Աստուած,
Քու անունդ պէս մինչեւ երկրի ծայրերն է.
Արդարութիւնով լեցուն է քու աջ ձեռքդ։
11 Սիօն լեռը թող ուրախանայ,
Ու Յուդայի աղջիկները թող ցնծան
Քու դատաստաններուդ համար։
12 Սիօնի չորս կողմը պտտեցէք,
Ու անոր բոլորտիքը շրջուեցէք
Ու աշտարակները համրեցէք.
13 Ուշադրութիւն դիտեցէք անոր պարիսպները.
Անոր պալատները դիտեցէք,
Որպէս զի գալու սերունդին պատմէք։
14 Վասն որ այս Աստուածը մեր Աստուածն է յաւիտեան յաւիտենից.
Անիկա հպիտի առաջնորդէ մեզ մինչեւ ի մահ։

ՍԱՂՄՈՍ ԽԹ

1 Յորդորանք միւ՝ որ մարդիկ երկնից յոյսը Աստուծոյ վրայ հաստատեն, և չէ թէ աշխարհային մեծութեան վրայ։ 16 Աշխարհային յաջողութիւններուն վրայ պարծանալ պէտք չէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Կորխի սերունդներուն
Սաղմոս։

Լսեցէք ասիկա, ով բոլոր ազգեր,
Ականջ դրէք, աշխարհի բոլոր բնակիչներ,
2 Թամիկներ ու աղնուականներ,
Հարուստներ ու աղքատներ միասին։
3 Բերանս իմաստութիւն պիտի խօսի,
Ու սրտիս խորհուրդները՝ հանճար։
4 Իմ ականջս առակի պիտի ծռեմ,
Խրթնատանութիւնս քնարով պիտի բանամ։
5 Ինչո՞ւ վախնամ չար օրերուն մէջ,
Երբ դարանակալներուն անօրէնութիւնը չորս կողմս կը պատէ։
6 Իրենց զօրութեանը յուսացողներուն
Ու իրենց հարստութեանը շատութիւնովը պարծողներուն
7 Մէկը բնաւ չկրնար փրկել իր եղբայրը,
Ոչ ալ Թանր փրկանքը Աստուծոյ հատուցանել.
8 (Քանզի հազիւ է անոնց անձին փրկութեան գինը,
Ու յաւիտեան պիտի դադարի.)
9 Որպէս զի ալ ապրի յաւիտեան,

Ա մատ. Ե. 35։
Բ թագ. Ժ. 6, 14, 16, 18, 19։
Գ Ել. ԺԵ. 15։
Դ Ամս. Ժդ. 13։
Ե Երեմ. Ժբ. 17։
Զ Եզեկ. ԻԷ. 25, 26։
Է Հմր. 1, 2։
Ը Ես. բ. 2։ Միք. դ. 1։
Թ Սաղ. իգ. 3։ խ. 10։
Ժ Բ Օր. իբ. 58։ Յեհ. է. 9։ Սաղ. ՃԺգ. 3։ Մաղ. ա. 11, 14։
ԺԱ Ես. Ծբ. 11։

ԽԹ

ա Սաղ. կբ. 9։
Բ Սաղ. հր. 2։ Մատ. Ժգ. 35։
գ Կամ, իմ գաղտնապարփներս։
Դ Յոբ բա. 24, 25։ Սաղ. Ծբ. 7։ կբ. 10։ Մար. Ժ. 24։ ա Տիմ. դ. 17։
Ե Մատ. Ժգ. 26։
Զ Յոբ լգ. 18, 19։

Ո– Հոգեկանութիւն չառնէ։
10 Վասն որ կը տեսնէ թէ իմաստունները կը մեռնին,
Յիմարը ու անխելքը միևնոյն կը կորսուին,
Ու իրենց ստացուածքները ուրիշներուն կը թողուն։
11 Անոնց խորհուրդը այս է Թէ իրենց տուները յաւիտեան պիտի ճանն,
Ո– իրենց բնակարանները ազգէ մինչև ազգ.
Երկիրները իրենց անուններովը կը կոչեն։
12 Բայց մարդը պատուոյ մէջ չմնաց,
Անասուններուն նման է որոնք կը կորսուին։
13 Անոնց այս ճամբան իրենց էմիմարութիւն է,
Սակայն անոնց ետեւէն եկողները անոնց խօսքին հաճութիւն պիտի տան։ (Սելա)
14 Անոնք ոչխարներու պէս գերեզմանը կը դրուին.
Մահը պիտի հովուէ զանոնք.
Եւ Ուղիղները անոնց վրայ պիտի տիրեն առաւտուն.
Ու անոնց դէմքը գերեզմանը պիտի մաշեցնէ իրենց բնակարանէն։
15 Սակայն Աստուած ձգերեզմանին ձեռքէն պիտի փրկէ իմ անձս,
Վասն որ պիտի ընդունի։ (Սելա)
16 Մի վախնար երբ մարդ մը հարստանայ,
Ու անոր տան փառքը շատնայ.
17 Վասն որ մեռնելու ատեն ամենեւին բան մը իրեն հետ պիտի չառնէ,
Ո– իր փառքը իր ետեւէն պիտի չիջնէ։
18 Թէպէտեւ հոր անձը օրհնեց իր կենդանութեան ատեն,
(Ու քեզ կը գովեն երբ դուն քու անձիդ ազէկութիւն կ'ընես,)
19 Սակայն հոր նախնիքներուն ազգին պիտի երթայ.
Մինչև յաւիտեան լոյս պիտի չտեսնեն։
20 Մարդը որ պատուոյ մէջ է ու խմիտութիւն չունի,
Անասուններուն կը նմանի որոնք կը կորսուին։

ՍԱՂՄՈՍ Ծ

1 Աստուծոյ վեհափառութիւնը իր ժողովրդին մէջ։ 5 Անոր հրամանը ստրկերը ժողվելու համար։ 7 Աստուած արարածներուն չհաճիր։ 14 Հապա անկեղծ հնազանդութեան։

Սաղմոս Ասափայ։

Աստուածներուն Աստուածը, Տէրը, խօսեցաւ,

ՂՍապ. ձԲ. 48։
Ղ ժող. բ. 16։
Ե Ահաւկ. ժա. 4։ ժող. բ. 18, 21։
Զ Ծն. գ. 17։
Է Հմկ. 20։ Սապ. լԲ. 5։ ձբ. 7։
Ը Դ Ահաւկ. ժբ. 20։
Թ Սապ. խէ. 3։ Գան. է. 22։ Մապ. գ. 3։ Դ Ահաւկ. իբ. 30։ ա Կար. գ. 2։ Ցայտ. բ. 26։ ի. 4։
Ժ Ցար գ. 21։ Սապ. լԲ. 11։
Ի Սապ. ձգ. 13։ Ոմա. ժգ. 14։
Ձ Ցար իէ. 19։
Է Բ Օր. իԲ. 19։ Դ Ահաւկ. ժբ. 19։
Ղ Ծն. ժե. 15։
Ճ Ցար լգ. 30։ Սապ. ծգ. 13։
Ռ Հմկ. 12։
Ս Ժող. գ. 19։

Վ

Ն Սապ. խը. 2։
Շ Բ Օր. լգ. 2։ Սապ. ձ. 1։
Ո Դ Ելս. ժ. 2։ Թես. ժգ. 35։ Սապ. գէ. 3։ Գան. է. 10։
Չ Բ Օր. գ. 26։ լա. 28։ լբ. 1։ Ես. ա. 2։ Միք. գ. 1, 2։
Պ Ոմա. ժգ. 2։ Եբր. ժգ. 15։
Ջ Բ Օր. իգ. 21։ Ցար իբ. 27։ Սապ. հգ. 11։ ժող. Ե. 4, 5։
Ռ Ցար իբ. 27։ Սապ. դա. 15։ ճէ. 6, 13, 19, 28։ Զաք. ժգ. 9։
Ս Հմկ. 23։ Սապ. իբ. 23։
Վ Հառմկ. բ. 21, 22։
Տ Նէհեմ. իՅ. 26։
Ր Հառմկ. ա. 32։
Ց ա Տիմ. Ե. 22։
Ւ Սապ. ծբ. 2։
Փ ժող. բ. 11, 12։ Ես. իգ. 10։ ծէ. 11։

Ո– Հոգեկանութիւն չառնէ։
10 Վասն որ կը տեսնէ թէ իմաստունները կը մեռնին,
Յիմարը ու անխելքը միևնոյն կը կորսուին,
Ու իրենց ստացուածքները ուրիշներուն կը թողուն։
11 Անոնց խորհուրդը այս է Թէ իրենց տուները յաւիտեան պիտի ճանն,
Ո– իրենց բնակարանները ազգէ մինչև ազգ.
Երկիրները իրենց անուններովը կը կոչեն։
12 Բայց մարդը պատուոյ մէջ չմնաց,
Անասուններուն նման է որոնք կը կորսուին։
13 Անոնց այս ճամբան իրենց էմիմարութիւն է,
Սակայն անոնց ետեւէն եկողները անոնց խօսքին հաճութիւն պիտի տան։ (Սելա)
14 Անոնք ոչխարներու պէս գերեզմանը կը դրուին.
Մահը պիտի հովուէ զանոնք.
Եւ Ուղիղները անոնց վրայ պիտի տիրեն առաւտուն.
Ու անոնց դէմքը գերեզմանը պիտի մաշեցնէ իրենց բնակարանէն։
15 Սակայն Աստուած ձգերեզմանին ձեռքէն պիտի փրկէ իմ անձս,
Վասն որ պիտի ընդունի։ (Սելա)
16 Մի վախնար երբ մարդ մը հարստանայ,
Ու անոր տան փառքը շատնայ.
17 Վասն որ մեռնելու ատեն ամենեւին բան մը իրեն հետ պիտի չառնէ,
Ո– իր փառքը իր ետեւէն պիտի չիջնէ։
18 Թէպէտեւ հոր անձը օրհնեց իր կենդանութեան ատեն,
(Ու քեզ կը գովեն երբ դուն քու անձիդ ազէկութիւն կ'ընես,)
19 Սակայն հոր նախնիքներուն ազգին պիտի երթայ.
Մինչև յաւիտեան լոյս պիտի չտեսնեն։
20 Մարդը որ պատուոյ մէջ է ու խմիտութիւն չունի,
Անասուններուն կը նմանի որոնք կը կորսուին։

ՍԱՂՄՈՍ Ծ

1 Աստուծոյ վեհափառութիւնը իր ժողովրդին մէջ։ 5 Անոր հրամանը ստրկերը ժողվելու համար։ 7 Աստուած արարածներուն չհաճիր։ 14 Հապա անկեղծ հնազանդութեան։

Սաղմոս Ասափայ։

Աստուածներուն Աստուածը, Տէրը, խօսեցաւ,
Ու երկիրը կանչեց արեւելքէն մինչև արեւմուտք։
2 Սիոնէ, գեղեցկութեան կատարելութենէն,
Աստուած փայլեցաւ։
3 Մեր Աստուածը պիտի գայ ու պիտի չլռէ.
Անոր առջև մաշող կրակ,
Ու բոլորտիքը սաստիկ փոթորիկ պիտի ըլլայ։
4 Երկինքը պիտի կանչէ վերէն,
Ու երկիրը՝ իր ժողովուրդը դատելու համար։
5 Ինծի ժողվեցէք իմ սուրբերս,
Ո– Ինծի հետ զոհով ուխտ ընողները։
6 Ու երկինքները անոր արդարութիւնը պիտի պատմեն,
Վասն որ Աստուած ինք դատաւոր է։ (Սելա)
7 Լսէ, ով իմ ժողովուրդս, ու խօսիմ.
Ով Իսրայէլ, ու քեզի վկայութիւն ընեմ,
Որ ես եմ Աստուած, քու Աստուածդ։
8 Ոչ թէ Նքու զոհերուդ համար քեզ կը յանդիմանեմ,
Ու քու ողջակէզներուդ համար՝ որոնք միշտ իմ առջեւս են։
9 Ես քու տունէդ զուարակ չեմ առներ,
Ոչ ալ քու գոմերէդ նոխազներ։
10 Վասն որ իմն են անտառին բոլոր գազանները,
Հազարաւոր լեռներուն անասունները։
11 Ես գիտեմ լեռներուն բոլոր թռչուններըը,
Ու դաշտի գազանները իմ քովս են։
12 Եթէ անօթենամ՝ քեզի պիտի չըսեմ.
Վասն որ աշխարհ ու անոր լիութիւնը իմն է։
13 Միթէ ես ցուլերու միս կ'ուտե՞մ,
Կամ նոխազներու արիւն կը խմե՞մ։
14 Շնորհակալութիւն զոհէ Աստուծոյ,
Ու հաստատէ քու ուխտերդ Բարձրեալին.
15 Ու Նեղութեան օրը ինծի կանչէ.
Ես քեզ պիտի ազատեմ, ու դուն Ինծի պիտի փառաւորես։
16 Սակայն Աստուած ամբարշտին կ'ըսէ,
Քեզի ի՞նչ՝ որ դուն իմ օրէնքներս կը պատմես,
Ու իմ ուխտս բերանդ կ'առնես։
17 Վասն որ դուն խրատը ատեցիր,
Ու իմ խօսքերս ետիդ ձգեցիր.
18 Գողը տեսնելով՝ անոր հետ միաբանեցար,
Ու շնացողներուն հետ Բաժին ունեցար.
19 Քու բերանդ չարութեան տուիր,
Ու Նքու լեզուդ նենգութիւն կը հնարէ
20 Կը նստիս եղբօրդ դէմ կը խօսիս,
Մօրդ որդւոյն դէմ չարախօսութիւն կ'ընես։
21 Ա՛յս բաները ըրիր Ինչո՞ւ ես լռեցի.

Ե Ոմա. ժգ. 2։ Եբր. ժգ. 15։
Զ Բ Օր. իգ. 21։ Ցար իբ. 27։ Սապ. հգ. 11։ ժող. Ե. 4, 5։
Է Ցար իբ. 27։ Սապ. դա. 15։ ճէ. 6, 13, 19, 28։ Զաք. ժգ. 9։
Ը Հմկ. 23։ Սապ. իբ. 23։
Թ Հառմկ. բ. 21, 22։
Ժ Նէհեմ. իՅ. 26։
Ի Հառմկ. ա. 32։
Ձ ա Տիմ. Ե. 22։
Ղ Սապ. ծբ. 2։
Ճ ժող. բ. 11, 12։ Ես. իգ. 10։ ծէ. 11։

Ե Բ Օր. իգ. 3։ Ես. ժգ. 3։
Զ Ել. իդ. 7։
Է Սապ. գէ. 6։
Ը Սապ. հԵ. 7։
Թ Սապ. ձա. 8։
Ժ Ել. Ի. 2։
Ի Ես. ա. 11։ Երեմ. է. 22։
Ձ Ոմա. գ. 6։
Ղ Միք. գ. 6։ Գար. ժէ. 25։
Ճ Կ՚ես, առատաձեռնութիւնը իմ քովս է
Ռ Ել. ԺԲ. 5։ Բ Օր. ժ. 14։ Ցար խա. 11։ Սապ. իգ. 1։ ա Կար. ժ. 26։

Ակածեցիր Թէ ես բոլորովին քեզի կը նմանիմ.
Բայց ընդդիմանամ, պիտի յանդիմանեմ,
Ու աչքերուդ առջեւ պիտի շարեմ քու ըսածդ։
22 Արդ իմացէք ասիկա, Նոյ դուք զԱստուած մոռցողներ,
Չըլլայ որ յեղ պատառեմ, և ազատող մըն ալ չգտնուի։
23 Շնորհակալութիւն մատուցանողը զիս կը փառաւորէ.
Ու ետ Ճամբան ղրկուշացողին
Պիտի ցուցնեմ Աստուծոյ փրկութիւնը։

ՍԱՂՄՈՍ ԾԱ

1 Դաւիթ խոնարհութեամբ իր մեղքերը խոստովանելով անոնց համար թողութիւն կը խնդրէ. 6 արդարութեան հաստատ օրէնք կ'ընէ։ 16 Աստուած զոհերու չհաճիր, հապա անկեղծութեան։ 18 Դաւիթ եկեղեցին համար կ'աղօթէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Աստղմա Դաւթի,
անոր ընթացքէն քով մնալէն ետքը,
Նաթան մարգարէին անոր
եկած ժամանակը։

Ողորմէ ինծի, ով Աստուած, քու ողորմութեանդ համեմատ,
Քու առատ գթութեանդ համեմատ ջնջէ իմ յանցանքներս։
2 Լիո՛վ անօրէնութենէս լուա զիս,
Ու իմ մեղքէս զիս սրբէ։
3 Վասն զի ես կը ճանչնամ իմ յանցանքներս,
Ու իմ մեղքս միշտ իմ առջեւս է։
4 Քեզի՝ միայն քեզի դէմ մեղանչեցի,
Եւ քու աչքերուդ առջեւ չարութիւն ըրի.
Որպէս զի արդար ըլլաս խօսքերուդ մէջ,
Ու անարատ ըլլաս դատաստանիդ մէջ։
5 Ահա ես անօրէնութիւնով ծնայ,
Ու իմ մայրս մեղքով յղացաւ զիս։
6 Ահա դուն ճշմարտութիւն կ'ուզես ծերբերումներուս մէջ.
Ու ծածուկ տեղը իմաստութիւն պիտի գիտցնես ինծի։
7 Զոպային մշուխով մաքրէ զիս, ու մաքուր ըլլամ։
Զիս լուա, ու ձիւնէն աւելի ճերմակ ըլլամ։
8 Ցնծութիւն և ուրախութիւն լսել տուր ինծի,
Որպէս զի ան ոսկորները զոր կոտրեցիր։
9 Ձիս մեղքերէս երեսդ ծածկէ,
Ու կրակը անօրէնութիւններս ջնջէ։
10 Հիմ Աստուած, իմ մէջս մաքուր սիրտ ստեղծէ,
Եւ իմ ներքինիս ուղիղ հոգի նորոգէ։
11 Զիս ներեակդ մի ձգեր,
Ու քու Սուրբ Հոգիդ ինծմէ մի հաներ։
12 Քու փրկութեանդ ցնծութիւնը ինծի ետ դարձուր,
Ու կամաւոր հոգի մը թող հաստատէ զիս։
13 Ամբարիշտներուն պիտի սորվեցնեմ քու ճամբաներդ,
Ու մեղաւորները քեզի պիտի դառնան։
14 Ով Աստուած, իմ փրկութեան Աստուածը,
Փրկէ զիս արիւնհեղութենէ.
Լեզուս ցնծութեամբ պիտի խօսի քու արդարութեանդ վրայով։
15 Ով Տէր, իմ շրթունքներս բաց,
Ու բերանս պիտի պատմէ քու գովութիւնդ։
16 Վասն զի զոհի չես հաճիր որ պահեմ տուողս.
Ոչ ողջակէզի՝ չես հաներ։
17 Աստուծոյ զոհը կոտրած հոգին է.
Կոտրած ու խոնարհ սիրտը, ով Աստուած, դուն չես անարգեր։
18 Քու բարեհաճութիւնովդ Սիոնի բարիք ըրէ,
Երուսաղէմի պարիսպները շինէ։
19 Այն ատեն պիտի հաճիս արդարութեան զոհերուն,
Ողջակէզներուն ու բոլորովին այրուած զոհերուն.
Այն ատեն քու սեղանիդ վրայ զուարակներ պիտի մատուցանեն։

ՍԱՂՄՈՍ ԾԲ

1 Դաւիթ Դովեկի չարութիւնը դատապարտելով՝ անոր կործանումը կը գուշակէ, 6 արուն վրայ արդարը պիտի ուրախանայ։ 8 Դաւիթ Աստուծոյ վրայ ունեցած վստահութիւնովը չնորհակալութիւն կը մատուցանէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Դաւթի երգը, երբ
Դովեկ Եդոմացին եկաւ ու Սաւուղի,
Աքիմելէքի տունը մտեր է։

Ինչո՞ւ անօրէնութիւնով կը պարծիս, ով բռնաւոր.
Աստուծոյ գթութիւնըամէն օր կայ։
2 Լեզուդ չարութիւններ կը հնարէ,
Սուր մաճկալի պէս նենգութիւն կը գործէ.
3 Չարութիւնը բարութենէն աւելի կը սիրես,
Ու՝ խաւութիւնը արդարութիւն խօսելէն աւելի։
(Սէլա։)

1 Տես Համմ. բ. 4։
2 Ապտ. ղ. 8։
3 Ցոբ բ. 13։ Ապտ. թ. 17։ Նա. ծա. 13։
4 Ապտ. խէ. 6։ Համմ. ժբ. 1։
5 Գաղ. ղ. 16։
ԺԱ.
1 բ Թագ. ժբ. 1։ ժա. 2, 4։
2 Հմր. 9։ Նա. խգ. 25։ Խդ. 22։ Կող. բ. 14։
3 Եբր. թ. 14։ ա Ծամ. ա. 7, 9։ Ցայտ. ա. 5։
4 Ապտ. կբ. 5։ կը. 18։
5 Ժն. ի. 6։ լթ. 9։ Դ Եւ. ե. 19։ ղ. 2։ բ Թագ. ժբ. 13։
6 Դտ. ի. 21։
7 Համմ. գ. 4։
8 Ցոբ ժգ. 4։ Ապտ. ծբ. 3։ Ցամ. գ. 6։ Համմ. ե. 12։ Նեհա. բ. 3։
9 Ցոբ ժգ. 4։
10 Ցոբ լբ. 36։
11 Դ Եւ. ժգ. 4, 6, 49։ Թոբ. ժթ. 18։ Եբր. թ. 19։
12 Ես. ա. 18։
13 Մատ. ե. 4։
14 Նեհա. ժգ. 17։
15 Հմր. 1։
16 Գործ. ժե. 9։ Եփես. բ. 10։
17 Ժն. դ. 14։ դ Թագ. ժգ. 23։
18 Համմ. բ. 9։ Նեհա. գ. 30։
19 բ Կոր. գ. 17։
20 Կամ, ապնիա
21 բ Թագ. ժա. 17։ ժբ. 9։
22 Ապտ. լե. 28։
23 Թագ. ժե. 27, 30։ Ապտ. խ. 6։ ծ. 8։ Ես. ա. 11։ Նեհեմ. է. 22։ Ոմո. գ. 6։
24 Ապտ. լդ. 18։ Ես. ծէ. 15։ կղ. 2։
25 Ապտ. դ. 5։ Մատ. գ. 3։
ԺԲ
1 ա Թագ. իբ. 9։
2 Նեհեմ. իբ. 9։
3 Ապտ. ծ. 19։
4 Ապտ. ծէ. 4։ ծթ. 7։ կդ. 3։
5 Նեհեմ. թ. 4, 5։

4 Ամէն կործանման խօսքերը
Ո֊ նենգաւոր լեզուն կը սիրեա՛
5 Աստուած ալ յաւիտեան քեզ պիտի կործանէ,
Քեզ պիտի բռնէ ու քեզ հանէ *֊ ընակարանէդ,
Ու ՚ի քեզ արմատէդ պիտի խլէ կենդանիներուն երկրին։ (Սէլա՛)
6 Արդարները պիտի տեսնեն ու վախնան,
Ու ծանր վրայ պիտի ծիծաղին՝ ըսելով,
7 Ահա այն մարդը, որ զԱստուած իրեն ամրութիւն չըրաւ,
Հապա ՚ի իր շատ հարստութեանը վստահացաւ,
Ո֊ իր անօրէնութիւնովը զօրացաւ։
8 Սակայն ես Աստուծոյ տունը մէջ ՚ի կանանչ ձիթենիի պէս եմ՛.
Աստուծոյ ողորմութեանը կը յուսամ՝ յաւիտեան յաւիտեանս։
9 Քեզ պիտի գովեմ յաւիտեան,
Որ այս բանը կատարեցիր.
Ու քու անունդ պիտի յուսամ,
Եվ ան որ բարի է առջեւդ տեսի։

ՍԱՂՄՈՍ ԾԶ

1 Դաւիթ մարգապետ մարդուն ապականութիւնը կը տեսնէ. 4 չարիքը կը յանդիմանէ անոնց խղճմտանքին լուսով. 6 Աստուծոյ վրիժութիւնով կը պարծի։

Գլխաւոր երաժշտին. Մահողաթի վրայ. Դաւթի երգը։

Անզգամը իր սրտին մէջ ըսաւ թէ Աստուած չկայ.
Ապականեցան ու պիղծ անօրէնութիւն ըրին.
Բարի՛ կը չկայ որ ազէկութիւն ընէ։
2 Աստուած էերկինքէն նայեցաւ մարդոց որդիներուն վրայ,
Որպէս զի տեսնէ թէ կա՞յ արդեօք իմաստուն մէկը
Որ զԱստուած փնտռէ։
3 Ամէնը խոտորեցան, միկտեղ անպիտան եղան.
Ազէկութիւն ընող մը չկայ, մէկ ալ չկայ։
4 Միթէ էչե՞ն ճանչնար անօրէնութիւն ընողները,
Որոնք հաց ուտելու պէս իմ ժողովուրդս կ՚ուտեն,
Ո֊ Աստուծոյ չեն կանչեր։
5 ըԱնոնք այն տեղ շատ վախցան՝ *֊ը վախ չկար.
Վասն զի քեզ պաշտպաններուն ոսկորները ցրուեց Աստուած.
Ամչցուցիր զանոնք, վասն զի Աստուած անարգեց զանոնք։
6 ըԵրանի՛ թէ Սիոնէ գար Իսրայէլի փրկութիւնը.
Աստուծոյ իր ժողովուրդը դերութենէն դարձուցած ատենը
Յակոբ պիտի ցնծայ *֊ Իսրայէլ ուրախ պիտի ըլլայ։

ՍԱՂՄՈՍ ԾԹ

1 Դաւիթ իր ապօթքին մէջ իր երկիւղալի վիճակին համար կը գանգատի։ 9 Իր թշնամիներուն դէմ կ՚ապօթէ, ու անոնց չարութեանը ու նենգութեանը համար կը գանգատի։ 16 Ինքզինքը կը վեհերոտի՝ յուսալով որ Աստուած զինքը պիտի պահպանէ, ու իր թշնամիները ամօթով պիտի ընէ։

Գլխաւոր երաժշտին, Նկինոթի վրայ. Դաւթի երգը։

Ով Աստուած, քու անունովդ զիս ազատէ,
Ու քու զօրութիւնովդ իրաւունք ըրէ ինծի։
2 Ով Աստուած, լսէ իմ աղօթքս,
Բերնիս խօսքերուն ականջ դիր.
3 Վասն զի հեռացողները իմ վրաս եղան,
Ու բռնաւորները կը փնտռեն իմ անձս,
Ո֊ զԱստուած իրենց առջեւ չդրին։ (Սէլա՛)
4 Ահա Աստուած ինծի օգնական է.
Տէրը իմ հոգիիս պաշտպաններուն հետ է։
5 Չարութիւնը թշնամիներուս վրայ պիտի դարձնէ.
Քու ճշմարտութիւնովդ կորսնցուր զանոնք։
6 Ես իմ կամքովս քեզի զոհ պիտի մատուցանեմ.
Ով Տէր, քու անունդ պիտի գովեմ, եվասն զի բարի է։
7 Վասն զի ամէն նեղութենէ զիս փրկեց,
Ու ՚իմ աչքս թշնամիներուս կորուստը տեսաւ։

ՍԱՂՄՈՍ ԾԸ

1 Դաւիթ իր աղօթքին մէջ իր երկիւղալի վիճակին համար կը գանգատի։ 9 Իր թշնամիներուն դէմ կ՚ապօթէ, ու անոնց չարութեանը ու նենգութեանը համար կը գանգատի։ 16 Ինքզինքը կը վեհերոտի՝ յուսալով որ Աստուած զինքը պիտի պահպանէ, ու իր թշնամիները ամօթով պիտի ընէ։

Գլխաւոր երաժշտին, Նկինոթի վրայ. Դաւթի երգը։

Ով Աստուած, ականջ դիր իմ աղօթքիս,
Ու իմ խնդրուածքէս քու էրէսդ մի ծածկեր։
2 Մտիկ ըրէ ու պատասխան ինծի.
՚Իմ դանգատելս *կը մելամիմ ու կը խռովիմ,
3 Թշնամիին ձայնէն *֊ ամբարշտին նեղութենէն
ապէն.
Եվասն զի իմ վրաս անիրաւութիւն կը բերեն,
Ու բարկութիւնով զիս կը հալածեն։
4 Միրտս գոգացաւ իմ ներսիդիս,
Ու մահուան արհաւիրքները իմ վրաս ինկան։

ը Առակ. բ. 22։
է Յոբ իբ. 19։ Սոպ. լէ. 34։ խ. 3։ կդ. 9։ Մտթ. ա. 5։
ը Սոպ. ծբ. 10։
ը Սոպ. խթ. 6։
ժ Եբեմ. ժա. 16։ Ովս. ժդ. 6։
է Սոպ. ծդ. 6։

ԾԳ

— Սոպ. ժ. 4։ ժդ. 1, ևն։
բ Հաբ. գ. 10։
ի Սոպ. լդ. 13։
ր Բ Մն. ժհ. 2։ ժթ. 3։
ի Եբեմ. դ. 22։
ը Գ Թես. իզ. 17, 36։ Առակ. իը. 1։
է Եզեկ. գ. 5։
ը Սոպ. ժդ. 7։

ԾԴ

— ա Թագ. իգ. 19։ իզ. 1։
բ Սոպ. ձդ. 14։
ի Սոպ. ճժը. 7։
ր Սոպ. ձթ. 49։
է Սոպ. ծբ. 9։
ը Սոպ. ծթ. 10։ ղբ. 11։

ԾԵ

— Ես. ա. 14։
• Կամ, կը սրամիմ
բ Բ Թագ. ժգ. 7, 8։
ի Սոպ. ճժգ. 3։

5 Վախ ու դող եկաւ իմ վրաս,
Ու սոսկումը դիս ծածկեց։
6 Ու ըսի, Երանի՛ թէ աղաւնիի նման թեւեր ու-
նենայի,
Որպէս զի թռչէի ու հանգիստ ըլլայի։
7 Ահա հեռուն կը փախչէի,
Անապատին մէջ կը բնակէի։ (Սէլա։)
8 Սաստիկ հովէն ու փոթորիկէն
Իմ փախչիլս կ'արագացնէի։
9 Ով Տէր, կորանցուր, անոնց լեզուները բաժնէ,
Վասն զի քաղաքին մէջ բռնութիւն ու կռիւ
տեսայ։
10 Ցորեկ ու գիշեր անոր չորս կողմը, անոր պա-
րիսպներուն վրայ, կը պտըտին.
Անօրէնութիւն ու չարիք կայ անոր մէջ։
11 Անոր մէջ եղերնագործութիւն կայ.
Ես բռնութիւնը ու նենգութիւնը անոր հրա-
պարակներէն չեն զատուիր։
12 Եվասն զի թշնամին չէր զիս նախատողը, որ
համբերէի.
Կամատողը չէր ինձ վրաս հպարտացողը, որ
անկէ պահուէի.
13 Հապա դուն, ով մարդ, իմ հաւասարս,
Իմ ընկերս ու ճանչուածս,
14 Որ իրարու հետ անոյշ խօսակցութիւն կ'ընէինք,
Ու Աստուծոյ տունը կ'եր-
թայինք։
15 Մահը յանկարծ անոնց վրայ պիտի հասնի,
Ու Հոգ ողջ գերեզմանը պիտի իջնեն,
Վասն զի լրենց բնակարաններուն ու լրենց մէջ
չարութիւն կայ։
16 Իսկ ես Աստուծոյ պիտի կանչեմ,
Ու Տէրը զիս պիտի փրկէ։
17 Իրիկուն, առաւօտ ու կէսօրը պիտի բողոքեմ
ու հառաչեմ,
Եւ անիկա պիտի լսէ իմ ձայնս։
18 Խաղաղութիւնով կը փրկէ իմ անձս ինծի դէմ
եղած պատերազմէն,
Վասն զի էշտարերը կան իմ քովս։
19 Աստուած պիտի լսէ,
Ու Հին յաւիտենականութեան մէջ բնակողը պիտի
ցածցնէ զանոնք. (Սէլա.)
Որովհետեւ չեն փոխուիր անոնք,
Ու Աստուծմէ չեն վախնար։
20 Իշխանը ձիրքն հետ հաշտուածներուն վրայ
երկնցուց,
Իր ուխտը սուրբց։
21 Անոր բերնին խօսքերը կոպիէն կակուղ են,
Բայց անոր սրտին մէջ պատերազմ կայ.
Անոր խօսքերը ձէթէն կակուղ են,
Բայց մերկ սուրեր են։
22 Հոգդ Տէրոջը վրայ ձգէ,
Ու ան քեզ պիտի խնամէ.
Յաւիտեան սասանութիւն չտայ արդարին։
23 Բայց դուն, ով Աստուած, զանոնք ապականու-
թեան գուբին մէջ պիտի իջեցնես.
Արիւնահեղ ու նենգաւոր մարդիկ օրերնուն
կէսին պիտի չհասնին.
Սակայն ես քեզի պիտի յուսամ։

ՍԱՂՄՈՍ ԾԶ

1 Դաւիթ Աստուծոյ խօսքին վրայ վստահանալով իր
ազօթքին մէջ իր թշնամիներուն համար կը գանգատի։
9 կը խոստովանի թէ իր յոյսը Աստուծոյ խօսքին վրայ է,
ու կը խոստանայ որ զԱնիկա գովէ։

Գլխաւոր երաժշտին, Յեդութեան վրայ. Դաւիթի երգը, երբ Փղշտացիք Գէթի մէջ բռնեցին զանիկա։

Ով Աստուած, Բողոքէ ինծի, վասն զի մարդը կ'ուզէ զիս կլլել.
Ամէն օր պատերազմ բնելով զիս կը նեղէ։
2 Թշնամիներս ամէն օր կ'ուզեն զիս կլլել,
Վասն զի շատ մարդիկ *ամբարտաւանութեամբ
ինծի հետ կը մարտնչին։
3 Վախցած օրս քեզի պիտի յուսամ։
4 †Աստուծով պիտի գովեմ իր խօսքը.
Աստուծոյ կը յուսամ, Բպիտի չվախնամ.
Մարմինը ինծի ի՞նչ կրնայ ընել։
5 Ամէն օր իմ †բռնութիւս ջնաս կու տան՝
Իմ վրայօվ անոնց բոլոր խորհուրդները չարիքի
համար են։
6 Նկը ժողովին ու կը պահուին,
Իմ շաւիղներս կը դիտեն,
Վասն զի Բիմ անձիս կը սպասեն։
7 Մէթէ անօրէնութիւնով անոնց փրկութիւն
կ'լլլա՞յ.
Բարկութիւնով ժողովուրդները վար ձգէ, ով
Աստուած։
8 Իմ թափառական պտրտիլս համրեցիր.
Արցունքներս քու սրվակդ մէջ դիր.
Մէթէ անոնք քու դիրքիդ մէջ գրուած չէ՞ն։
9 Թէպէ կանչած օրս ետ պիտի դառնան իմ թշնա-
միներս.
Ասիկա դիտեմ, վասն զի Աստուած ինծի հետ է։
10 †Աստուծով պիտի գովեմ էր խօսքը,
Տէրոջմով պիտի գովեմ էր խօսքը։
11 Աստուծոյ կը յուսամ, պիտի չվախնամ.

* Եբեմ. գ. 7։
† Սպղ. խա. 9։
‡ Սպղ. լե. 26։ լը. 16։
§ բ Թագ. ժե. 12։ ժգ. 23։ Սպղ. խա. 9։ Եբեմ. թ. 4։
¶ Սպղ. խբ. 4։
# Թես. ժգ. 30։
** Գան. գ. 10։ Դ.ու.կ. ժբ. 1։ Գոր. պ. 1։ ժ. 3, 9, 30։
†† ա Թես. ե. 17։
‡‡ բ Մն. լբ. 7, 8։
§§ բ Օր. լգ. 27։
¶¶ Գոր. ժբ. 1։
Սպղ. է. 4։
*** Սպղ. իբ. 3։ ծէ. 4։ կբ. 4։ կգ. 3։ Առակ. ե. 3, 4։ ժբ. 18։
††† Սպղ. լէ. 5։ Մատ. գ. 25։
‡‡‡ Դ.ու.կ. ժբ. 22։ ա Պետ. ե. 7։
§§§ Սպղ. լէ. 24։
¶¶¶ Սպղ. ե. 6։
Յոբ ժե. 32։ Առակ. ժ. 27։ ժգ. է. 17։

ԾԶ

* ա Թագ. խա. 11։
† Սպղ. ծէ. 1։
‡ Սպղ. ծէ. 3։
§ Յակ. ժբ. 22։ ա Պետ. ե. 7։
¶ Սպղ. լէ. 24։
# Սպղ. ե. 6։
** Յոբ ժե. 32։ Առակ. ժ. 27։ ժգ. է. 17։
†† Հմր. 10, 11։
‡‡ Սպղ. ծժբ. 6։ Ես. լա. 3։ Երր. ժգ. 6։
§§ Սպղ. ծթ. 3։ ճե. 2։
¶¶ Սպղ. Հա. 10։
Մպղ. գ. 16։
*** Հռոմ. ը. 31։
††† Հմր. 4։

Մարդը ինձի ի՞նչ կրնայ ընել։
12 Ով Աստուած, քու ուխտերդ իմ վրաս են.
Գնալ շնորհակալութիւններ պիտի հատուցանեմ։
13 Որովհետեւ էիմ անձս մահուանէ ազատեցիր,
Ոտքերս ալ գայթակղելէն չի՞ս ապրեցուցեր,
Որպէս զի Աստուծոյ առջեւ քալեմ Կենդանիներուն լոյսին մէջ։

ՍԱՂՄՈՍ ԾԻ

1 Դաւիթ ազօթքի մէջ Աստուծոյ դիմելով իր վտանգաւոր վիճակին համար կը գանգատի։ 7 Ինքզինքը կը քաջալերէ որ Աստուած գովէ։

Գլխաւոր երաժշտին. *Ալ-թաշխէթ, Դաւիթի երգը, ՀԱստղի երեսէն դէպ ի քարտէրը փախած առենը։

Ողորմէ ինձի, ով Աստուած, ողորմէ ինձի,
Վասն զի իմ անձս քեզի կը յուսայ.
Ու էքու թեւերուդ հովանաւորութեանը պիտի ապաւինիմ,
Մինչեւ որ թշուառութիւնները անցնին։
2 Բարձրեալ Աստուծոյն պիտի աղաղակեմ,
Ինձի համար գործող Աստուծոյն։
3 Երկինքէն պիտի ղրկէ ու փրկէ զիս,
Թէև հսկս կլլել ուզողը ինծ նախատէ. (Ելա.)
Աստուած պիտի ղրկէ իր ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը։
4 Իմ անձս առիւծներու մէջ է.
Բոց փչող մարդոց որդիներուն ծէջ կը պառկիմ,
Որոնց ակռաները նիզակներ ու նետեր են,
Ու ժանոնց լեզուները սրած թուրեր են։
5 Ով Աստուած, երկինքի վրայ բարձրացիր.
Քու փառքդ բոլոր երկրի վրայ բլլայ։
6 Իմ քայլերուս որոգայթ պատրաստեցին
Անձս վար ծռեցուս.
Փոս փորեցին առջեւս,
Ու– իրենք ինկան անոր մէջ։ (Ելա։)
7 Ամրա պատրաստ է, ով Աստուած, , սիրտս պատրաստ է.
Պիտի երգեմ ու սազմոս պիտի բսեմ.
8 Արթնցիր, հոգի իմ փառքս.
Արթնցիր, ով սուիր ու քնար.
Ես կանուխ պիտի արթննամ։
9 Ով Տէր, ժողովուրդներուն մէջ քեզ պիտի գովեմ.
Սազմոս պիտի երգեմ քեզի ազգերուն մէջ.
10 Վասն զի մեծ է քու ողորմութիւնդ մինչեւ երկինք,
Ու քու ճշմարտութիւնդ մինչեւ ամպերը։
11 Երկինքի վրայ բարձրացիր, ով Աստուած,
Քու փառքդ բոլոր երկրի վրայ բլլայ։

ՍԱՂՄՈՍ ԾԸ

1 Դաւիթ կը յանդիմանէ անիրաւ դատաւորները. 3 չարերուն քնութիւնը կը ստորագրէ. 6 զանոնք Աստուծոյ դատաստանին կը յանձնէ, 10 որուն վրայ ապրելը պիտի ուրախանայ։

Գլխաւոր երաժշտին. *Ալ-թաշխէթ, Դաւիթի երգը։

Իրաւցընէ *անարատ արդարութի՞ւն կը խօսիք,
Ուղղութիւնով դատաստա՞ն կը տեսնէք, ով մարդոց որդիներ։
2 Այդ սրտով անօրէնութիւններ կը գործէք.
Երկրի վրայ Էձեռքերնուդ բռնութիւնը կը կշռէք։
3 Ամբարիշտները էրեխայ հօրէ սրգռնդէն խոտորեցան.
Որովայնէն կը մոլորին սուտ խօսելով։
4 Անոնց թոյնը օձի թոյնի պէս է,
Խուլ լժի պէս՝ որ կը գոցէ իր ականջները,
5 Որ չլսէր թովիչներուն ձայնը,
Թէև վարպետութեամբ կախարդութիւն կ'ընէին։
6 Ով Աստուած, Հանոնց ակռաները իրենց բերաներուն մէջ փշրէ.
Ով Տէր, առիւծի կոլիւններուն ժանիքները խորտակէ։
7 Էթող անոնք հոլին ջուրերու պէս ար կը վազեն.
Երբ իրենց աղեղները կը լարեն, թող կոտրտին։
8 Խնամչի պէս՝ ար քալած առենը կը հոլի,
Ինծոջ մը վիժած զաւակին պէս արեւը չտեսնեն։
9 Ձեր կոթաններուն՝ փուշերուն նրա՞ւը պզտիկ առաջ,
Թէ՛ թարմ և թէ՛ այրուող Էո–ւերը Հփոթորիկով պիտի ցրուէ։
10 ԷԱրդարը պիտի ուրախանայ, երբ վրէժխնդրութիւնը տեսնէ.
Իր ոտքերը ամբարիշտին արիւնին մէջ պիտի լուայ։
11 Հոս մարդը պիտի ըսէ թէ Իրաւցընէ արդարին համար վարձք կայ.
Իրաւցընէ Աստուած կայ, որ Երկրի վրայ դատաւոր է։

է Սազ. ՃԺԷ. 8։
ը Ծագ. ւգ. 30։

ԾԻ

* Այսինքն, մի կորնչցներ
՚՚ ա Թագ. իբ. 1։ իգ. 3։ Սազ. ՃԼԲ. վերնագիրը։
Բ Սազ. Ծգ. 1։
Գ Սազ. ԺԼ. 8։ կգ. 7։
Դ Ելս. լգ. 20։
Ե Սազ. ՃԼ. 8։
Զ Սազ. ՃԽԳ. 5, 7։
Է Սազ. Ծգ. 1։
Ը Սազ. խ. 11։ խգ. 3։ կա. 7։
Թ Աւակ. լ. 14։
Ժ Սազ. ԾԻ. 21։ կգ. 3։
Ի Հմր. 11։ Սազ. Ճբ. 5։
Լ Սազ. Կ. 15, 16։ Թ. 15։
Խ Սազ. Ճբ. 1, ևն։
Ծ Սազ. Ժգ. 9։ ղ. 12։ Ճբ. 1, 2։
Կ Սազ. Ճ. 3։
Հ Սազ. ւգ. 5։ հա. 19։ Ճգ. 11։ Ճբ. 4։
Ձ Հմր. 5։

ԾԸ

՚՚ Սազ. ԾԷ. վերնագիրը։
• Կամ, արդիօք
Բ Սազ. ղգ. 20։ Ես. Ժ. 1։
Գ Սազ. Ծա. 5։ Ես. խբ. 8։
Դ Սազ. Ճա. 3։ ժող. Ժ. 11։
Ե Երեմ. բ. 17։
Զ Ծար գ. 10։ Սազ. գ. 7։
Է Ելս. Կ. 5։ Սազ. ՃԺբ. 10։
Ը Ծար գ. 16։ ժող. գ. 3։
Թ Աւակ. Ժ. 25։
Ժ Սազ. Ծբ. 6։ կգ. 10։ Ճկ. 42։
Ի Սազ. կբ. 23։
Լ Սազ. գբ. 15։
Խ Սազ. կև. 4։ ղգ. 13։ ղբ. 9։

ՍԱՂՄՈՍ ԾԹ

1 *Դաւիթ իր թշնամիներէն ազատ մնալու համար աղօթք կ'ընէ. 6 անոնց անպատժելուն համար կը գանգատի. 8 Աստուծոյ կ'ապաւինի. 11 անոնց դէմ կ'աղօթէ. 16 զԱստուած կը գովաբանէ։*

Գլխաւոր երաժշտին. Ալ-թաշՀէթ, Դաւիթի
երգը, ՚այն առեն որ Սաւուղ մարդկի
ղրկեց, ու տունը պահպանեցին
որպէս զի մեռցնեն զանիկա։

ԲԹշնամիներէս զիս փրկէ, ով իմ Աստուածս.
Իմ վրաս եղողներէն զիս վեր վերցուր։
2 Անօրէնութիւն գործողներէն զիս ազատէ,
Ու արիւնահեղ մարգոցմէն զիս փրկէ։
3 Վասն զի ահա իմ անձիս համար դարանը մտան.
ԷՋօրաւոր մարդիկ իմ վրաս ժողվուեցան,
ՐՈչ թէ ինծի ու յանցանքիս համար, ով Տէր։
4 Առանց ինծմէ չուննցած առենս վազեցին ու պատրաստուեցան.
ԷԱրթնցիր զիս դիմաւորելու և նայէ։
5 Ով Տէր Աստուած զօրութեանց, Աստուած Իսրայէլի,
Արթնցիր բոլոր հեթանոսները քննելու.
Զար անօրէններուն բնաւ մի ողորմիր։ (Սէլա։)
6 ՚Անոնք իրիկուան ետ կը դառնան,
Շան պէս կ'ուռնան,
Ու քաղաքին չորս կողմը կը պտտին։
7 Ահա իրենց բերնէն ըսրո՜ՆԷ՜ դուրս կը թափին.
ԷԱնոնց շրթունքներուն վրայ սուրեր կան.
Վասն զի ՚ըՆԷՆ ՐԵ ՐՈ°վ պիտի լսէ։
8 Բայց Դուն, ով Տէր, անոնց վրայ պիտի ծիծաղիս։
Բոլոր հեթանոսները ծաղր պիտի ընես։
9 Ով *իմ զօրութիւնս՚, քեզի պիտի սպասեմ
ԺՎասն զի Աստուած է իմ ապաւէնս։
10 Ողորմութեամբ Աստուածը էինծի պիտի հասնի.
Աստուած Նպիտի ցուցնէ ինծի թշնամիներուս
Ջրո՜՜ՓԸ։
11 ԷՄի սպաններ զանոնք, որպէս զի ժողովուրդս
չմոռնայ.
Զանոնք ցիրուցան ըրէ քու զօրութիւնովդ,
Ու վար ձգէ զանոնք, ով Տէր, մեր վահանը։
12 Անոնք Իրենց բերաններուն մեղքին ՚՚ շրթունքներուն խօսքին համար
Իրենց ամբարտաւանութեամբը մէջ թող բռնուին,
Նաև անէծքին ու սուտին համար ըՂԸ կը խօսին։

13 ՚Կատաղութեամբ բարկութիւնով, կատաղութեամբ զանոնք
որպէս զի չգտնան,
Ու հպիտանան թէ Աստուած կը տիրէ Յակոբի վրայ
Մինչև երկրի ծայրերը։ (Սէլա։)
14 ՅԱնոնք իրիկուան ետ պիտի դառնան,
Շան պէս պիտի ուռնան,
Ու քաղաքին չորս կողմը պտտին.
15 ՂՈւտելիքի համար պիտի թափառին,
Եթէ չկշտանան՝ գիշերը ՚՚ դուռը անցնեն։
16 Բայց ես քու զօրութիւնդ պիտի երգեմ,
Ու առտուընց քու ողորմութիւնովդ ձիտի ցընծամ.
Վասն զի դուն ինծի պահապան եղար,
Ու ապաւէն՝ իմ նեղութեանս օրը։
17 ՃՈվ իմ զօրութիւնս, քեզի պիտի երգեմ,
ՄՎասն զի իմ պաշտպանս Աստուած է,
Իմ ողորմութեանս Աստուածը։

ՍԱՂՄՈՍ Կ

1 *Դաւիթ առաջնոյն պատիժները կը յիշատակէ. 4 հոգը բարի յուսով մը ազատութեան համար կ'աղօթէ. 6 Աստուծոյ խոստմունքներովը վնդը վերթարելով՝ անկէ օգնութիւն կը խնդրէ։*

Գլխաւոր երաժշտին, ՚՚Շուշան-Էտութի վրայ.
Դաւիթի երգը՝ տրվեցնելու համար, Բայն
առեն որ պատերազմեցաւ Միջագետք
Ասորւոց ու Սուբայի Ասորւոց հետ, ու
Յովաբ ետ դառնալով՝ Եդոմմացիները
տասներկու հազար հոգի զարկաւ
Աղի ձորին մէջ։

ՈՎ Աստուած, Էմեզ երեսէ ձգեցիր,
Մեզ ցրուեցիր ՚՚ բարկացար. մեզի դարձիր։
2 Երկիրը դողացուցիր, զանիկա պատռեցիր.
ՐԱնոր վրած տեղերը նորոգէ, վասն զի կ'երերայ։
3 ԷՓաւ ժողովուրդիդ խստութիւն ցուցուցիր,
ՂՄեզի թմրութեան գինի խմցուցիր։
4 ԷՓեղիւ վախցողներուն դրօշակ տուիր,
*Ճշմարտութեան համար վերցնելու՚.
5 ՐՈրպէս զի քու սիրելիներդ փրկուին
Ալ ձեռքովդ ապրեցուր ու պատասխան տուր
ինծի։
6 Աստուած Ր†իր սրբութեանովը՚ խօսեցաւ,
Ես պիտի ցնծամ, ԺՍիւքէմը պիտի բաժնեմ,
Ու ԷՍոկքովթի հովիտը պիտի չափեմ։
7 Իմն է Գաղաատ ու իմն է Մանասէ,
ՆԵփրեմ գլխուս զօրութիւնն է.
ԷՅուդա իմ օրէնադիրս է.

ծթ
ա Թագ. ժԲ. 11։
բ Սաղ. ժը. 48։
գ Սաղ. ծզ. 6։
դ ա Թագ. իգ. 12։
ե Սաղ. լե. 23։ խգ. 23։
զ Հմր. 14։
է Սաղ. ծէ. 4։ Առակ. ԺԸ. 18։
ը Սաղ. ժ. 11, 13։ կղ. 5։ հգ. 11։ ղղ. 7։
թ ա Թագ. ժԲ. 16։ Սաղ. ք. 4։
ժ կամ, անոր զօրութիւնը
ի Հմր. 17։ Սաղ. կք. 2։
լ Սաղ. խա. 3։
խ Սաղ. ծգ. 7։ ղք. 11։ ճԺք. 8։
ծ Ծն. գ. 12, 15։
կ Առակ. ԺԸ. 13։ ԺԸ. 7։
հ Սաղ. է. 9։
ձ Սաղ. ճգ. 18։
ղ Հմր. 6։
ճ Ծար. ԺԵ. 23։ Սաղ. ՃԲ. 10։
մ Սաղ. ԺԸ. 1։
յ Հմր. 9, 10։

կ
ա Տես Սաղ. Ա. վերնագիրը։
բ ր Թագ. ը. 3, 13։ ա Մն. Ժը. 3, 12։
գ Սաղ. խգ. 9։
դ ր Մն. է. 14։
ե Սաղ. Հա. 20։
զ Ես. ծա. 17, 22։ Երեմ. իե. 15։
է Սաղ. լ. 5։
ը կամ, Որ փախչին աղեղին երեսէն
թ Սաղ. Ճը. 6, ևՆ։
ժ Սաղ. ՃԲ. 35։
† կամ, իր արբանեակին մէջ
ի Ծն. ԺԲ. 6։
լ Ցես. Ժգ. 27։
խ Տես բ Օր. լգ. 17։
ծ Ծն. խԲ. 10։

8 ՃՄոլոր իմ լուացուելու ամանս է.
Ես ոտքիս վրայ պիտի ձգեմ իմ մուճակս.
Հով փղշտացիք, ինձի համար ձայնով ցնծացէք։
9 Ո՞վ պիտի տանի զիս պարսպաւոր քաղաքը.
Ո՞վ պիտի առաջնորդէ ինձի մինչև Եդոմ։
10 Չէ՞ որ դուն, ով Աստուած, որ մերկեսէ ձգեցիր մեզ,
Ու դուրս ղօրքերուդ հետ չելար, ով Աստուած։
11 Նեղութեան միջէն մեզի օգնութիւն տուր.
Վասն զի փուճ է մարդուն փրկութիւնը։
12 Աստուծով զօրութիւն պիտի ընենք.
Ու ան պիտի կոխէ մեր թշնամիները։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԱ

1 Դաւիթ իր փորձառութենէն քաջալերուելով Աստուծոյ կը դիմէ. 4 յանխնայ անոր ծառայելու ախոյեան՝ անոր խոստմունքներուն համար։

Գլխաւոր երաժշտին, Նկինօթի վրայ.
Սաղմոս Դաւթի։

Ով Աստուած, լսէ իմ ազաղակս,
Ո՛ մնիկ ըլլ իմ աղօթքս։
2 Երկրի ծայրէն քեզի պիտի կանչեմ՝ սրտիս մնալու ատենը։
Ինծի՛ բարձր եղած վէմին առաջնորդէ ինծի։
3 Վասն զի դուն ինծի ապաւէն մը եղար,
Ամուր աշտարակ մը՝ թշնամիին երեսէն։
4 Քու խորանիդ մէջ պիտի բնակիմ ես յաւիտեան.
Քու թեւերուդ հովանաւորութեան տակ պիտի ապաւինիմ։ (Սէլա)
5 Վասն զի դուն, ով Աստուած, լսեցիր իմ ուխտերս.
Քու անուանդ վախցողներուն ժառանգութիւնը ինծի տուիր։
6 Թագաւորին օրերուն վրայ օրեր պիտի աւելցնես.
Անոր տարիները իբրև ազգէ մինչև ազգ պիտի ըլլան։
7 Անիկա յաւիտեան Աստուծոյ առջև պիտի նստի.
Ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն պատրաստէ, որպէս զի զանիկա պահպանեն։
8 Այսպէս սաղմոս պիտի երգեմ քու անուանդ յաւիտեան,
Որպէս զի ամէն օր ուխտերս կատարեմ։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԲ

1 Դաւիթ իր յոյսը Աստուծոյ վրայ դնելով՝ իր թշնամիները յաւտակաւոր կ'ընէ. 5 նոյն յոյսով բարեպաշտները կը քաջալերէ. 9 կը հաստատէ թէ սչխարհի բաներուն վատահիլ պէտք չէ, 11 և թէ կատարութիւնը ու պարգեւը Աստուծոյ կը վերաբերին։

Գլխաւոր երաժշտին, Ի դիմաց Յեդութունի վրայ.
Սաղմոս Դաւթի։

Յիրաւի Էի՛ անձս լռիկ կը սպասէ Աստուծոյ.
Անկէ է իմ փրկութիւնս.
2 Յիրաւի Ե՛ն է իմ վէմս ու փրկութիւնս.
Իմ ապաւէնս է, ե՛ւ շատ պիտի չսասանիմ։
3 Մինչև ե՞րբ մարդու վրայ կը յարձակիք.
Դուք ամէնդ պիտի կործուիք ջա՛նչ,
Ինծառած պատի ա՛ւ խոխոռած ցանկի պէս։
4 Անոնք իրենց պատիւէն ձգելու խորհուրդ կ'ընեն.
Սուտի՛ւն կը սիրեն.
Բերնով լաւութիւն կ'օրհնեն,
Բայց իրենց սրտովը կ'անիծեն։ (Սէլա)
5 Ով իմ անձս, միայն Աստուծոյ սպասէ,
Վասն զի անկէ է իմ յոյսս։
6 Յիրաւի ան է իմ վէմս ու փրկութիւնս,
Իմ ապաւէնս է, պիտի չսասանիմ։
7 Աստուծմէ է իմ փրկութիւնս ու փառքս.
Իմ զօրութեան վէմը ա՛ւ իմ ապաւէնս Աստուած է։
8 Ամէն ժամանակ անոր յուսացէք, ով ժողովուրդ.
Անոր առջև սիրտերնիդ թափեցէք.
Աստուած ապաւէն է մեզի։ (Սէլա)
9 Արդարև ռամիկ մարդիկը փուճ են,
Ազնուական մարդիկը սուտ են.
Եթէ կշիռքի մէջ դրուելու ըլլան,
Ամէնն ալ ունայնութենէն ընդհա՛ւ են։
10 Հարստահարութեան մի յուսաք,
Ու յափշտակութեան վրայ փուճ յոյս մի դնէք.
Հարստութիւնը եթէ շատնայ,
Անոր վրայ սիրտ մի դնէք։
11 Մէկ անգամ խօսեցաւ Աստուած.
Երկու անգամ լսեցի ասիկա,
Թէ զօրութիւնը Աստուծոյ է։
12 Ողորմութիւնն ալ քուկդ է, ով Տէր,
Վասն զի հատուցանես մէկուն իր գործին համեմատ։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԳ

1 Դաւիթի փախածը Աստուծոյ համար. 4 անոր զԱստուած օրհնելուն կերպը. 9 իր թշնամիներուն կործանումը ու ապահովութեանը վրայով իր վստահութիւնը։

Ա ր. Թագ. ը. 2։
Ա Մակ. ճբ. 9։ բ Թագ. ը. 14։
Բ Թագ. ը. 1։
Գ Հմր. 1։ Սաղ. խգ. 9։ ճը. 11։
Դ Ճեռ. է. 12։
Ե Սաղ. ճժը. 8։ ճխգ. 3։
Զ Թագ. իդ. 18։ ա Մն. ժթ. 13։
Է Ես. կգ. 3։

ԿԱ.
Ա Առակ. ժը. 10։
Բ Սաղ. իկ. 4։
Գ Սաղ. ժէ. 8։ ծէ. 1։ ղա. 4։
Դ Սաղ. խա. 4։
Ե Սաղ. խս. 11։ Առակ. լ. 28։

ԿԲ
Ա ա Մն. իե. 1, 3։
Բ Սաղ. լգ. 20։
Գ Հմր. 6։
Դ Սաղ. լէ. 24։

Ե Ես. լ. 13։
Զ Սաղ. իը. 3։
Է Հմր. 1, 2։
Ը Երեմ. գ. 23։
Թ ա Թագ. ա. 15։ Սաղ. խբ. 4։ Ողբ. բ. 19։
Ժ Սաղ. ժբ. 2։
Ի Սաղ. լթ. 5, 11։ Ես. խ. 15, 17։ Հաբ. գ. 4։
Լ Ցոր. լա. 25։ Սաղ. ծբ. 7։ Դան. ժբ. 15։ ա Տիմ. գ. 17։

Ի Ես. լ. 14։
Ձ Ցայտ. ժթ. 1։
Ղ Սաղ. ձգ. 15։ ճգ. 8։ Գան. թ. 9։
Հ Ցոր. լգ. 11։ Առակ. իդ. 12։ Երեմ. լթ. 19։ Եզեկ. ի. 27։ լգ. 20։ Մատ. ժգ. 27։ Հաբ. բ. 6։ ա Կոր. գ. 8։ բ Կոր. ե. 10։ Եփես. գ. 8։ Կող. գ. 25։ ա Պետ. ա. 17։ Ցայտ. իբ. 12։

Սաղմոս Դաւթի, երբ էր Յուդայի անապատին մէջ էր։

Ով Աստուած, դուն ես իմ Աստուածս,
Ես առաւուընջ քեզ կը փնտռեմ.
Հոգիս կը ծարաւի քեզի, ու մարմինս քեզի կը փափաքի
Չոր ու ծարաւ տեղը, ուր ջուր չկայ,
2 Քու զօրութիւնդ ու փառքդ տեսնելու համար,
Ինչպէս քեզ տեսած եմ սրբարանին մէջ։
3 Որովհետև քու ողորմութիւնդ կեանքէն աղէկ է,
Իմ շրթունքներս քեզ պիտի գովեն։
4 Ասպէս պիտի օրհնեմ քեզ Իմ կեանքիս մէջ.
Քու անունովդ ձեռքերս վեր պիտի վերցնեմ։
5 Ինչ որ Թէ Ճարպով ու պարարտութիւնով պիտի
կշտանայ իմ անձս,
Ու ցնծութեան շրթունքներով պիտի գովէ Քեզ
իմ բերանս,
6 Երբ հանկողինիս վրայ քեզ կը յիշեմ,
Գիշերապահ պահերուն մէջ քու վրայովդ կը
մտածեմ.
7 Վասն զի ինծի օգնական եղար.
Ու Քու թեւերուդ հովանաւորութեանը տակ
պիտի ցնծամ։
8 Իմ անձս քեզի հետեւելով կը յարի.
Քու աջ ձեռքդ զիս կը պահէ։
9 Բայց անոնք որ իմ անձս կը փնտռեն պանիս
կտրանցնելու համար,
Գետնին խորունկ տեղերը պիտի մտնեն.
10 Սուրի պիտի մատնուին,
Աղուէսներուն բաժին պիտի ըլլան։
11 Բայց թագաւորը Աստուծով պիտի ուրախանայ,
Անով երդում ընողներուն բոլորը պիտի պարծին.
Իսկ սուտհաններուն բերանը պիտի պապանձի։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԳ

1 Դաւիթ իր թշնամիներէն պանգատ ընելով՝ փրկութեան համար կ'աղօթէ. 7 կը մարգարէանայ Թէ իր թշնամիներուն յայտնի կերպով կործանումը ինք պիտի տեսնէ, անանկ որ սրտերը անոր վրայ ուրախանայ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

Ով Աստուած, լսէ իմ ձայնս իմ գանգատելու ատենս.
Թշնամիին վախէն իմ կեանքս պահպանէ։
2 Մահկէ պիս չարերուն ժողովքէն,
Անօրէնութիւն գործողներուն բազմութենէն,
3 Որոնք իրենց լեզուները թուրի պէս կը սրեն,
Իրենց նետերը կը քաշեն, որոնք լեղի խօսքեր են,
4 Գաղտուկ տեղէն անմեղին նետելու համար։
Յանկարծակի անոր կը նետեն ու չեն վախնար։
5 Իրենց մէջ չար խօսքեր կը հաստատեն.
Գաղտնի որոգայթներ դնելու համար կը խօսին,
Ակնարկ Թէ Ո՞վ պիտի տեսնէ։
6 Անօրէնութիւն կը փնտռեն,
Կատարեցինք Ճշդիւ խորհած խորհուրդը
Մարդուն ներսը և սիրտը խորունկ է։
7 Բայց Աստուած զանոնք պիտի զարնէ նետով,
Անոնք յանկարծ պիտի վիրաւորին։
8 Ու Իրենց լեզուն իրենց վրայ պիտի հանդիպցընեն.
Ամէն զանոնք տեսնողները պիտի փախչին։
9 Եւ բոլոր մարդիկ պիտի վախնան,
Ու Աստուծոյ գործը պատմեն,
Ու անոր ըրածին ուշադրութեամբ պիտի նային։
10 Արդարը Տէրոջմով պիտի ուրախանայ, և անոր պիտի յուսայ.
Եւ ամէն ուղիղ սրտով եղողները պիտի պարծին։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԸ

1 Դաւիթ զԱստուած կը գովաբանէ անոր շնորհները համար։ 4 Աստուծոյ ընտրեալներուն երջանկութիւնը ու անոնց վայելած բարիքները։

Գլխաւոր երաժշտին. Դաւթի Սաղմոսը — երգը։

Քեզի կը սպասէ օրհնութիւնը, ով Աստուած, Սիոնի մէջ,
Ու քեզի ուխտը պիտի կատարուի։
2 Ով աղօթքը լսող,
Քեզի պիտի գայ ամէն մարմին։
3 Անօրէնութիւնները իմ վրաս զօրացան.
Մեր մեղքերը դուն պիտի քաւես։
4 Երանի՛ անոր որ Ընտրես ու քեզի կը մօտեցնես,
Որպէս զի բնակի քու սրտերուդ մէջ.
Պիտի լցուինք քու տանդ,
Քու սուրբ տաճարիդ, բարութենէն։
5 Արդարութեամբ, սքանչելի բաներով, պիտի պատասխանես մեզի,
Ով մեր փրկութեան Աստուածը,
Որ երկրի ամէն ծայրերուն ու ծովուն մէջ հեռուն եղողներուն յոյսն ես.
6 Որ քու զօրութեանովդ լեռները հաստատեցիր,
Կարողութեամբ գօտի կապուեցար.
7 Որ կը յուզես ծովուն ձայնը,
Անոր ալիքներուն ձայնը,

Ա Ելից. ժբ. 13։ ժը. 7։
Բ Սաղ. լա. 11։ ծբ. 6։
Գ Սաղ. խ. 3։
Դ Երեմ. ծ. 28։ ծա. 10։
Ե Սաղ. լբ. 11։ ծը. 10։ կը. 3։

կե

Զ Կամ, լեզիկ կը սպասէ. տես Սաղ. կբ. 1։
Է Ես. կղ. 23։
Ը Սաղ. լա. 4։ խ. 12։
Թ Սկիզ. լե. 5։
Ժ Կամ, Հաստատութեան խոսքերը
Ի Սաղ. ծա. 2։ հթ. 9։ Ես. ղ. 7։ Երե. թ. 14։ ա Յովհ. ա. 7, 9։
Լ Սաղ. լգ. 12։ ձղ. 4։
Խ Սաղ. գ. 3։
Ծ Սաղ. լղ. 8։
Կ Սաղ. կբ. 27։
Հ Սաղ. ղգ. 1։
Ձ Սաղ. ձթ. 9։ ձէ. 29։ Մատ. ը. 26։

Ղ Աւետ. ժբ. 13։ ժը. 7։
Ճ Սաղ. խա. 11։ ծբ. 6։
Մ Սաղ. խ. 3։
Յ Երեմ. ծ. 28։ ծա. 10։
Ն Սաղ. լբ. 11։ ծը. 10։ կը. 3։

կե

Շ Կամ, լեզիկ կը սպասէ. տես Սաղ. կբ. 1։
Ո Ես. կղ. 23։
Չ Սաղ. լա. 4։ խ. 12։
Պ Կամ, Հաստատութեան խոսքերը
Ջ Սաղ. ծա. 2։ հթ. 9։ Ես. ղ. 7։ Երե. թ. 14։ ա Յովհ. ա. 7, 9։
Ռ Սաղ. լգ. 12։ ձղ. 4։
Ս Սաղ. գ. 3։
Վ Սաղ. լղ. 8։
Տ Սաղ. կբ. 27։
Ր Սաղ. ղգ. 1։
Ց Սաղ. ձթ. 9։ ձէ. 29։ Մատ. ը. 26։

ԺԱ. ապգերան խառնութիւնը։
8 Ու երէց ծայրերը ընակոպներըը պիտի վախնան
քու նշաններէդ.
Առուտան ու ծախուան ելլքը դուն կ'ուրախացընես։
9 Եգերկրի պցեղութիւն կ'ընես ու Զանիկա կը
ջրես,
Շատ կը հարստացնես զանիկա.
Աստուծոյ գետը ջրով լեցուն է.
Անոնց ցորեն կը պատրաստես,
Վասն զի այսպէս պատրաստեցիր զանիկա։
10 Անոր ակօսները կը խմցնես,
Ու անոր փառերը կը շիտակես.
Անձրեւներով կը կակուղցնես զանիկա,
Կ'օրհնես անոր բոյսը։
11 Կը պսակես տարին քու բարութիւնովդ,
Ու քու շաւիղներդ պարարտութիւն կը կաթեցընեն,
12 Անապատի արօտներուն վրայ կը կաթեցնեն.
Ու բլուրները ուրախութիւնով պատած են։
13 Արօտները հօտերով հագուած են,
Ու ձորերը ցորենով ծածկուած են.
Ցնծութեամբ կ'աղաղակեն ու կ'երգեն։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԶ

1 Դաւիթ կը յորդորէ մարդիկ որ գԱստուած գովեն, 5 անոր մեծ գործերը զգուշութեամբ զննեն, 8 և զանիկա պզնեն իր բարութիւններուն համար։ 12 Իսկ ինք ուխտ կ'ընէ՝ որ Աստուծոյ հոգիւր ծառայութիւն մատուցանէ, 16 և Աստուծոյ իրեն ըրած մեանաւոր բարութիւնները կը պատմէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս — երգ։

Ով բոլոր երկիր, ցնծութեամբ Աստուծոյ աղաղակեցէք։
2 Սաղմոս երգեցէք անոր անուանը փառքին,
Փառաւոր ըրէք անոր օրհնութիւնը։
3 Աստուծոյ ըսէք Ի՛նչպէս էահաւոր են քու գործերդ.
Քեզի մեծ զօրութեամբ հոմարը
Թշնամիներդ քեզի *խոնարհութիւն պիտի ընեն"։
4 Բոլոր երկիր երկրպագութիւն պիտի ընեն քեզի.
Սաղմոս պիտի երգեն քեզի,
Սաղմոս պիտի երգեն քու անուանդ։ (Ակլա։)
5 Եկէք ու տեսէք Աստուծոյ գործերը.
Անիկա էր գործով մարդոց †որդիներուն վրայ"
սքանչելի է։
6 Ծովը չորուկի դարձուց,

Ա Սաղ. 8գ. 10։ Բա. ԺԲ. 12, 13։
Բ ր Օր. Ժա. 12։
Լ Սաղ. կը. 9, 10։ Տգ. 13։ Եբեմ. Ե. 24։
Ե Սաղ. խդ. 4։
Զ Բա. Ծե. 12։

ԿԶ

Ա Սաղ. Տ. 1։
Բ Սաղ. կե. 5։
Գ Սաղ. ԺԲ. 44։
Դ ԵՔԸ. պիտի ասեն. Սաղ. Ժը. 44։ Ձա. 15։
Ե Սաղ. խը. 27։ կէ. 3։ ՏԺԲ. 1։
Զ Սաղ. դդ. 1, 2։
Է Սաղ. խդ. 8։
† կամ, որ իրենքզիրենք ատելի
Ը Ել. Ժդ. 21։
Թ Յես. գ. 14, 16։
Ժ Սաղ. Ժա. 4։

Գետը երաժշտին։

Եկէք ուրախացէք մեզի վրայ, (Ակլա։)
2 Որպէս զի Եբրայեցիներ մեր վրայ քու ճամբադ ճանչցան,
Ամէն ազգերու մէջ քու փրկութիւնդ։
3 Ժողովուրդներ, օրհնեցէք մեր Աստուածը,
Ու լսել տուէք անոր գովութեան ձայնը։
4 Անիկա մեր հոգին կեանքի կը պահէ,
Ու ժոգքերնուս սասանել չտար։
5 Վասն զի դուն քննեցիր մեզ, ով Աստուած.
Փորձեցիր մեզ՝ ինչպէս արծաթը կը փորձեն։
6 Ի՛մեզ որոգայթի մէջ մտցուցիր,
Ծանր բեռ դրիր մեր †կռնակին վրայ։
7 Ի՛ր ուժովը յոսխտան կը տիրէ.
Ի՛ր աչքերը ազգերը կը դիտեն.
Ապստամբները թող չբարձրանան։ (Ակլա։)
8 Ով ժողովուրդներ, օրհնեցէք մեր Աստուածը,
Ու լսել տուէք անոր գովութեան ձայնը։
9 Անիկա մեր հոգին կեանքի կը պահէ,
Ու ժոգքերնուս սասանել չտար։
10 Վասն զի դուն քննեցիր մեզ, ով Աստուած.
Փորձեցիր մեզ՝ ինչպէս արծաթը կը փորձեն։
11 Ի՛մեզ որոգայթի մէջ մտցուցիր,
Ծանր բեռ դրիր մեր †կռնակին վրայ։
12 Ի՛մեր գլուխներուն վրայ մարդիկ հեծցուցիր.
Հրակը ու ջուրը մտանք,
Սակայն մեզ առատութեան տեղը հանեցիր։
13 Ողջակէզներով պիտի մտնեմ քու տունդ,
Քեզի պիտի հատուցանեմ իմ ուխտերս,
14 Զորանք շրթունքներս խոստացան,
Ու նեղութեանս մէջ բերանս խօսեցաւ։
15 Պարարտ ողջակէզներ պիտի մատուցանեմ քեզի
խոյերու խունկով.
Զուարակներ պիտի զոհեմ նոխազներու հետ։
(Ակլա։)
16 Եկէք լսեցէք դուք ամէնդ որ Աստուծմէ
կը վախնաք,
Ու պատմեմ ինչ որ ըրաւ իմ անձիս։
17 Բերնովս անոր աղաղակեցի,
Ու լեզուս ‖զանիկա բարձրացուցի"։
18 †Եթէ սրտիս մէջ անօրէնութիւն տեսնէի,
Տէրը պիտի չլսէր։
19 Սակայն Աստուած լսեց,
Իմ աղօթքիս ձայնը մտիկ ըրաւ։
20 Օրհնեալ ըլլայ Աստուած, որ իմ աղօթքս
չդարձուց,
Ու իր ողորմութիւնը ինծմէ հեռ չդարձուց։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԷ

1 Սաղմոսերգուն աղօթք կ'ընէ Աստուծոյ արքայութեանը ընդարձակ ըլլանը համար, 3 որ Ժողովուրդը ուրախանայ, 6 ու Աստուծոյ բարերարութիւնները պատմուին։

Գլխաւոր երաժշտին, Նկինոթի վրայ.
Սաղմոս — երգ։

Աստուած ողորմի մեզի ու օրհնէ մեզ,
Երեսը փայլեցնէ մեր վրայ, (Ակլա։)
2 Որպէս զի երկրի վրայ քու ճամբադ ճանչցուի,

Ա Սաղ. Տիա. 3։
Բ Սաղ. Ժէ. 3։ Բա. խը. 10։
Գ Ջոբ. Ժդ. 9։ ա Պետ. ա. 6, 7։
Դ Ողբ. ա. 13։
Ե ԵՔԸ. երկիմանքներուն
Զ Բա. Ծա. 23։
Է Բա. խդ. 2։
Ը Սաղ. Տ. 4։ ՏԺդ. 14, 17, 18, 19։
Թ Ժող. Ե. 4։
Ժ Սաղ. Լդ. 11։
‖ ԵՔԸ. անկիա բարձրացուցի
ժ Ծն. խէ. 9։ Առակ. Ժէ. 29։ խը. 9։ Բա. ա. 15։ Ծամ. Թ. 31։ Ծակ. գ. 3։
Տ Սաղ. ՏԺդ. 1, 2։

ԿԸ

Ա Թագ. գ. 25։ Սաղ. գ. 6։ յա. 16։ Ե. 3, 7, 19։ ՏԺԹ. 135։
Բ Գործ. Ժը. 25։

Ո– Եամէն ազգերուն մէջ քու փրկութիւնդ։
3 Թող ժողովուրդները քեզ գովեն, ով Աստուած,
Բոլոր ժողովուրդները քեզ գովեն։
4 Ազգերը թող ուրախանան ու ցնծան,
Վասն զի Դ ժողովուրդները ուղղութիւնով պիտի դատես,
Ու երկրի ազգերուն դուն պիտի առաջնորդես։ (Սէլա։)
5 Թող ժողովուրդները քեզ գովեն, ով Աստուած,
Բոլոր ժողովուրդները քեզ գովեն։
6 Երկիրը իր պտուղը պիտի տայ.
Ո– Աստուած, մեր Աստուածը, մեզ պիտի օրհնէ։
7 Աստուած մեզ պիտի օրհնէ,
Ու երկրի ամէն ծայրերը անկէ պիտի վախնան։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԱ

1 Աստուծոյ ազգմանը թլիններուն համար, 7 իր եկեղեցիին հազ տանելուն համար, 19 ու իր մեծ գործքերուն համար՝ զինքը գովաբանելու յորդորանք մը։

Դիմաւոր երաժշտին. Դատիմի Սաղմոսը։ — Երգը։

Թող ելլէ Աստուած, անոր թշնամիները թող ցրուին,
Ու զանիկա ատողները իր երեսէն թող փախչին։
2 Մխային ցրուելուն պէս ցրուէ զանոնք.
Ինչպէս մոմը կրակին առջեւ կը հալի,
Այսպէս թող կորսուին ամբարիշտները Աստուծոյ երեսէն։
3 Բայց արդարները թող ուրախանան,
Աստուծոյ առջեւ թող ցնծան,
Եւ ուրախութիւնով պար բռնեն։
4 Երգեցէք Աստուծոյ, սաղմոս երգեցէք անոր անուանը.
Ճամբայ պատրաստեցէք անապատներուն մէջէն հեծնողին.
Անոր անունը Եահ է,
Ու ցնծացէք անոր առջեւ։
5 Որբերուն հայրը ու այրեւոտներուն դատաւորը
Աստուած է իր սուրբ բնակարանին մէջ։
6 Աստուած մինակ եղողները տան մէջ կը բնակեցնէ,
Կապուածները յաջողութեան կը հանէ.
Բայց ապստամբները չոր տեղ կը բնակին։
7 Ով Աստուած, երբ ժողովուրդիդ առջեւէն ելար,
Անապատէն անցած ատենդ, (Սէլա։)

ա Ղեւտ. բ. 30, 31։ Ելս. բ. 11։
բ Սաղ. կդ. 4։
գ Սաղ. զէ. 10, 13։ զբ. 9։
դ Դնտ. խզ. 4։ Սաղ. ձէ. 12։ Եզեկ. լգ. 27։
ե Սաղ. խբ. 27։

ԿԱ

զ Թուոց. ժ. 35։ Նա. լգ. 3։
է Նա. բ. 18։ Ովս. ժգ. 3։
ը Սաղ. զէ. 5։ Միք. ա. 4։
թ Սաղ. ա. 11։ ծբ. 10։ կդ. 10։
ժ Սաղ. կէ. 4։
ի Եզ. գ. 3։
լ Հմ, Եհովա, այնքան, որ կրնե
խ Սաղ. ժ. 14, 18։ Ելգ. 9։
ծ ա Թագ. բ. 5։ Սաղ. ձժգ. 9։
կ Սաղ. ձէ. 10, 14։ Ելգ. 7։ Գաղ. ժբ. 6, Եզն։
հ Սաղ. ձէ. 34, 40։
ձ Եր. ժգ. 21։ Դատ. գ 14։ Ամբ. գ. 13։
ղ Եր. ժբ. 16, 18։ Դատ. Ե. 4։ Նա. կդ. 1, 3։
ճ բ Օր. ժա. 11, 12։ Եզեկ. լգ. 26։
մ Եր. ժգ. 4, 6։
յ բ Օր. իզ. 5, 9։ Սաղ. հզ. 19։
ն Թագ. բ. 8, Եզն։ Ցեղ. ժ. 16։ ժբ. 8։
շ Սաղ. ձէ. 37։
ո Թագ. իա. 3։ Ցեղ. ժ. 10։ ժբ. 1, Եզն։
չ Սաղ. ձժգ. 4, 6։
պ բ Օր. ժբ. 5, 11։ գ Թագ. թ. 3։ Սաղ. ձէ. 1, 2։ Ելգ. 13, 14։
ջ բ Օր. լգ. 2։ դ Թագ. գ. 16, 17։ Դատ. է. 10։ Երր. ժբ. 22։ Յայտ. թ. 16։
ռ Ելգ. գ. 3։
ս Եզ. ձ. 3։
վ Սաղ. ձ. 14։ Ելգ. գ. 13։
տ Սաղ. ձ. 14, 18։ Ելգ. 9։
ր Ելգ. ժ. 14, 18։ Ելգ. 9։
ց Սաղ. ձ. 14։ Ելգ. 7։ Գաղ. ժբ. 6, Եզն։
ւ Սաղ. ձ. 34, 40։
փ Եր. ժգ. 21։ Դատ. գ 14։ Ամբ. գ. 13։
ք Եր. ժգ. 16, 18։ Դատ. Ե. 4։ Նա. կդ. 1, 3։
օ բ Օր. ժա. 11, 12։ Եզեկ. լգ. 26։
ֆ Դատ. բ. 30, 31։ Ելս. բ. 11։
ա Սաղ. կդ. 4։
բ Սաղ. զէ. 10, 13։ զբ. 9։
գ Դնտ. խզ. 4։ Սաղ. ձէ. 12։ Եզեկ. լգ. 27։
դ Սաղ. խբ. 27։
ե Թագ. ա. 9։ Նեհեմ. գ. 8։
զ Դատ. Ե. 12։
է Դատ. բ. 4, 33։
ը ա Տիմ. ա. 13։
թ Սաղ. հբ. 60։
ժ Կամ, որ օրէ օր մեր վրայ բեռ կը դնէ
ի բ Օր. ա. 39։ Աւտկ. գ. 23։ Յայտ. ա. 18։ բ. 1։
լ Սաղ. ձժ. 6։ Ամբ. գ. 13։
խ Սաղ. ձէ. 23։
ծ Հմ, հայտնուած որ հրեշտակներ
կ Դատ. ա. 9։ Նեհեմ. գ. 8։
հ Դատ. Ե. 12։
ձ Դատ. բ. 4, 33։
ղ ա Տիմ. ա. 13։
ճ Սաղ. հբ. 60։
մ Կամ, որ օրէ օր մեր վրայ բեռ կը դնէ
յ բ Օր. ա. 39։ Աւտկ. գ. 23։ Յայտ. ա. 18։ բ. 1։
ն Սաղ. ձժ. 6։ Ամբ. գ. 13։
շ Սաղ. ձէ. 23։

22 Տէրը բաւ, "Ջանանք Բաամնէ եւս գործնեմ.
Վնծոյն անդունդներէն եւս գործնեմ.
23 "Ա՛յնպէս որ ոտքդ արեան մէջ թամխուի,
Շուներուդ լեզուն թշնամիներէն իր բաժինը
ստանէ։
24 Քու քալուածքներդ տեսան, ով Աստուած,
Իմ Աստուծոյս, իմ Թագաւորիս, քալուածք-
ները սուրբ տեղին մէջ։
25 Առջեւէն երգեցողները գացին,
Ետեւէն նուագածուները՝
Թմբուկ զարնող կոյսերուն մէջտեղը։
26 Ժողովուրդներուն մէջ օրհնեցէք զԱստուած,
Տէրը, ով Իսրայէլի աղբիւրէն եղողներ։
27 Ա՛ն տեղ է փոքր Բենիամինը, անոնց տիրա-
պետողը,
Յուդայի իշխանները իրենց բազմութիւնով,
Զաբուղոնի իշխանները — Նեփթողիմի իշխան-
ները։
28 Քու Աստուածդ քու զօրութիւնդ հաս-
տատեց.
Զօրացուր, ով Աստուած, այն բանը զոր մեզի
Համար ըրիր։
29 Երուսաղէմ եղող տաճարիդ համար
Թագաւորները քեզի ընծաներ պիտի բերեն։
30 Եղէգներու մէջ գտնուող գազանները, ու ցու-
լերուն ժողովը
Ժողովրդոց զուարակներուն հետ ստամբ,
Որպէս զի խոնարհին՝ արծաթի կտորներ բերելով.
Պատերազմ սիրող ժողովուրդները ցրուէ։
31 Եգիպտոսէ ազնուականներ պիտի գան.
Եթովպիա էր ձեռքերը շուտով Աստուծոյ
պիտի երկնցնէ։
32 Ով երկրի թագաւորութիւններ, երգեցէք
Աստուծոյ,
Սաղմոս բանք Տէրոջը, (Սէլա,)
33 Անոր՝ որ ի յաւիտենից երկինքներուն երկնից
վրայ կը նստի,
Ա՛հա անոնք էր ձայնով զօրաւոր ձայն կու տայ։
34 Զօրութիւն տուէք Աստուծոյ.
Անոր մեծավայելչութիւնը Իսրայէլի վրայ է,
Ու անոր զօրութիւնը ամպերուն մէջ է։
35 Երկիւղալի եղար, ով Աստուած, քու սուրբ տեղե-
րուդ մէջ.
Իսրայէլի Աստուածը
Ինք կու տայ էր ժողովուրդին ոյժ ու կարո-
ղութիւն.
Աստուած օրհնեալ ըլլայ։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԹ

1 Դաւիթ իր նեղութեանը համար կը գանգատի. 13 աղօթք կ'ընէ իր ազատութեանը համար, 22 ու իր թշնա-
միներուն կործանմանը համար. 30 զԱստուած կը փառա-
ւորէ շնորհակալութիւնով։

Գլխաւոր երաժշտին, "Շօշանիմի վրայ.
Սաղմոս Դաւթի։

Ազատեցուր զիս, ով Աստուած,
Վասն զի ջուրերը իմ անձիս հասան։
2 Խոտունկ ցեխի մէջ կ'ընկղմիմ,
Ուր կայնելու տեղ չկայ.
Ջուրերուն խորունկ տեղերը մտայ,
Ու յորձանքները զիս ընկղմեցին։
3 Յոգնեցայ եւս կանչելէս, կոկորդս ցամքեցաւ,
Աչքերս նուաղեցան իմ Աստուծոյս ապասելէն։
4 Առանց պատճառի զիս ատողները գլխուս մազե-
րէն շատ են.
Զիս փուճ տեղ կորանցնող թշնամիներս զօրա-
ցան.
Այն բանը զոր չէի յափշտակեր, այն առէն
վճարեցի։
5 Ով Աստուած, իմ յիմարութիւնս դուն
գիտես,
Ու յանցանքներս քեզմէ ծածկուած չեն։
6 Քեզի հաւատացողները իմ պատճառաւս չամչնան,
Ով Տէր, զօրաց Տէրը.
Քեզ փնտռողները իմ պատճառաւս ամօթով
չըլլան,
Ով Իսրայէլի Աստուածը։
7 Վասն զի քեզի համար նախատինքի համբերեցի,
Ամօթը ծածկեց իմ երեսս։
8 Եղբայրներուս օտար՝
Ու մօրս որդիներուն անծանօթ եղայ։
9 Վասն զի քու տանդ նախանձը զիս կերաւ,
Ու քեզ նախատողներուն նախատինքները իմ
վրաս ինկան։
10 Լիա՛ անձիս ծոմ պահելով լացի,
Ու այս ինծի նախատինք սեպուեցաւ։
11 Եւ իմ հանդերձս քուրձ ըրի,
Ու անոնց առակ եղայ։
12 Դուռը նստողները իմ վրայով կը խօսին,
Ու Նարկեցողներուն խաղը եղայ։
13 Բայց ես իմ աղօթքս կ'ընեմ քեզի,
Ով Տէր, Երընդունելի ժամանակին.
Ով Աստուած, քու մեծ ողորմութիւնովդ,
Քու փրկութեանդ ճշմարտութիւնովը լսէ զիս։

ա Քա. խա. 33։
բ Նլ. Ժդ. 22։
գ Աագ. ծը. 10։
դ Գնագ. խա. 19։
ե ա Նն. Ժդ. 8։ Ժե. 16։ Աագ. խէ. 5։
զ Ը Օր. լդ. 28։ Նա. խը. 1։
է ա Գնագ. ի. 21։
ը Գ Գնագ. Ժ. 10, 24, 25։ Ը Մն. ւբ. 23։ Աագ. հր. 10։ հզ. 11։ Նա. կ. 16, 17։
թ Աագ. իբ. 12։
ժ բ Գնագ. ը. 2, 6։
ի Նա. Ժի. 19, 21։
լ Աագ. հբ. 9։ Նա. խե. 14։ Ասփ. գ. 10։ Գար. ը. 27։
խ Աագ. խգ. 20։
ծ Աագ. Ժը. 10։ Ծգ. 3։
‖ Նշ. կը հնծնել
կ Աագ. իի. 3, ևն։
հ Աագ. իի. 1։
ձ Աագ. խե. 4։ կե. 5։ կչ. 5։
ղ Աա. Ժի. 11։ Նա. ծգ. 3։
ճ Ոչ. Ժի. 11։ կ. 5։
մ Աագ. ՏԺԹ. 139։ Ծոմ. բ. 17։
յ Տես Աագ. ձի. 50, 51։ Հառմ. Ժե. 3։
ն Աագ. լե. 13, 14։
շ գ Գագ. իի. 7։ Նկեմ. իգ. 9։
ո Ծար ը. 9։ Աագ. լե. 15, 16։
չ Նա. խի. 8։ Ժե. 6։ բ Կար. գ. 2։

14 Հանէ զիս ցեխէն, ու չընկղմիմ.
Ձ֊Ջիս ատելիներէն ու խորունկ ջուրերէն ազատուիմ։
15 Ջուրերուն յորձանքը թող զիս չընկղմէ,
Ու անդունդը զիս չկլլէ,
Ու *ջրհորը իր բերանը վրաս չգոցէ։
16 Պատասխան տուր ինծի, ով Տէր,
հվասն զի քու ողորմութիւնդ քաղցր է.
Քու առատ գթութեանդ համեմատ նայէ ինծի.
17 Ու Երեսդ մի ծածկեր քու ծառայէդ,
Վասն զի ես նեղութեան մէջ եմ.
Շուտով պատասխան տուր ինծի։
18 Իմ անձիս մօտեցիր ու զանիկա փրկէ.
Իմ թշնամիներուս համար զիս ազատէ։
19 Դուն գիտես †իմ նախատինքս
Ու իմ ամօթս ու իմ խայտառակութիւնս.
Քու առջեւդ են բոլոր զիս նեղողները։
20 Նախատինքը սիրտս կտրեց ու հիւանդ եղայ.
ՎՀաւատացող եղողի մը նայեցայ, բայց չկար,
Ու ‡մխիթարութիւն տուողներուն՝ բայց չգտայ։
21 Հապա կերակուրի տեղ թոյն տուին ինծի,
Ու ծարաւած առենս քացախ խմցուցին ինծի։
22 Նանոյ սեղանը իրենց առջեւ որոգայթ,
Ու յաջողութեան տեղ վտիտ ըլլայ։
23 "Անոնց աչքերը մթնանան որպէս զի չտեսնեն
Ու անոնց մէջքերը միշտ դողացուր։
24 Նքու սրտմտութիւնդ անոնց վրայ թափէ,
Ու սաստիկ բարկութիւնդ անոնց վրայ հասնի։
25 "Անոնց բնակարանը աւերակ ըլլայ,
Ո֊ անոնց վրաններուն մէջ բնակող չգտնուի։
26 Վասն զի Նայն զոր դուն զարկիր, "անոնք կը հալածեն,
Ես քու վիրաւորածիդ ցաւին վրայով կը խօսին։
27 "Անոնց անօրէնութեանը վրայ անօրէնութիւն դիր,
Ես քու արդարութեանդ չհասնին։
28 "Կենաց դիրքէն թող ջնջուին,
Ու արդարներուն հետ չգրուին։
29 բայց ես աղքատ ու վշտացած եմ.
Ով Աստուած, քու փրկութիւնդ թող զիս պաշտպանէ։
30 ‡Աստուծոյ անունը պիտի գովեմ երգով,
Ու պիտի բարձրացնեմ գոհութիւնով։
31 "Ու սայիկ եղջերաւոր ֊ կճղակաւոր եղէն ֊ աւարտակէն
Աւելի ընդունելի պիտի ըլլայ Տէրոջը։
32 †Հեզերը պիտի տեսնեն ե ուրախանան.

ժե. 23։ Ծալմ. ԺԲ. 29։
ի Հռոմի. ԺԱ. 9, 10։
ա ես. գ. 9, 10։ Ծալմ. ԺԲ. 39, 40։ Հռոմի. ԺԱ. 10։ բ Կոր. գ. 14։
գ ա Թես. բ. 16։
դ Մատ. խդ. 38։ Դար. ա. 20։
ե ես. Ծդ. 4։
զ Տես բ Մն. իբ. 9։ Ջաք. ա. 15։
է Հռոմի. ա. 28։
ը ես. խդ. 10։ Հռոմի. Թ. 31։

*Ով զԱստուած փնտռողներդ, ձեր սիրտն ոչ պիտի ապրի,
33 Վասն զի Տէրը անտանկներուն կը լսէ,
Ու †իր կապուածները չանարգեր։
34 ‡Թող գովեն զանիկա երկինք ու երկիր,
Ծով "ու բոլոր անոր մէջ շարժողները։
35 ‡Վասն զի Աստուած Սիոնը պիտի փրկէ,
Ու Յուդայի քաղաքները պիտի շինէ.
Եւ հոն պիտի բնակին ու ժառանգեն զանիկա,
36 †Ես իր ծառաներուն սերունդը պիտի ժառանգէ զանիկա,
Ու իր անունը սիրողները անոր մէջ պիտի բնակին։

ՍԱՂՄՈՍ Հ

1—5 Դաւիթ կը խնդրէ Աստուծմէ որ շուտով չարերը կործանէ, ու բարեպաշտները պահպանէ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սպաս Դաւթի,
"յիշատակի համար։

‡Ով Աստուած, զիս փրկելու †ամէն ըլլէ,
Ով Տէր, ինծի օգնելու արագիլիր։
2 †Թող ամչնան ու խայտառակ ըլլան
Իմ անձս փնտռողները.
Ետ դառնան ու ամօթով ըլլան
Ինծի չարիք ուզողները։
3 "Թող *ամչնալով ետ դառնան
Անոնք որ ‡ինծի՝ վա՛շ վա՛շ կ'ըսեն։
4 Ամէն քեզ փնտռողները
Քեզմով թող ցնծան ու ուրախանան.
Եւ քու փրկութիւնդ սիրողները
Ամէն ժամանակ թող ըսեն, Աստուած մեծցնայ։
5 †Բայց ես աղքատ ու անանկ եմ,
Ով Աստուած, "շուտով հասիր ինծի.
Իմ օգնականս ու փրկիչս դուն ես,
Ով Տէր, մի ուշանար։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԱ

1 Դաւիթ հաստատէ փառաւորութեամբ ու Աստուծոյ ընդհանուր փութաջանութեամբը պաղատիլ կ'ընէ երեն համար, և իր անձին թշնամիներուն դէմ. 14 հաստատութիւն կը խոստանայ. 19 Աստուած կը փառաւորէ, ու կը խոստանայ յաժող արամ այնպէս ընել։

Ով Տէր, "քեզի յուսացայ,
Զամչնամ յաւիտեան։
2 †Քու արդարութիւնովդ զիս ապրեցուր ու ազատէ զիս.

ա Սաղ. ձիզ. 7։ Հմի. 1, 2, 15։
բ կամ, գաւրը
գ Թագ. ԺԷ. 33։
դ Սաղ. կզ. 3։
ե Սաղ. խե. 16։ ձղ. 16։
զ Սաղ. խե. 9։ ձբ. 2։
է Սաղ. խբ. 6, 7։ ես. Ծգ. 3։ Եբր. ԺԲ. 2։
ը Սաղ. ձիգ. 4։ ես. կգ. 5։
թ Յոբ ԺԷ. 2։
ժ Մատ. խե. 34, 48։ Մարկ. ժե. 23։ Ցամք. ԺԲ. 29։
ի Հռոմի. ԺԱ. 9, 10։
լ ես. գ. 9, 10։ Ցամք. ԺԲ. 39, 40։ Հռոմի. ԺԱ. 10։ բ Կոր. գ. 14։
խ ա Թես. բ. 16։
ծ Մատ. խդ. 38։ Դար. ա. 20։
կ ես. Ծգ. 4։
հ Տես բ Մն. իբ. 9։ Ջաք. ա. 15։
ձ Հռոմի. ա. 28։
ղ ես. խդ. 10։ Հռոմի. Թ. 31։
մ Եր. ԼԲ. 32։ Փիլ. գ. 3։ Յայտ. գ. 5, ԺԳ. 8։
յ Եզեկ. ԺԳ. 9։ Դ.Թագ. Ժ. 20։ Եբր. ԺԲ. 23։
ն Սաղ. իբ. 7։
շ Սաղ. Ծ. 13, 14, 23։
ո Սաղ. լդ. 2։
չ Սաղ. իբ. 26։
պ Եփես. գ. 1։
ջ Սաղ. զբ. 11։ ձիգ. 1։ ես. խգ. 23։ խթ. 13։
ռ ես. Ծե. 12։
ս Սաղ. Ծա. 18։ ես. խգ. 26։
տ Սաղ. ձբ. 28։

Հ

ւ Սաղ. լբ. վերնագիրը։
փ Սաղ. խա. 13, ևն։ Հռ. 12։
ք Սաղ. լե. 4, 26։ Հռ. 13
օ Սաղ. խբ. 15։
ֆ կ՚ըսէ, իրենց ամօթին պատճառը
Ա Սաղ. խե. 17։
բ Սաղ. ձիա. 1։

ՀԱ

ա Սաղ. խե. 2, 3։ լա. 1։
բ Սաղ. լա. 1։

ԱԿանջդ ծռէ ինծի ու փրկէ զիս։
3 Ինծի ապաւինութեան վէմ եղիր,
Որպէս զի միշտ հոն երթամ.
Դուն Էհրամեան տուիր զիս փրկելու,
Վասն զի իմ վէմս ու բերդս դուն ես։
4 Ով իմ Աստուածս, ամբարշտին ձեռքէն,
Անօրէնին ու բռնաւորին ձեռքէն, զիս փրկէ։
5 Վասն զի Եհմ ակնկալութիւնս դուն ես, ով Տէր
Եհովա.
Մանկութենէս ի վեր իմ յոյս դո՛ւն ես.
6 Ես քեզի հաստատուեցայ արգանդէն,
Մօրս որովայնէն իմ պաշտպանս դուն ես.
Իմ գովութիւնս միշտ քու վրադ է։
7 Զարմանալի բանի մը պէս եղայ շատերուն,
Բայց իմ զօրաւոր ապաւէնս դուն ես։
8 Թերանս քու գովաբանութիւնովդ լցուի,
Ամէն օր քու փառաբանութիւնովդ։
9 Ծերութեան ատենս զիս մի ձգեր.
Ոյժիս պակաս ատենը զիս մի թողուր։
10 Վասն զի թշնամիներս ինծի համար կը խօսին,
Ու իմ անձս պաշտպանները Նո՛ւիրուած խորհուրդ
կ'ընեն,
11 Ըսելով, Աստուած թողուց զանիկա.
Հալածեցէք ու բռնեցէք զանիկա,
Վասն զի ազատող մը չկայ։
12 Եհով Աստուածս, ինծմէ՛ մի հեռանար.
Ով իմ Աստուածս, ինծի օգնելու արագիլներ։
13 Թող ամչնան ու կորսուին իմ անձիս հակառակորդները.
Նախատինքով ու ամօթով թող ծածկուին ինծի
չարութիւն ուզողները։
14 Բայց ես ամէն ատեն պիտի յուսամ,
Ու քու ամէն գովաբանութիւններուդ վրայ
պիտի աւելցնեմ։
15 Բերանս պիտի պատմէ քու արդարութիւնդ,
Ամէն օր քու փրկութիւնդ.
Վասն զի ես յաննպ համրանքը չեմ գիտեր։
16 Պիտի գալեմ Տէր Եհովային զօրութիւնովը.
Քու արդարութիւնդ, միայն քուկինդ, պիտի
յիշեմ։
17 Ով Աստուածս, մանկութենէս ի վեր սորվեցուցիր ինծի.
Ու մինչև հիմա քու հրաշալի գործերդ պատմեցի։
18 Ու հիմա մինչև ծերութեան ու ալեւորութեան
ատենս
Չիս մի ձգեր, ով Աստուածս,
Մինչև որ պատմեմ քու *կարողութիւնդ ետագային,

և Ամ

6 Հինաւուրց խոսի վրայ ելլած անձրեւի պէս պիտի
իջնէ,
Տարափներու պէս՝ որ երկիրը կը թրջեն։
7 Անոր օրերուն մէջ արդարը պիտի ծաղկի.
Ու շատ խաղաղութիւն պիտի ըլլայ,
Մինչեւ որ ալ լուսին չըլլայ։
8 Ու ծովէն մինչեւ ծով
Ու Գետէն մինչեւ երկրի ծայրերը։
9 Անոր առջեւ անապատին բնակիչները ծունկ
պիտի կրկնեն,
Ու անոր թշնամիները փոշի պիտի լզեն։
10 Թարսիսի ու կղզիներուն թագաւորները ընծայ
պիտի մատուցանեն.
Շեբայի ու Սեբայի թագաւորները պարգեւ պիտի
բերեն։
11 Ու բոլոր թագաւորները անոր երկրպագութիւն
պիտի ընեն.
Բոլոր ազգերը անոր պիտի ծառայեն։
12 Վասն զի Ողբասը պիտի փրկէ աղաղակելու-
սանը,
Խեղճն ալ, ու զանիկա ալ որ օգնութիւն
չունի։
13 Պիտի խղճայ աղքատին ու անանկին,
Եւ անանկներուն անձերը պիտի ազատէ։
14 Հարստահարութենէ ու բռնութենէ պիտի փրկէ
անոնց անձը,
Եւ անոնց արիւնը պատուական պիտի ըլլայ
անոր առջեւ։
15 Ու պիտի ապրի, և Շեբայի ոսկին անոր պիտի
տրուի.
Ու անոնք անոր աղօթք պիտի մատուցեն անոր
համար.
Ամէն օր պիտի օրհնեն զանիկա։
16 Յորենի առատութիւն պիտի ըլլայ երկրի մէջ՝
Լեռներուն գլուխը.
Անոր պտուղը Լիբանանի պէս պիտի շարժի.
Ու Եղեռնի խոտին պէս պիտի ծաղկին Երզուզա-
ցիները։
17 Անոր անունը յաւիտեան պիտի մնայ.
Քանի որ արեգակը կը տայ, անոր անունն ալ
պիտի մնայ.
Ու Մարդիկ անով պիտի օրհնուին.
Ամէն ազգերը երանութիւն պիտի տան անոր։
18 Օրհնեալ ըլլայ Տէր Աստուած, Իսրայէլի
Աստուածը.
Միայն ինքն է հրաշքներ ընողը։
19 Ու օրհնեալ ըլլայ յաւիտեան անոր փառաւոր
անունը,
Ու բոլոր երկիրը լեցուի անոր փառքովը։
Ամէն ու ամէն։
20 Յեսսէի որդւոյն Դաւիթի աղօթքները լմնցան։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԳ

1 *Մարգարէն փոքր թեան մը մէջ յոգիով գանուելէն
ետև՝ 2 կը ցուցնէ այն փորձութեան պատճառը, այսինքն
չարերուն յաջողիլը նոցին, 13 անոր առաջ ելլալու, այսինքն
նեղութեան ենթարկուիլը, 15 ու անոր վրայ յոգիով բլլալ
լուն կերպերը, այսինքն խնդալով Աստուծոյ խորհուրդը
թէ անիկա չորը պիտի կոտրանէ ու արդարը պիտի պահպա-
նէ։*

Սաղմոս Ասափայ։

1 Յիրաւի Աստուած բարի է Իսրայէլի,
Այսինքն սրտով մաքուր եղողներուն։
2 Բայց քիչ մնաց որ իմ ոտքերս պիտի ծռէին,
Ու մազ մնաց որ իմ քայլերս գայթակղէին։
3 Վասն զի նախանձեցայ հպարտներուն,
Երբ ամբարիշտներուն յաջողութիւնը տեսայ։
4 Քանզի իրենց մահուան ժամանակն ալ ցաւով
չանցնի.
Մարմինն ալ պարարտ է։
5 Անոնք մարդոց նեղութեանը մէջ չեն,
Ու մարդոց հետ չեն տանջուիր։
6 Անոր համար վզնոցի պէս ամբարտաւանութիւնը
զանոնք կը շրջապատէ.
Բռնութիւնը հանդերձի պէս զանոնք կը ծածկէ։
7 Անոնց աչքերը պարարտութենէն դուրս կ'ելլեն.
Անոնք սրտի խորհուրդներէն անդին կ'անցնին։
8 Ծաղր կ'ընեն ու չարութիւնով կը խօսին բռ-
նութեան համար,
Հպարտութիւնով կը խօսին։
9 Բերաննին երկինքի դէմ կը դնեն,
Ու լեզուն երկրի մէջ կը պտտի։
10 (Անոր համար իր ժողովուրդը հոս պիտի դառնայ,
Ու առատութիւնով ջուր պիտի քամեն անոնց։)
11 Ու կ'ըսեն, Աստուած ինչպէս գիտէ.
Ու Բարձրեալին գոլ գիտութիւն կա՞յ։
12 Ահա անոնք են ամբարիշտները,
Որ միշտ էյաջողութիւն ունին, ու հարստութիւն
կ'աւելցնեն։
13 Յիրաւի զուր տեղը իմ սիրտս մաքրեցի,
Ու իմ ձեռքերս անմեղութիւնով լուացի.
14 Որովհետևամէն օր կը տանջուիմ,
Ու ամէն առաւօտ կը խրատուիմ։
15 Եթէ ըսէի թէ ես այսպէս խօսիմ,
Ահա քու որդիներուդ ազգին նենգութիւն ըրած
պիտի ըլլայի։

16 Ձեզի խորհեցայ ասիկա իմանալու,
Դժուար եկաւ իմ աչքերուս.
17 Մինչեւ որ Աստուծոյ սրբարանը մտայ,
Ու նոցանց վերջը իմացայ։
18 Իրաւ որ հոն զանոնք սահելու տեղերը դրեր ես.
Կործանման մէջ իջեցուցիր զանոնք։
19 Ինչպէս յանկարծակի աւերմունքի մէջ լինեն.
Հատան ու վախերով կորաւեցան։
20 Ինչպէս երազ մը մարդուն արթննալէն ետքը,
Ով Տէր, *քաղաքին մէջ՝ անոնց պատկերը ոչ-
պէս պիտի անարգես։
21 Բայց իմ սիրտս ցաւեցաւ,
Ու իմ երիկամունքներէս խոցուեցայ։
22 Ու ես յիմար էի ու չէի իմանար,
Քու առջեւդ անասուններու պէս էի։
23 Սակայն ես միշտ քեզի հետ եմ,
Դուն իմ աջ ձեռքէս կը բռնես։
24 Հոնդ պիտի առաջնորդես խրատդ,
Ու վերջը փառքով պիտի ընդունիս։
25 Ո՞վ ունիմ ես երկինքի մէջ.
Երկրի վրայ ալ քեզմէ ուրիշը չեմ ուզեր։
26 Իմ մարմինս ու սիրտս կը մաշին,
Բայց Աստուած իմ սրտիս զօրութիւնը ու Իմ
բաժինս է յաւիտեան։
27 Վասն զի ահա անոնք որ քեզմէ կը հեռա-
նան, կը կորսուին.
Դուն կը ստակեցնես ամէնը որ Ընդհութիւն կ'ը-
նեն քեզմէ հալածելով։
28 Բայց Աստուծոյ մօտենալը բարի է ինծի.
Յոյս դրեր եմ Տէր Եհովայի վրայ,
Որպէս զի ըսքու բոլոր գործերդ պատմեմ։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԹ

1 Սրբարանին աւերակ դառնալուն համար մարգարէն կը
գանգատի. 10 Աստուած օգնութիւն կը կանչէ՝ յիշելով
անոր կարգադրիչը, 18 գանկա նախասող Թշնամիները,
անոր ժողովուրդը, ու ըրած ուխտը։

Երգ Ասափայ։

1 Ով Աստուած, ինչո՞ւ ընդ ընդմիշտ մեր-
ժեցիր,
Ու բարկութիւնդ կը մխայ ընդ ոչխարներուն վրայ։
2 Յիշէ քու ժողովուրդդ ընդ ակնթարթ առայիր ես,
Քու ժառանգութեան ցեղը ընդ փրկեր ես,
Ու այս Սիոն լեռը ուր բնակեր ես։
3 Բարձրացուր քու քայլերդ դէպ ի ընդհարումին
ուրուածները,
Ո՞ր տուր թշնամին մէջ Թշնամիին ըրած բոլոր
գէշ գործերը։
4 Որոնք Թշնամիներդ կը պոռան քու ժողովքիդ
մէջ.
Իրենց նշաններըը նշան պէս կը դնեն։
5 Անիկա անտառի ծառերուն վրայ
Կացիններ վերցնողի մը պէս պիտոյացաւ.
6 Ու հիմա ընտր քանդակազարդ գործերը,
Այրէնը մկէն, կացիններով ու մուրճերով կը
կտրտեն։
7 Քու սրբարանդ բոցին տուին.
Մինչեւ գետինը կործանեցին քու անուանդ
բնակարանը։
8 Իրենց սրտերուն մէջ ըսին Թէ կործանենք
ամէնը միասին.
Երկրին մէջ Աստուծոյ բոլոր ժողովարանները
այրեցին։
9 Մեր նշաններըը չենք տեսներ.
Ընդ մարգարէ չկայ.
Ու մեր քով մէկն ալ չկայ,
Որ գիտնայ Թէ ասկէ մինչեւ ե՛րբ պիտի ըլլայ։
10 Ով Աստուած, մինչեւ ե՞րբ նախատինքը պիտի
բնէ նեղիչը.
Թշնամին մինչեւ յաւիտեան քու անունդ պիտի
անարգէ՞։
11 Ինչո՞ւ ետ կը քաշես քու ձեռքդ ու աջ
ձեռքդ.
Զանիկա ծոցէդ հանէ ու կործանութ պատրաստեցէ։
12 Բայց ակնարկն Թէ իմ Թագաւորս Աստուած է,
Որ փրկութիւններ կ'ընէ երկրի մէջ։
13 Դուն քու զօրութիւնովդ ծովը պատառեցիր,
Հազիշանները ջուրերուն գլուխները ջուրերուն մէջ փըշ-
րեցիր։
14 Դուն ջարդեցիր Լեւիաթանի գլուխները.
Զանիկա Սկերտուր ըլլալու տուիր Եանապատին
մէջի ժողովուրդին։
15 Դուն ճեղքեցիր ապրիւրը ու վտակը,
Դուն չորցուցիր միշտ հոսող գետերը։
16 Քուկդ է ցորեկը, և քուկդ է գիշերը.
Լոյսը ու արեւը դուն պատրաստեցիր։
17 Դուն հաստատեցիր երկրի ամէն սահմանները.
Ամառը ու ձմեռը դուն ստեղծեցիր։
18 Յիշէ ասիկա՝ որ Թշնամին նախատինք տուաւ
Տէրոջը,
Ու յիմար ժողովուրդը քու անուանդ անարգեց։

ա ժող. ը. 17։ բ Սաղ. լէ. 38։ գ Սաղ. լը. 6։ դ Ցոր. ի. 8։ Սաղ. ղ. 5։ Նա. իթ. 7, 8։ ե Կամ, արիւնհամալ, Սաղ. հր. 65։ զ Հմր. 3։ է Սաղ. ղբ. 6։ Առակ. լ. 2։ ը Սաղ. ա. 8։ Նա. ծը. 8։ թ Փիլ. գ. 8։ ժ Սաղ. ձգ. 2։ ձժիթ. 81, 82։ ժա Սաղ. ժգ. 5։ ձժիթ. 57։ ժբ Սաղ. ձժիթ. 155։ ժգ Նե. լգ. 15։ Թուա. ժե. 39։ Յակ. գ. 4։ ժդ Նբր. ժ. 22։ ժե Սաղ. ձի. 22։ ձժը. 17։

ՀԳ

ա Սաղ. խգ. 9, 23։ կ. 1, 10։ հե. 7։ Նեհեմ. լա. 37։ լգ. 24։ բ Ր Օր. իթ. 20։ գ Սաղ. գե. 7։ է. 3։ դ Նե. ժե. 16։ Ր Օր. ը. 29։ ե Ր Օր. ա. 9։ Նեհեմ. ժ. 16։ զ Ողբ. բ. 7։ է Գաղ. գ. 27։ ը գ Թագ. գ. 18, 29, 32, 35։ թ գ Թագ. իե. 9։ ժ Սաղ. ձի. 39։ ժա Սաղ. ձգ. 4։ ժբ ա Թագ. գ. 1։ Ամաղ. ը. 11։ ժգ Ողբ. բ. 3։ ժդ Սաղ. խգ. 4։ ժե Նե. ժգ. 21։ ժզ Նա. ծա. 9, 10։ Նեհեմ. իթ. 3։ ի. 2։ ի Թուա. ժգ. 9։ իա Սաղ. հր. 9։ իբ Նե. ժե. 5, 6։ Թուա. ի. 11։ Սաղ. ձհ. 41։ Նա. խը 21։ իգ Յեսա. գ. 13, ևն։ իդ Ծն. ա. 14, ևն։ իե Գար. ժե. 26։ իզ Ծն. ը. 22։ իէ Հմր. 22։ Յայտ. ժգ. 19։ իը Սաղ. լթ. 8։

19 Մի մոռնար գազանին *քու ստրակիդ անձը.
ՔՄի մոռնար յաւիտեան քու ազքատներուդ *կեանքը։
20 ¯Նայէ †ս— ուխտիդ, վասն զի երկրի խաւար տեղերը
Բռնութեան բնակարաններով լցուած են։
21 Թող խեղճը ետ չդառնայ ամօթով.
Թող ազքատը ու անանկը օրհնեն քու անուանդ։
22 Ելիր, ով Աստուած, քու դատդ պաշտպանէ.
"Յիշէ այն նախատինքը՝ զոր անզգամըամէն օր քեզի կ'ընէ։
23 Մի մոռնար քու թշնամիներուդ ձայնը.
Քեզի դէմ ոտք ելլողներուն խռովութիւնը ամէն ժամանակ կը բարձրանայ։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԵ

1 Մարգարէն զԱստուած կը գովաբանէ. 2 կը խոստանայ արդարութեամբ դատաստան անել. 4 հպարտը կը յանդիմանէ՝ Աստուծոյ նախախնամութիւնը յիշեցնելով. 9 զԱստուած կը գովէ, ու կը խոստանայ որ արդարութիւն է դարձ դնէ։

Գլխաւոր երաժշտին. ¯Ալ-թաշՀէթ, Ասափի Սաղմոսը †— երգը։

Կը գովենք քեզ, ով Աստուած,
Կը գովենք, և քու անուանդ մօտ է.
Քու հրաշքներդ կը պատմեն։
2 Երբ որոշեալ ժամանակ ունենամ"
Ուղիղ դատաստան պիտի առնեմ։
3 Երկիրը ու անոր բոլոր բնակիչները մաշեցան.
Անոր սիւները ես կը հաստատեմ։ (Սէլա։)
4 Ըսի հպարտներուն Թէ Հպարտութիւն մի ընէք.
Ու ամբարիշտներուն՝ Թէ †եղջիւր մի վերցնէք։
5 Ձեր եղջիւրները վեր մի վերցնէք.
Ամբարտաւան պարանոցով մի խօսիք։
6 Վասն զի բարձրանալը ոչ արեւելքէն է
Եւ ոչ արեւմուտքէն, ոչ ալ անապատէն,
7 Հապա դատաւորը Աստուած է.
ՔՄէկը կը ցածցնէ, ու միւսը կը բարձրացնէ։
8 Վասն զի †Տէրոջը ձեռքը բաժակ կայ, ու գինին կարմիր է.
Անիկա Խառնուածքով լեցուն է, ու անկէ կը թափէ.
Եւ իրաւ երկրի բոլոր ամբարիշտները
†Անոր մրուրները քամելով պիտի խմեն։
9 Բայց ես յաւիտեան պիտի պատմեմ.
Յակոբի Աստուծոյն սաղմոս պիտի երգեմ։

ա Երդ. բ. 14։
ջ Սաղ. կը. 10։
- կամ, ժողովը
— Ծն. ժէ. 7, 8։ Դ.Օր. իզ. 44, 45։ Սաղ. ձզ. 45։ Երեմ. լէ. 21։
= Հմր. 18։ Սաղ. ձթ. 51։

ՀԲ

— Սաղ. ծէ. վերնագիրը։
Բ Զաք. ա. 21։
գ Սաղ. ծ. 6։ ծբ. 11։
դ ա Թագ. բ. 7։ Դան. բ. 21։
ե Յոբ իս. 20։ Սաղ. կ. 3։ Երեմ. իե. 15։ Ծայտ. ժգ. 10։ ժզ. 19։
զ Աստի. իգ. 30։
է Սաղ. հգ. 10։
ը Սաղ. ծա. 8։ Երեմ. խբ. 25։
թ Սաղ. ձթ. 17։ ճխը. 14։

ՀԶ

— Սաղ. խը. 1, 4։

10 Ու †ամբարիշտներուն բոլոր եղջիւրները պիտի փշրեմ,
ՌԱրդարին եղջիւրները պիտի բարձրանան։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԶ

1 Աստուծոյ վերհսկութիւնը եկեղեցւոյ մէջ։ 11 Անոր յարգանօք ծառայելու համար յորդորանք մը։

Գլխաւոր երաժշտին, Նկինոթի վրայ. Ասափի Սաղմոսը †— երգը։

¯Աստուած Յուդայի մէջ ճանչցուած է.
Անոր անունը Իսրայէլի մէջ մեծ է։
2 Ու անոր խորանը Սողէմի մէջ է,
Եւ անոր բնակարանը Սիովնի մէջ է։
3 †Անդ ան աղեղը ջարդեց սպեղին նետերը,
Վահանը, սուրը ու պատերազմը։ (Սէլա։)
4 Դուն լուսափայլ ես,
‡Յափշտակութեան լեռներէն աւելի գերազանց ես։
5 Սրտով զօրաւորները յափշտակուեցան,
ՔՔունէրնին քնացան.
Ու բոլոր զօրեղ մարդիկը ձեռքերնին չգտան։
6 Ով Յակոբի Աստուածը, †քու յանդիմանելէդ
Կառքը ու ձին անզգայ պառկեցան։
7 Դուն, ով Տէր, դուն ահաւոր ես,
Եւ ո՞վ կրնայ կայնիլ քու առջեւդ՝ քու բարկութեանդ առեն։
8 †Դուն երկինքէն լսել տուիր դատաստանը.
ՔԵրկիրը վախցաւ ու լռեց,
9 Երբ Աստուած Դատաստան բնելու ելաւ,
Որպէս զի երկրի բոլոր *հեզերը փրկէ։ (Սէլա։)
10 †Մարդուն մարդուն բարկութիւնը քեզ պիտի գովէ.
Ո— մնացած բարկութիւնը դուն պիտի գօտիես։
11 †Ուխտ ըրէք ու կատարեցէք ձեր Տէր Աստուծոյն.
ՆԱնոր բոլորտիքը եղողներուն ամէնը
Թող բնծաներ բերեն Ահաւորին։
12 Ինք իշխաններուն հոգին պիտի կտրէ.
†Ահաւոր է երկրի թագաւորներուն։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԷ

1 Սաղմոսերգուն կը յայտնէ թէ արչալոյսի աղաւնի պատերազմ ունեցաւ. թերահաւատութեան դէմ, 10 և թէ Աստուծոյ մեծ ու շնորհալի գործ քերթուն վրայ մտածելով՝ ինչպէս յաղթող գտնուեցաւ։

Գլխաւոր երաժշտին, ¯Իդիթունի վրայ. Ասափի Սաղմոսը։

Բ Սաղ. խզ. 9։ Եզեկ. լթ. 9։
գ Եզեկ. լբ. 12, 13։ լթ. 4։
դ Սաղ. ժգ. 3։ Երեմ. ծա. 39։
ե Ել. ժե. 1, 21։ Եզեկ. լթ. 20։ Նաե. բ. 13։ Զաք. ժբ. 4։
զ Նաե. ա. 6։
է Եզեկ. լբ. 20։
ը ր Մն. ի. 29, 30։
թ Սաղ. թ. 7, 8, 9։ հբ. 4։
ժ Դատ. խզ. 9։ Եզեկ. լթ. 4։
ի Տես Ել. թ. 16։ ժբ. 11։ Սաղ. կե. 7։
լ Ժող. ե. 4, 5, 6։
խ ր Մն. լբ. 22, 23։ Սաղ. կբ. 29։ ձթ. 7։
ծ Սաղ. կբ. 35։

ՀԸ

— Սաղ. լթ. և կբ. վերնագիրը։

ԲԻմ ձայնս Աստուծոյ է, ու ես կ'աղա-
ղակեմ.
Իմ ձայնս Աստուծոյ է, ու ան ինծի պիտի լսէ։
2 ԷԻմ նեղութեանս օրը Տէրը փնտռեցի.
Գիշերը տարածուած էր իմ ձեռքս ու չէր
թուլնար.
Իմ անձս մխիթարուիլ չէր ուզեր։
3 ՋԱստուած յիշեցի ու անդադար եղայ.
Խորհեցայ ու Էիմ հոգիս մնաւեցաւ։ (Սէլա՝)
4 Իմ աչքերս արթուն պահեցիք.
Խռովեցայ ու չկրցայ խօսիլ։
5 ՂՄիտքս լերի առաջուան օրերը,
Հին ժամանակներուն տարիները։
6 Գիշերուան մէջ կը յիշեմ Էիմ երգս.
ԸԻմ սրտիս հետ կը խօսիմ.
Ու իմ հոգիս ալ քննութիւն կ'ընէ։
7 ՐԱրդեօք Տէրը յաւիտեան պիտի մերժէ՞,
Ու ալ բնաւ պիտի չհաճի՞։
8 Մինչ անոր ողորմութիւնը վերջացա՞ւ ապրե-
ցաւ՞ւ,
Ո՞ր էէ խոստումնալիր վերջացա՞ւ ազգէ մինչև ազգ։
9 Մինչ Աստուած Ղթութիւն ընելը մոռցա՞ւ,
Մինչ բարկութիւնով ողորմութիւնը։ (Սէլա՝)
10 Ուստի ըսի, Ա՛յս է Էիմ ախտութիւնս,
*Բարձրեալին աջ ձեռքին փոխոութիւնը՝։
11 ՃՏէրոջը գործերը պիտի յիշեմ.
Յիրաւի քու առաջուան հրաշքներդ պիտի
յիշեմ։
12 Բոլոր գործերուդ վրայ պիտի խորհիմ,
Ու քու ըրածներուդ վրայ պիտի մտածեմ։
13 Ով Աստուած, քու ճամբադ սրբութեան մէջ է.
ՀԱստուծոյ պէս մեծ Աստուած ո՞վ կայ։
14 Հրաշքներ ընող Աստուածը դուն ես.
Քու զօրութիւնդ ժողովուրդներու մէջ ցու-
ցուցիր։
15 հՔո՛ բազուկովդ փրկեցիր քու ժողովուրդդ։
Յակոբի ու Յովսէփի որդիները։ (Սէլա՝)
16 ՝Ջուրերը քեզ տեսան, ով Աստուած,
Ջուրերը քեզ տեսան ա՛ռ դողացին.
Անդունդներն ալ սարսափեցան։
17 Ամպերը ջուր թափեցին.
Երկինքները ձայն հանեցին.
ՂՆետերդ ալ գացին։
18 Քու որոտմունքիդ ձայնը †երկինքն էր.
ՃՓայլակները լոյս տուին աշխարհի.

Երկիրը սասանեցաւ ու դողաց։
19 ՝Քու ճանապարհդ ծովուն մէջ է,
Ու քու ճամբադ մեծ ջուրերուն մէջ է.
Ու քու շաւիղներդ չեն գիտցուիր։
20 ՂՀօտի պէս քու ժողովուրդիդ առաջնորդեցիր
Մովսէսի ու Ահարոնի ձեռքով։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԲ

1 *Աստուծոյ օրէնքը սորվելու ու քարոզելու յորդորանք
մը։ 9 Աստուծոյ բարկութիւնը անհաւատներուն ու ան-
հնազանդներուն դէմ։ 67 Աստուած խրոխտչիները մեծ-
ժեղով կ'ընտրէ Յուդան, Սիոնը ու Դաւիթը։

ՙԵրգ Ասափայ։

Ով իմ ժողովուրդս, ԷԱմէնիկ ըրէք իմ *օրէնքս,
Խոնարհեցուցէք ձեր ականջը իմ բերնիս խօս-
քերուն։
2 ԷԱռակով պիտի բանամ իմ բերանս,
Ու հին ժամանակի խրթնաբանութիւնները պի-
տի խօսիմ,
3 ՙՋորանք լսեցինք ու գիտցանք,
Եւ մեր հայրերը մեզի պատմեցին։
4 ԻՄենք պիտի չպահենք անոնց որդիներէն.
ՙԵտքի եկող ազգին պիտի պատմենք
Տէրոջը գովութիւնները ու անոր զօրութիւնը
Եւ անոր ըրած հրաշքները։
5 Վասն որ Եվկայութիւն հաստատեց Յակոբի
մէջ,
Ու օրէնք դրաւ Իսրայէլի մէջ,
Զորանք պատուիրեց մեր հայրերուն,
ՐՈրպէս որ սորվեցնեն իրենց որդիներուն.
6 ՐՈրպէս որ գալու ազգը, ծնանելու ազգե-
ռանդ իսնանան,
Ու եղբեն իրենց որդիներուն պատմեն.
7 Անոնք ալ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դնելով
Չմոռնան Աստուծոյ գործերը,
Հապա անոր պատուիրանքները պահեն.
8 Ու ԻՀրենց հայրերուն պէս
ԷՀամառոտ ու ապստամբ ազգ մը չըլլան,
Ա՛յնպէսէ ազգ մը՝ Սոր իրենց սիրտը չէն շիտակած,
Ու իրենց հոգին հաւատարիմ չէ Աստուծոյ։
9 Եփրեմի որդիները, զէնք ապառաժնեալ
աղեղնաւորներ էին,
Պատերազմին օրըետ դարձան.
10 ԻԱստուծոյ ուխտը չպահեցին,
Ու անոր օրէնքին համեմատ չուզեցին քալել.
11 Ու Իմոռցան անոր գործերը,

* Կամ, Սահմայ բարձրեալին աջ ձեռքին տարբերութիւնը ուխտ չէ՞մ
ՙ Ելից ժգ. 28։
՚ Ելից ժգ. 21։ ժգ. 19։ Սապ. հբ. 52։ ձ. 1։ Ես. կգ. 11, 12։ Ովս. ժբ. 14։
՛ Սապ. հգ. վերնագիրը։
՜ Ես. ծա. 4։
՝ Կամ, վարժութիւնս
՞ Սապ. խթ. 4։ Մաս. ժգ. 35։
՟ Սապ. խգ. 1։
ՠ բ Օր. գ. 9։ ը. 7։ Յեսիւ ա. 3։
ա Ելից ժբ. 26, 27։ ժգ. 8, 14։ Յես. գ. 6, 7։
բ Սապ. ձխէ. 19։
գ բ Օր. գ. 9։ ը. 7։ ժա. 19։
դ Սապ. ձբ. 18։
ե գ Թագ. ժէ. 14։ Եղկ. բ. 18։
զ Ելից. մ. 9։ լգ. 3։ լգ. 9։ բ Օր. թ. 6, 13։ լա. 27։ Սապ. կը. 6։
է Հին. 37։ բ Մն. խ. 33։
ը գ Թագ. ժէ. 15։
թ Սապ. ձղ. 13։

և անոր հրաշքները զորանք իրենց ցուցուցեր էր։
12 ¦Անոնց հայրերուն առջև հրաշքներ ըրաւ,
Եգիպտոսի երկրին, Տոյանիսի դաշտին, մէջ։
13 ՅԾովը պատռեց ու զանոնք անցուց,
Եւ ջուրերն ալ դէզի պէս կանգնեցուց։
14 Ու ³ցորեկը ամպով առաջնորդեց անոնց,
Եւ բոլոր գիշերը կրակի լուսով։
15 ⁴Վէմերը պատռեց անապատին մէջ,
Ու խմցուց անոնց իբր թէ մեծ անդունդէ մը։
16 Եւ ⁵առուներ հանեց վէմէն,
Ու ջուրերը գետերու պէս բղխեցուց։
17 Բայց անոնք նորէն մեղքերնին աւելցուցին
անոր դէմ,
Ո– ⁶բարկացուցին Բարձրեալը անապատին մէջ.
18 Եւ ⁷իրենց սիրտերուն մէջ զԱստուած փորձեցին,
Կերակուր ուզելով իրենց անձերուն համար.
19 ⁸Եւ Աստուծոյ դէմ խօսեցան ու ըսին,
Միթէ կարո՞ղ է Աստուած
Անապատին մէջ սեղան պատրաստել.
20 ՆԱհա վէմին զարկաւ, ու ջուրերը դուրս բղխեցին,
Ու առուները վազեցին.
Արդեօք հաց ալ կրնա՞յ տալ.
Արդեօք միս կը պատրաստէ՞ իր ժողովուրդին համար։
21 Ուստի Տէրը լսեց ու ⁹բարկացաւ.
Եւ կրակ բորբոքեցաւ Յակոբի մէջ,
Ու նաև բարկութիւն ելաւ Իսրայէլի վրայ.
22 Վասն զի զԱստուծոյ չհաւատացին,
Ու յոյսերնին անոր փրկութեանը վրայ չդրին.
23 Թէպէտ ինք վերէն հրաման ըրեր էր ամպերուն,
Ու երկինքի դռները բացեր էր,
24 Եւ կերակուրի համար անոնց վրայ մանանայ
տեղացեր էր,
Ու երկինքի ցորենը տուեր էր անոնց,
25 ¹⁰Մարդիկ հրեշտակներուն հացը կերան՝.
Կշտանալու չափ պաշար դրկեց անոնց,
26 Երկինքի մէջ արեւելեան հովը հանեց,
Եւ իր զօրութիւնովը հարաւային հովը բերաւ.
27 Եւ անոնց վրայ փոշիի պէս միս տեղաց,
Ու ծովու աւազին չափ թեւաւոր թռչուններ,
28 Եւ անոնց բանակին մէջ,
Անոնց վրաններուն չորս կողմը, իջեցուց։
29 ¹¹Ու կերան և ամէնք կշտացան.
Ու իրենց ցանկութիւնը իրենց տուաւ.
30 Իրենց ցանկութենէն զրկիկ չմնացին.
Եւ դեռ որ իրենց կերակուրը իրենց բերանն էր,
31 Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց վրայ բորբոքեցաւ,
Ու սպաննեց անոնց պարարտներէն,
Ու դեռևս զարկաւ Իսրայէլի ընտիրներուն։
32 Այս բոլոր բաներուն վրայ ¹²նորէն մեղանչեցին,
Ու ¹³չհաւատացին անոր հրաշքներուն։
33 ÷Եւ ունայնութեան մէջ ապառնեց անոնց օրերը,
Եւ տարի մէջ՝ անոնց տարիները։
34 ⁺Երբ կը սպաննէր զանոնք, ետքը կը խնդրէին.
Ու դառն կը դառնային, և զԱստուած կանուխ կը փնտռէին։
35 Ու կը յիշէին որ ¹⁴Աստուած իրենց վէմն էր,
Եւ Բարձրեալ Աստուածը ²իրենց Փրկիչն էր։
36 Սակայն ³իրենց բերնովը կեղծաւորութիւն կ'ընէին անոր,
Ու իրենց լեզուովը սուտ կը խօսէին անոր.
37 Եւ ⁴իրենց սիրտը ուղիղ չէր անոր առջև,
Ու հաւատարիմ չէին անոր ուխտին մէջ։
38 ÷Բայց ինք ողորմած ըլլալով՝ անոնց անօրէնութիւնը կը քաւէր,
Ու չէր կորնչներ զանոնք.
Եւ շատ անգամ ⁵կը դարձնէր իր բարկութիւնը,
Ու չէր բորբոքեցներ իր բոլոր սրտմտութիւնը։
39 Վասն զի ⁶կը յիշէր եթէ անոնք մարմին են,
⁷Հովի մը պէս՝ որ կ'երթայ ու կրնա չդառնար։
40 Քանի՛ անգամ ⁸զանիկա որդոյցին անապատին մէջ,
Ու ⁹տրտմեցուցին անջուր տեղին մէջ,
41 Եւ ¹⁰դարձան զԱստուած փորձեցին,
Ու Իսրայէլի Սուրբը նեղացուցին։
42 Չյիշեցին անոր ձեռքը,
Ո– այն օրը՝ որ զանոնք թշնամիէն փրկեց.
43 Ե– Թէ ի՛նչպէս Իր նշանները բերաւ Եգիպտոսի մէջ,
Ու իր հրաշքները՝ Տոյանիսի դաշտին մէջ.
44 ÷Ու արիւն դարձուց անոնց գետերը
Եւ անոնց առուները, որ չկրցան խմել.
45 ¹¹Շանաճանճներ դրկեց անոնց վրայ, որոնք կերան զանոնք,
Ու գորտեր՝ որոնք ապականեցին զանոնք.
46 Ու հանոնց բերքը գրաւիճին տուաւ,
Եւ անոնց վաստակը՝ մարախին.
47 ¹²Անոնց որթերը փճացուց կարկտաւով,
Ու անոնց ¹³ամենայն զեներնին՝ խաշոր կարկտաւով։
48 Եւ ¹⁴անոնց անասուններն ալ կարկտաւին մատնեց,

¦ Տես Ել. է. բ. թ. ժ. ժա և ժբ։
² Ծն. ա. 3։ Թուա. ժդ. 23։ Հմր. 43։ Նա. ժթ. 11, 13։ Նեհ. ը. 14։
³ Տես Ել. ժդ. 21։
⁴ Տես Ել. ժե. 8։ Սապ. ιգ. 7։
⁵ Տես Ել. ժդ. 21։ ժդ. 24։ Սապ. տե. 39։
⁶ Տես Ել. ժէ. 6։ Թուա. ի. 11։ Սապ. տե. 41։ ա Կոր. ժ. 4։
⁷ Բ Օր. ի. 21։ Սապ. տե. 41։
⁸ Բ Օր. ի. 22։ Սապ. զե. 8։ Երր. գ. 16։
⁹ Տես Ել. ժդ. 2։
¹⁰ Թուա. ժա. 4։
¹¹ Տես Ել. ժէ. 6։ Թուա. ի. 11։
¹² Թուա. ժա. 1, 10։
¹³ Երր. գ. 18։ Յուդ. 5։
¹⁴ Ծն. է. 11։ Մտպ. գ. 10։
¹ Տես Ել. ժդ. 4, 14։ Սապ. տե. 40։ Յովէ. գ. 31։ ա Կոր. ժ. 3։
² Կամ, Անոնց ամէն մէկը ապականութեան հացը կերան
³ Թուա. ժա. 31։
⁴ Թուա. ժա. 20։
⁵ Թուա. ժա. 33։
⁶ Թուա. ժդ. ժդ. ժէ։
⁷ Հմր. 22։
⁸ Թուա. ժդ. 29, 35։ Խտ. 64, 65։
⁹ Տես Ովս. է. 15։
¹⁰ Բ Օր. ւգ. 4, 15, 31։
¹¹ Տես Ել. ը. 13։ Բ Օր. է. 8։ Նա. խա. 14։ Խտ. 6։ Կպ. 9։
¹² Եզեկ. ւգ. 31։
¹³ Հմր. 8։
¹⁴ Թուա. ժդ. 18, 20։
¹⁵ Նա. խը. 9։
¹⁶ Գ Թագ. խա. 29։
¹⁷ Սապ. Տգ. 14, 16։
¹⁸ Ծն. գ. 3։ Յովէ. գ. 6։
¹⁹ Ցոբ է. 7, 16։ Յակ. գ. 14։
²⁰ Հմր. 17։ Սապ. զե. 9, 10։ Նա. է. 13։ Կպ. 10։ Եվխոգ. 30։ Երր. գ. 16, 17։
²¹ Թուա. ժդ. 22։ Բ Օր. գ. 16։
²² Հմր. 20։
²³ Հմր. 12։ Սապ. տե. 27, եև։
²⁴ Տես է. 20։ Սապ. տե. 29։
²⁵ Տես բ. 24։ Սապ. տե. 31։
²⁶ Տես բ. 6։ Սապ. տե. 30։
²⁷ Տես ժ. 13, 15։ Սապ. տե. 34, 35։
²⁸ Տես ի. 23, 25։ Սապ. տե. 33։
²⁹ Տես ի. 23, 24, 25։ Սապ. տե. 32։

Ու անանց հօտերը՝ կայծակին։
49 Իր սաստիկ բարկութիւնը ղրկեց անոնց վրայ,
Սրամտութիւն ու բարկութիւն ու նեղութիւն,
*Չար հրեշտակները ղրկելով։
50 Իր բարկութեանը ճամբայ բացաւ.
Անոնց անձը մահուանէ չխնայեց,
Հապա անոնց †կեանքը ժանտախտի մատնեց.
51 ‡Ու ամէն անդրանիկը սպաննեց Եգիպտոսի մէջ,
Եւ ՙառաջնեկները՝ Քամի վրաններուն մէջ.
52 Ու Ժիր ժողովուրդը ոչխարներու պէս հանեց,
Ու զանոնք հօտի պէս վարեց անապատին մէջ.
53 Եւ Նանոնց ապահովութեամբ առաջնորդեց, ու
չվախցան.
Իսկ Նանոնց թշնամիները ծովը ծածկեց.
54 Ու զանոնք տարաւ իր "սրբութեան սահմանը,
Այն լեռը՝ Նզոր իր աջ ձեռքը ստացեր էր.
55 Ու ՚Նանոնց առջեւէն ազգեր վռնտեց,
Եւ Չափով ժառանգութիւն բաժնեց անոնց,
Ու Իսրայէլի ցեղերը անոնց վրաններուն մէջ
բնակեցուց։
56 ՚Բայց անոնք փորձեցին ու սրդոդցուցին
Բարձրեալ Աստուածը
Ու չպահեցին անոր վկայութիւնները.
57 Եւ ՚իրենց հայրերուն պէս եւս դարձան ու նենգութեան ըրին.
Խաբեպայ ազեղի պէս խոտրեցան։
58 ՚Վասն զի զանոնք սրդոդցուցին իրենց ՚բարձր տեղերովը,
Ու նախանձի շարժեցին զանոնք իրենց կուռքերովը։
59 Աստուած լսեց ու բարկացաւ,
Եւ շատ անարգեց Իսրայէլը.
60 Ու ՚Սեղովի խորանը մերժեց,
Այն վրանը՝ զոր մարդոց մէջ կանգներ էր.
61 ՚Եւ Ուր զօրութիւնը գերութեան մատնեց,
Ու իր փառքը՝ թշնամիներուն ձեռքը.
62 Եւ Ժիր ժողովուրդը սուրի մատնեց,
Ու իր ժառանգութեանը վրայ բարկացաւ։
63 Անոր երիտասարդները կրակը կերաւ.
Ու անոր Տաղջիկները սուգ չըրին՝։
64 *Անոր քահանաները սրով ինկան,
Ու °անոր արուարձինները չլացին։
65 Բայց Տէրը ‡արթնցաւ որպէս թէ քունէ՝
՚Գինիէ ամպափած զօրաւոր մարդու մը պէս,
66 Ու Ժիր թշնամիները ետեւնուն զարկաւ.
Յաւիտենական նախատինք տուաւ անոնց։
67 Եւ Յովսէփի վրանը մերժեց,
Ու Եփրեմի ցեղը չընտրեց.
68 Հապա Յուդայի ցեղը ընտրեց,
Ո– Սիօն լեռը՝ Նզոր սիրեց.
69 Եւ Ուր սրբարանը շինեց բարձր Բ–բնեբո– պէս,
Երկրի պէս զոր յաւիտեան հաստատեց։
70 ÉՈւ իր Դաւիթ ծառան ընտրեց,
Եւ զանիկա ոչխարի փարախներէն առաւ.
71 ՚Ծիծ առաջ ոչխարներու ետեւէն բերաւ զանիկա,
ÉՈրպէս որ իր Յակոբ ժողովուրդը
Ու իր Իսրայէլ ժառանգութիւնը հովուէ։
72 Անիկա ալ հովուեց զանոնք ՚իր սրտին անմեղութեամբ,
Ու իր ձեռքերուն յաջողակութեամբը առաջնորդեց անոնց։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԹ

1 Սաղմաերգուն Երուսաղէմի աւերմանը վրայով կը գանգատի. 8 ազատութեան համար ապթք կ'ընէ, 13 ու կը խոստանայ գոհութիւն մատուցանել։

Սաղմոս Ասափայ։

Ով Աստուած, հեթանոսները ՚քու ժառանգութեանդ մէջ մտան,
ÉՓու սուրբ տաճարդ պղծեցին,
ÉՆերուսաղէմը աւերակներու դարձուցին։
2 ՚Փու ծառաներուդ դիակը
Երկինքի թռչուններուն կերակուր տուին.
ՓՈւ սուրբերուդ մարմինը՝ երկրի գազաններուն։
3 Անոնց արիւնը ջուրի պէս թափեցին Երուսաղէմի բոլորտիքը,
ÉՈւ ոեկը չկար որ զանոնք թաղէր։
4 Մեր դրացիներուն ՚նախատինք եղանք,
Ծաղր ու կատակ՝ մեր բոլորտիքը եղողներուն։
5 ÉՄինչեւ ե՞րբ, ով Տէր. միշտ պիտի բարկանա՞ս.
ՃՓու նախանձդ կրակի պէս պիտի բորբոքի՞։
6 ÉԹափէ քու բարկութիւնդ այն ազգերուն վրայ՝
Որոնք ֈքեզ չեն ճանչնար,
Ու այն թագաւորութիւններուն վրայ՝
Որոնք էքու անունդ չեն կանչեր։
7 Վասն զի Յակոբը կերան,
Ու անոր բնակութիւնը աւերակ դարձուցին։
8 ՚Մի յիշեր մեզի դէմ՝ առաջուան անօրէնութիւնները.

* կամ, Զօրէքներուդ
† կամ, անուանեցիր. եւ Ք. 3, 6։
‡ եւ ԺՀ. 29։ Սաղ. ՃԵ. 36։ Ելք. 10։
ˆ եՔԸ. զօրութեան սկիզբը
ˇ Սաղ. Ճղ. 22։
˙ Սաղ. Հէ. 20։
˝ եւ. Ժգ. 19, 20։
˛ եւ. Ժգ. 27, 28։ Ժե. 10։
¯ եւ. Ժե. 17։
˘ Սաղ. խդ. 3։
¸ Սաղ. խդ. 2։
˛ Ցեռ. Ժգ. 7. ԺՔ. 51։ Սաղ. Ճղ. 21, 22։
– Դատ. բ. 11, 12։
= Հմր. 41։ եզեկ. ե. 27, 28։
Ł Ովս. է. 16։
ŧ բ Օր. լբ. 16, 21։ Դատ. բ. 12, 20։ եզեկ. ե. 28։
ŧ բ Օր. Ժբ. 2, 4։ գ Թագ. Ժա. 7։ Ժբ. 31։
ȝ ա Թագ. գ. 11։ եբեմ. է. 12, 14։ իդ. 6, 9։
– Դատ. Ժբ. 30։
‖ կամ, անոր
ǂ ա Թագ. գ. 10։
§ կամ, ազգիկներուն համար
ՙ Ելք. 21, 22։
– Դատ. բ. 11, 12։
= Հմր. 41։ եզեկ. ե. 27, 28։
Ł Ովս. է. 16։
ŧ բ Օր. լբ. 16, 21։ Դատ. բ. 12, 20։ եզեկ. ե. 28։
ŧ բ Օր. Ժբ. 2, 4։ գ Թագ. Ժա. 7։ Ժբ. 31։
ȝ ա Թագ. գ. 11։ եբեմ. է. 12, 14։ իդ. 6, 9։
– Դատ. Ժբ. 30։
‖ կամ, անոր
ǂ ա Թագ. գ. 10։
§ կամ, ազգիկներուն համար
ՙ Ելք. Ժե. 17։ Սաղ. Հգ. 2։
ՙ Սաղ. Հգ. 7։
ǂ գ Թագ. ե. 9, 10։ բ Մն. լգ. 19։ Միք. գ. 12։
ˆ եբեմ. է. 33։ Ժգ. 4։ լգ. 20։
ˇ Սաղ. Ճեսա. 7։ եբեմ. Ժգ. 16։ Ժգ. 4։ Յոյս. Ժա. 9։
˙ Սաղ. խդ. 13։ Ձ. 6։
˝ Սաղ. Հգ. 1, 9, 10։ Ձե. 5։ ՃՔ. 46։
˛ Սաղ. ա. 18։ գ. 2։
¯ եբեմ. Ժ. 25։ Յոյս. Ժգ. 1։
˘ եա. խե. 4, 5։ բ Թես. ա. 8։
¸ Սաղ. Ժգ. 4։
˛ եա. կբ. 9։

Թող շուտով հասնին մեղ քու ողորմութիւնները,
Վասն զի եխեատ թշուառացանք։
9 Քու անուանդ փառքին համար
Ձօգնէ մեզի, ով մեր փրկութեան Աստուածը.
Եւ էքու անուանդ համար փրկէ մեզ,
Ու մեր մեղքերը քաւէ։
10 Ինչո՞ւ ըսեն հեթանոսները թէ Ո՞ւր է անոնց Աստուածը.
Թող յայտնուի հեթանոսներուն մէջ մեր աչքերուն առջև
Քու ծառաներուդ թափուած արիւնին վրէժը։
11 Հառաչանքը կատրուածին հասաչէ քու առջևդ
Թող հղէ.
Քու զօրութեանդ մեծութիւնովը՝
Մահուան մնանուածները ապրեցուր.
12 Ու Հոմնագասիկ հասուցուր ըրէ մեր դրացիներուն իրենց ծոցին մէջ
Ան ֆիրենց նախատինքին ֆոխարէն, որով քեզ անարգեցին, ով Տէր։
13 Բայց մենք, քու ժողովուրդդ ու քու արօտիդ ոչխարները,
Յաւիտեան քեզ պիտի գովենք,
Ո– քու փառքդ պիտի պատմենք ազգ ու ազգ։

ՍԱՂՄՈՍ 2

1 Սարնաւորդան իր ազօթքին մէջ հիշեցնելէն զժբաղդութիւններուն վրայով, 8 և Աստուծոյ առաջուան ընդհանները դառնալու փոխարէն վրայով կը գանգատի. 14 ազատութեան համար ազօթք կընէ։

Գլխաւոր երաժշտին, ՚Շօշանիմ-էտութի վրայ.
Ասաֆի Սաղմոսը։

Ականջ դիր, ով Իսրայէլի Հովիւը,
Որ Յովսէփի՝ Բհօան պէս կ'առաջնորդես.
Ք'Թուն որ քերովբէից վրայ կը նստիս, Երեւցուցիր
2 Եփրեմի ու Բենիամի և Մանասէի առջև
Արթնցուր քու զօրութիւնդ,
Ու եկուր մեզ փրկելու։
3 Ով Աստուած, Ղմեզ դարձուր,
Եւ էքու երեսդ փայլեցուր, ու պիտի փրկուինք։
4 Ով Տէր, զօրից Աստուած,
Մինչև ե՞րբ կը բարկանաս քու ժողովուրդիդ աղօթքին դէմ։
5 ԷԱրտասուքի հաց կը կերցնես անոնց,
Ու մեծ չափով արտասուք կը խմցնես անոնց։
6 ԷՄեզ կռիւի պատճառ կ'ընես մեր դրացիներուն,

Ու մեր թշնամիները Ձեզ ծաղր կ'ընեն իրենց մէջ։
7 Ով զօրից Աստուած, Ղմեզ դարձուր,
Եւ քու երեսդ փայլեցուր, ու պիտի փրկուինք։
8 Եգիպտոսէ խորթ մը փոխադրեցիր,
ՆՀեթանոսները վռնտեցիր ու զանիկա անկեցիր։
9 ԻԱնոր առջևէն փեղ պատրաստեցիր,
Ու անոր արմատները հաստատեցիր.
Եւ անիկա երկիրը լեցուց։
10 Լեռները ծածկուեցան անոր հովանիովը,
Ու անոր ճիւղերը Աստուծոյ եղեւիններուն պէս եղան։
11 Իր ճիւղերը երկնցուց մինչև ծովը,
Ու իր բողբոջները՝ մինչև Գետը։
12 Ինչո՞ւ կիզուցիր անոր ցանկերը,
Որ ճամբայէն բոլոր անցնողները զանիկա փըցնեն,
13 Անտառին խոզը ապականեց զանիկա,
Ու դաշտի գազանները կերան զանիկա։
14 Ով զօրից Աստուած, կ'ապաչեմ, դարձիր.
Հնայէ երկինքէն ու տես,
Ու այցելու եղիր այս որթին,
15 Եւ այս տունկին՝ զոր քու աջ ձեռքդ անկեցիր,
Ու որդիին՝ զոր Ձքեզի համար հաստատեցիր։
16 Կրակով այրուած ա– կտրուած է.
Ը'Քու երեսդ սաստկէն կը կորնչին։
17 ֆԹող քու ձեռքդ քու աջ ձեռքիդ մարդուն վրայ ըլլայ,
Ո– մարդու որդիին վրայ՝ զոր քեզի համար հաստատեցիր։
18 Մենք ալ ետ պիտի չդառնանք քեզմէ.
Կենդանացուր մեզ, ու քու անունդ պիտի կանչենք։
19 Ով Տէր, զօրից Աստուած, Ղմեզ դարձուր,
Եւ քու երեսդ փայլեցուր, ու պիտի փրկուինք։

ՍԱՂՄՈՍ ՁԱ

1 Հանդիսաւոր կերգով զԱստուած գովերգելու յորդորանք մը։ 4 Աստուած կը պահանջէ այս պարտաւորութիւնը իր ըրած բարիքներուն համար։ 8 Աստուած հնազանդութեան յորդորելով ժողովուրդը, կը գանգատի անոնց անհնազանդութենէն՝ որ իրենց վնասին պատճառ կ'ըլլայ։

Գլխաւոր երաժշտին, ՚Կիթթիթի վրայ.
Ասաֆի Սաղմոսը։

Ցնծացէք Աստուծոյ առջև, որ մեր զօրութիւն է,
Ուրախութեամբ աղաղակեցէք Յակոբի Աստուծոյն։
2 Սաղմոս առէք ու թմբուկը բերէք,

2
– Սապ. խե. և կթ. վերնագիրները։
Բ Սապ. հէ. 20։
Գ Սապ. հէ. 20։
Դ Ել. իե. 20, 22։ ա Թագ. գ. 4։ բ Թագ. գ. 2։ Սապ. պթ. 1։
Ե բ Օր. լգ. 2։ Սապ. ծ. 2։ զգ. 1։
Զ Թուղ. բ. 18—23։

Է Հմր. 7, 19։ Ոզր. ե. 21։
Ը Թուղ. գ. 25։ Սապ. դ. 6։ կէ. 1։
Թ Սապ. խբ. 3։ ճբ. 9։ Նա. բ 20։
Ժ Սապ. խբ. 13։ հթ. 4։
Ի Հմր. 3, 19։
Լ Նա. ե. 1, 7։ Երեմ. բ. 21։ Եզեկ. ժե. 6։ ժէ. 6։ ժթ. 10։ Սապ. խզ. 2։ հբ. 55։
Խ Ել. իզ. 28։ Ցեռ. իզ. 12։
Ծ Սապ. հբ. 8։
Կ Սապ. ձթ. 40, 41։ Նա. ե. 5։ Նաե. բ. 2։
Հ Նա. կդ. 15։
Ձ Նա. իթ. 5։
Ղ Սապ. լթ. 11։ հզ. 7։
Ճ Սապ. ձթ. 21։
Մ Հմր. 3, 7։

20
– Սապ. բ. վերնագիրը։

Նա՛ անպշ քնարը՝ տաւիղին հետ։
3 Փող հնչեցուցէք ամսոյ՝ զլխուն,
*Նա՛ լուսնի լրման տաճարը՝ մեր տօնին օրը.
4 Վասն զի Իսրայէլի կանոն մըն է,
Յակոբի Աստուծոյն հրամանն է։
5 Ինք վկայութիւն դրաւ ասիկա Յովսէփի մէջ,
Եգիպտոսի երկրին վրայ ելած ատեն.
†Ո–ր լեզու մը լսեցի զոր չէի գիտեր։
6 ՏԱնոր ծխիւնքը հեռացուցի բեռէն.
Անոր ձեռքերը հանդչեցան կողովէն։
7 ՂՆեղութեան մէջ կանչեցիր, ու քեզ փրկեցի.
ԷՊատասխան տուի քեզի որոտման ծածկոցին
մէջէն.
ըՓորձեցի քեզ Մերիպայի ջուրին քով։ (Սէլա։)
8 Բնակ, ով իմ ժողովուրդս, ու վկայեմ քեզի.
Ով Իսրայէլ, եթէ ինծի մտիկ ընես,
9 ‡Օտար Աստուած չըլլայ քու մէջդ,
Ու օտար Աստուծոյ երկրպագութիւն չընես։
10 Ես եմ՝ քու Տէր Աստուածդ,
Որ հանեցի քեզ Եգիպտոսի երկրէն.
Կ՚ըսէն բաց քու բերանդ,
Ու զանիկա ես պիտի լեցնեմ։
11 Բայց իմ ժողովուրդս մտիկ չըրաւ իմ ձայնիս,
Ու Իսրայէլ ինծի չուզեց։
12 ՃՈւստի զանոնք իրենց սրտին կամակորութեանը
թողուցի,
Որպէս զի իրենց խորհուրդներուն համեմատ քա-
լեն։
13 Ա՛յրանէ՛ թէ իմ ժողովուրդս ինծի մտիկ ընէր,
Ո– Իսրայէլ իմ ճամբաներուս մէջ քալէր.
14 Շուտով պիտի խոնարհեցնէի անոնց թշնամիները,
Ու ձեռքս պիտի դարձնէի անոնց նեղիչներուն
վրայ։
15 ՀՏէրը ատոնները ԽՀնազանդութիւն պիտի ընէին՚
իրեն,
Ու՝ անոնց ժամանակը յաւիտեան պիտի ըլլար։
16 Ան ցորենի կերակրէր զանոնք պարարտ ցորենով.
Ու ՂՎէմէն վազած մեղրով քեզ պիտի կշտացնէի։

ՍԱՂՄՈՍ ՁԹ

1 *Սաղմոսերգուն դառնութիւնները յորդորելէ, 5 ու անոնց անհոգութիւնը յանդիմանելէետև, 8 Աստուծմէ կը խնդրէ որ ինք դառնայն ընէ։

Սաղմոս Ասափայ։

Աստուած ՚կայնած է Աստուծոյ ժողովքին
մէջ,

*Ատուածներուն մէջ դատաստան կը տեսնէ։
2 Մինչև ե՞րբ անիրաւութեամբ պիտի դատէք,
Ու ամբարիշտներուն երեսառութիւն պիտի ընէք։
(Սէլա։)
3 Դատաստան ըրէք աղքատին ու որբին.
†Խեղճին ու չքաւորին իրաւունք ըրէք։
4 ՏՓրկեցէք աղքատը ու անանկը,
Ամբարիշտներուն ձեռքէն ազատեցէք զանոնք։
5 ԽՉեն իմանար ու միտք չեն առներ,
Խաւարի մէջ կը պտըտին.
ՂԵրկրի բոլոր սիւները շարժեցան։
6 ԽԵս ըսի թէ՝ Դուք աստուածներ էք,
Ու դուք ամէնդ Բարձրեալին որդիներն էք.
7 Բայց Ճմարդոց պէս պիտի մեռնիք,
Ու իշխաններէն մէկուն պէս պիտի իյնաք։
8 Ելիր, ով Աստուած, դատէ երկիրը,
ՃՎասն զի բոլոր ազգերը դուն պիտի ժառան-
գես։

ՍԱՂՄՈՍ ՁԹ

1 Թշնամիներուն դատաճանութեանը համար գանգատ մը,
9 ու եկեղեցիին նեղութիւն տուողներուն դէմ աղերսք մը։

Ասափի երգը ՝– Սաղմոս։

Ով Աստուած, ՚լուռ մի կենար.
Անձայն մի ըլլար, ու հանդարտ մի կենար, ով
Աստուած։
2 Վասն զի ահա էրս թշնամիներդ կը դոռան,
Ու էրես առողները գլուխ կը վերցնեն.
3 Խորամանկութեան հնարք կը գտնեն քու ժողո-
վուրդիդ դէմ,
Ու խորհուրդ կ՚ընեն ԷքոյՃ պահպանածներուդ
դէմ։
4 Կ՚ըսեն թէ Եկէք, Իկորնցնենք զանոնք որպէս զի
ազգ չըլլան,
Ու ալ չյիշուի Իսրայէլի անունը։
5 Վասն զի միաբան սրտով ՚խորհուրդ ըրին,
Ո– քեզի դէմ դաշնակցութիւն ըրին
6 ՂԵդոմի վրաններն ու Իսմայէլացիք,
Մովաբ ու Հագարացիք,
7 Գեբաղ ու Ամմոն և Ամաղէկ,
Փղշտացիք՝ Տիւրոսի բնակիչներուն հետ։
8 Նաև Ասուր անոնց հետ միաբանեցաւ.
Ղոտի որդիներուն ձեռնտու եղան։ (Սէլա։)
9 ՃԸրէ անոնց ընչացիր ԻՄադիամի,
Ինչպէս ՃՍիսարայի ու Յաբինի ընդ կիսան հե-
ղեղատին քով.

ա Ծն. իթ. 6։

ՁԹ

ա Ե Մն. ժթ. 6։ ժող. ե. 8։
• Կամ, դատաստանները. Եր իս. 6։ իբ. 28։
բ Ե Օր. ա. 17։ ե Մն. ժթ. 7։ Առակ. ժբ. 5։
գ Երեմ. իբ. 3։
դ Ծն. իթ. 12։ Առակ. իբ. 11։
ե Մխ. գ. 1։
զ Սաղ. ժա. 3։ Հե. 3։
է Հմր. 1։ Յովհ. ժ. 34։
ը Ծն. իա. 32։ Սաղ. խթ. 12։ Եզեկ. ա. 14։
թ Սաղ. բ. 8։ Ծայս. ժա. 15։

ՁԹ

ա Սաղ. իբ. 1։ լե. 22։ տիթ. 1,
բ Սաղ. բ. 1։ Գոր. գ. 25։
գ Սաղ. ձա. 15։
դ Սաղ. իէ. 5։ յա. 20։
ե Տես Եսթ. գ. 6, 9։ Երեմ. ժա. 19, յա. 36։
զ Տես ե Մն. բ. 1, 10, 11։
է Թագ. յա. 7. Գործ. է. 22։
ը Գործ. գ. 15, 24։ Ե. 21։

10 Անոնք Ենոքովբի մէջ առաւակեցան,
Բ.ղբի պէս եղան երկրի վրայ։
11 Անոնց իշխաններըը Հօրէբի ու Զէբի պէս,
Ու անոնց բոլոր երեւելիները Զեբեէի ու Սողմունդի պէս ըրէ.
12 Որոնք ըսին թէ Աստուծոյ բնակարաններըը
Մենք ժառանգենք մեզի համար։
13 Հո՛վ իմ Աստուածս, անոնք *մղեղի պէս,
Հ.ովի առջեւ եղող շիւղի պէս ըրէ։
14 Ինչպէս կրակը անտառը կ'այրէ,
Ու բոցը լեռները կը բռնկցնէ,
15 Անդնդէս հալածէ զանոնք հ.րա մրրիկովդ,
Ու խռովութեան մէջ ձգէ զանոնք հրա փոթորկովդ։
16 Լ.եցուր անոնց երեսները անարգանքով,
Որպէս զի հրա անուանդ խնդրեն, ո՛վ Տէր։
17 Թող ամչնան ու խռովին յաւիտեան,
Եւ ամօթով կորսուին.
18 Որպէս զի գիտնան թէ միայն դուն,
Որուն Անունը Եհովա է,
Բարձրեալ ես բոլոր երկրի վրայ։

ՍԱՂՄՈՍ ՁԳ

1 Մարգարէն սրբատանին հաղորդակցութեանը փափաքելով՝ 4 կը ցուցնէ թէ որչափ երանելի են անոր մէջ բնակողները. 8 իր հոն գտուելուն համար օրհնութիւն կ'ընէ։

Գլխաւոր երաժշտին, Մութ.իլեի վրայ. Կորխի որդիներուն Սաղմոս։

1 Ի՛նչպէս Բաբելի են հրա բնակարաններդ,
Ո՛վ զօրաց Տէր։
2 Իմ անձս կը փափաքի ու նաեւ կը մաշի
Տէրոջը սրահներուն համար.
Իմ սիրտս ու մարմինս ցնծութեամբ կ'աղաղակեն
Կենդանի Աստուծոյն։
3 Ճնճղուկն ալ տուն գտաւ,
Ու ծիծեռնիկը իրեն բոյն՝ իր ձագերը դնելու համար,
Հրա սեղաններուդ քով, ո՛վ զօրաց Տէր,
Իմ թագաւորս ու Աստուածս։
4 Երանի՛ անոնց որ հրա տանդ մէջ կը բնակին.
Անոնք անդադար քեզ պիտի օրհնեն։ (Սէլա։)
5 Երանի՛ այն մարդոց որոնց զօրութիւնը քեզմէ է,
Ու իրենց սրտին մէջ փառք ճամբաները կան։
6 Բ.արաւուտց հովիտէն անցնելով աղբիւրի պէս կ'ընեն զանիկա.

Անոնք ուժէ ուժ կ'երթան,
Մինչեւ որ Սիոնի մէջ Բ.աստուծոյ առջեւ երեւնան։
8 Ո՛վ Տէր, զօրաց Աստուած, լո՛ւր իմ աղօթքս,
Ականջ դիր, ո՛վ Յակոբի Աստուածը։ (Սէլա։)
9 Ո՛վ Բ.մեր վահանը Աստուած, տես,
Ու քու օծեալիդ երեսը նայէ։
10 Վա՛ռն է քու գաւիթներուդ մէջ
Մէկ օրը հազարէն աղէկ է.
Աւելի ընտրեցի իմ Աստուծոյս տանը շէմին վրայ կենալ,
Քան թէ ամբարշտաց վրաններուն մէջ բնակիլ։
11 Քանզի Տէր Աստուած Բ.արև ու Հովանի է.
Տէրը շնորհք ու փառք պիտի տայ.
Բ.արութիւն մը պիտի չպակսեցնէ
Ուղղութեամբ քալողներէն։
12 Ո՛վ զօրաց Տէր,
Երանելի է քեզի յուսացող մարդը։

ՍԱՂՄՈՍ ՁԵ

1 Սաղմոսերգուն Աստուծոյ առաջնութեան շնորհքները յիշելով՝ կը խնդրէ որ այն շնորհքները չտարաձախուին. 8 կը խոստանայ անոնց ապաւորւ Աստուծոյ բարութեանը յուսալով։

Գլխաւոր երաժշտին. Կորխի որդիներուն Սաղմոս։

Ո՛վ Տէր, դուն հաճեցար քու երկրիդ,
Բ.յակոբի գերութիւնը դարձուցիր.
2 Քու ժողովուրդիդ անօրէնութիւնը ներեցիր,
Անոնց բոլոր մեղքերը ծածկեցիր։ (Սէլա։)
3 Հեռացուցիր քու բոլոր սրտմտութիւնդ,
Դարձար դարձար քու սաստիկ բարկութենէդ։
4 *Մեզ դարձո՛ւր, ո՛վ մեր փրկութեան Աստուածը,
Եւ քու բարկութիւնդ որ մեր վրայ է՝ դադրեցուր։
5 Ի՞միթէ յաւիտեան պիտի բարկանա՞ս մեզի.
Քու բարկութիւնդ ազգէ մինչեւ ազգ պիտի երկնցնե՞ս։
6 Մի՞թէ եւս պիտի չդառնա՞ս ու մեզ կենդանացընես,
Որպէս զի քու ժողովուրդդ քեզմով ուրախ ըլլայ։
7 Ցո՛ւցուր մեզի, ո՛վ Տէր, քու ողորմութիւնդ,
Եւ քու փրկութիւնդ մեզի տուր։
8 Ես պիտի լսեմ՝ ինչ որ կը խօսի Տէր Աստուածս.
Վա՛ռն է խաղաղութիւն պիտի խօսի իր ժողովուրդին ու իր սուրբերուն.

[ք] դ Թագ. բ. 37։ Սոփ. ա. 17։
[ֆ] Դատ. է. 25։
[ղ] Դատ. ը. 12, 21։
[ձ] Ես. ԺԷ. 13, 14։
[ճ] կամ, անկէ
[ռ] Սաղ. լէ. 5։
[յ] բ Օր. լբ. 22։
[շ] Ծն. բ. 17։
[ո] Սաղ. լէ. 4։ 26։
[չ] Սաղ. ծթ. 13։
[պ] Նէ. գ. 3։
[ջ] Սաղ. ղբ. 8։

ՁԴ

[ռ] Սաղ. ը. վերնագիրը։
[ս] Սաղ. խէ. 4։
[վ] Սաղ. խբ. 1, 2։ կգ. 1։ հդ. 26։ ՏԺԹ. 20։
[տ] Սաղ. կէ. 4։
[ր] բ Թագ. է. 22, 23։
[ց] կամ, աւազանները կը լեցնէ

[ք] Առակ. դ. 18։ բ Կոր. գ. 18։
[ր] բ Օր. Ժգ. 16։ Զաք. Ժգ. 16։
[ս] Ծն. ԺԷ. 1։ Հմր. 11։
[վ] Ես. կ. 19։
[տ] Ծն. ԺԷ. 1։ Հմր. 9։ Սաղ. ՏԺԷ. 9, 10, 11։ ՏԺԹ. 114։ Առակ. բ. 7։
[ր] Սաղ. լգ. 9, 10։
[ց] Սաղ. բ. 12։

Զբ

[ռ] Սաղ. խբ. վերնագիրը։
[ս] Ներ. ա. 11։ բ. 1։ Սաղ. Ժգ. 7։ Երեմ. լ. 18։ լա. 23։ Եզեկ. լթ. 25։ Յովէլ գ. 1։
[վ] Սաղ. կբ. 1։
[տ] բ Օր. Ժգ. 17։
[ր] կամ, Մեղմ դարձիր. Սաղ. ՁԷ. 7։
[ց] Սաղ. հգ. 1։ հթ. 5։ Ձ. 4։
[ք] Ամբ. բ. 1։
[ր] Զաք. թ. 10։

Ու ը յիմարութեան չդառնան անոնք։
9 Արդարև Քու փրկութիւնը մօտ է իրմէ վախցողներուն,
Փոքրիկ պիտի մնայ երկրին մէջ փառք բնակիլ։
10 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը իրարու պատահեցան,
Արդարութիւնը ու խաղաղութիւնը էրաք համբուրեցին։
11 Ճշմարտութիւնը երկրէ պիտի բուսանի,
Ու արդարութիւնը երկինքէ վար պիտի նայի։
12 Նաև Տէրը բարութիւն պիտի տայ,
Ու ձիւր երկիրը իր պտուղը պիտի տայ։
13 Արդարութիւնը անոր առջեւէն պիտի երթայ,
Ու իր գնացքները ճամբու՝ պիտի դնէ։

ՍԱՂՄՈՍ ՀՀ

1 Դաւիթ իր հաւատքին վառահութիւնովը, 5 և Աստուծոյ բարութիւնը ու կարողութիւնը յիշելով իր ազթքը կը զօրացնէ. 11 առաջնան շնորհքին շարունակութեանը կը ցանկայ. 14 հարցառնելուն համար պանգատ ընելով Աստուծոյ բարութեանը մէկ նշանը կը խնդրէ։

Աղօթք Դաւթի։

ՈվՏէր, խոնարհեցուր քու ականջդ.
Պատասխան տուր ինծի, վասն զի աղքատ ու անանկ եմ։
2 Պահէ իմ անձս, վասն զի ես սուրբ եմ.
Ով իմ Աստուածս, ՚քեզի յուսացող ծառադ դուն փրկէ։
3 Ողորմէ ինծի, ովՏէր,
Վասն զի քեզի կը կանչեմ ամէն օր։
4 Ուրախացուր քու ծառայիդ անձը,
Վասն զի դէպ ի քեզ կը վերցնեմ իմ անձս, ովՏէր։
5 Վասն զի դուն, ովՏէր, բարի ու ներող ես.
Եւ խիստ ողորմած՝ այն ամէնուն որոնք քեզի կը կանչեն։
6 Ականջ դիր իմ աղօթքիս, ովՏէր,
Ու մտիկ րլէ իմ աղաչանքներուս ձայնը։
7 Ընդունեանս օրը քեզի կ'աղաղակեմ,
Վասն զի դուն ինծի կը պատասխանես։
8 ՚Աստուածներուն մէջ քեզի նման մէկը չկայ, ովՏէր,
Եւ քու գործերուդ պէս չկայ։
9 Բոլոր ազգերը, զորոնք դուն ստեղծեցիր, պիտի գան
Ու երկրպագութիւն բնեն քու առջեւդ, ովՏէր,
Եւ քու անուանդ փառք պիտի տան։
10 Վասն զի դուն մեծ ու հրաշքներ գործող ես,
Աստուած միայն դուն ես։
11 ՚Ով Տէր, ուղեցոյց բնծի քու ճամբադ,
Որպէս զի քու ճշմարտութեանդ մէջ քալեմ.
*Միացուր իմ սիրտս՝ որպէս զի քու անունէդ վախնայ։
12 Իմ բոլոր սրտովս քեզ պիտի գովեմ, ովՏէր, իմ Աստուածս,
Ու յաւիտեան պիտի փառաւորեմ քու անունդ։
13 Վասն զի քու ողորմութիւնդ մեծ եղաւ իմ վրաս.
Ու դուն Սիրկեցիր իմ անձս խորունկ դժոխքէն։
14 Ով Աստուած, Համբարտաւանները րլնծի դէմ եղան,
Ու բռնաւորներուն ժողովքը իմ անձս փընտռեցին,
Եւ քեզ իրենց առջեւ չդրին։
15 Բայց դուն, ովՏէր, գթած ու ողորմած Աստուած ես,
Երկայնամիտ ու ողորմութիւնով և ճշմարտութիւնով առատ ես։
16 Նայէ ինծի ու ողորմէ ինծի.
Քու զօրութիւնդ տուր քու ծառայիդ,
Ու հքու աղախինիդ որդին փրկէ։
17 Բարութեան նշան մը րլէ ինծի,
Որպէս զի ինծ ատողները տեսնեն ու ամչնան.
Վասն զի դուն, ովՏէր, ինծի օգնեցիր ու զիս մխիթարեցիր։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԷ

1 Եկեղեցիին քնութիւնը ու փառքը։ 4 անոր անդամներուն աւելնալը, պատիւը ու մխիթարութիւնը։

Կորխի որդիներուն Սաղմոսը ։— երգը։

Անոր հիմերը՝ սուրբ լեռներուն վրայ են։
2 Տէրը Սիոնի դուռները
Յակոբի բոլոր բնակարաններէն աւելի կը սիրէ։
3 Փառաւոր բաներ կը պատմուին քեզի համար,
Ով Աստուածոյ քաղաքը։ (Սէլա)
4 *Ռահաբը ու Բաբելոնը պիտի յիշեմ դիս †ճանչցողներուն մէջ՝
Ահա Փղշտացւոց երկիրը ու Տիւրոս Քուշի հետ.
Ասոնք ալ հոն ծնան։
5 Ու Սիոնի համար պիտի բսուի թէ
Այս մարդը ու այն մարդը հոն ծնաւ.
Եւ Բարձրեալը ինք պիտի հաստատէ զանիկա։
6 Տէրը ազգերը էգրած ժամանակը պիտի բսէ
Թէ Այսիկա հոն ծնաւ։ (Սէլա)

ը Պետ. բ. 20, 21։
թ Ես. խղ. 13։
ժ Զաք. բ. 5։ Յովհ. ու. 14։
ի Սաղ. հբ. 3։ Ես. լբ. 17։ Դան. կ. բ. 14։
ժա Ես. խե. 8։
ժբ Սաղ. ձղ. 11։ Յակ. ա. 17։
ժգ Սաղ. կէ. 6։
ժդ Սաղ. ձթ. 14։
ժե Կամ, Ջուր իր քայլերուն համբուրեն մէջ

22
— Ես. խզ. 3։
բ Սաղ. ծզ. 1։ ծէ. 1։
գ Սաղ. խե. 1։ հիգ. 8։
դ Հիր. 15։ Սաղ. ձլ. 7։ հիե. 9։ Յովհ. բ. 13։
ե Սաղ. ծ. 15։
զ Եր. ժե. 11։ Սաղ. ձթ. 6։
է Բ Օր. գ. 24։
ը Սաղ. խբ. 31։ ծբ. 18։ Ես. խզ. 7։ Յայտ. ժե. 4։
ը Եր. ժե. 11։ Սաղ. հբ. 18։ հէ. 14։
ժ Բ Օր. գ. 3։ լբ. 39։ Ես. լե. 16։ խզ. 6։ Մատ. ժբ. 29։ ա կոր. բ. 4։ Եփես. գ. 6։
ժա Սաղ. խե. 4։ խէ. 11։ ճժթ. 33։ հիգ. 8։
ժբ կամ, իմ սիրտս պիտի ու բանխառնայ
ժգ Սաղ. ծգ. 13։ ճժգ. 8։
ժդ Սաղ. ծգ. 3։
ժե Եր. լգ. 6։ Թուռ. ժգ. 18։ Նէեմ. թ. 17։ Հիր. 5։ Սաղ. ճգ. 8։ ճժա. 4։ ճլ. 4, 7։ ճիե. 8։ Յովհ բ. 13։
ժզ Սաղ. խե. 16։ կիթ. 16։
ժէ Սաղ. ճժգ. 16։

21
— Սաղ. խբ. 1։
բ Սաղ. հբ. 67, 68։
գ Տես Ես. կ։
դ Սաղ. ձթ. 10։ Ես. ծա. 9։
ե Ա. Յովհ., Ազգատոհմ
զ Կամ, Ճանչցողներուս պէս
է Նեհեմ. ժգ. 9։

7 Ու երգեցողները, նոյնպէս ու ‡արնգահարները
պէտք ըլլան,
Իմ բոլոր ազբիւրներս քեզմէ են։

ՍԱՂՄՈՍ ՁԸ

1—8 Ծանր դանգաս պարունակող աղօթք մը։

Կորխի որդիներուն երգը — Առաջնար. Գլխաւոր
երաժշտին, Մահալաթ-Լէանոթի վրայ.
Եզրան Եզրահացիի երգը։

ՈվԼ Տէր, էիմ փրկութեան Աստուածը,
ցցուրեկը կ'աղաղակեմ — գիշերը քու առջեւդ եմ։
2 Իմ աղօթքս քու առջեւդ թող ելլէ.
Խոնարհեցուր քու ականջդ իմ աղաղակիս։
3 Վասն զի իմ անձս չարիքներով լեցուեցաւ,
Ու իմ կեանքս †գերեզմանին մօտեցաւ։
4 Եգաւրը իջնողներուն հետ սեպուեցայ.
Ուժ չունեցող մարդու մը պէս եղայ։
5 Մեռելներուն մէջ ինկած եմ
Գերեզմանի մէջ պառկող մեռցուածներուն
պէս,
Զորոնք ա՛լ չես յիշեր,
Ու քու ձեռքէդ էմերժուած են։
6 Դուն զիս ամէնէն խորունկ գուբին մէջ դրիր,
Խաւարային անդունդներուն մէջ։
7 Քու սրտմտութիւնդ ծանրացաւ իմ վրաս,
Եւ *քու բոլոր ալիքներովդ զիս չարչարեցիր։
(Սէլա։)
8 Բիմ ճանչցուածներս ինծմէ հեռացուցիր,
Զիս գարշելի ըրիր անոնց առջեւ.
Ժողուեցայ ու դուրս չեմ ելլեր։
9 Ⱡտառապանքէն աչքերս վատցան.
Ամէն օր քեզի աղաղակեցի, ով Տէր,
Ձեռքերս քեզի երկնցուցի։
10 Մեռելնե՞րուն հրաշք պիտի ընես.
Մեռածնե՞րը պիտի ելլեն ու քեզ գովեն։ (Սէլա։)
11 Մեռե՞լ կը պատմուի քու ողորմութիւնդ գերեզմանին մէջ,
Ո— քու հաւատարմութիւնդ՝ կորստեան մէջ։
12 ⁞Մեռե՞լ կը ճանչցուի՞ն քու հրաշքներդ խաւարին մէջ,
Ո— քու արդարութիւնդ՝ մոռացման երկրին
մէջ։
13 Բայց ես, ով Տէր, քեզի աղաղակեցի,
Ու չիմ աղօթքս առաւօտուն քու առջեւդ պիտի
գայ։
14 Ով Տէր, ինչո՞ւ իմ անձս կը մերժես,
Ո— ⁴քու երեսդ կը ծածկես ինծմէ։
15 Ես խեղճ եմ ու մանկութենէս ի վեր մեռնելու
վրայ եմ.
⁵Քու սոխերդ քաշեցի — խուովեցայ։
16 Քու սրտմտութիւնդ իմ վրաս էջաւ,
Ե— քու ղարհուրանքներդ զիս կտրանցուցին։
17 Ամէն օր ջուրի պէս զիս պատեցին,
⁶Մէկտեղ չորս կողմս առին։
18 Ընչհատուցիր ինծմէ սիրելին ու բարեկամը,
Իմ ճանչուածներս խաւարի մէջ են։

ՍԱՂՄՈՍ ՁԹ

1 Սաղմոսերգուն պնաստած կը գովի իր ուխտին համար։ 5 Իր հրաչալի կարողութեանը համար, 15 իր ակնկալութեան հոգ տանելուն համար, 19 ու Դաւիթին թագաւորութեանը ըլլած ընտրութեան համար։ 38 Եւ թէպէտ ձախող գործուածներու վրայով կը գանգատի, 46 կը բողոքէ, կ'աղօթէ ու պնաստած կ'օրհնէ։

Եզրան Եզրահացիի երգը։

ՊՏէրոջը ողորմութիւնները յաւիտեան պիտի երգեմ.
Քու հաւատարմութիւնդ իմ բերնովս ազգ ազգ պիտի պատմեմ։
2 Վասն զի ըսի թէ Ողորմութիւնը յաւիտեան պիտի շինուի.
Երկինքի մէջ պիտի հաստատես քու հաւատարմութիւնդ։
3 Ես իմ ընտրեալիս հետ ուխտ բրի,
Իմ Դաւիթ ծառայիս երդում բրի, ըսելով,
4 Քու սերունդդ յաւիտեան պիտի հաստատեմ,
Եւ *ազգ ազգ պիտի շինեմ քու գահդ։
(Սէլա։)
5 Երկինք ալ կը փառաւորէ քու հրաշքներդ, ով Տէր,
Եւ քու հաւատարմութիւնդ՝ խորհրդոց ժողովին մէջ։
6 Վասն զի ո՞վ կայ երկինքի մէջ Տէրոջը հաւասար.
Ո— *Հզօրաց որդիներուն մէջ ո՞վ կը նմանի Տէրոջը։
7 Ⱡսաստուած խիստ զարհուրելի է սուրբերուն ժողովին մէջ,
Եւ սոհասար է ամէն իր բոլորտիքը եղողներուն։
8 Ով Տէր, զօրաց Աստուած, ո՞վ է Բ.քեզի պէս
Հզօր Տէր.
Եւ քու հաւատարմութիւնդ քու բոլորտիքդ է։

‡ կամ, պատ բանաղնիք
ՁՀ
— գ Թագ. գ. 31։ ա Մն. բ. 6։
Բ Սաղ. իէ. 9։ Ծա. 14։
Գ Դաւիթ. ժբ. 7։
Դ Սաղ. տէ. 18։
Ե Սաղ. խբ. 1։
Զ Սաղ. լա. 12։
Է Ես. Ծգ. 8։
Ը Սաղ. խբ. 7։
Թ Յոբ ժթ. 13, 19։ Սաղ. լա. 11։ Տիտ. 4։
Ժ Ողբ. գ. 7։
Ի Սաղ. ղբ. 10։
Լ Սաղ. ձզ. 3։
Խ Յոբ ժա. 13։ Սաղ. Տիտ. 6։
Ծ Սաղ. գ. 5։ ը 9։ ճժե. 17։ ճժբ. 17։ Ես. ղբ. 18։
Կ Յոբ ժ. 21։ Սաղ. ճիտ. 3։
Հ Սաղ. ըա. 12։ Հմի. 5։ Ժող. ը. 10։ թ. 5։
Ձ Սաղ. ե. 3։ ճժթ. 147։
Ղ Սաղ. խդ. 2։
Ճ Յոբ ժդ. 24։ Սաղ. ժգ. 1։
Մ Յոբ գ. 4։
Յ Սաղ. իբ. 16։
Ն Յոբ ժթ. 13։ Սաղ. լա. 11։ ղբ. 11։

ՁԹ
— գ Թագ. գ. 31։ ա Մն. բ. 6։
Բ Սաղ. ճա. 1։
Գ Հմի. 4։ Սաղ. ճժթ. 90։
Դ Սաղ. ճժթ. 89։
Ե գ Թագ. բ. 16։ Ես. իբ. 1։
Զ ը Թագ. է. 11, եև ա Մն. ժէ. 10, եև Տիտ. Եբեմ. ը 9։ Եղեկ. իդ. 23։ Ովս. գ. 5։
Է Հմի. 29, 36։
Ը Տես Հմի. 1։ Դան. ա. 32, 33։
Թ Սաղ. ժթ. 1։ պէ. 6։ Յայտ. է. 10, 11, 12։
Ժ Հմի. 7։
Ի Սաղ. իա. 5։ հա. 19։ ձղ. 8։ ճժգ. 5։
Լ կամ, առաւածոց
Խ Սաղ. հղ. 7, 11։
Ծ Եր. ժե. 11։ ա Թագ. բ. 2։ Սաղ. լէ. 10։ հա. 19։

9 Ձ Դուն կը սիրես ծովուն հպարտութիւնը վրայ.
Երբ անոր ալիքները կը բարձրանան, դուն կը
հանդարտեցնես զանոնք։
10 Դուն ճնշեցիր Ռահաբը խոցուածի պէս.
Քու զօրութեանդ բազուկովը ցրուեցիր քու
թշնամիները։
11 Քուկդ է երկինք ու քուկդ է երկիր.
Դուն հիմնեցիր աշխարհը ու անոր լիութիւնը։
12 Հիւսիսը ու Հարաւը դուն ստեղծեցիր.
Թաբովր ու Հերմոն քու անունովդ կը ցնծան։
13 Դուն զօրաւոր բազուկ ունիս.
Քու ձեռքդ ուժով է, քու աջ ձեռքդ բարձրացած է։
14 Արդարութիւնը ու իրաւունքը քու աթոռիդ
հիմն են,
Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քու երե-
սիդ առջեւէն կ'երթան։
15 Երանի այն ժողովուրդին որ գիտեն ՚տագ-
նապաթութեան ֆողբո՚ ձայնը.
Ով Տէր, անոնք քու երեսիդ լուսովը պիտի
քալեն։
16 Քու անունովդ ամէն օր պիտի ցնծան,
Ու քու արդարութիւնովդ պիտի բարձրանան։
17 Վասն զի դուն իսկ անոնց զօրութեանը փառքը,
Ու քու հաճութիւնովդ պիտի բարձրանայ մեր
եղջիւրը։
18 Վասն զի մեր վահանը Տէրոջն է,
Ու մեր թագաւորը Իսրայէլի Սուրբինն է։
19 Այն ժամանակ տեսիլքով խօսեցար քու
սուրբիդ հետ,
Ու ըսիր, Օգնութիւն դրի զօրաւորին վրայ,
Ժողովուրդէն ընտրուածը բարձրացուցի։
20 ՚Իմ ծառայ Դաւիթը գտայ,
Իմ սուրբ իւղովս օծեցի զանիկա.
21 Որու հետ իմ ձեռքս պիտի հաստատուի,
Ու իմ բազուկս պիտի զօրացնէ զանիկա։
22 ՚Թշնամին պիտի չհարստահարէ զանիկա,
Ու անօրէնութեան որդին պիտի չչարչարէ զա-
նիկա։
23 ՚Ես անոր թշնամիները իր առջեւէն պիտի
կտրեմ,
Ու զանիկա ատողները պիտի զարնեմ։
24 ՚Ես իմ հաւատարմութիւնս ու ողորմութիւնս
անոր հետ պիտի ըլլայ.
Ու ՚անոր եղջիւրը իմ անունովս պիտի բարձ-
րանայ։
25 ՚Անոր ձեռքը ծովուն մէջ պիտի դնեմ,
Ու անոր աջ ձեռքը գետերուն մէջ։
26 Անիկա ինծի պիտի կանչէ թէ՝ Դուն ես ՚իմ
Հայրս,
Իմ Աստուածս ու ՚իմ փրկութեանս վէմը։
27 Ու ես զանիկա ֆանդրանիկ պիտի ընեմ՝
՚Երկրի թագաւորներէն աւելի բարձր։
28 ՚Իմ ողորմութիւնս յաւիտեան պիտի պահեմ
անոր համար,
Ու ՚իմ ուխտս անոր հետ հաւատարիմ պիտի
ըլլայ։
29 ՚Ես անոր սերունդը յաւիտեան,
՚Ու անոր աթոռը երկինքի օրերուն չափ պիտի
ընեմ։
30 ՚Եթէ անոր որդիները Իմ օրէնքս թողուն,
Ու իմ իրաւունքներովս չքալեն,
31 Եթէ իմ կանոններս անարգեն,
Ու իմ պատուիրանքներս չպահեն,
32 ՚Ես ալ գաւազանով պիտի պատժեմ անոնց
յանցանքը,
Ու հարուածներով՝ անոնց անօրէնութիւնը։
33 Բայց իմ ողորմութիւնս պիտի չխլեմ անկէ,
Ու իմ հաւատարմութիւնս աւտա պիտի չխանգեմ։
34 Իմ ուխտս պիտի չանարգեմ,
Ու շրթունքներէս ելածը պիտի չփոխեմ։
35 Անգամ մը երդուեմ ըրի ՚իմ սրբութեանովս,
Որ աւտա պիտի չըսեմ Դաւիթի.
36 ՚Անոր սերունդը յաւիտեան պիտի միայ,
Ու անոր աթոռը իմ առջեւս՝ ծարեզտակին չափ.
37 Լուանին պէս յաւիտեան պիտի հաստատուի,
Ու երկինքի մէջ հաւատարիմ վկայ պէս։ (Սէլա։)
38 Բայց դուն երեսակ ձգեցիր ու նանարգեցիր,
Քու օծեալիդ բարկացար,
39 Քու ծառայիդ ուխտը մերժեցիր,
՚Անոր թագը գետնին հաւասար պղծեցիր,
40 ՚Անոր բոլոր պարիսպները փլցուցիր,
Անոր բերդերը աւերակ ըրիր։
41 Բոլոր ճամբայէն անցնողները կողոպտեցին
զանիկա.
Դրացիներուն եղաւ իր դրացիներուն։
42 Անոր նեղիչներուն աջ ձեռքը բարձրացուցիր,
Անոր բոլոր թշնամիները ուրախացուցիր։
43 Անոր սուրին բերանն ալ դարձուցիր,
Ու զինք պատերազմի մէջ չկանգնեցուցիր։
44 Անոր փառքը դադրեցուցիր,
Ու հանոր աթոռը գետնին զարկիր։
45 Անոր երիտասարդութեան օրերը կարճցուցիր,
Զանիկա ամօթով ծածկեցիր։ (Սէլա։)

ձ Սաղ. կե. 7։ զգ. 3, 4։ ճէ. 29։
ի Եր. ժգ. 26, 27, 28։ Սաղ. ճէ. 4։ Ես. լ. 7։ ծա. 9։
հ Ծն. ա. 1։ ա Մն. իթ. 11։ Սաղ. իգ. 1, 2։ ծ. 12։
յ Յոբ իզ. 7։
ղ Ցնա. ժթ. 22։
ճ Ցնծ. ժբ. 1։
ն Սաղ. ղէ. 2։
շ Սաղ. ճե. 13։
ո Թագ. ժ. 10։ Սաղ. ղբ. 6։
չ Կամ, ցնծութեան. Թագ. իգ. 21։
ղ Սաղ. գ. 6։ խգ. 3։
ռ Հմր. 24։ Սաղ. հե. 10։ զբ. 10։ ճկբ. 17։
ս Հմր. 3։ գ Թագ. ժա. 34։
վ ա Թագ. ժզ. 1, 12։
տ Սաղ. ձ. 17։
ր բ Թագ. է. 10։
ց բ Թագ. է. 9։
ւ Սաղ. կա. 7։
փ Հմր. 17։
ք Սաղ. հր. 8։ ճ. 11։
օ Բ Թագ. է. 14։ ա Մն. իբ. 10։
ֆ Սաղ. բ. 7։ կզ. ա. 15, 18։
ա Թագ. իբ. 7։
բ Ես. ծե. 3։
գ Հմր. 34։
դ Հմր. 4, 36։
ե Հմր. 4։ Ես. ք. 7։ Երեմ. լգ. 17։
զ Բ Օր. ժա. 21։
է Բ Թագ. է. 14։
ը Սաղ. ճժթ. 53։ Երեմ. ք. 13։
թ Բ Թագ. է. 14։ գ Թագ. ժա. 31։
ժ Բ Թագ. է. 13։
ի Ամոս գ. 2։
լ Բ Թագ. է. 16։ Դ.ա կ. ա. 33։ Յովհ. ժբ. 34. Հմր. 4, 29։
խ Սաղ. հբ. 5, 17։ Երեմ. լգ. 20։
ծ Ա Մն. իբ. 9։ Սաղ. խդ. 9։ կ. 1, 10։
կ Բ Օր. լբ. 19։ Սաղ. հբ. 59։
հ Սաղ. հդ. 7։ Ողբ. ե. 16։
յ Սաղ. ճ. 12։
ն Սաղ. խդ. 13։ հթ. 4։
շ Հմր. 39։

46 ՅՄինչև ե՞րբ, ով Տէր. քու անձդ միշտ
պիտի պահե՞ս.
Ը՞րքա սրտմտութիւնդ կրակի պէս պիտի բորբոքի՞։
47 ֏Յիշէ իմ կեանքիս ինչ բլլալը. —
Ինչ ունայնութեան համար առեղծեցիր մարդոց բոլոր որդիները։
48 ֍Ո՞վ է այն մարդը որ ապրի ու չմահ չտեսնէ,
Եւ իր անձը գժոխքին ձեռքէն փրկէ։ (Սէլա։)
49 Ով Տէր, ո՞ւր են քու առաջուան ողորմութիւններդ,
Զորս երդումդ ըրիր Դաւիթի ը.քու հաւատարմութիւնովդ։
50 Ով Տէր, յիշէ քու ծառաներուդ ՚նախատինքը,
Զոր իմ ծոցիս մէջ կը կրեմ բոլոր մեծ ազգերէն.
51 Նորով քու թշնամիներդ անարգեցին, ով Տէր,
Որով քու օծեալիդ քայլերը անարգեցին։
52 ՚Օրհնեալ բլլայ Տէրը յաւիտեան. Ամէն ու ամէն։

ՍԱՂՄՈՍ Զ

1 Մոլեխ Աստուծոյ նախախնամութիւնը խոստովանելով
3 մարդոց ակարութեանը համար, 7 Աստուծոյ պատիժներուն, 10 և մարդկային կեանքոց կարճութեանը համար կը գանգատի։ 12 Անիկա Աստուծոյ բարի նախախնամութեան գիտութեանը ու յայտնի երեւնալուն համար կ'աղօթէ։

՚Աստուծոյ մարդուն Մովսէսի աղօթքը։

Ով Տէր, բդուն ժողովուրդ եղար ազգէ ազգ։
2 Երկիրներուն ծնանելէն առաջ
Ու երկրի և աշխարհի ստեղծուելէն առաջ
Յաւիտենից մինչև յաւիտեան դուն ես Աստուած։
3 Դուն մարդը փոշի կը դարձնես,
Ու կ'ըսես, ՚Եւ դարձէք, մարդոց որդիներ։
4 Քանի որ հազար տարին քու առջեւդ երէկուան օրին պէս է որ անցաւ,
Եւ գիշերուան պահու մը պէս։
5 Կ'ընկզմես զանոնք, Երթալի պէս կ'ըլլան.
Առտուընոյ կանանչացած խոտի պէս կ'ըլլան.
6 ՚Առտուընոյ կը ծաղկի ու կը կանանչանայ,
Իրիկունը կը կտրուի ու կը չորնայ։
7 Վասն որ քու բարկութենէդ կը մնշինք,
Եւ քու սրտմտութենէդ կը խռովինք։
8 ՚Մեր անօրէնութիւնները քու առջեւդ,
Մեր ծածուկ մեղքերը քու երեսիդ լուսին մէջ դրիր։
9 Վասն որ մեր բոլոր օրերը քու բարկութենովդ կ'անցնին.
Մեր տարիները ցնորքի մը պէս կ'անցնենք։
10 Մեր տարիներուն օրերը եօթանասուն տարի են.
Ու եթէ զօրութիւնով ութսուն տարի բլլան,
Տակաւին անոնց փառքը աշխատանք ու դատ է.
Վասն որ անոնք շուտով կ'անցնին ու մենք կը թռչինք։
11 Ո՞վ գիտէ քու բարկութեանդ զօրութիւնը,
Եւ քու սրտմտութիւնդ՝ քու վախիդ համեմատ։
12 ՚Այնպէս տրվեցուր մեզի մեր օրերը համրել
Որ սրտի իմաստութիւն առնանք։
13 Դարձիր, ով Տէր, մինչև ե՞րբ.
Ու գթութիւն բրէ քու ծառաներուդ։
14 Կշտացուր մեզ կանուխ քու ողորմութիւնովդ,
Որպէս զի ցնծանք և ուրախ բլլանք մեր բոլոր օրերուն մէջ։
15 Ուրախացուր մեզ այն օրերուն չափովը որ տրամեցուցիր.
Այն տարիներուն չափովը որ չարիք տեսանք։
16 Թող երեւնայ ծառաներուդ գործդ քու ծառաներուդ,
Եւ քու փառքդ անոնց որդիներուն։
17 Ու եղիր Տէր Աստուծոյն վայելչութիւնը մեր վրայ բլլայ.
Եւ հաստատէ մեր ձեռքերուն գործը հաստատէ մեր վրայ.
Մեր ձեռքերուն գործը հաստատէ։

ՍԱՂՄՈՍ ՂԱ

1 Բարեպաշտ մարդոց վիճակը. 3 անոնց ապահովութիւնը.
9 անոնց ապստամբարանը։

՚Բարձրելոյն ծածկոցին տակ բնակողը
Բ՚Ամենակարողին հովանաւորութեանը տակ պիտի հանգչի։
2 ֏Տէրոջը համար պիտի ըսեմ թէ Իմ ապաւէնս ու իմ ամրոցս է.
Իմ Աստուածս՝ որուս կը յուսամ։
3 Արդարեւ Ան պիտի փրկէ քեզ որսորդին որոգայթէն,
Ապականիչ ժանտամահէն։
4 Քեզ իր փետուրներովը պիտի ծածկէ,
Ու իր թեւերուն տակ պիտի ապաստանիս.
Անոր ճշմարտութիւնը վահան մը ու սպառ մը պիտի բլլայ ձեզի։
5 Պիտի չվախնաս գիշերուան ղօրհուրանքէն,
Ո՚ր ցորեկը թռչող նետէն,
6 Ո՚չ ալ մութ տեղը պտրտող ժանտամահէն,
Ո՚ր կէսօրուան ատեն աւերակեցնող հարուածէն։
7 Հազար հոգի քու քովէդ,
Ու տասը հազար քու աջ կողմդ պիտի իյնան,
Բայց քեզի հարուած մը պիտի չմօտենայ։
8 Միայն է.քու աչքերովդ պիտի նայիս,
Ու ամբարիշտներուն հատուցումը պիտի տեսնես։

ՂԱ

֏ Սաղ. հթ. 5։
՚ Սաղ. հը. 63։
֍ Ցար է. 7։ ժ. 9։ ժդ. 1։ Սաղ. լթ. 5։ ճժթ. 84։
֎ Սաղ. խթ. 9։
֏ Նբր. ժա. 5։
՚ բ Թագ. ե. 15։ Նա. ձև. 3։
՚ Սաղ. ծդ. 5։
՚ Սաղ. կթ. 9, 19։
՚ Սաղ. հդ. 22։
՚ Սաղ. խա. 13։

Ղ

՚ բ Օր. լգ. 1։
՚ բ Օր. լգ. 27։ Եզեկ. ժա.16։
՚ Առակ. բ. 25, 26։
՚ Ծն. գ. 19։ Ժող. ժբ. 7։
՚ բ Պետ. գ. 8։
՚ Սաղ. հգ. 20։
՚ Սաղ. ճգ. 15։ Նա. խ. 6։
՚ Սաղ. ղբ. 7։ Ցար ժդ 2։
՚ Սաղ. ծ. 21։ Երեմ. ժղ. 17։
՚ Սաղ. ժթ. 12։
՚ Սաղ. լթ. 4։
՚ բ Օր. լբ. 36։ Սաղ. ճլե. 14։
՚ Սաղ. ձե. 6։ ճխթ. 2։
՚ Ամբ. գ. 2։
՚ Սաղ. խէ. 4։
՚ Նա. խզ. 12։

ՂԱ

՚ Սաղ. խէ. 5։ լա. 20։ լբ. 7։
՚ Սաղ. ժէ, 8։
՚ Սաղ. ճխգ. 5։
՚ Սաղ. ճխդ. 7։
՚ Սաղ. ժէ. 8։ ծէ. 1։ կա. 4։
՚ Ցար է. 19, էն։ Սաղ. ճժբ. 7։ ճխա. 6։ Առակ. գ. 23։ 24։ Նա. խգ. 2։
՚ Սաղ. լէ. 24։ Մաղ. ա. 5։

9 Որովհետև դուն Տէրը, իմ Ապաւէնս,
Բարձրեցար, ո՛քեզի ապաստանարան ըրիր,
10 Քեզի չարիք պիտի չհասնի,
Եւ քու բնակարանիդ հարուած մը պիտի չմօտենայ։
11 Վասն զի իր հրեշտակներուն պիտի ապսպրէ քեզի համար,
Որ քու բոլոր ճամբաներուդ մէջ քեզ պահեն։
12 Անոնք ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցնեն քեզ,
Որ չրլլայ թէ ոտքդ քարի զարնես։
13 Առիւծի ու իժի վրայ պիտի քալես.
Առիւծի կորիւնը ու վիշապը պիտի կոխկռտես։
14 Որովհետև ինծի կը ցանկայ,
Անոր համար ես պիտի փրկեմ զանիկա.
Անոր ամրութիւն պիտի ըլլամ,
Վասն զի անիկա Իմ անունս գիտցաւ։
15 Ինծի պիտի կանչէ, ու ես անոր պատասխան պիտի տամ.
Նեղութեան մէջ անոր հետ պիտի ըլլամ.
Պիտի ազատեցնեմ ու փառաւորեմ զանիկա.
16 Երկայն օրերով պիտի կշռացնեմ զանիկա,
Ու իմ փրկութիւնս անոր պիտի ցուցնեմ։

ՍԱՂՄՈՍ ՂԲ

1 Մարգարէն կը յորդորէ մարդիկ որ զԱստուած գովեն, 4 անոր մեծ գործերուն համար, 6 նաև անոր դատաստանին համար, որ չարերուն կ'ընէ, 10 ու անոր բարեգործութեանը համար որ բարեպաշտաներուն կընէ։

Շարական օրուան համար Սաղմոս ՚ երգ։

Բարի է գոհանալ Տէրոջմէն,
Ու սաղմոս ըսել քու անունդդ, ով Բարձրեալ.
2 Առտուանց ը քու ողորմութիւնդ,
Ու դիշերները քու հաւատարմութիւնդ պատմել՝
3 Տասը լար ունեցող նուագարանով ու սաւիղով
Ե՛ւ քնարի ձայնով՝
4 Վասն զի դուն, ով Տէր, քու գործովդ միս ուրախացուցիր.
Քու ձեռքերուդ գործերովը պիտի ցնծամ՝
5 Ով Տէր, ի՜նչ մեծ են քու գործերդ.
Շատ խորունկ են քու խորհուրդներդ։
6 Անմիտ մարդը ասիկա չիմանար,
Ու յիմարը չհասկնար։
7 Ամբարիշտներուն խոտի պէս բուսնիլը
Ու բոլոր անօրէնութիւն գործողներուն ծաղկիլը
Իրենց յաւիտենական կորուստին կը պատէ։
8 Բայց դուն, ով Տէր, յաւիտեան բարձր ես։

ՂԲ

— Սազ. ՃԽԿ. 1։
ը Սազ. ՃՓ. 1։
գ — Մն. խգ. 5։ Սազ. լգ. 2։
դ Սազ. խ. 5։ ՃԼՓ. 17։
ե Նա. խբ. 29։ Հռոմ. ժա. 33, 34։
զ Սազ. հգ. 22։ ղդ. 8։
է Յար ժբ. 6։ խա. 7։ Սազ. լէ. 1, 2, 35, 38։ Երեմ. ժբ. 1, 2։ Մազ. գ. 15։
ը Սազ. ձդ. 18։

ՂԳ

ը Սազ. կը. 1։ ձՓ. 10։
ժ Սազ. ձՓ. 17, 20։
ի Սազ. խգ. 5։
լ Սազ. ծդ. 7։ ՃՓ. 10։ ՃԺբ. 8։
խ Սազ. ծբ. 8։ Նա. կէ. 22։ Ովս. ժդ. 5, 6։
ծ Սազ. Ճ. 4։ ՃԼ. 2։
կ Բ Օր. լբ. 4։
հ Հռոմ. Բ. 14։

ՂԴ

— Սազ. ղչ. 10։ ղէ. 1։ ղՓ. 1։ Նա. ծբ. 7։ Յայտ. ԺՓ. 6։
բ Սազ. Ճդ. 1։
գ Սազ. կէ. 6։
դ Սազ. ղչ. 10։
ե Սազ. խե. 6։ Առակ. ը. 22, ԼՃ։
զ Սազ. կէ. 7։ ձՓ. 9։
է Եբէր. երկար օրեր

ՂԴ

— Բ Օր. լբ. 35։ Նաե. ա. 2։
բ Սազ. է. 6։
գ Մն. ժբ. 25։

Ամբարտաւաններուն հատուցում ըրէ։
3 Ով Տէր, մինչեւ ե՞րբ ամբարիշտները,
Մինչեւ ե՞րբ ամբարիշտները պարծենան.
4 Խօսակցութեամբ բարբառելով խօսին,
Ո՛ր բոլոր անօրէնութիւն գործողները պարծենան։
5 Ով Տէր, անոնք քու ժողովուրդդ կը հարստահարեն,
Ու քու ժառանգութիւնդ կը չարչարեն.
6 Որբեւարին ու պանդուխտը կը սպաննեն,
Եւ որբերը կը մեռցնեն.
7 Դուն կ՚ըսեն, Տէրը չտեսներ,
Եւ Յակոբի Աստուածը չիմանար։
8 Խմացէք, ով ժողովուրդին անմիտները,
Ու դուք, ով յիմարներ, ե՞րբ միտք պիտի առնէք։
9 Ականջը անկոդը չը՞լսեր,
Կամ թէ աչքը ստեղծողը չը՞տեսներ։
10 Մեծ ազգերը խրատողը չը՞յանդիմաներ.
Մեծ Ումարդու գիտութիւն տալիցնողը չը՞գիտեր։
11 Տէրը մարդոց խորհուրդները գիտէ
Որ ունայնութիւն են։
12 Երանի՛ այն մարդուն զոր դուն կը խրատես, ով Տէր,
Եւ քու օրէնքէդ անոր կը սորվեցնես,
13 Որպէս զի չարութեան օրերուն մէջ զանիկա հանդչեցնես,
Մինչեւ որ ամբարիշտին համար հոր փորուի։
14 Վասն զի Տէրը իր ժողովուրդը երեսէ պիտի չձգէ,
Ու իր ժառանգութիւնը պիտի չմերժէ.
15 Հապա դատաստանը իրաւունքի պիտի դառնայ,
Ու ամէն սրտով ուղիղները անոր հետեւին պիտի երթան։
16 Ո՞վ ինծի համար չարերուն դէմ պիտի կենայ,
Ո՞վ ինծի համար անօրէնութիւն գործողներուն դէմ պիտի կայնի։
17 Եթէ Տէրը ինծի օգնական չըլլար,
Քիչ պիտի մնար որ իմ անձս լռութեան տեղը բնակէր։
18 Երբ կ՚ըսէի թէ Իմ ոտքս կը սասնի,
Ով Տէր, քու ողորմութիւնդ միս կը հաստատէր։
19 Իմ ներսիդիս հոգերուս շատցած ատենը՝
Քու մխիթարութիւններդ իմ անձս կ՚ուրախացընէին։
20 Մի՞թէ քեզի հետ հաղորդակցութիւն ունի՞ նանօրէնութեան աթոռը,
Որ հ*օրէնքին դէմ՞ չարիք կը պատրաստէ։
21 Անոնք արդարին անձին դէմ կը ժողվուին,
Ու նանահ արիւնը կը դատապարտեն։
22 Բայց Տէրը Իմ ամրութիւնս է,
Ու իմ Աստուածս՝ իմ ապաւինութեանս վէմը։
23 Եւ Նանոնց անօրէնութիւնը իրենց վրայ պիտի դարձնէ,
Ու զանոնք իրենց չարութիւնովը պիտի ջնջէ.
Մեր Տէր Աստուածը պիտի ջնջէ զանոնք։

ՍԱՂՄՈՍ Ղ

1 Աստուած գովաբանելու յորդորանք մը, 3 իր մեծութեանը, 6 ու իր բարութեանը համար, 8 Աստուած չփորձելու յորդորանք մը։

Եկէք ցնծութիւն ընենք Տէրոջը առջեւ,
Աղաղակենք Իրեր փրկութեան վէմին։
2 Գոհութիւնով անոր երեսին առջեւ գանք,
Սաղմոսներով աղաղակենք անոր։
3 Վասն զի Տէրը մեծ Աստուած է,
Ու բոլոր աստուածներուն վրայ մեծ Թագաւոր է։
4 Անոր ձեռքին մէջ են երկրի խորունկ տեղերը,
Ու լեռներուն *բարձրութիւնները անոնն են։
5 Իրն է ծովը, ու ինք շինեց զանիկա.
Եւ իր ձեռքերը ստեղծեցին ցամաքը։
6 Եկէք երկրպագութիւն ընենք ու ծռինք.
Իմունկ կրկնենք մեզ ստեղծող Տէրոջը առջեւ.
7 Վասն զի ան է մեր Աստուածը,
Ու Իմենք անոր արօտին ժողովուրդը և անոր ձեռքին ոչխարներն ենք.
Եայսօր եթէ անոր ձայնին պիտի լսէք,
8 Զերդ սրտերը մի խստացնէք Իրենչափ Մերիպայի մէջ
Անապատին մէջ փորձութեան օրուանը պէս,
9 Ուր Իձեր հայրերը զիս փորձեցին,
Քննեցին զիս ու Իմ գործերը տեսան։
10 Իքառասուն տարի դարձեալ ա՞յն ազգէն,
Ու ըսի, Անոնք սրտով մոլորած ժողովուրդ մըն են,
Իմ ճամբաներս չճանչցան։
11 Ուստի իմ բարկութեանս մէջ Նզդուշ ըրի,
Թէ անոնք իմ հանգիստս պիտի չմտնեն։

ՍԱՂՄՈՍ Ղջ

1 Աստուած գովելու յորդորանք մը՝ 4 իր մեծութեանը 8 իր թագաւորութեանը 11 և իր ամենվերակայ դատաստանին համար։

Նոր երգ Երգեցէք Տէրոջը.
Ով բոլոր երկիր, երգեցէք Տէրոջը։

Ղե

* Ցար ի. 5։
Ի Սաղ. յա. 18։ Ցուդ. 15։
Ղ Սաղ. ժ. 11, 13։ ծթ. 7։
Ե Սաղ. հգ. 22։ ղբ. 6։
Ը Ել. գ. 11։ Առակ. ի. 12։
Ը Ցար լե. 11։ Ես. լը. 26։
Ժ ա Կոր. գ. 20։
Ի Ցար և. 17։ Առակ. գ. 11։ ա Կոր. ժա. 32։ Երբ. ժբ. 5, ևն։
Լ ա Թագ. ժբ. 22։ Հռոմ. ժա. 1, 2։
Խ Սաղ. ճիգ. 1, 2։
Ծ Սաղ. լբ. 16։
Կ Ամոս գ. 3։
Հ Սաղ. ծը. 2։ Ես. ժ. 1։
* Կամ, իբր առհմանաւոր օրէնքովը
Յ Մատ. իէ. 1։
Ղ Ել. իգ. 7։ Առակ. ժէ. 15։
Ճ Սաղ. ծթ. 9։ կբ. 2, 6։
Մ Սաղ. է. 16։ Առակ. բ. 22։ և. 22։

Ղը

ա Սաղ. ճ. 1։
Բ բ Օր. լբ. 15։ բ Թագ. իբ. 47։
Գ Սաղ. զգ. 4։ զէ. 9։ ծկբ. 5։
* Կամ, զօրութիւնները
Դ Ծն. ա. 9, 10։
Ե ա Կոր. գ. 20։
Զ Սաղ. հթ. 13։ ճ. 1։ ճ. 3։
Է Երբ. գ. 7, 15։ դ. 7։
Ը Ել. ժէ. 2, 7։ Թուա. ի. 13։ բ Օր. գ. 16։
Թ Սաղ. հը. 18, 40, 56։ ա Կոր. ժ. 9։
Ժ Թուա. ժգ. 22։
Ի Երբ. գ. 10, 17։
Լ Թուա. ժգ. 23, 28, 30։ Երբ. գ. 11, 18։ դ. 3, 5։

Ղզ

ա ա Մն. ժգ. 23—33։ Սաղ. լգ. 3։

2 Երգեցեք Տէրոջը, օրհնեցէք անոր անունը.
Օրէ օր անոր փրկութիւնը քարոզեցէք։
3 Անոր փառքը ազգերուն մէջ պատմեցէք,
Ո՛ւ անոր հրաշքները՝ բոլոր ժողովուրդներուն մէջ.
4 Քանի՛ Տէրը մեծ է ու ե՛խեա գովելի.
Ան իկա բոլոր աստուածներուն վրայ ահաւոր է։
5 Վասն զի Հեթանոսներուն բոլոր աստուածները
*կուռքեր են.
Բայց Եհովա երկինքը ստեղծեց։
6 Փառք ու վայելչութիւն կայ անոր առջեւ,
Զօրութիւն ու գեղեցկութիւն՝ անոր սրբարանին մէջ։
7 Տէրոջը տուէք, ով ժողովրդոց տոհմերը,
Տէրոջը տուէք փառք ու զօրութիւն։
8 Տէրոջը տուէք իր անունին փառքը.
Ընծայ տուէք ու անոր պատշգամներուն մէջ մտէք.
9 †Սուրբ հանդէսով՝ Տէրոջը երկրպագութիւն ըրէք.
Վախցէք անոր երեսէն, ով բոլոր երկիր։
10 Հեթանոսներուն մէջ ըսէք թէ Տէրը կը թագաւորէ.
Աշխարհ ալ հաստատուած է որպէս զի չսասանի.
Ան իկա պիտի դատէ ժողովուրդները ուղղութիւնով։
11 Երկինք թող ուրախանայ ու երկիր ցնծայ.
Ծովը իր լիութիւնովը թող գոռայ.
12 Դաշտը ու բոլոր անոր մէջ եղողները թող ուրախանան.
Այն ատեն անտառին բոլոր ծառերը թող ցնծան
13 Տէրոջը առջեւ, վասն զի կու գայ,
Վասն զի կու գայ երկիրը դատելու.
Արդար դատէ աշխարհը արդարութիւնով,
Ու ժողովուրդները՝ իր ճշմարտութիւնով։

ՍԱՂՄՈՍ ՂԷ

1 Աստուծոյ թագաւորութիւնը վեհախառնութիւնը։ 7 Եկեղեցին կառապանութեան վրայ Աստուծոյ բերած դատաստաններով կ՚ուրախանայ։ 10 Բարեպաշտութեան և ուրախութեան յորդորանք մը։

Տէրը կը թագաւորէ, երկիր թող ցնծայ.
Շատ էկղեցներ թող ուրախանան։
2 Անոր բոլորտիքը ամպ ու մութ խաւար կայ,
Արդարութիւնը ու իրաւունքը անոր աթոռին հիմերն են։
3 Անոր առջեւէն կրակ կ՚երթայ,
Ու անոր բոլորտիքը եղած թշնամիները կ՚այրէ։
4 Անոր փայլակները աշխարհը կը լուսաւորեն.
Երկիր կը տեսնէ ու կը դողայ։
5 Լեռները մոմի պէս կը հալին Եհովայի երեսէն,
Բոլոր երկրի Տէրոջը երեսէն։
6 Երկինք կը պատմէ անոր արդարութիւնը,
Ու բոլոր ժողովուրդները կը տեսնեն անոր փառքը։
7 Թող ամչնան այն ամէնը որոնք կուռքերուն կը ծառայեն,
Որոնք ունայնութիւններով կը պարծենան.
Ով բոլոր աստուածներ, անոր երկրպագութիւն ըրէք։
8 Սիոն լսեց և ուրախացաւ,
Եւ Յուդայի աղջիկները ցնծացին
Քու իրաւունքներուդ համար, ով Տէր։
9 Վասն զի դուն, ով Տէր, էիբարձրեալ ես բոլոր երկրի վրայ.
Շատ բարձրացար բոլոր աստուածներուն վրայ։
10 Ով Տէրը սիրողներ, էչարութիւնը ատեցէք.
Անիկա իր սուրբերուն անձերը կը պահէ,
Ամբարիշտներուն ձեռքէն կը փրկէ զանոնք։
11 Հաղթողին համար լոյս ցանուեցաւ,
Եւ սրտով ուղիղներուն համար՝ ուրախութիւն։
12 Տէրոջմով ուրախացէք, ով արդարներ,
Ու անոր սրբութիւնը յիշելով շնորհակալ եղէք։

ՍԱՂՄՈՍ ՂԸ

1 Սաղմոսերգուն կը յորդորէ Հրեաները, 4 հեթանոսները, 7 ու բոլոր առեղծուածները՝ որ գԱստուած գովեն։

Սաղմոս։

Նոր երգ երգեցէք Տէրոջը,
Վասն զի հրաշքներ ըրաւ.
Իր աջ ձեռքը ու իր սուրբ բազուկը
Իրեն *փրկութիւն տուաւ։
2 Տէրը յայտնեց իր փրկութիւնը,
Ազգերուն առջեւ էյայտնեց իր արդարութիւնը։
3 Յիշեց իր ողորմութիւնը ու իր հաւատարմութիւնը
Իսրայէլի տանը համար.
Երկրի ամէն ծայրերը
Մեր Աստուծոյն փրկութիւնը տեսան։
4 Ցնծացէք Տէրոջը առջեւ, ով բոլոր երկիր.

ե Սաղ. տիտ. 3։
զ Սաղ. ժբ. 3։
է Սաղ. զե. 3։
ը Տես նրեմ. ժ. 11, 12։
թ կամ, ունայնութիւններ
ժ Սաղ. ՃԺե. 15։ Բս. խբ. 5։
ժա Սաղ. խթ. 1, 2։
ժբ Սաղ. խթ. 2։ ՃԺ. 3։
ժգ կամ, Արքայ Յեհան զարդարեցաւ
ժդ Սաղ. ղդ. 1։ զե. 1։ Յայտ. ժա. 15։ ԺԹ. 6։
ժե Հմր. 13։ Սաղ. կէ. 4։ ղբ. 9։
ժզ Սաղ. կթ. 34։
ժէ Սաղ. ղբ. 7, ևՆ։
ժը Սաղ. կէ. 4։ Յայտ. ԺԹ. 11։

ՂԶ

ա Սաղ. ղդ. 10։
բ Բս. կ. 9։
գ դ Թագ. ը. 12։ Սաղ. ԺԸ. 11։
դ Սաղ. ՃԹ. 14։
ե Սաղ. ԺԸ. 8։ ծ. 3։ Գաղ. է. 10։ Ամբ. գ. 5։
զ Եր. ԺԹ. 18։ Սաղ. հէ. 18։ ՃԳ. 32։
է Գաղա. Ե. 5։ Միք. ա. 4։ Դատ. ա. 5։
ը Սաղ. ԺԹ. 1։ ծ. 6։
թ Եր. ի. 4։ Դ Եզր. իզ. 1։ ր Օբ. Ե. 8։ իէ. 15։

ՂԹ

ժ Երր. ա. 6։
ի Սաղ. ՃԳ. 18։
լ Եր. ԺԸ. 11։ Սաղ. զե. 3։ զղ. 4։
խ Սաղ. լդ. 14։ լէ. 27։ Ես. 3։ Ամովս Ե. 15։ Հաբակ. ԺԸ. 9։
ծ Սաղ. լա. 23։ լէ. 28։ Տիտ. 20։ Առակ. բ. 8։
կ Սաղ. լէ. 39, 40։ Գաղ. գ. 28։ դ. 22, 27։
հ Ցար իբ. 28։ Սաղ. ՃԺբ. 4։ Առակ. գ. 18։
ձ Սաղ. լդ. 1։
ղ Սաղ. լ. 4։

ՂՀ

ա Սաղ. լդ. 3։ զղ. 1։ Ես. խբ. 10։
բ Եր. ԺԵ. 11։ Սաղ. հէ. 14։ ՃԶ. 10։ Տե. 5։ Տլղ. 4։ Տլթ. 14։
գ Եր. ԺԵ. 6։ Ես. ծթ. 16։ կզ. 5։
դ կամ, յաղթութիւն
ե Ես. ծբ. 10։ Դ Ման. բ. 30, 31։
զ Ես. կբ. 2։ Հաբակ. գ. 25, 26։
է Դ Ման. ա. 54, 55, 72։
ը Ես. խթ. 6։ ծբ. 10։ Դ Ման. բ. 30, 31։ գ. 6։ Գործ. ԺԳ. 47։ իբ. 28։
թ Սաղ. զե. 1։ Տ. 1։

Ուրախութեան ձայնով աղաղակեցէք ու սաղմոս ըսէք։
5 Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը քնարով,
Քնարով ու սաղմոսի ձայնով.
6 Ըփողերով ու շէփորի ձայնով
Աղաղակեցէք Տէր Թագաւորին առջեւ։
7 Ժիթող գառագ ծովը ու անոր լիութիւնը,
Աշխարհ ու անոր բնակիչները։
8 Գետերը ելիթող ծափ զարնեն,
Ո– լեռները միկառ թող ցնծան
9 Տէրոջը առջեւ, Նէ՛ան գի կու գայ երկիրը դատելու.
Անիկա պիտի դատէ աշխարհը արդարութեամբ,
Ու ժողովուրդները՝ ուղղութեամբ։

ՍԱՂՄՈՍ ՂԹ

1 Մարգարէն Սիոնի մէջ եղող Աստուծոյ թագաւորութիւնը կը տարածէ. 5 ու նախանձայուզութեան օրինակով կը յորդորէ ամէնքն ալ որ Աստուծոյ երկրպագութիւն ընեն իր առջեւ լեռանը վրայ։

¯Տէրը կը թագաւորէ, ժողովուրդները թող տատամին.
Ի՛նք քերովբէներուն վրայ կը նստի, երկիր թող շարժի։
2 Տէրը մեծ է Սիոնի մէջ,
Ու ՛բարձրացած է բոլոր ժողովուրդներուն վրայ։
3 Թող գովեն ՙքու մեծ ու սքանչելի անունդ.
Անիկա սուրբ է։
4 Եւ *Թագաւորին զօրութիւնը իրաւունք կը սիրէ՛.
Ուղղութիւն հաստատեցիր,
Իրաւունք ու արդարութիւն ըրիր Յակոբի մէջ։
5 ՂԲարձրացուցէք Տէրը, մեր Աստուածը,
Ու երկրպագութիւն ըրէք Ետոր տաքերուն պատուանդանին.
ըԱնիկա սուրբ է։
6 ԲՄովսէս ու Ահարոն անոր քահանաներուն մէջ,
Եւ Սամուէլ՝ անոր անունը կանչողներուն մէջ
ժՏէրոջը կ'աղաղակէին,
Ու անոյկա պատասխան կու տար անոնց.
7 ԷԱմպէ սիւնին մէջէն կը խօսէր անոնց հետ.
Անոնք կը պահէին անոնց վկայութիւնները,
Ու այն հրամանը՝ զոր իրենց տուաւ։
8 Ով Տէր, մեր Աստուածը, դուն կը լսէիր անոնց.
ԼԴուն անոնց ներող Աստուած էիր,
Թէպէտ Էվրէժիանդիր եղար անոնց գործերուն։
9 ՃԲարձրացուցէք Տէրը, մեր Աստուածը,
Ու երկրպագութիւն ըրէք անոր սուրբ լեռանը վրայ.
Վասն զի Տէրը, մեր Աստուածը, սուրբ է ։

ՍԱՂՄՈՍ Ճ

1 Ուրախութեամբ զԱստուած դալիքը յորդորանք մը՝ անոր մեծութեանը 4 ու կարողութեանը համար։

Գոհութեան Սաղմոս։

¯Աղաղակեցէք Տէրոջը, ամբողջ երկիրը,
2 Ծառայեցէք Տէրոջը ուրախութեամբ.
Անոր առջեւ եկէք ցնծութեամբ։
3 Ճանչցէք որ Եհովան է Աստուած.
ԲԱնիկա առեղծից մեզ, ու *ոչ թէ մենք՝.
ÞՄենք անոր ժողովուրդը ու անոր արօտին ոչխարներն ենք։
4 ՙՄտէք անոր դռնները գոհութեամբ,
Ո– անոր սրահները՝ օրհնութեամբ.
Գոհացէք անկէ ու– օրհնեցէք անոր անունը։
5 Վասն զի Տէրը բարի է.
ԲԱնոր ողորմութիւնը յաւիտեան է,
Ու անոր հաւատարմութիւնը ազգէ մինչեւ ազգ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԱ

1–8 Դաւիթ բարեպաշտութեան ուխտ ու խոստումնք կ'ընէ։

Սաղմոս Դաւթի։

¯Ողորմութիւն ու իրաւունք պիտի երգեմ.
Ով Տէր, քեզի սաղմոս պիտի ըսեմ։
2 ԲԽոհմաութիւնով պիտի քալեմ կատարեալ ճամբուն մէջ.
Ե՞րբ ինծի պիտի գաս.
ÞԻմ տունս մէջ սրտիս կատարելութիւնով պիտի վարուիմ։
3 Աչքերուս առջեւ չար բան մը պիտի չդնեմ.
ՙՄոլորածներուն գործը եկ՛ատեմ,
Թող անոնք ինծի չկպչին։
4 Ծուռ սիրտը թող զատուի ինծմէ.
ՂԶարը պիտի չճանչնամ։
5 ԲԱն որ ծածուկ կը խօսի իր ընկերին դէմ՝ պիտի ջնջեմ.
Ան որ աչքերով բարձր է ու սրտով ամբարտաւան,
Անոր պիտի չհամբերեմ։
6 Իմ աչքերս երկրի հաւատարիմներուն վրայ պիտի ըլլան,

ÞՏես նէ. լբ. 2, նէն։ Թես. ի. 12։ բ Օր. իթ. 20։
ՃՀմր. 5։ նէ. ժե. 2։ Սաղ. լգ. 3։ տժը. 28։

Ճ

–Սաղ. զե. 1։ զը. 4։
ԲՍաղ. տժթ. 73։ տլթ. 13, նէն։ տխթ. 2։ նէհես. բ. 10։
•Կամ, մենք անորն ենք
ÞՍաղ. զե. 7։ նէհէմ. լէ. 30, 31։
ՙՍաղ. կլ. 13։ տժզ. 17, 18, 19։
ÞՍաղ. տլզ. 1, նէն։

ՃԱ

–Սաղ. ձթ. 1։
Բ ա Թագ. ժբ. 14։
Þ դ Թագ. իթ. 4։ ժա. 4։
ՙՏես. խգ. 6։ ա Թագ. ժբ. 20, 21։ Սաղ. խ. 4։ տխե. 5։
ÞՍաղ. զէ. 10։
ՂՄատ. է. 23։ բ Տիմ. բ. 19։
ÞՍաղ. կլ. 13։ տժզ. 17, 18, 19։
ÞՍաղ. տլզ. 1, նէն։

ՃԱ

–Սաղ. ձթ. 1։
Բ ա Թագ. ժբ. 14։
Þ դ Թագ. իթ. 4։ ժա. 4։
ՙՏես. խգ. 6։ ա Թագ. ժբ. 20, 21։ Սաղ. խ. 4։ տխե. 5։
ÞՍաղ. զէ. 10։
ՂՄատ. է. 23։ բ Տիմ. բ. 19։

Որպէս պի ինձի հետ բնակին.
ըՎատութեանն համբուն մէջ քալողը
Ինձի ծառայութիւն պիտի ընէ։
7 Ննջասուրը պիտի չբնակի իմ տանս մէջ.
Սուտ խօսողը աչքերուս առջեւ պիտի չհաստատուի։
8 Առտուանց Վկանութիւ պիտի ջնջեմ երկրին բոլոր ամբարիշտները,
Որպէս պի ԺՏէրոջը քաղաքին բոլոր անօրէնութիւն գործողները կտրանցնեմ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԲ

1 Մարգարէն իր աղօթքին մէջ ծանր դանգատ մը կ'ընէ. 12 բայց Աստուծոյ յաւիտենականութիւնը ու պրպտութիւնը յիշելով կը միխիթարուի. 18 չհաշիւ որ Աստուծոյ պրպտութիւնները անյեղաւակ ձեան. 23 իր ակարութիւնը կը զօրացնէ Աստուծոյ անփոփոխ բլլալը միտք բերելով։

Վշտալիին աղօթքը՝ երբ «էրոը կը մտրի ու իր դանգատը Տէրոջը առջեւ կը թափէ։

Ով Տէր, լսէ իմ աղօթքս.
ԲՈւ իմ աղաչակս թող քեզի հասնի։
2 էԲու երեսդ մի ծածկեր ինծմէ իմ նեղութեանս օրը.
Ծռնարհեցուր ինծի քու ականջդ.
Շուտով պատասխան տուր ինծի այն օրը որ կանչեմ։
3 ԻՎասն պի իմ օրերս մուխի պէս փճացան,
Եւ Ոսկորներս խոխի պէս այրեցան։
4 Սիրտս զարնուեցաւ ու էխտի պէս չորցաւ,
Այնպէս որ իմ հացս ուտելու մոռցայ։
5 Հառաչանքիս ձայնէն
ըՄսկորներս մսերնիս փական։
6 Անապատին մէջի ԲՀաւալաւսի Թռմանեցայ,
Աւերակներուն բուին պէս եղայ։
7 ԻԱնքուն մնացի, ու նման եղայ
Տանիքին վրայ Ւմինակ եղող ճնճղուկին։
8 Ամէն օր իմ թշնամիներս զիս կը նախատեն,
ԻԻմ վրս ատամիկ բարկացողները ծինծի դէմ երդում կ'ընեն։
9 Վասն պի մխիթը հացի պէս կերայ,
Ու Ամէլիքս արցունքով խառնեցի
10 ԳԲու բարկութեանդ ու սրտմտութեանդ համար,
Վասն պի զիս վերցուցիր ու նետեցիր։
11 հԻմ օրերս երկնցած սաւառնի պէս եղան,
Ու Ցես խոտի պէս չորցայ։
12 Բայց Ղդուն, ով Տէր, յաւիտեան կը կենաս,

ը Սաղ. ճժթ. 1։
թ Սաղ. հև. 10։ Եբեմ. խա. 12։
ժ Սաղ. խը. 2, 8։

ճԲ

ի Սաղ. կա. 2։ ճխը. 2։
լ Նե. բ. 23։ ա Թագ. թ. 16։ Սաղ. ժը. 6։
խ Սաղ. խէ. 9։ կթ. 17։
ծ Սաղ. հա. 2։ ձը. 2։
կ Սաղ. ճժթ. 83։ Ցակ. գ. 15։
հ Ցար ւ. 30։ Սաղ. լա. 10։ Ողբ. ա. 13։
ձ Սաղ. հէ. 2։ Հմր. 11։
ղ Ցար ժթ. 20։ Ողբ. դ. 8։
ճ Ես. լդ. 11։ Սոփ. բ. 14։
մ Ցար ւ. 29։
յ Սաղ. հէ. 4։
ն Սաղ. ւբ. 11։
շ Գար. խգ. 11։
ո Գար. խգ. 12։
չ Սաղ. խբ. 3։ ճ. 5։
պ Ցար ժգ. 2։ Սաղ. ճթ. 23։ ճխգ. 4։ ժող. գ. 12։
ջ Հմր. 4։ Ես. խ. 6, 7, 8։ Ցակ. ա. 10։
ռ Հմր. 26։ Սաղ. թ. 7։ Ողբ. դ. 8։
ս Սաղ. հթ. 11։
վ Սաղ. խբ. 22։
տ Ցար խա. 21։
ր Ես. լբ. 10։
ց Սաղ. գ. 2։ Ամբ. ա. 12։
ւ Ծն. ա. 1։ բ. 1։ Եբր. ա. 10։
փ Ես. լդ. 4։ Ժա. 6։ կէ. 17։ կգ. 22։ Հաւմ. բ. 20։ բ Պետ. գ. 7, 10, 11, 12։
ք Հմր. 12։
և Մաղ. գ. 6։ Եբր. ժգ. 8։ Ցակ. ա. 17։
ֆ Սաղ. կթ. 36։

Եւ քու յիշատակդ ազգէ մինչեւ ազգ։
13 Դուն պիտի ելլես — Սիոնի ողորմիս.
Վասն պի ժամանակ է անոր ողորմելու,
Քանզի ԺորոշուածԺամանակը հասաւ։
14 Վասն պի քու ծառաներդ Նանոր քարերուն, կը հաւնին,
Ու անոր հողին կը գթան։
15 Եւ հեթանոսները Նպիտի վախնան Տէրոջը անունէն,
Ու երկրի բոլոր թագաւորները՝ քու փառքէդ։
16 Վասն պի Տէրը պիտի շինէ Սիոնը.
Նի փառքով պիտի երեւնայ։
17 ՆՏնանկներուն աղօթքը մտիկ պիտի ընէ,
Ու անոնց աղօթքը պիտի չանարգէ։
18 Այս պիտի Նգրուի գալու ազգին համար.
Ու Ստեղծուելու ժողովուրդը Տէրոջը գոհութիւն պիտի տայ։
19 Վասն պի Նիր պրտւթեանը բարձրութենէն հայեցաւ.
Տէրը երկինքէ երկրի վրայ նայեցաւ.
20 Որպէս պի Նկապուածին հառաչանքը լսէ,
Ու մահու որդիները արձակէ։
21 Որպէս պի Սիոնի մէջ ՀՏէրոջը անունը պատմեն,
Ու անոր գովութիւնը՝ Երուսաղէմի մէջ,
22 Երբ ժողովուրդները միասին ժողովուին,
Ու թագաւորութիւնները՝ Տէրոջը ծառայելու համար։
23 Անիկա զօրութիւնս տկարացուց ճամբուն մէջ,
Ո– Նիմ օրերս կարճցուց։
24 ՀԵս ըսի, Ով իմ Աստուածս,
Իմ օրերուս կէսին մէջ զիս մի վերցներ.
ՅԲու տարիներդ ազգէ մինչեւ ազգ են։
25 ՆԱկիզբէն երկրի հիմերը դրիր,
Ու երկինք քու ձեռքերուդ գործն է։
26 ՀԱնոնք պիտի կորսուին, Նբայց դուն պիտի կենաս.
Ու անոնց ամէնը լաթի պէս պիտի մաշին.
Հանդերձի պէս պիտի փոխես զանոնք
Ու պիտի փոխուին։
27 Բայց Ղդուն նոյն ինքն ես,
Եւ քու տարիներդ պիտի չվերջանան։
28 ՖԲու ծառաներուդ որդիները պիտի բնակին,
Ու անոնց սերունդը հաստատ պիտի մնայ քու առջեւդ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԳ

1 Աստուած օրհնելու յորդորանք մի՝ անոր ողորմութեանը համար, 15 ու անոր գթութեանը սեւոպական ընտրեալն համար։

ա Սաղ. հթ. 11։
բ Սաղ. խբ. 22։
գ Ցար խա. 21։
դ Ես. լբ. 10։
ե Սաղ. գ. 2։ Ամբ. ա. 12։
զ Ծն. ա. 1։ բ. 1։ Եբր. ա. 10։
է Ես. լդ. 4։ Ժա. 6։ կէ. 17։ կգ. 22։ Հաւմ. բ. 20։ բ Պետ. գ. 7, 10, 11, 12։
ը Հմր. 12։
թ Մաղ. գ. 6։ Եբր. ժգ. 8։ Ցակ. ա. 17։
ժ Սաղ. կթ. 36։

Սաղմոս Դաւթի։

Ով իմ անձս, ՚օրհնէ Տէրը,
Ու այն ամէնը որ իմ՝ներսիդիս է՝ անոր սուրբ անունը։
2 Ով իմ անձս, օրհնէ Տէրը,
Եւ անոր բոլոր բարերարութիւնները մի մոռնար.
3 ԲՈր կը քաւէ բոլոր անօրէնութիւններդ,
Ո– Էկը լժշկէ քու բոլոր հիւանդութիւններդ.
4 Որ ՚կը փրկէ քու կեանքդ ոտակոնութենէ,
Եւ– Էկը պսակէ քեզ ողորմութիւնով ու գթութիւնով.
5 Որ կը լեցնէ քու ցերութիւնդ բարութիւնով,
Ո– Ընքու մանկութիւնդ արծիւին պէս կը նորոգուի։
6 ԷՏէրը արդարութիւններ ու իրաւունքներ կ'ընէ
Բոլոր ըրկուածներուն.
7 ԸԱնիկա իր ճամբաները Մովսէսի ճանչցուց,
Ո– իր գործերը՝ Իսրայէլի որդիներուն։
8 ՔԲարեգութ ու ողորմած է Տէրը,
Երկայնամիտ ու առատ՝ ողորմութիւնով։
9 ՃԱնիկա միշտ վերջը չհակառակիր,
Եւ յաւիտեան ոխ չպահեր։
10 ԷԱնիկա մեր մեղքերուն համեմատ չըրաւ մեզի,
Ու մեր անօրէնութիւններուն համեմատ հատուցում չըրաւ մեզի։
11 ԼՀատա արչափ որ երկինք երկրէ բարձր է,
Ասկէ իր ողորմութիւնը իրմէ վախցողներուն վրայ զօրաւոր է։
12 Որչափ որ արեւելքը արեւմուտքէն հեռու է,
Ասկէ ԷՀեռացուց մեղքերը մեր յանցանքները։
13 ՃԻնչպէս հայրը մը կը գթայ իր որդիներուն վրայ,
Ասկէս Տէրը կը գթայ իրմէ վախցողներուն վրայ։
14 Վասն զի ան գիտէ մեր կազմուածքը,
Կը յիշէ որ մենք հող ենք։
15 ՅՄարդուն օրերը խոտի պէս են.
ՂԻնչպէս դաշտի ծաղիկը, այնպէս կը ծաղկի։
16 Վասն զի հովը անոր վրայէն կ'անցնի ու ան կ'ոչնչանայ,
Եւ ՙտեղը անոր տեղը չճանչնար զանիկա։
17 Բայց Տէրոջը ողորմութիւնը յաւիտեան յաւիտենից իրմէ վախցողներուն վրայ է,
Ու անոր արդարութիւնը՝ ՛որդւոց որդիներուն վրայ.
18 ՛Անոնց ՛որ է՝ որոնք կը պահեն անոր ուխտը,
Եւ կը յիշեն անոր պատուիրանքները ու կը կատարեն։
19 Տէրը իր Թագաւորութիւնը երկինքի մէջ հաստատեց։
Ու Նոյնոր Թագաւորութիւնը ամէնուն վրայ կը տիրէ։
20 ՚Օրհնեցէք Տէրը, ով անոր հրեշտակները, որ զօրաւոր էք,
Որ անոր խօսքին ձայնը լսելով Նիր հրամանը կը կատարէք։
21 Օրհնեցէք Տէրը, ով ՚անոր բոլոր զօրքերը,
ՀԱնոր կամքը կատարող պաշտօնեաները։
22 ՚Օրհնեցէք Տէրը, ով անոր բոլոր գործերը,
Անոր տէրութեանը ամէն տեղերուն մէջ։
ՙՕրհնէ Տէրը, ով իմ անձս։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԴ

1 Աստուծոյ մեծ զօրութեանը 7 և սքանչելի նախախնամութեանը վրայով խորհրդածութիւն մը։ 31 Աստուածային փառաց յաւիտենականութիւնը։ 33 Մարգարէն ուխտ կ'ընէ որ միշտ գովաբան ըլլէ։

ՙՕրհնէ Տէրը, ով իմ անձս.
Ով Տէր, իմ Աստուածս, դուն խիստ մեծ ես.
ԲՓառք ու վայելչութիւն հագած ես.
2 ԷԼոյսը հանդերձի պէս կը հագնիս,
ՙԵրկինքը վարագոյրի պէս կը տարածես։
3 ԻԱնիկա իր վերնատուններուը ջուրերուն վրայ կը շինէ,
ՂԱմպերը իրեն կառք կ'ընէ,
ԷՀովին թեւերուն վրայ կը պտտի։
4 ԸԻր հրեշտակները հոգիներ կ'ընէ,
Ո– Ընր պաշտօնեաները՝ կրակի բոց։
5 ՃԱնիկա հաստատեց երկիրը իր հիմերուն վրայ,
Որպէս զի յաւիտեան յաւիտենից չխախտի։
6 ԷԶանիկա անդունդով ծածկեցիր իբր թէ հանդերձով.
Ջուրերը լեռներուն վրայ կայնեցան.
7 ԼԲաւ սաստելէդ փախան.
Քու որոտմունքիդ ձայնէն արագութով փախան։
8 ԻԼեռներուն վրայ ելան — հովիտներուն մէջ իջան,
ՃԱյն տեղը զոր դուն հաստատեցիր անոնց համար։
9 ՅԱահմանդրիր որպէս զի չանցնին,
ՀԱ՛ Նորէն երկիրը չծածկեն։
10 Ձորերուն մէջ ակբիւրներ կը դրկէ.

ա Ես. խ. 22։ Ղեւ. 12։
բ Ամոս Բ. 6։
գ Ես. ԺԲ. 1։
դ Մատ. Ժբ. 10։
ե Երե. ա. 7։
զ գ Թագ. բ. 11։ գ. 17։
է Ծար Խգ. 7։ ղ. 4, 6։ Սաղ. խգ. 2։ ՃԳ. 6։ Ժող. ա. 4։
ը Ծն. է. 19։
թ Ծն. բ. 1։
ժ Ծն. բ. 5։
ի Ծար ղբ. 10, 11։
լ Ծար խգ. 10։ Սաղ. կգ. 7։ Երեմ. է. 22։
խ Ծն. Բ. 11, 15։

ա Ելից. Ժ. 9։
բ Ծն. Ը. 4։
գ Սաղ. Ժա. 4։
դ Սաղ. խէ. 2։ Դան. դ. 25, 34, 35։
ե Սաղ. ՃԳ. 2։
զ Առա. գ. 10։ Երե. ա. 14։
է Ծն. ղբ. 2։ Ցեռ. է. 14։ Սաղ. կբ. 17։
ը Դան. է. 9, 10։ Երե. ա. 14։
թ Սաղ. ՃԱ. 10։
ժ Հմր. 1։

ի Սաղ. ՃԳ. 1։ Հմր. 35։
լ Սաղ. ղդ. 1։
խ Դան. է. 9։
ծ Ես. խ. 22։ Ամբ. 12։
կ Ամոս Բ. 6։
հ Ես. ԺԲ. 1։
ձ Սաղ. Ժբ. 10։
ղ Երե. ա. 7։
ճ գ Թագ. բ. 11։ գ. 17։
մ Ծար Խգ. 7։ ղ. 4, 6։ Սաղ. խգ. 2։ ՃԱ. 6։ Ժող. ա. 4։
յ Ծն. է. 19։
ն Ծն. բ. 1։
շ Ծն. բ. 5։
ո Ծար ղբ. 10, 11։
չ Ծար Խգ. 10։ Սաղ. կգ. 7։ Երեմ. է. 22։
պ Ծն. Բ. 11, 15։

Ջ—ԵԲԸԸ լեռներուն ժէջէն կ'ելլեն։
11 Անոնք բոլոր դաշտի գազաններուն կը խմցնեն.
Ո— վայրի էշերը իրենց ծարաւութիւնը կ'անցնեն,
12 Անոնց քով երկինքի թռչունները կը բնակին,
Ոստերուն ժէջէն ձայն կու տան։
13 ³Անիկա իր վերնատուններէն լեռները կը ջրէ.
Քու ²գործերուդ պտուղէն ⁴երկիրը կը կշտանայ։
14 ⁵Անիկա անասուններուն համար խոտ կը բուսցընէ,
Ու մարդուն ծառայութեան համար՝ բոյս,
Որպէս զի ³երեսակուր հանէ երկրէ,
15 Ու ²գինի՝ որ կ'ուրախացնէ մարդուն սիրտը,
Եւ ⁴իւղ՝ որ անոր երեսը կը փայլեցնէ,
Ու հաց՝ որ կը հոգատէ մարդուն սիրտը։
16 Տէրոջը ծառերը կուշտ են,
Լիբանանի եղեւիններըՙ զոր տնկեց անկէց,
17 Հոն թռչունները բոյներուն կը շինեն,
Ո— արագիլին բնակարանը մայրերուն վրայ է։
18 Բարձր լեռները այծեամներուն ապաւէն են,
Ո— վէմերը՝ ⁶ճեպազներուն։
19 ²Ժամանակներու համար լուսինը առեղծեց.
Արեգակը ³իր մուտը մտնելը կը ճանչնայ։
20 Խաւարը կը դնես ու գիշեր կ'ըլլայ,
Որուն ժէջ անտառին բոլոր գազանները կը պտրտին։
21 ⁷Առիւծներուն կորիւնները կը մռնչեն յափշտակութեան համար,
Ու Աստուծմէ իրենց կերակուրը կը խնդրեն,
22 Արեգակին ծագելուն պէս կը ժողվուին,
Եւ իրենց որջերուն ժէջ կը պառկին։
23 Մարդ ժինչև իրիկուն ³իր գործին
Ու իր ծառայութեանը կ'ելլայ։
24 ⁴Ով Տէր, ո՛րչափ շատ են քու գործերդ.
Անոնց բոլորը իմաստութիւնով ըրիր.
Երկիրը լցուած է քու †առեղծածներովդ։
25 Այս ծովը մեծ ու լայն է,
Հոն անթիւ սողացողներ,
Պզտիկ ու մեծ կենդանիներ, կան։
26 Հոն նաւերը կը քալեն,
Ու ³Լեւիաթան՝ զոր անոնց ժէջ խաղալու համար առեղծեցիր։
27 ⁴Ասոնց ամէնը քեզի կը սպասեն,
Որպէս զի իրենց կերակուրը ժամանակին տաս։
28 Դուն անոնց կու տաս — անոնք կը ժողվեն.
Ձեռքդ կը բանաս — բարութիւնով կը կշտանան։
29 Երբ քու երեսդ կը ծածկես՝ կը խռովին.
Երբ ³անոնց հոգին կ'առնես՝ կը մեռնին

Եւ իրենց հողը կը դառնան։
30 ²Հոգիդ կը դրկես — անոնք կը ստեղծուին,
Ու երկրի երեսը կը նորոգես։
31 Տէրոջը փառքը յաւիտեան ըլլայ.
Տէրը ⁴իր գործերուն վրայ ուրախանայ։
32 Երկրի վրայ կը նայի ու այն ⁴կը դողայ.
⁵Լեռներուն կը դպչի և անոնք կը ժխան։
33 ⁶Տէրոջը պիտի երգեմ իմ կեանքիս ժէջ.
Սաղմոս պիտի ըսեմ իմ Աստուծոյս՝ քանի որ ԿԷՋ եմ։
34 Անոր վրայով իմ մտածութիւնս քաղցր պիտի ըլլայ.
Ես Տէրոջմով պիտի ուրախանամ։
35 ⁻Մեղաւորները աշխարհէ թող պակսին,
Ու ամբարիշտները ալևնան։
ՕՕրհնէ Տէրը, ով իմ անձս։ ‡Ալէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԸ

1 Աստուած գոհութեանը ու անոր գործերը գիտնալը յորդորանք մը։ 7 Աստուծոյ նախախնամական գործը որ ցուցուցեր էր Աբրահամի, 16 Յովսէփի, 23 Եգիպտոսի ժէջ Յակոբի, 26 Խորհելոցիները ապտակ Մովսէսի, 37 ու Իսրայելացիներուն՝ որոնք Եգիպտոսէ դուրս հանուեց, անապատին ժէջ կերակրուեց ու Քանանու ժէջ բնակեցաւ։

¹ԳՈհացէք Տէրոջմէն, անոր անունը կանչեցէք,
Ազգերուն ծանուցէք անոր գործերը։
2 Երգեցէք անոր, սաղմոս ըսէք անոր,
³Պատմեցէք անոր բոլոր հրաշքները։
3 Անոր սուրբ անունովը պարծենցէք.
Տէրը խնդրողներուն սիրտը թող ուրախ ըլլայ։
4 Տէրը ու անոր զօրութիւնը խնդրեցէք,
Անկէ ժամանակ ²անոր երեսը փնտռեցէք.
5 ³Յիշեցէք անոր բրած հրաշքները,
Անոր նշանները ու բերնին դատաստանները,
6 Ով անոր ծառային Աբրահամի սերունդը,
Ով Յակոբի որդիներ, անոր բնտրեալները։
7 ⁴Եհովա ինք է մեր Աստուածը.
²Անոր դատաստանները բոլոր երկրի ժէջ են։
8 Անիկա Էր ուխտը յաւիտեան կը յիշէ,
Ու իր պատուիրած խօսքը՝ ժինչև հազար սերունդ.
9 ⁵Այն — Էր զոր Աբրահամի հետ բրաւ,
Ու իր երդումը՝ զոր Իսահակի ըր—.
10 Յակոբի ալ հաստատեց զանիկա՝ օրինք ժը ըլլալու,
Ու Իսրայէլի՝ էբէր— յաւիտենական ուխտ ժը,

¹ Սաղ. Տխէ. 8։
² Բրած. ժ. 13։ ժգ. 22։
³ Սաղ. կի. 9, 10։
⁴ Ծն. ա. 29, 30։ գ. 18։ Թ. 3։ Սաղ. Տխէ. 8։
⁵ Սաղ. Տկգ. 25։ Տխէ. 9։ Ծար կը. 5։
⁶ Գատ. Թ. 13։ Սաղ. խգ. 5։ Աւետ. լա. 6, 7։
⁷ Եբէր. խզ՝ն, ՝ա՛, խզ՝ն —Էն
⁸ Ծար. խդ. 6։
⁹ Աւետ. Լ. 26։
¹⁰ Ծն. ա. 14։
¹¹ Ծար կբ. 12։
¹² Ես. խե. 7։
¹³ Ծար կբ. 39։ Ծովել ա. 20։
¹⁴ Ծն. գ. 19։
¹⁵ Աւետ. գ. 19։
¹⁶ Կ—՛, ասացուածքներով
¹⁷ Ծար խա. 1։
¹⁸ Սաղ. Տկգ. 25։ Տխե. 15։ Տխէ. 9։
¹⁹ Ծար կգ. 14, 15։ Սաղ. Տկգ. 4։ ժող. ժբ. 7։
²⁰ Ես. կբ. 15։ Եզեկ. կ. 9։
²¹ Ծն. ա. 31։
²² Ամբ. գ. 10։
²³ Սաղ. Տկգ. 5։
²⁴ Սաղ. կգ. 4։ Տկգ. 2։
²⁵ Սաղ. կ. 38։ Աւետ. բ. 22։
²⁶ Հմր. 1։
²⁷ Ա՛յ—Ն—, Տէրը օրհնեցէք։

ձԸ
¹ ա Մն. ժգ. 8—22։ Ես. ժբ 4։
² Սաղ. Տխէ. 4, 5, 11։
³ Սաղ. ՏԺԹ. 27։
⁴ Սաղ. խէ. 8։
⁵ Սաղ. Տկ. 11։
⁶ Ես. խգ. 9։
⁷ Դտ. ա. 72։
⁸ Ծն. ժէ. 2։ իբ. 16, Ելս. խգ. 3։ իբ. 13։ լէ. 11։ Դտ. ա. 73։ Եբր. գ. 17։

11 Ընկղմի՛ր, Ցիեղի պիտի տամ փանանու երկիրը,
Զեր ժառանգութեան վիճակը.
12 Ձեր անունք սակաւաթիւ էին,
Բնչուտ ու եպանդուխտ՝ անոր մէջ,
13 Ու մէկ ապդէ ուրիշ ապդի գացին,
Մէկ թագաւորութենէ ուրիշ ժողովուրդի,
14 Անիկա մի՛ն թող չտուաւ որ զանոնք նեղէ.
Ընդհատումներ ալ յանդիմանեց անոնց համար,
15 Ընէլվ, Իմ օծեալներուս մի դպչիք,
Ու իմ մարգարէներուս չարութիւն մի ընէք։
16 Ու ժամ կանչեց երկրին վրայ.
Հացին բոլոր զօրութիւնը կոտրեց։
17 Անոնց առջեւէն մարդ ղրկեց,
Յովսէփը՝ որ ծառայութեան ծախուեցաւ։
18 Անոր ոտքերը կապանքով նեղեցին.
Անոր անձը երկաթի մէջ դրաւեցաւ՝
19 Մինչեւ այն ժամանակ որ անոր խօսքը եկաւ,
Տէրոջը խօսքը փորձեց զանիկա։
20 Թագաւորը ղրկեց ու արձակեց զանիկա,
Ժողովուրդներուն իշխանը ազատեց զանիկա։
21 Իր տանը վրայ տէր կեցուց զանիկա,
Եւ իր բոլոր ունեցածին վրայ իշխող.
22 Որպէս զի անոր իշխանները իր ուզածին պէս կապէ,
Ու անոր ծերերը իմաստուն ընէ։
23 Նաեւ Իսրայէլ Եգիպտոս եկաւ,
Ու Յակոբ պանդուխտ եղաւ Քամի երկրին մէջ։
24 Եւ Տէրը իր ժողովուրդը խիստ շատցուց,
Ու զանոնք իրենց թշնամիներէն աւելի զօրաւոր
ըրաւ։
25 Անոնց սիրտը դարձաւ, որպէս զի իր ժողովուրդը ատեն,
Ու իր ծառաներուն նենգութիւն ընեն։
26 Իր ծառան Մովսէսը ղրկեց,
Եւ Իր ընտրած Ահարոնը.
27 Որոնք անոնց մէջ իր նշանները ըրին,
Ու հրաշքներ՝ Քամի երկրին մէջ։
28 Խաւար ղրկեց ու խաւարեցուց.
Եւ անոր խօսքին դէմ չկեցան։
29 Անոնց ջուրերը արիւնի դարձուց,
Ու անոնց ձուկերը սպաննեց։
30 Անոնց երկիրը առատօրէն գորտեր դուրս բերաւ՝
Մինչեւ անոնց թագաւորներուն ննջարանը։
31 Ըսաւ, ու շանաճանճը եւ մուներքը
Անոնց բոլոր սահմաններուն մէջ եկան։
32 Անձրեւի տեղ կարկուտ տուաւ անոնց,
Ու կրակի բոցեր՝ անոնց երկրին մէջ։
33 Անոնց որթերը ու թզենիները զարկաւ,
Եւ անոնց սահմաններուն ծառերը կոտրեց։
34 Ըսաւ, ու եկաւ մարախը,
Եւ ջրհեղեղը՝ առանց համրանքի.
35 Ու անոնց երկրին մէջի բոլոր խոտը կերաւ,
Եւ անոնց արտերուն պտուղը կերաւ։
36 Անոնց երկրին մէջի բոլոր անդրանիկները
Ու անոնց բոլոր զօրութեանը սկիզբը զարկաւ։
37 Եւ Իսրայէլ ոսկիով ու արծաթով հանեց.
Ու անոնց ցեղերուն մէջ տկար մարդ չկար։
38 Եգիպտոս ուրախացաւ անոնց դուրս երթալուն,
Վասն զի անոնց ահը իրենց վրայ ինկած էր։
39 Ծածկոց Հովանի ընելու համար ամպը,
Ու գիշերը լոյս տալու համար կրակը տարածեց։
40 Խնդրեցին, ու լորմորդիներ բերաւ,
Ու Երկինքի հացով կշտացուց զանոնք։
41 Ժայռը պատռեց, ու ջուրերը վազեցին.
Գետի պէս քալեցին չոր տեղերուն մէջ։
42 Վասն զի Իր սուրբ խօսքը յիշեց,
Ջոր իր Աբրահամ ծառային հետ ըրեր էր։
43 Ու ժողովուրդը ցնծութիւնով հանեց,
Եւ իր ընտրածները՝ ուրախութիւնով։
44 Ու հեթանոսներուն երկիրները անոնց տուաւ.
Եւ ժողովուրդներուն վաստակները ժառանգեցին անոնք.
45 Որպէս զի անոր պատուիրանքները պահեն,
Ու անոր օրէնքները կատարեն։ Ալէլուիա։

ՍԱՄՄՈՍ ՃԶ

1 Սաղմոսերգուն կը յորդորէ մարդիկ գնահատած գոհանալու։4 Մեղքի թողութեան համար ապաշխարել կ'ընէ, յիշելով թէ ինչպէս Աստուած իրենց հայրերուն մեղքերը նկատեց։ 7 Ժողովուրդին ապստամբութիւնը ու Աստուծոյ ողորմութիւնը կը պատմէ։ 47 Աղօթքով ու գովութիւնով կը վերջացնէ սաղմոսը։

Ալէլուիա։ Գոհացէք Տէրոջմէն, վասն զի բարի է,
Վասն զի անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
2 Ո՞վ պիտի պատմէ Տէրոջը մեծ գործերը.
Ո՞վ պիտի լսցնէ անոր ամէն գովութիւնը։
3 Երանի՛ անոնց որ իրաւունքը կը պահեն,
Ու Եամէն ժամանակ արդարութիւն կ'ընեն։
4 Յիշէ զիս, ով Տէր, քու ժողովուրդիդ վրայ կամ
Նեցո՛ հոգութեանդ համար համակամ,
Ինծի այցելութիւն ըրէ քու փրկութիւնովդ։

5 Որ տեսնեմ քու ընտրեալներուդ բարութիւնը,
Որ ուրախանամ քու ազգիդ ուրախութեանը,
Որ պարծիմ քու ժառանգութեանդ հետ։
6 Մենք մեղանչեցինք մեր հայրերուն հետ,
Անօրէնութիւն գործեցինք, ամբարշտացանք։
7 Մեր հայրերը Եգիպտոսի մէջ քու հրաշքներդ չհասկցան,
Քու ողորմութեանդ բազմութիւնը չյիշեցին,
Ու ծովուն քով՝ Կարմիր ծովուն քով ապստամբեցան։
8 Բայց զանոնք իր անունին համար ազատեց,
Որպէս զի իր զօրութիւնը յայտնի ընէ։
9 Ու Կարմիր ծովը սաստեց ու չորցաւ,
Ու զանոնք անդունդներուն միջէն անապատի պէս քալեցուց։
10 Ու զանոնք ատողներուն ձեռքէն ազատեց,
Ու թշնամիին ձեռքէն փրկեց զանոնք։
11 Ու ջուրերը ծածկեցին անոնց հակառակորդները,
Անոնցմէ մէկ հատ անգամ մնաց։
12 Ու հաւատացին անոր խօսքերուն,
Ու անոր գովեստը երգեցին։
13 Շուտով մոռցան անոր գործերը,
Անոր խորհուրդին համար չսպասեցին։
14 Ու անապատին մէջ ագահութեամբ բռնկեցան,
Ու փորձեցին Աստուած անապատին մէջ։
15 Ու անոնց խնդրածը տուաւ,
Բայց նիհարութիւն մտցուց անոնց հոգիներուն մէջ։
16 Ու ճամբարին մէջ նախանձեցան Մովսէսի վրայ,
Ու Ահարոն՝ Տէրոջ սուրբը։
17 Երկիրը բացուեցաւ ու կլանեց Դաթանը,
Ու Աբիրոնի ժողովուրդը ծածկեց։
18 Ու կրակ բռնկեցաւ անոնց ժողովուրդին մէջ,
Բոցը մեղաւորները այրեց։
19 Որեվ հորթ շինեցին Քորեբի մէջ,
Ու ձուլածոյ կուռքին երկրպագեցին։
20 Ու իրենց փառքը խոտ ուտող եզան նմանութեան փոխեցին։
21 Մոռցան Աստուած իրենց Փրկիչը,
Որ մեծ գործեր ըրաւ Եգիպտոսի մէջ,
22 Քամի երկրին մէջ սքանչելի գործեր,
Կարմիր ծովուն քով ահարկու գործեր։
23 Ու ըսաւ թէ պիտի կորսնցնէ զանոնք,
Եթէ Մովսէս՝ իր ընտրեալը, անոր առջեւ կանգնած չըլլար
Անոր բարկութիւնը դարձնելու որ չկորսնցնէ զանոնք։
24 Ու անարգեցին ցանկալի երկիրը,
Անոր խոստումին չհաւատացին,
25 Ու իրենց վրաններուն մէջ տրտնջացին,
Տէրոջ ձայնին չլսեցին։
26 Ուստի իրենց վրայ երդում ըրաւ,
Որ զանոնք անապատին մէջ պիտի տապալէ,
27 Ու անոնց սերունդը ազգերուն մէջ պիտի տապալէ,
Ու զանոնք երկիրներուն մէջ պիտի ցրուէ։
28 Ու Բէելփեորի հետ կցուեցան,
Ու մեռելներուն զոհերը կերան։
29 Ու իրենց գործերով բարկացուցին զայն,
Ու հարուածը անոնց վրայ սաստկացաւ։
30 Ու Փենեհէս կեցաւ ու դատաստան ըրաւ,
Ու հարուածը դադրեցաւ։
31 Ու անոր համար արդարութիւն համրուեցաւ
Ազգէ ազգ յաւիտենական։
32 Ու Մարիբայի ջուրերուն քով բարկացուցին զայն,
Ու Մովսէսի համար վատ եղաւ անոնց պատճառով,
33 Որովհետեւ անոր հոգին դառնացուցին,
Ու շրթունքներով անխոհեմ խօսեցաւ։
34 Չկորսնցուցին ազգերը,
Զոր Տէրը ըսաւ անոնց,
35 Հապա խառնուեցան հեթանոսներուն հետ,
Ու անոնց գործերը սորվեցան։
36 Ու անոնց կուռքերուն ծառայեցին,
Որոնք անոնց համար որոգայթ եղան։
37 Ու իրենց դեւերուն զոհեցին իրենց որդիները
Ու իրենց դուստրերը,
38 Ու անմեղ արիւն թափեցին,
Իրենց որդիներուն ու դուստրերուն արիւնը,
Զոր Քանանի կուռքերուն զոհեցին,
Ու երկիրը արիւնով պղծուեցաւ։
39 Ու իրենց գործերով պղծուեցան,
Ու իրենց արարքներով պոռնկացան։
40 Ուստի Տէրոջ բարկութիւնը իր ժողովուրդին դէմ բորբոքեցաւ,
Ու իր ժառանգութիւնը գարշեցաւ։
41 Ու զանոնք հեթանոսներուն ձեռքը մատնեց,
Ու անոնց թշնամիները զանոնք իշխեցին։
42 Ու թշնամիները զանոնք նեղեցին,
Ու անոնք անոնց ձեռքին տակ խոնարհեցուցին։
43 Շատ անգամ ազատեց զանոնք,
Բայց անոնք խորհուրդով ապստամբեցան,
Ու իրենց անօրէնութեանը համար խոնարհեցուցին։
44 Բայց անոնց նեղութեան ատեն տեսաւ,
Երբ անոնց աղաղակը լսեց։
45 Ու անոնց համար իր ուխտը յիշեց,
Ու զղջացաւ իր ողորմութեանը բազմութեանը համեմատ։
46 Ու անոնց գերեվարողներուն առջեւ
Ողորմութիւն ընել տուաւ անոնց։
47 Փրկէ զմեզ, Տէր Աստուած մեր,
Ու հաւաքէ զմեզ հեթանոսներէն,
Որ քու սուրբ անունիդ գոհանանք,
Ու քու փառքիդ մէջ պարծինք։
48 Օրհնեալ Տէր Աստուած Իսրայէլի յաւիտենից յաւիտեան,
Ու ամբողջ ժողովուրդը ըսէ, Ամէն։ Ալէլուիա։

ՍԱՄՄՈՍ ՃԷ

1 Ամէն ազգ կը յորդորէ գոհանալ Աստուծմէ։ 4 Ուխտի ժողովուրդին կը պատմէ Աստուծոյ ողորմութիւնը։ 33 Ինչպէս Աստուած մարդոց մեղքերուն համար կը պատժէ։ 43 Ու ինչպէս կը ողորմի։

Գոհացէ՛ք Տէրոջմէն, վասն զի բարի է,
Վասն զի անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
2 Այսպէս ըսեն Տէրոջմէ փրկուածները,
Զորս ազատեց թշնամիին ձեռքէն,
3 Ու ժողվեց զանոնք երկիրներէն,
Արեւելքէն ու արեւմուտքէն,
Հիւսիսէն ու ծովեզերքէն։
4 Անապատին մէջ, անջրդի տեղ թափառեցան,
Քաղաք բնակելի գտնելու ճամբան չգտան։
5 Քաղցած ու ծարաւ էին,
Անոնց հոգին նուաղեցաւ իրենց մէջ։
6 Ու իրենց նեղութեան ատեն Տէրոջ աղաղակեցին,
Ու զանոնք իրենց նեղութիւններէն ազատեց։
7 Ու ուղիղ ճամբայ տարաւ զանոնք,
Որ քաղաք բնակելի երթան։
8 Թող գոհանան Տէրոջմէն անոր ողորմութեանը համար,
Ու մարդոց որդիներուն հրաշքներուն համար,
9 Որովհետեւ ծարաւ հոգին յագեցուց,
Ու քաղցած հոգին բարութեամբ լեցուց։
10 Խաւարին ու մահուան ստուերին մէջ նստողներ,
Տառապանքով ու երկաթով կապուածներ,
11 Որովհետեւ Աստուծոյ խօսքերուն դէմ ապստամբեցան,
Ու Բարձրեալին խորհուրդը արհամարհեցին,
12 Ուստի անոնց սիրտը նեղութեամբ խոնարհեցուց,
Տկարացան, ու չկար որ օգնէ։
13 Ու իրենց նեղութեան ատեն Տէրոջ աղաղակեցին,
Ու զանոնք իրենց նեղութիւններէն ազատեց։
14 Խաւարէն ու մահուան ստուերէն հանեց զանոնք,
Ու անոնց կապերը քակեց։
15 Թող գոհանան Տէրոջմէն անոր ողորմութեանը համար,
Ու մարդոց որդիներուն հրաշքներուն համար,
16 Որովհետեւ պղնձի դռները փշրեց,
Ու երկաթի ձողերը կտրեց։
17 Անմտութեան ճամբուն վրայ անոնց հիւանդները,
Ու անոնց անօրէնութիւններուն համար տառապեցան։
18 Ամէն կերակուրէ զզուեցան անոնց հոգիները,
Ու մահուան դռները հասան։
19 Ու իրենց նեղութեան ատեն Տէրոջ աղաղակեցին,
Ու զանոնք իրենց նեղութիւններէն ազատեց։
20 Խօսքը ղրկեց ու բժշկեց զանոնք,
Ու ազատեց զանոնք իրենց կորուստներէն։
21 Թող գոհանան Տէրոջմէն անոր ողորմութեանը համար,
Ու մարդոց որդիներուն հրաշքներուն համար,
22 Ու գոհութեան զոհեր մատուցանեն,
Ու ուրախութեամբ իր գործերը պատմեն։
23 Նաւերով ծովը իջնողներ,
Որ ծովերուն վրայ գործ ընեն,
24 Տէրոջ գործերը տեսան,
Ու անոր հրաշքները խորը։
25 Ու ըսաւ, ու փոթորիկ հողմը յարուցանել տուաւ,
Ու անոր ալիքները բարձրացուցին։
26 Երկինք կը բարձրանան, խորը կ'իջնեն,
Անոնց հոգին նեղութենէ հալեցաւ։
27 Կը տատանին ու կը սայթաքին հարբեցողի պէս,
Ու իրենց իմաստութիւնը կորսուեցաւ։
28 Ու իրենց նեղութեան ատեն Տէրոջ աղաղակեցին,
Ու զանոնք իրենց նեղութիւններէն հանեց։
29 Փոթորիկը հանդարտեցուց,
Ու անոնց ալիքները լռեցան։
30 Ու ուրախացան, որովհետեւ հանդարտեցան,
Ու զանոնք իրենց ցանկացած նաւահանգիստը տարաւ։
31 Թող գոհանան Տէրոջմէն անոր ողորմութեանը համար,
Ու մարդոց որդիներուն հրաշքներուն համար,
32 Ու ժողովուրդին մէջ բարձրացնեն զայն,
Ու երէցներուն ժողովին մէջ գովեն զայն։
33 Գետերը անապատ դարձուց,
Ու ջրերուն աղբիւրները ծարաւ տեղ,
34 Պտղաբեր երկիրը աղի անապատ,
Անոնց չարութեանը համար։
35 Անապատը ջրերու լիճ դարձուց,
Ու չոր երկիրը ջրերու աղբիւրներ,
36 Ու հոն անօթիները բնակեցուց,
Ու բնակելի քաղաք շինեցին,
37 Ու արտեր ցանեցին, ու այգիներ տնկեցին,
Ու առատ պտուղ բերին։
38 Ու զանոնք օրհնեց, ու շատ եղան,
Ու անոնց անասունները չնուազեցուց։
39 Նուազեցան ու խոնարհեցան,
Նեղութենէ, չարչարանքէ ու տրտմութենէ։
40 Իշխանները անարգանքի վրայ թափեց,
Ու անոնց ճամբայ տարաւ անապատին մէջ, ուր ճամբայ չկար։
41 Ու աղքատը նեղութենէ բարձրացուց,
Ու ազգերը հօտերու պէս շատցուց։
42 Ուղիղները տեսնելով ուրախացան,
Ու ամբարշտութիւնը իր բերանը գոցեց։
43 Ո՞վ իմաստուն է, որ այս բաները պահէ,
Ու Տէրոջ ողորմութիւնները հասկնայ։

ՍԱՄՄՈՍ ՃԸ

1 Երգ է Դաւիթի։ 2 Աղօթքով ու գովութիւնով կը սկսի։ 7 Աստուծոյ խոստումներուն համար կը գոհանայ։ 11 Աստուծոյ օգնութեան համար կը խնդրէ։

Պատրաստ է սիրտս, Աստուած, պատրաստ է սիրտս,
Կ'երգեմ ու կը նուագեմ, ահա՛ փառքս։
2 Արթնցի՛ր, սաղտեր ու քնար,
Կանուխ պիտի արթնցնեմ զարշալոյսը։
3 Գոհանա՛մ քեզմէ, Տէր, ժողովուրդներուն մէջ,
Ու նուագե՛մ քեզի ազգերուն մէջ։
4 Որովհետեւ ողորմութիւնդ մեծ է երկինքներէն վեր,
Ու ճշմարտութիւնդ՝ մինչեւ ամպերը։
5 Բարձրացի՛ր, Աստուած, երկինքներուն վրայ,
Ու փառքդ՝ ամբողջ երկրին վրայ։
6 Որ ազատուին քու սիրելիներդ,
Փրկէ՛ աջովդ ու լո՛ւր զիս։
7 Աստուած խօսեցաւ իր սրբութեանը մէջ,
Կ'ուրախանամ, Սիւքեմը կը բաժնեմ,
Ու Սուկովթի հովիտը կը չափեմ։
8 Գաղաադ իմ է, Մանասէ իմ է,
Եփրայիմ ալ իմ գլխուս զօրութիւնն է,
Յուդա՝ իմ հրամանատարս է։
9 Մովաբ իմ լուացարանս է,
Եդոմի վրայ իմ կօշիկս պիտի նետեմ,
Ու Փղշտացիի վրայ պիտի յաղթանակեմ։
10 Ո՞վ պիտի տանի զիս ամրացեալ քաղաքը,
Ո՞վ պիտի առաջնորդէ զիս մինչեւ Եդոմ։
11 Չէ՞ որ դուն, Աստուած, մեզ մերժեցիր,
Ու մեր զօրքերուն հետ չելար։
12 Նեղութենէ մեզ օգնութիւն ըրէ՛,
Որովհետեւ մարդուն փրկութիւնը ունայն է։
13 Աստուծմով զօրութիւն պիտի գործենք,
Ու նա՛ պիտի կոխկրտէ մեր թշնամիները։

ՍԱՄՄՈՍ ՃԹ

1 Կը գանգատի, որ ամբարիշտներ իրեն դէմ կը խօսին։ 6 Դաւադրութիւններ կ'ընեն։ 20 Աստուծոյ կը խնդրէ, որ զինք պատժէ։ 26 Աղօթքով կը խնդրէ, որ զինք օգնէ։

Աստուած իմ գովեստս, մի՛ լռեր,
2 Որովհետեւ ամբարիշտին բերանը ու նենգաւորին բերանը
Իմ դէմս բացուեցաւ,
Սուտ լեզուով խօսեցան ինծի հետ։
3 Ատելութեան խօսքերով պատեցին զիս,
Ու առանց պատճառի պատերազմեցան ինծի հետ։
4 Իմ սիրոյս փոխարէն զիս կը մեղադրեն,
Բայց ես աղօթք կ'ընեմ։
5 Ու չարութիւն ըրին ինծի բարիքին փոխարէն,
Ու ատելութիւն՝ իմ սիրոյս փոխարէն։
6 Ամբարիշտ մը անոր վրայ նշանակէ,
Ու Սատանան անոր աջ կողմը կենայ։
7 Երբ դատուի, մեղաւոր ելլայ,
Ու անոր աղօթքը մեղք դառնայ։
8 Անոր օրերը քիչ ըլլան,
Ու անոր պաշտօնը ուրիշ մը առնէ։
9 Անոր զաւակները որբ ըլլան,
Ու անոր կինը այրի։
10 Անոր զաւակները թափառական ըլլան ու մուրան,
Ու աւերակներէն հեռու հացը փնտռեն։
11 Ամէն բան որ ունի՝ պարտատէրը առնէ,
Ու օտարականները անոր վաստակը կողոպտեն։
12 Ոչ ոք ողորմութիւն ընէ անոր,
Ու ոչ ոք ողորմի անոր որբերուն։
13 Անոր սերունդը կորսուի,
Ու անոր անունը մէկ սերունդէն ետքը ջնջուի։
14 Անոր հայրերուն անօրէնութիւնը յիշուի Տէրոջ առջեւ,
Ու անոր մօր մեղքը չջնջուի։
15 Անոնք միշտ Տէրոջ առջեւ ըլլան,
Որ անոր յիշատակը երկրէն կտրէ,
16 Որովհետեւ ողորմութիւն ընել չյիշեց,
Հապա նեղեց աղքատը ու տկարը,
Ու սրտաբեկը՝ մինչեւ մեռնիլ։
17 Ու անէծքը սիրեց, ու անիկա անոր եկաւ,
Ու օրհնութիւնը չուզեց, ու անիկա անկէ հեռացաւ։
18 Ու անէծքը հագուստի պէս հագաւ,
Ու անիկա ջրի պէս մտաւ անոր ներսերը,
Ու իւղի պէս՝ անոր ոսկորներուն մէջ։
19 Ան անոր համար հագուստի պէս ըլլայ որ կը ծածկէ զինք,
Ու գօտիի պէս որ միշտ կը գօտեւորէ զինք։
20 Թող այս է Տէրոջմէն իմ հակառակորդներուս վարձքը,
Ու անոնց որ իմ հոգիիս դէմ չար բաներ կը խօսին։
21 Բայց դուն, Տէր Տէր, ինծի հետ ըրէ քու անունիդ համար,
Որովհետեւ քու ողորմութիւնդ բարի է, զիս ազատէ՛։
22 Որովհետեւ աղքատ ու տկար եմ ես,
Ու սիրտս ներսիդէն վիրաւորուած է։
23 Երթալու պէս կ'անցնիմ, կը տարուիմ,
Մորեխի պէս կը թօթուիմ։
24 Ծունկերս պահքէն տկարացան,
Ու մարմինս իւղէ զրկուեցաւ։
25 Ու անոնց նախատինքը եղայ,
Զիս տեսնողները գլուխնին կը շարժեն։
26 Օգնէ՛ ինծի, Տէր Աստուած իմ,
Ազատէ՛ զիս ըստ ողորմութեանդ,
27 Որ գիտնան թէ ասիկա քու ձեռքդ է,
Դուն, Տէր, ասիկա ըրիր։
28 Անոնք կը նզովեն, բայց դուն կ'օրհնես,
Ոտքի կելլեն, ու պիտի ամչնան իրենց ծառան,
Բայց քու ծառադ պիտի ուրախանայ։
29 Իմ հակառակորդներս ամօթով պիտի պատուին,
Ու իրենց ամօթը պիտի ծածկեն իրենց վրայ՝ իբրեւ թիկնոց։
30 Շատ բերնովս պիտի գոհանամ Տէրոջմէն,
Ու բազմութեան մէջ պիտի գովեմ զայն,
31 Որովհետեւ աղքատին աջ կողմը պիտի կենայ,
Որ զայն փրկէ անոնցմէ որ իր հոգիին կը դատապարտեն։

ՍԱՄՄՈՍ Ճ

1 Մեսիան կը գովէ։ 8 Անոր թագաւորութիւնը կը նկարագրէ։ 18 Աստուծոյ կը գոհանայ։

Տէրը ըսաւ իմ տիրոջս, Նստէ՛ աջ կողմս,
Մինչեւ որ քու թշնամիներդ քու ոտքիդ պատուանդան ընեմ։
2 Զօրութեան գաւազանը Սիոնէն պիտի ղրկէ Տէրը,
Ըսելով, Տիրէ՛ քու թշնամիներուդ մէջտեղ։
3 Զօրութեան օրը քու ժողովուրդդ պատրաստակամ պիտի ըլլայ,
Սրբութեան գեղեցկութեանց մէջ,
Արշալոյսի արգանդէն քու մանկութեան երիտասարդները
Քեզի պիտի գան իբրեւ ցօղ։
4 Երդում ըրաւ Տէրը ու չի զղջար,
Թէ դուն յաւիտեան քահանայ ես
Մելքիսեդեկի կարգին պէս։
5 Տէրը քու աջ կողմդ է,
Իր բարկութեան օրը թագաւորները պիտի ջախջախէ։
6 Ազգերուն մէջ պիտի դատաստան ընէ,
Դիակներով պիտի լեցնէ,
Ու պիտի ջախջախէ գլուխները երկրի մեծ մասին վրայ։
7 Ճամբուն վրայ առուէն պիտի խմէ,
Ուստի գլուխը պիտի վերցնէ։

ՍԱՄՄՈՍ ՃԱ

1 Աստուծոյ գործերուն համար կը գոհանայ։ 5 Աստուծոյ կը գովէ։ 9 Անոր ուխտին համար։

Ալէլուիա։ Գոհանա՛մ Տէրոջմէն ամբողջ սրտով,
Ուղիղներուն ժողովին ու ժողովուրդին մէջ։
2 Մեծ են Տէրոջ գործերը,
Որոնք կը քննուին բոլոր անոնց որ կը հաճին անոնց։
3 Անոր գործերը փառք ու պատիւ են,
Ու անոր արդարութիւնը կը մնայ յաւիտեան։
4 Իր հրաշքները յիշատակ ըրաւ,
Ողորմած ու գթած է Տէրը։
5 Իր երկիւղածներուն կերակուր տուաւ,
Յիշեց յաւիտեան իր ուխտը։
6 Իր ժողովուրդին ուժը ցուցուց,
Անոնց տուաւ հեթանոսներուն ժառանգութիւնը։
7 Անոր ձեռքին գործերը ճշմարտութիւն ու դատաստան են,
Անոր բոլոր պատուիրանները հաստատ են,
8 Յաւիտեան ու յաւիտեան հաստատուած,
Ճշմարտութեամբ ու ուղղութեամբ ըրուած։
9 Ազատութիւն ղրկեց իր ժողովուրդին,
Յաւիտեան ուխտ կապեց անոնց հետ,
Սուրբ ու սքանչելի է անոր անունը։
10 Տէրոջ երկիւղը իմաստութեան սկիզբն է,
Լաւ հասկացողութիւն ունին անոնք որ կը գործադրեն զայն։
Անոր գովեստը կը մնայ յաւիտեան։

ՍԱՄՄՈՍ ՃԲ

1 Տէրոջ երկիւղածին երանութիւնը կը պատմէ։ 5 Ողորմութեան։ 10 Ամբարիշտին կորուստը։

Ալէլուիա։ Երանի՛ Տէրոջ երկիւղածին,
Որ մեծապէս կը հաճի անոր պատուիրանքներուն։
2 Անոր զաւակը երկրի վրայ զօրաւոր պիտի ըլլայ,
Ուղիղներուն սերունդը պիտի օրհնուի։
3 Հարստութիւն ու մեծութիւն պիտի ըլլայ անոր տան մէջ,
Ու անոր արդարութիւնը կը մնայ յաւիտեան։
4 Լոյս ծագեցաւ խաւարին մէջ ուղիղներուն համար,
Ողորմած ու գթած ու արդար է։
5 Բարի է մարդը որ կը գթայ ու կը պարտքնէ,
Իր գործերը դատաստանով պիտի կատարէ։
6 Որովհետեւ յաւիտեան պիտի չսասանի,
Արդարը յաւիտենական յիշատակի մէջ պիտի ըլլայ։
7 Չար լուրէն պիտի չվախնայ,
Իր սիրտը հաստատ է, Տէրոջ վստահ է։
8 Իր սիրտը հաստատ է, չի վախնար,
Մինչեւ որ իր թշնամիներուն վրայ տեսնայ։
9 Ցրուեց, աղքատներուն տուաւ,
Անոր արդարութիւնը կը մնայ յաւիտեան,
Անոր եղջիւրը փառքով պիտի բարձրանայ։
10 Ամբարիշտը պիտի տեսնայ ու բարկանայ,
Պիտի կրճտէ իր ատամները ու պիտի հալի։
Ամբարիշտներուն ցանկութիւնը պիտի կորսուի։

ՍԱՄՄՈՍ ՃԳ

1 Տէրոջ ծառաներուն կը յորդորէ գովել զայն։ 4 Անոր մեծութեան համար։ 7 Անոր զօրութեան համար։ 9 Անոր ողորմութեան համար։

Ալէլուիա։ Գովեցէ՛ք, Տէրոջ ծառաներ,
Գովեցէ՛ք Տէրոջ անունը։
2 Տէրոջ անունը օրհնեալ ըլլայ
Հիմայ ու յաւիտեան։
3 Արեւելքէն մինչեւ արեւմուտք
Գովեստի արժանի է Տէրոջ անունը։
4 Տէրը բոլոր ազգերուն վրայ բարձր է,
Անոր փառքը երկինքներէն վեր է։
5 Ո՞վ է մեր Տէր Աստուծոյ նման,
Որ բարձրութեան վրայ կը բնակի,
6 Ու խոնարհի կը նայի
Երկինքին ու երկրին։
7 Աղքատը հողէն կը բարձրացնէ,
Ու տկարը աղբէն կը վերցնէ,
8 Որպէս զի իշխաններուն հետ նստեցնէ զայն,
Իր ժողովուրդին իշխաններուն հետ։
9 Ամուլ կինը տունին մէջ կը բնակեցնէ,
Զաւակներուն ուրախ մայր մը ընելով։ Ալէլուիա։

ՍԱՄՄՈՍ ՃԴ

1 Ինչպէս Աստուած Իսրայէլը ազատեց Եգիպտոսէն։ 7 Կուռքերուն դէմ։ 9 Աստուծոյ կը յորդորէ վստահիլ։ 12 Աստուծոյ կը գոհանայ։

Երբ Իսրայէլ Եգիպտոսէն ելաւ,
Յակոբի տունը՝ օտար ազգէ մը,
2 Յուդա դարձաւ անոր սրբութիւնը,
Իսրայէլ՝ անոր տիրապետութիւնը։
3 Ծովը տեսաւ ու փախաւ,
Յորդանան ետ դարձաւ։
4 Լերները խոյերու պէս ցատկեցին,
Բլուրները գառներու պէս։
5 Ի՞նչ եղաւ քեզի, ով ծո՛վ, որ փախար,
Յորդանա՛ն, որ ետ դարձար։
6 Լերնե՛ր, որ խոյերու պէս ցատկեցիք,
Բլուրնե՛ր, գառներու պէս։
7 Երկրի՛, դողա Տէրոջ առջեւ,
Յակոբի Աստուծոյ առջեւ,
8 Որ վէմը ջրհեղեղ դարձուց,
Ու հրէաստեղ քարը՝ աղբիւր։
9 Մեզի չընէ՛, Տէր, մեզի չընէ՛,
Հապա քու անունիդ տուր փառք
Քու ողորմութեանդ ու ճշմարտութեանդ համար։
10 Ինչո՞ւ հեթանոսները ըսեն,
Ուր է անոնց Աստուածը։
11 Մեր Աստուածը երկինքի մէջ է,
Ինչ որ կ'ուզէ՝ կ'ընէ։
12 Անոնց կուռքերը արծաթ ու ոսկի են,
Մարդոց ձեռքի գործ։
13 Բերան ունին, բայց չեն խօսիր,
Աչքեր ունին, բայց չեն տեսներ։
14 Ականջներ ունին, բայց չեն լսեր,
Քիթեր ունին, բայց չեն հոտոտիր։
15 Ձեռքեր ունին, բայց չեն շօշափեր,
Ոտքեր ունին, բայց չեն քալեր,
Կոկորդով ձայն չեն հաներ։
16 Անոնց պէս ըլլան անոնք որ կը շինեն զանոնք,
Ամէն ոք որ կը վստահի անոնց։
17 Իսրայէլ, վստահէ՛ Տէրոջ,
Անիկա անոնց օգնականն ու վահանն է։
18 Ահարոնի տո՛ւն, վստահեցէ՛ք Տէրոջ,
Անիկա անոնց օգնականն ու վահանն է։
19 Տէրոջմէ վախցողնե՛ր, վստահեցէ՛ք Տէրոջ,
Անիկա անոնց օգնականն ու վահանն է։
20 Տէրը մեզ յիշեց, կ'օրհնէ,
Կ'օրհնէ Իսրայէլի տունը,
Կ'օրհնէ Ահարոնի տունը,
21 Կ'օրհնէ Տէրոջմէ վախցողները,
Փոքրերն ու մեծերը։
22 Տէրը թող աւելցնէ ձեզի,
Ձեզի ու ձեր զաւակներուն։
23 Դուք օրհնեալ էք Տէրոջմէ,
Որ երկինքն ու երկիրը ստեղծեց։
24 Երկինքները Տէրոջ երկինքներն են,
Բայց երկիրը մարդոց որդիներուն տուաւ։
25 Մեռելները չեն գովեր Տէրը,
Ոչ ալ անոնք որ լռութեան մէջ կ'իջնեն։
26 Մենք կ'օրհնենք Տէրը
Հիմայ ու յաւիտեան։ Ալէլուիա։

ՍԱՄՄՈՍ ՃԵ

1 Աստուծոյ կը սիրէ։ 10 Հաւատքի համար։ 12 Աստուծոյ կը գոհանայ։

Կը սիրեմ Տէրը, որովհետեւ ան իմ ձայնս ու աղաչանքս լսեց,
2 Որովհետեւ ականջը դարձուց ինծի,
Ուստի օրերս պիտի կանչեմ։
3 Մահուան պարանները զիս պատեցին,
Ու դժոխքի նեղութիւնները զիս գտան,
Նեղութիւն ու տրտմութիւն գտայ։
4 Ու Տէրոջ անունը կանչեցի,
Ու ըսի, Տէր, աղաչե՛մ, ազատէ՛ զանձս։
5 Ողորմած է Տէրը ու արդար,
Ու մեր Աստուածը կ'ողորմի։
6 Տէրը պարզամիտները կը պահպանէ,
Տկարացայ, ու զիս ազատեց։
7 Դարձի՛ր, հոգիս, քու հանգստութեանդ,
Որովհետեւ Տէրը բարիք ըրաւ քեզի։
8 Որովհետեւ հոգիս մահէն ազատեց,
Աչքերս արցունքէն,
Ոտքերս սայթաքումէն։
9 Տէրոջ առջեւ պիտի քալեմ
Կենդանիներուն երկրին մէջ։
10 Հաւատացի, ուստի խօսեցայ,
Ես շատ նեղութեան մէջ էի։
11 Ես ըսի իմ շուարումիս մէջ,
Ամէն մարդ սուտ է։
12 Տէրոջ ինչ հատուցանեմ
Անոր բոլոր բարիքներուն համար որ ինծի ըրաւ։
13 Փրկութեան գաւաթը պիտի առնեմ,
Ու Տէրոջ անունը պիտի կանչեմ։
14 Տէրոջ ուխտերս պիտի կատարեմ
Անոր բոլոր ժողովուրդին առջեւ։
15 Թանկագին է Տէրոջ առջեւ
Անոր սրբերուն մահը։
16 Ո՛վ Տէր, ես ծառադ եմ,
Ծառադ եմ ու աղախնիդ որդին,
Կապերս քակեցիր։
17 Գոհութեան զոհ պիտի մատուցանեմ քեզի,
Ու Տէրոջ անունը պիտի կանչեմ։
18 Տէրոջ ուխտերս պիտի կատարեմ
Անոր բոլոր ժողովուրդին առջեւ,
19 Տէրոջ տան գաւիթներուն մէջ,
Քու մէջտեղդ, Երուսաղէ՛մ։ Ալէլուիա։

ՍԱՄՄՈՍ ՃԶ

1 Ամէն ազգ կը յորդորէ գոհանալ Աստուծմէ։ 2 Անոր ողորմութեան համար։

Գոհացէ՛ք Տէրոջմէն, բոլոր ազգե՛ր,
Գովեցէ՛ք զայն, բոլոր ժողովուրդնե՛ր,
2 Որովհետեւ անոր ողորմութիւնը մեծ է մեզի համար,
Ու Տէրոջ ճշմարտութիւնը կը մնայ յաւիտեան։ Ալէլուիա։

ՍԱՄՄՈՍ ՃԷ

1 Աստուծոյ կը գոհանայ։ 5 Անոր ողորմութեան համար։ 8 Մարդոց վստահելու

5 Որպէս զի քու ընտրեալներուդ բարութիւնը տեսանեմ,
Քու ազգիդ ուրախութիւնովը ուրախանամ,
Քու ժառանգութիւնովդ պարծենամ։
6 ՂՄեզ մեր հայրերուն հետ մեղանչեցինք.
Անօրէնութիւն ըրինք, ամբարշտութիւն գործեցինք։
7 Մեր հայրերը Եգիպտոսի մէջ չհմացան քու հրաշքներդ,
Չյիշեցին քու ողորմութեանդ շատութիւնը.
ԷՀապա ապստամբեցան ծովուն քով,
Կարմիր ծովուն քով։
8 Բայց զանոնք ըՒր անուանը համար փրկեց,
ՌՈրպէս զի իր մեծ զօրութիւնը ճանչցնէ։
9 ֆԵւ Կարմիր ծովուն սաստկաց, ու ցամքեցաւ.
Ու խանդունդներուն մէջէն քալել տուաւ անոնց,
Իբր թէ անապատին մէջէն։
10 Եւ Ազանոնք փրկեց ատողին ձեռքէն,
Ու ազատեց զանոնք թշնամիին ձեռքէն։
11 ԷԵւ ջուրերը անոնց թշնամիները ծածկեցին.
Անոնցմէ մէ՛կը չմնաց։
12 ֆԱյն ատեն հաւատացին անոր խօսքին,
Եւ անոր օրհնութիւն երգեցին։
13 ՀՉուտով մոռցան անոր գործերը,
Ու անոր խրատին չսպասեցին։
14 ՀԵւ անապատին մէջ խիստ ցանկացան,
Ու զԱստուած փորձեցին անջուր տեղին մէջ։
15 ֆԵւ անոնց տուաւ իրենց ուզածը,
Թէպէտև Վատուժութիւն ղրկեց անոնց անձերուն վրայ։
16 ՀԵւ Մովսէսի նախանձեցան բանակին մէջ,
Ու Տէրոջը սուրբին, Ահարոնի։
17 ՀԵրկիր բացուեցաւ ու կլկեց Դաթանը,
Ու Աբիրոնի ժողովքը ծածկեց։
18 ՀԵւ կրակ բորբոքեցաւ անոնց ժողովքին մէջ,
Բոցը այրեց ամբարիշտները։
19 ՆՕրմի շինեցին Քորեբի մէջ,
Ու երկրպագութիւն ըրին ձուլածոյ պատկերին։
20 Եւ Նիրենց Փառքը
Խոտակեր արջառի նմանութեանը փոխեցին։
21 ՎՄոռցան իրենց փրկիչ Աստուածը՝
Որ մեծամեծ գործեր ըրաւ Եգիպտոսի մէջ,
22 Ու հրաշքներ՝ Նփառի երկրին մէջ,
Եւ ահաւոր բաներ՝ Կարմիր ծովուն մէջ։
23 ՊՈւստի ըսաւ որ զանոնք կորնչցնէ,
Եթէ անոր ընտրեալը Մովսէս
*Մէջտեղը անոր առջև կայնած չըլլար,
Անոր բարկութիւնը հետ դարձնելու համար, որպէս զի չաւակեցնէ։
24 Նաև Լոյս ցանկալի երկիրը անարգեցին,
Ո՛ր ՚անոր խօսքին չհաւատացին։
25 Եւ Իրենց վրաններուն մէջ տրտնջեցին,
Տէրոջը ձայնը չլսեցին։
26 ՀՈւստի անոնց համար †երդում ըրաւ՝
Որ զանոնք անապատին մէջ ձգէ,
27 Եւ Ռանոնց սերունդը ազգերու մէջ ձգէ,
Ու զանոնք երկիրներու մէջ ցրուէ։
28 Եւ Ցանոնք Բեղփեգորի չարչեցան,
Ու մեռածներուն զոհերը կերան.
29 Եւ իրենց գործերովը Տէրը բարկացուցին.
Ու անոնց վրայ ժանտամահ հասաւ։
30 ՅԵտքը փենհէս ելաւ ու դատաստան բրաւ,
Եւ ժանտամահը դադրեցաւ։
31 Ու այս բանը անոր ՚արդարութիւն սեպուեցաւ՝
Ազգէ ազգ յաւիտեան։
32 ֆՆաև բարկացուցին ՎԱՒ։ Մերիպաի ջուրերուն վրայ,
Ու ֆանոնց համար Մովսէսի դէշ եղաւ.
33 ՏՎասն զի դառնացուցին անոր հոգին,
Ան ալ անխորհրդաբար խօսեցաւ իր շրթունքներովը։
34 ՖՉկորնցուցին այն ազգերը
՚Որ Տէրը բսեր էր անոնց.
35 ԷՀապա հինհանոաներուն հետ խառնուեցան,
Ու ՚անոնց գործերը սորվեցան.
36 Եւ անոնց կուռքերուն ծառայեցին
Ու ՚անոնք իրենց որոգայթ եղան։
37 Եւ Իրենց տղաքները ու աղջիկները
ՂԴեւերուն զոհեցին.
38 Ու անմեղ արիւն թափեցին,
Իրենց տղաքներուն ու աղջիկներուն արիւնը,
Զորոնք զոհեցին Քանանու կուռքերուն.
Ու Երկիրը պղծուեցաւ արիւնով։
39 Եւ իրենց գործերովը ըպղծուեցան,
Ու իրենց բրածներովը Եպոռնկութիւն ըրին։
40 Ուստի ֊Տէրոջը բարկութիւնը բորբոքեցաւ իր ժողովուրդին վրայ,

ՂՂեւ. խղ. 40։ գ Թագ. ը. 47։ Գործ. ի. 5։
ՃԼ. ԺԳ. 11, 12։
ՄՂեւ. խ. 14։
ՅԼ. ի. 16։
ՆԼ. Ժգ. 21։ Մագ. ԺԸ. 15։ Նեռ. ա. 4։
ՇԵս. կգ. 11, 12, 13, 14։
ՉԼ. Ժգ. 30։
ՋԼ. Ժգ. 27, 28, ԺԼ. 5։
ՌԼ. Ժգ. 31։ ԺԼ. 1։
ՍԼ. ԺԼ. 24։ Ժգ. 2։ ԺԷ. 2։ Մագ. հը. 11։
ՏԹուե. Ժա. 4, 33։ Մագ. հը. 18։ ա Կոր. Ժ. 6։
ՑԹուե. Ժա. 31։ Մագ. հը. 29։
ՒԵս. Ժ. 16։
ՓԹուե. Ժգ. 1, ևՂ։
ՔԹուե. Ժգ. 31, 32։ բ Օր. Ժա. 6։
ՕԹուե. Ժգ. 35, 46։
ՖԼ. Լ. 4։
՗Երեմ. բ. 11։ Հռոմ. ա. 23։
՘Մագ. հը 11, 12։
ՙՄագ. հը. 51։ ՃԼ. 23, 27։
՚Լ. Լ. 10, 11, 32։ բ Օր. ՓԹ. 19, 25։ Ժ. 10։ Եզեկ. խ. 13։
՛ԵՂՂ. Խրատաւորեն մէջ. Եզեկ. Ժգ. 5։ խբ. 30։
՜բ Օր. ը. 7։ Երեմ. գ. 19։ Եզեկ. խ. 6։
՝Երբ. գ. 18։
՞Թուե. Ժգ. 2, 27։
՟Թուե. Ժգ. 28, ևՂ։ Մագ. ղԼ. 11։ Եզեկ. խ. 15։ Երբ. գ. 11, 18։
†ԵՂՂ. Հետքը վերցուց. Ել. գ. 8։ բ Օր. Լբ. 40։
՛ՂԼեւ. խգ. 33։ Մագ. խգ. 11։ Եզեկ. խ. 23։
՚Թուե. ԽԼ. 2, 3։ բա. 16։ բ Օր. դ. 3։ Լբ. 17։ Մխ.ԹՂ. 10։ Յայտ. բ. 14։
՛Թուե. ԽԼ. 7, 8։
՜Թուե. ԽԼ. 11, 12, 13։
֊Թուե. խ. 3, 13։ Մագ. Հառ. 7։
+Թուե. խ. 12։ բ Օր. ա. 37։ գ. 26։
՝Թուե. խ. 10։
՞Գործ. ա. 21, 27, 28, 29, ևՂ։
՟բ Օր. Ե. 2, 16։ Գործ. բ. 2։
ՠԳործ. բ. 2։ գ. 5, 6։ Եսթ. բ. 6։ ա Կոր. Ե. 6։
աԳործ. բ. 12, 13, 17, 19։ գ. 6, 7։
բԼ. խգ. 33։ բ Օր. Ե. 16։ Գործ. բ. 3, 14, 15։
գդ Թագ. Ժգ. 3։ Ես. ծԽ. 5։ Եզեկ. Ժգ. 20։ խ. 26։
դՂԼեւ. ԺԷ. 7։ բ Օր. Լբ. 17։ բ Մն. Ժա. 15։ ա Կոր. Ժ. 20։
եԹուե. ԼԹ. 33։
զԵզեկ. խ. 18, 30, 31։
էՂԼեւ. ԺԷ. 7։ Թուե. ԺԹ. 39։ Եզեկ. խ. 30։
ըԳործ. բ. 14, ևՂ։ Մագ. հը. 59, 62։

Ու զգուեցաւ էիր ժառանգութենէն։
41 Եւ Հզանոնք հեթանոսաներուն ձեռքը մատնեց,
Ու զանոնք ատողները տիրեցին անոնց վրայ։
42 Եւ անոնց թշնամիները նեղեցին զանոնք.
Ու անոնց ձեռքին տակ խոնարհեցան։
43 Էշատ անգամ փրկեց զանոնք.
Բայց անոնք իրենց խորհուրդներովը դառնացուցին զԱՆԻՒ,
Ու նուաստացան իրենց անօրէնութիւններուն համար։
44 Սակայն անիկա նայեցաւ անոնց նեղութեանը,
Երբ ձանոնց ազաղակը լսեց.
45 Ու անոնց համար իր ուխտը յիշեց,
Եւ հոլ մեծ ողորմութեանը համեմատ ապրջացաւ.
46 Ու Ղանոնց բոլոր գերեվարներուն առջեւ
Գթութիւն գտնել տուաւ անոնց։
47 ՃՓրկէ մեզ, ով Տէր, մեր Աստուածը,
Ու ժողվէ մեզ հեթանոսներուն մէջէն,
Որպէս զի քու սուրբ անուանդ գոհութիւն մատուցանենք,
Ու քու օրհնութիւնովդ պարծենանք։
48 ՛Օրհնեալ ըլլայ Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը,
Յաւիտեանս յաւիտենից։
Ու բոլոր ժողովուրդը թող ըսէ, Ամէն, Ալէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԵ

1 Սաղմոսերգուն կը յորդորէ փրկուածները որ զԱստուած գովելու մէջ զգուշութեամբ զննեն անոր բազմաթուած խնամքները, 4 որ կ'բնէ ճամբորդներուն, 10 գերիներուն, 17 հիւանդներուն, 23 նաւորդներուն, 33 ու ամէն առաքինի մարդոց։

¯Գոհացէք Տէրոջմէն, վասն զի Բարի է,
Վասն զի անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
2 Թող ¯այսպէս» ըսեն Տէրոջը փրկածները,
ՃԶորանք փրկեց թշնամիին ձեռքէն,
3 Ու Ժողվեց զանոնք երկիրներէն,
Արեւելքէն ու արեւմուտքէն, հիւսիսէն ու *ծովէն։
4 Անոնք Եմայրեցան Ղանապատին մէջ, անջուր ճամբու մէջ.
Բնակելու քաղաք չգտան։
5 Անօթի ու ծարաւ ըլլալով
Հոգինին իրենց նեխտիրեն կը մաքէր։
6 Եւ Տէրոջը ազաղակեցին իրենց նեղութեանը մէջ,

Է բ Օր. թ. 29։
Ը Գատ. բ. 14։ Նէեմ. թ. 27, ևն։
Թ Գատ. բ. 16։ Նէեմ. թ. 27, ևն։
Ժ Գատ. գ. 9։ դ. 3։ դ. 7։ ժ. 10։ Նէեմ. թ. 27, ևն։
ԺԱ Գ.Թես. խգ. 41, 42։
ԺԲ Սապ. ծա. 1։ կթ. 16։ Բա. կգ. 7։ Ողբ. գ. 32։
ԺԳ Գատ. բ. 18։
ԺԴ Եզր. թ. 9։ Երեմ. խբ. 12։
ԺԵ ա Մն. ժգ. 35, 36։
ԺԶ Սապ. խա. 13։

ձէ

ա Սապ. ծգ. 1։ ճժբ. 1։ ՃԼԳ. 1։
Բ Սապ. ճժԲ. 68։ Մատ. ԺԲ. 17։
Գ Սապ. ճգ. 10։
Դ Սապ. ճգ. 47։ Բա. խգ. 5,6։ Երեմ. ԼԲ. 14։ բա. 8, 10։ Եզեկ. ԼԲ. 27, 28։
Ե Կամ, Հարուածեն
Զ Հմր. 40։
Է բ Օր. ԼԲ. 10։
Ը Հմր. 13, 19, 28։ Սապ. ծ. 15։ Ովս. Ե. 15։
Թ Սապ. խա. 13։
Ժ Սապ. խա. 13։

ձէ

ա Սապ. ճգ. 1։ ճժբ. 1։ ՃԼԳ. 1։
Բ Սապ. ճժԲ. 68։ Մատ. ԺԲ. 17։
Գ Սապ. ճգ. 10։
Դ Սապ. ճգ. 47։ Բա. խգ. 5,6։ Երեմ. ԼԲ. 14։ բա. 8, 10։ Եզեկ. ԼԲ. 27, 28։
Ե Կամ, Հարուածեն
Զ Հմր. 40։
Է բ Օր. ԼԲ. 10։
Ը Հմր. 13, 19, 28։ Սապ. ծ. 15։ Ովս. Ե. 15։

Եւ անիկա փրկեց զանոնք իրենց տառապանքներէն։
7 Ու անոնց Ճուղիղ ճամբու մէջ առաջնորդեց,
Որպէս զի բնակելու քաղաք երթան։
8 Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար,
Ու մարդոց որդիներուն իր սքանչելութեանը համար։
9 Վասն զի ՃանիկԱ ծարաւած հոգին կը յագեցնէ,
Ու անօթեցածը բարութիւնով կը լեցնէ։
10 Անոնք էխաւարի ու մահուան շուքի մէջ կը նստէին,
ՃՏառապանքով ու երկաթով կապուած էին.
11 Վասն զի ԷԱստուծոյ խօսքերուն հակառակ կեցան,
Ու ՃԲարձրելոյն խորհուրդը անարգեցին։
12 Ուստի անիկա Ճնեղութիւնով խոնարհեցուց անոնց սիրտը.
Ինկան ու Ճօգնական մը չկար։
13 Եւ ՀՏէրոջը ազաղակեցին իրենց նեղութեանը մէջ,
Ու զանոնք փրկեց իրենց տառապանքներէն։
14 ՅԶանոնք խաւարէն ու մահուան շուքէն հանեց,
Ու անոնց կապանքները կտրտեց։
15 Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար,
Ու մարդոց որդիներուն իր սքանչելութեանը համար.
16 Վասն զի Ճպղնձէ դռնեները փշրեց,
Ու երկաթէ նիգերը կտրեց։
17 Յիմարները Իրենց չար ճամբուն համար
Ու իրենց անօրէնութիւններուն համար նեղութիւն կը կրեն։
18 ՛Անոնց անձը ամէն կերակուրէ կը պղտի,
Ու մինչեւ Ժմահուան դռներուն կը մօտենան։
19 Եւ ՀՏէրոջը կ'ազաղակեն իրենց նեղութեանը մէջ,
Ու կը փրկէ զանոնք իրենց տառապանքներէն։
20 "Իր խօսքը կը զրկէ ու Ղկը բժշկէ զանոնք,
Ու "կ'ազատէ զանոնք իրենց կործանումէն։
21 ՀԹող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար,
Ու մարդոց որդիներուն իր սքանչելութեանը համար.
22 Եւ ¯գոհութեան պատարագներ մատուցանեն,
Ու "անոր գործերը ցնծութեամբ պատմեն։
23 Նաւերով ծովը իջնողները

Ը Բար. բ. 21։
Ժ Հմր. 15, 21, 31։
ԺԱ Սապ. լգ. 10։ Գաւիտ. ա. 53։
ԺԲ Գաւիտ. ա. 79։
ԺԳ Յոբ լԼ. 8։
ԺԴ Ողբ. գ. 42։
ԺԵ Սապ. հգ. 24։ ճժԲ. 24։ Գաւիտ. է. 30։ Գործ. ի. 27։
ԺԶ Սապ. իբ. 11։ Բա. կգ. 5։
ԺԷ Հմր. 6, 19, 28։
ԺԸ Սապ. կը. 6։ ճիգ. 7։ Գործ. ժբ. 7, ևն։ ժգ. 26, ևն։
ԺԹ Հմր. 8, 21, 31։
Ի Բա. խե. 2։
ԻԱ Ողբ. գ. 39։
ԻԲ Յոբ լգ. 20։
ԻԳ Յոբ լգ. 22։ Սապ. Բ. 13. Ժբ. 3։
ԻԴ Հմր. 6, 13, 28։
ԻԵ Դ Թագ. ի. 4, 5։ Սապ. ճիե. 15, 18։ Մատ. ը. 8։
ԻԶ Սապ. Լ. 2։ ճգ. 3։
ԻԷ Յոբ լգ. 28, 30։ Սապ. Լ. 3 իԲ. 15։ ծգ. 13։ ճգ. 4.
ԻԸ Հմր. 8, 15, 31։
ԻԹ Գաւիտ. է. 12։ Սապ. ծ. 14. ճժգ. 17։ Երր. ժգ. 15։
Ի Սապ. Բ. 11։ Հգ. 28։ ճժը. 17։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԵ

1 Դաւիթ ինքզինքը կը քաջալերէ որ զԱստուած գովէ։ 5 ազգի-ազգ օգնութիւն կը խնդրէ Աստուծմէ՝ անոր խոստմանը համեմատ։ 11 Իր վստահութիւնը Աստուծոյ օգնականութեանը վրայ։

Դաւիթի երգը ։— Սաղմոս։

Իմ ՚սիրտս պատրաստ է, ով Աստուած.
Պիտի երգեմ ու սաղմոս պիտի քաղեմ իմ փառքովս ալ։
2 ֊Արթնցիր, ով տաւիղ ու քնար.
Ես կանուխ պիտի արթննամ։
3 Ով Տէր, ժողովուրդներուն մէջ քեզ պիտի գովեմ,
Ու սաղմոս պիտի երգեմ քեզի ազգերուն մէջ։
4 Վասն զի քու ողորմութիւնդ մեծ է ։— երկինքէ վեր,
Եւ քու ճշմարտութիւնդ մինչեւ ամպերը։
5 ֏Երկինքի վրայ բարձրացիր, ով Աստուած,
Ու քու փառքդ բոլոր երկրի վրայ ըլլայ։
6 ֍Որպէս զի քու սիրելիներդ փրկուին՝
Ա՛յ ձեռքովդ ապրեցուր ու պատասխան տուր ինծի։
7 Աստուած ՚իր սրբութիւնովը՝ խօսեցաւ,
Ես պիտի ցնծամ, Սիւքէմը պիտի բաժնեմ,
Ու Սաքքովթի հովիտը պիտի չափեմ։
8 Իմն է Գաղաատ ։— իմն է Մանասէ.
Եւ Եփրեմ գլխուս զօրութիւնն է.
֏Յուդա իմ օրէնսդիրս է.
9 Մովաբ իմ լուացուելու ամանս է.
Եդոմի վրայ պիտի ձգեմ իմ մուճակս.
Փղշտացիներուն վրայ ձայնով պիտի ցնծամ։
10 ֎Ո՞վ պիտի տանի զիս պարսպաւոր քաղաքը.
Ո՞վ պիտի առաջնորդէ ինծի մինչեւ Եդոմ։
11 Չէ՞ որ դուն, ով Աստուած, ո՛չ երեակ ձգեցիր մեզ,
Ու մեր զօրքերուն հետ չելար, ով Աստուած։
12 Նեղութեան մէջէն մեզի օգնութիւն տուր,
Վասն զի փուճ է մարդուն փրկութիւնը։
13 ֏Աստուծով քաջութիւն պիտի ընենք.
Ու ան պիտի կոխէ մեր թշնամիները։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԹ

1 Դաւիթ իր չարախօս թշնամիներուն համար գանգատելով՝ պոռնկի կ'անիծէ. 16 անոնց յանցանքը կը պատմէ. 21 իր թշուառութեանը համար գանգատելով՝ օգնութիւն կը խնդրէ, 29 և Աստուծոյ շնորհակալութիւն կը խոստանայ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

Ով իմ օրհնութեանս Աստուածը, ՚լուռ մի կենար.

Ո— մեծ ջուրերու մէջ գործ գործողները,
24 Անոնք Տէրոջը գործերը
Ու անոր հրաշքները կը տեսնեն անդունդին մէջ։
25 Վասն զի ան կ'ըսէ ու Հմայրկայից հովը կը հանէ,
Որ անոր ալիքները կը բարձրացնէ։
26 Երկինք կ'ելլեն, ։— անդունդը կ'իջնեն.
՚Անոնց անձերը նեղութենէ կը հալին.
27 Գինով մարդու պէս կը դողդողան ու կ'երերան,
Եւ անոնց բոլոր իմաստութիւնը կը հատնի։
28 ֍Ան ատեն Տէրոջը կ'աղաղակեն իրենց նեղութեանը մէջ,
Ու կը փրկէ զանոնք իրենց տառապանքներէն։
29 ֏Մրրիկը հանդարտութեան կը դարձնէ,
Ու ալիքները կը դադրին։
30 Իրենք ալ կ'ուրախանան որ դադրեցան.
Եւ կ'առաջնորդէ անոնց իրենց ուզած նաւահանգիստը։
31 ՚Թող դոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար,
Ու մարդոց որդիներուն իր ըրած հրաշքներուն համար.
32 Եւ թող բարձրացնեն զանիկա ֊ժողովուրդին ժողովքին մէջ,
Ու ծերերուն առեանին մէջ գովեն զանիկա։
33 ֎Գետերը անապատի կը դարձնէ,
Ու ջուրերուն գնացքները՝ չոր երկրի,
34 Ո— ՚պտղաբեր երկիրը աղի երկրի՝
Անոր բնակիչներուն չարութեանը համար։
35 ֏Անապատը ջուրերու լիճի կը փոխէ,
Ու չոր երկիրը՝ ջուրերու գնացքի.
36 Եւ անօթիները հոն կը բնակեցնէ,
Որպէս զի բնակելու քաղաք հաստատեն,
37 Ու արտեր ցանեն և այգիներ անկեն,
Որպէս զի արմտիքի պտուղ բերեն։
38 ՚Ձանոնք կ'օրհնէ, և անոնք էխիստ կը բազմանան,
Ու անոնց անասուններէը չպակսեցներ։
39 Նորէն ՚կը պակսին ու կը ցածնան
Բռնութենէ, նեղութենէ ու տրտմութենէ։
40 ՚Անարգանք կը թափէ իշխաններուն վրայ,
Ու զանոնք ճամբայ չունեցող անապատի մէջ կը մոլորեցնէ։
41 ֏Բայց աղքատը խեղճութենէ կը բարձրացնէ,
Եւ հանար առիւծները ոչխարներու հօտի պէս կ'ընէ։
42 ֏Ուղիղները պիտի տեսնեն և ուրախանան.
Ու ամէն ՚անօրէնութիւն իր բերանը պիտի գոցէ։
43 ՚Ո՞վ է իմաստուն՝ որ այս բաները պահէ.
Անիկա Տէրոջը ողորմութիւնները պիտի հասկնայ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԶ

1 Դաւիթ կ'ուրախանայ Աստուծմէ ազատելուն համար։ 8 Ան կը պատմէ իր ազատութեան պատճառները։ 21 Իր անմեղութեանը համար կը գոհանայ։

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

Ով իմ զօրութիւնս Աստուածը, ՚քեզ կը սիրեմ ով Տէր։

ֈ Ծայր. ա. 4։
՚ Սաղ. իբ. 14։ ՃԺԹ. 28։ Նաա. բ. 10։
՚ Հմր. 6, 13, 19։
֏ Սաղ. ձԺ. 9։ Մատ. ը. 26։
֍ Հմր. 8, 15, 21։
֏ Սաղ. իբ. 22, 25։ ՃԺա. 1։
՚ գ Թագ. ԺԷ. 1, 7։
՚ Ած. ԺԹ. 10։ ԺԳ. 3։ ԺԹ. 25։
֏ Սաղ. ՃԺԳ. 8։ Ես. խա. 18։
֍ Ած. Ժբ. 2։ ԺԷ. 16, 20։
՚ Նէ. ա. 7։
֏ գ Թագ. Ժ. 32։
՚ Ծայր Ժբ. 21, 24։
՚ ա Թագ. բ. 8։ Սաղ. ՃԺԳ. 7, 8։
֍ Սաղ. հը. 52։
՚ Ած. Ժբ. 19։ Սաղ. Ծբ. 6։ Ծբ. 10։
՚ Ծայր Ես. 16։ Սաղ. կգ. 11։ Առակ. Ժ. 11։ Հռոմ. գ. 19։
՚ Սաղ. կգ. 9։ Երեմ. ԺԲ. 12։ Ովս. Ժգ. 9։
ձՀ
՚ Սաղ. Ծէ. 7։
՚ Սաղ. Ծէ. 8—11։
֏ Սաղ. Ծէ. 5, 11։
՚ Սաղ. կ. 5, ևն։
֍ Կամ, իր սրբարանին մէջ
՚ Ած. խԹ. 10։
֏ Սաղ. կ. 9։
՚ Սաղ. կ. 12։
ձԹ
՚ Սաղ. Ձգ. 1։

2 Վ՚ան դի ամբարշտին բերանը
Ու նենգաւորին բերանը բացուեցաւ իմ վրաս.
Ինծի դէմ սուտ լեզուով խօսեցան։
3 Ատելութեան խօքերով զիս պատեցին,
Եւ ինծի հետ Ըանիրաւ տեղը կռուեցան։
4 Իմ սիրոյս փոխարէն Հակառակութիւն ըրին ինծի,
Բայց ես աղօթք կ՚ընէի։
5 Նաև էրարին չար չար Հատուցին,
Ու իմ սիրոյս տեղ՝ ատելութիւն։
6 Անոր վրայ ամբարիշտ մը վերակացու դիր,
Եւ *Սատանայ թող կայնի անոր աջ կողմը.
7 Երբ դատուի՝ յանցաւոր ելլէ,
Ու Ըանոր աղօթքը մեղք ըլլայ։
8 Անոր օրերը պակսին,
Եւ Ըանոր պաշտօնը ուրիշը առնէ։
9 Ա Անոր որդիները որբ ըլլան,
Ու անոր կինը՝ այրեւարի։
10 Եւ անոր որդիները թափառական ըլլան ու մուրան,
Եւ իրենց աւերակներէն էլէՒլ հաց փնտռեն։
11 Ըփոխ առնողը առնէ անոր բոլոր ունեցածը,
Ու օտարները յափշտակեն անոր վաստկածը։
12 Բնաւ մէ՛կը գթութիւն չընէ անոր,
Ու մէ՛կը չողորմի անոր որբերուն։
13 Բ Անոր զաւակները կորուստի մնամնուին,
Անոնց Ժանուները գալու սղին մէջ ջնջուի։
14 Ե Անոր Հայրերուն անօրէնութիւնը Տէրոջը առջև յիշուի,
Եւ անոր մօրը մեղքը Ւչջնջուի։
15 Անոնք ամէն ժամանակ Տէրոջը առջև ըլլան,
Որպէս զի Ըանոնց յիշատակը երկրէ վերցնէ։
16 Վ՚ան դի անիկա ողորմութիւն ընելը չյիշեց,
Հապա խեղճը ու աղքատը հալածեց,
Որպէս զի Ժամերու կոտրածը սպաննէ։
17 Նաև նանէծքը սիրեց, ու թող անոր վրայ գայ,
Եւ օրհնութիւնը չուզեց, ու թող անկէ հեռու ըլլայ։
18 Անէծքը իր Հանդերձին պէս Հագաւ,
Եւ անիկա հ՚ջուրի պէս անոր փորին մէջ մտնէ,
Ու ձէթի պէս՝ անոր ոսկորներուն մէջ։
19 Հագնելու Հանդերձի պէս
Ու միշտ մէջքը կապելու գօտիի պէս ըլլայ անոր։
20 Ինծի Հակառակ կեցողներուն
Ու իմ անձիս Համար չար խօսողներուն վարձքը այս ըլլայ Տէրոջմէն։
21 Բայց դուն, ով Տէր Եհովա, †օգնէ ինծի՝ քու անուանդ Համար.
Փրկէ զիս քու ողորմութեանդ բարի ըլլալուն Համար։
22 Վ՚ան դի ես խեղճ ու աղքատ եմ,
Ու իմ սիրտս ներսիդիս խոցուած է։
23 Ես յետնցող սուտերի պէս անցայ,
Մարախի պէս թօթվուեցայ։
24 Ը Ծունկերս ծոմապահութենէ տկարացան,
Ու մսերիս էջ պարարութենէն մնաչեցաւ։
25 Ու ես Ժանոց նախատինք եղայ.
Երբ զիս կը տեսանին՝ գլուխնին կը շարժեն։
26 Օգնէ ինծի, ով Տէր, իմ Աստուածս.
Փրկէ զիս քու ողորմութեանդ Համեմատ.
27 Ու գիտնան թէ քու ձեռքդ այս է,
Եւ դուն ըրիր ասիկա, ով Տէր։
28 Թ Թող անոնք անիծեն, բայց դուն օրհնէ.
Երբ Ի՚ջէ դէմ ելլեն, թող ամչնան,
Բայց Ը քու ծառադ թող ուրախ ըլլայ։
29 Ը Իմ Թշնամիներս թող նախատինք Հագնին,
Ու իրենց ամօթը պատմուճանի պէս իրենց վրայ առնեն։
30 Շատ պիտի գոհանամ Տէրոջմէն իմ բերնովս,
Ու "շատերուն մէջ պիտի օրհնեմ զանիկա։
31 Վ՚ան դի Ւինք աղքատին աջ կողմը կը կայնի,
Որպէս զի անոր անձը դատապարտողներէն փրկէ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԹ

1 Քրիստոսի թագաւորութիւնը, 4 քահանայութիւնը 5 ու չարչարութիւնը։

Սաղմոս Դաւթի։

Տէրը իմ Տէրոջս բաւ, Նստէ իմ աջ կողմս,
Մինչև քու Թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան ընեմ։
2 Տէրը քու զօրութեանդ գաւազանը Սիոնէ պիտի դրկէ.
Քու Թշնամիներուդ մէջտեղը դուն տիրէ։
3 Բ Ժողովուրդդ քու զօրութեանդ օրը
Յօժարակամ՝ պիտի ըլլայ Էարբութեան զարդարանքներով.
Քու *երիտասարդներդ արշալուսին արգանդի ցօղին պէս
Ա՚նէն պիտի ըլլան քեզի։
4 Տէրը երդուաւ՝ բրաւ ու †պիտի չզղջայ,
Թդուն չես Մելքիսեդեկի կարգին պէս քահանայ ես։
5 Տէրը Ը քու աջ կողմդ է,

Բ Մատ. լե. 7։ կթ. 4։ Ցովն. ժե. 25։
Գ Մատ. լե. 12։ լը. 20։
Դ Ջաք. գ. 1։
ե Կամ, հակառակորդը
Զ Աւետ. իբ. 9։
է Գոր. ա. 20։
Ը Ել. իբ. 24։
Թ Ցար Ե. 5։ ժբ. 9։
Ժ Ցար ժբ. 19։ Մատ. լէ. 28։
Ի Աւետ. ժ. 7։
Լ Ել. ի. 5։
Խ Նէհեմ. գ. 5։ Երեմ. ժբ. 23։
Ծ Ցար ժբ. 17։ Մատ. լդ. 16։
Կ Մատ. լդ. 18։
Հ Աւետ. ժգ. 14։ Եղեկ. լե. 6։
Ձ Թուա. Ե. 22։
Ղ Եբր. ինծի հետ գործէ
Ճ Մատ. ձբ. 11։ ճխզ. 4։
Մ Երբ. ժբ. 12։
Յ Մատ. իբ. 6, 7։
Ն Մատ. խե. 39։
Շ Բ Թագ. ժգ. 11, 12։
Ո Ես. կե. 14։
Չ Մատ. լե. 26։ ճլբ. 18։
Պ Մատ. լե. 18։ ճժա. 1։
Ջ Մատ. ժգ. 8։ հգ. 23։ ճԺ. 5։ ճխա. 5։

ճԺ

Ռ Մատ. խբ. 44։ Մտթ. ժբ. 36։ Ղուկ. ի. 42։ Գոր. բ. 34։
Ս Կոր. ժե. 25։ Երբ. ա. 13։
Տ Պետ. գ. 22։ Տես Մատ. խե. 6, 7։
Ր Գատ. Ե. 2։
Ց Մատ. զգ. 9։
Ւ Եբ. երիտասարդութեանդ ցօղը արշալուսին արգանդէն
Փ Թուա. խգ. 19։
Ք Երբ. Ե. 6։ գ. 20։ է. 17, 21։ Տես Ջաք. գ. 13։
Օ Մատ. ժե. 8։

Անիկա էիր բարկութեան օրը թագաւորներ
պիտի ջարդէ։
6 Անիկա հեթանոսներուն մէջ դատաստան պիտի
ընէ,
Մեռելներով պիտի լեցնէ,
Շատ երկիրներու վրայ գլուխ ետնելու պիտի
ջարդէ։
7 Ճամբուն մէջ գետէն պիտի խմէ.
Անոր համար գլուխ պիտի վերցնէ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺԱ

1 Սաղմոսերգուն իր օրինակով ուրիշները կը յորդորէ
գնահատած գտնելու անոր փառաւոր գործերուն 5 ու
շնորհքին համար։ 10 Առաջոյ երկիւղը ճշմարիտ իմաստութիւն կը պատճառէ։

Ալէլուիա։ Բախտաւոր մարդ՝ որ Տէրը պիտի վախնայ
ուղիղներուն ժողովին մէջ,
ու ժողովուրդին մէջ։
2 Տէրոջը գործերը մեծ են,
Զանոնք սիրողներուն բոլորին հետ քննուին։
3 Անոր գործը փառաւոր ու վայելուչ է,
Եւ անոր արդարութիւնը յաւիտեան կը մնայ։
4 Յիշել տուաւ իր հրաշքները.
Տէրը ողորմած ու գթած է։
5 Նկերակուր տուաւ իրմէ վախցողներուն.
Իր ուխտը յաւիտեան կը յիշէ։
6 Իր գործերուն զօրութիւնը ցուցուց իր ժողովուրդին,
Անոնց տալով ազգերուն ժառանգութիւնը։
7 Անոր ձեռքերուն գործերը ճշմարտութիւն ու
իրաւունք են.
Անոր բոլոր պատուիրանքները հաստատուած են.
8 Յաւիտեան յաւիտենից հաստատուած են,
Ճշմարտութեամբ և ուղղութեամբ եղած են։
9 Փրկութիւն ղրկեց իր ժողովուրդին,
Իր ուխտը յաւիտեան պատուիրեց.
Սուրբ ու սքանչելի է անոր անունը։
10 Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է.
Բարի խոհեմութիւն ունին այն ամէնը որոնք
զանոնք կ'ընեն.
Անոր օրհնութիւնը յաւիտեան կը մնայ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺԲ

1 Առաջադրութիւնը թէ այս կեանքին 4 և թէ
հանդերձեալին խոստմունքները ունի։ 10 Բարեպաշտ
մարդուն յաջողութիւնը չարերուն պատութիւն պիտի
պատճառէ։

Ալէլուիա։ Երանի՛ այն մարդուն որ Տէրոջմէն կը վախնայ,
Որ իր պատուիրանքներուն շատ կը հաճի։
2 Անոր սերունդը զօրաւոր պիտի ըլլայ երկրի
վրայ.
Ուղիղներուն ցեղը պիտի օրհնուի։
3 Առատութիւն ու հարստութիւն պիտի ըլլայ
անոր տանը մէջ,
Ու անոր արդարութիւնը յաւիտեան պիտի մնայ։
4 Խաւարի մէջ լոյս կը ծագի ուղիղներուն.
Ողորմած ու գթած և արդար է։
5 Բարի մարդը կ'ողորմի ու փոխ կու տայ.
Իր բաները խորհուրդով կը կառավարէ։
6 Յիրաւի Նա յաւիտեան պիտի չսասանի.
Արդարին յիշատակը յաւիտեան պիտի մնայ։
7 Անիկա գէշ լուրէն չվախնար.
Անոր սիրտը հաստատ է, — Տէրոջը կը յուսայ։
8 Անոր սիրտը հաստատուած է, չվախնար,
Մինչև իր թշնամիներուն փոքրոջը տեսնէ։
9 Տարածեց, ազքատներուն տուաւ.
Անոր արդարութիւնը յաւիտեան կը մնայ.
Անոր եղջիւրը փառքով պիտի բարձրանայ։
10 Անիրաւը պիտի տեսնէ ու բարկանայ,
Իր ակռաները պիտի կրճտէ ու պիտի հալի.
Անիրաւներուն ցանկութիւնը պիտի կորսուի։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺԳ

1 Առաջադրութիւնը մեր իր գերազանցութեանը 6 ու իր ողորմութեանը համար։

Ալէլուիա։ Օրհնեցէք, ով Տէրոջը ծառաները,
Օրհնեցէք Տէրոջը անունը։
2 Օրհնեալ ըլլայ Տէրոջը անունը
Ակի հետև մինչև յաւիտեան։
3 Արեւելքէն մինչև արեւմուտք
Օրհնեալ ըլլայ Տէրոջը անունը։
4 Տէրը բարձր է բոլոր ազգերուն վրայ.
Անոր փառքը երկինքէն վեր է։
5 Ո՞վ որ Տէր Աստուծոյն պէս ո՛վ կայ,
Որ բարձրութեան մէջ կը բնակի.
6 Որ երկինքի ու երկրի մէջ եղած բաները
Տեսնելու համար կը խոնարհի.
7 Որ ազքատը փոշիէն վեր կը վերցնէ,
Որ անանկը աղբանոցէն կը բարձրացնէ,

1 Տես Դուհ. ժգ. 28։
2 Սաղ. լէ. 12։
3 Սաղ. ծբ. 7, 8։
4 Ելս. ժ. 28։ ժա. 7։

ՃԺԴ

1 Սաղ. ճկէ. 1։
2 Դատ. բ. 20։
3 Ես. ծթ. 19։ Մազ. ա. 11։
4 Սաղ. դէ. 9։ դթ. 2։
5 Սաղ. բ. 1։
6 Սաղ. ձթ. 6։
7 Սաղ. ժա. 4։ ճկբ. 6։ Ես. ծէ. 15։
8 ա Թագ. բ. 8։ Սաղ. ճէ. 41։
9 Տես Դուհ. ժգ. 28։
10 Սաղ. լէ. 12։
11 Սաղ. ծբ. 7, 8։
12 Ելս. ժ. 28։ ժա. 7։

ՃԺԴ

13 Սաղ. ճկէ. 1։
14 Դատ. բ. 20։
15 Ես. ծթ. 19։ Մազ. ա. 11։
16 Սաղ. դէ. 9։ դթ. 2։
17 Սաղ. բ. 1։
18 Սաղ. ձթ. 6։
19 Սաղ. ժա. 4։ ճկբ. 6։ Ես. ծէ. 15։
20 ա Թագ. բ. 8։ Սաղ. ճէ. 41։

8 Որպէս դի Եղբայրք նստեցնէ իշխաններուն հետ,
Իր ժողովուրդին իշխաններուն հետ.
9 Որ ժանուկ կինը տունը կը բնակեցնէ,
Ո՛– որդիներու ուրախ մայր կ'ըլլայ։ Ալէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԴ

1—8 Անհաս էակներու օրինակով, Աստուծմէ վախնալու յորդորանք մը։

1 Երբ Իսրայէլ Եգիպտոսէ դուրս ելաւ,
Ո՛– Յակոբի տունը՝ բռնաբարեզու ժողովուրդին միջէն,
2 Յուդա անոր սրբարանը՝
Ո՛– Իսրայէլ անոր իշխանութիւնը եղաւ։
3 Ծովը տեսաւ ու փախաւ.
Յորդանան ետ դարձաւ։
4 Լեռները խոյերու պէս ցատկեցին,
Ո՛– բլուրները՝ գառնուկներու պէս։
5 Ի՞նչ եղաւ, ով ծով, որ փախար,
Ե՛– դուն, Յորդանան, որ ետ դարձար։
6 Ով լեռներ, ինչո՞ւ– խոյերու պէս ցատկեցիք,
Ո՛– դուք, բլուրներ, գառնուկներու պէս։
7 Սարսափէ, ով երկիր, Տէրոջը երեսէն,
Յակոբի Աստուծոյն երեսէն,
8 Որ վէմը ջուրերու լիճի դարձուց,
Ո՛– ապառաժը՝ ջուրերու աղբիւրի։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԵ

1 Սարհաներկրան Աստուծոյ ճշմարիտ փառքը, 4 ու կուռքերուն անօգնութիւնը ցուցնելով, 9 կը յորդորէ Աստուծոյ վստահելու, 12 և անոր գոհութիւն մատուցանելու՝ իր բարերարութիւններուն համար։

Ո՛չ թէ մեզի, ով Տէր, ոչ թէ մեզի,
Հապա քու անուանդ փառք տուր՝
Քու ողորմութեանդ ու ճշմարտութեանդ համար։
2 Ինչո՞ւ համար հեթանոսները պիտի թէ
Որո՞ւ է հիմա անոնց Աստուածը։
3 Բայց մեր Աստուածը երկինքն է.
Անիկա իր բոլոր ուզածը ըրաւ։
4 Անոնց կուռքերը արծաթ ու ոսկի են,
Մարդու ձեռքի գործեր են.
5 Բերան ունին, բայց չեն խօսիր.
Աչքեր ունին, բայց չեն տեսներ.
6 Ականջներ ունին, բայց չեն լսեր.
Քիթ ունին, բայց հոտ չեն առներ.
7 Ձեռքեր ունին, բայց չեն շօշափեր.
Ոտքեր ունին, բայց չեն քալեր,
Ո՛– իրենց կոկորդովը ձայն չեն հաներ։
8 Անոնց նման կ'ըլլան զանոնք շինողները
Ո՛– բոլոր անոնց յուսացողները։
9 Ո՛վ Իսրայէլ, Տէրոջը յուսա՛.
Ան է անոնց օգնութիւնը ու սպարը։
10 Ո՛վ Ահարոնի տունը, Տէրոջը յուսացէ՛ք.
Ան է անոնց օգնութիւնը ու սպարը։
11 Ո՛վ Տէրոջմէ վախցողներ, Տէրոջը յուսացէ՛ք.
Ան է անոնց օգնութիւնը ու սպարը։
12 Տէրը մեզ կը յիշէ՝ պիտի օրհնէ,
Իսրայէլի տունը պիտի օրհնէ,
Ահարոնի տունը պիտի օրհնէ.
13 Տէրոջմէ վախցողները պիտի օրհնէ,
Պզտիկները մեծերուն հետ։
14 Տէրը ձեզի քաջութիւն պիտի տայ,
Ձեզի ու ձեր որդիներուն։
15 Օրհնեալ էք դուք Տէրոջմէն,
Որ երկինքն ու երկիրը ստեղծեց։
16 Երկինից երկինքը Տէրոջն է,
Բայց երկիրը մարդոց որդիներուն տուաւ։
17 Մեռելները Տէրը չեն օրհներ,
Ոչ ալ այն մարդիկը որ լռութեանը կ'իջնեն։
18 Բայց մենք Տէրը պիտի օրհնենք
Ատկէ ետև միշտ յաւիտեան։ Ալէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԶ

1 Սարմանեցման կը խոստովանի իր սէրը ու իր պարտաւորութիւնը առ Աստուած՝ անոր փրկութեանը համար։ 12 Ուխտ կ'ընէ որ ընծայակատարութիւն մատուցանէ Աստուծոյ։

Ուրախ եմ՝ ես՝ վասն զի Տէրը
Իմ ձայնս ու աղաչանքս լսեց.
2 Վասն զի անիկա իր ականջը ինծի խոնարհեցուց,
Ու իմ օրերուս մէջ անոր պիտի կանչեմ։
3 Մահուան լարերը զիս պատեցին,
Ու գերեզմանին վիշտերը զիս գտան.
Նեղութիւն ու տրտմութիւն գտայ։
4 Բայց ես Տէրոջը անունը կանչեցի,
Կ'աղաչեմ, ով Տէր, փրկէ իմ անձս։
5 Ողորմած ու արդար է Տէրը,
Եւ մեր Աստուածը գթած է։
6 Տէրը միամիտները կը պահէ.
Ես խեղճ եղայ ու անիկա զիս ապրեցուց։
7 Ով իմ անձս, դարձիր քու Հանգստութեանդ

Ը Ծն. լէ. 7։
ժ ա Թագ. բ. 5։ Սաղ. կը. 6։ Նա. ծ. 1։ Գաղ. գ. 27։

ՃԻԹ

ա Նկ. ժգ. 3։
բ Սաղ. ձա. 5։
գ Ել. գ. 7։ ժթ. 6։ խե. 8։ խթ. 45, 46։ բ Օր. խէ. 9։
դ Նկ. ժգ. 21։ Սաղ. հէ. 16։
ե Ծնն. գ. 13, 16։
զ Սաղ. խթ. 6։ Ամբ. գ. 6.
է Ամբ. գ. 8։
ը Նկ. ժէ. 6։ Թուղ. ի. 11։ Սաղ. ցէ. 35։

ՃԻԺ

ա Տես նա. խը. 11։ Եզեկ. լգ. 32։
բ Սաղ. խբ. 3, 10։ հթ. 10։ Յովել բ. 17։
գ ա Մն. ժգ. 26։ Սաղ. ցլե. 6։ Դան. գ. 35։
դ բ Օր. գ. 28։ Սաղ. ցլե. 15, 16, 17։ Երեմ. ժ. 3, եև։
ե Սաղ. ցլե. 18։ Նա. խգ. 9, 10, 11։ Յովէլ. բ. 8։ Ամբ. բ. 18, 19։
զ Տես Սաղ. ճժը. 2, 3, 4։ ցլե. 19, 20։
է Կամ, Իսրայէլ Տէրոջմէ կը յուսայ
ը Սաղ. լգ. 20։ Աւակ. ւ. 5։
թ Կամ, Ահարոնի տունը Տէրոջը կը յուսան
ժ Կամ, Տէրոջմէ վախցողները Տէրոջմէ կը յուսան
ի Սաղ. ցիը. 1, 4։
լ Ծն. ժգ. 19։
խ Ծն. ա. 1։ Սաղ. ղղ. 5։
ծ Սաղ. գ. 5։ ձը. 10, 11, 12։ Նա. լբ. 18։
կ Եբր. լուծիչնը
հ Սաղ. ճէգ. 2։ Դան. բ 20։

ՃԻԶ

ա Կամ, Տէրը կը սիրեմ, Սաղ. ժը. 1։
բ Սաղ. ժը. 4, 5, 6։
գ Սաղ. ճգ. 8։
դ Ելք. ի. 15։ Դնեմ. ի. 8։ Սաղ. ճժի. 137։ ցիսե. 17։
ե Երեմ. գ. 16։ Մատ. ժա. 29։

Փառքն Էտէրը քեզի բարիք ըրաւ։
8 Ովա՛ն ալ որ դուն իմ անձս մահուանէ փրկեցիր,
Իմ աչքերս արցունքէն, ու՝ իմ ոտքերս գայթակղելէն։
9 Տէրոջը առջեւ պիտի քալեմ
Կենդանիներուն երկրին մէջ։
10 Հաւատացի, անոր համար խօսեցայ.
Ես խիստ թշուառացայ։
11 Իմ շփոթութեանս մէջ ըսի Թէ
Ամէն մարդ սուտ է։
12 Ինչ հատուցանեմ Տէրոջը՝
Անոր ըրած բոլոր բարութեանը փոխարէն։
13 Փրկութեան բաժակը պիտի առնեմ,
Ու Տէրոջը անունը պիտի կանչեմ։
14 Իմ ուխտերս Տէրոջը պիտի հատուցանեմ
Իր բոլոր ժողովուրդին առջեւ։
15 Պատուական է Տէրոջը առջեւ
Իր սուրբերուն մահը։
16 Կ՚աղաչեմ, ով Տէր, Իւրան դի ես քու ծառադ եմ,
Ես քու ծառադ եմ ու՝ քու աղախնիդ որդին.
Դուն իմ կապերս արձակեցիր։
17 Գոհութեան պատարագ պիտի մատուցանեմ քեզի,
Ու Տէրոջը անունը պիտի կանչեմ։
18 Իմ ուխտերս Տէրոջը պիտի հատուցանեմ
Իր բոլոր ժողովուրդին առջեւ,
19 Տէրոջը տանը սրահներուն մէջ,
Քու մէջդ, ով Երուսաղէմ։ Ալէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺԷ

1, 2 Առաւած փառաւորելու յորդորանք մը իր ողորմութեանը ու ճշմարտութեանը համար։

Օրհնեցէք Տէրը, ով բոլոր ազգեր,
Գովեցէք զանիկա, ով բոլոր ժողովուրդներ.
2 Վասն դի անոր ողորմութիւնը մեր վրայ մեծ է,
Ու Տէրոջը ճշմարտութիւնը յաւիտեան է։
Ալէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺԸ

1 Առաւածոյ ողորմութեանը համար դինքը փառաւորելու յորդորանք մը։ 5 Սաղմոսերգուն իր փորձառութեամբը կը ցուցնէ թէ ոչնախ ապեկ բան է Առաւածոյ ապաւինիլը։ 19 Սաղմոսերգուն օրինակով՝ Քրիստոս իր թագաւորութեամբ գալը կը ցուցնէ։

Գոհացէք Տէրոջմէն, վասն դի բարի է.
Վասն դի անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
2 Իսրայէլ թող ըսէ Թէ
Անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
3 Ահարոնի տունը թող ըսէ Թէ
Անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
4 Տէրոջմէ վախցողները թող ըսեն Թէ
Անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
5 Ես նեղութեան մէջ Տէրոջը կանչեցի,
Եւ Տէրը պատասխան տուաւ ինծի, ընդարձակ տեղ մը հանելով։
6 Տէրը ինծի հետ է, չեմ վախնար.
Մարդը ինծի ինչ կրնայ ընել։
7 Տէրը իմ օգնականներուս հետ ինծի հետ է,
Ու ես իմ թշնամիներուս ջարդը պիտի տեսնեմ։
8 Աւելի է Տէրոջը յուսալ,
Քան թէ մարդուց ապաւինիլ։
9 Աւելի է Տէրոջը յուսալ,
Քան թէ իշխաններուն ապաւինիլ։
10 Բոլոր ազգերը զիս պաշարեցին.
Բայց Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ զանոնք։
11 Զիս բոլորտիքս տուին, եւ զիս պաշարեցին.
Բայց Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ զանոնք։
12 Իմ եղունեներս պէս իմ բոլորտիքս տուին,
Փուշերու կրակի պէս մարեցան.
Քանդէ Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ զանոնք։
13 Սաստիկ հրեցիր զիս, որպէս զի վար ինկնամ.
Բայց Տէրը օգնեց ինծի։
14 Էտէրը իմ զօրութիւնս ու օգնականս է,
Ու իմ փրկութիւնս եղաւ։
15 Արդարներուն բնակարաններուն մէջ ցնծութեան ու փրկութեան ձայն կայ.
Տէրոջը ազ ձեռքը զօրութիւն կը գործէ։
16 Տէրոջը ազ ձեռքը բարձր է.
Տէրոջը ազ ձեռքը զօրութիւն կը գործէ։
17 Պիտի չմեռնիմ, հապա պիտի ապրիմ,
Ու Տէրոջը գործերը պատմեմ։
18 Տէրը յոյժ շատ խրատեց,
Բայց մահուան չմատնեց զիս։
19 Բացէք ինծի արդարութեան դռնները.
Անոնց մէջ պիտի մտնեմ, ու՝ Տէրոջը գոհութիւն մատուցանեմ։
20 Ասիկա է Տէրոջը դուռը,
Արդարները տակէ պիտի մտնեն։
21 Կը գոհանամ քեզմէ որ ինծի պատասխան տուիր,
Ու ինծի փրկութիւն եղար։

Ա Սաղ. ժգ. 6։ ճժթ. 17։
Բ Սաղ. ծգ. 13։
Գ Սաղ. խճ. 13։
Դ Բ Կոր. գ. 13։
Ե Սաղ. լա. 22։
Զ Հռոմ. գ. 4։
Է Հմկ. 18։ Սաղ. խբ. 25։ Յովել. բ. 9։
Ը Սաղ. հբ. 14։
Թ Սաղ. ճժթ. 125։ ճխգ. 12։
Ժ Սաղ. ձգ. 16։
Ժա Դ Կար. ժ. 12։ Սաղ. ծ. 14։ ճե. 22։
ԺԲ Հմկ. 14։
ԺԳ Սաղ. ղղ. 8։ ճ. 4։ ճկհ. 2։ ճԺԷ
— Հռոմ. ժհ. 11։
ԺԴ Սաղ. ճ. 5։
ճԺԸ
— ա Մն. ժգ. 8, 34։ Սաղ. ճղ. 1։ ճե. 1։ ճկգ. 1։
ԺԵ Տես Սաղ. ճժհ. 9, ԼՀ։
ԺԶ Սաղ. ճբ. 1։
ԺԷ Սաղ. ժբ. 19։
ԺԸ Սաղ. խե. 1։ ծգ. 4, 11։ ճխգ. 5։ Ես. ծա. 12։ Երր. ժգ. 6։
ԺԹ Սաղ. ճղ. 4։
Ի Սաղ. ծβ. 10։
Իա Սաղ. խ. 4։ կբ. 8, 9։ Երեմ. ժե. 5, 7։
Իբ Սաղ. ճխգ. 3։
Իգ Սաղ. ձբ. 17։
Իդ Տես Սաղ. ճժհ. 9, ԼՀ։
Իե Սաղ. ճբ. 1։
Իզ Սաղ. ժբ. 19։
Իէ Սաղ. խե. 1։ ծգ. 4, 11։ ճխգ. 5։ Ես. ծա. 12։ Երր. ժգ. 6։
Իը Սաղ. ծգ. 4։
Իթ Սաղ. ծβ. 10։
Իժ Սաղ. խ. 4։ կբ. 8, 9։ Երեմ. ժե. 5, 7։
Իժա Սաղ. ճխգ. 3։
Իժբ Սաղ. ձբ. 17։
Իժգ Բ Օր. ա. 44։
Իժդ Ժող. է. 6։ Դատ. ա. 10։
Իժե Եր. ժհ. 2։ Ես. ժբ. 2։
Իժզ Եր. ժհ. 6։
Իժէ Սաղ. ծ. 5։ Ամբ. ա. 12։
Իժը Սաղ. հգ. 28։
Իժթ Բ Կոր. գ. 9։
Իի Ես. խզ. 2։
Իժ Սաղ. խզ. 7։
Իժա Ես. լհ. 8։ Յայտ. խա. 27։ խբ. 14, 15։

22 ՚Ա՛յն քարը զոր շինողները անարգեցին,
Անկիւնին գլուխը եղաւ։
23 Աստիկա Տէրոջմէն եղաւ.
Զարմանալի է ասիկա մեր աչքերուն։
24 Ա՛յս այն օրն է զոր Տէրը առեզծեց.
Ցնծանք և ուրախ ըլլանք անոր մէջ։
25 Հիմա կ՚աղաչեմ, ով Տէր, փրկէ.
Հիմա կ՚աղաչեմ, ով Տէր, յաջողէ։
26 ՚Օրհնեալ ըլլայ ան որ Տէրոջը անունովը
գու գայ։
Օրհնեցինք ձեզ Տէրոջը տունէն։
27 Տէրը Աստուած է, և ՚լոյս կը ցուցնէ մեզի.
Զոհի անասուններդ չուանակով կապեցէք,
Ո՛ սեղանին եղջիւրներուն մօտեցուցէք։
28 Դուն ես իմ Աստուածս, ու քեզի գոհութիւն
պիտի մատուցանեմ.
՚Ով իմ Աստուածս, քեզ պիտի բարձրացնեմ։
29 ՚Գոհացեք Տէրոջմէն, վասն զի բարի է,
Վասն զի անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺԹ

1—176 Զանազան ազօթքներ, գովաբանութիւններ, ու հնազանդութեան խրատներ։

Ա Լ Է Ֆ

Երանի՛ ճամբով ամբիծներուն,
՚Որոնք Տէրոջը օրէնքին մէջ կը քալեն։
2 Երանի անոնց՝ որոնք անոր վկայութիւնները կը
պահեն,
Ո՛ր ամբողջ սրտով զինք կը խնդրեն,
3 Եւ Անօրէնութիւն չեն ըներ,
Հապա անոր ճամբաներուն մէջ կը քալեն։
4 Դուն պատուիրեցիր որ շատ զգուշութեամբ
քու հրամանները պահենք։
5 Երանի՛ թէ իմ ճամբաներս յաջողին,
Որպէս զի քու կանոններդ պահեմ։
6 ՚Այն ատեն պիտի չամչնամ
Երբ քու բոլոր պատուիրանքներուդ զգուշութիւն ընեմ։
7 Պիտի գովեմ քեզ ուղիղ սրտով,
Երբ քու արդար դատաստաններդ սորվիմ։
8 Քու կանոններդ պիտի պահեմ.
Զիս բոլորովին մի թողուր։

Պ Է Թ

9 Երիտասարդը ինչո՞վ մաքրէ իր ճամբան.
Քու խօսքիդ համեմատ անոր զգուշութիւն ընելով։

ՁԺԹ

ա Մատ. խա. 42։ Մարկ. ժբ. 10։ Ղուկ. ի. 17։ Գործ. դ. 11։ Եփես. բ. 20։ ա Պետ. բ. 4, 7։
բ Մատ. խա. 9։ խգ. 39։ Մարկ. ժա. 9, 10։ Ղուկ. ԺԹ. 38։ Տես Ղազար. դ. 7։
գ Եսթ. բ. 16։ ա Պետ. բ. 9։
դ Ել. ԺԵ. 2։ Եսա. խե. 1։
ե Հմր. 1։

ձ Ա Ժ Թ

ա Մատ. ճիգ. 1։
բ ա Յովհ. գ. 9։ Ե. 18։
գ Յոբ իր. 26։ ա Յովհ. բ. 28։
դ բ Մնաց. ԺԵ. 15։
ե Հմր. 21, 118։
զ Մատ. լԵ. 31։ Ղուկ. բ. 19, 51։
է Հմր. 26, 33, 64, 68, 108։ 124, 135։ Մատ. խե. 4։

ը Մատ. լդ. 11։
թ Մատ. ա. 2։ Հմր. 23, 48, 78։
ժ Մատ. ա. 2։ Հմր. 35, 47, 70, 77։
ի Մատ. ձԺզ. 7։
լ Ծն. խէ. 9։ ա Մն. իԲ. 15։ Մատ. լԲ. 12։ բ Գործ. Ե. 6։ Նեղ. Ժա. 13։
խ Մատ. խբ. 1, 2։ կդ. 1։ ձզ. 2։ Հմր. 40, 131։

ծ Հմր. 10, 110, 118։
կ Մատ. լԲ. 8։
հ Հմր. 15։
ձ Հմր. 77, 92։
ղ Մատ. լազ. 25։
ճ Հմր. 40։ Մատ. ձիգ. 11։
մ Հմր. 12։ Մատ. իե. 4։ իէ. 11։ ձզ. 11։
յ Կամ, խօսիմ. Մատ. ձիե. 5, 6։
ն Մատ. ճկ. 26։

Հաստատէ դու քու խօսքիդ համեմատ։
29 Մոռթեան ճամբան հեռացուր ինձմէ,
Ու քու օրէնքդ շնորհէ ինձի։
30 Ճշմարտութեան ճամբան ընտրեցի,
Ու քու դատաստաններդ եմ առեր դրի։
31 Քու վկայութիւններուդ յարեցայ.
Ով Տէր, դու ինծի ամչցներ։
32 Քու պատուիրանքներուդ ճամբուն մէջ պիտի
վազեմ,
Վասն զի դուն դիմ սիրտս պիտի լայնցնես։

Հ Է

33 Ով Տէր, հասկցուր ինձի քու կանոններուդ
ճամբան,
Ու մինչև վերջը պիտի պահեմ զանիկա։
34 Հասկնալ բրէ դու, որպէսզի քու օրէնքդ պահեմ,
Ու բոլոր սրտով զանիկա ի գործ դնեմ։
35 Առաջնորդէ ինձի քու պատուիրանքներուդ շաւիղին մէջ,
Վասն զի անոր հաճեցայ։
36 Իմ սիրտս քու վկայութիւններուդ յօժարեցուր,
Ու ոչ թէ շահասիրութեան։
37 Նայ դարձուր իմ աչքերս, որպէս զի անոնք բան
չտեսնեն.
Եւ դու զիս քու ճամբուդ մէջ կենդանացուր։
38 Հաստատէ քու խօսքդ
Քեզմէ վախցող ծառայիդ վրայ։
39 Նայ դարձուր ինծմէ իմ նախատինքս, որմէ կը
վախնամ,
Վասն զի քու դատաստաններդ բարի են։
40 Ահա ցանկացայ քու հրամաններուդ.
Քու արդարութեանդ մէջ կենդանացուր զիս։

Վ Ա Վ

41 Ով Տէր, թող իմ վրաս գայ քու ողորմութիւնդ,
Եւ քու փրկութիւնդ քու խօսքիդ համեմատ։
42 Ու ես խօսքով պատասխան պիտի տամ զիս նախատողին,
Վասն զի քու խօսքիդ յուսացած եմ։
43 Եւ ճշմարտութեան խօսքը բնաւ մի հեռացներ
իմ բերնէս,
Վասն զի քու դատաստաններդ յուսացած եմ։
44 Ու քու օրէնքդ միշտ պիտի պահեմ
Յաւիտեանս յաւիտենից.
45 Եւ լայնարձակ տեղ մէջ պիտի քալեմ,
Քանզի քու հրամաններդ խնդրեցի։
46 Ու քու վկայութիւններդ թագաւորներուն առջեւ պիտի խօսիմ,
Եւ պիտի չամչնամ։
47 Ու ախորժանամ քու պատուիրանքներովդ
Զորոնք սիրեցի։
48 Եւ ձեռքերս դէպ ի քու պատուիրանքներդ պիտի
վերցնեմ զորոնք սիրեցի,
Ու քու կանոններուդ վրայով պիտի մտածեմ։

Ջ Ա Յ Ի Ն

49 Յիշէ քու ծառայիդ եղած խօսքը,
Որուն վրայ ինծի յուսալ տուիր։
50 Իմ նեղութեանս մէջ Եմխիթարութիւնս այս է,
Վասն զի քու խօսքդ զիս կենդանացուց։
51 Ամբարտաւանները խիստ շատ ծաղր բրին զիս,
Բայց ես քու օրէնքէդ չխոտորեցայ։
52 Ով Տէր, քու առաջնադան դատաստաններդ յիշեցի,
Ու մխիթարեցայ։
53 Սոսկումը զիս բռնեց այն ամբարիշտներուն համար՝
Որոնք քու օրէնքդ կը թողուն։
54 Քու կանոններդ ինծի երգեր եղան
Իմ պանդխտութեանս տունը մէջ։
55 Ով Տէր, գիշերը քու անունդ յիշեցի,
Ու քու օրէնքդ պահեցի։
56 Ահա եղաւ ինծի,
Վասն զի քու հրամաններդ կը պահեմ։

Խ Է Թ

57 Դուռն իմ բաժինս ես, ով Տէր.
Ըսի որ քու խօսքերդ պահեմ։
58 Բոլոր սրտով քու երեսդ խնդրեցի.
Ողորմէ ինծի քու խօսքիդ համեմատ։
59 Իմ ճամբաներուս վրայով մտածեցի,
Եւ իմ ոտքերս քու վկայութիւններուդ դարձուցի։
60 Քու պատուիրանքներդ պահելու
Արագացի ու չուշացայ։
61 Ամբարիշտներուն խումբերը զիս պատեցին,
Բայց ես քու օրէնքդ չմոռցայ։
62 Ահա գիշերին կ'ելլեմ քեզի գոհութիւն մատուցանել
Քու արդար դատաստաններուդ համար։
63 Ես բնկեր եղայ այն ամենուն որոնք քեզմէ կը վախնան,
Ու քու հրամաններդ կը պահեն։
64 Ով Տէր, երկիրը լեցուն է քու ողորմութիւնովդ.
Սորվեցուր ինծի քու կանոններդ։

ա դ Թագ. դ. 29։ Նա. կ. 5։ բ կոր. դ. 11։ գ Հմր. 12։ դ Հմր. 112։ Մատ. ժ. 22։ Յայտ. բ. 26։ ե Հմր. 73։ Առակ. բ. 6։ Յակ. ա. 5։ զ Նկեմ. լգ. 31։ Մար. է. 21, 22։ Դատ. ժբ. 15։ է Տիմ. դ. 10։ Եբր. ժգ. 5։ ը Ես. լշ. 15։ թ Առակ. լգ. 5։ ժ Հմր. 40։ ի բ Թագ. է. 25։ ժա Հմր. 20։ ժբ Հմր. 25, 37, 88, 107, 149, 156, 159։ ժգ Սաղ. ճղ. 4։ Հմր. 77։ ժդ Սաղ. ճլը. 1։ Մատ. ժ. 18, 19։ Գործ. լզ. 1, 2։ ժե Հմր. 16։ ժզ Հմր. 15։ ժէ Հմր. 74, 81, 147։ ժը Հառմ. ժե. 4։ ժթ Եբեմ. ի. 7։ ի Ծն. լգ. 11։ Սաղ. լգ. 18։ Հմր. 157։ իա Եզր. թ. 3։ իբ Սաղ. կգ. 6։ իգ Սաղ. ժգ. 5։ Եբեմ. ժ. 16։ Ողբ. գ. 24։ իդ Հմր. 41։ իե Դատ. ժե. 17, 18։ իզ Ամ, յարերը իէ Գործ. ժգ. 25։ իը Սաղ. լգ. 5։ իթ Հմր. 12, 26։

ԴԷԹ

65 Բարեաբեխեան ըրիր քու ծառայիդ, ով Տէր,
ինչպէս քու խօսքիդ համեմատ։
66 Բարի խնամասութիւն ու գիտութիւն սորվեցուր
ինծի,
վասն զի քու պատուիրանքներուդ հաւատացի։
67 Ես նախ որ վշտացած չէի՝ կը սխալէի,
բայց հիմա քու խօսքդ կը պահեմ։
68 Բարի ես դուն ու բարերար.
սորվեցուր ինծի քու կանոններդ։
69 Ամբարտաւանները հասարեխեան հնարեցին ինծի
դէմ,
բայց ես բոլոր սրտով քու հրամաններդ պիտի
պահեմ։
70 Անոնց սիրտը ճարպի պէս պարարտացաւ,
բայց ես քու օրէնքովդ ուրախացայ։
71 Աղէկ եղաւ ինծի որ վշտացայ,
որպէս զի քու կանոններդ սորվիմ։
72 Ինծի հազարաւոր ոսկիէ ու արծաթէ
աւելի աղէկ է քու բերնիդ օրէնքը։

ԵՕՏ

73 Քու ձեռքերդ ըրին ու առիւծեցին.
հասկնալու ըրէ զիս, որպէս զի քու պատուիրանքներդ սորվիմ։
74 Քեզմէ վախցողները զիս պիտի տեսնեն և ուրախանան,
վասն զի քու խօսքիդ յուսացայ։
75 Գիտեմ, ով Տէր, որ քու դատաստաններդ արդարութիւնով են,
ու հիրաւունքով զիս վշտացուցիր։
76 Հիմա թող քու ողորմութիւնդ ինծի մխիթարութիւն ըլլայ
քու ծառայիդ խօսքիդ համեմատ։
77 Թող քու գթութիւններդ իմ վրաս գան, որպէս զի ապրիմ,
վասն զի Ձ.քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս է։
78 Ամբարտաւանները պիտի ամչնան,
վասն զի սուտով պատճառ անիրաւութիւն
ըրին ինծի դէմ.
բայց ես Ձ.քու հրամաններուդ վրայ պիտի մտածեմ։
79 Թող ինծի դառնան քեզմէ վախցողները
և քու վկայութիւններդ ճանչցողները։
80 Թող իմ սիրտս կատարեալ ըլլայ քու կանոններուդ մէջ,
անկէս որ չամչնամ։

ԿԱՖ

81 Իմ անձս քու փրկութեանդ կը կարօտի,
ես քու խօսքիդ կը յուսամ։
82 Իմ աչքերս քու խօսքիդ համար կը նուաղին,
ըսելով թէ ե՞րբ պիտի մխիթարես զիս։
83 Վասն զի եղայ ծուխի մէջ դրօաժ տիկի պէս եղայ,
բայց քու կանոններդ չմոռցայ։
84 Ո՞րչափ են քու ծառայիդ օրերը.
Զիս հալածողներուն ե՞րբ դատաստան պիտի բնես։
85 Ամբարտաւանները փոսեր փորեցին ինծի համար,
որ քու օրէնքիդ պէս չեն։
86 Քու բոլոր պատուիրանքներդ ճշմարիտ են.
զուր տեղ հալածեն, օգնէ ինծի։
87 Քիչ մնաց որ զիս կոտորեցնէին երկրի վրէն,
բայց ես քու հրամաններդ չմոռցայ։
88 Քու ողորմութեանդ համեմատ կենդանացուր
զիս,
և քու բերնիդ վկայութիւնը պիտի պահեմ։

ԼԱՄԷՏ

89 Ով Տէր, քու խօսքդ
յաւիտեան հաստատ է երկինքի մէջ։
90 Քու հաւատարմութիւնդ ազգէ ազգ կը մնայ.
դուն հաստատեցիր երկիրը ու կը կենայ։
91 Քու հրամաններուդ պէս կը կենան հիմա օրը,
վասն զի բոլորը քու ծառաներդ են։
92 Եթէ Է.քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս չըլլար,
Ան ատեն կտտանքիս մէջ պիտի կորսուէի։
93 Յաւիտեան պիտի չմոռնամ քու հրամաններդ
զիս անոնցմով կենդանացուցիր դուն։
94 Ես քուկդ եմ՝ փրկէ զիս.
վասն զի քու հրամաններդ փնտռեցի։
95 Ամբարիշտները ինծի սպասեցին, որպէս զի զիս
կորսնցնեն,
բայց ես քու վկայութիւններդ միտքս պիտի բերեմ։
96 Ամէն կատարելութեան վերջը տեսայ.
քու պատուիրանքդ շատ ընդարձակ է։

ՄԷՄ

97 Որչափ կը սիրեմ քու օրէնքդ.
Ան է ամէն օր իմ մտածութիւնս։
98 Քու պատուիրանքներդ զիս իմ թշնամիներէս
իմաստուն ըրին,
վասն զի անոնք միշտ իմ քովս են։
99 Իմ բոլոր ուսուցիչներէս աւելի հանճարեղ եղայ,
վասն զի քու վկայութիւններդ իմ մտածութիւնս են։

Ե Հմր. 71։ Եբրմ. լա. 18, 19։ Եբր. ժբ. 11։
Ձ Սաղ. ճզ. 1։ ճէ. 1։ Մատ. ժթ. 17։
Է Հմր. 12, 26։
Ը Ծոր ժգ. 4։ Սաղ. ճթ. 2։
Թ Սաղ. ժէ. 10։ Նա. գ. 10։ Գոր. իբ. 27։
Ժ Հմր. 35։
Ի Հմր. 67։ Եբր. ժբ. 10, 11։
Լ Հմր. 127։ Սաղ. ժթ. 10։ Առակ. ը. 10, 11, 19։
Խ Ծոբ. ժ. 8։ Սաղ. ճ. 3։ ճկը. 8։ ճկթ. 14։
Ծ Հմր. 34, 144։
Կ Սաղ. կդ. 2։
Հ Հմր. 49, 147։
Ձ Եբր. ժբ. 10։
Ղ Հմր. 41։
Ճ Հմր. 24, 47, 174։
Մ Սաղ. իե. 3։
Յ Հմր. 86։
Ն Հմր. 23։
Շ Սաղ. հգ. 26։ ձգ. 2։
Ո Եբբ. կը մոռնի
Չ Հմր. 74, 114։
Պ Հմր. 123։ Սաղ. կթ. 3։
Ջ Ծոբ. լ. 30։
Ռ Սաղ. լթ. 4։
Ս Ծայս. գ. 10։
Վ Սաղ. լե. 7։ Առակ. ժգ. 27։
Տ Սաղ. լե. 19։ լը. 19։
Ր Հմր. 78։
Ց Հմր. 40։
Ւ Սաղ. ձթ. 2։ Մատ. իդ. 34, 35։ ա Պետ. ա. 25։
Փ Եբրմ. լգ. 25։
Ք Հմր. 24։
Օ Մատ. ե. 18։ իգ. 35։
Ֆ Սաղ. ա. 2։
Ը Բ Օր. դ. 6, 8։
Ք Բ Տիմ. գ. 15.

100 Ծներ[ե]ն ուեղի իմաստուն եղայ,
Վասն զի քու հրամաններդ պահեցի։
101 Ամէն գէշ ճամբայէ իմ ոտքերս եւս քաշեցի,
Որպէս զի քու խօսքդ պահեմ։
102 Քու դատաստաններէդ չխոտորեցայ,
Վասն զի դուն օրէնսդիրը ինծի։
103 Որ՞չափ քաղցր է քու խօսքդ իմ քիմքիս.
Մեղրէն ուեղի անոյշ է իմ բերնիս։
104 Քու հրամաններովդ իմաստուն եղայ,
Անոր համար Եաուէթեան ամէն ճամբան ատեցի։

Ն Ո Ւ Ն

105 Ոտքու խօսքդ իմ ոտքերուս ճրագ է,
Ու իմ շաւիղներուս լոյս։
106 Երդում ըրի ու պիտի կատարեմ,
Որպէս զի քու արդար դատաստաններդ պահեմ։
107 Շատ նեղացայ.
Ով Տէր, հկենդանացուր զիս քու խօսքիդ համեմատ։
108 Հիմա՛ իմ բերնիս կամաւոր զոհերը ընդունէ,
Ով Տէր,
Ու ՚քու դատաստաններդ սորվեցուր ինծի։
109 Իմ հոգիս ամէն ժամանակ ափիս մէջ է,
Բայց քու օրէնքդ չեմ մոռնար։
110 Ամբարիշտները որոգայթ լարեցին ինծի համար,
Բայց ես ՚քու հրամաններէդ չմոլորեցայ։
111 Քու վկայութիւններդ յաւիտեան ինծի ժառանգութիւն առի,
Վասն զի սիրտիս ցնծութիւնն են։
112 Խոնարհեցուցի իմ սիրտս, որպէս զի քու կանոններդ կատարեմ
Յաւիտեան ՚մինչեւ վերջը։

Ս Ա Մ Է Խ

113 Երկմիտները ատեցի,
Բայց քու օրէնքդ սիրեցի։
114 Նիմ ապաւէնս ու սպառս դուն ես.
Քու խօսքիդ յուսացայ։
115 Չեմ քաշուեցէք ինծմէ, ով չարագործներ,
Վասն զի ես իմ Աստուծոյս պատուիրանքները
պիտի պահեմ։
116 Պահպանէ զիս քու խօսքիդ համեմատ, որպէս
զի ապրիմ.
Ու զիս ՚իմ յոյսէս մի ամչցներ։
117 Զօրացուր զիս որպէս զի ապրիմ,
Ու միշտ քու կանոններուդ ուշադրութիւն
ընեմ։

118 Անարգեցիր այն ամէնը որոնք ՚քու կանոններէդ
խոտորեցան,
Քանզի անոնց նենգութիւնը սուտ է։
119 Դուն երկրի՚ ՚կղկղանք կը համարիս՚ երկրի
բոլոր ամբարիշտները.
Անոր համար ես քու վկայութիւններդ կը սիրեմ
120 ՚Իմ մարմինս քու ահէդ դողաց,
Ու ես քու դատաստաններէդ վախցայ։

Ա Յ Ի Ն

121 Իրաւունք ու արդարութիւն ըրի.
Չիս իմ նեղիչներուս մի մնար։
122 ՚Քու ծառայիդ բարութեան համար երաշխաւոր եղիր.
Ամբարտաւանները չհարատահաբեն զիս։
123 ՚Իմ աչքերս նուաղեցան քու փրկութեանդ
համար
Ու քու արդարութեանդ խօսքին համար։
124 Ըրէ քու ծառայիդ քու ողորմութեանդ համեմատ,
Եւ ՚քու կանոններդ սորվեցուր ինծի։
125 ՚Ես քու ծառադ եմ, խմաստուն ըրէ զիս,
Որպէս զի քու վկայութիւններդ ճանչնամ։
126 Տէրոջը բան տեսնելու ժամանակն է,
Վասն զի քու օրէնքդ խախտեցին։
127 Անոր համար քու պատուիրանքներդ
Ոսկիէն ու սընտուխ ոսկիէն աւելի սիրեցի։
128 Ուստի ամէն բանի վրայով պատուէրո՚ ՚ս՚ բոլոր հրամաններդ ուղիղ կը համարիմ,
Ու՚ատութեան ամէն ճամբան կ՚ատեմ։

Փ Է

129 Քու վկայութիւններդ զարմանալի են.
Անոր համար իմ անձս զանոնք կը պահէ։
130 Քու խօսքերուդ յայտնութիւնը լոյս կու տայ,
Ո՚հիամիտները խմաստուն կ՚ընէ։
131 Իմ բերանս բացի ու հեւացի,
Վասն զի ՚քու պատուիրանքներուդ ցանկացայ.
132 Ինծի նայէ ու ողորմէ ինծի,
Ինչպէս եաւէտաբար կ՚ընե՚ քու անուանդ սիրողներուն։
133 ՚Իմ դնացքներս հաստատէ քու խօսքիդ մէջ,
Ու երբեք անօրէնութիւն մը չտիրէ ինծի։
134 Ազատէ զիս մարդոց բռնութենէն,
Եւ քու հրամաններդ պիտի պահեմ։
135 Երեսդ փայլեցուր քու ծառայիդ վրայ,
Ու սորվեցուր ինծի քու կանոններդ։

ՃՃ Ցոբ լբ. 7. 8, 9։
Ե Առակ. ա. 15։
Ղ Սաղ. ԺԹ. 10։ Առակ. ը. 11։
Ի Հմր. 128։
Ձ Առակ. գ. 23։
Է Նեեմ. ժ. 29։
Ը Հմր. 88։
Թ Ովս. ԺԳ. 2։ Երր. ԺԶ. 15։
Ժ Հմր. 12, 26։
Ի Ցոբ ԺԳ. 14։

Լ Սաղ. ՃԼ. 5։ ՃԾԱ. 9։
Մ Հմր. 10, 21։
Ն Բ Օր. ԼԳ. 4։
Շ Հմր. 77, 92, 174։
Ո Հմր. 33։
Չ Սաղ. լբ. 7։ զա. 1։
Պ Հմր. 81։
Ջ Սաղ. գ. 8։ ՃԼԹ. 19։ Մատ. է. 23։
Ռ Սաղ. խե. 2։ Հռոմ. ե. 5։

Թ. 33։ Ժ. 11։
Ա Հմր. 21։
Բ Եզեկ. իբ. 18։
Գ Կա՛մ, կղկղանքի պէս մերժեցիր
Դ Ամբ. գ. 16։
Ե Երր. է. 22։
Զ Հմր. 81, 82։
Է Հմր. 12։
Ը Սաղ. ՃԺԶ. 16։
Թ Հմր. 72։ Սաղ. ԺԹ. 10։

Առակ. ը. 11։
Ժ Հմր. 104։
Ի Սաղ. ԺԹ. 7։ Առակ. ա. 4։
Լ Հմր. 20։
Խ Սաղ. ՃԶ. 4։
Ծ Բ Թես. ա. 6, 7։
Կ Սաղ. ԺԷ. 5։
Հ Սաղ. ԺԹ. 13։ Հռոմ. է. 12։
Ձ Դուկ. ա. 74։
Ղ Սաղ. գ. 6։
Ճ Հմր. 12, 26։

136 ՚Ջուրերու առուներ կ'իջնեն իմ աչքերէս,
վասն զի չպահեցին քու օրէնքդ չպահեցին։

ՅԱՏԷ

137 ԺԱրդար ես դուն, ով Տէր,
Եւ քու դատաստաններդ ուղիղ են։
138 Ը֊Քու պատուիրած վկայութիւններդ
Արդար ու խիստ ճշմարիտ են։
139 Վիմ՝ նախանձս զիս մաշեց,
վասն զի իմ թշնամիներս քու խօսքերդ մոռցան։
140 Ե֊Քու խօսքդ խիստ մաքուր է,
Անոր համար քու ծառադ զանիկա կը սիրէ։
141 Ես ցած ու անարգուած եմ՝
Բայց քու հրամաններդ չմոռցայ։
142 Ֆ֊Ձու արդարութիւնդ յաւիտենական արդարութիւն է,
Ու քու օրէնքդ Ժճշմարտութիւն է։
143 Նեղութիւն ու վիշտ զիս գտան,
Բայց քու պատուիրանքներդ Կիմ ուրախութիւնս են։
144 Ֆ֊Ձու վկայութիւններուդ արդարութիւնը յաւիտեան է.
Հիմնատուն ըրէ զիս ու պիտի ապրիմ։

ԳՕՖ

145 Բոլոր սրտով աղաղակեցի,
Ով Տէր, պատասխան տուր ինծի, ա֊ քու կանոններդ պիտի պահեմ։
146 Ֆ֊Ձեզի աղաղակեցի, փրկէ զիս,
Եւ քու վկայութիւններդ պիտի պահեմ։
147 Յառաջուընէ լոյս արշալոյսին ու աղաղակեցի.
Ը֊Քու խօսքիդ յուսացայ։
148 Ժ֊Ձէ՛ր աչքերէն առաջ բացուեցան իմ աչքերս
Ֆ֊Ձու խօսքերուդ վրայ մտածելու համար։
149 Իմ ձայնս լսէ քու ողորմութեանդ համեմատ.
Ո՛վ Տէր, քու դատաստաններուդ համեմատ կենդանացուր զիս։
150 Անօրէնութեան հետեւողները մօտեցան.
Անոնք քու օրէնքէդ հեռացան։
151 Ով Տէր, դուն յմօտ ես,
Ու քու բոլոր պատուիրանքներդ ճշմարտութիւն են։
152 Առաջուընէ իմացած եմ քու վկայութիւններէդ,
Զորանք Ցաւիտեան հաստատեցիր։

ՐԷՇ

153 ՚Տես իմ խղճութիւնս ու զիս փրկէ,

Ը Սբեմ. թ. 1։ ժդ. 17։ Տես Սղնկ. թ. 4։
ժ Ծղ. թ. 15։ Նէհեմ. թ. 33։ Սբեմ. ժբ. 1։ Դան. թ. 7։
Ի Սաղ. ժթ. 7, 8, 9։
Լ Սաղ. կթ. 9։ Ծոմհ. բ. 17։
Խ Սաղ. ժբ. 6։ ժը. 30։ ժթ. 8։ Աւտկ. Լ. 5։
Ծ Հմր. 151։ Սաղ. ժթ. 9։ Ծոմհ. ժէ. 17։
Կ Հմր. 77։
Հ Հմր. 34, 73, 169։
Յ Սաղ. Ա. 3։ ձը. 13։ ճԼ. 6։
Ղ Հմր. 74։
Ճ Սաղ. կզ. 1, 6։
Մ Հմր. 40, 154։
Յ Սաղ. ճխե. 18։
Ն Հմր. 142։

Վասն զի քու օրէնքդ չմոռցայ։
154 Ն֊Իմ իրաւունքս պաշտպանէ ու փրկէ զիս.
Ֆ֊Ձու խօսքիդ համեմատ ՚կենդանացուր զիս։
155 Չփրկութիւնը հեռու է ամբարիշտներէն,
Վասն զի քու կանոններդ չփնդրեցին։
156 Ով Տէր, քու գթութիւններդ շատ են.
Ֆ֊Ձու դատաստաններուդ համեմատ ՚կենդանացուր զիս։
157 Շատ են իմ հալածիչներս ու թշնամիներս,
Բայց ես քու վկայութիւններէդ չխոտորեցայ։
158 Անօրէնները տեսայ ու Ձզզուեցայ,
Վասն զի անոնք քու խօսքդ չէին պահեր։
159 Նայէ որ քու հրամաններդ կը սիրեմ.
Ով Տէր, քու ողորմութեանդ համեմատ ՚կենդանացուր զիս։
160 Ֆ֊Ձու խօսքիդ *սկիզբը ճշմարտութիւն է,
Ու քու բոլոր արդար դատաստաններդ յաւիտեան են։

ՇԻՆ

161 ՚Իշխանները զուր տեղ զիս հալածեցին,
Բայց իմ սիրտս քու խօսքէդ վախցաւ։
162 Ես կը ցնծամ քու խօսքերովդ,
Շատ ուրախ գտնողի պէս։
163 Սուտութիւնըատեցի ու անարգեցի,
Բայց քու օրէնքդ սիրեցի։
164 Օրը եօթը անգամ կ'օրհնեմ քեզ,
Ֆ֊Ձու արդար դատաստաններուդ համար։
165 ՝Ֆ֊Ձու օրէնքդ սիրողներուն շատ խաղաղութիւն կայ,
Ու անոնց դայթակղութիւն չըլլար։
166 ՚Ով Տէր, քու փրկութեանդ սպասեցի,
Եւ քու պատուիրանքներդ կատարեցի։
167 Իմ անձս քու վկայութիւններդ պահեց,
Ու ես զանոնք շատ կը սիրեմ։
168 Ֆ֊Ձու հրամաններդ և քու վկայութիւններդ պահեցի,
Վասն զի իմ բոլոր ճամբաներս քու առջեւդ են։

ԹԱՎ

169 Ով Տէր, թող իմ աղաղակս քու առջեւդ մօտենայ.
Ֆ֊Ձու խօսքիդ համեմատ ՚իմաստուն ըրէ զիս։
170 Թող իմ աղաչանքս քու առջեւդ հասնի.
Ֆ֊Ձու խօսքիդ համեմատ փրկէ զիս։
171 Իմ շրթունքներս օրհնութիւն պիտի բղխեն,
Վասն զի քու կանոններդ ուսուցիչ ինծի։
172 Իմ լեզուս քու խօսքդ պիտի պատմէ,

ը Դտկ. իս. 33։
ո Ողբ. ե. 1։
չ ա Թագ. իդ. 16։ Սաղ. լե. 1։ Մխք. է. 9։
պ Հմր. 40։
ջ Ծոբ ե. 4։
ռ Հմր. 149։
ս Սաղ. խգ. 18։ Հմր. 51։
վ Հմր. 136։ Սղնկ. թ. 4։
տ Հմր. 88։
ր կա՛մ, բռնանպատակութիւնը
ց ա Թագ. իդ. 12, 15։ իվ. 18։ Հմր. 23։
ւ Նա. լբ. 17։
փ Ծն. իմ. 18։ Հմր. 174։
ք Աւտկ. ե. 21։
և Հմր. 144։

Վասն զի քու լոլոր պատուիրանքներդ արդար են։
173 Թող քու ձեռքդ ինծի օգնական ըլլայ,
Վասն զի քու հրամաններդ ընտրեցի։
174 Ցո՛վ Տէր, քու փրկութեանդ ցանկացայ,
Ու քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս է։
175 Թող իմ անձս ապրի ու քեզ օրհնէ,
Եւ քու դատաստաններդ օգնեն ինծի։
176 Ի կորսուած ոչխարի պէս մոլորեցայ.
Փնտռէ քու ծառադ, վասն զի քու պատուիրանքներդ չմոռցայ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻ

1 Դաւթի աղօթք կ'ընէ նեղութեան դէմ. 5 ինքը չտեսնուն հետ կենակցութիւն ընելու ախորժելուն համար պանգամ կ'ընէ։

Ատենաւորին երգը։

Իմ նեղութեանս մէջ Տէրոջը աղաղակեցի,
Ու անիկա ինծի պատասխան տուաւ։
2 Ով Տէր, փրկէ իմ անձս սուտ շրթունքներէն
Ու նենգաւոր լեզուէն։
3 Ով նենգաւոր լեզու, քեզի ի՞նչ տրուի,
Եւ քեզի ի՞նչ աւելցուի.
4 Զօրաւոր մարդուն սուր նետերը
Ու փչհին կայծերը։
5 Վա՛յ ինծի, որ Մոսոքի մէջ պանդխտեցայ,
Եւ Կեդարի վրաններուն քովերը բնակեցայ։
6 Շատ ժամանակ իմ անձս բնակեցաւ
Խաղաղութենէն ատելներուն հետ։
7 Ես խաղաղասէր էի.
Բայց երբ կը խօսէի, անոնք կռիւ կ'ընէին։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԱ

1—8 Բարեպաշտ մարդոյ ապահովութիւնը, որոնք Աստուծոյ պաշտպանութեանը վրայ կը դնեն իրենց յոյսը։

Ատենաւորին երգը

Աչքերս դէպ ի լեռները պիտի վերցնեմ,
Ուրկէ իմ օգնութիւնս պիտի գայ։
2 Իմ օգնութիւնս Տէրոջմէն է,
Որ երկինքը ու երկիրը ստեղծեց։
3 Անիկա քու ոտքդ չդողացնէ,
Ու քու Պահապանդ չքնանայ։
4 Ահա Իսրայէլի Պահապանը
Պիտի չմրափէ ու պիտի չքնանայ,
5 Տէրը քու պահապանդ է.
Տէրը քու ոջ ձեռքիդ քով Քու հովանիդ է։
6 Ցորեկը արեգակը քեզ պիտի չվնասէ,
Ոչ ալ գիշերը լուսինը։
7 Տէրը քեզ ամէն չարէն պիտի պահպանէ,
Էհա անձդ պիտի պահպանէ։
8 Տէրը Քու երթալդ ու մնալդ պիտի պահպանէ
Ատկէ ետև մինչև յաւիտեան։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԲ

1 Դաւթի եկեղեցին համար իր ունեցած ուրախութիւնը կը յայտնէ. 6 անոր խաղաղութեանը համար կ'աղօթէ։

Դաւթի սաղմոսներուն երգը։

Կ'ուրախանայի երբ ինծի կ'ըսէին,
Տէրոջը տունը երթանք։
2 Մեր ոտքերը քու դռներուդ մէջ կայնեցան,
Ով Երուսաղէմ։
3 Երուսաղէմ այնպէս քաղաքի մը պէս շինուած է,
Որ իրենքնիրեն միաւորուած է.
4 Ուր ցեղերը, Տէրոջը ցեղերը, կ'երթան
Իսրայէլի պատուիրածին պէս,
Տէրոջը անունը գոհութիւն մատուցանելու համար։
5 Վասն զի հոն դրուած են դատաստանի աթոռները,
Դաւթի տանը աթոռները։
6 Երուսաղէմի խաղաղութիւնը խնդրեցէք.
Թող յաջողին անոնք որ քեզ կը սիրեն։
7 Խաղաղութիւն թող ըլլայ քու պարիսպներուդ մէջ,
Ու յաջողութիւն քու պալատներուդ մէջ։
8 Իմ եղբայրներուս ու ընկերներուս համար
Հիմա պիտի ըսեմ, Խաղաղութիւն ըլլայ քու մէջդ։
9 Մեր Տէր Աստուծոյն տանը համար
Բարիք խնդրելու պիտի ուզեմ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԳ

1 Բարեպաշտները իրենց վստահութիւնը Աստուծոյ վրայ կը դնեն, 3 ու ի՛ոգւոյն որ մարդոց նախատինքներէն ազատ ընան։

Ատենաւորին երգը։

Քեզի՛ կը բարձրացնեմ իմ աչքերս,
Քեզի՛ որ երկինքի մէջ բնակող։
2 Ահա ինչպէս ծառաներուն աչքերը իրենց Տէրոջը ձեռքին կը նային,
Ինչպէս աղախինին աչքերը իր տիկնոջ ձեռքին,

ա Ծնա. խդ. 22։ Ատտակ. ա. 29։ Դատկ. Ժ. 42։
բ Հմր. 166։
գ Հմր. 16, 24, 47, 77, 111։
դ Ես. Ծդ. 6։ Դատկ. Ժե. 4, Եզն, ա Պետ. բ. 25։

ձի

ա Սապ. ձժբ. 5։ Ծալմ. բ. 2։
բ Կամ, Նենգաւոր լեզուն քեզի ի՞նչ կու տայ ու քեզի ի՞նչ կ'ատ ելցնէ։
գ Ես. խե. 4։
դ Ատ. դա. 5։ Ես. խթ. 10։ Ծայտ. է. 16։
ե Ատ. խտ. 2։ ղէ. 10։ Տխե. 20։
զ բ Օր. խը. 6։ Ատտակ. բ. 8։ պ. 6։

ձիբ

ա Ես. բ. 3։ Զաք. ը. 21։
բ Տես բ Թագ. է. 9։
գ Ել. խզ. 17։ բ Օր. Ժզ. 16։
դ Ել. Ժզ. 34։
ե բ Օր. Ժէ. 8։ բ Մն. ԺԹ. 8։
զ Ատ. Ծտ. 18։
է Նէհ. բ. 10։

ձիգ

ա Սապ. Տխտ. 1։ Տխտ. 8։
բ Սապ. բ. 4։ Ժտ. 4։ Ձժե. 3։

Ահնպէս մեր աչքերը Տէրոջը, մեր Աստուծոյն,
պէտք նային,
Մինչև մեզի ողորմի։
3 Ողորմէ մեզի, ով Տէր, ողորմէ մեզի,
Վասն զի խիստ լեցուեցանք անարգանքով,
4 Խիստ լեցուած է մեր անձը հանգիստ վայելողներուն նախատինքովը
Ու ամբարտաւաններուն անարգանքովը։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԳ

1—8 Եկեղեցին զԱստուած կ'օրհնէ հրաշալի ազատութեան մը համար։

Դասիթի աստիճաններուն երգը։

Եթէ Տէրը մեզի հետ չըլլար,
ՙՀիմա Իսրայէլ թող ըսէ,
2 Եթէ Տէրը մեզի հետ չըլլար,
Երբ մարդիկ մեր վրայ ելան,
3 Ան ատեն էաղջ ողջ պիտի կլլէին մեզ,
Երբ անոնց բարկութիւնը մեր վրայ բորբոքած էր.
4 Ան ատեն ջուրերը մեզ պիտի ընկղմէին,
Հեղեղը մեր անձերուն վրայէն պիտի անցնէր.
5 Ան ատեն հպարտացած ջուրերը
Մեր անձերուն վրայէն պիտի անցնէին։
6 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը,
Որ մեզ անոնց ակռաներուն որս չտուաւ։
7 Մեր անձերը էճնճղուկի պէս որսորդներուն որսորդութէն ազատեցան.
Որսորդութիւնը կոտրեցաւ ու մենք ազատեցանք։
8 ՚Մեր օգնութիւնը Տէրոջը անուանովն է,
Որ երկինքն ու երկիրը ստեղծեց։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԵ

1 Իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դնողներուն ապահովութիւնը։ 4 Բարեպաշտ մարդոց համար՝ ու չարերուն դէմ աղօթք։

Աստիճաններուն երգը։

Տէրոջը յուսացողները Սիօն լեռանը պէս են,
Որ չսասանիր, հապա յաւիտեան կը մնայ։
2 Ինչպէս Երուսաղէմ լեռներով պատած է,
Նոյնպէս Տէրը իր ժողովուրդին չորս կողմն է
Ամէն ատև մինչև յաւիտեան։
3 Վասն զի ՚ամբարշտին գաւազանը արդարներուն վիճակին վրայ պիտի չմնայ,
Որպէս զի արդարները ձեռքերնին անօրէնութեան չերկնցնեն։
4 Ով Տէր, բարիք ըրէ բարիներուն
Ու սրտով ուղիղներուն։
5 Սակայն զանոնք որ իրենց էծուռ ճամբաներուն մէջ կը մոլորին,
Տէրը պիտի *կորանցնէ անօրէնութիւն գործողներուն հետ։
Խաղաղութիւն ըլլայ Իսրայէլի վրայ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԶ

1 Եկեղեցին իր անահնանելի պահպանութիւնը հրաշագործելով 4 աղօթք կ'ընէ, ու անոր բարի յաջողութեանը վրայ կը մտածէ անոյշ։

Աստիճաններուն երգը։

Երբ Տէրը Սիօնի գերութիւնը դարձուց,
ՙ*Երազ տեսնողներուս" պէս եղանք։
2 Ան ժամանակ բերանը խնդութիւնով լեցուեցաւ,
Ու մեր լեզուն ցնծութիւնով.
Ան ժամանակ հեթանոսներուն մէջ ըսին թէ
Տէրը մեծ հոմար մեծ բաներ ըրաւ։
3 Տէրը մեզի հոմար մեծ բաներ ըրաւ,
Ու մենք ուրախացանք։
4 Ով Տէր, դարձուր մեր գերութիւնը
Հարաւի առուներուն պէս։
5 Անոնք որ արցունքով կը ցանեն,
Ցնծութիւնով կը հնձեն։
6 Ան որ լալով կ'երթայ,
Ցանելու սերմը տանելով,
Անշուշտ ցնծութեամբ եւ պիտի դառնայ,
Իր ցորեխ խուրձերը բերելով։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԷ

1 Աստուծոյ օրհնութեանը զօրութիւնը։ 3 Բարի արարքը անոր պարգեւն են։

Սողոմոնի աստիճաններուն երգը։

Եթէ Տէրը չշինէ տունը,
Զուր տեղ կ'աշխատին անոր շինողները.
ՙԵթէ Տէրը չպահպանէ քաղաքը,
Զուր տեղ կը հսկեն պահապանները։
2 Պարապ բան է ձեզի համար կանուխ ելլելը եւ ուշ հանգչիլը
Ու էցաւով հաց ուտելը։
Արդարև անիկա իր սիրելիին քուն կու տայ։
3 Ահա էաղաքը Տէրոջը ժառանգութիւնն են.
՚Որովայնի պտուղը անոր *պարգեւն է։
4 Ինչպէս են նետերը զօրաւորին ձեռքին մէջ,
Այնպէս են երիտասարդներուն տղաքը։
5 Երանի՛ այն մարդուն,
Որ իր կապարճը անոնցմով լեցուց.
Երբ դրանը մէջ թշնամիներուն հետ խօսելու ըլլան,
Էպիսի չամչնան։

ՃԻԹ

— Սաղ. ճիթ. 1։
ք Սաղ. ծգ. 1, 2։ ճէ. 3։ Առակ. ա. 12։
է Սաղ. զա. 3։ Առակ. գ. 5։
ը Սաղ. ճիա. 2։
ի Ծն. ա. 1։ Սաղ. ճկդ. 3։

ՃԻԸ

— Առակ. իբ. 8։ ես. ժդ. 5։
ք Առակ. բ. 15։
• ԵՔբ. տանի
է Սաղ. ճիը. 6։ Գաղ. գ. 16։

ՃԻԹ

— Գար. ժբ. 9։

• կամ, Առաջնացողներու
ք Ծն. ը. 21։
է Տես երեմ. լա. 9, եև։

ՃԻԺ

— Սաղ. ճկա. 3, 4, 5։

ք Ծն. գ. 17, 19։
է Ծն. լգ. 5։ իբ. 4։ ճես. իդ. 3, 4։
ը ը Օր. իբ. 4։
• կամ, վարձքն
ի Տես Ծն. ե. 4։ Առակ. իէ. 11։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԸ

1—6 Ջանադան օրհնութիւններ՝ որոնք սասուածաւելու-
ներուն կը սրսխին։

Առաջնոյն երգը։

1 Եւ ըսաւ՝ այն սանդուն՝ որոնք Տէրոջմէ կը
վախնան,
Ո՝ անոր ճամբաներուն մէջ կը քալեն։
2 Ուսան դի քու ձեռքիդ աշխատութիւնը պիտի
ուտես.
Երանի՛ ես քեզի, ու քեզի լաւի պիտի ըլլայ։
3 Քու կինդ հատղատեր որթի մը պէս պիտի ըլլայ,
Քու տանդ ներսիդիները,
Ո՝ քու սղոյններդ Ձիթենիի տունկերու պէս
Քու սեղանիդ չորս կողմը։
4 Ահա Տէրոջմէն վախցող մարդը
Այսպէս պիտի օրհնուի։
5 Տէրը քեզ Սիոնէ օրհնէ,
Ու Երուսաղէմի բարութիւնը տեսնես
Քու կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ.
6 Եւ ղ.քու սրդուցդ սրդիները տեսնես։
Խաղաղութիւն ըլլայ Իսրայէլի վրայ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԹ

1 Սասուած գալիլու յորդորանք մը՝ Իսրայէլը իր մեծ
նեղութիւններէն փրկելուն համար։ 5 Նկեղեցին սասղնե-
քուն վրայ գալու չարիքները։

Առաջնոյն երգը։

1 Հիմա՝ Իսրայէլ Թող ըսէ,
Քիմ մանկութենէս ի վեր շատ անգամ զիս նե-
ղեցին.
2 Իմ մանկութենէս ի վեր շատ անգամ զիս նե-
ղեցին,
Բայց ինծի չյաղթեցին։
3 Հերկողները իմ կռնակիս վրայ հերկեցին,
Ո՝ երկար ակօսները երկնցուցին։
4 Տէրը արդար է.
Անիկա ամբարիշտներուն չուանները կտրտեց։
5 Սիոնը սասղներուն ամէնը
Պիտի ամչնան ու ետ դառնան.
6 Տանիքի վրայի խոտին պէս պիտի ըլլան,
Որ դեռ չփրցուած կը չորնայ.
7 Որով հնձողը չկրնար իր ձեռքը լեցնել,
Ո՛չ ալ խուրձ կապողը իր դոզը.
8 Եւ անցնողները չեն ըսեր թէ
Տէրոջը օրհնութիւնը ձեր վրայ ըլլայ,
Ո՝ ձեզ Տէրոջը անունովը կ'օրհնենք։

ՃԻԸ
՝ Սապ. ճժբ. 1։ ցժե. 13։ ցժբ. 1։
Բ Նա. գ. 10։
Գ Նլեկ. ժթ. 10։
Դ Սապ. ծբ. 8։ ճխգ. 12։
Ե Սապ. ճլգ. 3։
Զ Ներ. ծ. 23։ Ցոբ. խբ. 16։
Է Սապ. ճիե. 5։

ՃԻԹ
՝ Սապ. ճխգ. 1։
Բ Տես եզեկ. խգ. 3։ Ումա. բ. 15։ ժա. 1։
Գ Սապ. լէ. 2։
Դ Հառթ. բ. 4։ Սապ. ցժբ. 26։

ՃԼ
՝ Ողբ. գ. 55։ Ցոէլ. բ. 2։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼ

1 Սաղմաերգուն սղօթքի մէջ իր ունեցած յոյսը 5 և իր
յոյսին յարատեւութիւնը կը ցուցնէ. 7 կը յորդորէ Իս-
րայէլացիները որ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դնեն։

Առաջնոյն երգը։

1 Ո՛վ Տէր, իմ ձայնս լսէ.
Քու ականջներդ թող միտք ընեն իմ սղօթքիս
ձայնը։
2 Ով Տէր, իմ ձայնս լսէ.
Քու ականջներդ թող միտք ընեն իմ սղօթքիս
ձայնը։
3 Ով Տէր, եթէ անօրէնութիւնները յիշելու
ըլլաս,
Տէր, ո՞վ կրնայ կենալ։
4 Բայց ներս քու քովդ է թողութիւնը,
Որպէս զի երկեղ վախնան։
5 Ես Տէրոջը կը սպասեմ, իմ անձս կը սպասէ,
Ու նորա խօսքին կը յուսամ։
6 Իմ անձս սպասողներէն, աւելի սպասող-
ներէն աւելի
Իմ անձս Տէրոջը կը սպասէ։
7 Իսրայէլ թող Տէրոջը յուսայ,
Վասն զի Տէրոջը քով ողորմութիւն կայ.
Ու անոր քով շատ փրկութիւն կայ.
8 Եւ ժանիկա պիտի փրկէ Իսրայէլը
Իր բոլոր անօրէնութիւններէն։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԱ

1 Դաւիթ իր խոնարհութիւնը ցուցնելով՝ 3 կը յորդորէ
Իսրայէլը որ Աստուծոյ յուսայ։

Դաւիթի սասիճաններուն երգը։

Ո՛վ Տէր. իմ սիրտս չդասուղացաւ,
Եւ իմ աչքերս չբարձրացան.
՝Ու ես մեծամեծ բաներու մէջ,
Եւ ինծմէ բարձր բաներու մէջ չքալեցի։
2 Արդարև իմ անձս հանդարտեցուցի ու հանդըր-
տացուցի
Քիր մօրը կաթէն կտրուած տղու մը պէս.
Իմ անձս կաթէն կտրուած տղու մը պէս է։
3 Իսրայէլ թող Տէրոջը յուսայ
Ակէ եռև մինչև յաւիտեան։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԲ

1 Դաւիթ իր սղօթքին մէջ սասպանակին համար իր ա-
նեցած հոգը կը յիշէ Աստուծոյ առջեւ։ 8 Իր սղօթքը
սասպանակը վերցուցած սաեներ։ 11 Աստուծոյ խոսա-
մանքներուն յիշատակութիւնը։

Առաջնոյն երգը։

Դաւիթի համար յիշէ, ո՛վ Տէր,

Բ Սապ. ճխգ. 2։ Հառմ. գ. 20, 23, 24։
Գ Նլ. լգ. 7։
Դ գ Թագ. ը. 40։ Սապ. բ. 11։ Ներեմ. լգ. 8, 9։
Ե Սապ. իե. 14։ լգ. 20։ խ. 1։ Նա. ը. 17։ խգ. 8։ լ. 18։
Զ Սապ. ճժբ. 81։
Է Սապ. կգ. 6։ ճժբ. 147։
Ը Սապ. ճլա. 3։
Թ Սապ. ձգ. 5, 15։ Նա. ծե. 7
Ժ Սապ. ճգ. 3, 4։ Մասա. ա. 21։

ՃԼԱ
՝ Հառմ. ժբ. 16։
Բ Մասա. ժբ. 3։ ա կոր. ժգ. 20։
Գ Սապ. ճլ. 7։

Անոր լոլոր նեզուներուն.
2 Որ երդում ըրաւ Տէրոջը,
Եւ ուխտ դրաւ Յակոբի Զօրաւորին,
3 Ըսելով Թէ Իմ տանս բնակարանը չմտնեմ,
Ու իմ փառաց անկողնիս վրայ չերթամ,
4 Թէ ես իմ աչքերուս քուն՝
Եւ արտեւանունքներուս նիրհում չտամ,
5 Մինչեւ Տէրոջը համար տեղ մը գտնեմ,
Ո՛ Յակոբի Զօրաւորին համար բնակարան։
6 Ահա անոր վրայով լսեցինք Եփրաթայի մէջ,
Եւ զանիկա գտանք Եաներաւի դաշտերուն մէջ։
7 Մտնենք անոր բնակարաններուն,
Ո՛ երկրպագութիւն ընենք անոր պատուանդանին քով։
8 Ելիր հանգստութեանդ տեղը, ով Տէր,
Դուն ու ձեր զօրութեանդ տապանակը։
9 Քահանաներդ եղիտղ արդարութիւն հագնին,
Եւ քու սուրբերդ ցնծան։
10 Քու Դաւիթ ծառայիդ համար
Անդին մի դարձներ քու օծեալիդ երեսը։
11 Տէրը երդում ըրաւ Դաւիթի ճշմարտութեամբ,
Ո՛ եւ չպառնայ անկէ,
Թէ Ի քու որովայնիդ պտուղէն
Քու աթոռիդ վրայ պիտի նստեցնեմ։
12 Եթէ քու որդիներդ պահեն իմ ուխտս ու վկայութիւններս
Զորոնք անոնց պիտի սորվեցնեմ,
Անոնց որդիներն ալ
Քու աթոռիդ վրայ պիտի նստին յաւիտեան։
13 Վասն զի Տէրը Սիովնը ընտրեց,
Եւ զանիկա իրեն բնակութեան համար ուզեց,
14 Ըսելով, Ասիկա է յաւիտեան իմ հանգիստս.
Աստ մէջ պիտի բնակիմ, վասն զի սիրեցի զայն։
15 Հանոր պաշարը առատապէս պիտի օրհնեմ,
Ո՛ անոր աղքատները հացով պիտի կշտացնեմ,
16 Նաեւ անոր քահանաներուն փրկութիւն պիտի հագցնեմ.
Ո՛ւ անոր սուրբերը ուրախութեամբ պիտի ցնծան։
17 Անդին տեղը Դաւիթի եղջիւր պիտի բուսցնեմ,
Ո՛ Հրատ պիտի պատրաստեմ իմ օծեալիս համար։
18 Անոր թշնամիներուն ամօթ պիտի հագցնեմ,
Բայց անոր վրայ իր թագը պիտի ծաղկի։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԳ

1—3 Սուրբերուն միութեանը օգուտը։

Դաւիթի ստիճաններուն երգը։

Ահա ո՛րչափ բարի ու ո՛րչափ վայելուչ է
Որ եղբայրները իրարու հետ միութեամբ
բնակին։
2 Անիկա թանկիս իւղին պէս է,
Որ գլխուն վրայէն մօրուքին վրայ,
Ահարոնի մօրուքին վրայ, վազէց,
Ո՛ւ մինչեւ անոր պզեստներուն ծայրը իջաւ։
3 Սիոնի լեռներուն վրայ իջած
Հերմոնի շաղին պէս է.
Վասն զի Տէրը հոն հաստատեց օրհնութիւնը
Ո՛ւ կեանքը մինչեւ յաւիտեան։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԴ

1—3 Առտուած օրհնելու յորդորանք մը։

Աստիճաններուն երգը։

Արդ, օրհնեցէք Տէրը, ով Տէրոջը լոլոր
ծառաները,
Որ Տէրոջը տունը կը կենաք գիշերները։
2 Սուրբ տեղը ձեռքերնիդ վերցուցէք,
Ու օրհնեցէք Տէրը։
3 Երկինքը ու երկիրը ստեղծող Տէրը
Քեզ Սիոնէ օրհնէ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԵ

1 Առտուած գովելու յորդորանք մը իր ազգութեան համար, 5 իր կարողութեանը համար, 8 իր պատուաստներուն համար 15 կուռքերուն ունայնութիւնը, 19 Առտուած օրհնելու յորդորանք մը։

Ալէլուիա։ Օրհնեցէք Տէրոջը անունը,
Օրհնեցէք, ով Տէրոջը ծառաները,
2 Որ Տէրոջը տունը կը կենաք,
Մեր Աստուծոյն տունը արտերուն մէջ։
3 Օրհնեցէք Տէրը, վասն զի Տէրը բարի է.
Սաղմոս ըսէք անոր անուանը, վասն զի քաղցր է։
4 Վասն զի Տէրը իրեն համար ընտրեց Յակոբը,
Ո՛ Իսրայէլը իրեն սեպհական ժողովուրդ ըլլալու։
5 Վասն զի ես իմացայ, որ Եհովա մեծ է,
Ո՛ւ մեր Տէրը՝ բոլոր աստուածներէն։
6 Տէրը ամէն ինչ որ ուզեց՝ ըրաւ,
Երկինքի ու երկրի մէջ,

ՃԼԲ

ա Սաղ. կի. 1։
բ Ած. խթ. 24։
գ Աւակ. ղ. 4։
դ Դատ. է. 46։
ե ա Թագ. ժէ. 12։
զ ա Թագ. է. 1։
է ա Մն. ժգ. 5։
ը Սաղ. կ. 7։ ղթ. 5։
թ Թես. ժ. 35։ բ Մն. զ. 41, 42։
ժ Սաղ. հը. 61։
ի Ծագ. խթ. 14։ Հմր. 16։ Ես. կա. 10։
լ Սաղ. ձթ. 3, 4, 33, ևն, ճժ. 4։
խ բ Թագ. է. 12։ գ Թագ. ը. 25։ բ Մն. զ. 16։ Դ.ում. ա. 69։ Գոտ. բ. 30։
ծ Սաղ. խը. 1, 2։
կ Սաղ. կը. 16։
հ Սաղ. ճխե. 14։
ձ բ Մն. զ. 41։ Հմր. 9։ Սաղ. ճխթ. 4։
ղ Ովս. ժբ. 1։
ճ Եզեկ. խթ. 21։ Դ.ում. ա. 69։ ճ Տես գ Թագ. ժա. 36։ ժե. 4։ բ Մն. խա. 7։
յ Սաղ. լե. 26։ ճթ. 29։

ՃԼԳ

ա Մն. ժգ. 8։ Եզր. ժգ. 1։
բ Ել. ը. 25, 30։
գ բ Օր. գ. 48։

ՃԼԳ

ա Սաղ. ճլե. 1, 2։
բ ա Մն. ք. 33։
գ ա Տիմ. բ. 8։
դ Սաղ. ճկղ. 8։
ե Սաղ. ճկը. 5։ ճկե. 21։

ՃԼԵ

ա Սաղ. ճժկ. 1։ ճկղ. 1։
բ Դ.ում. բ. 37։
գ Սաղ. ղբ. 13։ ղգ. 8։ ճժգ 19։
դ Սաղ. ճմթ. 68։
ե Սաղ. ճխե. 1։
զ Ել. ժթ. 5։ բ Օր. է. 6, 7։ ժ. 15։
է Սաղ. գե. 3։ գէ. 9։
ը Սաղ. ճժե. 3։

Ծովերուն ու բոլոր անդունդներուն մէջ,
7 ըերկրի ծայրերէն շոգիները կը հանէ,
ժԱնձրեւի համար փայլակներ կը շինէ,
ո– հով կը հանէ իր էշտեմարաններէն։
8 ևԱնիկա եգիպտոսի առջիներինները զարկաւ
Մարդէ մինչեւ անասուն.
9 ԻՆշաններ ու հրաշքներ ղրկեց քու մէջդ, ով
Եգիպտոս,
Փարաւոնի ու անոր բոլոր ծառաներուն վրայ։
10 ՀՇատ ազգեր զարկաւ,
Ու զօրեղ թագաւորներ սպաննեց.
11 ԱՄօրհայոց Սեհոն թագաւորը,
Բասանի Ովգ թագաւորը,
Եւ Քանանու բոլոր թագաւորութիւններըը.
12 ՅՈւ անոնց երկիրը ժառանգութիւն տուաւ,
Իր Իսրայէլ ժողովուրդին ժառանգութիւն։
13 Ով Տէր, ՚քու անունդ մինչեւ յաւիտեան
Կը մնայ.
Ով Տէր, քու յիշատակդ ազգէ մինչեւ ազգ։
14 ֈՎասն որ Տէրը իր ժողովուրդը կը դատէ,
Եւ իր ծառաներուն կ'ազորմի։
15 ֍Հեթանոսներուն կուռքերը արծաթ ու
ոսկի են,
Մարդու ձեռքի գործերը են.
16 Բերան ունին, բայց չեն խօսիր.
Աչքեր ունին, բայց չեն տեսներ.
17 Ականջներ ունին, բայց չեն լսեր,
Ու շունչ չկայ անոնց բերնին մէջ։
18 Անոնց նման կ'ըլլան զանոնք շինողները
Ո– բոլոր անոնց յուսացողները։
19 ՙՈվ Իսրայէլի տունը, օրհնեցէք Տէրը.
Ով Ահարոնի տունը, օրհնեցէք Տէրը.
20 Ով Ղեւիի տունը, օրհնեցէք Տէրը.
Ով Տէրոջմէն վախցողներ, օրհնեցէք Տէրը։
21 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը ՚Սիովնէ,
Որ Երուսաղէմի մէջ կը բնակի։ Ալէլուիա

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԴ

1—26 *Աստուծոյ մեծագործ ողորմութիւններուն համար իրեն շնորհակալութիւն մատուցանելու յորդորանք մը։*

¯Գոհացէք Տէրոջմէն, վասն որ բարի է.
Ֆվասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
2 Գոհացէք Աստուածներուն Աստուծմէն,
վասն որ ողորմութիւնը յաւիտեան է.
3 Գոհացէք տէրերուն Տէրոջմէն,
վասն որ ողորմութիւնը յաւիտեան է.
4 ՟Մինակ մեծ հրաշքներ ընողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
5 Իերկինքը իմաստութեամբ առեղծողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
6 ՚Երկիրը ջուրերուն վրայ տարածողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
7 ԻՄեծամեծ լուսաւորներ առեղծողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
8 ՚Արեգակը՝ որպէս զի ցորեկին իշխէ,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
9 Լուսինը ու աստղերը՝ որպէս զի գիշերին իշխեն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
10 ՚*Եգիպտացւոց անդրանիկները՝ զարնողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
11 ԺՈւ Իսրայէլը անոնց մէջէն հանողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
12 ԻՀզօր ձեռքով ու տարածուած բազուկով,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
13 ևԿարմիր ծովը երկու բաժնողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
14 Ու Իսրայէլը անոր մէջէն անցընողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
15 ԻԵւ փարաւոնը ու անոր զօրքը Կարմիր ծովուն
մէջ թօթվողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
16 ԺԻր ժողովուրդը անապատին մէջ պտըտցնողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
17 ևՄեծ թագաւորներ զարնողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
18 ՀՈւ զօրեղ թագաւորներ սպաննողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
19 ՝Ամորհայոց Սեհոն թագաւորը,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
20 ՚Ու Բասանի Ովգ թագաւորը,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
21 ֈԵւ անոնց երկիրը ժառանգութիւն տուողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
22 Իր Իսրայէլ ծառային ժառանգութիւն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
23 ՏՄեր խոնարհութեամբը մէջ մեզ յիշողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
24 Ու մեր թշնամիներէն մեզ փրկողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
25 ՙԲոլոր մարմինի հաց տուողէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.
26 Գոհացէք երկինքի Աստուծմէն,
վասն որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։

Ը եբեմ. ժ. 13։ ծա. 16։
ժ Ծն. իբ. 25, 26։ իգ. 25, ևն։ Ջաք. ժ. 1։
ի Ծն. իգ. 22։
լ Նե. ժբ. 12, 29։ Սապ. հբ. 51։ ճկզ. 10։
խ Նե. է. ը. թ. ժ. և ժգ։
ձ Սապ. ճկզ. 15։
ղ Թուռ. խա. 24, 25, 26, 34, 35։ Սապ. ճկզ. 17, ևն։
ճ Ցեռ. ժբ. 7։
մ Սապ. հը. 55։ ճկզ. 21, 22։
յ Նե. գ. 15։ Սապ. ճբ. 12։
ն բ Օր. իբ. 36։
շ Սապ. ճժե. 4, 5, 6, 7, 8։
ո Սապ. ճժե. 9, ևն։
չ Սապ. ճկգ. 3։

ՃԼԴ

— Սապ. ճկ. 1։ ճէ. 1։ ճժը. 1։
բ ա Մն. ժգ. 34, 41։ բ Մն. է. 21։
գ բ Օր. ժ. 17։
դ Սապ. հբ. 18։
ե Ծն. ա. 1։ Առակ. գ. 19։ եբեմ. ծա. 15։
զ Ծն. ա. 9։ Սապ. իգ. 2։ եբեմ. ժ. 12։
է Ծն. ա. 14։
ը Ծն. ա. 16։
թ Նե. ժբ. 29։ Սապ. ճկե. 8։
ժ ևԲԲ. Եգիպտացիներուն իրենց անդրանիկներուն մէջը
ի Նե. ժբ. 51։ ժգ. 3, 17։
լ Նե. գ. 6։
խ Նե. ժգ. 21, 22։ Սապ. հը. 13։
ձ Նե. ժգ. 18։ ժե. 22։ բ Օր. ը. 15։
ղ Սպ. ճկե. 10, 11։
ճ բ Օր. իթ. 7։
մ Թուռ. խա. 21։
յ Թուռ. խա. 33։
ն Ցեռ. ժբ. 1, ևն։ Սապ. ճկե. 12։
շ Ծն. ը. 1։ բ Օր. ա. 36։ Սապ. ճժգ. 7։
ո Սապ. ճգ. 27։ ճխե. 15։ ճխէ. 9։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԴ

1 *Կրօնքի կողմէ Հրեից անդրդուելի քնութիւնը գերութեան մէջ։ 7 Մարգարէն կ'անիծէ եղոմը ու Բաբելոնը։*

Բաբելոնի գետերուն քով՝ հոն կը նստէինք,
Ու Սիոնը մտաքերնիս բերելով կու լայինք։
2 Անոր մէջ ուռիներուն վրայ
Կախեցինք մեր քնարները.
3 Վասն զի մեզ գերի ընողները
Հոն մեզմէ երգ մը խնդրեցին,
Ու մեր *կողոպտիչները ուրախութիւն,
Ըսելով, Երգեցէք մեզի Սիոնի երգերէն։
4 Տէրոջը երգը ինչպէս երգենք
Օտար երկրի մէջ։
5 Ով Երուսաղէմ, եթէ քեզ մոռնամ,
Թող իմ ազ ձեռքս իր պաշտօնը մոռնայ.
6 Թող իմ լեզուս իմ քիմքիս փակչի,
Եթէ քեզ չյիշեմ,
Եթէ Երուսաղէմը իմ գլխաւոր ուրախութենէս
Աւելի մեծ չհամարիմ։
7 Յիշէ, ով Տէր, Եդոմին որդիները
Երուսաղէմի օրուանը մէջ,
Որոնք կ'ըսէին, Փլցուցէք, փլցուցէք
Մինչեւ անոր հիմը։
8 Ով Բաբելոնի *աւերող ազջիկը,
Երանի՛ անոր՝ որ քեզի կը հատուցանէ
*Քեզի ըրած գործերուդ փոխարէնը.
9 Երանի՛ անոր՝ որ Ք.քու զաւակներդ կը բռնէ
Ու քարի կը զարնէ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԵ

1 *Դաւիթ կը գովաբանէ զԱստուած անոր խօսքին ճշմարտութեանը համար. 4 կը մարգարէանայ Ք. Է երկրի թագաւորները զԱստուած պիտի գովաբանեն. 7 իր վատահութիւնը Աստուծոյ վրայ ըլլալ կը ցուցնէ։*

Սաղմոս Դաւթի։

Քեզի գոհութիւն պիտի մատուցանեմ իմ
բոլոր սրտովս.
*Աստուածներուն առջեւ քեզի սաղմոս պիտի
երգեմ։
2 Էերկրպագութիւն պիտի ընեմ էդէպ ի քու
սուրբ տաճարդ,
Եւ քու անուանդ գոհութիւն պիտի մատուցանեմ
Քու ողորմութեանդ ու ճշմարտութեանդ համար.
Վասն զի քու բոլոր անուանէդ վեր Դ.մեծցուցիր
քու խօսքդ։
3 Կանչած օրս պատասխան տուիր ինծի,
Իմ անձիս մէջ զօրութիւնով զիս ուժովցուցիր։
4 Ով Տէր, Երկրի բոլոր թագաւորները քեզի գոհութիւն պիտի մատուցանեն,
Երբ քու բերնիդ խօսքերը լսեն.
5 Ու Տէրոջը ճամբաներուն մէջ պիտի երգեն.
Վասն զի Տէրոջը փառքը մեծ է։
6 Ընդպէս Տէրը բարձր է, բայց Էխոնարհը կը
տեսնէ,
Ու բարձրամիտը հեռուէն կը ճանչնայ։
7 Ընթէ նեղութեան մէջ ալ քալեմ,
Դուն զիս պիտի կենդանացնես.
Իմ թշնամիներուս բարկութեանը դէմ
Քու ձեռքդ պիտի երկնցնես,
Եւ քու աջ ձեռքդ զիս պիտի փրկէ։
8 Տէրը պիտի գործէ ինծի համար.
Ով Տէր, քու ողորմութիւնդ յաւիտեան է.
Քու ձեռքիդ գործերը երեսէ մի ձգեր։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԶ

1 *Դաւիթ կը գովաբանէ զԱստուած իբր ամենատես հսկողութեանը. 17 ու իր անհուն ոտրմութիւններուն համար. 19 չարերը կը նախատէ. 23 իր հետազոտիլ ընելուն համար կ'աղօթէ։*

Գլխաւոր երաժշտին. Սաղմոս Դաւթի։

Ով Տէր, *զիս քննեցիր ու ճանչցար։
2 ԷԴուն գիտես իմ նստիլս ու ելլելս,
Էիմ խորհուրդս հեռուէն կ'իմանաս։
3 Էիմ շաւիղս ու պառկիլս կը քննես,
Ու իմ բոլոր ճամբաներս գիտես։
4 Վասն զի բնաւ խօսք չկայ իմ լեզուիս վրայ,
Ահա, ով Տէր, Էդուն ամէնը գիտես։
5 Իմ հետևէս ու առջեւէս զիս պաշարեցիր,
Եւ քու ձեռքդ իմ վրաս դրիր։
6 Ընայս գիտութիւնը ինծի խիստ զարմանալի է,
Բարձր է ա՛ – չեմ կրնար հասկնալ զանիկա։
7 Էո՞ւր երթամ քու Հոգիէդ,
Եւ քու երեսէդ ո՞ւր փախչիմ։
8 Ընթէ երկինք ելլեմ, դուն հոն ես.
Ընթէ դժոխքը անկողինս ընեմ, ահա դուն
հոն ես.
9 Ընթէ արշալոյսին թեւերը առնեմ,
Եւ ծովուն վերջի ծայրերը բնակիմ,
10 Հոն ալ քու ձեռքդ ինծի պիտի առաջնորդէ,
Ու քու աջ ձեռքդ զիս պիտի բռնէ։

ՃԼԵ
— Սաղ. հթ. 1։
• Կամ, գերեվարները
Եզեկ. գ. 26։
Երեմ. խթ. 7, ԱՆ։ Ողբ. գ. 22։ Եզեկ. իե. 12։ Աբդ. 10, ԱՆ։
† Կամ, ատրուելու. Նա. ժգ. 1, 6, ԱՆ։ Խէ. 1։ Երեմ. իե. 12։ Ծ. 2։
‡ Երեմ. Ծ. 15, 29։ Ծայտ. ԺԲ. 6։
Ե Նա. ԺԳ. 16։

ՃԼԸ
— Սաղ. ՀԺԲ. 46։
• Կամ, Հրեշտակներուն, Կամ, Դատաւորներուն, Ե Կամ, Աստուծոյ
Սաղ. իբ. 2։
Ք Գ Թագ. ը. 29, 30։ Սաղ. Ե. 7։
Ռ Նա. խբ. 21
Ս Սաղ. Ծբ. 15, 22։
Տ Սաղ. ՀԺԳ. 5, 6։ Նա. Ծէ. 15։
Ո Առակ. գ. 34։ Ծառ. դ. 6։ ա Պետ. Ե. 5։
Չ Սաղ. իգ. 3, 4։
Պ Սաղ. Ծէ. 2։ Փիլ. ա. 6։
Ջ Տես Ծագ Ժ. 3, 8։ ԺԳ. 15։

ՃԼԹ
— Սաղ. ԺԷ. 3։ Երեմ. Ժբ. 3։
Բ Գ Թագ. ԺԲ. 27։
Գ Մատ. Բ. 4։ Ծալհ. ք. 24, 25։
Դ Ծագ լա. 4։
Ե Երբ. դ. 13։
Զ Ծագ խբ. 3։ Սաղ. խ. 5։ Ճրա. 1։
Է Երեմ. իգ. 24։ Ծաղ. ա. 3։
Ը Ամոս Բ. 2, 3, 4։
Թ Ծագ իգ. 6։ Առակ. ԺԵ. 11։

11 Եթե ըսեմ՝ Խոսքընէ խաւարը զիս պիտի ծածկէ,
Այն ատեն գիշերն ալ լոյս կ՚ըլլայ իմ թոլորտիքս։
12 Խաւարն ալ քեզի խաւար չէ.
Հապա գիշերը ցորեկի պէս լուսաւոր կ՚ըլլայ.
Խաւարը և լոյսը միևնոյն բան են քեզ։
13 Վասն զի դուն *առեղծեցիր իմ երիկամունքներս,
Ո՛ Իմ մօրս որովայնին մէջ դուն զիս ծածկեցիր։
14 Կը գոհանամ քեզմէ,
Որ սքանչա՛ր ու զարմանալի կերպով առեղծուեցայ.
Քու գործերդ զարմանալի են,
Ու իմ անձս ալէկ գիտէ։
15 Իմ ոսկորներս չծածկուեցան քեզմէ,
Երբ գաղտուկ տեղը շինուեցայ,
Երկրի խորութիւններուն մէջ †ճարտարութեամբ կազմուեցայ՝։
16 Քու աչքերդ իմ անկատար կազմուածքս տեսան.
Ու անդամներս քու գիրքիդ մէջ գրուած էին,
Որոնք ժամանակին պիտի կազմուէին,
Երբ դեռ անոնցմէ մէ՛կը չկար։
17 Ո՛րչափ պատուական են ինծի քու խորհուրդներդ, ով Աստուած.
Ո՛րչափ մեծ է անոնց թիւը։
18 Եթէ համրեմ զանոնք՝ աւազէն շատ են.
Երբ արթննամ՝ դեռ քեզի հետ եմ։
19 Խոստընէ Համբարիշտը պիտի սպաննես, ով Աստուած.
Թող արիւնահեղ մարդիկ, հեռացէք ինծմէ։
20 Անոնք *քեզի դէմ նենգութեամբ կը խօսին,
Ե՛ր քու †թշնամիներդ զո՛ւր տեղը պարապ տեղ կ՚առնեն՝։
21 Ո՞վ քեզի ատողները չե՞մ ատեր, ով Տէր,
Ու քեզի դէմ ելլողներէն չե՞մ ղզուիր։
22 Չափազանց կատարեալ ատելութեամբ կ՚ատեմ,
Ե՛ր ինծի թշնամի կը համրուիմ։
23 Նայէ զիս, ով Աստուած, ու գիտցիր իմ սիրտս.
Զիս քննէ ու գիտցիր իմ մտածմունքներս,
24 Ու նայէ թէ արդեօք չար ճամբու մէ՛ջ եմ,
Ու *զիս գէպ ի յաւիտենական ճամբան առաջնորդէ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽ

1 Դաւիթ իր թշնամիներուն ձեռքէն ազատութիւն կը խնդրէ. 8 անոնց դէմ կ՚ապօթէ. 12 Աստուծոյ վրայ իր ապեցած վստահութեամբը վճիռը կը քաջալերէ։

Ո՛վ Տէր, չար մարդէն զիս փրկէ.
Ո՛ւ բռնաւոր մարդէն զիս պահէ,
2 Որոնք սրտերնուն մէջ չար բաներ կը մտածեն,
Ո՛ւ Համէն օր կռիւներու համար կը ժողվուին։
3 Իրենց լեզուները օձի պէս սրեցին.
*Իժի թոյն կայ անոնց շրթունքներուն տակ։ (Սէլա։)
4 Ով Տէր, *զիս ամբարիշտին ձեռքէն պահէ.
Իմէս բռնաւոր մարդէն պահպանէ,
Որոնք իմ գնացքներս խափանելու խորհուրդ ըրին։
5 Ամբարտաւանները ինծի համար գաղանի որոգայթ ու շաւաններ լարեցին.
Ուրիան փռեցին իմ ճամբուս վրայ.
Ա՛տրճիր դրին ինծի համար։ (Սէլա։)
6 Ըսի Տէրոջը, Դուն ես իմ Աստուածս.
Ով Տէր, լսէ իմ աղաչանքիս ձայնը։
7 Ով Տէր Եհովա, իմ փրկութեան զօրութիւնը,
Դուն իմ գլխուս հովանի եղար պատերազմին օրը։
8 Ով Տէր, ամբարշտին ցանկութիւնները մի տար.
Անոր չար խորհուրդը մի յաջողեր,
Որ ըլլայ Բարձրանան։ (Սէլա։)
9 Զիս պաշարողներուն գլուխը
Իրենց շրթունքներուն աշխատութիւնը պիտի ծածկէ։
10 Բո՛ւռած ածուխներ պիտի իյնան անոնց վրայ.
Կրակի մէջ պիտի ձգէ զանոնք,
Ո՛ւ խորունկ ջուրերու մէջ, որպէս զի բնաւ վեր չելլեն։
11 Չարախօս մարդը երկրի վրայ պիտի չհաստատուի.
Թշուառութիւնը պիտի որսայ բռնաւոր մարդը՝ Որպէս զի ջնջե՛ կործանի։
12 Գիտեմ որ Տէրը *դատաստան պիտի բնէ խեղճին,
Ո՛ւ իրաւունք՝ աղքատներուն։
13 Յիրաւի արդարները քու անունդ պիտի գովեն.
Ուղիղները քու առջեւդ պիտի բնակին։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽԱ

1 Դաւիթ կ՚ապաչէ որ իր աղօթքը ընդունելի ըլլայ, 3։ իր խոհմանքը մատը, 7 ու իր կեանքը պահպանելէն ազատ։

Սաղմոս Դաւթի։

Ո՛վ Տէր, քեզի կը կանչեմ՝ ե՛կ առաջի՛ս հապա՛ւիր ինծի.
Ականջ դիր իմ ձայնիս երբ քեզի կը կանչեմ։
2 Թո՛ղ իմ աղօթքս խառնիկի պէս քեզի շիտակուի,

*ԺԵ Ծն. խզ. 6։ լէ. 22։ Դան. ը. 22։ Ներ. գ. 13։
*ԺԶ Կո՛ր, առողջ
ԺԷ Ծն. ժ. 8, 9։ Ժող. Ժա. 5։
†ԺԸ Եբ. Նկարահիւսելոցդ
ԺԹ Սաղ. խա. 5։
Ի Ն. Ժա. 4։
ԻԱ Սաղ. ՃԺԲ. 115։
ԻԲ Ծն. ԻԵ. 15։
‡ԻԳ Կո՛ր, քաղաքներդ. անկատարութեամբ կ՚առնեն
ԻԴ Բ Մն. ԺԲ. 2։ Սաղ. ՃԺԲ. 158։
ԻԵ Ծն. լա. 6։ Սաղ. խզ. 2։
ԻԶ Սաղ. Ե. 8։ Տիտ. 10։

ՃԽ

Ա Հռչ. 4։

*Ա Սաղ. Ծզ. 6։
*Բ Սաղ. ԾԲ. 4։ Հռոմ. գ. 13։
*Գ Սաղ. Հա. 4։
Դ Հնչ. 1։
*Ե Սաղ. լԵ. 7։ ԾԷ. 6։ ՃԺԲ. 110։ Տիտա. 9։ Սիմ. ԺԲ. 22։
Զ Բ Օր. լԲ. 27։
Է Սաղ. Է. 16։ ղդ. 23։ Առակ. ԺԲ. 13։ ԺԲ. 7։
Ը Սաղ. Ժա. 6։
Թ գ Թագ. Ը. 45։ Սաղ. Բ. 4։

ՃԽԱ

Ա Սաղ. Հ. 5։
Բ Ծայտ. Ե. 8։ Ը. 3, 4։

Ե՝ էիմ ձեռքերուս վեր վերցուիլը՝ Իսրայէլան
պատարագին պէս։
3 Ով Տէր, պահապան դիր իմ բերնիս,
Ո՝ իմ շրթունքներուս դուռը պահպանէ։
4 Իմ սիրտս չար բանի եառնէ խոտորելու մի
թողուր,
Որպէս զի անօրինութեան գործող մարդոց հետ
գէշ գործեր չընեմ,
Եւ անոնց համտեսքէն կերակուրներէն չուտեմ։
5 Արդարը թող զիս զարնէ, այն ողորմութիւն է.
Եւ զիս յանդիմանէ, այն գլխու իւղ է.
Իմ գլուխս չմերժէ զանիկա.
Վասն զի անոնց նեղութիւններուն մէջ ալ
պիտի աղօթեմ։
6 Երբ անոնց դատաւորները ապառաժներու մէջ
ձգուին,
Անոնք պիտի լսեն, վասն զի
քաղցր են։
7 Ինչպէս *հերկողը ու ճեղքողը կը ցրուի երկրի
վրայ,
Այնպէս մեր ոսկորները Հադէսի բերանը
ցիրուցան եղան.
8 Սակայն, ով Տէր Եհովա, իմ աչքերս դէպ ի
քեզ են.
Քեզի յուսացայ, իմ հոգիս մի մերկացներ։
9 Ինձի համար լարուած որոգայթէն,
Ու անօրէնութիւն գործողներուն վարմերէն զիս
պահէ։
10 Անմտութիւնները իրենց ցանցերուն մէջ պիտի
իյնան,
Երբ ես բոլորովին անցնիմ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽԸ

1—7 Դաւիթ կը ցուցնէ թէ իր նեղութեանը մէջ իր բոլոր մխիթարութիւնը Աստուծոյ աղօթելն է։

Դաւիթի երգը ա՝ աղօթքը՝ երբ ինք սրբին
մէջ էր։

Իմ ձայնովս Տէրոջը կ'աղաղակեմ.
Իմ ձայնովս Տէրոջը կ'աղաչեմ։
2 Իմ դանգատս անոր առջեւ կը թափեմ.
Իմ նեղութիւնս անոր առջեւ կը պատմեմ։
3 Երբ հոգիս իմ մէջս կը մոլէր,
Դուն իմ շաւիղս գիտցար.
Իմ ծածուկ ճամբաս մէջ
Ինձի համար դաղտուկ որոգայթ լարեցին։
4 Նայէ ու կողմը ու տես,
Որ Իրնաւ զիս ճանչցող մը չկայ.

Ապաւէնը ինծմէ կորսուեցաւ.
Բնաւ մէկը չկայ որ իմ անձիս համար հոգ ընէ։
5 Ով Տէր, քեզի աղաղակեցի,
Ու ըսի, Դուն ես իմ ապաւէնս,
Ե՝ էիմ վիճակս ենդանիներուն երկրին մէջ։
6 Ականջ դիր իմ աղաղակիս,
Վասն զի շատ նուաստացայ.
Ազատէ զիս իմ հալածիչներէս,
Վասն զի ինծմէ զօրաւոր են։
7 Իմ անձս բանտէն հանէ,
Որպէս զի քու անուանդ գոհութիւն մատուցանեմ,
Արդարները իմ չորս կողմս պիտի պատեն,
Երբ ինծի բարութիւն ընես։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԹ

1 Դաւիթ աղօթք կ'ընէ դատաստանի մէջ չնորհք գտնելու համար. 3 իր ապաշխարութեանը համար կը գանգատի. 5 իր հաւատքը կը զօրացնէ մնաձութիւնով ու աղօթքով. 7 շնորհքի համար, 9 ազատութեան համար, 10 սրտութեան համար 12 ու իր թշնամիներուն կործանումը համար կ'աղօթէ։

Սաղմոս Դաւթի։

Ով Տէր, լսէ իմ աղօթքս,
Ականջ դիր իմ աղաչանքիս.
Քու ճշմարտութիւնովդ
Ո՝ քու արդարութիւնովդ։
2 Եւ քու ծառայիդ հետ դատաստանի մի մտներ,
Վասն զի քեզմէ կենդանի մը պիտի չարդարանայ քու առջեւդ։
3 Վասն զի թշնամին իմ անձս հալածեց,
Իմ կեանքս գետինը զարկաւ,
Զիս շատոնցուընէ մեռածներուն պէս
Մութը նստեցուց։
4 Եւ իմ հոգիս նեղութիւս մնրեցաւ,
Իմ սիրտս նեղութիւս խռովեցաւ։
5 Առաջուան օրերը կը յիշեմ,
Քու բոլոր գործերուդ վրայ կը մտածեմ.
Քու ձեռքերուդ ըրածներուն վրայ կը խորհիմ։
6 Ձեռքերս դէպ ի քեզ կ'երկնցնեմ.
Իմ անձս չոր երկրի պէս քեզի կը ծարաւի։ (Սէլա։)
7 Շուտով պատասխան տուր ինծի, ով Տէր.
Իմ հոգիս մնրեցաւ.
Քու երեսդ մի ծածկեր ինծմէ,
Որպէս զի գուբը իջնողներուն պէս չըլլամ։
8 Առաւուանց քու ողորմութիւնդ ինծի լսել
տուր,

ե Սաղ. ճկդ. 2։ ա Տիմ. բ. 8։
զ Նլ. խթ. 39։
է Աւետ. խգ. 6։
ը Տես Աւետ. թ. 8։ ժթ. 25։ խե. 12։ Գաղ. գ. 1։
թ Կամ, ելայր կորսոդը
ժ Բ Կոր. ա. 9։
ի Բ Մն. խ. 12։ Սաղ. խե. 15։ ճխգ. 1, 2։
լ Սաղ. ճԺթ. 110։ ճխ. 5։ ճխբ. 3։
խ Սաղ. Լե. 8։

ճԽԹ

ա Թագ. իբ. 1։ իգ. 3։
Բ Սաղ. ճբ. վերնագիրը։
գ Սաղ. ճխգ. 4։
դ Սաղ. ճխ. 5։
ե Սաղ. լա. 11։ ձբ. 8, 18։
զ Սաղ. խզ. 1։ զա. 2։
է Սաղ. ժգ. 6։ հգ. 26։ ճԺթ. 57։ Ողբ. գ. 24։
ը Սաղ. իէ. 13։
թ Սաղ. ճԺգ. 6։
ժ Սաղ. լգ. 2։
ի Սաղ. ժգ. 6։ ճԺթ. 17։

ճԽԳ

ա Սաղ. լա. 1։
Բ Ծար Ժգ. 3։
գ Նլ. լգ. 7։ Ծար գ. 17։ թ. 2։ Ժե. 14։ իե. 4։ Սաղ. ճէ. 3։ ժազ. է. 20։ Հառաք. գ. 20։ Գազ. բ. 16։
դ Սաղ. հէ. 3։ ճխբ. 3։
ե Սաղ. հէ. 5, 11։
զ Սաղ. ձբ. 9։
է Սաղ. կգ. 1։
ը Սաղ. իբ. 1։
թ Տես Սաղ. խգ. 5։

Վ֊ան դի քեզի յուսացայ.
ՃԻմ երթալու Ճամբաս ինծի ցուցուր,
Վ֊ան դի էիմ անձս դէպ ի քեզ վերցուցի։
9 Ով Տէր, փրկէ զիս իմ թշնամիներէս,
Վ֊ասն պէ քեզ իմ ապաւէնս ըրի։
10 Սորվեցուր ինծի որ քու կամքդ ընեմ,
Ջանզի դուն ես իմ Աստուածս.
Թող Ը֊քու բարի Հոգիդ զիս Ճանդիպ երկիրը առաջնորդէ։
11 Ով Տէր, քու անուանդ համար Կենդանացուր զիս.
Ջու արդարութեանդ համար իմ անձս նեղութենէ հանէ.
12 Եւ քու ողորմութիւնովդ հաստակեցուր իմ թըշնամիներս,
Ու կորնչցուր բոլոր իմ անձս վշտացնողները,
Վասն զի Ես քու ծառադ եմ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽԴ

1 Դաւիթ թէ երեն և թէ մարդոց եղած ողորմութեանը համար զԱստուած կ'օրհնէ. 5 կը խնդրէ Աստուծմէ որ նշանաւոր կերպով ապահէ զինքը իր թշնամիներէն. 9 կը խոստանայ զԱստուած գովել. 11 իր թագաւորութեանը երջանիկ վիճակին համար կ'ազօթէ։

Սաղմոս Դաւթի։

Օրհնեալ ըլլայ Տէրը, Ըիմ վէմս,
Ըոր իմ ձեռքերս մարտնչելու կը վարժէ,
Ու֊ իմ մատերս՝ պատերազմելու։
2 ԸԱնիկա է իմ ողորմութիւնս ու պարիսպս,
Իմ ապաւէնս ու իմ փրկիչս,
Իմ վահանս, և ես անոր կը յուսամ,
Որ իմ ժողովուրդս ինծի կը հնազանդեցնէ։
3 ԸՈվ Տէր, մարդը ի՞նչ է որ զանիկա կը ճանչնաս,
Ու֊ մարդու որդին՝ որ զանիկա կը յարգես։
4 ԸՄարդը ունայնութեան պէս է,
ՂԱնոր օրերը անցնող շուքի պէս են։
5 ԸՈվ Տէր, խոնարհեցուր քու երկինքդ ու վար իջիր.
ԸԼեռներուն դպչէ ու պիտի ծխան։
6 ԸՓայլակը նետէ ու ցրուէ զանոնք.
Ջու նետերդ ղրկէ ու զանոնք խռովեցուր։
7 ՃՋու ձեռքդ վերէն ղրկէ և Ըազատէ զիս.
Փրկէ զիս մեծ ջուրերէն — Օտարներուն ձեռքէն,
8 ԸՈրոնց բերանը ունայնութիւն կը խօսի,
Եւ անոնց աջ ձեռքը սուտի աջ ձեռք է։
9 Ով Աստուած, ՃՔեզի նոր երգ պիտի երգեմ,

Տասը լար ունեցող տուխլով սաղմոս պիտի ըսեմ քեզի։
10 ԼԹագաւորներուն փրկութիւն տուողը,
Ու֊ իր Դաւիթ ծառան չար սուրէն ազատողը ան է։
11 Հ9ից ազատ ու օտարներուն ձեռքէն փրկէ,
Որոնց բերանը ունայնութիւն կը խօսի.
Եւ անոնց աջ ձեռքը սուտի աջ ձեռք է։
12 Որպէս զի մեր որդիները իրենց երիտասարդութեանը մէջ Ցառնկերու պէս մեծնան,
Ու֊ մեր աղջիկները պալատի շէնքին համար փորագրուած անկիւնի քարերու պէս ըլլան.
13 Որպէս զի մեր ամբարները լեցուին,
Եւ֊ ամէն տեսակ ԼԵրեւոյթներ ըղձանք,
Ու֊ մեր ոչխարները հազարաւոր և բիւրաւոր ծնանին մեր արտերուն մէջ.
14 Որպէս զի մեր արջառները ԸԲազմածին ըլլան,
Ու ամենևին բռնութեամբ մնանել ու երթալ չըլլայ,
Ոչ ալ աղաղակ՝ մեր հրապարակներուն մէջ։
15 ՂԵրանի՛ այսպիսի վիճակի մէջ եղող ժողովուրդին.
Երանի՛ այն ժողովուրդին՝ որուն Աստուածը ԵՀովա է։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽԵ

1 Դաւիթ զԱստուած կը գովաբանէ՝ յիշելով անոր հատուցումը, 8 անոր բարութիւնը, 11 անոր թագաւորութիւնը, 14 անոր նախախնամութիւնը 17 ու փրկարար ողորմութիւնը։

Օրհնութիւն Դաւթի։

Քեզ պիտի բարձրացնեմ, ով իմ Աստուածս, որ Թագաւոր ես,
Ու֊ քու անուանդ յաւիտեան յաւիտենից պիտի օրհնեմ։
2 Ամէն օր քեզ պիտի օրհնեմ,
Եւ֊ քու անուանդ յաւիտեան յաւիտենից պիտի գովեմ։
3 ԸՄեծ ու խիստ գովելի է Տէրը,
Ու֊ Ըանոր մեծութիւնը անքննելի է։
4 ԸԱզգ ազգի պիտի գովէ քու գործերդ,
Եւ֊ քու զօրութիւններդ պիտի պատմէ։
5 Քու փառքիդ մեծութեանը վայելչութիւնը
Ու֊ քու հրաշալի գործերդ պիտի ըսեմ։
6 Եւ֊ քու ահաւոր գործերդ պիտի խօսին,
Ու֊ ես քու մեծութիւնդ պիտի պատմեմ։
7 Քու մեծ բարերարութեանդ յիշատակը պիտի հրատարակեն,
Եւ֊ քու արդարութիւնովդ պիտի ցնծան։

ՃԱստ. Ե. 8։
Ի Ատ. իե. 1։
Լ Ատ. իե. 4, 5։ Տկթ. 24։
Խ Ելհմ. Ք. 20։
Ճ Նա. իդ. 10։
Ձ Ատ. Տժթ. 25, 37, 40, Ես։
Հ Ատ. Ծդ. 5։
Յ Ատ. Տժդ. 16։

ՃԽԹ

— Ատ. Ժը. 2, 31։

Բ Ր Թագ. իբ. 35։ Ատ. Ժը. 34։
Գ Ր Թագ. իբ. 2, 3, 40, 48։
Դ Ծար Ե. 17։ Ատ. Ը. 4։ Երբ. Ը. 6։
Ե Ծար զ. 19։ Ժզ. 2։ Ատ. ԼԹ. 5։ Կբ. 9։
Զ Ատ. Ոբ. 11։
Է Ատ. Ժը. 9։ Նա. Կզ. 1։
Ը Ատ. Ոզ. 32։

Ը Ատ. Ժը. 13, 14։
Թ Ատ. Ժը. 16։
Ժ Հմր. 11։ Ատ. ԿԹ. 1, 2, 14։
Ի Ատ. Ծզ. 3։ Մատ. Ը. 11։
Լ Ատ. Ժը. 2։
Խ Ատ. ԺԸ. 2, 3։ Ա. 3։
Ծ Ատ. Ժը. 50։
Կ Հմր. 7, 8։
Հ Ատ. Տխը. 3։

Ձ Կամ, պարարտ
Ղ Ը Օր. ԼԶ. 29։ Ատ. ԼԶ. 12։ Կե. 4։ Տխզ. 5։

ՃԽԵ

— Ատ. զչ. 4։ Տխէ. 5։
Բ Ծար Ե. 9։ Թ. 10։ Հատ. Ժա. 33։
Գ Նա. ԼԸ. 19։

8 ՙՈղջմնած ու գթած է Տէրը,
Երկայնամիտ և բազումողորմ է։
9 ՚Տէրը ամէնուն բարի է,
Ու անոր ողորմութիւնները իր բոլոր գործերուն վրայ են։
10 Ով Տէր, ՚քու բոլոր գործերդ քեզ պիտի գովեն,
Ես քու սիրելիներդ քեզ պիտի օրհնեն։
11 ՚Քու թագաւորութեանդ փառքը պիտի խօսին,
Ու քու զօրութիւնդ պիտի պատմեն.
12 Որպէս զի անոր զօրաւոր գործերը ու անոր թագաւորական փառաւոր մեծութիւնը
Մարդոց որդիներուն գիտցնեն։
13 ՚Քու թագաւորութիւնդ յաւիտենական թագաւորութիւն է,
Ու քու տէրութիւնդ՝ ազգէ մինչև ազգ։
14 Տէրը կը հաստատէ բոլոր կիյնալու վրայ եղողները,
Ես ՚բոլոր վար ծռածները կը կանգնեցնէ։
15 ՚Ա՛մէնուն աչքերը քեզի կը սպասեն,
Ու ժամանակին ՚անոնց կերակուրը դուն անոնց կու տաս։
16 ՚Քու ձեռքդ կը բանաս,
Ես ամէն կենդանիին փափաքը կը լեցնես։
17 Տէրը արդար է իր բոլոր ճամբաներուն մէջ,
Ու ողորմած է իր բոլոր գործերուն մէջ։
18 ՚Տէրը մօտ է այն ամէնուն որ զինք կը կանչեն,
Այն ամէնուն՝ որ ՚ճշմարտութեամբ զինք կը կանչեն։
19 Անիկա իրեն վախցողներուն փափաքը կը լեցնէ,
Ես անոնց աղաղակը կը լսէ ու կը փրկէ զանոնք։
20 ՚Տէրը բոլոր զինք սիրողները կը պահէ,
Սակայն բոլոր ամբարիշտները կը կորնչցնէ։
21 Իմ բերանս Տէրոջը գովութիւնը պիտի խօսի
Ու ամէն մարմին անոր սուրբ անունը օրհնէ յաւիտեան յաւիտենից։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽԵ

1 Սաղմոսերգուն Աստծոյ հանդիսաւոր գովութիւններ մատուցանելու ոխտ կ'ընէ. 3 մարդոց յանդիմանելով. 5 ու Աստծոյ կատարութիւնը, արդարութիւնը, ողորմութիւնը ու թագաւորութիւնը յիշելով միայն անոր ապաւինելը արժանաւոր ըլլալ կը հաստատէ։

Ա՛լէլուիա։ ՙՕրհնէ Տէրը, ով իմ անձս։
2 ՚Տէրը պիտի օրհնեմ իմ կեանքիս մէջ,
Քանի որ ՚ես եմ՝ իմ Աստուծոյս սաղմոս պիտի ըսեմ։
3 ՚Մի յուսար իշխաններուն,

ՙ Նե. լԷ. 6, 7։ Թուա. ժդ. 18։ Սապ. Ճլ. 5, 15։ Տգ. 8։
՚ Սապ. Ճ. 5։ Նաե. ա. 7։
՛ Սապ. ԺԱ. 1։
՚ Սապ. Տխղ. 10։ ա Տիմ. ա. 17։
՛ Սապ. Տխղ. 8։
՚ Սապ. Տգ. 27։
՛ Սապ. Տլէ. 25։
՚ Սապ. Տգ. 21։ Տխէ. 9։
՛ բ Օր. դ. 7։
՚ Յովհ. գ. 24։
՛ Սապ. լա. 23։ ղէ. 10։

ՃԽԶ

՚ Սապ. Տգ. 1։
՛ Սապ. Տգ. 33։
՚ Սապ. ՃԺԸ. 8, 9։ Նա. բ. 22։
՛ Սապ. Տգ. 29։ Ժող. Ժբ. 7։ Նա. բ. 22։
՚ Տես ա Կոր. բ. 6։
՛ Սապ. Տխգ. 15։ Եբեմ. ԺԷ. 7։
՚ Ծն. ա. 1։ Յայտ. Ժդ. 7։
՛ Սապ. Տգ. 6։
՚ Սապ. Տէ. 9։

Մարդու որդիին՝ որուն քով փրկութիւն չկայ։
4 ՙԱնոր հոգին կ'ելլէ, անիկա իր հողը կը դառնայ.
Նոյն օրը ՚անոր խորհուրդները կը կորսուին։
5 ՛Երանի՛ անոր՝ որուն օգնականը Յակոբի Աստուածն է,
Ո՚ր անոր յոյսը իր Տէր Աստուծոյն վրայ է.
6 ՚Որ երկինքը ու երկիրը,
Ծովը ու բոլոր անոնց մէջ եղածը ստեղծեց,
Ճշմարտութիւն կը պահէ յաւիտեան,
7 ՚Իրաւունք կ'ընէ ճրկուածներուն,
Ո՚ր ՚հաց կու տայ անօթիներուն.
՛Տէրը կ'արձակէ կապուածները.
8 ՚Տէրը կը բանայ կոյրերուն աչքերը.
՚Տէրը կը կանգնեցնէ վար ծռածները.
Տէրը կը սիրէ արդարները.
9 ՚Տէրը կը պահէ պանդուխտները.
Կը հաստատէ որբը ու այրուհին,
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան կը ծռէ։
10 ՚Տէրը պիտի թագաւորէ յաւիտեան,
Քու Աստուածդ, ով Սիոն, ազգէ մինչև ազգ։
Ա՛լէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽԷ

1 Մարգարէն կը յորդորէ մարդիկ գԱստուած գովքով լեցնելու համար, որ ունի եկեղեցիին վրայ, 4 իր կատարելութեանը համար, 6 իր ողորմութեանը համար, 7 իր նախախնամութեանը համար, 12 Իսրայէլի թագաւորութեանը վրայ իր բերած բարիքներուն համար, 15 մեծ բաները վրայ իր անեցած իշխանութեանը համար, 19 ու եկեղեցւոյ մէջ իր դրած կարգադրութիւններուն համար։

Գովեցէք Տէրը, վասն զի ՙլաւ է մեր Աստուծոյն սաղմոս ըսել.
Ե՚վասն զի քաղցր ա՛ հնչելուշ է օրհնութիւնը։
2 Տէրը ՚կը շինէ Երուսաղէմը,
Իսրայէլի ցրուածները կը ժողվէ.
3 ՚Սրտով կոտրածները կը բժշկէ,
Ու անոնց խոցերը կը փաթթէ.
4 ԻԱստղերուն թիւը կը հաներ,
Անոնց ամէնն ալ իրենց անուններովը կը կանչէ։
5 ՚Մեծ է մեր Տէրը, ու ՚մեծ զօրութիւնը շատ է.
Ի՚Անոր իմաստութիւնը անհուն է։
6 ԻՏէրը կը հաստատէ խեղճերը,
Ո՚ր ամբարիշտները մինչև հողը կը խոնարհեցնէ։
7 Երգեցէք Տէրոջը գոհութիւնով.
Մեր Աստուծոյն սաղմոս ըսէք քնարով.
8 ՚Որ երկինքը ամպերով կը ծածկէ,
Անձրեւ կը պատրաստէ երկրի համար,
Խոտ կը բուսցնէ լեռներուն վրայ.

Յով. կը. 6։ Տէ. 10, 14։
՚ Մատ. ՃԲ. 30։ Յովհ. ԲԲ. 7—32։
՛ Սապ. Տխե. 14։ Տխէ. 6։ Դ.ում. Ժդ. 13։
՚ բ Օր. Ժ. 18։ Սապ. կը. 5։
՛ Սապ. Տխէ. 6։
՚ Նե. ԺԸ. 18։ Սապ. Ժ. 16։ Տխե. 13։ Յայտ. Ժա. 15։

ՃԽԷ

՚ Սապ. կը. 1։
՛ Սապ. Տլե. 3։
՚ Սապ. ղգ. 1։
՛ Սապ. Տբ. 16։
՚ բ Օր. լ. 3։
՛ Սապ. Ծա. 17։ Նա. Տէ. 15։ կա. 1։ Դ.ում. դ. 18։
՚ Տես Ծն. Ժէ. 5։ Նա. խ. 26։
՛ ա Մն. Ժդ. 25։ Սապ. խը. 1։ ղէ. 4։ Տխե. 3։
՚ Նաե. ա. 3։
՛ Նա. խ. 28։
՚ Սապ. Տխղ. 8, 9։
՛ Յով. ԼԲ. 26, 27։ Սապ. Տգ. 13, 14։

9 ԷՈր անտառներուն իրենց կերակուրը կու տայ,
Ո՝ ձագուսին ձագերուն՝ որոնք կ՚ողողակեն։
10 ՛Անիկա ձիուն զօրութեանը չհաճիր,
Մարդուն արուններուն չհաւնիր։
11 Տէրը կը հաւնի իրմէ վախցողներուն
Ո՝ իր ողորմութեանը յուսացողներուն։
12 *Ով Երուսաղէմ, գովէ Տէրը.
Օրհնէ քու Աստուածդ, ով Սիօն։
13 Վասն զի անիկա քու դռներուդ նիգերը ամրացուց,
Եւ քու որդիներդ քու մէջդ օրհնեց։
14 ՛Անիկա քու սահմաններուդ խաղաղութիւն կու տայ,
Ո՝ ցորեամբ ցորենով քեզ կը կշտացնէ։
15 ՚Անիկա իր խօսքը երկրին մէջ կը ղրկէ.
Իր խօսքը շուտով կը վազէ։
16 ՛Անիկա բուրդի պէս ձիւն կու տայ,
Ո՝ եղեամը մոխիրի պէս կը ցանէ։
17 Իր սառը պատառներու պէս կը նետէ.
Անոր ցուրտին դէմ ո՞վ կրնայ կենալ։
18 ՛Անիկա իր խօսքը կը ղրկէ ու կը հալեցնէ զանոնք.
Իր հովը փչել կու տայ, ու ջուրերը կը վազեն։
19 ՛Անիկա իր խօսքը կը պատմէ Յակոբի,
Եւ՝ Իր կանոնները ու դատաստանները՝ Իսրայէլի։
20 Չբնաւ ազգի մը այսպէս չըրաւ.
Ու անոնք անոր դատաստանները չճանչցան։
Ալէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽԸ

1 Սաղմոսերգուն զԱստուած գովելու կը յորդորէ երկնաւորները, 7 երկրաւորները, 11 ու բանական ստեղծուածները։

Ալէլուիա։ Օրհնեցէք Տէրը երկինքէն.
Օրհնեցէք զանիկա բարձր տեղերուն մէջ։
2 ՚Օրհնեցէք զանիկա, ով անոր բոլոր հրեշտակները.
Օրհնեցէք զանիկա, ով անոր բոլոր զօրքերը։
3 Օրհնեցէք զանիկա, ով արեգակ ու լուսին.
Օրհնեցէք զանիկա, ով բոլոր փայլուն աստղեր։
4 Օրհնեցէք զանիկա, Էով երկնից երկինք
Ու Էերկինքէ վեր եղող ջուրեր։
5 Թող Տէրոջը անունը օրհնեն.
Վասն զի Ինք հրամայեց, ու անոնք ստեղծուեցան։
6 Եւ՚ զանոնք յաւիտեան յաւիտենից հաստատեց.
Կանոն դրաւ որ չխափանուի։
7 Օրհնեցէք Տէրը երկրէ,
Ով վիշապներ ու բոլոր անդունդներ.
8 Կրակ և կարկուտ, ձիւն ու շոգի,
Ու՝ հանոր խօսքը կատարող մրրկայից հով,
9 Լեռներ ու բոլոր բլուրներ,
Պտղատու ծառեր ու եղեւիններ,
10 Գազաններ ու բոլոր անասուններ,
Սողացողներ ու թեւաւոր թռչուններ,
11 Երկրի թագաւորներ և բոլոր ազգեր,
Իշխաններ ու երկրի բոլոր դատաւորներ,
12 Երիտասարդներ և կոյս աղջիկներ,
Ծերեր ու տղաքներ.
13 Թող Տէրոջը անունը օրհնեն,
Վասն զի Բարձրեալ անոր անունը բարձր է,
Անոր փառքը երկրէ ու երկինքէ վեր է։
14 ՛Անիկա բարձրացուց իր ժողովուրդին եղջիւրը,
Իր բոլոր սուրբերուն,
Իրեն մօտ եղող ժողովուրդին,
Իսրայէլի որդիներուն օրհնութիւնը։ Ալէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽԹ

1 Մարգարէն կը յորդորէ մարդիկ որ գնչաուած գովեն եկեղեցին վասն իր ունեցած օրհնութեան համար, 5 և այն նչանաւթեան համար՝ որ ունի եկեղեցին աստուածային։

Ալէլուիա։ Տէրոջը նոր երգ երգեցէք,
Ո՝ անոր օրհնութիւնը՝ սուրբերուն ժողովքին մէջ։
2 Իսրայէլ թող ուրախանայ Էին Սաղծողին վրայ.
Սիօնի որդիները թող ցնծան իրենց Թագաւորին վրայ։
3 Թող անոր անունը պարով օրհնեն,
Թմբուկով և քնարով սաղմոս թող ըսեն անոր։
4 Վասն զի Տէրը իր ժողովուրդին կը հաւնի,
Խոնարհները փրկութիւնով պիտի փառաւորէ։
5 Թող սուրբերը ուրախանան փառքով,
Ո՝ Իրենց անկողիններուն մէջ ցնծան։
6 Աստուծոյ գովեստները անոնց բերնին մէջ թող ըլլան,
Ու Էերկու բերնով սուր՝ անոնց ձեռքին մէջ,
7 Որպէս զի հեթանոսներէն վրէժ առնեն,
Ո՝ ժողովուրդները պատժեն,
8 Որպէս զի անոնց թագաւորները շղթաներով կապեն,
Ու անոնց պետական՝ երկաթէ կապանքներով,
9 Որպէս զի գրուած դատաստանը անոնց վրայ կատարեն։

ե Ծն. իբ. 41։ Սաղ. ճգ. 27, 28։ ՅՀԳ. 25։ ճխե. 15։
զ Ծն. իբ. 41։ Մատ. գ. 26։
է Սաղ. ւգ. 16, 17, 18։ Ծխ. ա. 7։
* Նշումներէն Հայոց ձեռքով ընդօրինակուածէն առնուած են ձեռ. ՁԽԹ. աղմոսը։ Տես աղմոսը ի. ին վերջի նշումը։
ը Նա. իգ. 17, 18։
թ Բ Օր. ա. 14։ Սաղ. ձա. 16։ ճլբ. 15։
ժ Սաղ. ճէ. 20։ Տես Ծն. լէ. 12։
ի Ծն. լէ. 6։
լ Հմր. 15։ Տես Ծն. լէ. 10։
խ Բ Օր. ւգ. 2, 3, 4։ Սաղ. հզ. 1։ հբ. 5։ ճգ. 7։
ծ Մտթ. գ. 4։
կ Տես Բ Օր. գ. 32, 33, 34։ Հռոմ. գ. 1, 2։

ՃԽԸ

ա Սաղ. ճգ. 20, 21։
բ գ Թագ. ը. 27։ Բ Կոր. ժբ. 2։
ե Ծն. ա. 7։
զ Ծն. ա. 1, 6, 7։ Սաղ. ւգ. 6, 9։
է Սաղ. ձի. 37։ ճժի. 90, 91։ Ներեմ. ղա. 35, 36։ ւգ. 25։
ը Նա. խգ. 20։
թ Սաղ. ճխէ. 15, 18։
ժ Նա. խգ. 23։ խի. 13։ ծե. 12։
ի Սաղ. ը. 1։ Նա. ժբ. 4։
լ Սաղ. ճժգ. 4։
խ Սաղ. հե. 10։
ծ Սաղ. ճխի. 9։
կ Եփես. բ. 17։

ՃԽԹ

ա Սաղ. ւգ. 3։ Նա. խբ. 10։
բ Տես Ծն. լէ. 10։ Սաղ. ճ. 3։ Նա. ծգ. 5։
գ Զաք. ի. 9։ Մատ. խա. 5։
դ Սաղ. ձա. 2։ ճծ. 4։
ե Սաղ. լէ. 27։
զ Սաղ. ճլբ. 16։
է Ծն. լէ. 10։
ը Ելից. գ. 12։ Յայտ. ա. 16։
թ Բ Օր. կ. 1, 2։

ԺԱ. յա անոր բոլոր սուրբերուն փառքն է։
Ալէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԾ

1 Ցորդորակ վկայուած գովքը 3 ամէն տեսակ նուագարաններով։

Ալէլուիա։ Օրհնեցէք զՎստուած իր սրբութեանն մէջ.
Օրհնեցէք զանիկա իր զօրութեանը հաստատութեանը մէջ։
2 Օրհնեցէք զանիկա իր զօրաւոր գործերուն համար.
Օրհնեցէք զանիկա իր բազմութեանը համեմատ։
3 Օրհնեցէք զանիկա փողի ձայնով.
Օրհնեցէք զանիկա տաւիղով ու քնարով։
4 Օրհնեցէք զանիկա թմբուկով ու պարով.
Օրհնեցէք զանիկա երաժշտական գործիքներով ու սրինգով։
5 Օրհնեցէք զանիկա ղաւաձայն ծնծղաներով.
Օրհնեցէք զանիկա ցնծութեան ծնծղաներով։
6 Ամէն շունչ ունեցող թող Տէրը օրհնէ։
Ալէլուիա։

ԳԻՐՔ ԱՌԱԿԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առակաց օգուտը 7 Աստուծմէ վախնալու և իր խօսքին հաւատալու համար յորդորանք միւս 10 Մեղաւորներու հրապուրանքներէն վտխչելու պատուէր 20 Իմաստութիւնը իր քամահրուելուն համար կը գանգատի. 24 ինչը քամահրողներուն պատասխանելիքները կ'ընէ։

1 Իսրայէլի թագաւորին Դաւիթի որդւոյն
Սողոմոնի առակները.
2 Իմաստութիւնը ու խրատը գիտնալու համար,
Հանճարին խօսքերը հասկնալու համար.
3 Իմաստութեան կրթութիւնը ընդունելու համար,
Արդարութիւն, դատաստանը և ուղղութիւնը.
4 Միամիտներուն պատմութիւն տալու համար,
Ո՛ երիտասարդներուն գիտութիւն և հանճար
5 Իմաստունը թող լսէ ու իր իմաստութիւնը աւելցնէ,
Ու հանճարեղ մարդը խոհեմութիւն առնայ,
6 Առակը ու նմանութիւնը հասկնալու համար,
Նաեւ իմաստուններուն խօսքերը ու անոնց հրէութիւնները։
7 Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է,
Բայց յիմարները իմաստութիւնը ու կրթութիւնը կ'անարգեն։
8 Որդեակ իմ, հօրդ խրատը մտիկ ըրէ,
Ու քու մօրդ օրէնքը մի մերժեր.
9 Քանդի շռնդանք քու գլուխդ շնորհաց պսակ,
Եւ քու պարանոցդ մանեակներ պիտի ըլլան։
10 Որդեակ իմ, եթէ մեղաւորները քեզ գայթակղեցնել ուզեն,
Դուն համաձայն մի ըլլար։
11 Եթէ ըսեն, Մեզի հետ եկուր,
Արիւն հսմնար դարանամուտ ըլլանք,
Անմեղ մարդուն համար առանց պատճառի ծածուկ տեղ ապառնիք.
12 Ջանանք գերեզմանի պէս ողջ ողջ
Եւ հզօրը իջնողներուն պէս ամբողջ կլլենք.
13 Ամէն թեանկ պատուական առգրաւածք գտնենք,
Ու մեր տուները աւարով լեցնենք.
14 Քու վիճակդ մեր մէջ ձգէ,
Ամէնս մէկ քսակ ունենանք։
15 Որդեակ իմ, Հանանց հետ ճամբայ մի երթար,
Հանց շաւիղէն քու ոտքերդ հետ պահէ.
16 Քանզի անոնց ոտքերը չարութեան կը վազեն,
Եւ արիւն թափելու կ'արագանան։
17 Արդարև ամէն թռչունին աչքերուն առջեւ
Պարսպ տեղ վարմեր կը լարուին.
18 Բայց անոնք իրենց արեանը համար դարան կը դնեն,
Ո՛ իրենց կեանքին համար ծածուկ տեղ կը սպասեն։

19 Այսպէս են ամէն ագահներուն ճամբաները,
Որ իրենց տէրերուն կեանքը կ'առնուն։
20 Իմաստութիւնը դուրսը կը գոչէ,
Հրապարակներուն մէջ իր ձայնը կը բարձրացնէ։
21 Ամբոխներուն գլուխը կը կանչէ,
Դռներուն մուտքին կը գոչէ,
Քաղաքին մէջ իր խօսքերը կ'ըսէ.
22 Մինչեւ ե՞րբ, անմիտներ, անմտութիւնը պիտի սիրէք,
Ու ե՞րբ ծաղրողները ծաղրանքով պիտի հաճին,
Ու ե՞րբ յիմարները գիտութիւնը պիտի ատեն։
23 Դարձի եկէք իմ յանդիմանութեանս համար,
Ահա ես իմ հոգիիս պիտի թափեմ ձեզի վրայ,
Իմ խօսքերս պիտի յայտնեմ ձեզի։
24 Որովհետեւ կանչեցի ու չլսեցիք,
Ձեռքս երկնցուցի ու մարդ չհետաքրքրուեցաւ,
25 Ամէն խորհուրդ ինծի անարգեցիք,
Ու իմ յանդիմանութիւնս չուզեցիք,
26 Ես ալ ձեր կորուստին պիտի ծիծաղիմ,
Ձեր վախը գալուն պիտի ծաղրեմ,
27 Երբ վախը գայ ձեզի փոթորկի պէս,
Ու ձեր կորուստը գայ հողմահարի պէս,
Երբ նեղութիւն ու տագնապ գայ ձեզի վրայ։
28 Այն ատեն պիտի կանչեն զիս, բայց չպատասխանեմ,
Կանուխ պիտի գտնեն զիս, բայց չգտնեն,
29 Վասն զի գարշեցան գիտութենէն,
Ու Տէրոջը վախը չընտրեցին,
30 Խորհուրդիս չհաճեցան,
Ամէն յանդիմանութիւնս արհամարհեցին։
31 Ուրեմն իրենց ճամբաներուն պտուղը պիտի ուտեն,
Ու իրենց խորհուրդներուն պիտի յագենան։
32 Վասն զի անմիտներուն դարձը պիտի սպանէ զանոնք,
Ու յիմարներուն յաջողութիւնը պիտի կորսնցնէ զանոնք։
33 Բայց ով որ ինծի լսէ, յուսալից պիտի բնակի,
Ու չարիքի վախէն հանգիստ պիտի ըլլայ։

ժ. յա անոր բոլոր սուրբերուն փառքն է։
Ալէլուիա։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԾ

1 Ցորդորակ վկայուած գովքը 3 ամէն տեսակ նուագարաններով։

Ալէլուիա։ Օրհնեցէք զՎստուած իր սրբութեանն մէջ.
Օրհնեցէք զանիկա իր զօրութեանը հաստատութեանը մէջ։
2 Օրհնեցէք զանիկա իր զօրաւոր գործերուն համար.
Օրհնեցէք զանիկա իր բազմութեանը համեմատ։
3 Օրհնեցէք զանիկա փողի ձայնով.
Օրհնեցէք զանիկա տաւիղով ու քնարով։
4 Օրհնեցէք զանիկա թմբուկով ու պարով.
Օրհնեցէք զանիկա երաժշտական նուագարաններով ու սրինգով։
5 Օրհնեցէք զանիկա ղաւաձայն ծնծղաներով.
Օրհնեցէք զանիկա ցնծութեան ծնծղաներով։
6 Ամէն շունչ ունեցող թող Տէրը օրհնէ։
Ալէլուիա։

19 Ամէն ագահին ճամբաները այսպէս են.
Ափոհա՛ւ ընդ՛ը իրեն անձնատուր եղողները կը մոռցնէ։
20 Հիմնաւորութիւնը դուրսը բո՛ւյս կ՚աղաղակէ,
Ո՛ր հրապարակներու մէջ իր ձայնը կու տայ։
21 Անիկա բազմութիւն եղած տեղերուն գլուխը
Ե՛ւ դուռներուն մուտքերուն մէջ կ՚ազդակէ,
Ո՛ր քաղաքին մէջ իր խօսքերը կը խօսի — ՚ըմբ,
22 Ով անմիտներ, մինչև ե՞րբ անմտութիւնը պիտի սիրէք,
Մինչև ե՞րբ ծաղր ընողները ծաղր ընելով պիտի պատրճանան,
Ու յիմարները գիտութիւնը ատեն։
23 Իմ յանդիմանութեանս դարձէք.
Ա՛հա յիմ հոգիս ձեր վրայ պիտի թափեմ,
Իմ խօսքերս ձեզի պիտի հասկցնեմ։
24 ՚Որովհետև ես կանչեցի, ու դուք չուզեցիք ըհը.
Ձեռքս երկնցուցի, ու մարդ ընդ չեղաւ.
25 Հապա ֆիմ բոլոր խրատներս մերժեցիք,
Եւ իմ յանդիմանութիւնս չուզեցիք.
26 ՚Ես ալ ձեր թշուառութեանը վրայ պիտի ծիծաղիմ,
Ու ձեր վախը հասնելուն՝ ծաղր պիտի ընեմ.
27 ՚Երբ ձեր վախը հեղեղի պէս հասնի,
Ձեր թշուառութիւնը մրրիկի պէս պատահի,
Ե՛ւ ձեր վրայ նեղութիւն ու տառապանք գայ,
28 ՚Ա՛յն ատեն ինծի պիտի աղաղակեն, ու պատասխան պիտի չտամ.
Զիս պիտի փնտռեն ու պիտի չկրնան գտնել.
29 Որովհետև գիտութիւնը ատեցին,
Ու ՚Տէրոջը վախը չընտրեցին.
30 ՚Իմ խրատներս չուզեցին,
Ո՛ր բոլոր յանդիմանութիւնս անարգեցին.
31 ՚Ուրեմն անոնք իրենց ճամբուն պտուղէն պիտի ուտեն,
Ու իրենց խորհուրդներէն պիտի կշտանան։
32 Վ՚ասն որ անմիտներուն խաղաղութիւնը դիրենք պիտի մոռցնէ,
Ե՛ւ յիմարներուն ‡անհոգութիւնը դիրենք պիտի կորնչեցնէ։
33 Բայց ինծի մսիկ ընողը ապահովութեամբ պիտի բնակի,
Ու ՚չարիքներու վախէն հանգարտ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Բ

1 Իմաստութիւնը կը խոստանայ իր պզտոցը՝ բարեպաշտութիւն, 10 և գէշ ընկերներէ ազատութիւն, 20 ու հետաք ճամբաներու մէջ առաջնորդութիւն։

Որդեակ իմ, եթէ իմ խօսքերս ընդունիս,
Ու ՚իմ պատուիրանքներս քովդ պահես,
2 Ականջդ իմաստութեան տաս,
Ո՛ւ սիրտդ հանճարին բանաս,
3 Եթէ դուն իմաստութիւնը *ձեպ կանչես,
Եւ քու ձայնդ հանճարին ուղղես,
4 ՚Եթէ զանիկա արծաթի պէս փնտռես,
Ու ծածուկ գանձերու պէս խնդրես,
5 Ա՛յն ատեն Տէրոջը վախը պիտի հասկնաս,
Եւ Աստուծոյ գիտութիւնը պիտի գտնես.
6 ՚Վ՚ասն որ իմաստութիւնը Տէրը կու տայ.
Գիտութիւնը ու հանճարը անոր բերնէն են,
7 Անիկա ուղիղներուն համար *փրկութիւն կը պահէ.
՚Անիկա ուղղութեամբ քալողներուն վահան է,
8 Որպէս զի արդարութեան ճամբաները պաշտպանէ,
Ու իր սուրբերուն ճամբան պահէ։
9 Ա՛յն ատեն արդարութիւնը, դատաստանը և ուղղութիւնը,
Ամէն տեսակ ճամբան պիտի հասկնաս։
10 Երբ իմաստութիւնը քու սրտիդ մէջ մտնէ,
Եւ գիտութիւնը քու հոգւոյդ սիրուժելի ըլլայ,
11 Խոհեմութիւնը քեզ պիտի պահէ,
Ո՛ւ հանճարը քեզ պիտի պաշտպանէ.
12 Որպէս զի քեզ չար մարդոց ճամբայէն,
Ներգութիւններ խօսող մարդէն ազատէ.
13 Անոնք՝ որոնք ուղիղ ճամբան թողուցեր են,
Որպէս զի խաւար ճամբաներու մէջ քալեն.
14 ՚Չարութիւն ընելով կ՚ուրախանան,
Եւ ՚չարին ներգութիւններով կը ցնծան.
15 ԺՈրոնց ճամբաները ծուռ են,
Ու անոնց ընթացքը խոտորնակ է։
16 Որպէս զի նաև քեզ ազատէ խաւար կնոջմէն,
Նշոդոքորթութիւն խօսող օտար կնոջմէն.
17 ԷՈր իր երիտասարդութեան ընկերոջը կը թողու,
Եւ իր Աստուծոյն ուխտը կը մոռնայ.
18 ԺՔանզի անոր տունը մահուան կը տանի,
Ու անոր շաւիղները՝ մեռելներուն։
19 Անոր գացողները բնաւ չեն դառնար,
Եւ կեանքի ճամբաներուն չեն հասնիր։
20 Որպէս զի բարի մարդոց ճամբան երթաս,
Ու արդարներուն շաւիղները պահես։
21 ՚Քանզի ուղիղները երկրի վրայ պիտի բնակին,
Եւ կատարեալները անոր մէջ պիտի մնան։
22 Հակառակ ամբարիշտները երկրէ պիտի կտրատին,
Ու անօրէնները անկէ պիտի փրցուին։

1 Գլ. ԺԱ. 27։ ա Տիմ. գ. 10։
2 Գլ. ը. 1, ԼՃ։ թ. 3։ Յովհ. ե. 37։
3 Յայտ. բ. 28։
4 Նա. կա. 12։ կգ. 4։ Երեմ. ե. 13։ Զաք. ե. 11։
5 Սաղ. տէ. 11։ Հմբ. 30։ Դուտ. ե. 30։
6 Սաղ. բ. 4։
7 Գլ. Ժ. 24։
8 Յոբ կէ. 9։ կը. 12։ Նա. ա. 15։ Երեմ. ժա. 11։ ԺԹ. 12։ Եզեկ. ը. 18։ Միք. գ. 4։ Զաք. ե. 13։ Յակ. գ. 3։
9 Յոբ խա. 14։ Հմբ. 22։
10 Սաղ. ՃԺԲ. 173։
11 Հմբ. 25։ Սաղ. ՃՈ. 11։
12 Յոբ գ. 8։ Գլ. ԺԹ. 14։ խբ. 8։ Նա. գ. 11։ Երեմ. գ. 19։
13 Կամ, յաջողութիւնը
14 Սաղ. խե. 12, 13։
15 Սաղ. ՃԺԲ. 7։ —

16 Գլ. գ. 21։ ե. 1։
17 Գլ. գ. 14։ Մաղա. ԺԹ. 44։
18 ա Թագ. գ. 9, 12։ Յակ. ա. 5։
19 Կամ, իմաստութիւն
20 Սաղ. ՃԹ. 11։ Գլ. ւ. 5։
21 ա Թագ. բ. 9։ Սաղ. կգ. 9։
22 Գլ. գ. 22։
23 Յովհ. գ. 19, 20։
24 Գլ. ԺԲ. 23։ Երեմ. ԺԱ. 15։
25 Հռոմ. ա. 32։
26 Սաղ. Տիտ. 5։
27 Գլ. կ. 20։
28 Գլ. կ. 3։ գ. 24։ ե. 5։
29 Տես Մաղ. բ. 14, 15։
30 Գլ. ե. 27։
31 Սաղ. լէ. 29։
32 Յոբ ԺԲ. 17։ Սաղ. լէ. 28։ Տգ. 35։

——

ԳԼ. Գ

1 Հնազանդութեան, 5 հաւատքի, 7 խոնարհութեան, 9 բարեպաշտութեան 11 և համբերութեան յորդորանք մը։ 13 Իմաստութեան երջանիկ օգուտը 19 Իմաստութեան գործերը 21 ու չարը։ 27 Ողբմած, 30 խոստովանող 31 և գոհ ըլլալու յորդորանք մը։ 33 Զարերուն անիծեալ վիճակը։

Որդեակ իմ, մի մոռնար իմ օրէնքս,
Հապա քու սիրտդ թող իմ պատուիրանքներս պահէ.
2 վասն զի քեզի երկայն օրեր ու կենդանութեան տարիներ
Եւ խաղաղութիւն պիտի աւելցնեն։
3 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քեզ չթողուն.
Զանոնք քու պարանոցիդ վրայ կապէ,
Քու սրտիդ տախտակին վրայ գրէ զանոնք։
4 Եւ Աստուծոյ և մարդոց առջև
Շնորհք ու բարի հանճարութիւ պիտի գտնես։
5 Քու Տէրոջը սրտովդ ապաւինէ,
Եւ քու խնամութեանդ մի վստահիր։
6 Քու ամէն ճամբաներուդ մէջ զանիկա ճանչցիր,
Ու անիկա Ը քու շաւիղներդ պիտի ուղղէ։
7 Ժիտն քու աչքիդ առջև իմաստուն մի ըլլար.
Երկնչէ Տէրոջմէ ու չարութենէ հեռ քաշուէ։
8 Ասիկա քու *ջլերուդ առողջութիւն,
Եւ քու ոսկորներուդ պարարութիւն կ'ըլլայ։
9 Երէրոջը պատիւ ըրէ քու առացուածքդ
Եւ քու բոլոր բերքերուդ երախայրիներէն.
10 Ժնե քու շտեմարաններդ առատութիւնով պիտի լեցուին,
Ու հնձաններէդ նոր գինին գուրս պիտի թափի։
11 Որդեակ իմ, Տէրոջը խրատը մի անարգեր,
Ու անոր յանդիմանութենէն մի թուլնար.
12 վասն զի Տէրը իր սիրածը կը խրատէ,
Հինչպէս հայր մը իր սիրական զաւակին կ'ընէ։
13 Երանի՛ այն մարդուն որ իմաստութիւն կը գտնէ,
Ու այն մարդուն՝ որ հանճար կը ստանայ.
14 զվասն զի անոր շահը արծաթի շահէն աղէկ է,
Ու անոր արդիւնքը՝ մաքուր ոսկին։
15 Անիկա †գոհարներէն պատուական է.
Եւ ‡քու բոլոր ցանկալի բաներդ չեն կրնար անոր հաւասարիլ։
16 ՛Անոր աջ ձեռքին մէջ օրերու երկայնութիւն,

Ե– ձախ ձեռքին մէջ հարստութիւն ու փառք կայ։
17 ՛Անոր ճամբաները հաճոյական ճամբաներ են,
Եւ անոր բոլոր շաւիղները խաղաղութիւն են։
18 Անիկա իրեն յարողներուն կենաց ծառ է.
Ու զինք բռնողները երջանիկ կ'ըլլան։
19 զՏէրը իմաստութիւնով հիմնեց երկիրը,
Ե– հաստատեց երկինքը։
20 Անոր գիտութիւնովը անդունդները կը պատուին,
Ու "ամպերը ցօղ կը կաթեցնեն։
21 Որդեակ իմ, սոնք քու աչքերուդ առջևէն չերթան.
Խնամութիւնը ու խոհեմութիւնը †ուզէ պահէ.
22 Եւ քու հոգւոյդ կեանք՝
Ու ՚քու պարանոցիդ ‡զարդ ըլլան։
23 "Այն ատեն ճամբդ ապահովութեամբ պիտի քալես,
Եւ քու ոտքդ պիտի չսայթի։
24 Երբ պառկիս՝ պիտի չվախնաս,
Ու երբ քնանաս՝ քունդ անոյշ պիտի ըլլայ։
25 "Պիտի չվախնաս յանկարծահաս վախէն,
Ոչ ալ ամբարիշտներուն ||կործանէն՝ երբ գայ։
26 Վասն զի քու յոյսդ Տէրը պիտի ըլլայ,
Եւ քու ոտքդ պիտի պահէ, որպէս զի չբռնուի։
27 "Երբ ձեռքէդ օգնութիւն ընել կ'ուզայ,
§Կարօտ եղողին" մի արգիլեր զանիկա։
28 Էքու դրացիդ ընաւ մի ըսեր, Գնա ու դարձեալ եկուր երթալ,
Եւ վաղը կու տամ, երբ քու քովդ կայ։
29 Քու դրացիդ դէմ չարութիւն մի մտածեր,
Քանի որ անիկա վստահութեամբ քեզի հետ կը բնակի։
30 "Առանց պատճառի մարդու հետ մի վիճիր,
Երբ անիկա քեզի չարութիւն մը բրած չէ։
31 "Բռնաւոր մարդուն մի նախանձիր,
Ու անոր ճամբաները ընաւ մի ընտրեր.
32 վասն զի ծուռ մարդը Տէրոջը առջև պիղծ է.
"Բայց անոր ընտանութիւնը արդարներուն հետ է։
33 "Ամբարիշտ մարդուն տանը մէջ Տէրոջը անէծքը կայ.
Բայց †արդարներուն բնակարանը Անիկա կ'օրհնէ։
34 †Ցիրուի Անիկա ծաղր ընողները ծաղր կ'ընէ,
Բայց խոնարհներուն շնորհք կու տայ։
35 Իմաստունները փառք պիտի ժառանգեն,
Բայց յիմարներուն բարձրանալը անարգանք պիտի ըլլայ։

ա Ը Օր. բ. 1։ լ. 16, 20։
բ Սապ. Տիթ. 165։
գ Ես. ժզ. 9։ ը Օր. գ. 8։ ԳԼ. գ. 21։ է. 3։
դ Եբեմ. ժէ. 1։ ը Կար. գ. 3։
ե ա Թագ. բ. 26։ Դ.ՌԱԿ. բ. 52։ Գար. բ. 47։ Հառաքմ. ժզ. 18։
զ Սապ. լէ. 3, 5։
է Եբեմ. ԻԲ. 23։
ը ա Մն. իբ. 9։
Ը Եբեմ. ժ. 23։
ժ Հառաքմ. ժբ. 16։
ի Ծար ա. 1։ ԳԼ. ժգ. 6։
ա Կամ, պարտիզ
լ Ծար իա. 24։
խ Եբ. իբ. 29։ իգ. 19։ լդ. 26։ ը Օր. իգ. 2, ևն։ Մտզ. գ. 10, ևն։ Դ.ՌԱԿ. ժգ. 13։
ծ ը Օր. իբ. 8։
կ Ծար ե. 17։ Սապ. ղդ. 12։ Եբր. ժբ. 5, 6։ Ծայռ. գ. 19։
հ ը Օր. ը. 5։
յ ԳԼ. բ. 34, 35։
ղ Ծար իբ. 13, ևն։ Սապ. ժԲ. 10։ ԳԼ. բ. 4։ ը. 11, 19։ ժգ. 16։
† Կամ, բուսաբերին

‡ Մտա. ժգ. 44։
ՙ ԳԼ. ը. 18։ ա Տիմ. դ. 8։
՚ Մտա. ժա. 29, 30։
՛ Ծն. բ. 9։ գ. 22։
՜ Սապ. ծգ. 24։ ծԼգ. 5։ ԳԼ-ը. 27։ Եբեմ. ժ. 12։ ծա. 15։
" ը Օր. լգ. 28։ Ծար լԳ. 28։
ԳԼ. ա. 9։
§ Եբբ. Հնարհնք
¶ Սապ. լէ. 24։ ղա. 11, 12։ ԳԼ. ժ. 9։
|| Կամ, որչափանքին
** Հառաքմ. ժգ. 7։ Գապ. Ա. 10։
†† Եբբ. Անոր աչքերուին
‡‡ Գ.Ռես. ԺԲ. 13։ ը Օր. իգ. 15։
§§ Հառաքմ. ժբ. 18։
¶¶ Սապ. լէ. 1։ հգ. 3։ ԳԼ իգ. 1։
Սապ. իե. 14։
**** Գ.Ռես. իգ. 14, ևն։ Սապ. լէ. 22։ Զաք. Ե. 4։ Մտզ. բ. 2։
†††† Սապ. ա. 3։
‡‡‡‡ Ծակ. գ. 6։ ա Պետ. Ե. 5։

ԳԼ. Դ

1 Սողոմոն՝ մարդկ. հնազանդութեան համոզելու հարկը՝
3 կը ցուցնէ թէ լինչ կրթութիւն առնելի է ինք իր ծնողքէն, 5 խնամութիւն ազգելու համար, 14 ու չարչրանքն ձարիայէն փախչելու համար։ 20 Հատուածք 23 և արքունեաց յորդորանք մը։

Որդեակ, չէ՛ր հօրը խրատը լսեցէք,
Ու մտիկ ըրէք զգալու դի իմնասութիւնը՝ ճանչնալու՝
2 Վասն զի ձեզի առնիկ կրթութիւն կու տամ,
Իմ օրէնքս մի թողուք։
3 Քանզի ես իմ հօրս տղան էի,
Բփոփուկ ու սիրելի՝ իմ մօրս առջև։
4 Նաև ինծի կը սորվեցնէր ու կ'ըսէր,
Քու սիրտդ իմ խօսքերս թող բռնէ.
Իմ պատուիրանքներս պահէ ու ապրէ.
5 Իմնասութիւն առացիր, խոհեմութիւն առացիր.
Մի մոռնար, ու իմ բերնիս խօսքերէն մի խոտորիր։
6 Զանիկա մի թողուր, ու անիկա քեզ պիտի պահէ.
Զանիկա սիրէ ու անիկա քեզ պիտի պաշտպանէ։
7 Նախ՝ իմնասութիւնն է, իմնասութիւն առացիր.
Ու ամէն առացած բաներուդ հետ խոհեմութիւն առացիր։
8 Զանիկա մեծարէ, ու անիկա քեզ պիտի բարձրացնէ.
Եթէ զանիկա գրկես. քեզ պիտի պատուէ։
9 Անիկա քու գլխուդ Ընծոյց զարդ պիտի տայ.
Քեզի փառաց պսակ պիտի պարգևէ։
10 Մտիկ ըրէ, որդեակ իմ, ու իմ խօսքերս ընդունէ.
Ժէ՛ւ քու կեանքիդ տարիները պիտի շատնան։
11 Քեզի իմնասութեան ճամբան մէջ ցոյց վերցուցի.
Քեզ ուղղութեան շաւիղներուն մէջ պտըտցուցի,
12 Որպէս զի քալելու առենդ նեռքիդ քայլերը չնեղնան,
Ու վազելու առենդ չսայիս։
13 Առնելը բռնէ խրատը՝ ու լնաւ մի թողուր.
Զանիկա պահէ, վասն զի քու կեանքդ անիկա է։
14 Ամբարիշտներուն ճամբան մի երթար,
Ու չարերուն ճամբուն մէջ մի քալեր։
15 Անկէ դարձուցիր, անոր քովէն մի անցնիր,
Անկէ խոտորէ ու անցիր։
16 Վասն զի անոնք մինչև որ չարութիւն չընեն՝ չեն քնանար.

1 Սողոմոն կը յորդորէ մարդկ. իմնասութեան ազգելու։
3 պատկառութեան ու անուշակութեան միասը կը ցուցնէ։
15 կը պատուիրէ գոհ, առատաձեռն ու պարկեշտ ըլլալ։
22 կ'իմացնէ թէ չարը իր մեղքերովը պիտի բռնուի։

Որդեակ իմ, մտիկ ըրէ իմնասութեանս,
Եւ քու ականջդ իմ հանճարիս տուր,
2 Որպէս զի խոհեմութիւն պահես,
Ու քու շրթունքներդ ¯գիտութիւն պահեն։
3 Բվասն զի օտար կնոջ շրթունքներէն խորխորատ մեղր կը կաթի,
Ու անոր քիմքը ձիւղէն կակուղ է.
4 Բայց անոր վախճանը ˚օշինդրի պէս դառն
Ու Էրկասլի սուրի պէս սրած է։
5 ˛Անոր ոտքերը մահուան կ'իջնեն,
Ու անոր քայլերը դժոխք կը հասնին։
6 Անոր ճամբաները փոփոխական են, ու չես կրնար պանդ դիտել,
Որ չգիտես թէ կեանքի ճամբան մոռցեր։
7 Եւ հիմա, ով որդիք, ինծի մտիկ ըրէք,
Ու իմ բերնիս խօսքերէն մի խոտորիք.
8 Անկէ կնոջմէն ճամբադ հեռացուր,

— Առակ. ւժ. 11։ Գլ. ա. 8։
Բ ա Մն. խթ. 1։
Գ ա Մն. իբ. 9։ Եփես. գ. 4։
Դ Գլ. է. 2։
Ե Գլ. բ. 2, 3։
Զ բ Թես. բ. 10։
Է Առա. ժգ. 44։ Գ.առկ. ժ. 42։
Ը ա Թագ. բ. 30։
Թ Գլ. ա. 9։ գ. 22։
Ժ Գլ. գ. 2։
ԺԱ Առակ. ժբ. 36։
ԺԲ Առակ. գա. 11, 12։
ԺԳ Առակ. ա. 1։ Գլ. ա. 10, 15։
ԺԴ Առակ. լգ. 4։ Ես. ծէ. 20։
ԺԵ Առա. ե. 14, 45։ Փիլ. բ. 15։
ԺԶ բ Թագ. իգ. 4։
ԺԷ ա Թագ. բ. 9։ Ծար. ժբ. 5, 6։ Ես. ծթ. 9, 10։ Երեմ. իգ. 12։ Ծամհ. ժբ. 35։
ԺԸ Գլ. գ. 3, 21։
ԺԹ Գլ. բ. 1։
Ի Գլ. գ. 8։ ժբ. 18։
ԻԱ Եբր. Երբայր
ԻԲ բ Օր. ե. 32։ իբ. 14։ Յեսու. ա. 7։
ԻԳ Ես. ա. 16։ Հռովմ. ժբ. 9։

— Առակ. բ. 7։
Բ Գլ. բ. 16։ գ. 24։
Գ Առակ. ծե. 21։
Դ ժող. է. 26։
Ե Երբ. դ. 12։
Զ Գլ. է. 27։

Ու անոր առանը դրանը մի մօտենար.
9 Զլլայ որ քու փառքդ ուրիշներուն՝
Եւ տարիներդ անգթութեամ մարդու տաս.
10 Զլլայ որ օտարները քու զօրութենէդ կշտանան,
Ու քու վաստակդ օտարներուն տունը ծնայ.
11 Եւ քու վերջին ատենդ չհառաչես,
Երբ քու մարմինդ ու անդամներդ մաշին,
12 Ու ըսես, Ես ինչպէս խրատը ատեցի,
Ու իմ սիրտս ը յանդիմանութիւնը անարգեց.
13 Եւ իմ ուսուցիչներուս խօսքը մտիկ չըրի,
Ու իմ ականջս ոչ ուրժողներուն չսուր.
14 Ժողովքի ու ժողովուրդի մէջ
Գրեթէ ամէն չարէ թշուառութեան հանդիպեցայ։
15 Դուն քու ջրհորդէդ ջուր խմէ,
Եւ քու կոհոլդ մէջ վազող ջուրէն։
16 Քու աղբիւրներդ դուրսը սփռուին,
Ինչպէս ջուրերու վտակները հրապարակներուն մէջ։
17 Անոնք միայն քուկդ ըլլան,
Ու ոչ թէ քուկդ և օտարներուն։
18 Քու աղբիւրդ օրհնեալ ըլլայ.
Եւ ը քու երիտասարդութենդ կնոջը հետ ուրախ եղիր։
19 Անոր սիրուն նոր այծեամի պէս,
Եւ շնորհալի այծեամի պէս ըլլայ.
Անոր ատեն անոր ծոցերը քեզ կշտացնեն,
Ու միշտ անոր սիրովը զմայլիս։
20 Եւ ինչո՞ւ, որդեակ իմ, դուն էօտար կնոջ մը պէսովը զմայլիս,
Ու օտար կնոջ ծոցը գրկես։
21 Վասն զի մարդուն ճամբանները Տէրոջը աչքերուն առջև են,
Ու անոր ամէն շաւիղները կշռէ կը կշռէ։
22 Զարտարծը իր անօրէնութիւններուն պիտի բռնեն.
Ու անիկա իր մեղքին չուանովը պիտի բռնուի։
23 Անիկա առանց խրատի պիտի մեռնի,
Ու իր մեծ յիմարութենովը պիտի մոլորի։

ԳԼ. Զ

1 Երաշխաւորութեան, 6 ծուլութեան 12 և անպատուութեան դէմ պատուէրներ. 16 Աստուծոյ ատելի եօթ հոմը բաներ 20 Շնալանգատութեան օրինութիւնները 25 Շնութեան վնասները։

Որդեակ իմ, եթէ քու բարեկամիդ համար
երաշխաւոր եղար,
կամ օտար մարդու համար ձեռքդ տուիր,
2 Քու բերնիդ խօսքերովը որոգայթը ինկար,

Բերնիդ խօսքերովը բռնուեցար.
3 Որդեակ իմ, շատով այսպէս ըրէ որպէս զի ազատիս.
Որովհետև դուն քու բարեկամիդ ձեռքը մտար,
Գնա քու բարեկամիդ խոնարհէ
Ու զանիկա թախանձէ.
4 Քունդ
Ու արտեւանունքներուդ նիրհում մի տար.
5 Քեզ ազատէ ինչպէս այծեամը որսորդէն ձեռքէն,
Կամ թռչունը հաւորսին ձեռքէն կ՚ազատի։
6 Ով ծոյլ, էմիջնին գնա,
Անոր ճամբաները տես ու իմաստուն եղիր։
7 Վասն զի անիկա ընչաց իշխան,
Ոստիկան կամ տիրող չունի,
8 Իր կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստէ
Իր ուտելիքը հունձքի ատեն կը ժողվէ։
9 Ով ծոյլ, մինչև ե՞րբ կը պառկիս,
Քունէդ ե՞րբ պիտի արթննաս։
10 Քիչ մը քնանաս, քիչ մը նիրհես,
Ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար.
11 Հասն ատեն քու աղքատութիւնդ ճամբորդի մը պէս պիտի գայ,
Ու կարօտութիւնդ՝ ապառազինեալ մարդու պէս։
12 Անօրէնն ու չար մարդը
Ծուռ բերնով կը շարժի.
13 Աչքերով կը նշանակութիւն կ՚ընէ,
Ոտքերով կը խօսի,
Ու մատերով բան կը սորվեցնէ.
14 Անոր սրտին մէջ ծուռութիւն կայ,
Միշտ չարութիւն կը հնարէ — Հակառներ կը հանէ։
15 Ասոր համար անոր կորուստը յանկարծ պիտի գայ.
Անկա յանկարծ կոտրուի, ու ժողովման պիտի չգտնուի։
16 Տէրը այս վեց բանէն կը զզուի,
Ու անոր հոգւոյն առջև եօթը բան պղծութիւն է.
17 Ամբարտաւան աչքեր, նատախօս լեզու
Եւ հանելուկ սրուն թափող ձեռքեր,
18 Չար խորհուրդներ հնարող սիրտ,
Չարութիւն բնելու համար շուտ վազող ոտքեր
19 Հաստութիւն խօսող անիրաւ վկայ,
Ու եղբայրներուն մէջ կռիւներ ցանող մարդ։
20 Որդեակ իմ, քու հօրդ պատուիրանքը պահէ,
Եւ քու մօրդ օրէնքը մի մերժեր։
21 Զանոնք միշտ քու սրտիդ վրայ կապէ,
Զանոնք քու պարանոցդ կախէ։

ե Գլ. ա. 29։
ը Գլ. ա. 25։ ժբ. 1։
ը Մտթ. բ. 14։
ժ Տես Երգ. բ. 9։ դ. 5։ է. 3։
է Գլ. բ. 16։ է. 5։
ի ր Մն. ժզ. 9։ Ծոր լա. 4։ լգ. 21։ Գլ. ժե. 3։ Երեմ. ժզ. 17։ ա. 19։ Ովս. է. 2։ Եբր. գ. 13։
ի Սաղ. թ. 15։
ի Ծոր դ. 21։ լզ. 12։

ա Գլ. ժա. 15։ ժէ. 18։ ի. 16։ իբ. 26։ իէ. 13։
ը Սաղ. տկբ. 4։
է Ծոր ժբ. 7։
ը Գլ. իգ. 33, 34։
ի Գլ. ժ. 4։ ժգ. 4։ ի. 4։
ի Ծոր ժե. 12։ Սաղ. լի. 19։ Գլ. ժ. 10։
ի Մխ. բ. 1։
ը Հմր. 19։
ը Երեմ. ժթ. 11։
ժ ր Մն. լգ. 16։
ի Սաղ. ժբ. 27։ Տա. 5։
ը Սաղ. ծի. 2, 3։
ի Ես. ա. 15։
ի Ծն. գ. 5։
է Ես. ծթ. 7։ Հռոմ. գ. 15։
ը Սաղ. իէ. 12։ Գլ. ժթ. 5, 9։
ժ Հմր. 14։
ի Գլ. ա. 8։ Եփես. գ. 1։
ժ Գլ. գ. 3։ է. 3։

22 Բռլոտ առնել անոնք քեզի առաջնորդութիւն ընեն,
Քնացած առնել՝ քեզ պահպանեն,
Ու արթնցած առնել՝ քեզի հետ խօսակցին։
23 Զի պատուիրանքը ճրագ՝ ու օրէնքը լոյս է,
Եւ խրատին յանդիմանութիւնները կեանքի ճամբայ են.
24 Ազատես զի քեզ գէշ կնոջմէն,
Օտար կնոջ շողոքորթող լեզուէն պահէ։
25 Սրտիդ մէջ անոր գեղեցկութեան մի յանկար.
Եւ քեզ իր արուեստներովը չգրաւէ։
26 Վասն զի Պոռնիկ կնոջ պատճառաւ
Մարդ մինչեւ պատառ մը հացի կ'ելլայ.
Եւ պոշոտ առնականը Հոգին կը կորսնցնէ։
27 Հնա՞ր է որ մէկը իր ծոցը կրակ դնէ,
Ու հանդերձները չայրին.
28 Հնա՞ր է որ մէկը կրակի կայծերու վրայ քալէ,
Ու անոր ոտքերը չայրին։
29 Ատոր պէս է իր դրացին կնոջը քով գացողն ալ.
Ով որ անոր դպչի՝ անմեղ չըլլար։
30 Գողը եթէ անօթութեան համար ու իր փորը կշտացնելու համար գողութիւն ընէ,
Զեն քամնհրեր զանիկա։
31 Սակայն եթէ գտնուի, եօթնապատիկ կը հատուցանէ,
Իր տանը բոլոր ինչքը կաւ տայ։
32 Կնոջ հետ շնութիւն ընողին խելքը պակաս է.
Ան որ բանը ընողը իր հոգին կը կորսնցնէ։
33 Անիկա վէրք ու անպատիւ կը գտնէ,
Եւ անոր նախատինքը անջնջելի է։
34 Քանզի նախանձը էրկանը կատաղութիւնն է,
Ու անիկա վրէժխնդրութեան օրը չխնայեր.
35 Անիկա ընաւ մէկ փրկանքի չնայիր,
Կաշառք ալ շատցնելու ըլլաս՝ անիկա չհաճիր։

ԳԼ. Է

1 Սողոմոն կը յորդորէ մարդիկ որ իմաստութեան հետ հաւատարիմ ու փաղցր ընտանութիւն ունենան. 6 օրինակով մը կը ցուցնէ 10 պոռնիկին խորամանկութիւնը, 22 և անզգաբարկեալ երիտասարդին անմտութիւնը։ 24 Այս տեսակ չարութիւններէն կը զգուշացնէ մարդիկ։

Որդեակ իմ, պահէ իմ խօսքերս,
Ու՝ իմ պատուիրանքներս քու քովդ ծածկէ։
2 Իմ պատուիրանքներս պահէ որպէս զի ապրիս,
Ու իմ օրէնքիս քու աչքերուդ բիբին պէս նայէ։
3 Զանոնք մատներուդ վրայ կապէ,
Զանոնք սրտիդ տախտակին վրայ գրէ։
4 Իմաստութեան ըսէ, Դուն իմ քոյրս ես.
Ու խոհեմութեան՝ Ծանօթ կանչէ,
5 Որպէս զի քեզ օտար կնոջմէն,

ᵀ Գլ. դ. 23, 24։
ᵁ Գլ. ը. 11։
ᵛ Սապ. ժթ. 8։ ճԺԹ. 105։
ᵂ Գլ. ը. 16։ ե. 3։ է. 5։
ˣ Մտաս. ե. 28։
ᵞ Գլ. լթ. 3։
ᶻ Ներ. լթ. 14։
ᵃ Եկեղ. ժգ. 18։
ᵇ Ել. խը. 1, 4։
ᶜ Գլ. է. 7։ ——
ᵈ Գլ. բ. 1։
ᵉ Դ Ես. ժը. 5։ Գլ. գ. 4։ Ես. ճե. 3։
ᶠ բ Օր. ա. 10։
ᵍ բ Օր. գ. 8։ ժա. 18։ Գլ. գ. 3։ գ. 21։
ʰ Գլ. բ. 16։ ե. 3։ գ. 24։
ⁱ Գլ. գ. 32։ թ. 4, 16։
ʲ Ծագ. խդ. 15։
ᵏ Գլ. թ. 13։
ˡ ա Տիմ. ե. 13։ Տես Տիտ. բ. 5։
ᵐ Ես. ԻԹ. 9։
ⁿ Կամ, ազնուամիտութեան արուեստած
ᵒ Գլ. ե. 3։
ᵖ Սապ. ժբ. 2։
ᵠ Ժող. թ. 12։

25 Քան սիրած անոր ճամբաներուն չխոսորի,
Եւ անոր շաւիղներուն մէջ չմոլորիս.
26 Վասն զի անիկա շատերը խոցոտեց ու կործանեց,
Ու ծանոթ բոլոր մեռցուցած մարդիկը զօրաւոր էին։
27 Անոր տունը դժոխքին ճամբաներն է,
Անոնք մահուան շէմարանները կ'իջնեն։

ԳԼ. Ը

1 Իմաստութեան հանգոյը, 6 բացայայտութիւնը, 10 գերազանցութիւնը, 12 մնութիւնը, 15 զօրութիւնը, 18 ճոխութիւնը 22 ու յատկենականութիւնը։ 32 Իմաստութիւնը փոխադրելի բան մըն է, քանզի անոր հետեւանքը երջանկութիւն է։

Ա.հա Իմաստութիւնը կը կանչէ,
Ու խոհեմութիւնը իր ձայնը կու տայ։
2 Անիկա բարձր տեղերու գլուխ, ճամբու վրայ
Ե՛ շաւիղներու մէջ կը կայնի։
3 Անիկա դռներուն քով, քաղաքներուն բերանը
Ո՛ դռներուն մուտքը աղաղակելով կ'ըսէ,
4 Ով մարդիկ, ձեզի կը կանչեմ.
Եւ իմ ձայնս մարդոց որդիներուն է։
5 Ով տղէտներ, իմաստութիւն սորվեցէք.
Ով անմիտներ, խնացող սիրտ ունեցէք։
6 Լսեցէք, վասն զի Էական բաներ պիտի խօսիմ,
Ու իմ շրթունքներս պիտի բանամ ուղիղ բաներ խօսելու համար։
7 Քանզի իմ բերանս ճշմարտութիւն պիտի խօսի,
Բայց իմ շրթունքս ամբարշտութենէ կը զզուի։
8 Բերնիս բոլոր խօսքերը արդարութեամբ են,
Ե՛ անոնց մէջ խոտորնակ ու ծուռ բան չկայ։
9 Անոնք ալ հասկցողին ուղիղ են,
Ու գիտութիւն գտնողներուն շիտակ են։
10 Իմ խրատս առէք, և ոչ թէ արծաթ.
Ու ընտիր ոսկիէն աւելի գիտութիւնը ա՛ր։
11 Վասն զի իմաստութիւնը գոհարներէն աղէկ է.
Եւ բոլոր ցանկալի բաները չեն կրնար անոր հաւասարիլ։
12 Ես իմաստութիւնս զգամութեան հետ կը բնակիմ,
Եւ ճարտարութեանց գիտութիւնը կը գտնեմ։
13 Տէրոջը վախը չարութիւնը ատելն է.
Ես Ւհպարտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը,
չար ճամբան
Ու ընդդիմաբար բերանը կ'ատեմ.
14 Խորհուրդը և խոհականութիւնը իմս են.
Ես իմ հանճարը, ու էզօրութիւնը իմս է։
15 Ընդ ինձ թագաւորները կը թագաւորեն,
Ու նախարարները ինձմով արդարութեան կանոնները կը դնեն։
16 Ինձմով կ'իշխեն իշխանները,
Ազնուականները՝ երկրի բոլոր դատաւորները։
17 Ես կը սիրեմ զիս սիրողները,
Եւ ինծի կանուխ փնտռողները զիս կը գտնեն։
18 Իմ քովս է հարստութիւն ու փառք,
Ընտիր առաքինութիւն կայ։
19 Իմ պտուղս ոսկիէն ու մաքուր ոսկիէն,
Եւ իմ արդիւնքս ընտիր արծաթէն աղէկ է։
20 Ես արդարութեան ճամբուն մէջ,
Իրաւունքի շաւիղներուն մէջ, կը քալեմ,
21 Որպէս զի զիս սիրողներուն առաքինութիւն ժառանգեցնեմ՝.
Ու անոնց գանձերը պիտի լեցնեմ։
22 Էրէրը իր ճամբուն սկիզբը,
Իր վաղեմի գործերէն առաջ, զիս առաքեր էր։
23 Ես յաւիտենէ,
Երկրի սկիզբէն առաջ, հօծուածոյ,
24 Անդունդները չեղած,
Առատ ջուրերուն աղբիւրները չեղած, ես ծնած էի,
25 Լեռները չհաստատուած,
Բլուրներէն առաջ, ես ծնած էի։
26 Տակաւին երկիրը ու դաշտ տեղերը
Եւ աշխարհիս հողերուն ։առաջինը չստեղծած
27 Երբ երկինքները կը պատրաստէր,
Ու անդունդներուն երեսին վրայ կամար կը
ձգէր, ես հոն էի։
28 Երբ վերի ամպերը կ'ուժովցնէր,
Եւ անդունդներուն աղբիւրները կը հաստատէր,
29 Հերը ծովուն կանոն կը դնէր,
Որպէս զի ջուրերը իր հրամանէն դուրս չելլեն,
Ու երբ յերկրի հիմերը կը ձգէր,
30 Ես անոր քով վարպետապետ էի,
Ես ամէն օր անոր զուարճութիւնն էի,
Ու միշտ անոր առջեւ կ'ուրախանայի։
31 Ես աշխարհի մէջ՝ անոր երկրին վրայ կ'ուրախանայի,
Ու իմ զուարճութիւնս մարդոց որդիներուն հետ էր։
32 Եւ հիմա, ով որդիք, ինծի մտիկ ըրէք.
Վասն զի իմ ճամբաներս պահողները երջանիկ կ'ըլլան։
33 Խրատս մտիկ ըրէք ու իմաստուն եղէք,
Ու զանց մի ընէք զայն,
34 Երանի՛ այն մարդուն որ ինծի մտիկ կ'ընէ,
Ամէն օր իմ դռներուս քով կը հսկէ,
Եւ իմ դրանդիքներս կը դիտէ։

ձ Ներեմ. ժգ. 26։
ղ Գլ. բ. 18։ ե. 5։ թ. 18։

—

ճ Գլ. ա. 20։ թ. 3։
ի Տես գլ. իբ. 20։
ձ Ծար իբ. 15, եև։ Սաղ. ժթ. 10։ ՃԺԹ. 127։ Գլ. գ. 14, 15։ գ. 5, 7։ ԺԷ. 16։
ռ Գլ. ԺԷ. 6։
ն Գլ. ը. 17։
շ Գլ. գ. 24։
ո ԺողՀ. 19։
չ Տես Գան. բ. 21։ Հառմ. ԺԷ. 1։
պ ա Թագ. բ. 30։ Սաղ. դա. 14։ Ծամհ. ԺԷ. 21։
ջ Ծաղ. ա. 5։
ռ Գլ. գ. 16։ Մտաս. գ. 33։
ս Գլ. գ. 14։ Հմր. 10։
վ Ես. ա. 9, 10։ Ծար լբ. 10, 11։ Սաղ. լգ. 7։ ճգ. 9։ Երեմ. ե. 22։
տ Ծար լբ. 4։
ր Ծամհ. ա. 1, 2, 18։
ց Մտաս. գ. 17։ կոր. ա. 13։
ւ Սաղ. ԺԷ. 3։
փ Սաղ. ՃԺԹ. 1, 2։ ՃԼԲ. 1, 2։ Դատ. Ժա. 28։
ք Գլ. գ. 13, 18։

• կամ, Զիս սիրողներուն ժառանգութիւն տալու խոր-հուրդ ունիմ
֏ Գլ. գ. 19։ Ծամհ. ա. 1։
֊ Սաղ. բ. 6։
† կամ, հաստատուելուդ
֍ Ծար ԺԸ. 7, 8։
‡ կամ, բարձր տեղերը
հ Ծն. ա. 9, 10։ Ծար լբ. 10,

35 Վասն զի զիս գտնողը կեանք կը գտնէ,
Ու ՚Տէրոջմէ շնորհք կը առնայ։
36 Բայց ինձի դէմ մեղանչողը ՚իր հոգւոյն անիրաւութիւն կ'ընէ.
Բոլոր զիս ատողները մահը կը սիրեն։

ԳԼ. Թ

1 *Իմաստութեան դաստիարակութիւնը* 4 *ու վարդապետութիւնը* 13 *Ցնծալութեան պատիժը* 16 *ու մեղքութիւնը։*

Իմաստութիւնը ՚իր տունը շինեց,
Ու ՚իր եօթը սիւները *կանգնեց.
2 Էիր անասուններըմորթեց, էիր գինին †խառնեց
Ու իր սեղանը պատրաստեց։
3 Անիկա ՚իր աղախիններըդրկեց,
Ու ՚քաղաքին բարձր տեղերուն վրայ ՚կը կանչէ.
4 ԷՈվ որ պարզամիտ է, թող հոս գայ.
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ,
5 ԸՆկէք իմ հացէս կերէք,
Ու ‡խառնած գինիէս խմեցէք.
6 Ցիմարութիւնը թողուցէք, որպէս զի ապրիք,
Ու խոհեմութեան ճամբուն մէջ քալեցէք։
7 Ծաղր ընողը յանդիմանողը իրեն անարգանք,
Ու ամբարիշտը իրեն արատ կը վաստակի։
8 ԸԾաղր ընողը մի յանդիմաներ, որ չըլլայ թէ քեզի թշնամի ըլլայ.
ԺԻմաստունը յանդիմանէ, ու քեզ պիտի սիրէ։
9 Իմաստունին խրատ տուր, և աւելի իմաստուն պիտի ըլլայ.
Արդար մարդուն ասելեցուր, ևս էլ իմաստութիւնը պիտի աւելցնէ։
10 ՎԻմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է,
Ու ‖Ամենասրբին գիտութիւնը հանճար է։
11 ԻՎասն զի քու օրերդ ինծմով պիտի շատնան,
Եւ քեզի կեանքի տարիներ պիտի աւելնան։
12 ԺԵթէ իմաստուն ես, քեզի իմաստուն ես,
Ու եթէ ծաղր ընող ես, անոր պատիժը միայն դուն պիտի կրես։
13 ՀԱնզգամ կինը աղաղակող կ'ըլլայ.
Անիկա անմիտ է ու բան մը չգիտեր։
14 Եւ ՙքաղաքին բարձր տեղերը,
Իր տանը դուռը ամէնուն վրայ կը նստի,
15 Որպէս զի իրենց ճամբան շիտակ գացող
Անցաւորները կանչէ,
16 ՅՈվ որ պարզամիտ է, թող հոս գայ.
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ,

2 ԳԼ. ԺԲ. 2։
3 ԳԼ. Խ. 2։ —— Առաք. ԺԳ. 18։ Եփես. Բ. 20, 21, 22։ ա Պետ. Բ. 5։
4 Եբր. առակ
5 Առաք. ԼԲ. 4։
6 Հմպ. 5։ ԳԼ. ԼԳ. 30։
7 Կամ, լեցուցած
8 Հռոմ. Ժ. 15։
9 Հմպ. 14։
10 ԳԼ. Բ. 1, 2։
11 Հմպ. 16։ Տես գԼ. Գ. 32։ Առաք. Ժա. 25։
12 Հմպ. 2։ Երգ. Ե. 1։ Ես. Ծա. 1։ Յովհ. գ. 27։
13 Կամ, լեցուցած
14 Առաք. Տ. 6։
15 Յայտ. Տիտա. 5։
16 Առաք. Ժգ. 12։
17 Ջուր ԼԸ. 28։ Յայտ. ՏԺա. 10։ ԳԼ. ա. 7։
18 Կամ, առերեսութեան
19 ԳԼ. գ. 2, 16։ Ժ. 27։
20 Ջուր ԼԲ. 6, 7։
21 ԳԼ. Ե. 11։
22 Հմպ. 3։

17 ՚Գողցուած ջուրերը անոյշ են,
Եւ գաղտուկ հացը համով կ'ըլլայ։
18 Բայց անիկա չգիտեր որ ՙանոր տեղը մեռելներ կան,
Ո՚ր անոր հրաւիրած մարդիկը դժոխքին անդունդներուն մէջ են։

ԳԼ. Ժ

Այս գլխէս մինչև գանոնհինգերորդ գլուխը կը պարունակուին զանազան առաքինութիւններու, ու անոնց հակառակ եղող մեղքերուն վրայով ծանօթութիւններ։

Սողոմոնի առակները։

Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց անմիտ տղան իր մօրը տրտմութիւն է։
2 ԷԱնօրէնութեան գանձերը օգուտ չեն ըներ.
ԷԲայց արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ։
3 ՏՏէրը արդարին հոգին անօթի չթողուր.
Բայց ամբարիշտներուն ցանկութիւնը կը խափանէ։
4 ԻԾոյլ ձեռքով բանողը աղքատ կ'ըլլայ.
Բայց ՚ժիր մարդուց ձեռքը հարստութիւն կը բերէ։
5 Ան որ ամառը կը ժողվէ, խոհեմ տղայ է.
Հունձքի ատեն քնացողը ԷամօթիՀ պատճառ եղող տղայ է։
6 Արդարին գլխուն վրայ օրհնութիւններ կան.
Բայց Ըբռնութիւնըամբարիշտներուն բերանը կը ծածկէ։
7 ՐԱրդարներուն յիշատակը օրհնեալ կ'ըլլայ.
Բայց ամբարիշտներուն անունը կը փտի։
8 Իմաստուն սիրտ ունեցողը պատուիրանքները կ՚առնէ.
ԺԲայց յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի։
9 ԷԱստատութեամբ քալողը ապահովութեամբ կը քալէ.
Բայց իր ճամբաները ծռողը պիտի ճանչցուի։
10 ՆԱչքով ակնարկութիւն ընողը նեղութիւն կ՚ուզայ.
ԷՈւ յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի։
11 ԺԱրդարին բերանը կեանքի աղբիւր է.
Բայց Ըբռնութիւնըամբարիշտներուն բերանը կը ծածկէ։
12 Ատելութիւնը կռիւներ կը հանէ.
Բայց հաւէրը ամէն յանցանքները կը ծածկէ։
13 Իմաստունին շրթունքներուն վրայ իմաստութիւն կը գտնուի.

3 Առակ. Ժ. 14։ Ես. Խ. 9, 10։ Լէ. 25։
4 ԳԼ. ԺԴ. 24։ ԺԲ. 15։
5 ԳԼ. ԺԳ. 4։ Յով. 5։
6 ԳԼ. ԺՀ. 2։ ԺԲ. 26։
7 Հմպ. 4։
8 ԳԼ. Խ. 17։
9 ԳԼ. Բ. 18։ Է. 27։ —— ԳԼ. ԺՀ. 20։ ԺՀ. 21, 25։ ԺԲ. 13։ ԼԲ. 3, 15։
10 Առակ. ԼԲ. 6, ևն։ ԳԼ. ԺՈ. 4։ Դատ. Ը. 19, 20։
11 Դատ. Գ. 27։
12 Առակ. Ժ. 14։ ԼԳ. 9, 10։ ԼԷ. 25։
13 ԳԼ. ԺԲ. 24։ ԺԲ. 15։
14 ԳԼ. ԺԳ. 4։ Յով. 5։
15 ԳԼ. ԺՀ. 2։ ԺԲ. 26։
16 Հմպ. 11։ Եսթ. Է. 9։
17 Առակ. Բ. 5, 6։ ՃԺԲ. 6։ ԺՈԳ. Բ. 10։
18 Հմպ. 10։
19 Առակ. ԼԳ. 4։ ԳԼ. ԼԲ. 18։ Ես. ԼԳ. 15, 16։
20 ԳԼ. Գ. 13։
21 Հմպ. 8։
22 Առակ. ԼԷ. 30։ ԳԼ. ԺԳ. 14։ ԺԲ. 4։
23 Առակ. ՏԽ. 42։ Հմպ. 6։
24 ԳԼ. ԺԽ. 9։ ա Կոր. ԺԳ. 4։ ա Պետ. Գ. 8։

Բայց Նպաստամիտ եղողին կռնակին համար դաւազան պէտք է։
14 Իմաստուններըը գիտութիւն կը գանձեն.
Բայց ե՛լիմային բերանը կործանման մօտ է։
15 ֊Հարուստին ճոխութիւնը իր ամուր քաղաքն է.
Բայց անտանելութեան սղքուութիւնը իրենց կործանում է։
16 Աբգարին գործը կեանքի համար է.
Իսկ ամբարշտին արդիւնքը մեղքի համար է։
17 Խրատ պահողը կեանքի ճամբուն մէջ է.
Բայց յանդիմանութիւնը մերժողը կը մոլորի։
18 Աստելութիւնը ծածկողը ստախօս շրթունքներ ունի,
Ու †բամբասանք հանողը անմիտ է։
19 ֊Շատ խօսքերու մէջ յանցանք պակաս չէ.
Բայց ե՛ր շրթունքները զսպողը խելացի է։
20 Աբգարին լեզուն ընտիր արծաթ է.
Ամբարշտներուն սիրտը քիչ արժէք ունի։
21 Աբգարին շրթունքները շատերուն առաջնորդութիւն կ'ընեն.
Բայց յիմարները խելքի պակաութենէ կը մեռնին։
22 ե՛Տէրոջը օրհնութիւնն է որ հարստութիւն կու տայ,
Ու անոր հետ արտմութիւն չխառներ։
23 ՞Գարութիւն ընելը յիմարին զբօսանքն է.
Բայց խոհեմ մարդուն՝ իմաստութիւնը։
24 ե՛Ձար մարդուն վախցած բանը իր վրայ կու գայ.
Բայց ՞արդարներուն փափաքը կը լեցուի։
25 Մրրիկը անցնելուն պէս Ամբարիշտը բնաջինջ կ'ըլլայ.
Բայց ՞արդարը յաւիտենական հիմ ունի։
26 Ինչպէս քացախը ակռաներուն, և ծուխը աչքերուն,
Ծոյլն ալ վինք ղրկողներուն այնպէս է։
27 ՞Տէրոջը վախը օրերը կ'աւելցնէ.
Բայց Ամբարիշտներուն տարիները պիտի կարճընան։
28 Արդարներուն յոյսը ուրախութիւն է.
Բայց ՞ամբարիշտներուն ակնկալութիւնը պիտի կորսուի։
29 Տէրոջը ճամբան արդարին զօրութիւն է.
ՐԲայց անօրէնութիւն գործողներուն կործանում է։
30 ֊Արդարը պիտի չսասանի յաւիտեան.
Բայց ամբարիշտները երկրի վրայ պիտի չբնակին։
31 ՞Արդարին բերանը իմաստութիւն կը բղխէ.
Բայց նենգաւոր լեզուն պիտի կտրուի։
32 Արդարին շրթունքները հաճոյ բանը գիտեն,
Բայց ամբարիշտներուն բերանը՝ դոյն նենգութիւն։

ԳԼ. ԺԱ.

1 ՞Նենգութեան կշիռը Տէրոջը ատելի պիղծ է.
Բայց ուղիղ կշռո՛ք քարը անոր հաճոյ է։
2 ե՛Երբ հպարտութիւնը գայ, անարգութիւնն ալ կու գայ.
Բայց խոնարհներուն հետ է իմաստութիւնը։
3 ֊Ուղիղներուն շիտակութիւնը անոնց առաջնորդութիւն կ'ընէ.
Բայց անօրէններուն ծռութիւնը զանոնք բնաջինջ կ'ընէ։
4 †Բարկութեան օրը հարստութիւնը օգուտ մը չընէր.
Բայց արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ։
5 Կատարեալներուն արդարութիւնը անոնց ճամբան կը շիտկէ.
Բայց անիրաւը իր անիրաւութիւնովը կ'իյնայ։
6 Ուղիղներուն արդարութիւնը զանոնք կ'ազատէ.
Բայց ՞անօրէններըը իրենց *չարութեանը մէջ կը բռնուին։
7 ե՛Երբ չար մարդը մեռնի, անոր ակնկալութիւնը կը կորսուի.
Եւ անօրէններուն յոյսը կը կորսուի։
8 ըԱրդարը նեղութենէ կ'ազատի,
Ու անոր տեղ ամբարիշտը կ'երթայ։
9 ՞Կեղծաւորը բերնով իր դրացին կը կործանէ.
Բայց արդարները գիտութեամբ կ'ազատին։
10 ֊Արդարներուն յաջողութեանը վրայ քաղաքը կ'ուրախանայ.
Ու երբ չարերը կորսուին, ցնծութեան ձայն կ՚ըլլայ։
11 ե՛Ուղիղներուն օրհնութիւնովը քաղաքը կը բարձրանայ.
Բայց ամբարիշտներուն բերնով կը կործանի։
12 Պակասամիտ եղողը իր դրացին կ'արհամարհէ.
Բայց խոհեմ մարդը կը լռէ։
13 ՞Բանսարկութեան պատուող գաղտնիքը կը յայտնէ.
Բայց հաւատարիմ հոգի ունեցողը բանը կը ծածկէ։
14 ժողովուրդը †խոհականութեան կը կործանի.

– Սաղ. լէ. 30։

——

ա Ղեւ. ժԲ. 35, 36։ բ Օր. իե. 13—16։ Գլ. ժզ 11։ ի. 10, 23։
գ Գլ. ժե. 33։ ժզ. 18։ ժէ. 12։ Գաղ. գ. 30, 31։
դ Գլ. ժզ. 6։
ե Գլ. ժ. 2։ Նզեկ. է. 19։ Սոփ. ա. 18։
զ Ծն. է. 1։
է Գլ. ե. 22։ ժող. ժ. 8։
• կամ, ցանկութեանը
ը Գլ. ժ. 28։
ը Գլ. իա. 18
ի Ծար ը. 13։
ժ Նմի. ը. 15։ Գլ. իը. 12, 26։
ի Գլ. իԲ. 8։
լ Ղեւ. ժԲ. 16։ Գլ. ի. 19։
խ գ Թագ. ժբ. 1, 4։ Գլ ժե. 22։ իզ. 6։
† կամ, առաջնորդութեան

ա Ծագ. ե. 14, 15։
բ Սաղ. լէ. 9, 10։
գ Հմր. 30։ Սաղ. ժե. 5։ Մատ. է. 24, 25։ ժզ. 18։
դ Գլ. Բ. 11։
ե Ծար ժե. 32, 33։ իբ. 16։ Սաղ. ծե. 23։ ժզ. է. 17։
զ Ծար ը. 13։ ժա. 20։ Սաղ. ճԺբ. 10։ Գլ. ժա. 7։
է Սաղ. ա. 6։ լէ. 20։
ը Սաղ. լէ. 22, 29։ Տիե. 1։ Հմր. 25։

ի Գլ. իզ. 3։
ժ Գլ. ժբ. 7։ իա. 23։
ի Ծար լա. 24։ Սաղ. ծբ. 7։ Գլ. ժբ. 11։ ա Տիմ. գ. 17։
ժա Սաղ. ժե. 3։
ժբ ժող. է. 3։
ժգ Ծար. գ. 2։
ժդ Ծն. իզ. 35։ իզ. 12։ Սաղ. լէ. 22։
ժե Գլ. ժզ. 9։ ժե. 21։
ժզ Ծար ժե. 21։
ժէ Սաղ. ճիե. 19։ Մատ. է. 6։

Բայց խորհրդականներու բազմութեամբ փրկութիւն կ'ըլլայ։
15 Ժ0Օտարականին երաշխաւոր եղողը անշուշտ չարչիքի կը հանդիպի.
Բայց երաշխաւորութիւնը առողը ապահով է։
16 ¦Շնորհալի կինը պատիւ կը առնայ.
Եւ *զօրաւոր մարդիկ հարստութիւն կը առնեն։
17 ՀՈղորմած մարդը իր անձին ազէկութիւն կ'ընէ.
Բայց անողորմ մարդը իր մարմնին նեղութիւն կու տայ։
18 Չար մարդը մնասի գործ կը գործէ.
Բայց նպաստութիւն ցանողը ապահով վարձք կ'ունենայ։
19 Ինչպէս արդարութիւնը կեանքի կ'առաջնորդէ,
Նոյնպէս չարութեան հետեւողը իր մահուանը կ'երթայ։
20 Ծուռ սիրտ ունեցողները Տէրոջը առջև պիղծ են.
Բայց ուղիղ ճամբայ քալողները անոր հաճոյ են։
21 ¦Անօրէնները †ՊԵՒ ձեռք ձեռքի տալով ¦պիտի չմնան.
Բայց §արդարներուն սերունդը պիտի ազատի։
22 Գեղեցիկ կինը՝ որ խոհեմութիւն չունի,
Խոյին քիթը ոսկի օղակին կը նմանի։
23 Արդարներուն ցանկութիւնը միայն բարութիւն է.
Բայց անօրէններուն ակնկալութիւնը ¦բարկութիւն պիտի ըլլայ։
24 Մ*ԵՐ կայ որ ¦ԻՐ *ԱՊՑՈՒԱԾԸ ցրուելով կ'առնէ,
Ու *ՏԱՐԴ կայ որ չափէ դուրս կը խնայէ, բայց կարօտութեան կը հասնի։
25 ²Բարերար անձը պիտի գիրնայ.
²Ու ան որ կ'առատէ՝ ինքն ալ պիտի առատանայ։
26 ³Յորինը պահողին ժողովուրդը անէծք կու տայ.
Բայց Պանիկա ծախողին գլխուն վրայ օրհնութիւն կ'ըլլայ։
27 Աղէկութեան համար փոյթ ունեցողը շնորհք կը առնայ.
³Բայց ով որ գէշութիւն կը փնտռէ, անիկա իրեն պիտի հանդիպի։
28 ԻՒր հարստութեանը վրայ յոյսը դնողը պիտի ինկնայ.
Բայց արդարները ¯կանանչ տերեւի պէս պիտի ծաղկին։
29 Իր տանը նեղութիւն տուողը "հով պիտի ժառանգէ.
Ու յիմարը իմաստուն սիրտ ունեցողին ծառայ պիտի ըլլայ։
30 Արդարին պտուղը կեանոց ծառ է.
Եւ հոգիներ վաստկողը իմաստուն է։
31 ՚Ահա արդարը երկրի վրայ պատիժ կը կրէ.
Ո՛ւր մնաց ամբարիշտը ու մեղաւորը։

ԳԼ. ԺԹ

Խրատ սիրողը գիտութիւն կը սիրէ,
Ու յանդիմանութիւն ատողը անմիտ է։
2 ՚Բարի մարդը Տէրոջմէ շնորհք կը առնայ.
Բայց Ա*ՊՏԱՃ նենգաւոր մարդը պիտի դատապարտէ։
3 Մարդը անիրաւութեամբ հաստատութիւն չունենար.
Բայց Բարդարներուն արմատը չշարժիր։
4 ÷Առաքինի կինը իր էրկանը պսակ է.
Բայց նախատինք բերողը ՚ոսոր ոսկորներուն մէջի փտութեան պէս է։
5 Արդարներուն մտածութիւնները իրաւունք են.
Բայց ամբարիշտներուն խորհուրդները նենգութիւն են։
6 ÷Ամբարիշտներուն խօսքերը արիւնի համար դարան են.
²Բայց ուղիղներուն բերանը զերծնիք կ'ազատէ։
7 ÷Ամբարիշտները կը կործանին ու բնաջինջ կ'ըլլան.
Բայց արդարներուն տունը կը հաստատուի։
8 Մարդը իր խոհեմութեանը չափ կը գովուի.
²Բայց ծուռ սիրտ ունեցողը կ'անարգուի։
9 ²Աննշան մարդը որ ծառայ ունի,
Ձինք մեծցնող ու հոգի կարօտ եղողէն աղէկ է։
10 ÷Արդարը իր անասուններուն կեանքին համար հոգ կը տանի.
Բայց ամբարիշտներուն սրտերը անողորմ են։
11 ÷Իր երկիրը գործաղը հացով կը կշտացնայ.
Բայց դատարկ մարդոց հետեւողը նպարտաւիտ է։
12 Ամբարիշտը չարերուն ուսերին կը փափաքի.
Բայց արդարներուն արմատը պտուղ կու տայ։
13 ÷Չարը իր շրթունքներուն յանցանքովը որոգայթը կ'ինկնայ.
²Բայց արդարը նեղութենէ կ'ելլէ։
14 ¦Մարդը իր բերնին պտուղէն բարիքներով կը կշտանայ.
Ու մարդուն ձեռքերուն հատուցումը իրեն պիտի դառնայ։
15 ՝Յիմարին ճամբան իր աչքերուն շիտակ է.
Բայց խրատ մտիկ ընողը իմաստուն է։

ա Գլ. ղ. 1։
բ Գլ. լա. 30։
գ Կամ, բանաւոր
դ Առակ. ե. 7։ իե. 34, ևն։
ե Ովս. ժ. 12։ Գաղ. գ. 8, 9։ Յակ. գ. 18։
զ Գլ. ժգ. 5։
է Կամ, ազգէ ազգ
ը Սաղ. ճժբ. 2։
թ Հռոմ. բ. 8, 9։
ժ Սաղ. ճժբ. 9։
ի Բ Կոր. թ. 6—10։
լ Առակ. ե. 7։
խ Ամոս. գ. 5, 6։
ծ Յակ. իթ. 13։
կ Եսթ. է. 10։ Սաղ. է. 15, 16։ թ. 15, 16։ ժ. 2։ ծէ. 6։
հ Յակ. լա. 24։ Սաղ. ծբ. 7։ Առակ. ժ. 24։ Դ.ռակ. ժբ. 21։ ա Տիմ. գ. 17։
մ Սաղ. ա. 3։ ծբ. 8։ ղբ. 12, ևն։ Եսիմ. ժէ. 8։
յ Ժող. ե. 16։
ն Դան. ժբ. 3։ ա Կոր. թ. 19, ևն։ Յակ. ե. 20։
շ Եսիմ. իե. 29։ ա Պետ. գ. 17, 18։
—
ո Գլ. ը. 35։
չ Գլ. ժ. 25։
պ Գլ. լա. 23։ ա Կոր. ժա. 7։
ջ Գլ. ժգ. 30։
ռ Գլ. ա. 11, 18։
ս Գլ. ժգ. 3։
վ Սաղ. լէ. 36, 37։ Գլ. ժա. 21։ Առա. է. 24—27։
տ ա Թագ. իե. 17։
ր Գլ. ժգ. 7։
ց բ Օր. իե. 4։
ւ Ծն. գ. 19։ Գլ. իը. 19։
փ Գլ. գ. 32։
ք Գլ. ժը. 7։
և բ Պետ. բ. 9։
օ Գլ. ճգ. 2։ ժը. 20։
ֆ Ես. գ. 10, 11։
ա Ծն. գ. 7։ Դ.ռակ. ժը. 11։

16 ՂՅիմարը նոյն օրը կը յայտնէ իր բարկութիւնը.
Բայց անարգանքը ծածկողը խելացի է։
17 ՃՀաճմարտութիւն խօսողը արդարութիւն կը յայտնէ,
Իսկ սուտ վկան՝ նենգութիւն։
18 ՄԱրդեւ կան որոնք իրենց շատախօսութիւնովը սուրի պէս կը խոցոտեն.
Բայց իմաստուններուն լեզուն բժշկութիւն է։
19 Ճշմարտախօս շրթունքը միշտ հաստատ կը մնայ.
Բայց սուտախօս լեզուն վայրկենական է։
20 Չարութիւն մտածողին սրտին մէջ նենգութիւն կ'ըլլայ.
Բայց խորհրդութեան համար խորհուրդ ընողները ուրախութիւն կ'ունենան։
21 Արդարին բնաւ չարիք չ'հանդիպիր.
Բայց ամբարիշտները թշուառութիւններով կը լեցուին։
22 ՂՍուտ շրթունքը Տէրոջը զզուելի է.
Բայց հաւատարմութիւն ընողները անոր հաճոյ են։
23 ՂԽոհեմ՝ մարդը իր գիտցածը կը ծածկէ.
Բայց յիմարներուն սիրտը յիմարութիւն կը հրատարակէ։
24 "Ժիր մարդոց ձեռքը կ'իշխէ,
Ու ծոյլը հարկատու կ'ըլլայ։
25 ՂՄարդուն սրտին մէջ եղող վիշտը զանիկա կը ճնշէ.
Բայց "աղէկ խօսքը կ'ուրախացնէ զանիկա։
26 Արդարը *իր ընկերին ճամբայ կը ցուցնէ".
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան զիրենք կը մոլորեցնէ։
27 Ծոյլը իր որսը չեփեր.
Բայց ժիր մարդուն ստացուածքը պատուական է։
28 Արդարութեան ճամբուն մէջ կեանք կայ.
†Եւ անոր շաւիղներուն ճամբուն մէջ մահ չկայ"։

ԳԼ. ԺԳ

Իմաստուն տղան իր հօրը խրատը *ունկնդրէ՝
Բայց ծաղր ընողը յանդիմանութիւնը մտիկ չընէր։
2 ԲՄարդը իր բերնին պտուղէն բարութիւն կ'ուտէ.
Բայց անօրէններուն հոգին՝ բռնութիւն։
3 †Իր բերանը զսպողը իր անձը կը պահէ.
Բայց շրթունքները լայն բացողը պիտի կորսուի։
4 ՏԾոյլին հոգին կը ցանկայ ու բան մը չունի.
Բայց ժրաջան մարդոց հոգին կը պիրնայ։
5 Սուտ խօսքը արդարին ատելի է.
Բայց ամբարիշտը ամօթալից ու խայտառակ վարք ունի։

ՂԳԼ. ԽԹ. 11։
ՃԳԼ. ԺԳ. 5։
ՄՍՓԴ. ՅԷ. 4։ ՅԹ. 7։ ԿԳ. 3։
ՅՍՓԶ. ՅԲ. 5։ ԳԼ. ԺԹ. 9։
ՃԳԼ. Զ. 17։ ԺԱ. 20։ ԾԱՂՄ. ԽԲ. 15։
ՇԳԼ. ԺԳ. 16։ ԺԼ. 2։
ՈԳԼ. Ժ. 4։
ՉԳԼ. ԺԼ. 13։
ՊԵՍ. Ծ. 4։
• ԿԱՀ, ԻՐ ԸՆԿԵՐՔԷՆ ԳԷՐԱԶԱՆՑ Է
† ԿԱՀ, ԶԱՅՑ ԼՓԲԱՆ ԿՈՒԲԱԾ ՀԱՄԲԱՆ ՄԱՀՈՒԱՆ ԼԸ ՓԱՆԷ

ՙՍՂՄ. ԺԸ. 25։
ԲԳԼ. ԺԲ. 14։
ՀՍՂՄ. ԼԹ. 1։ ԳԼ. ԽԱ. 23
ԾԱԿ. Գ. 2։
ՃԳԼ. Ժ. 4։
ԴԳԼ. ԺԱ. 3, 5, 6։
ՇԳԼ. ԺԲ. 9։
ԸԾԱՐ ԺԲ. 5, 6։ ԽԱ. 17։ ԳԼ. ԼԶ. 20։
ՃԳԼ. Ժ. 2։ Ի. 21։
• ԵՔԲ. ՈՒՆԱՅՆԱԹՔՆԷ
ՐՀՄՐ. 19։
ՀԲ ՄՆ. ԼՂ. 16։
ՏԳԼ. Ժ. 11։ ԺԶ. 27։ ԺՂ 22։
ՀԲ ԹԱԳ. ԼՐ. 6։
ՒԳԼ. ԺԲ. 23։ ԺԵ. 2։
ՓԳԼ. ԽԵ. 13։
ՔԳԼ. ԺԵ. 5, 31։
ՀՀՄՐ. 12։
† ԿԱՀ, ՉԱՐԻՔԻ ԿԸ ՀԱՆԴԻՊԻՄ
ՅՍՂՄ. ԼՐ. 10։
ՂԾԱՐ ԼԷ. 16, 17։ ԳԼ. ԼԲ. 8։ ԺՂԶ. Բ. 26։

23 §Աղքատներուն մշակած երկրին մէջ շատ ուտելիք կայ.
Բայց †առանց կայ որ անիրաւութենէ կը կորսուի։
24 ‡Գաւազանին խնայողը իր որդին կ'ատէ.
Բայց զանիկա սիրողը կանուխ կը խրատէ։
25 ՚Արդարը մինչեւ իր անձին կշտանալը կ'ուտէ.
Բայց ամբարիշտներուն փորը կարօտութիւն պիտի քաշէ։

ԳԼ. ԺԴ

Իմաստուն կիները իրենց տունը կը շինեն.
Բայց յիմար կինը զանիկա իր ձեռքովը կը փլցնէ։
2 Իր ուղղութեանը մէջ քալողը Տէրոջմէ կը վախնայ.
Բայց ծուռ ճամբայ ունեցողը զանիկա կ'անարգէ։
3 Յիմարին բերանը հպարտութեան գաւազան կայ.
Բայց իմաստուններուն շրթունքները զիրենք կը պահեն։
4 Ուր արջառ չկայ, մսուրը մաքուր կը մնայ.
Իսկ արդիւնքին առատութիւնը եզին զօրութեւնէն առաջ կու գայ։
5 Ճշմարտութեան վկան սուտ չխօսիր.
Բայց անիրաւ վկան սուտութիւններ *կը թափէ իրենէն։
6 Ծաղր ընողը իմաստութիւն կը փնտռէ ու †չգտնէր.
Բայց Իմաստուններուն համար գիտութիւնը դիւրին է։
7 Յիմար մարդէն հեռացիր,
Երբ կ'իմանաս որ իմաստուն շրթունքներ չունի։
8 Խելացի մարդուն իմաստութիւնը իր ճամբան հասկնալն է.
Բայց յիմարներուն անմտութիւնը նենգութիւն է։
9 Ⴃյիմարները յանցանքը ծաղր կ'ընեն.
Բայց ուղիղներուն մէջ ներողամտութիւն կայ։
10 Մարդու սիրտը իր հոգիին ցաւը կը ճանչնայ.
Ու անոր ուրախութեանը ուրիշը մտանակից չըլլար։
11 ըԱմբարիշտներուն տունը պիտի կործանի.
Բայց ուղիղներուն վրանը պիտի ծաղկի։
12 Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ,
Բայց †անոր վախճանը մահուան ճամբաներն է։
13 Ծիծաղելու առեն ալ †սրտին սիրտը տրտմութիւն կը դգայ,
Եւ ուրախութեան վախճանը սուգ կ'ըլլայ։
14 Ապականած սիրտը Ւիր ճամբաներէն՝
Ու բարի մարդը ինքնիրմէն պիտի կշտանայ։
15 Միամիտ մարդը ամէն խօսքի կը հաւատայ.
Բայց խելացին իր քայլերը կը քննէ։
16 Իմաստունը կը վախնայ ու չարութենէ կը փախչի.
Բայց անմիտը կը հպարտանայ ու յանձնապաստան կ'ըլլայ։
17 Շուտ բարկացողը յիմարութիւն կ'ընէ.
Ու նենգամիտ մարդը ատելի է։
18 Անխոհեմները անմտութիւն կը ժառանգեն.
Բայց խելացիները գիտութեամբ կը պսակուին։
19 Չարերը բարիներուն առջեւ կը խոնարհին,
Եւ ամբարիշտները՝ արդարներուն դրանը քով։
20 §Աղքատը մինչեւ անգամ իր ընկերին ատելի է.
Բայց հարուստին բարեկամները շատ են։
21 Իր ընկերը անարգողը մեղք կը գործէ.
Բայց ողբացեալին ողորմութիւն ընողը երանելի կ'ըլլայ։
22 Անհոգ չարութիւն մտածողները կը մոլորին.
Բայց բարութիւն մտածողներուն ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն կ'ըլլայ։
23 Ամէն աշխատանքի մէջ օգուտ մը կայ.
Բայց ‡գաւառկաբանութիւնը՝ միայն կարօտութեան կը տանի մարդը։
24 Իմաստուններուն հարստութիւնը իրենց պսակն է.
Բայց անմիտներուն ||տգիտութիւնը յիմարութիւն է։
25 ¶Հաւատարիմ վկան հոգիներ կ'ազատէ.
Բայց խարդախը առութիւններ դուրս կու տայ։
26 Տէրոջը վախին մէջ հաստատ վստահութիւն կայ.
Ու անոր որդիները ապաւէն պիտի ունենան։
27 ›Տէրոջը վախը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան որոգայթներէն ազատ մնալու համար։
28 Ժողովուրդին բազմութիւնը թագաւորին պատիւն է.
Բայց ժողովուրդին նուազութիւնը իշխանին կործանումն է։
29 ¤Երկայնամիտ մարդը շատ խոհեմ է.
Իսկ կարճամիտը շատ յիմարութիւն կ'ընէ։
30 §Հանդարտ սիրտը մարմնին կեանք է.
Բայց †նախանձը †ոսկորներուն փտութիւն է։
31 ›Աղքատին զրկանք ընողը †անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ.
Բայց տնանկին ողորմութիւն ընողը զԱնիկա կը պատուէ։
32 Ամբարիշտը իր չարութեանը համար կը վռնտուի.
Բայց †արդարը իր մահուան առեն ապաւէն կ'ունենայ։
33 Խելացի մարդուն սրտին մէջ իմաստութիւն կը հանդչի.

ա Գլ. ժբ. 11։
բ Գլ. ժթ. 18։ իբ. 15։ իդ. 13։ իթ. 15, 17։
գ Սաղ. լդ. 10։ լէ. 3։ — Գլ. իդ. 3։
դ Հռոմ. գ. 17։
ե Ծած. ժբ. 4։
զ Գլ. ժբ. 6։
է Նլ. լ. 16։ իգ. 1։ Գլ. պ. 19։ ժբ. 17։ Հմր. 25։
• Եբր. կը փչէ
† Եբր. Հկայ
ը Գլ. բ. 9։ ժէ. 24։
թ Գլ. ժ. 23։
ժ Ծած. բ. 15։
ի Գլ. ժգ. 25։
լ Հռոմ. գ. 21։
խ Գլ. կ. 4։ Ժող. ք. 2։
ծ Գլ. ա. 31։ ժբ. 14։
կ Գլ. իբ. 3։
հ Գլ. ժթ. 7։
ձ Սաղ. խա. 1։ ճժբ. 9։
‡ Եբր. չբթունքներուն խօսքը
|| կամ, յիմարութիւնը
ղ Հմր. 5։
ն Գլ. ժգ. 14։
շ Գլ. ժգ. 32։ Ծակ. ա. 19։
¶ կամ, Ողջ
¤ Սաղ. ճժբ. 10։
ս Գլ. ժբ. 4։
վ Գլ. ժէ. 5։ Մտտ. իե. 40, 45, 46։
տ Տես Ծած. լա. 15, 16։ Գլ. իբ. 2։
ր Ծած. ժգ. 15։ ժթ. 26։ Սաղ. խգ. 4։ լէ. 37։ ը Նոր. ա. 9։ ե. 8։ ը Տիմ. դ. 18։

Իսկ "յիմարներուն ներսը եղածը կը ճանչցուի։
:34 Ամբարտաւանութիւնը ազգը կը բարձրացնէ.
Բայց մեղքը ժողովուրդներուն անարգանք է։
:35 Խոհեմ՝ ծառային՝ թագաւորը կը հաճի.
Բայց նախատինք բերող ծառային կը բարկանայ։

ԳԼ. ԺԵ

Ա Մեղմ պատասխանը սրտմտութիւնը կ'ի-
ջեցնէ.
Բայց Բխիտ խօսքը բարկութիւնը կը գրգռէ։
2 Իմաստուններուն լեզուն գիտութիւնը հաճոյ
կ'ընէ.
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութիւն կը
բղխէ։
3 Տէրոջը աչքերը ամէն տեղ
Չարերը ու բարիները կը դիտեն։
4 Խաղաղասէր լեզուն կենաց ծառ է.
Բայց խռովարար ԷԼԼՈՆ սիրտ կը կոտրէ։
5 Յիմարը իր հօրը խրատը կ'անարգէ.
Բայց յանդիմանութեան հնազանդողը խելացի
կ'ըլլայ։
6 Արդարին տունը մեծ գանձ կայ.
Բայց ամբարշտին եկամուտներուն մէջ խռո-
վութիւն կայ։
7 Իմաստուններուն շրթունքները գիտութիւն կը
սփռեն.
Բայց յիմարներուն սիրտը հաստատ չէ։
8 Ամբարիշտներուն զոհը Տէրոջը տկլոր պիղծ է.
Բայց ուղիղներուն աղօթքը անոր ընդունելի է։
9 Տէրը ամբարշտին ճամբային կը գծուի.
Բայց արդարութեան հետեւողը կը սիրէ։
10 Ինչ-որ ճամբան մերժողին դէշ պատիժ կ'ըլլայ".
Ու– յանդիմանութիւնը ատողը պիտի մեռնի։
11 Դժոխքը ու կորստեան Տէրոջը առջեւ են.
Ո՛րչափ աւելի մարդոց որդիներուն սիրտերը։
12 Ծաղր ընողը իր յանդիմանիչը չսիրեր,
Ես– իմաստուններուն քով չերթար։
13 Ուրախ սիրտը երեսը կը զուարթացնէ.
Բայց նեղսրտութենէն հոգին կը ճնշուի։
14 Հանճարեղ սիրտը գիտութիւն կը փնտռէ.
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութեամբ կը
անանի։
15 Վշտացեալ մարդուն ամէն օրերը դէշ են.
Բայց ուրախ սիրտը մշտնջենաւոր կոչնականի
մէջ է։
16 Աւելի ապէկ է քիչ բանը Տէրոջը վախովը
Քան թէ մեծ գանձը՝ խռովութիւնով։
17 Աւելի ապէկ է սէր եղած տեղը խոտեղէն կե-
րակուրը,
Քան թէ դէր ըլլարակը՝ ատելութիւնով։
18 Բարկասիրտ մարդը վէճ կը հանէ.
Բայց երկայնամիտը կռիւը կը դադրեցնէ։
19 Ծոյլին ճամբան փշերէն չանկի պէս է.
Բայց ուղիղներուն ճամբան բանուկ է։
20 Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց անմիտ մարդը իր մայրը կ'անարգէ։
21 Պախտամիտ մարդուն՝ յիմարութիւնը պա-
տանք է.
Բայց իմաստուն մարդը կ'ուղղէ իր ընթացքը։
22 Առանց խորհուրդի՝ դիտաւորութիւնները կը
ցրուին.
Բայց խորհրդականներուն շատութիւնովը կը
հաստատուին։
23 Մարդ իր բերնին պատասխանովը կ'ուրախանայ.
Ու Ատենովը բուռած խօսքը ո՛րչափ գեղե-
ցիկ է։
24 Կեանքի ճամբան խոհեմ մարդը դէպ ի վեր
կ'երթայ,
Որպէս զի վարի դժոխքէն հեռանայ։
25 Էտէրը հպարտներուն տունը կը կործանէ.
Բայց այրիին սահմանը կը հաստատէ։
26 Չար մարդուն խորհուրդները Տէրոջը առջեւ
պիղծ են.
Բայց պարկեշտներուն խօսքերը հաճելի են։
27 Ագահութեան անձնատուր եղողը իր տունը
խռովութեան մէջ կը ձգէ.
Բայց կաշառքներէ դլուխը պիտի ապրի։
28 Արդարին սիրտը ատելու պատասխանը կը
մտածէ.
Բայց ամբարիշտներուն բերանը չարիք կը բղխէ։
29 Տէրը ամբարիշտներէն հեռու է.
Բայց արդարներուն աղօթքը կը լսէ։
30 Աչքերու լոյսը սիրտը կ'ուրախացնէ.
Բարի լուրը ոսկորները կը գիրցնէ։
31 Կեանքի յանդիմանութիւնը լսող ականջը
Իմաստուններուն մէջ կը բնակի։
32 Խրատ մերժողը իր հոգին կ'անարգէ.
Բայց յանդիմանութիւն մտիկ ընողը խելք կը
ստանայ։
33 Տէրոջը վախը իմաստութեան խրատն է,
Ու փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երթայ։

ա Գլ. ԺԲ. 16։ ԼԹ. 11։
բ Մատ. լգ. 45, 47։

գ Գաղատ. ը. 1, 2, 3։ Գլ. լե. 15։
դ ա Թագ. լե. 10, նե։ գ Թագ. ԺԲ. 13, 14, 16։
ե Հմի. 28։ Գլ. Ժբ. 23։ Ժգ. 16։
զ Ծար լգ. 21։ Գլ. կ. 21։ Նլեմ. Ժգ. 17։ լբ. 19։ Նբբ. գ. 13։
է Կամ, Բժշկութիւն առողջ
ը Գլ. Ժ. 1։
թ Գլ. Ժդ. 18։ Հմի. 31, 32։
ժ Կամ, Հատատա
ի Գլ. խա. 27։ իբ. 9։ Նա. ա. 11։ կա. 8։ կգ. 3։ Նրեմ. գ. 20։ է. 22։ Ամոս է. 22։
ժա Գլ. խա. 21։ ա Տիմ. դ. 11։
ժբ գ Թագ. իբ. 8։
ժգ Կամ, խրատը գէշ կը ներե՞
ժդ Գլ. կ. 12։ Ժ. 17։
ժե Ցար իգ. 6։ Սապ. ՏկԹ. 8։
ժզ բ Մն. գ. 30։ Սապ. է. 9։ Խգ. 21։ Ցամ. բ. 24, 25։ Խա. 17։ Գաղ. ա. 24։ Ամոս է. 10։ բ Տիմ. գ. 3։
ժէ Գլ. Ժկ. 22։
ժը Գլ. Ժբ. 25։
ժթ Գլ. Ժէ. 22։
ի Սապ. լէ. 16։ Գլ. Ժգ. 8։ ա Տիմ. գ. 6։
իա Գլ. Ժէ. 1։
իբ Գլ. իգ. 21։ ԼԹ. 22։
իգ Գլ. իբ. 5։
իդ Գլ. Ժ. 1։ ԼԹ. 3։
իե Գլ. Ժ. 23։
իզ Նեհես. է. 15։
իէ Գլ. Ժա. 14։ ի. 18։
իը Գլ. խե. 11։
իթ Փիլ. գ. 20։ կող. գ. 1, 2։
κ Գլ. Ժբ. 7։ Ժգ. 11։
κա Սապ. կբ. 5, 6։ Տիտ. 9։
κբ Գլ. գ. 16, 18։
κգ Սապ. լէ. 30։
κդ Գլ. Ժա. 19։ Նա. է. 8։ Նրեմ. Ժէ. 11։
κե ա Պետ. գ. 15։
κզ Սապ. Ժ. 1։ իգ. 16։
κէ Սապ. Տխե. 18, 19։
κը Հմի. 5։
κթ Գլ. ա. 7։
λ Գլ. Ժ. 12։

ԳԼ. ԺԶ

Արտին արամադրութիւնները մարդուն է վերաբերին.
Բայց լեզուին պատասխանը Տէրոջմէն է։
2 Մարդուն ամէն ճամբաները իրեն մաքուր կերեւնան.
Բայց Տէրը հոգիները կը կշռէ։
3 Քու գործերդ Տէրոջը յանձնէ,
Եւ քու խորհուրդներդ պիտի հաստատուին։
4 Տէրը ամէն բան *իր նպատակին՝ համար առեջծեց,
Եւ ամբարիշտն ալ՝ ձախորդ օրուան համար։
5 Ամէն պարծկոտ հպարտները Տէրոջը առջեւ պիղծ են,
Ու թէեւ ձեռք ձեռքի տալով դաբձնին՝, անպատիժ պիտի չմնան։
6 Ողորմութեամբ և ճշմարտութեամբ անօրէնութիւնը կը քաւուի,
Ու Տէրոջը վախովը մարդ չարութենէ կը հեռանայ։
7 Երբ Տէրը մարդուն ճամբաներուն կը հաճի,
Մինչեւ անգամ անոր թշնամիները կը հաշտեցնէ անոր հետ։
8 Աղէկ է քիչ բան արդարութեամբ,
Քան թէ մեծ եկամուտներ՝ անիրաւութեամբ։
9 Մարդուն սիրտը իր ճամբան կը հնարէ.
Բայց անոր քայլերը Տէրը կ'ուղղէ։
10 Թագաւորին շրթունքներուն վրայ աստուածային ոգեշնչութիւն կայ.
Անոր բերանը դատաստանի մէջ չսխալիր։
11 Ուղիղ կշռադրդը և կշիռքը Տէրոջն են.
Քսակին ամէն քարերը անոր գործն են։
12 Չարագործութիւնը թագաւորներուն զզուելի է.
Վասն զի գահը արդարութեամբ կը հաստատուի։
13 Արդար շրթունքները թագաւորներուն հաճելի են,
Ու շիտակ խօսողը կը սիրեն։
14 Թագաւորին բարկութիւնը մահուան դեսպաններու պէս է.
Բայց իմաստուն մարդը զանիկա կ'իջեցնէ։
15 Թագաւորին երեսին լոյսը կեանք է,
Ու անոր հաճութիւնը վերջին անձրեւին ամպին պէս է։
16 Իմաստութիւն առնողը ոսկիէն ո՛րչափ աղէկ է,
Եւ հանճար վաստկիլը արծաթէն աւելի ընտիր է։
17 Ուղիղներուն մեծ ճամբան չարութենէ հրաժարելն է.

Ան որ իր ճամբան զգուշութիւն ընդոր իր հոգին կը պահէ։
18 Կործանման առջեւէն հպարտութիւն,
Ու կործանման առջեւէն ամբարտաւանութեան ոգին կերթայ։
19 Խոնարհներուն հետ խոնարհ ըլլալը
Հպարտներուն հետ աւար բաժնելէն աղէկ է։
20 Գործի մէջ խելացութեամբ վարուողը բարիք կը գտնէ.
Ու Տէրոջը ապաւինողը երանելի է։
21 Իմաստուն սիրտ ունեցողը խոհեմ կ'ըսուի.
Եւ շրթունքներուն քաղցրութիւնը գիտութիւն կ'աւելցնէ։
22 Խոհեմութիւնը՝ ունեցողին կեանքի աղբիւր է.
Բայց յիմարներուն խրատը յիմարութիւն է։
23 Իմաստունին սիրտը իր բերնին իմաստութիւն կու տայ,
Ու իր շրթունքներուն գիտութիւն կ'աւելցնէ։
24 Ախորժելուչ խօսքերը մեղրի խարիսխին պէս են,
Հոգիին քաղցր ու ոսկորներուն բժշկութիւն են։
25 Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ,
Բայց անոր վախճանը մահուան ճամբաներն է։
26 Աշխատող անձը իրեն համար կ'աշխատի.
Քանզի իր բերանը կը պահանջէ իրմէ։
27 Անօրէն մարդը չարութիւն կը փորէ,
Ու անոր շրթունքներուն վրայ իբր թէ այրող կրակ մը կայ։
28 Ծուռ մարդը կռիւ կը հանէ,
Եւ քսուն մտերիմ բարեկամները կը զատէ։
29 Անօրէն մարդը վէր ընկերը կը խաբէ,
Ու զանիկա գէշ ճամբաներ կը տանի.
30 Նենգութիւններ մտածելու համար աչքերը կը գոցէ,
Եւ շրթունքներ խածնելով չարութիւնը կը կատարէ։
31 Մազի ճերմկութիւնը փառաց պսակ է,
Երբ անիկա արդարութեան ճամբուն մէջ գտնուի։
32 Երկայնամիտ մարդը հզօր մարդէն աղէկ է,
Ու իր ոգին զսպողը՝ քաղաք առնողէն։
33 Վիճակը ծոցը կը ձգուի,
Բայց անոր ամէն կարգադրութիւնը Տէրոջմէն է։

ԳԼ. ԺԷ

Աղէկ է պատառ մը չոր հաց խաղաղութեամբ,
Քան թէ տուն մը լեցուն զոհեր՝ կռիւով։
2 Խոհեմ ծառան Ինախանձկոտ որդիին կ'իշխէ,

Ու եղբայրներու մէջ ժառանգութեան բաժին կ'առնէ։
3 ‡Արծաթի համար հալոց՝ և ոսկիի համար քուրայ կայ.
Բայց սիրտերը փորձողը Տէրն է։
4 Չար մարդը անիրաւին շրթունքներուն մտիկ կ'ընէ,
Ու– ստախօսը վնասակար լեզուին ականջ կը դնէ։
5 †Աղքատը ծաղր ընողը անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ,
Ե– †Ձախորդութեան վրայ ուրախացողը անպատիժ պիտի չմնայ։
6 ՂՈրդւոց որդիները ծերերուն պսակն են,
Եւ որդւոց պարծանքը իրենց հայրերն են։
7 Ընաիր *խօսքը անզգամին չվայլեր.
Ո՛րչափ աւելի ստախօս շրթունքը՝ աղնուականին։
8 ‖Պարգեւը՝ †գործածողին առջև պատուական գոհարի պէս է.
Ուր որ դառնայ՝ յաջողութիւն կը գտնէ։
9 ‡Յանցանքը ծածկողը բարեկամութիւն կը փնտռէ.
Բայց Խզանիկ պատմողը մտերիմ բարեկամները կը զատէ։
10 Խոհեմ մարդուն աւելի կ'ազդէ ¶ յանդիմանութիւնը,
Քան թէ հարիւր ֆառաչանէ հարուած՝ հիմարին։
11 Չար մարդը միշտ ապստամբութիւն կը փնտռէ,
Ու անոր խիստ պատգամաւոր կը զրկուի։
12 Ա‖ ՝ատղիկ է ձագերը գողցուած արջուն առջև կոլկել,
Քան թէ հիմարի մը՝ անոր հիմարութեան առնելը։
13 Ով որ †չարիկութեան փոխարէն չարիք կը հատուցանէ,
Չարիքը անոր տունէն պակաս պիտի չըլլայ։
14 Կռիւին սկզբնաւորութիւնը ջուրին արձակմանը կը նմանի.
Ուրեմն Ա‖ վէճը չբռնկած՝ առ քաշուէ։
15 †Ամբարիշտը արդարացնողը և արդարը ամբարիշտ հանողը՝
Երկուքն ալ Տէրոջը առջև պիղծ են։
16 Իմաստութիւնը ծախու առնելու գինը ի՞նչ օգուտ ունի հիմարին ձեռքը,
Որովհետև †խելք չունի։
17 ‡Բարեկամը ամէն առեն կը սիրէ,
Ու եղբայրը նեղութեան օրերուն համար ծնած է։
18 §Պակասամիտ մարդը ձեռքը կուտայ,
Ու իր բարեկամին ‖համար երաշխաւոր կ'ըլլայ։
19 Կռիւ սիրողը յանցանք կը սիրէ.
Իր դուռը բարձրացնողը ետ կործանումը կը փնտռէ։
20 Ծուռ սիրտ ունեցողը ալէկութիւն չգտնէր,
Ու ¶նենգաւոր լեզուով մարդը չարիքի մէջ կ'իյնայ։
21 ՂՅիմարը ծնանողը տրտմութիւն կը կրէ,
Եւ անզգամին հայրը չուրախանար։
22 §Ուրախ սիրտը դեղի պէս օգտակար է.
Բայց կոտրած սիրտը ոսկորները կը չորցնէ։
23 Անօրէնը մարդը ***ընդէնց ծոցէն կաշառք կ'առնէ,
Որպէս զի արդարութեան ճամբաները ծռէ։
24 ՚Իմաստութիւնը խոհեմ՝ մարդուն առջև է.
Բայց հիմարին աչքերը երկրի ծայրերն են։
25 ՂՅիմար տղան իր հօրը տրտմութիւն
Ու մինչ ծնանողին դառնութիւն կ'ըլլայ։
26 "Ակէկ չէ արդարին տուգանք առնել.
§Ոչ ***ը իշխանները ծեծել՝ իրաւունք ըներուն համար"։
27 ՚Իր խօսքերը զսպողը իմաստուն է,
Ու երկայնամիտ մարդը հանճարեղ է։
28 ՂՅիմարը անգամ՝ եթէ լուռ կենայ, իմաստուն՝
Ու– իր շրթունքները գոցողը հանճարեղ կը սեպուի։

ԳԼ. ԺՀ

*Ինքնահաճոյ մարդը ետ ցանկութիւնը կը փնտռէ
Եւ †ամէն խորհուրդի դէմ կը կենայ"։
2 Յիմարը խոհեմութենէ չսիրուիր,
Հապա իր սրտին մէջ եղածը յայտնել կ'ուզէ։
3 Երբ ամբարիշտը գայ, անարգութիւն ալ կը գայ,
Ու նախատինքի հետ խայտառակութիւն։
4 ¯Մարդուն բերնին խօսքերը խորունկ ջուրեր են.
Իմաստութեան աղբիւրը առատահոսուդիս գետ է։
5 ‡Դատաստանի մէջ արդարը սուտ հանելու համար՝
Ամբարշտին աչառութիւն ընելը ալէկ չէ։
6 Անմիտ մարդուն շրթունքները կռիւ մէջ կը մտնեն,
Ու անոր բերանը ծեծը կը կանչէ։
7 †Անմիտ մարդուն բերանը իրեն կործանում է,
Եւ անոր շրթունքները իր անձին որոգայթ են։
8 Խրատ մարդուն խօսքերը քաղցր պատառներու պէս են,
Ու անոնք մինչև փորին շտեմարանները կ'իջնեն։
9 Ան որ իր գործին մէջ թոյլ է,

‡ Առակ. իզ. 2։ Գլ. լե. 21։ Ներեմ. ժէ. 10։ Մաղ. գ. 3։
† Գլ. ժգ. 31։
§ Ծոր լա. 29։ Աբդ. 12։
‖ Առակ. ճիե. 3։ ճիը. 3։
¶ Եբր. շրթունքը
† Գլ. ժբ. 16։ ժիթ. 6։
† կամ, ընդառնողին. Եբր. իր սէրտին
ը Գլ. ժ. 12։
ը Գլ. ժգ. 28։
ֆ Առակ. ի. 17։
† Առակ. ճիե. 4, 5։ Ներեմ. ժբ. 20։ Տես. Հառմ. ժբ. 17։ ա Թես. ե. 15։ ա Պետ. գ. 9։
† Գլ. ի. 3։ ա Թես. գ. 11։
† Ել. իգ. 7։ Գլ. իգ. 24։ Ես. ե. 23։
‡ կամ, վտիտը
† Հառաբ ա. 16։ Գլ. ժը. 24։
† Գլ. գ. 1։ ժա. 15։
‖ Եբր. առկեր
§ Գլ. ժ. 18։

† Ոմա. ժգ. 8։
† Առակ. ճիթ. 4, 5։ Ներեմ. ժբ. 20։ Տես. Հառմ. ժբ. 17։ ա Թես. ե. 15։ ա Պետ. գ. 9։
† Գլ. ի. 3։ ա Թես. գ. 11։
† Ել. իգ. 7։ Գլ. իգ. 24։ Ես. ե. 23։
‡ կամ, վտիտը
† Հառաբ ա. 16։ Գլ. ժը. 24։
† Գլ. գ. 1։ ժա. 15։
‖ Եբր. առկեր
§ Գլ. ժ. 18։

† Առակ. ի. 17։
† Առակ. ճիե. 4, 5։ Ներեմ. ժբ. 20։ Տես. Հառմ. ժբ. 17։ ա Թես. ե. 15։ ա Պետ. գ. 9։
† Գլ. ի. 3։ ա Թես. գ. 11։
† Ել. իգ. 7։ Գլ. իգ. 24։ Ես. ե. 23։
‡ կամ, վտիտը
† Հառաբ ա. 16։ Գլ. ժը. 24։
† Գլ. գ. 1։ ժա. 15։
‖ Եբր. առկեր
§ Գլ. ժ. 18։

† Առակ. ի. 17։
† Առակ. ճիե. 4, 5։ Ներեմ. ժբ. 20։ Տես. Հառմ. ժբ. 17։ ա Թես. ե. 15։ ա Պետ. գ. 9։
† Գլ. ի. 3։ ա Թես. գ. 11։
† Ել. իգ. 7։ Գլ. իգ. 24։ Ես. ե. 23։
‡ կամ, վտիտը
† Հառաբ ա. 16։ Գլ. ժը. 24։
† Գլ. գ. 1։ ժա. 15։
‖ Եբր. առկեր
§ Գլ. ժ. 18։

ՂՇռայլ մարդուն եղբայրն է։
10 ԻՏէրոջը անունը ամուր աշտարակ է,
Արդարը անոր կը դիմէ, ու ապահով ապաստանարան կ'ունենայ։
11 ըՀարուստին առոգուած քը իր ամուր քաղաքն է,
Ու անոր երեւակայութեանը մէջ բարձր բերդի պէս է։
12 ԸԿործածէն առաջ մարդուն սիրտը կը հպարտանայ.
Բայց փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երթայ։
13 Ով որ բան մը չլսած պատասխան կու տայ,
Յիմարութիւն ու նախատինք է անոր։
14 Մարդուն հոգին իր հիւանդութեանը կը համբերէ.
Բայց վիրաւորուած հոգին ով կրնայ ‡մխիթարել։
15 ԽԳիտնականին սիրտը գիտութիւն կը վաստկի,
Եւ իմաստուններուն ականջը գիտութիւն կը փնտռէ։
16 ԷՄարդուն ընծան անոր ճամբայ կը բանայ,
Ու զանիկա մեծերուն առջեւ կը տանի։
17 Ի՛ր դատը առաջնորդն ակտղը իրաւունք ունեցող կ՚երեւի.
Բայց երբ իր ||սոխը գայ՝ զանիկա կը քննէ։
18 ՎՀիճակը վէճերը կը դադրեցնէ,
Ու զօրաւորներուն միջեւէն որոշում կ'ընէ։
19 ՎՀասցած եղբայրը մը ամուր քաղաքէն անառիկ է,
Եւ անոր վէճերը բերդի մը նիգերուն կը նմանին։
20 ՀՄարդ մը իր բերնին պտուղէն իր փորը կը կշտացնէ,
Ու իր շրթունքներուն արդիւնքէն կը կշտանայ։
21 ԻՄահը ու կեանքը լեզուին ձեռքն են,
Եւ զանիկա սիրողները անոր պտուղը կ'ուտեն։
22 ÞԱԽՏԵՒ կին գտնողը բարիք կը գտնէ,
Ու Տէրոջմէն շնորհք կը ստանայ։
23 Աղքատը ողոքելով կը խօսի,
Բայց հարուստը խիստ պատասխան կու տայ։
24 Բարեկամներ ունեցող մարդը բարեկամութիւն ընելու է.
ՀՈւ եղբօրմէ աւելի հաստատ բարեկամ կայ։

ԳԼ. ԺԹ

ËԻր կատարելութեան մէջ քալող աղքատը
Նենգաւոր շրթունք ունեցող յիմարէն ազէկ է։
2 Հոգիին ախորժութիւնը ազէկ չէ,
Ու ոտքերովը արտաքցողը կը սայթի։

ղ Գլ. խը. 24։
ե Բ Թագ. խբ. 3, 51։ Մտթ. ԺԲ. 2։ ԻԱ. 1։ ԿԱ. 3, 4։ ՂԱ. 2։ Տիտ. 2։
էը Գլ. Ժ. 15։
ը Գլ. Ժա. 2։ ԺԱ. 33։ ԺԶ. 18։
ժ Ցաղհ. Ե. 51։
ի Կամ, ասանիլ. ԲԷՐ. վերցնել
ը Ծն. ԼԲ. 20։ ա Թագ. իե. 27։ Գլ. Ժէ. 8։ խա. 14։
|| ԲԷՐ. ընկերը
ը Գլ. Ժբ. 14։ Ժզ. 2։
ը Տես Մատ. Ժբ. 37։

ը Գլ. ԺԲ. 14։ ԼԱ. 10։
է Ցաղհ. բ. 3։
ը Գլ. ԺԷ. 17։ ——
ա Գլ. խը. 6։
ը Մտթ. լէ. 7։
ժ Գլ. Ժզ. 20։
ի Հմր. 9։ Նմ. իգ. 1։ Բ Օր. ԺԲ. 16, 19։ Գլ. ղ. 19։ խա. 28։
ը Գլ. ԺԲ. 26։
• Կամ, խրխանչին
† ԲԷՐ. Երեսը
ղ Գլ. ԺՀ. 8։ Ժը. 16։ խա. 14։

3 Մարդուն յիմարութիւնը անոր ճամբան կ'ապրէ,
Բայց անոր սիրտը Տէրոջը դէմ տրտունջ կ'ընէ։
4 ÞՀարստութիւնը շատ բարեկամներ կ'աւելցնէ.
Բայց աղքատը իր բարեկամէն կը զրկուի։
5 ՐՍուտ վկան անպատիժ պիտի չմնայ,
Ու սուտ խօսողը պիտի չազատուի։
6 ÞՇատերը *առատաձեռն մարդուն՝ †հաճութիւնը կը փնտռեն,
Ու Ընկէն մէկը պարգեւատու մարդուն բարեկամ կ'ըլլայ։
7 ÞԱղքատին բոլոր եղբայրները անկէ կը զզուին.
Անոր բարեկամները աւ՛լ աւելի Ընկէ կը հեռանան.
Անիկա ‡ոչինչ խօսքերու եռեւէ կ'ելլնայ՝։
8 Խելք վաստկողը իր հոգին կը սիրէ.
Իմաստութիւն պահողը Բարիք պիտի գտնէ։
9 ÞՍուտ վկան անպատիժ պիտի չմնայ,
Ու սուտ խօսողը պիտի կորսուի։
10 Յիմարին փափկութիւն չվայլէր.
Ո՛րչափ աւելի Èծառայի մը՝ իշխաններու վրայ իշխել։
11 ՀՄարդուն խոհեմութիւնը անոր բարկութիւնը կը զսպէ,
Եւ յանցանք ներելը անոր պարծանք է։
12 ÞԹագաւորին բարկութիւնը առիւծի մռնչիւնին կը նմանի,
Իսկ անոր հաճութիւնը խոտի վրայի ÈյօղինպէՏ է։
13 ՀԱնհնտ տղան իր հօրը թշուառութիւնն է,
ՅՈւ կնոջ կռիւները շարունակ կոթիլներու պէՏ են։
14 ՂՏունը ու առատաձեռնը հայրերէն ճոպաթ ժառանգութիւն են.
Բայց ÞխոհեմՏ կինը Տէրոջմէն է։
15 ՏԾուլութիւնը խորունկ քուն կը բերէ,
Եւ թոյլ մարդը Ժանօթի կը մնայ։
16 ՂՊատուիրանքը պահողը իր հոգին կը պահէ.
Իր ճամբաները անարգողը պիտի մեռնի։
17 ՂԱղքատին ողորմութիւն ընողը Տէրոջը փոխ կու տայ,
Ու Անիկա անոր հատուցում պիտի ընէ։
18 "Բանի որ յոյս կայ՝ տղադ խրատէ,
Եւ ||անոր մեռնելուն կամակից մի ըլլար"։
19 Խիստ բարկացող մարդը Ձեռս կը կրէ.
Վասն զի եթէ ԱՓՏմ մը ազատես՝ նորէն ընելու ես։
20 Խրատը լսէ եւ կրթութիւնը ընդունէ,

ի Գլ. Ժզ. 20։
ը Մտթ. լբ. 11։
‡ Կամ, անոնց եռեւէնէն կ'երթայ խօսակցող, ԸՈՒՅՑ՝ անոնք չունն ՉՓՈՓԷՐ
ը Գլ. Ժզ. 20։
ժ Հմր. 5։
ի Գլ. ւ. 22։ Ժող. Ժ. 6, 7։
ը Գլ. Ժզ. 29։ Ցաղհ. ա. 19։
ի Գլ. Ժզ. 32։
ժ Գլ. Ժզ. 14, 15։ խ. 2։ խբ. 15։
ղ Ովս. Ժզ. 5։
ղ Գլ. Ժ. 1։ Ժե. 20։ Ժէ. 21, 25։
ի Գլ. խա. 9, 19։ խէ. 15։
ղ Բ Կոր. Ժբ. 14։
ճ Գլ. Ժբ. 22։
ֆ Գլ. ղ. 9։
յ Գլ. Ժ. 4։ ի. 13։ իգ. 21։
ն Ղուկ. Ժ. 28։ Ժա. 28։
շ Գլ. իբ. 27։ Ժող. Ժա. 1։ Մատ. Ժ. 42։ իե. 40։ Բ Կոր. Թ. 6, 7, 8։ ՆԲՐ. ղ. 10։
ո Գլ. Ժզ. 24։ իգ. 13։ իթ. 17։
|| Կամ, անոր ազատելին ակռանջ մի դներ

Որպէս դի Հքոյ վերջին առենդ իմաստուն ըլլաս։
21 Մարդուն պոլին մէջ շատ դիտաւորութիւններ կան.
Բայց Տէրոջը խորհուրդը հաստատուն պիտի մնայ։
22 Մարդուն ողորմածութիւնը իր փառքն է,
Ու աղքատը առանց սուտի աղէկ է։
23 Տէրոջը երկիւղը կեանքի պաշտօն է,
Եւ գոհ ու անհոգ կուշտ կը պառկի, ոչ ձախորդութեան չհանդիպիր։
24 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը խոթէ,
Ու զանիկա իր բերանը անգամ չդարձներ։
25 Ծաղր ընողը ծեծէ, ու միամիտը Վախլացի կ'ըլլայ,
Եւ եթէ խելացիին յանդիմանես՝ հանճարը կը հասկնայ։
26 Իր հայրը կործանողը ու էր մայրը վռնտողը
Ամօթ ու նախատինք բերող աղայ մըն է։
27 Որդեակ իմ, առ կեցիր այն խրատը մոռիկ ընելէն,
Որ գէղ խմաստութեան խօսքերէն կը խոտորցնէ։
28 Զար վկան արդարութիւնը ծաղր կ'ընէ,
Ու ամբարիշտներուն բերանը անիրաւութիւն կը կլլէ։
29 Ծաղր ընողներուն համար դատաստաններ
Եւ անմիտներուն կռնակին համար ծեծեր պատրաստուած են։

ԳԼ. Ի

Զրնէն ծաղր ընող է, ու ցըրն կռիւ հանող,
Եւ ով որ ասոնց անձնատուր կ'ըլլայ, իմաստուն չըլլար։
2 Թշտզաւորին ահը առիւծի մռնչիւնին պէս է,
Ու զանիկա բարկացնողը հոր անձին վնաս կ'ընէ։
3 Հաւնէն առ կենալը մարդուն փառք է.
Բայց ան՛ն յիմար կռտսաէր է։
4 Ծոյլը՝ Ձմեռ է ըսէ՛վ, ցեխին չհերկեր.
Ուստի հունձքի առենը պիտի մուրայ, ու բան մը պիտի չունենայ։
5 Մարդու մը սրտին մէջի խորհուրդը խորունկ ջուրերու պէս է.
Բայց խելացի մարդը զանիկա կը հանէ։
6 Մարդոց շատերը իրենց բարերարութիւնը կը հրատարակեն.
Բայց Հաւատարիմ մարդ մը ո՞վ կրնայ գտնել։
7 Իր անարատութեանը մէջ քալողը արդար է։
Անոր որդիները իր ետեւէն երջանիկ պիտի ըլլան։
8 Գատաստանի ամբոխը նստող թագաւորը
Իր աչքերովը ամէն չարիքը կը ցրուէ։
9 Ո՞վ կրնայ ըսել թէ Իմ սիրտս սրբեցի,
Իմ մեղքէս մաքրուեցայ։
10 Երկու տեսակ կշի՛ռ քար, երկու տեսակ *չափ
Հաւատարիմէս Տէրոջը առջեւ պիղծ են։
11 Մինչեւ անգամ տղա մը վարքին մաքրութիւնը
Եւ ուղղութիւնը
Անոր գործերէն կը հասկցուի։
12 Հլու ականջը ու տեսնող աչքը,
Երկուքն ալ՝ Տէրը առեղծեր է։
13 Չքաւնը մի սիրեր, որպէս զի չըլլայ թէ աղքատանաս.
Աչքերդ բաց, որպէս զի հացով կշտանաս.
14 Ծախու առնողը Գէշ է, գէշ է, կ'ըսէ.
Բայց երբ երթայ, այն ատեն կը պարծենայ։
15 Ոսկի ու շատ պոհար կը գտնուի.
Բայց գիտութեան շրթունքները մեծագին զարդեր են։
16 Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգեստը առ,
Եւ օտար կինոջ համար բռնացո՛ւր եղիր դուն առ։
17 Սուտի համ հացը մարդուն անուժ ելլի է.
Բայց ետքը անոր բերանը խիճով պիտի լեցուի։
18 Դիտաւորութիւնը խորհրդով կը հաստատուի.
Ուստի խոհեմութեամբ պատերազմ բռնէ։
19 Գիանաւորութեան պատմողը գաղտնիքը կը յայտնէ.
Ուրեմն շրթունքներով շողոքորթութիւն ընողին հետ հաղորդակցութիւն մի ըներ։
20 Ով որ իր հայրը ու մայրը կ'անիծէ,
Անոր ճրագը մութ խաւարի մէջ պիտի մարի։
21 Կայծ ժառանգութիւն որ սկիզբը արագօրէն կ'առնուի.
Բայց անոր վերջը պիտի չօրհնուի։
22 Չարութեան փոխարէնը հատուցանեմ՝ մի ըսեր.
Հաստատէ՛ Տէրոջը, ու անիկա քեզ պիտի ազատէ։
23 Երկու տեսակ կշի՛ռ քարը Տէրոջը առջեւ պիղծ է,
Ու նենգաւոր կշիռը աղէկ չէ։
24 Մարդուն քայլերը Տէրոջմէն են.

ե Սաղ. լէ. 37։
ո Ծար խդ. 13։ Սաղ. լգ. 10, 11։ Գլ. ժզ. 1, 9։ Ես. ժգ. 26, 27։ Իզ. 10։ Գործ. ե. 39։ Երե. գ. 17։
ձ ա Տիմ. գ. 8։
ղ Գլ. ժե. 19։ իզ. 13, 15։
ի Գլ. խա. 11։
ճ բ Օր. ժգ. 11։
ն Գլ. բ. 8։
շ Գլ. ժ. 2։
ո Ծար ժե. 16։ իթ. 12, 13։ լգ. 7։
ջ Գլ. ժ. 13։ իզ. 3։

——

ա Ծն. բ. 21։ Գլ. իգ. 29, 30։ Ես. իբ. 7։ Ովս. դ. 11։
բ Գլ. ժգ. 14։ ժբ. 12։
գ Գլ. բ. 36։
դ Գլ. ժէ. 14։
ե Գլ. ժ. 4։ ժբ. 24։
զ Գլ. ժբ. 15։
է Գլ. ժը. 4։
ը Գլ. իե. 14։ Մտթ. շ. 2։ Դատ. ժը. 11։
թ Սաղ. ժբ. 1։
ժ բ Կոր. ա. 12։
ի Սաղ. լէ. 26։ Եժբ. 2։
լ Հմր. 26։
խ գ Թագ. բ. 46։ բ Մն. գ. 36։ Ծար ժգ. 4։ Սաղ. ծա. 5։ Ժող. է. 20։ ա Կոր. գ. 4։ ա Յովհ. ա. 8։
ծ բ Օր. իե. 13, 14։ Հմր. 23։ Գլ. ժա. 1։ ժշ. 11։ Մխ. գ. 10, 11։
կ Եբր. տրդա.
հ Մտթ. է. 16։
ձ Նէ. գ. 11։ Սաղ. ղդ. 9։
ղ Գլ. գ. 9։ ժբ. 11։ ժբ. 15։ Հռոմ. ժբ. 11։
ճ Ծար իբ. 12, 16, 17, 18, 19։ Գլ. գ. 15։ բ. 11։
մ Գլ. իբ. 26, 27։ իէ. 13։
յ Գլ. իթ. 17։
ն Գլ. ժե. 22։ իգ. 6։
շ Գաղ. ժշ. 31։
ո Գլ. ժա. 13։
չ Հռոմ. ժշ. 18։
պ Նլ. իա. 17։ Գաղ. է. 9։ Մատ. ժե. 4։
ջ Ծար ժբ. 5, 6։ Գլ. իգ. 20։
ռ Գլ. իբ. 20։
ս Ա Տիմ. ե. 6։
վ բ Օր. լբ. 35։ Գլ. ժէ. 13։ իգ. 29։ Հռոմ. ժբ. 17, 19։ ա Թես. ե. 15։ ա Պետ. գ. 9։
տ բ Թագ. ժշ. 12։
ր Հմր. 10։
ց Սաղ. լէ. 23։ Գլ. ժշ. 9։ Երե. ժ. 23։

Ուսաւ մարդը իր ճամբան ի՞նչպէս հաւնայ,
25 †Անխորհրդաբար բան մը նուիրելը՝ և՞ւսխտ
ընելէն ետքը քննութիւն ընելը
Մարդուն պոգդալի մէն են։
26 ¯Խմաստուն թագաւորը ամբարիշտները կը ցրուէ,
Ու անիւը անոնց վրայ կը դարձնէ։
27 ‡Մարդուն հոգին Տէրոջը լոյսն է,
Սրտին բոլոր շաւիղները կը քննէ։
28 †Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը թագաւորը
կը պահեն,
Անիկա ալ իր աթոռը ողորմութեամբ կը հաստատէ։
29 Երիտասարդներուն զարդը անոնց ոյժն է,
Ու °ծերերուն փառքը ալեւորութիւնն է։
30 Վէրքի նշանները ու փորի շաւիղները հատնող հարուածները
‡Չար մարդուն՝ մանրոզական դէղ են։

ԳԼ. ԻԱ.

Թագաւորին սիրտը ջուրի վտակներու պէս է Տէրոջը ձեռքին մէջ.
Ջանիկա ո՛ր կողմը ուզէ կը դարձնէ։
2 ¯Մարդուն ամէն ճամբան իրեն ուղիղ կ՚երեւնայ.
Բայց Տէրը սիրտերը կը կշռէ։
3 ‡Արդարութիւն և իրաւունք գործելը
Զոհէն աւելի ընդունելի է Տէրոջը։
4 †Աչքերու ամբարտաւանութիւնը և սրտի հպարտութիւնը
Ու՝ ամբարիշտներուն °լոյսը մեղք է։
5 †Աշխատասէրը մարդուն խորհուրդները միայն առատութիւն կը բերէ.
Բայց ամէն արտորացող՝ միայն կարօտութիւնը կը բերէ։
6 ²Սուտ լեզուով գանձեր վտակելը
Մահը փնտռողներուն հալածած անոյշութիւնն է։
7 Ամբարիշտներուն բռնութիւնը զանոնք պիտի կտրանցնէ.
Վասն զի իրաւունք ընել չեն ուզեր։
8 Երէք մարդուն ճամբան ծուռ է, կը խոտորի.
Բայց մաքուր եղողին գործը ուղիղ է։
9 †Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ՝
Քան թէ կռուասէր կնոջ հետ †մեծ տան մէջ։
10 ²Ամբարիշտ մարդուն հոգին չարութեան կը ցանկայ,
Ո՝ր անոր բնակիչը անոր առջեւ շնորհք չգտնէ։
11 ²Երբ է ծաղր ընողը տուգանքի հանդիսին, միամիտը խմաստուն կ՚ըլլայ,
Եւ երբ իմաստունը խրատուի, գիտութիւն կը առնայ։
12 Արդարը խոհեմութեամբ ամբարիշտին տունը կը դիտէ,
Երբ ամբարիշտները չարութեան համար կը կործանին։
13 ժՈվ որ աղքատին աղաղակը չլսելու համար իր ականջը կը դոցէ,
Ինք ալ պիտի աղաղակէ, ու իրեն լսող պիտի չըլլայ։
14 †Գաղտնի պարգեւը բարկութիւնը կ՚ինջեցնէ,
Ու ծոցը տրուած ընծան սաստիկ կատաղութիւնը կը դադրեցնէ։
15 Իրաւունք ընելը արդարին ուրախութիւն է.
Բայց անիրաւութիւն ընողներուն ահռելիք է։
16 Խոհեմութեան ճամբայէն մոլորած մարդը
Մեռելներուն ժողովքին մէջ կ՚իջնէ։
17 Ուրախութիւն սիրողը կարօտութեան մէջ կ՚ինայ.
Գինին ու իւղը սիրողը չհարստանար։
18 †Ամբարիշտը արդարին համար,
Ու անօրէնը ուղիղներուն համար փրկանք կ՚ըլլայ։
19 ժԱղէկ է անապատ տեղ բնակիլ՝
Քան թէ կռուասէր ու բարկացող կնոջ հետ։
20 Իմաստունին բնակարանին մէջ ցանկալի գանձ ու իւղ կը գտնուի.
Բայց անմիտ մարդը ‡իր ունեցածը՝ կը կլլէ։
21 ²Արդարութեան ու ողորմածութեան հետեւողը
Կեանք, արդարութիւն և փառք պիտի գտնէ։
22 Իմաստունը զօրաւորներուն քաղաքը կ՚ելլէ,
Ու անոնց ապաւինած ամրութիւնը կը փլցնէ։
23 ²Իր բերանը ու լեզուն պահողը
Իր հոգին նեղութիւններէն կը պահէ։
24 Հպարտութեամբ և բարկութեամբ վարուող մարդուն անունը
Հպարտ և յանդուգն ծաղր ընող կ՚ըսուի։
25 †Ծոյլին ցանկութիւնը զանիկա կը մեռցնէ.
Վասն զի անոր ձեռքերը աշխատիլ չեն ուզեր։
26 Անիկաամէն օր առատիկ կը ցանկայ.
Իսկ †արդարը կու տայ ու չխնայեր։
27 ²Ամբարիշտներուն զոհը պիղծ է,
Մանաւանդ երբ զանիկա չար դիտաւորութեամբ կը մատուցանեն։
28 ²Սուտ վկան պիտի կորսուի.
Բայց լսող մարդը ‖հաստատմութեամբ պիտի խօսի։
29 Ամբարիշտ մարդը իր երեսը կը պինդցնէ.
Բայց ուղիղը իր ճամբաները կը շիտակէ։
30 ²Իմաստութիւն, հանճար կամ խորհուրդ մը չկայ

† կամ, Սուրբը բանի կվկիլը
ב ժող. ե. 4, 5։
ג Սաղ. ճա. 5, ևն։ Հմ. 8։
ד ա Կար. բ. 11։
ה Սաղ. ճա. 1։ Գլ. խթ. 14։
ו Գլ. ժգ. 31։
ז կամ, Չարութեան դէմ

ח Գլ. ժգ. 2։
ט Գլ. կդ. 12։ Ղուկ. ժգ. 15։
י ա Թագ. ժե. 22։ Սաղ. ծ. 8։ Գլ. ժե. 8։ Նա. ա. 11, ևն։ Ովս. գ. 6։ Միք. գ. 7, 8։
כ Գլ. գ. 17։
ל կամ, մշակութիւնը
מ Գլ. ժ. 4։ ժգ. 4։
נ Գլ. ժ. 2։ ժգ. 11։ ի. 21։ բ Պետ. բ. 3։
ס Հմ. 19։ Գլ. ժթ. 13։ իե. 24։ իէ. 15։
ע Եբր. ընկերութեան
פ Տես Ծամ. գ. 5։

צ Գլ. ժթ. 25։
ק Մատ. է. 2։ ժը. 30, ևն։ Ծամ. բ. 13։
ר Գլ. ժէ. 8, 23։ ժը. 16։
ש Գլ. ժ. 29։
ת Գլ. ժա. 8։ Նա. խգ. 3, 4։
א Հմ. 9։
ב Սաղ. ճժբ. 3։ Մատ. իե. 3, 4։
ג Եբր. պանիկա
ד Գլ. ժե. 9։ Մատ. ե. 6։
ה ժող. ի. 14, ևն։

ו Գլ. ժբ. 13։ ժգ. 3։ ժը. 21։ Ծամ. գ. 2։
ז Գլ. ժգ. 4։
ח Սաղ. լէ. 26։ ճժբ. 9։
ט Սաղ. ծ. 9։ Գլ. ժե. 8։ Նա. կգ. 3։ Երեմ. գ. 20։ Ամով. ե. 22։
י Գլ. ժբ. 5, 9։
‖ կամ, յաւ իսկան
כ Նա. բ. 9, 10։ Երեմ. ի. 23։ Գործ. ե. 39։

Ո՛ Տէրոջը դէմ կ՚ելլայ։
31 "Պատերազմի օրուան համար ձին կը պատրաստուի.
Բայց Փրկութիւնը Տէրոջմէն է։

ԳԼ. ԻԸ

Բարի անունը շատ հարստութենէն աւելի
ընտիր է.
Ու շնորհքը արծաթէն ու ոսկիէն աղէկ է։
2 Իշխանաւոր ու աղքատը իրարու կը հանդիպին.
Անոնց ամէնը ստեղծողը Տէրն է։
3 Խոհեմը չարիքը կը տեսնէ ու կը զգուշանայ.
Բայց միամիտները յառաջ կ՚անցնին ու վնաս
կը կրեն։
4 Խոնարհութեան ու Տէրոջը երկիւղին վարձքը
Հարստութիւն, փառք ու կեանք է։
5 Ոմանց մարդուն ճամբուն մէջ փուշեր ու որոգայթներ կան.
Իր հոգին պահողը անոնցմէ հեռու կ՚ըլլայ։
6 Ընկիր մանուկը *իր ճամբան ակառաջ տանէը՝,
Որպէս զի իր ծերութեան առէնն ալ անկէ չխոտորի։
7 Իշխանաւորը աղքատներուն վրայ կը տիրէ,
Ու փոխ առնողը փոխ տուողին ծառայ կ՚ըլլայ։
8 †Չարութիւն ցանողը ունայնութիւն կը հնձէ,
Ու անոր բարկութեանը գաւազանը պիտի կոտրուի։
9 Ողորմ աչք ունեցողը օրհնեալ կ՚ըլլայ,
Վասն զի իր հացէն աղքատին կու տայ։
10 Ծաղր ընողը եթէ վռնտես, կռիւը կ՚անցնի
Ու վէճը և անարգանքը կը դադրին։
11 Իսկի մաքրութիւն սիրողին շրթունքներուն
վրայ շնորհք կայ,
Ու թագաւորը անոր բարեկամ կ՚ըլլայ։
12 Տէրոջը աչքերը գիտութիւնը կը պահպանեն,
Ու ինք անօրէնին խօսքերը կ՚աւրէ։
13 ‡Ծոյլը կ՚ըսէ, Դուրսը առիւծ կայ,
Հրապարակին մէջ պիտի մեռցուիմ։
14 §Օտար կիներուն բերանը խորունկ փոս է,
Տէրոջը սաստի եղողը հոն կ՚իյնայ։
15 Մանուկին սրտին մէջ յիմարութիւնը կապուած է.
¶Անոր գաւազանը կը հեռացնէ անկէ։
16 Իր **տոյտ–ուֆ**ը շատցնելու համար աղքատին
պիտանը ընողը
Ու հարուստին տուողը անշուշտ կարօտութեան
կը հասնի։

ա Առակ. ի. 7։ լգ. 17։ Նահ. 1։
բ Առակ. գ. 8։

——

գ Յով. է. 1։
դ Գլ. իթ. 13։ Տես ա Կոր. ժբ. 21։
ե Ծար լա. 15։ Գլ. ժգ. 31։
զ Գլ. ժգ. 16։ իէ. 12։
է Առակ. ձժբ. 3։ Մատ. գ. 33։
ը Գլ. ժէ. 19։
թ ա Թագ. է. 18։
ժ Եփես. դ. 4։ բ Տիմ. գ. 15։
ի Կամ, իր ճամբան համեմատ
լ Յակ. բ. 6։
խ Ծար. գ. 8։ Ովս. ժ. 13։
ծ բ Կոր. ի. 6։
կ Ծն. խա. 9, 10։ Առակ. ճա. 5։
հ Առակ. ճա. 6։ Գլ. ժգ. 13։
ձ Գլ. իգ. 13։
ղ Գլ. բ. 16։ է. 3։ է. 5։ իգ. 27։
ճ Յով. է. 26։
մ Գլ. ժգ. 24։ ժի. 18։ իգ. 13, 14։ իի. 15, 17։
յ Կամ, ալնիւ քանիզ. Գլ. ը. 6։
ն Դատ. ա. 3, 4։
շ Տես ա Պետ. գ. 15։
ո Եբր. զրկողներուն
չ Ել. իգ. 6։ Ծար լա. 16, 21։
պ Ջաք. է. 10։ Մատ. գ. 5։
ջ Եբր. գրան.
ռ ա Թագ. իգ. 13։ իե. 39։ Առակ. ժբ. 5։ Լե. 1, 10։ կը. 5։ Տի. 12։ Գլ. իգ. 11։ Եփես. ծա. 38։
ս Գլ. դ. 1։ ժա. 15։
վ Գլ. ի. 10։
տ ը Օր. ժի. 14։ իէ. 17։ Գլ. իգ. 10։

——

ր Գլ. իբ. 20։ ա Տիմ. գ. 9, 10։
ց Գլ. գ. 5։ Հռովմ. ժբ. 16։
ւ Կամ, իմաստութենէդ

5 Աչք պիտի անկի՛ւ այն բանին որ ոչինչ է.
Անիկա անշուշտ իրեն թեւեր կը շինէ,
Ու արծիւի պէս օդը կը թռչի։
6 ‡Զար աչք ունեցողին Հացը մի ուտեր,
Եւ անար աղնիւ կերակուրներուն մի ցանկար.
7 Վասն դի անիկա իր սրտին մէջ ինչպէս կը մտածէ, այնպէս է.
Կեր ու խմէ՛ Էկ'ըսէ քեզի,
Բայց անար սիրտը քեզի հետ չէ։
8 Կերած պատառդ պիտի փսխես,
Ու հաճելի խօսքերդ պիտի կորանցնես։
9 ՚Յիմարին ականջներուն մի խօսիր,
Գանգի քու խօսքերուդ իմաստութիւնը կ'անարգէ։
10 Եվ ազեմի սահմանին Նշանը տեղէն մի վերցներ,
Ու որբերուն արտերը մի մտներ.
11 ՚Քանզի անոնց Վրէժխնդիրը զօրաւոր է,
Եւ քեզի դէմ անոնց իրաւունքը անիկա պիտի պաշտպանէ։
12 ՚Քու սիրտդ խրատի տուր,
Ու ականջներդ՝ գիտութեան խօսքերուն։
13 Տղայն խրատը մի կարեր,
Վասն զի եթէ զանիկա գաւազանով ծեծես, չմեռնիր։
14 Դուն անիկա գաւազանով կը ծեծես,
Բայց *անոր Հոգին դժոխքէն կ'ազատես։
15 Որբեակ իմ, եթէ քու սիրտդ իմաստուն ըլլայ,
Իմ սիրտս ալ պիտի ուրախանայ։
16 Ու երբ քու շրթունքներդ ուղիղ բաներ խօսին,
Իմ երիկամունքներս պիտի ցնծան։
17 ՚Քու սիրտդ մեղաւորներուն չնախանձի,
Հապա Եհովէն օր Տէրոջը վախին մէջ եղիր։
18 ՚Վասն զի երբուցընէ վախճան մը կայ,
Ու քու յոյսդ պիտի չկտրի։
19 Որբեակ իմ, լսէ, ու իմաստուն եղիր,
Եւ *քու սիրտդ *ուղէ ճամբուն մէջ շիտակէ։
20 ՚Մի ընկերանար գինեմոլներուն հետ,
Ու †իրենց մսովինը մսակողներուն՝ հետ.
21 Վասն զի գինեմոլը ու շռայլը աղքատ կ'ըլլան.
Եւ *նոտ քունը պատառատած հանդերձներ կը հագցնէ։
22 ՚Հնազանդութիւն ըրէ հօրդ որ քեզ ծներ է,
Ու մի անարգեր քու մայրդ երբ կը պառաւի։
23 ‡Ճշմարտութիւնը ծախու առ ու վաճառ մի ծախեր.
Իմաստութիւնը, խրատը ու հանճարը։
24 *Արդարին հայրը շատ պիտի ցնծայ,
Եւ իմաստուն զաւակ ծնանողը անոր վրայ պիտի ուրախանայ։
25 Թող քու հայրդ ու մայրդ *ուրախանան,
Ու քեզ ծնանողը թող ցնծայ։
26 Որդեակ իմ, քու սիրտդ ինծի տուր,
Եւ քու աչքերդ թող իմ ճամբաներս պահեն.
27 ՚Վասն զի պոռնիկը խորունկ փոս է,
Ու օտար կինը նեղ ջրհոր է.
28 ՚Եւ անիկա դողի պէս դարանը կը մտնէ,
Ու մարդոց մէջ անհաւատարիմները կ'աւելցնէ։
29 ՚Ո՞ւն է վայը. որո՞ւն է ոհը.
Որո՞ւն են կռիւները. որո՞ւն են տրտունջները
Որո՞ւն են առանց պատճառի վէրքերը.
՚Որո՞ւն է աչքերու կարմրութիւնը։
30 ՚Գինիին քով ծնացողներուն,
՚Խառնած գինին փնտռելու գացողներուն։
31 Մի նայիր գինիին կարմրութեանը,
Գաւաթին մէջ իր գոյնը ցուցնելուն ու շիտակ վազելուն։
32 Անիկա ետքը օձի պէս կը խածնէ,
Ու *քարի պէս կը խայթէ։
33 Աչքերդ *անէ եւթը *քու սիրտդ օտար կիներու պիտի նային,
Եւ քու սիրտդ ծուռ բաներ պիտի խօսի.
34 Եւ ծովու ‡մէջ պառկողի պէս՝
Ու կայմի վրայ պառկողի պէս պիտի ըլլաս։
35 Եւ պիտի ըսե՛ս,
Զիս ծեծեցին, ու ես ցաւ մը չզգացի,
Ինծի զարկին, ու *ես բան մը չիմացայ.
՚Ե՞րբ պիտի արթննամ,
Որպէս զի զանիկա նորէն փնտռեմ։

ԳԼ. ԻԹ

՚Զար մարդոց մի նախանձիր,
Ու անոնց հետ կենալու մի ցանկար.
2 Վասն զի անոնց սիրտը բռնութիւն կը խորհի,
Եւ անոնց շրթունքները ՚ձեաներու վրայով կը խօսին։
3 Տունը իմաստութեամբ կը շինուի,
Ու հանճարով կը հաստատուի։
4 Եւ շտեմարանները գիտութեամբ
Ամէն թանաք պատուական ու ախորժելուչ գանձերով կը լեցուին։
5 ՚Իմաստուն մարդը զօրաւոր կ'ըլլայ,
Ու գիտութիւն ունեցողը ոյժը կ'աւելցնէ.
6 Վասն զի պատերազմի խոհեմութեամբ կ'ընես.

1, 2։
‡ Բ Օր. ժե. 9։
† Սաղ. Տիտա. 4։
* Սաղ. ժբ. 2։
՚ Գաղ. բ. 8։ Մատ. է. 6։
՚ Բ Օր. ժբ. 14։ իե. 17։ Գաղ. իբ. 28։
՚ Ծագ. լա. 21, ևն։ Գաղ. իբ. 23։
՚ Գաղ. ժգ. 24։ ժբ. 18։ իբ. 15։ իբ. 15, 17։
՚ ա Կոր. է. 5։
՚ Հռ. 24, 25։ Գաղ. իբ. 3։
՚ Սաղ. լէ. 1։ հգ. 3։ Գաղ. գ. 31։ իգ. 1։
՚ Գաղ. իբ. 14։
՚ Ծագ. լէ. 37։ Գաղ. իգ. 14։ Դ.ում. ժգ. 25։
՚ Գաղ. գ. 23։
՚ Ես. է. 22։ Մատ. իգ. 49։ Դ.ում. իա. 34։ Հառ. ժգ. 13։ Եփես. է. 18։
† կամ, վնդիաբեթեամբ մէս ուսդնեբուն
՚ Գաղ. ժբ. 15։
՚ Գաղ. ա. 8։ է. 17։ Եփես. գ. 1, 2։
՚ Գաղ. գ. 5, 7։ Մատ. ժգ. 44։
՚ Գաղ. ժ. 1։ ժե. 20։ Հմր. 15։
՚ Գաղ. իբ. 14։
՚ Գաղ. է. 12։ ժազ. է. 26։
՚ Ես. է. 11, 22։
՚ Ծն. իթ. 12։
՚ Գաղ. ի. 1։ Եփես. է. 18։
՚ Սաղ. հե. 8։ Գաղ. բ. 2։
‡ Եբր. սիրտը
՚ Եփեմ. է. 3։ Տես գաղ. իէ. 22։ — Եփես. գ. 19։
՚ Տես բ Օր. իթ. 19։ Ես. ծգ. 12։

՚ Սաղ. լէ. 1, ևն։ հգ. 3։ Գաղ. գ. 31։ իգ. 17։ Հմր. 19։
՚ Գաղ. ա. 15։
՚ Սաղ. ժ. 7։
՚ Գաղ. իա. 22։ ժազ. բ. 16։
՚ Գաղ. ժա. 14։ ժե. 22։ ի. 18։ Դ.ում. ժգ. 31։

Եւ *ազատութիւնը խորհրդականներու շռայլութիւնով կ'ըլլայ։
7 Ներմաստութիւնը յիմարին համար շատ բարձր է.
Անիկա դրանը մէջ իր բերանը չբանար։
8 Ով որ էշարութիւն ընել կը մտածէ,
Անիկա նենգամիտ պիտի բսուի։
9 Յիմարութեան խորհուրդը մեղք է,
Եւ ծաղր ընողը մարդոց գզուելի է։
10 Երբ նեղութեան օրը թուլնաս,
Ոյժդ քիչ է։
11 †Ագռաւ զանոնք որ մեռցուելու կը տարուին,
Ու սպաննուելու վրայ եղողները ազատել ես մի կենար։
12 Եթէ ըսես թէ Մենք սովկա չդիտցանք,
Ահա Բներուները կշռողը ինք կը հասկնայ.
Ու քու հոգիդ պաշտպանողը ինք գիտէ,
Եւ ամէն մարդուն ի իր գործին չափովը պիտի հատուցանէ։
13 Որդեակ իմ, եմեղը կեր, որ ազէկ է,
Եւ մեղրախորիսխ էբ, որ քիմքիդ քաղցր է։
14 Ներմաստութեան ճանաչումն ալ քու հոգիդ այնպէս փոյթ պիտի ընէ,
Եթէ զանիկա գտնես.
Եւ Էվախճան մը կայ,
Ու քու յոյսդ պիտի չկտրի։
15 Ով չար, Դարպասին տանը դարանակալ մի ըլլար,
Անոր †բնակարանը մի աւերեր։
16 ‡Արդարն ի որ ապրելը թէև եօթը անգամ՝ ալ էյնայ՝ պիտի կանգնի.
Հրապոյր չարերը ձախորդութեան մէջ պիտի իյնան։
17 Չնելը քու թշնամիդ էյնայ՝ մի ուրախանար,
Ու երբ անոր ոտքը սահի՝ քու սիրտդ թող չցնծայ։
18 Զգլայ որ Տէրը տեսնէ ու իրեն անհաճոյ երեւնայ,
Եւ իր բարկութիւնը անոր վրայէն դարձնէ։
19 §Չարագործներուն համար մի սրտմտիր,
Ու՝ ամբարիշտներուն մի նախանձիր.
20 Արդարն ի չար մարդը բան վախճան չունենար.
¶Ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի։
21 Որդեակ իմ, ♯Տէրոջմէ ու թագաւորէն վախցիր,
Ու՝ ‡խառնակտուր մարդոց հետ մի խառնուիր.
22 Քանզի անոնց կործանումը յանկարծ կ'ըլլայ,
Ու երկուքին ալ պատուհասը ո՞վ գիտէ։

23 Ասիկա ալ իմաստուններուն յորդոր են։
Դատաստանի մէջ աչառութիւն ընելը ազէկ չէ։
24 Ով որ ամբարշտին կ'ըսէ թէ Դուն արդար ես,
Ազգերը անոր անէծք պիտի տան,
Ու ժողովուրդները զանիկա պիտի անարգեն։
25 Բայց յանդիմանութիւն տուողներուն ընծայք կ'ըլլայ,
Եւ անոնց վրայ բարի օրհնութիւն կու գայ։
26 Շիտակ պատասխան տուողը
Շրթունքներ կը համբուրէ։
27 "Դուրսի գործդ կանոնաւորէ,
Եւ զանիկա ‖քու արտիդ մէջ" կարգի դիր,
Ու տունդ ետքը շինէ։
28 Նրաւ դրացիդ դէմ զուր տեղ վկայութիւն մի ըներ,
Եւ քու շրթունքներովդ մի խաբեր։
29 "Մի ըսեր թէ Անիկա ինծի ինչպէս որ ըրաւ, ես ալ անոր այնպէս պիտի ընեմ՝
Այն մարդուն իր գործին համեմատ հատուցում պիտի ընեմ՝։
30 Ծոյլ մարդուն արտին քովէն
Ու պակասամիտ մարդուն այգիին քովէն անցայ։
31 Եւ ահա Եամէնեան մէջ փուշեր բուսեր էին,
Ու անոնց երեսը եղինճներ ծածկեր էին,
Եւ անոր քարէ պատը փլած էր.
32 Ու երբ զանիկա տեսայ՝ մտքիս մէջ պահեցի,
Անոր նայեցայ — անէն խրատ առի։
33 ¯Երբ քիչ մի քնանաս, քիչ մի նիրհես,
Ու քիչ մի ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար,
34 Քու աղքատութիւնդ ճամբորդի պէս պիտի գայ
Եւ քու կարօտութիւնդ՝ զրահաւորեալ մարդու պէս։

ԳԼ. ԻԵ

1 Թագաւորներու վրայով։ 8 Վէճերէն ու անոնց զանազան պատճառներէն դուրս չանալու վրայով։

Ասանք ալ Սողոմոնի առակներն են, զորանք Յուդայի Եզեկիա թագաւորին մարդիկը օրինակեցին։
2 Բանը ծածկելը Աստուծոյ փառքն է.
Բայց թագաւորներուն փառքը էրանը ուղէն քննելն է։
3 Երկինքի բարձրութիւնը ու երկրի խորութիւնը
Եւ թագաւորներուն սիրտը չեն քննուիր։
4 ¤Արծաթը արծաթի էն կղկղանքը,
Ու ասկերիչին համար գոհար անօթ կ'ելլէ։

* կամ, յաղթութիւնը
† Ապտ. ժ. 9, 10։
‡ կամ, հանդարտութեան տեղը
§ Ցոբ կ. 19։ Ապտ. լդ. 19, լէ. 24։ Մխք. է. 8։
¶ Եսթ. է. 10։ Աստհ. կ. 2։ ը. 14։ Ցայտ. ժը. 21։
♯ Ցոբ լա. 29։ Ապտ. լէ. 15, 19։ Գլ. ԺԿ. 5։ Աբդ. 12։
‡ Ապտ. լէ. 1։ Հգ. 3։ Գլ. խգ. 17։ Հմր. 1։
§ Ապտ. ժա. 6։
¶ Ցոբ ժը. 5, 6։ իա. 17։ Գլ. ժգ. 9։ ի. 20։
♯ Հառմ. ժգ. 7։ ա Պետ. բ. 17։
‡ ԵՔԸ. փոխխական
§ Դ Եր. ԺԲ. 15։ բ Օր. ա. 17։ ժգ. 19։ Գլ. ժը. 5։ իը. 21։ Ցսհկ. է. 24։
¶ Գլ. ԺԿ. 15։ Ես. կ. 23։
# գ Թագ. կ. 17, 18։ Դ.ա.կ. ժգ. 28։
‖ ԵՔԸ. արտին մէջ քեզի համար
Ղ Եփես. գ. 25։
Ղ Գլ. ի. 22։ Մատ. է. 39, 44։ Հառմ. ժբ. 17, 19։
Ղ Ծն. գ. 18։
— Գլ. գ. 9, ևն։

—

— գ Թագ. գ. 32։
Բ բ Օր. իԲ. 29։ Հառմ. ժա. 33։
Ֆ Ցոբ իԲ. 16։
Ֆ բ Տիմ. բ. 21։

5 Եվ երցուր թափառելին առջեւէն ամէնտրիշտը,
Ու Հոնար ամէնուր արգարութեամբ կը հատուտուի։
6 Թափառելին առջեւ մի պարծիր,
Եւ մեծերուն աեղը մի կենար.
7 Եվ ան որ ալէկ է որ քեզի ըսէն թէ Հոս եկիր,
Քան թէ քու աչքերուդ առաջ իշխանին առջեւ վար իջեցնեն քեզ։
8 Ըՙկեւի Հոմնար շուտով դուրս մի եկներ.
Զըլլայ թէ երբ ընկերդ քեզ ամչցնէ,
Դուն վերջը ինչ ընեկերդ չգիտնաս։
9 Ընկերիդ Հետ քու դատդ վարէ,
Բայց գաղտնիքը ուրիշի մի յայտներ.
10 Զըլլայ որ լսողը քեզ անարգէ,
Ու պէշ անուն անջնջելի մնայ։
11 Ժամանակաւորի բառած խօսքը
Արծաթի զարդերու մէջ ոսկիէ խնձորներու կը նմանի։
12 Խմաստունին յանդիմանութիւնը՝ մտիկ ընող ականջին
Ոսկիէ օղ ու մաքուր ոսկիէ մանեակ է։
13 ԸՀաւատարիմ դեսպանը ինք ղրկողներուն
Հունձքի առնի ձիւնին զօրութեանը պէս է,
Եւ իր Տէրոջը հոգին կը զուարճացնէ։
14 Սուտ խոստովանութեան վրայ պարծենցողը
Անանձրեւ ամպերու ու հովի պէս է։
15 Ժամանակաւորի իշխանին սերտը կը շինուի,
Եւ անոյշ լեզուն ոսկորներ կը կոտրէ։
16 Եթէ մեղր գտնես, քեզի բաւական եղածին չափ կեր,
Զըլլայ որ անով կշտանաս ու զանիկա փսխես։
17 Քու ոտքդ դրացիդ տունը յաճախ չհոսէ,
Զըլլայ որ քեզմէ ձանձրանայ ու քեզ ատէ։
18 Ինք դրացին համար սուտ վկայութիւն ընողը
Ռաւիղ, սուրի և սրած նետի պէս է։
19 Նեղութեան օրը անհաւատարիմ մարդու ապաւինելը
Փշրուած ակռայի և դիւրացրտած ոտքի պէս է։
20 Ցրտաւէտ մարդուն առջեւ երգեր երգողը
Ցուրտ օրը էդ պզեսալ Հանողին,
Կամ բորակի վրայ Քացախին կը նմանի։
21 Եթէ թշնամիդ անօթի է, անոր Հաց կերցուր,
Ու եթէ ծարաւ է, անոր ջուր խմցուր։
22 Քանզի այսպէս ընելով անոր գլխուն վրայ կրակի կայծեր կը դիզես,
Եւ Տէրը քեզի Հատուցում պիտի բնէ։
23 Հիւսիսային Հովը անձրեւը կը ցրտէ,
Ու խոժոռ դէմքը՝ չարախօս լեզուն։

1 Ինչպէս ամառուան մէջ ձիւն, եւ Հունձքի ատեն անձրեւ.
Անիպէս յիմարին պատիւ չվայլէր։
2 Ինչպէս ճնճղուկը կը պարէ, ու ծիծեռնիկը կը թռչի,
Անիպէս Հառանց պատճառի անէծքը չգար։
3 Ձիուն խարազան, ու իշուն սանձ,
Եւ յիմարներուն կռնակին գաւազան պէտք է։
4 Յիմարին իր յիմարութեանը Համեմատ պատասխան մի տար,
Զըլլայ որ դուն ալ անոր նման ըլլաս։
5 Յիմարին իր յիմարութեանը Համեմատ պատասխան տուր,
Զըլլայ որ անիկա ինք իմաստուն կարծէ։
6 Յիմարին ձեռքով խօսք ղրկողը
Իր ոտքերը կը կտրէ — փաստ կը քաշէ։
7 Ինչպէս կաղին ոտքերը կ'երերան,
Անիպէս յիմարին բերնին մէջ առակը։
8 Յիմարին պատիւ տուողը
Քարակոյտի մը մէջ պարսաւքան քարերու ծրար դնողին կը նմանի։
9 Առակը յիմարին բերնին մէջ
Գինովին ձեռքը մտնող փուշին պէս է։
10 Մեծ է ամէն բան Աստղծողը,
Որ յիմարին վարձք կու տայ, և յանցաւորներուն վարձք կու տայ։
11 Ինչպէս շունը իր փսխածին կը դառնայ,
Անիպէս յիմարը իր յիմարութեանը կը դառնայ։
12 Ինձմէ խնամուն կարծող մարդ մը տեսա՞ր.
Անկէ յոյս կայ յիմարին քան թէ անկէ։
13 Ծոյլը կ'ըսէ թէ ճամբուն մէջ առիւծ կայ,
Հրապարակներուն մէջ առիւծ։
14 Ինչպէս դուռը իր ծղնիներուն վրայ կը դառնայ,
Անիպէս ծոյլը իր անկողինին վրայ։

ե Տես Գլ. ի. 8։
զ Գլ. ժգ. 12։ իթ. 14։
է Գաղ. ժգ. 8, 9, 10։
ը Գլ. ժէ. 14։ Մատ. է. 25։
թ Կամ, Գառի
ժ Մատ. է. 25։ ժբ. 15։
ժա Գլ. ժէ. 23։ Ես. Ծ. 4։
ժբ Գլ. ժգ. 17։
ժգ Գլ. ի. 6։
ժդ Եբր. պարզեւի
ժե Յով. 12։
ժզ Ծն. լբ. 4, եւն։ ա Թագ. իե. 24, եւն։ Գլ. ժէ. 1։ ժգ. 14։
ժէ Հմի. 27։
ժը Սաղ. ծէ. 4։ Տի. 3, 4։ Գլ. ժգ. 18։
ժթ Դան. գ. 18։ Հռովմ. ժգ. 15։
ի Նի. իգ. 4, 5։ Մատ. է. 44։ Հռովմ. ժգ. 20։
իա Բ Թագ. ժգ. 12։
իբ Մատ. ժգ. 1—4։ իա. 24—27։
իգ Եբր. կը խմէ
իդ կամ, պատառիկին մէջ քար կատպղին
իե Բ Պետ. բ. 22։
իզ Նէ. բ. 15։
իէ Գլ. իթ. 20։ Գաղ. ժբ. 11։ Հռովմ. ժբ. 16։ Յայտ. գ. 17։
իը Գլ. իթ. 13։

ե Յայտ. իէ. 22։
զ կամ, կը յայտնուին
է Սաղ. ճա. 5։
ը Գլ. ժթ. 13։ իա. 9, 19։
թ Հմի. 16։
ժ Գլ. իէ. 2։
ժա Գլ. ժգ. 32։

—

ժբ Ա Թագ. ժբ. 17։
ժգ Թագ. իգ. 8։ Բ Օր. իգ. 5։
ժդ Սաղ. լբ. 9։ Գլ. ժ. 13։

15 Ի՛ջայլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը խոթէ,
Ո՛ր բերանը անգամ տանելու դժուարութիւն կը դգայ։
16 Ջայլը իր ոչքերուն՝
Խելացի պատասխան տուող հօթը մարդէն աւելի խնամասէր կ՚երեւնայ։
17 Իրենը չեղած դատին համար բարկացող անցաւորը
Շունը ականջներէն բռնողին պէս է։
18 Ինչպէս կատղած մարդը որ կրակի կայծեր, նետեր ու մահ կը ցանէ,
19 Այնպէս է այն մարդը որ իր բարեկամին նենգաւորութիւն կ՚ընէ,
Ու ետքը կ՚ըսէ, «Ահա կատակ ըրի»։
20 Առանց փայտի կրակը կը մարի,
Եւ էլթէ քոյր չըլլայ, կռիւը կը դադրի։
21 Ինչպէս ածուխը կայծերուն, ու փայտը կրակին,
Այնպէս է կռուասէր մարդը վէճ րնկցնելու։
22 Էֆռա մարդուն խօսքերը քաղցր պատառներու պէս են,
Ու անոնք մինչեւ փորին շաւմորանները կ՚իջնեն։
23 Եռանգուն շրթունքները և չար սիրտը
Արծաթի կղկղանքով ապիկած հողէ ամանի նը նմանին։
24 Առեյտը իր շրթունքներովը կը կեղծէ,
Ու սրտին մէջ նենգութիւն կը պահէ։
25 «Անոր գեղեցիկ խօսուածքին չհաւատաս.
Վասն զի անոր սրտին մէջ հօթը զզուելի բան կայ։
26 Ան որ իր ատելութիւնը նենգութեամբ կը ծածկէ,
Անոր չարութիւնը ժողովքի մէջ պիտի յայտնուի։
27 Փոս փորողը ինք մէջը պիտի իյնայ,
Եւ ան որ քար կը գլորէ՝ իրեն պիտի դառնայ։
28 Սուտլեզու ։ իր ծեծածները՝ կ՚ատէ,
Ու շողոքորթող բերանը կորուստ կ՚ընէ։

ԳԼ. ԻԷ

1 Անձնասիրութեան, 5 ճշմարիտ սիրոյ, 11 զանազան յանցանքներէ զգուշանալու. 23 և ընտանեկան խնամքի վրայով խրատներ։

Վ՚աղուան համար մի պարծիր,
Վասն զի չես գիտեր թէ օրը ի՛նչ պիտի ծնանի։
2 Բերէզ ուրիշը գովէ և ոչ թէ քու բերանդ,
Օտարը՝ և ոչ թէ քու շրթունքներդ։
3 Քարը ծանրութիւն՝ ու աւազը բեռ նէ.
Բայց յիմարին բարկութիւնը երկուքէն ալ ծանր է։

4 Բարկութիւնը անողորմ է, ու սրամտութիւնը խիստ է.
Բայց ո՞նախանձին առջեւ ո՞վ կրնայ կենալ։
5 ✝Յայտնի յանդիմանութիւնը
Ծածուկ սիրէն աղէկ է։
6 Բարեկամին պատէժ վէրքերը հաւատարիմ են.
Բայց թշնամին համբոյրները առատ են։
7 Կուշտ մարդը խորիսխը կ՚արհամարհէ.
Բայց Հանօթի մարդուն ամէն լեզու քան անոյշ կու գայ։
8 Իր տեղէն թափառական եղող մարդը
Իր բոյնէն թափառական եղող թռչունին պէս է։
9 Իւղը ու խունկը սիրտը կը զուարճացնեն.
Նմանապէս բարեկամին քաղցրութիւնը՝ մտերիմ խորհրդով։
10 Քու բարեկամդ ու քու հօրդ բարեկամը մի թողուր,
Եւ քու նեղութեանդ տունը քու եղբօրդ տունը մի երթար.
Աւօտ գրացին հեռու եղող եղբօրմէ աղէկ է։
11 Որդեակ իմ, իմնասուն եղիր ու սիրտս ուրախացուր,
Որպէս զի դիս անարգողին պատասխան տամ։
12 Խորամիտը չարիքը կը տեսնէ՝ ու կը պահուշանայ.
Բայց միամիտները առաջ կ՚անցնին ու միտս կը կրեն։
13 Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին պղեստը առ,
Եւ օտար կնոջ համար եբաւնոսով եղողէն գրաւ առ։
14 Եթէ մէկը առաւօտուն կանուխ կանչէ, ու իր ըրացին բարձր ձայնով օրհնէ,
Անիկա անոր անէծք կը սեպուի։
15 Անձրեւատ օրուան շարունակ կաթիլը
Ու կռուասէր կինը իրարու կը նմանին։
16 Զանիկա ծածուկ պահողը հովը կը պահէ,
Եւ ոչ ձեռքին դէմ պահուած իւղը բնաւ կը յայտնէ։
17 Երկաթը երկաթով կը սրուի,
Ու մարդը իր բարեկամին երեսը կը սրէ։
18 Թզենիին հոգ տանողը անոր պտուղը կ՚ուտէ,
Եւ իր տէրը պահպանողը պատիւ կը գտնէ։
19 Ինչպէս ջուրը երեսը երեսին,
Նոյնպէս սիրտը մարդը մարդուն կը ցոյցնէ։
20 ✝Դժոխքը ու կորուստը չեն կշտանար.
Մարդուն աչքերն ալ չեն կշտանար։
21 Հնչեղէ՝ հօղոցը արծաթի՝ և բուրան ոսկին կը փորձէ,
Այնպէս ալ մարդը պինք գովող բերանը կ՚ը։
22 Յիմարը ցորենի հետ անկանի մէջ տանդխտառով ծեծես ալ,

ը Գլ. ԺԲ. 24։
ժ Սիրաս. Ե. 4։
ի Գլ. ԽԲ. 10։
լ Գլ. ԺԸ. 18։ ԽԲ. 22։
խ Գլ. Ժը. 8։
ծ Սոզ. ԽԲ. 3։ Երեմ. Թ. 8։
կ Սոզ. Խ. 15, 16։ Թ. 15։ Ժ. 2։ Ծէ. 6։ Գլ. ԽԲ. 13։ Ժողտ. Ժ. 8։
‡ կամ, պինք ծեծողները

——

— Ղուկ. Ժբ. 19, 20։ Ցակ. դ. 13, ևն։
բ Գլ. ԽԸ. 27։
‡ ա Ցովհ. դ. 12։
դ Գլ. ԽԲ. 23։ Գաղ. բ. 14։
ե Սոզ. Տխտ. 5։
զ Ցոբ գ. 7։
է Գլ. ԺԷ. 17։ Ժը. 24։ Տես գլ. ԺԲ. 7։
ը Գլ. Ժ. 1։ ԽԴ. 15, 24։
թ Սոզ. Տիէ. 5։
ժ Գլ. ԽԲ. 3։
ի Տես նաև Գլ. ԽԲ. 26։ Գլ. Խ. 16։
լ Գլ. ԺԲ. 13։
խ ա Կոր. Թ. 7, 13։
ծ Գլ. Լ. 16։ Ամր. Բ. 5։
կ Ժողտ. ա. 8։ գ. 7։
հ Գլ. Ժէ. 3։
ձ Նա. ա. 5։ Երեմ. Ե. 3։ Գլ. ԽԴ. 35։

Անոր յիմարութիւնը անկէ չերթար։
23 Քու ոչխարներուդ վիճակը ազէկ դիտցիր,
եւ հօտերուդ ազէկ նայէ.
24 վասն զի հարստութիւնը միշտ չմնար,
Ու թագը դարէ դար չտեւեր։
25 Դիանանչը կը բուսնի, խոտը կ'երեւնայ,
Եւ լեռներուն խոտերը կը ժողվուին։
26 Գառները քու հագուստիդ համար են,
Ու նոխազները դաշտերուն դինն են։
27 Քու կերակուրիդ համար ե՛ քու տանդ կերակուրին համար
Ու քու աղախիններուդ ապրուստին համար
Բաւական այծի կաթ պիտ առնես։

ԳԼ. ԻԸ

1—28 Ամբարշտութեան և հոգեւոր անկեղծութեան վարժով ընդհանուր ծանօթութիւններ։

Ամիսարիշտը առանց մէկուն հալածելուն
կը փախչի.
Բայց արդարները առիւծի պէս քաջալերա կ'ըլլան։
2 Երկրին յանցանքովը անոր իշխանները շատ կ'ըլլան.
Բայց անոր վիճակը խնամատուն ա՛ դիտուն մարդուն ձեռքով շա՛տ ատեն կը դիմանայ։
3 ԲԱղքատները ղրկող չքաւոր մարդը
Հացի կարօտութիւն բերող յորդահոս անձրեւի պէ՛ս է։
4 Օրէնքը մերժողները ամիսարիշտները կը գովեն.
Բայց օրէնքը պահողները անոնց դէմ կը կենան։
5 Չար մարդիկ իրաւունքը չեն հասկնար.
Բայց Տէրը փնտռողները ամէն բան կը հասկընան։
6 Իր կատարելութեանը մէջ քալող աղքատը
Ծուռ ճամբաներու մէջ քալող հարուստ մարդէն աղէկ է։
7 Օրէնքը պահողը խնամատուն տղայ է.
Բայց շռայլներուն բարեկամ եղողը իր հայրը կ'ամչցնէ։
8 Իր առացուածքը տոկոսիքով և վաշխով աւելցնողը
Ձանիկա աղքատին ողորմութիւն ընողին համար կը ժողվէ։
9 Ան որ օրէնքը մտիկ ընելէն ետ կը դարձնէ իր ականջը,
Անոր աղօթքը անգամ պիղծ է։
10 Ուղիղները չար ճամբու մէջ մոլորեցնողը իր փոսին մէջ պիտի իյնայ.
Բայց կատարեալները բարիք պիտի ժառանգեն։
11 Հարուստ մարդը իր աչքերուն իմաստուն կ'երեւնայ.
Բայց հանճարեղ աղքատը զանիկա կը քննէ։
12 Երբ արդարները ուրախանան, մեծ փառք կ'ըլլայ.
Բայց երբ ամբարիշտները բարձրանան, մարդ *կը վնտռուի,
13 Իր յանցանքները ծածկողը յաջողութիւն չդտներ.
Բայց պանծ խոստովանողը ու մէկդի ձգողը ողորմութիւն կը գտնէ։
14 ՀԱմէնշտ վախցող մարդը երանելի է.
Բայց իր սիրտը խստացնողը չարիքի մէջ պիտի իյնայ։
15 ՂԱղքատ ժողովուրդի վրայ իշխող ամիսարիշտը ՃԱնէծող առիւծի ու անյագ արջու նման է։
16 Խոհեմութիւն չունեցող իշխանը շատ ապերախտութիւններ կ'ընէ.
Բայց ագահութենէ պղտոզը երկայնակեաց կ'ըլլայ։
17 ՄԱրիւնապարտ մարդը մինչեւ գուբը կը փախչի.
Թող մէ՛կը չպահպանէ զանիկա։
18 ՎԿատարելութեամբ քալողը փրկութիւն կը գտնէ.
ՆԲայց ծուռ մարդը ա՛ր երկու ճամբով կը փլի, անդ մէկուն մէջ կ'իյնայ։
19 ՆԻր երկիրը գործողը հացով պիտի կշտանայ,
Ու դատարկ մարդոց հետեւողը աղքատութեամբ պիտի լեցուի։
20 ՀԱստուածաբեմ մարդը շատ օրհնութիւններ կ'ստանէ.
ՇԲայց հարստա ըլլալու արտորացողը պիտի չպրդտուռնայ։
21 ՆԱչառութիւն ընել ազէկ չէ,
Վասն զի Շպատառ մը հացի համար մարդ յանցանք կը գործէ։
22 ԸՉար աչք ունեցող մարդը հարստա ըլլալու կ'արտուղայ,
Ու չգիտեր որ իր վրայ աղքատութիւն պիտի գայ։
23 ՇՄարդ յանդիմանողը վերջապէս շնորհք կը գտնէ
Կեղծաւոր շողոքորթութիւն ընողէն աւելի։
24 Ան որ իր հայրը կամ մայրը կը կողոպտէ, ըսելով թէ Յանցանք չէ,
Անիկա ՙապականատար մարդուն ընկերն է։
25 ՀՀպարտ սիրտ ունեցող մարդը կռիւ կը հանէ.
ՐԲայց Տէրոջը ապաւինողը պիտի գերնայ։
26 Իր սրտին ապաւինողը անմիտ է.

Ա Առակ. ճգ. 14։ — Ղեւտ. իզ. 17, 36։ Առակ. ծգ. 5։
Բ Մտտ. ժբ. 28։
Գ Առակ. ժ. 3։ խթ. 18։ Հռոմ. ա. 32։
Դ Գ Թագ. ժբ. 18, 21։ Մտտ. գ. 7։ ժգ. 4։ Եփես. ե. 11։
Ե Առակ. ղբ. 6։
Զ Յովհ. է. 17։ ա կոր. բ. 15։ ա Յովհ. բ. 20, 27։
Է Գաղ. ժբ. 1։ Հմր. 18։
Ը Գաղ. իթ. 3։
Թ Ծար իէ. 16, 17։ Գաղ. ժգ. 22։ Ժող. բ. 26։
Ժ Ջաք. է. 11։
ԺԱ Առակ. կզ. 18։ ճթ. 7։ Գաղ. ժէ. 8։
ԺԲ Գաղ. իզ. 27։
ԺԳ Մտտ. գ. 33։
ԺԴ Հմր. 28։ Գաղ. ժա. 10։ իթ. 2։ Տես ժող. ժ. 6։

• կամ, կը պահպտի
Ձ Առակ. լբ. 3, 5։ ա Յովհ. ա. 8, 9, 10։
Է Առակ. ժգ. 8։ Գաղ. իգ. 17։
Ը Հռոմ. բ. 5։ ժա. 20։
Թ Նե. ա. 14, 16, 22։ Մտտ. բ. 16։
Ժ ա Պետ. է. 8։
Ի Ծն. թ. 6։ Նե. խա. 14։
† Եբր. Անձի մը ապիհնամբ ճնշուած
Լ Գաղ. ժ. 9, 25։
Խ Հմր. 6։
Ծ Գաղ. ժբ. 11։
Կ Գաղ. ժգ. 11։ բ. 21։ իգ. 4։ Հմր. 22։ ա Տիմ. գ. 9։
Հ Գաղ. ժբ. 5։ իգ. 23։
Ձ Սպեկ. ժգ. 19։
Ղ Հմր. 20։
Ճ Գաղ. իէ. 5, 6։
Մ Գաղ. ժբ. 9։
Յ Գաղ. ժգ. 10։
Ն ա Տիմ. գ. 6։

Բայց խմաստութեամբ քալողը պիտի ազատի։
27 ՚Աղքատին տուողը կարօտ չըլլար.
Բայց անոնք երես դարձնողը շատ անէծքներ կ՚ածէ։
28 ՚Եթէ ամբարիշտները բարձրանան, ՚մարդիկ կը պահուին.
Բայց եթէ անոնք կորսուին, արդարները կը շատնան։

ԳԼ. ԻԹ

1 Ընդհանուր 15 և մանաւոր կառավարութեան վրայով խրատներ, 22 Բարկութեան, ամբարտաւանութեան, զրպարտութեան, երկչոտութեան և երեսպաշտութեան վրայով։

"*Շատ անգամ յանդիմանուած" մարդը որ իր պարանոցը կը խստացնէ,
Յանկարծ պիտի կործանի ու բժշկութիւն պիտի չգտնէ։
2 ՚Եթէ ուրախները զօրանան, ժողովուրդը կ՚ուրախանայ.
Բայց երբ ամբարիշտը իշխանութիւն կ՚ունենայ, ժողովուրդը կը հեծէ։
3 ՚Իմաստութիւն սիրող մարդը իր հայրը կ՚ուրախացնէ.
Բայց պոռնիկներուն ընկեր եղողը առացուածքը կը ցրուէ։
4 Թագաւորը արդարութեամբ կը հաստատէ երկիրը.
Բայց կաշառք առնողը զանիկա կը կործանէ։
5 Իր ընկերին շողոքորթութիւն ընող մարդը
Անոր քայլերուն որոգայթ կը լարէ։
6 Չար մարդուն ամբարշտութեանը մէջ որոգայթ կայ.
Բայց արդարը ցնծութեան և ուրախութեան մէջ պիտի ըլլայ։
7 ՚Արդարը աղքատներուն դատը դիտէ.
Բայց չար մարդը առեղծակ չըլլար։
8 ՚Ծաղր ընող մարդիկ քաղաքը կը բռնկցնեն.
Բայց իմաստուններըը բարկութիւնը կը դադրեցնեն։
9 Իմաստուն մարդը երբ յիմարին հետ վիճաբանութիւն կ՚ընէ,
Թէ՛ սրդողն և թէ՛ ծիծաղը՝ հանգիստ չըլլար։
10 ՚Արիւնահեղ մարդիկ արդարը կ՚ատելեն.
Բայց ուղիղները անոր պահպանութիւնը կը հարցընեն։
11 ՚Յիմարը իր միտքը բոլորովին կը յայտնէ.
Բայց իմաստունը զանիկա ուրիշ առենի կը պահէ։
12 Սուտ խօսքերու ականջ դնող իշխանին
Բոլոր ծառաները չար կ՚ըլլան։
13 Աղքատը ու բռնաւորը Տէրոջ հանդիպեցան.
Երկուքին ալ աչքերուն լոյս տուողը Տէրն է։
14 ՚Աղքատները ճշմարտութեամբ դատող թագաւորին աթոռը
Յաւիտեան հաստատ կ՚ըլլայ։
15 Գաւազանը ու յանդիմանութիւնը իմաստութիւն կու տան.
Բայց հէք տղան իր մայրը կ՚ամչցնէ։
16 Երբ ամբարիշտները շատնան, յանցանքը կը շատնայ.
Բայց արդարները անոնց կործանը պիտի տեսնեն։
17 ՚Խրատէ քու որդիդ, որպէս զի քեզ հանգստացնէ,
Եւ քու հոգիդ զուարճացնէ։
18 ՚Առանց մարգարէութեան ժողովուրդը կը խոտորի.
Բայց ՚օրէնքը պահողը երջանիկ կ՚ըլլայ։
19 Հաակցող ու պատասխան չտուող ծառան
Խօսքերով չխրատուիր։
20 Իր խօսքերուն մէջ արտորացող մարդ մը տեսա՞ր.
՚Աւելի յոյս կայ յիմարին քան թէ անկէ։
21 Եթէ մէկը իր ծառան տղայութենէն փափկութեամբ կը մեծցնէ,
Վերջապէս անիկա իր տղան կ՚ըլլայ։
22 ՚Բարկասիրտ մարդը կռիւ կը հանէ,
Եւ ցասկոտ մարդը շատ յանցանքներ կը գործէ։
23 ՚Մարդուն հպարտութիւնը զինք կը կործանէ.
Բայց հեզահոգի մարդը փառք կը վաստկի։
24 Գողին ընկեր եղողը իր հոգին կ՚ատէ,
"Անիկա երդումը կը լսէ, ու երբ գիտցածը չյայտնէ։
25 ՚Մարդու վախը որոգայթի մէջ կը ձգէ.
Բայց Տէրոջը ապաւինողը ամուր ապահովութեան կ՚ունենայ։
26 "Շատերը իշխանին երեսը կը փնտռեն.
Բայց մարդուն իրաւունքը Տէրոջմէն է։
27 Անօրէն մարդը արդարներուն պղծելի է,
Եւ ուղղութեամբ քալողը ամբարշտին պղծելի է։

ԳԼ. Լ

1 Ագուրին հատուած խոստովանութիւնը. 7 անոր երկընդիմդրը, 10 Ծառայի մը անհրաժեշտութեան չընելու վրայով, 11 Զօրս չար ցեղեր, 15 Զօրս սեռակ չհշտացող բաներ, 17 Ծնողքը չանարգելու վրայով, 18 Զօրս բան՝ պահանջատիրութեան, 21 Զօրս անտանելի բան, 24 Զօրս սեռակ խնդրոյն կենդանիներ, 29 Զօրս կարգ պեղեցիկ քալուածք ունեցողներ, 32 Բարկութիւնը պէտք է արգիլել։

ե Բ Օր. ժե. 7, ևն, ԳԼ. ժԹ. 17։ իբ. 9։
զ Հմր. 12։ ԳԼ. իԹ. 2։
է Ծար իգ. 4։

ը ա Թագ. բ. 25։ բ Մն. լԶ. 16։ ԳԼ. ա. 24–27։
թ կամ, կատաղկը
ժ Ելեմ. բ. 15։ ԳԼ. ժա. 10։ իբ. 12, 28։
ի Ելեմ. գ. 15։
լ ԳԼ. ժ. 1։ ժե. 20։ իե. 11։
խ ԳԼ. ե. 9, 10։ գ. 26։ իբ. 7։ Ղուկ. ժե. 13, 30։
ծ Ծար իԹ. 16։ Լա. 13։ Սապ. խա. 1։
կ ԳԼ. ժա. 11։
հ Եկեղ. իբ. 30։
ձ Մատ. ժա. 17։
ղ Ծն. գ. 5, 8։ ա Ծամ. գ. 12։
ճ Դատ. ժգ. 17։ ԳԼ. ժբ. 16։ ժգ. 33։
մ ԳԼ. իբ. 2։
յ ԳԼ. իգ. 12։
ն ԳԼ. ժե. 18։ իգ. 21։
շ Ծար իբ. 29։ ԳԼ. ժե. 33։ ժբ. 12։ Ես. կգ. 2։ Դան. գ. 30, 31, ևն։ Մատ. իգ. 12։ Ղուկ. ժգ. 11։ ժբ. 14։ Գործ. ժբ. 23։ Ծամ. գ. 6, 10։ ա Պետ. ե. 5։
ո Ղեւ. ե. 1։
չ Ծն. ժբ. 12։ ի. 2, 11։
պ ԳԼ. ժԲ. 6։

ռ Մատ. ե. 45։
ս Սապ. հբ. 2, 4, 13, 14։ ԳԼ. ի. 28։ իե. 5։
վ Հմր. 17։
տ ԳԼ. ժ. 1։ ժի. 21, 25։
ր Սապ. լէ. 36։ ծբ. 10։ ղա. 8։ ղբ. 11։
ց ԳԼ. ժգ. 24։ ժԲ. 18։ իբ. 15։ իգ. 13, 14։ Հմր. 15։
ւ ա Թագ. գ. 1։ Ամովս ը. 11, 12։
փ Ծամ. ժգ. 17։ Ծամ. ա. 25։
ք ԳԼ. իգ. 12։
օ ԳԼ. ժե. 18։ իգ. 21։
ֆ Ծար իբ. 29։ ԳԼ. ժե. 33։ ժբ. 12։ Ես. կգ. 2։ Դան. գ. 30, 31, ևն։ Մատ. իգ. 12։ Ղուկ. ժգ. 11։ ժբ. 14։ Գործ. ժբ. 23։ Ծամ. գ. 6, 10։ ա Պետ. ե. 5։
և Ղեւ. ե. 1։
ու Ծն. ժբ. 12։ ի. 2, 11։
ջ ԳԼ. ժԲ. 6։

Յակէեան Ագուրի խօսքերը,
Այսինքն՝ պատգամը, որ անիկա Իթիէլի խօսեցաւ,
Իթիէլի և Ուքալի։
2 Եւ Աբդաւև ես՝ ինչո՞ւ մարդէ մը անձրամիտ եմ,
Ու ես մարդկային խոհեմութիւն չունիմ.
3 ես իմաստութիւն չսորվեցայ,
Ու *Ամենասուրբին գիտութիւնը չեմ գիտեր։
4 †Երկինք ո՞վ ելաւ ու իջաւ.
‡Հովը իր ձեռքերուն մէջ ո՞վ ժողվեց.
Ջուրերը էր հանդերձին մէջ ո՞վ ամփոփեց.
Երկրի բոլոր ծայրերը ո՞վ հաստատեց.
Անոր անունը ի՞նչ է, ու անոր որդւոյն անունը ի՞նչ է.
Եթէ գիտես՝ ըսէ։
5 §Աստուծոյ ամէն խօսքերը մաքուր են.
¶Անիկա իրեն ապաւինողներուն ապար է։
6 ԵԴուն անոր խօսքերուն վրայ բան մի աւելցներ,
Որպէս զի չըլլայ թէ քեզ յանդիմանէ, ու դուն սուտաւոր երեւնաս։
7 ՖԵզմէ երկու բան կը խնդրեմ.
Մեռնելէս առաջ պանաւ ինծմէ մի արգիլեր.
8 Ունայնութիւնը և սուտ խօսքը ինծմէ հեռացուր.
Ինծի աղքատութիւն կամ հարստութիւն մի տար.
ըԻմ սովորական հացովս զիս կերակրէ.
9 ԲՉլլայ որ կշտանամ և ուրանամ՝
Ու, Տէրը ո՞վ է, ըսեմ.
Եւ չլլայ որ աղքատանամ ու գողութիւն ընեմ՝
Եւ իմ Աստուծոյս անունը պարապ տեղ բերանս առնեմ։
10 Ծառայի մը համար իր Տէրոջը ամբաստանութիւն մի ըներ,
Չլլայ որ քեզի անէծք ուղղ, ու դուն յանցաւոր դառնաս։
11 Ցեղ կայ որ իր հայրը կ'անիծէ,
Եւ իր մայրը չօրհներ։
12 Ցեղ կայ որ †իր աչքին առջեւ մաքուր է,
Սակայն իր պատեղութենէն լուացուած չէ։
13 Ցեղ կայ որուն աչքերը խիստ ամբարտաւան են,
Ու անոր արտեւանունքները բարձրացած են։
14 ՂՑեղ կայ որուն ակռաները սուրերու պէս են,
Եւ անոր ժանիքները դանակներու պէս են,
Որ աղքատները երկրի վրայէն՝
Ու անանկները մարդոց միջէն ուտելու համար։
15 Տղուկը երկու աղջիկ ունի.
Տուր, տուր՝ կ'ըսեն։

Ահա երեքը չեն կշտանար,
Ո՛ն չորս բան կայ «բաւ» Հերիք է՝ չեն ըսեր.
16 †Գերեզմանը, ամուլ արգանդը,
Երկիրը որ ջրով չկշտանար
Ու կրակը որ Հերիք է՝ չըսեր։
17 ‡Ահա աչքը որ իր հայրը ծաղր կ'ընէ,
Եւ իր մօրը հնազանդիլը կ'անարգէ,
Ձորերուն ագռաւները պիտի փորեն,
Ու զանիկա արծիւներուն ձագերը պիտի ուտեն։
18 Ահա երեք բան որ ինծի զարմանալի կ'երեւնան,
Եւ չորս բան կայ զորոնք չեմ գիտեր.
19 Օդին մէջ արծիւին ճամբան,
Ապառաժի վրայ օձին ճամբան,
Ծովուն մէջ նաւուն ճամբան,
Ու աղջկան քով այր մարդուն ճամբան։
20 Շնացող կնոջ ճամբան ալ այնպէս է.
Կ'ուտէ ու բերանը կը սրբէ,
Եւ, Չարութիւն չըրի՝ կ'ըսէ։
21 Երեք բանի համար երկիրը կը դողայ,
Ու չորս բան կայ, զորոնք չկրնար տանիլ.
22 Հնազան երբ թագաւորի,
Յիմարը երբ հացով կշտանայ,
23 Ատելի կինը երբ կարգուի,
Եւ աղախինը երբ իր տիկնոջ ժառանգ ըլլայ։
24 Երկրի վրայ չորս բան կայ որոնք պզտիկ են,
Բայց անոնք շատ խելացի են.
25 §Մրջիւնները զօրաւոր ժողովուրդ մը չեն,
Բայց իրենց կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստեն.
26 ¶Ճապարները տկար ժողովուրդ մըն են,
Բայց իրենց տուները վէմերու մէջ կը շինեն.
27 Մարախները թագաւոր չունին,
Սակայն ամէնը դունդ դունդ դուրս կ'ելլեն.
28 † Մողէսը էր ձեռքերովը պարեզը կը փակչի,
Ու թագաւորաց պալատներուն մէջ կը գտնուի։
29 Աղէկ քալող երեք բան կայ.
Եւ չորս բան կայ որոնք գեղեցիկ քալուածք ունին.
30 Առիւծը՝ որ ամէն անասուններէն զօրաւոր է,
Ու բնաւ մէկուն երեսէն հետ չդառնար.
31 ‡Մէջքը կապած չէ՞ ու նոխազը,
Եւ թագաւորը՝ որուն ժողովուրդը իրեն հետ է։
32 Եթէ բարձրանալով յիմարութիւն ըրիր,
Կամ չարութիւն մը մտածեցիր,
ֆՁեռքդ բերնիդ վրայ դիր։
33 Վասն զի եթէ կաթը ծեծես՝ կոպի կելլէ,
Եթէ քիթը ճմլես՝ արիւն կ'ելլէ.
Նոյնպէս եթէ բարկութիւնը գրգռես՝ կռիւ կ'ելլէ։

— Գէն. լա. 1։
Բ Սաղ. հգ. 22։
- կամ, առյարեան
Գ Յով. գ. 13։
Դ Յար լը. 4, եւն։ Սաղ. ճգ. 3, եւն։ եա. խ. 12, եւն։
Ե Սաղ. ժբ. 6։ ժբ. 30։ ժթ. 8։ ճժթ. 140։
Զ Սաղ. ժբ. 30։ ձգ. 11։ ճժե. 9, 10, 11։
Է բ Օր. դ. 2։ ժբ. 32։ Յայտ. իբ. 18, 19։
Ը Մատ. գ. 11։
Թ բ Օր. ը. 12, 14, 17։ յա. 20։ լբ. 15։ Նէեմ. թ. 25, 26։ Յար լա. 24, 25, 28։ Ովս. ժգ. 6։
Ժ Դատ. ժբ. 11։
Ի Սաղ. ճբա. 1։ Գլ. ղ. 17։
Լ Յար իթ. 17։ Սաղ. ծբ. 2։ ծէ. 4։ Գլ. ժբ. 18։
Խ Սաղ. ժգ. 4։ Ամովս ը. 4։
Ծ Գլ. իէ. 20։ Ամբ. բ. 5։
Կ Ծն. թ. 22։ Դ Թես. ի. 9։ Գլ. ի. 20։ իգ. 22։
Հ Գլ. ժթ. 10։ ժող. ժ. 7։
Յ Գլ. ղ. 6, եւն։
Ղ Սաղ. ճգ. 18։
† կամ, Սարդը. եբր. սէմմամիթ, որ է՝ ի՛նձառնե՛ տղէն փուր և որճուբիւն տէսայ ըս
‡ կամ, Որսասան չունը
§ Յար իա. 5։ իս. 4։ ժող. ը. 3։ Միք. է. 16։

ԳԼ. ԼԱ

1 Պարկեշտութեան ու բարեխառնութեան վրայով Լեմուէլի խրատները։ 6 Վշտացած մարդը մխիթարելու ու պաշտպանելու վրայով։ 10 Առաքինի կնոջ գովութիւնը ու օրինակները։

Լեմուէլ թագաւորին խօսքերը,
Այսինքն՝ պատգամը, զոր անոր մայրը տնոր տուվեցուց։
2 Ինչ ըսեմ, ով որդեակ իմ,
Ինչ ըսեմ, Էով իմ որովայնիս որդին,
Ինչ ըսեմ, ով իմ ուխտերուս որդին։
3 Քու զօրութիւնդ կիներուն մի տար,
Ոչ ալ քու ճամբաներդ թագաւորներ բնաջինջ ընողներուն։
4 Ով Լեմուէլ, Թագաւորներուն չվայելեր,
Գինի խմել թագաւորներուն չվայելեր,
Եւ օղի խմել իշխաններուն չվայելեր.
5 Զգլլայ որ խմեն ու օրէնքը մոռնան,
Եւ տառապեալներէն մէկուն դատաստանը ծռեն։
6 Օղին կորսուելու վրայ եղողին,
Ու գինին դառնահոգիներուն տուէք.
7 Որպէս զի անոնք խմեն ու իրենց աղքատութիւնը մոռնան,
Եւ իրենց նեղութիւնը ժէյմին ալ չյիշեն։
8 Բաց քու բերանդ համր մարդուն համար,
Ըհո- բոլոր անխնամ մնացածներուն գատին համար։
9 Բաց քու բերանդ, ժարդարութեամբ դատէ,
Եւ հաղքատին ու անանկին գատաստանը տես։
10 Առաքինի կինը ո՞վ կրնայ գտնել.
Անոր գինը գոհարներէն շատ աւելի է։
11 Անոր էրկանը սիրտը անոր վրայ վստահ է,
Ու աւարի կարօտ չըլլար։
12 Անիկա իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ
Անոր բարիք կը բերէ և ոչ թէ չարիք։
13 Բուրդ ու քթան կը փնտռէ,
Եւ *ուզածը ձեռքով կը գործէ։
14 Անիկա վաճառականի նաւերուն կը նմանի.
Իր հացը հեռու տեղէ կը բերէ։
15 Եւ Էանիկա գիշերով կելլէ, ու ժամանը ժողովուրդը կերակուր
Եւ իր աղախիններուն բաժին կու տայ։
16 Արտի մը վրայ կը խորհի ու զանիկա ծախու կ'առնէ,
Եւ իր ձեռքերուն պտուղէն այգի կը տնկէ։
17 Իր մէջքը զօրութեամբ կը պնդէ,
Ու իր բազուկները կը զօրացնէ։
18 Իր վաստակին օրէկ բարի կը հասկնայ.
Անոր ճրագը գիշերը չմարիր։
19 Իր ձեռքերը խիճին կ'երկնցնէ,
Ու ափովը բոքը կը բռնէ։
20 Ձեռքը աղքատին կը բանայ,
Ու ձեռքերը կարօտներուն կ'երկնցնէ։
21 Իր տանը ժողովուրդը համար ձիւնէն չվախնար.
Քանզի բոլոր ընտանիքը կրկին հանդերձ հագած են։
22 Իրեն ծած կոցներ կը շինէ.
Իր հանդերձը բիւսոզ ու ծիրանի է։
23 Անոր այրը կը ճանչցուի դռներուն մէջ,
Երբ երկրին ծերերուն հետ կը նստի։
24 Կտաւ կը գործէ ու կը ծախէ,
Եւ վաճառականներուն գօտիներ կու տայ։
25 Զօրութիւն ու փառք կը հագնի.
Ու վերջին օրերը պիտի ուրախանայ։
26 Իր բերանը իմաստութեամբ կը բանայ,
Եւ իր լեզուին վրայ †քաղցրութեան օրէնք կայ.
27 Իր տանը ճամբաները կը քննէ,
Եւ ծուլութեան հացը չուտեր։
28 Անոր աղաքը կ'ելլեն ու զանիկա երանելի կ'ուսանեն.
Անոր այրն ալ զանիկա կը գովէ, ըսելով,
29 Շատ աղջիկներ առաքինի եղան,
Բայց դուն ամէնէն գերազանց եղար։
30 Վայելչութիւնը սուտ է, ու գեղեցկութիւնը ունայն է.
Այլ Տէրոջմէ վախցող կինը պիտի գովուի։
31 Տուէք անոր իր ձեռքին պտուղէն.
Ու անոր գործերը դռներու մէջ գովեն զանիկա։

ա Գլ. ը. 1։
բ Ես. խթ. 15։
գ Գլ. ե. 9։
դ Ր Օր. ժէ. 17։ Նէեմ. ժգ. 26։ Գլ. է. 26։ Ումա. դ. 11։
ե Ժող. ժ. 17։
զ Ումա. գ. 11։
է Սապ. ճգ. 15։
ը Տես Յոբ խթ. 15, 16։
թ ա Թագ. ժթ. 4։ Եսթ. գ. 16։
ժ Գլ. ժբ. 42։
ի Ումա. դ. 28։ Երբ. ժգ. 16։
լ Գլ. ժբ. 4։
խ Կամ, ողորմութեան

ա Գլ. ը. 1։
բ Ես. խթ. 15։
գ Գլ. ե. 9։
դ Ր Օր. ժէ. 17։ Նէեմ. ժգ. 26։ Գլ. է. 26։ Ումա. դ. 11։
ե Ժող. ժ. 17։
զ Ումա. գ. 11։
է Սապ. ճգ. 15։
ը Տես Յոբ խթ. 15, 16։
թ ա Թագ. ժթ. 4։ Եսթ. գ. 16։
ժ Գլ. ժբ. 4։ ժբ. 22։ ժթ. 14։
ի Կամ, յօժարութեամբ
լ Հռոմ. ժբ. 11։
խ Գլ. ժբ. 42։
ծ Ումա. դ. 28։ Երբ. ժգ. 16։
կ Գլ. ժբ. 4։
հ Կամ, ողորմութեան

ԳԻՐՔ ԺՈՂՈՎՈՂԻ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 *Ժողովողը կը ցուցնէ թէ բոլոր մարդկային բաները ունայնութիւն են, 4 որովհետեւ ամէն սերունդները անդադար կ'աշխատին, 9 բայց նոր բան մը յառաջ չեն բերեր, ու ամէն հին բաներն ալ կը մոռցուին. 12 և թէ լինք այնպէս գոհած է իմաստութեան քննութիւններով։*

Երուսաղէմի մէջ թագաւորող Դաւթի որդւոյն՝ Ժողովողին խօսքերը։

2 Ունայնութի՛ւն ունայնութեանց, ըսաւ Ժողովողը,
Ունայնութի՛ւն ունայնութեանց, համէն բան ունայնութիւն է։

3 Ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ մարդ
Արեւուն տակ քրշած բոլոր աշխատանքէն։

4 Ազգ կ'երթայ և ազգ կու գայ,
Բայց երկիր միշտ կը կենայ։

5 Նաեւ արեւը կը ծագի ու արեւը կը մտնէ,
Ու իր ծագած տեղը արտորալով կը դառնայ։

6 Հովը դէպ ի հարաւ կ'երթայ,
Ու դէպ ի հիւսիս կը պտտի.
Ու հովը տատին անդին պտտելով
Կ'երթայ, իր շրջաններուն համեմատ կը դառնայ։

7 Ամէն գետերը ծովը կ'երթան,
Բայց ծովը չի լեցուիր.
Անի տեղը ուր գետերը կ'երթային,
Նորէն հոն կ'երթան։

8 Ամէն *խօսքերը կը հոգնին՝.
Մարդս խօսելու կարող չէ.
Աչքը տեսնելով չի շիտանար,
Ու ականջը լսելով չի լեցուիր։

9 Ինչ որ եղած է, նոյնը պիտի ըլլայ.
Ու ինչ որ գործուած է, նոյնը պիտի գործուի.
Եւ արեւուն տակ բնաւ նոր բան մը չկայ։

10 Կա՞յ արդեօք այնպիսի բան մը՝
Որու համար կրնայ ըսուիլ, Ահա սակիս նոր է.
Ան՝ մեզմէ առաջ եղած դարերուն մէջ
Անիկա արդէն եղած էր։

11 Առաջուան բաներուն յիշատակը չկայ,
Ու ետքը ըլլալու բաներուն ալ՝
Ետքը եկողներուն մէջ յիշատակը պիտի ըլլայ։

12 Ես Ժողովողը Երուսաղէմի մէջ
Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղայ։

13 Եւ իմ սիրտս երկինքի տակ բոլոր եղածները
Իմաստութեամբ փնտռելու ու քննելու տուի։
Ասուած այս չար զբաղմունքը մարդոց որպէս
նեղութեան տուաւ,
Որպէս զի անով զբաղին։

14 Արեւուն տակ բոլոր գործուած գործերը տեսայ,
Եւ ահա ամէնն ալ ունայնութիւն ու †հոգիի
տանջանք՝ են։

15 Ան՝ որ ծուռ է, չկրնար շիտկուիլ,
Ու այն որ պակաս է, չկրնար համրուիլ։

16 Ես իմ սրտիս մէջ խօսեցայ ու ըսի,
Ահա ես մեծցայ, ու իմաստութիւն առայի
Երուսաղէմի մէջ ինծմէ առաջ եղողներուն
ամէնէն աւելի.
Եւ իմ սիրտս շատ իմաստութիւն ու գիտութիւն տեսաւ։

17 Եւ իմ սիրտս իմաստութիւնը ճանչնալու,
Ու խենդութիւնը և յիմարութիւնը գիտնալու
տուի.
Հասկցայ որ ասիկա ալ հոգիի տանջանք է։

18 Վասն զի հշտաս իմաստութեան մէջ շատ տրտմութիւն կայ.
Ու ով գիտութիւնը աւելցնողը էր վիշտը կ'աւելցնէ։

ԳԼ. Բ

1 Մարդկային կեանց ունայնութիւնը դրօսանոց մէջ, 12 թէև իմաստունը յիմարէն աղէկ է, սակայն երկուքին վերջը մէկ է։ 18 Մարդկային աշխատութիւններուն ունայնութիւնը, որ երբ կը թողուն, չեն գիտեր թէ որ համար է։ 24 Մեր աշխատանքին պտուղը վայելելուն պէս աղէկ բան չկայ. բայց ան ալ Աստուծոյ մէկ պարգեւն է։

Ես՝ իմ սրտիս մէջ ըսի, Եկուր հիմա ուրախութեան միջոցով քեզ փորձեմ.
Ուսոի բարիքներ վայելէ.
Եւ ահա Եսկիս ալ ունայնութիւն է։

2 †Ծիծաղին համար ըսի թէ Յիմար է,
Եւ ուրախութեանը համար՝ թէ Ասոր գործը ի՞նչ է։

3 ՏՍրտիս մէջ խորհեցայ որ մարմինս գինիով զուարթացնեմ,

՚ Հմ. 12։ Գլ. է. 27։ ժբ. 8, 9, 10։
Բ Սապ. լթ. 5, 6։ կբ. 9։ Տիպ. 4։ Գլ. ժբ. 8։
Գ Հռով. ը. 20։
Դ Գլ. բ. 22։ գ. 9։
Ե Սապ. ճդ. 5։ ճԺթ. 90։
Զ Սապ. ԺԹ. 5, 6։
Է ծամ. գ. 8։
Ը ծոբ ԼԲ. 10։ Սապ. ճգ. 8, 9։
Թ Կամ, բաները կը յոգնին
Ժ Առակ. իե. 20։
Ի Գլ. գ. 15։
ԺԱ Հմր. 1։
ԺԲ Ծն. գ. 19։ Գլ. գ. 10։
ԺԳ Կամ, հովի համար աշխատութիւն
ԺԴ Գլ. է. 13։
ԺԵ գ Թագ. գ. 12, 13։ դ. 30։ ժ. 7, 23։ Գլ. բ. 9։
ԺԶ Գլ. բ. 3, 12։ է. 23, 25։ ա Թես. է. 21։
ԺԷ Գլ. ժբ. 12։
— Դատ. ժբ. 19։
ԺԸ Տես նա. ծ. 11։
ԺԹ Առակ. ժգ. 13։ Գլ. է. 6։
Ի Գլ. ա. 17։

Եւ իմաստութեան առաջնորդութիւնով անմիտութիւնը ճանչնամ,
Որպէս զի տեսանեմ թէ ինչ է մարդոց որպիսեսուն բարին,
Զոր կրնան ընել երկինքի տակ
Իրենց կեանքին բոլոր օրերուն մէջ։
4 Մեծ գործեր ըրի.
Ինծի տուներ շինեցի, ա՛ինծի այգիներ տնկեցի.
5 Ինծի պարտէզներ և դրախտներ շինեցի,
Ու անոնց մէջ ամէն տեսակ պտուղ բերող ծառեր տնկեցի.
6 Ինծի ջուրի աւազաններ շինեցի,
Որպէս զի անոնցմէ ծառ բուսցնող անտառը ոռոգուի.
7 Ծառաներ ու աղախիններ առայ,
Եւ իմ տան մէջ ծնած ծառաներ ունեցայ.
Ու շատ արջառներ և հօտեր ունեցայ
Ինծմէ առաջ Երուսաղէմի մէջ եղողներուն ամէնէն աւելի։
8 Է՛նաեւ ինծի արծաթ ու ոսկի
Եւ թագաւորներու ու գաւառներու գանձեր դիզեցի.
Ինծի այր և կին երգեցողներ առայ,
Ու մարդոց որպիներուն զուարճութիւնները *՝ամէն տեսակ շքեղութիւն՝,
9 Եւ Ինծմէ առաջ Երուսաղէմի մէջ եղողներուն Ամէնէն մեծ եղայ ու բարգաւաճեցայ.
Իմաստութիւնս ալ իմ քովս կը կենար։
10 Եւ իմ աչքերուս ամէն ցանկութիւնը անոնցմէ չպահեցի,
Ո՛ իմ սիրտս ամէն գեղակ ուրախութենէ զուրկ չթողուցի.
Հապա իմ սիրտս իմ բոլոր աշխատութիւններէս ուրախացաւ.
Եւ Էիմ բոլոր աշխատութիւններէս բաժինս ասիկա էր։
11 Ու ես իմ ձեռքերուս բրած ամէն գործերուն,
Ո՛ ընելու համար իմ քրտնած ամէն աշխատանքս նայեցայ,
Եւ ահա ամէնը ՚ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք էին,
Ու արեւուն տակ օգուտ չկար։
12 Եւ ես դարձայ իմաստութիւնը տեսնելու,
Ընտա՛ խելօքութիւնը ու անմտութիւնը.
Վա՛ն որ թագաւորին յետեւէն եկող մարդը ի՞նչ կրնայ ընել.
Ինչ որ արդէն ըրած են։
13 Ուստի տեսայ որ իմաստութիւնը անմտութենէն օգտակար է,
Ինչպէս լոյսը խաւարէն օգտակար է։
14 Իմաստունին աչքերը իր գլխուն վրայ են,
Իսկ անմիտը խաւարի մէջ կը քալէ.
Բայց ես հասկցայ որ
Անոնց ամէնուն պատահած դիպուածը մէկ է։
15 Ա՛յն ատեն իմ սրտիս մէջ ըսի,
Որովհետեւ անմիտին պատահածը ինծի ալ պիտի պատահի,
Ուրեմն ես ինչո՞ւ համար աւելի իմաստուն եղայ։
Ա՛յս պատճառաւ իմ սրտիս մէջ ըսի որ այս ալ ունայնութիւն է։
16 Վա՛ն որ ինչպէս անմիտին՝ նմանապէս իմաստունին
Յաւիտեան յիշատակը չկայ.
Վա՛ն որ հիմա եղած բաներուն ամէնը Ապագայ ժամանակին մէջ պիտի մոռցուին.
Ու իմաստունը ի՞նչպէս կը մեռնի.
Անմիտին պէս։
17 Անոր համար այս կեանքէն զզուեցայ,
Վա՛ն որ արեւուն տակ եղած գործերը ինծի դէշ երեւցան,
Քանզի ամէնը ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք են։
18 Եւ ես արեւուն տակ քրտնած բոլոր աշխատութիւնէս զզուեցայ,
Քանզի Ինծմէ ետքը գալու մարդուն պիտի թողում զանիկա.
19 Եւ ո՞վ գիտէ թէ անիկա իմաստո՛ւն պիտի ըլլայ թէ անմիտ.
Բայց պիտի տիրէ իմ բոլոր աշխատութիւններուս վրայ,
Զորոնք արեւուն տակ աշխատեցայ,
Ու անոնց մէջ իմաստութիւն ցուցուցի։
Ասիկա ալ ունայնութիւն է։
20 Եւ ես դարձայ, որպէս զի արեւուն տակ քրտնած բոլոր աշխատանքիս վրայով
Իմ սրտէս յոյս կտրեմ։
21 Վա՛ն որ մարդ կայ որուն աշխատութիւնը իմաստութեամբ, գիտութեամբ և յաջողութեամբ կ՚ըլլայ,
Բայց անոր մէջ չաշխատող մարդուն ԷՔՂ բաժին կու տայ։
Ասիկա ալ ունայնութիւն ու մեծ չարիք մըն է։
22 Է՚Վա՛ն որ մարդ արեւուն տակ քրտնած իր բոլոր աշխատանքէն
Ու սրտին տանջանքէն ի՞նչ օգուտ կ՚ունենայ։
23 Քանզի անոր բոլոր օրերը ՃՀիշտերով,
Ու գործը տրտմութեամբ լեցո՛ւն են.
Անոր սիրտը գիշերը անգամ հանգստութիւն չգտանէր։
Ասիկա ալ ունայնութիւն է։
24 ‡Մարդս ուտելէն ու խմելէն
Եւ իր աշխատանքով իր հոգին զուարճացնելէն պա՛ օգէկութիւն մը չունի։
Ես ասիկա ալ տեսայ որ Աստուծոյ ձեռքով կ՚ըլլայ։
25 Վա՛ն որ †ինծմէ զատ՝ ո՞վ կրնայ ուտել։

* գ Թագ. ժ. 28։ ժ. 10, 14, 21, ևն։
՚ Կամ, մեծ առատութիւնով
՚՚ Գլ. ա. 16։
՚՚՚ Գլ. գ. 22։ ե. 18։ ը. 9։
՚՚՚՚ Գլ. ա. 3, 14։
՚՚՚՚՚ Գլ. ա. 17։ է. 25։
՚՚՚՚՚՚ Առակ. ժէ. 24։ Գլ. ը. 1։
՚՚՚՚՚՚՚ Սաղ. խթ. 10։ Գլ. ը. 2, 3, 11։
՚՚՚՚՚՚՚՚ Սաղ. խթ. 10։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ. ա. 3։ գ. 9։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ծն. ե. 7։ ժգ. 1։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ. գ. 12, 13, 22։ ե. 18։ ը. 15։
† Կամ, առանց Անոր

Եւ ո՞վ կրնայ դատաստանել։
26 Բանդի Աստուած իր տունէն հաճելի եղող մար-
դուն
Իմաստութիւն, գիտութիւն և ուրախութիւն
կու տայ.
Բայց մեղաւորին զբաղմունք կու տայ,
Որպէս զի անիկա աստուծոյ տունէն հաճելի եղողին տայ։
Ասիկա ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է։

ԳԼ. Գ

1 Ժամանակին փոփոխութիւններովը մարդոց աշխատու-
թիւններուն վրայ ունայնութիւն կ'ապեղնայ։ 11 Աստուծոյ
գործերուն մէջ գերազանցութիւն մը կայ. 16 Սակայն
վերջին օրը Աստուած պիտի դատէ մարդոց գործերը,
թէև հիմա անոնք անատուն պէս են։

Ամէն բանին ատենը կայ,
Ու երկինքի տակ եղող ամէն *գործին ժամա-
նակը.
2 Ծնանելու ժամանակ և էմեռնելու ժամանակ,
Տնկելու ժամանակ ու անկուածը խլելու ժա-
մանակ,
3 Մեռցնելու ժամանակ և բժշկելու ժամանակ,
Փլցնելու ժամանակ ու շինելու ժամանակ,
4 Լալու ժամանակ և ծիծաղելու ժամանակ,
Սուգ ընելու ժամանակ ու կատարելու ժամա-
նակ,
5 Քարեր դարս նետելու ժամանակ ու քարեր
ժողվելու ժամանակ,
Գրկելու ժամանակ ու էգրկելէ հեռանալու ժա-
մանակ,
6 Փնտռելու ժամանակ և կորնցնելու ժամանակ,
Պահելու ժամանակ ու դարս ձգելու ժամանակ,
7 Պատռելու ժամանակ և կարելու ժամանակ,
Էլռելու ժամանակ ու խօսելու ժամանակ,
8 Սիրելու ժամանակ և էատելու ժամանակ,
Պատերազմի ժամանակ ու խաղաղութեան ժա-
մանակ։
9 Ումէ՞ն, իր քաշած աշխատանքէն,
Ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ։
10 Էտեսայ այն զբաղմունքը զոր Աստուած մար-
դոց որդիներուն տուաւ,
Որպէս զի անով զբաղին։
11 Անիկա ամէն բան իր ժամանակին վայելուչ
ըրաւ,
Եւ աշխարհս ալ անոնց սրտին մէջ դրաւ.
Բայց Աստուծոյ ըրած գործը
Մարդ չկրնար սկիզբէն մինչև վերջը գտնել։
12 Գէտ Եգիտայ որ ուրախ ըլլալէ
Ու կենդանութեան ատեն ուրախութիւն ընելէ
զատ՝

13 Ու նաև ժամէն մարդուն ուտելը ու խմելը,
Եւ իր բոլոր աշխատութենէն բարիք վայելելը
Աստուծոյ պարգեւն է։
14 Գիտեմ որ Աստուծոյ ամէն ըրածը յաւիտեան
պիտի մնայ.
Էանոր վրայ բան մը աւելցնել, կամ անկէ պակ-
սեցնել կարելի չէ.
Եւ Աստուած կ'անէ՝ որպէս զի իր երե-
ակէն վախնան։
15 Ինչ որ եղած է, հիմա ալ կայ.
Ու ինչ որ պիտի ըլլայ, արդէն եղած է։
Եւ Աստուած անցածը կը փնտռէ։
16 Ու նաև արեւուն տակ տեսայ որ Եդատաստանի
տեղ ամբարշտութիւն,
Եւ արդարութեան տեղ անօրէնութիւն կար։
17 Ես իմ սրտիս մէջ ըսի թէ *Աստուած պիտի
դատէ արդարը ու ամբարիշտը.
Վասն զի ՚ամէն գիտութիւն ու ամէն գործ
ժամանակ ունի հոն։
18 Ես իմ սրտիս մէջ ըսի
Մարդոց որդիներուն վիճակին վրայով,
Թէ Աստուած զանոնք պիտի փորձէ.
Ու պիտի տեսնեն որ իրենք անասուններ են։
19 Վասն զի մարդոց որդիներուն պատահածը
Եւ անասուններուն պատահածը մէկ է.
Մէկը ինչպէս կը մեռնի, միւսն ալ այնպէս կը
մեռնի.
Ու ամէնուն շունչը մէկ է.
Եւ մարդը անասունէն աւելի բան մը չունի,
Վասն զի ամէնը ունայնութիւն է։
20 Ամէնը մէկ տեղ կ'երթայ.
ՅԱմէնը հողէն եղաւ, ու ամէնը հող կը դառնայ։
21 Ո՞վ գիտէ թէ մարդոց որդիներուն հոգիները
վեր կ'ելլեն,
Եւ անասուններուն ոգիները վար դէպի՝ներքին կ'իջնեն։
22 Ու տեսայ որ մարդս իր գործերովը ուրախ ըլ-
լալէ զատ
Ուրիշ ապրուստ մը չունի,
Քանզի անոր բաժինը այն է.
Վասն զի ո՞վ պիտի տանի զանիկա որ տեսնէ
Թէ ի՛նչ եղած բանէն ի՞նչ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Դ

1 Մարդուն անհատութիւնը կ'աւելնայ հարստահարու-
թեամբ, 4 նախանձով, 5 ծուլութեամբ, 7 ագահութեամբ,
9 առանձնակեցութեամբ, 13 կամակորութեամբ։

Եւ ես դարձայ ու տեսայ
Աշխարհս տակ եղած բոլոր *ընչացքները.
Եւ ահա ընչաւածներուն *էն արցունք կար,

ՀՅոբ իէ. 16, 17։ Առակ. իը. 8։

——

*Հմր. 17։ Գլ. ը. 6։
*Կամ՝ դիտաւորութեան
ԲԵբր. ԺԹ. 27։
ԳՅովէլ բ. 16։ ա կոր. է. 5։
ԴԱմովս է. 13։
ԵՂաւիթ. ժզ. 26։
ԶԳԼ. ա. 3։
ԷԳԼ. ա. 13։
ԸԳԼ. բ. 17։ Հռոմ. ժա. 33։
ԹՀմր. 22։
ԺԳԼ. բ. 24։
ԻՅակ. ա. 17։
ԼԳԼ. ա. 9։
ԽԳԼ. է. 8։
ԾՀռոմ. բ. 6, 7, 8, եև
բ կոր. է. 10։ բ Թես. ա.
6, 7։
ԿՀմր. 1։
ՀԱպշ. խթ. 12, 20։ հգ. 22։
Գլ. բ. 16։
ՅՆե. գ. 19։
ՂԳԼ. ժբ. 7։
ՃՀմր. 12։ Գլ. բ. 24։ է. 18։
ժա. 9։
ՄԳԼ. բ. 10։
ՅԳԼ. ղ. 12։ ը. 7։ ժ. 14։

——

ԱԳԼ. գ. 16։ է. 8։

Բայց անոնք մխիթարող չունէին.
Ու անոնց դրկանք ընողներուն ձեռքը այժ կաթ,
Բայց անոնց մխիթարութիւն տուող չկար։
2 Բնե ես մեռածներուը, որոնք մեռածներուը,
Մինչև հիմա ապրողներէն աւելի գովեցի։
3 Բայց ան որ մինչև հիմա եղած չէ, երկուքէն
ալ աղէկ է,
Վասն զի անիկա արեւուն տակ եղած չարութիւնը չտեսաւ։
4 Ու ես ամէն աշխատութիւնը
Եւ ամէն յաջող գործը տեսայ,
Որ անոնց համար մարդ իր ընկերին կը նախանձի։
Ասիկա ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է։
5 †Անմիտը իր ձեռքերը կը ծալէ,
Ու իր մսեր կ'ուտէ։
6 †Աւելի աղէկ է մէկ լեցուն ձեռքը հանգստութեամբ,
քան թէ երկու լեցուն ձեռքը՝ որ աշխատանքով ու հոգիի տանջանքով է։
7 Եւ ես դարձայ ու արեւուն տակ ունայնութիւն տեսայ։
8 Մարդ մը կայ որ երկրորդ չունի,
Ոչ որդի ունի և ոչ եղբայր.
Բայց անոր ամէն աշխատութիւնը վախճան չունի,
Ու անոր աչքերը հարստութեամբ չեն կշտանար,
Եւ չըսեր թէ ես որո՞ւ համար կ'աշխատիմ,
Ու իմ հոգիս բարիքէ կը պրկեմ։
Ասիկա ալ ունայնութիւն ու չար պրաղմունք է։
9 Երկուքը մէկէն աղէկ է,
Վասն զի անոնց աշխատանքը աղէկ վարձք ունի.
10 քանզի եթէ իյնան, մէկզմէկ կը վերցնեն.
Բայց վա՛յ իյնող մէկուն՝
Որ ինք վերցնող երկրորդ մը չունի։
11 Ու երկու մարդ դէպէղ պառկելով կը տաքնան.
Բայց մինակը ի՞նչպէս կրնայ տաքնալ։
12 Եւ եթէ մէկը անոնց բռնութիւն ընէ,
Երկուքը կրնան անոր դէմ դնել.
Ու երեքպատիկ դարձանը դիւրաւ չկարուիր։
13 Աղէկ է աղքատ ու իմաստուն տղան,
քան թէ ծեր ու անմիտ թագաւորը՝
Որ ալ չգիտեր խրատուիլ։
14 քանզի դինը բանտէն կ'ելլէ՝ որպէս թէ թագաւորէ,
Բայց ուրիշ մը որ թագաւոր ծնած է, աղքատ կ'ըլլայ։
15 Տեսայ արեւուն տակ քալող ամէն կենդանիները
Այն տղուն հետ՝ որ յաջորդն էր,
Ու անոր տեղը պիտի անցնէր.
16 †Անոնց առջեւ կեցող՝ բոլոր ժողովուրդը անթիւ էր.
Սակայն ետքը եկողները անկէ պիտի չուրախանան։
Ասիկա ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է։

ԳԼ. Ե

1 Աստուածային պաշտօնը կատարելու մէջ, 8 հարստահարութեան դէմ արտնչելու մէջ, 9 և հարստութեան մէջ ունայնութիւններ։ 18 Հարստութեան մէջ երջանկութիւնը Աստուծոյ պարգեւն է։

Երբ Աստուծոյ տունը կ'երթաս, ՚ապրիր զգուշութիւն բրէ.
Եւ աւելի մօտիկ ընելու մօտեցիր,
Քան թէ անմիտներուն զոհ մատուցանելու.
Վասն զի անոնք չեն գիտեր թէ չարութիւն կ'ընեն։
2 Բերնովդ մի ուճապարիր,
Եւ քու սիրտդ Աստուծոյ առջեւ խօսք հանելու չարտորայ.
Քանզի Աստուած երկինքն է, ու դուն երկրի վրայ ես,
Անոր համար քու խօսքերդ քիչ ըլլան։
3 Վասն զի երազը շատ պրաղմունքէն յառաջ կու գայ,
Ու հիմարին ձայնը՝ շատ խօսքերէն։
4 Երբ Աստուծոյ ուխտ կ'ընես,
Զանիկա կատարելը մի ուշացներ.
Քանզի Աստուած անմիտներուն չհաճիր.
Ինչ որ ուխտդ կատարէ։
5 Աղէկ է որ ուխտ չընես,
Քան թէ ուխտ ընես ու չկատարես։
6 Թող մի տար որ քու բերանդ մարմինդ մեղք գործել տայ,
Եւ հրեշտակին առջեւ մի ըսեր թէ Սխալանք եղաւ.
Ինչո՞ւ Աստուած քու խօսքիդ համար բարկանայ
Ու ձեռքերուդ գործը ապրէ։
7 Վասն զի երազներուն շատութեամբը մէջ
Եւ խօսքերուն շատութեամբը մէջ
Ունայնութիւններ ալ կան.
Բայց Երկնի Աստուածմէ վախցիր։
8 Եթէ գաւառի մէջ ժողքատին եղած զրկանքը
Ու իրաւունքի և արդարութեան ծռութիւը տեսնես,
Այս բանին վրայ մի զարմանար.
Վասն զի էրարձրերուն վրայ Բարձր եղողը կը դիտէ.
Եւ ասոնցմէ Բարձրը կայ։
9 Երկիր ամէնուն ալ օգտակար է.
Թագաւորին անձամբ արտէն ծառայութիւն կ'ըլլայ։
10 Արծաթի սիրողը արծաթէն չկշտանար,
Ոչ ալ հարստութիւն սիրողը՝ եկամուտէն։
Ասիկա ալ ունայնութիւն է։
11 Երբ բարիքը կը շատնայ,
Ուտողներն ալ կը շատնան.
Ուրեմն զանիկա ունեցողներուն՝

Բ Ծն. գ. 17, ևն։
Գ Ծն. գ. 11, 16, 21։ Գլ. գ. 3։
Դ Առակ. գ. 10։ Իմ. 33։
Ե Առակ. ժե. 16, 17։ Ժղ. 8։
Զ Առակ. իէ. 20։ ա Ծն. ե. 16։
Է Սաղ. լթ. 6։
• կամ, իր թագաւորութեանը մէջ
† կամ, Անոնցմէ առաջ եղող
— Տես Եր. գ. 5։ Նա. ա. 12, ևն։
Բ ա Թագ. ժե. 22։ Սաղ. ծ. 8։ Առակ. ժե. 8։ Իմ. 27։ Ովս. գ. 6։
Գ Առակ. ժ. 19։ Մատ. գ. 7։
Դ Առակ. ժ. 19։
Ե Թուղ. լ. 2։ բ Օր. իգ. 21, 22, 23։ Սաղ. ծ. 14։ Հգ. 11։
Զ Սաղ. կգ. 13, 14։
Է Առակ. լ. 25։ Գործ. ե. 4։
• ա Կոր. ժա. 10։
Ը Գլ. ժբ. 13։
Թ Գլ. գ. 16։
• եբր. յափշտակուիլը
Ժ Սաղ. ժբ. 5։ ծբ. 11։ ճբ. 1։

Աչքով տեսանելէն զատ լինչ օգուտ կ'ըլլայ։
12 Բազցը է աշխատող մարդուն քունը՝
Թէ՛ շատ և թէ՛ քիչ ուտէ.
Բայց հարուստին †կուշտ ըլլալը՝
Զինքը որ անիկա հանգիստ քնանայ։
13 ՚Արեւուն տակ տեսայ որ դէշ ցաւ մը կայ,
Այսինքն այն հարստութիւնը որ իր տէրոջը ձախորդութեանը համար պահուած է.
14 եւ այն հարստութիւնը ձախորդ ‡դիպուածով մը կը կորսուի.
Ու ինք տղայ կը ծնանի, և անոր ձեռքը բան մը չկայ։
15 Ինչպէս իր մօրը որովայնէն ելաւ,
Այնպէս մերկ կը դառնայ.
Ինչպէս եկաւ, այնպէս կ'երթայ,
Ու իր աշխատութենէն բան մը չառներ զոր երթեն հետ տանի։
16 Այս ալ դէշ ցաւ մըն է,
Որ ինչպէս եկաւ, ճիշդ այնպէս կ'երթայ.
Եւ ինչ օգուտ կ'ըլլայ անոր
Որ հովի համար կ'աշխատի։
17 Անիկա իր բոլոր օրերը հիւսւարի մէջ կ'ուտէ
Մեծ տրտմութեամբ, հիւանդութեամբ և տրտմութեամբ։
18 Ահա այս տեսայ,
Որ վայելուչ է ուտել ու խմել,
Եւ Աստուծոյ՝ մէկուն տուած կեանքին բոլոր օրերուն մէջ
Արեւուն տակ իր քրշած բոլոր աշխատանքին բարիքը վայելել,
Վասն զի անոր բաժինը տիկա է։
19 Եւ §ո՛ր մարդուն որ Աստուած հարստութիւն ու տուգուածք կու տայ,
Ու անկէ ուտելու և բաժինը առնելու
Ու իր աշխատանքէն ուրախանալու իշխանութիւն կու տայ,
Այսիկա Աստուծոյ պարգեւն է։
20 Քանզի անիկա իր կեանքին օրերը շատ չյիշեր.
Վասն զի Աստուած անոր սրտին ուրախութիւնովը պատասխան կու տայ։

ԳԼ. Զ

1 Զգոյշ ածուած հարստութեան, 3 առանց հարստութեան գտանիներ ունենալու, 6 և հարստութենէ զրկուած ծնեալ մեռեալ ունայնութիւնը։ 9 Փոխանակեալ բաղձանքներու ունայնութիւնը։

1 Արեւուն տակ տեսայ որ չարիք մը կայ,
Ու անիկա մարդոց մէջ շատ կը տիրապետէ.
2 Մարդ մը՝ որու Աստուած հարստութիւն ու տուգուածք և փառք կու տայ,

† Կամ, առատութիւնը
‡ Գլ. ը. 1։
§ Կամ, դարձով
¶ Ծար ա. 21։ Սաղ. խթ. 17։ ա Տիմ. գ. 7։
# Գլ. ա. 3։
‖ Առակ. ժա. 29։
* Ծար խա. 10, ևն։ Սաղ. ժէ. 14։ Հգ. 7։
† Դատ. ժբ. 20։
‡ դ Թագ. բ. 35։ Ես. ժգ. 19, 20։ Երեմ. իբ. 19։
§ Ծար գ. 16։ Սաղ. ծը. 8։ Գլ. գ. 3։
¶ Առակ. ժգ. 26։
# Ծար է. 2։
‖ Գլ. բ. 24։ գ. 12, 13, 22։ թ. 7։ ժա. 9։ ա Տիմ. գ. 17։
* Գլ. բ. 10։ գ. 22։
† Գլ. բ. 24։ գ. 13։ ը. 2։
——
‡ Գլ. ե. 13։
§ Սաղ. ծիէ. 2։
¶ Ծար խա. 10։ Սաղ. ժէ. 14։ Հգ. 7։
# Դատ. ժբ. 20։
‖ դ Թագ. բ. 35։ Ես. ժգ. 19, 20։ Երեմ. իբ. 19։
* Ծար գ. 16։ Սաղ. ծը. 8։ Գլ. գ. 3։
† Առակ. ժգ. 26։
‡ Ծար թ. 32։ Ես. խե. 9։ Երեմ. խթ. 19։
§ Սաղ. ծբ. 11։ ծթ. 23։ ծիզ. 4։ Ծար. գ. 14, 15։
¶ Սաղ. ւթ. 6։ Գլ. բ. 7։
——
‖ Առակ. իբ. 1։

Անէքով տեսանելէն զատ լինչ օգուտ կ'ըլլայ։
12 Քանզի ո՞վ գիտէ թէ ո՛ր բանը մարդուն կեանքին մէջ աղէկ է
Իր սուտ օրերուն մէջ որ անցուցած է անոնց պէս իբրեւ ստուերի,
Կամ ո՞վ կրնայ մարդուն ըսել
Թէ իրմէ ետքը արեւուն տակ լինչ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Է

1 Առնք են որ ունայնութեան դէմ կը դնեն. բարի համբաւ, 2 սուգ, 7 համբերութիւն, 11 իմաստութիւն։ 23 իմաստութիւն առանալու դժուարութիւնը։

1 Քաջ անունը հասուէտ իւղէն,
Ու մնհուան օրը ծննդեան օրէն աղէկ է։
2 Սուգի տունն երթալը

Բ Ծար իա. 10, ևն։ Սաղ. ժէ. 14։ Հգ. 7։
Գ Դատ. ժբ. 20։
Դ դ Թագ. բ. 35։ Ես. ժգ. 19, 20։ Երեմ. իբ. 19։
Ե Ծար գ. 16։ Սաղ. ծը. 8։ Գլ. գ. 3։
Զ Առակ. ժգ. 26։
Է Ծար թ. 32։ Ես. խե. 9։ Երեմ. խթ. 19։
Ը Սաղ. ծբ. 11։ ծթ. 23։ ծիզ. 4։ Ծար. գ. 14, 15։
Թ Սաղ. ւթ. 6։ Գլ. բ. 7։
——
Ժ Առակ. իբ. 1։

Կոչունքի տուն երթալէն աղէկ է.
Վասն զի ամէն մարդուն վախճանը այն է,
Ու կենդանի եղողը պէտք՝ որ սրտին մէջ կը դնէ։
3 *Տրտմութիւնը ծիծաղելէն աղէկ է,
Քանզի երեսին տրտմութիւնովը սիրտը †կը զուարճանայ։
4 Իմաստուններուն սիրտը սուգի տունը,
Իսկ յիմարներուն սիրտը ուրախութեան տունը կ'ըլլայ։
5 ‡Իմաստունին յանդիմանութիւնը լսելը
Յիմարներուն երգը լսելէն աղէկ է։
6 §Վասն զի ինչպէս է փուշերուն ձայնը կոթոզային տակ,
Յիմարներուն ծիծաղն ալ այնպէս է։
Ասիկա ալ ունայնութիւն է։
7 Երբ որ բռնութիւնը իմաստունը յիմար կ'ընէ,
Եվ պարգեւը ‖սիրտը կ'ապականէ։
8 Վէրկ բանին վախճանը սկիզբէն աղէկ է.
Ո– ¶երկայնամիտ ոգին հպարտ ոգիէն աղէկ է։
9 ԵՄի արագորէն #զոհովիլ բարկանալու.
Քանզի բարկութիւնը յիմարներուն ծոցին մէջ կը հանգչի։
10 Մի ըսեր թէ Ինչո՞ւ համեմատ առաջուան օրերը այս օրերէն աղէկ էին,
Վասն զի այս բանին համար բնաւ հարցումդ իմաստութեամբ չէ։
11 Իմաստութիւնը ժառանգութեան պէս աղէկ է,
Եվ արեւը տեսնողներուն օգտակար է։
12 Վասն զի իմաստութիւնը հովանաւորութիւն կ'ընէ,
Եւ– արծաթը հովանաւորութիւն կ'ընէ.
Բայց գիտութեան օգուտը այս է
Որ իմաստութիւնը ինք տուողները կ'ապրեցնէ։
13 Աստուծոյ գործին նայէ.
Վասն զի ո՞վ կրնայ շիտակել
Զոր Նա ծռած ըրած է։
14 ‖Աղէկ օրը ուրախութեամբ անցուր,
Ու դէշ օրը դպրութիւն ըրէ.
Եւ Աստուած իրարու դիմաց դրաւ տանք,
Որպէս զի մարդ իրմէ ետքը բան մը չգտնէ։
15 Իմ ունայնութեան օրերուս մէջ ամէնը տեսայ.
¶Արդար կայ որ իր արդարութեանը մէջ կը կորսուի,
Եւ ամբարիշտ կայ որ իր ամբարշտութեանը մէջ երկար կ'երկնցնէ։
16 • Խիստ շատ արդար մի ըլլար,
Եւ ինքզինքդ չսիրէ դուրս խնամատուն մի կարծեր.
Ինչո՞ւ համար քեզ կորնչեցնես։
17 Խիստ ամբարիշտ մի ըլլար ու յիմար մի ըլլար.
Ինչո՞ւ համար առանց ժամանակի չեկած մեռնիս։
18 Աղէկ է որ մէկը բռնես, ու միւսէն ալ ձեռքդ չքաշես,
Վասն զի Աստուծմէ վախցողը ամէնէն ապահով կ'ելլէ։
19 ‖Իմաստութիւնը աւելի այժ կու տայ իմաստուններին,
Քան թէ քաղաքի մը մէջ եղող տասը իշխանները։
20 Հարկաւ որ երկրի վրայ արդար մարդ չկայ
Որ ապէկութիւն ընէ, ու մեղք չգործէ։
21 Արդ քու սիրտդ ամէն խօսուածք խօսքերուն մի տար,
Որպէս զի քու ծառայիդ քեզի անէծք տալը չլսես.
22 Վասն զի սիրտդ դիտէ
Որ դուն ալ շատ անգամ ուրիշներուն անէծք տուած ես։
23 Ամէնը իմաստութեամբ փորձեցի.
Ըսի թէ Ես իմաստուն ըլլամ.
Բայց անիկա ինձմէ հեռու էր։
24 ¶Հեռուն ինչ ըլլալը,
Ու ‡խիստ խորունկ եղածը ո՞վ կը գտնէ։
25 Դարձայ ես իմ սրտով պտըտեցայ՝ որպէս զի գիտնամ և քննեմ
Ու փնտռեմ իմաստութիւնը ու հանճարը.
Եւ յիմարութեան չարութիւնը
Ու անմտութիւնը՝ խենթութիւնը գիտնամ.
26 Դ‘Ու ես մահուանէ դառն գտայ այն կինը՝
Որուն սրտին մէջ ցանցեր և ուռկաններ,
Ո– ձեռքերուն մէջ կապանքներ կան.
Աստուծոյ առջեւ հաճելի եղողը անկէ կ'ազատի,
Բայց մեղաւորը անկէ կը բռնուի։
27 Ահա ասիկա գտայ, կ'ըսէ ¶Ժողովողը,
Մէկիկ մէկիկ հաշիւը գտնելու համար.
28 (Զոր հոգիս տակաւին կը փնտռէ,
Բայց չեմ կրնար գտնել.)
¶Այր մարդ՝ հազարէն մէկ գտայ,
Բայց բոլոր տանց մէջ մէկ կին չգտայ։
29 Ահա միայն ասիկա գտայ՝
"Որ Աստուած մարդը ուղիղ ստեղծեց,
Բայց Նանոնք շատ հնարքներ փնտռեցին։

ԳԼ. Ը

1 Թագաւորները մեծապէս պատուելու է։ 6 պէտք է դիտել Աստուծոյ նախախնամութիւնը։ 12 Ա. Հոլի ապիկ է բարեպաշտ մարդոց հետ չբարւոքութեան մէջ ըլլալ, գոնե թէ չարերուն հետ յաջողութեան մէջ։ 16 Աստուծոյ գործը անքննելի է։

Իմաստունին պէտ ո՞վ կայ.

• Կամ, Սրտմտութիւնը
† Բ կար. է. 10։
‡ Կամ, բարի կ'ըլլայ
§ Տես Սար. Տիտ. 5։ Աստուած. ժգ. 18։ ժե. 31, 32։
‖ Սար. Տժբ. 12։ Գլ. բ. 2։
¶ Ել. խդ. 8։ Բ Օր. ժգ. 19։
# Աստուած. ժգ. 29։
¤ Աստուած. ժգ. 17։ ժգ. 32։ Յակ. ա. 19։
** Գլ. ժա. 7։
†† Տես Յար ժբ. 14։ Գլ. ա. 15։ Ես. ժգ. 27։
‡‡ Գլ. գ. 4։ Բ Օր. իբ. 47։
§§ Գլ. ը. 14։
‖‖ Աստուած. իե. 16։
¶¶ Հռոմ. ժբ. 3։
Յար ժե. 32։ Սար. Ծե. 23։ Աստուած. ժ. 27։
¤¤ Աստուած. խա. 22։ խգ. 5։ Գլ. մ. 16, 18։
*** գ Թագ. ը. 46։ Բ Մն. գ. 36։ Աստուած. խ. 9։ Հռոմ. գ. 23։ ա Յովհ. ա. 8։
††† Հռոմ. ա. 22։
‡‡‡ Յար իբ. 12, 20։ ա Տիմ. գ. 16։
§§§ Հռոմ. ժա. 33։
‖‖‖ Գլ. ա. 17։ բ. 12։
¶¶¶ Աստուած. է. 3, 4։ իբ. 14։
Գլ. ա. 1, 2։
¤¤¤ Յար իգ. 23։ Սար. ժբ. 1։
**** Մն. ա. 27։
†††† Մն. գ. 6, 7։

Ու խօսքի մեկնութիւնը ո՞վ գիտէ.
Մարդուն իմաստութիւնը անոր երեսը կը փայլեցնէ,
Ու բերանին պնդութիւնը կը փոխուի։
2 Ես կ'ըսեմ՝ պէ թագաւորին հրամանը պահէ.
Մանաւանդ Աստուծոյ երդումին պատճառաւ։
3 Անոր առջեւէն ելլելու մի շտապեր.
Չար գործի մէջ մի կենար,
Վասն զի անիկա ինչ որ ուզէ՝ կ'ընէ։
4 Ուր որ թագաւորին խօսքը կայ, հոն իշխանութիւն կայ.
Ու ո՞վ կրնայ անոր ըսել թէ ինչ կ'ընես։
5 Պատուիրանքը պահողը չարիքի չհանդիպիր.
Ու իմաստունին սիրտը ժամանակը ու յարմարութիւնը կը ճանչնայ։
6 Վասն զի Ադամին դիտաւորութիւն էր ժամանակը ու յարմարութիւնը ունի,
Քանզի մարդուն վրայ շատ նեղութիւն կու գայ։
7 Եվասն զի անիկա ըլլալու բանը չգիտեր.
Ու ո՞վ պիտի յայտնէ անոր թէ ինչպէս պիտի ըլլայ։
8 Հոգիին վրայ իշխող մարդ չկայ, որ հոգին պահէ,
Ու մահուան օրուանը վրայ տիրող չկայ.
Ու այն պատերազմին մէջ *արձակուրդ չկայ.
Ու անօրէնութիւնը իրեն հետեւողները չազատեր։
9 Ասոնց ամէնը տեսայ,
Ու արեւուն տակ եղող ամէն գործին իմ սիրտս յոժարեցուի։
Ատեն կայ որ մարդ մը ուրիշ մարդու վրայ կ'իշխէ
Իրեն թշուառութեանը համար։
10 Ես ասոր հետ տեսայ ամբարիշտները
Որոնք թաղուեցան գացին ու սուրբ տեղէն եկան,
Ես մոռցուեցան այն քաղաքին մէջ՝ ուր այսպէս ըրին։
Ասիս ալ ունայնութիւն է։
11 Որովհետեւ պէշ գործին վրայ վճիռը շուտով չկատարուիր,
Ասիս պատճառաւ մարդոց որդիներուն սիրտը
Չարութիւն ընելու ֆոֆոփով լեցուած է։
12 †Թէեւ մեղաւորը հարիւր անգամ չարութիւն ընէ,
Ու անոր կեանքը երկննայ ալ,
Ասիս ամենայնիւ ատյգ գիտեմ որ էնարութիւնը
Աստուծմէ վախցողներուն, անոր երեսէն վախցողներուն, պիտի ըլլայ։
13 Բայց ամբարշտին բարութիւն պիտի չըլլայ.

Ու անիկա էր օրերը պիտի չերկնցնէ, հապա ստուերի պէս պիտի ըլլայ.
Վասն զի Աստուծոյ երեսէն չվախնար։
14 Ունայնութիւն մը կայ, որ աշխարհիս վրայ կ'ըլլայ.
Այսինքն արդարներ կան, որոնց համբարիշտներուն գործին պէս կը պատահի,
Ու ամբարիշտներ ալ կան, որոնց արդարներուն գործին պէս կը պատահի։
Ես ըսի որ Այս ալ ունայնութիւն է։
15 Ու ես ուրախութիւնը գովեցի,
Վասն զի մարդ արեւուն տակ՝
Ուտելէ, խմելէ և ուրախութիւն ընելէ զատ
Ալիւր չունի մը չունի.
Վասն զի արեւուն տակ Աստուծոյ անոր տուած կեանքին օրերուն մէջ
Իր աշխատանքին մէջ միայ անոր։
16 Երբ ես իմ սիրտս տուի իմաստութիւնը գիտնալու,
Ու երկրի վրայ եղած գրաղմունքը տեսնելու,
(Վասն զի թէ՛ ցորեկ և թէ՛ գիշեր
Իր աչքը քուն չառնող մարդ կայ,)
17 Այն ատեն Աստուծոյ բոլոր գործերուն հասկցայ,
Որ մարդ չկրնար գտնել այն գործը՝ որ արեւուն տակ կ'ըլլայ.
Վասն զի մարդ կ'աշխատի փնտռելու, բայց չգտնէր,
Ու թէեւ իմաստունն ալ Գիտնամ ըսէ, կրնար կարող ըլլալ։

ԳԼ. Թ

1 Մի և նոյն բանները կը պատահին բարիներու ու չարերու։ 4 Մարդս անպատճառ պիտի մեռնի. 7 անոր չարժինը այս կեանքիս մէջ հանդիստ ապրիլն է։ 11 Աստուծոյ նախախնամութիւնը ամէն բան կը կառավարէ։ 13 Իմաստութիւնը ուժէն աղէկ է։

Վասն զի այս ամէնը իմ սրտիս մէջ դրի,
Որ այս ամէնը քննեմ,
Որ արդարները և իմաստունները ու անոնց գործերը
Աստուծոյ ձեռքին մէջ են.
Մարդ չգիտեր թէ՛ սէրը և թէ՛ ատելութիւնը.
Ամէն բան անոնց առջեւ է։
2 Ամէն բան ամէնուն հաւասարապէս կը պատահի.
Արդարին ու ամբարշտին,
Բարի հաստատ, մաքուրին ու անմաքուրին,
Զոհ ընողին ու զոհ չընողին
Պատահած դիպուածը մէկ է.
Ինչպէս է բարի հաստը, մեղաւորն ալ այնպէս է.

ա Առակ. գ. 8, 9։ ժէ. 24։ Տես Գործ. գ. 15։
բ Ը Օր. իր. 50։
գ Նղիկ. ժէ. 18։ Տես ա Մն. իթ. 24։ Հռոմ. ժգ. 5։
դ Գլ. ժ. 4։
ե Յոբ լգ. 18։
զ Գլ. գ. 1։
է Առակ. իգ. 22։ Գլ. գ. 12։ ի. 12։ ժ. 14։
ը Յոբ ժգ. 5։ Սաղ. խթ. 6,7։
թ կամ, պինդ պատարամ
ժ Սաղ. ժ. 6։ ծ. 21։ Ես. իզ. 10։
ի Ես. կէ. 20։ Հռոմ. բ. 5։
լ Սաղ. լէ. 11,18, 19։ Առակ. ա. 32, 33։ Ես. գ. 10, 11։ Մատ. իէ. 34, 41։
խ Սաղ. հգ. 14։ Գլ. բ. 14։ է. 15։ ի. 1, 2, 3։
ծ Գլ. բ. 24։ գ. 12, 22։ է. 18։ ի. 7։
կ Յոբ է. 9։ Գլ. գ. 11։ Հռոմ. ժա. 33։
հ Սաղ. հգ. 16։ ——
մ Գլ. բ. 14։
յ Յոբ իա. 7, ևն։ Սաղ. հգ. 3, 12, 13։ Մաղ. գ. 15։

Երդում՝ ընողը երդումէ վախցողին պէս է։
3 Աբեւուն տակ եղած բոլոր գործերուն մէջ դէշ
բանը այս է,
Որ ամէնուն պատահած դիպուածը մէկ է.
Ու նաեւ մարդոց սրտերուն մէրը
Չարութեամբ լեցուած ըլլալով՝
Իրենց կենդանութեան ատենը իրենց սրտին
մէջ խենթութիւն կայ,
Ու ետքը մեռելներուն կ՚երթան։
4 Քանի բոլոր կենդանիներուն ընկերացած մար-
դին յոյս կայ.
Վասն զի ողջ շունը մեռած առիւծէն աղէկ է։
5 Որովհետեւ կենդանիները գիտեն որ պիտի մեռնին.
Բայց եմեռելները բան մը չեն գիտեր,
Ու ալ *վարձք մը չեն առներ.
Վասն զի Ե՛անոնց յիշատակը մոռցուեցաւ։
6 Թէ՛ անոնց սէրը, թէ՛ ատելութիւնը
Եւ թէ՛ նախանձը արդէն կորսուեցաւ,
Ու անոնք արեւուն տակ եղող բաներուն մէջ՝
Ալ յաւիտեան բաժին մը չունին։
7 Գնա Է՛ցող ուրախութեամբ կեր,
Ու գինիդ ուրախ սրտով խմէ,
Վասն զի արդէն Աստուած քու գործերուդ
Հաւնեցաւ։
8 Հանդերձներդ ամէն առեն ճերմակ ըլլան,
Ու գլխուդ վրայէն իւղը պակաս չըլլայ։
9 Քու սիրած կնոջդ հետ կեանք վայելէ
Քու ունայնութեան կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ,
Զոր Աստուած քեզի տուաւ արեւուն տակ
Քու ունայնութեանդ բոլոր օրերուն մէջ.
Ե՛վասն զի այս կեանքին մէջ քու բաժինդ անիկա՛ է
Աբեւուն տակ քրշած աշխատանքէդ։
10 Ձեռքդ ինչ որ գտնէ ընելու,
Բոլոր ուժովդ ըրէ.
Քանի որ գերեզմանին մէջ
Գործ, խորհուրդ, գիտութիւն ու իմաստու-
թիւն չկայ։
11 Դարձայ եւ արեւուն տակ տեսայ,
Որ ճամբան վազողներուն չէ,
Ու պատերազմը զօրաւորներուն չէ,
Ու նաեւ հացը իմաստուններուն չէ,
Եւ հարստութիւնն ալ հանճարեղներուն չէ,
Ու նաեւ շնորհքը գիտուններուն չէ.
Հապա ժամանակ ու դիպուած կը պատահի
ամէնուն.
12 Վասն զի Ե՛մարդ իր ատենը անգամ՝ չգիտեր.
Ինչպէս ձուկերը չար ուռկանով կը բռնուին,
Եւ թռչուններն ալ ծուղակի մէջ կը բռնուին,
Նոյնպէս մարդոց որդիներն ալ Ե՛որոգայթի մէջ
կ՚իյնան,
Երբ չար ժամանակը յանկարծ անոնց վրայ
կու գայ։

13 Աբեւուն տակ այս իմաստութիւնն ալ տեսայ
Ու անիկա մեծ էրեւցաւ.
14 Քաղաք մը՝ ու մէջն ալ քիչ մարդ կար,
Եւ անոր վրայ մեծ թագաւոր մը եկաւ ու վա-
նիկա պաշարեց,
Եւ անոր դէմ մեծ պատնէշներ շինեց.
15 Ու անոր մէջ աղքատ իմաստուն մը գտնուեցաւ,
Եւ անիկա իր իմաստութիւնովը քաղաքը
ազատեց.
Բայց այս աղքատ մարդը քնաւ յիշուած մը չեղաւ։
16 Ես՝ ըսի տակն ալ թէ
Իմաստութիւնը ուժէն աղէկ է,
Թէեւ Նաղքատին իմաստութիւնը կ՚անարգեն,
Ու անոր խօսքերը մտիկ չեն ըներ։
17 Իմաստուններուն մեղմ՝ խօսքերը
Յիմարներուն մէջ իշխան եղողին աղաղակէն
աղէկ կը լսուին։
18 ԻՄիմաստութիւնը պատերազմական զէնքերէն
աղէկ է.
Բայց մէկ մեղաւորը շատ բարութիւններու կո-
րուստն պատճառ կ՚ըլլայ։

ԳԼ. Ժ

1 *իմաստութեան եւ յիմարութեան վրայով. 16 զեղուա-
թեան, 18 ծուլութեան 19 ու առակի վրայով. 20 և թա-
գաւորներուն վայելուչ պատուոյն վրայով խօսքեր։*

Մեռած ճանճերը իւղագործին իւղը պղ-
շահոտ կ՚ընեն,
Փիչ մը անմտութիւնն ալ *իմաստութեամբ եւ
պատուով երեւելի «եպոտաժ մարդը ոչնչա-
կ՚ընէ»։
2 Իմաստունին սիրտը իր աջ կողմն է,
Ու անմիտին սիրտը իր ձախ կողմն է։
3 Եւ անմիտ մարդը ճամբան քալելու ատենն ալ՝
Խելքը պակաս ըլլալուն համար, Ե՛իր յիմար ը-
լալը ամէնուն կը յայտնէ։
4 Եթէ իշխանին բարկութիւնը քեզի դէմ՝ հալէ,
Բ՚քու տեղդ մի ձգեր.
Վասն զի Բ՚քաղցրութիւնը մեծ յանցանքները
կը դադրեցնէ։
5 Աբեւուն տակ չարութիւն մըն ալ տեսայ,
Որ իշխանին երեսէն եկած անհաշտութիւն մը
ըլլալ կ՚երեւնայ։
6 Ե՛Անմտութիւնը խիստ բարձր տեղերու վրայ կը
դրուի,
Ու հարուստները ցած տեղ մը կը նստին։
7 Տեսայ ծառաները Բ՚ձիու՝ ձիերու վրայ հեծեր եմ՚,
Եւ իշխանները՝ որոնք երկրի վրայ ծառաներու
պէս կը քալէին։
8 Ը՚փոս փորողը ինք անոր մէջ կ՚իյնայ,
Ու ցանկ քակողը օձը կը խածնէ։

† Յոբ ժգ. 21։
* կամ, չոհ
ա Յոբ է. 8, 9, 10։ Ես. խդ. 14։
բ Գլ. ը. 15։
գ Գլ. ը. 10, 24։ գ. 13, 22։ ե. 18։
ե Ամովս բ. 14, 15։ երեմ. թ. 23։
զ Գլ. ը. 7։
է Առակ. լթ. 6։ Դուկ. ժբ. 20, 39։ ժէ. 26, ևն։ ա թես. ե. 3։
ը Տես բ թագ. ի. 16—22։
թ Առակ. իա. 22։ իդ. 5։ Գլ. է. 19։ Հմր։ 18։
ժ Մատ. գ. 2, 3։
ի Հմր. 16։
ժա Ցես. է. 1, 11, 12։ ——
* կամ, իմաստութիւնն ու պա-
տուէն աւելի երեւան կ՚ելլէ
ժբ Առակ. ժգ. 16։ ժը. 2։
ժգ Գլ. ը. 3։
ժդ ա թագ. իե. 24, ևն։ Առակ. իե. 15։
ժե Նեեմ. գ. 1։
ժզ Առակ. ժթ. 10։ ի. 22։
ժէ Սադ. է. 15։ Առակ. իդ. 27։

9 Քարերը կտրտոցը անոնցմէ կը վեռաուի,
Եւ փայտ ճեղքողը անկէ վտանգի մէջ կ'ըլլայ։
10 Եթէ երկաթը բթացած է, ու անոր բերանը չսրէ,
Այն ատեն ջոջերը եր ոյժը †կրկնապատկելու է.
Բայց իմաստութիւնը յաջողելու օգուտը ա՛նէ։
11 ‡Եթէ օձը էթովելէն առաջ խածնէ,
Այն ատեն թովիչին օգուտ մը չմնայ՞։
12 Իմաստունին բերնին խօսքերը շնորհք են.
Բայց հանմտաին շրթունքները զինք կը կլլեն։
13 Անոր բերնին խօսքերուն սկզբնաւորութիւնը
անմտութիւն է,
Ու անոր խօսքին վերջը գէշ խենթութիւն է։
14 Եւ յիմարը իր խօսքերը կը շատցնէ.
Մարդս ինչ ըլլալիքը չգիտէր,
Ու էանոր ո՞վ պիտի յայտնէ
Թէ անկէ ետքը ի՛նչ պիտի ըլլայ։
15 Յիմարներուն աշխատանքը զերեզք կը ձանձրացնէ
Քաղաքը երթալը չգիտցողին պէս։
16 Վա՛յ քեզի, երկիր, երբ քու թագաւորդ
ազայ է,
Ու իշխաններդ առտուանց ճաշոյ կ'ուտեն։
17 Երանի՛ քեզի, երկիր, երբ քու թագաւորդ ազնուատոհմ է,
Եւ էքու իշխաններդ առենով կ'ուտեն՝
Ուժի համար և ոչ թէ գինովութեան համար։
18 Շատ ծուլութիւնով շէնքը կը փլչի,
Եւ ձեռքերու թուլութիւնով տունը կը կաթի։
19 Կոչունքը ծիծաղելու համար կ'ընեն,
Ու ձգինին կեանքը կ'ուրախացնէ.
Իսկ արծաթը ամէն բանէ բառական կ'ըլլայ։
20 Մարթդ մէջ անգամ Թագաւորին անէծք
մի ատար.
Եւ քու պառկելու սենեակներուդ մէջ մեծերուն անէծք մի ատար.
Վասն զի երկինքի թռչունը ձայնը կը տանի,
Ու թեւաւորը խօսքը կը պատմէ։

ԳԼ. ԺԱ

1 Ողորմած բլլալու պատուէրներ։ 7 կենաց մէջ՝ մահը, 9 ու մանկութեան առնն դատաստանի օրը միտք բերելու է։

Քու հացդ ՚ջուրերու երեսին վրայ ձգէ,
Վասն զի շատ օրերէն հետքը գանիկա պիտի դառնաս։
2 Եօթնին և ութին ալ †բաժին տուր,
Վասն զի չես գիտեր թէ երկրի վրայ ի՛նչ պատուհաս պիտի բլլայ։
3 Եթէ ամպերը լեցուն բլլան,

† Նէբ. գօրացնելու։
‡ Կամ, Օձն մի՝ որ առանց ձայն հանելու կը խածնէ, բանսարկու մարդը առանց սրբելու թէ ան մի չտնէ
ա Սաղ. ծբ. 4, 5։ Նեհեմ. բ. 17։
բ Առակ. ժ. 32։ ժբ. 13։
գ Առակ. ժ. 14։ ժբ. 7։
դ Առակ. ժե. 2։
ե ԳԼ. գ. 22։ զ. 12։ բ. 7։
զ Նա. գ. 4, 5, 12։ ե. 11։
է Առակ. լա. 4։
ը Սաղ. ծդ. 15։
թ Նկ. խբ. 28։ Գործ. խգ. 5։

——

— Տես Նա. լբ. 20։
ի բ Օր. ժե. 10։ Առակ. ժբ. 17։ Մատ. ժ. 42։ բ Կոր. թ. 8, Գաղ. դ. 9, 10։ Երբ. գ. 10։
ձ Միք. ե. 5։
ղ Սաղ. ճժբ. 9։ Դատ. գ. 30։ ա Տիմ. գ. 18, 19։
ճ Եփես. ե. 16։
ռ Յայտ. գ. 8։
ն Կամ, հոգիին
շ Սաղ. ճլթ. 14, 15։
ո ԳԼ. է. 11։
չ Թուղ. ժե. 39։
պ ԳԼ ժբ. 14։ Հռոմ. բ. 6—11։
ջ բ Կոր. է. 1։ բ Տիմ. բ. 22։
ռ Սաղ. լթ. 5։

——

— Առակ. խբ. 6։ Տես Ողբ. գ. 27։
ս Տես բ Թագ. ժթ. 35։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ստեղծիչը կանուխ յիշելու վրայով պատուէր։ 8 ժողովին հոգը՝ ապրեցնելու համար։ 13 Աստուծոյ երկիւղը անպայմանութեան դէմ ապդու դեղթափ մըն է։

Եւ ՚քու Ստեղծիչդ երիտասարդութեանդ օրերուն մէջ յիշէ
Դեռ թշուառութեան օրերը չգիտած,
Ու այն տարիները չհասած,
Որոնց մէջ պիտի բսես թէ Անոնց չեմ հաւնիր.
2 Արեւը, լոյսը, լուսինը ու աստղերը չխաւարած,
Ու անձրեւին ետեւէն ամպերը չդարձած.
3 Այն օրը որ տանը պահապանները պիտի դողան,

Ու զօրաւոր մարդիկը պիտի ծռին,
Եւ աղացողները քիչ մնալնուն համար պիտի դադարին,
Ու պատուհաններէն նայողները պիտի մթննան.
4 Ու երբ աղօրիքին ձայնը ակսրանայ,
Փողոցներուն մէջ դուռները պիտի գոցուին,
Ու թռչունի ձայնով պիտի ելլեն,
Ու բոլոր երգեցող աղջիկները նկուն պիտի ըլլան.
5 Եւ բարձրէն պիտի վախնան,
Ու ճամբուն մէջ վախկոտ պիտի ըլլան.
Եւ նշենին պիտի ծաղկի,
Ու մարախը ծանրութիւն պիտի սեպուի.
Եւ *ախորժակը պիտի դադարի.
Վասն զի մարդ Ըհր յաւիտենական տունը կ'երթայ,
Ու Էլեգողները փողոցներուն մէջ պիտի շրջին.
6 Դեռ արծաթէ թելը չփրթած,
Ու ոսկիէ բաժակը չկոտրած,
Եւ սափորը աղբիւրին քով չփշրած,
Ու ջրհորին վրայի անիւը չկոտրած։
7 Ընկ հողը երկիր պիտի դառնայ՝ որ-որ եղած էր պէս.
Եւ հոգին Աստուծոյ պիտի դառնայ՝ Ըր զանիկա տուաւ։
8 Ընդունայնութիւն ունայնութեանց, ըսաւ Ժողովողը,
Ամէն բան ունայնութիւն է։
9 Եւ որչափ որ Ժողովողը իմաստուն էր,
Անդադ ալ ժողովուրդին գիտութիւն սորվեցուց.
Եւ խորհելով ու քննելով
Շատ առակներ շարադրեց։
10 Ժողովողը փնտռեց որ ախորժելի խօսքեր գտնէ.
Ու ղրուածը ուղիղ և ճշմարիտ խօսքեր են։
11 Իմաստուններուն խօսքերը խթաններու պէս են,
Ու ժողովներու տէրերուն գամուած բեւեռներու պէս՝ մէկ հովիւէ տրուած։
12 Վերջապէս, որդեակ իմ, անոնցմէ խրատ առ։
Շատ գիրք շինելը ծայր չունի,
Ու չափաս սորվելը մարմինը կը յոգնեցնէ։
13 Այս բոլոր խօսքին վախճանը լսենք.
Աստուծմէ վախցիր ու անոր պատուիրանքները պահէ,
Վասն զի մարդուս բոլոր պարտաւորութիւնը սա կա է։
14 Քանզի Աստուած ամէն գործը,
Ամէն ծածուկ բաներու հետ,
Թէ՛ բարին և թէ՛ չարը դատաստանի պիտի բերէ։

ԵՐԳ ԵՐԳՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Եկեղեցին Քրիստոսի վրայ իր ունեցած սէրը կը ցուցնէ. 5 կը խոստովանի իր տգեղութիւնը, 7 ու կ'ապաչէ որ անոր հօտին առաջնորդուի։ 8 Քրիստոս հովիւներուն վրանները կը ղրկէ զանիկա, 9 ու իր սէրը անոր ցուցնելով 11 հաճոյական խոստումներ կ'ընէ անոր։ 12 Եկեղեցին ու Քրիստոս իրարու կը յայտնեն իրենց խնդակցութիւնը։

Երգ երգոց Սողոմոնի։

2 Իր բերանին համբոյրներովը թող համբուրէ զիս.
Վասն զի քու սէրդ գինիէն աղէկ է։
3 Քու իւղերուդ հոտը ախորժելի է,
Քու անունդ թափուած իւղի պէս է,
Անոր համար օրիորդները քեզ կը սիրեն։
4 Ձգէ զիս քաշէ, քու ետևէդ պիտի վազենք.
Թագաւորը իր ներքին սենեակները տարաւ զիս.

* կամ, կատպարը
† Ծոր ժէ. 13։
‡ Նեհեմ. Բ. 17։
§ Ծն. գ. 19։ Ծոր լդ. 15։ Սապ. ղ. 3։
‖ ԳԼ. գ. 21։
¶ Թագ. ժզ. 22։ լէ. 16։ Ծոր լդ. 14։ Նա. ծէ. 16։ Զաք. ժբ. 1։
** Սապ. կբ. 9։ ԳԼ. ա. 2։
†† կամ, կշտանալով
‡‡ գ Թագ. գ. 32։
§§ ԳԼ. գ. 21։
‖‖ Թագ. ժզ. 22։ լէ. 16։ Ծոր լդ. 14։ Նա. ծէ. 16։ Զաք. ժբ. 1։
¶¶ Սապ. կբ. 9։ ԳԼ. ա. 2։
*** կամ, կշտանալով
††† գ Թագ. գ. 32։
‡‡‡ ԳԼ. ա. 18։
§§§ Բ Օր. ղ. 2։ ժ. 12։
‖‖‖ ԳԼ. ժա. 9։ Մատ. ժբ. 36։ Գործ. ժէ. 30, 31։ Հռոմ. բ. 16։ ժգ. 10, 12։ ա Կոր. գ. 5։ Բ Կոր. ե. 10։ —
¶¶¶ գ Թագ. գ. 32։
**** ԳԼ. գ. 10։
†††† Ովս. ժա. 4։ Ծալմ. ղ. 44։ ժբ. 32։
‡‡‡‡ Փիլ. գ. 12, 13, 14։
§§§§ Սապ. խե. 14, 15։ Ծալմ. ժգ. 2։ Եփես. բ. 6։
‖‖‖‖ կամ, ուղիղները

Քեզի հետ ցնծանք և ուրախանանք,
Քու սէրդ պիտի աւելի յիշենք.
Քեզ *ուղղութեամբ կը սիրեն։
5 Ով Երուսաղէմի աղջիկներ,
Ես սև եմ, բայց գեղեցիկ,
Կեդարու վրաններուն պէս,
Սողոմոնի վարագոյրներուն պէս։
6 Իմ սեւցած ըլլալուս մի նայիք,
Վասն զի արեւը վրս տեսաւ.
Իմ մօրս որդիները բնծի արդուղեցան,
Զիս այգիներու պահապան ըրին.
Բայց իմ այգիս պահպանութիւն չըրի։
7 Պատմէ ինծի, ով հոգիս սիրածը,
Քու հօտդ ո՞ւր կ'արածես.
Կէսօրին ո՞ւր կը պառկեցնես.
Քանզի քու ընկերներուդ հօտերուն քով

Ինչո՞ւ †թմփատւականի պէս ըլլամ՝
8 Եթէ դուն չես գիտեր, ով կիներուն գեղեցիկը,
Հօտերուն շաւիղներէն գնա,
Ու հովիւներուն վրաններուն քով քու ուլերդ արածէ։
9 Ֆարաւոնի կառքերուն ձիուս նմանցուցի քեզ, ով իմ սիրուհիս.
10 Բոլոր պարեզդ զարդերով գեղեցիկ են,
Եւ քու պարանոցդ՝ քառամանեակներով։
11 Ոսկի ակներէն զարդեր պիտի շինենք
Արծաթէ կիսաւածներով։
12 Երբ թագաւորը սեղանն էր,
Իմ նարդոս իւղ հոտը բուրեց,
13 Իմ սիրականս ինծի առաջին ծրարին պէս է,
Գիշերը իմ ստինքներուս մէջ պիտի հանգչի։
14 Իմ սիրականս Ժէնգիի ողկոյզին պէս է ինծի
Ենգադդի այգիներուն մէջ։
15 Ա Ահա գեղեցիկ ես, ով իմ սիրուհիս,
Ահա գեղեցիկ ես. քու աչքերդ աղաւնիներու պէս են։
16 Ով իմ սիրականս, ահա գեղեցիկ ես ու վայելուչ.
Եւ մեր անկողինը կանանչ է։
17 Մեր տուներուն գերաններըը եղեւնափայտ են,
Ու մեր առիքները մայր փայտէ են։

ԳԼ. Բ

1 Բրիտասի ու իր եկեղեցիին փոխադարձ սէրը։ 8 Եկեղեցիին յոյսը 10 ու կոչումը։ 14 Բրիտասի խնամքը իր եկեղեցիին վրայ։ 16 Եկեղեցիին խոստովանութիւնը, անոր հաւատքը ու յոյսը։

Ես Սարոնի ծաղիկն եմ,
Ու հովիտներուն շուշանը։
2 Ինչպէս շուշանը փուշերուն մէջ՝
Այնպէս է իմ սիրուհիս աղջիկներուն մէջ։
3 Ինչպէս խնձորենին անտառի ծառերուն մէջ՝
Այնպէս է իմ սիրականս երիտասարդներուն մէջ.
Անոր հովանիին տակ ախորժելով նստայ,
Ու անոր պտուղը իմ քիմքիս քաղցր է։
4 Զիս *խնճոյքին տունը բերաւ,
Եւ անոր գրօշը իմ վրաս սէր էր։
5 Զիս կտրիճներով զօրացուցէք,
Զիս խնձորներով ուժովցուցէք,
Վասն զի ես սիրով կը նեւաղիմ։
6 Բ Անոր ձախ ձեռքը իմ գլխուս տակ ըլլայ,
Ու աջ ձեռքը զիս գրկէ։
7 Է Ով Երուսաղէմի աղջիկներ,
Ձեզ այծեամներով կամ դաշտի եղնիկներով
կ'երդմնցնեմ,
Որ սիրուհին չվերցնէք ու չարթնցնէք,

Մինչև որ ինք չուզէ։
8 Իմ սիրականիս ձայնն է.
Ահա անիկա լեռներուն վրայէն ցատկելով,
Ու բլուրներուն վրայէն ցատկռտելով կու գայ։
9 Բ Իմ սիրականս այծեամի կամ եղնիկի ձագի կը նմանի.
Ահա հիմա մեր պատին ետեւը կայներ է,
Պատուհաններէն կը նայի,
Վանդակներէն կ'երեւնայ։
10 Իմ սիրականս պատասխան տալով ինծի ըսաւ,
Է Ելիր, ով սիրուհիս, ով գեղեցիկս, ու եկուր.
11 Քանզի ահա ձմեռը անցաւ,
Անձրեւները անցան գացին.
12 Գետնի վրայ ծաղիկներ կ'երեւնան,
Յօտելու ժամանակը հասաւ,
Ու մեր երկրին վրայ տատրակին ձայնը կը լսուի։
13 Ա Ս Թզենին իր թզուկները կը հասցնէ,
Ու որթերը ծաղկեցան և էջերնոյ հոտը կու տան.
Ելիր, ով սիրուհիս, ով գեղեցիկս, ու եկուր։
14 Ով իմ աղաւնիս, վէմին խոռոչներուն մէջ,
Ա Պատսպծին հովանիին տակ է՝ ո՛ր.
Ինծի երեսդ ցուցուր, ձայնդ ինծի լսել տուր.
Քանզի ձայնդ քաղցր ու դէմքդ գեղեցիկ է։
15 Բռնեցէք մեզի Շուղուէանները
Ա Յդինները աւերող պզտիկ աղուէանները.
Վասն զի մեր այգիները ծաղկեր են։
16 Ի Իմ սիրականս իմն է, ու ես անոն եմ.
Անիկա իր հօտը շուշաններու մէջ կ'արածէ։
17 Ժ Օրուան հովը չփչած՝ ու սուերները չհեռացած՝
Դարձիր, ով իմ սիրականս,
Ու՞ Բեթերի լեռներուն վրայի էայծեամին պէս
Կամ եղնիկներու ձագին պէս եղիր։

ԳԼ. Գ

1 Եկեղեցիին պատերազմը ու յաղթութիւնը փորձութեան մէջ։ 6 Եկեղեցին Բրիտասով կը պարծի։

Իմ հոգւոյս սիրածը
Գիշերը անկողինիս մէջ փնտռեցի,
Զանիկա փնտռեցի բայց չգտայ։
2 Ելլեմ հիմա պտըտիմ քաղաքին մէջ,
Փողոցներուն ու հրապարակներուն մէջ,
Իմ հոգիիս սիրածը փնտռեմ.
Զանիկա փնտռեցի, բայց չգտայ։
3 Բ Քաղաքին մէջ պտըտող պահապաններըը զիս գտան.
Արդեօք իմ հոգիիս սիրածը տեսա՞ք ըսէ։
4 Անոնցմէ քիչ մը առաջ անցնելով,
Իմ հոգիիս սիրածը գտայ.
Զանիկա բռնեցի ու չձգուցի,
Մինչև որ իմ մօրս տունը,

† կամ, նետազածի
ղ Գլ. է. 9։ ը. 1։
ե Բ Մն. ա. 16, 17։
ը Գլ. բ. 2, 10, 13։ դ. 1, 7։ է. 2։ ը. 4։ Ծովհ. ժե. 14, 15,
ը Եզեկ. ժգ. 11, 12, 13։
ժ Գլ. դ. 13։
ի Գլ. գ. 1։ է. 12։

— Ծայտ. իբ. 1, 2։
• Եբր. գինեին
բ Գլ. ը. 3։

ի Գլ. գ. 5։ ը 4։
ր Հմր. 17։
ի Հմր. *13։
ղ Հմր. 10։
ե Գլ. ը. 13։
ը Սապ. ձ. 13։ Եզեկ. ժգ. 4։ Դատ. ժգ. 32։

ը Գլ. գ. 3։ է. 10։
ժ Գլ. դ. 6։
ի Հմր. 9։ Գլ. ը. 14։

— Ես. իզ. 9։
բ Գլ. է. 7։

Ու զիս ծնանողին աներեակը, տալի։
5 Էիվ Երուսաղէմի աղջիկներ,
Զեզ այծեամներով կամ՝ դաշտին եղնիկներովը
կ'երդմնցնեմ,
Որ սիրուհին չվերցնէք ու չարթնցնէք՝
Մինչև որ ինք չուզէ։
6 Ո՞վ է սակայն՝ որ զմուռսով և կնդրուկով
Ու փերեզակներուն ամէն փոշիով խընկուած՝
Անապատէն կ'ելլէ ծուխի սիւներու պէս։
7 Ահա Սողոմոնի *գահոյքը
Որուն բոլորտիքը Իսրայէլի զօրաւորներէն
Վաթսուն զօրաւոր կայ.
8 Անոնք ալ սուսերաւոր են,
Ու պատերազմի վարժուած են.
Գիշերուան վախին համար՝
Ամէն մէկուն սուրը իր ազդրին վրայ է։
9 Սողոմոն Թագաւորը Լիբանանի ծառերէն
Գահաւորակ մը շինեց իրեն համար.
10 Սիւները արծաթէ է, յենարանները ոսկիէ,
Բազմոցը ծիրանիէ շինուեց.
Ու մէջը Երուսաղէմի աղջիկներէն
†Խնամ գեղեցիկ՝ նկարագործուած էր։
11 Ով Սիովնի աղջիկներ, ելէք,
Ու Սողոմոն Թագաւորը տեսէք
Ան Թագովը, որով իր մայրը անոր փեսայութեան օրը
Ու սրտին ուրախութեան օրը պսակեց զանիկա։

ԳԼ. Դ

1 Բրիտաոս կը հրաժարակէ եկեղեցիին ընծրհքները. 8 անոր վրայ իր ունեցած սէրը կը յայտնէ։ 16 Եկեղեցին կը խնդրէ որ անոր ներկայութեանը համար պատրաստուի ան ունենայ։

Ա՜հա դուն գեղեցիկ ես, ով իմ սիրուհիս,
Ա՜հա դուն գեղեցիկ ես.
Լաչակիդ մէջէն քու աչքերդ աղաւնիներու՝ ա-
փէրան նման են.
Քու մազերդ Գաղաադ *լեռը պառկող՝ Բայծե-
րուն հօտին պէս են։
2 †Ակռաներդ լուացարանէն ելլող խուզած հօտի
պէս են,
Որոնց ամէնը երկուական կը ծնանին,
Ու անոնց մէջ ամուլ չկայ։
3 Քու շրթունքներդ կարմիր դերձանի պէս են,
Ու խօսուածքդ գեղեցիկ է.
†Ակռերդ լաչակիդ մէջէն՝
Նուռի կտորներու կը նմանին։
4 Էքու պարանոցդ Դաւիթի աշտարակին պէս է,
Զոր հոն հազար ասպար կախուած են.

Անոնք ալ զօրաւորներուն վահաններն են։
5 Էքու երկու աներդ նման են երկու ուլերու,
Որոնք այծեամի մը երկուսլուկ ձնած են,
Ու շուշաններու մէջ կ'արածուին։
6 ¤Օրուան հովը չփչած, ու ստուերները չհեռացած,
Ես զմուռսի լեռը ու կնդրուկի բլուրը պիտի երթամ։
7 Քիրոլորովին գեղեցիկ ես, ով իմ սիրուհիս,
Ու քու վրադ արատ չկայ։
8 Ով Հարան, ինծի հետ Լիբանանէ եկուր,
Ինծի հետ Լիբանանէ եկուր.
Ամանայի գագաթէն, Սանիրի ու Հերմոնի գա-
գաթէն,
Առիւծներուն մորիներէն՝ ինձերուն լեռներէն
նայէ։
9 Սիրտս առիր, ով իմ Հարս քոյրս,
Սիրտս առիր քու մէկ աչքովդ
Ու պարանոցիդ մէկ քառամանեակովը։
10 Քու սէրդ ի՜նչ գեղեցիկ է, ով Հարս քոյրս.
Քու սէրդ գինիէն աղէկ է,
Ու քու իւղերուդ անուշահոտութիւնը՝
Ամէն խունկերէն։
11 Շրթունքներէդ խորիսխի մեղր կը կաթի, ով
Հարսն,
Կ'եղեւիդ տակ մեղր ու կաթ կայ.
Ու քու զգեստներուդ անուշահոտութիւնը
Լիբանանի հոտին պէս է։
12 Իմ Հարս քոյրս փակեալ պարտէզ մըն է,
Փակեալ աղբիւր՝ կնքուած աղբերակ մըն է։
13 Քու տունկերդ քաղցրահամ պտուղներով,
Ձիւնաներով ու նարդոսներով՝ նռնենիներու
դրախտ են.
14 Նարդոս և քրքում, եղէգն և կինամոն,
Ամէն կնդրուկի ծառով, զմուռսով ու հալուէով
Ու բոլոր գլխաւոր խունկերով։
15 Պարտէզներու աղբիւր,
Լիբանանի ջուրի ջրհոր
Ու Լիբանանէ վազած հեղեղներ։
16 Արթնցիր, ով հիւսիս, եկուր, ով հարաւ,
Իմ պարտէզիս մէջ փչէ, որպէս զի անոր խունկերը բուրեն.
Հիմ սիրականս թող իր պարտէզը գայ,
Ու իրեն ախորժելի պտուղները ուտէ։

ԳԼ. Ե

1 Բրիտաոս իր կանչելովը եկեղեցին կ'արթնցնէ։ 2 Եկեղեցին Բրիտաոսի սիրոյն համբ առնելով կը նուաղի։ 9 Բրիտաոսի շնորհքներուն ստորագրութիւնը։

Իմ պարտէզս եկայ, ով Հարս քոյրս,
Իմ զմուռսս խունկերուս հետ ժողվեցի,
Իմ խորիսխս մեղրիս հետ կերայ,

* Գլ. բ. 7։ ը. 4։
† Գլ. լ. 5։
* Կամ, անկողինը
† Բեր. սիրով
——
¤ Գլ. ա. 15։ ե. 12։
* Կամ, լեռէն երեւցած
† Գլ. գ. 5։
‡ Գլ. գ. 6։
¤ Գլ. գ. 7։
† Գլ. է. 4։
* Եկեմ. գ. 19։
† Գլ. է. 3։ Տես Առակ. ե. 19։
‡ Գլ. բ. 17։
¤ Եփես. ե. 27։
† Բ Օր. գ. 9։
† Գլ. ա. 2։
* Առակ. իդ. 13, 14։ Գլ. ե. 1։
† Ծն. իե. 27։ Ովս. ժդ. 6, 7։
‡ Գլ. ա. 14։
¤ Յովհ. դ. 10։ է. 38։
——
* Գլ. դ. 16։
† Գլ. դ. 11։

Իմ դինիա կաթ-ովս խմեցի։
Կերէք, եավ բարեկամներ,
Խմեցէք ու գինովցէք, ով սիրելիներ։
2 Ես կը քնանամ, բայց իմ սիրտս արթուն է.
Ահա իմ սիրականիս ձայնն է, *դռա՜ը կը զարնէ
՚՚— Բա՛ց-ե,
Ով իմ քոյրս, իմ սիրուհիս,
Իմ ազաւնիս, իմ կատարեալս, բայց ինծի.
Քանզի իմ գլուխս ցօղով լեցուեցաւ,
Ո՛— վարսքերս՝ գիշերուան շաղերով։
3 Իմ պատմուճանս հաներ եմ,
Զանիկա ի՞նչպէս հագնիմ.
Ոտքերս լուացեր եմ,
Զանոնք ի՞նչպէս աղտեղեմ։
4 Իմ սիրականս իր ձեռքը ծակէն երկնցուց,
Ու անոր համար իմ ղիքս գալարեցաւ։
5 Ես եղայ որ իմ սիրականիս բանամ,
Ու ձեռքերս զմուռա՝ ու իմ մատերս ընտիր
զմուռա կաթեց
Փակաղակին բռնելու տեղին վրայ։
6 Ես իմ սիրականիս բացի,
Բայց իմ սիրական քաշուեր գացեր էր.
Երբ անիկա կը խօսէր, իմ հոգիս նուաղեցաւ.
Զանիկա փնտուեցի, բայց չգտայ.
Զանիկա կանչեցի, բայց ինծի պատասխան
չտուաւ։
7 Պիտակաբին մէջ պտտող պահապանները զիս
գտան,
Զարկին վիրաւորեցին զիս.
Պարսպին պահապանները քօղս վրայէս վերցուցին։
8 Ով Երուսաղէմի աղջիկներ, ձեզ կ՚երդմնցնեմ,
Եթէ իմ սիրականս գտնէք,
Անոր պատմէք որ ես սիրով կը նուաղիմ։
9 *Ով կիներուն գեղեցիկը,
Քու սիրականդ ո՞րբէն սիրականէ ինչ տարբերութիւն ունի.
Քու սիրականդ ո՞րբէն սիրականէ ինչ տարբերութիւն ունի,
Որ մեզ այդպէս կ՚երդմնցնես։
10 Իմ սիրականս ապիտակ ու կարմիր է,
Տասը հազարի մէջ երեւելի է։
11 Անոր գլուխը զուտ ոսկի է,
Վարսքերը ցրուած՝ ո՛— ագռաւի պէս սեւ են։
12 ‡Աչքերը՝ վտղտ ջուրերուն քով
Կաթով լուացուած աղաւնիներու պէս են
նմանին,
Գամուած գոհարներու պէս են։
13 Անոր այտերը խնկաբից տունկերու մծուխն
ու՛— անուշահոտ ծաղիկներու թաղարներուն
պէս են.
Շրթունքները ընտիր զմուռա կաթող շուշաններ են.
14 Ձեռքերը ոսկի մատանիներ են
Թարսիսի քարերով լեցուած.

‡ Դ.ա.կ. ժե. 7, 10։ Յայտ. գ. 29։ ժե. 14։
† Յայտ. գ. 20։
§ Գլ. գ. 1։
‖ Գլ. գ. 3։
¶ Գլ. ա. 8։
** Գլ. ա. 15։ դ. 1։

Որովայնը բանուած փղոսկր է
Շափիւզանէրով ծածկուած։
15 Սրունքները մարմարիոն սիւներ են
Ընտիր ոսկի խարխանէրու վրայ հաստատուած.
Կերպարանքը Լիբանանի պէս,
Եղեւիններուն պէս, ընտիր է։
16 Անոր բերանը քաղցր,
Ու ինք ըլլորովին ցանկալի է։
Ա՛հա այսպէս է իմ սիրականս, այսպէս է իմ բարեկամս,
Ով Երուսաղէմի աղջիկներ։

ԳԼ. Զ

1 Եկեղեցին իր հաւատքը Քրիստոսի վրայ ըլլալը կը խոստովանի, 4 Քրիստոս կը ցուցնէ եկեղեցին շնորհքները, 10 ու իր սէրը՝ որ ունի անոր վրայ։

Քու սիրականդ ո՞ւր գնաց,
*Ով կիներուն գեղեցիկը.
Քու սիրականդ ո՞ւր դարձաւ,
Որ զանիկա քեզի հետ փնտուենք։
2 Իմ սիրականս իր պարտէզը,
Խնկալից տունկերուն ածուները, իջաւ,
Որպէս զի պարտէզներու մէջ արածէ,
Ու շուշաններ ժողվէ։
3 †Ես իմ սիրականիս եմ,
Ես իմ սիրականս իմն է.
Անիկա շուշաններու մէջ կ՚արածէ։
4 Թերսայի պէս գեղեցիկ ես, ով իմ սիրուհիս.
Երուսաղէմի պէս հաճելի ես,
Ո՛— §դրօշակիր զօրքերու պէս սոխակու ես։
5 Աչքերդ ինծմէ դարձուր,
Վասն զի անոնք ինծի յաղթեցին.
Մազերդ *Գաղաադի պատկող ‖ոչխարուն հօտին
պէս են։
6 ¶Ակառներդ լուացարանէն ելած մնքիներուն
հօտին կը նմանին,
Որոնց ամէնը երկուորեակ կը ծնանին,
Ու անոնց մէջ ամուլ չկայ։
7 **Յոտերդ լաչակիդ մէջէն՝
Նուռի կտորներու կը նմանին։
8 Թագուհիները վաթսուն, ու հարճերը ութսուն,
Եւ օրիորդները անթիւ են։
9 Իմ աղաւնիս, իմ կատարեալս, մէկ է,
Իր մօրը մէկ հատիկը,
Ջինը ծնանողին ընտրեալն է.
Զանիկա աղջիկները տեսան,
Ու անոր՝ երանի՛ ըսին.
Թագուհիները ու հարճերն ալ,
Եւ զանիկա գովեցին։
10 Ով է սակիկա, որ արշալոյսի պէս կը նայի,
Որ լուսնի պէս գեղեցիկ, արեւու պէս մաքուր։
Ո՛— §դրօշակիր զօրքերու պէս սոխակու է։

— Գլ. ա. 8։
‡ Գլ. բ. 16։ է. 10։
§ Հմր. 10։
* կամ, Գաղաադէ երեւցած
† Գլ. գ. 1։
‖ Գլ. գ. 2։
¶ Գլ. գ. 3։
** Հմր. 4։

11 Ընկոյզներու պարտէզը իջայ,
Որպէս զի ձորին †կանանչութիւնը տեսնեմ,
Եւ ընայիմ թէ որդւոք որթը ծլեցա՞ւ,
Ու նռնենիները ծաղկեցա՞ն։
12 Ես չգիտցած՝ իմ հոգիս Ամինադաբի կառքերուն պէս զրաւ զիս։
13 Դարձիր, դարձիր, ով Սողոմացիդ,
Դարձիր, դարձիր, որպէս զի քեզ տեսնենք։
Ի՞նչ պիտի տեսնէք Սողոմացիին վրայ.
Իբրև երկու բանակներու դունդը։

ԳԼ. Է

1 Եկեղեցիին չնորհքներուն վրայով ուրիշ առաքելութիւն մը։ 10 Եկեղեցին կը խոստովանի իր հաւատքը ու բաղձանքը։

Ի՛նչ գեղեցիկ են քու քայլերդ կօշիկներով,
Ով իշխանի աղջիկ.
Քու բարձերուդ կաղմուածքը
Երեւելի արուեստաւորի մը ձեռքով շինուած
Մանեակներու կը նմանին։
2 Քու պորտդ բնական լեցուն բոլորակ թաւալ մը կը նմանի.
Քու փորդ շուշանով պատած ցորենի շեղջէ պէս է։
3 Քու երկու ստինքդ նման են երկու ուլերու,
Որոնք սյծեռամի մը երկուորեակ ձնաձ են։
4 Պատանոցդ փղոսկրէ աշտարակի պէս է.
Աչքերդ Եսեբոն՝ Բաթ-րաբիմի դրանը քով
Եղող աւազաններուն կը նմանին.
Ունդդ դէպ ի Դամասկոս նայող Լիբանանի աշտարակին պէս է։
5 Գլուխդ քու վրադ Կարմէղոսի պէս,
Եւ գլխուդ հիւսուածը ծիրանիի պէս է.
Թագաւորը ⁂ խորագիներուդ կապուած է։
6 Ո՛րչափ գեղեցիկ և ո՛րչափ քաղցր ես,
Իմ փափկութիւդ սիրուհի։
7 Քու հասակդ արմաւենիի
Ու ստինքներդ ողկոյզներու կը նմանին։
8 Ըսի, Արմաւենիին վրայ պիտի ելլեմ,
Անոր ճիւղերուն փակչիմ.
Եւ քու ստինքներդ խաղողի ողկոյզներու պէս,
Ու հնգունքներուդ հոտը խնձորներու հոտին պէս ըլլայ։
9 Եւ քու քիմքդ ազնիւ գինիի պէս է,
Որ շիտակ կը վազէ իմ սիրականիս,
Ու քնացողներուն *շրթունքները կը խօսեցնէ։
10 †Ես իմ սիրականիս եմ,
Եւ հանոր բաղձանքը ինծի է։
11 Եկուր, իմ սիրականս, դաշտը ելլենք,
Գիշերը գեղերու մէջ անցնենք.
12 Առտուանց կանուխ այգիները երթանք,

† Կամ, պատղները
ը Գլ. է. 12։

——

⁂ Ասղ. խե. 13։
ի Գլ. գ. 5։
ղ Գլ. դ. 4։
* Կամ, շրթունքներուն վրայ կը կաթի
ո Գլ. ը. 16։ գ. 3։
շ Ասղ. խե. 11։
չ Գլ. գ. 11։

Ու Նռեններնք թէ որթը ծլած է, ծաղիկը բացուած է,
Եւ նռնենիները ծաղկած են.
Հոն իմ սէրս քեզի տամ։
13 Մանրագարնեները էրէնց հոտը կու տան,
Ու մեր դուռներուն մէջ,
Ամէն ընտիր պտուղներէն, թէ՛ նոր և թէ՛ հին,
Քեզի համար պահեր եմ, ով իմ սիրականս։

ԳԼ. Ը

1 Եկեղեցիին սէրը Քրիստոսի վրայ։ 6 Սիրոյ ուժգնութիւնը։ 8 Հեթանոսներուն կոչումը։ 14 Եկեղեցին Քրիստոսի գալուն համար կ'աղօթէ։

Երանի թէ իմ մօրս ստինքը ծծած եղբօրս պէս ըլլայիր.
Երբ քեզ դուրսը գտնէի, պիտի համբուրէի,
Եւ ոչ ոք պիտի չանարգէին։
2 Քեզ առաջնորդելով իմ մօրս տունը կը տանէի,
Որպէս զի ինծի *սորվեցնես.
Քեզի †հասուստ գինիէն, իմ նռնենիիս օշարակէն, կը խմցնէի։
3 Ձախ ձեռքը գլխուս տակ,
Ու աջ ձեռքը ինս կը գրկէր։
4 ‡Ով երուսաղէմի աղջիկներ, ձեզ կ'երդմնցնեմ,
Որ էմ սիրուհիս չարթնցնէք ու չվրդովեցնէք,
Մինչեւ որ ինք չուզէ։
5 §Ով է սիկա որ իր սիրականին կռթնած
Անապատէն կ'ելլէ.
Քեզ խնձորենիին տակ արթնցուցի.
Քու մայրդ քեզ հոն ծնաւ,
Քու ծնողդ քեզ հոն ծնաւ։
6 ¶Զիս քու սրտիդ վրայ կնիքի պէս,
Քու բազուկիդ վրայ կնիքի պէս, դիր.
Վասն զի սէրը մահուան պէս զօրաւոր
Ո՛ նախանձը դերեզմանի պէս խիստ է.
Անոր կայծերը աստիճ բոցավառ կրակի կայծերն են։
7 Շատ ջուրերը չեն կրնար սէրը մարել,
Ու գետերը զանիկա չեն կրնար ընկղմել.
**Եթէ մարդ մը սիրոյ փոխարէն իր տանը բոլոր ստացուածքը տայ,
Զանիկա բոլորովին կ'անարգեն։
8 ††Պզտիկ քոյր մը ունինք,
Ու անիկա ստինք չունի.
Մեր քրոջը ի՞նչ ընենք
Անոր համար խօսուած օրը։
9 Եթէ անիկա պարիսպ է,
Վրան արծաթէ աշտարակ մը շինենք.
Եւ եթէ դուռ է,
Զանիկա եղեւնափայտի տախտակներով պատենք։
10 Ես պարիսպ եմ,
Ու իմ ստինքներս աշտարակներու պէս են.

* Կամ, սորվեցնէը
— Առակ. թ. 2։
† Կամ, խմորեցնէը
ը Մաս. ժգ. 52։
ի Ծն. լ. 14։
ղ Մաս. ժգ. 52։

——

§ Ես. խթ. 16։ Երեմ. իբ. 24։ Անգ. բ. 23։
¶ Ես. բ. 6։
** Գլ. բ. 7։ գ. 5։
†† Գլ. դ. 6։
‡‡ Ես. խթ. 16։ Երեմ. իբ. 24։ Անգ. բ. 23։
§§ Տես Առակ. գ. 35։

Ա՛յս պատճառաւ անոր առջեւ
Խաղաղութիւն գոռալն պէտ եղայ։
11 Սաղմոն Բաալամնի մէջ այսպէս ունէր.
Ահա այդպէս պահապաններու տեսա,
Ամէն մէկը անոր պտուղին համար հազար կտոր
արծաթ կը բերէր։
12 Իմ այդիս իմ առջեւս է.
Ով Սաղմոն, հազարը քուկդ ըլլայ,

Ու երկու հարիւրը անոր պտուղը պահպանողներուն։
13 Ով պարտէզներու մէջ նստող,
Ընկերները քու ձայնդ կը լսեն.
Ինծի ալ լսել տուր։
14 Շուտա՛ գալ, ով իմ սիրականս,
Ու խնկածաղը լեռներուն վրայ
Ա՛յծեամի կամ եղնիկներու ձագի նման եղիր։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵՍԱՅԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Եսայի կը գանգատի Յուդայի որդիներուն ապստամբութիւնը համար. 5 անոնց վրայ գոլը դառնալուն համար կ'ազդայ. 10 անոնց բոլոր երկրպագութիւնը պղծուածները կը մերժէ. 16 խոստովանութեամբ ու ապաշնորհքութեամբ ապաշխարութիւն կը յորդորէ զանոնք. 21 անոնց չարութիւնը վրայ պղտոյով. Աստուծոյ դատաստանները կը ծանուցանէ. 25 չնորհք կը խոստանայ Սիոնին, 28 ու չարերուն կործանումը կը դուշակէ։

Ա՛մոսի որդւոյն Եսայիի տեսիլքը զոր Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ տեսաւ՝ Յուդայի թագաւորներուն Ոզիայի, Յոթամ Ահազի, Ա՛քազի ու Եզեկիայի օրերը։
2 Լսէ՛, ով երկինք, և ականջ դիր, ով երկիր,
Վասն որ Տէրը կը խօսի.
Զաւակներ մեծցուցի ու բարձրացուցի,
Եւ անոնք ինծի դէմ ապստամբեցան։
3 Եզը իր տէրը կը ճանչնայ,
Ու էշը իր տէրոջ մսուրը,
Բայց Իսրայէլ ինծի չճանչնար,
Իմ ժողովուրդս չհմանար։
4 Վա՛յ մեղաւոր ազգին,
Անօրէնութիւնով ծանրացած ժողովուրդին,
Չարագործներու սերունդ,ապականիչ զաւակներ.
Անոնք Տէրը թողուցին,
Իսրայէլի Սուրբը անարգեցին
Ու՝ հեռ քաշուեցան։
5 Ընդ՞որ հարեալ վրայ կրնաք զարնուիլ,
Երբ ալ աւելի ապստամբիք։
Բոլոր գլուխը հիւանդ,
Եւ բոլոր սիրտը մաշած է։
6 Ոտքին թաթէն մինչեւ գլուխը
Բան մը անոր վրայ սուղ տեղ չմնաց.
Հարուածներ, վէրքեր ու շարուածքէն խոցեր կան.
Բնաւ չգոցուեցան, չկապուեցան
Ու իւղով ալ չկակղցուցին։
7 Ձեր երկիրը աւերակ դարձեր է,
Ե՛ ձեր քաղաքները կրակով այրուած են.
Ձեր արտերը աչքերնուդ առջեւ օտարները կ'ուտեն,
Ու անոնք օտարներուն ըջած աւերակներուն պէս խոպանացած են։
8 Եւ Սիոնի աղջիկը այդիի մէջ եղած էրծիլի պէս,
Վարունգի արտի մէջ եղած հիւղի պէս,
Պաշարուած քաղաքի պէս թողուած ճաշէր է։
9 Եթէ զօրաց Տէրը մեզի քիչ մը մնացորդ թողուցած չըլլար,
Մենք Սո՛դոմի պէս պիտի ըլլայինք,
Ո՛ Գոմորի պիտի նմանէինք։
10 Լսեցէ՛ք Տէրոջը խօսքը, ով Սո՛դոմի իշխաններ,
Ականջ դրէ՛ք մեր Աստուծոյն օրէնքին, ով Գոմորի ժողովուրդ.
11 Ինչ պէտք է ինծի ձեր հղօհերուն շատութիւնը,
կ'ըսէ Տէրը.
Ձէր խոյերուն աղջամկէներէն
Ու պարարտ անասուններուն ճարպէն կշտացած եմ,
Եւ զուարակներուն ու գառներուն
Եւ նոխազներուն արիւնները չեմ ախորժիր։
12 Երբ կու գաք ինծի առջեւս երեւնալու,
Ո՞վ պահանջեց ձեզմէ, որ այսպէս իմ սրահներս կոխէք։
13 Ալ ընդէ՛ր ունայն ընծաներ մի բերէք.

ե Մատ. խա. 33։
զ Գլ. բ. 14։
է Տես Յայտ. խբ. 17, 20։
ը Գլ. բ. 17։ ——
թ Թագ. ժբ. 6։
ժ բ Օր. լբ. 1։ Երեմ. բ. 12։ ը. 19։ խբ. 29։ Եզեկ. լգ. 4։ Միք. ա. 2։ գ. 1, 2։
ի Գլ. կ. 1, 2։
լ Երեմ. ը. 7։
խ Երեմ. ի. 3, 6։
ծ Գլ. կ. 12։
կ Գլ. ծէ. 3, 4։ Մատ. գ. 7։
հ Գլ. ի. 13։ Երեմ. բ. 30։ կ. 3։ Ա թագ. ժե. 22։ Յայտ. ծ. 8, 9։ ծա. 16։ Աւակ. ժե. 8։ խա. 27։ Գլ. կգ. 3։ Երեմ. գ. 20։ է. 21։ Ամովս է. 21, 22։ Միք. գ. 7։
ղ Երեմ. ը. 22։
ճ բ Օր. իբ. 51, 52։
ն Ծն. իկ. 18։ Ողբ. բ. 6։
շ Երեմ. գ. 17։
ո Ողբ. գ. 22։ Հառաք. ի. 29։
չ Ծն. ԺԻ. 24։
յ Նե. իգ. 17։ լգ. 23։
ղ Մատ. ժե. 9։

Զէր խունկը ինծի պիղծ է.
Ամսապլուխներուն ու շաբաթներուն
Ե– ժողովները դումարուելուն չեմ կրնար տա-
նիլ.
Զէր ժողովնական անգամ անօրէնութիւն է։
14 Զէր ամսապլուխներէն ու տօներէն կը զզուի իմ
հոգիս.
Անոնք իմ վրաս ծանր բեռ եղան,
Նվէրցնելէ յոգնեցայ։
15 Ուստի Ներլը ձեռքերնիդ կը տարածէք,
Աչքերս ձեզմէ պիտի ծածկեմ.
Նաև երբ աղօթքնիդ կը շատցնէք, պիտի չլսեմ.
Վասն զի Ներ ձեռքերնիդ արիւնով լեցուն են։
16 Նլուացուեցէք, մաքրուեցէք,
Իմ աչքերուս առջեւէն ձեր չար գործերը վէգի
բրէք,
Չարութիւն գործելէ դադարեցէք.
17 Բարութիւն ընել սորվեցէք,
Նիրաւունքը փնտռեցէք, պրկուածին ուղղութիւն
բրէք,
Որբին դատաստանը տեսէք ու որբեւայրիին դատը
պաշտպանեցէք։
18 Հիմա եկէք Նվիճաբանինք, կ'ըսէ Տէրը.
Եթէ ձեր մեղքերը կրկնակի կարմիրի պէս են,
Չզիւնի պէս պիտի ճերմկնան,
Ե– եթէ որդան կարմիրի նման են,
Ասրի պէս ճերմակ պիտի ըլլան։
19 Եթէ դուք յօժարիք ու Ննազանդիք,
Երկրին բարիքը պիտի ուտէք.
20 Բայց եթէ չկ՚ուզէք ու ապստամբիք,
Սուրը պիտի ուտէ ձեզ,
Նվասն զի Տէրոջը բերանը խօսեցաւ ասիկա։
21 Նինչպէս պոռնկեցաւ այդ հաւատարիմ քա-
ղաքը.
Անիկա իրաւունքով լեցուն էր,
Ու անոր մէջ արդարութիւն կը բնակէր.
Բայց հիմա մարդասպաններու բնակարան է։
22 Քու Նարծաթդ կղկղանք դարձաւ,
Գինիդ մէջ ջուր խառնուած է։
23 Քու Նիշխաններդ ապստամբ ու Նգողերու ընկեր
եղան.
Ամէնն ալ Նկաշառք սիրելով պարգեւներ կը
փնտռեն.
Անոնք Նորբին դատաստանը չեն տեսներ,
Ե– որբեւայրիին դատը անոնց առջեւ չդայ։
24 Անոր համար զօրաց ԵՀովա Տէրը,
Իսրայէլի Հզօրը, Նյոպէ՚ կ'ըսէ.
ՆԱւա՛ղ, իմ հակառակորդներուս հատուցում
պիտի ընեմ,

Ու թշնամիներէս վրէժ պիտի առնեմ։
25 Եւ իմ ձեռքս քու վրադ պիտի դարձնեմ,
Ե– Նքու կղկղանքդ իբր թէ Նտորակով պիտի
մաքրեմ,
Ու բոլոր անագդ մէկդի պիտի զատեմ։
26 Եւ քու դատաւորներդ Նառաջուան պէս,
Ու խորհրդականներդ սկիզբէն եղածին պէս նո-
րէն պիտի հաստատեմ.
Անկէետքը դուն պիտի կոչուիս
ՆԱրդարութեան քաղաք Ե հաւատարիմ աւան։
27 Սիօնը դատաստանով պիտի փրկուի,
Եւ հոն դարձողները՝ արդարութեամբ։
28 Բայց Նանօրէնները ու մեղաւորները միասին
պիտի ջարդուին,
Եւ անոնք որ Տէրը կը թողուն, բնաջինջ պիտի
ըլլան։
29 Ջանդի ձեր ցանկացած Նբեւեկնիներէն պիտի
ամչնան,
Եւ այն ձեր ընտրած Նպարտէզներուն համար
ամօթով պիտի մնաք։
30 Վասն զի տերեւները թառամած բեւեկնիի պէս,
Եւ ջուր չունեցող պարտէզի պէս պիտի ըլլաք։
31 Ու զօրութիւն ունեցողը խածուճի պէս,
Եւ անոր գործը կայծի նման պիտի ըլլայ,
Ու երկուքն ալ միասին պիտի այրին,
Եւ մարող պիտի չգտնուի։

Գլ. Բ

1 Մարգարէն Երեմիայի թագաւորութեան հաստատութիւնը կը գուշակէ. 6 կը յայտնէ թէ ժողովուրդին չարութիւնն է պատճառը՝ որ Աստուած զանիկա կը մերժէ. 10 Աստուծոյ վերհսկութեան գործը որ գործելը յիշելով՝ կը յորդորէ մարդիկ որ անկէ վերանան։

Ա՛մէն արդէն Եսայիի՝ Յուդայի ու Երու-
սաղէմի վրայ տեսած տեսիլքին խօսքը։
2 ՆՎերջին օրերը պիտի ըլլայ որ Տէրոջը տանը
Լերը
Լեռներուն գլխուն վրայ պիտի հաստատուի,
Եւ բլուրներէն վեր պիտի բարձրանայ,
Ու Նբոլոր հեթանոսները հեղեղի պէս պիտի դի-
մեն անոր։
3 Եւ շատ ժողովուրդներ պիտի երթան ու ըսեն,
ՆԵկէք, եհովայի լեռը
Յակոբի Աստուծոյն տունը, երթանք,
Որպէս զի մեզի իր ճամբաները սորվեցնէ,
Ու անոր շաւիղներուն մէջ քալենք.
Նվասն զի օրէնքը Սիօնէ,
Ու Տէրոջը խօսքը Երուսաղէմէ պիտի ելլէ.

Ն Ծովել ա. 14։ բ. 15։
Տ Թուռ. իբ. 11։
Ր Դ՚Կռ. իգ. 2, եւն։ Ողբ.բ.6։
Շ Գլ. լզ. 24։
Ձ Յոր իէ. 9։ Սաղ. ճլգ. 2։ Աստիճ. ա. 28։ Գլ. ծթ. 2։ Երեմ. ժգ. 12։ Միք. գ. 4։
Ռ Սաղ. կզ. 18։ ա Տիմ. բ. 8։
Չ Գլ. ծթ. 3։
Պ Երեմ. գ. 14։
Ջ Սաղ. լգ. 14։ լէ. 27։ Ամովս է. 15։ Հաբակ. ժբ. 9։ ա Պետ. գ. 11։
Ռ Երեմ. իբ. 3, 16։ Միք. զ. 8։ Զաք. է. 9։ բ. 16։
Ս Գլ. լզ. 26։ Միք. զ. 2։
Վ Սաղ. ծա. 7։ Յայտ. է. 14։
Տ Թուռ. լգ. 19։ Տիտ. ա. 2։
Ր Երեմ. բ. 20, 21։
Ց Երեմ. զ. 28, 30։ Եզեկ. իբ. 18, 19։
Ւ Ովս. բ. 15։
Ք Աստիճ. իթ 24։
Ֆ Երեմ. իբ. 17։ Եզեկ. իբ. 12։ Ովս. դ. 18։ Միք. գ. 11։ է. 3։
Ա Երեմ. է. 28։ Զաք. է. 10։
Բ Ը Օր. իբ. 63։ Եզեկ. է. 13։
Գ Երեմ. զ. 29։ թ. 7։ Մաղ. գ. 3։
Դ Կամ, մանրաթիւնով
Ե Երեմ. լգ. 7։
Զ Զաք. բ. 3։
Է Յոր լա. 3։ Սաղ. ա. 6։ է. 6։ Հգ. 27։ ղբ. 9։ Ծղ. 35։
Ը Գլ. ծէ. 5։
Թ Գլ. հէ. 3։ կղ. 17։ —
Ժ Միք. գ. 1, եւն։
Ի Սաղ. կբ. 15, 16։
Լ Սաղ. հբ. 8։ Գլ. իէ. 13։
Խ Երեմ. լա. 6։ ծ. 5։ Զաք. բ. 21, 23։
Ծ Դ՚Կռ. իգ. 47։

4 Եւ անկա հեթանոսներուն մէջ դաստատան
պիտի տեսնէ,
Եւ շատ ժողովուրդներ պիտի յանդիմանէ.
Ու Դանանք իրենց սուրերը խոփեր,
Եւ իրենց նիզակները յօտացներ պիտի շինեն.
Ազգ ազգի վրայ սուր պիտի չվերցնէ.
Եւ էլ պատերազմ պիտի չսորվին։
5 Ով Յակոբի տունը,
եկէք ըՏէրոջը լուսովը քալենք։
6 Քանզի դուն քու ժողովուրդդ, Յակոբի տունը,
թողուցիր,
Վասն զի Բարեւելքի խոխոջներովը լեցուեցան,
Եւ ֆիղշտացւոց պէս հմայութիւն կ'ընեն,
Ու էօտարներու որդւոց հետ գաշնադիր եղան։
7 Եւ Դանանց երկիրը արծաթով ու ոսկիով լեցուեցաւ,
Ու անոնց գանձերը անթիւ եղան.
Անոնց երկիրը ձիերով լեցուեցաւ,
Եւ անոնց կառքերը անթիւ են։
8 Էկաւ քէրով ալ լեցուն է անոնց երկիրը.
Իրենց ձեռաց գործերուն երկրպագութիւն կ'ընեն,
Անոնց՝ զորանք իրենց մատները շինեցին։
9 Եւ առմիկ մարդը ծռեցաւ,
Ու աղնուականը խոնարհեցաւ,
Եւ անոնց պիտի չներես։
10 ֊Տէրոջը վախին երեսէն
Եւ անոր վեհափառութեանը մեծութենէն
Վէմին մէջ մտիր, ու հողին մէջ պահուէ։
11 ¦Ամբարձն ամբարտաւան աչքերը պիտի խոնարհին,
Եւ մարդոց հպարտութիւնը պիտի ցածնայ,
Ու հոն օրը միայն Տէրը պիտի բարձրանայ։
12 Վասն զի զօրոց Տէրոջը օրը
Ամէն ամբարտաւաններուն ու բարձրամիտներուն
վրայ
Եւ ամէն հպարտացածներուն վրայ պիտի գայ,
Ու անոնք պիտի խոնարհին։
13 Եւ Լիբանանու ամէն բարձրացած ու վերացած
եղեւիններուն վրայ,
Ու Բասանի ամէն կաղնիներուն վրայ,
14 Եւ Համէն բարձր լեռներուն վրայ,
Ու ամէն բարձրացած բլուրներուն վրայ,
15 Եւ ամէն բարձր աշտարակներուն վրայ,
Ու ամէն ամուր պարիսպներուն վրայ,
16 Եւ ‡Թարսիսի ամէն նաւերուն վրայ,
Ու ամէն հաճելի երեւցած բաներուն վրայ պիտի
գայ.
17 Եւ *մարդուն ամբարտաւանութիւնը պիտի ցածնայ,
Ու մարդոց հպարտութիւնը պիտի խոնարհի,
Եւ այն օրը միայն Տէրը պիտի բարձրանայ։
18 Ու կուռքերը բնաջինջ պիտի ըլլան։
19 Եւ ՝քարայրներու մէջ
Ու երկրի խոռոչները պիտի մտնեն
Ֆտէրոջը վախին երեսէն
Եւ անոր վեհափառութեանը մեծութենէն,
Երբ ինք երկիրը սարսեցնելու գայ։
20 "Այն օրը մարդ կուռքերուն ու չղջիկներուն
պիտի նետէ
Իր արծաթեղէն կուռքերը ու իր ոսկեղէն կուռքերը,
Զորանք իրեն շիներ են երկրպագութիւն ընելու
համար.
21 Որպէս զի Տէրոջը վախին երեսէն
Ու անոր վեհափառութեանը մեծութենէն
Ապառաժներուն ծակերը
Ու վէմերուն ծերպերը մտնէ,
Երբ Անկա երկիրը սարսեցնելու գայ։
22 "Եւ կեցէք մարդէն, զորս շունչը իր ռնգունքներուն մէջ է.
Վասն զի ո՞նչ բանի մէջ հաշիւ կրնայ տրուիլ անոր։

ԳԼ. Գ

1 *Մեղքէ յառաջ եկած չքաւորութիւնը։ 9 Ժողովուրդին անպատմութիւնը։ 12 Իշխաններուն բռնատիրութիւնը ու ապերախտութիւնը։ 16 Կիներուն ամբարտաւանութեան պատճառով գալու դառնութիւնները։*

Վասն զի ահա զօրոց Եհովա Տէրը
Երուսաղէմէ և Յուդայէ ՝պիտի վերցնէ գաւազանը և Բոյսը,
Հացին բոլոր զօրութիւնը ու ջուրին բոլոր զօրութիւնը,
2 Քաջը ու պատերազմող մարդը,
Դատաւորը ու մարգարէն, դուշակութիւն ընողը
ու ծերը,
3 Յիսնապետը ու պատուաւոր մարդը,
Խորհրդականը ու իմաստուն ճարտարապետը և
հանճարեղ կախարդը։
4 Եւ ՝տղոց վրայ մանուկները իշխաններ պիտի
կարգեմ,
Ու անոնց վրայ տղաք պիտի իշխեն։
5 Եւ ժողովուրդը իրարմէ,
Ու ընկերը իր ընկերէն հարստահարութիւն պիտի
կրեն.
Մանուկները ծերերուն գոռոզութիւն պիտի ընեն,
Եւ անարգները՝ պատուականներուն։
6 Այն ատեն պիտի բռնէ մարդ իր հօրը տունէն
եղբայր իր եղբայրը, — ըսէ,

Ա Սապ. խզ. 9։ Ովս. բ. 18։ Զաք. թ. 10։
Բ Սապ. հբ. 3, 7։
Գ Եզեկ. և. 8։
Դ Թագ. իգ. 7։
Ե Բ Օր. ժբ. 14։
Զ Սապ. ձղ. 35։ Երեմ. ժ. 2։
Է Բ Օր. ժէ. 16, 17։
Ը Երեմ. բ. 28։
Թ Հր. 19, 21։ Յայտ. գ. 15։
Ժ Հմր. 17։ Դղ. և. 15, 16։ Ժգ. 11։
ԺԱ Դղ. ը. 1։ Ժա. 10, 11։ Ժբ. 1, 4։ իգ. 21։ իե. 9։ իզ. 1։ իէ. 1, 2, 12, 13։ իը. 5։ իթ. 18։ լ. 23։ Ժբ. 6։ Երեմ. լ. 7, 8։ Եզեկ. լա. 14, 19։ լթ. 11, 22։ Ովս. բ. 16, 18, 21։ Յովել գ. 18։ Ամոս թ. 11։ Աբդ. 8։ Միք. դ. 6։ և. 10։ է. 11, 12։ Սոփ. գ. 11, 16։ Զաք. թ. 16։
ԺԳ Դղ. Ժգ. 8։ լէ. 24։ Եզեկ. լա. 3։ Զաք. Ժա. 1, 2։
ԺԴ Դղ. լ. 25։
ԺԵ գ Թագ. Ժ. 22։
ԺԶ Հմր. 11։
ԺԷ Հմր. 10։ Ովս. Ժ. 8։ Դատ. իգ. 30։ Յայտ. գ. 16։ թ. 6։
ԺԸ բ Թես. ա. 9։
ԺԹ Դղ. լ. 32։ Անգ. բ. 6, 21։ Երե. Ժգ. 26։
Ի Դղ. լ. 22։ լա. 7։
ԻԱ Հմր. 10, 19։
ԻԲ Սապ. ձխզ. 3։ Երեմ. Ժէ. 5։
ԻԳ Ծած իէ. 3։ ——
ԻԴ Երեմ. լէ. 21։ լը. 9։
ԻԵ Դհ. իգ. 26։
ԻԶ գ Թագ. իգ. 14։
ԻԷ Ժող. Ժ. 16։

Դուն հանգերձ ունիս,
Մեր վրայ իշխան եղիր,
Ու այս աւերակը քու ձեռքիդ տակ ըլլայ։
7 Այն օրը անիկա *պատասխան պիտի տայ" ու ըսէ,
Ես †տաւաջնորդ չեմ՝ ըլլար,
Վասն զի իմ՝ տանս մէջ ոչ հաց կայ և ոչ հանգերձ.
Զիս ժողովուրդին վրայ իշխան մի կարգէք։
8 Քանզի Երուսաղէմ՝ տապանեցաւ և Յուդա ինկաւ.
Վասն զի անոնց լեզուները ու գործերը Տէրոջը դէմ՝ են,
Որպէս զի բարկացնեն անոր փառաւոր աչքերը։
9 Անոնց երեսներուն տեսքը իրենց դէմ՝ կը վկայէ,
Եւ իրենց մեղքերը ‡Սոդոմի պէս կը յայտնեն,
չեն ծածկեր.
Վա՛յ անոնց անձին, վասն զի իրենց վրայ չարիք բերին։
10 Արդարին ըսէք Թէ բարի պիտի ըլլայ.
Վասն զի անոնք §իրենց գործերուն պտուղը պիտի ուտեն։
11 Վա՛յ անօրէնին, Ըգէշ պիտի ըլլայ անոր,
Վասն զի անոր ձեռքերուն գործերուն վարձքը իրեն պիտի տրուի։
12 Բայց իմ՝ ժողովուրդիս վրայ ֊տղայք բռնաւորութիւն կ'ընեն,
Ու անոր վրայ կիներ կը տիրեն։
Ով իմ՝ ժողովուրդս, էքու առաջնորդներդ ‡Եպէ գլխէ կը հանեն,
Եւ քու շաւիղներուդ ճամբան կը խանգարեն։
13 Տէրը ¶դատաստան տեսնելու ելեր է,
Ու ժողովուրդները դատելու կոչներ է։
14 Տէրը ինք դատաստան ընելու պիտի գայ
Իր ժողովուրդին ծերերուն ու իշխաններուն հետ.
Վասն զի դուք Խոպին այրեցիք,
Ու աղքատին յափշտակուածը ձեր տունն է։
15 Ձեզի ի՞նչ եղաւ որ *իմ՝ ժողովուրդս կը ջրկէք,
Ու աղքատներուն երեսը կը ճնշէք,
Կ'ըսէ Եհովա, զօրոց Տէրը։
16 Եւ Տէրը ֊այսպէս ըսաւ.
Որովհետեւ Սիոնի աղջիկները հպարտացան,
Եւ բարձրացպարանոց կը քալեն,
Անհամեստ ակնարկութիւններ կ'ընեն,
Մանրաքայլ կ'երթան
Ու ոտքերով շաչիւն կը հանեն,
17 Տէրն ալ Սիոնի աղջիկներուն գագաթը պիտի կնաացնէ,
Եւ Տէրը նոցին ամօթոյքը պիտի մերկացնէ։
18 Եւ այն օրը Տէրը պիտի վերցնէ
Անոնց ոտքի միհեւանոցներուն փառքը
Ու ցանցակերպ ծոմնակալները և հմայիկները,

19 Գինեները, ապարանջանները ու շղարշառէները,
20 Ապարօշները, ոտքի շղթաները ու գօտիները,
Անուշահոտ ոլիներուն տուփերը, հմայեաւիները,
21 Մատանիները և քիթի երնեկուն օղերը,
22 Պատմուճանները, վերտիկաւները,
Ծածկոցները ու քսակները,
23 Հայելիները ու բեհեզները,
Խոյրերը ու քօղերը։
24 Եւ պիտի ըլլայ որ անուշահոտութեան տեղ փտութիւն,
Ու գօտիի տեղ չուան,
Եւ գանգուր մազերու տեղ ՝ինաութիւն,
Եւ լանջատեղ կամարի տեղ խորգեղէն գօտի,
Ո– գեղեցկութեան տեղ խարան պիտի ըլլայ։
25 Քու մարդիկդ սրով պիտի իյնան,
Ու կարիճներդ ալ պատերազմի մէջ։
26 Եւ Նոյոր դռնները պիտի ողբան ու սուգ բռնեն,
Եւ անիկա ամայի ըլլալով ¶գետնի պիտի նստի։

Գլ. Դ

1—6 երբ չարիքները խիստ չատնան, Երեսաոյ քաղաքութիւնը ապաստանարան մը պիտի ըլլայ։

Եւ ¤այն օրը եօթը կիներ մէկ այր մարդը պիտի բռնեն ու ըսեն,
Մեր հացը ուտենք ու մեր հանգերձը հագնինք,
Բայց միայն քու անունդ կանչուի մեր վրայ՝
Մեր †նախատինքը վերցնելու համար։
2 Այն օրը ‡Տէրոջը շառաւիղը
Փառաւոր ու պատուական պիտի ըլլայ,
Եւ Իսրայէլի փրկուածներուն՝
Երկրին պտուղը պարծանոց և պատուոյ համար պիտի ըլլայ։
3 Եւ պիտի ըլլայ որ Սիոնի մէջ մնացածը
Ու Երուսաղէմի մնացորդը,
Այսինքն Երուսաղէմի մէջ բոլոր ողջ §կեցողները,
Սուրբ պիտի բսուին,
4 Երբ Տէրը Սիոնի աղջիկներուն աղտը լուայ,
Ու դատաստանի հոգիով և այրող հոգիով
Երուսաղէմի արիւնները անոր մէջէն պրէ։
5 Եւ Տէրը Սիոն լեռանը ամէն տեղերուն վրայ
Ու անոր ժողովներուն վրայ
Ցորեկը ամպ և ծուխ
Ու գիշերը ¶փայլուն կրակի բոց պիտի ստեղծէ,
Վասն զի բոլոր փառքին վրայ ¶Հովանի պիտի ըլլայ։
6 Եւ ցոլեկը վրան պիտի ըլլայ
Տաքութեան համար հովանի
Եւ մրրիկի ու անձրեւի համար
ֆԱպաստանարան ու ծածկոց ըլլալու։

• Կամ, երբ պիտի ընէ, Եբր. պիտի վերցնէ
† Կամ, բժիշկ
‡ Միք. գ. 12։
§ Ծն. ժգ. 13։ ժը. 20, 21։ ժթ. 5։
¶ Ժող. ը. 12։
‖ Սապ. ձիր. 2։
¶ Սապ. ժա. 6։ Ժող. ը. 13։
¤ Եբեմ. ժգ. 2։ Ողբ. ա. 4։
Ողբ. բ. 10։
——
¤ Գլ. բ. 11, 17։
‡ Բ Թես. գ. 12։
§ Դ.ու կ. ա. 25։
¶ Եբեմ. խգ. 5։ Զաք. գ. 8։ գ. 12։
• Եբր. դրան ծներքը. Տես Փիլ.
¶ Եբեմ. ժգ. 2։ Ողբ. ա. 4։
֊ Գլ. ժ. 16։
¶ Միք. գ. 2։
¶ Գլ. ե. 7։ Մատ. խա. 33։
¶ Գլ. ծը. 4։ Միք. գ. 2, 3։
¶ Գլ. խէ. 2, 3։ Եբեմ. ժգ. 22։ Նաւ. գ. 5։
¶ Գաղա. ը. 21։
¶ Գլ. իե. 12։ Միք. ա. 16։
¶ Ելք. ժգ. 4։
¶ Գլ. ժ. 4։
¶ Գլ. ժգ. 7։ Մատ. իա. 33։
¶ Գլ. ծը. 4։ Միք. գ. 2, 3։
¶ Գլ. իէ. 2, 3։ Եբեմ. ժգ. 22։ Նաւ. գ. 5։
¶ Գաղա. ը. 21։
¶ Գլ. իե. 12։ Միք. ա. 16։
¶ Եբեմ. ժգ. 2։ Ողբ. ա. 4։
¶ Ողբ. բ. 10։
——
¶ Գլ. բ. 11, 17։
¶ Բ Թես. գ. 12։
¶ Դ.ու կ. ա. 25։
¶ Եբեմ. իգ. 5։ Զաք. գ. 8։ գ. 12։
• Եբր. դրան ծներքը. Տես Փիլ.
գ. 3։ Յայտ. գ. 5։
¶ Գլ. կ. 21։
¶ Մատ. գ. 2, 3։
¶ Եւ. ժգ. 21։
¶ Զաք. բ. 5։
¶ Գլ. բ. 14։
¶ Գլ. իե. 4։
——

ԳԼ. Ե

1 Ա.ՅԳԼԻ-ՄԸ ԱՌԱԿով Աստուած իր անաչառ դատաստանը կ'արդարացնէ։ 8 Ագահութեան, 11 անառակութեան, 13 անբարչառութեան 20 և անհաւատութեան վրայով Աստուծոյ բրած դատաստանները։ 26 Անոր դատաստանները ի գործ դնողները։

Հիմա իմ սիրականիս երգը
Իմ սիրելիս երգեմ՝ իր այգիին վրայով.
Իմ սիրելիս այգի մը ունէր
Խիտ պտղաբեր լերան մը վրայ.
2 Զանիկա ցանկով պատեց, քարերը հաներ էն,
Եւ ընտիր որթեր տնկեց,
Ու անոր մէջտեղը աշտարակ շինեց,
Եւ հոն հնձան մըն ալ փորեց.
Ու Բկը սպասէր որ խաղող տար,
Բայց անիկա ագռես տուաւ։
3 Ուստի հիմա դուք, ով Երուսաղէմի բնակիչներ ու Յուդայի մարդիկ,
Իմ ու այգիիս մէջտեղ դատաստան ըրէք։
4 Իմ այգիիս՝ ալ ի՞նչ պէտք էր ընել,
Զոր ես անոր չըրի.
Ինչո՞ւ համար, երբ ես խաղող տալուն կը սպասէի,
Անիկա ագռես տուաւ։
5 Եւ հիմա ես ձեզի պատմեմ
Թէ ի՛նչ պիտի ընեմ իմ այգիիս.
Անոր ցանկը պիտի քակեմ, որպէս զի անասունները ճարակ ըլլայ.
Անոր պատերը պիտի փլցնեմ, որպէս զի տնտակոխ ըլլայ.
6 Թողացած պիտի թողում.
Անիկա պիտի չհօսուի ու չբրուի,
Հապա ցախ ու փուշ պիտի բուսցնէ.
Եւ ամպերուն պիտի պատուիրեմ
Որ անոր վրայ անձրեւ չտեղան։
7 Վասն զի զօրաց Տէրոջը այգին Իսրայէլի տունն է,
Ու Յուդայի մարդիկը՝ անոր սիրուն տունկը.
Եւ անիկա իրաւունքի կը սպասէր, և ահա արիւնահեղութիւն,
Արդարութեան՝ և ահա աղաղակ։
8 Վա՛յ անոնց՝ որոնք Տունը տան կը յարեն,
Անդաստ անդաստկի վրայ կ'աւելցնեն.
Մինչեւ որ տեղ մը չմնայ,
Ու դուք միայնակ բնակիք երկրին մէջ։
9 Զօրաց Տէրը ինծի ականջիս խօսեցաւ՝ ըսելով,
Յիրաւի շատ տուներ աւերակ պիտի ըլլան,
Մեծ ու գեղեցիկ պատնէշ, ու անոնց մէջ բնակող պիտի չգտնուի։
10 Վասն զի տասը լծամալ այգին մէկ Եմար պիտի տայ,
Ու մէկ քոռ սերմը մէկ սրգու պիտի տայ։

11 Վա՛յ անոնց, որոնք առաւօտուն կանուխ կ'ելլեն,
Ու գբի խմելու հետեւէ կ'ըլլան,
Եւ իրիկունն ալ կ'ուշանան,
Մինչեւ որ գինին իրենց էլեւիը տաքցնէ։
12 Եւ Տանոնց խնջոյքներուն մէջ քնար ու տաւիղ,
Թմբուկ ու սրինգ և գինի կը գտնուի.
Բայց Տէրոջը ըրածներուն ուշադրութիւն չեն ըներ,
Եւ անոր ձեռաց գործերուն չեն նայիր։
13 Անոր համար իմ ժողովուրդս Տէրը չճանչնալով գերի կ'իյնայ,
Ու անոր ազնուական մարդիկը սով կը կրեն,
Եւ բազմութիւնը ծարաւէն կը ցամքին։
14 Անոր համար դժոխք ինքզինք կը լայնցնէ,
Ու բերանը չափէ դուրս կը բանայ.
Եւ անոր պարծանքը ու բազմութիւնը
Եւ ազդակը ու ուրախութիւնը անոր մէջ պիտի իջնէ։
15 Եւ Նամարիկ մարդը պիտի խոնարհի,
Ու ամբարտաւանին աչքերն ալ պիտի խոնարհին։
16 Եւ զօրաց Տէրը իրաւունքով պիտի բարձրանայ,
Ու Սուրբն Աստուած արդարութիւնով պիտի փառաւորի։
17 Եւ գառնուկները իրենց սովորութեան պէս պիտի արածին,
Ու հարուստներուն աւերակները օտարները պիտի ուտեն։
18 Վա՛յ անոնց, որոնք անօրէնութիւնը ունայնութեան չուաններով կը քաշեն,
Ու մեղքը՝ սայլի փակերով հոլեցող պէս.
19 Որոնք կ'ըսեն, Թող արագայ,
Իր գործը շուտով կատարէ, որպէս զի տեսնենք.
Եւ Իսրայէլի Սուրբին խորհուրդը
Թող մօտենայ՝ գայ, որպէս զի գիտենանք։
20 Վա՛յ անոնց, որոնք չարին բարի կ'ըսեն, ու բարիին չար.
Որոնք խաւարը լոյսի տեղ, ու լոյսը խաւարի տեղ կը դնեն,
Որոնք դառնը քաղցրի տեղ, ու քաղցրը դառնի տեղ կը դնեն.
21 Վա՛յ անոնց, որոնք ինքզիրենց աչքին իմաստուն
Եւ իրենց առջեւ խոհական են.
22 Վա՛յ անոնց, որոնք գինի խմելու զօրաւոր
Ու գբի խառնելու կարող են։
23 Որոնք կաշառքի համար ամբարիշտը կ'արդարացնեն,
Եւ արդարը իր իրաւունքէն կը զրկեն։

ա Սաղ. ձ. 8։ Երգ. ը. 12։ Գլ. իե. 2։ Երեմ. բ. 21։ Մատ. խա. 33։ Մար. ժբ. 1։ Դուկ. ի. 9։
բ Ը Օր. իբ. 6։ Գլ. ա. 2, 3։
գ Համով. գ. 4։
դ Սաղ. ձ. 12։
ե Միք. բ. 2։
զ Գլ. իբ. 14։
է Եզեկ. խե. 11։
ը Առակ. իգ. 29, 30։ Ժող. ժ. 16։ Հմր. 22։
ը Ամովս. գ. 5, 6։
թ Ծն. լգ. 27։ Սաղ. իը. 5։
ժ Ովս. գ. 6։
ի Գլ. ա. 3։ Դուկ. ժթ. 44։
լ Երէ. առանց պիտութեան
խ Գլ. բ. 9, 11, 17։
ծ Երէ. պրսուի
կ Գլ. կզ. 5։ Երեմ. ժէ. 15։ Ամովս. ե. 18։ Ը Պետ. գ. 3, 4։
հ Առակ. գ. 7։ Համով. ա. 22։ ժբ. 16։
ձ Հմր. 11։
ղ Առակ. ժէ. 15։ իգ. 24։

24 Անոր համար Ղինչպէս կրակին բոցը յարդը
կ'ուտէ,
Ու չոր խոտը բոցին մէջ կը հատնի,
Այնպէս ՙանոնց արմատը փտութեան պէս պիտի
ըլլայ,
Ու անոնց ծաղիկը փոշիի պէս վեր պիտի երթայ.
Վասն զի զօրաց Տէրոջը օրէնքը մերժեցին,
Եւ Իսրայէլի Սուրբին խօսքը անարգեցին։
25 ՛Անոր համար Տէրոջը բարկութիւնը իր ժողո-
վուրդին դէմ բորբոքեցաւ,
Ու անոնց վրայ ձեռքը երկնցուց ու զարկաւ զա-
նոնք.
Այնպէս որ ՚լեռները դողացին,
Ու անոնց դիերը ճամբաներուն վրայ աղբի պէս
մնացին.
ՙԱյսու ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չիջաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկնցած է։
26 Եւ հեռաւոր ազգերու Ղդրօշակ պիտի վերցնէ,
Ու զանոնք ՚երկրի ծայրէն Նաւելով պիտի կանչէ,
Եւ ահա անոնք ՚արտորալով արագութեամբ
պիտի գան։
27 Անոնց մէջ մէ՛կը յոգնած պիտի չըլլայ, ու մէ՛կը
պիտի չսահի.
Մէ՛կը պիտի չմրափէ ու չքնանայ.
Մէկուն մէջքի գօտին պիտի չքակուի,
Ոչ ալ կօշիկին կապը պիտի կարուի։
28 Անոնց նետերը սուր են,
Ու բոլոր աղեղները՝ լարուած.
Անոնց ձիերուն սմբակները գայլախտի կը նմանին,
Եւ կառքերուն անիւները մրրիկի պէս են։
29 Անոնց մռնչիւնը առիւծինէն պէս է։
Կորիւններուն պէս կը մռնչեն,
Կը գոչեն ու կողոպուտը կը յափշտակեն,
Եւ զայն կը փախցնեն, ու ազատող մը չկայ.
30 Եւ այն օրը անոնց վրայ պիտի գոչեն ծովուն գո-
չելուն պէս.
Ու երբ մէկը ՙերկրին նայի, ահա խաւար ու տագ-
նապ պիտի տեսնէ.
Եւ լոյսը անոր ՚համպերուն մէջ պիտի խաւարի։

ԳԼ. Զ

1 Եսայի տեսիլքի մը մէջ Տէրը իր փառքովը տեսնելով
5 կը զարհուրի. բայց Աստուած իր պատգամները տան-
ելու կը զրկէ զանիկա։ 9 Կը ցուցնէ ժողովուրդին կամակո-
րութիւնը՝ որուն պատճառով իրենց երկիրը ամայի պիտի
ձեպար, 13 ու կը մարգարէանայ թէ միայն Մնացորդ մը
պիտի ազատի։

Ողիա Թագաւորին մահուան տարին ՚Տէրը
տեսայ որ բարձր ու վերացած աթոռի վրայ
նստեր էր, ու անոր քղանցքը տաճարը կը լեցնէր։
2 Վերի կողմը սերովբէները կը կայնէին անոր առ-
ջեւ, որոնց ամէն մէկը վեց վեց թեւեր ունէին.
երկուքով երեսնին կը ծածկէին, երկուքով ոտ-
քերնին կը ծածկէին, ու երկուքով կը թռչէին։
3 Եւ փոխոխակի կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին,
ՙՍուրբ, Սուրբ, Սուրբ է զօրաց Տէրը.
Երկրի բոլոր անոր փառքովը լեցուն է։
4 Եւ աղաղակողին ձայնէն սեմերուն հիմերը շար-
ժեցան. ու Տունը ծխով լեցուեցաւ։
5 Եւ ըսի,
Վա՛յ ինծի, ահա կը կտրուիմ.
Վասն զի ես պիղծ շրթունք ունեցող մարդ
մըն եմ,
Ու պղծաշրթին ժողովուրդի մէջ կը բնակիմ.
Եւ իմ՝ աչքերս զօրաց Տէրը, Թագաւորը,
տեսան։
6 Բայց սերովբէներէն մէկը դէպ ինծի թռաւ, ու
ձեռքը կրակի կայծ մը կոր զոր Ըանդամէն առե-
7 լիքով առած էր։ Ու բերնիս դպցնելով՝ ըսաւ,
Ահա սիկա քու շրթունքներուդ դպաւ,
Ու քու անօրէնութիւնդ վերցաւ,
Եւ մեղքիդ քաւութիւն եղաւ։
8 Ետքը լսեցի Տէրոջը ձայնը, որ ըսաւ,
Ո՞վ զրկեմ, և ՚մեզի համար ո՞վ պիտի երթայ.
Ու ես ըսի, Ահաւասիկ ես. զիս զրկէ։
9 Անոր ատեն ըսաւ, Գնա, ըսէ այս ժողովուրդին,
Լսելով պիտի լսէք, բայց պիտի չիմանաք,
Ու տեսնելով պիտի տեսնէք, բայց պիտի
չգիտնաք։
10 Այս ժողովուրդին Խիլքը թմրեցուր,
Եւ ականջները ծանրացուր, ու անոր աչքերը
գոցէ,
Որպէս զի Իչլսայ թէ աչքերովը տեսնէ, ու ա-
կանջներովը լսէ,
Եւ սրտովը իմանայ, և դարձի գայ ու բժշկուի։
11 Եւ ես ըսի, Մինչև ե՞րբ, ով Տէր իմ. ու ըսաւ,
ՙՄինչև որ քաղաքները բնակիչ չունենալով՝
Եւ տուները մարդ չգտնուելով՝ ամայի մնան,
Ու երկիրը բոլորովին աւերակ ըլլայ.
12 Ու Մինչև որ Տէրը հեռացնէ մարդիկը,
Ու երկրին մէջտեղը մեծ ամայութիւն ըլլայ։
13 Բայց անոր մէջ դեռ տասնեորդը մնալ պիտի
գտնուի,
Եւ այն ալ դարձեալ պիտի ապառի.
Ինչպէս բեւեկնին ու կաղնին կտրուելով՝ անոնց
բունը կը մնայ,
Այնպէս հառուրբ սերունդը այն ժողովուրդին բունը
պիտի ըլլայ։

ղ Նե. ԺԵ. 7։
ճ Յոբ ԺԲ. 16։ Ովս. Բ. 16։ Ամաս. բ. 9։
մ դ Թագ. իբ. 13, 17։
յ Երեմ. գ. 24։
ն Դ.Ես. իզ. 14, ԼԶ։ Դ.Ես. Բ. 12, 17, 21։ Ժ. 4։
շ ԳԼ. Ժա. 12։
ո Բ Օր. իբ. 49։ Սաղ. հբ. 8։ Մաղ. ա. 11։
չ ԳԼ. է. 18։
պ Յովէլ բ. 7։
ջ Երեմ. Ե. 16։
ռ ԳԼ. ը. 22։ Երեմ. դ. 23։ Ողբ. գ. 2։ Եզեկ. լբ. 7, 8։
ս Կամ, երկինքին

ո դ Թագ. ԺԵ. 7։
վ գ Թագ. իբ. 19։ Յովէլ. ԺԲ. 41։ Յոյժ. գ. 2։
տ Եզեկ. ա. 11։
ր Յոյժ. գ. 8։
ց Սաղ. հբ. 19։
ւ Նե. Լ. 34։ գ Թագ. ը. 10։
փ Նե. գ. 10։ զ. 30։ Դատ. գ. 22։ ԺԳ. 22։ Երեմ. ա. 6։
ք Յոյժ. բ. 3։
օ Տես Երեմ. ա. 9։ Դան. Ժ. 16։
ֆ Ծն. ա. 26։ գ. 22։ ԺԱ. 7։
ա ԳԼ. իբ. 8։ Մատ. ԺԳ. 14։ Մար. գ. 12։ Գ.ոհ. բ. 10։ Յովէ. ԺԲ. 40։ Գող. իբ. 26։ Հաւմ. Ժա. 8։
բ Սաղ. ՃԺԹ. 70։ ԳԼ. կգ. 17։
գ Երեմ. Լ. 21։
դ Միք. գ. 12
ե դ Թագ. իե. 21։
զ Նար. Թ. 2։ Մատ. բ. 15։ Հաւմ. Ժա. 5։ ——

ԳԼ. Ե

1 Աքսոզ Ռաամնէ ու Փակէեէ վախնալով կը զարհուրին, ամբոխն Եհայի կը վհատեցնէ զանիկա։ 10 Աքսոզի հրաման կը տրուի նշան մը ընտրելու. բայց երբ կը մերժէ այս հրամանը, իրեն նշան կը տրուի խոտացուած Մեսիան։ 17 Մարգարէն կը գուշակէ Թէ անոր դառնասանը Ասորեստանի միջոցով պիտի կատարուի։

1 Եւ եղաւ որ ՚Յուդայի Թագաւորին, Ոզիայի
որդւոյն Յովաթամի որդւոյն Աքազի, օրերը,
Ասորւոց Ռասին Թագաւորը ու Իսրայէլի Թագաւորը Ռեմալեայի որդին Փակէէ Երուսաղէմի վրայ
պատերազմելու եկան, բայց չկրցան անոր հետ
2 պատերազմ ընել։ Ուստի երբ Դաւիթի տանը
ըսուեցաւ՝ Թէ Ասորիք *Եփրեմի հետ միացան՚, անոր սիրտը և անոր ժողովուրդին
սիրտը շարժեցաւ, ինչպէս անտառին ծառերը
3 հովէն կը շարժին։ Բայց Տէրը Եսայիի ըսաւ,
Հիմա դուն ու քու որդիդ †Սէար-Յասուբ,
Էթսախիչի ագարակին ճամբուն վրայ, վերի աւազանին ջրմուղին եզերքը, երբ Աքազը դիմաւո-
4 րելու։ Եւ ըսէ անոր,
Զգոյշ եղիր որ հանդարտ ըլլաս,
Մի վախնար ու սիրտդ չմտնի
Այս ծուխ հանող երկու կիսայրեաց փայտի
ծայրերէն,
Այսինքն Ռասինի ու Ասրւոց
Եւ Ռեմալեայի որդւոյն սաստիկ բարկութենէն։
5 Որովհետև Ասորիք, Եփրեմ ու Ռեմալեայի որդին
Քու վրադդ չար խորհուրդ ըրին ու ըսին,
6 Յուդայի վրայ երթանք, ու զանիկա բռնադատենք
Եւ մեզի հնազանդեցնենք,
Եաբէլ անոր մէջ Տաբէէլի որդին թագաւոր
դնենք.
7 Եհովա Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
‡Այս խորհուրդը պիտի չհաստատուի ու չկատարուի.
8 Վասն զի ՚Ասորւոց Եփէն գլուխը Դամասկոս,
Եւ Դամասկոսի գլուխը Ռասին է.
Ու վեց տարուընդհինգ տարուան մէջ Եփրեմ ժողովուրդ ըլլալէ պիտի ջնջուի։
9 Ու Եփրեմի գլուխը Սամարիա,
Եւ Սամարիայի գլուխը Ռեմալեայի որդին է.
‡Եթէ չհաւատաք, հաստատուն պիտի չըլլաք։
10 Դարձեալ Տէրը խօսեցաւ Աքազի ու ըսաւ,
11 Քու Տէր Աստուծմէդ քեզի համար նշան խնդրէ,
Խորհրդեան մէջ կամ բարձրութեան մէջ խնդրէ։
12 Բայց Աքազ ըսաւ, Չեմ խնդրեր և Տէրը չեմ
փորձեր։
13 Ան ատեն անիկա ըսաւ,
Լսեցէք հիմա, ով Դաւիթի տունը.
Պզտիկ բան կ՚երեւնայ ձեզի մարդիկ աչքառնելնիդ,
Որ իմ Աստուածս ալ պիտի աշխատացնէք։
14 Անոր համար Տէրը ինք նշան պիտի տայ ձեզի.
‖Ահա կոյսը պիտի յղանայ ու Որդի պիտի ծնանի,
Եւ Եմանոր անունը §Էմմանուէլ պիտի կոչէ։
15 Անիկա կովի ու մեղր պիտի ուտէ,
Մինչև որ գիտնայ չարը մերժել ու բարին ընտրել։
16 Վասն զի տղան էչարը մերժելը ու բարին ընտրելը գիտնալէն առաջ
¶Պիտի Թագուի այն երկիրը
Որուն երկու Թագաւորներէն դուն կը վախնաս։
17 ՚Տէրը քու վրադ, ու քու ժողովուրդիդ վրայ,
Եւ քու հօրդ տունը վրայ #Յուդէ օրեր պիտի բերէ,
Որ ‖Եփրեմի Յուդայէ զատուած օրէն ի վեր չեկան,
Այսինքն Ասորեստանի Թագաւորը։
18 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը, որ Տէրը պիտի ֆսուլէ
Եգիպտոսի գետերուն ծայրը եղած ճանճերուն,
Ու Ասորեստանի երկրին մէջ եղած մեղուներուն։
19 Եւ ամէնը պիտի գան ու պիտի հանդչին
Ամայի ձորերուն մէջ ու ժայռերուն խուռչներուն մէջ,
Եւ ամէն թուփերուն ու ամէն արօտներուն մէջ։
20 Այն օրը Տէրը, հվարձքով առնուած ածելով
Այսինքն Գետին անդիի կողմը եղող Ասորեստանի Թագաւորով,
Գլուխը ու ոտքերուն մազը պիտի ածիլէ
Եւ մօրուքն ալ ¶Ըստիպէն պիտի ասիրէ։
21 Ու պիտի ըլլայ այն օրը որ մարդ մը
Մէկ երինջ ու երկու ոչխար պահելով,
22 Անոնց տուած կաթին առատութենէն կարէ պիտի ուտէ.
Վասն զի երկրին մէջ բոլոր մնացողները
Կովն ու մեղր պիտի ուտեն։
23 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը,
Որ որ հազար արծաթ †††արժողութեամբ է հազար տնկած
Տեղ պիտի ըլլայ ‡‡ցախերով ու փուշերով պիտի լեցուի։
24 Նետերով ու աղեղներով հոն պիտի գան,
Վասն զի բոլոր երկիրը ցախերով ու փուշերով պիտի լեցուի։
25 Եւ այն ամէն լեռները որոնք բրիչով կը փորուէին,
Ցախի ու փուշի երկիւղին պատճառով հոն պիտի չերթաք.
Այլ առնելիքին արօտ ու խաշինքներուն կոխան պիտի ըլլան։

ա Գ Թագ. ԺԶ. 5։ բ Մն. խբ. 5, 6։
* Կամ, Եփրեմի Էֆրէմ վրայ բռնակցան
† Այսինքն, Ձնացորդը պիտի դառնայ։ Տես Գլ. Ժ. 21։
գ Գ Թագ. ԺԸ. 17։ Գլ. լգ. 2։
դ Առակ. խս. 30։ Գլ. ը. 10։
ե Տես բ Թագ. ը. 6։
զ բ Մն. խ. 20։
է Դատ. գ. 36։ Ամս. Ժբ. 38։
ը Մատ. ա. 23։ Ղուկ. ա. 31, 34։
թ Գլ. բ. 6։
ժ Տես Ծն. գ. 1, 25։ Ժզ. 11։
ի Տես բ Թագ. ը. 6։
լ բ Մն. խբ. 32։ ը. 6, 8։ ա Թագ. գ. 21։
խ Գլ. ը. 8։
ծ Տես Գլ. ը. 4։
կ Կամ, Բուն զգաստ երկիրդ՝ իր երկու Թագաւորներէն պիտի Թողու։ Տես գ Թագ. Ժե. 30։ Ժզ. 9։
հ բ Մն. խբ. 19։
ձ գ Թագ. Ժբ. 16։
ղ Գլ. ե. 26։
ճ Գլ. բ. 19։ Երեմ. Ժզ. 16։
մ գ Թագ. Ժզ. 7, 8։ բ Մն. խբ. 20, 21։ Տես եզեկ. ե. 1։
յ Գլ. ե. 6։

ԳԼ. Ը

1 Մահեր-շալալ-հաշ-պազ անուանին նշանակութեան հա-
մեմատ՝ Եսայի կը մարգարէանայ թէ Ասորեստանցիները
պիտի տիրեն Դամասկոսի և Իսրայէլի վրայ, 5 Յուդեայ ալ
Ծուղայեանց վրայ՝ իրենց անհաւատութեան համար. 9 կը
ցուցնէ թէ անկարելի է Աստուծոյ դատաստաններուն
դէմ կենալ. 11 և թէ Աստուծմէ վախցողները պիտի մխի-
թարուին, 19ու կռապաշտները մեծ նեղութիւն պիտի կրեն։

Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Դուն քեզի մեծ տոմս
մը առ, և անոր վրայ մարդու գրիչով պրէ
2 մահեր-շալալ-հաշ-պազին վրայով։ Եւ ինծի հա-
ւատարիմ վկաներ առնեցի Բերեքիա քահանան ու
3 Բարաքիայի որդին Զաքարիան։ Եւ մերձեցայ
մարգարէուհիին, ու անիկա յղացաւ ու որդի մը
ծնաւ. և Տէրը ինծի ըսաւ, Անոր անունը *Մա-
4 հեր-շալալ-հաշ-պազ դիր. վասն զի դեռ տղան
†Հայրս և Մայրս կանչելը չսորված՝ ‡Դամասկոսի
հարստութիւնները ու Սամարիոյն աւարը Ասո-
րեստանի թագաւորին առջև պիտի տարուին։
5 Եւ դարձեալ Տէրը ինծի խօսեցաւ ու ըսաւ,
6 Որովհետև այս ժողովուրդը ||Սիլոյամի հան-
դարտ վազող ջուրերը կ'արհամարհէ, և ¶Ռա-
սինի ու Ռեմալիայի որդւոյն կը հաճին,
7 Անոր համար ահա Տէրը անոնց վրայ Գետին զօ-
րաւոր ու առատ ջուրերը,
Ասիրիոյ Թագաւորը ու անոր
բոլոր †զօրութիւնը, պիտի հանէ.
Եւ անիկա իր ամէն յառակներէն վեր պիտի ելլէ,
Ու իր բոլոր եզերքներուն վրայէն պիտի քալէ։
8 Եւ Յուդայի մէջ յորդելով՝ պիտի անցնի երթայ,
Ու մինչև մօտիկ պարանոցը պիտի հասնի,
Եւ անոր թեւերուն տարածութիւնը
Քու երկրիդ լայնութիւնը պիտի լեցնէ, ով
Էմմանուէլ։
9 Ժո՛ղ ժողովուրդներ, §դաշնակից եղէք՝, բայց
պիտի խորտակուիք.
Ով երկրին հեռաւոր տեղերը, ականջ դրէք,
||Պատրաստուեցէք, բայց պիտի խորտակուիք.
||Պատրաստուեցէք, բայց պիտի խորտակուիք.
10 Խորհուրդ ըրէք, բայց պիտի խափանուի.
Խօսք խօսեցէք, բայց Նպիտի չհաստատուի.
Քանզի Էմմանուէլ մեզի հետ է։
11 Քանզի Տէրը հզօր ձեռքով այսպէս խօսեցաւ
ինծի,
Ու խրատեց զիս՝ թէ պէտք չէ այս ժողովու-
դին ճամբուն մէջ քալել՝ ըսելով,
12 †Դաշնակցութիւն մի ըսէք,
Ինչ բանի որ այս ժողովուրդը դաշնակցութիւն
կ'ըսէ.
Եւ եանոր վախովը մի վախնաք ու մի զարհուրիք.
13 Մեծաց զօրաց Տէրը հպիտուեցուցէք,
Անիկա ըլլայ ձեր վախը և ձեր զարհուրանքը.
14 Եւ Ընիկա Յէղէ սրբատեղի պիտի ըլլայ,
Բայց Իսրայէլի երկու տուներուն՝
ϑԳայթակղութեան քար և կլորելու վէմ,
Ո– Երուսաղէմի բնակիչներուն թակարդ ու որ-
դգթի պիտի ըլլայ։
15 Եւ անոնցմէ շատերը ՛պիտի կլորին,
Ու կիյնալով պիտի խորտակուին,
Եւ որոգայթի մէջ կիյնալով պիտի բռնուին։
16 Վկայութիւնը կապէ,
Աշակերտներուս մէջ օրէնքը կնքէ։
17 Ու Երեմն ես պիտի սպասեմ Տէրոջը,
Որ ՛Յակոբի տունէն իր երեսը ծածկեր է։
Ու Նանոր պի՛տի յուսամ։
18 ՂԱհատիկ ես ու այն զաւակները զորոնք Տէրը
ինծի տուաւ,
"Նշաններ ու զարհուրելիքներ ըլլալու Իսրայէլի մէջ
Սիոն լեռը բնակող զօրաց Տէրոջը կողմանէ։
19 Ու երբ ձեզի ըսեն թէ
ՀՇշնջող ու քրթմնջող "վհուհներուն
Եւ նշանագէտներուն հարցուցէք,
Այդ ազգ ըստ ըստ ինչ
Ժողովուրդը իր Աստուծոյն պիտի չհարցնէ՞.
Կենդանիներուն համար մեռածներո՞ւն պէ-
տք հարցնէ։
20 "Օրէնքին ու վկայութեանը դէմ հարցնէն.
Եթէ այս խօսքին համեմատ չխօսեցին,
"Անոնք առաւօտուն լոյս չունին։
21 Եւ ֊ծանր-ուրը վիշտ ու սով կրելով պիտի անց-
նի անկէ.
Ու երբ անօթենայ, պիտի բարկանայ,
Ու իր թագաւորին ու իր Աստուծոյն վրայով
հայհոյէ, և վեր նայի,
22 Եւ "դէպ ի երկիր պիտի նայի,
Եւ ահա վիշտ ու †խաւար, նեղութեան մէջ.
Ու դէպ ի մռայլուղ պիտի քշուին։

ԳԼ. Թ

1 Նեղութեան առաւօտը ինչ ապահովութիւն պիտի պատ-
ճառէ Բերխառոսի թագաւորութիւնը ու ծնունդը, 8 Իսրայէ-
լացւոց վրայ դալու դատաստանները՝ իրենց անբարո-
նութեան համար, 13 իրենց կեղծաւորութեան համար,
18 ու իրենց անդէզ ձեռքերուն համար։

Բայց այնպէս "խաւար պիտի չըլլայ, ինչպէս
նեղութեան ժամանակը,
Երբ Բառաջուան առաջին անարգեց Զաբուղոնի
երկիրը ու Նեփթաղիմի երկիրը.

ա Գլ. լ. 8։ Ամբ. բ. 2։
բ ը Թագ. ժգ. 10։
գ Այսինքն, արագարշիլ ասպա-
տակի ու չտալով կողոպտուա
ժողովի
դ Տես Գլ. է. 16։
ե ը Թագ. ժէ. 29։ ժգ. 9։
Գլ. ժէ. 3։
զ Նէհեմ. գ. 15։ Յովէլ. բ. 7։
է Գլ. է. 1, 2, 6։
ը Գլ. ժ. 12։

† Եբր. փառքը
ը Գլ. լ. 28։
ժ Գլ. է. 14։
ի Յովհ. գ. 9, 11։
ձ Կա՜ծ, ցնծութիւն ըրէք
|| Եբր. Գոսի կապեցէք
ի Յոբ է. 12։
լ Գլ. է. 7։
խ Գլ. է. 14։ Գործ. ե. 38, 39։
Հռոմ. ը. 31։
ծ Գլ. է. 2։

ձ ա Պետ. գ. 14, 15։
հ Թես. ա. 12։
§ Եբր. սրբեցէք
յ Սպա. հգ. 7։ Դան. ժբ. 5։
ղ Եզեկ. ժա. 16։
ճ Գլ. իբ. 16։ Դան. բ. 34։
Հռոմ. թ. 33։ ա Պետ. բ. 8։
ո Մատ. խա. 44։ Դան. ը. 18։
Հռոմ. թ. 32։ ժա. 25։
յ Գլ. ծգ. 8։
ն Ամբ. բ. 3։ Դան. բ. 25, 38։
շ Եբր. բ. 13։

ո Սպա. հա. 7։ Զաք. գ. 8։
չ Գլ. խթ. 4։
ջ ա Թագ. իբ. 8։ Գլ. ժթ. 3։
ռ Սպա. ձգ. 28։
ս Դան. ժգ. 29։
վ Միք. գ. 6։
տ Յոբ. ժգ. 11։
ր Գլ. լ. 30։
ց Գլ. թ. 1։ ——
ւ Գլ. բ. 22։
փ Բ Թագ. ժե. 29։ Բ Մն.
ժգ. 4։

Հապա վերջին առնը պիտի պատուէ ծովուն
Ճամբան,
Յորդանանու անդին կողմը, Հեթանոսաց Գա-
լիլեան։
2 †Խաւարի մէջ պարտող ժողովուրդը մեծ լոյս
տեսաւ,
Մահուան աստուերին երկիրը բնակողներուն լոյս
ծագեցաւ։
3 Ազգը շատցուցիր, անոր ուրախութիւնը մեծ-
ցուցիր.
Անոնք քու առջեւդ կ'ուրախանան՝ հունձքի
առնի ուրախութեան պէս
Ինչպէս կը ցնծան անոնք որ *աւար կը բաժնեն։
4 Վասն զի †Մադիամի օրուանը պէս՝
Անոր ծանր լուծը ու կռնակին †գաւազանը
Եւ անոր վրայ բռնութիւն ընողին ցօղը կոտ-
րեցիր։
5 Քանզի շառաչիւնով պատերազմողներուն զէն
*զէնքերը
Եւ արիւնամէջ հանդերձները
Պիտի այրին և հրոյ ճարակ ըլլան։
6 Վասն զի Էմեղի մանուկ մը ծնաւ,
Մեզի †որդի մը տրուեցաւ,
Եւ Իշխանութիւնը անոր ուսին վրայ պիտի ըլլայ,
Ու անոր անունը պիտի կոչուի
‡Սքանչելի, Խորհրդակից, Հզօր Աստուած,
Յաւիտենականութեան Հայր, Խաղաղութեան
Իշխան։
7 Դաւթի աթոռին վրայ ու անոր թագաւորու-
թեանը վրայ
Անոր իշխանութեանը մեծնալուն ու խաղաղու-
թեանը Համար վախճան չկայ,
Որպէս զի հիմնակուքնէ մինչեւ յաւիտեան
Իրաւունքով ու արդարութիւնով հաստատէ
և զօրացնէ զանիկա։
‡Զօրաց Տէրոջը նախանձը պիտի ընէ ասիկա։
8 Տէրը Յակոբի պատգամ ղրկեց,
Ու անիկա Իսրայէլի վրայ իջաւ։
9 Եւ բոլոր ժողովուրդը պիտի իմանայ,
Այսինքն Եփրեմ ու Սամարիոյն բնակիչները,
Որոնք ամբարտաւանութեամբ և սրտի հպար-
տութեամբ կ'ըսեն,
10 Թէև աղիւսները ինկան,
Բայց մենք տաշուած քարերով պիտի շինենք.
Մալամի զեներները կտրուեցան,
Բայց մենք անոնց տեղ եղեւնափայտեր պի-
տի դնենք։
11 Սակայն Տէրը անոր վրայ Ռասինի հակառակորդ-
ները պիտի յարուցանէ,
Ու անոր թշնամիները պիտի †դրդռէ։
12 Ասորիները ‡արեւելքէն, Փղշտացիները ||արեւ-
մուտքէն.
Ու անոնք լեցուն բերանով Իսրայէլը պիտի ուտեն։
Այս ամենայնիս անոր բարկութիւնը չդարձաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկնցած է։
13 Քանզի հժողովուրդը զինք զարնողին չդար-
ձաւ,
Ու Զօրաց Տէրը չփնտռեր։
14 Եւ Տէրը Իսրայէլէ գլուխը ու պոչը,
Արմաւենիին ճիւղ ու կնիւնը
Մէկ օրուան մէջ պիտի կտրէ։
15 (Ծերը ու պատուաւոր մարդը գլուխն է.
Եւ առաջնորդող մարգարէն պոչն է։)
16 Եւ այս ժողովուրդին §առաջնորդները կը մոլո-
րեցնեն զանոնք,
Եւ անոնցմէ առաջնորդուածները պիտի կլլուին։
17 Այս պատճառաւ Տէրը անոր երիտասարդներուն
*պիտի չհամբի,
Եւ անոր որբերուն ու այրուհիներուն պիտի
չողորմի.
Վասն զի †ամէնն ալ կեղծաւոր ու չարագործ
եղան,
Եւ ամէն բերան անզգամութիւն կը խօսի։
‡Այս ամենայնիս անոր բարկութիւնը չդարձաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկնցած է։
18 Քանզի †անօրէնութիւնը կրակի պէս կ'այրէ,
Ցախերը ու փուշերը կը ուտէ,
Անտառին թանձրախիտ ճառերը կ'այրէ,
Ու անոնք կը ցնդին վէր երթալ ծխի պէս։
19 Զօրաց Տէրոջը բարկութենէն երկիրը պիտի §այրի,
Ու ժողովուրդը հրոյ ճարակ եղածի պէս պիտի
ըլլայ.
*Մարդ իր եղբօրը պիտի չխնայէ։
20 Եւ աջ կողմը եղածը պիտի յափշտակէ ու
անօթի պիտի մնայ,
Եւ ձախ կողմինն ալ պիտի ուտէ *ու չկշտանայ,
†Ամէն մարդ իր բազուկներուն միսը պիտի ուտէ։
21 Մանասէ Եփրեմը պիտի ուտէ, ու Եփրեմ Մա-
նասէն,
Եւ անոնք միկտեղ Յուդայի վրայ պիտի յարձակին։
Այս ամենայնիս անոր բարկութիւնը չդարձաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկնցած է։

ԳԼ. Ժ

1 Մարգարէն բռնատէրներուն համար վայ կը կարդայ։
5 Ասորեստան կեղծաւորներուն գաւազանը ըլլալով, իր
ամբարտաւանութեան համար պիտի կտրատուի։ 20 Իսրա-
յէլի մնացորդը պիտի ապրուստ։ 24 Իսրայէլ կը միսի-
թարուի Ասորեստանէն ազատուելու խոստմունքով։

Վա՛յ անոնց, որոնք †անօրէնութեան կա-
նոններ կը սահմանեն,

† Մատ. գ.16։ Եփես. ե.8,14։
‡ Դատ. ե. 30։
§ Դատ. է. 22։ Սաղ. ՃԺ. 9։ Գլ. Ժ. 26։
¶ Գլ. Ժ. 5։ ԺԹ. 5։
* Կամ, ամբարշտութիւնները
† Գլ. է. 14։ Դուկ. բ. 11։
‡ Ծով. գ. 16։
|| Բուբ. հառնէն
§ Գլ. ե. 25։ Ժ.4։ Երեմ. գ.8։
† Երեմ. ե. 3։ Ամո. է. 10։
‡ Գլ. Ժ. 17։ Յայտ. ԺԸ. 8։
* Գլ. գ. 12։
† Սաղ. ՃԽԶ. 10, 11։
‡ Միք. է. 2։
‡ Հմմ. 12,21։ Գլ. ե.25։ Ժ.4։
† Մատ. իբ.18։ ա Կոր. Ժե.25։
‡ Դատ. ԺԳ. 18։
‡ Տիտ. բ. 13։
‡ Եփես. բ. 14։
‡ Դան. բ.44։ Դուկ. ա.32,33։
‡ գ Թագ. ԺԲ. 31։ Գլ. լԷ.32։
† Կամ, ապստամբնէ
‖ Բուբ. հառնէն
§ Գլ. ե. 25։ Ժ.4։ Երեմ. գ.8։
¶ Երեմ. ե. 3։ Ամո. է. 10։
* Գլ. Ժ. 17։ Յայտ. ԺԸ. 8։
† Գլ. գ. 12։
‡ Սաղ. ՃԽԶ. 10, 11։
‡ Միք. է. 2։
‡ Հմմ. 12,21։ Գլ. ե.25։ Ժ.4։
† Գլ. Ժ. 17։ Մտզ. գ. 1։
§ Կամ, խաւարի
¶ Միք. է. 2, 6։
* Գ.Ես. խզ. 26։
† Գլ. խԹ. 26։ Երեմ. ԺԲ. 9։
‡ Հմմ. 12,17։ Գլ.ե.25։ Ժ.14։
— —
* Սաղ. Ծբ. 2։ ղէ. 20։

Եւ այն գալիներուն, որոնք անիրաւութիւն կը գործեն,
2 Որպէս զի աղքատներուն դատաստանը խոտորեն,
Ու իմ ժողովուրդիս անանկներուն իրաւունքը յափշտակեն.
Որպէս զի այրեւմտիները իրենց աւար ըլլան,
Ու որբերը կողոպտեն։
3 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ընէք էպյցելութեան օրը,
Եւ հեռուներց գալու կործանման առեն.
Օգնութեան համար որո՞ւ պիտի դիմէք,
Ու ձեր փառքը ո՞ւր պիտի թողուք։
4 Առանց ինծի գերիներուն *մէջ պիտի ծռին,
Ու սպաննուածներուն *մէջ պիտի իյնան։
†Այս ամենայնիւ անոր բարկութիւնը չիջաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկնցած է։
5 Վա՛յ Ասորեստանի ‖ փայտուրին, ու իմ բարկութեանս գաւազանը ելլա.
Որուն ձեռքի ցուպը իմ սրտմտութիւնս է։
6 Ղանիկա ներկեզծաւոր ազգի մը վրայ պիտի զրկեմ,
Ու իմ սրտոտած ժողովուրդիս դէմ էհրտման պիտի տամ անոր,
Որ աւար ժողվէ ու յափշտակութիւն ընէ,
Եւ զանոնք փողոցներուն ցեխին պէս կոխկռտէ։
7 Բայց Ղանիկա այնպէս չմտածեր,
Ու սրտովը այնպէս չխորհիր.
Հապա իր միտքը զրեր է որ կորնցնէ,
Եւ շատ ազգեր բնաջինջ ընէ։
8 Քանի որ կ'ըսէ,
Մի՞թէ իմ իշխաններս ամէնն ալ թագաւորներ չե՞ն.
9 Քալանէ Քարքամիսի պէս չէ՞.
Եմաթ Արփադի պէս չէ՞.
Սամարիա Դամասկոսի պէս չէ՞։
10 Ինչպէս իմ ձեռքս †իներց կռապաշտ թագաւորութիւններուն՝
Որոնց կուռքերը Երուսաղէմի ու Սամարիոյն ‖ փայտերէն շատ էին։
11 Մի՞թէ Սամարիոյն ու անոր կուռքերուն ըրածին պէս,
Երուսաղէմի ու անոր կուռքերուն ալ այնպէս պիտի չընե՞մ։
12 Ու երբ Տէրը Քսիօն լեռանը վրայ
Ու Երուսաղէմի մէջ իր ամէն գործը կատարէ,
ԺԱսորեստանի թագաւորին հպարտացած սրտին պտուղը
Եւ անոր ամբարտաւան աչքերուն փառքը պիտի քննեմ։
13 Վասն զի Ղանիկա կ'ըսէ,
Ես իմ ձեռքս ուժովը
Ու իմ իմաստութիւնովս ըրի ասիկա,
Որովհետեւ ես խելացի եմ.
Եւ ազգերուն սահմանները վերցուցի,
Ու անոնց գանձերը յափշտակեցի,
Եւ զօրաւորի պէս բնակիչները նուաճեցի։
14 Ու իմ ձեռքս ժողովուրդներուն ասպռւածքը լոյնի պէս գտաւ.
Եւ ամբողջ երկիրը ժողվեցի,
Ինչպէս ձուկը կը ժողվէ թողուած հաւկիթները.
Ու թեւ շարժող կամ բերան բացող
Կամ ճիկ հանող մը չեղաւ։
15 Մի՞թէ Ղատալը իրմով կարող Քարէն ‖ կը գոռալո՞յ.
Կամ աղացը պինք գործածողին դէմ կը հպարտանա՞յ.
Ասիկա այնպէս է՝ որպէս թէ գաւազանը պինք վերցնողը շարժէր,
Եւ ցուպը բարձրացնէր ըլլո՝ ու փայտ չէ։
16 Անոր համար Տէրը, զօրաց Տէրը,
Անոր գէր Քրտնէն նիհարութիւն պիտի զրկէ,
Ու անոր փառքին տակ հրդեհ մը պիտի վառէ
Բոցավառ հրդեհի պէս։
17 Եւ Իսրայէլի Լոյսը կրակ,
Ու անոր Սուրբը բոց պիտի ըլլայ.
Եւ մէկ օրուան մէջ Ղանոր փուշերը ու ցիներըԱյրելով պիտի ապառէ.
18 Եւ անոր անտառին ու †բարեբեր պտղատուի փառքը,
Հոգին ու մարմինը, պիտի հատցնէ,
Եւ ‡մարող հիւանդի՝ պէս պիտի ըլլայ։
19 Ու անոր անտառին մէջ մնացած ծառերը քիչ պիտի ըլլան,
Այնպէս որ տղայ մը կարենայ զանոնք գրել։
20 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը, որ Իսրայէլի մնացորդը
Ու Յակոբի տան ազատուածները,
Մէյմըն ալ պիտի §չհպատնին զերեզը զարնողին.
Հապա ճշմարտութեամբ Տէրոջը, Իսրայէլի Սուրբին, պիտի ապաւինին։
21 ¶Մնացորդը, Յակոբի մնացորդը,
Հզօր Աստուծոյն պիտի դառնայ։
22 Վասն զի Ղ.քա ժողովուրդդ, ով Իսրայէլ՝ թէև ծովու աւազին չափ ըլլայ,
Անոնցմէ Ղմնացորդ մը դարձ պիտի դառնայ.
*Ղատաստանումնառեալ աւերումը արդարութեամբ պիտի յորձանայ։
23 Ղ.Քանզի զօրաց Եհովա Տէրը ամբողջ երկրին մէջ Ղատաստանումնառեալ աւերումը կ'ընէ դարձ պիտի դնէ։
24 Անոր համար զօրաց Եհովա Տէրը այսպէս կ'ըսէ՝
Ով Սիոնի մէջ բնակող ժողովուրդս,
¶Ասորեստանցիէն մի վախնար.

Բ Ծագ. լա. 14։
Գ Ովս. բ. 7։ Դատ. ժբ. 44։
Դ Եբր. ասակ
Ե Գլ. Ե. 25։ բ. 12, 17, 21։
Զ Եբեմ. ծա. 20։
Է Գլ. բ. 17։
Ը Եբեմ. լգ. 22։
Թ Ծն. ծ. 20։ Միք. դ. 12։
Ժ դ Թագ. ժբ. 24, 33, եև։ ժբ. 10, եև։
ԺԱ Ամոս գ. 2։
ԺԲ բ Մն. լե. 20։
ԺԳ դ Թագ. ժզ. 9։
ԺԴ Եբր. գտաւ կուռց Թագաւորութիւններուն
ԺԵ դ Թագ. ժբ. 31։
ԺԶ Եբեմ. ծ. 18։
ԺԷ Գլ. լէ. 24։ Եզեկ. իբ. 4, եև։ Դան. դ. 30։
ԺԸ Ծագ յա. 25։
ԺԹ Եբեմ. ծա. 20։
Ի Գլ. բ. 18։ խէ. 4։
ԻԱ դ Թագ. ժբ. 23։
ԻԲ Կամ, դրօշակներէ մնացեալն
ԻԳ Տես դ Թագ. ժզ. 7։ բ Մն. իբ. 20։
ԻԴ Տես Գլ. է. 3։
ԻԵ Հռոմ. բ. 27։
ԻԶ Գլ. դ. 13։
ԻԷ Գլ. իբ. 22։
ԻԸ Գլ. իբ. 22։ Դան. բ. 27։ Հռոմ. բ. 28։
ԻԹ Գլ. լէ. 6։

Անեկա քեզ զաւազանով պիտի զարնէ,
եւ իր յուպը քու վրադ պիտի վերցնէ ||Եգիպտացւոց կերպովը՝։
25 Բայց շատ՝ քիչ ժամանակի մէջ էմ՝ բարկութիւնս պիտի դադրի,
Ու իմ պատմութիւնս անոնց կրնաստին պէտք պատիժ։
26 Եւ գորդ Տէրը Հոնոր վրայ խորտակ մը պիտի վերցնէ,
*Օրէսի վէմին քով Մադիամու հարուածին պէս.
Ու իր գաւազանը ծովուն վրայ պիտի վերցնէ,
բինչպէս ըրաւ Եգիպտոսի մէջ։
27 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը որ *անոր բեռը քու կռնակէդ՝
Ու անոր լուծը քու պարանոցէդ պիտի վերնայ.
Եւ լուծը §գիրութեան պատճառաւ պիտի կործի։
28 Անդէ †պատը գայ, Մադրան անցաւ
Ո– իր կահ կարասիքը Մաքմասի մէջ տեղաւորեց։
29 ՀԱնցքէն անցան, Գաբայի մէջ իջեւան ըրին.
Ռամա վախցաւ, ‡Սաւուղի Գարաան փախաւ։
30 Ով †Գաղղիմի աղջիկ, ձայնդ վերցուր,
՚Լայիսի լսել տուր, **ով խեղճ §Անաթովթ՝։
31 Մադմենա հեռացաւ,
Գեբեմի բնակիչները փախան.
32 Տակաւին այսօր ՀՆոբի մէջ պիտի կենայ,
Դէպ ի ‡Սիոնի աղջկան լեռը, Երուսաղէմի բլուրը,
‡Ձեռքը պիտի շարժէ։
33 Ահա գօրաց Տէր Եհովա
Ահաւոր զօրութեամբ զեղեցիկ ատերը պիտի կոտրէ.
Եւ †բարձրահասակները պիտի կորսուին,
Ու բարձրերը պիտի ցածնան։
34 Եւ անիկա անտառին խիտ ծառերը երկաթով պիտի կտրէ.
Ու Լիբանան Հզօրին ձեռքով պիտի իյնայ.

ԳԼ. ԺԱ.

1 Ցեսսէի արմատէն երած ընձիւղին խազազ թագաւորութիւնը։ 10 Ցազգանակով խոտորելի դարձը, ու հեթանոսաց կչռումը։

Ու *Յեսսէի բունէն էշառաւիղ պիտի ելլէ,
Եւ անոր արմատէն ընձիւղ պիտի բուսանի.
2 Ու †անոր վրայ պիտի Հանդչի Տէրոջը Հոգին,
Իմաստութեան ու Հանճարի Հոգին,
Խորհուրդի ու զօրութեան Հոգին,
Գիտութեան և Աստուծոյ վախին Հոգին։
3 Ու անիկա Տէրոջը վախովը պիտի *լեցուի.
Եւ իր աչքերուն տեսածին համեմատ պիտի չդատէ,
Ու իր ականջներուն լսածին համեմատ պիտի չյանդիմանէ.
4 †Հապա աղքատին գատը արդարութեամբ պիտի տեսնէ,
Ու երկրին զրկուածներուն համար խրատով պիտի յանդիմանէ.
Եւ Իր բերնին գաւազանովը երկիրը պիտի զարնէ,
Ու իր շրթունքներուն Հոգիովը ամբարիշտը պիտի մեռցնէ։
5 Եւ իր *մէջքին գօտին արդարութիւն,
Ու իր երիկամունքներուն գօտին Հաւատարմութիւն պիտի ըլլայ։
6 Եւ Էգ‚ոյլը գառին հետ պիտի բնակի,
Ու ինձը ուլին հետ պիտի պառկի,
Եւ որթը ու առյգ առիւծը և պերճասը գոհը միասին պիտի արօտին
Ու զանոնք պզտիկ տղայ մը պիտի քշէ։
7 Եւ կովը արջին հետ պիտի ճարակի,
Անոնց ձագերը միասին պիտի պառկին,
Եւ առիւծը արջառի պէս յարդ պիտի ուտէ,
8 Ու կաթնակեր տղան իժին ծակին վրայ պիտի խաղայ,
Եւ կաթէն կտրուածը ձեռքը քարլին լոյնին վրայ պիտի դնէ։
9 Անոնք *պիտի չվնասեն ու չապականեն իմ բոլոր սուրբ լեռանս վրայ.
Քանզի Երկիրը Տէրոջը գիտութիւնովը պիտի լեցուի,
Ինչպէս ջուրերը ծովը կը ծածկեն։
10 Եւ յայն օրը Յեսսէի մէկ արմատը պիտի ըլլայ,
Որ պիտի կայնի ժողովուրդներուն դրօշակ ըլլալու համար.
Ազգերուն ազդերը պիտի փնտռեն,
Ու Հանգիստը փառաւոր պիտի ըլլայ։
11 Եւ այն օրը պիտի ըլլայ որ
Տէրը նորէն իր ձեռքը պիտի երկնցնէ,
Որպէս զի †Ասորեստանէ, Եգիպտոսէ, Պաթրոսէ, Եթովպիայէ,
Եղամէ, Սենաարէ, Եմաթէ
Ու ծովու կղզիներէն իրեն առնէ
Իր ժողովրդին մնացած մնացորդը.
12 Եւ ազգերուն դրօշակ պիտի վերցնէ,
Ու Իսրայէլի արտաքսուածները պիտի ժողվէ.
Ու երկրի չորս անկիւններէն
Յուդայի ցրուածները պիտի ժողվէ։
13 Ու *Եփրեմի նախանձը պիտի վերնայ,

ջ նե. ժդ։
‖ կամ, Եգիպտոսի ճամբուն մէջ
– Գե. ծդ. 7։
« Դան. ժա. 36։
ձ դ Թագ. ժթ. 35։
ր Դատ. է. 25։ Գե. թ. 4։
ռ նե. ժդ. 26, 27։
ս Գե. ժդ. 25։
§ կամ, օժանդ
տ ա Թագ. ժդ. 23։
փ ա Թագ. ժա. 4։

* ա Թագ. իե. 44։
օ Դատ. ժը. 7։
: կամ, պատասխան տուր, ով Անաթովթ
ֆ Յես. խա. 18։
– ա Թագ. խա. 1։ իբ. 19։ Նէհեմ. ժա. 32։
ք Գե. իէ. 22։
ֆ Գե. ժդ. 2։
պ Տես Սմուէլ բ. 9։

– Հմր. 10։ Գար. ժդ. 23։

ք Գե. դ. 2։ ծդ. 2։ Նէհեմ. իգ. 5։ Զաք. գ. 12։ Յայտ. է. 5։
ֆ Գե. կա. 1։ Մատ. դ. 16։ Յովհ. ա. 32, 33։ դ. 34։
• կամ, ապրանքատեղ. ԵԲը. հատածէք
ֆ Սաղ. հբ. 2, 4։ Յայտ. ժթ. 11։
ֆ Յոբ դ. 9։ Մատ. դ. 6։ բ Թես. բ. 8։ Յայտ. ա. 16։ բ. 16։ ժթ. 15։
ղ Տես Նէհեմ. դ. 14։

ֆ Գե. կէ. 25։ Եզեկ. ւդ. 25։ Ովս. բ. 18։
ը Յոբ է. 23։ Գե. բ. 4։ լէ. 9։
ը Ամբ. բ. 14։
ֆ Գե. բ. 11։
ֆ Հմր. 1։ Հաւակ. ժէ. 12։
ֆ Հաւակ. ժէ. 10։
ֆ Երես. դ. 1, ևն։
ֆ Զաք. ժ. 10։
ֆ Յովհ. կ. 35։ Յակ. ա. 1։
հ Նէհեմ. դ. 18։ Եզեկ. լէ. 16, 17, 22։ Ովս. ա. 11։

Եւ Յուդային ՀԷՂ Երուսաղէմեցիները պիտի կոտորին.
Եփրեմ պիտի չնախանձի Յուդային,
Ու Յուդա պիտի չնեղէ Եփրեմը.
14 Հապա անոնք դէպ ի արեւմուտք Փղշտացւոց
ուսերուն վրայ պիտի թռչին,
Ու միասին արեւելքի բնակիչները պիտի կողոպտեն.
Եդովմի ու Մովաբի վրայ ձեռքերնին պիտի երկնցնեն,
Ու Ամմոնի որդիները անոնց հպատակ պիտի ըլլան։
15 Եւ Տէրը Եգիպտոսի ծովին լեզուն պիտի կոտծանէ.
Եւ իր հովին սաստիկ զօրութիւնովը ձեռքը գետին վրայ պիտի երերցնէ,
Ու զանիկա եօթը առի բաժնելով պիտի զարնէ,
Մարդիկ որ անոր վրայ կօշիկներով քալեն։
16 Եւ իր ժողովուրդին մնացած մնացորդին համար
Բանուկ ճամբայ մը պիտի ըլլայ Ասորեստանէ,
Ինչպէս եղաւ Իսրայէլի
Այն օրը՝ որ Եգիպտոսի երկրէն ելան։

ԳԼ. ԺԵ

1—6 Հաւատացեալներու ապահովից ընդհակառակութիւնը՝ Աստուծոյ ողորմութիւններուն համար։

Եւ այն օրը պիտի ըսես,
Ով Տէր, քեզ պիտի օրհնեմ,
Որ թէեւ ինծի բարկացած էիր,
Սակայն բարկութիւնդ ինձմէ դարձաւ,
Եւ դուն մխիթարեցիր։
2 Ահա իմ փրկութիւնս Աստուած է,
Ես պիտի յուսամ ու պիտի չվախնամ,
Քանզի իմ Էզօրութիւնս ու օրհնութիւնս
Տէր Եհովա է,
Ու անիկա իմ փրկութիւնս եղաւ։
3 Եւ ուրախութեամբ Ջուր պիտի քաշէք
Փրկութեան աղբիւրներէն։
4 Ու այն օրը պիտի ըսէք,
Գոհացէք Տէրոջմէն, անոր անունը կանչեցէք,
Անոր գործերը ազգերուն մէջ պատմեցէք,
Յիշեցէք որ Բանոր անունը բարձր է։
5 Տէրոջը սաղմոս ըսէք,
Վասն զի անիկա մեծամեծ բաներ ըրաւ.
Ասիկա բոլոր երկրի մէջ գիտցուած է։
6 Ով Սիոնի բնակիչներ, ազաղակեցէք ու ցնծացէք,
Քանզի ձեր մէջ Իսրայէլի Սուրբը մեծ է։

ԳԼ. ԺԶ

1 Աստուած իր բարկութիւնը իւրոց դարձ դնող բանակներէն

Բաբելոնի պատգամը որ Ամովսի որդւոյն Եսայիի յայտնուեցաւ։
2 Մերկ բլուրը վրայ եդրօշակ անկեցէք,
Անոնց ձայն վերցուցէք,
Ձեռքով նշան ըրէք, որպէս զի իշխաններուն դուռները գան։
3 Իմ *որոշածներուս հրամայեցի.
Իմ Էզօրաւորներս, Իմ փառքիս համար ուրախացողները,
Իմ բարկութիւնս է փոթ փնչաց կանչեցի։
4 Լեռներուն վրայ բազմութեան ձայն մը կայ,
Մեծ ժողովուրդի մը նման պէս,
Միասին ժողովուրդի թագաւորութիւններուն ազգերուն ձայնը կայ.
Զօրաց Տէրը պատերազմի համար էր զօրքերը ժողովէ կ'անցնէ։
5 Հեռուէ երկրէ, երկինքի ծայրէն,
Տէրը ու անոր բարկութեանը գործիքները
Բոլոր երկիրը աւերել կու գան։
6 Ողբացէք, վասն զի Տէրոջը օրը մօտ է.
Անիկա Ամենակալէն եկած աւերման պէս կու գայ։
7 Անոր համար ամէն ձեռքերը պիտի թուլնան,
Ու ամէն մարդուն սիրտը պիտի հալի։
8 Եւ անոնք պիտի սոսկան.
Նեղութիւն ու անձկութիւն պիտի տիրէ անոնց,
Ծննդական կնոջ պէս ցաւ պիտի քաշեն.
Անոնք մարդ իր ընկերին վրայ պիտի նայի ահագին,
Անոնց երեսները բոցագոյն պիտի ըլլան։
9 Ահա Տէրոջը օրը կու գայ
Անգթութեամբ, սրտմտութեամբ և սաստիկ բարկութեամբ,
Որպէս զի երկիրը աւերակ դարձնէ,
Ու անոր մեղաւորները անկէ բնաջինջ ընէ։
10 Վասն զի երկինքի աստղերը ու անոնց համաստեղութիւնները
Լրեննց լոյսը պիտի չտան.
Արեւը իր ելած ատենը պիտի խաւարի,
Եւ լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ։
11 Ու ես պիտի պատժեմ աշխարհը իր չարութեանը համար,
Եւ ամբարիշտները՝ իրենց անօրէնութեանը համար.
Ու Իսպառներուն ամբարտաւանութիւնը պիտի դադրեցնեմ,
Եւ բռնաւորներուն գոռոզութիւնը պիտի ցածցնեմ։

† կամ, սահմաններուն
ֆ Գաղ. ժա. 41։
ղ Գլ. կ. 14։
ճ Զաք. ժ. 11։
‡ կամ, չորցնէ
ֆ Յայտ. ժզ. 12։
յ Գլ. ժԲ. 23։
ն Եր. ժզ. 29։ Գլ. ծա. 10։ կգ. 12, 13։ ——
ո Գլ. բ. 11։
շ Եր. ժե. 2։ Սամ. ձժբ. 14։
չ Սամ. ձզ. 18։
պ Յոշ. զ. 10, 14։ է. 37,38։
ջ ա Մն. ժզ. 8։ Սամ. ձե. 1։
ռ Սամ. ձխե. 4, 5, 6։
ս Սամ. լզ. 3։
վ Եր. ժե. 1, 21։ Սամ. կբ. 32։ զբ. 1։
տ Գլ. ծզ. 1։ Սամ. գ. 14։
ր Սամ. հա. 22։ ձԲ. 18։ Գլ. խա. 14, 16։ ——
ց Գլ. խա. 1։ խէ. 1։ երեմ. ծ. ծա։
ւ երեմ. ծա. 25։
փ Գլ. ե. 26։ ժբ. 3։ երեմ. ծ. 2։
ք Գլ. ժ. 32։
օ նէբ. սրբուածներուս
ֆ Յովել գ. 11։
և Սամ. ձխԲ. 2, 5, 6։
ա Սամ. ա. 7։ Յայտ. գ. 17։
բ Յոբ լա. 23։ Յովել. ա. 15։
գ Սամ. խբ. 6։ Գլ. խա. 3։
դ Մատ. գ. 1։
ե Սամ. ձզ. 35։ Աստի. բ. 22։
զ Գլ. խդ. 21, 23։ Եզեկ. Ա. 7։ Յովել բ. 31։ գ. 15։ Մատ. խդ. 29։ Մարկ. ժգ. 24։ Դատ. խա. 25։
է Գլ. բ. 17։

12 Մարդը զուա ակլէն
Ու Ափերն ակլէն պատուական պետի ընեմ։
13 ՁՈւսոն պետի ասեմ՝ երկինքը,
Ու երկիր իր ուզէն պետի սուտնի
Զօրաց Տէրոջը պատմութիւնով՝
Անոր սաստիկ բարկութեանը օրը։
14 Եւ Բաբելոնէ բնակիչներէն հալածուած այծեամի պէս պետի ըլլան,
Ու խլրտած ոչխարներու պէս՝ որ ոչնոչ ժողվող մը չկայ.
Հանոնց ամէն մէկը իր ժողովուրդին պետի դառնայ,
Եւ ամէն մարդ իր երկիրը պետի փախչի։
15 Ով որ գտնուի, պետի խոցուի,
Եւ ով որ բռնուի, սրով պետի իյնայ։
16 Նաև անոնց տղաքը աչքերնուն առջև գետնին պետի ջարնուին,
Անոնց տուներն պետի կողոպտուին,
Եւ անոնց կիներն պետի պղծուին։
17 Ահա անոնց վրայ Մարաց ազգը պետի յարուցանեմ,
Որոնք արծաթը բանի տեղ չեն դներ,
Ու ոսկին չեն ախորժիր։
18 Անոնց աղեղնները երիտասարդները պետի խոցեն,
Ու անոնք որովայնի պտուղին գթութիւն պետի չընեն,
Եւ անոնց աչքը պետի չխնայէ տղաքներուն։
19 Ու Թագաւորութիւններուն փառքը
Եւ Քաղդէացւոց փառաւորութեանը պարծանքը Եղող Բաբելոն
Տէրոջմէ պետի ըլլայ,
Ինչպէս Աստուած Սոդոմն ու Գոմորը կործանեց։
20 Չեն յաւիտեան բնակութիւն պետի ըլլայ,
Եւ ազգ ազգ մարդ պետի չընակի.
Ու հոն Արաբացին վրան պետի չխանդնէն,
Եւ հովիւները էնէնց հօտ հոն պետի չպառկեցնեն.
21 Հապա հոն Վայրենի կատուներ պետի պառկին,
Ու անոնց տուները ուռնգող անասուններով պետի լեցուին,
Եւ հոն ջայլամներ պետի բնակին,
Ու հոն այծամորթներ պետի կաքաւեն։
22 Եւ անոր պալատներուն մէջ լորենիներ,
Ու պատուանոց տուներուն մէջ ճագարներ պետի կանչռըտան.
Եւ անոր ժամանակը հասնելու վրայ է,
Ու անոր օրերը ա՛լ պետի չերկննան։

ԳԼ. ԺԴ

1 Աստուածային ազգին թեառ Իսրայէլէ դերեզմանը. 4 անոնց Բաբելոնի վրայ երգելու յաղթութեան երգը։ 24 Աստուծոյ խորհուրդը Ասորեստանի դէմ, 29 և անոր ապառնալիքը Փղշտացւոց դէմ։

1 Վասն զի Տէրը պիտի ողորմի Յակոբի,
Եւ Իսրայէլը նորէն պիտի ընտրէ,
Ու զանոնք իրենց երկրին վրայ պիտի հանգստացնէ.
Եւ հոտարտացիները պիտի միանան անոնց,
Ու Յակոբի տունը պիտի յարին։
2 Եւ ժողովուրդները զանոնք պիտի առնեն ու Իրենց տեղը պիտի տանին.
Ու Իսրայէլի տունը պիտի ժառանգէ զանոնք Տէրոջը երկրին վրայ,
Իրենք ծառաներ ու աղախիններ.
Եւ անոնք իրենց գերեվարները գերի պիտի առնեն,
Ու իրենց բռնութիւն ընողներուն վրայ պիտի տիրեն,
3 Եւ պիտի ըլլայ որ երբ Տէրը քեզ հանգստացնէ քու ուշխատանքէդ, տանջանքէդ ու քու
4 վրադ դրուած ծանր ծառայութենէն, Բաբելոնի թագաւորին համար այս առակը պրուցես ու ըսես,
Ինչպէս դադարեցաւ բռնութիւն ընողը.
Ինչպէս դադարեցաւ հարկապահանջ քաղաքը։
5 Տէրը եամրտրիշներուն գաւազանը
Ու իշխողներուն ցուպը կոտրեց։
6 Զարմանալի եւ անդադար հարուածով ազգերը զարնողը,
Եւ բարկութեամբ ժողովուրդներուն վրայ իշխողը
Հիմա կը հալածուի, ու արգելող մը չկայ։
7 Բոլոր երկիրը հանգստացաւ ու հանդարտեցաւ,
Եւ ցնծութեան ձայներ կը հանեն։
8 Նաև եղեւրները ու Լիբանանի եղեւիններն
Քեզի համար կ'ուրախանան ու կ'ըսեն,
Քանի որ դուն պառկեր ես,
Մեր վրայ ծոյ կտրող չելաւ։
9 Դժոխքը վարէն քեզի համար դղրդեցաւ,
Որպէս զի քու գալուստդ դիմաւորէ.
Քեզի համար արթնցուց մեռելները,
Երկրի բոլոր իշխանները,
Բոլոր ազգերուն թագաւորները
Իրենց աթոռներէն վերցուց։
10 Անոնք ամէնը պատասխան կուտան ու քեզի կ'ըսեն,
Մինչ դո՞ւն ալ մեզի պէս տկարացար
Ու մեզի նմանեցար։
11 Քու փառքդ և տաւիղներուդ ձայնը գերեզմանը իջան.
Քու տակդ գետուններ տարածուեցան,
Ու որդերը քեզ կը ծածկեն։
12 Ով առաւուտուն ծագող Արտաւակ,
Ինչպէս երկինքէ ինկար
Ու ազգերը գետնին գարնեցիր,
Դուն որ ազգերը նախուն կ'ընէիր։

2 Ելեմ. ծա. 33։
—
3 Սապ. ծբ. 13։
4 Զաք. ա. 17։ բ. 12։
5 Գլ. կ. 4, 5, 10։ Ամբա. բ. 12, 13, ևն։
6 Գլ. խթ. 22։ կ. 9։ կղ. 20։
7 Գլ. կ. 14։
8 Գլ. ժգ. 19։ Ամբ. բ. 6։ Յայտ. ժբ. 16։
9 Սապ. ծիե. 3։
10 Գլ. ծե. 12։ Եզեկ. լա. 16։
11 Եզեկ. լա. 21։
12 Գլ. ւդ. 4։

1 Աստուած ոգորմ թեառ իսրայէլ դերեզմանէն. 4 անոնց Բաբելոնի վրայ երգելու յաղթութեան երգը։ 24 Աստուծոյ խորհուրդը Ասորեստանի դէմ, 29 և անոր ապառնալիքը Փղշտացւոց դէմ։

ձ Ածխ. բ. 6։
ղ Սապ. ծէ. 5։ Ողբ. ա. 12։
հ Ելեմ. ծ. 16։ Ծա. 9։
յ Սապ. ծիէ. 9։ Նահ. գ. 10։ Զաք. ժգ. 2։
շ Գլ. խա. 2։ Ելեմ. ծա. 11, 28։ Դան. ե. 28, 31։
չ Գլ. ժգ. 4, 22։
ճ Ծն. ժթ. 24, 25։ Բ Օր. լթ. 23։ Ելեմ. խթ. 18։ ծ. 40։
ջ Ելեմ. ծ. 3, 39։ ծա. 29, 62։
ռ Գլ. լգ. 11—15։ Յայտ. ժբ. 2։
ս Կամ, անասպատ գազաններ
վ Ելեմ. ծա. 33։
—
տ Սապ. ծբ. 13։
ր Զաք. ա. 17։ բ. 12։
ց Գլ. կ. 4, 5, 10։ Ամբա. բ. 12, 13, ևն։
ւ Գլ. խթ. 22։ կ. 9։ կղ. 20։
ք Գլ. կ. 14։
օ Գլ. ժգ. 19։ Ամբ. բ. 6։ Յայտ. ժբ. 16։
ֆ Սապ. ծիե. 3։
և Գլ. ծե. 12։ Եզեկ. լա. 16։
ֆ Եզեկ. լա. 21։
ֆ Գլ. լգ. 4։

13 Գուն պտիղ մէջ բաած էիր
էնկինք եղեմ
Ո՞ւր իմ ամեուս Աստուծոյ ասաղերէն վեր
բարձրացնեմ.
Եւ ժողովքի լեռը, Հիւսիսի կողմերը ննակիմ.
14 Ամպերու բարձրութիւններուն վրայ եղեմ,
Քարձրելոյն նմանիմ։
15 Բայց ահա նշոխքը կ'իջնես, գուբին խորունկ
տեղերը.
16 Քեզ տեսնողները քու վրադ պիտի զարմանան,
Ու քեզի նայելով պէտէ ըսեն,
Ա՛ս այն մարդն է որ երկիրը կը սասկեր,
Թագաւորութիւնները կը դողացնէր,
17 Աշխարհա անապատ կը դարձնէր,
Եւ անոր քաղաքները աւերակ կ'ընէր,
Ո՞ր իր գերիները տուներնին չէր ղրկեր։
18 Ազգերուն բոլոր թագաւորները
Ամէն մէկը պատուով իր տանը մէջ կը պառկին։
19 Բայց դուն գարշելի ընձիւղի մը պէս,
Գուբի քարերուն մէջ իջնող
Սրով խոցոտած մեռելներուն հանդերձին պէս,
Ոտքի տակ կոխուած դիակի պէս
Քու գերեզմանէդ դուրս նետուեցար։
20 Դուն թաղուելով անոնց հետ չես միանար,
Քանզի քու երկիրդ աւերեցիր
Ո՞ր ժողովուրդդ սպաննեցիր.
Զարերուն սերունդը յաւիտեան պիտի չյիշուի։
21 Սպանութիւն պատրաստեցէք անոր որդոցը,
Իրենց հայրերուն անօրէնութեանը համար,
Որպէս զի չելլեն ու երկիրը չժառանգեն,
Եւ աշխարհի երեսը *թ շնամիներով չլեցնեն։
22 Քանզի զօրոց Տէրը կ'ըսէ որ
Անոնց վրայ պիտի ելլեմ,
Եւ Բաբելոնի Նոնուն ու *մնացորդը
Եւ ²զաւակը ու սերունդը պիտի կտրեմ, կ'ըսէ
Տէրը.
23 Եւ ³զանիկա ագնիներուն ժառանգութիւն
Ու ջուրի լճակներ պիտի ընեմ.
Եւ կորառեան աւելով պիտի սրբեմ զանիկա,
Կ'ըսէ զօրոց Տէրը։
24 Զօրոց Տէրը երդում բրաւ ու ըսաւ,
Ինչպէս խորհեցայ, անշուշտ այնպէս պիտի ըլլայ,
Ու ինչ որ որոշեցի, այն պիտի կատարուի.
25 Որ Ասորեստանցին իմ երկրիս մէջ պիտի կոտրեմ,
Ու զանիկա լեռներուս վրայ պիտի կոխկռտեմ.
Եւ անոր լուծը անոնց վրայէն պիտի վերնայ,
Ու անոր բեռը անոնց ուսէն պիտի վերնայ։
26 Բոլոր երկրի համար որոշուած նախատահմանուած
թիւնը ասիկա է.
27 Զօրոց Տէրը նախատահմանեց,
Եւ ո՞վ կրնայ չեղեալ խափանել.
Ու անոր ձեռքը երկնցած է,
Եւ ո՞վ կրնայ զանիկա ետ դարձնել։
28 Ազքայ թագաւորին մեռնուան տարին այս
պատգամը եղաւ.
29 Ով բոլոր Փղշտացւոց երկիր,
Ուրախ մի ուրախանար.
Քանզի օձին արմատէն քարշ պիտի ելլէ,
Ու անոր պտուղը կիպոզ թեւաւոր օձ պիտի
ըլլայ։
30 Եւ աղքատներուն անդրանիկները պիտի կերակրուին,
Ու չքաւորները ապահովութեամբ պիտի պառկին.
Եւ քու արմատդ սովով պիտի կորնչեմ,
Ու անիկա քու մնացորդդ պիտի մեռցնէ։
31 Ողբա, ով դուռ, աղաղակէ, ով քաղաք.
Դուն, ով բոլոր Փղշտացւոց երկիր, տակնուվրայ պիտի ըլլաս.
Քանզի հիւսիսէն ծուխ մը կու գայ,
Ու անոր զօրքերէն սատանդակած մը պիտի չկայ։
32 Եւ ազգաց դեսպաններուն ի՞նչ պատասխան
պիտի տրուի.
Թէ Տէրը Սիոնի հիմերը հաստատեց,
Ու անոր ժողովուրդին աղքատները հոն պիտի
ապաստանին։

ԳԼ. ԺԵ

1—9 Մոաբի ողբալի վիճակը։

Մոաբի պատգամը։
Յիրաւի Մոաբի Ար *աղ*ը կիշերով կոխուեցաւ ու կործանեցաւ.
Յիրաւի Մոաբի Կիր *աղ*ը կիշերով կոխուեցաւ ու կործանեցաւ։
2 Անիկա տաճարը ու Դիբոն
Ու բարձր տեղերը ելաւ լալու համար.
Նաբաւի ու Մեդաբայի վրայ Մոաբ պիտի
ողբայ.
Անոր ամէն գլուխները կնատակ պիտի ըլլան,
Ամէն մօրուք պիտի կտրուի։
3 Անոր փողոցներուն մէջ քուրձ պիտի հագնին,
Անոր տանիքներուն վրայ ու հրապարակներուն
մէջ
Ամէնը պիտի ողբան ու *լան
4 Ու Եսբոն ու Եղէալէ պիտի աղաղակեն,
Անոնց ձայնը մինչև Յասա պիտի լսուի.

Ե Առա. ժա. 23։
Զ Դան. բ. 10։
Է Սապ. խը. 2։
Ը Գլ. խէ. 8։ ա Թես. բ. 4։
Թ Առա. ժա. 23։
Ժ Յոբ ժը. 19։ Սապ. խա. 10։ լէ. 28։ ծթ. 13։
Ի Եր. ե. 5։ Առա. խգ. 35։
Լ Կամ, փողոցներով
Խ Ածախ. ժ. 7։ Երեմ. ժա. 62։
Ծ գ Թագ. ժգ. 10։
Կ Յոբ ժը. 19։
Հ Գլ. լգ. 11։ Սոփ. բ. 14։
Ձ Գլ. ժ. 27։
Ղ ա Մն. խ. 6։ Յոբ ի. 12։ խգ. 13։ Սապ. լգ. 11։ Ածախ. ժթ. 21։ խա. 30։ Գլ. խգ 13։ Դան. գ. 31, 35։
Մ գ Թագ. ժգ. 20։
Յ ա Մն. խգ. 6։
Ն գ Թագ. ժգ. 8։
Շ Սապ. ձէ. 1, 5։ ծբ. 16։
Ո Սոփ. գ. 12։ Զաք. ժա. 11։

Չ Երեմ. խը. 1, եև։ Եզեկ. խե. 8—11։ Ամոս բ. 1։
Պ Թուա. խա. 28։
Ջ Գլ. ժգ. 12։
Ռ Տես Գ.Եր. խա. 5։ Գլ. գ. 24։ խբ. 12։ Երեմ. խէ. 5։ խբ. 1, 37, 38։ Եզեկ. է. 18։
Ս Երեմ. խը. 38։
Վ Եբր. լատի մէջ իջնեն
Տ Գլ. ժգ. 9։

Անոր համար Մովաբի ազատազէնները պիտի
կանչուըտուեն,
Իրենց հոգին պիտի ձանձրանայ։
5 Եւ իմ սիրտս Մովաբի համար պիտի աղաղակէ,
Անոր փախստականները Եգլեք տարեկան երինջի
պէս մինչև Սեղովր պիտի փոխէ։
Քանզի Ղուխիթի զառիվերը լալով պիտի ելլեն,
Վասն զի Որոնայիմի ճամբան կատարածի աղա-
ղակ պիտի հանեն։
6 Քանզի Ն'Եմմրիմի ջուրերը կ'ամրոտին.
Քանզի խոտը կը չորնայ, կանանչ խոտը կը հատնի
Ու՝ կանանչեղէն չմնայ։
7 Անոր համար իրենց ստացած հարստութիւնը
Ու՝ բոլոր պահածնին ուռիներուն ձորը պիտի
տանին.
8 Քանզի Մովաբի սահմանը աղաղակ շրջապատեց.
Անոր ողբը մինչև Եգլայիմ,
Անոր ողբը մինչև Բերելիմ հասաւ։
9 Քանզի Դիմոնի ջուրերը արիւնով պիտի լեցուին.
Քանզի Դիմոնի վրայ աւելի բերէ,
Ու՝ Մովաբէ ազատուածներուն վրայ
Ու երկրին մնացորդին վրայ էառիւծներ պիտի
դրկեմ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Մատչարէն կը յորդորէ Մովաբացիները որ Սիոնի թա-
գաւորութեան հնազանդին. 6 անոնց պարծանքէ կ'րնէ
իրենց ամբարտաւանութեան համար. 9 անոնց վրայ կ'ողբայ. 12 անոնց վրայ հառնելու դառնասանը կ'լսեցնէ։

Ղրկեցէք գառը երկրին տիրողին,
Բվէմէն անապատի ճամբայով Սիոնի աղջկան
լեռը։
2 Ու Մովաբի աղջիկները †Առնոնի անցքերուն քով
Բոյնէն վռնտուած թռչունի պէս
պիտի ըլլան։
3 Խորհուրդ տուր, դատաստան ըրէ.
Քու հովանիդ կէսօրուան տուն դիշերի պէս դիր,
Աքսորուածները պահէ՝ փախստականները
ձեռք մի տար։
4 Իմ սրտուածներս թող քու քովդ պանդուխ-
ի պէս բնակին, ով Մովաբ.
Դուն անոնց ծածկոյթ եղիր կործանողին երեսէն.
Քանզի բռնաւոր չմնաց, աւերը պակսեցաւ,
Ու՝ կոխողները երկրին վրայէն վերցան։
5 Ու *աթոռը ողորմութեամբ պիտի հաստատուի.
Եւ անոր վրայ Դաւիթի խորանին մէջ
Անդրէն դատաւոր մը պիտի նստի Է՛ճշմարտու-
թեամբ,
Ու իրաւունքը պիտի փնտռէ,
Ու արդարութիւնը շուտով ի գործ պիտի դնէ։
6 ՚Մովաբի ամբարտաւանութիւնը լսեցինք,
Անիկա խիստ ամբարտաւան է.

Անոր գոռոզութիւնը, ամբարտաւանութիւնը ու
սրտմտութիւնը լսեցինք,
Եւ անոր անպատշաճ խօսքերը պարապ են։
7 Ա՛յս պատճառաւ Մովաբ Մովաբի համար կոծ-
ու պիտի ողբայ,
Ամէն մէկը պիտի ողբայ.
Քիրհարեսեթի հիմերուն համար պիտի հեծէք.
Անոնք յիրաւի *կործանուած են։
8 Քանզի Եսբոնի դաշտերը նուաղեցան.
Ազգաց իշխանները †Սերամայի որթին ամէնէն
պատուական ճիւղերը կոտրեցին,
Որոնք մինչև Յազեր հասեր էին, անապատը
շրջապատեր էին.
Անոր շառաւիղները երկննալով ծովէն անցեր էին։
9 Ուստի համար Սերամայի որթին վրայ Յա-
զերի լացովը պիտի լամ.
Քեզ աչքիս արցունքովը պիտի ոռոգեմ, Եսե-
բոն ու Եղէալէ,
Վասն զի ամառնային պտուղիդ և հունձքիդ
համար եղած աղաղակը դադրեցաւ։
10 Եւ պտղատու արտերէն ցնծութիւնը ու ցնծու-
թիւնը պիտի վերնայ,
Ու այգիներու մէջ երգերու և ցնծութեան ձայն
պիտի չլսուի.
Հնձանի մէջ ա՛լ գինի պիտի չկոխեն.
Անոնց աղաղակը վերջացուցի։
11 Ա՛յս պատճառաւ Կիր ողբը Մովաբի համար,
Ու փորս Կիրհարեսեթի համար քնարի պէս ձայն
պիտի ասէ,
12 Ա՛յն ատեն պիտի երեւնայ
Թէ՛ ինչպէս Մովաբ իր հրապարը տեղը երթալով
պիտի յոգնի,
Ու իր սրբատեղը պիտի մտնէ աղօթք ընելու
համար,
Բայց օգուտ մը պիտի չըլլայ։
13 Ա՛յս է այն խօսքը զոր Տէրը †շատոնցմէ Մո-
վաբի համար խօսեր է.
14 Բայց հիմա Տէրը խօսեցաւ ու ըսաւ,
Երեք տարուան մէջ, ծառայականի տարինե-
րուն պէս,
Մովաբի փառքը պիտի անարգուի
Ա՛յն բոլոր մեծ բազմութիւնովը,
Եւ մնացորդը խիստ քիչուր ու տկար պիտի
ըլլայ։

ԳԼ. ԺԷ

2 Աստուծոյ և Խորհէլի ապառնալիք կ'ըլլայ։ 6 Միայն մէկ ձեռացորդը կատարեալ թիւնը պիտի ձգէ. 9 իսկ մեռածները պիտի հարթահարին իրենց ամբարշտութեանը համար։ 12 Խորհէլի թշնամիներուն թշուառութիւնը։

Դամասկոսի պատգամը։
Ա՛հա Դամասկոս քաղաք ըլլալէ պիտի վերնայ,

ե ԳԼ. ԺԶ. 11։ Երեմ. խր. 31։
ը ԳԼ. ԺԶ. 14։ Երեմ. խր. 34։
թ Երեմ. խր. 5։
ժ Թուոց. ԼՐ. 36 Իբտուէ նամիա
ի ղ Թագ. ԺԷ. 25։
—
ա ղ Թագ. գ. 4։

բ ղ Թագ. ԺԶ. 7։
գ Թուոց. խտ. 13։
դ Դան. է. 14, 27։ Միք. գ. 7։ Ղուկ. ա. 33։
ե Ասղ. հբ. 2։ ղղ. 13։ ղբ. 9։
զ Երեմ. խր. 29։ Սոփ. բ. 10։
է ԳԼ. իր. 15։

ը Երեմ. խր. 20։
թ ղ Թագ. գ. 25։
ժ կամ, վշտացած
ի ԳԼ. իզ. 7։
լ Հմր. 9։
խ Երեմ. խր. 32։
ծ ԳԼ. ԺԸ. 4։
կ ԳԼ. իզ. 8։ Երեմ. խր. 33։

հ ԳԼ. ԺԸ. 5։ կզ. 15։ Երեմ. խր. 36։
ձ ԳԼ. ԺԸ. 2։
ղ ԵԲՐ. այն տաճկէն
մ ԳԼ. խտ. 16։
յ Երեմ. խզ. 23։ Եհեզ. ա. 3։ Զաք. բ. 1։ Տես ղ Թագ. ԺԶ. 9։

Ու աւերակն չհզջ մը պիտի ըլլայ,
2 Արուերի քաղաքները պիտի թողուին,
Հօտերու փոքրիկներ պիտի ըլլան,
Որպէս զի անոնք պառկին, ու Էվախացնող չըլլայ։
3 Էֆրեմէ պարիսպը պիտի վերնայ,
Եւ Դամասկոսէ ու Սասրուց մնացորդէն՝ թագաւորութիւնը.
Անոնք Իսրայէլի որդիներուն փառքին պէս պիտի ըլլան,
Կ'ըսէ զօրաց Տէրը։
4 Եւ այն օրը Յակոբի փառքը պիտի պակսի,
Ու անոր մսոյնին Ճգնութիւնը պիտի նիհարանայ։
5 Եւ այնպէս պիտի ըլլայ, ինչպէս հնձողը երբ ցորեն կը հնձէ,
Թեւերն վրայ հասկերը կը ժողվէ.
Ու Ռափայիմներուն հովիտը հասկեր քաղողին պէս պիտի ըլլայ,
6 Ըսու ինչպէս ձիթենին կը թափուի,
Ո՞ր բարձր ոստին ծայրը երկու երեք հատ,
Եւ խիտ պաղպաղը ոստին վրայ չորս հինգ հատ կը մնայ,
Կ'ըսէ Իսրայէլի Տէր Աստուածը։
7 Այն օրը մարդ էրը Ստեղծողին պիտի նայի,
Ու իր աչքերը Իսրայէլի սուրբը պիտի դիտեն։
8 Եւ իր ձեռքերուն գործը եղող սեղաններուն պիտի չնայի,
Ու իր մատներուն շինածը,
Թէ՛ Աստարթի կուռքերը
Եւ թէ՛ արեգական կուռքերը պիտի չդիտէ։
9 Այն օրը անոր ամուր քաղաքները,
Իսրայէլի որդիներուն երեսէն ձգուած
Անպիտան թողուելու և բարձր ոստերու պիտի նմանին,
Ու աւերակ պիտի ըլլան։
10 Որովհետև դուն քու Փրկութեանդ Աստուածը մոռցար,
Եւ քու զօրութեանդ Վէմը չյիշեցիր,
Անոր համար հաճելի տունկեր պիտի տնկես,
Եւ օտար Էվէրէ Բերա՜ծ տունկեր պիտի տնկես,
11 Տնկածդ ցորեկը պիտի ծաղկեցնես,
Ու ցանածդ առաւօտուն պիտի բուսցնես.
Բայց բերքին օրը հունձքը պիտի պակսի,
Եւ սասանիկ ախտութեան պիտի ըլլայ։
12 Վա՛յ շատ ժողովուրդներու բազմութեանը,
Որոնք Ծովուս ձայնին պէս կը գոռան,
Ու ժողովուրդներու աղմուկին՝
Որոնք ասպատակ ջուրերու ձայնին պէս կը գոչեն։
13 Ժողովուրդները շատ ջուրերու ձայնին պէս կը գոչեն.
Բայց Աստուած զանոնք պիտի յանդիմանէ,
Եւ հեռու պիտի փախչին.
Եւ լեռներուն վրայի մղեղին պէս հովին երեսէն,
Եւ մրրիկին առջեւէն գլորուած փուչին պէս պիտի հալածուին։
14 Ու իրիկուան առեն ահա խռովութիւն պիտի ըլլայ.
Եւ առաւօտ չեղած բնաջինջ պիտի ըլլան.
Մեր յափշտակիչներուն բաժինը
Ու մեր կողոպտիչներուն վիճակը սորիկա է։

ԳԼ. ԺԸ

1 Մարգարէն կը ցուցնէ թէ Աստուած իր ժողովուրդին խնամք տանելով՝ Եթէովպացիները պիտի կոչանցնէ, 7 և թէ այս պատճառով եկեղեցին պիտի ածի։

Ո՛վ Եթէովպացւոց գետերուն անդին կողմը եղող
Թեւերով *հովանաւոր երկիր,
2 Որ ծովէն պատուիրներ նաւակներով
Ջուրի երեսին վրայէն դեսպաններ կը դրկէ,
Ով սրտպընդոց դեսպաններ, գացէք
†Երկայնահասակ ու լեռկէ ազգին,
Սկիզբէն մինչև հիմա սոսկալ ժողովուրդին,
Խիտ զօրաւոր ու ոտքնոտ կոխկռտող ազգին,
Որուն երկիրը գետերը կը կտրեն։
3 Ով աշխարհի բոլոր բնակիչներդ,
Ու երկրի վրայ բնակողներդ,
Երբ լեռները դրօշակ կանգնուի նայեցէք,
Ու երբ փող հնչուի լսեցէք։
4 Քանզի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ,
Ես հանդիստ պիտի ըլլամ՝ ու իմ բնակարանէս պիտի նայիմ"
‡Ինչպէս վրայի պայծառ տաքութեանը պէս.
Ու հունձքերու տաքութեանը մէջ ցօղովին ամպի պէս.
5 Քանզի հունձքի ժամանակէն առաջ,
Երբ ընձիւղը կը մեծնայ
Ու ծաղիկը ողկոյզ բլլալով հասնելու վրայ է,
Անիկա ճիւղերը յօսոցով պիտի կտրէ
Եւ ուռերը պիտի փցնէ նետէ։
6 Անոնք միասին լեռներու թռչուններուն
Ու երկրի գազաններուն պիտի թողուին.
Եւ թռչունները ամառը անոնց վրայ պիտի անցնին,
Ու երկրի ամէն գազանները ձմեռը անոնց վրայ պիտի անցնին։
7 Այն ժամանակ զօրաց Տէրոջը
Երկայնահասակ ու լեռկէ ժողովուրդէն
Եւ սկիզբէն մինչև հիմա սոսկալ ժողովուրդէն,
Խիտ զօրաւոր ու ոտքնոտ կոխկռտող ազգէն,
Որուն երկիրը գետերը կը կտրեն,
Զօրաց Տէրոջը անուանը տեղը,
Սիօն լեռը, Բնակաց պիտի բերուի։

Բ Երեմ. Ե. 33։
Գ Գլ. Է. 16։ Ը. 4։
Դ Գլ. Ժ. 16։
Ե Երեմ. Ծա. 33։
Զ Գլ. Իդ. 13։
Է Միք. Է. 7։
Ը Սապ. Կը. 20։
Թ Երեմ. Գ. 23։
Ժ Սապ. Թ. 5։
Ի Սապ. Ձդ. 13։ Ովս. Ժգ. 3։
ՃԱ Գլ. Ե. 4, 5։ Եզեկ. Լ. 4, 5, 9։ Մաղ. Բ. 12։ Գ. 10։
ՃԲ կամ, շատաչխեն հանող
ՃԳ Հին. 7։
ՃԴ կամ, Տարածուած ու խիտ
ՃԵ Գլ. Ե. 26։
ՃԶ կամ, կէս օրուան
ՃԷ Սապ. Կը. 31։ Հր. 10։ ԳԼ Ժ. 1։ Մաղ. Գ. 10։ Մատ. 11։

ԳԼ. ԺԹ

1 Եգիպտոսի խաւարը թիւնը. 11 անոր իշխաններուն յիշատակութիւնը 18 Եգիպտոս կը կանչուի ներկային յարեւելս 23 Եգիպտոսի, Ասորեստանի և Իսրայէլի միաւորութիւնը

Եգիպտոսի պատգամը։

Ահա Տէրը թեւեւթռչնոց Եամպլ վրայ հեծեր է,
Ու Եգիպտոս պիտի մտնէ.
Եւ անոր երեսէն Եգիպտոսի կուռքերը պիտի շարժին,
Ու Եգիպտոսի սիրտը իր ներսիդին պիտի հալի։
2 Եւ Եգիպտացիները պիտի *դրդռեմ Եգիպտացիներուն վրայ.
Ու ամէն մէկը իր եղբօրը հետ, և ամէն մէկը իր ընկերին հետ,
Քաղաք քաղաքի հետ — թագաւորութիւն թագաւորութեան հետ,
Պատերազմ պիտի ընէ։
3 Ու Եգիպտոսի ոգին իր ներսիդին պիտի պակսի,
Եւ անոր խորհուրդը պիտի ցրուեմ.
Ու անոնք կուռքերուն, կախարդներուն,
Կռնչողներուն ու նշանագէտներուն պիտի հարցընեն։
4 Ու Եգիպտացիները †խստասիրտ Տէրոջ մը ձեռքը պիտի մատնեմ,
Եւ անոնց վրայ անգութ թագաւորութիւն մը պիտի տիրէ,
Կ'ըսէ Ջօրաց Եհովա Տէրը։
5 Եւ ջուրերը ծովէն պիտի պակսին,
Ու գետը պիտի ցամքի ու չորնայ։
6 Եւ ‡գետերուն ջուրերը պիտի գարշին՝,
Ու §պարսպազուրկ եղէգը ու պուռն պիտի թառամին։
7 Գետին քով ու Գետին եզերքին վրայ եղող մարգագետիններէն
Եւ Գետին բոլոր սերմնացանը
Պիտի չորնան, ցիրուցան ըլլան ու կորսուին։
8 Ձկնորսներն ալ պիտի հեծծեն,
Ու Գետին բոլոր կարթընկէցները պիտի սգան,
Եւ ջուրին վրայ ցանց նետողները պիտի տրտմին։
9 Ու ¶սրատակ քթան գործողները
Ու ճերմակ կտաւ հիւսողները պիտիամչնան։
10 Անոր ||սիւնները պիտի կոտրտին,
Ու— ամէն վարձք առնողներուն հոգին պիտի տրտմի։
11 Իրաւ որ ♭Տոյանիսի իշխանները յիմարներ են.
Փարաւոնի իմաստուն խորհրդականներուն խորհուրդը անասնական է.
Ի՞նչպէս Փարաւոնի կրնաք ըսել,
Թէ Ես իմաստուններու որդի եմ,
Ես հին թագաւորներու որդի եմ։
12 Արդ ո՞ւր են քու իմաստուններդ,
Որ հիմա քեզի պատմեն ու §իմացնեն
Թէ զօրաց Տէրը ի՞նչ վճռեր է Եգիպտոսի համար։
13 Տոյանիսի իշխանները յիմնարեցան.
Ե՛Մեմփիսի իշխանները խաբուեցան.
Ու Եգիպտոսը իր ցեղերուն գլխաւորները մոլորեցուցին։
14 Տէրը անոր մէջ էմոլորութիւան ոգի խառնեց
Ու անոնք Եգիպտոսը իր ամէն գործին մէջ մոլորեցուցին,
Ինչպէս փսխող գինովը կը մոլորի։
15 Ու Եգիպտոսի մէջ գործ պիտի չըլլայ.
Որ †գլուխ կամ պոչ եղողը
Արմաւենիի ոստ կամ հնուն գործէ։
16 Այն օրը Եգիպտոս կիներու պէս պիտի ըլլայ,
Ու պիտի դողայ և զարհուրի
Զօրաց Տէրոջը ձեռքին շարժմունքէն
Զոր պիտի շարժէ անոր վրայ։
17 Եւ Յուդայի երկիրը Եգիպտացւոց արհաւիրք պիտի ըլլայ.
Ով որ զանիկա յիշէ՝ պիտի վախնայ
Զօրաց Տէրոջը խորհուրդին պատճառաւ,
Զոր անոր դէմ ատկմնաւոր է։
18 Այն օրը Եգիպտոսի երկրին մէջ
Հինգ քաղաք պիտի ըլլայ.
Եւ զօրաց Տէրոջը անունովը երդուած ընող
Հինգ քաղաք պիտի ըլլայ.
Մէկը **Արեգ քաղաք պիտի ըսուի։
19 Այն օրը Եգիպտոսի երկրին մէջ ՚Տէրոջը համար սեղան,
Ու անոր սահմանին քով Տէրոջը համար կոթող մը պիտի ըլլայ.
20 Եւ †նշիկա Եգիպտացւոց երկրին մէջ
Զօրաց Տէրոջը համար նշան ու վկայութիւն պիտի ըլլայ.
Վասն զի բռնաւորներուն պատճառաւ
Տէրոջը պիտի աղաղակեն
Ու անիկա ազատիչ մը ու մեծ †պետ մը պիտի ղրկէ անոնց՝ պիտի ազատէ զանոնք.
21 Եւ Տէրը Եգիպտոսի մէջ պիտի յայտնուի,
Ու այն օրը Եգիպտացիք Տէրը պիտի ճանչնան,
Եւ †զոհեր ու պատարագներ պիտի մատուցանեն,
Եւ Տէրոջը ուխտ պիտի ընեն ու կատարեն։
22 Եւ Տէրը Եգիպտացիները պիտի զարնէ.
Պիտի զարնէ, ու պիտի բժշկէ.
Եւ անոնք Տէրոջը պիտի դառնան,
Ու անիկա պիտի ընդունի զանոնք ու պիտի բժշկէ։
23 Այն օրը Եգիպտոսէ դէպի Ասորեստան ‡բանուկ ճամբայ պիտի ըլլայ.

— երեմ. խլ. 13։ եզեկ. լթ. լ
Բ Սոպ. ժբ 10։ Ծպ. 3։
Գ եզ. ժբ. 12։ երեմ. խգ. 12։
Դ Դատ. է. 22։ ա Թագ. ժգ. 16, 20։ բ Մն. է. 23։
Ե Կամ, ոգեազգիներ
Զ Գլ. ը. 19։ խէ. 12։
Է Գլ. է. 4։ երեմ. խգ. 26։ եզեկ. լթ. 19։
Ը երեմ. ծա. 36։ եզեկ. լ 12։
Թ Կամ, գետերը պիտի հռոսին
Ժ գ Թագ. ժթ. 24։
Ի Կամ, եգիպտոսէ
Ժա Ածակ. է. 16։
Ժբ Կամ, վերակացները
Ժգ Թուղ. ժգ. 23։
Ժդ ա Կոր. ա. 20։
Ժե Կամ, պետեր
Ժզ երեմ. բ. 16։
Ժէ գ Թագ. իբ. 22։ Գլ. լթ. 10։
Ժը Գլ. թ. 14։
Ի երեմ. ծա. 30։ Նաւ. գ. 13։
Κ Գլ. ժա. 15։
Կ Տես Սոփ. գ. 9։
Կա Կամ, կորսուեան. ԵԲՐ. Հերձ
Կբ Ելմ. իբ. 18։ եզ. խգ. 4։ Ցեղ. իբ. 10, 26, 27։
Կգ Տես Ցեղ. գ. 20։ իբ. 27։
Կդ Պատ. ա. 11։
Կե Գլ. ժա. 16։

Ո՛ Աբրահամեանցիք Եգիպտա՝ ու՛ Եգիպտացիք
Աբրահամ պիտի երթան,
Ո՛ Եգիպտացիք †Աբրահամեանցւոց հետ Աստո-
ծոյ պիտի ծառայեն՝։
24 Ա՛յն օրը Իսրայէլ երրորդ պիտի ըլլայ
Եգիպտոսի ու՛ Աբրահամի հետ.
Ո՛– երկրի մէջ օրհնութիւն պիտի ըլլայ։
25 Զորոնք զօրից Տէրը զանիկա պիտի օրհնէ,
Ո՛ պիտի ըսէ, Օրհնեալ ըլլայ իմ ժողովուրդս
Եգիպտոս,
Ո՛ Նիմ ձեռքերուս գործը Աբրահամ,
Եւ իմ ժառանգութիւնս Իսրայէլ։

ԳԼ. Ի

1—6 *Եգիպտոսի ու Եթէովպիայի ամէնէն գերութիւնը նշանակող օրինակ մը։*

Ա՛յն տարին որ †Տարթան Աբրահամի Սարգան թագաւորէն դրկուելով՝ Ազոտոս գնաց,
ու Ազոտոսի հետ պատերազմ ըրաւ, ու զանիկա
2 առաւ, Ա՛յն ժամանակ Տէրը Ամոսի որդւոյն
Եսայիի ձեռքով խօսեցաւ՝ ըսելով, Գնա Բիւջքէդ քուրձդ հանէ, ու սաքէդ կօշիկներդ հանէ.
ու անիկա այնպէս ըրաւ, և Ելիկ ու լոկոսն կը
3 շրջէր։ Եւ Տէրը ըսաւ, Ինչպէս իմ ծառաս Եսայի
երեք տարի մերկ ու լոկոսն շրջեցաւ, որ Եգիպտոսի համար ու Եթէովպիոյի համար †Նշան ու
4 ցոյց մըն է, Ա՛յնպէս Աբրահամի թագաւորը
Եգիպտացիները գերի՝ ու Եթէովպացիները աքսոր պիտի տանի, երիտասարդները ու ծերերը՝
մերկ, լոկոսն Եւ իրենց ամօթոյքը ծոց, Եգիպ-
5 տոսի նախատինք ըլլալու համար։ Ու անոնք
պիտի տակտան ու ամչնան Եթէովպիայէ՝ որ իրենց
ապաւէնն էր, ու Եգիպտոսէ՝ որ իրենց փառքն
6 էր։ Եւ այն օրը այս ծովեզերեայ երկրին բնակիչները պիտի ըսեն, Ա՛հա այսպէս եղաւ մեր ապաստանարանը՝ որ մենք Աբրահամի թագաւորին
երեսէն ազատելու համար, ու օրհնութիւն գտնելու համար հոն փախանք. ուրեմն մենք ի՞նչպէս
պիտի ազատինք։

ԳԼ. ԻԱ

1 *Մարգարէին տեսլեքով կը յայտնուի Թէ Բաբելոն Մարաց և Պարսից ձեռքով պիտի իյնայ։* 11 *Եդոմի վրայ պատգամ մը։* 13 *Արաբացւոց թշուառութեանը որոշուած ժամանակը։*

Ծանր անապատին պատգամը։
–Հարաւէն յարձակող մրրիկներուն պէս
Անիկա անապատէն, ահեղ երկրէն կու գայ։
2 Ինծի վշտալի տեսիլք մը յայտնուեցաւ.
Բռնաշահողը կը յափշտակէ ու կործանողը կը
կործանէ։

† Կամ, Աբրահամեանցւոց պիտի ծառայեն
ա Սոդ. ճ. 3։ Գլ. իթ. 23։ Ովս. բ. 23։ Եփես. բ. 10։
——
– դ Թագ. ժբ. 17։
բ Զաք. ժգ. 4։
գ ա Թագ. ժթ. 24։ Միք. ա. 8, 11։
դ Գլ. ը. 18։
ե բ Թագ. ժ. 4։ Գլ. գ. 17։ Երեմ. ժգ. 22, 26։ Միք. ա. 11։
զ դ Թագ. ժբ. 21։ Գլ. լ. 3, 5, 7։ լղ. 6։ ——
– Զաք. թ. 14։
բ Գլ. լղ. 1։
է Գլ. ժգ. 17։ Երեմ. խթ. 34։
ը Գլ. ժե. 5։ ժզ. 11։
ե Գլ. ժգ. 8։
• Կամ, Լանէին կծկուած եմ. տեսանելէն խռոված եմ։
ձ բ Օր. իբ. 67։
ե Դան. և. 5։
ը Հմր. 9։
ղ Ամր. բ. 1։
ժ Երեմ. ծա. 8։ Ցոյս. ժգ. 8։ ժբ. 2։
ի Գլ. խզ. 1։ Երեմ. ծ. 2։ ծա. 44։
լ Երեմ. ծա. 33։
խ Երեմ. խթ. 7, 8։ Եզեկ. է. 2։ Ամբ. 1։
ծ Եբր. Դանիէլ. ա Մն. ա. 30։
կ Երեմ. խթ. 28։
հ ա Մն. ա. 9, 32։

Փախատականին առջև հացով եկէք։
15 Վասն որ անոնք կը փախչին սուրերուն առջեւէն,
Քաշուած սուրին առջեւէն
Ու լարուած աղեղին առջեւէն
Եւ առաքիչ պատերազմին առջեւէն։
16 Քանզի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ,
Մէկ տարուան մէջ հվարձկանի տարիներուն պէս
Ցկեդարի բոլոր փառքը պիտի վերջանայ,
17 Ու աղեղնաւորներուն ճնշուած թիւը,
Կեդարի որդւոց զօրաւորները, պիտի քիչնան,
Քանզի Իսրայէլի Տէր Աստուածը խօսեցաւ։

ԳԼ. ԻԲ

1՝ Պարսից Հրէաստանի վրայ յարձակելուն համար՝ մարգարէն կ'ողբայ. 8 իր հայրենակիցներուն մարդկային խնամատարութիւնը եւ աշխարհային ուրախութիւնը կը յանդիմանէ. 15 կը մարգարէանայ թէ Սիրնա իր պաշտօնէն պիտի զրկուի, 20 ու Եղիակիմ՝ որ Բրիստոսի թագաւորութեանը օրինակ մըն էր, անոր տեղ պիտի անցնի։

Տեսիլքի ձորին պատգամը։
Հիմա քեզի ի՞նչ եղաւ,
Որ ամէնդ տանիքներու վրայ ելաք։
2 Ով խռովութեամբ լեցուած
Աղմուկի քաղաք, պատառաէր քաղաք,
Քու սպաննուածներդ սրով սպաննուած չեն,
Ու պատերազմի մէջ չմեռան։
3 Քու բոլոր իշխաններդ միասին փախան,
Աղեղնաւորներէն կապուեցան.
Քու ամէն գտնուածներդ միասին
Բոլոր գտնուածները միասին կապուեցան։
4 Անոր համար ըսի,
Թող աչքէս զիս, որ դառնապէս լամ.
Իմ ժողովուրդիս աղջկան կործանումին համար
Զիս մխիթարելու մի աշխատիք։
5 Քանզի տեսիլքի ձորին մէջ էզօրաց Եհովա Տէրոջմէն
Դէսուածութեան, կոխման ու շփոթութեան օր է.
Պարիսպը կը փլցնեն, և աղաղակը մինչև լեռը կը հասնի։
6 Ու Ելամ էր ձիաւոր մարդոցմով կապարճը վերցուց,
Եւ Կիր վահանը բացաւ.
7 Եւ քու ընտիր հովիտներդ կառքերով լեցուեցան,
Ու ձիաւորները գունդ կազմեցին դռներուն քով.
8 Եւ Յուդայի ծածկոցը բացուեցաւ,
Ու այն օրը Եանտառի տանը զէնքերուն նայեցաք.
9 Եւ Դաւիթի քաղաքին վնաս տեղերուն շատ
ըլլալը տեսաք,
Ու վարի աւազանին ջուրերը ժողվեցիք.
10 Ու Երուսաղէմի տուները համրեցիք,
Եւ պարիսպը ամրացնելու համար տուները փըլցուցիք.
11 Ու հին աւազանին ջուրերուն համար
Երկու պատուհին միջտեղ ջրամբար մը շինեցիք,
Բայց ժամանիկա շինողին չնայեցաք,
Ու շատոնցմէ զանիկա կազմողին ուշադրութիւն չըրիք։
12 Եւ այն օրը զօրաց Եհովա Տէրը էյնպէս կանչեց
Լալու ու պալատ,
Ցգլուխ կիսատնելու և քուրձ հագնելու։
13 Եւ ահա ցնծութիւն և ուրախութիւն էր,
Արջառներ կը սպաննէիք և ոչխարներ կը մորթէիք,
Միս կ'ուտէիք ու գինի կը խմէիք՝ ըսելով,
Ուտենք ու խմենք,
Քանզի վաղը պիտի մեռնինք։
14 Բայց զօրաց Տէրոջը կողմանէ իմ ականջներուս
յայտնուեցաւ որ
Անշուշտ այս անօրէնութիւնը ձեզի պիտի չթողութի,
Մինչև որ դուք մեռնիք,
Կ'ըսէ զօրաց Եհովա Տէրը։
15 Զօրաց Եհովա Տէրը այսպէս ըսաւ,
Գնա, ու հպատակին Շեբնային *պանձապետին, քով մտիր ըսելով,
16 Դուն հոս ի՞նչ ունիս և հոս ո՞վ ունիս,
Որ հոս քեզի դերեզման փորեցիր,
Ով դուն, որ քու դերեզմանդ բարձր տեղ կը
փորես,
Ու քեզի վէմի մէջ բնակարան † կը շինես,
17 Ահա Տէրը քեզ պիտի նետէ զօրաւոր նետումով մը,
‡Եւ քեզ բոլորովին պիտի ծածկէ։
18 Անշուշտ գնառակի պէս
Լայնատարած երկիր մը պիտի գլորէ քեզ.
Դուն հոն պիտի մեռնիս,
Եւ քու փառքիդ կառքերը հոն պիտի մնան,
§Ով քու տէրոջդ տան անարգանքը։
19 Ու քու պաշտօնէդ քեզ պիտի վռնտեմ,
Եւ քու տարիճանէդ քեզ պիտի պրկեմ։
20 Ու այն օրը պիտի կանչեմ իմ ծառաս,
Փեղկիայի որդին ‖Եղիակիմը,
21 Եւ քու պատմուճանդ անոր պիտի հագցնեմ,
Ու քու գօտիովդ զանիկա պիտի զօրացնեմ,
Եւ քու իշխանութիւնդ անոր ձեռքը պիտի տամ.
Ու անիկա Երուսաղէմի բնակիչներուն
Ու Յուդայի տան հօր պէս պիտի ըլլայ։
22 Եւ Դաւիթի տանը բանալին
Անոր ուսին վրայ պիտի դնեմ,
Որպէս զի անիկա ¶բանայ և գոցող չըլլայ,
Ու գոցէ և բացող չըլլայ։

ա Գլ. ԺԶ. 14։
բ Սաղ. ճԺ. 5։ Գլ. Կ. 7։
գ Գ. Ա. 13։
դ Նահ. գ. 19։ Թ. 1։
ե Ողբ. ա. 5։ բ. 2։
զ Գլ. Լ. 3։
է Նահ. խԹ. 35։
ը Գլ. ԺԵ. 1։
թ գ Թագ. Ի. 2։ Ժ. 17։
ժ գ Թագ. Խ. 20։ բ Մն. Ա. 4, 5, 30։
ի Նէհեմ. գ. 16։
լ Տես Գլ. Լ. 26։
խ Յովէլ ա. 13։
ծ Տես Սղ. Թ. 3։ Գլ. ԺԵ. 2։ Միք. ա. 16։
կ Գլ. Ծգ. 12։ ա Կոր. ԺԵ. 32։
հ Գլ. Ե. 9։
ձ ա Թագ. գ. 14։ Եզեկ. խգ. 13։
ղ գ Թագ. գ. 6։
ճ գ Թագ. ԺԲ. 37։ Գլ. ԼԳ. 3։
մ կամ, առաջին պաշտօնատարին
յ Ծն. Ժբ. 14։ Յայտ. գ. 7։
ն գ Թագ. ԺԲ. 18։
շ Տես բ Թագ. ԺԲ. 18։ Մատթ. ԺԶ. 60։
չ Նէէ. կը քանդակես
պ Եսթ. Է. 8։
ջ կամ, Նէէ։
ռ գ Թագ. ԺԲ. 18։
ս Ծն. Ժբ. 14։ Յայտ. գ. 7։

23 Ու զանիկա Հասատա տեղ մը
Բնեւեւի պէս պիտի դամեմ.
Եւ անիկա իր Հօրը տանը
Փառաւոր աթոռի պէս պիտի ըլլայ։
24 Ու անոր Հօրը տանը բոլոր փառքը անոր վրայ
պիտի կախուի,
Անոր սերունդէն եղող պատուականները ու ա-
նարգները,
Ամէն պզտիկ անոթները, տեսակ տեսակ թմաերէն
Մինչեւ ամէն տեսակ ‖ սիկերը։
25 Ա՛յն օրը, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը,
Ա՛յս Հասատա տեղը դամուած բնեւեռը պիտի
վերցուի,
Եւ պիտի կտրի ու իյնայ,
Ու անոր վրայ եղած բեռը պիտի կտրտի,
Քանզի Տէրը խօսեցաւ։

ԳԼ. ԻԳ

1 Տիւրոսի ողբալի կործանումը. 17 անոր բնակիչներուն դերեզմանական թիւնը։

Տիւրոսի պատգամը։
Ողբացէք, ով Թարսիսի նաւեր,
Քանզի անիկա ընաջինջ եղաւ, Հոն տուն կամ
*դուռ չմնաց.
Ա՛յսիկա Բկիտացւոց երկրէն յայտնուեցաւ անոնց։
2 Ով կղզիի բնակիչներ, լռեցէք.
Ծովէ անցնող Սիդոնացւոց վաճառականները լե-
ցուցեր էին քեզ։
3 Եւ շատ ջուրերու մէջ †Սիհորի հունտերը,
Գետին հունձքը, անոր եկամուտն էր,
Ու ազգերուն վաճառանոցն էր։
4 Ով Սիդոն, ամչցիր, քանզի ծովը կը խօսի.
Ծովուն զօրութիւնը կը խօսի ու կ՚ըսէ,
Ես ծննդական չեմ քաշեր ու չեմ ծնա-
նիր.
Երիտասարդներ չեմ անուցաներ և կոյս աղ-
ջիկներ չեմ մեծցներ։
5 Երբ այս բանը Եգիպտացւոց ականջը հասնի,
Տիւրոսի լուրին համար պիտի տագնապին։
6 Թարսիս անցէք,
Ով ‡ծովեզերքի բնակիչներ, ողբացէք։
7 Ձեր §ուրախութեան †աղբիւրը սիկա՞ է,
Որուն հնութիւնը շատանցեր է.
Անոր ոտքերը հեռու տեղ պանդուխտ ըլլալու
պիտի տանին զանիկա։
8 Ո՞վ այս խորհուրդը ըրաւ Տիւրոսի դէմ,
Ումր էր բնաւէնէրը կը պսակէր.
Անոր վաճառականները իշխաններ էին,
Ու– առաւաւր բնողները՝ երկրի պատուաւոր մար-
դիկը։
9 Զօրաց Տէրը այս խորհուրդը ըրաւ,

Որպէս զի ամէն փառքին ամբարտաւանութիւնը
խոչոտուտակէ,
Ու– երկրի բոլոր պատուաւորները անարգէ։
10 Ով Թարսիսի ազջիկ,
Քու տեղէդ գետի պէս անցիր,
Ա՛եւ եաքը ‖ գօտի չկայ։
11 Իր ձեռքը ծովուն վրայ երկնցուց,
Թագաւորութիւնները սարսեց.
Տէրը Քանանացւոց համար հրամայեց,
Որ անոր բերդերը աւերեն.
12 Ու ըսաւ, Ելծուն մէյմըն ալ պիտի չուրախանաս,
Ով Սիդոնի անարգուած կոյս ազջիկը.
Ելիր, Կիտիմ* անցիր,
Բայց հոն ալ հանգստութիւն պիտի չունենաս։
13 Ա՛հա Քաղդէացւոց երկիրը,
Որ ասիկոյ ժողովուրդ չէր,
Ձանիկա Ասորեստանցիք հիմնեցին Բանապատի
բնակիչներուն համար.
Անոր աշտարակները կանգնեցին, անոր պալա-
նները շինեցին,
Բայց անիկա հիմա աւերակ բրաւ ասիկա։
14 Ժողրացէք, ով Թարսիսի նաւեր,
Վասն որ ձեր զօրութիւնը կորաւեցաւ։
15 Եւ այն օրը Տիւրոս մոռցուած պիտի մնայ ե-
թանասուն տարի,
Մէկ թագաւորի օրերուն չափ.
Յե՛տ եօթանասուն տարիէն հետը
Երգ մը պիտի ըլլայ Տիւրոսի, պոռնիկի երգին պէս։
16 Ով մոռցուած պոռնիկ, քնարը առ
Ու քաղաքին մէջ պտըտէ.
Ազէկ զարկ, շատ խազ կանչէ,
Որպէս զի քեզ յիշեն։
17 Ու եօթանասուն տարիէն հետը
Տէրը այցելութիւն պիտի բնէ Տիւրոսի,
Եւ անիկա իր շահին պիտի դառնայ,
Ու աշխարհի երեսը եղող բոլոր երկրի թագաւո-
րութիւններուն հետ
Էպառնկութիւն պիտի բնէ։
18 Եւ անոր §վաճառականութեան շահը Տէրոջը
պիտի նուիրուի.
Անիկա դանձուածը պիտի չդրուի,
Կամ շտեմարանի մէջ պիտի չպահուի.
Հապա անոր վաճառականութեան շահը
Տէրոջը առջեւ բնակողներուն պիտի ըլլայ,
Որպէս զի մինչեւ կշտանալնին ուտեն,
Ու պատուական զգեստներ հագնին։

ԳԼ. ԻԴ

1 Երկրի վրայ Աստուծոյ բերած ցաւագին դատաստանը։ 13 Իսրայէլի մնացորդը ապաշխարութեամբ պիտի գովէ զԱնիկա։ 16 Աստուած իր դատաստաններովը պիտի բարձրացնէ իր թագաւորութիւնը։

* Եր. Ժ. 8։
‖ Կամ, սափորները, և կամ նաւահանգիստները
——
— Երեմ. իե. 22։ իէ. 4։ Եզեկ. իզ. իէ. իը։ Ամովս ա. 9։
Ձաք. Բ. 2, 4։
• Բէր. մատաք
Բ Հմր. 12։
† Կամ, Նեղոսի
‡ Եզեկ. իէ. 3։
§ Գլ. ԻԲ. 16։
‡ Կամ, կղզիի
Է Գլ. իզ. 2։
Ը Տես Եզեկ. իզ. 2, 12։
‖ Կամ, արդիւնք
Թ Յայտ. Ժը. 22։
Ժ Հմր. 1։
Ի Աստ. Կր. 9։
Ձ Հմր. 1։ Եզեկ. իէ. 25, 30։
Ի Յայտ. Ժէ. 2։
§ Բէր. վաճառականութեան կ՚ունենայ ու չահը
—— Ձաք. Ժզ. 20, 21։ ——

Ահա Տէրը երկիրը կը պարպէ ու զանիկա կը
դատարկացնէ,
Եւ տակնուվրայ ընելով անոր բնակիչները կը
ցրուէ։
2 Ու ինչպէս է ժողովուրդը՝ քահանան ալ այնպէս,
Ինչպէս է ծառան՝ իր տէրն ալ այնպէս,
Ինչպէս է աղախինը՝ իր տիկինն ալ այնպէս,
Ինչպէս է ծախու առնողը՝ ծախողն ալ այնպէս,
Ինչպէս է փոխ տուողը՝ փոխ առնողն ալ այնպէս,
Ինչպէս է տոկոսիք առնողը՝ տոկոսիք տուողն ալ
այնպէս պիտի ըլլայ։
3 Երկիրը բոլորովին պիտի պարպուի,
Ու բոլորովին պիտի կողոպտուի,
Քանզի այս խօսքը Տէրը խօսեցաւ։
4 Երկիր սուգ կը բռնէ ու կը մնայի,
Աշխարհ կը նուաղի ու կը մնայի,
Երկրի ժողովուրդին մեծերը կը նուաղին։
5 Ու *երկիր իր բնակիչներուն տակ պղծուեցաւ,
Քանզի անոնք օրէնքները զանց ըրին,
Պատուիրանքը փոխեցին, յաւիտենական ուխտը
խափանեցին։
6 Անյա պատճառաւ *նզովքը կերաւ երկիրը,
Ու անոր մէջ բնակողները իրենց յանցանքին պա-
տիժը կրեցին.
Անյա պատճառաւ երկրի բնակիչները այրեցան,
Ու քիչ մնացին։
7 Ինոր գինին սուգ կը բռնէ, որթը կը նուաղի,
Ու ամէն ուրախասիրտ եղողները կը հառաչեն։
8 Դէմքերնուն ցնծութիւնը կը դադրի,
Ուրախութիւն ընողներուն աղաղակը կը կտրի,
Քնարին ցնծութիւնը կը դադրի։
9 Երգով գինի պիտի չխմեն.
Ցբին՝ խմողներուն դառն պիտի ըլլայ։
10 Դատարկ քաղաքը կործանեցաւ,
Ամէն տուն գոցուեցաւ, որպէս զի *ոբդ մը չմտնէ։
11 Փողոցներուն մէջ գինիի համար աղաղակ կայ.
Ամէն ուրախութիւն մթնցաւ,
Երկրին ցնծութիւնը վերցաւ։
12 Քաղաքին մէջ ամայութիւն մնաց.
Ու դուռը զարնուեցաւ ու աւերակ եղաւ։
13 Քանզի երկրին մէջ, ժողովուրդներուն մէջ,
Էթօլի վատած ձիթենիի պէս,
Ու այգեկութէն հատը ճռատրողին պէս պիտի ըլլայ։
14 Անոնք ձայներնին վերցնելով ցնծութեամբ պիտի
երգեն,
Ծովու կողմէն Տէրոջը փառքին համար բարձրա-
ձայն պիտի աղաղակեն։
15 Անոր համար *արեւելեան կողմե՛ փառաւորեցէք
Տէրը,
Ծովու կղզիներուն մէջ Իսրայէլի Տէր Աստու-
ծոյն անունը։
16 Երկրի ծայրերէն օրհնութիւններ լսեցինք,
Արդարին փառք յարուցէ։
Բայց ես ըսի, Նիհար եմ՛, նիհար եմ՛, վա՛յ ինձ.
Յափշտակողները կը յափշտակեն.
Յափշտակողները բոնի կը յափշտակեն։
17 Ով երկրի բնակիչ,
Իվախ, գուբ և որոգայթ պիտի ըլլայ քու վրադ.
18 Ու վախին ձայնէն փախչողը գուբը պիտի իյնայ,
Եւ գուբին միջէն ելլողը որոգայթին մէջ պիտի
բռնուի.
Քանզի *երկնքի պատուհանները բաց են,
Ու երկրի հիմերը կը շարժին։
19 †Երկիր բոլորովին կը ճնշուի.
Երկիր բոլորովին կը պատռի.
Երկիր բոլորովին կը սասի.
20 Երկիր Էգինովի պէս անդադար պիտի երերայ,
Ու հիւղի պէս պիտի շարժի.
Եւ անոր մեղքը պիտի ծանրանայ անոր վրայ,
Ու անիկա պիտի իյնայ ու մէյմըն ալ պիտի չելլէ։
21 Եւ այն օրը Տէրը բարձրէն այցելութիւն պիտի
բնէ հպարտներուն զօրքին,
Ու երկրի վրայ՝ երկրի թագաւորներուն։
22 Եւ անոնք պիտի ժողովուին,
Ինչպէս բանտարկեալները գուբին մէջ կը ժո-
ղովուին,
Ու բանտի մէջ պիտի գոցուին.
Եւ շատ առեն հատը անոնց այցելութիւն պիտի
ըլլայ։
23 Եւ Լուսինը պիտի ամչնայ, ու արեւը պիտի պատ-
կառի,
Երբ զօրաց Տէրը Սիոն լեռանը վրայ
Ու Երուսաղէմի մէջ թագաւորէ,
Ու իր ծերերուն առջեւ փառաւորուի։

ԳԼ. ԻԶ

1 Մարգարէն գովաբանած կը գոչարանէ իր դատաստան-
ներուն համար, 6 իր վրկարար շնորհացը համար, 9 և
յաղթող փրկութեանը համար։

Ով Տէր, իմ Աստուածս դուն ես.
՝Քեզ պիտի բարձրացնեմ՛, քու անուանդ փառք
պիտի տամ.
Քանզի սքանչելի բաներ ըրիր,
Քու վաղեմի խորհուրդներդ հաւատարիմ և
ճշմարիտ են։
2 Քանզի †քաղաքը հոլակոյտ,
Ու պատսպարուար քաղաքը աւերակ դարձուցիր,
Որպէս զի այլեւս քաղաք չըլլայ։

---

*Ամո. գ. 9։
†Եզեկ. է. 12, 13։
‡Ծն. գ. 17։ Թուա. լե. 33։
§Ատ. գ. 6։
¶Գլ. ժգ. 8, 9։ Յովէլ ա. 10, 12։
**Երեմ. է. 34։ ԺԶ. 9։ Լեւ. 10։ Եզեկ. իզ. 13։ Ամո. բ. 11։ Յայտ. ժբ. 22։
††Գլ. ԺԷ. 5, 6։
‡‡ԵՔԸ. լոյսերուն մէջ
§§Ատ. ա. 11։
¶¶Տես գ Թագ. ԺԲ. 17։ Երեմ. խը. 43, 44։ Ամոս է. 19։
***Ծն. է. 11։
†††կամ, առհասներէքը
‡‡‡Ատ. ԺԲ. 7։
§§§Երեմ. գ. 23։
¶¶¶Գլ. ԺԲ. 14։
****Ատ. հգ. 12։
††††Գլ. Ժգ. 10։ կ. 19։ Եզեկ. լբ. 7։ Յովէլ բ. 31։ գ. 15։
‡‡‡‡Ատ. ԺԲ. 22։
§§§§Ատ. ԺԲ. 4, 6։

¶¶¶¶Ել. Ժե. 2։ Ատ. ՃԺԸ. 28։
*****Ատ. զբ. 1։
†††††Թուա. իգ. 19։
‡‡‡‡‡Գլ. իա. 9։ իգ. 13։ Երեմ. ծա. 37։

Օտարականներուն պղտոր յաւելեան չշինուի
3 Անոր համար զօրաւոր ժողովուրդը Էքեզ պիտի պատուէ,
Ե– ահարկու ազգերուն քաղաքը քեզմէ պիտի վախնայ։
4 Վասն զի դուն ապաւէն եղար ողքոտին,
Ապաւէն՝ չքաւորին իր նեղութեան առենը,
ՂԱպաստանարան՝ փոթորիկէն, հովանի՝ տաքութեան ԹենէՆ,
Երբ անօրէն մարդոց կատաղութիւնը պատ փլոՆող փոթորիկի պէս կ՚ելլայ։
5 Օտարականներուն աղաղակը
Չոր տեղին տաքութեանը պէս պիտի խոնարհեցնես,
Ինչպէս տաքութիւնը ամպի հովանիով կ՚ԸջԵ,
Ահեղ բռնաւորներուն ցնծութեան ձայնը պիտի ցածնայ։
6 Եւ Էլօրայ Տէրը Բոլոր ԼեռնաՆ վրայ
ԸՆելոր ազգերուն կոչունք մը պիտի ընէ,
Պարարտ բաներու և հին գինիներու,
Ծուծով լեցուած պարարտ բաներու,
Ո– զտուած հին գինիներու կոչունք։
7 Եւ այս լեռան վրայ
Ամէն ժողովուրդներուն վրայ տարածուած ծածկոցը
Ու ՀամէՆ ազգերուն վրայ փռուած վարագոյրը ԸնաջինջՆ պիտի ընէ։
8 ԷՄահը Յաւիտեան ընաջինջ պիտի ընէ,
Ու Տէր Եհովա Նամէն թաչէքէ արցունքը պիտի սրբէ,
Եւ բոլոր երկրի երեսէն իր ժողովուրդին նախատինքը պիտի վերցնէ.
Վասն զի Տէրը խօսեցաւ։
9 Ու այն օրը պիտի ըսեն,
Ահա մեր Աստուածը ասիկա է.
ԷԱնոր յուսացանք ու անիկա մեզ ազատեց.
Տէրը ասիկա է. անոր յուսացանք.
ԺԱնոր փրկութիւնով պիտի ցնծանք և ուրախանանք։
10 Քանզի Տէրոջը ձեռքը այս լեռան վրայ պիտի հանգչի,
Ու Մոաբ անոր տակ պիտի կոխուի,
Ինչպէս յարդը կը կոխուի աղբանոցին մէջ։
11 Եւ իր ձեռքերը պիտի տարածէ անոր մէջ,
Ինչպէս լողացողը կը տարածէ լողալու համար.
Ու անոր հպարտութիւնը անոր ձեռքերուն հնարքներուն հետ պիտի կործանէ։
12 Եւ Էրտնբարձր պարիսպներուդ ամրութիւնը պիտի խոնարհեցնէ,
Ու գետնի հետ հաւասարելով փոշիի մէջ պիտի ձգէ։

ԳԼ. ԻԶ

1 Աստուծոյ վատահելու յորդորով երգ մը, 5 իր դատաստաններուն համար 12 և իր ժողովուրդին իր լուած չնորհքին համար։ 20 Աստուծոյ ապաւէնը յորդորանք մը։

ՈՒՆ օրը Յուդայի երկրին մէջ այս երգը պիտի երգուի.
Մենք զօրաւոր քաղաք ունինք.
Բփրկութիւնը պարիսպներու ու պատնէշներու տեղ կը դրուի։
2 Դուռները բացէք,
Որպէս զի ճշմարտութիւն պահող արդար ազգը ներս մտնէ։
3 Հաստատ միտքը կատարեալ խաղաղութեան մէջ կը պահես,
Վասն զի քեզի կը յուսայ։
4 Յաւիտեան Տէրոջը յուսացէք,
ՏԲանզի Տէր Եհովա յաւիտենական վէմ է։
5 Բանզի անիկա բարձր տեղը բնակիչները կը խոնարհեցնէ,
ԷԲարձր քաղաքը կը ցածցնէ,
Մինչև գետինը կը ցածցնէ,
Զանիկա հողի հետ հաւասար կ՚ընէ։
6 Ոտքը զանիկա պիտի կոխէ,
Աղքատին ոտքը ու չքաւորներուն գոլշապարը։
7 Արդարին ճամբան շիտակ է.
ՂՈվ Ուղիղ, արդարին ճամբան դուն կ՚ուղղես։
8 Եւ Էքու դատաստաններուդ ճամբուն մէջ քեզի կը սպասենք, ով Տէր.
Մեր հոգիին փափաքը քու անունդ և քու յիշատակիդ վրայ է։
9 ԸԳիշերը փափաքեցայ քեզի հոգւովս,
Ու առաւօտուն քեզ կը փնտռեմ *բոլոր սրտովս*.
Քանզի երբ քու դատաստաններդ երկրի վրայ ըլլան,
Աշխարհի բնակիչները արդարութիւն պիտի սորվին։
10 ԸԱնիրաշտին ողորմութիւն ալ ըլլայ՝ արդարութիւն չսորվիր.
Անիկա ծուղրուվեան երկրին մէջ անօրէնութիւն կը գործէ,
Ու Տէրոջը մեծափառութիւնը չտեսնէր։
11 Ով Տէր, ահա՛ քու ձեռքիդ բարձրանալը էչեն տեսներ,
Բայց ժողովուրդին վրայ էա՛ ունեցած նախանձդ պիտի տեսնեն ու ամչնան.
Եւ քու թշնամիներդ կրակը պիտի ապաւէ։
12 Ով Տէր, մեզի խաղաղութիւն պիտի տաս,
Վասն զի մեր համն գործերն ալ դուն մեզի համար գործեցիր։
13 Ով Տէր Աստուած մեր, Էքեզմէ ուրիշ տէրեր մեր վրայ տիրեցին,

Ե Յայտ. ժա. 13։
Ը Գլ. գ. 6։
Թ Առակ. թ. 2։ Մատ. իբ. 4։
Ժ Գլ. բ. 2, 3։
ԺԱ Դան. է. 14։ Մատ. ը. 11։
ԺԲ ա Կոր. գ. 15։ Եփես. դ. 18։
ԺԳ Ամս. ժգ. 14։ ա Կոր. ժե. 54։ Յայտ. ի. 4։ իա. 4։
ԺԴ Կամ, յաղթութեան մէջ
ԺԵ Յայտ. է. 17։ իա. 4։
† Նէէ. երեսէ
ԺԶ Ծն. խթ. 18։ Տիտ. բ. 13։
ԺԷ Սաղ. ի. 5։
ԺԸ Գլ. խգ. 5։ ——
ԺԹ Գլ. ը. 11։
Ի Գլ. կ. 18։
ԻԱ Սաղ. ճժբ. 19, 20։
ԻԲ Գլ. խե. 17։
ԻԳ Գլ. իե. 12։ լբ. 19։
ԻԴ Սաղ. լէ. 23։
ԻԵ Գլ. կգ. 5։
ԻԶ Սաղ. կգ. 6։ Եբր. գ. 1։
ԻԷ Նէէ. իմ նեղութիւնս եղած ՀոգիիդՊէս
ԻԸ Ժող. բ. 12։ Հռով. բ. 4։
ԻԹ Սաղ. ճկգ. 10։
Լ Յոբ լդ. 27։ Սաղ. խբ. 5։ Գլ. ե. 12։
ԼԱ Մն. ժբ. 8։

Բայց քու անուդ, մինակ քուկդ, կը յիշենք։
14 Անոնք մեռած են, պիտի չապրիննան.
Ուրուականներ են, չեն կրնար հարիլ.
Վասն զի դուն այցելութիւն ընելով զանոնք
բնաջինջ ըրիր,
Ու անոնց բոլոր յիշատակը կորնչուցիր։
15 Դուն այս ազգը աւելցուցիր, ով Տէր,
Այս ազգը աւելցնելով փառաւորեցար,
Երկրի ամէն ծայրերը ընդարձակեցիր։
16 Ով Տէր, Էնեղութեան մէջ քեզ փնտռեցին,
Քաւ պատիժդ անոնց վրայ եղած ատեն †աղա-
չանք ըրին"։
17 Ինչպէս յղանալու մօտ եղող յղի կինը
Իր երկունքին մէջ տանջուելով կ'ողողակէ,
Մենք ալ քու առջեւդ այնպէս եղանք, ով Տէր.
18 Յղացանք, ցաւեր քաշեցինք,
Հով ծնանողի պէս եղանք,
Ու երկիրը չկրցանք ազատել,
Եւ նաշխարհի բնակիչները չինկան։
19 Քու մեռելներդ պիտի ողջնան,
Իմ մեռելներուս մարմինները յարութիւն պիտի
առնեն.
Արթնցէք ու ցնծութեամբ երգեցէք, ով հողի
մէջ բնակողներ.
Վասնզի քու ցօղդ խոտերու ցօղ է,
Ու երկիրը էշ մեռելները ‡՚՚՚ պիտի նետէ։
20 Գնա, ով իմ ժողովուրդս, *քու սենեակնե-
րուդ մէջ մտիր,
Ու քու վրադ դռներդ գոցէ.
Պահուէ ֆքիչ մը, վայրկեան մը,
Մինչեւ բարկութիւնը անցնի։
21 Վասնզի ահա Տէրը †իր տեղէն կ'ելլէ,
Որպէս զի երկրի բնակիչներուն այցելութիւն ընէ
իրենց անօրէնութեան համար.
Ու երկիր իր արիւնները պիտի յայտնէ,
Եւ սպաննուածները ա՛լ պիտի չծածկէ։

ԳԼ. ԻԷ

1 Աստուծոյ ունեցած խնամքը իր ժողովին վրայ։ 7 Անոր խրատները կը տարբերին դատաստաններէն։ 12 Հրեաները ու Հեթանոսներէ բաղկացեալ եկեղեցին։

Այն օրը Տէրը իր ամրակուռ, մեծ ու զօրա-
ւոր սրովը
Պիտի պատժէ փախչող Լևեւթեան օձը,
Այսինքն այն ծռմռուած Լևեւթեան օձը,
Ու ծովուն մէջ եղող վիշապը պիտի մեռցնէ։
2 Այն օրը *գինիի էայգիին վրայ †երգեցէք,
3 Ես Տէրս կը պահեմ զանիկա,
Ամէն վայրկեանի մէջ պիտի առուգեմ զանիկա,
Գիշեր ու ցորեկ անոր պահպանութիւն պիտի
ընեմ,
Որպէս զի չքլլայ թէ անոր վրայ մարդ մը յար-
ձակի։
4 Ես բարկութիւն չունիմ.
Երանի՛ թէ ‡ցախերը — փուշերը լինէի դէմ
պատերազմէին.
Ես անոնց վրայ պիտի քալէի,
Ու զանոնք միասին պիտի այրէի։
5 Եթէ ոչ՝ թող §իմ զօրութեանս ապաւինին,
Թող §§ինծի հետ խաղաղութիւն ընեն.
Ինծի հետ խաղաղութիւն ընեն։
6 Ապագայ ժամանակին մէջ Յակոբ †պիտի արմ-
ատանայ,
Խարտեաշ պիտի ծաղկի ու պիտի ընձիւղի,
Եւ պտղով աշխարհի երեսը պիտի լեցնեն։
7 Մի՞թէ զանիկա զարնողին հարուածի՞ն պէս զար-
կաւ զանիկա,
Կամ անիկ ապանուածներուն ապանմա՞նը պէս
ապաննուեցաւ։
8 ‡Չափաւորութեամբ վիճեցար անոր հետ,
Երբ զանիկա դրկեցիր,
Թէև *տարեւարեան հովին օրը առատիկ հովով
տարիր։
9 Ուստի Յակոբի անօրէնութեանը ††պատ-
ճառը այս է որ անոր մեղքը
վերցնէ,
Երբ զհարսներուն բոլոր քարերը կիրի փշրուած
քարերու պէս ընէ,
Աստարթեայի կուռքերը ու արեգական սրճան-
ները ա՛լ պիտի չկանգնին։
10 Քանզի պարսպաւոր քաղաքը ամայի՝
Ու շէն տեղը անապատի պէս թողուած ու մոռ-
ցուած պիտի ըլլայ.
§§Հոն զառապակ պիտի արածի և հոն պիտի պառկի,
Ու անոր ճիւղերը պիտի հատցնէ։
11 Անոր ատերը չորնալով պիտի կոտրին,
Կիները պիտի գան ու զանոնք պիտի բռնկցնեն,
Քանզի Էանիկա իմաստուն ժողովուրդ չէ.
Ուստի զանիկա ստեղծողը անոր վրայ պիտի չգթայ,
Ու ‡զանիկա կազմողը անոր պիտի չողորմի։
12 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը,
Որ Տէրը Գետին յորձանքէն մինչեւ Եգիպտոսի հե-
ղեղատը պիտի թօթվէ.
Եւ դուք, ով Իսրայէլի որդիներ,
Մէկիկ մէկիկ պիտի ժողովուիք։
13 Ու այն օրը հսկայ փողը պիտի հնչուի,
Եւ Ասորեստանի երկրին մէջ †††կորսուածները
Եւ Եգիպտոսի երկրին մէջ §§§ցրուածները

ա Ովս. ե. 15։
† կամ, հառաչանք թափեցին
գ Գլ. ժդ. 8։ Յովէլ. ժլ. 21։
ե Սապ. ժէ. 14։
զ Նեղեմ. լէ. 1, եւն։
է Գան. ժբ. 2։
ը Նկ. ժբ. 22, 23։
թ Սապ. լ. 5։ Գլ. ծդ. 7, 8։ ‡ կամ. ցանկալի
ժ Սամ. ա. 3։ Ծաղ. 14։
ժա Սապ. հգ. 13, 14։
ժբ Գլ. ծա. 9։ Եզեկ. լթ. 3։ լա. 2։
ժգ Սապ. ձ. 8։ Երեմ. բ. 21։
ժդ Գլ. ե. 1։
ժե Սապ. ՃԽա. 4, 5։
ժզ Մարդ. ա. 3։ Ծաղ. 14։
ժէ Սապ. հգ. 13, 14։
ժը Գլ. ծա. 9։ Եզեկ. լթ. 3։ լա. 2։
ի Ելից. իե. 31։ Ովս. ժդ. 5, 6։
իա Ծար. խգ. 6։ Սապ. պ. 1։ Երեմ. ժ. 24։ լ. 11։ Խոշ. 28։ ա կոր. ժ. 13։
իբ Սապ. հը. 38։
† Եբր. պատուղը
իգ Ծար. խգ. 6։ Գլ. թ. 18։
իդ Գլ. խե. 4։
իե Ծար. իգ. 21։
իզ Գլ. լե. 31։ Ովս. ժդ. 5, 6։
իէ Ծար. խգ. 6։ Սապ. պ. 1։ Երեմ. ժ. 24։ լ. 11։ Խոշ. 28։ ա կոր. ժ. 13։
իը Սապ. հը. 38։
†† Եբր. պատուղը
իթ Տես Գլ. ժէ. 2։ լբ. 14։
լ Բ Օր. լբ. 28։ Գլ. ա. 3։ Երեմ. բ. 7։
լա Բ Օր. լբ. 18։ Գլ. խգ. 1, 7։ Խոշ. 2, 21, 24։
լբ Գլ. բ. 11։
լգ Մատ. խգ. 31։ Ծայտ. ժա. 15։

Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ ոքատուածներըը պիտի դան,
Ու Երուսաղէմ՝ սուրբ լեռանը վրայ
Տէրոջը երկրպագութիւն պիտի ընեն։

ԳԼ. ԻՀ

1 Մարշարէն ապառնալիքները կ'ընէ Եփրեմի մարդոց իրենց ամբարտաւանութեանը ու պինդմտութեանը համար. 5 կը ցուցնէ թէ Յացոբըը պիտի զարգանայ, երբ Բրխատոսի թագաւորութիւնը գայ. 7 կը յանդիմանէ անոնց մելտութիւննըը, 9 անոնց բթամտութիւնը 14 և անոնց անհոգութիւնը։ 16 Բրխատոս կը խոստացուի իրրև հատուցում հիմ։ 18 Անոնց անհոգութիւնը պիտի փոքռնայ։ 23 Մարգարէն կը յորդորէ զանոնք, որ Աստուծոյ նախախնամութեանը վրայով մտածեն։

Վա՛յ եՆփրեմի գինուիներուն հպարտութեան պսակին,
Որուն Բփառաց զարդը թառամեալ ծաղիկ մըն է,
Որ գինիով թմրածներուն պարարտ հովիտին գլուխը կը կենայ։
2 Ա.Հա Տէրոջը կողմանէ քաջ ու զօրաւոր Ընդոծ մը,
Էկարկուտի փոթորիկի պէս, աւերիչ մըրիկի պէս
Ու սաստիկ ջուրերուն յորդահոս հեղեղին պէս,
Զեռքովը գետինը պիտի զարնէ զանոնց։
3 Եփրեմի գինուիներուն հպարտութեան պսակը
Ոտքերով պիտի կոխուի։
4 Եւ պարարտ հովիտին գլուխը եղող անոր Բփառաց զարդը,
Որ թառամեալ ծաղիկ մըն է,
Հանձքին առաջ վաղահասուկ թուզի պէս պիտի ըլլայ,
Զոր տեսնողը ձեռքը առածին պէս կը կլլէ։
5 Ա.Յն օրը զօրաց Տէրը իր ժողովուրդին մնացորդին
Փառաց պսակ ու շքեղ թագ պիտի ըլլայ.
6 Եւ դատաստանի նստողին դատաստանի ոգի,
Ու պատերազմը դէպ ի դուռը դարձնողին զօրութիւն պիտի ըլլայ։
7 Բայց սոքա ալ Ոգինիով կը մոլորին,
Ու ցբիով կը դանդաչին.
Բքահանան ու մարգարէն ցբիով կը մոլորին.
Անոնք գինիէն կ'ընկղմին, ցբիէն կը դանդաչին,
Տեսլեքի մէջ կը մոլորին — դատաստանի մէջ կը սխալին.
8 Վասն զի ամեն սեղաններըը փսխունքի զըզծութիւնով լեցուած են,
Այնպէս որ տեղ մը չկայ։
9 ԷՈրո՞ւ դիտութիւն սորվեցնէ,
Որո՞ւ կրթութիւն հասկցնէ.
Կամ է կտրուածներո՞ւն,
Սոխնալէ զատուածներո՞ւն։
10 Զանգի խրատ խրատի վրայ, խրատ խրատի վրայ,
Հրաման հրամանի վրայ, հրաման հրամանի վրայ,
Փիչ մը հոս, քիչ մը հոն։

11 Յիրաւի այս ժողովուրդին հետ
Բ*Շհասկցուելու շրթունքով և օտար լեզուով պիտի խօսի։
12 Զանգի անոնց ըսաւ,
Յոգնածը հանգստացնելու հանգիստն ասիկա է,
Ու մխիթարութիւնը ասիկա է.
Բայց անոնք մտիկ ընել չուզեցին։
13 Ուստի Տէրոջը խօսքը պիտի ըլլայ անոնց՝
Խրատ խրատի վրայ, խրատ խրատի վրայ,
Հրաման հրամանի վրայ, հրաման հրամանի վրայ,
Փիչ մը հոս, քիչ մը հոն.
Որպէս զի երթան, կռնակի վրայ ինկան ու կոտրտըին,
Եւ որոգայթի մէջ ինկնալով բռնուին։
14 Ուրեմն Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք,
Ով ծաղր ընող մարդիկ,
Որ Երուսաղէմի մէջ բնակող այս ժողովուրդին վրայ կը տիրէք։
15 Որովհետև ըսիք,
Մենք մահուան հետ ուխտ ըրինք,
Ու գերեզմանին հետ դաշնակից եղանք,
Որ երբ յորդահոս †հեղեղը սաստ անցնի, մեր վրայ պիտի չգայ.
Ձի սուտ զի սոսկութիւնը մեզի պատսպարան ըրինք,
Եւ անօրէնութեան մէջ պահուեցանք։
16 Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Ա.Հա ես Սիոնի մէջ եվէմ մը կը դնեմ իրրև հիմ.
‡Ընտիր վէմ, պատուական անկիւն, հաստատուն հիմ.
Ով որ հաւատայ անոր, պիտի չփոտորտայ փախչելու։
17 Եւ դատաստանը լարին,
Ու արդարութիւնը կշիռին համեմատ պիտի դնեմ.
Եւ Նաւթեան պատսպարանը կարկուտը պիտի տանի,
Ու պահուելու տեղը ջուրերը պիտի կոխեն։
18 Եւ մահուան հետ ըրած ուխտերնիդ պիտի աւրուի,
Ու գերեզմանի հետ ըրած դաշնակցութիւննիդ պիտի չհաստատուի.
Երբ յորդահոս հեղեղը սաստ անցնի,
Դուք անկէ պիտի կոխուիք։
19 Անցնելու ատեն ձեզ պիտի առնէ,
Զանգի առաւ առաւ, ցորեկ ու գիշեր պիտի անցնի.
Ու անոր լուրը առնելը անգամ սոսկալի պիտի ըլլայ։
20 Զանգի անկողինը երկննալու համար կարճ է,
Ու ծածկոցը ծածկուելու համար նեղ է։
21 Զանգի Տէրը պիտի ելլէ, ինչպէս Բփարասին լեռանը վրայ Էլ—,
Ու պիտի բարկանայ, ինչպէս Ձգաբաւոնի ձորին մէջ Բաբէլ—,
Որպէս զի իր գործը, ինր օտար գործը, գործէ,

— Հմր. 3։
Բ Հմր. 4։
Գ Գլ. լ. 30։ Եզեկ. ժգ. 11։
Դ Հմր. 1։
Ե Հմր. 1։
Զ Առակ. լ. 1։ Ովս. գ. 11։
Է Գլ. ծգ. 10, 12։
Ը Երեմ. գ. 10։
Թ ա Կոր. ժգ. 21։
* Եբր. Թոթովախաօս
† Եբր. խոպոպանքը
Ժ Ամովս բ. 4։
ժա Են. խթ. 24։ Մատ. ճժը. 22։ Մաս. խս. 42։ Գործ. գ. 11։ Հռոմ. թ. 33։ ժ. 11։ Եփես. բ. 20։ ա Պետ. բ. 6, 7, 8։
‡ Եբր. փորձուած
Լ Հմր. 15։
ժբ Գործ. ե. 20։ ա Մն. ժգ. 11։
ժգ Ծն. ժ. 10, 12։ բ Թագ. ե. 25։ ա Մն. ժգ. 16։
ժդ Ողբ. գ. 33։

Ու իր պաշտօնը, իր օտար պաշտօնը, կատարէ։
22 Եւ հիմա ծառը ընդունի մի ըլլար,
Որպէս զի չըլլայ թէ ձեր կապանքները ա՛ւելի ու ժոռնան.
Վասն զի ողջ Տէր Եհովայի կողմանէ
Բոլոր երկրի վրայ հնախառնհմանեալ աւերում մը լսեցի։
23 Ականջ տուէք ու իմ՝ ձայնս լսեցէք.
Մտիկ ըրէք ու իմ՝ խօսքս լսեցէք.
24 Միթէ հերկողը ցանելու համար միշտ կը հերկէ՞.
Միթէ իր երկիրը կը բանայ ու անոր կոշտերը կը տափանէ՞.
25 Անոր երեսը շիտակելէն ետքը
Միթէ սրջնդեղը ու չամանը չը՞ ցաներ,
Եւ ցորենը կարգով ու գարին որոշուած տեղը,
Եւ հաճարը իր սահմանին մէջ չը՞ դներ։
26 Վասն զի իր Աստուածը կրթութիւն կու տայ անոր,
Ո՞ր կը սորվեցնէ թէ ի՛նչ պէտք է ընել։
27 Վասն զի սրջնդեղը կամնասայլով չծեծաւեր,
Ու չամանին վրայ սայլին անիւը չդառնար.
Հապա սրջնդեղը գաւազանով
Ու չամանը ցուպով կը թօթուի։
28 Հացին ցորենը կը կոխուի.
Բայց զանիկա միշտ չծեծեր,
Ու սայլին անիւը զանիկա չկտորտեր,
Եւ ձիերը զանիկա չեն փշրեր։
29 Ասիկա ալ զօրաց Տէրոջմէն կ'ելլէ,
Որուն խորհուրդը սքանչելի է,
Ու անոր իմաստութիւնը գերազանց է։

ԳԼ. ԻԹ

1 Աստուծոյ ծանր դատաստաններէն Երուսաղէմի վրայ. 7 անոր թշնամիներուն անպատուիլը 9 Հրէից պակասութիւնը, 13 և խորին կեղծաւորութիւնը 18 Բաբելացւոց մարդոց սրբութեան խոստանալը մը։

Վա՛յ †Արիէլի,
Դաւիթի բնակած Արիէլ քաղաքին.
Տարի տարիի վրայ աւելցուցէք.
Թող զոհերէն՝ ոչնչերը դառնան։
2 Բայց ես Արիէլը նեղը պիտի ձգեմ,
Ու անիկա տրտում ու տխուր պիտի ըլլայ.
Եւ ինծի †Արիէլի պէս պիտի ըլլայ։
3 Ու քեզի դէմ շուրջանակի բանակ պիտի դնեմ,
Եւ քեզ պատնէշներով պիտի պաշարեմ,
Ու քեզի դէմ հողակոյտեր պիտի կանգնեմ։
4 Եւ պիտի ցածնաս ա՛ռ գետնէն խօսիս,
Եւ քու խօսքերդ հողին տակէն պիտի ելլեն,
Ու քու ձայնդ ելհուկի ոյնէն պէս գետնէն պիտի ըլլայ,
Եւ քու խօսքդ հողէն պիտի փսփսայ։
5 Ու քու *օտարականներուդ բազմութիւնը մանր փոշիի պէս,
Եւ քու բռնաւորներուդ բազմութիւնը հանցնող մղեղի պէս պիտի ըլլայ.
Ու ասիկա †յանկարծ մէկ վայրկեանի մէջ պիտի ըլլայ։
6 ‡Զօրաց Տէրոջը կողմանէ
Որոտումով, պետնաշարժով, մեծ ձայնով,
Մրրիկով, փոթորիկով ու մնշող կրակի բոցով
Ա՛յցելութիւն պիտի ըլլայ։
7 §Ու Արիէլի վրայ պատերազմի եկող բոլոր ազգերուն բազմութիւնը,
Եւ այս †պաշտպան վրայ ու անոր պարիսպներուն վրայ բոլոր յարձակողները
Ու զանիկա պաշարողները
Ըզխշելը տեսնուած երազի պէս պիտի ըլլան։
8 ‡Եւ ինչպէս անօթի եղողը երազին մէջ կը տեսնէ թէ կերակուր կ'ուտէ,
Ու արթննալէն ետքը փորը անօթի կը մնայ,
Եւ ինչպէս ծարաւ մարդը երազին մէջ կը տեսնէ թէ ջո՛ւր կը խմէ,
Ու արթննալէն ետքը կը մնայ ու հոգին կը պապակի,
Այնպէս պիտի ըլլայ բոլոր ազգերուն բազմութիւնը
Որ Սիօն լեռանը դէմ՝ պատերազմի կու գան։
9 Ապշեցէք ու զարմացէք,
Շլացէք ու թմրեցէք.
‖Անոնք արբած են, բայց գինիէն չէ.
Անոնք կը դանդաչեն, բայց ցբիէն չէ.
10 ¶Զանոնք †Տէրը ձեր վրայ թմրութեան ոգի թափեց,
Ու ձեր աչքերը գոցեց.
Մարգարէները ու ձեր գլխաւորները,
Որոնք տեսիլք կը տեսանէին, կուրցուց։
11 Եւ ամէնուն տեսիլքները ներկուած գիրքի մը խօսքերուն պէս պիտի ըլլան ձեզի,
Զոր կարդալ գիտցողին կու տան
Ու կ'ըսեն, Կ'աղաչենք, տեսիլ կարդա.
Ու անիկա կ'ըսէ, Չեմ կրնար, վասն զի կնքուած է։
12 Եւ այն գիրքը կարդալ չգիտցողին կու տան
Ու կ'ըսեն, Կ'աղաչենք, տեսիլ կարդա.
Ու անիկա կ'ըսէ, Կարդալ չեմ գիտեր։
13 Անոր համար Տէրը կ'ըսէ,
Որովհետև այս ժողովուրդը բերնովը կը մօտենայ,
Եւ դիս շրթունքներովը կը պատուէ,
Բայց անոնց սիրտը ինծմէ հեռու է,
Ու ինծմէ †ունեցած վախերնին
Մարդոց սորվեցուցած պատուիրանք մըն է.
14 ¶Անոր համար ահա ես այս ժողովուրդին մէջ

ե Գլ. ժ. 22, 23։ Դան. թ. 27։
ց Սաղ. դբ. 5։ Երեմ. լբ. 19։

——

* Տես Եզեկ. խգ. 15, 16։
† Այսինքն, Աստուծոյ կրակատանին, կամ, զոհանոցին
ը բ Թագ. ե. 9։
† կամ, զոհանոցի
ի Գլ. ը. 19։
ր Գլ. իե. 5։
ձ Ծար իա. 18։ Գլ. ժէ. 13։
ղ Գլ. լ. 13։
ե Գլ. իբ. 2։ լ. 30։
ը Գլ. լէ. 36։
ր Ծար ի. 8։
ի Սաղ. հգ. 20։
ն Տես Գլ. իբ. 7, 8։
շ Գլ. ծա. 21։
ո Հռոմ. ժա. 8։
չ Սաղ. կթ. 23։ Գլ. զ. 10։
ց Գլ. ը. 16։
հ Դան. ժբ. 4, 9։ Ցայտ. ե. 1—5, 9։ գ. 1։
յ Եզեկ. լգ. 31։ Մատ. ժե. 8, 9։ Մար. է. 6, 7։
ղ Կող. բ. 22։
ճ Ամբ. ա. 5։

Ա. յառաջեալ զարմանալի գործեր ու հրաշքներ
պիտի ընեմ՝.
Եւ անոնց իմաստուններուն իմաստութիւնը
պիտի կորսուի,
Ու հանճարեղներուն հանճարը բնաջինջ պիտի
ըլլայ։
15 Վա՛յ անոնց որ խորունկ տեղ կը փնտռեն
Իրենց խորհուրդը Տէրոջմէ պահելու համար.
Ու իրենց գործը մութի մէջ կ'ընեն,
Ու կ'ըսեն, Մեզ ո՞վ կը տեսնէ ու մեզ ո՞վ գիտէ։
16 Վա՛յ ձեր կամակորութեանը.
Միթէ բրուտը կաւին տեղ կը դրուի՞.
Թանզի կարելի՞ է որ ՚գործը ըլլայ գործողին հա-
մար ըսէ
Թէ անիկա ինծ չգործեց.
Ու առեղծուածը՝ ըլլայ առեղծողին համար,
Թէ անիկա չհասկնայ։
17 Ա՛հա շատ քիչ ժամանակէն եղբը
Լիբանան պտղաբեր արտ պիտի դառնայ,
Ու պտղաբեր արտը անտառ պիտի սեպուի։
18 Ու նայն օրը խուլերը գիրքին խօսքերը պիտի լսեն,
Եւ կոյրերուն աչքերը մէգէն ու խաւարէն ՚ա-
ռաւել պիտի տեսնեն։
19 Եւ ՚խեղճերը Տէրոջմով իրենց ուրախութիւնը
պիտի աւելցնեն,
Ու չքաւոր մարդիկ Իսրայէլի Սուրբովը պիտի
ցնծան,
20 Վասն զի բռնաւորը պիտի վերնայ,
Եւ ՚ծաղրը ընողը պիտի չմնայ.
Ու ամէն անոնք որ ՚անօրէնութեան համար կը
հսկեն՝ պիտի կորսուին.
21 Անոնք որ մարդը դատաստանի մէջ յանցաւոր կը
դանեն,
Ու փաստին Էդրանը մէջ ‡ջատագովութիւն ըն-
դին համար որոգայթ կը լարեն,
Եւ արդարին իրաւունքը կը խափանեն։
22 Անոր համար ՚Աբրահամը փրկող Տէրը
Յակոբի տանը համար այսպէս կ'ըսէ.
Յակոբ ալ պիտի չամչնայ,
Ու անոր երեսը ալ պիտի չգեղնի.
23 Վասն զի երբ ‖տեսնէ իր տղաքը ՚իմ ձեռքերուս
գործը, իր մէջ,
Ան սուրբ իմ անունս պիտի §փառաւորեն,
Յակոբի Սուրբը պիտի §փառաւորեն,
Ու Իսրայէլի Աստուծմէն պիտի վախնան։
24 Եւ ՚հոգիով մոլորածները խոհեմութիւնը պիտի
ճանչնան,
Ու տրտնջողները իմաստութիւն պիտի սորվին։

ԳԼ. Լ

1 Մարգարէն ապառնալիքներ կ'ընէ ժողովուրդին՝ իրենց յոյսը Եգիպտոսի վրայ դնելնուն համար, 8 ու Աստուծոյ խօսքը անարգելնուն համար. 18 կը նախատանձի Աստուծոյ ողորմութիւններէն որ իր եկեղեցիին պիտի ընէ. 27 նաև անոր բարկութիւնը ու ժողովուրդին ապաշխարութիւնը. Ասորեստանի կործանման առեն։

Վա՛յ ապստամբ տղաքներուն, կ'ըսէ Տէրը՝
Որոնք ՚մեզ մեզի վրայ աւելցնելու համար
Խորհուրդ կ'ընեն, բայց ինծմով չէ.
Ու դաշնագրութիւն կ'ընեն, բայց իմ Հոգւովս չէ.
2 Որոնք Եւս անց իմ բերնիս հարցնելու
Կ'երթան Եգիպտոս կ'իջնեն,
Փարաւոնի պաշտպանութեանը տակ ամրանալու,
Ու Եգիպտոսի հովանիին ապաւինելու համար։
3 Բայց Փարաւոնի պաշտպանութիւնը ձեզի ամօթ,
Ու Եգիպտոսի հովանիին ապաւինելը ՚նեղ
տինք պիտի ըլլայ։
4 Թանզի անոր իշխանները ՚Տոյանիս գացին,
Ու դեսպանները Հանէս հասան։
5 Բ Ամէնը ամչցան այն ժողովուրդին պատճառաւ
Որ իրենց օգուտ մը ընելու կարողութիւն չունի.
Անիկա չկրնար օգնութիւն մը կամ՝ օգուտ մը
ընել,
Հապա էրէնց ամօթ ու նախատինք պիտի ըլլայ։
6 Ա՛հա *լեռ կրող անասուններուն՝ դէպ ի հարաւ,
Նեղութեան ու վիշտերու,
Առիւծի եւ առյպ առիւծի,
Ընժի ու կիզող թեւաւոր օձի երկիրը կ'երթան.
Իրենց առացուածքը էշերու կռնակին վրայ,
Ու իրենց գանձերը ուղտի ապտակին վրայ կը
տանին
Ամբոխի ժողովուրդի մը՝ որ էրէնց օգուտ չունի։
7 Բ Վասն զի Եգիպտացիք պարապ ու դուր տեղ օգ-
նութիւն կ'ընեն.
Անոր համար անոր Պարպ նստող պատճենիս
կանչեցի։
8 Ուրեմն դնա, անոնց առջև ժամիկա տախտակի
վրայ գրէ,
Եւ գիրքի մէջ դրոշմէ,
Որպէս զի գալու ժամանակին մնայ
Յաւիտենական վկայութեան համար։
9 Զանգի ժամիկա ապստամբ ժողովուրդ մըն է.
Սուտաւոր տղաքներ են,
Ո՛ որդիք տղաքներ են՝ որ Տէրոջը օրէնքը լսել
չեն ուզեր.
10 Որոնք տեսանողներուն կ'ըսեն, Մի տեսնէք,
Ու մարգարէներուն՝ Մեզի համար ուղիղ բաներ
մի մարգարէանաք.
Բ Մեզի շողոքորթութիւններ խօսեցէք,

՚ երեմ. խթ. 7։ Աբդ. 8։ ա կոր. ա. 19։
՚ Գլ. Լ 1։
՚ Սաղ. զղ. 7։
՚ Գլ. խե. 9։ Հռոմ. թ. 20։
՚ Գլ. լբ. 15։
՚ Գլ. լե. 5։
՚ Գլ. կա. 1։
՚ Յակ. բ. 5։
՚ երեմ. խթ. 7։ Աբդ. 8։ ա կոր. ա. 19։
՚ Գլ. լե. 9։
՚ Գլ. ժթ. 25։ խե. 11։ կ. 21։ Եփես. բ. 10։
§ Բէր. պրեն
՚ Գլ. իբ. 7։ ——
՚ բ Օր. խթ. 19։
՚ Գլ. խթ. 15։
‡ Թուա. իէ. 21։ Յես. թ. 14։ ղ Թագ. իբ. 7։ երեմ. իա. 2։ խբ. 2, 20։
՚ Գլ. լա. 1։
՚ Գլ. ի. 5։ երեմ. լէ. 5, 7։
՚ Գլ. ժթ. 11։
՚ երեմ. բ. 36։
• Բէր. անասուններու բեռը
՚ բ Օր. ը. 15։
՚ երեմ. լէ. 7։
՚ Ամբ. բ. 2։
՚ բ Օր. լա. 20։ Գլ. ա. 4։ Հմր. 1։
՚ երեմ. ժա. 21։ Ամովս բ. 12։ է. 13։ Միք. բ. 6։
՚ դ Թագ. իբ. 13։ Միք. բ. 11։

Խոնէութիւններ մորդոնէացէք,
11 Ձամբայէն եւ քաշուեցէք,
Շաւիղէն խոտորեցէք,
Իսրայէլի Սուրբը մեր առջեւէն վերցուցէք։
12 Ուստի Իսրայէլի Սուրբը այսպէս կ'ըսէ.
Որովհետեւ դուք այս խօսքը մնարգեցիք,
Եւ բռնութեան ու ծուռութեան ապաւինեցաք,
Ու անոնց վրայ կռթնեցաք,
13 Անոր համար այս անօրէնութիւնը
Բարձր պարիսպի մը ձիգնալու վրայ եղող
Ուռեցած ճեղքուածքին պէս պիտի ըլլայ ձեզի,
Որուն կործանումը նկատի առնուած ակի մը վայրկեանի
մէջ կու գայ։
14 Եւ հզանիկա բրուտներու սափորին կոտրուածքին
պէս պիտի կոտրէ.
Պիտի փշրէ ու չխնայէ.
Եւ անոր կտորտանքներուն մէջ
Կրակարանէն կրակ առնելու
Կամ փոսէն ջուր հանելու կտոր մը պիտի չգտնուի։
15 Վասն զի Եհովա Տէրը, Իսրայէլի Սուրբը, այսպէս
կ'ըսէ.
Դուք դառնալով ու հանգստանալով փրկու-
թիւն կը գտնէք,
Ձեր զօրութիւնը հանգստութեամբ ու տպա-
ւինութեամբ կ'ըլլայ.
Բայց դուք չուզեցիք,
16 Հապա ըսիք, Ոչ, ձի հեծնենք փախչինք.
Անոր համար պիտի փախչիք.
Արագընթաց ձիերու վրայ հեծնենք ըսիք,
Անոր համար ձեզ հալածողներն ալ արագընթաց
պիտի ըլլան։
17 Մէկուն սպառնալիքովը հազարնիդ,
Հինգին սպառնալիքովը ամէնդ պիտի փախչիք.
Մինչեւ որ լեռան գլուխը սիւնի պէս,
Ու բլուրի վրայ դրօշակի պէս թողուիք։
18 Բայց Տէրը պիտի սպասէ որպէս զի ձեզի գթու-
թիւն ընէ,
Ու պիտի բարձրանայ որպէս զի ձեզի ողորմի.
Վասնզի Տէրը Արդար Աստուած մըն է.
Երանի՛ այն ամէնուն որ անոր կը սպասեն։
19 Վասնզի ժողովուրդը Սիոնի վրայ, Երուսաղէմի
մէջ, պիտի բնակի.
Ալ լալու պիտի չըլլաս.
Քու աղաղակիդ ձայնը ելածին պէս շուտով քեզի
պիտի ողորմի,
Հնարկա լսած ին պէս քեզի պատասխան պիտի տայ։
20 Թէեւ Տէրը ձեզի նեղութեան հաց ու տառա-
պանքի ջուր տայ,
Քու ուսուցիչներդ մէյմըն ալ պիտի չհեռանան,
Հապա քու աչքերդ քու ուսուցիչներդ պիտի
տեսանեն։
21 Ու երբ ա՛ջ կողմը կամ ձախ կողմը խոտորելու
ըլլաս,
Քու ականջներդ ետեւէդ խօսք մը պիտի լսեն, որ
կ'ըսէ,
Ասիկա է ճամբան, սոր մէջ քալեցէք։
22 Նաիյն ատեն քու քանդակած սրճամի կուռքե-
րուդ ծածկոցները
Ու ձուլածոյ սակի կուռքերուդ զարդերը պիտի
պղծես,
Զանոնք դաշտանի լուխ պէս պիտի նետես,
Անոնց ամէն ինկուն պիտի ըսես, Դուրս երթ։
23 Քեզ Տէրը քու սերմանած երկրիդ հունտերուն
վրայ անձրեւ,
Ու երկրի արդիւնքէն հաց պիտի տայ,
Եւ առատ ու պարարտ պիտի ըլլայ.
Այն օրը քու խաշինդ ընդարձակ արօտի մէջ
պիտի ճարակին։
24 Ու երկրագործ եզներն ու էշերը
Թիով ու հեծանոցով հատած
Մաքուր †կերակուր պիտի ուտեն։
25 Եւ մեծ կոտորածին օրը
Որ աշտարակներուն կործանման ատեն
Ամէն բարձր լեռան վրայ
Եւ ամէն բարձրացած բլուրի վրայ
Գետեր ու ջուրի առուներ պիտի ըլլան։
26 Եւ այն օրը որ Տէրը իր ժողովուրդին վէրքը պիտի
պատէ,
Ու անոնց հարուածքին խոցը պիտի բժշկէ,
Լուսնին լոյսը արեւին լոյսին պէս,
Ու արեւին լոյսը եօթնապատիկ աւելի,
Ու եօթը օրուան լոյսին չափ պիտի ըլլայ։
27 Ահա Տէրոջը անունը հեռուէն կու գայ,
Անոր բարկութիւնը կը վառի ու խոցը առատիկ է.
Շրթունքները պոռնկութեամբ լեցուած են,
Ու լեզուն մաշող կրակի պէս է.
28 Եւ Եանոր հոգին յորդահոս գետի պէս
Մինչեւ պարանոցը պիտի հասնի,
Որպէս զի ազգերը ունայնութեան մաղով մաղէ,
Եւ ժողովուրդներուն կզակը սանձ դնելով պանծ
խոտորեցնէ։
29 Դուք սուրբ տօնի մը գիշերուան պէս երգ պիտի
ունենաք,
Ու Իսրայէլի Վէմին, Տէրոջը, լեռը երթալու
համար
Սրինգով գացողի պէս սրտի ուրախութիւն պիտի
ունենաք։
30 Եւ Տէրը իր փառաւոր ձայնը լսել պիտի տայ,
Ու էր սաստիկ բարկութիւնովը և մաշող կրակին
բոցովը,
Հեղեղով, փոթորիկով ու կարկտաւոր քարերով
Իր ‡երկնցած բազուկը պիտի ցուցնէ։

ձ Սապ. կա. 3։
է Գլ. իթ. 5։
ը Սապ. բ. 9։ Ներեմ. ժթ. 11։
թ Գլ. կ. 4։
ժ Մատ. խդ. 37։
ի Դ.Թես. իզ. 8։ բ Օր. իբ. 25։ Ա. 30։ Ճեռ. իդ. 10։
լ Սապ. բ. 12։ իդ. 8։ Աբակ. ժգ. 20։ Ներեմ. ժէ. 7։
խ Գլ. կե. 9։
ծ գ Թագ. իբ. 27։ Սապ. ճիէ. 2։
կ Սապ. հգ. 9։ Տես Ամոս ը. 11։
հ Ճեռ. ա. 7։
ձ Ա Մն. լա. 1։ Գլ. բ. 20։ լա. 7։
ղ Ովս. ժգ. 8։
ճ Մատ. պ. 33։ ա Տիմ. գ. 8։
† կամ, շաղատած կերակուր
ռ Գլ. բ. 14, 15։ խղ. 3։
ս Գլ. կ. 19, 20։
վ Գլ. ժա. 4։ բ Թես. բ. 8։
տ Գլ. ը. 8։
ր Գլ. լէ. 29։
ց Սապ. խբ. 4։
ւ Գլ. բ. 3։
ֆ Գլ. իթ. 6։
+ Գլ. իբ. 2։ Ա. 19։
‡ Եբր. բազուկին էջնելը

31 Վասն զի °գաւազանով զարնող Ասորեստանցին
ֆՏէրոջը ձայնէն պիտի ճնշուի։
32 Ու որչափ գաւազանին ամէն †հարուածը,
Զոր Տէրը անոր վրայ պիտի դնէ,
Թմբուկներով ու քնարներով պիտի ըլլայ.
Եւ անոր հետ *աղմկալից պատերազմներով պիտի պատերազմի։
33 Բ‡Քանզի Տոփեթ շատոնցմէ պատրաստուած է,
Անիկա ալ Թագաւորին համար պատրաստուեցաւ,
Զանէ՝ խորացուց ու լայնցուց,
Անոր դէզը կրակ ու շատ փայտ է,
Զանիկա Տէրոջը շունչը ծծումբի հեղեղի պէս պիտի բռնկցնէ։

ԳԼ. ԼՍ.

1 Մարգարէն կ'անիծէ այն յիմարութիւնը՝ որով եգիպտոսի կ'ապաւինէին, և գնաւոած կը մերժէին. 6 կը յորդորէ ժողովուրդը որ պարզի դան. 8 կը ցուցնէ Ասորեստանի կործանումը։

Վա՛յ անոնց *որ օգնութեան համար Եգիպտոս կ'իջնեն,
Ու ձիերու կը վստահին և կառքերու կ'ապաւինին, որովհետև շատ են,
Ու ձիաւորներուն՝ որովհետև խիստ °զօրաւոր են.
Եւ Իսրայէլի Սուրբին չեն նայիր,
†Ու Տէրը չեն փնտռեր։
2 Բայց անիկա ալ իմաստուն է, ու չարիք կը բերէ,
Եւ ‡իր խօսքերըետ չդարձներ.
Ու չարերուն տունը դէմ,
Եւ անօրինութիւն գործողներուն օգնութեանը դէմ կ'ելլէ։
3 Արդ Եգիպտացիք Էմոդ են և ոչ թէ Աստուած.
Ու անոնց ձիերը մսեղէն են և ոչ թէ հոգի.
Ու երբ Տէրը իր ձեռքը երկնցնէ,
Թէ՛ օգնութիւն ընողը պիտի սայթի,
Եւ թէ՛ օգնութիւն գտնողը պիտի կործանի.
Ու ամէնը միասին պիտի կորսուին։
4 Քանզի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ.
ՂՁոր օրինակ առիւծը կամ կորիւնը իր որսին համար կը զոչէ,
Ու երբ հովիւներուն դունդը անոր վրայ կը ժողովուին,
Անոնց ձայնէն չվախնար,
Ու անոնց աղաղակէն չվհատիր,
Էնմանապէս զօրաց Տէրը Սիոն լեռանը համար
Ու անոր բլուրին համար պատերազմելու պիտի իջնէ։
5 Ընչպէս թռչունները էրինդ յոփերը կը ծածկեն,
Նմանապէս զօրաց Տէրը Երուսաղէմի պաշտպանութիւն պիտի ընէ.

*Ընմիտի պաշտպանէ ու փրկէ պիտի,
Պիտի †անցնի ու պիտի ազատէ։
6 Դուք այն Աստուծոյ դարձէք,
Որմէ Իսրայէլի որդիները ‡չարաչար ապստամբեցան,
7 Քանզի այն օրը ամէն մարդ էմիկդի պիտի նետէ
Իր արծաթէ կուռքերը ու ոսկիէ կուռքերը,
Զորոնք ձեռքերնիդ շինեցին ձեզի նմուդքի համար։
8 Եւ Ասորեստանցին Էրսով պիտի կործնայ, բայց ոչ թէ մարդու սրով.
Հապա զանիկա °նպէտ սուր մը պիտի ուտէ, որ մարդու սո՛ր չէ.
Ու անիկա սուրին երեսէն պիտի փախչի.
Եւ անոր երիտասարդները հարկատու պիտի ըլլան։
9 Ու †անիկա էր վախին պատճառաւ իր ‡ըմբոջը պիտի անցնի.
Եւ անոր իշխանները դրօշակէն պիտի զարհուրին,
Կ'ըսէ Տէրը, որուն կրակը Սիոնի մէջ է,
Ու փուռը Երուսաղէմի մէջ։

ԳԼ. ԼԲ

1 Քրիստոսի Թագաւորութեան բարիքները։ 9 Մարգարէն երկրին ամայութիւնը կը նախատձայնէ. 15 ու կը խոստանայ ժողովուրդին դարձը և բարեբաստութիւնը։

Ահա՛ Թագաւոր մը արդարութեամբ պիտի Թագաւորէ,
Ու իշխանները իրաւունքով պիտի իշխեն։
2 Եւ *այս մարդը՝ հովի դէմ դնող պատսպարանի պէս
Ու Էխոմ-որիկի դէմ դնող ծածկոցի պէս,
Չոր տեղ եղող ջուրի վտակներու պէս
Եւ ծարաւուած երկրի մէջ
Մեծ ապառաժի մը հովանիին պէս պիտի ըլլայ։
3 Ու Եռանողներուն աչքերը պիտի չշլանան,
Եւ լսողներուն ականջները մխիկ պիտի ընեն։
4 Ու արտասացողներուն սիրտը գիտութիւն պիտի հասկնայ,
Եւ Թոմոլախօսներուն լեզուն
Յստակ խօսելու պատրաստ պիտի ըլլայ։
5 Անպատիւ մէյմըն ալ ազնուատոհմ պիտի չըսուի,
Ու ագահին մէյմըն ալ առատաձեռն պիտի չըսուի.
6 Վասն զի անպատիւը անպատուութիւն կը խօսի,
Ու անոր սիրտը անօրինութիւն կը գործէ.
Կեղծաւորութիւն կ'ընէ, ու Տէրոջը վրայով սխալ բարշաւութիւն կը խօսի.
Անօթիին հոգին ՀԷՒՈՒԹԵԱՆ կը պրկէ,
Ու ծարաւածին խմելիքը կը հատցնէ։
7 Եւ ագահին †հնարքները չար են.
Անիկա սուտ խօսքերով աղքատները կորնչեցնելու համար
Նենգութիւններ կը խորհի,

*Ա Կամ՝ Արիէլ։ 5, 24։
ֆ Գլ. լէ. 36։
† Եբր. անցքը
— Գլ. ժա. 15։ ԺԲ. 16։
Բ Եբեմ. է. 31։ ԺԲ. 6, ևն։
—
— Գլ. Ը. 2։ ԼԶ. 6։ Եզեկ. ԺԷ. 15։

Բ Սաղ. խ. 7։ Գլ. ԼԶ. 9։
• Կամ, բազմաթիւ
‡ Դան. Թ. 13։ Ովս. է. 7։
† Թուղ. իգ. 19։
Է Սաղ. ձխզ. 3, 5։
ՂՈվս. ժա. 10։ Ամովս. գ. 8։
Է Գլ. Խբ. 13։
Ը Բ Օր. լբ. 11։ Սաղ. զա. 4։

Ը Սաղ. լէ. 40։
† Կամ, խնայէ
Ժ Ովս. Թ. 9։
Է Գլ. բ. 20։ Ը. 22։
Լ Գ Թագ. ԺԲ. 30։
Է Տես գ Թագ. ԺԲ. 35, 36։
Գլ. լէ. 36։
Ժ Գլ. լէ. 37։

‡ Կամ, բերդէն
— Տես Սաղ. խե. 1, ևն։ Եբեմ. իդ. 5։ Ովս. ը. 5։ Զաք. Թ. 9։
• Կամ, ամէն մէկը
Բ Գլ. դ. 6։ իե. 4։
‡ Գլ. իԹ. 18։ լե. 5, 6։
† Եբր. դարձվածները

Թէև անանկը ապդարութեամբ խօսի։
8 Բայց ալնաւատարոյ մարդը ալնիւ բաներ կը խորհի,
Ու ալնիւ բաներու վրայ հաստատ կը մնայ։
9 Ով Հանգիստ կինեը, ելէք,
Իմ ձայնս մտիկ ըրէք.
Ով անհոգ աղջիկներ,
Իմ խօսքիս ականջ տուէք։
10 Օրերով ու տարիներով խռովութեան մէջ պիտի ըլլաք,
Ով անհոգ կիներ,
Քանի պզտիկութիը կորսուեցաւ,
Հունձքի ժամանակ պիտի չգայ։
11 Ով Հանգիստ կիներ, դողացէք.
Ով անհոգ կիներ, խռովութեան մէջ լինկէք.
Հանուեցէք ու մերկ եղէք,
Ու մէջքերնիդ ***ը կապեցէք։
12 Ցանկալի արտերուն ― պտղաբեր որթին համար
‡կուրծքերնին պիտի ծեծեն"։
13 Իմ ժողովուրդիս երկրին վրայ
Փուշ և ցախ պիտի բուսանի.
Նաև ամէն ուրախութեան տուներուն վրայ՝
Ղրկրկրտի քաղաքին մէջ։
14 Ի Քանզի պալատները երեսէ պիտի ձգուին,
Ամրոցով քաղաքը պիտի թողուի,
Բլուրները ու պարիսպները յաւիտեան քարայրներ պիտի ըլլան,
Ցեղերու ըսարճութեան համար ― խաշինքներու արօտ ըլլալու համար,
15 Մինչև որ ԸՎերէն մեր վրայ Հոգի թափուի,
Ու Քանապատը պտղաբեր արտի դառնայ,
Եւ պտղաբեր արտը անտառ համարուի։
16 Ամն տեն անապատին մէջ իրաւունք պիտի բնակի,
Ու պտղաբեր արտին մէջ արդարութիւն պիտի հանդչի։
17 ‡Եւ արդարութեան գործը խաղաղութիւն,
Ու արդարութեան արդիւնքը Հանգիստ ու ապահովութիւն պիտի ըլլայ յաւիտեան։
18 Եւ իմ ժողովուրդս խաղաղաւէտ բնակութեան մէջ,
Ու ապահով վրաններու մէջ,
Եւ Հանգստաւէտ Հանգստութեան մէջ պիտի բնակի։
19 Բայց էկարկուտ պիտի իջնէ Նանտառին վրայ,
Ու քաղաքը բոլորովին պիտի խոնարհի։
20 Երանի՛ ձեզի, որ ամէն ջուրերու քով կը ցանէք,
Ու Եզան և իշուն ոտքը հան ‖կոխել կու տաք"։

ԳԼ. ԼԳ

1 Նկեղեցիին թշնամիներուն դէմ Աստուծոյ կատարելութեան դատաստաններէն։ 13 Բարեպաշտներուն արտաքին թշուններէն։

Վա՛յ քեզի, ՔՈվ կործանող, որ դուն չկործանուեցար.

Ու վա՛յ քեզի, ով յափշտակող, որ քեզ չյափշտակեցին.
Երբ դուն կործանելը լմնցնես, քեզ պիտի կործանեն.
Երբ յափշտակելէն դադարիս, քեզ պիտի յափշտակեն։
2 Ով Տէր, մեզի ողորմէ, Քեզի կը յուսանք.
Ամէն առաւ անանց զօրութիւն եղիր,
Ու նեղութեան ժամանակ մեզի փրկութիւն եղիր։
3 Ընդվզելին ձայնէն ժողովուրդները կը փախչին,
Քու բարձրանալէդ ազգերը կը ցրուին։
4 Եւ ձեր աւարը թրթռուրին ժողվելուն պէս պիտի ժողվեն.
Անոր վրայ՝ մարտիճաներուն ցամքելուն պէս պիտի ցամքին։
5 ՔՏէրը բարձրացած է, վասն զի բարձրերը կը բնակի.
Սիօնը իրաւունքով ու արդարութիւնով լեցուց։
6 Եւ քու ժամանակներուդ հաստատութիւնը,
Ո― փրկութեանդ զօրութիւնը իմաստութիւն ու գիտութիւն պիտի ըլլայ.
Տէրոջը վախը անոր գանձն է։
7 Ահա անոնց զօրաւորները դուրսը կաղաղակեն.
Խաղաղութեան դեսպանները դառնապէս կուլան։
8 Ղրանուկ ճամբաները ամայի եղան,
Ճամբայնէն անցնող չմնաց.
ԷԱնիկա ուխտը սուրեց, քաղաքները կ'անարգէ,
Մարդը բանի տեղ չսեպեր.
9 ԸԵրկիրը սուգ կը բռնէ ու կը նուաղի,
Լիբանան ամչցաւ ― թառամեցաւ,
Սարօն անապատի պէս եղաւ,
Եւ Բասան ու Կարմէղոս կը թօթվուին։
10 ԻՀիմա պիտի ելլեմ, կ'ըսէ Տէրը,
Հիմա պիտի փառաւորուիմ,
Հիմա պիտի բարձրանամ։
11 ԺԴուք յղութով պիտի յղանաք և մկեղ պիտի ծնանիք.
Ու ձեր *շունչը կրակի պէս ձեզ պիտի ուտէ։
12 Եւ ժողովուրդները կիրի այրուելուն պէս պիտի ըլլան.
Անանք կրակի մէջ եկորուած փուշերու պէս պիտի այրին։
13 ԿՈվ հեռու եղողներ, իմ ըրածս լսեցէք.
Ու, մօտ եղողներ, իմ զօրութիւնս գիտցէք։
14 Սիօնի մէջ մեղաւորները կը վախնան,
Կեղծաւորները դողը կը բռնէ։
Մեզմէ ո՞վ պիտի բնակի մաշող կրակին մէջ.
Մեզմէ ո՞վ պիտի բնակի յաւիտենական բոցերուն մէջ։
15 ԻԱրդարութեամբ քալողը և ուղղութիւն խօսողը,

Դ Ամոս ղ. 1։
‡ Եբր. սահմանքներնուն վրայ պիտի ողբան
ե Գլ. լդ. 13։ Ովս. թ. 6։
զ Գլ. խբ. 2։
է Գլ. խէ. 10։
ը Սաղ. ծդ. 30։ Յովէլ բ. 28։
թ Գլ. խթ. 17։ լէ. 2։
ժ Յակ. գ. 18։
ի Գլ. լ. 30։
լ Ջաք. ժա. 2։
խ Գլ. լ. 24։
‖ Եբր. կը զրկեք

― Գլ. խա. 2։ Ամբ. բ. 8։
բ Յոյա. ժդ. 10։
գ Գլ. խե. 9։
դ Սաղ. ղէ. 9։
ե դ Թագ. ժը. 18, 37։
զ Դատ. ե. 6։
է դ Թագ. ժը. 14—17։
ը Գլ. խդ. 4։
թ Սաղ. ժբ. 5։
ժ Սաղ. է. 14։ Գլ. ծթ. 4։
ի Աստ, Բ―բ―ի―ա ոգին
լ Գլ. ի. 18։
խ Գլ. խթ. 1։
ծ Սաղ. ժե. 2։ խդ. 4։

Անկուսութեան շահը մերժողը,
Կաշառք առնելէն ձեռքերը թօթուողը,
Արիւնահեղութեան խօսքէրը լսելու համար
ականջները գոցողը,
Ու չչարութիւնը չտեսնելու համար աչքերը
գոցողը։
16 Անոնք բարձրերը պիտի բնակին,
Անոր բերդը ամուր վէմերու վրայ պիտի ըլլայ.
Անոր հաց պիտի տրուի,
Ու անոր ջուրը անպակաս պիտի ըլլայ։
17 Քու աչքերդ թագաւորը իր վայելչութիւնովը
պիտի տեսնեն,
Անոնք հեռաւոր երկիր պիտի նային։
18 Քու սիրտդ վախերը պիտի մտածէ.
Հո՞ւր է գիրերը, ո՞ւր է կշռողը,
Ո՞ւր է աշտարակները գրողը։
19 Հպարտ պիտի չտեսնես այն խիստ ժողովուրդը,
Այժմարմնոց ու անծանօթ լեզու ունեցող ժո-
ղովուրդը,
Թոթովախօս ու անիմանալի լեզուով խօսուածը։
20 Մեր տօնախմբութիւններու քաղաքին, Սիոնի,
նայէ.
Քու աչքերդ Երուսաղէմը պիտի տեսնեն,
Իբրեւ հանգիստ բնակարան մը՝ չխախտուելու
վրան մը.
Որուն ցիցերը յաւիտեան պիտի չշարժին,
Ու չուաններէը բնաւ պիտի չկտրին։
21 Հոգւոյ հոն փառաւորեալ Տէրը պիտի ըլլայ մեզի
Լայնատարած գետերու ու վտակներու տեղ,
Ուր թիակաւոր նաւ պիտի չմտնէ,
Եւ անկէ մեծ նաւ պիտի չանցնի։
22 Քանզի մեր դատաւորը Տէրն է,
Մեր Օրէնսդիրը Տէրն է,
Մեր թագաւորը Տէրն է,
Անիկա մեզ պիտի ազատէ։
23 Քու չուաններդ թուլցան,
Իրենց կայմին խարխափը չկրցան հաստատ բռնել,
Առագաստը չկրցան բանալ.
Այն ատեն մեծ աւար բաժնուելցաւ,
Մինչեւ անգամ կաղերը աւար առին։
24 Ու հոն բնակողը պիտի չըսէ թէ Հիւանդ եմ.
Հոն բնակող ժողովուրդին անօրէնութիւնը
պիտի թողուի։

ԳԼ. ԼԴ

1 Այն դատաստաններէն՝ որոնցմով Աստուած իր եկեղե-
ցիին համար վրէժխնդրութիւն պիտի ընէր։ 11 եկեղեց-
ւոյն իշխանաւոր կործանումը։ 16 Այս մարգարէութիւններուն
առարկութիւնը։

Ով ազգեր, մօտեցէք որպէս զի լսէք,

Ժ Սաղ. ճժթ. 37։
Ի ա կար. ա. 20։
Հ գ Թագ. ժթ. 32։
Ձ բ Օր. իը. 49, 50, եր եմ. ե. 15։
Ղ Սաղ. խը. 12։
Ճ Սաղ. խգ. 5։ ճխե. 1, 2։
Մ Գլ. լե. 33։ ծգ. 2։
Յ Ցակ. գ. 12։
Ն Սաղ. ճթ. 18։
Շ Երեմ. ծ. 20։

— Սաղ. խթ. 1։
Պ բ Օր. լբ. 1։
• Երբ. սերտանդը
Չ Ցովել բ. 20։
Ռ Սաղ. ճբ. 26։ Եզեկ. լբ. 7, 8։ Ցովել բ. 31։ գ. 15։ Մատ.
• կամ, վայրենի յուլերը
Ր Գլ. կգ. 4։
Ս Տես բ Օր. իթ. 23։
Վ Ցայտ. ժգ. 11։ ժը. 18։ ժթ. 3։
Տ Մաղ. ա. 4։
Ւ Գլ. ժգ. 23։ Սոփ. բ. 14։ Ցայտ. ժը. 2։
Ր գ Թագ. իա. 13։ Ողբ. բ. 8։
Ց Գլ. լբ. 13։ Ովս. թ. 6։

Ո– անոր պարիսպներուն վրայ եղինճ ու եկբան
պիտի բուսանին.
Եւ Ղեգեղներու բնակարան,
Ո– Ջայլամներու գաւիթ պիտի ըլլայ։
14 Եւ վայրենի կատուները զոռենիներուն պիտի
հանդիպին,
Ու այծամորթները իրարու ձայն պիտի տան,
Եւ յուշկապարիկները հոն պիտի հանգչին,
Ու հոն իրենց հանգիստ տեղ պիտի գտնեն։
15 Հոն նետ օձը իր բոյնը պիտի շինէ ու հա–ւերը
պիտի ածէ,
Եւ իր ձագերը պիտի հանէ ու իր հովանիին
տակ ահնէով պիտի խնամէ.
Եւ ուրուրները հոն պիտի ժողովուին, ամէն մէկը
իր ընկերին հետ։
16 Տէրոջը գիրքին մէջ փնտռեցէք ու կարդացէք.
Անոնց մէ՛կը պիտի չպակսի,
Մէկ՛ն ընկերը պակաս պիտի չըլլայ.
Վասն զի իր բերանը հրամայեր է,
Ու իր Հոգին պիտի ժողվէ զանոնք։
17 Եւ ինք անոնց համար վիճակ ձգեր է,
Ու իր ձեռքը չափիկա լարով բաժներ է անոնց.
Յաւիտեան պիտի ժառանգեն,
Յարէ դար անոր մէջ պիտի բնակին։

ԳԼ. ԼԸ

1 Բլուրաոյ Թագաւորութեան ուրախալի կերպով ծաղկիլը։ 3 Տկարները կը քաջալերուին աւետարանին արտօնութիւններով։

¯Անապատը ու չոր երկիրը *պիտի ուրախանայ.
Եւ անբնակ երկիրը պիտի ցնծայ, ու շուշանի
պէս պիտի ծաղկի։
2 Ֆանիկա բոլորովին պիտի ծաղկի,
Եւ ցնծութեամբ ու երգերով պիտի ուրախանայ.
Անոր պիտի տրուի Լիբանանի փառքը,
Կարմելոսի ու Սարոնի վայելչութիւնը.
Անոնք Տէրոջը փառքը,
Մեր Աստուծոյն վայելչութիւնը, պիտի տեսնեն։
3 †Թուլցած ձեռքերը ուժովցուցէք,
Ու դողդոջուն ծունկերը զօրացուցէք.
4 Թուլասիրտներուն ըսէք,
Ուժովցէք, մի վախնաք.
Ահա ձեր Աստուածը վրէժխնդրութիւնով
Ո– Աստուծոյ հատուցումովը կու գայ.
Անիկա պիտի գայ ու ձեզ ազատէ.
5 Այն ատեն †կոյրերուն աչքերը պիտի բացուին,
Ու խուլերուն ականջները պիտի բացուին։
6 Այն ատեն ¯կաղը եղջերուի պէս պիտի ցատկտէ,
Ու †համրին լեզուն օրհնութիւն պիտի երգէ.
Քանզի անապատի մէջ *ջուրեր

Ու անբնակ երկրի մէջ հեղեղներ պիտի բղխին։
7 Եւ խորշակահար երկիրը լիճ պիտի դառնայ,
Ու ծարաւուտ երկիրը ջուրի աղբիւրներ պիտի
բղխէ.
Ե– Ղեգեղներուն պառկած բնակարանը
Եղէգի ու կնիւնի գաւիթ պիտի ըլլայ։
8 Եւ հոն պողոտայ ու ճամբայ պիտի ըլլայ,
Ու անիկա սուրբ ճամբայ պիտի կոչուի.
ԺԱնկէ պիղծ մէ՛կը պիտի չանցնի,
Հապա անիկա անոնց համար պիտի ըլլայ.
Այն ճամբուն մէջ քալողը՝ ու յիմարները ա–
դամ պիտի չմոլորին։
9 ‡Հոն առիւծ պիտի չըլլայ,
Ու անոր վրայ պատառաղ գազան պիտի չելլէ,
Ե– հոն պիտի չգտնուի,
Հապա փրկուածները հոն պիտի քալեն։
10 Ու Տէրոջը փրկածները պիտի դառնան,
Ու երգերով Սիօն պիտի գան,
Եւ անոնց գլխուն վրայ յաւիտենական ուրա–
խութիւն պիտի ըլլայ.
Անոնք ցնծութիւն և ուրախութիւն պիտի
առնեն,
Եւ Խորտմութիւնը ու հեծութիւնը անհետ պի–
տի հեռանայ։

ԳԼ. ԼԶ

1 Սենեքերիմ Թագաւորը Յուդայէ վրայ կը յարձակի։ 4 Ռապսակ՝ Սենեքերիմէ զրկուած, հայհոյելով Յորդանանքներով ժողովուրդը ապստամբութեան կը դրդռէ։ 22 Անոր խօսքերը Եզեկիայի կը պատմուին։

Ու ¯եղաւ որ Եզեկիա Թագաւորին չորեքտասաներորդ տարին, Ասորեստանի Սենեքերիմ Թագաւորը Յուդայի բոլոր պարսպաւոր քաղաք–
2 ներուն վրայ ելաւ, ու զանոնք առաւ։ Եւ Ասորեստանի Թագաւորը Ռապսակը շատ զօրքով Լաքիսէ Երուսաղէմ զրկեց Եզեկիա Թագաւորին. ու անիկա Թաւիչի ագարակին ճամբան եղող վերի աւազանին ջրմուղին վրայ կայնեցաւ։
3 Եւ Ֆեղկիայի որդին Եղիակիմ, պալատին հա–զարապետը, ու Սերնա տաճնապետը ու յիշատակներու դպիր Ասափի որդին Յովաք անոր ելան։
4 Եւ Ռապսակ անոնց ըսաւ, Եզեկիայի ըսէք, Մեծ Թագաւորը, Ասորեստանի Թագաւորը, այսպէս կ'ըսէ. Ի՞նչ է այդ յոյսը՝ որուն դուն կ'ա–
5 պաւինիս։ Դուն ըսիր, Պատերազմի համար խոր–հուրդ ու զօրութիւն ունիմ. բայց շրթունքի խօսքեր են. Հիմա որո՞ւապաւինելով ինծմէ
6 ապստամբեցար։ Ահա դուն Եգիպտոսի ջախջախած եղէգի յուսային, Եգիպտոսի, ապաւինեցար, որ եթէ անոր մարդ մը կռթնի՝ ձեռքը պիտի մտնէ ու զանիկա պիտի ծակէ. Եգիպտոսի Փարաւոն

ա Գլ. ԺԵ. 21, ևն։
բ Մտղ. գ. 16։
գ Գլ. ԺԱ. 12։
դ Կ–Ժ, անոնց համար պիտի
ե Գլ. ԼԲ. 15։
զ Ծն. գ. 3, 4։ Երբ. ԺԲ. 12։
է Գլ. ԼԹ. 18։ ԼԲ. 3, 4։ Խր. 7։ Մատ. Թ. 27, ևն։ Ժա. 5։ Ժբ. 22։ Ի. 30, ևն։ Խա. 14։ Յովէ. Թ. 6, 7։
ը Մատ. Ժա. 5։ Մարկ. Է. 32, ևն։
թ Մատ. Ժա. 5։ Ժե. 30։ Խա. 14։ Յովէ. Ե. 8, 9։ Գոր. գ. 2, ևն։ ժ. 7։ Ժբ. 8, ևն։
ժ Գլ. ԼԲ. 4։ Մատ. Թ. 32, 33։ Ժբ. 22։ Ժե. 30։
ի Գլ. Խա. 18։ Խգ. 19։ Յովէ. է. 38, 39։
լ Գլ. ԼԳ. 13։
խ Գլ. Ծբ. 1։ Յովէլ գ. 17։ Յայտ. Խա. 27։
ծ Գհա. Իգ. 6։ Գլ. Ժա. 9։ Եզեկ. ԼԳ. 25։
կ Գլ. Ժա. 11։
հ Գլ. Իե. 8։ Կե. 19։ Յայտ. է. 17։ Խա. 4։
ձ Գ Թագ. Ժբ. 13, 17։ բ Մն. ԼԲ. 1։
ղ Գ Թագ. Ժբ. 19, ևն։
ճ Եզեկ. ԼԳ. 6, 7։

Թագաւորը բոլոր իրեն ապաւինողներուն պէս
7 պէս է։ Բայց եթէ ինծի ըսես թէ Մենք մեր
Եհովա Աստուծոյն կ'ապաւինինք, ասիկա ան
չէ՞ որուն բարձր տեղերը ու սեղանները Եզեկիա
վերցուց, և Յուդայի ու Երուսաղէմի ըսաւ,
Պէտք այս սեղանին առջև երկրպագութիւն
8 ընէք։ Ու հիմա իմ տէրոջս Ասորեստանի թա-
գաւորին, *Հետ հաշտուէ", ու քեզի երկու հա-
զար ձի տամ, եթէ դուն քու կողմանէդ անոնց
9 վրայ հեծնողներ դնելու կարող ես։ Եւ իմ տէ-
րոջս ամենէն պզտիկ ծառաներէն մէկ կուսակա-
լին ինչպէս կրնաս դէմ դնել, որ դուն կառ-
քերու ու ձիերու համար Եգիպտոսի կ'ապաւի-
10 նիս։ Եւ հիմա այս երկրին վրայ որդեօք առանց
Եհովայի հրամանի՞ ելեր եմ՝ զանիկա աւերելու
համար. ինծի Եհովա ըսաւ, Այն երկրին վրայ
ելիր ու զանիկա աւիր։
11 Ու Եղիակիմ և Սերնա ու Յովաք Ռոփսակի
ըսին, Ծնորհք ըրէ, քու ծառաներուդ հետ †Ասո-
րերէն խօսէ, քանի մենք կը հասկնանք, ու մեզի
հետ Եբրայեցերէն մի խօսիր որ պարսպին
12 վրայ եղող ժողովուրդը լսէ։ Բայց Ռոփսակ
ըսաւ, Մի՞թէ այս խօսքերը խօսելու համար իմ
տէրս քեզ ու տէրոջդ և քեզի՞ դէպ ղրկեց. չէ՞
որ այս մարդոց ալ՝ որոնք պարսպին վրայ կը
նստին ձեզի հետ իրենց ոտքը ուտելու ու իրենց
միզը խմելու։
13 Եւ Ռոփսակ ոտք ելաւ, ու մեծ ձայնով
մը Եբրայեցերէն աղաղակեց ու ըսաւ, Մեծ
Թագաւորին, Ասորեստանի Թագաւորին, խօս-
14 քերը մտիկ ըրէք։ Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ.
Եզեկիա ձեզ չխաբէ, քանի անիկա չկրնար
15 ձեզ ազատել։ Ու Եզեկիա ձեզ Եհովայի չյու-
սացնէ՝ ըսելով, Եհովա մեզ անշուշտ պիտի
ազատէ, ― այս քաղաքը Ասորեստանի Թագա-
16 ւորին ձեռքը պիտի չտրուի։ Եզեկիայի մտիկ
մի ընէք, քանի Ասորեստանի Թագաւորը այս-
պէս կ'ըսէ. Ինծի հետ հաշտութիւն ըրէք ու
ինծի ելէք. Եւ ամէն մարդ իր որդին, ու ամէն
մարդ իր թզենին ուտէ, և ամէն մարդ իր ջրհո-
17 րին ջուրէն խմէ, Մինչև ես գամ, ու ձեզ ձեր
երկրին պէս երկիր մը, ցորենի ու գինիի երկիր մը,
18 հացի ու այգիներու երկիր մը, առնեմ։ Զգուշ
որ Եզեկիա ձեզ դէմ հանի՝ ըսելով, Եհովա
մեզ պիտի ազատէ։ Մի՞թէ ազգերուն աստուած-
ները Ասորեստանի Թագաւորին ձեռքէն՝ ամէն
19 մէկը իր երկիրը ազատե՞ց։ Եմոթի ու Արփադի
աստուածները ո՞ւր են. Սեփարուիմի աստուած-
ները ո՞ւր են. միթէ անոնք Սամարիան իմ ձեռ-
20 քէս ազատեցի՞ն։ Այս երկիրներուն ամէն աստ-
ուածներէն ո՞րը իր երկիրը իմ ձեռքէս ազա-
տեց, որ Եհովա Երուսաղէմը իմ ձեռքէս ազա-
21 տէ։ Ու անոնք լուռ կեցան և անոր ամենևին
պատասխան մը չտուին. քանի Թագաւորը հրա-
մայեր էր՝ ըսելով, Անոր պատասխան մի տաք։
22 Ու Ղեզկիայի որդին Եղիակիմ, պալատին

Հազարապետը, և Սերնա տաճնապետը ու Յո-
շատակներու գրիչ Ասափի որդին Յովաք հան-
դերձներն պատռած՝ Եզեկիայի գացին, ու Ռոփ-
սակի խօսքերը անոր պատմեցին։

ԳԼ. ԼԷ

1 Եզեկիա աւազ ընելով՝ նոյնի մարդ կը դրկէ որ իրենց
համար աղօթք ընէ։ 6 Նոյն պատնէշ կը մխիթարէ, 8
Սեննեքերիմ՝ Թարակա Թագաւորին դէմ պատերազմե-
լուն առնն՝ նախատալից նամակ մը կը դրկէ Եզեկիայի։
14 Եզեկիայի աղօթքը։ 21 Նոյնի մարգարէութիւնը՝ Սե-
ննեքերիմի հպարտութեան ու կործանման, և Սիոնի բլու-
րը բարեբեր վրայով։ 36 Հրեշտակ մը Ասորեստանի պո-
քերը կը խորտէ։ 37 Սեննեքերիմ իր որդիներէն կը սպան-
նուի Նինուէի մէջ։

Ու երբ Եզեկիա Թագաւորը լսեց, իր հան-
դերձները պատռեց ու քուրձ հագաւ, և Տէ-
2 րոջը տունը մտաւ. Ու Եղիակիմ՝ պալատին հա-
զարապետը, և Սերնա տաճնապետը ու քահա-
նաներուն ծերերը քուրձեր հագած՝ Ամովսի
3 որդւոյն Եսայի մարգարէին դրկեց։ Եւ անոր ըսին,
Եզեկիա այսպէս կ'ըսէ. Այսօր նեղութեան, կըշ-
տամբանքի ու նախատինքի օր է. քանի աղաքէ
մինչև ծնանելու վայրկեանը հասան, բայց ծնա-
4 նելու ոյժ չկայ։ Կարելի է որ քու Տէր Աստ-
ուածդ Ռոփսակի խօսքերը լսէ, զոր իր տէրը
Ասորեստանի Թագաւորը, դրկեց կենդանի Աստ-
ուածը նախատելու համար, ու քու Տէր Աստ-
ուածդ այն իր լսած խօսքերուն համար յան-
դիմանութիւն տայ. ուրեմն դուն գոնէ մնացորդին
5 համար աղօթք ըրէ։ Ու Եզեկիա
6 Թագաւորին ծառաները Եսայիի գացին։ Ու Եսա-
յի անոնց ըսաւ, Ձեր Տէրոջը այսպէս ըսէք.
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Մի վախնար այն լսած
խօսքերէդ, որոնցմով Ասորեստանի Թագաւորին
7 ծառաները ինծ հայհոյեցին։ Ահա ես անոր վրայ
ոգի մը կը դրկեմ՝ ու լուր մը լսելով իր երկիրը
պիտի դառնայ, ու զանիկա իր երկրին մէջ սրով
պիտի կործանեմ։
8 Եւ Ռոփսակ դարձաւ, ու Ասորեստանի Թա-
գաւորը գտաւ որ Լաբնայի հետ կը պատերազ-
9 մէր, վասն զի լսած էր որ Լաքիսէ չուեր է։ Ու
Սեննեքերիմ Եթովպացւոց Թարակա Թագաւորին
համար լսեց որ կ'ըսէին, Ահա անիկա քեզի հետ
պատերազմելու ելեր է։ Ու երբ լսեց,
10 Եզեկիայի դեսպաններ դրկեց՝ ըսելով,
Եզեկիա Թագաւորին այսպէս խօսիք ու ըսէք.
Ձի՛ քու Աստուածդ, որու դուն ապաւինիր ես,
Թող քեզ չխաբէ՝ ըսելով, Երուսաղէմ Աս-
9 տեսանի Թագաւորին ձեռքը պիտի չտրուի։
11 Ահա դուն լսեցիր թէ որ Ասորեստանի Թագա-
ւորները բոլոր երկիրներուն ըրին, ու ինչպէս
զանոնք բոլորովին կործանեցին, ու հո՞ դուն
12 պիտի ազատիս։ Միթէ իմ հայրերուս կործա-
նած ազգերուն, այսինքն Գոզանի, Խառանի,
Ռեսեփի ու Թելասարի մէջ եղող Եդեմի որդ-
13 ներուն աստուածները զանոնք ազատեցի՞ն։ Ո՞ւր

* Կամ, պատանդ առը | † Կամ, Քազդէացին

դ Զաք. դ. 10։ —— | ― դ Թագ. ԺԹ. 1, եան։

և Բեմմեթի թագաւորը ու Սեփոմեթի թագաւորը, ու Սեփոմեթի՝ քաղաքին, Անոյի, և Ասայի թագաւորը։

14 Ու Եղեկիա նամակը դեսպաններուն ձեռքէն առաւ ու զանիկա կարդաց, և Տէրոջը տունը ելաւ. ու Եղեկիա Տէրոջը առջև *բացաւ զանիկա։ 15 Ու Եղեկիա Տէրոջը առջև աղօթք ըրաւ, 16 ու ըսաւ, Ով Տէր զօրութեանց, Աստուած Իսրայէլի, որ քերովբէներուն վրայ կը նստիս, երկրի ամէն թագաւորութիւններուն վրայ Աստուած միայն դուն ես. երկինքը ու երկիրը դուն ստեղծեցիր։ 17 Ով Տէր, ականջդ խոնարհեցուր ու լսէ. ով Տէր, աչքերդ բաց ու նայէ, և լսէ Սենեքերիմի բոլոր խօսքերը, զորոնք ղրկեց կենդանի 18 Աստուածը նախատելու համար։ Ով Տէր, իրաւ ցրնէ Ասորեստանի թագաւորները բոլոր †ազգերը ու անոնց երկիրը աւրեցին, 19 Եւ անոնց աստուածները կրակի տուին. վասն զի անոնք Աստուած չէին, հապա մարդու ձեռագործ, փայտ ու քար, էին. անոր համար զանոնք կորնչուցին։ 20 Եւ հիմա դուն, ով Տէր Աստուած մեր, ազատէ մեզ անոր ձեռքէն, որպէս զի երկրի բոլոր թագաւորութիւնները գիտնան որ Տէրը միայն դուն ես։

21 Ու Ամոսի որդին Եսայի Եզեկիայի մարդ ղրկեց՝ ըսելով, Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև Ասորեստանի Սենեքերիմ 22 թագաւորին համար աղօթք ըրիր ինծի, Անոր վրայով Տէրոջը ըսած խօսքը այս է.

Սիոնի կոյս աղջիկը քեզ անարգեց, քեզ ծաղր ըրաւ,
Երուսաղէմի աղջիկը քու ետեւէդ գլուխ շարժեց։
23 Դուն ո՞վ նախատեցիր ու հայհոյեցիր,
Ու որո՞ւ վրայ ձայնդ վերցուցիր,
Եւ աչքերդ Իսրայէլի Սուրբին դէմ վեր վերցուցիր։
24 Քու ծառաներուդ ձեռքով Տէրը նախատելով ըսիր,
Իմ կառքերուս շատութիւնովը լեռներուն բարձրութիւնը,
Լիբանանու քովերը, ելայ,
Ու անոր բարձր եղեւիններուը
Ես– ընտիր մայրերը †պիտի կտրեմ՝.
Ու անոր խիտ բարձր ծայրը,
Անոր Կարմելոսի անտառը, ‖պիտի մնեմ՝։
25 Ես փորեցի ու ջուր խմեցի,
Ու պաշարուած տեղերուն բոլոր գետերը
Ոտքերուս թաթովը չորցուցի։
26 ՏՄիթէ լսած չե՞ս որ ասիկա շատոնցմէ ես շինեցի,
Ու առաջուան օրերէն իվեր ձեւակերպեցի.
Հիմա հասուցի,
Որպէս զի դուն պարսպաւոր քաղաքները աւերակի կոյտի հոլակոյտներու դարձնես։

27 Ուստի անոնց բնակիչներուն ձեռքը կարճ ըլլալուն համար
Զարհուրեցան ու ամչցան.
Անոնք դաշտի խոտի և կանանչ բանջարի պէս,
Ու տանիքի խոտի պէս,
Եւ դեռ չհասած ու խորշակէն գարնաւած հունձքի պէս եղան։
28 Բայց ես քու բնակութիւնդ, ելլելդ ու մտնելդ,
Եւ ինծի ունեցած սրտմտութիւնդ գիտեմ։
29 Որովհետև ինծի ունեցած սրտմտութիւնդ
Ու քու ամբարտաւանութիւնդ իմ ականջներուս ելաւ,
Ես ալ իմ կարթս քու քիթդ և իմ սանձս քու բերանդ պիտի դնեմ,
Ու քու եկած ճամբայէդ քեզ կառչիտ դարձնեմ։
30 Եւ ասիկա քեզի նշան ըլլայ.
Այս տարի ինքիրմէ բուսածը
Ու երկրորդ տարին ինկած հատիկէն բուսածը պիտի ուտէք.
Ու երրորդ տարին ցանեցէք ու հնձեցէք,
Եւ այգիներ անկեցէք ու անոնց պտուղը կերէք։
31 Եւ Յուդայի տան պատսպուած մնացորդը
Վարէն արմատ պիտի արձակէ,
Ու վերէն պտուղ պիտի տայ։
32 Քանզի Երուսաղէմէ մնացորդ
Ու Սիոն լեռնէն պատսպուած պիտի ելլէ.
Այսիկա †զօրաց Տէրոջը նախանձը պիտի բնէ։
33 Ասդ համար Ասորեստանի թագաւորին վրայով Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Անիկա այս քաղաքը պիտի չմտնէ,
Ու անոր նետ պիտի չձգէ,
Եւ անոր առջև վահանով պիտի չգայ,
Ու անոր դէմ պատնէշ պիտի չկանգնէ.
34 Իր եկած ճամբայէն ետ պիտի դառնայ,
Ու այս քաղաքը պիտի չմտնէ, կ'ըսէ Տէրը։
35 Եւ Եսայ քաղաքը պիտի պաշտպանեմ՝ ու զանիկա ազատեմ՝,
Ինծի համար ու իմ ծառայիս Դաւթի համար։
36 Ու †Տէրոջը հրեշտակը ելաւ, և Ասորեստանի բանակին մէջ հարիւր ութսունհինգ հազար մարդ զարկաւ. ու երբ առաւօտուն կանուխ ելան, ահա անոնց ամէնը մեռած մարմիններ էին։
37 Եւ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը չուեց գնաց, ու դարձաւ Նինուէի մէջ նստաւ։ 38 Ու երբ անիկա իր Աստուծոյն Նեսրոքի տանը մէջ երկրպագութիւն կ'ընէր, անոր որդիները Ադրամելէք ու Սարասար զանիկա սրով զարկին, ու Արարադի երկիրը փախան. և անոր տեղ անոր որդին Ասրհադան թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԼԸ

1 Եզեկիա երբ կը լսէ թէ պիտի մեռնի, աղօթք կ'ընէ, ու իր կեանքը կ'երկննայ։ 8 Այս խոստմանքին նշան մը լլալու համար արեւը տասը աստիճան ետ կ'երթայ։ 9 Իր շնորհակալութեան երգը։

* կամ, տարածեց
† Եբր. երկիրները
‡ կամ, կարեցի
‖ կամ, մնայ

Բ Եբեր. խթ. 23։
Գ Դան. Բ. 18։
Դ դ Թագ. ԺԹ. 25։
Ե ԳԼ. Լ. 28։ Եզեկ. ԼՐ. 4։
Զ դ Թագ. ԺԹ. 31։ ԳԼ. Թ. 7։
Է դ Թագ. Ի. 6։ ԳԼ. ԼԸ. 6։
Ը դ Թագ. ԺԹ. 35։

Ա՛յն օրերը եղեկիա մահուան տառիճան
հիւանդացաւ։ Ու Ամոսի որդին Եսայի մարգա-
բէն անոր եկաւ, ու անոր ըսաւ, Տէրը այսպէս
կ'ըսէ. Քանդ համան պատուէրը տուր, քանզի
2 դուն մեռնելու ես ու պիտի չապրիս։ Ու եղե-
կիա իր երեսը պատին դարձուց, ու Տէրոջը
3 աղօթք ըրաւ, Ու ըսաւ, Ով Տէր, կ'աղաչեմ,
քու առջեւդ ճշմարտութեամբ ու կատարեալ
սրտով քալելս, և քու աչքիդ առջեւ բարի եղա-
ծը ընելս յիշէ. ու եղեկիա մեծ լացով մը լացաւ։
4 Ու Տէրոջը խօսքը եղաւ Եսայիի՝ ըսելով,
5 Գնա եղեկիայի ըսէ, Քու հօրդ Դաւիթի Տէր
Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Քու աղօթքդ լսեցի,
քու արտասուքդ տեսայ. ահա ես քու օրե-
րուդ վրայ տասնըհինգ տարի պիտի աւելցնեմ.
6 Ես քեզ ու այս քաղաքը Ասորեստանի թագա-
ւորին ձեռքէն պիտի ազատեմ, և այս քաղա-
7 քին պաշտպանութիւն պիտի ընեմ։ Ես Եհո-
վա քեզի Տէրոջմէն նշան բերայ, Թէ Տէրը այս
8 իր ըսած խօսքը պիտի կատարէ։ Ահա աստի-
ճանները Ահազի արեւու ժամացոյցին վրայ իջած աստի-
ճաններէն տասը աստիճան ետ պիտի դարձնեմ.
ու արեւը իջած աստիճաններէն տասը աստի-
ճան ետ դարձաւ։
9 Այս է Յուդայի եղեկիա թագաւորին գրածը,
երբ իր հիւանդութենէն ու հիւանդութենէ ել-
լելէն առնելը էրաց.
10 Ես ըսի, Իմ օրերուս *Հանգիստ ժամանակին"
մէջ
Գերեզմանին դռները պիտի երթամ.
Մնացած տարիներէս զրկուեցայ։
11 Ըսի թէ Տէրը պիտի չտեսնեմ,
Տէրը պէտք է միայն Կենդանիներուն երկրին մէջ.
Ես մեւս աշխարհին բնակիչներուն հետ չըլլալով,
Ալ մարդու պիտի չնայիմ։
12 Իմ †շրջանս կը չուէ,
Ու հովիւներուն տաղաւարին պէս ինծմէ կը
փոխադրուի,
Իմ կեանքս կտրեցի ոստայնանկի պէս.
Առէջէն դիս կը կտրէ.
Յորեկուընէ մինչեւ գիշեր դիս պիտի լմնցնես։
13 Մինչեւ առաւօտ ապաւեցի.
Առիւծի պէս բոլոր ոսկորներս կը կտրէ.
Յորեկուընէ մինչեւ գիշեր դիս պիտի լմնցնես։
14 Կռունկի պէս կամ ծիծեռնիկի պէս կը ճչէի,
Աղաւնիի պէս կը մռնչէի.
Վեր նայեցայ աչքերս ուղղութեան.
Ով Տէր, տագնապի մէջ եմ, ինծի ձեռնտու եղիր։
15 Ի՞նչ ըսեմ. ինք ինծի խօսեցաւ ու ինք կատարեց.
Իմ բոլոր տարիներուս մէջ
Ըշդութեամբ այս ցաւին համար կամաց պիտի քալեմ։
16 Ով Տէր, մարդիկ սրանցմով կ'ապրին,
Ու իմ հոգւոյս կեանքը սրանց ամէնէն է,
Ես դիս բժշկեցիր ու ապրեցուցիր։
17 Ահա խաղաղութեան մեղ մեծ դառնութիւն
եկաւ.
Բայց դուն իմ հոգիս սիրեցիր, ու ապականու-
թեան գուբէն էրիեցիր.
Վասն զի բոլոր մեղքերս կռնակիդ ետեւը նե-
տեցիր։
18 Քանզի Ժգերեզմանը քեզ չկրնար օրհնել,
Մահը քեզի փառք չկրնար տալ.
Գուբը իջնողները քու ճշմարտութեանդ չեն
կրնար յուսալ։
19 Ապրողը, ապրողը քեզ պիտի օրհնէ,
Ինչպէս ես այսօր կ'ընեմ.
Հայր ճշմարտութիւնդ հոգիը էր որդիներուն
պիտի գիտցնէ։
20 Տէրը իմ փրկութիւնս եղաւ.
Անոր համար մեր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ,
Իմ օրհնութիւններս Տէրոջը տանը մէջ
Լար ունեցող նուագարաններով պիտի երգենք։
21 Ասն զի Եսայի ըսեր էր, Զոր թուզը տա-
նեն, մանրեն ու վէրքին վրայ դնեն, և պիտի
22 առողջանայ։ Ու եղեկիա ըսեր էր, Տէրոջը տա-
նը ելլելուս նշանը ի՞նչ ըլլայ։

ԳԼ. ԼԹ

1 Մարովդաք-բաղադան Եղած հրաշքին համար եզեկիա-
յի պատգամաւորները ղրկելով՝ անոր հարստութեանը վրա-
յով տեղեկութիւն կը առնեայ։ 3 Այս լսելով Եսայի կը
նախատանէ Բաբելոնեան գերութիւնը։

Ա՛յն առեն Բաղադանի թագաւորը, Բաղա-
դանի որդին Մարովդաք-բաղադան, նամակներ
ու ընծաներ ղրկեց եզեկիայի, քանզի անոր հի-
2 ւանդանալը և առողջանալը լսեր էր։ Ու եզե-
կիա անոնց վրայ ուրախացաւ, և իր թանկա-
գին բաներուն տունը, արծաթը ու ոսկին, ու
խառնիկները և պատուական իւղը, ու իր զէնքե-
րուն բոլոր տունը և իր գանձերուն մէջ բոլոր
գտնուածը ցուցուց. ու իր տան մէջ և իր բո-
լոր տէրութեանը մէջ բան մը չմնաց, զոր եզե-
կիա անոնց չցուցնէ։
3 Ու Եսայի մարգարէն եզեկիա թագաւորին
եկաւ, ու անոր ըսաւ, Այս մարդիկը ի՞նչ ըսին,
և ո՞րկէ եկան քեզի. ու եզեկիա ըսաւ, Ինձի
4 հեռու տեղէ, Բաբելոնէ, եկան։ Ես անոնք ըսաւ,
Քու տանդ մէջ ի՞նչ տեսան. ու եզեկիա ըսաւ,
Տանս մէջ ինչ որ կայ՝ տեսան, ու գանձերուս
5 մէջ անոնց չցուցուցած բան չմնաց։ Այն առեն
Եսայի եզեկիայի ըսաւ, Զօրաց Տէրոջը խօսքը
6 մտիկ բրէ. Ահա օրեր կու գան՝ որ քու տանդ
մէջ ինչ որ կայ, ու քու հայրերդ մինչեւ այսօր

— գ Թագ. ի. 1, եև։ բ Մն. լբ. 24։
բ բ Թագ. ժէ. 23։
գ Նէհ. ժգ. 14։
դ Գլ. լե. 35։
ե գ Թագ. ի. 8, եև։ Գլ. է. 11։
զ Կ՚ես, կէսին
է Սապ. իե. 13։ ճժգ. 9։
ը Յոբ է. 6։
թ Կ՚ես, բնակարանս
ժ Գլ. ծթ. 11։
ի Յոբ է. 11։ ժ. 1։
լ Սապ. գ. 5։ ե. 9։ ձբ. 11։ ճժե. 17։ ժագ. Թ. 10։
խ բ Օր. գ. 9։ ը. 7։ Սապ. հբ. 3, 4։
ծ գ Թագ. ի. 7։
կ գ Թագ. ի. 8։
——
հ գ Թագ. ի. 12, եև։
ձ բ Մն. լբ. 31։
ղ Եզեմ. ի. 5։

ինչ որ ժողվեցին, Բաբելոն պիտի տարուին,
7 *բա՛ն մը պիտի չմնայ, կ՚ըսէ Տէրը. Ու քեզմէ ելլելու՝ քու ծնանելու օրդինէդ պիտի առնեն,*
և Դանդնք Բաբելոնի թագաւորին պալատին մէջ
8 *ներքինիներ պիտի ըլլան։ Ու Եզեկիա Եսայիի ըսաւ, Տէրոջը խօսքը որ դուն ըսիր, բարի է. Նաև ըսաւ, Որովհետև իմ օրերուս մէջ խաղաղութիւն ու ապահովութիւն պիտի ըլլայ։*

ԳԼ. Խ

1 Աւետարանին հրաշագործութեան վրայով, 3 և Յովհաննէս Մկրտչի 9 ու առաքելոց քարոզութեան վրայով մարգարէութիւն մը։ 12 Մարգարէն՝ Աստուծոյ ամենագիտութենով 18 և անզգուշութենով 26 ժողովուրդը կը սթափեցնէ։

Մխիթարեցէք, մխիթարեցէք իմ ժողովուրդս,
Կ՚ըսէ ձեր Աստուածը.
2 Երուսաղէմի քաղցրութեամբ խօսեցէք,
Ու անոր կանչեցէք՝ որ անոր պատերազմելու ժամանակը լրացաւ,
Եւ անոր անօրէնութիւնը թողուեցաւ.
Քանզի իր բոլոր մեղքերուն համար
Տէրոջը ձեռքէն կրկին հարուածներ առաւ։
3 Ա*Անապատի մէջ կանչողին ձայնը,
Բ*Տէրոջը՝ ճամբան պատրաստեցէք,
Ու Դամպութեան մէջ մեր Աստուծոյն համար շաւիղ շիտակեցէք։
4 Ամէն ձոր պիտի բարձրանայ,
Եւ ամէն լեռ ու բլուր պիտի ցածնայ,
Եւ ծուռը պիտի շիտակուի,
Եւ խորտուբորտ տեղերը հաւասար պիտի ըլլան.
5 Ու Տէրոջը փառքը պիտի յայտնուի,
Եւ ամէն մարմին միասին պիտի տեսնէ.
Քանզի Տէրոջը բերանը խօսեցաւ։
6 Ձայն մը ըսաւ, Կանչէ.
Ու Գանիկա ըսաւ՝, Ի՞նչ կանչեմ.
Ը Ամէն մարմին խոտ է,
Ու անոր բոլոր վայելչութիւնը դաշտի ծաղիկին պէս է։
7 Խոտը կը չորնայ, ծաղիկը կը թառամի,
Երբ անոր վրայ Ե*Տէրոջը հովը կը փչէ.
Իրաւցնէ ժողովուրդը խոտ է։
8 Խոտը կը չորնայ, ծաղիկը կը թառամի,
Բայց Ը*մեր Աստուծոյն խօսքը յաւիտեան պիտի մնայ։
9 Ելիր բարձր լեռան վրայ,
Ով դուն, որ Սիոնի աւետիս կը բերես.
Գոռ ձայնդ ուժով բարձրացուր,
Ով դուն, որ Երուսաղէմի աւետիս կը բերես.
Բարձրացուր, մի վախնար.
Յուդայի քաղաքներուն ըսէ, Ահա ձեր Աստուածը։
10 Ա*Ահա Տէրը Եհովա զօրութեամբ պիտի գայ,
Ու Բ*անալ բազուկը իրեն համար պիտի իշխէ.
Ա*Ահա ի՛ր վարձքը իրեն հետ է,
Ու գործերու հատո՛ւցումը իր առջեւ է.
11 Անիկա Եհովան պէս իր հօտը պիտի հովուէ.
Գառնուկները իր բազուկովը պիտի ժողվէ,
Ո՛ Գանո՛ւ իր գիրկին մէջ պիտի կրէ,
Եւ ծիծ տուողները կամաց պիտի քշէ։
12 Ո՞վ իր ափով ջուրերը չափեց,
Ու թիզով երկինքը ծրագրեց,
Ու երկրի հողը չափի մէջ ամփոփեց,
Եւ լեռները կշռարդով,
Ու բլուրները կշիռքով կշռեց։
13 Ի՞նչ ձեռնց Տէրոջը Հոգին,
Ու անոր խորհրդակից եղաւով խելամուտ ըրաւ զանիկա։
14 Անիկա որո՞ւ խորհուրդ հարցուց,
Եւ ո՞վ անոր իմաստութիւն տուաւ,
Ու դատաստանի ճամբան սորվեցուց,
Ո՞վ անոր գիտութիւն սորվեցուց,
Ու իմաստութեան ճամբան գիտցուց։
15 Ահա ազգերը դոյլէն կաթած կաթիլի պէս են,
Ու կշիռքի մէջի մանր փոշիին պէս կը սեպուին.
Ահա կղզիները Ց*մեծ փոշիի պէս են։
16 Եւ Լիբանան կրակի համար բաւական չէ,
Ու անոր անասուններըը ողջակէզի համար բաւական չեն։
17 Ամէն ազգերը անոր առջեւ Ծ*ոչինչի պէս,
Ո՛ Նոչինչէն պակաս եւ ունայնութիւն կը սեպուին։
18 Ուստի դուք Զ*Աստուած որո՞ւ կը նմանցնէք,
Ու զանիկա ի՞նչ նմանութեան հետ կը հաւասարցնէք։
19 Ձ*Արուեստաւորը կը ցոլէ կուռքը,
Ու ոսկերիչը զանիկա ոսկիով կը պատէ,
Եւ անոր արծաթէ շղթաներ կը շինէ։
20 Ա*ղքատը որ չկրնար Ջ*ոխոխ նուէրներ ընել,
Անհուտ փայտ կ՚ընտրէ,
Իրեն վարպետ արհեստաւոր մը կը փնտռէ,
Ո՛րպէս դի անշարժ կուռք մը շինէ։
21 Ժ*Մեծ է չգիտցա՞ք, չլսեցի՞ք,
Ձեզի առաջուընէ չպրուցուեցա՞ւ,
Երկրի հիմնադրութենէն չհասկցա՞ք։
22 Ն*Ան է երկրի շրջանին վրայ նստողը,
Ու անոր բնակիչները մարախներու պէս են.
Ն*Ան է Ր*երկինքը վարագոյրի պէս տարածողը,

Ա Գան. ա. 2, 3, 7։
Բ ա Թագ. գ. 18։

Ը Տես Ցոր խբ. 10։ Գլ. կա. 7։
Ե Մտա. գ. 3։ Մարկ. ա. 3։ Ղուկ. գ. 4։ Յովհ. ա. 23։
Զ Կ՚ըսէ, Ձայն մը կը կանչէ. Անապատին մէջ Տէրոջը
Է Մտ. գ. 1։
Ը Սաղ. կբ. 4։ Գլ. խթ. 11։
Թ Գլ. խե. 2։
Ժ Կա՞մ, Եւ ըսի
Ի Ցոր ժգ. 2։ Սաղ. ղ. 5։ ճբ. 11։ ճգ. 15։ Յակ. ա. 10։ ա Պետ. ա. 24։
Լ Սաղ. ճգ. 16։
Խ ա Պետ. ա. 25։
Ծ Գլ. ծթ. 16։
Կ Գլ. կբ. 11։ Յայտ. իբ. 12։
Հ Գլ. խթ. 10։ Եզեկ. լգ. 23։ Ղ. խե. 24։ Յովհ. ժ. 11։ Եբր. ժգ. 20։ ա Պետ. բ. 25։ Ե. 4։ Յայտ. է. 17։
Ղ Աւետ. ը 4։
Մ Ցոր խա. 22։ լգ. 22, 23։ Հռոմ. ժա. 34։ ա Կոր. բ. 16։
Ն Կա՞մ, կը վերցնէ փոշիի պէս
Շ Գան. գ. 35։
Ո Սաղ. կբ. 9։
Չ Հմր. 25։ Գլ. խգ. 5։ Գաղ. ժէ. 29։
Պ Գլ. խա. 6, 7։ խգ. 12, եւն։ Եբեմ. ժ. 3, եւն։
Ջ Գլ. խա. 7։ Եբեմ. ժ. 4։
Ռ Սաղ. ժթ. 1։ Գաղ. ժգ. 16։ Հռոմ. ա. 19, 20։
Ս Ցոր թ. 8, Սաղ. ճգ. 2։ Գլ. խբ. 5։ խգ. 24։ ծա. 13։ Եբեմ. ժ. 12։

Ու նաւելու համար զանիկա վրանի պէս կանգնողը.
23 Ան՛ք է Իշխանները բնաջինջ ընողը,
Ո՛ր երկրի դատաւորները ոչնչացնողը։
24 Անոնք դեռ չտնկուած, չցանուած,
Եւ անոնց բունը հողի մէջ չարմատացած,
Անիկա անոնց վրայ կը փչէ, ու անոնք կը չորնան.
Եւ փոթորիկը զանոնք մղեղի պէս կը տանի։
25 Ումո՞ւր կը նմանցնէք զիս,
Որ ես անոր հաւասար ըլլամ, կ'ըսէ Սուրբը։
26 Աչքերնիդ վեր վերցուցէք ու նայեցէք,
Ասոնք ո՞վ ստեղծեց.
Անոնց զօրքը համրանքով կը հանէ,
Անոնց ամէնը էրէնց անուններով կը կանչէ.
Իր մեծ իշխանութիւնովը ու սաստիկ զօրութիւնովը
Անոնցմէ բնաւ մէկը կը չմնար։
27 Ով Յակոբ, ինչո՞ւ կ'ըսես,
Ու, ով Իսրայէլ, ԷՆՁՈ՞Վ կը պրուցես թէ
Իմ ճամբաս Տէրոջմէ ծածկուեցաւ,
Եւ իմ իրաւունքս իմ Աստուծմէս զանց եղաւ։
28 Միթէ չգիտցա՞ր կամ չլսեցի՞ր
Որ յաւիտենական Աստուածը Եհովա,
Երկրի ծայրերուն Ստեղծիչը,
Չյոգնիր ու չձանձրացաւ.
Անոր իմաստութիւնը չքննուիր։
29 Անիկա է յոգնածին ոյժ տուողը,
Ու կարողութիւն չունեցողին շատ զօրութիւն
հատցնողը։
30 Երիտասարդները անգամ պիտի յոգնին ու
ձանձրանան,
Եւ ընտիր կարիճները լողորմին պիտի իյնան.
31 Բայց Տէրոջը սպասողներուն ոյժը Նպիտի նորոգուի.
Ե՛ անոնք արծիւներու պէս †թեւերով վեր պիտի ելլեն՝,
Պիտի վազեն ու չձանձրանան,
Պիտի քալեն ու չյոգնին։

ԳԼ. ԽԱ.

1 Աստուած իր ժողովուրդին հետ կը վիճի՝ յառաջ բերելով իր ազգմանթիւններէն որ ներկեցիլին ըսելը է, 10 իր խրատներէն, 21 ու կատարելապէս անոցմանթիւնը։

Ով կղզիներ, ՚իմ առջեւս լուռ կեցէք,
Ու ժողովուրդները էրէնց ոյժը նորոգեն,
Մօտենան ՚՚ այն ատեն խօսին.
Միասին դատաստանի մօտենանք։
2 Ո՞վ ասք Հանեց արդարը Բարեւելքէն,
Ու զանիկա իր շաւիղներուն կանչեց,
†Ազգերը անոր առջեւ դրաւ,

դարգարուին —
՚ Յաք. բ. 13։
Բ Գլ. խղ. 11։
Տես Ծն. ժգ. 14, ևն։ Հմր. 25։ Գլ. խե. 1։
Հմր. 26։ Գլ. խդ. 7։ խզ. 10։
Ե Գլ. խզ. 10։ խզ. 6։ խը. 12։ Յայտ. ա. 17։ խբ. 13։
Գչ. խ. 19։ խդ. 12։
Գլ. խ. 19։
Գլ. խ. 20։
Ը Բ Օր. է. 6։ ժ. 15։ ժգ. 2։ Սապ. Տիե. 4։ Գլ. խզ. 1։ խզ. 1։
Ը Բ Մն. է. 7։ Յակ. բ. 23։
Ի Հմր. 13, 14։ Գլ. խզ. 5։
Ժ Բ Օր. լա. 6, 8։
Ի Ել. խգ. 22։ Գլ. խե. 24։ կ. 12։ Յաք. ժբ. 3։
Ի Հմր. 10։
Ա Մկբ. գ. 13։ Բ Կոր. ժ. 4, 5։

Եւ բլուրները մղեղի պիտի դարձնեա.
16 Հ Ձանձնք պիտի հասնի, ու հովը զանոնք պիտի տանի,
Եւ փոթորիկը զանոնք պիտի ցրուէ.
Ու դուն Տէրոջմով պիտի ցնծաս,
Իսրայէլի սուրբովը պիտի պարծենաս։
17 Աղբատներուն ու անանկիներուն ջուր կը փնտռեն, բայց չկայ.
Անոնց լեզուն ծարաւէն չորցեր է.
Ես Տէրս անոնց խնդրուածքը պիտի լսեմ,
Ես, Իսրայէլի Աստուածը, զանոնք երբեք պիտի չձգեմ։
18 Ղ Բարձր տեղերու վրայ գետեր,
Ու հովիտներուս մէջ աղբիւրներ պիտի բանամ.
Անապատը ջուրի լիճ՝
Ու չոր երկիրը ջուրի աղբիւրներու պիտի դարձնեմ։
19 Անապատին մէջ եղեւին,
Սաղմ, մրտենի և իւղի ծառ պիտի անկեմ,
Անջուր երկրին մէջ մայր,
Սօսի ու տօսոս միկտեղ պիտի դնեմ.
20 Տ Որպէս զի տեսնեն ու գիտնան,
Ու միկտեղ մտածեն ու հասկնան,
Որ ասիկա Տէրոջը ձեռքը ըրաւ,
Ու Իսրայէլի Սուրբը առեղծեց։
21 Ձեր դատը յառաջ բերէք, կ՚ըսէ Տէրը.
Ձեր զօրաւոր փաստերը մօտեցուցէք, կ՚ըսէ Յակոբի Թագաւորը։
22 Ժ Թող մօտեցնեն ու ինչ ըլլալիքը մեզի պատմեն.
Առաջիններուն մեզի յայտնեն թէ անոնք ինչ էին,
Որպէս զի մտքերնիս պահենք ու անոնց վախճանը գիտնանք
Կամ ապագայ բաները մեզի գուշակեն։
23 Ն Ակէ հոգը ըլլալիքները պատմեցէք,
Որպէս զի ձեր աստուած ըլլալը գիտնանք.
Կա՛մ ապէկ կա՛մ դէշ բան մը ըրէք,
Որպէս զի զարմանանք ու միկտեղ տեսնենք։
24 Ա Ահա՞ դուք ոչինչ էք, ու ձեր գործն ալ ոչինչ է.
Ձեզ ընտրողը պղծութիւն է։
25 Հ Հիւսիսէ կողմէն գէնը արթնցուցի,
Եւ պիտի գայ՝ արեւելքէն Իմ անունս պիտի կանչէ.
Ե Եւ իշխանները սրտին պէս պիտի կոխէ,
Ինչպէս բրուտը կաւը կը կոխէ։
26 Ը Ո՞վ պատմեց սկիզբէն՝ որ գիտնանք.
Ու առաջուան գարերէն՝ որ ճշմարիտ է՝ ըսենք.
Ոչ յայտնող մը կայ, ոչ գուշակող մը
Եւ ոչ ձեր խօսքերը մեկ ընող մը։
27 Ը Առաջ՝ Ե՛ս ըսի Սիոնի, Ահա, ահա անոնք.
Ու Երուսաղէմի աւետիս բերող տուի։
28 Հ Եւ նայեցայ ու մարդ մը չկար,
Եւ տունցմէ քնաւ մէկ խորհրդական չկար,
Որ հարցնեմ ու պատասխան տայ։
29 Ո Ահա ամէնը անոտի են, գործերնին ոչինչ է.
Անանց ձուլածոյ կուռքերը հով և ունայնութիւն են։

ԳԼ. ԽԲ

1 Բրիտասի պաշտօնը, հեզութիւնը և հաստատութիւնը։ 5 Աստուծոյ անար բրած խոստմունքը։ 10 Աստուած գովելու յորդորանք մը իր ուխտատրանին համար։ 17 Ժողովուրդը կը յանդիմանուի իր անհաւատութեան համար։

Ահա՛ իմ ծառաս, որ ձեռնտու պիտի ըլլամ,
Ո՛ իմ ընտրածս, որ՛ իմ սիրտս Հանգչեցաւ.
Իմ Հոգիս անոր վրայ դրի.
Անիկա ազգերուն իրաւունք պիտի հանէ։
2 Անիկա պիտի չպոռայ ու պիտի չաղաղակէ,
Եւ իր ձայնը դուրս լսել պիտի չտայ։
3 Ջախջախուած եղէգը պիտի չփշրէ,
Ու պլպլած պատրոյգը պիտի չմարէ,
Իրաւունքը ճշմարտութեան պիտի հանէ։
4 Անիկա պիտի չհոգնի ու պիտի չհուսկրտի,
Մինչեւ իրաւունքը երկրի վրայ հաստատէ.
Եւ կղզիները անոր օրէնքին պիտի սպասեն։
5 Ե Երկինքը ստեղծող ու զանիկա կազմող,
Երկիրը ու անոր մէջ բուսածը տարածող,
Անոր վրայ եղող ժողովուրդին շունչ՝
Եւ հոնոր մէջ քալողներուն ոգի տուող
Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ.
6 Ես Տէրս քեզ արդարութեամբ կանչեցի,
Եւ ձեռքէդ պիտի բռնեմ ու քեզ պիտի պահպանեմ,
Եւ քեզ ժողովուրդին ուխտ՝
Ու ազգերուն լոյս պիտի տամ.
7 Որպէս զի կոյրերուն աչքերը բանայս,
Գերեվարակեալները բանտէն հանես.
Ու խաւարի մէջ նստողները՝ կապանքի տունէն։
8 Ես Եհովա եմ. իմ անունս այս է.
Ու իմ փառքս ուրիշի չեմ տար,
Ոչ ալ իմ պատիւս կուռքերուն։
9 Առաջուան բաները ահա եղան,
Ու նորերը ես կը յայտնեմ.
Անոնք դեռ չեղած ձեզի կ՚իմացնեմ։
10 Ի Նոր երգ երգեցէք Տէրոջը,
Ու անոր գովութիւնը՝ երկրի ծայրերէն,
Դուք ծովը լիջնողներ ու ծովին լեցնողներ,
Կղզիներ և անոնց բնակիչները։
11 Անապատը ու անոր քաղաքները,

հ Երեմ. ծա. 2։
ճ Դէմ. խե. 25։
ղ Դէմ. լե. 6, 7։ խգ. 19։ խգ. 3։
ձ Սադ. տէ. 35։
մ Ծար. ժբ. 9։
յ Դէմ. խե. 21։
ն Դէմ. խբ. 9։ խգ. 7, 8։ խե. 3։ Ծոմ. ժգ. 19։
շ Երեմ. ժ. 5։
ո Սադ. ճժե. 8։ Դէմ. խգ. 9։ ա Կոր. ը. 4։
չ Նգր. ա. 2։
պ Հմր. 2։
ջ Դէմ. խգ. 9։
ռ Հմր. 4։
ս Դէմ. խ. 9։
վ Դէմ. կգ. 5։
տ Հմր. 24։ ——
ր Դէմ. խգ. 10։ խթ. 3, 6։ ծբ. 13։ ծգ. 11։ Ատա. ժբ. 18, 19, 20։ Փիլ. բ. 7։
ց Ատա. գ. 17։ ժէ. 5։ Երեմ. ա. 6։
ւ Դէմ. ժա. 2։ Ծոմ. գ. 34։
փ Ծն. խթ. 10։
ք Դէմ. խգ. 24։ Զաք. ժբ. 1։
օ Սադ. ճլգ. 6։
ֆ Գար. ժէ. 25։
և Դէմ. խգ. 1։
եւ Դէմ. խթ. 8։
ֆ Դէմ. խթ. 6։ Ղուկ. բ. 32։ Գար. ժգ. 47։
ֆ Դէմ. լե. 5։
և Դէմ. կա. 1։ Ղուկ. գ. 18, 19։ ը Տիմ. բ. 26։ Երբ. բ. 14, 15։
ֆ Դէմ. թ. 2։
ֆ Դէմ. խբ. 11։
ֆ Սադ. լգ. 3։ խ. 3։ ղբ. 1։
ֆ Սադ. տէ. 23։

Կեդտրաւ բնակած գեղերը յոյն վերցնեն,
*Վէմի բնակիչները յաղթանակի երգով
Լեռներուն գլխէն ձայն ատեն.
12 Տէրոջը փառք տան,
Եւ անոր գովութիւնը կղզիներուն մէջ պատմեն։
13 Տէրը հզօրի պէս պիտի ելլէ,
Պատերազմող մարդու պէս էր նախանձը պիտի արթնցնէ.
Պիտի ոռոռակէ ու ձրտձրտայն պիտի գոչէ,
Եւ իր թշնամիներուն վրայ †յաղթող պիտի ըլլայ"։
14 Ես շատոնցմէ լուռ կեցայ,
Զայնս կտրեցի ու դիս զսպեցի.
Հիմա ծնանող կնոջ պէս պիտի պոռամ,
‡Պիտի աւրեմ ու մէկէն պիտի կլլեմ".
15 Լեռները ու բլուրները անապատ պիտի ընեմ,
Եւ անոնց բոլոր խոտը պիտի չորցնեմ,
Ու գետերը ||ցամաքի պիտի դարձնեմ,
Եւ լիճերը պիտի ցամքեցնեմ։
16 Ու կոյրերը իրենց չգիտցած ճամբուն մէջ պիտի պատրցնեմ,
Զանոնք իրենց չգիտցած շաւիղներուն մէջ պիտի քալեցնեմ.
Անոնց առջեւ խաւարը լոյս, ու խորտուբորտ տեղերը հաւասար պիտի ընեմ.
Անոնց այս բաները պիտի ընեմ, ու զանոնք երեւակ պիտի չձգեմ։
17 Քանդակած կուռքերու ապտւինողները,
Եւ ձուլածոյ կուռքերուն՝ Դուք մեր աստուածներն էք՝ ըսողները
Ետ պիտի դառնան ու ամօթովից ելլան։
18 Ով խուլեր, լսեցէք,
Եւ ով կոյրեր, նայեցէք, որպէս զի տեսնէք։
19 ⁴Ո՞վ է կոյր բայց իմ ծառայէս,
Կամ խուլ՝ իմ ղրկած դեսպանիս պէս.
Ո՞վ է կոյր՝ Աւետեանի նուիրեալին պէս,
Եւ կոյր՝ Տէրոջը ծառային պէս։
20 Շատ բաներ կը տեսնես, †բայց զգուշութիւն չես ըներ.
Ականջները բաց են, բայց չես լսեր։
21 Տէրը իր արդարութեանը համար անոր հաճեցաւ,
Իր օրէնքը մեծցուց ու փառաւորեց.
22 Բայց անիկա յափշտակուած և կողոպտուած ժողովուրդ է.
Ամէնը քարայրներու մէջ որոգայթի բռնուեցան,
Ու բանտերու մէջ պահուեցան.
Անոնք յափշտակութեան մնացուեցան, և ազատող մը չկայ.
Կողոպտուա՛ եղան, ու մէկը չդանուիր որ ետ տուր՝ ըսէ։
23 Ձեր մէջ ո՞վ կայ որ սորա ականջ դնէ,
Եւ մտիկ ընէ ու լսէ գալու ժամանակին համար։
24 Ո՞վ մատնեց Յակոբը յափշտակութեան,
Ու Իսրայէլը՝ կողոպտիչներուն.
Չէ՞ որ Տէրը՝ որու դէմ մեղք գործեցինք.
Վատն ալ անոր ճամբաներուն մէջ քալել չուզեցին,
Եւ անոր օրէնքին հնազանդութիւն չըրին։
25 Ուստի իր սաստիկ բարկութիւնը
Ու պատերազմին ուժգնութիւնը անոր վրայ թափեց,
Ձեզ բոլորտիքը բոցկոտեց, բայց անիկա իր սրտին մէջ չդրաւ։

ԳԼ. ԽԹ

1 Տէրը իր խոստմունքներով ներկեցին կը մխիթարէ. 8 Ժողովուրդը կը կանչէ որ իր ամենակարողութեան վկայութիւն տան. 14 կը նախատացնէ անոնց՝ Բաբելոնի կործանումին, 18 և իր ժողովուրդին հրաշալի կերպով վերկոչելու. 22 ժողովուրդը կը յանդիմանէ՝ ցուցնելով իւ կարող չեն ինքզինքնին արդարացնել։

Եւ հիմա, ով Յակոբ, ՚քեզ ստեղծողը,
Ու, ով Իսրայէլ, ⁵քեզ ձեւակերպող Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մի վախնար, †վասն զի ես քեզ փրկեցի,
Ե՛րբեք քու անունովդ կանչեցի. դուն իմն ես։
2 Երբ ջուրերէն անցնիս, ՚ես քեզի հետ պիտի ըլլամ,
Ու երբ գետերէն՝ անոնք քեզ պիտի չկոխեն.
Երբ կրակի մէջէն քալես, պիտի չայրիս,
Եւ բոցը քեզ պիտի չլափկցնէ։
3 Քանզի ես քու Տէր Աստուածդ,
Իսրայէլի Սուրբը, քու Փրկիչդ եմ.
ՀԵգիպտոսը քեզի համար փրկանք,
Եթովպիան ու Սաբան քեզի համար փոխարէն տուի։
4 Որովհետեւ իմ աչքերս պատուական եղար,
Պատիւ գտար, ու ես քեզ սիրեցի.
Անոր համար քու ՚անձէդ փոխարէն մարդ,
Ու քու հոգիդ փոխարէն ժողովուրդներ պիտի տամ։
5 ՚Մի վախնար, քանզի ես քեզի հետ եմ.
Քու սերունդդ արեւելքէն պիտի բերեմ,
Եւ քեզ արեւմուտքէն պիտի ժողվեմ։
6 Հիւսիսին պիտի բսեմ թէ Տուր,
Ու հարաւին՝ թէ Մի արգիլեր.
Իմ տղաքներս հեռուէն,
Ու աղջիկներս երկրի ծայրէն բեր,
7 Ամէնքն բոլոր ՚իմ անունովս կոչուածները.
Վասն զի էանոնք իմ փառքիս համար ստեղծեցի,
ՀՁանոնք ձեւակերպեցի ու կազմեցի։
8 ԻԱչք ունեցող կոյր ժողովուրդը

* Կամ, վէմերու
3 Գլ. լա. 4։
† Կամ, պիտի գթանայ
‡ Կամ, Շունչ առնելով պիտի վհլեմ
|| Կամ, կղզիները
ձ Սաղ. ղէ. 7։ Գլ. ա. 29։ խդ. 11։ խե. 16։
ե Գլ. խդ. 8։ Եզեկ. ժբ. 2։ Տես Յովհ. Բ. 39, 41։
ը Տես Հռոմ. բ. 21։
թ Տես գ Թագ. խե. 9։
ժ Ովս. է. 9։
— Հմմ. 7։
ի Հմմ. 21։ Գլ. խդ. 2, 21, 24։
լ Գլ. խդ. 6։
խ Գլ. խբ. 6։ խե. 4։
ծ Սաղ. կվ. 12։ ղա. 3, եւն։
կ Որ. լա. 6, 8։
հ Դան. գ. 25, 27։
մ Աստ. ժա. 8։ խա. 18։
յ Գլ. խա. 10, 14։ խդ. 2։ Եզեկ. է. 10, 11։ խվ. 27, 28։
ն Գլ. կդ. 19։ Յահ. բ. 7։
շ Սաղ. ճ. 3։ Գլ. խթ. 23։ Բ Կոր. ե. 17։ Եփես. բ. 10։
ո Հմմ. 1։
չ Գլ. պ. 9։ խբ. 19։ Եզեկ. ժբ. 2։

Ու ականջ ունեցող խուլերը հանեցէք։
9 Բոլոր ազգերը միկտեղ ժողովուին,
Եւ ժողովուրդները հաւաքուին.
Ո՞Անոնցմէ ո՞վ կրնայ սակից պատմել,
Ու առաջուան բաները մեզի լսցնել.
Իրենց վկաները թող բերեն պատճառ ունենալ
արդարանալու,
Եւ լսողներն ու ըսեն թէ Ա՛մէն ճշմարիտ է։
10 Իմ վկաներս դուք էք, կ՚ըսէ Տէրը,
Ու՛նաև իմ ընտրած ծառաս.
Որպէս զի դիտնաք ու հաւատաք,
Եւ հասկնաք որ ես եմ.
Ինձմէ առաջ Աստուած *չեղաւ,
Ու ինձմէ ետքն ալ պիտի չըլլայ։
11 ՚Տէրը ես եմ, ես եմ,
Եւ ինձմէ զատ փրկիչ չկայ։
12 Ես պատգեցի ու փրկեցի և դիտցուցի,
Երբ ձեր մէջ †օտար Աստուած չկար.
Ո՛Ու իմ վկաներս դուք էք, կ՚ըսէ Տէրը, որ ես
եմ Աստուած։
13 ՚†Սկիզբէն ի վեր ես նոյն եմ,
Ու չկայ մէկը որ իմ ձեռքէս ազատէ.
Երբ ես բան մը կ՚ընեմ, ո՞վ կրնայ զանիկա
*դարձնել։
14 Այսպէս կ՚ըսէ Տէրը,
Ձեր Փրկիչը, Իսրայէլի Սուրբը.
Ձեր *էջոյն համար Բաբելոն կը դրկեմ,
‡Ես անոնց ամէն փախստականները
Ու Նաւերուս մէջ ուրախացիները
կ՚իջեցնեմ՚։
15 Ես եմ Եհովա, ձեր Սուրբը,
Իսրայէլի Ստեղծիչը, ձեր Թագաւորը։
16 Այսպէս կ՚ըսէ Տէրը, որ *ծովու մէջ ճամբայ,
Ու ՚զօրաւոր ջուրերու մէջ շաւիղ կը դնէ,
17 Որ կառքը ու ձին, զօրքը և զօրութիւնը կը
հանէ.
Անոնք միասին կը պառկին ու չեն կրնար.
Անոնք պառդուին պէս կը մարին և կ՚անցնին։
18 ՚Առաջուանները մի յիշէք,
Ու հին բաները մտքերնիդ մի բերէք։
19 Ահա ես նոր բան պիտի ընեմ, ո՛ր հիմա պի-
տի յայտնուի.
Միթէ զանիկա պիտի չգիտնա՞ք.
՚Ես անապատի մէջ ալ ճամբայ,
Ու՝ անջրդի երկրի մէջ գետեր պիտի դնեմ։
20 Չիս դաշտի գազանները,
Ջաքալները ու ջայլամները պիտի փառաւորեն.
Վասն զի իմ ժողովուրդիս, իմ ընտրեալներս
բաս, խմցնելու համար,
՚Անապատի մէջ ջուրեր,
Ու՝ անջրդի երկրի մէջ գետեր պիտի տամ։
21 Ա՛յս ժողովուրդը ես ինձի համար առեղծեցի,
Անոնք իմ գովութիւնս պիտի պատմեն։
22 Բայց դուն ինձի չկանչեցիր, ով Յակոբ.
Հապա ՚ինձմէ ձանձրացար, ով Իսրայէլ։
23 ՚Քու ոչխարներուդ ողջակէզներուդ ինձի չբերիր,
Ու քու պահեցողդիս չփառաւորեցիր.
Ընծայի համար քեզ չաշխատցուցի,
Ու կնդրուկի համար քեզ չյոգնեցուցի։
24 Ինձի համար սակով խունկերէդն ծախու չառիր,
Ու քու պահեցողդիս ճարպովը չկշտացուցիր.
Հապա քու մեղքերովդ ինծի աշխատցուցիր,
Ո՛ քու անօրէնութիւններովդ ինծի ՚յոգնե-
ցուցիր։
25 Ես եմ, ես եմ, որ ՚քու յանցանքներդ †ինձի
համար կը ջնջեմ,
*Ու քու մեղքերդ ա՛լ պիտի չյիշեմ։
26 Մխիթա՛ր ինձի, միասին դատի երթանք.
Դուն դատէ, որպէս զի արդարանաս։
27 Քու նախահայրդ մեղք գործեց,
Ու քու ուսուցիչներդ ինձմէ ապստամբեցան։
28 Ուստի ՚ե՛ս ալ սրբարանին իշխանները պղծ ա-
րեցի,
‡Ու Յակոբը նզովքի,
Ու Իսրայէլը նախատինքի մատնեցի։

ԳԼ. ԽԴ

1 *Աստուած իր խոստումներուն կը մխիթարէ Հին Կտակարանին.
7 կը ցուցնէ կուռքերուն անոչնութիւնը, 9 և կուռք շինողներուն յիմարութիւնը։ 21 Աստուած զովելու չորս պատճառ
մը՝ իր փրկագործ և ամենակարող Թեան համար։

Եւ հիմա մնիկ լսէ, ՚ով իմ ծառաս Յակոբ,
Ու դուն, ով իմ ընտրած *Իսրայէլս։
2 Քեզ առեղծող և †արգանդի մէջ ձեւակերպող,
Ո՛ քեզի օգնութիւն ընող Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ով իմ ծառաս Յակոբ,
Եւ դուն, ո՛վ իմ ընտրած ‡*Իսրայէլս, մի վախնար.
3 Քանզի ՚ծարաւին վրայ ջուր պիտի թափեմ,
Ու անջուր երկրին վրայ հեղեղներ.
Քու սերունդիդ վրայ իմ Հոգիս պիտի թափեմ,
Եւ քու զաւակներուդ վրայ՝ իմ օրհնութիւնս։
4 Ու անոնք էջ ՚ե խոտերու մէջ,
Ջուրի ուռիներու քով եղող ուռիներու պէս
պիտի բուսանին։

* ԳԼ. խա. 21, 22, 26։
† ԳԼ. խգ. 8։
‡ ԳԼ. խբ. 1։ ծԵ. 4։
* ՆԲՏ. չսահմանուած։
՚ ԳԼ. խե. 21։ Ծնն. ԺԴ. 4։
՚ Բ Օր. լբ. 16։ Սաղ. ձա. 9։
՚ ԳԼ. խգ. 8։ Հմր. 10։
՚ Աստղ. ղ. 2։ Յովհ. ը. 58։
† ՆԲՏ. Օրէնք
՚ Յոբ ԺՅ. 12։ Գլ. ԺԴ. 27։
՚ Կամ, ես անոնց ամէնը փա-
խստականներուն համար ընտրեմ. ու
Քաղդէացւոց ազգային ուրախութեան մէջ ՚ե՛ս ըսեմ։
՚ ԳԼ. ԺԴ. 16, 22։ Սաղ. հԷ. 19։ ԳԼ. ծա. 10։
՚ Յեռ. գ. 13, 16։
՚ Բլ. ԺԴ. 4—9, 25։
՚ Երեմ. ԺԴ. 14։ խգ. 7։
՚ Բ Կոր. Ժ. 17։ Յայտ. խա. 5։
՚ Բլ. ԺԷ. 6։ Թես. ե. 11։
Բ Օր. ը. 15։ Սաղ. հը. 16։
ԳԼ. լԷ. 6։ խա. 18։
՚ ԳԼ. խը. 21։
՚ Աստ. ծբ. 18։ Հմր. 1, 7։
Դ.Օրէ. ա. 74, 75։ Եփես.
ա. 5, 6։
՚ Մատ. ա. 13։
՚ Ամովս Է. 25։
՚ ԳԼ. ա. 14։ Մատ. բ. 17։
՚ ԳԼ. խգ. 22։ խը. 9։ Երեմ.
ծ. 20։ Գործ. գ. 19։
՚ Եզեկ. ԼԴ. 22, ևՆս
՚ ԳԼ. ա. 18։ Երեմ. լա. 34։
՚ ԳԼ. խԷ. 6։ Ողբ. բ. 2, 6, 7։
՚ Աստ. հԲ. 4։ Երեմ. խգ. 9։
Դան. Թ. 11։ Զաք. ը. 13։

——

՚ Հմր. 21։ ԳԼ. խա. 8։ խգ. 1։
Երեմ. Լ. 10։ խգ. 27, 28։
՚ ԳԼ. խգ. 1, 7։
՚ Բ Օր. լբ. 15։
՚ ՆԲՏ. Յեսուբանաս
՚ ԳԼ. լԷ. 7։ Յովէլ բ. 28։
Յովհ. Է. 38։ Գործ. բ. 18։

5 Մէկը պիտի ըսէ թէ ես Տէրոջն եմ.
Մէկն ալ Յակոբի անունովը պիտի կանչէ,
Եւ միւսն ալ իր ձեռքովը պիտի գրէ Ի՛ե Տէրոջն է՛մ,
Ու Իսրայէլի անունովը պիտի մականուանի։
6 Տէրը, Իսրայէլի Թագաւորը,
Եւ Իւրոյ Տէրը, անոր Փրկիչը, այսպէս կ'ըսէ.
Ե՛ս եմ առաջինը ու ես եմ վերջինը,
Ու բնաւ ուրիշ Աստուած չկայ։
7 Եւ հին ժողովուրդը հաստատելէս ի վեր
Է՞վ կրցաւ ինծի պէս ձայն ոտ ու պատմել,
Եւ ասիկա ինծի համար կարգի դնել.
Թող գուշեն գալու և ըլլալու բաները,
8 Մի վախնաք ու մի զարհուրիք.
Ը՞մբիծէ ես ձեզի այն առենէն չգիտցուցի՞ ու
չգուշեցի՞.
Դուք վկաներս դուք էք.
Ինծմէ ուրիշ Աստուած կա՞յ.
Ժայռ ի՛սրաէլ չէմ վէմ չկայ. ի՛սրէլ մը չեմ գիտեր։
9 Կուռք շինողներուն ամէնն ալ ունայնութիւն են,
Եւ անոնց ընտիր գործերը օգուտ մը չեն ըներ,
Ու իրենք իրենց դէմ վկաներ են.
Չգիեն տեսներ ու չեն իմանար որ ամչնան։
10 Ո՞վ է անիկա որ աստուած կը շինէ,
Եւ կուռք կը ձուլէ, Որ օգուտ մը չունենայ։
11 Ահա անոր բոլոր ընկերները ձպիտի ամչնան,
Վասն զի արուեստաւորները իրենք մարդ են.
Թող անոնք ամէնը ժողովուին, ի՛ր կայնին,
Պիտի վախնան ի՛ր ու միասին պիտի ամչնան։
12 Երկաթագործը ածուխով կը շինէ տապարը,
Եւ կռաններով անոր ձեւ կու տայ,
Ու զանիկա իր զօրաւոր բազուկովը կը շինէ
Երբ անօթենայ, ուժէ կը կտրի.
Երբ ջուր չխմէ, կը մնայ։
13 Հիւսը լար կը քաշէ և մատիտով ի՛ր՛ը կը
դծագրէ,
Զանիկա քանդակագործի գրիչով կը բանի,
Ու անոր վրայ կարկինով կը դծէ,
Զանիկա մարդու կերպարանքով
Եւ մարդկային գեղեցկութիւնով կը շինէ,
Որպէս զի տան մէջ դրուի։
14 Անիկա իրեն եղեւինները կը կտրէ,
Եւ թեղօշ ու կաղնի կ'առնէ,
Ձորանք իրեն՝ անտառի ծառերէն կ'ընտրէ,
Սոճի կը տնկէ և ջրհի՛ր անձրեւը կը մեծցնէ։
15 Ու անոնք մարդուն վառելիք կ'ըլլան.
Եւ անոնցմէ կ'առնէ, որպէս զի իւր ի՛ր՛ը տաքնայ.
Անոնց մէկ մասը կ'այրէ ու հաց կ'եփէ,
Նաև աստուած մը կը շինէ և անոր երկրպագութիւն կ'ընէ.

Զանիկա կուռք կը ձեւացնէ ու կը պաշտէ։
16 Անոր կէսովը կրակ կը վառէ,
Կէսովը միս կ'ուտէ,
Խորոված կ'եփէ ու կը կշտանայ,
Եւ կը տաքնայ ու կ'ըսէ,
Ա՛հա տաքցայ, կրակը տեսայ։
17 Եւ անոր մնացածը աստուած, այսինքն կուռք,
կը շինէ իրեն,
Զանիկա կը պաշտէ ու անոր երկրպագութիւն
կ'ընէ,
Եւ անոր աղօթք կ'ընէ ու կ'ըսէ,
Ձիս ազատէ, քանզի իմ աստուածս դուն ես։
18 Գիտեր պիտեր ու չեն հասկնար.
Քանզի նանանց աչքերը՝ տեսնելէն,
Եւ անոնց սիրտերը հասկնալէն ձեփուեցան։
19 Ու մէ՛կը միտքը չբերէ,
Եւ գիտութիւն ու հանճար չունի որ ըսէ,
Ասր կէսովը կրակ վառեցի,
Եւ անոր կայծերուն վրայ հաց ալ եփեցի,
Միս խորովեցի ու կերայ.
Եւ մնացածը պղծութի՞ւն շինեմ.
Ծառի կո՞ճղ պաշտեմ։
20 Անիկա մոխիրով կը սնանի.
Անոր ֆխրուած սիրտը զինք կը մոլորեցնէ,
Եւ իր հոգին չկրնար փրկել, ու չըսեր թէ
Իմ ա՞ջ ձեռքիս մէջ սուտութիւն չկա՞յ։
21 Ասոնք միտքդ բե՛ր, ով Յակոբ,
Եւ դուն, ով Իսրայէլ, քանզի ի՛մ ծառա ես.
Ես ստեղծեցի քեզ, դուն իմ ծառա ես.
Ով Իսրայէլ, †ինծմէ պիտի չմոռցուիս՝։
22 ‡Քու յանցանքներդ ամպի պէս,
Ու քու մեղքերդ ամպի պէս ջնջեցի.
Ինծի դարձիր, քանզի Նրէզ փրկեցի։
23 Ո՛ւրախ եղէք, ով երկինք, քանզի Տէրը
բրաւ ա՛յս.
Ով երկրի վարի կողմերը, ցնծութեամբ ազաղակեցէք.
Լեռներ, անտառ ու անոր մէջ եղող բոլոր
ծառեր,
Ուրախութեան ձայներ հանեցէք.
Քանզի Տէրը փրկեց Յակոբը,
Եւ Իսրայէլի մէջ փառաւորուեցաւ։
24 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը, Նրէզ Փրկիչդ,
Ու Նրէզ արգանդի մէջ Ստեղծողը.
Ես եմ Տէրը որ ամէն բաներէը բրի.
Երկինքը միայն ես տարածեցի,
Ո՞վ երկիրը իմ կարողութիւնով հաստատեցի.
25 Ասախօսներուն նշաններըը ապարոզը կը հանեմ,
Եւ գուշակողներըը կը յիմարացնեմ.
Իմաստուններըը ետ կը դարձնեմ,
Ու անոնց գիտութիւնը յիմարութեան կը հանեմ։

ե Հիւ. 24։ Գլ. խգ. 1, 14։
զ Գլ. խա. 4։ խը. 12։ Յայտ. ա. 8, 17։ իա. 13։
է Գլ. խա. 4, 22։ խե. 21։
ը Գլ. խա. 22։
թ Գլ. իւ. 10, 12։
ժ ք Օր. գ. 35, 39։ իբ. 39։ ա Թագ. բ. 2։ բ Թագ. իբ. 32։ Գլ. խե. 5։
ի Գլ. խա. 24, 29։
լ Սաղ. ծժե. 4, ևն։
խ Երեմ. ժ. 5։ Ամբ. բ. 18։
ծ Սաղ. գխ. 7։ Գլ. ա. 29։ իբ. 17։ խե. 16։
կ Գլ. խ. 19։ խա. 6։ Երեմ. ժ. 3, ևն։
հ Գլ. խե. 20։
ձ ք Թես. բ. 10։
ղ Գլ. խգ. 8։
ճ Ովս. գ. 12։ Հաւակ. ա. 21։ ք Թես. բ. 10։
մ Հիւ. 1, 2։
յ Գլ. խգ. 25։
ն Գլ. խգ. 1։ իա. 20։ ա Կոր. գ. 20։ ա Պետ. ա. 18, 19։
շ Սաղ. կթ. 34։ ղգ. 11, 12։ Գլ. իբ. 10։ իթ. 13։ Երեմ. ծ. 48։ Յայտ. ժբ. 20։
ո Գլ. խգ. 14։ Հիւ. 6։
չ Գլ. խգ. 1։
պ Յով թ. 8։ Սաղ. ճգ. 2, Գլ. իա. 22։ իբ. 5։ խե. 12, ծ. 13։
ջ Երեմ. ծ. 36։
ռ Գլ. խե. 13։
ս ա Կոր. ա. 20։

26 Էիմ ծառայիս խօսքը կը հաստատեմ,
Եւ իմ դեսպաններուս խորհուրդը կը կատարեմ։
Եւ ես եմ, որ Երուսաղէմի համար կ՚ըսեմ թէ Պիտի
բնակուի,
Ու Յուդայի քաղաքներուն համար՝ թէ Պիտի
շինուին.
Ու անոր աւերակները պիտի կանգնեմ։
27 Եւ անդունդին կ՚ըսեմ թէ Զորցիր,
Ու քու գետերդ պիտի ցամքեցնեմ։
28 Եւ Կիւրոսի համար կ՚ըսեմ, Իմ հովիւս է,
Ու իմ ամէն կամքս պիտի կատարէ.
Ու Երուսաղէմի կ՚ըսեմ թէ Պիտի շինուիս,
Եւ տաճարին՝ թէ Քու հիմերդ պիտի ձգուին։

ԳԼ. ԽԵ

1 Աստուած իր եկեղեցիին մերոյն համար կը բոլը կը հանչէ. 5 իր ամենակարող թեան իրաւունքովը հնազանդութիւն կը պահանջէ ժողովուրդէն. 20 իր փրկարար գործութիւնը յիշեցնելով կը յանդիմանէ կուռքերուն ունայնութիւնը։

Ա յսպէս կ՚ըսէ Տէրը իր օծեալ Կիւրոսին,
Որուն ՚աջ ձեռքը բռնեցի,
Որպէս զի ազգերը անոր առջեւ հնազանդեցնեմ,
Ու թագաւորներուն մէջքը թուլցնեմ,
Ես անոր առջեւ դռներուն փեղկերը բացուին,
Ու դռները բնաւ չգոցուին.
2 Ես քու առջեւդ պիտի երթամ,
Ես խորտուբորտ տեղերը պիտի շիտակեմ.
Պղնձէ դռները պիտի փշրեմ,
Ու երկաթէ նիգերը պիտի կոտրտեմ.
3 Եւ քեզի խաւարի գանձերը,
Ու պահուած հարստութիւնները պիտի տամ,
Որպէս զի դիտնաս թէ ես եմ Տէրը,
Իսրայէլի Աստուածը, որ քեզ ՚քու անունովդ կը
կանչեմ։
4 Իմ Յակոբ ծառայիս համար
Եւ իմ ընտրած Իսրայէլիս համար
Քեզ քու անունովդ կանչեցի,
Ու քեզի մականուն դրի՝ թէեւ դուն չէիր ճանչնար։
5 Ես եմ Տէրը, և ՚ուրիշ մը չկայ,
Ինծմէ զատ Աստուած չկայ.
Ես քեզի գօտի կապեցի, թէեւ դուն չէիր ճանչնար.
6 Որպէս զի արեւելքէն ու արեւմուտքէն գիտնան
Որ ինծմէ զատ մէ՛կը չկայ.
Ես եմ Տէրը, և ուրիշ մը չկայ։
7 Լոյսը հաստատողը և խաւարը առեղծողը,
Խաղաղութիւնը բնողը ու Էշարիքը առեղծողը,
Ա՛յս ամէն բաները բնողը ես Տէրս եմ։
8 ՚Ով երկինքներ, վերէն ցօղ կաթեցուցէք,
Եւ ամպերը արդարութիւն անձրեւեն.
Երկիր բացուի ու փրկութեան պտուղ *տայ,
Ու միասին արդարութիւն բուսանի.
Ես Տէրս եմ ստեղծած եմ։
9 Վա՛յ անոր որ ինքզինքը Արարիչին հետ կը վիճի,
†Ո՞– Երկրի խեցիներուն պէս խեցի մըն է՞.
Մթերէ կասը ինքզինքն ձեւացնողին կրնա՞յ ըսել թէ
Ի՞նչ կը շինես,
Կամ քու գործդ կրնա՞յ ըսել թէ Ձեռք չունիր։
10 Վա՛յ անոր որ իր հօրը կ՚ըսէ, Ի՞նչ կը ծնանիս,
Ու իր մօրը՝ Ի՞նչ պառաւ կը բերես։
11 Ա՛յսպէս կ՚ըսէ Տէրը,
Իսրայէլի Սուրբը ու անոր Արարիչը.
Գալու բաներուն վրայով ինծի հարցուցէք,
Իմ որդիներուս համար ու Իմ ձեռքերուս գործերուն համար
Ինծի պատուէր տուէք։
12 ‡Երկիրը ես շինեցի,
Ու †անոր վրայ մարդը առեղծեցի.
Երկինքը իմ ձեռքերս տարածեցին,
Եւ †անոր բոլոր զօրքին ես պատուէր տուի։
13 ՚Ես զանիկա արդարութեամբ արթնցուցի,
Ու անոր ամէն ճամբաները պիտի շիտակեմ.
Անիկա Իմ քաղաքս պիտի շինէ,
Եւ իմ աքսորուածներս եւ պիտի դարձնէ
՚Առանց գնոյ ու առանց կաշառքի,
Կ՚ըսէ զօրաց Տէրը։
14 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Եգիպտոսի վաստակը,
Ու Եթովպացւոց և երկայնահասակ Սաբայեցւոց վաճառականութիւնը
Քեզի պիտի անցնի, ու քուկդ պիտի ըլլայ.
Անոնք քու ետեւդ պիտի քալեն,
Եւ ՚շղթաներով պիտի պաստին,
Ու քեզի երկրպագութիւն ընելով՝
Քեզի պիտի ազաչեն ու ըսեն,
Միայն քու մէջդ Աստուած կայ,
Ու ՚ան'ի զատ ուրիշ Աստուած մը չկայ։
15 Յիրաւի ՚դուն քեզ ծածկող Աստուած մըն ես,
Ով Իսրայէլի փրկիչ Աստուածը։
16 Անոնք ամէնը պիտի ամչնան ու պատկառին.
Էկուռք շինողները միասին ամօթով պիտի երթան։
17 ՚Իսրայէլ յաւիտենական փրկութիւնով Տէրոջմէ պիտի փրկուի.

ա Զաք. ա. 6։
բ Տես երեմ.ծ. 38։ ծա.32,36։
գ բ Մն. լզ. 22, 23։ Եզր. ա. 1, եւն։ Գլ. խե. 13։

դ Գլ. խա. 13։
ե Գլ. խա. 2։ Գաղ. ե. 30։
զ Գլ. խ. 4։
է Աստ. ձէ. 16։
ը Գլ. խա. 23։
թ Նե. լէ. 12, 17։ Գլ. խգ. 1։ խթ. 1։
ժ Գլ. խգ. 1։
ի ա Թես. գ. 5։
լ բ Օր. գ. 35, 39։ լբ. 39։ Գլ. խգ. 8։ խգ. 9։
խ Հմր. 14, 18, 21, 22։
ծ Աստ. ժբ. 32, 39։
կ Աստ. ձբ. 15։ Գլ. լէ. 20։ Աստ. ա. 11։
հ Սմոս. գ. 6։
ձ Աստ. հբ. 3։ ձե. 11։
ղ ԵԶՐ. ասած
ճ Գլ. կգ. 8։
մ Գլ. ծբ. 3։ Տես Հռոմ. գ. 24։
յ Աստ. կբ. 31։ հբ. 10, 11։ Գլ. խթ. 23։ կ. 9, 10, 14, 16։ Զաք. բ. 22, 23։
ն Աստ. ձխթ. 8։
շ ա Կար. ժգ. 25։
ո Հմր. 5։
չ Աստ. խգ. 24։ Գլ. ը. 17։ ձէ. 17։
պ Գլ. խգ. 11։
ջ Գլ. խզ. 4։ Հմր. 25։ Հռոմ. ժա. 26։
ռ Գլ. ծբ. 3։ Տես Հռոմ. գ. 24։
ս Աստ. կբ. 31։ հբ. 10, 11։ Գլ. խթ. 23։ կ. 9, 10, 14, 16։ Զաք. բ. 22, 23։
վ Աստ. ձխթ. 8։
տ ա Կար. ժգ. 25։
ր Հմր. 5։
ց Աստ. խգ. 24։ Գլ. ը. 17։ ձէ. 17։
ւ Գլ. խգ. 11։
փ Գլ. խզ. 4։ Հմր. 25։ Հռոմ. ժա. 26։

Գոռք յաւխտեան յաւխտենից պիտի չտմչնաք
ու չպատկառիք։
18 Քանզի այսպէս կ'ըսէ Տէրը ստեղծող երկինքը Տէրը,
Ա՛ն Աստուածը որ երկիրը կազմեց,
Զանիկա շինեց ե՛ւ հաստատեց,
Զանիկա պարապ տեղ չստեղծեց,
Հապա բնակութեան համար տմնար կազմեց.
Տէրը ես եմ՝ ու ինձմէ ուրիշը չկայ։
19 Ես ծածկոտոր երկրի մութ տեղը չխօսեցայ.
Յակոբի սերունդին չըսի թէ
Զուր տեղ զիս փնտռեցէք.
Ես Տէրս արդարութեան կը խօսիմ
Ե՛ւ ճշմարիտ բաներ կը յայտնեմ։
20 Ժողովուեցէք ու եկէք,
Մէկտեղ մօտեցէք դուք, ով ազգերէն ազատուածներ.
Անոնք գիտութիւն չունին, որ իրենց կուռքին փայտը կը կանգնեն,
Ու փրկելու կարողութիւն չունեցող աստուծոյ աղօթք կ'ընեն։
21 Խորհեցէք ու զանոնք մօտեցուցէք,
Ե՛ւ անոնք մէկտեղ խորհուրդ ընեն.
Ա՞ւելի ի սկզբանէ ո՞վ պիտցուց,
Ա՛ն ժամանակէն ի վեր ո՞վ պատմեց.
Չէ՞ որ ես Տէրս, ես ինձմէ զատ ուրիշ Աստուած չկայ,
Ե՛ւ ինձմէ ուրիշ ճշմարիտ Աստուած ու Փրկիչ չկայ։
22 Ո՛վ երկրի բոլոր ծայրերը, ինձի նայեցէք որպէս զի փրկուիք.
Քանզի ես եմ Աստուած, և ինձմէ ուրիշ չկայ։
23 Ի՛մ անձիս վրայ երդուա՛ր ըրի,
Իմ բերնէս արդարութեան խօսք ելաւ ու ետ չդառնար,
Որ ամէն ծունկ ինձի պիտի կրկնուի,
Ե՛ւ ամէն լեզու երդուա՛ր պիտի ընէ։
24 Միայն Տէրոջմով արդարութիւն ու զօրութիւն ունիմ.
Անոր դէմ բարկացողները պիտի ամչնան։
25 Իսրայէլի բոլոր սերունդը
Տէրոջմով պիտի արդարանայ ու պիտի պարծենայ։

ԳԼ. ԽԶ

1 Բաբելոնի կուռքերը չեն կրնար դիմանալ։ 3 Աստուած մինչև վերջը կը փրկէ իր ժողովուրդը։ 5 Պէտք չէ զԱստուած կուռքերու հետ բաղդատել իր կարողութեանը 12 ու փրկութեանը կոչնանէ։

Բէլ խոնարհեցաւ, Նեբու ծռեցաւ,
Անոնց կուռքերը կենդանիներու ու անասուններու վրայ էին.
Ձեր բեռցուած բեռները
Բեռնած անասուններուն ծանրութիւն եղան։
2 Անոնք ծռեցան ու միասին խոնարհեցան,
Բեռը ազատելու կարող չեղան,
Ես իրենք ալ գերութեան գացին։
3 Լսեցէ՛ք ինձի տունը Յակոբի ու Իսրայէլի տան բոլոր մնացորդը,
Որ ձեզ պահած կը կրեմ և տրգանդէ կը վերցնեմ.
4 Մինչև չէր ծերութիւնը անգամ՝ ես նոյն եմ,
Ու մինչև չէր ալեւորութիւնը՝ ես չէի պիտի կրեմ։
Ես ստեղծեցի ու ես պիտի վերցնեմ,
Ես պիտի կրեմ ու պիտի ազատեմ։
5 Ումի՞ս որո՞ւ կը նմանցնէք և որո՞ս հաւասար կը սեպէք,
Ինձի ո՞ևէ նմանութիւն կը շինէք, որ նման ըլլանք։
6 Բսառկէն ոսկի կը թափեն ու կշիռքով արծաթ կը կշռեն,
Չարքով ոսկերիչ կը բռնեն, որ անով աստուած կը շինէ.
Ջանէ՛ւ կը պաշտեն և անոր երկրպագութիւն կ'ընեն։
7 Ըզանիկա ուսերու վրայ կը վերցնեն կը տանին,
Իր տեղը կը հաստատեն ու կը կայնի,
Անիկա իր տեղէն չշարժիր.
Ես թէեւ ոմէկը անոր աղաղակէ, պատասխան չտայ,
Զանիկա իր նեղութիւններէն չազատէ։
8 Սա՛ սիկա յիշեցէք ու մարդ եղէք,
Իմացէ՛ք զայն, ով յանցաւորներ։
9 Նո՛ւ յաւիտենից եղած առաջուան բաները յիշեցէք.
Քանզի ես եմ Աստուած, և ինձմէ ուրիշ չկայ.
Ես եմ Աստուած, և ինձի պէս մէ՛կը չկայ,
10 Որ ծվերջինը սկիզբէն
Ու դեռ չեղածը առաջուընէ պատմեցի.
Ու կ'ըսեմ թէ Իմ խորհուրդս պիտի հաստատուի,
Ես իմ ամէն կամքս պիտի կատարեմ։
11 Ես եմ որ հարաւեւելքէն գիշատիչ թռչունը կը կանչեմ,
Հեռու երկրէ՝ Իմ խորհուրդս ի գործ դնելիմարդը.
Ես խօսեցայ ու ես պիտի կատարեմ,
Ես խորհեցայ ու ես ի գործ պիտի դնեմ։

ր Գլ. խբ. 5։
ց Հմր. 5։
ւ բ Օր. լ. 11։ Գլ. խբ. 16։
փ Սաղ. ժթ. 8։ ճժթ. 137, 138։
ք Գլ. խգ. 17, 18, 19։ խզ. 7։ խբ. 7։ Հառմ. ա. 22, 23։
օ Գլ. խա. 22։ խգ. 9։ խզ. 7։ խզ. 10։ խբ. 14։
ֆ Հմր. 5, 14, 18։ Գլ. խգ. 8։ խզ. 9։ խբ. 3, եւն։
ա Սաղ. խբ. 27։ կհ. 5։
բ Ծն. խբ. 16։ Եբր. գ. 13, 14։
գ Հռոմ. ժգ. 11։ Փիլ. բ. 10։
դ Ծն. լա. 53։ բ Օր. գ. 13։ Սաղ. կգ. 11։ Գլ. կհ. 16։
ե Եբեմ. խգ. 5։ ա Կոր. ա. 30։
զ Գլ. խա. 11։
է Հմր. 17։
ը ա Կոր. ա. 31։ ——
թ Գլ. խա. 9։ Եբեմ. ժ. 2։ ծա. 44։
ժ Եբեմ. ժ. 5։
ի Եբեմ. խբ. 7։
լ Եբ. ժթ. 4։ բ Օր. ա. 31։ լբ. 11։ Սաղ. հա. 6։ Գլ. կգ. 9։
խ Սաղ. ճբ. 27։ Մաղ. գ. 6։
ծ Սաղ. խբ. 14։ հա. 18։
կ Գլ. խ. 18, 25։
հ Գլ. խ. 19։ խա. 6։ խգ. 12, 19։ Եբեմ. ժ. 3։
ձ Գլ. խե. 20։
ղ Գլ. խգ. 19։ խէ. 7։
ճ բ Օր. լբ. 7։
մ Գլ. խե. 5, 21։
յ Գլ. խե. 21։
ն Սաղ. լգ. 11։ Առակ. ժթ. 21։ խա. 30։ Գոր. ե. 39։ Եբր. գ. 17։
շ Գլ. խե. 20։
ո Գլ. խգ. 19։ խէ. 7։
չ բ Օր. լբ. 7։
պ Գլ. խե. 5, 21։
ջ Գլ. խե. 21։
ռ Սաղ. լգ. 11։ Առակ. 21։ խա. 30։ Գոր. ե. 39։ Եբր. գ. 17։
ս Գլ. խա. 2, 25։
վ Գլ. խգ. 28։ խե. 13։
տ Թագ. էգ. 19։

12 Ով [ա]արդարութենէ հեռացած խաղասիրաներ,
Ինծի մոխիկ ըրէք.
13 [բ]Իմ արդարութիւնս մօտեցուցի,
Անիկա պիտի չհեռանայ,
Եւ իմ փրկութի՛ւնս [գ]պիտի չուշանայ.
Ու իմ փառքս եղայ Իսրայէլի Համար
[դ]Սիոնի մէջ փրկութիւն պիտի դնեմ։

ԳԼ. ԽԷ

1 Առաւճայ գաղտնաւանք Բաբելոնի ու Քաղդէացւոց վրայ՝ 6 իրենց անպիտութեանը, 7 ամբարտաւանութեանը 10 և յանդգնութեանը համար 11 անկրաժեշտ պիտի ըլլայ։

Ով Բաբելոնի կոյս աղջիկ,
[ե]Իջիր ու Հողի վրայ նստէ.
Ով Քաղդէացւոց աղջիկ,
Գետնի վրայ առանց աթոռի նստէ,
Քանզի մէյմըն ալ քնքուշ ու փափուկ պիտի չկոչուիս։
2 [զ]Աղօրիքին քարերը առ, ալիւր աղա.
Լաչակդ հանէ, քղանցքդ վերցուր.
Սրունքդ բաց, գետերէն անցիր։
3 [է]Թող քու մերկութիւնդ բացուի
Եւ նախատինքդ ալ երեւնայ.
[ը]Վրէժ պիտի առնեմ,
Ու մարդու մը միջնորդութիւնը պիտի չընդունիմ։
4 (Ազէր փրկչին անունը [թ]Եհովա Սաբաւովթ՚ է.
Անիկա Իսրայէլի Սուրբն է։)
5 Լուռ նստէ, խաւարի մէջ մտիր, ով Քաղդէացւոց աղջիկ,
[ժ]Քանզի մէյմըն ալ թագաւորութիւններու տիկին պիտի չկոչուիս։
6 [ի]Ես իմ ժողովուրդիս բարկացայ,
[ժա]Իմ ժառանգութիւնս պղծեցի,
Ու զանոնք քու ձեռքդ տուի.
Դուն անոնց գթութիւն չցուցուցիր,
[ժբ]Ծերերուն վրայ քու լուծդ խիստ ծանրացուցիր.
7 Եւ ըսիր, Ես [ժգ]յաւիտեան տիկնին պիտի մնամ.
Այնպէս որ Նոսիկս մտքիդ մէջ չդրիր,
Եւ [ժդ]ասոր վախճանը չյիշեցիր։
8 Ու հիմա մոխիկ ըրէ,
Ով անհոգութեամբ նստող հեշտասէր,
Որ սրտիդ մէջ կ՚ըսես,
[ժե]Ես եմ ու ինծմէ ուրիշ չկայ.
[ժզ]Որբեւայրի պիտի չնստիմ,
Ու անզաւակութիւն պիտի չգիտնամ։
9 Հիմա հասնոց երկուքն ալ,
Թէ՛ անզաւակութիւնը և թէ՛ որբեւայրութիւնը
[ժէ]Յանկարծ մէկ օրուան մէջ քու վրադ պիտի գան.

[ա] Հռոմ. ժ. 3։
[բ] Գլ. ծա. 5։ Հռոմ. ա. 17։ ը. 21։
[գ] Ամբ. բ. 3։
[դ] Գլ. կը. 11։

——

[ե] Ներմ. խը. 18։
[զ] Գլ. գ. 26։
[է] Ել. ժա. 5։ Դատ. ժզ. 21։ Մատ. խդ. 41։
[ը] Գլ. գ. 17։ ի. 4։ Երեմ. ժգ. 22, 26։ Նաւ. գ. 5։
[թ] Հռոմ. ժբ. 19։
[ժ] Գլ. խդ. 3, 14։ Երեմ. ծ. 34։
[ի] Ամբ. ծ. 7։ Տէր զօրութեանց
[ժա] Հմր. 7։ Գլ. ժգ. 19։ Դան. բ. 37։
[ժբ] Տես բ Թագ. խդ. 14։ բ Մն. խը. 9։ Զաք. ա. 15։
[ժգ] Գլ. խգ. 28։
[ժդ] բ Օր. խը. 50։
[ժե] Հմր. 5։ Յայտ. ժը. 7։
[ժզ] Գլ. խզ. 8։
[ժէ] բ Օր. լբ. 29։
[ժը] Հմր. 10։ Սոփ. բ. 15։
[ժթ] Յայտ. ժը. 7։
[ի] Գլ. ծա. 19։
[ի ա] Թես. ե. 3։
[ի բ] Նաւ. գ. 4։
[ի գ] Սաղ. ծբ. 7։
[ի դ] Գլ. լթ. 15։ Եզեկ. ը. 12։ թ. 9։
[ի ե] Հմր. 8։
[ի զ] ա Թես. ե. 3։
[ի է] Գլ. ծէ. 10։
[ի ը] Գլ. խդ. 25։ Դան. բ. 2։
[ի թ] Նաւ. ա. 10։ Մատ. գ. 1։

——

[ի ժ] Սաղ. կբ. 26։
[ի ժա] Եբր. Յարբէն

ընդ դիւթութիւններուդ շատութեանը մէջ
Եւ քու անթիւ կախարդութիւններուդ մէջ
Անոնք ամբողջ քու վրադ պիտի գան։
10 Ու դուն [ի]քու չարութեանդ ապաւինեցար,
[ի ա]Ու ըսիր, Զիս տեսնող չկայ։
Քու իմաստութիւնդ ու գիտութիւնդ են.
[ի բ]Եւ սրտիդ մէջ ըսիր, Ես եմ ու ինծմէ ուրիշ չկայ։
11 Անոր համար քու վրադ [ի գ]ախտութիւն մը պիտի գայ,
Որուն ուրկէ ծագիլը պիտի չգիտնաս.
Եւ քու վրադ [ի դ]թշուառութիւն մը պիտի կրնայ,
Զոր ետ դարձնելու կարող պիտի չըլլաս.
Ու քու վրադ [ի ե]յանկարծ աւերում մը պիտի գայ,
Զոր դուն պիտի չգիտնաս։
12 Հիմա քու [ի զ]կախարդութիւններուդ և շատ դիւթութիւններուդ մէջ կեցիր,
Որոնցմով քու մանկութենէդ ի վեր աշխատեր ես,
Թերեւս օգուտ մը դանելու կարող ըլլաս,
Թերեւս կարենաս յաղթել։
13 [ի է]Խորհուրդներուդ շատութենէն ձանձրացար.
Հիմա [ի ը]երկինքը գնողները, աստղագէտները,
Նոր ամիսներով գուշակութիւն ընողները թող կայնեն,
Եւ քու վրադ գալու [ի թ]բանէն քեզ ազատեն։
14 Անոնք անմիջապէս [ի ժ]մղեղի պէս պիտի ըլլան,
Ու զանոնք կրակը պիտի ոչրէ.
Իրենց [ի ժա]հոգին բոցին զօրութենէն պիտի չկրնան ազատել.
Տաքնալու համար [ի ժբ]ածխոյ մը,
Կամ դիմացը նստելու համար կրակ մը պիտի չմնայ։
15 Այսպէս [ի ժգ]պիտի ըլլան քեզի անոնք՝ որոնց հետ աշխատեցար,
Ու մանկութենէդ ի վեր առուտուր ըրիր.
Անոնք իւրաքանչիւրը իր ճամբան [ի ժդ]թափառելու պիտի ըլլան,
Ու քեզ ազատող մը պիտի չըլլայ։

ԳԼ. ԽԸ

1 Առաւած իր մարգարէութիւնները կը յայտնէ, որ ժողովուրդը յանդիմանէ իրենց կամակորութեանը համար. 9 իր փառացը համար զանոնք կը փրկէ. 12 իր կարողութիւնը ու նախախնամութիւնը յառաջ բերելով՝ զանոնք հնազանդութեան կը յորդորէ. 16 անոնց բթամտութեանը վրայ կ՚ողբայ. 20 իր ժողովուրդը մեծ զօրութեամբ կը փրկէ Բաբելոնէն։

Լսեցէք ասիկա, ով Յակոբի տունը,
Որ Իսրայէլի անունովը կանչուած էք,
Ու [ի ժէ]Յուդայի աղբիւրէն ելեր էք,

և Բ֊Տէրոջը անուանովը երդում կ'ընէք,
Ու Իսրայէլի Աստուածը կը յիշէք,
Հնոյց ճշմարտութեամբ չէ, ու արդարութեամբ
չէ։
2 (Քանի անանք Սուրբ քաղաքին անուանովը կը
յիշուին,
Եւ Իսրայէլի Աստուծոյն կը կռթնին,
Որուն անունը Եհովա Սաբաւովթ է։)
3 Առաջուան բաները հին ժամանակէն ի վեր
պատմեցի,
Ու անոնք իմ բերնէս ելան, և զանոնք լսեցուցի.
Զանոնք յանկարծ ըրի ու եղան։
4 Որովհետև գիտէի որ դուն խիստ ես,
Եւ քու պարանոցդ երկաթէ ջլերը ունի,
Ու պղնձէ ճակատ մը ունիս։
5 Ես առաջ քեզի հին ժամանակէն ի վեր պատմեցի,
Ու դեռ չեղած քեզի լսեցուցի,
Որ չըլլայ թէ ըսես, Զանոնք իմ արձանս ըրաւ,
Եւ իմ քանդակած ու ձուլածոյ կուռքս հրամայեց։
6 Դուն զանոնք լսեցիր, նայէ, անոնց ամէնը կատարուեցաւ.
Ու դուք պիտի չհրատարակէ՞ք.
Ես քեզի ասկէ ետքը նոր ու ծածուկ բաներ պիտի
գիտցնեմ,
Զորոնք դուն չգիտցար։
7 Անոնք հիմա առեղծուածացան և ոչ թէ առաջուընէ.
Ու այս օրէն առաջ զանոնք չլսեցիր,
Որ չըլլայ թէ ըսես, Ահա զանոնք գիտցայ։
8 Դուն ոչ լսեցիր, ոչ ալ գիտցար,
Եւ սկիզբէն քու ականջդ չբացուեցաւ.
Վասն զի գիտցայ որ դուն խիստ նենգաւոր ես,
Ու դուն յորովայնէ ապստամբ կոչուեցար։
9 Ես եմ անուանս համար երկայնմտութեան պիտի
ուշացնեմ
Եւ իմ փառքս համար համբերող պիտի ըլլամ
քեզի,
Որպէս զի քեզ չկորսնցնեմ։
10 Ահա քեզ մաքրեցի, բայց ոչ թէ ձիւծաթի
պէս.
Եւ քեզ նեղութեան հալոցին մէջ փորձեցի։
11 Ա֊ե֊ի֊ հինձի համար, հինձի համար պիտի ընեմ.
Որպէսզի իմ անունս ինչո՞ւ պղծուի.
Ու ես իմ փառքս ուրիշի չեմ տար։
12 Ո՛վ Յակոբ ու իմ կանչած Իսրայէլս, ինձի մտիկ
բրէ.
Ես նոյն եմ; ես առաջինը ես եմ, վերջինն ալ ես եմ։
13 Նաև երկիրը իմ ձեռքս հիմնեց,
Ու երկինքը իմ աջ ձեռքս տարածեց.
Երբ ես զանոնք կանչեմ,
Անոնք միասին իմ ա֊ջ֊ս կը կայնին։
14 Ամէնդ ժողովուեցէք ու մտիկ բրէք.
Անոնցմէ ո՞վ պատմեց այս բաները.
Տէրոջը սիրածը Բաբելոնի մէջ անոր կամքը
ի գործ պիտի դնէ.
Եւ իր բազուկը Քաղդէացւոց վրայ պիտի երթայ։
15 Ես, ես խօսեցայ ու զանիկա կանչեցի,
Զանիկա բերի, և անոր ճամբան յաջող պիտի ըլլայ։
16 Ինծի մօտեցէք, սիրտս լսեցէք.
Սկիզբէն ծածուկ չխօսեցայ,
Այս բաներուն եղած ժամանակէն ի վեր ես հոն եմ։
Ու հիմա զիս Տէրը Եհովա ու անոր Հոգին ղրկեց։
17 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը,
Քու Փրկիչդ, Իսրայէլի Սուրբը.
Ես եմ քու Տէր Աստուածդ,
Որ քեզի օգտակար եղածը կը սորվեցնեմ,
Ու քալելու ճամբուդ մէջ քեզ կ'առաջնորդեմ։
18 Ընդունի՛ր թէ իմ պատուիրանքս մտիկ ընէիր.
Այն ատեն քու խաղաղութիւնդ գետի պէս,
Ու արդարութիւնդ ծովուն ալիքներուն պէս պիտի
ըլլար.
19 Եւ քու սերունդդ աւազի չափ,
Ու որովայնիդ ծնունդը անոր խիճին չափ պիտի
ըլլար,
Անոր անունը իմ առջեւէս պիտի չկորսուէր ու
չկորսուէր։
20 Բաբելոնէ ելէք, Քաղդէացիներէն փախէք.
Ասիկա յօղութեան երգով պատմեցէք
հրատարակեցէք.
Ասիկա մինչեւ երկրի ծայրը տարածեցէք,
Ըսէլով, Տէրը իր Յակոբ ծառան փրկեց։
21 Ու երբ զանոնք անապատներու մէջ պատցուց,
չծարաւեցան.
Անոնց համար վէմէն ջուրը վազցուց,
Վէմը պատուեց ու անկէ ջուրը բղխեցաւ։
22 Ամբարիշտներուն խաղաղութիւն պիտի չըլլայ,
կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. ԽԹ

1 Բրխտաց Հրեաներուն ղրկուած ըլլալով անոնցմէ կը պանդատի. 5 Հեթանոսներուն կը ղրկուի իր շնորհացը խոստանալով, 13 Աստուծոյ մշանջենաւոր օրէրը իրենց հակառակին վրայ։ 18 Հակառակին գերութեան պարգեւանալը։

Ես Բ Օր. ը. 13։ ԳԼ. կե. 16։ Սաղ. ա. 5։
Զ Նրեմ. գ. 2։ ե. 2։
Է ԳԼ. ծբ. 1։
Ը Միք. գ. 11։ Հռոմ. բ. 17։
Թ ԳԼ. խա. 22։ խբ. 9։ խգ. 9։ խդ. 7, 8։ խե. 21։ խզ. 9, 10։
Ժ Յհս. խա. 45։
ԺԱ Նէ. լբ. 9։ Բ Օր. լա. 27։
ԺԲ Հմի. 3։
ԺԳ Սաղ. ծբ. 3։
ԺԴ Սաղ. հթ. 9։ ճղ. 8։ ԳԼ. խգ. 25։ Հմի. 11։ Եզեկ. ի. 9, 14, 22, 44։
ԺԵ Սաղ. հը. 38։
ԺԶ Սաղ. կղ. 10։
ԺԷ Տես Եզեկ. իբ. 20, 21, 22։
ԺԸ կամ, արծաթով
ԺԹ Հմի. 9։
Ի Տես Բ Օր. լբ. 26, 27։ Եզեկ. ի. 9։
ԻԱ ԳԼ. խբ. 8։
ԻԲ Բ Օր. լբ. 39։
ԻԳ ԳԼ. խա. 4։ խգ. 6։ Յայտ. ա. 17։ իբ. 13։
ԻԴ Սաղ. ճբ. 25։
ԻԵ ԳԼ. խ. 26։
ԻԶ ԳԼ. խա. 22։ խգ. 9։ խգ. 7։ խե. 20, 21։
ԻԷ ԳԼ. խե. 1։
ԻԸ ԳԼ. խգ. 28։
ԻԹ ԳԼ. խե. 1, 2, եւն։
Ի ԳԼ. խե. 19։
ԻԱ ԳԼ. կա. 1։ Զաք. բ. 8, 9, 11։
ԻԲ ԳԼ. խգ. 14։ խդ. 6, 24։ Հմի. 20։
ԻԳ Սաղ. լբ. 8։
ԻԴ Բ Օր. լբ. 29։ Սաղ. ձա. 13։
ԻԵ Սաղ. ճժթ. 165։
ԻԶ Ծն. իբ. 17։ Ովս. ա. 10։
ԻԷ կամ, որովայնին ձգտումներ
ԻԸ ԳԼ. ծբ. 11։ Եզեկ. ծ. 6։ Զաք. բ. 6, 7։ Յայտ. ժբ. 4։
ԻԹ Նէ. ժթ. 4, 5, 6։ ԳԼ. խդ. 22, 23։
Լ Տես ԳԼ. խա. 17, 18։
ԼԱ Նէ. ժէ. 6։ Թես. ե. 11։ Սաղ. ճե. 41։
ԼԲ ԳԼ. ծէ. 21։ ——

"Ով կղզիներ, ինծի մտիկ ըրէք,
Ու, ով ժողովուրդներ, հեռուէն ականջ տուէք.
ԲՏէրը ինծ ծոպանդէն կանչեց,
Իմ անունս մօր որովայնէն յիշեց.
2 Եւ բերանս սրած թուրի պէս ըրաւ.
ՔՁեռ իր ձեռքին հովանիին տակ ծածկեց,
Եւ ինծ նետաքան նետի պէս ըրաւ.
Իր կապարճին մէջ պահեց ինծ.
3 Եւ ինծի ըսաւ, ԸԴուն իմ ծառան ես,
Ով Իսրայէլ, որով պիտի փառաւորուիմ։
4 ԷՈւ ես ըսի, Զարդապ տեղ աշխատեցայ,
Ես իմ զօրութիւնս ոչինչ ու դատարկ տեղ գործածեցի.
Բայց իմ իրաւունքս Տէրոջը առջև է,
Եւ իմ գործս իմ Աստուծոյս քով է։
5 Ու հիմա այսպէս կ'ըսէ Տէրը,
ՔՈր ինծ որովայնէ իրեն ծառայ ըլլալու համար
ստեղծեց,
Որ Յակոբը անոր դարձնեմ,
Եւ Իսրայէլ անոր ժողովեմ,
Որ Տէրոջը առջև փառաւորուիմ,
Եւ իմ Աստուածս ինծի զօրութիւն ըլլայ.
6 Այսպէս կ'ըսէ. Յակոբի ցեղերը նորէն հաստատելու համար,
Եւ Իսրայէլի ազատուածները դարձնելու համար,
Իմ ծառա ըլլալդ քեզի քիչ է.
Ահա քեզ հեթանոսներուն լոյս պիտի դնեմ,
Որպէս զի մինչև երկրի ծայրը իմ փրկութիւնս
ըլլաս։
7 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը, Իսրայէլի Փրկիչը, անոր
Սուրբը,
ՆԱնարգուած անձին, ազգաց ատելի եղողին, իշխանաներու ծառային.
ԵԹագաւորները պիտի տեսնեն ու ոտք պիտի ելլեն.
Իշխանները ալ երկրպագութիւն պիտի ընեն
Տէրոջը համար, որ հաւատարիմ է,
Իսրայէլի Սուրբին համար, որ քեզ ընտրեր է։
8 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
ՃԸնդունելի ժամանակի մը մէջ քեզի լսեցի,
Եւ փրկութեան օրը քեզի օգնութիւն ըրի,
Ու քեզ պահեցի ևւ ժողովուրդին ուխտ ըլլալու
տուի,
Որպէս զի երկիրը հաստատես,
Ու աւրուած ժառանգութիւնները ժառանգեցնես.
9 Եւ հկապուածներուն ըսես, Ելէք,
Ո՝ խաւարի մէջ եղողներուն՝ Յայտնուեցէք։
Անոնք ճամբաներու վրայ պիտի արածին,
Եւ անոնց արօտը ամէն բլուրներու վրայ պիտի
ըլլայ։
10 Անոնք չպիտի չանօթենան ու չծարաւին,
Եւ ՆըսանոնքԽորշակը կամ արեւը պիտի չզարնէ.
ՓԱնոնք անոնց ողորմութիւն ընողը պիտի առաջնորդէ անոնց,
Ու ջուրի աղբերակներուն քով պիտի տանի զանոնք։
11 ՀԵւ ամէն լեռներս ճամբաներ պիտի ընեմ,
Ու իմ պողոտաներս պիտի բարձրանան։
12 Ահա Յանոնք հեռուէն,
Եւ ահա անոնք հիւսիսէն ու արեւմուտքէն,
Եւ անոնք Ասինեացւոց երկրէն պիտի գան։
13 ՆՈվ երկինք, ուրախ եղէք, ու, ով երկիր, ցնծութիւն ըրէ,
Եւ, ով լեռներ, ուրախութեան ձայնով պատրաստակեցէք.
ՓԱնոնք Տէրը իր ժողովուրդին մխիթարութիւն տուաւ,
Ու իր տառապելոցներուն ողորմեցաւ։
14 ՆԲայց Սիոն ըսաւ, ԵՀողս զիս լծուեց,
Ու Տէրը զիս մոռցաւ։
15 "Միթէ կինը իր կաթնակեր մանուկը կրնա՞յ մոռնալ,
Ասինակես որ իր որովայնին ծննդեանը վրայ չգթայ
թէև անոնք մոռնան,
ՆԲայց ես քեզ պիտի չմոռնամ։
16 Ահա "ես քեզ իմ ձեռքերուս մէջ նկարագրեցի,
ՓՈւ պարիսպներդ միշտ իմ առջեւս են։
17 ՓՈւ տղաքներդ պիտի արագանան,
Ու՝ Ընքեզ փլցնողներդը և աւերողներդը քեզմէ պիտի
ելլեն։
18 "Աչքերդ վերցուր ու բոլորտիքդ նայէ.
Ասոնք կը ժողովուին ու քեզի կու գան.
Տէրը կ'ըսէ որ Ես կենդանի եմ,
Անշուշտ անոնց ամէնը "զարդերու պէս պիտի հագնիս,
Եւ անոնցմով հարսի պէս պիտի զարդարուիս։
19 ՓՈւ քու աւերակներդ, ամայի տեղերդ,
Ու քու կործանմանդ երկիրը
ՀՀիմա էր բնակիչներուն նեղ պիտի գայ,
Եւ քեզ կլլողները պիտի հեռանան։
20 "Քու անպտուղութենդ ետեւ ծնանելու որդիներդ
ՓՈւ տարիներդ պիտի լսեն,
Ահա տեղը ինծի նեղ է,
Տեղ տուր ինծի որ բնակիմ։
21 Ու դուն քու սրտիդ մէջ պիտի ըսես,
Ասոնք ինծի ո՞վ ծնաւ.
Ես անպտուղ ու ամուլ էի,

ա Գլ. խա. 1։
բ Հմր. 5։ Երեմ. ա. 5։ Մատ. ա. 20, 21։ Դ.օր. ա. 15,31։ Ցովհ. ժ. 36։ Գաղ. ա. 15։
գ Գլ. ժա. 4։ Ծա. 16։ Ովս. գ.5։ Երբ. գ. 12։ Յայտ.ա.16։
դ Գլ. ծա. 16։
ե Սաղ. խե. 5։
զ Գլ. խբ. 1։ Ջաք. գ. 8։
է Գլ. խդ. 23։ Ցովհ. ժգ. 31։ ժե. 8։ Եփես. ա. 6։
ը Եսկի. գ. 19։
թ Հմր. 1։
ժ Մատ. խգ. 37։
ի Գլ. խբ. 6։ կ. 3։ Դ.օր. բ. 32։ Գաղ. ժգ. 47։ խգ. 18։
լ Գլ. ծգ. 3։ Մատ. խգ. 67։
խ Սաղ. հբ. 10, 11։ Հմր. 23։
ծ Տես Սաղ. կի. 13։ բ Կոր.գ.2։
կ Գլ. խբ. 6։
հ Գլ. խբ. 7, Ջաք. թ. 12։
ձ Յայտ. է. 16։
ղ Սաղ. ճիա. 6։
ճ Սաղ. խգ. 2։
մ Գլ. խ. 4։
յ Գլ. խդ. 5, 6։
ն Գլ. խդ. 23։
շ Տես Գլ. խ. 27։
ո Տես Սաղ. ճգ. 13։ Մաղ. գ. 17։ Մատ. է. 11։
չ Հռոմ. ժա. 29։
պ Տես Նկ. ժգ. 9։ Երգ. ը. 6։
ջ Հմր. 19։
ռ Գլ. կ. 4։
ս Առակ. ժէ. 6։
վ Տես Գլ. ծդ. 1, 2։ Ջաք. բ. 4, ժ. 10։
տ Մատ. գ. 9։ Հռոմ. ժա. 11, 12, ևւն։
ր Գլ. կ. 4։

Ես գերի ու աքսորուած էի,
Ասանք ո՞վ մեծցուց.
Ահա ես միայնակ մնացեր էի,
Ասանք ո՞ւր էին։
22 ՚Ահա՛ կ'ըսէ Տէր Եհովա,
Ահա իմ ձեռքս ազգերու վրայ պիտի վերցնեմ,
Ու իմ դրօշակս ժողովուրդներու մէջ պիտի կանգնեմ.
Եւ անոնք քու տղաքներդ բերեն,
Ու քու աղջիկներդ ուսերուն վրայ պիտի վերցուին։
23 Եւ թագաւորները քու սնուցիչներդ պիտի ըլլան,
Ու անոնց թագուհիները քու դայեակներդ.
Երեսին գետինը ծռելով քեզի երկրպագութիւն պիտի ընեն,
Ու հողաբուլ փոշին պիտի լզեն,
Եւ պիտի գիտնաս որ ես եմ Տէրը.
Վասն զի ՚ինծի ապաւինողները պիտի չամչնան։
24 °Մարդէ հզօրէն առը կ'առնուի՞,
Կամ *ահարկու մարդուն գերի առածը կ'ազատի՞։
25 Բայց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Հզօրին գերի առածը անպա՛տ պիտի առնուի,
Ու բռնաւոր մարդուն առը պիտի ազատուի.
Ու քեզի հետ վիճողներուն դէմ ես պիտի վիճիմ,
Եւ քու աղքներդ ես պիտի ազատեմ։
26 Ու ֆքեզ հարստահարողներուն իրենց մսոմիններդ պիտի կերցնեմ,
Եւ իրենց ՙարիւնը նոր գինիի պէս խմելով պիտի գինովնան.
Եւ ամէն մարմին Բպիտի գիտնայ
Թէ ես եմ Տէրը, որ քեզ ազատեցի,
Ու քու Փրկիչդ, Յակոբի Հզօրը։

ԳԼ. Ծ

1 Բրնաոս կը ցուցնէ թէ Հրէից մերժուիլը իրեն պիտի չհամարուի, որովհետև ինք փրկելու կարող է, 5 և այն գործը կատարելու յանձնուած եղեր է, 7 և Աստուծոյ օգնականութեանը ապաւիներ է, 10 Աստուծոյ՝ և չէ թէ մեր անձերուն ապաւինելու յորդորանք մը։

Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
ՙՈ՞ւր է ձեր մօրը ապահատրզանի թուղթը,
Որով ես զանիկա արձակեցի.
Կամ ո՞վ է այն Բպարտատէրը,
Որու ես ձեզ ծախեցի.
Ահա դուք ձեր անօրէնութիւններուն համար ծախուեցաք,
Ու ձեր մայրը ձեր յանցանքներուն համար արձակուեցաւ։
2 Ինչո՞ւ համար իմ եկած ատենս մարդ մը չկար,
Ո՚Կանչած ատենս պատասխան տուող մը չկար.
Ի՞միթէ իմ ձեռքս բնաւ կարճցա՞ւ՝ որ փրկելու կարող չըլլամ,
Կամ թէ ուժասելու զօրութիւն չունի՞մ.
Ահա ՚իմ սպառելով ծովը կը ցամքեցնեմ,
Գետերը անապատ կը դարձնեմ.
Ընանց ձուկերը ջուր չըլլալուն համար կը հոտին
Ու ծարաւէն կը մեռնին։
3 Երկինքները խաւար կը հագցնեմ,
Ու ծածկոցի համար անոնց վրայ քուրձ կը դնեմ։
4 ՚Տէր Եհովա ինծի լսնաաուններու լեզուս տուաւ,
Որպէս զի Էյոգնածին խօսքով օգնել գիտնամ,
Ամէն առաւ պէս կ'արթնցնէ,
Անիկա իմ ականջս կ'արթնցնէ,
Որպէս զի աշակերտներու պէս լսեմ։
5 Տէր Եհովա ինծի բացաւ,
Ու ես նանհնազանդ չեղայ, ետ չդարձայ։
6 Իմ կռնակս՝ զարնողներուն,
Եւ նայուածքս՝ փետողներուն տուի.
Իմ երեսս նախատինքէն ու թուքէն չծածկեցի։
7 Բայց Տէր Եհովա ինծի կ'օգնէ,
Անոր համար ամօթ ապարտ պիտի չըլլամ.
Անոր համար ՚իմ երեսս գայլածոսի պէս ըրի,
Ու գիտեմ որ պիտի չամչնամ։
8 ՖՉիս արդարացնողը մօտ է.
Ո՞վ ինծի հետ պիտի վիճի. միասին դատաստանի կայնինք.
Իմ դատախազս ո՞վ է. թող ինծի մօտենայ։
9 Ահա Տէր Եհովա ինծի պիտի օգնէ.
Ո՞վ է անիկա որ զիս յանցաւոր պիտի հանէ.
Ահա ՚ամէնը հանդերձի պէս պիտի մաշին,
՚Ցեղը պիտի ուտէ զանոնք։
10 Ձեր մէջ Տէրոջմէ վախցող,
Անոր ծառային ձայնը մութի ընող ո՞վ կայ,
Որ ՚մութի մէջ կը քալէ ու բնաւ լոյս չունի.
ՙԹող անիկա Տէրոջը անունը ապաւինի,
Ու իր Աստուծոյն կռթնի։
11 Ահա դուք ամէնդ, որ կրակ կը վառէք
Ու կայծերով կը շրջապատուիք,
Ձեր կրակին լուսովը
Ու ձեր վառած կայծերուն մէջ քալեցէք.
"Անիկա ձեզի իմ ձեռքէս պիտի ըլլայ,
Դուք Նարտմնութեամբ պիտի պառկիք։

ց Գլ. կ. 4։ կզ. 20։
— Ապտ. հբ. 11։ Հմր. 7։ Գլ. ծբ. 15։ կ. 16։
ֆ Ապտ. հր. 9։ Մխբ. է. 17։
+ Ապտ. լդ. 22։ Հռոմ. ե. 5։ իթ. 33։ ժ. 11։
ո Մտտ. ժբ. 29։ Ղուկ. ժտ. 21, 22։
• Կամ, իրատուն ընդ ունեցող
Ֆ Գլ. իթ. 20։
— Յայտ. ժդ. 20։ ժզ. 6։
Բ Ապտ. իթ. 16։ Գլ. կ. 16։
——
— բ Օր. իդ. 1։ Երեմ. գ. 8։ Ովս. բ. 2։
Տես գ Թագ. գ. 1։ Մտտ. ժբ. 25։
ֆ Գլ. ծբ. 3։
Ա Առակ. ա. 24։ Գլ. կե. 12։ կզ. 4։ Երեմ. է. 13։ լե. 15։
Բ Թես. ժտ. 23։ Գլ. ծթ. 1։
Ղ Ապտ. ճգ. 9։ Նաա. ա. 4։
Ե Ել. ժդ. 21։
Ը Ցեսա. գ. 16։
Ը Ել. է. 18, 21։
Ժ Ել. ժ. 21։
Ի Յայտ. գ. 12։
Լ Ել. գ. 11։
Խ Մտտ. ժտ. 28։
Ծ Ապտ. խ. 6, 7, 8։
Կ Մտտ. խզ. 39։ Յովհ. ժդ. 31։ Փիլ. բ. 8։ Երբ. ժ. 5, եւն։
Հ Մտտ. խզ. 67։ իե. 26։ Յովհ. ժբ. 22։
Ձ Ոպր. գ. 30։
Ղ Եզեկ. գ. 8, 9։
Ճ Հռոմ. բ. 32, 33, 34։
Մ Յոբ ժդ. 28։ Ապտ. ճբ. 26։ Գլ. ծտ. 6։
Յ Գլ. ծտ. 8։
Ն Ապտ. խզ. 4։
Շ բ Մն. ե. 20։ Ապտ. է. 7։
Ո Յովհ. իթ. 39։
Չ Ապտ. ժզ. 4։ ——

ԳԼ. ԾԱ.

1 Աստուծոյ ապաւինելու յորդորանք մը՝ 3 իր միխթարական խոստումներուն, 4 և իր արդարութեանը վրկութեանը 7 և մարդոց մահկանացու թեանը համար։ 9 Բրնաս իր արբանեան քարոզով իրենները կը պաշտպանէ մարդոց երկիւղէն. 17 Նրուսաղէմի ինչուաութեանը վրայ կ'ողբայ, 21 ու վրկութիւն կը խոստանայ։

Ով դուք, ՚արդարութեան հետեւողներ
Ո– Տէրը փնտռողներ, Բինծի մտիկ ըրէք.
Դուք այն վէմին նայեցէք, ուրկէ կտրուեցաք,
Եւ այն գուբին փոսին՝ ուրկէ փորուեցաք։
2 ԷՁեր հօրը Աբրահամի
Ու ձեզ ծնանող Սառային նայեցէք.
ՇԲանովի զանիկա կանչեցի, ու մէկ մարդ էր,
Եւ Իզանիկա օրհնեցի ու բազմացուցի։
3 Վ՚ասն զի Տէրը ՚Սիոնը պիտի մխիթարէ,
Անոր բոլոր աւերակները պիտի մխիթարէ.
Եւ անոր անապատը Եդեմի պէս,
Ու անոր անմշակութիւնը ԷՏէրոջը դրախտին պէս պիտի ընէ.
Անոր մէջ ցնծութիւն և ուրախութիւն,
Գովութեան և օրհնութեան ձայն պիտի գտնուի։
4 Ով իմ ժողովուրդս, ինձի մտիկ ըրէ,
Ով իմ ազգս, ինձի ականջ տուր.
ՃԲանովի ինձմէ օրէնք պիտի ելլէ,
Եւ իմ իրաւունքս Ժողովուրդներուն լոյս ըլլալու համար պիտի հաստատեմ։
5 ÷Իմ արդարութիւնս մօտ է, իմ փրկութիւնս ելած է,
ԷՈւ իմ բազուկներս ժողովուրդները պիտի դատեն.
ՈԿղզիները ինձի պիտի յուսան
ԷԵւ իմ բազուկս պիտի սպասեն։
6 ÷Աչքերնիդ վեր վերցուցէք դէպ ի երկինք,
Ու վար նայեցէք դէպ ի երկիր.
ՓՔանզի Երկինք ծուխի պէս պիտի անցնի,
ՀՈւ երկիր հանդերձի պէս պիտի մաշի,
*Նմանապէս անոր բնակիչներն ալ պիտի մեռնին.
Բայց իմ փրկութիւնս յաւիտենական պիտի ըլլայ,
Ու իմ արդարութիւնս պիտի չպակսի։
7 ÷Ինձի մտիկ ըրէք, ով արդարութիւն ճանչցողներ,
Եւ ՚իմ օրէնքս ձեր սրտին մէջ պահող ժողովուրդ.
ՏՄարդոց նախատինքէն մի վախնաք,
Ու անոնց բամբասանքէն մի զարհուրիք։
8 Վ՚ասն զի ՛ցեցը պիտի ուտէ զանոնք հանդերձի պէս,
ՊԵւ մեղը պիտի ուտէ զանոնք բուրդի պէս.
Բայց իմ արդարութիւնս յաւիտեան,
Ու իմ փրկութիւնս ամէն գալիքու մէջ պիտի ըլլայ։
9 ՚Արթնցիր, արթնցիր, ՚ով Տէրոջը բազուկը,
զօրութիւն հագիր.
Արթնցիր հառաջուան օրերուն պէս,
Շատոնցմէ անցած գարերուն պէս.
՚Դուն անիկա չէ՞ս՝ որ ՎՌահաբը ջարդեցիր
Ու ՚վիշապը վիրաւորեցիր։
10 Դուն անիկա չէ՞ս՝ որ ԼԾովը,
Մեծ անդունդին ջուրերը, ցամքեցուցիր,
Եւ ծովուն խորունկ տեղերը ճամբայ ըրիր,
Որպէս զի փրկուածները անկէ անցնին։
11 Ու ՚Տէրոջը փրկածները պիտի դառնան,
Ու երգելով Սիօն պիտի գան,
Եւ անոնց գլխուն վրայ յաւիտենական ուրախութիւն պիտի ըլլայ.
Անոնք ցնծութիւն և ուրախութիւն պիտի առնան,
Տրտմութիւնը ու հեծութիւնը ՚անդնդէ պիտի հեռանայ։
12 Ես եմ, ես եմ ՚որ ձեզ կը մխիթարեմ.
Դուն ո՞վ ես, որ Էմահկանացու մարդէն
Ու ՚խոտի նմանելու մարդու զաւակէն կը վախնաս.
13 Եւ քեզ առեղծող, ՚երկինքները տարածող
Ու երկրի հիմերը դնող Տէրը կը մոռնաս.
Ու բռնաւորին սրտմտութենէն միշտ ամէն օր կը վախնաս,
Երբ թէ ÷Եղ կործանելու պատրաստուած է.
ՅԲայց հիմա ո՞ւր է բռնաւորին սրտմտութիւնը։
14 Կապուածը շուտով պիտի արձակուի,
ՇՈւ գուբին մէջ պիտի չմեռնի,
Եւ իր հացը պիտի չպակսի։
15 ՓԱնդի .քու Տէր Աստուածդ ես եմ,
Որ ÷ծովը կը յանդիմանեմ՝ երբ անոր ալիքները կը գոռան.
Իմ անունս ԵՀովա Սաբաւովթ է։
16 Ու *իմ խօսքերս .քու բերանդ դրի,
Եւ ՛քեզ ձեռքիս հովանիովը ծածկեցի,
ՖՈրպէս զի երկինքը հաստատեմ ու երկրի հիմերը դնեմ,
Եւ Սիօնի ըսեմ՝ Դուն իմ ժողովուրդս ես։
17 ՇԱրթնցիր, արթնցիր — կեցիր, ով Երուսաղէմ,
Որ ԲՏէրոջը ձեռքէն անոր բարկութեանը բաժակը խմեցիր.

= Հռոմ. ԹԻ. 30—32։
Բ Հմր. 7։
Գ Հռոմ. գ. 1, 16։ Եբր. ժա. 11, 12։
Դ Ծն. ժբ. 1, 2։
Ե Ծն. իդ. 1, 35։
Զ Սաղ. ՃԲ. 13։ ԳԼ. խ. 1։ ծբ. 9։ Հմր. 12։
Է Ծն. ժգ. 10։ Յովել բ. 3։
Ը ԳԼ. բ. 3։ խբ. 4։
Թ ԳԼ. խբ. 6։
Ժ ԳԼ. խգ. 13։ ծգ. 1։ Հռոմ. ա. 16, 17։
Ի Սաղ. կէ. 4։ ղբ. 9։
Լ ԳԼ. կ. 9։
Խ Հռոմ. ա. 16։
Ծ ԳԼ. խ. 26։
Կ Սաղ. ՃԲ. 26։ Մատ. իգ. 35։ բ Պետ. գ. 10, 12։
Հ ԳԼ. ծ. 9։
Ձ Կամ, Մժեղի պէս
Ղ Հմր. 1։
Ճ Սաղ. լէ. 31։
Մ Մատ. Ժ. 28։ Գործ. Ե. 41։
Յ ԳԼ. ծ. 9։
Ն Սաղ. խգ. 23։ ԳԼ. ծբ. 1։
Շ Սաղ. զգ. 1։ Ցայտ. ժա. 17։
Ո Սաղ. խգ. 1։
Չ Ցար իզ. 12։
Պ Սաղ. ՃԷ. 4։ ՃՔ. 10։
Ջ Սաղ. հդ. 13, 14։ ԳԼ. խէ. 1։ Նեեմ. իԲ. 3։
Ռ Նա. ժգ. 21։ ԳԼ. խգ. 16։
Ս ԳԼ. լԲ. 10։
Վ Հմր. 3։ բ Կոր. ա. 3։
Տ Սաղ. ՃժԲ. 6։
Ր ԳԼ. խ. 6։ ա Պետ. ա. 24։
Ց Ցար ԻԲ. 8։ Սաղ. ՃԶ. 2։ ԳԼ. խ. 22։ խբ. 5։ խգ. 24։
Ւ Ցար Լ. 7։
Փ Զաք. Բ. 11։
Ք Ցար իգ. 12։ Սաղ. հդ. 13։ Երեմ. լա. 35։
Օ Ա Օր. ժԲ. 18։ ԳԼ. ծԲ. 21։ Յովէլ. գ. 34։
Ֆ ԳԼ. իԲ. 2։
Ա ԳԼ. կԲ. 17։ կգ. 22։
Բ ԳԼ. ծբ. 1։
Գ Ցար խա. 20։ Երեմ. խԲ. 15։ 16։

ՔԹմիութեան բաժակին մրուրը քամելով խմեցիր։
18 Անոր բոլոր ծնած որդիներէն՝ որ առաջնորդող չկայ,
Ու բոլոր մեծցուցած տղաքներէն՝ որ ձեռնառու չկայ։
19 Ա՛յս երկու բաները քեզի պատահեցան.
Ո՞վ քեզի պիտի ցաւի.
Կործանում՝ ու կաւորած, սով ու սուր.
Ե՞նէզ ինչո՞վ մխիթարեմ։
20 Ձ՚որս տղաքդ մնացած՝
Ամէն փողոցներուն գլուխը կը պառկին,
Որոգայթի մէջ բռնուած յառնդրի պէս.
Անոնք Տէրոջը բարկութիւնովը,
Քու Աստուածդ յանդիմանութիւնովը լեցուած են։
21 Ուրեմն ասիկա մտիկ ըրէ, ով ողորմելի,
Որ արբած ես, երայց ոչ գինիէ։
22 Այսպէս կ՚ըսէ քու Եհովա Տէրդ,
Ես քու Աստուածդ, ո՛ր իր ժողովուրդին դատը
կը պաշտպանէ.
Ահա քու ձեռքէդ թմրութեան բաժակը,
Իմ բարկութեանս բաժակին մրուրը, առի.
Զանիկա ալ այլեւս պիտի չխմես.
23 Եւ զանիկա քեզ հարատահարողներուն ձեռքը պիտի դնեմ,
Ո՛րոնք քու անձիդ կ՚ըսէին. Ծռէ որպէս զի անցնինք.
Ու դուն կռնակդ, անցնողներուն համար,
Գետնի պէս ու փողոցի պէս դրիր։

ԳԼ. ԾԲ

1 Տէրը կը յորդորէ նկիզելին՝ որ իր ձրի փրկութեանը հաւատայ, 7 և անոր պատգամաւորները ընդունի, 9 անոր մեծութիւնովը ուրախանայ, 11 և ինքզինք ծառայութեան ազատէ, 13 Բրիտանիոյ թագաւորութեան փառքը։

Ա՛լէլուիա, ալէլուիա, քու զօրութիւնդ հաստիր, ով Սիօն.
Քու փառաւոր հանդերձներդ հագիր, ով Երուսաղէմ Բաւուր քաղաք.
Քանզի էլեւյմէն ալ անթլփատ ու պիղծ մէկը քու մէջդ պիտի չմտնէ։
2 Փոշին քեզմէ թօթուէ,
Ել նստէ, ով Երուսաղէմ.
Քու պարանոցիդ կապերը քակէ,
Ով Սիօնի գերուն աղջիկը։
3 Վասն զի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Զրկի ծախուեցար,
Եւ առանց առակի պիտի փրկուիք։

4 Քանզի Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ.
Իմ ժողովուրդս առաջ Եգիպտոս իջաւ,
Որպէսզի հոն պանդխտութիւն ընէ.
Ու Ասորեստանցիք առանց պատճառի անոր բռնութիւն ըրին։
5 Եւ հիմա հոս ի՞նչ ունիմ, կ՚ըսէ Տէրը,
Որ իմ ժողովուրդս պարապ տեղ քշուեցաւ.
Անոր վրայ իշխողները կ՚ողբան, կ՚ըսէ Տէրը,
Ու միշտ ամէն օր իմ անունս կը հայհոյուի։
6 Ասոր համար իմ ժողովուրդս պիտի գիտնայ իմ անունս.
Ասոր համար այն օրուան մէջ պիտի ըլլայ
Թէ ես ան եմ՝ որ կը խօսէի. ահա ես եմ։
7 Ի՜նչ գեղեցիկ են լեռներուն վրայ անոր ոտքերը՝
Որ աւետիս կը բերէ, խաղաղութիւն կը քարոզէ,
Բարութեան աւետիս կը բերէ, փրկութիւն կը քարոզէ,
Ո՛ր Սիօնի կ՚ըսէ, Քու Աստուածդ կը թագաւորէ։
8 Քու պահապաններդ ձայն պիտի վերցնեն.
Ցնծութեան ձայնով միասին պիտի երգեն.
Երանգի երբ Տէրը Սիօնը նո՛ր դարձնէ,
Անոնք *յայտնապէս պիտի տեսնեն։
9 Ով Երուսաղէմի աւերակներ,
Ցնծութեան ձայնով մէկտեղ ողողակեցէք.
Քանզի Տէրը իր ժողովուրդը մխիթարեց,
Ո՛ր Երուսաղէմը փրկեց։
10 Տէրը իր սուրբ բազուկը մերկացուց
Բոլոր ազգաց աչքերուն առջեւ,
Ու ծերկրի ամէն ծայրերը
Մեր Աստուծոյն փրկութիւնը պիտի տեսնեն։
11 Իջաւուեցէք, քաշուեցէք, անկէ ելէք,
Պիղծ բանի մի դպչիք,
Անոր մէջէն ելէք.
Մաքուր եղէք, ով Տէրոջը սպասները վերցնողներ։
12 Քանզի ոչ թէ շտապով պիտի ելլէք,
Եւ ոչ թէ փախչելով պիտի երթաք.
Քանզի Տէրը ձեր առջեւէն պիտի երթայ,
Ու Իսրայէլի Աստուածը ձեզի թիկնապահ պիտի ըլլայ։
13 Ահա իմ ծառաս յաջողութիւն պիտի գտնէ,
Ես պիտի մեծնայ ու պիտի բարձրանայ ու խիստ պիտի փառաւորի։
14 Ինչպէս շատերը †անոր վրայ՝ ապշեցան,
(Անոր դէմքին մարդու էլեւէն,
Ու կերպարանքին մարդու որդիներէն աւելի տառապած ըլլալուն համար,)

ե Եզեկ. լէ. 20, 23։ Հառաք. բ. 24։
ը Նաւմ. ա. 15։ Հառաք. ժ. 15։
թ Սոպ. գպ. 1։ գլ. 10։ գկ. 1։
ժ Կամ, դէմ յանդիման էր. Եբր. աչք աչքի
ի Գլ. ծա. 3։
լ Տես Գլ. խը. 20։
խ Տես Սոպ. դը. 2, 3։
ծ Դ. Թագ. գ. 6։
կ Եզեկ. լէ. 20, 23։ Հառաք. բ. 24։
հ Նաւմ. ա. 15։ Հառաք. ժ. 15։
ձ Սոպ. գպ. 1։ գլ. 10։ գկ. 1։
ղ Կամ, դէմ յանդիման էր. Եբր. աչք աչքի
ճ Գլ. ծա. 3։
մ Տես Գլ. խը. 20։
յ Տես Սոպ. դը. 2, 3։
ն Դ. Թագ. գ. 6։
շ Գլ. խբ. 1։
ո Փիլ. բ. 9։
չ Եբր. քու վրադ
պ Սոպ. խբ. 6, 7։ Գլ. ծգ. 2, 3։
ջ Սոպ. կգ. 11, 12։
ռ Գլ. ծա. 9, 17։
ս Նեհեմ. ժա. 1։ Գլ. խը. 2։ Մատ. գ. 5։ Յայտ. իա. 2։
վ Գլ. լե. 8։ կ. 21։ Նաւմ. ա. 15։ Յայտ. իա. 27։
տ Տես Գլ. գ. 26։ ծա. 23։
ր Զաք. բ. 7։
ց Սոպ. խգ. 12։ Գլ. խե. 13։ Եբեմ. ժե. 13։
ւ Ծն. խզ. 6։ Գոր. է. 14։
ծա. 6, 45։ Զաք. բ. 6, 7։ բ Կոր. գ. 17։ Յայտ. ժը. 4։
հ Դ.Եւ. խբ. 2, եև։
յ Տես Եր. ժբ. 33, 39։
ղ Միք. բ. 13։
ճ Գլ. ծբ. 8։ Տես Եր. ժգ. 19։ Բտ. ժ. 25։
մ Գլ. խբ. 1։
ն Փիլ. բ. 9։
շ Եբր. քու վրադ
ո Սոպ. իբ. 6, 7։ Գլ. ծգ. 2, 3։

15 Ա֊յնպէս շատ ապրելը պիտի ‡զարմացնէ,
ևթագաւորները անոր առջև խրճից բերանը պիտի գոցեն.
Վ֊ասն որ "խրճից չգտնուածը պիտի տեսնեն,
Եւ խրճից չլսածը պիտի խմտանան։

ԳԼ. ԾԶ

1 Մարգարէն անհատական համար գանգատելով՝ խաչին գոյժ ակնարկութիւնը կ'արտայայտէ, 4 յիշելով Քրիստոսի չարչարանքին օգուտը 10 և բոլոր յաջողութիւնը։

¯Ով հաւատաց մեր քա֊֊֊ղ լուրին,
Ու ԲՏէրոջը բազուկը որո՞ւ յայտնուեցաւ։
2 Քանզի Ճանիկա անոր առջև մատղաշուկի պէս,
Եւ ծարաւած երկրէ ելած արմատի պէս բուսաւ.
†Անիկա կերպարանք կամ՝ վայելչութիւն չունէր՝ որ անոր նայէինք,
Ոչ ալ այնպիսի երեսոյթ մը՝ որ անկէ ախորժէինք։
3 ÞԱնիկա մարդոցմէ անարգուեցաւ ու երեսէ ձգուեցաւ,
Վշտաբեր ու Ցաւերու ծեղեակ եղաւ.
Եւ անկէ երես դարձնելու մարդու պէս եղաւ,
Անարգուեցաւ ու Ճանիկա չյարգեցինք։
4 Իրաւցնէ Ճանիկա մեր ցաւերը վերցուց
Ու մեր վիշտերը իր վրայ առաւ.
Եւ մենք զանիկա վիրաւորած, Ճաւաճմէ զարնուած
Ու չարչարած համարեցինք։
5 Բայց անիկա Ճեր մեղքերուն համար վիրաւորուեցաւ,
Եւ–մեր անօրէնութիւններուն համար ծեծուեցաւ.
Մեր խաղաղութեան պատիժը անոր վրայ եղաւ,
Եւ անոր †վէրքերովը մենք բժշկուեցանք։
6 ÞԱմէնս ոչխարներու պէս մոլորեցանք.
Ամէն մէկս իր ճամբան դարձաւ,
Եւ Տէրը մեր ամէնուն անօրէնութիւնը անոր վրայ դրաւ։
7 Անիկա անխռովութիւն կրեց ու չարչարուեցաւ,
Բայց Կիր բերանը չբացաւ.
ÞՄորթ ուերու տարուող ոչխարի պէս,
Ու իր խուզողներուն առջև մռնճ կեցող մանչի պէս,
Ամէնքն իր բերանը չբացաւ։
8 *Նեղութեամբ և դատապարտութեամբ" վերցաւ.
Ու անոր ազգատոհմը ո՞վ պիտի պատմէ.
Քանզի Ճանիկա կենդանիներուն երկրէն կտրուեցաւ,

‡ կամ, սրակէ
ձ Գլ. խթ. 7, 23։
ռ Գլ. ծե. 5։ Հռոմ. ժե. 21։ ԺԿ. 25, 26։ Եփես. գ. 5, 9։
— Ծամ. ԺԲ. 38։ Հռոմ. Ժ. 16։
ÞԳլ. ծա. 9։ Հռոմ. ա. 16։ ա Կոր. ա. 18։
ֆ Գլ. ժա. 1։
ֆ Գլ. ծբ. 14։ Մատ. Թ. 11։
ֆ Սաղ. խբ. 6։ Գլ. խթ. 7։
ղ Եբր. գ. 15։
ֆ Ծամ. ա. 10, 11։
ը Մատ. բ. 17։ Եբր. Թ. 28։ ա Պետ. բ. 24։
ը Հռոմ. գ. 25։ ա Կոր. ժե. 3։ ա Պետ. գ. 18։
ֆ ա Պետ. բ. 24։
ֆ Սաղ. ձԺԹ. 176։ ա Պետ. բ. 25։
ղ Մատ. խգ. 63։ խե. 12, 14։ Մարկ. ԺԿ. 61։ ժե. 5։ ա Պետ. բ. 23։
ֆ Դատ. բ. 32։
* կամ, նեղութենէ և դատաստանէ

ման է
ֆ Դան. Թ. 26։
ֆ Մատ. խե. 57, 58, 60։
† կամ, թէև
հ ա Պետ. բ. 22։ ա Ծամ. գ. 5։
ֆ բ Կոր. ե. 21։ ա Պետ. բ. 24։
‡ կամ, բլլալէն
ղ Հռոմ. գ. 9։
ֆ Եփես. ա. 5, 9։ բ Թես. ա. 11։
ֆ ա Ծամ. բ. 1։
ֆ Գլ. խբ. 1։ խթ. 3։
ֆ Ծամ. ժէ. 3։ բ Պետ. ա. 3։
ֆ Հռոմ. է. 18, 19։
ռ Հմր. 4, 5։
ղ Սաղ. բ. 8։ Փիլ. բ. 9։
ռ Կող. բ. 15։
|| Եբր. Թափից
ֆ Մատ. ԺԸ. 28։ Ղուկ. իբ. 37։
— Ղուկ. խգ. 34։ Հռոմ. բ. 34։ Եբր. է. 25։ Թ. 24։ ա Ծամ. բ. 1։ ——
ռ Մատ. գ. 14։ Գաղ. գ. 27։
ֆ ա Թագ. բ. 5.
ֆ Գլ. խթ. 19, 20։
ֆ Գլ. ծե. 5։ կա. 9։

Անիկա իմ՝ ժողովուրդիս յանցանքին համար զարնուեցաւ։
9 Եւ անոր գերեզմանը ամբարիշտներու հետ դրուեցաւ.
Բայց երբ մեռաւ, հարուստին հետ եղաւ.
†Քանզի անիկա անօրէնութիւն մը չգործեց,
Ու անոր բերնին մէջ հնէնգութիւն մը չգտնուեցաւ։
10 Բայց Տէրը հաճեցաւ որ զանիկա ծեծելով ցաւեցնէ մինանէ.
Անոր անձը Ճամբայի համար զոհ ‡ընելէդ ետքը՝
Անիկա սերունդ պիտի տեսնէ, Ճէր օրերը պիտի երկնցնէ,
Ու ÞՏէրոջը կամքը անոր ձեռքով պիտի յաջողի։
11 Իր անձին աշխատութեան պտուղը տեսնելով պիտի կշտանայ.
Իմ՝ արդար ծառաս Ճիր դիտութեամբ Ճշաւերը պիտի արդարացնէ,
"Քանզի անոնց անօրէնութիւնները ինք պիտի կրէ։
12 ՃԱնոր համար մեծերուն հետ բաժին պիտի տամ՝ անոր,
"Եւ հզօրներուն հետ աւարին բաժին պիտի առնէ.
Քանզի իր անձը մինչև ‖մահուան եց,
Ու Ձանցաւորներուն հետ սեպուեցաւ.
Եւ շատերուն մեղքը վերցուց,
Ու ¯յանցաւորներուն համար միջնորդութիւն ըրաւ։

ԳԼ. ԾԹ

1 Մարգարէն՝ հեթանոսներուն միսիոնարութիւն ընելու համար՝ կը նախաձայնէ անոնց ևկեղեցիին ընդարձակութիւնը, 4 անոնց ապահովութիւնը, 6 նեղութենէ ազատուելը. 11 յառաջադիմութիւնը, 15 և անոնց ապահովութեամբ պահպանուելը։

¯Ով չծնանող ամուլ, ցնծա.
Ով ծննդական ցաւ չքաշող, ցնծութեամբ գոչէ և աղաղակէ.
ÞՔանզի երեսէ ձգուածին աղաքնները
Ամէն ունեցողին աղաքներէն շատ պիտի ըլլան, կ'ըսէ Տէրը։
2 †Վրանիդ տեղը լայնցուր,
Ու քու բնակարանիդ վարագոյրները տարածուին.
Մի խնայեր, չուանները երկնցուր ու ցեցերդ ամուր ըրէ։
3 Քանզի ձախ և աջ կողմը պիտի տարածուիս.
†Եւ քու սերունդդ ազգերը պիտի ժառանգէ,

Ու աւերած քաղաքները բնակիչներով պիտի լեցնէ։
4 Մի վախնար, վասն զի պիտի չամչնաս.
Ու մի պատկառիր, վասն զի պիտի չնախատուիս.
Քանզի քու մանկութեան ամօթը պիտի մոռնաս,
Եւ քու այրեւարութեան նախատինքը մէլմէն ալ պիտի չյիշես։
5 Քանզի քու պլուդ քու Սահղծիչդ է,
Անոր անունը ԵՀովա Սաբաւովթ է.
Ու քու Փրկիչդ Իսրայէլի Սուրբն է,
Ամբողջ բոլոր երկրի Աստուածը պիտի կոչուի։
6 Քանզի Տէրը քեզ, Ներեակ ձգուած և Հոգւով վշտացած կնոջ պէս,
Ու մերժուած նորահասակ հարսի պէս կանչեց, կ'ըսէ քու Աստուածդ։
7 Էփոքը վայրկեան մը քեզ թողուցի,
Բայց մեծ ողորմութիւններով քեզ պիտի ժողվեմ։
8 *Փիչ մը" սրտմտութեամբ, մէկ վայրկեան երեսս քեզմէ ծածկեցի,
Բայց յաւիտենական ողորմութիւնով քեզի պիտի ողորմիմ,
Կ'ըսէ քու Փրկիչդ Եհովա։
9 Քանզի սակայն ինծի Ննոյի ջուրերուն պէս է.
Ինչպէս երդում ըրի, թէ Ննոյի ջուրերը մէլմէն ալ երկրի վրայ չանցնին,
Այնպէս երդում ըրի որ քեզի չբարկանամ ու քեզ չսանդիմանեմ։
10 Քանզի լերանները պիտի վերնան,
Եւ բլուրները պիտի սասանին,
Բայց իմ ողորմութիւնս քեզմէ պիտի չվերնայ,
Ու իմ խաղաղութեան ուխտը պիտի չսասանի,
Կ'ըսէ Տէրը, որ քեզի կ'ողորմի։
11 Ով փոթորիկէ ջարնուած անմխիթար ողորմելի,
Ահա ես քու քարերդ †պղինդով պիտի դնեմ,
Ու քեզ շափիւզանով պիտի հիմնեմ.
12 Եւ քու մնարակացներդ՝ ‡կարմիր յակինթներով՝,
Ու դռներդ՝ կարկեհաններով,
Ու բոլոր ||պարիսպներդ թանկագին քարերով պիտի շինեմ։
13 Եւ քու բոլոր որդիներդ §Տէրոջմէ տրուած պիտի ըլլան,
Ու քու որդիներուդ խաղաղութիւնը շատ պիտի ըլլայ։
14 Դուն արդարութեամբ պիտի հաստատուիս.
Բռնութենէն հեռու պիտի ըլլաս, որպէս զի չվախնաս,
Ու սոխութիւնէն՝ որպէս զի քեզի չմօտենայ։
15 Ահա անշուշտ §ժողով պիտի ընեն, բայց ինծմէ չէ.
Ով որ քու դէմդ ժողվուի՝, քու կողմդ պիտի դառնայ։
16 Ահա կրակի մէջ ածուխները փչող
Եւ իր գործին համար գործիք շինող դարբինը ես ստեղծեցի,
Ու սրելու համար՝ կործանողը ես ստեղծեցի։
17 Քեզի դէմ շինուած գործիքը ամենևին պիտի չյաջողի,
Եւ քու վրադ դատաստանի կոչող ամէն լեզու պիտի դատապարտուի.
Տէրոջը ծառաներուն ժառանգութիւնը սա՛ կը լինի,
Ու անոնց արդարութիւնը ինծմէ է, կ'ըսէ Տէրը։

Գլ. ԾԵ

1 Մարգարէն Բրնատակ խոտանեղբներուն հետ 6 և ապաշխարութեան կը յորդորէ։ 8 Հատատացեալներուն բարի յոյսերը։

Ով ՚ըոլոր ծարաւածներ, ջուրերուն եկէք.
Եւ սակ չունեցողներ, եկէք, ծախու առէք ու կերէք.
Եկէք, առանց սակի և առանց գնոյ
Գինի ու կաթ ծախու առէք։
2 Ինչո՞ւ ձեր սակը կը վատնէք՝ ոչ թէ հացի համար,
Եւ ձեր վաստակը՝ այնպիսի բանի համար որ չկշտացնէ.
Ուշադրութեամբ լսեցէք ինծի մտիկ ըրէք, որպէս զի բարիքներ ուտէք,
Ու ձեր հոգին պարարութեամբ զուարճանայ։
3 Ձեր ականջը խոնարհեցուցէք ու գինծի եկէք.
Մտիկ ըրէք, ու ձեր հոգին պիտի ապրի.
Եւ ձեզի հետ յաւիտենական ուխտ մը պիտի ընեմ,
Դաւթի մնայուն ողորմութիւնները տալով։
4 Ահա զանիկա †ժողովուրդներուն վկայ,
Իշխող առաջնորդ ու հրամանատար դրի։
5 ‡Ահա չգիտցած ազգ պիտի կանչես,
Եւ քեզ չճանչցող ազգերը քեզի պիտի դիմեն
Քու Տէր Աստուածդդ համար
Ու Իսրայէլի Սուրբին համար,
Քանզի անիկա քեզ փառաւորեց։
6 Տէրը փնտուեցէք, քանի որ անիկա կը գտնուի.
Զանիկա կանչեցէք, քանի որ անիկա մօտ է։
7 Թող §ամբարիշտը իր ճամբայէն,
Ու անօրէնը մտքերը իր խորհուրդներէն հրաժարի,
Եւ Տէրոջը դառնայ, ու անիկա պիտի ողորմի անոր,

Ե ՁԱՔ. ԺԹ. 9։ ՀԱՒԱՄԲ. գ. 29։
Զ Գլ. կբ. 4։
Է ԱՍԱՂ. լ. 5։ ԳԼ. ԽԶ. 20։ կ. 10։ ք ԿՈՐ. պ. 17։
* ԿԱՄ, ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԱՆ
Ը Գլ. Ծե. 3։ ԵՐԵՄ. լա. 3։
Թ ԾՆ. բ. 21։ ՓԲ. 11։ Գլ. Ծե. 11։ ՏԵՍ ԵՐԵՄ. լա. 35, 36։
Ժ ԱՍԱՂ. խզ. 2։ Գլ. Ծա. 6։ Մաա. Ե. 18։
Ի ԱՍԱՂ. ՃՓՓ. 33, 34։
Լ ա ՄՆ. ԽԲ. 2։ ՅԱՅԱ. խա. 18, ԼՆ։
† ԿԱՄ, ԾԱՓԱԿՈՂ
‡ ԿԱՄ, ՅԱՄԱՓԱ ՔԱՐԵՐՈՎ
|| ԵԶՐ. ԱՆՇԻՆԱՆԵՐՈՎ
Ի Գլ. Ժա. 9։ ԵՐԵՄ. լա. 34։ ՅՈՎՀ. գ. 45։ ա ԿՈՐ. բ. 10։ ա ՓԵՏ. գ. 9։ ա ՅՈՎՀ. բ. 20։
Ֆ ԱՍԱՂ. ՃՀԲ. 165։
§ ԿԱՄ, ԻՆԾՄԷ ՉԿԱԽՈՂ ՊԱՆԴՈՒԽԱՆԵՔ ՊԻՏԻ ԳԱՆ. ՈՎ ՈՐ ՔՈՒ ՓՈՎԴ ՊԱՆԳԽԱՒՈՒԹԻՒՆ Կ'ԸՆԷ
Ա Գլ. ԽԵ. 24, 25։ —
Բ ՅՈՎՀ. գ. 14։ Է. 37։ ՅԱՅԱ. խա. 6։ ԽԲ. 17։
Գ Մաա. Ժգ. 44, 46։ ՅԱՅԱ. գ. 18։
Դ Մաա. Ժա. 28։
Ե Գլ. Ծգ. 8։ կա. 8։ ԵՐԵՄ. լԲ. 40։
Զ ԲԹԱՂ. Է. 8, ԼՆ։ ԱՍՂ. ՃԽԲ. 28։ ԳՈԼ. Ժգ. 34։
Է ՅՈՎՀ. Ե. 37։ ՅԱՅԱ. ա. 5։
Ը ԵՐԵՄ. լ. 9։ ԵԶԿԻ. ԼԳ. 23։ ՕԶԱ. գ. 5։ ԴԱՆ. Թ. 25։
Թ Գլ. Ծբ. 15։ ԵԶԿԻ. բ. 11, 12։
Ժ Գլ. կ. 5։
Ի Գ. կ. 9։ ԳՈԼ. գ. 13։
Լ ԱՍՂ. լԲ. 6։ Մաա. Ե. 25։ ԽԵ. 11։ ՅՈՎՀ. է. 34։ բ. 21։ ք ԿՈՐ. գ. 1, 2։ ԵՐԲ. գ. 13։
Խ Գլ. ա. 16։
Ծ ՁԱՔ. բ. 17։
Կ ԱՍՂ. ՃԼ. 7։ ԵՐԵՄ. գ. 12։

Ու մեր Աստուծոյն, վասն զի անիկա առատապէս կը ներէ։
8 Իմանալ իմ խորհուրդներս ձեր խորհուրդները չեն,
Ու ձեր ճամբաները իմ ճամբաներս չեն, կ'ըսէ Տէրը։
9 Հապա որչափ երկինք երկրէ բարձր է,
Այնչափ իմ ճամբաներս ձեր ճամբաներէն բարձր են,
Եւ իմ խորհուրդներս ձեր խորհուրդներէն։
10 Վասն զի ինչպէս անձրեւը ու ձիւնը երկինքէն կ'իջնէ և հոն չդառնար,
Հապա երկիրը կ'ոռոգէ ու զանիկա պտղաբեր և արգասաւոր կ'ընէ,
Ու սերմանողին հունտ և ուտողին հաց կու տայ,
11 Ինծի ալ իմ բերնէս ելած խօսքն ալ այնպէս պիտի ըլլայ,
Ինծի պարապ պիտի չդառնայ.
Հապա իմ կամքս պիտի կատարէ,
Ու յաջողութեամբ ի գործ դնէ այն բանը՝ որուս համար զանիկա ղրկեցի։
12 Իմանալ ուրախութեամբ պիտի ելլէք,
Ու խաղաղութեամբ պիտի առաջնորդուիք.
Լեռները ու բլուրները ձեր առջեւէն ցնծութեամբ պիտի ոտաղաւին,
Եւ դաշտերուն բոլոր ծառերը ծափ պիտի զարնեն։
13 Հնձուխին տեղ մայր,
Ու դժնիկին տեղ մրտենի պիտի բուսանի.
Եւ տիկա Տէրոջը Անունը փա՛ռք համար
Անջինջ ու յաւիտենական նշան մը պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԾԶ

1 Մարգարէն կը յորդոր ժողովուրդը արդարութեան դործելու. 3 կը խոստանայ թէ Աստուծոյ ընծրկքը հաւատարիկ ամենուն պիտի տրուի առանց աշտուածեան. 9 երբ պահապանները կը յանդիմանէ։

Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Իրաւունքը պահեցէք ու արդարութիւն ըրէք,
Քանզի իմ փրկութիւնս գալու
Եւ արդարութիւնս յայտնելու մօտ է։
2 Երանի՛ այն մարդուն՝ որ ասիկա կ'ընէ,
Ու մարդու որդին՝ որ ասիկա ամուր կը բռնէ,
Այսինքն Շաբաթը կը պահէ ու զանիկա չպղծեր,
Եւ ամէն անիրաւութիւն ընելէ իր ձեռքը կը պահէ։
3 Ու †Տէրոջը յարող օտարականն որ թող չըրուցէ՝ ըսելով,
Տէրը զիս իր ժողովուրդէն բոլորովին զատեց.
Ու ներքինին ալ թող չըսէ,
Ահա ես չոր ծառ մըն եմ։
4 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ այն ներքիններուն,

Որոնք իմ շաբաթներս կը պահեն,
Եւ ինծի հաճոյ եղածը կ'ընտրեն,
Ու իմ ուխտս ամուր կը կենան.
5 Անոնց՝ †իմ տանս մէջ և պարիսպներուս մէջ
Տղաքներէ ու աղջիկներէ աւելի տեղ ու անուն պիտի տամ.
Անոնց յաւիտենական անուն պիտի տամ,
Որ պիտի չկտրուի։
6 Եւ այն օտարականն որդիները որոնք Տէրոջը յարեր են՝
Անոր ծառայութիւն ընելու,
Տէրոջը անունը սիրելու
Ու անոր ծառաներ ըլլալու համար,
Ամէնքն ալ որ շաբաթը կը պահեն ու չեն պղծեր,
Եւ իմ ուխտս ամուր կը կենան,
7 Զանոնք ալ †իմ սուրբ լեռս պիտի բերեմ,
Եւ իմ աղօթքի տանս մէջ զանոնք պիտի ուրախացնեմ.
Անոնց ողջակէզները ու զոհերը իմ սեղանիս վրայ ընդունելի պիտի ըլլան,
Քանզի †իմ տունս Բոլոր ազգերուն համար աղօթքի տուն պիտի կոչուի։
8 Այսպէս կ'ըսէ Տէր Եհովա,
Որ Իսրայէլի արտաքսածները կը ժողվէ.
Անոր ժողվածներուն վրայ ես՝ բայց ալ պիտի ժողվեմ անոր։
9 Ով դաշտի բոլոր գազաններ,
Ով անտառի բոլոր գազաններ, ուտելու եկէք։
10 Անոր բոլոր պահապանները խլիր են, բան չ'ը ճանչնար,
Ամէնն ալ համր շուներ են, հաչելու կարող չեն.
Անոնք *կը ցնորին, կը պառկին, քունը կը սիրեն.
11 Այո, հշառակեր ու հանչար շուներ են,
Ու անոնք իմացողութենէ զուրկ հովիւներ են.
Ամէնը իրենց ճամբաներուն դարձան,
Ամէն մէկը իր կողմէն իր անիրաւ վաստակը փնտռելով, ո՛ր ըլլի,
12 Եկէք, գինի բերեմ,
Ու գբեղով արբենանք.
Այսօրուան պէս
Ո՛ր ալ աւելի առատ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԾԷ

1 Արդարին բարի մահը։ 3 Աստուած կը յանդիմանէ չբաւ նելը իրենց հաստատական պատկառութեան համար։ 13 ապաշխարողին՝ աւետարանական խոստմունքներ կու տայ։

Արդարը կը կորսուի, և ուշադրութիւն ընող մարդ չկայ.

ե Բ Թագ. է. 19
զ Սաղ. ծդ. 11։
է Բ Օր. ւբ. 2։
ը Գլ. ծդ. 9։
թ Գլ. լե. 10։ կե. 13, 14։
ժ Սաղ. զդ. 12։ ղբ. 8։ Գլ. ԺԳ. 8։ լե. 1, 2։ խթ. 11։
ի ա Մն. ԺԳ. 33։
լ Գլ. խա. 19։

խ Նեհ. Ժգ. 11։ — —
ծ Գլ. խղ. 13։ Մատ. գ. 2։ դ. 17։ Հռոմ. Ժգ. 11, 12։
կ Գլ. ծբ. 13։
հ Տես բ Օր. խգ. 1, 2, 3։ Գործ. ը. 27։ Ժ. 1, 2, 34։ ԺԷ. 4։ ԺԲ. 7։ ա Պետ. ա. 1։
ձ ա Տիմ. գ. 15։
ղ Ծովհ. ա. 12։ ա Ծովհ. գ. 1։

ճ Գլ. բ. 2։
մ Հռոմ. ԺԲ. 1։ Եբր. ԺԳ. 15։ ա Պետ. բ. 5։
յ Մատ. խա. 13։ Մարկ. Ժա. 17։ Ղուկ. ԺԲ. 46։
ն Մատ. ա. 11։
շ Սաղ. ծխէ. 2։ Գլ. Ժա. 12։
ո Ծովհ. Ժ. 16։ Եփես. ա. 10։ բ. 14, 15, 16։

չ Եսայ. ԺԲ. 9։
պ Մատ. ԺԵ. 14։ իգ. 16։
ջ Փիլ. գ. 2։
ռ Կամ, կը նկրտեն
ս Մխիթ. գ. 11։
վ Եզեկ. լդ. 2, 3։
տ Սաղ. Ժ. 6։ Առակ. իգ. 35։ Գլ. իբ. 13։ Ղուկ. ԺԲ. 19։ ա Կոր. ԺԵ. 32։ — —

Ո՞ւր [a]բարի մարդիկը ալեւոտհե կը վերցուին,
Եւ առանց մէկուն իմանալուն թէ արդարը չարիքին երեսէն կը վերցուի։
2 Անիկա խաղաղութեան մէջ կը մտնէ.
Ուղղութեամբ քալողները
Իրենց անկողիններուն վրայ հանգստութիւն կը գտնեն։
3 Բայց դուք, ով [b]վհուկի որդիներ,
Շնացողի ու պոռնիկի սերունդ, հոս մօտեցէք։
4 Դուք ո՞վ ծաղր կ'ընէք,
Ձեր բերանը որո՞ւ վրայ կը լայնցնէք,
Ո՞ր լեզուներ կ'երկնցնէք.
Չէ՞ որ դուք անօրէնութեան զաւակներ ու սուտութեան սերունդ էք։
5 Դուք [c]եամէն կանանչ ծառերու տակ
*Դէպի կուռքերը ցանկութեամբ կը տաքնաք.
Ձորերուն մէջ,
Վէմերու խոռոչներուն մէջ կը մորթէք։
6 Քու բաժինդ ձորին տափակ քարերուն մէջ է.
Քու վիճակդ անոնք են, անոնք.
Անոնց անգամ նուէր թափեցիր, ընծայ մատուցիր.
Միթէ ես սոսկ կրնա՞մ հանդարտել։
7 Դուն է.քու անկողինդ [d]բարձր ու վերացած լեռան վրայ դրիր.
Հոն ալ զոհ ընելու ելար։
8 Եւ դռներուն ու դրանդիքներուն ետեւը քու յիշատակդ դրիր.
Քանդի ինծմէ [e]բացուեցար ու վեր բարձրացուցիր,
Ու վեր ելլելով անկողինդ լայնցուցիր.
Եւ անոնց հետ դաշնադրութիւն ըրիր,
Անոնց անկողինը սիրեցիր, [f]ա՛նոր համար տեղ պատրաստեցիր։
9 Եւ [g]թագաւորին քով հոգա՛ւէտ իւղով գացիր,
Ու անուշահոտութիւններդ շատցուցիր,
Եւ դեսպաններդ հեռուտը տեղեր ղրկեցիր,
Ու [h]ընքնինքդ մինչեւ դժոխք խոնարհեցուցիր։
10 Քու ճամբուդ երկայնութենէն յոգնեցար,
Բայց Յոյս չկոչ՝ չըսիր.
Քու ձեռքիդ կեանքը գտար,
Անոր համար չհուսկցար։
11 Եւ դուն [i]Աստ[j]ուծմէ զարհուրեցար ու վախցար, որ սուտաւոր եղար,
Եւ զիս չյիշեցիր ու սիրտդ չդրիր.
[k]Չէ՞ որ իմ շատանալէ լուռ կեցուածս համար է
Որ ինծմէ չես վախնար։
12 Ես քու արդարութիւնդ ու գործերդ պիտի հրատարակեմ,
Որոնք քեզի օգուտ պիտի չընեն։
13 Երբ դուն աղաղակես, թող քու [l]ժողվածներդ քեզ փրկեն.
Բայց ամէնը հովը պիտի տանի,
Շունչ մը զանոնք պիտի առնէ.
Սակայն ինծի յուսացողները երկիրը իրբեւ կալուածք պիտի առնեն,
Ու իմ [m]սուրբը լեռս պիտի ժառանգեն.
14 Եւ պիտի ըսեն,
[n]Շինեցէ՛ք, բարձրացուցէ՛ք, բարձրացուցէ՛ք.
Ճամբայ պատրաստեցէ՛ք,
Խոչը իմ [o]ժողովուրդիս ճամբայէն վերցուցէ՛ք։
15 Քանզի այսպէս կ'ըսէ Բարձրը ու Բարձրեալը,
Որ յաւիտենականութեան մէջ կը բնակի նաեւ անոր անունը Սուրբ է.
Հեռու բարձր ու սուրբ տեղ կը բնակիմ,
Բայց [p]տարտամ ու խոնարհ հոգի ունեցողին հետ եմ,
Որպէսզի խոնարհներուն հոգին կենդանացնեմ,
Եւ [q]տարտամ սիրտերը ապրեցնեմ։
16 Քանզի յաւիտեան պիտի չվիճիմ,
Ու միշտ պիտի չբարկանամ.
Վասն զի իմ առջեւս հոգիները պիտի մնային.
Եւ այն կեանքերը՝ [r]զորս ես ստեղծեցի։
17 [s]Անոր ագահութեանը անօրէնութեանը համար բարկացայ
Ու զանիկա զարկի, [t]իմ երեսս ծածկեցի ու բարկացայ.
Ան[u]գութ ընթացաւ իր կամքին ճամբան հետեւեցաւ։
18 Անոր ճամբաները տեսայ, [v]ու զանիկա պիտի բժշկեմ,
Եւ անոր առաջնորդութիւն պիտի ընեմ,
Ու զանիկա ու [w]նոր ազատրները պիտի մխիթարեմ։
19 [x]Շրթունքներուն պտուղը ես կը ստեղծեմ.
Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն [y]մօտ ու հեռուն եղողին
Եւ մօտ եղողին, կ'ըսէ Տէրը,
Ու ես զանիկա պիտի բժշկեմ։
20 [z]Բայց ամբարիշտները ալեծուփ ծովու պէս են,
որ չկրնար հանդարտիլ,
Որուն ջուրերը տիղմ ու ցեխ դուրս կը նետեն։
21 [aa]Ամբարիշտները խաղաղութիւն պիտի չունենան, կ'ըսէ իմ Աստուածս։

ԳԼ. ԾԸ

1 Մարգարէն կեղծաւորութիւնը յանդիմանելու դրդուած ըլլալով, 3 կեղծել ու ճշմարիտ ծոմապահութիւն մէջ

---

a Սաղ. ԺԲ. 1։ Միք. Է. 2։
b գ Թագ. ԺԷ. 13։ Տես դ Թագ. իբ. 20։
c բ Մն. ԺԷ. 14։
d Մատ. ԺԷ. 4։
e դ Թագ. ԺԷ. 4։ ԺԶ. 10։ Երեմ. բ. 20։
f կամ, ընտելութեանդ մէջ. Գլ. ա. 29։
g Ղեւ. ԺԲ. 21։ Ի. 2։ դ Թագ. ԺԷ. 3։ իգ. 10։ Երեմ. է. 31։ եզեկ. ԺԷ. 20, Ի. 26։
h եզեկ. իգ. 41։
i եզեկ. ԺԷ. 16, 25։
j եզեկ. ԺԷ. 26, 28։ իգ. 2—20։
k Գլ. լ.6։ եզեկ. ԺԷ. 33։ իգ. 16։ Ովս. Է. 11։ ԺԲ. 1։
l Երեմ. բ. 25։
m Գլ. Ծա. 12, 13։
n Սաղ. Ծ. 21։
o Գլ. Խ. 3։ կբ. 10։
p Ծն. գ. 10։ Դատ. ա. 49։
q Զաք. բ. 13։
r Սաղ. լգ. 18։ Ծա. 17։ ՃԼ. 6։ Գլ. կղ. 2։
s Սաղ. ՃԽ. 3։ Գլ. կա. 1։
t Սաղ. ՃԽ. 5։ Ճղ. 9։ Միք. Է. 18։
u Թուա. ԺԷ. 22։ Ծն. լգ. 14։ Երե. ԺԲ. 9։
v Երեմ. գ. 13։
w Սաղ. լգ. 18։ Ծա. 17։ ՃԼ. 6։ Գլ. կղ. 2։
x Սաղ. ՃԽ. 3։ Գլ. կա. 1։
y Սաղ. ՃԽ. 5։ Ճղ. 9։ Միք. Է. 18։
z Թուա. ԺԷ. 22։ Ծն. լգ. 14։ Երե. ԺԲ. 9։
aa Երեմ. գ. 13։
b Գլ. ԽԲ. 17։ Խոհ. 15։
c Գլ. ԽԲ. 13։
d Երեմ. գ. 22։
e Գլ. կա. 2։
f Երե. ԺԷ. 15։
g Գաղ. Ե. 39։ Եփես. բ. 17։
h Ծն. ԺԸ. 20, եև։ Աւետ. գ. 16։
i Գլ. ԽԲ. 22։

կը նկատուիլ. 8 կը ցուցնէ թէ ինչ խոտամանդներ կը տրուին սատուածապաշտներուն, 13 և շաբաթը պահպանելու։

*Բարձրացին կանչէ՛ ես մի խնայեր,
Զայնդ փողի պէս բարձրացուր.
Եւ իմ՛ ժողովուրդիս՝ իրենց յանցանքը,
Ու Յակոբի տունը իրենց մեղքերը պատմէ։
2 Բայց անոնք ամէն օր զիս կը փնտռեն.
Եւ իմ՛ ճամբաներս գիտնալու կը փափաքին,
Անպիսի ազգի մը պէս՝ որ արդարութիւն կ'ընէ,
Ու իր Աստուծոյն իրաւունքը զանց չընէր.
Ինծի արդարութեան կանոնները կը հարցնեն.
Աստուծոյ մօտենալու կը փափաքին.
3 Ու՝ կ'ըսեն,
†Մենք ինչո՞ւ ծոմ պահեցինք, և դուն չտեսար,
Մեր անձերը չտչտրեցինք, ու դուն չգիտցար։
Անա ձեր ծոմապահութեան օրը ձեր բաղձանքը կը կատարէք,
Եւ ձեր ամէն ‡պահանջումները խստութեամբ կը պահանջէք՞։
4 §Անա կռիւի ու վէճի համար
Եւ չարութեան բռնութեամբ զարնելու համար ծոմ կը պահէք.
Անդ օրուան պէս ծոմ մի պահէք,
Որ ձեր ձայնը բարձրերը լսել տաք։
5 ‖Իմ ընտրած ծոմապահութիւնս
Ու՝ մարդ մը իր անձը խոնարհեցնելու օրը
Այդպէ՞ս կ'ըլլայ.
Իր գլուխը կնիւնի պէս ծռելով,
Եւ ¶պատ փոխ քուրձ ու մոխիր տարածելո՞վ խելայ.
Անկա ծոմապահութիւն ու Տէրոջը ընդունելի՞ օր պիտի անուանես։
6 Անա այս է իմ ընտրած ծոմապահութիւնս,
Որ անիրաւութեան կապերը քակես,
Եւ էլուծին կապերը թուլցնես,
Ու **հարատահարութիւն կրողները ազատ թողուս,
Եւ ամէն լուծը կոտրես,
7 Բ-Քու հացդ անօթիին բաժնես,
Եւ թափառական անտնկինները տունդ ընդունիս,
Երբ մերկ մը տեսնես՝ զանիկա հագուեցնես,
Ու էրս մնալմինէդ քեզ չպահես։
8 Ա-Այն ատեն քու լոյսդ առտուան պէս պիտի ծագի,
Ու բժշկութիւնդ շուտով պիտի ††յայտնուի,
Եւ քու արդարութիւնդ քու առջեւէդ պիտի երթայ,
Ո- ‡‡Տէրոջը փառքը քու ետեւէդ քեզ պիտի պաշտպանէ։
9 Այն ատեն պիտի կանչես, և Տէրը պատասխան պիտի տայ.
Պիտի աղաղակես, ու անիկա պիտի ըսէ, Անա եւս
Եթէ քու մէջդէդ լուծը,
Մատով ցուցնելը ծռս չար խօսքերը վերցնես,
10 Եթէ §§անօթիին յօժարութեամբ կերակրես՞,
Եւ կարօտին հոգին կշտացնես,
Այն ատեն քու լոյսդ խաւարի մէջ պիտի ծագի,
Ու քու խաւարդ կէսօրուան պէս պիտի ըլլայ.
11 Եւ Տէրը միշտ քեզի առաջնորդութիւն պիտի ընէ,
Ու քու հոգիդ ¶¶երաշտութեան ատեն՞ պիտի կշտացնէ,
Եւ ոսկորներդ պիտի զօրացնէ.
Ու դուն ջրարբի պարտէզի պէս
Եւ ջուրը չպակսող աղբիւրակի պէս պիտի ըլլաս։
12 Ու քեզմէ ***նոաններդ հին աւերակները պիտի շինեն.
Այո՛ հաստատութեան հիմերը պիտի վերականգնես,
Եւ դուն փլածներ նորոգող
Ո- բնակութեան համար ճամբաներ շինող պիտի կոչուիս։
13 Եթէ †††շաբաթը, իմ սուրբ օրս,
Քու ցանկութիւնդ կատարելէ ոտքդ դարձնես,
Ու շաբաթը ‡‡‡- պատճառութիւնդ
Եւ Տէրոջը նուիրուած օրը պատուական անուանես,
Ու զանիկա պատուես՝ քու ճամբաներուդ չհետեւելով,
Քու ցանկութիւնդ չկատարելով ու պարապ խօսք չխօսելով,
14 §§§Այն ատեն Տէրոջմով պիտի ուրախանաս.
Եւ քեզ †††Երկրի բարձր տեղերը պիտի հանեմ,
Ու քու հօրդ Յակոբի ժառանգութիւնը քեզի պիտի կերցնեմ՝.
*Բերանը Տէրոջը բերանը խօսեցաւ։

ԳԼ. ԾԹ

1 Մեղքը դատապարտութեան պատճառ կ'ըլլայ, 3 Հրէից մեղքերը, 9 Թշուառութիւնը մեղքին հետեւանքն է։ 16 Փրկութիւնը միայն Աստուծմէ է. 20 Փրկչին ուխտը։

Անա Տէրոջը ձեռքը †փրկելէն չկարճցաւ,
Ու անոր ականջը լսելէն չծանրացաւ։
2 Հապա ձեր ու ձեր Աստուծոյն մէջտեղ բաժնուած ձգողը
Ձեր անօրէնութիւնները եղան,
Եւ ձեր մեղքերը անոր երեսը ձեզմէ ծածկեցին,
որ չլսէ։
3 Քանզի ‡ձեր ձեռքերը արիւնով,
Ու ձեր մատները անօրէնութիւնով պղծուեցան.
Ձեր շրթունքը սուտ խօսեցան,
Եւ ձեր լեզուները անիրաւութիւն արտասանեցին։
4 Ձկոյ մէկը որ արդարութեան համար բողոքէ,
Ու չկոյ մէկը որ ճշմարտութեան դատ վարէ.

* ԵԲՐ. կոհորտով
† Մաղ. գ. 14։
‡ ԳԼե. ժգ. 29, 31։ իգ. 27։
§ կամ, ծառաները կը հարկադատահարեք
‖ գ Թագ. խա. 9, 12, 13։
¶ Զաք. է. 5։
** ԳԼե. ժգ. 29։
†† Եսթ. գ. 3։ Ծար բ. 8։ Դան. Բ. 3։ Յովել. գ. 6։
‡‡ Նէեմ. ե. 10, 11, 12։
§§ Երեմ. լգ. 9։
¶¶ Եզեկ. ժը. 7, 16։ Մատ. իե. 35։
*** Ծար լա. 19։
††† Ած. գ. 14։ Նէեմ. ե. 5։
‡‡‡ Ելս. ժ. 17։
§§§ ԵԲՐ. բառանի
¶¶¶ Եզ. ժգ. 19։ ԳԼ. ծբ. 12։
**** Մաղ. ժբ. 2։
†††† ԵԲՐ. քու հոգիդ անօթիին ընծայես
‡‡‡‡ կամ, անջատ տեղերու մէջ
§§§§ ԳԼ. կա. 4։
¶¶¶¶ Ծար ժա. 17։
***** ԳԼ. ծգ. 2։
†††††† Ծար իբ. 26։
‡‡‡‡‡‡ Բ Օր. ԼՐ. 13։ լգ. 29։
§§§§§§ ԳԼ. ա. 20։ իս. 5։ Միք. գ. 4։

——

* Թուղ. ժա. 23։ ԳԼ. ծ. 2։
Բ ԳԼ. ա. 15։

Անոնք անոտի բաներու կը յուսան և ունայնութիւն կը խօսին.
Թշուառութիւն կը յղանան ու անօրէնութիւն կը ծնանին.
5 Քարերի հաւկիթներ կը տաքցնեն,
Ու սարդի ոստայն կը գործեն.
Անոնց հաւկիթներէն ուտողը կը մեռնի,
Ու բացուածէն իժ կ'ելլէ։
6 Անոնց ոստայններէն հանդերձ չըլլար,
Եւ իրենց գործերովը չեն կրնար ծածկել.
Անոնց գործերը անօրէնութեան գործեր են,
Ու անոնց ձեռքերուն մէջ բռնութեան գործ կայ։
7 Անոնց ոտքերը չարութեան կը վազեն,
Ու անմեղ արիւն թափելու կ'արագանան.
Անոնց խորհուրդները անօրէնութեան խորհուրդներ են,
Անոնց ճամբաներուն մէջ կործանում ու կոտորած կայ։
8 Խաղաղութեան ճամբան չեն գիտեր,
Եւ անոնց ընթացքին մէջ արդարութիւն չկայ.
Իրենց շաւիղները խոտորցուցին.
Անոնց մէջ քալողները խաղաղութիւն չեն գիտեր։
9 Անոր համար իրաւունքը մեզմէ հեռացաւ.
Ու արդարութիւնը մեզի չհասնիր.
Լոյսի կը սպասենք, և ահա խաւար կայ.
Պայծառութեան կը սպասենք, և ահա մութերի մէջ կը շրջինք։
10 Եկոյրերու պէս պատերը կը շօշափենք,
Ու աչք չունեցողներու պէս կը խորխափենք.
Կէսօրին գիշերուան պէս կը գլորինք.
*Պաղպակեր ուժեղներու մէջ՝ մեռելներու պէս ենք։
11 Արջի պէս կը մռնչենք,
Ու Բալասնիներու պէս անդադար կը ծնչենք.
Դատաստանի կը սպասենք, բայց չկայ.
Փրկութեան համար կը նայինք, բայց անիկա մեզմէ հեռացած է։
12 Քանի մեր յանցանքները քու առջեւդ շատցան,
Ու մեր մեղքերը մեզի դէմ վկայութիւն կուտան.
Վասն զի մեր յանցանքները մեր քովն են,
Ու մեր անօրէնութիւնները գիտենք։
13 Յանցանք բրինք, Տէրը ուրացանք
Եւ մեր Աստուծոյն հետեւելէն խոտորեցանք.
Անիրաւութիւն ու ապստամբութիւն խօսեցանք,
ՔՄէջ պատին մէջ սուտ խօսքեր մտածեցինք ու դուրս ելլինք։
14 Եւ դատաստանը ետ դարձաւ,
Ու արդարութիւնը հեռուն կայնեցաւ.
Քանի ճշմարտութիւնը հրապարակին մէջ ինկաւ,
Եւ ուղղութիւնը չկրնար ներս մտնել։
15 Ու ճշմարտութիւնը կը պակսի,

Եւ չարութենէ զգուշացողը կը կողոպտուի.
Ու Տէրը տեսաւ, և սոսկալ անոր աչքէն պէշ երեւցաւ,
Քանի իրաւունք չմնաց։
16 Ու տեսաւ որ մարդ մը չկար,
Եւ կլտմնացաւ որ միջնորդ մը չէր գտնուեր.
Ետսաի իր բազուկը իրեն օգնեց,
Ու իր արդարութիւնը իրեն ձեռնտու եղաւ։
17 Եւ արդարութիւնը զրահի պէս,
Ու փրկութիւնը իր գլուխը սաղաւարտի պէս հագաւ,
Եւ վրէժխնդրութեան զգեստը պատմուճանի պէս հագաւ,
Ու նախանձը վերարկուի պէս իր վրայ առաւ։
18 Ինչպէս վարմունքին համեմատ հատուցում պիտի ընէ,
Բարկութիւն՝ իր հակառակորդներուն,
Հատուցում՝ իր թշնամիներուն.
Կղզիներուն հատուցում պիտի ընէ։
19 Ու արեւմուտքը Տէրոջը անունէն,
Եւ արեւելքը անոր փառքէն պիտի վախնան.
Երբ թշնամին հեղեղի պէս գայ,
Տէրոջը Հոգին դէմ դրօշակ պիտի կանգնէ՝
20 Ու Փրկիչ պիտի գայ Սիոնի,
Ու Յակոբի մէջ չարութենէ դարձողներուն,
կ'ըսէ Տէրը։
21 Եւ անոնց հետ ըներս ուխտս սա է, կ'ըսէ Տէրը.
Իմ Հոգիս որ քու վրադ է,
Ու իմ խօսքերս զորս քու բերանդ դրած եմ,
Քու բերնէդ ու քու զաւակներուդ բերնէն
Եւ քու զաւակիդ զաւակներուն բերնեն
Հիմակուընէ մինչեւ յաւիտեան պիտի չպակսին,
կ'ըսէ Տէրը։

Գլ. Կ

1 *Եկեղեցին փառք՝ հեթանոսներուն դարձի գալովը։*
15 *և մեծ օրհնութիւններ՝ առաքեալ ներգործելէն ի վեր։*

Ելիր, լուսաւորուէ. քանի քու լոյսդ եկաւ,
Ու Տէրոջը փառքը քու վրադ ծագեցաւ։
2 Վասն զի սա երկիրը խաւար
Ու ազգերը մռայլութիւն պիտի ծածկէ.
Բայց քու վրադ Տէրը պիտի ծագի,
Եւ անոր փառքը քու վրադ պիտի երեւնայ։
3 Ու ազգեր պիտի գան,
Եւ քու լոյսիդ արքաներ՝ քու ծագած պայծառութեանդ։
4 Աչքերդ վերցուր ու չորս կողմդ նայէ.
Ամէնը կը ժողովուին ու գան քեզի կու գան.
Քու տղաքներդ հեռուէն պիտի գան,

* կամ, Պարարտներուն մէջ, և կամ, Թանձր խաւարին մէջ
† կամ, Հեռատար երկիրներուն
‡ կամ, գանկա պիտի հալածէ
§ Ծն. ժե. 35։ Սաղ. է. 14։
¶ Ծն. բ. 14, 15։
‖ Առակ. ա. 16։ Հառմ. գ. 15։
** Սաղ. ծվե. 5։ Առակ. բ. 15։
†† Եբեմ. բ. 15։
‡‡ Ր Օր. իբ. 29։ Ծն. խ. 14։ Ամովս ը. 9։
§§ Գր. լբ. 14։ Եզեկ. է. 16։
¶¶ Մատ. ժբ. 34։
‖‖ Եզեկ. իբ. 30։
*** Մտթ. գ. 6։
††† Սաղ. ղբ. 2։ Գր. կգ. 5։
‡‡‡ Եփես. գ. 14, 17։ ա Թես. ե. 3։
§§§ Եփես. է. 14։
¶¶¶ Մտթ. գ. 2։
‖‖‖ Գր. խթ. 6, 23։ Ծայտ. խա. 24։
*** Գր. խթ. 18։
††† Գր. խթ. 20, 21, 22։ կգ. 12։

Եւ քու ազգիկներդ վրկին մէջ պիտի վերցուին։
5 Ա՛յն առեն պիտի առնուս և ուրախանաս,
Ու սիրտդ պիտի շարժի ու բացուի.
Քանզի ծովուն առատութիւնը քեզի պիտի դառնայ,
Ազգերուն հարստութիւնը քեզի պիտի գայ։
6 Քեզ ուղտերուն երամակը,
Մադիամու ու Գեփային տաճիկ ուղտերը, պիտի ծածկեն.
Ամէնը Սաբայէ պիտի գան,
Ոսկի ու կնդրուկ պիտի բերեն,
Եւ Տէրոջը գովութիւնները պիտի աւետեն։
7 Կեդարի բոլոր հօտերը քու քովդ պիտի ժողվուին,
Ու Նաբայէթի խոյերը քեզի պիտի ծառայեն.
Անոնք իմ սեղանիս վրայ պիտի ելլեն՝ ընդունելի ըլլալու համար,
Եւ իմ փառքիս տունը պիտի փառաւորեմ։
8 Ո՞վ են սոքա՝ որ կը թռչին ամպի պէս,
Ու դէպի իրենց վանդակը ծուխի աղաւնիներու պէս։
9 Քանզի կղզիները ու նախ Թարսիսի նաւերը
Ինծի համար պատրաստ պիտի ըլլան,
Որպէս զի հեռուէն՝ քու ազգիկներդ,
Ու անոնց թագաւորները *բերեն,
Քու Տէր Աստուծոյդ անուանը համար,
Ու Իսրայէլի սուրբին համար, քանզի անիկա քեզ կը փառաւորէ։
10 Եւ հօտարներուն որդիները քու պարիսպներդ պիտի շինեն,
Ու անոնց թագաւորները քեզի ծառայութիւն պիտի ընեն.
Քանզի՝ իմ բարկութիւնովս քեզ զարկի,
Բայց բարեհաճութիւնովս քեզի պիտի ողորմիմ։
11 Եւ քու դռներդ միշտ բաց պիտի ըլլան,
Ցորեկ ու գիշեր պիտի չգոցուին,
Որպէս զի քեզի ազգերուն առատութիւնը կրեն,
Եւ անոնց թագաւորները *բերուին։
12 Քանզի *քեզի ծառայութիւն չընող ազգը ու թագաւորութիւնը պիտի կորսուի,
Ու ազգերը բոլորովին պիտի կոտծանին։
13 Լիբանանի փառքը քեզի պիտի գայ,
Մայրը, սոսին ու տօսախը միասին՝
Իմ սրբատեղիս տեղը զարդարելու համար,
Եւ իմ ոտքերուս տեղը պիտի փառաւորեմ։
14 Ու քեզի նեղութիւն տուողներուն տղաքները
Ծռելով քեզի պիտի գան,
Ու քեզ անարգողներուն ամէնը
Քու ոտքերուդ գորշատարներուն երկրպագութիւն պիտի ընեն.
Ու քեզ Տէրոջը քաղաքը,
Իսրայէլի Սուրբին Սիոնը, պիտի անուանեն։
15 Թէև որ երեսէ ձգուած ու առեղծ եղար,
Եւ ոչ ոք անցնող չեղաւ,
Քեզ յաւիտենական փառք,
Ու ազգէ ազգ փոխուող ուրախութիւն պիտի ընեմ։
16 Եւ ազգերուն կաթը պիտի ծծես,
Ու թագաւորներուն առինքը պիտի ծծես.
Եւ պիտի գիտնաս որ Ես Տէրս եմ՝ քու Ազատիչդ,
Ու քու Փրկիչդ, Յակոբի Հզօրը։
17 Պղինձի տեղ ոսկի պիտի բերեմ,
Ու երկաթի տեղ՝ արծաթ,
Եւ փայտերու տեղ՝ պղինձ,
Ու քարերու տեղ երկաթ պիտի բերեմ,
Եւ քու վերակացուներդ խաղաղութիւն *բրող,
Ու քու հշխաններդ արդարութիւն *բրող պիտի ընեմ։
18 Ա՛լս՛ին ալ քու երկրիդ մէջ չընութիւն,
Եւ քու սահմաններուդ մէջ յափշտակութիւն ու կոտորած պիտի չլսուի.
Հապա՝ քու պարիսպներդ Փրկութիւն,
Ու դուներդ Գովութիւն պիտի անուանես։
19 Ա՛լս՛ին ալ ցորեկը քու լոյս արեւը պիտի չըլլայ,
Ու Եհովա քեզի յաւիտենական լոյս,
Եւ Աստուածդ քու փառքդ պիտի ըլլայ։
20 Քու արեւդ ա՛լս՛ին ալ պիտի չմայր,
Ու քու լուսինդ պիտի չնուազի.
Հապա Եհովա քեզի յաւիտենական լոյս պիտի ըլլայ,
Եւ սուգի օրերդ պիտի վերջանան։
21 Ու քու ժողովուրդիդ ամէնը արդար պիտի ըլլան,
Ու երկիրը յաւիտեան պիտի ժառանգեն.
Իմ անկած տունկս, իմ ձեռքերուս գործը,
Իմ փառքիս համար պիտի ըլլայ։
22 Պզտիկը հազարաւոր՝
Ու քիչուորը ուժգ ազգ պիտի ըլլայ.
Ես Տէրս շուտով պիտի կատարեմ ասիկա իր ժամանակին։

ԳԼ. ԿԱ.

1 Քրիստոսի պաշտօնը։ 4 Հաւատացեալներուն յոժարութիւնը, 7 և օրհնութիւնները։

Տէր Եհովայի Հոգին իմ վրաս է.

ղ Ծն. իե. 4։
ե Սաղ. հր. 10։
ը Գլ. կա. 6։ Մատ. բ. 11։
ը Ծն. իե. 13։
ժ Անգ. բ. 7, 9։
ի Սաղ. հր. 10։ Գլ. խբ. 4։ Ծա. 5։
լ Գաղ. գ. 26։
խ Սաղ. կը. 30։ Զաք. ժգ. 14։
ծ Երեմ. գ. 17։
կ Գլ. ծե. 5։
հ Զաք. գ. 15։
յ Գլ. խթ. 23։ Ծայտ. իա. 24։
ղ Գլ. ծէ. 17։
ճ Գլ. ծգ. 7, 8։
ս Ծայտ. իա. 25։
ն կամ, հանդէսով գան
շ Զաք. ժգ. 17, 19։ Մատ. իա. 44։
ո Գլ. լե. 2։ իա. 19։
չ Տես ա Մն. իբ. 2։ Սաղ. ճլբ. 7։
պ Գլ. խթ. 23։ Ծայտ. գ. 9։
ջ Երեմ. ժբ. 22։ Ծայտ. ժգ. 1։
ռ Գլ. խթ. 23։ կա. 6։ կղ. 11, 12։
ս Գլ. խգ. 3։
վ Գլ. իկ. 1։
տ Ծայտ. իա. 23։ իբ. 5։
ր Զաք. բ. 5։
ց Տես Ամոս ը. 9։
ւ Գլ. ծբ. 1։ Ծայտ. իա. 27։
փ Սաղ. լե. 11, 22։ Մատ. ե. 5։
ք Գլ. կա. 3։ Մատ. ժե. 13։ Ծեփ. ժե. 2։
և Գլ. խթ. 23։ իե. 11։ Եփես. բ. 10։
ֆ Մատ. ժգ. 31, 32։

Գլ. կա. 6։ Ղուկ. գ. 18։ Ծեփ. ա. 32։ գ. 34։

Վ֯ան դի Տէրը Էղիա օծեց,
Ո֯– դիս զրկեց աղքատներուն աւետիս տալու,
Հ֯կատած սիրտ աւնեցողները բժշկելու,
Գ֯երիներուն ազատութիւն,
Եւ բանտարկեալներուն՝ բանտին բացուիլը հրատարակելու.
2 Ի֯Տէրոջը ընդունելի տարին
Ու֯ Հ֯ոգի Աստուծոյն վրէժխնդրութեան օրը հրատարակելու,
Ի֯Ա֯մէն ազատները մխիթարելու,
3 Սիոնի ազատներուն պարգեւելու,
Ո֯– Հ֯անոնց մխիթարի տեղ փառք,
Սուգի տեղ ուրախութեան իւղ,
Հ֯ատած հոգիի տեղ գովութեան պատմուճան տալու.
Եւ պիտի անուանեն զանոնք Արդարութեան թեւեւկիններ,
Զ֯արնք Ի֯Տէրը անկեր է իր փառքին համար։
4 Եւ հին աւերակները պիտի շինեն,
Ո֯– առաջուան կործանուածները պիտի կանգնեն,
Եւ աւրուած քաղաքները
Ու շատ դարերէ ի վեր աւերակ մնացածները պիտի նորոգեն։
5 Եւ Հ֯ատարականները պիտի կենան ու ձեր հօտերը պիտի հովուեն,
Ու օտարներուն որդիները ձեր երկրագործները եւ այգեպտուղները պիտի ըլլան։
6 Ի֯նչպէս դուք Տէրոջը քահանաները պիտի կոչուիք,
Ձեր Աստուծոյն պաշտօնեաները պիտի ըսուիք
Ձ֯Ազգերուն հարստութիւնը պիտի ուտէք,
Ու անոնց փառքովը պիտի փառաւորուիք։
7 Ի֯Ձեր ամօթին տեղ՝ կրկին ա֯ռ֯ա֯ջ֯ի֯ն֯,
Եւ անարգանքին փոխ իրենց ժառանգութեանը մէջ պիտի ցնծան.
Ուստի իրենց երկրին մէջ կրկին ժառանգութիւն պիտի առնեն.
Անանք յաւիտենական ուրախութիւն պիտի ունենան։
8 Քանզի հես Տէրս արդարութիւնը կը սիրեմ.
Յ֯Անիրաւութիւնը ու յափշտակութիւնը կ'ատեմ։
Իրաւցընէ անոնց գործերուն վարձքը պիտի տամ,
Ը֯Ու անոնց հետ յաւիտենական ուխտ պիտի ընեմ։
9 Եւ անոնց սերունդը ազգերուն մէջ
Ու անոնց ազգքնները ժողովուրդներուն մէջ պիտի պիտցուին.
Զանոնք տեսնողները պիտի ճանչնան
Զ֯թէ անոնք Տէրոջը օրհնած սերունդն են։
10 Հ֯ես Տէրոջմով մեծապէս պիտի ցնծամ,
Ո֯– իմ հոգիս իմ Աստուծովս պիտի ուրախանայ.
Քանզի զիս փրկութեան հանդերձներ հագուց,
Ջ֯իս արդարութեան պատմուճանով ծածկեց,
Փեսային պէս՝ որ իրեն փառաւոր խայր կը դնէ,
Ու Հ֯արսի պէս՝ որ իր զարդերովը կը զարդարուի։
11 Քանզի ինչպէս երկիր իր առնիկը կ'ածխեցնէ,
Ու պարտէզը իր մէջ ցանուածները կը բուսցնէ,
Այնպէս Տէր Եհովա բոլոր ազգերուն առջեւ
Ա֯րդարութիւն ու Փ֯ոլութիւն պիտի բուսցնէ։

Գ֯Լ. ԿԲ

1 Մարգարէին եռանդուն փափաքը՝ եկեղեցին Աստուծոյ խոստումներուն մէջ հաստատելու համար։ 5 Պաշտօնեաներու գործը աւետարանի քարոզութեան համար, 10 ու ժողովուրդը անոր պատրաստելու համար։

Սիոնի սիրոյն համար պիտի չլռեմ,
Ու Երուսաղէմի սիրոյն համար պիտի չհանգստանամ,
Մինչեւ որ անոր արդարութիւնը լոյսի պէս,
Եւ անոր փրկութիւնը բոցավառ ջահի պէս *ճառագայթէ։
2 Ու ազգերը քու արդարութիւնդ,
Ու բոլոր թագաւորները քու փառքդ պիտի տեսանեն.
Ու դուն նոր անունով պիտի կոչուիս,
Զոր Տէրոջը բերանը պիտի անուանէ։
3 Եւ Տէրոջը ձեռքին մէջ Փայլեչութեան պսակ,
Ու քու Աստուծոյդ ձեռքին մէջ արքայական թագ պիտի ըլլաս։
4 Ո֯ւսն այլեւս թ֯ողուած պիտի չկոչուիս,
Ու քու երկիրդ այլեւս Աւերակ պիտի չըսուի.
Հապա դուն՝ †Իմ հաճոյս՝ անուանուիս,
Ու քու երկիրդ Ամուսնացեալ պիտի ըսուի.
Քանզի Տէրը քեզմով պիտի հաճի,
Ու քու երկիրդ պիտի ամուսնանայ։
5 Վ֯ասն որ Ինչպէս երիտասարդ մը կոյսի հետ կ'ամուսնանայ,
Այնպէս քու տղաքներդ քեզմով հետ պիտի ամուսնանան.
Եւ Ինչպէս փեսան հարսին վրայ կ'ուրախանայ,
Այնպէս Էրուս Աստուածդ քու վրադ պիտի ուրախանայ։
6 Ը֯Ւ պարիսպներուդ վրայ, ով Երուսաղէմ, պահապաններ դրի.
Անոնք բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը բնաւ պիտի չլռեն.
Դուք, ով Տէրը յիշողներ, լուռ մի կենաք,
7 Ու անոր հանգստութիւն մի տաք,

Բ Սապ. խե. 7։
Գ Սապ. Ամխ. 3։ Գլ. Ձէ. 15։
Դ Գլ. խգ. 7։ Տես երեմ. լգ. 8։
Ե Տես Գէս. խե. 9։
Զ Գլ. լդ. 8։ կզ. 4։ կզ. 14։ Մապ. գ. 1, 3։ ք Թես. ա. 7, 8, 9։
Է Գլ. Ձէ. 18։ Մատ. ե. 4։
Ը Սապ. լ. 11։
Թ Գլ. կ. 21։
Ժ Ծովհ. ժե. 8։
Ի Գլ. խթ. 8։ ծբ. 12։ Եզեկ. լգ. 33—36։
Լ Եփես. բ. 12։
Խ Ել. ժք. 6։ Գլ. կզ. 21։ ա Պետ. բ. 5, 9։ Յայտ. ա. 6։ ե. 10։
Ծ Գլ. կ. 5, 11, 16։
Կ Գլ. խ. 2։ Զաք. ք. 12։
Հ Սապ. ժա. 7։
Ձ Գլ. ա. 11, 13։
Ղ Գլ. ձե. 3։
Ճ Գլ. կե. 23։
Մ Ամբ. գ. 18։
Յ Սապ. ճլբ. 9, 16։
Ն Գլ. խթ. 18։ Յայտ. խա. 2։
Շ Սապ. հբ. 3։ ձե. 11։
Ո Գլ. կ. 18։ կբ. 7։
— Գլ. կ. 3։
Պ Տես Հմր. 4, 12։ Գլ. կե. 15։
Ջ Զաք. ք. 16։
Ռ Ովս. ա. 10։ ա Պետ. բ. 10։
Ս Գլ. խթ. 14։ ծգ. 6, 7։
Վ Գլ. ծգ. 1։
† Եբր. Լփեսիբա, այսինքն, իմ հաճութիւնս անոր մէջ
Տ Գլ. կե. 19։
Ր Եզեկ. գ. 17։ լգ. 7։

Մինչև անիկա հասատաե,
Ու մինչև երկրի վրայ Երուսաղէմը Եգովելի ընէ։
8 Տէրը իր աջ ձեռքին վրայ ու իր զօրաւոր բազուկին վրայ ա֊ոպէս երդուաւ ըրաւ,
Թէ ձքու ցորենդ ուժմըն ալ քու թշնամիներուդ կերակուր պիտի չտամ.
Եւ օտարներու որդիները պիտի չխմեն քու գինիդ,
Որու համար դուն աշխատեցար.
9 Հապա զանիկա հնձողները պիտի ուտեն,
Ու Տէրոջը փառք պիտի տան.
Եւ զանիկա քաղողները իմ սուրբ սրահներուս մէջ պիտի խմեն։
10 Անցէք, անցէք դռներէն,
Ժողովուրդին ճամբայ պատրաստեցէք.
Շինակեցէք, շինակեցէք շաւիղները,
Քարերը հանէ ժողվեցէք.
Ժողովուրդներուն դրօշակ վերցուցէք։
11 Ահա Տէրը մինչև երկրի ծայրը լսել տուաւ.
ՃԱիօնի աղջկանը ըսէք,
Ահա քու Փրկիչդ կու գայ.
Ահա հանոր վարձքը իրեն հետ է,
Ու գործերու հատուցումը իր առջև է։
12 Եւ անոնք Սուրբ ժողովուրդ, Տէրոջը փրկածները, պիտի ըսուին.
Ու դուն փնտռուած — հզթողուած քաղաք պիտի կոչուիս։

ԳԼ. ԿԳ

1 Փրկառու կը ցուցնէ թէ ինք ով է, 2 թէ ինչ է իր յաղթութիւնը իր Թշնամիներուն վրայ, 7 և թէ ինչ է իր պարծանքը որ պիտի ընէ իր եկեղեցիին. 10 իր արդար բարեբեհանը մէջ իր ձրի պարծանքը կը յիշէ, 15 եկեղեցին իր աղօթքին 17 ու իր գանգատելուն մէջ իր հաւատքը կը խոստովանի։

Ո՞վ է սոսկա որ կու գայ Եդովմէ,
Կարմրագոյն զգեստով Բոսորայէ,
Որ փառաւոր հանդերձով զարդարուած է,
Եւ իր շատ զօրութիւնովը պանծալով կը քալէ։
Ես եմ, որ արդարութիւն կը խօսիմ,
Ու փրկելու կարողութիւն ունիմ։
2 Ինչո՞ւ համար ՚քու հանդերձդ կարմիր է,
Ու քու զգեստներդ հնձանի մէջ կոխողին պէս են։
3 Հնձանի մէջ միայն ես կոխեցի,
Եւ ժողովուրդներէն ինծի հետ մա՛րդ մը չկար.
Ու զանոնք իմ բարկութիւնովս կոխեցի,
Եւ իմ սրտմտութիւնովս զանոնք ճմլեցի.
Ու անոնց սրբինը իմ զգեստներուս վրայ ցոլթկեց,
Եւ բոլոր հանդերձներս ներկեցի.
4 Քանզի էի՛մ սրտիս մէջ վրէժխնդրութեան օր կար.
Ու իմ փրկածներուս տարին հասած էր.
5 Եւ նայեցայ, բայց Օգնող չկար,
Եւ զարմացայ որ ձեռնտու եղող մը չկար.
Ուստի իմ Նրազուկս ինծի համար փրկութիւն ըրաւ,
Ու իմ բարկութիւնս ինծի ձեռնտու եղաւ։
6 Եւ իմ բարկութիւնովս ժողովուրդներ կոխեցի,
Ու եղանակ իմ սրտմտութիւնովս *գինովցուցի,
Եւ անոնց արիւնը գետինը իջեցուցի։
7 Տէրոջը ողորմութիւնները, Տէրոջը գովութիւնները պիտի յիշեմ՝
Տէրոջը բոլոր մեզի ըրածներուն համեմատ
Եւ այն շատ բարիքներուն համեմատ,
Զորոնք իր գթութիւնովը և առատ ողորմութիւնովը
Իսրայէլի տանը ըրած է։
8 Քանզի ըսաւ, Իրաւցընէ անոնք իմ ժողովուրդս են,
Սուտ չեղբեր որդիներ են.
Ու անիկա անոնց փրկիչ եղաւ.
9 ըԱնոնց ամէն նեղութիւններուն առեն նեղութիւն քաշեց,
Ու իր երեսին հրեշտակը զանոնք ազատեց.
Ի՛ր սիրովը ու գթութիւնովը զանոնք փրկեց,
Եւ եղանակ վերցուց ու հին ժամանակին բոլոր օրերուն մէջ զանոնք կրեց։
10 Բայց անոնք Նապատամբեցան ու Էանոր Սուրբ Հոգին բարկացուցին.
ՃԱնիկա ալ դարձաւ անոնց թշնամի եղաւ,
Ու ինք անոնց հետ պատերազմ ըրաւ։
11 Այն առեն առաջուան օրերը — Մովսէսը և անոր ժողովուրդը †յիշեցին.
Ո՞ւր է անիկա՝ որ ի՛ր հօտին հովիւովը զանոնք ծովէն հանեց.
Հո՞ւր է անիկա՝ որ անոնց մէջ իր Սուրբ Հոգին դրաւ.
12 Ի՛ր փառաւոր բազուկը Մովսէսի աջ ձեռքին հետ պարզացուց.
Իրեն յաւիտենական անուն ‡ձեռնհասնելու համար
Անոնց առջեւէն ջուրերը պատռեց.
13 Ու *զանոնք անդունդներէն առանց սահելու անցուց,
Ինչպէս ձի մը անապատէն կ՚անցնէ։
14 Տէրոջը Հոգին զանիկա հանգստացուց,
Հովիտի մէջ իջնող անասուններու պէս.
Դուն քու ժողովուրդդ այնպէս առաջնորդեցիր,

Ը Գլ. կա. 11։ Սոփ. գ. 20։
Ժ ը Օր. իբ. 31, ԱՆ։ Երեմ. ե. 17։
Ի Տես ը Օր. ժբ. 12։ ԺԴ. 23, 26։ ԺԶ. 11, 14։
Լ Գլ. իա. 3։ ՅԼ. 14։
Խ Գլ. ժա. 12։
Ձ Ղած. բ. 9։ Մատ. իա. 5։ Յովէ. ԺԲ. [illegible]։
Հ Գլ. իա. 10։ Յայտ. իբ. 12։
Ղ Հմր. 4։ —
— Յայտ. ԺԲ. 13։
Ճ Ողբ. ա. 15։ Յայտ. ԺԴ. 19, 20։ ԺԲ. 15։
Ե Գլ. լգ. 8։ կա. 2։
Պ Գլ. խա. 28։ ՅԲ. 16։
Ի Յովէ. ԺԶ. 32։
Ռ Մատ. պր. 1։ Գլ. ՅԲ. 16։
Ս Յայտ. ԺԶ. 6։
Վ Կամ, Լախլախեցի
Տ Գատա. Ժ. 16։ Ղած. բ. 8։ Գար. Բ. 4։
Ր Նլ. ԺԴ. 19։ իգ. 20, 21։ լգ. 14։ Մատ. գ. 1։ Գար. ԺԲ. 11։
Ց ը Օր. է. 7, 8։
Ւ Նլ. ԺԲ. 4։ ը Օր. ա. 31։ լբ. 11, 12։ Գլ. խգ. 3, 4։
Փ Նլ. ԺԵ. 24։ Թուա. ԺԶ. 11։ Մատ. հբ. 56։ զե. 9։
Ք Մատ. հբ. 40։ Գար. է. 51։ Եփես. գ. 30։
Օ Նլ. իգ. 21։
Ֆ Նլ. ԺԴ. 19։ իգ. 20, 21։
† Կամ, յիշեց
‡ Նլ. ԺԶ. 30։ լբ. 11, 12։ Թուա. ԺԶ. 13, 14, ԱՆ։ Երեմ. ը. 6։
Հ Թուա. ԺԱ. 17, 25։ Նէեմ. Բ. 20։ Դան. գ. 8։ Մնպ. բ. 5։
Յ Նլ. ԺԵ. 6։
Ջ Եբր. ընկալ
Ղ Նլ. ԺԶ. 21։ Յեսա. գ. 16։
Ճ Մատ. Ե՛զ. 9։

Որպէս զի քեզի փառաւոր անուն վաստակիս։
15 Երկինքէն նայէ,
եւ դքու սուրբ ու փառաւոր բնակութենէդ տես.
Ո՞ւր է քու նախանձդ ու զօրութիւնդ.
Քու աղիքներուդ գալարիլը և ինծի ըլած ողորմութիւններդ ապրիլուեցա՞ն։
16 Քանզի մեր Հայրը դուն ես,
Թէև Աբրահամ՝ մեզ չդիտեր,
Ու Իսրայէլ մեզ չճանչնար.
Դուն, ով Տէր, մեր Հայրն ես,
Ո՝ր քու անունդ սկիզբէն մեր Փրկիչն է։
17 Ով Տէր, ինչո՞ւ Համար Մեզ քու ճամբաներէդ կը մոլորեցնես.
Ինչո՞ւ Մեր սիրտը կը խստացնես, որ քեզմէ չվախնանք.
Քու ծառաներուդ Համար,
Քու ժառանգութեանդ ցեղերուն Համար դարձիր։
18 Քու սուրբ ժողովուրդդ իրենց ժառանգութիւնը քիչ առեն վայելեցին.
Մեր թշնամիները քու սրբարանդ առնակոխ ըրին։
19 Մենք սկիզբէն քուկդ ենք.
Դուն անոնց վրայ չտիրեցիր,
Ո՝ր քու անունդ անոնց վրայ չկանչուեցաւ։

ԳԼ. ԿԴ

1 Եկեղեցին աղօթք կ'ընէ Աստուծոյ կարողութեանը յայտնուելուն Համար։ 5 Աստուծոյ ողորմութիւնը հրաւիրակելով իր բնակած սպասկանաց թիւնը կը խոստովանի 9 իր նեզութեանը Համար կը գանգատի։

Երանի թէ երկինքը ճեղքելով վար իջնէիր,
Որ քու ներկայութենէդ լեռները հալէին
2 Խոխոնները բռնկցնող կրակի պէս,
Ջուրերը եռացնող կրակի պէս,
Որ քու անունդ թշնամիներուդ յայտնէիր,
Ո՝ր ազգերը քու երեսէդ դողային։
3 Երբ հսյն սոսկալի բաները ըրիր, որոնց չէինք յուսար,
Իջար, քու երեսէդ լեռները հալեցան։
4 Քանզի Երկիրէն ի վեր չլսուեցաւ ու ականջ չդրեց,
Եւ աչք չտեսաւ քեզմէ բացի Աստուած մը,
Որ իրեն յուսացողներուն գործէ բանիդ ընէ։
5 Ուրախ եղողին ու Արդարութիւն գործողին
Եւ Քու ճամբաներուդ մէջ քեզ յիշողներուն Հասար.

Ահա բարկացար, վասն զի մեղք գործեցինք.
Ես անոնց մէջ տեւողութիւն կայ, ու պիտի փրկուինք։
6 Բայց ամէնս պիղծ բանի պէս եղանք,
Ու մեր բոլոր արդարութիւնները գաշտանի լաթին պէս են.
Եւ ամէնս Տերեւի պէս կը թառամինք,
Ու մեր անօրէնութիւնները Հովի պէս մեզ կը վերցնեն։
7 Եւ քու անունդ կանչող չկայ,
Որ արթննայ ու քեզմով ոյժ գտնէ.
Քանզի դու երեսդ մեզմէ ծածկեցիր,
Ու մեր անօրէնութիւններուն պատճառաւ մեզ մաշեցիր։
8 Բայց հիմա, ով Տէր, դուն մեր Հայրն ես.
Մենք կաւ ենք, Դու դուն մեր Ստեղծիչն ես.
Եւ ամէնս Քու ձեռքիդ գործն ենք։
9 Շատ մի բարկանար, ով Տէր,
Ու Քէր անօրէնութիւնը յաւիտեան մի յիշեր.
Ահա նայէ, կ'աղաչենք, Համէնս քու ժողովուրդդ ենք։
10 Սուրբ քաղաքներդ անապատ եղան.
Սիօն անապատ եղաւ.
Երուսաղէմ աւերակ եղաւ։
11 Մեր սուրբ ու փառաւոր տունը,
Որուն մէջ մեր Հայրերը քեզ կ'օրհնէին,
Հրոյ ճարակ եղաւ,
Եւ Մեր ամէն ցանկալի բաները աւերի եղան։
12 Ասոնց վրայ ինքզինքդ պիտի զսպե՞ս, ով Տէր,
Տա՞ս պիտի լռե՞ս ու մեզ խիստ շատ պիտի նեղե՞ս։

ԳԼ. ԿԵ

1 Հեթանոսաց կոչումը։ 2 Հրեաները կը մերժուին իրենց անհաւատութեանը, կռապաշտութեանը ու հեզծաւորութեանը Համար։ 8 Մնացորդ մը պիտի փրկուի։ 11 Զարերուն վրայ Հասնելու դատաստանները, ու սատանայապաշտներուն պատելու բարիքները։ 17 Նոր Երուսաղէմի երջանիկ վիճակը։

Չէ՞ որ չհարցնողներէն փնտռուեցայ,
Չիս չխնդրողներէն գտնուեցայ.
Ես *անուանս չկանչող՝ ազգին
Ահա ես, ահա ես՝ ըսի։
2 Ամէն օր իմ՝ ձեռքերս երկնցուցի ապստամբ ժողովուրդի մը՝
Որոնք ոչնպատի ճամբու մէջ կը քալեն որ ազէկ չէր,
Ու իրենց խորհուրդներուն կը հետեւին.

---

† Սաղ. կթ. 5։
‡ Սաղ. հդ. 7։
|| կամ, Մենք չնպատեցինք եղանքդ, պղծեր ըլլ դուն մեր վրայ բնաւ չէիր սիրեր, և քու անուանդ մեր վրայ չէր կանչուեր

ա Սաղ. հթ. 5։
բ Գաղ. ե. 5։ Միք. ա. 4։
գ կամ, սատանէին
դ Նե. լդ. 10։ Գաղ. ե. 4, 5։ Սաղ. կը. 8։ Ամբ. գ. 3, 6։
ե կամ, սատանեցան

զ Սաղ. հդ. 7։
է Սաղ. լա. 19։ ա կոր. բ. 9։
ը Գաղ. ժ. 35։
թ Ղե. խզ. 8։
ժ Մաղ. գ. 6։
ի Փիլ. գ. 9։
լ Սաղ. դ. 5, 6։
խ Ամս. է. 7։
ծ Ղե. կգ. 16։
կ Ղե. լթ. 16։ խան. 9։ Երեմ. ժբ. 6։ Հռոմ. թ. 20, 21։
հ Եփես. բ. 10։
ձ Սաղ. հդ. 1, 2։ հթ. 8։
ղ Սաղ. հթ. 13։

ճ Սաղ. հթ. 1։
յ դ Թագ. ին. 9։ բ Մն. լէ. 19։ Սաղ. հդ. 7։
ն Եզեկ. խդ. 21, 25։
շ Ղե. խբ. 14։
ո Սաղ. ձդ. 1։

պ Հռոմ. թ. 24, 25, 26, 30։
ջ. 20։ Եփես. բ. 12, 13։
ռ կամ, անուանդս չկանչուածք
Ղե. կդ. 19։
ս Հռոմ. ժ. 21։

3 Ա.Ինպիսի ժողովուրդի մը՝ եթէ միշտ երեսս դէմ
պիտ կը սրգողցնեն.
Պարտէզներու մէջ կը զոհեն,
Ու աղիւաններու վրայ խունկ կը ծխեն.
4 Գերեզմաններու մէջ կը նստին,
Եւ գիշերը առանձին տեղեր կ'անցնեն.
Խոզի միս կ'ուտեն,
Ու իրենց ամաններուն մէջ գարշելի բաներու արգանակ կայ.
5 Որոնք կ'ըսեն,
Մէկդի կեցիր, ինծի մի դպչիր,
Քանզի ես քեզմէ սուրբ եմ։
Ասոնք իմ աղտունքներուս մէջ ծուխ են,
Ուամէն օր բորբոքած կրակ են։
6 Ա.Տ.Ր իմ առջեւս գրուած է.
Ըմիտի չլռեմ, հատուցանեմ.
Այո, անոնց ծոցին մէջ պիտի հատուցանեմ
7 Ձեր անօրէնութիւնները՝ ձեր հայրերուն անօրէնութիւններուն հետ միասին,
Որոնք լեռներուն վրայ խունկ ծխեցին,
Եւ բլուրներուն վրայ ինծ անարգեցին, կ'ըսէ Տէրը,
Ուստի անոնց առաջուան գործերը իրենց ծոցերուն մէջ պիտի լեցնեմ։
8 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ձոր օրինակ երբ ողկոյզի մը վրայ քաղցու գըտնուի, կ'ըսեն թէ
Ասիկա մի կորանցներ,
Քանզի աւոր վրայ օրհնութիւն կայ.
Ես ալ իմ ծառաներուս համար այնպէս պիտի ընեմ,
Որպէս ու ամէնը չկորանցնեմ։
9 Ու Յակոբէ սերունդ՝
Եւ Յուդայէ իմ լեռներուս ժառանգորդ մը պիտի հանեմ.
Ու իմ ընտրեալներս այն երկիրը պիտի ժառանգեն,
Եւ իմ ծառաներս հոն պիտի բնակին։
10 Ու դիս փնտռող ժողովուրդիս համար Սարօն հօտերու փարախ՝
Եւ Ախորի ձորը արջառներու մանկաղատեղ պիտի ըլլայ։
11 Բայց դուք Տէրը թողուցիք
Ու Իմ սուրբ լեռս մոռցաք.
Գադ Երջանկութեան պատրաստեցիք,
Ու Մենի Թմափելու նուէր լեցուցիք։
12 Ես ալ ձեզ սուրի պիտի §մնատնեմ,
Եւ ամէնդ պիտի ծունկ մոթմռուելու համար.
Քանզի կանչեցի ու պատասխան չտուիք,
Խօսեցայ ու մոնիկ չըրիք.
Հապա իմ աչքերուս չարութիւն ըրիք,
Եւ ինծի հաճելի չեղածը ընտրեցիք։
13 Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Ա.Հա իմ ծառաներս պիտի ուտեն,
Բայց դուք անօթի պիտի մնաք.
Ա.Հա իմ ծառաներս պիտի խմեն,
Բայց դուք ծարաւ պիտի մնաք.
Ա.Հա իմ ծառաներս պիտի ուրախանան,
Բայց դուք ամօթայից պիտի ըլլաք.
14 Ա.Հա իմ ծառաներս սրտի ուրախութեամբ պիտի ցնծան,
Բայց դուք սրտի ցաւէ պիտի ազաղակէք,
Եւ Հոգիի ճնշումէ պիտի ոռնաք։
15 Ու ձեր անունը Նիմ ընտրածներուս Նանէձքի համար պիտի թողուք.
Եւ Տէր Եհովա քեզ պիտի մեռցնէ,
Ու Իր ծառաները ուրիշ անունով պիտի կոչէ.
16 Որպէս զի երկրի վրայ օրհնուողը
Ճշմարիտ Ա.ստուածով օրհնուի,
Ու Երկրի վրայ երդում ընողը
Ճշմարիտ Ա.ստուածով երդում ընէ.
Քանզի առաջուան նեղութիւնները մոռցուեցան,
Ու անոնք իմ աչքերէս ծածկուեցան։
17 Քանզի ահա ես նոր երկինք ու նոր երկիր կը ստեղծեմ.
Եւ առաջիններուն պիտի չյիշուին, ու մտքերս պիտի չգան։
18 Բայց դուք իմ ստեղծագործութիւնովս
Յաւիտեան յանիւնէից ուրախացէք և ցնծացէք.
Վասն զի ահա ես Երուսաղէմը ցնծութեան համար,
Ու անոր ժողովուրդը ուրախութեան համար կը ստեղծեմ։
19 Ու Երուսաղէմի վրայ պիտի ցնծամ,
Եւ իմ ժողովուրդիս վրայ պիտի ուրախանամ.
Ու Հոն ալէյլն ալ լացի ձայն ու ողբի ձայն պիտի չլսուի։
20 Հոն մէյլն ալ քիչ օր ապրող տղայ,
Կամ օրերը չլեցուած ծեր պիտի չըլլայ.
Քանզի երիտասարդը հարիւր տարեկան պիտի մեռնի,
Եւ Հարիւր տարեկան մեղաւորը անէծքի պիտի հանդիպի։
21 Ու Տուներ պիտի շինեն ու պիտի բնակին,
Եւ այգիներ պիտի անկեն ու անոնց պտուղը պիտի ուտեն։

ե Բ Օր. լբ. 21։
զ Գլ. ա. 29։ կզ. 17։ Տես Դ.Թես. ժէ. 5։
է Բ Օր. ժբ. 11։
ը Դ.Ը. կզ. 17։ Տես Դ.Թես. ժա. 7։
թ Տես Մատ. իթ. 11։ Դ.Ա.կ. Թ. 30։ ժբ. 11։ Յուզ. 19։
ժ Բ Օր. լբ. 34։ Մտզ. գ. 16։
ժա Ասղ. Ե. 3։
ժբ Ասղ. հթ. 12։ Երեմ. ժզ. 18։ Եզեկ. ժա. 21։
ժգ Ել. ի. 5։
ժդ Եզեկ. ժբ. 6։
ժե Եզեկ. ի. 27, 28։
ժզ Յովէլ բ. 14։
ժէ Հմր. 15, 22։ Մատ. իգ. 22։ Հռոմ. ժա. 5, 7։
ժը Գ.Ը. լգ. 9։ լթ. 2։
ի Յեսու. է. 24, 26։ Ովս. բ. 15։
ի Գ.Ը. Ե.Ղ. 7։ Ե.Է. 13։ Հմր. 25։
† կամ, Բազդին
ի Եզեկ. իգ. 41։ ա Կոր. Ժ. 21։
‡ կամ, Ջակատագրին
‖ Եբր. խառնուածք
§ Եբր. Համակատագրեմ
ՙ Բ Մն. լգ. 15, 16։ Ա.ռակ. ա. 24, Եւն։ Գ.Ը. կգ. 4։ Երեմ. է. 13։ Զաք. է. 7։ Մատ. խա. 34—43։
ՙՙ Մատ. բ. 12։ Դ.ա.կ. Ժգ. 28։
ՙՙՙ Հմր. 9, 22։
ՙՙՙՙ Տես Երեմ. լժ. 22։ Զաք. բ. 13։
ՙՙՙՙՙ Գ.Ը. կբ. 2։ Գ.ա.կ. Ժ. 26։
ՙՙՙՙՙՙ Ասղ. հբ. 17։ Երեմ. գ. 2։
ՙՙՙՙՙՙՙ Բ Օր. գ. 13։ Ասղ. կգ. 11։ Գ.Ը. ԺԲ. 18։ Խոր. 23։ Սոփ. ա. 5։
ՙՙՙՙՙՙՙՙ Գ.Ը. Ժա. 16։ կգ. 22։ Բ Պետ. գ. 13։ Յայտ. խա. 1։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙ Գ.Ը. կբ. 5։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙ Գ.Ը. լե. 10։ Ժա. 11։ Յայտ. է. 17։ խա. 4։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙ Ժող. բ. 12։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙ Տես Դ.Թես. խգ. 16։ Բ Օր. խբ. 30։ Գ.Ը. կբ. 8։ Ա.Թագ. ԺԲ. 14։

22 Անոնք պիտի չշինեն՝ որ ուրիշները բնակին,
Անոնք պիտի չտնկեն՝ որ ուրիշները ուտեն.
Վասն զի իմ ժողովուրդիս օրերը ծառի օրերու
չափ պիտի ըլլան,
Եւ իմ ընտրածներս իրենց ձեռքերուն գործերը
պիտի հինցնեն։
23 Անոնք պարապ աեղ պիտի չաշխատին,
Եւ դժբաղդութեան համար պղտիկ պիտի
չծնանին.
Քանզի անոնք Տէրոջը օրհնածներուն սերունդն
են,
Ու անոնց հետ անոնց զաւակները ալ։
24 Եւ պիտի ըլլայ որ *անոնք դեռ չկանչած՝ պա-
տասխան պիտի տամ,
Ու քանի որ դեռ կը խօսին՝ պիտի լսեմ։
25 °Գայլը ու գառը միկտեղ պիտի արածին,
Եւ առիւծը արջառի պէս յարդ պիտի ուտէ.
Ֆու օձին կերակուրը հող պիտի ըլլայ.
Անոնք իմ բոլոր սուրբ լեռանս մէջ վնաս պիտի
չտան
Ու պիտի չապականեն, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. ԿԶ

1 *Փառաւոր Աստուծոյ ծառայութիւնը պէտք է որ ըլայ խոնարհութեամբ և անկեղծութեամբ։ 5 Աստուած կը մխիթարէ խոնարհները՝ յիշելով եկեղեցին զարմանալի զարգացումը, 10 ու անոր վայելելու բարիքները։ 15 Աստուծոյ անուշտ դատաստաններէն չսթափելու դէմ։ 19 Հեթանոսները սուրբ եկեղեցի մը պիտի ունենան, 24 ու չարերուն դատապարտութիւնը պիտի տեսնեն։*

Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Երկինք իմ աթոռս է,
Ու երկիր իմ ոտքերուս պատուանդանն է.
Այս ի՞նչ տուն է որ ինծի համար կը շինէք,
Եւ այս ի՞նչ տեղ է իմ հանգստութեան համար.
2 Քանզի ասոնց ամէնը իմ ձեռքս չինեց,
Ու ասոնց ամէնը եղան, կ'ըսէ Տէրը.
Բայց ես ասոր պիտի նայիմ,
Աչխինքն խոնարհին և կոտրած հոգի ունեցողին
Ու *իմ խօսքէս դողացողին։
3 Ա՛ջաս մորթողը մարդ մեռցնողի պէս է,
Գառնուկ զոհողը շուն մորթողի պէս,
Նուէր մատուցանողը խոզի արիւն ֆոփոյանողի
պէս,
Կնդրուկ ծխողը *կուռք պաշտողի՝ պէս,
Իրենց ընտրեցին անոնք իրենց ճամբաները ընտրեցին,
Ու անոնց հոգիները իրենց գարշելիներէն կ'ա-
խորժին։
4 Ես ալ անոնց թշուառութիւնները պիտի ընտրեմ,
Եւ իրենց վախցած բաները իրենց վրայ պիտի
բերեմ.
Վասն զի կանչեցի ու պատասխան տուող չեղաւ,
Խօսեցայ ու մտիկ չըրին.
Հապա իմ աչքերս չարութիւն ըրին,
Եւ իմ չհաւնածս ընտրեցին։
5 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք,
Որ անոր խօսքէն դողացողներ.
Իմ անուանս համար ձեզ ատող,
Ու ձեզ անարգող ձեր եղբայրները ըսին,
Թող Տէրը փառաւորուի,
Ու ձեր ուրախութիւնը տեսնենք,
Բայց անոնք պիտի ամչնան։
6 Քաղաքէն աղաղակի ձայն, տաճարէն ձայն
մը հա՛ֆ,
Տէրոջը ձայնը՝ որ իր թշնամիներուն պատիժ կը
հատուցանէ։
7 Ցաւ չքաշած ծնաւ,
Ցաւը չհասած արու զաւակ ծնաւ։
8 Այսպիսի բան մը ո՞վ լսեց, այսպիսի բաներ ո՞վ
տեսաւ.
Մէթէ երկիր մէկ օրուա՞ն մէջ կը ծնանի,
Կամ ազգ մը մէկ անգամի՞ն ծնաւ.
Քանզի Սիօն ցաւ քաշածին պէս իր որդիները
ծնաւ։
9 Ես որ ծննդաբեր վայրկեանը կը բերեմ,
Ծննդել պիտի չտա՞մ, կ'ըսէ Տէրը.
Ես որ ծննդել կու տամ,
Արգելո՞ղը պիտի գտնի՞մ, կ'ըսէ քու Աստուածդ։
10 Երուսաղէմի հետ ուրախացէք ու անոր հետ ըն-
ծայէք
Դուք ամէնդ որ զանիկա կը սիրէք.
Մեծապէս ուրախացէք անոր հետ
Դուք ամէնդ որ անոր համար սուգ կը բռնէք.
11 Վասն զի անոր մխիթարութեան ծոցովն
Պիտի ծծէք ու կշտանաք.
Վասն զի դուք պիտի դիէք,
Եւ անոր փառքին առատութիւնովը ըմբռճա-
նաք։
12 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես խաղաղութիւնը գետի պէս
Ու ազգերուն փառքը յորդահոս հեղեղի պէս
պիտի տարածեմ.
Եւ դիէք, կրծկի վրայ պիտի վերցուի,
Ու ծունկերու վրայ պիտի դդուիք։
13 Ինչպէս մայր մը †իր տղան՝ կը մխիթարէ,
Ա՛յնպէս ալ ես ձեզ պիտի մխիթարեմ.
Ու Երուսաղէմ մխիթարութիւն պիտի գտնէք։
14 Եւ պիտի տեսնէք ու սիրտերնիդ պիտի ուրախա-
նայ,
Եւ Էձեր ոսկորները կանանչ խոտի պէս պիտի
ծաղկին.
Ու Տէրոջը ձեռքը իր ծառաներուն վրայ,
Եւ անոր բարկութիւնը թշնամիներուն վրայ պիտի
յայտնուի։

ը Սաղ. ղբ. 12։
ց Հմր. 9, 15։
ՠ Տես բ Օր. լը. 41։ Ովս. թ. 12։
ֈ Գլ. կա. 9։
+ Սաղ. լբ. 5։ Դան. թ. 21։
* Գլ. ժա. 6, 7, 9։
ֆ Մն. գ. 14։

— դ Թագ. ը. 27։ բ Մն. ղ. 18։ Մատ. ե. 34, 35։ Գործ. է. 48, 49։ ժէ. 24։
բ Գլ. ծէ. 15։ կա. 1։
է Սաղ. լէ. 18։ ծա. 17։
պ Եզր. թ. 4։ ժ. 3։ Աւդակ. իբ. 14։ Հմր. 5։
ե Գլ. ա. 11։
• Եբր. ունայնութիւն օրհնողի
ղ Աւդակ. ա. 24։ Գլ. կե. 12։ Երեմ. է. 13։
ե Հմր. 2։
ը Գլ. ե. 19։
ըմ բ Թես. ա. 10։ Տիտ. բ. 13։
ժ Գլ. խը. 18։ կ. 5։
ի Գլ. կ. 16։
լ Գլ. խմ. 22։ կ. 4։
† Եբր. մէկը
ի Տես Եզեկ. լէ. 1, նշան։

15 Քանզի ահա Տէրը կը կանչով կու գայ,
Ու անոր կառքերը մրրիկի պէս են,
Որպէս զի իր բարկութիւնը սաստութեամբ,
Եւ իր սպառնալիքը կրակի բոցով ի գործ դնէ։
16 Քանզի Տէրը կրակով ու իր սրովը պիտի դատէ
ամէն մարմինը.
Ու Տէրոջմէ սպաննուածները շատ պիտի ըլլան։
17 Հոդիլենք սրբոցները, և պարտէզներու մէջտեղը
իրարմէ ետև մնաքրուողները,
Ե՛ խողի միս ու պիղծ բաներ և մուկ ուտողները
Մէկտեղ բնաջինջ պիտի ըլլան, կ'ըսէ Տէրը։
18 Բայց ես անոնց գործերը ու խորհուրդները գիտեմ.
Ե՛ պիտի ըլլայ որ բոլոր ազգերը ու լեզուները
պիտի ժողվեմ,
Եւ անոնք պիտի գան ու իմ փառքս տեսնեն։
19 Եւ անոնց մէջ նշան պիտի դնեմ,
Ու անոնցմէ սպասուածները ազգերուն պիտի
ղրկեմ,
Աֆրիկէն դէպ ի Թարթիս, դէպ ի Փուղ և Ղուդ՝
(սպեղնաւորները,)
Դէպ ի Թուբէլ ու Յաւան,
Այն հեռու կղզիները որոնք իմ համբաւս չլսեցին
Եւ իմ փառքս չտեսան.
Ու իմ փառքս ազգերու մէջ պիտի պատմեն։
20 Եւ անոնք ձիերով ու կառքերով,
Գահաւորակներով, ջորիներով ու սահիկ ուղ-
տերով
Ձեր բոլոր եղբայրները ամէն ազգերէն
Իմ սուրբ լեռս Երուսաղէմ
Տէրոջը ընծայ պիտի բերեն, կ'ըսէ Տէրը,
Ինչպէս Իսրայէլի որդիները
Մաքուր ամանով Տէրոջը տունը ընծայ կը բերեն։
21 Եւ անոնցմէ ալ պիտի առնեմ
Քահանաներ ու Ղեւտացիներ ըլլալու համար,
կ'ըսէ Տէրը։
22 Քանզի ինչպէս իմ սահեցնելու նոր երկինքս
Ու նոր երկիրս իմ առջեւս պիտի կենան, կ'ըսէ
Տէրը,
Այնպէս ձեր սերունդը ու ձեր անունը պիտի կե-
նան։
23 Եւ պիտի ըլլայ որ նոր ամիսէ նոր ամիս
Ու շաբաթէ շաբաթ
Ամէն մարմին իմ առջեւս երկրպագութիւն ընե-
լու պիտի գայ, կ'ըսէ Տէրը։
24 Եւ անոնք պիտի ելլեն
Ու Ինծի մոտաւոր եղող մարդոց դիերը պիտի
տեսնեն.
Քանզի անոնց որդը պիտի չմեռնի,
Եւ անոնց կրակը պիտի չմարի,
Ու անոնք ամէն մարմնի դղրդանք պիտի ըլլան։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՄԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Երեմիայի ժամանակը 3 ու կոչումը. 11 իր մարգարէական տեսիլքները՝ որոնց մէջ նշենի գաւազան մը ու եռացող կաթսայ մը կը տեսնէ. 15 իր ծանր պատգամը Յուդայի դէմ։ 17 Առաւած կը քաջալերէ զանիկա՝ խոստանալով որ անոր օգնական պիտի ըլլայ։

Բենիամինի երկիրը, Անաթովթի մէջ եղող
քահանաներէն Քեղկիայի որդւոյն Երեմիայի խօս-
2 քերը. Որու Տէրոջը խօսքը եղաւ, Յուդայի թա-
գաւորին Ամոնի որդւոյն Յովսիայի օրերը, Իսոր
թագաւորութեան տասներեքերորդ տարին։
3 Նաև Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն
Յովակիմի օրերը, մինչև Յուդայի թագաւորին
Յովսիայի որդւոյն Սեդեկիայի տասնաւնեքերորդ
տարուան վերջը, Երուսաղէմի գերու-
թիւնը, Իսր հինգերորդ ամսուն մէջ եղաւ։
4 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
5 Քեզ որովայնի մէջ չստեղծած Էրեզ գիտցայ,
Ու դուն ծո՛ւ օրդ արգանդէն չելած Էրեզ սրբեցի.
Քեզ ազգերուն մարգարէ ըրի։
6 Այն ատեն ես ըսի,
Ո՜հ, Տէր Եհովա, ահա ես խօսիլ չեմ գիտեր,
Վասն զի ես մանուկ եմ։
7 Բայց Տէրը ինծի ըսաւ,
Մի ըսեր թէ ես Մանուկ եմ.
Վասն զի ուր որ քեզ ղրկեմ՝ պիտի երթաս,
Ու ինչ որ քեզի պատուիրեմ՝ պիտի խօսիս։
8 Անոնց երեսէն մի վախնար.

ա Գլ. թ. 5։ բ Թես. ա. 8։
գ Գլ. իէ. 1։
դ Գլ. կէ. 3, 4։
ե Մտթ. ա. 11։
զ Համբ. ժէ. 16։
է Եր. ժթ. 6։ Գլ. կա. 6։ ա Պետ. բ. 9։ Յայտ. ա. 6։
ը Գլ. կէ. 17։ բ Պետ. գ. 13։ Յայտ. խա. 1։
թ Ջաք. ժգ. 16։
ժ Սոփ. կէ. 2։
ի Հմր. 16։
լ Մտթ. թ. 43, 45, 47։
խ Յես. խա. 18։ ա Մն. ղ. 60։ Գլ. լբ. 7, 8, 9։
ծ Գլ. իէ. 3։
կ Գլ. լթ. 2։
հ Գլ. ծբ. 12, 15։
ձ դ Թագ. իէ. 8։
ղ Նա. խթ. 1, 5։
ճ Եզեկ. բ. 6։ գ. 9։ Հմր. 17։
մ Ղուկ. ա. 15, 41։ Գործ. ա. 15, 16։
յ Եզ. դ. 10։ ղ. 12, 30։ Նա. ղ. 5։
ն Թուխ. 20, 38։ Մատ. իբ. 20։
շ Եզեկ. բ. 6։ գ. 9։ Հմր. 17։

Ն֊ՔանդԷ ես քեզի հետ եմ
փրկել ազատելու համար, կ'ըսէ Տէրը։
9 Եւ Տէրը իր ձեռքը երկնցուց ու Իմ բերնիս դպաւ.
Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
Ահա Իմ խօսքերս քու բերանդ դրի։
10 Նայէ, ես այսօր քեզ ազգերուն վրայ,
Եւ թագաւորութիւններուն վրայ կացնեցուցի,
Որպէս զի հանես ու փլցնես և կորնչնես ու աւրես,
Նաև շինես ու տնկես։
11 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
Ով Երեմիա, ի՞նչ կը տեսնես։
Ու ես ըսի, Նշենիի գաւազան մը կը տեսնեմ։
12 Այն ատեն Տէրը ինծի ըսաւ, Աղէկ տեսար.
Վասն զի ես իմ խօսքիս համար զանիկա կատարելու *պիտի արտօրամ"։
13 Եւ երկրորդ անգամ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, Ի՞նչ կը տեսնես։
Ու ես ըսի, Հնոցող կամաց մը կը տեսնեմ,
Եւ անոր երեսը դէպ ի հիւսիս է։
14 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
ՂՉարիքը հիւսիսէն պիտի բորբոքի
Երկրին բոլոր բնակիչներուն վրայ։
15 Քանզի ահա ես ֆհիւսիսի թագաւորութիւններուն
Բոլոր ազգաստոհմները պիտի կանչեմ, կ'ըսէ Տէրը,
Ու պիտի գան, և ֆամէն մէկը իր աթոռը
Երուսաղէմի դռներուն առջև,
Եւ անոր շրջակայ պարիսպներուն վրայ
Ու Յուդայի բոլոր քաղաքներուն վրայ պիտի դնեն։
16 Եւ պիտի խօսիմ անոնց իմ դատաստաններս,
Անոնց բոլոր չարութիւններուն համար.
Ովասն զի անոնք զիս թողուցին,
Եւ ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին,
Ու իրենց ձեռքերուն գործերուն երկրպագութիւն ըրին։
17 Ուրեմն գաւն Դքու մէջդ պնդէ ու ելլէ,
Եւ քեզի բոլոր հրամայածս անոնց ըսէ,
ՂԱնոնց երեսէն մի վախնար,
Զըլլայ որ քեզ անոնց առջև ամօթով ընեմ։
18 Եւ ես ահա այսօր քեզ բոլոր երկրին դէմ,
Այսինքն Յուդայի թագաւորներուն, անոր իշխաններուն,
Անոր քահանաներուն և երկրին ժողովուրդին
"Ամուր քաղաքի պէս ու երկաթէ սիւնի պէս
Ու պղնձէ պարիսպներու պէս դրի.
19 Եւ անոնք քեզի հետ պիտի պատերազմին,
Բայց պիտի չկրնան քեզ յաղթել.

Ն֊ՔանդԷ ես քեզի հետ եմ
Քեզ ազատելու համար, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Բ

1 Աստուած իր առաջնան բարեբարոքութիւնները յիշելով կը վիճի Հրէից հետ իրենց անառակ ապստամբութեանը համար, 9 որուն նմանը չկար. 14 կը յորդորէ իր իրենց իրենց թշնամութիւններուն պատճառը, 20 Յուդայի մեղքերը, 31 Անոր յոյսը պարապ կ'ելլէ։

Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Գնա ու Երուսաղէմի ականջներուն կանչէ ու ըսէ,
Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
"Անապատին մէջ այն չցանուած երկիրը
Իմ հառաչս եկած տեսնիդ՝
Քու Բմանկութեանդ քաղցրութիւնը,
Քու Հարսնութեանդ սէրը քեզի համար յիշեցի։
3 Իսրայէլ Տէրոջը սուրբ էր,
Անոր արմտիքներուն երախայրին էր.
Ամէն անոնք որ զանիկա կ'ուտէին՝ յանցաւոր կ'ըլլային.
Անոնց վրայ չարիք կը հասնէր, կ'ըսէ Տէրը։
4 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, ով Յակոբի տունը,
Ու Իսրայէլի տանը բոլոր ազգատոհմները.
5 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
ՂՁեր հայրերը ի՞նչ անիրաւութիւն գտան իմ վրաս,
Որ ինծմէ հեռացան,
Եւ ունայնութեան հետեւէ երթալով ունայն եղան.
6 Ու չըսին թէ Ո՞ւր է Տէրը
Որ Եժեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեց.
Որ մեզ Քանապատին պատցուց,
Անապատի եւ փոսերու երկրէն,
Չորութեան և մահուան սուսերի երկրէն,
Անոնցմէ երկրէ մը՝ ուրկէ մարդ չէր անցներ,
Ու հոն մարդ չէր բնակեր։
7 Եւ ձեզ Ֆրաբերեր երկիր մը բերի,
Որպէս զի անոր պտուղը ու բարիքը ուտէք.
Եւ դուք մտաք ու Իմ երկիրս անմաքուր ըրիք,
Եւ իմ ժառանգութիւնս պղծեցիք։
8 Քահանաները չըսին թէ Տէրը ո՞ւր է,
Ու Օրինաց վարդապետները զիս չճանչցան,
Եւ հովիւները ինծմէ ապստամբեցան,
ԷՈւ մարգարէները Բահաղով մարգարէութիւն ըրին,
Եւ ծանօգուտ բաներու հետեւէ գացին։
9 Անոր համար ՀՁեզի հետ տակաւին պիտի վիճիմ, կ'ըսէ Տէրը,

ե Նե. գ. 12։ բ Օր. լա. 6, 8։ Ցեռ. ա. 5։ ԳԼ. ԺԵ. 20։ Գաղ. իզ. 17։ Եբր. Ժգ. 6։
Ը Նա. գ. 7։
Թ Նա. Ծա. 16։ Գլ. Ե. 14։
Ժ գ Թագ. ԺԲ. 17։
ի Գլ. Ժբ. 7։ բ Կոր. Ժ. 4, 5։
ձ Եբէր. կր հակիմ
ղ Եզեկ. Ժա. 3, 7։ իզ. 3։
ճ Գլ. գ. 6։ է. 1։
մ Գլ. Ե. 15։ է. 22։ Ժ. 22։ իե. 9։
յ Գլ. լԲ. 3։ խգ. 10։
ն բ Օր. իբ. 20։ Գլ. ԺԷ. 13։
շ գ Թագ. Ժբ. 46։ գ Թագ. գ. 29։ ԲԹ. 1։ Ցոբ ԼԲ. 3։ Ղուկ. Ժբ. 35։ ա Պետ. ա. 13։
ո Նե. գ. 12։ Հմր. 8։ Եզեկ. բ. 6։
շ Նա. Ծ. 7։ Գլ. է. 27։ ԺԵ. 20։

ե Հմր. 8։

——

ի բ Օր. բ. 7։
ձ Եզեկ. Ժգ. 8, 22, 60։ իգ. 3, 8, 19։ Ովս. բ. 15։
ղ Գլ. ԺԲ. 5, 6։
ճ Յառկ. ա. 18։ Յայտ. Ժգ. 4։
մ Գլ. Ժբ. 14։ Ծ. 7։
յ Նա. Ե. 4։ Միք. է. 3։
ն գ Թագ. ԺԷ. 15։ Յովե. բ. 8։
շ Նա. կգ. 9, 11, 13։ Ովս. Ժգ. 4։
ո բ Օր. ը. 15։ լբ. 10։
չ Թա. Ժգ. 28։ Ժգ. 7, 8։ բ Օր. բ. 7, 8, 9։
պ ԴԷ. Ժբ. 25, 27, 28։ Թա. լԵ. 33, 34։ Մագ. հբ. 58, 59։ Ճզ. 38։ Գլ. գ. 1։ Ժգ. 18։
ջ Մագ. բ. 6, 7։ Հաւակ. բ. 20։
ռ Գլ. իգ. 4։
ս բ Օր. ը. 15։ լբ. 10։
վ Թա. Ժգ. 28։ Ժգ. 7, 8։ բ Օր. բ. 7, 8, 9։
տ ԴԷ. Ժբ. 25, 27, 28։ Թա. լԵ. 33, 34։ Մագ. հբ. 58, 59։ Ճզ. 38։ Գլ. գ. 1։ Ժգ. 18։
ր Մագ. բ. 6, 7։ Հաւակ. բ. 20։
ց Գլ. իգ. 13։
ւ Հմր. 11։ Ամր. բ. 18։
փ Եզեկ. Լ. 35, 36։ Միք. է. 2։

Ու հձեր որդւոց որդիներուն հետ պիտի վիճիմ։
10 Վասն դի Կիտացւոց կղզիները անցէք ու նայեցէք,
եւ Կեդմար մարդ ղրկեցէք ու ուշիկ հսկացէք,
եւ տեսէք թէ այսպիսի բան մը եղե՞ր է.
11 ‡Մի՛թէ ազգ մը էր աստուածները փոխե՞ց,
ընթէւ անոնք Աստուած չեն.
§Բայց իմ ժողովուրդս իր Փառքը
՚Անօգուտ բանի հետ փոխեց։
12 ՚Ով երկինք, սոսկ վրայ զարմացէք.
Ապշեցէք ու խիստ սոսկացէք, կ՚ըսէ Տէրը.
13 Վասն դի իմ ժողովուրդս երկու չարութիւն գործեց,
Զիս, *կենաց ջուրին աղբիւրը, թողուցին,
եւ իրենց դուբեր փորեցին,
Ծակոտ դուբեր՝ որոնք չեն կրնար ջուր պահել։
14 Միթէ Իսրայէլ †ծառա՞յ է,
կամ *ծառայի՞ զաւակ՝ է.
Անիկա ինչո՞ւ համար յափշտակութեան մատնուեցաւ.
15 "Անոր վրայ առիւծի կորիւնները գոչեցին
Ու ձայներնին հանեցին,
եւ անոր երկիրը աւերակ ըրին.
Անոր քաղաքները այրեցան, անբնակ եղան։
16 Մեմփեցւոց ու †Տափնեսցւոց տղաքները անգամ
Քու գլխուդ գագաթը կոտրեցին։
17 "Չէ՞ որ ասիկա դուն քու վրադ բերիր
Քու Տէր Աստուածդ ձգելով,
Երբ նա՛նիկա ճամբուն մէջ քեզի առաջնորդութիւն կ՚ընէր։
18 Եւ հիմա դուն "Եգիպտացւոց ճամբան ի՞նչ բան ունիս,
Որ "Սիովրի ջուրը խմելու ‡՚երթաս.
կամ՝ Ասորեստանի ճամբան ի՞նչ բան ունիս,
Որ Գետին ջուրը խմելու §՚երթաս։
19 Քու չչարութիւնդ քեզ պիտի խրատէ,
Ու քու անհաւատարմութիւններդ քեզ պիտի յանդիմանեն.
Արդ գիտցիր ու տես թէ դէշ ու դառն բան մըն է,
Որ քու Տէր Աստուածդ կը թողուս
Եւ քու վրադ իմ՝ վախս չկայ,
Կ՚ըսէ զօրաց Եհովա Տէրը։
20 Վասն դի քու լուծդ շատոնցմէ †կոտրեցիր,
Քու կապանքներդ փրցուցիր,
Ու դուն ըսիր, Օրինազանց չեմ՝ ըլլար.
Սակայն՝ "ամէն բարձր բլուրի վրայ
Եւ ամէն կանանչ ծառի տակ
Մեռեցար՝ *պոռնկութիւն ըրիր։
21 Ու ես "քեզ ընտիր որթ
Ո՝ր լոլորովին հարազատ սերմ տնկեր էի,
Եւ դուն ի՞նչպէս "վայրենի որթի անպիտան ճիւղերու պէս եղար ինծի։
22 Եթէ †բորակով լուացուիս
Ու շատ օճառ ալ գործածես,
*Քու անօրէնութիւնդ առջեւս բիծի պէս կը մնայ,
Կ՚ըսէ Տէր Եհովա։
23 ՚Ի՞նչպէս կրնաս ըսել,
Ես չպղծուեցայ,
Բահաղի ետեւէն չգացի.
§Հովիտին մէջ քու ճամբադ նայէ,
Ինչ բրածդ գիտցիր,
Ով խոտորնակ ճամբաներ պտրտող արագընթաց ուղտ։
24 Անապատը սովորած "վայրենի էշը,
Որ իր հոգւոյն ցանկութիւնովը օդը կը ծծէ,
Իր ցանկութենէն ո՞վ կրնայ ետ դարձնել.
Ջանիկա ամէն փնտռողները չեն յոգնիր,
Ջանիկա իր ամսուն մէջ կը գտնեն։
25 Ոտքդ մերկութենէ ու կոկորդդ ծարաւէ ետ պահէ.
Բայց Բդուն ըսիր, ‡Անկարելի է՞, չըլլար.
Վասն դի եօտարները սիրեր եմ,
Ու անոնց ետեւէն պիտի երթամ։
26 Ինչպէս գողը բռնուած ատեն կ՚ամչնայ,
Այսպէս պիտի ամչնան Իսրայէլի տունը,
Իրենք, իրենց թագաւորները — իշխանները
եւ քահանաները ու մարգարէները.
27 Որոնք փայտին կ՚ըսեն, Դուն իմ հայրս ես,
Ու քարին՝ Դուն ինծի ծնար.
Քանզի ինծի կռնակ դարձուցին և ոչ թէ երես.
Բայց "իրենց ձախորդութեան ժամանակը կ՚ըսեն,
Ելիր ու մեզ ազատէ։
28 Եւ Բո՞ւր են քու աստուածներդ, զորոնք քեզի շինեցիր.
Եթէ քու ձախորդութեանդ ժամանակը "քեզ կրնան ազատել, թող երթան.
Վասն դի Բդուն աստուածներդ, ով Յուդա,
Քու քաղաքներուդ թիւին չափ եղան։
29 "Ինչո՞ւ համար բնծի հետ կը վիճիք.
Դուք ամէնդ ինծմէ ապստամբեցաք, կ՚ըսէ Տէրը։
30 ԸՊատուհաս տեղ ձեր տղաքը ծեծեցի.
Անոնք խրատ չառին.
‡Ձեր սուրը ոտակոծատար առիւծի պէս
Ձեր մարգարէները կերաւ։
31 Ով ազգ, Տէրոջը խօսքին նայեցէք.

ՀՆԵ. Ե. 5։ Դ.Ես. Ե. 5։
Յ Միք. գ. 5։
Ղ Սաղ. ՃԺԸ. 4։ Ես. Լ. 19։ Գլ. Ժգ. 20։
Ճ Սաղ. Ճղ. 20։ Հռովմ. ա. 23։
Ո Հմր. 8։
Շ Ես. ա. 2։ Գլ. գ. 19։
Ն Սաղ. ւղ. 9։ Գլ. Ժէ. 13։ Ժը. 14։ Ցոլմ. դ. 14։
Շ Տես Նե. գ. 22։
• ԵԲՐ. բնոյթին
՝ Ես. ա. 7։ Գլ. գ. 7։

Չ Գլ. Խգ. 7, 8, 9։
՟ Գլ. գ. 18։
Ը Բ Օր. ւբ. 10։
՝ Ես. Լ. 1, 2։
՝՝ Ցեռ. Ժգ. 3։
Ջ Ես. գ. 9։ Ովս. Ե. 5։
† Կ՚ըսէ, կոտրեցիր, քու կապերդ փրցուցիր, ու ըսիր, Ծառայութիւն չեմ ըներ. այնպէս որ
՟՟ Բ Օր. Ժբ. 2։ Ես. Ծէ. 5, 7։ Գլ. գ. 6։

Ը Նե. Ե. 15, 16։
Ց Նե. Ժե. 17։ Սաղ. Խգ. 2։ Ձ. 8։ Ես. Ե. 1, Եզն. Կ. 21։ Մատ. Խա. 33։ Մար. Ժբ. 1։ Դ.Ես. Ի. 9։
՝ Բ Օր. ւբ. 32։ Ես. ա. 21։ Ե. 4։
‡ Ցոր Բ. 30։
+ Բ Օր. ւբ. 34։ Ցոբ Ժդ. 17։ Ովս. Ժգ. 12։
• Աւետ Լ. 12։
§ Գլ. Է. 31։
՝ Ցոբ ւՁ. 5, Եզն. Գլ. Ժգ. 6։

Բ Գլ. Ժբ. 12։
‡ ԵԲՐ. Ցոյս չկայ
§ Բ Օր. ւբ. 16։ Գլ. գ. 13։
՟ Դատ. Ժ. 10։ Սաղ. Հը. 34։ Ես. Խղ. 16։
Ի Բ Օր. ւբ. 37։ Դատ. Ժ. 14։
՝ Ես. Խե. 20։
Ի Գլ. Ժա. 13։
Ը Հմր. 23, 35։
Ր Ես. ա. 5։ Բ. 13։ Գլ. Է. 3։
Ժ Բ ՄՆ. ւղ. 16։ Նէեմ. Բ. 25։ Մատ. Խգ. 29, Եզն. Գործ. Է. 52։ ա Թես. Բ. 15։

Եմի՞թէ ես անապա՞տ եղայ Իսրայէլի,
կամ մութ երկի՞ր մը.
Իմ ժողովուրդս ինչո՞ւ կ'ըսեն,
Մենք ինքնագլուխ կը պտըտինք,
Եմէյմեն ալ քեզի չենք գար։
32 Միթէ կույսը իր զարդերը,
կամ հարսը իր գօտին կը մոռնա՞յ.
Բայց իմ ժողովուրդս անհի՛ւ օրեր զիս մոռցաւ։
33 Սէր փնտռելու համար՝ ինչո՞ւ քու ճամբադ ազէկ
կը ցուցնես,
Անպէս որ քու ճամբաներդ չար կիներուն ալ
սորվեցուցիր։
34 Նաեւ քու քղանցքներուդ վրայ
Անմեղ աղքատներուն հոգիներուն արիւնները
գտնուեցան.
Ջանդը գաղտուկ տեղեր չգտայ,
Հապա այս ամէն բաներուն վրայ։
35 Բայց դուն կ'ըսես Թէ Անմեղ ըլլալուս համար
Անոր բարկութիւնը անշուշտ ինձմէ պիտի դառ-
նայ։
Անա ես քեզի հետ դատ պիտի վարեմ
Ըսելուդ համար՝ Մեղք չգործեցի՝ ըսելուդ համար։
36 Ինչո՞ւ ճամբադ փոխելով այսչափ կը թափառիս.
Դուն Եգիպտոսէ ալ պիտի ամչնաս,
Ինչպէս Ասորեստանէ ամչցար։
37 Դուն ասկէ ալ պիտի ելլես
Ձեռքերդ գլխուդ վրայ դրած.
Քանզի Տէրը քու յոյսերդ մերժեց,
Ու անոնցմով յաջողութիւն պիտի չունենաս։

ԳԼ. Գ

1 Առաջոյ մեծ պղծութիւնը՝ Յուդայի գաղթելի պատ-
ճառները թիւններու համեմատ եռակի առնելու։ 6 Յուդա խրատ-
յելէ առնել չար կ'ընայ։ 12 Աւետարանին խոստմունքները
դէպ ի ապաշխարողներուն։ 20 Իսրայէլ յանդիմանուե-
լով ու Աստուծմէ կանչուելով՝ իր մեղքերը կը խոստովանի։

Կ'ըսեն Թէ Մարդ մը եթէ իր կինը արձակէ,
եւ անիկա անոր քովէն երթայ և ուրիշ այր մը
առնէ,
Անիկա մէյմեն ալ այն կնոջ կը դառնա՞յ.
Եւ Այն երկիրը բոլորովին չը՞ պղծուիր.
Բայց դուն, Էրեւ շատ հոմանիներու հետ շնու-
թիւն ըրիր,
Դարձեալ ինձի դարձիր, կ'ըսէ Տէրը։
2 Աչքերդ Էլեւնեներուն վերցուր ու նայէ,
Ո՞ւր պառնկութիւն չըրիր.
Ղուն անոնց համար ճամբաներուն վրայ նստար

Ասորեստանի Արաբացիին պէս,
Եւ քու պոռնկութիւններովդ ու չարութիւննե-
րովդ երկիրը պղծեցիր։
3 Ուստի անձրեւները խափանեցան,
Ու վերջին անձրեւը չեղաւ,
Սակայն Էքու ճակատդ պոռնիկի ճակատին պէս
եղաւ,
Ամօթը մէկդի ձգեցիր։
4 Միթէ ասկէ ետքը ինծի պիտի չաղաղակե՞ս՝ ըսելով,
Ով Հայրը իմ, դուն ես Էիմ մանկութեանս
առաջնորդը։
5 Եմի՞թէ յաւիտեան պիտի բարկանա՞յ,
կամ Էր պրպտուելիքը միշտ պիտի պահէ՞.
Անա դուն այսպէս խօսեցար,
Եւ քու կարողութեանդ չափ չարութիւն գոր-
ծեցիր։
6 Ու Յովսիա Թագաւորին օրերը Տէրը ինծի
ըսաւ,
Ապստամբ Իսրայէլի բրածը տեսա՞ր.
Անիկա Եամէն բարձր լեռան վրայ
Ու ամէն կանանչ ծառի տակ գնաց,
Եւ հոն շնութիւն ըրաւ։
7 Էու անիկա այս ամէն բաները ընելէն ետքը
Ըսի, Ինձի դարձիր, բայց անիկա չդարձաւ.
Եւ անոր ուխտադրուժ Էքոյրը Յուդա տեսաւ
աու։
8 Ու երբ հապստամբ Իսրայէլի շնութիւն ընելուն
պատճառաւ՝
Զանիկա արձակեցի և արձակման թուղթը անոր
տուի,
Տեսայ որ Ըանոր ուխտադրուժ քոյրը Յուդա
չվախցաւ,
Հապա գնաց ինք ալ շնութիւն ըրաւ։
9 Ու եղաւ որ անիկա իր շնութեան լրութիւնովը
Երկիրը պղծեց,
Քանզի Էքարի ու փայտի հետ շնութիւն ըրաւ։
10 Այսու ամենայնիւ անոր ուխտադրուժ քոյրը
Յուդա ալ
Իրոլոր սրտովը ինծի չդարձաւ,
Հապա սուտ եռմի՞ւ, կ'ըսէ Տէրը։
11 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
Ապստամբ Իսրայէլը ուխտադրուժ Յուդայէ
աւելի վինք արդարացուց։
12 Գնա այս խօսքերը Ըդէպ ի հիւսիս կանչելով ըսէ,
Դարձիր, ով ապստամբ Իսրայէլ, կ'ըսէ Տէրը,
Իմ բարկութիւնս ձեր վրայ չեմ թափեր.
Քանզի ես Ողորմած եմ, կ'ըսէ Տէրը,

Ե Հմր. 5։
Զ Սապ. ժբ. 4։
Է Բ Օր. ԼՐ. 15։
Ը Սապ. ճղ. 21։ Գլ. ժզ. 25։ Ովս. ը. 14։
Թ Սապ. ճղ. 38։ Գլ. ժԲ. 4։
Ժ Հմր. 23, 29։
ԺԱ Հմր. 9։
ԺԲ Առակ. խԲ. 13։ ա Թագ. ա. 8, 10։
ԺԳ Հմր. 18։ Գլ. լա. 22։ Ովս. Ե. 13։ ժբ. 1, 2։
ԺԴ Նա. Լ. 3։ Գլ. Լէ. 7։
ԺԵ Բ Մն. իԲ. 16, 20, 21։
ԺԶ Բ Թագ. ժզ. 19։

ԺԷ Բ Օր. իգ. 4։
ԺԸ Գլ. ը. 7։
ԺԹ Գլ. ը. 20։ Եզեկ. ժզ. 26, 28, 29։
Ի Գլ. գ. 1։ Զաք. ա. 3։
ԻԱ Տես Բ Օր. ժբ. 2։ Գլ. ը. 20։
ԻԲ Ծն. ԼԲ. 14։ Առակ. իգ. 28։ Եզեկ. ժզ. 24, 25։
ԻԳ Գլ. ը. 7։ Հմր. 9։
ԻԴ Դ Թագ. իզ. 19։ Բ Օր. իԲ. 23, 24։ Գլ. Ք. 12։ ժգ. 4։
ԻԵ Գլ. Ե. 3։ գ. 15։ ը. 12։ Եզեկ. գ. 7։ Սոփ. գ. 5։
ԻԶ Գլ. ը. 2։ Ովս. ը. 15։
ԻԷ Սապ. Հէ. 7, եւն։ ճգ. 9։ Նա. ԵԷ. 16։ Հմր. 12։
ԻԸ Հմր. 11, 14։ Գլ. է. 24։
ԻԹ Գլ. ը. 20։
Լ Դ Թագ. ժէ. 13։
ԼԱ Եզեկ. ժզ. 46։ իգ. 2, 4։
ԼԲ Եզեկ. իգ. 9։
ԼԳ Դ Թագ. ժէ. 6, 18։
ԼԴ Եզեկ. իգ. 11, եւն։
ԼԵ Գլ. ը. 7։ Հմր. 2։
ԼԶ Գլ. ը. 27։
ԼԷ Բ Մն. լգ. 33։ Ովս. է. 14։
ԼԸ Եզեկ. ժզ. 51։ իգ. 11։
ԼԹ Դ Թագ. ժէ. 6։
Մ Սապ. ձզ. 15։ ճգ. 8, 9։ Հմր. 5։

Յաբեսեան ոխ չեմ պահեր.
13 ՚Միայն թէ քու անօրէնութիւնդ ճանչցիր,
Որ քու Տէր Աստուածդ ապստամբեցար,
Եւ դամէն կանանչ ծառի տակ
Կիրու ճամբաներդ ՚օտարներուն տարածեցիր.
Ու իմ խօսքիս հնազանդութիւն չըրիք, կ'ըսէ Տէրը։
14 Դարձէք, ով ապստամբ որդիք, կ'ըսէ Տէրը,
Քանզի *Ըչխ ձեզ ամուսնացի,
Բայց՝ ձեզ պիտի առնեմ, ՚մէկ քաղաքէ մէկ հոգի,
Ու մէկ ազգատոհմէ երկու հոգի,
Ու ձեզ Սիոն պիտի բերեմ.
15 Եւ ձեզի իմ սրտիս յարմար հովիւներ պիտի տամ,
Ու ձեզ գիտութեամբ և հանճարով ՚պիտի հովուեն։
16 Ու երբ դուք այն օրերը երկրի վրայ շատնաք ու ածիք, կ'ըսէ Տէրը,
Ա՛էլ Տէրոջը ուխտին տապանակը՝ պիտի չըսեն.
ՐԵւ անիկա Ջէ՛ն՝ միտքը պիտի չգայ,
Ու զանիկա պիտի չյիշեն,
Եւ անոր այցելութիւն պիտի չընեն.
Ու այս բանէրը ա՛լ պիտի չըլլան։
17 Այն աստեն Երուսաղէմը ՚Տէրոջը աթոռը պիտի անուանեն,
Եւ ամէն ազգերը հոն՝ Տէրոջը անուանը համար Երուսաղէմ պիտի ժողովուին.
Եւ ՚ա՛լ չեն երթար իրենց չար սրտին կամակորութեանը ետեւէն պիտի չերթան։
18 Այն օրերը †Յուդայի տունը
Իսրայէլի տանը հետ պիտի երթայ,
Ու երկո՛ւքը միասին °Անանց հայրերուն ժառանգութիւն տուած երկիրս պիտի գան։
19 Բայց ես ըսի, Քեզ ի՞նչպէս որդիներուն մէջ դնեմ,
Եւ քեզի ֆայ ցանկալի երկիրը,
Ազգերուն խիստ գեղեցիկ ժառանգութիւնը, ամէ՛ն.
Ու ըսի, Ինծի ՚՚Հայր իմ՛՛ պիտի աղաղակես,
Եւ ինծի հետեւելէն ետ պիտի չդառնաս։
20 Իրաւցընէ, ով Իսրայէլի տունը,
Ինչպէս կին մը իր էգկանը անհաւատարիմ կ'ըլլայ,
Այնպէս ա՛լ Ըդուք ինծի անհաւատարիմ եղաք, կ'ըսէ Տէրը։
21 ԷԲլուրներուն վրայ ձայն մը լսուեցաւ,
Իսրայէլի որդիներուն աղաչանքի ՚՚ լացի ՅՅԸ.
Վասն զի անոնք իրենց ճամբան խոտորցուցին,
Իրենց Տէր Աստուածը մոռցան։
22 ՏՈվ ապստամբ որդիներ, դարձէք,
Ես ձեր ապստամբութիւնները կը բժշկեմ։
Ահա մենք քեզի կ'ու գանք,
Քանզի դուն մեր Տէր Աստուածն ես։
23 ՚Յիրաւի բլուրներուն
Եւ՝ լեռներու բազմութեանը յոռոլը պարապ բան է.
ԷՀապա Իսրայէլի փրկութիւնը մեր Տէր Աստուածմէն է։
24 Վասն զի մեր մանկութենէն ի վեր մեր հայրերուն վաստակը,
Անոնց հօտերը և արջառները,
Անոնց տղաքները ու աղջիկները ՚ամօթը կերաւ։
25 Մեր ամօթով կը պառկինք,
Ու մեր անարգանքը մեզ կը ծածկէ.
Վասն զի Ըմեր մանկութենէն մինչև այսօր
Թէ՛ մենք և թէ՛ մեր հայրերը
Մեր Տէր Աստուծոյն դէմ մեզք գործեցինք,
Ու՛ մեր Տէր Աստուծոյն ձայնին հնազանդութիւն չըրինք։

ԳԼ. Դ

1 Աստուած իր խոստումնքով կը կանչէ Իսրայէլը. 3 կը յորդորէ Յուդան որ ապաշխարէ, յիշելով իր երկիւղալի դատաստանները։ 19 Յուդայի թշուառութիւններուն վրայ ցաւալի ողբ մը։

ԵԹէ դառնաս, ով Իսրայէլ, կ'ըսէ Տէրը,
՚Ինծի պիտի դառնաս.
Ու եթէ քու պղծութիւններդ իմ առջեւէս վերցնես,
Ա՛լ թափառական պիտի չըլլաս։
2 Եւ Էճշմարտութեամբ, իրաւամբ ու արդարութեամբ
Էերդում՝ պիտի ընես թէ Տէրը կենդանի է.
Եւ ազգերը անով պիտի օրհնուին,
Ու անով Էպիտի պարծին։
3 Վասն զի Տէրը Յուդայի ու Երուսաղէմի մարդոց այսպէս կ'ըսէ.
ՂՁմշակուած երկիրներ հերկեցէք ձեզի,
Ու էփուշերու մէջ մի ցանէք։
4 Ով Յուդայի մարդիկ ու Երուսաղէմի բնակիչներ,
ՐՏէրոջը թլփատուեցէք,
Եւ ձեր սրտին անթլփատութիւնը վերցուցէք,

Ձ Ղեւ. իզ. 40, եւն։ բ Օր. Լ 1, 2, եւն։ Աստ. իր. 13։
՚՚ բ Օր. ժբ. 2։
Ը Հմր. 2։ Եզեկ. ժզ. 15, 24, 25։
՝ Գլ. բ. 25։
՞ Կո՛ր, ձեր վրայ ոխերդը եա եմ, և
՛՛ Հռոմ. ժա. 5։
Ճ Գլ. իգ. 4։ Եզեկ. լգ. 23։ Եփես. գ. 11։
՜ Գոր. ի. 28։
՝՝ Ես. կե. 17։
՟ Ես. կ. 9։
՛ Գլ. ժա. 8։
՜՜ Տես Ես. ժա. 13։ Եզեկ. լե. 16—22։ Ովս. ա. 11։
՟՟ Հմր. 12։ Գլ. լա. 8։
՞՞ Ամովս բ. 15։
՞՟ Սաղ. ճզ. 24։ Եզեկ. ի. 6։ Դան. ը. 9։ ժա. 16, 41, 45։
՞՛ Ես. կգ. 16։
՞՜ Գլ. գ. 1, 22։ Յովէլ բ. 12։
՞՝ Ես. խը. 8։ Գլ. ե. 11։
՟՞ Ես. ժե. 2։
՟՟ Հմր. 14։ Ովս. ժգ. 1։
՟՛ Ովս. գ. 1։ ժգ. 4։
՟՜ Սաղ. ճիա. 1, 2։
՟՝ Սաղ. գ. 8։
՛՞ Գլ. ժա. 13։ Ովս. թ. 10։
՛՟ Եզր. թ. 7։
՛՛ Գլ. իբ. 21։
՛՞՛՛ Գլ. գ. 1, 22։ Յովէլ բ. 12։
՛՟՛՛ Ես. խը. 1։ Զաք. ը. 8։
՛՛՛՛ բ Օր. ժ. 20։ Ես. խե. 23։ ԿԵ. 16։ Տես Գլ. ե. 2։
՛՜՛՛ Ժն. իբ. 18։ Սաղ. հբ. 17։ Գաղ. գ. 8։
՛՝՛՛ Ես. խե. 25։ ա Կոր. ա. 31։
՛՞՟՛՛ Ովս. ժ. 12։
՛՟՟՛՛ Մատ. ժգ. 7, 22։
՛՛՛՛՛՛ բ Օր. ժ. 16։ Լ. 6։ Գլ. թ. 26։ Հռոմ. բ. 28, 29։ Կող. բ. 11։

Որ չըլլայ թէ իմ բարկութիւնս ձեր չար գործերուն համար
կրակի պէս *բորբոքի ու այրէ, և մարող մը չըլլայ,
Յուդայի մէջ պատմեցէք,
Ու Երուսաղէմի մէջ քարոզեցէք ու ըսէք,
Երկրի վրայ փող հնչեցուցէք,
Բարձրաձայն աղաղակեցէք ու ըսէք,
Ժողովուեցէք ու պարսպաւոր քաղաքները մտնենք,
Դէպ ի Սիոն դրօշ վերցուցէք,
Փախչուեցէք, մի կենայնիք.
Վասն զի ես չարիք ու մեծ կործած պիտի բերեմ հիւսիսէն,
Առիւծը իր †որջէն ելաւ,
Ու Հպգերը ջարդող իր տեղէն ելաւ, ճամբայ բնկաւ,
Որպէս զի քու երկիրդ աւերակ ընէ.
Քաղաքներդ պիտի փլչին,
Ու անոնց մէջ բնակիչ պիտի չգտնուի։
Ասոր համար ‡քուրձեր հագէք
Ու սուգ ընելով ողբացէք,
Վասն զի Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը մեզմէ չդարձաւ։
Ու պիտի ըլլայ այն օրը, կ'ըսէ Տէրը.
Որ թագաւորին սիրտը ու իշխաններուն սիրտը պիտի հատնի.
Ու քահանաները պիտի ապշին,
Ու մարգարէները պիտի հիանան։
Այն ատեն ըսի,
Աւա՛ղ, ով Տէր Եհովա,
§Արդարև դուն այս ժողովուրդը ու Երուսաղէմը խաբելով խոսեցիր՝ ‖ըսելով,
Ձեզի խաղաղութիւն պիտի ըլլայ.
Ու սա սուրը մինչև անոնց հոգին հասաւ։
Այն ատեն այս ժողովուրդին ու Երուսաղէմի պիտի ըսուի,
¶Անապատ հով մը անապատին բլուրներէն կը փչէ
Իմ ժողովուրդիս աղջկան ճամբուն մէջ,
Ոչ թէ հսկելու համար, ոչ ալ մաքրելու համար։
Աւելի սաստիկ հով մը պիտի գայ ինծի.
Հիմա **ես ալ անոնց հետ դատաստաններով պիտի խօսիմ։
Այս անիկա ամպերու պէս պիտի ելլէ,
Ու ††անոր կառքերը մրրիկի պէս.
‡‡Անոր ձիերը արծիւներէն արագընթաց են.
Վա՛յ մեզի՝ որ կ'աւրուինք։
Ով Երուսաղէմ, §§սիրտդ չարութենէ լուա,
Որպէս զի փրկութիւն գտնես.
Քու չար խորհուրդներդ մինչև ե՞րբ սրտիդ մէջ պիտի մնան։
Վասն զի ձայն մը ¶¶Դանէ լուր կը բերէ,
Ու եփրեմի լեռնէն թշուառութիւն լսել կուտայ։
Ազգերուն յիշեցէք,
Ահա Երուսաղէմի վրայով պատմեցէք,
Որ հեռուստ երկրէ պաշարողներ կու գան,
Ու Յուդայի քաղաքներուն վրայ իրենց ձայնը կ'արձակեն։
"Անոր չորս կողմը ագարակի պահապաններու պէս պիտի պաշարեն,
Վասն զի անիկա ինծի ապստամբեցաւ, կ'ըսէ Տէրը։
Ձանձրացուցին զիս իրենց խորհուրդներուն մէջ։
Ասիկա քու չարութիւնդ է, վասն զի դառն է.
Որովհետև մինչև քու սիրտդ հասաւ։
Փո՛ւթ, փո՛ւթ. մինչև որովայնս ‡‡‡ցաւերուն կը դիմանամ.
Սիրտս իմ ներսիդիս կը խռովի, չեմ կրնար լռել.
Քանզի դուն, ով իմ անձս, փողին ձայնը,
Պատերազմին աղաղակը, լսեցիր։
Կործած կործածի վրայ կը կանչուի,
Վասն զի բոլոր երկիրը կործանեցաւ.
"Վրաններս յանկարծակի՛
Ու խորաններս մէկէն կործանեցան.
Մինչև ե՞րբ դրօշը պիտի տեսնեմ,
Ու փողին ձայնը պիտի լսեմ։
Քանզի իմ ժողովուրդս յիմար է, զիս չճանչցան.
Անոնք անմիտ զաւակներ են,
Ու անոնց քով հանճար չկայ.
"Անոնք չարութիւն ընելու խմաստուն են.
Բայց պզէկութիւն ընել չեն գիտեր։
Երկրի վրայ նայեցայ, և ահա §§անձև ու պարապ էր.
Երկինք նայեցայ, ու լոյս չունէր։
Լեռներուն նայեցայ, և ահա կը դողային,
Ու ամէն բլուրները կը սոսկային։
Նայեցայ, և ահա մարդ մը չկար,
Ու ¶¶երկինքի բոլոր թռչուունները փախած էին։
Նայեցայ, և ահա պտղատու երկիրը անապատ եղած էր,
Ու ամէն քաղաքները Տէրոջը երեսէն,
Անոր սաստիկ բարկութեանը երեսէն, փլած էին։
Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Բոլոր երկիրը պիտի աւրուի,
Բայց ***ետքէն պիտի չվերջանամ։
Ասոր վրայ †††երկիրը սուգ պիտի բռնէ,
Ու վերէն ‡‡‡երկինք պիտի խաւարի.
Վասն զի խօսեցայ, որոշեցի,
Ու §§§պիտի չզղջամ ու անկէ ետ պիտի չդառնամ։

• Եբր. կլլէ
ը Գլ. ը. 14։
ժ Գլ. ա. 13, 14, 15։ գ. 1, 22։
է Բ Թագ. իդ. 1։ Գլ. է. 6։ Դան. է. 4։
† Եբր. մեծամէն
ճ Գլ. իե. 9։
Ի Ես. ա. 7։ Գլ. բ. 15։
ժ Ես. իբ. 12։ Գլ. գ. 26։
։ Նկէկ. ժգ. 9։ բ Թես. բ. 11։
հ Գլ. է. 12։ ժգ. 13։
յ Գլ. ծա. 1։ Նկէկ. ժէ. 10։ Ովս. ժգ. 15։
ղ Գլ. ա. 16։
ճ Ես. է. 28։
ո բ Օր. իբ. 49։ Ողբ. գ. 19։ Ովս. ը. 1։ Ամբ. ա. 8։
չ Ես. ա. 16։ Ծառ. գ. 8։
պ Գլ. ը. 16։
ջ Գլ. է. 15։
ռ գ Թագ. իե. 1, 4։
ս Սաղ. ճէ. 17։ Ես. ծ. 1։ Գլ. բ. 17, 19։
վ Ես. ժէ. 5։ ժգ. 11։ իա. 3։ իբ. 4։ Գլ. ք. 1, 10։ Տես Ղեւտ. ժք. 42։
տ Եբր. պատուերը
ր Սաղ. իբ. 7։ Նկէկ. է. 26։
ց Գլ. ժ. 20։
ւ Հառմ. ժգ. 19։
փ Ես. իգ. 19։
ք Մն. ա. 2։
օ Ես. է. 25։ Նկէկ. լբ. 20։
ֆ Սոփ. ա. 3։
– Գլ. է. 10, 18։ ը. 11։ Խզ. 28։
֊ Ովս. գ. 3։
։ Ես. է. 30։ ծ. 3։
+ Թես. իդ. 19։ Գլ. է. 16։

29 Զխաւորներուն և աղեղնաւորներուն ձայնէն
Բոլոր քաղաքը պիտի փախչի.
Անոնք թանձրախիտ անտառներու մէջ պիտի
մտնեն,
Ու ապառաժներու վրայ պիտի ելլեն.
Ամէն քաղաքները պիտի թողուին,
Եւ անոնց մէջ մարդ պիտի չընակի։
30 Ու դուն, ով աւերուած, ի՞նչ պիտի ընես.
Թէև կարմիրներ հագնիս,
Ոսկի զարդերով զարդարես,
Ու ֆ||ուչքերուդ վրայ շատ ծարոյը ալ դնես",
Պարապ տեղ կը զարդարուիս.
"Քա՛ հանճարներդ քեզ մերժեցին և քու հո-
գիդ կը փնտռեն։
31 Քանզի ձայն մը լսեցի ծննդականի կնոջ նայնէն
պէս՝
Ո՛ր անդրանիկը ծնանողին երկունքին պէս.
Սիօնի աղջկան ձայնը՝ որ կը հառաչէ, ու Բ՚ձեռ-
քերը բանալով՝ Ը՚ըսէ,
Հիմա վա՛յ ինծի,
Քանզի սպաննողներուն պատճառաւ հոգիս մա-
րեցաւ։

ԳԼ. Ե

1 Աւաուծոյ գաւառաններէն՝ որ Երեից վրայ պիտի գար
իրենց կամակորս թիւնը համար, 7 իրենց չնս թիւնը
համար, 10 իրենց անբաւչուս թիւնը համար, 19 Աւա-
ուած անարգելնուն համար, 25 և իրենց ապականս թիւ-
նը համար՝ թէ քաղաքական բաներու մէջ 30 և թէ եկե-
ղեցական։

Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ պտըտեցէք,
Ու հիմա նայեցէք ու գիտցէք,
Ու անոր հրապարակներուն մէջ փնտռեցէք.
Եթէ մարդ մը կրնաք գտնել,
Եթէ իրաւունք ընող, ճշմարտութիւն փնտռող
մը կայ,
Ես այն ս||ալէմն թողութիւն կընեմ։
2 Ու թէև Տէրը կենդանի է՝ կ՚ըսեն,
Բայց սուտ երդումով կ՚ընեն։
3 Ով Տէր, միթէ Ք՚քու աչքերդ ճշմարտու-
թեան չե՞ն նայիր.
Զանոնք ծեծեցիր, բայց ցաւ մը չզգացին.
Զանոնք հատցուցիր, Բայց Ընդունել չու-
զեցին.
Իրենց երեսը սպառաժէն աւելի կարծրացուցին,
Եւ դառնալ չուզեցին։
4 Ու ես ըսի, Իրաւցնէ անոնք ազքատ են,
Անոնք անմիտ են, Ք՚քանզի Տէրոջը ճամբան,
Իրենց Աստուծոյն դատաստանը, չեն գիտեր։
5 Ես մեծերուն երթամ

Եւ անոնց հետ խօսիմ,
Վասն զի Ըանանք Տէրոջը ճամբան,
Իրենց Աստուծոյն դատաստանը, գիտեն.
Բայց սոյն անոնք ալ Լուծը կոտրեցին,
Կապերը վրցուցին։
6 Անոր համար Էզանանք անտառին առիւծը պիտի
մեռցնէ,
Զանանք "անապատներուն գայլը" պիտի սատկեցնէ,
Ծանոնց քաղաքներուն վրայ լինձը պիտի հակէ,
Անոնցմէ ամէն դուրս ելլողը պիտի գիշատուի.
Վասն զի անոնց յանցանքները շատցան,
Ու անոնց ապստամբութիւնները բազմացան։
7 Ա՛յս բանին համար քեզի ի՞նչպէս ներեմ.
Քու որդիներդ զիս թողուցին
Եւ Ն՚չաստուածներով հերքուեմ ըրին.
Ու Յերը զանոնք կշտացուցի, անոնք շնութիւն
ըրին,
Եւ բազմութեամբ բոզանոցը գացին։
8 Ն՚Աստուանց գլորցած ձիերու պէս են,
Ամէն մարդ Ֆիր դրացին կնոջ կը վրնջէ։
9 Ո՞միթէ այս բաներուն համար պցցելութիւն
պիտի չընե՞մ, կ՚ըսէ Տէրը,
Ոհամ այսպիսի ազգէ մը իմ հոգիս վրէժ պիտի
չա՞ռնէ։
10 Ն՚Անոր պարիսպներուն վրայ ելէք ու կործա-
նեցէք,
Ն՚Բայց ոչ Թէ լոլորովին.
Անոր մատակոցները վերցուցէք,
Վասն զի անոնք Տէրոջը չեն։
11 Քանզի "Իսրայէլի տունը և Յուդայի տունը
Ինծի խիստ անհաւատարիմ եղան, կ՚ըսէ Տէրը։
12 Ն՚Անոնք Տէրը ուրացան ու ըսին, "Անիկա չէ,
Ու մեր վրայ չարիք պիտի չգայ,
Նաև սուր ու սով պիտի չտեսնենք.
13 Եւ մարգարէները հովի պէս են,
Ու անոնց Բէբո՚ը Տէրո՚ջը խօսքը չկայ.
Անոնց այնպէս ըլլայ։
14 Անոր համար զօրաց Տէր Աստուածը այսպէս
կ՚ըսէ.
Դուք այս խօսքը խօսելնուդ համար,
"Ահա ես իմ խօսքերս քու բերնիդ մէջ կրակ՝
Եւ այս ժողովուրդը փայտ պիտի ընեմ,
Ու զանոնք պիտի ապառէ։
15 Ահա ես ձեր վրայ "հեռուէն ազգ մը կը բերեմ,
Ով Իսրայէլի տունը, կ՚ըսէ Տէրը.
Անիկա զօրաւոր ազգ է,
Անիկա հին ազգ է,
Եւ այնպիսի ազգ մըն է՝ որ դուն անոր լեզուն
չես գիտեր

§ գ Թագ. Բ. 30։ եզեկ. խգ. 40։
‖ Եբր. աչքերդ ծարուրով պատռես
– Գլ. իր. 20, 22։ Ողբ. ա. 2, 19։
Բ Ես. ա. 15։ Ողբ. ա. 17։
— —
– եզեկ. իր. 30։
Բ Ծն. ժբ. 23, ևն։ Սաղ. ժբ. 1։
ֆ Ծն. ժբ. 26։
ֆֆ Տիտ. ա. 16։
Ե Գլ. դ. 2։
Զ Գլ. է. 9։
Է Բ Մն. ժգ. 9։
Ը Ես. ա. 5։ Բ. 13։ Գլ. բ. 30։
Ը Գլ. է. 28։ Սոփ. գ. 2։
Ժ Գլ. ը. 7։
Ի Միք. դ. 1։
Լ Սաղ. բ. 3։
Խ Գլ. դ. 7։
* կամ, երեկոյեան գայլը. Սաղ. ճգ. 20։ Ամբ. ա. 8։ Սոփ. գ. 3։
Ձ Ովս. ժգ. 7։
Հ Բ Օր. լբ. 21։ Գաղ. դ. 8։
Ղ ճեռ. խգ. 7։ Սոփ. ա. 5։
Յ Բ Օր. լբ. 15։
Ղ եզեկ. իր. 11։
Ճ Գլ. ժգ. 27։
Ն Հմր. 29։ Գլ. Բ. 9։
Շ Գլ. խգ. 22։
Ո Գլ. լԲ. 8։
Չ Գլ. դ. 27։ Հմր. 18։
Պ Գլ. գ. 20։
Ջ Բ Մն. լգ. 16։ Գլ. դ. 10։
Ռ Ես. իր. 15։
Ս Գլ. ժգ. 13։
Վ Գլ. ա. 9։
Տ Ես. լԲ. 3։ Գլ. դ. 16։
Ր Բ Օր. իր. 49։ Ես. Ե. 26։ Գլ. ա. 15։ գ. 22։

Ու խօսածը չէս հաւկնար.
16 Անոնց կապարճները բաց դերեզմանի պէս են.
Ամէնն ալ զօրաւոր մարդիկ են։
17 Եւ անոնք պիտի ուտէ քու *հունձքդ,
Ու քու տղաքներուդ ու աղջիկներուդ, ուտելու հացը.
Քու հօտերդ և արջառներդ պիտի ուտէ,
Քու ողկոյզներդ ու թզենիներդ պիտի ուտէ,
Քու ապաւինած պարսպաւոր քաղաքներդ
Սրով պիտի աւրէ։
18 Բայց այն օրերն ալ, կ'ըսէ Տէրը,
†Զեզ պիտի չկատարեմ։
19 Եւ երբ ըսէք,
‡Ինչո՞ւ պատճառու մեր Տէր Աստուածը այս ամէնը մեզի ըրաւ.
Դուն անոնց ըսես,
Ինչպէս դուք §ինծի թողուցիք,
Ու ձեր երկրին մէջ օտար աստուածներու ծառայութիւն ըրիք,
Անոնց դուք ձերը չեզած երկրին մէջ
‖Օտարներու ծառայութիւն պիտի ընէք։
20 Ասիկա Յակոբի տունը մէջ պատմեցէք,
Ու Յուդայի մէջ հրատարակելով ըսէք,
21 Հիմա մտիկ ըրէք ասիկա,
Ով ¶յիմար ու անմիտ ժողովուրդ,
Որ աչքեր ունիք, բայց չէք տեսներ.
Ականջներ ունիք, բայց չէք լսեր։
22 **Ինծմէ պիտի չվախնա՞ք, կ'ըսէ Տէրը,
Իմ երեսէս պիտի չդողա՞ք,
Որ յաւիտենական հրամանով մը աւազը ծովուն ֆսահման դրի,
Եւ անկէ չանցնիր.
Թէև անոր ալիքները կը ծփին, բայց չեն կրնար յաղթել,
Թէև անոնք կը գոչեն, բայց անկէ չեն կրնար անցնիլ։
23 Սակայն այս ժողովուրդը անհնազանդ ու ապստամբ սիրտ մը ունի.
Անոնք երթալով իրենց ճամբան ծռեցին,
24 Եւ իրենց սրտին մէջ չըսին,
Մեր Տէր Աստուածէն վախնանք,
§§Ան որ անձրեւը, Հաւտջին ու վերջին անձրեւը, իր տաւնին կու տայ,
Եւ ¶¶հունձքի համար որոշուած շաբաթներըը մեզի կը պահէ։
25 ***Ձեր անօրէնութիւնները տանք հեռացուցին.
Ձեր մեղքերը բարիքը ձեզմէ արգիլեցին։
26 Վասն որ իմ ժողովուրդիս մէջ ամբարիշտներ գտնուեցան.

Անոնք հորտրդներուն կծկտելուն պէս դարանամուտ կ'ըլլան,
Որոգայթ կը լարեն, մարդիկ կը բռնեն։
27 Ինչպէս վանդակը թռչուններով լեցուն է,
Անոնց տուները նենգութեամբ լեցուն են.
Անոր համար անոնք մեծցան ու հարստացան.
28 Ղծլցան, †† պարարտացան,
Եւ չարերուն գործերէն ալ գերազանցեցին.
Անոնք էշիտակ դատաստան չեն ըներ,
Որբին իրաւունքը չեն պաշպանէր,
(§§§Այսու ամենայնիւ յաջողութիւն կը գտնեն,)
Եւ տգբտին դատը չեն տեսներ։
29 ¶¶¶Մի՞թէ այս բաներուն համար պատիժ չընե՞մ, կ'ըսէ Տէրը,
Կամ այսպիսի ազգէ մը իմ հոգիս վրէժ պիտի չառնէ՞։
30 Երկրին վրայ զարմանալի ու ծանակալի գործ կ'ըլլայ.
31 Մարգարէները †††սուտ մարգարէութիւն կ'ընեն,
Եւ քահանաները անոնց ձեռքով կ'իշխեն,
Ու իմ ժողովուրդս այսպէս կ'ախորժի.
Բայց ի՞նչ պիտի ընէք, երբ անոց վախճանը հասնի։

Գլ. Ջ

1 Յուդայի վրայ գրկուած թշնամիները 4 մէկմէկ կը քաջալերեն, 9 Մարգարէն՝ անոնց մեղքին պատճառով Աստուծոյ բնրելու դատաստաններուն համար կ'ողբայ. 18 Աստուծոյ բարիութիւնը կը ծանուցանէ. 26 ժողովուրդը կը յորդորէ որ իրենց մեղքերուն դատաստանին համար սուգ ընեն։

Ով §§§§Բենիամինի որդիներ, Երուսաղէմի մէջէն քաշուեցէք,
Ու Թեկուէի մէջ փող հնչեցուցէք,
Եւ ¶¶¶Բեթ-աքարմոնի վրայ նշան վերցուցէք.
Որովհետև հիւսիսէն չարիք ու մեծ կոտորած կ'երեւնայ։
2 Սիոնի աղջիկը գեղեցիկ ու փափուկ կնոջ մը նմանցուցի։
3 Հովիւները և անոնց հօտերը անոր պիտի երթան,
*Անոր դէմ շուրջանակի վրաններ պիտի կանգնեն,
Ամէն մէկը իր տեղին մէջ պիտի հովուէ։
4 **Անոր վրայ պատերազմ պատրաստեցէք.
Ելէք, ու էկեսօրին ելլենք.
Վա՛յ մեզի, վասն որ օրը կ'անցնի,
Եւ իրիկուան տուրքերը կ'երկննան։
5 Ելէք, ու գիշերով ելլենք
Եւ անոր †պերդերը կործանենք։
6 Վասն որ զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.

* Գ.Եւ. իզ. 16։ բ Օր. իբ. 31, 33։
† Գլ. դ. 27։
‡ բ Օր. իթ. 24, Եւն։ գ Թագ. թ. 8, 9։ Գլ. ժգ. 22, ժզ. 10։
§ Գլ. բ. 13։
‖ բ Օր. իբ. 48։
¶ Նա. գ. 9։ Եզեկ. ժբ. 2։ Մատ. ժգ. 14։ Յովէլ. ժբ. 40։ Գոր. իբ. 26։ Հռով. ժա. 8։
** Յայտ. ժէ. 4։
†† Յոբ իզ. 10։ լբ. 10, 11։ Սաղ. ճգ. 9։ Առակ. բ. 29։
‡‡ Սաղ. ճխէ. 8։ Գլ. ժգ. 22։ Մատ. է. 45։ Գոր. ժգ. 16։
§§ բ Օր. ժա. 14։ Յովէլ բ. 23։
¶¶ Ծն. բ. 23։
*** Գլ. գ. 3։
††† Առակ. ա. 11, 17, 18։ Ամբ. ա. 15։
§§§ բ Օր. լբ. 15։
¶¶¶ Եբր. փայլուն եղան
**** Ես. ա. 23։ Զաք. է. 10։
†††† Յոբ ժբ. 6։ Սաղ. հգ. 12։ Գլ. ժբ. 1։
§§§§ Հմր. 9։ Մատ. գ. 5։
¶¶¶¶ Գլ. իգ. 14։ Ովս. գ. 10։
***** Գլ. ժգ. 14։ իգ. 25, 26։ Եզեկ. ժգ. 6։
††††† Միք. բ. 11։

——

* Նէեմ. գ. 14։
† Գլ. ա. 14։ գ. 6։
‡ գ Թագ. իւ. 1, 4։ Գլ. գ. 17։
§ Գլ. ծա. 27։ Յովէլ գ. 9։
‖ Գլ. ժե. 8։
¶ Կամ, պարանները

Ծառեր կտրեցէք ու Երուսաղէմի դէմ պատնէշ
կանգնեցէք.
Ասիկա պցեղութիւն ընելու քաղաք մըն է,
Բոլորովին հարստահարութեամբ լեցուած է։
7 Ինչպէս ջրհորը իր ջուրերը կը ղրկէ,
Անոնք ալ իր չարութիւնը այնպէս կը ղրկէ.
Բռնութիւն ու աւերակ անոր մէջ կը լսուի,
Իմ առջեւս միշտ ցաւեր ու հարուածներ կան։
8 Ով Երուսաղէմ, խրատուէ,
Գուցէ որ քեզմէ զատուի.
Գուցէ որ քեզ աւերակ և անբնակ երկրի մը
դարձնեմ։
9 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Իսրայէլի մնացորդները այդպէս պէտ
Բոլորովին ճառաքաղ պիտի ընեն.
Քու ձեռքդ՝ կը դարձնես կողովներուն դարձուր
10 Որո՞ւ խօսիմ ու վկայութիւն ընեմ՝ որ լսեն.
Ահա անոնց ականջները անթլփատ են,
Եւ չեն կրնար մտիկ ընել.
Ահա Տէրոջը խօսքը անոնց առջեւ անարգանք
եղաւ,
Անկէ չեն ախորժիր։
11 Սակայն ես Տէրոջը բարկութիւնով լեցուած եմ,
Ինքզինքս զսպելէն յոգնեցայ.
Զայն դուրս պիտի թափեմ մանչուկներուն վրայ,
Ու նաև երիտասարդներուն ժողովին վրայ.
Քանզի այր ու կին մտրդը,
Ծերը ու տարիքը առածը պիտի բռնուին։
12 Եւ անոնց տուները, ագարակները ու կիները
միասին
Օտարներուն ձեռքը պիտի անցնին.
Վասն զի երկրին բնակիչներուն վրայ
Իմ ձեռքս պիտի երկնցնեմ, կ'ըսէ Տէրը։
13 Վասն զի անոնց պզտիկէն մինչեւ մեծը
Ամէնը ժագահութեան տուէք եղան,
Ու մարգարէէն մինչեւ քահանան
Ամէնը սուտութեամբ կը վարուին։
14 Եւ իմ ժողովուրդիս ազջկան վէրքը հարեւանցի
բժշկելով՝
Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն է՝ կ'ըսեն,
Երբ խաղաղութիւն չկայ։
15 Մի թէ իրենց նզովութիւն ըրած ատենը կ'ամչնա՞ն.
Բնաւ չեն ամչնար,
Ու պատկառիլ չեն գիտեր.
Անոր համար իյնողներուն մէջ պիտի իյնան,
Անոնց պցեղութիւն ըրած ատենս պիտի գլորին,
կ'ըսէ Տէրը։
16 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ճամբաներու վրայ կայնեցէք ու նայեցէք,
Եւ հինին շաւիղներուն համար հարցուցէք,
Թէ ո՛րն է բարի ճամբան.
Ու անոր մէջ քալեցէք,
Որպէս զի ձեր հոգիներուն հանգիստ գտնէք.
Բայց անոնք ըսին, Անոր մէջ չենք քալեր։
17 Եւ ձեր վրայ դէտեր դրի, ըսելով,
Փողին ձայնը մտիկ ըրէք.
Բայց անոնք ըսին, Մտիկ չենք ըներ։
18 Ուրեմն, ով ազգեր, լսեցէք.
Ով ժողովք, անոնց մէջ եղած բանը գիտցիր։
19 Լսէ, ով երկիր,
Ահա ես այս ժողովուրդին վրայ չարիք,
Անոնց խորհուրդներուն պտուղը, պիտի բերեմ.
Վասն զի իմ խօսքերս մտիկ չըրին,
Եւ իմ օրէնքս ալ մերժեցին։
20 Ինչո՞ւ ինծի այսպէս Սաբայէ կնդրուկ գայ,
Ու հեռաւոր երկրէ՝ անուշահոտ խունկեղէգն.
Ձեր ողջակէզները ընդունելի չեն,
Եւ ձեր զոհերը ինծի հաճելի չեն։
21 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես այս ժողովուրդին առջեւ խոչեր կը դնեմ,
Ու հայրերը որդիներուն հետ մէկտեղ անոնց պըր-
նաւելով պիտի գլորին.
Դրացին ու բարեկամը պիտի կորսուին։
22 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա հիւսիսի երկրէն ժողովուրդ մը կու գայ,
Ու երկրի ծայրերէն մեծ ազգ մը կ'ելլէ.
23 Անոնք ազեղ և նիզակ կը կրեն,
Անոնք անգութ ու անողորմ են.
Անոնց ձայնը ծովու պէս կը գոռայ,
Եւ անոնք ձիերու վրայ կը հեծնեն,
Ու պատերազմող մարդու պէս
Քեզի դէմ կը շարուին, ով դուստր Սիոնի։
24 Անոր լուրը լսեցինք.
Ձեռքերնիս թուլցան,
Ցաւերը մեզ պաշարեցին
Ծննդական կնոջ երկունքին պէս։
25 Արտերը մի ելլէք ու ճամբաները մի պարապէք.
Վասն զի չորս կողմէ թշնամիին սուրը ահ վախ
կայ։
26 Ով իմ ժողովուրդիս աղջիկը, քուրձ հագիր
Ու մոխրի մէջ թաւալէ,
Ու խիստ գառան ողբով լաց,
Ինչպէս միակհատիկ տղու վրայ կու լան.
Վասն զի կործանողը յանկարծ մեր վրայ պիտի
գայ։
27 Քեզ իմ ժողովուրդիս մէջ փորձիչ ահ
քերդ դրի,
Որպէս զի անոնց ճամբան գիտնաս և փորձես։
28 Ամէնը կամակոր ապստամբներ են,

ղ Նա. ծէ. 20։
ե Ապտ. ծե. 9, 10, 11։ Գլ. ի. 8։ Եզեկ. է. 11, 23։
ը Եզեկ. իգ. 18։ Ոմս. Բ. 12։
ը Գլ. է. 26։ Գոր. է. 51։ Տես նաև գ. 12։
ժ Գլ. ի. 8։
ի Գլ. ի. 9։
լ Գլ. Թ. 21։
խ Բ Օր. իբ. 30։ Գլ. ը. 10։
ծ Նա. ծգ. 11։ Գլ. ը. 10։ Ժդ. 18։ իգ. 11։ Միք. գ. 5, 11։
կ Գլ. ը. 11։ Եզեկ. ժդ. 10։
հ Գլ. գ. 10։ Ժդ. 13։ իգ. 17։
յ Գլ. գ. 3։ ը. 12։
ղ Նա. ը. 20։ Գլ. ժը. 15։ Մտղ. գ. 4։ Դ.ում. ծգ. 29։
ճ Մատ. ժա. 29։
մ Գլ. ա. 15։ է. 15։ Ժ. 22։ ծ. 41, 42, 43։
յ Նա. է. 30։
ն Գլ. գ. 31։ Ժգ. 21։ իթ. 24։ ծ. 43։
շ Գլ. գ. 8։
չ Գլ. իե. 34։ Միք. ա. 10։
պ Զաք. ժը. 10։
ջ Գլ. ա. 18։ Ժե. 20։
ռ Գլ. է. 23։

Բանտարկութեան կը պատրին, Եպղինձ ու երկաթ են.
Անէնը ապականոգործ են։
29 Փուքը այրեցաւ,
Կապարը կրակէն հատաւ.
Արծաթագործը պարապ տեղ կ'աշխատի,
Վասն զի չարերը չորշուեցան։
30 Անոնց Անպիտան արծաթ՝ պիտի կանչեն,
Վասն զի Տէրը զանոնք մերժեց։

ԳԼ. Է

1 Երեմիա կը զրկուի ճչնորհս ապաշխարութեան քարոզելու, ու Հրէից դերութեանը առջեւը առնելու. 8 անոնց պարապ յոյսը կը մերժէ՝ 12 Սեղմի օրինակով. 17 անոնց ապառնալիքներ կ'ընէ՝ երկնց կառավարութեան համար. 21 կը ցուցնէ թէ անհնազանդ մարդոց զոհերը Աստուծոյ ընդունելի չեն. 29 կը յորդորէ ժողովուրդը որ Տովեթի մէջ նզած գարշելի գործերուն, 32 ու անոնց պատճառով երկնց վրայ եկած դառնութիւններուն համար սուգ ընեն։

Տէրոջը կողմանէ Երեմիայի եղած խօսքն է, որ ըսաւ,
2 Տէրոջը տունը դուռը կայնէ,
Ու հոն այս խօսքը կանչէ ու ըսէ,
Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, ով բոլոր Յուդա,
Որ այս դռներէն կը մտնէք՝
Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու համար։
3 Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ.
Ձեր ճամբաները ու գործերը ուղղեցէք,
Եւ ձեզ պիտի թողում որ այստեղ բնակիք։
4 Դուք մի ապաւինիք սուտ խօսքերուն՝ որ կ'ըսեն,
Տէրոջը տաճարը, Տէրոջը տաճարը,
Տէրոջը տաճարը տունք են։
5 Քանի որ ձեր ճամբաները ու գործերը բոլորովին ուղղէք,
Եւ որ մարդուն ու անոր ընկերին մէջտեղ
Իրաւունքը դատաստանի մ գործ դնէք,
6 Պանդուխտին, որբին ու այրեւորիին զրկանք չընէք,
Ու այս տեղ անմեղ արիւն չթափէք,
Եւ ուրիշ աստուածներու ետեւէ չերթաք,
Որ ձեզի չարիքի պատճառ կ'ըլլայ,
7 Ես ձեզ այս տեղ՝ ձեր հայրերուն տուած երկրին մէջ
Պիտի բնակեցնեմ ձեզ յաւիտեանս յաւիտենից։
8 Ահա դուք ուրիշ խօսքերու կ'ապաւինիք,
Որոնք չեն կրնար օգուտ մը ընել։
9 Ձվրդիւք գողութիւն, մարդասպանութիւն և շնութիւն ընելով,
Ու սուտ երդում ընելով, և Բահաղի խունկ ծխելով,
Ու ձեր չգիտցած ուրիշ աստուածներուն ետեւէն երթալով
10 Կրնա՞ք գալ ու իմ առջեւս կայնիլ այս տանը մէջ՝
Որուն վրայ իմ անունս կոչուած է,
Ու ըսել թէ Ազատուեցանք որպէս զի այս ամէն պղծութիւնները ընենք։
11 Այս տունը, որուն վրայ իմ անունս կոչուած է,
Միթէ ձեր աչքերուն առջեւ ներսալականերու քարա՞յր եղաւ.
Ահա ես ալ տեսայ, կ'ըսէ Տէրը։
12 Բայց հիմա գնաք Սեղմի մէջ եղող իմ տեղը գացէք,
Որ առաջ իմ անունս հաստատեցի,
Ու տեսէք Ինչ որ անոր ըրի եմ՝
Իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի չարութեանը համար։
13 Ու հիմա որովհետեւ այս բոլոր գործերը ըրէք, կ'ըսէ Տէրը,
Ու Թէպէտ ձեզի խօսեցայ կանուխ յարձնելով ու խօսելով, բայց դուք մտիկ չըրիք,
Զեզ կանչեցի, բայց դուք պատասխան չտուիք.
14 Ես ալ այս ձեր ապաւինած տունը,
Որուն վրայ իմ անունս կոչուած է,
Եւ ձեզի ու ձեր հայրերուն տուած տեղիս
Սեղմի ըրածիս պէս պիտի ընեմ։
15 Եւ Ինչպէս ձեր բոլոր եղբայրները,
Եփրեմի բոլոր սերունդը, վռնտեցի,
Այնպէս ձեզ իմ առջեւէս պիտի վռնտեմ։
16 Ուստի դուն այս ժողովուրդին համար աղօթք մի ըներ,
Եւ անոնց համար աղաղակ ու աղաչանք մի մատուցաներ,
Ու ինծի բարեխօսութիւն մի ըներ,
Քանզի քեզի մտիկ չեմ ըներ։
17 Դուն չե՞ս տեսներ թէ անոնք ի՛նչ կը գործեն
Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ։
18 Տղաքները փայտ կը ժողվեն,
Եւ հայրերը կրակ կը վառեն,
Եւ կիները խմոր կը շաղեն՝
Երկինքի թագուհիին բլիթներ շինելու համար։
Եւ օտար աստուածներու վրայ նուէրներ կը մատուցանեն,
Որպէս զի զիս բարկացնեն։
19 Միթէ անոնք զի՞ս կը բարկացնեն, կ'ըսէ Տէրը,
Չէ՞ որ իրենց անձը կ'ամօթին իրենց երեսին համար։

ա Գլ. բ. 4։
բ Սղմ. իբ. 18։
գ Ես. ա. 22։

դ Գլ. իզ. 2։
ե Գլ. ժբ. 11։ իզ. 13։
զ Միք. գ. 11։
է Գլ. իբ. 3։
ը բ Օր. գ. 14, 15։ ը. 19։ ժա. 28։ Գլ. ժգ. 10։
թ բ Օր. գ. 40։
ժ Գլ. գ. 18։
ի Գլ. և. 31։ ժզ. 13, 14։
լ Հմր. 4։
խ դ Թագ. ժբ. 21։ Ովս. գ. 1, 2։ Սոփ. ա. 5։
ծ Նե. թ. 3։ Հմր. 6։
կ Սղմ. իգ. 39։
հ Հմր. 11, 14, 30։ Գլ. լբ. 34։ լդ. 15։
ձ Ես. ծզ. 7։
ղ Մատ. իա. 13։ Մարկ. ժա. 17։ Ղուկ. ժբ. 46։
ճ Ցնս. ժբ. 1։ Դատ. ժբ. 31։
մ բ Օր. ժբ. 11։
յ ա Թագ. գ. 10, 11։ Սաղ. հբ. 60։ Գլ. իզ. 6։
ն դ Թագ. ժե. 23։
շ Սաղ. հբ. 67, 68։
ո Նե. լբ. 10։ Գլ. ժա. 14։ ժգ. 11։
չ Գլ. ժե. 1։
պ Գլ. իգ. 17, 19։
ջ Գլ. ժբ. 13։
ռ բ Օր. լբ. 16, 21։

20 Անոր համար այսպէս կ'ըսէ Տէր Եհովա.
Ահա իմ բարկութիւնս ու սրտմտութիւնս
Այս տեղին վրայ պիտի թափի՝
Մարդու վրայ և անասունի վրայ
Ու դաշտի ծառերուն վրայ
Ու երկրի պտուղներուն վրայ,
Ես պիտի բռնկի ու պիտի չմարի։
21 Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ.
"Ձեր ողջակէզները ձեր զոհերուն վրայ աւելցուցէք և միս կերէք։
22 Վասն զի ձեր հայրերը Եգիպտոսի երկրէն հանած օրս՝
Անոնց հետ ես չխօսեցայ ողջակէզի ու զոհի վրայով,
Ոչ ալ անոնց հրամայեցի.
23 Հապա անոնց այս բանը հրամայեցի ու ըսի,
"Իմ ձայնս մտիկ ըրէք,
Ես ձեզի Աստուած ըլլամ,
Ու դուք ինծի ժողովուրդ ըլլաք.
Ես ձեզի ամէն հրամայած ճամբաներուս մէջ քալեցէք,
Որպէս զի ձեզի աղէկ ըլլայ։
24 "Բայց անոնք մտիկ չըրին ու ականջնին չդուեցին,
Հապա՝ իրենց չար սրտին կամակորութիւնովը
Իրենց խորհուրդներուն հետեւեցան,
Ու ետ գացին և ոչ թէ առաջ։
25 Ձեր հայրերուն Եգիպտոսի երկրէն ելած օրէն մինչև այսօր
Իմ բոլոր ծառաներս, մարգարէները, ձեզի ղրկեցի.
Անմէն օր կանուխ ելլելով կը ղրկէի.
26 Ու ինծի մտիկ չըրին և ականջնին չդուեցին,
Հապա՝ իրենց պարանոցը խստացուցին,
Իրենց հայրերէն աւելի չար եղան։
27 Եւ դուն էսայ բոլոր խօսքերը անոնց պիտի պրուցես,
Բայց քեզի մտիկ պիտի չընեն.
Զանոնք պիտի կանչես,
Բայց քեզի պատասխան պիտի չտան։
28 Անոր տեղն անոնց ըսես,
Իր Տէր Աստուծոյն ձայնը մտիկ չընող
Ու խրատ չընդունող ազգը ասիկա է.
Ճշմարտութիւնը կորսուեցաւ ու անոնց բերնէն կտրեցաւ։
29 "Մազերդ կտրէ ու նետէ, ով Երուսաղէմ,
Ես լեռներուն վրայ ողբա.
Քանզի Տէրը մերժեց ու երեսէ ձգեց այն ազգը
Որու դէմ շատ սրտմղեր էր։
30 Վասն զի Յուդայի որդիները իմ աչքերուս չարութիւն գործեցին, կ'ըսէ Տէրը,
Իրենց գարշելի բաները իմ անունովս կոչուած տունը մէջ դրին,
Որպէս զի զանիկա պղծեն.
31 Ու Ենոմի որդւոյն ձորին մէջ եղող Տոփեթի բարձր տեղերը շինեցին՝
Իրենց տղաքը ու աղջիկները կրակով այրելու համար.
Զոր անոնց չհրամայեցի ու միտքս ալ անցած չէր։
32 Ուստի ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
Որ ալ Տոփեթ կամ Ենոմի որդւոյն ձորը պիտի չըսուի,
Հապա Սպանութեան ձոր.
Եւ Տոփեթի մէջ ուրիշներ պիտի թաղեն *մինչև որ ալ տեղ չմնայ"։
33 Ու էսայ ժողովուրդին դիակը
Երկինքի թռչուններուն ու երկրի գազաններուն կերակուր պիտի ըլլան,
Եւ վանող մը պիտի չըլլայ։
34 Ու Յուդայի քաղաքներէն ու Երուսաղէմի փողոցներէն
Ցնծութեան ձայնը և ուրախութեան ձայնը,
Փեսային ձայնը ու հարսին ձայնը պիտի դադրեցնեմ,
Վասն զի երկիրը ամայի պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Ը

1 Թէ մեռած և թէ ողջ մնացած Երեմիայէն թշնամութիւնը։ 4 Մարգարէն կը յանդիմանէ անոնց յիմարութիւնն և ամբարիշտ անզգամութիւնը. 13 կը ցուցնէ անոնց վրայ հասնելու ծանր պատուհասը, 18 ու անոնց յուսահատելու վիճակին վրայ կ'ողբայ։

Ա՛յն ժամանակ, կ'ըսէ Տէրը,
Յուդայի թագաւորներուն ոսկորները,
Ու անոր իշխաններուն ոսկորները,
Եւ քահանաներուն ոսկորները,
Ու մարգարէներուն ոսկորները,
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն ոսկորները
Իրենց գերեզմաններէն պիտի հանեն,
2 Եւ պիտի տարածեն զանոնք արեւուն առջեւ ու լուսնին առջեւ,
Եւ երկինքի բոլոր զօրքին առջեւ,
Զորոնք սիրեցին, ու անոնց ծառայեցին,
Եւ անոնց հետեւէն գացին,

" Նա. ա. 11։ Գծ. գ. 20։ Ամոս ե. 21։ Տես Ովս. ը. 13։
ֆ տ Թագ. ժե. 22։ Աստ. Ծա. 16, 17։ Ովս. գ. 6։
ֆ Նե. ժե. 26։ բ Օր. գ. 3։ Գծ. Ժա. 4, 7։
ր Ել. ժթ. 5։ Դ Եզր. խգ. 12։
ց Աստ. ձա. 11։ Գծ. Ժա. 8։
ձ Ա Օր. խթ. 19։ Աստ. ձա. 12։
ղ Գծ. ը. 27։ լբ. 33։
* Բ Մն. լգ. 15։ Գծ. խե. 4։ խթ. 19։
ֆ Հմր. 13։
ֆ Հմր. 24։ Գծ. Ժա. 8։ Ժէ. 23։ խե. 3, 4։
— Դ Եզեկ. թ. 17, 29։ Գծ. Ժթ. 15։
ը Գծ. Ժգ. 12։
ֆ Նեհեմ. է. 7։
ֆ Յով. ա. 20։ Նա. Ժե. 2։ Գծ. Ժ. 6։ խը. 37։ Միք. ա. 16։
ֆ դ Թագ. խա. 4, 7։ բ Մն. լգ. 4, 5, 7։ Գծ. խգ. 11։ լբ. 34։ Եզեկ. է. 20։ ը. 5, 6, Եզն. Դան. թ. 27։
ը դ Թագ. խգ. 10։ Գծ. Ժթ. 5։ լբ. 35։
ը Աստ. Ծգ. 38։
ֆ Տես բ Օր. Ժէ. 3։
ֆ Գծ. Ժթ. 6։
ֆ դ Թագ. խգ. 10։ Գծ. Ժթ. 11։ Եզեկ. գ. 5։
• Կամ, աւերէք տեղ չըլլալուն համար
ֆ բ Օր. խը. 26։ Աստ. հթ. 2։ Գծ. Ժբ. 9։ Ժգ. 4։ լգ. 20։
ֆ Նա. խգ. 7, 8։ Գծ. Ժգ. 9։ խե. 10։ լգ. 11։ Եզեկ. խգ. 13։ Ովս. բ. 11։ Յայտ. Ժբ. 23։
ֆ Դ Եզր. խգ. 33։ Նա. ա. 7։ գ. 26։

Ու զանոնք փնտռեցին, և՚ անոնց երկրպագութիւն ըրին.
Անոնք պիտի չժողովուին ու պիտի չթաղուին,
Երկրի երեսին վրայ հողի պէս պիտի ըլլան։
3 Եւ Տէրոջ կեանքէն ուրկէ ցանկալի պիտի ըլլայ
Ա՛յս չար ազգին բոլոր մնացորդներուն,
Որոնք մնացեր են այն ամէն տեղերը
Ուր զանոնք վռնտեր եմ՝ կ՚ըսէ զօրաց Տէրը։
4 Ու անոնց ըսես, Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Մէյ մէկ անոնք պիտի իյնան ու պիտի չելլե՞ն.
Կամ՝ մէկը դարձին կը խոտորի ու ետ չը՞ դառնար.
5 Ինչո՞ւ այս երուսաղէմի ժողովուրդը համշտաւոր
խոտորումով մը խոտորեցաւ.
Անոնք նենգութեան յամրեցան, դառնալ չուզեցին։
6 Ականջ դրի ու մտիկ ըրի,
Անոնք շիտակ չեն խօսիր.
Մարդ մը չկայ որ իր չարութենէն ղջայ,
Ու ըսէ թէ Ինչ գործեցի.
Ամէնը իրենց ընթացքին դարձան՝
Պատերազմի վազող ձիու պէս։
7 Երկնքի արագիլը անգամ օդին մէջ իր որոշ ժամանակը կը դիտէ,
Ու ծառատակը և կռունկը ու ծիծեռնիկը
Իրենց գալուստին ժամանակը կը դիտեն,
Բայց էմ ժողովուրդս Տէրոջը դատաստանը չգիտեր։
8 Ինչպէս կ՚ըսէք թէ Մենք իմաստուն ենք,
Ու Տէրոջը օրէնքը մեր քով է.
Իրաւցնէ սո՛ւտ գրիչը սուտ գրչի թուն կը գործէ։
9 Իմաստուններըը ամչցան,
Անոնք զարհուրեցան ու բռնուեցան,
Ահա Տէրոջը խօսքը անարգեցին,
Ա՛լ անոնց քով ի՞նչ իմաստութիւն կը մնայ։
10 Ուստի կանանց կիները օտարներուն,
Անոնց ագարակները ժառանգներուն պիտի տամ՝
Վասն զի պզտիկէն մինչև մեծը, ամէնը հագստեան հետեւ կուտէ եղան.
Մարգարէէն մինչև քահանան, ամէնը սուտ կ՚ընեն։
11 Եւ էմ ժողովուրդիս ազգկան վէրքը հապճեպով
ցի բժշկելով՝
Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն է՚ կ՚ըսեն,
Երբ խաղաղութիւն չկայ։
12 Մի՞թէ իրենց գարշելութիւն ըրած ատենը կ՚ամչնա՞ն.
Բնաւ չեն ամչնար,
Ու պատկառիլ չեն գիտեր.
Անոր համար կ՚իյնան իյնողներուն մէջ պիտի կ՚իյնան,
Անոնց այցելութեան եղած ատենը պիտի գլորին, կ՚ըսէ Տէրը։
13 Ջանամ բոլորովին բնաջինջ պիտի ընեմ՚, կ՚ըսէ Տէրը.
Հողին վրայ խաղող պիտի չըլլայ,
Եւ թզենին վրայ թուզ պիտի չըլլայ.
Անոնց տերեւն ալ պիտի թառամի,
Ու անոնց տուածս անոնցմէ պիտի անցնի։
14 Մենք ինչո՞ւ կը նստինք.
Ժողովուեցէք, ու պարսպաւոր քաղաքներուն մէջ մնանենք
Եւ հոն լուռ կենանք.
Վասն զի մեր Տէր Աստուածը մեզ լռեցուց,
Ու մեզի նգաւնութեան ջուր խմցուց,
Քանզի Տէրոջը դէմ մեղք գործեցինք։
15 Խաղաղութեան սպասեցինք, բայց բարութիւն չկար.
Բժշկութեան ժամանակին սոսկութի՛ւն, բայց ահա խռովութիւն է՚։
16 Անոր ձիերուն փռնչիւնը Դանէ լսուեցաւ.
Անոր հզօրներուն խրխնջիւնին ձայնէն
Բոլոր երկիրը շարժեցաւ.
Վասն զի պիտի գան, ու երկիրը և անոր լիութիւնը,
Քաղաքը ու անոր բնակիչները պիտի ուտեն։
17 Քանզի ահա ես ձեր մէջ օձեր,
Բարիներ կը զրկեմ՚, զորոնց թովչութիւն չպիտի,
Եւ ձեզ պիտի խածնեն, կ՚ըսէ Տէրը։
18 Իմ զուարթութիւնս տրտմութեան փոխուեցա՛ւ,
Իմ սիրտս նեղսիրտ կը մնայ։
19 Ահա՞ հեռաւոր երկրէ ևիողներուն պատճառաւ՝
Իմ ժողովուրդիս ազգկան ողբերուն ձայնը.
Մի՞թէ Տէրը Սիոնի մէջ չէ՞,
Անոր Թագաւորը հոն չէ՞։
Ինչո՞ւ՝ իրենց քանդակած կուռքերով
Ու օտարներուն ունայնութիւններով զիս բարկացուցին։
20 Հունձքի ատենը անցաւ, ամառը վերջացաւ,
Բայց մենք չփրկուեցանք։
21 Իմ ժողովուրդիս ազգկան վէրքին համար
վիրաւորուեցայ,
Խաւարեցայ՝ սգաւորութիւնը զիս պատեց։
22 Մի՞թէ Գաղաադա մէջ բալասան չկա՞յ,
Հոն բժիշկ չկա՞յ.
Հապա ինչո՞ւ համար իմ ժողովուրդիս ազգկիկը բժշկութիւն չգտաւ։

ա դ Թագ. իգ. 5։ Նեհեմ. ը. 16։
բ Գաղ. իբ. 19։
գ դ Թագ. ի. 37։ Սապ. ձգ. 10։ Գաղ. ի. 22։ Ժգ. 4։
դ Ծն. գ. 21, 22։ է. 15, 16։ Ծայտ. ի. 6։
ե Գաղ. է. 24։
զ Գաղ. ի. 6։
է Գաղ. է. 3։
ը բ Պետ. գ. 9։
թ Ես. ա. 3։
ժ Երգ. ը. 12։
ի Գաղ. է. 4, 5։
լ Համբ. բ. 17։
խ Ես. Ժ. 1։
ծ Գաղ. գ. 15։
կ բ Օր. իբ. 30։ Գաղ. գ. 12։ Սամվէ. է. 11։ Սափ. ա. 13։
հ Ես. ծգ. 11։ Գաղ. գ. 13։
ձ Գաղ. գ. 14։
ղ Նեհեմ. Ժգ. 10։
ճ Գաղ. գ. 3։ գ. 15։
մ Ես. է. 1, եև։ Ծամիւ ա. 7։
յ Առաք. իա. 19։ Դատ. Ժգ. 6, եև։
ն Գաղ. գ. 5։
շ Գաղ. ի. 15։ իբ. 19։
ո Գաղ. Ժգ. 19։
չ Գաղ. գ. 15։
պ Գաղ. խէ. 3։
ջ Սապ. ծբ. 4, 5։ Ժող. Ժ. 11։
ռ Ես. լի. 3։
ս բ Օր. ա. 21։ Ես. ա. 4։
վ Գաղ. գ. 19։ ի. 1։ Ժգ. 17։
տ Ծն. լէ. 25։ Իոբ. 11։ Գաղ. իգ. 11։ Ծա. 8։ ——

ԳԼ. Թ

1 Երեմիա կ՚ապրոյ Հրէից վրայ իրենց գանազան մեղքերուն համար, 9 ու անոնց պատիժին համար. 12 անհնազանդութիւնը պատճառ կը դնէ իրենց անասանելի թշուառութեանը. 17 կը յորդորէ ժողովուրդը որ իրենց կոծանմանը համար առ գ ընեն, 23 և իրենց անձերուն չվստահին, հապա միայն Տէրոջը. 25 Հրեաներուն և միանգամայն Հեթանոսներուն ապառնալիքները կ՚ընէ։

Երանի՛ թէ ՚գլուխ ջուր,
Ու աչքերս արցունքի աղբիւր ըլլային,
Որպէս զի գոռեկ ու գիշեր լայի
Իմ ժողովուրդիս սպկման սպանուածներուն համար։

2 Երանի՛ թէ անապատի մէջ ճամրորդներու իջեւան մը ունենայի,
Որպէս զի իմ ժողովուրդս թողուի ու անոնցմէ երթայի.
Վասն զի բոլոքն շնացողներ են,
Ու նենգաւորներու ժողով են.
3 Ու իրենց լեզուները իրենց սպեղներուն պէս կը լարեն սուտ ստութեան համար,
Բայց ճշմարտութեան համար երկրի վրայ քաջութիւն չունին.
Վասն զի չարութենէ չարութիւն կ՚երթան,
Ու Տէրս չեն ճանչնար, կ՚ըսէ Տէրը։
4 Ամէն մարդ թող իր ընկերէն զգուշանայ,
Ու բնաւ եղբօր մը մի սպաւինէք.
Վասն զի ամէն եղբայր խարէութիւն կը հնարէ,
Ու ամէն ընկեր ՚բամոտութեան կը պտըտի.
5 Ու ամէն մարդ իր ընկերը կը խարէ,
Ու ճշմարտութիւն չեն խօսիր.
Անոնք իրենց լեզուները սուտ խօսելու սորվեցուցած են,
Անօրէնութիւն ընելով կը յոգնին։
6 Քու բնակարանդ նենգութեան մէջ է.
Նենգութեան պատճառու զիս ճանչնալ չեն ուզեր, կ՚ըսէ Տէրը։
7 Անոր համար զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա էզմանք պիտի հալեցնեմ ու պիտի փորձեմ;
Վասն զի իմ ժողովուրդիս սպկման համար ի՞նչ պէս ընեմ։
8 Անոնց լեզուն մնհատրեր նետ է,
Ընենգութիւն կը խօսի.
Բերնովը իր ընկերին հետ խաղաղութիւն կը խօսի,
Բայց սրտովը անոր դարան կը պատրաստէ։
9 Ամիթէ այս բաներուն համար անոնց այցելութիւն պիտի չընե՞մ, կ՚ըսէ Տէրը,
Կամ այսպիսի սպդէ մը իմ հոգիս վրէժ պիտի չառնէ՞։
10 Լեռներուն համար լաց ու սգը,

ա Ես. իբ. 4։ Գլ. գ. 19։ Ժգ. 17։ Ժգ. 17։ Ողբ. բ. 11։ գ. 48։
բ Գլ. ե. 7, 8։
գ Սպդ. կգ. 3։ Ես. ծթ. 4, 13, 15։
դ ա Թագ. բ. 12։ Ովս. գ. 1։
ե Գլ. Ժբ. 6։ Միք. է. 5, 6։
զ Գլ. գ. 28։
է Ես. ա. 25։ Մագ. գ. 3։
ը Ովս. Ժա. 8։
թ Սագ. Ժբ. 2։ ՃԽ. 3։ Հմր. 3։
ժ Սագ. իբ. 3։ ծե. 21։
ի Գլ. ե. 9, 29։
լ Գլ. Ժբ. 4։ իգ. 10։ Ովս. գ. 3։

Եւ Նահապետին ոտքաններուն համար կոծ պիտի ընեմ.
Վասն զի այրեցան, անկէ մարդ չանցնիր,
Ու խաշինքներու ձայն չլսուիր.
Թէ՛ օդին թռչուններէն մինչեւ անասուններէն փախան, գացին։
11 Ու Երուսաղէմը ծաւէրներու դէզեր
Եւ՝ էշապաներու բնակարան պիտի ընեմ,
Ու Յուդայի քաղաքները անբնակ ամայութեան պիտի դարձնեմ։
12 Ո՞վ է այն իմաստուն մարդը, որ սակայ հասկընայ.
Եւ անոր՝ Ատուծոյ բերանը խօսած ըլլայ, որ սակայ պատմէ,
Թէ երկիրը ինչո՛ւ համար աւերուեցաւ
Ու այրած անապատի պէս եղաւ,
Ուրկէ մարդ չանցնիր։
13 Եւ Տէրը ըսաւ,
Վասն զի անոնք իմ օրէնքս ձգեցին,
Զոր իրենց առջեւ դրեր էի,
Ու իմ ձայնս մանկ չընելով՝ անոր համեմատ չքալեցին,
14 Հապա Յիրենց սրտին կամակորութեան
Եւ Հայրերնուն իրենց սորվեցուցած Բահաղիմին ետեւէն գացին։
15 Անոր համար զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա ես այս ժողովուրդին ՚օշինդը ՚պիտի կերցընեմ,
Ու անոնց գառնութեան ջուր պիտի խմցնեմ,
16 Եւ ՚զանոնք պիտի ցրուեմ այն ազգերուն մէջ,
Զորոնք ոչ իրենք գիտցան, ոչ ալ իրենց Հայրերը,
Ու անոնց վրայ սուր պիտի դրկեմ,
Մինչեւ որ զանոնք հատցնեմ։
17 Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Մտածեցէք, ու ՚լալկան կիներ կանչեցէք՝ որ գան,
Եւ հանճարեղ կիներուն ղրկեցէք՝ որ գան,
18 Ու մեզի համար շուտով ողբ ձայն վերցնեն,
Որպէս զի ՚մեր աչքերը արցունքներ իջեցնեն,
Եւ մեր արտեւանունքները ջուրեր վազցնեն.
19 Վասն զի Սիոնէ ողբի ձայն լսուեցաւ,
Ինչպէս կործանեցանք, խիստ ամչցանք,
Վասն զի երկիրը թողուցինք,
Վասն զի ՚բնակիչները հիմնայատակ ըրին մեր բնակարանները։
20 Ուրեմն, ով կիներ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք,
Եւ ձեր ականջները անոր բերնին խօսքը լաւ ընդունին.
Ու ձեր աղջիկներուն ողբ սորվեցուցէք,

ա Գլ. գ. 25։
բ Ես. խե. 2։
գ Ես. ժգ. 22։ լգ. 13։ Գլ. ժ. 22։
դ Սագ. ՃԽ. 43։ Ովս. ժգ. 9։
ե Գլ. գ. 17։ է. 24։
զ Գագ. ա. 14։
է Գլ. ը. 14։ իգ. 15։ Ողբ. գ. 15, 19։
թ Սագ. ձ. 5։
ժ Ղեւ. իգ. 33։ բ Օր. իբ. 64։
ի Ղեւ. իգ. 33։ Գլ. խգ. 27։ Եզեկ. ե. 2, 12։
լ բ Մն. լե. 25։ Ցոր. գ. 8։ Ժող. ժբ. 5։ Ամաղ. ե. 16։ Մատ. Թ. 23։
խ Գլ. ժգ. 17։

Եւ ամէն կին իր դրացին եղերերգութիւն սո-
վէսցնէ։
21 Վա՜ն դի մեռը մինչեւ մեր պատուհանները ելաւ,
Մեր պալատները մտաւ,
Որպէս զի վոչնչացնէ տղաքները՝
Ո՛ր հրապարակներէն երիտասարդները բնաջինջ
ընէ։
22 Ըսէ որ Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մարդոց դիակները պիտի լինան՝
Աբաեւու երեսին վրայ եղող աղբին պէս,
Կամ հնձողներուն հաւաք ծայթ խուրձի պէս.
Եւ պիտի չըլլայ մէկը որ ջանայ ժողվէ.
23 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Իմաստունը իր իմաստութիւնով չպարծի,
Ու զօրաւորը իր զօրութիւնով չպարծի,
Հարուստը իր հարստութիւնով չպարծի.
24 Հապա՞ ան որ կը պարծի՝ թող սաւ պարծի,
Որ կը հասկնայ ու ինծ կը ճանչնայ,
Ո՛ր եմ ես Տէրը՝
Որ երկրի վրայ ողորմութիւն, իրաւունք ու ար-
դարութիւն կ'ընեմ.
Որովհետեւ ասոնց կը հաճիմ, կ'ըսէ Տէրը։
25 Ահա օրեր պիտի գան, կ'ըսէ Տէրը,
Որ Եամէն թլփատուածներուն ու անթլփատնե-
րուն,
26 Եգիպտոսի և Յուդայի ու Եդոմի
Եւ Ամմոնի որդիներուն ու Մոաբի
Ու՞*էրէնց մօրուքին ծայրերը կտրող անապատի
բոլոր բնակիչներուն
Ականջ պիտի ընեմ.
Վա՜ն դի ամէն ազգերը անթլփատ են,
Ու բոլոր Իսրայէլի տունը *սրտով անթլփատ է։

ԳԼ. Ժ

1 Աստուծոյ և կուռքերուն անհամեմատութիւնը։ 17 Մար-
գարէն գալը բարկութենէն փախչելու կը յորդորէ ժողո-
վուրդը։ 19 անմիա հավիտներուն չար գործերուն համար
կ'ողբայ, 23 ու խոնարհ ապաշխարք մը կ'ընէ։

Ով Իսրայէլի տունը,
Տէրոջը ձեզի համար ըսած խօսքը մտիկ ըրէք։
2 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
՝Ազգերուն ճամբաները մի սորվիք,
Ու երկինքի նշաններէն մի զարհուրիք,
Վա՜ն դի անոնցմէ հեթանոսները կը զարհուրին։
3 Քանզի ժողովուրդներուն սովորութիւնները ու-
նայնութիւն են.
Բ՚Քանզի անտառէն փայտ կը կտրեն,
Անիկա արուեստագէտին ձեռքերուն գործն է՝
տապարով։

ը Գլ. գ. 11։
ա Գլ. ը. 2։ ժգ. 4։
բ Ժող. ի. 11։
գ ա Կոր. ա. 31։ բ Կոր. ժ. 17։
դ Մխ. գ. 8։ է. 18։
ե Հռոմ. բ. 8, 9։
զ Գլ. իե. 23։ իզ. 32։
է Կամ, էրէնց ծայրերը եղող
ը Դհ. իգ. 41։ Եզեկ. իգ. 7։
Հռոմ. բ. 28, 29։ ——
թ Դհ. ժբ. 3։ ի. 23։
ժ Ես. խ. 19, 20։ իգ. 9, 10,
եւն։ իե. 20։
ժա Ես. խա. 7։ իգ. 7։
ժբ Սաղ. ճժե. 5։ ճլե. 16։ Ամբ.
բ. 19։ ա Կոր. ժբ. 2։
ժգ Սաղ. ճժե. 7։ Ես. իգ. 1, 7։
ժդ Ես. խա. 23։
ժե Ել. ժե. 11։ Սաղ. ճղ. 8, 10։
ժզ Յայտ. ժե. 4։
ժէ Սաղ. ճի. 6։

4 Զանիկա ոսկեզօծով և արկիսով կը զարդարեն,
Ո՛ր եմ էպառնալով և ուռելով կը գամեն զանիկա ու
չշարժիր։
5 Անոնք արմաւենիի պէս շիտակ են, *բայց չեն
խօսիր.
Անոնք ի հարկէ Իսիտ վերցուին, վա՜ն դի չեն
կրնար քալել.
Անոնցմէ մի վախնաք, վա՜ն դի չեն կրնար հասցնել,
Ոչ ալ բարիք ընելու կարող են։
6 Ով Տէր, էքեն նման մէ՛կը չկայ.
Դուն մեծ ես, ու քու անունդ զօրութեամբ մեծ է։
7 ը՚Քեզմէ ո՞վ պիտի չվախնայ, ով ազգաց Թագա-
ւոր,
Քանզի քեզի կը վայլէ.
Վա՜ն դի Բոզդոց բոլոր իմաստուններուն մէջ
Եւ անոնց բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ
Քեզի նման մէ՛կը չկայ։
8 Բայց անոնք բոլորովին յանդուգն ու անմիտ են.
Անոնց կրօնքը ունայնութեան վարդապետութիւն
է, փայտ է։
9 թՓորսած ճեճուած ոսկի
Եւ էՈփազէ ոսկի կը բերուի,
Անոնք վարպետի ու ոսկերիչի ձեռքերուն գործն
են.
Անոնց զգեստը կապուտակ ու ծիրանի է.
Ամէնը ժՀանճարեղներու գործ են։
10 Սակայն ԵՀովա է ճշմարիտ Աստուած,
Անիկա է Իւենդանի Աստուած և յաւիտենական
Թագաւոր.
Անոր բարկութենէն երկիրը կը դողայ,
Ու ազգերը անոր սպառնալիքին չեն դիմանար։
11 [*Անոնց այսպէս ըսէք.
ԻԱյն աստուածները, որոնք երկինքը ու երկիրը
չշինեցին.
Երկրէ ու այս երկինքներուն տակէն պիտի կոր-
սուին։]
12 ԺԵրկիրը իր զօրութեամբ շինեց,
ԼԱշխարհը իր իմաստութեամբ հաստատեց,
Ու մերկինքը իր խորհրդով տարածեց։
13 ՀԵրբ իր ձայնը կու տայ, երկինքի մէջ ջուրերու
բազմութիւն կ'ըլլայ,
Եւ Երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ
Անձրեւի համար փայլակներ կը շինէ,
Ու հով կը հանէ իր շտեմարաններէն։
14 ՚Ամէն մարդ Ոգիտութենէ պրկուած՝ անասուն
դարձաւ.
՚Ամէն ոսկերիչ էր քանդակած կուռքին պատ-
ճառաւ ամօթով եղաւ.

ե Սաղ. ճժե. 8։ Ես. խա. 29։
Ամբ. բ. 18։ Զաք. ժ. 2։
Հռոմ. ա. 21, 22։
է Դան. ժ. 5։
ը Սաղ. ճժե. 4։
թ ա Տիմ. գ. 17։
ժ Սաղ. ժ. 16։
ժա Սաղ. ՀԱյս համարը Տ-ՈՂԵՒՈՒԵՆ
ԼԷՔՍՈՎ ԲՐՈՒԱԾ Է
ժբ Տես Սաղ. ղէ. 5։
ժգ Հեր. 15։ Ես. բ. 18։ Զաք.
ժ. 2։
ժդ Ծն. ա. 1, 6, 9։ Սաղ. ճէվ.
5, 6։ Գլ. ժա. 15, եւն։
ժե Սաղ. ղգ. 1։
ժզ Յոբ ի. 8։ Սաղ. ճղ. 2։ Ես.
խ. 22։
ժէ Յոբ լբ. 34։
ժը Սաղ. ճլե. 7։
ի Գլ. ժա. 17, 18։
իա Աւետ. ւ. 2։
իբ Ես. խբ. 17։ իգ. 11։ իե. 16։

Ա՛ման դի ձուլած կուռքը առաքիւն է,
Ու անոնք հոգի չունին։
15 Անոնք ունայնութեան և խարէութեան գործ են,
Անոնց այցելութիւն եղած առեն՝ անոնք պիտի կորսուին։
16 Յակոբի բաժինը անոնց պէս չէ,
Ա՛ման դի ան ինկա ամէն բան Առեղծողն է,
Ու՝ Իսրայէլ անոր ժառանգութեանը վիճակն է.
Ե՝ անոր անունը Եհովա Սաբաւովթ է։
17 Ով բերդի մէջ բնակող,
Էքու վաճառներդ երկրէն ժողվէ։
18 Քանդի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա ես այս անգամ՝ երկրին բնակիչները դուրս պիտի նետեմ,
Ու զանոնք նեղութեան մէջ պիտի ձգեմ, որպէս դի էքէնց ըսէքը գտնեն։
19 Վա՛յ ինծի իմ հարուածքիս համար,
Իմ վէրքս անբուժանելի է.
Բայց ես ըսի, Արդարև ասիկա ցաւ է,
Ու հանդիկա կրելու եմ։
20 Իմ վրանս կործանեցաւ և ամէն չուաններս փրթան.
Տղաքներս ինծմէ ելան ու չկան։
Ան՛կէ ետև վրանս կանգնող
Ու վարագոյրներս դնող չկայ։
21 Վա՛ման դի հովիւները անասուն դարձան,
Ե՝ Տէրը չխնդրեցին.
Անոր համար յաջողութիւն չգտան,
Ու անոնց բոլոր հօտը ցրուեցաւ։
22 Ահա Հիւսիսի երկրէն դուժի ձայն
Ե՝ մեծ խռովութիւն կու գայ,
Որպէս դի Յուդայի քաղաքները աւերակ
Ու շնագալներու բնակարան ընէ։
23 Գիտեմ, ով Տէր, որ մարդուն ճամբան իր ձեռքը չէ,
Քալող մարդը իր քալուածքը շիտկելու կարող չէ։
24 Ով Տէր, Էգիս խրատէ, բայց չափաւորութեամբ,
Ե՝ ոչ թէ քու բարկութիւնովդ, չըլլայ որ զիս ապառնաս։
25 Էքու սրտմտութիւնդ քեզ չճանչցող ազգերուն վրայ
Ե՝ քու անունդ չկանչող ազգաւորմներուն վրայ թափէ.
Վա՛ման դի Յակոբը կերան,
Էզանիկա կերան ու հատցուցին,
Ե՝ անոր բնակութիւնը աւերակ դարձուցին։

ԳԼ. ԺԱ.

1 *Երեմիա կը հրամարակէ Աստուծոյ ուխտը, 8 ու անոր անհնազանդութիւն ընող Հրեաները կը յանդիմանէ. 11 կը մերժուի անոնց համար թէ չարիք պիտի գայ անոնց վրայ, 18 և Անաթովթի մարդոց վրայ՝ զինքը սպաննելու խորհուրդ ընելնուն համար։*

Ա՛յն խօսքը որ Տէրոջը կողմանէ Երեմիայի
2 եղաւ՝ ըսելով, Ա՛յս ուխտին խօսքերը մտիկ ըրէք, և Յուդայի մարդոցը ու Երուսաղէմի բնակիչներուն խօսեցէք. Ե՝ դուն անոնց ըսէ, Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Անիծեալ ըլլայ այն մարդը՝ որ մտիկ չընէր այս ուխտին
4 խօսքերը, Զորոնք ես ձեր Հայրերուն պատուիրեցի Եգիպտոսի երկրէն, բայն երկաթի հնոցէն, ըսելով՝ Հնազանդեցէք իմ ձայնիս մտիկ ըրէք, ու ձեզի բոլոր հրամայածիս համեմատ ի գործ դրէք, որպէս դի դուք իմ ժողովուրդս
5 ըլլաք, ու ես ձեր Աստուածը ըլլամ. Որպէս դի հաստատեմ այն երդումը զոր ձեր Հայրերուն ըրի, այնպիսի երկիր մը տալու անոնց՝ որ կաթ ու մեղր կը բղխէ, ինչպէս այսօր կ՚երեւի։ Ես ալ պատասխան տուի ու ըսի, Ամէն, ով Տէր։
6 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Ա՛յս բոլոր խօսքերը Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ կանչելով ըսէ, Ա՛յս ուխտին խօսքերը մտիկ ըրէք, ու զանոնք ի գործ դրէք.
7 Վա՛ման դի ձեր Հայրերը փութով խրատեցի, զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանած օրէս մինչև այսօր, Կանուխ կանուխ ելլելով ու խրատելով՝ ըսի, Իմ
8 ձայնս մտիկ ըրէք։ Բայց անոնք մտիկ չըրին ու իրենց ականջը չկռնատրհեցուցին, Հապա ամէն մարդ իր չար սրտին կամակորութեանը համեմատ քալեց. ուստի ես անոնց վրայ կը բերեմ այս ուխտին բոլոր խօսքերը, զորոնք ես անոնց
9 պատուիրեցի որ ընեն, ու անոնք չըրին։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Յուդայի մարդոցը մէջ ու Երուսաղէմի բնակիչներուն մէջ դաւաճանութիւն
10 գտնուեցաւ. Անոնք իմ խօսքերս մտիկ ընել չուզեցին Իրենց նախահայրերուն անօրէնութիւններուն դարձան, և օտար աստուածներու հետեւ գացին, որպէս զի անոնց ծառայութիւն ընեն. Իսրայէլի տունը ու Յուդայի տունը իրենց Հայրերուն հետ բրած ուխտս աբեցին։
11 Անոր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա ես այնպիսի չարիք կը բերեմ՝ անոնց դէմ, Որմէն անկէ ելլելու կարող պիտի չըլլան.
Եւ Ինծի պիտի աղաղակեն, ու անոնց մտիկ պիտի չընեմ։
12 Եւ Յուդայի քաղաքները ու Երուսաղէմի բնակիչները պիտի երթան,

ե Ահմբ. բ. 18։
զ Հմր 11։
է Աստ. ժգ. 5։ հգ. 26։ Ձժբ. 57։ Գկ. ծա. 19։ Ողբ. գ. 24։
ը Ը Օր. լբ. 9։ Աստ. հգ. 2։
թ Ես. խէ. 4։ ծա. 15։ ծգ. 5։ Գկ. լա. 35։ լբ. 18։ ծ. 34։
ժ Տես Գկ. գ. 1։ Եզեկ. ժբ. 3, ևն։
ի Գկ. ժգ. 13։
ժա Նէէ. պարտաւորիկով. ա Թագ. իե. 29։
ժբ Եզեկ. գ. 10։
ժգ Գկ. գ. 19։ բ. 21։ իբ. 1։
ժդ Աստ. հէ. 10։
ժե Միք. է. 9։
ժզ Գկ. գ. 20։
ժէ Գկ. ա. 15։ գ. 6։ է. 15։ Ը. 22։
ժը Գկ. իբ. 11։
ի Աւտկ. ժգ. 1։ բ. 24։

ա Յես. բ. 1։ Գկ. է. 11։
բ Աստ. հբ. 6։
գ Ցոբ ժբ. 21։ ա Թես. գ. 5։ բ Թես. ա. 8։
դ Գկ. բ. 16։ ——
ե Ը Օր. իէ. 26։ Դատ. գ. 10։
զ բՕր. գ. 20։ գ Թագ. բ. 51։
է Դ.Ես. իգ. 3, 12։ Գկ. է. 23։
ը Ը Օր. է. 12, 13։ Աստ. ձե. 9, 10։
թ Հառմ. բ. 13։ Ցակ. ա. 22։
ժ Գկ. է. 13, 25։ Իե. 15։
ի Գկ. է. 26։
ժա Գկ. գ. 17։ է. 24։ իբ. 14։
ժբ Եզեկ. իբ. 25։ Ովս. գ. 9։
ժգ Եզեկ. ի. 18։
ժդ Աստ. ժբ. 41։ Աւտկ. ա. 28։ Ես. ա. 15։ Գկ. ժգ. 12։ Եզեկ. բ. 18։ Միք. գ. 4։ Զաք. է. 13։

Ու Կռնոյ ազգակիցն այն առուտուրներուն,
որոնց խուռնիկ ծխեր էին.
Բայց անոնց ձախորդութեան ժամանակը
Բնաւ պիտի չգայտաներ զանոնք։
13 Քանզի քու առուտուրներդ, ով Յուդա,
Քու էքտաքներուդ թիւին չափ եղան.
Ու Երուսաղէմի փողոցներուն թիւին չափ՝
Ամօթալից կռապաշտութեան համար սեղաններ,
Բոհոզի խուռնիկ ծխելու համար սեղաններ, կանգնեցիք։
14 Ուստի ծղուն այս ժողովուրդին համար ազօթք մի ըներ,
Ու անոնց համար խնդրուածքով ու պաղատանքով մի աղաչեր.
Քանզի երբ երկնից վրայ հասած չարիքին համար
Ինծի աղաղակեն,
Անոնց մտիկ պիտի չընեմ։
15 Ահա սիրելիս ի՞նչ գաթէն ունի իմ տանս մէջ,
Որովհետև հ*շատերուն հետ անօրէնութիւն" գործեր է.
Միսերը մեռն ալ քեզմէ անցաւ,
Քանզի բուն քու չարութիւնովդ ը՛ուրախանաս։
16 Տէրը քու անունդ
Ձկանանչ, գեղեցիկ ու բարեպտուղ ձիթենի
կոչեց,
Բայց անոր վրայ մեծ աղմուկի ձայնով կրակ բռնկցուց,
Եւ անոր ճառերը կարճցան։
17 Ու *քեզ անկող զօրաց Տէրը
Քու վրայովդ չարիք խօսեցաւ,
Իսրայէլի տանը ու Յուդայի տանը չարութեանը
համար՝
Զոր անոնք գործեցին,
Եւ Բահաղի խունկ ծխելով՝ զիս բարկացուցին։
18 Եւ Տէրը ինծի պիտացուց, ու գտնիս գիտեմ.
Այն ատեն ինծի անոնց գործերը ցուցուցիր։
19 Բայց ես մըթնութեան տարուող ընտանեցած գառի
մի պէս էի,
Ու չէի գիտեր որ *անոնք ինծի համար նենգութիւններ կը հնարէին՝ ըսելով,
Ծառը իր պտուղովը կործանենք,
Եւ *զանիկա Կենդանիներուն երկրէն բնաջինջ ընենք,
Որ անոր անունը մէյմըն ալ չյիշուի։
20 Սակայն, ով Տէր զօրութեանց, արդար Դատաւոր,
*Որ երիկամունքը ու սիրտը կը քննես,
Անոնցմէ սա*նէ՛ս վրէժդ տեսնեմ.
Քանզի իմ դատս քեզի յայտնեցի։

21 Ուստի Տէրը այսպէս կ'ըսէ Անաթոթի մարդոցը համար՝
Որոնք քու հոգիդ կը փնտռեն ու կ'ըսեն,
"Տէրոջը անունովը մարգարէութիւն մի ըներ,
Որպէս զի մեր ձեռքերովը չմեռնիս։
22 Անոր համար զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես անոնց այցելութիւն պիտի ընեմ.
Կարիճները պիտի մեռնին,
Անոնց աղաքները ու աղջիկները սովամահ պիտի ըլլան.
23 Եւ անոնք մնացորդ պիտի չունենան.
Վասն զի ես Անաթոթի մարդոցը վրայ,
Ա՛նոնց այցելութեան տարին, չարիք պիտի բերեմ

ԳԼ. ԺԲ

1 Երեմիա կը գանգատի չարերուն յաջողութեանը համար, բայց հաւատքով անոնց կործանումը կը տեսնէ. 5 Տէրոջմէ կը յայտնուի իրեն՝ իր հղբայրներուն նենգութիւնը որ իրեն դէմ կը հնարեն։ 7 Աւատած իր ժառանգութեանը վրայ կ'ողբայ. 14 Ապաշխարողներուն գիրկագործութեան կը խոստանայ։

Ով Տէր, երբ քեզի հետ վիճիմ, "դուն արդար պիտի գտնուիս.
Սակայն քեզի *իրաւունքի վրայով պիտի խօսիմ.
Բ*ինչո՞ւ ամբարիշտներուն ճամբան յաջող է,
Ո՞ր բոլոր նենգութիւն ընողները հանգստութիւն կը վայելեն։
2 Դուն զանոնք տնկեցիր, և անոնք արմատացան։
Անոնք կ'աճին ու պտուղ կու տան.
Դուն անոնց բերնին մօտ ես,
Բայց անոնց երիկամունքէն հեռու ես։
3 Եւ դուն, ով Տէր, *զիս գիտես,
Զիս տեսար ու Իմ սիրտս քու առջեւդ քննեցիր.
Զատէ զանոնք մորթուելու ոչխարներու պէս,
Եւ Սպանդի օրուան համար †պատրաստէ։
4 Մինչև ե՞րբ Երկիրը սուգ պիտի բռնէ,
Ու բնակիչներուն չարութեանը համար,
Ու բոլոր դաշտին խոտը պիտի չորնայ.
Ո՞Անասուններն ու թռչուններն կորսուեցան,
Վասն զի ըսին, Անիկա մեր վախճանը պիտի չտեսնէ։
5 Եթէ դուն հետեւակներուն հետ վազեցիր,
ու քեզ յոգնեցուցին,
Հապա ձիաւորներուն հետ ի՞նչպէս մրցարշաւը պիտի մնանես.
Եւ դուն որ խաղաղութեան երկրին մէջ ապահով եղ,

ե Բ Օր. իբ. 37, 38։
զ ԳԼ. բ. 28։
է Ել. իբ. 10։ Գլ. ֆ. 16։ Ժգ. 11։ ա Յովհ. ե. 16։
ը Սապ. ծ. 16։ Ես. ա. 11, եւն։
թ Եզեկ. Ժգ. 25, եւն։
ժ կամ, չատ անօրէնութիւններ
ի Աիր. բ. 12, 13, 14։ Տիտ. ա. 15։
լ Առակ. բ. 14։
խ Սապ. ծբ. 8։ Հռոմ. ժա. 17։
ծ Ես. և. 2։ Գլ. բ. 21։
կ Գլ. Ժբ. 18։
հ Սապ. ձգ. 4։
ձ Սապ. իէ. 13։ ճԺղ. 9։ Տիբ. 5։
ղ ա Թագ. Ժգ. 7։ ա Մն. իբ. 9։ Սապ. է. 9։ Գլ. ԺԷ. 10։ ի. 12։ Յայտ. բ. 23։
ճ Գլ. Ժբ. 5, 6։
մ Ես. Լ. 10։ Յեզեկ բ. 12։ է. 13, 16։ Միք. բ. 6։
յ Գլ. իգ. 12։ իզ. 21։ իբ. 44։ ծ. 27։ Դատ. ԺԲ. 44։

ն Սապ. ծա. 4։
շ կամ, ըստ դատաստանիդ
ո Յոբ Ժբ. 6։ իա. 7։ Սապ. լէ. 1, 35։ Հգ. 3, եւն։ Գլ. և. 28։ Աիբ. ա. 4։ Մատ. ժ. 15։
չ Ես. իթ. 13։ Մատ. Ժե. 8։ Մարկ. է. 6։
պ Սապ. Ժէ. 3։ ճկթ. 1։
ջ Գլ. Ժա. 20։
ռ Յակ. և. 5։
ս բ*նբ. արբէ, կամ, նաեւ իրէ
վ Գլ. իգ. 10։ Ովս. պ. 3։
տ Սապ. ճէ. 34։
ր Գլ. դ. 25։ է. 20։ Ք. 10։ Ովս. պ. 3։

Ինչ պիտի ընեմ Իերը Յորդանան ֆեթը բռնելոյս։
6 Քանզի էքս եղբայրներդ ու քու հօրդ տունն ալ,
Անոնք անգամ քեզի դէմ նենգաւորեցան ըրին,
Եւ քու ետեւէդ բարձրաձայն աղաղակեցին.
Թէեւ անոնք քեզի ազէկ բաներ ալ խօսին,
Դուն անոնց մի հաւատար։
7 Իմ տունս Տիրոջն, իմ ժառանգութիւնս
ձգեցի,
Հոգիիս սիրածը իր թշնամիներուն ձեռքը տուի։
8 Իմ ժառանգութիւնս անասուն առիւծին պէս
եղաւ ինծի,
Անիկա իր ձայնավը իմ վրաս պոռաց.
Ասկս պատճառաւ ատեցի զանիկա տուեցի։
9 Իմ ժառանգութիւնս †գոյնզգոյն թռչունի մը
պէս եղաւ ինծի,
Թռչունները անոր չորս կողմն են.
Եկէք, անապատին բոլոր գազաններըդ ժողվեցէք,
Իրենք որ ուտեն։
10 Շատ հովիւներ իմ այգիս աւերեցին,
Իմ բաժինս ոտնակոխ ըրին,
Ու իմ ցանկալի վիճակս անապատի ամայութեան դարձուցին։
11 Զանիկա ամայութեան դարձուցին,
Ու ամայի ըլլալով իմ առջեւս սուգ բռնեց.
Բոլոր երկիրը ամայութեան դարձաւ,
Քանզի Տէրոջմէ մի ոք այս բանը մտածէ։
12 Անապատին ամէն բլուրներուն վրայ աւերուածներ եկան.
Վասն զի երկրին մէկ ծայրէն մինչեւ միւս ծայրը
Տէրոջը սուրը կ'ուտէ,
Ու ամէն մարմնի խաղաղութիւն չկայ։
13 ‡Ցորեն ցանեցին, բայց փուշեր պիտի հնձեն.
Աշխատանք քաշեցին, բայց օգուտ պիտի չտեսանեն.
Ու Տէրոջը սաստիկ բարկութենէն համար
Ձեր արդիւնքներէն պիտի ամչնաք։
14 Ասպէս կ'ըսէ Տէրը իմ չար դրացիներուս համար,
Որոնք իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի տուած ժառանգութենէս կը դպչին.
Ահա ես §զանոնք իրենց երկրին երեսէն պիտի խլեմ,
Յուդայի տունն ալ անոնց միջէն պիտի խլեմ։
15 Ու պիտի ըլլայ որ զանոնք խլելէս ետքը
Պիտի դառնամ անոնց ողորմիմ,
Ու ամէն մէկը իր ժառանգութենէն
Ու ամէն մէկը իր երկիրը պիտի դարձնեմ.
16 Ու եթէ անոնք իմ ժողովուրդիս ճամբաները սորվին,
Ու ¶իմ անուանովս երդումով ընեն՝ ըսելով, Կենդանի է Տէր,
(Ինչպէս անոնք իմ ժողովուրդիս Բահաղի անուանովը երդումով ընել սորվեցուցին,)
Ան ատեն Ղիմ ժողովուրդիս միջէ պիտի ||հաստատուին։
17 Բայց եթէ մտիկ չընեն,
Ան ատեն այն ազգը արմատաքի պիտի խլեմ
Ու պիտի կորնչցնեմ, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. ԺԳ

1 Եփրատ գետին քով պահուած կտաւէ գօտին մը օրինակով Աստուած իր ժողովուրդին կործանումը կը ցուցնէ. 12 գինիով լեցուն սիկերու օրինակով կը նախատեսէ անոնց վրայ գալու թշուառութիւնը. 15 կը յորդորէ զանոնք որ գալու դատաստաններուն առջեւը առնեն. 22 կը ցուցնէ թէ իրենց պղծութիւններն է ատոնց պատճառը։

Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ. Գնա, քեզի քէտանէ գօտի մը ծախու առ, և զանիկա մէջքդ կապէ,
2 ու զանիկա ջուրը մի խոթեր։ Ուստի Տէրոջը խօսքին համեմատ գօտին ծախու առի ու մէջքս կապեցի։
3 Եւ երկրորդ անգամ Տրոջը խօսքը ինծի
4 եղաւ՝ ըսելով, Ան ծախու առած գօտիդ, որ քու մէջքիդ վրայ է, առ ու ելլէ Եփրատ գնա,
5 և հոն վէմին ծակին մէջ պահէ զանիկա, Ու ես գացի և զանիկա Եփրատի էվէրէը պահեցի, ինչպէս Տէրը ինծի պատուիրեց։ Եւ շատ օրերէն
6 ետքը Տէրը ինծի պատուիրեց։ Եւ շատ օրերէն եղաւ՝ ըսելով, Ելլէ, Եփրատ գնա, ու անկէ առ այն գօտին, զոր քեզի հրամայեցի որ հոն պահեա։ Ես ալ Եփրատ գացի, ու փորելով գօտին այն պահած տեղէս առի. և ահա գօտին փտեր էր, ու բնաւ բանի մը չէր գար։
8 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
9 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
¶Յուդայի հպարտութիւնը
Ու Երուսաղէմի մեծ հպարտութիւնը այդպէս պիտի աւերեմ։
10 Ան չար ժողովուրդը,
Որ իմ խօսքերս լսել չեն ուզեր,
Ու իրենց սրտին կամակորութիւնովը կը քալեն,
Եւ օտար աստուածներու ետեւէ կ'երթան՝
Անոնց ծառայութիւն ընելու և անոնց երկրպագութիւն ընելու համար,
Այդ անպիտան գօտիին պէս պիտի ըլլան.
11 Վասն զի ինչպէս գօտին մարդուն մէջքը կը փակչի,
Բոլոր Իսրայէլի տունը ու բոլոր Յուդայի տունը
Ինծի այնպէս փակցուցեր էի, կ'ըսէ Տէրը,
¶Որ ինծի ժողովուրդ ըլլան,
Ետեւ անուն և փառք ու պարծանք.
Բայց անոնք մտիկ չըրին։
12 Նաեւ այս խօսքը բսես անոնց,
Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.

ֆ Ցեւս. գ. 15։ ա Մն. ժբ. 15։ Գլ. խթ. 19։ ֆ. 44։
† Գլ. թ. 4։ ժա. 19, 21։
‡ Աւետ. իգ. 25։
§ Ա–ֆ, գերեզման
¶ Ես. ֆգ. 9։ Գլ. կ. 33։
¤ Գլ. գ. 3։
‖ Ես. կ. 1, 5։
հ Ես. կգ. 18։
յ Երր. 4։
ղ Ես. խթ. 25։
¶ Գնե. խգ. 16։ բ Օր. իբ. 38։ Միք. գ. 15։ Անգ. ա. 6։
ֆ Զաք. բ. 8։
ֆ Տես բ Օր. ը. 3։ Գլ. լբ. 37։
ֆ Նզեկ. իբ. 25։
ֆ Ամոս թ. 14։
ֆ Գլ. գ. 2։
ֆ Նեհես. բ. 20, 21։ ա Պետ. բ. 5։
‖ Եբր. չինան ին
ֆ Ես. կ. 12։
—
ա Պետ. իգ. 19։
ֆ Գլ. թ. 14։ ժա. 8։ ժգ. 12։
ֆ Գլ. ժթ. 5։
ֆ Գլ. լգ. 9։

Ամէն տիկ դինիով պիտի լեցուի.
Բայց անոնք քեզի պիտի ըսեն,
Միթէ մենք չե՞նք գիտեր որ ամէն տիկ դինիով պիտի լեցուի.
13 Իսկ դուն անոնց ըսէ,
Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես այս երկրին բոլոր բնակիչները,
Ու Դաւիթի աթոռին վրայ նստող թագաւորները,
Եւ քահանաները ու մարգարէները,
Ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչները խմբեցուելիս պիտի լեցնեմ.
14 Եւ զանոնք իրարու ջախջախ պիտի կոտրտեմ,
Հայրերը տղոցը հետ միասին, կ'ըսէ Տէրը,
Ես անոնց պիտի չդթամ ու պիտի չխնայեմ,
Ես առանց ողորմելու զանոնք կնաջինջ պիտի ընեմ։
15 Մոտիկ ըրէք, ականջ տուէք, մի հպարտանաք,
Վասն զի Տէրը խօսեցաւ։
16 Էջէր Տէր Աստուծոյն փառք տուէք,
Դեռ ըխաւարը չէր վրայ հասած,
Ու ձեր ոտքերը մութ լեռներու վրայ չսահած,
Եւ ձեր Իսյոսի սպասած առեղը
Աստուած զանիկա ժմնհուան առաւերի չփոխած,
Ու զանիկա թանձր մէգի չդարձուցած։
17 Բայց եթէ մտիկ չընէք,
Ձէր հպարտութեանը համար իմ հոգիս ծածուկ տեղէր պիտի լայ,
Եւ էմ աչքս խիստ շատ լալով արցունք պիտի թափէ,
Վասն զի Տէրոջը հօտը գերի առնուեցաւ։
18 Ողջաւորին ու թագաւորին ըսէ,
Ձէր տանձը խոնարհեցուցէք — գեղեցիկ վայ նստեցէք,
Վասն զի ձեր գլխէն ձեր փառաց թագը ինկաւ։
19 Հարաւային քաղաքները գոցուեցան,
Ու բացող մը չկայ.
Բոլոր Յուդա գերութեան գնաց.
Ամէնը գերութեան գացին։
20 Աչքերնիդ վերցուցէք և Հիւսիսի կողմէն եկողները տես եղէք.
Ուր մնաց հօտը, քու փառացդ խաշինքը,
ո՞ւր են։
21 Ի՞նչ պիտի ըսես, երբ քեզի սցցելութիւն ընէ.
Վասն զի դուն անոնց սորվեցուցիր որ քու վրադ իշխան և գլուխ ըլլան.
Միթէ քեզ ծննդական կնոջ պէս ծցաւեր պիտի չբռնե՞ն։
22 Ու եթէ սրտիդ մէջ ըսես,
Ինչո՞ւ բաները ինձի հանդիպեցան ինծի.

Փոս անօրէնութեանդ շատութենէն հ.քու քղանցքներդ բացուեցան,
Եւ գարշապարներդ բռնութեամբ մերկացան։
23 Միթէ կարելի՞ է որ Եթէովպացին իր մորթը՝
Կամ՝ ինձը իր խայտուցները փոխէ,
Որ դուք ալ, չարութիւն ընելու սորված ըլլալով,
Կարենաք աղէկութիւն ընել։
24 Ուսոյ անապատի հոտէն վերցուած յամլեզի պէս
Պիտի ցրուեմ զանոնք։
25 Ահա է քու վիճակդ և քու բաժինդ՝
Զոր ես քեզի որոշեցի կ'ըսէ Տէրը,
Քանզի դուն մոռցար ու ստութեան ապաւինեցար։
26 Ուստի հես ալ քու քղանցքներդ քու երեսիդ վրայ վերցուցի,
Ու քու անարգանքդ երեւցաւ,
27 Ես քու շնութիւններդ, ու ւվնջիւններդ,
Ես քու լիրբ պոռնկութիւնդ,
Ու նրբութիւններու վրայ և դաշտի վրայ քու ըրած պղծութիւններդ տեսայ.
Վա՛յ քեզի, ով Երուսաղէմ.
Պիտի չմաքրուի՞ս. ով մինչեւ ե՞րբ։

ԳԼ. ԺԴ

1 Մեծ սովին համար 7 երեմիա կ'ազօթէ։ 10 Տէրը չուզեր մտիկ ընել այս ազգիդ որ ժողովրդին չարութեանը համար։ 13 կը ցուցնէ թէ երկնից մէջ սուտ մարգարէներ ըլլալով երկնք չեն կրնար արգասաւորել։ 17 երեմիա անոնց վրայ կ'ողբայ։

Տէրոջը խօսքը որ երեմիայի եղաւ երաշտութեան վրայով։
2 Յուդա սուգ կը բռնէ,
Եւ անոր դռնները կը նուաղին.
Անոնք գետնի վրայ սրտմո՛ կը նստին,
Ու Երուսաղէմի ազաղակը վեր ելաւ։
3 Եւ անոց ազնուականները իրենց մանուկները ջուրի կը դրկեն.
Աւազանները գացին, ջուր չգտան,
Եւ դարձան՝ իրենց անօթները պարապ բերելով.
Ամչցան ու պատկառեցան և գլուխնին ծածկեցին։
4 Երկրին վրայ անձրեւ չըլլալուն պատճառաւ
Գետինը ճաթելուն համար՝
Երկրագործները ամչցան և գլուխնին ծածկեցին։
5 Բանզի նաեւ եղնիկը դաշտի մէջ ձնաւ,
Ու խոտ չըլլալուն համար էր յոտը թողուց։
6 Ու էշերուն էշերը լեռներու վրայ կայնեցան,
Եւ չռգալներու պէս օդը ծծեցին,
Ու աչքերնին տկարացաւ, վասն զի խոտ չկար։

Ե նա. ծա. 17, 21։ կգ. 6։ Գլ. իե. 27։ ծա. 7։
Ը Սաղ. բ. 9։
Թ Յեր. է. 19։
Ժ նա. ե. 30։ ը. 22։ Ամոս ը. 9։
ԺԱ նա. ծբ. 9։
ԺԲ Սաղ. խդ. 19։
ԺԳ Գլ. բ. 1։ ժգ. 17։ Ողբ. ա. 2, 16։ բ. 18։
ԺԴ Տես գ Թագ. իդ. 12։ Գլ. իբ. 26։
ԺԵ Գլ. գ. 22։
ԺԶ Գլ. գ. 24։
ԺԷ Գլ. ե. 19։ ժգ. 10։
ԺԸ նա. գ. 17։ խէ. 2, 3։ Հմր. 26։ Եզեկ. ժգ. 37, 38, 39։ Նաե. գ. 5։
ԺԹ Սաղ. ա. 4։ Ովս. ժգ. 3։
Ի Յոր ի. 29։ Սաղ. ժա. 6։
ԻԱ Գլ. ժ. 14։
ԻԲ Հմր. 22։ Ողբ. ա. 8։ Եզեկ. ժգ. 37։ իգ. 29։ Ովս. բ. 10։
ԻԳ Գլ. ե. 8։
ԻԴ նա. կե. 7։ Գլ. բ. 20։ գ. 2, 6։ Եզեկ. գ. 13։

——

ԻԵ նա. գ. 26։
ԻԶ Տես ա Թագ. ե. 12։
ԻԷ Սաղ. խ. 14։
ԻԸ բ Թագ. ժե. 30։
ԻԹ Գլ. բ. 24։

7 Թէև մեր անօրէնութիւնները մեզի դէմ
*Ելեր են,
Սակայն, ով Տէր, ըքոյ անուանդ համար ըրէ,
Քանզի մեր յանցանքները շատ են.
Քեզի դէմ մեղք գործեցինք։
8 Ով Իսրայէլի Յոյսը,
Նեղութեան ատեն անոր Փրկիչը,
Ինչո՞ւ համար երկրի վրայ հիւրի պէս,
Ու գիշերը իջեւան ընելու դարձող ճամբորդի
պէս ըլլաս.
9 Ինչո՞ւ համար ապշած մնալու պէս,
Կամ †ազատելու կարողութիւն չունեցող հզօրի
մի պէս ըլլաս.
Եւ դուն, ով Տէր, Իմեր մէջ ես,
Ու ‡քու անունդ մեր վրայ կոչուած է.
Մեզ մի թողուր։
10 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը այս ժողովուրդին համար.
Անանք սասանդական շրջիլը այսպէս սիրեցին
Ե– իրենց ոտքերը չզսպեցին,
Ուստի Տէրը անոնց չհաւնեցաւ.
Հիմա անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ,
Ու անոնց մեղքերուն պատիժը պիտի ընէ։
11 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
Այս ժողովուրդին բարիք ըլլալու համար
աղօթք մի ըներ.
12 Թէթէ անոնք ծոմ պահեն,
Անոնց աղաղակը մտիկ պիտի չընեմ.
Ու թէթէ ողջակէզ կամ զոհ մատուցանեն,
Չանոնք պիտի չընդունիմ.
Հապա հարուլ, սովով և ժանտախտով
Պիտի ոչնչեմ զանոնք։
13 Յետոյ ես ըսի, Աւա՛ղ, ով Տէր Եհովա,
Ահա մարգարէները անոնց կ'ըսեն,
Սուր պիտի չտեսնէք
Ու ձեր մէջ սով պիտի չըլլայ,
Հապա ձեզի այս տեղ ճշմարիտ խաղաղութիւն պիտի տամ։
14 Այն ատեն Տէրը ինծի ըսաւ,
Մարգարէները իմ անունովս սուտ մարգարէութիւն կ'ընեն.
Չանոնք ես չղրկեցի և անոնց չհրամայեցի
Ու անոնց չխօսեցայ.
Անոնք ձեզի սուտ տեսիլքներ, անոտի գուշակութիւններ
Եւ իրենց սրտին խաբէութիւնները կը մարգարէանան։
15 Ուստի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Այն մարգարէներուն համար, որոնք իմ անունովս մարգարէութիւն կ'ընեն,
(Թէպէտև զանոնք ես չղրկեցի,)
Ահա մարգարէները անոնց կ'ըսեն,
Սուր պիտի չտեսնէք
Ու ձեր մէջ սով պիտի չըլլայ,
Հապա ձեզի այս տեղ ճշմարիտ խաղաղութիւն պիտի տամ։
16 Եւ այն ժողովուրդը, որուն անունը մարգարէութիւն կ'ընեն,
Սուրին ու սովին պատճառաւ
Երուսաղէմի փողոցները պիտի ձգուին.
Եւ զանոնք, անոնց կիները, տղաքները ու աղջիկները
Թաղող պիտի չգտնուի.
Ու անոնց վրայ իրենց չարութիւնը պիտի թափեմ։
17 Ուստի անոնց՝ այս խօսքը պրպեցէս.
Գիշեր ու ցորեկ աչքերս արցունք պիտի թափեն
Ու բնաւ պիտի չդադարին,
Վասն զի իմ ժողովուրդիս կոյս աղջիկը մեծ
կոտրածով,
Խիստ սաստիկ հարուածով կոտրեցաւ։
18 Եթէ "դաշտը ելլեմ"
Ահա սրով մեռցուածները,
Եւ եթէ քաղաքը մտնեմ"
Ահա սովով տկարացածներ կան.
Վասն զի թէ՛ մարգարէն և թէ՛ քահանան
Իրենց չգիտցած երկիրը կը պտըտին։
19 Միթէ Յուդան բոլորովին մերժեցի՞ր.
Քու հոգիդ Սիոնէ զզուեցա՞ւ.
Մեզի ինչո՞ւ այնպէս պարկիր "որ մեզի բժշկութիւն չկայ.
Ակնկ խաղաղութեան սպասեցինք, բայց բարութիւն չկար.
Բժշկութեան ժամանակին «պօռչքն», բայց ահա խանգութիւն եկաւ։
20 Մենք, ով Տէր, մեր ամբարշտութիւնը
Ու մեր հայրերուն անօրէնութիւնը գիտենք,
Վասն զի †քեզի դէմ մեղք գործեցինք։
21 Քու անուանդ համար ծեղքէ մի պզտիկներ.
Քու փառքիդ աթոռը մի անարգեր.
"Մեզի հետ ըրած ուխտդ յիշէ և զանիկա մի
ուրեր։
22 Միթէ հեթանոսաց ունայնութիւններուն մէջ
‡անձրեւ տուող մի կա՞յ,
Կամ թէ անձրեւը երկինքնե՞րը կուտան.
ՐՉէ՞ որ սուկս ընողը դուն ես, ով մեր Տէր Աստուածը.
Ուստի քեզի կը յուսանք,
Վասնզի ատոնց ամէնը դուն ըրիր։

ԳԼ. ԺԶ

1 Երեմիայէն բոլորովին մերժուիլը ու անոնց վրայ դարձեալ դատաստան դատաստանութիւնները։ 10 Երեմիա անոնց առեղծուածեանք համար գանգատ ընելով՝ իրեն համար խաղաղութիւն մը կ'ընդունի, 12 ու անոնց համար ապաշխարելէ մը։ 15 Ինք աղօթք կ'ընէ, 19 ու բարի խոստումներ մը ձեռք կը բերէ։

* Եբր. պատասխան առիր
† Ապր. իե. 11։
‡ Գլ. ժէ. 13։
§ Ես. ծթ. 1։
Ը Ել. իթ. 45, 46։ Դևտ. իզ. 11, 12։
Ժ Դան. թ. 18, 19։
Ի Տես Գլ. ր. 23, 24, 25
Լ Ողբ. ը. 13։ թ. 9։
Խ Ել. լբ. 10։ Գլ. է. 16։ Ժա. 14։
Ծ Առակ. ա. 28։ Ես. ա. 15։ ծը. 3։ Գլ. ժա. 11։ Եզեկ. ր. 18։ Միք. գ. 4։ Զաք. է. 13։
Կ Գլ. գ. 20։ է. 21, 22։
Հ Գլ. թ. 16։
Յ Գլ. գ. 10։
Ղ Գլ. իէ. 10։
Ճ Գլ. իգ. 21։ իէ. 15։ իթ. 8, 9։
Մ Գլ. կ. 12, 13։
Յ Սապ. հթ. 3։
Ն Գլ. թ. 1։ ժգ. 17։ Ողբ. ա. 16։ բ. 18։
Շ Գլ. բ. 21։
Ո Եզեկ. է. 15։
Չ Ողբ. կ. 22։
Պ Գլ. ժկ. 18։
Ջ Գլ. բ. 15։
Ռ Սապ. ձգ. 6։ Դան. թ. 8։
Ս Սապ. հգ. 2, 20։ ձգ. 45։
Վ Բ Օր. լբ. 21։
Տ Զաք. ժ. 1, 2։
Ր Սապ. ձլկ. 7։ ձխէ. 8։ Ես. լ. 23։ Գլ. կ. 24։ ժ. 13։

Եւ Տէրը ինձի ըսաւ,
Թէև Մաղէս ու Սամուէլ իմ առջեւս կայնելու ըլլային,
Անոր ժողովուրդին վրայ համակրութիւն պիտի չունենայի.
Զանոնք առջեւէս վռնտէ, ու թող երթան։
2 Եւ եթէ քեզի՝ Ո՞ւր երթանք ըսեն,
Անոնց ասեն անոնց ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մահուան համար՝ մահո՛ւան,
Ու սուրի համար՝ սուրի,
Եւ սովի համար՝ սովի,
Ու գերութեան համար՝ գերութեան երթան։
3 Եւ հանոնց վրայ չորս տեսակ պատիժ պիտի ղրկեմ՝ կ'ըսէ Տէրը.
Մեռցնելու համար՝ սուրը,
Ու պատառելու համար՝ շուները,
Եւ ուտելու ու ոչնչացնելու համար՝
Երկինքի թռչուններն ու երկրի գազաններն։
4 Եւ զանոնք, Եզեկիա Յուդայի թագաւորին համար,
Երկրի բոլոր թագաւորութիւններուն ձեւով պիտի մատնեմ,
Յուդայի թագաւորին Եզեկիայի որդւոյն Մանասէի պատճառաւ,
Անոր Երուսաղէմի մէջ գործած բաներուն համար։
5 Վասն զի Ո՞վ քեզի պիտի խնայէ, ո՛վ Երուսաղէմ,
Ու ո՞վ քեզի յուզակից պիտի ըլլայ,
Եւ քու ողջունդ հարցնելու համար ո՞վ պիտի դառնայ։
6 Դուն զիս թողուցիր, կ'ըսէ Տէրը, ետ դարձիր.
Ես ալ իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկնցնեմ և քեզ պիտի կորնչցնեմ.
Զղջութիւն ընելէն յոգնեցայ։
7 Ու զանոնք երկրին դռներուն մէջ պիտի հսկեմ էբ Ըե հեծանոցով.
Իմ ժողովուրդս անզաւակ պիտի թողում և պիտի կորնչցնեմ,
Վասն զի Իանոնք իրենց ճամբաներէն չդարձան։
8 Անոնց այրեւմիներէն ծովուն աւազէն աւելի շատցան իմ առջեւս.
*Անոնց վրայ ետ երիտասարդին՝ մօրը վրայ
Կեսօրուան ասեն աւերուած բերի.
Անոր վրայ յանկարծ արհաւիրք ու սոսկում ձգեցի։
9 Եօթը ըս—ն ծնանողը նուաղեցաւ,
Իր հոգին աւանդեց,

Ե Տէրը ինձի ըսաւ,
Թէև Մաղէս ու Սամուէլ իմ առջեւս կայնելու ըլլային,
Անոր ժողովուրդին վրայ համակրութիւն պիտի չունենայի.
Զանոնք առջեւէս վռնտէ, ու թող երթան։
2 Եւ եթէ քեզի՝ Ո՞ւր երթանք ըսեն,
Անոնց ասես անոնց ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մահուան համար՝ մահո՛ւան,
Ու սուրի համար՝ սուրի,
Եւ սովի համար՝ սովի,
Ու գերութեան համար՝ գերութեան երթան։
3 Եւ հանոնց վրայ չորս տեսակ պատիժ պիտի ղրկեմ՝ կ'ըսէ Տէրը.
Մեռցնելու համար՝ սուրը,
Ու պատառելու համար՝ շուները,
Եւ ուտելու ու ոչնչացնելու համար՝
Երկինքի թռչուններն ու երկրի գազաններն։
4 Եւ զանոնք, Եզեկիա Յուդայի թագաւորին համար,
Երկրի բոլոր թագաւորութիւններուն ձեւով պիտի մատնեմ,
Յուդայի թագաւորին Եզեկիայի որդւոյն Մանասէի պատճառաւ,
Անոր Երուսաղէմի մէջ գործած բաներուն համար։
5 Վասն զի Ո՞վ քեզի պիտի խնայէ, ո՛վ Երուսաղէմ,
Ու ո՞վ քեզի յուզակից պիտի ըլլայ,
Եւ քու ողջունդ հարցնելու համար ո՞վ պիտի դառնայ։
6 Դուն զիս թողուցիր, կ'ըսէ Տէրը, ետ դարձիր.
Ես ալ իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկնցնեմ և քեզ պիտի կորնչցնեմ.
Զղջութիւն ընելէն յոգնեցայ։
7 Ու զանոնք երկրին դռներուն մէջ պիտի հսկեմ էբ Ըե հեծանոցով.
Իմ ժողովուրդս անզաւակ պիտի թողում և պիտի կորնչցնեմ,
Վասն զի Իանոնք իրենց ճամբաներէն չդարձան։
8 Անոնց այրեւմիներէն ծովուն աւազէն աւելի շատցան իմ առջեւս.
*Անոնց վրայ ետ երիտասարդին՝ մօրը վրայ
Կեսօրուան ասեն աւերուած բերի.
Անոր վրայ յանկարծ արհաւիրք ու սոսկում ձգեցի։
9 Եօթը ըս—ն ծնանողը նուաղեցաւ,
Իր հոգին աւանդեց,
Արեւը մինչ դեռ ցորեկ էր մայր մտաւ.
Անիկա ամչցաւ ու պատկառեցաւ,
Եւ անոնց մնացորդը իրենց թշնամիներուն առջեւ
Սուրի պիտի մնամնեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։
10 Ո՛վ մայր ինձի, ով մայրս,
Որ զիս բոլոր երկրի համար
Կռիւի մարդ ու վէճի մարդ ծնար.
Ոչ ես շահով առակ առի,
Ոչ ալ ինձի շահով առակ առին,
Սակայն ամէնը ինձի անէծք կուտան։
11 Տէրը կ'ըսէ որ Անշուշտ քեզ պիտի ազատեմ՝
Ու երջանիկ պիտի ըլլաս.
Եւ անշուշտ նեղութեան ու առատապանքի ժամանակ
Թշնամիին քեզի ողջունել պիտի տամ՝
12 Մէթ է երկաթը հիւսիսի երկաթը ու պղինձը կը կոտրէ՞։
13 Քու բոլոր մեղքերուդ համար՝ բոլոր սահմաններուդ մէջ
Քու առագաստդ ու գանձերդ Ընդհատիս յափշտակութեան պիտի մնամնեմ՝.
14 Եւ ես քու թշնամիներուդ հետ քու չգիտցած երկիրդ պիտի փոխադրեմ՝.
Վասն զի իմ բարկութենէս կրակ վառեցաւ,
Ո— ձեր վրայ պիտի բորբոքի։
15 Ով Տէր, դուն գիտես զիս յիշէ և ինձի այցելութիւն բրէ,
Ու իմ հալածիչներէս իմ վրէժս առ.
Քու երկայնմտութեանդ համար զիս մի վերցներ.
Գիտցիր որ Ընդքեզի համար նախատինք կրեցի։
16 Եւ քու խօսքերդ գտայ ես՝ զանոնք կերայ,
Եւ Ընքու խօսքդ իմ սրտիս ցնծութիւն և ուրախութիւն եղաւ.
Վասն զի քու անունդ իմ վրաս կոչուած է,
Ով զօրաց Տէր Աստուած։
17 Ծաղր ընողներուն ժողովին մէջ չնստայ ու չպարծցայ.
Քու ձեռքիդ պատճառաւ առանձին նստայ,
Վասն զի ո— բարկութենովդ զիս լեցուցիր։
18 Ինչո՞ւ Իմ ցաւս միշտնջենաւոր՝
Եւ իմ վէրքս անդարմանելի է.
Անիկա բժշկուիլ չուզեր.
Դուն ինձի բոլորովին ուռա
Ո— Ընդհանուրիմ չուերես պէ՞ս պիտի ըլլաս։
19 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Եթէ դառնաս՝ ես քեզ ետ պիտի բերեմ՝,
Ո— Իմ առջեւս պիտի կայնիս.
Եւ եթէ պատուականը անարգելէն պրաշիս,

— Եզեկ. ժդ. 14, ևեղ։
Բ Եր. ա. 11, 12։ Սաղ. զթ. 6։
Գ ա Թագ. է. 9։
Դ Դ. Թագ. 11։ Եզեկ. ե. 2, 12։ Զաք. ժա. 9։
Ե Տես Դ. Թագ. իզ. 16, ևեղ։
Զ բ Օր. իբ. 26։ Դ. է. 33։
Է բ Օր. իբ. 25։ Դ. Թագ. 9։ Եզեկ. իզ. 46։
Ը գ Թագ. իա. 11, ևեղ։ իզ. 26։ իզ. 3, 4։
Թ ես. ծա. 19։
Ժ Դ. բ. 13։
Ի Դ. է. 24։
Լ Ամբ. ժգ. 14։
Խ ես. ք. 13։ Դ. ե. 3։ Ամովս գ. 10, 11։
Ծ Կ—ո՞, Անոնց երիտասարդին ևեղուն
Կ ա Թագ. բ. 5։
Հ Ամովս բ. 9։
Ձ Ծար գ. 1, ևեղ։ Դ. է. 14։
Ղ Ես. ծա. 19։
Մ Դ. բ. 13։
Յ Դ. ք. 24։
Ն Ամբ. ժգ. 14։
Շ Ես. ք. 13։ Դ. ե. 3։ Ամովս գ. 10, 11։
Ո Կ—ո՞, Անոնց երիտասարդին ևեղուն
Չ ա Թագ. բ. 5։
Պ Ամովս բ. 9։
Ջ Ծար գ. 1, ևեղ։ Դ. է. 14։
Ռ Եր. ա. 11, 12։ իզ. 4, 5։
Ս Սաղ. իզ. 12։ Դ. ժէ. 3։
Վ Կ—ո՞, զիս թողուցիր զիս ետ դարձիր եւ զիս չգիտցած երկիրդ պիտի բերեմ
Տ Դ. ժգ. 13։ ժէ. 4։
Ր Բ Օր. ա. 22։
Ց Դ. ժբ. 3։
Ւ Դ. ժա. 20։ ի. 12։
Փ Սաղ. կք. 7։
Ք Եզեկ. ժգ. 14։
Օ Եր. ա. 11, 12։ իզ. 4, 5։
Ֆ Սաղ. իզ. 12։ Դ. ժէ. 3։
և Կ—ո՞, զիս թշնամիներդ զես չգիտցած երկիրդ պիտի բերեմ
ա Դ. ժգ. 13։ ժէ. 4։
բ Բ Օր. ա. 22։
գ Դ. ժբ. 3։
դ Դ. ժա. 20։ ի. 12։
ե Սաղ. կք. 7։
զ Եզեկ. ա. 1։ իզ. 4, 5։
է Դ. բ. 15։
ը Ծար գ. 15, ևեղ։
թ Զաք. գ. 7։
ժ Հմր. 1։
ի Եզեկ. իբ. 26։ իզ. 23։

Իմ բերնիս պէս պիտի ըլլա.
Անոնք քեզի դառնան,
Բայց դուն անոնց մի դառնար։
20 Ու քեզ այս ժողովուրդին՝ պղնձէ ամուր պատ-
րնպէս պէս պիտի ընեմ.
Եւ քեզի հետ պիտի պատերազմին,
Բայց պիտի չկրնան քեզ յաղթել.
Վասն զի ես քեզի հետ եմ
Քեզ փրկելու ու ազատելու համար, կ'ըսէ Տէրը։
21 Եւ քեզ չարերուն ձեռքէն պիտի ազատեմ,
Ու դառնարուններուն ձեռքէն պիտի փրկեմ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Մարգարէին իր ամուսնանալ հրաժարելուն՝ և սպի ու կաղանդի առնել չկրճտալուն պիսակովը Հրէից կոծանումը կը նախաձայնէ՝ 10 իրենց հայրերէն առնւի չարութիւն ընդունուն համար։ 14 Անոնց դարձառաքելութիւնը՝ իրենց Եգիպտոսէ ազատուելէն առնւի զարմանալի գործ մը պիտի ըլլար։ 16 Աւազակ կրկին հաւաքում պիտի ընէր իրենց կառավարութեանը համար։

Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Քեզի կին մի առներ,
Ու այս տեղ աղաքներ ու աղջիկներ չունենաս.
3 Քանզի այս տեղ ծնած աղաքներուն ու աղջիկներուն համար,
Եւ այս երկրին մէջ զանոնք ծնանող մայրերուն համար,
Ու զանոնք ծնանող հայրերուն համար
Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
4 Անոնք մահաւոր հիւանդութիւններով պիտի մեռնին.
Անոնց համար բոյտ պիտի չըռնուի, ու անոնք պիտի չթաղուին.
Երկրի երեսին վրայ պղրի պէս պիտի ըլլան,
Եւ սրով ու սովով պիտի հատնին.
Եւ անոնց դիակները երկինքի թռչուններուն
Ու երկրի գազաններուն կերակուր պիտի ըլլան։
5 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մտի տուն մի մտներ ու լալու մի երթար,
Եւ անոնց համար մի ողբար,
Վասն զի խաղաղութիւնս այս ժողովուրդէն վերցուցի, կ'ըսէ Տէրը,
Ողորմութիւնը ու գթութիւնը վերցուցի։
6 Ու այս երկրին մէջ մեծերը ու պզտիկները
Պիտի մեռնին ու պիտի չթաղուին.
Ու անոնց համար ոտք պիտի չկտրեն,
Եւ իրենց մազերնիերուն վրայ կտրածներ պիտի չընեն,
Ու անոնց համար իրենց մօրերը պիտի չփնտռեն։
7 Եւ մեռելի մը վրայով միխիթարութիւն տալու համար
Մարդ հոց պիտի չբաժնեն,
Ու անոնց հայրերուն ու մայրերուն համար
Միխիթարութեան ըմպելիքը անոնց պիտի չխմցնեն,
8 Նաև կոչնակի տուն մի մտնես,
Որ անոնց հետ նստիս ուտելու և խմելու համար.
9 Վասն զի Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես այս տեղէն, ձեր աչքին առջեւէն ու ձեր օրերուն մէջ
Ցնծութեան ձայնը և ուրախութեան ձայնը,
Փեսային ձայնը ու հարսին ձայնը պիտի դադրեցնեմ։
10 Ու երբ այս բոլոր խօսքերը այս ժողովուրդին պատգնես, և անոնք քեզի ըսեն,
Ինչո՞ւ համար Տէրը բոլոր այս մեծ չարիքը մեր վրայ խօսեցաւ,
Ու ի՞նչ է մեր անօրէնութիւնը ու մեր մեղքը
Զոր մեր Տէր Աստուծոյն դէմ գործեր ենք,
11 Ան ատեն անոնց ըսես,
Վասն զի ձեր հայրերը զիս թողուցին, կ'ըսէ Տէրը,
Եւ ուրիշ աստուածներու ետեւէ գացին,
Ու անոնց ծառայութիւն ըրին և անոնց երկրպագութիւն ըրին.
Զիս թողուցին ու իմ օրէնքս չպահեցին։
12 Եւ դուք ձեր հայրերէն առնւի չարութիւն ըրիք.
Եւ ահա ինծի մտիկ չընելով
Ամէն մարդ իր չար սրտին կամակորութիւնը եղաւ.
13 Հետս ալ այս երկրէն երեսէն ձեզ պիտի նետեմ
Այնպիսի երկիր մը, զոր չէք ճանչնար
Ոչ դուք՝ ոչ ալ ձեր հայրերը.
Ու հոն ցորեկ ու գիշեր օտար աստուածներու ծառայութիւն պիտի ընէք,
Վասն զի ձեզի ողորմութիւն պիտի չընեմ։
14 Այնու համար ահա՛ օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
Որ ա՛լ պիտի չըսուի թէ Կենդանի է Տէրը՝
Որ Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն հանեց.
15 Հապա՝ Կենդանի է Տէրը՝
Որ Իսրայէլի որդիները հանեց հիւսիսի երկրէն
Եւ այն բոլոր երկիրներէն՝ ուր զանոնք քշեր էր.
Ու զանոնք պիտի դարձնեմ իրենց երկիրը՝
Զոր իրենց հայրերուն տուի։
16 Ահա ես շատ ձկնորսներ բերել պիտի տամ, կ'ըսէ Տէրը,
Ու զանոնք պիտի որսան,
Եւ անկէ ետքը շատ որսորդներ բերել պիտի տամ,
Ու զանոնք ամէն լեռան վրայէն

ե Գլ. ա. 18։ գ. 27։
զ Գլ. ի. 11։

— —

— Գլ. ԺԵ. 2։
ը Գլ. իբ. 18, 19։ իե. 33։
թ Սպր. Ձգ. 10։ Գլ. ը. 2։ ի. 22։
ժ Սպր. ԻՀ. 2։ Գլ. կ. 33։ լէ. 20։
ի Նզեկ. իդ. 17, 22, 23։
լ Գլ. իբ. 18։
խ Դ Եր. ԺԲ. 28։ բ Օր. Ժգ. 1։ Գլ. Նա. 5։ Խե. 5։
ծ Նա. իբ. 12։ Գլ. կ. 29։
կ Ովս. ի. 4։ Տես բ Օր. իդ. 14։ Յոբ իբ. 11։
ձ Առակ. լա. 6, 7։
ղ Նա. իդ. 7, 8։ Գլ. կ. 34։ իե. 10։ Եզեկ. իդ. 13։ Ովս. բ. 11։ Յայտ. Ժբ. 23։
ն բ Օր. իԲ. 24։ Գլ. կ. 19։ Ժգ. 22։ իբ. 8։
շ բ Օր. իԲ. 25։ Գլ. իբ. 9։
չ Գլ. կ. 26։
ռ Գլ. Ժգ. 10։
ս բ Օր. գ. 26, 27, 28։ իբ. 36, 63, 64, 65։
տ Գլ. ԺԵ. 14։
ր Նա. իդ. 18։ Գլ. իդ. 7, 8։
ց Գլ. իդ. 6։ ը. 3։ լբ. 37։
ւ Տես Ամովս գ. 2։ Ամբ. ա. 15։

և ամէն բլուրի վրայէն
Ու վէմերուն ծակերէն պիտի որսան։
17 Վասն զի իմ *աչքերս անոնց ամէն ճամբաներուն վրայ են.
իմ երեսէս ծածկուած չեն,
Ու անոնց անօրէնութիւնը իմ աչքերուս առջեւէն պահուած չէ։
18 Եւ նախ անոնց անօրէնութեանը ու մեղքին †կրկնապատիկ հատուցում պիտի ընեմ,
Որովհետեւ Նիմ երկիրս պղծեցին,
Ե– իրենց դարշութիւններուն ու պղծութիւններուն դիերովը
իմ ժառանգութիւնս լեցուցին։
19 Ով Տէր, "իմ զօրութիւնս և իմ բերդս
Ու իմ ապաստանարանս նեղութեան օրը,
Երկրի ծայրերէն ազգերը քեզի պիտի գան
Ու պիտի ըսեն,
Խաբեբայ մերթ հայրերը առութիւն,
Ունայնութիւն ու †անօգուտ բաներ ժառանգեցին։
20 Միթէ մարդ իրեն աստուածներ պիտի ընէ.
Ու նանոնք աստուածներ չեն։
21 Անոր համար ահա ես անոնց այս անգամ պիտի գիտցնեմ,
Իմ ձեռքս ու իմ զօրութիւնս պիտի գիտցնեմ անոնց.
Եւ պիտի գիտնան որ †իմ անունս ԵՀՈՎԱ է։

ԳԼ. ԺԷ

1 Յուդայի մեղքը երկաթի գրիչով
Ու ադամանդի ծայրով գրուած է.
Ե Անոնց սրտին տախտակին վրայ
Եւ անոնց սեղաններուն եղջիւրներուն վրայ փորուած է.
2 Որպէս զի անոնց տղաքը միտքերնին բերեն
Անոնց սեղանները ու անոնց *Աստարովթի կառքերը,
Որոնք կանանչ ծառերուն քով բարձր բլուրներուն վրայ ընտրուած էին։
3 Ով *իմ լեռա" ը դաշտի մէջ եմ,
†Քու առաջաւածքդ, քու բոլոր գանձերդ,

Ո– բոլոր առհմաններուդ մէջ մեղքի համար ընծայ բարձր սեղերդ
Յափշտակութեան պիտի մնանեմ,
4 Եւ դուն ալ պիտի պրկուիս քու ժառանգութենէդ զոր քեզի տուի.
Եւ Էքս չգիտցած երկիրդ մէջ
Քու թշնամիներուդ ծառայ պիտի ընեմ քեզ.
Վասն զի Նիմ բարկութեանս մէջ կրակ վառեցիք,
Ու յաւիտեան պիտի բորբոքի։
5 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
ԷԱնիծեալ բլայ ան մարդը՝ որ մարդու կ'ապաւինի,
Ու †մարմինը իրեն բազուկ կ'ընէ,
Եւ իր սիրտը Տէրոջմէ կը խոտորի։
6 Անիկա Եանապատի մէջ մշալի պէս պիտի բլայ.
Ու ժէրը ազէկութիւն գայ պիտի չտեսնէ,
Եւ անապատին այրուած տեղերը՝
ԷԱղի ու անբնակ երկրի մէջ պիտի բնակի։
7 ՀՕրհնեալ բլայ այն մարդը՝ որ Տէրոջը կ'ապաւինի,
Ու անոր յոյսը Տէրն է։
8 Անիկա Էջուբերու քով անկուռած ծառի պէս պիտի բլայ,
Որ իր արմատները գետի քով երկնցնելով,
Տաքութեան գալը չտեսնէր.
Հապա անոր տերեւը կանանչ կ'բլայ,
Ու երաշտութեան տարին նեղութիւն չքաշէր,
Ու պտուղ տալէն ետ չմնար։
9 Սիրտը ամէն բանէն աւելի խաբեբայ ու խիստ չար է,
Ջանիկա ո՞վ կրնայ գիտնալ։
10 Ես Տէրս ծոխրտը կը քննեմ,
Երիկամուններուն կը փորձեմ,
‡Որպէս զի մարդուն՝ իր ճամբաներուն համեմատ
Ո– իր գործերուն պտուղին համեմատ հատուցում բնեմ։
11 Անիրաւութեամբ հարստութիւն դիզողը՝
Իր չածած հաւկիթով թռչնի նման կրքտուի պէս է.
Ջանիկա հինր օրերուն կէսին պիտի թողու,
Ու վերջը նանիհ պիտի բլայ։
12 Մեր սրբարանին տեղը
Ի սկզբանէ փառաւոր ս– բարձր աթոռ է։
13 Ով Տէր, †Իսրայէլի յոյսը,
‡Ամէն անոնք որ քեզ կը թողուն՝ պիտի ամչնան,
†Քեզմէ հեռացողներուդ *երկրի հողին վրայ պիտի գրուին,
Վասն զի Տէրը, *կենաց ջուրին սպրիւրը, թողուցին։

Եւ ամէն բլուրի վրայէն
Ու վէմերուն ծակերէն պիտի որսան։
17 Վասն զի իմ *աչքերս անոնց ամէն ճամբաներուն վրայ են.
Իմ երեսէս ծածկուած չեն,
Ու անոնց անօրէնութիւնը իմ աչքերուս առջեւէն պահուած չէ։
18 Եւ նախ անոնց անօրէնութեանը ու մեղքին †կրկնապատիկ հատուցում պիտի ընեմ,
Որովհետեւ Նիմ երկիրս պղծեցին,
Ե– իրենց դարշութիւններուն ու պղծութիւններուն դիերովը
իմ ժառանգութիւնս լեցուցին։
19 Ով Տէր, "իմ զօրութիւնս և իմ բերդս
Ու իմ ապաստանարանս Նեղութեան օրը,
Երկրի ծայրերէն ազգերը քեզի պիտի գան
Ու պիտի ըսեն,
Խաբեբայ մերթ հայրերը առութիւն,
Ունայնութիւն ու †անօգուտ բաներ ժառանգեցին։
20 Միթէ մարդ իրեն աստուածներ պիտի ընէ.
Ու Նանոնք աստուածներ չեն։
21 Անոր համար ահա ես անոնց այս անգամ պիտի գիտցնեմ,
Իմ ձեռքս ու իմ զօրութիւնս պիտի գիտցնեմ անոնց.
Եւ պիտի գիտնան որ †իմ անունս ԵՀՈՎԱ է։

ԳԼ. ԺԷ

1 Յուդայի մեղքը երկաթի գրիչով
Ու ադամանդի ծայրով գրուած է.
Ե Անոնց սրտին տախտակին վրայ
Եւ անոնց սեղաններուն եղջիւրներուն վրայ փորուած է.
2 Որպէս զի անոնց տղաքը միտքերնին բերեն
Անոնց սեղանները ու անոնց ‡Աստարովթի կառքերը,
Որոնք կանանչ ծառերուն քով բարձր բլուրներուն վրայ ընտրուած էին։
3 Ով *իմ լեռա" ը դաշտի մէջ եմ,
†Քու առաջաւածքդ, քու բոլոր գանձերդ,

1 Յուդայի մեղքը իր մեղքին համար 5 Մարդու ապաւինելը կ'անիծուի, 7 իսկ Աստուծոյ ապաւինելը կ'օրհնուի 9 Խաբեբայ սիրտը չկրնար գնահատուած խաբել։ 12 Աստուծոյ փրկութիւնը 15 Մարգարէն գանգատ կ'ընէ իր մարգարէութիւնը ծաղր ընդունելուն համար. 19 ու կը պրկուի որ շաբաթը սուրբ պահելուն ուխտը նորոգէ։

Յուդայի մեղքը †երկաթի գրիչով
Ու ադամանդի ծայրով գրուած է.
Ե Անոնց սրտին տախտակին վրայ
Եւ անոնց սեղաններուն եղջիւրներուն վրայ փորուած է.
2 Որպէս զի անոնց տղաքը միտքերնին բերեն
Անոնց սեղանները ու անոնց ‡Աստարովթի կառքերը,
Որոնք կանանչ ծառերուն քով բարձր բլուրներուն վրայ ընտրուած էին։
3 Ով *իմ լեռա" ը դաշտի մէջ եմ,
†Քու առաջաւածքդ, քու բոլոր գանձերդ,

ա Ծոր լգ. 21։ Աւտկ. Ե. 21։ Ժե. 3։ Գլ. լբ. 19։
բ Ես. խ. 2։ Գլ. Ժէ. 18։
գ Եզեկ. խգ. 7, 9։
դ Սոպ. Ժբ. 2։
ե Գլ. Ժէ. 17։
զ Ես. խգ. 10։ Գլ. բ. 11։ Ժ. 5։
է Ես. լէ. 19։ Գլ. բ. 11։ Գաղ. դ. 8։
ը Եր. Ժե. 3։ Սոպ. Ձգ. 18։
թ Գլ. լգ. 2։ Ամովս Ե. 8։

—

ժ Ծոր ԺԲ. 24։
ի Աւտկ. գ. 3։ բ Կոր. գ. 3։
լ Դատ. գ. 7։ բ Մն. խգ. 18։ լգ. 3, 19։ Ես. ա. 29։ Ժէ. 8։ Գլ. բ. 20։
խ Կամ, լեռնաբնակ
ծ Գլ. Ժե. 13։
կ Գլ. Ժգ. 13։
հ Գլ. Ժե. 14։

ձ Ես. ը. 1, 2։ լա. 1։
ղ Տես Ես. լա. 3։
ճ Գլ. խբ. 6։
մ Ծոր Ի. 17։
յ բ Օր. ԻԲ. 23։
ն Սոպ. բ. 12։ Լգ. 8։ Ճեռ. 1։ Ճեզ. 5։ Աւտկ. Ժգ. 20։ Ես. Լ. 18։
շ Սոպ. ա. 3։
ո ա Թագ. Ժգ. 7։ ա Մն. իբ. 9։ Սոպ. Է. 9։ Ճգ. 23, 24։
չ Աւտկ. Ժէ. 3։ Գլ. Ժա. 20։ Ի. 12։ Հառ. բ. 27։ Յայտ. բ. 23։
պ Սոպ. կբ. 12։ Գլ. լբ. 19։ Հառ. բ. 6։
ջ Սոպ. ծե. 23։
ռ Դատ. Ժե. 20։
ս Գլ. Ժգ. 8։
վ Սոպ. Հգ. 27։ Ես. ա. 28։
տ Կամ, Ինձմէ
ր Տես Դատ. Ժ. 20։
ց Գլ. բ. 13։

14 Ով Տէր, պիտ լժշկէ ու պիտի լժշկուիմ,
Ձիս փրկէ ու պիտի փրկուիմ.
Վասն զի Նիմ պարծանքս դուն ես։
15 Ահա անոնք ինծի կ'ըսեն,
Տէրոջը խօսքը ո՞ւր է. հիմա թող գայ։
16 Բայց ես՝ քու հետեւէդ՝ հովիւ ըլլալէն չփախայ,
Ու չարիքի օրուան չցանկացայ, ինչպես դուն գիտես.
Իմ շրթունքներէս ելածը քու առջեւդ էր։
17 Ինծի սպհատիլը մի ըլլար.
Նեղութեան օրը իմ ապաւէնս դուն ես։
18 Ձիս հալածողները թող ամչնան, ու ես չամչնամ.
Թող անոնք զարհուրին, ու ես չզարհուրիմ.
Անոնց վրայ թշուառութեան օրը բեր,
Ու զանոնք կրկին կոտրածով կոտրէ։
19 Տէրը այսպէս ըսաւ ինծի. Գնա, ու ժողովուրդին որդիներուն դուռը, ուրկէ Յուդայի թագաւորները կը մտնեն ու կ'ելլեն, ու Երուսաղէմի բոլոր դռները կայնէ. 20 ու անոնց ըսէ, Ով Յուդայի թագաւորներ, ու բոլոր Յուդա, ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներ որ այս դուռերէն կը մտնէք, 21 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Վզեր անձերուն զգուշութիւն ըրէք, և շաբաթ օրը բեռ մի վերցնէք, ու Երուսաղէմի 22 դուռերէն ներս մի բերէք. Ես շաբաթ օրը ձեր տուներէն դուրս բեռ մի հանէք, ու բնաւ գործ մի չընէք. հապա շաբաթ օրը սուրբ պահեցէք, ինչպէս ձեր Հայրերուն պատուիրեցի. 23 Բայց անոնք մտիկ չըրին ու ականջնին չծռեցին, հապա իրենց պարանոցը խստացուցին որպէս զի մտիկ չընեն ու խրատ չընդունին։ 24 Եթէ ուշադրութեամբ ինծի մտիկ ընէք, կ'ըսէ Տէրը, որ շաբաթ օրը այս քաղաքին դռներէն ներս բեռ չբերէք, ու շաբաթ օրը սուրբ պահէք՝ բնաւ անոր մէջ գործ մի չընելով, 25 անոր համար Դաւիթի ամբարին վրայ նստող թագաւորներ ու իշխաններ, կառքերու ու ձիերու վրայ հեծած, այս քաղաքին դռներէն պիտի մտնեն, իրենք և իրենց իշխանները, Յուդայի մարդիկը ու Երուսաղէմի բնակիչները. ու այս քաղաքը յաւիտեան պիտի մնայ։ 26 Եւ Յուդայի քաղաքներէն ու Երուսաղէմի շրջակայքէ եւ Բենիամինի երկրէն և Դաշտերէն ու լեռներէն ու Հարաւէն պիտի գան, և ողջակէզ ու զոհ և հացի ընծայ ու կնդրուկ պիտի բերեն, և Տէրոջը տունը գոհաբանութեան ընծաներ պիտի բերեն։ 27 Բայց եթէ ինծի մտիկ չընէք, որ շաբաթ օրը սուրբ պահէք ու շաբաթ օրը բեռ չվերցնէք ու Երուսաղէմի դռներէն ներս չմտնէք, Եւ ես ալ անոր դռներուն մէջ կրակ պիտի բռնկեցնեմ. Ֆու Երուսաղէմի պալատները պիտի ուտէ, ու պիտի չմարի։

ԳԼ. ԺԸ

1 Բուռ մը օրինակով մարգարէն կը ցուցնէ Աստուծոյ բացարձակ իշխանութիւնը ազգերը կառավարելու մէջ։ 11 Յուդային՝ դառապատութեան ապաշխարելէ կ'ելլայ նոր ապօրինակ ապստամբութեանը համար։ 18 Երեմիա կրնէ դառաճանութիւն ընողներուն դէմ կ'աղօթէ։

Տէրոջը կողմանէ Երեմիային խօսքն է ըսած
2 թէ, Ելիր ու բրուտին տունը իջիր, և հոն քեզ
3 պի իմ խօսքերս լսել տամ։ Ու ես բրուտին տունը իջայ, և ահա անիկա ճախարակով կը
4 գործէր։ Ու կաւէ շինած ամանը բրուտին ձեռքին մէջ ապուեցաւ. և զանիկա նորէն ուրիշ աման մը շինեց՝ ինչպէս բրուտին հաճոյ եղաւ
5 որ ընէ։ Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
6 Մի՞թէ ձեզի՝ ո՛յս բրուտին ընթ պէս ընել կարող չե՞մ,
Ով Իսրայէլի տունը, կ'ըսէ Տէրը.
Ահա ինչպէս է կաւը բրուտին ձեռքին մէջ,
Դուք իմ ձեռքիս մէջ այնպէս էք, ով Իսրայէլի տունը։
7 Երբ ազգի մը կամ թագաւորութեան մը հմմայ բանալու եւ
Թէ քակեմ՝ պիտի փլցնեմ ու պիտի կորնչեցնեմ,
8 Եթէ այն ազգը, որուն վրայով խօսեցայ, իր չարութենէն դառնայ,
Ես ալ պիտի զղջամ այն չարիքին համար՝ զոր անոր ընել միտածեր էի։
9 Իսկ երբ ազգի մը կամ թագաւորութեան մը հաստատել եւ
Հաստատել կամ շինել,
10 Եթէ անիկա իմ խօսքս մտիկ չընելով՝ իմ աչքիս չարութիւն ընէ,
Ես ալ պիտի զղջամ այն բարիքին համար՝ զոր ըսեր էի թէ անոր պիտի ընեմ։
11 Եւ հիմա Յուդայի մարդիկներուն
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն խօսէ ու ըսէ,
Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես ձեզի համար չարիք կը պատրաստեմ,
Ու ձեզի համար խորհուրդ մը կը խորհիմ.
Դարձէք հիմա ամէնքդ ձեր չար ճամբաներէն դարձէք,
Եւ ձեր ճամբաները ու ձեր գործերը ուղղեցէք։
12 Բայց անոնք կ'ըսեն, Յոյս չկայ.
Վասն զի մենք մեր խորհուրդներուն հետեւէն պիտի երթանք,
Ու ամէն մէկս մեր չար սրտին կամակորութեան համեմատ պիտի գործենք։
13 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ.

ա բ Օր. ժ. 21։ Յոշ. ցթ. 1։ Տիտ. 14։
ղ Ես. ե. 19։ Եզեկ. ժբ. 22։ Ամովս ե. 18։ բ Պետ. գ. 4։
գ Գլ. ա. 4, ևն։
դ Գլ. ժզ. 19։
ե Յոշ. լե. 4։ խ. 14։ հ. 2։
զ Յոշ. խե. 2։
է Գլ. ժա. 20։
ը Գլ. ժթ. 3։ իբ. 2։
թ Թագ. ժե. 32, ևն։ Նէեմ. ժգ. 19։
ժ Ել. խ. 8։ իգ. 12։ լա. 13։ Եզեկ. խ. 12։
ի Գլ. հ. 24, 26։ ժա. 10։
լ Գլ. իբ. 4։
խ Գլ. լբ. 44։ լգ. 13։
ծ Զաք. հ. 7։
կ Յոշ. ցէ. 22։ ցժզ. 17։
հ Գլ. խա. 14։ խթ. 27։ Ողբ. գ. 11։ Ամովս ա. 4, 7, 10, 12։ բ. 2, 5։
ձ դ Թագ. խե. 9։ Գլ. ծբ. 13։
ղ Ես. խե. 9։ Հռոմ. թ. 20, 21։
ճ Ես. կգ. 8։
մ Գլ. ա. 10։
յ Եզեկ. ժբ. 21։ լգ. 11։
ն Գլ. իզ. 3։ Յուխ. գ. 10։
շ դ Թագ. ժե. 13։ Գլ. հ. 3։ խե. 5։ իգ. 13։ լե. 15։
ո Գլ. բ. 25։

ընչիմս ազգերուն մէջ հարցուցէք,
Ասոնցմէ ոեւէ մը ա՞յս լսեր է։
Իսրայէլի կոյսը ԷՀԱԽԱ սոսկալի բան ըրաւ։
14 Մինչեւ Լիբանանի ձիւնը *արտին վէմէն* կը պակսի՞,
Կամ հեռուէն վազող ցուրտ ջուրերը կը ցամքի՞ն։
15 Բայց իմ ժողովուրդս զիս մոռցաւ.
Ունայնութիւններու խունկ ծխեցին.
Ու զանոնք իրենց քալած Հին ճամբաներուն մէջ
սահեցուցին,
Որպէս զի ո՛րէկ շաւիղներու մէջ, չշինուած
ճամբայի մէջ, քալեն,
16 Որպէս զի իրենց երկիրը Եաւերակ,
Ու յաւիտեան ծաղրելու ենթակայ ընեն.
Անկէ ամէն անցնողը պիտի հիանայ
Ու գլուխը պիտի շարժէ։
17 Զանոնք թշնամիին առջեւ պիտի ցրեւեմ
հիւսիսի թէ արեւելեան հովով,
Անոնց թշուառութեան օրը
Անոնց կռնակ պիտի ցուցնեմ և ոչ թէ երես։
18 Ու ըսին,
Եկէք, Երեմիայի դէմ հնարքներ խորհինք.
Վասն զի քահանային օրէնք
Ու իմաստունէն խորհուրդ
Եւ մարգարէէն խօսք պիտի չկորսուի.
Եկէք, զանիկա լեզուով պարնենք,
Ու անոր ամէն խօսքերուն ականջ չտանք։
19 Ով Տէր, ինծի ականջ ունի,
Ու ինծի հետ վէճ բնողներուն ձայնը լսէ։
20 Մինչեւ ազէկութեան փոխարէն չարիք կը հատուցուի՞.
Վասն զի անոնք իմ անձիս համար փոս փորեցին.
Յիշէ որ քու առջեւդ կայնեցայ,
Որպէս զի անոնց համար բարեխօսութիւն ընեմ,
Ու քու բարկութիւնդ անոնցմէ դարձնեմ։
21 Անոր համար անոնց տղաքները սովի մատնէ,
Ու զանոնք սուրին ձեռքը յանձնէ.
Անոնց կիները անզաւակ ու որբեւայրի ըլլան,
Եւ այրերը մահով կոտրուին,
Ո՝ երիտասարդները պատերազմի մէջ սրով զարնուին։
22 Երբ անոնց վրայ յանկարծակի ասպատակող գունդեր բերես,
Անոնց տուներէն աղաղակ լսուի.
Վասն զի Ինձ բռնելու համար փոս փորեցին,
Եւ իմ ոտքերուս համար ծածուկ որոգայթներ
լարեցին։
23 Ու դուն, ով Տէր, գիտես անոնց բոլոր խորհուրդը
Ինծի դէմ, պէս մեռցնելու համար.
Անոնց անօրէնութիւնը մի քաւեր,
Եւ անոնց մեղքը քու առջեւդ մի ջնջեր.
Հապա անոնք քու առջեւդ կործանին.
Քու բարկութեանդ առեր անոնց ապրեցրէ։

ԳԼ. ԺԹ

5-11 *Բրուտի ամանի մը կոտրուելուն օրինակովը կը ցուցուի Հրէից կործանումը իրենց մեղքերուն համար։*

Տէրը այսպէս ըսաւ. Գնա, բրուտի չինած հողէ կուժ մը ծախու առ, ու ժողովուրդին ծերերէն և քահանաներուն ծերերէն 2 եւ խեցիներու դրանը դիմաց ելլաս՝ Ինծի պէս՝ անոնց ըսէ՝ Ենովմի որդւոյն ձորը ելլէք, ու հոն քարոզէ այն խօսքերը զո- 3 րանք քեզի պիտի ղրկեմ. Ո՛ր քաղաքի թագաւորներ ու Երուսաղէմի բնակիչներ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք. Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես այս տեղին վրայ այնպիսի չարիք պիտի բերեմ, որ զանիկա առնողին 4 ականջները խլխլին թուխանեն. Վասն զի Ինձ զանոնք զիս թողուցին, ու այս տեղը ինծմէ օտարացուցին, և հոս խունկ ծխեցին ուրիշ աստուածներու՝ զորոնք ոչ իրենք և ոչ իրենց հայրերը, ոչ ալ Յուդայի թագաւորները ճանչցեր էին. ու այս 5 տեղը Եանամեղ արիւնով լեցուցին. Եւ Բահաղի բարձր տեղերը շինեցին, որպէս զի իրենց տղաքները կրակով սրբեն, Բահաղի ողջակէզ ընեն, Ես այս չհրամայեցի, չխօսեցայ ու միտքս ալ 6 չանցաւ։ Ուստի ահա օրեր կու գան, կ՚ըսէ Տէրը, որ ան տեղը Տոփեթ ու Ենովմի որդւոյն ձորը պիտի չըսուի, հապա Սպանու- 7 թեան ձոր։ Եւ այս տեղ Յուդայի ու Երուսաղէմի խորհուրդը պիտի խափանեմ Քու զանոնք իրենց թշնամիներուն առջեւ սրով և իրենց հոգին փնտռողներուն ձեռքով պիտի կործանեմ. ու անոնց դիակները երկինքի թռչուններուն ու երկրի 8 գազաններուն կերակուր պիտի տամ. Եւ այս քաղաքը էաւերակ ու նախատինք պիտի ընեմ. անկէ ամէն անցնողը անոր բոլոր հարուածներուն 9 պատճառաւ պիտի հիանայ ու պիտի սուլէ։ Եւ պաշարման առեր այն նեղութեանը մէջ՝ որով անոնց թշնամիները և անոնց հոգին փնտռողները զանոնք պիտի նեղեն, Իրենց տղոցը մսով ու իրենց աղջիկներուն մսով պիտի կերցնեմ անոնց. ու իրարու մսով պիտի ուտեն։

10 Ետքը այն կուժը քեզի հետ եկող ժողովո-

ը Գլ. ը. 10։ Տես ա կոր. ե. 1։
ը Գլ. ե. 30։
ա Կամ, Սուբաստայի
ժ Գլ. ը. 13, 32։ գ. 21։ ԺԳ. 25։ ԺԵ. 13։
ե Գլ. Ժ. 15։ ԺԳ. 19։
է Գլ. գ. 16։
ը Գլ. ԺԲ. 8։ ԼԲ. 13։ Ժ. 13։
ժ գ Թագ. Բ. 8։ Ողբ. ը. 15։ Միք. գ. 16։
ի Գլ. ԺԳ. 24։
ձ Սաղ. ԼԸ. 7։
ղ Տես Գլ. ը. 27։
ճ Գլ. Ժա. 19։
մ Ղեւ. Ժ. 11։ Մաղ. ը. 7։ Յովհ. է. 48, 49։
յ Սաղ. ՃԲ. 4, 5։
ն Սաղ. ԼԵ. 7։ ԺԷ. 6։ Հմբ. 22։
շ Սաղ. ՃԲ. 9, 10։
ո Հմբ. 20։
չ Սաղ. ԼԵ. 4։ ՃԲ. 14։ Գլ. Ժա. 20։ ԺԵ. 15։

——

պ Յեհ. ԺԵ. 8։ գ Թագ. Խգ. 10։ Գլ. է. 31։
ջ Գլ. ԺԷ. 20։
ռ ա Թագ. գ. 11։ գ Թագ. Խա. 12։
ս ը Օր. Խը. 20։ Նա. կե. 11։ Գլ. ը. 13, 17, 19։ ԺԵ. 6։ ԺԷ. 13։
վ գ Թագ. Խա. 16։ Գլ. ը. 34։
տ Գլ. է. 31, 32։ լը. 35։
ր Ղեւ. ԺԲ. 21։
ց Յեհ. ԺԵ. 8։
ւ Ղեւ. Խգ. 17։ ը Օր. Խը. 25։
փ Սաղ. ՀԲ. 2։ Գլ. է. 33։ ԺԳ. 4։ ԼԳ. 20։
ք Գլ. ԺԲ. 16։ ԼԲ. 13։ Ժ. 13։
օ Ղեւ. Խգ. 29։ ը Օր. Խը. 53։ Նա. Բ. 20։ Ողբ. գ. 10։
ֆ Գլ. է. 31, 32։ լը. 35։
և Ղեւ. ԺԲ. 21։
ը Յեհ. ԺԵ. 8։
ը Ղեւ. Խգ. 17։ ը Օր. Խը. 25։
ժ Սաղ. ՀԲ. 2։ Գլ. է. 33։ ԺԳ. 4։ ԼԳ. 20։
ի Գլ. ԺԲ. 16։ ԼԲ. 13։ Ժ. 13։
ձ Ղեւ. Խգ. 29։ ը Օր. Խը. 53։ Նա. Բ. 20։ Ողբ. գ. 10։
ղ Գլ. Ժա. 63, 64։

11 աչքին առջև կատրէ. ու անոնց ըսէ, Զօրաց Տէրը
այսպէս կ'ըսէ. ԺԱյս ժողովուրդը ու այս քաղաքը
այնպէս պիտի կոտրեմ, ինչպէս մէկը բրուտի
անօթը կը կոտրէ, որ ա՛լ չկրնար նորոգուիլ. ու
Կանանդ Տոփեթի մէջ պիտի թաղեն՝ *մինչև ա՛լ
12 թաղելու տեղ չմնայ՝: Ա.յս տեղին ու անոր բնա-
կիչներուն այսպէս պիտի ընեմ՝, կ'ըսէ Տէրը, և
13 այս քաղաքը Տոփեթի պէս պիտի ընեմ՝. Ու երու-
սաղէմի տուները և Յուդայի թագաւորներուն
տուները ՀՏոփեթի տեղին պէս պիղծ պիտի ըլլան,
ԷՈրն բոլոր տուներուն պատճառաւ՝ որոնց նուա-
նիքներուն վրայ երկինքի բոլոր զօրքերուն խունկ
ծխեցին, և օտար աստուածներուն Վը ափելու-
նուէրներ մատուցին։
14 Ու Երեմիա Տոփեթէ եկաւ, ուր Տէրը զանիկա
դրկեր էր մարգարէութիւն ընելու համար. և
ՖՏէրոջը տանը գաւիթը կայնեցաւ ու բոլոր ժո-
15 ղովուրդին ըսաւ, Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստ-
ուածը, այսպէս կ'ըսէ. Ա.Հա այս քաղաքին վրայ
ու անոր բոլոր գիւղաքաղաքներուն վրայ պիտի
բերեմ այն բոլոր չարիքները զորանք անոր դէմ
խօսեցայ. վասն զի Ֆիրենց պարանոցը խստացու-
ցին, որպէս զի իմ խօսքերս մտիկ չընեն։

ԳԼ. Ի

1 Փաշուր Երեմիայի կը զարնէ և նոր անուն մը կ'ընդու-
նի, ու սոսկալի գուշակութիւն մը։ 7 Երեմիա կը
գանգատի իր անարգուելուն համար, 10 իրեն դէմ եղած
նենգութեանը համար 14 և իր ծննդեանը համար։

Ե Տէրոջը տանը պիտուր վերակացուն ՞Եմ-
մերի որդին Փաշուր քահանան լսեց այս խօսքերը
2 զորանք Երեմիա կը մարգարէանար։ Ու Փաշուր
Երեմիա մարգարէին զարկաւ, և զանիկա Տէրոջը
տանը մէջ եղած՝ Բենիամինի վերի դրանը կոճղը
3 դրաւ։ Ու հետեւեալ օրը Փաշուր Երեմիան կոճ-
ղէն հանեց։ Ու Երեմիա անոր ըսաւ, Տէրը քու
անունդ Փաշուր չկոչեց, հապա *Մակոր-Միսաա-
4 պիպ. Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ա.Հա ես քեզ
արհաւիրքը պիտի ընեմ՝ քու անձիդ ու քու բոլոր
բարեկամներուդ. և անոնք իրենց թշնամիներուն
սրովը պիտի իյնան, ու քու աչքերդ պիտի տես-
նեն. և բոլոր Յուդան Բաբելոնի թագաւորին
ձեռքը պիտի մատնեմ՝. ու զանոնք Բաբելոն գերի
5 պիտի տանի, ու զանոնք սրով պիտի զարնէ։ Ես
Բայց քաղաքին բոլոր հարստութիւնը ու անոր
բոլոր վաստակը ու անոր բոլոր պատուական բա-
ները պիտի տամ՝. և Յուդայի թագաւորներուն
բոլոր գանձերը իրենց թշնամիներուն ձեռքը պի-
տի տամ՝. և զանոնք պիտի յափշտակեն ու տա-

6 նեն և Բաբելոն տանին։ Եւ դուն, ով Փաշուր,
ու քու տանդ բոլոր բնակիչները, գերութեան
պիտի երթաք. և Բաբելոն պիտի երթաս, ու հոն
պիտի մեռնիս, և հոն պիտի թաղուիս թէ՛ դուն
և թէ՛ քու բոլոր բարեկամներդ, որոնց հետ
մարգարէութիւն ըրիր։
7 Զիս համոզեցիր, ով Տէր, ու ես համոզուեցայ.
ՏԴուն ինծի զօրաւոր ես ու յաղթեցիր.
ԽԱմէն օր խաղք եղայ,
Ամէնը զիս ծաղր կ'ընեն։
8 Քանի քանի որ կը խօսիմ, կ'աղաղակեմ
Եւ Ջուտութեան ու պղծանքի համար կը բողոքեմ։
Վասն զի Տէրոջը խօսքը ամէն օր նախատինք ու
անարգանք եղաւ ինծի։
9 Ու ես ըսի, Զանիկա չյիշեմ՝,
Եւ ա՛լ իր անոր անունով չխօսիմ՝.
Բայց սրտիս մէջ եռացած կրակի պէս եղաւ՝ ոս-
կորներուս մէջ փոցուած՝.
Եւ յոգնեցայ զանիկա կրելէն ու ե՛ւլ չեմ կրնար։
10 Վասն զի շատերէն չարախօսութիւն լսեցի,
Ամէն կողմանէ վախ եղաւ։
Բամբասեցէք, ու բամբասանք՝ ըսին.
ԺԻմ բոլոր բարեկամներս †իմ սխալիս կը դիտեն՝
ըՒԵՒԸ՝,
Թերեւս անիկա խաբուի, ու անոր յաղթենք
Եւ անկէ մեր վրէժը առնենք։
11 Բայց ՖՏէրը ինծի հետ է զօրաւոր սոխրանի պէս.
Անոր համար իմ հալածողներս պիտի գլորին ու
Նպիտի չյաղթեն.
Անոնք խիստ պիտի ամչնան, քանզի անխելքու-
թեամբ կը վարուին,
Անանց ՝ԷՒԸ՝ Նանարգանքը յաւիտեան պիտի
չմոռցուի։
12 Բայց դուն, ով զօրաց Տէր, որ Ժարդարը կը փորձես,
Երիկամունքը ու սիրտը կը տեսնես,
Անոնց վրայ Էքս վրէժխնդրութիւնդ տեսնեմ՝.
Քանզի իմ դատս քեզի յայտնեցի։
13 Տէրոջը երգեցէք, Տէրը գովեցէք.
Քանզի հանանկին հոգին չարագործներուն ձեռ-
քէն ազատեց։
14 ՅԱնիծեալ ըլլայ այն օրը երբ ես ծնայ.
Իմ մօրս որ ծնած օրը օրհնեալ չըլլայ։
15 Անիծեալ ըլլայ այն մարդը որ իմ հօրս տեսակս
բերաւ,
Ու զանիկա խիստ շատ ուրախացուց՝ ըսելով,
Քեզի արու զաւակ մը ծնաւ։
16 Եւ այն մարդը այն քաղաքներուն պէս ըլլայ՝
Զորանք Տէրը ՞կործանեց ու չեղաշրջեց.
Առաւօտուն ՃաղաղՀսէ,

Ժ Սաղ. բ. 9։ Եսա. լ. 14։ Ողբ. գ. 2։
Ի Գլ. է. 32։
* Կամ, սպրէէ թաղելու տեղ չըլլալուն համար
Հ գ Թագ. խգ. 10։
† Կամ, այսինքն այն բոլոր տուներըը
Յ գ Թագ. խգ. 12։ Գլ. լբ. 29։ Սոփ. ա. 5։
Ղ Գլ. է. 18։
Ճ Տես բ Մն. ի. 5։
Մ Գլ. է. 26։ ԺԷ. 23։ —— ա Մն. խգ. 14։
• Ա.յսինքն, ամէն կողմանէ վախ։ Սաղ. լա. 13։ Հմր. 10։ Գլ. գ. 25։ խզ. 5։ խԹ. 29։
Ի գ Թագ. ի. 17։ խգ. 12—16։ իե. 13։ եւն։ Գլ. գ. 24։
Ջ Գլ. ԺԷ. 13։ 14։ իը. 15։ լԹ. 21։
Ռ Գլ. ա. 6, 7։
Ս Ողբ. գ. 14։
Վ Գլ. գ. 7։
Տ Ծար լբ. 18։ 19։ Սաղ. լԹ. 3։
Ր Ծար լբ. 18։ Գող. ԺԸ. 5։
Ց Սաղ. լա. 13։
Ւ Ծար. ԺԹ. 19։ Սաղ. խա. 9։ ՃԼ. 13։ 14։ Դտ. Ժա. 53։ 54։
Փ Կամ, ինծի յարգները ՝ԷՒԸ՝
Ք Գլ. ա. 8։ 19։
Օ Գլ. ԺԼ. 20։ ԺԿ. 18։
Ֆ Գլ. իգ. 40։
Ա Գլ. Ժա. 20։ ԺԿ. 10։
Բ Սաղ. Ճգ. 7։ ՃԹ. 10։
Գ Սաղ. լԼ. 9, 10։ ՃԹ. 30, 31։
Դ Ծար գ. 3։ Տես Գլ. ԺԼ. 10։
Ե Ած. ԺԹ. 25։
Զ Գլ. Ժը. 22։

Ու կէսօրուան առեն աղաղակ։
17 Վ՚ա՛ն ալ ո՛ր օրս սրպանդէն վրա չմեռցաւ,
Որ մայրս ինձ ալ գերեզման ըլլար,
Եւ անոր սրպանդը յաւիտեան յիշ մնար։
18 Ինչո՞ւ այսպէս օրս սրպանդէն ելայ
Ո՛ր աշխատանք ու ցաւ տեսնեմ,
Եւ իմ օրերս ամօթով ապառնին։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Անդրկիա մարգ կը գրէ որ Երեմիայի հարցնեն թէ նաբա գոգոնացին պատերազմը ի՛նչ վախճան պիտի ունենայ։ 3 Երեմիա կը նախատձոյնէ մէկ առակով պաշարուած մը ու վշտալի գերութիւնն մը։ 8 կը խրատէ ժողովուրդը որ Քալդէացւոց հլնան, 11 ու Թագաւորին առնը կը մեղադրէ։

Տէրոջը կողմանէ Երեմիայի եղած խօսքն է, երբ Սեդեկիա Թագաւորը Մելքիայի որդին Փաշուրը ու Մաասիայի որդին Սոփոնիա քահանան անոր ղրկեց՝ ըսելով, 2 Ընորհք ըրէ, մեզի համար Տէրոջը հարցուր, վասն զի Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը մեզի հետ պատերազմ կ՚ընէ. Թերեւս Տէրը մեզի համար իր բոլոր սքանչելիքներուն համեմատ ընէ. և անիկա մեզմէ դառնայ։
3 Եւ Երեմիա անոնց ըսաւ, Սեդեկիայի այսպէս
4 ըսէք. Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես ձեր ձեռքերուն մէջ եղող պատերազմական գինեաները պիտի դարձնեմ, որոնցմով դուք պատին դուրսէն ձեզ պաշարող Բաբելոնի Թագաւորին ու Քաղդէացիներուն հետ կը պատերազմիք. և քանիք այս քաղաքին մէջ
5 պիտի ժողվեմ։ Ու ես ալ Երկնցած ձեռքով և զօրաւոր բազուկով, սրտմտութեամբ, բարկութեամբ ու մեծ ցասումով ձեզի հետ պիտի
6 պատերազմիմ։ Եւ այս քաղաքին բնակիչները, թէ՛ մարդ և թէ՛ անասուն պիտի զարնեմ.
7 անոնք մեծ ժանտախտով պիտի մեռնին։ Ու անկէ ետքը, կ՚ըսէ Տէրը, Յուդայի Թագաւորը Սեդեկիան, և անոր ծառաները ու ժողովուրդը, և այս քաղաքին մէջ ժանտախտէն, սուրէն ու սովէն մնացածները, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորին ձեռքը, և անոնց Թշնամիներուն ձեռքը, ու անոնց հոգիներ փնտռողներուն ձեռքը պիտի մատնեմ. և զանոնք սուրի բերնէ պիտի անցնէ, Էանոնց պիտի չխնայէ, պիտի չգթայ ու ողորմութիւն պիտի չընէ։
8 Եւ այս ժողովուրդին ըսէս, Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես ձեր առջեւ կը դնեմ՝ կեանքի ճամբան
9 ու մահուան ճամբան։ Ան քաղաքին մէջ կեցողը սրով, սովով ու ժանտախտով պիտի մեռ-

ն իւ. մեր վրայէն կալէ
պ Ես. ԺԳ. 4։
ր Նե. գ. 6։
ս Գլ. լէ. 17։ լթ. 5։ ծբ. 9։
վ բ Օր. խբ. 50։ բ Մն. ըգ. 17։
տ բ Օր. լ. 19։
ր Գլ. ա. 2, 17, 18։
ց Գլ. լթ. 18։ խե. 5։
ւ Գնե. ԺԷ. 10։ Գլ խգ. 11։
Ամաս թ. 4։
փ Գլ. ա. 3։
ք Գլ. լգ. 2, 22։ լէ. 10։ ա. 18, 23։ ծբ. 13։
օ Սպգ. Ճա. 8։
ֆ Գլ. խբ. 3։ Զաք. է. 9։
հ Եզեկ. ԺԳ. 8։
յ Գլ. խթ. 4։
ղ Առակ. ա. 31։ Ես. գ. 10, 11։
ճ բ Մն. ըգ. 19։ Գլ. ծբ 13։

——

ն Գլ. ԺԷ. 20։
շ Գլ. խա. 12։
ո Տես Հմր. 17։
չ Գլ. ԺԷ. 25։

նի. իսկ ելլողը ու ձեզ պաշարող Քաղդէացիներուն իյնողը ողջ պիտի մնայ, ու Թանոր կեանքը իրեն աւարի մը պէս պիտի ըլլայ։ Քանզի եմ երեսս այս քաղաքին վրայ Հաւատացի չարիք ընելս՝ Համար և ոչ թէ բարիք, կ՚ըսէ Տէրը. Նանիկա Բաբելոնի Թագաւորին ձեռքը պիտի տրուի, ու Էզանիկա կրակով պիտի այրէ։
11 Եւ Յուդայի Թագաւորին տունը ըսէ՝ Տէրո-
12 ջը խօսքը լսեցէք. Ով Դաւիթի տուն, Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Առտուանց Իրաւունքով դատաստան տեսէք, ու զրկուածը Հարստահարողին ձեռքէն ազատեցէք. չըլլայ որ ձեր չար գործերուն Համար իմ բարկութիւնս կրակի պէս ելլելով բունկի, ու մարող մը չըլլայ։ Ահա հես
13 ձեզի դէմ եմ, ով Հովիտին, դաշտական վէմին, բնակիչներդը, որ կ՚ըսէք թէ՝ Ո՞վ պիտի իջնէ, կամ ո՞վ պիտի մտնէ մեր բնակարաններուն
14 մէջ ո՞վ պիտի մնայ. Բայց ես ձեզի Ձեր գործերուն պատուղին Համեմատ պատիժ պիտի ընեմ, կ՚ըսէ Տէրը, ու անոր անտառին մէջ կրակ պիտի բունկցնեմ, որ անոր ամէն չորցածները ճարակ պիտի ուտէ։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Երեմիա խոսամանդքներով ու սպառնալիքներով կը յորդորէ Ժողովուրդը որ ապաշխարեն։ 10 Սեղոսի, 13 Յոյակիմի 24 ու Յեքոնիայի վրայ Հառնելու գառասանքը։

Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Յուդայի Թագաւորին տունը իջիր,
2 Ու հոն այս խօսքը խօսէ, ու ըսէ,
Ով Դաւիթի գահուն վրայ նստող Յուդայի Թագաւոր,
Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ,
Թէ՛ դուն և թէ՛ քու ծառաներդ ու ժողովուրդդ,
Որ այս դուռներէն կը մտնէք։
3 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Իրաւունք ու արդարութիւն ըրէք,
Ու զրկուածը Հարստահարողին ձեռքէն ազատեցէք,
Եւ օտարականին, որբին ու այրեւտրին
Անիրաւութիւն՝ բռնութիւն մի ընէք,
Եւ այս տեղ անմեղ արիւն մի թափէք։
4 Վ՚ա՛ն ալ եթէ ամէն կերպով այս խօսքը կատարէք
Ես տունին Դաւիթի գահուն վրայ նստող Թագաւորներ
Կառքերու ու ձիերու վրայ հեծած՝
Ան տունը դուռներէն պիտի մտնեն,
Իրենք և իրենց ծառաները ու ժողովուրդը։

5 Բայց եթէ այս խօսքերը մեկ չընէք,
Ես իմ անձիս վրայ երդուած կ'ընեմ, կ'ըսէ Տէրը,
Որ այս տունը աւերակ պիտի ըլլայ։
6 Քանզի Յուդայի թագաւորին տանը վրայով
Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Դուն ինծի Գաղաադու պէս
Ու Լիբանանու գագաթին պէս ես,
Սակայն անշուշտ քեզ անապատ պէս
Ու անբնակ քաղաքներու պէս պիտի ընեմ.
7 Եւ քու վրադ կործանողներ պիտի հանեմ.
Ամէն մէկը իր զէնքովը պիտի գայ,
Ու քու ընտիր եղեւիններդ պիտի կտրեն
Եւ կրակը ձգեն։
8 Ու այս քաղաքէն շատ ազգեր պիտի անցնին,
Ու իրարու պիտի ըսեն,
Ընչո՞ւ համար Տէրը այս մեծ քաղաքին այսպէս ըրաւ։
9 Եւ պիտի ըսեն, Վասն զի իրենց Տէր Աստուծոյն ուխտը թողուցին,
Եւ ուրիշ աստուածներու երկրպագութիւն ըրին
ու անոնց ծառայեցին։
10 Մեռնողին համար մի լար,
Ու անոր համար մի ողբաք.
Հապա երկայնմակ առն
Որովհետեւ ետ պիտի չդառնայ,
Ու իր հայրենիքը պիտի չտեսնէ։
11 Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Սեղդեմի համար,
Որ իր հօրը Յովսիայի տեղ թագաւոր նստաւ,
Ու այս տեղէն ելաւ.
Անիկա ետ պիտի չդառնայ.
12 Հապա անիկա իր գերի քշուած տեղը պիտի մեռնի,
Ու ետ այս երկիրը պիտի չտեսնէ։
13 Վա՛յ անոր, որ իր տունը զրկանքով
Ու իր վերնատուններըը անիրաւութեամբ կը շինէ.
Իր դրացին ձրի կը բանեցնէ,
Ես անոր աշխատութեանը վարձքը չվճարեր.
14 Ինծի ընդարձակ տուն
Ու հսկատուն վերնատուններ շինեմ՝ ըսելով,
Երեն պատուհաններ կը բանայ,
Ու ցանիւ եղեւնափայտով կը պատէ,
Ու նոթով կը ներկէ։
15 Միթէ դուն †շատ եղեւնափայտեր ժողվելով՝
Թագաւո՞ր պիտի ըլլաս։
Հայր որ քու հօրդ կերաւ ու խմեց,
Նաեւ իրաւունք ու արդարութիւն ըրաւ,
Այն ատեն անոր ազէկ եղաւ.
16 Աղքատին ու անանկին դատը տեսաւ,
Այն ատեն անոր ազէկ եղաւ.
Միթէ ինծի գիտնալը ասիկա չէ՞, կ'ըսէ Տէրը։
17 Սակայն քու աչքերդ ու սիրտդ ուրիշ բանի վրայ չէ,
Բայց միայն քու ագահութեանդ
Եւ անմեղ արիւն թափելու
Եւ անիրաւութեան ու բռնաւորութեան վրայ է,
որ գործադրես։
18 Անոր համար Յուդայի թագաւորին,
Յովսիայի որդւոյն Յովակիմի, վրայով
Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Անոր վրայ պիտի չողբան՝ ըսելով,
Վա՛յ, եղբայրս, կամ՝ վա՛յ, քոյրս.
Անոր վրայ պիտի չողբան՝ ըսելով,
Վա՛յ, տէր իմ, կամ՝ վա՛յ անոր փառքին։
19 Անիկա իշու թաղումով պիտի թաղուի,
Ու քաշելով պիտի տարուի,
Ու Երուսաղէմի դռներէն դուրս պիտի նետուի։
20 Լիբանան ելիր ու աղաղակէ,
Եւ Բասանի վրայ ձայնդ ձգէ
Ու Աբարիմէ աղաղակէ.
Վասն զի քու բոլոր հմայնիններդ կտորտուեցան։
21 Երբ դուն յաջողութեան մէջ էիր, քեզի պատուցի,
Ու դուն ըսիր, Մտիկ չեմ ըներ.
Քու մանկութենէդ ի վեր ճամբադ այս է՝
Որ իմ խօսքս մտիկ չընես։
22 Քու բոլոր հովիւներդ հովը պիտի կործանէ,
Ու քու հմայնիններդ գերութեան պիտի երթան.
Քիրտի այն ատեն բոլոր չարութենէդ համար
Պիտի ամչնաս ու պիտի պատկառես։
23 Ով Լիբանանի մէջ բնակող,
Ու եղեւիններու մէջ բոյն առնող,
Երբ քեզի ծննդաբան կիներ երկունքին պէս
ցաւեր գան,
Ո՛րչափ ողորմելի պիտի ըլլաս։
24 Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէրը,
Ով Յուդայի թագաւոր, Յովակիմի որդի Յեքոնիա,
Թէեւ իմ աջ ձեռքիս վրայ կնիք ալ ըլլաս,
Անկէ ալ քեզ պիտի փրցնեմ.
25 Եւ քեզ քու հոգիդ փնտռողներուն ձեռքը
Ու այն մարդոց ձեռքը, որոնց երեսէն դուն կը վախնաս,
Եւ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին
ձեռքը
Ու Քաղդէացւոց ձեռքը պիտի մատնեմ.
26 Եւ քեզ ու քու մայրդ որ քեզ ծնաւ,
Օտար երկիր պիտի նետեմ
Ուր ծնած չէք,

† Եբր. պրկեմ
ղ Նա. լէ. 24։
ի Գլ. իա. 14։
ձ Բ Օր. իթ. 24, 25։ գ Թագ. ը. 8, 9։
ճ գ Թագ. իբ. 17։ բ Մն. լգ. 25։
ձ գ Թագ. իբ. 22։
ի Հմր. 11։
ձ Տես ա Մն. գ. 15. և բազդատէ գ Թագ. իգ. 30 ին հետ
ի Տես գ Թագ. իգ. 34։
ձ գ Թագ. իգ. 35։ Հմր. 18։
ղ Ղեւ. ԺԹ. 13։ Բ Օր. իգ. 14, 15։ Միք. գ. 10։ Ամբ. բ. 9։ Յակ. և. 4։
‡ Եբր. եղեւնափայտի համար նախանձելով
հ գ Թագ. իգ. 25։
յ Սաղ. Տիր. 2։ Նա. գ. 10։
ղ եզեկ. ԺԹ. 6։
ճ Գլ. Ժգ. 4, 6։
ձ Տես գ Թագ. Ժգ. 30։
ղ Բ Մն. լգ. 6։ Գլ. լգ. 30։
ն Գլ. գ. 25։ կ. 23, եև։
ղ Գլ. իգ. 1։
ո Հմր. 20։
չ Գլ. գ. 24։
պ Տես գ Թագ. իգ. 6, 8։ ա Մն. գ. 16։ Գլ. լէ. 1։
‖ Եբր. Քանիա
ղ եբգ. բ. 6։ Անգ. բ. 23։
ռ Գլ. լգ. 20։
ո գ Թագ. իգ. 15։ բ Մն. լգ. 10։

Եւ հան պիտի մեռնիք։
27 Ու պիտի չգտանան այն երկիրը,
Որ դառնալու ||կը յուսան։
28 Մինէ այս Յեքոնիա ըսուած մորդը անարգուած
— կտրտուած ապի՞ր մըն է,
Կամ թէ Հայնպիսի ամա՞ն մըն է՝ որու մէ՛կը
չհաճիր։
Ինչո՞ւ համոր ինք ու իր սերունդը նետուեցան,
Ու երկնց չգիտցած երկիրը քշուեցան։
29 Ո՛վ երկիր, երկիր, երկիր,
Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ։
30 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ա՛յս մորդը ծանրաւոկ գրեցէք,
Ա՛յս մորդը իր օրերուն մէջ յաջողութիւն պիտի
չգտնէ.
Քանզի անոր սերունդէն բնաւ մէկը յաջողութիւն
պիտի չգտնէ,
Ո՛ր Դաւիթի աթոռին վրայ նստի,
Եւ այսուհետև Յուդայի վրայ թագաւորութիւն
ընէ։

ԳԼ. ԻԳ.

1 Մարգարէն կը նախատձայնէ թէ գրաւած հօտը նորէն պիտի ժողվուի։ 5 Բրնաւոր ծանօք պիտի կառավարէ ու փրկէ։ 9 Սուտ մարգարէներուն դէմ, 33 ու ճշմարիտ մարգարէութիւններէն ծաղր ընողներուն դէմ խօսք։

Վա՛յ ՚այն հովիւներուն,
Որոնք իմ՚ արօտիս ոչխարներէն կը կորնչցնեն ու կը
գրաւեն, կ'ըսէ Տէրը։
2 Անոր համոր այսպէս կ'ըսէ Իսրայէլի Տէր Աստուածը
Ա՛յն հովիւներուն վրայով որ իմ ժողովուրդս կը
հովուեն.
Դուք իմ՚ ոչխարներս գրաւեցիք ու զանոնք վռընտեցիք,
Եւ անոնց այցելութիւն չըրիք,
Ահա ես ձեր գործերուն չարութեանը համոր
Զեզի այցելութիւն պիտի ընեմ՚, կ'ըսէ Տէրը.
3 Ու ետոյ իմ՚ ոչխարներուս մնացորդը պիտի ժողվեմ՚
Ա՛յն բոլոր երկիրներէն՝ ուր զանոնք քշեր եմ՚,
Եւ զանոնք իրենց *փարախներէը պիտի դարձնեմ՚,
Եւ պիտի աճին ու շատնան։
4 Ու անոնց վրայ ՚հովիւներ պիտի դնեմ՚ որ զանոնք
հովուեն.
Եւ անոնք ալ՚ այլեն ալ՚ պիտի չվախնան ու պիտի
չզարհուրին
Ո՛ւ պիտի չպակսին, կ'ըսէ Տէրը։
5 Ա՛հա օրերը կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
Ո՛ր Դաւիթէ արդարութեան Շառաւիղ մը պիտի
հանեմ՚,
Ո՛ր թագաւորի պէս թագաւորութիւն պիտի ընէ,
Իմաստութեամբ պիտի վարուի,
Ու Երկրի վրայ իրաւունք ու արդարութիւն
պիտի ընէ։
6 Անոր օրերը Յուդա պիտի ազատի,
Եւ Իսրայէլ ապահովութեամբ պիտի բնակի.
Ու Ըայս է անոր անունը՝ որով պիտի կոչուի,
ՏԷՐՐ ՄԵՐ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ։
7 Անոր համոր ահա օրերը կու գան, կ'ըսէ Տէրը
Ո՛ր ալ պիտի չըսուի թէ Կենդանի է Տէրը,
Ո՛ր Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն հանեց՚
8 Հապա՝ Կենդանի է Տէրը
Ո՛ր Իսրայէլի տունը սերունդը հանեց ու բերաւ
Հիւսիսի երկրէն,
Եւ հոն բոլոր երկիրներէն՝ ուր զանոնք քշեր էի։
Ու անոնք իրենց երկրին մէջ պիտի բնակին։
9 Մարգարէներուն համոր սիրտս նեղիդիս կը
կտրի.
Ոհոլոր ոսկորներս կը դողան.
Տէրոջը երեսէն ու անոր սուրբ խօսքերուն երեսէն
Գինով մարդու պէս
Եւ գինեն գլուխը զարկած մարդու պէս եղայ՚
10 Քանզի Երկիրը շնացողներով լեցուած է.
Քանզի Ժանէծքի պատճառաւ երկիրը սուգ կը
բռնէ.
Անապատին արօտները չորցան,
Որովհետև անոնց ճամրան չար եղաւ,
Եւ անոնց զօրութեան համոր չէ։
11 Վասն զի՛ թէ՛ մարգարէն և թէ՛ քահանան
պղծուեցան,
Անոնց չարութիւնը իմ՚ տանս մէջ ալ գտայ՚,
կ'ըսէ Տէրը։
12 Անոր համոր անոնց ճամրանները
Խաւարի մէջ սահեցնող տեղերու պէս պիտի ըլ-
լան անոնց,
Անոնք պիտի մղուին ու հոն պիտի իյնան.
Վասն զի ես անոնց այցելութեան տարին
Անոնց վրայ չարիք պիտի բերեմ՚, կ'ըսէ Տէրը։
13 Եւ Սամարիայի մարգարէներուն մէջ
Անպատուութիւն տեսայ.
Բահոգի անուամբ մարգարէութիւն կ'ընեն,
Եւ իմ՚ ժողովուրդս Իսրայէլը կը մոլորեցնեն։
14 Ու Երուսաղէմի մարգարէներուն մէջ սոսկալի
բան տեսայ.
Անոնք շնութիւն կ'ընեն, ու Նասութեան մէջ
կը քալեն,

‖ նբբ. իրենց անձը կը վերցնեն
ՙ Սապ. լա. 12։ Գլ. խը. 38։ Ովս. ը. 8։
՚ բ Օր. լբ. 1։ Նա. ա. 2։ լգ. 1։ Միք. ա. 2։
՛ Տես ա Մն. գ. 16, 17։ Մատ. ա. 12։
՝ Գլ. լձ. 30։
՞ Գլ. ժ. 21։ խբ. 22։ Եզեկ. լգ. 2։
՟ Նե. լբ. 34։
ՠ Գլ. լբ. 37։ Եզեկ. լգ. 13, եւն։
՚ կամ, արօտները
՛ Գլ. գ. 15։ Եզեկ. լգ. 23, եւն։
՝ Նա. գ. 2։ Ժա. 1։ խ. 10, 11։ Գլ. լգ. 14, 15, 16։ Դան. Բ. 24։ Զաք. գ. 8։ գ. 12։ Յովհ. ա. 45։
՞ Սապ. հր. 2։ Նա. Բ. 7։ լբ. 1, 18։
՟ բ Օր. լգ. 28։ Զաք. ժգ. 11։
ՠ Գլ. լբ. 37։
՚ Գլ. լգ. 16։ ա Կոր. ա. 30։
՛ Գլ. ժգ. 14, 15։
՝ Նա. խգ. 5, 6։ Հմր. 3։
՞ Տես Ամբ. գ. 16։
՟ Գլ. ե. 7, 8։ Բ. 2։
ՠ Ովս. գ. 2, 3։
՚ Գլ. Բ. 10։ ժբ. 4։
՛ Գլ. գ. 13։ բ. 10։ Սոփ. գ. 4։
՝ Գլ. է. 30։ ժա. 15։ լբ. 34։ Եզեկ. բ. 11։ խգ. 39։
՞ Սապ. լե. 6։ Աւակ. գ. 19։ Գլ. ժգ. 16։
՟ Գլ. ժա. 23։
ՠ Գլ. բ. 8։
՚ Նա. Բ. 16։
՛ Գլ. խԲ. 23։
՝ Հմր. 26։

Եւ "չարագործներուն ձեռքերը կ'ուժովցնեն,
Որպէս զի չդառնան ամէն մէկը իր չարութենէն.
Անոնց ամէնը ինծի Սոդոմի պէս,
Ու անոր բնակիչները Գոմորի պէս եղան։
15 Ասոր համար զօրաց Տէրը մարգարէներուն վրայով
այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես անոնց "օշինդը պիտի կ'երցնեմ,
Եւ անոնց դառնութեան ջուր պիտի խմցնեմ.
Վասն զի Երուսաղէմի մարգարէներէն ամբարշտութիւն ելաւ
Ո– բոլոր երկրին մէջ պատահեցաւ։
16 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ձեզի մարգարէութիւն ընող մարգարէներուն
խօսքերուն մի՛կ մի ընէք.
Անոնք ունայնութեան կը տանին ձեզ,
Իրենց սրտին տեսիլքը կը խօսին,
Ո– ոչ թէ Տէրոջը բերնէն։
17 Անոնք դէս անարգողներուն կը խօսին ու կ'ըսեն,
Տէրը ըսաւ, "Ձեզի խաղաղութիւն պիտի ըլլայ.
Եւ իրենց սրտին կամակորութենէն մէջ բոլոր
.քալողներուն կ'ըսեն,
"Ձեր վրայ չարիք պիտի չգայ։
18 Վասն զի Տէրոջը խորհուրդին մէջ ո՞վ կայնեցաւ.
Ո՞վ տեսաւ ու անոր խօսքը լսեց.
Անոր խօսքին ո՞վ ականջ տուաւ ու մի՛կ բրաւ։
19 Ահա "Տէրոջը մրրիկը սրտմտութենէն ելաւ.
Անիկա սաստիկ մրրիկ է,
Ամբարիշտներուն գլխուն վրայ պիտի յարձակի։
20 "Տէրոջը բարկութիւնը դա պիտի չդառնայ.
Մինչեւ իր սրտին խորհուրդները չկատարէ ու
չհաստատէ.
"Վերջին օրերը պիտի հասկնաք։
21 "Ես մարգարէները դա չղրկեցի, բայց անոնք
կը վազեն.
Ես անոնց չխօսեցայ, բայց անոնք կը մարգարէանան։
22 Իսկ ‡եթէ անոնք իմ խորհուրդիս մէջ կեցած ըլլային,
Անոնք իմ խօսքս իմ ժողովուրդիս լսել պիտի տային.
Եւ զանոնք †իրենց չար ճամբաներէն
Ու իրենց չար գործերէն պիտի դարձնէին։
23 Մի՞թէ ես մօտէն Աստուած եմ,
Ու հեռուէն Աստուած չե՞մ, կ'ըսէ Տէրը։
24 Կամ թէ մէկը °ծածուկ տեղեր կրնա՞յ պահուիլ,
Որ ես զանիկա չտեսնեմ, կ'ըսէ Տէրը.
§Մի՞թէ երկինքը ու երկիրը լեցնողը ես չե՞մ, կ'ըսէ
Տէրը։
25 Իմ անունովս սուտ մարգարէութիւն ընող մարգարէներուն բսածները լսեցի,
Որ կ'ըսեն, Երազ տեսայ, երազ տեսայ։
26 Մինչեւ ե՞րբ սահկա սուտ մարգարէութիւն ընող
մարգարէներուն սրտին մէջ պիտի ըլլայ,
Որոնք իրենց սրտին նենգութիւնները կը մարգարէանան։
27 Անոնք իրենց երազներով, զորոնք երբեմն կը
պատմեն,
Իմ անունս իմ ժողովուրդիս մոռցնել կը խորհին.
"Ինչպէս անոնց հայրերը Բահաղի պատճառաւ
իմ անունս մոռցան։
28 Երազ ունեցող մարգարէն թող երազ պատմէ,
Իսկ իմ խօսքս ունեցողը ճշմարտութեամբ թող
իմ խօսքս խօսի.
Յարդը ցորենին քով ի՞նչ է, կ'ըսէ Տէրը։
29 Մի՞թէ իմ խօսքս կրակի պէս չէ՞, կ'ըսէ Տէրը,
Ու ապառաժը կտրտող մուրճի պէս չէ՞։
30 Անոր համար ահա ես այն մարգարէներուն դէմ
եմ, կ'ըսէ Տէրը,
Որոնք ամէն մէկը իր ընկերին իմ խօսքերս կը գողնան։
31 Ահա ես այն մարգարէներուն դէմ եմ, կ'ըսէ
Տէրը,
Որոնք իրենց լեզուները կը գործածեն ու կ'ըսեն,
Անիկա ըսաւ։
32 Ահա ես այն սուտ երազներ մարգարէացողներուն
դէմ եմ, կ'ըսէ Տէրը,
Որ զանոնք պատմելով իմ ժողովուրդս կը մոլորեցնեն
Իրենց սուտութիւններով եւ անպատրաստութիւնով.
Ու ես զանոնք չղրկեցի եւ անոնց չպատուիրեցի.
Ու անոնք այս ժողովուրդին ամենեւին օգուտ մը
պիտի չընեն, կ'ըսէ Տէրը։
33 Ուսոի երբ այս ժողովուրդը
Կամ մարգարէ մը կամ քահանայ մը
Քեզի հարցնէ ու ըսէ թէ Տէրոջը †բեռը ի՞նչ է,
Ան ատեն անոնց ըսէ, Ի՞նչպէս բեռ.
ᵀԵս ձեզ անշուշտ պիտի թողում, կ'ըսէ Տէրը։
34 Եւ այն մարգարէն կամ քահանան կամ ժողովուրդը
Որ Տէրոջը բեռը կ'ըսէ,
Ան մարդուն ու անոր տունը պատիժի ենթակայ
ընեմ։
35 Այսպէն մարդ իր ընկերին՝
Ու ամէն մարդ իր եղբօրը այսպէս ըսէք.
Տէրը ի՞նչ պատասխան տուաւ,
Եւ Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ։
36 Ու մէյմէն ալ Տէրոջը բեռը չյիշէք.
Վասն զի ամէն մարդուն բեռը իր խօսքը պիտի
ըլլայ.
Բայց դուք կենդանի Աստուծոյն,
Զօրաց Տէրոջը, մեր Աստուծոյն, խօսքը փոխեցիք։
37 Մարգարէին այսպէս ըսէս.
Տէրը քեզի ի՞նչ պատասխան տուաւ,
Եւ Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ։
38 Բայց որովհետեւ Տէրոջը բեռը կ'ըսէք,

" Եղկ. ժգ. 22։
ב Ը Օր. լբ. 32։ Նա. ա. 9, 10։
ג Գլ. ը. 14։ թ. 15։
ד Գլ. ժ։. 14։ Հմր. 21։
ה Գլ. գ. 14։ ը. 11։ Եզկ. ժգ. 10։ Զաք. ժ. 2։
ו Միք. գ. 11։
ז Ցոր ժե. 8։ ա կոր. բ. 16։
ח Գլ. իե. 32։ լ. 23։
ט Գլ. լ. 24։
י Ծն. խթ. 1։
ך Գլ. ժգ. 14։ իե. 15։ իթ. 9։
‡ Հմր. 18։
† Գլ. իե. 5։
° Սաղ. ցխթ. 7, եւեն Այսիա թ. 2, 3։
§ գ Թագ. ը. 27։ Սաղ. ցխթ. 7։
ᵀ Գաղ. գ. 7։ ը. 33, 34։
ᵁ Ը Օր. ժը. 20։ Գլ. ժգ. 14, 15։
ᵂ Սոփ. գ. 4։
† Այսինքն, պատգամը
ᵀ Հմր. 39։

Անոր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Որովհետեւ այս խօսքը, այսինքն Տէրոջը բեռը կ՚ըսէք,
թէեւ ես ձեզի ըսի, ու Տէրոջը բեռը մի ըսէք՝ ըսի,
39 Անոր համար ահա ես Ե՛ձեզ բոլորովին պիտի մոռնամ,
Ու Ներեակս պիտի ձգեմ՝ ձեզ
Եւ այն քաղաքը զոր ձեզի ու ձեր հայրերուն տուի.
40 Եւ ձեր վրայ Է՛յաւիտենական նախատինք
Ու յաւիտենական անարգանք պիտի դնեմ,
Որ պիտի չմոռցուի։

ԳԼ. ԻԴ

1 Ազէկ ու դէշ թուզերու օրինակով 4 մարգարէն կը ծանուցանէ գերութեան մէջ եղողներուն դառնալը. 8 ու Սեդեկիայի և ուրիշներու կործանումը։

Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին Յուդայի թագաւորը Յովակիմի որդին Յեքոնիան և Յուդայի իշխանները և հիւսները ու դարբիները Երուսաղէմէ գերի առնելէն ու Բաբելոն առնելէն ետքը, Տէրը ինծի ե՛ռեւէ ցուցուց. և ահա Տէրոջը տաճարին առջեւ դրուած երկու
2 կողով թուզ կար։ Մէկ կողովին մէջ խիստ ազէկ թուզեր կային՝ կանխահաս թուզերու պէս, ու միւս կողովին մէջ խիստ դէշ թուզեր կային, այնպէս որ դէշութենէն անոնց ուտուիլը
3 անկարելի էր։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Ով Երեմիա, ի՞նչ կը տեսնես. ու ես ըսի, Թուզեր. ազէկ թուզերը խիստ ազէկ են, ու դէշերը շատ դէշ են, այնպէս որ դէշութենէն անոնց ուտուիլը անկարելի է։

4 Ան ատեն Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
5 լով, Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ազէկ թուզերուն պէս պիտի բռնեմ Յուդայի գերի եղած ըշտուածները, զորոնք այս տեղէն Քաղդեացոց երկիրը դրկեցի էրէնց ազէկ ըլլալու հա-
6 մար. Եւ իմ աչքերս անոնց վրայ պիտի հստատեմ բարութեան համար, ու Ե՛զանոնք այս երկիրը պիտի դարձնեմ, և Ե՛զանոնք պիտի շինեմ ու պիտի չքակեմ, և զանոնք պիտի տնկեմ ու պիտի
7 չքակեմ։ Եւ անոնց Ե՛նդունակ սիրտ մը պիտի տամ, որ ինծի ճանչնան թէ ես եմ Տէրը. ու անոնք Իմ ժողովուրդս պիտի ըլլան, ու ես անոնց Աստուածը պիտի ըլլամ. վասն զի Ի՛րենց բոլո՛ր
8 սրտովը ինծի պիտի դառնան։ Եւ ինչպէս են այս Ը՛գէշ թուզերը որ գէշութենէն չեն ուտուիլ, Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Յուդայի թագաւորը Սեդեկիան ու անոր իշխանները ու Երուսաղէմի մնացորդը, որոնք այս երկրին մէջ մնացեր են, նաև Ե՛գիպտոսի երկրին մէջ բնակողները այն-
9 պէս պիտի ընեմ. Եւ զանոնք Իերկրի բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ նեղութեան ու թշուառութեան պիտի մատնեմ, որպէս զի անոնք Նախատինքը, առակ, անարգանք ու Ե՛մանէք ըլլան այն բոլոր տեղերը ուր զանոնք պիտի քշեմ.
10 Եւ անոնց վրայ սուրը, սովը ու ժանտախտը պիտի դրկեմ, մինչեւ Հատնին այն երկրին վրայէն՝ զոր Իրենց ու Իրենց Հայրերուն տուի։

ԳԼ. Իե

1 Երեմիա կը յանդիմանէ Հրեաները՝ մարգարէներուն չհնազանդելնուն համար, 8 ու կը նախատացնէ Եօթանասուն տարուան գերութիւնը, 12 և այնուհետեւ Բաբելոնի կործանումը. 15 գինիի գաւաթի մը օրինակով շատ ազգերու կործանումը կը ցուցնէ։ 34 Հովիւներուն ազդարա՛ր

Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յովակիմի չորրորդ տարին, որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին առաջին տարին էր, բոլոր Յուդայի ժողովուրդին վրայով Երեմիայի
2 եղած խօսքն է, Զոր Երեմիա մարգարէն բոլոր Յուդայի ժողովուրդին ու բոլոր Երուսաղէմի
3 բնակիչներուն խօսեցաւ ու ըսաւ, Ի՞նչպէս Թագաւորին Ամմոնի որդւոյն Յովսիայի տասներեքերորդ տարին մինչեւ այսօր, որ քսանուերեք տարի է, Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ, ու ես ձեզի խօսեցայ կանուխ կանուխ վեր կենալով ու խօսելով, Իբայց
4 մտիկ չըրիք։ Եւ Տէրը ձեզի դրկեց իր բոլոր ծառաները մարգարէները, Կանուխ վեր կենալով ու դրկելով, բայց մտիկ չըրիք, ու մտիկ ընելու
5 համար ականջնիդ չձեւցիք, Որոնք կ՚ըսէին, Ե՛Ամէն մէկդ ձեր չար ճամբայէն ու ձեր չար գործերէն դարձէք, որպէս զի բնակիք յաւիտեան յաւիտենից այն երկրին մէջ զոր Տէրը ձեզի ու
6 ձեր Հայրերուն տուաւ. Եւ օտար աստուածներուն երթաք մի երթար, անոնց ծառայելու ու երկրպագութիւն ընելու համար. և դիս ձեր ձեռքերուն գործերովը մի բարկացնէք, որպէս զի
7 ձեզի չարիք չընեմ։ Բայց դուք ինծի մտիկ չըրիք, կ՚ըսէ Տէրը, որպէս զի Ը՛դիս ձեր ձեռքերուն գործերով բարկացնէք, ու ձեզի դէշ բլլայ։
8 Անոր համար զօրից Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
9 Որովհետեւ իմ խօսքերս մտիկ չըրիք, Ահա ես պիտի դրկեմ, Ես բոլոր հիւսիսի ազգատոհմերը և Իմ ծառաս Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը պիտի առնեմ, կ՚ըսէ Տէրը, ու զանոնք այս երկրին վրայ և անոր բնակիչներուն վրայ

Ե Ովս. գ. 6։
Ը Հմր. 33։
Թ Գլ. լ. 11։

——

— գ Թագ. խգ. 12, ևն։ բ Մն. լգ. 10։
Բ Տես Գլ. խբ. 24, ևն։ խթ. 2։
Գ Ամոս է. 1, 4։ բ. 1։
Դ Գլ. ժբ. 15։ խթ. 10։
Ե Գլ. լ. 41։ լգ. 7։ խբ. 10։
Զ բ Օր. է. 6։ Գլ. լբ. 39։ Եզեկ. ժա. 19։ լգ. 26, 27։
Է Գլ. է. 22։ ըա. 33։ լբ. 38։
Ը Գլ. խթ. 13։
Թ Գլ. խթ. 17։
Ժ Գլ. խգ. և խդ։
Ի բ Օր. իբ. 25, 37։ գ Թագ. թ. 7։ բ Մն. է. 20։ Գլ. ժե. 4։ խթ. 18։ լգ. 17։
Լ Ասղ. խգ. 13, 14։
Խ Գլ. խթ. 18, 22։

——

— Գլ. ըլ. 1։
Բ Գլ. ա. 2։
Գ Գլ. է. 13։ ժա. 7, 8, 10։ ժգ. 10, 11։ ժդ. 12։ ժէ. 23։ ժբ. 12։ ժթ. 15։ իբ. 21։
Դ Գլ. է. 13, 25։ իգ. 5։ իթ. 19։
Ե դ Թագ. ժէ. 13։ Գլ. ժբ. 11։ լե. 15։ Յովել. գ. 8։
Զ բ Օր. լբ. 21։ Գլ. է. 19։ լբ. 30։
Է Գլ. ա. 15։
Ը Գլ. իէ. 6։ իգ. 10։ Տես նաև իգ. 28։ լաե. 1։ Գլ. լա. 2։

ու բոլոր այս շրջակայ ազգերուն վրայ պիտի բերեմ, ու զանոնք նզովածի պէս բնաջինջ պիտի ընեմ, և Բաանալ զօրմունքի ու սուլելու ենթայայ պէտք ընեմ, ու յաւիտենական աւերակի պիտի դարձնեմ, Եւ անոնցմէ ծցնծութեան ձայնը և ուրախութեան ձայնը, փեսային ձայնը ու հարսին ձայնը, երաժիշտներուն ձայնը ու ճրագին լոյսը պիտի կտրանցնեմ. Եւ այս բոլոր երկիրը անապատ ու ամայութիւն պիտի ըլլայ. և այս ազգերը հօ-Թանասան տարի Բաբելոնի թագաւորին պիտի ծառայեն։

Ու Հօթանասան տարին լմննալէն ետքը Բաբելոնի թագաւորին ու այն ազգին այցելութիւն պիտի ընեմ՝ իրենց անօրէնութեանը համար, Նաև Քաղդէացւոց երկրին այնքան պիտի ընեմ, ըսած Տէրը, Եւ զանիկա յաւիտենական ամայութեան պիտի դարձնեմ. Ու այն երկրին վրայ պիտի բերեմ՝ այն բոլոր խօսքերը զորոնք ես անոր դէմ խօսեցայ, այսինքն Երեմիայի բոլոր ազգերուն վրայով՝ որոնք մարգարէութեան այս գիրքին մէջ գրուած բոլոր բաներըն Քանի զանոնք ալ շատ ազգեր ու մեծ թագաւորներ հիրենց ծառայ պիտի ընեն. Նա ես անոնց հատուցում պիտի ընեմ՝ իրենց գործերուն ու իրենց ձեռքերուն գործերուն համեմատ։

Քանի Իսրայէլի Տէր Աստուածը ինծի այսպէս ըսաւ. Առ Քարկութեան գինիին գաւաթը ձեռքէս աո, ու զանիկա խմցուր այն բոլոր ազգերուն՝ որոնց ես քեզ կը դրկեմ՝. Եւ Քանին ու խառնին ու անոնց մէջ դրկած սուրին երեսէն չիմարին։ Ուստի Տէրոջը ձեռքէն գաւաթը առի ու խմցուցի այն բոլոր ազգերուն, որոնց Տէրը զիս դրկեց. Երուսաղէմի ու Յուդայի քաղաքներուն և անոր թագաւորներուն — անոր իշխաններուն, որպէս զի զանոնք Քանատատ, ամայութիւն, անարգանք ու Քանէծք ընէ, ինչպէս այսօր կ'երեւայ. Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին, և անոր ծառաներուն ու իշխաններուն, ու անոր բոլոր ժողովուրդին. Եւ բոլոր Խառնիճաղանճ ժողովուրդներուն, ու Հաւս երկրին բոլոր թագաւորներուն, Նու Փղշտացւոց երկրին բոլոր թագաւորներուն, այսինքն՝ Ասկաղոնի, Գազայի, ու Ակկարոնի, և Ազոտոսի մնացորդին. Եդովմի, ու Մովաբի, ու Ամմոնի որդիներուն. Եւ Տիւրոսի բոլոր թագաւորներուն, ու Սիդոնի բոլոր թագաւորներուն, և Ծովուն անդիի կողմը եղող կղզիներու թագաւորներուն. Դիդանի, ու Թեմայի, և Բուզի, ու ամէն էջէնց մօրուքին ծայրերը կտրողներուն. Եւ Ամբոցաց բոլոր թագաւորներուն, ու Նապատը բնակող խառնիճաղանճ ժողովուրդին բոլոր թագաւորներուն. Եւ Զամբրիի բոլոր թագաւորներուն, ու Եղամի բոլոր թագաւորներուն, ու Մարաց բոլոր թագաւորներուն. Եւ իրարու մօտ կամ՝ հեռու եղող Հիւսիսի բոլոր թագաւորներուն, ու երկրի երեսին վրայ եղող երկրի բոլոր թագաւորութիւններուն կոչեցի. Ու անոնց ըսիս, Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Խմեցէք, ու գինովցէք ու փսխեցէք, և ձեր մէջ դրկելու սուրին երեսէն ինկէք ու մի ելլէք։ Ու եթէ գաւաթը քու ձեռքէդ առնել չուզեն խմելու համար, այն ատեն անոնց ըսես. Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Անշուշտ պիտի խմէք. Քանզի ահա ես Բիմ անունովս կոչուած քաղաքին վրայ չարիք բերելու սկսայ. ուրեք դուք անպատիժ պիտի մնաք. անպատիժ պիտի չմնաք, քանզի երկրի բոլոր բնակիչներուն վրայ սուր պիտի կանչեմ՝, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

Ուստի դուն այս բոլոր խօսքերը անոնց մարգարէանալով՝ անոնց ըսես,

Տէրը Բարձրէն պիտի գոռայ,
Ու Նիր սուրբ բնակութենէն իր ձայնը պիտի տայ.
Նիր բնակարանին վրայ Նահարկու ձայնով պիտի գոռայ,
Խաղող կոխողներու պէս
Երկրի բոլոր բնակիչներուն պատասխան պիտի տայ։

Անոր բարձր ձայնը մինչև երկրի ծայրերը պիտի հասնի,
Վասն զի Տէրը Նայգերուն հետ դատաստան ունի.
Անիկա ամէն մարմնի հետ դատ պիտի վարէ,
Ու ամբարիշտները սուրի պիտի տայ, կ'ըսէ Տէրը։

Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա չարիք պիտի ելլէ, մէկ ազգէ ուրիշ ազգի պիտի անցնի,
Ու երկրի ծայրերէն մեծ մրրիկ պիտի ելլէ։

Եւ այն օրը Տէրոջմէ սպաննուածները
Երկրի մէկ ծայրէն մինչև երկրի միւս ծայրը պիտի ըլլան.
Նանոնց համար սուգ պիտի չընեն,

ը Գլ. ժը. 16։
ժ Նա. խդ. 7։ Գլ. է. 34։ ժզ. 9։ Եզեկ. խզ. 13։ Ովս. ը. 11։ Յայտ. ժը. 23։
ի ժող. ժբ. 4։
լ Բ Մն. լզ. 21, 22։ Եզր. ա. 1։ Գլ. լժ. 10։ Դան. Բ. 2։
խ Նա. ժգ. 19։ ժգ. 23։ խե. 1, ետն։ խէ. 1։ Գլ. ծ. 3, 13, 23, 39, 40, 45։ ծա. 25, 26։
ծ Գլ. ծ. 9։ ծա. 27, 28։
կ Գլ. ծ. 41։ ծա. 27։
հ Գլ. խէ. 7։
յ Գլ. ծ. 29։ ծա. 6, 24։
ղ Ցոբ խա. 20։ Սաղ. հե. 8։ Նա. ծա. 17։ Յայտ. ժգ. 10։
ճ Գլ. ծա. 7։ Եզեկ. խգ. 34։ Նաե. գ. 11։
մ Հմր. 9, 11։
յ Գլ. խգ. 9։
ն Գլ. խզ. 2, 25։
շ Հմր. 24։
ո Ցոբ ա. 1։
չ Գլ. խէ. 1, 5, 7։
պ Տես Նա. խ. 1։
ջ Գլ. խթ. 7, ետն։
ռ Գլ. խե. 1։
ս Գլ. խթ. 1։
վ Գլ. խէ. 4։
տ Գլ. խթ. 23։
ր կամ, ծովեզերեայ երկիրներ։
ց Գլ. խթ. 8։
ւ Բ Մն. Բ. 14։
փ Տես Հմր. 20։ Գլ. խթ. 31։ ծ. 37։ Եզեկ. լ. 5։
ք կամ, Չեմիրանացւոց
և Գլ. խթ. 34։
օ Գլ. ծ. 9։
ֆ Գլ. ծա. 41։
Ա Ամբ. բ. 16։
Բ Նա. ծա. 21։ կգ. 6։
Գ Դան. Բ. 18, 19։
Դ Առաք. ժա. 31։ Գլ. խթ. 12։ Եզեկ. Բ. 6։ Ամբ. 16։ Ղուկ. խգ. 31։ ա Պետ. գ. 17։
Ե Եզեկ. լբ. 21։
Զ Նա. խբ. 13։ Յովել գ. 16։ Ամոս ա. 2։
Է Սաղ. ժա. 4։ Գլ. ժէ. 12։
Ը գ Թագ. Բ. 3։ Սաղ. ճկբ. 14։
Թ Նա. ժգ. 9։ Գլ. խբ. 33։
Ժ Ովս. գ. 1։ Մխ. գ. 2։
Ի Նա. կգ. 16։ Յովել գ. 2։
Լ Գլ. խգ. 19։ լ. 23։
Խ Նա. կգ. 16։
Ծ Գլ. ժգ. 4, 6։

ԺԱՆՈՆՔ պիտի չժողովուին ու պիտի չթաղուին,
Երկրի երեսին վրայ աղբի պէս պիտի ըլլան։
34 Պղտցէք, ով Յովիւներ, ու աղաղակեցէք,
Եւ խխէէ ՏԷՐ թաւալեցէք, ով Հօտին ընտիր-
ներըդ.
Վասն զի ձեր մորթուելու և ցիրուցան ըլլալու
օրերը լրացած են,
Ու պատուական անոթի պէս պիտի կ՚իյնաք։
35 Եւ Յովիւներուն փախչելու ճամբան
Ու Հօտին ընտիրներուն ազատուելու միջոցը պի-
տի կորսուի։
36 Յովիւներուն աղաղակին ձայնը
Եւ Հօտին ընտիրներուն առնալուն ՅԱՅԸ կայ,
Վասն զի ՏԷՐը անոնց արօտները կորնչուց.
37 Ու ՏԷՐՈՋը սաստիկ բարկութեանը երեսէն
Խաղաղութեան բնակարանները ամլոյթեան
դարձուն։
38 Աւդդ առիւծի պէս հիր բնակարանը թողուց,
Քանզի ՀԷԱՆԱՒՈՐԻՆ բարկութեանը երեսէն
Ու անոր սաստիկ զրամուելութեանը երեսէն
Անոնց երկիրը ամլոյն եղաւ։

ԳԼ. ԻԶ

1 *Երեմիա խոտանէնքներով ու ապառնալիքներով ապօ-
խաղութեան կը յորդորէ ժողովուրդը. 8 այս պատճառով
կը բառնի 10 ու կամբառանուելու 12 իր անձին ջատա-
գովութիւնը։ 16 Դատաստանին մէջ Քրիստոսանոյ՝ Մի-
քիայի 20 և Ովբիայի օրինակները յիշուելով, 24 և Աբի-
կամի խնամքովը։*

Յուդայի ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ, Յոսիայի որդւոյն Յովակիմի, ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆը սկիզբը ՏԷՐՈՋը
2 կազմանէ այս խօսքը եղաւ՝ ըսելով, ՏԷՐը այս-
պէս կ՚ըսէ. "ՏԷՐՈՋը տանը գաւթին մէջ կայ-
նէ, ու ՏԷՐՈՋը տունը երկրպագութիւն ընելու
եկող Յուդայի բոլոր քաղաքներուն խօսէ Ըսյն
ամէն խօսքերը զորոնք քեզի պատուիրեցի անոնց
3 խօսելու համար. Ձխօսք մի եւս մի ձգեր. "Թե-
րեւս մտիկ ընեն, ու ամէն մարդ իր չար ճամ-
բայէն դառնայ. ես ալ Ձղջամ՝ այն չարիքին
համար զոր անոնց չար գործերուն պատճառաւ
4 իրենց վրայ բերել կը խորհիմ։ Եւ անոնց ըսես,
ՏԷՐը այսպէս կ՚ըսէ. "Եթէ ինձի մտիկ չընելով,
5 ձեր առջեւ դրած օրէնքիս մէջ չքալէք, Ու ձեզի
ղրկած ծառաներուս, մարգարէներուն, խօսքերը
մտիկ չընէք, զորոնք Ձկանուխ վազելով կը ղրկէի,
6 ու դուք մտիկ չըրիք. Սիլո տանն այս տունը
ըՍԼՈՄԻի պէս պիտի ընեմ՝, և այս քաղաքը երկրի
բոլոր ազգերուն Քանդած պիտի ընեմ՝։
7 Ու քահանաները և մարգարէները ու բոլոր
ժողովուրդը լսեցին, երբ Երեմիա ՏԷՐՈՋը տանը
8 մէջ այս խօսքերը կը խօսէր։ Ու երբ Երեմիա
լմնցուց այն բոլոր ԽՕՍՔԸ զրուցելը՝ զորոնք ՏԷ-
ՐՈՋը հրամայեր էր բոլոր ժողովուրդին խօսիլ, քա-
հանաները ու մարգարէները ու բոլոր ժողովուր-
դը զանիկա բռնեցին ու ըսին, Դուն անպատ-
9 ճառ պիտի մեռնիս. Ինչո՞ւ համար ՏԷՐՈՋը անու-
նովը մարգարէութիւն ըրիր՝ ըսելով, Այս տունը
Սիլոյի պէս պիտի ըլլայ, ու այս քաղաքը ան-
բնակ պիտի ըլլայ և Հոն բնակիչ պիտի չըլլայ։
ու բոլոր ժողովուրդը ՏԷՐՈՋը տանը մէջ Երե-
միայի վրայ ժողվուեցաւ։
10 Ու երբ Յուդայի իշխանները այս բաները
լսեցին, թագաւորին տունէն ՏԷՐՈՋը տունը ելան,
11 և ՏԷՐՈՋը փոնը նոր դրանը մուտքը նստան։ Ու
քահանաները և մարգարէները իշխաններուն ու
բոլոր ժողովուրդին խօսեցան ու ըսին, Այս մար-
դը մեռնելու արժանի է, քանզի ԺԱՅՆ քաղաքին
դէմ մարգարէութիւն ըրաւ, ինչպէս դուք ձեր
ականջներով լսեցիք։
12 Ու Երեմիա բոլոր իշխաններուն ու բոլոր ժո-
ղովուրդին խօսեցաւ ու ըսաւ, ՏԷՐը զիս ղրկեց
որ այս տունը ու այս քաղաքին վրայով ձեր
լսած բոլոր խօսքերը ԱՌ-ԱՔԼՎ մարգարէութիւն
13 ընեմ։ Եւ հիմա Ձձեր ճամբաները ու գործերը
ուղղեցէք, ու ձեր ՏԷՐ Աստուծոյն ձայնը մտիկ
ըրէք, և ՏԷՐը ձեր վրայով լսած չարիքին հա-
14 մար պիտի ղջայ։ Բայց ես Ըսկսա ձեր ձեռքն
եմ՝. ձեր աչքին ապէկ ու շիտակ երեւցած
15 ըրէք ինծի. Սակայն ապէկ դիտցէք որ եթէ դուք
զիս մեռցնէք, ձեր վրայ ու այս քաղաքին վրայ
և անոր բնակիչներուն վրայ անշուշտ անմեղ
արեան պատիժը պիտի բերէք. վասն զի ճշմար-
տապէս ՏԷՐը զիս ձեզի ղրկեց, որպէս զի այս ը-
լոր խօսքերը ձեր ականջներուն դրուցեմ։
16 Ապա առաջնորդները իշխաններուն ու բոլոր ժողովուրդը
քահանաներուն ու մարգարէներուն ըսին, Այս
մարդը մեռնելու արժանի չէ, վասն զի մեր ՏԷՐ
17 Աստուծոյն անունովը մեզի խօսեր է։ Ու երկ-
րին ծերերէն քանի մի մարդիկ ելան, և ժողովուր-
18 դին բոլոր ժողովքին խօսեցան՝ ըսելով, Յուդայի
Եզեկիա թագաւորին օրերը ՅՄօրաստացի Միքիա
մարգարէութիւն ըրաւ. և բոլոր Յուդայի ժողո-
վուրդին խօսեցաւ ու ըսաւ, Զօրաց ՏԷՐը այս-
պէս կ՚ըսէ. "Սիոն ագարակի պէս պիտի հերկուի,
ու Երուսաղէմ աւերակներու դէզեր, ու ՏԷՐ-
ՋԸ տանը լեռը անտառի բարձր տեղերու պէս
19 պիտի ըլլայ։ Միթէ Յուդայի Եզեկիա թագա-
ւորը ու բոլոր Յուդա զանիկա մեռցուցի՞ն. չէ՞
որ անիկա ՅՏէրոջմէ վախնալով՝ ՏԷՐՈՋը առջեւ
աղօթք ըրաւ, և "ՏԷՐը անոնց վրայով լսած
չարիքին համար զղջաց. ուրեմն Ձմեզ մեծ չա-
րիք մը գրած կ՚ըլլանք մեր անձերուն։
20 Ու նաեւ Կարիաթ Արիմէ Սեմայիայի որդի Ու-
րիա անուամբ մարգ մը կար, որ ՏԷՐՈՋը անու-

ձ Սապ. հթ. 3։ Գլ. ը. 2։ Յոյտ. ժա. 9։
ե Գլ. գ. 8։ դ. 26։
զ Սապ. հզ. 2։
է կամ, բառնաւոր առաջին

— Գլ. ժթ. 14։

թ եզեկ. գ. 10։ Մատ. իը. 20։
ժ Գար. ի. 27։
ի Գլ. լդ. 3։
լ Գլ. ժը. 8։ Ծալմ. գ. 8, 9։
խ Դ Կհ. իզ. 14, եև՝ բ Օր. իը. 15։
ծ Գլ. ե. 13, 25։ ժա. 7։ իե. 3, 4։
կ ա թագ. գ. 10, 11։ Սապ. հը. 60։ Գլ. ե. 12, 14։
հ Ես. կե. 15։ Գլ. իգ. 9։
ձ Գլ. ա. 4։
ղ Գլ. ե. 3։
ճ Հմր. 3, 19։
մ Գլ. ա. 5։
յ Գար. և. 34, եև։
ն Միք. ա. 1։
շ Միք. գ. 12։
ո Ա Մն. ա. 26։
չ Նե. ա. 14։ բ Թագ. իգ. 16։
պ Գար. և. 39։

նով մարգարէութիւն կ'ընէր. և անիկա այս քաղաքին վրայ ու այս երկրին վրայ Երեմիայի
21 բոլոր խօսքերուն պէս մարգարէացաւ։ Ու երբ Յովակիմ թագաւորը ու անոր բոլոր զօրաւոր մարդիկը ու բոլոր իշխանները անոր խօսքերը լսեցին, թագաւորը ուզեց որ զանիկա մեռցնէ. բայց Ուրիա այս բանը լսելով՝ վախցաւ ու փա-
22 խաւ Եգիպտոս գնաց։ Եւ Յովակիմ թագաւորը մարդիկ ղրկեց Եգիպտոս. Ասքորի որդին Եղնաթանը ու անոր հետ քանի մը մարդիկ գնաց
23 Եգիպտոս. Եւ անոնք Ուրիան Եգիպտոսէ հանեցին, ու զանիկա Յովակիմ թագաւորին բերին. ան ալ զանիկա սրով զարկաւ, ու անոր մեռ-
մները ժողովուրդին որդիներուն գերեզմաններէն
24 նետեց։ Բայց Սափանի որդւոյն Ախիկամի ձեռքը Երեմիայի հետ էր, որ չըլլայ թէ անիկա ժողովուրդին ձեռքը մատնուելով մեռցուի։

ԳԼ. ԻԷ

1 Երեմիա կապերտ և լուծեր օրինակով կը մարգարեանայ թէ մերձակայ թագաւորները Նաբուգոդոնոսորէն պիտի յաղթուին. 8 կը յորդորէ զանոնք որ անոր հնազանդին և սուտ մարգարէներուն չհաւատան. 12 նոյնպէս ալ Սեդեկիան կը յորդորէ. 19 կը նախատձայնէ թէ մնացած անօթները Բաբելոն պիտի տարուին, ու հոն պիտի մնան մինչև այցելութեան օրը։

Յուդային թագաւորին Յովսիայի որդւոյն *Սեդեկիայի թագաւորութեան սկիզբը Տէրոջմէ
կոչմանէ Երեմիայի այս խօսքը եղաւ՝ ըսելով,
2 Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ. Բնդի կապեր ու լուծեր շինէ, ու զանոնք պարանոցիդ վրայ դիր.
3 և զանոնք Երուսաղէմ Յուդային Սեդեկիա թագաւորին եկող դեսպաններուն ձեռքով Եդոմի թագաւորին, ու Մովաբի թագաւորին, ու Ամմոնի որդիներուն թագաւորին, և Տիւրոսի
4 թագաւորին ու Սիդոնի թագաւորին ղրկէ. և անոնց պատուէր տուս իրենց տէրերուն ՝ըսելու ու ըսես, Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Ձեր տէրերուն այսպէս բսէք,
5 Ես իմ մեծ զօրութիւնովս ու երկնցած բազուկովս երկիրը, մարդը ու երկրի երեսին վրայ եղող անասուններուն ստեղծեցի, և զանիկա կուտամ որու որ իմ աչքիս ուղիղ համար կ'երեւ-
6 նայ տալ։ Եւ հիմա այս բոլոր երկիրներուն ես իմ ծառայիս, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին, ձեռքը կուտամ, ու դաշտի գազաններն ալ անոր կուտամ, որպէս զի անոր
7 ծառայութիւն ընեն։ Եւ բոլոր ազգերը ծառայութիւն պիտի ընեն անոր ու անոր որդւոյն ու անոր որդիին որդւոյն, մինչև անոր երկրին ժամանակն ալ հասնի, ու զանիկա ալ շատ ազ-
8 գեր ու մեծ թագաւորներ իրենց ծառայ ընեն։ Եւ այն ազգը կամ թագաւորութիւնը որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ծառայութիւն չընէր, ու իր պարանոցը Բաբելոնի թագաւորին լուծին տակ չդնէր, այն ազգին սրով, սովով ու ժանտախտով այցելութիւն պիտի ընեմ՝ կ'ըսէ Տէրը, մինչև զանոնք անոր ձեռքով հատցնեմ։
9 Եւ դուք մինակ մի ընէք ձեր մարգարէներուն, գուշակողներուն, երազատեսներուն, դիւշախողներուն ու կախարդներուն, որոնք ձեզի կը խօսին՝ ըսելով, Բաբելոնի թագաւորին ծառայ
10 ութիւն չընէք. Քանզի ժանրնք ձեզի սուտ մարգարէութիւն կ'ընեն, որպէս զի ձեր երկրին վրայէն ձեզ հեռացնեն, ու ես ձեզ վռնտեմ
11 ու կորսուիք։ Բայց իր պարանոցը Բաբելոնի թագաւորին լուծին տակ դնող և անոր ծառայութիւն ընող ազգը անշուշտ իր երկրին վրայ հանդիստ պիտի թողում՝ կ'ըսէ Տէրը, ու պիտի մշակէ զանիկա, ու անոր մէջ պիտի բնակի։
12 Յուդային Սեդեկիա թագաւորին ալ այս բոլոր խօսքերուն համեմատ պատգեցի ու ըսի, Ձեր պարանոցը Բաբելոնի թագաւորին լուծին տակ դրէք, և անոր ու անոր ժողովուրդին ծառայու-
13 թիւն ըրէք, որպէս զի ապրիք։ Ինչո՞ւ համար պիտի մեռնիք դուն ու քու ժողովուրդդ սրով, սովով ու ժանտախտով, ինչպէս Տէրը Բաբելոնի թագաւորին ծառայութիւն չընող ազգին հա-
14 մար խօսեցաւ։ Եւ դուք մինակ մի ընէք այն մարգարէներուն խօսքերը, որոնք ձեզի կը խօսին՝ ըսելով, Բաբելոնի թագաւորին ծառայ պիտի չըլլաք, վասն զի անոնք ձեզի Խաւար մարգարէութիւն կ'ընեն.
15 Քանզի ես զանոնք չղրկեցի, կ'ըսէ Տէրը, հապա անոնք իմ անունովս սուտ մարգարէութիւն կ'ընեն, որպէս զի ես ձեզ վռնտեմ, և դուք ու ձեզի մարգարէութիւն ընող մարգարէները կորսուիք։
16 Ու ես քահանաներուն և այս բոլոր ժողովուրդին ըսի ու ըսի, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ձեր մարգարէներուն խօսքերը մինակ մի ընէք, որոնք ձեզի մարգարէութիւն կ'ընեն՝ ըսելով, ահա Տէրոջը տունը Բաբելոնէն մեռելոց հետ պիտի բերուին, քանզի անոնք սուտ
17 մարգարէութիւն կ'ընեն ձեզի։ Անոնց մինակ մի ընէք. Բաբելոնի թագաւորին ծառայեցէք, որպէս զի ապրիք. ինչո՞ւ այս քաղաքը աւերակ
18 ըլլայ։ Բայց եթէ անոնք մարգարէներ են ու եթէ անոնց քով Տէրոջը խօսքը կայ, թող հիմա զօրաց Տէրոջը տաղթք ընեն, որպէս զի Տէրոջը տունը մէջ և Յուդային թագաւորին տունը մէջ ու Երուսաղէմի մէջ մնացած անօթները Բաբե-

---

* դ Թագ. իբ. 12, 14։ Գլ. լթ. 14։

— —

* Եբրայերէն տիրակիրքով ձեռ համը այս պէս Յովակիմի անունը. Բայց պէս հմմտ. 3, 12, 19, 20։ Գլ. իբ. 1։

– Գլ. իբ. 10, 12։ Տես նկեկ. դ. 1։ Ժբ. 3։ իգ. 3, ևն։

բ Սապ. ճԺե. 15։ ճխզ. 6։ Եսայ. խե. 12։

գ Սապ. ճԺե. 16։ Դան. դ. 17, 25, 32։

դ Գլ. իբ. 14։

ե Գլ. իե. 9։ իգ. 10։ նկեկ. լթ. 18, 20։

զ Գլ. իբ. 14։ Դան. բ. 38։

է բ Մն. լգ. 20։

ը Գլ. իե. 12։ ծ. 27։ Դան. ե. 26։

ը Գլ. իե. 14։

թ Հմմ. 14։

ժ Գլ. իբ. 1։ լբ. 17։

ի Նկեկ. Ժբ. 31։

լ Գլ. Ժգ. 14։ իգ. 21։ լթ. 8, 9։

խ բ Մն. լգ. 7, 10։ Գլ. իբ. 3։ Դան. ա. 2։

19 լոն չէրթան՝ վասն զի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Նախանձուն ու ծովին և մեքենայքներուն ու այս քաղաքին մէջ մնացած անօթներուն վրայով,
20 Զորանք Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը չառաւ, երբ Յեքոնիան, և Յուդայի թագաւորը Յովակիմի որդին Յեքոնիան, և Յուդայի ու Երուսաղէմի բոլոր ազնուականները Երուսաղէմէ Բաբելոն գերի
21 տարաւ. Յերեւի զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ Տէրոջը տանը մէջ և Յուդայի թագաւորին տանը մէջ ու Երուսաղէմի մէջ
22 մնացած անօթներուն համար. Անոնք Բաբելոն պիտի տարուին, և հոն պիտի մնան՝ մինչև այն օրը՝ որ անոնց այցելութիւն ընեմ՝ կ'ըսէ Տէրը. ետքը զանոնք պիտի հանեմ ու այս տեղ պիտի դարձնեմ։

ԳԼ. ԻԸ

1 Անանիա սուտ մարգարէութիւնով կ'խոցոնէ թէ տաճարին անօթները ու Յեքոնիա պիտի դառնան 5 Երեմիա քաղաքով որ այդ մարգարէութիւնը ճշմարիտ ըլլայ, կը ցուցնէ թէ դիպուածը պիտի ցոյցնէ թէ ճշմարիտ մարգարէները որոնք են։ 10 Անանիա կը կոտրէ Երեմիայի լուծը։ 12 Երեմիա երկաթէ լուծ վրայով կը խօսի, 15 ու կը նախատանէ Անանիայի մահը։

Ու եղաւ որ Նոյն տարին Յուդայի թագաւորին Սեդեկիայի թագաւորութեան սկիզբը, չորրորդ տարուն հինգերորդ ամիսը, Գաբաւնէ եղող Ազուրի որդին Անանիա մարգարէն Տէրոջը տանը մէջ քահանաներուն ու բոլոր ժողովուրդին առջև ինծի խօսեցաւ ու ըսաւ, Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կը խօսի ու կ'ըսէ,
3 Բաբելոնի թագաւորին Բլուծը կոտրեցի. †Մինչև երկու տարի, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին այս տեղէն առած ու Բաբելոն տարած Տէրոջը տանը բոլոր անօթները այս տեղ պիտի
4 դարձնեմ. Եւ Յուդայի թագաւորը Յովակիմի որդին Յեքոնիան, ու Բաբելոն գացած բոլոր գերիները այս տեղ պիտի դարձնեմ, կ'ըսէ Տէրը, վասն զի Բաբելոնի թագաւորին լուծը պիտի կոտրեմ։

5 Ու Երեմիա մարգարէն, Տէրոջը տանը մէջ կայնող քահանաներուն ու բոլոր ժողովուրդին
6 աչքին առջև Անանիա մարգարէին խօսեցաւ. Ու Երեմիա մարգարէն ըսաւ, †Ամէն. Տէրը այնպէս ընէ. Տէրը քու մարգարէացած խօսքերդ հաստատէ, ու Տէրոջը տանը անօթները ու բոլոր գե-
7 րիները Բաբելոնէ այս տեղ դարձնէ։ Բայց հիմա քու ականջներուդ և բոլոր ժողովուրդին ականջ-
8 ներուն այս խօսքը ընելու խօսքս մտիկ ըրէ. Ինծմէ առաջ ու քեզմէ առաջ, սկիզբէն ի վեր եղող մարգարէները շատ երկիրներու դէմ ու մեծ թագաւորութիւններու դէմ՝ պատերազմի, չարիքի
9 ու ժանտախտի վրայով մարգարէացան։ Երբ մարգարէ մը խաղաղութիւն կը մարգարէանայ, ու այն մարգարէին խօսքը կը կատարուի, այն ատեն կը հասկցուի որ անիկա ճշմարտապէս Տէրոջմէ ղրկուած մարգարէ մըն է։

10 Այն ատեն Անանիա մարգարէն Երեմիա մարգարէին պարանոցէն լուծը առաւ, ու զանիկա
11 կոտրեց։ Եւ Անանիա բոլոր ժողովուրդին աչքին առջև խօսեցաւ ու ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Մինչև երկու տարի, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին լուծը Եամէն ազգերուն պարանոցին վրայէն այսպէս պիտի կոտրեմ. ու Երեմիա մարգարէն իր ճամբան գնաց։

12 Եւ Անանիա մարգարէին՝ Երեմիա մարգարէին պարանոցին վրայէն լուծը կոտրելէն ետքը, Տէրոջը խօսքը Երեմիայի եղաւ՝ ըսելով,
13 Գնա Անանիայի խօսէ ու ըսէ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Դուն փայտէ լուծերը կոտրեցիր, սակայն անոնց տեղ երկաթէ լուծեր պիտի շինեա։ Զանոի զօրաց Տէրը,
14 Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Այս †բոլոր ազգերուն պարանոցին վրայ երկաթէ լուծ դրի, որպէս զի Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ծառայութիւն ընեն, և անոր պիտի ծառայեն. Դաշտի գազաններն ալ անոր տուի։

15 Ու Երեմիա մարգարէն Անանիա մարգարէին ըսաւ, Լսէ՛ն, ով Անանիա, Տէրը քեզ ղրկած չէ, ու դուն այս ժողովուրդը †սուտի յուսացուցիր։
16 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քեզ երկրէ երեսին վրայէն պիտի վռնտեմ. դուն այս տարի պիտի մեռնիս, վասն զի
17 Տէրոջը դէմ †ապստամբութիւն խօսեցար։ Եւ Անանիա մարգարէն այն տարուն եօթներորդ ամսուն մէջ մեռաւ։

ԳԼ. ԻԹ

1 Երեմիա Բաբելոնի մէջ եղող գերիներուն նամակ կը ղրկէ՝ յորդորելով զանոնք որ հանդարտ ըլլան, 8 և երևոյթ մարգարէներուն երազներուն չհաւատան, 10 և կ'խոցոնէ թէ եօթանասուն տարիէն ետքը Աստուծոյ խնամքովը պիտի դառնան. 15 կը նախատանէ Սեմայիան կռծոտին համար. 20 կը ցուցնէ երկու սուտ մարգարէներուն՝ Աքաաբի ու Սեդեկիայի երեսին տալ վախճանը. 24 Սեմայիա նամակ մը կը գրէ Երեմիայի դէմ։ 30 Երեմիա անոր պիտոյն վախճանը կը սորվեցնէ։

Սոսկալի են այն նամակին խօսքերը, զորոնք Երեմիա մարգարէն Երուսաղէմէ ղրկեց գերիներէն մնացած ծերերուն, քահանաներուն և մարգարէներուն ու բոլոր ժողովուրդին, զորոնք Նաբուգոդոնոսոր Երուսաղէմէ Բաբելոն քշեր էր,
2 †Յեքոնիա թագաւորին և թագուհիին ու պալատականներուն, Յուդայի ու Երուսաղէմի իշխան-

† գ Թագ. իե. 13, եև Գլ. ծբ. 17, 20, 21։
† գ Թագ. իգ. 14, 15։ Գլ. իգ. 1։
† գ Թագ. իե. 13։ բ Մն. լգ. 18։
† բ Մն. լգ. 21։ Գլ. լթ. 10։ լբ. 5։
† Նգր. ա. 7։ է. 19։

— Գլ. իէ. 1։
† Գլ. իէ. 12։
† Գլ. իէ. 16։
† գ Թագ. ա. 36։
† բ Օր. ժբ. 22։
† Գլ. իէ. 2։
† Գլ. իէ. 7։
† բ Օր. իբ. 48։ Գլ. իէ. 4-7։
† Գլ. իէ. 6։
† Գլ. լթ. 31։ Նկմ. ժգ. 22։
† բ Օր. ժգ. 5։ Գլ. լթ. 32։

— գ Թագ. իգ. 12, եև Գլ. իբ. 26։ իբ. 4։

Ներսեն ու Հիւսերսեն և դարբիններսեն Երուսաղէմ
3 գէմ ելլելէն ետքը, Սափանի որդւոյն Եղեասայի ու Բեզկիայի որդւոյն Գամարիայի ձեռքով, (զորանք Յուդայի Թագաւորը Սեդեկիա Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորին Բաբելոն գրկեր էր,) ըսելով,
4 Այսպէս կ'ըսէ զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, բոլոր գերիներուդ, որոնք Երուսաղէմէ
5 Բաբելոն քշել տուեր եմ. Տուներ շինեցէք ու բնակեցէք, պարտէզներ անկեցէք ու անոնց
6 պտուղը կերէք, Կիներ առէք և տղաքներ ու աղջիկներ ունեցէք, ու ձեր տղոցը կիներ առէք, և ձեր աղջիկները այրերու տուէք, որպէս զի տղաքներ ու աղջիկներ ծնանին, և հոն բազմա-
7 ցէք ու չքչնաք։ Ու այն քաղաքին խաղաղութիւնը փնտռեցէք, ուր ձեզ քշել տուեր եմ, և հանր Տէրոջը աղօթք ըրէք, վասն զի անոր խաղաղութիւնովը ձեզի խաղաղութիւն
8 կ'ըլլայ։ Զի զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Ձեր մէջ եղող ձեր մարգարէները ու ձեր բազդ նայողները ձեզ չխաբեն, և ձեր տեսնել տուած երազներուն մի՛ունկ
9 մի ընէք։ Վասն զի անոնք իմ անունովս սուտ մարգարէութիւններ կ'ընեն ձեզի. զանոնք ես
10 չղրկեցի, կ'ըսէ Տէրը։ Զի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Երբ Բաբելոնի Հօթանասուն տարին լմննայ, ձեզի այցելութիւն պիտի ընեմ, և ձեզ այս տեղ դարձնելով՝ իմ բարի խոստումնաբար ձեր վրայ
11 պիտի կատարեմ։ Զի ես ձեր վրայով խորհած խորհուրդներս գիտեմ, կ'ըսէ Տէրը, «Հանդիստ *չեր յուսացած վախճանը» ձեզի տալու համար՝ խաղաղութեան խորհուրդներ են և ոչ թէ չա-
12 րիքի։ Ու դուք կ'ինծի պիտի կանչէք, և պիտի երթաք ու ինծի աղօթք պիտի ընէք, և ես ձեզի պիտի
13 լսեմ։ Ու զիս պիտի փնտռէք և պիտի գտնէք, վասն զի Բձեր բոլոր սրտովը պիտի խնդրէք զիս.
14 Ու ես ձեզի պիտի գտնուիմ, կ'ըսէ Տէրը, և ձեր գերութիւնը դառ պիտի դարձնեմ. ու Եձեզ պիտի ժողվեմ բոլոր ազգերէն ու այն բոլոր տեղերէն՝ ուր ձեզ քշեր էի, կ'ըսէ Տէրը, և ձեզ պիտի դարձնեմ այն տեղը՝ ուրկէ ձեզ գերութեան քշել տուի։ (Վասն զի դուք ըսիք թէ
15 Տէրը մեզի Բաբելոնի մէջ մարգարէներ հանեց։)
16 Քանզի Դաւիթի աթոռին վրայ նստող թագաւորին համար, ու այս քաղաքին մէջ բնակող բոլոր ժողովուրդին համար, ձեզի հետ գերութեան չգացող եղբայրներնուդ համար, Տէրը
17 այսպէս կ'ըսէ. Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես անոնց մէջ պիտի դրկեմ Հասրը, սովը ու ժանտախտը, և զանոնք Էխիտա դէշ թուզերուն պէս
18 պիտի ընեմ, որոնք դէշութենէն չեն ուտուիր։ Ու զանոնք սրով, սովով ու ժանտախտով պիտի հալածեմ, և Բզանոնք նեղութիւն կրելու պիտի մատնեմ երկրի բոլոր թագաւորութեանց ներսեն մէջ. ու զանոնք նանչնալիք, զարմանքի, սուլելու ու նախատինքի Ընդհակ պիտի ընեմ այն բոլոր տղգերուն մէջ ուր զանոնք պիտի քշեմ։
19 Որովհետև իմ խօսքերս մտիկ չըրին, կ'ըսէ Տէրը, երբ հիմ ծառաներս մարգարէները անոնց դրկեցի, կանուխ ելլելով ու դրկելով. ու դուք մտիկ
20 չըրիք, կ'ըսէ Տէրը։ Ուրեմն Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, ով դուք բոլոր գերիներդ, զորոնք Երու-
21 սաղէմէ Բաբելոն դրկեցի։ Իմ անունովս ձեզի սուտ մարգարէութիւն ընող Կողիայի որդւոյն Աքաաբի վրայով. ու Մաասէյի որդւոյն Սեդեկիայի վրայով զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես զանոնք Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորին ձեռքը պիտի տամ, ու զանոնք ձեր աչքերուն առջև պի-
22 տի զարնէ. Եւ Բաբելոն եղող Յուդայի բոլոր գերիներուն մէջ՝ Հանոնց պատուհաս անէծք պիտի տանուի՝ ըսելով, Տէրը քեզ Բհաբելոնի Թագաւորին կրակի մէջ խորված Սեդեկիայի
23 ու Աքաաբի պէս ընէ, վասն զի Իսրայէլի մէջ Հանդգնութիւն գործեցին, և իրենց ընկերներուն կիներուն հետ շնութիւն ըրին, ու իմ անունովս սուտ խօսքեր խօսեցան, զորոնք ես անոնց չհրամայեցի. բայց ես գիտեմ՝ ու վկայ եմ, կ'ըսէ Տէրը։
24 Ու Նեհեղամցի Սեմայիայի խօսք ու ըսէ,
25 Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ ու կ'ըսէ. Որովհետև դուն Երուսաղէմ եղող բոլոր ժողովուրդին, և Մաասէյի որդւոյն Հսոփոնիա քահանային ու բոլոր քահանաներուն քու անունովդ թուղթեր դրկեցիր՝ ըսելով, Տէ-
26 րը քեզ Յոյիադա քահանային տեղ քահանայ դրաւ, որպէս զի Ֆտէրոջը տանը վերակացու ըլլաս, ուամէն Ֆխելացնոտ մարդ, որ ինք մարգարէ կը ձեւացնէ, Ֆկոճղը ու երկսայր գնես
27 Եւ հիմա ինչո՞ւ համար ձեզի ‡մարգարէութիւն ընող՝ Անաթովթացի Երեմիան չսանդիմանեցիր.
28 վասն զի անիկա մեզի այսպէս հաղորդ դրկեց Բաբելոն ու ըսաւ, Այս երկար է. Ինծ՝ պիտի երկնայ. "տուներ շինեցէք ու բնակեցէք, պարտէզներ
29 անկեցէք և անոնց պտուղը կերէք։ Ու Սոփոնիա քահանան այս թուղթը Երեմիա մարգարէին ականջներուն կարդաց։ Եւ Տէրոջը խօսքը Երե-
30 միայի եղաւ՝ ըսելով, Բոլոր գերիներուն ըսէ՛ ու ըսէ, Նեհեղամցի Սեմայիայի համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև Սեմայիա ձեզի մար-

Ե Հմր. 28։
Զ Ես որ. գ. 10։ ա Տիմ. բ. 2։
Է Գլ. ժգ. 14։ իգ. 21։ իե. 14, 15։ Եփես. ե. 6։
Ը Հմր. 31։
Թ բ Մն. լդ. 21, 22։ Եզր. ա. 1։ Գլ. իե. 12։ իե. 22։ Դան. թ. 2։
ժ Եբր. վախճան և յոյս
ժա Դան. թ. 3, ևն։
ժբ Դհ. իգ. 39, 40, ևն։ բ Օր. լ. 1, ևն։
ժգ Գլ. իգ. 7։
ժդ բ Օր. գ. 7։ Յոզ. լբ. 6։ իգ. 1։ Նա. ա. 6։
ժե Գլ. իգ. 3, 8։ լ. 3։ լբ. 37։
ժզ Գլ. իգ. 10։
ժէ Գլ. իգ. 8։
ժը բ Օր. իբ. 25։ բ Մն. իթ. 8։ Գլ. ժե. 4։ իգ. 9։ լդ. 17։
ժթ Գլ. իգ. 6։ իր. 18։
ի Գլ. իե. 4։ լբ. 33։
իա Տես ծն. իր. 20։ Նա. իե. 15։
իբ Դան. գ. 6։
իգ Գլ. իգ. 14։
իդ գ Թագ. իե. 18։ Գլ. իա. 1։
իե Գլ. լ. 1։
իզ գ Թագ. թ. 11։ Գործ. իգ. 24։
իէ Գլ. լ. 2։
† կամ, զինքը մարգարէ ձեւացնող
‡ Հմր. 5։

դարէաւթիւն ըրաւ, Նթէպէտեւ զանիկա ես չղբ-
32 կեցի, ու ձեզ առաւթեան յաւաղաւց, Անոր հա-
մար Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես Նեհեղամացի
Սեմայիային ու անոր սերունդին այցելութիւն
պիտի ընեմ. այս ժողովուրդին մէջ բնակող
անոր մէկ մարդը պիտի չմնայ, և իմ ժողովուր-
դիս ընելու բարիքս անիկա պիտի չտեսնէ, կ'ըսէ
Տէրը, Վասն որ Տէրոջը դէմ ապստամբութիւն
խօսեցաւ։

ԳԼ. Լ

1 Աստուած կը ցուցնէ Երեմիային թէ Հրեաները պիտի դառնան, 4 և իրենց թշուառութենէն ետքը պիտի ապրին. 10 Յակոբը կը մխիթարէ 18 Անոնց ապագայ գերեզմանութիւնը 23 Չարչարուն վրայ հառնելու բարիութիւնը։

Տէրոջը կողմանէ Երեմիայի եղած խօսքն է՝
2 զոր ըսաւ, Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կը
խօսի ու կ'ըսէ, Բոլոր քեզի ըսած խօսքերս գիրքի
3 մը մէջ գրէ. Քանի ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ
Տէրը, որ՝ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի և Յուդայի
գերութիւնը պիտի դարձնեմ, կ'ըսէ Տէրը, ու
Բղանանք իրենց հայրերուն տուած երկիրս պիտի
դարձնեմ, ու զանիկա պիտի ժառանգեն։
4 Եւ Իսրայէլի համար ու Յուդայի համար Տէ-
րոջը ըսած խօսքերը սանկ են.
5 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Սաստկի ձայն լսեցինք,
Վախ կայ ու խաղաղութիւն չկայ.
6 Հիմա հարցուցէք ու տեսէք,
Թէ արդեօք այր մարդը ջուսակ կը ծնանի՞.
Ինչո՞ւ համար ամէն կտրիճը
Ծննդաբեր կնոջ պէս ձեռքերը մէջքը դրած,
Ու բոլոր երեսները դեղնած կը տեսնեմ։
7 Վա՜յ, քանի անիկա մեծ օր է, Նմանը պէս
չկայ.
Ու անիկա Յակոբի նեղութեան ժամանակ պիտի
ըլլայ,
Բայց անկէ պիտի ազատի.
8 Վասն որ այն օրը, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Անոր լուծը քու պարանոցէդ պիտի կոտրեմ,
Եւ քու կապերդ պիտի փրցնեմ,
Ու զանիկա մէյմէն ալ օտարները պիտի չծառա-
յեցնեն.
9 Հապա անոնք իրենց Տէր Աստուծոյն
Ու իրենց Դաւիթ թագաւորին ծառայութիւն
պիտի ընեն,
Զոր ես Եղիտի համար անոնց։
10 Բայց դուն, ալ իմ ծառաս Յակոբ, Մի վախնար
կ'ըսէ Տէրը,

Ու, ալ Իսրայէլ, մի զարհուրիր.
Քանի ահա ես քեզ հեռուէն,
Եւ քու սերունդդ Բիրենց գերութեանը երկրէն
պիտի ազատեմ.
Ու Յակոբ պիտի դառնայ և հանդարտ ու հան-
գիստ պիտի ըլլայ,
Եւ ըղձիս վախցնող պիտի չըլլայ։
11 Վասն որ ես քեզ ազատելու համար քեզի հետ
եմ, կ'ըսէ Տէրը.
Քանի պիտի ազատեմ այն բոլոր ազգերը
Որոնց մէջ քեզ ցրուեցի.
Բայց քեզ պիտի չազատեմ,
Հապա քեզ Նչափաւորութեամբ պիտի խրատեմ,
Ու քեզ բոլորովին անմեղ պիտի չհանեմ.
12 Վասն որ Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Բիւս հարուածդդ անբժշկելի է ու վէրքդ ան-
դարմանելի է.
13 Զանիկա գտնելու համար քու դատաստանդ ուղ-
ղող մը չկայ.
Քիեղի համար դեղ ու ապեղանի չկայ։
14 Բիւս բոլոր համակիրներդ քեզ մոռցան.
Քեզ չեն փնտռեր.
Վասն որ քեզ Նթշնամիի հարուածքով
Դաժանութեան մէկուն պատժովը, զարկի
Քու անօրէնութիւններուդ շատութեանը համար,
Նրանդ քու մեղքերդ շատցան։
15 Քու բեկումնդ համար ինչո՞ւ կ'ողբաս.
Քու ցաւդ անբժշկելի է.
Ահա բաները քու անօրէնութիւններուդ շատու-
թեանը համար քեզի րրի,
Գառնդ քու մեղքերդ շատցան։
16 Անոր համար ամէն անոնք որ քեզ կը կլլեն,
Պիտի կլլուին,
Եւ քու բոլոր թշնամիներդ գերութեան պիտի
երթան,
Ու քեզ յափշտակողները պիտի յափշտակուին.
Ու քեզ կողոպտողներուն ամէնը կողոպտուելու
պիտի մնանեմ.
17 Վասն որ քու վէրքդ պիտի պատեմ,
Եւ քեզ քու վէրքերէդ պիտի բժշկեմ, կ'ըսէ
Տէրը,
Քանի քեզի Ա.քսորուած կանչեցին,
Ահա այն Սիոն է, որ փնտռող չկայ, ըսին։
18 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես Յակոբի վրաններուն գերութիւնը պիտի
դարձնեմ,
Եւ Նանոր բնակարաններուն ողորմութիւն պիտի
ընեմ.
Ու քաղաքը իր աւերակներուն վրայ պիտի շինուի,
Եւ պալատը *առաջուան պէս" պիտի կանգնուի։

ա Գլ. իբ. 15։
գ Գլ. իբ. 16։

— —

ե Հր. 18։ Գլ. լր. 44։ եզեկ. լթ. 25։ Ամոս թ. 14, 15։
զ Գլ. ժգ. 15։
է Գլ. գ. 31։ զ. 24։
ը Յոել բ. 11, 31։ Ամոս ե. 18։ Սոփ. ա. 14, եւն։
թ Դան. ժբ. 1։
ժ Ես. ծե. 3, 4։ եզեկ. լգ. 23։ լե. 24։ Ովս. գ. 5։
ի Դատ. ա. 69։ Գար. բ. 30։ ժգ. 23։
լ Ես. խա. 13։ խգ. 5։ խդ. 2։ Գլ. խգ. 27, 28։
խ Գլ. գ. 18։
ծ Ամոս թ. 8։
կ Գլ. գ. 27։
հ Ապդ. գ. 1։ Ես. խէ. 8։ Գլ. ժ. 24։ խզ. 28։
ձ Բ Մն. լգ. 16։ Գլ. ժե. 18։
ղ Գլ. ը. 22։
ճ Ողբ. ա. 2։
մ Յար ժգ. 24։ ժզ. 9։ ժթ. 11։
յ Յար լ. 21։
ն Գլ. ե. 6։
շ Գլ. ժե. 18։
ո Գլ. իգ. 22։ Ես. լգ. 1։ խա. 11։ Գլ. ժ. 25։
չ Գլ. լգ. 6։
պ Հմր. 3։ Գլ. լգ. 7, 11։
ջ Ապդ. ճբ. 13։
ռ Եբր. իր սովորութեանը պէս

19 Ու՞ անանցմէ պիտի ելլէ դժուխքեան
եւ ապրեստէն ընողներուս ձայն.
Ու զանոնք պիտի շտացնեմ՝ ու պիտի չքիչնան,
եւ զանոնք պիտի փառաւորեմ՝ ու պզտիկ պիտի
չլինան։
20 Եւ անոնց տղաքները ՚առաջուան պէս պիտի
ըլլան,
Անոնց ժողովքը իմ առջեւս պիտի հաստատուի,
Ու բոլոր անոնց նեղութեան առողներուն այցե-
լութեան պիտի ընեմ։
21 Եւ անոնց իշխանը ներէնմէ պիտի ըլլայ,
Ու անոնց միջէն մէկը ներս պիտի ելլէ,
Եւ ՚զանիկա պիտի մօտեցնեմ՝ ու ինծի մօտ
պիտի ըլլայ.
Վասն զի ո՞վ է անիկա որ իր սիրտը պատրաս-
տեց ինծի մօտենալու, կ'ըսէ Տէրը։
22 Եւ դուք ՚ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլաք,
Ես ալ ձեզի Աստուած պիտի ըլլամ։
23 Ահա ՚Տէրոջը՝ մրրիկը պատմութեամբ ելաւ.
Անիկա ուռղ մրրիկ է,
Ամբարիշտներուն գլխուն վրայ պիտի յորձակի։
24 Տէրոջը բարկութիւնը եւս պիտի չդառնայ,
Մինչեւ որ իր սրտին խորհուրդները չկատարէ ու
ի գործ չդնէ.
Ցվերջին օրերը ատիկա պիտի հասկնաք։

ԳԼ. ԼՍ.

1 Իսրայէլի գերեզմանները. 10 անոր հրաժարակու-
ելը. 15 Իսաքէլ որ առջ կ'ընէր, կը վերիմաստի. 18
Եփրեմ ապաշխարելով՝ Աստուծոյ կը դառնայ. 22 Քրիս-
տոսի վրայով խոստմունք մը. 27 Իր խնամքը եկեղեցիին
վրայ. 31 Իր նոր ուխտը. 35 Եկեղեցիին հաստատութիւնը
38 եւ ընդարձակութիւնը։

Ա՚յն ատեն, կ'ըսէ Տէրը,
Իսրայէլի բոլոր տզգաւորհմներուն Աստուած
պիտի ըլլամ,
Ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան։
2 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Սուրէն փախած ժողովուրդը անապատին մէջ
շնորհք գտաւ,
Երբ ՚*կ'երթար Իսրայէլ հանգստութիւն գըտ-
նելու՚.
3 Տէրը շատոնգմէ ինծի երեւցաւ՝ ըսելով,
Ինչ ՚յաւիտենական սիրով Եսիրեցի.
Անոր համար †ողորմութեամբ քեզ ՚քաշեցի՚։
4 Եւ ինչ նորէն պիտի շինեմ, ու պիտի շինուիս,
ով Իսրայէլի կոյսը,
Նորէն ՚քու թմբուկներովդ պիտի զարդարուիս,
Եւ ցնծութեամբ պար բռնողներուն խումբին
հետ պիտի ելլես։
5 Ընդէն Սամարիայի լեռներուն վրայ այգիներ
պիտի անկես.
Տնկողները պիտի անկեն ու անոնց պտուղը պի-
տի ուտեն։
6 Վասն զի օր պիտի գայ որ
Եփրեմի լեռները վրայ պահապանները պիտի
կանչեն,
Ելէք, ու մեր Տէր Աստուածն դէպ ի Սիօն
ելլենք։
7 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Յակոբի համար ուրախութեամբ երգեցէք,
Եւ ազգերուն գլուխին †համար ցնծացէք.
Զայն տուէք, օրհնեցէք ու ըսէք,
Ով Տէր, քու ժողովուրդդ,
Իսրայէլի մնացորդը, փրկէ։
8 Ահա ես ԵՒզանոնք հիւսիսի երկրէն պիտի բերեմ
Ու Իզանոնք երկրի ծայրերէն՝
Ո՚ր անոնց հետ կոյրը ու կաղը,
Յղին ու ծնած կինը միասին պիտի ժողվեմ.
Մեծ ժողովք մը հոս պիտի դառնայ։
9 Ժլատով պիտի գան, ու ազաչանքներով զո-
նանք պիտի բերեմ.
Ցգանոնք ջուրերու վտակներուն քովէն պիտի
պարագնեմ,
Շիտակ ճամբայէն՝ որուն մէջ չպիտի սկսին.
Վասն զի Իսրայէլի Հայր եղայ,
Ու Եփրեմ՝ հիմ՝ անդրանիկս է։
10 Ով ազգեր, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք,
Ու հեռաւոր կղզիներուն պատմեցէք ու ըսէք,
Իսրայէլը ցրուողը նորանիկա պիտի ժողվէ,
Եւ զանիկա պիտի պահպանէ, ինչպէս հո-
վիւը իր հօտը կը պահպանէ։
11 Քանզի ՚Տէրը փրկեց Յակոբը,
Ու զանիկա ՚անկէ զօրաւորին ձեռքէն ազատեց։
12 Եւ պիտի գան, ու ՚Սիօնի բարձրութեանը վրայ
ուրախութեան ձայն պիտի վերցնեն,
Եւ պիտի դիմեն ՚Տէրոջը բարիքներուն,
Ա՚յսինքն ցորենին ու գինիին ու իւղին
Եւ հօտերուն ու արջառներուն,
Եւ անոնց անձերը ՚ջրուած պարտէզի պէս պի-
տի ըլլան,
՚Ու ամէնքն ալ պիտի չնուաղին։
13 Ա՚յն ատեն կոյսը պար բռնելով պիտի ուրախանայ,
Նաեւ երիտասարդներն ու ծերերը միասին.
Վասն զի անոնց սուգը ուրախութեան պիտի
դարձնեմ,

* Ես. լի. 10։ Ժա. 11։ ԳԼ. լա. 4, 12, 13։ լգ. 10, 11։
՚ Զաք. ժ. 8։
՚՚ Ես. ա. 26։
Ջ Ծն. խթ. 10։
՚՚՚ Թուա. ժ. 5։
՚՚՚՚ ԳԼ. խդ. 7։ լա. 1, 33։ լԲ 38։ Եզեկ. ժա. 20։ լգ. 28։ լէ. 27։
Վ ԳԼ. խգ. 19, 20։ խե. 32։
՚՚՚՚՚ Ծն. խթ. 1։ — ՚՚՚՚՚՚ ԳԼ. Ը 24։
Ք ԳԼ. Ը 22։
՚՚՚՚՚՚՚ Թուա. ժ. 33։ Բ Օր. ա. 33։ Սաղ. դե. 11։ Ես. կզ. 14։
* Կա՞մ, կ'երթայէլ Իսրայէլի հանգստութիւն տալու
՚՚՚՚՚՚՚՚ Հռով. ժա. 28, 29։
Ի Մատ. ա. 2։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Կա՞մ, քեզի ողորմութիւն երկնցուցի
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ովս. ժա. 4։
Ե ԳԼ. լգ. 7։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ել. ժե. 20։ Դատ. ժա. 34։ Սապ. տխթ. 3։
Ը Ես. կե. 21։ Ամոս թ. 14։
Ժ Ես. ը. 3։ Միք. դ. 2։
Ի Ես. ժբ. 5, 6։
‡ Կա՞մ, մէջ
Լ ԳԼ. գ. 12, 18։ խգ. 8։
Խ Եզեկ. լ. 34, 41։ լգ. 13։
Ծ Սապ. տխզ. 5, 6։ ԳԼ. ժ. 4։
Կ Ես. լե. 8։ խգ. 19։ խթ. 10, 11։
Հ Ել. գ. 22։
Յ Ես. խ. 11։ Եզեկ. լգ. 12, 13, 14։
Ղ Ես. խգ. 23։ խը. 20։
Ճ Ես. խթ. 24, 25։
Մ Եզեկ. ժէ. 23։ լ. 40։
Յ Ովս. գ. 5։
Ն Ես. ժբ. 11։
Շ Ես. լե. 10։ կե. 19։ Յայտ. խա. 4։

Եւ անոնց տրամաբանեն զանոնք մխիթարելով
պիտի ուրախացնեմ։
14 Ու քահանաներուն հոգիները պարարտութիւնով
պիտի լեցնեմ,
Եւ իմ ժողովուրդս իմ բարիքներով պիտի կըշ-
տանայ, կ՚ըսէ Տէրը։
15 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
"Ռամայի մէջ ձայն մը լսուեցաւ,
Ողբ ու դառնապէս լացի ձայն.
Ռաքէլ իր տղոցը համար կու լար,
Ու իր տղոցը համար մխիթարուիլ չէր ուզեր,
Վասն զի անոնք չկային։
16 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Քու ձայնդ լալէն
Եւ աչքերդ արցունքէն դադրեցուր,
Վասն զի քու գործիդ համար վարձք կայ, կ՚ըսէ
Տէրը,
Ու Ըթշնամիին երկրէն պիտի դառնան։
17 Եւ քու ապագայ ժամանակիդ համար յոյս կայ,
կ՚ըսէ Տէրը,
Որ իւր տղաքներդ իրենց սահմանը դառնան։
18 Յիրաւի Եփրեմի այս ողբալը լսեցի.
Զիս խրատեցիր ու խրատուեցայ
Լուծէ չսորված զուարակի պէս.
Զիս դարձուր, որպէս զի դառնամ,
Վասն զի իմ Տէր Աստուածս դուն ես։
19 Ետքընէ դառնալէս տեսքը զղջացի,
Ու կրծոտելէս ետքը իմ ազդրս զարկի.
Ամչցայ ու պատկառեցայ,
Վասն զի իմ մանկութեանս անարգանքը
կրեցի։
20 Միթէ Եփրեմ իմ պատուական որդի՞ս է,
Կամ սիրական զաւա՞կ մըն է.
Վասն զի քանի որ ես անոր վրայով կը խօսիմ,
Շարունակ զանիկա կը յիշեմ.
Ես Աստ յս պատճառաւ իմ աղիքս կը զգայուն անոր
համար,
*Անշուշտ անոր ողորմութիւն պիտի ընեմ, կ՚ըսէ
Տէրը։
21 Քեզի կոթողներ կանգնէ, քեզի սիւներ տնկէ,
Միտդ մեծ ճամբուն, քու գացած շաւիղիդ, դիր.
Դարձիր, ով Իսրայէլի կոյսը,
Այս քու քաղաքներդ դարձիր։
22 Ով ապստամբ աղջիկ,
Մինչև ե՞րբ տատանելու պիտի շրջիս.
Քանի Տէրը երկրի վրայ նոր բան ստեղծեց,
Կին մարդը պիտի շրջապատէ այր մարդը։
23 Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ՚ըսէ.
Այսուհետև Յուդայի երկրին մէջ

Ու անոր քաղաքներուն մէջ այս խօսքը պիտի ըսեն
երբ անոնց գերութիւնը դարձնեմ.
†Տէրը քեզ օրհնէ,
Ով արդարութեան բնակարան, սուրբ լեռ։
24 Եւ հոն, Յուդայի մէջ ու անոր բո-
լոր քաղաքներուն մէջ
Երկրագործներ ու հօտերու հետ չուողներ պիտի
բնակին։
25 Քանզի յոգնած հոգին պիտի զովացնեմ,
Ու ամէն մսրսած հոգին պիտի կշտացնեմ։
16 Ասոր վրայ արթնցայ ու նայեցայ,
Եւ իմ քունս ինծի անոյշ էր։
27 Ահա օրեր կու գան, կ՚ըսէ Տէրը,
Որ †Իսրայէլի տունը և Յուդայի տունը
Մարդու սերմ ու անասունի սերմ պիտի ցանեմ։
28 Ինչպէս †խլելու, փլցնելու ու տրտլու,
Եւ կործանելու ու չարիք հասցնելու համար
Անոնց վրայ հսկեցի,
Նոյնպէս ալ չէնելու ու տնկելու համար
Անոնց վրայ պիտի հսկեմ, կ՚ըսէ Տէրը։
29 Այն †օրերը մէյմըն ալ պիտի չըսեն,
Հայրերը ողիս կերան,
Ու որդիներուն ակռաները սոսին.
30 †Հապա ամէն մարդ իր անօրէնութեան համար
պիտի մեռնի.
Ամէն մարդ որ ողիս կ՚ուտէ,
Անոր ակռաները պիտի սոսնձին։
31 Ահա †օրեր կու գան, կ՚ըսէ Տէրը,
Որ Իսրայէլի տանը հետ ու Յուդայի տանը հետ
Նոր ուխտ պիտի ընեմ,
32 Ոչ թէ այն ուխտին պէս, զոր անոնց հայրերուն
հետ ըրի
Այն օրը որ Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար.
Զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար.
Քանզի անոնք իմ ուխտս զանց ըրին,
*Ես ալ զանոնք մերժեցի՛, կ՚ըսէ Տէրը.
33 Հապա այն օրերէն ետքը
†Իսրայէլի տանը հետ բնելու ուխտս ասիկա է,
կ՚ըսէ Տէրը.
†Իմ օրէնքս անոնց ներսիդին պիտի դնեմ,
Ու զանիկա անոնց սրտին վրայ պիտի գրեմ,
Ու ես անոնց Աստուած պիտի ըլլամ,
Եւ անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան։
34 Ու անկէ ետքը մարդ մը իր ընկերին
Ու մարդ մը իր եղբօրը պիտի չսորվեցնէ՝
Ըսելով թէ Տէրը ճանչցէք.
Հապա անոնց պզտիկէն մինչև մեծը
Զանոնք պիտի ճանչնան, կ՚ըսէ Տէրը.
Վասն զի անոնց անօրէնութիւնը պիտի ներեմ.

= Ելս. ժը. 25։
ՀՄատ. բ. 17, 18։
Ծն. խը. 13։
Զ Հմր. 4, 5։ Եզր. ա. 5։ Ովս.
ա. 11։
Ողբ. ե. 21։
բ Օր. յ. 2։
Ե բ Օր. լբ. 36։ Ես. կգ. 15։
Ովս. ժա. 8։
Ես. ծէ. 18։ Ովս. ժգ. 4։

Գլ. ծ. 5։
Գլ. գ. 6, 8, 11, 12, 14, 22։
Գլ. բ. 18, 23, 36։
Տես Մատ. ձիբ. 5-8։ Ես. ա.
26։
Ջաք. բ. 3։
Գլ. լգ. 12, 13։
Եզեկ. լզ. 9, 10, 11։ Ովս.
բ. 23։
Գլ. ա. 10։ ժը. 7։

Գլ. խդ. 27։
Գլ. խզ. 6։
Եզեկ. ժը. 2, 3։
Գաղ. գ. 5, 8։
Գլ. լբ. 40։ լգ. 14։ Եզեկ.
լե. 26։ Եբր. բ. 8-12։ ժ.
16, 17։
բ Օր. ա. 31։
Կամ, թէ և անոնց վրայ տի-
րապետ ես էի

Գլ. լբ. 40։
Մատ. խ. 8։ Եզեկ. ժա. 19,
20։ լգ. 26, 27։ բ Կոր. գ. 3։
Գլ. խզ. 7։ լ. 22։ լբ. 38։
Ես. ծգ. 13։ Յովհ. գ. 45։
ա Կոր. բ. 10։ ա Յովհ. ե.
20։
Գլ. լգ. 8։ ծ. 20։ Միք. է.
18։ Գաղ. ժ. 43։ ժգ. 39։
Հռով. ժա. 27։

Ու անոնց մեղքը ինչումն ալ պիտի չյիշեմ։
35 Ա.յսպէս կ'ըսէ Տէրը,
Որ Բարեւը հաստատեց օրուան լոյսին համար,
Եւ պիշերուան լոյսին համար լուսինին ու աստղերուն կանոններ դրաւ,
Որ ծովը կը յանդիմանէ, երբ անոր ալիքները կը գոռան.
Անոր անունը Եհովա Սաբաւովթ է.
36 Հեթէ այս կանոնները իմ առջեւէս դադրին,
կ'ըսէ Տէրը,
Իսրայէլի սերունդն ալ իմ առջեւս միշտ ազգ ըլլալէն պիտի դադրին։
37 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Հեթէ երկինքները կրնան վերէն չափուիլ,
Ու երկրի հիմերը վարէն քննուիլ,
Ես ալ բոլոր Իսրայէլի սերունդը
Իրենց բոլոր ըրածներուն համար, պիտի մերժեմ,
կ'ըսէ Տէրը։
38 Ա.հա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
Որ Երուսաղէմն աշտարակէն մինչեւ Անկեան դուռը
Բաղաքը Տէրոջը համար պիտի շինուի.
39 Եւ անոր դիմացէն չափին լարը
Մինչեւ Գարեբի բլուրը պիտի հլլէ,
Ու դէպ ի Գոահ պիտի դառնայ,
40 Եւ դիակուն ու մոխրոց բոլոր ձորը
Ու բոլոր արտերը մինչեւ Կեդրոն հեղեղատը,
Մինչեւ Ձիերուն դրանը անկիւնը դէպ ի արեւելք,
Սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը.
Ա՛յլեւս ալ պիտի չքակուի ու չկործանուի յաւիտեան։

ԳԼ. ԼԲ

1 Երեմիա իր մարգարէութեանը համար Սեդեկիայէ բանտարկուած՝ 6 Անամոելէն արտը ծախու կ'առնէ. 13 ու անոր մուրհակները Բարուքի յանձնելով կը պատուիրէ որ զանոնք պահէ երկար ժամանակներուն համար։ 16 Երեմիա իր աղօթքին մէջ Աստուծոյ զանազան կ'բնէ։ 26 Աստուած գերութեան ազատանալիքը կը նորոգէ Ժողովուրդին մեղքերուն համար, 36 և կը խոստանայ բերկրալի գերեզմանութիւն մը։

Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին տասներորդ տարին, այսինքն Նաբուգոդոնոսորի տասնեւութերորդ տարին, Տէրոջը կողմանէ Երեմիայի 2 եղած խօսքն էր։ Եւ այն ատեն Բաբելոնի թագաւորին զօրքը Երուսաղէմը կը պաշարէր, ու Երեմիա մարգարէն Յուդայի թագաւորին տունը եղող Բանտին դաւթին մէջ արգիլուած էր։ 3 Վասն զի Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը զանիկա արգիլեց՝ ըսելով, Դուն ինչո՞ւ համար մարգարէութիւն ըրիր ու ըսիր թէ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես այս քաղաքը Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պիտի տամ, ու զանիկա 4 պիտի առնէ. Եւ Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը Քաղդէացւոց ձեռքէն պիտի չազատի. հարկաւ անշուշտ Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պիտի տրուի, ու անոր հետ բերան առ բերան պիտի խօսի, և անոր հետ աչք աչքի պիտի տեսնուի։ 5 Ու անիկա Սեդեկիան Բաբելոն պիտի տանի. ու անիկա հոն պիտի մնայ էմինչէ ես անոր այցելութիւն ընեմ, կ'ըսէ Տէրը. Ուղիղ Քաղդէացւոց հետ պատերազմ ընէք, յաջողութիւն պիտի չգտնէք։

6 Ա.յն ատեն Երեմիա ըսաւ, Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով, 7 Ահա քու հօրեղբօրդ Սեղղումի որդին Անամոելը քեզի պիտի գայ ու պիտի ըսէ, Անաթովթի մէջ եղող արտերուս քեզի ծախու առ, վասն զի Էագպականութեան իրաւունքով քեզի կ'իյնայ որ ծախու առնես։ 8 Եւ Տէրոջը խօսքին համեմատ իմ հօրեղբօրս որդին Անամոելը բանտին դաւթին եկաւ, ու ինձի ըսաւ, Ընդունէ զքեզ Բենիամինի երկիրը Անաթովթի մէջ ունեցած ագարակս ծախու առ, վասն զի ժառանգութեան իրաւունքը քուկդ է ու քեզի կ'իյնայ որ փրկես, քեզի ծախու առ. այն ատեն գիտցայ որ ատիկա Տէրոջը խօսքն էր։ 9 Եւ հօրեղբօրս որդիէն, Անամոելէն, Անաթովթի մէջ եղող ագարակը ծախու առի, ու դրամը տասնըեօթը սիկղ արծաթ կշռեցի անոր։ 10 Եւ մուրհակ մը գրեցի ու կնքեցի ու վկաներ բռնեցի և արծաթը կշիռքով կշռեցի։ 11 Ու առաջուածքի մուրհակը, թէ՛ հրամանին ու կանոնները համեմատ կնքուածը, և թէ՛ բաց եղածը առի։ 12 Ու առաջուածքի մուրհակը, հօրեղբօրս որդւոյն Անամոելի աչքերուն առջեւ ու առաջուածքի մուրհակին մէջ գրուող վկաներուն աչքերուն առջեւ, բանտի դաւթին մէջ նստող բոլոր Հրէից աչքերուն առջեւ, Մաասեայի որդւոյն Ներիայի որդւոյն Բարուքի տուի։ 13 Եւ անոնց աչքերուն առջեւ, Բարուքի պատուիրեցի 14 ու ըսի, Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Ա.յս մուրհակները, այս կնքուած առաջուածքի մուրհակը ու այս բաց մուրհակը, առ, և զանոնք հողէ ամանի մը մէջ դիր, որպէս զի շատ օրեր մնան։ 15 Վասն զի զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Ա.յս երկրին մէջ նորէն առնեն ու ագարակներ և այգիներ էծախու պիտի առնուին։

16 Ու առաջուածքի մուրհակը Ներիայի որդւոյն Բարուքի տալէս հետքը, Տէրոջը աղօթք ըրի ու ըսի, 17 Ո՛հ, Տէր Եհովա, ահա դուն քու մեծ զօրութիւնովդ ու երկնցած բազուկովդ Երկինքը ու երկիրը առեղծեցիր. Բանաս մը քեզի դժուար

Ե Ծն. ա. 16։ Մատ. հր. 5,17։ ՃՔ. 2, 36, 37։ ՃԺՔ. 89։
Զ Ես. ծա. 15։
Է Գլ. ժ. 16։
Ը Մատ. ՃԽԲ. 6։ Ես. ծգ. 9, 10։ Գլ. լգ. 20, ևն։
Թ Գլ. լգ. 22։
Ժ Նէհեմ. գ. 1։ Զաք. ԺԳ. 10։
Ի Ծն. ա. 1։ Զաք. բ. 1։
Լ Բ Մն. խգ. 15։ Նէհեմ. գ. 28։
Խ Յովել. գ. 17։

Ա Գ Թագ. խե. 1,2։ Գլ. լԲ. 1։
Բ Նէհեմ. գ. 25։ Գլ. լգ. 1։ լե. 21։ ղ. 6։ լԲ. 14։
Գ Գլ. լգ. 2։
Դ Գլ. լգ. 3։ ղ. 18, 23։ լԲ. 5։ ծբ. 9։
Ե Գլ. խե. 22։
Զ Գլ. խա. 4։ լգ. 5։
Է Ղեւ. խե. 24, 25, 32, Հաւթ. գ. 4։
Ը Ծն. խգ. 16։ Զաք. ժա. 12։
Թ Տես նաս. ը. 2։
Ժ Գլ. լգ. 4։
Ի Հմր. 37, 43։
Լ Գ Թագ. ԺԲ. 15։
Խ Ծն. ԺԲ. 14։ Հմր. 27։ Դտ. ա. 37։
Ծ Ել. ի. 6։ լգ. 7։ Բ Օր. Ե. 9, 10։

կ'ընեա, ու Հայրերուն անօրէնութեան պատիժը
անոնցմէ ետքը անոնց որդիներուն ծոցը կու տա.
գուն մեծ ու Կզօր Աստուած ես, Տէր Հզօր անունդ
19 Զօրաց Տէր է՝ Խուն Խորհրդով մեծ ու գործով
զօրաւոր ես, այնպէս որ Դամէն մէկուն իր ճամ-
բաներուն համեմատ ու անոր գործերուն պտուղ-
ին համեմատ հատուցում ընելու համար՝ քու
Ճաչքերդ մարդոց որդիներուն բոլոր ճամբայնե-
20 րուն վրայ բաց են՝ Դուն որ մինչև այսօր Եգիպ-
տոսի երկրին մէջ ու Իսրայէլի մէջ և բոլոր մարդ-
կոց մէջ նշաններ ու հրաշքներ ընելով՝ քեզի
21 Անուն վաստկեցար, ինչպէս այսօր կերեւոյ. Եւ
Ցքու ժողովուրդդ Իսրայէլը, նշաններով ու հրաշք-
ներով և զօրաւոր ձեռքով ու երկնցած բազուկ-
կով և մեծ սոսկութիւնով Եգիպտոսի երկրէն
22 հանեցիր, Ու անոնց տուիր այս երկիրը զոր երդ-
հայրերուն երդում ըրիր էիր երկնց տալու, Դոյն-
23 պէս երկիր մը որ կաթ ու մեղր կը բղխէ. Ու մտան
զանիկա ժառանգեցին, բայց Ձքու ձայնիդ ականջ
չտուին և քու օրէնքիդ համեմատ չգնացին.
անոնք չըրին ինչ որ անոնց պատուիրեցիր որ ընեն.
24 ուստի այս բոլոր չարիքը անոնց վրայ բերիր։ Ահա
քաղաքին դէմ Պատնէշներ կանգնուեցան, որ-
պէս զի զանիկա առնեն. և քաղաքը Նաւրին, սո-
վին ու ժանտախտին պատճառաւ, անոր դէմ
պատերազմ ընող Քաղդէացւոց ձեռքը տրուե-
ցաւ. և քու խօսքդ կատարուեցաւ, ու ահա կը
25 տեսնես։ Բայց դուն, ով Տէր Եհովա, ինձի ըսիր
որ Արգտակը առակով քեզի ծախու առ ու վկա-
ներ բռնէ. և ահա Ը քաղաքը Քաղդէացւոց ձեռքը
կը մատնուի։

26 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիայի եղաւ՝ ըսելով,
27 Ահա ես եմ Եհովա, Ոմանն մարմնի Աստուածը.
28 Միթէ ինձի դժուարին բան մը կա՞յ Անոր հա-
մար Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա Ես այս քաղաքը
Քաղդէացւոց ձեռքը ու Նաբելեանի Նաբուգոդո-
նոսոր թագաւորին ձեռքը պիտի տամ, ու զա-
29 նիկա պիտի առնէ. Եւ այս քաղաքին դէմ պա-
տերազմ ընող Քաղդէացիները պիտի գան, ու
Այս քաղաքը կրակի պիտի տան ու այրեն. նաև
պիտի այրեն այն տուները՝ որոնց տանիքներուն
վրայ Բահաղի խունկ կը ծխէին, և օտար աստ-
ուածներուն թափելու նուէրներ կը մատուցա-
30 նէին՝ զիս բարկացնելու համար։ Քանզի Իսրայէլի
որդիները ու Յուդայի որդիները իրենց մանկու-
թենէն ի վեր իմ աչքիս առջեւս միայն չարութիւն կը
գործեն. որովհետեւ Իսրայէլի որդիները Ձիրենց
ձեռքերուն գործերովը անդադար զիս կը բար-
31 կացնեն, կ'ըսէ Տէրը։ Քանզի այս քաղաքը իր շի-
նութեան օրէն մինչև այսօր իմ՝ բարկութեանս
ու սրտմտութեանս համար եղաւ, Որպէս զի
32 զանիկա երեսս առջեւէն վերցնեմ՝ Իսրայէլի
որդիներուն ու Յուդայի որդիներուն, Ձի՛ իրենց
և Ձի՛ իրենց թագաւորներուն, իշխաններուն,
քահանաներուն ու մարգարէներուն և Յուդայի
մարդոցը ու Երուսաղէմի բնակիչներուն բոլոր
չարութիւնը պատճառաւ, զոր ըրին զիս բար-
33 կացնելու համար։ Եւ ինծի Կառնակ դարձուցին
և ոչ Ձի՛ երես. ու Ձի՛ևս անոնց ուսուցի, Կա-
նուխ ելլելով ու ուսուցնելով, բայց անոնք մտիկ
34 չըրին, որ խրատ ընդունին. Հապա ֆիմ անուն-
կոչուած տանը մէջ իրենց պղծութիւնները դրին,
35 զանիկա պղծելու համար։ Ու Ենոմի որդւոյն
ձորին մէջ եղող Բահաղի բարձր տեղերը շինեցին,
Իրենց աղաքները ու աղջիկները Մողոքի համար
Կրակի անցընելու, Ես որ ես անոնց հրամայած չէի
ու միտքս ալ անցած չէր, որ անոնք այս պղծու-
թիւնը ընեն՝ Յուդայի մեղանչել տալու համար։

36 Ուստի հիմա Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ այս քաղաքին համար՝ որ դուք կ'ըսէք Ձի է
արտ, սովալ ու ժանտախտով Բաբելոնի թա-
37 գաւորին ձեռքը կը մատնուի. Ահա ես Զանոնք
պիտի ժողվեմ այն բոլոր երկիրներէն ուր զանոնք
իմ բարկութիւնովս, սրտմտութիւնովս ու մեծ
ցասումովս վռնտեցի, և զանոնք այս տեղ պիտի
դարձնեմ ու Ապահովութեամբ պիտի բնակե-
38 ցընեմ։ Եւ անոնք Ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան,
39 Ես ալ անոնց Աստուած պիտի ըլլամ. Ու Անոնց
մէկ սիրտ ու մէկ ճամբայ պիտի տամ, որպէս զի
միշտ ինծի վախնան, և իրենց ու իրենցմէ ետքը
40 իրենց զաւակներուն բարի ըլլայ։ Եւ Անոնց հետ
յաւիտենական ուխտ մը պիտի ընեմ, որ անոնց
բարիք ընելէն անոնցմէ ետ չդարձնեմ. ու Ձիմ
վախս անոնց սրտին մէջ պիտի դնեմ, որպէս զի
41 ինծմէ չհեռանան։ Եւ Անոնց բարիք ընելով՝ անոնց
վրայ պիտի ուրախանամ, ու Զանոնք բոլոր սրտո-
վս ու բոլոր հոգիովս՝ ճշմարտութեամբ այս
42 երկրին մէջ պիտի տնկեմ։ Քանզի Տէրը այսպէս
կ'ըսէ. Ինչպէս այս ժողովուրդին վրայ այս բո-
լոր մեծ չարիքը բերի, նոյնպէս անոնց վրայ պի-
տի բերեմ այն բոլոր բարիքը՝ զոր անոնց հա-
43 մար խօսեցայ։ Ու Ձնոքն ագարակներ ծախու
պիտի առնուին այդ երկրին մէջ, Ասոր համար
դուք կ'ըսէք Ձի Աւմայացած է, ու մարդ և ա-

Ե ես. Թ. 6։
Զ Գլ. Ժ. 16։
Է ես. խբ. 29։
Ը Գլ. Ժէ. 10։
Թ Յոբ լգ. 21։ Սոպ. լգ. 13։ Աստուա. և. 21։ Գլ. Ժգ. 17։
Ժ Ել. Թ. 16։ ա Մն. Ժէ. 21։ ես. կգ. 12։ Դան. Թ. 15։
Ժա Ել. գ. 6։ բ Թագ. է. 23։ ա Մն. Ժէ. 21։ Սոպ. Ճկգ. 11, 12։
Ժբ Ել. գ. 8, 17։ Գլ. Ժա. 5։
Ժգ Նէեմ. Թ. 26։ Գլ. Ժա. 8։ Դան. Թ. 10-14։
Ժդ Գլ. լգ. 4։
Ժե Գլ. Ժգ. 12։
Ժզ Հմր. 25, 36։
Ժէ Հմր. 24։
Ժը Թագ. Ժգ. 22։
Ժթ Հմր. 17։
Ի Հմր. 3։
Իա Գլ. խա. 10։ լէ. 8, 10։ Ծբ. 13։
Իբ Գլ. ԺԹ. 13։
Իգ Գլ. բ. 7։ գ. 25։ է. 22-26։ խբ. 21։ եզեկ. է. 28։
Իդ Դ Թագ. խգ. 27։ խդ. 3։
Իե ես. ա. 4, 6։ Դան. Թ. 8։
Իզ Գլ. բ. 27։ է. 24։
Իէ Գլ. է. 13։
Իը Գլ. է. 30, 31։ խգ. 11։ եզեկ. բ. 5, 6։
Իթ Գլ. է. 31։ ԺԹ. 5։
Κ Ղեւ. Ժբ. 21։ գ Թագ. Ժա. 33։
Կա Գլ. է. 31։
Կբ Հմր. 24։
Կգ Բ Օր. լ. 3։ Գլ. խգ. 3։ խԹ. 14։ լա. 10։ եզեկ. լէ. 21։
Կդ Գլ. խգ. 6։ լգ. 16։
Կե Գլ. խգ. 7։ լ. 22։ լա. 33։
Կզ Գլ. խգ. 7։ եզեկ. Ժա. 19։ 20։
Կէ ես. ծէ. 3։ Գլ. լա. 31։
Կը Գլ. լա. 33։
Կթ Բ Օր. Ա. 9։ Սոփ. գ. 17։
Լ Գլ. խգ. 6։ լա. 28։ Ամոս. Թ. 15։
Լա Գլ. լա. 28։
Լբ Հմր. 15։
Լգ Գլ. լգ. 10։

անոտաւնէ զուրկ է, ա՞ Փաղդէացւոց ձեռքը
44 տրուած է, հրեղիամինի երկրին մէջ, ու Եբուսացւոյ շրջակայ տեղերը, և Յուդայի քաղաքներուն մէջ, և Լեռնային քաղաքներուն մէջ, և դաշտային քաղաքներուն մէջ, ու Հարուածային քաղաքներուն մէջ սակով ոգտարակներ ծախու պիտի առնեն, և մեւրհակներ պիտի դրեն ու պիտի կնքեն ու վկաներ պիտի բռնեն, վասն զի Նաննոց գերութիւնը ետ պիտի դարձնեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. ԼԹ

1 Աւտուած կը խոստանայ գերեզարձութիւն մը, 9 ուրախալի վիճակ մը, 12 և հաստատուն կառավարութիւն մը, 15 Քրիստոս՝ արդարութեան Շառաւիղը, 17 Թագաւորութեան և քահանայութեան անհրաժեշտութիւնը, 20 և հաստատուն սուրբ ուխտը մը։

Եւ Տէրոջը խօսքը երկրորդ անգամ Երեմիայի եղաւ երբ անիկա տակաւին ՚բանտին դա-
2 ւիթին մէջ արգիլուած էր՝ ըսելով, Այսպէս կ'ըսէ Տէրը Ետ այս գործը շինող, Տէրը, որ զայնիկա հաստատելու համար զայնիկա ստեղծեց,
3 Եհոան անունը ունի. Կոչէ ինծի կանչէ, ու քեզի պատասխան տամ, և քեզի մեծ ու խորին բաներ պատմեմ, զորոնք դուն չես գիտեր։
4 Վասն զի այս քաղաքին տուներուն համար, ու Յուդայի թագաւորներուն տուներուն համար, որոնք ետ պատնէշներուն ու սուրին փլած են,
5 Բաբելի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ը*Փաղդէացւոց դէմ՞ պատերազմ ընելու կու գան. և այն գործը մեռած մարդոց դիերովը պիտի լեցուին, զորոնք իմ բարկութիւնովս ու սրտմտութիւնովս պիտի զարնեմ. վասն զի ես այս քաղաքէն իմ երեսս ծածկեցի՝ անոնց բոլոր չա-
6 րութեանը համար։ Այհա էոնոր առողջութիւն ու բժշկութիւն պիտի բերեմ ու զանոնք պիտի բժշկեմ, և խաղաղութեան ու ճշմարտութեան առատութիւնը անոնց պիտի յայտնեմ։
7 Եւ ըՅուդայի գերութիւնը ու Իսրայէլի գերութիւնը պիտի դարձնեմ, ու զանոնք Նաւաջուան
8 պէս պիտի †հաստատեմ։ Եւ անոնց ինծի դէմ գործած բոլոր անօրէնութենէն ‡զանոնք պիտի սրբեմ, ու անոնց ինծի դէմ բոլոր անօրէնութիւնները ու յանցանքները պիտի ներեմ։
9 Նե ասիկա ինծի ուրախութեան անուն, փառք ու պարծանք պիտի ըլլայ երկրի բոլոր ազգերուն մէջ, որոնք պիտի լսեն այն ամէն բարիքը զոր ես անոնց պիտի ընեմ. և Երիտի վախնան
10 ու դողան այն ամէն բարիքին ու ամէն յաջողութեանը համար՝ զոր ես այս ժողովուրդին պիտի ընեմ։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ասկէ տեղին մէջ, ձորուն համար դուք կ'ըսէք թէ Աւերակ ու անոտաւնէ զուրկ ըլլալով՝ անոգաստ դարձած է, և Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ, որոնք անմարդ ու անբնակ ու անոտաւնէ զուրկ ըլլալով՝ ամայացած են, նորէն
11 պիտի լսուի ՚Ցնծութեան ձայն, և ուրախութեան ձայն, փեսային ձայն, ու հարսին ձայն, նաև անոնց ձայնը՝ որոնք Տէրոջը տունը հոգոհութեան ընծաներ բերելով՝ կ'ըսեն, Յոգոհացէք զօրաց Տէրոջմէն, վասն զի Տէրը բարի է, վասն զի անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է. ՚և քանզի այս երկրին գերիները էջէն առաջուան վիճակին պիտի դարձնեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։
12 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՚Ասկա տեղին մէջ, որ մնորդ ու անոտաւնէ զուրկ ըլլալով՝ անոգաստ դարձած է, և անոր ամէն քաղաքներուն մէջ, նորէն հօտեր պառկեցնող հովիւներու բնակարաններ պիտի ըլլան.
13 ՚Լեռնային քաղաքներուն մէջ, դաշտային քաղաքներուն մէջ ու Հարաւային քաղաքներուն մէջ և Բենիամինի երկրին մէջ, ու Երուսաղէմի շրջակայ տեղերը և Յուդայի քաղաքներուն մէջ Հօտերը ՚դարձեալ ջէջէն+ համրողին ձեռքէն պիտի անցնին, կ'ըսէ Տէրը։
14 ՚Ասկա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը, որ խոստացեալ բանը Հասնեմ և Յուդայի տանը Հասնեմ
15 բանած Ջոտրի խօսքս պիտի կատարեմ։ Ասկն օրը ու այն ժամանակը Դաւիթի ՚արդարութեան շառաւիղ մը պիտի բուսցնեմ. և անիկա երկրի վրայ իրաւունք ու արդարութիւն պիտի ընէ։
16 ՚Ասկն օրերը Յուդա պիտի ազատի, ու Երուսաղէմ ապահովութեամբ պիտի բնակի, և այս է անոր անունը որով պիտի կոչեն, Տէրը մեր ար-
17 դարութիւնը։ Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Դաւիթէ ՚Իսրայէլի տանը աթոռին վրայ նստող
18 մարդ պակաս պիտի չըլլայ. Ու Ղեւտացի քահանաներէն Ողջակէզ, հացի ընծայ ու զոհ մատուցանող մարդ յաւիտեան պակաս պիտի չըլլայ իմ առջեւէս։
19 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիայի եղաւ՝ ըսելով,
20 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՚Եթէ ցորեկուան ուխտս ու գիշերուան ուխտս կրնաք սուրել, որ ցորեկը
21 ու գիշերը իրենց ժամանակովը չըլլան, ՚Ի՛նչ ժառելս Դաւիթի հետ ունեցած ուխտս ալ պիտի սուրեն, որ իր աթոռին վրայ թագաւորութիւն ընելու որդի չունենայ. այնպէս ալ ինծի ծառա-

---

1 Աստուած կը խոստանայ գերեզարձութիւն մը, 9 ուրախալի վիճակ մը, 12 և հաստատուն կառավարութիւն մը, 15 Քրիստոս՝ արդարութեան Շառաւիղը, 17 Թագաւորութեան և քահանայութեան անհրաժեշտութիւնը, 20 և հաստատուն սուրբ ուխտը մը։

ե Գլ. ԺԷ. 26։
զ Գլ. ԼԳ. 7, 11, 26։

——

ը Գլ. ԼԲ. 2, 3։
թ Եսայ. 26։
ժ Ել. ԺԻ. 3։ Ամովս Ե.8։ Բ.6։
ի Սաղ. ՂԱ. 15։ Գլ. ԼԹ. 12։
լ Գլ. ԼԲ. 24։
խ Գլ. ԼԲ. 5։
* Կամ, Բաղդեացիք
ծ Գլ. Ե 17։
կ Գլ. Ե 3։ ԼԲ. 44։ Հմր. 11։
հ Եսա. Ա. 26։ Գլ. ԼԳ. 6։ Ե 20։ ԼԱ. 4, 28։ ԼԲ. 10։
† Կբղ. չինեմ
‡ Եզեկ. ԼՂ. 25։ Զաք. ԺԳ. 1։ Երբ. Բ. 13, 14։
Գլ. ԼԱ. 34։ Միք. Է. 18։
Եսա. ԿԲ. 7։ Գլ. Ժգ. 11։
Տես Եսա. Կ. 5։
Գլ. ԼԲ. 43։
Գլ. Է. 34։ Ժգ. 9։ ԼԵ. 10։ Ծայա. Ժբ. 23։
Դհ. Ա. 12։ Սաղ. ՃԷ. 22։ ՃԺԳ. 17։
ա Մն. Ժգ. 8, 34։ բ Մն. Ե. 13։ Է. 3։ Եզր. գ. 11։ Սաղ. ՃԼԴ. 1։ Եսա. Ժբ. 4։
Հմր. 7։
գ Եսա. ԿԵ. 10։ Գլ. ԼԱ. 24։ Ժ. 19։
ե Գլ. ԺԷ. 26։ ԼԲ. 44։
զ Դհ. ԼԷ. 32։
է Գլ. ԼԳ. 5։ ԼԱ. 27, 31։
ը Գլ. ԼԹ. 10։
թ Եսա. գ. 2։ Ժա. 1։ Գլ. ԼԷ. 5։
ժ Գլ. ԼԳ. 6։
ի Բ Թագ. Է. 16։ Դ Թագ. Բ. 4։ Սաղ. ՃԲ. 29, 36։ Դ.Մակ. Ա. 32, 33։
լ Հռոմ. Ժբ. 1։ Ժե. 16։ ա Պետ. Բ. 5, 9։ Ծայա. Ա.6։
խ Սաղ. ՃԲ. 37։ Եսա. Ծկ. 9։ Գլ. ԼԱ. 36։ Հմր. 25
ծ Սաղ. ՃԲ. 34։

յուխիւն ընող Ղեւտացի քահանաներուն հետ
22 ամէնօ՛ն ամէնո։ Ինչպէս Վերկինքի զօրքերը չեն համրուիր ու ծովուն աւազը չչափուիր, իմ ծառայիս Դաւիթի սերունդը եւ ինծի ծառայող Ղեւտացիները այնպէս պիտի շատցնեմ։
23 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիայի եղաւ՝ ըսելով,
24 Չե՞ս տեսներ որ այս ժողովուրդը ի՛նչ կը խօսի ու կ'ըսէ, Տէրը իր ընտրած երկու ազգատոհմները երեսէ ձգեց. ու անոնք իմ ժողովուրդս կ'անարգեն, մինչեւ զանիկա իրենց առջեւ ազգ
25 չհամարիլ։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Եթէ ցորեկուան ու գիշերուան համար ուխտս րրած չեմ, եւ երկինքներուն ու երկրի կանոնները դրած չեմ,
26 Յակոբի ու իմ ծառայիս Դաւիթի սերունդն ալ երեսէ պիտի ձգեմ, որպէս զի անոր սերունդէն Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի սերունդին վրայ իշխաններ չդնեմ. վասն զի անոնց դերութիւնը պիտի դարձնեմ ու անոնց պիտի ողորմիմ։

ԳԼ. ԼԴ

1 Երեմիա կը նախատեսէ Սեդեկիայի ու Երուսաղէմի դերութիւնը։ 8 Իշխաններուն ու ժողովուրդը իրենց ծառայները արձակելէն ետքը Աստուծոյ ուխտին դէմ գանգատելնին կը ծանրացնեն։ 12 Երեմիա Հրէից անհնազանդութիւնը համար կը մարգարէանայ թէ անոնք ու Սեդեկիա իրենց թշնամիներուն ձեռքը պիտի մատնուին։

Երբ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր բոլոր զօրքով, ու իր իշխանութեան տակ եղող երկրին բոլոր թագաւորութիւններով, եւ բոլոր ժողովուրդներով Երուսաղէմի վրայ ու անոր բոլոր քաղաքներուն վրայ պատերազմ կ'ընէր, Տէրոջը կողմանէ Երեմիայի այս խօսքը եղաւ՝ ըսելով,

2 Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Գնա, Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին խօսէ ու անոր ըսէ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես այս քաղաքը Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պիտի տամ, ու
3 զանիկա կրակով պիտի այրէ. Եւ դուն անոր ձեռքէն պիտի չազատիս, հապա անշուշտ պիտի բռնուիս ու անոր ձեռքը պիտի տրուիս. եւ քու աչքերդ Բաբելոնի թագաւորին աչքերը պիտի տեսնեն, ու անոր բերանը քու բերնիդ հետ պիտի
4 խօսակցի, ու Բաբելոն պիտի երթաս։ Բայց Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ, ով Սեդեկիա, Յուդայի թագաւոր, Տէրը քեզի համար այսպէս կ'ըսէ. Դուն սրով պիտի չմեռնիս,
5 Դուն խաղաղութեամբ պիտի մեռնիս. եւ ինչպէս նախկին թագաւորներուն, որ քու առջեւդ եղած էին, այրեցին անուշահոտութիւն ընծայելով քեզի համար պիտի այրեն, ու վա՛յ, տէր էմ, ըսելով քեզի վրայ պիտի ողբան, վասն զի այս խօսքը ես խօսեցայ, կ'ըսէ Տէրը։
6 Ու Երեմիա մարգարէն այս բոլոր խօսքերը Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին խօսեցաւ Երուսաղէմի մէջ։
7 Եւ Բաբելոնի թագաւորին զօրքը Երուսաղէմի դէմ ու Յուդայի մնացած բոլոր քաղաքներուն դէմ, Լաքիսի ու Ազեկայի դէմ, պատերազմ կ'ընէր, վասն զի Յուդայի քաղաքներէն պարսպաւոր քաղաքներ սոսկ մնացեր էին։
8 Տէրոջը կողմանէ Երեմիայի եղած խօսքն է, երբ Սեդեկիա թագաւորը Երուսաղէմի մէջ եղող բոլոր ժողովուրդին հետ ուխտ րրաւ որ ծառայութեան քարոզեն,
9 եւ ամէն մարդ իր ծառան ու ամէն մարդ իր աղախինը, Եբրայեցի մարդը ու Եբրայեցի կինը, ազատ արձակէ, Նու մէկմէկու մարդ մը իր Հրեայ եղբօրը չծառայեցնէ. Ու հնազանդեցան բոլոր իշխաններն ու բոլոր ժողովուրդը, որոնք այն ուխտին մէջ մտան, որ ամէն մարդ իր ծառան ու ամէն մարդ իր աղախինը ազատ արձակէ, եւ ա՛լ զանոնք չծառայեցնէ. հնազանդեցան ե՛ւ զանո՛նք արձակեցին.
11 Բայց ետքը դարձան, ու իրենց ազատ թող տուած ծառաները ու աղախինները նո՛ր դարձուցին, եւ զանոնք բռնադատեցին որ ծառաներ ու աղախիններ ըլլան։
12 Ու Տէրոջը խօսքը Երեմիայի եղաւ Տէրոջմէն
13 ըսելով, Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ես ձեր հայրերուն հետ ուխտ րրի զանոնք Եգիպտոսի երկրէն, ծառայութեան տունէն, հանած
14 օրս, ու ըսի, Եօթը տարին ձեզմէ ամէն մէկը ազատ պիտի արձակէ իր Եբրայեցի եղբօրը որ քեզի ծախուած է, ու վեց տարի քեզի ծառայէ է, զանիկա քովէդ ազատ արձակես. բայց ձեր հայրերը ինծի մտիկ չրրին ու ականջնին չդրին
15 ինծի։ Եւ դուք այսօր դարձաք, ու ամէն մարդ իր ընկերին ազատութիւն քարոզելով՝ իմ առջեւս ուղիղ եղածը րրիք, եւ ինծի անունս կոչուած
16 է. Բայց եփ՛ը դառնալով՝ ինծի անունս պղծեցիք ու ամէնդ ալ ձեր ազատ արձակած — իրենց կամքին նո՛ր ծառաները ու աղախինները եւ դարձուցիք, ու զանոնք բռնադատեցիք որ ձեզի ծառաներ ու աղախիններ ըլլան։
17 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Դուք ինծի մտիկ չրրիք, որ յէ՛ք ամէն մէկը իր եղբօրը համար ու ամէն մէկը իր ընկերին համար ազատութիւն քարոզէ. ահա ես ձեզի համար, կ'ըսէ Տէրը, Սուրին, ժանտախտին ու սովին ազատութիւն կը քարոզեմ. ու ձեզ երկրի բոլոր թագաւորու-

ձ Ծն. ժգ. 16։ ժե. 5։ իբ. 17։ Գլ. լա. 37։
ը Հմր. 21, 22։
թ Հմր. 20։ Ծն. բ. 22։
ժ Մտթ. հգ. 16, 17։ ճգ. 19։ Գլ. լա. 35, 36։
ի Գլ. լա. 37։
լ Հմր. 7, 11։ Եզր. բ. 1։ — մ գ Թագ. իե. 1, եւն։ Գլ. լթ. 1։ ծբ. 4։
խ Գլ. ա. 15։
ծ Գլ. իա. 10։ լբ. 3, 28։
կ Գլ. լբ. 29։ Հմր. 22։
հ Գլ. լբ. 4։
ձ Տես բ Մն. ժգ. 14։ իա. 19
ղ Տես Դան. բ. 46։
ճ Տես Գլ. իբ. 18։
մ գ Թագ. ժբ. 13։ ժթ. 8։ բ Մն. ժա. 5, 9։
յ Ել. իա. 2։ Դ.Օր. իե. 10։ Հմր. 14։
ն Նէեմ. ե. 11։
շ Դ.Օր. իե. 39-46։
ո Տես Հմր. 21։ Գլ. լե. 5։
չ Ել. իա. 2։ իգ. 10։ բ Օր. ժե. 12։
պ գ Թագ. իգ. 3։ Նէեմ. ժ. 29։
ջ Գլ. է. 10։
ռ Ել. ե. 7։ Դ.Օր. ժթ. 12։
ս Գլ. լբ. 24, 36։
վ բ Օր. իը. 25, 64։ Գլ. լթ. 18։

թիւններուն մէջ նեղութեան պիտի մնանեմ,
18 եւ ՛զաւակը երկու-քի կարելով ու անոր կոտ-
ներուն մէջտեղէն անցնելով՝ իմ առջեւս ըրած
ախտերնուն խօսքերը չկատարող, Ե՛ւ իմ ախտս
19 զանց ընող մարդիկը պիտի մնանեմ, Ա՛յսինքն
Յուդայի իշխաններուն ու Երուսաղէմի իշխաննե՛րը,
պալատականները և քահանաները ու երկրին բո-
լոր ժողովուրդը, որոնք զաւակին կոտրներուն
20 մէջտեղէն անցան, Զանոնք իրենց թշնամինե-
րուն ձեռքը ու իրենց հոգին փնտռողներուն
ձեռքը պիտի մնանեմ՛, և անոնց ՛դիւրը եր-
կինքի թռչուններուն ու երկրի գազաններուն
21 կերակուր պիտի ըլլան։ Եւ Յուդայի Սեդեկիա
թագաւորը ու անոր իշխանները իրենց թշնամի-
ներուն ձեռքը ու իրենց հոգին փնտռողներու-
նը ձեռքը և ՚Նեբուքադնեսար Բաբելոնի թա-
գաւորին զօրքերուն ձեռքը պիտի մնանեմ։
22 ՚Ա՛հա ես հրամայեցի, կ՚ըսէ Տէրը, ու զանոնք
այս քաղաքը դառ պիտի բերեմ՛, և անոր դէմ
պատերազմ՛ պիտի ընեն ՚ու զանիկա պիտի առ-
նեն ու կրակով այրեն. և ՚Յուդայի քաղաք-
ները անբնակ ամայութեան պիտի դարձնեմ։

ԳԼ. ԼԸ

1 Երեմիա Ռեքաբեանց հնազանդութիւնը յիշելով, 12 կը դասատարտէ Հրէից անհնազանդութիւնը։ 18 Աստուած կ՚օրհնէ Ռեքաբեաններուն իրենց հնազանդութեանը համար։

Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն
Յովակիմի օրերը Տէրոջը կողմանէ Երեմիայի
2 եղած խօսքն է, որ ըսաւ, ՚Ռեքաբեանց տունը
դնա ու անոնց հետ խօսէ, և զանոնք Տէրոջը
տունը Բաննեակ մը տար, ու անոնց գինի խըմ-
3 ցնել։ Եւ Փաբտաննիայի որդւոյն Երեմիայի որ-
դին Յեզոնիա ու անոր եղբայրները և բոլոր որ-
4 դիները ու Ռեքաբեանց բոլոր տունը տարի։ Եւ
զանոնք Տէրոջը տունը տարի Սեդղամի որդւոյն
Մաասիա Էգեդալիայի անեհատին վրայ եղող
իշխաններուն սենեակին քովի Աասուծոյ մար-
դուն Յեդոդիայի որդւոյն Աննանի որդիներուն
5 սենեակը. Ու Ռեքաբեանց տանը որդիներուն
առջեւ գինիով լեցուն ամաններ ու գաւաթներ
6 դրի, և անոնց ըսի, Գինի խմեցէք։ Ու անոնք
ըսին, Գինի չենք խմեր. քանզի մեր հայրը, ՚Ռե-
քաբի որդին Յովնադաբ, մեզի պատուիրեց ու
ըսաւ, Դուք ու ձեր որդիները յաւիտեան գինի
7 չխմէք. Նաև տուն չշինէք ու սերմ չցանէք և
այդի չունկնէք ու չտառնաք, հապա ձեր բոլոր
օրերը վրաններու մէջ բնակիք. Որպէս զի ձեր
պանդխտեան եղած երկրին վրայ շատ օրեր ապ-
8 րիք։ Ու մեր հօրը Ռեքաբի որդւոյն Յովնադաբի
բոլոր մեղի հրամայածին պէս անոր խօսքը մեռիկ
ընելով՝ մեր բոլոր օրերուն մէջ մենք, մեր կի-
ները, մեր տղաքները ու մեր աղջիկները գինի
9 չենք խմեր. Եւ բնակելու համար տուներ չենք
շիներ, ու այդի և ագարակ ու սերմ՝ չենք առ-
10 նար. Հապա վրաններու մէջ կը բնակինք, ու
հնազանդութիւն ընելով՝ մեր հօրը Յովնադաբի
11 բոլոր մեղի հրամայածը ի գործ կը դնենք։ Բայց
երբ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը այս
երկիրը գալու, ըսինք, եկէք, Երուսաղէմացւոց զօր-
քին երեսէն ու Ասորւոց զօրքին երեսէն Երու-
սաղէմ երթանք. այսպէս Երուսաղէմի մէջ կը
բնակինք։
12 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիայի եղաւ՝ ըսելով,
13 Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ՚ը-
սէ. Գնա, Յուդայի մարդոց ու Երուսաղէմի
բնակիչներուն ըսէ, Իմ խօսքերս մեղի ընդու-
14 նելու համար Ո՛չ չէ՞ք ընդունիր, կ՚ըսէ Տէրը։ Ռե-
քաբի որդւոյն Յովնադաբի իր որդիներուն գինի
չխմելու համար պատուիրած խօսքերը հաստատ
պահուեցան. Սակայն ես ձեզի կրկնած Հրամանին
հնազանդութիւն ընելով՝ մինչև այսօր չեն խմեր.
Երայց Թէև ես ձեզի խօսեցայ, կանուխ կանգնելով
15 ու խօսելով, սակայն ինձի մեղիկ չլսեցիք։ Ես իմ
բոլոր ծառաներս մարգարէները ձեզի դրկեցի՝
կանուխ կանգնելով ու դրկելով, ու ըսի, Ո՛ւմէն
մարդ իր չար ճամբայէն դառնայ, և բարի գոր-
ծեր ըրէք, ու օտար աստուածներու ետեւէ մի
երթաք, որ անոնց ծառայութիւն ընէք, որպէս
զի ձեզի ու ձեր հայրերուն տուած երկրիս մէջ
բնակիք. բայց ձեր ականջը չծռեցիք ու ինձ
16 մեղիկ չլսեցիք։ Եւ Ռեքաբի որդւոյն Յովնադաբի
որդիները իրենց հօրը պատուիրած հրամանը
հաստատ պահեցին, բայց այս ժողովուրդը ին-
17 ձի մեղիկ չլսեց։ Անոր համար զօրաց Տէր Աստ-
ուածը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ՚ըսէ.
Ա՛հա ես Յուդայի ու Երուսաղէմի բոլոր բնա-
կիչներուն վրայ պիտի բերեմ՛ այն բոլոր չարիքը
զոր անոնց համար խօսեր էի. Ֆ՚ւնան որ անոնց
խօսեցայ, բայց մեղիկ չլսին, ու անոնց կանչեցի,
բայց պատասխան չտուին։
18 Ու Երեմիա Ռեքաբեանց տանը ըսաւ, Զօրաց
Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ՚ըսէ. Որով-
հետեւ ձեր հօրը Յովնադաբի պատուէրը մեղիկ
ըրիք, ու անոր բոլոր հրամանները պահեցիք, և
19 ձեզի ամէն պատուիրածին պէս ըրիք, Անոր հա-
մար զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս
կ՚ըսէ. Ռեքաբեան Յովնադաբէ միշտ էիմ առջեւս
կայնող մարդ պակաս պիտի չըլլայ։

ա Տես Ծն. ժե. 10, 17։
բ Դ Ի. 33։ ԺԴ. 4։ ԺԲ. 7։
գ Տես Դ Ի. Լ. 5, 11։
դ Գ Ի. Լ. 8, 10։
ե Գ Ի. ԱԲ. 3։ ԼԲ. 1, 2, 8։ ԾԲ. 7, 13։
զ Գ Ի. Բ. 11։ Խգ. 2, 6։
— —
է Դ Թագ. Ժ. 15։ Ա Մն. Բ. 55։
ը Դ Թագ. Ղ. 5։
թ Դ Թագ. ԺԲ. 9։ ԽԵ. 18։ Ա Մն. Բ. 18, 19։
ժ Դ Թագ. Ժ. 15։
ի Ել. Ի. 12։ Եփես. Ղ. 2, 3։
լ Գ Ի. ԼԲ. 33։
խ Բ Մն. ԼԴ. 15։ Գ Ի. Ի. 13։ ԻԵ. 3։
ծ Գ Ի. Ի. 25։ ԻԵ. 4։
կ Գ Ի. ԺԲ. 11։ ԻԵ. 5, 6։
հ Առակ. Ա. 24։ Նա. ԿԵ. 12։ ԿՂ. 4։ Գ Ի. Ի. 13։
ձ Գ Ի. ԺԵ. 19։
— —

ԳԼ. ԼԶ

1 Երեմիա իր մարգարէութիւնը գրել կու տայ Բարուքի, 5 և հրապարակաւ կարդալ կու տայ։ 11 Իշխանները Միքիայի միջոցով կ'լսեն այս բանը, և Յուդին կը գրկեն որ բերէ այն գրուածքը, ու գահնիկա կը կարդան։ 19 Կ'ուզեն որ Բարուք ու Երեմիա պահուին։ 20 Յովակիմ թագաւորը այս մարգարէութեան մէկ մասը մասի մասի կ'ընէ, ու առնը այրել կու տայ։ 27 Երեմիա անոր գուշակութիւնը կը յանուցանէ։ 32 Բարուք նոր օրինակ մը կը գրէ։

Ու եղաւ որ Յուդայի թագաւորին, Յովսիայի որդւոյն Յովակիմի, չորրորդ տարին Տէրոջը կողմանէ այս խօսքը եղաւ Երեմիայի՝ ըսելով, Գէղի 2 գիրքի առն մը առ, ու Իսրայէլի վրայով ու Յուդայի վրայով և բոլոր ազգերուն վրայով խօսեցայ։ Իմարելի է որ Յուդայի տունը լսէ այն 3 բոլոր չարիքը որ ես կը մտածեմ անոնց ընել, որպէս զի Նոքա դառնան, և ես անոնց անօրէնութիւնը ու մեղքը ներեմ։

4 Ու Երեմիա Ներիայի որդին Բարուքը կանչեց. և Բարուք Երեմիայի բերնէն Տէրոջը անոր ըսած բոլոր խօսքերը այն գիրքի առնին վրայ 5 գրեց։ Ու Երեմիա Բարուքի պատուիրեց ու ըսաւ, Ես այս գերի պահուած եմ, Տէրոջը տունը եր- 6 թալու կարող չեմ։ Ուստի դուն երթա, ու Ծոմապահութեան օրը Տէրոջը տանը մէջ ժողովուրդին ականջներուն իմ բերնէս գրած առնիդ Տէրոջը խօսքերը կարդա, ու նաև իրենց քաղաքներէն եկող բոլոր Յուդայի ականջներուն զանոնք 7 կարդա։ Թերեւս Տէրոջը առջեւ խնդրով ազօթք ընեն, և առնը մարդ իր չար ճամբայէն դառնայ. քանի մեծ է այն բարկութիւնը ու սպառնութիւնը զոր Տէրը այս ժողովուրդին հա- 8 մար խօսեցաւ։ Ու Ներիայի որդին Բարուք Երեմիա մարգարէին բոլոր իրեն հրամայածին պէս ըրաւ, և այն գիրքին Տէրոջը խօսքերը կարդաց Տէրոջը տանը մէջ։

9 Ու եղաւ որ Յուդայի թագաւորին, Յովսիայի որդւոյն Յովակիմի, հինգերորդ տարին, իննսերորդ ամիսը, բոլոր Երուսաղէմի ժողովուրդին, ու Յուդայի քաղաքներէն Երուսաղէմ եկող բոլոր ժողովուրդին, Տէրոջը առջեւ ծոմապահութիւն քա- 10 րոզեցին։ Եւ Բարուք Սափան գրագրին որդւոյն Գամարիայի սենեակը, Տէրոջը տանը ներսի դրանը մտնալը, վերի գաւիթին մէջ բոլոր ժողովուրդին ականջներուն այն գիրքին Երեմիայի խօսքերը կարդաց։

11 Եւ Սափանի որդւոյն Գամարիայի որդին Միքիա երբ գիրքին Տէրոջը բոլոր խօսքերը լսեց, 12 թագաւորին տունը գրագրին սենեակը իջաւ. և ահա բոլոր իշխանները, Եղիսամա գրագրը, ու Սեմայիայի որդին Դալայիա, ու Ակբորի որդին Եղնաթան, և Սափանի որդին Գամարիա, ու Անանիայի որդին Սեդեկիա, և բոլոր իշխանները 13 հոն նստած էին։ Ու Միքիա անոնց պատմեց այն բոլոր խօսքերը զորս լսեր էր՝ երբ Բարուք ժողովուրդին ականջներուն այն գիրքին կը կարդար։ 14 Եւ բոլոր իշխանները Քուսիի որդւոյն Սեղեմիայի որդւոյն Նաթանիայի որդին Յուդին Բարուքի ղրկեցին՝ ըսելով, Ժողովուրդին ականջներուն կարդացած առնիդ առ ու եկուր։ Ուստի Ներիայի որդին Բարուք առնը 15 ձեռքը առաւ ու անոնց գնաց։ Եւ անոնք ըսին անոր, Կ'աղաչենք, նստէ ու մեր ականջներուն ալ կարդա զանիկա։ Եւ Բարուք անոնց ականջներուն կարդաց։ 16 Ու երբ այն բոլոր խօսքերը լսեցին, վախով իրարու կը նայէին. ու Բարուքի ըսին, Անշուշտ այդ բոլոր խօսքերը թագաւորին պիտի պատմենք։ 17 Եւ Բարուքի հարցուցին ու ըսին, Ցնորհք ըրէ, պատմէ մեզի թէ ինչպէս գրեցիր այդ խօսքերը անոր բերնէն։ 18 Եւ Բարուք անոնց ըսաւ, Անոր խօսքերուն ամէնը անիկա բերնով պատուաստեց, ու ես զանոնք մելանով գրքին մէջ գրեցի։ 19 Այն ատեն իշխանները Բարուքի ըսին, Գնա՛ պահուըտէ թէ՛ դուն և թէ՛ Երեմիա, և ոչ ոք գիտնայ ձեր դիրքը։

20 Ու անոնք պահը թագաւորին մտան, բայց առնը Եղիսամա գրագրին սենեակին մէջ պահեր էին, և այս բոլոր խօսքերը թագաւորին ականջ- 21 ներուն պատմեցին։ Եւ թագաւորը ղրկեց Յուդին որ այն առնը առնէ, ու զանիկա Եղիսամա գրագրին սենեակէն առաւ. և Յուդի զանիկա թագաւորին ականջներուն ու թագաւորին չորս կայնող 22 բոլոր իշխաններուն ականջներուն կարդաց։ Եւ ինններորդ ամիսը ըլլալով՝ թագաւորը Ձմերոցանը մէջ նստած էր, ու առջեւը վառած կրակարանը 23 կար։ Ու երբ Յուդի երեք կամ չորս էջ կարդաց, զանիկա դանակով կտրեց ու կրակարանին կրակին մէջ նետեց, մինչեւ որ բոլոր առնը կրա- 24 կարանի կրակին մէջ հատաւ։ Եւ թագաւորը ու անոր բոլոր ծառաները, որոնք այս բոլոր խօսքերը կը լսէին, չվախցան, ոչ ալ իրենց հանդերձները պատռեցին։ 25 Թէպէտեւ Եղնաթան, Դալայիա ու Գամարիա թագաւորին ազաչեցին որ առնը չայրէ, բայց անոնց մտիկ չըրաւ։ 26 Եւ թագաւորը՝ թագաւորի որդւոյն Յերամէլի ու Եզրիէլի որդւոյն Սարայիայի ու Աբդիէլի որդւոյն Սեղեմիայի հրամայեց, որ Բարուք գրագրը ու Երեմիա մարգարէն բռնեն. բայց Տէրը զանոնք պահեց։

27 Եւ թագաւորը այն առնը ու Երեմիայի բերնէն Բարուքի գրած խօսքերը այրելէն ետքը՝ Տէրոջը խօսքը եղաւ Երեմիայի՝ ըսելով, 28 Նորէն դարձ քեզի ուրիշ առն մը առ, ու անոր վրայ գրէ այն բոլոր առաջուան խօսքերը՝ որոնք Յուդայի Յովակիմ թագաւորին այրած առաջուան առնին

ա Նա. բ. 1։ Եզեկ. բ. 9։ Զաք. Է. 1։
բ Գլ. ւ. 2։
գ Գլ. իե. 3։
դ Գլ. իե. 15, եւն։
ե Հմմ. 7։ Գլ. իզ. 3։
զ Գլ. ժբ. 8։ Յոել. գ. 8։
է Գլ. լբ. 12։
ը Տես Գլ. խե. 1։
թ Ղեւ. ժգ. 29, իգ. 27-32։ Գոր. իե. 9։
ժ Հմր. 3։
ի Եբր. անոնց ազօթքը Տէրոջը առջեւ. իյնայ
լ Գլ. իզ. 10։
խ Տես Ամոս գ. 15։
ծ գ Թագ. իբ. 11, նա. ւզ. 22, Է. 1։

29 մէջ կայնին։ Եւ Յուդային Յովակիմ Թագաւորին
ըսես, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Դուն այդ տունը այ-
րեցիր, ըսելով Թէ Ինչո՞ւ համար անոր վրայ
գրեցիր Թէ Բաբելոնի Թագաւորը անպատճառ
պիտի գայ ու այս երկիրը պիտի աւրէ, և անկէ
մարդը ու անասունը պիտի վերցնէ։
30 Անոր համար Տէրը Յուդային Յովակիմ Թա-
գաւորին վրայով այսպէս կ'ըսէ. Անոր Դաւիթի
Թէ աթոռին վրայ նստող մարդ պիտի չունե-
նայ. և անոր մեռելը ցորեկը տաքի մէջ ու գի-
31 շերը ցուրտի մէջ նետի ձգուի։ Ու անոր և անոր
սերունդին ու անոր ծառաներուն հպցելութիւնն
պիտի ընեմ իրենց անօրինութեանը համար. և
անոնց վրայ ու Երուսաղէմի բնակիչներուն վրայ
ու Յուդային մարդոցը վրայ պիտի բերեմ այն
ամէն չարիքը զոր †անոնց խոստացայ, և անոնք
մինչ չլսին։
32 Ու Երեմիա ուրիշ տոմս մը առաւ, ու զա-
նիկա Ներիային որդւոյն Բարուքայ գրիչին տուաւ.
և անիկա անոր վրայ Երեմիային բերնէն՝ Յուդա-
յի Յովակիմ Թագաւորին կրակով այրած գիր-
քին բոլոր խօսքերը գրեց. ու անոնց վրայ անոնց
պէս ուրիշ շատ խօսքեր աւելցան։

ԳԼ. ԼԷ

1 Երբ Բաղդեացիք Եգիպտացւոց պատճառով Երուսա-
ղէմը պաշարելէ ետ կը քաշուին, Սեդեկիա Թագաւորը
լուր կը ղրկէ Երեմիայի՝ որ Ժողովուրդին համար ազօթք
ընէ։ 6 Երեմիա կը մարգարեանայ Թէ Բաղդեացիք
անշուշտ պիտի դառնան և յաղթութիւն ընեն. 11 ինք
երթալ փախաստական կը բռնուի, կը ծեծուի ու բանտը կը
դրուի. 16 կը հաստատէ Թէ Սեդեկիա գերի պիտի տա-
րուի. 18 իր ազատութեանը համար ազաչանք կ'ընէ, ու
վերջ մը հանգստութիւն կը շնորհուի իրեն։

Եւ Յովսիային որդին Սեդեկիա Թագաւորը
Յովակիմի որդւոյն Յեքոնիային տեղ Թագաւո-
րեց, զոր Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը
2 Յուդային վրայ Թագաւոր դրաւ. Բայց անիկա
ու անոր ծառաները ու երկրին ժողովուրդը Տէ-
րոջը Երեմիա մարգարէին ձեռքով խօսած խօս-
քերը մինչ չլսին։
3 Ու Սեդեկիա Թագաւորը Սելեմիային որդին
Յուքաղը ու Մաասիային որդին †Սոփոնիա քա-
հանան Երեմիա մարգարէին ղրկեց՝ ըսելով,
Շնորհք ըրէ, մեզի համար մեր Տէր Աստուծոյն
4 աղօթք ըրէ։ Այն ժամանակ Երեմիա ժողովուր-
դին մէջ կը մտնէր կ'ելլէր, ու զանիկա փակ-
5 ած բանտը դրած չէին։ Ու Եգիպտոսէ *Փարա-
ոնի զօրքը ելաւ. Եւ Երուսաղէմը պաշարող
Բաղդեացիները երբ անոնց լուրը լսեցին, Երու-
սաղէմի վրայէն քաշուեցան։
6 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիա մարգարէին եղաւ՝
ըսելով, Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ը-

7 սէ. Ինծի հարցնելու համար ղրկեցիք Յուդային Թագաւորին այսպէս ըսէք. Ահա ձեզի օգնութեան համար ելլող Փարաոնի զօրքը իր
8 երկիրը Եգիպտոս պիտի դառնայ. Ու Քաղդէացիք պիտի դառնան և այս քաղաքին դէմ պատերազմ պիտի ընեն, ու զանիկա պիտի առնեն և զանիկա կրակով այրեն։ Տէրը այսպէս
9 կ'ըսէ. Մի խաբէք ձեր անձերը՝ ըսելով Թէ Քաղդէացիք անշուշտ մեզմէ պիտի երթան, վասն զի պիտի չերթան. Բայց Թէև ձեզի հետ պատերազմ ընող Քաղդէացւոց բոլոր զօրքը
10 զարնէք, ու անոնցմէ Թոյլ մէկ քանի վիրաւորուած մարդիկ մնան, անոնց ամէն մէկը իր վրանէն ելլելով այս քաղաքը կրակով պիտի այրեն։
11 Ու երբ Քաղդէացւոց զօրքը Փարաոնի զօրքին պատճառաւ Երուսաղէմի վրայէն քաշուե-
12 ցան, Երեմիա Երուսաղէմէ ելաւ որ Բենիամինի երկիրը երթայ, ու անկէ ժողովուրդին մէջ էր
13 բաժինը առնէ։ Ու երբ անիկա Բենիամինի դուռն էր, հոն Անանիային որդւոյն Սելեմիային որդին, Յերիա անունով սատիկան մը, կոր. և անիկա Երեմիա մարգարէն բռնեց ու ըսաւ, Դուն Քաղ-
14 դէացւոց կողմը կ'անցնիս։ Ու Երեմիա ըսաւ, Սուտ է, ես Քաղդէացւոց կողմը չեմ անցնիր. բայց անիկա անոր մտիկ չըրաւ. ու Յերիա բռնեց Երեմիան ու զանիկա իշխաններուն տարաւ։
15 Եւ իշխանները Երեմիային որդոյեցան ու զանիկա ծեծելին և բանտապետին Յոնաթանի տունը մէջ. վասն զի այն տունը բանտ րրեր էին։
16 Երբ Երեմիա էտանոը ու խուցերուն մէջ
17 մնաւ, ու հոն շատ աուեն նստաւ, Սեդեկիա Թագաւորը խրկեց, զանիկա առաւ, և Թագաւորը իր տունը մէջ գաղտուկ անոր հարցուց ու ըսաւ, Արդեօք Տէրոջմէ խօսք մը կա՞յ։ Ու Երեմիա ըսաւ, Կայ. նաև ըսաւ, Դուն Բաբելո-
18 նի Թագաւորին ձեռքը պիտի տրուիս։ Ու Երեմիա ըսաւ Սեդեկիա Թագաւորին, Քեզի կամ ծառաներուդ կամ այս ժողովուրդին դէմ ինչ
19 մեղք գործեցի որ զիս բանտը դրիք։ Եւ ո՞ր են ձեր մարգարէները որոնք ձեզի մարգարէութիւն րրին ու ըսին. Բաբելոնի Թագաւորը ձեր վրայ
20 ու այս երկրին վրայ պիտի չգայ։ Եւ հիմա կ'աղաչեմ, ով Տէր իմ Թագաւոր, մտիկ րրէ, Թող իմ աղաչանքս քու առջեւդ ընդունելի ըլլայ. ու զիս Յոնաթանի գրիչին տունը եւս մի
21 դրկեր, որ հոն չմեռնիմ։ Եւ Սեդեկիա Թագաւորը հրամայեց, ու Երեմիան Բանտին դաւիթ դրին, ու ամէն օր հացագործներուն փողոցէն մէկ նկանակ հաց կու տային անոր, Մինչեւ քաղաքին հացը բոլորովին հատաւ. ու Երեմիա բանտին դաւիթին մէջ կը նստէր։

† գԼ. իբ. 30։
‡ գԼ. իբ. 19։
§ գԼ. իգ. 34։
† կամ, անոնց համար

— գ Թագ. իգ. 17։ բ Մն. լզ. 10։ գԼ. իբ. 24, ևն։
բ բ Մն. լզ. 12, 14։
գ գԼ. իա. 1, 2։ իթ. 25։ ծբ. 24։
դ Տես գ Թագ. իգ. 7։ Սպնկ. ժէ. 15։
ե Հմր. 11։ գԼ. լգ. 21։
զ գԼ. իա. 2։
է գԼ. լգ. 22։
ը գԼ. իա. 4, 5։
թ Հմր. 5։

ժ գԼ. լբ. 26։
ի գԼ. լբ. 6։
լ գԼ. լբ. 2։ լբ. 13, 28։
խ գԼ. լբ. 9։ ծբ. 6։

ԳԼ. ԼՀ

1 Երեմիա առաք բարեբանքով մը Մեղքիայի զաւակը կը ձգտի. 7 Աբդեմելէք ապրեցնուելով մը ապառաժին կը տառնայ անոր համար. 14 Երեմիա գաղանի խօսակցութիւն կ'ունենայ Թագաւորին հետ կը յորդորէ զանիկա որ հնազանդի Քաղդէացւոց, ու իր կեանքը ապահովէ. 24 Թագաւորին պատասխանն համեմատ իշխաններուն կը պահէ երկնց ըրած գաղանի խօսակցութիւնը։

Եւ Մաաթանի որդին Սափատիա ու Փաշհուրի որդին Գեդոդիա և Մելքիայի որդին Յուքաղ ու Մելքիայի որդին Փաշհուր Երեմիայի ըսած ժողովուրդին հետ խօսած խօսքերը լսեցին, 2 որ ըսաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ա Ան որ քաղաքին մէջ կեցողը սրով, սովով ու ժանտախտով պիտի մեռնի. իսկ Քաղդէացւոց ելլողը ողջ պիտի մնայ, և անոր կեանքը իրեն աւարի մը պէս պիտի ըլլայ 3 ու պիտի ապրի։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Բ Ան որ քաղաքը անպատճառ Բաբելոնի Թագաւորին զօրքին ձեռքը պիտի արտի, ու զանիկա պիտի առնէ. 4 Եւ իշխանները Թագաւորին ըսին, Կ'ազատէնք, Գ հիմա այս մարդը մեռցուի, վասն զի այս քաղաքին մէջ մնացած պատերազմական մարդոց ձեռքերը ու բոլոր ժողովուրդին ձեռքերը կը թուլցնէ՝ անոնց այսպիսի խօսքեր խօսելով. վասն զի այս մարդը այս ժողովուրդին խաղաղութիւնը 5 չփնտռեր, հապա անոր չարիքը։ Եւ Սեդեկիա Թագաւորը ըսաւ, Ահա անիկա ձեր ձեռքն է. որովհետև Թագաւորը ձեր քով կարողութիւն մը չունի 6 նէ։ Ուստի Երեմիան առին և զանիկա Թագաւորի որդւոյն Մելքիայի գուբը նետեցին, որ բանտին գաւիթին մէջ էր, ու Երեմիան չուաններով իջեցուցին. և այն գուբին մէջ ջուր չկար, հապա միայն ցեղմ. ու Երեմիա ցեղմին մէջ կ'ընկղմէր։

7 Եւ Թագաւորին առնը եղող Եբեդմելէք Եթովպացի նեղքինին Աբդեմելէք լսեց. որ Երեմիան գուբը ձգեցին. ու Թագաւորը Բենիամինի դուռը կը 8 նստէր. Եւ Աբդեմելէք Թագաւորին առնէն 9 ելաւ, ու Թագաւորին խօսեցաւ ու ըսաւ, Ով տէր իմ Թագաւոր, այս մարդիկը գէշ բրին ամէն ինչ որ Երեմիա մարգարէին բրին՝ զանիկա գուբը նետելով. քանի քաղաքին մէջ ա՛լ հաց չգըտնուելուն համար՝ անիկա իր տեղը անօթութենէն 10 *պիտի մեռնի։ Եւ Թագաւորը Եթովպացի Աբդեմելէքի հրամայեց ու ըսաւ, Առէ քեզի հետ երեսուն մարդ առ, ու Երեմիա մարգարէն գուբին հանէ՝ քանի որ մեռած չէ։ Եւ Աբդեմելէք 11 իրեն հետ առաւ մարդիկը, ու Թագաւորին առնը շտեմարանին տակ գնաց, և անկէ պատառած լաթեր ու հին լաթեր առաւ, և զանոնք չուաններով գուբը Երեմիայի իջեցուց։ Ու Եթովպացի Աբդեմելէք Երեմիայի ըսաւ, Այս պատառած ու հին լաթերը թեւերուդ տակ չուաններուդ տա-

13 կէն դիր. ու Երեմիա այնպէս բրաւ։ Ու Երեմիան չուաններով քաշեցին, և զանիկա գուբէն դուրս հանեցին. ու Երեմիա Բանտին գաւիթին մէջ նստաւ։

14 Եւ Սեդեկիա Թագաւորը մարդ ղրկեց, ու Երեմիա մարգարէն իր քով առաւ Տէրոջը առնը եղող երրորդ մուտքը. և Թագաւորը Երեմիայի ըսաւ, Քեզի բան մը պիտի հարցնեմ, ինծմէ բան 15 մի պահեր։ Ու Երեմիա ըսաւ Սեդեկիայի, Եթէ քեզի պատմեմ, չէ՞ որ զիս անշուշտ պիտի մեռցընես. և եթէ քեզի խրատ տամ, ինծի մտիկ 16 պիտի չընես. Բայց Սեդեկիա Թագաւորը Երեմիայի գաղտուկ երդում բրաւ ու ըսաւ, Կ'ապահովեմ այս հոգին առեղծող Տէրը կենդանի է՝ որ քեզ պիտի չմեռցնեմ, և քեզ պիտի չմատնեմ այս մարդոց ձեռքը՝ որոնք քու հոգիդ կը փնտռեն։

17 Ա Յն ատեն Երեմիա Սեդեկիայի ըսաւ, Զօրաց Տէր Աստուածը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Եթէ Բ Բաբելոնի Թագաւորին իշխաններուն ելլես, քու հոգիդ ողջ պիտի մնայ, և այս քաղաքը կրակով պիտի չայրի. հապա դուն ու քու առնդ 18 ողջ պիտի մնաք. Բայց եթէ Բաբելոնի Թագաւորին իշխաններուն չելլես, այն ատեն այս քաղաքը Քաղդէացւոց ձեռքը պիտի արտի, ու զանիկա կրակով պիտի այրեն. և դուն անոնց ձեռքէն պիտի չազատիս։ Ո Սեդեկիա Թագաւորը 19 Երեմիայի ըսաւ, Քաղդէացւոց կողմն անցած Հրեաներէն կը վախնամ. չըլլայ որ զիս անոնց ձեռքը տան ու ինծի հետ անպատկառօրէն վար- 20 ուին։ Ո Երեմիա ըսաւ, Պիտի չտան. կ'ապաշխեմ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ որ քեզի պիտի բանի, որպէսզի քեզի աղէկ ըլլայ ու քու անձդ ապրի։ 21 Բայց եթէ ելլել չուզես, Տէրոջը ինծի ցուցուցած բանը այս է. Ա Ահա Յուդայի Թագաւորին 22 առնը մնացած բոլոր կիները Բաբելոնի Թագաւորին իշխաններուն պիտի տարուին. ու այն կիները պիտի ըսեն, Քու բարեկամներդ քեզ հրապուրեցին ու քեզ յաղթեցին. ատկերատ ոտքերդ ցեղմի մէջ ընկղմեցան ու նահանջեցան։ Եւ 23 քու բոլոր կիներդ ու հաղարդներդ Քաղդէացիներուն պիտի հանեն. Դ դուն ալ անոնց ձեռքէն պիտի չազատիս, հապա Բաբելոնի Թագաւորին ձեռքով պիտի բռնուիս. և դուն †պատճառ պիտի ըլլաս որ այս քաղաքը կրակով այրի։ Ո 24 Սեդեկիա ըսաւ Երեմիայի, Այս խօսքերը մարդ մի չիմանայ, ու դուն պիտի չմեռնիս։ Եւ եթէ 25 իշխանները քեզի հետ խօսիլ լսեն ու քեզի գան ու քեզի ըսեն, Հիմա Թագաւորին հետ ի՞նչ խօսեցար, մեզի պատմէ. մեզմէ մի պահեր, ու քեզ չենք մեռցներ. և Թագաւորը քեզի հետ ինչ խօսեցաւ. 26 ան ատեն անոնց ըսես, Ես Թագաւորին առջև ազաչանք ըրի, որ զիս Յովնաթանի

ա Գլ. լէ. 3։
բ Գլ. խա. 1։
գ Գլ. խա. 8։
դ Գլ. խա. 9։
ե Գլ. խա. 10։ լբ. 3։
զ Տես Գլ. խզ. 11։
է Գլ. լե. 21։
ը Գլ. լթ. 16։
թ Կամ, արդէն կը մեռնի
ժ Տես Հմր. 6։
ի Գլ. լե. 21։
լ Գլ. լթ. 3։
խ ա Թագ. իզ. 12։
ծ Գլ. լբ. 4։ լգ. 3։ Հմր. 23։
կ ա Թագ. լա. 4։
հ Գլ. լթ. 6։ խա. 10։
յ Հմր. 18։
† Եբր. այս քաղաքը կրակով պիտի այրես
ղ Գլ. լե. 20։
ճ Գլ. լե. 15։

27 տունը եա չղրկէ որ հոն մեռնիմ։ Եւ բոլոր իշխանները Երեմիայի կուգան ու անոր հարցուցին. և անոնց պատճէնը այս ամէն խօսքերուն համեմատ՝ զորոնք թագաւորը պատուիրեր էր. ու անոր խօսելէն դադրեցան. վասն զի բանը չէր յայտնուեցաւ։ 28 Ու Երեմիա բանտին գաւիթին մէջ կը նստէր՝ մինչև Երուսաղէմի առնուած օրը. ու երբ Երուսաղէմ առնուեցաւ անկէ հոն էր։

ԳԼ. ԼԹ

1 Երուսաղէմ կ'առնուի։ 4 Սեդեկիայի աչքերը կը կուրցնեն, ու Բաբելոն կը տանին։ 8 Բազաքը կը կործանի։ 9 Ժողովուրդը գերի կը տարուի։ 11 Նաբուգոդոնոսոր պատուէր կու տայ որ Երեմիայի ոչինչ խնամք ընեն։ 15 Աստուծոյ խոստումնքը Աբդեմելէքին։

Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին ինն երրորդ տարին տասներորդ ամիսը, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր բոլոր զօրքովը Երուսաղէմ եկաւ, ու զանիկա պաշարեցին։ 2 Սեդեկիայի միտասաներորդ տարին չորրորդ ամիսը, ամսուն 3 ինին քաղաքին պարիսպը ճեղքուեցաւ։ Եւ Բաբելոնի թագաւորին բոլոր իշխանները, այսինքն Ներգեղսարասար, Սամեգարնաբաս, *Սարսեքիմ Ներքինապետը, Ներգեղսարասար մոգպետը՝, ու Բաբելոնի թագաւորին բոլոր մնացած իշխանները եկան մէջին դռանը նստան։

4 †Ու երբ Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը ու բոլոր պատերազմական մարդիկը զանոնք տեսան, փախան ու քաղաքէն գիշերով թագաւորի պարտէզին ճամբայով երկու պարսպին մէջի դռնէն 5 ելան. ու ինք դաշտի ճամբան եղաւ։ Եւ Քաղդէացւոց զօրքը անոնց հետևէն հասան և Երիքովի դաշտերուն մէջ ‡Սեդեկիայի հասան և զանիկա բռնեցին, ու Եմաթի երկրին Ռեբղայի մէջ, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին առջև հանեցին, որ անոր դատաստանը տեսաւ։ 6 Եւ Բաբելոնի թագաւորը Ռեբղայի մէջ Սեդեկիայի տղաքը անոր աչքերուն առջև մորթեց. ու Բաբելոնի թագաւորը Յուդայի բոլոր ազնուականները մորթեց։ 7 Եւ §Սեդեկիայի աչքերը կուրցուց, ու զանիկա շղթաներով կապեց որպէս զի Բաբելոն տանի։ 8 Եւ Քաղդէացիք եկրտակով այրեցին թագաւորին տունը ու ժողովուրդին տուները, ու Երուսաղէմի պարիսպները փլցուցին։ 9 ¶Եւ Նաբուզարդան Բգահճապետը քաղաքին մէջ մնացած ժողովուրդին մնացորդը, ու իրեն ինկած փախստականները, և ժողովուրդին ուրիշ մնացորդները Բաբելոն գերի տարաւ։ 10 Ու Նաբուզարդան գահճապետը Յուդայի երկրին մէջ թողուց ժողովուրդին աղքատները՝ որոնք բան մը չունէին, և անոնց այդ օրը անոնց այգիներ ու արտեր տուաւ։

11 Ու Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը Երեմիայի համար Նաբուզարդան գահճապետին 12 պատուիրեց ու ըսաւ, Զանիկա առ և աչքդ անոր վրայ բաց, ու անոր ամենևին չարիք մի հատցներ, հապա ինչ որ քեզի խնդրէ անոր այնպէս ըրէ։ 13 Եւ Նաբուզարդան գահճապետը ու Նաբուսազբան ներքինապետը ու Ներգեղսարասար մոգպետը և Բաբելոնի թագաւորին բոլոր նախարարները 14 մարդ ղրկեցին, Ու Երեմիան բանտին գաւթէն առին, ու զանիկա Սափանի որդւոյն Աքիկամի որդւոյն Գոդոլիայի առին, որպէս զի զանիկա տունը տանի. ու անիկա ժողովուրդին մէջ բնակեցաւ։

15 Եւ Տէրոջը խօսքը եղաւ Երեմիայի, երբ անիկա բանտին գաւթին մէջ արգիլուած էր, ըսելով, 16 Գնա Էբեդմելէքի Աբդեմելէքի խօսէ ու ըսէ, Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես այս քաղաքին վրայով ձեռքս խօսքս ի գործ պիտի դնեմ՝ չարիքի և ոչ թէ բարիքի համար. ու այն օրը քու աչքերուդ առջև պիտի կատարուին։ 17 Եւ այն օրը քեզ պիտի ազատեմ՝ կ'ըսէ Տէրը, ու պիտի չտրուիս այն մարդոց ձեռքը՝ որոնց երեսէն դուն կը վախնաս։ 18 Վասն զի անշուշտ պիտի ազատեմ՝ ու սրով պիտի չկրնաս. և հարկ կեանքդ քեզի աւարի մը պէս պիտի ըլլայ, քանզի հինձդ ապաւինեցար, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Խ

1 Երեմիա Նաբուզարդանէ ազատ թող արուելով Գոթոնայի քով կ'ապրի։ 7 Յրատած Հրեաներն ալ անոր քով կը ժողվուին։ 13 Յօհանան Իսմայէլի պատճառութիւնը կը յայտնէ, բայց Գոդոլիա անոր չհաւատար։

Այն խօսքը որ Տէրոջը կողմանէ Երեմիայի եղաւ, Նաբուզարդան գահճապետին զանիկա Ռամայէ արձակելէն հետը. (երբ Բաբելոն տարուած Երուսաղէմի ու Յուդայի բոլոր գերիներուն մէջ զանիկա շղթաներով կապած առեր էր։)

2 Եւ գահճապետը Երեմիան առնելով հանար ըսաւ, Քու Տէր Աստուածդ այս տեղին վրայ այս 3 չարիքը խօսած է. Ու Տէրը զայն բերաւ ու իր ըսածին պէս ըրաւ, քանզի Տէրոջը դէմ մեղք գործեցիք և անոր ձայնին մտիկ չըրիք. ու այս բանը ձեզի եղաւ։ 4 Եւ հիմա ահա այսօր քու ձեռքերուդ շղթաները քակեցի։ Եթէ ինծի հետ Բաբելոն երթալը քու աչքիդ առջև ախորժելի է՝ եկուր, ու իմ՝ աչքս քու վրադ պիտի ըլլայ. բայց եթէ ինծի հետ Բաբելոն երթալը քու աչքիդ դէշ կ'երեւնայ՝ զանց ըրէ, ահա Ամբողջ երկիրը քու

---

* գ–ս, Սարսեքիմ, Ռաբսարիս, Ներգեղսարասար, Ռաբմագ
† գ Թագ. իե. 4, եւն, Գլ. ծբ. 7, եւն։
‡ Գլ. լե. 21։ լթ. 14։ —— — դ Թագ. իե. 1-4։ Գլ. ծբ. 4-7։
§ Գլ. լբ. 17։
¶ գ Թագ. իե. 9։ Գլ. լբ. 18։ ծբ. 13։
ա դ Թագ. իե. 11, եւն։ Գլ. ծբ. 15, եւն։
բ Գլ. լբ. 4։ լբ. 18, 23։
գ դ Թագ. իգ. 33։
դ Եզեկ. ժբ. 13 բազ. Գլ. լբ. 4 ին հետ։
ե դ Թագ. իե. 9։ Գլ. լբ. 18։
զ Հմր. 10, 11, եւն։ Տես Ծն. լե. 36։
է Գլ. լբ. 28։
ը Գլ. իգ. 24։
թ Գլ. խ. 5։
ժ Գլ. լբ. 7, 12։
ի Դան. թ. 12։
լ Գլ. խա. 9։ խե. 5։
խ ա Մն. ե. 20։ Սոփ. լե. 40։ —— — Գլ. լթ. 14։
ծ Գլ. ծ. 7։
կ բ Օր. իթ. 24, 25։ Դան. թ. 11։
հ Գլ. լթ. 12։
ձ Ծն. ք. 15։

առջեւդ է, ուր որ քեզի աղէկ ու հաճոյ կ'ե-
5 *բեւնայ երթալոյ՝ հոն գնա։ Ուստի ՚ի Գիսալե-*
լոնի թագաւորին Յուդայի քաղաքներուն վրայ
պրած Սափանի որդւոյն Աքիկամի որդին Գոդո-
ղիա դեռ ետ չդարձած՝ անոր գնա ու անորհետ
ժողովուրդին մէջ բնակէ, և կամ՝ ուր որ քեզի
աղէկ կ'երեւնայ երթալ՝ հոն գնա. ու դահճա-
պետը անոր պաշտօնեբ ու պտըգև տուաւ և զա-
6 *նիկա տձեակեց։ Ու Երեմիա ՚Մտափս գնաց*
Աքիկամի որդւոյն Գոդողիայի, և անոր հետ
երկրին մէջ մնացած ժողովուրդին մէջտեղ
բնակեցաւ։

7 ՚Ու դաշտը եղող բոլոր զօրավարները, իրենք
ու իրենց մարդիկը, երբ լսեցին Թէ Բաբելոնի
թագաւորը Աքիկամի որդին Գոդողիան երկրին
վրայ դրաւ, և Բաբելոն չքշուած մարդիկը ու
կիները և տղաքները ու ՚երկրին աղքատները
8 *անոր յանձնեց, Մտափա Եկան Գոդողիոյն. ա-*
նոնք էՆաթանեհոյի որդին Իսմայէլ, ու Կարէի
որդիները, Յովհանան ու Յոնաթան, և Թանհու-
մէթի որդին Սարայիա, ու Նետոփաթացի Եփա-
ի որդիները ու Մաքաթիի որդին Յեզոնիա՝ Թէ'
9 *իրենք և Թէ' իրենց մարդիկը։ Եւ Սափանի որդ-*
ւոյն Աքիկամի որդին Գոդողիա անոնց ու անոնց
մարդոցը երդում ըրաւ ու ըսաւ, ՚Բաղդէացւոց
ծառայութիւն ընելէն մի վախնաք. այս երկրին
մէջ բնակեցէք և Բաբելոնի թագաւորին ծա-
ռայութիւն ըրէք, ու ձեզի աղէկ պիտի ըլլայ։
10 Եւ ես ահա Մտափայի մէջ կը բնակիմ՝ որպէս
զի ձեզի եկող ՚Բաղդէացիներուն առջեւ կենամ.
ու դուք գինի և ամառնային պտուղ ու իւղ
ժողվեցէք, ու ձեր անոթներուն մէջ դրէք, և
ձեռքերնուդ տակ եղած քաղաքներուն մէջ
11 *բնակեցէք։ Ու Մովաբի մէջ և Ամմոնի որդի-*
ներուն մէջ ու Եդոմի մէջ և ամէն երկիրներ-
ու մէջ եղող բոլոր Հրեաներն ալ երբ լսեցին,
որ Բաբելոնի թագաւորը Հրէաստանի մէջ մնա-
ցորդ թողուցեր է, ու անոնց վրայ Սափանի
որդւոյն Աքիկամի որդին Գոդողիան դրեր է,
12 *բոլոր Հրեաները ամէն իրենց ցրուած տեղերէն*
դարձան, ու Յուդայի երկիրը Մտափա Գոդո-
ղիայի եկան, և խոտ շատ գինի ու ամառնա-
յին պտուղներ ժողվեցին։

13 Եւ Կարէի որդին Յովհանան ու դաշտը եղող
բոլոր զօրավարները Մտափա եկան Գոդողիայի,
14 Ու անոր ըսին, Գիտե՞ս որ ՚Ամմոնի որդիներուն
թագաւորը Բաալիս՝ Նաթանեհոյի որդին Իսմա-
էլը դրկեց քեզ սպանելու համար. բայց Աքի-
15 *կամի որդին Գոդողիա անոնց չհաւատաց։ Եւ*
Կարէի որդին Յովհանան Մտափայի մէջ Գոդո-
ղիայի հետ գաղտուկ խօսեցաւ ու ըսաւ, Հիմա
երթամ ու Նաթանեհոյի որդին Իսմայէլը զար-
նեմ, ու մարդ չիմանայ. ինչո՞ւ անիկա քեզ
սպանէ, ու բոլոր Հրեաները որ քեզի եկեր են
ցրուին, և Յուդայի մնացորդը կորսուի։ Ու Աքի-
կամի որդին Գոդողիա Կարէի որդւոյն Յովհան-
նի ըսաւ, Այդ բանը մի ըներ, վասն զի դուն
Իսմայէլի վրայով սուտ կը խօսիս։

ԳԼ. ԽԱ.

2 Իսմայէլ նենգաբար Գոդողիան և ուրիշները սպան-
նելով՝ կը խորհի մնացորդին հետ Ամմոնացւոց երկիրը
երթալ։ 11 Յովհանան գերիները կ'ազատէ ու միտքը կը
դնէ որ Եղիպտոս փախչի։

Ու եղաւ որ եօթներորդ ամսուն մէջ Թա-
գաւորական սերունդէն եղող Եղիսամայի որդ-
ւոյն ՚Նաթանեհոյի որդին Իսմայէլ, Թագաւո-
րին նախարարներովը ու իրեն հետ տասը մար-
դով Մտափա եկաւ Աքիկամի որդւոյն Գոդո-
ղիայի, ու հոն միասին հաց կերան Մտափայի
2 *մէջ։ Եւ Նաթանեհոյի որդին Իսմայէլ ու իրեն*
հետ եղող տասը մարդը երան, և Սափանի որդ-
ւոյն Աքիկամի որդին ՚Գոդողիան սրով զարկին
ու մեռցուցին զանիկա՝ զոր Բաբելոնի Թագա-
3 *ւորը երկրին վրայ դրեր էր։ Նաև Գոդողիայի*
հետ Մտափայի մէջ եղող բոլոր Հրեաները, և
հոն գտնուած Քաղդէացի պատերազմականները
Իսմայէլ կոտրեց։

4 Ու եղաւ որ Գոդողիան մեռցնելէն երբ
5 *հետեւեալ օրը դեռ մարդ չիմացած, Սիւքեմէ,*
Սելոմէ ու Յոամնրիայէ՝ Եմրոնէն ածելած,
և հանդերձներն պատռած ու իրենց մարմինն վրայ
կտրածներ ըրած ու Թաւուն մարդ եկան, և անոնց
ձեռքը ընծաներ ու ինդրուկ կային՝ ՚Տէրոջը
6 *տունը տանելու համար։ Եւ Նաթանեհոյի որդին*
Իսմայէլ Մտափայէ ելաւ զանոնք դիմաւորելու-
անիկա գոցած տանէն լալով կ'երթար. ու երբ
անոնց հասաւ՝ անոնց ըսաւ, Աքիկամի որդւոյն
7 *Գոդողիայի եկէք։ Ու եղաւ որ երբ անոնք քա-*
ղաքին մէջտեղը եկան, Նաթանեհոյի որդին Իս-
մայէլ՝ ինք իրեն հետ եղող մարդոցմով զանոնք
8 *մեռցուց — փոսին մէջ Դէպէց։ Եւ անոնց մէջ*
տասը մարդ գտնուեցան որ Իսմայէլի ըսին, Մեզ
մի մեռցներ, վասն զի մենք գաշտը գորեներ, գա-
րիի, իւղի ու մեղրի ծածուկ շտեմարաններ ու-
նինք. ուստի անիկա զանոց ըրաւ, և զանոնք
իրենց եղբայրներուն մէջ չմեռցուց։

9 Ու այն փոսը՝ որուն մէջ Իսմայէլ Գոդո-
*ղիայի *պատճառաւ բոլոր մեռցուցած մարդոցը*
դիակը նետեց, նոյնն էր Ասա Թագաւորը
շիներ էր՝ Իսրայէլի Բաասա Թագաւորին երե-
սէն վախնալուն համար. Նաթանեհոյի որդին Իս-
մայէլ զանիկա մեռելներով լեցուց։

10 Եւ Իսմայէլ Մտափայի մէջ եղող ժողովուր-
դին բոլոր մնացորդը գերի տարաւ, ՚Թագաւորին
աղջիկներն ու Մտափայի մէջ մնացած բոլոր ժո-

ղովուրդը որ Նաբուզարադան Բաբելոնի թագաւորին Գոդողիա Աքիկամի որդւոյն հսկողութեան յանձնած էր, գերի տարաւ Իսմայէլ Նաթանեհոյի որդին, ու անոնք գերի տանելով՝ Ամմոնացւոց կողմը անցնելու պատրաստուեցան։

11 Բայց Կարէի որդին Յովհանան ու անոր հետ
եղող բոլոր զօրավարները Իսմայէլ Նաթանեհոյի
որդւոյն ըրած բոլոր չարութիւնը լսեցին,
12 *Ու բոլոր մարդիկը առին ու գացին որ Իսմայէլ*
Նաթանեհոյի որդւոյն հետ պատերազմին, և
Գաբաւոնի մեծ ջուրերուն քով զանիկա գտան։
13 *Ու եղաւ որ Իսմայէլի հետ եղող բոլոր մարդիկը*
Կարէի որդւոյն Յովհանանի ու անոր հետ եղող
զօրավարներուն տեսնելով՝ ուրախացան։
14 *Ու Իսմայէլի գերի տարած բոլոր մարդիկը*
Մտափայէն դարձան ու գացին որ Կարէի որդւոյն
15 *Յովհանանի քով գան։ Բայց Իսմայէլ Նաթանե-*
հոյի որդին ութ մարդով Յովհանանէն փախաւ
ու Ամմոնացւոց գնաց։

16 Յետոյ Կարէի որդին Յովհանան ու անոր հետ
եղող բոլոր զօրավարները Իսմայէլ Նաթանեհոյի
որդւոյն Գոդողիա Աքիկամի որդւոյն ըրած բո-
լոր չարութիւնը լսեցին, որ Իսմայէլ Նաթանե-
հոյի որդին Գոդողիա Աքիկամի որդւոյն սրով
զարկեր էր ու մեռցուցեր էր զանիկա՝ զոր Բա-
բելոնի Թագաւորը երկրին վրայ դրեր էր։ Նաև
Գոդողիայի հետ Մտափայի մէջ եղող բոլոր Հրե-
աները, և հոն գտնուած Քաղդէացի պատերազմ-
ականները Իսմայէլ կոտրեց։

17 Ու գացին ու Քամհամ որ Բեթղեհէմի քով է՝
կեցան որ Եգիպտոս երթան։
18 *Քանի որ Քաղդէացիներէն կը վախնային, վասն*
զի Իսմայէլ Նաթանեհոյի որդին Գոդողիա Աքի-
կամի որդւոյն սրով զարկեր էր, զոր Բաբելոնի
Թագաւորը երկրին վրայ դրեր էր։

ԳԼ. ԽԲ.

1 Յովհանան և զօրավարները Երեմիայէն կը խնդրեն
որ Աստուծոյ կամքը հարցնէ։ 7 Երեմիա կ'ըսէ որ Եգիպ-
տոս չերթան։ 19 Կը յանդիմանէ զանոնք որ իրեն սուտ
խօսեցան։

Եւ բոլոր զօրավարները ու Կարէի որդին
Յովհանան ու Հոսայիայի որդին Յազանիա ու
բոլոր ժողովուրդը՝ փոքրէն մինչեւ մեծ, մօտե-
2 *ցան Երեմիա մարգարէին ու անոր ըսին, Խնդ-*
րեմ թող մեր աղաչանքը քու առջեւդ ընդունե-
լի ըլլայ, ու մեզի համար քու Տէր Աստուածդ
ինդրէ՝ այս մնացորդին համար, վասն զի մենք
շատերէն քիչ մնացինք, ինչպէս որ աչքերդ մեզ
3 *կը տեսնեն։ Որ քու Տէր Աստուածդ մեզի ցու-*
ցնէ ճամբան որ երթանք ու գործը որ ընենք։
4 Եւ Երեմիա մարգարէն անոնց ըսաւ, Գիտցայ.
ահա ձեր խօսքին համեմատ կ'աղօթեմ ձեր Տէր
Աստուծոյն, ամէն ինչ որ Տէրը ձեզի պատաս-
խանէ՝ ձեզի կը յայտնեմ, ոչ մէկ բան ձեզմէ
5 *պահելու եմ։ Եւ անոնք Երեմիայի ըսին, Ճշմա-*
րիտ ու հաւատարիմ վկայ թող ըլլայ Տէրը մեզի
դէմ, եթէ քու Տէր Աստուածդ մեզի ինչ որ
քեզի պատգամէ՝ ամէն բանի համեմատ չընենք։
6 *Թէ բարի ըլլայ և թէ չար՝ մեր Տէր Աստուա-*
ծոյն որ քեզ մեզի կը դրկենք՝ անոր ձայնին
պիտի լսենք, որպէս զի մեզի բարի ըլլայ, երբ
մեր Տէր Աստուածոյն ձայնին լսենք։

7 Ու եղաւ տասը օր ետքը՝ Տէրոջը խօսքը
8 *Երեմիայի եկաւ։ Ուստի Կարէի որդին Յովհա-*
նան ու անոր հետ եղող բոլոր զօրավարները ու
բոլոր ժողովուրդը՝ փոքրէն մինչեւ մեծ, կանչեց
9 *ու անոնց ըսաւ, Ձեր աղաչանքը անոր առջեւ*
որ ձեզ ինծի դրկեցի՝ ընդունելի ըլլալու հա-
մար Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյ ըսածը հետե-
ւեալ է, 10 Եթէ այս երկրին մէջ բնակելու
մնաք՝ ձեզ պիտի շինեմ ու չքանդեմ, և պիտի
տնկեմ ու չարմատախիլ ընեմ, վասն զի ձեզի
հասցուցած չարիքիս համար կը զղջամ։ 11 Ան-
կէ վախցած՝ որուն համար ձեր սիրտը կը վա-
խնայ, Բաբելոնի թագաւորէն մի վախնաք, ան-
կէ մի վախնաք, կ'ըսէ Տէրը, վասն զի ձեզ
պիտի ազատեմ և անոր ձեռքէն պիտի ձերհան-
12 *եմ։ Եւ ձեզի գթութիւն պիտի ընեմ, որ ան-*
որ ալ ձեզի գթայ և ձեզ ձեր երկրին վրայ
13 *դարձնէ։ Բայց եթէ ըսէք, Այս երկրին մէջ*
պիտի չնստինք, որպէս զի մեր Տէր Աստուա-
ծոյն ձայնին չլսենք, 14 Ու ըսէք, Ո՛չ, հապա
Եգիպտոսի երկիրը պիտի երթանք, ուր որ պա-
տերազմ չենք տեսնիր, ոչ փող հնչեցնողի ձայն
պիտի լսենք, ոչ ալ հացի համար պիտի սովնա-
նանք, և հոն պիտի բնակինք, 15 Ուրեմն հի-
մա Յուդայի մնացորդին Տէրոջ խօսքը լսեցէք։
Ամենակալ Տէր Աստուածը Իսրայէլի Աստուա-
ծը կ'ըսէ, Եթէ դուք ձեր երեսը Եգիպտոս դնե-
լով հոն երթալու համար հոն բնակելու մտնաք,
16 *17 Ուրեմն պիտի ըլլայ որ սուրը որուն վախ-*
ցած էք՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ պիտի հասնի
ձեզի, և սովը որուն համար կը վախնաք՝ Եգիպ-
տոս պիտի հետեւի ձեզի, և հոն պիտի մեռնիք։
Ու ամէն մարդ որ Եգիպտոս երթալու համար
իր երեսը դնէ հոն բնակելու՝ սուրէն, սովէն և
մահտիսէն պիտի մեռնի, և անոնցմէ ոչ մէկը
պիտի մնայ կամ ազատի այն չարիքէն որ ես
18 *անոր վրայ պիտի հասցնեմ։ Վասն զի Իսրայէլի*
Տէր Աստուածը կ'ըսէ, Ինչպէս որ իմ բարկու-
թիւնս և իմ սրտմտութիւնս Երուսաղէմի բնակ-
չաց վրայ թափուեցաւ, նոյնպէս ալ ձեր վրայ
պիտի թափուի իմ սրտմտութիւնս, երբ Եգիպ-
տոս երթաք, և անոնք ձեզ պիտի ըլլան անէծք
ու սոսկում, նախատինք ու անէծք, և այս տե-
ղը պիտի չտեսնէք։

19 Յուդայի մնացորդին համար Տէրը ձեզի
ըսաւ, Եգիպտոս մի երթաք։ Գիտցէք որ ես
20 *այսօր ձեզի վկայ կ'առնեմ։ Վասն զի դուք ձեր*
հոգիներուն դէմ նենգութիւն ըրիք, երբ ինծի
դրկեցիք՝ ձեր Տէր Աստուածոյն քով, ըսելով,
Մեր համար մեր Տէր Աստուածոյն քով աղօթէ,
և մեր Տէր Աստուածոյն ամէն ինչ որ ըսէ՝ մեզի
21 *այնպէս յայտնէ, և մենք ալ կատարենք։ Եւ*
այսօր ձեզի յայտնեցի, բայց ձեր Տէր Աստուա-
ծոյն ձայնին ամէն բանի համար որ զիս ձեզի
22 *դրկեց՝ չլսեցիք։ Հիմա ուրեմն գիտցէք որ*
սուրէն, սովէն և մահտիսէն պիտի մեռնիք այն
տեղը՝ ուր որ Եգիպտոս երթալու համար ձեր
երեսը դնելով հոն բնակելու երթաք։

ԳԼ. ԽԳ.

1 Յովհանան և զօրավարները Երեմիայի չեն հնազան-
դիր։ 8 Երեմիա կ'ըսէ որ Եգիպտոս Նաբուգոդոնոսոր
պիտի գայ։

Ու եղաւ որ Երեմիա այն բոլոր խօսքերը
ամբողջ ժողովուրդին իրենց Տէր Աստուածոյ
բոլոր այն խօսքերը՝ որոնցմով Տէր Աստուածը
զանոնք անոր դրկեր էր, այսինքն այս բոլոր
2 *խօսքերը, ըսաւ, Կարէի որդին Յազանիա ու*
Հոսայիայի որդին Յովհանան ու բոլոր ամբար-
տաւան մարդիկը Երեմիայի ըսին, Սուտ կը խօ-
սիս. մեր Տէր Աստուածը քեզ չդրկեց ըսելու
համար, Եգիպտոս մի երթաք հոն բնակելու։
3 *Հապա Նէրիայի որդին Բարուք քեզի դէմ մեզ*
Քաղդէացիներուն ձեռքը մատնելու համար կը
գրգռէ, որպէս զի մեզ սպաննեն կամ Բաբելոն
4 *գերի տանին։ Ուստի Կարէի որդին Յովհանան*
ու զօրավարները ու բոլոր ժողովուրդը Տէրոջ
ձայնին չլսեցին՝ որ Յուդայի երկրին մէջ բնա-
5 *կելու կենան։ Բայց Կարէի որդին Յովհանան*
ու զօրավարները բոլոր Յուդայի մնացորդը՝
որ բոլոր այն ազգերուն մէջէն ուր որ վռնդուած
էին դարձեր էին՝ Յուդայի երկիրը բնակելու
6 *եկան, այսինքն՝ այր մարդը, կիները, տղաքը*
ու թագաւորին աղջիկները, և ամէն մարդ որ
Նաբուզարադան Գոդողիա Աքիկամի որդւոյն
հսկողութեան յանձնած էր, ու Երեմիա մար-
գարէն ու Նէրիայի որդին Բարուք, 7 Եգիպտոս
երթալու համար Տէրոջ ձայնին չլսեցին, և
8 *Տափանհէս եկան։ Ու Տափանհէսի մէջ Երե-*
9 *միայի եղաւ Տէրոջը խօսքը հետեւեալ, Ձեր*
ձեռքով մեծ քարեր առ ու Տափանհէսի մէջ
Փարաւոնի տան դրան քով՝ որ Յուդայի մարդ-
կանց աչքին առջեւ աղիւսի կրակարանին մէջ
10 *թաղէ, և ըսէ անոնց, Զօրքերուն Տէր Աստուա-*
ծը Իսրայէլի Աստուածը կ'ըսէ, Ահա ես կը
դրկեմ և իմ ծառայ Բաբելոնի թագաւոր Նաբու-
գոդոնոսորը պիտի առնեմ, և անոր գահը ես
այս թաղած քարերուս վրայ պիտի դնեմ, և
անիկա իր շքեղ վրանը անոնց վրայ պիտի տա-
11 *նի։ Ու պիտի գայ ու Եգիպտոսի երկիրը պիտի*
զարնէ, մահուան համար՝ մահուան, գերութեան
համար՝ գերութեան, սրի համար՝ սրի։

12 Եգիպտոսի աստուածներուն տաճարներուն
մէջ կրակ պիտի վառեմ, և անիկա զանոնք պի-
տի այրէ ու գերի պիտի տանի, և Եգիպտոսի
երկիրը պիտի հագնի՝ որպէս հովիւ մը իր հա-
գուստը կը հագնի, և խաղաղութեամբ հոնկէ
13 *պիտի ելլէ։ Նաև Հելիոպոլսի սիւները պիտի*
կոտրէ որ Եգիպտոսի երկրին մէջ են, և Եգիպ-
տոսի աստուածներուն տաճարները պիտի այրէ։

ԳԼ. ԽԴ.

1 Երեմիա Եգիպտոսի մէջ կը յանդիմանէ Յուդայի
մնացորդը։ 15 Կանայք կը պատասխանեն որ իրենք
պիտի շարունակեն կուռքերուն պաշտամունքը։

Երեմիայի խօսքը՝ որ Յուդայի բոլոր հրեա-
ներուն համար Եգիպտոսի երկրին մէջ բնակող
Մակդոլի, Տափանհէսի, Նոփայի և Պաթրոսի
2 *երկրին մէջ եղող՝ եղաւ, ըսելով, Զօրքերուն*
Տէր Աստուածը Իսրայէլի Աստուածը կ'ըսէ,
Դուք տեսաք այն բոլոր չարիքը որ Երուսաղէմի
վրայ և Յուդայի բոլոր քաղաքներուն վրայ հա-
սցուցի, ահա անոնք այսօր աւերակ են, և ան-
3 *ոնց մէջ բնակող չկայ, 4 Իրենց ըրած չարու-*
թեանց համար՝ զորս ինծի բարկացնելու հա-
մար կ'ընէին՝ երթալով ուրիշ աստուածներու
խունկ կ'ծխէին և կը պաշտէին՝ զորս ո՛չ իրենք
գիտէին, ո՛չ դուք և ո՛չ ձեր հարքը։ 5 Բայց
ղրկեցի ձեզի իմ բոլոր ծառայ մարգարէները
կանուխ ելլելով և ղրկելով՝ ըսելով, Ձեր ամէն
մէկդ ձեր չար ճամբաներէն դարձէք, և ձեր ըրած
չարութիւնները մի ընէք որ զիս բարկացնէք։
6 *Բայց չլսեցին և իրենց ականջը չդրին՝ որ ձեր*
չարութենէն դառնան և ուրիշ աստուածներու
խունկ չծխեն։ 7 Ուստի հիմա զօրքերուն Տէր
Աստուածը Իսրայէլի Աստուածը կ'ըսէ, Ինչո՞ւ
այսպիսի մեծ չարիք կ'ընէք ձեր անձերուն
դէմ, որ ձեզմէ այր մարդը, կինը, տղան և
ծիծաղող մանուկը Յուդայի մէջտեղէն կտրուի
8 *որ ոչ մէկ մնացորդ ձեզմէ մնայ, 9 Ձեր ձեռք-*
երուն գործերովը զիս բարկացնելով՝ ուրիշ
աստուածներու խունկ ծխելով Եգիպտոսի երկ-
րին մէջ որ հոն բնակելու երթաք։ Ձեզ կտրե-
լու և ձեզ երկրի բոլոր ազգերուն մէջ նախա-
տինքի և առակի առարկայ ընելու համար։
10 Մինչեւ այսօր ալ խոնարհած չեն, ո՛չ ալ
երկիւղ կրեցին, ո՛չ իմ օրէնքիս և ո՛չ իմ ձեր
և ձեր հարքերուն առջեւ դրած իմ հրամանա-
11 *գիրներուս մէջ չգացին։ Ուստի զօրքերուն Տէր*
Աստուածը Իսրայէլի Աստուածը կ'ըսէ, Ահա
ես իմ երեսս ձեզի դէմ դնելով չարիքի համար
կը դնեմ ձեզ, և Յուդայի բոլոր մնացորդը կոր-
12 *սուի։ Ու Եգիպտոսի երկիրը բնակելու երթա-*
լու համար իրենց երեսը դնող Յուդայի մնա-
ցորդը պիտի առնեմ, և անոնք բոլորն ալ Եգիպ-
տոսի երկրին մէջ պիտի կորսուին, սրի մէջ
պիտի իյնան, սովէն պիտի մեռնին, փոքրէն
մինչեւ մեծ՝ սրէն և սովէն պիտի մեռնին, և
անոնք պիտի ըլլան անէծք, սոսկում, նախատինք
13 *և անէծք։ Վասն զի Երուսաղէմի վրայ ըրած*
չարութեանս պէս՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ ալ
սուրով, սովով և մահտիսով պիտի պատժեմ
14 *զանոնք։ Ու Յուդայի մնացորդէն՝ որ Եգիպտոս*
երթալու համար հոն բնակելու եկան, ոչ մէկ
մնացորդ պիտի ազատի կամ մնայ, որ Յուդայի
երկիրը դառնալու ցանկանան՝ ուր որ անոնք
կ'ուզեն դառնալ բնակելու, ոչ ալ պիտի դառնան
հոն, բայց միայն ազատեալներէն ոմանք պիտի
15 *դառնան։ Ու այն ատեն բոլոր այր մարդիկը*
որ գիտէին թէ իրենց կիները ուրիշ աստուած-
ներու խունկ կը ծխեն, և բոլոր կիները որ կայ-
ուած էին՝ մեծ ժողովուրդ, բոլոր ժողովուրդը
որ Եգիպտոսի երկրին մէջ Պաթրոսի մէջ կը
16 *բնակէր, Երեմիայի պատասխանեցին, ըսելով,*
Տէրոջ անունովը մեզի ըսած խօսքին մենք
17 *պիտի չլսենք։ Հապա մեր բերնէն ելած ամէն*
խօսքին պիտի կատարենք, խունկ ծխելու և
անոնց ուրիշ աստուածներուն նուէրներ թափե-
լու՝ ինչպէս մենք և մեր հարքերը, մեր թագա-
ւորները և մեր իշխանները Յուդայի քաղաքնե-
րուն մէջ և Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ ըրինք,
որ այն ատեն հացով կշտանալու չափ ունէինք
և բարիք կը տեսնէինք և չարչարանք չէինք
18 *տեսներ։ Բայց երբ խունկ ծխելու և անոնց*
ուրիշ աստուածներուն նուէրներ թափելու դա-
դրեցինք, ամէն բանի պակաս ունեցանք, և սրով
19 *ու սովով մեռանք։ Ու երբ խունկ ծխելու և*
անոնց ուրիշ աստուածներուն նուէրներ թափե-
լու դադրեցուցինք, մեր այրերուն առանց կա-
նանց հետ՝ անոնց նմանող կուռքեր շինելու և
անոնց նուէրներ թափելու մեր կանայք գիտցա-
20 *ծ էին։ Ու Երեմիա ամբողջ ժողովուրդին՝ այր*
մարդոց, կանանց և ամէն մարդ որ իրեն այդ
21 *պատասխանը տուեր էին՝ ըսաւ, Ձեր և ձեր*
հարքերուն, ձեր թագաւորներուն և ձեր իշխան-
ներուն, և երկրին ժողովուրդին՝ Յուդայի քա-
ղաքներուն մէջ և Երուսաղէմի փողոցներուն
մէջ խունկ ծխելնիդ՝ Տէրոջը յիշատակը չէ՞ր
22 *անոնք։ Ու Տէրոջը սիրտը չէ՞ր բերած, որ*
ձեր ըրած չարութեանց և ձեր ըրած գարշելի-
քներուն համար չէր կրնար այլևս համբերել,
ուստի ձեր երկիրը աւերակ, սոսկում և անէծք
եղաւ առանց բնակչի, ինչպէս որ այսօր կը տես-
23 *նուի։ Վասն զի խունկ ծխեցիք և Տէրոջ դէմ*
մեղանչեցիք, և Տէրոջ ձայնին չլսեցիք, և իր
օրէնքին, իր հրամաններուն և իր վկայութիւն-
ներուն համեմատ չգացիք, ուստի այս չարիքը
24 *ձեզի պատահեցաւ, ինչպէս որ այսօր կը տես-*
նուի։ Ու Երեմիա ամբողջ ժողովուրդին և
բոլոր կիներուն ըսաւ, Ամբողջ Յուդա որ Եգիպ-
25 *տոսի երկրին մէջ էք, Տէրոջ խօսքը լսեցէք։*
Զօրքերուն Տէր Աստուածը Իսրայէլի Աստուա-
ծը կ'ըսէ, Դուք և ձեր կիները ձեր բերնովը
խոսեցաք և ձեր ձեռքերովը կատարեցիք՝ ըսե-
լով, Մենք մեր ուխտած ուխտերը պիտի կատա-
րենք, խունկ ծխելու և անոր ուրիշ աստուածու-
հիներուն նուէրներ թափելու։ Ուրեմն ձեր ուխ-
տերը կատարելով և ձեր ուխտերը կատարելով՝
26 *Տէրոջ խօսքը լսեցէք, Ամբողջ Յուդա որ Եգիպ-*
տոսի երկրին մէջ կը բնակիք, ահա ես իմ մեծ
անունովս երդում կ'ընեմ, կ'ըսէ Տէրը, որ իմ
անունս այլևս Եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն
Յուդայի մարդու բերնէն չի յիշուիր, Կենդանի
27 *Տէրոջը կ'երդնուի, ըսելով։ Ահա ես զանոնք*
չարութեան համար կը զարթուցանեմ և ոչ թէ
բարիքի համար, և Եգիպտոսի երկրին մէջ եղող
Յուդայի բոլոր մարդիկը սրով և սովով պիտի
28 *կորսուին, մինչեւ որ բոլորովին չքանդուին։*
Ու սրէն ազատեալ քիչ թիւով մարդիկ Եգիպ-
տոսի երկրէն Յուդայի երկիրը պիտի դառնան,
և Յուդայի մնացորդը՝ որ Եգիպտոս եկաւ հոն
բնակելու, ամէնքն ալ պիտի գիտնան թէ որու
29 *խօսքը պիտի կատարուի, իմ կամ անոնց։ Եւ*
ձեզի նշան այս պիտի ըլլայ, կ'ըսէ Տէրը, որ
ես այս տեղը ձեզի պատիժ պիտի տամ, որպէս
զի գիտնաք թէ ձեզի դէմ իմ չարութեանս խօս-
30 *քերը անպատճառ պիտի կատարուին։ Տէրը*
կ'ըսէ, Ահա ես Փարաւոն Ովփրան Եգիպտոսի
թագաւորը անոր թշնամիներուն ձեռքը և անոր
կեանքը փնտռողներուն ձեռքը պիտի տամ, որ-
պէս զի Սեդեկիա Յուդայի թագաւորը իր թշնա-
միին՝ Նաբուգոդոնոսոր Բաբելոնի թագաւորին
ձեռքը տուի՝ որ անոր կեանքը կը փնտռէր։

ԳԼ. ԽԵ.

1 Բարուք կը յանդիմանուի։ 5 Տէրը կ'ըսէ որ ինքը
ամբողջ երկիրը պիտի կործանէ, բայց Բարուքի կեանքը
պիտի խնայէ։

Այն խօսքը՝ զոր Երեմիա մարգարէն Նէրիայի
որդւոյն Բարուքի ըսաւ, երբ Յուդայի Յովակիմ
որդւոյն Յովսիայի թագաւորութեան չորրորդ
տարին գրքի մէջ Երեմիայի բերնէն կը գրէր՝
2 *ըսելով, Իսրայէլի Տէր Աստուածը քեզի համար*
3 *կ'ըսէ, Բարուք, դուն ըսիր, Վա՛յ ինծի հիմա,*
վասն զի Տէրը ցաւ աւելցուց իմ ցաւիս վրայ.
հեծեծանքովս յոգնեցայ, և հանգստութիւն չգտայ։
4 *Տէրը կ'ըսէ անոր, Ահա ես որ շինեցի՝ կը քան-*
դեմ, և որ տնկեցի՝ կը հանեմ, այս ամբողջ եր-
5 *կիրը։ Ուրեմն դուն քեզի մեծ բաներ կը փնտռե՞ս.*
մի փնտռեր, վասն զի ահա ես չարիք պիտի
հասցնեմ ամէն մարմնոյ վրայ, կ'ըսէ Տէրը, բայց
քու կեանքդ քեզի աւար պիտի տամ ամէն տեղ
ուր որ երթաս։

ԳԼ. ԽԶ.

1 Եգիպտոսի դէմ մարգարէութիւն։ 13 Նաբուգոդոնոսոր
Եգիպտոսի պիտի զարնէ։ 27 Յակոբ պիտի դառնայ։

Տէրոջը խօսքը՝ որ Երեմիա մարգարէին ե-
կաւ հեթանոսներուն համար, 2 Եգիպտոսի հա-
մար, Փարաւոն Նեքովայի Եգիպտոսի թագաւո-
րին զօրքին համար՝ որ Եփրատ գետին քով
Կարքամիսի մէջ էր, զոր Նաբուգոդոնոսոր Բա-
բելոնի թագաւորը Յովակիմ Յուդայի թագաւո-
րին որդւոյն Սեդեկիայի թագաւորութեան չոր-
3 *րորդ տարին զարկաւ։ Վահանն ու վահանը*
պատրաստեցէք, և պատերազմի մօտեցէք։
4 *Ձիերը լծեցէք, ձիաւորնե՛ր, ելէք, սաղաւարտ-*
ներով կեցէք, նիզակները սրեցէք, զրահները
5 *հագէք։ Ինչո՞ւ զանոնք տեսայ զարհուրած,*
նահանջ տուողներ, և անոնց զօրաւորները ջար-
դուած ու փախուստ տուած, և չդառնալու չա-
փով կ'երթան, սարսափ կայ չորս դին, կ'ըսէ
6 *Տէրը։ Թող արագընթացը չփախչի, և զօրաւորը*
չազատի, հիւսիսային կողմը Եփրատ գետին
7 *քով պիտի սայթաքին և պիտի իյնան։ Ո՞վ է*
8 *որ Նեղոսի պէս կ'ելլէ, որուն ջուրերը գետե-*
9 *րու պէս կը խռովին։ Եգիպտոս Նեղոսի պէս*
կ'ելլէ, և անոր ջուրերը գետերու պէս կը խռո-
վին, և կ'ըսէ, Ելլելով պիտի ծածկեմ երկիրը,
քաղաքն ու անոր բնակիչները պիտի կորսնցնեմ։
10 *Ձիաւորնե՛ր, ելէք, կառքե՛ր, խելագարեցէք,*
զօրաւորնե՛ր, ելէք, Եթովպիայի և Փուտի մար-
դիկ՝ վահան բռնողներ, և Լուտացի մարդիկ՝
որ աղեղ կը քաշէք և կը նետէք։ Վասն զի այդ
օրը զօրքերուն Տէր Աստուածոյն օրն է, վրէժի
օր՝ որ իր թշնամիներէն վրէժ առնէ, և սուրը
պիտի կշտանայ և անոնց արիւնովը պիտի յագե-
ցի, վասն զի զօրքերուն Տէր Աստուածոյն զո-
հարանը հիւսիսային կողմը Եփրատ գետին քով
11 *է։ Գաղաադ ելլէ, Եգիպտոսի կոյս դուստր,*
դեղ առնելու համար։ Զուր տեղը շատ դեղեր
պիտի ընես, բժշկութիւն չկայ քեզի համար։
12 *Ազգերը քու ամօթդ լսեցին, և երկիրը քու*
աղաղակովդ լեցուեցաւ, վասն զի զօրաւորը
զօրաւորին վրայ սայթաքեցաւ, երկուքն ալ
13 *միասին ինկան։* Տէրը Երեմիա մարգարէին
կ'ըսէ, Նաբուգոդոնոսոր Բաբելոնի թագաւորը
Եգիպտոսի երկիրը զարնելու համար որ կու գայ,
14 *Եգիպտոսի մէջ պատմեցէք, Միգդոլի մէջ լսել*
*տուէք, Նոփայի և

զավուրքը, որոց վրայ Ենաբուղաբդան գահճապետը Աքիկամի որդին Գոդոլիան վերակացու դրեր էր. և Նաթանիայի որդին Իսմայէլ զանանք գնալի առնելով գնաց Ամմոնի որդիներուն անդնելու։

11 Եւ կարէի որդին Յօհանան ու անոր հետ եղող էլոլոր զօրավարները երր Նաթանիայի որդւոյն Իսմայէլի ըրած չարութիւնը լսեցին, 12 իրենց բոլոր մարդիկը առին, ու Նաթանիայի որդւոյն Իսմայէլի հետ պատերազմելու գացին, և զանիկա Գաբաւոնի շատ ջուրերուն քով գտան։ 13 Ու Իսմայէլի հետ եղող բոլոր ժողովուրդը երր Կարէի որդին Յօհանանը ու անոր հետ եղող բոլոր զօրավարները տեսան, ուրախացան։ 14 Եւ Իսմայէլի Մատիայէ գերի քշած բոլոր ժողովուրդը երեսին դարձուցին, ու հոն դառնալով՝ Կարէի որդւոյն Յօհանանի գացին։ 15 Բայց Նաթանիայի որդին Իսմայէլ ութ մարդով Յօհանանի երեսէն փախաւ, ու Ամմոնի որդիներուն գնաց։

16 Եւ Կարէի որդին Յօհանան ու անոր հետ եղող բոլոր զօրավարները Նաթանիայի որդիէն Իսմայէլէ հոն բերած ժողովուրդին բոլոր մնացորդը Մատիայէ առին՝ Աքիկամի որդւոյն Գոդոլիայի մեռցուելէն հետքը, այսինքն գօրաւոր հոն բերած պատերազմող կտրիճները ու կիները ու 17 երը և տղաքները ու ներքինիները, Ու գացին Քեթլեհեմի քով եղող Քամամի պանդոկին մէջ նստան, որպէս զի երթան Եգիպտոս մտնեն 18 Քալդէացւոց երեսէն, վասն զի անոնցմէ վախցան. քանզի Նաթանիայի որդին Իսմայէլ Գեդալեայի թոռնուորին՝ երկրին վրայ դրած Աքիկամի որդին Գոդոլիան մեռցուցեր էր։

ԳԼ. ԽԲ

1 Յօհանան կը խնդրէ երեմիայէ, որ Տէրոջը հարցնէ, ու կը խոստանայ թէ պիտի հնազանդի անոր կամացը։ 7 երեմիա կ'իմացնէ անոր՝ որ եթէ Հրէաստանի մէջ մնան, ապահով պիտի ըլլան, 13 իսկ թէ որ Եգիպտոս երթան, պիտի կորսուին. 19 կը յանդիմանէ անոնց կեղծաւորութիւնը, որ Տէրոջը բան կը հարցնեն ու միաք չունին կատարելու։

Եւ բոլոր զօրավարները, ու Կարէի որդին Յօհանան, և Ովսէայի որդին Յեզոնիա ու բոլոր ժողովուրդը, պզտիկէն մինչև մեծը, մօտեցան։ 2 Ու երեմիա մարգարէին ըսին, Մեր խնդիրքը քու առջեւդ ընդունելի ըլլայ, ու Էմեզի Համար, պարինքն այս բոլոր մնացորդներուն Համար, քու Տէր Աստուածդ աղօթք ըրէ. վասն զի էշտուին քիչ մնացինք, ինչպէս աչքերդ մեզ կը տեսնեն. 3 Եւ քու Տէր Աստուածդ Էմեր երթալու Համբան ու մեր ընելու բանը մեզի իմացնէ։

4 Ու երեմիա մարգարէն անոնց ըսաւ, Լսեցի. ահա ձեր Տէր Աստուծոյն աղօթք կ'ընեմ՝ ձեր խօսքերուն Համեմատ, և Էտէրը ձեզի Համար ինչ պատասխան որ տալու ըլլայ, ձեզի կ'իմացընեմ. Ձեզմէ բան մը չեմ պահեր։ 5 Ու անոնք երեմիայի ըսին, Էտէրը մեր մէջ ճշմարիտ ու հաւատարիմ վկայ ըլլայ, եթէ չընենք այն ամէն բաներուն Համեմատ, որոնց Համար քու Տէր 6 Աստուածդ քեզ մեզի պիտի դրկէ։ Թէ՛ բարի և թէ՛ չար, մեր Տէր Աստուածոյն ձայնին պիտի հնազանդինք, որու քեզ կը դրկենք, որպէս զի մեր Տէր Աստուածոյն ձայնին հնազանդելով՝ մեզ բարի ըլլայ։

7 Եւ տասը օրէն հետքը Տէրոջը խօսքը եղաւ 8 երեմիայի. Ու Կարէի որդին Յօհանան և անոր հետ եղող բոլոր զօրավարները ու պզտիկէն 9 մինչև մեծը, բոլոր ժողովուրդը, կանչեց, Ու անոնց ըսաւ, Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որու դուք զիս դրկեցիք ձեր աղաչանքը միտուցյաջնելու Համար, այսպէս կ'ըսէ. 10 Եթէ շարունակէք այս երկրին մէջ բնակիլ, Ես ալ ձեզ պիտի շինեմ՝ ու պիտի չփլցնեմ, և ձեզ պիտի տնկեմ՝ ու պիտի չքակեմ. վասն զի ձեզի ըրած չարիքիս վրայով զղջացայ։ 11 Մի վախնաք Բաբելացւոյն թագաւորին երեսէն, որմէ կը վախնաք. մի վախնաք, կ'ըսէ Տէրը, Եվասն զի ձեզ անոր ձեռքէն ազատելու Համար ու ձեզ ողորմելիութիւններ գթալու պիտի տամ, և անիկա ձեզի պիտի ողորմի, ու ձեզ ձեր երկիրը դարձնէ։ 12 Բայց եթէ Էրսէք, Այս երկրին մէջ չենք բնակիր. ու ձեր Տէր Աստուածոյն խօսքը մտիկ չընէք՝ լսէք, Ոչ, հապա Եգիպտոսի երկիրը մտնենք, ուր պատերազմ պիտի չտեսնենք ու փողի ձայն պիտի չլսենք, և հացի Համար անօթի պիտի չմնանք, ու հոն պիտի բնակինք. 15 Ուրեմն հիմա Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, ով Յուդայի մնացորդը. Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Թէեթէ դուք ձեր երեսները շիտակէք Եգիպտոս մտնելու, ու հոն պանդխտանալու երթաք, 16 Այն սուրը, որմէ կը վախնաք, հոնկէ Եգիպտացւոց երկրին մէջ ձեր վրայ պիտի դայ, և այն սովը, որմէ դուք կը զարհուրիք, հոն Եգիպտացւոց երկրին մէջ ձեր ետեւէն պիտի պաշարէ, ու հոն պիտի մեռնիք։ 17 Եւ այն ամէն մարդիկը՝ որոնք իրենց երեսները կը շիտակեն Եգիպտոս երթալու, հոն պանդխտանալու Համար, նետով, սովով ու ժանտախտով պիտի մեռնին. ու Ոմէ անոնց վրայ բերելու չարիքիս երեսէն անոնցմէ մնացորդ ու ազատուած պիտի չմնայ։

Է Գլ. խ. 7։
Ը Գլ. խ. 14։
Թ Գլ. խ. 7, 8, 13։
Ժ բ Թագ. բ. 13։
ԺԱ բ Թագ. ժԹ. 37, 38։
ԺԲ Գլ. խ. 5։
ԺԳ Գլ. խ. 8, 13։ խա. 11։
ԺԴ ա Թագ. է. 8։ ժբ. 19։ Ես. լէ. 4։ Յակ. ե. 16։
ԺԵ Ղեւ. խզ. 22։
ԺԶ Ներ. ը. 21։
ԺԷ գ Թագ. խբ. 14։
ԺԸ ա Թագ. գ. 18։ Գոր. ե. 20։
ԺԹ Ծն. լա. 50։
Ի բ Օր. գ. 3։ Գլ. է. 23։
ԻԱ Գլ. իզ. 6։ լա. 28։ լէ. 7։
ԻԲ բ Օր. ա. 36։ Գլ. ժբ. 8։
ԻԳ Ես. խգ. 5։ Հռով. ը. 31։
ԻԴ Մաղ. ճղ. 45, 46։
ԻԵ Գլ. խգ. 16։
ԻԶ բ Օր. ժէ. 16։ Գլ. խգ. 12, 13, 14։
ԻԷ Դատ. ք. 51։
ԻԸ Եզեկ. ժա. 8։
ԻԹ Գլ. իզ. 10։ Հմր. 22։
Լ Տես Գլ. խգ. 14, 28։

18 Վասն զի զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Ինչպէս իմ բարկութիւնս ու սրտմտութիւնս ֆԵրուսաղէմի բնակիչներուն վրայ թափեցաւ, այնպէս ձեր վրայ պիտի թափի իմ սրտմտութիւնս, երբ Եգիպտոս մտնէք. և ֆանէձքի, զարմանքի, նզովքի ու նախատինքի ենթակայ պիտի ըլլաք, ու էլ չտեսնէք այս տեղը
19 պիտի չտեսնէք։ Ով Յուդայի մնացորդներ, Տէրը ձեզի համար՝ ֆԵգիպտոս մի մտնէք՝ ըսաւ. աապէ ազէկ գիտցէք որ այսօր ձեզի վկայութիւն կ'ընեմ։
20 Վասն զի դուք ձեր հոգիին դէմ նենգութիւն ըրիք, երբ դուք Տէր Աստուծոյն ղրկեցիք՝ ըսելով, ՝Մեզի համար մեր Տէր Աստուծոյն աղօթք ըրէ, ու մեր Տէր Աստուծոյն ամէն ըսած խօսքը մեզի պատմէ, ու պի-
21 տի ընենք։ Եւ ես այսօր ձեզի պատմեցի, ու դուք մնիկ չըրիք ձեր Տէր Աստուծոյն ձայնը, ու այն ամէն խօսքերը՝ որոնց համար դուք ձեզի
22 ղրկեց։ Եւ հիմա ազէկ գիտցէք որ Ղդուք պիտի, սովով ու ժանտախտով պիտի մեռնիք այն տեղը՝ ուր կ'ուզէք երթալ հոն պանդխտանալու համար։

ԳԼ. ԽԳ

1 Յօհանան նախատելով երեմիայի մարգարէութիւնը՝ Եգիպտոս կը մտնէ զանիկա և ուրիշները։ 8 Երեմիա օրինակով մը կը նախատձայնէ Եգիպտոսի նստուածները բաբելացւոց ձեռքով։

Երբ երեմիա բոլոր ժողովուրդին՝ անոնց Տէր Աստուծոյն բոլոր խօսքերը խօսիլը լմնցուց, որոնց համար անոնց Տէր Աստուածը զանիկա անոնց ղրկեր էր, այսինքն այս բոլոր խօսքերը,
2 ՚Ազն առնն Ովսէիայի որդին Ազարիա ու Կարէէի որդին Յօհանան և բոլոր ամբարտաւան մարդիկը երեմիայի խօսեցան ու ըսին, Դուն սուտ կը խօսիս. մեր Տէր Աստուածը քեզ չղրկեց որ ծէն ըսես թէ Եգիպտոս մի մտնէք հոն պանդխտանալու համար.
3 Հապա Ներիայի որդին Բարուք քեզ մեզի դէմ ատք կը հանէ, որպէս զի մեզ Քաղդէացւոց ձեռքը տայ, որ մեզ մեռցընեն ու մեզ Բաբելոն դերի տանին։ Եւ Կարէէի որդին Յօհանան ու բոլոր զօրավարները և բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը ձայնը մնիկ չըրին, որ Յու-
5 դայի երկրին մէջ բնակին. Հապա Կարէէի որդին Յօհանան ու բոլոր զօրավարները Ֆբոլոր մնացորդները՝ Յուդայի բոլոր ժողովուրդը, որոնք Յուդայի երկրին մէջ բնակելու համար դարձեր էին այն բոլոր
6 ազգերէն՝ ուր ցրուած էին. Այսինքն այր մարդիկ ու կիները, և տղաքները, էու Թագաւորին աղջիկները, Ֆև Նաբուզարդան գահճապետին՝ Սափանի որդւոյն Աքիկամի որդւոյն Գոդոդիայի քով Թողուցած բոլոր մարդիկը, ու Երեմիա
7 մարգարէն, և Եզեքիայի որդին Բարուքը. Ու Եգիպտոսի երկիրը գացին. վասն զի Տէրոջը ձայնը մնիկ չըրին, ու մինչև ֏Տափնաս եկան։
8 Եւ Տափնասի մէջ Տէրոջը խօսքը եղաւ Երեմիայի՝ ըսելով, Քեզի հետ մեծ քարեր առ, ու զանոնք Յուդայի մարդոցը աչքերուն առջև Տափնաս եղող՝ Փարաւոնի տանը դրանը առջեւի
10 աղիւսատունը կաւին մէջ թաղէ, Եւ անոնց ըսէ, Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես պիտի ղրկեմ, ու Ինի ծառս Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը պիտի առնեմ, և անոր աթոռը այս իմ թաղած քարերուս վրայ պիտի դնեմ. ու անիկա իր արքայական խորանը անոնց վրայ պիտի տարածէ.
11 Եւ պիտի գայ Եգիպտոսի երկիրը պիտի զարնէ. Ումնհատան համար եղողները մահուան, գերութեան համար եղողները գերութեան, և
12 սուրի համար եղողները սուրի պիտի մատնէ։ Ու Ընգիպտոսի աստուածներուն տուներուն մէջ կրակ պիտի բռնկցնեմ. և անիկա զանոնք պիտի այրէ ու զանոնք գերի պիտի տանի. և անիկա Եգիպտոսի երկիրը պիտի հագնի, ինչպէս հովիւը իր հանդերձը կը հագնի. ու անկէ խաղաղութեամբ պիտի ելլէ։ Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ
13 եղող արեւու տունը արձանները պիտի կոտրատէ, ու Եգիպտոսի աստուածներուն տուները կրակով պիտի այրէ։

ԳԼ. ԽԴ

1 Երեմիա կը նկարագրէ Յուդայի աւերումը իրենց կռապաշտութեանը համար. 11 Եգիպտոսի մէջ կռապաշտութեան մեղքը գործողներուն կործանումը կը նախատձայնէ։ 15 Հրէից կամակորութիւնը, 20 որուն համար երեմիա սպառնալիք կ'ընէ անոնց, 29 և այն սպառնալիքին կատարուելուն նշան՝ Եգիպտոսի կործանումը կը դնէ։

Եգիպտոսի երկրին մէջ բնակող բոլոր Հրեաներուն համար, այսինքն ՚Մագդոլ, ֏Տափնաս, ֏Մեմփիս ու Պաթուրէսի երկրին մէջ բնակողներուն համար Երեմիայի եղած խօսքն է, որ ըսաւ,
2 Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Դուք տեսաք այն ամէն չարիքը որ Երուսաղէմի վրայ ու բոլոր Յուդայի քաղաքներուն վրայ բերի. և ահա անոնք այսօր ՚աւեր
3 րակ են, ու անոնց մէջ բնակող չկայ, Ձխ բարկացնելու համար բրած չարութիւններնուն պատճառու, որ գացին, Ելաւնկ ծխելին ու Ղծաւայութիւն ըրին ուրիշ աստուածներու, որոնք ոչ իրենք ճանչցեր էին, ՚Ն դուք, ՚Ն ալ
4 ձեր Հայրերը։ Եւ Ես ձեզի ղրկեցի իմ՝ բոլոր ծառաներս մարգարէները կանուխ ելլելով ու ղրկելով, և ըսի, Ա՛յդ պիղծ գործը մի ընէք,
5 զոր Ես կ'ատեմ՝ Բայց մնիկ չըրին ու ականջ-

֏ Գլ. է. 20։
՚ Գլ. ԺԲ. 16։ իդ. 9։ իզ. 6։ իթ. 18, 22։ խդ. 12։ Ձաք. ը. 13։
֏ Բ Օր. ԺԷ. 16։
՚ Հմր. 2։
՚ Հմր. 17։ Եզեկ. զ. 11։

— Գլ. խբ. 1։
Ե Գլ. խ. 11, 12։
֏ Գլ. խա. 10։
՚ Գլ. լթ. 10։ խ. 7։
Ե Գլ. բ. 16։ խդ. 1։ Իսկ Եա. լ. 4 Ի՛ըսոյ Հանէա
՚ Գլ. իե. 9։ իէ. 6։ Տես Եզեկ. իթ. 18, 20։
Ե Գլ. խդ. 13։ խզ. 13։
Ը Գլ. ԺԵ. 2։ Ձաք. Ժա. 9։
Ը Գլ. խզ. 25։

— Եւ. ԺԳ. 2։ Գլ. խզ. 14։

Ը Գլ. խգ. 7։
֏ Եա. ԺԲ. 13։
՚ Գլ. Բ. 11։ լէ. 22։
Ե Գլ. ԺԲ. 4։
՚ Ը Օր. Ժգ. 6։ լբ. 17։
Ե Ը Մն. լզ. 15։ Գլ. է. 25։ իե. 4։ իզ. 5։ իթ. 19։

նին չծառեցին՝ որ իրենց չարութիւններէն դառնան և ուրիշ աստուածներու խունկ չծխեն։
6 Ուստի Ես իմ արդարութիւնս ու բարկութիւնս թափեցաւ, և Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ բորբոքեցաւ. ու անոնք այսօրուան եղածին պէս անապատ ու
7 ամայի եղան։ Եւ հիմա զօրաց Տէր Աստուածը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Ինչո՞ւ համար դուք Ձեր հոգիին դէմ՝ այս մեծ չարութիւնը կը գործէք, որ Յուդայի մէջէն այր մարդը ու կինը, տղան ու կաթնկեր մանուկը կորսնցնէք,
8 այնպէս որ ձեզի մնացորդ մը չմնայ. Ձեր ձեռքերուն գործերովը զիս բարկացնելով, և ուրիշ աստուածներու խունկ ծխելով Եգիպտոսի երկրին մէջ, ուր դուք մտաք հոն պանդխտանալու համար, որպէս զի Ձեր անձը կորսնցնէք, ու երկրի բոլոր ազգերուն մէջ էանէծք ու նախատինք ըլ-
9 լաք։ Մոռցա՞ք Յուդայի երկրին մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ Ձեր հայրերուն ըրած չարութիւնները և Յուդայի թագաւորներուն չարութիւնները, ու անոնց կիներուն չարութիւնները, և Ձեր չարութիւնները ու Ձեր կիներուն չարու-
10 թիւնները մոռցա՞ք։ Անոնք մինչև այսօր իրենց անձերը չխոնարհեցուցին ու չվախցան, և Ձեր առջև ու Ձեր հայրերուն առջև դրած օրէնքիս
11 ու պատուիրանքներուս մէջ չքալեցին։ Անոր համար զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես Ձեր վրայ կը հառաջեմ իմ երեսս չարիքի համար, ու բոլոր Յուդան կորսնցը-
12 նելու համար. Ես պիտի առնեմ Յուդայի մնացորդը, որոնք երեսնին հառաջեցին Եգիպտոսի երկիրը մտնելու, հոն պանդխտանալու համար. ու Ամէնը Եգիպտոսի երկրին մէջ պիտի հատնին. սրով, սովով պիտի հատնին — հատնին. պզտիկէն մինչև մեծը սրով ու սովով պիտի մեռնին, և նանէծքի, զարմանքի, նզովքի ու նախատինքի Ե-
13 ղե՛ւ պիտի ըլլան։ Ու Եգիպտոսի երկիրը բնակողներուն այցելութիւն պիտի ընեմ, ինչպէս Երուսաղէմի՝ սրով, սովով ու ժանտախտով այ-
14 ցելութիւն ըրի։ Եւ Յուդայի մնացորդէն, այսինքն Եգիպտոսի երկիրը պանդխտանալու գացողներէն, մնացորդ ու ազատուած պիտի չմնայ, որ Յուդայի երկիրը դառնան, ուր անոնք կը յուսան դառնալ և հոն բնակիլ. վասն զի Ե՛ղբ՝ փախչողներէն միայն պիտի դառնան։
15 Եւ այն բոլոր մարդիկը, որոնք գիտէին թէ իրենց կիները օտար աստուածներու խունկ կը ծխէին, և բոլոր ներկայ եղող կիները, մեծ ժողովը մը, ու Եգիպտոսի երկիրը, Պաթրոսի մէջ, բնակող բոլոր ժողովուրդը Երեմիային պատասխան
16 տուին՝ ըսելով, Տէրոջը անունով մեզի խօսած խօսքիդ վրայով Ձեզմէ քեզի մտիկ չենք ըներ.
17 Հապա անշուշտ ամէն բերնէն ելած խօսքը պիտի ընենք, մենք թագուհիին խունկ ծխելով և անոր թափելու նուէրներ մատուցանելով, ինչպէս ըրինք մենք ու մեր հայրերը, մեր թագաւորները ու մեր իշխանները՝ Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ, ու յագուալ կշտացանք և հանգիստ էինք ու չտեսանք
18 մի չարութիւն։ Սակայն այն ատենէն ի վեր որ երկինքի թագուհիին խունկ ծխելէն ու անոր թափելու նուէրներ մատուցանելէն ետ կեցանք, ամէն բանի կարօտ եղանք, և սրով ու սովով հատանք։
19 Ու երբ երկինքի թագուհիին խունկ կը ծխէինք և անոր թափելու նուէրներ կը մատուցանէինք, միթէ առանց մեր այրերուն հրամանէն զանիկա պաշտելու համար բլիթներ շինեցինք, ու անոր թափելու նուէրներ մատուցինք։
20 Ու Երեմիա բոլոր ժողովուրդին, այրերուն և կիներուն, ու իրեն այս պատասխանը տուող բոլոր ժողովուրդին խօսեցաւ ու ըսաւ,
21 Միթէ այն խունկը, զոր Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ կը ծխէիք, դուք ու Ձեր հայրերը, Ձեր թագաւորները ու Ձեր իշխանները ու երկրին ժողովուրդը, Տէրը չյիշե՞ց
22 ու անոր միտքը չինկա՞ւ։ Եւ Տէրը Ձեր չար գործերուն — Ձեր ըրած գարշելութիւններուն պ՛ը չկրցաւ համբերել. ուստի Ձեր երկիրը Ե՛նապատ, ամայի ու նզովուած Ե՛ անբնակ եղաւ, Ինչպէս այսօր կ'երեւայ։
23 Որովհետև դուք խունկ ծխեցիք, ու Տէրոջը դէմ մեղք գործեցիք, և Տէրոջը ձայնին հնազանդութիւն չըրիք, ու անոր օրէնքին, պատուիրանքներուն ու վկայութիւններուն մէջ չքալեցիք, Ե՛նոր համար այս չարիքը Ձեզի եկաւ, ինչպէս այսօր կ'երեւայ։
24 Ու Երեմիա բոլոր ժողովուրդին ու բոլոր կիներուն ըսաւ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, Նովի
25 Եգիպտոսի երկրին մէջ եղող բոլոր Յուդա. Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'երեւի ու կ'ըսէ, Դուք ու Ձեր կիները Ձեր բերնով խօսեցաք, ու Ձեր ձեռքով ի գործ դրիք, ու ըսիք, Անշուշտ ըրած ուխտերնիս պիտի կատարենք, այսինքն երկինքի թագուհիին խունկ պիտի ծխենք, ու անոր թափելու նուէրներ պիտի մատուցանենք. այո, դուք Ձեր ուխտերուն վրայ հաստատ պիտի
26 կենաք, և Ձեր ուխտերը պիտի կատարէք։ Անոր համար Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, ով բոլոր Յուդա, որ Եգիպտոսի երկրին մէջ կը բնակիք. Ահա ես իմ մեծ անունովս երդում ըրի, կ'ըսէ Տէրը, որ Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ ալ՛ յիմն ալ բնակող Յուդայի մարդու մը բերնէն Տէր Եհովա կենդանի է. չկանչուի՝ ըսելով,
27 Ահա ես անոնց վրայ կը հսկեմ չարիքի համար և ոչ թէ բարիքի համար. ու Եգիպտոսի երկրին

ե Գլ. խբ. 18։
զ Թագ. ժգ. 38։ Գլ. է. 19։
է Գլ. իե. 6, 7։
ը Գլ. խբ. 18։ Հմր. 12։
թ Առակ. իբ. 14։
ժ Գնդ. ժէ. 10։ ի. 5, 6։ Գլ. խա. 10։ Ամոս Բ. 4։
ի Գլ. խբ. 15, 16, 17, 22։
լ Գլ. խբ. 18։
խ Գլ. խգ. 11։
ծ Հմր. 28։
կ Գլ. գ. 16։
հ Թագ. լ. 12։ բ Օր. խգ. 23։ Դատ. ժա. 36։ Տես Հմր. 25։
ձ Գլ. է. 18։
ղ Գլ. է. 18։
ճ Գլ. իե. 11, 18, 38։
մ Հմր. 6։
յ Դան. Բ. 11, 12։
ն Գլ. խգ. 7։ Հմր. 15։
շ Հմր. 15, ետն։
ո Ծն. իբ. 16։
չ Եզեկ. ի. 39։
պ Գլ. ա. 10։ լա. 28։ Եզեկ. է. 6։

մէջ եղող Յուդայի բոլոր մարդիկը Լսով ու աս-
28 ված պիտի կտրուին մինչև հատնին։ Եւ ⁴թխա-
քիչ մարդիկ պիտի ըլլան որ սուրէն ազատուե-
լով Եգիպտոսի երկրէն Յուդայի երկիրը պիտի
դառնան, ու Եգիպտոսի երկիրը պանդխտանալու
գացող Յուդայի բոլոր մնացորդները պիտի գիտ-
նան թէ որո՛ւն ⁵խօսքը պիտի հաստատուի, իմ
29 թէ իրենցը։ Եւ ասիկա ձեզի նշան ըլլայ, կ'ըսէ
Տէրը, որ այս տեղ ձեզի պատիժ պիտի
բնեմ, պիտի գիտնաք որ իմ խօսքս ձեր վրայ
⁶անշուշտ պիտի հաստատուի չարիքի համար։
30 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ⁷ես Եգիպտոսի Փա-
րաւն Ափրա թագաւորը իր թշնամիներուն
ձեռքը ու իր հոգին փնտռողներուն ձեռքը պի-
տի մատնեմ, ինչպէս ⁸Յուդայի Սեդեկիա թա-
գաւորը իր թշնամիին ու իր հոգին փնտռող
Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը
մատնեցի։

ԳԼ. ԽԵ

1 *Բարուք խոստացում ըլլալով, 4 երեմիա խոստա ու մխիթարութիւն կու տայ անոր։*

Երեմիա մարգարէին ⁹խօսքը, զոր Ներիայի որդւոյն Բարուքի խօսեցաւ, երբ անիկա այս խօսքերը Երեմիայի բերնէն գիրքի մէջ գրեց,
2 Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յովա-
կիմի չորրորդ տարին. ու ըսաւ, Ով Բարուք,
3 Իսրայէլի Տէր Աստուածը քեզի համար այսպէս
կ'ըսէ. Դուն ըսիր, Հիմա վա՛յ ինծի, վասն զի
Տէրը իմ ցաւս վրայ սրտմտութիւն աւելցուց.
իմ հեծութիւններս յոգնեցայ ու հանգստութիւն
4 չեմ գտներ։ Անոր այսպէս ըսես, Տէրը այսպէս
կ'ըսէ. Ահա ¹⁰ես իմ շինածս պիտի փլցնեմ, ու
իմ տնկածս պիտի խլեմ, այսինքն այս բոլոր
5 երկիրը։ Եւ դուն քեզի մեծ ¹¹բաներ կը փնտռես.
մի փնտռեր, քանզի ահա ¹²ես չարիք մը պիտի
վրայ չարէի պիտի բերեմ, կ'ըսէ Տէրը, բայց
քու կեանքդ քեզի ¹³աւարի մը պէս պիտի տամ
քու ամէն երթալու տեղերդ։

ԳԼ. ԽԶ

1 *Երեմիա կը մարգարէանայ թէ փարաւոնի զօրքը Եփրատի քով պիտի կոտորուի, 13 և թէ Նաբուգոդոնոսոր Եգիպտոսի պիտի գայ. 27 Իսրայէլացիները կը մխիթարէ իրենց վրայ հասնելու պատուհասին վրայով։*

Տէրոջը խօսքը որ եղաւ Երեմիա մարգարէին, ¹⁴պղպերուն վրայով։
2 Եգիպտոսի համար, Եգիպտացւոց թագաւո-
րին, ¹⁵Փարաւոն Նեքաւոյի, Քարքամիսի մէջ
Եփրատ գետին քով եղող զօրքին վրայ, զոր

Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զար-
կաւ՝ Յուդայի թագաւորին Յոսիայի որդւոյն
Յովակիմի չորրորդ տարին։
3 ¹⁶Պատրաստեցէք վահան ու վահան պատրաստեցէք
եւ պատերազմի մօտեցէք.
4 Ձիերը լծեցէք, ու դո՛ւք, ով ձիաւորներ, հեծէք.
Սաղաւարտներով կոչնեցէք,
Նիզակները փայլեցուցէք, պատմուճանները հագէք։
5 Զանոնք ինչո՞ւ համար զարհուրած ¹⁷ետ դարձած կը տեսնեմ.
Անոնց զօրաւորները ջարդուեցան,
Ու արագութեամբ փախչելով երթալ ետեւը չնայեցան.
¹⁸Ամէն կողմէ վախ կայ, կ'ըսէ Տէրը։
6 Շուտ վազողը թող չփախչի,
Ու զօրաւորը չազատի.
Անոնք հիւսիսային կողմը, Եփրատ գետին քով,
¹⁹Գլորելով պիտի իյնան։
7 Ո՞վ է ասիկա որ ²⁰գետի պէս վեր կ'ելլէ,
Որուն ջուրերը գետերուն պէս կը ծփին։
8 Եգիպտոս գետի պէս վեր կ'ելլէ,
Եւ անոր ջուրերը գետերուն պէս կը ծփին.
Ու կ'ըսէ, Վեր ելլեմ՝ երկիրը ծածկեմ,
Քաղաքը ու անոր բնակիչները կորսընչել ընեմ։
9 Ով ձիեր, ելէք, և ով կառքեր, կատղեցէք.
Եւ զօրաւորները թող ելլեն,
Վահան բռնող ²¹Եթովպացիք ու Փուտացիք,
Ու Խալեզ բռնող ²²Լուդացիք։
10 Վասն զի ²³այն օր զօրաց Տէր Եհովայի վրէժխնդ-
րութեան օրն է.
Որ իր թշնամիներէն վրէժ առնէ.
Եւ սուրը պիտի ուտէ ու կշտանայ,
Եւ անոնց արիւնովը պիտի գինովնայ,
Վասն զի հիւսիսի երկրին մէջ, Եփրատ գետին
քով,
Զօրաց Տէր Եհովա ²⁴զոհ ունի։
11 ²⁵Գաղաադ ելիր ու Բալսամն առ,
Ով Եգիպտոսի կոյս ազջիկը.
Դեղերը պարապ տեղ կը շատցնես,
Ինձի բժշկութիւն չկայ.
12 Ազգերը քու անարգանքդ լսեցին,
Ու քու աղաղակդ երկիրը լեցուց.
Վասն զի զօրաւորը զօրաւորին վրայ գլորեցաւ,
Երկուքը միասին ինկան։
13 ²⁶Ա-էհ՜ ե այն խօսքը զոր Տէրը Երեմիա մար-
գարէին խօսեցաւ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին գալուն ու ²⁷Եգիպտոսի երկիրը
զարնելուն վրայով։
14 Եգիպտոսի մէջ պատմեցէք, Մագդոլի մէջ
հրատարակեցէք,
Եւ Մեմփիսի ու Տափնեսի մէջ հրատարակեցէք.
Ո՛ր կայք, կայծակ ու պատրաստ եղէր,

ձ Հիր. 12։
ի Հիր. 14։ Նա. իե. 13։
ր Հիր. 17, 25, 26։
ց Սազ. լգ. 11։
ւ Գլ. խդ. 25, 26։ Եզեկ. լթ. 3, ևն։ լ. 21, ևն։
փ Գլ. լթ. 5։

— —

— Գլ. լգ. 1, 4, 32։
բ Նա. ե. 5։
գ Գլ. իե. 26։
դ Գլ. խա. 9։ լբ. 2։ լթ. 18։

— Գլ. իե. 15, ևն։
ե դ Թագ. իգ. 29։ բ Մն. լե. 20։

զ Գլ. ժա. 11, 12։ Նաե. բ. 1։ գ. 14։
է Գլ. գ. 25։ խթ. 29։
ը Դան. ժա. 19։
թ Տես նա. բ. 7, 8։ Գլ. խե. 2։ Դան. ժա. 22։
ժ նա. կգ. 19։
ի նա. ժգ. 6։ Յովել ա. 15։ բ. 1։

լ բ Օր. լբ. 42։ նա. լգ. 6։
խ նա. լգ. 6։ Ամո. ա. 7։ Տես եզեկ. լթ. 17։
ծ Գլ. բ. 22։ ժա. 8։
կ նա. խե. 1։
հ Եզեկ. լ. 21։
ձ նա. ժգ. 1։ Գլ. խգ. 10, 11։ Եզեկ. լթ. ե և լբ։
ղ Հիր. 3, 4։

վ*ան ալ հքու բոլորակիդ սուրբը պիտի ուտէ,
15 ֆու զօրաւորներդ լինչո՞ւ կործանեցան.
Անոնք չկրցան կենալ, վասն զի Տէրը զանոնք վար ձգեց։
16 Գլորուածները շատցուց, ու ինկարս վրայ լինկան.
Ու ըսին, Ելէր, ու բռնաւոր սուրին երեսէն
Մեր ժողովուրդին ու մեր ծննդեան երկիրը դառնանք։
17 Հան կը կանչէին,
Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորը պարապ աղաղակ է.
Անիկա էր որոշուած ժամանակը անցուց։
18 Ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ այն Թագաւորը.
Ինոր անունը Զօրաց Տէր է,
Ինչպէս Թաբոր լեռներու մէջ է,
Ու ինչպէս Կարմէղոս մինչև ծովը կը հաւնի,
Անպէս անիկա պիտի գայ։
19 ֆՈվ Եգիպտոս բնակող աղջիկ,
ֆԳերութեան կարասիներ պատրաստէ քեզի.
Վասն զի Մեմփիս ամայի պիտի ըլլայ,
Ու աւերակ՝ առանց բնակիչի։
20 Եգիպտոս խիստ գեղեցիկ *երինջ մըն է,
Բայց կատղած կու գայ, ֆհէւսիէն կու գայ։
21 Եւ անոր մէջ վարձքով բռնուած զօրքերը գիրցած զուարակներու պէս են.
Քանզի անոնք ալ դարձան, միկտեղ փախան, չկայնեցան.
Վասն զի անոնց վրայ՝ *անոնց կորուստի օրը
Ու անոնց այցելութեան ժամանակը հասաւ։
22 "Անոր ձայնը օձի ֆայնէն պէս պիտի ելլայ,
Վասն զի զօրքով պիտի հասնին,
Եւ անոր վրայ փայտհատներու պէս տապարներով պիտի գան.
23 ֆԱնոր անտառը պիտի կտրեն, կ'ըսէ Տէրը,
Թէպէտև անոր ծառերը անթիւ են.
Քանզի անոնք "մորեխէն շատ են,
Անթիւ որ չեն համրուիր։
24 Եգիպտոսի աղջիկը ամօթով պիտի ըլլայ,
ֆՀիւսիսային ժողովուրդին ձեռքը պիտի մատնուի։
25 Զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, կ'ըսէ,
Անհա ես "*Նոյոյ Ամմոն" և Փարաւոնի
Ու Եգիպտոսի "և անոր աստուածներուն ու թագաւորներուն,
Այոյնքն Փարաւոնի ու անոր ապաւինողներուն, այցելութիւն պիտի ընեմ։
26 Եւ զանոնք՝ անոնց հոգին փնտռողներուն ձեռքը,
Ու Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը,

ՀԵՐ. 10։
ՅԴԱ. խլ. 37։
ՂՆԱ. խէ. 4։ խը. 2։ ԳԼ. խը. 15,
ՄՏԱՆ ԳԼ. խը. 18։
ՆԱՀ. ի. 4։
ՕԱՄ. Ա. 11։
ՇԳԼ. ա. 14։ խէ. 2։ ՀԵՐ. 6, 10։
ՈՍԱՂ. լէ. 13։ ԳԼ. Ա. 27։
ՊՏԱՆ ԵՒ. խԲ. 4։
ՋՆԱ. Ա. 34։
ՌԱԱՄ. գ. 5։
ԼԳԼ. ա. 15։
ՊՏԱՆ ԵՒ. ԵԳԵԿ. Լ. 14, 15, 16։ ՆԱՀ. գ. 8։
Ի՞ՆՉ, ՆԱՀԱՆ ԷՒՂ ԲԱՂՄԱԲԹԵԱՆՔ
ՍԿԶԲ. ԵՒ. ԵԳԵԿ. Լ. 13։
ՊՏԱՆ ԵՒ. ԽԲ. 12, 13։ ԵԳԵԿ. Լ. 13։

Ու անոր Ծառաներուն ձեռքը պիտի մատնեմ.
Եւ ետքէ երկիրը առաջուան օրերուն պէս պիտի բնակուի՝ կ'ըսէ Տէրը։
27 ֆԲայց դուն, ով իմ Ծառաս Յակոբ, մի վախնար,
Եւ, ով Իսրայէլ, մի զարհուրիր.
Քանզի ահա ես քեզ կ'ազատեմ
Եւ քու սերունդդ իրենց գերութեան երկրէն
Պիտի ազատեմ.
Ու Յակոբ պիտի դառնայ, և հանդարտ ու հանդիստ պիտի ըլլայ,
Եւ ընէ՛ վախցնող պիտի չըլլայ։
28 Դուն մի վախնար, ով իմ Ծառաս Յակոբ, կ'ըսէ Տէրը,
Վասն զի ես քեզի հետ եմ.
Քանզի պիտի ազատեմ այն բոլոր ազգերը՝
Որոնց մէջ քեզ ցրուեցի,
Բայց ֆքեզ պիտի չազատեմ,
Հապա քեզ չափաւորութեամբ պիտի խրատեմ,
Ու քեզ բոլորովին անմեղ պիտի չհանեմ։

ԳԼ. ԽԷ

1-7 ՓԼՇտացւոց կործանումը։

Տէրոջը խօսքը, որ Երեմիա մարգարէին եղաւ "ՓԼՇտացւոց վրայով Բդեւ Փարաւոն Գազան չզարկած։
2 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ֆՀիւսիսէն "ջուրեր կ'ելլեն,
Որոնք յորդած հեղեղի պէս պիտի ըլլան,
Ու երկիրը և անոր լիութիւնը,
Քաղաքը ու անոր բնակիչները պիտի կոխեն.
Եւ մարդիկ պիտի աղաղակեն,
Ու երկրին բոլոր բնակիչները պիտի ուռնան։
3 Անոր Էրիվաններուն ամբոխներուն ձայնէն,
Անոր կառքերուն շաչիւնէն
Ու անիւներուն շառաչիւնէն՝
Հայրերը էրէնց որդիք պիտի չնային
Էրէնց ձեռքերուն թուլնալուն համար,
4 Բոլոր ՓԼշտացիները կորնչելուն,
Եւ ֆՏիւրոսի ու Սիդոնի
Բոլոր մնացած օգնականները կտրելու եղող օրուանը պատճառաւ.
Քանզի Տէրը ՓԼշտացիները,
Կապիճ որ կղզին "մնացորդները, պիտի կորնչէ։
5 ֆԳազայի վրայ հնազանդութեն եկաւ,
ֆԱսկաղոն իր հովտին մնացորդովը աւերակ եղաւ.
Մինչև ե՞րբ էքու մարմինդ վրայ կտրածներ պիտի ընես։

ՀԵՐ. 30։ ԵԳԵԿ. լԲ. 11։
ՎԵԳԵԿ. լԲ. 11, 13, 14։
ՐԵՍ. ԽԱՐ. 13, 14։ ԽԳ. 5։ ԽԳ. 2։ ԳԼ. Լ 10, 11։
ՑԳԼ. Ժ. 24։ Լ 11։

ՎԳԼ. լԲ. 20։ ԵԳԵԿ. լԲ. 15, 16։ ՍՈՓ. բ. 4, 5։
ՔԱՄՓ. ա. 6, 7, 8։
ՖԳԼ. Ա. 14։ ԽԳ. 20։
ՔՆԱ. ը. 7։ ԳԼ ԽԳ. 7, 8։
ԷԳԼ. ը. 16։ ՆԱՀ. գ. 2։
ՂԳԼ. լԲ. 22։
ԷՅՆ. Ժ. 14։ ԱՄՈՓ Բ. 7։
ԸՆԵԿ. լԲ. 16։ ԱՄՈՓ ա. 8։
ՐԱՄՈՓ ա. 7։ ՄԻՔ. ա. 16։ ՍՈՓ. բ. 4, 7։ ՋԱՔ. Բ. 5։
ՃԳԼ. լԲ. 20։
ՄԳԼ. ԺԶ. 6։ ԽԱՆ. 5։ ԽԸ. 37։

6 Ով Տէրոջը սուրը,
Մինչև ե՞րբ հանդարտ չես կենար.
Բո՛ւռ պատեանդ դարձիր,
Հանգչէ ու լուէ։
7 Ինչպէ՞ս կրնայ հանդարտ կենալ.
Վասն զի Տէրը Եանոր հրամայեց սուրը ե
Ասկաղոնի ու ծովեզերքի դէմ,
Հոն որկեր է զանիկա։

ԳԼ. ԽԸ

1 *Մովաբի գառաստանը՝ 7 իր հպարտութեանը համար, 11 իր անհոգութեանը համար, 14 իր մարմնաւոր վստահութեանը համար, 26 և զԱստուած ու անոր ժողովուրդը արհամարհելուն համար։ 47 Մովաբի գերեզմարձութիւնը։*

Մովաբի վրայով զօրաց Տէրը,
Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ.
Վա՛յ Ենոբասի, վասն զի աւերուեցաւ.
Կարիաթեմ ամչցաւ ա՛ռնուեցաւ.
Ամրոցը ամչցաւ ու զարհուրեցաւ։
2 Մովաբ այլեւս պիտի չգործէ Եեսբոնի մէջ.
Անոր վրայ չարիք խորհեցան՝ ըսելով,
Եկէք ու զանիկա ազգ ըլլալէն կտրենք։
Դուն ալ, ով Մադմէն, պիտի կտրուիս.
Բո՛ւռ եռեւէդ սուր կու գայ։
3 Հորանոյիմէ աղաղակի ձայն կու գայ.
Աւերո՛ւմ ու մեծ կոտրած կայ։
4 Մովաբ կոտրեցաւ.
Անոր պզտիկ աղաքնները աղաղակ վերցուցին։
5 Լուհիթի զառ ի վերին վրայ
Մեծ լացով պիտի երթան.
Հորանոյիմի զառ ի վայրին վրայ
Թշնամիները կոտրածի աղաղակ լսեցին։
6 Փախէ՛ք, ձեր անձը ազատեցէ՛ք,
Եւ Յունիպտոսին մէջի մերկացին պէս եղէք։
7 Հոնկի քու գործերուդ ու գանձերուդ ապաւինելուդ համար՝
Դուն ալ պիտի առնուիս.
Եւ Քամոսը գերութեան պիտի երթայ
Իր քուրմերով ու իր իշխաններով միասին։
8 Եւ հասկն քաղաքի վրայ կործանողը պիտի գայ,
Ու քաղաք մը պիտի չազատի.
Հովիտը պիտի կորսուի ու դաշտը պիտի աւերուի,
Ինչպէս Տէրը ըսաւ։
9 Մովաբի թեւեր տուէ՛ք որպէս զի թռչելով փախչի.
Ու անոր քաղաքները ամայի պիտի ըլլան՝ բնակիչ չունենալով։
10 Տէրոջը գործը նենգութեամբ կատարողը անիծեալ ըլլայ,
Ու իր սուրը արիւնէն խնայողը անիծեալ ըլլայ։
11 Մովաբ իր տղայութենէն ի վեր հանգստութեան մէջ էր,
Ու ինչպէս գինին իր մրուրին վրայ կը նստէր,
Եւ տեղէ տեղ չէ ափսեցաւ,
Ու գերութեան չգնաց.
Անոր համար իր համն իր մէջ մնաց
Ու հոտը չփոխուեցաւ։
12 Ուստի տե՛ս օրերը կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
Որ անոր փոխադրողներ պիտի դրկեմ,
Ու զանիկա պիտի փոխադրեն,
Եւ անոր անօթները պիտի պարպեն,
Ու տիկերը կոտոր կոտոր պիտի ընեն։
13 Եւ Մովաբ Քամոսէ պիտի ամչնայ,
Ինչպէս Իսրայէլի տունը իր ապաւինած Բեթէլէն ամչցաւ։
14 Ինչպէ՞ս կ'ըսէք թէ Մենք կռիւներ ենք,
Ու պատերազմի համար զօրաւոր մարդիկ ենք։
15 Մովաբ աւերուեցաւ և անոր քաղաքները բռնուեցան,
Ու անոր ընտիր երիտասարդները մորթուելիքան,
Կ'ըսէ Նոյն Թագաւորը՝ որուն անունը Զօրաց Տէր է։
16 Մովաբի կորուստը դարու մօտ է,
Եւ անոր պատուհասը խիստ կ'արագչայ։
17 Ով անոր շրջակայքը եղողնե՛ր, ամէնդ զանիկա ողբացէ՛ք,
Ու ըսէ՛ք դուք ամէնդ որ անոր անունը գիտէք,
Զօրաց Տէրոջ գաւազանը, պարծանաց ցուպը,
Ինչպէ՞ս կոտրեցաւ։
18 Ով Դիբոնի մէջ բնակող աղջիկ,
Փառքէն իջիր ու ծարաւութեան մէջ նստէ.
Վասն զի Մովաբը կործանողը քու վրադ պիտի ելլէ,
Ու քու պարիսպներդ պիտի աւրէ։
19 Ճամբու վրայ կայնէ ու դիտէ,
Ով Արոերի բնակիչ,
Փախչողին ու ազատողին հարցուր
Ու ըսէ՛ թէ Ինչ եղաւ։
20 Մովաբ ամչցաւ, վասն զի կոտրեցաւ.
Հեծէ՛ ու աղաղակէ՛.
Մովաբի աւերուիլը Առնոնի մէջ պատմեցէ՛ք։
21 Եւ Հարաշտային երկրին վրայ՝
Հոլոնի, Յասայի ու Մեփաաթի վրայ դատաստան եկաւ,

ե *Բ Օր. իբ. 41։ Եզեկ. խա. 3, 4, 5։*
զ *Եզեկ. ժզ. 17։*

—

է *Նա. ժե. և ժզ։ ԳԼ. իե. 21։ իէ. 3։ Եզեկ. իե. 9։ Ամովս բ. 1, 2։*
ը *Թուա. իբ. 38։ լգ. 47։ Նա. ժե. 2։*
թ *Թուա. իբ. 37։*
ժ *Նա. ժզ. 14։*
ի *Նա. ժե. 4։*
ձ *Հեր. 5։*
խ *Նա. ժե. 5։*
ծ *ԳԼ. ծ ա. 6։*
կ *ԳԼ. ժէ. 6։*
հ *Թուա. խա. 29։ Դատ. ժա. 24։ Տես Նա. խզ. 1, 2։ ԳԼ. խզ. 12։*
ղ *ԳԼ. իթ. 3։*
ճ *ԳԼ. զ. 26։ Հեր. 18։*
մ *Սոփ. ծե. 6։ Հեր. 28։*
յ *Տես Դատ. ե. 23։ ա Թագ. ժե. 3, 9։ գ Թագ. ի. 42։*
ն *Կամ, Քաղաքեամբ*
շ *Սոփ. ա. 12։*
ո *Դատ. ժա. 24։ գ Թագ. ժա. 7։*
չ *գ Թագ. ժբ. 29։*
պ *Ովս. ժ. 6։*
ջ *Նա. ժզ. 6։*
ռ *Հեր. 8, 9, 18։*
ս *Եբր. վէր եւան*
վ *ԳԼ. ծ. 27։*
տ *ԳԼ. խզ. 18։ ծա. 57։*
ր *Տես Նա. ի. 4։ ժզ. 4, 5։*
ց *Թուա. խա. 30։ Նա. ժե. 2։ Տես Նա. խէ. 1։ ԳԼ. խզ. 19։*
ւ *Հեր. 8։*
փ *ա Թագ. գ. 13։*
ք *Բ Օր. բ. 36։*
օ *Նա. ժզ. 7։*
ֆ *Տես Թուա. խա. 13։*
և *Հեր. 8։*

22 Եւ՝ Դէբոնի վրայ, Նափաւի վրայ, Բեթ-դէբլաթեմի վրայ,
23 Ու Կարիաթեմի վրայ, և Բեթ-գամոզի վրայ,
ու Բեթ-մաւոնի վրայ,
24 եւ [ד]Կարիօթի վրայ, ու Բոսրայի վրայ,
Ու Մովաբի երկրին բոլոր քաղաքներուն վրայ,
թէ՛ հեռաւոր և թէ՛ մօտաւոր։
25 [ר]Մովաբի եղջիւրը կտրուեցաւ,
Ու [ס]բազուկը կոտրեցաւ՝ կ'ըսէ Տէրը։
26 [ש]Զանիկա գինովցուցէք,
Վասն զի Տէրոջը դէմ հպարտացաւ,
Ու Մովաբ թող իր փսխուանքին մէջ թաւալի,
Եւ ինք ալ ծաղր ըլլայ։
27 [ת]Մի՛թէ Իսրայէլ քեզի ծաղր չէզա՞ւ.
[א]Անիկա գողերո՞ւ մէջ գտնուեցաւ,
Որ դուն քանի որ անոր վրայով կը խօսէիր՝
գլուխ կը շարժէիր։
28 Ով Մովաբի բնակիչներ,
Քաղաքները թողուցէք, [ב]վէմերու մէջ բնակեցէք,
Ու փոսի բերնին քովերը իր բոյնը շինող աղաւնիին պէս եղէք։
29 [ג]Մովաբի ամբարտաւանութիւնը լսեցինք.
Անիկա խիստ ամբարտաւան է.
Անոր հպարտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը,
գոռոզութիւնը
Ու սրտին բարձրութիւնը ըսինք։
30 Ես անոր սրտմտութիւնը գիտեմ, կ'ըսէ Տէրը,
Բայց պարապ է.
[ד]Անոր անապարձ խօսքերը պարապ պիտի ելլեն։
31 Ուստի [ה]Մովաբի համար պիտի ողբամ,
Ու բոլոր Մովաբի համար պիտի աղաղակեմ.
Կիրհարէսի մարդոց համար սուգ պիտի բռնուի։
32 [ו]Ով Սեբամայի որթ, քու վրադ Յազէրի լացովը
պիտի լամ.
Քու շառաւիղներդ ծովէն անցնելով
Մինչեւ Յազէրի ծովը հասեր էին.
Քու ամառնային պտուղիդ վրայ և ողկոյզիդ վրայ աւերող ինկաւ։
33 Ու [ז]պտղատու արտերէն և Մովաբի երկրէն
Ուրախութիւնը ու ցնծութիւնը պիտի վերնայ.
Ու հնձաններէն դինին դադրեցուցի
Ցնծութեամբ խաղաղ պիտի չկոխուի,
Ո՛ց ցնծութեան ձայն պիտի չլսուի։
34 [ח]Եսբոնի աղաղակէն մինչեւ Եղէալէ,
Մինչեւ Յասսա երկնց ձայնը տուին,
Երկար տարեկան երինջի պէս, [ט]Սեղոմէ մինչեւ Որոնայիմ.
Քանզի Նեմրիմի ջուրերը անգամ կ'աւերուին։
35 Եւ Մովաբէ էմարձր տեղը ողջակէզ մատուցանողը,

Ու իր աստուածներուն խունկ ծխողը
Պիտի վերցնեմ, կ'ըսէ Տէրը։
36 Ահա սրտաճաւաս իմ սիրտս Մովաբի համար որինդներու պէս պիտի հնչէ,
Ու Կիրհարէսի մարդոցը համար իմ սիրտս որինդներու պէս պիտի հնչէ.
Վասն զի Բանոնց առացած հարստութիւնը կորսուեցաւ։
37 Քանզի ամէն գլուխ կնատակ պիտի ըլլայ,
Եւ ամէն մօրուք պիտի կտրուի.
Ու ամէն ձեռքերու վրայ կտրածներ պիտի ըլլան,
Եւ ոտքին մէջքերու վրայ քուրձ պիտի ըլլայ.
38 Մովաբի բոլոր տանիքներուն վրայ
Ու անոր փողոցներուն մէջ բոլորովին կոծ պիտի ըլլայ,
Վասն զի Մովաբը կոտրեցի Նայնպիսի անօթի պէս
Որու մէ՛կը չհաճիր, կ'ըսէ Տէրը։
39 Ի՜նչպէս կոտրեցաւ Մովաբ,
Ու ի՜նչպէս ամօթով կռնակ դարձուց՝ ըռնըշ պիտի ողբան.
Ու Մովաբ ամէն իր բոլորտիքը եղողներուն՝
խայտառակութեան ու ասկումի պատճառ պիտի ըլլայ։
40 Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա [י]թռչունի պէս պիտի թռչի,
Ու [כ]իր թեւերը Մովաբի վրայ պիտի տարածէ։
41 [ל]Քաղաքները կ'առնուին
Եւ բերդերը կը նուաճին,
Ու այն օրը [מ]Մովաբի զօրաւորներուն սիրտը
Իր երկունքին մէջ եղող կնոջ սրտին պէս պիտի ըլլայ։
42 Եւ Մովաբ [נ]ժողովուրդ ըլլալէն պիտի կտրուի,
Վասն զի Տէրոջը դէմ հպարտացաւ։
43 [ס]Ով Մովաբի բնակիչ,
Քու վրադ վախ, գուբ ու որոգայթ պիտի ըլլայ, կ'ըսէ Տէրը։
44 Վախէն փախչողը գուբը պիտի իյնայ,
Եւ գուբէն ելլողը որոգայթի մէջ պիտի բռնուի.
Քանզի [ע]անոր վրայ, Մովաբի վրայ,
Անոնց այցելութեան տարին պիտի բերեմ, կ'ըսէ Տէրը։
45 ||Ուժէն փախչողները՝ Եսբոնի հովանիին տակ կայնեցան.
Բայց [פ]Եսբոնէ կրակ՝
Ու Սիհոնի մէջէն բոց ելաւ,
Եւ [צ]Մովաբի ծայրը
Ու աղաղակողներուն գագաթը կերաւ։
46 [ק]Վա՜յ քեզ, Մովաբ,
Քամոսի ժողովուրդը կորսուեցաւ.

[ד] Եր. խը. 26։
[ר] Սպր. հե. 10։
[ס] Տես եղեկ. լ. 21։
[ש] Գլ. խե. 15, 27։
[ת] Սոփ. բ. 8։
[א] Տես Գլ. բ. 26։
[ב] Սպր. ծե. 6, 7։ Հմր. 9։
[ג] Ես. ժզ. 6, ևն։
[ד] Ես. ժզ. 6։ Գլ. ծ. 36։
[ה] Ես. ժե. 5։ ժզ. 7, 11։
[ו] Ես. ժզ. 8, 9։
[ז] Ես. ժզ. 10։ Յովել ա. 12։
[ח] Ես. ժե. 4, 5, 6։
[ט] Ես. ժե. 5, 6։ Հմր. 5։
[י] Ես. ժե. 2։ ժզ. 12։
[כ] Ես. ժե. 5։ ժզ. 11։
[ל] Ես. ժե. 7։
[מ] Ես. ժե. 2, 3։ Գլ. խէ. 5։
[נ] Ծն. լէ. 34։
[ס] Գլ. խբ. 28։
[ע] Բ Օր. իբ. 49։ Գլ. խթ. 22։ Դան. է. 4։ Ովս. ը. 1։ Ամբ. ա. 8։
[פ] Ես. ը. 8։
[צ] Կամ, կարիօթը կ'առնուի. Հմր. 24։
[ק] Ես. ժգ. 8։ Իր. 3։ Գլ. լ. 6։ խթ. 22, 24։ ծ. 43։ ծա. 30։ Մխ. դ. 9։
[ר] Սպր. ձգ. 4։ Ես. է. 8։
[ש] Ես. իդ. 17, 18։
[ת] Տես Գլ. ժա. 23։
[א] Կամ, փախչողները ուժէ լինի՞։
[ב] Թուա. խա. 28։
[ג] Տես Թուա. իդ. 17։
[ד] Թուա. խա. 29։

փանդի քու ազգքներդ գերի առնուելեան
Ու աղջիկներդ գերութեան ֆոյին։
47 Բայց Ովբդին օրերը
Մոլարի գերութիւնը պիտի դարձնեմ, կ'ըսէ
Տէրը։
Մոլարի դատաստանը մինչև հոս է։

ԳԼ. ԽԹ

1 Ամմոնացւոց դատաստանը. 6 անոնց գերեզարձութիւնը, 7 Եդովմի, 23 Դամասկոսի, 28 կեդարի, 30 Հասորի, 34 ու Եղամի դատաստաններէը։ 39 Եղամի գերեզարձութիւնները։

Ամմոնի որդիներուն վրայով Տէրը այսպէս
կ'ըսէ.
Միթէ Իսրայէլ ազգքներ չունի՞.
Միթէ անոնց ժառանգ չունի՞.
Ինչո՞ւ Մեղքամ Գադի ժառանգ եղաւ,
Ու իր ժողովուրդը անոր քաղաքներուն մէջ բնակեցաւ։
2 Ահա հոմանը սոխ օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
Որ Ամմոնի որդիներուն Հռաբբային մէջ
Պատերազմի աղաղակ լսել պիտի տամ.
Ու անոնք աւերակներու դէզ պիտի ըլլայ,
Եւ անոր *գեղերը կրակով պիտի այրին.
Ու Իսրայէլ իրեն ախոռներուն վրայ պիտի տիրէ,
կ'ըսէ Տէրը։
3 Ողբա, ով Եսբոն, վասն զի Գայն կորաւեցաւ.
Աղաղակեցէք, ով Հռաբբայի աղջիկներ,
Գուրձեր հագէք, լացէք
Ու ցանկէ ցանկ վազեցէք.
Վասն զի Մեղքամ գերութեան կ'երթայ
Իր Քուրմերովը ու իշխաններովը միասին։
4 Ինչո՞ւ հո՛ հովիտներովդ կը պարծիս.
Քու հովիտդ աւերեցաւ, ով Խոպաստամբ աղջիկ,
Որ քու գանձերուդ ապաւիներ էիր,
Ըսելո՛վ Ո՞վ իմ վրաս ո՞վ կրնայ գալ։
5 Ահա ես, կ'ըսէ զօրաց Տէր Եհովան,
Քու վրադ վախ պիտի բերեմ
Ամէն բոլորտիքդ եղողներէն,
Եւ ամէն մէկը իր առջեւէն ճամբան էրթալով պիտի
ցրուի.
Ու փախածականները ժողվող պիտի չըլլայ։
6 Եւ Յետոյ Հռաբբայի որդիներուն գերութիւնը
Պիտի դարձնեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։

Եգովմի վրայով զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
7 Եմանացւոց Թեմանի մէջ ա՛լ իմաստութիւն չկա՞յ.
Յանձարէղներէն խորհուրդը կորաւեցա՞ւ.
Անոնց իմաստութիւնը հատա՞ւ։
8 Էփսախէք, դարձէք, խորունկ տեղեր բնակեցէք,
Ով Դեդանի բնակիչներ,
Վասն զի Եսաւի կորուստը
Անոր պատուհասելու ժամանակս անոր վրայ
կը բերեմ։
9 Եթէ հնձողներ գային,
Միթէ ճխտեր պիտի չձողուին.
Եթէ գիշերով գողեր գային,
Իրենց բաւականը եղածին չափ պիտի յափշտակէին։
10 Յետոյ ես Եսաւը մերկացուցի,
Անոր ծածուկ տեղերը բացի,
Ու անիկա պահտուելու կարող չէ.
Անոր զաւակները, անոր եղբայրները ու անոր
դրացիները կորաւեցան,
Եւ չկայ։
11 Որբերդ ձգէ տուր, ես զանոնք ողջ կը պահեմ.
Ու քու որեւէ այրիներդ ինծի ապաւինին.
12 Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա Անոնք որ բաժակը խմելու պարտաւոր
չէին, անշուշտ պիտի խմեն.
Եւ դուն բոլորովին անպատի՞ժ պիտի մնաս.
Անպատիժ պիտի չմնաս,
Հապա անպատճառ պիտի խմես։
13 Վասն զի †ինքս անձիս վրայ երդում կ'ընեմ, կ'ըսէ
Տէրը,
Որ Հռօսրա ամայութիւն, նախատինք, աւերակ
ու անէծք պիտի ըլլայ,
Եւ անոր ամէն քաղաքները յաւիտենական աւերակներ պիտի ըլլան։
14 Տէրոջը կողմանէ լուր լսեցի,
Ու ազգերուն դեսպան պրկուած է՝ ու կ'ըսէ,
Ժողվուեցէք և անոր վրայ գացէք
Ու պատերազմի ելէք,
15 Քանզի ահա քեզ ազգերու մէջ պզտիկ
Ու մարդոց մէջ անարգ ըրի։
16 Քու ահաւորութիւնդ, քու սրտիդ հպարտութիւնը քեզ խաբեցին,
Ով վէմին խոռոչներուն մէջ բնակող
Ու բարձր բլուրներուն փակչող.
Թէև քու Ջոյնդ արծիւի պէս բարձրները շինես,
‡Քեզ անկէ պիտի իջեցնեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։
17 Ու Եդովմ ամայի պիտի ըլլայ.
Անկէ ամէն անցնողը պիտի հիանայ,
Եւ անոր բոլոր հարուածներուն համար պիտի
սուլէ։
18 §Սոդոմի ու Գոմորի և անոր շրջակայ §§քաղաքներուն կործանումին պէս, կ'ըսէ Տէրը,
Հոն՝ Ոնանք որ բաժակը խմելու պարտաւոր
չէին, անշուշտ պիտի խմեն.
Ու անոր մէջ մնարդ ալ պիտի չմնայ։

ա Գլ. խթ. 6, 39։

— բ Եզեկ. իա. 28։ իե. 2։ Ամոս ա. 13։ Սոփ. բ. 8, 9։
գ Ամոս ա. 13։
դ Եզեկ. իե. 5։ Ամոս ա. 14։
ե ԵԲր. ազգիկներդը
զ Նա. լբ. 11։ Գլ. գ. 8։ գ. 26։
է գ Թագ. ժա. 5։ 33։
ը Գլ. խլ. 7։ Ամոս ա. 15։
թ Գլ. գ. 14։
ժ Գլ. իա. 13։
ի Հմր. 39։ Գլ. խը. 47։
լ Եզեկ. իե. 12։ Ամոս ա. 11։
խ Աբդ. 8։
ծ Տես Նա. ժբ. 11։
կ Հմր. 30։
հ Գլ. իե. 23։
ձ Աբդ. 5։
ղ Մատ. ա. 3։
ճ Նա. ժէ. 14։
մ Գլ. իե. 28, 29։ Աբդ. 16։
յ ՅՆ. իբ. 16։ Նա. իե. 23։ Ամոս գ. 8։
ն Նա. լդ. 6։ կգ. 1։
շ Աբդ. 1, 2, 3։
ո Աբդ. 4։
չ Ցոր լբ. 27։
պ Ամոս բ. 2։
ջ Գլ. ժբ. 16։ ծ. 13։
ռ ՅՆ. ժբ. 25։ ր Օր. խբ. 23։ Գլ. ծ. 40։ Ամոս գ. 11։

19 ԼԱՀա անիկա առիւծի պէս ամուր ընակարանին
վրայ պիտի ելլէ
՞Յորդանանու ըն-բէ՞ւն յորդելէն.
Բայց անոր վրայէն շուտով պիտի փախցնեմ զա-
նիկա.
Եւ ո՞վ է այն ընտրեալը՝ զոր անոր վրայ դնեմ.
Վասն զի ՞ինծի նման ո՞վ կայ.
Ո՞վ †ինծի հետ ո՞վ պիտի վիճաբանի՞.
Եւ Ո՞վ է այն հովիւը որ իմ առջեւս պիտի կե-
նայ.
20 ՞Անոր համար Եդոմի վրայով Տէրոջը խորհած
խորհուրդը
Ո՛ Թեմանի ընակիչներուն վրայով մտածած
մտածմունքը մտիկ ըրէք.
Հօտերն ամէնէն պզտիկը անպատճառ պիտի քշէ
զանոնք,
Անշուշտ անոնց ընակարանները անոնց հետ պիտի
աւերէ։
21 ՞Անոնց իյնալուն ձայնէն երկիր կը շարժի.
Անոնց ողաղակին ձայնը մինչեւ Կարմիր ծով կը
լսուի։
22 Ահա ՞ընձառի պէս բարձրանալով պիտի
թռչի,
Ու իր թեւերը Բոսորայի վրայ պիտի տարածէ.
Եւ այն օրը Եդոմի զօրաւորներուն սիրտը
Իր երկունքին մէջ եղող կնոջ սրտին պէս պիտի
ըլլայ։
23 ՞Դամասկոսի վրայով։
Եմաթ ու Արփադ ամչցան,
Քանզի դէշ լուր լսեցին՝ — մաթեցան.
†Ծովուն մէջ տատապանք կայ
Ո՛— անիկա չկրնար հանդարտիլ։
24 Դամասկոս ակտռցաւ,
Փախչելու դարձաւ,
Արհաւիրքը անոր վրայ հասաւ.
Ձանիկա ծննդական կնոջ պէս †նեղութիւն ու
ցաւեր բռնեցին։
25 Ի՛նչպէս չթողուեցաւ երեւելի քաղաքը,
Իմ ուրախութեանս քաղաքը։
26 ֏Ուստի անոր կարիճները իր հրապարակներուն
մէջ պիտի իյնան,
Եւ բոլոր պատերազմական մարդիկը
Ամէն օրը բնաջինջ պիտի ըլլան, կ'ըսէ զօրաց
Տէրը։
27 Ու Դամասկոսի պարսպին մէջ ՞կրակ պիտի
բռնկցնեմ,
Ու Բենհադադի պալատները պիտի ուտէ։
28 ֏Կեդարու վրայով ու Հասորի թագաւորու-
թիւններուն վրայով, զորոնք Նաբուգոդ-
ոնոսոր թագաւորը զարկաւ, Տէրը այսպէս կ'ըսէ.

Ելէք, կեդարու վրայ գացէք,
Եւ Խորեւելքի բնակիչները ջարդեցէք.
29 Անոնց ՞վրաններն ու հօտերը պիտի առնեն,
Անոնց վարագոյրները ու բոլոր կարասիները
Եւ ուղտերը իրենց համար պիտի առնեն.
Ու անոնց ձայն պիտի տրուի թէ
†Ամէն կողմնէ վախ կայ։
30 ՞Փախչէք, շուտով հեռացէք, խորունկ տեղեր
բնակեցէք,
Ով Հասորի բնակիչներ, կ'ըսէ Տէրը,
Վասն զի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը
Ձեզի դէմ խորհուրդ մը խորհեցաւ,
Ու ձեզի դէմ դիտաւորութիւն մը մտածեց։
31 Ելէք ու †հանգստութեան ատեն և ապահովութեան
մէջ բնակող ազգին գացէք, կ'ըսէ Տէրը,
Որ դռներ ու նիգեր չունի ու †առանձին կը բնակի։
32 Եւ անոնց ուղտերը աւար պիտի ըլլան,
Ու անոնց խաշինքներուն բազմութիւնը պիտի
յափշտակուի.
Եւ †իրենց մօրուքին ծայրը կարսղները ժամէն
հովի պիտի ցրուեմ,
Ու անոնց կործանումը ամէն կողմէն պիտի բերեմ,
կ'ըսէ Տէրը.
33 Եւ Հասոր էջդոմներու բնակարան,
Յաւիտենական ամայութիւն, պիտի ըլլայ.
†Հոն մարդ պիտի չնստի,
Ու հոն մարդու զաւակ պիտի չբնակի։
34 Յուդայի թագաւորին Սեդեկիայի թագաւո-
րութեան սկիզբը †Եղոմի վրայով Երեմիա մար-
գարէին եղած Տէրոջը խօսքն է, որ ըսաւ,
35 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես †Եղոմի աղեղը,
Անոնց զօրաւոր զօրութիւնը, պիտի կոտրեմ։
36 Ու Եղոմի վրայ երկինքի չորս կողմէն չորս հո-
վերը պիտի բերեմ,
Եւ զանոնք այս բոլոր հովերուն պիտի ցրուեմ.
Ու պիտի չըլլայ ազգ մը, որու Եղոմի փախստա-
կանները չերթան։
37 Ու Եղոմացիք իրենց թշնամիներուն առջեւ
Եւ իրենց հոգին վնասուղներուն առջեւ պիտի
վախցնեմ,
Ու անոնց վրայ պատուհաս պիտի բերեմ,
Այսինքն իմ սաստիկ բարկութիւնս, կ'ըսէ Տէրը,
Ես անոնց ետեւէն սուր պիտի զրկեմ,
Մինչեւ զանոնք հատցնեմ։
38 Ու †իմ աթոռս Եղոմի մէջ պիտի դնեմ,
Եւ անկէ թագաւոր ու իշխաններ պիտի կորնչը-
նեմ, կ'ըսէ Տէրը։
39 Բայց ՞վերջին օրերը
Եղոմի գերութիւնը պիտի դարձնեմ, կ'ըսէ Տէրը։

ՀԳԼ Ե. 44, Եւն։
՚ԳԼ Ժր. 5։
՛ԵԼ Ժե. 11։
†Կ—Ր, ո՞վ ինձի ժամանակ պիտի սրսկէ
ՁՅոբ խա. 10։
՞ԳԼ Ե. 45։
ԸԳԼ Ե. 46։
ՃԳԼ Ղ. 13։ խը. 40, 41։
՛ԵՒ. ԺԷ. 1։ լէ. 13։ Ամոս ա. 3։ Զաք. Բ. 1, 2։
֏ԵՒ. ԵԷ. 20։
†ԵՒ. ԺԳ. 8։ ԳԼ. Գ. 31։ Ղ. 24։ լ. 6։ խը. 41։ Հմր. 22։
ՀԳԼ լգ. 9։ Ժա. 41։
ՁԳԼ Ե. 30։ Ժա. 4։
՛Ամոս ա. 4։
ԸԵՒ. խա. 13։
ՃԴատ. գ. 3։ Ծոբ ա. 3։
՞Սազ. ճԻ. 5։
՛ԳԼ Գ. 25։ խզ. 5։
ՂՀմր. 8։
ՀԵզեկ. լԸ. 11։
ԸԹուռ. խգ. 9։ Բ Օր. լգ. 28։ Մխբ. Կ. 14։
ՃԳԼ Բ. 26։ խԻ. 23։
՛Եզեկ. Կ. 10։ Հմր. 36։
ՁԳԼ Բ. 11։ Ժ. 22։
ՂՀմր. 18։
՛ԳԼ խԻ. 25։
՞Տես ԵՒ. խբ. 6։
ՁՀմր. 32։
ՀԳԼ Բ. 16։ խը. 2։
ՅՏես ԳԼ խգ. 10։
ՂԳԼ խը. 47։ Հմր. 6։

ԳԼ. Ծ

1, 9, 21, 35 *Բաբելոնի գաւառաւանը.* 4, 17, 33 *Իսրայէլի վրկութիւը.*

Բաբելոնի վրայով, Քաղդէացւոց երկրին վրայով, Երեմիա մարգարէին ձեռքով Տէրոջը խօսած խօսքը։

2 *Ազդեցէ՛ք մէջ պատմեցէ՛ք.*
Հրատարակեցէ՛ք ու պրօշ վերցուցէ՛ք.
Հրատարակեցէ՛ք — մի ծած կէ՛ք, — ըսէ՛ք,
Բաբելոն առնուեցաւ, Բէլ ամչցաւ,
Մարոդաք կատեցաւ,
Անոր արձանները ամչցան,
Անոր կուռքերը կատեցան.
3 *Վասն զի անոր վրայ հիւսիսէն ազգ մը ելաւ,*
Անիկա անոր երկիրը աւերակ պիտի ընէ,
Ու հան բնակիչ պիտի չմնայ.
Մարդ մինչեւ անասուն պիտի փախչին երթան։
4 *Անի՛ օրերը ու այն ժամանակը, կ՚ըսէ Տէրը,*
Իսրայէլի որդիները, Հրէնք ու Յուդայի որդիները, միասին պիտի գան,
Երթալով ու լալով պիտի երթան,
Ու՛ր իրենց Տէր Աստուածը պիտի փնտռեն։
5 *Սիոնի համար պիտի հարցնեն՝*
Իրենց երեսը դէպ ի հան դարձած.
Եկէ՛ք ու Տէրոջը յարէնք
Յաւիտենական ու անմոռաց ուխտով մը։
6 *Իմ ժողովուրդս խկտուած ոչխարներու պէս*
եղաւ,
Զանոնք իրենց հովիւները մոլորեցուցին,
Զանոնք լերանց վրայ պատցուցին.
Անոնք սարէ սար գացին, բլուր դացին,
Ու իրենց մնկատեղերը մոռցան։
7 *Անոնք գտնողները կրանք կերան.*
Ու հանոնց թշնամիները ըսին,
Մենք յանցանք չենինք,
Վասն զի անոնք նարդարութեան բնակարան եղող Տէրոջը դէմ,
Ու հրէնց հայրերուն յոյսը եղող Տէրոջը դէմ մեղք գործեցին։
8 *Բաբելոնի մէջէն փախէ՛ք,*
Ու Քաղդէացւոց երկրէն ելէ՛ք,
Եւ հօտերուն առջեւէն փոյթ նախանիներուն պէս եղէ՛ք։
9 *Ահաւասիկ ես Բաբելոնի վրայ*
Հիւսիսի երկրէն մեծ ազգերու ժողով
Պիտի ազդեցնեմ ու հանեմ,
Ու հանոր առջեւ դասդասուի պիտի շարուին,
Անկէ պիտի առնուի.
Անոնց նետերը, յաջողակ պատերազմող հերոսի պէս,
Պարապ պիտի չդառնան։
10 *Եւ Քաղդէացւոց երկիրը աւար պիտի ըլլայ,*
Ո՛վ որ անիկա կողոպտէ՝ պիտի կշտանայ, կ՚ըսէ Տէրը։
11 *Որովհետեւ դուք ուրախացած ու խնդացիք,*
Ով իմ ժառանգութեանս կողոպտիչներ,
Կանանչ խոտերու մէջ արած ուռած երինջի պէս ցոփ կեցէ՛ք,
Ու երիվարներու պէս վինջեցէ՛ք։
12 *Ձեր մայրը խիստ ամչցաւ.*
Զեզ ծնանողը ամօթով եղաւ.
Ահա անիկա ազգերուն յետինը,
Անապատ, անջուր ու ամլոյ պիտի ըլլայ։
13 *Տէրոջը բարկութեանը պատճառաւ հան մարդ պիտի չբնակի,*
Հապա բոլորովին ամլոյ պիտի ըլլայ.
Բաբելոնէ ամէն անցնողը
Անոր բոլոր հարուածներուն վրայ
Պիտի հիանայ ու պիտի սուլէ։
14 *Բաբելոնի դէմ շուրջանակի շարուեցէ՛ք,*
Ով բոլոր նետով լարողներ,
Անոր նետեցէ՛ք, նետերն մի խնայէ՛ք,
Քանզի անիկա Տէրոջը դէմ մեղք գործեց։
15 *Անոր դէմ շուրջանակի աղաղակ վերցուցէ՛ք.*
Անիկա ձեր ձեռքը տուաւ.
Անոր հիմերը կործանեցան,
Անոր պարիսպները աւերուցան,
Վասն զի Տէրոջը վրէժխնդրութիւնն է.
Անկէ վրէժ առէ՛ք,
Անոր իր գործին համեմատ ըրէ՛ք։
16 *Բաբելոնէ սերմնացանը ու հունձքի ժամանակ մանգաղ բռնողը կտրեցէ՛ք.*
Բռնաւոր սուրին երեսէն
Ամէն մարդ իր ժողովուրդին պիտի դառնայ,
Ու ամէն մարդ իր երկիրը պիտի փախչի։
17 *Իսրայէլ ցրուած ոչխար մըն է,*
Առիւծները զայն հալածեցին.
Զանիկա նախ Ասորեստանի թագաւորը կերաւ,
Ու ետքը այս Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը անոր ոսկորները կրծեց։
18 *Ասոր համար զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ.*
Ահա ես Բաբելոնի թագաւորին ու անոր երկրին այցելութիւն պիտի ընեմ,
Ինչպէս Ասորեստանի թագաւորին վրայ դարձայ,
Ու ամէն մարդ իր երկիրը պիտի փախչի։
19 *Իսրայէլ դարձեալ իր արտը պիտի դառնայ,*
Ու Կարմէլի ու Բասանի վրայ պիտի արածուռ,
Ու Եփրեմի ու Գաղաադի լերանց վրայ իր հոգին պիտի յագեցնէ։
20 *Այդ օրերուն ու այն ժամանակը, կ՚ըսէ Տէրը,*
Իսրայէլի անօրէնութիւնը պիտի փնտռեն, ու չպիտի գտնուի,
Ու Յուդայի մեղքերը, ու չպիտի գտնուին,
Վասն զի իմ թողութիւն շնորհած մարդոցս պիտի ներեմ։
21 *Մերաթայիմի երկրին վրայ ելիր,*
Ու Փեկոդի բնակիչներուն դէմ,
Սատիր ու ետեւէ ջարդէ՛ անոնց, կ՚ըսէ Տէրը,
Ու ինչ որ պատուիրեցի քեզի, ըրէ՛ անոնց։
22 *Պատերազմի ձայն երկրին մէջ,*
Ու մեծ ջարդ։
23 *Ինչպէ՛ս կտրուեցաւ ու կոտրեցաւ երկրի ամբողջ մուրճը,*
Ինչպէ՛ս դարձաւ Բաբելոն ազգերուն մէջ աւերակ։
24 *Բաբելոն, ես քեզի որոգայթ լարեցի, ու չգիտցար,*
Գտնուեցար ու բռնուեցար, վասն զի Տէրոջը դէմ կռուեցար։
25 *Տէրը իր զէնքերուն պահեստանը բացաւ,*
Ու իր բարկութեան սպառազինութիւնը հանեց,
Վասն զի զօրաց Տէր Աստուածը գործ ունի Քաղդէացւոց երկրին մէջ։
26 *Եկէ՛ք անկէ հասէ՛ք անոր,*
Անոր ամբարները բացէ՛ք,
Զայն կոյտ կոյտ ըրէ՛ք ու նզովեցէ՛ք,
Ու անոր բոլորովին կոտորեցէ՛ք։
27 *Անոր բոլոր ցուլերը սպաննեցէ՛ք, մորթի երթան,*
Վա՜յ անոնց, վասն զի անոնց օրը եկաւ, անոնց հարուածին ժամանակը։
28 *Ձայն անոնց որ կը փախչին ու կ՚ազատին*
Սիոնի մէջ Տէր Աստուածնիս վրէժը,
Իր տաճարին վրէժը պատմելու։
29 *Նետաւորներուն կանչեցէ՛ք Բաբելոնի դէմ,*
Բոլոր նետով լարողները.
Անոր շուրջանակի բանակեցէ՛ք,
Թող մէկը չազատի։
Անոր գործին համեմատ հատուցէ՛ք,
Անոր ըրածին համեմատ ըրէ՛ք,
Վասն զի Իսրայէլի Սրբոյն դէմ հպարտացաւ։
30 *Անոր երիտասարդները պիտի իյնան հրապարակներուն մէջ,*
Անոր բոլոր մարտիկները պիտի կորսուին այդ օրը, կ՚ըսէ Տէրը։
31 *Ահա ես քեզի դէմ եմ, հպարտ,*
Զօրաց Տէր Աստուածը կ՚ըսէ,
Վասն զի քու օրդ եկաւ, քեզի հատուցման ժամանակը։
32 *Հպարտը պիտի սայթաքի ու իյնայ,*
Ու չկայ զայն վերցնող,
Ու անոր քաղաքներուն մէջ պիտի հրդեհ վառեմ,
Ու անոր շուրջերը ամէն բան պիտի ուտէ։
33 *Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.*
Իսրայէլի որդիները ու Յուդայի որդիները միասին ճնշուեցան,
Ու զանոնք գերի տարողները բռնեցին, չուզեցին արձակել,
Բայց անոնց Փրկիչը զօրաց Տէր Աստուածն է,
Անոր անունը Հոգեւոր է.
Անոր դատը պիտի դատէ,
Որպէս զի երկրին հանգստութիւն տայ,
Բայց Բաբելոնի բնակիչներուն անհանգստութիւն։
34 *Սուր Քաղդէացւոց վրայ, կ՚ըսէ Տէրը,*
Ու Բաբելոնի բնակիչներուն վրայ,
Ու անոր իշխաններուն ու իմաստուններուն վրայ։
35 *Սուր անոր գուշակներուն վրայ, որ յիմարանան,*
Սուր անոր զօրաւորներուն վրայ, որ սոսկան։
36 *Սուր անոր ձիերուն վրայ,*
Ու անոր կառքերուն վրայ,
Ու անոր մէջ եղող բոլոր խառնիճաղանջ ազգին վրայ,
Որ կիներու պէս ըլլան։
Սուր անոր գանձերուն վրայ,
Որ կողոպտուին։
37 *Սուր անոր ջուրերուն վրայ,*
Որ ցամքին,
Վասն զի անոնք փորուած կուռքերու երկիր են,
Ու սոսկալի կռոտներով կը պարծենան։
38 *Անապատի գազաններ անոր մէջ պիտի բնակին,*
Ու ճակամարտներ անոր մէջ պիտի բնակին,
Ու անոր մէջ հարիւր տարի պիտի չբնակուի,
Ու ազգ մը ազգէ մը անոր մէջ պիտի չհաստատուի։
39 *Ուստի ահա անապատի գազաններ ու շնագայլներ անոր մէջ պիտի բնակին,*
Ու անոր մէջ ջայլամներ պիտի բնակին,
Ու անոր մէջ հարիւր տարի պիտի չբնակուի,
Ու ազգ մը ազգէ մը անոր մէջ պիտի չհաստատուի։
40 *Ինչպէս Աստուած Սոդոմն ու Գոմորը ու անոնց դրացի քաղաքները կործանեց, կ՚ըսէ Տէրը,*
Այնպէս ալ անոր մէջ պիտի չբնակուի,
Ու մարդ մը անոր մէջ պիտի չհաստատուի։
41 *Ահա հիւսիսէն ազգ մը պիտի գայ,*
Ու մեծ ազգ մը ու շատ թագաւորներ պիտի յարուցանուին երկրի ծագերէն։
42 *Նետ ու նիզակ պիտի բռնեն,*
Անոնք դաժան են ու ողորմութիւն չունին,
Անոնց ձայնը ծովու պէս պիտի գոռայ,
Ու ձիերու վրայ պիտի հեծնեն,
Պատերազմի պատրաստ մարդու պէս,
Քեզի դէմ, դուստր Բաբելոն։
43 *Բաբելոնի թագաւորը անոնց համբաւը լսեց,*
Ու անոր ձեռքերը տկարացան,
Նեղութիւն պատեց զայն,
Ցաւ՝ որ կ՚ունենայ ծնանող կինը։
44 *Ահա ես Յորդանանի ամբարտաւանութենէն*
Առիւծի պէս պիտի ելլէ ու պիտի գայ հզօր հովիւի մը դէմ,
Վասն զի զայն անկէ պիտի վազցնեմ ու պիտի կանգնեցնեմ անոր վրայ,
Որ ընտրեալ մարդ մը ըլլայ։
Վասն զի ո՞վ է ինծի պէս, ո՞վ ինծի պիտի հակառակի,
Ու ո՞ր հովիւը պիտի կրնայ դիմանալ երեսիս։
45 *Ուրեմն Տէրոջը խորհուրդը լսեցէ՛ք՝ որ Բաբելոնի դէմ խորհեցաւ,*
Ու անոր մտածութիւնները՝ որ Քաղդէացւոց երկրին դէմ մտածեց.
Անշուշտ հօտերուն ամենափոքրերը պիտի քաշեն զանոնք,
Անշուշտ անոնց արածարանը անոնց վրայ պիտի աւերէ։
46 *Բաբելոնի առումէն երկիրը պիտի դողայ,*
Ու աղաղակը պիտի լսուի ազգերուն մէջ։

---

1 *Նե. ժգ. 1։ իա. 1։ իե. 1։*
2 *Նե. իզ. 1։ Գլ. ծա. 44։*
3 *Տես. Գլ. իզ. 12, 13։*
4 *Գլ. ծա. 48։*
5 *Նե. ժգ. 17, 18, 20։ Հմր. 39, 40։*
6 *Ովս. ա. 11։*
7 *Ներ. գ. 12, 13։ Սապ. Տիզ. 5, 6։ Գլ. լա. 9։ Զաք. ժբ. 10։*
8 *Ովս. գ. 5։*
9 *Գլ. իե. 31, 32։ լբ. 40։*
10 *Նե. ծգ. 6։ Հմր. 17։ ա Պետ. բ. 25։*
11 *Գլ. բ. 20։ գ. 6, 23։*
12 *Սապ. Տիթ. 7։*
13 *Գլ. իս. 2, 3։ Զաք. ժա. 5։*
14 *Տես Գլ. բ. 3։ Դան. թ. 16։*
15 *Սապ. դա. 1։*
16 *Սապ. իբ. 4։*
17 *Նե. իբ. 20։ Գլ. ծա. 6, 45։ Զաք. բ. 6, 7։ Յայտ. ժբ. 4։*
18 *Գլ. իե. 14։ ծա. 27։ Հմր. 3, 41։*
19 *Հմր. 14, 29։*
20 *բ Թագ. ա. 22։*
21 *Յայտ. ժէ. 16։*
22 *Նե. իէ. 6։*
23 *Կամ, Յորևն ծևծագ*
24 *Ովս. ժ. 11։*
25 *Գլ. իե. 12։*
26 *Գլ. լթ. 17։*
27 *Հմր. 9։ Գլ. ծա. 2։*
28 *Գլ. լթ. 35։ Հմր. 29։*
29 *ա Մն. իթ. 24։ բ Մն. ւ. 8։ Ողբ. ե. 6։ Եզեկ. ժէ. 18։*
30 *Գլ. ծա. 58։*
31 *Գլ. ծա. 6, 11։*
32 *Սապ. ճկ. 8։ Հմր. 29։ Յայտ. ժբ. 6։*
33 *Նե. ժգ. 14։ Գլ. ծա. 9։*
34 *Հմր. 6։*
35 *Գլ. բ. 15։*
36 *դ Թագ. ժէ. 6։*
37 *դ Թագ. իգ. 10, 14։*

Ինչպէս Աստուածամէն Թագաւորին այցելութիւն
ըրին։
19 Եւ Իսրայէլը իր բնակարանը պիտի դարձնեմ,
Ու կարմելոսի և Բասանի մէջ պիտի արածի,
Ու անոր հոգին Եփրեմի լեռանը վրայ
Ու Գաղաադա վրայ պիտի կշտանայ։
20 Ահն օրերը ու այն ժամանակը, կ'ըսէ Տէրը,
Իսրայէլի անօրէնութիւնը պիտի փնտռուի,
Բայց անիկա ՚անօրէնութիւն պիտի չգտնուի.
Եւ Յուդայի մեղքերը պիտի փնտռուին,
Բայց պիտի չգտնուին.
Վասն զի ՚ինծի պահած մնացորդներուս ներէը պիտի ներեմ։
21 †Մերսէմի այնմի երկրին վրայ
Եւ ‡Փակուդի բնակիչներուն վրայ ելիր.
Անոնց հետէն սուր,
Ու նզովածի պէս բնաջինջ ըրէ, կ'ըսէ Տէրը,
Եւ ։քեզի ամէն պատուիրածիս պէս ըրէ։
22 ՚Երկրին մէջ պատերազմի ձայն
Ու մեծ կոտորած կայ։
23 Բոլոր Երկրին մուրճը ինչպէս կտրեցաւ ու
մանրեցաւ,
Բաբելոն ազգերուն մէջ ինչպէս սոսկալի եղաւ.
24 Քեզի պռատցիմ լսրեցի ու բռնուեցար, ով Բաբելոն,
Բայց դուն չգիտցար.
Գտնուեցար ու ձեռք անցար,
Վասն զի Տէրոջը դէմ հակառակեցար։
25 Տէրը իր գինուրանը բացաւ
Ու իր բարկութեան գէնքերը հանեց,
Քանզի Քաղդէացւոց երկրին մէջ
Զօրաց Տէր Եհովան գործ ունի։
26 Եկէք ծայրէն անոր վրայ եկէք,
Անոր շտեմարանները բացէք,
Զանիկա շեղջերու պէս դիզեցէք,
Ու նզովածի պէս զանիկա բնաջինջ ըրէք.
Անոր մնացորդ մը չմնայ։
27 Անոր բոլոր ՚զուարթոկները կոտնցուցէք,
Թող անոնք սպանդանոցը իջնեն.
Վա՛յ անոնց, քանզի անոնց օրը,
Անոնց պատժուելուն ժամանակը, հասած է։
28 Բաբելոնի երկրին փախչողներուն ու ազատ
ուածներուն ձայնը լսո՛ւ կայ,
Որպէս զի Սիոնի մէջ Տէր Աստուծոյն վրէժխնդրութիւնը,
Անոր տաճարին վրէժխնդրութիւնը, ՚Սիոնի մէջ
պատմէ։
29 Բաբելոնի վրայ ‖ազեղնաւորները կանչեցէք.
Եվ բոլոր ազեղ լարողները,
Անոր բոլորտիքը անոր դէմ բանակեցէք.
Զըլլայ որ մնայդ մը ազատի,
ՙԱնոր իր գործերուն համեմատ հատուցում ըրէք,
Անոր իր ամէն բանին համեմատ ըրէք.
Եվասն զի անիկա Տէրոջը դէմ,
Իսրայէլի Սուրբին դէմ, հպարտութիւն ըրաւ։
30 ՚Ուստի անոր կարիճներըը իր հրապարանէներուն
մէջ պիտի իյնան,
Եւ անոր բոլոր պատերազմական մարդիկը
Ահն օրը բնաջինջ պիտի ըլլան, կ'ըսէ Տէրը։
31 Ահա ես քեզի դէմ եմ՝ ով հպարտ,
կ'ըսէ զօրաց Տէր Եհովան.
Քանզի քու օրդ, քեզի այցելութիւն ընելու
ժամանակս, հասած է։
32 Եւ հպարտը գլորելով պիտի իյնայ,
Ու մ՛կը պիտի չըլլայ որ զանիկա վերցնէ.
Եւ հանր քաղաքներուն մէջ կրակ պիտի
բռնկցնեմ՝
Որ անոր բոլոր շրջակայ տեղերը պիտի ուտէ։
33 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Իսրայէլի որդիները ու Յուդայի որդիները միասին
ճեղ գերեվարեցին.
Ու անոնց բոլոր գերեվարները զանոնք բռնեցին,
Ո՝ չեն ուզեր զանոնք արձակել։
34 ՚Անոնց Փրկիչը զօրաւոր է,
ՂԱնոր անունը Զօրաց Տէր է.
Անշուշտ անոնց դատին ջատագով պի-
տի ըլլայ,
Որպէս զի երկրին հանգստութիւն տայ,
Ու Բաբելոնի բնակիչները խռովեցնէ։
35 Տէրը կ'ըսէ որ Քաղդէացւոց վրայ
Ու Բաբելոնի բնակիչներուն վրայ
Եւ ՚անոր իշխաններուն ու ‡իմաստուններուն
վրայ սուր հո՛ փռայ։
36 ՛Սառնասաններուն վրայ սուր հո՛ փռայ, ու պիտի
խելահեն ենան.
Անոր կարիճներուն վրայ սուր հո՛ փռայ, ու պիտի
զարհուրին.
37 Անոր ձիերուն ու կառքերուն վրայ
Եւ անոր մէջ եղող ՚բոլոր խառնիճաղանճ բազ-
մութեանը վրայ սուր հո՛ փռայ,
Ու ՚կիներու պէս պիտի ըլլան.
Անոր գանձերուն վրայ սուր հո՛ փռայ, ու պիտի
յափշտակուին.
38 ՚Անոր ջուրերուն վրայ չորութիւն հո՛ փռայ, ու
պիտի ցամքին.
Քանզի անիկա ՚դրօշակներու երկիր է,
Ու ։քեզի կուռքերով կը յիմարին։
39 ՚Անոր հետամար հոն վայրենի կատուներ ու բուքե-
ներ պիտի բնակին,

* Ես. կե. 10։ Գլ. լգ. 12։ Եզեկ. լգ. 13, 14։
§ Գլ. լա. 34։
— Ես. ա. 9։
† Այսինքն, ապստամբութեան
‖ Կամ, չաուերը
‡ Այսինքն, այցելութեան
՚ Տես ը Թագ. ժգ. 11։ դ Թագ. ժը. 25։ բ Մն. լգ. 23։ Ես. ֆ. 6։ խգ. 28։ խը. 14։ Գլ. լգ. 22։
՚ Գլ. ծա. 54։
՚ Ես. ժգ. 6։ Գլ. ծա. 20։
՚ Գլ. ծա. 8, 31, 39, 57։ Դան. ե. 30, 31։
՚ Ես. ժգ. 5։
՚ Սաղ. խբ. 12։ Ես. լգ. 7։ Գլ. խգ. 21։
՚ Գլ. խը. 44։ Հմր. 31։
՚ Գլ. ծա. 10, 11։
՚ Գան. ե. 30։
՚ Ես. խե. 13։
՚ Ես. խգ. 25։ Գլ. խը. 30։
՚ Գլ. իե. 20, 24։ Եզեկ. լ. 5։
՚ Գլ. ծա. 30։ Նաե. գ. 13։
՚ Ես. խգ. 27։ Գլ. ծա. 32, 36։ Յայտ. ժգ. 12։
՚ Հմր. 2։ Գլ. ծա. 44, 47, 52։
՚ Ես. ժգ. 21, 22։ լգ. 14։ Գլ. ծա. 37։ Յայտ. ժը. 2։

Ու հոն ջղլամներ պիտի բնակին.
Չեն անիկա ուխտին ալ մարդարնակ պիտի չըլլայ,
Ու ազգէ ազգ հոն բնակիչ պիտի չըլլայ։
40 Աստուծոյ կործանած Սոդոմին ու Գոմորին
Եւ անոր շրջակայ փոլոխներուն պէս, կ'ըսէ Տէրը,
Հոն ա՛լ մարդ մը պիտի չնստի,
Եւ անոր մէջ մարդու զաւակ պիտի չբնակի։
41 Ահա հիւսիսէն ժողովուրդ կու գայ,
Ու մեծ ազգ և շատ թագաւորներ
Երկրի ծայրերէն պիտի արթննան։
42 Հանդ ազեղ ու նիզակ կը կրեն,
Անոնք անգութ ու անողորմ են.
Անոնց ձայնը ծովու պէս կը գոռայ,
Եւ անոնք ձիերու վրայ կը հեծնեն,
Ու պատերազմող մարդու պէս
Քեզի դէմ կը շարուին, ով Բաբելոնի աղջիկ։
43 Երբ Բաբելոնի թագաւորը անոնց լուրը լսեց,
Անոր ձեռքերը թուլցան.
Նեղութիւնը շրջապատեց զանիկա
Ծննդական կնոջ երկունքին պէս։
44 Ահա անիկա առիւծի պէս ամուր բնակարանին
վրայ պիտի ելլէ
Յորդանանու ջուրէն դէպ ի յորդելէն.
Բայց անոր վրայէն շուտով պիտի փախցնեմ զանոնք.
Եւ ո՞վ է այն ընտրեալը՝ զոր անոր վրայ դնեմ.
Վասն զի ինծի նման ո՞վ կայ,
Ու ինծի հետ ո՞վ պիտի վիճաբանի.
Եւ ո՞վ է այն հովիւը որ իմ առջեւս պիտի կենայ։
45 Անոր համար Բաբելոնի վրայով Տէրոջը խորհած
խորհուրդը
Ու Քաղդէացւոց երկրին վրայ մտածած մտածմունքը մտիկ ըրէք.
Հօտին ամենէն պզտիկը անպատճառ պիտի քշէ զանոնք.
Անշուշտ անոնց բնակարանները անոնց հետ պիտի աւերէ։
46 Բաբելոնի առնուելու ձայնէն երկիր կը շարժի,
Ու ազգերուն մէջ աղաղակ կը լսուի։

ԳԼ. ԾԱ.

1 Աստուծոյ անուշադրութեան դատաստանը Բաբելոնի դէմ։ 59 Երեմիա այս մարգարէութեան առնելը Սարայիայի կու տայ որ երթալու վրայ նետէ ի նշան Բաբելոնի յաւիտենական կործանման։

Տէրը այսպէս կ'ըսէ
Ահա ես Բաբելոնի վրայ

ը Նա. ժգ. 20։ Գլ. իե. 12։
ա Ին. ժԲ. 25։ Նա. ժգ. 19։ Գլ. խԲ. 18։ Ծա. 26։
բ Հմր. 9։ Գլ. գ. 22։ իե. 14։ Ծա. 27։
գ Գլ. գ. 23։
դ Նա. ժգ. 18։
ե Նա. Լ. 30։
զ Գլ. խԲ. 24։
է Գլ. խԲ. 19, եւն։
ը Յոբ խա. 10։ Գլ. խԲ. 19։
թ Նա. ժգ. 24, եւն։ Գլ. Ծա. 11։
ժ Յայտ. ժգ. 9։

——

ա Գլ. գ. 11։
բ Գլ. ժե. 7։
գ Գլ. Ծ. 14։
դ Գլ. Ծ. 14։

Ու իմ թշնամիներուս մէջտեղ բնակողներուն վրայ
Պատմանիչ հով մը պիտի հանեմ։
2 Եւ Բաբելոնի վրայ Էհատոնները պիտի ղրկեմ,
Ու զանիկա պիտի հատնեն և անոր երկիրը պիտի պարպեն.
Վասն զի պատուհասին օրը անոր վրայ ամէն կողմէն պիտի գան։
3 Պաղեղնաւորը պիտի լարէ իր ազեղը պաղեղնաւորին դէմ
Ու իր զրահով հպարտացողին դէմ.
Եւ անոր երիտասարդներուն մի խնայէք,
Անոր բոլոր զօրքը նզովուածի պէս բնաջինջ ըրէք։
4 Ու Քաղդէացւոց երկրին մէջ սպանուածներ
Եւ Հանոր հրապարակներուն մէջ խոցոտուածներ պիտի լինան։
5 Քանզի Իսրայէլ ու Յուդա իր Աստուծմէն,
Զօրաց Տէրոջմէն, չմերժուեցաւ,
Թէպէտև անոնց երկիրը Իսրայէլի Սուրբին դէմ
Յանցանքով լեցուեցաւ։
6 Բաբելոնի մէջէն փախէք,
Ու մարդ թող իր անձը ապրեցնէ,
Որպէս զի անոր անօրէնութիւնովը չկործանիք.
Քանզի Հաստիկ Տէրոջը վրէժխնդրութեան ժամանակն է,
Ինք անոր հատուցում պիտի ընէ։
7 Բաբելոն Տէրոջը ձեռքին մէջ
Բոլոր երկիրը գինովցնող ոսկի գաւաթ եղաւ.
Անոր գինեն ազգերը խմեցին,
Անոր համար ազգերը խելագարեցան։
8 Բաբելոն յանկարծ ի բնէ կործեցաւ,
Անոր վրայ ողբացէք.
Անոր վէրքին համար balsam առէք,
Թերեւս բժշկութիւն գտնէ։
9 Բաբելոնի ետեւէ երթանք, բայց բժշկութիւն չգտաւ.
Զանիկա թողէք, ու մեզմէ հասին մէկը իր երկիրը երթայ.
Վասն զի անոր դատաստանը մինչեւ երկինք հասաւ,
Ու մինչեւ ամպերը ելաւ։
10 Տէրը Համբ արդարութիւնը երեւան հանեց.
Եկէք, ու Սիոնի մէջ
Մեր Տէր Աստուծոյն գործը պատմենք։
11 Նետերը փայլեցուցէք, վահանները առէք.
Տէրը Մարաց թագաւորներուն հոգին արթնցուց,
Քանզի Բաբելոնի վրայով խորհեցաւ որ զանիկա բնաջինջ ընէ.

ե Գլ. Ծ. 21։
զ Գլ. խԲ. 26։ Ծ. 30, 37։
է Գլ. Ծ. 8։ Յայտ. ժգ. 4։
ը Գլ. Ծ. 15, 28։
թ Գլ. իե. 14։
ժ Յայտ. ժէ. 4։
ի Յայտ. ժգ. 8։
լ Գլ. իե. 16։
խ Նա. խա. 9։ Յայտ. ժգ. 8։ ժգ. 2։
ծ Գլ. խգ. 20։ Յայտ. ժգ. 9, 11, 19։
կ Գլ. խգ. 11։
հ Նա. ժգ. 14։ Գլ. Ծ. 16։
ձ Յայտ. ժգ. 5։
ղ Առգ. լէ. 6։
ճ Գլ. Ծ. 28։
մ Գլ. խգ. 4։
յ Նա. ժգ. 17։ Հմր. 28։
ն Գլ. Ծ. 45։

Վասն որ ահեկա Տէրոջը վրէժխնդրութիւնը,
Իր տաճարին վրէժխնդրութիւնն, է։
12 Բաբելոնի պարիսպներուն դէմ դրօշ վերցուցէք,
Պահապան զօրքը ուժովցուցէք,
Դիմաւոր կարգեցէք, դարաններ պատրաստեցէք,
Քանզի Տէրը որոշեց,
Եւ Բաբելոնի բնակիչներուն վրայով ըսած խօսքը ի գործ դրաւ։
13 Ով շատ ջուրերու քով բնակող — շատ գանձեր ունեցող,
Քու վախճանդ — քու ագահութեանդ չափը եկաւ.
14 Զօրաց Տէրը իր անձին վրայ երդուաւ ըսաւ՝
Անշուշտ քեզ Եմաթահի թռչնահօտը չափ մարդացմով պիտի լեցնեմ.
Ու քու վրադ բարձր ձայնով պիտի պոռան։
15 Երկիրը իր զօրութիւնովը շինեց,
Աշխարհը իր իմաստութիւնովը հաստատեց,
Ու Երկինքը իր խորհրդովը տարածեց։
16 Երբ իր ձայնը կու տայ, երկինքի մէջ ջուրերու բազմութիւն կ'ըլլայ,
Եւ երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ.
Անձրեւի համար փայլակներ կը շինէ,
Ու հով կը հանէ իր շտեմարաններէն։
17 Ամէն մարդ գիտութենէ պարապ՝ անասուն դարձաւ,
Ամէն ոսկերիչ էր քանդակած կուռքին պատճառաւ ամօթով եղաւ.
Վասն որ իր ձուլածոյ կուռքը սուտ է,
Ու անոնք հոգի չունին։
18 Անոնք ունայնութեան և խաբէութեան գործ են.
Անոնց պատիժին եղած ատեն անոնք պիտի կորսուին։
19 Յակոբի Բաժինը անոնց պէս չէ,
Վասն որ ինքը ամէն բանը Ստեղծողն է,
Ու Իսրայէլ անոր ժառանգութեան վիճակն է.
Եւ անոր անունը Եհովա Սաբաւովթ է։
20 Դուն իմ կռանս, պատերազմական գործիքս, ես.
Եւ քեզմով ազգեր պիտի կործանեմ,
Ու քեզմով թագաւորութիւններ պիտի աւրեմ;
21 Եւ ձին ու անոր հեծեալը քեզմով պիտի կործանեմ,
Ու կառքը և անոր վրայ հեծնողը քեզմով պիտի կործանեմ,
22 Ու քեզմով մարդը ու կինը պիտի կործանեմ,
Եւ քեզմով ծեր և երիտասարդը պիտի կործանեմ,
Ու կարճը և կոյսը քեզմով պիտի կործանեմ,
23 Ու հովիւը և անոր հօտը քեզմով պիտի կործանեմ,
Երկրագործը ու անոր եզնէ-ծնի զոյգը քեզմով պիտի կործանեմ,
Եւ կուսակալները ու նախարարները քեզմով պիտի կործանեմ։
24 Եւ Բաբելոնի ու Քաղդէացւոց երկրին բոլոր բնակիչներուն
Պիտի հատուցանեմ իրենց բոլոր չարութիւնը,
Ձեր ձեր աչքերուն առջեւ Սիոնի մէջ, կ'ըսէ Տէրը։
25 Ով բոլոր երկիրը աւերող լեռ,
Ահա ես քեզի դէմ եմ, կ'ըսէ Տէրը,
Եւ իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկնցնեմ,
Ու քեզ վէմերէն վար պիտի գլորեմ,
Եւ քեզ այրած լեռ պիտի ընեմ.
26 Ու քեզմէ անկեան քար և հիմնան քար պիտի չառնեն,
Հանգիստ յաւիտենական աւերակ պիտի ըլլաս, կ'ըսէ Տէրը։
27 Երկրին մէջ դրօշ վերցուցէք,
Ազգերուն մէջ փող հնչեցուցէք,
Անոր դէմ ազգեր պատրաստեցէք,
Անոր վրայ Ասքանազի, Մինիի ու Ասքանազի թագաւորութիւնները կանչեցէք,
Անոր վրայ զօրապետներ դրէք,
Մարտա մարախներուն պէս ձիեր հանեցէք.
28 Անոր վրայ ազգեր, Մարց թագաւորները,
Անոնց կուսակալները ու բոլոր նախարարները
Եւ անոնց իշխանութեանը բոլոր երկիրը պատրաստեցէք։
29 Ու երկիրը պիտի դողայ ու նեղութիւն կրէ,
Վասն որ Բաբելոնի վրայով Տէրոջը ունեցած խորհուրդները պիտի հաստատուին,
Բաբելոնի երկիրը անբնակ ամայութիւն ընելու համար։
30 Բաբելոնի զօրաւոր մարդիկը պատերազմելէն դադրեցան,
Բերդերու մէջ բնակեցան.
Ուժերնին կտրեցաւ, կիներու պէս եղան.
Անոր բնակարանները այրեցին, անոր նետերը կոտրեցան։
31 Սուրհանդակը սուրհանդակի հանդիպելու,
Ու լուրերը լուրերի հանդիպելու պիտի վազէ,
Բաբելոնի թագաւորին պատմելու համար
Թէ անոր քաղաքը մէկ ծայրէն առնուեցաւ,
32 Եւ թէ Եանցքերը բռնուեցան,
Ու եղէգները կրակով այրեցան,
Եւ պատերազմական մարդիկը զարհուրեցան։
33 Քանզի զօրաց Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, այսպէս կ'ըսէ.
Բաբելոնի ազջիկը ձկան պէս է.
Անոր ծեծուելու ատենն է.

ա Գլ. ծ. 28։
բ Նաե. բ. 1։ գ. 14։
գ Յայտ. ժէ. 1, 15։
դ Գլ. խթ. 13։ Ամովս գ. 8։
ե Նաե. գ. 15։
զ Գլ. ծ. 15։
է Ծն. ա. 1, 6։ Գլ. ժ. 12, եև։
ը Յոբ թ. 8։ Սոդ. ծգ. 2։ Նա. խ. 22։
թ Գլ. ժ. 13։
ժ Սոդ. ծկե. 7։
ի Գլ. ժ. 14։
լ Գլ. ծ. 2։
խ Գլ. ժ. 15։
ծ Գլ. ժ. 16։
կ Նա. ժ. 5, 15։ Գլ. ծ. 23։
հ Ը Մն. լգ. 17։
ձ Գլ. ծ. 15, 29։
ղ Նա. ժգ. 2։ Զաք. գ. 7։
ճ Յայտ. ը. 8։
մ Գլ. ծ. 40։
յ Նա. ժգ. 2։
ն Գլ. խե. 14։
շ Գլ. ծ. 41։
ո Երմ. 11։
չ Գլ. ծ. 13, 39, 40։ Երմ. 43։
պ Նա. ժբ. 16։ Գլ. խը. 41։
ջ. 37։
ռ Ողբ. բ. 9։ Ամոս ա. 5։ Նաե. գ. 13։
ս Գլ. ծ. 24։
վ Գլ. ծ. 38։
տ Նա. խա. 10։ Ամոս ա. 3։ Միք. գ. 13։
ր Նա. խա. 15։ Ամբ. գ. 12։

Փիչ առնէին հօրը համար Հաւնձքին ժամանակը պիտի գայ։
34 Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը
Ձիս կերաւ, զիս բնաջինջ ըրաւ,
Ձիս պարապ ամանի պէս ըրաւ,
Վիշապի պէս զիս կլլեց,
Իմ փափկութիւններէս իր փորը կշտացուց,
Ձիս դուրս նետեց։
35 Սիոնի բնակիչը պիտի ըսէ,
Ինծի ու իմ մարմնիս եղած զրկանքը Բաբելոնի վրայ ըլլայ.
Ու Երուսաղէմ պիտի ըսէ,
Իմ արիւնս Քաղդէացւոց երկրին բնակիչներուն վրայ ըլլայ։
36 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես քու դատիդ պաշտպան պիտի կայնիմ,
Ու քեզի համար վրէժխնդիր պիտի ըլլամ,
եես անոր ծովը ցամաք պիտի բնեմ,
Ու անոր ակրէտը պիտի չորցնեմ։
37 Եւ Բաբելոն ասէրոյի դէզեր,
զՁագալներու բնակարան,
Ո– զարմանքի և սուլելու ենթակայ պիտի ըլլայ,
Ու հոն մարդ պիտի չբնակի։
38 Անոնք առյօգ առիւծներու պէս մէկտեղ պիտի մռնչեն,
Եւ– կորիւններու պէս պիտի կանչտըտան։
39 Երբ անոնք ջրերէն տաքնան, անոնց կոչունք պիտի բնեմ,
Ու զանոնք պիտի գինովցնեմ, որպէս զի ցնծալի թանան,
Եւ յաւիտենական քունով քնանան
Ու չարթնան, կ'ըսէ Տէրը։
40 Ձանոնք ոչխարներու պիտի իջեցնեմ գառնուկներու պէս
Կամ խոյերու պէս՝ նոխազներու հետ։
41 զԻնչպէս առնուեցաւ Սիսակ,
Ու "բոլոր երկրի պարծանքը բռնուեցաւ.
Բաբելոն ինչպէս աւերակ եղաւ ազգերուն մէջ։
42 ՀԾովը Բաբելոնի վրայ եկաւ,
Անոր ալիքներուն շառաչիւնէն ծածկուեցաւ։
43 "Անոր քաղաքները աւերակ,
Անջուր երկիր ու անապատ եղան.
Եւ– այնպիսի երկիր մը եղան ուր մարդ չբնակիր,
Ու անկէ մարդու զաւակ չանցնիր։
44 Եւ Բաբելոնի մէջ Բէլի այցելութիւն պիտի բնեմ,
Ու անոր բերնէն՝ անոր կլլածը պիտի հանեմ.
Ու ժողովուրդներ ալ ազգերը անոր պիտի չդիմեն,
"Բաբելոնի պարիսպն ալ պիտի փլչի։
45 "Անոր մէջէն ելէք, ով իմ ժողովուրդս,

զ ես. ԺԷ. 5, ԼՆ։ Ովս. գ.11։ Յովէլ գ. 13։ Յայտ. ԺԴ. 15, 18։
յ Գլ. Ծ. 17։
ղ Գլ. Ծ. 34։
ճ Գլ. Ծ. 38։
մ ես. ԺԴ. 22։ Գլ. Ծ. 39։ Յայտ. ԺԸ. 2։
յ Գլ. ԽԸ. 9, 18։
ն Հմր. 57։
շ Գլ. ԽԸ. 26։
ո ես. ԺԴ. 19։ Գլ. ԽԹ. 25։ Դան. գ. 30։
չ Տես ես. ը. 7, 8։
պ Գլ. Ծ. 39, 40։ Հմր. 29։
ջ ես. խղ. 1։ Գլ. Ծ. 2։

Եւ ամէն մարդ թող իր անձը ազատէ
Տէրոջը սաստիկ բարկութենէն։
46 Ու չըլլայ որ Երկրին մէջ լսուելու լուրէն
Ձեր սիրտը թուլնայ ու վախնաք,
Երբ մէկ տարուան մէջ լուր մը,
Եւ հետեւեալ տարուան մէջ ուրիշ լուր մը գայ.
Ու երկրին մէջ բռնութիւն ըլլայ,
Ո– իշխան իշխանի դէմ ոտք ելլէ։
47 Անոր համար ահա օրեր կու գան
Որ "Բաբելոնի կուռքերուն այցելութիւն պիտի ընեմ.
Ու անոր բոլոր երկիրը ամօթով պիտի ըլլայ,
Եւ անոր բոլոր սպանուածները անոր մէջ պիտի իյնան։
48 Եւ "երկինք ու երկիր և բոլոր անոնց մէջ եղածը
Բաբելոնի վրայ պիտի ցնծան,
ՀՎասն որ աւերիչները հիւսիսէն պիտի գան անոր, կ'ըսէ Տէրը։
49 Ինչպէս Բաբելոն Իսրայէլի սպանուածները վար ձգեց,
Ահնպէս Բաբելոնի մէջ բոլոր երկրին սպանուածները պիտի իյնան։
50 "Ով սուրէ ազատուածներ, գացէք, մի կայնիք՝
Հեռուէն Տէրը յիշեցէք,
Ու Երուսաղէմ ձեր միտքը թող գայ։
51 ֆՆախատինք լսելնուս համար ամչցանք.
Ամօթը մեր երեսը ծածկեց,
Քանզի Տէրոջը տանը սրբարաններուն մէջ օտարազգիներ մտան։
52 Անոր համար ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
*Որ անոր կուռքերուն այցելութիւն պիտի ընեմ՝
Եւ անոր բոլոր երկրին մէջ վիրաւորներ պիտի հեծեծեն։
53 "Թէև Բաբելոն մինչև երկինք ելլէ,
Ու իր "զօրութիւնը բարձրութեան մէջ հաստատէ",
Իմ կողմանէս աւերիչներ պիտի գան անոր, կ'ըսէ Տէրը։
54 ֆԲաբելոնէ աղաղակի ձայն,
Ու Քաղդէացւոց երկրէն մեծ կոտորածի ՝ֆ՝ ձայն։
55 Քանզի Տէրը Բաբելոնը կ'աւերէ,
Ու անոր մէջէն մեծ ձայնը կը խափանէ.
Որովհետեւ անոնց ալիքները շառաչիւնի պէս կը գոչեն,
Եւ– անոնց ձայնը ազդակից կ'ելլէ։
56 Քանզի անոր վրայ, Բաբելոնի վրայ, աւերիչ մը եկաւ,
Ու անոր զօրաւորները առնուեցան,

– Հմր. 58։
– Հմր. 6։ Գլ. Ծ. 8։ Յայտ. ԺԸ. 4։
է դ Թագ. ԺԲ. 7։
փ Գլ. Ծ. 2։ Հմր. 52։
ր ես. խղ. 23։ խԹ. 13։ Յայտ. ԺԸ. 20։
ց Գլ. Ծ. 3, 41։
– Գլ. խղ. 28։
ֆ Սոփ. խղ. 15, 16։ ՀԲ. 4։
+ Հմր. 47
* Գլ. խԲ. 16։ Ամոս Բ. 2։ Միք. 4։
• ՆՔԲ. զօրութիւնը բարձրութիւնը ամէնացնէ
ֆ Գլ. Ծ. 22։

Անանց ազգքն՝ որ կտրեցան,
—Բանդի Տէրը հատուցիչ Աստուած է,
Անշուշտ հատուցում պիտի ընէ։
57 Բնե անոր իշխաններն ու իմաստուններն,
Կառավարիչներն ու նախատարներն
Եւ զօրաւոր մարդիկը պիտի գինովցնեմ,
Ու անոնք յաւիտենական քունով պիտի քնանան,
Ու պիտի չարթնանան, կ'ըսէ Թագաւորը
Որուն անունը Զօրից Տէր է։
58 Զօրից Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
†Բաբելոնի լայն պարիսպները բոլորովին պիտի փլչին.
Ու անոր բարձր դռնները կրակով պիտի այրին.
Եւ Ժողովուրդները պարապ տեղ,
Ու ազգերը կրակի համար պիտի աշխատին ու յոգնին։

59 Այս խօսքն է զոր Երեմիա մարգարէն պատուիրեց Մաասեայի որդւոյն Ներիայի որդւոյն Սարայիայի, երբ անիկա Յուդայի Սեդեկիա Թագաւորին †կողմանէ, անոր Թագաւորութեանը չորրորդ տարին, Բաբելոն գնաց, ու Սարայիա գլխաւոր աւետկապան էր։ 60 Այն որ Երեմիա Բաբելոնի վրայ գալու ամէն չարիքները գիրքի մը մէջ գրեց, այսինքն այս բոլոր խօսքերը որ Բաբելոնի դէմ գրուած են։ 61 Ու Երեմիա Սարայիայի ըսաւ, երբ Բաբելոն հասնիս, ‡նայէ որ կարդաս՝ 62 այս բոլոր խօսքերը, Ու ըսես, Ով Տէր, դուն այս տեղին համար ըսիր որ զանիկա պիտի ապրեցնես, ու Ընդմիշտ մինչև անասուն անոր մէջ բնակիչ պիտի չըլլայ, հապա յաւիտենական ամայութիւն պիտի 63 ըլլայ։ Ու երբ այս գիրքը կարդալը լմնցնես, Եփրատի վրայ քար մը կապես ու զանիկա 64 մէջ նետես, Ու ըսես, Այսպէս պիտի ընկղմի Բաբելոն, ու Ջոյն ալ պիտի չկանգնի՝ իմ անոր վրայ բերելու չարիքներուս պատճառաւ, Ընդ անոնք պիտի յոգնին։

Երեմիայի խօսքերը մինչև հոս են։

ԳԼ. ԾԲ

1 Սեդեկիայի ապստամբութիւնը։ 4 Երուսաղէմ կը պաշարուի ու կ'առնուի։ 8 Սեդեկիայի ապրքը կը վերցուին, և իր աչքերը կը փորուին։ 12 Նաբուզարդան քաղաքը կ'այրէ ու աւարը կ'առնէ. 24 գերիները հեռը կ'առնէ կը տանի։ 32 Եղնաթոզաբ կը բարձրացնէ Յոյաքինը։

Սեդեկիա —քսանըմէկ տարեկան էր երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնըմէկ տարի թագաւորութիւն բրաւ. և անոր մօրը անունը Ամիտաղ էր — Լիբնացի Երեմիայի աղջիկն էր, 2 Եւ անիկա Յոյակիմի բոլոր բրածին պէս 3 Տէրոջը առջև չարութիւն բրաւ. Քանդի Տէրոջը բարկութիւնը Երուսաղէմի ու Յուդայի վրայ էր,

մինչև զանոնք իր երեսէն ձգէ. անոր համար Սեդեկիա Բաբելոնի թագաւորին ապստամբեցաւ։
4 Ու եղաւ որ Բանոր թագաւորութեանը իննեերորդ տարին տասներորդ ամիսը, ամսուն տասներորդ օրը, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր բոլոր զօրքովը Երուսաղէմի վրայ եկաւ, ու անոր դիմաց բանակեցաւ, և անոր դէմ շուրջ 5 ջանակի պատնէշներ շինեցին. Ու մինչև Սեդեկիա թագաւորին մեռոսանեերորդ տարին քաղաքը պաշարման մէջ էր։ Եւ չորրորդ ամսուն մէջ, ամսուն իննին, քաղաքին մէջ սաստիկ սով կար, 7 ու երկրին ժողովուրդը հաց չունէր. Եւ քաղաքին պարիսպը ճեղքուեցաւ, ու բոլոր պատերազմիները փախան, և գիշերով թագաւորի պարտէզին քով եղող երկու պարսպին մէջի դրանը ճամբայով քաղաքէն ելան. ու Քաղդէացիք քաղաքին բոլորտիքը կեցեր էին. ու անոնք դաշտի 8 ճամբայէն գացին. Եւ Քաղդէացւոց զօրքը թագաւորին եհեւէն հասաւ ու Երիքովի դաշտերուն մէջ Սեդեկիայի հասան, և անոր բոլոր զօրքը 9 անոր քովէն ցրուեցաւ. †Ու թագաւորը բռնեցին, ու զանիկա Բաբելոնի թագաւորին Ռեբղա տարին Եմաթի երկրին մէջ, և անոր դատաստան տեսաւ։ 10 Ու Բաբելոնի թագաւորը Սեդեկիայի տղաքները անոր աչքերուն առջև մորթեց. Յուդայի բոլոր իշխաններն ալ Ռեբղայի մէջ մորթեց։ 11 Եւ Սեդեկիայի աչքերը կուրցուց ու զանիկա շղթաներով կապեց, և Բաբելոնի թագաւորը զանիկա Բաբելոն տարաւ, ու զանիկա մինչև իր մահուան օրը բանտի մէջ պահեց։

12 Եւ Բաբելոնի թագաւորին, ‡Նաբուզարդան թագաւորին, տասներորդ տարին Եհինեերորդ ամիսը, ամսուն տասնին, Բաբելոնի թագաւորին առջև կայնող §Նաբուզարդան գահակալը Երուսաղէմի մէջ մտաւ. Ու Տէրոջը 13 տունը և թագաւորին տունը այրեց, ու Երուսաղէմի բոլոր տուները ու ամէն մեծ տուները կրակով այրեց։ 14 Եւ գահակալին հետ եղող Քաղդէացւոց բոլոր զօրքերը Երուսաղէմի բոլոր շրջակայ պարիսպները փլցուցին։ 15 Ու ժողովուրդին աղքատներէն, և քաղաքին մէջ մնացած ժողովուրդին մնացորդը, ու Բաբելոնի թագաւորին իյնող փախստականները, ու մնացած բազմութիւնը 16 §Նաբուզարդան գահակալը գերի տարաւ։ Եւ §Նաբուզարդան գահակալը երկրին աղքատներէն թողուց այգեգործներ ու երկրագործներ ըլլալու համար։

17 Եւ Քաղդէացիք Տէրոջը տունը մէջ եղող պղինձէ սիւներն ու ճկքենամեքենաները, ու Տէրոջը տունը մէջ եղող պղինձէ ծովը կտոր կտոր ըրին, 18 ու անոնց բոլոր պղինձը Բաբելոն տարին։ Եւ

— Սպղ. պղ. 1։ Գլ. ծ. 29։ Եմ. 24։
ב Եմ. 39։
ג Գլ. թագ. 18։ խր. 15։
ד Եմ. 44։
ה Ամբ. բ. 13։
† կամ, հետ
‡ կամ, տես և կարդա
§ Գլ. ծ. 3, 39։ Եմ. 29։
ו Տես Յոյակ. ժբ. 21։
ז Եմ. 58։

— դ Թագ. խգ. 18։
ח դ Թագ. խե. 1-27։ Գլ. լթ. 1։
ט Զաք. ը. 19։
י Գլ. լբ. 4։
כ եզեկ. ժբ. 13։
ל Տես Եմ. 29։
מ Զաք. է. 5։ ը. 19։
ն Գլ. լթ. 9։
ס Գլ. լթ. 8, 9։
ע Գլ. խէ. 19, ևուն։
פ Տես դ Թագ. է. 15, 23, 27, 50։
צ Ել. խէ. 3։ դ Թագ. խե. 14, 15, 16։

թաղարները ու թիակները և բաժակները ու
կանքերը և խնկամանները ու պաշտօնի համար
19 գործածուած բոլոր պղնձէ անօթները առին։
Եւ գաւաթները ու բուռվառները և կանքերը
ու թաղարները և աշտանակները ու խնկաման-
ները և բաժակները առաւ դահճապետը, ինչ
20 որ ոսկիէ էր՝ էբլա ոսկի, ու ինչ որ արծաթէ
էր՝ էբլա արծաթ. Նաև Սողոմոն թագաւորին՝
Տէրոջը տանը համար շինած երկու սիւները, մէկ
ծովը ու *մեքենովթներուն տեղ եղած տասուերկու պղնձէ եղնները",
21 պղինձը կշիռքի չէր գար։ Եւ ձախներէն մէկուն
բարձրութիւնը տասնըութ կանգուն էր, ու
անոր շրջապատը տասուերկու կանգուն էր, և
անոր թանձրութիւնը չորս մատնաչափ էր ։
22 մէջը պարապ էր. Եւ անոր վրայ պղնձէ խոյակ
կար. ու մէկ խոյակին բարձրութիւնը հինգ կան-
գուն էր, և խոյակին վրայ շուրջանակի ցանցա-
կերպ ըլլալ ու նուռեր կային, ամէնն ալ պղնձէ
23 էին. միւս սիւնն ալ նուռերով այնպէս էր։ Ու
նուռերը ՅՂ կողմէն իննասունվեց էին, ու ցան-
ցակերպ զարդին վրայ շուրջանակի բոլոր նու-
ռերը հարիւր էին։
24 Եւ †դահճապետը առաջին քահանան Սա-
րայեան ու երկրորդ քահանան Սոփոնիան ու
25 դրան երեք պահապանները առաւ. Եւ քաղա-
քէն ներքինի մը առաւ, որ պատերազմող մար-
դոց զօրապետն էր. ու քաղաքին մէջ գտնուած
թագաւորին †առջև կայնողներէն՝ հօմը մտրպ,
ու երկրին ժողովուրդը իննսուրութեան դրող
զօրքին մեծ գրագիրը, և քաղաքին մէջ գտնուած
երկրին ժողովուրդէն վաթսուն մարդ ։
26 Ու Նաբուզարդան դահճապետը զանոնք առաւ
27 ու Բաբելոնի թագաւորին՝ Ռեբղա տարաւ։ Եւ
Բաբելոնի թագաւորը զանոնք զարկաւ, ու Եմաթ
թի երկրին Ռեբղային մէջ զանոնք մեռցուց։
Այսպէս Յուդա իր երկրէն գերի տարուեցաւ։
28 Նաբուգոդոնոսորի գերի քշած ժողովուրդը
ասիկա է. †հօմներորդ տարին ‡երեք հազար
29 քառասուներեք Հրեայ. ՚Նաբուգոդոնոսորի տասնը-
ութերորդ տարին՝ Երուսաղէմէ ութ հարիւր
30 երեսունհինգ հոգի. Նաբուգոդոնոսորի քսան-
ուերեքերորդ տարին Նաբուզարդան դահճապե-
տը Հրեաներէն հօմը հարիւր քառասունվեցհինգ
հոգի գերի քշեց. ամէնը չորս հազար վեց հա-
րիւր հոգի էր։
31 ՚Ու եղաւ որ Յուդայի Յովաքին թագաւո-
րին գերութեանը երեսունհինգերորդ տարին
երկուտասաներորդ ամիսը, ամսուն քսանըհինգ-
երորդ օրը, Բաբելոնի եղմնորմդաք թագաւորը իր
թագաւոր եղած տարին, ՚Յուդայի Յովաքին
թագաւորին գլուխը բարձրացուց, ու զանիկա
32 բանտէն հանեց. Եւ անոր հետ քաղցրութեամբ
խօսեցաւ, ու անոր աթոռը Բաբելոնի մէջ իրեն
հետ եղող թագաւորներուն աթոռէն վեր դրաւ։
33 Եւ անոր բանտի լամերը փոխեց. Նա անիկա իր
կեանքին բոլոր օրերուն մէջ միշտ անոր առջև
34 հաց կ'ուտէր. Եւ անոր առճիկը միշտ առճիկ ըլլալով, անոր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ
մինչև անոր մահուան օրը Բաբելոնի թագաւո-
րին կողմէն օրէ օր անոր կը տրուէր։

ՈՂԲՔ ԵՐԵՄԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 *Երուսաղէմի թշուառ վիճակը իր մեղքին պատճառով։*
12 *Անիկա իր տառապանքներուն համար կը գանգատի, 18*
ու կը խոստովանի թէ Աստուծոյ դատաստանը արդար է։

Ի՛նչպէս առանձին կը նստի բազմամարդ
քաղաքը.
Աղգերուն մէջ մեծ եղողը՝ այրեւսրիի պէս եղաւ,

* Կամ, անոր տակը եղած տասուերկու եղները — մեքենովթները
† գ Թագ. է. 47։
‡ գ Թագ. է. 15։ գ Թագ. իե. 17։ բ Մն. գ. 15։
§ Տես գ Թագ. է. 20։
‖ գ Թագ. իե. 18։
¶ Գլ. խա. 1։ իթ. 25։
# Եբր. երեսը անոնցներկին
†† Տես գ Թագ. իզ. 12։
‡‡ Տես գ Թագ. իզ. 14։
§§ Տես Հմր. 12։ Գլ. լթ. 9։
‖‖ գ Թագ. իե. 27, 28, 29, 30։
¶¶ Տես Ծն. խ. 13, 20։
բ Թագ. թ. 13։
——
*** Ես. խէ. 7, 8։
††† Եզր. գ. 20։
‡‡‡ Ծար է. 3։ Սոփ. գ. 6։
§§§ Երեմ. ժգ. 17։
‖‖‖ Հմր. 19։
¶¶¶ Հմր. 9, 16, 17, 21։

3 Եւ զատ առաւօտանքի և խիստ ծառայութեան
Համար պէտի քշուեցաւ.
Ընչեմանութեան մէջ կը ընակէր, Հանգաստութիւն չգտնէր.
Անոր բոլոր Հալածիչները անոր նեղութիւններուն մէջ անոր վրայ Հասան։
4 Սիօնի ճամբաները սուգ կը բռնեն՝ Հանդիսաւոր ժողովոյն երթալուն Համար.
Անոր բոլոր դռները ամայացած են, անոր քահանաները կը հեծեծեն.
Անոր կոյսերը կը տրտմին, ու ինք դառնութեան մէջ է։
5 Անոր նեղիչները Տիշխան եղան, անոր թշնամիները յաջողութիւն գտան,
Վասն զի Տէրը զանիկա տրտմութեան մատնեց Ժանոր շատ յանցանքներուն Համար.
Անոր պզտիկ տղաքը թշնամիին առջեւէն գերի գացին։
6 Եւ Սիօնի աղջիկէն իր բոլոր վայելչութիւնը գնաց.
Անոր իշխանները ճարակ չգտնող եղջերուներու պէս եղան,
Ու Հալածողին առջեւէն առանց ուժի կ'երթան։
7 Երուսաղէմ իր առաւօտանքի ու թշուառութեան օրերը՝
Իր առաջուան ունեցած բոլոր էգանկալի բաները յիշեց,
Երբ իր ժողովուրդը թշնամիին ձեռքը ինկաւ, ու իրեն օգնութիւն ընող չեղաւ.
Թշնամիները զանիկա տեսան — անոր կործանումին վրայ խնդացին։
8 Երուսաղէմ ծանր Մեղք գործեց, անոր Համար *պիղծ սեպուեցաւ".
Զանիկա ամէն պատուողները զանիկա անարգեցին, վասն զի Ժանոր մերկութիւնը տեսան.
Անիկա ալ Հառաչեց ու ետ դարձաւ։
9 Անոր պղծութիւնը իր քղանցքներուն վրայ է, անիկա իր Ժվախճանը չյիշեց,
Ու զարմանալի կերպով մը նաւաւոցաւ. անիկա Հմխիթարիչ չունի։
Ով Տէր, իմ տառապանքիս նայէ, վասն զի թշնամին Հպարտացաւ,
10 Անոր բոլոր էգանկալի բաներուն՝ թշնամին ձեռք երկնցուց.
Քանզի Ժհեթանոսները տեսան որ իր սրբարանին մէջ մտան,
Որոնց Համար դուն Ժպատուիրեր էիր՝ որ անոնք քու ժողովքիդ մէջ չմտնեն։
11 Անոր բոլոր ժողովուրդը Հաց վնասելէն Հառաչեց.
Իրենց Հոգին ուժովցնելու Համար՝ իրենց ցանկալի բաները կերակուրի փոխարէն տուին.
Տես, ով Տէր, ու նայէ, վասն զի անարգուեցայ։
12 Ամէնօք Հոգ չէ՞ք ըներ, ով բոլոր ճամբայէ անցնողներ.
Նայեցէք ու տեսէք, թէ արիւնօք Հիմ ցաւ պէս ցաւ կա՞յ՝ որ իմ վրաս եկաւ.
Վասն զի Տէրը զիս նեղեց իր սաստիկ բարկութեան օրը.
13 Բարձրէն իմ ոսկորներուս կրակ ղրկեց՝ որ անոնց տիրեց.
Ոտքերուս Ժանց տարածեց և զիս ետ դարձուց.
Զիս ամայի ըրաւ — բոլոր օրը պէս մնրած Ժողո՞վ։
14 Իմ յանցանքներուս Ժուծը անոր ձեռքով կապուեցաւ.
Անոնք Ժվիտցան ու իմ պարանոցիս վրայ եկան. իմ ոյժս կտրեց.
Տէրը զիս այնպիսի ձեռքերու մատնեց՝ որ Ժանոնցմէ չեմ կրնար Ժոտտիլ։
15 Տէրը իմ մէջս իմ բոլոր զօրաւորներս անարգեց.
Իմ երիտասարդներս կոտրելու Համար իմ վրաս ժողով կանչեց.
Տէրը Յուդայի կոյս աղջիկը Ժհնձանի մէջ կոխեց.
16 Անոր Համար կու լամ՝ "աչքերս, աչքերս Ժոցանք կ'իջեցնեն.
Վասն զի ինծմէ Հեռացաւ Ժմխիթարիչը, որ իմ Հոգիս պիտի նորոգէր.
Իմ որդիս նուաղեցան, վասն զի թշնամին զօրացաւ։
17 "Սիօն իր ձեռքերը տարածեց, Ժանոր մխիթարութիւն առաջ չկայ.
Տէրը Յակոբի Համար Հրամայեց՝ որ անոր թշնամիները զանիկա շրջապատեն.
Երուսաղէմ անոնց մէջ գաշտանաւոր կնոջ պէս եղաւ։
18 "Տէրը արդար է, "վասն զի անոր Հրամանին ապստամբ եղայ.
Լսեցէք, ով բոլոր ժողովուրդներ, մտիկ ըրէք ու իմ ցաւս տեսէք.
Իմ կոյսերս ու երիտասարդներս գերութեան գացին։
19 Իմ սիրականներս կանչեց, Ժանոնք զիս խաբեցին.
Իմ քահանաներս ու ծերերս քաղաքին մէջ Հոգիները տնտղեցին,
Երբ իրենց Համար կերակուր կը փնտռէին "իրենց Հոգին ուժովցնելու Համար։
20 Ով Տէր, նայէ, վասն զի նեղուեցայ, "ոտիքներս խռովեցան.
Սիրտս ներսիդիս տակնուվրայ է, վասն զի խիստ շատ ապստամբեցայ.

.ե երեմ. ծբ. 27։
ը բ Օր. իբ. 64, 65։ ԳԼ. բ. 9։
ը բ Օր. իբ. 43, 44։
ժ երեմ. ւ. 14, 15։ Դան. թ. 7, 16։
ի Հմր. 10։
լ գ Թագ. բ. 46։
• կամ, թափառական եղաւ
խ երեմ. ժգ. 22, 26։ եզեկ. ժզ. 37։ իգ. 29։ Ովս. բ. 10։
ծ բ Օր. ւբ. 29։ Նա. խէ. 7։
կ Հմր. 2, 17, 21։
հ Հմր. 7։
յ երեմ. ծա. 51։
ղ բ Օր. իգ. 3։ Նէեմ. ժգ. 1։
ճ եբեմ. ւբ. 9։ ծբ. 6։ ԳԼ. բ. 12։ գ. 4։
մ Դան. թ. 12։
յ եզեկ. ժբ. 13։ ժէ. 20։
ն բ Օր. իբ. 48։
շ եբբ. հիւանդացան,
ո եբբ. սաք հագել
չ Նա. կգ. 3։ Յայտ. ժգ. 19, 20։ ԺԲ. 15։
պ երեմ. ժգ. 17։ ժզ. 17։ ԳԼ. բ. 18։
ջ եբբ. ջուր
ռ Հմր. 2, 9։
ս երեմ. դ. 31։
վ Հմր. 2, 9։
տ Նէեմ. թ. 33։ Դան. թ. 7, 14։
ր ա Թագ. ժբ. 14, 15։
ց Հմր. 2։ երեմ. ւ. 14։
ւ Հմր. 11։
փ Յոբ ւ. 27։ Նա. ժգ. 11։ երեմ. գ. 19։ իբ. 36։ ԳԼ. բ. 11։ Ովս. ժա. 8։

ՅՈւրախէն առաջը պէտ կը գրկէ — Նեռը մնաՀ կայ։
21 Իմ Հառաչանքս լսեցին, քայց ինծի ՝մխիթարութիւն տուող չկայ.
Իմ բոլոր թշնամիներս իմ թշուառութիւնս լսեցին ուրախացան, վասն զի դուն ըրիր ասիկա.
ֈԿանչած օրդ պիտի բերես, ու անոնք ինծի պէս պիտի ըլլան։
22 Անոնց բոլոր չարութիւնը *թող քու առջեւդ Հասնի.
Եւ անոնց այնպէս ըրէ, ինչպէս ինծի ըրիր իմ բոլոր յանցանքներուս Համար.
Վասն զի իմ Հեծութիւններս շատ են ու իմ °սիրտս նուաղած է։

ԳԼ. Բ

1 *Երեմիա կորսուց Երուսաղէմի թշուառութեանը վրայ,*
20 *ու Աստուծոյ գանգատ կ'ընէ անոր Համար։*

Ի՜նչպէս Տէրը իր բարկութիւնովը խաւարով ծածկեց Սիոնի աղջիկը.
՚Իսրայէլի փառքը Երկինքէն վար նետեց,
Ու իր բարկութեան օրը իր *պատերուն պատուանդանը չյիշեց։
2 Տէրը *առանց խնայելու Յակոբի բոլոր բնակութիւնները կլլեց,
Յուդայի աղջկան ամրոցները իր բարկութիւնովը վիգուց — Հիմնայատակ բրաւ,
Թագաւորութիւնը ու անոր իշխանները պղծեց։
3 Սաստիկ բարկութեամբ Իսրայէլի բոլոր եղջիւրը փշրեց.
ՂԱնոր աջ ձեռքը թշնամիին երեսէնետ դարձուց,
Եւ Յակոբի մէջ Էկրակի բոցի պէս բռնկեցաւ, որ անոր չորցրածը կերաւ։
4 ԸԻր ապեղը թշնամիի պէս լարեց, իր աջ ձեռքովը Հակառակորդի պէս կեցաւ,
Եւ բոլոր Քաչքի Հաճոյ եղողները մեռցուց,
Իր բարկութիւնը կրակի պէս թափեց Սիոնի աղջկան խորանին մէջ։
5 Տէրը ᵇթշնամիի պէս եղաւ, Իսրայէլը կլլեց,
Անոր բոլոր էպալատները կլլեց. անոր ամրոցները կործանեց,
Եւ Յուդայի աղջկան մէջ ողբը ու կոծը շատցուց։
6 ՚Անոր *Հիւղը պարտէզի հէ՞ պէս՞ բռնութեամբ կործանեց, անոր ժողովատեղին ապրեց.
Տէրը Սիոնի մէջ ՚Հանդէսաւոր օրը ու շաբաթը մոռցուց,
Եւ իր սաստիկ բարկութիւնովը թագաւորը ու քահանան անարգեց։
7 Տէրը իր սեղանը մերժեց — իր սրբարանէն ըզգուեցաւ,
Անոր պալատներուն պարիսպները թշնամիին ձեռքը մատնեց.
Անոնք տաճարին մէջ Տէրոջը տան մէջ Հանդիսաւոր օրուան պէս ձայն տուին։
8 Տէրը խորհեցաւ Սիոնի աղջկան պարիսպը ապականել.
Ալարը քաշեց, իր ձեռքը կործանելէն ետ չդարձուց.
Պատնէշին ու պարսպին սուգ բռնել տուաւ, անոնք միասին մէջ են։
9 Անոր դռները գետինը անցան, անոր հնիգները ջարդեց ու կոտրեց.
Անոր Թագաւորը ու իշխանները ազգերուն մէջ են. Օրէնք չկայ.
ֆԱնոր մարգարէներն ալ Տէրոջմէ տեսիլք չեն գտներ։
10 Սիոնի աղջկան ծերերը ՝գետնի վրայ նստած՝ լուռ կը կենան.
ՀԻրենց գլխուն վրայ Հող դրին, Քրպաճներ Հագան,
Երուսաղէմի կոյսերը գլուխնին գետինը իջեցուցին։
11 Իմ ժողովուրդիս աղջկան բեկումնոր Համար Նաչքերս արցունք Թափելէն սրբուցին,
՚Աղիքներս խառնեցան, Լճտրտս գետինը թափեցաւ,
Վասն զի ՚տղաքներն ու կաթնկերները քաղաքին Հրապարակներուն մէջ կը մնրին։
12 Անոնք իրենց մայրերուն կ'ըսեն, Ո՞ւր է ցորեն ու գինի.
Երբ վիրաւորուածներու պէս կը մնրին քաղաքին Հրապարակներուն մէջ,
Ո՚ր երբ իրենց Հոգին կ'առաքեն իրենց մայրերուն գիրկերուն մէջ։
13 Քեզի ի՞նչ բան վկայութիւն բերեմ՝ Ը՚քեզի ի՞նչ օրինակ բերեմ՝ ով Երուսաղէմի աղջիկ.
Քեզ մխիթարելու Համար քեզի ի՞նչ նմանութիւն բերեմ՝ ով Սիոնի կոյս աղջիկ.
Քանզի քու խրամատութիւնդ ծովու չափ մեծ է. ո՞վ կրնայ քեզ բժշկել։
14 ՚Քու մարգարէներդ քեզի Համար անուտ ու յիմարական տեսիլքներ տեսան,
՚Եւ քու անօրէնութիւնդ *չէին յայտնեցին, որ քու գերութիւնդ ետ դարձնեն,
Հապա քեզի Համար անուտ †տեսիլքներ ու մղութիւններ տեսան։
15 Բոլոր Հաճամբայէ անցնողները քեզի Համար ՚ծափ զարկին,

ա Սաղ. Հգ. 4։
բ դ Թագ. խա. 13։ Նա. լդ. 11։
գ Երեմ. ծա. 30։
դ Բ Օր. իբ. 36։ դ Թագ. իգ. 15։ իե. 7։ Գլ. ա. 3։ դ. 20։
ե Բ Մն. ժե. 3։
զ Սաղ. Հգ. 9։ Եզեկ. է. 26։
է Ծար բ. 13։ Նա. գ. 26։ Գլ. գ. 28։
ը Ծար բ. 12։
թ Նա. ժե. 3։ Եզեկ. է. 18։ իէ. 31։
ժ Սաղ. գ. 7։ Գլ. գ. 48։ Լամ.
ի Գլ. ա. 20։
ժա Ծար ժգ. 13։ Սաղ. իբ. 14։
ժբ Հմր. 19։ Գլ. գ. 4։
ժգ Գլ. ա. 12։ Դան. իմ. 12։
ժդ Երեմ. բ. 8։ ե. 31։ ժգ. 14։ իգ. 16։ իէ. 14։ իմ. 8, 9։ Եզեկ. ժգ. 2։
ժե Նա. ծբ. 1։
ժզ Եբր. պատգամներ
ժէ դ Թագ. իմ. 8։ Երեմ. ժբ. 16։
ժը Եզեկ. իե. 6։ Նաե. գ. 19։

ա Սաղ. գ. 7։ Գլ. գ. 48։ Լամ.
բ Գլ. ա. 20։
գ Ծար ժգ. 13։ Սաղ. իբ. 14։
դ Հմր. 19։ Գլ. գ. 4։
ե Գլ. ա. 12։ Դան. իմ. 12։
զ Երեմ. բ. 8։ ե. 31։ ժգ. 14։ իգ. 16։ իէ. 14։ իմ. 8, 9։ Եզեկ. ժգ. 2։
է Նա. ծբ. 1։
ը Եբր. պատգամներ
թ դ Թագ. իմ. 8։ Երեմ. ժբ. 16։
ժ Եզեկ. իե. 6։ Նաե. գ. 19։

Ե– սուլելով [e]դլուխին շարժեցին Երուսաղէմի աղջկան համար,
Ո– ըե՛ն, Ա՞յս է այն քաղաքը որ [e]գեղեցկութեան կատարելութիւն ու [e]Բոլոր երկրին ուրախութիւնը կ'ըսուէր։
16 Քու բոլոր թշնամիներդ [e]բերանը քու վրադ բացին.
Ե– սուլելով ակռայ կրճտեցին ու ըսին, [e]Ջնդի՛ կլլեցինք.
Ա՛հա այս է մեր ապասած օրը, գտանք, [e]տեսանք զայն։
17 Տէրը ինչ խորհածը կատարեց, ատենին օրերէն պատուիրած խօսքը ի գործ դրաւ.
[e]Քակեց ու չխնայեց, և թշնամին քու վրադ Ուրախացուց,
Քու թշնամիներուդ եղջիւրը բարձրացուց։
18 Անոնց սիրտը Տէրոջը աղաղակեց.
Ով Սիոնի աղջկան [e]պարիսպը, ցորեկ ու գիշեր հեղեղի պէս [e]արցունք թափէ.
Քեզի հանգիստ մի տար, աչքիդ բիբը չդադարի։
19 Ելիր, գիշերով աղաղակէ [e]ճչելու պահերուն սկիզբը.
[e]Քու սիրտդ ջուրի պէս թափէ Տէրոջը երեսին առջեւ.
Ձեռքերդ անոր վերցուր քու տղոցդ հոգիներուն համար,
Որոնք եռանդին փողոցներուն գլուխը [e]անօթութենէ կը մնային։
20 Տես, ով Տէր, ու նայէ, որո՞ւ այսպէս ըրեր.
Մթե՞ Ընկիները իրենց պտուղը, [e]երեսից գրկած տղաքները, ուտե՞ն.
[e]Քահանան ու մարգարէն Տէրոջը սրբատանին մէջ սպաննու՞ն։
21 [e]Տղան ու ծերը փողոցներու մէջ գետնի վրայ պառկեցան,
Իմ կոյսերս ու երիտասարդներս սուրէն ինկան.
Քու բարկութեանդ օրը կոտորեցիր, Սպրթեցիր ու չխնայեցիր։
22 [e]Ամէն կողմէ իմ վախերս հանդիսաւոր ժողովի օրուան պէս կանչեցիր,
Ու Տէրոջը բարկութեան օրը Ճողոպրող կամ ազատուած չմնաց.
[e]Իմ գրկածներս ու մեծցուցածներս իմ թշնամիս հատցուց։

ԳԼ. Գ

1 Արգարներուն ազբր իրենց թշնաութիւններուն համար. 22 անոնց յոյսը Աստուծոյ ազգութիւններով

[e] Գ Թագ. ԺԲ. 21։ Սազ. խգ. 14։
[e] Սազ. Ծ. 2։
[e] Սազ. խը. 2։
[e] Ցոր ԺԷ. 9, 10։ Սազ. խբ. 13։ ԳԼ. գ. 46։
[e] Սազ. Ծգ. 2։
[e] Սազ. լԵ. 21։
[e] ՂԵ. խգ. 16, ևՆ։ բ Օր. խԸ. 15, ևՆ։
[e] Հմր. 2։
[e] Սազ. ԼԸ. 16։ ԺԲ. 42։
[e] Հմր. 8։
[e] Երեմ. Ժգ. 17։ ԳԼ. ա. 16։
[e] Սազ. ՃԺԲ. 147։
[e] Սազ. կբ. 8։
[e] Ես. Ծա. 20։ ԳԼ. գ. 1։ Դան. գ. 10։
[e] Հմր. 11։
[e] ՂԵ. խգ. 29։ բ Օր. խբ. 53։ Երեմ. ԺԲ. 9։ ԳԼ. գ. 10։ Ողբ. Ե. 10։
[e] ԳԼ. գ. 13, 16։
[e] բ Մն. ԼՂ. 17։
[e] ԳԼ. գ. 43։
[e] Սազ. Լա. 13։ Երեմ. գ. 25։ խգ. 5։
[e] Ովս. ԲՓ. 12, 13։ ——
[e] Ցոր Ժգ. 8։
[e] Սազ. Ծա. 8։ Ես. Լը. 13։ Երեմ. Ծ. 17։
[e] Սազ. Ձբ. 5, 6։ Ճխգ. 3։
[e] Ցոր գ. 23։ ԺԲ. 8։ Ովս. բ. 6։
[e] Ցոր Լ. 20։ Սազ. խբ. 2։
[e] ԵՖԹ. դուրսը արգիլեց
[e] Ցոր Ժ. 16։ Ես. Լը. 13։ Ովս. Ե. 14։ Ժգ. 7, 8։
[e] Ովս. գ. 1։
[e] Ցոր Ե. 20։ Ժգ. 12։ Սազ. կը. 2։
[e] Ցոր գ. 4։
[e] Երեմ. Խ. 7։
[e] Ցոր Լ. 9։ Սազ. ԿԲ. 12։ Հմր. 63։
[e] Երեմ. ԲԹ. 15։
[e] Աւակ. Խ. 17։
[e] Սազ. կը. 22։
[e] Երեմ. ԲԹ. 15։
[e] Մազ. գ. 6։
[e] Ես. ԼԳ. 2։

*կ'ածէ. 37 անոնք Աստուծոյ արդարութիւնը կը ճանչնան. 55 ազատութեան համար 64 ու իրենց թշնամիներուն համար կ'ազօթեն։

Ես այն մարդն եմ, որ տառապանք տեսայ անոր բարկութեան գաւազանովը.
2 Զիս տարաւ խաւարի մէջ պտըտցուց, և ոչ թէ լոյսի մէջ։
3 Ա՛յո, ինծի դէմ դարձաւ, ամէն օր իր ձեռքը իմ վրաս դարձուց։
4 [e]Իմ մարմինս ու մորթս մաշեց, Ջոսկորներս կոտրտեց։
5 Ինծի դէմ պատնէշ շինեց, և դիս դառնութեամբ ու նեղութեամբ շրջապատեց։
6 Զիս մութ տեղեր նստեցուց շատոնցմէ մեռածներուն պէս։
7 [e]Իմ բոլորտիքս ցանգ քաշեց, ու չեմ կրնար դուրս ելլել. իմ շղթաներս ծանրացուց։
8 [e]Մինչեւ անգամ ազաղակած ու կանչած ատենս անիկա իմ ազօթքս [e]մերժեց։
9 Իմ ճամբաներս տաշտած քարերով շրջապատեց, իմ շաւիղներս ծռեց։
10 [e]Անիկա ինծի դարանակալ արջու պէս, ա՛ծ ծուկ տեղեր պահուըտած առիւծի պէս եղաւ։
11 Իմ ճամբաներս խոտորցուց և դիս [e]պատառեց, դիս ամայի ըրաւ։
12 Իր աղեղը լարեց ու դիս [e]նետի նպատակի պէս կայնեցուց։
13 [e]Իր նետերը երիկամունքներուս մէջ խոթեց։
14 Իմ բոլոր ժողովուրդիս ծաղր եղայ, ու բոլոր օրը [e]առնոյ երգը։
15 Զիս [e]դառնութիւններով կշտացուց, դիս օշինդրով [e]գինովցուց։
16 [e]Նաև ակռաներս խիճերով կոտրտեց, դիս մոխիրով ծածկեց։
17 Ա՛յսպէս իմ հոգիս խաղաղութենէ հեռացուցիր, բարիքը մոռցայ.
18 [e]Ու ըսի, Կորսուեցաւ իմ զօրութիւնս և իմ ակնկալութիւնս Տէրոջմէ։
19 Յիշէ իմ տառապանքս ու թշուառութիւնս, օշինդրը ու դառնութիւնը։
20 Իմ հոգիս միշտ կը յիշէ զանոնք ու իմ ներքիս կը նուաստանայ։
21 Ա՛յսիկա միտքս կը բերեմ, անոր համար յոյս կ'ունենամ։
22 [e]Տէրոջը ողորմութիւններէն է որ չհատանք, վասն զի անոր գթութիւնը չպակսեցաւ.
23 [e]Անոնք առտու առտու կը նորոգուին. քու ճշմարտութիւնդ մեծ է։

24 Իմ հոգիս ըսաւ, Տէրը իմ *բաժինն է, այս պատճառաւ անոր պիտի յուսամ՝,
25 Տէրը բարի է *իրեն ապաւինողներուն՝ — ինչ- պիսի հնաւոտ հոգիին։
26 Տէրոջը փրկութեանը *սպասելը ու լռութեամբ յուսալը ազէկ է։
27 *Ազէկ է մարդուս որ իր երիտասարդութեան առանը լուծը կրէ։
28 *Առանձին կը նստի ու լուռ կը կենայ, քանի- որ ըսածը անոր վրայ դրուեցաւ։
29 *Իր բերանը հողին կու տայ, ըսելով թե Թերեւս յոյս կայ։
30 *Իր ծնօտը զանիկա զարնողին կու տայ, — նախատինքով կը կշտանայ։
31 Բայց *Տէրը յաւիտեան չմերժեր.
32 Վասն զի թէեւ ցաւ կու տայ, իր ողորմութեան շատութիւնովը դթութիւն ալ կ'ընէ։
33 Քանզի *իր կամքովը նեղութիւն չտար, ու մարդու որդիները չտրտմեցներ։
34 Երկրի բոլոր բանտարկեալները ոտքի տակ ճզմելը,
35 Բարձրեալին առջեւ մարդու մը իրաւունքը ծռելը,
36 Մարդու մը իր դատին մէջ անիրաւութիւն ընելը Տէրոջը հաճելի չէ։
37 Ո՞վ է անիկա որ *կը խօսի ու անոր խօսքը կը կատարուի, *առանց որ Տէրը հրամայած չէ։
38 Մէկէ *բարիքը ու չարիքը Բարձրեալին բերնէն չելլե՞ր։
39 Ա՞րդեօք մարդը ինչո՞ւ էարտառնջ ընէ, *մարդը †իր մեղքերուն պատիժին համա՞ր։
40 Մեր ճամբաները քննենք ու փորձենք և Տէրոջը դառնանք։
41 *Մեր սիրտերը ձեր ձեռքերուն հետ երկինքը եղող Աստուծմո՛ւ վերցնենք։
42 *Մենք յանցանք ըրինք ուապստամբեցանք, դուն թողութիւն չտուիր։
43 Բարկութեամբ ծածկեցիր *— էջերդ ու մեզ հալածեցիր, *ողջակիզիր — չխնայեցիր։
44 Քեզ ամպով ծածկեցիր, *որպէս զի ջու աղօթքը չանցնի։
45 *Մեզ ժողովուրդներուն մէջտեղը խառան ու անարգ ըրիր։
46 Մեր բոլոր թշնամիները մեզի դէմ *բերանները բացեր են։
47 Մեր վրայ *վախ ու գուբ, *աւերում ու կատաստրոֆ եկաւ։
48 Իմ ժողովուրդիս աղջկան բնակութեանը համար *աչքէս ջուրի հեղեղներ կ'իջնեն։
49 †Իմ աչքս անդադար *ցո՛ւյթ կը թափէ, ու քնաւ հանգստութիւն պիտի չունենայ,
50 Մինչեւ Տէրը *երկինքէն նայի ու տեսնէ։
51 Իմ քաղաքիս բոլոր աղջիկներուն համար աչքս հոգւոյս նեղութիւն կու տայ։
52 Իմ թշնամիներս *ինծի անդադար պես ճրինճռուկի պէս կ'որսան։
53 Ի կեանքս *գուբի մէջ կտրեցին, *վրան քար նետեցին։
54 *Ջուրերը գլխուս վեր բարձրացան. *ըսի թէ կտրուեցայ.
55 *Խորունկ գուբէն քու անունդ կանչեցի, ով Տէր։
56 *Իմ ձայնս լսեցիր. իմ հառաչանքիս — ողջակիզս քու ականջդ մի գոցեր։
57 Քեզի կանչած օրս *մօտեցար, ըսիր թէ Մի վախնար։
58 *Իմ հոգւոյս դատը վարեցիր, ով Տէր, *իմ կեանքս ազատեցիր։
59 Ով Տէր, ինծի եղած զրկանքը տեսար, Իմ իրաւունքս պաշտպանէ։
60 Անոնց բոլոր վրէժխնդրութիւնը, հանոնց ինծի դէմ *ունեցած բոլոր դիտաւորութիւնները տեսար։
61 Անոնց նախատինքը լսեցիր, ով Տէր, անոնց ինծի դէմ *ունեցած բոլոր դիտաւորութիւնները,
62 Իմ վրաս ելլողներուն շրթունքները ու ամէն օր ինծի դէմ անոնց խորհած հնարքները։
63 *Անոնց նստելուն ու ելլելուն նայէ. Ես անոնց երգն եմ։
64 Ով Տէր, *անոնց հատուցում պիտի ընես՝ իրենց ձեռաց գործերուն համեմատ։
65 Անոնց պատ *թմրութիւն պիտի տաս, քու *նէձդ պէտք *— անոնց։
66 Բարկութեամբ պիտի հալածես զանոնք, ու *Տէրոջը *երկինքներուն տակէն պիտի ընես։

Գլ. Դ

1 Սիօն իր ոսկեայ վճռակին վրայ կորսուց։ 13 իր մեղքերը կը խոստովանի։ 21 Եդոմին ապահովութիւնը կ'ըլլայ։ 22 Սիօն կը վերհիմնուի։

Ոսկին ի՜նչպէս իր գոյնը կորսնցուց, — մաքուր ոսկին փոխուեցաւ.

ղ Սաղ. ժզ. 5։ հդ. 26։ ՏԺԲ. 57։ Երեմ. ժ. 16։
ճ Սաղ. ՃԼ. 6։ Ես. Լ. 18։ Մխ. Ե. 7։
մ Սաղ. Լ. 7։
յ Սաղ. ղգ. 12։ ՏԺԲ. 71։
ն Երեմ. ԺԸ. 17։ ԳԼ. Բ. 10։
շ Յոբ խբ. 6։
ո Ես. Ծ. 6։ Մատ. Ե. 39։
չ Սաղ. ղդ. 14։
պ Եզեկ. լդ. 11։ Երգ. ԺԲ. 10։
ջ Ածխ. ա. 13։
ռ Սաղ. լգ. 9։
ս Յոբ բ. 10։ Ես. խե. 7։ Աստ. դ. 6։
վ Առակ. ԺԲ. 3։
տ Մխ. Ե. 9։
† կամ, իր մեղքերուն վրայ ջու տուաւ
ր Սաղ. ձդ. 4։
ց Դան. Թ. 5։
ւ ԳԼ. Բ. 2, 17, 21։
փ Հմր. 8։
ք ա Կոր. դ. 13։
օ ԳԼ. Բ. 16։
ֆ Ես. խդ. 17։ Երեմ. խԲ. 43։
— Ես. Ծա. 19։
և Երեմ. դ. 19։ Թ. 1։ ԺԴ. 17։ ԳԼ. Բ. 11։
և Սաղ. հԵ. 2։ ԳԼ. ա. 16։
ու Ես. կդ. 15։
ի Սաղ. լե. 7, 19։ կԹ. 4։ ՏԹ. 3։ ՃԺԲ. 161։
ռ Երեմ. լԵ. 16։ ղԼ. 6, 9, 10։
ն Դան. դ. 17։
ը Սաղ. կԹ. 2։ ՃԻԴ. 4, 5։
ր Սաղ. լա. 22։ Ես. ղԼ. 10, 11։ Հմր. 18։
ժ Սաղ. ՃԼ. 1։ Ծոփ. բ. 2։
ի Սաղ. գ. 4։ դ. 8։ ԺԸ. 6, կզ. 19։ ՃԺԶ. 1։
լ Ծակ. դ. 8։
խ Սաղ. լե. 1։ Երեմ. Ծա. 36։
ծ Սաղ. հա. 23։
կ Սաղ. Թ. 4։ լե. 23։
հ Երեմ. ժա. 19։
յ Սաղ. ՃԼԹ. 2։
ղ Հմր. 14։
ճ Սաղ. խը. 4։ Տես Երեմ. ԺԱ. 20։ ը Տիմ. գ. 14։
ջ ԵՒԴ. Ծաձիկ
ս Սաղ. ը. 3։
օ ը Օր. խե. 19։ Երեմ. Ժ. 11։

Աբրահամին քարերը՝ ամէն փողոցներուն դլուխը
թափուեցան։
2 Սիոնի պատուական տղաքները, որոնք ընծիր ոս-
կիի հաւասար էին,
Ինչպէս բրուտի ձեռքով շինուած բեկեցիլին
ամաններուս պէս սեպուեցան։
3 *Վիշապներէն անգամ ծիծերնին կը հանեն ա-
ղուներուն կաթ կուտան.
Իմ ժողովուրդիս աղջիկը անապատի ջայլամ-
ներուն պէս անգութ եղաւ։
4 Կաթնակերին լեզուն ծարաւութենէն իր քիմ-
քին փակուաւ.
Տղաքները հաց ուզեցին, բայց անոնց չտրտղ
չկար։
5 Ազնիւ կերակուրներ ուտողները փողոցներուն
մէջ յուսահատած մնացին.
Կարմիր հագուստներով մեծցողները աղբանոցներ
գրկեցին։
6 Եւ իմ ժողովուրդիս աղջկան անօրինութիւնը
Սոդոմի մեղքէն մեծ եղաւ.
Որ մէկ վայրկեանի մէջ ամենավրայ եղաւ
առանց ձեռքերուն անոր դպչելուն։
7 Անոր ազնուականները ձիւնէն մաքուր, կաթէն
ճերմակ էին.
Անոնց մարմինը †յակինթներէն կարմիր էր,
անոնց կերպարանքը շափիւղայի կը նմանէր։
8 ‡Անոնց դէմքը ածուխէն սեւ եղաւ, ու
փողոցներուն մէջ չեն ճանչցուիր.
Անոնց մորթը ներսը ոսկորներուն փակուաւ, չո-
րցաւ՝ փայտի պէս եղաւ։
9 Սուրէ մեռածները անօթութենէ մեռածներէն
երջանիկ էին,
Վասն զի սոքա արտարկի արդիւնքներուն պակ-
սութենէն մաշեցան ու մեռան։
10 §Ողորմած կիներուն ձեռքերը իրենց ազգը
եփեցին,
Իմ ժողովուրդիս աղջկան կոտրածին առեղը
Նոցանց կերակուր եղան։
11 Տէրը իր սրտմտութիւնը կատարեց, Իր սաստիկ
բարկութիւնը թափեց.
Եւ Սիոնի մէջ ¶կրակ բռնկցուց, որ անոր հի-
մերը կերաւ։
12 Երկրի թագաւորները ու աշխարհի բոլոր բնա-
կիչները չհաւատացին
Թէ հակառակորդը ու թշնամին երուսաղէմի
դռներէն պիտի մտնէ։
13 ‖Անոր մարգարէներուն մեղքերէն, անոր քահա-
նաներուն անօրինութիւններէն,

Ա Ղեւ. ը. 19։
Բ Նա. է. 14։ Երեմ. ԺԲ. 11։
Գ Կոր. գ. 7։
Դ Կամ, Ջոպարները
Ե Յոբ ԼԹ. 14, 16։
Զ Սաղ. խը. 15։
Է Գլ. ը. 11, 12։
Ը Յոբ խգ. 8։
Թ Ծն. ԺԲ. 25։
Ժ Կամ, բու առներին
ԺԱ Գլ. և. 10։ Յովել բ. 6։ Նաա. բ. 10։
ԺԲ Սաղ. ՃԲ. 5։
ԺԳ Նա. խԹ. 15։
ԺԴ Գլ. բ. 20։
ԺԵ Բ Օր. խը. 57։ Դ Թագ. ը. 29։
ԺԶ Երեմ. է. 20։
ԺԷ Բ Օր. լբ. 22։ Երեմ. խա. 14։
ԺԸ Երեմ. և. 31։ ը. 13։ ԺԹ. 14։ խգ. 11, 21։ Եզեկ. խը. 26, 28։ Մաղ. գ. 4։
Ի Մատ. խգ. 31, 37։
ԻԱ Երեմ. բ. 34։
ԻԲ Թուղ. ԺԲ. 16։
ԻԳ Սաղ. ՃԲ. 50, 51։
ԻԴ Գլ. բ. 15։ Սաղ. ՀԲ. 4։
ԻԵ Գլ. բ. 9։
ԻԶ Երեմ. Ճբ. 9։ Եզեկ. ԺԲ. 13։ ԺԲ. 4, 8։
ԻԷ Տես Ժող. Ժա. 9։
ԻԸ Երեմ. խե. 15, 16, 21։ Ամբ. 10։
ԻԹ Նա. խ. 2։
Լ Սաղ. ՃԼ. 7։

14 Փողոցներուն մէջ կույրերու պէս սասանդոսան
պտըտեցան, Նոյնպէս պղծուեցան.
Որ մինչեւ հիմա աչքերնիս մարգեցան.
Ինչպէս որ մարդ մը կարող չէր անոնց զգեստ-
ներուն դպչիլ։
15 ‡Անոնց կը կանչէին, Նո՛ քաշուեցէք, ով ¶պիղ-
ծեր," Նո՛ քաշուեցէք, Նո՛ քաշուեցէք,
մի դպչիք.
Անոնք փախան ու սպրին անդին պատեցան.
ազգերուն մէջ բնակեցաւ, Անոնք մէյմըն
ալ հոն չընակին։
16 Տէրոջը բարկութիւնը ցրուեց զանոնք, անոնց
մէյմըն ալ չնայեր,
Քահանաներուն երեսին պատիւ չբերին, Ծե-
րուն դէմ ողորմութիւն չբրին։
17 ¤Մեզի ըլլալու օգնութեանը համար պարապ
տեղ մինչեւ հիմա աչքերնիս մնաց.
Դիտելով սպասեցինք այնպէս ազգի մը՝ որ չէր
կրնար ձեզ ազատել։
18 ¥Մեր քայլերը կ'որսան, որպէս զի մեր փողոցնե-
րուն մէջ չպտըտինք.
¥Մեր վախճանը մօտեցաւ, մեր օրերը լեցուե-
ցան, Որովհետեւ մեր վախճանը հասաւ։
19 Մեզ հալածողները երկինքի արծիւներէն արա-
գընթաց եղան.
Մեզ լեռներու վրայ սասանիկ հալածեցին, անա-
պատի մէջ մեզի համար դարանամուտ
եղան։
20 Մեր §նդրութիւններուն շունչը, ¶Տէրոջը օծեալը,
Անոնց որոգայթներուն մէջ բռնուեցաւ,
Որու համար մենք կ'ըսէինք, Անոր ետեւը մէջ
անոր հովանիին տակ պիտի ապրինք։
21 ¶Ցնծա և ուրախ եղիր, ով Եդոմի աղջիկ, ո՛վ
Հուս երկրին մէջ կը բնակիս.
¶Բեզի ալ պիտի անցնի բաժակը. պիտի գինով-
նաս ու ինքզինքդ պիտի մերկացնես։
22 ¶Քու անօրինութիւնդ վերջացաւ, ով Սիոնի
աղջիկ, քեզ մէյմըն ալ գերի պիտի չբշէ.
¶Քու անօրինութեանդ այցելութիւն պիտի ընէ,
ով Եդոմի աղջիկ, քու մեղքերդ պիտի
յայտնէ։

ԳԼ. Ե

1—22 Աղօթք մի՛ Սիոնի ցաւալի դանգատը առ Աստուած։

Մեզի եղածը՝ յիշէ, ով Տէր,
Նայէ ու Քեզի նախատինքը տես։

‡ Կամ, Անոնց համար կը կանչեն. Նո՛ քաշուեցէք, պիղծ են.
§ Դնե. ԺԶ. 45։
¶ Գլ. և. 12։
¤ Դ Թագ. խգ. 7։ Նա. բ. 5։ ը. 6, 7։ Երեմ. լԶ. 7։ Եզեկ. խԹ. 16։
¥ Դ Թագ. խե. 4, 5։
¶ Եզեկ. է. 2, 3, 6։ Ամոս բ. 2։
¥ Բ Օր. խը. 49։ Երեմ. գ. 13։
¶ Ծն. բ. 7։

2 ֊Մեր ժառանգութիւնը օտարներուն անցաւ,
Մեր տուները՝ օտարազգիներուն։
3 Հայր չունեցող որբեր եղանք,
Մեր մայրերը որբևարիներու պէս են։
4 Մեր ջուրը առակով խմեցինք,
Մեր փայտը գնով կու գայ։
5 Ի՛ւ֊ծը մեր պարանոցին վրայ ըլլալով հալած֊
ուեցանք,
Կ'աշխատինք ու Հանգստութիւն չունինք։
6 Հացով կշտանալու համար
Դէպ ի Եգիպտոս ֊֊ Ասորեստան ձեռք *երկընցուցինք։
7 ՚Մեր Հայրերը մեղք գործեցին և էչկան,
Ու անոնց անօրէնութիւններուն պատիժը մենք
կը կրենք։
8 ՚Ծառաներ տիրեցին մեր վրայ,
Անոնց ձեռքէն ձեզ ազատող չկայ։
9 Անապատի սուրին երեսէն
Մեր հացը մեր կեանքին վտանգովը ձեռք բերինք.
10 Սովին սաստկութեանը պատճառաւ
՚Մեր մորթը փուռի պէս սեւցաւ.
11 Իկիները Սիոնի մէջ խայտառակեցին,
Ո֊ կոյսերը՝ Յուդայի քաղաքներուն մէջ։
12 Իշխանները †անոնց ձեռքով՝ կախուեցան.
Էծերեսուն երեսին պատիւ չընին։
13 ՚Երիտասարդները երկանաքարեր վերցուցին,
Ու տղաքը փայտի տակ ինկան։
14 Ծերերը դադրեցան դուռը նստելէ.
Ո֊ երիտասարդները իրենց երաժշտութենէն։
15 Մեր սրտին ուրախութիւնը դադրեցաւ,
Մեր կոչուելը սուգի փոխուեցաւ։
16 Մեր գլխուն Էթ ագը ինկաւ.
Հիմա վա՛յ մեզի, վասն զի մեղք գործեցինք։
17 Ասոր համար *մեր սիրտը նուաղած է,
Ասոնց պատճառաւ նչէքերնիս խաւարեցան.
18 Սիօն լեռանը պատճառաւ՝ որ ամայի եղաւ.
Անոր վրայ աղուէսներ կը պտըտին։
18 ՀԱՒԱՆ, ով Տէր, յաւիտեան կը մնաս.
Քու աթոռդ դարէ դար կը տեւէ։
20 ՚Ինչո՞ւ համար յաւիտեան մեզ կը մոռնաս.
Ո֊ երկար ժամանակ մեզ կը թողուս։
21 ֆԲերէի դարձուր մեզ, ով Տէր, ու դառնանք.
Մեր օրերը առաջուան պէս նորոգէ։
22 Սակայն դուն բոլորովին մեզ մերժեցիր,
Մեր վրայ խիստ շատ բարկացար։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵԶԵԿԻԵԼԻ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 *Եզեկիէլի մարգարէութեան ժամանակը։ Քոբար գետին քովը. 4 անոր տեսիլքը՝ որուն մէջ չորս փերովբէներ, 15 չորս անիւներ 26 ու Աստուծոյ փառքը տեսաւ։*

Ո֊ եղաւ որ երեսներորդ տարին չորրորդ ամսուն հինգին երբ ես գերիներուն մէջ ֊Քոբար գետին քով էի, Բերկինքը բացուեցաւ,
2 ու ֊Աստուծոյ տեսիլքները տեսայ։ Ամսուն հինգերորդ օրը, այսինքն ֊Յոյակինի թագաւորին գերութեանը հինգերորդ տարին, Քաղդէացւոց երկրին մէջ, Քոբար գետին քով, Բուզիի որդւոյն Եզեկիէլ քահանային յայտնապէս Տէրոջը խօսքը եղաւ, և հոն անոր վրայ ֏Տէրոջը ձեռքը եղաւ։

4 Ու տեսայ որ ահա ֊Հիւսիսային կողմէն եմբերկայից հով, մեծ ամպ ու բռնկած կրակ կու գար, որուն բոլորտիքը պայծառութիւն կար, ու մէջտեղէն, կրակին մէջէն, ոսկեզօծի նմանութիւն
5 մը ՚Երեւնար։ Ես անոր մէջ ֊չորս կենդանիի կերպարանք կար, ու Բոնոնց երեւոյթը այս էր. Ձա-
6 նոնք մարդու կերպարանք ունէին։ Ես եամէն մէկը չորս երես ունէր, ու անոնց ամէն մէկը չորս
7 թեւ ունէր։ Ես անոնց ոտքերը շիտակ ոտքեր էին, ու անոնց ոտքերուն թաթը զուարակի ոտքին թաթին պէս էր, ու ՚Փայլուն պղինձի պէս
8 կը փայլէին։ Ես Բոնոնց չորս կողմերը անոնց թեւերուն տակ մարդու ձեռքեր կային, ու չորսն
9 ալ երեսներ ու թեւեր ունէին ։ Անոնց թեւերը

֊ Սաղ. հթ. 1։
֊ բ Օր. իբ. 48։ երեմ. իբ. 14։
֊ Ովս. ժբ. 2։
֊ Եբր. առ ինք
֊ երեմ. լա. 29։ Նեկե. ժբ. 2։
֊ Ծն. խբ. 13։ Ջաք. ա. 5։
֊ Նէեմ. և. 15։
֊ Ցոբ լ. 30։ Սաղ. ճժբ. 83։ Գլ. գ. 8։
֊ Ես. ժգ. 16։ Ջաք. ժգ. 2։
† կամ, իրենց ձեռքին
֊ Ես. խէ. 6։ Գլ. դ. 16։
֊ Դատ. ժզ. 21։
֊ Ցոբ ժբ. 9։ Սաղ. ձբ. 39։
֊ Գլ. ա. 22։
֊ Սաղ. գ. 7։ Գլ. բ. 11։
֊ Սաղ. բ. 7։ ժ. 16։ իբ. 10։ գ. 2։ ճբ. 12, 26, 27։ ճխե. 13։ Ամբ. ա. 12։
֊ Սաղ. խե. 6։
֊ Սաղ. ժգ. 1։
֊ Սաղ. ձ. 3, 7, 19։ երեմ. լա. 18։

——

֊ Գլ. գ. 15, 23։ ժ. 15, 20, 22։ խգ. 3։
֊ Մատ. գ. 16։ Գործ. է. 55։ ժ. 11։ Ցայտ. ժբ. 11։
֊ Գլ. բ. 3։
֊ դ Թագ. իգ. 12, 15։
֊ գ Թագ. ժբ. 46։ դ Թագ. գ. 15։ Գլ. գ. 14։ 22։ բ. 1։ իս. 1։
֊ երեմ. ա. 14։ գ. 6։ գ. 1։
֊ երեմ. իգ. 19։ իե. 32։
֊ Ցայտ. գ. 6, եւն։
֊ Գլ. ժ. 8, եւն։
֊ Հմր. 10։
֊ Գլ. ժ. 14, 21։
֊ Դան. ժ. 6։ Ցայտ. ա. 15։
֊ Գլ. ժ. 8, 21։
֊ Հմր. 11։

իրարու կցուած էին. նանոնք երթալու առիւններն
չէին գառնար, ամէն մէկը շիտակ յառաջ կ'եր-
10 թար։ Եւ անոնց հերեանելուն ձեւը այսպէս էր.
չորս ալ մնրգու երես ունէին, ու ամէն կողմէն
առիւծի երես. նաև չորսն ալ ձախ կողմէն եզի
11 երես, ու չորսն ալ արծիւի երես ունէին։ Ու ա-
նոնց երեանելը այսպէս էին և անոնց թեւերը վե-
րէն կը տարածուէին, երկուքը իրարու կցուած
էին, նաև երկուքը անոնց մնրգները կը ծածկէին։
12 Եւ ամէն մէկը շիտակ յառաջ կ'երթար. ա-
ղին ուր որ երթալու ըլլար՝ անոնք հոն կ'երթա-
13 յին, դարձած առիւններն չէին գառնար։ Եւ կեն-
դանիներուն կերպարանքը, անոնց երեւոյթը,
կրակի վառած կոյծերու պէս՝ ջահերու երեւու-
թիւն պէս էր, որ կենդանիներուն մէջտեղը կը
պարտէր. ու այն կրակը լուսափայլ էր, ու կրա-
14 կէն փայլակներ կ'ելլէին։ Եւ կենդանիները դար-
ձան ու կայծակի երեւութին պէս վազեցին ու կը դար-
նային։

15 Ու կենդանիներուն նայեցայ, և ահա դետնի
վրայ, կենդանիներուն առջեւ ջրոյ քով չորս երե-
16 սով անիւ մը կար։ Անիւներուն երեւոյթը ու
անոնց շինուածքը տարբերի կը նմանէին, և
չորսին ձեւը մէկ էր. ու անոնց երեւոյթը ու շինու-
ածքը այնպէս էր, որպէս թէ անիւ անիւի մէջ
17 եղած ըլլար։ Գացած առիւններն իրենց չորս կող-
մերուն վրայ կ'երթային. Եգացած առիւններն էրե-
18 ալ նամ դարձ նամ չէին գառնար։ Եւ անոնց շըր-
ջանակները բարձր ու ահեղ էին, և չորսին ալ
շրջանակները ամէն կողմէն աչքերով լեցուն
19 էին։ Ու երբ կենդանիները կ'երթային, անիւ-
ներն ալ անոնց քովէն կ'երթային. ու երբ կեն-
դանիները երկրի երեսէն կը վերանային, անիւ-
20 ներն ալ կը վերանային։ Ոգին ուր որ երթալու
ըլլար, անոնք հոն, ոգին գացած տեղը, կ'երթա-
յին. անիւներն ալ անոնց հետ միւստեղ կը վե-
րանային. քանզի անիւներուն մէջ կենդանինե-
21 րուն ոգին կար։ Երբ անոնք կ'երթային, ասոնք
ալ կ'երթային, ու երբ անոնք կը կայնէին, ասոնք
ալ կը կայնէին. ու երբ անոնք երկրի երեսէն կը
վերանային, անիւները անոնց հետ կը վերանային.
քանզի անիւներուն մէջ կենդանիներուն ոգին
22 կար։ Եւ կենդանիներուն գլխուն վրայ՝ էրէնէ
հաստատութեան նմանութիւնը վերէն անոնց
գլուխներուն վրայ տարածուած էր լուսափայլ
23 սպիտանիի նման։ Եւ այն հաստատութեան տակ՝
անոնց թեւերը իրարու կը շիտակուէին. ամէն մէկը
մէկ կողմէն էր մարմինը ծածկող երկու ըն-
և ամէն մէկը միւս կողմէն իր մարմինը ծածկող
24 երկու ըն- ունէր։ Ու երբ կ'երթային, անոնց
թեւերուն ձայնը լսելի էր շատ ջուրերու ձայնին
պէս, Ամենակարողին ձայնին պէս, ոզմուկի ձայ-
նի պէս բանակի ձայնի պէս. երբ կը կայնէին, իրենց
25 թեւերը կ'իջեցնէին։ Ու երբ անոնք կը կայնէին
— թեւերնին կ'իջեցնէին, անոնց գլխուն վրայ
եղող հաստատութենէն ձայն մը կ'ելլէր։

26 Եւ անոնց գլխուն վրայ եղող հաստատութե-
նէն վեր, շափիւղայ քարի երեւութով աթոռի
նմանութեան մը կար, ու այն աթոռի նմանու-
թեանը վրայ մնրգու կերպարանքով նմանութեան
27 մը կար վերէն։ Եւ անոր երիկամներուն երեւու-
թէն վեր ականջին նման՝ բոլորտիքը — ներսը
կրակի նմանութեան պէս տեսայ. ու երիկամնե-
րէն երեւութէն վար կրակի նմանութեան պէս
տեսայ. ու պայծառութեամբ շրջապատուած էր։
28 Ինչպէս է անձրեւի օրը ամպի մէջ եղող ծիա-
ծանի երեւոյթը, այնպէս էր այն շրջապատուած
պայծառութեան երեւոյթը։ Սա էր Տէրոջը
փառքին նմանութեան երեւոյթին էր. ու երբ
տեսայ, երեսիս վրայ ինկայ, ու խօսողի մը ձայնը
լսեցի։

ԳԼ. Բ

1 Եզեկիէլի յանձնուած պաշտօնը. 6 իրեն արուած պատ-
ուէրը. 9 իր ծանր մարգարէութեան առնը։

Եւ ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, ոտքերուդ
2 վրայ կայնէ ու քեզի հետ խօսիմ։ Ու ինծի հետ
խօսածին պէս Հոգին իմ վրաս եկաւ, և զիս ոտ-
քերուս վրայ վերցուց. ու ինծի հետ խօսողին
3 յայտը լսեցի. Եւ ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, ես
քեզ Իսրայէլի որդիներուն, ինծի դէմ ապստամ-
բող ապստամբներու ղրկեմ, որոնք
Եթէ՛ իրենք և թէ՛ իրենց հայրերը մինչև այսօր
4 ինծի դէմ յանցաւոր գտնուեցան. Ու անոնք
պինդերես և խստասիրտ որդիներ են. ես քեզ
անոնց կը ղրկեմ, ու անոնց ըսես, Տէր Եհովա
5 այսպէս կ'ըսէ։ Եւ անոնք թէ՛ լսեն և թէ՛ զանց
ընեն, (քանզի անոնք ապստամբներու տուն են,)
սակայն Իսրաէլի գիտնան թէ իրենց մէջ մար-
գարէ կայ։

6 Ու դուն, որդի մարդոյ, Եանանցիք մի վախ-
նար, և անոնց խօսքերէն մի վախնար. թէև քա-
ղիզ և կամակոր ու ծուռ մարդիկ կան, և
կարիճներու քով կը բնակիս. Անոնց խօսքե-

---

1 Հմր. 12։ ԳԼ. ժ. 11։
2 Յայտ. դ. 7։
3 Ես. դ. 2։
4 Հմր. 9։ ԳԼ. ժ. 22։
5 Հմր. 20։
6 Հմր. 9, 17։
7 Յայտ. դ. 5։
8 Մատ. խդ. 27։
9 Տես Գաղ. դ. 10։
10 ԳԼ. ժ. 9։
11 ԳԼ. ժ. 9, 10։
12 Գաղ. ժ. 6։
13 Հմր. 12։
14 ԳԼ. ժ. 12։ Գաղ. դ. 10։
15 ԳԼ. ժ. 16, 17։
16 Հմր. 12։
17 ԳԼ. ժ. 17։
18 Հմր. 19, 20։ ԳԼ. ժ. 17։
19 ԳԼ. ժ. 1։
20 Նէէմ. ա. 5։
21 Գաղ. ժ. 5։
22 ԳԼ. խդ. 2։ Գաղ. ժ. 6։ Յայտ. ա. 15։
23 Ծն. խէ. 4, 5։ Առգ. խԲ. 3, 4։ կԲ. 33։
24 ԳԼ. ժ. 1։
25 ԲԼ. խդ. 10։
26 ԳԼ. Բ. 2։
27 Յայտ. դ. 3։ ժ. 1։
28 ԳԼ. գ. 23։ Բ. 4։
Գաղ. Ի. 4։ Յայտ. ա. 17։
Գաղ. ժ. 11։
ԳԼ. գ. 24։
Նրեմ. գ. 25։ ԳԼ. Ի. 18, 21, 30։
ԳԼ. դ. 7։
ԳԼ. գ. 11, 26, 27։
ԳԼ. ԼԳ. 33։
Նրեմ. ա. 8, 17։ Ղուկ. ժգ. 4։
Նրեմ. գ. 28։ Տես Ես. Ի. 18։ Մրկ. Ն. 4։
Կամ, փուշերու ու տատասկներու
ԳԼ. գ. 9։ ա Պետ. դ. 14։

ըէն մի վախնար և անոնց երեսէն մի զարհուրիր, ⁊թէև անոնք ապստամբներու տուն են։
7 Եւ անոնց իմ խօքերս խօսիս, Նթէ՛ լսեն և թէ՛ զանց ընեն. քանզի անոնք ապստամբ են։
8 Ու դուն, որդի մարդոյ, լսէ՛ զոր քեզի կ՚ըսեմ մի ըլլար ապստամբ տունը պէս ապստամբ մի ըլլար. բերանդ բաց ու ՚ք՚ըզի տուածս կեր։ Ու նայեցայ, և ահա ⁊ինծի երկնցած ձեռք մը, և
10 ահա նոյնի մէջ գիրքի տոմս մը կար. Ու զանիկա իմ առջեւս բացաւ. և անիկա ներսէն ու դուրսէն գրուած էր. ու անոր վրայ ողբեր, հառաչանք ու վայ գրուած կային։

ԳԼ. Գ

1 Եղիկիել այն տունը կ՚ուտէ։ 4 Աստուած կը քաջալերէ զանիկա. 15 կը տարվեցընէ անոր՝ մարգարէութեան կոչնակը. 22 կը յայտնէ Թէ ինք կը դոցէ ու կը բանայ մարգարէին բերանը։

Եւ ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, այդ զոր գտած ես կեր. ՚այդ տունը կեր ու գնա Իսրայէլի տունը
2 խօսէ։ Եւ իմ բերանս բացի, ու այն տունը ինծի կերցուց. Եւ ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, այս
3 իմ քեզի տուած տունս փորիդ կերցուր ու ոտիքներդ լեցուր. ու ես Բաննէ՛ կերայ, ու բերնիս
4 մէջ էմեղրի պէս անոյշ եղաւ։ Այն առեն ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, ոտէ, Իսրայէլի տունը գնա
5 ու իմ խօսքերովս անոնց խօսէ։ Վասն զի դուն դժուարիմաց խօսք և ծանր լեզու ունեցող ազգի մը չղրկուիս տար, հապա Իսրայէլի տունը.
6 Դժուարիմաց խօսք ու ծանր լեզու ունեցող շատ ազգերուն չէ, որոնց խօսքերը դուն չես հասկնար. յիրաւի ⁊եթէ քեզ անոնց ղրկէի,
7 անոնք քեզի մտիկ պիտի ընէին։ Բայց Իսրայէլի տունը քեզի մտիկ ընել պիտի չուզեն, Եվասն զի չեն ուզեր ինծի մտիկ ընել. ՚որովհետեւ բոլոր Իսրայէլի տունը պինդերես ու խստասիրտ է։
8 Ահա անոնց երեսին դէմ քու երեսդ պինդ, ու անոնց ճակատին դէմ քու ճակատդ պինդ ըրի։
9 Էքու ճակատդ վէմէն ամուր՝ ոտմանդի պէս ըրի. ՚անոնցմէ չվախնաս ու անոնց երեսէն չզարհուրիս, թէև անոնք ապստամբներու տուն են։
10 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, իմ բոլոր խօսքերս զորանք քեզի պիտի խօսիմ, որոնք մէջ
11 ընդունէ ու ականջներովդ լսէ. Եւ գնա գերիներուն մէջ մտիր, քու ժողովուրդիդ որդիներուն մէջ, ու անոնց խօսէ և անոնց ըսէ, ՚Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ. Թէ՛ մտիկ ընեն և թէ՛ զանց ընեն։
12 Այն առեն Հոգին զիս վերցուց, ու եսեւէս մեծ շարժուամի ձայն մը լսեցի զոր Նըՙեր, Տէրոջը
13 փառքը օրհնեալ ըլլայ իր տեղէն։ Եւ կենդանիներուն թեւերուն իրարու զարնելուն ձայնը, ու անոնց քովի անիւներուն ձայնը, ու մեծ
14 շարժուամի ձայն ըՙեայ։ Եւ Հոգին զիս վերցուց տարաւ, ու ես իմ Հոգիիս տաքութենէն գացի նուէմեամբ զոցի. ու Նտէրոջը ձեռքը իմ վրաս
15 եղաւ զօրութեամբ։ Եւ Թէլաբիւնի գերիներուն եկայ, ուՀանոնց նստած տեղը նստայ, և հոն եօթը օր անոնց մէջ ապշած նստայ։
16 Ու եօթը օրէն ետքը Տէրոջը խօսքը ինծի
17 եղաւ՝ ըսելով, ⁊Որդի մարդոյ, քեզ Իսրայէլի տունը նկէտ ըրի. ու իմ բերնէս խօսք լսես, և
18 իմ կողմանէս զանոնք զգուշացնես։ Երբ ամբարիշտին ըսեմ Թէ Անշուշտ պիտի մեռնիս, ու դուն զանիկա չզգուշացնես, և չխրատես որ ամբարիշտը ապրելու համար՝ իր չար ճամբայէն դառնայ. այն ամբարիշտը իր անօրէնութեան մէջ պիտի մեռնի, բայց անոր արիւնը
19 քու ձեռքէդ պիտի փնտռեմ։ Իսկ եթէ դուն ամբարիշտը զգուշացնես, ու անիկա իր ամբարշտութենէն և չար ճամբայէն չդառնայ, անիկա իր անօրէնութեան մէջ պիտի մեռնի, ⁊բայց
20 դուն քու հոգիդ ազատած կ՚ըլլաս։ Ու երբ Նարդարը իր արդարութենէն դառնայ և չարութիւն ընէ, ու ես անոր առջեւ դայլիկութիւն դնեմ որ անիկա մեռնի, զանիկա չզգուշացնելուդ համար անիկա իր մեղքին մէջ պիտի մեռնի և անոր արած արդարութիւնը պիտի չյիշուի, բայց անոր արիւնը քու ձեռքէդ պիտի
21 փնտռեմ։ Իսկ եթէ դուն այն արդարը զգուշացնես՝ որ արդարը մեղք չգործէ, ու եթէ անիկա մեղք չգործէ, անիկա անշուշտ պիտի ապրի խրատ մտիկ ընելուն համար, ու դուն քու հոգիդ ազատած պիտի ըլլաս։
22 ⁊Եւ հոն Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ, ու ինծի ըսաւ, Ելի՛, ՚դաշտը գնա, ու հոն քեզի
23 հետ պիտի խօսիմ։ Եւ ես ելայ, դաշտը գացի. և ահա հոն կայներ էր ՚Տէրոջը փառքը՝ Նիրաթ գետին քով տեսած փառքիս պէս. Ու երես
24 իս վրայ ինկայ։ Եւ ՚Հոգին իմ վրաս եկաւ, ու զիս ոտքի վրայ կացնեցուց. և ինծի հետ խօսեցաւ ու ինծի ըսաւ, Գնա տունդ մէջ պահտըտէ։
25 Ու դուն, որդի մարդոյ, ահա Նքու վրադ կապանքներ պիտի դնեն, և անոնցմով քեզ պիտի
26 կապեն, ու անոնց մէջ պիտի չելլես։ Եւ ՚քու լեզուդ քու քիմքիդ պիտի փակցնեմ, ու համր

ա Գլ. գ. 9, 26, 27։
բ Երեմ. ա. 7, 17։
գ Հմր. 5։
դ Յայտ. ժ. 9։
ե Գլ. բ. 3։ Երեմ. ա. 9։
զ Գլ. գ. 1։
է Գլ. բ. 8, 9։
ը Յայտ. ժ. 9։ Տես. Երեմ. ժե. 16։
թ Սապ. ԺԲ. 10։ ՃԺԲ. 103։
ժ Ա՛սաո. ժա. 21, 23։
ի Յովհ. ժե. 20։
լ Գլ. բ. 4։
խ Նա. ծ. 7։ Երեմ. ա. 18։ ժե. 20։ Տես Մխ. գ. 8։
ծ Երեմ. ա. 8, 17։ Գլ. բ. 6։
կ Գլ. բ. 5, 7։ Հմր. 27։
հ Հմր. 14։ Գլ. բ. 3։ Տես դ Թագ. ժբ. 12։ դ Թագ. բ. 16։ Գաղ. բ. 39։
ձ Հմր. 12։ Գլ. բ. 3։
ղ դ Թագ. գ. 15։ Գլ. ա. 3։ բ. 1։ լե. 1։
ճ Յոբ բ. 13։ Սապ. Տլ. 1։
մ Գլ. լգ. 7, 8, 9։
յ Նա. ծբ. 8։ ծգ. 10։ կբ. 6։ Երեմ. գ. 17։
ն Գլ. լգ. 6։ Յովհ. բ. 21, 24։
շ Նա. խթ. 4, 5։ Գաղ. ե. 26։
ո Գլ. ժբ. 24։ լգ. 12, 13։
չ Հմր. 14։ Գլ. ա. 3։
պ Գլ. բ. 4։
ջ Գլ. ա. 28։
ռ Գլ. ա. 1։
ս Գլ. ա. 28։
վ Գլ. բ. 2։
տ Գլ. գ. 8։
ր Գլ. խգ. 27։ Դ՚ա՛կ. ա. 20, 22։

պետ ըլլաս. և անոնց մէջ յանդիմանող մարդ պէտ պիտի չըլլաս, Վասն զի անոնք ապրա-
27 տումներու տուն են։ Բայց եթէ ես քեզի հետ խօսիմ, քու բերանդ պիտի բանամ, ու անոնց պիտի ըսես, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Լսողը թող լսէ, ու զանց ընողը թող զանց ընէ. Վասն զի անոնք ապստամբներու տուն են։

ԳԼ. Գ

1 Պաշտպան օրինակով մը կը ցուցուի Յերուսաղէմի կատարեալ պաշտպութիւնն հատատակելէն մինչև գերութեան ժամանակին վերջը։ 9 Պաշտպան առնելի պաշարին միջոցով առնուին ատակութիւնը կը ցուցուի։

Ե՛ւ դուն, որդի մարդոյ, քեզի աղիւս մը առ ու զանիկա առջեդ դիր, և անոր վրայ
2 քաղաք մը, այսինքն Երուսաղէմը, գծագրէ։ Եւ անոր բոլորտիքը պաշարում դիր, և անոր դէմ մատակոց շինէ, ու անոր դէմ պատնէշ կանգնէ, և անոր դէմ բանակ կազմէ, ու անոր բոլոր-
3 տիքը *պատերազմնական մեքենաներ դիր։ Եւ դուն քեզի երկաթէ տապակ մը առ, ու զանիկա քու կողքին ու քաղաքին մէջտեղ երկաթէ պարիսպի պէս դիր, ու քու երեսդ անոր դէմ շինակէ որ անիկա պաշարուի, ու զանիկա պաշարէ. Ասիկա Իսրայէլի տունը նշան ըլլայ։

4 Եւ դուն քու ձախ կողմիդ վրայ պառկէ, ու անոր վրայ դիր Իսրայէլի տունը անօրէնու-
թիւնը. անոր վրայ պառկած օրերուդ թիւովը
5 անոնց անօրէնութիւնը կրես։ Վասն զի ես անոնց անօրէնութեան տարիները օրերու թիւով քու վրադ դրի, երեք հարիւր իննսուն օր, որպէս զի
6 †Իսրայէլի տունը անօրէնութիւնը կրես։ Ու երբ այն օրերը լմնցնես, նորէն պառկիս քու աջ կողմիդ վրայ, ու քառասուն օր Յուդայի տունը անօրէնութիւնը կրես. քեզի ամէն մէկ տարին տուր մէկ մէկ օր տուր։

7 Եւ քու երեսդ դէպ ի Երուսաղէմի պաշարումը շինակես, ու քու բազուկդ մերկացնես, ու
8 անոր վրայ մարգարէութիւն ընես։ Եւ ես ահա քու վրադ կապանքներ պիտի դնեմ, որպէս զի մէկ կողմիդ միւս կողմդ չդառնաս, մինչև քու պաշարման օրերդ լմնցնես։

9 Ու դուն քեզի ցորեն, գարի, բակլայ, ոսպ, կորեակ ու հաճար առ, և զանոնք ամանի մը մէջ դիր, ու անոնցմէ քեզի հաց շինէ. զանիկա, քու նոխ կողմիդ վրայ պառկած օրերուդ համ-
10 րանքովը, երեք հարիւր իննսուն օր ուտես։ Եւ ուտելու կերակուրդ կշռութով ըլլայ, օրը քսան սիկղ. զանիկա ժամանակէ ժամանակ ուտես։

11 Եւ ջուրը չափով, հինգերորդ մասը,
12 խմես. զանիկա ժամանակէ ժամանակ խմես։ Եւ այն †ՈՐԱՅՈՒԹԵԱՆ ԳԱՐԻԿՆԵՐՈՒ ՊԷՍ ՔԷՆԵՐՈՎ ուտես, ու զանիկա անոնց աչքին առջև մարդու աղբի վրայ եփես։ Եւ Տէրը ըսաւ,
13 Իսրայէլի որդիները այսպէս պղծութեամբ պիտի ուտեն իրենց հացը այն ազգերուն մէջ, ուր զանոնք պիտի քշեմ։ Ու ես ըսի, Ո՛Հ, Տէր Եհովա, ահա իմ անձս չպղծուեցաւ, և իմ մանկութենէս մինչև հիմա եմեռելոտի կամ գազանակերկ չկերայ, ու իմ բերանս պղծած միս չմտաւ։
15 Եւ ինծի ըսաւ, Նայէ, քեզի մարդու աղբին տեղ կովի գոմէր տուի, ու քու հացդ անոր վրայ եփես։
16 Նաև ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, ահա ես Երուսաղէմի մէջ †ՀԱՑԻՆ ցուպը պիտի կոտրեմ, ու †հացը կշռութով և անձկութեամբ պիտի ուտեն, ու ջուրը չափով և ապշութեամբ պիտի խմեն։
17 Վասն զի հացի ու ջուրի կորուստի պիտի պակսին, ու իրարու նայելով պիտի ապշին, և իրենց անօրէնութեանը պիտի հալին։

ԳԼ. Ե

1 Մազ կտրելու օրինակով 5 կը ցուցուի Երուսաղէմի դատաստանը իր ապստամբութեանը համար, 12 տեղով, սով ու ցիրուցան ըլլալով։

Ե՛ւ դուն, որդի մարդոյ, քեզի սուր դանակ մը առ, քեզի սափրիչի ածելի մը առ, *և զանիկա գլխուդ վրայէն ու մօրուքիդ վրայէն անցուր. և քեզի կշռութ մը առ, ու հատերը բաժնէ
2 բաժնէ րլլաս։ †Երբոր միսը †քաղաքին մէջ կատկած ըլլայ, երբ *պաշարման օրերը լմնանան. ու երրորդ մասը առնես և դանակով զարնես անոր բոլորտիքը. ու երրորդ մասը հովին ցրուես, ու
3 ես անոնց ետեւէն սուր պիտի քաշեմ։ Եւ անոնցմէ քիչ թիւով առնես, ու գոնէք քղանցքերուդ մէջ ծրարես։ Եւ գործէտ
4 անոնցմէ առնես ու զանոնք կրակը նետես և †զանոնք կրակով այրես. անկէ բոլոր Իսրայէլի տունը կրակ պիտի ելլէ։

5 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ասիկա Երուսաղէմն է. զանիկա ազգերուն մէջ ու իր բոլոր-
6 տիքը եղող երկիրներուն մէջ դրի։ Եւ անիկա իմ *դատաստաններս՝ ազգերէն, ու իմ կանոններս՝ իր բոլորտիքը եղող երկիրներէն առելի ամբարշտութեան փոխեց՝. վասն զի իմ դատաստաններս մերժեցին և իմ կանոններովս չգտնուեցին։ Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև ձեր բոլորտիքը եղող ազգերէն առելի

ՀԳԼ. Բ. 5, 6, 7։
ՊԳԼ. Խ. 27։ ԼԴ. 22։
ՌՀՄ. 11։
ՍՀՄ. 9, 26։ ԳԼ. ԺԲ. 2, 3։

ՊԳԼ. ԽԱ. 22։
ՍԲԲ. Խոչեր
ՏԳԼ. ԺԲ. 6, 11։ ԽԴ. 24, 27։
ՓԹՈՒ. ԺԴ. 34։

ՔԳԼ. Գ. 25։
ՕՄՈ. Ք. 3։
ՖԹՈՒ. Ժ. 14։
ՑԼԵ. ԽԲ. 31։ ԴՀՌ. ԺԱ. 40։ ԺՀ. 15։
ՒԲ Օր. ԺԴ. 3։ ԵՍ. ԿՀ. 4։
ՓԴՀՌ. ԽԴ. 26։ ՄԱՂ. ՏՀ. 16։ ԵՍ. Գ. 1։ ԳԼ. Ե. 16։ ԺԴ. 13։

ՔՀՄ. 10։ ԳԼ. ԺԲ. 19։
ՖՀՄ. 11։
ՂԴՀ. ԽԴ. 39։ ԳԼ. ԽԴ. 23։

ՏԵՍ ՂԴՀ. ԽԱ. 5։ ԵՍ. Ֆ. 20։ ԳԼ. ԽԴ. 20։
ՔՀՄ. 12։
ՓԳԼ. Գ. 1։

ՔԳԼ. Դ. 8, 9։
ՖԵՐԵՄ. ԽԱ. 6։ ԺԲ. 16։
ՒԵՐԵՄ. ԽԱ. 1, 2, ԼՆ, ԽԴ. 14։
• ԿԱՄ, ԴԱՏԱՍՏԱՆՆԵՐՍԱ ազգերէն, ու իմ կանոններս՝ իր բոլորտիքը եղող երկիրներէն առելի ամբարշտութեան վարեց՝ ես իմ դատաստաններս չգործադրեցի

†ապատամբ եղաք, իմ կանոններովս չգնացիք
և իմ դատաստաններս ի գործ չդրիք. Եւ ահա ձեր բնակութիքը եղող հեթանոսներուն սովորու-
8 թիւններուն համեմատ ըրիք. Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քեզի դէմ եմ,
ու ապգայ աչքերուն առջև քու միջդ դատաս-
9 տաններ ի գործ պիտի դնեմ։ Ես քու բոլոր պղծութիւններուդ համար Բայնպիսի բան մը պիտի ընեմ քու միջդ, որուն նմանը ոչ ըրած
10 եմ՝ ոչ ալ պիտի ընեմ։ Անոր համար քու միջդ հայրերը Բէբէնց տղաքը պիտի ուտեն, ու տղաքը իրենց հայրերը պիտի ուտեն. և քու միջդ դատաստաններ ի գործ պիտի դնեմ, ու քու բոլոր մնացորդդ ամէն հովի պիտի ցրուեմ։
11 Ասոր համար ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովա, որովհետև դուն քու էրոտը գարշութիւններովդ ու բոլոր պղծութիւններովդ Նիմ սրբութիւնս պղծեցիր, ես ալ անշուշտ Բէկ պիտի կտրեմ, Եվ իմ աչքս պիտի չխնայէ ու պիտի չ-
12 ողորմիմ։ Բ Քու երրորդ մասդ ժանտախտով պիտի մեռնին, և քու միջդ սովով պիտի սպառին. և քու երրորդ մասդ շուրջ կողմդ սրով պիտի իյնան. ու Երրորդ մասդ ամէն հովի պիտի ցրուեմ, ու հանոյց եռեւէն սուր պիտի քաշեմ։
13 Այսպէս յիմ բարկութիւնս պիտի կատարուի, և Նիմ սրտմութիւնս անոնց վրայ պիտի լծկցնեմ Ցու վրէժ պիտի առնեմ. ու երբ իմ սրտմութիւնս անոնց վրայ կատարեմ, Ցպիտի գիտնան
14 թէ ես Տէրս իմ նախանձով խօսեցայ։ Եւ ամէն անցնողին աչքերուն առջև, քու բոլորտիքդ եղող ազգերուն մէջ Ցաւերման ու անարգու-
15 թեան պիտի մնանես քեզ։ Ու երբ բարկութեամբ և սրտմութեամբ ու Նսրտմութեան պատիժներով քու վրադ դատաստաններ ի գործ դնեմ, այս Քանը քու բոլորտիքդ եղող ազգերուն մէջ Նանարգանք, նախատինք, սուտք ու
16 զարմացում պիտի ըլլայ. ես Տէրս խօսեցայ։ Երբ անոնց վրայ "սովուն չար ու սպանիչ նետերը պրկեմ, որոնք ձեզ սպանելու Համար պիտի պրկեմ, սովը ձեր վրայ պիտի աւելցնեմ, ու ձեզի Համար Նհացին ցուպը պիտի կոտրեմ։
17 Այսպէս ձեր վրայ սով "ու չար գազաններ պիտի պրկեմ, ու քեզ անզաւակ պիտի Թողուն. և քու միջդ Չժանտախտ ու արիւն պիտի անցնի, ու քու վրադ սուր պիտի բերեմ. ես Տէրս խօսեցայ։

ԳԼ. Զ

1 Իսրայէլի գաւառները իրենց կռապաշտութեանը հա-
մար։ 8 Մնացորդ մը պիտի պահուի։ 11 Աբլուրները յոր-
ւած են անոնց Թշնամութիւններուն վրայ ըզրուցուի։

Ե Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, Երեսդ Իսրայէլի լեռներուն դար-
3 ձուր, ու անոնց մարգարէութիւն ըրէ, Ու ըսէ, Ով Իսրայէլի լեռներ, Տէր Եհովային խօսքը
մտիկ ըրէք. Այսպէս կ'ըսէ Եհովա Տէրը լեռներուն, բլուրներուն, ձորերուն ու հովիտներուն. Ահա ես ձեր վրայ սուր պիտի բերեմ՝ ու Նձեր
4 բարձր տեղերը պիտի կործանեմ. Եւ ձեր սեղանները աւերակ պիտի մնան, ու ձեր արեգա-
կան կռապերը պիտի կոտրուին. և Նձեր մեղքերուն համար ձեր կռապերուն առջև ինկած
5 պիտի ձգեմ։ Ու Իսրայէլի որդիներուն դիակները իրենց կռապերուն առջև պիտի դնեմ, և ձեր ոսկորները ձեր սեղաններուն բոլորտիքը պի-
6 տի ցրուեմ։ Ձեր ամէն բնակած տեղերուն մէջ քաղաքները աւերակ պիտի ըլլան, ու բարձր տեղերը ամայի պիտի ըլլան. որպէս զի ձեր սե-
ղանները աւերակ ու ամայի ըլլան, և ձեր կռապերը աւերակ ու ամայի ըլլան, և ձեր արեգա-
կան կռապերը կոտրուին ու խափանուին, և ձեր արեգա-
կան կռապերը կործանին, ու ձեր գործերը ջնջ-
7 ուին։ Ու ձեր մէջ սպանուածները պիտի իյնան, և Նպիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
8 Բայց երբ դուք երկիրներու մէջ ցրուիք, Նձեզմէ սուրէն ազատուածները ազգերուն մէջ
9 մնացորդ պիտի Թողում։ Եւ ձեր ազատուածները զիս պիտի յիշեն այն ազգերուն մէջ ուր գե-
րի պիտի քշուին, Նզան զի Նրենց շնացող սիրտս խորտուբորտ արտովը ու Նրենց կռապերուն հետեւէն պոռնկութիւն ընող աչքերովը ան-
ջուկցայ՝. և Նանոնք իրենց բոլոր պղծութիւն-
ներուն Համեմատ չարութիւններուն պատ-
10 ճառու իրենց անձերէն պիտի զզուին։ Ու գի-
տի գիտնան թէ ես Տէրս պատահ տեղ չխօսե-
11 ցայ՝ թէ այս չարիքը անոնց պիտի ընեմ։ Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ձեռքերդ իրարու զարկ ու ոտքդ գետինը զարկ, ու ըսէ, Ափսո՛ս Իսրա-
էլի տան բոլոր չար պղծութիւններուն, Նզան դի սրով, սովով ու ժանտախտով պիտի իյնան։
12 Հեռուն եղողը ժանտախտով պիտի մեռնի. ու մօտ եղողը սրով պիտի իյնայ, և մնացածը ու Նպաշտպանի մէջ եղողը՝ սովով պիտի մեռնի.

† Կամ, խառնիմդիդ
ե Եբեր. ը. 10, 11։ ԳԼ.Ժգ. 47։
ը Ողբ. գ. 6։ Դան. Թ. 12։ Ամովս գ. 2։
ը Դհ. խԼ. 29։ ը Օր. խը. 53։ գ Թագ. գ. 29։ Եբեր. ԺԹ. 9։ Ողբ. բ. 20։ դ. 10։
ժ Հմի. 12։ Դհ. խզ. 33։ ը Օր. խը. 64։ ԳԼ. Ժբ. 14։ Զաք. ը. 6։
ի ԳԼ. Ժա. 21։
ւ ը Մն. լգ. 14։ ԳԼ. ը. 5, Են։ խզ. 38։
խ ԳԼ. է. 4, 9։ ը. 18։ Թ. 10։
ծ Տես Հմի. 2։ Եբեր. Ժե. 2։ խա. 9։ ԳԼ. գ. 12։
կ Եբեր. Թ. 16։ Հմի. 2, 10։ ԳԼ. գ. 8։
հ Դհ. խԼ. 33։ Հմի. 2։ ԳԼ. Ժբ. 14։
ձ Ողբ. գ. 11։ ԳԼ. գ. 12։ է. 8։
ղ ԳԼ. խա. 17։
ճ Ես. ա. 24։
մ ԳԼ. լգ. 6։ լը. 19։
յ Դհ. խզ. 31, 32։ Նէեր. բ. 17։
ն ԳԼ. խե. 17։
շ ը Օր. խը. 37։ գ Թագ. Թ. 7։ Սադ. ԻԹ. 4։ Եբեր. խգ. 9։ Ողբ. բ. 15։
ո ը Օր. լը. 23, 24։
չ Դհ. խզ. 26։ ԳԼ. գ. 16։ Ժգ. 13։
պ Դհ. խզ. 22։ ը Օր. լը. 24։ ԳԼ. Ժգ. 21։ լգ. 27։ լգ. 25։
ջ ԳԼ. լը. 22։

ռ ԳԼ. ի. 46։ խա. 2։ խե. 2։
ս ԳԼ. լգ. 1։
վ Դհ. խզ. 30։
տ Դհ. խզ. 30։
ր Հմի. 13։ ԳԼ. է. 4, 9։ Ժա. 10, 12։ Ժբ. 15։
ց Եբեր. խգ. 28։ ԳԼ. ե. 2, 12։ Ժբ. 16։ Ժգ. 22։
ւ Կամ, երբոր կռապեսի իրենց շնացող ու ինծմէ խառտուած սիրտը, ու իրենց կռապերուն հետեւէն պոռնկութիւն ընող աչքերովը
ք Ծագ. Հր. 40։ Նա. է. 13։ խգ. 24։ կգ. 10։
ֆ Թուա. Ժե. 39։ ԳԼ. ի. 7, 24։
ք Դհ. խզ. 39։ Յոր խը. 6։ ԳԼ. ի. 43։ լգ. 31։
ֆ ԳԼ. խա. 14։
ֆ ԳԼ. ե. 12։
† Կամ, պահպանեալները

Նայապէս իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ պիտի
13 կատարեմ։ Ու երբ անոնց ապստամբութիւնը.
իրենց կուռքերուն միջտեղ, իրենց սեղաններուն
բոլորտիքը, Եսմէն բարձր բլուրի վրայ, Եսմէն
լեռներու գլուխ ու Եսմէն կանանչ ծառի տակ,
և սմէն սեբեւախիտ բեւեկնիի տակ խունկ ըլ-
լան, ուր անոնք իրենց բոլոր կուռքերուն անոյշ
հոտ կը մատուցանէին, հպիտի պիտանաք թէ ես եմ
14 Տէրը։ Ա՛յսպէս յիմ ձեռքս անոնց վրայ պիտի
երկնցնեմ. ու երկիրը, այսինքն անոնց բոլոր բնա-
կած տեղերը, Ռիբղային կողմը եղող անապա-
տէն աւելի ամայի ու աւերակ պիտի ընեմ. ու
պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. Է

1 Իսրայէլի վերջին ամբաստութիւնը։ 16 Ապաշաւածներուն
աւգուտը։ 20 Թշնամիները պիտի պզծեն արքասանը՝ Իսրայէ-
լացւոց գերեվարութիւնեներուն համար։ 23 Շղթայի մը օրի-
նակով կը ցուցուի անոնց ազատելի դերութիւնը։

Ե՛ւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Ու դուն, որդի մարդոյ, դուէ ըսե.
Տէր Եհովա Իսրայէլի երկրին այսպէս կ՚ըսէ.
՚Վախճան, երկրին չորս կողմին վրայ վախճանը
հասեր է։
3 Հիմա քու վրադ վախճանը կու գայ,
Ու իմ՝ բարկութիւնս քու վրադ պիտի դրկեմ.
Եւ Էքս ճամբաներուդ համեմատ քեզի դատա-
ստան պիտի ընեմ,
Եւ քու բոլոր պղծութիւններդ քու վրադ պիտի
բերեմ։
4 Եւ Էիմ՝ աչքս քեզի պիտի չխնայէ, ու պիտի չո-
ղորմիմ.
Հապա քու ճամբաներդ քու վրադ պիտի դնեմ,
Եւ քու պղծութիւններդ քու միջդ պիտի ըլլան,
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
5 Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ.
Չարիք մը, ահա չարիք մը կու գայ։
6 Վախճանը կու գայ, վախճանը կու գայ.
Քու վրադ արթնցաւ, ահա կու գայ։
7 Ով երկրին բնակիչը, Իկարդը քեզի կու գայ,
Ժամանակը կու գայ, խռովութեան օրը մօտե-
ցաւ,
Եւ ոչ թէ լեռներուն ցնծութիւնը։
8 Հիմա մօտիկս Իմ՝ սրտմտութիւնս քու վրադ
պիտի թափեմ,
Ու իմ՝ բարկութիւնս քու վրադ պիտի կատարեմ,
Ու քու ճամբաներուդ համեմատ քեզի դատա-
ստան պիտի ընեմ,
Եւ քու բոլոր պղծութիւններդ քու վրադ պիտի
բերեմ։
9 Ու Իմ՝ աչքս պիտի չխնայէ, ու պիտի չողորմիմ.
Քու ճամբաներուդ համեմատ քեզի հատուցում
պիտի ընեմ,
Եւ քու պղծութիւններդ քու միջդ պիտի ըլլան,
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը՝ որ կը զար-
նեմ։
10 Ա՛հա օրը, ահա կու գայ.
Իկարդը Իեկ հասաւ,
Գաւազանը ծաղկեցաւ, ամբարտաւանութիւնը
ընձիւղեցաւ։
11 Հրանաւորութիւնը երաւ, ամբարշտութեան գա-
ւազան եղաւ.
Անոնցմէ մարդ պիտի չմնայ.
Ու անոնց բազմութիւնէն ու աստղաւածքէն բան
մը պիտի չմնայ,
Եւ անոնց մէջ *վայելչութիւն պիտի չըլլայ։
12 Ժամանակը եկաւ, օրը մօտեցաւ.
Գնողը չուրախանայ ու ծախողը չողայ,
Քանզի անոր բոլոր բազմութեանը վրայ բարկու-
թիւն կայ։
13 Վասն զի ծախողը ծախուածին պիտի չդառնայ,
Թէև ողջ ըլլան.
Վասն զի անոր բոլոր բազմութեանը համար եղած
տեսիլքը ետ պիտի չդառնայ,
Ու մարդ մը իր կեանքին անօրէնութեամբ պիտի
չաժանայ։
14 Փողը հնչեցուցին, ամէն բան պատրաստեցին,
Բայց պատերազմի դացող չկայ.
Վասն զի իմ՝ բարկութիւնս անոր բոլոր բազմու-
թեանը վրայ է։
15 Ժ՚սուրսէն սուր, ու ներսէն ժանտախտ ու սով
պիտի ըլլայ.
Դաշտը եղողը սրով պիտի մեռնի,
Ու քաղաքին միջ եղողը սովը ու ժանտախտը
պիտի ուտէ։
16 Եւ նոնց ազատուածները որոնք պիտի ազատին,
Լեռները վրայ ձորերու աղաւնիներուն պէս
պիտի ըլլան.
Ամէնը պիտի հեծեծեն, սմէն մէկը իր անօրէնու-
թեանը համար։
17 Ամէն ձեռքեր պիտի թուլնան,
Ու ամէն ծունկերը ջուրի պէս պիտի հալին։
18 Եւ անոնք ՝ուրբեր պիտի հագնին,
Ու ՚պանդք տակուսմը պիտի ծածկէ.
Ու ամէն երեսի վրայ ամօթ,
Եւ անոնց ամէն գլխուն վրայ կնաւութիւն պիտի
ըլլայ։
19 Իրենց արծաթը փողոցներուն միջ պիտի նետուին,
Ու անոնց ոսկին անարգ բան մը պիտի սեպուի.
Անոնց ՙարծաթը ու ոսկին Տէրոջը բարկութեան
օրը

---

1 Գլ. Ե. 13։
2 Երեմ. ք. 20։
3 Ովթ. գ. 13։
4 Ես. Ծէ. 5։
5 Հմր. 7։
6 Ես. Ե. 25։
7 Ծառ. լգ. 46։ Երեմ. խը. 22։
— Հմր. 3, 6։ Ամոս ը. 2։ Մտաս. խգ. 6, 13, 14։
8 Հմր. 8, 9։
9 Հմր. 9։ Գլ. Ե. 11։ ը. 18։ թ. 10։
10 Հմր. 27։ Գլ. գ. 7։ Ժբ. 20։
11 Հմր. 10։
12 Հմր. 12։ Սոփ. ա. 14, 15։
* Կամ, սուգ
13 Հմր. 3։
14 Հմր. 4։
15 Հմր. 4։
16 Հմր. 7։
17 Երեմ. գ. 7։
18 Հմր. 7։
19 Ը Օր. լբ. 25։ Ողբ. ա. 20։ Գլ. Ե. 12։
20 Գլ. բ. 8։
21 Ես. Ժգ. 7։ Երեմ. գ. 24։ Գլ. խա. 7։
22 Ես. գ. 24։ Ժե. 2, 3։ Երեմ. խը. 37։ Ամոս ը. 10։
23 Սոփ. Ծե. 5։
՚ Ատամ. Ժա. 4։ Սոփ. ա. 18։

կարող պիտի չըլլայ զանոնք ազատել.
Անով պիտի չկրնան իրենց անձը կշտացնել,
Ոչ ալ իրենց փորը լեցնել.
Վասն զի անիկա՝ իրենց անօրէնութեանը գայթակղութիւնը եղաւ։
20 Իրենց զարդերուն փառքը հպարտութեան դարձուցին,
Ու անով իրենց դարշութիւններըը, իրենց պղծութիւններուն պատկերները, շինեցին.
Ա՛յս պատճառաւ անոնց առջև անարդ բան մը կ՚ընեմ զանիկա։
21 Ու զանիկա օտարներուն ձեռքը պիտի տամ,
որպէս զի յափշտակեն,
Ու երկրի ամբարիշտներուն՝ որպէս զի զանիկա կողոպտեն,
Ու զանիկա պիտի պղծեն։
22 Ու իմ երեսս անոնցմէ պիտի դարձնեմ,
Ու իմ գաղտնի տեղս պիտի պղծեն.
Ու հոն բռնաւորներ պիտի մտնեն,
Ու զանիկա պիտի պղծեն։
23 Շղթայ մը շինէ,
վասն զի՝ երկիրը արեան դատաստանով լեցուեցաւ,
Ու քաղաքը բռնութիւնով լեցուեցաւ։
24 Ու ազգերուն խիստ չարերը պիտի բերեմ,
Ու անոնց տուները պիտի ժառանգեն.
Ու բռնաւորներուն ամբարտաւանութիւնը պիտի դադրեցնեմ,
Ու անոնց սուրբ տեղերը պիտի պղծուին։
25 Կործանումը կու գայ.
Ու խաղաղութիւն պիտի փնտռեն, բայց պիտի չգտնուի։
26 Աղտուհասի վրայ աղտուհաս պիտի գայ,
Ու լուրի վրայ դոյժ պիտի ըլլայ.
Ու մարգարէին տեսիլք պիտի ուզեն,
Ու քահանային օրէնքը ու ծերերուն խորհուրդը պիտի կորսուի։
27 Թագաւորը սուգ պիտի բռնէ,
Ու իշխանը ամպռում պիտի հագնի,
Ու երկրին ժողովուրդին ձեռքերը վախով պիտի թմրին.
Անոնց ճամբաներուն համեմատ անոնց հատուցում պիտի ընեմ,
Ու անոնց դատաստաններուն համեմատ զանոնք պիտի դատեմ,
Ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. Ը

1 Երուսաղէմի մէջ ատատածային տեսիլքով կը ցուցնի Եզեկիէլի՝ 5 Նախանձու կուռքը, 7 պատկերներու տունը, 13 Թամուզի համար սուգ ընողները, 15 արեգակին երկրպագութիւն ընողները, 18 Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց կառապետութեանը համար։

Ու եղաւ որ վեցերորդ տարին, վեցերորդ ամսուն հինգերորդ օրը, ես իմ տունս մէջ կը նստէի, և Յուդայի ծերերը իմ առջևս կը նստէին, ու հոն Տէրը Եհովայի ձեռքը իմ վրաս
2 իջաւ. ես նայեցայ, ու ահա մարդու կերպարանք մը կար կրակի երեւութով. անոր երիկամունքներուն երեւութէն վար կրակ էր, ու անոր երիկամունքներէն վեր ծագկեպղինձի նման փայլուն երեւոյթ մը կար։ Ես անիկա ձեռքի նմանութիւն մը երկնցուց, ու իմ գլխուս վարսէն
3 բռնեց. ու Հոգին զիս երկրի ու երկինքի միջտեղ վերցուց, և Եղիս Աստուծոյ տեսիլքով Երուսաղէմ, դէպ ի հիւսիս նայող ներքին դրանը մուտքը, բերաւ, ուր Նախանձի դրդռող
4 Նախանձու կուռքը կը կենար։ Ես ահա հոն, դաշտի մէջ նման տեսիլքին պէս Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը կար։
5 Ու ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, հիմա քու աչքերդ դէպ ի հիւսիս վերցուր. ու երբ աչքս դէպ ի հիւսիս վերցուցի, ահա սեղանին դրանը մուտքին հիւսիսային կողմը այս նախան-
6 ձու կուռքը կար։ Անի ան ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, կը տեսնե՞ս ասոնց ըրածը, այն մեծ պղծութիւնները զորոնք Իսրայէլի տունը հոս կ՚ընէ, որպէս զի ես իմ սրբարանէս հեռանամ. բայց նորէն դարձիր, ու աւելի մեծ պղծութիւններ պիտի տեսնես։
7 Ես դուռնին դուռը տարաւ. ու տե-
8 սայ, և ահա պատին վրայ ծակ մը կար։ Ու ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, հիմա այս պատը փորէ. ու երբ պատը փորեցի, ահա դուռ մը կար։ Ես
9 ինծի ըսաւ, Մտիր ու տես այն չար պղծու-
10 թիւնները զորոնք անոնք հոս կ՚ընեն։ Ու ես մտայ ու տեսայ, և ահա ամէն տեսակ սողուններու ու գարշելի անասուններու պատկերներ, և Իսրայէլի տանը բոլոր կուռքերը պատին վրայ
11 շուրջանակի փորուած էին։ Ու անոնց առջև կայնած էին Իսրայէլի տանը ծերերէն եօթանասուն մարդ, և Սափանի որդին Յազոնիա ալ անոնց մէջ կայնած էր. ամէն մէկը ձեռքը բռնկեցուցիչը առած էին, ու խունկին ծուխը ամպի պէս վեր կ՚ելլէր։
12 Ես Տէրը ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, կը տեսնե՞ս թէ ինչ՚ը կ՚ընեն Իսրայէլի տանը ծերերը մութ տեղը, ամէն մարդ իր ծածուկ պատկերասրանը մէջ. վասն զի անոնք կ՚ըսեն թէ Տէրը մեզ չտեսներ, Տէրը երկիրը թողուց։ Ու ինծի ըսաւ, Նորէն դարձիր, և անոնց ըրած աւելի մեծ պղծութիւնները պիտի տեսնես։
14 Ու ես Տէրոջը տունը դէպ ի հիւսիս եղող դրանը մուտքը բերաւ. և ահա հոն Թամուզի
15 համար լացող կիներըը կը նստէին։ Ու ինծի

ե Գլ. ժդ. 3, 4։ խդ. 12։
զ Երեմ. է. 30։
է դ Թագ. իա. 16։ Գլ. թ. 9։ ժա. 6։
ը Բ Օր. ա. 23։ Երեմ. դ. 20։
թ Սադ. հդ. 9։ Ողբ. բ. 9։ Գլ. ի. 1, 3։
ժ Հմկ. 4։ ——
ի Գլ. ժդ. 1։ ի. 1։ լգ. 31։
ժա Գլ. ա. 3։ դ. 22։
ժբ Գլ. ա. 26, 27։
ժգ Գլ. ա. 4։
ժդ Դան. է. 5։
ժե Գլ. գ. 14։
ժզ Գլ. ժա. 1, 24։ իա. 2։
ժէ Երեմ. է. 30։ ա. 34։ Գլ. է. 11։
ժը Բ Օր. ա. 16, 21։
ժթ Գլ. ա. 28։ գ. 22, 23։
ի Գլ. թ. 9։

ըսաւ, Որդի մարդոյ, կը տեսնե՞ս. նորէն դարձիր, և տակաւին աւելի մեծ պղծութիւններ պիտի տեսնես։
16 Եւ զիս Տէրոջը տանը ներքին գաւիթը բերաւ. և ահա Տէրոջը տաճարին դուռը, Նախշին ու սեղանին մէջտեղ, էքսանըվհինգ մարդու չափ կային. անոնք թիկնակնին Տէրոջը տաճարին դարձուցեր էին, ու երեսնին արեւելքին, ու դէպ ի
17 արեւելք նարեւան երկրպագութիւն կ'ընէին։ Եւ ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, տեսա՞ր. միթէ Յուդային տանը պզտի՞կ բան կ'եղեւնայ իրենց հոս ըրած պղծութիւնները ընելը, որ հերկիրն ալ բռնութեամբ լեցուցին, ու զիս բարկացնելու դարձան. և ահա ճիւղը իրենց քիթին կ'երկնցնեն։
18 Ու ես ալ սրտմտութեամբ պիտի վարուիմ անոնց հետ. Նայիս պիտի չխնայէ, ու պիտի չողորմիմ. և անոնք ինծի ականջներուս մեծ ձայնով պիտի կանչեն, սակայն անոնց մեկի պիտի չլսեմ։

ԳԼ. Թ

1 Տեսիլքի միջոցով կը ցուցուի թէ անոնք պիտի վրկուէին, 5 և մնացածները պիտի կոտորուէին. 8 և թէ Աստուած անոնց համար աղաչանք պիտի չընդունէր։

Եւ մեծ ձայնով կանչեց իմ ականջներուս ու ըսաւ, Քաղաքին վրայ որոշուածները մօտեցուցէք, ու ամէն մէկը իր ոպռկանիչ գործիքը
2 իր ձեռքը առնէ։ Եւ ահա դէպի հիւսիս նայող վերի դրանը ճամբայէն վեց մարդ կու գար, ու ամէն մէկուն կոտորիչ գործիքը իր ձեռքն էր. և անոնց մէջ կտաւէ զգեստ հագած մարդ մը կար, ու մէջքը գրագրի կապտամոր ունէր. և ա-
3 նոնք գացին պղնձէ սեղանին քով կայնեցան։ Ու Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը, որ քերովբէներուն վրայ էր, անոնց վրայէն տանը սեմը եղաւ։

Եւ այն կտաւէ զգեստ հագած ու մէջքը գրագրի կապտամոր ունեցող մարդը կանչեց. Եւ
4 Տէրը անոր ըսաւ, Քաղաքին մէջէն, Երուսաղէմի մէջէն, անցիր, ու անոր մէջ եղած էրելոր պղծութիւններուն համար հառաչող ու ողբացող մար-
5 դոցը ճակտներուն վրայ Ննշան դիր։ Եւ քանի որ ես կը լսէի, միւսներուն ըսաւ, Անոր ետեւէն քաղաքէն անցէք ու զարկէք. Աչքերնիդ չխնայէ
6 ու ոչ ողորմիք. Ծերը, երիտասարդը ու կոյսը, պզտիկ տղաքը ու կիներըը ապանեցէք ու կոտորեցուցէք, բայց Էլրան նշան ունեցող մարդու մը ամենեւին մի մօտենաք. ու Իմ սրբարանէս սկսեցէք։ Անոնք տանը առջեւ եղող ծեր մարդոցմէն
7 սկսան։ Եւ անոնց ըսաւ, Տունը պղծեցէք, ու գաւիթները մեռելներով լեցուցէք — ելէք։ Եւ անոնք ելան ու քաղաքին մէջ զարկին։
8 Ու երբ զանոնք զարկին, ու ես մնացի, սյն ատեն ինկայ երեսիս վրայ լինկայ և աղաղակելով ըսի, Ոհ, Տէր Եհովա, դուն Երուսաղէմի վրայ քու բարկութիւնդ թափելով՝ Իսրայէլի բոլոր մնա-
9 ցորդը բնաջինջ պիտի ընես։ Ու ինծի ըսաւ, Իսրայէլի և Յուդայի տանը անօրէնութիւնը խիստ շատ մեծ է, ու Երկիրը արիւնով լեցուեցաւ և քաղաքը անիրաւութիւնով լեցուեցաւ. վասն զի ըսին, Տէրը երկիրը թողուց, ու Տէրը չտեսնէ։
10 Եւ ինծմե իմ նայուածքս ալ պիտի չխնայէ ու պիտի չողորմիմ. հրէնց ճամբանները իրենց գլուխը պիտի բերեմ։
11 Եւ ահա կտաւէ զգեստ հագած ու մէջքը կապտամոր ունեցող մարդը լուր բերաւ՝ ու ըսաւ, Ինծի հրամայածիդ պէս ըրի։

ԳԼ. Ժ

1 Մարգարէն տեսիլքի մէջ կը տեսնէ քաղաքին վրայ ցաւուելու կրակի կայծերը. 8 Քերովբէներուն տեսիլքը։

Եւ տեսայ որ ահա քերովբէներուն գլխուն վրայի Հաստատութեանը մէջ շափիւղայ քարի պէս սեպ տեսի ձեւով նմանութիւն մը կ'երեւնար
2 անոնց վրայ։ Ու կտաւէ զգեստ հագած մարդուն խօսեցաւ ու ըսաւ, Քերովբէներուն տակ եղող անիւներուն մէջտեղ մտիր, և ձեռքերդ քերովբէներուն մէջտեղ եղող հրակէզ կայծերէն լեցու, ու քաղաքին վրայ ցանէ. և անիկա իմ
3 աչքերուս առջեւ՝ մտաւ։ Ու երբ այն մարդը մտաւ, քերովբէները տանը աջ կողմը կայներ
4 էին, և ամպը ներքին գաւիթը լեցուցեր էր։ Ու Տէրոջը փառքը քերովբէներուն վրայէն տանը սեմը վերացաւ, և Տունը ամպով լեցուեցաւ, ու գաւիթը Տէրոջը փառքին պայծառութիւնովը
5 լեցուեցաւ։ Եւ քերովբէներուն թեւերուն ձայնը մինչև արտաքին գաւիթը կը լսուէր, Ինչպես
6 Յոզ Աստուծոյ ձայնին պէս, երբ կը խօսի։ Ու երբ կտաւէ զգեստ հագած մարդուն հրամայեց, ու ըսաւ թէ Քերովբէներուն մէջտեղ եղող անիւներուն մէջէն կրակ առ, անիկա գնաց անիւներուն մէջը կայնեցաւ։ Ու քերովբէներուն մէջէն
7 քերովբէին մէկը իր ձեռքը քերովբէներուն մէջտեղ եղող կրակին երկնցուց ու առաւ, և կտաւէ

ե Յոշիլ բ. 17։
ը Գլ. ժա. 1։
ժ Նեհեմ. բ. 27։ լբ. 33։
ի բ Օր. գ. 19։ դ Թագ. իգ. 5, 11։ Յոբ լա. 26։ Եզեկ. իգ. 17։
ձ Գլ. թ. 9։
ղ Գլ. ե. 13։ ժգ. 42։ իգ. 13։
ճ Գլ. ե. 11։ է. 4, 9։ թ. 5, 10։
ռ Ածախ. ա. 28։ Նա. ա. 15։ Եզեկ. ժա. 11։ ժգ. 12։ Միք. գ. 4։ Զաք. է 13։

ա Դհ. ժգ. 4։ Գլ. ժ. 2, 6, 7։ Յայտ. ժե. 6։
բ Տես Գլ. գ. 23։ ը. 4։ ժ. 4, 18։ ժա. 22, 23։
գ Մատ. ՃԺԲ. 53, 136։ Եզեկ. ժգ. 17։ բ Կոր. ժբ. 21։ բ Պետ. բ. 8։
դ Նկ. ժբ. 7։ Յայտ. է. 3։ թ. 4։ Տես Յայտ. ժգ. 16, 17։ է. 4։
ե Հմր. 10։ Գլ. ե. 11։
զ բ Մն. իգ. 17։
է Յայտ. թ. 4։
ը Եզեկ. իե. 29։ ա Պետ. դ. 17։
թ Գլ. բ. 11, 12, 16։
ժ Թաս. ժգ. 5։ ժգ. 4, 22, 45։ Յետ. է. 6։
ի Գլ. ժա. 13։
ձ դ Թագ. իա. 16։ Գլ. ը 17։
ղ Գլ. բ. 12։
ճ Մատ. ժ. 11։ Նա. իթ. 15։
ռ Գլ. ե. 11։ է. 4։ ը. 18։
ս Գլ. ժա. 21։

տ Գլ. ա. 22, 26։
բ Գլ. թ. 2, 3։
գ Գլ. ա. 13։
դ Տես Յայտ. բ. 5։
ե Տես Հմր. 18։ Գլ. ա. 28։ թ. 3։
զ դ Թագ. ը. 10, 11։ Գլ. իգ. 5։
է Գլ. ա. 24։
ը Մատ. իթ. 3, ևն։

պէտք Հապնոյին ձեռքը տուաւ. անիկա ալ ա-
8 *ռաւ ու ելաւ։ (Ռու քերովբէներուն թեւերուն տակ մարդու ձեռքի նմանութիւն կ'երեւնար։)*
9 *Եւ տեսայ որ անոնք քերովբէներուն քով չորս անիւ կար, ամէն մէկ քերովբէին քով մէյմէկ անիւ. ու անիւներուն երեւոյթը Թարսիսքարի կը*
10 *նմանէր։ Եւ անոնց երեւոյթը՝ չորսին ալ ձեւը մէկ էր, որպէս թէ անիւ անիւի մէջ եղած ըլլար։*
11 *Գոցած ատեննին իրենց չորս կողմերուն վրայ կ'երթային. գոցած ատեննին երես ետ չդարձուցած ուղղութեան կ'երթային, հապա թէ՛ որ գլուխը կը նայէր, անոր երեսէն կ'երթային, գոցած*
12 *ատեննին չէին դառնար։ Եւ անոնց բոլոր մարմինը, կռնակնին ալ ձեռքերը ու թեւերը, և թռնիւնները, ոտքնին այն չորսին անիւները, ամէն*
13 *կողմէն աչքերով լեցուն էին։ Անիւներուն համար լսեցի որ անոնց անուն դրուեցաւ *Մրրիկ։*
14 *Իւր մէկ մէկը չորս երես ունէր. առաջին երեսը քերովբէի երես էր, երկրորդ երեսը մարդու երես էր, ու երրորդը առիւծի երես էր, և չորրորդը ար-*
15 *ծիւի երես էր։ Ու քերովբէները վերացան։ Բնաւորութեան համար նոյն կենդանիները սոսկ*
16 *էին. հիւ երբ քերովբէները կ'երթային, անիւներն ալ անոնց քովէն կ'երթային, ու երբ քերովբէները երկրէ բարձրանալու համար թեւերնին կը վերցնէին, այս անիւներն ալ անոնց քովէն*
17 *չէին զատուեր։ Երբ անոնք կայնէին, սոնդ ալ կը կայնէին, երբ անոնք վերանային, սոնդ ալ կը վերանային անոնց հետ. վասն զի անոնց մէջ կեն-*
18 *դանիներուն ոգին կար։*
Եւ Տէրոջը փառքը սեմին վրայէն ելաւ, ու քերովբէներուն վրայ կայնեցաւ։ Եւ
19 *նոյն աչքերուա առջեւ *քերովբէները երկերով թեւերնին վերցուցին ու երկրէ բարձրացան. անիւներն ալ անոնց հետ էին, ու Տէրոջը տանը արեւելեան դրանը մուտքը կայնեցան, ու Իսրայէլի*
20 *Աստուծոյն փառքը վերէն անոնց վրայ էր։ Քովար գետին քով Իսրայէլի Աստուծոյն տակ չառած կենդանիները տանք էին, ու գիտցայ որ ու-*
21 *նոնք քերովբէներ են։ Ամէն մէկը չորս երես, ու ոտքն մէկը չորս թեւ ունէր, և անոնց թեւերուն*
22 *տակ մարդու ձեռքերու նմանութիւն կար։ Ու անոնց երեսներուն երեւոյթը նոյն երեսներուն երեսներն էր՝ ըլլալու կերպարանքը Քովար գետին քով տեսեր էի, թէ՛ անոնց կերպարանքը և թէ՛ իրենք. Ամէն մէկը շիտակ յառաջ կ'երթար։*

ԳԼ. ԺԱ.

1 Իշխաններուն անապարժանքները. 4 անոնց մեղքը ու դատաստանը։ 13 երբ Եզեկիել կը գանգատի, Աստուած անոր կը յայտնէ իր վճռաւորութիւնը՝ թէ պիտի ազատէ մնացորդը մը, 21 և պիտի պատժէ չարները։ 22 Աստուծոյ փառքը քաղաքէն կը վերնայ, 24 Եզեկիել գերութեան կը դառնայ։

Եւ Հոգին զիս վերցուց, ու Տէրոջը տանը դէպի Բարեւելք նայող արեւելեան դուռը բերաւ. և ահա դրան մուտքը քսանըհինգ մարդ կար, ու անոնց մէջ Ժողովուրդին իշխանները, Ազուրի որդին Յազանիան ու Բանեայի որդին Փալտիան, տեսայ։

2 Եւ անիկա ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ,
Ասոնք են այն մարդիկը որ անօրէնութիւն կը
մտածեն,
Ու չար խորհուրդ կու տան այս քաղաքին մէջ,
3 Ու կ'ըսեն, Մօտ չէ՝ շամանայէ, տուներ շինենք։
Այս քաղաքը կաթսայ է, ու մենք միս ենք։
4 Ուստի մարգարէացիր անոնց վրայ,
Մարգարէացիր, որդի մարդոյ։
5 Այն ատեն Տէրոջը Հոգին իմ վրաս ինկաւ
Ու ինծի ըսաւ, Խօսէ որ Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Դուք այսպէս ըսիք, ով Իսրայէլի տուն,
Բայց ես ձեր միտքին անցածը գիտեմ։
6 Սպաս այս քաղաքին մէջ ձեր սպաննուածները
շատցուցիք,
Ու անոր փողոցները սպաննուածներով լեցուցիք։
7 Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Ձեր սպաննուածները զորանք անոր մէջ դրիք,
Անոնք միսն են, ու անիկա կաթսան է.
Բայց ձեզ անոր մէջէն պիտի հանեմ։
8 Դուք սուրէն վախցաք,
Ու ես սուրը ձեր վրայ պիտի բերեմ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա։
9 Ու ձեզ անոր մէջէն պիտի հանեմ,
Եւ ձեզ օտարներուն ձեռքը պիտի մատնեմ,
Ու դատաստաններ ի գործ պիտի դնեմ։
10 Սպաս սրով պիտի իյնաք,
Իսրայէլի սահմանին վրայ ձեզ պիտի դատեմ,
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
11 Այս քաղաքը ձեզի համար կաթսայ պիտի չըլլայ,
Ու դուք անոր մէջ միս ըլլաք.
Իսրայէլի սահմանին վրայ ձեզ պիտի դատեմ,
12 Ու գիտնաք թէ ես եմ Տէրը.
Վասն զի իմ օրէնքներովս չգացիք,
Ու իմ իրաւունքներս ի գործ չդրիք,

---

[1] Գլ. ա. 8։ Համր. 21։
[2] Գլ. ա. 15։
[3] Գլ. ա. 16։
[4] Գլ. ա. 17։
[5] Գլ. ա. 18։
[6] Ել. Գլխ. Թուաթ. Եբր. Պատգ.
[7] Գլ. ա. 6, 10։
[8] Գլ. ա. 5։
[9] Գլ. ա. 19։
[10] Գլ. ա. 12, 20, 21։
[11] Համր. 4։
[12] Գլ. ժա. 22։
[13] Գլ. ա. 1։
[14] Գլ. ա. 22։ Համր. 15։
[15] Գլ. ա. 6։ Համր. 14։
[16] Գլ. ա. 8։ Համր. 8։
[17] Գլ. ա. 10։
[18] Գլ. ա. 12։

[1] Գլ. գ. 12, 14։ ը. 3։ Համր. 24։
[2] Գլ. ժ. 19։
[3] Տես Գլ. ը. 16։
[4] Գլ. ժը. 22, 27։ ք Պետ. գ. 4։
[5] Տես Երեմ. ա. 13։ Գլ. խգ. 3, ևն։
[6] Գլ. ը. 2։ գ. 24։
[7] Գլ. է. 23։ խը. 3, 4։
[8] Գլ. խգ. 3, 6, 10, 11։ Միք. գ. 3։
[9] Համր. 9։
[10] Գլ. ե. 8։
[11] գ Թագ. խե. 19, 20, 21։ Երեմ. ԼԲ. 6։ ծը. 10։
[12] գ Թագ. ը. 65։ գ Թագ. ժգ. 25։
[13] Առակ. Բ. 16։ Գլ. գ. 7։ ժգ. 9, 14, 21, 23։
[14] Տես Համր. 3։
[15] Համր. 10։

Հոպա հձեր բոլորտիքը եղող ազգերուն սովորութիւններուն համեմատ վարուեցաք։

13 Ու եղաւ որ իմ մերկասրտութիւն լրած առենս Յեհոնադաբ որդին Փաղատիս մեռաւ.
Ուստի առեն երեսս վրայ բնկայ, բարձր ձայնով աղաղակեցի ու ըսի, Ո՛հ, Տէր Եհովա, միթէ Իսրայէլի մնացորդը բոլորովին պիտի ապառնե՞ս։ Անի
15 առեն Տէրոջը խօսքը բնծի եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, քու եղբայրներդ, քու եղբայրներդ, քու ազգականներդ ու բոլոր Իսրայէլի տունը, ամէնը այն մարդիկն են՝ որոնց Երուսաղէմի բնակիչները ըսին, Տէրոջը քովէն հեռացէք. այս երկիրը մեզի ժառանգութիւն տրուած է։

16 Անոր համար ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Թէպետև զանոնք ազգերուն մէջ հեռացուցի,
Ու զանոնք երկիրներուն մէջ ցրուեցի,
Բայց անոնց մնած երկիրներուն մէջ
Ինչ մը ատենս անոնց սրբարան պիտի ըլլամ։

17 Անոր համար ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Զձեզ ժողովուրդներէն պիտի հաւաքեմ,
Եւ ձեզ պիտի ժողվեմ այն երկիրներէն՝
Ուր դուք ցրուած էք,
Ու ձեզի պիտի տամ Իսրայէլի երկիրը։

18 Եւ հոն պիտի մտնեն,
Ու անոր բոլոր գարշութիւնները
Ու բոլոր պղծութիւնները անկէ պիտի վերցնեն։

19 Եւ անոնց մէկ սիրտ պիտի տամ,
Ու անոնց ներսիդին նոր հոգի պիտի դնեմ.
Եւ անոնց մարմինէն քարեղէն սիրտը պիտի հանեմ,
Ու անոնց մարմնեղէն սիրտ պիտի տամ.

20 Որպէս զի իմ օրէնքներուս մէջ քալեն,
Ու իմ իրաւունքներս պահեն ու զանոնք ի գործ դնեն.
Եւ անոնք ինծի ժողովուրդ ըլլան,
Ես ալ անոնց Աստուած ըլլամ։

21 Բայց անոնց՝ որոնց սիրտը իրենց կռիվին գարշութիւններուն
Ու պղծութիւններուն ետեւէն կ'երթայ,
Անոնց ճամբան իրենց գլուխը պիտի բերեմ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա։

22 Ու քերովբէները՝ իրենց թեւերը վերցուցին,
ու անիւները անոնց քով էին, և Իսրայէլի Աս-
23 տուծոյն փառքը վերէն անոնց վրայ էր։ Ու Տէրոջը փառքը քաղաքին միջտեղէն վրայէն ելաւ,
և քաղաքին հարաւելեան կողմը եղող լեռանը վրայ կայնեցաւ։

24 Ու Հոգին զիս վերցուց ու Քաղդէացւոց երկիրը եղող գերիներուն քով բերաւ, և տես-

Եւ Աստուծոյ Հոգւովը տեսիլքի մէջ. ու այն
25 տեսած տեսիլքս իմ վրայէս ելաւ։ Ու ես գերիներուն խօսեցայ Տէրոջը բոլոր խօսքերը զորանք ինծի յայտներ էր։

ԳԼ. ԺԲ

1 Եզեկիէլի չուեցնուն օրինակովը 8 Յեզեկիայի գերութիւնը կը ցուցնէ։ 17 Եզեկիէլի զղջալը Հրէից ապագութիւնը կը նշանակէր։ 21 Հրէից անապարձ առակը կը յանդիմանուի։ 26 Տեսիլքին շուտով կատարուիլը։

Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, դուն ապստամբներու տունը մէջ բնակած ես, որոնք հեռանալու աչքեր ունին ու չեն տեսներ, և լսելու ականջներ ունին ու չեն լսեր. Եվասն զի անոնք ապստամբներու տուն են։
3 Ու դուն, որդի մարդոյ, քեզի չուելու կարասիներ պատրաստէ, ու անոնց աչքերուն առջեւ ցորեկով չուէ, և անոնց աչքերուն առջեւ քու եղած տեղէդ ուրիշ տեղ մը չուէ, թերեւս *ուշադրութիւն ընեն, թէեւ անոնք՝ ապստամբներու տուն են։ Ես անոնց աչքերուն առջեւ քու
4 կարասիներդ ցորեկով հանես, չուելու կարասիներու պէս. բայց դուն անոնց աչքերուն առջեւ իրիկուանը ելլես, գերութեան դացողներու պէս։
5 Անոնց աչքերուն առջեւ պատը ծակէս ու անկէ
6 հանես. Անոնց աչքերուն առջեւ ջանաք ուսիդ վրայ վերցնես, ա՛ մթնցած առեն հանես. երեսդ ծածկէ որպէս զի երկիրը չտեսնես. Եվասն զի քեզ Իսրայէլի տունը նշան տուի։

7 Ես այնպէս րրի ինչպէս ինծի հրամայուեցաւ. իմ կարասիներս՝ չուելու կարասիներու պէս ցորեկով հանեցի, ու իրիկուանը ձեռքովս պատը ծակեցի, ա՛ մթնցած առեն հանեցի. անոնց
8 աչքերուն առջեւ ուսիս վրայ վերցուցի։ Ես առ-
9 աւանց Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, Իսրայէլի տունը, Հոյն ապստամբներու տունը, քեզի չըսի՞ն թէ Ա՛յդ ի՞նչ կ'ը-
10 նես։ Անոնց ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ա՛յս Եպատգամը Երուսաղէմի մէջ եղող իշխանին, ու հոն բնակող Իսրայէլի բոլոր տունը հա-
11 մար է։ Ըսէ,
Ես ձեզի համար նշան եմ.
Ես ինչպէս րրի, անոնց այնպէս պիտի ըլլայ.
Ո՛նանք պիտի չուեն ա՛ գերութեան երթան։
12 Եւ անոնց մէջ եղող իշխանը
Իր ուսին վրայ բե՛ պիտի վերցնէ,
Ու մթնցած առեն պիտի ելլէ.
Պատը պիտի ծակեն որպէս զի անկէ հանեն.
Անիկա իր երեսը պիտի ծածկէ,

հ Գլ. ժը. 3, 24, եւն։ բ Որ. ժբ. 30, 31։ Գլ. ը. 10, 14, 16։
3 Երեմ. 1։ Տես Գործ. ե. 5։
ղ Գլ. թ. 8։
ճ Սապ. գ. 1։ դա. 9։ Ես. ը. 14։
մ Երեմ. խգ. 5։ Գլ. խը. 25։ լէ. 13։ լզ. 24։
յ Գլ. լէ. 23։
ն Երեմ. լբ. 39։ Գլ. լգ. 26, 27։ Տես Յոել. գ. 9։
շ Սապ. ծա. 10։ Երեմ. լա. 33։ լբ. 39։ Գլ. ժը. 31։
ո Զաք. է. 12։
չ Սապ. ձե. 45։
պ Երեմ. խգ. 7։ Գլ. ժգ. 11։ լզ. 28։ լէ. 27։
ջ Գլ. թ. 10։ խը. 31։
ռ Գլ. ա. 19։ ժ. 19։
ս Գլ. ը. 4։ թ. 3։ ժ. 4, 18։ խգ. 4։
վ Գլ. բ. 5։
տ Կամ, անոնն թէ իրենք
ր Ես. բ. 18։ Գլ. գ. 3։ խգ. 24։ Հմր. 11։
ց Գլ. բ. 5։
ւ Գլ. ժէ. 12։ խգ. 19։
փ Մատ. ա. 1։
ք Հմր. 6։
օ գ Թագ. իե. 4, 5, 7։
ֆ Երեմ. լթ. 4։

Որպէս ալ երկիրը աչքով չառնէ։
13 Եւ եղաւ վրայ իմ՝ ցանցս պիտի տարածեմ,
Ու անկից իմ որոգայթիս մէջ պիտի բռնուի.
Եւ Կղանիկա Բաբելէն,
Գողգէսացւոց երկիրը, պիտի տանիմ,
Ու անկից այն տեղը պիտի չառնէ,
Թէև հոն պիտի մեռնի։
14 Եւ եղաւ բոլորտիքը եղող բոլոր օգնականները
Ու անոր բոլոր գունդերը
Ամէն հովերու պիտի ցրուեմ,
Եւ զանոնց ետեւէն սուր պիտի քաշեմ։
15 Ու երբ զանոնք ազգերու մէջ ցրուեմ,
Ու զանոնք երկիրներու մէջ ցանեմ,
Ինձի պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։
16 Հնե անոնցմէ սակաւը, սովէն ու ժանտախտէն
Ձերչ մնացորդ պիտի թողում,
Որպէս զի իրենց բոլոր պղծութիւններէն պատմեն
Ամէն ազգերուն մէջ ուր պիտի մնանեն.
Ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։
17 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
18 Որդի մարդոյ, Յքու հոգդ դողալով ուտես,
Ու ջուրդ տագնապով և անձկութեամբ խմես.
19 Ու երկրին ժողովուրդին ըսես,
Իսրայէլի երկրին մէջ եղող Երուսաղէմի բնակիչներուն վրայով
Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Անոնք իրենց հացը անձկութեամբ պիտի ուտեն,
Ու իրենց ջուրը ապշութեամբ պիտի խմեն,
Որպէս զի իրենց երկիրը իրենէն զատելի ընոյ
Իր բոլոր բնակիչներուն անիրաւութեանը պատճառաւ։
20 Եւ մարդաբնակ քաղաքները պիտի աւրուին,
Ու երկիրը ամայի պիտի ըլլայ.
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
21 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
22 Որդի մարդոյ, ի՞նչ պիտի ըլլայ ձեզի այն առակը
Ձեր դուք Իսրայէլի երկրին մէջ ունիք,
Ու կ'ըսէք, Օրերը կ'երկննան,
Ու ամէն տեսիլք պարապ կ'ելլէ։
23 Անոր համար անոնց ըսէ,
Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Այս առակը պիտի խափանեմ,
Եւ այս առակը ևս Իսրայէլի մէջ պիտի չգրուցեն.
Բայց անոնց ըսէ, Օրերը մօտեցան,
Նաև ամէն տեսիլքին կատարումը։
24 Վասն զի Իսրայէլի տանը մէջ ևս ամէն ալ նոյն տեսիլք
Եւ շողոքորթութեան գուշակութիւն պիտի չըլլայ։
25 Զանզի ‡ես Տէրս կը խօսիմ՝

Ու "խօսած խօսքս ի գործ պիտի դրուի,
Ալ պիտի չուշանայ.
Վասն զի ձեր օրերուն մէջ, ով ապստամբնեբու տուն,
Խօսք պիտի խօսիմ՝ ու պիտի կատարեմ՝
Կ'ըսէ Տէր Եհովա։
26 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
27 Որդի մարդոյ, Ահա Իսրայէլի տունը կ'ըսեն թէ
Անոր տեսած տեսիլքը "շատ օրերու համար է,
Ու ապիկա հեռաւոր ժամանակներու համար մարգարէութիւն կ'ընէ։
28 ՛Անոր համար անոնց ըսէ,
Այսպէս կ'ըսէ Տէր Եհովա.
Այսուհետև ընու մէկ խօսքս պիտի չուշանայ,
Հապա իմ խօսած խօսքս պիտի կատարուի,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա։

ԳԼ. ԺԳ

1 Սուտ մարգարէներուն յանդիմանուիլը, 10 և անոնց պատժելիքը. 17 մարգարէուհիներուն ու անոնց բարձրբան վրայով։

Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, "մարգարէութիւն ընող
Իսրայէլի մարգարէներուն դէմ՝ մարգարէացիր,
Ու իրենց Եսաւէն մարգարէութիւն ընողներուն ըսէ,
Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք.
3 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Վա՛յ անզգամ մարգարէներուն,
Որոնք իրենց հոգիին ետեւէն կ'երթան,
Ու բան մը տեսած չեն։
4 Քու մարգարէներդ, ով Իսրայէլ,
‡Աւերակներու մէջ եղող աղուէսներու պէս եղան։
5 Դէմառումութեան տեղերը չելլաք,
Ու Տէրոջը օրը պատերազմի մէջ հաստատ կայնելու համար
Իսրայէլի տունը պարսպով չպատուհգիք։
6 ՛Անոնք ունայն տեսիլք և սուտ գուշակութիւն կը տեսանեն,
Եւ կ'ըսեն թէ Տէրը ըսաւ,
Թէև Տէրը զանոնք դրկած չէ.
Եւ յոյս կու տան թէ իրենց խօսքը պիտի կատարուի։
7 Միթէ դուք ունայն տեսիլքներ չտեսա՞ք,
Եւ սուտ գուշակութիւններ չխօսեցա՞ք,
Ու չըսի՞ք թէ Տէրը խօսեցաւ,
Երբ ես խօսած չէի։
8 Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Ձեր խօսքին ունայն

ե Ծոր ԺԲ. 4։ Եբեմ. ծբ. 9։ Ողբ. ա. 13։ Գլ. ԺԷ. 20։
զ Թագ. իե. 7։ Եբեմ. ծբ. 11։ Գլ. ԺԷ. 16։
է Թագ. իե. 4, 5։ Գլ. ե. 10։
ը Գլ. ե. 2, 12։
թ Սաղ. ԲԻ. 16։ Գլ. ղ. 7, 14։ ժա. 10։ Հմբ. 16, 20։
ի Գլ. ղ. 8, 9, 10։
լ Գլ. դ. 16։
† ՆԲԸ. իր լեռնթևնէն
խ Ջաք. է. 14։
ծ Սաղ. ՀԷ. 34։
կ Հմբ. 27։ Գլ. ժա. 3։ Ամոս ղ. 3։ բ Պետ. գ. 4։
յ Յովէլ բ. 1։ Սոփ. ա. 14։
ն Գլ. ԺԳ. 23։
շ Ողբ. բ. 14։
‡ Կա՛մ, ես եմ Տէրը, որ կը խօսիմ
ո Ես. ծե. 11։ Հմբ. 28։ Դան. Բ. 12։ Գործ. իա. 33։
չ Հմբ. 22։
պ Բ Պետ. գ. 4։
ջ Հմբ. 23, 25։
— Հմբ. 17։
բ Եբեմ. ԺԳ. 14։ իգ. 16, 26։
գ Երգ. բ. 15։
դ Սաղ. ՀԳ. 23, 30։ Գլ-իբ-30։
ե Հմբ. 23։ Գլ. ԺԲ. 24։ իբ-28։

Ու ձեր տեսիլքին տուտ ըլլալուն համար՝
Ահա ես ձեզի դէմ եմ՝
Կ՚ըսէ Տէր Եհովա.
9 Եւ իմ՝ ձեռքս ունայն տեսիլք տեսնող
Եւ սուտ գուշակութիւն ընող մարգարէներուն
դէմ պիտի ըլլայ.
Անոնք իմ ժողովուրդիս խորհուրդին մէջ պիտի
չըլլան,
Ու Իսրայէլի տունը դիրքին մէջ պիտի չգրուին,
Եւ Իսրայէլի երկիրը պիտի չմտնեն.
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէր Եհովա։
10 Որովհետեւ անոնք իմ ժողովուրդս կը մոլորեցնեն,
Եւ Խաղաղութիւն է՝ կ՚ըսեն, երբ խաղաղութիւն չկայ.
Ու անիկա պատ կը շինէ,
Եւ անոնք ժկիտով կը ծեփեն զանիկա։
11 Ա՛յն կիտով ծեփողներուն ըսէ որ Անիկա պիտի
փլչի.
Յորդառատ անձրեւ պիտի ըլլայ,
Եւ դուք, ով կարկտաւոր քարեր, պիտի իյնաք.
Ու վաւիլ մրրկայից հով պիտի ճեղքէ։
12 Եւ ահա երբ պատը փլչի,
Չեղի պիտի չըսե՞ն թէ
Ո՞ւր է այն ծեփը որ դուք ծեփեցիք։
13 Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ.
Իմ սրամտութիւնով մրրկայից հով պիտի հանեմ,
Եւ իմ բարկութիւնով յորդառատ անձրեւ,
Ու սրամտութիւնով կարկտաւոր քարեր պիտի ըլլան,
Որպէս զի վաւիլ բնաջինջ ընեն։
14 Ու կիտով ծեփած պատերնիդ պիտի փլցնեմ,
Եւ զանիկա գետնին հետ հաւասար պիտի ընեմ.
Ու անոր հիմը պիտի երեւնայ, և անիկա պիտի
իյնայ,
Ու դուք անոր մէջ բնաջինջ պիտի ըլլաք.
Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
15 Եւ ես իմ սրամտութիւնս պատին վրայ
Ու զանիկա կիտով ծեփողներուն վրայ պիտի կատարեմ,
Ու ձեզի պիտի ըսեմ,
Պատը ու զանիկա ծեփողները ոչինչ եղան,
16 Այսինքն Իսրայէլի մարգարէները՝
Որոնք Երուսաղէմի վրայ մարգարէութիւն կ՚ընեն,
Եւ անոր վրայով Խաղաղութեան տեսիլքներ կը
տեսնեն,
Բանի որ խաղաղութիւն չկայ, կ՚ըսէ Տէր
Եհովա։
17 Եւ դուն, որդի մարդոյ, ձերեսդ շուռկէ քու
ժողովուրդիդ աղջիկներուն դէմ, նորանք իրենց
սրտէն մարգարէութիւն կ՚ընեն, ու անոնց վրայ

18 մարգարէացիր, Ու ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ.
Վա՛յ այն կիներուն, որոնք ամէն թեւերու տակ
բարձ կը կարեն, և ամէն հասակի մարդոց գլուխներուն *լաչակներ կը շինեն, որպէս զի հոգիներ
որսան. միթէ դուք հիմ ժողովուրդիս հոգիները
19 որսալով ձեր հոգիները պիտի ապրեցնէ՞ք։ Եւ ինծի
լեցուն գարիի համար ու հացի պատառներու համար իմ ժողովուրդիս առջեւ դիս պիտի
անարգէ՞ք, որպէս զի սուտ խօսող ականջ դնող
ժողովուրդիս սուտ խօսելով՝ չմեռնելու
հոգիները մեռցնէք, ու չապրելու հոգիները ապ-
20 րեցնէք։ Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ.
Ահա ես ձեր բարձերուն դէմ եմ, որոնցմով
դուք հոգիները կ՚որսաք թռչուններու պէս՝,
և զանոնք ձեր թեւերէն պիտի պատռեմ, ու այն
հոգիները պիտի արձակեմ, այսինքն այն հոգինե՛ր զորանք դուք կ՚որսաք թռչուններու պէս՝։
21 Եւ ձեր լաչակները պիտի պատռեմ, ու իմ ժողովուրդս ձեր ձեռքէն պիտի ազատեմ, ու ա՛լ
անոնք ձեր ձեռքին մէջ որս պիտի չըլլան. Ու
22 պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։ Վասն զի դուք
սրտակիր սիրտը չէ սուտ խօսութիւններով տրտմեցուցիք, զոր ես չէի տրտմեցուցած. ու *ամբարշտին
ձեռքը աւժոլցուցիք, որպէս զի իր չար ճամբայէն
23 չդառնայ ու ապրի։ Անոր համար *մ՚ևս այլեւս ա՛լ ունայն տեսիլք պիտի չտեսնէք, և գուշակութիւն
պիտի չընէք. ու իմ ժողովուրդս ձեր ձեռքէն
պիտի ազատեմ. *և պիտի գիտնաք թէ ես եմ
Տէրը։

ԳԼ. ԺԴ

1 *Աստուած կը պատասխանէ հետապաշտներուն՝ իրենց
սրտին համեմատ. 6 զանոնք կը յորդորէ որ ապաշխարեն,
յառաջ բերելով մարգելով մարգարէներուն պատճառով
գոյը գտած դժուարութիւնները։ 12 Աստուծոյ անպատճառելի վճիռը
ամէն վրայով, 15 ապաշխարել գազաններու, 17 սուրի 19
և ժանտախտի վրայով, 22 Մնացորդ մը պիտի ազատուէր՝
ուրիշներու օրինակ ըլլալու համար։

Ու *Իսրայէլի ծերերէն քանի մը մարդիկ
2 ինծի եկան, ու իմ առջեւս նստան։ Եւ Տէրոջը
3 խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով՝ Որդի մարդոյ, այդ
մարդիկը իրենց կուռքերը իրենց սիրտերուն մէջ
կանգնեցին, ու *իրենց անօրէնութեանը գայթակղութիւնը իրենց երեսներուն առջեւ դրին.
*միթէ բնաւ *անոնց պատասխան պիտի տա՞մ՝։
4 Ուստի անոնց հետ խօսէ ու անոնց ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ. Իսրայէլի տունէն ով որ իր
կուռքերը իր սրտին մէջ կանգնէ, ու իր անօրէնութեանը գայթակղութիւնը իր երեսին առջեւ
դնէ, ու մարգարէին գայ, ես Եհովան՝ ես Տէրս
անոր կուռքերուն շատութեանը համեմատ պա-
5 տասխան պիտի տամ. Որպէս զի Իսրայէլի տունը

ղ Բաղ. բ. 59, 62։ Նէեմ. է. 5։ Սապ. կթ. 28։
ե Գլ. ի. 38։
ը Գլ. ժա. 10, 12։
ը Երեմ. գ. 14։ ը. 11։
ժ Գլ. իբ. 28։
ի Գլ. լը. 22։
լ Հմր. 9, 21, 23։ Գլ. ժգ. 8։
խ Երեմ. գ. 14։ իը. 9։
ծ Գլ. ի. 46։ իա. 2։
կ Հմր. 2։
հ Կամ, երեսի բարձեր
ձ բ Պետ. բ. 14։
ղ Տես Առակ. իը. 21։ Միք. գ. 5։
† Կամ, որ թռչին
ղ Հմր. 9։
ճ Երեմ. իգ. 14։
ս Հմր. 6, եւն։ Գլ. ժբ. 24։ Միք. գ. 6։
յ Հմր. 9։ Գլ. ժգ. 8։ ժե. 7։
— Գլ. ը. 1։ ի. 1։ լգ. 31։
բ Գլ. է. 19։ Հմր. 4, 7։
ք գ Թագ. գ. 13։
• Եբր. անանցմէ պիտի հարցուի՞մ

Իրենց միրտերէն բառնեմ, վասն զի անոնց ամէնը իրենց կուռքերով ինծի օտարացան։

6 Անոր համար Իսրայէլի տունը ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Դարձէք, ու ձեր կուռքերէն դէպ դարձուցէք, և ձեր ամէն պղծութիւններէն
7 երեսնիդ դարձուցէք։ Քանզի Իսրայէլի տունէն կամ Իսրայէլի մէջ պանդխտող եղող օտարականներէն ով որ ինծի ետևէ դառնայ, և իր կուռքերը իր սրտին մէջ կանգնէ, ու իր անօրէնութեան գայթակղութիւնը իր երեսին առջև դնէ, և մարգարէին գայ՝ անոր միջոցով ինծի հարցնելու համար, ես Տէրս ինծի պատասխան
8 պիտի տամ անոր. Ու իմ երեսս դայն մարդուն վրայ պիտի հաստատեմ, և զանիկա Ենշան ու առակ պիտի ընեմ, ու զանիկա իմ ժողովուրդիս միջէն բնաջինջ պիտի ընեմ, Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։

9 Եւ եթէ մարգարէ մը սխալելով բան մը խօսի, Եսայի մարգարէն ես Տէրս սխալեցուցի. ու իմ ձեռքս անոր վրայ պիտի երկնցնեմ, և իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի մէջէն զանիկա պիտի
10 կորնչցնեմ։ Ու անոնք իրենց պատիժը պիտի կրեն, քահանային պատիժը ու մարգարէին
11 պատիժը մէկ պիտի ըլլայ. Որպէս զի Իսրայէլի տունը ետևէս ալ ինծի չխառնուի, ու ետևէս ալ իրենց բոլոր յանցանքներով չպղծուին, Հապա անոնք ինծի ժողովուրդ ըլլան, ես ալ անոնց Աստուած ըլլամ, կ'ըսէ Տէր Եհովա։

12 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, (13) Որդի մարդոյ, եթէ երկիր մը անհաւատութիւն ընելով ինծի դէմ մեղանչէ, ու ես անոր վրայ իմ ձեռքս երկնցնեմ, ու հոցին ցաւալը կոտրեմ և անոր վրայ սով ղրկեմ, ու
14 մարդը և անասունը անկէ կտրեմ. Թէև եթէ այս երեք մարդը, Նոյ, Դանիէլ ու Յոբ, անոր մէջ ըլլան, անոնք Իրենց արդարութիւնով՝ միայն իրենց հոգին պիտի ազատեն, կ'ըսէ Տէր Եհովա։

15 Եթէ երկրին վրայ Էշար գազաններ բերեմ, որոնք զանիկա անբնակ թողուն, ու ամլի ըլլայ, այնպէս որ գազաններուն պատճառու
16 անկէ անցնող չըլլայ. Թէկէ այն երեք մարդիկը անոր մէջ ըլլան, ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովա, որ էրէնց տղաքներն ու աղջիկները պիտի չկարենան ազատել. միայն իրենք պիտի ազատին, ու երկիրը ամլի պիտի ըլլայ։

17 Կամ Եթէ այն երկրին վրայ սուր բերեմ, և ըսեմ թէ, Ով սուր, երկրին միջէն անցիր. ու
18 հանկէ մարդը ու անասունը կտրեմ. Թէև էրէնց այն երեք մարդիկը անոր մէջ ըլլան, ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովա, որ էրէնց տղաքներն ու աղջիկները պիտի չկարենան ազատել, բայց միայն իրենք պիտի ազատին։

19 Կամ եթէ այն երկրին վրայ ժանտախտ ղրկեմ, ու արիւնով իմ բարկութիւնս անոր վրայ թափեմ, այնպէս որ մարդը ու անասունը
20 անկէ կտրեմ. Թէև Նոյ, Դանիէլ ու Յոբ անոր մէջ ըլլան, ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովա, որ էրէնց ո՛չ տղան կամ աղջիկը պիտի չկարենան ազատել. անոնք իրենց արդարութիւնով՝
21 միայն իրենց անձը պիտի ազատեն։ Վասն զի Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ո՛րչափ աւելի երբ չորս սաստիկ պատիժներս, սուրը, սովը, գազանները ու ժանտախտը, երուսաղէմի վրայ ղրկեմ՝ մարդը ու անասունը անկէ կտրելու հա-
22 մար։ Բայց ահա հոն ազատուած մնացորդ մը պիտի ըլլայ, այնպէս ազգաքներու ու աղջիկներու՝ որոնք պիտի հանուին. ահա անոնք ձեզի պիտի գան, և Երուսաղէմի վրայ բերած չարիքիս վրայով, անոր վրայ բերած բոլոր չա-
23 րիքով, պիտի մխիթարուիք։ Ու երբ անոնց ճամբան ու գործերը տեսնէք, անոնք ձեզ պիտի մխիթարեն. և պիտի գիտնաք թէ ինչ որ ըրի անոր մէջ առանց պատճառի չըրի, կ'ըսէ Տէր Եհովա։

ԳԼ. ԺԵ

1 Որթին տեղը բանի մը օգտակար չըլլալուն օրինակով
6 երուսաղէմի մերժուիլը կը յայտնուի։

Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, որթին փայտը ի՞նչ առաւելութիւն ունի ամէն առուի փայտերէն,
Այլևնէն այնպիսի շուառիլ մը որ անտառի ծառերուն մէջ է։
3 Միթէ անկէ փայտ կ'առնուի՞, բանի մը գործելու համար.
Կամ թէ անկէ ցից մը կ'առնուի՞, անկէ ամանի մը կախելու համար։
4 Ահա՝ կրակի մէջ կը նետուի, անոր կէրակուր ըլլալու համար.
Կրակը անոր երկու ծայրերը կ'ուտէ,
Ու մէջը կ'այրի.
Միթէ անիկա բանի մը օգտակա՞ր է։
5 Ահա անիկա ամբողջ եղած ատենը բանի մը չդար.
Ո՞ւր մնաց որ անիկա բանի մը օգտակար ըլլայ
Կրակին զանիկա ուտելէն ու այրելէն ետքը,
6 Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Անտառի փայտերուն մէջ ինչպէս է որթին փայտը,

ֆ Ղեւ. ժէ. 10։ ֆ. 3, 5, 6։ Երեմ. խգ. 11։ Գլ. ժե. 7։
ֆֆ Թուոց. խգ. 10։ ֆ Օր. կը. 37։ Գլ. կ. 15։
ֆղ Գլ. գ. 7։
ֆբ Դ Թագ. կբ. 23։ Յոբ ժբ. 16։ Երեմ. դ. 10։ ֆգ Թես. բ. 10։
ֆդ ֆ Պետ. բ. 15։
ֆե Գլ. ժա. 20։ կէ. 27։
ֆզ Ղեւ. խգ. 26։ Եսա. գ. 1։ Գլ. գ. 16։ ե. 16։
ֆէ Երեմ. ժե. 1։ Հմր. 16, 18, 20։ Տես Երեմ. է. 16։ ժա. 14։ ժգ. 11։
ֆը Առակ. ժա. 4։
ֆթ Ղեւ. խգ. 22։ Գլ. ե. 17։
ֆժ Հմր. 14, 18, 20։
ֆի Ղեւ. խգ. 25։ Գլ. ե. 12։ Յես. 3, 4։ ԼԹ. 8։ Ա. 21։
ֆլ Եբր. անցնեմ
ֆխ Գլ. խե. 13։ Սոփ. ա. 3։
ֆծ Հմր. 14։
ֆկ Դ Թագ. խգ. 15։ Գլ. Ա. 22։
ֆհ Գլ. է. 8։
ֆձ Հմր. 14։
ֆղ Գլ. ե. 17։ լգ. 27։
ֆճ Գլ. գ. 8։
ֆմ Գլ. խ. 43։
ֆյ Երեմ. խբ. 8, 9։
ֆն Յոել. ժե. 6։

Զոր կրակին տուն կերակուրի համար,
Ահնպէս ալ Երուսաղէմի բնակիչները տուն։
7 Եւ իմ երկաս անոնց վրայ պիտի հատուտեմ.
Հնանք մէկ կրակէ պիտի ելլեն,
Եւ ուրիշ կրակ մը զանոնք պիտի ուտէ.
Ու երբ իմ երկաս անոնց վրայ հատուտեմ,
Տ Պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
8 Եւ երկնց անհաւատարմութիւն ընելուն համար
Երկիրը ամայի պիտի ընեմ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա։

ԳԼ. ԺԶ

1 Մարդածին թշուառ երախայի մը նմանութիւնով երուսաղէմի բնակեան վիճակը կը ստորագրէ։ 6 Աստուծոյ շահեզանց սէրը անոր վրայ։ 15 Երուսաղէմի պղծուկ պառնկութիւնը. 35 անոր ծանր դատաստաններէն։ 44 Անոր մեղքը՝ իր մօրը մեղքին հետ հատուցար, և իր քոյրերուն՝ Սոդոմի ու Սամարիայի մեղքերէն աւելի բլլալով՝ աստիկ պատիժներու կ'արժանանայ։ 60 Վերջը խաղաղութիւն կը խոստացուի անոր։

Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, Երուսաղէմի իր պղծութիւնները գիտցուր.
3 Ու ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ Երուսաղէմի.
Քու սկիզբդ էաւ ծնունդդ Քանանացւոց երկրին էր,
Քրոյ Հայրդ Ամորհացի՝ ու մայրդ Քետացի էր։
4 Եւ քու ծնունդդ այսպէս էր.
Քու ծնած օրդ պորտդ չկտրուեցաւ,
Ու մաքրուելու համար ջրով չլուացուեցար,
Եւ աղով չաղուեցար ու խանձարուրով չփաթթաուեցար։
5 Աչք մը քեզի չխնայեց, որ քեզի ողորմի,
Ու այս բաներուն մէկը քեզի ընէ.
Հապց ծննդեան օրդ
Քու անձիդ գարշութիւնովը դաշտի երեսին վրայ նետուեցար.
6 Ու ես քու քովէդ անցայ,
Եւ քեզ արիւնիդ մէջ կոխտուած տեսայ.
Ու էի՛ր արիւնիդ մէջ էիր, քեզի Ապրէ ըսի.
Այո՛, էի՛ր արիւնիդ մէջ էիր, քեզի Ապրէ ըսի։
7 Բեզ դաշտի ծաղկերուն պէս բիւրաւոր ըրի,
Եւ շատցար ու մեծցար,
Եւ կատարեալ գեղեցկութեան հասար.
Սիներդ գոյացան ու մազերդ աճեցան.
Հապց դուն մերկ ու անծածկոյթ էիր։
8 Եւ քու քովէդ անցայ ու քեզի նայեցայ,
Եւ ահա քու ժամանակդ սիրոյ ժամանակ էր,
Ու ես իմ շրջանցքս քու վրադ տարածեցի,
Եւ քու մերկութիւնդ ծածկեցի.
Ու քեզի երդում ընելով՝
Քեզի հետ ուխտ եղի, կ'ըսէ Տէր Եհովա,
Ու էդուն իմս եղար։
9 Եւ քեզ ջրով լուացի,
Ու քու վրայէդ քու արիւնդ սրբեցի,
Ու քեզ իւղով օծեցի.
10 Եւ քեզի նկարազարդ հանդերձ հագցուցի,
Ու քեզի թէհաշի մորթէ կօշիկ մուճակներ հագցուցի,
Եւ քու մէջքդ բեհեզ քաշեցի,
Ու քեզ մետաքսներով ծածկեցի.
11 Եւ քեզ զարդերով զարդարեցի,
Ու ձեռքերուդ վրայ ապրանքներ դրի,
Ու պարանոցիդ վրայ մանեակ դրի,
12 Եւ քու քթիդ օղակ,
Ու ականջներդ դինաեր,
Ու գլուխդ պարծանքի պսակ դրի։
13 Եւ դուն ոսկիով ու արծաթով զարդարուեցար,
Ու քու հանդերձներդ բեհեզ, մետաքս ու նկարազարդ եղան.
Հնաշխ ու մեղր ու իւղ կերար,
Եւ խիստ շատ Գեղեցկացար,
Ու թագաւորութեան հասար։
14 Եւ քու գեղեցկութեանդ համար էքու անունդ ազգերուն մէջ տարածուեցաւ,
Վասն զի անիկա կատարեալ եղաւ այն վայելչութեանը պատճառաւ՝
Զոր քու վրադ դրի, կ'ըսէ Տէր Եհովա։
15 Բայց դուն քու անունդ պատճառաւ,
Քու գեղեցկութեանդ ապաւինելով նշնութիւն ըրիր,
Եւ քու պառնկութիւնդ ամէն անցնողին տուիր թափեցիր. անորը կ'ըլլար։
16 Ու քու հանդերձներէդ առիր,
Եւ քեզի գոյնզգոյն զարդերով բարձր տեղեր շինեցիր,
Ու անոնց վրայ շնութիւն ըրիր.
Անոնց նմանը չեղաւ, ոչ ալ պիտի բլլայ։
17 Եւ իմ քեզի տուած ոսկիէս ու արծաթէս
Քու պարծանքիդ զարդերը առիր,
Ու քեզի արուական պատկերներ շինեցիր
Եւ անոնցմով պոռնկեցար։
18 Ու քու նկարազարդ հանդերձներդ առնելով
Զանոնք ծածկեցիր,
Ու իմ իւղս ու խունկս անոնց առջև դրիր.
19 Ու քեզի տուած հացս,
Քեզի կերցուցած նաշիհս, իւղս ու մեղրս ալ
Անոնց առջև դրիր անոյշ հոտի համար.
Ու ասիկա եղաւ, կ'ըսէ Տէր Եհովա։
20 Եւ ինծի համար ծնած տղաքներդ ու աղջկներդ առիր,
Ու զանոնք կերակուրի համար զոհ ըրիր անոնց։
21 Այս քու պոռնկութիւնդ քի՞չ բան է,
Որ իմ տղաքներս մորթեցիր,

Բ Դ.Ես. ԺԷ. 10։ Գլ. ԺԶ. 8։
Գ Ես. իգ. 18։
Դ Գլ. գ. 7։ Ե. 4։ ԺԱ. 10։ Ի. 38, 42, 44։

—

Ը Գլ. Ի. 4։ ԻԲ. 2։ ԼԴ. 7, 8, 9։

Բ Գլ. Խ. 30։
Գ Հմր. 45։
Դ Ովս. Բ. 3։
Ե Ել. ա. 7։
Զ Հռութ գ. 9։
Է Ել. ԺԲ. 5։ Երեմ. Բ. 2։
Ը Ծն. իգ. 22, 47։
Թ Առակ. ա. 9։
Ժ Ես. գ. 21։
Ի Բ Օր. Լ. 13, 14։
Լ Սապ. Խէ. 2։
Խ Ողբ. Բ. 15։
Ծ Տես Բ Օր. Լ. 15։ Երեմ. Է. 4։ Միք. գ. 11։
Կ Ես. ա. 21։ Ծէ. 8։ Երեմ. Բ. 20։ գ. 2, 6, 20։ Գլ. իգ. 3, 8, 11, 12։ Ովս. ա. 2։
Հ գ Թագ. իգ. 7։ Գլ. Է. 20։ Ովս. Բ. 8։
Յ Ովս. Բ. 8։
Ղ գ Թագ. ԺԲ. 3։ Սապ. ՃԳ. 37, 38։ Ես. ԾԷ. 5։ Երեմ. Է. 31։ Լ. 35։ Գլ. Ի. 26։ իգ. 37։

Ու զանոնք անոնց տուիր՝ էօֆիե անցընելով։
22 Եւ քու բոլոր պղծութիւններուդ ու պոռնկութիւններուդ մէջ
Քու ժամանակութեանդ օրերը չյիշեցիր,
Հըլը մերկ ու անծածկոյթ
Եւ քու արեանդ մէջ կոխուած էիր։
23 Ու եղաւ որ բոլոր չարութիւններէդ ետքը,
(Վա՛յ, վա՛յ քեզի, կ'ըսէ Տէր ԵՀովա,)
24 Քեզի բոլանոց ալ շինեցիր,
Ու քեզի ամէն հրապարակի մէջ բարձր տեղ ըրիր։
25 Ամէն ճամբու գլուխ քու բարձր տեղերդ շինեցիր,
Ու քու գեղեցկութիւնդ գզուելի ըրիր,
Եւ ամէն անցնողին քու ոտքերդ բացիր,
Ու քու պոռնկութիւններդ շատցուցիր։
26 Եւ քու մեծանդամ՝ սոխմանոակիցներուդ,
Եգիպտոսի որդիներուն, հետ պոռնկութիւն ըրիր,
Ու զիս պրոցկացնելու համար քու պոռնկութիւններդ շատցուցիր։
27 Եւ ահա իմ՝ ձեռքս քու վրադ երկնցուցի,
Ու քու ռաճիկդ պակասեցուցի,
Ու քեզ քու թշնամիներուդ, Փղշտացւոց աղջիկներուն, կամքին յանձնեցի,
Որոնք քու անհամեստ վարմունքէդ կ'ամչնան։
28 Եւ չկշտանալով՝ Ասորեստանի որդիներուն հետ պոռնկութիւն ըրիր,
Եւ թէպէտ անոնց հետ պոռնկութիւն ըրիր, սակայն չկշտացար։
29 Ու Քանանացւոց երկիրն Քաղդէացւոց երկիրը
Քու պոռնկութիւններդ շատցուցիր,
Բայց սակայն ալ չկշտացար։
30 Քու սիրտդ ո՛րչափ ակար է, կ'ըսէ Տէր ԵՀովա,
Որ այս ամէն բաները կ'ընես,
Անամօթ պոռնիկ կնոջ մը գործը։
31 Ամէն ճամբու գլուխ՝ քու բոլանոցներդ շինեցիր,
Եւ քեզի ամէն հրապարակի մէջ բարձր տեղ ըրիր,
Ու վարձքը անարգելով՝ պոռնիկ կնոջ պէս չեղար,
32 Հապա այն շնութիւն ընող կնոջ պէս եղար,
Որ իր էրկանը տեղ օտարներ կ'առնէ։
33 Ամէն բոլերուն վարձք կու տան,
Բայց դուն ամէն համբոյրներուդ քու վարձքերդ կու տուր.
Այո, կաշառք կու տուր անոնց, որպէս զի ամէն կողմէն քեզի գան՝
Քեզի հետ պոռնկութիւն ընելու համար։
34 Եւ քու պոռնկութիւններուդ մէջ կիներուն եղածին նման ներհակը կ'ըլլայ քեզի,
Վասն զի պոռնկութեան համար քու ետեւէդ եկող մարդ չկայ.
Ու քու վարձք տալովդ և ուրիշէն վարձք չառնելովդ՝
Դուն հերնհակը եղար։
35 Ասոր համար, ով պոռնիկ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ,
36 Տէր ԵՀովա այսպէս կ'ըսէ.
Որովհետեւ քու պղինձդ տարածուեցաւ,
Եւ քու պոռնկութիւններովդ մերկութիւնդ
Քու համբոյրներուդ ու ամէն գարշելի կուռքերուդ յայտնուեցաւ,
Եւ անոնց նուիրած էաղտոդ արիւնը ետ փոխեցաւ,
37 Անոր համար ահա ես պիտի ժողվեմ քու բոլոր համբոյրներդ,
Որոնց դուն հաճոյ եղար,
Եւ ամէն անոնք որ սիրեցիր, ու ամէն անոնք որատեցիր.
Եւ զանոնք ամէն կողմէն քու վրադ պիտի ժողվեմ,
Ու քու մերկութիւնդ անոնց պիտի բանամ,
Եւ անոնք քու բոլոր մերկութիւնդ պիտի տեսնեն։
38 Ու քեզ պիտի դատեմ
Շնութիւն ընող և արիւն թափող կիներուն դատաստանովը,
Ու քեզի բարկութեամբ ու նախանձով արեան վէճ պիտի տամ.
39 Եւ քեզ անոնց ձեռքը պիտի տամ,
Ու քու բոլանոցդ պիտի փլցնեն,
Ու քու բարձր տեղերդ պիտի աւրեն.
Եւ քու հանդերձներէդ քեզ պիտի մերկացնեն,
Ու քու պարծանքիդ զարդերը պիտի առնեն,
Եւ քեզ մերկ ու անծածկոյթ պիտի թողուն.
40 Ու քու վրադ ժողովք մը ոտք պիտի հանեն,
Եւ քեզ քարերով պիտի քարկոծեն,
Ու իրենց սուրերովը քեզ պիտի խոցոտեն,
41 Եւ ջրու տուներդ կրակով պիտի այրեն,
Ու շատ կիներու առջեւ քու վրադ դատաստաններ ի գործ պիտի դնեն.
Եւ քեզ Բպոռնկութիւն ընելէ պիտի դադրեցնեմ,
Ու մէյմն ալ պարգեւ պիտի չտաս։
42 Այսպէս Գպիտի դադրեցնեմ իմ բարկութիւնս որ քեզի դէմ է.
Ու իմ նախանձս քեզմէ պիտի վերնայ,
Ու պիտի հանդարտիմ ու ա՛լ պիտի չբարկանամ։
43 Որովհետեւ Դդուն քու մանկութեանդ օրերը չյիշեցիր,
Հապա այս ամէն բաներով զիս սրդոզցուցիր,
Անոր համար ահա Եես ալ քու ճամբադ Ըդլուխդ պիտի բերեմ,

ա Երեմ. բ. 2։ Հմր. 43, 60։ Ովս. ժա. 1։
ե Հմր. 4։ 5, 6։
զ Հմր. 31։
է Ես. ծէ. 5, 7։ Երեմ. բ. 20։ գ. 2։
ը Առակ. թ. 14։
թ Գլ. բ. 10, 14։ ի. 7, 8։ իգ. 19, 20, 21։
ժ Բ Մն. իբ. 18, 19։ Հմր. 57։
ի գ Թագ. ժգ. 7, 10։ բ Մն. իբ. 23։ Երեմ. բ. 18, 36։ Գլ. իգ. 12, եւն։
լ Գլ. իգ. 14, եւն։
խ Հմր. 24, 39։
ծ Ես. յ. 3։ Ովս. ը. 9։
կ Հմր. 20։ Երեմ. բ. 34։
հ Երեմ. ժգ. 22, 26։ Ողբ. ա. 8։ Գլ. իգ. 9, 10, 22, 29։ Ովս. բ. 10։ ը. 10։ Նաւմ. գ. 5։
ղ Դ Եզր. ի. 10։ բ Օր. իբ. 22։ Գլ. իգ. 45։
ճ Ծն. թ. 6։ Ել. իա. 12։ Տես Հմր. 20, 36։
ն Հմր. 24, 31։
շ Գլ. իգ. 26։ Ովս. բ. 3։
ո Գլ. իգ. 10, 47։
չ Յովհ. բ. 5, 7։
պ Բ Օր. ժգ. 16։ գ Թագ. իե. 9։ Երեմ. լթ. 8։ ծբ. 13։
ջ Գլ. ե. 8։ իգ. 10։
ռ Գլ. իգ. 27։
ս Գլ. ե. 13։
վ Հմր. 22։ Մատ. հր. 42։
տ Գլ. թ. 10։ ժա. 21։ իբ. 31։

Կ'ըսէ Տէր Եհովա,
Ու դուն քու բոլոր պղծութիւններուդ վրայ
Այս եղեւնագործութիւնը պիտի չընես։
44 Ահա ամէն առակ խօսողը
Քու վրադ առակ պիտի խօսի՝ ըսելով,
Ինչպէս է մայրը, աղջիկն ալ այնպէս է։
45 Դուն քու մօրդ աղջիկն ես,
Որ իր այրէն ու տղաքներէն զզուեցաւ.
Եւ քու քոյրերուդ քոյրն ես,
Որոնք իրենց այրերէն ու տղաքներէն զզուեցան.
Քու մայրը Քետացի, ու ձեր հայրը Ամովհացի է։
46 Ու քու մեծ քոյրդ Սամարիա է,
Որ իր աղջիկներովը քու ձախ կողմդ կը բնակի.
Եւ էքեզմէ պզտիկ քոյրդ Սոդոմ է,
Որ իր աղջիկներովը քու աջ կողմդ կը բնակի։
47 Ու դուն անոնց ճամբաներուն մէջ չքալեցիր,
Եւ անոնց պղծութիւններուն պէս չըրիր.
Հապա որպէս թէ անոնց ըրածը պզտիկ ա՛ն չէին էր,
Դուն քու բոլոր ճամբաներուդ մէջ ա՛նոնցմէ աւելի ապականեցար։
48 Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովա,
Որ քու քոյրդ Սոդոմ, ինք ու իր աղջիկները,
այնպէս չըրին,
Ինչպէս դուն ու քու աղջիկներդ ըրիք։
49 Ահա քու քրոջդ Սոդոմի անօրէնութիւնը այս էր.
Անիկա իր աղջիկներովը
Հպարտութեան, ѓհացի կուշտութեան ու անհոգ
հանգստութեան մէջ կը բնակէր,
Եւ աղքատին ու անմանկին ձեռք չէր մեկնեցուց։
50 Ու հպարտացան և էին առջեւս պղծութիւն ըրին.
Ու զանոնք տեսայ պէս վերցուցի։
51 Եւ Սամարիա քու մեղքերուդ կէսին չափ մեղք
չգործեց.
Ու դուն քու պղծութիւններդ անոնցմէ աւելի
շատցուցիր,
Եւ քու ըրած բոլոր պղծութիւններովդ
Քու քոյրերդ արդարացուցիր։
52 Ու դուն որ քու քոյրերդ դատապարտեցիր,
Քու անարգանքդ կրէ քու մեղքերուդ համար,
Որ դուն անոնցմէ աւելի պղծութիւն ըրիր.
Անոնք քեզմէ արդար են.
Իսկ դուն քոյրերդ արդարացնելուդ համար
Ամչցիր ու քու անարգանքդ կրէ։
53 ƒՈւ ես պիտի դարձնեմ՝ անոնց գերութիւնը,
¦Սոդոմի ու անոր աղջիկներուն գերութիւնը,
Եւ Սամարիայի ու անոր աղջիկներուն գերութիւնը.
Անոնց մէջ քու գերութիւնդ ալ եւ պիտի դարձնեմ,
ƒƒ
54 Որպէս զի քու անարգանքդ կրես

Ա Երկ. 3։
Բ Բ Օր. լբ. 32։ Ես. ա. 10։
Գ գ Թագ. խա. 9։ Գլ. ե. 6, 7։ Հմ. 48, 51։
Դ Մտա. ժ. 15։ ԺԱ. 24։
Ե Ծն. ԺԳ. 10։
Զ Ծն. ԺԳ. 13։ ԺԸ. 20։ ԺԹ. 5։
Է Ծն. ԺԹ. 24։
Ը Երես. գ. 11։ Մտա. ԺԲ. 41, 42։
Թ Տես Ես. ա. 9։ Հմ. 60, 61։
Ժ Երես. խ. 16։
ԺԱ Գլ. ԺԶ. 22, 23։
ԺԲ գ Թագ. ԺԶ. 5։ բ Մն. իբ. 18։ Ես. է. 1։
ԺԳ Ես. ԺԶ. 28։ Հմ. 27։
ԺԴ Գլ. իգ. 49։
ԺԵ Բ Օր. իթ. 12, 14։
ԺԶ Գլ. ԺԷ. 13, 16։
ԺԷ Սող. Ծգ. 45։
ԺԸ Երես. լբ. 40։ Ծ. 5։
ԺԹ Գլ. խ. 43։ լգ. 31։
Ի Ես. Ծգ. 1։ կ. 4։ Գալ. գ. 26, եւն։
ԻԱ Երես. լա. 31, եւն։
ԻԲ Ովս. բ. 19, 20։
ԻԳ Հմ. 61։
ԻԴ Հռոմ. գ. 19։

——

ԻԵ Տես Հմ. 12, եւն։

եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, Իսրայէլի տանը հանելուկ պատ-
3 մէ ու առակ խօսէ, ու ըսէ, Տէր Եհովա այս-
պէս կ'ըսէ. Մեծ արծիւ մը, մեծ թեւերով,
երկայն փետուրներով ու գոյնզգոյն լայտակ փե-

տաբնեքով լեցուն՝ Լիբանան եկաւ, ու Բեղե-
4 ւինին ամենատարձր ճիւղը առաւ. Անոր ընձիւղներուն ծայրը փըցուց, և զանիկա վաճառականի երկիրը տարաւ, ու զանիկա վաճառա-
5 կանները քաղաքը դրաւ։ Եւ սէն երկրին հունտէն առաւ, ու զանիկա էրտիերը արտի մէջ դրաւ. պանիկ շատ ջուրերու քով տարաւ, Տո-
6 ռիի պէս դրաւ. (Եւ անիկա բուսաւ, ու տարածուած՝ էկարճահասակ որթ մը եղաւ.) սէնպէս որ անոր ատերը իրեն նային, ու արմատները իրեն տակ ըլլան. և անիկա որթ ըլլալով ատեր բուսցուց ու ընձիւղներ արձակեց։
7 Եւ ուրիշ մեծամեծ ու բալմնախեառւր մեծ արծիւ մըն ալ կար. և ահա Նայս որթը իր արմատները դէպ ի սէն ծառը, ու իր ատերը դէպ ի սէն երկնցուց, որպէս զի իր անկառած ածուներովը զինք առնէ։
8 Անիկա բարեբեր արտի մէջ շատ ջուրերու քով անկառեցաւ, որպէս զի ատեր արձակէ և պտուղ բերէ ու ազնիւ որթ
9 ըլլայ։ Ըսէ որ Տէր Եհովա սյսպէս կ'ըսէ. Աբդեօք անիկա պիտի յաջողի՞. Էմիթէ սէն ահ-ա-ան արմատները պիտի չխլէ՞, ու անոր պտուղը պիտի չփրցնէ՞, որպէս զի չորնայ։ Անոր առնէն բուսած տերեւները պիտի չորնան. և առանց մեծ բազուկի ու շատ ժողովուրդի
10 զանիկա արմատէն պիտի խլէ։ Եւ ահա անկառեցաւ, միթէ պիտի յաջողի՞. Էչէ՞ որ արեւելեան հովը անոր դպաժին պէս բոլորովին պիտի չորնայ. անիկա իր բուսած ածուներուն վրայ պիտի չորնայ։
11 Ւարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
12 ԸՀիմա ապստամբներու առնը ըսէ, Աառնց ինչ ըլլալը չէ՞ք գիտեր. ըսէ որ Ահա Բաբելոնի Թագաւորը Երուսաղէմ եկաւ, և անոր թագաւորը ու իշխանները առաւ, ու զանոնք իր քով
13 Բաբելոն տարաւ։ Եւ թագաւորին սերունդէն Ձէնը առնելով՝ անոր հետ ուխտ ըրաւ, Հա անոր երդում ընել տուաւ. նաև երկրին զօրաւորները առաւ. Որպէս զի թագաւորութիւնը Ցած ըլլայ, ու չկրնայ զինք բարձրացնել. և իր ուխ-
15 տը պահելով անոր վրայ Հաստատ կենայ։ Բայց Ձանիկա անկէ ապստամբեցաւ, ու Եգիպտոս դեսպաններ ղրկեց, Որպէս զի իրեն ձիեր ու շատ զօրքեր տան. Հմիթէ անիկա յաջողութիւն պիտի գտնէ՞. այս բաները բնողը պիտի ազատի՞,
16 Կամ թէ ուխտը աւրելով պիտի ազատի՞։ Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովա, որ անիկա անշուշտ Նայն Թագաւորին քովը, որ զինք Թագաւոր ըրեր էր, որուն երդումը անարգեր էր, ու անոր ուխտը աւրեր էր, անոր քով Բա-
17 բելոնի մէջ պիտի մեռնի։ Ըև Փարաւոն մեծ զօրքով ու շատ բազմութիւնով պատերազմի մէջ անոր համար բան մը պիտի չընէ. Երբ պատնէշներ կանգնուին ու ծուրտկոցներ շինուին շատ
18 հոգիներ կտրելու համար։ Վասն զի անիկա երդումը անարգեց և ուխտը աւրեց, և ահա անիկա Ձիր ձեռքը տալէն ետքը՝ այս ամէն բաները ընելուն համար պիտի չազատուի։
19 Անոր համար Տէր Եհովա սյսպէս կ'ըսէ. Ես կենդանի եմ, որ անշուշտ անոր ղլուխը պիտի դարձնեմ իմ երդումն զոր անիկա անարգեց,
20 ու իմ ուխտս զոր աւրեց. Եւ Ցանոր վրայ իմ ցանցս պիտի տարածեմ, ու անիկա իմ որոգայթիս մէջ պիտի բռնուի, և զանիկա Բաբելոն պիտի տանիմ, ու Հոն անոր հետ դատ պիտի վարեմ, անոր ինծի դէմ բրած յանցանքին հա-
21 մար։ Ու Ցանոր բոլոր փախստականները և անոր բոլոր զօրքերը սրով պիտի իյնան, ու ԱՆՈՐ մնացորդները ամէն հովերու պիտի ցրուին. ու պիտի գիտնաք թէ ես Տէրս խօսեցայ։
22 Տէր Եհովա սյսպէս կ'ըսէ. Ես ալ բարձր եղեւինին ամենատարձր Ճիւղէն պիտի առնեմ, ու պիտի անկեմ. Ես անոր ընձիւղներուն ծայրէն Նուռտուշը պիտի փրցնեմ, ու Բարձր ու
23 վերացած լեռան մը վրայ պիտի անկեմ. Ղզանիկա Իսրայէլի բարձր լեռանը վրայ պիտի անկեմ. և անիկա տատեր պիտի արձակէ ու պտուղ պիտի տայ, ու ազնիւ եղեւին պիտի ըլլայ. և ԱՆոր տակ ամէն տեսակ թռչուններ պիտի նստին, անոր տատերուն հո-
24 վանիին տակ պիտի բնակին։ Եւ դաշտի բոլոր ծառերը պիտի գիտնան՝ Թէ ես Տէրս Բարձր ծառը ցածցուցի, ու ցած ծառը բարձրացուցի, կանանչ ծառը չորցուցի, ու չոր ծառը կանանչեցուցի. Ես Տէրս խօսեցայ ու պիտի կատարեմ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Ատոնց կը յանդիմանէ ազգին անիրաւ առակը. 5 կը ցուցնէ Թէ ինչ ինչպէս կը վարուի արդար հօր մը հետ, 10 արդար հօր մը չար զաւակին հետ, 14 չար հօր մը արդար զաւակին հետ, 19 չար մարդու մը հետ՝ որ կ'ապաշխարէ, 24 բարի մարդու մը հետ՝ որ կ'ապստամբի. 25 իր արդարութիւնը կը պաշտպանէ, 31 և մարդիկ ապաշխարութեան կը յորդորէ։

Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով, Ինչ պիտի ըլլայ ձեզի սյն առակը զոր գուք Իսրայէլի երկրին մէջ կը խօսիք՝ ըսելով, Հայրերը ՝ազախ կերան ու որդիներուն ակռաները առին։
3 Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովա, որ Իսրայէլի մէջ այս առակը ՄԷյմին ալ պիտի չըլլայ ձեզի։
4 Ահա բոլոր հոգիները իմս են. ինչպէս հօրը հո-

Բ դ Թագ. իդ. 12։
Գ բ Օր. բ. 7—9։
Դ Ես. իդ. 4։
Ե Հմի. 14։
Զ Հմի. 15։
Է դ Թագ. իե. 7։
Ը Գլ. ԺԲ. 12։ Ովս. Ժգ. 15։
Թ Գլ. բ. 5։ ժբ. 9։
Ժ Հմի. 3։ դ Թագ. իգ. 11—16։
Ի դ Թագ. իդ. 17։
Լ բ Մն. լզ. 13։
Խ Հմի. 6։ Գլ. լԲ. 14։
Ծ դ Թագ. իդ. 20։ բ Մն. լզ. 13։
Կ բ Օր. ԺԷ. 16։ Ես. լա. 1, 3։ լզ. 6, 9։
Հ Հմի. 9։
Ձ Երեմ. լբ. 5։ լզ. 3։ ՃԼ. 11։ Գլ. ժբ. 13։
Ղ Երեմ. լԷ. 7։
Ճ Երեմ. ՃԼ. 4։ Գլ. դ. 2։
Մ Ողբ. Ե. 6։ Տես ա Մն. լԲ. 24։
Յ Գլ. ժբ. 13։ Ա. 3։
Ն Գլ. Լ. 36։
Շ Գլ. ժբ. 14։
Ո Ես. ժա. 1։ Երեմ. իգ. 5։ Զաք. դ. 8։
Չ Ես. Ճ գ. 2։
Պ Սոզ. բ. 6։
Ջ Եսդ. բ. 2, 3։ Գլ. Լ. 40։ ՄԼք. դ. 1։
Ռ Տես Գլ. լա. 6։ Դան. դ. 12։
Ս Ղևտ. ա. 52։
Վ Գլ. իբ. 14։ իգ. 14։
Տ Երեմ. լա. 29։ Ողբ. Ե. 7։

պին նոյնպէս արդարն հոգին իմն է. Բայն անձը
5 որ մեղք կը գործէ, անիկա պիտի մեռնի։ Իսկ եթէ մարդ մը արդար ըլլայ, և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ, ‡Լեռներու վրայ չուտէ, ու
6 աչքերը դէպ ի Իսրայէլի տանը կուռքերը չվերցնէ, ու ընկերոջը կինը չպղծէ, ու †իր դրացին կինը չմօտենայ,
7 ատենն ալ եղող կնոջ մը չմօտենայ, Ու ընդդէմ մարդու մը զրկանք չընէ, ** պարտականին Երդումը ետ տայ, բռնութեամբ բան մը չյափշտակէ, Ե ընր հացը անօթիին տայ, ու մերկը հանդերձով
8 ծածկէ, Պոռնկը վաշխով չտայ ու առկոսիք չառնէ, իր ձեռքը անօրէնութենէ ետ պահէ, ††Ճշմարտութիւն ընելով իմ օրէնքներուս մէջ ուղիղ գտաստանի տեղի
9 քալէ, ու իմ իրաւունքներս պահէ. անիկա արդար է, անշուշտ կեանքի պիտի ապրի, կ'ըսէ Տէր Եհովա։
10 Բայց եթէ անիկա անիրաւ ** Նոսրնահեղ
11 որդի մը ծնանի, որ ատոնց պէս բան մը ընէ. Անկինքն՝ եթէ անիկա այն ամէն ոչեխ բաները չընէ, Հապա մթոյն լեռներու վրայ ուտէ, ու իր դրացին կինը պղծէ,
12 Աղքատին ու անանկին զրկանք ընէ, բռնութեամբ բան մը յափշտակէ, գրաւը ետ չտայ, ու իր աչքերը կուռքերուն վերցնէ-
13 լով՝ Էպղծութիւն գործէ, Վաշխով ‡‡ոչ տայ ու առկոսիք առնէ. անիկա պիտի ապրի՞. պիտի չապրի. անիկա այս բոլոր գարշութիւններէն ընելուն համար՝ անշուշտ պիտի մեռնի. Ձանոր արիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ։
14 Եւ եթէ անիկա որդի ծնանի, ու անիկա իր հօրը բոլոր մեղքերը տեսնելով՝ վախնայ ու
15 անանց չանիմաս չընէ. §Լեռներու վրայ չուտէ, ու իր աչքերը դէպ ի Իսրայէլի տանը կուռքերը
16 չվերցնէ, իր դրացին կինը չպղծէ, Եւ մարդու մը զրկանք չընէ, գրաւը չպահէ, ու բռնութեամբ բան մը չյափշտակէ, իր հացը անօթիին տայ,
17 ու մերկը հանդերձով ծածկէ, Աղքատին §§ձեռքը ետ դարձնէ՝ վաշխ ու առկոսիք չառնէ, իմ դատաստաններս ի գործ դնէ, ** իմ օրէնքներուս մէջ քալէ. անիկա իր հօրը անօրէնութեանը համար պիտի չմեռնի, անիկա անշուշտ պիտի ապրի։
18 Եւ— անոր հայրը, որովհետև զրկանք ըրաւ, ** իր եղբօրմէն բռնութեամբ բան յափշտակեց, և ազէկ չեղածը ըրաւ իր ժողովուրդին մէջ, ահա †անիկա իր անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի։
19 Եւ դուք կ'ըսէք թէ Ինչո՞ւ համար Յորդին չէր հօրը անօրէնութենէն չկրեր։ Որովհետև որդին

իրաւունք ու արդարութիւն ըրաւ, և իմ բոլոր օրէնքներս պահեց ու զանոնք ի գործ դրաւ, անշուշտ պիտի ապրի։ ‖Անձն որ մեղք կը գործէ, անիկա պիտի մեռնի. ‖‖որդին հօրը անօրէնութենէն պիտի չկրէ, ու հայրը որդւոյն անօրէնութենէն պիտի չկրէ. ‖‖արդարին արդարութիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ, ‖‖ու ամբարշտին ամբարշտութիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ։ Եւ եթէ ‖‖ամբարիշտը իր գործած բոլոր մեղքերէն դառնայ, ու իմ բոլոր օրէնքներս պահէ, և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ, անիկա անշուշտ պիտի ապրի, պիտի չմեռնի։ ‖‖Անոր ըրած բոլոր յանցանքները իրեն դէմ պիտի չյիշուին, հապա անիկա իր ըրած
23 արդարութեանովը պիտի ապրի։ ‖‖Միթէ ես բնաւ ամբարշտին մեռնիլը կ'ուզե՞մ, կ'ըսէ Տէր Եհովա. չէ՞ որ ես կ'ուզեմ որ անիկա իր ճամբայէն դառնայ ու ապրի։ Բայց ‖‖եթէ արդարը իր արդարութենէն դառնայ, ու ամբարշտին ըրած բոլոր գարշութիւններուն պէս անօրէնութիւն ընէ, պիտի ապրի՞. ‖‖անոր ըրած բոլոր արդարութիւնը պիտի չյիշուի. անիկա իր ըրած յանցանքովը ու գործած մեղքովը, անոնցմով պիտի մեռնի։
25 Եւ դուք կ'ըսէք թէ Տէրոջը ճամբան ուղիղ չէ. Լսեցէք ով Իսրայէլի տունը, միթէ իմ ճամբաս ուղիղ չէ. չէ՞ որ ձեր ճամբան ուղիղ չէ։ ‖‖Երբ արդարը իր արդարութենէն դառնայ ու անօրէնութիւն ընէ, և անոր մէջ մեռնի, անիկա իր ըրած անօրէնութեանը համար կը մեռնի։ Ու երբ ‖‖ամբարիշտը իր ըրած ամբարշտութենէն դառնայ և իրաւունք ու արդարութիւն
28 ընէ, անիկա իր անձը պիտի ապրեցնէ։ Որովհետև Լսելիքա ուշադրութիւն ըրաւ ու իր ըրած բոլոր յանցանքներէն ետ դարձաւ, անշուշտ պիտի ապրի, պիտի չմեռնի։
29 ‖Բայց Իսրայէլի տունը կ'ըսէ թէ Տէրոջը ճամբան ուղիղ չէ. ով Իսրայէլի տունը, միթէ իմ ճամբաներս ուղիղ չեն. չէ՞ որ ձեր ճամբաները
30 ուղիղ չեն։ ‖Անոր համար, ով Իսրայէլի տունը, ձեզմէ ամէն մէկը իր ճամբաներուն համեմատ պիտի դատեմ, կ'ըսէ Տէր Եհովա. ‖դարձի եկէք ու ձեր բոլոր յանցանքներէն ետ դարձէք, որպէսզի անօրէնութիւնը *ձեր կորուստին պատճառ
31 չըլլայ։ ‖Ձեր ըրած բոլոր յանցանքները ձեր վրայէն նետեցէք, և ձեզի †նոր սիրտ ու նոր հոգի †առացէք. քանի՞ ինչո՞ւ մեռնիք, ով Իսրայէլի
32 տունը։ ‖Վասն զի մեռնողին մեռնիլը չեմ ուզեր, կ'ըսէ Տէր Եհովա. ուստի դարձէք ու ապրեցէք։

Ե Հմր. 20։ Հռոմ. գ. 23։
Զ Գլ. խբ. 9։
Է Ղեւ. ժբ. 20։ ի. 10։
Ը Ղեւ. ժբ. 19։ ի. 18։
Թ Ելք. խբ. 21։ Ղեւ. ժի. 15։ իե. 14։
Ժ Ելք. խբ. 26։ ք Օր. խգ. 12, 13։
ԺԱ Ես. ծբ. 7։ Մտթ. իե. 35, 36։ Տես ք Օր. ժե. 7, 8։
ԺԲ Ելք. խբ. 25։ Ղեւ. իե. 36, 37։ ք Օր. խգ. 19։ Եզեկ. ե. 7։ Յաղ. ժե. 5։
ԺԳ ք Օր. ա. 16։ Զաք. բ. 16։
ԺԴ Գլ. ի. 11։ Ամոս ե. 4։
ԺԵ Ծն. ի. 6։ Ելք. խա. 12։ Թուա. լե. 31։
ԺԶ Գլ. բ. 6, 17։
ԺԷ Ղեւ. ի. 9, 11, 12, 13, 16, 27։ Գլ. գ. 18։ լգ. 4։ Գաղ. ժբ. 6։
ԺԸ Հմր. 6, ետն։
ԺԹ Գլ. գ. 18։
Ի Տես Ելք. ի. 5։ ք Օր. ե. 9։ գ Թագ. իգ. 26։ իդ. 3, 4։
ԻԱ Հմր. 4։
ԻԲ ք Օր. ա. 16։ Զաք. բ. 16։
ԻԳ Գլ. ի. 11։ Ամոս ե. 4։
ԻԴ Ծն. ի. 6։ Ելք. խա. 12։ Թուա. լե. 31։
ԻԵ Գլ. բ. 6, 17։
ԻԶ Ղեւ. ի. 9, 11, 12, 13, 16, 27։ Գլ. գ. 18։ լգ. 4։ Գաղ. ժբ. 6։
ԻԷ Հմր. 6, ետն։
ԻԸ Գլ. գ. 18։
ԻԹ Տես Ելք. ի. 5։ ք Օր. ե. 9։ գ Թագ. իգ. 26։ իդ. 3, 4։
Լ Հմր. 4։
ԼԱ ք Օր. խգ. 16։ գ Թագ. ժգ. 6։ ք Մն. լե. 4։ Եբեմ. լա. 29, 30։
ԼԲ Ես. գ. 10, 11։
ԼԳ Հռոմ. ք. 9։
ԼԴ Հմր. 27։ Գլ. լգ. 12, 19։
ԼԵ Գլ. լգ. 16։
ԼԶ Հմր. 32։ Գլ. լգ. 11։ ա Տիմ. ք. 4։ ք Պետ. գ. 9։
ԼԷ Գլ. գ. 20։ լգ. 12, 13, 18։
ԼԸ ք Պետ. ք. 20։
ԼԹ Հմր. 29։ Գլ. լգ. 17, 20։
Խ Հմր. 24։
ԽԱ Հմր. 21։
ԽԲ Հմր. 14։
ԽԳ Հմր. 25։
ԽԴ Գլ. ե. 3։ լգ. 20։
ԽԵ Մտթ. գ. 2։ Յայտ. ք. 5։
ԽԶ Եբր. ձեզի խոչնդոտ
ԽԷ Նախես. գ. 22, 23։
ԽԸ Եբեմ. լբ. 39։ Գլ. ժա. 19։ լգ. 26։
ԽԹ Եբր. լսէք
Ի Ողբ. գ. 33։ Հմր. 23։ Գլ. լգ. 11։ ք Պետ. գ. 9։

ԳԼ. ԺԹ

1 Մարգարէն Իսրայէլի իշխաններուն վրայ կ'ողբայ՝ նմանցնելով զանոնք վոսի մէջ բռնուած առիւծի կորիւններու. 10 նաև Երուսաղէմի վրայ կ'ողբայ՝ նմանցնելով զանիկա փճացած որթի մըն։

Եւ դուն՝ Իսրայէլի իշխաններուն վրայ ողբ
2 *ըրէ, ու ըսէ,
Քու մայրդ ի՞նչ է. մատակ առիւծ մըն է,
Որ առիւծներու մէջ կը պառկի,
Ու իր կորիւնները սուղդ առիւծներու մէջ կը մեծցնէ։
3 Եւ անոնք իր կորիւններէն մէկը մեծցուց,
Ո՛ր Ժանիկա սուղդ առիւծ եղաւ,
Եւ յափշտակութիւն ընել սորվեցաւ ա՝ մարդ կ'ուտէր։
4 Եւ անոր վրայով ազգերը լսեցին.
Անիկա անոնց փոսին մէջ բռնուեցաւ.
Ու զանիկա կապիճներով Եգիպտոսի երկիրը տարին։
5 Ու երբ անիկա տեսաւ որ պարապ ըլլ կը սպասէ, յոյսը կտրեցաւ,
Բեւ իր կորիւններէն մէկ ուրիշը առաւ,
Ու զանիկա սուղդ առիւծ ըրաւ։
6 Եւ անիկա առիւծներու մէջ պտըտող Ժառւդ առիւծ եղաւ,
Ու յափշտակութիւն ընել սորվեցաւ ա՝ մարդ կ'ուտէր.
7 Եւ անոնց †պալատները գիտցաւ,
Ու անոնց քաղաքները կործանեց.
Եւ անոր մէնչելուն ձայնէն
Երկիրը իր լեռնեանովը սարսափեցաւ։
8 Եայս շրջակայ գաւառներէն անոր վրայ ազգեր եկան,
Եւ անոր գէմ իրենց ցանցը տարածեցին.
Ո՛ր Ժանոնց փոսին մէջ բռնուեցաւ։
9 Բեւ զանիկա կապիճով վանդակի մէջ դրին,
Ու զանիկա Բաբելոնի թագաւորին տարին,
Ո՛ր զանիկա բերդը դրին,
Որպէս զի անոր ձայնը մէլմին ալ Իսրայէլի լեռներուն վրայ չլսուի։
10 Քու մայրդ քու ‡նմանութիւնովդ՝ ջուրերու քով անկաւած Խորհ պէս է,
Որ շատ ջուրերուն պատճառաւ՝ Նպաղաստաւ ասաերով լեցուն եղաւ։
11 Եւ անիկա զօրաւոր շաւաւիղներ ունեցաւ՝ իշխանաց գաւազաններու համար,
Ու իր Հասակը խիտ ճիւղերուն միջէն բարձրացաւ,

ա Գլ. իգ. 17։ իէ. 2։
• Եբր. վիրցուր
բ Հմր. 6։ դ Թագ. իգ. 31, 32։
գ դ Թագ. իգ. 33։ բ Մն. լզ. 4։ Երեմ. իբ. 11, 12։
դ դ Թագ. իգ. 34։
ե Երեմ. իբ. 13—17։
զ Հմր. 3։
† կամ, որբևաբիններըը
է դ Թագ. իգ. 2։
ը Հմր. 4։

թ բ Մն. լդ. 6։ Երեմ. իբ. 18։
ժ Գլ. դ. 2։
‡ կամ, արիւնիդ մէջ
ի Գլ. ժէ. 6։
լ բ Օր. բ. 7—9։
խ Գլ. լա. 3։ Դան. դ. 11։
ծ Գլ. ժէ. 10։ Ովս. ժգ. 15։
կ Դատ. թ. 15։ Տես դ Թագ. իգ. 20։ Գլ. ժէ. 18։
հ Ողբ. դ. 20։

——

Եւ իր բարձրութիւնովը ու բազմանկերոն շատութիւնովը երեւցաւ։
12 Բայց անիկա բարկութեամբ խլուեցաւ ու գետինը ձգուեցաւ,
Եւ Թարեւելեան հովը անոր պտուղը չորցուց.
Անոր զօրաւոր շաւաւիղները կտրեցան ու չորցան,
Եւ զանոնք կրակը կերաւ։
13 Ու հիմա անապատի մէջ
Ջոր ու անջուր տեղ մը անկուեցաւ։
14 Եւ անոր ատերոն մէկ շաւաւիղէն կրակ եկաւ
Ո՛ր անոր պտուղը կերաւ,
Եւ անոր վրայ իշխանի գաւազանի համար զօրաւոր շաւաւիղ մը չմնաց։
Հանիկա ողբ է ու ողբի տեղ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Ի

1 Աստուած չուզեր պատասխան տալ Իսրայէլի ծերերուն. 5 կը յաղթագրէ անոնց ապստամբութիւնը որ բրբ էին Եգիպտոսի մէջ, 10 անապատին մէջ 27 ու իրենց երկրին մէջ. 33 կը խոստանայ զանոնք միկտեղ ժողվել ու եռանդովը. 45 կը ցուցնէ Երուսաղէմի կործանումը՝ զանիկա անտառ անուանելով։

Ու եղաւ որ եօթներորդ տարին, հինգերորդ ամսուն տասներորդ օրը, Տէրոջը հարցնելու համար՝ Իսրայէլի ծերերէն մարդիկ եկան, և իմ առջեւս նստան։
2 Ու Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, (3) Որդի մարդոյ, Իսրայէլի ծերերուն հետ խօսէ ու անոնց ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Միթէ դուք ինծի հարցնելո՞ւ եկաք. Ես կենդանի եմ, որ Տ*ձեզի պատասխան պիտի չտամ՝, կ'ըսէ Տէր
4 Եհովա։ Միթէ դատաստան պիտի ընե՞ս, դատաստան պիտի ընե՞ս, որդի մարդոյ. Դանոնց
5 հայրերուն պղծութիւնները անոնց գիտցուր, Ու անոնց ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Այն օրը որ Իսրայէլը ընտրեցի, և Յակոբի տունը սերունդին †իմ ձեռքս վերցուցի՝, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ Դանոնց յայտնուեցայ, և իմ ձեռքս անոնց վերցնելով՝ ըսի թէ Ես Տէր Աստուածը
6 ես եմ. Այն օրը իմ ձեռքս անոնց վերցուցի, Որ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն, այն կոմի ու մեղր բղխող ու Բամէն երկիրներուն պարծանքը եղող երկիրը հանեմ, զոր անոնց համար ‡պատրաստ էի՝. Ու անոնց ըսի, Այն մարդ իր աչքերուն ‡պարշտութիւնները էթող միկտի ձգէ, ու Եգիպտոսի կուռքերովը մի պղծուիք. Ես եմ ձեր Տէր Աստուածը։
8 Բայց անոնք ինծմէ ապստամբեցան, և չու-

ա Գլ. ը. 1։ ժգ. 1։
բ Հմր. 31։ Գլ. ժգ. 3։
• Եբր. ձեռքի պիտի չհարցուիմ իմ
գ Գլ. իբ. 2։ իգ. 36։
դ Գլ. ժգ. 2։
ե Ել. դ. 7։ բ Օր. է. 6։
† Աչխ՝նդն, երդում բրի. Տես Ելից. դ. 8։
զ Ել. դ. 8։ դ. 31։ բ Օր. դ. 34։
է Ել. ի. 2։

ը Ել. դ. 8, 17։ բ Օր. բ. 7—9։ Երեմ. լբ. 22։
թ Սաղ. իա. 2։ Հմր. 15։ Դան. բ. 9։ ժա. 16, 41։ Զաք. ե. 14։
‡ կամ, հոգացեր էի
ժ բ Մն. ժե. 8։
ի Գլ. ժբ. 31։
լ Դևտ. ժէ. 7։ ժբ. 3։ բ Օր. իբ. 16, 17, 18։ Տես. իգ. 14։

պէցին ինձ մոխիկ ընել, ա՛ մէկդի չձգեցին ամէն
մէկը իր աչքերուն գարշելութիւնները, ու Եգիպ-
տոսի կուռքերը չթողուցին. այն ատեն ըսի որ
Էի՛ պատմութիւնս անոնց վրայ թափեմ, ու
Եգիպտոսի երկրին մէջ իմ բարկութիւնս անոնց
9 վրայ կատարեմ։ Բայց ես ըրի իմ անուանս
համար, որ չըլլայ թէ պղծուի այն ազգերուն
առջեւ՝ որոնց մէջ անոնք կը գտնուէին, ե՛ որոնց
առջեւ ես անոնց յայտնուեցայ, երբ զանոնք
Եգիպտոսի երկրէն հանեցի։
10 Եւ հանեցի Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, ու
11 զանոնք անապատը բերի. †Ես իմ օրէնքներս
անոնց տուի, ու իմ դատաստաններս անոնց
ցուցուցի, զորոնցմով մարդ կ'ապրի, եթէ զա-
12 նոնք կատարէ։ Ես իմ ‡շաբաթներս ալ անոնց
տուի, որպէս զի իմ ու անոնց մէջտեղ նշան
ըլլան, որպէս զի գիտնան թէ ես եմ Տէրը՝ որ
զանոնք կը սրբեմ։
13 Բայց Իսրայէլի տունը անապատին մէջ §ինձ-
մէ ապստամբեցաւ. իմ օրէնքներովս չքալեցին,
ու *իմ դատաստաններս մերժեցին, որոնցմով
մարդ կ'ապրի, եթէ զանոնք կատարէ, և իմ
շաբաթներս մեծապէս ¹պղծեցին. անոր համար
ըսի որ իմ պատմութիւնս անոնց վրայ թափեմ
²անապատին մէջ, ու զանոնք ապառնեմ։
14 Բայց ես ըրի իմ անուանս համար, որ չըլլայ
թէ պղծուի այն ազգերուն առջեւ՝ որոնց առջեւ
15 զանոնք հանեցի։ Նաև ³անապատին մէջ իմ
ձեռքս անոնց վերցուցի, որ զանոնք չտանիմ այն
կոմի ու մեղր բղխող ու Նամէն երկիրներուն պար-
16 ծանքը եղող երկիրը, զոր անոնց տուեր էի։ Որովհետեւ
իմ դատաստաններս մերժեցին, ու իմ օրէնքներովս
չքալեցին, և իմ շաբաթներս պղծեցին. վասն զի Հանոնց սիրտը իրենց կուռքերուն հետեւէն
17 էին կ'երթար։ Բայց իմ աչքս անոնց խնայեց,
որ զանոնք չկոտորեմ. ուստի անապատին մէջ
զանոնք չապառնեցի։
18 Եւ անապատին մէջ անոնց որդիներուն ըսի,
Ձեր հայրերուն կանոններովը մի քալէք, ու անոնց
սովորութիւնները մի պահէք, և անոնց կուռքե-
19 րովը մի պղծուիք. Ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը.
Իմ՝ օրէնքներովս քալեցէք, ու իմ դատաստան-
20 ներս պահեցէք, ու զանոնք ի գործ դրէք. Եւ
իմ շաբաթներս սուրբ պահեցէք, ու անոնք իմ
ու ձեր մէջտեղ նշան ըլլան. որպէս զի գիտնաք
թէ ես եմ Տէրը, ձեր Աստուածը։
21 Բայց ⁴անոնց որդիները ալ ինձմէ ապստամբե-

ցան. իմ օրէնքներովս չքալեցին ու իմ դատա-
տանները կատարելու ուշադրութիւն չդրին, ո-
րոնցմով մարդ կ'ապրի, եթէ զանոնք կատարէ,
ե՛ իմ շաբաթներս պղծեցին. ուստի ըսի որ Իմ
պատմութիւնս անոնց վրայ թափեմ, ու անա-
պատին մէջ իմ բարկութիւնս անոնց վրայ կա-
22 տարեմ։ Սակայն իմ ձեռքս քաշեցի ու †ըրի
իմ անուանս համար, որ չըլլայ թէ պղծուի այն
ազգերուն առջեւ՝ որոնց առջեւ զանոնք հանեցի։
23 Նաև անապատին մէջ իմ ձեռքս անոնց վերց-
ուցի, որ ‡զանոնք ազգերու մէջ ցրուեմ, ու
24 զանոնք երկիրներու մէջ ցիրուցան ընեմ։ §Վասն
զի իմ դատաստաններս ի գործ չդրին, ու իմ
օրէնքներս մերժեցին, և իմ շաբաթներս պղծե-
ցին. ու *հայրերուն աչքերը իրենց հայրերուն կուռ-
25 քերուն հետեւէն եղան։ Ուստի ¹ես ալ այնպիսի
օրէնքներ տուի անոնց՝ որ լաւ չէին, ու այնպիսի
դատաստաններ՝ որոնցմով չէին կրնար ապրիլ։
26 Եւ զանոնք իրենց ընծաներովը պղծեցի, ²անոնք
ամէն պարագլուխը պիտի բացուածքը ²անցնեն,
որպէս զի զանոնք կոտորեմ, որպէս զի
³գիտնան թէ ես եմ Տէրը։
27 Անոր համար, որդի մարդոյ, Իսրայէլի տունը
խօսէ ու անոնց ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Ձեր հայրերը սաստ ալ ինձի դէմ յանցանք ընե-
28 լով՝ ինծ նախատեցին։ Վասն զի երբ զանոնք տարի
այն երկիրը, զոր անոնց տալու համար ձեռքս
վերցուցեր էի, †ամէն բարձր բլուրը ու ամէն տե-
ւերախիտ ծառը տեսնելով՝ հոն իրենց պոհերը
մատուցին, և իրենց բարկութիւն գրգռող ըն-
ծաները հոն տարին, ու իրենց §անուշահոտ խունկերը հոն ծխեցին, և իրենց թափելու նուէրները
29 հոն մատուցին։ Ու անոնց ըսի, Ինչ է այդ բարձր
տեղը՝ ուր դուք կ'երթաք. և անոր անունը մինչեւ
այսօր Բարձր տեղ կ'ըսուի։
30 Անոր համար Իսրայէլի տունը ըսէ, Տէր Եհովա
այսպէս կ'ըսէ. Դուք որ ձեր հայրերուն ճամբուն
մէջ կը պղծուիք, և անոնց գարշելութիւններուն
31 հետեւելով պոռնկութիւն կ'ընէք, Ես Նձեր ըն-
ծաները մատուցանելով ու ձեր տղաքը կրակէ
անցընելով, ձեր բոլոր կուռքերով կը պղծուիք
մինչեւ այսօր. Եմիթէ ես ձեզի պատասխան պիտի
տա՞մ, ով Իսրայէլի տունը. Ես կենդանի եմ,
կ'ըսէ Տէր Եհովա, որ ձեզի պատասխան պիտի
32 չտամ։ Եւ †ձեր սրտին խորհուրդը ամենեւին
պիտի չկատարուի, որ կ'ըսէք թէ Մենք փոյտ ու-
քար պաշտելով, հեթանոսներուն պէս, եղիկիր-

† Գլ. է. 8։ Հմր. 13, 21։
‡ Տես. Նէ. ը. 12։ Թուա. ժգ. 13, եև։ ք Օր. ի. 28։ Հմր. 14, 22։ Գլ. ւգ. 21, 22։
§ Նէ. ժգ. 18։
* ք Օր. գ. 8։ Նեհեմ. ի. 13, 14։ Սապ. ճխէ. 19, 20։
¹ Դևտ. ժբ. 5։ Հմր. 13, 21։ Հռոմ. ժ. 5։ Գաղ. գ. 12։
² Նէ. է. 8։ լա. 13, եև։ լե. 2։ ք Օր. է. 12։ Նեհեմ. ի. 14։
³ Թուա. ժգ. 22։ Սապ. հբ. 40։
⁴ գե. 8, 9, 10։
† Հմր. 16, 24։ Աստւ. ա. 25։
‡ Նէ. ժգ. 27։
§ Թուա. ժգ. 29։ իգ. 65։ Սապ. ճգ. 23։
* Հմր. 9, 22։
¹ Թուա. ժգ. 28։ Սապ. գե. 11։ ճգ. 26։
² Հմր. 6։
³ Հմր. 13, 24։
⁴ Թուա. ժե. 39։ Սապ. հբ. 37։ Աժոս ե. 25, 26։ Գոր. է. 42, 43։
– Սապ. հբ. 38։
« ք Օր. է. 32, 33։ գ. է. ը. ժ. ժա և ժբ։
† Հմր. 12։ Նեհեմ. ժէ. 22։
‡ Թուա. իե. 1, 2։ ք Օր. ի. 23, 24։ լա. 27։
§ Հմր. 11, 13։
* Հմր. 8, 13։
¹ Սապ. հբ. 38։ Հմր. 17։
² Հմր. 9, 14։
³ Դևտ. իգ. 33։ ք Օր. իբ. 64։ Սապ. ճգ. 27։ Եզեկ. ժե. 4։
⁴ Հմր. 13, 16։
‡ Տես Գլ. գ. 9։
– Տես Սապ. ձա. 12։ Հմր. 39։ Հռոմ. ա. 24։ ք Թես. ը. 11։
« գ Թագ. ժէ. 17։ իա. 6։ ք Մն. իբ. 3։ լգ. 6։ Նեհեմ. լբ. 35։ Գլ. ժգ. 20, 21։
† Գլ. գ. 7։
‡ Ես. ծէ. 5, եև։ Գլ. զ. 13։
§ Գլ. ժգ. 19։
* Հմր. 26։
¹ Հմր. 3։
² Գլ. ժա. 5։

33 Ներսէն ազգատոհմներուն պէս, պիտի բլլանք։ Ես
կենդանի եմ, կ՚ըսէ Տէր Եհովա, որ անշուշտ ձեր
վրայ զօրաւոր ձեռքով Իս երկնցած բազուկով
ու թափուած բարկութիւնով թագաւորութիւն
34 պիտի ընեմ։ Եւ զօրաւոր ձեռքով ու երկնցած
բազուկով և թափուած բարկութիւնով ձեզ
ժողովուրդներէն պիտի հանեմ, ու ձեզ պիտի
ժողվեմ այն երկիրներէն՝ ուր դուք ցրուեցաք։
35 Եւ ձեզ ժողովուրդներուն անապատը պիտի տա-
նեմ, ու հոն Ժձեզի հետ երես երեսի դատ պիտի
36 վարեմ։ Ինչպէս եգիպտոսի երկրին անապատին
մէջ ձեր հայրերուն հետ դատ վարեցի, այնպէս
ալ ձեզի հետ դատ պիտի վարեմ, կ՚ըսէ Տէր Եհո-
37 վա։ Եւ ձեզ Կգաւազանին տակէն պիտի անցը-
նեցնեմ, ու ձեզ ուխտին կապին տակ պիտի մտցնեմ։
38 Եւ Իսպառամիներդ ու ինձի դէմ յանցաւոր եղող-
ները ձեզմէ պիտի զատեմ. գանոնք երկրից պան-
դխտութեան երկրէն պիտի հանեմ, ու Ժանոնք
Իսրայէլի երկիրը պիտի չմտնեն. Նու պիտի գիտ-
նաք թէ ես եմ Տէրը։
39 Եւ դուք, ով Իսրայէլի տունը, Տէր Եհովա
այսպէս կ՚ըսէ. Հպա՛տք, այսուհետև մ՚ով ամէն
մէկդ ձեր կուռքերուն ծառայութիւն ըրէք,
քանի որ դուք ինձի մեկ չեք ըներ. Նոյց իմ
սուրբ անունս ձեր ընծաներովը ու ձեր կուռք-
40 ներովը մի պղծէք։ Վասն զի Ուիմ սուրբ լեռանս
վրայ, Իսրայէլի բարձր լեռանը վրայ, կ՚ըսէ Տէր
Եհովա, բոլոր Իսրայէլի տունը՝ ամէնը էրէնց երկ-
րին մէջ բլլալով հոն ինձի ծառայութիւն պիտի
ընեն. հոն Ժանոնց պիտի հաճիմ, և ձեր պատա-
րագները ու ձեր ընծաներուն երախայրիները ձեր
41 բոլոր սուրբ բաներովը՝ հոն պիտի փնտռեմ։ Երբ
ձեզ ազգերէն հանեմ ու ձեզ ժողվեմ այն եր-
կիրներէն ուր դուք ցրուած էք, Ժանուշահոտ
խունկով ձեզմէ պիտի հաճիմ, և ձեր մէջ ազգաց
42 աչքերուն առջև սուրբ պիտի բլլամ։ Ու Ուերբ
ձեզ Իսրայէլի երկիրը առնիմ, այսինքն այն եր-
կիրը զոր ձեր հայրերուն տալու համար ձեռքս
43 վերցուցի, Ուպիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։ Եւ
Ուհոն պիտի յիշէք ձեր ճամբաները ու ձեր բոլոր
գործերը՝ որոնցմով պղծուեցաք. և ձեր բոլոր չա-
րութիւններուն համար Ուդուք ձեզմէ պիտի
44 դգուխք։ Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը, երբ
ձեզի այսպէս ընեմ Ուիմ անուանս համար և ոչ
թէ ձեր չար ճամբաներուն ու ձեր ապականուած
վարմունքին համեմատ, ով Իսրայէլի տունը,
կ՚ըսէ Տէր Եհովա։
45 Եւ Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով,
46 Ումարդի մարդոյ, երեսդ դէպ ի հարաւ շիտակէ ու
դէպ ի հարաւ խօսէ, ու հարաւային դաշտին ան-
47 տառին վրայ մարգարէութիւն ըրէ. Եւ հարա-
ւային անտառին ըսէ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ-
Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ. Ահա Ուես քու մէջդ
կրակ պիտի բռնկցնեմ, և քու մէջդ եղած Ուամէն
կանանչ ծառը ու ամէն չոր ծառը պիտի ուտէ-
բռնկած բոցը պիտի չմարի, ու անով Էհարաւէն
48 մինչև հիւսիս ամէն Ուերեսները պիտի այրին։ Եւ
ամէն մարմին պիտի տեսնէ թէ ես Տէրս զանիկա
49 բռնկցուցի. Ուանիկա պիտի չմարի։ Սկն ատեն
ես ըսի, ՈՀ, Տէր Եհովա, անոնք ինձի համար
Ուկ՚ըսեն, Չէ՞ որ ատիկա առակներ կը խօսի։

ԳԼ. ԻՍ.

1 Եզեկիէլ հառաչանքի օրինակով Երուսաղէմի դէմ մարգարէութիւն կ՚ընէ. 8 կը նախատձեռնէ այն սրած ու փայլուն սուրը 18 որ Երուսաղէմի դէմ, 25 Իսրայէլի թա-գաւորութեանը դէմ, 28 և Ամմոնացւոց դէմ պատրաստուած էր։

Եւ Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով,
2 Ումարդի մարդոյ, երեսդ դէպ ի Երուսաղէմ շիտակէ,
ու սուրբ տեղերուն խօսէ, ու Իսրայէլի երկրին
3 մարգարէութիւն ըրէ, Եւ Իսրայէլի երկրին ըսէ,
Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես քեզի դէմ եմ, ու
իմ սուրս իր պատեանէն պիտի հանեմ, և Ես-
4 դարը ու ամբարիշտը քեզմէ պիտի կտրեմ։ Որով-
հետև արդարը ու ամբարիշտը քեզմէ պիտի կըտ-
րեմ, անոր համար Իսրայէլէն մինչև հիւսիս ամէն
մարմնի դէմ իմ սուրս իր պատեանէն պիտի քաշ-
5 ուի։ Եւ ամէն մարմին պիտի գիտնայ՝ թէ ես Տէրս
իմ սուրս իր պատեանէն հաներ եմ. անիկա
6 Ուէլ այնէն ալ ետ պիտի չդառնայ։ Ուու դուն, որդի
մարդոյ, հեծէ. մէջքը կոտրած պէս դառնաւ-
7 թեամբ անոնց աչքերուն առջև հեծէ։ Ու երբ
քեզի ըսեն թէ Ինչո՞ւ կը հեծես, այն ատեն ըսես,
Գուժին համար, վասն զի կու գայ. և ամէն սիրտ
պիտի հալի, և Ուամէն ձեռք պիտի թուլնայ, ու
ամէն հոգի պիտի մարի, և ամէն ծունկ ջուրի
պէս պիտի բլլայ. ահա կու գայ ու պիտի կա-
տարուի, կ՚ըսէ Տէր Եհովա։
8 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինձի եղաւ՝ ըսելով,
9 Ումարդի մարդոյ, մարգարէացիր ու ըսէ, Տէրը այս-
պէս կ՚ըսէ. Ըսէ որ Իսուրը, սուրը սրուեցաւ ու
10 նաև պրուեցաւ։ Մեծ կոտորած բնելու համար
սրուեցաւ, փայլելու համար պրուեցաւ. Հիմա
մենք ուրախանա՞նք. իմ որդւոյս գաւազանը ամէն
փայտը կ՚անարգէ։ Բայց Ինք պրուելու տուաւ
զանիկա, պրպէս ի ձեռքով բռնուի. այս սուրը
սրուած է ու պրուած է, պրպէս ի զանիկա սպան-

Ը երեմ. խա. 5։
Ժ երեմ. բ. 9, 35։ Գլ. ժէ. 20։
Ի Տես Թուոց. ժգ. 21, 22, 23, 28, 29։
Լ Դ.Ես. իէ. 32։ երեմ. լգ. 13։
Խ Գլ. լէ. 17, 20։ Մաս. իե. 32, 33։
Ծ երեմ. խգ. 14։
Կ Գլ. գ. 7։ ժե. 7։ խգ. 49։
Հ Դատ. ժ. 14։ Սամ. Ա. 12։ Սամս. դ. 4։
Յ Ես. ա. 13։ Գլ. խգ. 38, 39։
Ղ Ես. բ. 2, 3։ Գլ. ժէ. 23։ Միք. գ. 1։
Ճ Ես. ծգ. 7։ կ. 7։ Զաք. բ. 20, Եզեկ. Մալ. գ. 4։ Հաբակ. ժբ. 1։
Մ Եփես. ե. 2։ Փիլ. գ. 18։
Յ Գլ. ժա. 17։ լէ. 13։ լգ. 24։
Ն Հմր. 38, 44։ Գլ. լգ. 23։ լը. 23։
Շ Գլ. ժգ. 61։
Ո Դ.Ես. խգ. 39։ Գլ. գ. 9։ Ովս. ե. 15։
Չ Հմր. 38։ Գլ. խգ. 24։
Պ Գլ. լգ. 22։
Ջ Գլ. գ. 2։ խա. 2։
Ռ երեմ. խա. 14։
Ս Դ.Սկ. խգ. 31։
Վ Գլ. խա. 4։
Տ Եբր. երեսները

Ր Գլ. խ. 46։
Ց Ծագ իզ. 22։
Ւ Գլ. խ. 47։
Փ Ես. խե. 23։ ծե. 11։
Ք Ես. խբ. 4։
Օ Գլ. կ. 17։
Ֆ Բ Օր. լբ. 41։ Հմր. 15, 28։

12 նորին ձեռքը տայ։ Աղաչակէ ու ըսէ, որ-
դի մարդոյ, քանզի անիկա իմ ժողովուրդիս
վրայ, Իսրայէլի բոլոր իշխաններուն վրայ, պա-
տմէ ըլլայ. իմ ժողովուրդիս վրայ սուրի պատ-
ճառաւ վախեր պիտի ըլլան. անոր համար ե՛ս
13 ապրիմ զարկ։ Վասն զի Ի՛նձ Էփոթքը եղաւ. ու ի՞նչ
պէտ ըլլայ, եթէ այն անտրտում դաւազանը ժա՛լ
14 չըլլայ, կ՚ըսէ Տէր Եհովա։ Ես դուն, որդի մարդ-
ոյ, մարգարէութիւն ըրէ, ու էձեռքերդ երեք
անգամ պիտի կրկնուի. մեծամեծաց վի-
րաւորներուն սուրը ասիկա է, որ *անոնց բոլոր-
15 ութիւնը պաշարեց՚։ Սիրտերուն նուաղելուն համար
ու խոչերուն շատնալուն համար՝ անոնց բոլոր
դռներուն վրայ սուրին վախը դրի. աւա՛ղ, նան-
կա փայլելու համար շինուեցաւ, մրգիելու հա-
16 մար պատեցաւ։ Իմնգրիդ ժողվէ. քու ոչ
կամ ձախ կողմդ, ուր որ երեսդ դարձած է,
17 դարի։ Ու ես ալ էձեռքերս իրարու պիտի զար-
նեմ, և իմ սրտմտութիւնս պիտի հանգցնեմ,
ես Տէրս խօսեցայ։
18 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
19 Որդի մարդոյ, դուն քեզի երկու ճամբայ պատ-
րաստէ, որպէս զի Բաբելոնի թագաւորին սուրը
գայ. անոնց երկուքն ալ մէկ երկրէ պիտի ել-
լեն. ու ակռայ մը ընտրէ, քաղաքին ճամբուն
20 գլուխը ընտրէ։ Ճամբայ պատրաստէ, որպէս զի
ՀԱմմոնի որդւոց Ռաբբային վրայ և Յուդայի մէջ
եղող պարսպաւոր Երուսաղէմին վրայ սուր գայ։
21 Վասն զի Բաբելոնի թագաւորը ճամբուն
բաժանումին վրայ՝ երկու ճամբուն գլուխը կայ-
նեցաւ, որպէս զի հմայութիւն ընէ. անիկա իր
նետերը երերցուց, թերափիմներուն հարցուց.
22 լերդին նայեցաւ։ Անոր ոչ էձեռքին մէջ հմա-
յութիւն կար Երուսաղէմի համար, որպէս զի
ծիերինամներ դնէն, պատերազմի ժէջ բերանին
բանան ու Նաղաղակով ձայն վերցնեն, դռնե-
րու դէմ ՀԱիերինամներ դնեն, հողակոյտ հանգ-
23 նեն ա՛ն մարտկոց շինեն։ Բայց ասիկա անոնց
աչքերուն առջև անոտի հմայութեան մը պէս
պիտի ըլլայ, Թանզի անոնց Հերդումները ըրեր էին.
բայց անիկա էբէնց անօրէնութիւնը պիտի յիշե-
ցընէ, որպէս զի բռնուին։
24 Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ.
Որովհետև դուք ձեր անօրէնութիւնը յիշեցու-
ցիք, երբ ձեր յանցանքները յայտնուեցան, ու
բոլոր գործերնուդ ժէջ ձեր ժեղքերը երեւցան,
պատճառ յիշեցնելնուդ համար ձեռքով պիտի
25 բռնուիք։ Եւ դուն, Ժամ պիղծ ա՛ն ամբարիշտ
իշխան Իսրայէլի, Նորուն օրը հասեր է, Թ՛ա՛ն ան-
26 բնութեանդ ժամանակին վախճանը, Տէր Եհո-
վա այսպէս կ՚ըսէ. Նայրը վերցուր ու Թագը
հանէ. ասիկա այսպէս չըլլար. Նցածը բարձրա-
27 ցուր ու բարձրը ցածցուր։ Զանիկա ամկնուվրայ,
ամկնուվրայ, ամկնուվրայ պիտի ընեմ. "ու ալ
պիտի չըլլայ, մինչև գայ անիկա՝ որուն իրաւանքն է, ու անոր պիտի տամ։
28 Եւ դուն, որդի մարդոյ, մարգարէացիր ու
ըսէ, Նամմոնի որդիներուն համար ու անոնց նա-
խատինքին համար Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ.
ու ըսէս, "Սուրը, սուրը քաշուած է, ա՛ն մոր-
Թելու համար պրպտուած է, Ռպէսզի ան իր փայ-
29 լատմամբ հատցնէ՚։ Երբ Էքեզի համար ունայն
տեսիլքներ կը տեսնեն, և սուտ հմայութիւններ
կ՚ընեն, պիտի տան քեզ սպանուելու ամբարիշտ-
ներուն պատանոցին վրայ բերեն, "որոնց օրը հա-
սեր է, անոնց անօրէնութեանը ժամանակին վախ-
30 ճանը. "Զ՚ետիս իր պատեանը դարձնե՞մ. քեզ
քու ստեղծման տեղը ու Էքու ծննդեանդ երկրին
31 մէջ "պիտի դատեմ. Եւ "քու վրադ իմ բարկու-
թիւնս պիտի թափեմ, "քու վրադ իմ սրտմտու-
թեանս կրակովը պիտի փչեմ, ու քեզ բարբ-
բոտ մարդոց, ապականելու վարպետ եղողնե-
32 րուն, ձեռքը պիտի տամ։ Հրոյ ճարակ պիտի ըլ-
լաս, քու արիւնդ երկրին ժէջտեղը պիտի ըլլայ,
"դուն պիտի չյիշուիս. վասն զի ես Տէրս խօսեցայ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Երուսաղէմի բնակիչներուն գործած մեղքերուն յա-
կըս։18 Ատաւած ի՛ւր պատնէշ ալլել իրեն կռիւդանք իր
հալոցին մէջ։ 23 Մարգարէներուն, քահանաներուն, իշ-
խաններուն ու ժողովուրդին մեղքնակ ապականու Թիւնը։

Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Ու դուն, որդի մարդոյ, "պիտ արիւնահեղ քա-
ղաքին Էդատաստան պիտի ընե՞ս, դատաստան
պիտի ընե՞ս. ուրեմն անոր բոլոր Էպղծութիւննե-
3 րը իրեն գիտցուր, Ու ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս
կ՚ըսէ. Ով քաղաք, որ քու ժէջդ արիւն կը
Թափես, որպէս զի քու ժամանակդ գայ, և քու
անձդ պղծելու համար քեզի դէմ կուռքեր կը
4 շինես, Դուն քու Էթափած արիւնովդ յանցա-
ւոր եղար, ու շինած կուռքերովդ պղծուեցար,
և քու օրերդ մօտեցուցիր ու քու տարիներուդ
հասար. Էոնոր համար քեզ ազգերուն նախա-
տինք, ու ամէն երկիրներու ծաղր ըլլալու տուի։
5 Քէպէ մօտ եղողներդ ու քեզմէ հեռու եղողնե-

Ը երեմ. բա. 19։
Ը Ցոբ բ. 23։ բ կոր. ը. 2։
Ժ Հմր. 27։
Ի Թագ. իգ. 10։ Հմր. 17։ Գլ. ղ. 11։
* Կա՞մ, գանգատ խոցից
Լ Հմր. 10, 28։
Խ Գլ. ժգ. 17։
Ծ Հմր. 14։ Գլ. իբ. 13։
Կ Գլ. և. 13։
Հ երեմ. խթ. 2։ Գլ. իե. 5։
Ամոս. ա. 14։
Յ Գլ. գ. 2։
Ղ երեմ. ծա. 14։
Ճ Գլ. գ. 2։
Մ Գլ. ժէ. 13, 15, 16, 18։
Յ բ Մն. լգ. 13։ երեմ. ծբ. 2։ Գլ. ժէ. 19։
Ն Հմր. 29։ Գլ. լե. 5։
Շ Գլ. ժէ. 24։ Դ.ոէկ. ա. 52։
* Ժն. խթ. 10։ Հմր. 13։ Դ.ոէկ. ա. 32, 33։ Ցոէհ. ա. 49։
Ո երեմ. խթ. 1։ Գլ. իե. 2, 3, 6։ Սոփ. բ. 8, 9, 10։
Չ Հմր. 9, 10։
† կա՞մ, իմաստ չատ պրէսուած է՝ որպէս զի փայլի
Պ Գլ. ժբ. 24։ իբ. 28։
Ջ Հմր. 25։ Ցոբ ժը. 20։ Սոպ. լէ. 13։
Ռ երեմ. խէ. 6, 7։
Ս Գլ. ժգ. 3։
Վ Ժն. ժե. 14։ Գլ. ժգ. 38։
Տ Գլ. է. 8։ ժգ. 19։ իբ. 22։
Ր Գլ. իբ. 20, 21։
Ց Գլ. իե. 10։

——

Ւ Գլ. իգ. 6, 9։ Նտ. գ. 1։
Փ Գլ. ի. 4։ իգ. 36։
Ք Գլ. ժգ. 2։
Օ դ Թագ. իտ. 16։
Ֆ բ Օր. իբ. 37։ դ Թագ. բ. 7։ Գլ. և. 14։ Դան. բ. 16։

ըը քեզ ծագը պիտի ընեն, «Վ վաստահամբաւ
աղվկալից +ողո+։
6 Ահա քու մէջդ Ղևտացիները, ամէն
մէկը իր բաղուկովը արիւն թափելու համար
7 կայներ են։ Քու մէջդ Էհտյրը ու մնյրը անա-
պեցին, քու մէջդ Ըօտարականին բանալ
ըլլին, քու մէջդ ոլլին ու ոլլեւոլիին ղրկանք
8 ըլլին։ Ըհմ՝ առըը բանել արհամարհեցիր, և ֆհմ՝
9 շաբաթներս պղծեցիր։ Քու մէջդ էբանատկու
մնպդիկ եղան արիւն թափելու համար, նաև քու
մէջդ լեռներու վրայ կերան, և քու մէջդ եղեռ-
10 նագործութիւն ըրին։ Քու մէջդ Ֆողն էր հօրը
մերկութիւնը յայտնեց, քու մէջդ ֆպաշտանի
պատճառաւ անմաքուր եղող կինը բռնադատե-
11 ցին։ Եամ մէկը Ինր դրացին կնոջ հետ պղծու-
թիւն ըրաւ, ու մէկը հեղեռնագործութիւն ըրաւ՝
իր հարսը պղծելով, և քու մէջդ ուրիշ մէն
ալ Ֆեր քոյրը, իր հօրը աղջիկը, բռնադատեց։
12 Քու մէջդ Ֆարիւն թափելու համար կաշառք
առին, ֆվաշխ ու տոկոսիք առիր, և բանութիւն
ընելով քու դրացիներէդ բան վաստկեցար ոգա-
հութեամբ, ու Ֆդիս մոռցար, կ'ըսէ Տէր ԵՀովա։
13 Ուստի ահա քու բրած ագահութեանդ ու քու
մէջդ եղած արիւնահեղութեան համար Ֆձեռ-
14 քերս իրարու զարկի։ ՆՄիթէ քու սիրտդ կրնաՀ
դիմանալ, կամ թէ ձեռքերդ կրնա՞ն ուժով-
նալ այն օրերը՝ երբ ես քեզի հաշո՞ պիտի
ընեմ. Ես Տէրս խօսեցայ ու պիտի կատարեմ։
15 Եւ Ֆքեզ ազգերու մէջ պիտի ցրուեմ, ու քեզ
երկիրներու մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ, և Ֆքու-
16 պղծութիւնդ քեզմէ պիտի հատցնեմ։ Ու դուն
քեզմէ պիտի պղծուես ազգաց աչքերուն առջեւ,
ու Ֆպիտի գիտնաս թէ ես եմ Տէրը։
17 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, (18) Որ-
դի մնրդոյ, Իսրայէլի տունը ինծի կղկղանքի պէս
եղաւ. ամէնը Հալոցի մէջ՝ պղինձ, անագ, եր-
կաթ ու կապարն ալ՝ արծաթի կղկղանք եղան։
19 Անոր համար Տէր ԵՀովա այսպէս կ'ըսէ. Որով-
հետեւ ամէնդ կղկղանքի պէս եղաք, անոր համար
ահա ես ձեզ Երուսաղէմի մէջ պիտի ժողվեմ։
20 Ինչպէս արծաթը ու պղինձը ու երկաթը և կա-
պարը ու անագը Հալոցի մէջ կը ժողվեն, ու
անոր վրայ կրակը կը փչեն՝ ընդէ՞ Հալեցնելու
համար, այնպէս ձեզ իմ բարկութիւնովս ու
սրտմտութիւնովս պիտի ժողվեմ, և պիտի թո-
21 ղում՝ ու պիտի Հալեցնեմ։ Եւ ձեզ մէկտեղ
22 բերելով Հձեր վրայ իմ բարկութեանս կրակով
պիտի փչեմ, և դուք անոր մէջ պիտի Հալիք։
Ինչպէս արծաթը Հալոցին մէջ կը Հալի, դուք
ալ անոր մէջ այնպէս պիտի Հալիք, ու պիտի
գիտնաք որ ես Տէրս Ֆիմ՝ սրտմտութիւնս թա-
փեցի ձեր վրայ։
23 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, (24) Որ-
դի մնրդոյ, անոր ըսէ, Դուն այնպիսի երկիր մըն
ես, որ ոչ մնքրուած է, ոչ ալ բարկութեան
25 օրը անձրեւով Ֆրջուած։ ՎԱնոր մէջ իր մար-
գարէներուն դաւաճանութիւն կայ, որոնք ա-
ւար յափշտակող ու մննչող առիւծի պէս Ֆհո-
գիներ կ'ուտեն. Ըանոնք գանձ ու պատուական
բաներ առին, ու անոր մէջ անոր այրեւոլիները
26 շատցուցին։ ՅԱնոր քահանաները իմ օրէնքս
աւրեցին, ու Ֆիմ սուրբ բաներս պղծեցին.
Ֆսուրբը պղծէն չտրաշեցին, և անմաքուրին ու
մնքուրին տարբերութիւնը չգիտցուցին, և իրենց
աչքերը իմ շաբաթներէս ծածկեցին, ու ես
27 անոնց մէջ պղծ սեպուեցայ։ ՎԱնոր Ֆիշխանները
անոր մէջ յափշտակող գոլլերու պէս՝ արիւն
թափելու ՝՝ հոգի կորնչցնելու համար էն եղան,
28 որպէս զի ագահութեամբ բան վաստկին։ Եւ
Ըանոր մարգարէները Ֆնոնոյն սեղմկերներ սեմանե-
լով՝ ու անոնց սուտ գուշակութիւն ընելով՝ պա-
հանք կերով ծեփեցին, ու ըսին, Տէր ԵՀովա
29 այսպէս կ'ըսէ, թէև Տէրը խօսած չէր։ ՆԵրկրին
ժողովուրդը մեծ զրկանք բրին ու մեծ յափշտ-
ակութիւն ըրին, և աղքատը ու անմնկը բռնա-
դատեցին, ու Ըօտարականին անիրաւութեամբ
30 զրկանք ըրին։ ֆԵս անոնցմէ մարդ մը փնտռե-
ցի, որ Ֆպարսպ շինէ, ու Խպատռուածին մէջ իմ
առջեւս կայնի երկրին համար, որպէս զի զա-
31 նիկա չաւրեմ. բայց չգտայ։ Ուստի ՆԻմ բար-
կութիւնս անոնց վրայ թափեցի, զանոնք իմ
սրտմտութեանս կրակովը ոչնչացուցի. Իանոնց ճամ-
բաները իրենց գլխուն առի, կ'ըսէ Տէր ԵՀովա։

ԳԼ. ԻԳ.

1 Ոոզայի ու Ոոզիբայի պատնէշները. 22 Ոոզիբայի
կրկնու նեղութիւնը իր համեմատութեան։ 36 Մատթանիա կը
յանդիմանէ անոնց երկուքին չնորհքնան ալ, և կը ցու-
ցընէ անոնց գատաստանները։

Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով, Որդի մնրդոյ, Ներկու կիներ կային մէկ մօր
3 աղջիկներ. Ու Իանոնք Եգիպտոսի մէջ պատնէշու-

ղ Ելս. ա. 23։ Մխբ. գ. 1, 2, 3։ Ոսփ. գ. 3։
ի Բ Օր. խէ. 16։
ա Ելմ. խբ. 21, 22։
ի Հմբ. 26։
ձ Դևտ. ԺՓ. 30։ Գլ. խգ. 38։
ե Ելմ. խգ. 1։ Դևտ. ԺՓ. 16։
զ Գլ. Ժբ. 6, 11։
է Դևտ. Ժբ. 7, 8։ ֆ. 11։ ա Կոր. ե. 1։
ը Դևտ. Ժբ. 19։ ֆ. 18։ Գլ. Ժբ. 6։
թ Դևտ. Ժբ. 20։ ֆ. 10։ Բ Օր. խբ. 22։ Երեմ. ե. 8։ Գլ. Ժբ. 11։
ժ Դևտ. Ժբ. 15։ ֆ. 12։
ի Դևտ. Ժբ. 9։ ֆ. 17։
լ Ելմ. խգ. 8։ Բ Օր. Ժգ. 19։ խէ. 25։
խ Ելմ. խբ. 25։ Դևտ. խէ. 36։ Բ Օր. խգ. 19։ Գլ. Ժբ. 13։
ծ Բ Օր. լբ. 18։ Երեմ. գ. 21։ Գլ. խգ. 35։
կ Գլ. խա. 17։
հ Տես Գլ. խա. 7։
ձ Գլ. Ժէ. 24։
ղ Բ Օր. գ. 27։ խբ. 25, 64։ Գլ. Ժբ. 14, 15։
ճ Գլ. խգ. 27, 48։
մ Ոսպ. ՓՓ. 16։ Գլ. գ. 7։
յ Ելս. ա. 22։ Երեմ. գ. 28, ևն։ Տես Ոսպ. ՃԺՓ. 119։
ն Գլ. խա. 31։
շ Գլ. ֆ. 8, 33։ Հմբ. 31։
ո Ոմբ. գ. 9։
չ Տես Ա Սամ. խգ. 14։
պ Մխբ. գ. 11։ Ոսփ. գ. 3, 4։
ջ Ա Սպ. բ. 8։
ռ Դևտ. խբ. 2, ևն։ ա Թագ. բ. 29։
ս Դևտ. ժ. 10։ Երեմ. ԺԷ. 19։ Գլ. խգ. 23։
վ Ելս. ա. 23։ Գլ. խբ. 6։ Մխբ. գ. 2, 3, 9, 10, 11։ Ոսփ. գ. 3։
տ Գլ. Ժգ. 10։
ր Գլ. Ժգ. 6, 7։ խա. 29։
ց Երեմ. է. 26, 27, 28։ Գլ. Ժբ. 12։
փ Ելմ. խբ. 21։ խգ. 9։ Դևտ. ԺՓ. 33։ Գլ. խբ. 7։
ք Երեմ. է. 1։
օ Գլ. Ժգ. 5։
ֆ Ոսպ. ՃԳ. 23։
և Հմբ. 22։
ֆ Գլ. Ֆ. 10։ Ժա. 21։ Ժգ. 43։
— Երեմ. գ. 7, 8, 10։ Գլ. Ժգ. 46։
բ Դևտ. Ժէ. 7։ Ցես. խգ. 14։ Գլ. է. 8։

թիւն ըրին, էրեենց մանկութեան առեղը պու-
նկութիւն ըրին. անոնց ծիծերը հոն ճնշուեցան,
ու անոնց կուսութեան տիկնքները հոն շօշափ-
4 ուեցան։ Եւ անոնց անուննները՝ մեծինը Ոողա,
ու անոր քրոջը՝ Ոողիբա էր. ու Դանոնք իմն եղան,
և տղաքներ ու աղջիկներ ծնան. (ու անոնց ա-
նուններէն՝ Ոողա Սամարիա է, ու Ոողիբա Երու-
սաղէմ է։)

5 Եւ Ոողա քանի որ իմն էր, պոռնկութիւն
ըրաւ ու իր համբոյրներուն սիրահարեցաւ, այս-
6 ինքն Էգատրեասանցի զրացիներուն, Կապուտակ
հագնող կուսակալներուն ու նախարարներուն,
ձի հեծնող ձիաւորներուն՝ որոնք ամէնը շնորհալի
7 երիտասարդներ էին։ Եւ անոնց պոռնկութիւն
ըրաւ անոնց հետ, այսինքն Գատրեասանի ամէն
ընտիր որդիներուն հետ, նաև այն ամէնուն հետ՝
որոնց սիրահարեցաւ՝ անոնց ամէն կուռքերովը
8 պղծուեցաւ։ Ու Եգիպտոսէ բերած պոռնկու-
թիւնները չթողուց. վասն զի անոր մանկութեան
տարին անոր հետ պառկեր էին, և անոր կուսու-
թեան տիկնքները շօշափեր էին, ու իրենց պոռ-
9 նկութիւնը անոր վրայ թափեր էին։ Անոր հա-
մար զանիկա իր համբոյրներուն ձեռքը տուի,
Գատրեասանի որդիներուն ձեռքը, որոնց սիրա-
10 հարած էր։ Անոնք Դանոր մերկութիւնը յայտ-
նեցին. անոր տղաքները ու աղջիկները առին, ու
զանիկա սրով մեռցուցին. այսպէս անիկա կիներ-
ուն մէջ անուանի եղաւ, և անոր վրայ դատաս-
տանները լ գործ դրին։

11 Ու Երբ անոր քոյրը Ոողիբա տեսաւ, Դիր սի-
րահարելովը անկէ աւելի ապականեցաւ. և իր
պոռնկութիւնները իր քրոջը պոռնկութիւններէն
12 աւելի վատթարացուց. Ո՞ էր դրացիներուն սիրահարե-
ցաւ, այսինքն Գատրեասանի որդիներուն, շքե-
ղութեամբ հագուած Կապուտակներուն ու նա-
խարարներուն, ձի հեծնող ձիաւորներուն, որոնք
13 ամէնը շնորհալի երիտասարդներ էին։ Եւ տեսայ
որ պղծուեցաւ, Դերկուքին ալ ճամբան մէկ
14 եղաւ։ Եւ իր պոռնկութիւնները աւելցուց,
քանդի երբ պատի վրայ նկարուած մարդիկ, նօ-
թով նկարուած Քաղդէացւոց պատկերները,
15 տեսաւ, Որոնք մէջքերնին գօտի կապած էին, և
իրենց գլուխներուն վրայ *ներկուած խոյրեր՝ ու-
նէին, ու ամէնը իշխաններու կերպարանքով էին,
իրենց ծննդեան երկրին Բաբելոնի որդիներուն.
16 Քաղդէացւոց նմանութեանը պէս, Դզանոնք իր
աչքերովը տեսածին պէս անոնց սիրահարեցաւ,
և անոնց՝ Քաղդէացւոց երկիրը դեսպաններ ղրկեց։
17 Ու Բաբելոնի որդիները անոր հետ սիրոյ անկողինը
մտան, և զանիկա իրենց պոռնկութիւններով

պղծեցին, ու անիկա անոնց հետ պղծուեցաւ, ու
18 Դոչը Դանոր հոգին անոնցմէ զատուեցաւ։ Եւ
իր պոռնկութիւնները յայտնեց ու իր մերկու-
թիւնը բացաւ, ուստի Դիմ՝ հոգիս անկէ զատուե-
19 ցաւ, ինչպէս անոր քրոջմէն զատուեր էր։ Այս-
պէս անիկա իր պոռնկութիւնները շատցուց, յի-
շելով իր մանկութեան օրերը՝ Եգիպտոսի երկ-
20 րին մէջ շնութիւն ըրած ժամանակը. Ու սիրա-
հարեցաւ անոնց ապրիճածուներուն, Դորոնց մար-
միները էշերու մարմին է, ու անոնց զօրութիւնը
21 ձիերու զօրութիւն է։ Եւ դուն նորէն քու ման-
կութեանդ պղծապործութիւնը ձեռք առիր, որ
քու մանկութեանդ ծիծերուն Գնշո՞ւելդ՝ տիկնք-
ներդ Եգիպտացիներէն շօշափուեցան։

22 Անոր համար, ով Ոողիբա, Տէր Եհովա այս-
պէս կ՚ըսէ. ԴՀա ես քու վրադ պիտի արթնցը-
նեմ քու համբոյրներդ, որոնցմէ քու հոգիդ զատ-
ուեցաւ, ու զանոնք ամէն կողմէն քու վրադ
23 պիտի բերեմ՝ Բաբելոնի որդիները ու բոլոր Քաղ-
դէացիները, Գ†Փեկուդը, Սուէն ու Կուէն՝ Դ
անոնց հետ Գատրեասանի բոլոր որդիները, Զամէնը
շնորհալի երիտասարդներ, կուսակալներ ու նա-
խարարներ, ամէնը ձի հեծնող զօրագլուխներ ու
անուանի մարդիկ. Եւ անոնք զէնքերով, կառ-
քերով ու անիւներով ու ժողովուրդներու բազ-
մութիւնով քու վրադ պիտի գան, և ամէն կող-
մէն քեզի դէմ՝ վահան, սպառ ու սղաւարտ
պիտի դնեն. և դատաստանը անոնց ձեռքը պիտի
տամ՝ ու քեզ իրենց դատաստաններովը պիտի
25 դատեն։ Եւ իմ՝ նախանձս քեզի դէմ պիտի դնեմ,
ու քեզի հետ բարկութեամբ պիտի վարուին,
քու քիթդ ու ականջներդ պիտի կտրեն, և քու
ճնացորդդ սրով պիտի իյնայ. անոնք քու տղաք-
ներդ ու աղջիկներդ պիտի առնեն, ու քու մնա-
ցորդդ կրակով պիտի այրի։ Եւ քու հանդերձ-
ներէդ քեզ պիտի մերկացնեն, ու քու պարծան-
27 քիդ զարդերը պիտի առնեն։ Ու Դքեզմէ պիտի
դադրեցնեմ՝ քու պղծապործութիւնդ ու Դքու
պոռնկութիւններդ, Զոր Եգիպտոսի երկրէն
Բերեր. ու աչքերդ անոնց պիտի չվերցնես ու մէյ-
մըն ալ Եգիպտոսը պիտի չյիշես։

28 Քանզի Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ. ԴՀա ես
քեզ պիտի մատնեմ՝ անոնց ձեռքը զորոնք Դուն
ատեցիր, և անոնց ձեռքը Դորոնցմէ քու հոգիդ
29 զատուեցաւ։ Եւ անոնք քեզի հետ ատելութեամբ
պիտի վարուին, ու քու բոլոր վաստակդ պիտի
առնեն, և Դքեզ մերկ ու անծածկոյթ պիտի թո-
ղուն, ու քու պոռնկութիւններուդ մերկութիւնը,
քու պղծապործութիւնդ ու պոռնկութիւնդ պի-
30 տի յայտնուին։ ԼԱզգերուն հետեւելով պոռ-

Ջ Գլ. ժզ. 22։
Ռ Գլ. ժզ. 8, 20։
Ս դ Թագ. ժե. 19։ ժզ. 7։ ժէ. 3։ Ովս. բ. 9։
Տ Հմր. 3։
Ր դ Թագ. ժէ. 3, 4, 5, 6, 23։ ժը. 9, 10, 11։
Ց Գլ. ժզ. 37, 41։
Ւ Երեմ. գ. 8։
Ք Երեմ. գ. 11։ Գլ. ժզ. 47, 51։
Ե դ Թագ. ժգ. 7, 10։ բ Մն. իր. 16-23։ Գլ. ժզ. 28։
Զ Հմր. 6, 23։
Է Կամ, մեծ ապտրօշներ
Ը դ Թագ. իզ. 1։ Գլ. ժզ. 29։
Թ Հմր. 22, 28։
Ժ Երեմ. գ. 8։
Ի Հմր. 3։
Լ Գլ. ժզ. 26։
Խ Գլ. ժզ. 37։ Հմր. 28։
Ծ Երեմ. ծ. 21։
† Կամ, իշխանները, հարուստ-ները ու պաշտօնականները
Կ Հմր. 12։
Հ Գլ. ժզ. 39։
Ձ Գլ. ժզ. 41։ իր. 15։
Ղ Հմր. 3, 19։
Մ Գլ. ժզ. 37։
Յ Հմր. 17։
Ն Գլ. ժզ. 39։ Հմր. 26։
Շ Գլ. գ. 9։

նկուածքեան ընելուդ Տամոր և անոնց կուռքերովը պղծուելուդ Տամոր՝ այս բաները քեզի պիտի
31 ընեմ։ Դուն քու քրոջդ ճամբան դացիր. ես ալ
32 անոր *բաժակը քու ձեռքդ պիտի տամ։ Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Դուն քու քրոջդ խորունկ
ու լայն բաժակը պիտի խմես, *խաղք ու խոյտառակ պիտի ըլլաս, այն քաջածէը շատ բան կ'առնէ։
33 Դուն արբեցութեամբ ու տրտմութեամբ պիտի
լեսնես, ապշութեան ու ցրմնցման բաժակ մըն
34 է քու քրոջդ Սամարիայի բաժակը. Ու դուն
Էզեկիա պիտի խմես ու պիտի քամես, և անոր
կտորները պիտի †լլլես, ու ծոծրակներդ պիտի
պատառես, քանզի ես խօսեցայ, կ'ըսէ Տէր Եհո-
35 վա։ Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
*Ձիս մոռնալուդ ու *կռնակիդ նետելուդ
համար, դուն ալ քու պղծագործութիւնդ ու
պոռնկութիւններդ կրէ։
36 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, Ողոլմի
ու Ողոլիպայի *դատաստանը պիտի տեսնե՞ս. ու-
րեմն *անոնց պղծութիւնները իրենց պատմէ։
37 Վասն զի շնութիւն ըրին. ու †ձեռքերնուն մէջ
արիւն կայ. և իրենց կուռքերովը շնութիւն
ըրին, ու *իրենց ինծի ծնած որդիքն ալ իրե՛նք
անցուցին, որպէս զի անոնց կերակուր ըլլան։
38 Ջայս ալ ըրին ինծի. Նոյն օրը իմ սրբատեղիս ան-
մաքուր ըրին ու *իմ շաբաթներս պղծեցին։
39 Վասն զի երբ իրենց որդիքը իրենց կուռքերուն
զոհեցին, նոյն օրը իմ սրբատեղիս մտան, որպէս
զի զանիկա պղծեն. և տե՛ս իմ տանս մէջ այս-
40 պէս ըրին։ Ու նաև հեռուէն գալու մարդոց ղր-
կեցիք, *որոնց պատգամաւորներ դրկուելուն
պէս՝ տե՛ս անոնք եկան. և դուն անոնց համար
Էլուծքաւեցար ու †աչքերուդ վրայ ծոպերը դրիր
41 ու զարդերով զարդարուեցար. Եւ պատուական
*բազմոցի վրայ նստար, որուն առջև պատրաստուած սեղան կար, և իմ խունկս ու իւղս անոր
42 վրայ դրիր։ Ու հոն ուրախութիւն բնող բազմութեան ձայն էը լսե՛ր ու այն բազմութիւնը մարդոցմէն գառ անապատէն բերուեցան, որոնք անոնց ձեռքերը պատրանջաններ, ու անոնց գլուխները պարծանքի թագեր կը դնէին։
43 Եւ շնութեան մէջ պատաժին վրայով բսի,
Հիմա ալ սոր հետ պոռնկութիւն պիտի ընե՞ն։
44 Ու անոր քով կը մտնէին. ինչպէս պոռնիկ կնոջ
քով կը մտնեն, այնպէս ալ Ողոլին ու Ողոլիպային,
45 այն պղծագործ կիներուն, քով կը մտնէին. Բայց
արդար մարդիկ *շնացող կիներուն դատաստանովը ու արիւն թափող կիներուն դատաստանովը
պիտի դատեն զանոնք. վասն զի անոնք շնացող կիներ են, ու *ոտնոց ձեռքերուն մէջ արիւն կայ։
46 Քանզի Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. *Անոնց դէմ ժողով պիտի հանեմ, և զանոնք նեղութեան ու յափշտակութեան պիտի մատնեմ։
47 Ժողովը զանոնք քարերով պիտի քարկոծեն, և
զանոնք իրենց սուրերովը պիտի կտրեն. *Անոնց
տղաքները ու աղջիկները պիտի մեռցնեն, ու տ-
48 նոնց տուները կրակով պիտի այրեն։ Ու *երկրին
պղծագործութիւնը պիտի վերցնեմ, *որպէս զի
ամէն կիները խրատուին ու ձեր պղծագործու-
49 թեանը պէս չընեն. Եւ ձեր պղծագործութիւնը
ձեր վրայ պիտի դնեն, ու դուք *ձեր կուռքերուն
մեղքերը պիտի կրէք. Ես ալ պիտի գիտնաք թէ ես
եմ Տէր Եհովա։

Գլ. ԻԳ

1 *Եռացող կաթսայի մը օրինակով 6 կը ցուցնէ Երուսաղէմի անհրաժեշտ կործանումը։ 15 Եզեկիէլի իր կնոջ մահուանը համար սուգ չընելուն օրինակովը՝ 19 կը ցուցնէ թէ Հրեից թշուառութիւնը չափազանց սոսկալի պիտի ըլլայ։

Եւ իններորդ տարին տասներորդ ամիսը, ամսուն տասներորդ օրը, Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
2 ըսելով, Որդի մարդոյ, դուն քեզի այս օրուան
անունը՝ բուն այս օրը գրէ. Բաբելոնի թագա-
3 ւորը *բուն այս օրը Երուսաղէմի մօտեցաւ. Ի նե-
այն ապստամբներուն տանը առակ խօսէ, ու
անոնց ըսա, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Եփոթ-
ման դիր, ջուր դիր ու ինչ ալ ջուր լեցուր
4 Անոր կտորները, ամէն ազէկ կտորները, ազդրը և
ուսը, անոր մէջ ժողվէ, սա ընտիր ոսկորնե-
5 րովը լեցուր։ Ոչխարներուն ընտրութիւնները առ ու
ոսկորներն ալ տակը դիզէ, զանիկա խիստ շատ
եռացուր, այնպէս որ ինչի ոսկորներն ալ եփին։
6 Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Վա՛յ
*արիւնահեղ քաղաքին, այն կաթսային, որուն
ժանգը իր մէջ է, ու ժանգը անկէ չէ ելած
զանիկա իր մէջէն կտորներովը հանէ, Հանար վրայ
7 վիճակ չձգուի. Վասն զի անոր արիւնը իր մէջ է
զանիկա չոր ապառաժի վրայ դրաւ, Զանիկա
գետնի վրայ չթափեց որ զանիկա հողով ծածկէ
8 Իմ սրտմտութիւնս հանելու ես վրէժ առնելու
համար՝ Հանար արիւնը չոր ապառաժի վրայ դրի
9 որպէս զի չծածկուի։ Անոր համար Տէր Եհովա
այսպէս կ'ըսէ. *Վա՛յ արիւնահեղ քաղաքին,
10 ես ալ կրակին դէզը պիտի մեծցնեմ։ Փայտերը
շատցուր, կրակը բռնկցուր՝ որպէս զի միսը հոլո-

---

*ա Երեմ. իե. 15, ետն։
*բ Գլ. իբ. 4, 5։
†գ Սապ. հե. 8։ Ես. ծա. 17։
‡դ կամ, կրծելս
*ե Երեմ. բ. 32։ գ. 21։ ժգ. 25։ Գլ. իբ. 12։
*զ դ Թագ. ժգ. 9։ Նէհեմ. թ. 26։
*է Գլ. ի. 4։ իբ. 2։
*ը Ես. ծբ. 1։
†թ Գլ. ժգ. 38։ Հմր. 45։
†ժ Գլ. ժգ. 20, 21, 36, 45։ ի. 26, 31։
ի Գլ. իբ. 8։
‡ձ դ Թագ. իա. 4։
*ղ Ես. ծէ. 9։
*ճ Հռութ գ. 3։
†մ դ Թագ. թ. 30։ Երեմ. գ. 30։
*յ Եսթ. ա. 6։ Ես. ծէ. 7։
†ն Առակ է. 17։ Գլ. ժգ. 18, 19։ Ովս. բ. 8։
*շ Գլ. ժգ. 38։
†ո Հմր. 37։
*չ Գլ. ժգ. 40։
*պ բ Մն. լզ. 17, 19։ Գլ. իգ. 21։
†ջ Գլ. իբ. 15։ Հմր. 27։
*ռ բ Օր. ժգ. 11։ բ Պետ. բ. 6։
*ս Հմր. 35։
†վ Գլ. ի. 38, 42, 44։ իե. 5։

---

*տ դ Թագ. իե. 1։ Երեմ. ՟լթ. 1։ ծբ. 4։
*ր Գլ. ժէ. 12։
†ց Տես Երեմ. ա. 13։ Գլ. ժա. 3։
*ւ Գլ. իբ. 3։ իգ. 37։ Հմր. 9։
†փ Տես բ Թագ. բ. 2։ Յովէլ գ. 3։ Ամբ. 11։ Նաե. գ. 10։
*ք Դ.Ես. ժէ. 13։ բ Օր. ժբ. 16, 24։
†օ Մատ. է. 2։
*ֆ Հմր. 6։ Նաե. գ. 1։ Ամբ. բ. 12։

11 համեմներ ալ դիր, ու ոսկրները սրբին։ Եռքը
պտրտալ խոնա կայծերուն վրայ դիր, որպէս զի
պղինձը տաքնայ ու սրբի, ու իմիջի պղծու-
12 թիւնը հալի ա՛ւ ժանգը հատնի։ Անիկա աշխա-
տութիւնով չի՛ յոգնեցուց, ու անոր շատ ժան-
գը նրմէ չելաւ, անոր ժանգը կրակով չեկա՛։
13 Քու անմաքրութեանդ մէջ պղծապարծութիւն
կայ. որովհետև քեզ *մնաքրեցի՝ ու դուն չմնաքրուեցար, այսուհետև քու ան-
մնաքրութենէդ պիտի չմնաքրուիս, մինչև որ իմ
14 բարկութիւնս քու վրադ չհլեցնեմ։ Ես Տէրս
խօսեցայ, իմ կատարի պիտի գայ, ու պահի՛ պիտի
կատարեմ, †պիտի չնեղեմ՝՝ Նաև պիտի չխնա-
յեմ և պիտի չզղջամ. քու ճամբաներուդ ու
քու գործերուդ համեմատ պիտի դատեն,
կ'ըսէ Տէր Եհովա։
15 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, (16) Որ-
դի մարդոյ, ահա ես Հարուածով մը քու աչ-
քերուդ ցանկութիւնը քեզմէ պիտի առնեմ.
ու դուն չողբաս ու չլա և քու արէներդ որ-
17 ցունք չգայ։ Լռութեամբ լացայ քու հնծու-
թիւնդ, Եմեւելի սուգ մի բաներ. †քու ապա-
րոշդ գլուխդ փաթթէ, Հագուիկներդ ոտքերդ հա-
գիր ու հշտութենդ մի ծածկեր և մարդոց հա-
ցը մի ուտեր։
18 Եւ առաւօտուն ժողովուրդին խօսեցայ, ու
երեկոյեան կինս մեռաւ, ու հետևեալ առաւօ-
19 տուն ինծի հրամայուածը ըրի։ Եւ ժողովուրդը
ինծի ըսաւ, Մեզի չե՞ս պատմեր թէ այս քու
րրածներդէդ ի՞նչ պիտի լսանանք մենք։
20 Ու ես անոնց ըսի, Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
21 ըսելով, Իսրայէլի տանը ըսէ, Տէր Եհովա այս-
պէս կ'ըսէ. ՚Ահա ես իմ սրբարանս, ձեր զօրու-
թեանը պարծանքը, ‡ձեր աչքերուն ցանկու-
թիւնը ու ձեր հոգւոյն խնայածը, պիտի պղծեմ։
Ձեր թողուցած տղաքներնիդ ու աղջիկներ-
22 նիդ սրով պիտի իյնան։ Եւ դուք իմ րրածիս
պէս պիտի ընէք. §Չեր շրթունքները պիտի չծած-
23 կէք, ու մարդոց հացը պիտի չուտէք. Ու ձեր
սպարօշները գլուխներնիդ, և ձեր կօշիկները
ոտքերնիդ պիտի ըլլան. ՚պիտի չողբաք ու պի-
տի չլաք, հապա ՚ձեր անօրէնութիւններով պի-
24 տի մնաշնք, և իրարու հետ պիտի հեծէք։ Ու
՚՚Եզեկիել ձեզի նշան մըն է. դուք անոր բոլոր
րրածին պէս պիտի ընէք. Նաև երբ ասիկա ըլլայ,
՚՚պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը Եհովա։
25 Եւ դուն, որդի մարդոյ, երբ ես անոնցմէ
առնեմ Ամենց զօրութիւնը, անոնց պարծան-

քի ցնծութիւնը, անոնց աչքերուն ցանկութիւ-
նը ու անոնց հոգւոյն ախորժ ուղածները ու աղ-
26 ջիկները, Ա՛հա ՚՚այն օրը ապաստածը քեզի պի-
տի գայ, և †ես ականջներուդ պիտի պատմէ։
27 ՚՚Այն օրը քու բերանդ պիտի բացուի ապաս-
տածին, ու պիտի խօսիս և ալ համր չըլլաս.
ու Հրաւն անոնց նշան պիտի ըլլաս, ու պիտի
գիտնան թէ ես եմ՝ Տէրը։

ԳԼ. ԻԶ

1 Ապառնոյ վրէ ժողովրդեան Ամենաց դէմ, 8 նաև Մովաբի ու Եդոմի դէմ, 12 Եդոմի 15 ու Փղշտացւոց դէմ. որովհետև Հրեից հետ արհամարհանօք վարուեցան։

Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով, Որդի մարդոյ, ՚՚երեսդ ՚Ամմոնի որդի-
ներուն դարձուր, ու անոնց վրայ մարգարէա-
3 թիւն ըրէ. Եւ Ամմոնի որդիներուն ըսէ, Տէր
Եհովայի խօսքը մտիկ ըրէք. Տէր Եհովա այս-
պէս կ'ըսէ. †Որովհետև դուն Վա՛շ ըսիր իմ
սրբարանիս վրայով՝ երբ պղծուեցաւ, ու Իսրա-
յէլի երկրին վրայով՝ երբ աւերակ եղաւ, և
Յուդայի տանը վրայով՝ երբ գերութեան գնաց.
4 Անոր համար ահա ես քեզ արեւելքի բնակիչ-
ներուն ժառանգութիւն կու տամ. ու քու
մէջդ իրենց դեղերը պիտի հաստատեն, ու քու
մէջդ իրենց վրաններըը պիտի դնեն. քու պտուղ-
ները պիտի ուտեն և քու կաթդ պիտի խմեն։
5 Ու ՚Ռաբբան Եւզթերու փարախ և Ամմոնի որ-
դիներուն Երկիրը Հօտերու մսկատատեղ պիտի
ընեմ՝, Նաև պիտի գիտնաք թէ ես եմ՝ Տէրը։
6 Վասն զի Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև
դուն Եծոի զարկիր, ու ոտքդ գետինը զարկիր,
ու Իսրայէլի երկրին վրայ †քու հոգւոյդ բոլոր
7 արհամարհանքով ուրախացար, Անոր համար
ահա ես Ձեմ՝ ձեռքս քու վրադ պիտի երկնցնեմ՝,
ու քեզ ազգերուն յափշտակութիւն ըլլալու պի-
տի տամ՝, և քեզ ժողովուրդներէն պիտի կըտ-
րեմ՝, ու քեզ երկիրներուն մէջէն պիտի կոր-
սընցնեմ՝. քեզ բնաջինջ պիտի ընեմ՝, ու պիտի
գիտնաս թէ ես եմ՝ Տէրը։
8 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև ՚Մո-
վաբ ու †Սէիր ըսին թէ Ահա Յուդայի տունը
9 ամէն ազգերուն պէս է, Անոր համար ահա ես
Մովաբի սահմանը էր քաղաքներէն, իր ծայրը
եղող քաղաքներէն, երկրին պարծանքը եղող
Բեթ եսիմոթի, Բեէլմէոնի ու Կարիաթէմի կոզ-
10 մէն պիտի բանամ՝ Սրեւելքի բնակիչներուն,

Ը Գլ. իբ. 15։
ա Եբ. մարբեցի
ժ Գլ. կ. 13։ ը. 18։ ժզ. 42։
է ա Թագ. ժե. 29։
† Կամ, պիտի չձգեմ իմ բէ-
րա-ըա-ինա
ւ Գլ. կ. 11։
Ը Եզեկ. ժգ. 5, 6, 7։
ժ Տես գլուխ ժ. 6։ իա. 10։
ի ր Թագ. ժե. 30։
հ Հմր. 22։ գլուխ ժգ. 45։
Միք. գ. 7։

յ Գլ. ժբ. 9։ լե. 18։
ղ Եզեկ. է. 14։ Գլ. է. 20,
21, 22։
ճ Սաղ. խէ. 4։
մ Գլ. իգ. 47։
յ Եզեկ. ժգ. 6, 7։ Հմր. 17։
ն Ծար խէ. 15։ Սաղ. հը. 64։
շ Գ՚Եզ. իզ. 39։ Գլ. լգ. 10։
ո Ես. ք. 3։ Գլ. գ. 3։ ժբ.
6, 11։
չ Եզեկ. ժէ. 15։ Ծովհ. ժգ.
19։ ժգ. 29։

պ Գլ. գ. 7։ իե. 5։
ջ Հմր. 21։
ռ Գլ. լգ. 21, 22։
ս Գլ. գ. 26, 27։ իթ. 21։ լգ.
22։
վ Հմր. 24։

——

տ Գլ. գ. 2։ լե. 2։
ր Եզեկ. իթ. 1, ևն։ Գլ. իա.
28։ Ամովս ա. 13։ Սոփ. բ. 9։
ց Առակ. ժէ. 5։ Գլ. իզ. 2։

փ Գլ. կա. 20։
ք Ես. ժէ. 2։ լբ. 14։ Սոփ. բ.
14, 15։
օ Գլ. իգ. 24։ իզ. 6։ լե. 9։
ֆ Ծար իէ. 23։ Ողբ. բ. 15։
Սոփ. բ. 15։
և Գլ. լգ. 5։ Սոփ. բ. 8, 10։
Ք Գլ. լե. 3։
Ֆ Ես. ժէ և ժգ։ Եզեկ. իզ.
1, ևն։ Ամովս բ. 1։
Ի Գլ. լե. 2, 5, 12։
Լ Հմր. 4։

պղեր զէ Ամմինի որդիներուն վրայ ֆան. ու այն երեսը անոնց ժառանգութիւն պիտի տամ, որպէս զի Ամմինի որդիները Խազերուն մէջ չմիշ-
11 *ուին։ Մավաբի մէջ ալ դատաստաններ ի գործ պիտի դնեմ, ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։*
12 *Տէր ԵՀովա այսպէս կ՚ըսէ. Յորովհետեւ եգովմ Յուդայի տանը դէմ դնելով վրէժ առաւ, և անկէ վրէժ առնելով մեծ յանցանք ըրաւ,*
13 *Անոր համար Տէր ԵՀովա այսպէս կ՚ըսէ. Եգովմի վրայ անշուշտ ձեռքս պիտի երկնցնեմ, և մարդը ու անասունը անկէ պիտի կտրեմ, և զանիկա անապատ պիտի ընեմ Թեմանէ, ու*
14 *մինչեւ Դեդան սուր պիտի իյնան։ Ես իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի ձեռքով իմ վրէժխնդրութիւնս եգովմի վրայ պիտի կատարեմ, ու անոնք իմ բարկութեանս ու բարկութեանս համեմատ պիտի ընեն եգովմի մէջ, և իմ վրէժխնդրութիւնս պիտի գիտնան, կ՚ըսէ Տէրը ԵՀովա։*
15 *Տէր ԵՀովա այսպէս կ՚ըսէ. Յորովհետեւ Փղշտացիք վրէժխնդրութեամբ վարուեցան, ու հոգիի արհամարհանքով վրէժ առին հինաւուրց*
16 *ատելութեամբ սրտով, Անոր համար Տէր ԵՀովա այսպէս կ՚ըսէ. «Ահա ես իմ ձեռքս Փղշտացւոց վրայ պիտի երկնցնեմ, և Քրեթիները պիտի կտրեմ, ու ծովեզերքը եղողներուն մնացորդը բնաջինջ պիտի ընեմ։*
17 *Ես անոնց վրայ իմ յարմութեանս յանդիմանութիւններով մեծ վրէժխնդրութիւններ պիտի կատարեմ. ու երբ իմ վրէժս անոնցմէ առնեմ, պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։*

ԳԼ. ԻԶ

1 Տիւրոսի ապառնալիք կ՚ըլլայ Երուսաղէմի դէմ խրոխտալուն համար։ 7 Նաբուգոդոնոսորի յարձակումը անոր վրայ։ 15 Ծովը սուգ կը բռնէ ու կը գոհանայ անոր կործանմանը վրայ։

Ու եղաւ որ ծառաներորդ տարին, ամսուն առաջին օրը, Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
2 *ըսելով, Որդի մարդոյ, Տիւրոս երուսաղէմի վրայով ըսաւ, Էվ՛շ, ժողովուրդներուն դռնեքը կոտրեցան, անոր ամբ՚ք ինծի փոխադրուեցաւ, անոր անապատ դառնալովը ես*
3 *պիտի լեցուիմ։ Անոր համար Տէր ԵՀովա այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես քեզի դէմ եմ, ով Տիւրոս, ու քու վրադ շատ ազգեր պիտի յարուցանեմ, ինչպէս ծովը իր ալիքները կը յարու-*
4 *ցանէ. Ես անոնք Տիւրոսի պարիսպները պիտի աւերեն, ու անոր աշտարակները պիտի փլցնեն, ու ես անոր հողը անկէ պիտի աւլեմ, և զայն*
5 *նիկա չոր ապառաժի պիտի դարձնեմ։ Անիկա ծովուն մէջ ուռկաններ փռելու տեղ պիտի ըլլայ, վասն զի ես խօսեցայ, կ՚ըսէ Տէր ԵՀովա,*
6 *ու անիկա ազգերուն աւար պիտի ըլլայ։ Ես անոր աղջիկները որոնք դաշտի մէջ են, սրով պիտի սպաննուին, և գիտնան թէ ես եմ Տէրը։*
7 *Վասն զի Տէր ԵՀովա այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես հիւսիսէն Տիւրոսի վրայ պիտի բերեմ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը, Բաբելոնի Նաբուպոլոնոսոր թագաւորը, ձիերով, կառքերով, ձիաւորներով, բազմութիւնով ու շատ ժողովուրդով։*
8 *Անիկա քու աղջիկներդ դաշտի մէջ սրով պիտի մեռցնէ, և ֆքեղի դէմ մուրակոց պիտի շինէ, ու քեզի դէմ հողաթումբ պիտի կանգնէ, ու*
9 *քեզի դէմ վահան պիտի վերցնէ. Ես քու պարիսպներուդ դէմ իր պատերազմական մեքենաները պիտի դնէ, ու իր տապարներով քու աշ-*
10 *տարակներդ պիտի փլցնէ։ Անոր ձիերուն բազմութիւնէն անոնց փոշին քեզ պիտի ծածկէ. ձիաւորներուն ու անիւներուն և կառքերուն ձայնէն քու պարիսպներդ պիտի սասանին, երբ ինք քու դռներէդ մտնէ՝ պարիսպը փլած քա-*
11 *ղաքի մէջ մտնողներուն պէս։ Քու ամէն փողոցներդ իր ձիերուն սմբակներովը պիտի կոխէ, քու ժողովուրդդ սրով պիտի սպաննէ, և քու ամուր բերդերդ գետին պիտի հետ հասատար պիտի ըլլան։*
12 *Ու քու հարստութիւնդ պիտի թալնեն, ու առքդ աւար պիտի առնեն. և քու պարիսպներդ պիտի փլցնեն, ու գեղեցիկ առներդ պիտի քակեն. և քու քարերդ, փայտերդ ու հողդ*
13 *ջուրերուն մէջ պիտի ձգեն։ Ես ֆքու երգերուդ աղաղակը Բպիտի դադրեցնեմ, ու քու քնարներուդ ձայնը ալ պիտի չլսուի։ Ես ֆքեզ չոր ապառաժի պիտի դարձնեմ, ուռկաններ փռելու տեղ պիտի ըլլաս, ալ պիտի չշինուիս։ Վասն զի ես Տէրս խօսեցայ, կ՚ըսէ Տէր ԵՀովա։*
15 *Տէր ԵՀովա այսպէս կ՚ըսէ Տիւրոսի. Միթէ ձայնէն կղզիները պիտի չսասանի՞ն, երբ քու մէջդ կատղած ըլլալով՝ վիրաւորները հեծծեն Ա՛յն ատեն Ծովուն բոլոր իշխանները Բիրենց գահերուն վրայէն պիտի իջնեն, և իրենց պատմուճանները պիտի հանեն, ու իրենց նկարազարդ հանդերձները պիտի մերկանան, սոսկում՝ պիտի հագնին, Ձգետնի վրայ պիտի նստին, և համէն վայրկեան պիտի սարսա-*
17 *փին, ու հքու վրայդի պիտի սգան. և ձքու վրայդի ողբ *բընելով՝ քեզի պիտի ըսեն, Ինչպէս կործանեցար, ով ծովերուն անուանի քաղաք,*

ե Գլ. իա. 32։
զ բ Մն. իբ. 17։ Սոզ. ձլէ. 7։ Եզեկ. իզ. 7, 8, եև։ Գլ. լե. 2, եև։ Ամովս. ա. 11։ Աբդ. 10, եև։
է Տես ես. ժա. 14։ Եզեկ իթ. 2։
ը Եզեկ. իե. 20։ իէ. 1, եև։ Յովել գ. 4, եև։ Ամովս. ա. 6։
թ բ Մն. իբ. 18։
ժ Սոփ. բ. 4, եև։
ի ա Թագ. ը. 14։
լ Եզեկ. իէ. 4։
խ Գլ. կ. 15։
ծ Սոզ. Բ. 16։

— Ես. իգ։ Եզեկ. իե. 22։ իէ. 4։ Ամովս. ա. 9։ Զաք. Բ. 2։

Բ Գլ. իե. 3։ լզ. 2։
գ Հմր. 14։
դ Գլ. իէ. 32։
ե Գլ. իե. 5։
զ Եզր. է. 12։ Դան. բ. 37։
է Գլ. իա. 22։
ը Ես. իգ. 16։ Գլ. իբ. 13։ Յայտ. ժբ. 22։
թ Ես. ժգ. 11։ իգ. 8։ Եզեկ. է. 34։ ժզ. 9։ իե. 10։
ժ Հմր. 4, 5։
ի Եզեկ. իթ. 21։ Հմր. 18։ Գլ. իէ. 28։ լա. 16։
լ Ես. իգ. 8։
խ Յովել. գ. 6։
ծ Յայտ. գ. 13։
կ Գլ. լբ. 10։
հ Գլ. իէ. 35։
ձ Գլ. իէ. 32։ Յայտ. ժբ. 9։
* Եբ. վերցնելով

որ Ծովուն մէջ զօրաւոր էիր դուն ու քու բնակիչներդ, որ ահարկու էիք Ժողովրդեան
18 կիշխնեիրուն։ Հիմա քու կործանումիդ օրը ‡կղզինները պիտի դողան, ու Ծովու մէջ եղող կղզիները
քու բնաջինջ ըլլալուդ վրայով պիտի ապշին։
19 Վասնզի Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Երբ քեզ
աւերակ քաղաք մը ընեմ՝ այն քաղաքներուն
պէս՝ որոնք բնակիչ չունին, և քու վրադ ան-
դունդը հանեմ՝ ու շատ ջուրերը քեզ ծածկեն,
20 Ես քեզ *դուրը իջնողներուն հետ հին ժողո-
վուրդին իջեցնեմ՝ ու քեզ գուրը իջնողներուն
հետ գետնին տակերը, յաւիտենական աւերակ-
ներուն մէջ նստեցնեմ՝ այնպէս որ ժողովուրդ
չբնակուիս, այն ատեն ես †կենդանեաց երկրին
21 մէջ փառք պիտի դնեմ։ Ինձմէ սոսկում
պիտի ընեմ՝ ու պիտի ոչնչանաս. Ան երբ
փնտռուիս, ա՛լ յաւիտեան պիտի չգտնուիս,
կ'ըսէ Տէր Եհովա։

ԳԼ. ԻԷ

1 *Տիւրոսի առատ ճոխութիւնը. 26 անոր մեծ ու անվերադարձնելի կործանումը։*

Պարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով, Դուն, որդի մարդոյ, Տիւրոսի վրայ ողբ
3 ըրէ. Ես Տիւրոսի ըսէ, Ով ծովուն մուտքերը
բնակող, շատ կղզիներու մէջ ժողովուրդներուն
հետ †վաճառականութիւն ընող, Տէր Եհովա
այսպէս կ'ըսէ. Ով Տիւրոս, դուն ըսիր թէ Ես
4 գեղեցկութեան մէջ կատարեալ եմ։ Քու սահ-
մաններդ *ծովուն մէջտեղն" են. քեզ շինողները
քու գեղեցկութիւնդ կատարեալ ըրին։
5 Անոնք քու ամէն նաւաս տախտակներդ Սե-
նիրի մայրիէն շինեցին. Լիբանանէ եղեւիններ
6 առին, որպէս զի քեզի կայմեր շինեն։ Քու թի-
երդ Բասանի կաղնիներէն շինեցին, քու †նստա-
րաններդ Քիտտացւոց կղզիներէն Եւէժ ոսոսկէ
7 շինեցին փղոսկրով պատած։ Քու բոցած առա-
գաստդ Եգիպտոսի նկարագործ բեհեզն էր. քու
ծածկոցդ Եղիսայի կղզիներուն կապուտակ ու
8 ծիրանեզոյն էջպաան էր։ Սիդոնի ու Արուադի
բնակիչները քու թիակաւորներդ էին. քու մէջդ
եղող իմաստուններդ, ով Տիւրոս, անոնք քու
9 նաւավարներդ էին։ Եգեբալի ծերերը ու անոր
իմաստունները քու մէջդ էին՝ քու ծածկուած
դաբէզ նորոգելու համար. ծովուն բոլոր նաւերը
ու անոնց նաւաստիները քու առուտուրդ ընելու
10 համար քու մէջդ էին։ Քու զօրքերուդ մէջ պար-
սեր, Լուդացիք ու

ղ Նա. խգ. 4։
ճ Հմր. 15։
ս Գլ. լբ. 18, 24։
ն Գլ. լբ. 23, 26, 27, 32։
շ Գլ. խէ. 36։ խը. 19։
ո Սոպ. լէ. 36։ ——
ն Գլ. ԺԹ. 1։ խլ. 17։ խը. 12։ լբ. 2։
պ Գլ. խը. 2։
ջ Նա. խգ. 3։
ռ Գլ. խը. 12։
ս Եբր. Ծովերուն սրտին մէջն
վ Բ Օր. գ. 9։
տ կամ, ապրուստներդ
ր Երեմ. բ. 10։
ց գ Թագ. Ժ. 18։ Սոպ. ձգ. 7։
ւ Երեմ. խգ. 9։ Գլ. Լ. 5։ լբ. 5։
փ կամ, քաշխափանները

ք Հմր. 3։
օ Ծն. ժ. 4։ բ Մն. խ. 36։
ֆ Ծն. ժ. 2։
և Յոյտ. ԺԸ. 13։
ֆ Ծն. ժ. 3։ Գլ. լբ. 6։
ձ Ծն. ժ. 7։
ղ Դատ. ժա. 33։
ճ գ Թագ. Ժ. 9, 11։ Եզր. գ. 7։ Գործ. ժգ. 20։
յ Երեմ. ը. 22։
|| կամ, Ես Դան
ղ Ծն. խԺ. 3։
ճ Ծն. խԺ. 13։ Նա. կ. 7։
ս Ծն. ժ. 7։ գ Թագ. ժ. 1, 2։ Սոպ. հբ. 10, 15։ Նա. կ. 6։
ն Ծն. ժա. 31։ գ Թագ. ԺԹ. 12։
§ կամ, Փաղանէ
ն Ծն. խԺ. 3։

բազում վերարկուներով ու երփնազգեստ ղեկտուներով ընթանալ ու չուաններով կապուած եղեւնափայտէ անուռիներու առուտուր կ'ընէին։
25 Ինծառախնդ նաւերը քու առուտուրիդ համար կը պատրաստին. ու դուն լեցուեցար ու խիստ փառաւոր եղար ՚ծովուն մէջտեղը։
26 Քու թիավարներդ քեզ շատ ջուրերուն բերին. Նարեւելեան հովը քեզ ծովուն մէջտեղը
27 կոտրեց։ Քու ՚հարստութիւններդ ու վաճառանոցներդ ու առուտուրդ, քու նաւաստիներդ ու նաւավարներդ, քու նաւերդ նորոգողները ու քեզի հետ առուտուր ընողները, և քու մէջդ եղող բոլոր պատերազմնական մարդիկդ, ու քու մէջդ եղող բոլոր բազմութիւնդ քու կործանումդ օրը ծովուն մէջտեղը պիտի իյնան։ Քու նաւավարներուդ ազազակին ձայնէն Լարուարձանները պիտի սարսին։ Եւ ՚ամէն թի քաշող նաւաստիները, ամէն ծովու նաւավարները իրենց նաւերէն պիտի իջնեն ու ցամաքը պիտի կայնին.
30 Եւ իրենց ձայնը քու վրայդ լսել պիտի տան, ու դառնապէս պիտի աղազակեն, և ՚իրենց գլուխներուն վրայ հող պիտի դնեն, ու Էմոխլի
31 մէջ պիտի թաւալին. Ու ՚քեզի համար մազերնին պիտի փետեն և քուրձ պիտի հագնին. ու քեզի համար սրտի ցաւով ու դառն ողբով պիտի
32 լան։ Եւ իրենց աւդին մէջ ՚քեզի համար ողբալու յօդս պիտի վերցնեն, ու քու վրադ ողբան ըսելով, ՚Ո՞նչ *ողջ կար Տիւրոսի նման՝ որ ծո-
33 վուն մէջ լռացնջ եղաւ։ ՚Քանի որ քու վաճառքներդ ծովէն կ'ելլէին, շատ ազգեր կը կըշտացնէիր, շատ ապրանքներովդ ու առուտուրներովդ երկրի թագաւորները կը հարստացը-
34 նէիր։ ՚Ջուրերուն խորութեանդ մէջ ծովերէն կոտրուած առենդ՝ ՚քու վաճառականութիւնդ
35 ու բոլոր բազմութիւնդ քու մէջդ ինկան։ ՚Կղզիներուն բոլոր բնակիչները քու վրայդ ապշեցան, ու անոնց թագաւորները խիստ զարհուրեցան, էբէնց երեսները դեղնեցան։ Ազգերուն մէջ
36 վաճառականները ՚քու վրադ սուլեցին, ՚դուն սոսկումի պոռնիկ եղար և յաւիտեան չգտնուիս։

ԳԼ. ԻՀ

1 Աստուծոյ դատաստանը Տիւրոսի իշխանին վրայ, անոր ամբարիշտ հպարտութեանը համար։ 11 Մարգարէն կ'ապագայ անոր մեծ փառաւորութեանը վրայ՝ որ մեղքով ապականեր էր։ 20 Մըգոնի դատաստանը։ 24 Իսրայէլի գերեզմանութիւնը։

Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
2 Որդի մարդոյ, Տիւրոսի իշխանին ըսէ թէ Տէր

Ե Ապ. խր. 7։ նա. բ. 16։ խգ. 14։
զ Հմր. 4։
է Ապ. խր. 7։
ը Ածան. ժա. 4։ Հմր. 34։ Տես Յայտ. ժբ. 9, ետն։
թ Գր. իզ. 15, 18։
ժ Յայտ. ժբ. 17, ետն։
ի Յոբ բ. 12։ Յայտ. ժբ. 19։
լ նաթ. գ. 1, 3։ երեմ. գ. 26։
խ երեմ. ժգ. 6։ խէ. 5։ Մէք. ա. 16։
ծ Գր. իզ. 17։ Հմր. 2։
կ Յայտ. ժբ. 18։
հ Յայտ. ժբ. 19։
ձ Գր. իզ. 19։
ղ Հմր. 27։
ճ Գր. իզ. 15, 16։
ձ երեմ. ժբ. 16։

մ Գր. իզ. 21։

— —

ն Հմր. 9։
շ Գր. իէ. 3, 4։
ո ետ. լա. 3։
չ Զաք. իժ. 2։
պ Ապ. կբ. 10։ Զաք. իժ. 3։
ջ Գր. լ. 11։ լա. 12։ լբ. 12։
ռ Հմր. 2։

ս Գր. լա. 18։ լբ. 19, 21, 25, 27։
վ Գր. իէ. 2։
տ Գր. իէ. 3։ Հմր. 3։
ր Գր. լա. 8, 9։
ց Գր. իզ. 13։
ւ կամ, օձաձուկ
փ Տես նաև իէ. 20։ Հմր. 16։
ք Գր. ի. 40։
և Հմր. 14։

17 քարերուն մէջէն ընտրելնէ ըլլու։ Եւ գեղեցկու-
թեանդ համար հպարտացար, քու վա-
յելչութեանդ պատճառաւ քու իմաստութիւնդ
ապականեցիր. ես ալ քեզ գետինը նետեցի, քեզ
թագաւորներուն առջեւ դրի տեսարան ըլլալու
18 համար։ Քու խորտակ վաճառականութիւնովդ
ըրած շատ անօրէնութիւններովդ, քու արուես-
տիւններդ պղծեցիր. ես ալ քու մէջէդ կրակ
հանեցի, անիկա քեզ կերաւ, ու մոխն քեզ
տեսնողներուն աչքին առջեւ քեզ գետնի վրայ
19 մոխիր ըրի։ Ազգերուն մէջ ամէն քեզ ճանչ-
ցողները քու վրայովդ ապշեցան. Ցուն սոս-
կալի պատճառ եղար ու յաւիտեան ոչնչացար։
20 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, (21) Որ-
դի մարդոյ, Երեսդ Սիդոնի դարձուր, ու անոր
22 վրայով մարգարէութիւն ըրէ, Ու ըսէ, Տէր
Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քեզի դէմ
եմ, ով Սիդոն, և քու մէջդ պիտի փառաւոր-
ուիմ. ու երբ անոր մէջ դատաստաններ ընեմ,
ու անոր մէջ սուրբ սեպուիմ, Ցպիտի գիտնան
23 թէ ես եմ Տէրը։ Ցվասն ի անոր մէջ ժան-
տախտ ու անոր փողոցներուն մէջ արիւն պիտի
դրկեմ. և շուրջանակի անոր վրայ եղող սրովը
անոր մէջ վիրաւորներ պիտի իյնան. ու պիտի
24 գիտնան թէ ես եմ Տէրը։ Եւ Իսրայէլի տանը
մէյմըն ալ խայթող տատասկ ու ցաւցնող փուշ
պիտի չըլլայ՝ իրենց բոլորտիքը եղող ղիրենք
ամէն նախատողներէն. ու պիտի գիտնան թէ
ես եմ Տէր Եհովա։
25 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Երբ Իսրայէլի
տունը ժողվեմ այն ժողովուրդներէն՝ որոնց մէջ
ցրուած են, այն ատեն անոնց մէջ սրբուց
աչքերուն առջեւ Ցսուրբ պիտի սեպուիմ. ու
անոնք պիտի բնակին իրենց երկրին մէջ, զոր
26 ես եմ Յակոբ ծառային տուի։ Եւ անոր մէջ
Ցադահովութեամբ պիտի բնակին, ու Ցտուներ
պիտի շինեն և Ցայգիներ պիտի տնկեն. ու երբ
դատաստաններ ի գործ դնեմ ամէն անոնց բո-
լորտիքը եղողներուն վրայ՝ որ զանոնք նախատե-
ցին, անոնք ապահովութեամբ պիտի բնակին, ու
պիտի գիտնան թէ ես եմ իրենց Տէր Աստուածը։

ԳԼ. ԻԹ

1 Փարաւոնի վրայ հանելու դատաստանը՝ Իսրայէլի դէմ
ըրած անհաւատարմութեանը համար։ 8 Եգիպտոսի ամա-
յութիւնը. 13 քառասուն տարին հոտը անոր վերահաստա-
տուիլը։ 17 Եգիպտոս իրեն վարձք կը տրուի Ցնաբուգոդո-
նոսորի։ 21 Իսրայէլի խոստացուած երջանիկ վիճակը։

Տասներորդ տարին, տասներորդ ամսուն երկուտասաներորդ օրը, Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝

2 ըսելով, Որդի մարդոյ, Երեսդ Եգիպտոսի Փա-
րաւոն թագաւորին դարձուր, ու անոր դէմ ու
Էրոլոր Եգիպտոսի դէմ մարգարէութիւն ըրէ.
3 խօսէ ու ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ցհա
ես քեզի դէմ եմ, ով Եգիպտոսի Փարաւոն
թագաւոր, քու գետերուդ մէջ պառկող մեծ
Ցվիշապ, Ցոր կ'ըսես թէ իմ գետս իմն է, ու
4 Ցես ինծի համար շինեցի։ Բայց Ցես քու
կզակներուդ կարթեր պիտի անցնեմ, և քու գե-
տերուդ ձուկերը քու թեփերուդ պիտի փակցը-
նեմ, ու քեզ գետերուդ մէջէն պիտի հանեմ, ու
գետերուդ բոլոր ձուկերը քու թեփերուդ պիտի
5 փակչին։ Եւ քեզ ու գետերուդ բոլոր ձուկերը
անապատը պիտի նետեմ. դուն դաշտի երեսին
վրայ պիտի իյնաս՝ Ցեպիտի չժողվուիս և չամ-
փոփուիս. Ցքեզ երկրի գազաններուն ու երկինքի
6 թռչուններուն կերակուր տուի։ Ու Եգիպտոսի
բոլոր բնակիչները պիտի գիտնան թէ ես եմ
Տէրը, վասն որ Իսրայէլի տանը Ցեղէգ ցուպ
7 եղան։ Ցերբ անոնք քեզ ձեռքով բռնեցին,
դուն կոտրեցար ու անոնց բոլոր *բազուկը ճեղ-
քեցիր. ու երբ քեզի կռթնեցան, փշրուեցար
ու անոնց բոլոր մէջքը դողացուցիր։
8 Ցսոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ցհա
ես քու վրադ էսւր պիտի բերեմ և մարդը ու
9 անասունը քեզմէ պիտի կտրեմ։ Ու Եգիպտո-
սի երկիրը աւերակ ու անապատ պիտի ըլլայ,
ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը. որովհետև
անիկա ըսաւ, Գետը իմն է, ու Ցես շինե-
10 ցի։ Ցսոր համար Ցհա ես քեզի և քու գետե-
րուդ դէմ եմ, ու Եգիպտոսի երկիրը Ցմատ-
դոզէ մինչև Սուէնէն ու մինչև Եթէոպացւոց
սահմանը Էաւերակ ու անշէն անապատ պիտի
11 ընեմ. Ցմարդու ոտք պիտի չանցնի, ոչ
ալ անասունի ոտք անկէ պիտի անցնի, և քա-
ռասուն տարի անբնակ պիտի մնայ։ Ու Եգիպ-
տոսի երկիրը ամայացած երկիրներու մէջ ամա-
յի պիտի ընեմ, և անոր քաղաքները աւերած
քաղաքներու մէջ քառասուն տարի ամայի պի-
տի մնան, ու Եգիպտացիները ազգերուն մէջ
պիտի ցրուեմ, ու զանոնք երկիրներուն մէջ ցի-
րուցան պիտի ընեմ։
13 Ցայդպէս Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Քառա-
սուն տարին հետքը Եգիպտացիները պիտի ժո-
14 ղովեմ այն ազգերէն որոնց մէջ ցրուեցան. Ու
Եգիպտացւոց դերութիւնը կրկ պիտի դարձնեմ,
և զանոնք Պաթրոսի երկիրը, իրենց հայրենի
երկիրը, պիտի դարձնեմ, ու հոն Ցոյած թագա-
15 ւորութիւն մը պիտի ըլլան։ Թագաւորութիւն-

ե Ես. 2, 5։
է Դն. խզ. 21։ խէ. 36։
ը Դն. դ. 2։ խե. 2։ խթ. 2։
թ Ես. խզ. 4, 12։ Երեմ. խե. 22։ խէ. 3։ Դն. լբ. 30։
ժ Ել. ժգ. 4, 17։ Դն. լթ. 13։
ի Դն. ի. 41։ լզ. 23։ Հմր. 25։
լ Ասղ. թ. 16։
խ Դն. լբ. 22։
ծ Թագ. լգ. 55։ Ճես. խգ. 13։
կ Ես. ժա. 12։ Դն. ժա. 17։ ի. 41։ լդ. 13։ լէ. 21։
հ Հմր. 22։
ղ Երեմ. խգ. 6։ Դն. լզ. 28։
ճ Ես. կե. 21։ Ամովս թ. 14։
մ Երեմ. լա. 5։

յ Դն. խր. 21։
ն Ես. ժթ. 1։ Երեմ. իե. 19։
շ Երեմ. խզ. 5, 7, 11։ Դն. ժէ. 17։
ո Եբր. ոտ
չ Դն. ժգ. 17։ լբ. 11, 12, 13։
պ Ել. ժգ. 2։ Երեմ. խգ. 1։ Դն. լ. 6։
ջ Դն. լ. 12։
ռ Դն. լբ. 13։
ս Դն. լ. 7, 26։
վ Ես. ժթ. 23։ Երեմ. խզ. 26։
տ Դն. ժէ. 6, 14։

ներսն խեան ցաձը պիտի ըլլայ, ու միւյմէն ալ ապրեսն վրայ պիտի չքաւթռանայ. վասն զի զանոնք պիտի պղտիկցնեմ՝ որպէս զի ապրեսն վրայ չմիրեն։ Եւ անոնք միւյմէն ալ Իսրայէլի տանը ապստամբութիւն պիտի չընեն, որ իրենց հոտերէն երթալնուն անօրէնութիւնը յիշուի. ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէր Եհովա.

17 *Ու եղաւ որ քահանայապետ տարին, առաջին ամսուն առաջին օրը, Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,* 18 *Որդի մարդոյ, Նաբուգոդոնոսոր Բաբելոնի թագաւորը իր զօրքը մեծ ծառայութեան դրծածէց Տիւրոսի դէմ. ամէն գլուխ կնատցաւ ու ամէն ուսին մորթը երաւ. սակայն իրեն ու իր զօրքին համար վարձք չեղաւ Տիւրոսէ այն ծառայութեան համար զոր* 19 *անոր դէմ ըրաւ։ Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես Եգիպտոսի երկիրը Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին պիտի տամ. ու անոր բազմութիւնը պիտի առնէ, և անոր կողոպուտը պիտի կողոպտէ, ու անոր ուսրը պիտի յափշտակէ, և ասիկա անոր զօրքին վարձք* 20 *մը պիտի ըլլայ՝ Հնոն ըրած գործին համար Եգիպտոսի երկիրը անոր տուի, վասն զի ինծի համար* 21 *աշխատեցան, կ'ըսէ Տէր Եհովա։ Անի օրը Իսրայէլի տանը եղջիւրը պիտի բուսցնեմ, ու անոնց մէջ քեզի Եզեկիէլին բացուելութիւն պիտի տամ, ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։*

ԳԼ. Լ

1 *Եգիպտոսի ու անոր օգնականներուն կործանումը։* 20 *Բաբելոնի բազուկը պիտի զօրանայ որ Եգիպտոսի բազուկը կոտրէ։*

Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, 2 Որդի մարդոյ, մարգարէութիւն ըրէ ու ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ողբացէք ու ըսէք, 3 Աւա՛ղ, յա՜ւէ օր. Վասն զի Տօրը մօտ է, Տէրոջը օրը մօտ է, անիկա ամպոտ օր է. ազգերուն ժամանակը պիտի ըլլայ։ 4 Ու Եգիպտոսի վրայ սուր պիտի գայ, ու Եթէովպիայի մէջ սասիկ խռովութիւն պիտի ըլլայ, երբ Եգիպտոսի մէջ վիրաւորներ իյնան. և անոր բազմութիւնը պիտի առնեն, ու անոր հիմերը պիտի 5 կործանին։ Եթէովպացիք, Փութացիք և Լիբացիք ու Քոլոր խառնիճաղանճ ժողովուրդը և, Քաւբացիք և ուխտի երկրին որդիները անոնց 6 հետ մէկտեղ սրով պիտի իյնան։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Եգիպտոսի օգնականներն ալ պիտի իյնան, ու անոր զօրութեանը հպարտութիւնը պիտի խանարհի. Եմ ազգդգէ մինչև Սուէնն սրով 7 պիտի իյնան անոր մէջ, կ'ըսէ Տէր Եհովա. Ը Ու

ամայացած երկիրներու մէջ ամայի պիտի ըլլան, և անոր քաղաքները կործանուած քաղաքներու 8 *մէջ պիտի ըլլան։ Ու երբ Եգիպտոսի մէջ կրակ ձգեմ, ու անոր բոլոր օգնականները կոտրին,* 9 *պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։ Այն օրը Ըիմ առջեւէս նաւերով պեսպանները պիտի ելլեն, որպէս զի ապահովութեան մէջ եղող Եթէովպիացիները վախցնեն, և անոնց վրայ սասիկ խռովութիւն պիտի ըլլայ Եգիպտոսի օրուանը պէս. վասն զի ահա կու գայ։*

10 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. ԺԵգիպտոսի բազմութիւնն ալ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքով պիտի բնաջինջ պիտի ընեմ։ 11 Անիկա ու անոր հետ իր ժողովուրդը, էսպէրսէն բռնաւորները, երկիրը աւերելու պիտի բերուին. անոնք իրենց սուրերը Եգիպտոսի վրայ պիտի քաշեն, ու երկիրը սպաններով պիտի լեցնեն։ 12 Եւ Նէս գետերը պիտի ցամքեցնեմ, ու երկիրը չարերուն ձեռքը պիտի մատնեմ. Եւ երկիրը և բոլոր անոր մէջ եղածը օտարներուն ձեռքով պիտի կործանցնեմ. ես Տէրս խօսեցայ։

13 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ժկուռքերն ալ բնաջինջ պիտի ընեմ, ու Մեմփիսէ չաստուածները պիտի ոչնչացնեմ, Նէս միւյմէն ալ Եգիպտոսի երկրէն իշխան պիտի չըլլայ. Նու Եգիպտոսի երկրին մէջ վախ պիտի դնեմ։ 14 Յետ Պաթուրէսը աւերակ պիտի ընեմ, ու Տոյանիսը կրակի պիտի տամ, Ցու Նոյի մէջ դատաստաններ ի գործ պիտի դնեմ։ 15 Եւ Եգիպտոսի ամրութիւնը եղող Սինի վրայ իմ սրատեսութիւնս պիտի թափեմ, ու Նոյի բազմութիւնը պիտի կտրեմ. 16 Ու Եգիպտոսի մէջ կրակ պիտի ձգեմ. Սին սասիկ պիտի տագնապի, ու Նոյի պատուին խրամատութիւն պիտի ըլլայ, և Մեմփիսի ցորեկով պէտք պէտք թշնամիները։ 17 Աւրէզ քաղաքին ու Բուբաստի կռիւճները սրով պիտի իյնան, ու անոնց քնակիչները գերութեան պիտի երթան։ Նաև Թահփանհէսի մէջ ցորեկը խաւար պիտի ըլլայ՝ երբ հոն Եգիպտոսի լուծերը կտրեմ. ու հոն անոր զօրութեանը հպարտութիւնը պիտի ոչնչանայ. զանիկա ամպ պիտի ծածկէ, և անոր աղջիկները գերութեան 19 պիտի երթան։ Այսպէս Եգիպտոսի մէջ դատաստաններ ի գործ պիտի դնեմ, ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

20 Ու եղաւ որ մեսասաներորդ տարին առաջին ամսուն, ամսուն եօթնին, Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ 21 ըսելով, Որդի մարդոյ, Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին Նբազուկը կոտրեցի. և ահա՞ անիկա պիտի չփաթթուի, ոչ ալ անոր վրայ դեղեր ու կապեր դնելով զանիկա պիտի պատեն, որ զօրանայ

Ը Նա. յ. 2։ 3։ Լղ. 4, 6։
Թ Երեմ. իէ. 6։ Դն. իզ. 7, 8։
Ժ Տես Երեմ. իե. 9։
ժա Սաղ. Տկը. 17։
ժբ Դն. իգ. 27։

— —

— Նա. ժգ. 6։
Բ Դն. է. 7, 12։ Յովէլ բ. 1։
Սոփ. ա. 7։
Դ Դն. իթ. 19։
Զ Երեմ. ծ. 15։
Է Դն. իէ. 10։
Ը Երեմ. իե. 20, 24։
Թ Կամ, Նոբիացիք
Ժ Դն. իթ. 10։
ժա Դն. իթ. 12։

Ի Նա. ժը. 1, 2։
Ձ Դն. իթ. 19։
Է Դն. իբ. 7։
Ը Նա. ժթ. 5, 6։
Թ Նա. ժթ. 4։
Ժ Նա. ժթ. 1։ Երեմ. իգ. 12։ իզ. 25։ Զաք. ժգ. 2։
ժա Զաք. ժ. 11։
ժբ Նա. ժբ. 16։
ժգ Դն. իթ. 14։
ժդ Սաղ. հբ. 12, 43։
ժե Նաւ. գ. 8, 9, 10։
ժզ Երեմ. խա. 25։
ժէ Հմր. 8։
ժը Երեմ. բ. 16։
ժթ Երեմ. խր. 25։
ի Երեմ. իզ. 11։

22 սուբ բռնելու։ Անոր Համար Տէր ԵՀովա այսպէս
կ'ըսէ. Ահա ես Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին
դէմ եմ, ու Նանոր բազուկները պիտի կոտրեմ,
թէ՛ զօրաւորը և թէ՛ կոտրածը, և սուրը անոր
23 ձեռքէն վար ձգել պիտի տամ. Ու Եգիպտա-
ցիները ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ, և զանոնք
24 երկիրներուն մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ։ Ու Բա-
բելոնի թագաւորին բազուկները պիտի զօրացնեմ
և իմ սուրս անոր ձեռքը պիտի տամ. իսկ Փա-
րաւոնի բազուկները պիտի կոտրեմ, ու անիկա
անոր առջև ի մահ վիրաւորուածին հեծութիւ-
25 նով պիտի հեծէ։ Այսպէս Բաբելոնի թագա-
ւորին բազուկները պիտի զօրացնեմ, ու Փա-
րաւոնի բազուկները պիտի իյնան. Նու երբ իմ
սուրս Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը տամ, և
ան ալ զանիկա Եգիպտոսի երկրին վրայ երկնցնէ,
26 պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։ Ու Եգիպտա-
ցիները ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ, և զանոնք
երկիրներուն մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ, ու պիտի
գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԼԱ.

1 Մարգարէն իր խօսքը Փարաւոնի ազդելով 3 կը սար-
սափէ անոր՝ Ասորեստանի փառքը, 10 և անոր կործա-
նումը իր հպարտութեանը համար. 18 և նոյն կործանումը
կը ազդարարէ Եգիպտոսի ալ։

Ու եղաւ որ մեսոնականերորդ տարին, երրորդ
ամսուն առաջին օրը, Տէրոջը խօսքը ինծի
2 եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, Եգիպտոսի Փարա-
ւոն թագաւորին ու անոր բազմութեանը ըսէ,
Դուն քու մեծութիւնովդ որո՞ւ կը նմանիս։
3 Ահա Ասորեստանցին Լիբանանի մէջ եղող եղե-
ւինի մը պէս էր, անոր ճիւղերը գեղեցիկ, ու տե-
րեւախիտ շառաւիղները հովանաւոր էին, ու հա-
սակը բարձր էր, և անոր գլուխը *խիտ ճիւղերու"
4 մէջ էր։ †Ջուրերը զանիկա մեծցուցին, անդունդ-
ները զանիկա բարձրացուցին, իրենց գետերը ա-
նոր տնկուած տեղին բոլորտիքը կը պտըտէին,
ու իրենց վտակները դաշտին բոլոր ծառերուն կը
5 դրկէին։ Ասոր պատճառաւ Նանոր հասակը դաշ-
տին բոլոր ծառերէն բարձր եղաւ, ու ոստոց-
ներով՝ ջուրերուն շատութենէն անոր ճիւղերը
6 շատցան և շառաւիղները երկնցան։ Անոր ճիւ-
ղերուն վրայ Երկինքի բոլոր թռչունները բոյն կը
շինէին, ու շառաւիղներուն տակ դաշտի բոլոր
գազանները կը ծնանէին, և անոր հովանիին տակ
7 բոլոր մեծ ազգերը կը բնակէին։ Ու իր մեծու-
թիւնովը ու իր ճիւղերուն երկայնութիւնովը գե-
ղեցիկ էր, վասն զի անոր արմատը շատ ջուրերու
8 քով էր։ Նայսրոյ դրախտին եղեւիններն զա-
նիկա չէին ծածկեր, մայրի ծառերը անոր ոստե-
րուն չէին նմաներ, ու սօսիները անոր շառաւիղ-
ներուն պէս չէին. Աստուծոյ դրախտին մէջ բնա-
ծառ մը գեղեցկութեան կողմանէ անոր նման
9 չէր։ Զանիկա իր ոստերուն շատութիւնովը գե-
ղեցիկ շիներ էի, ու Աստուծոյ դրախտին մէջ
եղող Եդեմի բոլոր ծառերը անոր կը նախանձէին։
10 Ասոր Համար Տէր ԵՀովա այսպէս կ'ըսէ. Որով-
հետև հասակով †բարձրացար ու գլուխը խիտ
ճիւղերուն մէջ վերցուց, և իր սիրտը իր բարձ-
11 րութիւնովը հպարտացաւ, ես ալ զանիկա ազգե-
րուն զօրաւորին ձեռքը տուի, որ անշուշտ անոր
հաշուոյտ պիտի ընէ. զանիկա իր չարութեանը
12 համար քշեցի։ Ու օտարները, Նազգերուն բռնա-
ւորները, զանիկա կտրեցին և զանիկա թողու-
ցին. Նանոր ոստերը լեռներու վրայ ու ամէն հո-
վիտներու մէջ ինկան, և անոր շառաւիղները
երկրին ամէն ձորերուն մէջ կոտրեցան, ու երկրի
ամէն ժողովուրդները անոր հովանիէն իջան ու
13 զանիկա թողուցին։ ԺԱնոր ինկած ապերուն վրայ
երկինքի բոլոր թռչունները պիտի բնակին, և
անոր շառաւիղներուն վրայ դաշտի բոլոր գա-
14 զանները պիտի բլլան։ Որպէս զի ջրատու ծառերը
բնաւ իրենց հասակին վրայ չհպարտանան, և
իրենց գլուխը խիտ ճիւղերուն մէջ չվերցնեն, ու
բոլոր ջրով ‡ուռզուռածները անոնց հպարտու-
թեանը համար անոնց չյատնին". վասն զի ամէնը
էրեանի տակերը Նմահուան ձեռքը արուած են
15 դուրը իջնող մարդոց որդիներուն մէջ։ Տէր ԵՀո-
վա այսպէս կ'ըսէ. Գերեզմանը իջած օրը սուգ
բռնել տուի. անոր համար անդունդը ծածկեցի
ու անոր գետերը արգիլեցի, և շատ ջուրեր ար-
գիլուեցան. ու անոր համար Լիբանանն սուգ
հագցուցի, և անոր համար դաշտի բոլոր ծառերը
16 թառամեցան։ Երբ Էզանիկա դուրը իջնողներուն
հետ գերեզմանը իջեցուցին, Նանոր կործանումին
ձայնէն ազգերը դողացուցի. ու Եդեմի բոլոր
ծառերը, Լիբանանի ընտիր ու գեղեցիկ Նոյէրը,
ամէն ջրով ուռզուռածները, հզեռնին տակերը
17 մխիթարուեցան։ Անոնք ալ անոր հետ՝ սրով
սպաննուածներուն քով գերեզմանը իջան, ու
նաև անոր բազուկը եղողները՝ որոնք Նանոր հո-
վանիին տակ ազգերուն մէջ կը նստէին։
18 ՂԴուն այսպիսի փառքով ու մեծութեամբ
որո՞ւ կը նմանիս Եդեմի ծառերուն մէջ. դուն
Եդեմի ծառերուն հետ գետնին տակ պիտի նետ-
ուիս, ա– †սրով սպաննուածներուն հետ անթլ-
փոաններուն մէջ պիտի պառկիս։ Փարաւոն ու
անոր բոլոր բազմութիւնը այսպէս պիտի բլլայ,
կ'ըսէ Տէր ԵՀովա։

ՂՍաղ. լէ. 17.
ՂՀմր. 26։ Գլ. խԹ. 12։
ՂՍաղ. Թ. 16։
–Հմր. 23։ Գլ. խԹ. 12։

—

–Հմր. 18։
ԲԴան. դ. 10։
•Կամ, անկերու

†Տես եբեմ. ծա. 36։
քԴան. դ. 11։
ԲԳլ. ԺԷ. 23։ Դան. դ. 12։
ՂԵն. բ. 8։ ԺԿ. 10։ Գլ. խբ. 13։
†ԵԲբ. բարձրացար
ԲԴան. Է. 20։
ԲԳլ. խբ. 7։

ՂԳլ. լբ. 5։ լՀ. 8։
ՃԵս. ԺԲ. 6։ Գլ. լբ. 4։
‡Կամ, ուռզուռած անոնց կաղ-
նիները իրենց հպարտու-
թեանը մէջ հասուած չկե-
նան
ՂԳլ. լբ. 18։
ՂՍաղ. ձբ. 7։

ՂԵս. ԺԿ. 15։
ՃԳլ. խղ. 15։
ՂԵս. ԺԿ. 8։
ՀԳլ. լբ. 31։
ՄՈր. դ. 20։
ՂՀմր. 2։ Գլ. լբ. 19։
#Գլ. խբ. 10։ լբ. 19, 21, 24, ևն։ ——

ԳԼ. ԼԲ

1 *Մարգարէն կ'աղաչէ Եգիպտոսի սովալլ կործանմանը վրայ. 11 կը նախատձայնէ թէ Բաբելոնի սուրը պիտի կոտորէ զանիկա, 17 որ բոլոր անթլփատ ազգերուն մէջ տեղ դժոխք պիտի ըլլայ։*

Ո՛ւ եղաւ որ երկոտասաներորդ տարին, երկոտասաներորդ ամիսը, ամսուն առաջին օրը, Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին վրայ ՚ողբ ըրէ ու անոր ըսէ,

Բիւրեղ ազգերու մէջ առիւծի կը նմանիս,
Եւ ծովերու մէջ վիշապի պէս էս.
Գետերուդ վրայ կը յորձակիս,
Ու ոտքերովդ ջուրերը կը խառնես,
Եւ Հոսանց գետերը կը պղտորես։

Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Ես շատ ազգերու ժողովուրդով
Իմ ցանցս քու վրադ պիտի տարածեմ,
Եւ քեզ իմ՝ ուռկանովս պիտի հանեն։

Ու քեզ պառնը պիտի նետեմ,
Եւ քեզ դաշտի երեսին վրայ պիտի ձգեմ,
Ու երթալ երկինքի բոլոր թռչունները պիտի իջեցնեմ,
Ու բոլոր երկրի գազանները քեզմէ պիտի կշտացնեմ.

Եւ քու մսովինդ լեռներուն վրայ պիտի դնեմ,
Ու քու դէղերովդ ձորերը պիտի լեցնեմ։

Եւ քու լողացած երկիրդ մինչեւ լեռները
Քու արիւնովդ պիտի ուռգեմ,
Ու հեղեղատները քեզմէ պիտի լեցուին։

Ու երբ քեզ մարեմ՝ Երկինքը պիտի ծածկեմ,
Ու անոր աստղերը պիտի խաւարեցնեմ.
Արեւը ամպով պիտի ծածկեմ,
Ու լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ։

Քու վրադ երկինքի բոլոր լուսաւորները պիտի խաւարեցնեմ,
Եւ քու երկրիդ վրայ մթութիւն պիտի բերեմ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա։

Ու երբ քու կործանումդ ըլլա՝
Ազգերուն ու քու չգիտցած երկիրներուդ հատցընեմ,
Շատ ժողովուրդներու սիրտը պիտի խռովեցնեմ։

Եւ քու պատճառդ շատ ժողովուրդներ պիտի ապշեցնեմ,
Ու քու պատճառդ անոնց թագաւորները խիստ պիտի զարհուրին,
Երբ իմ սուրս անոնց երեսին առջեւ երերցնեմ.
Ու քու կործանումդ օրը

Ամէն մարդ իր հոգիին համար եամէն վայրկեան պիտի սարսափին։

Նաեւ Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Բաբելոնի թագաւորին սուրը քու վրադ պիտի գայ։

Քու բազմութիւնդ զօրաւորներուն սուրերովը
Վար պիտի ձգեմ,
Անոնց ամէնը Հազգերուն բռնաւորներն են.
Ու Հանկանք Եգիպտոսի փառքը պիտի կորսպաեն,
Ու անոր բոլոր բազմութիւնը պիտի կորսուի։

Եւ անոր բոլոր անասուններն
Շատ ջուրերու քովէն պիտի կորնչեմ.
Ու ևմէյնն ալ մարդու ոտքը զանոնք պիտի չպղտորէ,
Անասունի կճղակներն ալ զանոնք պիտի չպղտորեն։

Այն ատեն անոնց ջուրերը ականակիտ պիտի ընեմ,
Եւ անոնց գետերը իւղի պէս պիտի քալեցնեմ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա,

Երբ Եգիպտոսի երկիրը աւերակ դարձնեմ,
Ու երկիրը *բոլորովին ամայի ձնոյ,
Ո– երբ անոր բոլոր բնակիչները զարնեմ,
Հետ պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

Այս Հողբն է զոր պիտի պրուցեն.
Ազգերուն աղջիկները պիտի պրուցեն,
Եգիպտոսի վրայ ու անոր բոլոր բազմութեանը վրայ զանիկա պիտի պրուցեն,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա։

Ու եղաւ որ երկոտասաներորդ տարին, ամսուն տասներկուքին, Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,

Որդի մարդոյ, Եգիպտոսի բազմութեանը վրայ ողբա,
Եւ զանիկա ու երեւելի ազգերուն աղջիկները Հոգուբը իջնողներուն հետ գետնին տակերը իջեցուր։

Դուն գեղեցիկ ես.
Իջիր ու անթլփատներուն հետ պառկէ։

Անոնք սրով ազանուածներուն մէջ պիտի իյնան։
Անիկա սուրի տրուեցաւ.
Զանիկա ու անոր բոլոր բազմութիւնը քաշկռտեցէք։

Զօրեղամարտին մէջէն զօրաւոր կործիճները
Անոր օգնութիւն ընողներուն հետ անոր պիտի պրուցեն.
Անոնց սրով ազանուած անթլփատները հոն իջած կը պառկին։

Ասուր ու իր բոլոր ժողովրդը հոն են.
Անոր գերեզմանները իր բոլորտիքն են.

ա Գլ. իէ. 2։ Հմր. 16։
բ Գլ. ԺԲ. 3, 6։ լը. 13։
գ Գլ. իԲ. 3։
դ Գլ. լդ. 18։
ե Գլ. ԺԶ. 13։ ԺԷ. 20։ Ովս. է. 12։
զ Գլ. իԲ. 5։
է Գլ. լ. 13։
ը Գլ. լ. 12։
թ Ես. Ժդ. 10։ Յեղել. բ. 31։ գ. 15։ Ամով. ը. 9։ Յայտ. ղ. 12, 13։ Մատ. իդ. 29։
ժ Գլ. իէ. 35։
ի Գլ. իզ. 16։
լ Ներեմ. իզ. 26։ Գլ. լ. 4։
խ Գլ. իը. 7։
ծ Գլ. իԲ. 19։
կ Գլ. իԲ. 11։
հ Եբր. իր լիութենէն
ձ Նայ է. 5։ Ժգ. 4, 18։ Սոզ. Բ. 16։ Գլ. գ. 7։
ղ Հմր. 2։ Տես ը Թագ. ա. 17։ ը Մն. լէ. 25։ Գլ. իզ. 17։
ճ Գլ. իզ. 20։ լ. 14։
մ Գլ. լ. 2, 18։
յ Հմր. 21, 24, եւն։ Գլ. իը. 10։
ն Ես. ա. 31։ Ժգ. 9, 10։ Հմր. 27։
շ Հմր. 19, 25, եւն։
ո Տես Հմր. 24, 26, 29, 30։

Ամէնը ապաննուած՝ սրով՝ ինկած են.
23 Որուն գերեզմաններըը գտնուին խորանակ տեղերը տեղատարուած են,
Ու անոր ժողովքը իր գերեզմանին շուրջանքն է.
Ամէնը ապաննուած՝ սրով՝ ինկած են,
Անոնք որ Նկենդանիներուն երկրին մէջ վախ կու տային։
24 Եղամ՝ ու իր բոլոր բազմութիւնը
Հոն անոր գերեզմանին շուրջանքն են.
Ամէնը ապաննուած՝ սրով՝ ինկած են,
Ու Եգեանին տակերը անհլուատ իջան,
Անոնք որ կենդանիներուն երկրին մէջ իրենց վախը կու տային,
Սակայն գուբը իջնողներուն հետ իրենց ամօթը կը կրեն։
25 Սպաննուածներուն մէջ անկողին դրին անոր ու իր բոլոր բազմութեանը.
Անոր գերեզմաններըը իր շուրջանքն են.
Ամէնը սրով՝ ապաննուած անհլուատներ են.
Թէպէտև անոնք կենդանիներուն երկրին մէջ իրենց վախը կու տային,
Սակայն գուբը իջնողներուն հետ իրենց ամօթը կը կրեն.
Անոնք սպաննուածներուն մէջ դրուած է։
26 Մոսոք — Թոբէլ և անոր բոլոր բազմութիւնը հոն են,
Անոր գերեզմաններըը իր շուրջանքն են.
Ամէնը Հրով՝ ապաննուած անհլուատներ են,
Թէպէտև անոնք կենդանիներուն երկրին մէջ իրենց վախը կու տային։
27 Եւ անոնք անհլուատներէն իյնող զօրաւորներուն հետ պիտի չպառկին,
Որոնք իրենց պատերազմական զէնքերով գերեզման իջան,
Ու իրենց սուրերը իրենց դլուխներուն տակ դրին.
Սակայն անոնց անօրէնութիւններըը իրենց ոսկորներուն վրայ պիտի ըլլան,
Թէև անոնք կենդանիներուն երկրին մէջ զօրաւորներուն սոսկալութիւն էին։
28 Եւ դուն անհլուատներուն մէջ պիտի կոտրուիս,
Ու սրով՝ ապաննուածներուն հետ պիտի պառկիս։
29 Եդովմ՝ անոր թագաւորները ու բոլոր իշխանները հոն են,
Որոնք իրենց զօրութիւնով սրով՝ ապաննուածներուն հետ դրուած են.
Անոնք անհլուատներուն հետ
Ու գուբը իջնողներուն հետ կը պառկին։
30 Հիւսիսի բոլոր իշխաններըը և բոլոր Սիդոնացիք հոն են,
Որոնք ապաննուածներուն հետ իջան.
Անոնք իրենց սոսկալութիւնով իրենց զօրութենէն կ'ամչնան,
Եւ անոնք սրով՝ ապաննուածներուն հետ անհլուատ կը պառկին,
Ու գուբը իջնողներուն հետ իրենց ամօթը կը կրեն։
31 Փարաւոն զանոնք պիտի տեսնէ
Եւ իր բոլոր բազմութեանը համար մխիթարուի,
Փարաւոն ու իր բոլոր զօրքը որոնք սրով՝ ապաննուեցան,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա։
32 Որովհետև Նկենդանիներուն երկրին մէջ իմ՝ վախս դրի,
Եւ՝ անհլուատներուն մէջ սրով՝ ապաննուածներուն հետ պիտի պառկի,
Ամէնքն Փարաւոն ու անոր բոլոր բազմութիւնը,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա։

ԳԼ. ԼԳ

1 Դեռ մէ՝ ժողովուրդը դպրոցացնելու պարապարութեանը համեմատ՝ 7 եղեկիէլ կը խրատուի որ իր պարտքը կատարէ։ 10 Ատաւած կ'ապշեցնէ իր ըրածները թէ ապաշխարողներուն և թէ ապուսումնականներուն. 17 իր արդար թիւնը կը պաշտպանէ։ 21 եղեկիէլ երուսաղէմի առնուելուն լուրը խնամալով՝ կը նախատեսէ Եդովմին ամայութիւնը։ 30 Մարդարէները ծաղր ընողներուն վրայ գալու Ատաւածայ դատաստանը։

Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, Որդի մարդոյ, քու ժողովուրդիդ որդիներուն խօսէ ու անոնց ըսէ, Երբ երկիր մը վրայ սուր բերեմ, ու այն երկրին ժողովուրդը իրենց միջէն մարդ մը ընտրեն ու զանիկա իրենց համար հսկայ դնեն, Ու անիկա այն երկրին վրայ սուրին գալը տեսնէ, և փողը հնչեցնէ ու ժողովուրդը զգուշացնէ. Այն ատեն եթէ փողին ձայնը լսողը զգուշանայ, և սուրը գայ՝ զանիկա վերցնէ, Անոր արիւնը իր գլուխը պիտի ըլլայ։ Անիկա փողին ձայնը լսեց ու չզգուշացաւ, անոր արիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ. բայց զգուշացողը իր հոգին կ'ազատէ։ Իսկ եթէ դէտը սուրին գալը տեսնէ և փողը չհնչեցնէ, ու ժողովուրդը չզգուշանայ, և սուրը գայ ու անոնցմէ հոգի մը վերցնէ, Անիկա իր անօրէնութեանը համար վերցուեցաւ. բայց անոր արիւնը դէտին ձեռքէն պիտի պահանջեմ։
7 Եւ դուն, որդի մարդոյ, քեզ Իսրայէլի տունը դէտ դրի, ու իմ բերնէս խօսք լսես և իմ կողմանէս զանոնք զգուշացնես։ Երբ ամբարշտին ըսեմ՝ Ով ամբարիշտ, անշուշտ պիտի մեռնիս, ու դուն ամբարիշտը իր ճամբայէն զգուշացնելու համար չխօսիս, այն ամբարիշտը իր անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի, բայց անոր արիւնը քեզմէ պիտի պահանջեմ։
9 Եր դուն ձեռքէդ պիտի փնտռեմ։ Իսկ եթէ դուն ամբարիշտը իր ճամբայէն զգուշացնես,

---

ա ես. ժզ. 15։
բ Գլ. խզ. 17, 20։ Երե. 24, 25, 26, 27, 32։
գ Եզեկ. խթ. 34, ևն։
դ Երե. 21։
ե Երե. 23։
զ Ծն. ժ. 2։ Գլ. իէ. 13։ լբ. 2։
է Երե. 19, 20, ևն։
ը Երե. 21։ ես. ժզ. 18, 19։
թ Գլ. իե. 12, ևն։
ժ Գլ. լբ. 6, 15։ լթ. 2։
ի Գլ. իը. 21։
լ Գլ. լա. 16։
խ Կամ, թէև կենդանիներուն երկրին մէջ անոր վախը դրի, Բայց
——
ծ Գլ. գ 11։
կ Գլ. ժզ. 17։
հ յ Թագ. ժբ. 24, 25։ գ Թագ. թ. 17։ Երե. 7։
ձ Գլ. ժզ. 13։
ղ Երե. 8։
ճ Գլ. գ. 17, ևն։

որպէս զի անկէ դառնայ, ու անիկա իր ճամբային չդառնայ, անիկա իր անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի, բայց դուն քու հոգիդ ազատած կ'ըլլաս։
10 Եւ դուն, որդի մարդոյ, Իսրայէլի տանը ըսէ, Դուք այսպէս կը խօսիք ու կ'ըսէք, Մեր յանցանքները ու մեղքերը մեր վրայ են, ու մենք Էանոնց մէջ կը մաշինք, Ըսուրեմն ինչպէս պիտի
11 ապրինք։ Անոնց ըսէ, Ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր Եհովա, որ Համբարշտին մեռնիլը չեմ՝ ուզեր, հապա որ ամբարիշտը իր ճամբայէն դառնայ ու ապրի. դարձէք, դարձէք ձեր չար ճամբաներէն, վասն զի ինչո՞ւ մեռնիք, ով Իսրայէլի տուներ։
12 Եւ դուն, որդի մարդոյ, քու ժողովուրդիդ ըսէ, Արդարին արդարութիւնը՝ անոր յանցանք բրած օրը զանիկա պիտի չազատէ. ու ամբարշտին ամբարշտութիւնը՝ Ինք ամբարշտութենէն դարձած օրը իրեն պատճառ պիտի չըլլայ. ոչ ալ արդարը մեղք գործած օրը իր արդարութենովը պիտի կրնայ ապրիլ։
13 Երբ ես արդարին ըսեմ՝ Թէ անշուշտ պիտի ապրի. ու Էանիկա իր արդարութենէն դառնայ ու անօրէնութիւն ընէ, անիկա անոր մէջ պիտի մեռնի։ Ու երբ ամբարիշտը իր ամբարշտութենէն դառնայ և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ, անիկա անոնցմով պիտի
15 ապրի։ Բայց դուք կ'ըսէք Թէ Տէրոջը ճամբան ուղիղ չէ. ես ձեր ամէն մէկուն դատաստանը իր ճամբաներուն համեմատ պիտի տեսնեմ՝, ով Իսրայէլի տունը։
21 Ու եղաւ որ Մեր գերութեանը երկոտասաներորդ տարին, տասներորդ ամսուն հինգերորդ օրը, Երուսաղէմէ Ազատուածին մէկը ինծի
22 եկաւ ու ըսաւ, Քաղաքը զարնուեցաւ։ Եւ այն ազատուածը չեկած՝ երիկուընէ Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ, ու իմ բերանս բացաւ մինչեւ որ առաւօտուն անիկա ինծի եկաւ, Ու երբ բերանս բացուեցաւ՝ ալ համր չէի։
23 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, (24) Որդի մարդոյ, այս Իսրայէլի երկրին Աւերակներուն բնակիչները կը խօսին ու կ'ըսեն, Աբրահամ՝ մէկ մարդ էր, ու երկիրը ժառանգեց. Մենք որ շատեր ենք, երկիրը մեզի ժառան-
25 գութիւն տրուեցաւ։ Անոր համար ըսէ անոնց, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Դուք գոչ արիւնով կ'ուտէք, ու Ձեր կուռքերուն կը վերցնէք, և Արիւն կը թափէք. ու երկիրը պիտի ժառանգէ՞ք։
26 Դուք ձեր սուրերուն կ'ապաւինիք, պղծութիւն կ'ընէք, ու Ամէն մէկդ իր ընկերին կինը կը պղծէ. ու երկիրը պիտի ժառանգէ՞ք։
27 Անոնց այսպէս ըսէս, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ես կենդանի եմ՝ որ Աւերակներուն մէջ եղողները սրով պիտի իյնան, ու դաշտին երեսը եղողները Գազանները կերակուր ըլլալու պիտի տամ՝, և բերդերուն ու Քարայրներուն մէջ եղողները ժանտախտով պիտի մեռնին։
28 Ու երկիրը բոլորովին ամլոյն պիտի բնեմ՝, և Զանոր զօրութեանը Հպարտութիւնը պիտի կտրեմ. Իսրայէլի լեռներն ալ ամլոյն պիտի ըլլան, և անոնց վրայէն անցնող պիտի չըլլայ։
29 Ու երբ երկիրը բոլորովին ամլոյն բնեմ՝ իրենց բրած բոլոր գարշութիւններուն համար, պիտի գիտնան Թէ ես եմ՝ Տէրը։
30 Եւ դուն, որդի մարդոյ, քու ժողովուրդիդ որդիները պատերուն քով ու տուներուն դռները քու վրայով խօսակցութիւն կ'ընեն, և իրար՝ Ամէն մարդ իր եղբօրը կը պատգէ ու կ'ըսէ, Հիմա եկէք ու լսեցէք Թէ ինչ է Տէրոջմէ
31 եղած խօսքը։ Անոնք ժողովուրդին գալուն պէս քեզի կու գան, ու Քու առջեւդ իմ ժողովուրդս պէս կը նստին, և քու խօսքերդ կը լսեն, բայց զանոնք չեն ըներ. Երան որ անոնք իրենց բերնովը հաճութիւն կը ձեւացնեն, Բայց Սիրտերնին իրենց ագահութեանը ետեւէն կ'երթայ։
32 Եւ ահա դուն անոնց՝ քաղցրաձայն ու հմուտ նուագածուի մը պարզելի երգին պէս եղար. որովհետեւ քու խօսքերդ կը լսեն, բայց զանոնք
33 չեն գործեր։ Երբ ասիկա ըլլայ, (ահա պիտի ըլլայ,) այն ատեն Պիտի գիտնան թէ Մարգարէ կար։

Ե Գլ. խդ. 23։
Զ Ես. խթ. 14։ Գլ. լէ. 11։
Է Բ Թագ. ժգ. 14։ Գլ. ժբ. 23, 32։ Բ Պետ. գ. 9։
Ը Գլ. ժբ. 31։
Թ Գլ. գ. 20։ ժբ. 24, 26, 27։
Ժ Բ Մն. է. 14։
ԺԱ Գլ. գ. 20։ ժբ. 24։
ԺԲ Գլ. գ. 18, 19։ ժբ. 27։
ԺԳ Գլ. ժբ. 7։
ԺԴ Նէ. խբ. 1, 4։ Դհ. գ. 2, 4, 5։ Թոբ. է. 6, 7։ Դատ. ժթ. 8։
ԺԵ Դհ. ժբ. 5։ Գլ. է. 11, 13, 21։
ԺԶ Գլ. ժբ. 22։
ԺԷ Հմր. 20։ Գլ. ժբ. 25, 29։
ԺԸ Գլ. ժբ. 26, 27։
ԺԹ Հմր. 17։ Գլ. ժբ. 25, 29։
Ի Գլ. ա. 2։
ԻԱ Գլ. խդ. 26։
ԻԲ Գ Թագ. իե. 4։
ԻԳ Գլ. ա. 3։
ԻԴ Գլ. խդ. 27։
ԻԵ Հմր. 27։ Գլ. լդ. 4։
ԻԶ Ես. ծա. 2։ Դտր. է. 5։
ԻԷ Տես Մեք. գ. 11։ Մտաս. գ. 9։ Յովհ. բ. 39։
ԻԸ Ծն. թ. 4։ Դհ. դ. 17։ է. 26։ ԺԷ. 10։ ԺԹ. 26։ Բ Օր. ժբ. 16։
ԻԹ Գլ. ժբ. 6։
Լ Գլ. խբ. 6, 9։
ԼԱ Գլ. ժբ. 6։ խբ. 11։
ԼԲ Հմր. 24։
ԼԳ Գլ. լթ. 4։
ԼԴ Դատ. գ. 2։ ա Թագ. ժգ. 6։
ԼԵ Երեմ. խդ. 2, 6, 22։ Գլ. լդ. 34, 35։
ԼԶ Գլ. է. 24։ խդ. 21։ լ. 6, 7։
ԼԷ Գլ. գ. 2, 3, 6։
ԼԸ Ես. խթ. 13։
ԼԹ Գլ. ժգ. 1։ ի. 1, ևն։
Խ Գլ. ը. 1։
ԽԱ Սաղ. հբ. 36, 37։ Ես. խթ. 13։
ԽԲ Մտաս. ժգ. 22։
ԽԳ ա Թագ. գ. 20։
ԽԴ Գլ. ը. 5։

——

ԳԼ. ԼԴ

1 Հովիւներուն յանդիմանութիւն մը։ 7 Առաւծոյ գո-
ռոռաումը անոնց դէմ. 11 իր հօտին վրայ ունեցած
խնամքը։ 20 Բրնոտոսի թագաւորութիւնը։

Պարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով, Որդի մարդոյ, Իսրայէլի հովիւներուն դէմ՝
մարգարէութիւն ըրէ, մարգարէութիւն ըրէ ու
անոնց ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ հովիւնե-
րուն. Վա՛յ Իսրայէլի հովիւներուն՝ որոնք ինք-
պինքնին կ'արածեն. հովիւները հօտը արածելու
3 չէ՞ն։ Բ Դուք *ճարպը կ'ուտէք ու լաւրդը կը
հագնիք և էգերը կը մորթէք, բայց հօտը չէք ա-
4 րածեր։ Տկարները չուժովցուցիք, ու հիւանդ-
ները չբժշկեցիք, և կոտրածը չկապեցիք, ու
մոլորածը չդարձուցիք, և կորսուածը չփնտռե-
ցիք. հապա ընդունութիւնով ու խստութիւնով
5 անոնց վրայ տիրեցիք։ Եւ անոնք հովիւ չունե-
նալնուն համար ցրուեցան, ու ցրուելով դաշ-
6 տի բոլոր գազաններուն կերակուր եղան։ Իմ
ոչխարներս ամէն լեռներու վրայ ու ամէն բարձր
բլուրներու վրայ մոլորեցան, և իմ ոչխարներս
բոլոր երկրի երեսին վրայ ցրուեցան, ու խնդրող
չկայ ու փնտռող չկայ։

7 Անոր համար, ով հովիւներ, Տէրոջը խօսքը
8 մտիկ ըրէք. Ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովա,
որովհետև հովիւ չըլլալուն համար իմ հօտս յա-
փըշտակուեցաւ, ու իմ ոչխարներս դաշտի ֆրա-
նոր գազաններուն կերակուր եղան, և իմ հովիւ-
ներս իմ ոչխարներս չփնտռեցին, հա հովիւները
ինքզինքնին արածեցին ու իմ հօտս չարածեցին.
9 Անոր համար, ով հովիւներ, Տէրոջը խօսքը մտիկ
10 ըրէք. Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես հո-
վիւներուն դէմ եմ, ու Իմ ոչխարներս անոնց
ձեռքէն պիտի պահանջեմ, և զանոնք ոչխար
արածելէն պիտի արգիլեմ ու հովիւները ևս-
մէն ալ դիրենք պիտի չարածեն. ու իմ ոչխար-
ներս անոնց բերնէն պիտի հանեմ, որպէս զի ա-
մէն ալ անոնց կերակուր չըլլան։

11 Վասն զի Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես
ինքնին իմ ոչխարներս պիտի խնդրեմ ու պիտի
12 փնտռեմ. Ինչպէս հովիւը, երբ իր ցրուած ոչ-
խարներուն մէջ կը դանուի, իր հօտը կը փնտռէ,
այնպէս ես իմ ոչխարներս պիտի փնտռեմ ու
պիտի ազատեմ զանոնք ամէն տեղերէն, ուր
13 ամպի ու մռայլոտի օրը ցրուեցան։ Եւ զանոնք
ժողովուրդներէն պիտի հանեմ, ու զանոնք երկիր-
14 ներէն պիտի ժողվեմ, ու զանոնք իրենց երկիրը
պիտի բերեմ, և զանոնք Իսրայէլի լեռներուն
վրայ, ձորերու մէջ ու երկրին ամէն բնակուելու
տեղերը պիտի արածեմ. հզանոնք ապէկ արօտի
մէջ պիտի արածեմ, ու անոնց փարախը Իսրայէլի
բարձր լեռներուն վրայ պիտի ըլլայ. հնոն ապէկ
փարախի մէջ պիտի պառկին, ու Իսրայէլի լեռ-
ներուն վրայ պարարտ արօտի մէջ պիտի արածին։
15 Իմ՝ ոչխարներս ես պիտի արածեմ՝ ու զանոնք ես
16 պիտի պառկեցնեմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովա։ Կորս-
ուածը պիտի փնտռեմ՝ ու մոլորածը պիտի դար-
ձընեմ՝ և կոտրածը պիտի փաթթեմ՝ ու հիւանդը
պիտի ուժովցնեմ՝ բայց *պարարտը ու զօրաւորը
պիտի կորնչեցնեմ. զանոնք իրաւունքով պիտի
արածեմ։

17 Եւ դուք, ով իմ ոչխարներս, Տէր Եհովա
այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես ոչխարին ու ոչխարին,
խոյերուն ու նոխազներուն միջեւ դատաստան
18 պիտի ընեմ։ Միթե ապէկ արօտի մէջ արած-
ուիլը քի՞չ բան է ձեզի. որ ձեր արօտներուն
մնացորդը ձեր ոտքերով կը կոխէք, ու մաքուր
ջուրերն ալ խմելէ՝ որ մնացածները ձեր ոտքերով
19 կը պղտորէք։ Եւ իմ ոչխարներս ձեր ոտքերուն
կոխածը կը ճարակեն, ու ձեր ոտքերուն պղտո-
րածը կը խմեն։

20 Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ անոնց.
Ահա ես ինքնին դատաստան պիտի ընեմ պա-
րարտ ոչխարին ու նիհար ոչխարին միջեւ։
21 Որովհետև դուք ձեր կողով և ուսով հրեցիք, ու
ձեր եղջիւրներով բոլոր տկարները զարկիք, մինչեւ
22 որ դուրս ցրուեցիք զանոնք, Ես ալ իմ ոչխար-
ներս պիտի ազատեմ, ու ևս յետոյ
փըշտակուելն, և ոչխարին ու ոչխարին միջեւ
23 դատաստան պիտի ընեմ։ Ու անոնց վրայ Հովիւ
մը, *այսինքն իմ ծառաս Դաւիթը, պիտի կեցը-
նեմ, որպէս զի զանոնք հովուէ. անիկա պիտի
հովուէ զանոնք, և անիկա պիտի ըլլայ անոնց
24 Հովիւը։ Ու Ես Տէրս անոնց Աստուած պիտի ըլ-
լամ, և իմ ծառաս Դաւիթ *անոնց միջեւ իշխան
25 պիտի ըլլայ. Ես Տէրս խօսեցայ։ Եւ Հանոնց հետ
խաղաղութեան ուխտ մը պիտի ընեմ, ու *այն
երկրէն չար գազանները բնաջինջ պիտի ընեմ.
և անապատին մէջ *ապահովութեամբ պիտի
բնակին, ու անտառներուն մէջ պիտի քնանան։
26 Եւ զանոնք ու Իմ լեռանս շրջակայ տեղերը
*օրհնութիւնով պիտի ընեմ, ու *առձրեւները
իրենց ժամանակին պիտի իջեցնեմ. անոնք *օրհ-

---

1 Երեմ. խգ. 1։ Զաք. ժա. 17։
2 Ես. ծգ. 11։ Զաք. ժա. 16։
3 Կամ, կաթը
4 Եզ. լգ. 25, 26։ Միք. գ. 1, 2, 3։ Զաք. ժա. 5։
5 Հմր. 16։ Զաք. ժա. 16։
6 Դ.Թագ. ժե. 4։
7 ա Պետ. ե. 3։
8 դ Թագ. իբ. 17։ Մատ. ի. 36։
9 Եր. լգ. 21, 28։
10 Ես. ծգ. 9։ Երեմ. ժբ. 9։ Հմր. 8։
11 Հմր. 5, 6։
12 Հմր. 2, 10։
13 Գլ. գ. 18։ Երբ. ժգ. 17։
14 Հմր. 2, 8։
15 Գլ. լ. 3։ Յովել. բ. 2։
16 Ես. կե. 9, 10։ Երեմ. խգ. 3։ Գլ. իբ. 25։ լգ. 24։ լե. 21, 22։
17 Մատ. խգ. 2։
18 Երեմ. լգ. 12։
19 Տես Հմր. 4։ Ես. խ. 11։ Միք. գ. 6։ Մատ. ժբ. 11։
20 Մատ. բ. 17։ Դ.Թագ. ե. 32։
21 Ես. ժ. 16։ Ամովս գ. 1։
22 Գլ. խ. 37, 38։ Հմր. 20, 22։ Զաք. ժ. 3։ Մատ. խե. 32, 33։
23 Հմր. 17։
24 Հմր. 17։
25 Ես. խ. 11։ Երեմ. խգ. 4, 5։ Յովէլ. ժ. 11։ Երբ. ժգ. 20։ ա Պետ. բ. 25։ ե. 4։
26 Երեմ. լ. 9։ Գլ. լե. 24, 25։ Ովս. գ. 5։
1 Հմր. 30։ Եր. իբ. 45։ Գլ. լե. 27։
2 Գլ. լե. 22։ Դ.Թագ. ա. 32, 33։
3 Գլ. լե. 26։
4 Դ.Թես. խգ. 6։ Ես. ժա. 6-9։ լե. 9։ Ովս. բ. 18։
5 Հմր. 28։ Երեմ. խգ. 6։
6 Ես. ծգ. 7։ Գլ. խ. 40։
7 Ծն. ժգ. 2։ Ես. ժբ. 24։ Զաք. բ. 13։
8 Դ.Թես. խգ. 4։
9 Մաղ. կբ. 9։ Մատ. գ. 10։

27 նաեւ եան աֆրեւնեը պիտի ըլլան։ Եւ ՚գաշտի
ծառերը իրենց պտուղը պիտի տան, ու երկիր իր
բերքը պիտի տայ, և անոնք իրենց երկրին վրայ
ապահովութեամբ պիտի բնակին. ու երբ ֆանոնց
լուծին կապերը կոտրեմ, ու ֆզանոնք իրենց ծա-
ռայեցնողներուն ձեռքէն ազատեմ, պիտի գիտ-
28 նան թէ ես եմ Տէրը։ Եւ անոնք ալ ՚ազ-
գերին պիտի չյափշտակուին, ու երկրի գազան-
ները զանոնք պիտի չուտեն. այլ ֆապահովու-
թեամբ պիտի բնակին, ու վախցնող մը պիտի
29 չըլլայ։ Եւ անոնց ՚անուանի տունկ մը պիտի
բուսցնեմ, ու ալ երկրին վրայ սովով
պիտի չապրուին, Էու ալ ազգերուն նախա-
30 տինք պիտի չկրեն։ Եւ պիտի գիտնան թէ ես,
անոնց Տէր Աստուածը, անոնց հետ եմ, ու անոնք
Իսրայէլի տունը իմ ժողովուրդս են, կ'ըսէ Տէր
ԵՀովա։
31 Եւ դուք, իմ ՚ոչխարներս, իմ արօտիս ոչ-
խարները, մարդիկ էք, — ես ձեր Աստուածն
եմ, կ'ըսէ Տէր ԵՀովա։

ԳԼ. ԼԵ

1-15 Սէիր լեռանը բնակիչներուն դատաստանը՝ Իսրայէլը
առնչուն համար։

Գարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով, Որդի մարդոյ, ՚երեսդ ԲՍէիր լեռանը վրայ
դարձուր ու ֆանոր դէմ մարգարէութիւն ըրէ,
3 Եւ անոր ըսէ, Տէր ԵՀովա այսպէս կ'ըսէ. Ա՛հա
ես քեզի դէմ եմ, ով Սէիր լեռ, ու ՚իմ ձեռքս
քու վրադ պիտի երկնցնեմ, ու քեզ ամայի
4 ու աւերակ պիտի ընեմ. Բ՚Քու քաղաքներդ աւերակ
պիտի ըլլան, և դուն ամայի պիտի ըլլաս, ու
պիտի գիտնաս թէ ես եմ Տէրը։
5 ՂՈրովհետեւ դուն Եյինաւուրց ատելութիւն
ունեցար, ու Իսրայէլի որդիները, անոնց պատու-
հասին ժամանակին, ֆանօրէնութեան ժամանա-
6 կին լրանալուն, սուրին ձեռքը մատնեցիր, Անոր
համար ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր ԵՀովա, որ
քեզ արեան մէջ պիտի դնեմ, և արիւնը քեզ
պիտի հալածէ. Բդուն արիւնը չատելուդ համար՝
7 արիւնը քեզ պիտի հալածէ։ Ու Սէիր լեռը բո-
լորովին ամայի պիտի ընեմ, և ֆանկէ անցնողը
8 ու դարձողը պիտի կտրեմ. Էու անոր լեռները իր
սպանուածներովը պիտի լեցնեմ. քու բլուրնե-
րուդ վրայ, քու հովիտներուդ մէջ ու բոլոր ձո-
րերուդ մէջ սրով սպանուածներ պիտի իյնան։
9 Ա՚Քեզ մշտնջենաւոր ամայութիւն պիտի ընեմ,
և քու քաղաքներդ ՃԶՀ ու պիտի ՚չդառնան. Ես ես եմ Տէրը։
10 Որովհետեւ դուն ըսիր Թէ Ա՛յս երկու ազգը
ու այս երկու երկիրը իմ պիտի ըլլան, ու ֆանոնց
11 պիտի տիրենք. (ու ՚Տէրը հոն էր.) Անոր համար,
ես կենդանի եմ, կ'ըսէ Տէր ԵՀովա, որ քու
թշնամութիւնովդ անոնց դէմ ի գործ դրած
բարկութեանդ ու նախանձիդ չափովը հատու-
ցում պիտի ընեմ, և քու դատաստանդ աւուած
առնես անոնց մէջ պիտի ճանչցուիմ։ Ու պիտի
12 գիտնաս որ ես Տէրս լսեցի քու բոլոր հայհոյու-
թիւններդ, զորոնք Իսրայէլի լեռներուն դէմ խօ-
սեցար՝ ըսելով, Անոնք աւերակ եղան, անոնք
13 մեզի կերակուր արուեցան. Եւ ֆձեր բերնովը ինծի
դէմ հպարտացաք, ու խօսքերնիդ ինծի դէմ
շատցուցիք, — ես կանչ լսեցի։
14 Տէր ԵՀովա այսպէս կ'ըսէ. ՂԲոլոր երկրին ու-
րախութեան ատեն քեզ ամայի պիտի ընեմ։
15 ՃԻնչպէս դուն Իսրայէլի տանը ժառանգութեանը
վրայ ուրախացար՝ որ ամայի եղաւ, քեզի ալ
այնպէս պիտի ընեմ. դուն, ով Սէիր լեռ ու բո-
լոր Եդոմ, Ժբոլորովին ամայի պիտի ըլլաս. ու
պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԼԶ

1 Իսրայէլի երկիրը կը մխիթարուի լսելով հեթանոսնե-
րուն կործանումը՝ որոնք օվսակալութեամբ կը վարուէին
իրեն հետ. 8 և Աստուծոյ օգնութիւնը՝ որ իրեն խոս-
տացուեր էին։ 16 Իսրայէլ մեծցուած էր իր մեղքերուն
համար. 21 և նորէն իր անչի վիճակին պիտի դառնար
առանց իր արժանաւորութեան։ 25 Բրիստոսի թագա-
ւորութեանը խորհուրդը։

Եւ դուն, որդի մարդոյ, ՚Իսրայէլի լեռնե-
րուն մարգարէութիւն ըրէ ու ըսէ, Ով Իսրայէլի
լեռներ, Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք. Տէր ԵՀովա
2 այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ Բթշնամին ձեզի հա-
մար ըսաւ, Վա՛շ, յաւիտենական բլուրներն ալ
3 էժեզի ժառանգութիւն եղան, Անոր համար
մարգարէութիւն ըրէ ու ըսէ, Տէր ԵՀովա այս-
պէս կ'ըսէ. Որովհետեւ ձեզ աւերեցին, ու ամէն
կողմէն կլլեցին, այնպէս որ մնացած ազգերուն
ժառանգութիւն ըլլաք, ՚ու դուք լեզուանի
խօսքը ու ժողովուրդին նախատինքը եղաք.
4 Անոր համար, ով Իսրայէլի լեռներ, Տէր ԵՀո-
վայի խօսքը մտիկ ըրէք. Տէր ԵՀովա այսպէս կ'ըսէ
լեռներուն ու բլուրներուն, ձորերուն ու հովիտ-

ա Դ.Կռ. խլ. 4։ Սապ. ձկ. 12։ Նա. պ. 2։
բ Դ.Կռ. խզ. 13։ Երեմ. բ. 20։
գ Երեմ. խկ. 14։
դ Տես Հմր. 8։ Գլ. լզ. 4։
ե Հմր. 25։ Երեմ. լ. 10։ Խզ. 27։
զ Նա. ժա. 1։ Երեմ. խզ. 5։
է Գլ. լզ. 3, 6, 15։
ը Հմր. 24։ Գլ. լբ. 27։
թ Սապ. տ. 3։ Յայտ. ժ. 11։

— —

ժ Գլ. զ. 2։
ի Բ Օր. բ. 5։
լ Երեմ. խթ. 7, 8։ Գլ. խե. 12։ Ամովս. ա. 11։ Սբդ. 10, ետն։
խ Գլ. զ. 14։
ծ Հմր. 9։
կ Գլ. խե. 12։ Սբդ. 10։
հ Գլ. խե. 15։
ձ Սապ. տկբ. 7։ Գլ. խա. 25, 29։ Տես Դան. ը. 24։ Սբդ. 11։

ղ Սապ. տթ. 17։
ճ Դատ. ե. 6։ Գլ. խթ. 11։
մ Գլ. լա. 12։ լբ. 5։
յ Երեմ. խթ. 17, 18։ Հմր. 4։ Գլ. խե. 13։ Մտթ. ա. 3, 4։
ն Կամ, չնորոգուելու
շ Գլ. զ. 7։ է. 4, 9։ լէ. 11։
ո Սապ. ձզ. 4, 12։ Գլ. լէ. 5։ Սբդ. 13։
չ Սապ. խլ. 1, 3։ տկբ. 13, 14։ Տես Գլ. խլ. 35։
պ Մտթ. է. 2։ Յովհ. բ. 13։
ջ Սապ. տթ. 17։
ռ Գործ. ե. 6։ Գլ. խթ. 11։
ս Գլ. լա. 12։ լբ. 5։
վ Երեմ. խթ. 17, 18։ Հմր. 4։ Գլ. խե. 13։ Մտթ. ա. 3, 4։
տ Կամ, չնորոգուելու
ր Գլ. զ. 7։ է. 4, 9։ լէ. 11։
ց Սապ. ձզ. 4, 12։ Գլ. լէ. 5։ Սբդ. 13։
ւ Սապ. խլ. 1, 3։ տկբ. 13, 14։ Տես Գլ. խլ. 35։
փ Մտթ. է. 2։ Յովհ. բ. 13։
ք ա Թագ. բ. 3։ Յայտ. ժզ. 6։
և Նա. կե. 13, 14։
օ Սբդ. 12, 15։
ֆ Հմր. 3, 4։

— —

ա Գլ. զ. 2, 3։
բ Գլ. խե. 3։ Խզ. 2։
գ Գլ. լե. 10։
դ Բ Օր. խբ. 37։ գ Թագ. ք. 7։ Ովբ. բ. 15։ Դան. ը. 16։

նելուն, և ամբողջ եղած աւերակներուն ու պարսպով Թողուած քաղաքներուն՝ որոնք շրջակայ ազգերուն մնացորդին է յափշտակութիւն ու նախատինք եղած են։ Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ. Մնացած ազգերուն համար ու բոլոր Եդոմի համար Ես նշուլա իմ նախանձիս կրակովը խօսեր եմ, վասն զի անոնք բոլոր սրտի ուրախութեամբ ու հոգիի հպարտութեամբ իմ երկիրս իրենց ժառանգութիւն ըլլալու որոշեցին, որպէսզի զանիկա աւարի պէս յափշտակեն։

6 Անոր համար Իսրայէլի երկրին վրայ մարգարէութիւն ըրէ, և լեռներուն ու բլուրներուն, ձորերուն ու հովիտներուն ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ. Դուք Ազգերուն նախատինք կրելնուդ համար՝ ահա ես իմ նախանձովս ու իմ 7 բարկութիւնովս խօսեցայ։ Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ. Ես *իմ ձեռքս վերցուցի՝ որ ձեր բոլորտիքը եղող ազգերը իրենց անար- 8 գանքը իրենք պիտի կրեն։ Բայց դուք, ով Իսրայէլի լեռներ, ձեր ճառերը պիտի երկնցնէք, ու իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի համար ձեր պտուղները պիտի բերէք, վասն զի անոնք մօտերս 9 պիտի գան։ Քանզի ահա ես ձեր կողմն եմ ու ձեզի պիտի դառնամ՝ և դուք պիտի մշակուիք 10 ու պիտի սերմնանուիք. Ու ձեր վրայ մարդիկ, բոլոր Իսրայէլի տունը, ամէնը պիտի շատացնեմ. ու քաղաքները պիտի բնակուին և ետեւերկիրը 11 պիտի շինուին։ Ու ձեր վրայ մարդը ու անասունը պիտի շատացնեմ՝ և անոնք պիտի շատանան ու պտղաբեր պիտի ըլլան. և ձեր առաջուան կացութիւնքը պէս ձեզ պիտի բնակեցնեմ, ու ձեր առաջուան վիճակէն աւելի պիտի ընեմ ձեզի. Ես պիտի գիտնաք թէ 12 ես եմ Տէրը։ Ես ձեր վրայ մարդիկ, իմ ժողովուրդս Իսրայէլը, պիտի պտըտցնեմ, ես անոնք քեզ պիտի ժառանգեն, և դուն անոնց ժառանգութիւնը պիտի ըլլաս, ու ետքէն ալ զանոնք *պիտի չզրկես"։

13 Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետեւ ձեզի համար կ՚ըսեն թէ Դուն մարդակեր էուէր մեն 14 ես, քու ազգիդ պատուելիք. Անոր համար ետքէն ալ մարդ պիտի չուտես, ու ետքէն ալ քու ազգիդ պիտի չզրկես, կ՚ըսէ Տէր Եհո- 15 վա։ Ես քու մէջդ ետքէն ալ ազգերուն նախատինքը լսել պիտի չտամ՝ ու ետքէն ալ ժողովուրդներուն անարգանքը պիտի չկրես, և քու ազգիդ ետքէն ալ պիտի չզրկես, կ՚ըսէ Տէր Եհովա։

16 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, Որ- 17 դի մարդդ, Իսրայէլի տունը իրենց երկրին մէջ բնակեցան, և զանոնք իրենց ճամբայովը ու գործերովը պղծեցին. անոնց ճամբան իմ առջեւս *պաշտանուայր կինջ անմաքրութեան նման 18 պէս եղաւ։ Ուստի իմ բարկութիւնս անոնց վրայ թափեցի *այն արիւնին համար՝ զոր իրենք թափեցին երկրին վրայ, ու զանիկա իրենց կուռքերովը պղծեցին. Ես *զանոնք ազգերուն մէջ 19 ցրուեցի. ու երկիրներուն մէջ ցիրուցան եղան. *զանոնք իրենց ճամբուն ու գործերուն համե- 20 մատ դատեցի։ Ես իրենց գացած ազգերուն մէջ երթալնուն պէս՝ *իմ սուրբ անունս պղծեցին, երբ իրենց համար ըսուեցաւ Թէ Ասոնք Եհովայի ժողովուրդն են, ու անոր երկրէն ելան։ 21 Սակայն ես խնայեցի *իմ սուրբ անունս համար, զոր Իսրայէլի տունը իրենց մտած ազգերուն մէջ պղծեցին։

22 Անոր համար Իսրայէլի տանը ըսէ որ Տէր Եհովա այսպէս կ՚ըսէ. Ոչ թէ ձեզի համար կ՚ընեմ *ասիկա, ով Իսրայէլի տունը, *հապա իմ սուրբ անունս համար զոր դուք ձեր մտած 23 ազգերուն մէջ պղծեցիք։ Ես սուրբ պիտի ընեմ իմ մեծ անունս, որ ազգերուն մէջ պղծուեցաւ, զոր դուք անոնց մէջ պղծեցիք. ու ազգերը պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը, կ՚ըսէ Տէր Եհովա, երբ անոնց աչքերուն առջեւ *ձեր մէջ սրբուիմ։ 24 Եւ *ձեզ ազգերէն պիտի առնեմ ու ամէն երկիրներէն ձեզ պիտի ժողվեմ, ու ձեզ 25 ձեր երկիրը պիտի բերեմ, Ես ձեր վրայ մաքուր ջուր պիտի սրսկեմ, ու պիտի մաքրուիք. *ձեր բոլոր պղծութիւններէն ու ձեր բոլոր 26 կուռքերէն ձեզ պիտի մաքրեմ. Ես *ձեզի նոր սիրտ պիտի տամ, ու ձեր ներսիդին նոր հոգի պիտի դնեմ, և ձեր մսոտիներէն քարեղէն սիրտը պիտի հանեմ, ու ձեզի մսոտիներէն սիրտ 27 պիտի տամ. Ես իմ Հոգիս ձեր ներսիդին պիտի դնեմ, ու ձեզի իմ օրէնքներուս մէջ քալել պիտի տամ, ու իմ իրաւունքներս պիտի պահէք ու *ի գործ դնէք. *Ես ձեր հայրերուն տուած 28 երկրիս մէջ պիտի բնակիք, *ու դուք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլաք, ես ալ ձեզի Աստուած պիտի ըլլամ։ Ես *ձեր բոլոր պղծութիւններէն 29 ձեզ պիտի ազատեմ, *ու ցորենը պիտի կանչեմ և զանիկա պիտի շատացնեմ, ու *ձեր վրայ 30 սով պիտի չբերեմ։ *Ես ծառերուն պտուղը ու արտերուն բերքը պիտի շատացնեմ, որպէս զի մէյմըն ալ ազգերուն մէջ սովի նախատինքը 31 չկրէք։ Ու *ձեր դէշ ճամբաներդ և անբարի գործերդ պիտի յիշէք, ու *ձեր անօրէնութիւն-

---

ե Գլ. լգ. 28։
զ Սապ. հթ. 4։
է ր Օր. գ. 24։ Գլ. լբ. 19։
ը Գլ. լե. 10, 12։
ը Սապ. ձիգ. 3, 4։ Գլ. լգ. 29։ Հմր. 15։
ժ Գլ. ի. 5։
ի Հմր. 33։ Ես. ծբ. 12։ կա. 4։ Ամոս բ. 14։
լ Եբեմ. լա. 27։ լգ. 12։
խ Գլ. լե. 9։ լէ. 6, 13։
ձ Ածպ. 17, ևն։
ղ Եբր. անզատակ պիտի չընես
ճ Թուա. ժգ. 33։
հ Գլ. լգ. 29։
յ Դ Կռն. ժը. 25, 27, 28։ Եբեմ. բ. 7։
ղ Դ Կռն. ժե. 19, ևն։
ճ Գլ. ժգ. 36, 38։ խգ. 37։
ո Գլ. խբ. 15։
պ Գլ. ի. 3։ ժը. 30։ լթ. 24։
ջ Տես. ես. ծբ. 5։ Հռոմ. բ. 24։
ռ Գլ. խ. 9, 14։
ս Սապ. ծգ. 8։
վ Գլ. խ. 41։ խբ. 22։
տ Գլ. լգ. 13։ լէ. 21։
ր Երբ. ժ. 22։
ց Եբեմ. լգ. 8։
ւ Եբեմ. լբ. 39։ Գլ. ժա. 19։
փ Գլ. խբ. 25։ լէ. 25։
ք Եբեմ. լ. 22։ Գլ. ժա. 20։ լէ. 27։
օ Մատ. ա. 21։ Հռոմ. ժա. 26։
ֆ Տես Սապ. ձե. 16։
և Գլ. լգ. 29։
ֈ Գլ. լգ. 27։
։ Գլ. ժգ. 61, 63։
֊ Դ Կռն. խգ. 39։ Գլ. գ. 9։ ի. 43։

ներսն համար և ձեր պղծութիւններուն համար դուք ձեր անձերնիդ պիտի պղծիք, ՚Ոչ թէ
32 ձեզի համար կ'ընեմ՝ ասէ՚ Տէր Եհովա, կ'ըսէ Տէր Եհովա, ձեզի յայտնի ըլլայ. ձեր ճամբաներէն ամչցէք
և պատկառեցէք, ով Իսրայէլի տուներ։
33 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Այն օրը որ ձեր
բոլոր անօրէնութիւններէն ձեզ մաքրեմ՝, քա-
ղաքները մարդաբնակ պիտի ընեմ՝, հու տե-
34 րակները պիտի շինուին. եւ այն ամայացած եր-
կիրը, որն անցնողին աչքերուն առջև ամայի
35 ըլլալուն տեղ, պիտի մշակուի։ Ու պիտի ըսեն,
Այս ամայացած երկիրը Եդեմի պարտէզին պէս
եղաւ. և աւերակ, ամայի ու փլած քաղաքնե-
36 րը պարսպաւոր ու մարդաբնակ եղան։ Ու ձեր
բոլորտիքը մնացած ազգերը պիտի գիտնան թէ
ես Տէրս փլածները կը շինեմ, ու ամայացած
երկիրը կը տնկեմ. ՚ես Տէրս խօսեցայ ու պիտի
կատարեմ։
37 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Իսրայէլի տունը
ինդրուածքը ա՛լ պիտի ընդունիմ՝, որպէս զի
անոնց ոսիկա ընեմ, անոնց մարդիկը Էհօտի
38 պէս պիտի շատցնեմ։ Սուրբ հօտին պէս, Երու-
սաղէմի հանդիսաւոր օրերուն հօտին պէս, ու-
րուած քաղաքները մարդոց հօտերով այնպէս
լեցուն պիտի ըլլան. ու պիտի գիտնան թէ ես
եմ Տէրը։

ԳԼ. ԼԷ

1 Ջորցած ոսկորներուն յարութիւն առնելովը՝ 11 Իսրա-
յէլի մեռած յոյսը կը կենդանանայ։ 15 Երկու փայտե-
րուն միանալովը՝ 18 կը ցուցուի Իսրայէլի միաքանու-
թիւնը Յուդայի հետ։ 20 Բրիսաոսի թագաւորութեանը
վերյիչ խոստումներ։

Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ, և ՚*Տէրը
զիս Հոգիով՚ հանեց ու զիս դաշտին մէջ դրաւ,
2 և անիկա ոսկորներով լեցուն էր. Ու զիս անոնց
քովէրէն պտըտցուց շուրջանակի և ահա անոնք
դաշտին երեսին վրայ խիստ շատ էին, և ահա
անոնք խիստ չորցած էին։
3 Ու ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, այս ոսկորնե-
րը կրնա՞ն կենդանանալ. ու ըսի, Ով Տէր Եհո-
4 վա, դուն գիտես։ Եւ ինծի ըսաւ, Այս ոսկոր-
ներուն վրայ մարգարէութիւն ըրէ ու անոնց
ըսէ, Ով չորցած ոսկորներ, Տէրոջը խօսքը մտիկ
5 ըրէք։ Այսպէս կ'ըսէ Տէր Եհովա այս ոսկորնե-
րուն. Ահա ես ՚ձեր մէջ հոգի պիտի դնեմ, ու
6 պիտի կենդանանաք. Եւ ձեր վրայ ջիլեր պիտի
դնեմ, ու ձեզ միսով պիտի պատեմ, ու ձեզ
մորթով պիտի ծածկեմ, և ձեր մէջ շունչ պի-
տի դնեմ, ու պիտի կենդանանաք. և ՚պիտի
գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
7 Ու ես մարգարէութիւն ըրի ինչպէս ինծի
հրամայուեցաւ ու մարգարէութիւն ըրած
պէս ձայն մը եղաւ. և ահա շարժում մը եղաւ,
ու ոսկորները էՓոբս մօտեցան՝ ոսկորը իր ոսկո-
8 րին։ Եւ տեսայ որ ահա անոնք ջիլերով ու մի-
սով պատեցան, ու վրայէն մորթով ծածկուե-
9 ցան, բայց անոնց մէջ շունչ չկար։ Ան ատեն
ինծի ըսաւ, Շունչին մարգարէութիւն ըրէ, մար-
գարէութիւն ըրէ, որդի մարդոյ, ու շունչին
ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ով շունչ,
չորս հովերէն եկուր, ու այս սպաննուածներուն
10 վրայ փչէ որպէս զի կենդանանան։ Եւ ես մար-
գարէութիւն ըրի՝ ինչպէս ինծի հրամայեց, Էու
շունչը անոնց մէջ մտաւ, ու կենդանացան և
իրենց ոտքերուն վրայ կայնեցան, ՚՚ խիստ մեծ
զօրք մը Էր՚՚։
11 Եւ ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, այս ոսկորները
բոլոր Իսրայէլի տունն են. ահա անոնք կ'ըսեն,
ՔՄեր ոսկորները չորցան ու մեր յոյսը կորսուե-
12 աւ մենք կտրուած ենք։ Անոր համար մարգարէ-
ութիւն ըրէ ու անոնց ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս
կ'ըսէ. Ահա ես ՚ձեր գերեզմաններդ պիտի բա-
նամ, ու ձեր գերեզմաններէն ձեզ պիտի հա-
նեմ, ով իմ ժողովուրդս, և ՚ձեզ Իսրայէլի
13 երկիրը պիտի բերեմ։ Ու երբ ձեր գերեզման-
ները բանամ, ու ձեզ ձեր գերեզմաններէն հա-
նեմ, ով իմ ժողովուրդս, պիտի գիտնաք թէ
14 ես եմ Տէրը։ Եւ էիմ Հոգիս ձեր ներսիդին պիտի
դնեմ, ու պիտի կենդանանաք. ու ձեր երկրին
մէջ ձեզ պիտի հանգստացնեմ, ու պիտի գի-
նաք ՚որ ես Տէրս խօսեցայ ու բրի՚՚, կ'ըսէ Տէրը։
15 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, (16) Ու-
դուն, որդի մարդոյ, Էքեզի փայտ մը առ ու
անոր վրայ գրէ, Յուդայի համար ու Էանոր ըն-
կերներուն, Իսրայէլի որդիներուն, համար. եւ-
րը ՚՚էէ փայտ մը առ ու անոր վրայ գրէ,
Յովսէփի համար, Եփրեմի ու անոր ընկերներուն
17 բոլոր Իսրայէլի տանը փայտը. Եւ ՚զանոնք իրա-
րու մօտեցուր, որպէս զի մէկ փայտ ըլլան ու
18 քու ձեռքիդ մէջ միանան։ Ու երբ քու ժողո-
վուրդիդ որդիները քեզի խօսին ու ըսեն, ՚՚Ո՞նչ
պիտի ըլլան քեզի այս բաները. մեզի չե՞ս պատ-
19 մեր։ Ցանոնց ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես պիտի առնեմ Յովսէփի փայտը որ
Եփրեմի ձեռքն է, ու անոր ընկերները, Իսրայէ-
լի ցեղերը, և զանոնք անոր հետ մէկտեղ Յու-
դայի փայտին հետ պիտի դնեմ, ու զանոնք
մէկ փայտ պիտի ընեմ. ու իմ ձեռքիս մէջ
20 մէկ պիտի ըլլան։ Եւ այն փայտերը, որոնց վրայ
դուն պիտի գրես, Ցանոնց աչքերուն առջև քու

— բ Օր. թ. 5։ Ելհ. 22։
՚ Ելհ. 10։
՚՚ Լս. ծա. 3։ Գլ. խբ. 13։ Յովել բ. 3։
՚՚՚ Գլ. ՃԽ. 24։ խբ. 14։ լէ. 14։
† Եբր. առնէն ա՛լ պիտի փրն-
տրտուիմ. Տես Գլ. ԺԶ. 3։
՚՚՚՚ Ելհ. 10։

— Գլ. ա. 3։
՚՚՚՚՚ Գլ. գ. 14։ բ. 3։ ԺԱ. 24։ Ղուկ. գ. 1։
• կամ, Տէրոջը Հոգիով պիտ
՚՚՚՚՚՚ բ Օր. լբ. 39։ ա Թագ. բ. 6։ Յովհ. ե. 21։ Հռոմ. ղ. 17։ բ Կոր. ա. 9։
՚՚՚՚՚՚՚ Մագ. Ճգ. 30։ Ելհ. 9։
՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ. ղ. 7։ լե. 12։ Յովել բ. 27։ գ. 17։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Մագ. Ճգ. 30։ Ելհ. 5։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Յայտ. ԺԱ. 11։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Մագ. Տխա. 7։ Տես Եա. խթ. 14։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Եա. խզ. 19։ Ամբ. ԺԳ. 14։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ. լզ. 24։ Ելհ. 25։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ. լզ. 27։
† կամ, թէ ես եմ Տէրը. Ես խօսեցայ, ու պիտ կատարեմ
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Տես Թուա. ԺԿ. 2։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Բ Մն. ԺԱ. 12, 13, 16։ ԺԸ. 9։ լ. 11, 18։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Տես Ելհ. 22, 24։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ. ԺԲ. 9։ խզ. 19։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Զաք. Ժ. 6։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ելհ. 16, 17։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ. ԺԲ. 3։

21 ձեռքիդ մէջ ըլլան, ու անոնց ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես [f]Իսրայէլի որդիները պիտի առնեմ՝ այն տեղերուն մէջէն՝ ուր գացին, ու զանոնք ամէն կողմէն պիտի ժողվեմ, ու զանոնք
22 իրենց երկիրը պիտի բերեմ. Եւ [g]զանոնք երկրին մէջ Իսրայէլի լեռներուն վրայ մէկ ազգ պիտի ընեմ, ու [h]անոնց ամէնուն վրայ մէկ թագաւոր պիտի թագաւորէ. ու մէյմէն ալ երկու ազգ պիտի չըլլան, ու մէյմէն ալ երկու թագաւորու-
23 թեան պիտի չբաժնուին. [i]Ու մէյմէն ալ իրենց կուռքերովը ու գարշելիութիւններովը ու իրենց բոլոր յանցանքներովը պիտի չպղծուին. ու ես զանոնք պիտի ազատեմ՝ իրենց բոլոր բնակութիւններէն՝ որոնց մէջ իրենք մեղք գործեցին, և զանոնք պիտի սրբեմ. ու անոնք [j]ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան, ես ալ անոնց Աստուած պիտի ըլ-
24 լամ։ Եւ [k]անոնց վրայ իմ ծառաս Դաւիթ թագաւոր պիտի ըլլայ, ու [l]ամէնը մէկ հովիւ պիտի ունենան. [m]Ու իմ իրաւունքներուս մէջ պիտի քալեն, ու իմ օրէնքներս պիտի պահեն ու զանոնք պիտի կատարեն. Ու
25 [n]պիտի բնակին այն երկրին վրայ զոր իմ Յակոբ ծառայիս տուի, որուն մէջ ձեր հայրերը բնակեցան. ու անոր վրայ իրենք ու իրենց որդիները և իրենց որդւոց որդիները [o]յաւիտեան պիտի բնակին. ու [p]իմ ծառաս Դաւիթ յաւիտեան անոնց իշխան պիտի ըլլայ։
26 Ու անոնց հետ [q]Խաղաղութիւն ուխտ պիտի ընեմ՝ անիկա անոնց յաւիտենական ուխտ պիտի ըլլայ. և զանոնք պիտի տեղաւորեմ ու [r]պիտի շատցնեմ, և իմ [s]սրբարանս անոնց մէջ պիտի
27 դնեմ յաւիտեան։ Ու [t]իմ խորանս անոնց քով պիտի ըլլայ. և ես [u]անոնց Աստուած պիտի ըլլամ, ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան։
28 Ու իմ սրբարանս յաւիտեան անոնց մէջ ըլլալով [v]ազգերը պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը որ [w]Իսրայէլը կը սրբեմ։

ԳԼ. ԼՀ

1 Գոգի բանակը, 8 ու անոր չար դիտաւորութիւնը, 14 Աստուծոյ գաղտնաւոնը անոր դէմ։

Պարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով, [x]Որդի մարդոյ, Երեսդ Մագոգի երկրին եղող Ռոսին, [y]Մոսոքի ու Թոբէլի իշխանին [z]Գոգի դարձուր, և անոր վրայով մարգարէու-
3 թիւն ըրէ, Ու ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.

Ահա ես քեզի դէմ եմ, ով Գոգ, Ռոսին, Մո-
4 սոքի ու Թոբէլի իշխան. Ու [a]քեզ պիտի դարձնեմ, և քու կզակներուդ [b]կարթ պիտի անցնեմ, ու քեզ ու քու բոլոր զօրքդ պիտի հանեմ, ձիերը ու ձիաւորները, ամէնն ալ կատարեալ հագուստ. [c]Ու վահանաւորներուն ու սպարաւորներուն մեծ ժողովը՝ [d]ամէնն ալ սուր բռնող. Անոնց հետ Պարսիկները, Եթովպացիները ու [e]Փուտացիները, ամէնն ալ սպարուր ու
6 սաղաւարտաւոր. Նաև [f]Գոմեր ու անոր բոլոր գունդերը, [g]Թորգոմային տունը հիւսիսի ծայրերէն, ու անոր բոլոր գունդերը, շատ ժողովուրդներ, քեզի հետ պէտք հանէ։

7 [h]Պատրաստ եղիր, և քեզ ու քու քովդ ժողոված բոլոր ժողովներդ պատրաստէ, ու դուն
8 անոնց պահապան եղիր։ [i]Շատ օրերէն ետքը [j]քու պատգամդ պիտի հասնի". ետքի տարիները պիտի գաս այն երկրին վրայ որ սուրէն ազատուած է, և այն [k]ժողովուրդին վրայ որ [l]շատ ազգերէն ժողովուած է Իսրայէլի լեռներուն վրայ, որոնք միշտ աւերակ էին. բայց անիկա ազգերէն ելած ըլլալով, [m]ամէնը ապահովութեամբ
9 պիտի բնակին։ Իսկ դուն հովրիկի պէս պիտի ելլես գաս, [n]ու երկիրը ծածկելու համար հասնիլ պէս պիտի ըլլաս, դուն և քու բոլոր գունդերդ ու շատ ժողովուրդներ քեզի հետ։

10 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Այն օրը պիտի ըլլայ որ քու միտքդ բաներ պիտի գան, ու չար
11 խորհուրդ մը պիտի մտածես։ Ու պիտի ըսես, Անպարիսպ գեղերուն երկիրը ելլեմ, [o]հանգստութեան մէջ եղողներուն, [p]ապահովութեամբ բնակողներուն, [q]ամէնը անպարիսպ պէտք կը բնակին, և նիգեր ու դռներ չունին. Որպէս զի առ առ յափշտակես և կողոպտես
12 կողոպտես, և քու ձեռքդ [r]բնակուած աւերակներուն վրայ [s]ու ազգերէն ժողովուած և խաշինք ու ապրանք առացած [t]երկրին [u]տարբ /ուղիքը
13 բնակած ժողովուրդին վրայ դարձնես։ [v]Սաբա ու Դեդան և [w]Թարսիսի վաճառականները ու անոր բոլոր [x]առիւծները քեզի պիտի ըսեն. Մի՞թէ առա՛ր յափշտակելու եկար. կողոպո՞ւտ կողոպտելու համար քու ժողովդ ժողվեցիր, արծաթ ու ոսկի վերցնես, խաշինք ու ապրանք առնես, մեծ առա՛ր յափշտակես։

14 Անոր համար մարգարէութիւն ըրէ, որդի մարդոյ, ու Գոգի ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.

---

[f] Գլ. լգ. 24։
[g] Եսա. ժա. 13։ Երեմ. գ. 18։ ե. 4։ Ովսէ. ա. 11։
[h] Գլ. լգ. 23, 24։ Յովհ. ժ. 16։
[i] Գլ. լգ. 25։
[j] Գլ. լգ. 28, 29։
[k] Եսա. խ. 11։ Երեմ. խգ. 5։ լ. 9։ Գլ. լգ. 23, 24։ Ովսէ. գ. 5։ Ղուկ. ա. 32։
[l] Հմր. 22։ Յովհ. ժ. 16։
[m] Գլ. լգ. 27։
[n] Գլ. լգ. 28։
[o] Եսա. կ. 21։ Յովել. գ. 20։ Ամբակ. բ. 15։
[p] Հմր. 24։ Յովհ. ժբ. 34։
[q] Մտգ. ձբ. 3։ Եսա. ծե. 3։ Երեմ. լբ. 40։ Գլ. լգ. 25։
[r] Գլ. լգ. 10, 37։
[s] Բ Կոր. գ. 16։
[t] Ղևտ. խգ. 11, 12։ Գլ. խգ. 7։ Յովհ. ա. 14։
[u] Գլ. ժա. 20։ ԺԳ. 11։ լգ. 28։
[v] Գլ. լգ. 23։
[w] Գլ. լ. 12։

---

[x] Գլ. լբ. 1։
[y] Գլ. լե. 2, 3։
[z] Գլ. լե. 26։
[a] Յայտ. ե. 8։
[b] գ Թագ. ԺԲ. 28։ Գլ. խբ. 4։ լբ. 2։
[c] Գլ. խգ. 12։
[d] Գլ. խե. 10։ լ. 5։
[e] Ծն. ժ. 2։
[f] Գլ. խե. 14։
[g] Եսա. ը. 9, 10։ Երեմ. խգ. 3, 4, 14։ ծա. 12։
[h] Ծն. խթ. 1։ բ Օր. գ. 30։ Հմր. 16։
[i] Երէ. պիտի հասկնաս
[j] Հմր. 12։ Գլ. լգ. 13։
[k] Գլ. լգ. 1, 4, 8։
[l] Երեմ. խգ. 6։ Գլ. խբ. 26։ լգ. 25, 28։ Հմր. 11։
[m] Եսա. խբ. 2։
[n] Երեմ. գ. 13։ Հմր. 16։
[o] Երեմ. խթ. 31։
[p] Հմր. 8։
[q] Գլ. լգ. 34, 35։
[r] Հմր. 8։
[s] Դատ. ք. 37։
[t] Գլ. խե. 22, 23։
[u] Գլ. խե. 15, 20։
[v] Գլ. խե. 12։
[w] Տես Գլ. ԺՔ. 3, 5։

"Ա՛յն օրը որ իմ ժողովուրդս Իսրայէլ Նապահովութեամբ բնակի՝ ա՞յս դուն պիտի գիտնաս,
15 Ո՛ւ քու տեղէդ, հիւսիսի ծայրերէն, պիտի գաս, դուն ու քեզի հետ շատ ժողովուրդներ՝ ամէնը ձիեր հեծած, մեծ բազմութեամբ ու շատ զօրքով.
16 եւ Իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի վրայ ամպի պէս երկիրը ծածկելու պիտի գայիս. Վերջին օրերը պիտի ըլլայ, ու քեզ իմ երկրիս վրայ պիտի բերեմ, որպէս զի ազգերը զիս ճանչնան երբ ես անոնց աչքերուն առջեւ քու վրադ †փառաւորուիմ, ամէն Տէրը Եհովա:
17 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Դուն անի՞կ ես, որ քեզի համար առաջուան օրերը, այն օրերը ա՛ տարիները մարգարէութիւն ընող Իսրայէլի մարգարէներուն, իմ ծառաներուս, միջոցով ըսի թէ
18 քեզ անոնց վրայ պիտի բերեմ: Եւ այն օրը, Գոգի Իսրայէլի երկրին վրայ գիտած օրը, կ'ըսէ Տէր Եհովա, իմ սրտմտութիւնս ‡երեսս պիտի
19 ելլէ: Եւ "իմ նախանձովս, "իմ բարկութեանս կրակովը, խօսեցայ, որ էապէս յաւուն անշուշտ Իսրայէլի երկրին վրայ մեծ խռովութիւն պիտի ըլ-
20 լայ. Եւ †ծովու ձուկերը ու երկինքի թռչուունները եւ դաշտի գոտեանները ու գետնի վրայ սողացող բոլոր սողունները ու երկրի երեսին վրայ եղող բոլոր մարդիկը իմ երեսէս պիտի խռովին. °եւ լեռները պիտի փլչին, ու զառիվեր ժայռերը պիտի իյնան, ու բոլոր պարիսպները գետինը պիտի իյ-
21 նան: Եւ անոր դէմ՝ իմ բոլոր լեռներուս վրայ ֆսուր "պիտի կանչեմ, կ'ըսէ Տէր Եհովա. Իւրաքանչիւրին
22 դուն սուրը իր եղբօրը վրայ պիտի ըլլայ: Եւ անոր հետ †ժանտախտով ու արիւնով "պիտի վիճիմ, եւ անոր վրայ ու անոր զօրքերուն վրայ ու անոր հետ եղող շատ ժողովուրդներուն վրայ յորդահոս անձրեւ ու †կարկուտի քարեր, կրակ
23 ու ծծումբ "պիտի տեղամ: Եւ շատ ազգերու առջեւ պիտի փառաւորուիմ ու †սրբուիմ եւ †ճանչցուիմ, ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը:

ԳԼ. ԼԹ

1 Աստուծոյ դատաստանը Գոգի դէմ: 8 Իսրայէլի յաղթութիւնը: 11 Գոգի թաղումը Գոգի բազմութեան ձորին մէջ: 17 Թռչուններուն խնճոյքը: 23 Իսրայէլ՝ իր մեղքերուն համար տանջուելէն ետքը, յաւիտենական ընծոյքով մը նորէն մէկտեղ պիտի ժողովուի:

Եւ "դուն, որդի մարդոյ, Գոգի վրայով մարգարէութիւն ըրէ ու ըսէ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ա՛հա ես քեզի դէմ եմ, ով Գոգ,
2 Ռոսխի, Մոսոքի ու Թոբէլի իշխան. Ու ես քեզ

ա Ես. գ. 1:
բ Հմր. 8:
գ Գլ. լթ. 2:
դ Հմր. 6:
ե Հմր. 9:
զ Հմր. 8:
է Ել. ժգ. 14: Գլ. լգ. 23: լթ. 21:
ը Եբր. արտասիմ
թ Ա՛ն, բարկութիւնս
ժ Գլ. լգ. 5: 6: լթ. 25:
ի Ես. կգ. 16: Երեմ. լեզ. 31:
ժա Սաղ. ձթ. 46:
ժբ Անգ. բ. 6, 7: Ծայտ. ժգ. 18:
ժգ Ովս. գ. 3:
ժդ Երեմ. գ. 24: Նաւ. ա. 5, 6:
ժե Գլ. ժգ. 17:
ժզ Սաղ. ձև. 16:
ժէ Գաղ. է. 22: ա Թագ. ժգ. 20: բ Մն. է. 23:
ժը Գլ. ե. 17:
ժթ Ես. կգ. 16: Երեմ. լեզ. 31:
ի Գլ. ժգ. 11: Ծայտ. ժգ. 21:
իա Սաղ. ժա. 6: Տես Ես. լթ. 6: լ. 30:
իբ Գլ. լգ. 23:
իգ Սաղ. թ. 16: Գլ. լե. 28: լթ. 7: Հմր. 16:

——

իդ Գլ. լբ. 2, 3:
իե Գլ. լբ. 15:
իզ Գլ. լբ. 21: Հմր. 17:
իէ Գլ. լգ. 27:
իը Գլ. լբ. 22: Ամոս ա. 4:
իթ Սաղ. հբ. 10:
իժ Հմր. 22:
իի Դ Կհ. ժբ. 21: Գլ. է. 39:
իժա Գլ. լբ. 16, 23:
իժբ Տես Ծայտ. ժգ. 17: խա. 6:
իժգ Գլ. լբ. 17:
իժդ Ես. ժգ. 2:
իժե Բ Օր. խա. 23: Հմր. 14, 16:
իժզ Գլ. խբ. 22:
իժէ Հմր. 12:

*Համանա պիտի ըլլայ. այսպէս հերկիրը պիտի մնաքրեն։

17 Եւ դուն, որդի մարդոյ, Տէր Եհովա այսպէս
կ'ըսէ. Յամէն տեսակ թռչուններն ու
դաշտի բոլոր գազաններուն ըսէ, Ժողվուեցէք
ու եկէք. իմ ձեզի համար զոհած զոհիս, †Իս-
րայէլի լեռներուն վրայ՝ Հոգոլեա՛ մեծ զոհին.
ամէն կողմէն մօտեցէք, որպէս զի միս ուտէք
18 ու արիւն խմէք. ՛Զօրաւորներուն միսը ու-
տէք, ու երկրի իշխաններուն արիւնը խմէք, խո-
յերու, գառներու, նոխազներու ե զուտրակնե-
րու՝ որոնց ամէնը Բասանի գէր անասուններ են։
19 Եւ ձեզի համար զոհած զոհէս՝ մինչև կշտա-
նալնիդ ճարպ ուտէք, ու մինչև գինովցնիդ
20 արիւն խմէք։ Ուէ իմ սեղանիս վրայ ձիերուն ու
†կառքի անասուններէն", Հզօրաւորներէն ու ամէն
պատերազմող մարդէն կշտանալք, կ'ըսէ Տէր
21 Եհովա։ "Եւ ազգերուն մէջ իմ փառքս պիտի
դնեմ, ու ամէն ազգերը իմ ըրած դատաստան-
ներս ու Նոանց վրայ դրած ձեռքս պիտի տես-
22 նեն։ "Ու Իսրայէլի տունը այն օրէն եւս ա՛լ
պիտի գիտնան թէ իրենց Տէր Աստուածը ես
23 եմ, Եւ ազգերը պիտի գիտնան թէ Իսրայէլի
տունը իրենց անօրէնութեանը համար, ինծի
ապստամբ ըլլալնուն համար, գերի եղան, ու "ես
իմ երեսս անոնցմէ ծածկեցի, և "զանոնք իրենց
թշնամիներուն ձեռքը տուի, ու ամէնը սրով ին-
24 կան։ Ըստ իրենց պղծութեանը ու իրենց
յանցանքներուն համեմատ ու իրենց հոգոցամ
բրի, ու իմ երեսս իրենցմէ ծածկեցի։
25 Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. "Հի-
մա Յակոբի գերութիւնը պիտի դարձնեմ, ու
ըլոր Իսրայէլի տունը պիտի ողորմիմ, և իմ
սուրբ անունս համար նախանձաւոր †պիտի ըլ-
26 լամ։ Ու երբ անոնք "իրենց երկրին մէջ ապա-
հովութեամբ բնակին, ու վախցնող մը չըլլայ,
այն ատեն "իրենց անարգանքը ու իրենց ինծի
դէմ ըրած բոլոր յանցանքները պիտի կրեն"։
27 †Երբ զանոնք ժողովուրդներէն դարձնեմ, ու
զանոնք իրենց թշնամիներուն երկիրներէն ժո-
ղովեմ, այն ատեն անոնց մէջ *շատ ազգաց աչք-
28 րուն առջև պիտի սրբուիմ։ "Եւ պիտի գիտնան
թէ ես եմ անոնց Տէր Աստուածը. որովհետև զա-
նոնք ազգերու մէջ գերի քշեցի, ու զանոնք նորէն
իրենց երկիրը ժողվեցի, և ա՛լ անոնցմէ հոն մարդ
29 մը չթողուցի։ "Ու ևս մէյմըն ալ իմ երեսս անոնց-
մէ պիտի չծածկեմ. քանզի "իմ Հոգիս Իսրա-
յէլի տունը վրայ թափեցի, կ'ըսէ Տէր Եհովա։

ԳԼ. Խ

1 Մարգարէին տեսիլքին ժամանակը, եղանակը ու նպա-
տակը։ 6 Արեւելեան դրանը, 20 հիւսիսային դրանը, 24
հարաւային դրանը, 32 ներսի գաւիթին արեւելեան դրա-
նը, 35 և հիւսիսային դրանը աստիճանները, 39 ուխտը
սեղաններուը, 44 Սենեակներուը, 48 Տաճը սրահը։

Ա՛ Եր գերութեան քսանըհինգերորդ տարին,
*առաջին ամիսը" ամսուն տասներորդ օրը, "քա-
ղաքին գարնուելէն չորեքտասաներորդ տարին,
նոյն օրը Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ, ու
2 ինծի հոն տարաւ. †Զիս Աստուծոյ տեսիլքներով
Իսրայէլի երկիրը տարաւ, "և ինծի խիստ բարձր
լեռան մը վրայ դրաւ. ու անոր վրայ հարաւա-
յին կողմը քաղաքի մը շինուածքի պէս էր։
3 Ու երբ ինծի հոն տարաւ, ահա մարդ մը՝
որուն երեւոյթը Էպղինձի երեւութի պէս էր, և
Նոանոր ձեռքը քթանէ լար ևս չափի եղէգ կար,
4 ու անիկա դուռը կայներ էր։ Եւ այն մարդը
ինծի ըսաւ, "Որդի մարդոյ, աչքերովդ տես ու
ականջներովդ լսէ, ու քեզի ամէն ցուցուցած-
ներուս ուշադրութիւն ըրէ. վասն զի դուն հոս
բերուեցար որպէս զի այս բաները քեզի ցուցու-
նեմ. Ըսէն տեսածդ Իսրայէլի տունը պատմէ։
5 Եւ ահա տունը դուրսէն շուրջանակի ծառա-
րիսպ կար, ու այն մարդուն ձեռքը վեց կան-
գունի եղէնաչափ չափի եղէգ մը կար, հա-
ստնը մէկ կանգուն ու չորս մատնաչափ ըլլա-
լով. ու †պարիսպին լայնութիւնը եղէգ մը, ու
բարձրութիւնը եղէգ մը չափեց։
6 Եւ անիկա դէպ ի արեւելք նայող դուռը
եկաւ, ու անոր աստիճաններուն վրայ ելաւ, ու
դրանը մէկ սեմը եղէգ մը լայն, ու միւս սեմ-
7 ը մը եղէգ մը լայն չափեց։ Եւ ամէն մէկ խուցը
եղէգ մը երկայն ու եղէգ մը լայն էր, ու խու-
ցերուն միջտղը հինգ կանգուն էր. և դրանը սրա-
հին քով եղող դրանը սեմը ներսէն մէկ կան-
8 գուն էր։ Ու անիկա դրանը սրահը ներսէն մէկ
9 եղէգ չափեց։ Եւ դրանը սրահը ութ կանգուն
չափեց ու անոր դրանդիքը երկու կանգուն էր, ու
10 դրանը սրահը ներսի կողմէն էր։ Ու դէպ ի արե-
ւելք եղող դրանը խուցերը մէկ կողմէն երեք ու
միւս կողմէն երեք էին, ու երեքին չափը մէկ էր. և
դրանդիքներուն չափը մէկ կողմէն ու միւս կող-
11 մէն մէկ էր։ Ու դրանը մուտքին լայնութիւնը
տասը կանգուն չափեց, ու դրանը երկայնու-
12 թիւնը տասներեք կանգուն։ Եւ խուցերուն առ-
ջև մէյ մէյ պատ մէկ կանգունի սահման, ու միւս

* Աչխ., բազմութիւն
† Ես. ե. 4։
‡ Եր. 7, 28։
§ Գլ. լգ. 18, 19, 20, 23։
¶ Ել. ժ. 4։
** Եր. ե. 4։
†† Ես. ժբ. 17։
‡‡ Ես. ժբ. 6։ լգ. 6։ Ներմ. ժբ. 9։ Սոփ. ա. 7։
§§ Եր. 4։
¶¶ Ել. ժբ. 18։
*** Ել. ժբ. 14։ Մտթ. իբ. 12։
††† Մտթ. Հգ. 6։ Գլ. լբ. 4։
‡‡‡ Կամ, կառք հէքնաոչխէն
§§§ Ել. ժբ. 18։
¶¶¶ Գլ. լբ. 16, 23։

ինծի դէմ ըրին քանի որ
իրենց երկրին մէջ ապահո-
վութեամբ կը բնակէին, ու
վախցնող մը չկար
** Դան. իգ. 5, 6։
†† Դան. թ. 16։
‡‡ Գլ. իբ. 25, 26։
§§ Գլ. լգ. 23, 24։ լբ. 16։
¶¶ Գլ. լգ. 30։ Եր. 22։
*** Ես. ծդ. 8։
††† Յովել բ. 28։ Զաք. ժբ. 10։ Գործ. բ. 17։ ——

• Եբր. առաւօտն գլուխը
•• Գլ. լգ. 21։
††† Գլ. ա. 3։
‡‡‡ Գլ. բ. 3։
§§§ Ել. իե. 10։
¶¶¶ Գլ. ա. 7։ Դան. ժ. 6։
**** Գլ. խէ. 3։
†††† Ել. ժբ. 15։
‡‡‡‡ Գլ. խդ. 5։
§§§§ Գլ. խդ. 10։
¶¶¶¶ Գլ. խզ. 20։
***** Եբր. չինքին

կողմէն մէկ կանգունի սահման մը կար ու խուցերը մէկ կողմէն վեց կանգուն, ու միւս կողմէն
13 վեց կանգուն էին։ Եւ դուռը չափեց մէկ խուցին տանիքէն մինչև միւսին տանիքը. անոր լայնութիւնը քսանըհինգ կանգուն էր, ու մեջտեղերը քսան քսան կանգուն էր։
14 Ու դրանդիքներուն ըղէբէը վաթսուն կանգուն բրաւ, մինչև դրանը բոլորտիքը եղող գաւիթին դրանդիքը։ Եւ դուռ
15 մը դրանը երեսէն մինչև ներսի դրանը արտին
16 երեսը յիսուն կանգուն էր։ Ու խուցերուն և անոնց դրանդիքներուն քով, դրանը ներսի կողմէն շուրջանակի է‡վանդակապատ պատուհաններ կային, արտիներն ալ այսպէս էին, ու ներսի կողմէն շուրջանակի պատուհաններ կային. և դրանդիքներուն վրայ արմաւենիներ կային։
17 Ու զիս Ներսի գաւիթը բերաւ, և ահա հոն եօթնեակներ, ու գաւիթին համար շինուած շուրջանակի քարայատակ կար. ու քարայատակին վրայ երեսուն եօթնեակ կար։ Եւ դռներուն
18 քովի քարայատակը դռներուն երկայնութեանը
19 չափով եղող վարի քարայատակն էր։ Ու անիկա վարի դրանը առջեւէն մինչև ներքին արտին առջև դուրսէն՝ դէպ ի արեւելք ու հիւսիս լայնութիւնը հարիւր կանգուն չափեց։
20 Եւ դուրսի գաւիթին դէպ ի հիւսիս նայող դրանը երկայնութիւնը ու լայնութիւնը չափեց։
21 Ու անոր խուցերը երեք մէկ կողմէն էին, ու երեք միւս կողմէն, և անոր դրանդիքներն ու արտիները առաջին դրանը չափուած էին. անոր երկայնութիւնը յիսուն կանգուն, ու լայնու-
22 թիւնը քսանըհինգ կանգուն էր։ Եւ պատուհանները ու արտիները ու արմաւենիները դէպ ի արեւելք նայող դրանը չափուած էին, ու եօթը աստիճանով այն դռանը կ'ելլէին. և արտիները
23 անոնց առջև էին։ Ու ներսի գաւիթը դուռ մը ունէր՝ հիւսիսային դրանը ու արեւելեան դրանը դիմաց, ու մէկ դռնէն մինչև միւս դուռը հարիւր կանգուն չափեց։
24 Եւ զիս հարաւային կողմը տարաւ, և ահա հարաւային կողմը դուռ մը կար. ու անոր դրանդիքներն ու արտիները չափեց, ինչ նոյն չա-
25 փերուն համեմատ էին։ Եւ անիկա ու անոր արտիները նոյն պատուհաններուն պէս պատուհաններ ունէին շուրջանակի. անոր երկայնութիւնը յիսուն կանգուն, ու լայնութիւնը քսա-
26 նըհինգ կանգուն էր։ Եւ սորա դռանը ելլելու համար եօթը աստիճան կար, ու անոր արտիները անոնց առջև էին. ու անոր դրանդիքներուն վրայ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն արմաւենիներ կային։
27 Ու ներսի գաւիթը դուռ մը ունէր դէպ ի հարաւ, ու մէկ դռնէն մինչև միւս դուռը դէպ
28 ի հարաւ հարիւր կանգուն չափեց։ Եւ զիս հարաւային դռնէն ներսի գաւիթը բերաւ, ու հա-
29 րաւային դուռը չափեց, ինչ նոյն չափերուն համեմատ էր։ Եւ անոր խուցերը ու դրանդիքները ու արտիները նոյն չափերուն համեմատ էին. և անիկա ու անոր արտիները շուրջանակի պատուհաններ ունէին. անոր երկայնութիւնը յիսուն կանգուն, ու լայնութիւնը քսանըհինգ կանգուն էր։
30 Եւ արտիները շուրջանակի քսանըհինգ կանգուն երկայն ու հինգ կանգուն լայն էին։
31 Եւ արտիները դէպ ի դուրսի գաւիթն էին, ու դրանդիքներուն վրայ արմաւենիներ կային. և սորա ը֊ը֊ը ելլելու համար ութ աստիճան կար։
32 Եւ զիս ներսի գաւիթը արեւելք տարաւ, ու դուռը չափեց, ինչ նոյն չափերուն համեմատ էր։
33 Եւ անոր խուցերը ու դրանդիքները ու արտիները նոյն չափերուն համեմատ էին. և անիկա ու անոր արտիները շուրջանակի պատուհաններ ունէին. անոր երկայնութիւնը յիսուն կանգուն, ու լայնութիւնը քսանըհինգ կանգուն էր։
34 Եւ անոր արտիները դէպ ի դուրսի գաւիթն էին, ու անոր դրանդիքները մէկ կողմէն ու միւս կողմէն արմաւենիներ ունէին. և սորա ը֊ը֊ը ելլելու համար ութ աստիճան կար։
35 Ու զիս հիւսիսային դուռը բերաւ, ու նոյն
36 չափերուն համեմատ չափեց խուցերը, դրանդիքները ու արտիները, և շուրջանակի պատուհաններ ունէր. անոր երկայնութիւնը յիսուն կանգուն, ու լայնութիւնը քսանըհինգ կանգուն
37 էր։ Եւ անոր դրանդիքները դէպ ի դուրսի գաւիթն էին, ու դրանդիքները մէկ կողմէն ու միւս կողմէն արմաւենիներ ունէին. և սորա ը֊ը֊ը ելլելու համար ութ աստիճան կար։
38 Ու սենեակ մը կար որուն մուտքը դռներուն քովի դրանդիքներուն մօտ էր. ողջակէզը հոն կը
39 լուային։ Եւ դրանը արտին մէջ մէկ կողմէն երկու սեղան ու միւս կողմէն երկու սեղան կար, որոնց վրայ ողջակէզը ու համեմի պատարագը ու յանցանքի պատարագը
40 մորթեն։ Եւ հիւսիսային դրանը մուտքը ելլելուն դուրսի կողմը երկու սեղան, ու միւս կողմը եղող դրանը արտին մէջ երկու սեղան կար։
41 Դրանը քով մէկ կողմէն չորս սեղան, ու միւս կողմէն չորս սեղան կար, ութ սեղան էր, ը֊
42 անոնց վրայ կը մորթէին։ Եւ չորս սեղանները, որոնք ողջակէզի համար էին, տաշտած քարէ մէկ ու կէս կանգուն երկայն ու մէկ ու կէս կանգուն լայն, ու մէկ կանգուն բարձր էին. և ողջակէզը ու զոհը մորթելու գործիքները անոնց
43 վրայ կը դնէին։ Ու ներսէն շուրջանակի չորս մատնաչափ ‖եզերք մը՝ շինուած էր. ու սեղաններուն վրայ զոհին միսը կը ը֊ը֊էր։
44 Եւ ներսի դրանը դուրսի կողմը, հիւսիսային դրանը քով եղող ներսի գաւիթին մէջ, ընդհանուրներուն սենեակները կային, ու անոնց երեսը դէպ ի հարաւ էր. մէկը արեւելեան դրանը քով

է գ Թագ. ը. 4։
‡ կ՚ար, ներսէն լայն՝ դուրսէն նեղ
ը Յայտ. ժա. 2։
ի գ Թագ. ը. 5։
ժ Գլ. խե. 5։
ւ Տես հմ. 21, 25, 33, 36։
հ Դ.Ես. դ. 2, 3։
յ Դ.Ես. ե. 6։ ը. 6։ է. 1։
‖ կ՚ար, կարճ երբ
ղ ա Մն. ը. 31։

45 էր, ա՝ երեսը դէպ ի հիւսիս էր։ Եւ ինձ ըսաւ, Ա՛յս սենեակը որ դէպ ի հարաւ կը նայի, [ե]տանը
պահապանութիւնը ընող քահանաներուն համար
46 է. Ու այն սենեակը որ դէպ ի հիւսիս կը նայի, [զ]սեղանին պահապանութիւնը ընող քահանաներուն համար է. անոնք [է]Սադովկի որդիներն են, որոնք Ղեւիի որդիներէն Տէրոջը կը մօտենան՝ անոր ծառայութիւն ընելու համար։
47 Եւ գաւիթը չափեց, պատի երկայնութիւնը հարիւր կանգուն, ու լայնութիւնը հարիւր կանգուն էր, անկիւնադարձակ էր. ու սեղանը տանը առջեւ էր։
48 Եւ ինձ տանը սրահը տարաւ, ու սրահին դրանդիքները չափեց, հինգ կանգուն մէկ կողմէն ու հինգ կանգուն միւս կողմէն. և դրանը լայնութիւնը մէկ կողմէն երեք կանգուն, ու միւս
49 կողմէն երեք կանգուն էր։ Սրահին երկայնութիւնը քսան կանգուն, ու լայնութիւնը տասնմէկ կանգուն [ը]էր, և հոն [սոյնը] աստիճաններով կ՚ելլէին՝. ու Սդրանդիքներուն քով սիւներ կային, մէկը մէկ կողմէն, միւսն ալ միւս կողմէն։

ԳԼ. ԽԱ.

1-26 Տաճարին չափերը, բաժանումը, սենեակները ու զարդերը։

1 Եւ ինձ տաճարը տարաւ, ու անոր դրանդիքները չափեց, մէկ կողմէն վեց կանգուն լայն ու միւս կողմէն վեց կանգուն լայն էր, խորանին
2 լայնութեամբ համեմատ։ Եւ դրանը լայնութիւնը տասը կանգուն էր, ու դրանը քովերը մէկ կողմէն հինգ կանգուն, ու միւս կողմէն հինգ կանգուն էին. և անոր երկայնութիւնը քառասուն կանգուն, ու լայնութիւնը քսան կանգուն չափեց։
3 Ու ներս մտաւ, և դրանը դրանդիքները երկու կանգուն, ու դուռը վեց կանգուն չափեց. ու դրանը լայնութիւնը եօթը կանգուն էր։
4 Եւ [ա]նոր երկայնութիւնը չափեց քսան կանգուն, ու լայնութիւնը քսան կանգուն՝ տաճարին [բ]ներքինին համեմատ. ու ինծի ըսաւ, Ասիկա է սրբութիւն սրբութեանց։
5 Եւ տանը պատը վեց կանգուն, ու տանը բոլորտիքը եղող սենեակներուն լայնութիւնը չորս կանգուն չափեց։
6 [բ]Ու սենեակները իրարու վրայ էին երեք [գ]անգամ, ու երեսուն [դ]անգամ. և անոնց գերբաններուն կը մնային տաճարին այն պատին մէջ որ սենեակներուն համար չինուած էր շուրջանակի. որպէս զի անոր կռթնին, բայց տանը պատին մէջ
7 չէին կռթներ։ Ու սենեակները [ե]լլելու համար՝ [զ]լայնցնող ու շրջանակաւոր [է]անդամ մը կար, որ

[ա] Դ. Թագ. ը. 35։ Թագ. գ. 27, 28, 32, 38։ Ժը. 5։ [բ] Մն. Թ. 23։ [գ] Մն. ժգ. 11։ Սագ. ճլգ. 1։ [դ] Թագ. ը. 35։ Գլ. խգ. 19։ խգ. 15, 16։ [ե] գ Թագ. գ. 3։ [զ] կ՚ել, էր, այն աստիճաններով՝ վեր կ՚ելլէին

ան[է]ր բոլորտիքը՝ վեր ելլելու համար տունը կը պատէր. անոր համար ելլելով տունը կը լայնանար, և այսպէս վարի դասէն վերի դասերը
8 միջին դասերն կ՚ելլէին։ Ու շուրջանակի տանը բարձրութիւնը տեսայ. սենեակներուն հիմերը [ը]ամբողջ մէկ եղէգ, վեց մեծ կանգուն էին։
9 Սենեակներուն պատին լայնութիւնը դուրսէն հինգ կանգուն էր, ու մնացածը սենեակներուն
10 ներսի միջոցն էր։ Եւ [թ]սենեակներուն մէջտեղը, տանը բոլորտիքը, քսան կանգուն լայն միջոց մը։
11 Ու սենեակներուն մուտքերը մնացած տեղին կը նայէին. մուտքին մէկը դէպ ի հիւսիս, և մուտքին մէկը դէպ ի հարաւ կը նայէր. ու մնացած տեղին լայնութիւնը շուրջանակի հինգ կանգուն էր։
12 Եւ զատուած տեղին առջեւ, դէպ ի արեւմուտք ծայրը եղող շէնքին լայնութիւնը, եօթանասուն կանգուն էր. ու շէնքին պատը շուրջանակի հինգ կանգուն լայն ու երկայնութիւնը
13 իննսուն կանգուն էր։ Եւ տանը երկայնութիւնը հարիւր կանգուն չափեց. ու զատուած տեղը ու շէնքը իր պատերովը հարիւր կանգուն երկայն
14 էր։ Եւ տանը ու զատուած տեղին երեսը դէպ ի արեւելք հարիւր կանգուն լայն էր։
15 Ու [ժ]նը եռեւի կողմէն՝ զատուած տեղին դիմաց եղող շէնքին երկայնութիւնը և անոր սիւնազարդ սրահները մէկ կողմէն ու միւս կողմէն, ներքին տաճարին ու գաւիթին սրահներուն
16 հետ, հարիւր կանգուն չափեց։ Դռները ամէրը ու [ի]ամանդակապատ պատուհանները. և շուրջանակի այն երեք [ժ]նտեղը ամէնուն դիմաց եղող սիւնազարդ սրահները ամէն կողմէն տախտակամած [ժ]նտեղ էին դեմանէն մինչև պատուհանները, ու
17 պատուհանները ծածկուած էին. նոյն դրանը վրայ ու մինչև ներքին տունը, և դուրսէն ու բոլոր պատը շուրջանակի ներսէն ու դուրսէն չափերով։
18 Ա՛յս [ի]քերովբէներ ու արմաւենիներ քանդակուած էին, ու երկու քերովբէներուն մէջտեղ արմաւենի մը, ու ամէն մէկ
19 քերովբէն երկու երես ունէր։ [ի]Այսինքն մէկ կողմէն դէպ ի արմաւենին մարդու երես, ու միւս կողմէն դէպ ի արմաւենին առիւծի երես. բոլոր տանը քանդակը շուրջանակի այսպէս էր։
20 Յատակէն մինչև դրանը վրայ քերովբէներ ու արմաւենիներ քանդակուած էին, նոյնպէս ալ
21 տաճարին պատին վրայ։ Տաճարին դրանդիքները քառակուսի էին, ու սրբարանին երեսը, [ի]սոյն երեւոյթը դուռն երեւութին պէս էր։
22 [ը]Փայտէ սեղանը երեք կանգուն բարձր էր, ու երկայնութիւնը երկու կանգուն էր, և անոր անկիւնները իրմէ էին, ու անոր երկայնութիւնը ու քովերը փայտէ էին. ու անիկա ինծի ըսաւ, Ասի-

[ը] դ Թագ. է. 21։ [թ] գ Թագ. ը. 20։ բ Մն. գ. 8։ [ժ] գ Թագ. գ. 5, 6։ [ի] գ Թագ. գ. 8։ [ի] Գլ. խ. 5։ [ի] Գլ. խ. 16։ Հմ. 26։ [ը] գ Թագ. գ. 29։ [ե] Տես Գլ. ա. 10։ [է] Ել. լ. 1։

23 կա է Տէրոջը առջև եղող ժաղովրդեան ծանեղանը։ Եւ տա-
24 ճարը ու պրտաները երկու դուռ ունէին. Ու դռնները երկերկու փեղկ ունէին, ու փեղկերը երկու թևքի կը ծալլուէին. երկու փեղկ մէկը ունէր,
25 ու երկու փեղկ միւսը։ Եւ անոնց վրայ, տաճարին դռներուն վրայ, պատերուն վրայի քանդակին պէս քերովբէներ ու արմաւենիներ քանդակուած էին. ու դուրսէն սրահին երեսը փայտէ *առնդուխ մը կար։ Եւ սրահին քովերը ու տանը անեակներուն մէջ և առնդուխներուն վրայ, մէկ կողմէն ու միւս կողմէն, Ելանդակապատ պատուհաններ ու արմաւենիներ կային։

ԳԼ. ԽԲ

1 Քահանայից սենեակները. 13 անոնց գործածութիւնը։ 19 Արտաքին դաւթին չափերը։

Ա՚նկէ տարաւ զիս դէպի հիւսիս եղող ճամբով արտաքին դաւթը հանեց, և զիս †զառուած տեղին դիմաց եղող ու դէպի հիւսիս նայող շէնքին դիմացի սենեակները բերաւ։ Այ-
2 «ենեաննեթան հիւսիսային մեւտքին առջևի երկայնութիւնը հարիւր կանգուն, ու լայնութիւնը
3 յիսուն կանգուն էր։ Ներսի դաւթին քանի ։ա-ջա՚նին դէմ ու դուրսի դաւթին քարայատակին դէմ, իրարու դիմաց, Էրեք դասիկանով սիւնազարդ պատշներ կային։ Ու սենեակներուն առջև,
4 նեռակն տասը կանգուն լայն ճեմելիք մը ։։ մէկ կանգուն ճամբայ մը կար, և անոնց դուռները
5 դէպի հիւսիս էին։ Ու վերի սենեակները կարճ էին, վասն զի սիւնազարդ պատշները անոնցմէ, այսինքն շէնքին վարի ու միջին սենեակներէն,
6 բէղ կ՚առնէին։ Քանզի անոնք երեք դասիկան էին, ու դաւթիներուն պէս սիւներ չունէին. անոր համար վերէն, այսինքն վարի
7 ու միջին սենեակներէն, կը նեղնային։ Ու սենեակներուն դիմաց, դուրսի դաւթին կողմը, սենեակներուն առջևի դուրսի պատին երկայ-
8 նութիւնը յիսուն կանգուն էր։ Վասն զի դուրսի դաւթը նայող սենեակներուն երկայնութիւնը յիսուն կանգուն էր. և ահա տաճարին դիմաց
9 հարիւր կանգուն էր։ Ու այս սենեակներուն տակէն, դուրսի դաւթէն անոնց երթալու համար արեւելեան կողմէն, մեւտք մը կար։ Եւ դաւթին պատային լայնութեանը մէջ դէպի արեւելք, զառուած տեղին դիմաց ու շէնքին դի-
11 մաց, սենեակներ կային։ Եւ էանոնց առջև ճամբայ մը կար դէպի հիւսիս եղող սենեակներուն երեւոյթին պէս, թէ՛ անոնց երկայնութեանը, թէ՛ անոնց լայնութեանը և թէ՛ անոնց բոլոր ելքերուն և անոնց ձեւերուն ու դռներուն կողմանէ։
12 Նոյնպէս էին դէպի հարաւ եղող սենե-

[1] Եզ. մ. 8։
[2] Գլ. խզ. 16։ Մազ. ա. 7,12։
[3] գ Թագ. զ. 31-35։
[4] կամ, վայրապատից
[5] Գլ. խ. 16։ Հմր. 16։

——

[6] Գլ. խա. 12, 15։
[7] Գլ. խա. 16։
[8] Հմր. 4։
[9] Դևտ. ղ. 16, 26։ խդ. 9։
[10] Դևտ. բ. 3, 10։ զ. 14, 17, 25, 29։ է. 1։ ժ. 13, 14։ Թագ. ժբ. 9, 10։
[11] Գլ. խդ. 19։
[12] Գլ. խե. 2։
[13] Գլ. խ. 5։

——

[14] Գլ. ժ. 19։ խզ. 1։ խզ. 1։
[15] Գլ. ժա. 23։
[16] Գլ. ա. 24։ Յայտ. ա. 15։ ժգ. 2։ ժթ. 1, 6։
[17] Գլ. ժ. 4։ Յայտ. ժբ. 1։
[18] Գլ. ա. 4, 28։ բ. 4։
[19] Եզեկ. ա. 10։
[20] Գլ. ժ. 19։ խզ. 1։ խզ. 1։
[21] Գլ. ժա. 23։
[22] Գլ. ա. 24։ Յայտ. ա. 15։ ժգ. 2։ ժթ. 1, 6։
[23] Գլ. ժ. 4։ Յայտ. ժբ. 1։
[24] Գլ. ա. 4, 28։ բ. 4։
[25] Եզեկ. ա. 10։
[26] Տես Գլ. ժ. 19։ խզ. 2։
[27] Գլ. գ. 12, 14։ բ. 3։
[28] գ Թագ. բ. 10, 11։ Գլ. խզ. 4։
[29] Գլ. խ. 3։
[30] Եզ. խթ. 45։ Յայտ. կբ. 16։ Տլբ. 14։ Յայհ. գ. 17։ Յայհ. ա. 14։ բ Կար. զ. 16։

կան սենեակներուն դիմաց, հիւսիսային կողմի սենեակները ։։ հարաւային կողմի սենեակները տարբեր սենեակներն են, ուր Տէրոջը մօտեցող քահանաները †սրբութեանը սրբութիւնը պիտի ուտեն. հոն պիտի դնեն սրբութեանը սրբութիւնը ու Իհացի ընծան ու մեղքի պատարագը և յանցանքի պատարագը, քանզի սուրբ տեղը սուրբ է։ Երբ քահանաները հոն մտնեն, սուրբ տեղէն դուրսի դաւթը պիտի չելլեն, հապա հոնց պաշտօնի զգեստները հոն պիտի թողուն, վասն զի անոնք սուրբ են. և ուրիշ հանդերձներ հագնելով՝ ժողովուրդին վերաբերեալ բաներուն պիտի մօտենան։

Ու երբ անիկա ներքին տունը չափեց լմնցուց, զիս դէպի արեւելք նայող դուռը հանեց, ու զանիկա ամէն կողմէն չափեց։ Արեւելեան կողմը չափի եղէգով՝ շուրջանակի հինգ հարիւր եղէգ չափեց չափի եղէգով։ Հիւսիսային կողմը շուրջանակի չափի եղէգով հինգ հարիւր եղէգ չափեց։ Հարաւային կողմը չափի եղէգով հինգ հարիւր եղէգ չափեց։ Արեւմտեան կողմը դարձաւ, ։։ չափի եղէգով հինգ հարիւր եղէգ չափեց։ Զանիկա չորս կողմէն չափեց. անիկա †հինգ հարիւր եղէգ երկայն, ու հինգ հարիւր եղէգ լայն էր, ։։ ‡պարիսպ ունէր՝ սուրբ ու անսուրբ բաները միջտեղ դառնալու համար։

ԳԼ. ԽԳ.

1 Աստուծոյ փառքը նորէն տաճարին մէջ կը դառնայ։ 7 Աստուծոյ ներկայութիւնը հեռանալուն պատճառը Իսրայէլի մեղքն էր։ 10 Մարգարէին ժողովուրդը կը յորդորէ որ ապաշխարեն, ու տանը օրէնքը պահեն։ 13 Սեղանին չափերը։ 18 և կանոնները։

Եւ զիս դուռը, †դէպի արեւելք նայող դուռը, տարաւ։ Եւ ահա արեւելեան ճամբայէն Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը կու գար. ու ձայնը շատ ջուրերու ձայնին պէս էր, †ու
3 երկիրը անոր փառքէն լուսաւորուեցաւ։ Եւ տեսած տեսիլքս Ինձմէ էր այն տեսիլքին որ տեսայ երբ Երուսաղէմը աւերելու եկայ. ու տեսիլքները Քեբարայ գետին քով տեսած տեսիլքիս պէս էին,
4 ու երեսիս վրայ ինկայ. †Եւ Տէրոջը փառքը դէպի արեւելք նայող դրանը ճամբայէն տունը մտաւ։
5 Ու Հոգին զիս վերցուց և զիս ներքին գաւիթը տարաւ, և ահա ‡Տէրոջը փառքը տունը լեցուցեր
6 էր։ Եւ Ինձ մէ լսեցի որ տաճարէն ինծի կը խօսէր
7 (ու էիմ քովս մարդ մը կայներ էր.) Ու ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, Իսրայէլի որդիներուն մէջ

[1] Եզեկ. ա. 19։ խզ. 1։ խզ. 1։
[2] Գլ. ժա. 23։
[3] Գլ. ա. 24։ Յայտ. ա. 15։ ժգ. 2։ ժթ. 1, 6։
[4] Գլ. ժ. 4։ Յայտ. ժբ. 1։
[5] Գլ. ա. 4, 28։ բ. 4։
[6] Եզեկ. ա. 10։
[7] Տես Գլ. ժ. 19։ խզ. 2։
[8] Գլ. գ. 12, 14։ բ. 3։
[9] գ Թագ. բ. 10, 11։ Գլ. խզ. 4։
[10] Գլ. խ. 3։
[11] Եզ. խթ. 45։ Յայտ. կբ. 16։ Տլբ. 14։ Յայհ. գ. 17։ Յայհ. ա. 14։ բ Կար. զ. 16։

յաւիտեան բնակելու Եմմոռիս տեղը, և ձիմ ոտքերուս դարշապարներուն տեղը ասիկա է, ու Իսրայէլի տունը, իրենք ու իրենց թագաւորները, իրենց պոռնկութիւններովը ու իրենց թագաւորներուն դիակներովը իրենց բարձր տեղերուն վրայ հա՛լ իմ սուրբ անունս պիտի չպղծեն։ 8 Ինձմէ մի իրենց սեմերը իմ սեմերուս՝ ու իրենց դրանդիքը իմ դրանդիքներուս մօտ դրին, այնպէս որ իմ ու անոնց մէջտեղ միայն պատ մը կար, և իրենց ըրած գարշութիւններովը իմ սուրբ անունս պղծեցին. ես ալ իմ բարկութիւնովս 9 ոչնչացի զանոնք։ Հիմա թող իրենց պոռնկութիւնը ու իրենց թագաւորներուն դիակները ինձմէ հեռացնեն, ու յաւիտեան անոնց մէջ պիտի բնակիմ։

10 Ինե՛ն, որդի մարդոյ, Իսրայէլի տանը այս տունը ցուցուր, որպէս զի իրենց անօրէնութիւնները ամչնան, ու թող անոր դասաւորը 11 չափեն։ Եւ եթէ իրենց բոլոր ըրածներէն ամչնան, տանը ձեւը ու կարգաւորութիւնը, և անոր ելքը ու մուտքը, ու բոլոր ձեւերը և բոլոր կանոնները, [ու բոլոր ձեւերը] և բոլոր օրէնքները անոնց գիտցուր. ու անոնց աչքերուն առջև գրէ, և անոր բոլոր ձեւերը ու բոլոր կանոններ 12 ը պահեն ու զանոնք կատարեն։ Այս է տաճարին օրէնքը, Անոր բոլոր սահմանը շուրջանակի Վեհանը գլխուն վրայ ամենասուրբ պիտի ըլլայ. ահա տաճարին օրէնքը ասիկա է։

13 Եւ ասոնք են սեղանին չափերը կանգունով. (Կանգունը մէկ կանգուն ու չորս մատնաչափ է.) ու խոր տեղը մէկ կանգուն, ու անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն, և անոր սահմանը անոր եզերքին վրայ շուրջանակի մէկ թիզ պիտի ըլլայ. ու այս պիտի ըլլայ սեղանին հիմը։ 14 Ու գետնին խոր տեղէն մինչև վարի շրջանակը երկու կանգուն, և անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն պիտի ըլլայ. ու պզտիկ շրջանակէն մինչև մեծ շրջանակը չորս կանգուն, ու լայնութիւնը մէկ 15 կանգուն պիտի ըլլայ։ Եւ կրակարանը չորս կանկուն բուչտ պիտի ըլլայ, ու կրակարանէն վեր 16 չորս եղջիւր պիտի ըլլայ։ Եւ *կրակարանը տասուերկու կանգուն երկայն ու տասուերկու կանգուն լայն, չորս կողմն ալ հաւասար ըլլալով քա- 17 ռակուսի պիտի ըլլայ։ Եւ անոր բոլորտիքը եղող շրջանակը տասնչորս կանգուն երկայն ու տասնչորս կանգուն լայն պիտի ըլլայ, և բոլորտիքը եղող սահմանը կէս կանգուն, ու խոր տեղը շուրջանակի մէկ կանգուն պիտի ըլլայ, ու Նոյնոր աստիճաններէը դէպ ի արեւելք պիտի ըլլան։

18 Եւ ինձի ըսաւ, Որդի մարդոյ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Այոնք պիտի ըլլան սեղանին կա- 19 նոնները՝ այն օրը որ զանիկա շինեն, անոր վրայ ողջակէզներ մատուցանելու՝ ու անոր վրայ արիւն սրսկելու համար։ Ղեւտացի քահանաներուն, (որոնք ինձի ծառայութիւն ընելու համար ինձի պիտի մօտենան, կ'ըսէ Տէր Եհովա,) մեղքի պատարագի համար նորջառներէն զուտրակ մը պիտի տա- 20 Եւ անոր արիւնէն պիտի առնես, ու չէլանին չորս եղջիւրներուն վրայ, ու շրջանակին չորս անկիւններուն վրայ, և շուրջանակի անոր սահմանին վրայ դնես, ու զանիկա պիտի սրբես և 21 անոր համար քաւութիւն ընես։ Ու մեղքի պատարագին զուտրակը պիտի առնես, և Նորոտարանէն դուրս՝ տաճարին որոշուած տեղը պիտի 22 այրուի։ Ու երկրորդ օրը մեղքի պատարագի համար այծեղէն անարատ նոխազ մը մատուցանես, ու սեղանը պիտի սրբեն՝ ինչպէս զուտրակով սրբեցին։ Երբ սրբելը լմնցնես, որջառներէն 23 անարատ զուտրակ մը, ու ոչխարներէն անարատ խոյ մը պիտի մատուցանես. Եւ զանոնք Տէրոջը առջև պիտի մօտեցնես, ու քահանաները անոնց վրայ աղ պիտի ցանեն, ու զանոնք Տէրոջը ող- 25 ջակէզ պիտի մատուցանեն։ Վեցօրէն օր մեղքի պատարագի համար՝ օրը մէյմէկ նոխազ պիտի մատուցանես. նաև որջառներէն զուտրակ մը, ու ոչխարներէն խոյ մը պիտի մատուցանեն, ոչնոխ 26 անարատ պիտի ըլլան։ Եօթը օր սեղանին քաւութիւն պիտի ընեն և զանիկա պիտի սրբեն ու 27 զանիկա նուիրեն։ Ու երբ այն օրերը լմնան, ութերորդ օրը ու անկէետքը քահանաները սեղանին վրայ ձեր ողջակէզները ու ձեր խաղաղութեան զոհերը պիտի մատուցանեն, և ես ձեզ պիտի ընդունիմ, կ'ըսէ Տէր Եհովա։

ԳԼ. ԽԴ

1 Արեւելեան դուռը միայն իշխանին համար կ'որոշուի 4 Քահանաները կը յանդիմանուին արարքնին պղծելնուն համար։ 9 Կառապետներուն արգիլուած է քահանայից պաշտօնը կատարելը։ 15 Սադովկի որդիները կ'ընդունուին այս դործին համար։ 17 Քահանայից վրայով պատուէրներ։

Եւ զիս արտաքին դէպ ի սրբավայրը նայող դուրսի դրանը ճամբան դարձուց, ու անիկա փակ էր։ 2 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Այս դուռը փակ պիտի մնայ, ու պիտի չբացուի, ու անիկէ մարդ պիտի չմտնէ. Քանզի անկէ Իսրայէլի Տէր Աստուածը մտաւ, անոր համար փակ պիտի 3 մնայ։ Անոնց իշխանին համար պէտք ըլլայ, հան միայն իշխանը պիտի նստի Տէրոջը առջև հաց ուտելու համար. Զանիկա դրանը սրտհին ճամբէն պիտի մտնէ, ու նոյն ճամբայէն պիտի ելլէ։

Ե Սապ. ղԹ. 1։
Զ ա Մն. իբ. 2։ Սապ. ղԹ. 5։
Է Ղեւ. իզ. 30։ Եբեմ. ԺԶ. 18։
Ը Գլ. լԹ. 7։
Թ Տես գ Թագ. Ժզ. 14։ իա. 4, 5, 7։ Գլ. ը. 3։ իզ. 39։ խգ. 7։
Ժ Հմր. 7։
Ի Գլ. իա. 4։
Լ Գլ. իա. 2։
Խ Գլ. իա. 5։ իսա. 8։
Ծ Եբր. Աբիեզր. նա. իթ. 1։
Կ Տես Ել. ի. 26։
Հ Ղեւ. ա. 5։
Ձ Գլ. խգ. 15։
Ղ Ել. իթ. 10, 12։ Ղեւ. ը. 14, 15։ Գլ. իե. 18, 19։
Ճ Եբր. Ժզ. 11։
Մ Ել. իթ. 14։
Յ Ղեւ. բ. 13։
Ն Ել. իթ. 35, 36։ Ղեւ. ը. 33։
Շ Տես Ղեւ. Թ. 1։
Ո Ծն. իբ. 8։ Գլ. ի. 40, 41։ Հռոմ. Ժբ. 1։ ա Պետ. բ. 5։
Պ Գլ. խգ. 1։
Ջ Գլ. խզ. 4։
Ռ Ծն. իբ. 54։ ա Կոր. Ժ. 18։
Ս Գլ. խզ. 2, 8։

4 Եւ էին հիւսիսային դրանը քառասնըն ամը
ուղիղ ըներս. ու անոնց որ Եօհա Տէրոջը փոս-
.քը Տէրոջը տունը լեցուցեր էր. Ներս եթելս վրայ
5 ինկայ։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ, Որդի մարդոյ, Տե-
րոջը տանը բոլոր կանոններուն ու անոր բոլոր
օրէնքներուն վրայով քեզի ամէն ըսածս սրտիդ
մէջ դիր, ու աչքերովդ նայէ և ականջներովդ
լսէ, ու տանը մուտքերը ու սրբարանին բոլոր
6 ելքերը ազէկ դիտէ. Եւ ըսապատմութիւն, Իս-
րայէլի տանը, ըսաւ, Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Բաւ հերիք է ձեզի ձեր բոլոր պղծութիւնները,
7 ով Իսրայէլի տունը, Որ դուք ներս բերած
ու մարմնով անթլփատ եօտարտոգիներ նմանցու-
ցիք, որ իմ սրբարանիս մէջ ըլլան ու իմ տունս
պղծեն, երբ դուք հիմ հաց, ճարպը ու արիւ-
նը կը մատուցանէիք. ու ձեր բոլոր պղծութիւն-
8 ներէն զատ անոնք իմ՝ ուխտս խափանեցին։ Եւ
հիմ սուրբ բաներուս պահպանութիւնը չպահե-
ցիք, հապա իմ սրբարանիս մէջ ձեր փոխին
պէս իմ հրահրանութեանս վրայ պահապան-
ներ դրիք։

9 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Իսրայէլի որդի-
ներուն մէջ եղող բոլոր օտարտոգիներէն՝ նաեւ
տով անթլփատ ու մարմնով անթլփատ բնու-
10 օտարազգի մը իմ սրբարանս պիտի չմտնէ։ Ըմա-
նատանդ Ղեւտացիները, որոնք ինծմէ հեռացան,
երբ Իսրայէլի ոդիները ինծմէ մոլորեցան ու
իրենց կուռքերուն ետեւէն գացին, իրենց անօ-
11 րէնութիւնը պիտի կրեն. Եւ իմ սրբարանիս մէջ
ծառայ դռներէն պատասխանատուներ, ու տա-
ճարին պատասխանները պիտի ըլլան. ժողովուր-
դին համար ողջակէզները ու զոհերը ջանայ պի-
տի մորթեն, ու անոնց ծառայութիւն ընելու
համար անոնց առջեւ անոնք պիտի կայնին։
12 Որովհետեւ անոնց համար անոնց կուռքերուն
առջեւ ծառայութիւն ըրին, ու Իսրայէլի տանը
գայթակղութիւն եղան, անոր համար անոնց վրայով Իմ ձեռքս
վերցուցի, կ'ըսէ Տէր Եհովա, որ իրենց անօրէ-
13 նութիւնը պիտի կրեն. Ետ ինծի պիտի չմօտե-
նան ինծի քահանայութիւն ընելու՝ ու իմ բո-
լոր սուրբ բաներուս և սահնոսուրբ բաներուս
մօտենալու, Հապա իրենց անարգանքը ու իրենց
14 ըրած պղծութիւնները պիտի կրեն։ Սակայն զա-
նոնք Տանը պահպանութեանը վրայ պահապան
պիտի դնեմ՝ անոր ամէն ծառայութեանը հա-
մար, ու անոր մէջ ըլլալու ամէն գործին համար։

15 Բայց Ղեւտացի քահանաները, Սադոկի
որդիները, որոնք իմ սրբարանիս պահպանու-
թիւնը պահեցին՝ երբ Իսրայէլի որդիները ինձ-
մէ մոլորեցան, անոնք ինծի ծառայութիւն ընե-
լու համար ինծի պիտի մօտենան, և ճարպը ու
արիւնը ինծի մատուցանելու համար անոնք իմ
16 առջեւս պիտի կայնին, կ'ըսէ Տէր Եհովա։ Անոնք
իմ սրբարանս պիտի մտնեն, ու ինծի ծառայու-
թիւն ընելու համար անոնք պիտի մօտենան իմ
սեղանիս, և իմ պահպանութիւնս պիտի պահեն։
17 Ու երբ նեղսի գաւիթին դռներէն մտնեն՝ կտա-
ւէ զգեստներ պիտի հագնին, ու նեղսի գաւի-
թին դռներէն ու նեղսէ ծառայութիւն ըրած
տեղերէն երբեք վրայ բուրդ պիտի *չհագնին.
18 Ոտքերուն վրայ կտաւէ տաբատներ
ըլլան, ու մէջքերնին կտաւէ վարտիքներ ըլլան,
19 — քրտնցնող բան պիտի չհագնին։ Ու երբ
դուրսի գաւիթը ժողովուրդին ելլեն, իրենց
պաշտօնի զգեստները պիտի հանեն, ու զանոնք
սուրբ սենեակներուն մէջ դնեն, և ուրիշ զգեստ-
ներ պիտի հագնին, որպէս զի իրենց զգեստնե-
20 րովը *ժողովուրդը չսրբեն։ Եւ °գլուխնին պիտի
չսափրեն, ոչ ալ վարսերնին երկնցնեն, հապա
21 միայն գլուխնուն մազերը փոքրեն։ Ու †ներս
քահանայ մը գինի չիմայ երբ ներսի գաւիթը
22 կը մտնէ։ Ու ‡այրեւորին կամ արձակուածը
իրենց կին չառնեն, հապա Իսրայէլի տանը սե-
րունդէն եղող կոյսը, կամ քահանայի մը որբե-
23 ւած մնացած կինը առնեն։ Ու իմ ժողովուր-
դիս՝ Բուրը ու անուրը բաներուն տարբերու-
թիւնը պիտի ասրվեցնեն, և անմաքուրին ու մա-
քուրին տարբերութիւնը անոնց գիտցնեն։ Ու
24 դատերու վրայ անոնք պիտի կենան դատա-
ստան ընելու համար, ու իմ իրաւունքներուս
համեմատ զանոնք դատեն, և իմ բոլոր ժողո-
վուրդիս մէջ իմ օրէնքներս ու կանոններս պիտի
պահեն, ¶ու իմ շաբաթներս սրբեն։ Եւ §մեռե-
25 լու մեռելի քով չերթան՝ որ պղծուին. Հապա
միայն հօր համար, կամ մօր համար, կամ որդու
համար, կամ աղջկան համար, եղբօր համար,
26 կամ չամուսնացած քրոջ համար պղծուին։ Ու
Ամէնէն սրբուելէն եօթը օր պիտի հա-
27 շուին անոր։ Եւ անիկա սրբարանին մէջ ծառայու-
թիւն ընելու համար Ներսի գաւիթը սրբարանը
մտած օրը ¤մեղքի պատարագը պիտի
մատուցանէ, կ'ըսէ Տէր Եհովա։

28 Եւ ասիկա անոնց ժառանգութիւն ըլլայ.

Է Գլ. գ. 23։ խգ. 5։
Ը Գլ. ա. 28։
Թ Գլ. խ. 4։
Ժ Գլ. բ. 5։
ԺԱ Գլ. վանք. 9։ ա պետ. գ. 3։
ԺԲ Գ.եւ. խզ. 41։ բ Օր. ժ. 16։ Գար. է. 51։
ԺԳ Գ.եւ. խբ. 25։
ԺԴ Գլ. խգ. 8։ Հմր. 9։ Գար. խա. 28։
ԺԵ Գ.եւ. խա. 6, 8, 17, 21։
ԺԶ Գ.եւ. գ. 16։ ժէ. 11։
ԺԷ Գ.եւ. խբ. 2, ևն։
ԺԸ Հմր. 14, 16։ Գլ. խ. 45։
ԺԹ Հմր. 7։
Ի Տես գ Թագ. խգ. 8, ևն։ բ Մն. իթ. 4, 5։ Գլ. խը. 11։
ԻԱ ա Մն. խզ. 1։
ԻԲ բ Մն. իթ. 34։
ԻԳ Թուղ. ժզ. 9։
ԻԴ Ես. ք. 16։ Գլ. ժգ. 3, 4։ Մատ. բ. 8։
ԻԵ Սազ. ձզ. 26։
ԻԶ դ Թագ. խգ. 9։ Թուղ. ժը. 3։
ԻԷ Գլ. լբ. 30։ լզ. 7։
ԻԸ Թուղ. ժը. 4։ ա Մն. խգ. 28, 32։
ԻԹ Գլ. խ. 46։ խգ. 19։
Ի Ա Թագ. բ. 35։
ԻԱ Հմր. 10։
ԻԲ Հմր. 7։
ԻԳ բ Օր. ժ. 8։
ԻԴ Գլ. խա. 22։
ԻԵ Ել. իզ. 39, 40, 43։ լբ. 27, 28։
ԻԶ հբր. չիւղ
ԻԷ Ել. իզ. 40, 42։ լբ. 28։
ԻԸ Գլ. խբ. 14։
ԻԹ Գլ. խզ. 20։ Տես Ել. իթ. 37։
Լ Ղեւ. գ. 27։ Մատ. խգ. 17, 19։
ԼԱ Ղեւ. խա. 5։
ԼԲ Ղեւ. ժ. 9։
ԼԳ Ղեւ. խա. 7, 13, 14։
ԼԴ Ղեւ. ժ. 10, 11։ Գլ. իբ. 26։ Մատ. բ. 7։
ԼԵ բ Օր. ժէ. 8, ևն։ բ Մն. ժթ. 8, 10։
ԼԶ Տես Գլ. իբ. 26։
ԼԷ Ղեւ. խա. 1, ևն։
ԼԸ Թուղ. դ. 10։ ժթ. 11, ևն։
ԼԹ Հմր. 17։
Մ Ղեւ. գ. 3։

Ւանանց ժառանգութիւնը ես եմ. ու Իսրայէլի
մէջ անանց կալուածք չտաք. անանց կալուածքը
29 ես եմ՝ ձշացի ընծան ու մեղքի պատարագը և
յանցանքի պատարագը անանք պիտի ուտեն. ու
Իսրայէլի մէջ ամէն նուէր անանց պիտի ըլլայ։
30 Եւ ամէն փեսակ բանին Ելոյը երախայրիներուն
առաջինը, ու ձեր բոլոր ընծաներէն ամէն բանի
ընծային բոլորը քահանային պիտի ըլլայ. ու Ձեր
խմորներուն երախայրին քահանային պիտի տաք,
Ձորպես որ քու տանդ վրայ օրհնութիւն †բերես։
31 Քահանաները ընու ևէուած կամ գազանաբեկ
անասուն մը ջոը պիտի չուտեն, թէ՛ թռչուն ըլ-
լայ ան և թէ՛ չորքոտանի։

ԳԼ. ԽԵ

1 Սրբարանին համար, 6 քաղաքին համար, 7 և Իշխանին համար երկրէն որոշուելու բաժինը, 9 Իշխանին համար պատուէրներ։

Ու երբ ՚երկիրը վիճակով ժառանգութիւն
բաժնէք, երկրէն քանըՀինգ հազար եղէգ եր-
կայնութեամբ ու տասը հազար լայնութեամբ
Ձառբր ընծայ մնաուցանէք Տէրոջը. ասիկա շուր-
ջանակի իր բոլոր սահմաններուն մէջ սուրբ ըլ-
2 լայ։ Ասկէ քառակուսի չափուած՝ հինգ հարիւ-
րով Հինգ հարիւրը սրբարանին համար ըլլայ, ու
անիկա շուրջանակի չիսան կանգուն արուարձան
3 ունենայ։ Եւ այս *չափով՝ երկայնութիւնը քա-
նըՀինգ հազար ու լայնութիւնը տասը հազար
չափես, †ու անոր մէջ պիտի ըլլայ սրբարանը,
4 ամենասուրբ տեղը։ Ասիկա Տէրոջը ծառայու-
թիւն ընելու մօտեցող սրբարանի պաշտօնեանե-
րուն, քահանաներուն, համար Ձառբր ըլլայ երկ-
րէն, որպէս զի անոնց՝ տուներու համար տեղ մը
ու սրբարանին համար սուրբ տեղ մը ըլլայ։
5 Եւ տանը ծառայութիւնը ընող Ղեւտացի-
ները ՚քսանըՀինգ հազար երկայնութեամբ ու
տասը հազար լայնութեամբ կալուածք պիտի ու-
նենան, դահ Ձրսան անենակ։
6 ըԵւ Հինգ հազար լայնութեամբ ու քսանը-
Հինգ հազար երկայնութեամբ՝ քաղաքին կալ-
ուածքը պիտի տաք սրբարանին ընծային քով.
ասիկա բոլոր Իսրայէլի տանը ըլլայ։
7 ըԵւ իշխանին †ըՁոջ՝ սուրբ ընծային ու
քաղաքին կալուածքին մէկ կողմէն ու միւս կող-
մէն, սուրբ ընծային և քաղաքին կալուածքին
դիմաց արեւմտեան ծայրէն դէպ ի արեւմուտք,
ու արեւելեան ծայրէն դէպ ի արեւելք ըլլայ. ու
երկայնութիւնը արեւմտեան սահմանէն մինչև
արեւելեան սահմանը գՁոջ բաժիններէն մէկուն
8 հետ հաւասար ըլլայ։ Իսրայէլի մէջ երկրին ա-
սիկա անոր կալուածք ըլլայ, ու դիմ իշխաններս
մէկէն ալ իմ ժողովուրդս չհարստահարեն. ու
հաոյած երկիրը Իսրայէլի տանը ատուի իրենց ցե-
ղերուն համեմատ։
9 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. էԱլ հերիք է ձե-
զի, ով Իսրայէլի իշխաններ. Կորկանքը ու յա-
փըշտակութիւնը վերցուցէք, և իրաւունք ու
արդարութիւն ըրէք. իմ ժողովուրդէս ձեր բռնի
պահանջումները վերցուցէք, կ'ըսէ Տէր Եհովա։
10 Ձեր Էկշռութիները արդար, ձեր արդուն արդար ու
11 ձեր մինը արդար ըլլայ. Ամբան ու մինը մէկ
չափ ըլլան, որպէս զի մինը քառին տասներորդը
պարունակէ՝ ու արդուն ալ քառին տասներորդը.
12 քառին նայելով պիտի ըլլայ անանց չափը։ Եւ
Ձսկղը քառն կերտած պիտի ըլլայ. ձեր մնասը
քառն սկղ, քառնըՀինգ սկղ, տասնըՀինգ սկղ
պիտի ըլլայ։
13 Ձեր մատուցանելու ընծան ասիկա ըլլայ. ցո-
րենի քառէն արդուին վեցերորդ մասը՝ ու գարիի
14 քառէն արդուին վեցերորդ մասը. Ու իւղին կա-
նոնը սահման ըլլայ. իւղին մասէն՝ մասին տասնե-
րորդը ՚ձէն քառէն, այսինքն ՚ձէն խօմըրէն, որ
տասը մոր է պարունակէ, վասն զի տասը մորը
15 մէկ խօմըր է. Եւ Իսրայէլի ջրարբի արօտներուն
Հօտերէն՝ երկու Հարիւրէն մէկ ոչխար։ Ասան-
պէս Տէրոջ Ընծայարանին իրեն Հացի ընծայ ու ողջակէզ
և խաղաղութեան զոհ, որպէս զի Քրենց Համար
16 քաւութիւն ըլլայ, կ'ըսէ Տէր Եհովա։ Երկրին
բոլոր ժողովուրդը այս ընծան Իսրայէլի մէջ իշ-
17 խան եղողին պարտաւոր պիտի ըլլան։ Եւ
տօներու ու ամսագլուխներու ու շաբաթներու
մէջ, Իսրայէլի տանը համար ամէն Հանդիսաւոր օրերուն
մէջ, ողջակէզները ու Հացի ընծան և թափելու
նուէրը իշխանին վրայ պիտի ըլլան. մեղքի պատա-
րագը ու Հացի ընծան ու ողջակէզը և խաղաղու-
թեան զոհը անիկա պիտի մատուցանէ՝ Իսրայէլի
տանը քաւութիւն ընելու համար։
18 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Առաջին ամսուն
առաջին օրը արջառներէն մէկ անարատ պատ-
19 րաստ առնես, ու Հարբարանը մաքրես. Եւ քա-
Հանան մեղքի պատարագին արիւնէն պիտի առ-
նէ, և տանը դրանդիքներուն վրայ, ու սեղանին
շրջանակին չորս անկիւններուն վրայ, և նեղբին
դատիմին դրանը դրանդիքներուն վրայ դնէ։
20 Ամսուն եօթներորդ օրն ալ ՚սխալած կամ՝ ան-
միտ մարդու համար այնպէս ընես, և տանը Հա-
մար քաւութիւն պիտի ընէք։

[ք] Թուա. ժը. 20։ բ Օր. ժ. 9։ ժը. 1, 2։ Ցեսա. ժգ. 14, 33։
[ժ] Դ.Եզ. գ. 18, 29։ է. 6։
[է] Դ.Եզ. խէ. 21, 28, բազդատէ Թուա. ժը. 14 ին հետ։
[ւ] Ել. ժգ. 2։ իբ. 29, 30։ իգ. 19։ Թուա. գ. 13։ ժը. 12,13։
[է] Թուա. ժե. 20։ Նէհեմ. ժ. 37։
[ժ] Առակ. գ. 9,10։ Մատ.գ.10։
† կամ, քերէ
‡ Ել. իբ. 31։ Դ.Եզ. իբ. 8։

——

– Գլ. խէ. 22։
[բ] Գլ. իբ. 8։
[գ] Գլ. իբ. 20։
• կամ, չափին
[դ] Գլ. խը. 10։
[ե] Հմի. 1։ Գլ. խը. 10, եւն։
[զ] Գլ. խը. 13։
[է] Ցեսա Գլ. իա. 17։
[ը] Գլ. խը. 15։
[թ] Գլ. խը. 21։
[ժ] Գլ. խգ. 18։ Ցեսա Եզեմ. իբ. 17։ Գլ. իբ. 27։
[ի] Գլ. խգ. 6։
[լ] Եզեմ. իբ. 3։
[խ] Դ.Եզ. ժթ. 35, 36։ Առակ. ժա. 1։
[ծ] Ել. է. 13։ Դ.Եզ. իէ. 25։ Թուա. գ. 47։
[կ] Դ.Եզ. ա. 4։
[հ] Դ.Եզ. ժգ. 16։
[ձ] Գլ. իգ. 20։
[ղ] Դ.Եզ. գ. 27։

21 [f]Աւաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օրը Հեղի զատիկ ըլլայ. եօթը օր ոն պէտ պահուի ու բա-
22 զարջ ուտուի։ Եւ այն օրը իշխանը իրեն համար ու երկրին բոլոր ժողովուրդին համար [g]զուարակ մը պիտի մատուցանէ իբր մեղքի պատարագ.
23 Ու [h]ոնին եօթը օրը Տէրոջը ողջակէզ պիտի մատուցանէ, այն եօթը օրուան մէջ՝ օրը եօթը զուարակ ու եօթը ոնաբատ խոյ, և ամէն օր այծերէն
24 [i]մէկ նոխազ իբր մեղքի պատարագ։ Ու ամէն մէկ զուարակին համար՝ մէկ ապեդա, և ամէն մէկ խոյին համար՝ մէկ ապեդա հացի ընծայ, ու ամէն մէկ ապեդային համար մէկ հիմէն իւղ մատուցանէ.
25 նոյնպէս ալ եօթներորդ ամսուն հնգետասաներորդ օրը. [j]ոնին ատենը եօթը օր այս մեղքի պատարագին, ողջակէզին, հացի ընծային ու իւղին պէս պիտի մատուցանէ։

Գլ. ԽԶ

1 Իշխանին, 9 և ժողովուրդին երկրպագութեանը վերաբերեալ պատուէրներ։ 16 Իշխանին ժառանգութեանը վրայով կանոն մը։ 19 Ջոհերը եռացնելու ու եփելու գաւթերը։

Տէր ԵՀովա այսպէս կ'ըսէ. Ներքին գաւթին դէպի արեւելք նայող դուռը գործի վեց օրերը գոց ըլլայ. ու շաբաթ օրը բացուի, ու ամ-
2 սաթլխուն օրը բացուի. [k]Եւ իշխանը այն դրանը արտին ճամբայէն դուրսէն պիտի մտնէ, ու դրանը դրանդիքներուն քով կայնի. և քահանաները անոր ողջակէզը ու խաղաղութեան զոհերը պիտի մատուցանեն, ու անիկա դրանը սեմին վրայ երկրպագութիւն պիտի ընէ ու ելլէ. և այն դուռը
3 մինչեւ իրիկուն պիտի չգոցուի։ Ու երկրին ժողովուրդը շաբաթ օրերը ու ամսագլուխները Տէրոջը առջեւ այս դրանը մուտքին մէջ երկրպագութիւն պիտի ընեն։

4 Եւ [l]իշխանին շաբաթ օրը Տէրոջը մատուցանելու ողջակէզը վեց անարատ գառ ու մէկ անա-
5 րատ խոյ ըլլայ։ [m]Եւ խոյին համար հացի ընծայ մէկ ապեդա, ու գառներու համար հացի ընծայ [n]Ձեռքէն եկածը, և ամէն մէկ ապեդայի համար
6 մէկ հիմէն իւղ [o]պատրաստէ։ Ու ամսագլխուն օրը՝ արջառներէն մէկ անարատ զուարակ ու վեց գառ
7 ու մէկ խոյ, որոնք անարատ պիտի ըլլան։ Եւ զուարակին համար մէկ ապեդա՝ և խոյին համար մէկ ապեդա հացի ընծայ մատուցանէ, ու գառներու համար՝ ինչ որ ձեռքէն կու գայ, և ամէն մէկ ապեդայի համար մէկ հիմէն իւղ ըլլայ։
8 [p]Ու երբ իշխանը գայ՝ դրանը պատին ճամբայէն պիտի մտնէ, և նոյն ճամբայէն ելլէ։
9 Ու երկրին ժողովուրդը, [q]Հանդիսաւոր օրերուն մէջ երկրպագութիւն ընելու համար Տէրոջը առջեւ եկած ատեննին, հիւսիսային դրանը ճամբայէն մտնողը հարաւային դրանը ճամբայէն ելլէ, ու հարաւային դրանը ճամբայէն մտնողը հիւսիսային դրանը ճամբայէն ելլէ. մտած դրանը ճամբայէն չդառնայ, հապա անոր դիմացինէն ելլէ։
10 Եւ իշխանը անոնց մտած ատենը անոնց հետ մտնէ, ու անոնց ելած ատենը անոնց հետ ելլէ։
11 Եւ ոնիերու մէջ ու հանդիսաւոր օրերու մէջ եհացի ընծան ամէն զուարակի համար ապեդա մը, և ամէն խոյի համար ապեդա մը ըլլայ, ու գառներու համար՝ ձեռքէն եկածը, ու ամէն մէկ ապեդայի համար մէկ հիմէն իւղ ըլլայ։ Եւ եթէ իշխանը կամաւոր ողջակէզ մը, կամ՝ կամաւոր խաղաղութեան զոհ մը Տէրոջը մատուցանելու ըլլայ, [r]դէպի արեւելք նայող դուռը անոր բանան. ու անիկա իր ողջակէզը ու խաղաղութեան զոհը մատուցանէ՝ [s]ինչպէս շաբաթ օրը կը մատուցանէ, ու ելլէ. և անոր ելլելէն հետը դուռը գոցեն։
13 [t]Ու ամէն օր մէկ տարեկան անարատ գառնուկ մը Տէրոջը ողջակէզ մատուցանես, զանիկա
14 ամէն առաւօտ մատուցանես. Եւ անոր հետ ամէն առաւօտ ապեդային վեցերորդ մասը հացի ընծայ մատուցանես, ու հիմէնին երրորդ մասը իւղ՝ նաշխին հետ խառնելու համար. [u]Էին յաւիտենական կանոնով Տէրոջը մշանջենաւոր հացի ընծայ ըլլայ։ Եւ գառնուկը ու հացի ընծան ու իւղը
15 ամէն առաւօտ մատուցանեն. [v]Էին մշանջենաւոր ողջակէզ ըլլայ։
16 Տէր ԵՀովա այսպէս կ'ըսէ. Երբ իշխանը իր որդիներէն մէկուն պարգեւ տայ, անոր ժառանգութիւնը անոր որդիներուն ըլլայ. անիկա ժա-
17 ռանգութեան կալուածէն մը ըլլայ անոնց։ Իսկ երբ իր ժառանգութենէն իր ծառաներէն մէկուն պարգեւ տայ, այն տարին անիկա մինչեւ ձէթառութեան տարին անոր պիտի ըլլայ, ետքը իշխանին պիտի դառնայ. միայն իր անոր ժառանգու-
18 թիւնը միայն իր որդիներուն պիտի ըլլայ։ Եւ իշխանը ժողովուրդին ժառանգութենէն չառնէ՝ զանոնք իրենց կալուածքէն զրկելով. իր որդիներուն իր կալուածքէն ժառանգութիւն տայ, որպէս զի իմ՝ ժողովուրդս՝ ամէն մէկը իր կալուածքէն չցրուի։
19 Եւ զիս դրանը քով եղող մուտքէն քահանաներուն դէպի հիւսիս նայող սուրբ սենեակները տարաւ, և ահա հոն եւեթ կողմերը դէպի
20 արեւմուտք տեղ մը կար. Ու ինձի ըսաւ, Անիկա այն տեղն է՝ ուր քահանաները յանցանքի պատարագին ու մեղքի պատարագին [w]Ջը Խմիտի խաշեն, — հոն հացի ընծան էպիտի եփեն, որ չըլլայ թէ գաւթի գաւիթը հանեն ու ժողո-
21 վուրդը սրբեն։ Եւ զիս գաւթի գաւիթը հանեց, ու զիս գաւիթին չորս անկիւններէն անցուց, և

[f] Եել. ժբ. 18։ Դհ. խգ. 5, 6։ Թուա. թ. 2, 3։ իբ. 16, 17։ բ Օր. ժզ. 1, եւն։
[g] Դհ. դ. 14։
[h] Դհ. խգ. 8։
[i] Տես Թուա. իբ. 15, 22, 30։ իթ. 5, 11, 16, 19, եւն։
[j] Գլ. խզ. 5, 7։
[k] Դհ. խգ. 33, եւն։ Թուա. իթ. 12։ բ Օր. ժզ. 13։ —
[l] Գլ. խգ. 3։ Հմր. 8։
[m] Գլ. խե. 17։
[n] Գլ. խե. 24։ Հմր. 7, 11։
[o] բ Օր. ժզ. 17։
[p] Հմր. 2։
[q] Եել. խգ. 14-17։ բ Օր. ժզ. 16։
[r] Հմր. 5։
[s] Գլ. խգ. 3։ Հմր. 2։
[t] Եել. իթ. 38։ Թուա. իբ. 3։
[u] Դհ. խե. 10։
[v] Գլ. խե. 8։
[w] բ Մն. լե. 13։
[x] Դհ. բ. 4, 5, 7։
[y] Գլ. խգ. 19։

ահա դաւիթին ամէն մէկ անկիւնը մէյմէկ գա-
22 *ւիթ կար։ Գաւիթին չորս անկիւններուն մէջ քառասուն կանգուն երկայնութեամբ ու երեսուն լայնութեամբ *շուրջանակի դռնուած" գաւիթ-*
ներ կային. չորսին չափը մէկ էր անկիւններուն
23 *մէջ։ Եւ անոնց բոլորտիքը, չորսին ալ բոլոր-*
տիքը, շէնքեցօ կտրգ մը կար, ու այն կտրգե-
րուն տակ շուրջանակի եփորաններ շինուած
24 *էին։ Ու ինծի ըսաւ, Ասոնք եփողներուն տե-*
ղերն են, ուր տանը պաշտօնեաները ժողովուր-
դին զոհը պիտի եփեն։

ԳԼ. ԽԷ

1 *Տաճարը չափուելը տեսիլքը։ 6 անոնց զօրութիւնը։ 13 Երկրին սահմանները. 22 անոր վիճակով բաժնուելը։*

Ու զիս նորէն տանը դրանը առջև բերաւ, և ահա արեւելեան կողմէն տանը տեմին տակէն *ջուրեր կ'ելլէին, քանզի տանը երեսը դէպ ի
2 արեւելք էր. ու ջուրերը տանը աջ կողմին տա-*
կէն՝ սեզանին հարաւային կողմէն կ'իջնէին։ Եւ
զիս հիւսիսային դրանը ճամբայէն հանեց, ու
զիս դուրսի ճամբան, դուրսի դրանը արեւելք
նայող ճամբան, պտըտցուց. և ահա աջ կող-
մէն ջուրեր կը վազէին։

3 Եւ՝ մարդը որ իր ձեռքը լար ունէր, դէպ *ի արեւելք ելաւ, ու հազար կանգուն չափեց,*
և զիս ջուրերէն անցուց, — ջուրերը մինչև
4 *գարշապարները կ'ելլէին. Հազար ևս չափեց, ու*
զիս ջուրերէն անցուց, — ջուրերը մինչև ծունկերս կ'ելլէին. Հազար ևս չափեց, ու զիս ջու-
րէն անցուց, — ջուրերը մինչև մէջքս կ'ելլէին.
5 *Նորէն հազար ալ չափեց, — այնպիսի գետ մը*
եղած էր, որ չէի կրնար անցնիլ. վասն զի ջու-
*րերը յորդեր էին, *— այնպէս գետ մը եղեր*
էին, ուրկէ մարդ չէր կրնար անցնիլ՝ բայց
միայն լողալով՝։

6 Անի՝ ասեն ինծի ըսաւ, Տեսա՞ր, որդի մարդ. և զիս տարաւ ու դեռին եղերքը պտըտ-
7 ցուց։ Եւ՝ քանի որ հոն կը պտըտէի, տեսայ որ գետին եղերքը մէկ կողմէն ու միւս կողմէն
8 *խիստ շատ †ծառեր կային։ Եւ ինծի ըսաւ, Այս*
ջուրերը արեւելեան կողմը կ'ելլեն ու անապատը կ'իջնեն ու ծովը կ'երթան. և ծովը ելլելով
9 *անոր ջուրերը բժշկութիւն կը գտնեն։ Եւ †պետին ամէն գացած տեղը ամէն շարժուն կենդա-*
նիները պիտի ապրին, ու ձուկերը խիստ շատ պիտի ըլլան. քանզի այս ջուրերը հոն պիտի երթան, ու դետին ամէն գացած տեղը բժշկու-
10 *թիւն պիտի ըլլայ, ու պիտի ապրին։ Եւ անոր վրայ Ենգադդիէ մինչև Ենեգլայիմ ձկնորաներ*
պիտի կայնին, հոն ուռկաններ փռելու տեղ պիտի ըլլայ. ձուկերը տեսակ տեսակ պիտի ըլլան,
**մեծ ծովուն ձուկերուն պէս խիստ շատ պիտի*
11 *ըլլան։ Բայց անոր տղմուտից տեղերը ու ճահիճները բժշկութիւն պիտի չգտնեն, անոնք աղի*
12 *համար պիտի որոշուին։ Ու ետևին եղերքը՝ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն ամէն պտղատու ծառեր պիտի բուսանին, Նորոնց տերեւը պիտի չթառամի ու պտուղը չհատնի. ամէն ամիս նորէն պտուղ պիտի տան, վասն զի անոր ջուրերը սրբատանէն կ'ելլեն. և անոնց պտուղը կերակուրի համար, ու տերեւները բժշկութեան համար պիտի ըլլան։*

13 Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ. Ահա է երկիրն *սահմանը զոր դուք պիտի ժառանգէք Իսրայէլի տասներկու ցեղերուն համեմատ. (*Յովսէփի եր-*
14 *կու բաժին պիտի ըլլայ։) Ու զանիկա ամէն մարդ իր եղբօրը պէս պիտի ժառանգէ, վասն զի Ես՝ ձեռքս վերցուցի որ զանիկա ձեր հայրերուն տամ. և այս երկիրը †ձեզի ժառանգութիւն պիտի իյնայ։ Ու երկրին սահմանը այս է.*
15 *Հիւսիսային կողմը՝ մեծ ծովէն Եթղոնի ճամբան մինչև Սեդադ, Եմաթ, †Բերոթա, Սիբրայիմ՝ որ Դամասկոսի սահմանին ու Եմաթի սահմանին մէջտեղ է, — դէպ ի Սեդադ Եբրոնի սահմանը*
17 *եղող Սաբր-ամաթիքոնը։ Ու Բերէն սահմանը ծովէն մինչև Հասար-Էնան՝ որ Դամասկոսի սահմանին է դէպ ի հիւսիս, նաև Եմաթի սահմանը*
18 *պիտի ըլլայ. և հիւսիսային կողմը — արեւելեան կողմը՝ Հորանի մէջէն ու Գաղաադի մէջէն և Իսրայէլի երկրին մէջէն՝ սահմանին մինչև արեւելեան ծովը չափեք. ու արեւելեան*
19 *կողմը — հարաւ ըլլայ։ Եւ դէպ ի հարաւ հարաւային կողմը՝ Թամարէ մինչև հակառակութեան ջուրերը Կադէսի մէջ՝ — մինչև մեծ ծովը եղող հեղեղատը պիտի ըլլայ. և դէպ ի հարաւ հա-*
20 *րաւային կողմը սահման ըլլայ։ Ու արեւմտեան կողմը մեծ ծովը պիտի ըլլայ՝ սահմանին մինչև Եմաթի դիմաց. արեւմտեան կողմը սահման ըլլայ։*

21 Եւ այս երկիրը ձեզի բաժնէք Իսրայէլի ցեղե-
22 *րուն համեմատ, Ու զանիկա ժառանգութեան համար վիճակով բաժնէք՝ թէ՛ ձեզի, նաև թէ՛ ձեր մէջ բնակող ու ձեր մէջ զաւակներ ծնած օտարականներուն. Ու անոնք ձեզի բնակ-*
նեալ պէս պիտի ըլլան Իսրայէլի որդիներուն մէջ, — անոնք ձեզի հետ ժառանգութեան պիտի առ-
23 *նեն Իսրայէլի ցեղերուն մէջ։ Եւ՝ ո՛ր ցեղին մէջ որ օտարականը պանդխտացած է, հոն անոր ժառանգութիւնը պիտի տաք, կ'ըսէ Տէր Եհովա։*

---

* Կամ, պղպեղ
† Տես Հմր. 20։

——

— Յամխ. գ. 18։ Զաք. ժգ. 1։ ժգ. 8։ Յայտ. իբ. 1։
Բ Գլ. խ. 3։
* Նէբ. լողալու ջուրեր, անանցանելի գետ, Եղէբ Եփ

‡ Հմր. 12։ Յայտ. իբ. 2։
† Կամ, երկու գետերուն
պ Թուա. լգ. 6։ Յեսու. իգ. 4։ Գլ. խը. 28։
Ե Հմր. 7։
ղ Սպտ. ա. 3։ Եբեմ. ժէ. 8։
Ե Յայտ. իբ. 2։
ը Ծն. խը. 5։ ա Մն. է. 1։ Գլ. խը. 4, 5։
Ը Ծն. ժբ. 7։ ժգ. 15։ ժէ. 7։ ժէ. 8։ իզ. 3։ իը. 13։ Գլ. խ. 5, 6, 28, 42։
Ժ Գլ. խը. 29։
Ի Գլ. խը. 1։
լ Թուա. լգ. 8։
Խ Թուա. լգ. 8։

Ծ Բ Թագ. ը. 8։
Կ Թուա. լգ. 9։ Գլ. խը. 1։
Հ Թուա. խ. 13։ Բ Օր. իբ. 51։ Սպտ. Ձա. 7։ Գլ. խը. 28։
Յ Տես Եփես. գ. 6։ Յայտ. է. 9, 10։
Ղ Տես Հռոմ. ժ. 12։ Գաղ. գ. 28։ Կող. գ. 11։

——

Գ.Լ. ԽԸ

1, 23 Տասանեկու ցեղերուն, 8 սրբատաներն, փայտերն ու սրուսրձաններուն 21 ու խշխաներն բաժիններուն, 30 Փայտերն չափերը ու դառները։

Եւ ցեղերուն անուններն սոսկ են՝ Հիւսիսի ծայրէն՝ Եթլոնի ճամբուն քով դէպ ի Եմաթ Երիսպով մինչև Ասար-Էնան՝ որ Դամասկոսի սահմանն է դէպ ի հիւսիս մինչև Եմաթի քով, ու արեւելեան կողմէն մինչև արեւմուտք Դանի
2 մէկ բաժին ըլլայ. Եւ Դանի սահմանին քով՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը,
3 Ասերի մէկ բաժին ըլլայ. Ու Ասերի սահմանին քով՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան
4 կողմը, Նեփթաղիմի մէկ բաժին ըլլայ. Ու Նեփթաղիմի սահմանին քով՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը, Մանասէի մէկ բաժին
5 ըլլայ. Եւ Մանասէի սահմանին քով՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը, Եփրեմի
6 մէկ բաժին ըլլայ. Ու Եփրեմի սահմանին քով՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը,
7 Ռուբէնի մէկ բաժին ըլլայ. Եւ Ռուբէնի սահմանին քով՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը, Յուդայի մէկ բաժին ըլլայ։
8 Եւ Յուդայի սահմանին քով՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը պիտի ըլլայ Բայց ընծան՝ զոր պիտի նուիրէք. — ՃԽԴ — քառնըհինգ հազար եղէգ լայնութիւն. և միւս բաժիններէն մէկտեղ չափ երկայնութիւն պիտի — նէնայ, արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը. և սրբատանը անոր մէջտեղը պիտի ըլլայ։
9 Տէրոջը նուիրելու ընծանիդ քառնըհինգ հազար երկայնութիւն, ու տասը հազար լայնութիւն
10 ունենայ։ Եւ սուրբ ընծան ասոնց ըլլայ, այսինքն քահանաներուն. հիւսիսէն՝ երկայնութիւնը քառնըհինգ հազար, ու արեւմուտքէն՝ լայնութիւնը տասը հազար, և արեւելքէն՝ լայնութիւնը տասը հազար, ու հարաւէն՝ երկայնութիւնը քառնըհինգ հազար եղէգ, ու Տէրոջը
11 սրբատանը անոր մէջտեղը ըլլայ։ †Այս բաժինը Սադովկի որդիներէն սրբուած քահանաներուն ըլլայ, որոնք իմ պահպանութիւնս պահեցին, ու երբ Իսրայէլի որդիները մոլորեցան, անոնք չմոլորեցան, †ինչպէս Ղեւտացիները մոլորեցան։ Ու
12 երկրին ընծայէն՝ այս ընծան անոնց համար սահմանուելու պիտի ըլլայ Ղեւտացւոց սահմանին քով։
13 Եւ քահանաներուն սահմանին քով Ղեւտացւոց բաժինը ըլլայ քառնըհինգ հազար երկայնութեամբ ու տասը հազար լայնութեամբ. բոլոր երկայնութիւնը քառնըհինգ հազար, ու լայնու-
14 թիւնը տասը հազար ըլլայ։ Եւ անկէ պիտի չծախեն ու չփոխեն, ու երկրին երախայրին — էէէ չտրձնեն, վասն զի անիկա Տէրոջը նուիրուած է։
15 Եւ քառնըհինգ հազարին քով լայնութենէն մնացած Հինգ հազարը Եանուսըր պիտի ըլլայ՝

— Գլ. խէ. 15, եև։
† Գլ. խե. 1—6։
‡ Գլ. խգ. 15։
ՠ Գլ. խդ. 10։
Ա Եզ. խը. 29։Ղեւ.խէ.10,28,33։
Բ Գլ. խե. 6։

քաղաքին համար, բնակութեան համար ու արուարձաններուն համար, և քաղաքը անոր մէջ-
16 տեղը ըլլայ։ Ու անոր չափերը սոսկ ըլլան. Հիւսիսային կողմը չորս հազար հինգ հարիւր, և հարաւային կողմը չորս հազար հինգ հարիւր, և արեւելեան կողմը չորս հազար հինգ հարիւր,
17 ու արեւմտեան կողմը չորս հազար հինգ հարիւր։ Եւ քաղաքին արուարձանը դէպ ի հիւսիս երկու հարիւր հատ ըլլայ, ու դէպ ի հարաւ երկու հարիւր հատ ըլլայ, և դէպ ի արեւելք երկու հարիւր հատ ըլլայ, ու դէպ ի արեւմուտք երկու հա-
18 րիւր հատ ըլլայ։ Եւ սուրբ ընծային քով ներկայնութենէն մնացած դէպ ի արեւելք տասը հազարը, ու դէպ ի արեւմուտք տասը հազարը, (որ սուրբ ընծային քով է,) անոր բերքը քաղաքին ծառայութիւնը ընողներուն կերակուր
19 ըլլայ։ Եւ քաղաքին ծառայութիւնը ընողները Իսրայէլի ամէն ցեղերէն պիտի ըլլան։
20 Բոլոր ընծան քառնըհինգ հազարով քառնըհինգ հազար ըլլայ, — սուրբ ընծան քաղաքին կալուածքին հետ մէկտեղ քառակուսի մնասուցանէք։
21 Եւ սուրբ ընծային ու քաղաքին կալուածքին մէկ կողմէն ու միւս կողմէն Իշխանին համար ըլլայ. նուիրուած քառնըհինգ հազարին դիմաց մինչև արեւելեան սահմանը ու դէպ ի արեւմուտք քառնըհինգ հազարին դիմաց մինչև արեւմտեան սահմանը ցեղերուն համար իշխանին համար ըլլայ։ Անիկա պիտի ըլլայ սուրբ ընծան ու տաճարին սրբատանը
22 անոր մէջտեղը պիտի ըլլայ։ Իշխանին բաժինէն մէջտեղը եղած Ղեւտացւոց կալուածքէն — քաղաքին կալուածքէն դո՛ւրս՝ Յուդայի սահմանին ու Բենիամինի սահմանին մէջտեղ իշխանին պիտի ըլլայ։
23 Եւ մնացած ցեղերուն՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը, Բենիամինի մէկ բաժին
24 ըլլայ։ Ու Բենիամինի սահմանին քով՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը, Շմաւոնի
25 մէկ բաժին ըլլայ։ Եւ Շմաւոնի սահմանին քով՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը,
26 Իսաքարի մէկ բաժին ըլլայ։ Ու Իսաքարի սահմանին քով՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան
27 կողմը, Զաբուղոնի մէկ բաժին ըլլայ։ Եւ Զաբուղոնի սահմանին քով՝ արեւելեան կողմէն մինչև արեւմտեան կողմը, Գադի մէկ բաժին ըլ-
28 լայ։ Ու Գադի սահմանին քով՝ հարաւային կողմը դէպ ի հարաւ Եթէրէն սահմանը, Թամարէ հասնի Մաղխաթանութեան ջուրերը Կադէսի մէջ, — հինէ մեծ ծովը էջնայ՝ հեղեղատը պիտի ըլլայ։
29 Ահա է այն երկիրը զոր Իսրայէլի ցեղերուն վիճակով պիտի բաժնէք ժառանգութեան համար. ու անոնց բաժիններըը ասոնք են, կ'ըսէ Տէր Եհովա։
30 Եւ քաղաքին ելքերը ասոնք են. Հիւսիսային կողմէն չորս հազար հինգ հարիւր չափ բռլոով.

Ե Գլ. խբ. 20։
Զ Գլ. խե. 6։
Է Գլ. խե. 7։
Ը Հմր. 8, 10։
Թ Գլ. խէ. 19։
Ժ Գլ. խէ. 14, 21, 22։

31 (Ու քաղաքին դռները Իսրայէլի ցեղերուն անուններուն համեմատ պիտի ըլլան.) երեք դուռ դէպ ի հիւսիս. մէկ դուռ Ռուբէնի, մէկ դուռ
32 Յուդայի — մէկ դուռ Ղեւիի. Եւ արեւելեան կողմէն չորս հազար հինգ հարիւր ։ եւ ըլլալ երեք դուռ պիտի ըլլայ. մէկ դուռ Յովսէփի,
33 մէկ դուռ Բենիամինի — մէկ դուռ Դանի. Եւ հարաւային կողմէն չորս հազար հինգ հարիւր
34 չափ ըլլալով՝ երեք դուռ պիտի ըլլայ. մէկ դուռ Շմաւունի, մէկ դուռ Իսաքարի — մէկ դուռ Զաբուղոնի. Արեւմտեան կողմէն ալ չորս հազար հինգ հարիւր ։ եւ ըլլալով՝ երեք դուռ պիտի ըլլայ. մէկ դուռ Գադի, մէկ դուռ Ասերի — մէկ
35 դուռ Նեփթաղիմի։ Բոլոր շրջապատը տասնըւեթ հազար ։ եւ այն օրէն ։ քաղաքին անունը Ի*ԵՀովաշամա պիտի ըլլայ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԴԱՆԻԷԼԻ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Յովակիմի գերութիւնը։ 3 Ասփանէզ ներքինին կ'առնէ Դանիէլը, Անանիան, Միսայէլը ու Ազարիան։ 8 Անոնք թագաւորին դրկուած կերակուրը մերժելով՝ ընդհէնով ու ջրով փորձառու կ'ըլլան։ 17 Անոնց գերազանց իմաստութիւնը։

Յուդայի թագաւորին Յովակիմի թագաւորութեան երրորդ տարին Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը Երուսաղէմ եկաւ, ու
2 զանիկա պաշարեց։ Եւ Տէրը անոր ձեռքը տուաւ Յուդայի Յովակիմ թագաւորը, ու Աստուծոյ տանը իանութներուն մէկ մասը. և անիկա զանոնք Սենաար երկիրը, իր Աստուծոյն տունը, տարաւ, Ու անօթները իր Աստուծոյն գանձատունը դրաւ։

3 Եւ թագաւորը իր ներքինապետին Ասփանէզի ըսաւ որ Իսրայէլի որդիներէն ու թագաւո-
4 րական սերունդէն և իշխաններէն՝ Բնաւ արատ չունեցող, գեղեցիկ դէմքով ու ամէն իմաստութեան հմուտ, ու գիտութեան տեղեակ՝ հանճարեղ, և թագաւորին պալատին մէջ կայնելու կարողութիւն ունեցող տղաքներ բերել, և Նոյնց՝ Քաղդէացւոց գիրը ու լեզուն
5 սորվեցնել։ Ու թագաւորը անոնց օրական առճիկ սահմանեց՝ թագաւորին ածելու կերակուրէն ու իր խմած գինիէն, որպէս զի զանոնք երեք տարի սորվեցնէ, ու ետքը Էթա-
6 գաւորին առջև կայնին։ Եւ անոնց մէջ էին Յուդայի որդիներէն Դանիէլ, Անանիա, Միսայէլ
7 ու Ազարիա։ Ու ներքինապետը անոնց անուններ դրաւ. Դանիէլի Բաղտասարը, Անանիայի Սիդրաք, Միսայէլի Միսաք, ու Ազարիայի Աբեդնագով դրաւ։

8 Եւ Դանիէլ միտքը դրաւ որ ։ թագաւորին ածելու կերակուրովը ու անոր խմած գինիովը չպղծուի. և ներքինապետէն խնդրեց
9 թէ որ առանց։ ինքզինք չպղծէ։ Ու Աստուած ներքինապետին առջև շնորհք ու գթութիւն գտնել տուաւ Դանիէլի։ Եւ ներքի-
10 նապետը Դանիէլի ըսաւ, Ես կը վախնամ իմ թագաւոր Տէրոջմէս որ ձեր ուտելիքը ու խմելիքը սահմանեց. վասն զի ինչո՞ւ համար անիկա ձեր երեսները ձեզի հասակակից եղող տղոց երեսներէն աւրուած տեսնէ, ու գլխատուր ընէք։ Եւ Դանիէլ ըսաւ
11 առջև գլխապետը որ ներքինապետը Դանիէլի, Անանիայի, Միսայէլի ու Ազարիայի վրայ դրեր էր,
12 Շնորհք ըրէ, քու ծառաներդ տասը օր փորձէ, ու մեզի ուտելու համար ընդհէնէն, ու խմելու-
13 համար ջուր տրուի. Եւ քու առջեւդ մեր դէմքը, ու թագաւորին ածելու կերակուրը ուտող տղոց դէմքը երեւնան. և ինչպէս տեսնես՝ անոր
14 համեմատ ըրէ քու ծառաներուդ։ Ու անիկա այս բանին համաձայն անոնց մեղի բրաւ, ու զա-
15 նոնք տասը օր փորձեց։ Եւ տասը օրէն երեքը անոնց դէմքը՝ թագաւորին ածելու կերակուրը ուտող ամէն տղոց դէմքէն աւելի սպէկ ու
16 գէր երեւցաւ։ Ուստի անոնք անոնց ածելու կերակուրը ու խմելու գինին կը վերցնէր, ու անոնց ընդհէնէն կու տար։

17 Եւ Աստուած այս չորս տղոց՝ ամէն գրութեան ու իմաստութեան մէջ Գիտութիւն ու

Ի Յայտ. իա. 12, եև։
Ձ Երեմ. լգ. 16։
Ղ Տես նկ. ժէ. 15։ Գաւա. գ. 24։
* Այսինքն, Տէրը հան է. Երեմ. գ. 17։ Յովել գ. 21։ Զաք. բ. 10։ Յայտ. իա. 3։ իբ. 3։

ա գ Թագ. իդ. 1։ բ Մն. լգ. 6։
բ Երեմ. իէ. 19, 20։
գ Մն. ժ. 10։ ժա. 2։ նա. ժա. 11։ Զաք. ե. 11։
դ բ Մն. լգ. 7։
ե Տես գ Թագ. ի. 17, 18։ նա. լթ. 7։

զ Տես Գար. է. 22։
է Հմր. 19։ Մն. իա. 46։ գ Թագ. ժ. 8։
ը Տես Մն. իա. 45։ գ Թագ. իդ. 17։
թ Գլ. գ. 8։ ե. 12։
ժ Տես բ Օր. լբ. 38։ նկէկ. գ. 13։ Ովս. բ. 3։
ի Տես Մն. լթ. 21։ Սապ. ձդ. 46։ Առակ. ժդ. 7։
ա Կամ, Մելտարին
լ գ Թագ. գ. 12։ Յակ. ա. 5, 17։
խ Տես Գար. է. 22։

հանճար տուաւ. ու Դանիէլ ծամէն առիւլքը ու
18 երազը կը հասկնար։ Եւ այն օրերուն լմննալէն
առքը որ թագաւորը հրաման ըրեր էր որ զանոնք
բերեն, նեռքինասքարը զանոնք Նաբուգոդոնոսորի
19 առջև տարաւ։ Ու թագաւորը անոնց հետ խօսե-
ցաւ, և անոնց ամէնուն մէջ Դանիէլի, Անա-
նիայի, Միսայէլի ու Ազարիայի պէս չգտնուե-
ցաւ. ու նանոնք թագաւորին առջև կը կայնէին։
20 Եւ թագաւորը անոնց հարցուցած համէն իմաս-
տութեան ու գիտութեան վերաբերեալ բանե-
րուն մէջ՝ զանոնք իր բոլոր թագաւորութեանը
մէջ եղող բոլոր մոգերէն ու հմայողներէն տաս-
21 նապատիկ գերազանց գտաւ։ Նեւ Դանիէլ մինչև
Կիւրոս թագաւորին առաջին տարին մնաց։

ԳԼ. Բ

1 Նաբուգոդոնոսոր իր տեսած երազը մոռնալով խոտա-
նեքներով ու ոգեառնողներով կը պահանջէ Քաղդեա-
ներէն՝ որ զանիկա իրեն պատմեն. 10 որոնք իրենց ան-
յաջողակութիւնը խոստովանելով մեռնելու կը դատա-
պարտուին։ 14 Դանիէլ քիչ մը պայմանաժամ ձեռք բե-
րելով երազը կը գտնէ. 19 զԱստուած կ'օրհնէ. 24 թա-
գաւորին առջև կը տարուի։ 31 Երազը, 36 ու անոր մեկ-
նութիւնը։ 46 Դանիէլի յառաջդիմելը։

Ու Նաբուգոդոնոսորի թագաւորութեանը
երկրորդ տարին Նաբուգոդոնոսոր երազներ տե-
սաւ, ՚ևանոր ոգին խռովեցաւ ու էրանը փա-
2 խաւ։ †Եւ թագաւորը հրամայեց որ մոգերը,
հմայողները, կախարդները ու Քաղդեացիները կան-
չեն, որպէս զի թագաւորին իր երազները պատ-
մեն. և անոնք եկան ու թագաւորին առջև
կայնեցան։
3 Եւ թագաւորը անոնց ըսաւ, Երազ տեսայ,
ու իմ՝ ոգիս կը խռովի որ այն երազը գիտնամ՝։
4 Ու Քաղդեացիները թագաւորին *Ասորերէն ըսին,
ՏՈվ թագաւոր, յաւիտեան ապրիլ կեցիր. ըսէ
երազը քու ծառաներուդ, ու մենք անոր մեկնու-
5 թիւնը իմացնենք։ Թագաւորը պատասխան
տուաւ ու Քաղդեացիներուն ըսաւ, †Բանը ինծմէ
ելաւ. եթէ երազը ու անոր՝ մեկնութիւնը ինծի
չյայտնէք, դուք էկատ կատ պիտի բլլաք, ու
6 ձեր տուները ապրանց պիտի բլլան։ Նբայց եթէ
երազը ու անոր մեկնութիւնը ինծի իմացնէք,
ինծմէ պարգեւներ, հատուցքներ ու շատ պատիւ
պիտի առնէք. ուրեմն երազը ու անոր մեկնու-
7 թիւնը ինծի իմացուցէք։ Անոնք նորէն պատաս-
խան տուին ու ըսին, Թագաւորը իր ոգի՝ ըսէ երազը
իր ծառաներուն, ու անոր մեկնութիւնը իմաց-
8 նենք։ Թագաւորը պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Ակնհայտ գիտեմ՝ որ դուք ‡ժամանակը ծախու կ'առ-
նէք, վասն զի կը տեսնէք որ †բանը ինծմէ ելած
9 է։ Բայց եթէ դուք երազը ինծի չյայտնէք,
Ձեզի համար մէկ վճիռ կայ. վասն զի դուք ձեր
մէջ պատրաստեր էք որ իմ՝ առջևս սուտ ու ապակա-
նեալ խօսք մը պրպտէք՝ մինչև որ ժամանակը
փոխուի. ուստի ըսէք ինծի երազը, որպէս զի գիտ-
նամ՝ թէ պիտի կարենաք անոր մեկնութիւնը
10 իմացնել։ Քաղդեացիները թագաւորին առջև պա-
տասխան տուին ու ըսին, Երկրի վրայ այնպիսի
մարդ մը չկայ, որ կարող ըլլայ թագաւորին պա-
հանջած բանը իմացնել. անոր համար բնաւ թա-
գաւոր մը, նախատատ մը կամ իշխան մը այսպիսի
բան պահանջած չէ մոգէ մը կամ հմայողէ մը
11 կամ Քաղդեայէ մը. Ու թագաւորին պահանջած
բանը դժուար է, և ուրիշ մէկը չկայ որ զանիկա
թագաւորին առջև իմացնէ, †բայց եթէ աստ-
ուածները որ մսեղէնց մէջ չեն բնակիր։
12 Ասոր վրայ թագաւորը զրդռեցաւ ու խիստ
բարկացաւ, և հրամայեց որ Բաբելոնի բոլոր
13 իմաստուններըը կոտրեն։ Ու հրամանը ելաւ, և
իմաստուններըը կը կոտրուէին. ու փնտռեցին
Դանիէլը ու անոր ընկերները որպէս զի մեռցնեն։
14 Այն ատեն Դանիէլ իմաստութեամբ ու խոհե-
մութեամբ խօսեցաւ թագաւորին էպոհճապետին
Արիովքի հետ, որ Բաբելոնի իմաստուններըը կա-
15 րելու ելեր էր. Ո՚ թագաւորին իշխանին Արիով-
քի խօսեցաւ ու ըսաւ, Ինչո՞ւ համար այս հրա-
մանը թագաւորին երեսէն արագութեամբ ելաւ. այն
16 ատեն Արիովք բանը Դանիէլի յայտնեց։ Եւ Դա-
նիէլ մտաւ ու թագաւորէն խնդրեց որ իրեն ժա-
մանակ տայ, որպէս զի մեկնութիւնը թագաւո-
17 րին իմացնէ։ Ու Դանիէլ իր տունը դնաց, և այս
բանը իր ընկերներուն, Անանիայի, Միսայէլի ու
18 Ազարիայի, յայտնեց։ Որպէս զի այս գաղտնի-
քին համար երկինքի Աստուծմէն գթութիւն
խնդրեն, որպէս զի Դանիէլը ու անոր ընկերները
Բաբելոնի մէւս իմաստուններուն հետ չկորսնցնեն։
19 Եւ գաղտնիքը Ղիշէրատան տեսլեքի մէջ
Դանիէլի յայտնուեցաւ. այն ատեն Դանիէլ եր-
կինքի Աստուծը օրհնեց։ Դանիէլ խօսեցաւ ու
20 ըսաւ, ‡Աստուծոյ անունը յաւիտեան յաւիտե-
նից օրհնեալ ըլլայ, վասն զի իմաստութիւնը ու
21 զօրութիւնը անորն են. Եւ հասութները ու ժա-
մանակները փոխողը, Թագաւորներ վերցնողը ու
թագաւորներ դնողը անիկա է։ Նանիկա իմաս-
տուններուն իմաստութիւն կուտայ, ու հան-
22 ճարեղներուն՝ գիտութիւն. §Խորունկ ու ծած-
կուած բաներըը ինք կը յայտնէ, ¶մութի մէջ
եղածը գիտէ, ու ՚լոյսը անոր քով կը բնակի։

ֆ Թագ. ժբ. 6։ բ Մն. իգ. 5։ Գլ. ե. 11, 12, 14։ ժ. 1։
ղ Մն. խա. 46։ Հմր. 5։
հ գ Թագ. ժ. 1։
յ Գլ. գ. 28։ Տես Գլ. ժ. 1։

—

— Մն. խա. 8։ Գլ. գ. 5։
ճ Եսթ. գ. 1։ Գլ. գ. 18։
ձ Մն. խա. 8։ Ել. կ. 11։ Գլ. ե. 7։
• Կամ, Քաղդեարէն
պ գ Թագ. ա. 31։ Գլ. գ. 9։ ե. 10։ գ. 6, 21։
† Կամ, Հրամանը
ր գ Թագ. ժ. 27։ Նգր. գ. 11։ Գլ. գ. 29։
ս Գլ. ե. 16։
ւ Գլ. ե. 17։ Հմր. 48։
ը Եփես. ե. 16։
‡ Կամ, Հրամանը
ը Եսթ. գ. 11։
ժ Հմր. 28։ Գլ. ե. 11։
ի Մն. իգ. 36։
լ Մատ. ժբ. 19։
խ Թագ. ժբ. 6։ Յոբ լգ. 15, 16։
ծ Սապ. ՀԺգ. 2։ ՀԺե. 18։
կ Եբեմ. լբ. 19։
հ Գլ. է. 25։
յ Յոբ ժբ. 18։ Սապ. հե. 6, 7։ Եբեմ. խէ. 5։ Գլ. գ. 17։
ղ Յակ. ա. 5։
ճ Յոբ ժբ. 22։ Սապ. խե. 14։ Հմր. 28, 29։
մ Սապ. ՀԹ. 11, 12։ Երր. գ. 13։
յ Գլ. ե. 11, 14։ Յակ. ա. 17։

23 Ես քեզի գոհութիւն ու փառք կը մատուցանեմ, ով իմ Տյրերուս Աստուածը, որ ինծի իմաստութիւն ու զօրութիւն տուիր, ու հիմա ինծի պիտցուցիր ինչ որ քեզմէ խնդրեցինք, քանզի թագաւորին բանը մեզի պիտցուցիր։

24 Ասոի Դանիէլ Արիովքի առջև եկաւ, զոր թագաւորը դրեր էր Բաբելոնի իմաստուհները կորնցնելու. գնաց ու անոր այսպէս ըսաւ. Բաբելոնի իմաստուհները մի կորնցներ, զիս թագաւորին առջև տար, ու մեկնութիւնը թագաւորին 25 իմացնեմ։ Արիովք արագնօք Դանիէլը թագաւորին առջև հանեց, ու անոր այսպէս ըսաւ. Հրէաստանի գերիներէն մարդ մը գտայ, որ մեկնութիւնը պիտի դիտցնէ թագաւորին։ 26 Պատասխան տուաւ թագաւորը ու ըսաւ Դանիէլի, որուն անունը Բաղտասսար էր, Կարո՞ղ ես դուն իմ՝ տեսած երազս ու անոր մեկնութիւնը ինծի դիտցնել։

27 Դանիէլ թագաւորին առջև պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Թագաւորին հարցուցած գաղտնիքը իմաստուհները, հմայողները, մոգերը — բազդ նայողները թագաւորին յայտնելու կարող 28 չեն. Հապց երկինքի մէջ գաղտնիքներ յայտնող Աստուած կայ, ու Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կը յայտնէ "ինչ որ վերջին օրերը պիտի բլլայ։ Երազդ ու անկողնիդ մէջ գլխուդ տեսիլքը 29 ասիկա է. Դուն, ով թագաւոր, քու անկողնիդ մէջ կը մտածէիր թէ ասկէ ետքը ի՛նչ պիտի բլլայ. Նաև գաղտնիքներ յայտնողը բլլալու բանը 30 քեզի դիտցուց։ Ես այս գաղտնիքը՝ ոչ թէ ամէն ապրողներէն աւելի իմաստութիւն ունենալուս համար ինծի յայտնուեցաւ, հապա մեկնութիւնը թագաւորին դիտցնելու համար, Ա՛ր պէտք ի՛ դուն քու սրտիդ խորհուրդները դիտնաս։

31 Դուն, ով թագաւոր, կը տեսնէիր որ ահա մեծ արձան մը կար. այս մեծ ու խիտ պայծառ արձանը քու դիմացդ կայներ էր, և անոր երե- 32 սյթը ահաւոր էր։ Այս արձանին գլուխը զուտ ոսկի, անոր կուրծքը ու թեւերը արծաթէ, 33 մէջքը ու ազդրերը պղնձէ, Սրունքները երկաթէ, 34 — ոտքերուն մէկ մասը կաւէ էր։ Դուն կը տեսնէիր, մինչև քար մը կտրուեցաւ "առանց ձեռքի, ու այն արձանին երկաթէ ու կաւէ ոտքերուն 35 զարկաւ, ու զանոնք փշրեց։ Այն ատեն երկաթը, կաւը, պղինձը, արծաթը ու ոսկին մէկտեղ փըշ- րուեցան, և ամառուան կալերուն Հմիեղին պէս եղան. ու հովը զանոնք տարաւ, ու ՚ամենևին անոնց տեղ մը չգտնուեցաւ. բայց արձանը զարնող քարը ՚մեծ լեռ մը եղաւ, ՚ու բոլոր երկիրը

36 լեցուց։ Երազը այս է, ու թագաւորին առջև անոր մեկնութիւնը ըսենք։

37 Ո՛վ թագաւոր, դուն թագաւորաց թագաւոր ես, Ասոի որ երկինքի Աստուածը քեզի թագաւորութիւն, կարողութիւն, զօրութիւն ու 38 պատիւ տուեր է. Եւ մարդոց որդիները բոլոր բնակած տեղերուն մէջ՝ դաշտի գազանները ու երկինքի թռչուները քու ձեռքդ տուեր է, և անոնց ամէնուն վրայ քեզ իշխան դրեր է. Այն 39 ոսկի գլուխը դուն ես։ Ու քեզմէ ետքը ֆուրիշ թագաւորութիւն մը պիտի ելլէ ՚քեզմէ ցած, ու պղինձէ ուրիշ երրորդ թագաւորութիւն մը՝ 40 որ բոլոր երկրին պիտի տիրէ։ Եւ չորրորդ թագաւորութիւնը երկաթի պէս ամուր պիտի բլլայ. — ինչպէս երկաթը ամէն բանը կը փշրէ ու կը մանրէ, ասիկա ալ՝ այս ամէն բանները կտտրտղ 41 երկաթին պէս փշրելով պիտի կտրէ։ Եւ որովհետև ոտքերը ու մատները՝ մէկ մասը բրուտի կաւէ ու մէկ մասը երկաթէ տեսար, այն թագաւորութիւնը պիտի բաժնուի, բայց երկաթի պնդութենէ բաներ պիտի ունենայ, քանզի երկաթը տղմուտ կաւի հետ խառնուած տեսար։ 42 Ու ոտքերուն մատերուն մէկ մասը երկաթէ ու մէկ մասը կաւէ բլլալը այս է որ այն թագաւորութիւնը մէկ մասը ամուր՝ ու մէկ մասը դիւրաբեկ պիտի բլլայ։ 43 Եւ տղմուտ կաւին հետ երկաթը խառնուած տեսնելդ այս է որ անոնք մարդոց սերունդին հետ պիտի խառնուին, բայց անոնք իրարու պիտի չփակչին, ինչպէս երկաթը կաւին հետ չխառնուիր։

44 Ու այն թագաւորներուն օրերը ՚երկինքի Աստուածը թագաւորութիւն մը պիտի հանէ, Եր յաւիտեան պիտի չյաւրի, և այս թագաւորութիւնը ուրիշ ժողովուրդի պիտի չթողուի. Նանրիկա այս բոլոր թագաւորութիւնները պիտի փշրէ ու պիտի հատցնէ, ու ինք յաւիտեան պիտի 45 մնայ։ Որովհետև դուն առանց ձեռքի լեռնէն կտրած քար մը տեսար, և անիկա երկաթը, պղինձը, կաւը, արծաթը ու ոսկին փշրեց, մեծ Աստուածը ասկէ ետքը ինչ բլլալիքը թագաւորին դիտցուց. ու երազը ճշմարիտ է, և անոր մեկնութիւնը՝ հաւատարիմ։

46 ՚Այն ատեն Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր երեսին վրայ ինկաւ. ու Դանիէլի երկրպագութիւն բրաւ, և հրամայեց որ ընծայ ՚ու անոյշ 47 հոտաւէտ մատուցանեն անոր։ Եւ թագաւորը Դանիէլի պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Իրաւցնէ ձեր Աստուածը ինք է աստուածներուն Աստուածը, և թագաւորներուն Տէրը, ֆու գաղտ-

ֆ Հմր. 18։
ֆ Ծն. խ. 8։ խա. 16։ Հմր. 18, 47։ Ամոս գ. 13։
՚ Ծն. խմ. 1։
՚ Հմր. 22, 28։
՚ Տես Ծն. խա. 16։ Գործ. գ. 12։
՚ Հմր. 47։
՚ Տես Հմր. 38, եւն։
՚ Հմր. 45։ Գլ. ը. 25։ Զաք. դ. 6։ բ Կոր. ե. 1։ Եբր. թ. 24։
՚ Սաղ. ա. 4։ Ոմս. ժգ. 3։
՚ Սաղ. լէ. 10, 36։
՚ Ես. բ. 2, 3։
՚ Սաղ. ձ. 9։
՚ Եղր. է. 12։ Տես Ես. խէ. 5։ Երեմ. լէ. 6, 7։ Եզեկ. լզ. 7։ Ոմս. ը. 10։
՚ Եզր. ա. 2։
՚ Գլ. դ. 21, 22։ Երեմ. խէ. 6։
՚ Հմր. 32։
՚ Գլ. ե. 28, 31։
՚ Հմր. 32։
՚ Գլ. է. 7։ 23։
՚ Հմր. 33։
՚ Հմր. 28։
՚ Գլ. դ. 3, 34։ գ. 26։ է. 14, 27։ Միք. դ. 7։ Դան. ա. 32, 33։
՚ Սաղ. բ. 9։ Ես. է. 12։ ա Կոր. ժԱ. 24։
՚ Հմր. 34։ Ես. խը. 16։
՚ Տես Գործ. ժ. 25։ ԺԴ. 12։ խը. 6։
՚ Եզր. գ. 10։
՚ Հմր. 28։

նէքնէզը յայտնողը, քանզի դուն կարող եղար
48 այս գաղտնիքը յայտնել։ Ա՛յն ատեն թագաւորը մեծցուց Դանիէլը, եւ անոր շատ ա՛ւ մեծ պարգեւներ տուաւ, և զանիկա Բաբելոնի Ներոնը գաւառին վրայ կառավարիչ ու Բաբելոնի բոլոր իմաստուններուն գլխաւորներուն վրայ իշ-
49 խան դրաւ։ Եւ Դանիէլ թագաւորէն խնդրեց, Եւ Բաբելոնի գաւառին գործերուն վրայ Սեդրոքը, Միսաքը ու Աբեդնագովը դրաւ. ու Դանիէլ թագաւորին դուռն էր։

ԳԼ. Գ

1 Նաբուգոդոնոսոր Դուրայի մէջ ոսկիէ արձան մը կանգնելով՝ անոր նուագախումբը կ'ընէ։ 8 Սեդրոքի, Միսաքի ու Աբեդնագովի վրայով ամբաստանութիւն կ'ըլլայ թագաւորին, ըսելով թէ արձանին երկրպագութիւն չեն ըներ։ 13 Երբ անոնց ապառնալիքներ կ'ըլլայ, անոնք համարձակութեամբ կը դատանին Հնոցին մէջ։ 19 Աստուած կը փրկէ զանոնք հնոցին մէջէն։ 26 Նաբուգոդոնոսոր եղած հրաշքը տեսնելով զԱստուած կ'օրհնէ։

Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը ոսկիէ արձան մը շինեց, անոր բարձրութիւնը վաթսուն կանգուն ու լայնութիւնը վեց կանգուն. զանիկա Բաբելոնի գաւառը, Դուրա դաշտին մէջ, կանգ-
2 նեց։ Եւ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը հրաման ղրկեց՝ կուսակալները, նախարարները, կառավարիչները, դատաւորները, գանձապետները, խորհրդականները, օրէնսգէտները ու գաւառները բոլոր իշխանները ժողվելու, որպէս զի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնած արձանին
3 նաւակատիքին գան։ Ա՛յն ատեն կուսակալները, նախարարները, կառավարիչները, դատաւորները, գանձապետները, խորհրդականները, օրէնսգէտները ու գաւառներուն բոլոր իշխանները Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնած արձանին նաւակատիքին ժողվուեցան, ու Նաբուգոդոնոսորի կանգնած արձանին առջեւ կայնեցան։
4 Եւ մունետիկը ուժով կը կանչէր, «Ով ժողովուրդներ, ազգեր ու լեզուներ, ձեզի կը պատ-
5 ուի. Երբ փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին, օրկին ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսէք, Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնած ոսկի արձանին առջեւ իյնաք ու
6 երկրպագութիւն ընէք. Եւ ով որ չիյնայ ու երկրպագութիւն չընէ, նոյն ժամուն էրտորբած
7 կրակի հնոցին մէջ պիտի նետուի։ Ուստի երբ բոլոր ժողովուրդները փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսեցին, բոլոր ժողովուրդները, ազգերը ու լեզուները կ'իյնային, և Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնած ոսկի արձանին երկրպագութիւն կ'ընէին։
8 Ուստի այն ատեն քանի մը Քաղդէացի մարդիկ էմնուեցան. ու Հրեաներուն վրայով ամբաս-
9 տանութիւն ըրին. Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին խօսեցան ու ըսին, «Ով թագաւոր, յաւիտեան ողջ կեցիր. Դուն, ով թագաւոր, հրաման
10 ըրիր որ ամէն մարդ որ փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին, օրկին և ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսէ, իյնայ ու
11 ոսկի արձանին երկրպագութիւն ընէ. Եւ ով որ չիյնայ ու երկրպագութիւն չընէ, բորբոքած
12 կրակի հնոցին մէջ նետուի։ Բայց կան մարդիկ Հրեայ, որոնց գործերուն վրայ դրիր, այսինքն Սեդրոք, Միսաք և Աբեդնագով, այս մարդիկը քեզ բնաւ չեն սեպեր, ով թագաւոր. քու աստուածներուդ չեն պաշտեր, և քու կանգնած ոսկի արձանիդ երկրպագութիւն չեն ըներ։
13 Ա՛յն ատեն Նաբուգոդոնոսոր սրտմտութեամբ և բարկութեամբ հրամայեց որ Սեդրոքը, Միսաքը ու Աբեդնագովը բերեն. ուստի այն մար-
14 դիկը թագաւորին առջեւ բերին։ Պատասխան տուաւ Նաբուգոդոնոսոր ու անոնց ըսաւ, «Ով Սեդրոք, Միսաք ու Աբեդնագով, խորհրդո՞վ է որ իմ աստուածներս չէք պաշտեր, և իմ կանգնած ոսկի արձանիս երկրպագութիւն չէք
15 ըներ։ Հիմա եթէ պատրաստ էք փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին, օրկին ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսած ատենիդ իյնալու ու իմ շինած արձանիս երկրպագութիւն ընելու, աղէ. բայց եթէ երկրպագութիւն չընէք, նոյն ժամուն՝ բորբոքած կրակի հնոցին մէջ պիտի նետուիք. Ու ո՞վ է այն Աստուածը որ ձեզ իմ ձեռքէս պիտի ազատէ։
16 Պատասխան տուին Սեդրոք, Միսաք ու Աբեդնագով, ու թագաւորին ըսին, «Ով Նաբուգոդոնոսոր. Էսյս բանին վրայով քեզի պատասխան տալու հարկաւորութիւն մը չունինք։
17 Ա՛հա մեր պաշտած Աստուածը մեզ բորբոքած կրակի հնոցէն ազատելու կարող է. քու ձեռքէդ ալ Ա՛ն պիտի ազատէ, ով թագաւոր։
18 Ա՛պա թէ ոչ՝ քեզի յայտնի ըլլայ, ով թագաւոր, որ մենք քու աստուածներդ չենք պաշտեր, և քու կանգնած ոսկի արձանիդ երկրպագութիւն չենք ըներ։
19 Ա՛յն ատեն Նաբուգոդոնոսոր բարկութեամբ լեցուեցաւ, ու անոր երեսին երեւոյթը փոխուեցաւ Սեդրոքի, Միսաքի ու Աբեդնագովի վրայ, և պատասխան տալով հրամայեց որ հնոցը վառելու սովորութենէն եօթնապատիկ աւելի վառուի։
20 Ու իր զօրքին մէջ եղող զօրաւոր մարդոց հրամայեց որ Սեդրոքը, Միսաքը ու Աբեդնագովը կապեն, ու բորբոքած կրակի հնոցին
21 մէջ նետեն։ Ա՛յն ատեն այս մարդիկը իրենց անդրաւարտիքներովը, բաճկոններովը, վերարկուներովը ու ա՛յլ հանդերձներովը կապկպեցին,
22 ու բորբոքած կրակի հնոցին մէջ նետուեցին։ Եւ թագաւորին հրամանին ստիպողական ըլլալուն,

Ե Հմր. 6։
Զ Գլ. գ. 9, ե. 11։
Է Գլ. գ. 12։
Ը Եսթ. բ. 19, 21։ գ. 2։ — Գլ. դ. 1, գ. 25։
Թ Տես նկար. ԼԹ. 22։ Յայտ. ԺԵ. 15։
Ժ Գլ. բ. 4։ ե. 10։ գ. 6, 21։
ԺԱ Գլ. բ. 49։
ԺԲ Նկ. ե. 2։ դ Թագ. ԺԵ. 35։
ԺԳ Տես Մատ. Ժ. 19։

ու հնոցին շատ տաքցած ըլլալուն համար, Աբեդ-
նեգոն, Միսաքը ու Ազարիայով վերցնող մար-
23 դիկը կրակին փոցը ապտնեց։ Եւ այս երեք մար-
դիկը, Սեդրաք, Միսաք ու Ազարիա, կապ-
ուած իյնան բորբոքած կրակի հնոցին մէջ։
24 Այն ատեն Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը
ապշած՝ արագօրօք ոտք ելաւ, իր խորհրդական-
ներուն խօսեցաւ ու ըսաւ, Մենք կրակին մէջ
երեք կապուած մարդ չնետեցի՞նք. անոնք պա-
տասխան տուին ու թագաւորին ըսին, Այո, ով
25 թագաւոր։ Անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Ահա ես չորս արձակուած մարդ
կը տեսնեմ որ կը քալեն, անոնք ամենևին վնաս
մը չեն քաշեր. ու չորրորդին դէմքը Աստուած-
26 ներու որդիի մը կը նմանի։ Այն ատեն Նաբու-
գոդոնոսոր բորբոքած կրակի հնոցին դրան մօ-
տենալով՝ խօսեցաւ ու ըսաւ, Ով Բարձրեալ
Աստուծոյն ծառաները, Սեդրաք, Միսաք և
Աբեդնեգով, դուրս ելէք ու հո՛ եկէք։ Այն
ատեն Սեդրաք, Միսաք և Աբեդնեգով կրակին
27 մէջէն ելան։ Եւ կուսակալները, նախարարները
ու կառավարիչները ու թագաւորին խորհրդա-
կանները ժողվուեցան, և տեսան այս մարդիկը,
Ժրանց մարմիններուն վրայ կրակը ամենևին չար-
բեց, ու անոնց գլխուն մէկ մազը չխանձեցաւ,
ու անոնց անդրավարտիքները գոյներնին չնետե-
ցին. անոնց վրայ կրակին հոտը անգամ չկար։
28 Պատասխան տուաւ Նաբուգոդոնոսոր ու
ըսաւ, Օրհնեալ ըլլայ Սեդրաքի, Միսաքի ու
Աբեդնեգովի Աստուածը, որ իր հրեշտակը դրր-
կեց, ու իր ծառաները ազատեց. վասն զի էանոր
ապաւինելով՝ թագաւորին խօսքը անարգեցին,
ու իրենց մարմինները էա՛ւ տուին, որպէս զի
իրենց Աստուածմէն զատ ուրիշ Աստուածոյ մը
29 ծառայութիւն ու երկրպագութիւն չընեն։ Ա՛րդ
ես հրաման կու տամ որ ամէն ժողովուրդ,
տոհմ ու լեզու՝ որ Սեդրաքի, Միսաքի ու Աբեդ-
նեգովի Աստուածոյն դէմ՝ սխալ բան մը ըսէ,
Էկսոր կտոր ըլլայ, ու անոր տունը աղբանոց
ըլլայ. Ձվասն զի ուրիշ Աստուած չկայ, որ կա-
30 րող ըլլայ այսպէս ազատել։ Այն ատեն թա-
գաւորը աւելի մեծցուց Սեդրաքը, Միսաքը ու
Աբեդնեգովը Բաբելոնի գաւառին մէջ։

ԳԼ. Դ

1 Նաբուգոդոնոսոր կը խոստովանի Աստուծոյ թագաւո-
րութիւնը. 4 կը խօսի իր երազին վրայով, որ մեկնելը
կարող չեղան մեկնել։ 8 Դանիէլ երազը կը լսէ. 19 զա-
նիկա կը մեկնէ։ 28 երազին կատարուելուն պատմութիւնը։

Նաբուգոդոնոսոր թագաւոր բոլոր երկրին
վրայ բնակող՝ բոլոր ժողովուրդներուն, ազգե-

ը Նա. խգ. 2։
ը Ծար ա. 6։ լը. 7։ Սաղ. լէ. 7։ Հմի. 28։
ժ Նբմ. ժա. 34։
ի Սաղ. լէ. 7, 8։ Երեմ. ժէ. 7։ Տես Գլ. գ. 22, 23։
ւ Գլ. գ. 26։
խ Գլ. բ. 5։
ձ Գլ. գ. 27։
ղ Գլ. գ. 4։ գ. 25։
ճ Գլ. գ. 26։
մ Գլ. գ. 27։
յ Հմի. 34։ Գլ. բ. 44։ գ. 26։
ն Գլ. բ. 28, 29։
շ Գլ. բ. 1։
ո Գլ. բ. 2։
չ Գլ. ա. 7։
պ Նա. կգ. 11։ Հմի. 18։ Գլ. բ. 11։ Ե. 11, 14։
ջ Գլ. բ. 48։ Ե. 11։
ռ Նգեկ. լա. 3, ևն։ Հմի. 20։
ս Նգեկ. ժէ. 23։ լա. 6։ Տես Ողբ. դ. 20։
վ Բ Օր. լդ. 2։ Սաղ. ճգ. 20։ Հմի. 17, 23։ Գլ. ը. 13։ Զաք. ժգ. 5։ Յով. 14։
տ Ֆռղպ. պահապան ու սուրբ մը
ր Մատ. գ. 10։
ց Նգեկ. լա. 12։

բուն ու լեզուներուն. ձեր խաղաղութիւնը շատ-
2 նայ։ Իմ առջեւս հաճոյ երեւցաւ որ Բարձրեալ
Աստուծոյն ինձի ըրած նշանները ու հրաշքները
3 յայտնեմ։ Ձանոր նշանները ի՛նչ մեծ, ու հրաշք-
ները ի՛նչ զօրաւոր են. անոր թագաւորութիւնը
յաւիտենական թագաւորութիւն է, ու անոր
իշխանութիւնը դարէ դար կը մնայ։
4 Ես Նաբուգոդոնոսոր երբ իմ տանս մէջ
հանգիստ էի, ու պալատիս մէջ կը զարգաց-
5 նայի, երազ տեսայ, որ վրս վախցուց. Ես անկո-
ղինիս վրայ իմ խորհուրդներս ու իմ գլխուս
6 տեսիլքները վրս Ներսեցուցին։ Ուստի հրա-
ման բերի բոլոր իմաստուններուն իմ առջեւս բերելու
հրաման ըրի, որպէս զի անոնք ինձի երազին
7 մեկնութիւնը գիտցնեն։ Այն ատեն մոգերը,
հմայողները, քաղդեացիները ու բաղդ նայողնե-
րը եկան, ու ես երազը անոնց առջեւ ըրի, բայց
անոնք չկրցան մեկնութիւնը ինձի գիտցնել։
8 Ու վերջապէս Դանիէլ առջեւս եկաւ, Բելտէ-
անունը իմ աստուծոյս անունանը համեմատ Բաղ-
տասար էր կոչուէ, և Բելտէ ներսիդին աստ-
ուածներուն հոգին կայ, ու անոր առջեւ
9 երազը պատմեցի ա՛ր ըսի, Ով Ժմդերուն իշխանը
Բաղտասար, որովհետեւ գիտեմ որ քու ներ-
սիդդ սուրբ աստուածներուն հոգին կայ, ու
քեզի բնաւ դաղանիք մը նեղութիւն չտար. ահա
տեսած երազիս տեսիլքները, ու դուն անոնց
մեկնութիւնը ըսէ։
10 Իմ անկողինիս մէջ գլխուս տեսիլքները
սանք էին. Ես կը տեսնէի որ ահա երկրի մէջ
ծառ մը կար, ու անոր բարձրութիւնը մեծ էր։
11 Այն ծառը մեծցաւ և ուժովցաւ, ու անոր
բարձրութիւնը մինչեւ երկինք հասաւ. ու անիկա
12 բոլոր երկրի ծայրերէն կը տեսնուէր։ Անոր տե-
րեւները գեղեցիկ, ու պտուղը առատ էր, և
անոր վրայ ամէնուն համար կերակուր կար.
Դաշտի անասունները անոր շուքին տակ կը
նստէին, ու երկինքի թռչունները անոր ոստե-
րուն վրայ կը բնակէին, և ամէն մարմին անկէ
13 կը կերակրուէր։ Անկողինիս վրայ գլխուս տե-
սիլքներուն մէջ կը տեսնէի որ ահա երկինքէն
14 Ե՛ուրը պահապան մը՝ իջաւ. Անիկա ուժով
կանչեց ու այսպէս ըսաւ. Ծառը կտրեցէք, ու
ոստերը մէկդի հանեցէք. տերեւները թօթափե-
ցէք, ու պտուղները ցրուեցէք. Նաղտ ասկէն
անասունները, ու ոստերէն թռչունները փախ-
15 չին. Բայց արմատներուն բունը երկրի մէջ թո-
ղուցէք, ու երկաթէ և պղնձէ կապանքով դաշ-
տի խոտերուն մէջ ըլլայ, ու երկինքի ցօղովը
թրջուի, և անոր բաժինը անասուններու հետ
16 երկրի խոտին մէջ ըլլայ. Անոր սիրտը մարդու

պրէն վոխուի, ու անոր անուանէն ալիրա որուի,
17 և անոր վրայէն հօթը ժամանակ անցնի։ Ա՛յս
բանը պահապաններուն վճիռովն է, ու այս խնդիրքը սուրբերուն խօսքովն է. Նպատակ որ ապրողները դիտան Ը֊թէ Բարձրեալը կը տիրէ մարդոց թագաւորութեանը վրայ, ու զանիկա իր ուզածին կու տայ, ու անոր վրայ մարդոց անարգը կը
18 դնէ։ Ես Նաբուգոդոնոսոր թագաւոր այս երազը տեսայ, ու դուն, ով Բաղտասարասար, անոր մեկնութիւնը ըսէ. †վասն զի իմ թագաւորութեանս բոլոր իմաստունները կարող չեղան անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցնել. բայց դուն կարող ես, ‡քանզի քու ներսիդդ սուրբ աստուածներուն
հոգին կայ։
19 Ա՛յն ատեն Դանիէլ, †որուն անունը Բաղտասարասար էր, †մէկ ժամ չափ՝ հիացած մնաց, ու անոր խորհուրդները զանիկա խռովեցուցին։ Պատասխան առաւ թագաւորը ու ըսաւ, Ով Բաղտասարասար, երազը կամ՝ անոր մեկնութիւնը քեզ չխռովեցնէ. պատասխան առաւ Բաղտասարասար ու ըսաւ, Ով տէր իմ՝, Ը երազը քեզ ատելներուն՝ ու անոր մեկնութիւնը քու թշնամի-
20 ներուդ ըլլայ։ Ը Ա՛յն տեսած ծառդ որ մեծցաւ և ուժովցաւ, ու անոր բարձրութիւնը մինչև երկինք հասաւ, ու անիկա բոլոր երկրի մէջ կը
21 տեսնուէր, Եւ անոր տերեւները գեղեցիկ, ու պտուղը առատ էր, ու անոր վրայ ամէնուն համար կերակուր կար, անոր տակ դաշտի անասունները կը բնակէին, ու անոր ոստերուն վրայ եր-
22 կինքի թռչունները կը կենային, Ը Անիկա դուն ես, ով թագաւոր, որ մեծցար և ուժովցար. և քու մեծութիւնդ բարձրացաւ ու մինչև երկինք հասաւ, Ը և քու իշխանութիւնդ մինչև երկրի
23 ծայրերը հասաւ։ Ը Եւ որովհետև թագաւորը սուրբ պահապան մը տեսաւ որ երկինքէն իջաւ, ու ըսաւ, Ծառը կտրեցէք ու զանիկա ասրեցէք, բայց անոր արմատներուն բունը երկրի մէջ թողուցէք, ու երկաթէ և պղնձէ կապանքով դաշտի խոտերուն մէջ ըլլայ, ու երկինքի ցօղովը թրջուի, Ը և անոր բաժինը դաշտի անասուններուն հետ ըլլայ, մինչև անոր վրայէն հօթը ժամանակ անց-
24 նի. Ա՛յս է մեկնութիւնը, ով թագաւոր, և այս է Բարձրեալին վճիռը՝ որ իմ թագաւոր տէրոջս
25 վրայ հասած է. Ը Քեզ մարդոց մէջէն պիտի վռնտեն, և քու բնակութիւնդ դաշտի անասուններուն հետ պիտի ըլլայ. ու քեզ պիտի թողուն որ արջառներու պէս խոտ ուտես, ու երկինքի ցօղովը թրջուիս. և քու վրայէդ հօթը ժամանակ պիտի անցնի, Ը մինչև դիտնաս Թ֊է մարդոց թագաւորութեանը վրայ Բարձրեալը կը
26 տիրէ, ու Հզանիկա իր ուզածին կու տայ։ Եւ որ ըսաւեցաւ Թէ այն ծառին արմատները բունը թողուի, այս է որ քու երկնաւոր իշխանութիւնը ճանչնալէդ ետքը՝ քու թագաւորութիւնդ քեզի
27 պիտի հաստատուի։ Անոր համար, ով թագաւոր, թող իմ խրատս քեզի հաճոյ երեւնայ, քու մեղքերդ արդարութեամբ ու քու անօրէնութիւններդ †ողքառներուն ողորմելով ‡մեկդի ձգէ՛. Թերեւս Ը հանդարտութիւնդ երկննայ։
28 Ա՛յս ամէնը Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին
29 վրայ եկաւ։ Տասներկու ամիսէն ետքը երբ Բաբելոնի թագաւորութեան պալատին վրայ կը ճեմէր,
30 Ը թագաւորը †խօսեցաւ ու ըսաւ, Ա՛յս չէ՞ այն մեծ Բաբելոնը զոր ես իմ՝ զօրութիւնովս ու կարողութիւնովս իմ՝ մեծութեանս փառքին
31 համար թագաւորութեան տուն շինեցի։ Ը Երբ խօսքը դեռ թագաւորին բերանն էր, †երկինքէն ձայն մը իջաւ, Ը Քեզի կ՛ըսեն, ով Նաբուգոդոնոսոր թագաւոր, թագաւորութիւնը քեզմէ
32 գնաց. Ը և †քեզ մարդոց մէջէն պիտի վռնտեն, և քու բնակութիւնդ դաշտի անասուններուն հետ պիտի ըլլայ, քեզ պիտի թողուն որ արջառներու պէս խոտ ուտես, ու քու վրայէդ հօթը ժամանակ պիտի անցնի, մինչև դիտնաս Թ֊է մարդոց թագաւորութեանը վրայ Բարձրեալը կը տի-
33 րէ, ու զանիկա իր ուզածին կու տայ։ Նոյն ժամուն մէջ այս խօսքը Նաբուգոդոնոսորի վրայ կատարուեցաւ, ու մարդոց մէջէն վռնտուեցաւ, ու արջառներու պէս խոտ կ՛ուտէր, և անոր մարմինը երկինքի ցօղովը կը թրջուէր, մինչև որ մազերը արծիւներու փետուրի պէս, ու եղունգները թռչուններու ճանկերու պէս երկնցան։
34 Եւ †այն օրերուն վերջը, ես Նաբուգոդոնոսոր աչքերս երկինք վերցուցի, ու խելքս ինծի դարձաւ, և Բարձրեալը օրհնեցի, ու յաւիտեան կենդանի է, ու անոր իշխանութիւնը †յաւիտենական իշխանութիւն է, և անոր թագաւորութիւնը դարէ
35 դար կը մնայ։ Ը Երկրի բոլոր բնակիչները ոչինչի պէս կը սեպուին. և †անիկա երկինքի զօրքերուն մէջ ու երկրի բնակիչներուն մէջ իր ուզածը կը գործէ. ու †անոր ձեռքին դէմ դնող, կամ՝ անոր
36 Էի՞նչ կ՛ընես՝ ըսող չկայ։ Ա՛յն ատեն խելքս ինծի դարձաւ, Ը ու իմ՝ թագաւորութեանս պատուոյն հետ իմ՝ փառքս ու ուրախութիւնս ինծի դարձաւ, և իմ՝ խորհրդականներս ու մեծամեծներս ինծի փնտռուեցին, ու իմ՝ թագաւորութեանս մէջ հաստատուեցայ և էնծի աւելի մեծ վեհափառութիւն տրուեցաւ։
37 Հիմա ես Նաբուգոդոնոսոր երկինքի թագա-

‡ կամ, քաւէ
† գ Թագ. խա. 29։
‡ Առակ. ժղ. 18։ Գլ. ե. 20։
– Գլ. ե. 5։ Տես Դ֊ես. ժբ. 20։
† Հմր. 24։
† Հմր. 25։
• Հմր. 26։
‡ Գլ. ժբ. 7։ Յայտ. դ. 10։
– Սաղ. ժ. 16։ Գլ. բ. 44։ է. 14։ Միք. դ. 7։ Դ֊ես. ա. 33։
† Նա. խա. 15, 17։
† Սաղ. ճժե. 3։ Տլե. 6։
† Յոբ լդ. 29։
† Յոբ ի. 12։ Նա. խե. 9։ Հռոմ. ի. 20։
– Հմր. 26։
† Տես Յոբ խբ. 12։

ե Գլ. ժբ. 7։
յ Սաղ. ի. 16։
ղ Գլ. բ. 21։ ե. 21։ Հմր. 25, 32։
† Ներ. խա. 8, 15։ Գլ. ե. 8, 15։
† Հմր. 8։
յ Հմր. 8։
† կամ, ժամանակ մը
– Տես բ Թագ. ժբ. 32։
ը Հմր. 10, 11, 12։
– Գլ. բ. 38։
– Եզեկ. իէ. 6, 7, 8։
– Հմր. 13։
– Գլ. ե. 21։
– Հմր. 32։ Գլ. ե. 21, եւն։
– Հմր. 17, 32։ Սաղ. ձգ. 18։
– Եզեկ. իէ. 5։
– Սաղ. խա. 1, եւն։

աղը կը դավեմ, և կը բարձրացնեմ ու կը փառաւորեմ, վասն զի Էանոր բոլոր գործերը ճշմարտութիւն, ու ճամբանները իրաւունք են, Եւ անիկա կարող է ամբարտաւանութեամբ քալողները ցածցնել։

ԳԼ. Ե

1 *Բաղտասարի ամբարիշտ խնճոյքը։ 5 Ձեռքի մը գրուածը՝ որ կախարդները չեն կրնար կարդալ, Թագաւորին սրտին խռովութիւն կը պատճառէ. 10 Թագուհին խրատով Դանիէլ կը բերուի. 17 որ Թագաւորին ամբարտաւանութիւնը ու կռապաշտութիւնը յանդիմանելով, 25 կը կարդայ ու կը մեկնէ այն գրուածը։ 30 Թագաւորութիւնը Մարաց ձեռքը կ'անցնի։*

Բ*աղտասար թագաւորը իր մեծամեծներուն
Հազար հոգիի մեծ կուսանք ըրաւ, ու հազարին
2 առջև գինի խմեց։ Ու երբ Բաղտասար գինիէն
զուարթացաւ, հրամայեց որ էին *Հօրը Նաբուգոդոնոսորի երուսաղէմի տաճարէն հանած ոսկիէ ու արծաթէ անօթները բերեն, որպէս զի թագաւորը ու իր մեծամեծները, իր կիներն ու
3 հարճերը անոնցմով խմեն։ Ուստի երուսաղէմ եղող Աստուծոյ տանը տաճարէն հանուած ոսկի անօթները բերին, և թագաւորը ու իր մեծամեծները, իր կիներն ու հարճերը անոնցմով խմե-
4 ցին։ Անոնք գինի խմեցին, էուն ոսկիէ, արծաթէ, պղնձէ, երկաթէ, փայտէ ու քարէ աստուածները գովեցին։
5 Ի՚նոյն ժամուն մէջ մարդու ձեռքի մատներ ելան, ու աշտանակին դիմաց, թագաւորական պալատին պատին ծեփին վրայ, գրեցին և թա-
6 գաւորը այն գրող ձեռքին թաթը տեսաւ։ Այն ատեն թագաւորին դէմքը փոխուեցաւ, ու անոր խորհուրդները զանիկա խռովեցուցին, այնպէս որ մէջքին յօդուածները կը քակուէին ու Էճուն-
7 կները իրարու կը զարնէին։ Թագաւորը բարձրաձայն աղաղակեց որ Էհմայոսները, Քաղդեացիները ու բաղդ նայողները բերեն. թագաւորը Բաբելոնի իմաստուններուն խօսեցաւ ու ըսաւ, Ով որ այս գիրը կարդայ ու մեկնութիւնը ինծի իմացընէ, ծիրանի պիտի հագնի ու անոր պարանոցը ոսկի մանեակ պէտք է, և թագաւորութեան
8 մէջ Երրորդ իշխան պիտի ըլլայ։ Ուստի թագաւորին բոլոր իմաստունները եկան, Բայց գիրը կարդալու ու անոր մեկնութիւնը թագաւորին
9 գիտցնելու կարող չեղան։ Այն ատեն Բաղտասար թագաւորը առաւել Էխռովեցաւ ու երեսին դէմքը փոխուեցաւ. անոր մեծամեծներն ալ ապշեցան։
10 Եւ թագուհին թագաւորին ու անոր մեծամեծներուն խօսքերուն պատճառաւ կոչունքին տունը եկաւ, ու թագուհին խօսեցաւ ու

*ըսաւ, Ով թագաւոր, յաւիտեան ողջ կեցիր. քու խորհուրդներդ քեզ չխռովեցնեն, ու երե-
11 սիդ գոյնը չփոխուի. Քու թագաւորութեանդ մէջ մարդ մը կայ, ու անոր ներսիդին աստուածներուն հոգին կայ, և քու հօրդ օրերը անոր վրայ լոյս, հանճար, ու աստուածներուն իմաստութեան պէս իմաստութիւն գտնուեցաւ, և քու Հայրդ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զանիկա Էմնզերուն, հմայողներուն, Քաղդեացիներուն ու բաղդ նայողներուն վրայ իշխան դրաւ։
12 Ընդունդի այս մարդուն քով, այսինքն Դանիէլի, նորան անունը թագաւորը Բաղտասար դրաւ, գերազանց հոգի, գիտութիւն ու հանճար կայ՝ երազներ մեկնելու, առեղծուածներ յայտնելու ու դժուարին խնդիրներ լուծելու. Հիմա Դանիէլ թող կանչուի, ու անիկա մեկնութիւնը պիտի իմացնէ։*

13 *Այն ատեն Դանիէլ թագաւորին առջև տարուեցաւ. թագաւորը խօսեցաւ ու Դանիէլի ըսաւ, Իմ թագաւոր հօրս Հրէաստանէ բերած Հէթա-
14 տանի գերիներէն եղող Դանիէլը դո՞ւն ես. Վասն զի քեզի համար լսեցի որ Հքու ներսիդիդ աստուածներուն հոգին կայ. և քու քովդ լոյս, հանճար ու գերազանց իմաստութիւն կը գտնուի։
15 Ու հիմա իմ առջեւս Իմաստուններ ու Հմայողներ բերուեցան, որպէս զի այս գրուածը կարդան ու անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցնեն, բայց անոնք չկրցան այս խօսքին մեկնութիւնը իմացը-
16 նել. Ու ես քեզի համար լսեցի որ մեկնութիւններ տալու, և դժուարին խնդիրներ լուծելու կարող ես. Հիմա եթէ դուն այն գրուածը կարդալու, և անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցնելու կարող ըլլաս, ծիրանի պիտի հագնիս, և քու պարանոցդ ոսկի մանեակ պէտք է, ու թագաւորութեանդ մէջ երրորդ իշխան պիտի ըլլաս։*

17 *Այն ատեն Դանիէլ պատասխան տուաւ ու թագաւորին առջև ըսաւ, Քու պարգեւներդ քեզի ըլլան, ու Հատուքերդ ուրիշին տուր. բայց ես այն գրուածը թագաւորին պիտի կարդամ,
18 ու մեկնութիւնը անոր գիտցնեմ։ Ով թագաւոր, Հարձրեալ Աստուածը քու Հօրդ Նաբուգոդոնոսորի թագաւորութիւն ու մեծութիւն և պատիւ
19 ու փառք տուաւ. Եւ անոր տուած մեծութեանէն՝ Բոլոր ժողովուրդները, ազգերը ու լեզուները անոր երեսէն կը դողային ու կը վախնային. անիկա ուզածը կը սպաներ և ուզածը ողջ կը թողուր. անիկա ուզածը կը բարձրացնէր և ուզածը կը ցածցնէր։
20 Բայց երբ անոր սիրտը բարձրացաւ, ու անոր հոգին ամբարտաւանութեամբ կարծրացաւ, իր թագաւորութեան աթոռէն ինկաւ
21 կաւ, ու պատիւը անկէ առնուեցաւ. Եւ անիկա*

Ա Սաղ. լգ. 4։ Ցայտ. ժե. 3։ ժզ. 7։
Բ Ել. ժբ. 11։ Գլ. ե. 20։

—

Գ Եսթ. ա. 3։
Դ Գլ. ա. 2։ Տես Երեմ. ծբ. 19։
Ե Ածող, Մեծ Հօրդ. Հմր. 11, 13։ Բ Թագ. Բ. 7։ Բ Մն. ժե. 16։ Երեմ. իէ. 7։
Զ Ցայտ. Բ. 20։
Է Գլ. դ. 31։
Ը Նաե. բ. 10։
Թ Գլ. բ. 2։ դ. 6։
Ժ Նա. խէ. 13։
Ի Տես Գլ. գ. 2։
Լ Գլ. բ. 27։ դ. 7։
Խ Գլ. բ. 1։
Ծ Գլ. բ. 4։ դ. 9։
Կ Գլ. բ. 48։ դ. 8, 9, 18։
Հ Գլ. դ. 9։
Ձ Գլ. դ. 3։
Ղ Գլ. ա. 7։
Ճ Հմր. 11, 12։
Մ Հմր. 7, 8։
Յ Հմր. 7։
Ն Գլ. բ. 6։
Շ Գլ. բ. 37, 38։ դ. 17, 22, 25։
Ո Երեմ. իէ. 7։ Գլ. գ. 4։
Չ Գլ. դ. 30, 37։

Ամարդոց որդիներուն մէջէն վանտուեցաւ, ու անոր սիրտը անասուններու պէս եղաւ, և անոր բնակութիւնը վայրենի էշերուն հետ եղաւ. որ-
ջառներու պէս խոտ կը կերցնէին անոր, ու անոր մարմինը երկինքի ցօղովը կը թրջուէր, "մինչև
գիտցաւ թէ մարդոց թագաւորութեանը վրայ Բարձրեալ Աստուածը կը տիրէ, ու իր ուզած
22 մարդը անոր վրայ կը դնէ: Ու դուն, ով Բաղ-
տասար, անոր որդին, Ս.քու սիրտդ չխոնարհե-
23 ցուցիր, թէև այս ամէնը գիտցար. Երկինքի Տէրոջը դէմ քեզ բարձրացուցիր, ու
անոր տանը անօթները քու առջեւդ բերին. և դուն ու քու մեծամեծներդ, քու կիներդ ու
հարճերդ անոնցմով գինի խմեցիք. և դուն ար-
ծաթէ, ոսկիէ, պղնձէ, երկաթէ, փայտէ ու քա-
րէ չիմաց տեսնող աստուածները գովեցիր, Որոնք ոչ կը տեսնեն, ոչ կը լսեն, ոչ ալ բան մը գիտեն.
և այն Աստուածը, որուն ձեռքն է քու շունչդ,
Ե որուն են քու ամէն ճամբաներդ, չփառա-
24 ւորեցիր. Անոր համար այն ձեռքի թաթը անոր
երեսէն դրկուեցաւ, ու այս գրուածը գրուեցաւ:
25 Ու գրուած գիրը ասիկա է. †ՄԱՆԷ, ՄԱՆԷ,
26 ԹԵԿԷԼ ՈՒ ՓԱՐՍԻՆ": Ա.այս խօսքին մեկնու-
թիւնը այս է. Մանէ, Աստուած քու թագաւո-
27 րութիւնդ համրեց ու զանիկա վերջացուց: Թե-
կէլ, "կշռուքով կշռուեցար ու պակաս գտնուե-
28 ցար: Փարէս, քու թագաւորութիւնդ բաժնուե-
ցաւ և ՎՄարսից ու "Պարսից տրուեցաւ:
29 Ա.յն ատեն Բաղտասար հրամայեց, ու Դա-
նիէլի ծիրանի հագցուցին ու պարանոցը ոսկի մանեակ դրին, և անոր համար մանեակիկ կան-
չել տուին՝ որ թագաւորութեանը մէջ ԻԵրրորդ իշխան ըլլայ:
30 ՅՆոյն գիշերը Քաղդէացւոց Բաղտասար թա-
գաւորը սպաննուեցաւ: Ու թագաւորութիւնը ՇՄարսց Դարեհ Քաֆաոբը առաւ, երբ վաթ-
սուներկու տարեկանի չափ էր:

ԳԼ. Զ

1 Դանիէլ թագաւորութեանը երեւելի հրամանատարը կ'ըլլայ. 4 մեւս հրամանատարներն ու կուսակալները Դա-
նիէլի դէմ գաւազանութեան խորհուրդ ընելով՝ մէկ կուսապետական վճիռ մը ձեռք կը բերեն: 10 Դանիէլ կ'ամբաստանուի պատուիրանազանցութեան յանցանքով, ու առիւծներուն գուբը կը ձգուի: 18 Դանիէլ կ'ապաի-
նի. 24 իսկ անոր թշնամիները առիւծներէն կը պատառուին: 25 Թագաւորը հրովարտակով մը կը փառաւորէ զԱստուած:

Դարեհի առջև հաճոյ երեւցաւ որ "թա-
գաւորութեանը վրայ հարիւր քսան կուսակալ-
ներ դնէ, որոնք ըլլար թագաւորութեանը մէջ
2 ըլլան. Եւ անոնց վրայ երեք հրամանատար՝

ա Գլ. դ. 32, եւն:
բ Գլ. դ. 17, 25:
գ Բ Մն. լէ. 23, լզ. 12:
դ Հմր. 3, 4:
ե Սապ. ճժե. 5, 6:
զ Երեմ. ժ. 23:
է Ա.յսինքն, Համրուած, հաս-
րուած, կշռուած ու բաժ-
նուած
ը Յոբ լա. 6: Սապ. կբ. 9:
թ Ես. խա. 2: Հմր. 31: Գլ
Բ. 1:
ժ Գլ. պ. 28:
ի Հմր. 7:
լ Երեմ. ծա. 31, 39, 57,

ա Գլ. Բ. 1:

——

բ Տես Եսթ. ա. 1:
գ Գլ. ե. 12:
դ Ժող. գ. 4:
ե Նեհեմ. բ. 3: Հմր. 21: Գլ
բ. 4:

զ Եսթ. ա. 19: բ. 8: Հմր.
12, 15:
է Գ Թագ. բ. 44, 48: Սապ.
ե. 7: Յոբ. բ. 4:
ը Սապ. ծե. 17: Գաղ. բ. 1,
2, 15: գ. 1: ժ. 9:
թ Գլ. գ. 8:
ժ Հմր. 8:

13 Ա֊յն ատեն անոնք պատմական տուին ու Թա֊
գաւորին առջև ըսին, «Հրէաստանի գերեվարեալ
որդիներէն եղող Դանիէլը է.քեզ և քու տա֊
րապած որդւիդ բանի տեղ չափեցիր,
ալ Թագաւոր, հապա օրը երեք անգամ իր
14 խնդրուածքը կը մուռացանէ։ Ա֊յն ատեն Թա֊
գաւորը այս խօսքերը լսածին պէս՝ Ինքնիրեն
շատ տրտմեցաւ, ու իր սիրտը Դանիէլի վրայ
դրաւ որպէս զի զանիկա ազատէ, ու մինչև արե֊
ւուն մանելը կը ջանար որ զանիկա ազրեցնէ։
15 Բայց այն մարդիկը Թագաւորին քով ժողովե֊
ցան, ու Թագաւորին ըսին, Ով Թագաւոր, գիտ֊
ցիր որ Մարայ ու Պարսից օրէնքը այս է, որ
Թագաւորին ամէն հաստատած որդւիչ օրէնքը
16 ու հրամանը չփոխուիր։ Ա֊յն ատեն Թագաւորը
հրամայեց, ու Դանիէլը բերին, և զանիկա
առիւծներուն գուբը նետեցին։ Թագաւորը Դա֊
նիէլի խօսեցաւ ու ըսաւ, Քու Աստուածդ, զոր
դուն անդադար կը պաշտես, անիկա քեզ պի֊
17 տի ազատէ։ Ժու քար մը բերին ու գուբին բե֊
րանը դրին, ԵՒս Թագաւորը զանիկա իր կնիքովը
ու իր մեծամեծներուն կնիքովը կնքեց, որպէս զի
18 Դանիէլի վրայով բան մը չփոխուի։ Ետքը Թա֊
գաւորը իր տունը գնաց, ու գիշերը անօթի ան֊
ցուց, և իր առջև *նուագարաններ բերել չտուաւ.
հա քունը իսկի փախաւ։
19 Եւ Թագաւորը արշալոյսին կանուխ երաւ,
20 ու արագնօք առիւծներուն գուբը գնաց։ Ու
երբ գուբին մօտեցաւ, տրտում ձայնով մը Դա֊
նիէլի պատաց, և Թագաւորը խօսեցաւ ու Դա֊
նիէլի ըսաւ, Ով Դանիէլ, կենդանի Աստուծոյ
ծառան, Քու Աստուածդ զոր դուն անդադար
կը պաշտես, կարող եղա՞ւ քեզ առիւծներէն
21 ազատել։ Ա֊յն ատեն Դանիէլ Թագաւորին
ըսաւ, Ով Թագաւոր, յաւիտեան ողջ կեցիր.
22 †Իմ՝ Աստուածս իր հրեշտակը ղրկեց, ու *առիւծ֊
ներուն բերանը գոցեց, ու ինծի վնաս չտուին.
վասն զի անոր առջև իմ՝ վրաս անմեղութիւն
գտնուեցաւ, և քու առջեւդ ալ, ով Թագա֊
23 ւոր, յանցանք մը ըրած չեմ։ Ա֊յն ատեն Թա֊
գաւորը շատ ուրախացաւ, ու հրամայեց որ Դա֊
նիէլը գուբէն հանեն. և Դանիէլը գուբէն հա֊
նեցին, ու անոր վրայ ամենևին վնաս մը չգըտ֊
նուեցաւ, *Վասն զի իր Աստուածին հաւատաց։
24 Եւ Թագաւորը հրամայեց, ու Դանիէլի վրայով
չարախօսութիւն ընող մարդիկը բերին, և զա֊
նոնք ու նոնց որդւքները ու կիները առիւծ֊
ներուն գուբը նետեցին. ու անոնք դեռ գուբին
յատակը չհասած՝ առիւծները անոնց վրայ ան֊
բնցին, ու անոնց ոսկորները փշրեցին։
25 Ա֊յն ատեն Դարեհ Թագաւորը բոլոր երկրի
վրայ բնակող ժողովուրդներուն, ազգերուն ու
լեզուներուն այսպէս գրեց. Ձեր խաղաղութիւնը
26 շատնայ. Ինծմէ հրաման եղաւ որ իմ՝ Թագա֊
ւորութեանս բոլոր իշխանութեանը մէջ՝ Դա֊
նիէլի Աստուածին երեսէն դողան ու վախնան,
Վասն զի անիկա կենդանի Աստուած է ու յա֊
ւիտեան կը կենայ, և անոր Թագաւորութիւնը
չկործանուիր, ու անոր իշխանութիւնը մինչև վեր֊
27 ջը կ՚ըլլայ։ Անիկա կ՚ազատէ ու կը փրկէ, և եր֊
կինքի մէջ ու երկրի վրայ Նշաններ ու հրաշք֊
ներ կ՚ընէ, որ Դանիէլը առիւծներուն ձեռքէն
ազատեց։
28 Եւ այս Դանիէլը Դարեհի Թագաւորութեան
նը ու Պարսիկ Կիւրոսի Թագաւորութեանը
առն յաջողութիւն գտաւ։

ԳԼ. Է

1 Դանիէլի տեսած տեսիլքը չորս կենդանիներու վրայով։
9 Աստուծոյ Թագաւորութեանը վրայով։ 15 Անոնց մեկ֊
նութիւնը։

Բաղտասար Բաղտասար Թագաւորին առա֊
ջին տարին Դանիէլ երազ տեսաւ, ու Բիր
անկողնին մէջ՝ իր գլխուն տեսիլքները. և անի֊
կա երազը գրեց ու ըսաւ, Գիշերը տե֊
2 սիլքս մէջ տեսայ որ ահա երկինքի չորս հո֊
3 վերը մեծ ծովուն վրայ կը յարձակէին։ Ու ծո֊
վէն չորս մեծ գազաններ ելան, որոնք իրարմէ
տարբեր էին։
4 Առաջինը †առիւծի պէս էր, ու արծիւի թե֊
ւեր ունէր. ու կը տեսնէի մինչև անոր թեւերը
փրցուեցան, ու երկրէն վերացաւ և մարդու պէս
ոտքերուն վրայ կայնեցաւ. ու անոր մարդու
սիրտ տրուեցաւ։
5 Եւ ահա ուրիշ երկրորդ գազան մը արջու
նման՝ որ մէկ քովին վրայ կայնեցաւ, ու բերանը,
ակռաններուն մէջ, երեք կողի ոսկոր կար. և
անոր այսպէս ըսին. Ելիր, շատ միս կեր։
6 Ասկէ ետքը կը տեսնէի, և ահա ընձառ նման
ուրիշ մը՝ որուն կռնակին վրայ չորս թռչունի
թեւեր կային. և այս գազանը †չորս գլուխ ու֊
նէր, ու անոր իշխանութիւն տրուեցաւ։
7 Ասկէ ետքը գիշերուան տեսիլքներու մէջ
կը տեսնէի, և ահա Էշորրորդ գազան մը. անիկա
ահեղ, սոսկալի ու խիստ զօրաւոր էր, և անիկա
մեծ երկաթէ ակռաներ ունէր, անիկա կ՚ուտէր
ու կը փշրէր ու մնացածը ոտքերովը կը կոխէր,
ու իրմէ առաջ եղող ամէն գազաններէն տարբեր

ա Գլ. ա. 6։ ե. 13։
բ Գլ. գ. 12։
գ Մար. ղ. 26։
դ Հմր. 8։
ե Ագր. գ. 53։
զ Մատ. իե. 66։
* Կամ, համագամ կիրակուբներ
է Գլ. բ. 1։
ը Ելս. ա. 6։ Ե. 13։
թ Տես Գլ. գ. 15։
ժ Դ. բ. 4։
ի Գլ. գ. 28։
լ Երր. ժա. 33։
խ Երր. ժա. 33։
ծ Նաթ. Բ. 10։ Տես բ Օր. իզ 16։ գ Թագ. ժգ. 6։
կ Գլ. դ. 1։
հ Գլ. գ. 29։
ձ Սաղ. զթ. 1։
ղ Գլ. դ. 34։
ճ Գլ. բ. 44։ դ. 3, 34։ է. 14, 27։ Դ.ուկ. ա. 33։
մ Գլ. դ. 3։
† Բ–ղդ. ձեռքէն
ն Երր. ա. 1, 2։
շ Գլ. ա. 21։
—
ո Թուա. ժբ. 6։ Տես Ամոս գ. 7։
չ Գլ. բ. 28։
պ Յայտ. ժգ. 2։
ջ Բ Օր. իբ. 49։ Բ Թագ. ա. 23։ Երեմ. դ. 7, 13։ իբ. 40։ Եզեկ. ժէ. 3։ Ամբ. ա. 8։
ռ Գլ. բ. 39։
ս Գլ. բ. 8, 22։
վ Գլ. բ. 40։ Հմր. 19, 23։

8 էր, ըև տասը եղջիւր ունէր։ Երբ ես այն եղջիւրները կը դիտէի, ահա ԹԱնանց մէջ ուրիշ պզտիկ եղջիւր մը ելաւ, որուն առջեւէն առաջուան եղջիւրներէն երեքը խլուեցան. և ահա այս եղջիւրին վրայ ժմոյրդու աչքերու պէս աչքեր, եւ մեծ բաներ խօսող բերան կար։

9 Կը կեանէի մինչև աթոռներ դրուեցան, ու Հինաւուրցը նստաւ. Թանոր պզտասը ձիւնի պէս ճերմակ, ու գլխուն մազը մաքուր բուրդի պէս էր, անոր աթոռը կրակի բոցի պէս, նե- ու- 10 նիւները վառած կրակի պէս էին. հԱնոր առջեւէն կրակի գետ կ'ելլէր ու կը վազէր. Հազարք հազարաց ծառայութիւն կ'ընէին անոր, և բիւրք բիւրուց անոր առջեւ կը կայնէին. Դատաստանը լուծ- 11 ւեցաւ, ու գիրքերը բացուեցան։ Ա՛յն առեն կը նայէի այն եղջիւրին խօսած մեծ խօսքերուն ձայնին համար, ֆու նայեցայ մինչև այն գազանը սպաննուեցաւ, և անոր մարմինը կորսուեցաւ ու 12 կրակի բոցերու տրուեցաւ։ Եւ միւս գազաններուն իշխանութիւնը վերցուեցաւ, բայց մինչև ժամանակ մը ու տարի մը կեանքի երկարութիւն 13 տրուեցաւ անոնց։ Գիշերուան տեսիլքներու մէջ կը տեսնէի, և ահա երկինքի ամպերով Որդւոյն ֆմարդոյ նման Ոմն գալ, ու մինչև ֆՀինաւուրցը հասաւ, և զանիկա անոր առջև մօտեցու- 14 ցին։ Ն՚ու անոր իշխանութիւն, պատիւ ու թագաւորութիւն տրուեցաւ, որպէս զի ամէն Ժողովուրդները, ազգերը ու լեզուները անոր ծառայութիւն ընեն. անոր իշխանութիւնը Ցաւիտենական իշխանութիւն է որ չանցնիր, ու թագաւորութիւնը չաւրուիր։

15 Ես Դանիէլ Հոգւով վշտացայ իմ ներսիդիս, և իմ գլխուս տեսիլքները զիս խռովեցուցին։ 16 Հն կայնողներէն մէկուն մօտեցայ, ու այս ամէն բանէրուն ճշմարտութիւնը անոր հարցուցի. և անիկա ինծի խօսեցաւ, ու այս բաներուն մեկնութիւնը ինծի գիտցուց։ 17 ՊԱյս չորս մեծ գազանները չորս թագաւորներ են, որոնք երկրէ պիտի 18 ելլեն։ Եւ թագաւորութիւնը ՔԲարձրեալին սուրբերը պիտի առնեն, ու անոնք պիտի ժառանգեն թագաւորութիւնը յաւիտեան, և յաւիտեան յաւիտենից։

19 Ետքը ՇՉորրորդ գազանին վրայով ճշմարիտը գիտնալ ուզեցի, որ բոլոր միւսներէն տարբեր էր, ՌՌ խիստ ահեղ էր. անոր սեռատներըը երկաթէ, և ըղունդները պղնձէ էին, անիկա կ'ուտէր, 20 կը փշրէր ու մնացածը ոտքերովը կը կոխէր։ Եւ անոր գլուխը եղող տասը եղջիւրներուն վրայով, ու միւս ելածին վրայով՝ որ անոր առջեւէն երեքը ինկան, այսինքն այն եղջիւրին վրայով՝ որ աչքեր ու մեծ բաներ խօսող բերան ունէր, և անոր 21 դէմքը միւսներէն մեծ էր։ Ես կը տեսնէի որ "այն եղջիւրը սուրբերուն հետ պատերազմ կ'ընէր, ու 22 անոնց յաղթեց, ՀՄինչև որ Հինաւուրցը եկաւ, ՇԵւ Քարձրեալին սուրբերուն իրաւունք տրուեցաւ, ու ժամանակը հասաւ որ սուրբերը թագաւորութիւնը առնեն։ Անիկա այսպէս ըսաւ. 23 Չորրորդ գազանը երկրի վրայ ՇչորրորդՇ թագաւորութիւն պիտի ըլլայ, որ ամէն թագաւորութիւններէն տարբեր պիտի ըլլայ, ու բոլոր երկիրը պիտի ուտէ, ու զանիկա պիտի կոխէ ու փշրէ։ 24 ՇԵւ այն տասը եղջիւրները այն թագաւորութենէն ելլելու տասը թագաւորներ են, ու անոնցմէ ետքը մէկ ուրիշը պիտի ելլէ, ու անիկա առաջուաններէն տարբեր պիտի ըլլայ, և անիկա երեք 25 թագաւոր պիտի կործանէ. ՇՈ Քարձրեալին դէմ խօսքեր պիտի ըսէ, ու ֆՔարձրեալին սուրբերը պիտի մաշէ, և *պիտի մտածէ ժամանակներ ու օրէնքներ փոխելու. ու անոնք °մինչև ժամանակ մը, ժամանակներ ու կէս ժամանակ Ֆանոր ձեռքը 26 պիտի տրուին։ ՇԲայց առեանը պիտի բազմի, ու անոր իշխանութիւնը պիտի վերցնեն, զանիկա մինչև վերջը բնաջինջ պիտի ընեն ու կորսնցնեն։ 27 ՔԵւ թագաւորութիւնը ու իշխանութիւնը, ու բոլոր երկինքին տակ եղող թագաւորութիւններուն մեծութիւնը Քարձրեալին սուրբերուն ժողովուրդին պիտի տրուի. Հանոր թագաւորութիւնը յաւիտենական թագաւորութիւն է, Ֆու բոլոր իշխանները անոր պիտի ծառայեն ու պիտի հնազանդին։

28 Խօսքին վերջը մինչև հոս է։ Ձիս Դանիէլս իմ՝ խորհուրդներս խիստ խռովեցուցին, ու երեսս գոյնը փոխուեցաւ. և Ոայս խօսքը սրտիս մէջ պահեցի։

ԳԼ. Ը

1 Դանիէլի տեսիլքը խոյի ու գծի վրայով։ 15 Գաբրիէլ կը բացատրէ Դանիէլը, ու տեսիլքը կը մեկնէ։

ա Յայտ. ժգ. 1։ Տես Դն. բ. 41։
բ Հմր. 20, 21, 24։ Գլ. բ. 9։
գ Յայտ. իմ. 7։
դ Մատ. ժբ. 3։ Հմր. 25։ Յայտ. ժգ. 5։
ե Յայտ. ի. 4։
զ Մատ. դ. 2։ Հմր. 13, 22։
է Մատ. Ցդ. 2։ Յայտ. ա. 14։
ը Եզեկ. ա. 15, 16։
թ Մատ. ծ. 3։ ղէ. 3։ Ես. Լ. 33։ կղ. 15։
ժ դ Թագ. իբ. 19։ Մատ. կը. 17։ Եբր. ժբ. 22։ Յայտ. ի. 11։
ի Յայտ. ի. 4, 12։
լ Յայտ. ժբ. 20։
խ Եզեկ. ա. 26։ Մատ. իգ. 30։ իգ. 64։ Յայտ. ա. 7,13։ ժգ. 14։
ծ Հմր. 9։
կ Մատ. բ. 3, 7, 8։ բ. 6։ Ցժ. 1, 2։ Մատ. ժա. 27։ իբ. 18։ Յովհ. գ. 35։ ա Կոր. ժե. 27։ Եփես. ա. 22։
հ Գլ. գ. 4։
ձ Մատ. Ցխե. 13։ Գլ. բ. 44։ Հմր. 27։ Միք. դ. 7։ Դ.ա հ. ա. 33։ Յովհ. ժբ. 34։ Եբր. ժբ. 28։
ղ Հմր. 28։
ճ Հմր. 3։
մ Ես. հ. 12, 13, 14։ Հմր. 22, 27։ բ Տիմ. բ. 11, 12։ Յայտ. բ. 26, 27։ գ. 21։ ի. 4։
յ Հմր. 7։
ն Գլ. բ. 12, 24։ ժա. 31։ Յայտ. ժա. 7։ ժգ. 7։ ժէ. 14։ ժԲ. 19։
շ Հմր. 9։
ո Հմր. 18։ ա Կոր. դ. 2։ Յայտ. ա. 6։ ի. 10։ ի. 4։
չ Գլ. բ. 40։
պ Հմր. 7, 8, 20։ Յայտ. ժէ. 12։
ջ Ես. լէ. 23։ Գլ. բ. 24, 25։ ժա. 28, 30, 31, 36։ Յայտ. ժգ. 5, 6։
ռ Յայտ. ժէ. 6։ ժբ. 24։
ս Գլ. բ. 21։
վ Գլ. ժբ. 7։ Յայտ. ժբ. 14։
տ Յայտ. ժգ. 7։
ր Հմր. 10, 22։
ց Հմր. 14, 18, 22։
ւ Գլ. բ. 44։ Դ.ա հ. ա. 33։ Յովհ. ժբ. 34։ Յայտ. ժա. 15։
փ Տես Ես. հ. 12։
ք Հմր. 15։ Գլ. բ. 27։ ժ. 8, 16։
և Դ.ա հ. բ. 19, 51։

Բազմասար թագաւորին թագաւորութեանը երրորդ տարին ինձի Դանիէլիս տեսիլք երեւցաւ՝ 2 որն ետուընան տեսածէս էրքը։ Եւ տեսիլքի մէջ տեսայ. ու եղաւ որ տեսած ատենս՝ ես Եղամի գաւառին մէջ եղող Շուշան մայրաքաղաքն էի, ու տեսիլքի մէջ տեսայ որ Ուլա գետին քով էի։ 3 Եւ իմ աչքերս վերցուցի ու տեսայ, և ահա գետին քով խոյ մը կայնած էր, ու անիկա երկու եղջիւր ունէր, և այն եղջիւրները բարձր էին, ու մէկը միւսէն բարձր էր, ու այն բարձրը 4 ետքէն ելաւ։ Եւ տեսայ այն խոյը՝ որ էր Եղէ-րէվ դէպ ի արեւմուտք, դէպ ի հիւսիս ու դէպ ի հարաւ կը զարնէր, ու բնաւ գազան մը անոր առջեւ չէր կրնար կայնիլ, և անոր ձեռքէն ազատող չկար. Էհապա անիկա իր ուզածին պէս ըրաւ ու մեծցաւ։

5 Ու երբ ես կը մտածէի, ահա արեւմուտքէն բոլոր երկրի երեսին վրայ այծերու քոշ մը եկաւ, ու գետնին չէր դպչեր. ու քոշը իր աչքերուն 6 մէջտեղ Ընշանաւոր եղջիւր մը ունէր. Եւ անիկա հասաւ մինչեւ երկու եղջիւր ունեցող խոյը, զոր տեսայ որ գետին քով կայնած էր. ու իր կատաղի զօրութիւնովը անոր վրայ յարձակեցաւ։ 7 Եւ տեսայ որ խոյին մօտեցաւ, ու անոր վրայ կատաղելով՝ խոյը զարկաւ, և անոր երկու եղջիւրը կոտրեց. ու խոյը ոյժ չունէր որ անոր առջեւ կայնի. ու զանիկա գետինը զարկաւ ու զանիկա կոխկրտեց, և ո՛ւր չկար որ խոյը անոր ձեռքէն 8 ազատէր։ Ու այծերու քոշը խիստ մեծցաւ. ու անիկա ուժովցածին պէս՝ այն մեծ եղջիւրը կոտրեցաւ, և անոր տեղ դէպ ի երկինքի չորս հովերը 9 Էջորս նշանաւոր Եղէ-ընէր ելան։ Ու անոնց մէկէն պզտիկ եղջիւր մը ելաւ, և անիկա Եդէպ ի հարաւ, դէպ ի արեւելք ու դէպ ի Ըփառաւոր 10 երէրը խիստ մեծցաւ. Ու Ըմինչեւ երկինքի զօրքը մեծցաւ, և զօրքէն ու աստղերէն գետինը ձգեց 11 ու զանոնք կոխկռտեց. Ու մինչեւ Նզօրաց Իշխանը էվինք բարձրացաւ. Ժու անկէ Նմշանջենաւոր ըտը վերցուեցաւ, և անոր արբտրանին բնակա-12 բանը կործանեցաւ։ Ու Հզօրք մը ամբարշտութեամբ մշանջենաւոր ըտին դէմ դրաւ՝, ու Յճշմարտութիւնը գետինը զարկաւ, ու Նրան 13 տեսաւ և յաջողեցաւ։ Ու լսեցի որ Հսուրբ մը կը խօսէր, և այն խօսողին մէկ ուրիշ սուրբ մը ըսաւ, Մշանջենաւոր ըտին, ու սուրբ ամբարշտութեանը, ու արբտրանին և զօրքին կոխտուելու տրտուելուն տեսիլքը մինչեւ ե՞րբ պիտի ըլլայ։ 14 Ու ան նիկա ինծի ըսաւ, Մինչեւ երկու հազար երեք հարիւր ‡օր, ետքը արբտրանը պիտի մաքրուի։

15 Ու երբ ես Դանիէլ տեսիլքս տեսայ, ու Ձգիտնալ ը՝ը՝նը կը փնտռէի որ հասկնամ՝, ահա իմ դիմացս Ձմարդու կերպարանքով մէկը կը կայնէր։ 16 Եւ Ուլա գետին մէջէն մարդու ձայն լսեցի, որ կը կանչէր ու կ՝ըսէր, Ով Գաբրիէլ, տեսիլքը 17 ատոր հասկցուր։ Ու անիկա իմ՝ կեցած տեղիս մօտ եկաւ. ու երբ եկաւ, վախցայ ու Ռերսս վրայ ինկայ. և անիկա ինծի ըսաւ, Հասկցիր, որդի մարդոյ, որ այս տեսիլքը վերջին ժամանա-18 կին համար է։ Ու երբ անիկա ինծի հետ կը խօսէր, ես թմրած՝ երեսս վրայ գետինը ինկած էի. Ըև անիկա ինծի դպաւ, ու զիս իմ՝ կեցած տեղս 19 կայնեցուց. Ու ըսաւ, Ահա քեզի կ՝իմացնեմ բարկութեան վերջը ինչ ըլլալիքը. Վասն զի այ-20 ժէսէէը վերջի ժամանակին համար է։ Ըն Ահն որ տեսած խոյդ, որ երկու եղջիւր ունէր, Մարաց ու Պարսից թագաւորներն է։ Ըև ||այծերու քոշը Յունաց թագաւորն է. ու անոր աչքերուն մէջ-21 տեղի մեծ եղջիւրը Առաջին թագաւորն է։ Ըև 22 ան որ կոտրեցաւ, ու անոր տեղը չորսը ելաւ, այ՝ ը ՝ր այն ազգէն չորս թագաւորութիւն պիտի ելլէ, բայց ոչ թէ անոր զօրութիւնովը։ 23 Ու անանց թագաւորութեան վերջը երբ ամբարիշտները էրէնց ՃՔաւշտութիւն չափը լեցնեն, Ըպինդերես ու խորագէտ թագաւոր մը Ըպիտի ել-24 լէ. Եւ անոր իշխանութիւնը պիտի զօրանայ, Ըբայց ոչ թէ իր զօրութիւնովը. ու անիկա սքանչելի կերպով պիտի աւրէ, Ըև պիտի յաջողի ու բան պիտի տեսնէ, Ըու զօրաւորները և սրբոց ժո-25 ղովուրդը պիտի աւրէ. Ու Ըիր խելքին միջոցով իր ձեռքին մէջ նենգութիւնը պիտի յաջողի, Ըև իր սրտին մէջ պիտի հպարտանայ, ու խաղաղութեան մէջ շատերը պիտի կործանէ, և Ըիշխանաց Իշխանին դէմ՝ պիտի դնէ, բայց Բառանց ձեռքի պիտի կոտրի։ Ըև Ըիրիկուան ու առաւտան 26 տեսիլքը որ ըսուեցաւ՝ ճշմարիտ է. Ըու դուն տեսիլքը գոցէ, քանզի շատ օրերու համար է։

27 Ըու ես Դանիէլ մնացեալ և քանի մը օր հի-

— Գլ. է. 1։
ֆ Նահմ. ա. 2։
• Նբբ. առջև
գ Գլ. ե. 19։ Ժա. 3, 16։
տ Հմր. 21։
ե Գլ. է. 6։ Ժա. 4։ Հմր. 22։
զ Գլ. է. 8։ Ժա. 21։
է Գլ. Ժա. 25։
ը Մատ. խբ. 2։ Եզեկ. է. 6, 15։ Գլ. Ժա. 16, 41, 45։
ի Ես. Ժգ. 13։
ժ Գլ. Ժա. 28։
ի Յայտ. Ժբ. 4։
լ Յեսու. ե. 14։
խ Եզեկ. խբ. 26, 42։ Գլ. Ժա. 36։ Հմր. 25։
ծ Գլ. Ժա. 31։ Ժբ. 11։
կ Նե. խթ. 38։ Թագ. խբ. 3։ Եզեկ. խգ. 13։
հ Գլ. Ժա. 31։
† կամ, ամբարշտաց թեման համար՝ մշանջենաւոր ըտին դէմ էրբ զօրք պրպտեցաւ
յ Մատ. Տժթ. 43, 142։ Ես. ԽԹ. 14։
ղ Հմր. 4։ Գլ. Ժա. 28, 36։
ճ Գլ. գ. 13։ Ժբ. 6։ ա Պետ. ա. 12։
‡ Նբբ. խրիկուն առաւօտ
մ Տես Գլ. Ժբ. 8։ ա Պետ. ա. 10, 11։
յ Եզեկ. ա. 26։
ն Գլ. Ժբ. 6, 7։
շ Գլ. բ. 21։ Դատ. ա. 19, 26։
ո Եզեկ. ա. 28։ Յայտ. ա. 17։
չ Գլ. ժ. 9, 10։ Դատ. բ. 32։
ջ Եզեկ. բ. 2։
ռ Գլ. բ. 27։ Ժա. 27, 35, 36։ Ժբ. 7։ Ամբ. բ. 3։
— Հմր. 3։
ս Հմր. 5։
|| կամ, մեզպա
վ Գլ. Ժա. 3։
տ Հմր. 8։ Գլ. Ժա. 4։
ր Բ Օր. խբ. 50։
ց Հմր. 6։
ւ Յայտ. Ժէ. 13, 17։
փ Հմր. 12։ Գլ. Ժա. 36։
+ Հմր. 10։ Գլ. է. 25։
ք Գլ. Ժա. 21, 23, 24։
և Հմր. 11։ Գլ. Ժա. 36։
— Հմր. 11։ Գլ. Ժա. 36։
ֆ Յոբ լգ. 20։ Ողբ. գ. 6։ Գլ. բ. 34, 45։
գ Գլ. ժ. 1։
ե Եզեկ. Ժբ. 27։ Գլ. ժ. 14։ Ժբ. 4, 9։ Տես Յայտ. խբ. 10։
զ Գլ. է. 28։ ժ. 8, 16։
է Գլ. գ. 2, 3։

այլ. ու տեսիլքին համար զարմացումի մէջ էի, եւ մէկը չկար որ §բնդէ հասկցնէր՝։

Գլ. Թ

1 Դանիէլ պերսթեան ժամանակին վրայ խորհելով, 3 մեղաց խոստովանութիւն մը կ՚ընէ, 16 ու աղօթքով կը խնդրէ որ նորոգուի։ 20 Գաբրիէլ կ՚իմացնէ անոր՝ եօթանասուն շաբաթներուն վրայով։

Ա*ռաւերսն որդւոյն* Ա*սուերոսի ազգաւն Մարայ սերունդէն էր, ու Քաղդէացւոց թագաւորութեանը վրայ թագաւոր դրուեցաւ։ Անոր թագաւորութեանը առաջին տարին ես Դանիէլ դիրքերէն իմացայ այն տարիներուն թիւը՝ որոնց համար Տէրոջը խօսքը եղեր էր Երեմիա մարգարէին, թէ եօթանասուն տարիով պիտի վերջացնէր Երուսաղէմի աւերումները։*

*Ու ես իմ երեսս Տէր Աստուծոյ դարձուցի, որպէս դի ծոմապահութեամբ, քուրձով ու մոխիրով աղօթք ու պաչանք մատուցանեմ. Ես իմ՝ Տէր Աստուծոյս աղօթք ըրի, խոստովանեցայ ու ըսի, Ո՜հ, *Տէր, մեծ և սքանչելի Աստուած, որ քեզ սիրողներուն և քու պատուիրանքներդ պահողներուն ուխտ ու ողորմութիւն կը պահես, Մենք մեղք գործեցինք, անօրէնութիւն ըրինք, ու ամբարշտութիւն ըրինք, և ապստամբ եղանք, ու քու պատուիրանքներէդ ու իրաւունքներէդ խոտորեցանք. Ես քու ծառաներուդ, մարգարէներուն, մեր թագաւորներուն, մեր իշխաններուն ու մեր հայրերուն ու երկրին բոլոր ժողովուրդին քու անունովդ խօսեցան։ Ով Տէր, *քեզի կը վայէ արդարութիւն, ու մեզի՝ երեսի ամօթ, (ինչպէս այսօր եղաւ,) Յուդայի մարդոց, Երուսաղէմի բնակիչներուն ու ամէն մերձաւոր ու հեռաւոր Իսրայէլացիներուն, այն բոլոր երկիրներուն մէջ ուր դուն զանոնք քշեցիր անոնց քեզի դէմ ըրած յանցանքին համար։ Ով Տէր, *երեսի ամօթ կը վայէ մեզի, մեր թագաւորներուն, մեր իշխաններուն ու մեր հայրերուն, վասն զի քեզի դէմ մեղք գործեցինք. Իսկ ողորմութիւն ու ներողութիւն մեր Տէր Աստուածոյն կը վայէ, վասն զի մենք անկէ ապստամբեցանք, *Ես մեր Տէր Աստուածոյն ձայնին մտիկ չըրինք որ անոր օրէնքներովը քալէնք, զորոնք իր ծառաներուն, մարգարէներուն, ձեռքով մեր առջեւ դրաւ։ Ու բոլոր Իսրայէլ քու օրէնքդ զանց ըրին, և քու ձայնիդ մտիկ չընելով խոտորեցան. ուստի Աստուծոյ ծառային *Մովսէսի օրէնքին մէջ գրուած անէծքը ու երդումն մեր վրայ թափեցաւ, քանզի Անոր դէմ մեղք գործեցինք. Ու մեր վրայ մեծ չարիք բերելով, *Հաստատեց իր խօսքերը, զորոնք մեր վրայով ու մեզ դատող մեր դատաւորներուն վրայով խօսեր էր. այնպէս որ *Երուսաղէմի մէջ եղածին պէս բոլոր երկինքին տակ չեղաւ։ *Մովսէսի օրէնքին մէջ գրուածին պէս այս բոլոր չարիքը մեր վրայ եկաւ. հասկայն մենք մեր անօրէնութիւններէն դառնալու և քու ճշմարտութեանդ խելամուտ ըլլալու համար՝ մեր Տէր Աստուածն երեսը չազատեցինք։ Եւ Տէրը նայեցաւ չարիքին համար հսկելով՝ զանիկա մեր վրայ բերաւ, քանզի *Մեր Տէր Աստուածը իր ըրած բոլոր գործերուն մէջ արդար է. *բայց մենք անոր ձայնին մտիկ չըրինք։ Եւ արդ, ով Տէր Աստուած մեր, *որ քու ժողովուրդդ զօրաւոր ձեռքով Եգիպտոսի երկրէն հանեցիր, ու քեզի *անուն վաստակեցար, ինչպէս այսօր կ՚երեւայ, *մենք մեղք գործեցինք, ամբարշտութիւն ըրինք։ Ով Տէր, քու բոլոր *բարութեանդ համեմատ շնորհք ըրէ, *բու սուրբ լեռնէդ, Երուսաղէմ՝ քաղաքէն, քու սրտմտութիւնդ ու բարկութիւնդ դառնայ, վասն զի մեր մեղքերուն համար ու *մեր հայրերուն անօրէնութիւններուն համար՝ *Երուսաղէմ ու քու ժողովուրդդ *ամէն մեր բոլորտիքը եղողներուն նախատինք եղան։ Եւ հիմա, ով Աստուած մեր, քու ծառայիդ աղօթքը ու պաչանքը լսէ, ու *Տէրոջը համար՝ *քու ամայացած սրբարանիդ վրայ *երեսդ փայլեցուր։ *Կանչդ խոնարհեցուր, ով Աստուած իմ՝ ու լսէ, աչքերդ բաց *ու տես մեր աւերումները և այն քաղաքը *որուն վրայ քու անունդ կոչուած է. վասն զի մեր պաչանքը աչ թէ մեր արդարութիւններուն համար քու առջեւդ կը մատուցանենք, հապա քու մեծ ողորմութեանդ համար։ Ով Տէր, լսէ, ով Տէր, ներէ, ով Տէր, մտիկ ըրէ ու կատարէ. մի ուշանար՝ *քեզի համար, ով Աստուած իմ, քանզի քու քաղաքիդ վրայ ու քու ժողովուրդդ վրայ քու անունդ կոչուած է։

Ու երբ ես տակաւին կը խօսէի, կ՚աղօթէի, և իմ՝ մեղքս ու իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի մեղքը կը խոստովանէի, և իմ՝ Աստուծոյս սուրբ լեռանը համար իմ՝ պաչանքս իմ՝ Տէր Աստու-

---

Ե Տես Հմր. 16։
§ Կամ, այս Բանը իմանար

— —

ա Գլ. ա. 21։ Ե. 31։ ղ. 28։
բ Ա Մն. լզ. 21։ Երեմ. իե. 11, 12։ իթ. 10։
գ Նէեմ. ա. 4։ Գլ. ղ. 10։ Երեմ. իթ. 12, 13։ Յոել. գ. 8, 9, 10։
դ Նէե. Ե. 6։ բ Օր. է. 9։ Նէեմ. ա. 5։ թ. 32։
ե գ Թագ. բ. 47, 48։ Նէեմ. ա. 6, 7։ թ. 33, 34։ Աստ. ճղ. 6։ Ես. կգ. 5, 6, 7։ Երեմ. ժգ. 7։ Հմր. 15։
զ Բ Մն. լգ. 15, 16։ Հմր. 10։
է Նէեմ. թ. 33։
ը Հմր. 7։
ը Նէեմ. թ. 17։ Ասղ. ճլ. 4, 7։
ժ Հմր. 6։
ի Ես. ա. 4, 5, 6։ Երեմ. լ. 5, 10։
լ Դ Եզ. խզ. 14, Եզն. բ Օր. իէ. 15, Եզն. իբ. 15, Եզն. իթ. 20, Եզն. լ. 17, 18։ Լա. 17, Եզն. լբ. 19, Եզն. Ողբ. բ. 17։
խ Ջաք. ա. 6։
ծ Ողբ. ա. 12։ բ. 13։ Եզեկ. Ե. 9։ Ամովս գ. 2։
կ Դ Եզ. խզ. 14, Եզն. բ Օր. իբ. 15։ Ողբ. բ. 17։
հ Ես. թ. 13։ Երեմ. բ. 30։ Ե. 3։ Ովս. է. 7, 10։
ձ Երեմ. լա. 28։ խգ. 27։
ղ Նէեմ. թ. 33։ Հմր. 7։
ճ Հմր. 10։
մ Եր. գ. 1, 6։ լբ. 11։ գ Թագ. բ. 51։ Նէեմ. ա. 10։ Երեմ. լբ. 21։
յ Եր. ժգ. 18։ Նէեմ. թ. 10։ Երեմ. լբ. 20։
ն Հմր. 5։
շ Երեմ. ժգ. 18։ Նէեմ. թ. 10։
ո Եբր. պարզաբանութիւններուն
չ Հմր. 20։ Ջաք. ը. 3։
պ Եր. ի. 5։
ջ Ողբ. բ. 15, 16։
ռ Ասղ. խգ. 13, 14։ հթ. 4։
ս Հմր. 19։
վ Ողբ. Ե. 18։
տ Թագ. գ. 25։ Ասղ. կէ. 1։ Ե. 3, 7, 19։
ր Ես. լէ. 17։
ց Ասղ. Ե. 14, Եզն. Տես Եր. գ. 7։
ւ Երեմ. իե. 29։
փ Ասղ. հթ. 9, 10։ ճբ. 15, 16։
ք Ասղ. լբ. 5։ Ես. կի. 24։

21 ծոյս առջև կը մնաուցանէի. Երբ ես տակաւին
աղօթքի մէջ կը խօսէի, ահա այն առաջին տե-
սիլքին մէջ տեսած մարդս †Գաբրիէլ շուտ մը
թռչելով՝ *ինծի դպաւ ՚իրիկուան զոհին ատենը,
22 Ու ինձ հասկցնելով՝ ինծի հետ խօսեցաւ ու
ըսաւ, Ով Դանիէլ, հիմա եկայ՝ որ քեզի իմաս-
23 տութիւն տրվեցնեմ։ Քու աղաչանքիդ սկիզբը
պատգամ եղաւ, ու ես եկայ որպէս զի պատ-
մեմ, ՚ուրան զի դուն Ախոյեան սիրելի ես. ու-
րեմն Բպատգամը մտաք առ ու տեսիլքը հասկցիր՝
24 Յանցանքը վերջացնելու, ու մեղքը հատցնելու,
եւ անօրէնութիւնը քաւելու, Ֆու յաւիտենա-
կան արդարութիւնը բերելու, և տեսիլքը ու
մարգարէութիւնը կնքելու, ու Երկրոց Սուրբը
օծելու համար՝ քու ժողովուրդիդ վրայ ու
սուրբ քաղաքիդ վրայ ՚եօթանասուն եօթնեակ
25 որոշած է։ Եւ Բգիտցիր ու հասկցիր, որ ՚Երու-
սաղէմը նորէն շինելու հրամանը ելլելէն մինչև
Բ†Օծեալ Թիշխանը եօթը եօթնեակ ու վաթ-
սունեւերկու եօթնեակ կայ. և նորէն հրապա-
րակը ու էպարիսպը պիտի շինուին նեղու-
26 թեան ժամանակներու մէջ։ Եւ վաթսունե-
ւերկու եօթնեակէն ետքը †Օծեալը պիտի
կտրուի, Բայց ոչ թէ իրեն համար. ու Բգալու
Թիշխանին ժողովուրդը Բքաղաքը ու հարթարանը
պիտի աւրէ, Եւ վերջը ՚Հեղեղով պիտի ըլլայ.
ու մինչև պատերազմին վերջը աւերումներ սահ-
27 մանուած են։ Ու եօթնեակ մը ‡շաբաթուան հետ
հաստատ պիտի հաստատէ, և եօթնեակին մէջ-
տեղը զոհը ու պատարագը պիտի դադրեցնէ. ու
‡շաբաթը ՚պղծութեանց աշտարակին վրայ պիտի
ըլլայ՝ մինչև որ աւրուածին վրայ ՚նախատա-
մանեալ կորուստը թափուի։

յաւէ էր՝. ու Դանիէլ խօսքը հասկցաւ և տես-
2 քին տեղեակ եղաւ։ Ա.Ի՛ն օրերը ես Դանիէլ
3 լման երեք շաբաթի աւուրի մէջ էի. Ախորժելի
կերակուր չկերայ ու բերանս միս կամ գինի
չմտաւ, Ֆու ամենեւին իւղով չօծուեցայ՝ մինչև
որ երեք շաբաթը լմնցաւ։
4 Եւ առաջին ամսուն քսանըչորսերորդ օրը ես
5 Էիդդիս խոշոր մեծ գետին եղերքն էի. Ու
Ընչքերս վերցուցի ու նայեցայ, և Դահա կտաւ
հագած ու մէջքը Ոփազի սակիւ Բգօտի կապած
6 մարդ մը կար. Եւ անոր մարմինը †ակնեքարի
պէս, ու երեսը էլեկտրակի երեւումի պէս, Նև
աչքերը կրակի բոցերու պէս, ու թեւերը Դեւ
ոտքերը փայլուն պղինձի գոյնին պէս, †և իր
խօսքերուն ձայնը բազմութեան ձայնին պէս էր։
7 Ու ես տեսիլքը Նմիայն ես Դանիէլ տեսայ, ու
ինծի հետ եղող մարդիկը տեսիլքը չտեսան,
Ֆոպես անոնց վրայ մեծ վախ ինկաւ, ու փա-
8 խան որպէս զի պահուըտին։ Եւ ես մինակ մնա-
ցի, ու այս մեծ տեսիլքը տեսայ, Ֆու իմ՝ վրաս ոյժ
չմնաց, և իմ՝ Նվայելչութեանս †պատկանութեան
9 դարձաւ, ու ոյժ չունեցայ։ Եւ անոր խօսքե-
րուն ձայնը լսեցի, Ֆու անոր խօսքերուն ձայնը լսա-
ծիս պէս, թմբած՝ երեսիս վրայ դետինը ինկայ։
10 ‡Եւ ահա ինծի ձեռք մը դպաւ, ու զիս
ծունկերուս ու ձեռքերուս թմպերուն վրայ
11 վերցուց. Եւ ինծի ըսաւ, Ով Դանիէլ, Բսիրելի
մարդ, քեզի ըսելու խօսքերս հասկցիր, ու եղած
տեղդ կայնէ, քանզի հիմա քեզի դրկուեցայ. ու
երբ անիկա այս խօսքը ինծի ըսաւ, դողալով
12 կայնեցայ։ Եւ ինծի ըսաւ, ՚Մի վախնար, ով
Դանիէլ, քանզի այն առաջին օրէն իվեր որ
քու սիրտդ տուիր հասկնալու և քու Նաստուծոյդ
առջև քու անձդ խոնարհեցնելու, Ֆու խօսքերդ
լսուեցան, ու ես քու խօսքերուդ համար եկայ։
13 Ընդյց Պարսից Թագաւորութեան իշխանը քսա-
նըմէկ օր իմ՝ երեսիս դէմ կեցաւ. սակայն ահա
ՖՄիքայէլ, առաջին իշխաններէն մէկը, ինծի
օգնութեան եկաւ, ու ես հոն Պարսից Թագա-
14 ւորներուն քով մնացի. Ու հիմա եկայ որպէս զի
Նվերջին օրերը քու ժողովուրդիդ ինչ բաներ
քեզի հասկցնեմ՝, ՖՎասն զի տեսիլքը դեռ օրե-

ԳԼ. Ժ

1 *Դանիէլ իր անձը խոնարհեցնելէն ետքը տեսիլք մը կը տեսնէ. 10 երբ կը զարհուրի, հրեշտակը զանիկա կը մխիթարէ։*

Պարսից Կիւրոս Թագաւորին երրորդ տա-
րին խօսք մը յայտնուեցաւ Դանիէլի, Ֆորուն
անունը Բաղտասար կոչուած էր. Եւ այն
խօսքը ճշմարիտ էր, ու *մեծ տառապանքի վրա-

---

† Գլ. ը. 16։
+ Գլ. ը. 18։ ժ. 10, 16։
° գ Թագ. ժը. 36։
‡ Գլ. ժ. 12։
— Գլ. ժ. 11, 19։
Բ Մատ. խդ. 15։
‡ Ես. ծդ. 10։
Ր Ես. ծդ. 11։ Երեմ. խդ. 5, 6։ Նբր. Թ. 12։ Ցայտ. ժդ. 6։
Ե Սադ. խե. 7։ Ղուկ. ա. 35։ Յովհ. ա. 41։ Նբր. Թ. 11։
Ղ Տես Թես. ժդ. 34։ Եզեկ. գ. 6։
Ե Հմր. 23։ Մատ. խդ. 15։
Ը Նգր. դ. 24։ ղ. 1, 15։ է. 1։ Նեեմ. ը. 1, 3, 5, 6, 8։
Ը Յովհ. ա. 41։ գ. 25։
† Նբբ. Մեռոս
Ժ Ես. ծե. 4։
Ի Նեեմ. գ. 8, 16, 17, 18։
Լ Ես. ծգ. 8։ Մարկ. Թ. 11։ Ղուկ. խդ. 26, 46։
Խ ա Պետ. բ. 21։ գ. 18։
Ծ Մատ. խբ. 7։
Կ Ղուկ. ԺԹ. 44։
Հ Մատ. խդ. 2։
Ձ Մատ. խդ. 6, 14։
Ղ Ես. ը. 7, 8։ ԳԼ. ժա. 10, 22։ Դատ. ա. 8։
Ճ Ես. ծգ. 11։ Մատ. խղ. 28։ Հռով. ե. 15, 19։ Եբր. Թ. 28։
Մ Ես. խբ. 6։ ծե. 3։ Երեմ. լա. 31։ Եզեկ. ԺԶ. 60, 61, 62։
‡ Կ՚ասի, աւրուայ պղծութիւնը աշտարակին վրայ պիտի լըլայ։ Ե Կ՚ասի, պղծութեանց Բհետն վրայ աւրուայ ՚ելոյ

յ Մատ. խդ. 15։ Մարկ. ԺԳ. 14։ Ղուկ. խա. 20։
Ն Տես Ես. ժ. 22, 23։ խը. 22։ ԳԼ. ժա. 36։ Ղուկ. խա. 24։

— ԳԼ. ա. 7։
Բ ԳԼ. ը. 26։ Ցայտ. ԺԹ. 9։
• Նբբ. զօրքը մեծ էր, Կ՚ասի, պատերազմը մեծ էր
Է ԳԼ. ա. 17։ ը. 16։
Պ Տես Մատ. զ. 17։
Ե Ծն. բ. 14։
Ռ Տես Ցես. Կ. 13։
Ե ԳԼ. ԺԲ. 6, 7։
Ը Երեմ. ժ. 9։
Ը Ցայտ. ա. 13, 14, 15։ ԺԿ. 6։
Ժ Եզեկ. ա. 16։
Ի Եզեկ. ա. 14։
Լ Ցայտ. ա. 14։ ԺԲ. 12։
Խ Եզեկ. ա. 7։ Ցայտ. ա. 15։
Ծ Եզեկ. ա. 24։ Ցայտ. ա. 15։
Կ Տես գ Թագ. ղ. 17։ Գործ. Թ. 7։
Հ ԳԼ. ը. 27։
Ձ ԳԼ. է. 28։
Ղ ԳԼ. ը. 18։
Ճ Երեմ. ա. 9։ ԳԼ. Թ. 21։ Ցայտ. ա. 17։
Մ ԳԼ. Թ. 23։
Յ Ցայտ. ա. 17։
Ն ԳԼ. Թ. 3, 4, 22, 23։ Գործ. Ժ. 4։
Շ Հմր. 20։
Ո Հմր. 21։ ԳԼ. Ժբ. 1։ Ցաւդ. 9։ Ցայտ. Ժբ. 7։
Չ Ծն. խԹ. 1։ ԳԼ. բ. 28։
Պ ԳԼ. ը. 26։ Ամբ. բ. 3։

15 բան համար է, եւ անիկա ինծի այսպիսի խօսքեր բաներին պէս՝ ներեա դէպ ի գետինը ծռեցի ու համր մնացի։
16 Եւ ահա մարդու որդիներու կերպարանքով մէկը շրթունքներուս դպաւ, ու բերանս բացի ու խօսեցայ, ու դիմացս կայնողին ըսի, Ով տէր իմ, այս տեսիլքով ցաւերս վրաս դարձան, և
17 ոյժ չունեցայ։ Ու այս իմ՝ տէրոջս ծառան՝ այս իմ՝ տէրոջս հետ ինչպէս խօսելու կարող ըլլայ, վասն զի հիմակուընէ վրաս ոյժ չկայ, ու
18 վրաս շունչ չմնաց։ Եւ այն մարդու կերպարանք ունեցողը նորէն ինծի դպաւ և զիս ուժովցուց.
19 ՚Ո՛ր բաւ, ՚Մի վախնար, ով սիրելի մարդ, խաղաղութիւն ըլլայ քեզի, ուժովցիր ու քաջ եղիր. ու երբ անիկա ինծի հետ խօսեցաւ, ուժովցայ ու ըսի, Թող խօսի իմ տէրս, վասն զի ուժովցուցիր զիս։
20 Եւ անիկա բաւ, Գիտե՞ս թէ ինչո՛ւ համար քեզի եկայ. ու հիմա ³Պարսից իշխանին դէմ պատերազմելու պիտի դառնամ՝, ու երբ գացի՝ ահա Յունաց իշխանը պիտի գայ։
21 ՚Բայց ես ճշմարտութեան գիրքին մէջ գրուածը քեզի պիտի պատմեմ. ու մարդ էմէջ մէկը չկայ որ ինծի օգնէ, բայց միայն ձեր իշխանը Միքայէլ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Պարսից կործանումը Յունաց թագաւորին ձեռքով։ 5 Հարաւի և հիւսիսի թագաւորներուն միջեանց եղած դաշնակցութիւնները ու պատերազմները։ 30 Հռովմայեցւոց յարձակումը ու քանաւորութիւնը։

Ու ³Մարաց Դարեհ Քաղդեացին տարին ես կայնեցայ որպէս զի զանիկա ուժովցնեմ ու զօրացնեմ։
2 Եւ հիմա քեզի ճշմարտութիւն պիտի պատմեմ. Ահա Պարսից երէք մէջ երեք թագաւոր ալ պիտի ելլէ, ու չորրորդը մեծ հարստութիւնով ամէնէն հարուստ պիտի ըլլայ, ու երբ իր հարստութիւնովը ուժովցայ, ամէնը ապր պիտի հանէ Յունաց թագաւորութեան դէմ։
3 Եւթը հզօրաւոր թագաւոր մը պիտի ելլէ, ու մեծ իշխանութիւնով պիտի տիրէ, և Ինր
4 կամքին պէս պիտի ընէ. Ու երբոր ան թագաւորութիւնը պիտի կտրին, ու երկինքի չորս հովերուն պիտի բաժնուի. բայց ոչ իր յաջորդներուն, Նոչ ալ իր վարած իշխանութեանը պէս. վասն զի անոր թագաւորութիւնը պիտի քակուի, ու անոնցմէ ուրիշներուն պիտի ըլլայ։
5 Եւ հարաւի թագաւորը պիտի ուժովնայ, ու անոր իշխաններէն մէկը անոր վրայ պիտի ուժովնայ ու պիտի տիրէ. անոր իշխանութիւնը մեծ
6 իշխանութիւն պիտի ըլլայ։ Եւ մէկ քանի տարիներ հետը իրարու հետ դաշնակցութիւն պիտի ընեն, վասն զի հարաւի թագաւորին աղջիկը հիւսիսի թագաւորին պիտի երթայ հաշտութիւն ընելու համար, բայց բազկի ոյժ պիտի չունենայ. և այն Քաղաքը ու անոր բազկի պիտի չկարենայ դիմանալ, հապա այն աղջիկը ու զանիկա բերողները ու զանիկա ծնանողը և զանիկա ժամանակներուն հաստատուն ձեռք պիտի տրուին։
7 Բայց անոր արմատներուն ընձիւղներէն մէկը պիտի ելլէ անոր տեղ, ու անիկա զօրքով պիտի գայ, և հիւսիսի թագաւորին ամրոցները պիտի մտնէ, ու անոնց մէջ բան պիտի տեղի
8 ու յաղթող պիտի ըլլայ։ Եւ անոնց աստուածներն ալ ձուլածոյ կռաքերուն ու սկիհներն ու արծաթեղէն ընտիր անօթներուն հետ Եգիպտոս գերութեան պիտի տանի. ու անիկա ³հիւսիսի թագաւորէն տեղի շատ տարիներ պիտի կենայ՝.
9 Ու հարաւի թագաւորին թագաւորութեանը մէջ պիտի մտնէ, ու նորէն իր երկիրը պիտի դառնայ։
10 Նոյն Եւ անոր որդիները պատերազմի պիտի ելլեն, ու շատ զօրքերու բազմութիւն պիտի ժողվեն. ինք ալ անպատճառ պիտի գայ Եւ հեղեղի պէս պիտի անցնի, և դարձեալ ³մինչև անոր ամրոցը պիտի պատերազմի։ Նոր հարաւի
11 թագաւորը պիտի կատղի ու պիտի ելլէ, և անոր հետ, այսինքն հիւսիսի թագաւորին հետ, պատերազմ պիտի բնէ. ան ալ շատ բազմութիւն ատր պիտի հանէ, բայց բազմութիւնը անոր
12 ձեռքը պիտի տրուի։ Ու երբ այն բազմութիւնը առնէ, իր սիրտը պիտի բարձրանայ, ու բիւրաւորներ պիտի կործանէ, բայց պիտի չուժովնայ.
13 Քանզի հիւսիսի թագաւորը պիտի դառնայ, ու առաջուանէն աւելի բազմութիւն ատր պիտի հանէ, ու մէկ քանի տարիէն հարբ մեծ զօրքով ու մեծ պատրաստութեամբ անշուշտ պիտի գայ։
14 Եւ այն ժամանակները հարաւի թագաւորին վրայ շատերը պիտի ելլեն. ու քու ժողովրդիդ բռնաւորներուն որդիները տար պիտի ելլեն տեսիլքը կատարելու համար, բայց պիտի գլորուին։ Եւ հիւսիսի թագաւորը պիտի գայ, ու հողաթումբեր պիտի կանգնէ, ու պարսպաւոր քաղաքներ պիտի առնէ. և հարաւի Քաղաքին բազուկները ու անոր ընտրեալները պիտի չդիմանան, նոյնպէս ուժ պիտի առնեն։
16 Եւ անոր վրայ եկողը Իր ուզածին պէս պիտի ընէ, ու Ինր առջեւն դէմ դնող պիտի չըլլայ, և էիտաւաւար երկրին մէջ պիտի կենայ, որ անոր ձեռքով պիտի աւրի։ Ու երեսը պիտի շինէ իր բոլոր թագաւորութեանը ուժովը գալու, և իրեն հետ ուղիղներ պիտի ըլլան, ու բան պիտի տեսնէ. և կանանց աղջիկը անոր պիտի տայ, որպէս զի անոր Քաղաքը աւրէ, բայց անիկա

ձ Հմր. 9։ Գլ. ը. 18։
ծ Գլ. ը. 15։
ջ Հմր. 10։ Երեմ. ա. 9։
ռ Հմր. 8։
ն Հմր. 11։
շ Դան. ղ. 23։
չ Հմր. 13։
պ կ՚ըսէ, դէմ
ջ Հմր. 13։ Ծուղ. 9։ Յայտ. ժբ. 7։ ——
ռ Գլ. Ե. 31։
ս Գլ. Բ. 1։
վ Գլ. Ե. 6։ ը. 5։
տ Գլ. ը. 4։ Հմր. 16, 36։
ր Գլ. ը. 8։
ց Գլ. ը. 22։
ւ կ՚ըսէ, մէկ քանի տարի հիւսիսի թագաւորէն առնելի պիտի ուժովնայ
փ Ես. ը. 8։ Գլ. Բ. 26։
ք Հմր. 7։
օ Գլ. ը. 4, 7։ Հմր. 3, 36։
ֆ Յեր. ա. 5։
և Գլ. ը. 9։ Հմր. 41, 45։

անոր հետ պիտի չկոչնի ու անոր պիտի չըլլայ։
18 Եթէ իր երեսը դէպ ի կողմները պիտի դարձնէ,
ու շատերը պիտի առնէ. և իշխան մը անոր նա-
խատինքը պիտի դադրեցնէ, ու առէ զատ անոր
19 նախատինքը վրան պիտի դարձնէ։ Եւ իր երեսը
դէպ ի իր երկրին ամբոցները պիտի դարձնէ, բայց
պիտի գլորի, պիտի ինկնայ ու պիտի չգտնուի։
20 Եւ անոր տեղ մէկը պիտի ելլէ, որ Տարկա-
պահանջը պիտի ղրկէ էջ թագաւորութեանը
†փառքին Տամնայ". բայց անիկա քիչ օրերու
մէջ պիտի կոտրի, առկայն ոչ բարկութեամբ և
ոչ պատերազմով։
21 Ու անոր տեղ Եանտրպ մը պիտի ելլէ, որու
թագաւորական պատիւ պիտի չտան. բայց անի-
կա հանդարտութեամբ պիտի գայ, ու շողոքոր-
22 թիւններով թագաւորութիւնը պիտի առնէ։ Եւ
անոր առջեւէն Հեղեղին բազուկներով պիտի
ընկղմին ու պիտի կոտրին, նաեւ ուխտին իշխանը։
23 Քանի անոր հետ դաշնակցութիւն ընելէն ետքը
հանիկա նենգութիւն պիտի ընէ, և պիտի ելլէ
24 ու պզտիկ ազգով պիտի յաղթէ։ Անիկա հան-
դարտութեամբ նոխազ գաւառին մէջ
պիտի մտնէ, ու իր հայրերուն ու հարցը հայրե-
րուն չըրածը ինք պիտի ընէ. անոնց մէջ աւար և
կողոպուտ ու առատութիւնը պիտի բաշխէ, ու մինչև
ժամանակ մը պարիսպներուն դէմ իր խորհուրդ-
25 ները պիտի խորհի։ Ու մեծ զօրքով իր զօրու-
թիւնը ու սիրտը պիտի դրդռէ Տարսի թագա-
ւորին դէմ. Տարսի թագաւորն ալ խիստ մեծ
ու զօրաւոր զօրքով պատերազմի պիտի ելլէ,
բայց պիտի չկարենայ դիմանալ. վասն զի անոր
26 դէմ խորհուրդներ պիտի խորհին։ Անոր ռազմու
կերակուրները ուտողները անդամ՝ հանիկա պիտի
կտորեն. և անոր զօրքը պիտի ‡ցրուի, ու շատերը
27 ապականուած պիտի իյնան։ Եւ այս թագաւորնե-
րուն երկուքին ալ սիրտը չարութիւն ընելու հա-
մախոհ պիտի ըլլայ, ու մէկ սեղանի վրայ սուտ
պիտի խօսին, բայց պիտի չյաջողի. վասն զի
նշանակուած ժամանակին մէջ պիտի ըլ-
28 լայ։ Ու անիկա շատ Տարսութիւնով իր երկիրը
պիտի դառնայ, և §իր սիրտը սուրբ ուխտին դէմ՝
պիտի ըլլայ, ու բան պիտի ունենէ, ու իր երկիրը
պիտի դառնայ։
29 Նշանակուած ժամանակին մէջ պիտի դառնայ,
ու Տարսի վրայ պիտի եղիթայ. բայց վերջինը
30 ‖առաջինին պէս պիտի չըլլայ։ ¶Քանի Կիտաց-
ւոց նաւերը անոր վրայ պիտի եղիթան, և անիկա
պիտի թուլնայ, ու դառնալով *սուրբ ուխտին
դէմ պիտի բարկանայ, ու բան պիտի ունենէ, և
պիտի դառնայ, ու սուրբ ուխտը թողողներուն

31 ուշադրութիւն պիտի ընէ։ Ու անոր կողմէն բա-
զուկներ պիտի կայնին, ¤և արեւմանը ** ամրոցը
պիտի պղծեն, ու մշանջենաւոր ըհը պիտի վեր-
32 ցընեն, ու սուրոյ պղծութիւնը պիտի դնեն։ Եւ
ուխտին դէմ՝ ամբարշտութիւն ընողները շողո-
քորթութիւններով պիտի հանէ. բայց
իրենց Աստուածը ճանչցողներուն ժողովուրդը
33 այժ պիտի դառնին, ու բան պիտի առնեն։ Եւ
ժողովուրդին խելացիները շատերուն պիտի տր-
վեցնեն, "ու սանձն մը սուրի, կրակի, գերու-
թեան և յափշտակութեան պիտի հանդիպին։
Ու երբ այս բանէն հանդիպին՝ քիչ մը օգնու-
34 թիւն պիտի դառնին, Ու շատերը շողոքորթու-
35 թիւններով անոնց պիտի յարին։ Եւ խելացիներ-
էն ոմանք այս բաներէն պիտի հանդիպին, որ-
պէս զի նոքին վերջին ժամանակը †պանծալի փոր-
ձէ, մաքրէ ու ճերմկցնէ. Ընդունդ անէծք տակա-
36 ւին որոշ ժամանակ մը պիտի պիտի։ Եւ այն թա-
գաւորը ‡իր ուզածը պիտի ընէ, ու §ինքզինքը բոլոր
աստուածներէն վեր պիտի բարձրացնէ ու պիտի
մեծցնէ, և Աստուածներուն Աստուածին դէմ՝
սոսկալի բաներ պիտի խօսի, ու յաջողութիւն
պիտի դանէ՝ ¶մինչև որ բարկութիւնը կատար-
ուի. քանզի նախասահմանուածը ի գործ պիտի
դրուի։ Եւ անիկա իր հայրերուն աստուածներըը
37 բանի տեղ պիտի չդնէ, ‡և կանանց ցանկու-
թիւնը, §ու բնաւ աստուած մը պիտի չդնէ,
38 վասն զի ինքզինքն ամէնուն վրայ պիտի մեծցնէ. Հա-
րա բերդերուն աստուածը իր եղած տեղը պիտի
պատուէ, ու իր հայրերուն չճանչցած աստուածը
ոսկիով, արծաթով, պատուական քարերով ու
39 ցանկալի բաներով պիտի պատուէ։ Եւ այն օտար
աստուածին հետ զօրաւոր բերդերու մէջ բան
պիտի առնէ, ¤¤ինկոյ ճանչցողներուն փառք
պիտի շատցնէ, և շատերուն վրայ տիրել պիտի տայ
անոնց, ու երկիրը ‖իրեն վարձք" պիտի բաժնէ։
40 Եւ վերջին ժամանակը Տարսի թագաւորը
անոր հետ պիտի ծեծկռտի. ու Հիւսիսի թագա-
ւորը կառքերով, †ձիաւորներով ու շատ նաւերով
†մրրիկի պէս անոր դէմ՝ պիտի երթայ, ու երկիր-
41 ները պիտի մտնէ °ու կոխելով պիտի անցնի. Եւ
փառաւոր երկիրը պիտի մտնէ, ու շատ Էրէբ-Էբ
տակնուվրայ պիտի ըլլան. բայց անոր ձեռքէն
ասոնք պիտի ազատին. †Եդոմ՝, Մովաբ ու Ամ-
մանի որդիներուն գլխաւոր ‡ոլոր։ Եւ իր ձեռքը
42 երկիրներուն վրայ պիտի երկնցնէ, ու Եգիպտոսի
43 երկիրը պիտի չկարենայ ազատիլ։ Եւ ոսկիի ու
արծաթի գանձերուն ու Եգիպտոսի բոլոր պատ-
ուական բաներուն պիտի տիրէ, և Լիբէացիք ու
44 Եթէոպացիք անոր §հետեւող պիտի ըլլան։ Բայց

ե Ծագ. ի. 8։ Սազ. լէ. 36։ Եզեկ. իզ. 21։
† կամ, փառաւոր մատչեն
է Դն. է. 8։ ը 9, 23, 25։
ը Հմր. 10։
թ Դն. բ. 10, 11, 25։
ժ Դն. ը. 25։
ի կամ, կռիւ, եբր. յորդի
ձ Հմր. 29, 35, 40։ Դն. ը. 19։
ղ Հմր. 22։
ճ Հմր. 25։
մ Թագ. իզ. 24։ Երեմ. բ. 10։
յ Հմր. 28։
ն Դն. ը. 11։ ժբ. 11։
շ Մատ. բ. 7։
ո Երր. ժա. 35, ետն։
չ Դն. բ. 17, 19։ Հմր. 40։
պ Դն. ժբ. 10։ ռ Պետ. ա. 7։
ս Հմր. 22։
տ Հմր. 29։
ր Հմր. 16։
ց Դն. է. 8, 25։ բ. 25։ բ Թագ. բ. 4։ Ծագաս. ժգ. 5, 6։
ւ Դն. բ. 11, 24, 25։
փ Դն. թ. 27։
ք ա Տիմ. գ. 3։
օ Ես. ժգ. 13։ բ Թագ. բ. 4։
‖ կամ, գնալ
– Հմր. 35։
ֆ Եզեկ. ը. 4, 15։ Ծագաս. թ. 16։
+ Ես. խա. 1։ Զաք. թ. 14։
ե Հմր. 10, 22։
ֆ Տես Ես. ժա. 14։
§ Եբր. քայքերան մէջ

սրեւելքէն ու Հիւսիսէն լսելը պիտի ֆան, և զանիկա պիտի խռովեցնեն. ու մեծ բարկութեամբ պիտի ելլէ որպէս զի շատերը կոտորէ ու ընաջինջ
45 ընէ։ Եւ պալատներու պէս վրանները **Ծովերուն մէջտեղ "փառաւոր ու սուրբ լեռան վրայ" պիտի կանգնէ. Բայց անիկա մինչև իր վախճանը պիտի հասնի, ու անոր օգնութիւն ընող պիտի չըլլայ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Միքայէլ պիտի ազատէ Իսրայէլը։ Լուսոյն ու խաւարին վրայով տեղեկութիւն կը տրուի։

Եւ այն ժամանակ քու ժողովուրդիդ որդիներուն վրայ կայնող "Միքայէլ մեծ իշխանը պիտի ելլէ, Ու այնպէս նեղութեան ժամանակ պիտի ըլլայ, որ ազգ ըլլալէն մինչև այն ատեն այնպիսին եղած չէ. և այն ժամանակ քու ժողովուրդդ պիտի ազատի, այսինքն ով որ †դիրքին մէջ գրուած գտնուի։ Ու երկրի հողին մէջ
2 քնացողներուն շատերը պիտի արթննան, Ոմանք յաւիտենական կեանքի համար, և ոմանք ալ նախատինքի "եւ յաւիտենական անարգանքի
3 համար։ Եւ իմաստունները էջէ՛ն հոստատութեան լոյսին պէս, Ու անոնք որ շատերը արդարութեան կ'առաջնորդեն՝ Եաստղերուն պէս ♪պիտի փայլին յաւիտեան յաւիտենից։

4 Եւ դուն, ով Դանիէլ, այս խօսքերը գոցէ, ու գիրքը կնքէ մինչև Նվերջին ժամանակը. շատերը *ուշադրութեամբ պիտի կարդան", ու գիտութիւնը պիտի շատնայ։

5 Ու ես Դանիէլ տեսայ որ ահա ուրիշ երկու մարդիկ կայներ էին, մէկը գետին մէկ եզերքը՝
6 ու միւսը Էգետին միւս եզերքը։ Ու մէկը բուռն ծայն կատ. Հագած մարդուն որ գետին ջուրերուն վրայ կ՚ոյնաձ էր, Ա՞յս սքանչելի բաներուն վերջը մինչև ե՞րբ պիտի ըլլայ։
7 Եւ լսեցի որ այն կատ. Հագած մարդը որ գետին ջուրերուն վրայ կ՚ոյնաձ էր, Հիր ոջ ու ձախ ձեռքերը երկինք վերցընելով՝ Յաւիտեան կենդանի եղողին վրայ երդում՝ ըսաւ, Նոր ժամանակ մը, ժամանակներ, ու կէս ♭ժամանակ պիտի ըլլայ. ♮Ու երբ †սուրը ժողովուրդին զօրութիւնը ցրուի, սոնց ամէնը պիտի կատարուի։

8 Ու ես լսեցի, բայց չհասկցայ. ու ըսի, Ով
9 տէր իմ՛, սոնց վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Եւ ան նիկա ըսաւ, Գնա, ով Դանիէլ, քանի որ այս խօսքերը ♪մինչև վերջին ժամանակը գոցուած ու
10 կնքուած են։ Նշատերը պիտի մաքրուին ու պիտի ձերմկնան ու պիտի փորձուին, Նբայց ամբարիշտները ամբարշտութիւն պիտի ընեն. ու բնաւ ամբարիշտ մը պիտի չհասկնայ, հայց "իմաստունները պիտի հասկնան։ Ու Նմշանջենաւոր զոհին †վերցուելուն և աւերող պղծութեանը դրուելուն ժամանակէն" հազար երկու հարիւր իննսուն օր
12 պիտի ըլլայ։ Երանի՛ անոր որ պիտի սպասէ, ու հազար երեք հարիւր երեսունըհինգ օրուան պիտի
13 հասնի։ Բայց "դուն գնա մինչև վախճանը, Վասն զի պիտի հանգչիս, ու օրերուն վերջը "քու վիճակիդ մէջ պիտի կայնիս։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՈՎՍԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Ովսէէ հոգեւոր պատկերութեան դէմ Աստուծոյ դատաստանը ցուցնելու համար՝ երեք կին կ՚առնէ Գոմերը,
4 որ կը ծնանի Յեզրէելը, 6 Լօրուհաման 8 ու Լօամիները։
10 Յուդայի ու Իսրայէլի վերելզարձը կերութիւնը։

Տէրոջը խօսքը, որ Բէերիի որդւոյն Ովսէէի եղաւ, Յուդայի Թագաւորներուն, Ոզիայի, Յովաթամի, Աքազի ու Եզեկիայի օրերը և Իսրայէլի Թագաւորին Յովասի որդւոյն Յերոբովամի օրերը

2 կամ, ծովերուն ու փառաւոր սուրբ լեռանը մէջտեղ
ա Սազ. խը. 2։ Հմր. 16, 41։ Տես բ Թես. բ. 4։
բ Տես բ Թես. բ. 8։ Յայտ. ժթ. 20։

գ Գլ. ժ. 13, 21։
դ Ես. իզ. 20, 21։ Երեմ. լ. 7։ Մատ. իզ. 21։ Յայտ. ժզ. 18։
ե Հռոմ. ժա. 26։
զ Եր. լբ. 32։ Սազ. ծզ. 8։ կթ. 28։ Եզեկ. ժզ. 9։ Դան. ժ. 20։ Փիլ. գ. 3։ Յայտ. գ. 5։ ժզ. 8։
է Մատ. իե. 46։ Յովէլ. ե. 28, 29։ Գոր. իդ. 15։
ը Ես. կղ. 24։
թ Գլ. ժա. 33, 35։
ժ Յակ. ե. 20։
ի ա Կոր. ժե. 41, 42։
լ Ածոկ. գ. 16։ Մատ. ժզ. 43։
խ Գլ. բ. 26։ Հմր. 9։ Յայտ. ժ. 4։ Տես Յայտ. իբ. 10։

ձ Հմր. 9։
ղ կամ, հաս հան պիտի պատմեն
ճ Գլ. ժ. 4։
մ Գլ. ժ. 5։
յ Գլ. ը. 13։
ն բ Օր. լբ. 40։ Յայտ. ժ. 5, 6։
շ Գլ. գ. 34։
ո Գլ. է. 25։ ժա. 13։ Յայտ. ժբ. 14։
չ Դան. իա. 24։ Յայտ. ժ. 7։
պ Գլ. ը. 24։
ջ Հմր. 4։
ռ Գլ. ժա. 35։ Զաք. ժգ. 9։
ս Ովս. ժգ. 9։ Յայտ. ք. 20։ իբ. 11։
վ Գլ. ժա. 33, 35։ Յոյհ. է. 17։ ը. 47։ ժբ. 37։
տ Գլ. ը. 11։ ժա. 31։
ր կամ, վերցուած ժամանակէն մինչև աւերող պղծութեանը դրուելը՝
ց Հմր. 9։
ւ Ես. ծէ. 2։ Յայտ. ժգ. 13։
փ Սազ. ա. 5։

2 Ովահէլի միջոցով եղած Տէրոջը խօսքին ակնէրը։ Եւ Տէրը ըսաւ Ովահէլի, «Գնա, քեզի պատնէշութեան կին մը ու պոռնկութեան զաւակներ առ, քանի որ երկիրը Տէրոջմէ խոտորելով խիստ շատ պոռնկեցաւ։

3 Եւ անիկա գնաց ու Դաբելայիմի աղջիկը Գոմերը առաւ, և անիկա յղացաւ ու անոր որդի մը ծնաւ։ 4 Եւ Տէրը անոր ըսաւ, Անոր անունը Յեզրէել դիր, քանի որ քիչ ատենէն եղբայրասպանութիւնը Յեզրէելի վրէն խուզարկուները պիտի պահանջեմ, ու Իսրայէլի տանը թագաւորութիւնը պիտի դադրեցնեմ։ 5 Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը Յեզրէելի հովիտին մէջ Իսրայէլի աղեղը պիտի կոտրեմ։

6 Եւ Գոմեր դարձեալ յղացաւ ու աղջիկ մը ծնաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ Ովսէէի, Անոր անունը *Լօռուհամա դիր, †քանի որ ալ պիտի չողորմիմ Իսրայէլի տանը, հատա զանիկա բոլորովին պիտի վերցնեմ։ 7 Բայց Յուդայի տանը ողորմութիւն պիտի ընեմ, ու զանոնք իրենց Տէր Աստուծովը պիտի փրկեմ, և ըզանոնք աղեղով կամ սրով կամ պատերազմով, ձիերով կամ ձիաւորներով պիտի չփրկեմ։

8 Ու երբ Լօռուհաման կաթէն կտրեց, նորէն 9 յղացաւ ու որդի մը ծնաւ։ Այն ատեն Տէրը ըսաւ, Անոր անունը ‡Լօոմմի դիր, քանի որ դուք իմ ժողովուրդս չէք, ու ես ձեզի Աստուած պիտի չըլլամ։ 10 Բայց †Իսրայէլի որդիներուն թիւը ծովու աւազին պէս պիտի ըլլայ, որ անչափ ու անթիւ է. ժա՛ւ այն տեղ ուր անոնց ըսուէցաւ թէ Ձեզ ժողովուրդս չէք, հոն անոնք Կենդանի Աստուծոյն որդիները պիտի ըսուին։ 11 Եւ Յուդայի որդիները ու Իսրայէլի որդիները միատեղ պիտի ժողվուին, ու իրենց վրայ իշխան մը պիտի դնեն, ու երկրէն պիտի ելլեն, քանի Յեզրէելի օրը մեծ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Բ

1 Ժողովուրդին կատարեալ երջանկութիւնը։ 6 Անոնց դէմ Աստուծոյ դատաստանները։ 14 Անոնց հետ հաշտութեան խոստումները։

Ձեր եղբայրներուն *Ամմի,
Ու ձեր քոյրերուն †Րուհամա ըսէք։
2 Վիճեցէք ձեր մօրը հետ, վիճեցէք,
Քանի ‡անիկա իմ կինս չէ,
Ու ես անոր այրը չեմ։
Եւ անիկա իր երեսէն իր §պոռնկութիւնները՝

Ու իր ծիծերուն միջէն իր շնութիւնները թող վերցնէ.
3 Որ չըլլայ թէ ¶զանիկա մերկացնեմ,
Ու զանիկա իր ծննդեան օրուանը պէս թողում,
Եւ զանիկա Եդեմի դարձնեմ,
Ու զանիկա անջուր երկրի պէս ընեմ,
Եւ զանիկա ‖ծարաւով մեռցնեմ։
4 Ու անոր որդիներուն ողորմութիւն պիտի չընեմ,
Քանի անոնք պոռնկութեան որդիներ են։
5 Քանի անոնց մայրը պոռնկութիւն ըրաւ,
Զանոնք յղացողը խայտառակութիւն գործեց,
Վասն որ ըսաւ, Իմ հմանոներուս երթամ,
Որոնք իմ հացս ու ջուրս, բուրդս ու քէտանս,
Իւղս ու խմելիքներս կ՚ինձ կու տան։
6 Անոր համար ահա ես փուշերով ցանգ պիտի #շրջեմ անոր ճամբան՝
Ու անոր բնակարանը պատ պիտի շինեմ,
Որպէս զի իր ճամբանները չկրնայ գտնել։
7 Եւ անիկա իր հմանոներուն կ՚երթայ պիտի հասնի, բայց անոնց պիտի չհասնի,
Ու զանոնք պիտի փնտռէ, բայց պիտի չկրնայ գտնել.
Այն ատեն պիտի ըսէ, Երթամ իմ Նաւաջուան էրկանս դառնամ,
Քանի այն ատեն հիմակուընէ աղէկ վիճակ էր ինծի։
8 Եւ անիկա չէդիտցաւ որ ժիտրոնը ես պինեն ու իւղը ես անոր կու տայի,
Եւ անոր արծաթը ու ոսկին ես կը շատցնէի,
Որոնց անունք Բահտալ չ՚ընծայեցին։
9 Անոր համար պիտի դառնամ, ու ևիմ ցորենս իր եղանակին մէջ
Ու իմ գինիս իր որոշ ժամանակին մէջ պիտի առնեմ,
Եւ անոր մերկութիւնը ծածկող բուրդս ու քէտանս ետ պիտի առնեմ։
10 Ու հիմա անոր հմանոներուն առջև
Անոր անպատուութիւնը պիտի յայտնեմ,
Ու մարդ մը պիտի չըլլայ որ զանիկա իմ ձեռքէս ազատէ։
11 Նաև անոր բոլոր ուրախութիւնը,
Անոր տօնները, ամսագլուխները ու շաբաթները
Եւ բոլոր հանդիսաւոր օրերը պիտի խափանեմ։
12 Ու պիտի աւրեմ անոր որթերը ու թզենիները,
Որոնց համար կ՚ըսէր թէ Ասանք իմ հմանոներուս բուս ինծի տուած պարգեւներն են,
Եւ զանոնք անտառ պիտի դարձնեմ.

---

* Գլ. գ. 1։
† Ր Օր. լա. 16։ Սաղ. հգ. 27։ Երեմ. բ. 13։ Եզեկ. խգ. 3, ևն։
‡ գ Թագ. ժ. 11։
§ Տես գ Թագ. ժե. 10, 12։
¶ Տես գ Թագ. ժե. 29։
‖ Այսինքն, չսպրծեալ
գ Թագ. ժէ. 6, 23։
† կամ, որ անոնց մէկ կերպով մը նեղեմ
‡ գ Թագ. ժթ. 35։
§ Տես Ջաք. գ. 6։ թ. 10։
¶ Այսինքն, ոչ իմ ժողովուրդս
‖ Ծն. լբ. 12։ Հռով. թ. 26, 27։
Հռով. թ. 25, 26։ ա Պետ. բ. 10։
† Գլ. բ. 23։
‡ Յոել. ա. 12։ ա Յոել. գ. 1։
§ Ես. ժա. 12, 13։ Երեմ. գ. 18։ Եզեկ. լգ. 23։ լէ. 16—24։

——

* Այսինքն, իմ ժողովուրդս
† Այսինքն, ողորմեալ

* Ես. ժ. 1։
† Եզեկ. ժգ. 25։
‡ Երեմ. ժգ. 22, 26։ Եզեկ. ժգ. 37, 39։
§ Եզեկ. ժգ. 4։
¶ Եզեկ. ժթ. 13։
‖ Ամոս բ. 11, 13։
Յոել. բ. 41։
† Ես. ա. 21։ Երեմ. գ. 1, 6, 8, 9։ Եզեկ. ժգ. 15, 16, ևն։
‡ Հմր. 8, 12։ Երեմ. խգ. 17։
§ Յոբ գ. 23։ ժթ. 8։ Ողբ. գ. 7, 9։
¶ Եբր. գրա՛ճամբատ
‖ Գլ. ե. 15. Դատ. ժե. 18։
Եզեկ. ժգ. 8։
† Ես. ա. 3։
‡ Եզեկ. ժգ. 17, 18, 19։
§ Հմր. 3։
¶ Եզեկ. ժգ. 37, խգ. 29։
‖ Ամոս բ. 10։
գ Թագ. ժբ. 32։ Ամոս բ. 5։
† Հմր. 5։
‡ Սաղ. ձ. 12, 13։ Ես. ե. 5։

Ու զանոնք դաշտի գազաններըը պիտի ուտեն։
13 Եւ զանիկա պիտի պատժեմ այն օրերուն համար՝
Որոնց մէջ անիկա Բահաղիմներուն խունկ կը ծխէը,
Ու իր օղերովը ու մանեակներովը կը զարդարուէը,
Եւ իր ամանիներուն ետեւէն կ՚երթար,
Ու զիս մոռցեր էր, կ՚ըսէ Տէրը։
14 Անոր համար ահա ես զանիկա պիտի համոզեմ,
Եւ՝ զանիկա անապատը պիտի տանիմ՝
Ու անոր սրտին պէս պիտի խօսիմ։
15 Եւ անկէ անոր այգիները
Ու՝ Ախորի ձորը յոյսի դրան համար անոր պիտի տամ՝
Եւ հոն՝ իր մանկութեան օրերուն պէս,
Ու Եգիպտոսի երկրէն ելած օրուանը պէս երգեր պիտի երգէ։
16 Ու պիտի ըլլայ որ այն օրը, կ՚ըսէ Տէրը,
Զիս իմ այրս պիտի կոչես,
Ու ևս՝ զիս իմ ||Բահաղս պիտի չկոչես։
17 Ու՝ անոր բերնէն Բահաղիմի անուններըը պիտի վերցնեմ՝
Ու անոնք ևս՝ իրենց անուններով պիտի չյիշուին։
18 Եւ անոնց համար այն օրը
Ը Դաշտի գազաններուն հետ ու երկինքի թռչուններուն հետ
Ու երկրի սողուններուն հետ ուխտ պիտի ընեմ՝
Ու երկրէն՝ աղեղը, սուրը ու պատերազմը պիտի կոտրեմ՝
Եւ զանոնք՝ ապահովութեամբ պիտի պառկեցնեմ։
19 Ու զիս ի յաւիտեան ինձի պիտի նշանեմ՝
Եւ զիս արդարութեամբ, իրաւունքով,
Ողորմութեամբ ու գթութեամբ ինձի պիտի նշանեմ։
20 Ա՛յո, զիս ճշմարտութեամբ ինձի պիտի նշանեմ՝
Ու ես Տէրը պիտի ճանչնամ։
21 Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը, կ՚ըսէ Տէրը, պատասխան պիտի առնեմ։
Ես երկինքներուն պատասխան պիտի առնեմ՝
Ու անոնք երկրի պատասխան պիտի տան,
22 Ու երկիրը ցորենին, գինիին ու իւղին պատասխան պիտի տայ,
Եւ անոնք §Յեզրէելի պատասխան պիտի տան։
23 Ու զանիկա ինձի համար երկրի վրայ պիտի սերմանեմ՝
Ու չողոմաձախին պիտի ողորմիմ՝
Եւ՝ իմ ժողովուրդս չեղողին՝ Դուն իմ ժողովուրդս ես՝ պիտի ըսեմ։
Ան ալ՝ ինձ՝ իմ Աստուածս ես՝ պիտի ըսէ։

ԳԼ. Գ

1 Շնացող կնոջ մը օրինակովը 4 կը ցուցուի Իսրայէլի անպատկառութիւնը իրենց դարձի գալէն առաջ։

Անկէ ետքը Տէրը ինծի ըսաւ, Երթալէն դնա, էր Բաթաբեկամէն սիրուած շնացող կնոջ մը սիրէ, ինչպէս Տէրը Իսրայէլի որդիները կը սիրէ, թէեւ անոնք օտար աստուածներու կը դառնան, ու
2 չամչեղէն կարկանդակներ կը սիրեն։ Ուստի զանիկա առանձինդ՝ Էին արծաթով ու մէկ ու կէս
3 քառ գարիով ինծի առի. Եւ անոր ըսի, Էինծի համար շատ օրեր նստիր, շնութիւն չընես և Էրէլ մարդու մը չմօտենաս, ու ես ալ քեզի համար Էյնպէս պիտի ըլլամ։
4 Քանզի Իսրայէլի որդիները շատ օրեր Էառանց թագաւորի, առանց իշխանի, առանց զոհի, առանց կուռքի, առանց Եփոդի ու Էթերափիմի պիտի նստին։ Ետքը Իսրայէլի որդիները
5 պիտի դառնան, Եւ իրենց Տէր Աստուածը և իրենց Դաւիթ թագաւորը պիտի փնտռեն, ու Էվերջին օրերը Տէրոջը ու անոր բարութեանը պիտի ապաստանին։

ԳԼ. Դ

1 Աստուծոյ դատաստաններըը՝ ժողովրդին 6 ու քահանաներուն մեղացը համար, 12 և անոնց կռապաշտութեանը համար։ 15 Յուդա կը յորդորուի որ Իսրայէլի վրայ եկած չարիքներէն իրաւ առնէ։

Տէրոջը խօսքը մինակ ըրէք, ով Իսրայէլի որդիներ,
Քանզի Տէրը երկրի բնակիչներուն հետ՝ վէճ ունի,
Քանզի երկրի վրայ ճշմարտութիւն չկայ ու ողորմութիւն չկայ
Ու ԷԱստուծոյ գիտութիւնը չկայ։
2 Երդումը, սուտխօսութիւնը, մորթասպանութիւնը,
Գողութիւնը ու շնութիւնը շատցեր են,
Ու արիւնները արիւններու կը հասնին։
3 Անոր համար Էերկիրը սուգ պիտի բռնէ,
Ու Էոնոր բոլոր բնակիչները
Դաշտի գազաններուն ու երկինքի թռչուններուն հետ պիտի նուաղին,
Ու ծովու ձուկերն ալ պիտի ապրեին։
4 Սակայն մարդ մը թող չվիճի, ու մարդ մը թող չյանդիմանէ,
Քանզի քու ժողովուրդդ Էքահանայապետին հետ վիճաբանող պէս է։
5 Ուստի դուն Էցորեկով պիտի դլորիս,
Ու մարգարէն ալ քեզի հետ գիշերով պիտի դլորի։

ց Եզեկ. խդ. 40, 42։
ձ Եզեկ. ի. 35։
ղ Յեր. է. 26։ Ես. կե. 10։
ո Երեմ. բ. 2։ Եզեկ. ժդ. 8, 22, 60։
ճ Ել. ժե. 1։
|| Ա՛յժէնէ, ակբս
ղ Ել. խդ. 13։ Յեր. խգ. 7։ Սոփ. ժգ. 4։ Զաք. ժգ. 2։
ճ Յոբ ե. 23։ Ես. ժա. 6—9։ Եզեկ. լդ. 25։
— Սոփ. խդ. 9։ Ես. բ. 4։ Եզեկ. լթ. 9, 10։ Զաք. թ. 10։
ա Դ Թես. խդ. 5։ Երեմ. խդ. 6։
է Երեմ. լա. 33, 34։ Յովէլ ժէ. 3։
ռ Զաք. ը. 12։
§ Ա՛յժէնէ, Աստուծոյ սերմանածին
ը Երեմ. լա. 27։
ց ԳԼ. ա. 6։
— ԳԼ. ա. 10։ Զաք. ժգ. 9։ Հռոմ. թ. 26։ ա Պետ. բ. 10։

——

— ԳԼ. ա. 2։
բ Երեմ. գ. 20։
ք Տես բ Օր. խա. 13։
ռ ԳԼ. ժ. 3։
ի Ել. խը. 6։
ղ Դատ. ժէ. 5։
ի Երեմ. ծ. 4, 5։ Տես ԳԼ. է. 6։
ը Երեմ. ը. 9։ Եզեկ. լդ. 23, 24։ լէ. 22, 24։
ե Ես. բ. 2։ Երեմ. լ. 24։ Եզեկ. ա. 8, 16։ Դան. բ. 28։ Միք. դ. 1։ ——
— Ես. ա. 18։ գ. 13, 14։ Երեմ. իե. 31։ ԳԼ. ժբ. 3։ Միք. գ. 2։
բ Երեմ. գ. 22։ է. 4։
ք Երեմ. գ. 28։ ժբ. 4։ Ամովս է. 16։ բ. 8։
ռ Սոփ. ա. 3։
ի Բ Օր. ժէ. 12։
ղ Տես Երեմ. գ. 4, 5։ ժե. 8։

Եւ քու մկրտիդ բնաջինջ պիտի ընեմ։
6 Եւ իմ ժողովուրդս գիտութիւն չունենալուն
համար բնաջինջ եղաւ.
Որովհետեւ դուն գիտութիւնը մերժեցիր,
Ես ալ քեզ պիտի մերժեմ, որպէս զի ինծի ալ
ննջի քահանայ չըլլաս.
Եւ որովհետեւ քու Աստուծոյդ օրէնքը մոռցար,
Ես ալ քու որդիներդ պիտի մոռնամ։
7 Անոնք որչափ որ բազմացան,
Այնչափ ալ ինծի դէմ մեղք գործեցին.
Փա՛ռքնին անոնց փառքը անարգութեան պիտի փոխեմ։
8 Անոնք իմ ժողովուրդիս մեղքը կ'ուտեն,
Եւ *իրենց սիրտերը անոնց անօրէնութեանը կուտան"։
9 Ուրեմն *ինչպէս ժողովուրդին՝ նոյնպէս ալ քահանային պիտի ըլլայ.
Եւ զանոնք իրենց ճամբաներուն համեմատ պիտի պատժեմ,
Ու անոնց իրենց գործերուն փոխարէնը պիտի հատուցանեմ։
10 Եւ էպիտի ուտեն, բայց պիտի չկշտանան.
Պոռնկութիւն պիտի ընեն, բայց պիտի չշատնան.
Քանզի Տէրոջը ուշադրութիւն ընելը թողուցին։
11 Շնութիւնը, գինին ու քաղցուն
Սիրտը †կը խաբեն։
12 Իմ ժողովուրդս իր էփոյտին կը հարցնէ,
Ու իր յուսալը իրեն կ'իմացնէ.
Քանզի շպոռնկութեան ոգին զանոնք դիւրաւ հանեց,
Ու իրենց Աստուածը թողլով՝ պոռնկեցան։
13 Լեռներուն գլուխները վրայ կը մատուցանեն,
Ու բլուրներուն վրայ կառնեն, կաղամախի ու բեւեկինի տակ,
Անոնց հովանին հաճելի ըլլալուն համար, խունկ կը ծխեն.
Անոր համար ձեր աղջիկները պոռնկութիւն պիտի ընեն,
Ու ձեր հարսերը շնութիւն պիտի ընեն։
14 Ձեր աղջիկները պիտի չպատժեմ՝ երբ պոռնկութիւն ընեն,
Ոչ ալ ձեր հարսերը՝ երբ շնութիւն ընեն.
Քանզի հայրերը իրենք պոռնիկներուն հետ կը պառկին,
Ու բոլերուն հետ կը զոհեն.
Ուստի չանհանճար ժողովուրդը պիտի կործանի։
15 Թէև դուն պոռնկութիւն կ'ընես, ով Իսրայէլ,
Յուդա թող յանցաւոր չըլլայ.
Ու Գաղգաղա մի մտնէք, ու *Բեթաւան մի ելլէք,
Ե՛ւ Տէրը կենդանի է ըսելով երդում մի ընէք։
16 Քանզի Իսրայէլ †կամակոր երինջի պէս ապստամբեր է.
Հիմա Տէրը լայնատեղ տեղ մը գառներու պէս պիտի արածէ զանոնք։
17 Եփրեմ կուռքերուն յատկեր է.
Զանիկա թող տուր։
18 Անոնց ‡խնճոյքը ապականած է.
Շատ պոռնկութիւն ըրին.
Տուէք ըսելը կը սիրեն,
Ամո՛թ անոնց իշխաններուն։
19 "Հովը զանիկա իր թեւերուն վրայ պիտի կապէ,
Ու նանոնք իրենց զոհերէն պիտի ամչնան։

ԳԼ. Ե

1 Իսրայէլի քահանաներուն, ժողովուրդին ու իշխաններուն զանազան մեղքերուն համար՝ Աստուծոյ դատաստանները անոնց վրայ պիտի ըլլայ, 15 մինչեւ իրենց ապաշխարելը։

Լսեցէք սիւկա, ով քահանաներ,
Ու մտիկ ըրէք, ով Իսրայէլի տունը,
Ու ականջ տուէք, ով թագաւորին տունը,
Վասն զի ձեզի համար դատաստան կայ,
Քանզի *դուք Մասփայի վրէ որոգայթ,
Եւ Թաբովրի վրայ տարածուած վարսի եղաք։
2 Մոլորածները ապականութիւն ընելով †դէպի ցած խոր-
տակեր եղան,
*Թէև ես անոնց ամէնուն խրատ §ըլլայ"։
3 Ես Եփրեմը կը ճանչնամ,
Ու Իսրայէլ ինծմէ պահուած չէ.
Այո, հիմա, ով Եփրեմ, եղան շնութիւն կ'ընես,
Ու—Իսրայէլ պղծուած է։
4 †Անոնք իրենց գործերը չեն *թողուր"
Որ իրենց Աստուծոյն դառնան.
Քանզի անոնց մէջ *պոռնկութեան ոգի կայ,
Ու Տէրը չեն ճանչնար։
5 ‡Ուստի Իսրայէլի հպարտութիւնը իր երեսին առջեւ պիտի խոնարհի".
Եւ Իսրայէլ ու Եփրեմ իրենց անօրէնութիւնովը պիտի դլորին.
Յուդա ալ անոնց հետ պիտի դլորի։
6 ՀԱնոնք իրենց ոչխարներովը ու արջառներովը
Տէրը փնտռելու պիտի երթան, բայց պիտի չդըտնեն.
Անիկա անոնցմէ քաշուեցաւ։

ե Ես. ե. 13։
ը Դէմ. ժգ. 6։
թ ա Թագ. բ. 30։ Մատ. բ. 9։ Փիլ. գ. 19։
ժ Կամ, անոնց պատերը իրենց անօրէնութեանը կը հասնին
ի Ես. խդ. 2։ Երեմ. ե. 31։
լ Դէս. խզ. 26։ Միք. գ. 14։ Անգ. ա. 6։
խ Ես. իը. 7։ Տես ժող. ե. 7։
† Եբր. կ'առնեն

ծ Երեմ. բ. 27։ Ամբ. բ. 19։
կ Ես. խգ. 20։ Դէմ. ե. 4։
հ Ես. ա. 29։ Ժէ. 5, 7։ Եզեկ. գ. 13։ ի. 28։
ձ Ամովս ե. 17։ Հոսէ. ա. 28։
ղ Հմր. 1, 6։
ճ Դէմ. թ. 15։ Ժբ. 12։ Ամովս գ. 4։ ե. 5։
մ գ Թագ. Ժբ. 29։ Դէմ. Ժ. 5։
յ Ամովս ը. 14։ Սոփ. ա. 5։
ն Երեմ. գ. 6։ ե. 24։ ը. 5։

Զաք. ե. 11։
շ Մատ. Ժէ. 14։
‡ Կամ, գլնեն
ո Միք. գ. 11. ե. 3։
ջ Երեմ. գ. 11, 12։ Ժա. 1։
ռ Ես. ա. 29։ Երեմ. բ. 26։

——

ս Դէմ. ղ. 9։
• Կամ, Ուստի ես անոնց ամէնուն վրայ պատիժ կ'ելլեմ ԲԵՐԵՄ

վ Ամովս գ. 2։
տ Եզեկ. խգ. 5, ես. Դէմ. գ. 17։
† Կամ, իրենց պղծիլը դէպի ինձ չեն թողուր
փ Դէմ. գ. 12։
‡ Կամ, Եւ Իսրայէլի հպարտութիւնը անոր երեսին դէմ կը վկայէ
ք Դէմ. ե. 10։
օ Առակ. ա. 28։ Ես. ա. 15։ Երեմ. Ժա. 11։ Եզեկ. ը. 18։ Միք. գ. 4։ Յովէլ. ե. 34։

7 ԷԱնդ Տէրոջը անհաւատարմութիւն ըրին,
Քանզի օտար ազգաբներ ծնան.
Հիմա լրենց վիճակներովը ուտեղը
Ը‖Մէկ ամսուան մէջ պիտի ապաւին՝։
8 Ը Գաղատացի մէջ շեփոր հնչեցուցէք,
Եւ Բեթաւէնի մէջ աւազակող.
Քրեմաւանի մէջ էտարձրաձայն կանչեցէք,
Նրա հետեւէդ, ով Բենիամին։
9 Յանդիմանութեան օրը Եփրեմ ամայի պիտի
ըլլայ.
Իսրայէլի ցեղերուն մէջ ճշմարիտը գիտցուցի։
10 Յուդայի իշխանները Հասմանաներ փոխողներուս
պէս եղան.
Անոնց վրայ ջուրի պէս պիտի թափեմ իմ բար-
կութիւնս։
11 Եփրեմ ԺՀարատահարուած ու դատաստանով
կտրուած է,
Քանզի յօժար կամքով Հրամանին հետեւէն քա-
լեց։
12 Ուստի ես Եփրեմի ցեցի պէս,
Եւ Յուդայի տանը փտյատի որդի պէս պիտի ըլլամ։
13 Երբ Եփրեմ իր ախտը և Յուդա իր վէրքը տեսաւ,
Եփրեմ ՅԱսորեստան գնաց,
ՂՈւ §Յարէբը թագաւորին պէսպիսիներ ղրկեց.
Բայց անիկա ձեզ բժշկելու ու ձեր վէրքը առող-
ջացնելու կարող չէ։
14 Քանզի ¶ես Եփրեմի առիւծի պէս,
Եւ Յուդայի տանը առոյգ առիւծի պէս պիտի
ըլլամ.
Ես, ես պիտի պատառեմ ու պիտի երթամ.
Պիտի տանիմ, ու ազատող մը պիտի չըլլայ։
15 Ես պիտի երթամ ու իմ տեղս դառնամ,
Մինչև անոնք ՃԻրենց յանցաւոր ըլլալը խոստո-
վանին, ու իմ երեսս փնտռեն.
ԴԵրբ նեղութեան մէջ մնանեն, դիս կանուխ պիտի
փնտռեն։

ԳԼ. Զ

1 Ապաշխարելու յորդորանք մը։ 4 Իսրայէլի կամակորու-
թեանը և անօրէնութեանը վրայով գանգատ մը։

Եկէք, ու Տէրոջը դառնանք,
Քանզի ¨անիկա պատառեց, ու Բանիկա մեզ
պիտի բժշկէ.
Անիկա զարկաւ, ու անիկա մեզ պիտի պատէ.
2 Երկու օրէն հաքը մեզ պիտի կենդանացնէ.
Երրորդ օրը մեզ պիտի կանգնեցնէ,
Ու անոր առջև պիտի ապրինք։
3 ¶Եւ Տէրը պիտի ճանչնանք, ու ջանիկա ճանչնա-
լու եռեւէ պիտի ըլլանք.
Անոր ելքը ¶արշալոյսի պէս պատրաստուած է,
Ու Բանիկա մեզի պիտի գայ անձրեւի պէս,
Երկիրը թրջող վերջին Ղանձրեւին պէս։
4 Ե՞ւեղի ի՞նչ ընեմ՝, ով Եփրեմ՝,
Քեզի ի՞նչ ընեմ՝, ով Յուդա,
Վասն զի ձեր բարութիւնը ¤առաւօտեան ամպին
պէս
Ու կանուխ իջած ցօղին պէս է՝ որ կ՝անցնի։
5 Ասոր համար Բմարգարէներուն ձեռքով զանոնք
*կտրեցի,
Քերնիս խօսքերովը զանոնք մեռցուցի,
Ու էրու դատաստաններդ՝ լոյսի պէս պիտի ելլեն։
6 Քանզի ես էողորմութիւն կ՝ուզեմ և Նոչ թէ զոհ,
Ու ոչՁակէղներէն աւելի՝ ԷԱստուծոյ գիտու-
թիւնը։
7 Իսկ անոնք ¶‡Ադամի պէս ևուխտազանց եղան.
Հոն հինձի անհաւատարմութիւն ըրին։
8 ՅԳաղատ անօրէնութիւն ընողներու քաղաք է,
Արեան շաւիղներով լեցուն է։
9 Ու ինչպէս աւազակներու դունդերը
Մարդու համար դարանամուտ կ՝ըլլան,
Այնպէս ՂՔահանաներուն խումբը
Սիւքէմի ճամբուն մէջ սպանութիւն կ՝ընեն,
Քանզի անոնք եղեռնագործութիւն կ՝ընեն։
10 Իսրայէլի տանը մէջ ¶սոսկալի բան տեսայ.
ՀԵփրեմի պոռնկութիւնները հոն են,
Իսրայէլ պղծուեցաւ։
11 ՃՔեզի ալ հունձք մը պատրաստուած է, ով
Յուդա,
ԴԵրբ իմ ժողովուրդիս դերութիւնը դարձնեմ։

ԳԼ. Է

1 Ժողովուրդին զանազան մեղքերուն համար յանդիմա-
նութիւն մը։ 11 Անոնց կեղծաւորութեանը համար Աս-
տուծոյ բարկութիւնը անոնց դէմ կը բորբոքի։

Երբ Իսրայէլը պիտի բժշկէի,
Եփրեմի անօրէնութիւնը
Ու Սամարիայի չարութիւնները յայտնուեցան.
Քանզի ¨անոնք սուտութիւն կը գործեն.

ե ես. խը. 8։ երեմ. գ. 20։ ե. 11։ ԳԼ. զ. 7։ Մազ. բ. 11։
ը Զաք. ժա. 8։
‖ ԵԲԸ. մէկ ամիսը զանոնք պիտի ուտէ
ը ԳԼ. ը. 1։ Յոէլ բ. 1։
ժ Յես. է. 2։ ԳԼ. գ. 15։
ի ես. ժ. 30։
լ Դատ. ե. 14։
խ բ Օր. ԺԲ. 14։ իէ. 17։
ծ բ Օր. իբ. 33։
կ գ Թագ. ԺԲ. 28։ Միք. զ. 16։
հ երեմ. ը. 12։
ձ ղ Թագ. ԺԵ. 19։ ԳԼ. է. 11։ ԺԲ. 1։
ղ ԳԼ. Ժ. 6։
§ կամ, Բ-չհամեմատութիւն ընող
¶ Ոզբ. գ. 10։ ԳԼ. ԺԳ. 7, 8։
* Սազ. ծ. 22։
ր Գէս. իգ. 40, 41։ երեմ. իԲ. 12, 13, եզեկ. զ. 9։ ի. 43։ ւզ. 31։
ՂՍազ. հբ. 34։

——

— բ Օր. ւբ. 39։ ա Թագ. բ. 6։ Յոբ ե. 18։ ԳԼ. ե. 14։
Բ երեմ. լ. 17։
‡ ես. ծգ. 13։
ՠ բ Թագ. իգ. 4։
Ե Սազ. հբ. 6։
Ղ Յոբ իԲ. 23։
Ի ԳԼ. ԺԱ. 8։
Ը ԳԼ. ԺԳ. 3։
Ր երեմ. ա. 10։ ե. 14։
• ԵԲԸ. ասչեզի
Ֆ երեմ. իգ. 29։ երր. գ. 12։
† կամ, իմ դատաստաններս
Ե ա Թագ. ԺԵ. 22։ Ժող. ե. 1։ Միք. զ. 8։ Մատ. ԲԻ. 13։ ԺԲ. 7։
Ղ Սոփ. ծ. 8, 9։ Ամաւակ. իա. 3։ Ես. ա. 11։
Ի երեմ. իբ. 16։ Յոէլ. ԺԷ. 3։
Ձ Յոբ լա. 33։
‡ կամ, մնարգաս
Ֆ ԳԼ. բ. 1։
Հ ԳԼ. ե. 7։
Ձ ԳԼ. ԺԲ. 11։
Ղ երեմ. ԺԱ. 9։ եզեկ. իբ. 25։ ԳԼ. ե. 1, 2։
Ճ երեմ. ե. 30։
Ֆ ԳԼ. գ. 12, 13, 17։
Ձ երեմ. ծա. 33։ Յոէլ գ. 13։ Յոյժ. Ժգ. 15։
Ղ Սազ. ՃԻզ. 1։

——

— ԳԼ. ե. 1։ է. 10։

Ու գողը նեղս կը մտնէ,
Ու՝ գուրսը ասպատակներուն գունդը կը մերկացնէ։
2 Եւ իրենց պատին մէջ չեն մնացած,
Թէ ես Եհովայ բոլոր չարութիւնը կը յիշեմ.
Հիմա Եհովայ գործերը զիրենք պաշարեցին,
Անոնք Երեսիս առջեւ են։
3 Իրենց չարութիւնովը թագաւորը,
Ու իրենց առաջնորդներովը իշխանները կ'ուրախացնեն։
4 Ի Անոնց ամէնը շնացողներ են՝
Հոգ եփողէն վառուած թոնիրի պէս,
Որ զանգուածը շաղելէն ետքը՝
Մինչեւ անոր խմորիլը վառելէն կը դադրի։
5 Մեր թագաւորին օրը.
Իշխանները գինիին տաքութենէն *հիւանդացան.
Անիկա իր ձեռքը ծաղր ընողներուն երկնցուց։
6 Քանի անոնք դարանամուտ ըլլալով,
Իրենց սիրտը թոնիրի պէս պատրաստեցին.
Անոնց եփողը բոլոր գիշերը կը քնանայ,
Առաւօտն անիկա բոցավառ կրակի պէս կը վառի։
7 Ամէնը թոնիրի պէս տաքցան,
Ու իրենց դատաւորները կերան.
Անոնց բոլոր թագաւորները ինկան.
Անոնց մէջ ինծի կանչող մը չկայ։
8 Եփրեմ ժողովուրդներուն հետ խառնուեցաւ.
Եփրեմ չդարձուած շօթի պէս է։
9 Անոր զօրութիւնը օտարները կերան, ու ինք չգիտեր,
Մազերուն մէջ անգամ ճերմակ ինկաւ, ու ինք չգիտեր։
10 Եւ Իսրայէլի հպարտութիւնը իր երեսին առջեւ խոնարհած է.
Այսու ամենայնիւ Անոնք իրենց Տէր Աստուծոյն չեն դառնար,
Ու զանիկա չեն փնտռեր։
11 Ի Ու Եփրեմ միամիտ ա՛ն անխելք աղաւնիի պէս եղաւ.
Ընդիպատակները կը կանչեն, Ասորեստան կ'երթան։
12 Երբ անոնք երթան, Անոնց վրայ իմ վարմս պիտի տարածեմ,
Որպէս զի զանոնք երկինքի թռչունի պէս իջեցնեմ,
Ու զանոնք պատժեմ, Ինչպէս անոնց ժողովը լսեր է.
13 Վա՛յ անոնց, Քանի Ինձմէ փախան.
Կորսուած անոնց պէտք հասնի, Քանի Ինծի դէմ յանցաւոր եղան.
14 Ու երբ անոնք իրենց անկողիններուն վրայ կ'ողբային,
Իրենց սրտովը Ինծի չաղաղակեցին.
Անոնք ցորենի ու գինիի համար կը ժողվուին
Ու՝ Ինծմէ կ'ապստամբին։
15 Եւ Թէպէտ զանոնք խրատեցի
Ու՝ անոնց բազուկները զօրացուցի,
Սակայն Ինծի չարութիւն սեպեցին՝,
16 ֊Անոնք կը դառնան, Բայց Բարձրեալին չէ.
֊Անոնք խաբեբայ աղեղի պէս են,
Անոնց իշխանները Իրենց լեզուին կատաղութեանը համար սրով պիտի իյնան.
Ասիկա պիտի ըլլայ անոնց նախատինքը Եգիպտոսի երկրին մէջ։

ԳԼ. Ը

1 Մարգարէն կործանում կը պատգամէ Իսրայէլացւոց իրենց ամբարշտութեանը 5 ու կատաղութեանը համար։

Փողը բերանդ դիր.
Թշնամին Տէրոջը տանը վրայ Բարձի պէս պիտի գայ,
Քանի Ինձմէ ուխտս զանց ըրին,
Ու իմ օրէնքիս դէմ յանցաւոր եղան։
2 Իսրայէլ Ինծի կ'ազաղակէ ա՛ Ձ'ըսէ,
Ով իմ Աստուածս, Մենք քեզ կը ճանչնանք։
3 Իսրայէլ բարին մերժեց,
Ջանիկա թշնամին պիտի հալածէ։
4 Անոնք թագաւորներ դրին, բայց Ինծմէ չէ.
Իշխաններ ընտրեցին, բայց ես չգիտցայ.
Իրենց արծաթովը ու ոսկիովը իրենց կուռքեր շինեցին,
Որպէս զի բնաջինջ ըլլան։
5 Քու որթդ, ով Սամարիա, մերժուեցաւ.
Իմ բարկութիւնս անոնց վրայ բորբոքեցաւ.
Մինչեւ ե՞րբ անմեղութիւնը ձեռք պիտի չբերեն։
6 Քանի ասիկա ալ Իսրայէլէ է.
Ջանիկա արուեստաւորը շինեց, ուրեմն Աստուած չէ.
Հապա կտոր կտոր պիտի ըլլայ Սամարիայի որթը։
7 Քանի Ցոլ ցանեցին ու մրրիկ պիտի հնձեն.
Անիկա հասուն ցորեն պիտի չբերէ,
Ու՝ թէ որ արդիւնքէն ալիւր պիտի չըլլայ.
Ե՝ եթէ ըլլայ ալ՝ Ծօտարները պիտի կլլեն զանիկա։
8 Իսրայէլ կլլուեցաւ,
Հիմա ազգերուն մէջ Նախատինքի առարկայ պիտի ըլլան։

Ե Ելեմ. ԺԷ. 1։
Զ Սաղ. Թ. 16։ Աւետ. Ե. 22։
Է Սաղ. Ղ. 8։
Ը Ելեմ. Թ. 2։
* Կամ, գառնէ՛ հիւանդացու ցին
Ղ Գլ. Բ. 4։
Ի Դ Թագ. ԺԲ. 10, 14, 25, 30։
Ձ Ես. կգ. 7։
Ճ Սաղ. ճգ. 35։
Ժ Գլ. Ը. 7։
Ի Գլ. Ե. 5։
Ձ Ես. Թ. 13։
Ղ Տես Գլ. Ժա. 11։
Ճ Տես Դ Թագ. ԺԲ. 19։ ԺԷ. 4։ Գլ. Ե. 13։ Թ. 3։ Ժբ. 2։
Ի Եզեկ. Ժբ. 13։
Ձ Դ Ես. Խզ. 14, եւն։ Բ Օր. Իբ. 15, եւն։ Դ Թագ. ԺԷ. 13, 18։
Ղ Միք. Ը. 4։
Ճ Ծն. Լե. 9, 10։ Սաղ. Հբ. 36։
Ելեմ. Գ. 10։ Զաք. Է. 5։
† Կամ, ինծի դէմ չարութիւն խորհելուն
Ի Գլ. Ժա. 7։
Ձ Սաղ. Հբ. 57։
Ղ Սաղ. Հգ. 9։
Ճ Գլ. Թ. 3, 6։
— —
ա Գլ. Ե. 8։
Բ Բ Օր. Իբ. 49։ Ելեմ. Գ. 13։ Ամբ. ա. 8։
Ե Գլ. Ը. 7։
Զ Սաղ. Հբ. 34։ Գլ. Ե. 15։
Է Տես. ա. 16։
Ը Դ Թագ. ԺԵ. 13, 17, 25։
Ի Գլ. Բ. 8։ Ժգ. 2։
Ձ Ելեմ. Ժգ. 27։
Ճ Աւետ. Իբ. 8։ Գլ. Ժ. 12, 13։
Ժ Գլ. Է. 9։
Ի Դ Թագ. ԺԷ. 6։
Ձ Ելեմ. Իբ. 28։ Խբ. 38։

9 Բանդի անոնք Էառանձնակեաց վայրենի իշուպէս Ասորեստան գացին.
Եփրեմ՝ վարձքով սիրուհիներ բռնեց։
10 Թէև ազգերէն օգնականներ վարձքով բռնեն ալ,
հիմա հաւնանք պիտի ժողվեմ.
Ու *Իշխաններուն թագաւորին բեռէն քիչ մը
նեղութիւն պիտի կրեն։
11 Բանդի Եփրեմ՝ շատ սեղաններ շինեց մեղքի
համար,
Ան սեղանները իրեն մեղքի համար եղան։
12 ՙԻմ օրէնքիս մեծ բաները անոր գրեցի,
Սակայն օտար բանի պէս սեպուեցան։
13 Իմ ընծաներուս զոհերուն համար
Անոնք միս կը զոհեն ու կ՚ուտեն,
Բայց Տէրը անոնց չհաւնիր.
Հիմա անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ,
Եւ անոնց մեղքերուն պատիժն պիտի ընէ.
Անոնք Եգիպտոս պիտի դառնան։
14 Բանդի Իսրայէլ իր Ստեղծողը մոռցաւ, ու
Տաճարներ շինեց,
Եւ Յուդա պարսպաւոր քաղաքներ շատցուց.
Բայց Ես անոր քաղաքները կրակ պիտի ղրկեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ։

ԳԼ. Թ

1—17 Իսրայէլի թշուառութիւնը ու գերութիւնը իրենց գանազան մեղքերուն ու հեառոչառութեանը համար։

Ժողովուրդներուն պէս ցնծութեամբ մի ուրախանար, ով Իսրայէլ,
Բանդի Ատուծմէդ հեռացուիլ պատնիութիւն ըրիր,
Ամէն ցորենի կալերուն վրայ բոլոր վարձք սիրեցիր։
2 Հնձանը ու հնձանը զանոնք պիտի չկերակրեն,
Եւ քաղցեան հոն պիտի *ուրուխ։
3 Անոնք Տէրոջը երկրին մէջ պիտի չընակին,
Հապա Եփրեմ Եգիպտոս պիտի դառնայ,
Ու Ասորեստանի մէջ հպիղծ բաներ պիտի ուտեն։
4 Տէրոջը գինիի նուէր ալիտի չմատուցանեն,
Ու անոր ընդունելի պիտի չըլլան.
Անոնց զոհերը սգաւորներու հացին պէս պիտի
ըլլան իրենց,
Զանիկա ամէն ուտողները պիտի պղծուին.
Բանդի անոնց հացը իրենց անձերուն համար է,

Տէրոջը տունը պիտի չմտնէ։
5 Ի՞նչ պիտի ընէք հաւնի օրը,
Ու Տէրոջը տօնախմբութեան օրը։
6 Բանդի ահա կործանումէն խոյս տալով կ՚երթան.
Եգիպտոս զանոնք պիտի ժողվէ,
Մեմփիս զանոնք պիտի թաղէ.
Անոնց արծաթի ին փնովը սոխուած ցանկալի տեղերը
Խոտինճը պիտի ժառանգէ,
Անոնց վրաններուն մէջ փուշեր պիտի բուսնին։
7 Այցելութեան օրերը հասան,
Հատուցման օրերը հասան,
Իսրայէլ պիտի գիտնայ.
Իր անօրէնութեանը շատութեանը համար,
Եւ մեծ հակառակութեանը համար,
Մարգարէն անմիտ ու հոգեւար մարդը խենթ
եղաւ։
8 Եփրեմ իմ Աստուծոյս կը դիտէ,
Մարգարէն իր ամէն ճամբաներուն մէջ որսզայթ կը լարէ,
Ու իր Աստուծոյն տանը մէջ հակառակութեան
պատրաստ է։
9 Գաբաայի օրերուն պէս հին շատ ապականեցան.
Անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ,
Անոնց մեղքերուն այցելութիւն պիտի ընէ։
10 Իսրայէլը անապատի մէջ եղող խաղողի պէս
գտայ,
Ձեր հայրերը Թիղենիին առաջին կանաչահաս
պտուղին պէս տեսայ.
Ան անոնք Բէելփեգորի մտան,
Ու իրենց անձը ամօթալիւ էրծերու համար
զատեցին,
Եւ իրենց սիրած բաներին պէս իրենք ալ պիղծ
եղան։
11 Եփրեմի փառքը
Ծնանդէն և արգանդէն ու յղութենէն՝
Թռչունի պէս պիտի թռչի։
12 Թէև իրենց տղաքները մեծցնեն,
Զանոնք մարդէ զուրկ պիտի թողում.
Նաև Վա՛յ անոնց երբ Անոնցմէ քաշուիմ։
13 Եփրեմ ալ, ինչպէս Տիւրոսը տեսայ, զուարճալի տեղ մը անկաւած էր.
Բայց Եփրեմ իր տղաքները՝ մեռցնողին պիտի
հանէ։
14 Տուր անոնց, ով Տէր. ի՞նչ պիտի տաս.

ի Եբեմ. բ. 24։
ձ դ Թագ. ժե. 19։
ղ Նա. ը 6։ Եզեկ. ժզ. 33,34։
հ Եզեկ. ժզ. 37։ ԳԼ. ժ. 10։
ո Կամ, Թագաւորին = իշխանները քեռէն քիչ մը պիտի հանգստանան
յ Նա. ժ. 8։ Եզեկ. խզ. 7։ Դան. բ. 37։
ղ ԳԼ. ժբ. 11։
ճ բ Օր. դ. 6, 8։ Սաղ. ճժթ. 18։ ճխէ. 19, 20։
մ Եբեմ. է. 21։ Զաք. է. 6։
յ Եբեմ. ժզ. 10, 12։ ԳԼ. է. 6։ թ. 4։ Ամոս է. 22։
ն ԳԼ. թ. 9։ Ամոս ը. 7։
շ բ Օր. իբ. 68։ ԳԼ. թ. 3, 6։ ժա. 5։
ո բ Օր. լբ. 18։
չ դ Թագ. ժբ. 31։
պ Կամ, պղպտանիք
ջ Եբեմ. ժէ. 27։ Ամոս բ. 5։

—

ռ ԳԼ. դ. 12։ է. 4, 7։
ս ԳԼ. բ. 12։
վ ԳԼ. բ. 9, 12։
տ Կամ. սոխ
ր Դէս. իե. 23։ Եբեմ. բ. 7։ ժզ. 18։

ւ ԳԼ. ը. 13։ Տես ԳԼ. ժա. 5։
փ դ Թագ. ժէ. 6։ Տես ԳԼ. ժա. 11։
ք Եզեկ. դ. 13։ Դան. ա. 8։
օ ԳԼ. դ. 4։
ֆ Եբեմ. դ. 20։ ԳԼ. ը. 13։
ա բ Օր. իզ. 14։
բ ԳԼ. բ. 11։
գ ԳԼ. է. 16։ Հմր. 3։
դ Նա. է. 6։ ա. 13։ ւգ. 13։ ԳԼ. ժ. 8։
ե Եզեկ. ժգ. 3, ԼՆ։ Ամբ. բ. 11։ Սոփ. գ. 4։
զ Դատ. ժթ. 22։
է Նա. լա. 6։ ԳԼ. ժ. 9։

ը ԳԼ. ը. 13։
թ Նա. իբ. 4։ Միք. է. 1։
ժ Թուա. իե. 3։ Սաղ. ճզ. 28։
ի ԳԼ. գ. 14։
լ Եբեմ. ժա. 13։
խ Սաղ. ձա. 12։ Եզեկ. իբ. 8։ Ամոս գ. 5։
ծ Յոբ իէ. 14։
կ բ Օր. իբ. 41, 62։
հ բ Օր. լա. 17։ դ Թագ. ժէ. 18։ ԳԼ. է. 6։
ձ Տես ա Թագ. իբ. 15, 16,
ղ Տես Եզեկ. իզ. իէ և իբ։
ճ Հմր. 16։ ԳԼ. ժգ. 16։

Անոնց վիժած արգանդ ու չոր ամինքներ տուր։
15 Անոնց բոլոր չարութիւնը Գաղգաղայի մէջ է,
Հոնկէ հոն անոնցմէ զզուեցայ։
Անոնց չար գործերուն պատճառաւ
Ջանդեմ իմ տունէս պիտի վռնտեմ,
Ջանդեմ մէլմին ալ պիտի չսիրեմ.
Անոնց բոլոր իշխաններուն ապստամբներ են.
16 Եփրեմ զարնուեցաւ,
Անոնց արմատը չորցաւ, պտուղ պիտի չտան.
Եթէ անոնք ծնանին ալ,
Անոնց արգանդին ցանկալի պտուղները ալ պիտի
մեռցնեմ։
17 Իմ Աստուածս զանոնք պիտի մերժէ,
Հանդի անոր մնրիկ չընին.
Ու ազգերու մէջ թափառական պիտի ըլլան։

ԳԼ. Ժ

1—15 Իսրայէլի յանդիմանութիւն ու ապառնալիք կ'ըլլայ
իր ամբարշտութեանը ու կռապաշտութեանը համար։

1 Իսրայէլ լայնատարած որթ մըն է,
Իրեն համար պտուղ կը բերէ.
Իր պտուղին շատութեանը չափ սեղաններ շատցուց,
Իր երկրին զեղեցկութեանը պէս զեղեցիկ կուռքեր շինեցին։
2 Անոնց սիրտը խաբեական է, հիմա յանցաւոր
պիտի ելլեն.
Անոնք սեղանները պիտի փլցնէ,
Անոնց կուռքերը պիտի աւրէ։
3 Վասն զի հիմա անոնք պիտի ըսեն,
Մենք թագաւոր չունինք,
Զանդի Տէրոջմէն չվախցանք.
Ու թագաւորը մեզի ի՞նչ պիտի ընէ։
4 Ուխտ ըրած սաեններին՝ սուտ երդում ընելով
խօսքեր խօսեցան,
Ու դատաստանը արտին ակօսներուն մէջ Եթունեայ խոտի պէս պիտի բուսանի։
5 Սամարիոյի բնակիչները Բեթաւանի եղրեերուն
պատճառաւ պիտի վախնան,
Զանդի անոր վրայ անոր ժողովուրդը սուգ պիտի
ընէ,
Ու անոր Քրմերը Բանոր փառքին համար պիտի
դողան,
Զանդի անկից հոմէ գերութեան կ'երթայ։
6 Անկից ալ Ասորեստան պիտի տարուի՝
Յարէբ թագաւորին պարգեւ բլլալու.

Եփրեմ ամօթ պիտի կրէ,
Ու Իսրայէլ էր խորհուրդէն պիտի ամչնայ։
7 Սամարիոյի թագաւորը բնաջինջ պիտի ըլլայ
Ջուրի երեսին վրայ եղող փրփուրին պէս։
8 Եւ Աւենի բարձր տեղերը, Իսրայէլի մեղքը,
աւերակ պիտի ըլլան.
Անոնց սեղաններուն վրայ եիուշ ու տատասկ
պիտի բուսանի.
Հիւ լեռներուն պիտի ըսեն, Մեզ ծածկեցէք.
Ու բլուրներուն՝ Մեր վրայ իյնկէք։
9 Գաբաայի օրերէն ի վեր մեղք գործեցիր,
ով Իսրայէլ,
Հոն կայնեցան։ պատերազմը
Զանդի մեղաւորներուն դէմ
եղած պատերազմը անոնց չհասաւ։
10 Զանդեմ խրատելու կը ցանկամ.
Ու անոնց վրայ ժողովուրդներ պիտի ժողվուին,
Երբ իրենց երկու յանցանքներուն համար
կապուին։
11 Ու Եփրեմ վարժ միւն է, որ սորված է ու կը
սիրէ ցորեն ծեծել,
Բայց ես անոր պարանոցին գեղեցկութեանը վրայ
լուծ մը անցուցի.
Եփրեմը կառք պիտի լծեմ,
Յուդա պիտի հերկէ,
Յակոբ անոր ԷԽԵՔԵՆ պիտի տափանէ։
12 Զեզի արդարութեամբ ցանեցէք,
Ու ողորմութեամբ հնձեցէք,
Եւ չմշակուած երկիրը հերկեցէք.
Զանդի Տէրը փնտռելու ատեն է,
Մինչեւ ինք գայ ու ձեր վրայ արդարութիւն աեղայ։
13 Ամբարշտութեամբ հերկեցիք ու անօրինութիւն
հնձեցիք,
Սուտի պտուղը կերաք.
Զանդի դուն քու ճամբուդ ու քու զօրաւորներուդ բազմութեանը ապաւինեցար։
14 Ուստի քու ժողովուրդներուդ մէջ խռովութիւն
պիտի ելլէ,
Եւ քու բոլոր բերդերդ պիտի կործանին,
Ինչպէս Սաղմանի պատերազմին օրը Բեթարբէլը
կործանեց,
Ու՝ մայրը իր տղոցը վրայ դեռնը ջարնուեցաւ։
15 Բեթէլ ձեզի ասոր պէս պիտի ընէ,
Զեր չափազանց չարութեանը համար.
Առտուընան սաեանը Իսրայէլի թագաւորը բոլորովին բնաջինջ պիտի ըլլայ։

ա Գլ. գ. 15։ ժբ. 12։
բ Գլ. ա. 6։
գ Նա. ա. 23։
դ Հմր. 13։
ե ը Օր. իբ. 64, 65։

զ Գլ. ը. 11։ ժբ. 12։
է Գլ. ը. 4։
ը գ Թագ. ժբ. 21։ Տես Մատ. գ. 24։
թ Գլ. գ. 4։ ժա. 5։ Միք. գ. 9։ Հմր. 7։
ժ Տես բ Օր. իբ. 18։ Ամով. ե. 7։ գ. 12։ Գործ. ը. 23։ Երբ. ժբ. 15։
ի Գլ. գ. 15։
լ գ Թագ. ժբ. 28, 29։ Գլ. ը. 5, 6։
խ գ Թագ. իգ. 5։ Մատ. ա. 4։
ծ ա Թագ. գ. 21, 22։ Գլ. թ. 11։
կ Գլ. ե. 13։
հ Գլ. ժա. 6։
ձ Հմր. 3, 15։
ղ Տես Գործ. ե. 46, 47։ Գլ. ը. 10։
ճ Տես Ամովսի իր թագաւորով
մ Գլ. գ. 15։
յ բ Օր. թ. 21։ գ Թագ. ժբ. 30։
ն Գլ. թ. 6։
շ Նա. բ. 19։ Դատ. իգ. 30։ Յայտ. գ. 16։ թ. 6։
ո Գլ. թ. 9։
չ Տես Գատա. իե
պ բ Օր. իբ. 63։
ջ Երեմ. ժգ. 16։ Եզեկ. իգ. 46, 47։ Գլ. ը. 10։
ռ Տես ակօսներուն մէջ
ս Երեմ. ծ. 11։ Միք. գ. 13։
վ Երեմ. դ. 3։
տ Յար գ. 8։ Առակ. իբ. 8։ Գլ. ը. 7։ Գաղ. գ. 8։
ր Գլ. ժգ. 16։
ց գ Թագ. ժբ. 34։ ժթ. 13։
ւ Գլ. ժգ. 16։
փ Հմր. 7։

ԳԼ. ԺՍ.

1 Աստուծոյ բարեմիտութեանը վրայ Իսրայէլի ապերախտութիւնը։ 5 Աստուծոյ պատուանդը, 8 և ժողովուրդին վայ ունեցած գութը։

Երբ ¬Իսրայէլ մանուկ էր, զանիկա կը սիրէի,
Ու Բիմ որդիս Եգիպտոսէ կանչեցի։
2 Որչա՜փ զանոնք կանչեցին, այնչա՜փ անոնց երեսէն գացին.
Բահաղիմներուն զոհ մատուցին,
Ու կուռքերուն խունկ ծխեցին։
3 ԷՈւ Եփրեմը ես քալեցուցի.
Զանոնք *իրենց թեւերէն" կը բռնէի.
Սակայն չգիտցան թէ Ւզիրենք բժշկողը ես եմ։
4 Զանոնք մարդու շուաններով, սիրոյ կապերով, քաշեցի,
Ու Եանոնց †պարանոցէն լուծը հանողներու պէս եղայ իրենց,
Եւ Եանոնց հանգստութեամբ կերցուցի։
5 Բ«Անիկա Եգիպտոսի երկիրը պիտի չդառնայ,
Հապա Ասորեստանցին պիտի ըլլայ անոր թագաւորը,
Ժ‡Զանգի դառնալ չուզեցին։
6 Եւ անոր քաղաքներուն վրայ սուրը պիտի յարձակի,
Ու անոր §իշխաններըը պիտի ուտէ հատցնէ
Էանոնց խորհուրդներուն համար։
7 Եւ իմ ժողովուրդս Ւինծի դէմ ապստամբելու համառեցաւ է,
Ու Բթէեւ անոնք Բարձրեալին կը հրաւիրեն,
Սակայն բնաւ մէկը ՊԱՆԻՒ չարձրացներ։
8 ԺԻնչպէ՞ս ձգեմ քե՛զ, ով Եփրեմ,
Քե՛զ ի՞նչպէս յանձնեմ, ով Իսրայէլ.
Քե՛զ ի՞նչպէս Ադմայի պէս ընեմ,
Քե՛զ ի՞նչպէս Սեբոյիմի պէս դնեմ.
Հի՛մ սիրտս նեղսիրտս կը խռովի,
Կարեկցութիւններս ալ միանգամայն կը բռնկին։
9 Իմ սաստիկ բարկութիւնս ի գործ պիտի չդնեմ,
Եփրեմը ապրելու պիտի չդառնամ,
Չ‡անգի ես Աստուած եմ և ոչ թէ մարդ,
Քու մէջդ եղող Սուրբը ե՛մ եմ,
Ու ||բարկութեամբ պիտի չգամ"։
10 Տէրոջը ետեւէն պիտի երթան,
ՂԱնիկա առիւծի պէս պիտի գոչէ.
Երբ անիկա գոչէ,
ՃԱրեւմուտքի կողմէն տղաքները աղտոտնօք պիտի դան։
11 Անոնք Եգիպտոսէ թռչունի պէս
Ու Ասորեստանի երկրէն †աղաւնիի պէս սրտոտնօք պիտի գան.
Ես զանոնք իրենց տուներուն մէջ պիտի բնակեցընեմ, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. ԺԲ

1 Եփրեմ, Յուդայի ու բոլոր Իսրայէլի յանդիմանութիւն մը։ 4 Մարգարէն առաջնոյն շնորհքները յիշելով ապաշխարելու կը յորդորէ զանոնք։ 8 Եփրեմի մեղքերը բարկութեան կը գրգռեն վրան։

Եփրեմ պիտ կը պարշաւէ առաւօտեմէն,
Ու Իսրայէլի տունը՝ ներեցութեամբ.
Բայց Յուդա տակաւին Աստուծմէ կը սիրէ,
Ու սուրբերուն մէջ հաւատարիմ է։
2 Եփրեմ Էհով կը ճարտակէ, ու արեւելեան հովին հետեւէն կը վազէ.
Ամէն օր սուտ ու յափշտակութիւնը կը շատցնէ.
ԷԱսորեստանի հետ դաշնակցութիւն կ'ընեն,
ԴՈւ Եգիպտոս իւղ կը տանին։
3 ԻՏէրը Յուդայի հետ ալ վէճ ունի,
Ու Յակոբի անոր ճամբաներուն համեմատ այցելութիւն պիտի ընէ,
Ու անոր գործերուն համեմատ հատուցում պիտի ընէ անոր։
4 Անիկա արգանդի մէջ Ւնոր եղբօրը գարշապարէն բռնեց,
Եւ իր ուժովը ԷԱստուծոյ հետ բծիծաղուտեցաւ։
5 Ու հրեշտակին հետ բծիծաղուտեցաւ և դժը հատաւ,
Լացաւ և անկէ շնորհք խնդրեց։
Զանիկա ԸԲեթէլի մէջ գտաւ,
Ու հոն մեզի հետ խօսեցաւ Ենէ՛ն,
6 Ա՛յսինքն զօրաց Տէր Աստուածը,
Որուն Ըյիշատակը ենէն է։
7 ԺՈւրեմն դուն քու Աստուածդ դարձիր,
Ողորմութիւն ու իրաւունք պահէ,
Ու Եմիշտ քու Աստուածդ յուսա։
8 Ենէ՛ն վաճառական է, անոր ձեռքը Ենեն-գութեան կշիռ կայ,
Անիկա հարստահարելը կը սիրէ։
9 Ու Եփրեմ ըսաւ, ԷԻրաւցընէ հարստացայ,
Ինծի ստացուածք գտայ.
Իմ ամէն վաստակներուս մէջ
Անօրէնութիւն պիտի չգտանեն իմ վրաս, որ մեղք ըլլայ։

— ԳԼ. բ. 15։
Բ Նլ. դ. 22, 23։
Գ Մատ. բ. 15։
Դ դ Թագ. ԺԷ. 16։ ԳԼ. բ. 13։ ԺԳ. 2։
Ե բ Օր. ա. 31։ լբ. 10, 11, 12։ Նա. խգ. 3։
Զ Կա՞մ, Թեհափնէսին
Է Նլ. ԺԸ. 26։
Ը Գէո. խգ. 13։
Թ Եբր. Ծնոտներին
Ժ Ատգ. հը. 25։ ԳԼ. բ. 8։
Ժա Տես ԳԼ. ը. 13։ Թ. 3։
Ժբ դ Թագ. ԺԷ. 13, 14։
Ժգ Եբր. Նիկոբը
Ժդ ԳԼ. Ժ. 6։
Ժե Ելեմ. գ. 6, Լեւն. ը. 5։ ԳԼ. դ. 16։
Ժզ ԳԼ. է. 16։
Ժէ Ելեմ. Թ. 7։ ԳԼ. ղ. 4։
Ժը Ծն. Ժգ. 8։ ԺԹ. 24, 25։ բ Օր. լԹ. 23։ Ամոս գ. 11։
Ժթ բ Օր. լբ. 36։ Նա. կգ. 15։ Ելեմ. լա. 20։
Κ դ Թագ. ԺԷ. 4։ ԳԼ. է. 13։ ը. 11։
Կա Նա. լ. 6։ ԺԷ. 9։
Կբ ԳԼ. գ. 1։ Միք. գ. 2։
Կգ Ծն. լէ. 26։
Կդ Ծն. լբ. 24, Լեւն։
Կե Ծն. խբ. 12, 19։ լէ. 9, 10, 15։
Կզ Նլ. գ. 15։
Կէ ԳԼ. ԺԳ. 1։ Միք. գ. 8։
Կը Սոգ. լէ. 7։
Կթ Աւտիկ. Ժա. 1։ Ամոս ը. 5։
Λ Զաք. Ժա. 5։ Ցոյս. գ. 17։
Λա Թուղ. խգ. 19։ Նա. Ժէ. 8, 9։ Մատ. գ. 6։
Λբ Կա՞մ, քաղաքէ չեմ մնանկը
Λգ Նա. լա. 4։ Յոմիէլ գ. 16։ Ամոս ա. 2։
Λդ Զաք. ը. 7։
Λե Նա. կ. 8։ ԳԼ. է. 11։
Λզ Նզեկ. խբ. 25, 26։ լէ. 21, 25։

———

— Հմր. 2։
Բ ԳԼ. ը. 7։
Գ Թուղ. խգ. 19։ Նա. Ժէ. 8, 9։ Մատ. գ. 6։
Դ Կա՞մ, քաղաքէ չեմ մնանկը
Ե Նա. լա. 4։ Յոմիէլ գ. 16։ Ամոս ա. 2։
Զ Զաք. ը. 7։
Է Նա. կ. 8։ ԳԼ. է. 11։
Ը Նզեկ. խբ. 25, 26։ լէ. 21, 25։
Թ դ Թագ. ԺԷ. 4։ ԳԼ. է. 13։ է. 11։
Ժ Նա. լ. 6։ Ժէ. 9։
Ժա ԳԼ. գ. 1։ Միք. գ. 2։
Ժբ Ծն. խէ. 26։
Ժգ Ծն. լբ. 24, Լեւն։
Ժդ Ծն. խբ. 12, 19։ լէ. 9, 10, 15։
Ժե Նլ. գ. 15։
Ժզ ԳԼ. ԺԳ. 1։ Միք. գ. 8։
Ժէ Սոգ. լէ. 7։
Ժը Աւտիկ. Ժա. 1։ Ամոս ը. 5։
Ժթ Զաք. Ժա. 5։ Ցոյս. գ. 17։

10 Իսկ ես Եգիպտոսի երկրէն ի վեր ՚քու Տէր Աստուածդ եմ.
Ես բերել տակաւին վրաններու մէջ պիտի բնակեցընեմ՝ հանդիսաւոր տօնի օրերուն պէս։
11 Հետ մնդպարելնուդ վիջոցով խօսեցայ,
Ու տեսիլքները շատցուցի,
Ու մնդպարելնուդ ձեռքով նմանութիւններ գործածեցի։
12 ՅԱրդարև Գաղատ անօրէն է. արդարև ունայնութիւն էզան.
ՂԳողգողայի մէջ արջառներ մորթեցին,
ՏԱնոնց սեղաններուն անգամ՝ որտէ ակօսներուն վրայ եղող քարտկոյսներուն պէս են։
13 Եւ Յակոբ ՚Ասորւոց դաշտը փախաւ,
Ու Իսրայէլ ՚կնոջ համար ծառայութիւն ըրաւ,
Ու կնոջ համար հովիւ եղաւ։
14 ՂԵւ Տէրը մէկ մնդպարեով Եգիպտոսէ հանեց Իսրայէլը,
Ու անիկա մէկ մնդպարեով պահպանուեցաւ։
15 ՂԵփրեմ դառնապէս բարկացուց ՚Ա՛ր՛ա՛ջ.
Անոր համար անոր արիւնները անոր վրայ պիտի ձգէ,
՚Ու անոր Տէրը անոր ՚նախատինքը անոր պիտի հատուցանէ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Եփրեմի փառքը կառավարութեան պատճառով կ'ազնչընցայ։ 5 Անոնց անպտղութեան համար Աստուած կը բարկանայ։ 9 Աստուծոյ ողորմութեանը խոստումնալը։ 15 Ապստամբութեան պատիժը։

Եփրեմ երբ դողալով կը խօսէր, Իսրայէլի մէջ բարձրացաւ,
Բայց ՚երբ Բահաղով յանցաւոր եղաւ, մեռաւ։
2 Ու հիմա նորէն մեղք կը գործեն,
Ու Բերնոց համար իրենց արծաթէն՝
Իրենց խելքովը ձուլածոյ կուռքեր — արձաններ կը շինեն,
Որոնց ամէնը արուեստաւորի գործեր են.
Իրենք անոնց համար կ'ըսեն,
Զոհ ընող մարդիկը էթող որթերը համբուրեն։
3 Անոր համար անոնք ՚առաւօտեան ամպին պէս,
Ու կանուխ իջած վազանցիկ ցօղին պէս,
Կալէն փոթորիկով վերցուած Էմղերին պէս,
Ու ծխնելոյզէն ելած ծուխին պէս պիտի ըլլան.
4 Սակայն ես Եգիպտոսի երկրէն ի վեր ՚քու Տէր Աստուածդ եմ.
Ու ինծմէ ուրիշ աստուած չգիտնաս,
Քանզի էինծմէ ուրիշ Փրկիչ մը չկայ։
5 ՚Ես քեզ անապատի մէջ
Ր'Խիստ անջուր երկրի մէջ ճանչցայ։
6 ՃԱնոնք իրենց արօտին համեմատ կշտացան,
Կշտացան ու անոնց սիրտը բարձրացաւ.
Անոր համար էիս մոռցան։
7 Ուստի Նանոնց առիւծի պէս պիտի ըլլամ,
Ե՚ճամբուն քով ընձառ պէս դարանամուտ պիտի ըլլամ՝
8 ՃԻբ ձագերը կորանցուցած արջու պէս անոնց պիտի հանդիպիմ՝
Ու անոնց արտին վարսակները պիտի պատառեմ՝
Եւ զանոնք հոն առիւծի պէս պիտի ուտեմ.
Զանոնք դաշտի գազանը պիտի պատառէ։
9 Դուն ՚քեզ կորանցուցիր, ով Իսրայէլ,
Հարցյ քու օգնութիւնդ ինծմէ է։
10 Հիմա ՚նո՞ւր է քու թագաւորդ,
՚Որպէս զի քու բոլոր քաղաքներուդ մէջ քեզ ազատէ.
Եւ ո՞ւր են այն դատաւորները,
Որոնց համար ՚ըսիր թէ Ինծի թագաւոր ու իշխաններ տուր։
11 ՚Իմ բարկութիւնովս քեզի թագաւոր տուի,
Ու իմ սրտմտութիւնովս առի։
12 ՚Եփրեմի անօրէնութիւնը կապուած՝
Անոր մեղքը պահուած է։
13 ՚Անոր վրայ ծննդական կնոջ ցաւերը պիտի հասնին.
Անիկա Վհմտաութեն տղայ չէ.
Ապա թէ ոչ՝ ՚արգանդին բերանը այլեւս առեն չէր կենար։
14 ՂԶանոնք գերեզմանին ձեռքէն պիտի փրկեմ՝
Զանոնք մահուանէ պիտի ազատեմ.
՚Ո՛ւր ժանտախտ, ո՞ւր է, ով մահ.
Ո՛ւր աւերումդ, ո՞ւր է, ով գերեզման.
Իմ աչքերէս ողջումը պիտի ծածկուի։
15 Թէև ՚անիկա եղբայրներուն մէջ պտղաբեր ըլլայ,
՚Արեւելեան հովը պիտի գայ,
Ո՚ր անապատէն Տէրոջը հովը պիտի ելլէ.
Եւ անոր աղբիւրը պիտի ցամքի,
Ու անոր աղբերակը պիտի չորնայ.
Անիկա բոլոր Ցանկալի անոթներուն գանձը պիտի կողոպտէ։
16 ՚Սամարիա աւերակ պիտի ըլլայ,
ՂՔանզի իր Աստուծմէն ապստամբեցաւ.

ՃԳԼ. ԺԳ. 4։
Ի Գլ. Ժդ. 42, 43։ Նէեմ. ը. 17։ Ջաք. Ժդ. 16։
Հ դ Թագ. Ժէ. 13։
Յ Գլ. Ե. 1։ դ. 8։
Ղ Գլ. դ. 15։ ԺԲ. 15։ Ամովս դ. 4։ Ե. 5։
Ճ Գլ. ը. 11։ Ժ. 1։
Ո Ծն. իը. 5։ բ Օր. իզ. 5։
Յ Ծն. իԲ. 20, 28։
Ն Ել. Ժբ. 50, 51։ Ժդ. 3։ Ասղ. Հէ. 20։ Ես. կդ. 11։ Մէնք. դ. 4։
Շ դ Թագ. Ժէ. 11—18։
Ո Դան. Ժա. 18։
Ղ բ Օր. իը. 37։

——

Ա դ Թագ. Ժէ. 16։ 18։ Գլ. Ժա. 2։
Բ Գլ. բ. 8։ թ. 4։
Գ դ Թագ. ԺԲ. 18։
Դ Գլ. ղ. 4։
Ե Դան. բ. 35։
Զ Ես. խգ. 11։ Գլ. Ժբ. 10։
Է Ես. խգ. 11։ իա. 21։
Ը բ Օր. բ. 7։ լթ. 10։
Թ բ Օր. ը. 15։ լթ. 10։
Ժ բ Օր. ը. 12, 14։ լբ. 15։
Ի Գլ. ը. 14։
Լ Ողբ. դ. 10։ Գլ. Ե. 14։
Խ Սրեմ. Ե. 6։
Ծ դ Թագ. Ժէ. 8։ Աստ. Ժէ. 12։
Կ Աստ. դ. 32։ Գլ. Ժդ. 1։ Մատ. ա. 9։
Հ Հմր. 4։
Յ դ Թագ. Ժէ. 4։
Ղ բ Օր. լբ. 38։ Հմր. 4։
Ճ ա Թագ. ը. 5, 19։
Մ ա Թագ. ը. 7։ Ժ. 19։ Ժե. 22, 23։ Ժզ. 1։ Գլ Ժ. 3։
Յ բ Օր. լբ. 34։ Յոբ Ժդ. 17։
Ն Ես. Ժդ. 8։ Սրեմ ծ. 6։
Շ Աստ. իբ. 3։
Ո Տես դ Թագ. ԺԲ. 3։
Չ Ես. իե. 8։ Եզեկ. լէ. 12։
Պ ա Կար. Ժե. 54, 55։
Ջ Սրեմ. Ժե. 6։ Տես Հառմ. Ժա. 29։
Ռ Տես Նե. խա. 52։ խբ. 19։
Ս Սրեմ. դ. 11։ Եզեկ. Ժէ. 10։ ԺԲ. 12։ Գլ. դ. 19։
Վ Նաա. բ. 9։
Տ դ Թագ. Ժէ. 6։
Ր դ Թագ. Ժբ. 12։

ᵃԱնանք սրով պիտի իյնան,
Անոնց պզտիկ տղաքը գետինը պիտի զարնուին,
Ու յղի կիները պիտի ճեղքուին։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ապաշխարելու յորդորանք մը։ 4 Աստուծոյ չնորհացը խոստումնքը։

Ով Իսրայէլ, ՚քու Տէր Աստուածդդ դարձիր,
Բ֊որովհետև քու անօրէնութեանդ պատճառաւ գլորեցար։
2 Ձեզի հետ խօսքեր առէք ու Տէրոջը դարձէք.
Անոր ըսէք, Ամէն անօրէնութիւնը վերցուր
Եւ ջիղ բարութեամբ ընդունէ,
Ու մեր շրթունքներուն ᵃզոհերը պիտի մատուցանենք։
3 ᵇԱսորեստանցին մեզ պիտի չփրկէ.
ᵇՁիերու վրայ պիտի չհեծնենք,
ՀՈւ մէյմըն ալ մեր ձեռքերուն գործին՝
Մեր Աստուածն ես՝ պիտի չըսենք,
Բ֊որովհետև որբը քեզմէ ողորմութիւն կը գտնէ։
4 Անոնց ապստամբութիւնը պիտի բժշկեմ,
Ջանանք ձրիապէս պիտի սիրեմ,
Քանզի իմ բարկութիւնս անոնցմէ դարձաւ։
5 Իսրայէլի՝ ᵇցօղի պէս պիտի ըլլամ,

Անիկա շուշանի պէս պիտի ծաղկի,
Եւ իր արմատները Լիբանանի եղե֊ինիներուն պէս պիտի արձակէ։
6 Անոր ոստերը պիտի տարածուին,
Ու ᵇանոր վայելչութիւնը ձիթենիի պէս պիտի ըլլայ,
Եւ ᵇանոր անուշահոտութիւնը Լիբանանի պէս պիտի ըլլայ։
7 ᵇԱնոր հովանիին տակ նստողները պիտի դառնան,
Ցորենի պէս պիտի կենդանանան,
Ու որթի պէս պիտի ծաղկին.
Անոր յիշատակը Լիբանանի գինիին պէս պիտի ըլլայ։
8 Եփրեմ պիտի ըսէ, Կռուտքերու հետ ալ ինչ բան ունիմ։
Ես անոր խնդրուածքը լսեցի ու անոր խնամք տարի.
Ես կանանչ մայրի ծառի պէս եմ,
Ձրիաբար պտուղդ ինծմէ է։
9 Ով է իմաստուն՝ որ զանք հասկնայ,
Կամ խոհեմ՝ որ զանք գիտնայ.
Քանզի Տէրոջը ճամբաները շիտակ են,
Ու արդարները անոնց մէջ պիտի քալեն.
Բայց յանցաւորները անոնց մէջ պիտի գլորին։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎԵԼԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ցավէլ Աստուծոյ զանազան դատաստաններուն յայտնելով՝ կը յորդորէ ժողովուրդը որ զղուշութիւն ընեն անոնց, 8 սուգ բռնեն, 14 և ծոմապահութեան ու աղօթքու օր մը սահմանեն։

Տէրոջը խօսքը՝ որ եղաւ Փոթուէլի որդւոյն Յովէլի։
2 Լսեցէք սակա, ով ծերեր,
Ու ականջ տուէք, ով երկրի բոլոր բնակիչներըը,
ՀՄի՞թէ այսպիսի բան մը եղա՞ւ ձեր օրերուն մէջ,
Կամ ձեր հայրերուն օրերուն մէջ։
3 ᵇԱյիկա ձեր որդիներուն պատմեցէք,
Ու ձեր որդիները իրենց որդիներուն,
Ու անոնց որդիները յետագայ տղոյն պատմեն։
4 ᵇՄատնիճին թողածը մարախը կերաւ,
Ու մարախին թողածը ջրհեղեղը կերաւ,
Ու ջրհեղեղին թողածը գրաւիճը կերաւ։
5 Արթնցեք, ով գինեսէրներ, ու լացէք,
Եւ գոռաք ամէնդ, ով գինի խմողներ,
Սուգ բռնեցէք քաղցեալին համար,
ՏՔանզի ձեր բերնէն կտրեցաւ։
6 Վասն զի իմ երկրիս վրայ
ԷՁօրաւոր ու անթիւ ազգ մը եկաւ.
ՂԱնոր ակռաները առիւծի ակռաներ են,
Ու անիկա մեսակ առիւծի ժանիքներ ունի։
7 Անիկա էրմ որթս աւրեց,
Եւ իմ թզենիս կտրտրեց.
Ու անոնց որդինները յետագայ տղոյն պատմեն։
8 Եփրեմ պէտ ըլլայ, Կռուտքերու հետ ալ ինչ բան ունիմ։
Ես անոր խնդրուածքը լսեցի ու անոր խնամք տարի.
Ես կանանչ մայրի ծառի պէս եմ,
Ձրիաբար պտուղդ ինծմէ է։
9 Ով է իմաստուն՝ որ զանք հասկնայ,
Կամ խոհեմ՝ որ զանք գիտնայ.
Քանզի Տէրոջը ճամբաները շիտակ են,
Ու արդարները անոնց մէջ պիտի քալեն.
Բայց յանցաւորները անոնց մէջ պիտի գլորին։

ᵃ Գ Թագ. ը. 12։ Ժէ. 16։ Եսա. Ժգ. 16։ Գլ. Ժ. 14, 15. Ամովս ա. 13։ Նաւմ. գ. 10։
ᵇ Գլ. Ժգ. 7։ Յովէլ բ. 13։
ᵇ Գլ. Ժգ. 9։
ᵇ Երր. Ժգ. 15։
ᵇ Եբր. գոռոզները
ᵇ Տես Երեմ. լա. 18. եւն։ Գլ. է. 13։ Ժբ. 2։
ᵇ Տես բ Օր. Ժէ. 16։ Մատ. լգ. 17։ Եսա. ը. 2, 16։ լա. 1։
ᵇ Գլ. բ. 17։ Հմր. 8։
ᵇ Մատ. Ժ. 14։ կը. 5։
ᵇ Յոբ իթ. 19։ Առակ. ԺԲ. 12։
ᵇ Մատ. ծբ. 8։ Տիբ. 3։
ᵇ Ծն. իէ. 27։ Երգ. գ. 11։
ᵇ Մատ. զա. 1։
ᵇ Հմր. 3։
ᵇ Երեմ. լա. 18։
ᵇ Յակ. ա. 17։
ᵇ Մատ. Տէ. 43։ Երեմ. Բ. 12։ Դան. Ժբ. 10։ Յոէլ. ը. 47։ Ժբ. 37։
ᵇ Առակ. Ժ. 29։ Դատ. բ. 34։ բ Կոր. բ. 16։ ա Պետ. բ. 7, 8։
ᵇ Գլ. բ. 2։
ᵇ Մատ. հբ, 4։
ᵇ բ Օր. իբ. 38։ Գլ. բ. 25։
ᵇ Եսա. լբ. 10։
ᵇ Առակ. ը. 25, 26, 27։ Գլ. բ. 2, 11, 25։
ᵇ Յայտ. Բ. 8։
ᵇ Եսա. և. 6։

Ջանիկա բոլորովին մերկացուց ու վար ձգեց,
Անոր ուռևերը ճերմկցան։
8 ՚Ողջ լրկ կոյսի մը պէս՝
Ու Իր մանկութեան էրկանը համար քուրձ հագած Տ՚ոքէոյ։
9 ՛Հացի ընծան ու թափելու նուէրը Տէրոջը տունէն կտրեցան.
Տէրոջը պաշտօնը կատարող քահանաները սուգ կը բռնեն։
10 Աբտերը աւերեցան, էրկիրը սուգ կը բռնէ,
Ռանդի ցորենը աւերեցաւ,
Նոր գինին չորցաւ, իւղը պակսեցաւ։
11 ՚Ամչեցէք, ով երկրագործներ,
Ողբացէք, ով այգեգործներ,
Թէ՛ ցորենին համար և թէ՛ գարիին համար,
Ռանդի արտերուն բերքը կորսուեցաւ։
12 ՚Որթը չորցաւ ու թզենին նաւաղեցաւ.
Նռնենին, արմաւենին, խնձորենին,
Արտին բոլոր ծառերը չորցան.
Այսպէս մարդոց որդիներէն ուրախութիւնը վերցաւ։
13 ՚Քա՜հ՛ն հագեք ու ողբացէք, ով քահանաներ.
Հառաչեցէք, ով սեղանին պաշտօնեաները.
Եկէք, ով իմ Աստուծոյս ծառաները,
Գիշերը քուրձերու մէջ անցուցէք,
Ռանդի Տ՚ան ընծան ու թափելու նուէրը
Ձեր Աստուծոյն տունէն վերցան։
14 ՚Ծոմապահութեան օր որոշեցէք,
՚Հանդիսաւոր ժողով քարոզեցէք.
Ծերերը ա՜ ՚երկրին բոլոր բնակիչները
Ձեր Տէր Աստուծոյն տունը ժողվեցէք,
Ու Տէրոջը աղաղակեցէք։
15 ՚Վա՛յ այն օրուան համար,
Ռանդի ՚Տէրոջը օրը մօտ է,
Ու Ամենակալողէն Եա՜ւ աւերումի պէս պիտի գայ։
16 Ա՚հա մեր աչքին առջեւէն կերակուրը,
Մեր Աստուծոյն տունէն ՚ուրախութիւնը ու ցնծութիւնը կտրեցաւ։
17 ՚Հողին չոր կշտերուն տակ սերմերը փտեցան,
Շտեմարանները ամայի մնացին, ամբարները աւերեցան,
Ռանդի ցորենը խորշակահար եղաւ։
18 ՚Ինչպէս կը հեծեծեն անասունները.
Արջառներուն անդեռները տատանդական կը պտրտին,
Ռանդի անոնց համար արօտ չկայ,
Ոչխարներուն հօտերն ալ կորսուեցան։
19 ՚Քեզի պիտի աղաղակեմ, ով Տէր,

Ռանդի ՚անապատին արօտները կրակը կերաւ,
Ու դաշտին բոլոր ծառերը բոցը այրեց։
20 Դաշտին անասուններն ալ անգամ Է.քեզի կը նային,
Ռանդի ՚ջուրերուն վտակները ցամքեր են,
Ու անապատին արօտները կրակը կերեր է։

ԳԼ. Բ

1 Մարգարէն կը ցուցնէ Սիոնի՝ Աստուծոյ դատաստանին ահաւորութիւնը. 12 կը յորդորէ ժողովուրդը ապաշխարեն, 15 ու ծոմ պահեն. 18 և անոնց օրհնութիւն մը կը խոստանայ. 21 Սիոնը կը մխիթարէ թէ հնամակուան 28 և թէ գալու օրհնութիւններով։

Սիոնի մէջ ՚փող հնչեցուցէք,
Եւ իմ սուրբ լեռանս վրայ Բաղդատարութեան ձայն վերցուցէք.
Երկրին բոլոր բնակիչները դողան,
Ռանդի Տ՚էրոջը օրը կու գայ, վասն զի մօտ է,
2 Թխաւորի ու մէգի օրը,
Ամպի ու մռայլութի օրը.
Ինչպէս արշալոյսը լեռներուն վրայ կը տարածուի,
Այնպէս Էշատուր ու զօրաւոր ժողովուրդ մը պէտ է գայ,
Որուն ի յաւիտենից նմանը չէ եղած,
Ու անկէ ետքը մէյմին ալ պիտի չըլլայ
Յետագայ ժամանակին մէջ դարէ դար։
3 Անոր առջեւէն կրակը պիտի պատէ,
Ու ետեւէն բոցը պիտի այրէ.
Երկիրը անոր առջեւ Եդեմի դրախտին պէս,
Ընդ անոր ետեւը ամայի անապատ պիտի ըլլայ,
Ու անկէ բան մըն ալ պիտի չազատի։
4 ՚Անոնց կերպարանքը ձիերու կերպարանքին պէս է,
Ու անոնք ձիաւորներու պէս պիտի վազեն։
5 Լեռներու գլուխներուն վրայ կառքերու ձայնին պէս,
Յարդը ուտող կրակի բոցին ձայնին պէս,
Պատերազմի շարուած հզօրաւոր ժողովուրդի պէս պիտի ցամքին։
6 Անոնց երեսէն ժողովուրդները պիտի տագնապին,
Բոլոր երեսները գոյներնին պիտի նետեն։
7 Անոնք զօրաւորներու պէս պիտի վազեն,
Պատերազմնական մարդոց պէս պարիսպներու վրայ պիտի ելլեն,
Եւ ամէն մէկը իրենց ճամբուն մէջ պիտի քալեն,
Ու իրենց շաւիղները պիտի չփոխեն,
8 Ու մէկզմէկ պիտի չհրթեն,
Ամէն մէկը իր ճամբուն մէջ պիտի քալէ.
Ու եթէ սուրի վրայ ալ իյնան՝ պիտի չվիրաւորին։
9 Քաղաքին մէջ պիտի պատրտին,

ը Ես. խբ. 12։
ը Աստ. բ. 17։
ժ Հմր. 13։ Գլ. բ. 14։
ի Երեմ. ժբ. 11։ ժգ. 2։
լ Ես. խդ. 7։ Հմր. 12։
խ Երեմ. ժգ. 3, 4։
ձ Հմր. 10։
ղ Ես. խդ. 11։ Երեմ. խբ. 33։ Տես Աստ. գ. 7։ Ես. ք. 3։
ճ Հմր. 8։ Երեմ. գ. 8։
յ Հմր. 9։
ղ բ Մն. ի. 3, 4։ Գլ. բ. 15, 16։
ճ Դնե. իգ. 36։
ո բ Մն. ի. 13։
յ Երեմ. լ. 7։
ն Ես. ժգ. 6, 9։ Գլ. բ. 1։
շ Տես բ Օր. ժբ. 6, 7։ ժգ. 11, 14, 15։
ո Եբր. Իրենց
ն Ովս. գ. 3։

շ Ատ. ծ. 15։
ո Երեմ. ք. 10։ Գլ. բ. 3։
չ Ցոր լբ. 41։ Աստ. ծգ. 21։ Տիտ. 15։
պ Թագ. ժէ. 7։ ժը. 5։

— Երեմ. գ. 5։ Հմր. 15։
ջ Թագ. ժ. 5, 9։
ռ Գլ. ա. 15։ Աբդ. 15։ Սոփ. ա. 14, 15։
ս Ամոս. է. 18, 20։
վ Հմր. 5, 11, 25։ Գլ. ա. 6։
տ Ել. ժ. 14։
ր Գլ. ա. 19, 20։
ց Ծն. բ. 8։ ժգ. 10։ Ես. Ծա. 3։
ւ Զաք. է. 14։
փ Ցայտ. ք. 7։
ք Ցայտ. ք. 9։
օ Հմր. 2։
ֆ Երեմ. բ. 21։ Ողբ. գ. 8։ Նաե. բ. 10։

Ու պատերն վրայ պիտի վազեն.
Տուներըը պիտի կլլեն,
Գողի պես ծպտուելէն պիտի մտնեն։
10 Անոնց երեսէն երկիրը պիտի դողայ,
Երկինք պիտի սարսի,
Արեւը ու լուսինը պիտի խաւարին,
Ու աստղերը լուսոյ պայծառութիւնը իրենց պիտի
կորսնցնեն։
11 Եւ Տէրը Իր զօրքերուն առջեւ իր ձայնը պիտի
տայ,
Քանի որ բանակը խիստ մեծ է,
Քանի որ խօսքը իր գործ դնողը զօրաւոր է.
Քանի որ Տէրոջը օրը մեծ ու խիստ ահեղ է,
Եւ ո՞վ կրնայ անոր դիմանալ։
12 Սակայն հիմա ալ Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ինծի դարձէք ձեր բոլոր սրտովը
Ծոմապահութեամբ, լալով ու ողբալով,
13 Ու Ձեր սիրտերը պատռեցէք և ոչ թէ Ձեր
հանդերձները,
Եւ ձեր Տէր Աստուծոյն դարձէք.
Քանի անիկա ողորմած ու գթած,
Երկայնամիտ ու բազում ողորմ է,
Ու չարիքի համար կը զղջայ։
14 Ո՞վ գիտէ, թէ երեւա անիկա դառնայ ու զղջայ,
Ու իր հետեւէն օրհնութիւն թողու,
Այսպէս որ ձեր Տէր Աստուծոյն
Հացի ընծայ ու թափելու նուէր մատուցանել։
15 Սիոնի մէջ փող հնչեցուցէք,
Ծոմապահութեան օր որոշեցէք,
Հանդիսաւոր ժողով քարոզեցէք.
16 Ժողովուրդը ժողվեցէք, Ժողովքը սրբեցէք,
Ծերերը հաւաքեցէք.
Տղաքներն ու կաթնկեր մանուկները ժողվեցէք.
Փեսան իր սենեակէն թող ելլէ,
Ու հարսը՝ իր առագաստէն։
17 Տէրոջը պաշտօնը կատարող քահանաները
Սրահին ու սեղանին մէջտեղ թող լան,
Ու ըսեն, Ով Տէր, քու ժողովուրդիդ խնայէ,
Եւ քու ժառանգութիւնդ նախատինքի մի տար,
Որ ազգերը անոնց վրայ տիրեն.
Ինչո՞ւ համար ժողովուրդներուն մէջ ըսեն թէ
Ո՞ւր է անոնց Աստուածը։
18 Այն ատեն Տէրը իր երկրին համար պիտի
նախանձի,

Ու իր ժողովուրդին պիտի ողորմի։
19 Եւ Տէրը պատասխան պիտի տայ, ու իր ժողովուրդին ըսէ,
Ահա ես ձեզի ցորեն, գինի ու իւղ պիտի դրկեմ,
Ու անոնցմով պիտի կշտանաք,
Եւ ձեզ ազգերուն մէջ նախատինք
պիտի չընեմ։
20 Ու հիւսիսայինը զօրք ձեզմէ վրայէն պիտի հեռացընեմ.
Ու անոր երեսը ծովու արեւելեան ծովը,
Ու հետեւը դէպի արեւմտեան ծովը բլլալով,
Զանիկա չար ու ամբոխ երկիր մը պիտի քշեմ.
Ու անոր գէշ հոտը պիտի ելլէ,
Եւ անոր գարշահոտութիւնը պիտի բարձրանայ,
Քանի մեծ բաներ ըրաւ։
21 Մի վախնար, ով երկիր, ցնծա և ուրախացիր,
Քանի Տէրը մեծ բաներ պիտի ընէ։
22 Ով դաշտի անասուններ, մի վախնաք,
Քանի անապատին արօտները կը կանանչին,
Քանի ծառը իր պտուղը կու տայ,
Թզենին ու որթը իրենց զօրութիւնը կու տան։
23 Եւ դուք, ով Սիոնի որդիներ,
Ցնծացէք և ուրախ եղէք,
Քանի անիկա չափաւորապէս առաջին անձրեւը
ձեզի կու տայ,
Ձեզի անձրեւ կ'իջեցնէ, Առաջին անձրեւը ու
վերջին անձրեւը, առաջին ամսոյն մէջ։
24 Եւ կալերը ցորենով պիտի լեցուին,
Ու հնձաններըը գինիով ու իւղով պիտի յորդին։
25 Ու ձեզի ետ պիտի տամ այն տարիներուն պտուղը
որ
Եղերը,
Ջրմուխը մնասխը, ջրեակը, գրուխը ու խառնիճը,
Զեր մէջ դրկած էի մեծ զօրքս, կերաւ։
26 Եւ կառաւօրէն պիտի ուտէք ու կշտանաք,
Ու ձեր Տէր Աստուծոյն անունը պիտի օրհնէք,
Որ ձեզի համար հրաշքներ ըրաւ.
Եւ իմ ժողովուրդս յաւիտեան պիտի չամչնայ։
27 Ու պիտի գիտնաք թէ ես Իսրայէլի մէջ եմ,
Եւ թէ Ես Տէր Աստուածը ես եմ, և ուրիշ մը
չկայ.
Եւ իմ ժողովուրդս յաւիտեան պիտի չամչնայ։
28 Ու պիտի բլլայ որ ասկէ ետեւ
Իմ Հոգիս ամէն մարմնի վրայ պիտի թափեմ,

ב երեմ. բ. 21։
ג Ասպ. ժբ. 7։
ד ես. ժգ. 10։ երեմ. լբ. 7։ Հմր. 31։ ԳԼ. գ. 15։ Մատ. իգ. 29։
ה երեմ. իե. 30։ ԳԼ. գ. 16։ Ամոս. ա. 2։
ו Հմր. 25։
ז երեմ. լ. 7։ Ամոս ե. 18։ Նաք. ա. 15։
ח Թագ. իգ. 23։ Մասպ. գ. 2։
ט երեմ. գ. 1։ Ովս. ժբ. 7։ ժգ. 1։
י Ասպ. լգ. 18։ Ծատ. 17։
ך Ելմ. լէ. 34։ բ Թագ. ա. 11։ Յոբ. ա. 20։
ל Ել. լգ. 6։ Ասպ. Ձգ. 5, 15։ Ծաւիղ. գ. 2։
ם Ես. ժգ. 12։ բ Թագ. ժբ. 22։ գ Թագ. ժԲ. 4։ Ամոս. ե. 15։ Ծաւիղ. գ. 9։ Սոփ. բ. 3։
ן ես. կե. 8։ Աղգ. բ. 19։
ס ԳԼ. ա. 9, 13։
ע Թագ. ժ. 3։ Հմր. 1։
פ ԳԼ. ա. 14։
צ Ել. ժԲ. 10, 22։
ק ԳԼ. ա. 14։
ר բ Մնց. ի. 13։
ש երեմ. ը. 16։ Մատ. իգ. 35։
ת Ել. լբ. 11, 12։ բ Օր. Բ. 26-29։

ף Ասպ. իգ. 10։ ՏԲ. 10։ Տժե. 2։ Միք. է. 10։
+ Զաք. ա. 14։ ը. 2։
ֹ բ Օր. լբ. 36։ ես. կ. 10։
ֻ Տես ԳԼ. ա. 10։ Մասպ. գ. 10, 11, 12։
ֽ Տես երեմ. ա. 14։
ֿ Տես Ել. ժ. 19։
ֽ երեմ. իգ. 18։ Զաք. ժգ. 8։
ֿ բ Օր. ժա. 24։
ֽ ԳԼ. ա. 18, 20։
ֿ Զաք. ը. 12։ Տես ԳԼ. ա. 19։
ֽ ես. իա. 16։ կա. 10։ Ամբ. գ. 18։ Զաք. ժ. 7։
ֿ նէեր. արդ. պատ. Քեռամբ
ֽ Դնե. իգ. 4։ բ Օր. ժա. 14։
ֿ Ասպ. իգ. 10։ ՏԲ. 10։ Տժե. 2։ Միք. է. 10։
ֽ Զաք. ա. 14։ ը. 2։
ֿ բ Օր. լբ. 36։ ես. կ. 10։
ֽ Տես ԳԼ. ա. 10։ Մասպ. գ. 10, 11, 12։
ֿ Տես երեմ. ա. 14։
ֽ Տես Ել. ժ. 19։
ֿ երեմ. իգ. 18։ Զաք. ժգ. 8։
ֽ բ Օր. ժա. 24։
ֿ ԳԼ. ա. 18, 20։
ֽ Զաք. ը. 12։ Տես ԳԼ. ա. 19։
ֿ ես. իա. 16։ կա. 10։ Ամբ. գ. 18։ Զաք. ժ. 7։
ֽ նէեր. արդ. պատ. Քեռամբ
ֿ Դնե. իգ. 4։ բ Օր. ժա. 14։
իգ. 12։
ֿ Յոել. է. 7։
ֽ ԳԼ. ա. 4։
ֿ Հմր. 11։
ֽ Դնե. իգ. 5։ Ասպ. իգ. 26։ Տես Դնե. իգ. 26։ Միք. գ. 14։
ֿ ԳԼ. գ. 17։
ֽ Դնե. իգ. 11, 12։ երեմ. լգ. 26, 27, 28։
ֿ ես. իե. 5, 21, 22։ երեմ. լԲ. 22, 28։
ֽ ես. իգ. 3։ երեմ. լԲ. 29։ Գոբ. բ. 17։
ֿ Զաք. ժբ. 10։ Յոել. է. 39։

ըՈւ ձեր տղաքը և ֆձեր աղջիկները պիտի մար-
գարէանան,
Ձեր ծերերը երազներ պիտի տեսանեն,
Ու ձեր երիտասարդները տեսիլքներ պիտի տեսանեն։
29 Եւ ֆծառաներուն վրայ ու աղախիններուն վրայ ալ
Ա.յն օրերը իմ՝ Հոգիս պիտի թափեմ։
30 Ու ֆերկինքի մէջ ու երկրի վրայ նշաններ պիտի
դնեմ՝
Արիւն ու կրակ և ծուխի սիւներ։
31 ըԱրեւը խաւարի պիտի դառնայ, ու լուսինը ար-
իւնի,
ըԴեռ Տէրոջը մեծ ու սքանչելի օրը չհասած։
32 Եւ պիտի ըլլայ որ ֆամէն ով որ Տէրոջը անունը
կանչէ, պիտի ազատի.
Քանզի Տէրոջը լսածին պէս՝
ըՍիօն լեռանը վրայ ու Երուսաղէմի մէջ փրկու-
թիւն պիտի ըլլայ,
Ու նաև ֆայն մնացորդներուն մէջ՝ զորոնք Տէրը
պիտի կանչէ։

ԳԼ. Գ

1 Աստուծոյ դատաստանները իր ժողովուրդին թշնամի-
ներուն դէմ։ 9 Աստուած իր դատաստաններով պիտի
ճանչցուի։ 18 Աստուծոյ օրհնութիւնները իր եկեղեցիին
վրայ։

Քանզի ահա ֆայն օրերը ու այն ժամանակը,
Որ ես Յուդայի ու Երուսաղէմի գերութիւնը դա-
պիտի դարձնեմ,
2 ֆԱ.յն ատեն բոլոր ազգերը պիտի ժողվեմ,
Ու զանոնք ֆ*Յովսափատայ հովիտը պիտի իջեց-
նեմ,
Եւ ֆհոն անոնց հետ դատ պիտի վարեմ,
Իմ ժողովուրդիս ու իմ ժառանգութեանս Իս-
րայէլի համար,
Զոր ազգերու մէջ ցրուեցին,
Ու իմ երկիրս բաժնեցին,
3 Եւ էիմ ժողովուրդիս համար վիճակ ձգեցին,
Ու տղան պոռնիկի վարձք տուին,
Եւ աղջիկը գինիի համար ծախեցին, որպէս զի
խմեն։
4 Ու նաև դուք ինծի հետ ի՞նչ բան ունիք,
ըՈվ Տիւրոս ու Սիդոն, և Փղշտացւոց բոլոր սահ-
մանները,
էՄիթէ դուք ինծի հատուցո՞ւմ պիտի ընէք.
Եթէ դուք ինծի հատուցում ընէք,
Շուտով ես անյապաղ ձեր հատուցումը ձեր
գլուխը պիտի դարձնեմ։
5 Քանզի իմ՝ արծաթս ու ակիս առիք,
Ու իմ՝ ազէկ ու ըցանկալի բաներս ձեր մեհեան-
ները տարիք.
6 Եւ Յուդայի որդիները ու Երուսաղէմի որդիները
Յունաց որդիներուն ծախեցիք,
Որպէս զի զանոնք իրենց սահմանէն հեռացնէք։
7 Ա.հա ըես զանոնք պիտի արթնցնեմ՝ այն տեղէն՝
ուր դուք զանոնք ծախեցիք,
Եւ ձեր հատուցումը ձեր գլխուն վրայ պիտի
դարձնեմ.
8 Ու ձեր տղաքները ու աղջիկները Յուդայի որդի-
ներուն ձեռքը պիտի ծախեմ՝
Եւ անոնք ֆհեռաւոր ազգի, Սաբայեցւոց, պիտի
ծախեն զանոնք,
Քանզի Տէրը խօսեցաւ։
9 էԱ.զիկա ազգերու մէջ հրատարակեցէք,
Պատերազմ քարոզեցէք,
Զօրաւորները արթնցուցէք,
Բոլոր պատերազմնական մարդիկը մօտենան ու
ելլեն։
10 ըՁեր խոփերը սուրեր †շինեցէք,
Ու ձեր յօտացները՝ նիզակներ.
էՏկար եղողը ես զօրաւոր եմ՝ թող ըսէ։
11 ֆՇուտով եկէք, ով բոլոր շրջակայ ազգեր, ու
ժողովուեցէք.
ԻԿո՛ զօրաւորներդ, ով Տէր, հոն իջեցուր։
12 Ա.զգերը թող արթնանան հո՛ Յովսափատայ հո-
վիտը ելլեն,
Քանզի ես բոլոր շրջակայ ազգերը դատելու համար
հոն պիտի նստիմ։
13 ըՄանգաղը երկնցուցէք, քանզի ֆհունձքը
հասած է.
Եկէք, իջէք, քանզի ֆհնձանը լեցուեցաւ,
Ա.մաններըը կը յորդին.
Քանզի անոնց չարութիւնը մեծ է։
14 Խռնմութիւններ, խռնմութիւններ ես ֆժո-
ղովածոյ հովիտին մէջ,
Քանզի ըՏէրոջը օրը մօտ է ֆժողոված հովիտին մէջ։
15 ըԱ.րեւը ու լուսինը պիտի խաւարին,
Եւ աստղերը իրենց պայծառութիւնը ես պիտի
քաշեն.
16 Տէրը ֆԱիոնէ պիտի գոչէ,
Ու Երուսաղէմէ իր ձայնը պիտի տայ,
Եւ ըերկինք ու երկիր պիտի սասկին.

ը ես. ծգ. 13։
ֆ Գոր. խա. 9։
ֆ ա կոր. ժբ. 13։ Գալ. գ. 28։
կոզ. գ. 11։
ֆ Մատ. խգ. 29։ Մարկ. ժգ.
24։ Ղուկ. խա. 11, 25։
ֆ Հմր. 10։ ես. ժգ. 9, 10։
Գլ. գ. 1, 15։ Մատ. խգ. 29։
Մարկ. ժգ. 24։ Ղուկ. խա.
25։ Յայտ. գ. 12։
ֆ Մտթ. գ. 5։
ֆ Հռոմ. ժ. 13։
ֆ ես. խզ. 13։ ծթ. 20։ Աբդ.
17։ Հռոմ. ժա. 26։
ֆ ես. ժա. 11, 16։ երեմ. լա.
7։ Միք. գ. 7։ Ե. 3, 7, 8։
Հռոմ. թ. 27։ ժա. 5, 7։

— —

ֆ երեմ. լ. 3։ եզեկ. լը. 14։
ֆ Զաք. ժգ. 2, 3, 4։
ֆ Հմր. 12։
ֆ Այսինքն, Տէրոջը դատաս-
տանին
ֆ ես. կգ. 16։ եզեկ. լը. 22։
ֆ Աբդ. 11։ Նաւ. գ. 10։
ֆ Ա.մաս. ա. 6, 9։
ֆ եզեկ. իե. 15, 16, 17։
ֆ Դան. ժա. 38։
ֆ ես. խգ. 5, 6։ խթ. 12։
երեմ. իգ. 8։
ֆ երեմ. գ. 20։
ֆ Տես ես. ը. 9, 10։ երեմ.
խզ. 3, 4։ եզեկ. լը. 7։
ֆ Տես ես. ը. 4։ Միք. գ. 3։
† Բ՛ր. ձեծեցէք
ֆ Զաք. ժբ. 8։
ֆ Հմր. 2։
ֆ Սոպ. ծգ. 20։ ես. ժգ. 3։
ֆ Հմր. 2։
ֆ Սոպ. զգ. 13։ զբ. 9։ ձժ. 6։
ես. բ. 4։ գ. 13։ Միք. գ. 3։
ֆ Մատ. ժգ. 39։ Յայտ. ժգ.
15, 18։
ֆ երեմ. ծա. 33։ Ովս. գ. 11։
ֆ ես. կգ. 3։ Ողբ. ա. 15։
Յայտ. ժգ. 19, 20։
ֆ Հմր. 2։
ֆ Գլ. բ. 1։
ֆ Գլ. բ. 10, 31։
ֆ երեմ. իե. 30։ Գլ. բ. 11։
Ամոս. ա. 2։
ֆ Անգ. բ. 6։

ᵐԲայց Տէրը իր ժողովուրդին ապաւէն,
Ու Իսրայէլի որդիներուն ամրութիւն պիտի ըլլայ։
17 Եւ Նպիտի գիտնաք թէ ես եմ՝ ձեր Տէր Աստուածը,
Որ ᵒիմ սուրբ լեռանս, Սիոնի, մէջ կը բնակիմ.
Ու Երուսաղէմ սուրբ պիտի ըլլայ,
Եւ ᵖանկէ մէյմըն ալ օտարներ պիտի չանցնին։
18 Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը լեռներէն կաթոգու պիտի կաթիլեցնեն,
Ու բլուրներէն կաթ պիտի վազցնեն,
Եւ Յուդայի ᵠբոլոր ձորերէն ջուրեր պիտի քալեցնեն.
Ու ʳՏէրոջէն սուրբ պիտի ելլէ,
Եւ Սատիմի ձորը պիտի ոռոգէ։
19 Յուդայի որդիներուն եղած անիրաւութեանը համար
ˢԵգիպտոս ամայութիւն պիտի ըլլայ,
Ու ᵗԵդովմ ամայի անապատ պիտի ըլլայ,
Քանի որ անոնց երկրին մէջ անմեղ արիւն թափեցին։
20 Բայց Յուդա մնայուն պիտի ըլլայ ᵘյաւիտեան,
Եւ Երուսաղէմ՝ դարէ դար։
21 Եւ ᵛպիտի մնքրեմ անոնց արիւնը զոր մնքրած չէի՝.
ʷԵւ Տէրը Սիոնի մէջ պիտի բնակի։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՄՈՎՍԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Ամովս կը նախաձայնէ Աստուծոյ դատաստաններըՍտրեաց վրայ, 6 Փղշտացւոց, 9 Տիւրոսի, 11 Եդոմնայեցւոց, 13 ու Ամմոնացւոց վրայ։

Թ Եկուէլի Հովիւներուն մէջէն եղող Ամովսի խօսքերն են, որոնք Յուդայի Թագաւորին Ոզիայի օրերը ու Իսրայէլի Թագաւորին Յովասի որդւոյն ՏՅերոբովամի օրերը, Երկուս տարի առաջ, տեսիլքով անոր յայտնուեցան Իսրայէլի
2 վրայով։ Ու ըսաւ,
Տէրը ՂՍիոնէ պիտի գոչէ,
Ու Երուսաղէմէ իր ձայնը պիտի տայ.
Եւ Հովիւներուն արօտները սուգ պիտի բռնեն,
Ու Կարմէղոսի գլուխը պիտի չորնայ։
3 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
ՃԴամասկոսի երէք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար Ըանոր պատիժը եւ պիտի չդարձընեմ.
ԺՔանզի անոնք Գաղաադը երկաթէ կառնասայլերով ծեծեցին.
4 ԻԱյսպէս Ազայէլի տունը վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Եւ ՊԱդատրի պալատները պիտի ուտէ։
5 Եւ Դամասկոսի Նետիզը պիտի կոտրտեմ,
Ու Աւենի գաշտէն բնակիչը,
Ու Եդեմի տունէն գաւազանը բռնողը պիտի կտրեմ։
Եւ ՔԱտուրոյ ժողովուրդը Ձկիր գերի պիտի քշեն, կ'ըսէ Տէրը։
6 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
ՀԳազայի երէք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոր պատիժը եւ պիտի չդարձընեմ.
Քանզի անոնք գերիները բոլորովին գերի քշեցին,
Հոգիպէս ղի Եդոմի ձեռքը մնանեն.
7 ՅԱկայն Գազայի պարսպին վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ.
8 Եւ ՂԱզովտաւ բնակիչը,
Ու Ասկաղոնէ գաւազանը բռնողը պիտի կտրեմ,
Եւ ՃԻմ ձեռքս Եկրոնի վրայ պիտի դարձնեմ,
Ու ՄՓղշտացւոց մնացորդը պիտի կորսուի,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա։
9 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
ՆՏիւրոսի երէք յանցանքին համար,

ա Նա. Ծա. 5, 6։
բ Գլ. բ. 27։
գ Դան. Ժա. 45։ Աբդ. 16։ Զաք. ը. 3։
դ Նա. լէ. 8։ Ծբ. 1։ Նաա. ա. 15։ Զաք. Ժգ. 21։ Յայտ. 27։
ե Ամոս. Բ. 13։
զ Նա. լ 25։
է Սոփ. խգ. 4։ Եզեկ. խէ. 1։ Զաք. Ժգ. 8։ Յայտ. իբ. 1։
ը Թես. խե. 1։
թ Նա. ԺԲ. 1, եւն։

ժ Երեմ. խթ. 17։ Եզեկ. խե. 12, 13։ Ամոս. ա. 11։ Աբդ. 10։
ի Ամոս. Բ. 15։
լ Նա. գ. 4։
խ Ո՞վ, անոնց պիտանը վրէժխնդիրը պիտի բլլայ, ու անպատրա պիտի չթողուի
ծ Եզեկ. խը. 35։ Հմր. 17։ Յայտ. իա. 3։

——

կ Բ Թագ. Ժգ. 2։ Բ Մն. Ի 20։

ձ Գլ. է. 14։
ղ Ովս. ա. 1։
ճ Գլ. է. 10։
մ Զաք. Ժգ. 5։
յ Երեմ. խե. 30։ Յովէլ գ. 16։
ն ա Թագ. խե. 2։ Նա. լգ. 9։
շ Նա. ը. 4։ Ժէ. 1։ Երեմ. խթ. 23։ Զաք. Բ. 1։
ո Հմր. 6, եւն։
չ գ Թագ. Ժ. 33։ Ժգ. 7։
պ Երեմ. Ժէ. 27։ խթ. 27։ Հմր. 7, 10, 12։ Գլ. ը. 2, 5։
ջ Երեմ. Ծա. 30։ Ողբ. ը. 9։

ռ գ Թագ. Ժգ. 9։
ս Գլ. Բ. 7։
վ ը Մն. խը. 18։ Նա. Ժգ. 29։ Երեմ. խէ. 4, 5։ Եզեկ. խե. 15։ Մաղ. ը. 4։
տ Հմր. 9։
ր Երեմ. խէ. 1։
ց Սոփ. ը. 4։ Զաք. Բ. 5, 6։
ւ Սոփ. Ծա. 14։
փ Երեմ. խէ. 4։ Եզեկ. խե. 16։
ք Նա. խգ. 1։ Երեմ. խէ. 4։ Եզեկ. խգ. խկ և խը։ Յովէլ գ. 4, 5։

Ու չորսին համար անոր պոչէն ու պիտի չդարձընեմ.
Բանդի գերիները քաղցրովին եղովմի ձեռքը մատնեցին,
Ու նեղությունը ախտը չհիշեցին.
10 Սակայն Տիւրոսի պարսպին վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ։
11 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Եդովմի երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոր պոչէն ու պիտի չդարձընեմ.
Բանզի սուսերով եղբայրը նախ հալածեց,
Ու իր ողորմութիւնը կտրեց.
Եւ իր բարկութիւնը միշտ պատռեց,
Ու իր կատաղութիւնը յաւիտեան պահեց.
12 Սակայն Թեմանի վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Ու Բոսրայի պալատները պիտի ուտէ։
13 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ամմոնի որդիներուն երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոնց պոչէն ու պիտի չդարձնեմ.
Բանզի Գաղաադի յղի կիները ճեղքեցին,
Որպէս զի իրենց սահմանները լայնցնեն։
14 Սակայն Րաբբայի պարսպին վրայ կրակ պիտի բռնկցնեմ,
Ու անոր պալատները պիտի ուտէ.
Աւետ պատերազմի օրը աղաղակով
Ու փոթորիկի օրը խաւարութեամբ պէտք ըլլայ։
15 Եւ անոնց թագաւորը գերութեան պիտի երթայ,
Ինք ու իր իշխանները միասին, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Բ

1 Առաւծոյ բարկութիւնը Մովաբի դէմ, 4 Յուդայի 6 ու Իսրայէլի դէմ։ 9 Առաւած կը գանդատի անոնց ապերախտութեանը համար։

Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մովաբի երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոր պոչէն ու պիտի չդարձընեմ.
Բանզի Եդովմի թագաւորին ոսկորները մինչև կիր դառնալը այրեց.
2 Սակայն Մովաբի վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Ու Կարիօթի պալատները պիտի ուտէ,
Ու Մովաբ խառնութեամբ, հաղաղակով ու փողի ձայնով պիտի մեռնի.
3 Ես անոր մէջէն դատաւորը բնաջինջ պիտի ընեմ.
Ու անոր հետ անոր բոլոր իշխանները պիտի մեռցընեմ, կ'ըսէ Տէրը։
4 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Յուդայի երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոր պոչէն ու պիտի չդարձընեմ.
Բանզի Տէրոջը օրէնքը անարգեցին,
Ու անոր պատուիրանքները չպահեցին.
Հապա Նէրենց առաքեալները զիրենք մոլորեցուցին,
Որոնց հետեւած եղեր էին իրենց հայրերը.
5 Սակայն Յուդայի վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Ու Երուսաղէմի պալատները պիտի ուտէ։
6 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Իսրայէլի երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոր պոչէն ու պիտի չդարձընեմ.
Բանզի Ճանճք արդարը առակով
Ու անոնք զոյգ մը կօշիկով ծախեցին.
7 Անոնք *աղքատներուն գլխուն վրայ Երկրի հողին կը ցանկան",
Ու ճչքաւորներուն ճամբան կը ծռեն.
Եւ իմ սուրբ անունս պղծելու համար
Տղան ու հայրը միեւնոյն աղջկան կը մտնեն.
8 Ու Եամէն սեղանի քով
Գրաւ առնուած հանդերձներու վրայ կը պառկին,
Եւ իրենց աստուածներուն տանը մէջ
Զրկուածներուն գինին կը խմեն։
9 Բայց ես անոնց առջեւէն Ամորհացին բնաջինջ ըրի,
Որուն բարձրութիւնը եղեւիններու բարձրութեան պէս էր,
Եւ անիկա կաղնիներու պէս ամուր էր.
Ու վերէն անոր պտուղը
Եւ վարէն անոր արմատները բնաջինջ ըրի։
10 Ու Ես ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի,
Եւ *ձեզ քառասուն տարի անապատին մէջ պտըտցուցի,
Որպէս զի Ամորհացիին երկիրը ժառանգէք։
11 Ու ձեր տղաքներէն մարգարէներ
Եւ ձեր երիտասարդներէն *ուխտաւորներ հանեցի.
Հիմա այսպէս չէ՞, ով Իսրայէլի որդիներ, կ'ըսէ Տէրը։

ն Հմր. 6։
շ Բ Թագ. ե. 11։ դ Թագ. ե. 1։ թ. 11—14։
ո Հմր. 4, 7։
չ Ես. խա. 11։ լգ. 5։ Երեմ. խթ. 8, ևն։ Եզեկ. իե. 12, 13, 14։ լե. 2, ևն։ Յոել դ. 19։ Աբդ. 1, ևն։ Մաղ. ա. 4։
պ Ամ. իէ. 41։ Բ Օր. իգ. 7։ Մաղ. ա. 2։
ջ Բ Մն. իբ. 17։
ռ Եզեկ. լե. 5։
ս Աբդ. 9, 10։
վ Երեմ. խթ. 1, 2։ Եզեկ. իե. 2։ Սոփ. բ. 9։
տ Ովս. ժգ. 16։
ր Երեմ. խթ. 1։
ց Բ Օր. գ. 11։ Բ Թագ. ժբ. 26։ Երեմ. խթ. 2։ Եզեկ. իե. 5։
ւ Գլ. բ. 2։
փ Կամ Մելքոմը. Երեմ. խթ. 3։

ք Ես. ժե և ժգ։ Երեմ. խբ։ Եզեկ. իե. 8, ևն։ Սոփ. բ. 8։
օ Երեմ. խբ. 24, 41։
ֆ Գլ. ա. 14։
ձ Թագ. իգ. 17։ Երեմ. խբ. 7։
ղ Դ Թագ. իգ. 14, 15։ Նէեմ. ա. 7։ Դան. թ. 11։
ճ Ես. խբ. 15։ Երեմ. ժգ. 19, 20։ Հռոմ. ա. 25։
մ Եզեկ. ի. 13, 16, 18, 24, 30։
յ Երեմ. ժե. 27։ Ովս. ը. 14։
ն Ես. խթ. 21։ Գլ. ը. 6։
շ Կամ, ապրուստներուն գլուխը Երկրի հողին վրայ ոտովն կը կոխեն
ո Ես. ժե. 2։ Գլ. ե. 12։
չ Դ Թագ. ի. 3։ Եզեկ. լգ. 20։ Հռոմ. ը. 24։
պ Եզեկ. իբ. 11։
ջ Եզեկ. իգ. 41։ ա Կոր. ը. 10։ ժ. 21։
ռ Գլ. իբ. 26։
ս Թագ. խա. 24։ Բ Օր. ը. 31։ Յեսու. իգ. 8։
վ Թագ. ժգ. 29, 33, 34։
տ Ես. ե. 24։ Մաղ. գ. 1։
ր Գլ. ժբ. 51։ Միք. գ. 4։
ց Բ Օր. ը. 7։ ը. 2։
ւ Թագ. գ. 2։ Գաղ. ժգ. 5։

12 Բայց դուք ուխտաւորներուն գինի խմցուցիք,
Ու մարգարէներուն պատուիրեցիք՝ ՚ըսելով,
Մարգարէութիւն մի ընէք։
13 Ահա ես †ձեր եղած տեղը ՅԵՒ պիտի կոխեմ,
ինչպէս սրտերով լեցուն սայլը իր անդած փեղը
կը կոխէ՚։
14 Ու արագընթացը պիտի չկրնայ փախչիլ,
Եւ ուժով մարդը պիտի չկրնայ իր ոյժը գործածել,
Ուեւ զօրաւորը պիտի չկրնայ իր անձը ազատել,
15 Ու աղեղ բռնողը պիտի չկրնայ կայնիլ,
Եւ շուտ վազողը պիտի չկրնայ ինք ազատիլ,
"Ու ձի հեծնողը պիտի չկրնայ իր անձը ազատել։
16 Եւ զօրաւորներուն մէջ քաջասիրտ եղողը
Այն օրը մերկ պիտի փախչի, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Գ

1 Աստուծոյ դատաստանին հարկաւորութիւնը, 9 ու անոր հրատարակութիւնը։

Լսեցէք այս խօսքը, ով Իսրայէլի որդիներ,
Զոր Տէրը ձեր վրայ կը խօսի,
Այն բոլոր ազգատոհմին վրայ,
Զոր Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, ըսելով,
2 "Երկրի բոլոր ազգատոհմերէն միայն ձեզ ճանչցայ,
†Այս պատճառաւ ձեր բոլոր անօրէնութիւններուն համար ձեզ պիտի պատժեմ։
3 Կարելի՞ է որ երկու մարդ մէկտեղ քալեն,
Եթէ միաբանութիւն չունենան։
4 Մթնէ առիւծը անտառին մէջ կը մռնչէ՞,
Եթէ որս մը չունենայ.
Առյօգ առիւծը իր մորթէն իր ձայնը կու տա՞յ,
Եթէ բան մը առած չըլլայ։
5 Մթնէ թռչունը երկրի վրայ վարմի մէջ կ'իյնա՞յ,
Եթէ անոր համար որոգայթ լարուած չըլլայ.
Ո՞ վարմը երկրէն կը վերցուի՞,
Երբ բան մը բռնած չէ։
6 Եթէ քաղաքին մէջ փող հնչուի,
Ժողովուրդը չի՞ վախնար.
†Մթնէ քաղաքին մէջ չարիք մը կ'ըլլա՞յ,
Եթէ Տէրը զանիկա բրած չէ։
7 Յիրաւի Տէր Եհովա բան մը չըներ,
Մինչեւ †իր գաղտնիքը իր ծառաներուն, մարգարէներուն, չյայտնէ։
8 †Առիւծը մռնչեց, ո՞վ պիտի չվախնայ.
Տէր Եհովա խօսեցաւ, ո՞վ պիտի չմարգարէանայ։
9 Ազովտոսի մէջ պալատներու վրայ
Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ պալատներու վրայ
հանչեցէք ու ըսէք,
Սամարիայի լեռներուն վրայ ժողվուեցէք,
Եւ անոր մէջ շատ խռովութիւններ
Ու անոր մէջ բռնութիւններ տեսէք։
10 Քանզի ուղղութիւն ընել չգիտեր, կ'ըսէ Տէրը,
Իրենց պալատներուն մէջ զրկանք ու յափշտակութիւն կը դիզեն։
11 Անոր համար Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
†Թշնամին երկրին բոլորտիքը պիտի բլլայ,
Ու քեզմէ քու ոյժդ պիտի իջեցնէ,
Եւ քու պալատներդ պիտի կողոպտուին։
12 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ինչպէս հովիւը առիւծին բերնէն
Երկու սրունք կամ ականջի կտոր կ'ազատէ,
Այնպէս պիտի ազատին Իսրայէլի որդիները,
Որոնք Սամարիայի մէջ բազմոցի անկիւնը,
Ու *Դամասկոսի մէջ" անկողնին վրայ կը նստին։
13 Լսեցէք ու Յակոբի տունը վկայութիւն ըրէք,
Կ'ըսէ զօրաց Աստուածը, Տէր Եհովա,
14 Որ այն օրը ուր Իսրայէլի յանցանքներուն պատիժը անոր վրայ բերեմ,
Բեթէլի սեղաններն ալ պիտի պատժեմ.
Ու սեղանին եղջիւրները պիտի կտրին ու գետինը պիտի իյնան։
15 Եւ †ձմեռնային տունը ու †ամառնային տունը պիտի զարնեմ,
Ու էլեփանտկրեայ տուները պիտի կորսուին,
Ու մեծ տուները բնաջինջ պիտի ըլլան, կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Դ

1 Աստուած կը յանդիմանէ Իսրայէլը հարստահարութեան համար, 4 կռապաշտութեան համար 6 և իրենց խրատ չընդունելուն համար։

Լսեցէք այս խօսքը, ով Սամարիայի լեռանը
վրայ եղող "Բասանի կովեր,
Որ աղքատներուն զրկանք կ'ընէք,
Ու անանկներուն ատրճ տակ կ'առնէք,
Եւ ձեր տէրերուն՝ Բեր որ խմենք՝ կ'ըսէք։
2 †Տէր Եհովա իր արդարութիւնովը երդում ըրաւ,
Թէ ահա ձեր վրայ օրեր կու գան,
Որ ձեզ †կարթերով պիտի վերցնէ,
Ու ձեր սերունդը՝ ձուկի կարթերով։
3 Եւ †փլած տեղերէն պիտի ելլէք ամէն մէկդ իր
դէմքին դարձած կողմէն,
Ու բերդը պիտի նետուիք, կ'ըսէ Տէրը։
4 †Բեթէլ եկէք ու յանցանք գործեցէք.
"Գաղգաղայի մէջ յանցանք բնելը շատցուցէք.
Եւ եռամն առաւս ձեր զոհերը
□Ո՛ւ ամէն երեք օրը ձեր տասանորդները բերէք։

ց Նա. ը. 10։ Երեմ. ժա. 21։ Գլ. է. 12, 13։ Միք. բ. 6։
† կամ, ձեր տակը ճնշուած եմ, ինչպէս որ արտերով լեցուն սայլը կը ճնշուի
ձ Գլ. Թ. 1, 4ն։ Երեմ.Թ. 23։
ղ Սաղ. լգ. 16։
ճ Սաղ. լգ. 17։ ——
ռ Ամ. է. 6։ ժ. 15։ Սոփ. ճխե. 19, 20։
ս Տես Դան. Թ. 12։ Մատ.ժա. 22։ Դատ. ժբ. 47։ Հռոմ.թ. 9։ ա Պետ. դ. 17։
տ Նա. խե. 7։
ր Ծն. գ. 13։ ժը. 17։ Սաղ. խե. 14։ Յովհ. ժե. 15։
ւ Գլ. ա. 2։
փ Գոր. դ. 20։ ե. 20, 29։ ա կոր. Թ. 16։
ք Երեմ. դ. 22։
օ Դ Թագ. ժէ. 3, 6։ ժը. 9, 10, 11։
• կամ, Դամասկոսի կեղտաջուրով դարդարուած
ֆ Երեմ. լգ. 22։
ձ Գատ. գ. 20։
ղ Գոր. դ. 20։ ե. 20, 29։ ա կոր. Թ. 16։
ճ Երեմ. դ. 22։
ռ Դ Թագ. ժէ. 3, 6։ ժը. 9, 10, 11։
ս կամ, Դամասկոսի կեղտաջուրով դարդարուած
տ Երեմ. լգ. 22։
ր Գատ. գ. 20։
ց Դ Թագ. իբ. 39։ ——
ւ Սաղ. իբ. 12։ Եզեկ. լԹ. 18։
փ Սաղ. ձԹ. 35։
ք Երեմ. ժգ. 16։ Ամբ. ա. 15։
օ Եզեկ. ժբ. 5, 12։
ֆ Եզեկ. խ. 39։
ձ Ովս. դ. 15։ ժբ. 12։ Գլ.ե. 5։
ղ Թուե. իբ. 3, 4։
ճ Ր Օր. ժգ. 28։

5 Ըե՛ չնորհակալութեան զոհը խմորեալ մատուցէք,
Ու ֊կամաւոր ընծաներ քարոզեցէք ա՛ հրատարակեցէք,
Էհանդի այսպէս սիրեցիք, ով Իսրայէլի որդիներ,
կ'ըսէ Տէր Եհովա։
6 Եւ ես ալ ձեզի ձեր ամէն քաղաքներուն մէջ
սկսայի մնքրութիւն,
Ու ձեր ամէն տեղերը հացի կարօտութիւն տուի,
Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
7 Ու նաև հունձքէն երեք ամիս առաջ անձրեւը
ձեզմէ պզտիկեցի.
Ու մէկ քաղաքին վրայ անձրև իջեցուցի,
Եւ միւս քաղաքին վրայ անձրև չիջեցուցի.
Մէկ վիճակին վրայ անձրև եկաւ,
Ու միւս վիճակը, որուն վրայ անձրև չեկաւ,
չորցաւ։
8 Ու երկու երեք քաղաք ջուր խմելու համար
Մէկ քաղաքի մէջ ժողվուեցան,
Բայց բաւական չգտան.
Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
9 Զեզ խոշակահատութեամբ ու դալուկով
զարկի.
Պտառնիճը կերաւ ձեր բազմաթիւ պարտէզները
Ու այգիները և թզենիները ու ձիթենիները,
Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
10 Եգիպտոսի *ճամբուն մէջ" ձեր վրայ ժանտախտ
զրկեցի,
Ձեր երիտասարդները սրով մեռցուցի,
Ու ձեր ձիերը գերի բրի,
Եւ ձեր բանակներուն գարշահոտութիւնը մինչև
ձեր քիթը հանեցի,
Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
11 Սոդոմին ու Գոմորին պէս
Ձեզ ալ կործանեցի,
Եւ կրակէ հանուած խանձողի պէս եղաք,
Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
12 Անոր համար քեզի այսպէս պիտի ընեմ, ով
Իսրայէլ,
Եւ որովհետև քեզի այս բանը պիտի ընեմ,
Պատրաստուէ, ով Իսրայէլ,
13 Քանի ահա ան որ լեռները հաստատեց ու հովը
ստեղծեց,
Եւ կը յայտնէ մարդուն՝ թէ ի՛նչ է անոր
խորհուրդը,
Արշալոյսը խաւար կ'ընէ,
Ու երկրի բարձր տեղերուն վրայ կը քալէ,
Անոր անունը Եհովա, զօրից Աստուած է։

ԳԼ. Ե

1 Իսրայէլի վրայով ողբ մը։ 4 Ապաշխարելու յորդորանք
մը։ 21 Աստուած կը մերժէ անոնց կեղծաւորութիւնով
լցած ծառայութիւնը։

Լսեցէք այս խօսքը, "ձեր վրայ բրած ողբս,
Ով Իսրայէլի տունը։
2 Իսրայէլի կոյսը ինկած է, մէյմըն ալ պիտի չկանգնի.
Իր երկրին վրայ ձգուած էզանիկա վերցնող չկայ։
3 Քանի Տէր Եհովա այսպէս կ'ըսէ.
Ան քաղաքին մէջ, ուրկէ հազար կ'ելլէր,
Հարիւր պիտի մնայ.
Եւ ուրկէ հարիւր կ'ելլէր,
Տասը պիտի մնայ Իսրայէլի տանը։
4 Քանի Տէրը Իսրայէլի տանը այսպէս կ'ըսէ.
Ինձ փնտռեցէք, հոպէս դի ապրիք։
5 Բայց Բեթէլը մի փնտռէք,
Ու Գողգոթա մի մտնէք,
Ու Բերսաբէէ մի անցնիք.
Քանի Գողգոթա անշուշտ գերութեան պիտի
քշուի,
Ու Բեթէլ պիտի ոչնչանայ։
6 Ինծի փնտռեցէք, որպէս դի ապրիք.
Զի՛ր որ Յովսէփի տանը մէջ կրակի պէս իյնայ,
Եւ պանէ ուտէ, ու Բեթէլի մէջ մարող չըլլայ։
7 Դուք որ Ելրաւունքը օշինդրի կը դարձնէք,
Ու արդարութիւնը գետինը կը ձգէք,
8 Փնտռեցէք զանիկա որ Ոսոզմաստեղը ու Հոյկը
շինեց,
Ու մնհուան առաւօտեան լոյսէ կը
դարձնէ,
Եւ ցորեկը գիշերուան պէս կը մթնցնէ,
Ու ծովուն ջուրերը կը կանչէ,
Ու զանոնք երկրի երեսին վրայ կը թափէ.
Անոր անունը Եհովա է.
9 Որ զօրաւորին վրայ յանկարծ կորուստ կը բերէ,
Ու կորուստը մինչև ամրոցը կը հասնի։
10 Էդրանը մէջ յանդիմանողը կ'ատեն,
Ու շիտակ խօսողէն կը զզուին։
11 Ուստի, որովհետև աղքատին վրայ կը կոխէք,
Ու անկէ ցորենի պարգեւներ կ'առնէք,
Թէև ետաշտած քարէ տուներ շինէք,
Բայց անոնց մէջ պիտի չբնակիք.
Ու թէև ցանկալի այգիներ տնկէք,

Գլ. ե. 8։ բ. 6։

——

12 Որովհետև ես գիտեմ ձեր բազմաթիւ
յանցանքները ու ձեր մեծ մեղքերը,
Որոնք կը նեղեն արդարը, կաշառք կ'առնեն,
Ու դռան մէջ աղքատները կը դարձնեն։
13 Ուստի խելացին այդ ժամանակ կը լռէ,
Որովհետև չար ժամանակ է։
14 Բարին փնտռեցէք, ոչ թէ չարը,
Որպէսզի կենդանի մնաք,
Եւ ձեր հետ Եհովա Աստուած այնպէս ըլլայ,
ինչպէս կ'ըսէք։
15 Չարը ատեցէք, բարին սիրեցէք,
Ու դռան մէջ արդարութիւնը հաստատեցէք,
Գուցէ Եհովա Աստուած Յովսէփի մնացորդին
ողորմի։
16 Ուստի Տէր Եհովա Աստուածը Զօրքերուն
Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Բոլոր հրապարակներուն մէջ ողբ պիտի ըլլայ,
Ու բոլոր փողոցներուն մէջ պիտի ըսեն, Ավա՜ղ,
ավա՜ղ,
Ու գիւղացին սգալու կանչեն,
Ու սգալու հմուտները ողբալու կանչեն։
17 Ու բոլոր այգիներուն մէջ ողբ պիտի ըլլայ,
Որովհետև ես քու մէջդ պիտի անցնիմ,
կ'ըսէ Եհովա։
18 Վա՜յ անոնց որ կ'ուզեն Եհովայի օրը,
Ինչի՞ համար պիտի ըլլայ Եհովայի օրը ձեզի.
Խաւարի՛ պիտի ըլլայ, ոչ թէ լոյսի։
19 Ինչպէս որ մարդ մը առիւծէն կը փախչի,
Ու արջը կը պատահի անոր,
Կամ տունը կը մտնէ ու ձեռքը պատին կը դնէ,
Ու օձը կը խածնէ զայն։
20 Եհովայի օրը խաւար պիտի ըլլայ, ոչ թէ լոյս,
Ու մռայլ՝ առանց պայծառութեան։
21 Ատեցի, արհամարհեցի ձեր տօները,
Ու ձեր հաւաքները հոտ չառի։
22 Թէև ինծի ողջակէզներ ու ձեր նուէրները
մատուցանէք,
Չեմ ընդունիր,
Ու ձեր գոհութեան զոհերուն գեղեցիկ
անասուները չեմ նայիր։
23 Ձեր երգերուն ամբոխը ինձմէ հեռացուցէք,
Ու ձեր քնարներուն ձայնը չեմ լսեր։
24 Այլ դատաստանը ջուրի պէս հոսի,
Ու արդարութիւնը միշտ հոսող առուի պէս։
25 Իսրայէլի տունը, քառասուն տարի անապատին
մէջ ինծի զոհեր ու նուէրներ մատուցանելով
մի՞թէ ինծի մատուցեցիք,
26 Ձեր թագաւորը Սիքութը ու ձեր պատկերները
Քեեւանը, որ ձեր աստղը ձեզի համար
շինեցիք,
27 Ես ալ ձեզ Դամասկոսէն անդին պիտի
գերութեան տանիմ,
Կ'ըսէ Եհովա, որուն անունը զօրից Աստուած է։

ԳԼ. Զ

1 Սիոնի եւ Սամարիոյ վրայ ողբ մը։ 4 Անոնց
անհոգութեան համար պատուհաս կը հասնի։ 8 Աստուած
կը մերժէ անոնց հպարտութիւնը։ 12 Անոնց
անիրաւութիւնը կը յանդիմանուի։

Վա՜յ անոնց որ Սիոնի մէջ հանգիստ կ'առնեն,
Ու Սամարիոյ լերանը վրայ ապահով կը
կենան,
Ազգերուն նշանաւոր գլուխները,
Որոնց մօտ Իսրայէլի տունը կու գայ։
2 Անցէք Քաղանէ ու տեսէք,
Ու անկէ գացէք մեծ Եմաթ,
Ապա իջէք Գեթ՝ փղշտացիներուն,
Ասոնք այս թագաւորութիւններէն աւելի՞ լաւ են,
Կամ ասոնց սահմանը ձերէն աւելի՞ մեծ է։
3 Դուք չար օրը հեռացուցիք,
Ու բռնութեան աթոռը մօտեցուցիք,
4 Որ մահիճներու վրայ ձգուիք,
Ու ձեր բազկաթոռներուն վրայ ձգուած
ուտէք,
Ու գառնուկը հօտէն,
Ու գոմէշները գոմէն առնէք,
5 Որ ձեր ձայնին հնչակով քնարներու վրայ
երգէք,
Ու Դաւիթի պէս երաժշտական գործիքներ
հնարէք,
6 Որ գաւաթներով գինի խմէք,
Ու ամենէն ընտիր իւղերով օծուիք,
Բայց Յովսէփի վշտին համար չտրտմիք։
7 Ուստի հիմա գերիներուն առաջին կը
գաղթեցնեն,
Ու ուրախ խնճոյքներուն վերջ կու գայ։
8 Տէր Եհովա իր անձին երդում ըրաւ,
Եհովա Աստուած այսպէս կ'ըսէ.
Յակոբի պարծանքին զզուանք կ'ունենամ,
Ու անոր պալատները կ'ատեմ,
Ու քաղաքը անոր մէջ եղողներով միասին
կը մատնեմ։
9 Ու եթէ տասը մարդ մնան մէկ տան մէջ,
Անոնք ալ պիտի մեռնին։
10 Ու երբ մէկուն հօրեղբայրը ու անոր
դիակիզողը զայն տանէն դուրս հանելու
համար կ'առնէ,
Ու տան մէջ եղողներէն կ'ըսէ, Մնա՞ց
մէկը քեզի հետ,
Ան ալ կ'ըսէ, Չկայ,
Ապա կ'ըսէ, Լռէ՛,
Որովհետև Եհովայի անունը չենք կրնար
յիշել։
11 Որովհետև ահա Եհովա կը պատուիրէ,
Ու մեծ տունը պիտի ջարդուի կտորներու,
Ու փոքր տունը՝ բեկորներու։
12 Ձիերը կարո՞ղ են քարի վրայ վազել,
Կամ մարդ կրնա՞յ անոնցմով ցորենի արտը
հերկել,
Որ դուք իրաւունքը թոյնի վերածեցիք,
Ու արդարութեան պտուղը դառնութեան,
13 Որ Լոդաբարի համար կը ցնծաք,
Ու կ'ըսէք, Մի՞թէ մեր զօրութեամբ
Կարնայիմը չառինք մեզի համար։
14 Վասն զի ահա ես ձեր վրայ ազգ մը պիտի
յարուցանեմ, տունե՛ր Իսրայէլի,
Կ'ըսէ Եհովա Աստուած զօրութեանց,
Որ Եմաթի մտքէն մինչև Արաբայի ձորը
կը նեղեն ձեզ։

Գլ. է. 8։ ը. 6։

——

ԳԼ. Է

1 Տեսիլք մը։ 4 Կրակի դատաստանի տեսիլք մը։
7 Մլուի տեսիլք մը։ 10 Ամասիա կ'արգիլէ Ամովսին
Բեթէլի մէջ մարգարէանալ։ 14 Ամովս կը պատասխանէ
իր կոչումը։

Տէր Եհովա ինծի այսպէս ցոյց տուաւ.
Ահա մարախ մը կազմեց,
Երբ թագաւորին համար ետին բուսումները
սկսան բուսնիլ,
Ու ետին բուսումները թագաւորին համար
էին։
2 Ու երբ երկրի խոտը լմնցուց,
Ես ալ ըսի, Տէր Եհովա՛,
Ներէ՛ հիմա,
Ովկոբ որպէսզի կարենայ կանգնիլ,
Քանի որ փոքրիկ է։
3 Եհովա զղջաց այդ մասին.
Չի՛ պիտի ըլլայ, կ'ըսէ Եհովա։
4 Տէր Եհովա ինծի այսպէս ցոյց տուաւ.
Ահա Տէր Եհովա կոչեց հրով դատաստան,
Ու անդունդը ցամքեցուց,
Ու հուրը կերաւ բաժինը։
5 Ես ալ ըսի, Տէր Եհովա՛,
Դադրեցուր հիմա,
Ովկոբ որպէսզի կարենայ կանգնիլ,
Քանի որ փոքրիկ է։
6 Եհովա զղջաց այդ մասին.
Ալ այդ ալ չի՛ պիտի ըլլայ,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա։
7 Տէրը ինծի այսպէս ցոյց տուաւ.
Ահա պարսպուած պատ մը,
Որուն ձեռքը մլուի մը կար։
8 Ու Եհովա ինծի ըսաւ, Ամովս, ի՞նչ կը տեսնես,
Ես ալ ըսի, Մլուի մը։
Ապա Տէրը ըսաւ, Ահա մլուի մը պիտի դնեմ
իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի մէջտեղը,
Ու անոնց անցքերուն վրայ այլևս պիտի չանցնիմ։
9 Ու Իսահակի բարձր տեղերը աւերուն պիտի մատնուին,
Ու Իսրայէլի սրբատեղիները պիտի աւրուին,
Ու Երոբովամի տան դէմ սրով պիտի յարձակիմ։
10 Ապա Բեթէլի քահանայապետ Ամասիա
Իսրայէլի թագաւոր Երոբովամի ղրկեց՝ ըսելով,
Ամովս քու դէմդ դաւադրութիւն կ'ընէ
Իսրայէլի տան մէջտեղը,
Երկիրը անոր բոլոր խօսքերը չի կրնար տանիլ։
11 Որովհետև Ամովս այսպէս կ'ըսէ,
Երոբովամ սրով պիտի մեռնի,
Ու Իսրայէլ անշուշտ պիտի գերութեան երթայ
իր երկրէն։
12 Ամասիա նաև Ամովսին ըսաւ, Տեսանո՛ղ,
գնա՛ փախիր Յուդայի երկիրը,
Հոն հաց կե՛ր,
Ու հոն մարգարէացի՛ր,
13 Բայց Բեթէլի մէջ այլևս մարգարէանար,
Որովհետև թագաւորին սրբատեղին է,
Ու թագաւորութեան տունն է։
14 Ամովս պատասխանեց ու Ամասիայի ըսաւ,
Մարգարէ մը չէի,
Ոչ ալ մարգարէի որդի,
Հապա արօտավայրի մշակ էի,
Ու թզենիի ծիրանիներ կը հաւաքէի։
15 Եհովա զիս հօտին ետևէն առաւ,
Ու Եհովա ինծի ըսաւ, Գնա՛ մարգարէացի՛ր
իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի համար։
16 Հիմա դուն Եհովայի խօսքը լսէ,
Դուն կ'ըսես, Իսրայէլի դէմ մարգարէացի՛ր,
Ու Իսահակի տան դէմ մի՛ կաթիլեցուր,
17 Ուստի Եհովա այսպէս կ'ըսէ,
Քու կինդ քաղաքին մէջ պոռնկութիւն պիտի
ընէ,
Ու քու տղաքդ ու աղջիկներդ սրով պիտի
մեռնին,
Ու քու երկիրդ պիտի բաժնուի պարանով,
Ու դուն անշուշտ պիտի մեռնիս
Անմաքուր երկրի մէջ,
Ու Իսրայէլ անշուշտ պիտի գերութեան երթայ
իր երկրէն։

Ա. Թագ. ժ. 24, 25։ Ես. ԺԲ. 19։ Երեմ. ԽԲ. 18։
Զաք. գ. 2։ Յուդ. 23։
Հմր. 6։
Տես Եզեկ. Ժգ. 5։ Ել. ԼԲ. 30։ Դատ. Ժգ. 31, 32։
Մաղ. ՏլԲ. 2։ Դատ. բ. 28։
Գլ. ե. 8։ բ. 9։
Բ Օր. ւբ. 13։ ւգ. 29։ Միք. ա. 3։
Ես. ԽԷ. 4։ Երեմ. Ժ. 16։

Գլ. ե. 8։ Բ. 6։
Հմր. 4։
Գլ. գ. 12։
Յոբ. Բ. 9։ ւբ. 31։
Մաղ. Ե. 20։
Յոբ. ւբ. 34։ Գլ. Բ. 6։
Գլ. գ. 13։
Ես. ԽԲ. 21։
գ Թագ. խբ. 8։
բ Օր. խբ. 30, 38, 39։ Միք. գ. 15։ Սոփ. ա. 13։ Անգ. ա. 6։

Բայց անոնց դինեն պիտի չխմէք։
12 Քանզի ձեր շատ յանցանքները ու ձեր ծանր մեղքերը գիտեմ.
Հ Ա՛դատը կը նեղէք, կաշառք կ՚առնէք
Ու դրանը մէջ նանանկներուն դատը կը ծռէք։
13 Անոր համար խելացի էդողը այն ատեն Ղպիտի լռէ,
Քանզի ժամանակը չար է։
14 Բարութիւն փնտռեցէք ու ոչ թէ չարութիւն, որպէս դի ապրիք.
Եւ այսպէս զօրաց Տէր Աստուածը ձեզի հետ պիտի ըլլայ, ինչպէս ըսիք։
15 Չարութիւնը ատեցէք, ու բարութիւնը սիրեցէք, Եւ դրանը մէջ իրաւունքը հաստատեցէք.
Թերեւս զօրաց Տէր Աստուածը Յովսէփի մնացորդին ողորմութիւն ընէ։
16 Անոր համար զօրաց Աստուածը, Տէր Եհովա, այսպէս կ՚ըսէ.
Ամէն հրապարակներու մէջ ողբ պիտի ըլլայ,
Ու ամէն փողոցներու մէջ Վա՛յ, վա՛յ պիտի ըսեն,
Ու երկրագործը սուգի, ու Ողբ գիտցողները ողբալու պիտի կանչեն։
17 Եւ ամէն այգիներու մէջ ողբ պիտի ըլլայ,
Քանզի Ես քու մէջէդ պիտի անցնիմ, կ՚ըսէ Տէրը։
18 Վա՛յ անոնց՝ որ Տէրոջը օրուանը կը ցանկան.
Ձեզի ի՞նչ պիտի ըլլայ Տէրոջը օրը.
Անիկա խաւար է և ոչ թէ լոյս.
19 Ինչպէս երբ մարդ մը առիւծին երեսէն փախչի, Ու արջ մը անոր հանդիպի,
Եւ կամ տունը մտնէ ու ձեռքը պատին վրայ կռթնցնէ,
Եւ զանիկա օձը խածնէ։
20 Այո՛ Տէրոջը օրը խաւար է և ոչ թէ լոյս,
Ու անոր մէջ մռայլաւէտ կայ և ոչ թէ պայծառութիւն։
12 Ձեր ժողովները կ՚առնեմ — կը մերժեմ,
Եւ ձեր հանդիսաւոր ժողովներուն մէջ Հոտ պիտի չառնեմ։
22 Եթէ ինծի ողջակէզներ ու ձեր հացի ընծաները մատուցանէք ալ՝
Պիտի չընդունիմ,
Եւ ձեր գէր անասուններուն խաղաղութեան զոհերուն պիտի չնայիմ։
23 Քու երգերուդ ղողղակը ինծմէ հեռացուր,
Քանզի քու տաւիղներուդ եղանակը պիտի չլսեմ։
24 Հապայց իրաւունքը ջուրի պէս թող վազէ,
Ու արդարութիւնը զօրաւոր գետի պէս։

25 Մի՞թէ անապատին մէջ քառասուն տարի Ինծի զոհեր ու ընծաներ մատուցիք, ով Իսրայէլի տուն.
26 Հապա դուք Ձեր Մողոքի խորանները Ու ձեր Քիւնի կուռքերը
Եւ ձեզի համար շինած աստուածներուդ աստղը կրեցիք։
27 Ուստի ձեզ Դամասկոսէ անդին գերի պիտի քշեմ,
Կ՚ըսէ Տէրը, որուն անունը Զօրաց Աստուած է։

ԳԼ. Զ

1 Իսրայէլի հեշտասիրութիւնը 7 երկրին համայութիւնով պիտի պատժուէր, 12 նոյնպէս ալ անոնց կամեցողութիւնը։

Վա՛յ Սիոնի մէջ հանգիստ ընակողներուն,
Ու Սամարիայի լեռանը վրայ ապահովութեամբ նստողներուն,
Ազգաց գլուխին երեւելիներուն,
Որոնց կը դիմէ Իսրայէլի տունը։
2 Քալանէ անցէք ու տեսէք,
Ու անկէ Համաթ Եմմաթը գացէք,
Ու Փղշտացւոց Գէթը իջէք.
Մի՞թէ անոնք այս թագաւորութիւններէն աղէկ են,
Կամ անոնց սահմանը ձեր սահմանէն մե՞ծ է։
3 վա՛յ անոնց՝ որ չար օրը կը հեռացնեն,
Ու բռնութեան աթոռը կը մօտեցնեն,
4 Փղոսկրեայ մահիճներու մէջ կը պառկին,
Ու իրենց անկողիններուն վրայ կ՚երկննան,
Եւ հօտերէն գառնուկները
Ու գոմերու մէջէն պարարտ որթերը կ՚ուտեն,
5 Տաւիղի ձայնով խօսք կը կանչեն,
Ու Դաւիթի պէս իրենց երաժշտական գործիքներ կը հնարեն,
6 Գաւաթներով գինի կը խմեն,
Ու ծանրագին իւղերով կ՚օծուին,
Եւ Յովսէփի բեկումին վրայ չեն ցաւիր։
7 Անոր համար հիմա առաջնութեան գերիներուն հետ գերի պիտի քշուին,
Ու ննջողներուն ուրախութեան ձայնը պիտի վերնայ։
8 Տէր Եհովա իր անձին վրայ երդում ըրաւ, Կ՚ըսէ զօրաց Տէր Աստուածը,
Ես Յակոբի պարծանքէն կը զզուիմ,
Ու անոր պալատները կ՚ատեմ,
Եւ քաղաքը ու բոլոր անոր մէջ եղողը ընծայի պիտի մատնեմ.

ե Գէ. բ. 6։
զ Նա. ին. 21։ Գէ. բ. 7։
է Գէ. գ. 10։
ը Միք. գ. 11։
թ Աստ. լդ. 14։ զէ. 10։ Հաբ. ժբ. 9։
ժ Նէ. լբ. 30։ դ Թագ. ժբ. 4։ Յովէլ. բ. 14։
ի Երեմ. ին. 17։
ձ Նէ. ժբ. 12։ Նաա. ա. 12։
ղ Նա. է. 19։ Երեմ. ժէ. 15։
Եզեկ. ժբ. 22, 27։ բ Պետ. գ. 4։
ճ Երեմ. լ. 7։ Յովէլ. բ. 2։ Սոփ. ա. 15։
մ Երեմ. խբ. 44։
յ Ամաւ. խա. 27։ Նա. ա. 11—16։ Երեմ. ղ. 20։ Ովս. բ. 13։
ն Դատ. խգ. 31։
շ Նա. կգ. 3։ Միք. գ. 6, 7։
ո Ովս. գ. 6։ Միք. գ. 8։
պ Ը Օր. լբ. 17։ Յեհ. խդ. 14։ Եզեկ. ի. 8, 16, 24։ Գործ. է. 42, 43։ Տես Նա. խգ. 23։
ռ դ Թագ. ժա. 33։
ս դ Թագ. ժէ. 6։
վ Գէ. դ. 13։

տ Դ.աւ. գ. 24։
ր Նէ. ժբ. 5։
ց Նա. ժ. 9։
ւ Երեմ. բ. 10։
փ դ Թագ. ժբ. 34։
ք Ը Մն. խգ. 6։
օ Նաա. գ. 8։
ֆ Գէ. ի. 18։ թ. 10։
Եզեկ. ժբ. 27։
ձ Աստ. զդ. 20։ Գէ. ի. 12։ Հմի. 12։
ղ Նա. է. 12։
ճ ա Մն. խգ. 5։
մ Երեմ. ծա. 14։ Երր. գ. 13, 14, 17։

9 Ու եթէ մէկ տան մէջ տասը մարդ ձեռք ձգուի,
Անոնք ալ պիտի մեռնին։
10 Եւ մէհտան հօրեղբօրը, կամ ձեռքը այրող մարդը զանիկա պիտի վերցնէ՝
Ոսկորները տանէն դուրս հանելու համար,
Ու տանը մէջ եղողին պիտի ըսէ,
Ալ ո՞րէն ձեզի կայ քովդ,
Եւ անիկա պիտի ըսէ, Ոչ.
Ու ձօ՛ը պիտի ըսէ, Լուռ կեցիր,
Քանզի Տէրոջը անունը յիշելու ատեն չէ։
11 Վասն զի ահա Տէրը կը հրամայէ,
Մեծ տունը կոտ անուի
Ու պզտիկ տունը պատուի պիտի ըլլայ։
12 Մէհէ ձիերը ապառաժի վրայ կը վազի՞ն.
Կամ անիկա եղներով կը հերկուի՞.
Քանզի Ղ դուք իրաւունքը դառնութեան
Եւ արդարութեան պտուղը օշինդրի դարձուցիք,
13 Ով աչինչ բանով ուրախացողներդ,
Որ ըսիք թէ Չէ՞ որ մեր ուժովը մեզի եղջիւրներ առինք։
14 Անոր համար ահա ես, ով Իսրայէլի տունը,
Ձեր վրայ ազգ մը ազբ պիտի հանեմ,
Կ'ըսէ զօրաց Տէր Աստուածը,
Ու ձեզ Հեմաթի մուտքէն մինչև անապատի ձորը պիտի նեղեն։

ԳԼ. Է

1 Մարթանեայ 4 և կրակի գառասաններըը Ամոսի ազգատոմ կ'արգիլուին։ 7 Գնեսակի լարով չինուած պատ մը օրինակով կը ցուցուի Իսրայէլի մեծամեծներ։ 10 Ամասիա սիւռասանութիւն կ'ընէ Ամոսի վրայով։ 14 Ամոս կը կը յայտնէ իր կոչումը, 16 և Ամասիայի վրայ գալիք պատիժը։

Տէր Եհովա ինծի այսպէս ցուցուց,
Որ ահա վերջին խոտին բուսանելուն սկիզբը մարթաներ առեղծեց.
Եւ ահա վերջին խոտը Թագաւորին հունձքէն ետքն էր։
2 Ու եղաւ որ անոնց՝ երկրին խոտը լրիւ ուտելէն ետքը
Ես ըսի, Ով Տէր Եհովա, կ'ապաչեմ, ներէ.
Յակոբ ինչպէս պիտի կանգնի, քանզի փիչուր է.
3 Տէրը սոսկ համար դղջաց,
Ասիկա չըլլայ՝ ըսաւ Տէրը։
4 Տէր Եհովա ինծի այսպէս ցուցուց,
Որ ահա Տէր Եհովա կրակը կը կանչէր որպէս զի անով դատաստան ընէ,
Եւ անիկա մեծ անդունդը կլլեցուց,
Ու արտերը ուտելու էր։
5 Ու ես ըսի, Ով Տէր Եհովա, կ'ապաչեմ, դադարէ.
Յակոբ ինչպէս պիտի կանգնի, քանզի փիչուր է։
6 Տէրը սոսկ համար դղջաց,
Ասիկա ալ չըլլայ՝ ըսաւ Տէր Եհովա։
7 Ինծի այսպէս ցուցուց,
Որ ահա Տէրը գնասակի լարով վրան պարսպած մի վրայ կայներ էր,
Ու ձեռքը գնասակ մը կար։
8 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
Ի՞նչ կը տեսնես, ով Ամոս.
Ու ես ըսի, Գնասակ մը.
Եւ Տէրը ըսաւ,
Ահա ես իմ ժողովուրդս Իսրայէլի մէջ գնասակ մը կը դնեմ.
Ալ անոնց անօրէնութիւնը անտես պիտի չընեմ։
9 Եւ Իսահակի բարձր տեղերը աւերակ պիտի ըլլան.
Ու Իսրայէլի սրբատեղիները պիտի աւրուին,
Ու Երոբովամի տունը վրայ արշալ պիտի ելլեմ։
10 Եւ Բեթէլի քուրմը Ամասիա Իսրայէլի Երոբովամ թագաւորին ըսելով դրկեց՝ ըսելով,
Իսրայէլի տունը մէջ Ամոս քեզի դէմ դաւաճանութիւն կ'ընէ.
Երկիրը չկրնար անոր բոլոր խօսքերը տանիլ.
11 Քանզի Ամոս այսպէս կ'ըսէ.
Երոբովամ սրով պիտի մեռնի,
Ու Իսրայէլ իր երկրին վրայէն անշուշտ գերութեան պիտի երթայ։
12 Եւ Ամասիա ըսաւ Ամոսի,
Ով տեսանող, գնա Յուդայի երկիրը փախիր,
Ու հոն հաց կեր, և հոն մարգարէութիւն ըրէ,
13 Ու Բեթէլի մէջ մարգարէութիւն մի ըներ,
Քանզի անիկա թագաւորին սրբատեղին է,
Ու թագաւորութեան տունն է։
14 Եւ Ամոս պատասխան տուաւ ու Ամասիայի ըսաւ,
Ես մարգարէ էի՝ ոչ ալ մարգարէի որդի,
Հապա ես արջառներու հովիւ ու մոլամուկ քաղող էի.
15 Եւ Տէրը զիս հօտին ետևէն առաւ,
Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
Գնա, իմ ժողովուրդս Իսրայէլի մարգարէութիւն ըրէ։
16 Եւ հիմա Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ.
Դուն կ'ըսես որ Իսրայէլի համար մարգարէութիւն մի ըներ,
Ու Իսահակի տանը վրայով խօսք մի խօսիր։
17 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Քու կինդ քաղաքին մէջ պոռնկութիւն պիտի ընէ,
Եւ քու տղաքներդ ու աղջիկներդ սրով պիտի իյնան,
Ու քու երկիրդ լարով պիտի բաժնուի,

ա Գծ. և. 13։
բ Գծ. բ. 3։
գ Ես. ծե. 11։
դ Գծ. գ. 15։
ե Ովս. ժ. 4։ Գծ. է. 7։
զ Երեմ. է. 15։
է Թագ. ւէ. 8։ գ Թագ. ը. 65։

— Ես. ծա. 19։ Հմր. 5։
թ ը Օր. ւբ. 36։ Հմր. 6։ Յոէլ. գ. 10։ Յակ. է. 16։
ժ Հմր. 2, 3։
ի Տես գ Թագ. իա. 13։ Ես. իբ. 17։ ւէ. 11։ Ողբ. բ. 8։
լ Գծ. ը. 2։ Միք. է. 18։

խ Տես Ծն. իզ. 23։ իզ. 1։ Գծ. է. 5։ ը. 14։
ծ Տես գ Թագ. ժե. 10։
կ գ Թագ. ժբ. 32։
հ գ Թագ. ժգ. 23։
ձ Գծ. բ. 12։
ղ գ Թագ. ժբ. 32։ ժգ. 1։
ճ գ Թագ. է. 35։ գ Թագ. ը. 5։ դ. 38։ զ. 1։
մ Գծ. ա. 1։ Զաք. ժգ. 5։
յ Միք. բ. 6։
ն Տես Երեմ. իբ. 12։ իթ. 21, 25, 31, 32։
շ Ես. ժգ. 16։ Ողբ. է. 11։ Ովս. գ. 13։ Զաք. ժգ. 2։

Եւ դուն պիղծ երկրի վրայ պիտի մեռնիս.
Ու խոյանալ իր երկրին վրայէն անշուշտ գերութեան պիտի երթայ։

ԳԼ. Ը

1 Կազով մը լեցուն ամուռնային պատուհներու օրինակով կը ցուցուի Թէ Իսրայէլի պատուհասը մօտեցած է։ 4 Մարգարէն կը յանդիմանէ անիրաւները, 11 ու կը ապառնայ Աստուծոյ խօսքին տալը։

Տէրը Եհովա ինծի այսպէս ցուցուց,
Եւ ահա կողով մը ամառնային պտուղ։
2 Ու ըսաւ, Ի՞նչ կը տեսնես, ով Ամովս.
Ու ես ըսի, Կողով մը ամառնային պտուղ.
Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
Իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի վրայ վախճանը հասած է.
Բնաւ անոնց անօրէնութիւնը անտես պիտի չընեմ։
3 Ու այն օրը *տաճարին երգերը ողբեր պիտի ըլլան,
Կ'ըսէ Տէր Եհովա.
Շատ մեռելներ պիտի ըլլան,
Ու ըն անոնք ամէն տեղ լռութեամբ պիտի նետեն։
4 Ասիկա մտիկ ըրէք,
Դուք որ հանանկը կլլելու,
Ու երկրին աղքատները կորնչեցնելու կը ցանկաք,
5 Ու կ'ըսէք, Ամսագլուխը ե՞րբ պիտի անցնի՝ որ ընդեղէն ծախենք,
Եւ Շաբաթը՝ որ ցորենը բա՛ց հանենք,
Ու Եպրդումն պզտիկցնենք ու սիկղը մեծցնենք,
Եւ նենգութեամբ խարդախ կշիռքներ դործածենք.
6 Որպէս զի աղքատները *առակով
Ու անմնկիները զոյգ մը կօշիկով ծախու առնենք,
Ու ցորենին խառնը ծախենք։
7 Տէրը Յակոբի մեծվայելչութեանը վրայ երդում ըրաւ՝ ըԵ՞ՐԵ,
ԲԱնոնց բոլոր գործերը յաւիտեան պիտի չմոռնամ։
8 ԺԶ՞ որ այս բանին համար երկիրը պիտի դողայ,
Ու ամէն անոր մէջ բնակողը սուգ պիտի բռնէ,
Եւ բոլոր երկիրը գետի պէս վեր պիտի կլլէ,
Ու պիտի քշուի ու պիտի ընկղմի Եղիպտոսի գետով։
9 Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը, կ'ըսէ Տէր Եհովա,
Արեւը կէսօրուան առեղծը մտցնեմ,
Ու ցորեկուան լոյսին առեղծը երկիրը պիտի խաւարեցնեմ։
10 Եւ ձեր տուներդը սուգի
Ու ձեր բոլոր երգերդը ողբի պիտի դարձնեմ.
ԲԱ՛ւ ամէն մէջքերու վրայ քուրձ,
Եւ ամէն գլխու վրայ կնաւորութիւն պիտի բերեմ.
ԺՈ՛ւ երկիրը վրայ սա՛ստ պիտի բերեմ՝ մէկ հատիկ զաւակի համար եղած սուգին պէս,
Եւ անոր վախճանը դառնութեան օրուան պէս։
11 Ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէր Եհովա,
Որ երկրին վրայ սով մը պիտի դրկեմ,
Ոչ թէ հացի սով և ոչ թէ ջուրի ծարաւ,
Հապա Տէրոջը խօսքերը լսելուն սովը։
12 Ու մէկ ծովէն միւս ծովը,
Եւ հիւսիսէն մինչև արեւելք պիտի թափառին.
Տէրոջը խօսքը փնտռելու համար հոս հոն պիտի պտտին,
Բայց պիտի չգտնեն։
13 Ա՛յն օրը գեղեցիկ կոյսերը
Ու երիտասարդները ծարաւով պիտի մնան,
14 Որոնք Սամարիոյ յանցանքովը երդում կ'ընեն ու կ'ըսեն,
Կենդանի է քու Աստուածդ, ով Դան,
Ու կենդանի է Բերսաբէէի ճամբան.
Անոնք պիտի իյնան ու վերմէն ալ պիտի չելլեն։

ԳԼ. Թ

1 Գալու կործանման առեղծուածը։ 11 Դաւթի խորանին վերահաստատումը։

Տէրը սեղանին վրայ կայնած էր ու ըսաւ,
Խոյակին զարկ որպէս զի սեմերը դողան,
Եւ զանոնք կտոր կտոր ըրէ անոնց ամէնուն գլխուն վրայ,
Ու անոնց ճնշողը սրով պիտի սպաննեմ.
Բանոնց փախստականը պիտի չկարենայ փախչիլ,
Ու անոնց ազատուածը պիտի չկարենայ ազատիլ։
2 Բթէև անոնք մինչև դժոխք փորուին,
Իմ ձեռքս անկէ պիտի առնէ զանոնք,
Ու թէև երկինք ելլեն,
Զանոնք անկէ պիտի իջեցնեմ.
3 Ու թէև Կարմէղոսի գլուխը պահուըտին,
Զանոնք պիտի փնտռեմ, անկէ պիտի առնեմ.
Ու թէև իմ աչքերուս առջեւէն ծովուն խորութեամբը մէջ ծածկուին,
Հոն օձին պիտի հրամայեմ ու զանոնք պիտի խածնէ.
4 Ու թէև անոնք իրենց թշնամիներուն առջեւէն գերութեան երթան,
Հոն սուրին պիտի հրամայեմ ու զանոնք պիտի սպաննէ.
Եւ Իմ աչքս անոնց վրայ պիտի դնեմ չարիքի համար
Եւ ոչ թէ բարիքի համար։
5 Զօրաց Տէր Եհովա ինքն է
Որ երկիրս կը դպչի, ու անիկա ՚կը հալի,

— նգհկ. է. 2։
Բ Գլ. է. 8։
• կամ, պղտոիկ
Դ Գլ. ե. 23։
Ե Գլ. ղ. 9, 10։
Զ Յոպ. ժգ. 4։ Առակ. ը. 14։
Է Նեհեմ. ժգ. 15, 16։
Ը Միք. գ. 10, 11։
Թ Գլ. բ. 6։
Ժ Ովս. բ. 13։ թ. 9։
ԺԱ Ովս. գ. 3։
ԺԲ Գլ. թ. 5։
ԺԳ Յոբ. ե. 14։ Ես. ժգ. 10։ Ծն. թ. 9, 10։ Երեմ. ԺԸ. 9։ Միք. գ. 6։
ԺԴ Ես. ԺԸ. 2, 3։ Երեմ. խը. 37։ նգհկ. է. 18։ ԼԷ. 31։
ԺԵ Երեմ. ղ. 26։ Զաք. ժբ. 10։
ԺԶ ա Թագ. գ. 1։ Սաղ. Հդ. 9։ նգհկ. է. 26։
ԺԷ բ Օր. թ. 21։
ԺԸ Ովս. գ. 15։
ԺԹ Գլ. ե. 5։
Ի Գլ. բ. 14։
ԻԱ Սոփ. ճԼԹ. 8, ԼՆ։
ԻԲ Ծն. ե. 6։ Երեմ. ծա. 53։ Աբդ. 4։
ԻԳ Դ Եզ. խզ. 33։ բ Օր. իը. 65։ նգհկ. ե. 12։
ԻԴ Դ Եզ. ԺԷ. 10։ Երեմ. խզ. 11։
ԻԵ Միք. ա. 4։

Եվ ամեն բոլոր բնակիչները առագ կը բռնեն,
Եւ բոլոր Եւհեբը գետի պէս վեր կ'ելլէ,
Ու կ'ընկղմի որպէս թէ Եգիպտոսի գետով։
6 Ինքն է որ երկինքի մէջ իր վերնատուններըը կը շինէ,
Ու անոր կամարը երկրի վրայ կը հիմնէ,
Ծովուն ջուրերը կը կանչէ,
Ու զանոնք երկրի երեսին վրայ կը թափէ.
Անոր անունը ԵՀովա է։
7 Միթէ դուք ինծի ԵԹէովպացւոց որդիներուն պէս չէ՞ք,
Ով Իսրայէլի որդիներ, կ'ըսէ Տէրը.
Չէ՞ որ Իսրայէլը Եգիպտոսի երկրէն,
Ու Փղշտացիները Կափթորէ,
Եւ Ասորիները Իկիրէ հանեցի։
8 Ահա Տէր ԵՀովային աչքերը այդ մեղաւոր թագաւորութեանը վրայ են,
Ու երանիկա երկրի երեսին վրայէն պիտի կորսընցնեմ.
Սակայն Յակոբի տունը բոլորովին պիտի չկորսընցնեմ, կ'ըսէ Տէրը։
9 Քանի որ ահա ես կը հրամայեմ,
Ու Իսրայէլի տունը բոլոր ազգերուն մէջ պիտի խարխլեմ,
Ինչպէս ցորենը մաղով կը խարխլեն,
Բայց հատ մը գետինը պիտի չիյնայ։
10 Իմ ժողովուրդիս բոլոր մեղաւորները սրով պիտի մեռնին,
Որոնք կ'ըսեն թէ Զարիքը չի վայ պիտի չհասնի,
Ու մեր առջեւ պիտի չգայ։
11 Յայն օրը Դաւիթի ինկած խորանը պիտի կանգնեմ.
Եւ անոր փլածները պիտի նորոգեմ,
Ու աւերածները պիտի կանգնեմ,
Եւ զանիկա հին օրերուն պէս պիտի շինեմ.
12 Որպէս զի անոնք Եդոմի մնացորդը
Ու բոլոր ազգերը ժառանգեն,
Որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է,
Կ'ըսէ Տէրը՝ որ այս բանը կ'ընէ։
13 Ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը,
Որ հերկողը հնձողին՝
Եւ խաղող կոխողը սերմնացանին պիտի հասնի.
Ու լեռները քաղցու պիտի կաթեցնեն,
Եւ ամէն բլուրները պիտի հալին։
14 Եւ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլի գերութիւնը պիտի դարձնեմ,
Ու աւրուած քաղաքները պիտի շինեն ու անոնց մէջ բնակին,
Եւ այգիներ պիտի տնկեն ու անոնց գինին խմեն,
Եւ պարտէզներ պիտի շինեն ու անոնց պտուղները ուտեն։
15 Եւ զանոնք իրենց երկրին վրայ պիտի տնկեմ,
Ու "ալ չեն պիտի հանուին իրենց երկրէն՝ զոր իրենց տուի,
Կ'ըսէ քու Տէրը Աստուածդ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՌԴԻՈՒ

1 Եդոմի կործանումը 3 Իր հպարտութեանը համար 10 ու իր անիրաւութեանը համար, որ Յակոբի ըներ էր։ 17 Յակոբի վերկութիւնը ու յաղթութիւնը։

Առդիու տեսիլքը։
Տէր ԵՀովա Եդոմի վրայով այսպէս կ'ըսէ.
Լսեցինք լուր Լեցինք,
Ու ազգերուն դեսպան զրկուեցաւ՝ ըսելով,
Ելէք, ու անոր վրայ պատերազմի ելլենք։
2 Ահա քեզ ազգերու մէջ պզտիկ ըրի,
Դուն խիստ անարգուած ես։
3 Քու սրտիդ հպարտութիւնը քեզ խաբեց,
Դուն որ վէմին խոռչներուն մէջ բնակող,
Ու բարձր բնակարան ունեցող,
Որ սրտիդ մէջ կ'ըսես,
Ո՞վ զիս գետինը պիտի իջեցնէ։
4 Թէև արծիւի պէս բարձրանաս,
Եւ քու բոյնդ աստղերուն մէջ դնես,
Քեզ անկէ պիտի իջեցնեմ՝ կ'ըսէ Տէրը։
5 Եթէ գողեր կամ գիշերային աւազակներ գային,
(Ինչպէս կործանեցար),
Անոնք իրենց բաւականն եղածին չափ պիտի չգողնային.
Եթէ քեզի կիմողներ գային,

1 Եդոմ. ը. 8։
2 Առդ. ծգ. 3, 13։
3 Գլ. և. 8։
4 Գլ. գ. 13։
5 Երեմ. խէ. 4։
6 ը Օբ. բ. 23։ Երեմ. խէ. 4։
7 Գլ. ա. 5։
8 Հմր. 4։
9 Երեմ. լ. 11։ լա. 35, 36։ Աբդ. 16, 17։
10 Կամ, խէ
11 Գլ. գ. 3։
12 Գոթ. ժե. 16, 17։
13 Աբդ. 19։
14 Թագ. իգ. 18։
15 Գեր. ե. 5։
16 Ծագ. գ. 18։
17 Երեմ. լ. 3։
18 Ես. կա. 4։ հե. 21։ Եզեկ. լդ. 33—36։
19 Ես. կ. 21։ Երեմ. լբ. 41։ Եզեկ. լդ. 28։ Ծագ. գ. 20։
20 Ես. իա. 11։ լդ. 5։ Եզեկ. ին. 12, 13, 14։ Ծագ. գ. 19։ Մատ. ա. 3։
21 Երեմ. խթ. 14, ևն
22 գ Թագ. ժգ. 7։
23 Ես. ժգ. 13, 14, 15։ Յայտ. ժբ. 7։
24 Ծագ. ը. 6։ Երեմ. խթ. 16։ Ժա. 53։ Ամաս. թ. 2։
25 Ամբ. բ. 9։
26 Երեմ. խթ. 9։

ըՄԻԹԷ ՃԻՒՂԸ պիտի չթողուի՞ն։
6 Եաւ ի՛նչպէս քննուեցաւ.
Անոր ծածուկ տեղերը փնտռուեցան։
7 Ու բոլոր դաշնակիցներդ քեզ մինչեւ սահմանը
ղրկեցին,
Ը՛նեղի հետ խաղաղութիւն ունեցող մարդիկը
քեզ խաբեցին
Ո՛ր քեզ յաղթեցին.
Ու հացդ ո՛րոնքը քու տակդ պոգոյթ դրին.
Անոր քով հանճար չկայ։
8 Ա՛հա այն օրը, կ՛ըսէ Տէրը,
Եղովմէ իմաստուններըը,
Ու Եաւսի լեռնէն հանճարը բնաջինջ պիտի
ընեմ։
9 Եւ քու Ղօրտացիներդ, ով Թեմանի պիտի զար-
հուրին,
Որպէս զի Եաւսի լեռնէն ամէն մարդ ապականու-
ըով կտրուի։
10 Քու եղբօրդ Յակոբի եղած անիրաւութեանը
համար
Ամօթը քեզ պիտի ծածկէ,
Ու յաւիտեան բնաջինջ պիտի ըլլաս։
11 Անոր դիմաց կայնած օրդ,
Երբ օտարականները անոր զօրքը գերի տարին,
Ու օտարները անոր դռնները մտան,
Ու Երուսաղէմի վրայ վիճակ ձգեցին,
Դուն ալ անոնց միկտեն պէս էիր։
12 Ու պէտք չէր որ Քու եղբօրդ օրը,
Անոր օտարութեան օրը, Ուրմէն նայէիր,
Եւ Յուդայի որդիներուն վրայ
Անոնց կորուստին օրը ուրախանայիր,
Ու անոնց նեղութեան օրը
Քու բերանդ մեծցնէիր,
13 Ո՛չ ալ իմ ժողովուրդիս դուռը
Անոնց թշուառութեան օրը մտնէիր,
Անոնց կործանումին օրը
Դուն ալ անոնց չարիքին վրայ նայէիր,
Եւ անոնց կործանումին օրը
Անոնց ստացուածքին վրայ ձեռք ձգէիր.
14 Եւ ոչ անոր ապստամբները կտրելու համար
Ճամբուն բերանը կայնէիր,
Ու անոր նեղութեան օրը
Անոր մնացորդները մատնէիր։
15 Քանի բոլոր ազգերուն վրայ Տէրոջը օրը մօտ է.
Ինչպէս որ ըրած պէս պիտի ընեն.
Քու հատուցումդ գլուխդ պիտի դառնայ։
16 Քանի ինչպէս դուք իմ սուրբ լեռանս վրայ
խմեցիք,
Բոլոր ազգերն ալ շարունակ պիտի խմեն.
Պիտի խմեն ու պիտի կլլեն,
Ու չեղած պէս պիտի ըլլան։
17 Բայց Սիօն լեռանը վրայ ազատութիւն պիտի
ըլլայ,
Եւ սրբութիւն պիտի ըլլայ.
Ու Յակոբի տունը իրենց կալուածքներուն պիտի
տիրեն։
18 Եւ Յակոբի տունը Հրով,
Ու Յովսէփի տունը բոց,
Ու Եաւսի տունը յարդ պիտի ըլլայ.
Եւ անոնց մէջ պիտի բռնկին,
Ու զանոնք պիտի ուտեն,
Ու Եաւսի տանը մնացորդ մը պիտի չըլլայ.
Քանի Տէրը խօսեցաւ։
19 Եւ հարաւայինները Եաւսի լեռը պիտի ժա-
ռանգեն,
Ու դաշտայինները՝ Փղշտացւոց երկիրը,
Նաեւ Եփրեմի դաշտը ու Սամարիայի դաշտը
պիտի ժառանգեն
Ու Բենիամին Գաղաադը պիտի ժառանգէ։
20 Եւ Իսրայէլի գերիներուն այս զօրքին գերիները
Քանանացւոց եղածը պիտի ժառանգէն մինչեւ
Սարեփթա,
Ու Երուսաղէմի գերիները, որոնք Սեփարադի
մէջ են,
Հարաւայինի քաղաքները պիտի ժառանգեն։
21 Եւ ազատողներ պիտի ելլեն Սիօն լեռը՝
Եաւսի լեռը դատելու համար.
Ու Էվթագաւորութիւնը Տէրոջը պիտի լըլայ։

ը ր Օր. իդ. 21։ Ես. ԺԷ. 6։ իդ. 13։
ը Երեմ. ա. 22։
ժ Ես. ԺԲ. 11, 12։
է Ցոբ. Է. 12, 13։ Ես. ԼԹ. 14։ Երեմ. խԹ. 7։
ը Սոփ. Հդ. 5։ Ամոս. բ. 16։
է Երեմ. խԹ. 7։
ժ Սոփ. Տէ. 7։ Եզեկ. իե. 12։ լԷ. 5։ Ամոս. ա. 11։
ի Եզեկ. լ. 9։ Մատ. ա. 4։
հ Յովէլ. գ. 3։ Նաա. գ. 10։
յ Սոփ. լԷ. 13։ Տէ. 7։
ղ Սոփ. իբ. 17։ Ծգ. 7։ ՃԲ. 10։ Միք. դ. 11։ է. 10։
ճ Ցոբ. լա. 29։ Աւագ. ԺԷ. 5։ իդ. 17, 18։ Միք. է. 8։
ձ Եզեկ. լ. 3։ Յոէլ. գ. 14։
ղ Եզեկ. լե. 15։ Ամ. բ. 8։
ն Երեմ. իե. 28, 29։ խԹ. 12։ ա Պետ. դ. 17։
շ Յոէլ. բ. 32։
ո Ամոս. Ը. 8։
չ Զաք. ԺԲ. 6։ Տես նս. Ժ. 17։
պ Ամոս. Ը. 12։
ջ Սոփ. բ. 7։
ռ գ Թագ. ԺԷ. 9, 10։
ս Երեմ. լբ. 44։
վ Սոփ. իբ. 28։ Դան. բ. 44։ է. 14, 27։ Զաք. ԺԲ. 9։ Դ.մակ. ա. 33։ Յայտ. ԺԵ. 15։ ԺԲ. 6։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՆԱՆՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 *Յովնան նինուէ քաղաքը ղրկուելով՝ դէպ ի Թարսիս*
կը փախչի։ 4 Ծովուն մէջ փոթորիկ ըլլալով՝ անոր յան-
ցանքը կը յայտնուի. 12 անիկա ծովը կը ձգուի, 17 ու
ձուկէ մը կը կլլուի։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը Ամաթիի որդւոյն Յով-
2 նանի եղաւ՝ ըսելով, Ելլիր, Երթիր մեծ քա-
ղաքը դնա, ու անոր դէմ քարոզութիւն ըրէ,
քանզի չարութիւնը իմ առջեւս եկաւ։
3 Բայց Յովնան Ելաւ որ Տէրոջը երեսէն Թարսիս
փախչի, և Յոպպէ իջաւ ու նաւ մը գտաւ որ
Թարսիս կ'երթար, և անոր վարձքը տուաւ ու
անոր մէջ մտաւ, որպէս զի անոնց հետ Թարսիս
երթայ Տէրոջը երեսէն։
4 Եւ Տէրը ծովուն մէջ մեծ հով մը հանեց,
ու ծովուն մէջ մեծ փոթորիկ մը եղաւ, այն-
պէս որ նաւը խորտակուելու վտանգին մէջ էր։
5 Ու նաւավարները վախցան և ամէն մէկը իր
Աստուծոյն կ'աղաղակէր, ու ընդունի մէջի կա-
րասիները ծովը նետեցին, որպէս զի ըլլայ իրենց-
մէ թեթեւցնեն. բայց Յովնան նաւուն խորշը
իջնելով պառկեր էր ու խորունկ կը քնանար։
6 Եւ նաւապետը անոր մօտեցաւ ու անոր ըսաւ,
Քեզի ի՞նչ եղաւ, ով խորունկ քնացող. ելլիր
կանչէ Աստուծոյդ աղաղակէ, թերեւս Աս-
տուած մեզ յիշէ, որ չկորսուինք։
7 Եւ իրարու ըսին, Եկէք, վիճակ ձգենք, որ-
պէս զի դիտնանք թէ այս չարիքը որո՞ւն պատ-
ճառաւ մեր վրայ եկաւ։ Եւ վիճակ ձգեցին, ու
8 վիճակը Յովնանի ելաւ։ Եւ անոնք ըսին անոր,
Հիմա պատմէ՛ մեզի թէ այս չարիքը որո՞ւն
պատճառաւ մեր վրայ է։— քու գործդ ի՞նչ
է, և ուրկէ՞ կու գաս. քու երկիրդ ո՞րն է, ու
9 դուն ո՞ր ժողովուրդէն ես։ Եւ անիկա ըսաւ
անոնց, Ես Եբրայեցի եմ, և Տէր ծով ու ցամաքը
ստեղծող երկինքի Աստուծմէն, Եհովայէ, կը
10 վախնամ։ Եւ այն մարդիկը խիստ շատ վախ-
ցան, ու անոր ըսին, Այդ ինչո՞ւ ըրիր.
քանզի այն մարդիկը գիտցան որ Տէրոջը երեսէն
11 *կը փախչէր, վասն զի անոնց պատմեր էր։ Եւ*
անոր ըսին, Քեզի ի՞նչ ընենք, որ ծովը մեզմէ
դադարի. քանզի ծովը երթալով աւելի կը
12 *սաստկանար։ Ու անիկա ըսաւ անոնց, Զիս վեր-*
ցուցէք ու զիս ծովը նետեցէք, ու ծովը ձեզմէ
պիտի դադարի, քանզի ես գիտեմ՝ որ այս մեծ
փոթորիկը իմ պատճառաւս ձեր վրայ եղաւ։
13 Եւ այն մարդիկը թի քաշելով կը ջանային
նորէ ցամաքը դարձնել, բայց չկրցան, քանզի
ծովը երթալով կը սաստկանար անոնց վրայ։
14 Ու Եհովային աղաղակեցին ու ըսին, Ո՛հ, Եհովա,
կ'աղաչենք, այս մարդուն հոգիին համար չկոր-
սուինք, ու հաւր վրայ անմեղ արիւն մի դներ,
քանզի դուն, ով Եհովա, ինչպէս կ'ուզես կրնես։
15 Եւ Յովնանը վերցուցին ու ծովը նետեցին, Եւ
16 ծովը իր սաստկութենէն դադարեցաւ։ Ու այն
մարդիկը Եհովայէ մեծ վախով վախցան, ու
Եհովային զոհ մատուցին և ուխտեր ըրին։
17 Եւ Տէրը մեծ ձուկի մը հրամայեց որ Յով-
նանը կլլէ. ու Յովնան երեք օր ու երեք գիշեր
ձուկին փորը մնաց։

ԳԼ. Բ

1 *Յովնանի աղօթքը։ 10 Անիկա ձուկին փորէն կ'ազատի։*

1 Եւ Յովնան ձուկին փորէն իր Տէր Աստու-
2 ծոյն աղօթք ըրաւ, Ու ըսաւ,
Ի՛մ նեղութենէս Տէրոջը աղաղակեցի,
Եւ անիկա ինծի պատասխան առաւ
Գերեզմանին փորէն կանչեցի,
Ո՛ւ իմ ձայնս լսեցիր։
3 Վասն զի զիս ծովերուն մէջ, անդունդը, նե-
տեցիր,
Ու հեղեղները զիս պաշարեցին.
Ո՛ւ քու ամէն կոհակներդ ու ալիքներդ իմ վրա-
յէս անցան։
4 Ու ես ըսի,
Քու աչքերուդ առջեւէն վռնտուեցայ,
Բայց տակաւին Ս՛ուրբ տաճարիդ պիտի
նայիմ։

ա Դ Թագ. ժդ. 25։ Մատ. ժբ. 39։
բ Ծն. ժ. 11, 12։ ԳԼ գ. 2, 3։ դ. 11։
գ Ծն. ժբ. 20, 21։ Եզր. Բ. 6։ Ցակ. Ե. 4։ Յայտ. ժբ. 5։
դ ԳԼ. գ. 2։
ե Յեսա. ԺԲ. 46։ Բ Մն. բ. 16։ Գար. Բ. 36։
զ Ծն. դ. 16։ Յոբ. ա. 12։ բ. 7։
է Սաղ. ՃԷ. 25։
ը Գոր. ԽԷ. 18, 19, 38։
թ Սաղ. ՃԷ. 28։
ժ Յովէլ. ը. 14։
ի Յեսա. Է. 14, 16։ ա Թագ. ժ. 20, 21։ ժդ. 41, 42։ Աւակ. ժդ. 33։ Գոր. ա. 26։
լ Յեսա. Է. 19։ ա Թագ. ժդ. 43։
խ Սաղ. Ճխդ. 6։ Գոր. ԺԷ. 24։
ծ Տես Յովհ. ժա. 50։
կ Աւակ. խա. 30։
հ Բ Օր. խա. 8։
ձ Սաղ. ՃԺԸ. 3։
ղ Սաղ. ՃԲ. 9։ Դ.ա.կ. բ. 24։
ճ Մատ. դ. 40։ Գար. Ե. 11։
մ Մատ. ժբ. 40։ ժդ. 4։ Դ.ա.կ. ժա. 30։
յ Յովն. գ. 5։
ն Ծն. դ. 10։ Ելից. Ի. 22։ Ղեւ. ժթ. 16։ Թուոց Ե. 3։ Ա Մն. ը. 63։ Սաղ. ՃԺԸ. 13։ Ա Կոր. ժե. 9։
շ Ելից. ԻԲ. 20։ Ղեւ. ԻԶ. 30։ Թուոց ԺԸ. 19։ Բ Մն. գ. 5։ Եզր. Ա. 1։ Եր. ԼԲ. 14։ Դ.ա.կ. ա. 1։ Ագ. Բ. 6։
ո Ելից. ԻԳ. 16։ Ղեւ. ԻԵ. 10։ Թուոց ԺԵ. 2։ Բ Մն. Ը. 62։ Սաղ. ՃԺԸ. 27։ Ես. ԽԲ. 6։ Մատ. ԺԲ. 28։ Ղուկ. Ժ. 27։ Յհ. Ժ. 27։ Ա Կոր. Է. 19։ Ա Յհ. Բ. 3։
պ Ելից. ԻԳ. 17։ Ղեւ. ԻԵ. 10։ Թուոց ԺԵ. 2։ Բ Մն. Ը. 62։ Սաղ. ՃԺԸ. 27։ Ես. ԽԲ. 6։ Մատ. ԺԲ. 28։ Ղուկ. Ժ. 27։ Յհ. Ժ. 27։ Ա Կոր. Է. 19։ Ա Յհ. Բ. 3։
ջ Ելից. ԻԳ. 18։ Ղեւ. ԻԵ. 10։ Թուոց ԺԵ. 2։ Բ Մն. Ը. 62։ Սաղ. ՃԺԸ. 27։ Ես. ԽԲ. 6։ Մատ. ԺԲ. 28։ Ղուկ. Ժ. 27։ Յհ. Ժ. 27։ Ա Կոր. Է. 19։ Ա Յհ. Բ. 3։
ռ Ելից. ԻԳ. 19։ Ղեւ. ԻԵ. 10։ Թուոց ԺԵ. 2։ Բ Մն. Ը. 62։ Սաղ. ՃԺԸ. 27։ Ես. ԽԲ. 6։ Մատ. ԺԲ. 28։ Ղուկ. Ժ. 27։ Յհ. Ժ. 27։ Ա Կոր. Է. 19։ Ա Յհ. Բ. 3։
ս Ելից. ԻԳ. 20։ Ղեւ. ԻԵ. 10։ Թուոց ԺԵ. 2։ Բ Մն. Ը. 62։ Սաղ. ՃԺԸ. 27։ Ես. ԽԲ. 6։ Մատ. ԺԲ. 28։ Ղուկ. Ժ. 27։ Յհ. Ժ. 27։ Ա Կոր. Է. 19։ Ա Յհ. Բ. 3։

5 Էջ|ա մինչև հոգիս ջուրերը պաշարեցին,
Անդունդը ամէն կողմէն վրս շրջապատեց,
Կնիւններդ գլուխս փաթթուեցան։
6 Լեռներուն տակերը իջայ,
Երկիր իր նիգերովը յաւիտեան իմ բոլորտիքս էր,
Բայց դուն իմ կեանքս Տէրէն հանեցիր,
Ով իմ Տէր Աստուածս։
7 Երբ հոգիս իմ վրաս մաշեցաւ, Տէրը յիշեցի.
Եւ իմ աղօթքս քեզի քու սուրբ տաճարդ
հասաւ։
8 Սուտ ունայնութիւններու նայողները
Իրենց ըլլալու ողորմութիւնը կը թողուն,
9 Բայց ես էշնորհակալութեան ձայնով քեզի զոհ
պիտի մատուցանեմ,
Ո– բան ուխտս պիտի կատարեմ։
Փրկութիւնը Տէրոջն է։
10 Եւ Տէրը ձուկին հրաման բրաւ. ան ալ Յովնանը ցամաքը փսխեց։

ԳԼ. Գ

1 Յոնան երկրորդ անգամ զրկուելով՝ Նինուէացիները կը քարոզէ։ 5 Անոնք կ'ապաշխարեն, 10 և Աստուած անոնց կը խնայէ։

Եւ Տէրոջը խօսքը երկրորդ անգամ Յովնանի եղաւ՝ ըսելով, Ելիր, Նինուէ մեծ քա-
2 ղաքը դնա, ու քարոզէ անոր այն քարոզութիւնը զոր ես քեզի կը խօսիմ։ Եւ Յոնան Տէ-
3 րոջը խօսքին համեմատ ելաւ Նինուէ գնաց։ Իսկ Նինուէ *խիստ մեծ քաղաք մըն էր՝ երեք օ-
4 րուան ճամբու փոքո֊ի֊ե֊մբ։ Եւ Յոնան սկսաւ քաղաքը մտնել, ու մէկ օրուան ճամբայ պրե-
ծելէ՝ ձայն կը քարոզէր ու կ'ըսէր, Դեռ քառասուն օր կայ որ Նինուէ պիտի կործանի։
5 Եւ Նինուէի մարդիկը Աստուծոյ հաւատացին՝ ծոմապահութիւն քարոզեցին, ու անոնց
6 մեծէն մինչև պզտիկը քուրձ հագան։ Եւ այս խօսքը Նինուէի թագաւորին հասաւ, ու անիկա իր գահուընէն եղաւ ու վրայէն պատմուճանը հանեց, և քուրձ հագաւ ու մոխրի վրայ նստաւ.
7 Եւ Նինուէի մէջ մանաւանդ կանչել տուաւ, ու թագաւորին ու իր մեծամեծներուն հրամանովը պատուիրեց՝ ըսելով, Մարդ ու անասուն, արջառ ու ոչխար բան մը չուտեն, չարածին ու
8 ջուր չխմեն. Եւ մարդիկ ու անասուններ քուրձ հագնին, ու բուռ ուժով Աստուծոյ աղաղակեն. և էսկի իրենց ճամբայէն ու ձեռքերուն մէջ եղած անիրաւութիւնէն դառնայ.
9 Ո՞վ գիտէ, Աստուած դառնայ ու ղջայ, և իր սաստիկ բարկութիւնէն դառնայ, ու չկոր-
10 սնինք։ Եւ Աստուած անոնց գործերը տեսաւ որ իրենց չար ճամբաներէն դարձան, ու Աստուած ղջաց այն չարիքին համար զոր ըսեր էր անոնց ընել, ու չըրաւ։

ԳԼ. Դ

1 Յոնան Աստուծոյ ողորմութեանը համար նեղանալով։ 5 Դդմենիի մը օրինակով կը յանդիմանուի։

Եւ Յոնան խիստ դժուարացաւ ու նեղա-
2 ցաւ. Ու Տէրոջը աղօթք ըրաւ ու ըսաւ, Ո՛հ, Տէր, երբ ես դեռ իմ երկիրս էի, իմ խօսքս այս չէ՞ր. ասոր համար առաջ փախչելու եղայ, քանզի գիտէի որ դուն բարերար, գթած, երկայնամիտ և բազմագթութեամբ Աստուած
3 ես, ու չարիքի համար կը ղջաս։ Եւ հիմա, ով Տէր, կ'աղաչեմ, իմ հոգիս ինձմէ առ,
4 քանզի մեռնիլս ապրելէս աղէկ է։ Եւ Տէրը ըսաւ, *Միթէ այդպէ՞ս նեղանալով աղէ՞կ կ'ընես։
5 Եւ Յոնան քաղաքէն դուրս ելաւ, ու քաղաքին արեւելեան կողմը նստաւ, և հոն իրեն տաղաւար մը շինեց, ու անոր հովանիին տակ նստաւ, մինչև տեսնէ թէ քաղաքին ի՛նչ պիտի
6 պատահի։ Եւ Տէր Աստուած դդմենիի մը հրամայեց, ու Յոնանի վրայ ելաւ, որ անոր գլխուն վրայ հովանի ըլլայ, որպէս զի ազատէ իր տառապանքէն տղաստէ. և Յոնան դդմենիին հա-
մար մեծ ուրախութիւնով ուրախացաւ։
7 Ու հետեւեալ օրը երբ առաւօտ կ'բլլար, Աստուած հրամայեց որդի մը, որ դդմենին պարկուի,
8 ու անիկա չորցաւ։ Ու եղաւ որ երբ արեւը կը ծագէր, Աստուած խորշակաթափ արեւելեան հո-
վի մը հրամայեց, ու արեւը Յոնանի գլխուն վրայ զարկաւ, այնպէս որ անիկա մորմոքեցաւ. ու անիկա ինքզինքին մահը ուզելով՝ ըսաւ, Աւելի ապրելէս աղէկ է։
9 Եւ Աստուած Յոնանի ըսաւ, Միթէ դդմենիին համար նեղանալով աղէ՞կ կ'ընես. ու անիկա ըսաւ, Մինչև ի մահ նեղանալս աղէկ կ'ընեմ։
10 Ան ատեն Տէրը ըսաւ, Դուն դդմենիին համար հոգացիր, որուն համար աշխատութիւն չքաշեցիր ու զանիկա չմեծցուցիր, որ մէկ գիշերուան մէջ բուսաւ ու մէկ գիշերուան մէջ կորսուեցաւ։
11 Ու ես պիտի չխնայե՞մ Նինուէի, Նոյն մեծ քաղաքին, որուն մէջ հարիւր քսան հազարէն աւելի մարդիկ կան, Որոնք ոչ ու ձախ ձեռքին տարբերութիւնը չեն գիտեր, ու նաեւ շատ անասուններ։

Ա Առակ. կթ. 1։ Ողբ։ գ. 54։
Բ Առակ. ժգ. 10։
Գ Առակ. ժբ. 6։
Դ գ Թագ. ժէ. 15։ Առակ. լա. 6։ Երեմ. ժ. 8։ ժգ. 19։
Ե Առակ. ծ. 14,23։ ճժգ. 17, 18։ Ովս. ժգ. 2։ Երր. ժգ. 15։
Զ Առակ. գ. 8։

Է Աստուծոյ
Ը Տես բ Օր. ժբ. 22։
Թ Առաք. ժբ. 41։ Դատ. ժա. 32։
Ժ Յոբ. բ. 8։
ԺԱ բ Մն. ի. 3։ Յովէլ. բ. 15։
ԺԲ Նա. ծբ. 6։
ԺԳ Նա. ծԲ. 6։
ԺԴ բ Թագ. ժբ. 22։ Յովէլ. բ. 14։
ԺԵ Երեմ. ժբ. 8։ Ամաս. է. 3,6։

ԺԶ Գլ. ա. 3։
ԺԷ Նկ. լգ. 6։ Առակ. ձգ. 5։ Յովէլ. բ. 13։
ԺԸ դ Թագ. ժԲ. 4։
ԺԹ Հմր. 8։
Ի Դա՞, Իմաթ է որ խիստ նեղացեր ես
ԻԱ Հմր. 3։
ԻԲ Գլ. ա. 2։ գ. 2, 3։
ԻԳ բ Օր. ա. 39։
ԻԴ Առակ. լգ. 6։ Տխե. 9։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՄՈՒՔԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 *Մեփիբա՝ղ կը ցուցնէ թէ Աստուծոյ բարկութիւնը քարքա-*
փած է Յակոբի զեմ՝ անոր կառավարութեանը համար.
10 *կը յորդորէ որ սուգ բռնեն:*

Տէրոջը խօսքը, որ Յուդայի թագաւորնե-
րուն, Յովաթամի, Ահազի՝ եւ Եզեկիայի օրերը
Մօրաստացի Միքիայի եղաւ, և Սամարիայի ու
Երուսաղէմի վրայով Բանը յայտնուեցաւ:
2 Լ՚ակեցէք, ով բոլոր ժողովուրդներ,
Ականջ ըրէ, ով երկիր, ու անոր *բոլոր բնակիչ-
ները՝.
Եւ Տէր Եհովա **ձեզի դէմ վկայ ըլլայ,
Տէրը իր՝ + Իր սուրբ տաճարէն,
3 Քանի որ ¤Տէրը իր տեղէն կ՚ելլէ,
Եւ պիտի իջնէ ու ¤երկրի բարձր տեղերուն վրայ
պիտի պտըտի:
4 Ու Բլուրները անոր տակ պիտի հալին,
Եւ հովիտները պիտի պատռին՝
Կրակին առջեւ հալած մոմի պէս
Ու գետի վայրին թափուած ջուրի պէս:
5 Ա՚յս ամէնը Յակոբի յանցանքին համար
Ու Իսրայէլի տանը մեղքին համար է.
Յակոբի յանցանքին պատճառը ո՞վ է. Սամա-
րիա չէ՞.
Եւ Յուդայի բարձր տեղերուն պատճառը ո՞վ է.
Երուսաղէմ չէ՞:
6 Ուստի Սամարիան *դաշտի քարակոյտի
ու՝ այգի անկելու տեղի պիտի դարձնեմ՝
Անոր քարերը ձորին մէջ պիտի գլորեմ՝
Ու հանոր հիմերը պիտի բանամ՝.
7 Եւ անոր բոլոր կուռքերը պիտի կոտրտին,
Ու անոր բոլոր նուիրուած բաները կրակով պի-
տի այրին,
Եւ անոր բոլոր պատկերները ամայինջ պիտի ընեմ՝.
Քանի՝ անոնք բոլոր վարձքով ժողվեց,
Ու բոլոր վարձքի պիտի դառնան:

8 Ասոր համար Հպիտի ողբամ ու պիտի հա-
ռաչեմ՝,
ԻԱնձամբկոյտ ու մերկ պիտի շրջիմ՝.
ԺԶագալներու պէս կոծ, ու Ջայլամներու պէս
սուգ պիտի ընեմ՝:
9 Քանի անոր վէրքերը անբժշկելի են,
Քանի հասնի Յուդա եկաւ,
Մինչեւ իմ՝ ժողովուրդիս դուռը, մինչեւ Երու-
սաղէմ՝, հասաւ:
10 ՀԳէթի մէջ մի պատմէք ¤— բնաւ մի լաք.
†Բեթաֆրայի մէջ Ճիշխի մէջ թաւալէ:
11 Ով ‡Սաֆիրի բնակիչ, քու ²մերկութեանդ քաց
ունենալով անցիր.
||Սաանանի բնակիչը դուրս չելլեր,
§Բեթեսեզէլ կոծը իր օթեւանը ձեզմէ կառնէ:
12 Վա՚ռն ալ **Մարովթի բնակիչը. բարիքի համար
կը վշտանայ.
Քանի մինչեւ Երուսաղէմի դուռը ³Տէրոջմէ չա-
րիք իջաւ:
13 Երիվարը կառքին լծէ, ով ⁴Լաքիսի բնակիչ.
Սիոնի ազջկան մեղքին սկիզբը անիկա է.
Քանի քու մէջդ Իսրայէլի յանցանքները գըտ-
նուեցան:
14 Ասոր համար Մօրեսեթ-գէթի ընծաներ պիտի
տաս.
²†Աքզիբի տուները Իսրայէլի թագաւորներուն
պիտի ստեն:
15 Տակաւին քեզի ժառանգ պիտի բերեմ՝, ով
³‡Մարեսայի բնակիչ.
Իսրայէլի փառքը մինչեւ ²Ադոլամ՝ պիտի հասնի:
16 Քա՚ւ ³սիրելի որդիներուդ համար ²մազերդ փե-
ակ ու կարէ,
Կնաւթիւնդ արծիւի պէս շաւտուր,
Քանի քեզմէ գերութեան գացին:

— երեմ. իզ. 18:
ԲՄիռա. ա. 1:
ԳԲ Օբ. լբ. 1: Նա. ա. 2:
Դ ԵԷՉ. լեռներ
ԵՍող. ծ. 7: Մող. գ. 5:
ԶՍող. ժա. 4: Յոել. բ. 7: Ամբ. բ. 20:
Է Նա. իզ. 21:
ԸՍող. ՅԺԱ. 3:
Թ Բ Օբ. լբ. 13: լգ. 29: Ամոս. գ. 13:
Ժ Դատ. Ե. 5: Սող. գէ. 5: Նա. կբ. 1, 2, 3: Ամոս. Բ. 5: Ամբ. գ. 6, 10:
ԺԱ Գ Թագ. ԺԲ. 25: Գէ. գ. 12:
ԺԲ Երեմ. ԺԳ. 14:
ԺԳ Նա. խա. 3: իբ. 4: Երեմ. գ. 19:
ԺԴ Նա. խ. 2, 3, 4:
ԺԵ Յոր. է. 29: Սող. ձբ. 6:
ԺԶ Գ Թագ. ԺԸ. 13: Նա. Ը. 7, 8:
ԺԷ Բ Թագ. ա. 20:
ԺԸ Գործ. Ե. 5: Սող. գէ. 5: Նա. կբ. 1, 2, 3: Ամոս. Բ. 5: Ամբ. գ. 6, 10:
ԺԹ Գ Թագ. ԺԲ. 25: Գէ. գ. 12:
Ի Երեմ. Ժգ. 14:
ԻԱ Նա. խ. 2, 3, 4:
ԻԲ Յոր. է. 29: Սող. ձբ. 6:
ԻԳ Գ Թագ. ԺԸ. 13: Նա. Ը. 7, 8:
ԻԴ Բ Թագ. ա. 20:
ԻԵ † Աչխ., վոչխի տուն
ԻԶ Երեմ. գ. 26:
ԻԷ ‡ Աչխ., պնդեցկոտ իւն
ԻԸ Նա. խ. 4: խէ. 2, 3: Երեմ. ԺԳ. 22: Նաե. գ. 5:
ԻԹ ‖ Աչխ., Տօսեր ասնեկող
ԼԱ § Աչխ., Մերձաւոր տուն, Տ՚, Լիխեսանի տուն
ԼԲ : Աչխ., գառնոտ իւններ
ԼԳ ⁴ Ամոս. գ. 6:
ԼԴ ² Գ Թագ. ԺԲ. 14, 17:
ԼԵ ³ Ցեռ. ԺԸ. 44:
ԼԶ †† Աչխ., աստուիւն
ԼԷ ² Ցեռ. ԺԸ. 44:
ԼԸ ‡‡ Աչխ., ժառանգոտ իւն, Տ՚, պ՚ոտար
ԼԹ Բ Մն. ԺԱ. 7:
ՄՈղբ. գ. 5:
ՄԱ Յոբ. ա. 20: Նա. ԺԸ. 2: իբ. 12: Երեմ. Է. 29: Ժգ. 6: իէ. 5: իբ. 37:

ԳԼ. Բ

1 *Զրկողութեան դէմ վայ կը կարգայ։* 4 *Ողբ մը։* 7 *Անիրաւութեան ու կուապաշտութեան դէմ յանդիմանութիւն մը։* 12 *Յակոբի գերիզօրօթեան խոստմունքը։*

Վա՛յ անոնց՝ որ անօրէնութիւն կը խորհին,
Ու էներնց անկողիններուն վրայ չորութիւն կը հնարեն.
Անոնք առաւօտեան լոյսին առեներ զանիկա ի գործ կը դնեն,
Քանզի էներնց ձեռքերուն մէջ ոյժ կայ։
2 Ու անոնք *Տ*ագաթակներու կը ցանկան ու զանոնք կը յափշտակեն,
Եւ տուներու՝ ու զանոնք կ'առնեն.
Եւ մարդուն ու իր տանը,
Մարդուն ու իր ժառանգութեանը, զրկանք կ'ընեն։
3 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա ես եայս ազգին վրայով չարիք մը կը խորհիմ,
Ուրկէ պիտի չկրնաք ձեր պարանոցը հանել,
Ու պիտի չկրնաք հպարտութեամբ քալել,
Ռ*ւ*ան դի ժամանակը չար է։
4 Ա՛յն օրը ձեր վրայ եռաւակ պիտի խօսին,
Ու տրտմալի ողբով *Ե*զիտի ողբան ու ըսեն,
Բաղդատին յափշտակութեցանք.
Իմ ժողովուրդս բաժինը փոխեց,
Ջանիկա ի՜նչպէս ինծմէ վերցուց.
Մեր ագարակները եա տալու տեղ՝ բաժնեց։
5 Անոր համար Տէրոջը ժողովին մէջ
Բ*ւ*իճակով լար քաշող մը պիտի չունենաս։
6 Մարգարէութիւն ընողներուն՝
*Մ*արգարէութիւն մի ընէք՝ ը՛սէին.
Անոնց մարգարէութիւն պիտի չընեն, *զ*անոնք նախատինքը պիտի չվերնայ։
7 Ով Յակոբի տուն ըսուող, միթէ Տէրոջը ոգին կարճցա՞ւ,
Անոր գործերը սա՞նք են.
Միթէ ուղղութեամբ քալողին իմ խօսքերս ազէկ չե՞ն։
8 Եւ իմ ժողովուրդս շատոնցմէ ասք երեւ թշնամի ըլլալու համար.
Ա*զ*ահովութեամբ անցնողներէն, պատերազմէ դարձողներէն,
Հանդերձներուն *վ*րայէն պատմուճանը կը կողոպտէք։
9 Իմ ժողովուրդիս կիներէն իրենց զուարճալի տուներէն կը վռնտէք,
Անոնց տղաքներէն յաւիտեան իմ փառքս կ'առնէք։
10 Ելէք ու դացէք,
Քանզի տեղս *Ե*հանգստութեան տեղ չէ.
Նմխդ ըլլալուն պատճառաւ
Մեծ կործանումով ընդհննջ պիտի ըլլայ։
11 Եթէ մարդ մը *Ե*հովի և ունայնութեան հոգւով
Երթայ,
Ու սուտութեան խօսի՝ ը՛սէ՛վ,
Գինիի ու օղիի համար քեզի մարգարէութեան ընեմ,
Անիկա պիտի ըլլայ այս ժողովուրդին մարգարէն։
12 Ժո՛ղ Յակոբ, ամէնդ անշուշտ պիտի ժողվեմ,
Իսրայէլի մնացորդը պիտի հաւաքեմ,
Ո՛ր Բոսրայի ոչխարներուն պէս,
Իրենց փարախին մէջ եղող հօտերուն պէս, մեծ ամբոխ պիտի դնեմ.
Մարդոց բազմութիւնը համար ազմուկ պիտի ըլլայ։
13 Խրամատութիւն բնողը անոնց առջեւ երաւ.
Անոնք խրամատեցին ու դարձեր անցան և անոր երան.
Ու *Ն*անոնց թագաւորը անոնց առջեւ անցաւ,
Եւ Տէրը իրրեւ անոնց գլուխ *Ա*ըներ։

ԳԼ. Գ

1 *Իշխաններուն անգթութիւնը։* 5 *Մարգարէներուն սուտութիւնը։* 8 *Աստուծոյ ամէնուն ալ անհատական է։*

Ու ըսի, Լսեցէ՛ մեկ ըրէք, ով Յակոբի գլխաւորներ,
Ու Իսրայէլի տունը իշխաններ.
*Պ*էտք չէ՞ որ դուք իրաւունքը ճանչնաք.
2 Դուք որ ազէկութիւնը կ'ատէք ու չարութիւնը կը սիրէք,
*Մ*արդոց վրայէն մորթերը, ու անոնց ոսկորներէն միսերը կը հանէք.
3 Ու անոնք որ *Ե*իմ ժողովուրդիս միսը կ'ուտեն,
Եւ անոնց վրայէն մորթերը կը հանեն,
Ու անոնց ոսկորները կը փշրեն,
Եւ զանոնք պատկի մէջ ու *Է*կամտայի մէջ
Է*Է*Ը*Ը*ս միսի պէս կտոր կտոր կ'ընեն,
4 Ա՛յն ատեն *Տ*Տէրոջը պիտի աղաղակեն,
Բայց անոնց պատասխան պիտի չտայ,
Ու այն ժամանակ իր երեսը անոնցմէ պիտի ծածկէ,
Վա՛ռ ի՛նչ անոնք չար գործեր ըրին։
5 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը *Ե*ւյն մարգարէներուն համար՝
Որոնք իմ ժողովուրդս կը մոլորեցնեն,
Ու *Ե*րեներնց ակռաններով կը խածնեն,

— Ովս. է. 6։
բ Մատ. լգ. 4։
գ Սն. քա. 29։
դ Նա. և. 8։
ե Երեմ. բ. 3։
զ Ամովս. և. 13։ Եփես. ե. 16։
է Ամբ. բ. 6։
ը Բ Թագ. ա. 17։
Թ Բ Օր. լբ. 8, 9։
ժ Ես. լ. 10։ Ամովս. բ. 12։ է. 16։
ի Կա՛մ, Հետ
լ Բ Օր. ժբ. 9։
խ Դ Եզր. ժբ. 25, 28։ Երեմ. գ. 2։
ծ Եզեկ. ժգ. 3։
կ Գլ. գ. 6, 7։
հ Երեմ. լգ. 37։
ձ Ովս. գ. 5։
ղ Ես. ծբ. 12։

— Երեմ. և. 4, 5։
• Եբր. Անոնց
բ Մատ. ժգ. 4։
ճ Եզեկ. ժա. 3, 7։
մ Մատ. ժբ. 41։ Ա*ա*ակ. ա. 28։ Ես. ա. 15։ Եզեկ. բ. 18։ Զաք. է. 13։
յ Ես. ծգ. 10, 11։ Եզեկ. ժգ. 10։ իբ. 25։
ն Գլ. բ. 11։ Մատ. է. 15։

Եւ խաղաղութիւն կը քարոզեն,
Ու Էալ որ անոնց բերանը բան չդնեը,
Անոր գէմ պատերազմ կը հրամարակեն։
6 ըԱնոր համար ձեզի գիշեր պիտի ըլլայ,
Որպէս զի տեսիլք չտեսնէք.
Եւ ձեզի խաւար պիտի ըլլայ,
Որպէս զի գուշակութիւն չընէք.
ըՈւ մարգարէներուն վրայ արեւը պիտի մտնէ,
Եւ անոնց վրայ օրը պիտի խաւարի.
7 Ու տեսանողները պիտի ամչնան,
Եւ գուշակողները ամօթով պիտի ըլլան.
Ամէնն ալ իրենց շրթունքը պիտի ծածկեն,
Քվասն զի Աստուծմէ պատասխան մը պիտի չըլլայ։
8 Սակայն ես Տէրոջը Հոգիովը՝
Զօրութեամբ, դատաստանով և արիութեամբ
լեցուած եմ՝
ԷՈրպէս զի Յակոբի իր յանցանքը,
Ու Իսրայէլի իր մեղքը յայտնեմ։
9 Լսեցէք ասիկա մտիկ ըրէք,
Ով Յակոբի տանը պետերնեըը
Ու Իսրայէլի տանը իշխաններըը,
Դուք որ իրաւունքէն կը գզուիք,
Ու ամէն ուղղութիւնը կը ծռէք։
10 ԼՍիօնը Էարիւններով,
Ու Երուսաղէմը անիրաւութեամբ կը շինէք։
11 ՃԱնոր պետերնեըը կաշառքով կը դատեն,
Ու նոյնպէս քահանաներըը վարձքով կը սորվեցնեն,
Եւ անոր մարգարէներըը առկով գուշակութիւն
կ'ընեն,
ՀՈւ Տէրոջը վրայ կը կռթնին ու կ'ըսեն,
Չէ՞ որ Տէրը մեր մէջ է.
Մեր վրայ չարիք պիտի չգայ։
12 Ուրեմն ձեր պատճառաւ Սիօն նոպատակի պէս
պիտի հերկուի,
Ու Երուսաղէմ աւերակներու դէզեր,
Ու ՔՏէրունը տանը լեռը անտառի բարձր տեղերու պէս պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Դ

1 Ներկայացեալ փառքը, 3 խաղաղութիւնը, 8 թագաւորութիւնը, 11 ուղղութիւնը։

Բայց ՝վերջին օրերը պիտի ըլլայ որ Տէրոջը տանը լեռը
Լեռներուն գլխուն վրայ պիտի հաստատուի,
Եւ բլուրներէն վեր պիտի բարձրանայ,
Ու ժողովուրդներըը հեզեզի պէս անոր պիտի դիմեն.
2 Եւ շատ ազգեր պիտի երթան ու ըսեն,
Եկէք, Եհովային լեռը,
Յակոբի Աստուծոյն տունը, երթանք,
Որպէս զի մեզի իր ճամբաները սորվեցնէ,
Ու անոր շաւիղներուն մէջ քալենք.
Վասն զի օրէնքը Սիոնէ,
Ու Տէրոջը խօսքը Երուսաղէմէ պիտի ելլէ.
3 Եւ անիկա շատ ժողովուրդներու մէջ դատաստան պիտի ընէ,
Ու զօրաւոր ազգեր մինչեւ հեռաւոր տեղեր պիտի յանդիմանէ.
Ու Քանանք իրենց սուրերը խոփեր,
Եւ իրենց նիզակները յօտացներ պիտի շինեն.
Ազգ ազգի վրայ սուր պիտի չվերցնէ,
Եւ այլ պատերազմ պիտի չսորվին.
4 ՔՀապա ամէն մարդ իր որթին տակ
Ու իր թզենիին տակ պիտի նստի,
Ու վախցնող պիտի չըլլայ.
Վասն զի զօրաց Տէրոջը բերանը խօսեցաւ։
5 Քանզի Էրոլոր ժողովուրդներըն
Ամէն մէկը իր Աստուծոյն անունովը կը քալէ,
Բայց Մենք յաւիտեան յաւիտենից
Մեր Տէր Աստուծոյն անունովը պիտի քալենք։
6 Ա՛յն օրը, կ'ըսէ Տէրը, Էկողը պիտի ժողվեմ,
ըՈւ աքսորուածը պիտի հաւաքեմ,
Եւ զանիկա ալ զոր նեղեցի.
7 Եւ կողը ՔՄնացորդ պիտի ընեմ,
Ու հեռուն վռնտուածը՝ զօրաւոր ազգ.
Եւ Տէրը Սիօն լեռանը մէջ Թանկոց վրայ պիտի թագաւորէ
Հիմակուընէ մինչեւ յաւիտեան։
8 Ու դուն, ով հօտի աշտարակ, Սիօնի աղջկան բլուրը,
Մինչեւ քեզի պիտի գայ,
Փեսէ պիտի հասնի, առաջուան իշխանութիւնը,
Ու թագաւորութիւնը՝ Երուսաղէմի աղջկան։
9 Հիմա ինչո՞ւ բարձրաձայն կը պոռաս.
ԷՄիթէ քու մէջդ թագաւոր չկա՞յ,
Կամ թէ քու խորհրդականդ կորսուեցա՞ւ,
Որ քեզ Ծննդաբերող կնոջ պէս ցաւ բռնեց։
10 Ցաւ քաշէ ու ծննդաբերող պէս երկունքի մէջ
եղիր, ով Սիօնի աղջիկ,
Քանզի հիմա քաղաքէն պիտի ելլես,
Ու դաշտի մէջ պիտի բնակիս,
Ու մինչեւ Բաբելոն պիտի երթաս,
Եւ հոն պիտի ազատուիս.
Հոն Տէրը պիտի ազատէ քեզ քու թշնամիներուդ ձեռքէն։
11 ԷՈւ հիմա քու վրադ շատ ազգեր ժողովուեցան,
որոնք կ'ըսեն,
Թող անիկա պղծուի,

ե եղեկ. ժդ. 18, 19։
ը ես. ը. 20. 22։ եզեկ. ժդ. 23։ Զաք. ժդ. 4։
թ Ամովս. ը. 9։
ժ Սոպ. հդ. 9։ Միռովս. ը. 11։
ի ես. ծը. 1։
լ երեմ. խը. 13։
ծ եզեկ. խը. 27։ Ամբ. ը. 12։ Սոփ. գ. 3։
կ ես. ա. 23։ եզեկ. խը. 12։ Ովս. գ. 18։ Գլ. է. 3։
հ երեմ. գ. 13։
ձ ես. խը. 2։ երեմ. է. 4։ Հռով. ը. 17։
ղ եզեկ. խվ. 18։ Գլ. ա. 6։
ճ Սոպ. հվ. 1։
մ Գլ. գ. 2։

—

ն ես. բ. 2, ԼՆ։ եզեկ. ժէ. 22, 23։
շ ես. բ. 4։ Տես Յովել. գ. 10։
ո Սոպ. հր. 7։
չ գ Թագ. գ. 25։ Զաք. գ. 10։
պ երեմ. բ. 11։
ջ Զաք. ժ. 12։
ռ եզեկ. լգ. 16։ Սոփ. գ. 19։
ս Սոպ. ձխէ. 2։ եզեկ. լգ. 13։ լէ. 21։
վ Գլ. բ. 12։ է. 3, 7, 8։ է. 18։
տ ես. ի. 6։ խդ. 23։ Դան. է. 14, 27։ Դատ. ա. 33։ Յայտ. ժա. 15։
ր երեմ. բ. 19։
ց ես. ժդ. 8։ խա. 3։ երեմ. լ. 6։ ծ. 43։
ւ Ողբ. բ. 16։

Ու մեր աչքերը Յովնը տեսանեն։
12 Բայց անոնք Տէրոջը խորհուրդները չեն գիտեր,
Ու անոր դիտաւորութիւնը չեն հասկնար.
Քանզի ինք զանոնք կը ժողվէ՝ հնձելիս որաներ-
ը կալին մէջ ևը ժողվո՛ւ։
13 Ելիր ու կալը ծեծէ, ով Սիովնի աղջիկ,
Քանզի քու եղջիւրդ երկաթէ պիտի ընեմ,
Եւ քու կճղակներդ պղնձէ պիտի ընեմ,
Ու շատ ժողովուրդներ պիտի մանրես.
Ու անոնց աւարառութիւնը Եհովային,
Եւ անոնց առացուածքը ամբողջ երկրին Տէրոջը
պիտի նուիրեմ։

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոսի ծնունդը. 4 անոր Թագաւորութիւնը. 8 անոր յաղթութիւնը։

Հիմա, ով գունդի աղջիկ, քեզի գունդ
կազմէ.
Մեր վրայ պաշարում դրուեցաւ.
Իսրայէլի դատաւորին ծնօտին գաւազանով
պիտի զարնեն։
2 Եւ դուն, ով Բեթղէհեմ Եփրաթա,
Թէև Յուդայի հազարաւորներուն մէջ ըլլալու
պզտիկ ես,
Բայց քեզմէ պիտի ելլէ ինծի՝ որ Իսրայէլի
վրայ տիշխան պիտի ըլլայ,
Ու անոր ելքը ի հնուց, յաւիտենական օրե-
րէն, է։
3 Անոր համար զանոնք պիտի տայ
Մինչև ծնանողին ծնանելու ժամանակը,
Եւ եղբայրներուն մնացորդը
Իսրայէլի որդիներուն պիտի դառնայ։
4 Ու անդիկա պիտի կենայ, ու Տէրոջը զօրութիւնովը
Եւ իր Տէր Աստուծոյն անուանը մեծվայելչու-
թիւնովը պիտի հովուէ,
Ու անոնք պիտի բնակին.
Քանզի հիմա մինչև երկրի ծայրերը պիտի մե-
ծանայ։
5 Եւ անդիկա խաղաղութիւն պիտի ըլլայ
Երբ Ասորեստանցին մեր երկիրը մտնէ,
Ու մեր պալատներուն մէջ ոտք կոխէ,
Անոր դէմ եօթը հովիւ
Եւ ութ իշխանաւոր մարդիկ պիտի հանենք։
6 Ու անոնք Ասորեստանի երկիրը սրով
Ու Ննբրոմիի երկիրը իր դռներուն մէջ պիտի
ոսպուեն.
Եւ անդիկա Ասորեստանցիէն պիտի ազատէ
Երբ անոնք մեր երկիրը մտնեն
Ու մեր սահմաններուն մէջ ոտք կոխեն։
7 Եւ Յակոբի մնացորդը շատ ժողովուրդնե-
րուս մէջ
Ցօղի պէս պիտի ըլլայ՝ որ Տէրոջմէ կու գայ,
Եւ՝ շաղի պէս՝ որ կանանչ խոտի վրայ կ'իջնէ.
Ձոր մարդէ չսպասեր,
Ու մարդու որդիներէն չյուսար։
8 Եւ Յակոբի մնացորդը ազգերու մէջ
Շատ ժողովուրդներուս մէջ, առիւծ պիտի ըլլայ,
Ինչպէս առիւծ մի՝ անտառի գազաններուն մէջ,
Կամ՝ առյպ առիւծ մը՝ ոչխարներու հօտերուն
մէջ,
Որ եթէ անցնի՝ կը կոխկռտէ ու կը պատռէ,
Եւ ազատող մը չըլլար։
9 Քու ձեռքդ քու հակառակորդներուդ վրայ պի-
տի վերնայ,
Ու բոլոր թշնամիներդ պիտի կտրին։
10 Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը, կ'ըսէ Տէրը,
Քու ձիերդ քու մէջդէն պիտի ընեմ,
Եւ քու կառքերդ պիտի կորնչեցնեմ.
11 Եւ քու երկրիդ քաղաքները պիտի
ընեմ,
Ու բոլոր պարիսպներդ պիտի փլցնեմ.
12 Եւ քու ձեռքէդ կախարդութիւնները պիտի
ընեմ,
Ու ա՛լ հմուշակութիւն պիտի չունենաս.
13 Եւ քու մէջդէդ քու դիւրաշներդ
Ու սրճաններդ պիտի ընեմ,
Ու ա՛լ պիտի չերկրպագես
Քու ձեռքերուդ գործերուն։
14 Եւ քու մէջդէդ Աստարովթ կուռքերդ պիտի
կործանեմ,
Ու քու քաղաքներդ պիտի աւերեմ։
15 Եւ բնդ մեղք չընող ազգերուն
Սաստիկութեամբ ու բարկութեամբ վրէժ պիտի
առնեմ։

ԳԼ. Զ

1 Աստուած կը վիճի իր ժողովուրդին հետ՝ անոր ապե-
րախտութեանը, 6 պիտոյթներուն, 10 անօրէնութեանը
16 ու կատարուելիքներուն համար։

Հիմա Տէրոջը բառը մեղի ըսէք.
Ելիր ու լեռներուն առջև դատ վարէ,
Եւ բլուրները քու ձայնդ թող լսեն։
2 Ով լեռներ ու երկրի ամուր հիմերը,
Տէրոջը դատը մեղի ըսէք,
Քանզի Տէրը իր ժողովուրդին հետ դատ ունի,

ա Ելք. 12։ Գլ. է. 10։
բ Ես. ծե. 8։ Հռոմ. ժա. 33։
գ Ես. խա. 10։
դ Ես. խա. 15, 16։ Երեմ. ծա. 33։
ե Դան. բ. 44։
զ Ես. ժբ. 7։ իգ. 18։ կ. 6, 9։
է Զաք. դ. 14։ գ. 5։

— Ողբ. գ. 30։ Մատ. ե. 39։ իե. 30։

ը Մատ. բ. 6։ Յովհ. է. 42։
թ Ել. ժբ. 25։ ա Թագ. իգ. 23։
ժ Ծն. խթ. 10։ Ես. թ. 6։
ի Սաղ. գ. 2։ Աստիկ. ը. 22, 23։ Յովհ. ա. 1։
լ Գլ. դ. 10։
խ Գլ. դ. 7։
ծ Ես. խե. 11։ խթ. 10։ Եզեկ. իգ. 23. Գլ. է. 14։
կ Սաղ. հբ. 8։ Ես. ծբ. 13։ Զաք. թ. 10։ Դան. ա. 32։

ձ Սաղ. հբ. 7։ Ես. թ. 6։ Զաք. թ. 10։ Դան. է. 14։ Եփես. բ. 14։
ղ Ծն. ժ. 8, 10, 11։
ճ Դան. ա. 71։
մ Հմր. 3։
յ բ Օր. ա. 2։ Սաղ. հբ. 6։ Ամ. 3։
ն Զաք. թ. 10։
շ Ես. բ. 6։

յ Զաք. ժդ. 2։
ո Ես. բ. 8։
չ Սաղ. ծխթ. 7։ Հմր. 8։ բ Թես. ա. 8։

— բ Օր. ա. 1։ Սաղ. ծ. 1, 4։ Ես. ա. 2։
պ Ամբ. ժբ. 3։
ջ Ես. ա. 18։ է. 3, 4։ իգ. 26։ Ամբ. դ. 1։

Ու Իսրայէլի Հետ պիտի վիճի։
3 Ով իմ ժողովուրդս, ՙքեզի ի՞նչ ըրի,
Ու ի՞նչ բանով քեզ յոգնեցուցի.
Ինծի դէմ պատասխան տուր,
4 Եվասն ալ քեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի,
Ու ծառայութեան տունէն քեզ փրկեցի,
Եւ քու առջեւէդ Մովսէսը, Ահարոնը ու Մարիամը դրկեցի։
5 Ով իմ ժողովուրդս, մտքդ բեր
Ինչ որ ՚Մովաբացւոց Բաղակ թագաւորը խորհեցաւ,
Ու ինչ որ Բէովրեան Բաղաամ անոր պատասխանեց.
Եւ ինչ ու եղաւ Սատիմէ մինչեւ Գաղգաղա,
Որպէս զի ՚Տէրոջը արդարութիւնը գիտնաս։
6 Տէրոջը առջեւ ինչո՞վ երթամ,
Ու Բարձրեալ Աստուծոյն առջեւ խոնարհիմ.
Ողջակէզներո՞վ երթամ,
Մէկ տարեկան զոհերո՞վ երթամ։
7 ՚Արդեօք Տէրը հազարաւոր խոյերու
Կամ բիւրաւոր ձիւղի գետերու պիտի հաճի՞.
Արդեօք իմ յանցանքիս համար իմ անդրանի՞կս,
Ու հոգւոյս մեղքին համար որովայնիս պտուղը՞ տամ։
8 ՚Քեզի յայտնեց, ով մարդ, թէ ինչ է
ազէկը.
Ու Տէրը քեզմէ ինչ կը պահանջէ,
Բայց միայն Էնտաւնք ընել, ողորմութիւն սիրել,
Ու խոնարհութիւնով քու Աստուծոդ հետ քալել։
9 Տէրոջը ձայնը քաղաքին կը կանչէ,
Ու իմաստունը քու անունդ պիտի տեսնէ.
Գաւազանը ու անոր հրամայողը լսեցէք։
10 Անօրէնին տանը մէջ տակաւին անօրինութեան գանձեր կա՞ն,
Ու պակաս արդա՝ ծոր պիղծ է։
11 Մէթէ նանօրինութեան կշիռներ
Ու խորտիս քարերու քսակ ՚նենգաւոր մարքուր պիտի տեսե՞մ։
12 Քանզի անոր հարուստները բռնութեամբ լեցուն են,
Եւ անոր բնակիչները սուտ կը խօսին,
Ու իրենց բերնին մէջ հնենգաւոր լեզու ունին։
13 Ուստի ես ալ քեզ զարնելով չհիւանդ պիտի ընեմ,
Եւ քու մեղքերուդ համար էԷ աւերակ պիտի ընեմ։
14 ՚Դուն պիտի ուտես ու պիտի չկշտանաս,
Եւ քու անօթութիւնդ փորիդ մէջ պիտի ըլլայ.
Պիտի յափշտակես, բայց պիտի չկարենաս ազատել,
Ու ազատածդ սուրի պիտի մատնեմ։
15 Դուն ՚պիտի սերմանես, բայց պիտի չհնձես.
Դուն ձիթապտուղ պիտի կոխես, բայց իւղով պիտի չօծուիս.
Գինդ պէտք պտրտոպէս, բայց գինի պիտի չխմես։
16 Քանզի ՙԱմրիի հրամանները ՚կը պահուին,
Եւ Աքաաբի տանը բոլոր գործերը.
Եւ դուք անոնց խորհուրդներով կը քալէք
Որպէս զի քեզ ՚աւերի ընեմ,
Եւ ՚քու բնակիչներդ՚՝ սուլելու ենթակայ.
Ուստի ՚իմ ժողովուրդիս նախատինքը պիտի կրէք։

ԳԼ. Լ

1 Նկեղեցին իր փչուածութեանը 3 և ընդհանուր ապականութեանը համար գանգատ ընելով, 5 իր յոյսը Աստուծոյ վրայ կը դնէ՝ և ոչ թէ մարդու վրայ. 8 իր թշնամիներուն վրայ յաղթական կը հանդիսանայ։ 14 Աստուած զանիկա կը փոխարկէ բարի խոստումներով, 16 թշնամւոյ խաւարութեամբը 18 և իր ողորմութիւնով։

Վա՛յ ինծի, որ ամառնային պտուղը քաղուածի պէս,
Ամբողջութենէն ճաշած ՚ձիւերու պէս եղայ.
Ուտելու ողկոյզ չկայ.
Բ՚Հոգիս կանխահաս պտուղներուն կը ցանկայ։
2 ՚Բարեպաշտը երկրէ կորսուեցաւ,
Ու մարդոց մէջ ուղիղ մէկը չկայ.
Ամէնը արիւններու համար դարան կը դնեն,
՚Ամէն մարդ իր եղբայրը որոգայթով կ՚որսայ,
3 Չեռքերով շատ չարութիւն ընելու համար
Իշխանը պահանջ կը պահանջէ,
՚Նե դատաւորը կաշառքի կը նայի,
Ու մեծ մարդը իր սրտին ցանկութենէն համեմուած կը խօսի.
Ամբողջ գանիկա կը ծռեն։
4 Անոնց ազէկը էխուշի պէս
Շիտակը փշէղէն ցանկէն էԷղ է.
Քու դէտերուդ օրը քու այցելութիւնդ եկաւ,
Անոնց շփոթութիւնը հիմա պիտի ըլլայ։
5 ԸԲարեկամի մի հաւատաք,
Մտերիմ բարեկամի մի ապաւինիք,
Ծոցդ պառկողէն բերնիդ դռները պահէ։
6 Քանզի Որդան իր հայրը կ՚անարգէ,

ե. Երկ. ժ. 51։ Ժգ. 30։ ի. 2։ բ Օր. գ. 20։ Ամովս. բ. 10։
ղ Թագ. իգ. 5։ իզ. 7։ իզ. 10, 11։ բ Օր. իզ. 4, 5։ Յեսու. իզ. 9, 10։ Յայտ. բ. 14։
ը Թագ. իե. 1։ իգ. 49։ Յեսու. գ. 19։ Լ. 10։
ը Դատ. Լ. 11։
ի Առակ. ծ. 9։ ծա. 16։ Ես. ա. 11։
ձ Յոբ. իթ. 6։
ե դ Թագ. Ժգ. 3։ իա. 6։ իգ. Լ. 11։ Առակ. ա. 13։ Աղգ. ա. 6։
ճ գ Թագ. Ժգ. 25, 26։
ղ Առակ. Լ. 11։
ո գ Թագ. Ժգ. 30, Եղէ իա. 25, 26։ գ Թագ. իա. 3։
չ գ Թագ. ք. 8։ Երկն. ԺՔ. 8։
պ Եբ. անոր բնակիչները
ջ Տես Ես. իե. 8։ Երկն. ծա. 51։ Ողբ. Լ. 1։

ռ Ես. Ժէ. 6։ իգ. 13։

10։ Երկն. է. 31։ ԺՔ. 5։ Եզեկ. իգ. 37։
ր բ Օր. Ժ. 12։ ս Թագ. Ժե. 22։ Առակ. գ. 6։ ԺԲ. 7։
վ Ամն. ԺԲ. 19։ Ես. ա. 17։
տ բ Օր. իե. 13—16։ Աստղ. Ժա. 1։ ի. 10, 23։
ր Առակ. ԺԲ. 8։
ց Երկն. ք. 3, 5, 6, 8։
ւ Դնդ. իզ. 16։ Աստ. ՃԺ. 17, 18։
փ Դնդ. իզ. 26։ Առակ. գ. 10։
ք բ Օր. իբ. 38, 39, 40։ Ամովս.
ե. 11։ Առակ. ա. 13։ Աղգ. ա. 6։
ֆ գ Թագ. Ժգ. 25, 26։
օ Առակ. Լ. 11։
ն գ Թագ. Ժգ. 30, Եղէ իա. 25, 26։ գ Թագ. իա. 3։
չ գ Թագ. ք. 8։ Երկն. ԺՔ. 8։
պ Եբ. անոր բնակիչները
ջ Տես Ես. իե. 8։ Երկն. ծա. 51։ Ողբ. Լ. 1։

ռ Ես. Ժէ. 6։ իգ. 13։
վ Ես. իբ. 4։ Առակ. ք. 10։
տ Ամբ. ա. 15։
ր Առակ. գ. 18։
ց Ես. ա. 23։ ԳԼ. գ. 11։
ւ բ Թագ. իզ. 6, 7։ Երկն. բ. 6։ Տես Ես. ծ. 13։
փ Երկն. ք. 4։
ք Երկն. իբ. 7։ Ա Թագ. Ժ. 21, 35, 36։ Դատ. Ժբ. 53։ իա. 16։ բ Տիմ. գ. 2, 3։

Աղջիկը իր մօրը վրայ, ա– հարսը իր կեսուրին վրայ կ'ելլէ.
Մարդուն թշնամիները իր ընտանիքն են։
7 Բայց ես Տէրոջը պիտի սպասեմ,
իմ փրկութեան Աստուծոյն պիտի յուսամ,
իմ Աստուածս ինծի պիտի լսէ։
8 Ով իմ թշնամիս, ինծմէ մի խնդար.
Թէեւ կ'իյնամ՝ պիտի ելլեմ,
թէեւ խաւարի մէջ նստիմ՝ Տէրը ինծի լոյս պիտի ըլլայ։
9 Տէրոջը բարկութիւնը պիտի կրեմ,
(Զանոր առջեւ դէմ մեղք գործեցի,)
մինչեւ անիկա իմ դատս պաշտպանէ ու ինծի իրաւունք ընէ,
զիս լոյսը հանէ ու անոր արդարութիւնը տեսնեմ։
10 Ան ատեն իմ թշնամիս պիտի տեսնէ.
ամօթը պիտի ծածկէ զանիկա որ ինծի կ'ըսէր թէ
Ո՞ւր է քու Տէր Աստուածդ.
իմ աչքերս զանիկա պիտի տեսնեն.
հիմա անիկա փողոցներուն ցեխին պէս ոտքի կոխան պիտի ըլլայ։
11 Ան օրը որ քու պարիսպներդ պիտի շինուին,
նոյն օրը պատուէրը հեռացած պիտի ըլլայ։
12 Ան օրը Ասորեստանէ եւ պարսպատուր քաղաքներէն,
ու պարիսպէն մինչեւ Գետը,
ես ծովէ ծով ու լեռնէ լեռ քեզի պիտի գան։
13 Սակայն երկիրը ամայի պիտի ըլլայ իր բնակիչներուն պատճառաւ,
ըրածներուն պտուղէն ետեւ։
14 Քու գաւազանովդ հովուէ քու ժողովուրդդ,
քու ժառանգութեանդ խաշինքը,
որ առանձին անտառի մէջ կը նստի Կարմէղոսի մէջ.
Անոնք առաջուան օրերուն պէս
Բասանի ու Գաղաադի մէջ թող արածին։
15 Անոր հրաշքներ պիտի ցուցնեմ,
Եգիպտոսի երկրէն ելլած ինչպէս այն օրերը որ։
16 Ազգերը պիտի տեսնեն,
ու իրենց բոլոր զօրութիւնէն պիտի ամչնան.
բերնին վրայ ձեռք պիտի դնեն,
ու անոնց ականջները պիտի խլանան։
17 Օձի պէս հող պիտի լզեն,
երկրի սողուններուն պէս
իրենց պահպանած տեղերէն պիտի դողան,
Մեր Տէր Աստուծմէն պիտի վախնան,
ու քեզմէ պիտի վախնան։
18 Ո՞վ կայ Աստուած ինչ որ,
որ անօրէնութիւնը կը ներէ,
ու իր ժառանգութեանը մնացորդին յանցանքը անտես կ'ընէ.
Որ բարկութիւնը յաւիտեան չպահէր,
քանզի ողորմութիւն կը սիրէ։
19 Անիկա պիտի դառնայ, մեզի ողորմութիւն պիտի ընէ,
մեր անօրէնութիւնները ոտքին տակ պիտի առնէ.
Այո, անոնց բոլոր մեղքերը
ծովուն խորութեանը մէջ պիտի նետեւ։
20 Յակոբի ճշմարտութիւն պիտի ընես,
եւ Աբրահամի ողորմութիւն,
ինչպէս առաջուան օրերէն ի վեր
Մեր հայրերուն երդում եղար։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՆԱԻՈՒՄԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1–15 Աստուծոյ վհատութիւնը կը յայտնուի, իր ժողովուրդին բարութիւն՝ եւ իր թշնամիներուն խստութիւն ցուցնելովը

1 Ա Նինուէի պատգամը. Ելկեսացի Նաւումին տեսիլքին գիրքը։
2 Եհովա Նախանձոտ ու Վրէժխնդիր Աստուած է.

ա Նա. ը. 17։
բ Առակ. իդ. 17։ Տես Ողբ. գ. 21։
գ Սոպ. լէ. 24։ Առակ. իդ. 16։
դ Սոպ. խե. 1։
ե Ողբ. գ. 39։
զ Սոպ. լէ. 6։
է Սոպ. լե. 26։
ը Սոպ. խբ. 3, 10։ հբ. 10։ ՀԺԱ. 2։ Յովել. բ. 17։
թ Գլ. գ. 11։
ժ Բ Թագ. իբ. 43։ Զաք. Ժ. 5։
ի Ամաս. բ. 11, ևն։
լ Նա. Ժա. 16։ ԺԲ. 23, ևն։ իե. 13։ Ովս. Ժա. 11։
խ Կամ, եգիպտոսի
ծ Կամ, եգիպտոսէ
կ Կամ, Տէրս
հ Եբեմ. խա. 14։ Գլ. գ. 12։
ձ Սոպ. իբ. 9։ Գլ. ե. 4։
ղ Նա. լէ. 24։
ճ Սոպ. կը. 22։ հը. 12։
մ Սոպ. հե. 9։ 10։
յ Յոբ. իա. 5։ լԲ. 9։
ն Սոպ. հբ. 9։ Նա. խԹ. 23
շ Սոպ. Ժը. 45։
ո Եբեմ. լգ. 9։
չ Բլ. ԺԶ. 11։
պ Բլ. լգ. 6, 7։ Եբեմ. ծ. 20։
ջ Գլ. գ. 7։ Ե. 3, 7, 8։
ռ Սոպ. ՃԳ. 9։ Նա. ԺԶ. 16։ Եբեմ. գ. 5։
ս Գաղ. ա. 72, 73։
վ Սոպ. ՀԵ. 9, 10։

—

տ Սոփ. բ. 13։
ր Բլ. է. 5։ լգ. 14։ բ Օր. գ. 24։ Ցնա. իգ. 19։
ց Բ Օր. լբ. 35։ Սոպ. ղգ. 1։ Նա. ՃԲ. 18։

Եհովա վրէժ առնող ու բարկութեան տէր է.
Եհովա իր հակառակորդներէն վրէժ կ'առնէ,
Ու իր թշնամիներուն բարկութիւն կը պահէ։
3 Եհովա երկայնամիտ է, ու հանար զօրութիւնը մեծ է,
Բայց յանցաւորը ամենևին անպատիժ չ'թողուր.
Ընհովային ճամբան մրրիկի ու փոթորիկի մէջ է,
Ու ամպերը անոր ոտքերուն փոշին են։
4 Ինծաւան կը սասան ու զանիկա կը ցամքեցնէ,
Եւ բոլոր գետերը կը չորցնէ.
Բեսան ու Կարմեղոս կը թառամին,
Եւ Լիբանանի ծաղիկը կը թառամի։
5 Լեռները անկէ կը դողան ու բլուրները կը հալին.
Երկիրը անոր երեսէն կը խախտի,
Աշխարհ ու անոր բոլոր բնակիչները։
6 Անոր ցասումին առջև ո՞վ կրնայ կայնիլ,
Եւ անոր սաստիկ բարկութեանը Նո՞վ կրնայ դէմ դնել.
Ինանոր արտմուտքիւնը կրակի պէս կը թափի,
Ու ապառաժները անկէ կը խորտակին։
7 Ընհովա բարի է, նեղութեան օրը ամրութիւն է,
Ու իրեն ապաւինողները կը ճանչնայ։
8 Բայց այն փոթորիկ սելը Նինուէի վրայ կործանումով պիտի սրբէ,
Եւ խաւարը պիտի հալածէ անոր թշնամիները։
9 Ընհովային դէմ ինչ կը խորհիք.
Նրնաջինջ ընողը անիկա է.
Նեղութիւնը երկրորդ անգամ պիտի չելլէ։
10 Քանի քանի որ անոնք փուշերու պէս փաթթուած են,
Ու իրենց ըմպելիքովը գինովցած պէս են,
Նրոլորովին չորցած յարդի պէս պիտի այրին։
11 Նինուէ Եհովային դէմ չարութիւն մտածող մը,
Անօրէն խորհրդական մը, եղաւ։
12 Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Թէև անոնք խաղաղութեան մէջ են ու բազմամարդ են,
Սակայն Նանանք պիտի կտրին երբ անիկա անցնի.
Թէև քեզ նեղեցի, ա՛լ պիտի չնեղեմ։
13 Եւ հիմա քու վրայէդ Նանոր լուծը պիտի կոտրեմ,
Ու քու կապերդ պիտի կտրեմ։
14 Եւ Տէրը քեզի համար հրամայեց,
Որ յիշատակդ ալ քու անունէդ յետ չտարածուի.
Քու աստուածներուդ տունէն
Քանդակած և ձուլածոյ կուռքերը բնաջինջ պիտի ընեմ.
Նինուէ քու գերեզմանդ պիտի ընեմ,
Քանի դուն անարգ եղար։
15 Ահա լեռներուն վրայ աւետիս բերողին,
Խաղաղութիւն քարոզողին, ոտքերը.
Տօներդ պահէ, ով Յուդա, ուխտերդ կատարէ.
Քանի մէյմըն ալ քու մէջէդ Նանօրէն պիտի չանցնի,
Անիկա բոլորովին կտրուեցաւ։

ԳԼ. Բ

1—13 Ասուծոյ ահաւոր և յաղթական զօրքը Նինուէի վրայ կու գան։

1 Ինորտակողը քու երեսիդ դէմ ելաւ.
Բերդը պահպանէ, ճամբան դիտէ,
Մէջքերդ ուժովցուր — բոլոր ոյժդ վառ ժողվէ։
2 Քանի Տէրը Յակոբի վայելչութիւնը
Իսրայէլի վայելչութեանը պէս նորոգեց.
Վասն զի ապերասպները զանոնք պորպեցին,
Ու անոնց որթի ուռիները աւրեցին։
3 Անոր զօրաւորներուն վահանը կարմրեցաւ,
Անոր քաջ մարդիկը կարմիրով ներկուեցան.
Անոր պատրաստութեանը օրը կառքը *պողպատի փայլունութիւն" պիտի առնէնայ,
Ու նիզակները պիտի երերցուին։
4 Կառքերը փողոցներուն մէջ պիտի կատղին,
Հրապարակներուն մէջ իրար պիտի բախեն.
Անոնց երեւոյթը ջահերու պէս պիտի ըլլայ,
Ու փայլակներու պէս պիտի վազեն։
5 Իր կարկառնելը պիտի յիշէ.
Անոնք քալած աւերնին պիտի գլորին,
Ինչ ընթացքերը պարսպին *օրէնսդրոյ պիտի արագանան,
Ու պատապարան պիտի պատրաստեն։
6 Գետերուն դռնները պիտի բացուին,
Եւ պալատը պիտի †փլչի։
7 Ու ‡նախատահմանուեցաւ որ՝ անիկա գերութեան պիտի երթայ,
Եւ անոր աղախինները կուրծքերնուն զարնելով
Ողբալնին պէս ձնչելով անոր հետ պիտի երթան։
8 Եւ Նինուէ շատ ժամանակէ ի վեր ջուրերու աւազանի պէս էր.
Բայց դուք պիտի չըլլայ։
9 Արծաթ յափշտակեցէք, ոսկի յափշտակեցէք.
Քանի անոր պարդևքը անթիւ են,
Ու ամէն ցանկալի ապրանքու առատութիւնը կայ։

Ա Նա. ա. 2։
Բ Ես. լդ. 6, 7։ Նէհեմ. բ. 17։ Սապ. ձդ. 8։ Յովել. դ. 2։
Գ Յոբ. թ. 4։
Դ Սապ. ժբ. 7, ևն։ դէ. 2։ Ամբ. դ. 5, 11, 12։
Ե Սապ. ճդ. 9։ Ես. ծ. 2։ Մաս. ը. 26։
Զ Ես. լդ. 9։
Է Սապ. կը. 8։
Ը Դատ. և. 5։ Սապ. դէ. 5։ Միք. ա. 4։
Թ բ Պետ. գ. 10։
Ժ Մատ. գ. 2։
ԺԱ Յայտ. ժզ. 1։
ԺԲ ա Մն. ժզ. 34։ Սապ. ճ. 5։ Երեմ. լդ. 11։ Ողբ. գ. 25։
ԺԳ Սապ. ա. 6։ բ Տիմ. բ. 19։
ԺԴ Դան. թ. 26։ ժա. 10, 22, 40։
ԺԵ Սապ. բ. 1։
ԺԶ ա Թագ. գ. 12։
ԺԷ բ Թագ. իգ. 6, 7։
ԺԸ ԳԼ. գ. 11։
ԺԹ Մատ. դ. 1։
Ի դ Թագ. ժթ. 22, 23։
ԻԱ դ Թագ. ժթ. 35, 37։
ԻԲ Ես. բ. 8։ Դան. ժա. 10։
ԻԳ Երեմ. բ. 20։ լ. 8։
ԻԴ դ Թագ. ժթ. 37։
ԻԵ Ես. ծբ. 7։ Հառ. ժ. 15։
ԻԶ Ամբ. 11, 12։ — —
ԻԷ Երեմ. ծ. 23։
ԻԸ Երեմ. ծա. 11, 12։ ԳԼ. գ. 14։
ԻԹ Սապ. ձ. 12։
Լ Ես. կգ. 2, 3։
ԼԱ կամ, խոհելու լոյս
ԼԲ Եբր. հարի
ԼԳ կամ, թէև պահապանները դրուած են
ԼԴ Ես. լը. 14։ ծթ. 11։

10 Պարսպ ու պարսպած ու դաստակացած է.
Եւ Նոէրտեղը կը հալին, ու Էձունկերը իրարու
կը զարնեն,
Եւ ամէն ժէջքերը կը դողան,
Ու Խամինեան երեսները գոյներնին կը նետեն։
11 Ո՞ւր է ժառիւծներուն բնակարանը,
Եւ առյպ առիւծներուն արօտը,
Ուր արու առիւծը, մատակ առիւծը
Ու առիւծի կորիւնը կը պարտէին,
Ու վնաս վախցնող մը չկար։
12 Առիւծը իր կորիւններուն բաւական եղածին
չափ կը պատառէր
Ու իր մատակ առիւծներուն համար կը խեղդէր,
Եւ իր մորթները արաւ
Ու իր բնակարանները յափշտակութեամբ կը
լեցնէր։
13 ԻԱհա ես քեզի դէմ եմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Եւ անոր կառքերը պիտի ծրլեմ՝ ան ծուխի պէս
պիտի պաղչեմ,
Եւ քու առյպ առիւծներդ սուրը պիտի ուտէ.
Ու քու որագ երկրի վրայէն պիտի ջնջեմ,
Եւ Նքու դեսպաններուդ ձայնը ժէյմէն ալ պիտի
չլսուի։

ԳԼ. Գ

1—19 *Նինուէի ցաւալի կորուստը։*

Վա՛յ ՚արիւններու քաղաքին,
Բալորովին սուտ եմ՝ յափշտակութեամբ
լեցուն է.
Հոն որը պակաս չէ։
2 Ա՜հ՝ խորոտանին ձայնը,
Ու Բանիւին շարժման ձայնը,
Եւ արընթաց ձիին ու ցնցուող կառքին ըՂէՒՆԸ։
3 Ձիաւորը կը վերցնէ *փայլուն սուրը ու շողշողուն նիզակը՚,
Եւ շատ վիրաւորներ ու խիստ շատ մեռելներ
կ'ըլլան,
Ու դիերը անթիւ են, դիերուն վրայ կը գլորին,
4 Ա՜յն պոռնիկին պոռնկութիւններուն շատութեանը համար,
Որ խիստ շնորհալի ու Ֆկախարդութեանց տէր
ըլլալով՝
Իր պոռնկութիւններովը ազգեր,
Եւ իր կախարդութիւններովը ազգաւորմներ կը
ծախէր։
5 ԴԱհա ես քեզի դէմ եմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Ու Ե՛ք՚ու երեսիդ դէմ քու քղանցքդ պիտի
բանամ,

Եւ ազգերուն քու մերկութիւնդ ցոյց պիտի տամ,
Ու քու անարգանքդ թագաւորութիւններուն
պիտի ցուցնեմ.
6 Եւ քու վրադ պղծութիւններ պիտի նետեմ,
Ու Է՛քեզ խայտառակ պիտի ընեմ,
Ու քեզ օրինակ պիտի դնեմ։
7 Ու պիտի ըլլայ որ ամէն քեզ տեսնողը
ԸՓեզմէ պիտի փախչի, ու պիտի ըսէ,
Նինուէ աւերակ եղաւ.
ԸԱնոր վրայ ո՞վ պիտի ողբայ.
Քեզի ուրկէ՞ մխիթարիչներ փնտռեմ։
8 ԺՄիթէ դուն ԷՆով-ամոնէ աղէկ ես,
Որ գետերուն մէջ կը բնակէր,
Ու ջուրերով շրջապատուած էր,
Որուն խրամ՝ եղած էր ծովը,
Ո՚ր ծովը անոր պարիսպն էր.
9 Անոր զօրութիւնը Եթովպիա ու Եգիպտոս էր,
Ու ծայր չունէր.
Փութացիք ու Լիբէացիք քեզի օգնական էին։
10 Անիկա ալ աքսոր ու գերութեան գնաց,
ՒԱնոր տղաքները անգամ Նամէն ճամբու գլուխ
դեռևին ջարնուեցան.
Եւ անոր պատուականներուն վրայ Ժէվճակ
ձգեցին,
Ու անոր բոլոր մեծամեծները շղթաներով կապուեցան։
11 Դուն ալ հարբած պիտի ըլլաս ու անհայտ ըլլաս,
Դուն ալ թշնամիէն ամրանալու տեղ պիտի
փնտռես։
12 Քու բոլոր բերդերդ կանխահաս պտուղներ ունեցող հին ելենիներու պէս պիտի ըլլան,
Որոնք երբ թօթուին, ուտողին բերանը կ'իյնան։
13 Ահա Նքու ժողովուրդդ քու մէջդ կիներու պէս
պիտի ըլլան,
Քու երկրիդ դռները անշուշտ քու թշնամիներուդ պիտի բացուին,
Կրակը պիտի ուտէ քու ՚նիվերդ։
14 Պաշարումի համար քեզի ջուրեր քաշէ,
ՖՆերդերդ ամրացուր.
Ցեխի մէջ մտիր ու կաւը կոխէ,
Եւ աղիւսին փուռը նորոգէ.
15 Հոն կրակը քեզ պիտի ուտէ,
Սուրը քեզ պիտի կտրէ,
Ու ՚Ջօրեակի պէս քեզ պիտի հատցնէ.
Քեզ Ջօրեակի պէս շատցուր,
Քեզ մորեխի պէս շատցուր։
16 Քու վաճառականներդ երկինքի աստղերէն աւելի շատցուցիր.
Ջօրեակը տարածուեցաւ, եւրթը թռաւ։

ՂԵս. ԺԳ. 7, 8։
ԽԴան. Ե. 6։
ԸՆահում. Ը. 6։
ՃՅովէլ. Բ. 6։
ԺՅոբ. Գ. 10, 11։ Եզեկ. ԺԲ. 2—7։
ԾԵզեկ. ԼԲ. 3։ ԼԴ. 3։ ԼԹ. 1։ ԳԼ. Գ. 5։
ԿԴ Թագ. ԺԸ. 17, 19։ ԺԲ. 9, 23։
—Եզեկ. ԼԲ. 2, 3։ ԽԳ. 6, 9։ Ամբ. Բ. 12։
ՐՆահում. ԽԿ. 3։
ՍՆՐ. աստիճն բացը ու նիզակին փայլակը
ՏԵս. ԽԿ. 9, 12։
ՓԳԼ. Բ. 13։
ՔԵզեկ. ԽԲ. 2, 3։ Նահում. Ժգ. 22, 26։ Եզեկ. Ժգ. 37։ Միք. Ա. 11։
ՀԱմբ. Բ. 16։
ՂՄատ. Բ. 9։ Երր. Ժ. 33։
ԸՏես Յայտ. ԺԲ. 10։
ՐՏես Նահում. ԺԵ. 5։
ՃԱմոս. Գ. 2։
ՄՆահում. ԽԶ. 25, 26։ Եզեկ. Լ. 14—16։
ՅԱպ. Ցէփ. 9։ Ես. Ժգ. 16։ Ովս. Ժգ. 16։
ՈՂԱՐ. Բ. 19։
ՉՅովէլ. Գ. 3։ Աբդ. 11։
ՊՆահում. ԽԵ. 17, 27։ ԳԼ. Ա. 10։
ՋՅայտ. Գ. 13։
ՖՆահում. Ճ. 37։ Ժա. 30։
ՂԱպ. Ցէփ. 13։ Նահում. Ժա. 30։
ՃԳԼ. Բ. 1։
ՄՅովէլ. Ա. 4։

17 Չ՚ուս թագակիրներդ մարախի պէս,
Ու զօրավարներդ անթիւ մարախներու պէս են,
Որոնք ցուրտ օրը ցանկերու վրայ կը հանգչին.
Երբ արեւը ծագի՝ կը չուեն,
Ու անոնց տեղին ուր ըլլալը չգիտցուիր։
18 Ո՚ուս հովիւներդ կը քնանան, ով Ն՚Ասորեստանի թագաւոր,
Քու ազնուականներդ կը պառկին.
Քու ժողովուրդդ Ը՚լեռներուն վրայ ցրուեցան,
Ու մէկը չկայ որ ղեկոյծ ժողվէ։
19 Քու վէրկուդիդ ճար չկայ,
Քու Նվէրդդ անդարմանելի է.
Ը՚Ամէն անանք որ քու լուրդ կը լսեն՝ քեզի համար ծափ պիտի զարնեն,
Քանզի ամէն ժամանակ քու չարութիւնդ որո՞ւ վրայ անցած չէ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՄԲԱԿՈՒՄԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 *Երկրին անօրէնութեանը համար գանգատ ընող Ամբակում 5 կը ցուցնէ այն տակաւին վրէժխնդրութիւնը՝ որ Քաղդէացւոց ձեռքով պիտի ըլլար։ 12 Մարգարէն կը գանգատի որ այն վրէժխնդրութիւնը խիստ չար մարդոց ձեռքով պիտի կատարուէր։*

Ա՚մբակում մարգարէին տեսիլքով յայտնուած պատգամը։
2 Մինչեւ ե՞րբ, ով Տէր, ողաղակեմ ու չլսես,
Եւ գրկանքի համար քեզի կանչեմ ու չազատես։
3 Ինչո՞ւ համար ինծի անօրէնութիւն կը ցուցնես,
Եւ նեղութիւն կ՚երեւցնես.
Քանզի իմ առջեւս յափշտակութիւն ու զրկանք կայ,
Եւ դատ ու վէճ հանող կայ։
4 Անոր համար օրէնքը կը խափանի,
Ու իրաւունքը ի գործ չդրուիր,
Վասն զի Ե՚անօրէնը արդարին բոլորտիքը կ՚առնէ.
Ա՚յս պատճառաւ դատաստանը ծուռ կ՚ելլէ։
5 Ը՚Ազգերուն մէջ նայեցէք ու տեսէք,
Եւ զարմանալով ապշեցէք,
Վասն զի ձեր օրերուն մէջ այնպիսի գործ մը պիտի գործեմ,
Որ եթէ չեզ պատմուի, պիտի չհաւատաք։
6 Քանզի ահա Ք՚ես պիտի յարձնեմ Քաղդէացիները,
Ա՚յն դառն ու արագընթաց ազգը,
Որ իրենը չեղող բնակութիւններուն տիրելու համար՝
Երկրի լայնութիւնը կը պարսի.
7 Անիկա սոսկալի և ահարկու է,
Անոր դատաստանը ու իշխանութիւնը իրմէ կ՚ելլեն։
8 Անոր ձիերը ինձերէն աւելի արագաշարժ են,
Ու Է՚րեկոյեան գայլերէն աւելի կատաղած են.
Եւ անոր ձիաւորները պիտի ցամքին,
Ու անոր ձիաւորները հեռուէն պիտի գան,
Ու Ղկերակուբի վրայ արագացող արծիւի պէս պիտի թռչին։
9 Ա՚մէնը գրկանքի համար պիտի գան,
Գունդերուն երեսները դէպի *յառաջ պիտի ըլլան,
Ու աւազի պէս գերիներ պիտի ժողվէ։
10 Եւ անիկա թագաւորները ծաղր պիտի ընէ,
Ու իշխանները անոր խազալիք պիտի ըլլան.
Անիկա ամէն պարսպի վրայ պիտի խնդայ,
Վասն զի հող պիտի դիզէ ու զանիկա պիտի առնէ։
11 Ա՚յն ատեն անոր միտքը պիտի փոխուի ու պիտի հպարտանայ,
Եւ Էայս իր զօրութիւնը իր աստուածին «Էօվէ՚ի՚ չընծայած պիտի ըլլայ։
12 Ը՚Մի՞թէ դուն ի յաւիտենից չէ՞ս, ով իմ Տէր Ա՚ստուածս, իմ Սուրբս.
Պիտի չմեռնինք։
Ով Տէր, Բ՚անիկա դատաստանի համար պատչեցիր,
Ով Վէմ, զանիկա յանդիմանելու համար հաստատեցիր։
13 Ժ՚ուան, որուն աչքերը չարութիւն տեսանելէն մաքուր են,
Ու անիրաւութեան նայելու կարող չես,
Է՚նկեղատուներուն ինչո՞ւ կը նայիս,
Ա՚մբարշտին իրմէ արդար եղողը կլլած ատեն
Ինչո՞ւ կը լռես.

* Տես Յայտ. ք. 7։
† Տես եր. ժե. 16։ Սոդ. հգ. 6։
‡ Երեմ. ե. 18։ Եզեկ. լա. 3, ևն։
§ գ Թագ. իբ. 17։
¶ Միք. ա. 9։
‖ Ողբ. բ. 15։ Սոփ. բ. 15։ Տես նաև ժզ. 8, ևն։
—
** Ողբ. գ. 8։
†† Յոբ. իա. 7։ Սոդ. ղդ. 3, ևն։ Երեմ. ժբ. 1։
‡‡ Նա. իթ. 14։ Գործ. ժգ. 41։
§§ բ Օր. իբ. 49, 50։ Երեմ. ե. 15։ Տես բ Մն. լդ. 6։
¶¶ Երեմ. ե. 6։ Սոփ. գ. 3։
‖‖ Երեմ. դ. 13։
*** կամ, արեւելք
††† Դան. է. 4։
‡‡‡ Սոդ. դ. 2։ դդ. 2։ Ողբ. է. 19։
§§§ գ Թագ. ժթ. 25։ նա. ժ. 5, 6, 7։ Եզեկ. լ. 25։
¶¶¶ Սոդ. է. 5։
‖‖‖ Երեմ. ժբ. 1։

14 Ու մարդը ծովու ձուկերուն պէս կ'ընես,
Սողուններուն պէս՝ որոնք իրենց վրայ տէրտէր չունին։
15 Ա֊Անոնց ամէնը կարթով կը հանէ.
Ջանոնք իր ուռկանով կը բռնէ,
Եւ զանոնք իր ցանցովը կը ժողվէ,
Անոր համար կ'ուրախանայ ու կը ցնծայ.
16 Անոր համար իր ուռկանին զոհ կը մատուցանէ,
Ու իր ցանցին խունկ կը ծխէ,
Վասն զի անոնցմով իր բաժինը դէր
Ու իր կերակուրը պարարտ է։
17 Արդեօք այս պատճառաւ իր ուռկանը պիտի պարպէ՞,
Ու միշտ ազգերը կոտորելէն պիտի չդադարի՞։

ԳԼ. Բ

1 Պատասխան մը ընդունելու ապառող Ամբակումի կը ցուցուի թէ պարտի հաւատքով սպասել։ 5 Բաղդէացւոց վրայ հասնելու դառնութեանը՝ իրենց անցաւութեանը, 9 ագահութեանը, 12 անգթութեանը, 15 արբեցութեանը 18 ու կռապաշտութեանը համար։

Ի՛ Տ֊ պահպանութեանս տեղը պիտի կենամ,
Ու պարսպին վրայ պիտի կայնիմ,
Եւ պիտի սպասեմ որ տեսնեմ թէ ինծի հետ ի՛նչ պիտի խօսի,
Եւ թէ իմ կէտ յանդիմանութեանս վրայ ի՛նչ պատասխան պիտի տամ։
2 Եւ Տէրը ինծի պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Տեսիլքը գրէ ու տախտակներու վրայ յայտնի նշանակէ,
Որպէս զի զանիկա կարդացողը *համրձակ կարդայ՝.
3 Քանզի †տեսիլքը տակաւին որոշուած ժամանակի համար է,
Բայց վախճանին կ'արագրայ, սուտ պիտի չելլէ.
Եթէ ուշանայ՝ անոր սպասէ,
Քանզի Էանշուշտ պիտի գայ, եւ պիտի չմնայ։
4 Ա.Ն.Ա Հպարտ Ֆոգին իր նպատակին ուղիղ չէ,
Բայց Ըարդարը իր հաւատքովը պիտի ապրի։
5 Մանաւանդ գինին կը կատղեցնէ,
Հպարտ մարդը հանգարտ չկենար,
Քանզի իր ոգին Եդեսիոմանի պէս կը լայնցնէ,
Ու մահուան պէս լիալով չկշտանար,
Հապա բոլոր ազգերը իրեն կը ժողվէ,
Ու բոլոր ժողովուրդները իր քով կը դիզէ։
6 Միթէ ասոնց ամէնը Ըանոր վրայ առակ պիտի չհանե՞ն,
Ու անոր համար ծաղրական խօսքերով պիտի չըսե՞ն,
Վա՛յ անոր՝ որ իրինը չհզածը կը շատցնէ,
(Մինչև ե՞րբ պիտի պահե,)
Ու իր վրայ †պարտները կը բեռնաւորէ։
7 Միթէ յանկարծ քեզ խածնողները պիտի չելլե՞ն,
Ու քեզի նեղութիւն տուողները պիտի չարթննա՞ն,
Եւ դուն անոնց սար պիտի չըլլա՞ս։
8 ‖Որովհետեւ դուն շատ ազգեր կողոպտեցիր,
Բնիկ ալ ժողովուրդներուն բոլոր մնացորդները պիտի կողոպտեն
Ա֊Մարդոց արիւններուն համար
Ու երկրին, քաղաքին եւ բոլոր անոր մէջ բնակողներուն պրկանքին համար։
9 Վա՛յ անոր՝ որ իր տան համար էշար ագահութիւնով չար կը վաստկի,
Որպէս զի Ինր բոյնը բարձր տեղ դնէ,
Չարին ձեռքէն զինք ազատելու համար։
10 Շատ ժողովուրդներ կտրելովդ
Քու տանդ վրայ անարգանք էբերիր,
Եւ քու հոգւոյդ դէմ մեղք գործեցիր։
11 Քանզի քարը պատէն պիտի աղաղակէ,
Ու գերանը չէֆէ փայտերուն մէջէն պատասխան պիտի տայ անոր։
12 Վա՛յ անոր՝ որ Եարիւններով քաղաք կը շինէ,
Ու անիրաւութեամբ աւան կը հաստատէ։
13 Ա.Ն.Ա տակաւ զօրաց Տէրոջմէն չէ՞,
Ֆոր ժողովուրդները կրակի համար կ'աշխատին,
Ու ազգերը պարապ տեղ կը յոգնին։
14 Քանզի երկիրը ¦Տէրոջը փառքին գիտութիւնով պիտի լեցուի,
Ինչպէս ջուրերը ծովը կը ծածկեն։
15 Վա՛յ †եղէ՛ որ քու ընկերիդ ջէնէ կը խմցնես,
Եւ քու ‖սրբեցուցիչ բմպելիքդ՝ առաս կը բաշխես,
Որ ¤–էընէբ ալ դինովցնես,
Որպէս զի հանոնց մերկութիւնը տեսնես։
16 Փառքէն աւելի ամօթով կշտացար,
Դուն ալ խմէ ու մերկացիր.
Տէրոջը աջ ձեռքին բաժակը քեզի պիտի դառնայ,
Եւ քու փառքիդ վրայ անարգանք պէտ ըլայ։
17 Քանզի Լիբանանի պրկանքը քեզ պիտի ծածկէ,
Ու գազաններուն յափշտակութիւնը պիտի վախցնէ՝
Ա֊Մարդոց արիւններուն համար,
Ու երկրին, քաղաքին եւ բոլոր անոր մէջ բնակողներուն պրկանքին համար։
18 ‡Ի՞նչ օգուտ ունի արուեստաւորին քանդակած կուռքը,
Զուլածոյ կուռքը եւ †սուտ ուսուցանողը.
Որ շինողը իր շինած բանին ապաւինի,
Ու †համր կուռքեր շինէ։
19 Վա՛յ անոր՝ որ փայտին կ'ըսէ, Արթնցիր,

ե երեմ. ժղ. 16։ Ամոս. դ. 2։
—
ա ես. խա. 8, 11։
բ Սազ. ձե. 8։
գ ես. ը. 1։ լ. 8։
* Եբր. վազէ
դ Դան. ժ. 14։ ժա. 27, 35։
ե երեմ. ի. 37։
զ Յովէ. գ. 36։ Հաբ. ա. 17։ Դաղ. գ. 11։ Եբր. ժ. 38։
է Աւդակ. իե. 20։ լ. 16։
ը Միք. ք. 4։
† կամ, Թանձր ցեխ
ը ես. լգ. 1։
ի Հմր. 17։
ժ երեմ. իբ. 13։
ի երեմ. խթ. 16։ Աբդ. 4։
‡ Եբր. խորհեցար
ի երեմ. իբ. 13։ Եզեկ. իղ. 9։ Միք. գ. 10։ Նաւ. գ. 1։
ձ երեմ. ծա. 58։
ղ ես. ժա. 9։
‖ Եբր. ատգութիւնդ
հ Ծն. ք. 22։
յ երեմ. իե. 26, 27։ ծա. 57։
ղ Հմր. 8։
ճ ես. խղ. 9, 10։ խզ. 2։
ո երեմ. ժ. 8, 14։ Ցաք. ժ. 2։
չ Սազ. ձժե. 5։ ա կար. ժբ. 2։

Ե– Համր քարին՝ ելիր.
Մինչե անիկա բան մը պիտի տրվեցնի՞.
Ահա անիկա ակիով ու տրծամով պատած է,
Բայց անոր մէջ ամենևին հոգի չկայ։
Սակայն Տէրը իր սուրբ տաճարին մէջ է.
Անոր երեսին առջև լուռ կեցիր, ով բոլոր երկիր։

ԳԼ. Գ

1 Ամբակում իր աղօթքին մէջ Աստուծոյ վերահաս թենէն կը տարտափի։ 17 Իր հաստատուն հաւատքը։

*Երկիրացիի վրայ, Ամբակում մարգարէին աղօթքը։

2 Ով Տէր, քու լուրդ լսեցի ա– վախցայ.
Քու գործդ ատրճներուս մէջ նորոգէ, ով Տէր,
Տարիներուն մէջ գիտցուր,
Բարկութեան մէջ ողորմութիւն յիշէ։
3 Աստուած Թեմանէ եկաւ,
Եւ Սուրբը՝ Փառան լեռնէն. (Սէլա.)
Անոր փառքը երկինքը ծածկեց,
Ու երկիր անոր գովութիւնովը լեցուեցաւ։
4 Եւ անոր պայծառութիւնը լոյսի պէս էր.
Անոր ձեռքէն ճառագոյթներ կ'ելլէին,
Ու անոր զօրութեանը ծածկոյթը հոն էր.
5 Անոր առջեւէն ժանտախտը կ'երթար,
Եւ անոր ոտքերուն ետևէն †հրատապնոպ տենդը՝ կ'ելլէր։
6 Անիկա կայնեցաւ ու երկիրը չափեց,
Նայեցաւ ու ազգերը դողացուց.
Եվ յաւիտենական լեռները փշրուեցան,
Եւ– վաղեմի բլուրները խոնարհեցան.
Անիկա յաւիտենական ճամբաներ ունի։
7 ‡Քուշանի վրաններէը նեղութեան տակ տեսայ,
Մադիամու երկրին վրաններէը դողացին։
8 Միթէ գետերուն բարկացա՞ւ Տէրը,
Քու սրտմտութիւնդ գետերուն վրա՞յ էր,
Բարկութիւնդ ծովուն վրա՞յ էր,
Որ քու ձիերդ ա– փրկութեան կառքերդ հեծար։
9 Քու աղեղդ բոլորովին մերկ եղաւ
Նոյեանի ցեղերուն ըսած երդումներուդ ու †– խօսքիդ պէս. (Սէլա.)
Երկիրը գետերով պատռեցիր։
10 Լեռները քեզ տեսան ա– դողացին,

Ջուրերուն յորդութիւնը անցաւ,
Անդունդը իր ձայնը տուաւ,
Ո– Բձեռքերը վեր վերցուց։
11 ‡Արեւը ա– լուսինը իրենց կարգին մէջ կայնեցան,
Անոնք քու նետերուդ լուսովը
Եւ քու շողշողուն նիզակիդ պայծառութիւնովը քալեցին։
12 Երկրին վրայ սրտմտութեամբ պտըտեցար,
Ու բարկութեամբ Նազգերը կոխեցիր։
13 Քու ժողովուրդիդ փրկութեանը համար,
Քու օծեալիդ հետ փրկութեան համար, ելար.
Էանօրէնին տունէն գլուխ ճզմեցիր՝
Հիմէ մինչև պարանոցը բանալով։ (Սէլա.)
14 Իրենց գաւազաններովը իրենց գիւղաւորներուն գլուխը խորտակեցիր,
Զիս ցրուելու համար փոթորիկի պէս եկան,
Անոնց ուրախութիւնը անանկը գաղտուկ ուտելու պէս էր։
15 †Քու ձիերովդ ծովուն վրայ,
Շատ ջուրերուն խառնութեանը վրայ, քալեցիր։
16 Լսեցի ու ներսս սարսափեցաւ,
Զայնէն շրթունքներս դողացին.
Ոսկորներուս մէջ փտութիւն մտաւ,
Ու եղած տեղս սարսափեցայ,
Որպէս զի Հանգստութիւն ունենամ նեղութեան օրը,
Երբ ժողովուրդին գայ ան որ իր դաունդերովը անոր վրայ պիտի յարձակի։
17 Թէև թզենին ընձիւղ չտայ,
Ու որթերուն վրայ պտուղ չըլլայ,
Եւ– ձիթենիին բերքը առէ,
Ու արտերը կերակուր չտան,
Եւ– փոթրիկէն ոչխարը կտրի,
Ու գոմերուն մէջ արջառ չըլլայ,
18 §Սակայն ես Յէրոքմով պիտի ցնծամ,
Իմ փրկութեանս Աստուծովը պիտի ուրախանամ։
19 Տէր Եհովա իմ Նզօրութիւնս է,
Ու իմ ոտքերս †եղնիկի պէս պիտի ընէ,
Եւ զիս †իմ բարձր տեղերուս վրայ պիտի պտըտցընէ։
Գլխաւոր երաժշտին, իմ չրմնելու նուագարանիս վրայ։

Նայ. Ել. 17։
Նայ. Ժա. 4։
Սաղ. ա. 7։ Ջաք. բ. 13։

——

Կամ, Մեղեդիներուս։
Բ Օր. լգ. 2։ Գատ. ե. 4։ Սաղ. կը. 7։
Տես Նաւ. ա. 3։
Բ Օր. լբ. 24։
† կամ, կայծակ։ Սաղ. ժը. 8։
Նաւ. ա. 5։
Ծն. խթ. 26։
‡ կամ, Սիթ-եովկիթայի
Բ Օր. լգ. 26, 27։ Սաղ. ճդ. 3։ Հմր. 15։
Սաղ. հը. 15, 16։ ճե. 41։
Նկ. ժթ. 16, 18։ Գատ. ե. 4, 5։ Սաղ. կը. 8։ հէ. 18։
Նկ. ժգ. 22։ Ցես. գ. 16։
Ցես. ժ. 12, 13։
Սաղ. ժը. 14։ հէ. 17, 18։ Տես. Ցես. ժ. 11։
Սիմ. ծա. 33։ Ամովս. ա. 3։ Մխ. գ. 13։
Ցես. ժ. 24։ ժա. 8, 12։ Սաղ. կը. 21։
Հմր. 8։ Սաղ. հէ. 19։
Սաղ. ճժթ. 120։ Սիմ. խգ. 9։
Յոբ. ժգ. 15։
Նա. խա. 16։ կա. 10։
Սաղ. խէ. 1։
Բ Թագ. լբ. 34։ Սաղ. ժը. 33։
Բ Օր. լբ. 13։ լգ. 29։

——

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՍՈՓՈՆԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1—18 *Չանազան մեղքերու համար Աստուծոյ անաչառ դատաստանները ցուցնելէ վերջ*

Տէրոջը խօսքը, որ Եղեկիայի որդւոյն Ամոնի որդւոյն Յովսիայի որդւոյն Քուսիի որդւոյն Գոդոլիայի որդւոյն Քուսիի որդւոյն Սոփոնիայի եղաւ՝ Յուդայի Թագաւորին Ամոնի որդւոյն Յովսիայի օրերը։

2 Երկրի երեսէն ամէն բանը բոլորովին պիտի
կոտնցնեմ, կ'ըսէ Տէրը։

3 Մարդը ու անասունը պիտի կոտնցնեմ,
Երկինքի թռչուններուն ու ծովուն ձուկերը
Եւ էգոյնթակղութիւնները ամբարիշտներուն
հետ պիտի կոտնցնեմ,
Ու երկրի երեսէն մարդը պիտի կտրեմ, կ'ըսէ
Տէրը։

4 Եւ իմ ձեռքս Յուդայի վրայ
Ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներուն վրայ պիտի երկնցնեմ.
Ու Բայս տեղէն բնաջինջ պիտի ընեմ Բահաղի
մնացորդը,
Քահանաներուն անունը՝ քահանաներուն հետ,

5 Եւ հոսանքներու վրայ երկինքի զօրքերուն երկրպագութիւն ընողները,
Ու երկրպագութիւն ընելով Տէրոջմով երդուած ընողները,
Եւ Մելքոմով երդուած ընողները,

6 Ու Տէրոջմէ հետ դարձողները, ու Տէրը չփնտռողները
Եւ զանիկա չխնդրողները։

7 Տէր Եհովային առջեւ լուռ կեցիր,
Քանի Տէրոջը օրը մօտ է,
Քանի Տէրը զոհ պատրաստեց, իր կոչնականները *հրաւիրեց։

8 Եւ պիտի ըլլայ որ Տէրոջը զոհին օրը
Իշխանները ու Թագաւորին տղաքները
Ու բոլոր օտար պիտոյ հագնողները պիտի պատժեմ։

9 Եւ այն օրը պիտի վրայէն բոլոր ցատկողները,
Իրենց Տէրոջը տունը բռկանքով ու նենգութեամբ լեցնողները, պիտի պատժեմ։

10 Ու պիտի ըլլայ որ այն օրը, կ'ըսէ Տէրը,
Ձկանց դռնէն աղաղակի ձայն,
Եւ Մասենայէ հեծութիւն,
Ու բլուրներէն մեծ կատարած պիտի ըլլայ։

11 Հողմացէք, ով Մաքթէսի բնակիչներ,
Քանի բոլոր վաճառական ժողովուրդը կորսուեցաւ,
Բոլոր արծաթի բեռնաղները կտրեցան։

12 Ու պիտի ըլլայ որ այն ժամանակ
Երուսաղէմը ճրագներով պիտի քննեմ,
Ու Ինչպէս ոչ իրենց մրուրին վրայ հանգիստ նստող մարդիկը պիտի պատժեմ,
Որոնք իրենց սրտին մէջ կ'ըսեն,
Տէրը ոչ բարիք պիտի ընէ և ոչ չարիք։

13 Եւ անոնց առաջատածքը աւար
Ու անոնց տուները աւերակ պիտի ըլլան.
Եւ տուներ պիտի շինեն, բայց *անոնց մէջ պիտի չբնակին,
Ու այգիներ պիտի տնկեն բայց *անոնց գինին պիտի չխմեն։

14 Տէրոջը մեծ օրը մօտ է,
Մօտ է, ու խիստ կ'արտորայ.
Տէրոջը օրուան ձայնը է՛ւ ֆոյ,
Զօրաւորը հոն դառնապէս պիտի աղաղակէ։

15 Այն օրը բարկութեան օր է.
Նեղութեան ու տառապանքի օր,
Կործանումի ու աւերումի օր,
Խաւարի ու մէգի օր,
Ամպի ու մռայլութի օր է.

16 Պարսպաւոր քաղաքներու դէմ
Եւ բարձր աշտարակներու դէմ Նիոդի ու աղաղակի օր է։

17 Ու մարդիկը նեղութեան մէջ պիտի ձգեմ,
Եւ "կոյրերու պէս պիտի պտըտին,
Քանի Տէրոջը դէմ մեղք գործեցին.
Ու Անոնց արիւնը փոշիի պէս
Ու մսերնին աղբի պէս պիտի թափուին։

18 Տէրոջը բարկութեան օրը
Անոնց արծաթը ու ոսկին անդամ
Զանոնք ազատելու կարող պիտի չըլլան.
Ամբողջ երկիրը "անոր նախանձին կրակովը պիտի ոտնակոխ,

ա Ամս. գ. 3։
բ Եզեկ. է. 19։ Ժգ. 3, 4, 7։ Մատ. Ժգ. 41։
գ դ Թագ. իգ. 4, 5։
դ Ամս. ժ. 5։
ե դ Թագ. իգ. 12։ երեմ. ԺԹ. 13։
զ դ Թագ. ԺԲ. 21։ դ Թագ. ԺԼ. 33, 41։
է Նա. խլ. 1։ Ամս. գ. 15։
ը Ցեփ. իգ. 7։ գ Թագ. Ժա. 33։
թ Նա. ա. 4։ երեմ. բ. 13, 17։ ԺԼ. 6։
ժ Ամս. է. 7։
ի Ամբ. բ. 20։ Զաք. բ. 13։
լ Նա. Ժգ. 6։
խ Նա. լգ. 6։ երեմ. խզ. 10։ Եզեկ. լԹ. 17։ Յայտ. ԺԲ. 17։
ծ Ցեփ. իգ. 7։ Ագգ. ա. 14։
կ Ագգ. բ. 1։
հ Յով. ա. 15։ Ամբ. գ. 2։
ձ Ագգ. բ. 17։ Զաք. ժդ. 5։
ղ Ագգ. բ. 16։
ճ Ագգ. բ. 17։
մ Ագգ. բ. 19։
յ Ագգ. բ. 20։ Զաք. ը. 4։
ն Ագգ. բ. 21։ Զաք. ը. 12։
շ Ագգ. բ. 22։ Զաք. ը. 13։
ո Ագգ. գ. 8։ Զաք. ժդ. 14։
չ Ագգ. գ. 9։
պ Ագգ. գ. 10։ Զաք. ը. 20։
ջ Ագգ. գ. 11։ Զաք. ը. 23։
ռ Ագգ. գ. 12։ Զաք. ը. 15։
ս Ագգ. գ. 13։ Զաք. ը. 16։
վ Ագգ. գ. 14։ Զաք. ը. 17։
տ Ագգ. գ. 15։ Զաք. ը. 18։
ր Ագգ. գ. 16։ Զաք. ը. 19։
ց Ագգ. գ. 17։ Զաք. ը. 21։
ւ Ագգ. գ. 18։ Զաք. ը. 22։
փ Ագգ. գ. 19։ Զաք. ը. 23։
ք Ագգ. գ. 20։ Զաք. ը. 24։
օ Ագգ. գ. 21։ Զաք. ը. 25։
ֆ Ագգ. գ. 22։ Զաք. ը. 26։

Քանզի "անիկա խնամ շուտով երկրի բոլոր բնակիչները պիտի հատցնէ։

ԳԼ. Բ

1 Ապաշխարելու յորդորանք մը։ 4 Փղշտացւոց, 8 Մովաբի ու Ամմոնի, 12 Եթովպիայի ու Ասորեստանի գաղութները։

*Քննեցէք ձեր անձերը, քննեցէք",
Ով չամչցող ազգ,
2 Դեռ նախատահմանութիւնը չծնած,
Օրը՝ մզկռի պէս չանցած,
Դեռ բՏէրոջը սաստիկ բարկութիւնը ձեր վրայ չեկած,
Դեռ Տէրոջը բարկութեան օրը ձեր վրայ չեկած։
3 ԹՏէրը փնտռեցէք, ՔՈվ երկրի բոլոր խոնարհները,
Դուք որ անոր իրաւունքը ի գործ կը դնէք,
Արդարութիւն փնտռեցէք, խոնարհութիւն փնտռեցէք,
ԷԹերեւս Տէրոջը բարկութեան օրը պահուիք։
4 Քանզի ՂԳազա պիտի թողուի,
Ասկաղոն ամայի պիտի ըլլայ.
Ազոտոսը էկէօրտան առեն պիտի վռնտեն,
Եւ Ակկարոն արմատէն պիտի խլուի։
5 Վա՛յ ՃՕվկեղերքը բնակողներուն, Քերեթիններուն ազգին.
Տէրոջը խօսքը քեզի դէմ է, ով ՒՓղշտացւոց երկիրը Քանան.
Քեզ ալ պիտի աւրեմ, այնպէս որ բնակիչ չմնայնոյ։
6 Եւ ՃՕվկեղերքը հովիւներու ԹՆոտատեղիներ եւ ոչխարանոցներ"
Ու ՃՀօտերու փոսրախներ պիտի ըլլայ։
7 Եւ ՃՕվկեղերքը Յուդայի տունը էմնացորդին պիտի ըլլայ,
Հոն պիտի արածին.
Իրիկունը Ասկաղոնի տուներուն մէջ պիտի պառկին,
Քանզի անոնց Տէր Աստուածը Հանոնց այցելութիւն պիտի ընէ,
Եւ Իսրայէլ դերութիւնը պիտի դարձնէ։
8 ՃՄովաբի նախատինքը
Ու ՈԱմմոնի որդիներուն հայհոյութիւնները լսեցի,
Որոնք իմ ժողովուրդս նախատեցին,
Ու հանոնց սահմանին դէմ հպարտացան։
9 Անոր համար Իսրայէլի Աստուածը, զօրաց Տէրը, այսպէս կ'ըսէ.

Կենդանի եմ ես, որ ՅՄովաբը Սոդոմի պէս
Ու ՂԱմմոնի որդիները Գոմորի պէս
ԹԵղինճներու կալուածք եւ աղի հանք
Ու յաւիտեան ամայութիւն պիտի ըլլայ.
ՐԻմ ժողովուրդիս մնացորդը զանոնք պիտի յափշտակէ,
Ու իմ ազգիս մնացորդները զանոնք պիտի ժառանգեն։
10 Ահիկա ՃանոնՀպարտութեանը համար իրենց պիտի ըլլայ,
Քանզի անոնք զօրաց Տէրոջը ժողովուրդը նախատեցին,
Ու անոր դէմ հպարտացան։
11 Տէրը անոնց վրայ ահարկու պիտի ըլլայ,
Քանզի անիկա երկրի բոլոր աստուածները կնճռոտ պիտի ընէ,
Եւ Ճազգաց բոլոր կղզիները,
Ամէն մէկը իր տեղէն, ՂերկրպագութիւնՀ պիտի ընեն անոր։
12 ՃԴուք ալ, ով ԵթէովպացիՀ,
ՂԻմ սրովս պիտի ապանութիք։
13 Եւ անիկա իր ձեռքը հիւսիսին վրայ պիտի երկնցնէ,
Ու ՃԱսորեստանըՀն պիտի կորնչցնէ.
Եւ Նինուէն աւերակի
Ո՜ անապատի պէս չոր երկրի պիտի դարձնէ,
14 Եւ Հանոր մէջ հօտեր,
ՃԱզգաց բոլոր գազանները, պիտի պառկին.
ՃՀառալուսը ու ագռնին ալ
Անոր խոյակներուն մէջ տեղերը գիշերը պիտի անցնեն.
Պատուհաններէն ձայն պիտի հնչուի,
Սեմերուն մէջ աւերում՝ պիտի ըլլայ,
Քանզի Վեղեւնափայտը պիտի քակուի։
15 Զուարճասէր քաղաքը ասիկա է, Ճոր ապահովութեամբ կը բնակէր.
ՃՈր իր սրտին մէջ կ'ըսէր Թէ
Ես եմ ու ինծմէ ուրիշ չկայ.
Ինչպէս աւերակ ու գազաններու խշտի եղաւ.
Անկէ ամէն անցնողը Ճպիտի սուլէ ՝՝ Ճձեռքը պիտի շարժէ։

ԳԼ. Գ

1 Երուսաղէմ սաստիկ կը յանդիմանուի գանազան մեղքերու համար. 8 կը քաջալերուի որ Իսրայէլի գերեվարձութեանը սպասէ, 14 ու անոր՝ Աստուծով վերականգնման համար ուրախանայ։

* Հմմ. 2, 3։

——

* Կա՜մ, ժողովեցէք, ժողովեցէք. Յոել. բ. 16։
— Յոբ. իա. 18։ Սոփ. ա. 4։ Նա. ԺԷ. 13։ Ովս. Ժգ. 3։
Բ գ Թագ. իգ. 26։
Է Սոփ. ճե. 4։ Ամոս. ե. 6։
Ը Սոփ. հդ. 9։
Թ Յոել. բ. 14։ Ամոս. ե. 15։ Յոնա. գ. 9։
Ղ Երեմ. խէ. 4, 5։ Եզեկ. իե. 15։ Ամոս. ա. 6, 7, 8։ Զաք. ԺԴ. 5, 6։
Ի Երեմ. գ. 4։ ԺԷ. 8։
Ձ Եզեկ. իե. 16։
Ղ Յեռ. Ժգ. 3։
† Կա՜մ, գեանափոր բնակատեղիներ
Ճ Տես նա. ԺԷ. 2։ Հմմ. 14։
Ճ նա. Ժառ. 11։ Միք. գ. 7։ ե. 7, 8։ Անգ. ա. 12։ բ. 2։ Հմմ. 9։
Ն Նէ. գ. 31։ Դան. ա. 68։
Շ Սոփ. Տիզ. 1։ Երեմ. իբ. 14։ ԳԼ. գ. 20։
Ո Երեմ. խզ. 27։ Եզեկ. իե. 8։
Չ Եզեկ. իե. 3, 6։
Պ Երեմ. խթ. 1։
Ջ Նա. ԺԷ։ Երեմ. խգ։ Եզեկ. իե. 9։ Ամոս. բ. 1։
Ռ Ամոս. ա. 13։
Ս Ծն. Ժբ. 25։ բ Օր. իբ. 23։ Նա. Ժգ. 19։ լԲ. 13։ Երեմ. խթ. 18։ Ծ. 40։
Տ Հմմ. 7։
Ց Նա. Ժգ. 6։ Երեմ. խգ. 29։
Ւ Ծն. Ժ. 5։
Ւ Մտգ. ա. 11։ Յոել. գ. 21։
Ւ Նա. Ժբ. 1։ բ. 4։ Երեմ. խզ. 9։ Եզեկ. լ. 9։
Ւ Սոփ. ԺԷ. 13։
Ւ Նա. Ժ. 12։ Եզեկ. լա. 3։ Դատ. ա. 1։ բ. 10։ գ. 15, 18։
Ջ Հմմ. 6։
— Նա. Ժգ. 21, 22։
Ռ Նա. լԲ. 11, 14։
Ս Երեմ. խբ. 14։
Վ Նա. խէ. 8։
Տ Յայտ. ԺԸ. 7։
Ց Յոբ. խէ. 23։ Ողբ. բ. 15։ Եզեկ. խէ. 36։
Ւ Նաւ. գ. 19։

Վա՛յ ապստամբ ու պիղծ ժողովո՛ւրդ,
Հարստահարութի՛ւն ընող քաղաքին։
2 Ո՛չ ոքէ մոկիկ չըրաւ, ի խրատ չընդունեց,
Տէրոջը չապաւինեցաւ, իր Աստուծոյն չմօտեցաւ։
3 Անոր իշխանները անոր մէջ մռնչող առիւծներ են,
Անոր դատաւորները Երեկոյեան գայլեր են,
Որոնք մինչեւ առաւօտ բան մը չեն թողուր։
4 Անոր մարգարէները անպատիժ — նենգաւոր մարդիկ են,
Անոր քահանաները սրբութիւնը պղծեցին
Ու՝ Օրէնքը բռնադատեցին։
5 Արդար Տէրը ո՛նոր մէջ է,
Անիկա անօրէնութիւն չգործեր.
Առաւօտ առաւօտ իր իրաւունքը ի լոյս կը հանէ
— ու չմնար,
Բայց ինկիրատը ամչնալ չգիտեր։
6 Ազգերը բնաջինջ ըրի,
Անոնց աշտարակները կործանեցան.
Անոնց փողոցները աւերեցի,
Այնպէս որ անոնցմէ անցնող չըլլայ.
Անոնց քաղաքները ամայացան,
Անմարդ ու անբնակ եղան։
7 Ըսի որ Դուն անշուշտ ինծմէ պիտի վախնաս
Ու՝ խրատ պիտի ընդունիս.
Ու անոր բնակարանը բնաջինջ չըլլայ,
Ըչտի որ զանիկա պատժեմ.
Սակայն անոնք կանուխ եղան,
Ու՝ էրինց բոլոր գործերը ապականեցին։
8 Ուրեմն ինծի սպասեցէք, կ՚ըսէ Տէրը,
Մինչեւ այն օրը որ որսի համար ոտք եղեմ,
Քանզի իմ վճիռս ժողվել,
Թագաւորութիւնները գումարել է,
Որպէս զի անոնց վրայ իմ պատմութիւնս,
Իմ բոլոր սաստիկ բարկութիւնս, թափեմ.
Քանզի բոլոր երկիրը իմ Ջնախանձիս կրակովը
պիտի ապառի։
9 Վա՛ռ զի այն ժամանակ ժողովուրդներուն շրթունքները
Մաքուր շրթունքներու պիտի դարձնեմ,
Որպէս զի ամէնը Տէրոջը անունը կանչեն,
Ու մէկ *պատով անոր ծառայութիւն ընեն։
10 Եթէ Եթովպիոյ գետերուն անդին կողմէն
Իմ ազօթքներս, իմ ցրուածներուս աղջիկը,
Իմ ընծաս պիտի բերեն։
11 Այն օրը պիտի չամչնաս քու բոլոր գործերէդ,
Որոնցմով ինծի դէմ յանցանք ըրիր.
Քանզի այն ատեն հոն քու հպարտութիւնովդ ուրախ-
ճոցողները քու մէջէդ պիտի վերցնեմ,
Ու ա՛լ պիտի չկրնաս վրայ դատապարտութիւն պիտի չընես։
12 Եւ քու մէջդ խեղնարհ ու աղքատ ժողովուրդ
մնացորդ պիտի թողում,
Ու Տէրոջը անունը պիտի յուսան։
13 Իսրայէլի Մնացորդը անօրէնութիւն պիտի
չընեն,
Ո՛ւռ սուտ պիտի չխօսին,
Եւ անոնց բերնին մէջ նենգաւոր լեզու պիտի
չգտնուի.
Քանզի անոնք պիտի արածին ու պիտի պառկին,
Ու վախցնող պիտի չըլլայ։
14 Ցնծա՛, ով Սիոնի աղջիկ,
Բարձրաձայն աղաղակէ, ով Իսրայէլ,
Բոլոր սրտով ուրախ և գոհարթ եղիր,
Ով Երուսաղէմի աղջիկ։
15 Տէրը քու դատաստաններդ վերցուց,
Քու թշնամիդ վռնտեց.
Իսրայէլի թագաւորը, Տէրը, *քու մէջդ է,
Մէյմըն ալ չարիք պիտի չտեսնես։
16 Այն օրը Երուսաղէմի պիտի ըսուի, Մի՛
վախնար,
Ու՝ Սիոնի՛ Չլան քերդ չթուլնան։
17 Քու Տէր Աստուածդ Ձքու մէջդ զօրաւոր է,
Անիկա *եղ պիտի փրկէ.
Անիկա քեզի համար ուրախութեամբ պիտի
գուարճանայ,
Ու իր սիրովը *եղ թողութիւն պիտի տայ,
Եւ քու վրադ ցնծութեամբ պիտի ուրախանայ
18 *Հանդիսաւոր ժողովու համար տրտմածները պի-
տի ժողվեմ,
Որոնք քեզմէ էին,
Ու՝ անոնց վրայ նախատինքը բեռ էր։
19 Այս ես այն ժամանակ քու բոլոր նեղիչներդ
պիտի սպառեմ,
Եւ կիսացը պիտի ազատեմ, ու վռնտուածը պի-
տի ժողվեմ.
Եւ զանոնք դովելի ու անուանի պիտի ընեմ
Այն բոլոր երկիրներուն մէջ ուր նախատինք
կրեր էին։
20 Այն ատեն ձեզ եւ պիտի բերեմ,
Եւ այն ատեն *ձեզ պիտի ժողվեմ.
Վա՛ռ զի երկրի բոլոր ժողովուրդներուն մէջ
ձեզ անուանի ու գովելի պիտի ընեմ,
Երբ ձեր գերութիւնը ձեր աչքերուն առջեւ դա-
րձնեմ, կ՚ըսէ Տէրը։

ա երեմ. իբ. 21։
բ երեմ. ե. 3։
գ եզեկ. իբ. 27։ Միք. գ. 9, 10, 11։
դ Ամբ. ա. 8։
ե երեմ. իգ. 11, 32։ Ողբ. բ. 14։ Ովս. Բ. 7։
զ եզեկ. իբ. 26։
է ր Օր. լբ. 4։
ը Հմր. 15, 17։ Տես Միք. գ. 11։
թ երեմ. գ. 3։ դ. 15։ ը. 12։
ժ երեմ. ը. 6։
ի Ծն. դ. 12։
լ Սոպ. իէ. 14։ լէ. 34։ Աստ. ի. 22։
խ Յովել. գ. 2։
ծ Գլ. ա. 18։
կ եբր. ուսով
հ Տես Սոպ. կը. 31։ Ես. ժբ. 1, 7։ կ. 4, ևն։ Մաղ. ա. 11։ Գործ. ը. 27։
ձ երեմ. է. 4։ Միք. գ. 11։ Մատ. գ. 9։
ղ Ես. ժգ. 32։ Զաք. ժա. 11։ Մատ. է. 3։ ա Կոր. ա. 27, 28։ Յայտ. ը. 5։
ճ Միք. դ. 7։ Գլ. ը. 7։
մ Ես. կ. 21։
յ Ես. կգ. 8։ Յայտ. ժգ. 5։
ն եզեկ. լդ. 28։ Միք. դ. 4։ է. 14։
շ Ես. ժբ. 6։ ծգ. 1։ Զաք. բ. 10։ Բ. 9։
ո Յովէ. ա. 49։
չ Հմր. 5, 17։ եզեկ. խը. 35։ Յայտ. է. 15։ իա. 3, 4։
պ Ես. լե. 3, 4։
ջ եբր. ժբ. 12։
ռ Հմր. 15։
ս բ Օր. լ. 9։ Ես. կբ. 5։ կճ. 19։ երեմ. լբ. 41։
վ Ողբ. ք. 6։
տ եզեկ. լդ. 16։ Միք. դ. 6, 7։
ր Ես. ժա. 12։ իէ. 12։ ծգ. 8։ եզեկ. իբ. 25։ լդ. 13։ լէ. 21։ Սոփ. Բ. 14։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 *Անդէ կը յանդիմանէ ժողովուրդը՝ որ տաճարին շինուելուն համար անհոգութիւն կ'ընէին. 7 շինութիւնը յառաջ տանելու կը գրգռէ զանոնք. 12 Աստուծոյ օգնութիւնը կը խոստանայ անոնց՝ երբ իրենք յօժարամտութեամբ գործը յառաջ տանին։*

¯Պարսից թագաւորին երկրորդ տարին վեցերորդ ամիսը, ամսուն առաջին օրը, Տէրոջը խօսքը Անգէ մարգարէին ձեռքով Յուդայի իշխանին Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլի, ու մեծ քահանային Յովսեդեկեան Յեսուի եղաւ՝ բսելով, Զօրաց Տէրը կը խօսի ու այսպէս կ'ըսէ. Այս ժողովուրդը կ'ըսէ թէ ժամանակը չէ հասած, Տէրոջը տունը շինելու ժամանակը։ Եւ Անգէ մարգարէին ձեռքով Տէրոջը խօսքը եղաւ՝ բսելով,

4 Արդեօք ժամանա՞կ է որ դուք ձեզուննա-
զարդ տուներուդ մէջ բնակիք,
Ու այս տունը աւերակ մնայ։
5 Սակայն հիմա զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ձեր ճամբաներուն վրայով մտածեցէք։
6 Շատ ցանեցիք, բայց քիչ բերիք.
Կերաք, բայց չկշտացաք.
Խմեցիք, բայց ծարաւնիդ չանցուցիք.
Հագուեցաք, բայց չտաքցաք.
Ու Վարձքով բանողը ծակ քսակի համար կը
վաստկի էր վարձքը։
7 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ձեր ճամբաներուն վրայով մտածեցէք։
8 Լեռը երթաք, փայտ բերէք
Ու տունը շինեցէք, և անոր պիտի հաճիմ,
Ու պիտի փառաւորուիմ, կ'ըսէ Տէրը։
9 Շատին նայեցաք, և ահա քիչ եղաւ.
Ձէր տուները անգամ բերիք, էսայց անոր վրայ
փչեցի։
Ինչո՞ւ համար, կ'ըսէ զօրաց Տէրը.
Իմ տանս համար, որ աւերակ է,
Ու ձեզմէ ամէն մէկը իր տունը կը վազէ։
10 Անոր համար Երկինք ձեր վրայէն էր ցօղը եւ
կը պահէ,
Ու երկիր ալ իր պտուղը չտուր։
11 Ու եւս երկրի վրայ, ու լեռներուն վրայ,
Եւ ցորենին վրայ, ու գինիին վրայ, ու իւղին
վրայ,
Ու գետնի բերքերուն վրայ,
Եւ մարդոց վրայ, ու անասուններուն վրայ,
Եւ Ձեռքերու բոլոր վաստակին վրայ չորու-
թիւն կանչեցի։
12 Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ, ու մեծ քահանան Յովսեդեկեան Յեսու, և ժողովուրդին բոլոր մնացորդը մտիկ ըրին իրենց Տէր Աստուծոյն ձայնին ու Անգէ մարգարէին խօսքերուն, ինչպէս իրենց Տէր Աստուածը զանիկա դրկեր էր. ու ժողովուրդը Տէրոջը երեսին վախ-
13 ցաւ։ Եւ Տէրոջը դեսպանը Անգէ Տէրոջը դեսպանութիւնովը ժողովուրդին խօսեցաւ ու բսաւ,
14 Ես ձեզի հետ եմ՝ կ'ըսէ Տէրը։ Եւ Տէրը Յուդայի իշխանին Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլի հոգին, և մեծ քահանային Յովսեդեկեան Յեսուի հոգին, և ժողովուրդին բոլոր մնացորդին հոգին արթնցուց. ու գացին և իրենց Աստուածին,
15 զօրաց Տէրոջը, տունը մէջ աշխատեցան, Դարեհ թագաւորին երկրորդ տարին վեցերորդ ամսուն քսանըչորսերորդ օրը։

ԳԼ. Բ

1 *Մարգարէն կը քաջալերէ ժողովուրդը որ բոլոր սրտով գործեն, խոստանալով որ առաջուան տաճարին փառքէն աւելի պիտի ըլլայ այս երկրորդին փառքը։ 10 Սուրբ ու անաւրէն բաներու օրինակով կը ցուցնէ թէ իրենց միջոցը գործին արգելք կ'ըլլան։ 20 Աստուծոյ խոստմանքը Զօրաբաբէլի կը տրուի*

Եօթներորդ ամսուն քսանըմէկերորդ օրը Անգէ մարգարէին ձեռքով Տէրոջը խօսքը եղաւ՝
2 բսելով, Հիմա Յուդայի իշխանին, Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլի, ու մեծ քահանային Յովսեդեկեան Յեսուի, և ժողովուրդին մնացորդին խօսէ ու բսէ,
3 Ձեր մէջ մնացած ո՞վ կայ,
Որ այս տունը իր առաջուան փառաւորութեանովը տեսած էր։

¯ Եզր. գ. 24։ Ե. 1։ Զաք. ա. 1։
՚ Ա Մն. գ. 17, 19։ Եզր. գ. 2։ Մատ. ա. 12։ Դ.ու կ. գ. 27։
՛ Ա Մն. գ. 15։
՝ Եզր. գ. 2։ Ե. 2։
՞ Եզր. Ե. 1։
՟ Բ Թագ. է. 2։ Սազ. ՃԼԲ. 3, ևն։
՞ Ողբ. գ. 40։ Հմբ. 7։
՟ Բ Օր. իբ. 38։ Ովս. գ. 10։ Միք. գ. 14, 15։ ԳԼ. բ. 16։
՟ Զաք. բ. 10։
՟ ԳԼ. բ. 16։
՟ ԳԼ. բ. 17։
՟ Դ.ու. իգ. 19։ Բ Օր. իԼ. 23։ գ Թագ. բ. 35։
՟ ԳԼ. բ. 17։
՟ գ Թագ. ԺԷ. 1։ գ Թագ. բ. 1։
՟ Եզր. Ե. 2։
՟ Մատ. իբ. 20։ Հռով. բ. 31։
՟ Տես բ Մն. իգ. 22։ Եզր. ա. 1։
՟ ԳԼ. բ. 21։
՟ Եզր. Ե. 2, 8։
՟ Եզր. գ. 12։

Ու հիմա զանիկա ի՞նչպէս կը տեսնէք.
Ը Մին է ասիկա անոր քով աչինչ բանն մը պէս
չէ՞ ձեր աչքերուն առջեւ։
4 Բայց արդ էլօրացիը, ով Զօրաւորել, կ'ըսէ
Տէրը.
Ես ով Յովսեդեկեան Յեսու, մեծ քահանայ,
զօրացիը.
Ու դուք, ով երկրին բոլոր ժողովուրդը,
Զօրացէք, կ'ըսէ Տէրը, ու աշխատեցէք.
Քանզի ես ձեզի հետ եմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։
5 Ինչպէս ձեր Եգիպտոսէ ելած ատենը ձեզի
հետ խօսք կապեցի,
Իմ Հոգիս ձեր մէջ կը կենայ. մի վախնաք։
6 Քանզի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ընչ ատենէն հոգը նորէն երկինքը ու երկիրը,
Ես ծովը ու ցամաքը պիտի շարժեմ։
7 Նաև ամէն ազգերը պիտի շարժեմ,
Ու ամէն ազգերուն ցանկալի բաները պիտի գան.
Ես այս տունը փառքով պիտի լեցնեմ, կ'ըսէ
զօրաց Տէրը։
8 Ա՛ր ծովը իմն է ու ոսկին իմն է, կ'ըսէ զօրաց
Տէրը։
9 Ա՛յս վերջին տանը փառքը առաջուանէն մեծ
պիտի ըլլայ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը.
Ու այս տեղ խաղաղութիւն պիտի տամ, կ'ըսէ
զօրաց Տէրը։
10 Դարեհի երկրորդ տարին, իննեւերորդ ամսուն
քառասերորդ օրը Անգէ մարգարէին հետ քով
11 Տէրոջը խօսքը եղաւ՝ ըսելով, Զօրաց Տէրը այս-
պէս կ'ըսէ. Խնդրեցէք հիմա օրէնքին վրայով քահանայներուն ու ըսէ,
12 ըսէ քահանայներուն ու ըսէ, Եթէ մարդ մը իր
հանդերձին քղանցքովը սուրբ միս վերցնէ, ու
քղանցքովը հացի կամ ապուրի կամ գինիի
կամ իւղի կամ ինչ ևիցէ կերակուրի դպչի,
անիկա սուրբ կ'ըլլա՞յ։ Եւ քահանաները պա-
13 տասխան տուին ու ըսին, Ոչ։ Եւ Անգէ ըսաւ,
Եթէ ժիռեալէ պղծուած մը ասոնցմէ մէկուն
դպչելու ըլլայ, կը պղծուի՞։ Ու քահանաները
14 պատասխան տուին ու ըսին, Կը պղծուի։ Եւ
Անգէ պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
Ես այսպէս է այս ժողովուրդը,
Եւ այսպէս է այս ազգը իմ առջեւս, կ'ըսէ
Տէրը,
Ու այսպէս է իրենց ձեռքերուն բոլոր գործը.
Ու ինչ որ հոն ընծայ կը մատուցանեն՝
պիղծ է։
15 Ուրեմն հիմա այս օրէն առաջ եղածը նկատե-
ցեցէք,
Երբ դեռ Տէրոջը տաճարին մէջ քար քարի
վրայ դրուած չէր։
16 Ա՛յն ատեն Ես երբ մէկը քսան փայ ցորեն դիզին
քով կ'երթար,
Տասը փայ կը գտնուէր.
Ո՞ երբ էր գինիի աւազանին քով կ'երթար
հնձանէն հիսուն չափ հանելու,
Քսան չափ կը գտնուէր։
17 Զեզ ես ձեր ձեռքերուն բոլոր գործը
Սնորշակահարութեամբ և գալուկով ու կա-
կուսով զարկի,
Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
18 Հիմա այս օրէն առաջ եղածը մտածեցէք,
Տէրոջը տաճարին հիմնարկութեան օրէն,
Ննեւերորդ ամսուն քսանչորսերորդ օրէն, առաջ
եղածը մտածեցէք.
19 Հատը տակառին ամբարին մէ՞ջ է.
Եւ որթը ու թզենին և նռնենին ու ձիթենին
Դեռ պտուղ չտուին.
Ա՛յս օրէն ի վեր պիտի օրհնեմ։
20 Եւ Տէրոջը խօսքը երկրորդ անգամ
Անգէի եղաւ ամսուն քսանչորսերորդ օրը՝ ըսելով,
21 Յուդայի իշխանին Զօրաբաբէլի խօսէ ու ըսէ,
Հոն երկինքը ու երկիրը պիտի շարժեմ,
22 Եւ թագաւորութիւններու աթոռը տակնուվրայ պիտի ընեմ
Ու ազգաց թագաւորութիւններուն զօրութիւնը պիտի կորնչեցնեմ,
Եւ կառքը ու անոր հեծեալները տակնուվրայ պիտի ընեմ.
Եւ ձիերը ու անոնց հեծեալները պիտի իյնան,
Ամէն մէկը իր եղբօրը սրովը։
23 Ա՛յն օրը, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Քեզ պիտի առնեմ, ով Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ, իմ ծառա, կ'ըսէ Տէրը,
Ու քեզ կնիքի պէս պիտի դնեմ,
Քանզի քեզ ընտրեր եմ. կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

ե Զաք. դ. 10։
զ Զաք. ը. 9։
է Ել. լթ. 45, 46։
ը Նէհեմ. թ. 20։ Բս. կգ. 11։
ի Հմր. 21։ Յոէլ. գ. 16։ Բբր. ժբ. 26։
ժ Տես Յոէլ. ա. 14։
ի Սաղ. ձե. 8, 9։ Դատ. բ. 14։ Բեհես. բ. 14։
ի Դ Եր. ա. 10, 11։ Բ Օր. լգ. 10։ Մատ. բ. 7։
ի Թագ. ժ. 11։
ի Տես. ա. 15։
ի Գ Ե. ա. 5։
ի Գ Ե. ա. 6, 9։ Տես Զաք. ը. 10։
ի Գ Ե. ա. 11։
ի Բ Օր. լբ. 22։ գ Թագ. ը. 37։ Գ Ե. ա. 9։ Ամբակ. գ. 9։
ի Բրիմ. ե. 3։ Ամբակ. գ. 6, 8, 9, 10, 11։
ի Զաք. ը. 9։
ի Զաք. ը. 12։
ի Գ Ե. ա. 14։
ի Հմր. 6, 7։ Բրբ. ժբ. 26։
ի Դան. բ. 44։ Մատ. իգ. 7։
ի Միք. ե. 10։ Զաք. գ. 6։ թ. 10։
ի Նրգ. ը. 6։ Տես Բրիմ. իբ. 24։
ի Բս. իբ. 1։ իգ. 10։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՋԱՔԱՐԵԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 *Զաքարիա ապաշխարելու յորդորանք մը կ'ընէ։ 7 Չիւրաւ տեսիլքը։ 12 Հրեշտակին ազօթքովը բարեխօսող խոստմունքներ կ'ըլլայ երուսաղէմի։ 18 Զոյգ եղջիւրներու ու չորս արուեստաւորներու տեսիլքը։*

Դարեհի երկրորդ տարին ութերորդ ամիսը, Տէրոջը խօսքը Ադդոյի որդւոյն Բարաքիայի որդւոյն Զաքարիա մարգարէին եղաւ՝ ըսելով,

2 Տէրը ձեր հայրերուն խիստ բարկացաւ։

3 Ու անոնց ըսիս, Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ինծի դարձէք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Ու ես ձեզի պիտի դառնամ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

4 Ձեր հայրերուն պէս մի ըլլաք,
Որոնց առաջուան մարգարէները կը կանչէին՝ ըսելով,
Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ձեր չար ճամբաներէն ու չար գործերէն դարձէք,
Բայց անոնք մտիկ չըրին
Ու ինծի ականջ չտուին, կ'ըսէ Տէրը։

5 Ձեր հայրերը ո՞ւր են.
Ու մարգարէները յաւիտեան կ'ապրի՞ն։

6 Սակայն ես իմ խօսքերս ու հրամաններս
Զորոնք իմ ծառաներուս, մարգարէներուն, պատուիրեր էի,
Ձեր հայրերուն չհասա՞ն.
Իսկ անոնք դարձան ու ըսին,
Զօրաց Տէրը ինչ որ մեզի ընելու որոշեր էր,
Մեր ճամբաներուն ու գործերուն համեմատ,
Զանիկա մեզ վրայ ի գործ դրաւ։

7 Դարեհի երկրորդ տարին, ութներորդ ամսուն, այսինքն Սեբաթ ամսուն, քսանչորսերորդ օրը Տէրոջը խօսքը Ադդոյի որդւոյն Բարաքիայի որդւոյն Զաքարիա մարգարէին եղաւ՝

8 ըսելով, Գիշերով տեսայ որ ահա աշխէա ձիու վրայ հեծած մորտի մը ձորին մէջ եղող մրտենիներուն մէջ կայնէր, ու անոր ետեւը
9 բաշխէա, պիտակ ու ճերմակ ձիեր կային։ Ու ըսի, Ադոնի՛, ասոնք ի՞նչ են, ալ ուր իմ, ու ինծի հետ խօսող հրեշտակը ինծի ըսաւ, Ասոնց ինչ ըլլա-

10 լը քեզի պիտի ցուցնեմ։ Ես մրտենիներուն մէջ կայնող մարդը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ասոնք անոնք են՝ զորոնք Տէրը դրկեց երկիրը
11 պտտելու համար։ Ու մրտենիներուն մէջ կայնող Տէրոջը հրեշտակին պատասխան տուին ու ըսին, Երկիրը պտտեցանք, և ահա բոլոր երկիրը հանգստութեամբ կը նստի։
12 Ես Տէրոջը հրեշտակը պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ով զօրաց Տէր, մինչև ե՞րբ չես ողորմիր Երուսաղէմի ու Յուդայի քաղաքներուն, որոնց էգա ես
13 թանաւուն տարին բարկացար։ Ես Տէրը ինծի հետ խօսող հրեշտակին բարի խօսքերով՝ մխիթարական խօսքերով պատասխան տուաւ։
14 Ես ինծի հետ խօսող հրեշտակը ինծի ըսաւ, Կանչէ ու ըսէ,
Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Երուսաղէմի համար ու Սիոնի համար
Մեծ նախանձով կը նախանձիմ.
15 Ես հանգիստ եղող ազգերուն խիստ շատ բարկացած եմ,
Քանի հետ քիչ բարկացայ,
Ու անոնք չարիքը աւելցուցին։
16 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Երուսաղէմի ողորմութեամբ դարձայ.
Իմ տունս անոր մէջ պիտի շինուի, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Ու Երուսաղէմի վրայ լար պիտի քաշուի։
17 Դարձեալ կանչէ ու ըսէ,
Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Իմ քաղաքներս նորէն բարիքներով պիտի յորդին,
Ես Տէրը նորէն Սիոնը պիտի մխիթարէ,
Ու նորէն Երուսաղէմը պիտի ընտրէ։
18 Ես աչքերս վերցուցի ու նայեցայ, և ահա
19 չորս եղջիւր։ Ու ինծի հետ խօսող հրեշտակին ըսի, Ասոնք ի՞նչ են. ու ինծի ըսաւ, Ասոնք են այն եղջիւրները՝ որոնք Յուդան, Իսրայէլը ու
20 Երուսաղէմը ցրուեցին։ Ես Տէրը ինծի չորս արուեստաւոր ցուցուց։
21 Ու ըսի, Ասոնք ի՞նչ ընելու կու գան. Ես անոր խօսեցաւ ու ըսաւ, Ասոնք են այն եղջիւրները որոնք Յուդան ցրե-

---

1 *Զաքարիա ապաշխարելու յորդորանք մը կ'ընէ։ 7 Չիւրաւ տեսիլքը։ 12 Հրեշտակին ազօթքովը բարեխօսող խոստմունքներ կ'ըլլայ երուսաղէմի։ 18 Զոյգ եղջիւրներու ու չորս արուեստաւորներու տեսիլքը։*

– եզր. դ. 24։ Անգ. ա. 1։
ԲՏ եզր. ե. 1։ Մատ. խգ. 35։
Գ Եբեմ. իե. 5։ լե. 15։ Միք. ե. 19։ Մատ. գ. 7։ Ղուկ. ժե. 20։ Յակ. դ. 8։
Դ ԲՄՆ. լգ. 15, 16։
Ե Նա. լա. 6։ Եբեմ. գ. 12։ ժը. 11։ Եզեկ. ժը. 30։ Ովս. ժդ. 1։
Զ Նա. ծե. 1։
Է Ողբ. ա. 18։ բ. 17։
Ը Տես Յեռ. ե. 13։ Յայտ. գ. 4։
Թ ԳԼ. գ. 2—7։
Ժ Եբր. ա. 14։
ԺԱ Սապ. Ճգ. 20, 21։
ԺԲ Սապ. Ցբ. 13։ Տես Յայտ. գ. 10։
ԺԳ Եբեմ. իե. 11, 12։ Դան. Թ. 2։ ԳԼ. է. 5։
ԺԴ Եբեմ. իթ. 10։
ԺԵ Յովել. բ. 18։ ԳԼ. ը. 2։
ԺԶ Նա. խէ. 6։
ԺԷ Նա. ժբ. 1։ ծգ. 8։ ԳԼ. բ. 10։ բ. 3։
ԺԸ ԳԼ. բ. 1, 2։
ԺԹ Նա. ծա. 3։
Ի Նա. ժգ. 1։ ԳԼ. ը. 12։ գ. 2։

ուեցին, այնպէս որ մարդ մը չկրցաւ իր գլուխը վերցնել. ուստի սանք եկան որպէս զի զանոնք վախցնեն, ու Յուդայի երկրին վրայ՝ զանիկա ցրուելու համար Ղեղկիա վերցնող ապգերուն ղեղկիաները վար ձգեն։

ԳԼ. Բ

1 Աստուած երուսաղէմի խնամք տանելով, հրաման կ'ընէ որ զանիկա չափեն։ 6 Սիոնի փրկութիւնը։ 10 Աստուծոյ ներկայութեանը խոստմանքը։

Եւ ուչքերս վերցուցի ու նայեցայ, և ահա մարդ մը՝ որուն ձեռքին մէջ չափելու չուան 2 կար։ Ու ըսի, Դուն ո՞ւր կ'երթաս. ու ինծի ըսաւ, Երուսաղէմը չափելու, որպէս զի լայնութիւնը որչափ՝ ու երկայնութիւնը որչափ 3 ըլլալը տեսնեմ։ Եւ ահա ինծի հետ խօսող հրեշտակը ելաւ, ու անոր դիմաց ուրիշ հրեշ- 4 տակ մը ելաւ. Ու անոր ըսաւ, Վազէ, այս երիտասարդին խօսէ ու ըսէ,

Երուսաղէմ առանց պարսպի պիտի բնակուի
Մարդու և անասունի բազմութեանը համար՝
որոնք անոր մէջ պիտի ըլլան։

5 Եւ ես *անոր չորս դիմացը հրեղէն պարիսպ պիտի ըլլամ՝ կ'ըսէ Տէրը,
Ու անոր մէջ փառքի համար պիտի ըլլամ։

6 Ա՛զէ, ազէ, Հիւսիսի երկրէն փախէք, կ'ըսէ Տէրը,
Քանզի չորս երկինքի հով երուն պէս ցրուեցի, կ'ըսէ Տէրը։

7 Ազէ, քեզ ազատէ, ով Սիոն,
Որ Բաբելոնի աղջկան հետ կը բնակիս։

8 Քանզի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Փառքի ետեւէն զիս ձեզ կողոպտող ազգերուն դրկեց,
Քանզի *ձեզի դպչողը անոր աչքին բիբին կը դպչի։

9 Վասն զի ահա ես *իմ ձեռքս անոնց վրայ պիտի շարժեմ,
Ու անոնք իրենց ծառաներուն աւար պիտի ըլլան,
Ու գիտնաք որ զօրաց Տէրը զիս դրկեր է։

10 Ցնծա և ուրախացիր, ով Սիոնի աղջիկ,
Քանզի ահա ես կու գամ
Ու քու մէջդ պիտի բնակիմ, կ'ըսէ Տէրը։

11 Եւ *ազգեր Տէրոջը պիտի յարին,
Ու ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան.
Եւ ես քու մէջդ պիտի բնակիմ,
Ու *գիտնաս որ զօրաց Տէրը զիս քեզի դրկեր է։

12 Եւ Տէրը *իր բաժինը Յուդան
Սուրբ երկրին մէջ ժառանգութիւն պիտի առնէ,
Ու *նորէն Երուսաղէմը պիտի ընտրէ։

13 *Տէրոջը առջեւ լուռ կեցիր, ով բոլոր մարմին,
Քանզի անիկա իր *սուրբ բնակութենէն արթնցաւ։

ԳԼ. Գ

1 Յեսուի օրինակովը կը ցուցուի Եկեղեցին վերականգնումը։ 8 Շառաւիղի օրինակով Քրիստոս կը խոստացուի։

Եւ Տէրը ինծի ցուցուց *մեծ քահանան Յեսուն, որ Տէրոջը հրեշտակին առջեւ կայներ էր, ու *Սատանայ անոր աջ կողմը կայներ էր՝ 2 անոր դէմ դնելու համար։ Եւ Տէրը Սատանայի ըսաւ, *Տէրը քեզ յանդիմանէ, ով Սատանայ, ու քեզ *Երուսաղէմը ընտրող Տէրը յանդիմանէ Եմիթէ ասիկա կրակէ հանուած խանձող չէ՞։

3 Եւ Յեսու *պղտոտ հանդերձներ հագեր էր, 4 ու հրեշտակին առջեւ կը կայնէր։ Եւ իր առջեւ կայնողներուն պատասխան տուաւ, ու խօսելով՝ Պղտոտ հանդերձները տար վրայէն հանեցէք. և անոր ըսաւ, Նայէ, քու անօրէնութիւնդ վրայէդ վերցուցի, *ու քեզի պատուական պգեստներ պիտի հագցնեմ։ Ու ես ըսի որ *անոր գլուխը մաքուր խոյր դնեն. և անոր գլուխը մաքուր խոյրը դրին, ու անոր հանդերձներ հագցուցին, ու Տէրոջը հրեշտակը կայներ էր։

6 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Յեսուի վկայութիւն 7 բրաւ ու ըսաւ, Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Եթէ իմ ճամբաներուս մէջ քալես ու *իմ պահպանութիւնս պահես, այն ատեն դուն ալ *իմ տունս պիտի դատես և իմ *գաւիթներս ալ պիտի պահես, ու քեզի այս *ներկայ գտնուողներուն *մէջէն տեղ *պիտի տամ։ Հիմա մտիկ ըրէ, ով Յեսու մեծ քահանայ, դուն ու քու առջեւդ նստող բարեկամներդ, *զանոնք ենշան ըլլալու մարդիկ են. վասն զի ահա 9 *իմ ծառաս *Շառաւիղը պիտի բերեմ։ Զանոր ահա Յեսուի առջեւ դրած քարը, *այն մէկ քարին վրայ *եօթը աչք պիտի ըլլայ. ահա ես անոր փորագրութիւնը պիտի փորագրեմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, և *այն երկրին անօրէնութիւնը 10 *մէկ օրուան մէջ պիտի վերցնեմ։ Այն օրը,

---

ա Սապ. հե. 4, 5։

— Տես եզեկ. խ. 3։
բ Յայտ. ժա. 1։ խա. 15, 16։
գ եբեր. լա. 27։ եզեկ. լգ. 10, 11։
դ նա. խգ. 1։ Գլ. ը. 8։
ե նա. կ. 19։ Յայտ. խա. 23։
զ նա. խբ. 20։ ծբ. 11։ եբեր. ա. 14։ ծ. 8։ ծա. 6, 45։
է բ Օր. խբ. 64։ եզեկ. ժէ. 21։
ը Յայտ. ժբ. 4։
թ բ Օր. լբ. 10։ Սապ. ժէ. 8։ բ Թես. ա. 6։
ժ Ես. ժա. 15։ ժբ. 16։
ի Գլ. գ. 9։
լ նա. ժբ. 6։ ծգ. 1։ Սոփ. գ. 14։
խ Գ.Կո. խգ. 12։ եզեկ. լէ. 27։ Գլ. ը. 3։ Յայտ. ա. 14։ բ կոր. գ. 16։
ծ Գլ. գ. 10։
կ նա. բ. 2, 3։ խթ. 22։ կ. 3, ևն։ Գլ. բ. 22, 23։
հ եզեկ. լգ. 33։ Հմր. 9։
ձ բ Օր. լբ. 9։
ղ Գլ. ա. 17։
ճ Ամբ. բ. 20։ Սոփ. ա. 7։
յ բ Օր. խգ. 15։ Սապ. կբ. 5։ Ես. ծէ. 15։ կգ. 15։

— Անգ. ա. 1։
բ Սապ. ծթ. 6։ Յայտ. ժբ. 10։
գ Յուդ. 9։
դ Գլ. ա. 17։ Հռոմ. բ. 33։
ե Ամովս. գ. 11։ Հռոմ. ժա. 5։ Յուդ. 23։
զ Ես. կգ. 6։
է Ես. կա. 10։ Գ.Մակ. ժե. 22։ Յայտ. ժթ. 8։
ը Եզ. խթ. 6։ Գլ. գ. 11։
թ Գ.Կո. բ. 35։ գ Թագ. բ. 3։ եզեկ. խգ. 16։
ժ բ Օր. ժէ. 9։ Մատ. բ. 7։
ի կամ, մէջ ձեռքիդ տակ
լ Ես. բ. 18։ ե. 3։
խ Ես. խբ. 1։ խթ. 3, 5։ ծբ. 13։ ծգ. 11։ եզեկ. լգ. 23, 24։
ծ Ես. գ. 2։ ժա. 1։ եբեր. լգ. 5։ լգ. 15։ Գլ. գ. 12։
կ Սապ. ճժբ. 22։ Ես. խբ. 16։
հ Գլ. գ. 10։ Յայտ. և. 6։
ձ եբեր. բ. 35։ գ Թագ. բ. 3։ եզեկ. խգ. 16։
ղ բ Օր. ժէ. 9։ Մատ. բ. 7։
ճ կամ, մէջ ձեռքիդ տակ
յ Ես. բ. 18։ ե. 3։
ն Ես. խբ. 1։ խթ. 3, 5։ ծբ. 13։ ծգ. 11։ եզեկ. լգ. 23, 24։
շ Ես. գ. 2։ ժա. 1։ եբեր. լգ. 5։ լգ. 15։ Գլ. գ. 12։
ո Սապ. ճժբ. 22։ Ես. խբ. 16։
չ Գլ. գ. 10։ Յայտ. և. 6։
պ եբեր. բ. 35։ գ Թագ. բ. 3։ եզեկ. խգ. 16։
ջ բ Օր. ժէ. 9։ Մատ. բ. 7։
ռ կամ, մէջ ձեռքիդ տակ
ս Ես. բ. 18։ ե. 3։
վ Ես. խբ. 1։ խթ. 3, 5։ ծբ. 13։ ծգ. 11։ եզեկ. լգ. 23, 24։
տ Ես. գ. 2։ ժա. 1։ եբեր. լգ. 5։ լգ. 15։ Գլ. գ. 12։
ր Սապ. ճժբ. 22։ Ես. խբ. 16։
ց Գլ. գ. 10։ Յայտ. և. 6։
ւ եբեր. բ. 35։ գ Թագ. բ. 3։ եզեկ. խգ. 16։
փ բ Օր. ժէ. 9։ Մատ. բ. 7։
ք կամ, մէջ ձեռքիդ տակ
օ Ես. բ. 18։ ե. 3։
ֆ Ես. խբ. 1։ խթ. 3, 5։ ծբ. 13։ ծգ. 11։ եզեկ. լգ. 23, 24։
և Ես. գ. 2։ ժա. 1։ եբեր. լգ. 5։ լգ. 15։ Գլ. գ. 12։
ա Սապ. ճժբ. 22։ Ես. խբ. 16։
բ Գլ. գ. 10։ Յայտ. և. 6։
գ եբեր. բ. 35։ գ Թագ. բ. 3։ եզեկ. խգ. 16։
դ բ Օր. ժէ. 9։ Մատ. բ. 7։
ե կամ, մէջ ձեռքիդ տակ
զ Ես. բ. 18։ ե. 3։
է Ես. խբ. 1։ խթ. 3, 5։ ծբ. 13։ ծգ. 11։ եզեկ. լգ. 23, 24։
ը Ես. գ. 2։ ժա. 1։ եբեր. լգ. 5։ լգ. 15։ Գլ. գ. 12։
թ Սապ. ճժբ. 22։ Ես. խբ. 16։
ժ Գլ. գ. 10։ Յայտ. և. 6։
ի եբեր. բ. 35։ գ Թագ. բ. 3։ եզեկ. խգ. 16։
լ բ Օր. ժէ. 9։ Մատ. բ. 7։
խ կամ, մէջ ձեռքիդ տակ
ծ Ես. բ. 18։ ե. 3։
կ Ես. խբ. 1։ խթ. 3, 5։ ծբ. 13։ ծգ. 11։ եզեկ. լգ. 23, 24։
հ Ես. գ. 2։ ժա. 1։ եբեր. լգ. 5։ լգ. 15։ Գլ. գ. 12։
ձ Սապ. ճժբ. 22։ Ես. խբ. 16։
ղ Գլ. գ. 10։ Յայտ. և. 6։
ճ եբեր. բ. 35։ գ Թագ. բ. 3։ եզեկ. խգ. 16։
յ բ Օր. ժէ. 9։ Մատ. բ. 7։
ն կամ, մէջ ձեռքիդ տակ
շ Ես. բ. 18։ ե. 3։

կ'ըսէ զօրաց Տէրը, ձեզմէ ամէն մէկը իր դրացին Ղոլթի տակ ու թզենիի տակ պիտի կանչէ։

ԳԼ. Դ

1 Ոսկի աշտանակին օրինակովը կը ցուցուի Զօրաթաբէլի հիմնադրութիւնը բարի յաջողութիւնը։ 11 երկու ձիթենիներով կը ցուցուի երկու օծեալները։

1 Ու ՚ինծի հետ խօսող հրեշտակը դարձաւ, և զիս էիր քունէն արթնցող մարդու պէս արթնցուց։ 2 Ու ինծի ըսաւ, Ի՞նչ կը տեսնես. ու ըսի, Կը տեսնեմ՝ որ ահա էրոլորովին ոսկիէ աշտանակ մը կայ, ու անոր վրայ բաժակ մը՝ ՚և անոր վրայ եօթը ճրագ՝ ու անոր վրայի եօթը 3 ճրագներուն համար եօթը խողովակ կայ. ՚Ես անոր քով երկու ձիթենի կայ, մէկը բաժակին 4 աջ կողմէն՝ ու միւսը ձախ կողմէն։ Ես պատասխան տուի, ու ինծի հետ խօսող հրեշտակին խօսեցայ ու ըսի, Ասոնք ի՞նչ են, տէր 5 իմ։ Ու ինծի հետ խօսող հրեշտակը պատասխան տուաւ ու ինծի ըսաւ, Ասոնց ինչ ըլլալը 6 չի՞ գիտեր. ու ես ըսի, Ոչ, տէր իմ։ Ես պատասխան տուաւ ու ինծի խօսեցաւ՝ ըսելով, Ահա է Տէրոջը խօսքը որ Զօրաթաբէլի կ'ըսուի.

Ոչ զօրութեամբ չէ, և ուժով չէ,
Հապա իմ Հոգւովս, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
7 Դուն, եամ մեծ լեռ, ո՞վ ես.
Զօրաթաբէլի առջև դաշտ պիտի ըլլաս.
Ու ՚ըլուխի քարը ինք պիտի հանէ,
Ու Ըղիտի ազաղակեն, Շնորհք, շնորհք անոր։
8 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
9 ՚Ահա տունը Զօրաթաբէլի ձեռքերը հիմնեցին,
Ես անոր ձեռքերը էպիտի կատարեն զանիկա,
Ու Ըպիտի գիտնաս որ Էզօրաց Տէրը զիս ձեզի ղրկած է։
10 Քանդի ՚ոպղիկ բաներուն օրը ո՞վ անարգեց.
Վասն զի այն եօթը ՚աչԷրը ուրախութեամբ պիտի տեսնեն գնոտակը
Զօրաթաբէլի ձեռքին մէջ.
՚Անոնք Տէրոջը աչքերն են, որոնք բոլոր երկրի մէջ կը պտըտին։
11 Ես ես պատասխան տուի ու անոր ըսի, Աջ ու ձախ կողմը ու անոր ձախ կողմը եղող
12 այս հերկու ձիթենիները ի՞նչ են։ Ու երկրորդ անգամ պատասխան տուի ու անոր ըսի, Երկու ոսկի խողովակներուն միջոցով է՚ր իրենցմէ ոսկի ՚պ՚ թափող երկու ձիթենիի ոստերը ի՞նչ
13 են։ Ես ինծի խօսեցաւ ու ըսաւ, Ասոնց ինչ ըլլալը չի՞ գիտեր. ու ես ըսի, Ոչ, տէր

14 իմ։ Ու ըսաւ, ՚Ասոնք երկու ՚օծեալներն են՝ որոնք Ղոլոր երկրի Տէրոջը ՚առջև կը կայնին։

ԳԼ. Ե

1 Թռչող ոստնին միջոցովը կը ցուցուի գողերուն ու երդումով ընողներուն ըլլալու անէծքը։ 5 Սրդոհի մէջ ձգուած կնոջ տեսիլքը։

Ես դարձայ ու աչքերս վերցնելով տեսայ, 2 և ահա թռչող ՚ոստն մը։ Ու ինծի ըսաւ, Ի՞նչ կը տեսնես. ու ըսի, Թռչող ոստն մը կը տեսնեմ. երկայնութիւնը քսան կանգուն՝ ու լայ- 3 նութիւնը տասը կանգուն է։ Ես ինծի ըսաւ, Ասիկա Էրոլոր երկրի երեսին վրայ ելլող անէծքն է. քանզի ամէն գողութիւն ընողը այս կողմէն Էրթ՚ՋԻՆ համեմատ պիտի կտրուի, ու ամէն երդումով ընողը միւս կողմէն Էրթ՚ՋԻՆ համեմատ պիտի կտրուի։ 4 Զանիկա ես կը հանեմ՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը, ու գողին տունը, և իմ անունովս երդումով ընողին տունը պիտի մնայ, ու անոր տունը ՚ջ պիտի մնայ, և ՚զանիկա իր փայտերովը ու քարերովը պիտի ապառնէ։

5 Ես ինծի հետ խօսող հրեշտակը ելաւ ու ինծի ըսաւ, Հիմա աչքերդ վերցուր ու նայէ 6 թէ այս ելլողը ի՞նչ է. Ու ես ըսի, Ի՞նչ է. ու ըսաւ, Ահա ելլողը արդու է. ու ըսաւ, Բոլոր 7 երկրի վրայ անոնց նմանութիւնը ասիկա է։ Ես ահա կապարէայ տաղանդ մը վերցուեցաւ, ու 8 կին մը արդուին ՚ջ կը նստէր։ Ես ըսաւ, Ահա է Ձարութիւնը. ու զանիկա արդուին մէջ ձգեց, և այն կապարէայ կշիռը այն ՚բերանը բերանը 9 ձգեց։ Ես աչքերս վերցուցի ու տեսայ, և ահա երկու կիներ ելան, ու հովը անոնց թեւերուն մէջ էր, և անոնք արտիւի թեւերու նման թեւեր ունէին, ու այն արդուն երկրի ու երկինքի մէջ 10 տեղ վերցուցին։ Ես ինծի հետ խօսող հրեշ- 11 տակին ըսի, Անոնք ՚ո՞ւր կը տանին արդուն։ Ես անիկա ինծի ըսաւ, Որ պանդխտութիւն շինեն ՚Սենաար երկրին մէջ. ու պիտի հաստատուի և հոն իր խարխին վրայ պիտի դրուի։

ԳԼ. Զ

1 Զորս կառքերուն տեսիլքը։ 9 Ցեսուի պսակներով կը ցուցուի Շատաւիղ կոչուած Քրիստոսի տաճարը ու քահանայութիւնը։

Ես դարձայ ու աչքերս վերցուցի ու տե- տայ, և ահա երկու լեռներու միջէն չորս կառք 2 կ'ելլէր, ու լեռները պղնձէ լեռներ էին։ Առա- ջին կառքին ՚առիւծ ձիեր կային, ու երկ-

՚ղ Թագ. գ. 25։ Նա. լղ. 16։ Միք. դ. 4։
——
՚ Գլ. բ. 3։
՚բ Դան. բ. 18։
՚գ Ել. իե. 31։ Յայտ. ա. 12։
՚դ Ել. իե. 37։ Տես Յայտ. գ. 5։
՚ե Հիւ. 11, 12։ Յայտ. ժա. 4։
՚զ Ովս. ա. 7։
՚է Երեմ. ծա. 25։ Մատ. իա. 21։
՚ը Սաղ. ճժբ. 22։
՚թ Տես Եզր. գ. 11, 13։
՚ժ Եզր. գ. 10։
՚ի Եզր. գ. 15։
՚լ Գլ. բ. 9, 11։ գ. 15։
՚խ Ես. խդ. 16։ Գլ. բ. 8։
՚ծ Անգ. բ. 3։
՚կ Բ Մն. ժգ. 9։ Առակ. ժե. 3։ Տես Գլ. գ. 9։
՚հ Հիւ. 3։
՚յ Յայտ. ժա. 4։
՚ն Եբր. իւղի պղինձներն
՚շ Տես Յեր. գ. 11, 13։ Գլ. գ. 5։
՚ո Գլ. գ. 7։ Դտ. ա. 19։
——
՚ Եզեկ. բ. 9։
՚բ Մատ. դ. 6։
՚գ Դ Թես. ժբ. 12։ Գլ. բ. 17։ Մատ. դ. 5։
՚դ Տես Դ Թես. ժգ. 45։
՚ե Երեմ. խթ. 5, 28։
՚զ Մն. ժ. 10։
——
՚ Գլ. ա. 8։ Յայտ. գ. 4։

3 բոլոր կառքին՝ եաև ձիերը, ու երրորդ կառքին՝ էճերմանակ ձիերը, և չորրորդ կառքին՝
4 պիտակ — գորշադոյն ձիերը։ Եւ պատասխանեաւ, Տա՛ւ ինձի հետ խօսող հրեշտակին ըսի,
5 Ա՛նոնք ի՞նչ են, ով տէր իմ։ Եւ հրեշտակը պատասխանեաւ ու ինծի ըսաւ, Անոնք երկինքի չորս հովերո՛ն հոգիներն են, որոնք Ո՛րդ-
6 ւոյ երկրի Տէրոջը առջև կայնելէն կ՚ելլեն. Սև ձիերը՝ որ այն հո՛ւսին կ՚ելլեն, հիւսիսի երկիրը կ՚ելլեն, ու ճերմակները անոնց ետևէն կ՚ելլեն, ու պիտակները հարաւի երկիրը կ՚ելլեն։
7 Եւ գորշադոյնները ելան, և ուզեցին որ երթան — երկրի վրայ պտըտին. և անիկա ըսաւ, Գացէք, երկրի վրայ պտըտեցէք. ու անոնք երկրի
8 վրայ պտըտեցան։ Ու անիկա ինծի աղաղակեց ու ինծի խօսեցաւ՝ ըսելով, Նայէ, հիւսիսի երկիրը ելլողները իմ հոգիս հիւսիսային երկրին մէջ հանդչեցուցին։
9 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով,
10 Գերութենէ դուն՝ Քէլտայէն, Տուբիայէ ու Յեդայիայէ առ, ու նոյն օրը դուն Բաբելոնէ եկող Սոփոնիային որդւոյն Յովսիայի տունը մտիր.
11 Արծաթ ու ոսկի առ ու պսակներ շինէ, ու մեծ քահանային Յովսեդեկեան Յեհոսուի գլուխը
12 դիր. Եւ անոր խօսք ըսելով,
Զօրաց Տէրը կը խօսի ու այսպէս կ՚ըսէ.
Ա՛հա Բոյն մարդը, որուն անունը Ճիւռեղ է.
Անիկա իր տեղէն պիտի բուսանի,
Ու Տէրոջը տաճարը պիտի շինէ։
13 Անիկա պիտի շինէ Տէրոջը տաճարը,
Ու պատիւ պիտի առնէ,
Եւ իր աթոռին վրայ նստելով՝ իշխանութիւն պիտի վարէ,
Ու Քահանայ պիտի ըլլայ իր աթոռին վրայ.
Ու երկուքին միջտեղ խաղաղութեան խորհուրդ պիտի ըլլայ։
14 Եւ պսակները Հելեմի, Տուբիայի ու Յեդայիայի և Սոփոնիային որդւոյն Հէնի պիտի ըլլան՝ Տէրոջը տաճարին մէջ Յիշատակ ըլլալու հա-
15 մար։ Եւ ծհեռաւոր եղողները պիտի գան, ու Տէրոջը տաճարին մէջ պիտի շինեն, և պիտի գիտնաք որ զօրաց Տէրը զիս ձեզի ղրկեր է. ու ասիկա պիտի ըլլայ՝ եթէ ուշադրութեամբ ձեր Տէր Աստուծոյն ձայնին մտիկ ընէք։

ԳԼ. Է

1 Գերիները ծամ պահելու վրայով կը հարցնեն։ 4 Զաքարիա կը յանդիմանէ անոնց ծոմապահութիւնը, 8 ցուցընելով թէ երկնց գերութեան պատճառը մեզքն է։

Ու եղաւ որ Դարեհ Թագաւորին չորրորդ տարին, իններորդ ամսուն, այսինքն Քասլեւին, չորրորդ օրը, Տէրոջը խօսքը Զաքարիայի եղաւ,
2 Երբ Սարասար ու Ռեգէմմելէք և անոնց մարդիկը Աստուծոյ տունը ղրկուեցան, որպէս զի
3 Տէրոջը առջև աղօթք ընեն, Ու զօրաց Տէրոջը տանը մէջ եղող Քահանաներուն ու մարգարէներուն խօսին ու ըսեն, Արդեօք ես հինգերորդ ամսուն մէջ իմ անձս պտռելով լա՞մ, ինչպէս
4 այչափ տարիներ ըրի. Այն ատեն զօրաց Տէրո-
5 ջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, Այս երկրին բոլոր ժողովուրդին ու քահանաներուն խօսէ ու ըսէ, Երբ այս եօթանասուն տարին, երբ հինգերորդ եւ եօթներորդ ամիսներուն մէջ Ոծմանպահութիւն կ՚ընէիք ու սուգ կը բռնէիք, միթէ ինծի՞ համար ծոմապահութիւն կ՚ընէիք։
6 Ու երբ կ՚ուտէիք ու կը խմէիք, ձեզի համար
7 չէի՞ք ուտեր ու ձեզի համար չէի՞ք խմեր։ Անոնք չե՞ն այն խօսքերը՝ զորոնք Տէրը առաջուան մարգարէներուն ձեռքով հրատարակեց, երբ Երուսաղէմ ու անոր շրջակայ քաղաքները բնակուած ու հանգիստ էին, և Հարաւային ու դաշտային կողմերը բնակուած էին։
8 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը Զաքարիայի եղաւ
9 ըսելով, Զօրաց Տէրը այսպէս խօսեցաւ ու ըսաւ, Արդար դատաստան տեսէք, և ձեզմէ ամէն մէկը իր եղբօրը ողորմութիւն ու գթութիւն
10 ընէ. Եւ այրեւտուին ու որբը, օտարականը և անուկը ու հարստահարեքը, ես բնաւ մէկը իր եղբօրը համար իր սրտին մէջ չարութիւն չմտա-
11 ծէ. Բայց անոնք չուզեցին մտիկ ընել, հապա ուսերնին ետ դարձուցին, և խլամանջնին ծանրացուցին որպէս զի չլսեն. Ու երկնց ծնորհք ադամանդի պէս եղին, նորպէս զի չլսեն այն օրէնքը ու այն խօսքերը՝ զորոնք զօրաց Տէրը իր Հոգւովը առաջուան մարգարէներուն ձեռքով անոնց ղրկեց. հանո համար զօրաց Տէրոջը կողմէ մեծ
13 բարկութիւն եղաւ։ Ու եղաւ որ ինչպէս անիկա կանչեց ու անոնք մտիկ չըրին, այնպէս անոնք կանչեցին ու ես մտիկ չըրի, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը։
14 Հապա զանոնք Երկնց չգիտցած ազգե-

բ Յայտ. գ. 5։
գ Յայտ. գ. 2։
դ ԳԼ. ե. 10։
ե Սաղ. ծգ. 4։ երր. ա. 7, 14։
զ գ Թագ. իբ. 19։ Դան. է. 10։ ԳԼ. գ. 14։ Ղուկ. ա. 19։
է ԳԼ. ա. 10։
ը Նե. իբ. 36։ իթ. 6։ Ղեւ. ը. 9։ ԳԼ. գ. 5։
թ Տես Ղուկ. ա. 78։ Յովհ. ա. 45։
ժ ԳԼ. գ. 8։
ի ԳԼ. գ. 9։ Մատ. ժԼ. 18։ եփես. բ. 20, 21, 22։ երր. գ. 3։
լ Սաղ. ՃԺ. 4։ երր. գ. 1։
խ Նե. ժբ. 14։ Մատ. ժգ. 9։
ծ Ես. ծէ. 19։ է. 10։ եփես. բ. 13, 19։
կ ԳԼ. բ. 9։ գ. 9։

——

ա ա Թագ. ժգ. 12։ ԳԼ. ը. 21։
բ Օր. ժէ. 9, 10, 11։ ԼԳ. 10։ Մատ. բ. 7։
գ Երես. ծբ. 12։ ԳԼ. ը. 19։
դ ԳԼ. ա. 12։
ե երես. խա. 1։ ԳԼ. ը. 19։
զ Ես. ծը. 5։
է Տես Հռոմ. ժգ. 6։
ը երես. ժէ. 26։
թ Ես. ծը. 6, 7։ երես. է. 23։ Միք. գ. 8։ ԳԼ. ը. 16։ Մատ. խգ. 23։
ժ Նե. իբ. 21, 22։ բ Օր. իզ. 17։ Ես. ա. 17։ Տես երես. է. 28։
ի Սաղ. ԼԳ. 4։ Միք. բ. 1։ ԳԼ. ը. 17։
լ Նէհ. բ. 29։ երես. է. 24։ Ովս. գ. 16։
խ Տես Գործ. է. 56։
ծ երես. ժա. 19։ ԼԳ. 26։
կ Նէհ. բ. 29, 30։
հ բ Մն. ԼԳ. 16։ Դան. թ. 11։
յ Ամոս. ա. 24—28։ Ես. ա. 15։ երես. ժա. 11։ ժգ. 12։ Միք. գ. 4։
մ բ Օր. իբ. 33։
ն բ Օր. գ. 27։ իբ. 64։ եզեկ. ԼԳ. 19։ ԳԼ. ը. 6։

բուն մէջ փոխարինով ցրուեցի, և մանանց եռեւէն երկիրը անցնողէ ու դարձողէ ամայի ընծայեցի։

ԳԼ. Ը

1 Երուսաղէմի վերականգնումը։ 9 ժողովուրդը Աստուծմէ ընդունելու ընծայքներովը կը յորդորուի չվնաբեան դործը յառաջ տանելու։ 16 Անանցմէ բարեգործութիւն կը պահանջուի։ 18 Ուրախութիւն և անդորրութիւն կը խոստացուի անոնց։

Դարձեալ զօրից Տէրոջը խօսքը եղաւ՝ 2 ըսելով, Զօրից Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Սիոնի համար խիստ մեծ նախանձով նախանձեցայ, ու անոր համար մեծ սրտմտութիւնով նախանձե- 3 ցայ։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Սիոնի դարձած եմ, ու Երուսաղէմի մէջ պիտի բնակիմ, ու Երուսաղէմ ճշմարտութեան քաղաք, և զօրից Տէրոջը լեռը Սուրբ լեռ պիտի կոչուի։

4 Զօրից Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Երուսաղէմի հրապարակներուն մէջ տակաւին ծեր մարդիկ ու պառաւ կիներ պիտի նստին, որոնց ամէն մէկուն ձեռքը ցաւակ պիտի ըլլայ օրերու շատու- 5 թենէն. Ու քաղաքին հրապարակները տղոքներով ու աղջիկներով պիտի լեցուին, որոնք անոր հրապարակներուն մէջ պիտի խաղան։

6 Զօրից Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Եթէ այն օրերը այս ժողովուրդին մնացորդին աչքերուն առիկա դժուար երեւնայ, միթէ իմ աչքերո՞ւս ալ դժուար պիտի երեւնայ, կ'ըսէ զօրից Տէրը։

7 Զօրից Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա իմ ժողովուրդս արեւելեան երկրէն ու արեւմտեան 8 երկրէն պիտի փրկեմ. Ու զանոնք պիտի բերեմ, ու Երուսաղէմի մէջ պիտի բնակին. Ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան, ես ալ ճշմարտութեամբ ու արդարութեամբ անոնց Աստուած պիտի ըլլամ։

9 Զօրից Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ձեր ձեռքերը թող ուժնան, ով դուք, որ այս օրերս կը լսէք այս խօսքերը Բայն-մարգարէներուն բեր- նէն, որոնք զօրից Տէրոջը տանը հիմնարկութեան ու տաճարին նորոգութեան օրը խօսեցան։ 10 Քանի որ այն օրերէն առաջ մարդու համար վարձք չկար, ու անասունի համար վարձք չկար. և նեղութեան պատճառաւ՝ հեղողին ու մտնողին խաղաղութիւն չկար, քանի որ ես ամէն մարդ- 11 իս իր ընկերին դէմ տաք հաներ էի։ Բայց հիմա այս ժողովուրդին մնացորդին՝ առաջուան օրերուն պէս պիտի չըլլամ, կ'ըսէ զօրից Տէրը։ 12 Քանի հունաց խաղաղութիւն պիտի բերնէ, որթը իր պտուղը պիտի տայ, ու երկիրը իր բերքը պիտի տայ, ու երկինք իր ցօղը պիտի տայ. և այս ամէն բաները այս ժողովուրդին մնացոր- 13 դին ժառանգել պիտի տամ։ Ու պիտի ըլլայ որ ինչպէս դուք տապերու մէջ անէծք եղաք, ով Յուդայի տունը ու Իսրայէլի տունը, այնպէս ձեզ պիտի ազատեմ, ու օրհնութիւն պիտի ըլլաք. մի վախնաք, ձեր ձեռքերը թող 14 ուժնան։ Քանի զօրից Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ինչպէս ձեզի չարիք ընելու դիտաւորութիւն ըրի, երբ ձեր հայրերը զիս սրդոզցուցին, կ'ըսէ 15 զօրից Տէրը, ու չղջացի, Այնպէս դարձայ ու այս օրերը Երուսաղէմի ու Յուդայի տունը բարիք ընելու դիտաւորութիւն ըրի. մի վախնաք։ 16 Ձեր ընելու բաները սանք են. Ճշմարտութիւն խօսեցէք ամէն մէկը իր ընկերին հետ ձեր դռներուն մէջ արդարութեամբ և խաղա- 17 ղութեամբ դատաստան տեսէք. Ու ձեզմէ մէկը իր սրտին մէջ իր ընկերին համար չարութիւն չմտածէ, և սուտ երդումը մի սիրէք. վասն զի ես այս բոլոր բաները կ'ատեմ, կ'ըսէ Տէրը։

18 Դարձեալ զօրից Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ 19 ըսելով, Զօրից Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Չորրորդ ամսուան ծոմը, ու հինգերորդին ծոմը, ևս եօթներորդին ծոմը, ու տասներորդին ծոմը Յուդայի տանը ցնծութիւն և ուրախութիւն ու խնդալից սոներ պիտի ըլլան. Ուստի ճշմարտութիւնը ու խաղաղութիւնը սիրեցէք։

20 Զօրից Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Նորէն ժողովուրդներ ու շատ քաղաքներու բնակիչներ պի- 21 տի գան. Ու մէկուն բնակիչները միւսին պիտի երթան ու ըսեն, Երթանք Տէրոջը առջև աղօթք ընելու և զօրից Տէրը փնտռելու երթանք. ես 22 ալ պիտի երթամ։ Ու շատ ժողովուրդներ և զօրաւոր ազգեր Երուսաղէմի մէջ զօրից Տէրը փնտռելու ու Տէրոջը առջև աղօթք ընելու պի- 23 տի գան։ Զօրից Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Այն օրերը ազգերուն ամէն լեզուներէն տասը մարդ հեթանոս ազգէն պիտի բռնեն՝ այսինքն Հրեայ եղող մարդուն քղանցքը պիտի բռնեն, ու ըսեն, Քեզի հետ երթանք, քանի լսեցինք որ Աստուած ձեզի հետ է։

ᵃ Դկ. խզ. 22։
ᵇ Տես Գան. ը. 9։

— —

ᶜ Նտ. ա. 2։ Գը. ա. 14։
ᵈ Գը. ա. 16։
ᵉ Գը. բ. 10։
ᶠ Ես. ա. 21, 26։
ᵍ Ես. բ. 2, 3։
ʰ Երեմ. լա. 23։
ⁱ Տես ա Թագ. բ. 31։ Ես. կե. 20, 22։
ʲ Ծն. ժբ. 14։ Դ.ա.կ. ա. 37։ ժբ. 27։ Հռոմ. դ. 21։
ᵏ Ես. ժա. 11, 12։ խգ. 5, 6։ Եզեկ. լէ. 21։ Ամոս. թ. 14, 15։
ˡ Երեմ. լ. 22։ լա. 1, 33։ Գը. ժգ. 9։
ᵐ Երեմ. դ. 2։
ⁿ Աղգ. բ. 4։
ᵒ Եզր. ե. 1, 2։
ᵖ Աղգ. բ. 18։
ᵠ Աղգ. ա. 6, 9, 10։ բ. 16։
ʳ Բ Մն. ժե. 5։
ˢ Ովս. բ. 21, 22։ Յովէլ. բ. 22։ Աղգ. բ. 19։
ᵗ Սոփ. գ. 20։
ᵘ Հմր. 9։
ᵛ Երեմ. լա. 28։
ʷ Բ Մն. լգ. 16։ Գը. ա. 6։
ˣ Գը. է. 9։ Հմր. 19։ Եզեկ. դ. 25։
ʸ Առակ. գ. 29։ Գը. է. 10։
ᶻ Գը. ե. 3, 4։
ᵃᵃ Երեմ. ծբ. 6, 7։
ᵃᵇ Երեմ. ծբ. 12, 13։ Գը. է. 3, 5։
ᵃᶜ Թագ. լե. 25։ Երեմ. խա. 1, 2։
ᵃᵈ Երեմ. ծբ. 4։
ᵃᵉ Եսթ. բ. 17։ Ես. լե. 10։
ᵃᶠ Հմր. 16։
ᵃᵍ Ես. բ. 3։ Միք. դ. 1, 2։
ᵃʰ Ես. կ. 3, ևն։ կգ. 23։
ᵃⁱ Ես. գ. 6։ դ. 1։
ᵃʲ ա Կոր. ժդ. 25։

ԳԼ. Թ

1 Աստուած իր եկեղեցին կը պաշտպանէ։ 9 Սիօն կը յորդորուի որ Քրիստոսի գալստեանը՝ ու անոր խաղաղարար թագաւորութեանը վրայ ուրախանայ։ 12 Աստուծոյ խոստմունքները՝ յաղթութիւն տալու և պաշտպանութիւն ընելու վրայով։

Հաղթանքի երկրին դէմ Տէրոջը խօսքին պատգամն է,
Ու ՝Դամասկոսի վրայ պիտի հանդչի.
(Քանզի Տէրոջը աչքը մարդու
Եւ Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն կը նայի.)
2 Ու Եմաթի ալ անոր սահմանակիցն է,
Նաև Տիւրոս ու Սիդոն՝ թէև շատ իմաստուն են։
3 Եւ Տիւրոս իրեն ամրոց շինեց.
Ու արծաթը հողի պէս
Եւ զուտ ոսկին փողոցներու ցեխի պէս դիզեց։
4 Ահա Տէրը զանիկա պիտի ջշէ,
Եւ ծովուն մէջ անոր ունեցած զօրութիւնը պիտի զարնէ,
Ու անիկա կրակով պիտի ապուռ։
5 Ասկաղոն պիտի տեսնէ ու պիտի վախնայ,
Գազա ալ՝ ու մեծապէս պիտի տագնապի։
Ակկարոն ալ՝ քանզի իր յոյսը *պարապ պիտի ելլէ՝.
Եւ Գազայէ թագաւորը պիտի կորսուի,
Ու Ասկաղոն պիտի չբնակուի.
6 Եւ †Ազոտոսի մէջ խառնուրդի պիտի բնակի,
Ու Փղշտացւոց հպարտութիւնը պիտի ջնջեմ.
7 Եւ անոնց արիւնը իրենց բերնէն,
Ու անոնց պղծութիւնները իրենց ակռաներուն միջէն պիտի վերցնեմ.
Ու մնացորդը՝ անիկա ալ մեր Աստուծոյն պիտի ըլլայ,
Եւ Յուդայի մէջ հազարապետի պէս
Ու Ակկարոն Յեբուսացիի պէս պիտի ըլլայ։
8 Եւ անցնող ու դարձող զօրքին պատճառաւ
Էիմ տունս բոլորտիքը պիտի բնակիմ,
Ու Հմէյէն ալ անոնց միջէն բռնաւոր պիտի չանցնի,
Քանզի հիմա Էիմ աչքերովս տեսայ։
9 ‡Մեծապէս ուրախացիր, ալ Սիօնի աղջիկ,
Յնծութեամբ աղաղակէ, ալ Երուսաղէմի աղջիկ.
Ահա Քու թագաւորդ քեզի կու գայ.
Անիկա արդար ու փրկիչ է,
Հեզ է, ու էշու վրայ հեծած,
Եւ էշու ձագի, առանակի, վրայ։
10 Ու Եփրեմէ հեռաքը,
Եւ Երուսաղէմէ ձին պիտի ջնջեմ,
Ու պատերազմին աղեղը պիտի կոտրի.
Եւ անիկա ազգերուն խաղաղութիւն պիտի խօսի.
Ու անոր իշխանութիւնը ՚ծովէ մինչև ծով,
Ու Գետէն մինչև երկրի ծայրերը պիտի ըլլայ։
11 Եւ քեզի ալ՝ ըէ, քու ուխտիդ արիւնովը
Քու *գերիներդ ջուր չունեցող դուրէն հանեցի։
12 Ամրոցը դարձէք, ո՛վ յուսոյ գերիներ,
Եւ այսօր ալ կը ծանուցանեմ
Որ ՚քեզի կրկնապատիկ հատուցում պիտի ընեմ.
13 Վասն զի Յուդան ինծի համար աղեղի պէս պիտի լարեմ,
Ու Եփրեմը †նետի պէս պիտի դնեմ՝,
Եւ քու որդիներդ, ով Սիօն,
Յունաց որդիներուն վրայ պիտի յարուցանեմ.
Ու քեզ զօրաւորին սուրի պէս պիտի ընեմ։
14 Եւ Տէրը անոնց վրայ պիտի երեւնայ,
Ու նետը նետաձիգի պէս պիտի ելլէ.
Եւ Տէր Եհովա փող պիտի հնչեցնէ,
Ու Հարաւային մրրիկներով պիտի քալէ։
15 Զօրաց Տէրը զանոնք պիտի պաշտպանէ.
Եւ անոնք ընաջինջ պիտի ընեն,
Ու ‖պարսաւքարերու վրայ՝ պիտի կոխեն,
Եւ պիտի խմեն՝ գինովի պէս պիտի աղաղակեն.
Ու անոնք սուլտի պէս,
՚Սեղանին անկիւններուն պէս, պիտի լեցուին։
16 Եւ այն օրը անոնց Տէր Աստուածը
Զանոնք իր ժողովուրդին հօտին պէս պիտի փրկէ,
Քանզի անոր երկրին վրայ Նշոտի քարերու պէս՝
պիտի բարձրանան։
17 Քանզի ՚անոր բարութիւնը ու գեղեցկութիւնը
Ի՛նչ մեծ է.
Ջորեները երիտասարդները՝ ու քաղցուն կոյսերը
պիտի մեծցնէ։

ԳԼ. Ժ

1 Մարգարէն կը պատուիրէ զԱստուած փնտռել և ոչ թէ կուռքերը, 5 ցուցնելով թէ ինչպէս որ մեզմով հասնիլ իր ժողովուրդը պատժելու, այնպէս ալ զանոնք պիտի փրկէ, ու իրենց առաջնան վիճակին պիտի դարձնէ։

՝Վերջին անձրեւին ժամանակը
Տէրոջմէ հանձրեւ խնդրեցէք.
Տէրը ՚փայլակներ պիտի ընէ,
Եւ անոնց առատ անձրեւ պիտի տայ,
Ու ամէն մէկուն ոտտրակին խոտը։
2 Քանզի †թերափիմները ‖սնոտիութիւն խօսեցան,
Ու գուշակութիւն ընողները սուտ տեսան,

— Ամոս. ա. 3։
ֆ երեմ. խթ. 23։
գ ես. իգ։ եզեկ. իզ. իե և իը։ Ամոս. ա. 9։
դ եզեկ. իը. 21։
ե եզեկ. իը. 3, ևն։
զ Ցար. իե. 16։ եզեկ. իը. 4, 5։
է ես. իգ. 1։
ը եզեկ. իզ. 17։
ի երեմ. իե. 1, 5։ Սոփ. բ. 4։
ո ԵԲՐ. պիտի ամչնայ

ձ Ամոս. ա. 8։
† ՆԵԲՐ. անհարազատ, ՝ֆ՛, պոռնկորդի
ղ Սաղ. լէ. 7։ ԳԼ. բ. 5։
ճ ես. կ. 18։ եզեկ. իը. 24։
յ ԵԼ. գ. 7։
ն ես. կբ. 11։ ԳԼ. բ. 10։ Մատ. իա. 5։ Յովհ. ժբ. 15։
շ երեմ. իգ. 5։ լ. 9։ Յովհ. ա. 49։ Դան. ԺԲ. 38։
ո Ամբ. ա. 7։ բ. 18։ Միք. ե. 10։ Անգ. բ. 22։
չ եփես. բ. 14, 17։
պ Սաղ. հբ. 8։
ջ ես. խբ. 7։ ծա. 14։ կա. 1։
ռ ես. խթ. 9։
ս ես. կա. 7։
վ ԵԲՐ. պիտի լեցնեմ
տ Սաղ. ժբ. 14։ հէ. 17։ ճխգ. 6։
ր ես. իա. 1։
‖ կամ, պարսպաքարերով
ց Դան. գ. 18, 25։ բ Օր. ժբ. 27։
ւ ես. կբ. 3։ Մաղ. գ. 17։
փ Սաղ. լա. 19։
ք Յովել. գ. 18։ Ամոս. Թ. 14։

— Յով. իթ. 23։ Յովել. բ. 23։
բ երեմ. ժգ. 22։
գ ր Օր. ժա. 14։
դ երեմ. ժ. 13։
ե Դատ. ժէ. 5։
զ երեմ. ժ. 8։ Ամ. բ. 18։

Եւ սուտ երդմներ պրպեցին,
Եպարտոպ մխիթարութիւն տուին,
Անոր համար հօտերու պէս չուեցին,
ե՛Հովիւ չըլլալուն համար տագնապեցան։
3 Հովիւներուն վրայ իմ բարկութիւնս բռնկեցաւ,
Ու նոխազներուն պցեղութիւն պիտի ընեմ.
Քանզի զօրաց Տէրը ՚իր հօտին,
Յուդայի տունը, պցեղութիւն ըրաւ,
Եւ զանոնք իր պատերազմի ՚ի՛ջ հեծե՛ծ գեղեցիկ ձիուն պէս պիտի ընէ։
4 *Անկիւնը անկէ, էվեւեռը անկէ՝
Պատերազմի աղեղը անկէ,
Ամէն զօրապետ ՚ի՛կառէդ անկէ պիտի ելլէ.
5 Ու ա՛յնպէ՛ս զօրաւորներու պէս պիտի ըլլան,
Որոնք պատերազմի ՚ի՛ջ ՚Ր՚ընդո՛ւն փողոցներուն ցեխին ՚ի՛ջ կը կոխեն.
Ու անոնք պատերազմ՛ պիտի ընեն.
Քանզի Տէրը անոնց հետ է,
Ու ձիերու վրայ հեծնողները պիտի ամչնան։
6 Եւ Յուդայի տունը պիտի զօրացնեմ.
Ու Յովսէփի տունը պիտի փրկեմ,
Եւ Էզրանէք նոքա՛ պիտի բնակեցնեմ,
Քանզի ՚անոնց ողորմեցայ.
Ու անոնք այնպէս պիտի ըլլան,
Որպէս թէ զանոնք երբեք ձգած չէի.
Քանզի ՚անոնց Տէրը Աստուածը ես եմ,
Եւ նոնոց պիտի լսեմ՝։
7 Ու Եփրեմ՝ զօրաւորի պէս պիտի ըլլայ,
Եւ անոնց հոգին ուրախ պիտի ըլլայ իբր թէ գինիով.
Անոնց ազգերն ալ պիտի տեսնեն ու պիտի ուրախանան,
Անոնց սիրտը Տէրոջմով պիտի ցնծայ։
8 ՝Անոնց պիտի սուլեմ՝ ու զանոնք պիտի ժողվեմ,
Վասն զի զանոնք փրկեցի.
Ու անոնք պիտի շատանան՝ ինչպէս որ շատ էին։
9 Թէև զանոնք ժողովուրդներու մէջ ցանեմ,
Սակայն ՚Հեռաւոր տեղեր զիս պիտի յիշեն,
Եւ իրենց որդիներուն հետ պիտի ապրին ու դա՛ պիտի դառնան։
10 Եւ ՛զանոնք Եգիպտոսի երկրէն պիտի դարձնեմ՝
Ու զանոնք Ասորեստանէ՛ պիտի ժողվեմ՝
Եւ զանոնք Գաղաադա՛ երկիրը
Ու Լիբանան պիտի բերեմ՝
Եւ անոնց համար ՚բա՛ւական ՚ի՛ղ պիտի չգտնուի։
11 Ու ծովէն †նեղութեամբ պիտի անցնի,
Եւ ծովուն ալիքները պիտի զարնէ.
Ու գետին բոլոր խորութիւնները պիտի ցամքին,
Եւ Ասորեստանի հպարտութիւնը պիտի իջնէ,
Ու "Եգիպտոսի գաւազանը պիտի վերցուի։

12 Եւ զանոնք Տէրոջմով պիտի զօրացնեմ՝
Ու նոնոր անունովը պիտի պարծին, կ՚ըսէ Տէրը։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Երուսաղէմի կործանումը։ 3 Աստուած կը խնայէ ընտրեալներուն, ու մնացածները կը մերժէ։ 10 Բրիստոսի մերժուելովը՝ Գեղեցկութեան և Կապերու գաւազանները կը կոտրուին։ 15 Ցինոր հովիւին օրինակը ու անէծքը։

Դո՛ւռներդ բա՛ց, ով Լիբանան,
Ու կրակը քու եղեւիններդ ուտէ։
2 Մա՛յր ծառը թո՛ղ ողբայ,
Քանզի եղեւինը ինկաւ,
Վասն զի ազնուականները կողոպտուեցան.
Նոսեանու կաղնիները թո՛ղ ողբան,
Քանզի ՚անմատչելի անտառը *կորուեցաւ։
3 Հովիւներուն ողբալու ձայնը կը լսո՛ւի,
Քանզի անոնց փառքը յափշտակուեցաւ.
Առյո՛ւծներու մռնչելուն ձայնը կը լսո՛ւի,
Քանզի Յորդանանու շքեղութիւնը յափշտակուեցաւ։
4 Այ՛ Տէր Աստուածս այսպէս կ՚ըսէ.
Մորթուելու ոչխարները արածէ,
5 Զանոնք՝ որ ծախու առնողները կը մորթեն
Ու †յանցաւոր չեն անոնք.
Եւ զանոնք ծախողները ՚ի՛նչեն,
Տէրը օրհնեալ ըլլայ որ հարստացայ.
Ու անոնց հովիւները անոնց վրայ գութ չունին։
6 Քանզի ես ալ երկրի բնակիչներուն այլեւս չգթամ՝, կ՚ըսէ Տէրը,
Մանաւանդ՝ ա՛հա ես ալ մէկ մարդը իր ընկերին ձեռքը
Ու իր թագաւորին ձեռքը պիտի մատնեմ՝
Ու երկիրը պիտի ջարդեն,
Եւ անոնց ձեռքէն պիտի չփրկեմ։
7 Ու Մորթուելու ոչխարները,
Այո՛, ՚հօտին խեղճերը, արածեցի։
Ու ինծի երկու գաւազան առի,
Մէկուն անունը Գեղեցկութիւն,
Ու միւսին անունը Կապեր դրի,
Եւ ոչխարները արածեցի։
8 Ու Եմիկ ամսուան մէջ երեք հովիւ կտրեցի,
Քանզի հոգիս անոնց նեղացաւ,
Եւ անոնց հոգին ալ ինծի ղզուեցաւ։
9 Ու ըսի, Ձեզ պիտի չհովուեմ՝
Մեռնողը թո՛ղ մեռնի,
Ու կտրուողը թո՛ղ կտրուի,
Եւ մնացածները թո՛ղ իրարու միս ուտեն։
10 Ու Գեղեցկութիւն ՚անո՛ւն գաւազանս առի և զանիկա կտրեցի,

ե Յոբ. ժդ. 4։
զ Եզեկ. ւէ. 5։
է Եզեկ. լդ. 17։
ը Դատ. ա. 68։
թ կամ, իշխանը անկէ, դէմաւորը անկէ
ժ Նա. իբ. 23։
ի Սադ. ժբ. 42։
լ Բրեմ. գ. 18։ Եզեկ. լէ. 21։
խ Ովս. ա. 7։
ծ Դբ. ժգ. 9։
կ Մադ. ձդ. 15։ Գբ. թ. 15։
հ Նա. Ե. 26։
ձ Նա. խթ. 19։ Եզեկ. լզ. 37։
ղ ը Օր. ը. 1։
ճ Նա. ժա.11,16։ Ովս.ժա.11։
յ Նա խթ. 20։
ն Նա. ժա. 15, 16։
† կամ, նեղութիւն
շ Նա. ժգ. 25։
ո Եզեկ. ը 13։
չ Միք. գ. 5։
— Նա. ւբ. 19։
պ ԵՔր. իՀ.
ջ Հմր. 7։
ռ Բրեմ. բ. 3։ ծ. 7։
ս ը Օր. խթ. 19։ Ովս. ժբ. 9։
վ Հմր. 4։
տ Սամ. գ. 12։ Մաս. ժա. 5։
ր Ովս. Ե. 7։
ց Բրեմ. ժԵ. 2։ խգ. 11։

Որպէս ալ բոլոր ժողովուրդներուն հետ ըրած ուխտս ուբեմ։
11 Ու նոյն օրը ուբեցաւ,
Եւ ինծի ապառաղ Էհօտին խեղճերը
Հաստատ գիտցան որ ասիկա Տէրոջը խօսքն է։
12 Ու անոնց ըսի,
Եթէ ձեր աչքերուն հաճոյ կ'երեւնայ, իմ վարձքս տուէք,
Ապա թէ ոչ՝ զանց ըրէք.
Ու իմ վարձքիս համար երեսուն արծաթ կշռեցին։
13 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
Զանիկա էրըտուսին նետէ.
Ասիկա վայելուչ գին մըն է,
Զոր անոնք ինծի համար կարեցին.
Ու երեսուն արծաթը առի,
Եւ զանիկա Տէրոջը տունը էրըտուսին նետեցի։
14 Եւրը կապեր խզած միւս դաւազանս կոտրեցի,
Որպէս զի Յուդայի ու Իսրայէլի մէջ եղող եղբայրութիւնը ուբեմ։
15 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ,
Էլ ևս նոքէն յիմար հովիւի գործիքներ առ.
16 Քանզի ահա ես երկրի վրայ հովիւ մը պիտի հանեմ.
Անիկա կորսուելու վրայ եղողներուն այցելութիւն պիտի չընէ,
Ցրուածը պիտի չփնտռէ,
Եւ կոտրածը պիտի չբժշկէ,
Ո– հզօրը պիտի չանուշցանէ,
Հապա դէրեսուն միսը պիտի ուտէ,
Ու անոնց կճղակները պիտի խորտակէ։
17 Էվայ՛ ունայնութեան հովուին, որ ոչխարները կը թողու.
Անոր բազուկին վրայ ու աջ աչքին վրայ սուր պիտի ըլլայ.
Անոր բազուկը բոլորովին պիտի չորնայ,
Ու աջ աչքը բոլորովին պիտի խաւարի։

ԳԼ. ԺԲ

1 Մարգարէն կը ցուցնէ թէ Երուսաղէմ գրկեցութեան բաժակ մը, 3 և ծանր քար մը պիտի ըլլայ իր ինչնամիներուն։ 6 Յուդայի յաղթականաբար գերեզմանցութիւնը։ 9 Երուսաղէմի ապաշխարութիւնը։

Իսրայէլի վրայով Տէրոջը խօսքին պատգամը։
Երկինքը տարածող ու երկիրը հիմնարկող
Ու Բնութեան հոգին անոր մէջ առեղծող Տէրը կ'ըսէ,
2 Ահա ես Երուսաղէմը բոլոր շրջակայ ազգերուն գինովութեան բաժակ պիտի ընեմ.
Նաև Յուդայի վրայ ալ պիտի ըլլայ Երուսաղէմի պաշարման առեն։
3 Եւ պիտի ըլլայ որ Ա՛յն օրը Երուսաղէմը
Բոլոր ժողովուրդներուն ծանր քար պիտի ընեմ։
Ամէն անոնք որ անով կը բեռնաւորուին՝ բոլորովին պիտի կոտրին,
Թէև երկրի բոլոր ազգերը անոր վրայ ժողովին։
4 Ա՛յն օրը, կ'ըսէ Տէրը,
Ձ Ամէն ձի սասկումով պիտի զարնեմ,
Ու անոր հեծեալը՝ ապշութեամբ.
Եւ Յուդայի տանը վրայ աչքերս պիտի բանամ,
Ու ժողովուրդներուն բոլոր ձիերը կուրութեամբ պիտի զարնեմ։
5 Եւ Յուդայի հազարապետները իրենց սրտին մէջ պիտի ըսեն,
Երուսաղէմի բնակիչները *մեր զօրութիւնն՝ են
Զօրաց Տէրոջմով, իրենց Աստուածով։
6 Ա՛յն օրը Յուդայի հազարապետները
Էկրակի վառարանի պէս պիտի ընեմ՝ փայտերու մէջ,
Ու կրակի ջահի պէս՝ արուներու մէջ.
Եւ անոնք աջ կողմէն ու ձախ կողմէն
Բոլոր շրջակայ ժողովուրդները պիտի ուտեն.
Եւ դարձեալ Երուսաղէմ՝ իր տեղը,
Երուսաղէմի մէջ, պիտի բնակուի։
7 Եւ Տէրը նախ Յուդայի վրանները պիտի փրկէ,
Որպէս զի Դաւիթի տանը պարծանքը
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն պարծանքը
Յուդայի վրայ չհպարտանայ։
8 Ա՛յն օրը Տէրը Երուսաղէմի բնակիչներուն պաշտպանութիւն պիտի ընէ.
Ու անոնց մէջ Ճակատ եղողը այն օրը Դաւիթի պէս պիտի ըլլայ,
Եւ Դաւիթի տունը Աստուծոյ պէս,
Տէրոջը հրեշտակին պէս, պիտի ըլլայ անոնց առջեւ։
9 Ու պիտի ըլլայ որ այն օրը
Երուսաղէմի վրայ եկող բոլոր ազգերը
Բնաջինջ ընելու եռանդ պիտի ըլլամ։
10 Եւ Դաւիթի տանը վրայ
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն վրայ
Շնորհքի և աղօթքի հոգին պիտի թափեմ,
Եւ անոնք էլինծի, իրենց խոցածին, պիտի նային.
Ու անոր վրայ Ա՛մէկ հատիկ զաւակի վրայ ողբալու պէս պիտի ողբան,
Ու անոր վրայ անդրանիկ զաւակի վրայ ցաւալու պէս պիտի ցաւին։
11 Ա՛յն օրը Երուսաղէմի մէջ մեծ ողբ պիտի ըլլայ
Մատեդովի դաշտին մէջ Ադադ-ռեմմոնի ողբին պէս.
12 Ու երկիրը պիտի ողբայ,
Ամէն մէկ տոհմերով առանձին.
Դաւիթի տանը տոհմերով առանձին,

Ը Սամ. գ. 12։ Հմր. 7։
Թ Մատ. իզ. 15։
Ժ Մատ. իէ. 9, 12։
Ի կամ, գանձատունը
Լ Եզեկ. լգ. 2, 3, 4։
Խ կամ, նա Քառյուծը
Ծ Եզեկ. իգ. 1։ Եզեկ. լգ. 2։ Ծովն. ժ. 12, 13։ —— Ես. իբ. 5։ իդ. 24։ իե. 12, 18։ իը. 13։
Կ Թագ. ժզ. 22։ Ժամ. ժբ. 7։ Ես. ծէ. 16։ Եզր. ժբ. 9։
Հ Ես. ծա. 17, 22, 23։
Ղ Հմր. 4, 6, 8, 9, 11։ Գլ. ժզ. 1։ ժդ. 4, 6, 8, 9, 13։
Ճ Մատ. իա. 44։
Մ Սաղ. հղ. 6։ Եզեկ. լը. 4։
Յ Եբր. իմ զօրութիւնս
Ն Ա.բդ. 18։
Շ Ծովիլ. գ. 10։
Ո Անգ. բ. 22։ Հմր. 3։
Չ Երեմ. լա. 9։ ծ. 4։ Եզեկ. լթ. 29։ Ծովիլ. բ. 28։
Պ Ծովհ. ժթ. 34, 37։ Յայտ. ա. 7։
Ջ Եսա. գ. 26։ Ամովս. բ. 10։
Ռ Գոր. բ. 37։
Ս Գ Թագ. իզ. 29։ բ Մն. իե. 24։
Վ Մատ. իզ. 30։ Յայտ. ա. 7։

Ու անոնց կիները առանձին,
Հնաժանի տանը ազգատոհմը առանձին,
Ու անոնց կիները առանձին,
13 Ղեւիի տանը ազգատոհմը առանձին,
Ու անոնց կիները առանձին,
Սեմեիի ազգատոհմը առանձին,
Ու անոնց կիները առանձին,
14 Բոլոր մնացած ազգատոհմներուն ամէն մէկը առանձին,
Ու անոնց կիները առանձին։

ԳԼ. ԺԳ

1 Երուսաղէմի մարդահամարը հանած պրպտած աղբիւրը՝ 2 որպէս անիկա կատարուեցաւ ու սուտ մարգարէութիւններէ պիտի մաքրուէր։ 7 Բրիտասի մահը ու ժողովուրդին երկրորդ մասին փորձութիւնը։

Այն օրը Դաւիթի տանը ու Երուսաղէմի բնակիչներուն
Բացուած աղբիւր մը պիտի ըլլայ
Մեղքի համար ու պղծութեան համար։
2 Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը, կ'ըսէ զօրաց Տէրը,
Կռուածքերուն անուննները երկրէն պիտի ջնջեմ,
Ու մէյմըն ալ պիտի չյիշուին.
Եւ մանոյ մարգարէները ու պիղծ ոգին ալ երկրէն պիտի վերցնեմ։
3 Ու պիտի ըլլայ որ երբ մարդ մը անկէ հետև մարգարէութիւն ընէ,
Ծանիկա ծնանող հայրը ու մայրը անոր պիտի ըսեն,
Ըսպրիս, քանզի Տէրոջը անունովը սուտ խօսեցար.
Եւ անոր մարգարէութիւն ընող ատեննէ
Ծանիկա ծնանող հայրը ու մայրը Էզանիկա պիտի խոցեն։
4 Ու պիտի ըլլայ որ այն օրը Ընդգարէները
Մարգարէութիւն ընող ատեննին պիտի ամչնան,
ամէն մէկը իր տեսիլքէն,
Ու խաբելու համար Եմազոտ վերարկու պիտի չհագնին։
5 Ըու անոնց ոմէն ըսէ պիտի ըսէ,
Ես մարգարէ չեմ, ես երկրագործ մարդ եմ.
Քանզի իմ մանկութենէս ի վեր դիս *առացան էքե՞ս հովիւ»։
6 Եւ անոր պիտի ըսուի,
Ձեռքերուդ մէջ այս վէրքերը ի՞նչ են.
Ու անիկա պիտի ըսէ,
Ասոնք իմ բարեկամներուս տունը մէջ ընդունած վէրքերս են։
7 Արթնցիր, ով սուր, Իմ Հովիւիս վրայ,

Ու Իմ ընկերս եղող մարդուն վրայ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը.
Հովիւը զարկ, ու ոչխարները ցրուին,
Ու իմ ձեռքս Նպզտիկներուն վրայ դարձնեմ։
8 Եւ պիտի ըլլայ բոլոր երկրին մէջ, կ'ըսէ Տէրը,
Որ երկու մասը պիտի կտրուի ու պիտի մեռնի,
Բայց երրորդ մասը պիտի մնայ անոր մէջ։
9 Եւ այն երրորդ մասը Ծկրտիչ պիտի անցնեմ,
Ու Նզանոնք պիտի զտեմ՝ ինչպէս արծաթը կը զտուի,
Եւ զանոնք պիտի փորձեմ՝ ինչպէս ոսկին կը փորձուի.
Հայնոնք իմ անունս պիտի կանչեն,
Ու ես անոնց պատասխան պիտի տամ.
Ձնս պիտի ըսեմ՝ Թէ Ազնիկա իմ ժողովուրդս է.
Անոնք ալ, Տէրը իմ Աստուածս է պիտի ըսեն։

ԳԼ. ԺԴ

1 Երուսաղէմը կործանողներուն կործանուիլը։ 4 Բրիտասի գոլորշատ ու անոր թագաւորութեան շնորհքները։ 12 Երուսաղէմի թշնամիներուն վրայ գալու հարուածը։ 16 Մնացորդը Տէրոջը պիտի դառնայ, 20 ու անոնց բոլոր հարստութիւնը սուրբ պիտի սեպուին։

Ահա Տէրոջը օրը կու գայ,
Եւ քու աւարդ քու մէջդ պիտի բաժնուի։
2 Քանզի Բրոլոր ազգերը պատերազմի համար
Երուսաղէմի վրայ պիտի ժողվեմ,
Եւ քաղաքը պիտի առնուի,
Ու տուները պիտի կողոպտուին,
Եւ կիները պիտի պղծուին,
Ու քաղաքին կէսը գերութեան պիտի ելլէ,
Բայց ժողովուրդին մնացորդը քաղաքէն պիտի չկտրուի։
3 Եւ Տէրը պիտի ելլէ,
Ու այն ազգերուն հետ պիտի պատերազմի,
Ինչպէս պատերազմին օրը պատերազմեցաւ։
4 Եւ այն օրը անոր ոտքերը
Զիթենեաց լեռանը վրայ պիտի կայնին,
Որ Երուսաղէմի առջև է դէպ ի արեւելք.
Ու Զիթենեաց լեռը դէպ ի արեւելք ու դէպ ի արեւմուտք կէսէն պիտի պատռի,
Ու խիստ մեծ ձոր պիտի ըլլայ.
Եւ լեռանը կէսը դէպ ի հիւսիս,
Ու կէսը դէպ ի հարաւ պիտի քաշուի։
5 Եւ դուք լեռներուն ձորը պիտի փախչիք,
Քանզի լեռներուն ձորը մինչև Ասաք պիտի հասնի.
Ու պիտի փախչիք՝ ինչպէս Եզեռնաշարժէն փախած

Հ բ Թագ. ե. 14։ Դաւիթ. գ. 31։
——
ա Դէ. ժբ. 3։
բ Ներ. թ. 14։ ա Պետ. ա. 19։ Յայտ. ա. 5։
գ Եր. խգ. 13։ Ցեհ. խգ. 7։ Յոել. ժգ. 4։ Եզեկ. լ. 13։ Ովս. բ. 17։ Միք. ե. 13, 14։
դ բ Պետ. բ. 1։
ե բ Օր. ժգ. 6, 8։ ժբ. 20։
զ Միք. գ. 6, 7։
է դ Թագ. ա. 8։ Նա. ի. 2։ Ամոս. գ. 4։
ը Ամովս. է. 14։
թ Ով, ատրուճաքներուն վրայ դրէն
ժ Նա. խ. 11։ Եզեկ. լգ. 23։
ի Ցոել. ժ. 30։ ժգ. 10, 11։
ի բ Օր. ժգ. 6, 8։ ժբ. 20։
լ Միք. գ. 6, 7։
խ դ Թագ. ա. 8։ Նա. ի. 2։ Ամոս. գ. 4։
ծ Ամովս. է. 14։
կ Ով, ատրուճաքներուն վրայ դրէն
հ Նա. խ. 11։ Եզեկ. լգ. 23։
ձ Ցոել. ժ. 30։ ժգ. 10, 11։
Փիլ. բ. 6։
ղ Ամոս. իգ. 31։ Մալ. ժգ. 27։
ճ Ամոս. ժբ. 10, 14։ Դաւիթ. ժբ. 32։
մ Հաւակ. ժա. 5։
յ Նա. իգ. 10։
ն ա Պետ. ա. 6, 7։
շ Ցոել. ե. 15։ զա. 15։ Գէ. ժ. 6։
ո Ցոել. Տիտ. 15։ Եզեկ. լ. 22։ Եզեկ. ժա. 20։ Ովս. բ. 23։ Գէ. բ. 8։
——
պ Նա. ժգ. 9։ Ցաքէ. ե. 31։ Գոր. բ. 20։
ջ Ցաքէ. գ. 2։
ռ Նա. ժգ. 16։
ս Տես Եզեկ. ժա. 23։
վ Ամոս. ա. 1։

Յաւուրն Թագաւորին Ողիայի օրերը.
Եւ իմ՝ Տէր Աստուածս պիտի գայ,
Էթալոր սուրբերը քեզի հետ պիտի ըլլան։
6 Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը
*Լոյսը պայծառ կամ աղօտ պիտի չըլլայ՝։
7 Ու անիկա ՃՏէրոջը յայտնի Օր մը,
Ոչ ցորեկ ու ոչ գիշեր պիտի ըլլայ,
Սակայն Երեկոյեան ժամանակը լոյս պիտի ըլլայ։
8 Եւ այն օրը Երուսաղէմէ կենդանի ջուրեր պիտի հոսին,
Կէսը դէպ ի Նարեւելեան ծովը
Ու կէսը դէպ ի արեւմտեան ծովը.
Ամառ ու ձմեռ այնպէս պիտի ըլլայ։
9 Եւ Տէրը բոլոր երկրի վրայ Թագաւոր պիտի ըլլայ.
Այն օրը ՃՏէրը մէկ, ու անոր անունը մէկ պիտի ըլլայ։
10 Բոլոր երկիրը Գաշտ պիտի դառնայ
Գաբայէ մինչեւ Ռեմմոն, Երուսաղէմի հարաւային կողմը,
Ու պիտի բարձրանայ ու հին տեղը պիտի բնակուի
Բենիամինի դռնէն մինչեւ Առաջին դրան տեղը, մինչեւ Անկեան դուռը,
Յու Անանեելի աշտարակէն մինչեւ Թագաւորին հնձաններըը։
11 Եւ հոն պիտի բնակին, ու հոն Նզովքն ալ նորէն պիտի չըլլայ.
Ֆու Երուսաղէմ ապահովութեամբ պիտի բնակուի։
12 Եւ այս պիտի ըլլայ այն հարուածը
Որով Տէրը պիտի զարնէ ամէն ժողովուրդները,
Որոնք Երուսաղէմի դէմ պատերազմեցան.
Ոտքի վրայ կոշնած՝ աուեններն անոնց մարմինը պիտի հալի,
Ու անոնց աչքերը իրենց խորշերուն մէջ պիտի հալին,
Եւ անոնց լեզուն անոնց բերնին մէջ պիտի հալի։
13 Ու պիտի ըլլայ որ այն օրը անոնց մէջ
ՏՄեծ խառնութիւն պիտի ըլլայ Տէրոջմէ,
Ու ամէն մէկը իր ընկերին ձեռքը պիտի բռնէ,
Ու Յանոր ձեռքը իր ընկերին ձեռքին դէմ պիտի վերցուի։
14 Եւ Յուդա ալ Երուսաղէմի դիմաց պիտի պատերազմի.
Ու բոլոր շրջակայ ազգերուն ստացուածքը,
Ոսկի ու արծաթ ու հանդերձներ, մեծ առատութեամբ հաւաքի պիտի ժողովուին։
15 Եւ ձիուն, ջորիին, ուղտին ու էշուն
Եւ այն բանակներուն մէջի բոլոր անասուններուն հարուածը
Նոյն հարուածին պէս պիտի ըլլայ։
16 Ու Երուսաղէմի վրայ եկած բոլոր ազգերէն ամէն մնացորդը
Այն տարի Ցտարիէ տարի Թագաւորին, զօրաց Տէրոջը, երկրպագութիւն ընելու
Եւ Նստարանաւորաց տօնը կատարելու պիտի գան։
17 Ու երկրի ազգատոհմներէն ով որ Երուսաղէմ չելլէ
Թագաւորին, զօրաց Տէրոջը, երկրպագութիւն ընելու,
Անոր վրայ անձրեւ պիտի չըլլայ։
18 Եւ եթէ Եգիպտացւոց ազգատոհմը չելլէ ու չգայ,
(Զորանք անձրեւ չունին,)
Անոնց վրայ պիտի ըլլայ այն հարուածը,
Որով Տէրը պիտի զարնէ այն ազգերը
Որոնք տաղաւարատօնաց տօնը կատարելու չեն գաներ։
19 Այսիկա պիտի ըլլայ Եգիպտոսի պատիժը,
Եւ տաղաւարատօնաց տօնը կատարելու չելլող բոլոր ազգերուն պատիժը։
20 Այն օրը ձիերուն սանձի զարդերուն վրայ ՏՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՏԵՄՈՒՆ պիտի ըլլայ.
Ու Տէրոջը տունը մէջի կոթոնները
Սեղանին առջեւի կոնքերուն պէս պիտի ըլլան։
21 Ու Երուսաղէմի մէջ և Յուդայի մէջ ամէն կոթոն
Զօրաց Տէրոջը սուրբ պիտի ըլլայ.
Եւ ամէն զոհ ընողները պիտի գան,
Ու անոնցմէ պիտի առնեն, ու անոնց մէջ պիտի եփեն.
Եւ այն օրը ժէյմէն ալ ՏՔանանացի պիտի չըլլայ։

---

* Առաք. ժզ. 27։ Ես. լդ. 30, 31։ Ես. լե. 31։ Յոէլ. գ. 14։
Յ Յոէլ. գ. 11։
* Կամ, Լոյս պիտի չըլլայ, հապա ցուրտ և սառ
Ը Առաք. խգ. 36։
Թ Յայտ. խգ. 5։
Ժ Ես. ը. 26։ ԺԷ. 19, 20։ Յայտ. խա. 23։
Ի Եզեկ. խէ. 1։ Յոէլ. գ. 18։ Յայտ. խբ. 1։
Լ Յոէլ. բ. 20։
Խ Գաղ. բ. 44։ Յայտ. ժա. 15։
Ձ Եփես. դ. 5, 6։
Ճ Ես. խա. 4։
Ղ Զէք. ժբ. 6։
Յ Եզեկ. գ. 1։ ԺԲ. 39։ Եբեմ. լա. 38։
Ն Եբեմ. լա. 40։
Շ Եբեմ. խգ. 6։
Ո ա Թագ. ժզ. 15, 20։
Չ Գաղ. է. 22։ բ Մն. խ. 23։ Եզեկ. լբ. 21։
Պ Կամ, դէմ
Ջ Եզեկ. լՀ. 10, 17, ԼՆ։
Ռ Հմբ. 12։
Ս Ես. է. 6, 7, 9։ ԿԶ. 23։
Վ Զաք. խգ. 34, 43։ Եզեկ. ը. 14։ Ոմր. ԺԲ. 10։ Յոհ. ե. 2։
Տ Ես. է. 12։
Ր Բ Օր. ԺԱ. 10։
Ց Տես Ես. խգ. 18։
Ու Եփես. բ. 19, 20, 21, 22։
Փ Ես. լբ. 8։ Յայտ. գ. 17։ Յայտ. խա. 27։ խբ. 15։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Քրիստոսի ազգաբանութիւնը Աբրահամէ մինչև Յովսէփ։ 18 Կոյս Մարիամ որ Յովսէփին նշանուած էր, Սուրբ Հոգիէն կը յղանայ։ 19 Հրեշտակը Յովսէփի սեալ կարծիքը կ'ուղղէ, և կը մկնէ Քրիստոսի անուննելը։

Գիրք ¹ծննդեան Յիսուսի Քրիստոսի, ²Դաւթի որդւոյն, ³Աբրահամի որդւոյն։
2 ⁴Աբրահամ ծնաւ Իսահակը. Իսահակ ծնաւ
Յակոբը. ⁵Յակոբ ծնաւ Յուդան ու անոր եղ-
3 բայրները. ⁶Յուդա ծնաւ Փարէսը ու Զարան
Թամարէ. ⁷Փարէս ծնաւ Եսրոնը. Եսրոն ծնաւ
4 Արամը. Արամ ծնաւ Ամմինադաբը. Ամմինադաբ
5 ծնաւ Նաասոնը. Նաասոն ծնաւ Սաղմոնը. Սաղ-
մոն ծնաւ Բոոսը Ռախաբէ. Բոոս ծնաւ Ովբէդը
6 Հռութէ. Ովբէդ ծնաւ Յեսսէն. ⁸Յեսսէ ծնաւ
⁹Դաւիթ թագաւորը. ¹⁰Դաւիթ թագաւորը ծնաւ
7 Սողոմոնը Ուրիայի կնոջմէն. ¹¹Սողոմոն ծնաւ Ռո-
8 բոամը. Ռոբոամ ծնաւ Աբիան. Աբիա ծնաւ
Ասան. Ասա ծնաւ Յովսափատը. Յովսափատ
9 ծնաւ Յովրամը. Յովրամ ծնաւ Ոզիան. Ոզիա
ծնաւ Յովաթամը. Յովաթամ ծնաւ Ահազը.
10 Ահազ ծնաւ Եզեկիան. ¹²Եզեկիա ծնաւ Մա-
11 նասէն. Մանասէ ծնաւ Ամոնը. Ամոն ծնաւ
Յովսիան. ¹³Յովսիա ծնաւ Յեքոնիան ու անոր եղ-
բայրները ¹⁴Բաբելոնեան գերութեան ատենները.
12 Բաբելոն գերութեան երթալնէն ետև ¹⁵Յեքո-
13 նիա ծնաւ Սաղաթիէլը. Սաղաթիէլ ծնաւ Զո-
րաբաբէլը. ¹⁶Զորաբաբէլ ծնաւ Աբիուդը. Աբի-
14 ուդ ծնաւ Եղիակիմը. Եղիակիմ ծնաւ Ազովրը.
Ազովր ծնաւ Սադովկը. Սադովկ ծնաւ Ախինը.
15 Ախին ծնաւ Եղիուդը. Եղիուդ ծնաւ Եղիա-
16 զարը. Եղիազար ծնաւ Մատթանը. Մատթան
ծնաւ Յակոբը. Յակոբ ծնաւ ¹⁷Յովսէփ, զայրն
Մարիամայ, որմէ ծնաւ Յիսուս, որ կ'ըսուի
17 Քրիստոս։ Այսպէս բոլոր ազգերը Աբրահամէ մինչև

Դաւիթ տասնըչորս ազգ, և Դաւիթէ մինչև Բաբելոնեան գերութիւնը տասնըչորս ազգ, ու Բաբելոնեան գերութենէն մինչև Քրիստոս տասնըչորս ազգ։

18 *Եւ Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդը այս կերպով էր. անոր մայրը Մարիամ Յովսէփի նշանուած, դեռ իրարու քով չեկած՝ ¹Սուրբ Հոգիէն յղացած գտնուեցաւ։* 19 *Եւ Յովսէփ անոր այրը արդար ²էր ըլլալով ու չուզելով որ զանիկա ³խայտառակ ընէ, մտածեց որ ծածկաբար արձակէ զանիկա։* 20 *Եւ քանի որ անիկա այս բաները կը մտածէր, ահա Տէրոջը հրեշտակը երազի մէջ երեւցաւ անոր՝ ու ըսաւ, Յովսէփ, Դաւիթի որդի, մի վախնար քեզի առնել քու Մարիամ կինդ, ⁴վասն զի անոր ներսիդին ծնածը Սուրբ* 21 *Հոգիէն է։ Եւ ⁵որդի մը պիտի ծնանի, ու անոր անունը ⁶Յիսուս դնես, ⁷քանզի անիկա իր ժո-* 22 *ղովուրդը իրենց մեղքերէն պիտի փրկէ։ Եւ այս ամէնը եղաւ, որպէս զի կատարուի Տէրոջմէն* 23 *ըսուածը մարգարէին ձեռքով, որ կ'ըսէ, ⁸Ահա կոյսը պիտի յղանայ ու որդի պիտի ծնանի, և անոր անունը Էմմանուէլ պիտի կոչեն, որ կը* 24 *թարգմանուի Աստուած մեզի հետ։ Եւ Յովսէփ քունէն արթննալով՝ ինչպէս Տէրոջը հրեշտակը իրեն հրամայեց, ⁹ընդ՚ առաւ իր կինը քովը* 25 *առաւ. Եւ չէր գիտեր զանիկա՝ մինչև իր ¹⁰անդրանիկ որդին ծնաւ, ու անոր անունը Յիսուս դրաւ։*

ԳԼ. Բ

1 *Աբրահամէն մագերը Քրիստոսի կ'երթան՝ տասգի մը առաջնորդութեամբ, 11 և երկրպագութիւն կ'բնեն անոր, ու իրենց ընծաները կը մատուցանեն։ 14 Յովսէփ առնելով Յիսուսը ու անոր մայրը՝ եգիպտոս կը փախչի։ 16 Հերովդէս մանր տղաքը ապականել կուտայ։ 20 անոր մահը։ 23 Յիսուս եգիպտոսէ կը տարուի Գալիլեայի նազարէթ քաղաքը։*

---

¹ Ղս. գ. 23։
² Մտ. ա՚ղբ. 11։ Ես. ժա. 1։ Երեմ. իգ. 5։ Գլ. իբ. 42։ Յովհ. է. 42։ Գոր. բ. 30։ ժգ. 23։ Հռոմ. ա. 3։
³ Ծն. ժբ. 3։ իբ. 18։ Գաղ. գ. 16։
⁴ Ծն. իա. 2, 3։
⁵ Ծն. իհ. 26։
⁶ Ծն. լբ. 27։
⁷ Հռութ գ. 18, եւլն։ ա Մն. բ. 5, 9, եւն։
⁸ ա Թագ. ժգ. 1։ ժէ. 12։
⁹ բ Թագ. ժբ. 24։
¹⁰ ա Մն. գ. 10, եւն։
¹ դ Թագ. ի. 21։ ա Մն. գ. 13։
² Տես ա Մն. գ. 15, 16։
³ դ Թագ. իգ. 14, 15, 16։ իհ. 11։ բ Մն. լգ. 10, 20։ Երեմ. իէ. 20։ լթ. 9։ ծբ. 11, 15, 28, 29, 30։ Դան. ա. 2։
⁴ ա Մն. գ. 17, 19։
⁵ Նեղ. գ. 2։ ե. 2։ Նէեմ. ժբ. 1։ Անգ. ա. 1։
⁶ Ղս. ա. 27։
⁷ Ղս. ա. 35։
⁸ բ Օր. իգ. 1։
⁹ Ղս. ա. 35։
¹⁰ Ղս. ա. 31։
• Աչխ., փրկիչ
¹ Գոր. գ. 12։ ե. 31։ ժգ. 23, 38։
² Ես. է. 14։
³ Տե. ժգ. 2։ Ղս. բ. 7, 21։

Ու երբ Յիսուս ծնաւ Հրէաստանի Բեթ-
լեհէմին մէջ Հերովդէս թագաւորին օրերը,
2 ահա Բաբելէլքէն մոգեր եկան Երուսաղէմ,
Ու-
ըսին, Ո՞ւր տեղ է ան՝ որ Հրեաներուն թա-
գաւոր ծնաւ. վասն զի մենք արեւելքի մէջ
Անոր աստղը տեսանք, ու եկանք անոր երկըր-
3 պագութիւն ընելու։ Ու երբ Հերովդէս թագա-
ւորը լսեց, խռովեցաւ, և բոլոր Երուսաղէմ
4 իրեն հետ։ Եւ ժողվելով բոլոր Քահանայա-
պետները ու ժողովուրդին Դպիրները, Հար-
ցուց անոնց Թէ Քրիստոսը ո՞ւր պիտի ծնանի,
5 Անոնք ալ իրեն ըսին, Հրէաստանի Բեթլեհե-
մին մէջ. վասն զի այսպէս գրուած է մարգա-
6 բէին ձեռքով. Եւ դուն, Բեթլեհէմ, Յու-
դայի երկիրը, Յուդայի իշխաններուն մէջ բնաւ
պզտիկ մը չես. վասն զի քեզմէ իշխան մը պի-
տի ելլէ Որ իմ Իսրայէլ ժողովուրդս պիտի
7 հովուէ։ Այն ատեն Հերովդէս ծածկաբար մո-
գերը կանչեց, ու ստուգեց անոնցմէ աստղին
8 երեւցած ատենը։ Եւ զանոնք Բեթլեհէմ ղրկե-
լով ըսաւ, Գացէք ատոր լմնացէք այն մա-
նուկին վրայով, ու երբ գտնէք, ինծի լմնցու-
ցէք, որպէս զի ես ալ գամ, անոր երկրպագու-
9 թիւն ընեմ։ Ու երբ անոնք թագաւորէն այս
բանը լսեցին, գացին. և ահա այն աստղը զոր
արեւելքի մէջ տեսեր էին, անոնց առջեւէն
գնաց, մինչեւ եկաւ կեցաւ մանուկին եղած
10 տեղին վրայ։ Երբ տեսան աստղը, շատ մեծ ու-
11 րախութիւնով ուրախացան։ Եւ տունը մտնե-
լով տեսան մանուկը իր մօրը Մարիամի հետ,
ու ինկան երկրպագութիւն ըրին անոր, և իրենց
գանձերը բանալով ընծաներ տուին անոր, ոս-
12 կի ու կնդրուկ և զմուռս։ Ու հրաման առնե-
լով երազի մէջ, որ նորէն Հերովդէսի չդառ-
նան, ուրիշ ճամբով գացին իրենց երկիրը։
13 Ու երբ անկէ գացին անոնք, ահա Տէրոջը
հրեշտակը երազի մէջ երեւցաւ Յովսէփի ու
ըսաւ, Ելիր, առ մանուկը ու անոր մայրը, ու
Եգիպտոս փախիր, և հոն կեցիր մինչեւ ես քեզի
ըսեմ, քանզի Հերովդէս պիտի փնտռէ այդ
14 մանուկը կորնչցնելու համար։ Ան ալ ելաւ,
մանուկը ու անոր մայրը գիշերով առաւ և
գնաց Եգիպտոս, ու մինչեւ Հերովդէսի մահը
15 հոն էր։ Որպէս զի կատարուի Տէրոջմէն ըսուա-
ծը մարգարէին ձեռքով, որ կ'ըսէ, Ես Եգիպտոսէ
կանչեցի իմ որդիս։
16 Այն ատեն երբ տեսաւ Հերովդէս Թէ խար-
ուեցաւ մոգերէն, սաստիկ սրդողեցաւ, ու
ղրկեց ջարդեց Բեթլեհէմի և անոր ամէն սահ-
մաններուն մէջ գտնուած բոլոր տղաքը՝ երկու
տարեկան և անկէ վար, այն ժամանակին հա-
17 մեմատ զոր մոգերէն ստուգեց։ Այն ատեն կա-
տարուեցաւ Երեմիա մարգարէին ձեռքով ըս-
ուածը, որ կ'ըսէ, Ռամայի մէջ ձայն մը լսուե-
18 ցաւ, ողբ, լաց ու մեծ կոծ. Ռաքէլ կուլար իր
տղոցը համար, ու չէր ուզեր մխիթարուիլ,
վասն զի չկային։
19 Ու երբ Հերովդէս մեռաւ, ահա Տէրոջը հրեշ-
տակը Եգիպտոս երազի մէջ Յովսէփի երեւցաւ,
20 Ու ըսաւ, Ելիր, առ մանուկը ու անոր մայրը,
և գնա Իսրայէլի երկիրը, քանզի մեռան անոնք
21 որ մանուկին կեանքը կը փնտռէին։ Ան ալ
ելաւ, մանուկը ու անոր մայրը առաւ և եկաւ
22 Իսրայէլի երկիրը։ Իսկ երբ լսեց Թէ Արքեղայոս
Թագաւորեց Հրէաստանի վրայ իր հօրը Հերով-
դէսի տեղ, վախցաւ հոն երթալու, ու երազի
մէջ պատգամ առնելով Գալիլեայի կողմերը
23 գնաց. Եւ եկաւ Նազարէթ բնակեցաւ անկէ, որպէս զի մարգարէներուն խօսքը
կատարուի Թէ Նազովրեցի պիտի կոչուի։

ԳԼ. Գ

1 Յովհաննէսի քարոզութիւնը, պաշտօնը, վարքը և մկրտութիւնը։ 7 Յովհաննէս կը յանդիմանէ փարիսեցի-
ները, 13 և կը մկրտէ Քրիստոս Յորդանանի մէջ։

Այն օրերը Յովհաննէս մկրտիչը եկաւ,
Հրէաստանի անապատին մէջ կը քարոզէր,
2 Ու կ'ըսէր, Ապաշխարեցէք, վասն զի Երկինքի
3 թագաւորութիւնը մօտեցած է։ Վասն զի ասի-
կա ան է՝ որու համար Եսայի մարգարէին ձեռ-
քով ըսուեցաւ, որ կ'ըսէ, Անապատին մէջ
կանչողին ձայնը, Տէրոջը ճամբան պատրաստե-
4 ցէք, անոր շաւիղները շիտակեցէք։ Եւ այս Յով-
հաննէսը իր հանդերձը Ուղտի մազէ, ու իր
մէջքը կաշիէ գօտի ունէր. և իր կերակուրը
5 Մարախ ու Վայրենի մեղր էր։ Այն ատեն
Երուսաղէմ և բոլոր Հրէաստան ու Յորդանա-
6 նու բոլոր կողմերը իրեն կ'ելլէին, Եւ կը մկրտ-
ուէին իրմէ Յորդանանու մէջ, ու Երկրնց մեղ-
7 քերը կը խոստովանէին։ Ու երբ տեսաւ փարի-
սեցիներէն ու սադուկեցիներէն շատերը իր
մկրտութեանը եկած, ըսաւ անոնց, Ո՛վ Երէ-
ծնունդներ, ո՞վ իմացուց ձեզի Գալու բար-
կութենէն փախչիլ։ Ուրեմն ապաշխարութեան
9 արժանաւոր պտուղ բերէք. Եւ մի խորհիք
դուք ձեր ներսիդին ըսել, Թէ Մենք Ծեզ

ա Ղու. բ. 4, 6, 7։
բ Ծն. ժ. 30։ Ել. 6։ գ Թագ. ը. 30։
գ Ղու. բ. 11։
դ Թագ. իզ. 17։ Ես. կ. 3։
ե Ա Մն. իզ. 14։
զ Ա Մն. իդ. 13։
է Մաղ. բ. 7։
ը Միք. ե. 2։ Յովհ. է. 42։
թ Յայտ. բ. 27։
ժ Սաղ. հբ. 10։ Ես. կ. 6։
ի Գլ. ա. 20։
լ Ովս. ժա. 1։
• Յոյն. Ծաղրաւեցաւ
խ Երեմ. լա. 15։
ծ Գլ. գ. 13։ Ղու. բ. 39։
կ Յովհ. ա. 45։

ա Մար. ա. 4, 15։ Ղու. գ. 2, 3։ Յովհ. ա. 28։
բ Յով. ժդ. 10։
գ Դան. բ. 44։ Գլ. դ. 17։ Ժ. 7։
դ Ես. խ. 3։ Մար. ա. 3։ Ղու. գ. 4։ Յովհ. ա. 23։
ե Ղու. ա. 76։
զ Մար. ա. 6։
է դ Թագ. ա. 8։ Զաք. ժդ. 4։
ը Ղեւ. ժա. 22։
թ ա Թագ. ժդ. 25, 26։
ժ Մար. ա. 5։ Ղու. գ. 7։ Գործ. ժԲ. 4։
ի Գործ. ժԲ. 18։
լ Գլ. ժբ. 34։ իգ. 33։ Ղու. գ. 7, 8, 9։
խ Հռոմ. և. 9։ ա Թես. ա. 10։
ծ Յովհ. բ. 33, 39։ Գործ. ժգ. 26։ Հռոմ. գ. 1, 11, 16։

Հայր՝ Աբրահամը ունինք. քանզի կ'բսեմ ձեզի
որ Աստուած կարող է այս քարերէն Աբրա-
10 համի որդիներ հանել։ Ալ հիմա կացինը
ծառերուն արմատին քով կը դրուի. ուստի
նամէն ծառ որ բարի պտուղ չբերէր, կը կըտ-
11 րուի ու կրակը կը ձգուի։ Ես ձեզ ջրով կը
մկրտեմ ապաշխարութեան համար, բայց իմ
ետեւես եկողը ինծմէ զօրաւոր է, ու ես անոր
կօշիկները կրելու արժանի չեմ. Նա ձեզ
պիտի մկրտէ Հոգւով Սրբով ու կրակով.
12 Ղորուն հեծանոցը իր ձեռքն է, և իր կալը պի-
տի մաքրէ ու իր ցորենը համբարը պիտի ժող-
վէ, և †յարդը պիտի այրէ չմարող կրակով։
13 Ա՛յն ատեն Յիսուս Գալիլեայէ Յորդանան
14 եկաւ Յովհաննէսի, որպէս զի անկէ մկրտուի։ Եւ
Յովհաննէս կ'արգիլէր զանիկա ու կ'ըսէր, Ինծի՛
պէտք է որ քեզմէ մկրտուիմ, ու դուն ինծի՞
15 կու գաս։ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ
անոր, Թող տուր հիմա, վասն զի այսպէս կը
վայելէ մեզի որ բոլոր արդարութիւնը կատա-
16 րենք. եաքը թող տուաւ անոր։ Ու երբ Յի-
սուս մկրտուեցաւ, շուտ մը ջուրէն դուրս ելաւ.
և ահա երկինք անոր բացուեցաւ, ու տեսաւ
Աստուծոյ Հոգին որ աղաւնիի պէս կ'իջնէր,
17 ու կու գար իր վրայ։ Եւ ահա երկինքէն ձայն
մը էր՝ որ կ'ըսէր, Ասիկա է իմ սիրելի Որ-
դիս, որու հաւներ եմ։

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոս ծոմ կը պահէ ու կը փորձուի։ 11 Հրեշտակները անոր սպասաւորութիւն կ'բնեն։ 13 Քրիստոս Կափառնայումի մէջ կը բնակի։ 17 կը սկսի քարոզել։ 18 կը կանչէ Պետրոսը ու Անդրէասը, 21 Յակոբոսը և Յովհաննէսը, 23 ու կը բժշկէ բոլոր հիւանդները։

Ա՛յն ատեն Յիսուս անապատը տարուեցաւ Սուրբ Հոգիէն, որպէս զի Սատանայէ փոր-
2 ձուի. Եւ քառասուն ցորեկ ու քառասուն գի-
շեր ծոմ պահելէն եաքը անօթեցաւ։
3 Եւ փորձողը անոր մօտենալով՝ ըսաւ, Եթէ
դուն Աստուծոյ Որդին ես, ըսէ որ այս քարե-
4 րը հաց ըլլան։ Անիկա պատասխան տուաւ ու
ըսաւ, Գրուած է թէ Ոչ միայն հացով կ'ապ-
րի մարդ, հապա այն ամէն խօսքով՝ որ Աստու-
ծոյ բերնէն կ'ելլէ։
5 Ա՛յն ատեն Սատանայ առաւ տարաւ զանի-
կա Սուրբ քաղաքը, և կայնեցուց զանիկա
6 տաճարին աշտարակին վրայ, Ու ըսաւ անոր,
Եթէ դուն Աստուծոյ Որդին ես, քեզ ներքեւ վար
ձգէ, վասն զի գրուած է թէ Իր հրեշտակնե-
րուն պիտի ապսպրէ քեզի համար, ու ձեռքե-
րնուն վրայ պիտի վերցնեն քեզ, որպէս զի չբի-
7 լայ թէ ոտքդ քարի զարնես։ Յիսուս ըսաւ
անոր, Դարձեալ գրուած է թէ Դուն Տէր Աստ-
ուածդ չփորձես։
8 Սատանայ նորէն առաւ զանիկա խիստ
բարձր լեռան մը վրայ, և ցուցուց անոր աշ-
խարհի բոլոր թագաւորութիւնները ու անոնց
9 փառքը. Ու ըսաւ անոր, Ասոնքամէնը քեզի
կու տամ, եթէ իյնաս՝ ինծի երկրպագութիւն
10 ընես։ Այն ատեն Յիսուս ըսաւ անոր, [Երթ]
գնա, Սատանայ, վասն զի գրուած է թէ Ե՛ր-
Տէր Աստուածդ երկրպագութիւն ընես, ու
11 միայն զանիկա պաշտես։ Այն ատեն Սատա-
նայ զանիկա թողուց. և ահա Հրեշտակներ
եկան ու անոր սպասաւորութիւն կ'ընէին։
12 Եւ երբ լսեց Յիսուս թէ Յովհաննէս մատ-
13 նուեցաւ, գնաց Գալիլեա, Ու ձգելով
Նազարէթը, եկաւ բնակեցաւ Կափառնայում,
ծովեզերեայ Զաբուղոնի ու Նեփթաղիմի
14 սահմաններուն մէջ. Որպէս զի կատարուի
Եսայի մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը,
15 Զաբուղոնի երկիրը ու Նեփթաղիմի երկիրը, ծո-
վու ճամբով Յորդանանու անդին կողմը, Հե-
16 թանոսաց Գալիլեան. Խաւարի մէջ նստող
ժողովուրդը մեծ լոյս տեսաւ, և լոյս ծագե-
ցաւ անոնց՝ որոնք մահուան երկրին ու շուքին
17 մէջ կը նստէին։ Ա՛նկէ եաւ Յիսուս սկսաւ
քարոզել ու ըսել, Ե՛Ապաշխարեցէք, վասն զի
երկինքի թագաւորութիւնը մօտ է։
18 Երբ Յիսուս Գալիլեացւոց ծովուն քովերը
կը պտրտէր, տեսաւ երկու եղբայրներ, Պետ-
րոս կոչուած Սիմոնը և անոր եղբայրը Անդ-
րէասը, որոնք ծովը ուռկան կը ձգէին, վասն
19 զի ձկնորս էին. Եւ ըսաւ անոնց, Իմ ետեւէս
20 եկէք, ու ձեզ մարդոց որսորդ ընեմ։ Անոնք
ալ շուտ մը ուռկանները թողուցին ու անոր
21 ետեւէն գացին։ Ե՛ւ անկէ յառաջ երթալով
տեսաւ ուրիշ երկու եղբայրներ, Զեբեդեան
Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը, նաւ-
ւին մէջ իրենց հօրը Զեբեդէոսի հետ, երբ ի-
րենց ուռկանները կը կարկատէին. ու կանչեց
22 զանոնք. Անոնք ալ շուտ մը նաւը ու հայրեր-
նին թողուցին ու անոր ետեւէն գացին։
23 Եւ Յիսուս բոլոր Գալիլեա պտրտելով, †կը

---

† Գլ. է. 19։ Դ.Ա. ԺԳ. 7, 9։ Յովհ. ԺԱ. 6։
ա Մար. ա. 8։ Դ.Ա. գ. 16։ Յովհ. ա. 15, 26, 33։ Գործ. ա. 5։ Ժա. 16։ ԺԲ. 4։
բ Նա. գ. 4։ Խոշ. 3։ Մաղ. գ. 2։ Գործ. բ. 3, 4։ ա Կոր. ԺԲ. 13։
գ Տես Մաղ. գ. 3։
դ Մաղ. գ. 1։ Գլ. ԺԳ. 30։
ե Մար. ա. 9։ Դ.Ա. գ. 21։
զ Գլ. բ. 22։
է Մար. ա. 10։
ը Նա. Ժա. 2։ Խոշ. 1։ Դ.Ա. գ. 22։ Յովհ. ա. 32, 33։
թ Յովհ. ԺԲ. 28։
ժ Սաղ. բ. 7։ Նա. Խոշ. 1։ Գլ. ԺԲ 18։ ԺԷ. 5։ Մար. ա. 11։ Դ.Ա. Բ. 35։ Եփես. ա. 6։ Կող. ա. 13։ ա Պետ. ա. 17։

ի Մար. ա. 12։ Դ.Ա. գ. 1։
ի Տես գ Թագ. ԺԲ. 12։ Եզեկ. գ. 14։ ը. 3։ Ժա. 1, 24։ Խ. 2։ Խգ. 5։ Գործ. բ. 39։
ի բ Օր. բ. 3։
ի Նեհեմ. Ժա. 1, 18։ Նա. Խոշ. 2։ Ծբ. 1։ Գլ. ԻԷ. 53։ Յայտ. Ժա. 2։
ի Սաղ. դա. 11, 12։
ի բ Օր. գ. 16։
ի բ Օր. գ. 13։ Ժ. 20։ Ցեղ. Խգ. 14։ ա Թագ. է. 3։
ի Երբ. ա. 14։
ի Մար. ա. 14։ Դ.Ա. գ. 20։ գ. 14, 31։ Յովհ. գ. 43։
ի Նա. Բ. 1, 2։
ի Նա. Խոշ. 7։ Դ.Ա. բ. 32։
ի Մար. ա. 14, 15։
ի Գլ. գ. 2։ Ժ. 7։
ի Մար. ա. 16, 17, 18։ Դ.Ա. է. 2։
ի Յովհ. ա. 42։
ի Դ.Ա. է. 10, 11։
ի Մար. Ժ. 28։ Դ.Ա. ԺԲ. 28։
ի Մար. ա. 19։ Դ.Ա. է. 10։
ի Գլ. Բ. 35։ Մար. ա. 21, 39։ Դ.Ա. գ. 15, 45։

առվլեցնէր անոնց ժողովարաններուն մէջ, և
զաւքայութեան աւետարանը կը քարոզէր, ու
ժողովուրդին մէջի ամէն կերպ հիւանդու-
թիւնները ու ամէն կերպ ցաւերը կը բժշկէր։
24 *Եւ անոր համբաւը բոլոր Սուրիա տարածուե-*
ցաւ, և բերին անոր՝ բոլոր հիւանդները որոնք
կերպ կերպ ցաւերով ու տանջանքներով
կը նեղուէին, և դիւահարները ու լուսնոտները
25 *և անդամալոյծները. ու բժշկեց զանոնք։ Եւ*
հետ ժողովուրդներ անոր եռեւէն կ'երթա-
յին, Գալիլեայէ ու Դեկապոլիսէ և Երու-
սաղէմէ ու Հրէաստանէ և Յորդանանու ան-
դիի կողմէն։

ԳԼ. Ե

1 *Բրիստոս կը սկսի իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ, 3*
և կ'իմացնէ թէ որո՛նք են երանելիները. 13 իր աշա-
կերտները կ'անուանէ երկրի աղ, 14 աշխարհի լոյս, լե-
ռան վրայ կեցած քաղաք. 17 կը յայտնէ թէ ինք եկաւ
օրէնքը կատարելու. 21 կը բացատրէ թէ ի՛նչ է սպա-
նութիւն ընելը, 27 շնութիւն ընելը, 33 երդում ընելը.
38 կը յորդորէ չարին հակառակ չկենալ, 44 մինչև ան-
գամ թշնամիները սիրել, 48 և կատարեալ ըլլալու ջանք
ընել։

Եւ տեսնելով ժողովուրդները՝ լեռը ելաւ.
ու երբ նստաւ հոն, իր աշակերտները քովը գա-
2 ցին. Եւ իր բերանը բանալով կը սորվեցնէր
անոնց ու կ'ըսէր,
3 Երանի՛ հոգւով աղքատներուն, վասն զի
4 երկնքի թագաւորութիւնը անոնց է։ Երանի՛
սգաւորներուն, վասն զի անոնք պիտի մխիթա-
5 րուին։ Երանի՛ հեզերուն, վասն զի Ե՛անոնք պի-
6 տի ժառանգեն երկիրը։ Երանի՛ անոնց որ անօ-
թի ու ծարաւ են արդարութեան, վասն զի
7 Ե՛անոնք պիտի կշտանան։ Երանի՛ ողորմածնե-
րուն, վասն զի անոնք ողորմութիւն պիտի
8 գտնեն։ Երանի՛ անոնց որ սրտով մաքուր
են, վասն զի Ե՛անոնք պիտի տեսնեն զԱստ-
9 ուած։ Երանի՛ խաղաղութիւն ընողներուն,
վասն զի անոնք Աստուծոյ որդիներ պիտի կոչ-
10 ուին։ Երանի՛ անոնց որ հալածուած են ար-
դարութեան համար, վասն զի երկնքի թագա-
11 ւորութիւնը անոնցն է։ Երանի՛ ե՛ք ձեզի, երբ կը
նախատեն ձեզ ու կը հալածեն, և սուտ ամեն
ամէն կերպ նգէշ խօսքեր կը խօսին ձեր վրայ ինձի
12 համար։ Ցնծացէ՛ք և ուրախ եղէ՛ք, վասն զի ձեր
վարձքը շատ է երկինքը. քանի՛ Ժամ կերպով
հալածեցին ձեզմէ առաջ եղած մարգարէները։
13 Դուք էք երկրի աղը. նապա եթէ աղը իր հա-
մը կորսնցնէ, ինչո՞վ պիտի աղուի. անկէ
ետև բանի մը չգար, միայն թէ դուրս ձգուե-
14 լու և մարդոց ոտքին տակ կոխուելու։ Դուք
էք աշխարհի լոյսը. քաղաք մը որ լեռան վրայ
15 կեցած է, չկրնար պահուիլ։ Ու մարդը չեն
վառեր և դներ գրուանի տակ, հապա աշտա-
նակի վրայ, և լոյս կու տայ բոլոր տանը մէջ
16 եղողներուն։ Այնպէս թող լուսաւորէ ձեր լոյ-
սը մարդոց առջև, որ տեսնեն ձեր բարի գոր-
ծերը, ու փառաւորեն ձեր Հայրը որ երկինքն է։
17 Մի կարծէ՛ք թէ ես եկայ օրէնքը կամ մար-
գարէները ապրելու. չեկայ ապրելու, հապա
18 կատարելու։ Ճշմարտապէս կ'ըսեմ ձեզի, Մինչև երկինք ու երկիր անցնին, օրէնքէն
յոտ մը կամ նշանագիր մը պիտի չանցնի,
19 մինչև բոլորն ալ կատարուին։ Ուստի ով որ
այս ամենափոքր պատուիրանքներէն մէկը ապ-
րէ, ու մարդոց այնպէս սորվեցնէ, անիկա ամե-
նափոքր պիտի կոչուի երկինքի թագաւորու-
թեանը մէջ. բայց ով որ ընէ և սորվեցնէ,
անիկա մեծ պիտի կոչուի երկինքի թագաւո-
20 րութեանը մէջ։ Քանի՛ կ'ըսեմ ձեզի, Եթէ
ձեր արդարութիւնը Դպիրներուն ու փարիսե-
ցիներուն աւելի չըլլայ, բնաւ
պիտի չմտնէ՛ք երկինքի թագաւորութիւնը։
21 Լսեր էք որ ըսուեցաւ առաջիններուն, Սպա-
նութիւն մի ըներ. և ով որ սպանութիւն ընէ,
22 դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ։ Բայց ես
ձեզի կ'ըսեմ, Ով որ իր եղբօրը պարապ տեղը
Նզրդողի, դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ.
և ով որ իր եղբօրը Յիմար ըսէ, ատեանի պար-
տաւոր պիտի ըլլայ. և ով որ ըսէ Խէօրը Անմիտ
ըսէ, գեհենի կրակին պարտաւոր պիտի ըլլայ։
23 Ուրեմն Եթէ քու ընծադ սեղանին վրայ բե-
րես, ու հոն միտքդ գայ թէ քու եղբայրդ քե-
24 զի գէմ բան մը ունի, Հոն ձգէ քու ընծադ
սեղանին առջև, և գնա առաջ եղբօրդ հա-
շտուէ, ու ետքը եկուր որ քու ընծադ մա-
25 տուցանես։ Քու ոսոխդ հետ շուտով հա-
րատանէ, քանի որ անոր հետ ճամբուն մէջ ես.
չըլլայ որ քու ոսոխդ քեզ դատաւորին մատնէ,
և դատաւորը դահիճին, և բանտը ձգուիս։
26 Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, Պիտի չելլես անկէ
մինչև որ վերջին նահապարիտը չվճարես։

ʃ Գլ. խդ. 14։ Մարկ. ա. 14։
ʄ Մարկ. ա. 34։
ʅ Մարկ. գ. 7։

– Մարկ. գ. 13, 20։
ʆ Դ.օր. գ. 20։ Տես Սպդ. Ծա. 17։ Առակ. ժդ. 19։ խԹ. 23։ Ես. Ծէ. 15։ կզ. 2։
ʇ Ես. կա. 2, 3։ Դ.ա. գ. 21։ Յովէ. ժդ. 20։ բ Կոր. ա. 7։ Յայտ. խա. 4։
ʈ Սպդ. լէ. 11։
ʉ Տես Հռոմ. գ. 13։
ʊ Ես. ծէ. 1։ կէ. 13։
ʋ Սպդ. խա. 1։ Գլ. գ. 14։ Մարկ. ժա. 25։ բ Տիմ. ա. 16։ Եբր. գ. 10։ Յակ. բ. 13։
ʌ Սպդ. ժէ. 2։ խդ. 4։ Եբր. ժբ. 14։
ʍ ա Կոր. ժգ. 12։ ա Յովհ. գ. 2, 3։
ʎ բ Կոր. գ. 17։ բ Տիմ. բ. 12։ ա Պետ. գ. 14։
ʏ Դ.ա. գ. 22։
ʐ ա Պետ. գ. 14։
ʑ Ես. ծէ. 1։ կէ. 13։
ʒ Սպդ. խա. 1։ Գլ. գ. 14։ Մարկ. ժա. 25։ բ Տիմ. ա. 16։ Եբր. գ. 10։ Յակ. բ. 13։
ʓ Սպդ. ժէ. 2։ խդ. 4։ Եբր. ժբ. 14։
ʔ ա Կոր. ժգ. 12։ ա Յովհ. գ. 2, 3։
ʕ բ Կոր. գ. 17։ բ Տիմ. բ. 12։ ա Պետ. գ. 14։
ʖ Դ.ա. գ. 22։
ʗ ա Պետ. գ. 14։
ʘ Դ.ա. գ. 23։ Գործ. է. 41։ Հռոմ. է. 3։ Յակ. ա. 2։ ա Պետ. գ. 13։
ʙ Ղեւ. ԺԹ. 26։ բ Մն. իդ. 16։ Գլ. խդ. 34, 37։ Գործ. է. 52։ ա Թես. բ. 15։
ʚ Մարկ. ԺԲ. 49։ Դ.ա. ժգ. 34, 35։
ʛ Առակ. գ. 18։ Փիլ. բ. 15։
ʜ Մարկ. գ. 21։ Դ.ա. բ. 16։ Ժա. 33։
ʝ ա Պետ. բ. 12։
ʞ Յովհ. ժէ. 8։ ա Կոր. ժգ. 25։
ʟ Հռոմ. գ. 31։ ժ. 4։ Գաղ. գ. 24։
ʠ Դ.ա. ժգ. 17։
ʡ Յակ. բ. 10։
ʢ Հռոմ. ԺԲ. 31։ ժ. 3։
ʣ Գլ. ի. 13։ բ Օր. է. 17։
ʤ ա Յովհ. գ. 15։
ʥ Գլ. բ. 4։ խդ. 19։
ʦ Գլ. ժբ. 19։ ա Տիմ. բ. 8։ ա Պետ. գ. 7։
ʧ Առակ. խէ. 8։ Դ.ա. ժբ. 58, 59։

27 Լսեր էք որ ըսուեցաւ*, "Շնութիւն մի ըներ։
28 Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ՝ Ով որ կին մարդու կը
նայի անոր ցանկանալու համար, al անիկա իր
29 սրտին մէջ շնութիւն ըրաւ անոր հետ։ "Արդ
եթէ քու աջ աչքդ քեզ կը գայթակղեցնէ,
"հանէ զանիկա ու քեզմէ ձգէ. վասն զի աղէկ
է քեզի որ անդամներէդ մէկը կորսուի, ու քու
30 բոլոր մարմինդ դժոխքը չձգուի։ Եւ եթէ աջ
ձեռքդ քեզ կը գայթակղեցնէ, կտրէ զանիկա
ու քեզմէ ձգէ. վասն զի աղէկ է քեզի որ ան-
դամներէդ մէկը կորսուի, ու քու բոլոր մար-
31 մինդ դժոխքը չձգուի։ Իսա՛, ըսուեցաւ թէ
"Ով որ իր կինը կ'արձակէ, թող անոր ար-
32 ձակման թուղթ տայ. Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ
թէ "Ով որ իր կինը կ'արձակէ առանց պոռնը-
կութեան պատճառի, ինք պատճառ կ'ըլլայ
անոր շնութիւն ընելուն, և ով որ այն արձակ-
ուածը առնէ, շնութիւն կը գործէ։
33 Դարձեալ լսեր էք որ †ըսուեցաւ առաջին-
ներուն, *Սուտ երդում մի ըներ, հապա °ըրած
34 երդումներդ վճարէ Տէրոջը։ Բայց ես ձեզի կ'ը-
սեմ՝ Ամենևին երդում մի ընէք, ոչ երկինքի
35 վրայ՝ որ "Աստուծոյ աթոռն է, Եւ ոչ երկրի
վրայ՝ որ անոր ոտքերուն պատուանդանն է,
ոչ ալ Երուսաղէմի վրայ՝ որ Մեծ Թագաւո-
36 րին քաղաքն է. Եւ ոչ քու գլխուդ վրայ եր-
դում ընես, վասն զի չես կրնար մէկ մազ
37 ճերմկցնել կամ սեւցնել։ †Հապա ձեր խօսքը
ըլլայ այո՝ այո, Ե՛ ոչ՝ ոչ. ու ասկէ աւելին
չարէն յառաջ կու գայ։
38 Լսեր էք որ ըսուեցաւ, "Աչքի տեղ աչք, ու
39 ակռայի տեղ ակռայ։ Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ,
Զարին հակառակ մի կենաք, "Հապա եթէ մէկը
ապտակ մը զարնէ աջ ծնօտիդ, դարձուր անոր
40 միւսն ալ։ Եւ մէկը որ կ'ուզէ քեզի հետ դատ
վարել ու քու շապիկդ առնել, թող տուր
41 անոր †ու վերարկուդ ալ։ Եւ եթէ որ քեզ
պահակ բռնէ ու մղոն մը ճամբայ քշէ, գնա
42 անոր հետ երկու։ Քեզմէ ուզողին տուր, ու
Երես մի դարձներ անկէ՝ որ կ'ուզէ քեզմէ
փոխ առնել։
43 Լսեր էք որ ըսուեցաւ, Բիրտ ընկերդ սիրես
44 ու †թշնամիդ ատես։ Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ,
Սիրեցէք ձեր թշնամիները, օրհնեցէք ձեզ ա-
նիծողները, բարի ըրէք անոնց որ ձեզ կ'ատեն,
և †աղօթք ըրէք անոնց համար որ ձեզ կը
45 չարչրկեն ու կը հալածեն. Որպէս զի ձեր երկ-
նաւոր Հօրը որդիներն ըլլաք. վասն զի Իր արևը
կը ծագեցնէ թէ՛ չարերուն և թէ՛ բարիներուն
վրայ, և անձրև կը ղրկէ թէ՛ արդարներուն և
46 թէ՛ մեղաւորներուն վրայ։ Վասն զի եթէ դուք
ձեզ սիրողները սիրէք, ի՞նչ վարձք կ'ունենաք.
47 չէ՞ որ մաքսաւորներն ալ նոյնը կ'ընեն։ Եւ
եթէ միայն ձեր եղբայրներուն բարև տաք,
ի՞նչ աւելի կ'ընէք ⸗իւնեբէ. չէ՞ որ մաքսա-
48 ւորներն ալ նոյնը կ'ընեն։ Ուրեմն դուք կա-
տարեալ եղէք, հինչպէս ձեր երկնաւոր Հայրն
ալ կատարեալ է։

ԳԼ Զ

1 Քրիստոս կը շարունակէ իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ, ու կը խօսի ողորմութեան, 5 աղօթք ընելու, 14 մեր եղբայրներուն յանցանքը ներելու, 16 ծոմ պահելու, 19 մեր գանձը ուր պահելու, 24 Աստուծոյ և մամոնայի ծառայութիւն ընելու վրայով. 25 կը յորդորէ որ աշխարհային բաներու համար հոգ չընենք, 33 հապա Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրենք։

Զգոյշ եղէք որ ձեր †ողորմութիւնը մարդոց առջև չընէք՝ անոնց երեւնալու համար, եթէ ոչ՝ վարձք չէք առներ ձեր Հօրմէն որ եր-
2 կինքն է։ Ուստի Երբ ողորմութիւն կ'ընես, առջեւդ փող մի հնչեցներ, ինչպէս կեղծաւորները ժողովարաններուն ու փողոցներուն մէջ կ'ընեն, որպէս զի մարդոցմէ փառաւորուին. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Անոնք իրենց վարձքը
3 առած կ'ըլլան։ Իսկ դուն երբ ողորմութիւն կ'ընես, ձախ ձեռքդ թող չգիտնայ աջ ձեռ-
4 քիդ ինչ գործելը. Որպէս զի քու ողորմութիւնդ գաղտուկ ըլլայ, և քու Հայրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ, Էքեզի յայտնապէս հատուցում պիտի ընէ։
5 Ու երբ աղօթք կ'ընես, կեղծաւորներուն նման չըլլաս, որոնք կը սիրեն ժողովարաններուն մէջ ու հրապարակներուն անկիւնները կայնելով աղօթք ընել, որպէս զի մարդոց երեւնան. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Անոնք իրենց
6 վարձքը առած կ'ըլլան։ Իսկ դուն երբ աղօթք կ'ընես, †մտիր քու ներքին սենեակդ ու դուռդ գոցէ, և աղօթք ըրէ քու Հօրդ որ գաղտուկը տեղ Է փչնաւէ. և քու Հայրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ, քեզի հայտնապէս յատուցում պի-

---

* Ոմանք Լ'ասելոյն՝ առաջինները։
† Նմ. ի. 14։ բ Օր. կ. 18։
‡ Ծագ. լա. 1։ Առակ. գ. 25։ Տես Ժն. լղ. 2։ բ Թագ. ժա. 2։
* Դն. ժբ. 8, 9։ Մար. թ. 46։
° Տես Դն. ժթ. 12։ Հռոմ. ը. 13։ ա Կոր. թ. 27։ Կող. գ. 5։
† բ Օր. իդ. 1։ Նբեմ. գ. 1։ Տես դն. ժթ. 3։ Մար. ժ. 2, ևն։
‡ Դն. ժթ. 9։ Դ.ա. ժգ. 18։ Հռոմ. կ. 3։ ա Կոր. կ. 10, 11։
† Դն. իգ. 16։
* Նմ. ի. 7։ Դ.եր. ժթ. 12։ Թուա. լ. 2։ բ Օր. կ. 11։
° բ Օր. իգ. 23։
† Դն. իգ. 16, 18, 22։ Ցակ. կ. 12։
‡ Նա. կգ. 1։
* Սաղ. իբ. 2։ ձէ. 3։
° Կող. դ. 6։ Ցակ. կ. 12։
† Նմ. իա. 24։ Դ.եր. իգ. 20։ բ Օր. ժթ. 21։
‡ Առակ. ի. 22։ իգ. 29։ Դ.ա. գ. 29։ Հռոմ. ժբ. 17, 19։ ա Կոր. գ. 7։ ա Թես. կ. 15։ ա Պետ. գ. 9։
* Նա. ծ. 6։ Ողբ. գ. 30։
° Դն. իէ. 32։ Մար. ժկ. 21։
† բ Օր. ժկ. 8, 10։ Դ.ա. գ. 30, 35։
‡ Դ.եր. ժթ. 18։
* բ Օր. իգ. 6։ Սաղ. իա. 10։
° Դ.ա. գ. 27, 35։ Հռոմ. ժբ. 14, 20։
† Դ.ա. իգ. 34։ Գործ. է. 59։ ա Կոր. դ. 12, 13։ ա Պետ. բ. 23։ գ. 9։
‡ Ծագ. իե. 3։
* Դ.ա. գ. 32։
° Ժն. ժէ. 1։ Դ.եր. ժա. 44։ ժթ. 2։ Դ.ա. գ. 36։ Կող. ա. 28։ գ. 12։ Ցակ. ա. 4։ ա Պետ. ա. 15, 16։
† Նեհ. կ. 1։ ——
‡ բ Օր. իգ. 13։ Սաղ. ճժբ. 9։ Դան. դ. 27։ բ Կոր. թ. 9, 10։
* Հռոմ. ժբ. 8։
° Դ.ա. ժգ. 14։
† գ Թագ. գ. 33։

7 ոմի ընէ։ Ու երբ աղօթք կ'ընէք, Էհեթանոսներուն պէս շատախօս մի ըլլաք, Ըվասն զի կը կարծեն թէ իրենց շատ խօսելուն համար պիտի
8 լսուին։ Ուրեմն անոնց չնմանիք, վասն զի ձեր Հայրը ձեզի պէտք եղածը գիտէ՝ դեռ դուք
9 իրմէ չխնդրած։ Ուստի այսպէս աղօթք ըրէք դուք.

Եովհ Հայր մեր որ երկինքն ես, քու անունդ
10 սուրբ ըլլայ. Քու թագաւորութիւնդ գայ. Ք քու կամքդ ըլլայ, Ինչպէս երկինքը՝ նոյնպէս
11 երկրի վրայ. Մեր ամէն օրուան հացը այսօր
12 մեզի տուր. Եւ եմեզի ներէ մեր պարտքերը, ինչպէս մենք ալ կը ներենք մեր պարտապաններուն. Ու Նմեզ փորձութեան մի տանիր, հապա
13 Էչարէն մեզ ազատէ. Ֆքանզի քուկդ է թագաւորութիւնը և զօրութիւնը ու փառքը յաւիտեան։ Ամէն։

14 Նվասն զի եթէ դուք ներէք մարդոց իրենց յանցանքները, ձեր երկնաւոր Հայրն ալ ձեզի
15 կը ներէ. Հապա հեթէ դուք չներէք մարդոց իրենց յանցանքները, ձեր Հայրն ալ ձեզի չներ ձեր յանցանքները։

16 Ու Ներբ ծոմ կը պահէք, կեղծաւորներուն պէս տրտումերես մի ըլլաք. քանզի իրենց երեսները կ'աւրեն որպէս զի մարդոց երեւնան թէ ծոմ կը պահեն. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Անոնք
17 իրենց վարձքը առած կ'ըլլան։ Բայց դուն երբ ծոմ կը պահես , Ոգլուխդ օծէ ու երեսդ լուա,
18 Որպէս զի մարդոց ծոմ պահողի պէս չերեւնաս, հապա քու Հօրդ՝ որ գաղտուկ տեղ Նէ Ֆինուէ. և քու Հայրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ, *քեզի հատուցում պիտի ընէ։

19 ՖԵրկրի վրայ ձեզի գանձեր մի դիզէք, ուր ցեցը ու ժանգը կ'ապականեն, և ուր գողերը
20 պոռ կը ծակեն ու կը գողնան. ՀՀապա ձեզի գանձեր դիզեցէք երկինքը, ուր ոչ ցեցը և ոչ ժանգը կ'ապականէ, ու ոչ գողերը պոռ կը ծա-
21 կեն և կը գողնան։ Քանզի ձեր գանձը ուր որ
22 է, սիրտերնիդ ալ հոն պիտի ըլլայ։ ՀԱրտիներուն ճրագը աչքն է. Հապա եթէ քու աչքդ պարզ
23 է, բոլոր մարմինդ լուսաւոր կ'ըլլայ։ Բայց եթէ քու աչքդ վատ է, բոլոր մարմինդ մութ կ'ըլլայ. ուրեմն եթէ քու մէջդ եղած լոյսը խա-
24 ւար է, ալ այն խաւարը ո՛րչափ է։ ՆԱրդ մը չկրնար երկու տէրոջ ծառայութիւն ընել. վասն զի կա՛մ մէկը պիտի ատէ և միւսը սիրէ, կա՛մ †մէկուն պիտի յարի՝ և միւսը պիտի ար-
25 համարհէ. Ընչք կրնար ծառայել Աստուծոյ ու մամոնայի։ Ուստի կ'ըսեմ ձեզի, "Հոգ մի ընէք ձեր կեանքին համար թէ ի՛նչ պիտի ուտէք, կամ ի՛նչ պիտի խմէք. ոչ ալ ձեր մարմիններուն համար թէ .ի՛նչ պիտի հագնիք. չէ՞ որ կեանքը կերակուրէն աւելի է, ու մարմինը հա-
26 գուստէն։ Ննայեցէք երկինքի թռչուններուն որոնք ոչ կը սերմանեն և ոչ կը հնձեն և ոչ ամբարի մէջ կը ժողվեն, ու ձեր երկնաւոր Հայրը կը կերակրէ զանոնք. չէ՞ որ դուք անոնց-
27 մէ աւելի լաւ էք։ Հիմա ձեզմէ ո՞վ կրնայ իր հոգ ընելովը իր հասակին վրայ կանգուն մը
28 աւելցնել։ Ու հագուստի համար ինչո՞ւ հոգ կ'ընէք. նայեցէք դաշտի շուշաններուն, ինչպէս
29 կ'աճին. ոչ կ'աշխատին և ոչ կը մանեն. Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ Սողոմոն ալ իր բոլոր փառաւորութեանը մէջ անոնցմէ մէկո՛ւն պէս չհագ-
30 ուեցաւ։ Ուստի եթէ դաշտի խոտը, որ այսօր կայ և վաղը փուռը կը ձգուի, Աստուած այնպէս կը հագուեցնէ, հապա ո՛րչափ աւելի ձեզ,
31 Թերահաւատներ։ Ուրեմն հոգ մի ընէք՝ ըսելով, Ի՞նչ պիտի ուտենք, կամ Ի՞նչ պիտի խմենք,
32 կամ Ի՞նչ պիտի հագնինք. (Քանզի այդ բոլոր բաները հեթանոսները կը խնդրեն.) վասն զի ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ՝ թէ այդ բոլոր բա-
33 ները ձեզի պէտք են։ Բայց Ոառաջ խնդրեցէք Աստուծոյ թագաւորութիւնը և անոր արդարութիւնը, ու այդ բոլոր բաներն ալ ձեզի պի-
34 տի տրուին։ Ուստի վաղուան համար հոգ մի ընէք, վասն զի վաղուան օրը իրեն համար հոգ պիտի ընէ. Հերիք է օրուան իր նեղութիւնը։

ԳԼ. Է

1 Քրիստոս իր քարոզութիւնը վերջացնելով կը յանդիմանէ անխոհեմաբար դատողութիւն ընելը. 6 կ'ազդէ սուրբ բաները չունեցողուն տալը. 7 կը յորդորէ աղօթք ընել, 13 նեղ դռնէն ներս մտնել, 15 սուտ մարգարէներէն զգոյշ կեցնալ, 21 իր խօսքը միայն լողներ չլսել. հապա կատարողներ, 24 նմանելով այնպիսի մարդու մը որ իր տունը վէմի վրայ կը շինէ, 26 և ոչ թէ աւազի վրայ։

ՏՄի դատէք, որպէս զի չդատուիք։ (2) Քանզի ի՛նչ դատաստանով որ դատէք, անով պիտի դատուիք, և ի՛նչ չափով որ չափէք, անով
3 պիտի չափուի ձեզի։ ՖԵւ ինչո՞ւ քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը կը տեսնես, ու քու աչքիդ
4 մէջի գերանին չես նայիր։ Կամ ի՞նչպէս կրնաս

Ե ժող. Ա. 2։
Ը գ Թագ. ժբ. 26, 29։
Թ Ղուկ. ժա. 2։
Ը Գլ. իզ. 39, 42։ Գործ. իա. 14։
Ի Սաղ. ճգ. 20. 21։
Ժ Տես Ցոր իգ. 12։ Աստուկ. Ը. 8։
Ի Գլ. ժբ. 21։
Լ Գլ. իզ. 41։ Ղուկ. իբ. 40, 46։ ա Կոր. ժ. 13։ բ Պետ. բ. 9։ Յայտ. գ. 10։

Ի Ցոխ. ժէ. 15։
Ձ ա Մն. իթ. 11։
Ի Մատ. ժա. 25, 26։ Սփես. գ. 32։ Կող. գ. 13։
Հ Գլ. ժբ. 35։ Ցակ. բ. 13։
Յ Նա. ծբ. 5։
Ղ Հռութ. գ. 3։ Դան. ժ. 3։
• Ո՞մեծ, փեղի յայտնապէս
Ճ Աստուկ. իգ. 4։ ա Տիմ. գ. 17։ Ներր. ժգ. 5։ Ցակ. Ե. 1, ևն։

Ճ Գլ. ժթ. 21։ Ղուկ. ժբ. 33, 34։ ժբ. 22։ ա Տիմ. գ. 19։ ա Պետ. ա. 4։
Յ Ղուկ. ժա. 34, 36։
Ն Ղուկ. ժգ. 13։
† Կա՛մ, մէկը պիտի մեծարէ
Ղ Գործ. ա. 10։ ա Տիմ. գ. 17։ Ցակ. դ. 4։ ա Ցովհ. բ. 15։
- Սաղ. ծե. 22։ Ղուկ. ժբ. 22, 23։ Փիլ. գ. 6։ ա Պետ. Ե. 7։
Ց Ցոր լբ. 41։ Սաղ. ճխէ. 9։ Ղուկ. ժբ. 24, ևն։
Ճ Տես գ Թագ. գ. 13։ Սաղ. լե. 25։ Մատ. ժ. 30։ Ղուկ. ժբ. 31։ ա Տիմ. գ. 8։

——

— Ղուկ. գ. 37։ Հռով. ը. 1։ ժգ. 3, 4, 10, 13։ ա Կոր. դ. 3, 5։ Ցակ. դ. 11, 12։
Ի Մատ. դ 24։ Ղուկ. գ. 38։
Ի Ղուկ. գ. 41, 42։

ընել քու եղբօրդ, Թող տուր աչքէդ շիւղը
Հանեմ. և ահա քու աչքիդ մէջ գերան կայ։
5 Կեղծաւոր, առաջ քու աչքէդ գերանը հանէ,
ու եղբը պարզ պիտի տեսնես եղբօրդ աչքէն
շիւղը հանելու։
6 ՔՍուրբ բանը շուներուն մի տաք, և ձեր
մարգարիտները խոզերուն առջև մի ձգէք, որ-
պէս զի ոտքերնուն տակ չկոխկռտեն զանոնք, ու
դառնան ձեզ պատառեն։
7 Խնդրեցէք, և պիտի տրուի ձեզի. փնտռեցէք,
և պիտի գտնէք. դռները զարկէք, և պիտի բաց-
8 ուի ձեզի. Վասն զի Ամէն ով որ կը խնդրէ՝
կ'առնէ, և ով որ կը փնտռէ՝ կը գտնէ, և ով
9 որ դռները կը զարնէ՝ պիտի բացուի անոր։ Ձեզ-
մէ ո՞ր մարդը կայ՝ որմէ իր որդին եթէ
10 հաց ուզէ, միթէ քա՞ր պիտի տայ անոր. Եւ
կամ՝ եթէ ձուկ ուզէ, միթէ օձ պիտի տայ
11 անոր։ Ուստի եթէ դուք Որ չար էք, ձեր զա-
ւակներուն աղէկ ընծաներ տալ գիտէք, ո՛րչափ
աւելի ձեր Հայրը որ երկինքն է, բարի բաներ
պիտի տայ անոնց որ իրմէ կը խնդրեն։
12 Ուստի Ամէն ինչ որ կ'ուզէք որ մարդիկ
ձեզի ընեն, դուք ալ անոնց այնպէս ըրէք,
քանզի ՙայս է օրէնքը ու մարգարէները։
13 Ընեղ դռնէն ներս մտէք. վասն զի լայն է
այն դուռը ու ընդարձակ՝ այն ճամբան, որ
դէպ ի կորուստ կը տանի. և շատեր են ա-
14 նոնք որ անկէ կը մտնեն։ Վասն զի նեղ է այն
դուռը ու նեղուացք է այն ճամբան, որ դէպ
ի կեանք կը տանի. և քիչեր են անոնք որ զա-
նկա կը գտնեն։
15 Զգուշ կեցէք սուտ մարգարէներէն, Որոնք
ձեզի կու գան ոչխարի հանդերձներով, բայց
16 ներսէն Յափշտակող գայլեր են։ Իրենց պտուղ-
ներէն պիտի ճանչնաք զանոնք. Հմի՞թէ փուշերէն
խաղող կը քաղե՞ն, կամ տատասկէն թուզ։
17 Այսպէս Ամէն բարի ծառ բարի պտուղ կու
18 տայ, և չար ծառ չար պտուղ կու տայ։ Բարի
ծառը չկրնար չար պտուղ տալ, ոչ ալ չար
19 ծառը բարի պտուղ տալ։ Ամէն ծառ որ բա-
րի պտուղ չտայ, կը կտրուի ու կրակը կը ձըգ-
20 ուի։ Ուրեմն իրենց պտուղէն պիտի ճանչնաք
զանոնք։
21 Ոչ թէ ամէն մէկը որ ինծի Տէր, Տէր, կ'ը-
սէ, պիտի մտնէ երկինքի թագաւորութիւնը,
Հապա անիկա՝ որ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը կը
22 կատարէ։ Շատերը այն օրը ինծի պիտի ըսեն,
Տէր, Տէր, ՚չէ՞ որ քու անունովդ մարգարէու-
թիւն ըրինք, և քու անունովդ դեւեր հանե-
ցինք, ու քու անունովդ շատ հրաշքներ ըրինք։
23 Եւ ՚այն ատեն անոնց յայտնապէս պիտի ըսեմ
Թէ Ես բնաւ ձեզ չեմ ճանչնար. ՙմէկդի գա-
ցէք քովէս դուք որ անօրէնութիւն կը գոր-
ծէիք։
24 Ա՛րդ Ով որ այս իմ խօսքերս կը լսէ և կը
կատարէ զանոնք, զանիկա պիտի նմանցնեմ
խելացի մարդու մը՝ որ իր տունը վէմի վրայ
25 շինեց. Եւ անձրեւ իջաւ ու գետերը վազեցին
ու հովերը փչեցին, և զարկին այն տանը, ու
չինաւ, վասն զի վէմի վրայ հաստատուած էր։
26 Եւ ով որ այս իմ խօսքերս կը լսէ ու չկատա-
րեր զանոնք, կը նմանի անխելք մարդու մը՝ որ
27 իր տունը աւազի վրայ շինեց. Եւ անձրեւ իջաւ
ու գետերը վազեցին ու հովերը փչեցին, և
զարկին այն տանը, ու փլաւ, և մեծ էր անոր
կործանումը։
28 Ու երբ Յիսուս լմնցուց այս խօսքերը, ՙժո-
ղովուրդները կը զարմանային անոր վարդապե-
29 տութեանը վրայ. ՆՎասն զի իշխանութիւն ու-
նեցողի մը պէս կը սորվեցնէր անոնց, ու ոչ թէ
դպիրներուն պէս։

ԳԼ. Ը

1 Բրիտաոս կը մաքրէ բորոտը, 5 կը բժշկէ հարիւրապե-
տին ծառան, 14 Պետրոսի զրտանչը 16 և ուրիշ շատ
հիւանդներ. 18 կը ցուցնէ թէ ինչ կերպով իր հետևէն
երթալ պէտք է. 23 ծովուն ալեկոծութիւնը կը հան-
դարտեցնէ. 28 երկու դիւահարներէ դեւերը կը հանէ,
31 և զանոնք կը թողու որ երթան խոզերուն մէջ մտնեն։

Ու երբ այն լեռնէն վար իջաւ, շատ ժո-
2 ղովուրդներ գացին անոր հետևէն։ ՚Եւ ահա
բորոտ մը եկաւ, երկրպագութիւն կ'ընէր անոր
ու կ'ըսէր, Տէր, եթէ ուզես, կրնաս զիս մաք-
3 րել։ Եւ Յիսուս իր ձեռքը երկնցնելով դպաւ
անոր ու ըսաւ, Կ'ուզեմ՛, մաքրուէ. և շուտ մը
4 անոր բորոտութիւնը մաքրուեցաւ։ Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր, ՚Զգուշ կեցիր, մարդու չըսես,
Հապա գնա, քեզ քահանային ցուցուր, և
ՙՄովսէսի պատուիրած ընծան տուր, անոնց
վկայութիւն ըլլալու համար։
5 ՚Ու երբ Կափառնայում մտաւ, հարիւրա-
6 պետ մը եկաւ քովը, կ'աղաչէր անոր, Ու կ'ը-

ՙ Առակ. բ. 7, 8։ խգ. 9։ Դտր. ժգ. 45, 46։
՚ Գլ. իա. 22։ Մարկ. ժա. 24։ Ղուկ. ժա. 9, 10։ ժբ. 1։ Յովհ. ժգ. 13։ ժե. 7։ ժգ. 23, 24։ Յակ. ա. 5, 6։ ա Յովհ. գ. 22։ ե. 14, 15։
՛ Առակ. ը. 17։ Երեմ. իբ. 12, 13։
՝ Ղուկ. ժա. 11, 12, 13։
՞ Ծն. գ. 5։ ը. 21։
՟ Ղուկ. գ. 31։
ՠ Ղեւտ. ժբ. 18։ Գլ. իբ. 40։ Հռոմ. ժգ. 8, 9, 10։ Գաղ. ե. 14։ ա Տիմ. ա. 5։
ա Ղուկ. ժգ. 24։
բ բ Օր. ժգ. 3։ Երեմ. իգ. 16։ Գլ. իգ. 4, 5, 11, 24։ Մարկ. ժգ. 22։ Հռոմ. ժգ. 17, 18։ Եփես. ե. 6։ Կող. բ. 8։ բ Պետ. բ. 1, 2, 3։ ա Յովհ. գ. 1։
գ Միք. գ. 5։ բ Տիմ. գ. 5։
դ Դտր. ի. 29, 30։
ե Հմր. 20։ Գլ. ժբ. 33։
զ Ղուկ. գ. 43, 44։
է Երեմ. ժա. 19։ Գլ. ժբ. 33։
ը Գլ. գ. 10։ Ղուկ. գ. 9։ Յովհ. ժե. 2, 6։
թ Ովս. ը. 2։ Գլ. իե. 11, 12։ Ղուկ. գ. 46։ ժգ. 25։ Դտր. ժբ. 13։ Հռոմ. բ. 13։ Յակ. ա. 22։
ժ Թուղ. իգ. 4։ Յովհ. ժա. 51։ ա Կոր. ժգ. 2։
ի Գլ. իե. 12։ Ղուկ. ժգ. 25, 27։ բ Տիմ. բ. 19։
լ Սաղ. ե. 5։ է. 8։ Գլ. իե. 41։
խ Ղուկ. է. 47։ Եզր։
ծ Գլ. ժգ. 54։ Մարկ. ա. 22։ է. 2։ Ղուկ. դ. 32։
կ Յովհ. է. 46։

—

հ Մարկ. ա. 40։ Եզր։ Ղուկ. ե 12։ Եզր։
ձ Գլ. բ. 30։ Մարկ. ե. 43։
ղ Ղեւտ. ժգ. 3, 4, 10։ Ղուկ. ե. 14։
ճ Ղուկ. է. 1։ Եզր։
մ Ոմանք, Երբ Յիսուս

սէր, Տէր, իմ ծառաս տունը անդամալոյծ
7 պառկած չարաչար կը տանջուի։ Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր, Ես կու գամ ու զանիկա կը բժըշ-
8 կեմ։ Եւ հարիւրապետը պատասխան տալով
ըսաւ, Տէր, Էես արժանի չեմ որ դուն իմ յար-
կիս տակ մտնես. Նմիայն թէ խօսքով ըրուցէ,
9 ու իմ ծառաս պիտի բժշկուի։ Վասն զի ես
ալ իշխանութեան տակ մարդ մըն եմ, ու իմ
հրամանիս տակ զինուորներ ունիմ. և ասոր կ'ը-
սեմ, Գնա, ու կ'երթայ. և միւսին՝ Թէ Եկուր,
ու կու գայ. և ծառայիս՝ Թէ Ա՛յս բանը ըրէ,
10 ու կ'ընէ։ Յիսուս երբ լսեց, զարմացաւ, և էր
ետեւէն գացողներուն ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի, Իսրայէլի մէջ անգամ ես այսչափ հա-
11 ւատք չգտայ։ Եւ ձեզի կ'ըսեմ որ Էարեւելքէն
ու արեւմուտքէն շատեր պիտի գան, ու եր-
կինքի Թագաւորութեանը մէջ պիտի բազմին
12 Աբրահամի ու Իսահակի և Յակոբի հետ. Իսկ
Ըթագաւորութեանը որդիները Դուրսի խաւարը
պիտի Հանուին. Հոն պիտի լայ լալ ու ակ-
13 ռանները կրճտել։ Եւ Յիսուս Հարիւրապետին
ըսաւ, Գնա, ու ինչպէս դուն Հաւատացիր,
այնպէս Թող ըլլայ քեզի. և նոյն ժամուն անոր
ծառան բժշկուեցաւ։

14 Եւ †Յիսուս Պետրոսի տունը գալով, տեսաւ
որ անոր էզբանչը ջերմին բռնուած՝ պառկած
15 էր. Եւ անոր ձեռքին բռնեց, ու ջերմը Թող
տուաւ զանիկա. ան ալ ոտքի վրայ ելաւ և
*անոնց պատրաստութիւն կ'ընէր։

16 Երբ Նիւկուն եղաւ, շատ դիւահարներ բե-
րին անոր, ու խօսքով Հանեց ըռ ոգիները և
17 բոլոր հիւանդները բժշկեց. Որպէս զի Եսայի
մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը կատարուի,
ԷԱնիկա մեր հիւանդութիւնները վերցուց և
Էր ցաւերը կրեց։

18 Յիսուս իր բոլորտիքը շատ ժողովուրդ տես-
նելով, հրաման ըրաւ որ միւս կողմը երթան։
19 ‡Եւ դպիր մը մօտենալով՝ ըսաւ անոր, Վար-
դապետ, ես քու ետեւէդ պիտի գամ ուր որ
20 երթաս։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Աղուէսները
որջեր ունին, ու երկինքի թռչուները բոյներ,
բայց Որդին մարդոյ գեղ Մը չունի, ուր իր գլու-
21 խը դնէ։ Եւ մէկ ուրիշը, ¶ որ անոր աշակերտ-
ներէն էր, ըսաւ անոր, ՀՏէր, ինծի հրաման
տուր, որ երթամ առաջ իմ Հայրս թաղեմ։
22 Յիսուս ըսաւ անոր, Եկուր իմ ետեւէս, ու Թող
տուր մեռելներուն որ Թաղեն իրենց մեռելները։
23 Եւ երբ նաւը մտաւ, իր աշակերտները իր
24 ետեւէն գացին. Եւ ահա մեծ ալէկոծութիւն
մը եղաւ ծովուն մէջ, այնպէս որ նաւը ալիք-
25 ներէն կը ծածկուէր. իսկ ինք կը քնանար։ Եւ
աշակերտները մօտ գացին, արթնցուցին զանի-
կա ու ըսին, Տէր, ազատէ մեզ, ա՛ռ կը կոր-
26 սուինք։ Եւ ըսաւ անոնց, Թերահաւատներ, ին-
չո՞ւ այդպէս վախկոտ էք. ապա աոնն Ելաւ
հովերուն ու ծովուն սաստեց, և մեծ խաղա-
27 ղութիւն եղաւ։ Ու մարդիկը զարմացան և կ'ը-
սէին, Ի՛նչպիսի մարդ է սա որ հովերը ու ծովը
սասր կը հնազանդին։

28 Ու †երբ միւս կողմը †Գերգեսացւոց երկիրը
անցաւ, երկու դիւահար պատահեցան իրեն
գերեզմաններէն ելած՝ սաստիկ կատղած, այն-
պէս որ Հնար չէր մարդու այն ճամբայէն անցնիլ։
29 Եւ ահա աղաղակեցին ու ըսին, Յիսուս,
Որդի Աստուծոյ, դուն մեզի հետ ի՞նչ բան ու-
նիս, ատենէն առաջ մեզ տանջելո՞ւ համար
30 հոս եկար։ Եւ անոնցմէ հեռու շատ խոզերու
31 երամակ մը կար, որոնք կ'արածուէին։ Ու դե-
ւերը կ'աղաչէին իրեն ու կ'ըսէին, Եթէ մեզ
կը հանես, հրամայն տուր մեզի որ երթանք խո-
32 զերուն երամակին մէջ մտնենք։ Եւ ըսաւ անոնց,
Գացէք. ու անոնք ելան գացին խոզերուն երա-
մակին մէջ մտան, և ահա բոլոր երամակը գա-
հավէժ տեղէն ծովը վազեցին, ու ջուրերուն
33 մէջ մեռան։ Խոզարածներն ալ փախան, և քա-
ղաքը երթալով բոլորը պատմեցին, ու դիւա-
34 հարներուն պատահածը։ Եւ ահա բոլոր
քաղաքը Յիսուսի դէմ ելաւ, ու երբ տեսան
զանիկա, §աղաչեցին որ իրենց սահմաններէն
երթայ։

ԳԼ. Թ

2 Բրիստոս անդամալոյծ մը կը բժշկէ. 9 Մատթէոսը մաքսատուրքին ընկերն իրեն կը կանչէ. 10 մաքսաւորներու և մեղաւորներու հետ կ'ուտէ. 14 իր աշակերտներուն ծոմ չպահելը կ'արդարացնէ. 20 տեառնէս կինը կը բժշկէ. 23 Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ. 27 երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ. 32 համր դիւահարը կը բժշկէ, 36 և կը խղճայ բազմութեանը վրայ։

Եւ նաւը մտնելով անդին կողմը անցաւ,
2 ¶ ու եկաւ իր քաղաքը։ Եւ ահա բերին իրեն
անդամալոյծ մը, որ մահիճի մէջ պառկած էր.
և †Յիսուս անոնց հաւատքը տեսնելով, ըսաւ
անդամալոյծին, Քաջալերուէ, որդեակ, քու
3 մեղքերդ քեզի ներուած են։ Եւ ահա դպիրնե-
րէն ոմանք իրենց Դ-ԽՆ մէջ ըսին, Այս հայ-
4 հոյութիւն կ'ընէ։ Յիսուս ալ †անոնց խորհուրդ-
ները իմանալով՝ ըսաւ, Ինչո՞ւ սիրտերնուդ մէջ

---

† Դատ. ժե. 19, 21։
‡ Մատ. ՃԸ. 20։
§ Ած. ե. 2, 3։ Ես. ը. 2, 3։ ԺԱ. 10։ Մատ. ա. 11։ Դատ. ԺԲ. 29։ Գոր. Ժ. 45։ ԺԱ. 18։ ԺԲ. 26։ Հռոմ. ԺԵ. 9, եև։ Եփես. գ. 6։
¶ ԳԼ. իա. 43։
* ԳԼ. ԺԲ. 42, 50։ իբ. 13։ իդ. 51։ իե. 30։ Դատ. ԺԲ. 28։ բ Պետ. բ. 17։ Յուդ. 13։
† Մար. ա. 29, 30, 31։ Դատ. գ. 38, եև։
‡ Տես ա Կոր. ԺԲ. 5։
• Ի՛մանէ, անոր
§ Մար. ա. 32, եև։ Դատ. գ. 41, 42։
¶ Ես. ԾԲ. 4։ ա Պետ. բ. 24։
ՃԲ Դատ. ԹԸ. 57, 58։
ՃԳ Դատ. ԹԸ. 59, 60։
ՃԴ Տես գ Թագ. ԺԲ. 20։
ՃԵ Մար. գ. 37, եև։ Դատ. բ. 23, եև։
ՃԶ Մատ. ԿԵ. 7։ ՃԲ. 9։ ՃԷ. 29։
ՃԷ Մար. Ե. 1, եև։ Դատ. բ. 26, եև։
† Ի՛մանէ, Գադարացւոց
ՃԹ Տես բ Օր. Ե. 25։ գ Թագ. ԺԷ. 18։ Դատ. Ե. 8։ Գոր. ԺԳ. 39։

— ԳԼ. դ. 13։
ՄԱ Մար. բ. 3։ Դատ. Ե. 18։
ՄԲ ԳԼ. բ. 10։
ՄԳ Մատ. ՃԼԲ. 2։ ԳԼ. ԺԲ. 25։ Մար. ԺԲ. 15։ Դատ. Ե. 22։ գ. 8։ Բ. 47։ Ժա. 17։

5 չար բաներ կը խորհիք։ Քանզի ո՞րը աւելի դիւ-
բին է. Քա՛ւ մեղքերդ ներուած են՝ ըսե՞լը, թէ
6 ելիր ու քալէ՝ ըսելը։ Բայց որպէս զի գիտնաք
թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն ունի երկրի
վրայ մեղքերու թողութիւն տալու, (այն ա-
տեն անդամալոյծին ըսաւ,) Ելիր, մահիճդ առ
7 ու տունդ գնա։ Ու անիկա ելաւ իր տունը
8 գնաց։ Ժողովուրդները երբ տեսան, զարմացան,
ու փառաւորեցին զԱստուած, որ մարդոց այն-
պիսի իշխանութիւն տուեր էր։
9 Ու Յիսուս անկէ առաջ անցնելով՝ մարդ
մը տեսաւ Մատթէոս անունով, որ մաքս ըն-
դունելու տեղը նստեր էր, ու ըսաւ անոր,
Ետեւէս եկուր. ան ալ ելաւ անոր ետեւէն
10 գնաց։ Ու եղաւ որ տունը սեղան նստած
ատենը՝ ահա ուրիշ շատ մաքսաւորներ և մե-
ղաւորներ եկած ու սեղան նստած էին Յիսուսի
11 և անոր աշակերտներուն հետ։ Ու փարիսեցի-
ները երբ տեսան, ըսին անոր աշակերտներուն,
Ինչո՞ւ ձեր վարդապետը Էմնաքաւորներուն ու
12 Բռնեզաւորներուն հետ կ'ուտէ։ Բայց Յիսուս երբ
լսեց՝ ըսաւ անոնց, Առողջներուն բժիշկ պէտք
13 չէ, հապա հիւանդներուն։ Գացէք սորվեցէք
թէ ի՛նչ է այս խօսքը, Ողորմութիւն կ'ուզեմ
և ոչ թէ զոհ. վասն զի ես արդարները կանչե-
լու չեկայ, հապա մեղաւորները *ապաշխարու-
թեան։
14 Աին ատեն Յովհաննէսի աշակերտները անոր
եկան ու ըսին, Ինչո՞ւ մենք ու փարիսեցիները
շատ անգամ ծոմ կը պահենք, և քու աշա-
15 կերտներդ չեն պահեր։ Ու Յիսուս ըսաւ անոնց,
Միթե կարելի՞ է որ Հարսնիքին տղաքը սուգ
պահեն, քանի որ փեսան իրենց հետ է. բայց
օրեր պիտի գան որ երբ փեսան իրենցմէ վեր-
16 ցուի, Հայն ատեն ծոմ պիտի պահեն։ Ու մէկը
չձգեր նոր լաթի կտոր հին հանդերձի վրայ,
քանզի այն որ անոր լրութեանը համար դրած
է, կ'առնէ հանդերձէն, ու պատռուածքը աւ
17 աւելի գէշ կ'ըլլայ. Ոչ ալ նոր գինին հին տի-
կերու մէջ կը դնեն. եթէ ոչ՝ տիկերը կը պատ-
ռին ու գինին կը թափի, և տիկերը կը կոր-
սուին. հապա նոր գինին նոր տիկերու մէջ կը
դնեն, ու երկուքն ալ կը պահուին։
18 Երբ անիկա անոնց հետ այս բաները կը խո-
սէր, ահա իշխան մը եկաւ, երկրպագութիւն
կ'ընէր անոր ու կ'ըսէր, Աղջիկս ա՛լ մինչև հի-
մա մեռած է, բայց եկուր ձեռքդ անոր վրայ
19 դիր, ու պիտի ապրի։ Ու Յիսուս ելաւ ու իր
աշակերտներուն հետ անոր ետեւէն գնաց։
20 Ու ահա տասներկու տարուան տեռատես
կին մը մօտեցաւ ետեւէն, անոր հանդերձին
21 քղանցքին դպաւ. Քանզի իր *Տէր*ին մէջ կ'ըսէր,
Եթէ միայն անոր հանդերձին դպչիմ, պիտի
22 բժշկուիմ. Բայց Յիսուս երբ ետին դարձաւ ու
տեսաւ զանիկա, ըսաւ, Քաջալերուէ, աղջիկ,
հքս հաւատքդ քեզ բժշկեց. և կինը նոյն
ժամէն բժշկուեցաւ։
23 Ու երբ Յիսուս իշխանին տունը եկաւ, ու
տեսաւ *Փողահարները և խառնած բազմու-
24 թիւնը, Ըսաւ անոնց, *Մէկդի գացէք, վասն զի
աղջիկը մեռած չէ, հապա կը քնանայ. և ծաղր
25 կ'ընէին զանիկա։ Ու երբ բազմութիւնը դուրս
ձգուեցաւ, ինք ներս մտաւ, անոր ձեռքէն բռնե-
26 նեց, ու աղջիկը ոտք ելաւ։ Եւ այս լուրը բոլոր
երկիրը տարածուեցաւ։
27 Ու երբ Յիսուս անկէ՝ առաջ անցաւ, երկու
կոյր ինկան անոր եետեւէն, կ'աղաղակէին ու
28 կ'ըսէին, *Ողորմէ մեզի, Որդի Դաւթի։ Ու երբ
տուն եկաւ, կոյրերը իրեն եկան. և Յիսուս
անոնց ըսաւ, Կը հաւատա՞ք թէ կրնամ այս
29 բանը ձեզի ընել. ըսին անոր, Այո, Տէր։ Ան
ատեն անոնց աչքերուն դպաւ ու ըսաւ, Ձեր
30 հաւատքին պէս ըլլայ ձեզի։ Ու անոնց աչքերը
բացուեցան. և Յիսուս ամուսիկ պատուէր տուաւ
անոնց ու ըսաւ, *Զգուշ կեցէք, մէ՛կը չիմանայ։
31 Բայց անոնք ելան, այն բոլոր երկրին մէջ ա-
նոր համբաւը տարածեցին։
32 Ու երբ անոնք դուրս ելան, ահա համր
33 դիւահար մարդ մը բերին իրեն։ Ու երբ դեւը
ելաւ, համրը խօսեցաւ. և ժողովուրդները զար-
մացան ու կ'ըսէին թէ Իսրայէլի մէջ բնաւ
34 այսպիսի բան մը տեսնուած չէ։ Բայց փարիսե-
ցիները կ'ըսէին թէ *Ամիկա դեւերուն իշխա-
նովը դեւերը կը հանէ։
35 Ու Յիսուս կը պտըտէր բոլոր քաղաքները
ու գեղերը, և *անոնց ժողովարաններուն մէջ
կը սորվեցնէր ու կը քարոզէր արքայութեան
աւետարանը, և կը բժշկէր բոլոր ախտերը ու
բոլոր հիւանդութիւնները ժողովուրդին մէջ։
36 Ու ժողովուրդները տեսնելով, անոնց վրայ
խղճաց, վասն զի յոգնած ու ցիրուցան եղած
37 էին *հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս։ Աին
ատեն ըսաւ իր աշակերտներուն, *Հունձքը
38 շատ է, բայց մշակները քիչ. Ուստի հունձ-
քին Տէրոջը աղաչեցէք, որ մշակներ հանէ իր
հունձքին։

ե Մար. բ. 14։ Ղու. ե. 27։
զ Մար. բ. 15, ևն։ Ղու. ե. 29, ևն։
է Գլ. ժա. 19։ Ղու. ե. 30։ Ժե. 2։
ը Գաղ. բ. 15։
թ Ում. գ. 6։ Միք. ը. 6, 7, 8։ Գլ. ժբ. 7։
ժ ա Տիմ. ա. 15։
* Ոմանք ըստ ՆԱՒՆ

ի Մար. բ. 18, ևն։ Ղու. ե. 33։ ժբ. 12։
լ Ծամ. գ. 29։
խ Գոր. ժգ. 2, 3։ ժդ. 22։ ա Կոր. է. 5։
ծ Մար. ե. 22, ևն։ Ղու. ը. 41, ևն։
կ Մար. ե. 25։ Ղու. ը. 43։
հ Ղու. է. 50։ ը. 48։ Ժէ. 19։ ժբ. 42։

ձ Մար. ե. 38։ Ղու. ը. 51։
ղ Տես ը Մն. լե. 25։
ճ Գոր. ի. 10։
մ Գլ. ժե. 22։ ի. 30, 31։ Մար. ժ. 47, 48։ Ղու. ժբ. 38, 39։
յ Գլ. ը. 4։ ժբ. 16։ ԺԷ. 9։ Ղու. ե. 14։
ն Մար. է. 36։
շ Տես Գլ. ժբ. 22։ Ղու. ժա. 14։

ո Գլ. ժբ. 24։ Մար. գ. 22։ Ղու. ժա. 15։
չ Մար. գ. 6։ Ղու. ժդ 22։
պ Գլ. դ. 23։
ջ Մար. գ. 34։
ռ Թու. իէ. 17։ գ Թագ. իբ. 17։ Նկմկ. լդ. 5։ Զաք. ժ. 2։
ս Ղու. ժ. 2։ Յովէ. գ. 35։
վ ը Թես. գ. 1։

ԳԼ. Ժ

1 Բրնաւոս իր տասուերկու առաքեալները կը խրկէ՝ հրաշքներ ընելու իշխանութիւն տալով անոնց. 5 պատուէրներ կու տայ անոնց և կը սորվեցնէ թէ ի՛նչ պարապին ընել. 16 կը մխիթարէ զանոնք հալածուելիքնուն վրայով, 40 և օրհնութիւն կը խոստանայ զանոնք ընդունողներուն։

Եւ ՚իր քով կանչելով իր տասուերկու աշակերտները, անոնց իշխանութիւն տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ, որպէս զի զանոնք հանեն, և ամէն ցաւերը ու ամէն հիւանդութիւնները բժշկեն։

2 Ու տասուերկու առաքեալներուն անունները՝ սա՛նք են. առաջինը Սիմոն, ԲՊետրոս ըն-
3 ուածը և անոր եղբայրը Անդրէաս, Յակոբոս Զեբեդեան և անոր եղբայրը Յովհաննէս, Փի-
4 լիպպոս և Բարթողոմէոս, Թովմաս և Մատթէոս մաքսաւոր, Յակոբոս Ալփեան և Ղեբէոս
5 որ Թադէոս մականունուածնէր, ԷՍիմոն Կանանացի և ՏՅուդա Իսկարիովտացի, որ նաև մատնեց զանիկա։

Ա՛յս տասուերկուքը Յիսուս դրկեց, և անոնց պատուիրեց՝ ըսելով, ԷՀեթանոսներու ճամբայ մի երթաք ու ՂՍամարացիներու քաղաք մի
6 մանէք, ԷՀապա աւելի Իսրայէլի տանը Ըկոր-
7 ուսած ոչխարներուն դացէք։ ՌՈւ երբ կ՚երթաք, քարոզեցէք ու ըսէք թէ ԺԵրկինքի թագաւո-
8 րութիւնը մօտեցած է։ Հիւանդները բժշկեցէք, բորոտները *մաքրեցէք, դեւերը հանեցէք. ԷՃրի առեր էք, Ճրի տուէք։ ՆՄի ոսկի, և ոչ արծաթ, և ոչ Էպղինձ ձեր գօտիներուն
10 մէջ, ՈՉ ճամբու համար պարկ, և ոչ կրկին հանդերձ, ոչ կօշիկ, ոչ գաւազան. ԲՀատն դի
11 մշակը իր կերակուրին արժանի է։ Եւ ո՛ր քաղաք կամ գեղ մտնէք, հարցուցէք թէ ո՛վ է անոր մէջ արժանաւոր, ու հոն կեցէք մինչև
12 անկէ ելլէք։ Ու երբ տունը կը մտնէք, բարև
13 տուէք ՃանոՐ։ Եւ ՀԵթէ այն տունը արժանաւոր է, Ճձեր բարեւը անոր վրայ դայ. Հապա եթէ արժանաւոր չէ, Ճձեր բարեւը ձեզի դառ-
14 նայ։ ՂԵւ ով որ ձեզ չընդունի, ու ձեր խօսքերը մտիկ չընէ, երբ այն տունէն կամ քաղաքէն կ՚ելլէք, Ճձեր ոտքերուն փոշին թօթուեցէք։
15 Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, ՀՍոդոմացւոց ու Գոմորացւոց երկրին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը քան թէ այն քաղաքին։

16 ՛Ա՛հա ես ձեզ կը դրկեմ իբրև ոչխարներ գայլերու մէջ. Նուաստ օձերու պէս խորամանեցէք և Նաղուններու պէս միամիտ։ Իսկ մարդոցմէ զգուշացէք. վասն զի ՚ձեզ աւետաններու
17 պիտի մատնեն, ու Նիրենց ժողովարաններուն
18 մէջ ձեզ պիտի ծեծեն։ ՚Ընե իմ անուանս համար կուսակալներու ու թագաւորներու առջև պիտի տարուիք, անոնց և հեթանոսներուն վկա-
19 յութիւն ըլլալու համար։ ԸՊայց երբ ձեզ մատնեն, հոգ մի ընէք թէ ի՛նչպէս կամ ի՛նչ պիտի խօսիք, վասն զի ՚ձեզի պիտի տրուի այն
20 ժամուն՝ ինչ որ պիտի խօսիք։ ՚Վասն զի ոչ թէ դուք էք որ կը խօսիք, հապա ձեր Հօրը
21 Հոգին՝ որ ձեր ներսիդին կը խօսի։ Ու Եղբայր եղբայրը մահուան պիտի մատնէ, և հայրը՝ որդին. և որդիներ էրԷնց ծնողքներուն վրայ պի-
22 տի ելլեն ու մեռցնեն զանոնք։ Եւ իմ անուանս համար ՚ամէնուն ատելի պիտի ըլլաք. ՚Բայց ով որ մինչև վերջը համբերէ, անիկա պիտի
23 ապրի։ Ու ՚երբ այս քաղաքին մէջ ձեզ կը հալածեն, ուրիշ ֆոլոֆ փախէք. քանզի ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, Իսրայէլի քաղաքները պիտի
24 չՏատոնէք, ՚մինչև Որդին մարդոյ գայ։ ֆԱշակերտը իր վարդապետէն աւելի չէ, և ոչ ծա-
25 ռան իր տէրոջմէն։ Հերիք է աշակերտին՝ որ իր վարդապետին պէս ըլլայ, ու ծառային՝ իր տէրոջը պէս. ՚եթէ տանուտէրը Բէեղզեբուղ կո-
26 չեցին, ո՛րչափ աւելի անոր ընտանիքը։ Ուստի մի վախնաք անոնցմէ, ՚վասն զի բան մը չկայ ծածուկ որ պիտի չՀայտնուի, և գաղտուկ՝ որ
27 պիտի չգիտցուի։ Ինչ որ ձեզի մութի մէջ կ՚ըսեմ, պՆիւո լոյսի մէջ խօսեցէք, և ինչ որ ականջն ի վար կը լսէք, տանիքներուն վրայ քա-
28 րոզեցէք։ ֆԵւ մի վախնաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն, ու չեն կրնար հոգին սպան-
նել. Հապա աւելի անկէ վախցէք դուք, որ կրնայ հոգին ու մարմինը դԷհենին մէջ կոր-
29 սընցնել։ ՁԻ՞ որ երկու ճնճղուկ մէկ դանկի կը ծախուին, և անոնցմէ մի՛կը գետինը չիյնար
30 առանց ձեր Հօրը։ ՚Բայց ձեր գլխուն բոլոր մա-
31 զերն ալ Համրուած են։ Ուրեմն մի վախնաք,
32 վասն զի շատ ճնճղուկներէն լաւ էք դուք։ Ամէ-

---

*ա Մատ. գ. 13, 14։ գ. 7։ Ղուկ. գ. 13։ բ. 1։
ԲՅովհ. ա. 42։
Գ Ղուկ. գ. 15։ Գործ. ա. 13։
Դ Յովհ. ժգ. 26։
Ե ԳԼ. գ. 15։
Զ Տես Գ Թագ. ժէ. 24։ Յովհ. գ. 9, 20։
Է ԳԼ. ժԼ. 24։ Գործ ժգ. 46։
Ը Ես. ծգ. 6։ Երեմ. ծ. 6, 17։ Եզեկ. լգ. 5, 6, 16։ ա Պետ. բ. 25։
Թ Ղուկ. բ. 2։
Ժ ԳԼ գ. 2։ դ. 17։ Ղուկ. ժ. 9։
ժա Ամէն, ասիկիկ, մեռնիլ-Նեկը յարուցէք
ԺԲ Գործ. ը. 18, 20։
ԺԳ ա Թագ. բ. 7։ Մատ. գ. 8։ Ղուկ. բ. 3։ ժ. 4։ իբ. 35։
ԺԴ Տես Մատ. գ. 8։
ԺԵ Ղուկ. ժ. 7։ ա Կոր. բ. 7, ևն։ ա Տիմ. ե. 18։
ԺԶ Ղուկ. ժ. 8։
ԺԷ Ամէն, ասոր՝ ու ըսէք, Բարև այս տանը
ԺԸ Ղուկ. ժ. 5, 6։
ԺԹ Մատ. ժ. 15։
Ի Ղուկ. ժ. 11։ Ղուկ. բ. 5։ ժ. 10, 11։
ԻԱ Եզեկ. ե. 13։ Գործ. ժգ. 51։ ժը. 6։
ԻԲ ԳԼ. ժա. 22, 24։
ԻԳ Ղուկ. ժ. 3։
ԻԴ Հռոմ. ժգ. 19։ Եփես. ե. 15։
ԻԵ ա Կոր. ժգ. 20։ Փիլ. բ. 15։
ԻԶ ԳԼ. իգ. 9։ Մատ. ժգ. 9։ Ղուկ. ժբ. 11։ իա. 12։
ԻԷ Գործ. ե. 40։
ԻԸ Գործ. ժբ. 1։ իգ. 10։ իե. 7, 23։ բ Տիմ. գ. 16։
ԻԹ Մատ. ժգ. 11, 12, 13։ Ղուկ. ժբ. 11։ իա. 14, 15։
Լ Եբ. գ. 12։ Երեմ. ա. 7։
ԼԱ բ Թագ. իգ. 2։ Գործ. գ. 8։ գ. 10։ բ Տիմ. դ. 17։
ԼԲ Միք. է. 6։ Հմր. 35, 36։ Ղուկ. իա. 16։
ԼԳ ԳԼ. ժա. 22, 24։
ԼԴ Ղուկ. ժ. 3։
ԼԵ Հռոմ. ժգ. 19։ Եփես. ե. 15։
ԼԶ ա Կոր. ժգ. 20։ Փիլ. բ. 15։
ԼԷ ԳԼ. իգ. 9։ Մատ. ժգ. 9։ Ղուկ. ժբ. 11։ իա. 12։
ԼԸ Գործ. ե. 40։
ԼԹ Գործ. ժբ. 1։ իգ. 10։ իե. 7, 23։ բ Տիմ. գ. 16։
Մ Մատ. ժգ. 11, 12, 13։ Ղուկ. ժբ. 11։ իա. 14, 15։
ՄԱ Եբ. գ. 12։ Երեմ. ա. 7։
ՄԲ բ Թագ. իգ. 2։ Գործ. գ. 8։ գ. 10։ բ Տիմ. դ. 17։
ՄԳ Միք. է. 6։ Հմր. 35, 36։ Ղուկ. իա. 16։
ՄԴ Ղուկ. իա. 17։
ՄԵ Գաղ. ժբ. 12, 13։ ԳԼ. իգ. 13։ Մատ. ժգ. 13։
ՄԶ ԳԼ. բ. 13։ գ. 12։ ժբ. 15։ Գործ. բ. 1։ բ. 25։ ժգ. 6։
ՄԷ ԳԼ. ժԼ. 28։
ՄԸ Ղուկ. գ. 40։ Յովհ. ժգ. 16։ ժե. 20։
ՄԹ ԳԼ. ժբ. 24։ Մատ. գ. 22։ Ղուկ. ժա. 15։ Յովհ. բ. 48, 52։
Ն Մատ. գ. 22։ Ղուկ. բ. 17։ ժբ. 2, 3։
ՆԱ Ես. բ. 12, 13։ Ղուկ. ժբ. 4։ ա Պետ. գ. 14։
ՆԲ ա Թագ. ժգ. 45։ բ Թագ. ժգ. 11։ Ղուկ. իա. 18։ Գործ. իե. 34։

Բով որ մարդոց առջև դիս կը դաւանի, ես ալ զանիկա պիտի դաւանիմ իմ Հօրս առջև՝ որ
33 երկինքն է։ Եւ ով որ մարդոց առջև դիս կ'ուրանայ, ես ալ զանիկա պիտի ուրանամ իմ
34 Հօրս առջև՝ որ երկինքն է։ Մի կարծէք թէ ես երկրի վրայ խաղաղութիւն ձգելու եկայ. խաղաղութիւն ձգելու չեկայ՝ հապա սուր.
35 Վասն զի եկայ Ըմարդը իր հօրմէն զատելու, ու աղջիկը իր մօրմէն, ու հարսը իր կեսուրէն։
36 Եւ Ըմարդուն թշնամիները իր ընտանիքը պիտի
37 ըլլան։ ԸԱն որ հայրը կամ մայրը ինծմէ աւելի կը սիրէ, ինծի արժանի չէ. և ան որ տղան կամ աղջիկը ինծմէ աւելի կը սիրէ, ինծի ար-
38 ժանի չէ. Ըեւ ան որ իր խաչը չառնէր ու իմ
39 ետևէս գար, ինծի արժանի չէ։ ԺԱն որ իր անձը կը գտնէ, պիտի կորանցնէ զանիկա. և ան որ իր անձը ինծի համար կը կորանցնէ, պիտի
40 գտնէ զանիկա։ ԻԱն որ ձեզ կ'ընդունի, զիս կ'ընդունի. և ան որ զիս կ'ընդունի, զիս ղրկողը
41 կ'ընդունի։ ԿԱն որ մարգարէ մը կ'ընդունի մարգարէի անունով, մարգարէի վարձք կ'առնէ. և ան որ արդար մը կ'ընդունի արդարի անունով,
42 արդարի վարձք կ'առնէ։ Եւ ան որ այս պզտիկներէն մէկուն միայն գաւաթ մը պաղ ջուր կը խմցնէ աշակերտի անունով, ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, բնաւ իր վարձքը պիտի չկորանցնէ։

ԳԼ. ԺԱ

2 Յովհաննէս իր աշակերտները Քրիստոսի կը խրկէ։ 7 Քրիստոսի վկայութիւնը Յովհաննէսի համար։ 18 Ժողովուրդներուն կարծիքը Յովհաննէսի ու Քրիստոսի վրայով։ 20 Քրիստոս կը նախատէ Կորազինը, Բեթսայիդան և Կափառնայումը՝ իրենց ապերախտութեանը և անզղջ մնալնուն համար. 25 և կը փառաւորէ իր Հօրը խնամատարութիւնը՝ Աւետարանը պարզամիտներուն յայտնելուն համար. 28 իրեն կը կանչէ ամեն անոնք որ իրենց մեղքին ծանրութիւնը կը զգան։

Եւ եղաւ որ երբ Յիսուս լմնցուց իր տասուերկու աշակերտներուն պատուէրը տալը, գնաց անկէ անոնց քաղաքներուն մէջ քարոզելու և ասրվեցնելու։

2 Իսկ Յովհաննէս Ըանտին մէջ Ըերբը լսեց Քրիստոսի գործերը, իր աշակերտներէն երկուքը
3 ղրկելով Ըսաւ անոր, ԷՈւն ա՞ն ես որ գալու
4 էիր, թէ ուրիշի մը սպասենք։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ, Գացէք պատմեցէք Յովհաննէսի ինչ որ կը լսէք ու կը տեսնէք.
5 Ընկերները կը տեսնեն, կաղերը կը քալեն, բորոտները կը մաքրուին, խուլերը կը լսեն, մեռելները յարութիւն կ'առնեն Ու աղքատներուն աւետարան կը քարոզուի։ Եւ երանի՛ անոր Որ իմ
6 պատճառս չգայթակղիր։
7 Ու երբ անոնք գացին, Յիսուս սկսաւ ժողովուրդներուն ըսել Յովհաննէսի համար, Ի՞նչ տեսնելու ելաք անապատին մէջ. Ըեղէ՞գ մը հովէն շարժուած։ Հապա ի՞նչ տեսնելու ելաք.
8 փափուկ հանդերձներ հագած մարդ մը. ահա փափուկ հագուստներ հագնողները թագաւորներու տուներն են։ Հապա ի՞նչ տեսնելու ելաք.
9 մարգարէ՞. այո, կ'ըսեմ ձեզի, Ըմարգարէէ մըն ալ աւելի։ Վասն զի ասիկա է՝ որու համար գրուած է, ԺԱհա ես իմ դեսպանս կը ղրկեմ քու երեսիդ առջևէն, որ քու ճամբադ պիտի
11 պատրաստէ քու առջևէդ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Կիներէն ծնածներուն մէջ Յովհաննէս մկրտիչէն մեծը ելած չէ. սակայն երկինքի թագաւորութեանը մէջ ամենէն պզտիկը անկէ մեծ
12 է։ Ու Յովհաննէս մկրտիչին օրերէն մինչև հիմա երկինքի թագաւորութիւնը ուժով կ'առնուի, և ուժեղները կը յափշտակեն զանիկա։
13 Վասն զի բոլոր մարգարէները ու օրէնքը մինչև
14 Յովհաննէս մարգարէութիւն ըրին։ Եւ եթէ կ'ուզէք ընդունիլ, անիկա է Ելիան՝ որ պիտի
15 գար։ ԺԱն որ լսելու ականջ ունի, թող լսէ։
16 Բայց ո՞րո՛ւ նմանցնեմ այս ազգը. կը նմանի տղոց, որոնք շուկաները նստելով՝ իրենց ընկերներուն կը կանչեն,
17 Ու կ'ըսեն, Փող հնչեցուցինք ձեզի ու չխաղացիք, ողբ կ'արտացուցինք ձեզի՝
18 ու կոծ չըրիք։ Վասն զի Յովհաննէս եկաւ, ոչ կ'ուտէր և ոչ կը խմէր, ու կ'ըսեն, Դեւ կայ
19 անոր ներսիդին։ Որդին մարդոյ եկաւ, կ'ուտէ ու կը խմէ, և կ'ըսեն, Ահա ուտող և արբեցող մարդ մը, հարկատուներու ու մեղաւորներու բարեկամ. Եւ իմաստութիւնը արդարացաւ իր որդիներէն։
20 ՂԱյն ատեն սկսաւ նախատել այն քաղաքները, որոնց մէջ գործուեր էին իր հրաշքներէն
21 շատերը, քանզի չապաշխարեցին. Վա՛յ քեզ, Քորազին, վա՛յ քեզ, Բեթսայիդա, վասն զի եթէ Տիւրոսի ու Սիդոնի մէջ եղած ըլլային այն հրաշքները որոնք ձեր մէջ եղան, շատոնց ՙքուրձով ու մոխիրով ապաշխարած պիտի ըլ-
22 լային։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ, ՙՏիւրոսի և Սիդոնի

Ե ղ. Ժ. 8։ Հռոմ. ժ. 9,10։
Ց Յայտ. գ. 5։
Տ Մատ. ը. 38։ Ղու. ԹԸ. 26։ ը Տիմ. ը. 12։
Ի Ղու. ժբ. 49, 51, 52, 53։
Ղ Միք. է. 6։
Ե Սաղ. խա. 9։ Ծն. 13։ Միք. է. 6։ Յովհ. ժգ. 18։
Ը Ղու. ժգ. 26։
Ը Գլ. ժգ. 24։ Մատ. ը. 34։ Ղու. ԹԸ. 23։ ժգ. 27։
Ժ Գլ. ժգ. 25։ Ղու. ժէ. 33։ Յովհ. ժբ. 25։

Ի Գլ. ժբ. 5։ Ղու. ԹԸ. 48։ ժ. 16։ Յովհ. ժբ. 44։ ժգ. 20։ Գաղ. գ. 14։
Լ գ Թագ. ժէ. 10։ ժբ. 4։ գ Թագ. դ. 8։
Խ Գլ. ժբ. 5, 6։ իե. 40։ Մատ. ԹԸ. 40։ Նբր. գ. 10։ —
Ծ Գլ. ժգ. 3։
Կ Ղու. է. 18, 19, ևն։
Հ Ծն. խԹ. 10։ Թուա. իգ. 17։ Դան. Թ. 24։ Յովհ. գ. 14։
Ձ Նա. իԹ. 18։ լե. 4, 5, 6։ խբ. 7։ Յովհ. ը. 23։ գ. 2։ է. 36։ ժ. 25, 38։ ժգ. 11։
Ղ Սաղ. իբ. 26։ Նա. կա. 1. Ղու. դ. 18։ Յակ. ը. 5։
Ճ Նա. ը. 14, 15։ Գլ. ժգ. 57։ իդ. 10։ իդ. 31։ Հռոմ. Թ. 32, 33։ ա Կոր. ա. 23։ ը. 14։ Գաղ. է. 11։ ա Պետ. ը. 8։
Մ Ղու. է. 24։
Յ Նախա. գ. 14։
Ն Գլ. ժգ. 5։ իա. 26։ Ղու. ա. 76։ է. 26։
Շ Մատ. գ. 1։ Մարկ. ա. 2։ Ղու. ա. 76։ է. 27։

Ո Ղու. ժգ. 16։
Չ Մատ. դ. 6։
Պ Մատ. գ. 5։ Գլ. ժէ. 12։ Ղու. ա. 17։
Ջ Գլ. ժգ. 9։ Ղու. ը. 8։ Յայտ. ը. 7, 11, 17, 29։ գ. 6, 13, 22։
Ռ Ղու. է. 31։
Ս Գլ. Բ. 10։
Վ Ղու. է. 35։
Տ Ղու. ժ. 13, ևն։
Ր Յայտ. գ. 7, 8։
Ց Գլ. ժ. 15։ Հմր. 24։

աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝
23 քան թէ ձեզի։ Եւ դուն, Կափառնայում՝ մի՞նչև երկինք բարձրացած ես, մինչև դժոխք պիտի իջնես, վասն զի եթէ Սոդոմի մէջ եղած ըլլային այն հրաշքները որոնք քու մէջդ եղան,
24 էր՝ որ մինչև այսօր դեռ պիտի մնար։ Բայց ձեզի կ՚ըսեմ որ Սոդոմացւոց երկրին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝ քան թէ քեզի։

25 Ընդունակ ժամանակ պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ, Շնորհակալ եմ քեզմէ, ով Հայր, Տէր երկնի և երկրի, որ այս բաները ծածուկ պահեցիր իմաստուններէն ու դիտուններէն, ու
26 Նաղոց յայտնեցիր. Այո, ով Հայր, վասն զի
27 քու առջեդ այսպէս հաճելի եղաւ։ Ամէն բան ինծի տրուեցաւ իմ Հօրմէս, ու մէ՛կը չճանչնար Որդին, բայց Հայրը, և մէ՛կը չճանչնար Հայրը, բայց Որդին, և ան՝ որու Որդին կ՚ուզէ
28 յայտնել։ Եկէք ինծի, բոլոր յոգնած ու բեռնաւորուածներ, և ես ձեզ պիտի հանդչեցնեմ։
29 Իմ լուծս ձեր վրայ առէք, ու ինծմէ սորվեցէք՝ որ հեզ եմ ու խոնարհ, և ձեր
30 անձերուն հանգստութիւն պիտի գտնէք. Վասն զի իմ լուծս քաղցր է, և իմ բեռս թեթև։

ԳԼ. ԺԲ

1 Փրիսեցիները կը յանդիմանէ փարիսեցիներուն կուրութիւնը շաբաթ օրուան վրայով, 3 Սուրբ Գիրքերով, 9 փառաւով, 13 և հրաշքով մը, 22 կոյր ու համր դիւահար մը կը բժշկէ, 31 կ՚ինամցնէ թէ Սուրբ Հոգիին դէմ եղած հայհոյութիւնը պիտի չներուի, 36 և թէ դատաստիկ խօսքերու համար հաշիւ պիտի տրուի, 38 կը յանդիմանէ անհաւատները որ նշան կը խնդրեն, 49 և կը ցուցնէ թէ ո՛վ է իր եղբայրը, իր քոյրը և իր մայրը։

Այն առեն Յիսուս շաբաթ օրը գնաց արտերուն մէջէն, և իր աշակերտները անօթեցան, ու սկսան ցորեն հասկեր փրցնել և ուտել։
2 Փարիսեցիները երբ տեսան, ըսին անոր, Ահա քու աշակերտներդ կը գործեն ինչ որ արժան
3 չէ շաբաթ օրը գործել։ Ան ալ անոնց ըսաւ, Չէ՞ք կարդացեր դուք Դաւիթի ըրածը, երբ անօթեցաւ ինք ու անոնք որ իրեն հետ
4 էին. Ինչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը, և հաւատարմութեան հացերը կերաւ, որ ոչ իրեն օրինաւոր էր ուտել, և ոչ անոնց որ իրեն հետ
5 էին, Բայց միայն քահանաներուն։ Կամ թէ Օրէնքին մէջ չէ՞ք կարդացեր, որ քահանաները շաբաթ օրերը տաճարին մէջ շաբաթը կը
6 պղծեն ու անմեղ են։ Բայց ձեզի կ՚ըսեմ որ
7 այստեղ Տաճարէն մեծ մէկը կայ։ Եւ եթէ դիտնայիք թէ ի՛նչ բան է, Ողորմութիւն կ՚ուզեմ ու ոչ թէ զոհ, ան ատեն անպարտները չէիք դատապարտեր. Քանզի Որդին մարդոյ
8 շաբաթին տէրն է։
9 Եւ անկէ երթալով՝ եկաւ անոնց ժողովարանը։ Եւ հոն մարդ մը կար, որուն ձեռքը չորցած էր. և հարցուցին անոր, ու ըսին թէ Թէ-
10 րմիթ օրը բժշկել արժա՞ն է, որպէս զի անոր վրայով ամբաստանութիւն ընեն։ Ան ալ ըսաւ
11 անոնց, Ձեզմէ ո՞ր մարդը կայ, որ ոչխար մը ունենայ, և անիկա շաբաթ օրը փոսի մէջ իյնայ, պիտի չբռնէ՞ ու վեր հանէ զանիկա։
12 Արդ ո՛րչափ աւելի է մարդը ոչխարէն. ուրեմն
13 շաբաթ օրը բարի գործել արժան է։ Ան ատեն ըսաւ այն մարդուն, Երկնցուր ձեռքդ. ան ալ երկնցուց, ու ողջացաւ միւսին պէս։
14 Իսկ Փարիսեցիները դուրս ելլելով՝ անոր վրայ խորհուրդ կ՚ընէին թէ ի՛նչպէս զանիկա կորնչեն։
15 Եւ Յիսուս երբ գիտցաւ, Կզատուեցաւ անկէ. Եւ շատ ժողովուրդներ անոր ետեւէն գացին, ու ամէնը բժշկեց։ Եւ խստիկ պատուիրեց անոնց որ զինք յայտնի չհայտնեն։
16 Որպէս զի կատարուի Եսայի մարգարէին ձեռքով ըսած խօսքը, Ահա իմ ծառաս, զոր ընտրեցի,
17 ե՛ իմ սիրելիս, հորու հաւնեցաւ իմ անձս. Իմ
18 Հոգիս անոր վրայ պիտի դնեմ, ու հեթանոսներուն իրաւունք պիտի պատմէ։ Ոչ պիտի վիճի, և ոչ պիտի աղաղակէ, և ոչ մէկը պիտի
19 լսէ անոր ձայնը հրապարակներուն մէջ։ Ջախջախուած եղէգը պիտի չփշրէ, ու պլպլած պատրոյգը պիտի չմարէ, մինչև որ դատաստանը
20 յաղթութեան հանէ։ Եւ հեթանոսները անոր անունը պիտի յուսան։
21 Ան ատեն կոյր ու համր դիւահար մը բերին իրեն, և զանիկա բժշկեց, այսպէս որ համրը ու կոյրը խօսեցաւ ու տեսաւ։ Եւ բոլոր ժո-
22 ղովուրդները զարմացան ու կ՚ըսէին, Արդեօք
23 ասիկա՞ է Դաւիթի որդին։ Բայց փարիսեցիները երբ լսեցին՝ ըսին, Ասիկա միայն Բէեղզեբուղ չհաներ դեւերը, բայց դեւերուն Բէեղզեբուղ
24 իշխանովը։ Եւ Յիսուս անոնց խորհուրդները իմանալով՝ ըսաւ անոնց, Ամէն թագաւորութիւն իրեն դէմ բաժնուած՝ կ՚աւերուի. և ամէն քա-
25 ղաք կամ տուն իրեն դէմ բաժնուած՝ չկրնար
26 կենալ։ Եւ եթէ Սատանայ Սատանայ կը հանէ, իրեն դէմ բաժնուեցաւ. ուստի ինչպէս պիտի կենայ անոր թագաւորութիւնը։

ց Տես ես. ԺԶ. 13։ Ողբ. բ. 1։
չ Գլ. Ժ. 15։
ո Դ.ա. Ժ. 21։
ռ Տես Սաղ. բ. 2։ ա Կոր. ա. 19, 27։ բ. 8։ բ Կոր. գ. 14։
ձ Գլ. ԺԶ. 17։
ղ Գլ. ԽԲ. 18։ Դ.ա. Ժ. 22։ Յովհ. գ. 35։ ԺԶ. 3։ ԺԷ. 2։ ա Կոր. ԺԷ. 27։
ջ Յովհ. ա. 18։ գ. 46։ Ժ. 15։
ռ Յովհ. ԺԶ. 15։ Փիլ. բ. 5։ ա Պետ. բ. 21։ ա Յովհ. բ. 6։
ն Զաք. Թ. 9։ Փիլ. բ. 7, 8։
շ Երեմ. գ. 16։
ո ա Յովհ. Ե. 3։ ——
ռ բ Օր. իգ. 25։ Մատ. բ. 23։ Դ.ա. գ. 1։
ճ ա Թագ. իա. 6։
մ Նե. իե. 30։ Դ.ե. իգ. 5։
յ Նե. իթ. 32, 33։ Դ.ե. բ. 31։ իգ. 9։
ն Թուա. իբ. 9։ Յովհ. Ե. 22։
շ Տես Ես. ԺԶ. 23։ Մատ. գ. 7։
ո Գլ. ԺԹ. 2։
ռ Գլ. Թ. 30։
ձ Ես. խբ. 1։
ղ Գլ. գ. 17։ ԺԵ. 5։
ջ Տես գլ. Թ. 32։ Մատ. գ. 11։ Դ.ա. ԺԱ. 14։
ռ Գլ. Թ. 34։ Մատ. գ. 22։ Դ.ա ԺԱ. 15։
ն Գլ. Թ. 4։ Յովհ. բ. 25։ Յայտ. բ. 23։

27 Ու եթէ ես Բէեղզեբուղով դեւերը կը հանեմ, ձեր որդիները ինչո՞վ կը հանեն. ուրեմն անոնք
28 պիտի ըլլան ձեր դատաւորները։ Բայց եթէ ես Աստուծոյ Հոգիովը կը հանեմ դեւերը, ուրեմն Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեր վրայ
29 հասած է։ Կամ ի՞նչպէս կրնայ մէկը զօրաւոր մարդու մը տունը մտնել, և անոր կարասիները յափշտակել եթէ առաջ այն զօրաւոր մարդը չկապէ, ու ետքը անոր տունը կողոպտէ։
30 Ան որ ինծի հետ չէ, ինծի հակառակ է, և ան
31 որ ինծի հետ չ՚ժողվեր, ցիրուցան կ՚ընէ։ Անոր համար ձեզի կ՚ըսեմ, Ամէն մեղք ու հայհոյութիւն պիտի ներուի մարդոց, Բայց Սուրբ Հոգւոյն դէմ եղած հայհոյութիւնը պիտի չներուի մարդոց։
32 Եւ ով որ Որդւոյ մարդոյ դէմ բան կ՚ըսէ, Պիտի ներուի անոր, բայց ով որ Հոգւոյն Սրբոյ դէմ կ՚ըսէ, պիտի չներուի անոր, ոչ այս աշխարհին մէջ և ոչ գալու աշխարհին
33 մէջ։ Կա՛մ ծառը բարի ըրէք, ու անոր պտուղը բարի, կա՛մ ծառը չար ըրէք, ու անոր պտուղը չար. վասն զի ծառը պտուղէն կը ճանչցուի։
34 Չիժերու ծնունդներ, ի՞նչպէս կրնաք բարի խօսիլ, որ չար էք. վասն զի սրտին աւելցուքէն
35 բերանը կը խօսի։ Բարի մարդը իր սրտին բարի գանձէն բարի բաներ կը հանէ, և չար մարդը իր չար գանձէն չար բաներ կը հանէ։
36 Բայց ձեզի կ՚ըսեմ թէ Ամէն դատարկ խօսքի համար՝ զոր մարդիկ կը խօսին, դատաստանին
37 օրը հաշիւ պիտի տան։ Վասն զի քու խօսքերէդ պիտի արդարանաս, և քու խօսքերէդ պիտի դատապարտուիս։
38 Ան ատեն դպիրներէն ու փարիսեցիներէն ոմանք պատասխան տուին իրեն ու ըսին, Վարդապետ, կ՚ուզենք քեզմէ նշան մը տեսնել։
39 Անոնց պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Չար և էշնացող ազգը նշան կ՚ուզէ, և ոչ նշան պիտի չտրուի անոր, բայց միայն Յովնան
40 մարգարէին նշանը։ Քանզի ինչպէս Յովնան երեք օր ու երեք գիշեր կէտ ձուկին փորին մէջ էր, այնպէս Որդին մարդոյ պիտի ըլլայ երկրի
41 սրտին մէջ երեք օր ու երեք գիշեր։ Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը այս ազգին դէմ պիտի ելլեն ու պիտի դատապարտեն անիկա, վասն զի Յովնանի քարոզութիւնովը զեղջի եկան. և ահա Յովնանէ մեծ մէկը կայ հոս։
42 Հարաւի թագուհին դատաստանին օրը այս ազգին դէմ պիտի ելլէ ու պիտի դատապարտէ անիկա, վասն զի ինք երկրի ծայրերէն եկաւ Սողոմոնի իմաստութիւնը լսելու. և ահա Սողոմոնէ մեծ մէկը կայ հոս։
43 Ու երբ պիղծ ոգին մարդէ մը կ՚ելլէ, անջուր տեղեր կը պտըտի, հանգստութիւն կը
44 փնտռէ ու չգտնէր. Ան ատեն կ՚ըսէ, Դառնամ նորէն իմ տունս, ուրկէ ելայ. և կու գայ պարապ, մաքրուած
45 ու յարդարուած։ Ան ատեն կ՚երթայ և իրեն հետ կ՚առնէ եօթը ուրիշ ոգիներ իրմէ աւելի չար, ու մտնելով հոն կը բնակին, և հային մարդուն վերջը առաջինէն գէշ կ՚ըլլայ. այսպէս պիտի ըլլայ այս չար ազգին ալ։
46 Ու քանի որ ինք ժողովուրդին կը խօսէր, ահա իր մայրը ու եղբայրները դուրսը կայներ էին, և կ՚ուզէին իրեն հետ խօսիլ։
47 Ու մէկը իրեն ըսաւ, Ահա քու մայրդ և եղբայրներդ դուրսը կայներ են, և կ՚ուզեն քեզի հետ խօսիլ։
48 Ան ալ իրեն ըսողին պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ո՞վ է իմ մայրս, և ո՞վ են իմ եղբայրներս։
49 Եւ իր ձեռքը դէպ ի իր աշակերտները երկնցնելով ըսաւ, Ահա իմ մայրս և իմ
50 եղբայրներս։ Վասն զի ով որ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը կատարէ, անիկա է իմ եղբայրս և քոյրս ու մայրս։

ԳԼ. ԺԳ

3 Սերմնացանին առակը. 18 անոր մեկնութիւնը, 24 Որոմին, 31 մանանեխին, 33 խմորին, 44 ծածկուած գանձին, 45 մարգարիտին, 47 ու ծովը ձգուած ուկանին առակները, 53 Քրիստոս կ՚անարգուի իր հայրենակիցներէն։

Այն օրը Յիսուս տունէն ելլելով՝ ծովուն
2 եղերքը նստաւ։ Եւ շատ ժողովուրդներ քովը ժողվուեցան, այնպէս որ էնք նաւը մտաւ ու նստաւ, և բոլոր ժողովուրդը ծովեզերքը կայներ էր։
3 Ու շատ բաներ խօսեցաւ անոնց առակներով, և ըսաւ,
4 Ահա սերմ ցանողը ելաւ որ սերմ ցանէ. ու երբ կը ցանէր, մէկ քանիները ճամբուն քով ինկան, և թռչուններն եկան ու կերան զանոնք։
5 Եւ ուրիշները ապառաժուտ տեղերու վրայ ինկան, ուր շատ հող չկար, և շուտ մը բուսան՝ հողին խորունկութիւն չունենալուն
6 համար. Սակայն արեւուն ծագած ատենը պրեցան, ու արմատ չունենալնուն համար չորցան.
7 Եւ ուրիշներն ինկան փուշերու մէջ, և փու-

ᵃ Դան. բ. 44։ է. 14։ Ղու. ա. 33։ ժա. 20։ ժէ. 20, 21։
ᵇ Ես. խթ. 24։ Ղու. ժա. 21, 22, 23։
ᶜ Մար. գ. 28։ Ղու. ժբ. 10։ Երր. գ. 4։ ժ. 26, 29։ ա Յովհ. ե. 16։
ᵈ Գործ. է. 51։
ᵉ Գլ. ժա. 19։ ժգ. 55։ Յովհ. է. 12, 52։
ᶠ ա Տիմ. ա. 13։
ᵍ Գլ. է. 17։ Ղու. գ. 43, 44։
ʰ Գլ. գ. 7։ իգ. 33։
ⁱ Ղու. գ. 45։
ʲ Գլ. ժգ. 1։ Մար. բ. 11։ Ղու. ժա. 16, 29։ Յովհ. բ. 18։ ա Կոր. ա. 22։
ᵏ Ես. ծէ. 3։ Գլ. ժգ. 4։ Մար. բ. 38։ Յովհ. գ. 48։
ˡ Յովե. ա. 17։
ᵐ Ղու. ժա. 32։
ⁿ Տես Երեմ. գ. 11։ Եզեկ. ժգ. 51, 52։ Հռոմ. բ. 27։
ᵒ Յովե. գ. 5։
ᵖ գ Թագ. ժ. 1։ բ Մն. թ. 1։ Ղու. ժա. 31։
ᵠ Ղու. ժա. 24։
ʳ Յոբ. ա. 7։ ա Պետ. ե. 8։
ˢ Երր. գ. 4։ ժ. 26։ բ Պետ. բ. 20, 21, 22։
ᵗ Մար. գ. 31։ Ղու. ը. 19, 20, 21։
ᵘ Գլ. ժգ. 55։ Մար. գ. 3։ Յովհ. բ. 12։ է. 3, 5։ Գործ. ա. 14։ ա Կոր. թ. 5։ Գաղ. ա. 19։
ᵛ Տես Յովհ. ժե. 14։ Գաղ. ե. 6։ գ. 15։ Կող. գ. 11։ Երր. բ. 11։

ʷ Մար. գ. 1։
ˣ Ղու. բ. 4։
ʸ Ղու. ե. 3։
ᶻ Ղու. ը. 5։

8 շերը ելան ու խեղդեցին զանոնք։ Եւ ուրիշները
ինկան ապէկ հողի մէջ, ու պտուղ կու տային՝
ո՛րը հարիւր տեղ՝ հարիւր, ո՛րը վաթսուն, և ո՛րը
9 երեսուն։ Ան որ լսելու ականջ ունի՝ թող լսէ։
10 Ու աշակերտները մօտենալով՝ ըսին իրեն,
Ինչո՞ւ համար առակներով կը խօսիս անոնց։
11 Ան ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց,
Անոր համար՝ որ ձեզի տրուած է գիտնալ եր-
կինքի թագաւորութեան խորհուրդները, և ա-
12 նոնց տրուած չէ։ Քանզի ով որ ունի, անոր
պիտի տրուի ու պիտի աւելնայ. և ով որ չու-
13 նի, ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի։ Անոր
համար առակներով կը խօսիմ անոնց, որ կը
տեսնեն՝ ու չեն տեսներ, և կը լսեն՝ ու չեն
14 լսեր ու միտք չեն առներ։ Եւ անոնց վրայ կը
կատարուի Եսայիի մարգարէութիւնը որ կ'ըսէ,
Լսելով պիտի լսէք, ու պիտի չիմանաք, և
տեսնելով պիտի տեսնէք, ու պիտի չտեսնէք։
15 Քանզի ան ալ ժողովուրդին սիրտը թանձրացաւ,
և ձիրենց ականջներովը ծանր լսեցին, ու աչ-
քերնին գոցեցին, որպէս զի չըլլայ թէ բնաւ
աչքերով տեսնեն և ականջներով լսեն և
սրտով իմանան ու դարձի գան, և ես զանոնք
16 բժշկեմ։ Բայց երանի՛ է ձեր աչքերուն որոնք
կը տեսնեն, ու ձեր ականջներուն որոնք կը
17 լսեն։ Քանզի ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ՝ շատ
մարգարէներ և արդարներ փափաքեցան ձեր
տեսածները տեսնել՝ ու չտեսան, և ձեր լսած-
ները լսել՝ ու չլսեցին։
18 Ի՛նչիմա դուք սերմ ցանողին առակը լսե-
19 ցէք։ Ան՝ ամէնը որ Թագաւորութեան խօսքը
կը լսէ ու միտք չառնէր, չարը կու գայ ու ա-
նոր սրտին մէջ ցանուածը կը յափշտակէ. ա-
սիկա այն է որ ճամբուն քով ցանուեցաւ։
20 Եւ ապառաժուտ տեղերու վրայ ցանուածը այն
է որ երբ կը լսէ խօսքը, շուտ մը ուրախու-
21 թեամբ կ'ընդունի զանիկա. բայց իր մէջ ար-
մատ չունենալով, քիչ ժամանակ կը տևէ. ու
երբ նեղութիւն կամ հալածանք ըլլայ խօսքին
22 համար, շուտ մը կը դժկամի։ Եւ փուշե-
րուն մէջ ցանուածը՝ ան է որ երբ կը լսէ
խօսքը, աշխարհիս զբաղմունքը և հարստու-
թեան խաբէութիւնը խօսքը կը խեղդեն, ու
23 կ'ըլլայ անպտուղ։ Իսկ ապէկ հողի մէջ ցան-
ուածը այն է որ երբ կը լսէ խօսքը, միտք կ'առ-
նէ, և պտուղ կու տայ, ո՛րը հարիւր, ո՛րը
վաթսուն, ու ո՛րը երեսուն։
24 Ուրիշ առակ մըն ալ յառաջ բերաւ անոնց
ու ըսաւ, Երկինքի թագաւորութիւնը նմանե-
ցաւ մարդու մը, որ իր արտին մէջ բարի սերմ
25 ցանեց. Ու երբ մարդիկ կը քնանային, իր
թշնամին եկաւ ու ցորենին մէջ որոմ ցանեց և
26 գնաց. Ու երբ խոտը բուսաւ ու պտուղ բե-
27 րաւ, անկէ ետև որոմն ալ երեւեցաւ։ Ասոր
տանուտէրոջ ծառաները մօտեցան ու իրեն ը-
սին, Տէր, չէ՞ որ դուն քու արտիդ մէջ բարի
սերմ ցանեցիր. ուրեմն որոմը ուրկէ՞ ունի։
28 Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Թշնամի մարդ մը
ըրած է ասիկա. ծառաները իրեն ըսին, Հիմա
կ'ուզե՞ս որ երթանք զանիկա մէկդի քաղենք.
29 Ան ալ ըսաւ, Ոչ, չըլլայ թէ որոմը քաղած
30 ատեննիդ ցորենն ալ անոր հետ փրցնէք, Թող
տուէք որ երկուքն ալ մինչեւ հունձքի ատենը. և հունձքի ատենը հնձողնե-
րուն պիտի ըսեմ, Առաջ որոմը քաղեցէք, և
զանիկա խուրձ խուրձ կապեցէք այրելու հա-
մար, իսկ ցորենը իմ ամբարս ժողվեցէք։
31 Ուրիշ առակ մըն ալ յառաջ բերաւ անոնց
ու ըսաւ, Երկինքի թագաւորութիւնը մանա-
նեխի հատի նման է, զոր մարդ մը առաւ, իր
32 արտին մէջ ցանեց. Որ ամէն սերմերէն պզտիկ
է, ու երբ աճի, ամէն խոտեղէններէն մեծ է,
ու ծառ կ'ըլլայ, այնպէս որ երկինքի թռչուն-
ները կու գան և անոր ճիւղերուն վրայ կը
հանգչին։
33 Ուրիշ առակ մըն ալ պրսգեց անոնց ը-
սաւ, Երկինքի թագաւորութիւնը խմորի նման
է, զոր կին մը առաւ, երեք գրիւ ալիւրի մէջ
պահեց, մինչեւ ամէնն ալ խմորեցաւ։
34 Յիսուս նայս ամէն բաները առակներով խո-
սեցաւ ժողովուրդին, ու առանց առակի բան
35 մը չէր խօսեր անոնց. Որպէս զի կատարուի մար-
գարէին ձեռքով ըսուած խօսքը, Առակներով
պիտի բանամ իմ բերանս, աշխարհի սկիզբէն
ի վեր ծածկուած բաները պիտի
բերեմ։
36 Ան ատեն Յիսուս ժողովուրդները թողուց,
տունը եկաւ, և իր աշակերտները մօտեցան ի-
րեն ու ըսին, Արտին որոմներուն առակը մեկ-
37 նէ մեզի։ Ան ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ
անոնց, Բարի սերմը ցանողը Որդին մարդոյ է.
38 Եւ Նարտը աշխարհս է. իսկ բարի սերմը անոնք
են որ Թագաւորութեանը որդիներն են, բայց
39 որոմը՝ չարին որդիներն են. Եւ թշնամին որ
զանիկա ցանեց, Սատանան է, և Հունձքը աշ-
խարհիս վերջն է, ու հնձողները հրեշտակներն

ե Ծն. խզ. 12։
զ Գլ. ժա. 15։ Մար. դ. 9։
է Գլ. ժա. 25։ ժզ. 17։ Մար. դ. 11։ ա կոր. բ. 10։ ա Յովհ. բ. 27։
ը Գլ. լհ. 29։ Մար. գ. 25։ Գոս. բ. 18։ ժԲ. 26։
ը Ես. գ. 9։ Եզեկ. ժբ. 2։ Մար. դ. 12։ Գոս. բ. 10։ Յովհ. ժբ. 40։ Գոր. լբ. 26, 27։ Հռով. ժա. 8։ բ կոր. գ. 14, 15։
ժ Երբ. ե. 11։
ի Գլ. ժզ. 17։ Գոս. ժ. 23, 24։ Յովհ. ի. 29։
լ Երբ. ժա. 13։ ա Պետ. ա. 10, 11։
խ Մար. դ. 14։ Գոս. ը. 11։
ծ Գլ. դ. 23։
կ Ես. ը. 2։ Եզեկ. լգ. 31, 32։ Յովհ. ե. 35։
հ Գլ. ժա. 6։ բ Տիմ. ա. 15։
յ Երեմ. դ. 3։
ղ Գլ. ժԲ. 23։ Մար. ժ. 23։ Գոս. ժբ. 24։ ա Տիմ. գ. 9։ բ Տիմ. դ. 10։
ճ Գլ. գ. 12։
մ Ես. բ. 2, 3։ Միք. դ. 1։ Մար. գ. 31։ Գոս. ժզ. 18, 19։
յ Գոս. ժգ. 20։
ն Մար. գ. 33, 34։
շ Սաղ. հբ. 2։
ո Հռով. ժգ. 25, 26։ ա կոր. բ. 7։ Եփես. դ. 9։ Կող. ա. 26։
չ Գլ. իգ. 14։ իբ. 19։ Մար. ժգ. 15, 20։ Գոս. իգ. 47։ Հռով. ժ. 18։ Կող. ա. 6։
պ Ծն. գ. 13։ Յովհ. բ. 44։ Գոր. ժգ. 10։ ա Յովհ. գ. 8։
ջ Յովել. գ. 13։ Յայտ. ժգ. 15։

40 են։ Արդ ինչպէս որ որոմը կը ժողվուի ու կրա-
կի մէջ կ'այրի, աշխարհիս վերջն ալ այնպէս
41 պիտի ըլլայ։ Որդին մարդոյ իր հրեշտակները
պիտի ղրկէ, ու [*]պիտի ժողվեն անոր թագաւո-
րութենէն բոլոր գայթակղութիւնները, և զա-
42 նոնք որ անօրէնութիւն կը գործեն, [*]ու կրակի
հնոցին մէջ պիտի ձգեն զանոնք. Հոն պիտի
43 ըլլայ լալ ու ակռաներ կրճտել։ [*]Ան ատեն
արեւի պէս պիտի փայլին արդարները իրենց Հօրը
թագաւորութեանը մէջ։ [*]Ան որ լսելու ականջ
ունի, թող լսէ։

44 Դարձեալ երկինքի թագաւորութիւնը արտի
մէջ պահուած գանձի նման է, զոր մարդ մը
գտնելով կը ծածկէ, և ուրախութենէն կ'եր-
թայ [*]բոլոր ունեցածը կը ծախէ, ու [*]այն արտը
կը գնէ։

45 Դարձեալ երկինքի թագաւորութիւնը վա-
ճառական մարդու մը նման է, որ գեղեցիկ
46 մարգարիտներ կը փնտռէ. Եւ [*]պատուական
մարգարիտ մը գտնելով, գնաց իր բոլոր ունե-
ցածը ծախեց, ու զանիկա գնեց։

47 Դարձեալ երկինքի թագաւորութիւնը ծովը
ձգուած ուռկանի մը նման է, որ [*]ամէն տե-
48 սակէն կը ժողվէ. Զոր երբ լեցուեցաւ, ցամաքը
հանեցին, ու նստան՝ ազէկները ամաններու մէջ
49 ժողվեցին և անշահը դուրս ձգեցին։ Այսպէս
պիտի ըլլայ աշխարհիս վերջը. հրեշտակները
պիտի ելլեն, ու [*]արդարներուն մէջէն չարերը
50 պիտի զատեն, Եւ [*]պիտի ձգեն զանոնք կրակի
հնոցին մէջ, հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակռաներ
կրճտել։

51 Ըսաւ անոնց Յիսուս, Հասկցա՞ք այս ամէն
52 բաները. ըսին անոր, Այո, Տէր։ Եւ անիկա
ըսաւ անոնց, Անոր համար ամէն գիրը որ եր-
կինքի թագաւորութեան աշակերտեալ է, նման
է տանուտէր մարդու մը որ իր գանձէն [*]նոր
ու հին բաներ կը հանէ։

53 Ու երբ կատարեց Յիսուս այս առակները,
54 անկէ մեկնեցաւ. [*]Եւ եկաւ իր գաւառը, ու
անոնց կը սորվեցնէր իրենց ժողովարանին մէջ.
մինչեւ որ կը զարմանային անոնք ու կ'ըսէին,
Աստիկա ուրկէ՞ ունի այս իմաստութիւնը և
55 հրաշքները [*]Աստիկա հիւսին որդին չէ՞. ա-
սոր մայրը Մարիամ չէ՞ կոչուիր, ու [*]ասոր եղ-
բայրները՝ [*]Յակոբոս և Յովսէս ու Սիմոն և Յու-
56 դա. Ու ասոր քոյրերը ամէնը մեր քով չե՞ն.
57 ալ ինք ուրկէ՞ ունի այս ամէն բաները։ Եւ ա-
նոր վրայով [*]կը գայթակղէին. բայց Յիսուս
ըսաւ անոնց, [*]Մարգարէ մը անպատիւ չէ, բայց
58 միայն իր գաւառին ու իր տանը մէջ։ Եւ [*]հոն
շատ հրաշքներ չըրաւ անոնց անհաւատու-
թեանը համար։

ԳԼ. ԺԴ

1 Հերովդէսի կարծիքը Քրիստոսի վրայով։ 3 Յովհան-
նէս մկրտչին գլխատուելուն պատճառը։ 13 Յիսուս անա-
պատ տեղ մը կ'երթայ, 15 ուր տեղ հինգ հազար հոգի
կը կերակրէ հինգ նկանակով ու երկու ձուկով. 22 Ծո-
վուն վրայ քալելով իր աշակերտներուն կ'երթայ, 34 և
Գեննեսարեթի ցամաքը ելլելով՝ հիւանդները կը բժշկէ
անոնց իր հանդերձին ծայրին դպչելովը։

Ա.յն ժամանակ [*]Հերովդէս չորրորդապետը
2 Յիսուսի համբաւը լսեց. Ու իր ծառաներուն
ըսաւ, Անիկա Յովհաննէս մկրտիչն է. անիկա
մեռելներէն յարութիւն առած է, և անոր հա-
մար հրաշքներ կ'ըլլան անով։

3 Քանզի [*]Հերովդէս Յովհաննէսը բռներ, զա-
նիկա կապեր ու բանտը դրեր էր, իր եղբօր
4 Փիլիպպոսի կնոջ, Հերովդիայի համար։ Վասն
զի Յովհաննէս անոր կ'ըսէր, [*]Քեզի օրինաւոր
5 չէ զանիկա [*]իւր ունենալ։ Ուստի կ'ուզէր զա-
նիկա սպաննել, բայց ժողովուրդէն կը վախ-
նար, [*]վասն զի իբրև մարգարէ կ'ընդունէին
6 զանիկա։ Ու երբ Հերովդէսի ծննդեան օրը եղաւ,
Հերովդիայի աղջիկը խաղաց հանդէսի մէջ
7 ու Հերովդէսի հաճելի եղաւ։ Ուստի եր-
դումով խոստացաւ որ ոտյ անոր ի՛նչ որ ու-
8 զելու ըլլայ։ Եւ անիկա առաջ իր մօրմէն խրատ-
ուելով՝ ըսաւ, Տուր ինծի հոս Յովհաննէս մկրտ-
9 չին գլուխը սկուտեղի մը վրայ։ Եւ թագաւորը
տրտմեցաւ. բայց երդումներուն համար ու իրեն
հետ նստողներուն համար հրամայեց որ
10 տրուի։ Եւ [*]ղրկելով՝ Յովհաննէսը բանտին
11 մէջ գլխատեց։ Եւ անոր գլուխը սկուտեղով
բերուեցաւ ու տրուեցաւ աղջկան, ան ալ իր
12 մօրը տարաւ։ Եւ անոր աշակերտները եկան ու
մարմինը վերցնելով թաղեցին, և գացին Յի-
սուսի պատմեցին։

13 Ու [*]երբ լսեց Յիսուս, անկէ նաւով անա-
պատ տեղ մը գնաց առանձին. երբ լսեցին ժո-
ղովուրդները, ոտքով անոր եւեւէն գացին [*]էրէնց
քաղաքներէն։

14 Ու [*]երբ դուրս ելաւ, շատ ժողովուրդ տես-
նելով [*]խղճաց անոնց վրայ, ու անոնց հիւանդ-
ները բժշկեց։

15 Եւ իրիկուան առեն իր աշակերտները իրեն
եկան ու ըսին, Հոս անապատ տեղ մըն է, և
ժամանակը ուշացած է. արձակէ ժողովուրդ-

[*] Գլ. ժբ. 7։ բ Պետ. բ. 1, 2։
[*] Գլ. գ. 12։ Յայտ. ժթ. 20։ ի. 10։
[*] Գլ. ը. 12։ Հմր. 50։
[*] Դան. ժբ. 3։ առակ. ժե. 42, 43։
[*] Հմր. 9։
[*] Փիլ. գ. 7, 8։
[*] Ես. ծե. 1։ Յայտ. գ. 18։
[*] Առաք. բ. 4։ գ. 14, 15։ ը. 10, 19։
[*] Գլ. իբ. 10։
[*] Գլ. իե. 32։
[*] Հմր. 42։
[*] Երգ. է. 13։
[*] Գլ. բ. 23։ Մարկ. զ. 1։ Գոր. գ. 16, 23։
[*] Ես. խթ. 7։ Մարկ. գ. 3։ Գոր. գ. 23։ Յովհ. գ. 42։
[*] Գլ. ժբ. 46։
[*] Մարկ. ժե. 40։
[*] Գլ. ժա. 6։ Մարկ. գ. 3, 4։
[*] Գոր. գ. 24։ Յովհ. գ. 44։
[*] Մարկ. գ. 5, 6։

——

[*] Մարկ. գ. 14։ Գոր. բ. 7։
[*] Մարկ. գ. 17։ Գոր. գ. 19, 20։
[*] Գոր. ժբ. 16։ ի. 21։
[*] Գլ. խա. 26։ Գոր. ի. 6։
[*] Գլ. ժ. 23։ ժբ. 15։ Մարկ. գ. 32։ Գոր. բ. 10։ Յովհ. գ. 1, 2։
[*] Ոմանք, երբ Յիսուս
[*] Գլ. բ. 36։ Մարկ. գ. 34։
[*] Մարկ. գ. 35։ Գոր. բ. 12։ Յովհ. գ. 5։

ներըը, որպէս զի գեղերը երթան ու իրենց կե-
16 րակուր գնեն։ Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ, Հարկ
չէ որ ատոնք երթան, դուք տուէք ատոնց որ
17 ուտեն։ Անոնք ալ ըսին անոր, Հոս մեզի քան մը
չունինք, բայց միայն հինգ նկանակ ու երկու
18 ձուկ։ Ան ըսաւ անոնց, Հոս ինծի բերէք զանոնք։
19 Եւ հրամայեց որ ժողովուրդները խոտին
վրայ նստին. և հինգ նկանակը ու երկու ձուկը
առաւ, ու դէպ ի երկինք նայելով օրհնեց, ու
կոտրելով նկանակները աշակերտներուն տուաւ,
20 և աշակերտները՝ ժողովուրդին։ Եւ ամենը կե-
րան ու կշտացան. և տասներկու կողով լե-
21 ցուն աւելցած կտորտանքները վերցուցին։ Եւ
անոնք որ կերան, հինգ հազարի չափ այր մար-
դիկ էին, կիներէն և տղաքներէն զատ։

22 *Եւ շուտ մը աշակերտները արտորցուց որ
նաւը մտնեն, և իրմէ առաջ անդիի կողմը անց-
նեին, մինչև որ ինք ժողովուրդները արձակէ։
23 Եւ ժողովուրդները արձակելէնետքը, ինք լե-
ռը ելաւ առանձին աղօթք ընելու. ու իրը
24 իրիկուն եղաւ, հոն մինակ էր։ Իսկ նաւը ար-
դէն ծովուն մէջտեղը ալեկոծութեան մէջ էր,
25 վասն զի հովը դէմ էր։ Ու դիշերուան չորրորդ
պահուն Յիսուս դէպ ի անոնք գնաց, ծովուն
26 վրայ քալելով։ Եւ աշակերտները երբ զանիկա
տեսան որ ծովուն վրայ կը քալէր, խռովեցան,
և ըսին թէ աչքի երեւոյթ բան մըն է. ու վա-
27 խերնէն կանչուրտուցին։ Եւ շուտ մը Յիսուս
խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ, Քաջ եղէք, ես եմ,
28 մի վախնաք։ Պետրոս պատասխան տուաւ անոր
ու ըսաւ, Տէր, եթէ դուն ես, հրամայ ըլլ
29 ինծի որ քեզի գամ ջուրերուն վրայէն։ Ան ալ
ըսաւ, Եկուր. Պետրոս ալ նաւէն իջաւ, ջուր-
ուն վրայէն քալեց որպէս զի Յիսուսի գոլ եր-
30 թայ։ Բայց հովը սաստիկ տեսնելով վախցաւ,
ու երբ սկսաւ ընկղմիլ, աղաղակեց ու ըսաւ,
31 Տէր, ազատէ զիս։ Եւ Յիսուս շուտ մը իր ձեռ-
քը երկնցուց, բռնեց զանիկա ու անոր ըսաւ,
32 Թերահաւատ, ինչո՞ւ երկմտեցար։ Ու երբ նաւը
33 ելան, հովը դադարեցաւ։ Եւ անոնք որ նաւուն
մէջ էին, եկան երկրպագութիւն ըրին անոր ու
ըսին, Իրաւցընէ Որդի Աստուծոյ ես դուն։

34 Եւ անդիի կողմը անցնելով, Գեննեսարէթի
35 երկիրը հասան։ Ու երբ այն տեղի մարդիկը
ճանչցան զանիկա, մարդ ղրկեցին բոլոր շրջա-
կայ տեղերը, ու բոլոր հիւանդները անոր բե-
36 րին. Եւ կ'աղաչէին անոր, որ միայն իր հան-
դերձին քղանցքին դպչին. և ինչ որ դպան,
ըժշկուեցան։

ԳԼ. ԺԵ

3 Փրիսեոս կը յանդիմանէ դպիրները և փարիսեցիները՝ որոնք իրենց աւանդութիւններուն պատճառաւ զանց կ'ընէին Աստուծոյ պատուիրանքները. 11 ու կը սորվեցնէ թէ բերանը մտած բանը մարդս չպղծէր. 21 կը բժշկէ Քանանացի կնոջ աղջիկը, 30 և ուրիշ շատ ժողովուրդներ. 32 հօթը նկանակով ու քանի մը ձուկով չորս հազար այր մարդիկ կը կշտացնէ, կիներէ ու տղաքներէ զատ։

Ա. յն ատեն Յիսուսի եկան դպիրները ու փարիսեցիները, որոնք Երուսաղէմէ էին, ու
2 ըսին, Ինչո՞ւ քու աշակերտներդ հնդերեցուն
աւանդութիւնը զանց կ'ընեն, վասն զի ձեռ-
3 քերնին չեն լուար, երբ հաց կ'ուտեն։ Ան ալ
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Հապա
դուք ինչո՞ւ Աստուծոյ պատուիրանքը զանց
4 կ'ընէք ձեր աւանդութեան պատճառաւ։ Քանզի
Աստուած պատուիրեց՝ ըսելով, Քու հայրդ
5 ու մայրդ պատուէ. Եւ, Ով որ էր հայրը կամ
6 մայրը անիծէ, մահով թող մեռնի։ Բայց դուք
կ'ըսէք, Ով որ էր հօրը կամ մօրը ըսէ թէ Ա-
րանը զոր ինծմէ պիտի շահիս, Աստուծոյ ըն-
ծայ է. ու իր հայրը կամ իր մայրը չպատու-
է, պարտ է. և այսպէս ձեր աւանդութեան
պատճառաւ Աստուծոյ պատուիրանքը խափա-
7 նած էք։ Ձեւաձեւներ, աղէկ մարգարէու-
8 թիւն ըրաւ ձեր վրայ Եսայի ու ըսաւ, Այս
ժողովուրդը ինձ *շրթունքներով պիտ կը պատ-
ուէ, բայց իրենց սիրտը հեռացած է
9 ինծմէ. Ու պարապ տեղը պիտ կը պաշտեն՝ Ա-
մարդոց պատուիրած բաները իբրև վարդապետու-
թիւն սորվեցնելով։

10 Եւ ժողովուրդները իրեն կանչելով՝ ըսաւ
11 անոնց, Լսեցէք ու միտք առէք. Ոչ թէ ինչ
որ բերանը կը մտնէ՝ կը պղծէ մարդը, հապա
ինչ որ բերնէն կ'ելլէ՝ անիկա կը պղծէ մարդը։

12 Այն ատեն իր աշակերտները եկան՝ ըսին
իրեն, Գիտե՞ս որ փարիսեցիները գայթակղեցան
13 երբ լսեցին այն խօսքը։ Ան ալ պատասխան
տալով՝ ըսաւ, Ամեն տունկ զոր իմ երկնաւոր
14 Հայրս չէ անկեր, պիտի խլուի։ Թող տուէք
զանոնք. Իրենք կոյր են, կոյրերու առաջնորդ-
իսկ եթէ կոյրը կոյրին առաջնորդէ, երկուքն
15 ալ փոսը պիտի իյնան։ Եւ Պետրոս պատաս-
խան տալով՝ անոր ըսաւ, Մեկնէ մեզի այս ա-
16 ռակը։ Ըսաւ Յիսուս, Դո՞ւք ալ տակաւին ան-
17 միտ էք. Ու չէ՞ք հասկնար թէ համեն ինչ որ
բերանը կը մտնէ՝ փորը կ'երթայ ու արտաքնոցը

ը Գլ. ԺԶ. 36։
• Ոմանք, եւ Յիսուս
ը Մար. գ. 46։
ժ Յովհ. գ. 16։
ի Յոբ ԺԲ. 8։
լ Սաղ. ը. 7։ Մար. ա. 1։ Գլ. ԺԳ. 16։ իզ. 63։ Դ.ու. գ. 42։ Յովհ. ա. 49։ գ. 70։ ԺԱ. 27։ Գոր. ը. 37։ Հռով. ա. 4։

խ Մար. գ. 53։
ծ Գլ. Բ. 20։ Մար. գ. 10։ Դ.ու. գ. 19։ Գոր. ԺԲ. 12։

—

— Մար. է. 1։
ը Մար. է. 5։
ի կող. բ. 8։
ր Եզ. ի. 12։ Դ.ես. ԺԲ. 3։ Ը Օր. է. 16։ Աւակ իզ. 22։ Նեհ. գ. 2։

ի Եզ. իա. 17։ Դ.ես. ի. 9։ Ը Օր. իէ. 16։ Աւակ ի. 20։ լ. 17։
ղ Մար. է. 11, 12։
ի Մար. է. 6։
ը Ես. ԽԲ. 13։ Եզեկ. լգ. 31։
• Ոմանք, բերնովը ինծի կը մօտենայ, և շրթունքներովը
ը Ես. ԽԲ. 13։ Կող. բ. 18—22։ Տիտ. ա. 14։

ժ Մար. է. 14։
ի Գոր. ժ. 15։ Հռով. ժգ. 14, 17, 20։ ա Տիմ. գ. 4։ Տիտ. ա. 15։
լ Յովհ. ժե. 2։ ա Կոր. գ. 12, և ձ։
խ Ես. Բ. 16։ Մատ. բ. 8։ Գլ. իգ. 16։ Դ.ու. գ. 39։
ծ Մար. է. 17։
կ Գլ. ժգ. 9։ Մար. է. 18։
հ ա Կոր. գ. 13։

18 կը ձգուի։ Բայց Յրեղինէն եղած բաները արտէն
յառաջ կու գան, և անոնք կը պղծեն մարդը։
19 Ուման մի արտէն կ'ելլեն չար խորհուրդներ,
սպանութիւններ, շնութիւններ, պոռնկու-
թիւններ, գողութիւններ, սուտ վկայութիւն-
20 ներ, հայհոյութիւններ։ Ասոնք են որ կը պղծեն
մարդը, բայց անլուայ ձեռքով հաց ուտելը
չպղծեր մարդը։
21 ¶Եւ Յիսուս անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու Սի-
22 դոնի կողմերը գնաց։ Եւ ահա Քանանացի կին
մը այն սահմաններէն եղած՝ կ'աղաղակէր անոր
ու կ'ըսէր, Ողորմէ ինծի, Տէր, որդի Դաւթի.
23 աղջիկս դեւէն սաստիկ կը չարչարուի։ Եւ ինք
բնաւ պատասխան մը չտուաւ անոր. ու իր ա-
շակերտները մօտենալով՝ կ'աղաչէին իրեն ու
կ'ըսէին, Արձակէ սուիկա, վասն զի մեր ետևէն
24 կ'աղաղակէ։ Եւ ինք պատասխան տուաւ ու
ըսաւ, ¶Ես չեմ զրկուեցայ, բայց միայն
25 Իսրայէլի տան կորսուած ոչխարներուն։ Եւ ա-
նիկա եկաւ երկրպագութիւն կ'ընէր անոր ու
26 կ'ըսէր, Տէր, օգնէ ինծի։ Ան ալ պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Աղէկ չէ ազգ հացը առնել
27 ու †շուներուն ձգել։ Եւ անիկա ըսաւ, Այո,
Տէր, վասն զի շուներն ալ իրենց տէրոջ սեղա-
28 նէն իննած փշրանքներէն կը կերակրուին։ Այն
ատեն Յիսուս պատասխան տուաւ անոր ու
ըսաւ, Ով կին, քու հաւատքդ մեծ է, քու
ուզածիդ պէս ըլլայ քեզի. և նոյն ժամէն անոր
աղջիկը բժշկուեցաւ։
29 ¶Ու Յիսուս անկէ գնաց, ¶Գալիլեայի ծովե-
30 ղերքը եկաւ, և լեռը ելլելով հոն նստաւ։ Եւ
¶շատ ժողովուրդներ իրեն եկան, որոնք իրենց
հետ ունէին կաղեր, կոյրեր, համրեր, հաշմանդա-
մներ և ուրիշ շատեր. ու ձգեցին զանոնք
31 Յիսուսի ոտքը, և բժշկեց զանոնք։ Այնպէս որ
ժողովուրդները զարմացան, տեսնելով որ համ-
րերը կը խօսէին, հաշմանդամները կը բժշկուէ-
ին, կաղերը կը քալէին և կոյրերը կը տեսնէին,
ու Իսրայէլի Աստուածը կը փառաւորէին։
32 ¶Եւ Յիսուս իր աշակերտները քովը կանչե-
լով՝ ըսաւ, Կը խղճամ այդ ժողովուրդին վրայ,
վասն զի հիմա երեք օր է որ իմ քովս են, և
բան մը չունին ուտելու. ու զանոնք անօթի
արձակել չեմ ուզեր, չըլլայ որ ճամբան մո-
33 ռին։ Իսկ †աշակերտները անոր ըսին, Մենք ա-
նապատի մէջ ուրկէ՞ պիտի ունենանք այնչափ
հաց, որ այսչափ բազմութիւնը կշտացնենք։
34 Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Քանի՞ նկանակ ունիք.
անոնք ալ ըսին, Եօթը, ու քանի մը մանր ձու-
35 կեր։ Եւ հրամայեց բոլոր ժողովուրդին որ գետ-
36 նին վրայ նստին։ Ու եօթը նկանակը և ձու-

կերը առաւ, ¶գոհացաւ և կտրեց ու տուաւ
աշակերտներուն, աշակերտներն ալ՝ ժողովուր-
37 դին։ Կերան ամէնը և կշտացան, ու եօթը զամ-
բիւղ լեցուն՝ աւելցած կտորտանքները վեր-
38 ցուցին։ Եւ անոնք որ կերան՝ չորս հազար այր
մարդիկ էին, կիներէն և տղաքներէն զատ։
39 Ու ¶նրը ժողովուրդը արձակեց, նաւը մտաւ
ու Մագդալայի սահմանները եկաւ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Փարիսեցիք նշան մը կ'ուզեն։ 6 Յիսուս կը պատուիրէ
իր աշակերտներուն որ զգոյշ կենան փարիսեցւոց և սա-
դուկեցւոց խմորէն։ 13 ԺողովուրդԻն կարծիքը Քրիստո-
սի վրայով, 16 և Պետրոսի դաւանութիւնը։ 21 Յիսուս
կ'իմացնէ աշակերտներուն իր մահը. 23 կը յանդիմանէ
Պետրոսը՝ որ կ'ուզէր զէմ կենալ. 24 և իրեն հետևիլ
ուզողները կը խրատէ որ իրենց խաչը կրեն։

Եւ ¶փարիսեցիները ու սադուկեցիները քո-
վը եկան, փորձելով՝ իրմէ կ'ուզէին որ երկին-
2 քէն նշան մը ցուցնէ իրենց։ Անիկա պատաս-
խան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Երբ իրիկուն կ'ըլ-
լայ, կ'ըսէք թէ Պարզ պիտի ըլլայ, վասն զի
3 երկինք կարմրած է։ Եւ առտուանց՝ Այսօր
մրրիկ պիտի ըլլայ, վասն զի երկինք միգապատ
ու կարմրած է։ Կեղծաւորներ, երկինքի երեսը
քննել դիտէք, բայց ժամանակներուն նշաննե-
4 րը չէ՞ք կրնար գիտնալ։ Բզար ու շնացող ազ-
գը նշան կ'ուզէ, և †Յովնան մարգարէին նշանը. և թո-
ղուց զանոնք ու գնաց։
5 Ու երբ էիր աշակերտները անդիի կողմը ան-
6 ցան, հաց առնելու մոռցեր էին։ Եւ Յիսուս
անոնց ըսաւ, ¶Նայեցէք ու զգուշացէք փարի-
7 սեցւոց ու սադուկեցւոց խմորէն։ Անոնք իրենց
մէջ կը խորհէին ու կ'ըսէին թէ Հաց չբե-
8 րինք մեզի հետ։ Իսկ Յիսուս անոնց խորհուրդը
գիտնալով՝ ըսաւ անոնց, Ձեր մէջ ինչո՞ւ կը
խորհիք, թերահաւատներ, թէ հաց չառիք։
9 ¶Տակաւին չէ՞ք հասկնար և չէ՞ք յիշեր հինգ
նկանակը՝ հինգ հազարին, ու քանի՛ կողով
10 վերցուցիք. ¶Ո՞չ ալ եօթը նկանակը՝ չորս հա-
11 զարին, ու քանի՛ զամբիւղ վերցուցիք։ Ինչպէս
չէք հասկնար թէ ես հացի համար չըսի ձեզի՝
փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն զգոյշ կե-
12 նալ։ Այն ատեն հասկցան որ հացի խմորէն
զգուշանալ չըսաւ, հապա փարիսեցւոց ու սա-
դուկեցւոց վարդապետութենէն։
13 Եւ Յիսուս Փիլիպպոսի Կեսարիայի կողմերը
երթալով՝ իր աշակերտներուն հարցուց ու ըսաւ,

---

3 Յակ. գ. 6։
4 Ծն. գ. 5։ ը. 21։ Առակ. գ. 14։ Երեմ. ժէ. 9։ Մար. է. 21։
5 Մար. է. 24։
6 Գլ. ժ. 5, 6։ Գործ. գ. 25, 26։ ժգ. 46։ Հռով. ժե. 8։
7 Գլ. է. 6։ Փիլ. գ. 2։
8 Մարկ. է. 31։
9 Գլ. գ. 18։
10 Նա. լե. 5, 6։ Գլ. ժա. 5։ Դ.Ա. է. 22։
11 Մար. ը. 1։
12 Դ Թագ. դ. 43։
13 Գլ. ժգ. 19։
14 ա Թագ. Թ. 13։ Դ.Ա. իբ. 19։
15 Մար. ը. 10։

—

16 Գլ. ժբ. 38։ Մար. ը. 11։ Դ.Ա. ժա. 16։ ժբ. 54—56։ ա Կոր. ա. 22։
17 Գլ. ժբ. 39։
18 Մար. բ. 14։
19 Դ.Ա. ժբ. 1։
20 Գլ. ժգ. 17։ Յովհ. գ. 9։
21 Գլ. ժե. 34։

ԷՄարդիկ ո՞վ կ'ըսեն թէ եմ ես Որդի մարդոյ։
14 Ու անոնք ըսին, ըՈմանք Յովհաննէս մկրտիչն ես, ուրիշները՝ Եղիան, ուրիշներն ալ
15 Երեմիան կամ մարգարէներէն մէկը։ Ըսաւ անոնց, Հապա դուք ինծի համար ո՞վ կ'ըսէք թէ
16 եմ։ Սիմոն Պետրոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ, ըԴուն ես Քրիստոս, կենդանի Աստուծոյ Որդին։
17 Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Երանի՛ քեզ, Սիմոն, Յովնանի որդի. Ժվանի զի մարմինը և արիւնը քեզի չյայտնեց այլ, հապա էիմ Հայրս՝ որ երկինքն է։
18 Եւ ես քեզի կ'ըսեմ որ ԼԴուն *Պետրոս ես, ու Էայս վէմին վրայ պիտի շինեմ իմ եկեղեցիս, և Դժոխքին դռները զանիկա պիտի չյաղթեն։
19 ¦Ու երկինքի թագաւորութեան բանալիները քեզի պիտի տամ. և ինչ որ երկրի վրայ կապես, երկինքի մէջ կապուած պիտի ըլլայ. ու ինչ որ երկրի վրայ արձակես, երկինքի մէջ արձակուած պիտի ըլլայ։
20 ¦Ան ատեն աշակերտներուն պատուիրեց, որ մարդո՛ւ չըսեն թէ ինք †Քրիստոսն է։
21 Անկէ ետև սկսաւ Յիսուս իր Նաշակերտներուն ցուցնել թէ պէտք է որ ինք Երուսաղէմ երթայ, ու շատ չարչարանքներ կրէ ծերերէն և քահանայապետներէն ու դպիրներէն, և սպաննուի, ու երրորդ օրը յարութիւն առնէ։
22 Եւ Պետրոս մէկդի առաւ զանիկա, և սկսաւ յանդիմանել զանիկա ու ըսել, Ցա՛ւ լիցի քեզ,
23 Տէր, այդ բանը քեզի չըլլայ։ Եւ ինք դառնալով Պետրոսի ըսաւ, Ետին գնա, ըՍատանայ, ¦ինծի գայթակղութիւն ես դուն. վասն զի Աստուծոյ բանները չես մտածեր, հապա մարդոց բանները։
24 ¦Ան ատեն Յիսուս իր աշակերտներուն ըսաւ, Եթէ մէկը իմ ետևէս գալ կ'ուզէ, թող իր անձը ուրանայ և իր խաչը վերցնէ ու
25 իմ ետևէս գայ։ Վասն զի ¦ով որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցնել, պիտի կորսնցնէ զանիկա. և ով որ ինծի համար իր անձը կը կորսնցնէ, պիտի գտնէ զանիկա։ Ցանկի ի՞նչ կը շահի մարդ
26 մը՝ եթէ բոլոր աշխարհը վաստկի և իր անձը կորսնցնէ, կամ ¦իր անձին համար ինչ տալ
27 չէք պիտի տայ մարդ։ Վասն զի ¦Որդին մարդոյ իր Հօրը փառքովը պիտի գայ ¯իր Հրեշտակներուն հետ, Նա այն ատեն ամէն մէկուն իր գործերուն համեմատ հատուցում պիտի տնէ։
28 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ ¯Հոս ներկայ եղողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մինչև մեռնի պիտի չտառնեն, մինչև տեսնեն Որդին մարդոյ իր թագաւորութիւնովը եկած։

ԳԼ. ԺԶ

1 Քրիստոսի այլակերպութիւնը։ 14 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոտը։ 22 կը նախատանայէ իր չարչարանքները, 24 ու երկդրամեան տուրքը կը հատուցանէ։

Եւ ¯վեց օրէն ետև Յիսուս իրեն հետ առաւ Պետրոսը ու Յակոբոսը և անոր եղբայրը Յովհաննէսը, ու զանոնք բարձր լեռ մը հանեց
2 առանձին. Եւ անոնց առջև այլակերպեցաւ, ու իր երեսը փայլեցաւ արեգակի պէս, ու իր հանդերձները ձերմկցան լոյսի պէս։ Եւ ահա երեւցան անոնց Մովսէս ու Եղիա ու իրեն հետ
4 կը խօսէին։ Պատասխան տուաւ Պետրոս ու ըսաւ Յիսուսի, Տէր, աղէկ է որ հոս կենանք. եթէ կ'ուզես, երեք խրճիթ շինենք հոս. մէկը քեզի, և մէկը Մովսէսի, ու մէկը Եղիայի։ Եւ
5 ¦քանի որ անիկա կը խօսէր, ահա լուսաւոր ամպ մը անոնց վրայ հովանի եղաւ. և ահա ամպէն ձայն մը էր՝ ըսելով, ¦Ասիկա է իմ սիրելի Որդիս, ¯որու հաւներ եմ, Եասոր
6 մտիկ ըրէք։ ¯Աշակերտները երբ լսեցին, երեսնուն վրայ ինկան ու խիստ վախցան։ Եւ Յի-
7 սուս մօտենալով եդպաւ անոնց ու ըսաւ, Ելէք ու մի վախնաք։ Աչքերնին վերցուցին ու
8 մէ՛կը չտեսան, բայց միայն Յիսուսը։
9 Ու երբ այն լեռնէն վար կ'իջնէին, ըՅիսուս պատուիրեց անոնց ու ըսաւ, Այդ տեսիլքը մարդո՛ւ մի պատմէք, մինչև Որդին մարդոյ մեռելներէն յարութիւն առնէ։ Եւ իր աշակերտները իրեն հարցուցին ու ըսին, Ուրեմն ¦ինչո՞ւ համար դպիրները կ'ըսեն թէ Պէտք է որ առաջ
11 Եղիա գայ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց, Յիրաւի առաջ Եղիա կու գայ և
12 ¦ամէն բան կարգի կը դնէ։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ Եղիա արդէն եկած է, և զանիկա չճանչցան, հապա ¦ինչ որ ուզեցին՝ ըրին անոր. նոյնպէս ալ ¦Որդին մարդոյ անոնցմէ պիտի չար-

---

ե Մատ. ը. 27։ Ղուկ. թ. 18։
զ Գլ. ժզ. 2։ Ղուկ. թ. 7, 8, 9։
է Գլ. ժզ. 33։ Մատ. ը. 29։ Ղուկ. թ. 20։ Յովհ. ղ. 70։ ժա. 27։ Գոր. ը. 37։ թ. 20։ ա Յովհ. դ. 15։ Ե. 5։ Եբր. ա. 2, 5։
ը Եսթ. բ. 8։
թ ա Կոր. բ. 10։ Գաղ. ա. 16։
ժ Յովհ. ա. 42։
ի Ա.յունդա, Վ.ԼՄ
լ Եսթ. բ. 20։ Յայտ. խա. 14։
խ Յոբ լբ. 17։ Սաղ. թ. 13։ Տէ. 18։ Ես. լբ. 10։
ծ Գլ. ժբ. 18։ Յովհ. ի. 23։
կ Գլ. ժէ. 9։ Մատ. ը. 30։ Ղուկ. թ. 21։
† Ծմ.ն.ի, Յիսուս Քրիստոսն
յ Գլ. ի. 17։ Մատ. ը. 31։ թ. 31։ ժ. 33։ Ղուկ. թ. 22։ ժբ. 31։ խդ. 6, 7։
ղ Տես ը Թագ. ժթ. 22։
ճ Հռոմ. ը. 7։
մ Գլ. ժ. 38։ Մատ. ը. 34։ Ղուկ. թ. 23։ ժզ. 27։ Գոր. ժզ. 21։ ա Թես. գ. 3։ բ Տիմ. գ. 12։
յ Ղուկ. ժէ. 33։ Յովհ. ժբ. 25։
ն Սաղ. խթ. 7, 8։
շ Գլ. խզ. 64։ Մատ. ը. 38։ Ղուկ. թ. 26։
ո Դան. է. 10։ Զաք. ժզ. 5։ Գլ. խե. 31։ Յուդ. 14։
չ Յոբ լդ. 11։ Սաղ. կբ. 12։ Առակ. խդ. 12։ Երեմ. ժէ. 10։ լբ. 19։ Հռոմ. ը. 6։ ա Կոր. գ. 8։ բ Կոր. Ե. 10։ ա Պետ. ա. 17։ Յայտ. ը. 23։ խբ. 12։
պ Մատ. ը. 39։ Ղուկ. թ. 27։

ա Մատ. թ. 1։ Ղուկ թ. 28։
բ Պետ. ա. 17։
գ Գլ. գ. 17։ Մատ. ա. 11։ Ղուկ. գ. 22։
դ Ես. խբ. 1։
ե Ը Օր. ժբ. 15, 19։ Գոր. գ. 22, 23։
զ Պետ. ա. 18։
է Դան. ը. 18։ թ. 21։ ժ. 10, 18։
ը Գլ. ժզ. 20։ Մատ. ը. 30։ թ. 9։
թ Մատ. գ. 5։ Գլ. ժա. 14։ Մատ. թ. 10։
ժ Մատ. գ. 6։ Ղուկ. ա. 16, 17։ Գոր. գ. 21։
ի Գլ. ժա. 14։ Մատ. թ. 11, 12։
լ Գլ. ժզ. 3, 10։
խ Գլ. ժզ. 21։

13 չարուի։ ՁԱ՚յն առեն հասկցան աշակերտները
որ Յովհաննէս մկրտչին համար ըսաւ անոնց։
14 Ու երբ ժողովուրդին քով եկան, մարդ մը
մօտեցաւ անոր, և ծունկի վրայ գալով՝ կ՚ըսէր,
Տէր, իմ որդւոյս ողորմէ, որ կը լուսնոտի և
չարաչար կը տանջուի, քանզի շատ անգամ
կրակի մէջ կ՚իյնայ, ու շատ անգամ ջուրի մէջ։
15 Եւ զանիկա քու աշակերտներուդ բերի, ու
16 չկրցան զանիկա բժշկել։ Յիսուս պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Ով անհաւատ և խոտորեալ
ազգ, մինչև ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ, մին-
չև ե՞րբ ձեզի պիտի համբերեմ. զանիկա հոս
17 բնձի բերէք։ Եւ Յիսուս սաստեց անոր, ու
դեւը անկէ ելաւ, և բժշկուեցաւ տղան նոյն
18 ժամէն։ Ա՚յն առեն աշակերտները առանձին
Յիսուսի քով երթալով՝ ըսին, Մենք ինչո՞ւ
19 չկրցանք զանիկա հանել։ Եւ Յիսուս ըսաւ
անոնց, Ձեր թերահաւատութեանը համար.
քանզի ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, հնձէ մանա-
նեխի հատի չափ հաւատք ունենաք, այս լե-
ռանը պիտի ըսէք, Ասկէ անդին փոխադրուէ, և
պիտի փոխադրուի. ու բան մը անհնարին պի-
20 տի չըլլայ ձեզի։ Սակայն այս տեսակը ա՛րէնէ
բացէ չելլեր, բայց միայն աղօթքով և ծոմա-
պահութեամբ։
21 Ու երբ անոնք Գալիլեայի մէջ կը պտըտէին, Յիսուս ըսաւ անոնց, Որդին մարդոյ պի-
22 տի մատնուի մարդոց ձեռքը, Եւ զանիկա պի-
տի մեռցնեն, ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ. ու խիստ տրտմեցան։
23 Ու երբ անոնք Կափառնայում եկան, Երկդրամեան ա՛ռնողները Պետրոսի եկան ու ըսին, Ձեր վարդապետը երկդրամեանը չը՞ հատուցանէր. Ե՛ անիկա ըսաւ, Ա՛յո, Ի՛ը հա-
24 նէ։ Ու երբ տունը մտաւ, առաջ Յիսուս խօսեցաւ անոր ու ըսաւ, Ինչպէս կ՚երեւնայ, Սիմոն. երկրի թագաւորները որմէ՞ կ՚առնեն հարկը կամ տուրքը. իրենց որդիներէ՞ն թէ
25 օտարներէն։ Պետրոս անոր ըսաւ թէ Օտարներէն. Յիսուս անոր ըսաւ, Ուրեմն որդիները ա-
26 զատ են։ Բայց չըլլայ որ զանոնք գայթակղեցընենք, գնա ծովը և կարթ ձգէ, ու առաջին ձուկը որ կ՚ելլէ՝ առ, և անոր բերանը բանալով սատեր մը պիտի գտնես. զանիկա առ, անոնց տուր ինձի և քեզի համար։

ԳԼ. ԺԸ

1 Քրիստոս կը պատուիրէ իր աշակերտներուն խոնարհ և հեզ ըլլալ. 7 գայթակղութիւն չտալ, և պզտիկները չանարգել. 15 կը ցուցնէ թէ ի՛նչպէս վարուելու ենք

մէր եղբայրներուն հետ, երբ անոնք մեզի դէմ մեղանչեն, 21 և թէ քանի՛ անգամ ներելու ենք անոնց. 23 առիկայ կը բացատրէ Թագաւորի մը առակով, որ հաշիւ ուզեց իր ծառաներէն, 32 ու իր ընկերին ողորմածութիւն չցուցնողը պատժեց։

ԱՅն ժամանակ աշակերտները Յիսուսի քով եկան ու ըսին, Ո՞վ է մեծ երկինքի թա-
2 գաւորութեանը մէջ։ Եւ Յիսուս տղայ մը կան-
չեց իրեն, զանիկա անոնց մէջտեղը կայնեցուց,
3 Ու ըսաւ, Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, Բնձէ դար-
ձի չգաք և տղոց պէս չըլլաք, երկինքի թագա-
4 ւորութիւնը ընաւ պիտի չմտնէք։ Ուստի ով
որ իր անձը այս տղուն պէս խոնարհեցնէ, անի-
կա է մեծ երկինքի թագաւորութեանը մէջ։
5 Եւ Ով որ այսպիսի տղայ մը կ՚ընդունի իմ
6 անունովս, զիս կ՚ընդունի։ Եւ Ով որ գայ-
թակղեցընէ այս պզտիկներէն մէկը որոնք ինձի կը հաւատան, աղէկ է անոր՝ որ իր պարանո-
ցէն իշու աղացքի քար մը կախուի, ու ծովուն անդունդին մէջ ընկղմի։
7 Վա՛յ աշխարհի՝ գայթակղութիւններու պատճառաւ. Վասն զի հարկ է որ գայթակ-
ղութիւնները գան, բայց Վա՛յ այն մարդուն՝ որուն ձեռքով գայթակղութիւնը կու գայ։
8 Արդ եթէ քու ձեռքդ կամ ոտքդ քեզ կը գայթակղեցընէ, կտրէ զանիկա ու քեզմէ ձգէ. աղէկ է քեզի կաղ կամ պակասաւոր մտնել կեանքը, քան թէ երկու ձեռք կամ երկու ոտք ունենալ ու յաւիտենական կրակին մէջ
9 ձգուիլ։ Եւ եթէ աչքդ քեզ կը գայթակղեցընէ, հանէ զանիկա և քեզմէ ձգէ. աղէկ է քեզի մէկ աչքով կեանքը մտնել, քան թէ երկու աչք ունենալ ու կրակին գեհենանը ձգուիլ։
10 Զգոյշ կեցէք որ չանարգէք այս պզտիկներէն մէկը. քանզի կ՚ըսեմ ձեզի որ երկինքի մէջ
Բանանց հրեշտակները միշտ Ի՛կը տեսնեն իմ
11 Հօրս երեսը՝ որ երկինքն է։ Վասն զի Որդին
12 մարդոյ եկաւ կորսուածը փրկելու։ Ի՞նչպէս կ՚երեւնայ ձեզի. եթէ մարդ մը հարիւր ոչխար ունենայ, և անոնցմէ մէկը մոլորի, իննսունըինը ոչխարը լեռները չը՞ ձգեր, ու երթար մոլորածը
13 փնտռեր։ Եւ եթէ գտնելու ըլլայ զանիկա, ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի որ աւելի ուրախ կ՚ըլլայ անոր վրայ, քան թէ իննսունըիններուն՝ որոնք մոլորած
14 չեն։ Այսպէս ձեր երկնաւոր Հայրը չհաճիր որ այս պզտիկներէն մէկը կորսուի։
15 Ետեթէ քու եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ, գնա յանդիմանէ զանիկա երբ դուն և ան մինակ ըլլաք. եթէ քեզի մտիկ ընէ, շահեցար քու

ա Դկ. ժա. 14։
ի Մատ. թ. 14։ Դ.ա. թ. 37։
ղ Դկ. խա. 21։ Մատ. ժա. 23։ Դ.ա. ժէ. 6։ ա Կոր. ժբ. 9։ ժգ. 2։
ճ Դկ. ժգ. 21։ ի. 17։ Մատ. ը. 31։ ԺԲ. 29, 30։ ժ. 33։ Դ.ա. թ. 22, 44։ ժը. 31։ խդ. 6, 7։
ձ Մատ. թ. 32։
ղ Տես նկ. է. 13։ ԼԸ. 26։

— Մատ. թ. 32։ Դ.ա. թ. 46։ խբ. 24։
ն Առակ. ճկա. 2։ Դկ. ժԲ. 14։ Մատ. ժ, 14։ Դ.ա. ժը. 16։ ա Կոր. ժգ. 20։ ա Պետ. բ. 2։

ո Դկ. ի. 27։ խդ. 11։
շ Դկ. ժ. 42։ Դ.ա. թ. 48։
չ Մատ. թ. 41։ Դ.ա. ժէ. 1, 2։
ջ Դ.ա. ժէ. 1։ ա Կոր. ժա. 19։
ռ Դկ. խգ. 24։
ս Դկ. և. 29, 30։ Մատ. թ. 42, 44։
վ Առակ. լդ. 7։ Զաք. ժգ. 7։ Երբ. ա. 14։
տ Եսթ. ա. 14։ Դ.ա. ա. 19։
ր Դ.ա. թ. 56։ ԺԲ. 10։ Յովհ. գ. 17։ ժբ. 47։
ց Դ.ա. ժէ. 4։
ւ Ոմանք, չը՞ ձգեր, ու լեռները
փ Դկ. ԺԲ. 17։ Դ.ա ժէ. 3։
ք Յակ. և. 20։ ա Պետ. գ. 1։

16 եղբայրդ։ Հապա եթէ մտիկ չընէ ։ԵԿԷ, քեզի
հետ տուէլ մի կամ երկուք ալ առ, որպէս զի
ի բերկու կամ երեք վկաներու բերնէ ամէն բան
17 հաստատուի։ Եւ եթէ անոնց ալ մտիկ չընէ,
եկեղեցիին ըսէ. իսկ եթէ եկեղեցիին ալ մտիկ
չընէ, հ՚Հեթանոսի ու մաքսաւորի պէս թող
ըլլայ քեզի։
18 Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, Ինչ որ կապէք երկրի
վրայ՝ կապուած պիտի ըլլայ ու երկրի վրայ ինչ որ արձակէք, երկինքի մէջ
19 արձակուած պիտի ըլլայ։ Դարձեալ կ՚ըսեմ
ձեզի, եթէ ձեզմէ երկու հոգի երկրի վրայ միաբանին, ամէն ինչ որ խնդրեն, ֊պիտի ըլլայ անոնց իմ Հօրմէս որ երկինքն է։ Ֆանդի ուր երկու կամ երեք հոգի ժողովուած ըլլան
իմ անունովս, հոն եմ ես անոնց մէջ։
21 Այն ատեն Պետրոս մօտեցաւ անոր ու ըսաւ,
Տէր, քանի՞ անգամ եթէ եղբայրս ինծի դէմ
մեղանչէ, ներեմ անոր. ՛մինչև եօ՞թը անգամ։
22 Յիսուս անոր ըսաւ, Քեզի չեմ ըսեր թէ մինչև
եօթը անգամ, ՛հապա մինչև եօթանասուն ան-
23 գամ եօթը։ Ասոր համար երկինքի թագաւորութիւնը կը նմանի թագաւորի մը, որ իր ծառաներէն հաշիւ առնել ուզեց։ Ու երբ սկսաւ
24 առնել, տասը հազար տաղանդի պարտական
25 մը բերուեցաւ իրեն։ Բայց անիկա վճարելու կարողութիւն չունենալով, իր տէրը հրամայեց որ անիկա և անոր կինը ու որդիները և
անոր բոլոր ունեցածը ծախուին, ու պարտքը
26 վճարուի։ Իսկ ծառան անոր առջև իյնալով երկրպագութիւն կ՚ընէր ու կ՚ըսէր, Տէր, համբերէ ինծի և ամէնը քեզի կը վճարեմ։ Եւ այն
27 ծառային տէրը վրան խղճալով արձակեց զանիկա, ու պարտքը շնորհեց անոր։ Եւ նոյն ծա-
28 ռան երբ, իր ծառայակիցներէն մէկը գտաւ որ իրեն հարիւր դահեկան պարտք ունէր, ու
զանիկա բռնելով կը խեղդէր ու կ՚ըսէր, Վճա-
29 րէ ինծի ունեցած պարտքդ։ Ուստի անոր ծառայակիցը անոր ոտքը ինկաւ, կ՚աղաչէր անոր
ու կ՚ըսէր, Համբերէ ինծի ու ֋քեզի կը վճա-
30 րեմ։ Եւ ինք չէր ուզեր, հապա գնաց՝ բանտը
31 դրաւ զանիկա, մինչև որ պարտքը վճարէ։ Երբ
իր ծառայակիցները տեսան եղած բաները,
խիստ տրտմեցան, ու եկան իրենց տէրոջը հաս-
32 կըցուցին բոլոր եղածը։ Այն ատեն անոր տէրը
կանչեց զանիկա ու ըսաւ, Չար ծառայ, այն բոլոր պարտքը ես քեզի շնորհեցի՝ ինծի աղաչե-
33 լուդ համար. Ո֊չՆ պէտք չէ՞ր քեզի ալ քու
ծառայակցիդ ողորմիլ, ինչպէս ես քեզի ողոր-
34 մեցայ։ Եւ անոր տէրը բարկանալով դահիճնե-
բուն մատնեց զանիկա, մինչև որ բոլոր պարտքը
35 վճարէ։ ՆԱյսպէս իմ երկնաւոր Հայրս պիտի ընէ ձեզի, եթէ ձեր սիրտերէն չէք ներեր ամէնն
ալ իր եղբօրը յերկնց յանցանքները։

ԳԼ. ԺԹ

2 Բրնտաս կը բժշկէ հիւանդները. 3 պատասխան կառայ կին արձակելու վրայով փարիսեցիներուն ըրած հարցմունքին. 13 մանր ազաքները կ՚ընդունի. 16 կը տրվէցնէ պատանիին թէ ի՛նչպէս կրնայ առանալ յաւիտենական կեանքը, 20 և թէ ի՛նչ ընելու է որ կատարեալ ըլլայ. 23 իր աշակերտներուն կ՚ըսէ թէ ի՛նչպէս դժուար է հարուստին՝ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել, 27 և վարձք կը խոստանայ անոնց՝ որ իր հետևէն երթալու համար որ և իցէ բան կը թողուն։

Ու եղաւ որ երբ Յիսուս ՚այս խօսքերը լմնցուց, Գալիլեայէ ելաւ ու եկաւ Հրէաստանի սահմանները Յորդանանու անդիի կողմը։
2 ֊Ես անոր հետևէն շատ ժողովուրդներ գացին,
ու հոն բժշկեց զանոնք։
3 Եւ փարիսեցիները անոր մօտենալով՝ ղանիկա կը փորձէին, ու կ՚ըսէին թէ Արժա՞ն է որ
մարդ մը իր կինը արձակէ ամէն պատճառի հա-
4 մար։ Անիկա ալ պատասխան տուաւ ու անոնց
ըսաւ, Չէ՞ք կարդացեր թէ ան որ սկիզբէն ստեղծեց, արու և էգ ստեղծեց զանոնք՝ ու ըսաւ,
5 ՚Ասոր համար մարդ էր Հայրը ու մայրը պիտի
ձգէ և իր կնոջ պիտի յարի, ու Երկուքը մէկ մար-
6 մին պիտի ըլլան։ Ուստի ա՛լ երկուք չեն, հապա
մէկ մարմին. ուրեմն զայն որ Աստուած միաւորեց՝
7 մարդ թող չդատէ։ Ըսին իրեն, ՚Հապա Մովսէս ինչո՞ւ պատուիրեց արձակման թուղթ տալ
8 և արձակել։ Ըսաւ անոնց, Մովսէս ձեր սիրտերուն կարծրութեանը համար՝ ձեզի հրամանեց
տուաւ կիներնիդ արձակել, բայց սկիզբէն այնպէս չեղաւ։ ֊Ասկայն ձեզի կ՚ըսեմ, Ով որ
9 առանց պոռնկութեան պատճառի իր կինը արձակէ և ուրիշ մը առնէ, շնութիւն կ՚ընէ. և
ով որ արձակուածը առնէ, շնութիւն կ՚ընէ։
10 Իր աշակերտները ըսին իրեն, ՚Եթէ այդպիսի
բան կայ երկան ու կնոջ մէջտեղ. չամուսնա-
11 նալը աղէկ է։ Եւ ինք անոնց ըսաւ, ՚Ամէնը
բաւական չեն այդ բանին, հապա անոնք՝ որոնց
12 տրուած է։ Վասն զի կան ներքինիներ՝ որոնք
էրէնց մօրը որովայնէն այնպէս ծնան, և կան
ներքինիներ՝ որոնք մարդոցմէ ներքինի եղան,
և կան ներքինիներ՝ որոնք ինքզինքնին ներքինի
ըրին երկինքի թագաւորութեանը համար. ով
որ կրնայ տանիլ՝ թող տանի։
13 ՚Այն ատեն մանր տղաք բերուեցան իրեն,

ե բ Օր. ժէ. 6։ ԺԹ. 15։ Յովհ. բ. 17։ բ Կոր. ժգ. 1։ Եբր. ժ. 28։
զ Հռով. ժգ. 17։ ա Կոր. է. 9։ բ Թես. գ. 6, 14։ բ. Յովհ. 10։
է Գլ. ժգ. 19։ Յովհ. ի. 23։ ա Կոր. է. 4։
ը Գլ. է. 24։
թ ա Յովհ. գ. 22։ է. 14։
ժ Ղ.ա. ժէ. 4։
ի Գլ. գ. 14։ Մար. ժա. 25։ Կող. գ. 13։
լ դ Թագ. դ. 1։ Նէեմ. է. 8։
խ Ոմանք, ամէնը քեզի
ծ Առակ. իա. 13։ Գլ. գ. 12։ Մար. ժա. 26։ Յակ. բ. 13։

—

ձ Մար. ժ. 1։ Յովհ. ժ. 40։
ղ Գլ. ժբ. 15։
ճ Նեհ. ա. 27։ է. 2։ Մատ. բ. 15։
մ Նեհ. բ. 24։ Մար. ժ. 5—9։ Եսիա. է. 31։
յ ա Կոր. գ. 16։ ի. 2։
ն Բ Օր. իդ. 1։ Գլ. է. 31։
շ Գլ. է. 32։ Մար. ժ. 11։ Ղ.ա. ժգ. 18։ ա Կոր. ի. 10, 11։
ո Առակ. իա. 19։
չ ա Կոր. ի. 2, 7, 9, 17։
պ ա Կոր. ի. 32, 34։ Բ. 5, 15։
ջ Մար. ժ. 13։ Ղ.ա. ժբ. 15։

ԳԼ. Ի

1 Բրնաւոս այգիի բանուորներու առակով կը ցուցնէ
թէ՝ Աստուած ընաւ մարդու մը պարտական չէ. 17 իր
չարչարանքը կը նախատեսէ. 20 Զեբեդէոսի որդիներուն
մօրը պատասխան տալով՝ կը սորվեցնէ իր աշակերտներուն
խոնարհ ըլլալ. 30 ու երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ։

Քանզի երկինքի թագաւորութիւնը տա-
նուտէր մարդու մը նման է, որ առաւօտուն
կանուխ ելաւ՝ իր այգիին համար բանուորներ
2 բռնելու։ Եւ բանուորներուն հետ օրը մէկ դա-
հեկանի խօսք կապեց, ու զանոնք դրկեց իր այ-
3 գին։ Եւ ժամը երեքին առեւնները ելաւ՝ ուրիշ-
ները տեսաւ, որոնք շուկային մէջ պարապ կայ-
4 ներ էին. Ու բսաւ անոնց, Դուք ալ գացէք իմ
այգիս, և ինչ որ արժան է՝ կու տամ ձեզի։
5 Անոնք ալ գացին. ու նորէն ժամը վեցին և
ժամը իննին առեւնները ելաւ՝ այնպէս ըրաւ։
6 Եւ ժամը տասնըմէկին առեւնները ելաւ, ուրիշ-
ները գտաւ՝ որոնք պարապ կայներ էին, ու ա-
նոնց բսաւ, Ինչո՞ւ հոս ըլլոր օրը պարապ
7 կայներ էք։ Ըսին իրեն, Անոր համար որ մէ՛կը
մեզ վարձքով չբռնեց. բսաւ անոնց, Դուք ալ
այգին գացէք, ու ինչ որ արժան է՝ պիտի առ-
8 նէք։ Եւ երբ իրիկուն եղաւ, այգիին տէրը իր
տնտեսին բսաւ, Բանուորները կանչէ, և անոնց
վարձքը տուր՝ վերջիններէն սկսելով մինչև ա-
9 ռաջիններուը։ Ու երբ եկան անոնք որ ժամը տասա-
նըմէկին գոյեր էին, մէյմէկ դահեկան առին.
10 Եւ առաջիններուը գալով՝ կը կարծէին որ աւե-
լի պիտի առնեն, ու անոնք ալ առին մէյմէկ
11 դահեկան։ Երբ առին՝ տանուտէրոջ դէմ տրը-
12 տունջ կ'ընէին ու կ'բսէին թէ Ա՛յդ վերջիննե-
րը մէկ ժամ գործեցին, և զանոնք հաւասար
ըրիր մեզի, որ օրուան ծանրութիւնը ու տա-
13 քութիւնը քաշեցինք։ Անիկա պատասխան
տուաւ անոնցմէ մէկուն ու բսաւ, Ընկեր, ես
քեզ չեմ դրկեր. չէ՞ որ դուն իննի հետ մէկ
14 դահեկանի խօսք կապեցիր. Առ քուկդ ու գնա.
կ'ուզեմ որ այս վերջինին քեզի պէս տամ։
15 Միթէ ես իշխանութիւն չունի՞մ իմ
բաներուս վրայ՝ ինչ որ ուզեմ ընելու. կամ
թէ քու աչքդ չա՞ր է՝ որ ես բարերար եմ։
16 Այսպէս յետիններուը առաջին պիտի ըլլան, և
առաջիններուը յետին. Վասն զի կանչուածները
շատ են, բայց ընտրուածները քիչ։
17 Ու Երբ Յիսուս Երուսաղէմ կ'ելլէր, ճամ-
բան տասներկու աշակերտները իրեն հետ ա-
18 ռանձին, ու բսաւ անոնց, Ահա Երու-
սաղէմ կ'ելլենք, և Որդին մարդոյ պիտի մատ-

ա Գլ. ժբ. 3։
բ Մար. ժ. 17։ Ղս. ժբ. 18։
գ Ղս. ժ. 25։
դ Եր. խ. 13։ բ Օր. Ե. 17։
ե Գլ. ժե. 4։
զ Ղեւ. ժթ. 18։ Գլ. խբ. 39։ Հռոմ. ժգ. 9։ Գաղ. Ե. 14։ Յակ. բ. 8։
է Գլ. գ. 20։ Ղս. ժբ. 33։ ժգ. 9։ Գոր. բ. 45։ դ. 34, 35։ ա Տիմ. գ. 18, 19։
ը Գլ. ժգ. 22։ Մար. ժ. 24։ ա Կար. ա. 26։ ա Տիմ. գ. 9, 10։
թ Մեռնիլ, պարտքեր
ժ Ծն. ժբ. 14։ Յոբ խբ. 2։ Երեմ. լբ. 17։ Զաք. բ. 6։ Ղս. ա. 37։ ժբ. 27։
ի Մար. ժ. 28։ Ղս. ժբ. 28։
ձ բ Օր. լգ. 9։ Գլ. գ. 20։ Ղս. Ե. 11։
ղ Յոյն. վերատին ծննդեան մէջ
ճ Գլ. խ. 21։ Ղս. խբ. 28, 29, 30։ ա Կար. գ. 2, 3։ Յայտ. բ. 26։
ն Մար. ժ. 29, 30։ Ղս. ժբ. 29, 30։
շ Գլ. խ. 16։ խա. 31, 32։ Մար. ժ. 31։ Ղս. ժգ. 30։
ո Հռոմ. իթ. 21։
չ բ Օր. ժԵ. 9։ Առակ. խգ. 6։ Գլ. գ. 23։
պ Գլ. ժիթ. 30։
ջ Գլ. խբ. 14։
ռ Մար. ժ. 32։ Ղս. ժբ. 31։ Յովհ. ժբ. 12։
ս Գլ ժգ. 21։

պրպէս զի անոնց վրայ ձեռք դնէ և աղօթք ընէ,
ու աշակերտները կը յանդիմանէին զանոնք։
14 Բայց Յիսուս բսաւ, Թող տուէք այդ մանր
տղոցը, և մի արգիլէք առանք ինծի գալէն,
վասն զի Երկինքի թագաւորութիւնը այդպիսի-
15 ներուն է։ Եւ անոնց վրայ ձեռք դնելէն ետև
գնաց անկէ։
16 Եւ ահա մէկը մօտենալով բսաւ անոր, Բա-
րի Վարդապետ, ի՞նչ բարի գործեմ, որպէս-
17 զի յաւիտենական կեանքը ընդունիմ։ Եւ անի-
կա բսաւ անոր, Ինչո՞ւ զիս բարի կանուսանես.
մէկէն զատ բարի չկայ, ոչ ոք Աստուած. Հապա
եթէ կ'ուզես կեանքը մտնել, պատուիրանքնե-
18 րը պահէ։ Բսաւ անոր, Որո՞նք. և Յիսուս բսաւ,
Առանք. Սպանութիւն մի ըներ, Շնութիւն մի
ըներ, Գողութիւն մի ըներ, Սուտ վկայութիւն
19 մի ըներ, Հօրդ հայրդ ու մօրդ պատուէ, և
20 Ձրդուդ ընկերդ քու անձիդ պէս սիրեա։ Պատանին
բսաւ անոր, Առանք ամէնը մանկութենէս ի վեր
21 պահեր եմ. ալ ի՞նչ բանով պակաս եմ։ Բսաւ
անոր Յիսուս, Եթէ կ'ուզես կատարեալ ըլլալ,
Ղդնա ունեցածդ ծախէ և տուր աղքատներուն,
ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս, և եկուր իմ
22 հետևէս։ Երբ պատանին այս խօսքը լսեց՝ տրտ-
մած գնաց, վասն զի շատ ստացուածք ունէր։
23 Եւ Յիսուս բսաւ աշակերտներուն, Ճշմա-
րիտ կ'բսեմ ձեզի որ Հարուստը դժուարաւ
24 պիտի մտնէ երկինքի թագաւորութիւնը։ Դարձ-
եալ կ'բսեմ ձեզի, Դիւրին է որ Ուղտը ասեղին
ծակէն անցնի, քան թէ Հարուստը Աստուծոյ
25 թագաւորութիւնը մտնէ։ Աշակերտները երբ
լսեցին, շատ զարմացան ու բսին, Ուրեմն ո՞վ
26 կրնայ փրկուիլ։ Յիսուս անոնց նայելով՝ բսաւ,
Մարդոց կողմանէ անկարելի է, բայց
Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան կարելի է։
27 Յայն ատեն Պետրոս պատասխան տուաւ ու
բսաւ անոր, Ահա Մենք ամէն բան թողուցինք
և քու հետևէդ եկանք. ուստի մեզի ի՞նչ պիտի
28 ըլլայ։ Բսաւ անոնց Յիսուս, Ճշմարիտ կ'բսեմ
ձեզի թէ դուք որ իմ հետևէս եկաք, †Ժուսան-
գամ դալուստին" երբ Որդին մարդոյ իր փա-
ռաց աթոռը նստի, Դուք ալ տասներկու
աթոռներու վրայ պիտի նստիք՝ Իսրայէլի տաս-
29 ներկու ցեղերը դատելու։ Եւ ով որ թողուց
տուներ, կամ եղբայրներ, կամ քոյրեր, կամ
հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ որդիներ,
կամ արտեր իմ անուանս համար, հարիւրա-
պատիկ պիտի առնէ, և յաւիտենական կեանք
30 պիտի ժառանգէ։ Սակայն շատ առաջիններ պի-
տի ըլլան յետին, և յետիններ՝ առաջին։

նուի քահանայապետներուն ու գպիրներուն, և
19 զանիկա մնհուան պիտի դատապարտեն։ Եւ
զանիկա հեթանոսներուն պիտի մատնեն՝ ծաղր
ընելու ու ծեծելու և խաչը հանելու. ու եր-
բորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ։
20 ԸԱյն ատեն Բ֊Զեբեդէոսի որդիներուն մայրը
իր որդիներուն հետ եկաւ անոր, երկրպագու-
թիւն կ'ընէր ու բան մը կը խնդրէր անկէ։
21 Ան ալ ըսաւ անոր, Ի՞նչ կ'ուզես։ Ըսաւ անոր,
Ըսէ որ այս իմ երկու որդիներս ձախ կողմդ՝ և միւսը ձախ կողմդ նստին քու թա-
22 գաւորութեանդ մէջ։ Պատասխան տուաւ Յի-
սուս ու ըսաւ, Չէք գիտեր ի՛նչ կը խնդրէք.
կրնա՞ք խմել եսին գաւաթը զոր ես պիտի խմեմ,
կամ հոգին մկրտութիւնով մկրտուիլ զոր ես
23 պիտի մկրտուիմ. ըսին իրեն, Կրնանք։ Եւ ըսաւ
անոնց, Իմ գաւաթս պիտի խմէք, և հոգին
մկրտութիւնով զոր ես մկրտուելու եմ, պիտի
մկրտուիք. բայց իմ աջ կողմս ու ձախ կողմս
նստիլը՝ իմս չէ տալը, հապա որոնց որ պատ-
24 րաստուած է իմ Հօրմէս։ Եւ երբ տասը աշակերտները լսեցին, այն երկու եղբայրներուն
25 նեղացան։ Իսկ Յիսուս իրենց կանչեց զանոնք ու
ըսաւ, Գիտէք որ ազգերուն իշխանները կը տի-
րեն անոնց, և մեծամեծները կ'իշխեն անոնց.
26 Բայց ձեր մէջ հոգնակս պիտի չըլլայ, հապա
ձեզմէ ով որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ, թող անիկա
27 ձեր սպասաւորը ըլլայ. Ու ձեզմէ ով որ առա-
ջին ըլլալ կ'ուզէ, թող անիկա ձեր ծառան
28 ըլլայ. ՖԻնչպէս Որդին մարդոյ չեկաւ սպասա-
ւորութիւն ընդունելու, ՚հապա սպասաւորու-
թիւն ընելու և իր կեանքը Ճշտութեան համար
փրկանք տալու։
29 Ու երբ անոնք Երիքովէ ելան, մեծ բազմու-
30 թիւն անոր ետեւէն գնաց։ Եւ ահա ճամբուն
քով երկու կոյր նստած էին. երբ լսեցին թէ
Յիսուս կ'անցնի, աղաղակեցին ու ըսին, Ողորմէ
31 մեզի, Տէր, Որդի Դաւթի։ Եւ բազմութիւնը
կը յանդիմանէր զանոնք որ լռեն, բայց անոնք
աւելի կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին, Ողոր-
32 մէ մեզի, Տէր, Որդի Դաւթի։ Եւ Յիսուս կանգ
առնելով կանչեց զանոնք ու ըսաւ, Ի՞նչ կ'ու-
33 զէք որ ձեզի ընեմ։ Ըսին անոր, Տէր, որ աչ-
34 քերնիս բացուին։ Եւ Յիսուս խղճալով՝ անոնց
աչքերուն դպաւ, և շուտ մը անոնց աչքերը
բացուեցան, ու անոր ետեւէն գացին։

ԳԼ. ԻԱ.

1 *Բրիսաոս Իչու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ. 12 սատկէն դուրս կը վռնտէ առուտուր ընողները. 17 թզենին կ'անիծէ. 23 կը պատասխանէ քահանաները ու ծերերը, 28 և կը յանդիմանէ զանոնք՝ օրինակ բերելով հօր մը երկու որդիները, 35 ու այն մշակները՝ որ իրենց ղրկուածները սպաննեցին։*

Ու երբ Երուսաղէմի մօտեցան ու եկան
Բեթփագէ դէպ ի Ձիթենեաց լեռը, այն ատեն
2 Յիսուս էր աշակերտներէն երկուքը ղրկեց. Եւ
ըսաւ անոնց, Գացէք այդ ձեր դիմացի գեղը,
և շուտ մը պիտի գտնէք կապուած էշ մը ու
անոր հետ ասանակ մը. արձակեցէք զանոնք ու
3 բնծի բերէք. Եւ եթէ մէկը ձեզի բան մը ըսէ,
ըսէք թէ Տէրոջը պէտք են. և շուտ մը զանոնք
4 պիտի ղրկէ։ Ասիս ամէն բանները եղան, որպէս
զի կատարուի մարգարէին խօսքը որ կ'ըսէ.
5 ՖԸսէք Սիօնի աղջկան, Ահա քու Թագաւորդ
քեզի կու գայ, հեզ, ու իշու վրայ հեծած և
6 իշու ձագի, ասանակի, վրայ։ Եւ *աշակերտնե-
րը գացին, և ինչպէս Յիսուս իրենց պատուիրեր
7 էր՝ ըրին. Ու բերին էշը ու ասանակը, և հանոնց
վրայ իրենց հանդերձները դրին, ու *նստաւ
8 անոնց վրայ։ Եւ ժողովուրդէն շատեր իրենց
հանդերձները ճամբուն վրայ փուեցին, և ու-
րիշներ ծառերէն ճիւղեր կը կտրէին ու ճամ-
9 բուն վրայ կը տարածէին։ Եւ ժողովուրդները,
որոնք առջեւէն ու ետեւէն կ'երթային, կ'աղա-
ղակէին ու կ'ըսէին, ՖՕվսաննա Որդւոյ Դաւթի,
Օրհնեալ է այն որ Տէրոջը անունովը կու գայ։
Ովսաննա ի բարձունս։
10 Ու երբ անիկա Երուսաղէմ մտաւ, բոլոր
11 քաղաքը շարժեցաւ ու ըսաւ, Ո՞վ է սա։ Եւ
ժողովուրդները ըսին, Ասիկա Յիսուս Մարգա-
րէն է Գալիլեայի Նազարէթէն։
12 ՖԵւ Յիսուս Աստուծոյ տաճարը մտաւ, ու
դուրս հանեց ամէն անոնք որ տաճարին մէջ
կը ծախէին ու կը գնէին, և Նստակ փոխողնե-
րուն սեղաններն ու աղաւնի ծախողներուն ա-
13 թոռները կործանեց. Եւ ըսաւ անոնց, Գրուած
է թէ Իմ տունս աղօթքի տուն պիտի կոչ-
ուի. *բայց դուք ասիկա աւազակներու ոտ
կրկը։
14 Եւ տաճարին մէջ կոյրեր ու կաղեր եկան
15 իրեն, և բժշկեց զանոնք։ Եւ քահանայապետ-
ները ու գպիրները սեսան անոր ըրած հրաշք-

Ֆ Գլ. իե. 2։ Մարկ. ժե. 1, 16։ Ղուկ. իգ. 1։ Յովհ. ժը. 28, ևն։ Գործ. գ. 13։
Ը Մարկ. ժ. 35։
Ր Գլ. դ. 21։
Ժ Գլ. ժԲ. 28։
Ֆ Գլ. իգ. 39, 42։ Մարկ. ժգ. 36։ Ղուկ. իբ. 42։ Յովհ. ժը. 11։
Լ Ղուկ. ժը. 50։
Ֆ Գործ. ժը. 2։ Հռոմ. ը. 17։ Ա Կոր. ա. 7։ Յայտ. ա. 9։
Ֆ Գլ. իե. 34։
Ֆ Մարկ. ժ. 41։ Ղուկ. իբ. 24, 25։
Հ ա Պետ. ե. 3։
Ֆ Գլ. իգ. 11։ Մարկ. Բ. 34։ ժ. 43։
Ղ Գլ. ժը. 4։
Ճ Յովհ. ժգ. 4։
Ֆ Փիլ. բ. 7։
Ֆ Ղուկ. իբ. 27։ Յովհ. ժգ. 14։
Ֆ Նա. ծգ. 10, 11։ Դան. Բ. 24, 26։ Յովհ. ժա. 51, 52։ ա Տիմ. բ. 6։ Տիտ. բ. 14։ ա Պետ. ա. 19։
Ֆ Գլ. իգ. 28։ Հռոմ. ե. 15, 19։ Եբր. Բ. 28։
Ո Մարկ. ժ. 46։ Ղուկ. ժը. 35։
Ֆ Գլ. Բ. 27։

Ֆ Մարկ. ժա. 1։ Ղուկ. ժԲ. 29։
Ֆ Զաք. ժգ. 4։
Ֆ Նա. կբ. 11։ Զաք. Բ. 9։ Յովհ. ժը. 15։
Ֆ Մարկ. ժա. 4։
Ֆ գ Թագ. Բ. 13։
Ո Ոմանք, Նաեւցացին
Ֆ Տես Ղեւ. իգ. 40։ Յովհ. ժը. 13։
Ֆ Սաղ. ճժը. 25։
Ը Սաղ. ճժը. 26։ Գլ. իգ. 39։
Ր Մարկ. ժա. 15։ Ղուկ. ժԲ. 45։ Յովհ. բ. 13, 15։
Ֆ Գլ. բ. 23։ Ղուկ. է. 16։ Յովհ. գ. 14։ է. 40։ Բ. 17։
Ֆ Մարկ. ժա. 11։ Ղուկ. ժԲ. 45։ Յովհ. բ. 15։
Լ Բ Օր. ժգ. 25։
Ֆ Նա. ծգ. 7։
Ֆ Երեմ. է. 11։ Մարկ. ժա. 17։ Ղուկ. ժԲ. 46։

ները, և տղաքը օրոնք տաճարին մէջ կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին, Ովսաննա Որդւոյ Դաւթի, բար-
16 կացան. Ու ըսին անոր, Կը լսե՞ս ինչ կ'ըսեն սոոնք. և Յիսուս ըսաւ անոնց, Այո. ընաւ չէ՞ք կարդացեր, Թէ Մանկանց ու կաթնկեր աղայոց բերնէն գովաբանութիւն կատարեցիր։
17 Եւ թողուց զանոնք՝ քաղաքէն դուրս հրեթանիա երթաւ, ու գիշերը հոն կեցաւ։
18 ԵՒւ առտուանց երբ քաղաքը կը դառնար,
19 անօթեցաւ. Ու ճամբուն վրայ թզենի մը տեսնելով քովը գնաց, և անոր վրայ տերեւներէն զատ բան մը չգտաւ. ու ըսաւ անոր, Ասկէ հետև քեզմէ պտուղ չբլլայ յաւիտեան. և
20 իսկոյն թզենին չորցաւ։ Եւ աշակերտները երբ տեսան, զարմացան ու ըսին Թէ Ինչպէս թզե-
21 նին շուտ մը չորցաւ։ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, հնարէ հաւատք ունենաք ու չերկմտիք, ոչ թէ միայն այդ թզենիին եղածը պիտի ընէք, Հապա նաև եթէ այս լեռանը ըսէք, Ելլը, ու ծովը ինկիր, պիտի բլլայ։ Եւ Ամէն ինչ որ աղօթքի
22 մէջ հաւատքով կը խնդրէք, պիտի առնէք։
23 Ու երբ անկա տաճարը եկաւ, քահանայապետները և ժողովուրդին ծերերը անոր մօտեցան երբ կը սորվեցնէր, ու Ըսին, Ինչ իշխանութիւնով կ'ընես այդ բաները, և ո՞վ
24 տուաւ քեզի այդ իշխանութիւնը։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ Թէ ի՛նչ իշխանութիւնով
25 կ'ընեմ այս բաները։ Յովհաննէսի մկրտութիւնը ուրկէ՞ էր, երկինքէ՞ն Թէ մարդոցմէ. և ա-
26 նոնք իրենց մէջ կը խորհէին ու կ'ըսէին, Եթէ ըսենք՝ Երկինքէն, մեզի պիտի ըսէ Թէ Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր. իսկ Եթէ ըսենք՝ Մարդոցմէ, ժողովուրդէն կը վախնանք, վասն զի Բոլորն ալ Յովհաննէսը իբրև մարգարէ
27 կ'ընդունին։ Եւ պատասխան տալով Յիսուսի՝ ըսին, Չենք գիտեր. և ինք ըսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր Թէ ի՛նչ իշխանութիւնով կ'ընեմ այս բաները։
28 Բայց ի՞նչպէս կ'երևնայ ձեզի. մարդ մը երկու որդի ունէր, ու գնաց առաջինին ըսաւ,
29 Որդեակ, գնա այսօր այգիս մէջ գործէ։ Անի-
30 կա պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Չեմ ուզեր Բայց ետքը զղջացաւ ու գնաց։ Միւսին ալ գնաց և այնպէս ըսաւ. անկա պատա-
31 խան տուաւ ու ըսաւ, Կ'երթամ, տէր. և չգնաց։ Հէմ այս երկուքէն ո՞րը էր հօրը կամքը կատարեց. ըսին անոր, Առաջինը. Յիսուս ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ մաքսաւորները ու պոռնիկները ձեզմէ առաջ կը մտնեն
32 Աստուծոյ թագաւորութիւնը։ Վասն զի Յովհաննէս արդարութեան ճամբայով եկաւ ձեզի, և դուք անոր չհաւատացիք. Բայց մաքսաւորները ու պոռնիկները անոր հաւատացին. և դուք տեսաք ու ետքը չզղջացիք անոր հաւատալու։
33 Ուրիշ առակ մըն ալ լսեցէք. Տանուտէր մարդ մը կար՝ Որ այգի մը տնկեց ու ցանգով պատեց զանիկա, ու անոր մէջ հնձան փորեց ու աշտարակ շինեց, և զանիկա մշակներու
34 յանձնեց, ու Երբ օտար երկիր մը գնաց։ Երբ պտուղի ժամանակը մօտեցաւ, իր ծառաները մշակներուն ղրկեց, Որպէս զի անոր պտուղնե-
35 րը առնեն։ Եւ մշակները անոր ծառաները բռնեցին, մէկը ծեծեցին, մըսը սպաննեցին,
36 մէկ ուրիշը քարկոծեցին։ Նորէն ուրիշ ծառաներ ղրկեց առաջիններէն շատ, և անոնց ալ այնպէս ըրին։ Վերջը իր որդին ղրկեց անոնց՝
38 ըսելով, Թէբէ՝ ամչնան իմ որդիէս։ Բայց մշակները երբ տեսան որդին, իրարու ըսին, Ասիկա է ժառանգը. Եկէք զանիկա սպան-
39 նենք ու անոր ժառանգութեանը տիրենք։ Եւ առին զանիկա, այգիէն դուրս հանեցին և
40 սպաննեցին։ Ուստի երբ այգիին տէրը գայ,
41 ի՞նչ պիտի ընէ այն մշակներուն։ Ըսին իրեն, Ան չարերը չարաչար պիտի կորսնցնէ, Ու այգին պիտի յանձնէ ուրիշ մշակներու, որոնք պտուղները իրենց ժամանակին պիտի տան իրեն։
42 Ըսաւ անոնց Յիսուս, Բնաւ չէ՞ք կարդացեր գիրքին մէջ, Ան քարը զոր շինողները անարգեցին, անիկա անկիւնին գլուխը եղաւ. ասիկա Տէրոջմէն եղաւ և զարմանալի է մեր
43 աչքերուն։ Ասոր համար կ'ըսեմ ձեզի, որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզմէ պիտի առնուի, ու այնպիսի ազգի մը պիտի տրուի՝ որ
44 անոր պտուղները բերէ։ Եւ ով որ Այս քարին վրայ իյնայ, պիտի կոտրտի, և որու վրայ որ իյնայ, Ան պիտի փտուէ զանիկա։
45 Ու երբ քահանայապետները և փարիսեցիները անոր առակները լսեցին, Իմացան որ իրենց
46 համար կ'ըսէր։ Եւ կը փնտռէին Որ Ի՛նչպէս բռնեն զանիկա, բայց ժողովուրդէն վախցան, վասն զի Մարգարէի պէս կ'ընդունէին զանիկա։

ե Սաղ. բ. 2։
զ Մատ. ժա. 11։ Յովհ. ժա. 13։
է Մատ. ժա. 12։
ը Մատ. ժա. 13։
թ Մատ. ժա. 20։
ժ Գլ. ժէ. 19։ Դտ. ժէ. 6։
ի Յակ. ա. 6։
լ ա Կոր. ժգ. 2։
խ Գլ. է. 7։ Մատ. ժա. 24։ Դտ. ժա. 9։ Յակ. է. 16։ ա Յովհ. գ. 22։ է. 14։
ծ Մատ. ժա. 27։ Դտ. ի. 1։
կ Ել. բ. 14։ Գոր. գ. 7։ է. 27։
հ Գլ. ժգ. 5։ Մատ. զ. 20։ Դտ. ի. 6։
ձ Դտ. է. 29, 50։
ղ Գլ. գ. 1, ևն։
ճ Դտ. գ. 12, 13։
մ Սաղ. ձ. 9։ Երգ. բ. 11։ Ես. ե. 1։ Երեմ. բ. 21։ Մատ. ժբ. 1։ Դտ. ի. 9։
յ Գլ. իե. 14, 15։
ն Երգ. բ. 11, 12։
շ ը Մն. իգ. 21։ իգ. 16։ Նէեմ. թ. 26։ Գլ. է. 12։ իգ. 34, 37։ Գոր. է. 52։ ա Թես. բ. 15։ Երր. ժա. 36, 37։
ո Սաղ. բ. 8։ Երր. ա. 2։
չ Սաղ. բ. 2։ Գլ. իգ. 3։ իէ. 1։ Յովհ. ժա. 53։ Գոր. գ. 27։
պ Գլ. իգ. 50, ևն։ Մատ. ժգ. 46, ևն։ Դտ. իբ. 54, ևն։ Յովհ. ժբ. 12, ևն։ Գոր. բ. 23։
ջ Տես Դտ. ի. 16։
ռ Դտ. իա. 24։ Երր. բ. 2, 3։
ս Գոր. ժգ. 46։ ժէ. 7։ ժբ. 6։ իբ. 28։ Հռով. ի. ժ. և ժա։
վ Սաղ. ճժբ. 22։ Ես. իբ. 16։ Մատ. ժբ. 10։ Դտ. ի. 17։ Գոր. գ. 11։ Եփես. բ. 20։ ա Պետ. բ. 6, 7։
տ Գլ. բ. 12։
ր Ես. բ. 14, 15։ Զաք. ժբ. 3։ Դտ. ի. 18։ Հռով. ի. 33։ ա Պետ. բ. 8։
ց Ես. կ. 12։ Դան. բ. 44։
ւ Հմր. 11։ Դտ. է. 16։ Յովհ. է. 40։

ԳԼ. ԻԲ

1 Թագաւորի որդւոյն հարսնիքին առակը։ 9 Հեթանոսներուն երկնից թագաւորութեան հրաւիրուիլը։ 12 Հարսնիքի հանդերձ չունեցողին պատիժը։ 15 Կայսրին տուրք տալու վրայով։ 25 Բրիտոս փառաւով կը գայ ազատեցիներուն մեղքութիւնը յայտնելու վրայով. 34 պատասխան կու տայ օրինականին թէ ո՛րն է մեծ ու առաջին պատուիրանքը. 41 վարիսեցիներուն հարցումներ կ՚ընէ Մեսիային վրայով, ու կը պապանձեցնէ զանոնք։

Դարձեալ պատասխան տուաւ Յիսուս ՚ե
2 առակներով ըսաւ անոնց, Երկինքի թագաւորութիւնը թագաւոր մարդու մի կը նմանի, որ
3 իր որդւոյն համար հարսնիք ըրաւ, Եւ իր ծառաները դրկեց, որպէս զի կանչեն հարսնիքի հրաւիրուածները, և անոնք չուզեցին գալ։
4 Նորէն ուրիշ ծառաներ դրկեց ու ըսաւ, Ըսէք հրաւիրուածներուն, Ահա իմ ճաշս պատրաստեցի, Էզուարակներս ու գէր կենդանիներս մորթուած են, և ամէն բան պատրաստ է. հարս-
5 նիք եկէք։ Բայց անոնք անհոգութիւն ընելով գացին, մէկը իր արտը ու միւսը իր առուտուրին.
6 Եւ ուրիշները անոր ծառաները բռնեցին, նա-
7 խատեցին ու սպաննեցին։ Թագաւորն ալ երբ լսեց՝ բարկացաւ, և իր հզօրքերը դրկեց ու այն սպաննողները սատկեցուց, ու անոնց քաղաքը
8 այրեց։ Այն առեն իր ծառաներուն ըսաւ, Հարսնիքը պատրաստ է, բայց հրաւիրուածները
9 արժանի չէին։ Ուստի գացէք ճամբու գլուխները, և ո՛վ որ գտնելու ըլլաք, հարսնիքի հրա-
10 վիրեցէք։ Եւ այն ծառաները ելան ճամբաները վրայ, ու ո՛վ որ գտան, թէ՛ չար և թէ՛ բարի, համին ալ ժողվեցին, ու հարսնիքը
11 հարանեւորներով լեցուեցաւ։ Եւ թագաւորը երբ մտաւ հարանեւորները տեսնելու, հոն մարդ մը տեսաւ Նոր հարսնիքի հանդերձ հագած չէր.
12 Եւ ըսաւ անոր, Ընկեր, ինչո՞ւ համար հոս մտար առանց հարսնիքի հանդերձ ունենալու.
13 և անիկա պապանձեցաւ։ Այն առեն թագաւորը սպասաւորներուն ըսաւ, Կապեցէք անոր ոտքերը ու ձեռքերը, և առէք ու հանեցէք զանիկա էգուրտի խաւարը. հոն պիտի ըլլայ լալ
14 ու ակռաներ կրճտել։ Վասն զի կանչուածները շատ են ու ընտրուածները քիչ։

15 Ապա Այն առեն փարիսեցիները գացին խորհուրդ ըրին, թէ ինչպէս անոր որոգայթ մը
16 դնեն խօսքով. Եւ իրենց աշակերտները Հերովդեսեաններուն հետ մէկտեղ դրկեցին անոր ու ըսին, Վարդապետ, գիտենք որ ճշմարիտ ես, և ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցնես, ու մարդո՛ւ համար հոգդ չէ, քանզի
17 մարդոց երեսպաշտութիւն չես ըներ։ Ուստի մեզի ըսէ, քեզի ի՞նչպէս կ՚երեւնայ, Կայսրին
18 տուրք տալ արժա՞ն է՝ թէ ոչ։ Յիսուս գիտնալով անոնց խորամանկութիւնը՝ ըսաւ, Ինչո՞ւ
19 զիս կը փորձէք, կեղծաւորներ, Ցուցուցէք ինծի տուրքին դրամը. և անոնք դահեկան մը բերին
20 իրեն։ Ու ըսաւ անոնց, Որո՞ւնն է այս պատկե-
21 րը ու գիրը։ Ըսին անոր, Կայսրին. այն ատեն ըսաւ անոնց, Ուրեմն ՚ի զոյն որ Կայսրինն է՝ Կայսրին տուէք, և զոյն որ Աստուծոյն է՝
22 Աստուծոյ ։։։

42 Հարցուց անոնց ու ըսաւ, Քրիստոսի վրայով
ի՞նչ կարծիք ունիք. անիկա որո՞ւն որդին է։
43 Ըսին իրեն, Դաւիթի։ Ըսաւ անոնց Յիսուս,
Հապա ի՞նչպէս Դաւիթ Հոգիով զանիկա Տէր
44 կը կոչէ ու կ'ըսէ, ՙՏէրը իմ Տէրոջս ըսաւ,
Նստէ իմ աջ կողմս, մինչև քու թշնամիներդ
45 ոտքերուդ պատուանդան ընեմ։ Ուրեմն եթէ
Դաւիթ զանիկա Տէր կը կոչէ, ի՞նչպէս անիկա
46 անոր որդին կ'ըլլայ։ Ուստի մէ՛կը չէր կրնար ա-
նոր խօսք մը պատասխանել. ՚ու այն օրէն հետև
մէ՛կը չէր համարձակեր անոր բան մը հարցնել։

ԳԼ. ԻԳ

1 Քրիստոս խրատ կու տայ ժողովուրդներուն որ դպիր-
ներուն ու փարիսեցիներուն բարի վարդապետութեանը
հետևին, և ոչ թէ անոնց չար օրինակներուն. 5 նոյն-
պէս ալ իր աշակերտները կը խրատէ որ զգոյշ կենան ա-
նոնց փառասիրութենէն. 13 ութ անգամ վայ կու տայ
անոնց կեղծաւորութեանը և կուրութեանը. 34 ու երու-
սաղէմի կործանումը կը նախատեսէ։

Ա՛յն ատեն Յիսուս խօսեցաւ ժողովուրդ-
2 ներուն և իր աշակերտներուն ու ըսաւ, ՙՄով-
սէսին աթոռը դպիրները և փարիսեցիները նըս-
3 տած են։ Ուրեմն ինչ որ ձեզի կ'ըսեն որ պա-
հէք, պահեցէք ու ըրէք, բայց անոնց գործե-
րուն պէս մի ընէք, վասն զի Է՛կ'ըսեն ու չեն
4 ըներ։ Քանզի Է՛ծանր և տանելու դժուար բեռ-
ներ կը կապեն ու կը դնեն մարդոց ուսերուն
վրայ, և իրենց մատովը չեն ուզեր զանոնք շար-
5 ժել։ Եւ ՙիրենց ամէն գործերը մարդոց երեւ-
նալու համար կ'ընեն. Է՛կը լայնցնեն իրենց
գրապանակները ու կ'երկնցնեն իրենց հանդերձ-
6 ներուն քղանցքները. Ը՛ընթրիքներու մէջ առա-
ջին բազմոցները կը սիրեն, և ժողովարաննե-
րուն մէջ առաջին աթոռները, ու շուկաներուն
7 մէջ բարեւները։ Եւ մարդոցմէ Ռաբբի, Ռաբբի
8 կոչուիլ։ Է՛բայց դուք Ռաբբի մի կոչուիք, վասն
զի ձեր Ուսուցիչը մէկ է, այսինքն Քրիստոս. և
9 դուք ամէնդ եղբայր էք։ Ու երկրի վրայ Ժ՛ՊՏ
ձեզի Հայր մի կոչէք, Ը՛վասն զի ձեր Հայրը մէկ
10 է, որ երկինքն է։ Եւ դուք ուսուցիչներ մի
կոչուիք, վասն զի ձեր Ուսուցիչը մէկ է, այ-
11 սինքն Քրիստոս։ Եւ Ը՛ձեր մէջէն մեծը ձեր ծա-
12 ռաները պիտի ըլլայ։ Ո՛վ որ իր անձը կը բարձ-
րացնէ, պիտի խոնարհի, և ո՛վ որ իր անձը կը
խոնարհեցնէ, պիտի բարձրանայ։
13 Բայց Է՛վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու
փարիսեցիներ, որ երկինքի Թագաւորութիւնը
մարդոց առջև կը գոցէք. քանզի դուք չէք
մտներ, և մտնողներն ալ չէք թողուր որ մըտ-
14 նեն։ Վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փա-
րիսեցիներ, Ո՛ր որբևարիներուն տուները կ'ու-
տէք ու ժպտոյց երեւնալու համար աղօթքը կ'եր-
կընցնէք. անոր համար աւելի դատապարտու-
15 թիւն պիտի ընդունիք։ Վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր
դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ ծով ու ցամաք
կը պտըտիք մէկը նորահաւատ ընելու, ու երբ
ըլլայ, զանիկա ձեզմէ երկու անգամ աւելի
16 գեհենի որդի կ'ընէք։ Վա՛յ ձեզի, Է՛կոյր առաջ-
նորդներ, որ կ'ըսէք Թէ Ժ՛ՈՎ որ տաճարին վրայ
երդուի՝ բան մը չէ, բայց ով որ տաճա-
րին մէջի ոսկին վրայ երդուի՝ պարտաւոր
17 կ'ըլլայ։ Ով յիմարներ ու կոյրեր, ո՞րը մեծ է,
ոսկի՞ն Կամ Թէ տաճարը որ կը սրբացնէ ոսկին։
18 Եւ Թէ՝ Ով որ սեղանին վրայ երդուի՝ բան
մը չէ, բայց ով որ սեղանին վրայի պա-
տարագին վրայ երդուի՝ պարտաւոր կ'ըլ-
19 լայ։ Ցիմարներ ու կոյրեր, ո՞րը մեծ է, պատա-
րա՞գը Կամ Թէ սեղանը որ կը սրբացնէ պատարա-
20 գը։ Ուստի ով որ սեղանին վրայ երդուի՝
երդուի կ'ընէ անոր վրայ և անոր վրայի ամէն
21 բաներուն վրայ. Եւ ով որ տաճարին վրայ եր-
դուի՝ երդուի կ'ընէ անոր վրայ և Նանոր
22 մէջ բնակողին վրայ. Եւ ով որ երկինքի վրայ
երդուի՝ երդուի կ'ընէ Ը՝Աստուծոյ աթո-
23 ռին վրայ և անոր վրայ նստողին վրայ։ Վա՛յ
ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, Ո՛ր
անանուխին ու սամիթին և չամանին տասա-
նորդը կը վճարէք, ու Ո՛ՀԿ ձգէք օրէնքին ծանր
ծանր բաները, դատաստանը և ողորմութիւնը
ու հաւատքը. ասոնք պէտք էր ընել, և զա-
24 նոնք չձգել։ Կոյր առաջնորդներ, որ միդուկը
25 կը քամէք և ուղտը կը կլլէք։ Վա՛յ ձեզի, կեղ-
ծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ Ժ՛գաւա-
թին ու պնակին դուրսի կողմը կը մաքրէք, ու
ներսէն յափշտակութեամբ և Ո՛անիրաւու-
26 թեամբ լեցուն են։ Կոյր փարիսեցի, առաջ
գաւաթին ու պնակին ներսի կողմը մաքրէ, որ-
պէս զի անոնց դուրսի կողմն ալ մաքուր ըլլայ։
27 Վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցի-
ներ, Ո՛ր կը նմանիք ծեփած գերեզմաններու,
որոնք դուրսէն գեղեցիկ կ'երեւնան, և ներսէն
մեռելներու ոսկորներով և ամէն Է՛իդ պղծու-
28 թիւնով լեցուն են։ Նոյնպէս դուք դուրսէն
մարդոց արդար կ'երեւնաք, ու ներսէն կեղծա-
ւորութեամբ և անօրէնութեամբ լեցուն էք։

ա Սաղ. ճԺ. 1։ Գործ. բ. 34։ ա Կոր. ԺԲ. 25։ Ներ. ա. 13։ Ժ. 12, 13։
ղ Դտ. Ժգ. 6։
ճ Մարկ. Ժբ. 34։ Դտ. խ. 40։

—

ա Նէեմ. բ. 4, 8։ Մազ. բ. 7։ Մարկ. Ժբ. 38։ Դտ. խ. 45։
բ Հռով. բ. 19, ևն։
գ Դտ. Ժա. 46։ Գործ. ԺԲ. 10։ Գաղ. գ. 13։
դ Գլ. գ. 1, 2, 5, 16։
ե Թագ. ԺԲ. 38։ բ Օր. գ. 8։ խբ. 12։ Աւետ. գ. 3։
զ Մարկ. Ժբ. 38, 39։ Դտ. Ժա. 43։ խ. 46։ գ Յովհ. 9։
է Յակ. գ. 1։ Տես բ Կոր. ա. 24։ ա Պետ. Ե. 3։
ը Մազ. ա. 6։
թ Գլ. խ. 26, 27։
ժ Յոր խբ. 29։ Աւետ. ԺԲ. 33։ խԹ. 23։ Դտ. Ժգ. 11։ Ժը. 14։ Յակ. դ. 6։ ա Պետ. Ե. 5։
ի Դտ. Ժա. 52։
լ Մարկ. Ժբ. 40։ Դտ. խ. 47։ բ Տիմ. գ. 6։ Տիտ. ա. 11.
խ Գլ. ԺԵ. 14։ Հմր. 24։
ծ Գլ. Ե. 33, 34։
կ Ել. Լ. 29։
հ Ել. խԹ. 37։
յ գ Թագ. ը. 13։ բ Մն. գ. 2։ Սաղ. խգ. 8։ ճԼ. 14։
ղ Գլ. Ե. 34։ Սաղ. Ժա. 4։ Գործ. է. 49։
ճ Դտ. Ժա. 42։
ո ա Թագ. ԺԵ. 22։ Ովս. գ. 6։ Միք. գ. 8։ Գլ. Թ. 13։ Ժբ. 7։
յ Ծար. է. 4։ Դտ. Ժա. 39։
ո Ո՛մանք, անբաւելութեամբ
բ Դտ. Ժա. 44։ Գործ. խգ. 3։

29 Ուա՛յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ մարգարէներուն տապանները կը շինէք, և արդարներուն գերեզմանները կը զարդարէք։ 30 Ու կ'ըսէք, Եթէ մեր հայրերուն օրերը ըլլայինք, անոնց հետ մարգարէներուն արեանը 31 մասնակից չէինք ըլլար։ Ուրեմն դուք ձեր վրայ կը վկայէք թէ "անոնց զաւակներն էք՝ որ մարգարէները կը սպաննէին։ 32 Ո՜ւթ Նդուք ալ ձեր հայրերուն չափը լեցուցէք։ 33 Օձեր, "իժերու ծնունդներ, ի՞նչպէս պիտի փախչիք գեհենին դատապարտութենէն։ 34 Ասոր համար ահա ես կը ղրկեմ ձեզի մարգարէներ և իմաստուններ ու դպիրներ, և "անոնցմէ ոմէ սպաննէք ու խաչը հանէք, և "մէկ քանիները ձեր ժողովարաններուն մէջ պիտի ծեծէք, ու քաղաքէ 35 քաղաք հալածէք։ Որպէս զի երկրի վրայ թափուած բոլոր արդար արիւնը ձեր վրայ գայ, "արդար Աբէլի արիւնէն մինչև "Բարաքիայի որդւոյն Զաքարիայի արիւնը, զոր տաճարին ու 36 սեղանին մէջտեղ սպաննեցիք։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ահա ամէն բաները պիտի գան այս ազգին վրայ։

37 "Ով Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, որ մարգարէները կը սպաննէիր, ու քեզի ղրկուածները "կը քարկոծէիր, քանի՛ անգամ Ընդունդրը "թեւերուն տակ կը ժողվէ, և դուք չուզեցիք։ 38 Ահա ձեր տունը ձեզի աւերակ պիտի 39 մնայ։ Վասն զի ձեզի կ'ըսեմ որ ա՛լ ասկէետև պիտի չտեսնէք զիս, մինչև ըսէք, "Օրհնեալ է ան որ Տէրոջը անունովը կու գայ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Քրիստոս կը նախատեսէ տաճարին կործանումը, 3 անկէ առաջ հասնելու մեծ թշուառութիւնները, 29 և իր դառնասանձի գալուն նշանները, 36 ու այն օրուան ու ժամուն մեղի անծանօթ ըլլալուն համար, 42 կը պատուիրէ որ արթուն կենանք այն բարի ծառային պէս՝ որ ամէն վայրկեան իր տէրոջ գալուն կը սպասէ։

Ե՜Յիսուս տաճարէն դուրս ելլելով կ'երթար, ու աշակերտները անոր քով գացին տաճարին շէնքերը իրեն ցուցնելու։ 2 Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ. Չէ՞ք տեսներ այդ ամէն բաները. ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, ՈՉիտի չմնայ հոս քար քարի վրայ՝ որ չքակուի։

3 Ու երբ անիկա Ձիթենեաց լեռը նստեր էր, աշակերտները իրեն եկան առանձին ու ըսին, Ընէ մեզի, ե՞րբ պիտի ըլլան այդ բաները. և քու գալուստիդ ու աշխարհիս վերջին նշանը 4 ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Եւ Յիսուս պատասխանելով ուսաւ ու բսաւ անոնց, Ւ՚Զգոյշ կեցէք, չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ։ 5 Վասն զի "շատերը պիտի գան իմ անունովս ու ըսեն թէ Ես եմ Քրիստոսը, ու շատերը պիտի մոլորեցնեն։ 6 Եւ պիտի լսէք պատերազմներ ու պատերազմներու լուրեր. զգոյշ կեցէք որ չխռովիք. վասն զի այն ամէն բաները պէտք է որ ըլլան, բայց դեռ 7 վերջը չէ։ Վասն զի "ազգ ազգի վրայ պիտի յարձակի, ու թագաւորութիւն թագաւորութեան վրայ, և տեղ տեղ սովեր ու մահատարաժամներ և երկրաշարժութիւններ պիտի ըլլան։ 8 Բայց ասոնք ամէնը ցաւերուն սկիզբն են։ 9 Ե՛ն ատեն ձեզ նեղութեան պիտի մատնեն և ձեզ պիտի սպաննեն, ու իմ անուանս համար ամէն ազգերուն ատելի պիտի ըլլաք։ 10 Եւ այն ատեն շատերը Ֆպիտի դժգոհակղին, ու մէկզմէկ պիտի մատնեն և մէկզմէկ պիտի ատեն։ 11 Եւ շատ սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն ու շատերը պիտի մոլորեցնեն. 12 Եւ անօրէնութեան շատնալուն համար շատերուն սէրը պիտի պաղի։ 13 Բայց "ով որ մինչև վերջը համբերէ, անիկա պիտի ապրի։ 14 Եւ Ֆարքայութեան այս աւետարանը Ւրովանդակ աշխարհի մէջ պիտի քարոզուի՝ բոլոր ազգերուն վկայութիւն ըլլալու, և անկէ ետև վերջը պիտի գայ։

15 Ոետոի երբ տեսնէք աւերմունքին պղծութիւնը՝ որ Դանիէլ մարգարէին ձեռքով բսուած է, թէ սուրբ տեղը կենայ. (ով որ կարդայ, թող հասկնայ.) 16 Ա՛յն ատեն "Հրէաստանի 17 մէջ եղողները լեռները թող փախչին. Եւ ան որ տանիքին վրայ է, թող չիջնէ իր տունէն բան մը առնելու. 18 Եւ ան որ արտին մէջ է, թող ետ չդառնայ իր հանդերձները առնելու։ 19 Բայց "վա՛յ այն օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ 20 տուողներուն։ Եւ աղօթք ըրէք որ ձեր փախչիլը ձմեռը չըլլայ, ոչ ալ շաբաթ օրը. Ռանդի 21 այն ատեն այնպիսի մեծ նեղութիւն պիտի ըլլայ, որու նմանը աշխարհի սկիզբէն մինչև հիմա եղած չէ, ոչ ալ պիտի ըլլայ։ Եւ եթէ այն օրերը չկրճատուին, ընաւ մարմին մը պիտի չազատուի. Ֆբայց ընտրեալներուն համար այն

---

2 Ղուկ. ժա. 47։
– Դատ. է. 51, 52։ ա Թես. բ. 15։
4 Մն. ժե. 16։ ա Թես. բ. 16։
5 Գլ. գ. 7։ ժբ. 34։
6 Գլ. խա. 34, 35։ Ղուկ. ժա. 49։
– Դատ. ե. 40։ է. 57, 58։ իբ. 19։
8 Գլ. ժ. 17։ բ Կոր. ժա. 24, 25։
9 Յայտ. ժբ. 24։
10 Մն. գ. 8։ ա Յովհ. գ. 12։
11 Ք Մն. իգ. 20, 21։
12 Ղուկ. ժգ. 34։
13 Ք Մն. իգ. 21։
14 Ք Օր. լբ. 11, 12։
15 Սապ. ժէ. 8։ դա. 4։
16 Սապ. ձժբ. 26։ Գլ. խա. 9։

17 Մար. ժգ. 1։ Ղուկ. խա. 5։
18 գ Թագ. ի. 7։ Եբեմ. իգ. 18։ Միք. գ. 12։ Ղուկ. ժբ. 44։
19 Մար. ժգ. 3։
20 ա Թես. ե. 1։
21 Եսթե. ե. 6։ Կոզ. բ. 8, 18։ ք Թես. բ. 3։ ա Յովհ. գ. 1։
22 Եբեմ. ժգ. 14։ իգ. 21, 25։ Հմր. 24։ Յովհ. ե. 43։
24 Հմր. 11։
25 ք Մն. ժե. 6։ Ես. ժի. 2։ Անգ. բ. 22։ Զաք. ժգ. 13։
26 Գլ. ժ. 17։ Մար. ժգ. 9։ Ղուկ. խա. 12։ Յովհ. ժե. 20։ ժգ. 2։ Գործ. գ. 2, 3։ է. 58։ ժբ. 1։ ա Պետ. գ. 16։ Յայտ. բ. 10, 13։
27 Գլ. ժա. 6։ ժգ. 57։ ք Տիմ. ա. 15։ դ. 10, 16։
28 Գլ. է. 15։ Գործ. ի. 29։ ք Պետ. բ. 1։
29 ա Տիմ. գ. 1։ Հմր. 5, 24։
30 Գլ. ժ. 22։ Մատ. ժգ. 13։ Եբր. գ. 6, 14։ Յայտ. բ. 10։
31 Գլ. գ. 23։ β. 35։
32 Հռոմ. ժ. 18։ Կող. ա. 6, 23։
33 Մատ. ժգ. 14։ Ղուկ. խա. 20։
34 Գործ. β. 27։ ժբ. 11։
35 Գործ. β. 23, 25։
36 Ղուկ. խգ. 29։
37 Գործ. β. 26։ ժբ. 1։ Յովհ. բ. 2։
38 Ես. կե. 8, 9։ Զաք. ժգ. 2, 3։

23 օրերը պիտի քննեան։ Եւ Ա֊ի՛ն աաեն եթէ մէկը
ձեզի ըսէ թէ Ա֊հա հոս է Քրիստոսը կամ՝ հոն,
24 մի հաւատաք. վասն զի Հուտա Քրիստոսներ և
ուտա մարգարէներ պիտի ելլեն, ու մեծ նշան-
ներ և հրաշքներ պիտի ցուցնեն, որ եթէ կա-
25 րելի է՝ ընտրեալներն ալ մոլորեցնեն։ Ա֊հա ձե-
26 զի առաջուընէ ըսի։ Ուստի եթէ ձեզի ըսեն թէ
Ա֊հա անապատին մէջ է, մի ելլէք. Ա֊ ՐԵ՝ Ա֊հա
ներքին սենեակներուն մէջ է, մի հաւատաք։
27 Նվ֊ասն զի ինչպէս փայլակը արեւելքէն կ'ելլէ ու
մինչև արեմուտք կ'երեւնայ, այնպէս պիտի ըլ-
28 լայ Որդւոյ մարդոյ գալուստը։ Որտեղ որ
մեռած մարմին կայ, հոն պիտի ժողովուին ար-
ծիւները։
29 Եւ ՚իշուտ մը այն նեղութեան օրերէն ետև
՚արեգակը պիտի խաւարի, ու լուսինը իր լոյսը
պիտի չտայ, և աստղերը երկինքէն պիտի իյ-
նան, ու երկինքի զօրութիւնները պիտի շար-
30 ժին։ ՚Եւ այն աաեն Որդւոյ մարդոյ նշանը պի-
տի երեւնայ երկինքի մէջ, Վու այն աաեն երկրի
բոլոր ազգերը կոծ պիտի ընեն, ՚ու պիտի տես-
նեն Որդին մարդոյ երկինքի ամպերուն վրայ
31 եկած զօրութիւնով ու մեծ փառքով։ ՚Եւ ա-
նիկա իր հրեշտակները պիտի ղրկէ մեծաձայն
փողով, ու պիտի ժողվեն իր ընտրեալները չորս
հովերէն, երկինքի մէկ ծայրէն մինչև միւս ծայրը։
32 ՚Թզենիէն առակ մը սորվեցէք. որ երբ ա-
նոր ոտերը կը կակուղնան ու տերեւները կը
33 ցցուին, գիտէք թէ ամառը մօտ է։ Նոյնպէս
դուք երբ այս ամէն բաները տեսնէք, գիտցէք
34 ՚որ մօտ է դուռներուն քով։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի որ էայս ազգը պիտի չանցնի մինչև այս
35 ամէն բաները ըլլան։ ՚Երկինք ու երկիր պիտի
անցնին, բայց իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին։
36 ՚Իակ այն օրուան և այն ժամուն համար
մա՛րդ չգիտեր, ոչ ալ երկինքի *հրեշտակները,
37 §հապա միայն իմ Հայրս։ Բայց ինչպէս Նոյի
օրերը եղաւ, Որդւոյ մարդոյ գալուստն ալ այն-
38 պէս պիտի ըլլայ։ ՚Քանի՛ ինչպէս էին այն օրերը
ջրհեղեղէն առաջ, կ'ուտէին, կը խմէին, կին
կ'առնէին ու երկան կու տային, մինչև այն օրը
39 որ Նոյ տապանը մտաւ, Եւ չգիտցան՝ մինչև
ջրհեղեղը եկաւ ու ամէնը վերցուց, Որդւոյ
մարդոյ գալուստն ալ այնպէս պիտի ըլլայ։
40 §Ա֊յն աաեն ԵՐԵՔ երկու հոգի արտի մը մէջ
ըլլան, մէկը պիտի առնուի ու միւսը ձգուի։
41 Ե֊ ԵՐԵՔ երկու կին մէկ աղօրիքի մէջ աղալու
վրայ դառնուին, մէկը պիտի առնուի ու միւսը
ձգուի։
42 Ուրեմն հսկեցէք, վասն զի չէք դի-
43 տեր թէ ո՛ր ժամուն ձեր Տէրը կու գայ։ ՚Բայց
զայս գիտցէք, որ եթէ տանուտէրը գիտնար
թէ գիշերուան ո՛ր պահուն գողը կու գայ, ար-
թուն կը կենար և թող չէր տար որ իր տունը
44 ծակեն։ Ի֊նոր համար դուք ալ պատրաստ կե-
ցէք, քանզի Որդին մարդոյ կու գայ այնպիսի
45 ժամու մէջ՝ որ դուք չէք կարծեր։ ՚Ուստի ո՞վ
է այն հաւատարիմ ու խելացի ծառան՝ զոր
իր տէրը իր ծառաներուն վրայ դրաւ, որպէս զի
46 տեղին անոնց կերակուր տայ։ Երանի՛ է այն
ծառային, զոր իր տէրը եկած ատեն այնպէս
47 ըրած պիտի գտնէ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի ՚որ
իր բոլոր ունեցածին վրայ պիտի կեցնէ զանի-
48 կա։ Հապա եթէ այն չար ծառան իր սրտին
49 մէջ ըսէ, Իմ Տէրս իր գալը կ'ուշացնէ։ Եւ
սկսի իր ծառայակիցները ծեծել, ու գինովնե-
50 րուն հետ ուտել ու խմել, Ա֊յն ծառային տէրը
պիտի գայ այնպիսի օր մը որ չսպասեր և այն-
51 պիսի ժամ մը՝ որ չգիտեր։ Եւ զանիկա մէջտե-
ղէն պիտի կտրէ, ու անոր բաժինը կեղծաւոր-
ներուն հետ պիտի դնէ. Ի֊հոն պիտի ըլլայ լալ
ու ակռաներ կրճտել։

ԳԼ. ԻԵ

1 Ծասը կոյսերուն առակը, 14 ուՀատանդներուն ա-
ռակը, 31 Վերջին դատաստանին տեսարանը։

Ա֊յն աաեն երկինքի թագաւորութիւնը
պիտի նմանի տասը կոյսերու, որոնք իրենց լապ-
տերները առնելով՝ ՚փեսան դիմաւորելու ելան։
2 Բ֊Անոնցմէ հինգը իմաստուն էին, և հինգը յի-
3 մար։ Յիմարները առին իրենց լապտերները, ու
4 իրենց հետ իւղ չառին. Բայց իմաստուննները
իրենց լապտերներուն հետ ամաններով իւղ ա֊ւ
5 առին։ Եւ երբ փեսան ուշացաւ, էամէնն ալ
6 թմրեցան ու քնացան։ Եւ կէս գիշերին ՚ձայն
մը եղաւ, Ա֊հա փեսան կու գայ. զանիկա դի-
7 մաւորելու ելէք։ Ա֊յն ատեն բոլոր կոյսերը
8 ելան ու Իրենց լապտերները շիտակեցին։ Եւ յի-
մարները ըսին իմաստուններուն, Տուէք մեզի

Ն Մար. ժգ. 21։ Ղու. ժէ. 23։ Յով. 8։
Շ ա Օր. ժգ. 1։ Հմր. 5, 11։ բ Թես. բ. 9, 10, 11։ Յայտ. ժգ. 13։
Ո Յովէլ. գ. 37։ ժ. 28, 29։ Հռոմ. ը. 28, 29, 30։ բ Տիմ. բ. 19։
Չ Ղու. ժէ. 24։
Պ Յով լթ. 30։ Ղու. ժէ. 37։
Ջ Դան. է. 11, 12։
Ռ Նա. ժգ. 10։ Նպեմ. լբ. 7։ Յովել բ. 10, 31։ գ. 15։ Ամովս ե. 20։ բ. 9։ Մար. ժգ. 24։ Ղու. յա. 25։ Գոր. բ. 20։ Յայտ. գ. 12։
Ս Դան. է. 13։
Վ Զաք. ժբ. 12։
Տ Գլ. ժգ. 27։ Մար. ժգ. 26։ Յայտ. ա. 7։
Ր Գլ. ժգ. 41։ ա Կոր. ժե. 52։ ա Թես. դ. 15։
Ց Ղու. յա. 29։
Ւ Յով. ե. 9։
Փ Գլ. ժգ. 28։ իգ. 36։ Մար. ժգ. 30։ Ղու. յա. 32։
Ք Սաղ. ճբ. 26։ Նա. ծա. 6։ Երեմ. լա. 35, 36։ Գլ. ե. 18։ Մար. ժգ. 31։ Ղու. յա. 33։ Եբր. ա. 11։
* Մար. ժգ. 32։ Գոր. ա. 7։ ա Թես. ե. 2։ բ Պետ. գ. 10։
• Ո֊ամէն, հրեշտակները, և ոչ Որդին
Ֆ Զաք. ժգ. 7։
— Մն. գ. 3, 4, 5։ է. 5։ Ղու. ժէ. 26։ ա Պետ. գ. 20։
Բ Ղու. ժէ. 34, ևն։
Ֆ Գլ. իե. 13։ Մար. ժգ. 33, ևն։ Ղու. յա. 36։
Ք Ղու. ժբ. 39։ ա Թես. ե. 2։ բ Պետ. գ. 10։ Յայտ. գ. 3։ ժգ. 15։
Ե Գլ. իե. 13։ ա Թես. ե. 6։
Զ Ղու. ժբ. 42։ Գոր. ի. 28։ ա Կոր. դ. 2։ Եբր. գ. 5։
Է Յայտ. ժգ. 15։
Ը Գլ. իե. 21, 23։ Ղու. իբ. 29։
Ը Գլ. ը. 12։ իե. 30։

— Եսթ. ե. 29, 30։ Յայտ. ժթ. 7։ յա. 2, 9։
Բ Գլ. ժգ. 47։ իբ. 10։
Գ ա Թես. ե. 6։
Դ Գլ. իգ. 31։ ա Թես. գ. 16։
Ե Ղու. ժբ. 35։

ձեր իւղէն, վասն զի մեր լապտերները մարելու
9 վրայ են։ Պատահան տուին իմաստուններըն ու
ըսին, Զըլլայ որ մեզի ու ձեզի չբաւականանայ,
այլ յաւէտ ծախողներուն գացէք և գնեցէք
10 ձեզի համար։ Երբ անոնք գացին գնելու, փե-
սան եկաւ, ու պատրաստ եղողները անոր հետ
11 հարսնիքը մտան, և դուռը գոցուեցաւ։ Ետքը
միւս կոյսերը եկան ու ըսին, Տէր, Տէր, բաց
12 մեզի։ Բայց անիկա պատահան տուաւ ու
ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի Թէ Ես ձեզ
13 չեմ ճանչնար։ Ուրեմն արթուն կեցէք, վասն
զի ո՛չ օրը գիտէք և ո՛չ *ժամը։

14 Քանզի ⁂ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ
մը կանչեց իր ծառաները, և իր ունեցածը ա-
15 նոնց յանձնեց։ Մէկուն տուաւ հինգ տաղանդ,
ու մէկուն՝ երկուք, և մէկուն՝ մէկ, իւրաքան-
կուն իր կարողութեանը չափ, ու անմիջապէս
16 ճամբայ ելաւ։ Եւ ան որ հինգ տաղանդը ա-
ռած էր, գնաց անոնցմով գործ տեսաւ, և ու-
17 րիշ հինգ տաղանդ շահեցաւ։ Նմանապէս ան
որ երկուքը ա֊ած էր, ուրիշ երկուք ալ շա-
18 հեցաւ։ Իսկ ան որ մէկը առած էր, գնաց գե-
տինը փորեց, ու իր տէրոջը արծաթը պահեց։
19 Շատ ժամանակէ ետև այն ծառաներուն տէրը
20 եկաւ, և անոնցմէ հաշիւ ուզեց։ Եւ հինգ տա-
ղանդը առնողը եկաւ՝ ուրիշ հինգ տաղանդ ալ
բերաւ, ու ըսաւ, Տէր, հինգ տաղանդ յանձ-
նեցիր ինծի, ահա ուրիշ հինգ տաղանդ ա֊ նոնց
21 վրայ շահեցայ։ Ըսաւ անոր իր տէրը, Ա֊ա-
րիւս, բարի ու հաւատարիմ ծառայ. դուն որ
քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար, Ը֊քեզ շատ
բաներու վրայ պիտի կեցնեմ. մտիր Ը֊քու տէ-
22 րոջդ ուրախութեանը մէջ։ Երկու տաղանդը
առնողն ալ եկաւ ու ըսաւ, Տէր, երկու տա-
ղանդ յանձնեցիր ինծի, ահա ուրիշ երկու տա-
23 ղանդ ա֊ նոնց վրայ շահեցայ։ Ըսաւ անոր իր
տէրը, ⁂Ա֊ա֊րիւս, բարի ու հաւատարիմ ծառայ.
դուն որ քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար,
քեզ շատ բաներու վրայ պիտի կեցնեմ. մտիր
24 քու տէրոջդ ուրախութեանը մէջ։ Մէկ տա-
ղանդը առնողն ալ եկաւ ու ըսաւ, Տէր, գի-
տէի որ դուն խիստ մարդ մըն ես, չսերմանած
տեղէդ կը հնձես ու չցանած տեղէդ կը ժող-
25 վես։ Ուստի վախնալով՝ գացի քու տաղանդդ
գետնին տակ պահեցի. ա֊ահա քուկդ քե-
26 զի։ Պատահան տուաւ անոր տէրը ու ըսաւ
անոր, Չար և ծոյլ ծառայ, գիտէիր որ չսեր-
մանած տեղէս կը հնձեմ ու չցանած տեղէս կը
27 ժողվեմ. Ուրեմն պէտք էր քեզի որ իմ առակս
դեղանաւորներուն տայիր, որպէս զի եկած ա-
28 տենս շահովը առնէի իմս։ Արդ առէք անկէ
տաղանդը, ու տասը տաղանդ ունեցողին տուէք։
29 Վասն զի ամէն ունեցողին պիտի տրուի, ու
պիտի աւելնայ, և չունեցողին ունեցածն ալ
30 անկէ պիտի առնուի։ Եւ այդ անպիտան ծա-
ռան դուրսի խաւարը հանեցէք. հոն պիտի լա-
յայ լալ ու ակռաները կրճտել։

31 Ու ⁂երբ Որդին մարդոյ իր փառքովը գայ,
և բոլոր †սուրբ հրեշտակները իրեն հետ, այն
32 ատեն իր փառաց աթոռը պիտի նստի. Եւ
⁂անոր առջև պիտի ժողվուին բոլոր ազգերը,
ու ⁂զանոնք իրարմէ պիտի զատէ, ինչպէս հո-
33 վիւ մը ոչխարները այծերէն կը զատէ. Եւ ոչ-
խարները իր աջ կողմը պիտի կայնեցնէ, ու այ-
ծերը ձախ կողմը։

34 Այն ատեն Թագաւորը իր աջ կողմը եղող-
ներուն պիտի ըսէ, Եկէք, իմ Հօրս օրհնածները,
⁂աշխարհի սկիզբէն ձեզի համար պատրաս-
տուած Թագաւորութիւնը ⁂ժառանգեցէք.
35 Վասն զի անօթեցայ, և ինծի ուտելիք տուիք.
ծարաւեցայ, ու ինծի խմցուցիք. Օտարական
36 էի, և զիս ներս առիք. ⁂Մերկ էի, և զիս հագ-
ուեցուցիք. Հիւանդ էի, ու ինծի տես եկաք.
37 Բանտի մէջ էի, և ինծի եկաք։ Այն ատեն
արդարները անոր պատահան պիտի տան ու
ըսեն, Տէր, ե՞րբ քեզ անօթեցած տեսանք ու
կերակրեցինք, կամ ծարաւած՝ ու խմցուցինք.
38 Ե՞րբ քեզ օտարական տեսանք և ներս առինք,
39 կամ մերկ՝ ու հագուեցուցինք. Ե՞րբ քեզ հի-
ւանդ կամ բանտի մէջ տեսանք, ու քեզի ե-
40 կանք։ Եւ Թագաւորը պատահան տալով պի-
տի ըսէ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, ⁂Որով-
հետև այս իմ եղբայրներուս ամէնէն պզտիկնե-
րէն մէկուն ըրիք, ինծի ըրիք։

41 Այն ատեն ձախ կողմը եղողներուն ալ պի-
տի ըսէ, ⁂Մէկդի գացէք ինծմէ, անիծեալներ,
⁂յաւիտենական կրակին մէջ՝ որ պատրաստուած
42 է ⁂սատանային ու իր հրեշտակներուն։ Վասն զի
անօթեցայ, և ինծի ուտելիք չտուիք. ծարա-
43 ւեցայ, ու ինծի չխմցուցիք. Օտարական էի, և
զիս ներս չառիք. մերկ էի, և զիս չհագուեցու-
ցիք. հիւանդ ու բանտի մէջ էի, և ինծի տես
44 չեկաք։ Այն ատեն անոնք ալ պատահան պի-
տի ‡տան ու ըսեն, Տէր, ե՞րբ տեսանք քեզ

ա Գաս. ժգ. 25։
բ Գլ. է. 21, 22, 23։
գ Սաղ. ե. 5։ Ամբ. ա. 13։ Յովհ. թ. 31։
դ Գլ. իգ. 42, 44։ Մար. ժգ. 33, 35։ Գաս. իա 36։ ա Կոր. ժգ. 13։ ա Թես. ե. 6։ ա Պետ. ե. 8։ Յայտ. ժգ. 15։
ե ⁂Յոյն, ժամըս, որուն մէջ Որդին մարդոյ կու գայ։
զ Գաս. ժբ. 12։ Գլ. իա. 33։
է Հռով. ժբ. 6։ ա Կոր. ժբ. 7։ 11։ 29։ Եփես. դ. 11։
ը Գլ. իգ. 47։ Հմր. 34։ 46։ Գաս. ժբ. 44։ իբ. 29, 30։
թ Երբ. ժբ. 2։ բ Տիմ. բ. 12։ ա Պետ. ա. 8։
ժ Հմր. 21։
ի Գլ. ժգ. 12։ Մար. դ. 25։ Գաս. բ. 18։ ժբ. 26։ Յովհ. ժե. 2։
լ Գլ. բ. 12։ իգ. 51։
խ Զաք. ժգ. 5։ Գլ ժգ. 27։ ժբ. 28։ Մար. բ. 38։ Գործ. ա. 11։ ա Թես. դ. 15։
ծ Թես. ա. 7։ Յուդ. 14։ Յայտ. ա. 7։
† ⁂Տես ԼՈՒԿԱՆ
կ Հռով. ժգ. 10։ բ Կոր. ե. 10։ Յայտ. իբ. 12։
հ Եզեկ. իե. 38։ լղ. 17, 20։ գԼ. ժգ. 49։
ձ Գլ. իբ. 23։ Մար. ժ. 40։ ա Կոր. բ. 9։ Երբ. ժա. 16։
ղ Հռով. բ. 17։ ա Պետ. ա. 4, 9։ գ. 9։ Յայտ. իա. 7։
ճ Ես. ծբ. 7։ Եզեկ. ժբ. 7։ Յայտ. ա. 27։
մ Երբ. ժգ. 2։ գ Յովհ. 5։
յ Յայտ. բ. 15, 16։
ն բ Տիմ. ա. 16։
շ Ածախ. ժգ. 31։ ժբ. 17։ Գլ. ժ. 42։ Մար. թ. 40։ Երբ. գ. 10։
ո Սաղ. գ. 8։ Գլ. է. 23։ Գաս. ժգ. 27։
պ Գլ. ժգ. 40, 42։
ջ բ Պետ. բ. 4։ Յուդ. 6։
ռ ⁂Տես, տան անոր

անօթեցած, կամ ծարաւած, կամ օտարական,
կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ բանտի մէջ,
45 ու քեզի պատասխանութիւն չըրինք։ Ա՛յն ատեն
պատասխան պիտի տայ անոնց ու ըսէ, Ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի, Վրովհետեւ ասոնց ամենէն
պզտիկներէն մէկուն չըրիք, ինծի ալ չըրիք։
46 Եւ ասոնք պիտի երթան յաւիտենական
տանջանքը, իսկ արդարները՝ յաւիտենական
կեանքը։

ԳԼ. ԻԶ

1 Իշխանները խորհուրդ կ'ընեն Քրիստոսի դէմ։ 6 Կին
մը իւղով կ'օծէ անոր գլուխը։ 14 Յուդա կը մտնէ
Քրիստոսու։ 17 Քրիստոս կ'ուտէ զատիկը։ 26 կը սահմանէ
իր սուրբ ընթրիքը։ 36 ազօթք կ'ընէ պարտէզին մէջ։
47 Եւ մէկ համբուրով մը մատնուած՝ 57 Կայիափայի առ-
ջեւ կը տարուի։ 69 Պետրոս կ'ուրանայ զՔրիստոսու։

Ու երբ Յիսուս լմնցուց այս բոլոր խօսքե-
2 րը, ըսաւ իր աշակերտներուն, Գիտէք որ եր-
կու օրէն հաւ զատիկ կ'ըլլայ, և Որդին մարդոյ
կը մատնուի խաչը հլլելու։
3 Եւ այն ատեն քահանայապետները ու դպիր-
ները և ժողովուրդին ծերերը ժողվուեցան քա-
հանայապետին սրահը, որուն անունը Կայիափա
4 էր. Ու խորհուրդ ըրին որ նենգութեամբ բռնեն
5 Յիսուսը ու մեռցնեն։ Բայց կ'ըսէին թէ Ոչ
տօնին ատենը, որպէս զի ժողովուրդին մէջ խռո-
վութիւն չըլլայ։
6 Եւ երբ Յիսուս Բեթանիա էր, բորոտ Սի-
7 մոնի տունը, Կին մը եկաւ անոր՝ որ ունէր
ծանրագին իւղի շիշ մը, և թափեց անոր գլ-
8 խուն վրայ՝ երբ անիկա սեղան նստած էր։ Եւ
անոր աշակերտները տեսնելով՝ դժուարացան ու
9 ըսին, Ինչո՞ւ այս կորուստը ըլլայ. Քանզի այդ
իւղը կրնար սուղ գնով ծախուիլ, ու աղքատ-
10 ներուն տրուիլ։ Եւ Յիսուս իմանալով՝ ըսաւ
անոնց, Ինչո՞ւ անհանգիստ կ'ընէք կինը. քան-
11 զի ատիկա բարի գործ մը գործեց ինծի։ Վասն
զի աղքատները միշտ ատեն ձեզի հետ ունիք,
12 բայց Եղիա միշտ ատեն չունիք։ Վասն զի ատի-
կա որ այդ իւղը իմ մարմինիս վրայ թափեց,
13 իմ թաղումիս համար ըրաւ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի Թէ Բոլոր աշխարհի մէջ՝ ուր որ այս աւե-
տարանը քարոզուի, ատոր ըրածն ալ պիտի խօս-
ուի՝ իրեն յիշատակ ըլլալու համար։
14 Ա՛յն ատեն տասներկուքէն մէկը, որ Յու-

դա Իսկարիովտացի կ'ըսուէը, գնաց քահանա-
15 յապետներուն ու ըսաւ, Ի՞նչ կուզէք ինծի
տալ, ու ես ձեզի մատնեմ զանիկա. և անոնք
16 երեսուն արծաթի խոստացան անոր։ Եւ
անկէ հետե պատեհութիւն մը կը փնտուէր, որ-
պէս զի զանիկա մատնէ անոնց։
17 Եւ բաղարջակերաց առաջին օրը աշակերտ-
ները Յիսուսի եկան ու անոր ըսին, Ո՞ւր կ'ու-
զես որ քեզի պատրաստենք՝ զատիկը ուտելու
18 համար։ Եւ անիկա ըսաւ, Գացէք քաղաքը այս
ինչ մարդուն ու ըսէք անոր, Վարդապետը
կ'ըսէ, Ժամանակս մօտ է. աշակերտներուս
հետ քու քովդ պիտի ընեմ զատիկը։
19 Աշակերտներն ալ ըրին ինչպէս Յիսուս իրենց
հրամայեց ըրաւ, ու պատրաստեցին զատիկը։
20 Ու երբ իրիկուն եղաւ, տասներկուքին
21 հետ սեղան նստաւ։ Եւ քանի որ կ'ուտէին,
ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ ձեզմէ մէկը
22 դիս պիտի մատնէ։ Ու շատ տրտմեցան, և ա-
նոնցմէ ամէն մէկը սկսաւ ըսել անոր, Տէր, մի-
23 թէ ե՞ս եմ։ Անիկա պատասխան տուաւ ու
ըսաւ, Ան որ ինծի հետ իր ձեռքը պնակը
24 խոթեց, նոյնը պիտի մատնէ զիս։ Յիրաւի Որ-
դին մարդոյ կերթայ, ինչպէս գրուած է իրեն
համար. բայց ա՛լի այն մարդուն, որուն ձեռ-
քով Որդին մարդոյ կը մատնուի. աղէկ էր այն
25 մարդուն որ ծնած չըլլար։ Պատասխան տուաւ
Յուդա որ զանիկա պիտի մատնէր՝ ու ըսաւ,
Վարդապետ, միթէ ե՞ս եմ. ըսաւ անոր,
Դուն ըսիր։
26 Եւ քանի որ անոնք կ'ուտէին, Յիսուս
հաց առաւ, օրհնեց ու կտրեց, և տուաւ աշա-
կերտներուն ու ըսաւ, Առէք, կերէք, Ա՛յս է
27 իմ մարմինս։ Եւ գաւաթը առաւ, գոհացաւ, ու
տուաւ անոնց և ըսաւ, Ամէնդ ալ խմեցէք ա-
28 կէ. Վասն զի ասիկա է իմ արիւնս Նոր ու-
խտի, որ շատերու համար կը թափուի մեղքե-
29 րու թողութեան համար։ Բայց Ա՛կէ հետե
ձեզի հետ զանիկա նոր
խմեմ իմ Հօրս թագաւորութեանը մէջ։
30 Եւ օրհնութիւն մը երգելէ հետե Ձիթե-
31 ենց լեռը ելան։ Այն ատեն Յիսուս ըսաւ ա-
նոնց, Դուք ամէնդ այս գիշեր Իմ վրայով
պիտի դայթակղիք. վասն զի գրուած է Թէ
Հովիւը պիտի զարնեմ, ու հօտին ոչխարները
32 պիտի ցրուին։ Բայց յարութիւնս առնելէս հետե

ե Ա՛ռաք. ժդ. 31։ ժէ. 5։ Զաք. ը. 8։ Դտր. ք. 5։
զ Դան. ժբ. 2։ Յովէ. ե. 29։ Հռով. ը. 7, ևն։

—

է Մար. ժդ. 1։ Ղու. խբ. 1։ Յովհ. ժզ. 1։
ը Սաղ. ը. 2։ Յովհ. ժա. 47։ Գտր. գ. 25, ևն։
թ Մար. ժդ. 3։ Յովհ. ժա. 1, 2։ ժբ. 3։
ժ Ղկ. ժբ. 6, 18։ Մար. ժդ. 12։ Ղու. խբ. 7։
ժա Յովհ. ժբ. 4։
ժբ Օր. ժե. 11։ Յովհ. ժբ. 8։
ժգ Տես Ղկ. ժբ. 20։ խբ. 20։ Յովհ. ժզ. 33։ ժդ. 19։ ժզ. 5, 28։ ժէ. 11։
ժդ Մար. ժդ. 10։ Ղու. խբ. 3։ Յովհ. ժզ. 2, 30։
ժե Գլ. ժ. 4.
ժզ Զաք. ժա. 12։ Գլ. խէ. 3։
ժէ կ—ր, կշռեցին
ժը Ել. ժբ. 6, 18։ Մար. ժդ. 12։ Ղու. խբ. 7։
ի Մար. ժդ. 17—21։ Ղու. խբ. 14։ Յովհ. ժդ. 21։
ժթ Սաղ. խա. 9։ Ղու. խբ. 21։ Յովհ. ժզ. 18։
ի Սաղ. խբ։ Նա. ժգ։ Դան. ք. 26։ Մար. ք. 11։ Ղու. խդ. 25, 26, 46։ Գոր. ժէ. 2, 3։ խզ. 22, 23։ ա Կոր. ժե. 3։
ի Յովհ. ժէ. 12։
ի Մար. ժդ. 22։ Ղու. խբ. 19։
ի ա Կոր. ժա. 23, 24, 25։
ի ա Կոր. ժ. 16։
ի Մար. ժդ. 23։
ի Տես նաև խդ. 8։ Գա. ժէ. 11։
ի Երեմ. լա. 31։
ի Գլ. ժ. 28։ Հռով. և. 15։ Եբր. ք. 22։
ի Մար. ժդ. 25։ Ղու. խբ. 18։
ի Գոր. ժ. 41։
ի Մար. ժդ. 26։
ի Մար. ժդ. 27։ Յովհ. ժզ. 32։
ի Գլ. ժա. 6։
ի Զաք. ժդ. 7։

33 ձեզմէ առաջ *Գալիլեա պիտի երթամ։ Պա-
տասխան տուաւ Պետրոս ու ըսաւ անոր, Թէ-
պէտ ամէնն ալ քու վրայովդ դժգոհակղին,
34 բայց ես բնաւ պիտի չդժգոհակղիմ։ Ըսաւ անոր
Յիսուս, Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, Այս գիշեր
դեռ հաւը չհաւած՝ երեք անգամ զիս պիտի
35 ուրանաս։ Ըսաւ անոր Պետրոս, Թէև քեզի հետ
մեռնելու ալ ըլլամ, բնաւ քեզ պիտի չուրա-
նամ. այսպէս կ'ըսէին նաև ամէն աշա-
կերտները։

36 *Այն ատեն Յիսուս անոնց հետ տեղ մը
եկաւ որուն անունը Գեթսեմանի էր, ու ըսաւ
աշակերտներուն, Հոս նստեցէք մինչև որ ես
37 երթամ հոն աղօթք ընեմ։ Եւ իրեն հետ առ-
նելով Պետրոսը ու *Զեբեդէոսի երկու որդինե-
38 րը, սկսաւ տրտմիլ ու վշտանալ։ Այն ատեն
ըսաւ անոնց, *Իմ անձս մեռնելու չափ տըր-
տում է. հոս կեցէք ու ինծի հետ արթուն մնա-
39 ցէք։ Ու քիչ մը առաջ երթալով՝ իր երեսին
վրայ ինկաւ ու *աղօթք ըրաւ՝ ըսելով, *Ով
Հայր իմ, եթէ կարելի է, *թող այս գաւաթը
ինծմէ անցնի. բայց *ոչ թէ ինչպէս ես կ'ու-
40 զեմ, հապա ինչպէս դուն կ'*ուզես։ Եւ եկաւ
աշակերտներուն ու զանոնք քնացած գտաւ, ու
ըսաւ Պետրոսի, Այդպէս մէկ ժամ ալ չկրցա՞ք
41 ինծի հետ արթուն կենալ։ *Արթուն կեցէք ու
աղօթք ըրէք, որպէս զի փորձութեան մէջ
չմտնէք. հոգին յօժար է, բայց մարմինը տկար։
42 Դարձեալ երկրորդ անգամ գնաց աղօթք ըրաւ՝
ըսելով, Ով Հայր իմ, եթէ անկարելի է որ
այս գաւաթը ինծմէ անցնի առանց անկէ խմե-
43 լուս, թող քու կամքդ ըլլայ։ Եւ եկաւ զա-
նոնք նորէն քնացած գտաւ, վասն զի աչքե-
44 նին ծանրացած էր։ Եւ թողուց զանոնք, ու
նորէն գնաց երրորդ անգամ աղօթք ըրաւ՝
45 նոյն խօսքը ըսելով։ Այն ատեն եկաւ իր աշա-
կերտներուն ու ըսաւ անոնց, Ա՛մէ հապա քնա-
ցէք ու հանգչեցէք. ահա ժամը հասաւ, և
Որդին մարդոյ մեղաւորներուն ձեռքը կը մատ-
46 նուի։ Ելէք տակէ երթանք. ահա մօտեցաւ ա-
նիկա որ զիս պիտի մատնէ։

47 Եւ *դեռ անիկա զայս որ կը խօսէր, ահա
Յուդա, տասներկուքէն մէկը, եկաւ, և իրեն
հետ շատ բազմութիւն՝ սուրերով ու բիրերով,
քահանայապետներէն և ժողովուրդին ծերերէն։
48 Եւ զանիկա մատնողը անոնց նշան մը տուեր
էր՝ ըսելով, Ով որ ես համբուրեմ, ան է,
49 բռնեցէք զանիկա։ Եւ շուտ մը Յիսուսի մօտե-
նալով ըսաւ, Ողջո՛ւն քեզ, վարդապետ, ու
50 *համբուրեց զանիկա։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր,
*Ընկեր, ինչո՛ւ համար եկար դուն. այն ատեն
մօտեցան, ձեռք զարկին Յիսուսի, ու բռնեցին
51 զանիկա։ Եւ ահա *Յիսուսի հետ եղողներէն մէ-
կը ձեռքը երկնցուց և իր սուրը հանելով զար-
կաւ քահանայապետին ծառային, և անոր ա-
52 կանջը մէկդի հանեց։ Այն ատեն Յիսուս ըսաւ
անոր, Սուրդ իր տեղը դարձուր, վասն զի Ամէն
53 սուր առնողները սրով պիտի կորսուին։ Կը կար-
ծես թէ չե՞մ կրնար հիմա իմ Հօրս աղաչել,
և ինծի հասցնէ *տասներկու *գունդէն աւելի
54 հրեշտակներ։ Բայց ի՞նչպէս պիտի կատարուին
գիրքերը, Թէ պէտք է այսպէս ըլլալ։

55 Այն ատեն Յիսուս ըսաւ այն բազմութեա-
նը, Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելած սուրերով
ու բիրերով զիս բռնելու. ամէն օր տաճարին
մէջ ձեզի հետ կը նստէի ու կը սորվեցնէի, և
56 զիս չբռնեցիք։ Բայց այս ամէն բանները եղան,
որպէս զի *կատարուին մարգարէներուն գիրքե-
րը։ Այն ատեն *բոլոր աշակերտները թողու-
ցին զանիկա ու փախան։

57 *Եւ անոնք որ Յիսուսը բռնեցին, Կայափա
քահանայապետին տարին, ուր դպիրները ու ծե-
58 րերը ժողովուեր էին։ Եւ Պետրոս հեռուանց ա-
նոր եռեւէն գնաց մինչև քահանայապետին դա-
ւիթը, ու ներս մտաւ պատասուրներուն հետ
59 նստաւ որպէս զի վերջը տեսնէ։ Իսկ քահանա-
յապետները ու ծերերը և բոլոր ժողովը Յի-
սուսի դէմ սուտ վկայութիւն մը կը փնտռէին,
60 որպէս զի զանիկա մեռցնեն. Ու չգտան. Թէև
*շատ սուտ վկաներ ալ եկան, բայց չգտան.
61 Վերջը Երկու սուտ վկայ եկան, Ու ըսին Թէ
Այիկա բաւ, *Ես կրնամ Աստուծոյ տաճարը
քակել, և զանիկա երեք օրուան մէջ շինել։
62 *Եւ քահանայապետը ոտք ելլելով՝ ըսաւ անոր,
Պատասխան մը չե՞ս տար. ի՞նչ կը վկայեն ա-
63 նոնք քեզի դէմ։ Եւ Յիսուս լուռ կը կենար։
Պատասխան տուաւ քահանայապետը ու ըսաւ
անոր, *Կենդանի Աստուծով քեզ կ'երդմնցնեմ
որ մեզի ըսես, Թէ դո՞ւն ես Քրիստոս Որդին
64 Աստուծոյ։ Ըսաւ անոր Յիսուս, Դուն ըսիր
բայց կ'ըսեմ ձեզի, *Ա՛մէ հետև պիտի տեսնէք
Որդին մարդոյ *Զօրութեան աջ կողմը նստած,
65 ու երկինքի ամպերուն վրայ եկած։ *Այն ատեն
քահանայապետը իր հանդերձները պատռեց
ու ըսաւ, Հայհոյութիւն ըրաւ. ալ ի՞նչ պէտք
են մեզի վկաներ. ահա հիմա լսեցիք սուրբ հոյ-

= Դե. իբ. 7, 10, 16։ Մար. ժգ. 28։ ԺԶ. 7։
Հ Մար. ժգ. 30։ Ղու. իբ. 34։ Յովհ. ԺԶ. 38։
Ո Մար. ժգ. 32—35։ Ղու. իբ. 39։ Յովհ. ԺԲ. 1։
Ղ Դե. գ. 21։
Ճ Յովհ. ԺԲ. 27։
Մ Մար. ԺԶ. 36։ Ղու. իբ. 42։ Եբր. Ե. 7։
Յ Դե. իբ. 22։
Ն Յովհ. Ե. 30։ Ը. 38։ Փիլ. Բ. 8։
Շ Մար. ԺԶ. 33։ ԺԶ. 38։ Ղու. իբ. 40, 46։ Եփես. Զ. 18։
Ո Մար. ԺԶ. 43։ Ղու. իբ. 47։ Յովհ. ԺԲ. 3։ Գործ. ա. 16։
Չ Բ Թագ. Ժ. 9։
Պ Սաղ. խա. 9։ Ծե. 13։
Ջ Յովհ. ԺԲ 10։
Ռ Նե. Բ. 6։ Յայտ. ԺԶ. 10։
Ս Դ Թագ. գ. 17։ Դան. է. 10։
Վ Յաղ. լէգէանէն
Տ Նա. Ծգ. 7, ևն։ Հմր. 24։ Ղու. իզ. 25, 44, 46։
Ր Ողբ. գ. 20։ Հմր. 54։
Ց Տես Յովհ. ԺԲ. 15։
Ւ Մար. ԺԶ. 53։ Ղու. իբ. 54։ Յովհ. ԺԲ. 12, 13, 24։
Փ Սաղ. լէ. 12։ լթ. 11։ Մար. ԺԶ. 55։ Գործ. գ. 13։
Ք Բ Օր. ԺԲ. 15։
Օ Դե. իէ. 40։ Յովհ. բ. 19։
Ֆ Մար. ԺԶ. 60։
Ա Նա. Ծգ. 7։ Դե. իէ. 12, 14։
Բ Ղեւ. Ե. 1։ ա Թագ. ԺԶ. 24, 26։
Գ Դան. է. 13։ Դե. ԺԶ. 21։ իզ. 30։ իէ. 31։ Ղու. իա. 21։ Յովհ. ա. 51։ Հռով. ԺԶ. 10։ ա Թես. գ. 16։ Յայտ. ա. 7։
Դ Սաղ. ՃԺ. 1։ Գործ. է. 55։
Ե Գ Թագ. ԺԲ. 37։ ԺԲ. 1։

66 Հոյութիւնը. Զեզի ի՞նչպէս կ'երեւնայ. անոնք պատասխան տուին ու ըսին, ՛Մահապարտ է։
67 ՛Ան ատեն անոր երեսը թուքին, ու բռունցով ծեծեցին զանիկա. Ոմանք ալ ապտակ
68 զարնելով՝ ըսին. Մարգարէացիր մեզի, դուն Քրիստոս, ո՞վ է ան որ քեզի զարկաւ։
69 Իսկ Պետրոս դուրսը գաւիթը նստեր էր, և աղախին մը եկաւ անոր ու ըսաւ, Դուն ալ
70 Գալիլեացի Յիսուսի հետ էիր։ Բայց անիկա ամէնուն առջեւ ուրացաւ ու ըսաւ, Չեմ գիտեր
71 դուն ի՛նչ կը խօսիս։ Ու երբ դուռը ելաւ, ուրիշ աղախին մը զանիկա տեսաւ, և հոն եղողներուն ըսաւ, Ասիկա ալ Յիսուս Նազովրեցիի
72 հետ էր։ Եւ Պետրոս նորէն երդումով ընելով ուրացաւ, Թէ ես այն մարդը չեմ ճանչնար։
73 Ու քիչ մը ատենէն հոն եղողները եկան և ըսին Պետրոսի, Արդարեւ դուն ալ ա-նոնցմէ ես, վասն զի քու Galileացի ալ
74 քեզ յայտնի կ'ընէ։ Ան ատեն Նզովել անիծել ու երդումով ընել՝ սկսաւ Թէ ես այն մարդը
75 չեմ ճանչնար. և իսկոյն հաւը խօսեցաւ։ Եւ Պետրոս միտքը բերաւ Յիսուսի խօսքը զոր ըսեր էր Թէ Նախ հաւը չխօսած՝ երեք անգամ պիտի ուրանաս զիս. ու դուրս ելլելով դառնապէս լացաւ։

ԳԼ. ԻԷ

1 Քրիստոս Պիղատոսի ձեռքը կը տրուի կապուած։ 3 Յուդա խեղդամահ կ'ըլլայ։ 19 Պիղատոս իր կնոջմէն խրատուած՝ 24 իր ձեռքերը կը լուայ, 26 ու Բարաբբան կ'արձակէ։ 29 Քրիստոս փուշերով կը պսակուի, 34 կը խաչուի, 39 կը նախատուի, 50 կը մեռնի ու կը թաղուի։ 66 Քրիստոսի գերեզմանը Հրեաները կը ինքեն, ու պահապան զինուորներ կը դնեն։

Երբ առաւօտ եղաւ, բոլոր քահանայապետները ու ժողովուրդին ծերերը Յիսուսի դէմ
2 խորհուրդ ըրին որ զանիկա մեռցնեն։ Եւ կապելով զանիկա տարին, ու Պոնտացի Պիղատոս կուսակալին ձեռքը տուին։
3 Ան ատեն Յուդա, որ զանիկա մատնեց, տեսնելով Թէ դատապարտուեցաւ, զղջի եկաւ, ու երեսուն արծաթը նոր դարձուց քահանայապետներուն և ծերերուն, Ու ըսաւ, Մեղայ, որ
4 անմեղ արիւն մատնեցի. և անոնք ըսին, Մեզի
5 ի՞նչ, դուն նայէ։ Եւ արծաթը տաճարին մէջ ձգեց Ու դուրս ելաւ, և գնաց ինքզինք խեղ-
6 դեց։ Քահանայապետներն ալ արծաթը առնելով՝ ըսին, Արժան չէ տիկա *կորբանին մէջ
7 դնել, վասն զի արեան գին է։ Ուստի խորհուրդ ըրին, և անով բրուտին արտը ծախու առին՝

օտարներու գերեզմանատուն ըլլալու համար։
8 Ա,յս պատճառաւ այն արտը Արեան արտ ը-
9 ուեցաւ մինչեւ այսօր։ Ան ատեն կատարուեցաւ †Երեմիա մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը, Եւ առին երեսուն արծաթը, գին կըտրուածին գինը, զոր Իսրայէլի որդիներէն ա-
10 գին կարծեցին, Ու տուին զանիկա բրուտին արտին, ինչպէս ինծի հրաման ըրաւ Տէրը։
11 Եւ Յիսուս կուսակալին առջեւ կայնեցաւ. և կուսակալը հարցուց անոր ու ըսաւ, Հրէից թագաւորը դո՞ւն ես։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր,
12 Դուն կ'ըսես։ Ու քահանայապետներէն և ծերերէն ամբաստանուած ատենը բնաւ պատասխան
13 մը չտուաւ։ Ան ատեն Պիղատոս ըսաւ անոր, ‡Չե՞ս լսեր Թէ ո՛րչափ քեզի դէմ կը վկայեն
14 ատոնք։ Եւ անոր բան մը պատասխան չտուաւ, մինչեւ շատ զարմացաւ կուսակալը։
15 Բայց կուսակալը սովորութիւն ունէր որ տօնին ատենը կապուած մը արձակէր ժողո-
16 վուրդին, ով որ ուզէին։ Ան ատեն Բարաբբա անունով երեւելի բանտարկեալ մը ունէին։
17 Երբ ժողվուեցան, ըսաւ անոնց Պիղատոս, Ո՞րը կ'ուզէք որ ձեզի արձակեմ. Բարաբբա՞ն, Թէ Յիսուսը՝ որ Քրիստոս կ'ըսուի. Գիտէր Թէ նախանձի համար մատնեցին զանիկա։
19 Ու երբ անիկա աթոռին նստեր էր, անոր կինը դրկեց անոր ու ըսաւ, Դուն այն արդարին հետ բան մը չունենաս, վասն զի այսօր երազիս մէջ շատ գիտուածներ անցան անոր համար։
20 Բայց քահանայապետները և ծերերը ժողովուրդը համոզեցին որ Բարաբբան խնդրեն ու
21 Յիսուսը կորնչցնեն։ Պատասխան տուաւ կուսակալը ու ըսաւ անոնց, Ա,յս երկուքէն ո՞րը կ'ուզէք որ ձեզի արձակեմ. և անոնք ըսին, Բա-
22 րաբբան։ Ըսաւ անոնց Պիղատոս, Ուրեմն ի՞նչ
23 ընեմ Յիսուսը, որ Քրիստոս կ'ըսուի։ Ամէնն ալ ըսին անոր, Թող խաչուի. և կուսակալը ըսաւ, Բայց ի՞նչ չար գործ ըրաւ. և անոնք է՛ւս աւելի կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին, Թող խաչուի։
24 Եւ Պիղատոս տեսնելով որ օգուտ մը չըլլար, հապա աւելի խռովութիւն կ'ըլլայ, Ջուր առաւ, ձեռքերը լուաց ժողովուրդին առջեւ ու ըսաւ, Ես այդ արդարին արիւնէն անպատրաստ եմ. դուք մտածեցէք։
25 Եւ բոլոր ժողովուրդը պատասխան տալով՝ ըսաւ, §Անոր արիւնը մեր վրայ
26 ու մեր որդիներուն վրայ ըլլայ։ Ան ատեն Բարաբբան արձակեց անոնց, և ¶Յիսուսը ծեծելով անոնց ձեռքը տուաւ որպէս զի խաչուի։

---

* Կղեմ. իգ. 16։ Յովհ. ժբ. 7։
† Նա. ծ. 6։ Ծգ. 3։ Գլ. իէ. 30։
‡ Կղս. իբ. 63։ Յովհ. ժբ. 3։
§ Մատ. ժզ. 65։ Կղս. իբ. 64։
¶ Մարկ. ժգ. 66։ Կղս. իբ. 55։ Յովհ. ժբ. 16, 17, 25։
Կղս. իբ. 59։
Մատ. ժգ. 71։
Հմր. 34։ Մատ. ժգ. 30։ Կղս. իբ. 61, 62։ Յովհ. ժգ. 38։

—

Սազ. բ. 2։ Մատ. ժե. 1։ Կղս. իբ. 66։ իգ. 1։ Յովհ. ժբ. 28։
Գլ. ի. 19։ Գործ. գ. 13։
Գլ. իզ. 14, 15։
Բ Թագ. ժէ. 23։ Գործ. ա. 18։
Այսինքն, տաճարին գանձանակը
Գործ. ա. 19։
† Ոմանք կ'անուն Երեմիա
‡ Ջաք. ժա. 12, 13։
Մատ. ժե. 2։ Կղս. իգ. 3։ Յովհ. ժբ. 33։
Յովհ. ժբ. 37։ ա Տիմ. գ. 13։
Գլ. իզ. 63։ Յովհ. ժբ. 9։
Գլ. իզ. 62։ Յովհ. ժբ. 10։
Մատ. ժե. 6։ Կղս. իգ. 17։ Յովհ. ժբ 39։
Մատ. ժե. 11։ Կղս. իգ. 18։ Յովհ. ժբ. 40։ Գործ. գ. 14։
Բ Օր. իա. 6։
Բ Օր. ժբ. 10։ Յեսու. բ. 19։ Բ Թագ. ա. 16։ գ Թագ. բ. 32։ Գործ. է. 28։
Նա. ծգ. 5։ Մատ. ժե. 15։ Կղս. իգ. 16, 24, 25։ Յովհ. ժբ. 1, 16։

27 ՙԱյն առեն կուսակալին զինուորները պա-
լատին ներսը առին Յիսուսը, ու բոլոր վէշ-ը-
28 նէրուն գունդը անոր վրայ ժողվեցին. Եւ զա-
նիկա մերկացնելով ՚կարմիր վերարկու մը հագ-
29 ցուցին անոր։ ՚Ու փուշերէ պսակ մը հիւսելով՝
անոր գլուխը դրին, ու եղէգ մը անոր աջ ձեռ-
քը. և անոր առջև ծունկի վրայ գալով ծաղր
կ՚ընէին զանիկա, ու կ՚ըսէին, Ողջո՛ւն քեզ,
30 Հրէից թագաւոր։ Եւ ՙթքնելով անոր վրայ՝
եղէգը կ՚առնէին ու անոր գլուխը կը ծեծէին.
31 Ու երբ ծաղր ըրին զանիկա, վերարկուն վրայէն
հանեցին ու իր հանդերձները հագցուցին անոր
՚և տարին զանիկա խաչը հանելու։
32 Եւ ՚դուրս ելլելով ՚Կիւրենացի մարդ մը
գտան Սիմոն անունով, զանիկա պահակ ըրա-
33 նեցին որպէս զի անոր խաչը վերցնէ։ Ու ՚Golgոթա
Գողգոթա ըսուած տեղը, որ է գանկի տեղ.
34 Եւ ՚լեզուով խառնուած քացախ տուին անոր
որպէս զի խմէ. ու երբ համը առաւ, խմել չեր
35 ուզեր։ ՚Նե զանիկա խաչը հանելով, անոր հան-
դերձները վիճակով բաժնեցին. [որպէս զի մար-
գարէին ըսուածը կատարուի, ՚Իմ հանդերձ-
ները իրենց մէջ բաժնեցին, և իմ պատմուճա-
36 նիս վրայ վիճակ ձգեցին։] ՚Ու նստեր զանիկա
37 կը պահէին։ Եւ ՙանոր գլխուն վրայ իր յան-
ցանքը գրուած դրին, Թէ Սա՛ն է Յիսուս,
38 Հրէից թագաւորը։ ՙԱյն առեն անոր հետ եր-
կու աւազակ խաչուեցան, մէկը անոր աջ կող-
մէն, ու մէկը ձախ կողմէն։
39 Եւ Հանոնք որ կ՚անցնէին՝ կը հայհոյէին ա-
40 նոր, գլուխնին կը շարժէին, Ու կ՚ըսէին, ՙԴուն
որ տաճարը կը քակէիր և երեք օրուան մէջ կը
շինէիր, ինքզինքդ ազատէ. ՚եթէ Աստուծոյ
41 Որդին ես, իջիր այդ խաչէն։ Նոյնպէս ալ քա-
հանայապետները գպիրներուն ու ծերերուն հետ
42 ծաղր ընելով՝ կ՚ըսէին, Ուրիշները ազատեց, ին-
քզինք չկրնար ազատել. եթէ Իսրայէլի թագա-
ւոր է, թող հիմա իջնէ խաչէն, և իրեն հա-
43 ւատանք։ ՚Աստուծոյ յուսացեր է, հիմա թող
փրկէ առիկա՝ եթէ կ՚ուզէ առիկա. վասն զի
44 ըսաւ, Թէ ես Որդի Աստուծոյ եմ։ ՙԻրեն հետ
խաչուած աւազակները ալ նոյնպէս կը նախա-
տէին զանիկա։
45 ՙԵւ վեցերորդ ժամէն մինչև իններորդ ժամը
46 բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ։ Եւ ժամը ին-
նին առենները ՙՅիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց
ու ըսաւ, Էլի, Էլի, լա՞մա սաբաքթանի. որ

ը Մար. ժե. 16։ Յովհ. ժթ. 2։
ի Ղու. խգ. 11։
ձ Սաղ. կթ. 19։ Նա. ծգ. 3։
ճ Նա. ծ. 6։ Գլ. խզ. 67։
ղ Նա. ծգ. 7։
ձ Թուղ. ժե. 35։ գ Թագ. ա. 13։ Գործ. է. 57։ Երր. ժգ. 12։
ն Մար. ժե. 21։ Ղու. խգ. 26։
շ Մար. ժե. 22։ Ղու. խգ. 33։ Յովհ. ժթ. 17։
ո Սաղ. կթ. 21։ Տես Հմր. 48։
չ Մար. ժե. 24։ Ղու. խգ. 34։ Յովհ. ժթ. 24։
պ Սաղ. խբ. 18։
ջ Հմր. 54։
ռ Մար. ժե. 26։ Ղու. խգ. 38։ Յովհ. ժթ. 19։
ս Նա. ծգ. 12։ Մար. ժե. 27։ Ղու. խգ. 32, 33։ Յովհ. ժթ. 18։
վ Սաղ. խբ. 7։ ճթ. 25։ Մար. ժե. 29։ Ղու. խգ. 35։
տ Գլ. խզ. 61։ Յովհ. բ. 19։
ր Գլ. խզ. 63։
ց Սաղ. խբ. 8։
ւ Մար. ժե. 32։ Ղու. խգ. 39։
փ Ամովս բ. 9։ Մար. ժե. 33։ Ղու. խգ. 44։
ք Երր. ե. 7։
օ Սաղ. խբ. 1։
ֆ Սաղ. կթ. 21։ Մար. ժե. 36։ Ղու. խգ. 36։ Յովհ. ժթ. 29։
և Մար. ժե. 37։ Ղու. խգ. 46։
֊ Եզ. խզ. 31։ բ Մն. գ. 14։ Մար. ժե. 38։ Ղու. խգ. 45։
֏ Հմր. 36։ Մար. ժե. 39։ Ղու. խգ. 47։
։ Ղու. բ. 2, 3։
՝ Մար. ժե. 40։
՞ Մար. ժե. 42։ Ղու. խգ. 50։ Յովհ. ժթ. 38։
՟ Նա. ծգ. 9։
՚ Գլ. ժգ. 21։ ժէ. 22։ ի. 19։ խզ. 61։ Մար. բ. 31։ ժ. 34։ Ղու. թ. 22։ ժբ. 33։ խգ. 6, 7։ Յովհ. բ. 19։

ըսել է՝ ՙԱստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ
47 զիս թողուցիր. Անոնցմէ ոմանք, որ հոն կայներ
էին, երբ լսեցին՝ կ՚ըսէին, Առիկա Եղիան կը
48 կանչէ։ Եւ շուտ մը անոնցմէ մէկը վազեց
սպունգ մը առաւ՝ ֆքացախով լեցուց, ու եղէ-
գի մը անցնելով տուաւ անոր որպէս զի խմէ։
49 Ու միւսները կ՚ըսէին, Թող տուր, տեսնենք թէ
Եղիա կու գա՞յ առիկա ազատելու։
50 ՟Եւ Յիսուս դարձեալ մեծ ձայնով աղաղա-
կեց, ու հոգին աւանդեց։
51 Եւ ահա Տաճարին վարագոյրը վերէն վար
երկու բի ճեղքուեցաւ, ու երկիր շարժեցաւ,
52 և քարերը պատուեցան։ Եւ գերեզմանները բաց-
ուեցան, ու շատ սուրբ ննջեցեալներու մար-
53 միններ յարութիւն առին, Եւ գերեզմաններէն
ելան անոր յարութենէն ետև, մտան սուրբ
քաղաքը ու շատերու երեցան։
54 ՙՊետրոս հարիւրապետը և անոր հետ Յիսուսը
պահողները, երբ տեսան երկրաշարժը ու եղած
բաները, շատ վախցան՝ ու ըսին, Արդարև աս-
կա Որդի Աստուծոյ էր։
55 Եւ հոն շատ կիներ կային որոնք հեռուէն
կը նայէին, ՟որոնք Գալիլեայէ Յիսուսի հետևէն
56 եկան իրեն ծառայութիւն ընելու. ՚Որոնց մէջ
էր Մարիամ Մագդաղենացի և Յակոբոսի ու
Յովսէսի մայրը Մարիամ և Զեբեդեոսի որդի-
ներուն մայրը։
57 Ու երբ իրիկուն եղաւ, Արիմաթիայէ հա-
րուստ մարդ մը եկաւ, որուն անունը Յովսէփ
58 էր, որ ինքն ալ Յիսուսի աշակերտ էր։ Ասիկա
Պիղատոսի քով երթալով՝ Յիսուսի մարմինը
59 խնդրեց. այն առեն Պիղատոս հրաման ըրաւ որ
մարմինը տրուի։ Եւ Յովսէփ մարմինը առաւ,
60 մաքուր կտաւով պատնեց, Ու իրաւ իր նոր
գերեզմանին մէջ՝ զոր քարէ փորած էր. և գե-
րեզմանին դուռը մեծ քար մը դլորելով գնաց։
61 Եւ հոն էր Մարիամ Մագդաղենացի և միւս
Մարիամը՝ գերեզմանին դիմաց նստած։
62 Եւ հետևեալ օրը, որ ուրբաթէն ետև էր,
քահանայապետները ու փարիսեցիները ժողվուե-
63 ցան Պիղատոսի քով, Ու ըսին, Տէր, կը յիշենք
որ այն մոլորեցուցիչը իր կենդանութեան առեն
կ՚ըսէր թէ ՚երեք օրէն ետև յարութիւն կ՚առ-
64 նեմ։ Ուստի հրաման ըրէ որ մինչև երրորդ օրը
գերեզմանին զգուշութիւն ընեն. չըլլայ թէ իր
աշակերտները գիշերով գան զանիկա գողնան,
և ժողովուրդին ըսեն թէ Մեռելներէն յարու-

թիւն առաւ. ու եղբ մնղորութիւնը առաջին-
65 նէն գէշ ըլլայ։ Պիղատոս անոնց ըսաւ, Դուք
ունիք պահապան զինուորներ. գացէք, զգու-
66 շութիւն ըրէք ինչպէս որ գիտէք։ Անոնք ալ
գացին գերեզմանին զգուշութիւն ըրին, էքարը
կնքելով ու պահապան զինուորներ դնելով։

ԳԼ. ԻԸ

1 Հրեշտակը կ'առնուի կիներուն Քրիստոսի յարութիւնը։
9 Քրիստոս ինք կ'երեւնայ անոնց։ 11 Քահանայապետներուն
սուտ կուտան զինուորներուն որպէս զի ըսեն թէ անի-
կա իր գերեզմանէն գողցուեցաւ։ 16 Քրիստոս իր աշակերտ-
ներուն կ'երեւնայ, 19 և կը ղրկէ զանոնք բոլոր հեթանոս-
ները աշակերտելու և մկրտելու։

Եւ շաբաթ՝ գիշերը երբ Կիրակին կը
լուսնար, եկաւ Մարիամ Magdalենացի եւ
2 միւս Մարիամը գերեզմանը տեսնելու։ Եւ ահա
մեծ երկրաշարժ մը եղաւ, վասն զի Տէրոջը
Հրեշտակը երկինքէն իջնելով, գնաց գռնէն
3 Կիկդի գլորեց քարը, ու անոր վրայ նստաւ։ Եւ
անոր տեսքը փայլակի պէս էր, ու անոր հան-
4 գերձները՝ ձիւնի պէս ճերմակ։ Եւ անոր վախէն
պահապանները խռովեցան, ու մեռածի պէս
5 եղան։ Պատասխան տուաւ Հրեշտակը ու ըսաւ
կիներուն, Դուք մի վախնաք, քանզի գիտեմ
6 որ կը փնտռէք Յիսուսը, որ խաչուեցաւ. Անի-
կա հոս չէ, վասն զի յարութիւն առաւ, Ինչ-
պէս ըսաւ. եկէք տեսէք այն տեղը, ուր Տէրը
7 պառկած էր։ Եւ շուտ մը գացէք անոր աշա-
կերտներուն ըսէք թէ Անիկա մեռելներէն յա-
րութիւն առաւ, և Ահա ձեզմէ առաջ Գա-
լիլեա կ'երթայ, հոն պիտի տեսնէք զանիկա.
8 ահա ձեզի ըրուցի։ Եւ անոնք շուտ մը գե-

Ը Դան. ղ. 17։

—

ա Մար. ժզ. 1։ Ղու. խգ. 1։ Յովհ. ի. 1։
բ Գլ. իէ. 56։
գ Տես Մար. ժզ. 5։ Ղու. խգ. 4։ Յովհ. ի. 12։
դ Դան. ժ. 6։
ե Գլ. ժբ. 40։ ժզ. 21։ ժէ. 22։ ի. 19։
զ Գլ. խգ. 32։ Մար. ժզ. 7։
է Տես Մար. ժզ. 9։ Յովհ. ի. 14։
ը Տես Յովհ. ի. 17։ Հռոմ. ը. 29։ Երբ. բ. 11։
թ Յոան. անհոգ

բեզմանէն եղան վախով ու մեծ ուրախութիւ-
նով, և կը վազէին աշակերտներուն պատմել։
9 Ու երբ կ'երթային անոր աշակերտներուն
պատմել, ահա Յիսուս անոնց դէմը ելաւ ու
ըսաւ, Ողջոյն ձեզ։ Եւ անոնք մօտենալով անոր
ոտքերը բռնեցին, ու երկրպագութիւն ըրին։
10 Յիսուս ըսաւ անոնց, Մի վախնաք, գացէք ըլլամ եղբայրներուս ըսէք որ Գա-
լիլեա երթան, ու հոն զիս պիտի տեսնեն։
11 Երբ անոնք կ'երթային, ահա պահապան
զինուորներէն մէկ քանին քաղաքը եկան, ու
քահանայապետներուն պատմեցին բոլոր եղած
12 բաները։ Եւ անոնք ծերերուն հետ մեկտեղ
ժողովուելով ու խորհուրդ ընելով, շատ սուակ
13 տուին զինուորներուն, Ու ըսին, Ըսէք թէ Անոր
աշակերտները գիշերով եկան զանիկա գողցան,
14 երբ մենք կը քնանայինք։ Եւ եթէ այդ բանը
կուսակալին ականջը հասնի, մենք զանիկա կը
15 հաճեցնենք, և ձեզ *ապահով կ'ընենք։ Անոնք
ալ սուակը առին, ու սորվածնուն պէս ըրին. և
այս ձայնը Հրեաներուն մէջ տարածուեցաւ
մինչև այսօր։
16 Իսկ տասնըմէկ աշակերտները գացին Գա-
լիլեա, այն լեռը Ուր Յիսուս իրենց որոշեր էր։
17 Ու երբ զանիկա տեսան, երկրպագութիւն ըրին
18 անոր, բայց ոմանք տարակուսեցան։ Եւ Յիսուս
մօտենալով՝ խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ, ԻՍ-ին
իշխանութիւն տրուեցաւ երկինքի ու երկ-
19 րի մէջ։ Երթալէն գացէք Բոլոր ազգերը աշա-
կերտեցէք, մկրտեցէք զանոնք յանուն Հօր և
20 Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ. Ի Սորվեցուցէք անոնց
որ այն ամէն բաները պահեն՝ ինչ որ ես ձեզի
պատուիրեցի. և ահա ամէն օր ես ձեզի հետ
եմ մինչև աշխարհիս վերջը։ Ամէն։

Ը Դան. է. 13, 14։ Գլ. ժա. 27։ ժզ. 28։ Ղու. ա. 32։ ժ. 22։ Յովհ. գ. 35։ ե. 22։ ժգ. 3։ ժէ. 2։ Գոր. բ. 36։ Հռոմ. ժգ. 9։ ա Կոր. ժե. 27։ Եփես. ա. 10, 21։ Փիլ. բ. 9, 10։ Երբ. ա. 2։ բ. 8։ ա Պետ. գ. 22։ Յայտ. ժէ. 14։
թ Մար. ժզ. 15։
ժ Ես. ծբ. 10։ Ղու. խգ. 47։ Գոր. բ. 38, 39։ Հռոմ. ժ. 18։ Կող. ա. 23։
ի Գոր. բ. 42։

—

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յովհաննէս մկրտչին պաշտօնը։ 9 Յիսուս կը մկրտուի։ 12 կը փորձուի։ 14 կը քարոզէ։ 16 իրեն հետեւելու կը կանչէ Պետրոսը, Անդրէասը, Յակոբոսը և Յովհաննէսը։ 23 կը բժշկէ դիւահար մը, 29 Պետրոսի զոքանչը 32 ու շատ հիւանդներ։ 41 և կը մաքրէ բորոտը։

1 Աստուծոյ որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի աւե-
2 տարանին սկիզբը։ Ինչպէս մարգարէներուն մէջ գրուած է. Ահա ես իմ դեսպանս կը ղրկեմ քու երեսիդ առջեւէն, որ քու ճամբադ պիտի
3 պատրաստէ քու առջեւէդ։ Անապատի մէջ կանչողին ձայնը, Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէք, անոր շաւիղները շիտակեցէք։
4 Յովհաննէս անապատին մէջ կը մկրտէր, և ապաշխարութեան մկրտութիւն կը քարոզէր՝ մեղքերու
5 թողութեան համար։ Եւ բոլոր Հրէաստանի երկիրը ու Երուսաղէմացիք կ'երթային անոր, ու ամէնը կը մկրտուէին անկէ Յորդանան գե-
6 տին մէջ՝ մեղքերնին խոստովանելով։ Եւ Յովհաննէս հագուստը էր Ուղտի մազ, և իր մէջքը կաշիէ գօտի. ու իր կերակուրը Եմորախ ու
7 վայրենի մեղր էր։ Եւ կը քարոզէր ու կ'ըսէր, Իմ ետեւէս ինծմէ զօրաւորը կու գայ, որ ես արժանի չեմ ծռելու և անոր կօշիկներուն կա-
8 պերը արձակելու։ Ես ձեզ ջրով մկրտեցի, բայց անիկա ձեզ Հոգիով պիտի մկրտէ։
9 Եւ եղաւ որ այն օրերը Յիսուս Գալիլեայէն Նազարէթէն եկաւ, ու Յովհաննէսէ մկրտուե-
10 ցաւ Յորդանանու մէջ։ ԵՒեւ շուտ մը ջուրէն ելլելուն պէս երկինքը բացուած տեսաւ, և Հո-
11 գին աղաւնիի պէս՝ որ իր վրայ կ'իջնէր։ Եւ ձայն մը եկաւ երկինքէն, Դո՛ւն ես Իմ սիրելի Որդիս, որու հաւնեցայ եմ։
12 ԵՒեւ շուտ մը Հոգին անապատը հանեց զա-
13 նիկա։ Ու քառասուն օր հոն էր անապատին մէջ՝ Սատանայէ փորձուած, և գազաններու հետ էր, ու հրեշտակները իրեն պատարութիւն կ'ընէին։
14 Հետ Յովհաննէսի մատնուելէն ետեւ Յիսուս Գալիլեա եկաւ, Աստուծոյ արքայութեան ա-
15 ւետարանը կը քարոզէր ու կ'ըսէր, Թէ Ժամանակը լրացած է, և Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտեցած է. ապաշխարեցէք ու աւետարանին հաւատացէք։
16 Երբ Գալիլեացւոց ծովուն քովերը կը պտտէր, տեսաւ Սիմոնը ու Սիմոնի եղբայրը Անդրէասը, ծովը ուռկան ձգած, վասն զի ձկնորս
17 էին։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Իմ ետեւէս եկէք, ու ես ձեզ պիտի ընեմ որ մարդու որսորդ ըլ-
18 լաք։ Անոնք ալ շուտ մը իրենց ուռկանները
19 թողուցին ու անոր ետեւէն գացին։ ԵՒեւ անկէ քիչ մը առաջ երթալով տեսաւ Զեբեդեան Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը, որ անոնք ալ նաւին մէջ ուռկանները կը կարկը-
20 տէին։ Եւ շուտ մը զանոնք կանչեց. անոնք ալ իրենց հայրը Զեբեդէոսը վարձկաններուն հետ նաւին մէջ ձգելով անոր ետեւէն գացին։
21 Ուր մտան Կափառնայում. և իսկոյն շաբթի օրը ժողովարանը մտնելով՝ կը սորվեցնէր։
22 Եւ կը զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ, վասն զի իշխանութիւն ունեցողի մը պէս կը սորվեցնէր անոնց, ու ոչ թէ դպիրներուն
23 պէս։ ԵՒեւ անոնց ժողովարանին մէջ մարդ մը կար, որ պիղծ ոգի ունէր իր ներսիդին, ու ա-
24 զաղակեց՝ ըսելով, Թող տուր, Ովո՛ւն մեզի հետ բո՞ն բան ունիս, Յիսուս Նազովրեցի. մի-թէ մեզ կորնցնելո՞ւ եկար. գիտեմ քեզ՝ ո՛վ
25 ես. Աստուծոյ Սուրբը։ Եւ Յիսուս նախատեց ա-
26 նոր՝ ըսելով, Պապանձէ ու ել անկէ։ Եւ պիղծ

ա Մատ. ժգ. 33։ Ղուկ. ա. 35։ Յովհ. ա. 34։
բ Մարկ. գ. 1։ Մատ. ժա. 10։ Ղուկ. է. 27։
գ Եսա. խ. 3։ Մատ. գ. 3։ Ղուկ. գ. 4։ Յովհ. ա. 15, 23։
դ Մատ. գ. 1։ Ղուկ. գ. 3։ Յովհ. գ. 23։
ե Մատ. գ. 5։
զ Մատ. գ. 4։
է Ղեւ. ժա. 22։
ը Մատ. գ. 11։ Յովհ. ա. 27։ Գոր. ժգ. 25։
թ Գոր. ա. 5։ ժա 16։ ժբ. 4։
ժ Եսա. խդ. 3։ Յովել բ. 28։ Գոր. բ. 4։ ժ 45։ ժա. 15։ 16։ ա Կոր. ժբ. 13։
ի Մատ. գ. 13։ Ղուկ. գ. 21։
լ Մատ. գ. 16։ Յովհ. ա. 32։
խ Սազ. բ. 7։ Մատ. գ. 17։ Գլ. Թ. 6։
ծ Մատ. գ. 1։ Ղուկ. գ. 1։
կ Մատ. գ. 11։
հ Մատ. գ. 12։
յ Մատ. գ. 23։
ղ Դան. Թ. 25։ Գաղ. գ. 4։ Եփես. ա. 10։
ճ Մատ. գ. 2։ դ. 17։
մ Մատ. գ. 18։ Ղուկ. ե. 4։
յ Մատ. ժբ. 27։ Ղուկ. ե. 11։
ն Մատ. գ. 21։
շ Մատ. գ. 13։ Ղուկ. գ. 31։
ո Մատ. է. 28։
չ Ղուկ. գ. 33։
պ Մատ. բ. 29։
ջ Հմր. 34։

ոդին ՝աստիկ ցնցեց զանիկա, ու մեծ ձայնով
27 մը աղաղակեց ու անկէ ելաւ։ Եւ ամէնը զար-
մացան, այնպէս որ իրարու հարցուփորձ կ'ը-
նէին ու կ'ըսէին, Ա՛յս ի՞նչ է. ի՞նչ նոր վար-
դապետութիւն է այս, որ իշխանութիւնով
պիղծ ոգիներուն ալ կը հրամայէ, ու իրեն կը
28 հնազանդին։ Եւ շուտ մը իր համբաւը Գա-
լիլեացւոց ամէն կողմերը ելաւ։
29 ՚Եւ շուտ մը ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնի
ու Անդրէասի տունը մտան Յակոբոսի և Յով-
30 հաննէսի հետ։ Ու Սիմոնի զոքանչը ջերմ բըռ-
նուած՝ պառկած էր, և շուտ մը անոր համար
31 ըսին իրեն։ Ու Յիսուս մօտեցաւ, անոր ձեռքէն
բռնեց, վերցուց զանիկա. և իսկոյն ջերմը թող
տուաւ զանիկա, ու անոնց սպասաւորութիւն
կ'ընէր։
32 ՀՈւ երբ իրիկուն եղաւ, արեգակին մտած
ատենը բոլոր հիւանդները և դիւահարները իրեն
33 կը բերէին։ Ու բոլոր քաղաքը դուռը ժող-
34 վուեր էր։ Եւ շատ հիւանդներ կերպ կերպ ցա-
ւերէ՝ բժշկեց ու շատ դևեր հանեց. ու ՚դե-
ւերուն խօսիլ չէր տար, վասն զի ինք կը
ճանչնային։
35 ՚Եւ առաւօտուն շատ կանուխ ելլելով դեռ
չլուսցած՝ ելաւ ու դնաց անապատ տեղ մը, և
36 հոն աղօթք կ'ընէր։ Ու Սիմոն և իրեն հետ ե-
37 ղողները գացին անոր հետևէն։ Ու երբ գտան
զանիկա, ըսին անոր թէ Ամէնը քեզ կը փընտ-
38 ռեն։ Եւ ըսաւ անոնց, ՚Երթանք մերձա-
կայ գիւղաքաղաքները, որպէս զի հոն ալ քա-
րոզեմ, քանզի ՝այս բանին համար ելեր եմ։
39 ՚Եւ անոնց ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր
բոլոր Գալիլեայի մէջ, ու դևեր կը հանէր։
40 ՚Բորոտ մը եկաւ անոր, կ'աղաչէր, ծունկ
կը դնէր ու կ'ըսէր անոր, Եթէ ուզես, կրնաս
41 զիս մաքրել։ Եւ Յիսուս խղճալով՝ ձեռքը եր-
կընցուց, դպաւ անոր ու ըսաւ անոր, Կ'ուզեմ,
42 մաքրուէ։ Ու երբ ՚այս ըսաւ անոր, շուտ մը
բորոտութիւնը անկէ գնաց, ու մաքրուեցաւ։
43 Եւ աստիկ պատուէր տալով անոր՝ շուտ մը
44 դուրս հանեց զանիկա, ու ըսաւ անոր, Զգոյշ
կեցիր, մարդո՛ւ բան մը չըսես, հապա գնա քեզ
քահանային ցուցուր, և տուր քու մաքրուելուդ
ընծան, ՚զոր Մովսէս պատուիրեց՝ անոնց վկա-
45 յութիւն ըլլալու համար։ Բայց ՚անիկա ելլե-
լով՝ սկսաւ շատ հրատարակել ու բանը տա-
րածել, այնպէս որ ա՛լ ինք չէր կրնար յայտնի
կերպով քաղաք մը մտնել. հապա դուրսը ա-
նապատ տեղեր էր, ՚և ամէն կողմերէն իրեն
կու գային։

ԳԼ. Բ

1 *Բրիտեոս կը բժշկէ անդամալոյծ մը. 14 իրեն հետևե-*
լու կը կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը. 15 մաքսաւորներու
ու մեղաւորներու հետ հաց կ'ուտէ. 18 կ'արդարացնէ իր
աշակերտներուն ծոմ չպահելը, 23 և շաբաթ օրը ցորեկնէ
հասկեր վրցնելը ուտելը։

ԵՒ նորէն ՚Կափառնայում մտաւ քանի մը
2 օրէն եռաև. Ու լսուեցաւ որ անիկա տան մէջ
է, և շուտով շատ մարդիկ ժողվուեցան, այն-
պէս որ ա՛լ տեղ չկար, ոչ ալ դրանը քովերը.
3 ու կը խօսէր անոնց Աստուծոյ խօսքը։ Եւ կու
գային իրեն՝ չորս մարդով վերցուած անդա-
4 մալոյծ մը կը բերէին։ Ու երբ բազմութենէն
չէին կրնար անոր մօտենալ, քակեցին տանը
յարկը ուր Յիսուս էր, ու ծակ մը բանալով
վար իջեցուցին մահիճը, որուն վրայ պառկած
5 էր անդամալոյծը։ Եւ Յիսուս անոնց հաւատքը
տեսնելով՝ ըսաւ անդամալոյծին, Որդեակ, քու
6 մեղքերդ քեզի ներուած են։ Ու դպիրներէն մէկ
քանիները կային որ հոն նստեր էին, և իրենց
7 սիրտերուն մէջ կը խորհէին՝ ըսելով, ԻնչՈ՞ւ հա-
մար ասիկա այսպիսի հայհոյութիւններ կը խօ-
սի. ԷՈ՞վ կրնայ մեղքերու թողութիւն տալ,
8 բայց միայն Աստուած։ Եւ ՚Յիսուս իսկոյն իմա-
նալով իր հոգւոյն մէջ՝ որ անոնք այնպէս կը
խորհին իրենց մէջ, ըսաւ անոնց, Ա՛յդ ի՞նչ կը
9 խորհիք սիրտերնուդ մէջ։ ՚Ո՞րը աւելի դիւրին
է, անդամալոյծին ըսե՞լ՝ Քու մեղքերդ ներուած
են, թէ ըսել՝ Ելիր, մահիճդ առ ու քալէ։
10 Բայց որպէս զի գիտնաք թէ Որդին մարդոյ իշ-
խանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու թո-
11 ղութիւն տալու, (ըսաւ անդամալոյծին,) Քեզի
12 կ'ըսեմ, ելիր, մահիճդ առ ու տունդ գնա։ Ան
ալ շուտ մը ելաւ և իր մահիճը առնելով՝ ա-
մէնուն առջև դուրս ելաւ, այնպէս որ ամէնը
զարմացան, և փառք տուին Աստուծոյ, ու
ըսին թէ Ա՛յսպիսի բան մը ամենևին տեսած չենք։
13 ՚Եւ ելաւ նորէն ծովեզերքը, ու բոլոր ժո-
ղովուրդը իրեն կու գային, և կը սորվեցնէր ա-
14 նոնց։ ՚Ու երբ կ'անցնէր, տեսաւ Ղևի Ալփէոս-
եանը, որ մաքս ընդունելու տեղը նստեր էր,
ու ըսաւ անոր, Եկուր իմ հետևէս. ան ալ ելաւ
15 անոր հետևէն գնաց։ ՚Ու եղաւ որ երբ սեղան
նստած էր անոր տանը մէջ, շատ մաքսաւորներ
ու մեղաւորներ ալ սեղան նստած էին Յիսուսի
հետ ու անոր աշակերտներուն հետ. քանզի
16 շատեր էին, ու անոր հետևէն կ'երթային։ Եւ
դպիրները ու փարիսեցիները երբ տեսան թէ
անիկա մաքսաւորներուն ու մեղաւորներուն հետ
կ'ուտէ, ըսին անոր աշակերտներուն, ԻնչՈ՞ւ
համար մաքսաւորներուն ու մեղաւորներուն հետ
17 կ'ուտէ ու կը խմէ։ Եւ Յիսուս երբ լսեց՝ ըսաւ

՚ Գլ. Բ. 19։
՚ Մատ. ը. 14։ Ղու. գ. 38։
՚ Մատ. ը. 16։ Ղու. գ. 41։
՚ Գլ. գ. 12։ Ղու. գ. 42։ Տես Գործ. ժզ. 17, 18։
՚ Ղու. գ. 43։
՚ Ղու. գ. 44։
՚ Ես. կա. 1։ Յովէ. ժզ. 28։ ԺԷ. 4։
՚ Մատ. գ. 23։ Ղու. գ. 45։
՚ Մատ. ը. 2։ Ղու. ե. 12։
՚ Ղեւ. ժզ. 3, 4, 10։ Ղու. ե. 14։
՚ Ղու. ե. 15։
՚ Գործ ը. 13։

՚ Մատ. Բ. 1։ Ղու. ե. 18։
՚ Յոբ ժզ. 4։ Ես. խգ. 25։
՚ Մատ. Բ. 4։
՚ Մատ. Բ. 5։
՚ Մատ. Բ. 9։
՚ Մատ. Բ. 9։ Ղու. ե. 27։
՚ Մատ. Բ. 10։

անոնց, ըԱռողջներուն բժիշկ պէտք չէ, հապա հիւանդներուն. եւ արդարները կանչելու չեկայ, հապա մեղաւորները*։
18 Եւ Յովհաննէսի ու փարիսեցիներուն աշակերտները ծոմ կը պահէին. և եկան ու ըսին անոր, Ինչո՞ւ Յովհաննէսի ու փարիսեցիներուն աշակերտները ծոմ կը պահեն, ու քու աշա-
19 կերտներդ ծոմ չեն պահեր։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Միթէ կարելի՞ է որ հարսնիքին տղաքը, քանի որ փեսան իրենց հետ է, ծոմ պահեն. որչափ ժամանակ որ փեսան իրենց հետ ունին,
20 կարելի չէ ծոմ պահել։ Բայց օրեր պիտի գան՝ որ երբ փեսան իրենցմէ վերցուի, ապա այն օրը
21 ծոմ պիտի պահեն։ Մէկը կարկատան չձգեր նոր լաթի կտոր մը հին հանդերձի վրայ. եթէ ոչ՝ այն նորը որ անոր լրութեանը համար պրաւած էր, հինէն կ'առնէ ու պատռուածքը ա՛լ աւելի դէշ
22 կ'ըլլայ, Ոչ ալ մէկը նոր գինին հին տիկերու մէջ կը դնէ. եթէ ոչ՝ նոր գինին տիկերը կը պատռէ, ու գինին կը թափի և տիկերը կը կորսուին. հապա նոր գինին նոր տիկերու մէջ դնելու է։
23 Եւ եղաւ որ շաբաթի օրը հնձի արտերուն մէջէն կ'անցնէր, և իր աշակերտները երբ կ'եր-
24 թային, սկսան հասկեր փրցնել։ Ու փարիսեցիները ըսին իրեն, Նայէ շաբաթի օրը ինչ
25 կ'ընեն, որ արժան չէ։ Ինք ալ անոնց ըսաւ, Բնա՞ւ չէ՞ք կարդացեր դուք Դաւիթի ըրածը՝ երբ պէտք ունեցաւ, և անօթեցաւ ինք ու ա-
26 նոնք որ իրեն հետ էին։ Ինչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը Աբիաթար քահանայապետին օրով, և առաջաւորութեան հացերը կերաւ, ու տուաւ անոնց ալ որ իրեն հետ էին, Եզոր ՚ի՛՚ն օրինաւոր չէ ուտել, բայց միայն քահանաներուն։
27 Եւ ըսաւ անոնց, Շաբաթը մարդուն համար եղաւ, ու ոչ թէ մարդը շաբաթին համար։
28 Ուրեմն Որդին մարդոյ շաբաթին ալ տէրն է։

ԳԼ. Գ

1 Բրիսաոս կը բժշկէ ձեռքը չորցած մարդը, 10 և ուրիշ շատ յաւադարձներ. 11 պիղծ ոգիները կը յանդիմանէ. 13 իր աշակերտներու առաքեալները կ'ընտրէ. 22 փարաոսի կը ցուցնէ որ անոնց ըսածը՝ թէ ինքը Բէեղզեբուղով դևեր կը հանէ, հայհոյութիւն է. 31 և կ'ըսէ թէ որո՛նք են իր եղբայրը, քոյրը և մայրը։

Եւ ՚նորէն ժողովարանը մտաւ, ու հոն
2 մարդ մը կար՝ որուն ձեռքը չորցած էր։ Եւ իրեն կը սպասէին թէ արդեօք շաբաթի օրը զանիկա պիտի բժշկէ՛, որպէս զի իր վրայով ամ-
3 բաստանութիւն ընեն։ Եւ ինք ձեռքը չորցած
4 մարդուն ըսաւ, Ելիր մէջտեղը կո՛ղնէ։ Ու ըսաւ

ը Մատ. ԺԲ. 12, 13։ Ժբ. 11։ Դ.ու. Ե. 31, 32։ ԺԹ. 10։ ա Տիմ. ա. 15։
• Ոմանք կ'աւելցնեն, ապաշխարութիւնն
ը Մատ. ԺԲ. 14։ Դ.ու. Ե. 33
ժ Մատ. Ժբ. 1։ Դ.ու. ը. 1։
ի ԲՕր. իգ. 25։
լ ա Թագ. իա. 6։
խ Ել. ԼԹ. 32, 33։ Դ.Օ.Ե. իգ. 9։
ծ Մատ. Ժբ. 8։

ո Մատ. Ժբ. 9։ Դ.ու. ը. 6։
• Ոմանք, ողջացաւ միւսին պէս
ր Մատ. Ժբ. 14։

ս Մատ. իբ. 16։
տ Դ.ու. ը. 17։
ր Գլ. ա. 23, 24։ Դ.ու. գ. 42։
ց Մատ. Ժգ. 33։ Գլ. ա. 1։
ւ Գլ. ա. 25, 34։ Մատ. Ժբ. 16։
ը Մատ. ժ. 1։ Դ.ու. ը. 12։
փ Բ. 1։
ք Յովհ. ա. 42։
օ Գլ. ը. 31։
ֆ Յովհ. է. 5։ ժ. 20։
և Մատ. Բ. 34։ ժ. 25։ Դ.ու. ժա. 15։ Յովհ. է. 20։ ը. 48, 52։ ժ. 20։
ֆ Մատ. Ժբ. 25։

25 չկրնար կենալ։ Եւ եթէ տունն մը իրեն դէմ
26 բաժնուի, այն տունը չկրնար կենալ։ Ու եթէ
Սատանայ իրեն դէմ ելաւ ու բաժնուած է,
անիկա չկրնար կենալ, հապա անոր վերջը հա-
27 սած է։ Ոմէկը չկրնար զօրաւոր մարդու մը
տունը մտնելով՝ անոր կարասիները յափշտակել,
եթէ առաջ այն զօրաւոր մարդը չկապէ, ու
28 ետքը անոր տունը կողոպտէ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի որ Ադէն մեղքերը պիտի ներուին մարդոց
որդիներուն, և հայհոյութիւնները՝ որչափ որ
29 հայհոյեն. բայց ով որ Հոգւոյն Սրբոյ դէմ հայ-
հոյէ, յաւիտեան թողութիւն պիտի չունենայ,
հապա յաւիտենական դատաստանի պարտաւոր
30 պիտի ըլլայ։ Վասն զի կ'ըսէին թէ Պիղծ ոգի
կայ անոր ներսիդին։

31 Հետքը անոր մայրը ու եղբայրները եկան,
ու դուրսը կայնելով՝ մարդ ղրկեցին ու կը կան-
32 չէին զանիկա։ Եւ ժողովուրդը անոր բոլորտիքը
նստեր էր, ու իրեն ըսին թէ Ահա քու մայրդ
ու եղբայրներդ դուրսը կայներ են և քեզ կ'ու-
33 զեն։ Եւ անիկա պատասխան տուաւ անոնց ու
34 ըսաւ, Ո՞վ է իմ մայրս կամ եղբայրներս։ Ու
իր բոլորտիքը նստողներուն նայելով՝ ըսաւ, Ահա
35 իմ մայրս ու իմ եղբայրներս. վասն զի ով որ
Աստուծոյ կամքը կը կատարէ, անիկա է իմ եղ-
բայրս և քոյրս ու մայրս։

ԳԼ. Դ

1 Սերմնացանին առակը, 14 և այն առակին մեկնու-
թիւնը, 21 Մենք պարտաւոր ենք մեր գիտութեան լոյսը
ուրիշներուն ալ հաղորդել։ 26 Մածուկ աճեցող սերմին,
30 և մանանեխի հատին առակը։ 35 Երիստոս կը հան-
դարտեցնէ ծովուն ալեկոծութիւնը։

Դարձեալ սկսաւ սորվեցնել ծովեղերքին
վրայ, և շատ ժողովուրդ անոր քով ժողովե-
ցաւ, այնպէս որ ինք նաւը մտաւ ու նստաւ
ծովուն վրայ, և բոլոր ժողովուրդը ցամաքը ծո-
2 վուն եղերքն էր։ Եւ անոնց շատ բաներ կը սոր-
վեցնէր առակներով, ու կ'ըսէր անոնց իր վար-
3 դապետութեանը մէջ, Լսեցէք. ահա սերմ ցա-
4 նողը ելաւ որպէս զի սերմ ցանէ։ Ու երբ կը
ցանէր, մէկ քանին ճամբուն քով ինկաւ, և
5 *թռչունները եկան ու կերան զանիկա։ Եւ ու-
րիշը ինկաւ ապառաժուտ տեղի վրայ, ուր շատ
հող չկար. և շուտ մը բուսաւ՝ հողին խորուն-
6 կութիւն չունենալուն համար. Սակայն արեւուն
ծագած ատենը պրեցաւ, ու արմատ չունե-
7 նալուն համար չորցաւ։ Եւ ուրիշը ինկաւ փուշ-
երու մէջ, և փուշերը ելան ու խեղդեցին զա-
8 նիկա, ու պտուղ չտուաւ։ Եւ ուրիշը ինկաւ
ազէկ հողի մէջ, ետք պտուղ կուտար, որ ելաւ

ու մեծցաւ, և կը բերէր մէկուն տեղ երեսուն,
ու մէկուն տեղ վաթսուն, և մէկուն տեղ հար-
9 իւր։ Ու կ'ըսէր, Ան որ լսելու ականջ ունի
թող լսէ։

10 Ու երբ առանձին էր, իր քով եղողները
տասներկուքին հետ մէկտեղ հարցուցին իրեն
11 այն առակը։ Եւ ըսաւ անոնց, Ձեզի տրուած է
գիտնալ Աստուծոյ թագաւորութեան խորհուր-
դը, բայց Համոնց որ դուրսէն են, ամէն բան
12 առակներով կ'ըլլայ. Որպէս զի տեսնելով տես-
նեն՝ ու չտեսնեն, և լսելով լսեն՝ ու չհմանան,
որպէս զի չըլլայ թէ դարձի գան, և իրենց մեղ-
13 քերուն թողութիւն ըլլայ։ Ու ըսաւ անոնց,
Ա՞յս առակը չէ՞ք գիտեր. ուրեմն ի՞նչպէս պիտի
14 գիտնաք ամէն առակները։ Հարմ ցանողը խօս-
15 քը կը ցանէ։ Եւ ճամբուն քովինները անոնք
են, որոնց մէջ խօսքը կը ցանուի, ու երբ կը
լսեն, շուտ մը Սատանայ կու գայ և անոնց սիր-
16 տերուն մէջ ցանուած խօսքը կը հանէ։ Նոյն-
պէս ալ ապառաժուտ տեղերու վրայ ցանուած-
ները անոնք են, որ երբ կը լսեն խօսքը, շուտ մը
17 ուրախութեամբ կ'ընդունին զանիկա. Եւ իրենց
մէջ արմատ չունենալով՝ քիչ ժամանակ կը
տևեն, ետքը երբ նեղութիւն կամ հալածանք
ըլլայ խօսքին համար, շուտ մը կը գայթակղին։
18 Եւ փուշերուն մէջ ցանուածները անոնք են, որ
19 երբ խօսքը կը լսեն, Աշխարհիս զբաղմունքները
ու հարստութեան խաբէութիւնները, և ուրիշ
բաներուն ցանկութիւնները մէջ մտնելով, խօս-
20 քը կը խեղդեն, ու կ'ըլլայ անպտուղ։ Եւ ազէկ
հողի մէջ ցանուածները անոնք են, որ խօսքը
կը լսեն և կ'ընդունին, ու պտուղ կու տան՝ մէ-
կուն տեղ երեսուն, և մէկուն տեղ վաթսուն,
ու մէկուն տեղ հարիւր։

21 Ու ըսաւ անոնց, Միթէ ճրագը գրուանին
կամ մահիճին տա՞կ դրուելու համար կու գայ,
չէ՞ որ աշտանակին վրայ դրուելու համար։
22 Վասն զի ծածուկ բան մը չկայ, որ պիտի
չյայտնուի. և գաղտուկ բան մը չէ եղած, որ
23 երևան պիտի չելլէ։ Եթէ մէկը լսելու ականջ
ունի, թող լսէ։

24 Եւ ըսաւ անոնց, Նայեցէք ի՞նչ կը լսէք.
Ի՛նչ չափով որ դուք կը չափէք, նոյն չափը
պիտի չափուի ձեզի. և ձեզի, որ կը լսէք, պիտի
25 աւելնայ։ Վասն զի Ով որ ունի, անոր պիտի
տրուի. և ով որ չունի, ունեցածն ալ անկէ
պիտի առնուի։

26 Եւ կ'ըսէր, Աստուծոյ թագաւորութիւնը
այսպէս է, որպէս թէ մարդ մը հողին մէջ սերմ
27 ձգէ, Ու քնանայ և արթննայ գիշեր ու ցորեկ,
և սերմը բուսնի ու մեծնայ, ո՛ր ինք չգիտեր

---

* Ոմանք, երկինքի թռչուն-
ները
† Ծեղ. ժե. 5։ Կող. ա. 6։
‡ Մատ. ժգ. 10։ Դտ. ը. 9, ևն։
§ ա Կոր. ե. 12։ Կող. դ. 5։ ա Թես. դ. 12։ ա Տիմ. գ. 7։
¶ Եր. դ. 9։ Մատ. ժգ. 14։ Դտ. ը. 10։ Ծեղ. ժբ. 40։ Գար. խբ. 26։ Հռոմ. ժա. 8։
# Մատ. ժգ. 19։
** ա Տիմ. գ. 9, 17։
†† Մատ. ե. 15։ Դտ. ը. 16։ ժա. 33։
‡‡ Մատ. ժ. 26։ Դտ. ժբ. 2։
§§ Մատ. ժա. 15։ Հմր. 9։
¶¶ Մատ. է. 2։ Դտ. գ. 38։
Մատ. ժգ. 12։ խե. 29։ Դտ. ը. 18։ ԺԲ. 26։
*** Մատ. ժգ. 24։

Ձ Ես. խթ. 24։ Մատ. ժբ. 29։
Ղ Մատ. ժբ. 31։ Դտ. ժբ. 10։ ա Ծեղ. է. 16։
Հ Մատ. ժբ. 46։ Դտ. ը. 19։

Մատ. ժգ. 1։ Դտ. ը. 4։
Բ Դ. ժբ. 38։

28 Թէ ինչպէս փանդխ հողը ինքիրմէ պտուղ կու-
տայ. առաջ խոտը, ետքը հասկը, անկէ ետև
29 լեցուն ցորենը հասկին մէջ։ Ու երբ պտուղը
հասունցայ, շուտ մը եմանգադը կը ղրկէ, վասն
զի հունձքի ատենը հասած է։
30 Եւ կ'ըսէր, Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ինչ բանի նմանցնենք, կամ ինչ առակով
31 զանիկա բազդատենք։ Մանանեխի հատին նման
է, որ հողին մէջ ցանուած ատենը՝ երկրի վրայ
32 եղած սերմերուն ամէնէն պզտիկն է. Ու երբ
ցանուի, կը բուսնի և ամէն խոտեղէններէն ալ
մեծ կ'ըլլայ, ու մեծ ճիւղեր կ'արձակէ, այն-
պէս որ երկինքի թռչուններուն հերիք կ'ըլլայ
անոր շուքին տակ բնակելու։
33 Նաև այսպէս շատ առակներով կը խօսէր
անոնց հետ խօսքը, որչափ որ կրնային մտիկ
34 ընել. Ու առանց առակի բան մը չէր խօսեր
անոնց, բայց առանձին իր աշակերտներուն կը
մեկնէր ամէնը։
35 Եւ նոյն օրը երբ իրիկուն կ'ըլլար, ըսաւ
անոնց, Եկէք Յովնան անդիի կողմը անցնինք։
36 Անոնք ալ ժողովուրդը թող տալով՝ առին
զինք ինչպէս էր նաւուն մէջ. և ուրիշ նաւակ-
37 ներ ալ կային անոր հետ։ Ու հովի մեծ փոթո-
րիկ մը եղաւ. և ալիքները նաւուն վրայ կու-
38 գային, այնպէս որ գրեթէ կը լեցուէր։ Ու ինք
նաւուն ետևի կողմը բարձի վրայ կը քնանար.
արթնցուցին զանիկա և կ'ըսէին անոր, Վար-
39 դապետ, հոգդ չէ՞ որ կը կորսուինք։ Ու ելլե-
լով սաստեց հովին, և Յովնան ըսաւ, Դադարէ,
լուռ կեցիր. ու հովը դադրեցաւ, և մեծ խա-
40 դաղութիւն եղաւ։ Ու ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ
այդպէս վախկոտ էք, ինչպէս կ'ըլլայ որ հա-
41 ւատք չունիք։ Եւ անոնք խիստ վախցան, ու
կ'ըսէին իրարու, Արդեօք ո՞վ է սակայն, որ հո-
վը ու Յովը ասոր կը հնազանդին։

ԳԼ. Ե

1 Բրիստոս լեգէան անցեալ մարդը կը բժշկէ. 13 և անկէ ելլող դեւերը խոզերուն մէջ կը մտնեն։ 25 Բրիստոս կը բժշկէ տեառնաւս կինը, 35 և Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ։

Եւ եկան Յովնան անդիի կողմը *Գադա-
2 րացւոց երկիրը։ Ու երբ ինք նաւէն ելաւ, դե-
ւերահարներէն ելած մարդ մը պատահեցաւ իրեն,
3 որ պիղծ ոգի ունէր. Որուն բնակած տեղն ալ
գերեզմաններուն մէջ էր, ու շղթայով ալ մէկը
4 չէր կրնար զանիկա կապել. Որովհետև շատ
անգամ ոտնակապերով և շղթաներով կապ-
ուած էր, բայց անիկա շղթաները կոտրեր ու ոտ-
նակապերը կոտրտեր էր, և մէ'կը չէր կրնար
5 զանիկա նուաճել. Եւ միշտ գիշեր ու ցորեկ

† Ամն., լեռներուն մէջ ու գերեզմաններուն մէջ
‡ Կամ, կ'ապաչէր
§ Յայտ. ԺԶ. 15։
¶ Մատ. ը. 31։ Ղու. ԺԶ. 18։ Գոր. բ. 41։ գ. 4։ Ե. 14։ ԺԲ. 20։
# Մատ. ԺԶ. 34։ Յովհ. ԺԶ. 12։
ղ Մատ. ը. 18, 23։ Ղու. ը. 22։
— Մատ. ը. 28։ Ղու. ը. 26։
• Ամն., Գերգեսացւոց
⁂ Ղու. ը. 38։
ֆ Մատ. Բ. 1։ Ղու. ը. 40։
ֆ Մատ. Բ. 18։ Ղու. ը. 41։
ղ Ղու. ԺԱ. 25։ Մատ. Բ. 20։

ան վրայով լսեց, եւ եւս բազմութեանը
28 մէջ, ու անոր Տանդերձին դպաւ. Քանզի կ'ըսէր, Եթէ միայն անոր Տանդերձներուն դպչիմ,
29 պիտի բժշկուիմ։ Եւ շուտ մը իր արիւնին աղբիւրը չորցաւ, ու իր մարմինին մէջ իմացաւ թէ տանջանքէն բժշկուեցաւ։ Եւ Յիսուս
30 շուտ մը գիտնալով իր անձին մէջ այն էզօրութիւնը որ իրմէ ելաւ, դարձաւ բազմութեանը մէջ ու ըսաւ, Ո՞վ դպաւ իմ Տանդերձներուս։
31 Եւ իր աշակերտները ըսին իրեն, Կը տեսնես որ բազմութիւնը քեզ կը նեղէ, ու կ'ըսե՞ս թէ Ո՞վ զինծի դպաւ։ Եւ իր
32 շրջապատը կը նայէր որպէսզի այս բանը ընողը տեսնէ։ Ու կինը վախցաւ ու դողաց, վասն զի գիտէր թէ իրեն ի՛նչ եղաւ, և եկաւ՝ անոր առջեւ ինկաւ, ու բոլոր ճշմարիտը շիտակ
34 պրուցեց անոր։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Աղջիկ, Քու Հաւատքդ քեզ բժշկեց. գնա խաղաղութեամբ, ու բժշկուած եղիր քու տանջանքէդ։
35 Ընդ որ մինչ դեռ կը խօսէր, ժողովրդապետին տունէն մարդ եկան ու ըսին թէ աղջիկդ մեռաւ, ալ ինչո՞ւ վարդապետը կը յոգնեցնես։
36 Իսկ Յիսուս ըսուած խօսքը լսածին պէս ժողովրդապետին ըսաւ, Մի վախնար, միայն թէ
37 Հաւատա։ Եւ մէ՛կը թոյլ չտուաւ իրեն հետ երթալ, բայց միայն Պետրոսը ու Յակոբոսը և
38 Յակոբոսի եղբայրը Յովհաննէսը։ Ու ժողովրդապետին տունը գալով՝ տեսաւ աղմուկ և սաստիկ լացողներ ու ողբալներ։ Եւ ներս մտնելով ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ խռովեր էք ու կուլայք. մանուկը մեռած չէ, հապա ննջէ։
40 Եւ ծաղր կ'ընէին զանիկա. բայց ինք ամէնը դուրս հանելով՝ իրեն հետ առաւ մանուկին հայրը ու մայրը, և զանոնք որ իրեն հետ էին,
41 ու մտաւ հոն ուր մանուկը պառկած էր։ Եւ մանուկին ձեռքէն բռնելով՝ ըսաւ անոր, Տալիթա, կումի. որ կը թարգմանուի, աղջիկ, (քեզի կ'ըսեմ,) ելիր։ Եւ իսկոյն աղջիկը ոտք ելաւ ու կը քալէր, վասն զի տասներկու տարեկան
43 էր. ու մեծ ապշութեամբ ապշեցան։ Եւ Նաստիկ պատուէր տուաւ անոնց՝ որ մէ՛րդ չգիտնայ այս բանը, ու ըսաւ որ անոր ուտելիք տան։

ԳԼ. Զ

1 Քրիստոս անարգութիւն կը կրէ իր գաղափակիցներէն. 7 տասներկու աշակերտներուն իշխանութիւն կու տայ պիղծ ոգիները հանելու։ 14 Զանազան կարծիքներ Քրիստոսի վրայով։ 27 Յովհաննէս մկրտիչ կը գլխատուի, 29 և կը թաղուի։ 30 Առաքեալները իրենց գործուածներէն Յիսուսի կը դառնան։ 34 Հինգ հացին ու երկու ձուկին հրաշքը։ 48 Քրիստոս ծովուն վրայ կը քալէ, 53 և առնէն իրեն դպչող տառապածները կը բժշկէ։

Եւ անկէ ելլելով եկաւ իր երկիրը, ու ա-
2 նոր աշակերտները իր ետեւէն գացին։ Եւ երբ շաբաթ օրը հասաւ, սկսաւ ժողովարանին մէջ սորվեցնել. ու շատերը լսելով կը զարմանային ու կ'ըսէին, Ասիկա ուրկէ՞ ունի այս բաները, և այս ի՞նչ իմաստութիւն է տուր որ-
3 ուած, որ այսպիսի հրաշքներ կ'ըլլան տուր ձեռքով։ Ասիկա հիւսը չէ՞, Մարիամի որդին, և Յակոբոսի ու Յովսէսի և Յուդասի ու Սիմոնի եղբայրը. ու տուր քոյրերը հոս մեր քով
4 չե՞ն. և Տանոր վրայով կը գայթակղէին։ Բայց Յիսուս ըսաւ անոնց, Մարգարէ մը անպատիւ չէ՝ բայց միայն իր երկրին մէջ ու իր ազգա-
5 կաններուն և իր տանը մէջ։ Ու չէր կրնար հոն մէ՛կ հրաշք ալ ընել, միայն թէ քանի մը հիւանդներու վրայ ձեռք դրաւ ու բժշկեց պա-
6 նած. Եւ Տանոնց անհաւատութեանը վրայ կը զարմանար. Ու շրջակայ գեղերը պտըտելով կը սորվեցնէր։
7 Ու երեն կանչեց տասներկուքը, ու սկսաւ երկու երկու դրկել զանոնք, ու անոնց իշխա-
8 նութիւն տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ. Եւ պատուիրեց անոնց՝ որ ճամբու համար բան մը չառնեն, բայց միայն գաւազան մը. ոչ պարկ,
9 ոչ հաց, ոչ առակ՝ գօտիներնուն մէջ. Հապա ժողովրդի հագնին. և կրկին Տանդերձ մի
10 հագնիք՝ ըսաւ։ Ու ըսաւ անոնց, Որ տուն որ
11 մտնէք, հոն կեցէք մինչև անկէ ելլէք։ Ու ա-նոնք որ ձեզ չեն ընդունիր ու ձեզի մտիկ չեն ըներ, երբ անկէ կ'ելլէք, Տոտքերնուդ տակի փոշին թօթուեցէք՝ անոնց վկայութիւն ըլլալու համար։ *Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Սոդոմացւոց ու Գոմորացւոց աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝ քան թէ այն քաղաքին։*
12 Եւ անոնք ելլելով կը քարոզէին որ մարդիկ
13 ապաշխարեն։ Եւ շատ դեւեր կը հանէին, ու շատ հիւանդներ իւղով կ'օծէին ու կը բժշկէին զանոնք։
14 Ու Հերովդէս թագաւորը լսեց, (քանզի անոր անունը յայտնի եղաւ,) ու կ'ըսէր թէ Յովհաննէս մկրտիչը մեռելներէն յարութիւն առեր է, ու անոր համար հրաշքներ կ'ըլլան ա-
15 նով։ Ուրիշները կ'ըսէին թէ Եղիան է. ուրիշներն ալ կ'ըսէին թէ Մարգարէ մըն է, կամ
16 մարգարէներէն մէկուն պէս։ Բայց Տերը Հերովդէս լսեց, ըսաւ, Ասիկա Յովհաննէսն է, որուն գլուխը ես կտրեցի, մեռելներէն յարութիւն առեր է։
17 Քանզի Հերովդէս ինք մարդ դրկեց, Յովհան-

Մատ. ժգ. 58։ Գլ. բ. 22։
ե Ես. ծբ. 16։
զ Մատ. բ. 35։ Դ.ա. ժգ. 22։
է Մատ. ժ. 1։ Գլ. գ. 13, 14։ Դ.ա. բ. 1։
ը Գործ. ժբ. 8։
թ Մատ. ժ. 11։ Գ.ա. ժ. 14։
ժ Մատ. ժգ. 1։ Գ.ա. բ. 7։
ի Մատ. ժգ. 14։ Գլ. ը. 28։
ժա Մատ. ժգ. 2։ Գ.ա. գ. 19։

ա Դ.ա. գ. 19։ ը. 46։
բ Մատ. բ. 22։ Գլ. ժ. 52։ Գործ. ժգ. 8։
գ Դ.ա. ը. 49։
դ Յովհ. ժա. 11։
ե Գործ. բ. 40։
զ Մատ. ը. 4։ բ. 30։ ժբ. 16։ ժէ. 9։ Գլ. գ. 12։ Դ.ա. է. 14։
է Մատ. ժգ. 54։ Դ.ա. գ. 16։
ը Յովհ. գ. 42։
թ Մատ. ժբ. 46։ Գործ. ա. 19։
ժ Մատ. ժա. 6։
ի Մատ. ժգ. 57։ Յովհ. դ. 44։
ժա Տես Ծն. ժբ. 22։ լբ. 25։

նէսը բռնեց, ու կապեց բանտը դրա՛ւ իր եղբօրը Փիլիպպոսի կնոջ, Հերովդեայի, համար, քանի
18 որ իրեն կին առեր էր զանիկա։ Վասն զի Յովհաննէս Հերովդէսի կ'ըսէր, Չ'ԿԷգի օրինաւոր չէ
19 քու եղբօրդ կինը ունենալ։ Եւ Հերովդիա ոխ ունէր անոր դէմ, ու կ'ուզէր զանիկա մեռցնել
20 ու չէր կրնար. Վասն զի Հերովդէս ¹կը վախնար Յովհաննէսէ, գիտնալով թէ անիկա արդար
և սուրբ մարդ մըն է, և անոր րերանը կը նայէր, ու անկէ լսելով՝ շատ բաներ կ'ընէր, և
21 քաղցրութեամբ անոր մտիկ կ'ընէր։ Ու ²երբ դիպուկ օր մը եղաւ, որ Հերովդէս ²իր ծննդեան
օրը ընթրիք կ'ընէր իր մեծամեծներուն և հազարապետներուն ու Գալիլեայի երեւելիներուն,
22 Եւ Հերովդիայի աղջիկը հանդիսւ ըմռնը մտնելով խաղաց, ու հաճելի եղաւ Հերովդէսի և
իրեն հետ նստողներուն, թագաւորը ըսաւ աղջկան, Խնդրէ ինձմէ ինչ որ կ'ուզես, ու պիտի
23 տամ քեզի։ Եւ անոր երդում ըրաւ՝ ըԵԼԵՎ, Ինչ որ դուն ինձմէ խնդրես, պիտի տամ քեզի,
24 մինչև թագաւորութեանս կէսը. Եւ անիկա դուրս ելլելով իր մօրը ըսաւ, ³Ինչ ուզեմ. ան
25 ալ ըսաւ, Յովհաննէս մկրտչին գլուխը։ Եւ շուտ մը արտորալով թագաւորին քով մտաւ ու
խնդրեց՝ ըսելով, Կ'ուզեմ որ շուտով սկուտեղի մը վրայ Յովհաննէս մկրտչին գլուխը տաս ինձի։
26 ⁴Եւ թագաւորը խիստ տրտմեցաւ, բայց երդումներուն համար ու իրեն հետ նստողներուն հա-
27 մար չուզեց որ անոր ⁵Խոչէ՛ը մերժէ։ Եւ թագաւորը իսկոյն դահիճ ղրկեց, ու հրաման ըրաւ
անոր գլուխը բերել. ան ալ գնաց բանտին մէջ
28 գլխատեց զանիկա, Եւ սկուտեղով մը բերաւ անոր գլուխը ու տուաւ աղջկան. և աղջիկը
29 զանիկա իր մօրը տուաւ։ Եւ անոր աշակերտները լսելով՝ եկան անոր մարմինը վերցուցին ու
գերեզմանի մէջ դրին։

30 Եւ ⁶առաքեալները Յիսուսի քով ժողովեցան, ու պատմեցին անոր ամէն ինչ որ ըրին և
31 ինչ որ սորվեցուցին։ Ու անիկա ըսաւ անոնց, Եկէք դուք առանձին անապատ տեղ մը, և
քիչ մը հանգչեցէք. քանզի ⁷շատերը կային որ կու գային ու կ'երթային. և հաց ուտելու ալ
32 ժամանակ չէին ունենար։ Ու նաւով անապատ
33 տեղ մը գացին առանձին։ Ու ⁸ըԽԱՂՔ-ՊԷՆԵՐԸ տեսան զանոնք որ կ'երթային, և շատերը զանիկա ճանչցան, ու ոտքով բոլոր քաղաքներէն հոն կը վազէին, և անոնցմէ առաջ հասնելով՝
34 անոր քով ժողովեցան։ Ու Յիսուս երբ դուրս ելաւ, շատ ժողովուրդ տեսնելով խղճաց անոնց վրայ, վասն զի հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս էին, և ⁹սկսաւ շատ բաներ սորվեցնել անոնց։

35 Ու երբ ժամանակը շատ ուշացաւ, իր աշակերտները իրեն եկան ու ըսին, Ո՛ անապատ
36 տեղ մըն է, ու ժամանակը ուշացած է։ Արձակէ ¹⁰ԽՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ որպէս զի երթան բոլորտիքի գեղերն ու գիւղերը ու իրենց հաց գնեն,
37 վասն զի ուտելու բան մը չունին։ Բայց անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Դուք տուէք ասոնց որ ուտեն։ Եւ ըսին իրեն, ¹¹Երթանք երկու հարիւր դահեկանի հաց գնե՞նք և
38 տանք ասոնց որ ուտեն։ Ըսաւ անոնց, Քանի՞ նկանակ ունիք, գացէք նայեցէք. ու երբ գիտցան՝ ըսին, ¹²Հինգ, ու երկու ձուկ։ Եւ հրամայեց
39 ըրաւ անոնց՝ որ ամէնը կանանչ խոտին վրայ
40 դունդ դունդ նստեցնեն։ Եւ դաս դաս նստան,
41 հարիւրական ու հիսունական։ Եւ հինգ նկանակը ու երկու ձուկը առաւ ու դէպ ի երկինք նայելով՝ ³օրհնեց, և մանրեց նկանակները ու տուաւ իր աշակերտներուն, որպէս զի անոնց առջև դնեն, ու երկու ձուկը ամէնուն ալ բաժ-
42 նեն։ Եւ ամէնը կերան ու կշտացան։ (43) Եւ
տասներկու կողով լեցուն՝ կտորտանքներէն
44 վերցուցին, և ձուկերէն ալ։ Եւ այն հացկերէն ուտողները հինգ հազարի չափ այր մարդիկ էին։

45 Եւ շուտ մը իր աշակերտները արտորցուց որ նաւը մտնեն, և երթ առաջ միւս կողմը Բեթսայիդա անցնին, մինչև ինք ժողովուրդը
46 արձակէ։ Եւ անոնցմէ զատուելով՝ լեռը ելաւ
47 աղօթք ընելու։ ⁴Ու երբ իրիկուն եղաւ, նաւը ծովուն մէջտեղն էր, ու ինք մինակ ցամաքին
48 էր։ Եւ տեսաւ զանոնք որ կը տառնապէին հակառակ թէ քաշելու առեն, վասն զի հովը իրենց դէմ էր. և գիշերուան չորրորդ պահուն առեն-
ները ծովուն վրայ քալելով կու գայ անոնց,
49 ու ⁵կ'ուզէր անոնցմէ անցնիլ։ Անոնք երբ տեսան որ ծովուն վրայ կը քալէր, կարծեցին թէ
աչքի երեւոյթ բան մըն է, ու կանչուըտուցին.
50 Քանզի ամէնն ալ զանիկա տեսան ու խռովեցան. և ինք շուտ մը խօսեցաւ անոնց հետ ու
ըսաւ անոնց, Քաջ եղէք, ես եմ, մի վախնաք։
51 Եւ նաւը ելաւ անոնց քով, ու հովը դադարեցաւ. և անոնք մտքերնուն մէջ չափէ դուրս
52 ապշած էին ու կը զարմանային, Վասն զի ⁶հացին վրայ խլած հրաշքէ՛ը չմտացան, քանզի ⁷սիր-
տերնին թմրած էր։

53 Ու միւս կողմը անցնելով՝ Գեննեսարէթի
54 երկիրը հասան ու նաւը սեղմեցին։ Ու երբ նաւէն ելան, այն ⁸եղ ⁹րդիւնը իսկոյն ճանչցան
55 զանիկա. Եւ ամբողջ անդին վազելով բոլոր շրջակայ տեղերը, սկսան մահիճներով հիւանդները բերել՝ ուր որ կը լսէին թէ հոն է։ Եւ ուր որ
56 կը մտնէր, գիւղերը կամ քաղաքները կամ ա-

ղ Դէմ. ժբ. 16։ ի. 21։
ձ Մատ. ժգ. 5։ իա. 26։
ճ Մատ. ժգ. 6։
յ Ծն. խ. 20։
ն Նեհ. է. 3, 6։ է. 2։
շ Մատ. ժգ. 9։
ո Դէմ. բ. 10։
չ Մատ. ժգ. 13։
պ Գլ. գ. 20։
ջ Մատ. ժգ. 13։
ռ Մատ. բ. 36։ ժգ. 14։
ս Դէմ. բ. 11։
վ Մատ. ժգ. 15։ Դէմ. բ. 12։
տ Թուղ. ժա. 13, 22։ գ Թագ. գ. 43։
ր Մատ. ժգ. 17։ Դէմ. բ. 13։ Յովհ. գ. 9։ Տես Մատ. ժե. 34։ Գլ. ր. 5։
ց ա Թագ. բ. 13։ Մատ. իգ. 26։
ւ Մատ. ժգ. 22։ Յովհ. գ. 17։
ք Մատ. ժգ. 23։ Յովհ. գ. 16, 17։
օ Տես Դէմ. իգ. 28։
ֆ Գլ. ր. 17, 18։
և Գլ. գ. 5։ ժգ. 14։
֊ Մատ. ժգ. 34։

գարակները, հրապարակներուն մէջ կը դնէին հիւանդները, ու կ'աղաչէին իրեն որ թգոնէ իր հանդերձին քղանցքին դպչին. և որոնք որ դպան, բժշկուեցան։

ԳԼՈՒԽ Լ

1 Փարիսեցիները կը մեղադրեն Քրիստոսի աշակերտները՝ անլուայ ձեռքով հաց ուտելնուն համար։ 8 Իսկ ինք կ'ապացուցանէ թէ անոնք մարդոց աւանդութիւնները բռնելով Աստուծոյ պատուիրանքը կ'անարգեն։ 14 և թէ կերակուրը մարդը չպղծեր։ 24 Փիւնիկ Աստի կնոջ աղջիկը պիղծ ոգիէ մը կ'ազատէ, 31 և խուլ ու դժուարախօս մարդ մը կը բժշկէ։

Եւ երբ քով ժողվուեցան փարիսեցիները 1
ու դպիրներէն ոմանք՝ որ Երուսաղէմէ եկած էին։ Ու երբ տեսան որ անոր աշակերտներէն 2
ոմանք պիղծ, այսինքն անլուայ, ձեռքերով հաց կ'ուտէին, մեղադրեցին. Վասն զի փարիսեցի- 3
ները ու բոլոր Հրեաները մինչև աղէկ մը ձեռքերնին չլուան՝ հաց չեն ուտեր, քանզի ծերե- 4
րուն աւանդութիւնը կը բռնեն։ Ես շուկայէն եկած ատենին եթէ չլուացուին՝ չեն ուտեր. և ուրիշ շատ բաներ կան զորոնք ընդունած են ու կը բռնեն, այսինքն գաւաթներու և փար- չերու ու պղնձէ ամաններու և անկողիններու- 5
լուացմունքներ։ Ապա ատեն փարիսեցիները ու դպիրները հարցուցին անոր, Թէ Ինչո՞ւ քու աշակերտներդ ծերերուն աւանդութեանը պէս չեն երթար, հապա անլուայ ձեռքերով հաց 6
կ'ուտեն։ Ան ալ պատասխան տուաւ ու բսաւ անոնց, Աղէկ մարգարէութիւն ըրաւ Եսայի ձեզի կեղծաւորներուդ համար, ինչպէս գրուած է, Ասիկա ժողովուրդը գոյն շրթունքներովը զիս կը պատուէ, բայց իրենց սիրտը հեռացած զատ- 7
ուած է ինծմէ. Ու պարապ տեղ զիս կը պաշ- տեն, մարդոց պատուիրած բաները իբրև վար- 8
դապետութիւն սորվեցնելով։ Վասն զի Աստուծոյ պատուիրանքը թողելով՝ մարդոց աւանդութիւնը կը բռնէք, ինչպէս՝ փարչերու և գաւաթ- ներու լուացմունքները, և ասանոնց նման շատ ու- 9
րիշ բաներ կ'ընէք։ Ու բսաւ անոնց, Աղէկ կ'ա- նարգէք Աստուծոյ պատուիրանքը, որպէս զի 10
ձեր աւանդութիւնը պահէք։ Քանզի Մովսէս բսաւ, Քու հայրդ ու մայրդ պատուէ. և, Ով որ էր հայրը կամ մայրը անիծէ, մահով թող 11
մեռնի։ Բայց դուք կ'ըսէք, Եթէ մէկը էր հօրը կամ մօրը ըսէ, Ան բանը դոր ինծմէ պիտի շահիս, Ասորեստայ փալա Ղորբան է, (որ ըսել է 12
ընծայ,) ապա հեսայ անիկա. Ես ա՛լ թող չէք տար անոր բան մը ընել իր հօրը կամ իր մօրը. 13
Ու Աստուծոյ խօսքը կը խափանէք ձեր աւան- դութիւնով զոր կ'աւանդէք. և ասոր նման շատ ուրիշ բաներ կ'ընէք։

Եւ բոլոր ժողովուրդը իրեն կանչելով՝ բսաւ 14
անոնց, Լսեցէք ինծի ամէնդ ու հասկցէք։ Բան մը չկայ որ դուրսէն մարդուն ներսը մտնէ, ու կարող ըլլայ զանիկա պղծել, հապա այն բա- ները որ անկէ կ'ելլեն, անոնք են որ մարդը կը 15
պղծեն։ Ով որ լսելու ականջ ունի՝ թող լսէ։ 16
Ու երբ այն բազմութենէն վար-էլով տուն 17
մտաւ, իր աշակերտները հարցուցին իրեն այն առակին համար։ Ու բսաւ անոնց, Դո՞ւք ալ 18
այդպէս անմիտ էք. չէ՞ք հասկնար թէ ամէն ինչ որ դուրսէն մարդուն ներսիդին կը մտնէ, չկրնար զանիկա պղծել. Վասն զի ոչ թէ անոր սրտին 19
մէջ կը մտնէ, հապա փորը, և արտաքնոցը կ'ելլէ, ու բոլոր կերածները կը մաքրէ։ Ես կ'ը- 20
սէր թէ Ինչ որ կ'ելլէ մարդուն ներսէն, անի- 21
կա կը պղծէ մարդը։ Վասն զի ներսէն, մարդոց սրտէն, կ'ելլեն չար խորհուրդներ, շնու- թիւններ, պոռնկութիւններ, սպանութիւններ, 22
գողութիւններ, ագահութիւններ, չարութիւն- ներ, նենգութիւն, դիճութիւն, չար աչք, հպ- հոյութիւն, ամբարտաւանութիւն, անզգամու- 23
թիւն։ Ահա բոլոր չար բաները ներսէն կ'ելլեն, ու կը պղծեն մարդը։

Եւ անկէ ելլելով Տիւրոսի ու Սիդոնի սահ- 24
մանները գնաց, և տուն մը մտնելով՝ չէր ու- զեր որ մէկուն յայտնուի, բայց չկրցաւ ծած- 25
կուիլ. Քանզի կին մը, որուն աղջիկը պիղծ ոգի ունէր էր, լսեց անոր վրայով, ու եկաւ, 26
անոր ոտքը ինկաւ։ Ես այն կինը *Հեթանոս էր, ազգով Փիւնիկ Ասորի, ու կ'աղաչէր անոր՝ որ դևը իր աղջիկէն հանէ։ Ես Յիսուս բսաւ անոր, 27
Թող առաջ տղաքը կշտանան, քանզի աղէկ չէ տղոց հացը առնել ու շուներուն ձգել։ Անիկա պատասխան տուաւ ու բսաւ ա- 28
նոր, Այո, Տէր, վասն զի շուներն ալ սեղանին տակ տղոցը փշրանքներէն կը կերակրուին։ Ես 29
բսաւ անոր, Այդ խօսքիդ համար գնա, քու աղջիկդ դևը ելաւ։ Ես երբ իր տունը երթա- 30
լով, գտաւ որ դևը ելած՝ ու աղջիկը անկողի- նին վրայ պառկած էր։

Ապա նորէն Տիւրոսի ու Սիդոնի սահմաննե- 31
րէն ելլելով, եկաւ Գալիլեայի ծովեզերքը, Դե- կապոլիսի սահմաններուն մէջէն։ Ես Համբկը բե- 32
րին անոր առջև, խուլ ու դժուարախօս, ու կ'աղաչէին որ անոր վրայ ձեռք դնէ։ Ես ժո- 33
ղովուրդէն մէկդի առնելով զանիկա, իր մա- տերը անոր ականջներուն մէջ խոթեց ու թքբաւ, և անոր լեզուին դպաւ, Ու երկինք նայելով 34
հեծաւաչեց ու բսաւ անոր, Եփփաթա, (որ ըսել է Բացուէ.) Ես իսկոյն անոր ականջները բաց- 35

Ե Մատ. բ. 20։ Գլ. ե. 27, 28։ Գործ. ժբ. 12։ —— Մատ. ժե. 1։
Զ Մատ. ժե. 2։
Է Ես. խթ. 13։ Մատ. ժե. 8։
Ը Եր. ի. 12։ բ Օր. ե. 16։ Մատ. ժե. 4։
Թ Եր. ի. 17։ Դ.Ես. ի. 9։ Առակ. ի. 20։
Ժ Մատ. ժե. 5։ իգ. 18։
Ի Մատ. ժե. 10։
Լ Մատ. ժա. 15։
Խ Մատ. ժե. 15։
Ծ Ած. գ. 5։ ը. 21։ Մատ. ժե. 19։
Կ Մատ. ժե. 21։
Հ Յովն. Յոյն
Ձ Մատ. ժե. 29։
Ղ Մատ. բ. 32։ Գ.Ես. ժա. 14։
Ճ Գլ. ը. 23 Յովհ. բ. 6։
Մ Գլ. գ. 41։ Յովհ. ժա. 41։ ժէ. 1։
Յ Յովհ. ժա. 33, 38։
Ն Ես. լե. 5, 6։ Մատ. ժա. 5։

ուեցան, ու անոր լեզուին կապը քակուեցաւ,
36 և շիտակ կը խօսէր։ Ու Նպատուիրեց անոնց որ
մարդո՛ւ չըսեն. և որչափ ինք կը պատուիրէր
37 անոնց, անոնք ա՛լ աւելի կը քարոզէին. Ու
չափէ դուրս կը զարմանային և կ՚ըսէին, Ամէն
բաները լաւ կ՚ընէ, ու խուլերուն լսել
կուտայ և համրերուն խօսիլ։

ԳԼ. Ը

1 Բրնաւոս հրաշքով կը կերակրէ ժողովուրդը. 11 փարիսեցիներուն նշանը չուզէր տալ. 15 կը պատուիրէ իր աշակերտներուն որ զգոյշ ըլլան փարիսեցիներուն խմորէն և Հերովդեսեաններուն խմորէն. 22 կույր մը աչքերը կը բանայ. 27 կը ծանուցանէ թէ ինք Քրիստոսն է, որ պիտի չարչարուի ու յարութիւն առնէ. 34 և իր աշակերտները կը յորդորէ որ համբերեն, երբ հալածուին աւետարանի պատանութեանը համար։

Ա. յն օրերը Ժողովուրդը խիստ շատ ըլլալով, և ուտելու բան մը չունենալով, Յիսուս
իրեն կանչեց իր աշակերտները ու ըսաւ անոնց,
2 Կը խղճամ այդ ժողովուրդին վրայ, վասն զի
հիմա երեք օր է որ իմ քովս են, և բան մը
3 չունին ուտելու. Եւ եթէ սոսնկ անօթի ղրկեմ
իրենց տուները, ճամբուն մէջ պիտի մնան,
վասն զի ոմանք հեռու տեղէ
4 եկած են։ Եւ իր աշակերտները պատասխան
տուին իրեն, Այս անապատին մէջ ուրկէ՞ կըր-
5 նայ մէկը հացով կշտացնել սոսնկ։ Ան ս հար-
ցուց անոնց, Քանի՞ նկանակ ունիք, ու անոնք
6 ըսին, Եօթը։ Եւ հրամայեց բազմութեանը՝
որ գետնին վրայ նստին, ու առաւ եօթը նկա-
նակը, գոհացաւ և կոտրեց ու տուաւ աշակերտ-
ներուն, որպէս զի ժողովուրդին առջեւ դնեն, և
7 դրին։ Ու քանի մը մանր ձուկեր ունէին, և
Քօրհնեց ու ըսաւ որ զանոնք ալ դնեն անոնց
8 առջեւ։ Եւ կերան ու կշտացան, ու ասկցած
9 կտորտանքները վերցուցին եօթը զամբիւղ։ Եւ
ուտողները չորս հազարի չափ էին, ու արձա-
10 կեց զանոնք։ Եւ Յիսուս մը նաւը մտնելով ա-
շակերտներուն հետ՝ եկաւ Դալմանութայի
կողմերը։

11 Եւ փարիսեցիները ելլելով՝ սկսան անոր հետ
վիճաբանութիւն ընել, և զանիկա փորձելով
12 իրմէ նշան մը կ՚ուզէին երկինքէն։ Եւ անիկա
իր հոգիին մէջ հառաչելով՝ ըսաւ, Ինչ է որ
այս ազգը նշան կ՚ուզէ. ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի
13 որ այս ազգին նշան պիտի չտրուի։ Ու զանոնք
թողլով նորէն նաւը մտաւ, ու գնաց ՚ե-
ւան միւս կողմը։

14 Եւ հաց առնելու մոռցեր էին, ու նաւուն
մէջ իրենց հետ միայն մէկ նկանակ ունէին։

15 Եւ կը պատուիրէր անոնց ու կ՚ըսէր, Նայեցէք
և զգուշացէք փարիսեցիներուն խմորէն ու Հե-
16 րովդէսի խմորէն։ Եւ իրարու հետ կը խորհէին
ու կ՚ըսէին թէ Հաց չունենալնուս համար է։
17 Իսկ Յիսուս անոնց խորհուրդը գիտնալով՝ ըսաւ
անոնց, Ինչո՞ւ կը խորհիք թէ հաց չունիք.
Դեռ սրտերնիդ թմրա՞ծ է։ Աչքեր ունիք ու չէ՞ք
տեսներ, և ականջներ ունիք ու չէ՞ք լսեր, և
19 չէ՞ք յիշեր։ Երբ հինգ նկանակը հինգ հազա-
րին կարեցի, քանի՞ կողով լեցուն կտորտանք
20 վերցուցիք. ըսին անոր, Տասներկու։ Ու երբ
եօթը նկանակը չորս հազարին կարեցի, քանի՞
զամբիւղ լեցուն կտորտանք վերցուցիք. անոնք
21 ալ ըսին, Եօթը։ Ու ըսաւ անոնց, Հոգ ո՞նչ-
պէս Դուք հասկնար։

22 Եւ Բեթսայիդա եկաւ, ու անոր առջեւ կոյր
մը բերին, ու կ՚աղաչէին իրեն որ դպչի անոր.
23 Եւ անիկա կոյրին ձեռքէն բռնելով դուրս
հանեց, Եու անոր աչքերուն թքնելով՝
ձեռքը անոր վրայ դրաւ, ու կը հարցնէր անոր
24 թէ բան մը կը տեսնէ՞։ Ան ալ նայեցաւ ու
կ՚ըսէր, Մարդիկ կը տեսնեմ ծառերու պէս որ
25 կը պտըտին։ Նորէն ձեռքը անոր աչքերուն վրայ
դրաւ, ու անոր նայիլ տուաւ. և ողջացաւ ու
26 ամէն բան յամառձակ կը տեսնէր։ Նորը զանի-
կա իր տունը ղրկելով՝ ըսաւ, Գեղը մի մտնեք
ու Գեղին մէջ մարդո՛ւ մի ըսեր։

27 Եւ Յիսուս իր աշակերտներուն հետ Կեսարիայի
Փիլիպպոսի գեղերը ելաւ, ու ճամ-
բուն մէջ կը հարցնէր իր աշակերտներուն ու
կ՚ըսէր անոնց, Ինծի համար ո՞վ կ՚ըսեն մարդիկ
28 թէ եմ։ Եւ անոնք պատասխան տուին ու ըսին,
Մանաւ՝ Յովհաննէս մկրտիչը, և ուրիշները՝ Եղիան,
29 ուրիշներն ալ՝ Մարգարէներէն մէկը։ Եւ ինք
ըսաւ անոնց, Հապա դուք ինծի համար ո՞վ
կ՚ըսէք թէ եմ. պատասխան տուաւ Պետրոս ու
30 ըսաւ անոր, Դուն ես Քրիստոս։ Ու սաստիկ
պատուիրեց անոնց՝ որ իրեն համար մարդո՛ւ
չպատմեն։

31 Ու Սկսաւ սորվեցնել անոնց, թէ Պէտք է
որ Որդին մարդոյ շատ չարչարանքներ կրէ, ու
երէցներէն և քահանայապետներէն ու դպիրնե-
րէն մերժուի, ու սպանուի, և երեք օրէն հա՛ւ
32 յարութիւն առնէ։ Ու այս խօսքը յայտնի խո-
սեցաւ. և Պետրոս մէկդի առաւ զանիկա, ու
33 սկսաւ յանդիմանել զանիկա։ Եւ ինք դարձաւ
ու իր աշակերտներուն նայելով՝ յանդիմանեց
Պետրոսը ու ըսաւ, Ետին գնա, Սատանայ, վասն
զի դուն Աստուծոյ բաները չես մտածեր, հապա
մարդոց բաները։

34 Եւ ժողովուրդը իր աշակերտներուն հետ

ը Գլ. Ե. 43։ —— ի Դա. Թ. 17։ Ծովհ. ը. 13։
ա Մատ. Ժե. 32։ ժ Մատ. Ժե. 37։ Հմր. 8։
բ Մատ. Ժե. 34։ Տես Գբ ը. 38։ ժա Գլ. ը. 52։ Հմր. 17։
գ Մատ. Ժը. 19։ Գբ ը. 41։ ժբ Գլ. Ե. 33։
դ Մատ. Ժե. 39։ ժգ Մատ. բ. 4։ Գլ. Ե. 43։
ե Մատ. Ժբ. 38։ Ժը. 1։ Ծովհ. ը. 30։ ժդ Մատ. Ժե. 13։
զ Մատ. Ժը. 5։ ժե Մատ. Ժը. 2։
է Մատ. Ժը. 6։ Դա. Ժբ. 1։ ժզ Մատ. Ժը. 16։ Ծովհ. ը. 70։ Ժա. 27։
ը Մատ. Ժը. 7։ ժէ Մատ. Ժը. 20։
թ Գլ. ը. 52։ ժը Մատ. Ժը. 21։ Ժէ. 21։ Դա. Թ. 22։
ժ Մատ. Ժը. 20։ Գլ. ը. 43։

մէկտեղ իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց, Ով որ
կ'ուզէ իմ ետեւէս գալ, թող իր անձը ուրա-
նայ, և իր խաչը վերցնէ, ու իմ ետեւէս գայ։
35 Վասն զի ով որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցնել,
պիտի կորսնցնէ զանիկա. և ով որ ինծի ու ա-
ւետարանին համար իր անձը կորսնցնէ, պիտի
36 ապրեցնէ զանիկա։ Ի՞նչ օգուտ է մար-
դուն՝ որ բոլոր աշխարհը վաստկի, և իր անձը
37 կորսնցնէ. Կամ իր անձին համար ի՞նչ ապաս-
38 չէք պիտի տայ մարդ։ Վասն զի ով որ ինծ ու
իմ խօսքերս ընդունի Նամբի սեպհ ազգս շնա-
ցող ու մեղաւոր ազգին մէջ, Որդին մարդոյ ալ
զանիկա ընդունի Հաւր սուրբ հրեշտակներուն հետ։
իր Հօրը փառքով այրը հրեշտակներուն հետ։
39 Եւ ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ
Հոս ներկայ եղողներէն մէկ քանիները կան՝
որոնք մինչեւ չառնեն, մինչև տեսնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը զօրու-
թիւնով եկած։

ԳԼ. Թ

1 Բրիտոսի այլակերպութիւնը։ 11 Բրիտոս իր աշա-
կերտներուն կը տրվէնէ Եղիայի գալուն վրայով. 24
խուլ և համր դև մը կը հանէ. 30 կը նախաձայնէ իր
մահը և յարութիւնը. 34 կը յորդորէ իր աշակերտները
որ հետ ըլլան. 38 և կը պատուիրէ անոնց որ իրեն հակա-
ռակ չեղողները չարգիլեն, ու հաւատացեալներուն գոյ-
թակցութիւն չտան։

Եւ վեց օրէն առաւ Յիսուս իրեն հետ ա-
ռաւ Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէսը, ու
զանոնք բարձր լեռ մը հանեց առանձին, և ա-
2 նոնց առջեւ այլակերպեցաւ։ Ու իր հանդերձները
եղան փայլուն էխիատ ճերմակ, այնպէս որ երկ-
րի վրայ թափիչ մը չկրնար այնպէս ճերմկցնել։
3 Ու եղիա Մովսէսի հետ երեւցաւ անոնց, և Յի-
4 սուսի հետ կը խօսէին։ Եւ Պետրոս պատասխան
տուաւ ու ըսաւ Յիսուսի, Ռաբբի, աղէկ է որ
հոս կենանք. ու երեք խրճիթ շինենք, մէկը քե-
5 զի, և մէկը Մովսէսի, ու մէկը Եղիայի. Վասն
զի չէր գիտեր թէ ի՛նչ խօսի, քանզի զարհու-
6 րեր էին։ Եւ ամպ մը հովանի եղաւ անոնց վրայ,
ու ձայն մը եկաւ ամպէն՝ ըսելով, Ասիկա է
7 իմ սիրելի Որդիս, ասոր մտիկ ըրէք։ Եւ յան-
կարծ երբ ապրեն անդին նայեցան, ալ ուրիշ
մէկը չտեսան, հապա միայն Յիսուսը իրենց
8 հետ։ Եւ երբ լեռնէն վար կ'իջնէին, պատուի-
րեց անոնց որ տեսածնին մարդո՛ւ չպատմեն,
բայց մինչև Որդւոյն մարդոյ մեռելներէն յա-
9 րութիւն առնելէն հետև։ Եւ անոնք այն խօսքը
պահեցին. ու իրենց մէջ հարցուփորձ կ'ընէին
թէ մեռելներէն յարութիւն առնելը ի՞նչ է։

10 Եւ իրեն հարցուցին ու ըսին, Ահա ի՞նչ է որ
դպիրները կ'ըսեն թէ Պէտք է որ առաջ Եղիա
11 գայ։ Անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ ա-
նոնց, Յիրաւի առաջ Եղիա կու գայ, և ամէն
բան կարգի կը դնէ. ԵՒ թէ ի՞նչպէս գրուած
է Որդւոյ մարդոյ համար, որ շատ չարչարանք-
12 ներ պիտի կրէ ու Նանարգուի. Բայց ձեզի կ'ը-
սեմ որ Եղիա եկաւ ալ, և ինչ որ ուզեցին
ըրին անոր, ինչպէս գրուած է անոր համար։
13 Ու աշակերտներուն քով գալով՝ տեսաւ
շատ ժողովուրդ անոնց բոլորտիքը, և դպիրնե-
րը որ վիճաբանութիւն կ'ընէին անոնց հետ։
14 Եւ շուտ մը բոլոր ժողովուրդը երբ տեսան զա-
նիկա, խիստ զարմացան, ու առաջ վազելով
15 բարեւ կու տային անոր։ Եւ հարցուց դպիրնե-
րուն թէ ի՞նչ վիճաբանութիւն կ'ընէք անոնց
16 հետ։ Ու ժողովուրդէն Մէկը պատասխան տա-
լով ըսաւ, Վարդապետ, իմ որդիս քեզի բերի,
17 որ համր ոգի ունի. Եւ ուր որ անոր հասնի,
զանիկա գետինը կը զարնէ, ան ալ կը փրփրի
և իր ակռաները կը կրճտէ ու կը ցամքի.
և քու աշակերտներուդ ըսի որ զանիկա հանեն
18 ու չկրցան։ Պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ,
Ով անհաւատ ազգ, մինչև ե՞րբ ձեզի հետ
պիտի ըլլամ, մինչև ե՞րբ ձեզի պիտի համբե-
19 րեմ. բերէք զանիկա։ Եւ զանիկա բերին
իրեն. Երբ զինք տեսաւ զանիկա, շուտ մը
չար ոգին ցնցեց զանիկա, ու գետինը ինկած կը
20 թաւալէր ու կը փրփրէր։ Եւ Յիսուս հարցուց
անոր հօրը ու ըսաւ, Որչափ ատենէ որ այդ
բանը ասոր եղաւ. ու անիկա ըսաւ, Տղայու-
21 թենէն ի վեր. Եւ շատ անգամ կրակի ու ջուրի
մէջ կը նետէ ատիկա՝ որպէս զի կորսնցնէ. բայց
եթէ կարողութիւն մը ունիս, օգնէ մեզի,
22 խղճալով մեր վրայ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր,
Եթէ կարող ես հաւատալու, ամէն բան կարելի
23 է անոր որ կը հաւատայ։ Եւ տղուն հայրը շուտ
մը աղաղակեց ու արցունքով ըսաւ, Կը հաւա-
24 տամ, Տէր, օգնէ իմ անհաւատութեանս։ Յի-
սուս երբ տեսաւ որ ժողովուրդը վրան կը դիպ-
ուի, սաստեց պիղծ ոգիին ու ըսաւ անոր, Համր
ու խուլ ոգի, կը հրամայեմ քեզի, ելիր ատկէ,
25 ու մէյմըն ալ չմտնես ասոր ներսը։ Եւ կանչ-
ուըռտելով՝ սաստիկ ցնցեց զանիկա ու ելաւ.
և պէտք մեռելի պէս եղաւ, այնպէս որ շատերը
26 ըսին թէ Մեռաւ։ Եւ Յիսուս անոր ձեռքէն
բռնելով վերցուց զանիկա. ան ալ կայնեցաւ։
27 Ու երբ ինք տուն մտաւ, իր աշակերտները ա-
ռանձին հարցուցին իրեն՝ ըսելով, Մենք ինչո՞ւ
28 չկրցանք հանել զանիկա։ Եւ ըսաւ անոնց, Այդ
տեսակին կարելի չէ ոեւէ բանով մը ելլել։

ե Մատ. Ժ. 38։ Ժղ. 24։ Դ.Ա. Թ. 23։ Ժգ. 27.
զ Յովհ. ԺԲ. 25։
է Մատ. Ժ. 33։ Դ.Ա. Թ. 26։ ԺԲ. 9։
ը Տես Հռոմ. ա. 16։ բ Տիմ. ա. 8։ բ. 12։
թ Մատ. Ժգ. 28։ Դ.Ա. Թ. 27։
ժ Մատ. իգ. 30։ իհ. 31։ Դ.Ա. իբ. 18։
ի Մատ. Ժհ. 1։ Դ.Ա. Թ. 28։
ժա Դան. է. 9։ Մատ. իբ. 3։
ժբ Մատ. Ժհ. 9։
ժգ Մազ. դ. 5։ Մատ. Ժհ. 10։
ժդ Սաղ իբ. 6։ Ես. ԽԳ. 2, ԼՆ։ Դան. Թ. 26։
ժե Դ.Ա. իգ. 11։ Փիլ. բ. 7։
ժզ Մատ. Ժա. 14։ Ժհ. 12։ Դ.Ա. ա. 17։
ժէ Մատ. Ժհ. 14։ Դ.Ա. Թ. 37։
ժը Մատ. Ժհ. 14։ Դ.Ա. Թ. 38։
ժթ Գլ. ա. 26։ Դ.Ա. Թ. 42։
ի Մատ. Ժհ. 19։ Գլ. Ժա. 23։ Դ.Ա. Ժհ. 6։ Յովհ. Ժա. 40։
իա Մատ. Ժհ. 18։

բայց միայն աղօթքով ու ծոմապահութեամբ։
29 Եւ անկէ ելլելով Գալիլեայի միջէն կ'անց-
30 նէին, ու չէր ուզեր որ մէկը գիտնայ։ Վասն զի
կը սորվեցնէր իր աշակերտներուն ու կ'ըսէր
անոնց Թէ Որդին մարդոյ պիտի մատնուի մար-
դոց ձեռքը, և զանիկա պիտի սպաննեն. ու
երբ սպաննուի՝ երրորդ օրը յարութիւն պիտի
31 առնէ։ Եւ անոնք չէին հասկնար այն խօսքը,
ու կը վախնային իրեն հարցնելու։
32 ԺԵւ եկաւ Կափառնայում, ու երբ տունն
մտաւ՝ հարցուց անոնց, Ի՞նչ վիճաբանութիւն
33 կ'ընէիք ճամբան իրարու հետ։ Եւ անոնք լուռ
կեցան, վասն զի ճամբուն մէջ իրարու հետ վի-
34 ճաբանութիւն կ'ընէին Թէ ո՛վ մեծ է։ Ու երբ
նստաւ, կանչեց տասներկուքը ու ըսաւ անոնց,
Եթէ մէկը կ'ուզէ առաջին ըլլալ, ամէնուն
յետինը պիտի ըլլայ և ամէնուն սպասաւորը։
35 Ու հաղայ մը առաւ կայնեցուց անոնց մէջ, և
36 իր գիրկը առնելով զանիկա՝ ըսաւ անոնց, Ով
որ այսպիսի տղոցմէն մէկը ընդունի իմ անու-
նովս, զիս կ'ընդունի. և ով որ զիս ընդունի,
37 ոչ Թէ զիս կ'ընդունի, հապա զիս ղրկողը։ Պա-
տասխան տուաւ անոր Յովհաննէս ու ըսաւ,
Վարդապետ, մէկը տեսանք որ քու անունովդ
դևեր կը հանէր, ու մեր հետևէն չպտըտիր, և
զանիկա արգիլեցինք՝ մեր հետևէն չպտըտելուն
38 համար։ Եւ Յիսուս ըսաւ, Մի արգիլէք զանի-
կա, *վասն զի մէկը չկայ որ իմ անունովս
հրաշք գործէ, ու կարենայ շուտ մը զիս հայ-
39 հոյել։ Քանզի †ան որ *մեզի հակառակ չէ,
40 մեր" կողմէն է։ ‡Վասն զի ով որ ձեզի գաւաթ
մը ջուր խմցնէ †իմ անունովս" Թէ դուք Քրիս-
տոսին էք, ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Անիկա իր
41 վարձքը պիտի չկորսնցնէ։ Եւ ով որ գայթակ-
ղեցնէ այս պզտիկներէն մէկը որ հաւատան, աւելի աղէկ էր անոր՝ որ աղացքի
քար մը իր վիզէն կախուէր, ու ծովը ձգուէր։
42 Եւ եթէ քու ձեռքդ քեզ կը գայթակղե-
ցընէ, կտրէ զանիկա. աղէկ է քեզի պակասա-
ւոր մտնել կեանքը, քան Թէ երկու ձեռք ու-
նենալ ու գեհենը երթալ չմարելու կրակին
43 մէջ, "Ուր անոնց որդը չմեռնիր ու կրակը չմա-
44 րիր։ Եւ եթէ քու ոտքդ քեզ կը գայթակղե-
ցընէ, կտրէ զանիկա. աղէկ է քեզի կաղ մըտ-
նել կեանքը, քան Թէ երկու ոտք ունենալ ու
45 գեհենը ձգուիլ չմարելու կրակին մէջ, Ուր
46 անոնց որդը չմեռնիր ու կրակը չմարիր։ Եւ ե-
Թէ քու աչքդ քեզ կը գայթակղեցնէ, հա-
նէ զանիկա. աղէկ է քեզի մէկ աչքով Աստու-
ծոյ թագաւորութիւնը մտնել, քան Թէ երկու
աչք ունենալ ու կրակին գեհենը ձգուիլ,
47 Ուր անոնց որդը չմեռնիր ու կրակը չմարիր։
48 Վասն զի ամէն մարդ կրակով պիտի աղուի,
49 ԵՒս ամէն զոհ աղով պիտի աղուի։ ԺԱղը աղէկ
է, բայց եթէ աղը անհամնայ, ինչո՞վ պիտի
համովցնէք. Ձեր անձին մէջ աղ ունեցէք, և
Իրարու հետ խաղաղութիւն ըրէք։

ԳԼ. Ժ

2 Ֆրիսեայոս կը վիճաբանի փարիսեցիներուն հետ՝ կին արձակելու վրայով. 13 իրեն բերուած տղաքը կ'օրհնէ. 17 կ'իմացնէ հարուստ մարդու մը՝ Թէ ի՛նչ ընելու է որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ. 23 հարուստ Թեան վտանգը կը ցուցնէ իր աշակերտներուն. 28 վարձք կը խոստանայ անոնց՝ որ աւետարանին համար իրենց ա՛րեւ-
ցէկ բաները կը Թողուն. 32 կը նախատձայնէ իր մահը և յարութիւնը. 35 երկու փառասէր աշակերտները կը խրատէ որ աւելի իրեն հետ չարչարուիլը մտածեն. 46 և կոյր Բարտիմէոսին աչքերը կը բանայ։

Եւ ժանկէ ելլելով՝ Հրէաստանի սահման-
ները եկաւ Յորդանանու անդիի կողմէն, ու նո-
րէն ժողովուրդները անոր քով կը ժողվուէին.
և ինչպէս սովորութիւն ունէր, դարձեալ կը
սորվեցնէր անոնց։
2 Ու փարիսեցիները քովը եկան, և զանիկա
փորձելով՝ կը հարցնէին անոր Թէ Արժա՞ն է
3 որ այրը իր կինը արձակէ։ Եւ անիկա պատաս-
խան տուաւ ու անոնց ըսաւ, Մովսէս ձեզի
4 ի՞նչ պատուիրեց։ Եւ անոնք ըսին, †Մովսէս
Հրաման տուաւ արձակման գիր գրել ու ար-
5 ձակել։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց
ըսաւ, Ձեր սրտին կարծրութեանը համար գրեց
6 ձեզի այդ պատուէրը. Բայց ստեղծագործու-
Թեան սկիզբէն ‡Արուած զանոնք արու և էգ
7 ըրաւ, ա՛ը ըսաւ, †Ասոր համար մարդ իր հայրը
ու մայրը պիտի ձգէ և իր կնոջ պիտի յարի,
8 Ու երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան. ուստի
9 ա՛լ երկու չեն, հապա մէկ մարմին. Ուրեմն
զոյն որ Աստուած միաւորեց, մարդ Թող չգա-
10 տէ։ Եւ տունը իր աշակերտները նորէն նոյն
11 բանը հարցուցին իրեն։ Ու ըսաւ անոնց, §Ով
որ իր կինը արձակէ և ուրիշ մը առնէ, անոր
12 դէմ շնուԹիւն կ'ընէ։ Ու կին մը եթէ իր ե-
րիկէն զատուի և ուրիշ էրկան մը ըլլայ, շնու-
Թիւն կ'ընէ։
13 Եւ մանր տղաք բերին իրեն. որպէս զի ա-
նոնց դպչի, բայց աշակերտները կը յանդիմա-
14 նէին բերողները։ Յիսուս երբ տեսաւ, սրդոլելով

• Ոմանք, ձեզի հակառակ չէ, ձեր
‡ Մատ. ժ. 42։
† Ոմանք, այս անունովդ
‡ Մատ. ժբ. 6։ Ղտ. ժէ. 1։
§ ր Օր. ժգ. 6։ Մատ. ե. 29։ ժբ. 8։
= Ես. կզ. 24։
ղ Ղեւ. բ. 13։ Եզեկ. խգ. 24։
¶ Մատ. ե. 13. Ղտ. ժգ. 34։
Ի Ելից. գ. 29։ Կոզ. գ. 6։
~ Հռով. ժբ. 18։ ժգ. 19։ ա Կոր. ժգ. 11։ Եբր. ժբ. 14։
— Մատ. ժբ. 1։ Ցովհ. ժ. 40։ ժա. 7։
Ր Մատ. ժբ. 3։
Ֆ ր Օր. խդ. 1։ Մատ. ե. 31։
ժբ. 7։
Ր Ծն. ա. 27։ ե. 2։
Ի Ծն. բ. 24։ ա Կոր. գ. 16։ Եփես. ե. 31։
Ղ Մատ. ե. 32։ ժբ. 9։ Ղտ. ժգ. 18։ Հռով. է. 3։ ա Կոր. է. 10, 11։
Ի Մատ. ժբ. 13։ Ղտ. ժբ. 15։

անոնց ըսաւ, Թող առէք այդ մանր տղոցը որ
ինծի գան, և մի արգիլէք զատնք, վասն զի Ը Ա-
ստուծոյ թագաւորութիւնը այդպիսիներուն է։
15 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ը Ով որ Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը պզտիկ տղու մը պէս չընդունի,
16 բնաւ պիտի չմտնէ անոր մէջ։ Եւ զանոնք գիրկը
առաւ, անոնց վրայ ձեռք դրաւ ու օրհնեց
զանոնք։
17 Ժ Ու երբ անկից դուրս ելաւ ճամբուն մէջ,
ահա մարդ մը վազեց, ու անոր առջև ծունկ
դնելով կը հարցնէր անոր — Ա՛ը-ԷԷ, Բարի վար-
դապետ, ի՞նչ ընեմ որ յաւիտենական կեանքը
18 ժառանգեմ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ զիս
բարի կ'անուանես. Մէկէն զատ բարի չկայ, որ
19 է Աստուած։ Պատուիրանքները գիտես. Է Շնու-
թիւն մի ընէր, Սպանութիւն մի ընէր, Գողու-
թիւն մի ընէր, Սուտ վկայութիւն մի ընէր,
Զրկանք մի ընէր, Քու հայրդ ու մայրդ պատ-
20 ուէ։ Անկից պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր,
Վարդապետ, ատոնք ամէնը մանկութենէս ի վեր
21 պահեր եմ։ Եւ Յիսուս անոր նայելով սիրեց
զանկից, ու ըսաւ անոր, Մէկ բան պակաս է
քեզի. գնա ունեցածդ ծախէ և տուր աղքատ-
ներուն, ու Երկինքը գանձ պիտի ունենաս, և
22 խաչը վերցուր ու եկուր իմ ետևէս։ Եւ անկից
այս խօսքին համար խոժոռելով տրտմած
23 գնաց, վասն զի շատ ստացուածք ունէր։ Եւ
Յիսուս իր շուրջը նայելով ըսաւ իր աշա-
կերտներուն, Ո՛րչափ դժուար է անոնց որ հա-
րստութիւն ունին Աստուծոյ թագաւոր-
24 թիւնը մտնել։ Եւ աշակերտները զարմացեր
էին անոր խօսքերուն վրայ. բայց Յիսուս նորէն
պատասխան տալով անոնց ըսաւ, Որդեակներ,
ո՛րչափ դժուար է Ի Էրէնց հարստութեան յու-
սացողներուն Աստուծոյ թագաւորութիւնը մըտ-
25 նել։ Դիւրին է որ ուղտը ասեղին ծակէն անց-
նի, քան թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւո-
26 րութիւնը մտնէ։ Եւ անոնք խիստ շատ կը զար-
մանային ու կ'ըսէին իրարու, Ալ ո՞վ կրնայ
27 փրկուիլ։ Եւ Յիսուս անոնց նայելով ըսաւ,
Ա Մարդոց կողմանէ անկարելի է, բայց
ոչ Աստուծոյ կողմանէ. քանզի Աստուծոյ կող-
28 մանէ ամէն բան կարելի է։ Պետրոս սկսաւ
ըսել անոր, Ահա մենք ամէն բան թողուցինք և
29 քու ետևէդ եկանք։ Եւ Յիսուս պատասխան
տալով ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Մէկը
չկայ որ թողուց տուն, կամ եղբայրներ, կամ
քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ
որդիներ, կամ արտեր՝ ինծի համար ու աւե-
30 տարանին համար, Ձր պիտի չառնէ հարիւրա-
պատիկ հիմա այս ատենս տուներ, ու եղբայր-
ներ, և քոյրեր, ու մայրեր, և որդիներ, ու ար-
տեր հալածանքներու հետ, և գալու աշխար-
31 հին մէջ՝ յաւիտենական կեանքը։ Բայց շատ
առաջիններ պիտի ըլլան յետին, ու յետիններ՝
առաջին։
32 Ի Եւ անոնք դէպ ի Երուսաղէմ կ'ելլէին —
ճամբուն մէջ էին. և Յիսուս անոնցմէ առաջ
կ'երթար, ու անոնք կը զարմանային, ու ետե-
ւէն երթալով՝ կը վախնային։ Ի Եւ նորէն քովը
առնելով տասներկուքը, սկսաւ ըսել անոնց
33 ինչ բաներ որ իրեն պիտի պատահէին. Ո— ը—,
Ահա Երուսաղէմ կ'ելլենք, և Որդին մարդոյ
պիտի մատնուի քահանայապետներուն ու դպիր-
ներուն, և զանիկա մահուան պիտի դատապար-
տեն, ու զանիկա հեթանոսներուն պիտի մատ-
34 նեն. Եւ զանիկա ծաղր պիտի ընեն ու ծեծեն,
և անոր վրայ պիտի թքնեն, ու զանիկա մեռ-
ցընեն, ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ։
35 Ի Եւ անոր քով գացին Յակոբոս ու Յովհան-
նէս, Զեբեդէոսի որդիները, ու ըսին, Վարդա-
պետ, կ'ուզենք որ Ը ինչ որ խնդրենք՝ մեզի
36 ընես։ Ան ալ ըսաւ անոնց, Ի՞նչ կ'ուզէք որ
37 ձեզի ընեմ։ Ու անոնք ըսին իրեն, Շնորհէ մեզի
որ նստինք մեզմէ մէկը աջ կողմդ և միւսը ձախ
38 կողմդ քու փառքիդ մէջ։ Եւ Յիսուս ըսաւ
անոնց, Չէք գիտեր ի՛նչ կը խնդրէք. կրնա՞ք
խմել այն գաւաթը զոր ես կը խմեմ, և այն
մկրտութիւնով մկրտուիլ՝ զոր ես կը մկրտուիմ։
39 Եւ անոնք ըսին իրեն, Կրնանք. ու Յիսուս ըսաւ
անոնց, Այն գաւաթը զոր ես կը խմեմ՝ պիտի
խմէք, և այն մկրտութիւնով զոր ես կը մկրտ-
40 ուիմ՝ պիտի մկրտուիք. Բայց իմ աջ կողմս ու
ձախ կողմս նստիլը իմս չէ տալը, հապա որոնց
41 որ պատրաստուած է։ Ն Ու երբ ը— տասը լսե-
ցէրթԷրբ լսեցին, սկսան Յակոբոսի ու Յովհան-
42 նէսի նեղանալ։ Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց զա-
նոնք ու ըսաւ անոնց, Գիտէք որ ազգերուն
իշխան սեպուածները կը տիրեն անոնց, և անոնց
43 մեծամեծները կ'իշխեն անոնց. Բայց ձեր մէջ
այնպէս պիտի չըլլայ, հապա ձեզմէ ով որ մեծ
ըլլալ կ'ուզէ, անիկա ձեր սպասաւորը ըլլայ.
44 Ու ձեզմէ ով որ առաջին ըլլալ կ'ուզէ, անիկա
45 ամէնուն ծառայ ըլլայ։ Քանզի Ն Որդին մարդոյ
ալ չեկաւ սպասաւորութիւն ընդունելու, հա-
պա սպասաւորութիւն ընելու, և Ը իր կեանքը
շատերուն համար փրկանք մը տալու։
46 Ն Ու Երիքով. ու երբ Երիքովէ կ'ել-
լէր աշակերտներովը և շատ բազմութիւնով,
Տիմէոսի որդին կոյր Բարտիմէոս ճամբուն քով

ը ա կոր. ժդ. 20։ ա Պետ. բ. 2։
Ը Մատ. ժբ. 3։
Ժ Մատ. ժբ. 16։ Ղ.ա. ժբ. 18։
Ի Ել. ի. Հռոմ. ժդ. 9։
Լ Մատ. գ. 19, 20։ ժբ. 21։ Ղ.ա. ժբ. 33։ ժզ. 9։
Խ Մատ. ժբ. 23։ Ղ.ա. ժբ. 24։
Ծ Յոբ լա. 24։ Սոպ. ծբ. 7։ կբ. 10։ ա Տիմ. գ. 17։
Կ Երեմ. լբ. 17։ Մատ. ժբ. 26։ Ղ.ա. ա. 37։
Հ Մատ. ժբ. 27։ Ղ.ա. ժբ. 28։
Յ բ Մն. իե. 9։ Ղ.ա. ժբ. 30։
Ղ Մատ. ժբ. 30։ ի. 16։ Ղ.ա. ժդ. 30։
Ճ Մատ. ի. 17։ Ղ.ա. ժբ. 31։
Մ Գլ. բ. 31։ թ. 30։ Ղ.ա. թ. 22։ ժբ. 31։
Յ Մատ. ի. 20։
Ն Մատ. ի. 24։
Շ Ղ.ա. իբ. 25։
Ո Մատ. ի. 26, 28։ Գլ. թ. 34։ Ղ.ա. բ. 48։
Չ Յովհ. ժդ. 14։ Փիլ. բ. 7։
Պ Մատ. ի. 28։ ա Տիմ. բ. 6։ Տիտ. բ. 14։
Ջ Մատ. ի. 29։ Ղ.ա. ժբ. 35։

47 նաեւ էր մեռեալ։ Ու երբ լսեց Թէ Յիսուս
Նազովրեցին է, սկսաւ աղաղակել ու ըսել,
48 Յիսուս, որդի Դաւթի, ողորմէ ինծի։ Եւ շա-
տերը կը յանդիմանէին զանիկա որպէս զի լռէ,
բայց անիկա ա՛լ աւելի կ'աղաղակէր, Որդի
49 Դաւթի, ողորմէ ինծի։ Եւ Յիսուս կանգ առ-
նելով՝ ըսաւ որ զանիկա կանչեն. կանչեցին կոյրը
ու ըսին անոր, Քաջ եղիր, ելիր, քեզ կը կան-
50 չէ։ Եւ անիկա իր հանդերձը ձգելով, ելաւ ու
51 եկաւ Յիսուսի։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ
ու անոր ըսաւ, Ի՞նչ կ'ուզես որ քեզի ընեմ.
կոյրը ըսաւ անոր, Ռաբբունի, որ աչքերս բաց-
52 ուին։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա. քու հա-
ւատքդ քեզ լաւ կացուց. եւ շուտ մը անոր աչքերը
բացուեցան ու ճամբան Յիսուսի հետեւեցաւ
կ'երթար։

ԳԼ. ԺԱ

1 Երբոտաս էր ուղղակի Երուսաղէմ կը մտնէ հանդէսով. 13 անպտուղ թզենին կ'անիծէ. 15 տաճարը կը մաքրէ. 20 կը յորդորէ իր աշակերտները որ հաստատ հաւատք ունենան, և իրենց թշնամիներուն ներեն. 27 և իր լրած բաներուն օրինաւոր ըլլալը կը հաստատէ Յովհաննէսին վկայութիւնովը, որ Աստուծմէ ղրկուած մարդ մըն էր։

Ու երբ Երուսաղէմի մօտեցան, Բեթփագէ
ու Բեթանիա դէպ ի Ձիթենեաց լեռը, Յիսուս
2 իր աշակերտներէն երկուքը ղրկեց, Եւ ըսաւ
անոնց, Գացէք այդ ձեր դիմացի գեղը, և անոր
մէջ մտնելնուդ պէս՝ պիտի գտնէք կապուած
էշնուկ մը, որուն վրայ մարդ մը նստած չէ.
3 արձակեցէք զանիկա ու բերէք. Եւ եթէ մէկը
ըսէ ձեզի Թէ Ա՛յդ ի՞նչ կ'ընէք, ըսէք Թէ Տէ-
րոջը պէտք է. և շուտ մը հոս պիտի ղրկէ զա-
4 նիկա։ Գացին և գտան էշնուկը դուրսը փողո-
ցին մէջ դրանը քով կապուած, ու արձակե-
5 ցին զանիկա։ Եւ հոն կայնողներէն ոմանք ըսին
անոնց, Ի՞նչ կ'ընէք որ կ'արձակէք այդ էշնու-
6 նակը։ Եւ անոնք ըսին անոնց ինչպէս Յիսուս
7 պատուիրեր էր, ու իրենց թոյլ տուին։ Եւ էշ-
նուկը Յիսուսի բերին, ու անոր վրայ իրենց
հանդերձները դրին, ու նստաւ անոր վրայ։
8 Եւ շատերը իրենց հանդերձները ճամբուն վրայ
փռեցին, և ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը
9 կտրէին ու ճամբուն վրայ կը տարածէին։ Եւ
առջեւէն ու ետեւէն գացողները կ'աղաղակէին
ու կ'ըսէին, Ովսաննա. Օրհնեալ է ան որ Տէ-
10 րոջը անունովը կու գայ. Օրհնեալ է մեր Դա-
ւիթի հօրը թագաւորութիւնը որ կու գայ. Ով-
սաննա ի բարձունս։

11 Եւ Յիսուս մտաւ Երուսաղէմ ու տաճարը,
և չորս կողմը ամէն բաները աչքէ անցուց. և
արդէն ժամանակը իրիկուն ըլլալով՝ Բեթանիա
ելաւ տասներկուքին հետ մէկտեղ։

12 Ու հետեւեալ օրը երբ Բեթանիայէ կ'ել-
13 լէին, անօթեցաւ. Եւ հեռուանց տերեւալից
թզենի մը տեսնելով՝ եկաւ, որ թերեւս անոր
վրայ բան մը գտնէ. ու երբ անոր քով գնաց,
տերեւներէն զատ բան մը չգտաւ, վասն զի դեռ
14 թուզի ատեն չէր. Եւ պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոր, Ա՛սկէ ետեւ մէկը քեզմէ պտուղ
չուտէ յաւիտեան. և իր աշակերտները լսեցին։

15 Ու եկան Երուսաղէմ. և Յիսուս տաճարը
մտնելով՝ սկսաւ դուրս հանել զանոնք որ տա-
ճարին մէջ կը ծախէին ու կը գնէին. և սեղ-
փոխողներուն սեղանները ու աղաւնի ծախողնե-
16 րուն աթոռները կործանեց. Եւ թոյլ չէր տար
17 որ մէկը տաճարին մէջէն աման մը անցնէ։ Եւ
կը սորվեցնէր ու կ'ըսէր անոնց, Գրուած չէ՞ որ
Իմ տունս աղօթքի տուն պիտի կոչուի բոլոր
ազգերուն. բայց Դուք աւազակներուս
18 ոտը ըրիք։ Եւ դպիրները ու քահանայապետ-
ները լսելով՝ կը փնտռէին Թէ ի՛նչպէս
կորնցնեն զանիկա, քանզի անկէ կը վախնային.
վասն զի էրոլոր ժողովուրդը զարմացեր էր անոր
19 վարդապետութեանը վրայ։ Ու երբ իրիկուն
եղաւ, քաղաքէն դուրս ելաւ։

20 Եւ առտուանց երբ անկէ կ'անցնէին, թզե-
21 նին տեսան արմատէն չորցած։ Ու Պետրոսի
միտքը եկաւ ու ըսաւ անոր, Ռաբբի, ահա թզե-
22 նին զոր անիծեցիր՝ չորցեր է։ Եւ Յիսուս պա-
տասխան տալով՝ ըսաւ անոնց, Աստուծոյ հա-
23 ւատք ունեցէք. Քանզի Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
Ով որ այս լեռանը ըսէ, Ելիր ու ծովը ինկիր,
և իր սիրտին մէջ չկրկմտի, հապա հաւատայ
Թէ ի՛նչ որ ըսէ կ'ըլլայ, պիտի ըլլայ անոր ի՛նչ
24 որ ըսէ։ Ասոր համար կ'ըսեմ ձեզի, Ի՛նչ բան
որ աղօթքով կը խնդրէք, հաւատացէք Թէ
25 պիտի առնէք, և պիտի ըլլայ ձեզի։ Ու երբ ա-
ղօթքի կը կայնիք, ներեցէք եթէ մէկուն դէմ
բան մը ունիք, որպէս զի ձեր Հայրն ալ որ եր-
26 կինքն է, ներէ ձեզի ձեր յանցանքները։ Հակ
եթէ դուք չէք ներեր, ձեր Հայրն ալ որ եր-
կինքն է, պիտի չներէ ձեր յանցանքները։

27 Եւ նորէն Երուսաղէմ եկան. Ու երբ տա-
ճարին մէջ կը պտըտէր, քահանայապետները
28 և դպիրները ու ծերերը անոր եկան, Ու ըսին
անոր, Ի՞նչ իշխանութիւնով կ'ընես այդ բա-
ները, և ո՞վ տուաւ քեզի այդ իշխանութիւնը,
29 որ այդ բաները ընես։ Պատասխան տուաւ Յի-
սուս ու ըսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի բան մը հար-
ցընեմ, ու էրէ ինծի պատասխան տաք, ես ալ

ա Մատ. բ. 22։ Գլ. ե. 34։

բ Մատ. խա. 1։ Ղուկ. ժբ. 29։ Յովհ. ժբ. 14։
գ Մատ. խա. 8։
դ Յոզ. ՏԺբ. 26։
ե Յունարէն, Տէրոջը անունովը կու գայ
զ Մատ. խա. 12։
է Մատ. խա. 18։
ը Մատ. խա. 19։
թ Յունարէն, Եւ Յիսուս
ի Մատ. խա. 12։ Ղուկ. ժբ. 45։ Յովհ. բ. 14։
ժ Ես. Ծգ. 7։
ի Երեմ. է. 11։
լ Մատ. խա. 45, 46։ Ղուկ. ժբ. 47։
խ Մատ. է. 28։ Գլ. ա. 22։ Ղուկ. դ. 32։
ծ Մատ. խա. 19։
կ Մատ. ժէ. 19։ խա. 21։ Ղուկ. ժէ. 6։
հ Մատ. է. 7։ Ղուկ. ժա. 9։ Յովհ. Ժգ. 13։ ԺԼ. 7։ Ժգ. 24։ Յակ. ա. 5, 6։
ձ Մատ. գ. 14։ Կող. գ. 13։
ղ Մատ. ՃԺ. 35։
ճ Մատ. խա. 23։ Ղուկ. է. 1։

ձեզի պիտի ըսեմ թէ ինչ իշխանութիւնով
30 կ'ընեմ այս բաները։ Յովհաննէսի մկրտութիւնը
երկինքէ՞ն էր՝ թէ մարդոցմէ. պատասխան
31 տուէք ինծի։ Եւ անոնք իրենց մէջ կը խորհէին
ու կ'ըսէին, Եթէ ըսենք՝ Երկինքէն, պիտի ըսէ,
32 Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր. Իսկ եթէ
ըսենք՝ Մարդոցմէ, ժողովուրդէն կը վախնային,
վասն զի Ղամէնը *դիտէին Յովհաննէսը թէ ճըշ-
33 մարտապէս մարգարէ էր։ Եւ պատասխան տա-
լով՝ ըսին Յիսուսի, Չենք դիտեր. և Յիսուս պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի
չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանութիւնով կ'ընեմ
այս բաները։

ԳԼ. ԺԲ

1 Քրիստոս կը նախաձայնէ Հրեաներուն մերժուիլը և հե-
թանոսներուն կոչումը՝ ապերախտ հյակներուն ձեռքը
յանձնուած այգիին առակովը. 13 պատասխան կու տայ՝
կայսրին տուրք տալու վրայով. 18 կը ցուցնէ յապուկեցի-
ներուն իրենց մոլորութիւնը յարութիւն չկայ ըսելնուն
համար. 28 առաջին պատուիրանքին վրայով հարցնող
դպիրին խնդիրը կը լուծէ. 35 կը ջրէ այն կարծիքը զոր
դպիրները ունէին Քրիստոսի վրայով. 38 և կը պատուիրէ
ժողովուրդին որ զգոյշ ըլլան անոնց փառասիրութենէն և
կեղծաւորութենէն։ 41 Քրիստոս կը գովէ երկու լումայ
տուող աղքատ որբևայրին։

Եւ †սկսաւ առակներով խօսիլ անոնց Հեռ
ա՛ ը՛ե՛լ, Մարդ մը այգի տնկեց, ու անոր բո-
լորտիքը ցանգ քաշեց, և առորաձնան փորեց,
ու աշտարակ շինեց, և զանիկա մշակներու
2 յանձնեց, ու ինք օտար երկիր մը գնաց։ Եւ
առեներն ծառայ մը ղրկեց մշակներուն, որպէս
3 զի մշակներէն այգիին պտուղէն առնէ։ Իսկ ա-
նոնք բռնեցին, ծեծեցին զանիկա ու պարապ
4 ճամբեցին։ Նորէն ուրիշ ծառայ մըն ալ ղրկեց
անոնց, և զանիկա քարկոծելով գլուխը վիրաւո-
5 րեցին ու անարգուած ճամբեցին։ Եւ դարձեալ
ուրիշ մը ղրկեց, ու զանիկա սպաննեցին. և
շատ ուրիշներ՝ ‡ զորս մէկ քանիները
6 ծեծեցին ու մէկ քանիները սպաննեցին։ Ուստի
սիրելի որդի մըն ալ ունենալով, վերջապէս
զանիկա ալ ղրկեց անոնց՝ ըսելով, Թերևս ա-
7 մչնան իմ որդիէս։ Բայց այն մշակները ըսին
իրարու, Ասիկա է ժառանգը. եկէք զանիկա
8 սպաննենք, ու ժառանգութիւնը մերը ըլլայ։ Եւ
բռնեցին զանիկա ու սպաննեցին, և այգիէն
9 դուրս հանեցին։ Ուստի այգիին տէրը ի՞նչ պիտի
ընէ. պիտի գայ ու կորնցնէ մշակները, և այ-
10 գին ուրիշներու պիտի տայ։ Եւ այս գիրը չէ՞ք
կարդացեր, Թէ ¶Այն քարը զոր շինողները ա-
11 նարգեցին, անիկա անկիւնին գլուխը եղաւ. Ա-
սիկա Տէրոջմէն եղաւ, և զարմանալի է մեր
աչքերուն։
12 ‡Եւ կը փնտռէին թէ ինչպէս բռնեն զա-
նիկա, բայց ժողովուրդէն վախցան, քանզի իմա-
ցան որ այն առակը իրենց համար ըսաւ, և ձգե-
ցին զանիկա ու գացին։
13 ¶Եւ փարիսեցիներէն ու Հերովդէսեաններէն
քանի մը հոգի ղրկեցին անոր, որպէս զի խօսքով
14 բռնեն զանիկա։ Եւ անոնք եկան ու ըսին անոր,
Վարդապետ, գիտենք որ ճշմարիտ ես, և մէ-
կո՛ւն համար հոգդ չէ, քանզի մարդոց երես-
պաշտութիւն չես ըներ, հապա ճշմարտութեամբ
Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցնես. Կայսրին
տուրք տալ արժա՞ն է՝ թէ ոչ, տա՞նք՝ թէ
15 չտանք։ Եւ Յիսուս գիտնալով անոնց կեղծա-
ւորութիւնը՝ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ զիս կը փոր-
16 ձէք. բերէք ինծի դահեկան մը որ տեսնեմ։ Եւ
անոնք բերին. ու ըսաւ անոնց, Որո՞ւն է այս
պատկերը ու գիրը. և անոնք ըսին անոր, Կայս-
17 րին։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ ըսաւ ա-
նոնց, Զայն որ Կայսրինն է՝ Կայսրին տուէք, և
զայն որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք։ Ու
զարմացան անոր վրայ։
18 Եւ անոր քով եկան Սադուկեցիները որոնք
կ'ըսեն թէ Յարութիւն չկայ, և անոր հար-
19 ցուցին՝ ըսելով, Վարդապետ, Մովսէս մեզի
գրեց որ եթէ մէկուն եղբայրը մեռնի, ու կինը
ձգէ և զաւակ չձգէ, անոր եղբայրը առնէ ա-
20 նոր կինը, և իր եղբօրը զաւակ հանէ։ Արդ եօ-
թը եղբայրներ կային, և առաջինը կին առաւ
21 ու մեռաւ և զաւակ չձգեց։ Ու երկրորդը առաւ
զանիկա ու մեռաւ, և ան ալ զաւակ չձգեց.
22 նոյնպէս ալ երրորդը։ Ու եօթն ալ զանիկա
առին և զաւակ չձգեցին. ամէնէն ետքը կինն
23 ալ մեռաւ։ Ուրեմն յարութեանատեն, երբ
յարութիւն առնեն, անոնցմէ որո՞ւն կինը պիտի
ըլլայ. վասն զի եօթն ալ զանիկա կին ունեցան։
24 Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ,
Ատոր համար չէ՞ք որ մոլորած էք, որ ոչ գիր-
քերը գիտէք և ոչ Աստուծոյ զօրութիւնը։
25 Քանզի երբ մեռելներէն յարութիւն առնեն,
ոչ կին կ'առնեն և ոչ էրկան կը տրուին, հա-
26 պա ¶երկինքի հրեշտակներուն պէս են։ Բայց
մեռելներուն համար՝ թէ յարութիւն կ'առնեն,
Մովսէսի գիրքին մէջ չէ՞ք կարդացեր մոլեռիին
վրայ, ինչպէս Աստուած անոր խօսեցաւ՝ ըսե-
լով, Ես եմ Աբրահամի Աստուածը, և Իսա-
27 հակի Աստուածը, ու Յակոբի Աստուածը։ Անի-
կա մեռելներուն Աստուածը չէ, հապա կեն-
դանիներուն. ուրեմն դուք խիստ մոլորած էք։
28 ‡Եւ դպիրներէն մէկը եկաւ, ու մտիկ կ'ը-
նէր անոնց՝ երբ վիճաբանութիւն կ'ընէին, ու
երբ տեսաւ թէ մէկ պատասխան տուաւ ա-
նոնց, հարցուց անոր ա՛ ը՛ա՛, Ո՞րն է բոլոր
29 պատուիրանքներուն առաջինը։ Եւ Յիսուս պա-
տասխանեց անոր, Բոլոր պատուիրանքներուն

ձ Մատ. գ. 5։ Ժբ. 5։ Գլ. գ. 20։
• Ցած. ունէին
— Մատ. իա. 33։ Դ.օ. ի. 9։
բ Ասղ. ճԺբ. 22։
‡ Մատ. իա. 45, 46։ Գլ. ժա. 18։ Ցալմ. կ. 25, 30, 44։
¶ Մատ. իբ. 15։ Դ.օ. ի. 20։
Ե Մատ. իբ. 23։ Դ.օ. ի. 27։
Ղ Գոր. իգ. 8։
Ե ր Օր. իե. 5։
ը ա Կոր. Ժե. 42, 49, 52։
Ը Եր. գ. 6։
Ժ Մատ. իբ. 35։

առաջինը այս է. Լսէ, ով Իսրայէլ, մեր Տէր
30 Աստուածը մէկ Տէր է. Եւ քու Տէր Աստուածդ
սիրես քու բոլոր սրտէդ, և քու բոլոր անձէդ,
ու քու բոլոր մտքէդ, և քու բոլոր զօրութե-
31 նէդ. սա՛կա է առաջին պատուիրանքը։ Ու
երկրորդը սոր նման, Անոր ընկերդ սիրես քու
անձիդ պէս. սոնցմէ մեծ ուրիշ պատուիրանք
32 չկայ։ Եւ դպիրը ըսաւ անոր, Աղէկ, վարդա-
պետ, շիտակ խօսեցար թէ Աստուած մէկ է,
33 Եւ անկէ զատ ուրիշ մը չկայ. Եւ բոլոր սրտէ,
ու բոլոր մտքէ, և բոլոր անձէ, ու բոլոր զօրու-
թեամբ զանիկա սիրելը, ու ընկերը իր անձին պէս
սիրելը ամէն ողջակէզներէ ու զոհերէ աւելի է։
34 Եւ Յիսուս տեսնելով որ անիկա խելացութիւ-
նով պատասխան տուաւ, ըսաւ անոր, Աստու-
ծոյ թագաւորութենէն հեռու չես. և ա՛լ
ուրիշ մէկը չէր համարձակեր անոր բան մը
հարցնելու։
35 Եւ Յիսուս երբ տաճարին մէջ կը սորվե-
ցընէր, պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Դպիրները
ինչպէս կ'ըսեն թէ Քրիստոս Դաւիթի որդին է.
36 Եւ ինք Դաւիթ Հոգիով Սուրբ կ'ըսէ, Տէրը
իմ Տէրոջս ըսաւ, Նստէ իմ աջ կողմս, մինչև
քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան
37 ընեմ։ Ուրեմն Դաւիթ ինք որ զանիկա Տէր կը
կոչէ, ինչպէս անիկա անոր որդին կ'ըլլայ. և
ժողովուրդէն շատերը յօժարութեամբ մտիկ
կ'ընէին անոր։
38 Եւ իր վարդապետութեանը մէջ կ'ըսէր
անոնց, Զգուշացէք դպիրներէն որոնք կ'ուզեն
փառաւոր հանդերձներով պտըտիլ, և շուկա-
39 ներուն մէջ բարևներ ընդունիլ, Ու ժողովա-
րաններուն մէջ առաջին աթոռները, և ընթե-
40 րիքներուն մէջ առաջին բազմոցները. Որոնք որ-
բեւարիներուն տուները կ'ուտեն, ու ձօդոյ
երևնալու համար աղօթքը կ'երկնցնեն. սոնք
աւելի դատապարտութիւն պիտի ընդունին։
41 Եւ Յիսուս գանձանակին դիմաց նստած՝ կը
նայէր թէ ինչպէս ժողովուրդը գանձանակին
մէջ ստակ կը ձգէ. և շատ հարուստներ շատ
42 բան ձգեցին։ Աղքատ որբևարի մըն ալ եկաւ
ու երկու լումայ ձգեց, որ նաքարակիտ մը
43 կ'ընէ։ Եւ իր աշակերտները իրեն կանչելով
ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ Այս
աղքատ որբևարին գանձանակը ձգողնե-
44 րուն ամէնէն աւելի ձգեց. Վասն զի ամէնը ի-
րենց աւելցածէն ձգեցին, բայց սա՛կա իր չքա-
ւորութենէն՝ ամէնքը ձգեց, Որ ունէր
բոլոր ապրուստը։

ԳԼ. ԺԳ

1 Քրիստոս կը նախատձայնէ թէ տաճարը պիտի կործա-
նի. 9 թէ աւետարանին համար հալածանքներ պիտի ըլ-
լան. 14 թէ մեծամեծ թշուառութիւններ պիտի գան
Երեսանեղուն վրայ. 24 և թէ ինք ի՛նչ կերպով դատաս-
տանի պիտի գայ. 32 Վերջին ժամուն բնաւ մէկուն յայտ-
նուած չըլլալուն համար՝ Քրիստոս կը պատուիրէ արթուն
կենալ ու աղօթք ընել։

Ու երբ տաճարէն դուրս կ'ելլէր, իր աշա-
կերտներէն մէկը ըսաւ իրեն, Վարդապետ, նայէ
2 ինչպէս քարեր են, և ինչ կերպ շէնքեր։ Եւ
Յիսուս պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր, Կը
տեսնե՞ս այդ մեծ շէնքերը. Քար մը քարի
վրայ պիտի չմնայ որ չքակուի։
3 Ու երբ անիկա Ձիթենեաց լեռը տաճարին
դիմաց նստեր էր, Պետրոս ու Յակոբոս և Յով-
հաննէս ու Անդրէաս հարցուցին իրեն առան-
4 ձին, Ըսէ մեզի, ե՞րբ պիտի ըլլան այդ բաները,
և ի՞նչ նշան պիտի ըլլայ այդ ամէն բաներուն
5 կատարուելու առենը։ Եւ Յիսուս պատասխան
տուաւ անոնց ու սկսաւ ըսել, Զգոյշ կեցէք,
6 չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ. Վասն զի շատերը
պիտի գան իմ անունովս ու ըսեն թէ Ես եմ
7 Քրիստոսը, ու շատերը պիտի մոլորեցնեն։ Բայց
երբ լսէք պատերազմներ և պատերազմներու
լուրեր՝ մի խռովիք, վասն զի պէտք է ըլլալ,
8 բայց դեռ վերջը չէ։ Վասն զի ազգ ազգի վրայ
պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն թագաւորու-
թեան վրայ, և տեղ տեղ երկրաշարժութիւն-
ներ պիտի ըլլան. սովեր ու խռովութիւններ ալ
պիտի ըլլան. Եռանք ցաւերուն սկիզբներն են։
9 Զգուշացէք ձեր անձերուն. քանզի Ձեզ տա-
ռաններու պիտի մատնեն, ու ժողովարաններու
մէջ ձեզ պիտի ծեծեն, և իմ անուանս համար
կուսակալներու ու թագաւորներու առջև պի-
տի կենաք՝ անոնց վկայութիւն ըլլալու համար։
10 Եւ Եռաջ պէտք է որ աւետարանը քարոզուի
11 բոլոր ազգերուն։ Երբ որ ձեզ մատնելու
տանին, առաջուընէ հոգ մի ընէք և մի մտա-
ծէք թէ ի՛նչ պիտի խօսիք, Հապա այն ժամուն
ինչ որ ձեզի տրուի՝ զանիկա խօսեցէք. վասն զի ոչ
թէ դուք էք որ կը խօսիք, Հապա Հոգին Սուրբ։
12 Ու Ե՛ղբայրը եղբայրը մահուան պիտի մատ-
նէ, և Հայրը՝ որդին, և որդիներ ծնողք-
ներուն վրայ պիտի ելլեն ու մեռցնեն զանոնք։
13 Եւ իմ անուանս համար ամէնուն ատելի պիտի
ըլլաք. բայց Նա՛ որ մինչև վերջը Համբերի՝
14 անիկա պիտի ապրի։ Եւ երբ տեսնէք աւեր-
մունքին պղծութիւնը՝ որ Դանիել մարգարէին

ե գ. 17։
— Մատ. իզ. 1։ Ղու. ես. 5։
ը Ղու. ժբ. 44։
թ Մատ. իզ. 3։ Ղու. ես. 7։
ժ Երեմ. իբ. 8։ Եսի. ե. 6։ ա Թես. բ. 3։
ի Մատ. իզ. 8։
լ Մատ. ժ. 17, 18։ իզ. 9։ Յայտ. բ. 10։
խ Մատ. իզ. 14։
ծ Մատ. ժ. 19։ Ղու. ժբ. 11։ ես. 14։
կ Գոր. բ. 4։ գ. 8, 31։
հ Մարկ. է. 6։ Մատ. ժ. 21։ իզ. 10։ Ղու. ես. 16։
ձ Մատ. իզ. 9։ Ղու. ես. 17։
ղ Դան. ժբ. 12։ Մատ. ժ. 22։ իզ. 13։ Յայտ. բ. 10։
ճ Մատ. իզ. 15։
մ Դան. ք. 27։

ե բ Օր. գ. 4։ Ղու. ժ. 27։
զ Ղեւ. ժք. 18։ Մատ. իբ. 39։ Հռոմ. ժգ. 9։ Գաղ. ե. 14։ Յակ. բ. 8։
է բ Օր. գ. 39։ Յս. խե. 6, 14։ իզ. 9։
ը ա Թագ. ժե. 22։ Ամս. գ. 6։ Մարկ. գ. 6, 7, 8։
թ Մատ. իբ. 46։
ժ Մատ. իբ. 41։ Ղու. ի. 41։
ի բ Թագ. իգ. 2։
լ Սաղ. ճժ. 1։
խ ԳԼ. գ. 2։
ծ Մատ. իզ. 1։ Ղու. ի. 46։
կ Ղու. ժա. 43։
հ Մատ. իգ. 14։
ձ Ղու. խա. 1։
ղ գ Թագ. ժբ. 9։
ճ բ Կոր. ը. 12։
մ բ Օր. իգ. 6։ ա Յովհ.

ձեռքով ըսուած է, թէ արժան չեղած տեղը
կը կենայ, (ով որ կարդայ՝ թող հասկնայ,)
այն ատեն Հրէաստանի մէջ եղողները լեռները
15 թող փախչին. Եւ ան որ տանիքին վրայ է՝
թող տուն չիջնէ, ու չմտնէ իր տունէն բան
16 մը առնելու. Եւ ան որ արտին մէջ է՝ թող
17 ետ չդառնայ իր հանդերձը առնելու։ Բայց
վա՛յ այն օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ տուող-
18 ներուն։ Եւ աղօթք ըրէք որ ձեր փախչիլը ձմե-
19 ռը չըլլայ։ Վասնզի այն օրերը այնպիսի նեղու-
թիւն պիտի ըլլայ, որուն նմանը Աստուծոյ
ստեղծած արարածներուն սկիզբէն մինչև հիմա
20 եղած չէ, ոչ ալ պիտի ըլլայ։ Եւ եթէ Տէրը
այն օրերը չկարճեցնէր, ընաւ մարմին մը պիտի
չապրէր. բայց ընտրեալներուն համար զորոնք
21 ընտրեց՝ այն օրերը կարճեցուց։ Եւ Ահա
եթէ մէկը ձեզի ըսէ, Ահա հոս է Քրիստոսը՝
22 կամ Ահա հոն, մի հաւատաք. Վասն զի սուտ
քրիստոսներ և սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն,
ու նշաններ և հրաշքներ պիտի ցուցնեն, որպէս
զի եթէ կարելի էր, ընտրեալներն ալ մոլորեցը-
23 նեն։ Իսկ դուք զգոյշ կեցէք. ահա առաջուընէ
ըսի ձեզի ամէնը։
24 Բայց այն օրերը այն նեղութենէն ետև ա-
րեգակը պիտի խաւարի, ու լուսինը իր լոյսը
25 պիտի չտայ։ Եւ աստղերը երկինքէն պիտի թափ-
թըփին, ու երկինքին մէջի զօրութիւնները պի-
26 տի շարժին։ Եւ այն ատեն պիտի տեսնեն Որ-
դին մարդոյ՝ ամպերու մէջ եկած մեծ զօրու-
27 թիւնով ու փառքով։ Եւ այն ատեն իր հրեշ-
տակները պիտի դրկէ, և իր ընտրեալները պիտի
ժողվէ չորս հովերէն, երկրի ծայրէն մինչև եր-
28 կինքի ծայրը։ Թզենիէն առակ մը սորվեցէք.
երբ անոր ոստերը կը կակուղնան ու տերևները
29 կը ցցուին, գիտէք թէ ամառը մօտ է։ Նոյնպէս
ալ դուք երբ այս բաները եղած տեսնէք, գիտ-
30 ցէք որ մօտ է դռներուն քով։ Ճշմարիտ կ'ը-
սեմ ձեզի, որ այս ազգը պիտի չանցնի, մինչև
31 որ այս ամէն բաները ըլլան։ Երկինք ու երկիր
պիտի անցնին, բայց Իմ խօսքերս բնաւ պիտի
32 չանցնին։ Իսկ այն օրուան ու ժամուն համար
մէ՛կը չգիտեր, ոչ երկինքի մէջ եղող հրեշտակ-
33 ները և ոչ Որդին, հապա միայն Հայրը։ Զգոյշ
կեցէք, արթուն մնացէք և աղօթք ըրէք, վասն
34 զի չէք գիտեր ատենը ե՛րբ է։ Նոյնպէս օտար
երկիր գացող մարդ մը իր տունը կը թողու, ու
իր ծառաներուն իշխանութիւն կու տայ, և ա-
մէն մէկուն իր գործը, ու դռնապանին կ'ապա-
35 տրաստ որ արթուն կենայ։ Ուրեմն արթուն կե-
ցէք, վասն զի չէք գիտեր թէ ե՛րբ կու գայ տա-
36 նուտէրը, իրիկո՞ւնը՝ թէ կէս գիշերի՞ն՝ թէ հա-
37 ւախօսքի՞ն և թէ առաւօ՞տը։ Զորոշ որ հան-
կարծակի գայ ու ձեզ քունի մէջ գտնէ։ Եւ
ինչ որ կ'ըսեմ ձեզի՝ ամէնուն կ'ըսեմ, Արթուն
կեցէք։

ԳԼ. ԺԴ

1 Հրեաներուն գաւառանութիւնը Քրիստոսի դէմ, 3 կին
մը անոր գլուխն վրայ կը թափէ շիշ մը պատուական իւղ,
10 Յուդա իր Տէրը կը ծախէ տասակով։ 18 Քրիստոս կը
ծանուցանէ թէ իր աշակերտներէն մէկը պինդ պիտի
մատնէ, 22 Զատկին պատարագելն և ուտելն եւս,
Քրիստոս հաղորդութեան խորհուրդը կը սահմանէ. 26 կը
նախատայնէ իր բոլոր աշակերտներուն ցրուիլը, և Պետ-
րոսի ուրացութիւնը։ 43 Յուդա հասրութիւով կը մատնէ
զՔրիստոս։ 46 Քրիստոս պարտէզին մէջ կը բռնուի, 55
սուտ վկաներէն կ'ամբաստանուի, և ամբարիշտ վճռով կը
դատապարտուի Հրեաներուն առջեւն։ 65 Հրեաները ա-
նարգանքներով կը չարչարեն զՔրիստոս։ 66 Պետրոս
երեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը։

Եւ երկու օրէն ետև զատիկ ու բաղար-
ջակերը էր. և քահանայապետները ու դպիր-
ները կը փնտռէին թէ ի՛նչպէս նենգութեամբ
2 բռնեն զանիկա ու մեռցնեն։ Բայց կ'ըսէին թէ
Ոչ տօնին ատենը, որպէս զի ժողովուրդին մէջ
խռովութիւն չըլլայ։
3 Եւ երբ ինք Բեթանիա էր բորոտ Սիմոնի
տունը սեղան նստած, կին մը եկաւ՝ որ շիշ մը
պատուական սուտ նարդոսի իւղ ունէր, և կոտ-
րեց այն շիշը ու անոր գլխուն վրայ թափեց։
4 Եւ կային ոմանք որ կը դժուարէին ու կ'ըսէին,
Ինչո՞ւ համար եղաւ այդ իւղին կորուստը.
5 Քանզի այդ [իւղը] երեք հարիւր դահեկանէն
աւելի կրնար ծախուիլ ու աղքատներուն տրը-
ուիլ. և սաստիկ կը յանդիմանէին զանիկա։
6 Բայց Յիսուս ըսաւ, Թող տուէք ատոր, ինչո՞ւ
անհանգիստ կ'ընէք ատիկա. բարի գործ մը գոր-
7 ծեց ինծի։ Վասն զի աղքատները ամէն ատեն
ձեզի հետ ունիք, ու երբ ուզէք, կրնաք անոնց
բարիք ընել, բայց զիս ամէն ատեն չունիք։
8 Ատիկա ինչ որ ունէր՝ ըրաւ. առաջուընէ իմ
9 մարմինս օծեց իմ թաղումիս համար։ Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի, թէ Բոլոր աշխարհի մէջ, ուր որ
այս աւետարանը քարոզուի, ատոր ըրածն ալ
պիտի խօսուի՝ իրեն յիշատակ ըլլալու համար։
10 Եւ Յուդա Իսկարիովտացի, տասներկուքէն
մէկը, գնաց քահանայապետներուն որ զանիկա
11 մատնէ անոնց։ Անոնք ալ լսելով ուրախացան,
ու խրեն սուակ տալ խոստացան, և կը փնտռէր
թէ ի՛նչպէս պատեհութեամբ մը մատնէ
զանիկա։
12 Եւ բաղարջակերաց առաջին օրը, երբ զո-

ա Ղ. թա. 21։
բ Ղու. խա. 23։ խգ. 29։
գ Դան. թ. 26։ ժբ. 1։ Յովել բ. 2։ Մատ. խգ. 21։
դ Մատ. խգ. 23։ Ղու. ժէ. 23։ խա. 8։
ե Բ Պետ. գ. 17։
զ Դան. է. 10։ Սոփ. ա. 15։ Մատ. խգ. 29։ Ղու. խա. 25։
է Դան. է. 13, 14։ Մատ. ժգ. 27։ խգ. 30։ Գլ. ժգ. 62։ Գործ. ա. 11։ ա Թես. գ. 15։ բ Թես. ա. 7, 10։ Յայտ. ա. 7։
ը Մատ. խգ. 32։ Ղու. խա. 29։
թ Ես. խ. 8։
ժ Մատ. խգ. 42։ իե. 13։ Ղու. ժբ. 40։ խա. 34։ Հռոմ. ժգ. 11։ ա Թես. ե. 6։
ժա Մատ. խգ. 45։ իե. 14։
ժբ Մատ. խգ. 42, 44։
ժգ Մատ. խգ. 2։ Ղու. իբ. 1։ Յովհ. ժա. 55։ ժգ. 1։
ժդ Մատ. խգ. 6։ Յովհ. ժբ. 1, 3։ Տես Ղու. է. 37։
ժե Բ Օր. ժե. 11։
ժզ Մատ. խգ. 14։ Ղու. իբ. 3, 4։
ժէ Մատ. խգ. 17։ Ղու. իբ. 7։

տիկը կը մոլթէին, անոր աշակերտները ըսին
իրեն, Ո՞ւր կ'ուզես երթանք պատրաստենք՝ որ-
13 պէս դի զատիկը ուտես։ Եւ իր աշակերտներէն
երկուքը ղրկեց ու ըսաւ անոնց, Գացէք քաղա-
քը, ու ձեզի մարդ մը պիտի պատահի՝ որ սափոր
վրայ ջուրի սափոր մը կը տանի, գացէք անոր
14 տեղէն։ Եւ ուր որ մտնէ, տանը տէրոջը ըսէք,
Վարդապետը կ'ըսէ, Ո՞ւր է օթեւանը, ուր ա-
շակերտներուս հետ զատիկը ուտեմ՝
15 Ան ալ ձեզի յարդարուած ու պատրաստ մեծ
վերնատուն մը պիտի ցուցնէ. հոն պատրաստե-
16 ցէք մեզի։ Եւ իր աշակերտները գացին ու քա-
ղաքը մտան, և ինչպէս իրենց ըսաւ՝ այնպէս
գտան, և զատիկը պատրաստեցին։

17 Ու երբ իրիկուն եղաւ, տասներկուքին հետ
18 մեկտեղ եկաւ։ Ու երբ սեղան նստան և կ'ու-
տէին, ըսաւ Յիսուս, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ
ձեզմէ մեկը որ հիմա ինծի հետ կ'ուտէ, դի
19 պիտի մատնէ։ Եւ անոնք սկսան տրտմիլ, ու
մէկիկ մէկիկ ըսել անոր, Միթէ ե՞ս եմ. և ու-
20 րիշ մը՝ Միթէ ե՞ս եմ։ Անիկա պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ա՛յդ տասներկուքէն
մեկը՝ որ ինծի հետ էր չեր+ը պնակը խոթեց։
21 Յիրաւի Որդին մարդոյ կ'երթայ, ինչպէս գըր-
ուած է իրեն համար. բայց վա՛յ այն մարդուն,
որուն ձեռքով Որդին մարդոյ կը մատնուի. ա-
ղէկ էր այն մարդուն որ ծնած չըլլար։

22 Եւ քանի որ անոնք կ'ուտէին, Յիսուս հաց
առաւ, օրհնեց ու կտրեց, և տուաւ անոնց ու
23 ըսաւ, Առէք, այս է իմ մարմինս։ Եւ գաւա-
թը առաւ, գոհացաւ, ու տուաւ անոնց. և
24 ամէնն ալ խմեցին անկէ։ Ու ըսաւ անոնց,
Ա՛սիկա է իմ արիւնս նոր ուխտի, որ շատերուս
25 համար կը թափուի։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
Ա՛սկէ ետև արթին բերքէն բնաւ պիտի չխմեմ
մինչև այն օրը երբ զանիկա նոր խմեմ Աստու-
ծոյ թագաւորութեանը մէջ։

26 Ու երգ օրհնութիւն մը երգելէ ետև Ձիթեն-
27 եաց լեռը ելան։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց,
Ամէնդ ալ այս գիշեր իմ վրայով պիտի գայ-
թակղիք. վասն դի գրուած է թէ Հովիւը պի-
28 տի զարնեմ, ու ոչխարները պիտի ցրուին։ Բայց
Յարութիւնս առնելէս ետև ձեզմէ առաջ Գա-
29 լիլեա պիտի երթամ։ Իսկ Պետրոս ըսաւ անոր,
Թէպէտ ամէնն ալ գայթակղին, բայց ոչ թէ
30 ես։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ճշմարիտ կ'ըսեմ
քեզի, որ դուն ալ այս գիշեր գոռ հաւը երկու
անգամ չհաստած երեք անգամ պիտի ու-
31 րանաս։ Բայց Պետրոս աւելի կը պնդէր ու կ'ը-
սէր, Թէև քեզի հետ մեռնիլ պէտք ըլլայ ին-
ձի, բնաւ քեզ պիտի չուրանամ. նոյնպէս կ'ը-
սէին ամէնն ալ։

32 Ձեկան այն տեղը որուն անունը Գեթսեմանի
էր, ու ըսաւ իր աշակերտներուն, Հոս նստե-
33 ցէք, մինչև որ ես աղօթք ընեմ։ Եւ իրեն հետ
առնելով Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէսը,
34 սկսաւ խռովիլ և վշտանալ։ Անոնց ըսաւ
անոնց, Հոգիս մահու չափ տրտում է.
35 հոս կեցէք և արթուն մնացէք։ Ու քիչ մը ա-
ռաջ երթալով՝ էր երե՛ւի վրայ գետինը ինկաւ
և աղօթք ըրաւ, որ եթէ կարելի է, այն ժամը
36 իրմէ անցնի։ Եւ ըսաւ, Ա՛բբա Հայր, Ամէն
բան քեզի հնարաւոր է, այս գաւաթը ինծմէ
անցուր. Ըրպայց ոչ թէ ինչպէս ես կ'ուզեմ,
37 հապա ինչպէս դուն կ'ո՛ւզես։ Եւ եկաւ ու զա-
նոնք քնացած գտաւ, և ըսաւ Պետրոսի, Սիմո՛ն,
կը քնանա՞ս. չկրցա՞ր ժամ մը արթուն կենալ։
38 Արթուն կեցէք և աղօթք ըրէք, որպէս զի փոր-
ձութեան մէջ չմտնէք. Հոգին յօժար է, բայց
39 մարմինը տկար։ Եւ նորէն գնաց աղօթք ըրաւ՝
40 նոյն խօսքը ըսելով։ Եւ դարձաւ ու զանոնք
նորէն քնացած գտաւ, վասն զի աչքերնին ծան-
րացած էր, և չէին գիտեր թէ ինչ պատասխան
41 տան անոր։ Երրորդ անգամ ալ եկաւ ու ըսաւ
անոնց, Ա՛սկէ ետև քնացէք ու հանգչեցէք. բա-
ւական է, Հ ժամը հասաւ. ահա Որդին մարդոյ
42 մեղաւորներուն ձեռքը կը մատնուի։ Ելէք եր-
թանք, ահա մօտեցաւ անիկա որ զիս պիտի
մատնէ։

43 Եւ դեռ անիկա ըսո՛ր որ կը խօսէր, իսկոյն
Յուդա, տասներկուքէն մէկը, եկաւ, և իրեն
հետ քահանայապետներուն և գպիրներուն ու
ա՛ռնէն կողմէն շատ բազմութիւն՝ սուրերով
44 ու բիրերով։ Եւ զանիկա մատնողը անոնց նշան
մը տուեր էր՝ ըսելով, Ով որ ես համբուրեմ՝
ան է, բռնեցէք զանիկա և զգուշութեամբ տա-
45 րէք։ Ու անիկա գալով շուտ մը մօտեցաւ ա-
նոր և ըսաւ, Ռաբբի, Ռաբբի, ու համբուրեց
46 զանիկա։ Եւ անոնք ձեռք զարկին անոր ու բռնե-
47 ցին զանիկա։ Եւ քովը կայնողներէն մէկը սուրը
քաշեց ու զարկաւ քահանայապետին ծառա-
յին, ու անոր ականջը մէկդի հանեց։ Եւ Յի-
սուս պատասխան տալով ըսաւ անոնց, Ինչ
Թէ աւազակի՞ վրայ ելած սուրերով ու բիրե-
49 րով զիս բռնելու։ Ամէն օր ձեր քովէն էի ու
տաճարին մէջ կը սորվեցնէի, և զիս չբռնեցիք.
50 բայց որպէս զի՞ գիրքերը կատարուին։ Ան՛ն
ատեն բոլոր աշակերտները թողուցին զանիկա ու-
51 փախան։ Եւ երիտասարդ մը անոր ետևէն կ'եր-
թար՝ մերկ մարմնին վրայ կտաւ մը առած,

պ Մատ. իզ. 20։ ևն։
ր Մատ. իզ. 24։ Ղ.ու. իբ. 22։
ը Մատ. իբ. 26։ Ղ.ու. իբ. 19։ ու կոր. ժա. 23։
ե Ոմանք, Առէք, կերէք։
ի Մատ. իզ. 30։
ի Մատ. իզ. 31։
ձ Ջաք. ժգ. 7։
ղ Դր. ժգ. 7։
ճ Մատ. իզ. 33, 34։ Ղ.ու. իբ. 33, 34։ Յովհ. ժգ. 37, 38։
մ Մատ. իզ. 36։ Ղ.ու. իբ. 39։ Յովհ. ժբ. 1։
յ Յովհ. ժբ. 27։
ն Հռով. ը. 15։ Գաղ. գ. 6։
շ Երր. և. 7։
ո Յովհ. և. 30։ գ. 38։
չ Հռով. է. 22, 23։ Գաղ. և. 17։
պ Յովհ. ժգ. 1։
ջ Մատ. իզ. 46։ Յովհ. ժբ. 1, 2։
ռ Մատ. իզ. 47։ Ղ.ու. իբ. 47։ Յովհ. ժբ. 3։
ս Մատ. իզ. 55։ Ղ.ու. իբ. 52։
վ Սաղ. իբ. 6։ Նա. ծգ. 7, ևն։ Ղ.ու. իբ. 37։ իզ. 44։
տ Սաղ. ձբ. 8։ Հմր. 27։

52 ու երիտասարդները զանիկա բռնեցին. Ան
ալ կտաւը թողուց ու մերկ փախաւ անոնցմէ։
53 Եւ տարին Յիսուսը քահանայապետին, ու
անոր քով ժողովուեցան բոլոր քահանայապետ-
54 ները և ծերերը ու դպիրները։ Եւ Պետրոս հե-
ռուանց անոր ետևէն գնաց մինչև ներսը, քա-
հանայապետին գաւիթը, և սպասաւորներուն
հետ նստաւ, ու կրակին քով կը տաքնար։
55 Իսկ քահանայապետները ու բոլոր ժողովքը Յի-
սուսի դէմ վկայութիւն կը փնտռէին, որպէս
56 զի զանիկա մեռցնեն, և չէին գտներ. Վասն զի
շատերը սուտ վկայութիւն կը վկայէին անոր
դէմ, ու վկայութիւնները էտ-ս- համաձայն
57 չէին։ Եւ ոմանք ելան սուտ վկայութիւն կ'ը-
58 նէին անոր դէմ՝ ու կ'ըսէին թէ, Մենք լսե-
ցինք ատկէ որ կ'ըսէր, Ես այդ ձեռագործ
տաճարը պիտի քակեմ, և երեք օրուան մէջ
ուրիշ մը պիտի շինեմ առանց ձեռագործի։
59 Բայց այնպէս ալ իրենց վկայութիւնը համա-
60 ձայն չէր։ Եւ ՚քահանայապետը մէջտեղը ոտք
ելլելով՝ հարցուց Յիսուսի ու ըսաւ, Պատաս-
խան մը չէ՞ս տար. ի՞նչ կը վկայեն ատոնք քե-
61 զի դէմ։ Բայց Յանիկա լուռ կը կենար և պա-
տասխան մը չէր տար. ՚քահանայապետը նորէն
կը հարցնէր անոր ու կ'ըսէր, Դո՞ւն ես Քրիստո-
62 սը, օրհնեալ Աստուծոյ Որդին։ Եւ Յիսուս ըսաւ,
Ես եմ. ու ՚պիտի տեսնէք Որդին մարդոյ Զօ-
րութեան աջ կողմը նստած, ու երկինքի ամ-
63 պերովը եկած։ Եւ քահանայապետը իր հան-
դերձները պատռեց ու ըսաւ, Ալ ի՞նչ պէտք
64 են մեզի վկաներ։ Աստ հայհոյութիւնը լսեցիք.
ձեզի ի՞նչպէս կ'երևնայ. և ամէնը դատա-ր-
տեցին զանիկա թէ մահապարտ է։
65 Եւ ոմանք սկսան թքնել անոր ու երեսը
ծածկել և բռունցով ծեծել ու ըսել, Մար-
գարէացիր. ու սպասաւորները ապտակ կը զար-
նէին անոր։
66 ՚Եւ Պետրոս վարը դաւիթն էր, ու քահանա-
67 յապետին աղախիններէն մէկը եկաւ, Ու տես-
նելով Պետրոսը որ կը տաքնար, նայեցաւ անոր
ու ըսաւ, Դուն ալ Յիսուս Նազովրեցիի հետ
68 էիր։ Բայց անիկա ուրացաւ ու ըսաւ, Չեմ
գիտեր և չեմ հասկնար թէ դուն ի՞նչ կը խօ-
սիս. ու երբ դուրս ելաւ դաւիթին բե-ն-ը սա-
69 ջև, հաւը խօսեցաւ։ Եւ ՚աղախինը նորէն տես-
աւ զանիկա, ու սկսաւ բոլորտիքը կայնողնե-
70 րուն ըսել թէ Ա-ս- անոնցմէ է։ Եւ անիկա
նորէն ուրացաւ։ ԷՈւ քիչ մը ատենէն ետքը՝
նորէն բոլորտիքը կայնողները ըսին Պետրոսի,
Արդարև դուն անոնցմէ ես, ՚վասն զի Գալիլե-
ացի ես, և քու դրուցուածքդ ալ նման է
71 անոնց։ Բայց անիկա սկսաւ անիծել ու երդում
ընել՝ ըսելով թէ Ես այն մարդը չեմ ճանչ-
72 նար, որու համար դուք կ'ըսէք։ Եւ իսկոյն
երկրորդ անգամ հաւը խօսեցաւ. ու Պետրոս
միտքը բերաւ այն խօսքը զոր Յիսուս իրեն ըսեր
էր թէ Դեռ հաւը երկու անգամ չխօսած՝ դուն
երեք անգամ պիտի ուրանաս զիս. ու սկսաւ լալ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Յիսուս կապուած կը տարուի Պիղատոսի առջև և կ'ամբաստանուի։ 15 Պիղատոս ժողովուրդին մեծ ադա-
ղին նայելով մարդասպան Բարաբբան կ'արձակէ, և Յի-
սուսը ձեռք կու տայ որ խաչուի։ 17 Փուշերէ պսակ մը
կը դնեն Յիսուսի գլուխը. 19 անոր երեսը կը թքնեն և
զանիկա ծաղր կ'ընեն. 27 խաչը կը հանեն երկու չար-
գործներու միջեղ. 29 Հրեաները սաստիկ նախատինք-
ներ կու տան անոր. 39 բայց հարիւրապետը կը խոստո-
վանի թէ անիկա Աստուծոյ որդին է։ 43 Յովսէփ պատ-
ուով կը թաղէ զՅիսուս։

Եւ ՚առաւօնուն շուտ մը քահանայապետ-
ները ծերերուն ու դպիրներուն հետ՝ և բոլոր
ժողովքն ալ խորհուրդ ըրին, Յիսուսը կապե-
2 ցին ու տարին մատնեցին Պիղատոսի։ Եւ ԷՊի-
ղատոս հարցուց անոր ս- ըս-, Դո՞ւն ես Հրէ-
ից Թագաւորը. անիկա ալ պատասխան տալով՝
3 ըսաւ անոր, Դուն կ'ըսես։ Եւ քահանայապետ-
ները շատ ամբաստանութիւն կ'ընէին անոր վրա-
4 յով։ ՚Ու Պիղատոս նորէն հարցուց անոր՝ ըսե-
լով, Պատասխան մը չէ՞ս տար. նայէ ո՛րչափ
5 քեզի դէմ կը վկայեն։ ՚Եւ Յիսուս տակաւին
պատասխան մը չտուաւ, մինչև որ Պիղատոս
զարմացաւ։
6 Բայց Տօնին ատենը կապուած մը կ'արձա-
7 կէր անոնց, ո՛րը որ իրենք ուզէին։ Եւ Հոն կար
Բարաբբա անունով իր ընկերք խռովարարներուն
հետ կապուած. որոնք խռովութեան ատենը
8 մարդասպանութիւն ըրեր էին։ Եւ ժողովուրդը
աղաղակելով՝ սկսաւ խնդրել ՚ը ընէ ինչպէս միշտ
9 կ'ընէր իրենց։ Եւ Պիղատոս անոնց պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Կ'ուզէ՞ք որ Հրէից Թագաւորը
10 արձակեմ ձեզի։ Քանի գիտէր որ քահանայա-
պետները նախանձի համար մատներ էին զանի-
11 կա։ ՚Բայց քահանայապետները ժողովուրդը
գրգռեցին որ ՚ընդէն յաւէտ Բարաբբան իրենց
12 արձակել։ Նորէն Պիղատոս պատասխան տուաւ
ու ըսաւ անոնց, Հապա Հրէից Թագաւոր բսած-
13 նիդ ի՞նչ կ'ուզէք որ ընեմ։ Եւ անոնք նորէն
14 կ'աղաղակէին, Խաչը հանէ ատիկա։ Պիղատոս
ըսաւ անոնց, Բայց ի՞նչ չար գործ ըրած է ա-
տիկա. և անոնք ա՛լ աւելի կ'աղաղակէին ա-
15 ՚ըս-էին, Խաչը հանէ ատիկա։ Եւ ԷՊիղատոս ժո-
ղովուրդը գոհ ընել ուզելով՝ Բարաբբան արձա-

՚ Մատ. իզ. 57։ Ղու. իբ. 54։ Յովհ. ԺԸ. 13։
՚ Մատ. իզ. 59։
՚ Դր. Ժե. 29։ Յովհ. բ. 19։
՚ Մատ. իզ. 62։
՚ Ես. ծգ. 7։
՚ Մատ. իզ. 63։
՚ Մատ. իզ. 30։ իզ. 64։ Ղու. իբ. 69։
՚ Մատ. իզ. 58, 69։ Ղու. իբ. 55։ Յովհ. ԺԸ. 16։
՚ Մատ. իզ. 71։ Ղու. իբ. 58։ Յովհ. ԺԸ. 25։
՚ Մատ. իզ. 73։ Ղու. իբ. 59։ Յովհ. ԺԸ. 26։
՚ Գոր. բ. 7։
՚ Մատ. իզ. 75։ —
՚ Սաղ. բ. 2։ Մատ. իե. 1։ Ղու. իբ. 66։ իգ. 1։ Յովհ. ԺԸ. 28։ Գոր. գ. 13։ գ. 26։
՚ Մատ. իե. 11։
՚ Մատ. իե. 13։
՚ Ես. ծգ. 7։ Յովհ. ԺԲ. 9։
՚ Մատ. իե. 15։ Ղու. իգ. 17։ Յովհ. ԺԸ. 39։
՚ Մատ. իե. 20։ Գոր. գ. 14։
՚ Մատ. իե. 26։ Յովհ. ԺԲ. 1, 16։

կէց անոնց, ու Յիսուսը ծեծելով՝ ձեռք տուաւ
որպէս զի խաչուի։
16 Եւ զինուորները ներս տարին զանիկա գա-
ւիթը, այսինքն պալատը, և բոլոր գունդը ժո-
17 ղովեղ կանչեցին. Ու հագցուցին անոր ծիրանի-
ներ, և փշեղէն պսակ հիւսելով՝ անոր դլուխը
18 դրին. Ու սկսան բարև տալ անոր՝ ըսելով, Ող-
19 ջոյն քեզ, Հրէից թագաւոր։ Եւ անոր գլուխը
եղէգով կը ծեծէին ու կը թքնէին անոր, և
ծունկի վրայ գալով երկրպագութիւն կ'ընէին
20 անոր։ Ու երբ ծաղր ըրին զանիկա, ծիրանիները
վրայէն հանեցին և իր հանդերձները հագցու-
ցին անոր, ու դուրս հանեցին զանիկա՝ որպէս
զի խաչը հանեն։
21 Եւ Սիմոն Կիւրենացի, Ալեքսանդրոսի և
Ռուփոսի հայրը, որ անկէ կ'անցնէր արտէն ե-
կած, պահակ բռնեցին որպէս զի անոր խաչը
22 վերցնէ։ Ժու տարին զանիկա Գողգոթա ըսուած
23 տեղը, (որ կը թարգմանուի Գանկի տեղ,) Եւ
անոր զմուռսով խառնուած դինի տուին որ խմէ,
24 բայց ինք չառաւ։ Ու խաչը հանեցին զանիկա,
Եւ անոր հանդերձները բաժնեցին՝ անոնց վրայ
վիճակ ձգելով թէ ո՛վ ինչ պիտի առնէ։
25 Էժամն երեքն էր ու խաչը հանեցին զանիկա։
26 Եւ անոր յանցանքի գիրը գրուած էր Ի Հրէ-
27 ից թագաւորն է։ Ու անոր հետ երկու աւազակ
խաչը հանեցին. մէկը անոր աջ կողմէն ու մէկը
28 ձախ կողմէն։ Եւ կատարուեցաւ այն գիրը որ
29 կ'ըսէ թէ հԱնօրէններու հետ սեպուեցաւ։ Ե՛ւ
անոնք որ կ'անցնէին, կը հայհոյէին անոր, գլուխ-
նին կը շարժէին ու կ'ըսէին, Աւա՛ղ, Դու որ տա-
ճարը կը քակէիր, և երեք օրուան մէջ կը շի-
30 նէիր. Ինքզինքդ ազատէ ու իջիր այդ խաչէն։
31 Նոյնպէս ալ քահանայապետները դպիրներուն
հետ իրենց մէջ ծաղր ընելով կ'ըսէին, Ուրիշ-
32 ները ազատեց, ինքզինք չկրնար ազատել։ Այդ
Քրիստոսը, Իսրայէլի թագաւորը, թող հիմա
խաչէն վար իջնէ, որպէս զի տեսնենք ու հա-
ւատանք. և իրեն հետ խաչը եղողները կը նա-
խատէին զանիկա։
33 Ու վեցերորդ ժամը հասածին պէս՝ բոլոր
երկրին վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ ժա-
34 մը։ Եւ իններորդ ժամուն՝ Յիսուս մեծ ձայնով
աղաղակեց ու ըսաւ, Էլոի, Էլոի, լա՞մա սա-
բաքթանի. որ կը թարգմանուի, Աստուած իմ,
35 Աստուած իմ, ինչո՞ւ զիս թողուցիր։ Եւ քովը
կայնողներէն ոմանք երբ լսեցին՝ կ'ըսէին թէ
36 Եղիան կը կանչէ։ Ու հմէկը վազեց սպունգ մը
քացախով լեցուց, ու եղէգի մը անցընելով՝
Նաւաւ անոր որպէս զի խմէ, և ըսաւ, Թող
տուր, տեսնենք թէ Եղիա կու գա՞յ զայն վար
իջեցնելու։
37 Եւ Յիսուս մեծ ձայն մը հանեց ու հոգի
38 տուաւ։ Ու Նահապետին վարագոյրը երկու քի
39 պատուեցաւ վերէն վար։ Եւ հՀարիւրապետը որ
անոր դիմաց կեցեր էր, տեսնելով որ այսպէս
աղաղակելով հոգի տուաւ, ըսաւ. Արդարև
40 Որդի Աստուծոյ էր այս մարդը։ Կային ալ կա-
յին, որոնք հԵռուսանց կը նայէին, որոնց մէջ
էր Մարիամ Մագդաղենացի, և պզտիկ Յակո-
բոսի ու Յովսէսի մայրը Մարիամ, և Սողովմէ-
41 Որոնք երբ Գ[illegible] Գալիլեա էր, հիր հետևէն
կ'երթային, և իրեն սպասաւորութիւն կ'ընէին.
և ուրիշ շատ կիներ ալ՝ որոնք իրեն հետ
Երուսաղէմ եկեր էին։
42 Եւ երբ իրիկուն եղաւ, որ օրը ուրբաթ,
43 այսինքն շաբաթին առջի օրը, գալով Յովսէփ
Արիմաթացի, երևելի խորհրդական մը, որ ինք
ալ հԱստուծոյ թագաւորութեանը կը սպասէր,
եկաւ ու համարձակութիւն ընելով՝ Պիղատոսի
44 քով մտաւ, և Յիսուսի մարմինը խնդրեց։ Ու
Պիղատոս զարմացաւ որ արդէն մեռած ըլլայ.
և հարիւրապետը իրեն կանչելով՝ հարցուց ա-
45 նոր թէ Շա՞տ առեն է որ մեռաւ։ Ու երբ
որոյթը իմացաւ հարիւրապետէն, մարմինը Յով-
46 սէփի շնորհեց։ հԵւ Յովսէփ կտաւ գնեց, ու պա-
նիկա վար իջեցնելով՝ կտաւով փաթթեց, ու
դրաւ գերեզմանի մը մէջ՝ որ քարէ փորուած
էր. և քար մը գլորեց գերեզմանին դուռը։
47 Իսկ Մարիամ Մագդաղենացի ու Յովսէսի մայրը
Մարիամ տեսան այն տեղը ուր դրուեցաւ։

ԳԼ. ԺԶ

Հրեշտակ մը Քրիստոսի յարութիւնն առնելը կ'աւետէ երեք կիներու։ 9 Քրիստոս կ'երևնայ Մարիամ Մագդաղենացիին, 12 որոյ գացող երկու աշակերտներուն, 14 եւ քարոզելու։ 19 Քրիստոս երկինք կը համբառնայ։

Ու հերբ շաբաթը անցաւ, Մարիամ Մագ-
դաղենացի և Յակոբոսի մայրը Մարիամ և Ա-
զոմէ հխառնիկներ ծախու առին, որպէս զի գան
2 օծեն զանիկա։ հԵւ մէկշաբթի առտուանց շատ
կանուխ, երբ արևը կը ծագէր, եկան դերեզ-
3 մանը, Ու իրարու կ'ըսէին, Քարը ո՞վ պիտի գլո-
4 րէ մեզի դերեզմանին դռնէն, (Ու նայեցան ա-
նոնք որ քարը գլորուած էր,) վասն զի շատ մեծ
5 էր։ հԵւ ներս դերեզմանը մտնելով երիտասարդ
մը տեսան որ աջ կողմը նստեր էր ճերմակ

ը Մատ. իէ. 27։
ը Մատ. իէ. 32։ Ղու. իգ. 26։
ժ Մատ. իէ. 33։ Ղու. իգ. 33։ Յովհ. ԺԲ. 17։
ի Մատ. իէ. 34։
լ Սաղ. իբ. 18։ Ղու. իգ. 34։ Յովհ. ԺԲ. 23։
խ Տես Մատ. իէ. 45։ Ղու. իգ. 44։ Յովհ. ԺԲ. 14։
ձ Մատ. իէ. 37։ Յովհ. ԺԲ. 19։
ղ Մատ. իէ. 38։
հ Ես. ծգ. 12։ Ղու. իբ. 37։
յ Սաղ. իբ. 7։
ղ Դն. ժգ. 58։ Յովհ. բ. 19։
ճ Մատ. իէ. 44։ Ղու. իգ. 39։
ժ Մատ. իէ. 45։ Ղու. իգ. 44։
յ Սաղ. իբ. 1։ Մատ. իէ. 46։
ն Մատ. իէ. 48։ Յովհ. ԺԲ. 29։
շ Սաղ. կթ. 21։
ո Մատ. իէ. 50։ Ղու. իգ. 46։ Յովհ. ԺԲ. 30։
չ Մատ. իէ. 51։ Ղու. իգ. 45։
պ Մատ. իէ. 54։ Ղու. իգ. 47։
ջ Մատ. իէ. 55։ Ղու. իգ. 49։
ռ Սաղ. լբ. 11։
ս Ղու. բ. 2, 3։
վ Մատ. իէ. 57։ Ղու. իգ. 50։ Յովհ. ԺԲ. 38։
տ Ղու. բ. 25, 38։
ր Մատ. իէ. 59, 60։ Ղու. իգ. 53։ Յովհ. ԺԲ. 40։

ս Մատ. իբ. 1։ Ղու. իգ. 1։ Յովհ. ի. 1։
ֆ Ղու. իգ. 56։
ք Ղու. իգ. 1։ Յովհ. ի. 1։
օ Ղու. իգ. 3։ Յովհ. ի. 11, 12։

6 պատմուճան հագած, ու զարհուրեցան։ Եւ
անիկա ըսաւ անոնց, Մի զարհուրիք. Յիսուս
Նազովրեցին կը փնտռէք, որ խաչուեցաւ. անի-
կա յարուցեալ առաւ, հոս չէ. ահա այն տե-
7 ղը ուր դրին զանիկա։ Բայց գացէք, ըսէք անոր
աշակերտներուն և Պետրոսի, թէ Կը ձեզմէ
առաջ Գալիլեա կ'երթայ, հոն պիտի տեսնէք
8 զանիկա՝ Ինչպէս ձեզի ըսաւ։ Եւ անոնք գո-
ղով ու սպշրութեամբ բռնուած՝ Ելան ու փա-
խան գերեզմանէն, Եւ մարդո՛ւ բան չըսին,
քանդի կը վախնային։

9 Յետոյ Կիրակի առաւօտուն յարուցեալ
առած՝ առաջ ըՄարիամ Մագդաղենացիին
10 երեւցաւ, Որմէ եօթը դեւ հաներ էր։ Անիկա
գնաց անոնց պատմեց՝ որոնք անոր հետ էին,
11 երբ սուգ կ'ընէին ու կու լային։ Իակ եանոնք
երբ լսեցին թէ կենդանի է և թէ իրեն երե-
ցաւ, չհաւատացին։

12 Ետքը ուրիշ կերպարանքով Երեցաւ անոնց-
մէ երկուքին՝ որոնք քալելով արտը կերթային։
13 Եւ անոնք գացին ուրիշներուն պատմեցին, ու
անոնց ալ չհաւատացին։

14 Իվերջը տասնըմէկին երեւցաւ, երբ սեղան
նստած էին, ու երեանին զարկաւ իրենց անհա-
ւատութիւնը և սիրտերնուն կարծրութիւնը,
վասն զի որոնց որ ինք երեւցաւ մեռելներէն
յարուցեալ՝ իրենք չհաւատացին։

15 Ժեւ ըսաւ անոնց, Գացէք բոլոր աշխարհ, ու
Աւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածնե-
16 րուն։ Ան որ հաւատայ ու մկրտուի՝ պիտի
փրկուի, Իւ ան որ չհաւատայ՝ պիտի դատա-
17 պարտուի։ Եւ անոնք որ կը հաւատան, այս
նշանները անոնց հետ պիտի երթան. Ինմ անուա-
նովս դեւեր պիտի հանեն, Նոր լեզուներ պիտի
18 խօսին. Զեւքերնին օձեր պիտի բռնեն, և եթէ
մահաբեր բան մը խմեն, իրենց պիտի չվնասէ.
Հիւանդներու վրայ ձեռք պիտի դնեն, ու ա-
նոնք պիտի առողջանան։

19 Արդ Տէրը անոնց հետ խօսելէնետքը Երե-
կինք համբարձաւ, ու Աստուծոյ ոյ կողմը
20 նստաւ։ Եւ անոնք ելան ու ամէն տեղ կը քա-
րոզէին, և Տէրը անոնց գործակից էր, Ու խօս-
քը կը հաստատէր այն նշաններով որոնք անոնց
հետ կ'երթային։ Ամէն։

ԱԻԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ղուկաս աւետարանին յառաջաբանութիւնը։ 5 Եղի-
սաբեթի 26 ու կոյս Մարիամի յղութիւնը։ 39 Եղիսա-
բեթի և Մարիամի մարգարէութիւնը Քրիստոսի վրայով։
57 Յովհաննէս մկրտչին ծնունդը և թլփատութիւնը։ 67
Զաքարիայի մարգարէութիւն Քրիստոսի 76 և Յովհան-
նէսի վրայով։

Որովհետև շատերը մեր մէջ հաստատ պիտ-
2 ուած բաներուն վրայով եղած պատմութիւնը
3 կարգի դնելու ձեռք զարկին, Ինչպէս սկիզ-
բէն աչքով տեսնողները և խօսքին սպասաւոր
3 եղողները Հաւանեցան մեզի, Ես ալ որ սկիզ-
բէն այն ամէն բաներուն ճշդութեամբ տեղե-
կացեր էի, յարմար դատեցի Կարգաւ գրել
4 քեզի, Եով պատուական Թէոփիլոս, Որպէս զի
սորված բաներուդ ստուգութիւնը իմանաս։

5 Իհրէաստանի Հերովդէս թագաւորին օրերը
ըԱբիայի դասակարգութենէն Զաքարիա անու-

ա Մատ. իբ. 5, 6, 7։
ղ Մատ. իզ. 32։ Գլ. ժգ. 28։
• Որ՝ նշ., շատ հրան
ե Տես Մատ. իբ. 8։ Ղու. իգ. 9։
ը Յովհ. ի. 14։
ը Ղու. բ. 2։
ժ Ղու. իգ. 10։ Յովհ. ի. 18։
է Ղու. իգ. 11։
լ Ղու. իգ. 13։
է Ղու. իզ. 36։ Յովհ. ի. 19։
ա կոր. ժե. 5։
ձ Մատ. իբ. 19։ Յովհ. ժե. 16։
ի կող. ա. 23։
հ Յովհ. գ. 18, 36։ Գոր. բ. 38։ ժգ. 30, 31, 32։ Հռով. ժ. 9։ ա Պետ. գ. 21։
յ Յովհ. ժբ. 48։
ղ Ղու. ժ. 17։ Գոր. ե. 16։ բ. 7։ ժգ. 18։ ժթ. 12։
ճ Գոր. բ. 4։ ժ. 46։ ժթ. 6։
ա կոր. ժբ. 10, 28։
ճ Ղու. ժ. 19։ Գոր. իբ. 5։
յ Գոր. ե. 15, 16։ թ. 17։ իբ. 8։ Յակ. ե. 14, 15։
ն Գոր. ա. 2, 3։
շ Ղու. իդ. 51։
ո Մազ. ճժ. 1։ Գոր. է. 55։
չ Գոր. ե. 12։ ժգ. 3։ ա կոր. բ. 4, 5։ Երբ. բ. 4։ —
— Երբ. բ. 3։ ա Պետ. ե. 1։
բ Պետ. ա. 16։ ա Յովհ. ա. 1։
ի Մար. ա. 1։ Յովհ. ժե. 27։
փ Գոր. ժե. 19, 25, 28։ ա կոր. է. 40։
ք Գոր. ժա. 4։
ֆ Գոր. ա. 1։
ղ Յովհ. ի. 31։
ֆ Մատ. բ. 1։
ը ա Մն. իգ. 10, 19։ Նէեմ. ժբ. 4, 17։

նոյ քահանայ մը կար, որուն կինը Ահարոնի աղջիկներէն էր, և անոր անունը Եղիսաբեթ,
6 Ու երկուքն ալ Աստուծոյ առջև Բարդար էին, և Տէրոջը բոլոր պատուիրանքներուն ու իրաւունքներուն մէջ անարատութեամբ կը քա-
7 լէին։ Եւ զաւակ չունէին, վասն զի Եղիսաբեթ ամուլ էր, ու երկուքն ալ օրերնին անցուցած էին։
8 Ու երբ անոր իր դասակարգութեան օրերը
9 Հանելուն քահանայական պաշտօնը կը կատարէր Աստուծոյ առջև, քահանայութեան սովորութեանը պէս ՚իրեն վիճակ եղաւ որ Տէրոջը տա-
10 ճարը մտնէ էնկատութիւն ընէ։ Ու ժողովուրդին բոլոր բազմութիւնը դուրսը աղօթքի
11 կայներ էին խունկին ատեն։ Ու երևցաւ անոր՝ Տէրոջը հրեշտակը, որ կայներ էր Խունկի սեղանին աջ կողմը։
12 Եւ Զաքարիա երբ տեսաւ, ՚շփոթեցաւ, ու անոր վրայ վախ մը ինկաւ։
13 Եւ հրեշտակը ըսաւ անոր, Մի վախնար, Զաքարիա, վասն զի քու աղօթքդ լսուեցաւ, և քու կինդ Եղիսաբեթ քեզի որդի մը պիտի ծնա-
14 նի, ու ՚անոր անունը ՚Յովհաննէս դնես։ Եւ քեզի ուրախութիւն ու ցնծութիւն պիտի ըլլայ, և շատերը անոր ծնանելուն վրայ պիտի
15 ուրախանան։ Վասն զի Տէրոջը առջև մեծ պիտի ըլլայ, և ՚գինի ու օղի պիտի չխմէ. և ՚ինքը իր մօրը որովայնէն Սուրբ Հոգիով պիտի լեցուի.
16 ՚Ու Իսրայէլի որդիներէն շատերը իրենց Տէր
17 Աստուծոյն պիտի դարձնէ։ Եւ ինք անոր առջևէն պիտի գայ Եղիայի հոգիովը ու զօրութիւնովը, հայրերուն սիրտերը որդիներուն վրայ դարձնելու, և անհնազանդները՝ արդարներուն իմաստութեանը, որպէս զի Տէրոջը բա-
18 րեկարգ ժողովուրդ մը պատրաստէ։ Եւ Զաքարիա ըսաւ հրեշտակին, ՚Ինչո՞վ դիտնամ այդ բանը, որովհետև ես ծեր եմ, ու իմ կինս իր
19 օրերը անցուցած է։ Եւ հրեշտակը պատասխան տալով ըսաւ անոր, Ես եմ ՚Գաբրիէլ որ Աստուծոյ առջև կը կայնիմ, ու ղրկուեցայ քեզի ղրուցելու և այս բաներուն աւետիսը քեզի տա-
20 լու։ Եւ ահա ՚Համր պիտի ըլլաս դուն, ու պիտի չկրնաս խօսիլ մինչև այն օրը՝ որ այս բանները ըլլան, քանզի չհաւատացիր իմ խօսքերուս, որոնք իրենց ատենին պիտի կատարուին։
21 Ու ժողովուրդը Զաքարիային կը սպասէր, և կը զարմանային անոր տաճարին մէջ ու-
22 նալուն վրայ։ Ու երբ դուրս ելաւ, չէր կրնար խօսիլ անոնց հետ. և իմացան որ տաճարին մէջ տեսիլք մը տեսած է. ու ինք նշանով կը խո-
23 սէր անոնց հետ, և համր կը կենար։ Ու եղաւ որ ՚երբ անոր պաշտօնին օրերը լմնցան, իր տու-
24 նը գնաց։ Եւ այն օրերէն ետքը անոր կինը Եղիսաբեթ յղացաւ, ու հինգ ամիս ինքզինք կը
25 պահէր, և կ՚ըսէր, Այսպէս ըրաւ ինծի Տէրը ՚այս օրերս, որ էմ վրաս նայեցաւ ՚նախատինքս մարդոց մէջէն վերցնելու։
26 Ու վեցերորդ ամսուն մէջ Գաբրիէլ հրեշտակը Աստուծմէ ղրկուեցաւ Գալիլեայի մէկ
27 քաղաքը՝ որուն անունը Նազարէթ էր, ՚Կոյսի մը՝ մարդու մը նշանուած, որուն անունը Յովսէփ էր, Դաւիթի տունէն, և այն կոյսին ա-
28 նունը Մարիամ էր։ Ու հրեշտակը անոր գալով ըսաւ, ՚Ողջոյն քեզ, ով շնորհընկալ ՚այս, ՚Տէրը քեզի հետ է. դուն կանանց մէջ օրհնեալ
29 ես։ Եւ ՚երբ տեսնելով, անոր խօսքին վրայ ՚շփոթեցաւ, ու ինքնիրեն կը մտածէր թէ ի՛նչ-
30 պէս բան պիտի ըլլայ այս ողջոյնը։ Եւ հրեշտակը անոր ըսաւ, Մի վախնար, Մարիամ, վասն զի
31 Աստուծմէ շնորհք գտար։ Ահա պիտի յղանաս ու որդի մը պիտի ծնանիս, և ՚անոր անու-
32 նը Յիսուս պիտի դնես։ Անիկա մեծ պիտի ըլլայ, ՚ու Բարձրելոյն Որդին պիտի ըսուի, և ՚Տէր Աստուած պիտի տայ անոր իր հօրը Դաւիթի աթոռը. ՚ու Յակոբի տանը վրայ յաւիտեան պիտի թագաւորէ, և անոր թագաւորու-
33 թիւնը վերջ պիտի չունենայ։ Ու Մարիամ ըսաւ հրեշտակին, ՚Ինչպէս պիտի ըլլայ այդ-
34 բանը, որովհետև ես այր մարդ չեմ դիտեր։
35 Եւ հրեշտակը պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր, ՚Հոգին Սուրբ պիտի գայ քեզի, ու Բարձրելոյն զօրութիւնը քու վրադ հովանի պիտի ըլլայ. ուստի այն քեզմէ ծնանելու սուրբը ՚Աստուծոյ
36 Որդի պիտի ըսուի։ Եւ ահա քու ազգականդ Եղիսաբեթ՝ անիկա իր պառաւութեան ատենը արու զաւակով մը յղի է. ու ասիկա այն ա-
37 մսուն ՚վեցերորդ ամիսն է, Վասն զի ՚Աստուծոյ քով բնաւ բան մը անհնարին չըլ-
38 լար։ Եւ Մարիամ ըսաւ, Ահա ես Տէրոջը աղախինն եմ, քու բանիդ պէս թող ըլլայ ինծի։ ու հրեշտակը անոր քովէն գնաց։
39 Այն օրերը ելաւ Մարիամ ու արտորնաք
40 լեռնակողմը ՚Յուդայի ՚մէ քաղաքը գնաց. Եւ

ը Ծն. է. 1։ ժէ. 1։ գ Թագ. ք. 4։ դ Թագ. ի. 3։ Յոբ ա. 1։ Գոր. իգ. 1։ իդ. 16։ Փիլ. գ. 6։
ա ա Մն. իդ. 19։ բ Մն. ը. 14։ լա. 2։
բ Ել. լ. 7, 8։ ա Թագ. բ. 28։ ա Մն. իգ. 13։ բ Մն. լթ. 11։
գ Դ Եզր. ժգ. 17։ Յայտ. ը. 3, 4։
դ Ել. լ. 1։
ե Դատ. գ. 22։ ժգ. 22։ Դան. ժ. 8։ Հմր. 29։ Գլ. բ. 9։ Գոր. ժ. 4։ Յայտ. ա. 17։
զ Հմր. 60, 63։
է Ա.յոհ.ն., Տէրոջը շնորհքը
ը Հմր. 58։
թ Թուա. գ. 3։ Դատ. ժգ. 4։ Գլ. է. 33։
ժ Ներեմ. ա. 5։ Դատ. ա. 15։
ի Մատ. գ. 5, 6։
լ Մատ. գ. 5։ Մատ. ժա. 14։ Մարկ. ք. 11։
խ Ծն. ժէ. 17։
ծ Դան. ը. 16։ ք. 21, 22, 23։ Մատ. ժը. 10։ Ներ. ա. 14։
կ Եզեկ. գ. 26։ իդ. 27։
հ Տես գ Թագ. ժա. 5։ ա Մն. ք. 25։
ձ Ծն. լ. 23։ Ես. գ. 1։ Ծգ. 1, 4։
ղ Մատ. ա. 18։ Գլ. բ. 4, 5։
ճ Դան. ք. 23։ ժ. 19։
մ Դատ. գ. 12։
յ Հմր. 12։
ն Ես. է. 14։ Մատ. ա. 21։
շ Գլ. բ. 21։
ո Մարկ. և. 7։
չ բ Թագ. է. 11, 12։ Սպ. Տլր. 11։ Ես. ք. 6, 7։ ժգ. 5։ Ներեմ. իգ. 5։ Յայտ. գ. 7։
պ Դան. բ. 44։ է. 14, 27։ Ա.գրգ. 21։ Միք. գ. 7։ Յովհ. ժբ. 34։ Ներ. ա. 8։
ջ Մատ. ա. 20։
ռ Մատ. ժգ. 33։ իգ. 63, 64։ Մարկ. ա. 1։ Յովհ. ա. 34։ ի. 31։ Գոր. բ. 37։ Հռոմ. ա. 4։
ս Ծն. ժբ. 14։ Ներեմ. լբ. 17։ Զաք. բ. 6։ Մատ. ժք. 26։ Մարկ. ժ. 27։ Գլ. ժբ. 27։ Հռոմ. գ. 21։
վ Յես. խա. 9, 10, 11։

մուտ Զաքարիայի տունը ու Եղիսաբեթի բարև
41 տուաւ։ Եւ եղաւ որ երբ լսեց Եղիսաբեթ Մա-
րիամի բարևը, մանուկը անոր որովայնին մէջ
խաղաց, ու Եղիսաբեթ Սուրբ Հոգիով լեցուե-
42 ցաւ. Եւ բարձր ձայնով մը կանչեց ու ըսաւ,
ՙՕրհնեալ ես դուն կանանց մէջ, և օրհնեալ
43 է քու որովայնիդ պտուղը։ Եւ այս ինծի ուր-
կէ՞ եղաւ, որ իմ Տէրոջս մայրը ինծի դայ.
44 Վասն զի ահա երբ քու բարևիդ ձայնը ական-
ջիս եկաւ, մանուկը որովայնիս մէջ խաղաց ու-
45 րախութենէն։ Եւ երանի՛ անոր որ *հաւատա-
ցեր է, քանզի՝ պիտի կատարուին այն բաները
46 որոնք Տէրոջմէ ըսուեցան իրեն։ Եւ Մարիամ
47 ըսաւ, Իմ անձս կը մեծցնէ Տէրը, Եւ իմ հո-
48 գիս ուրախացաւ իմ Փրկիչ Աստուծովս։ Վասն
զի հիր աղախնին խոնարհութեանը նայեցաւ.
քանզի ահա ասկէ ետև †բոլոր ազգերը ինծի
49 երանութիւն պիտի տան։ Վասն զի Հզօրը ինծի
մեծամեծ բաներ ըրաւ, ու անոր ‡անունը սուրբ
50 է։ Եւ անոր ողորմութիւնը իրմէ վախցողնե-
51 րուն վրայ է ազգէ ազգ։ Ի՛ր բազուկովը զո-
րութիւն ցուցուց, Ցրիւ ցան ըրաւ ամբարտա-
52 ւանները իրենց սրտին խորհուրդովը։ §Զօրաւոր-
ները իրենց աթոռներէն իջեցուց, ու խոնարհ-
53 ները բարձրացուց։ ¶Անօթիները բարիքներով
54 լեցուց, և հարուստները պարապ ճամբեց։ Օգ-
նութիւն ըրաւ իր Իսրայէլ ծառային՝ Նէ ողոր-
55 մութիւնը միտք բերելով, Ինչպէս ինք խոսե-
ցաւ մեր Հայրերուն, Աբրահամի ու անոր սե-
րունդին յաւիտեան։
56 Եւ Մարիամ անոր քով երեք ամիսի չափ
կեցաւ, ու իր տունը դարձաւ։
57 Ու Եղիսաբեթի ծննդելու ժամանակը լեց-
58 ուեցաւ, ու որդի մը ծնաւ։ Եւ լսեցին անոնք
որ անոր բոլորտիքը կը բնակէին, ու անոր ազ-
գականները, որ Տէրը անոր վրայ իր մեծ ողոր-
մութիւնը ցուցուց, և ⁂անոր հետ կ'ուրա-
խանային։
59 Ու եղաւ որ ութերորդ օրը տղան թլփա-
տելու եկան, և զանիկա իր հօրը անունովը
60 Զաքարիա կը կոչէին։ Իսկ անոր մայրը պատաս-
խան տուաւ ու ըսաւ, Ոչ, հապա Յովհաննէս
61 պիտի կոչուի։ Եւ անոր ըսին Թէ ձեր ազգա-
կաններուդ մէջ մէկը չկայ որ այս անունով
62 կոչուի։ Ձեռք կ'ընէին անոր հօրը թէ ինչ ա-
63 նուն կ'ուզէ որ անիկա կոչուի։ Ան ալ տախտակ
մը ուզեց ու գրեց՝ ըսելով, Յովհաննէս է ա-
64 նոր անունը. ու ամէնը զարմացան։ Եւ իսկոյն
բացուեցաւ անոր բերանը ու անոր լեզուն,
65 ‖ և խօսեր ու կ'օրհներ զԱստուած։ Եւ վախ մը
ինկաւ այն ամէնուն վրայ՝ որոնք անոնց բնակ-
տիքը կը բնակէին. ու այս ամէն բաները Հրէաս-
66 տանի բոլոր ¶լեռնակողմը կը պրուցուէին։ Եւ
ամէն լսողները †իրենց սիրտերուն մէջ դրին,
ու կ'ըսէին, Արդեօք այս տղան ի՞նչ պիտի ըլ-
լայ. ու ‡Տէրոջը ձեռքը անոր հետ էր։
67 Եւ անոր հայրը Զաքարիա §Սուրբ Հոգիով
68 լեցուաւ՝ մարգարէացաւ ու ըսաւ, §Օրհնեալ
ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որ ¶այցելու-
թիւն եղաւ և իր ժողովուրդին փրկութիւն
69 ըրաւ։ Եւ մեզի փրկութեան եղջիւր մը հանեց
70 իր Դաւիթ ծառային տունէն. (Ինչպէս սու-
բերուն բերնովը խոսեցաւ, որոնք աշխարհի սկիզ-
71 բէն իվեր անոր մարգարէներն էին.) Փրկու-
թիւն մեր թշնամիներէն և բոլոր մեզ ատող-
72 ներուն ձեռքէն, ‖Ողորմութիւն ընելու մեր
հայրերուն վրայ, և իր սուրբ ուխտը միտք բե-
73 րելու, ՙԱյն երդումը զոր մեր Հօրը Աբրահամի
74 ըրաւ, մեզի տալու, Որպէս զի մեր թշնամինե-
րուն ձեռքէն ազատուելով՝ առանց վախի ¶զա-
75 նիկա պաշտենք Վրդովութիւնով ու արդարու-
թիւնով անոր առջև մեր կեանքին բոլոր օրե-
76 րուն մէջ։ Եւ դուն, ով մանուկ, †արձրելոյն
մարգարէն պիտի կոչուիս, վասն զի ‡Տէրոջը երե-
սին առջևէն պիտի երթաս՝ անոր ճամբաները
77 պատրաստելու, Անոր ժողովուրդին գիտցնելու
էրէնց փրկութիւնը †իրենց մեղքերուն թողու-
78 թիւնովը, Մեր Աստուծոյն գթած ողորմու-
թեանը համար, որով §Մատղաշ արեւը վերէն
79 մեզի այցելութեան եկաւ՝ ¶խաւարի և մահ-
ուան ստուերի մէջ նստողներուն լոյս տալու,
** մեր ոտքերը խաղաղութեան ճամբուն մէջ
շիտկելու։
80 Եւ †տղան կը մեծնար ու կը զօրանար հո-
գիով, և ⁂անապատներուն մէջ էր մինչև այն
օրը երբ ինք Իսրայէլի երեւցաւ։

ԳԼ. Բ

1 Օգոստոս կայսրը կը հրամայէ աշխարհագիր ընել իր բոլոր տէրութեանը մէջ։ 6 Քրիստոսի ծնունդը։ 8 Հրեշտակ մը աւետիս կու տայ հովիւներուն։ 13 Երկնային զօրաց բազմութիւն կ'օրհնեն զԱստուած՝ Քրիստոսի ծննդ-

---

– Հմմ. 28։ Գաղ. ե. 24։
• կամ, հաւատացեր է թէ
Ա ա Թագ. բ. 1։ Սաղ. լգ. 2, 3, լե. 9։ Ամբ. գ. 18։
Բ ա Թագ. ա. 11։ Սաղ. ճլը. 6։
Գ Մաղ. գ. 12։ Գլ. ժա. 27։ Սաղ. հա. 19։ ճխզ. 2, 3։
Դ Սաղ. ճժա. 9։
Ե Ծն. ժէ. 7։ Ել. խ. 6։ Սաղ. ճգ. 17, 18։
Զ Սաղ. ղբ. 1։ ճժբ. 15։ Ես. խ. 10։ ժա. 9։ ծբ. 10։
Է Սաղ. լգ. 10։ ա Պետ. ե. 5։
Ը ա Թագ. բ. 6։ Ծագ. ե. 11։ Սաղ. ճժգ. 7։
Թ ա Թագ. բ. 5։ Սաղ. լգ. 10։
Ժ Սաղ. ղբ. 3։ Երեմ. լա. 3, 20։
ԺԱ Ծն. ժէ. 19։ Սաղ. ճլբ. 11։ Հռոմ. ժա. 28։ Գաղ. գ. 16։
ԺԲ Հմմ. 14։
ԺԳ Ծն. ժէ. 12։ Դևտ. ժբ. 3։
ԺԴ Հմմ. 13։
ԺԵ Հմմ. 13։
ԺԶ Հմմ. 20։
ԺԷ Հմմ. 39։
ԺԸ Գլ. բ. 19, 51։
ԺԹ Ծն. լթ. 2։ Սաղ. ՃԼ. 17։ ճթ. 21։ Գոր. ժա. 21։
Ի Ծամել Բ. 28։
ԻԱ գ Թագ. ա. 48։ Սաղ. խա. 13։ հբ. 18։ ճզ. 48։
ԻԲ Ել. գ. 16։ դ. 31։ Սաղ. ճժա. 9։ Գլ. է. 16։
ԻԳ Սաղ. ճլբ. 17։
ԻԴ Երեմ. իգ. 5, 6։ լ. 10։ Դան. թ. 24։ Գոր. գ. 21։ Հռոմ. ա. 2։
ԻԵ Դևտ. իգ. 42։ Սաղ. ղբ. 3։ ճե. 8, 9։ ճզ. 45։ Եզեկ. ժգ. 60։ Հմմ. 54։
ԻԶ Ծն. ժբ. 3։ ժէ. 4։ իբ. 16, 17։ Երբ. գ. 13, 17։
ԻԷ Հռոմ. գ. 18, 22։ Երբ. թ. 14։
ԻԸ Երեմ. լբ. 39, 40։ Եփես. դ. 24։ բ Թես. բ. 12։ բ Տիմ. ա. 9։ Տիտ. բ. 12։ ա Պետ. ա. 15։ բ Պետ. ա. 4։
ԻԹ Ես. խ. 3։ Մաղ. գ. 1։ դ. 5։ Մատ. ժա. 10։ Հմմ. 17։
Լ Մարկ. ա. 4։ Գլ. գ. 3։
ԼԱ Թուղ. իգ. 17։ Մաղ. դ. 2։
ԼԲ Ես. թ. 2։ խբ. 7։ խթ. 9։ Մատ. գ. 16։ Գոր. իգ. 18։
ԼԳ Գլ. բ. 40։
ԼԴ Մատ. գ. 1։ ժա. 7։ ——

*եան համար։ 21 Բրիտտոս կը թլփատուի, 22 ութնօրը կը
տարուի։ 28 Սիմէօն և Աննա կը մարգարէանան Բրիտտոսի վրայով։ 40 Բրիտտոս կը զարգանայ իմաստութիւնով,
46 ութնօրին մէջ Հրէից վարդապետներուն հարցումներ կ'ընէ, 51 և իր ծնողաց հնազանդ կը մնայ։*

Ու եղաւ որ այն օրերը Օգոստոս կայսրէն
2 հրաման եղաւ որ բոլոր աշխարհ գրուի։ (Այս
առաջին աշխարհագիրը եղաւ Կիւրենոսի Սիւրիայի վրայ կուսակալութիւն ըրած առեն։)
3 Եւ ամէնը կ'երթային աշխարհագիրը մտնելու՝
4 ամէն մէկը իր քաղաքին մէջ։ Յովսէփ ալ Գալիլեայէ, Նազարէթ քաղաքէն, ելաւ դէպի
Հրէաստան Բեթլեհէմ քաղաքը որ Բեթլէհէմ կ'ըսուի, (Հերեն Դաւիթի տունէն ու
5 ազգատոհմէն ըլլալուն համար,) Աշխարհագիրը
մտնելու Մարիամի հետ մէկտեղ, որ իր նշա-
6 նածն էր, և յղի էր։ Ու եղաւ որ երբ անոնք
7 հոն էին, անոր ծննդեան օրերը լեցուեցան։ Եւ
իր Անդրանիկ որդին ծնաւ, ու խանձարուրով փաթթեց և գանիկա մսուրին մէջ պառկեցուց,
վասն զի իջեւանին մէջ իրենց տեղ չկար։
8 Եւ այն տեղը հովիւներ կային դաշտի մէջ
կեցած, որոնք իրենց հօտերուն գիշերուան
9 պահպանութիւնը կ'ընէին։ Եւ ահա Տէրոջը
հրեշտակը անոնց վրայ իջաւ, ու Տէրոջը փառքը
անոնց բոլորտիքը ծագեցաւ. Ու խիստ շատ
10 վախցան։ Եւ հրեշտակը ըսաւ անոնց, Մի վախնաք, վասն զի ահա ես ձեզի մեծ ուրախութեան
աւետիս կու տամ, Որ բոլոր ժողովուրդին պի-
11 տի ըլլայ. Քանզի ձեզի այսօր Փրկիչ մը
ծնաւ Դաւիթի քաղաքին մէջ, որ Օծեալ Տէր
12 է։ Եւ ասիկա ձեզի նշան մը ըլլայ. մանուկ մը
պիտի գտնէք խանձարուրով փաթթուած ա-
13 մսուրի մէջ պառկած։ Եւ իսկոյն այն հրեշտակին հետ երկնային զօրքերու բազմութիւն մը
եղաւ, որոնք գՍտուածը կ'օրհնէին ու կ'ըսէին,
14 Բարձրութեան մէջ Աստուծոյ փառք,
ու երկրի վրայ Խաղաղութիւն, Մարդոց մէջ
15 հաճութիւն։ Ու եղաւ որ երբ հրեշտակները
անոնցմէ երկինք վերցան, հովիւները իրարու
ըսին, Եկէք մինչև Բեթլէհէմ երթանք, ու տեսնենք թէ ինչ է այս եղած բանը, զոր Տէրը մեզի
16 յայտնեց։ Ու եկան արտորնօք, և գտան Մարիամը ու Յովսէփը և մսուրին մէջ պառկած
17 մանուկը։ Ու երբ տեսան, իմացուցին այն խօսքին վրայով որ այս մանուկին համար իրենց
18 ըրուեցաւ։ Եւ ամէնը որ կը լսէին, կը զարմանային այն բաներուն վրայ զորոնք հովիւները
19 իրենց կը ըրուցէին։ Բայց Մարիամ այս ամէն բաները կը պահէր, ու իր սրտին մէջ կը մտա-
20 ծէր։ Եւ հովիւները դարձան, կը փառաւորէին ու կ'օրհնէին զԱստուած այն ամէն բաներուն համար զորոնք լսեցին ու տեսան, ինչպէս իրենց
ըրուցուած էր։
21 Ու երբ ութ օրերը լմնան եղան *մանուկը թլփատելու, հանոր անունը Յիսուս դրուեցաւ,
որ հրեշտակէն կոչուած էր՝ դեռ ինք ծոցը որմայրին մէջ չյղացած։
22 Ու Մովսէսի օրէնքին համեմատ երբ †անոնց
մաքրութեան օրերը լմնցան, Երուսաղէմ տա-
23 րին զանիկա Տէրոջը առջև հանելու, (Ինչպէս
գրուած է Տէրոջը օրէնքին մէջ, թէ Ամէն
արու որ արգանդ կը բանայ՝ Տէրոջը սուրբ ը-
24 սուի,) Ու Տէրոջը օրէնքին մէջ ըսուածին պէս
ընծայ տալու՝ զոյգ մը տատրակ կամ աղաւնիի
25 երկու ձագ։ Եւ ահա Երուսաղէմի մէջ մարդ
մը կար, որուն անունը Սիմէօն էր, ու այն մարդը արդար ու աստուածավախ էր, ‡և Իսրայէլի
մխիթարութեանը կը սպասէր. ու Սուրբ Հոգին
26 անոր վրայ էր։ Եւ անոր յայտնուած էր Սուրբ
Հոգիէն †թէ մահ պիտի չտեսնէ, մինչև Տէրոջը
27 Օծեալը տեսնէ։ Եւ Հոգիով տաճարը եկաւ.
ու երբ ծնողքը բերին Յիսուս մանուկը, որպէս
զի օրէնքին սովորութեանը պէս անոր համար
28 ընեն, Ինք ալ գանիկա իր գիրկը առաւ, և օրհ-
29 նեց զԱստուած ու ըսաւ, Ա՛ռ հիմա, ով Տէր,
արձակես քու ծառադ խաղաղութիւնով քու
30 խօսքիդ համեմատ. Վասն զի †իմ աչքերս տե-
31 սան քու փրկութիւնդ, Զոր բոլոր ժողովուրդ-
32 ներուն առջև պատրաստեցիր, Ազգս մը հեթանոսները լուսաւորելու, և փառք քու Իսրայէլ
33 ժողովուրդիդ։ Եւ Յովսէփ ու անոր մայրը զարմացած էին այն բաներուն վրայ՝ որոնք անոր
34 համար կը խօսուէին։ Ու Սիմէօն օրհնեց զանոնք, և անոր մօրը Մարիամի ըսաւ, Ահա այս
մանուկը †Իսրայէլի մէջ շատ մարդոց իյնալուն ու ելլելուն համար, Ու հակառակութեան
35 նպատակ մը ըլլալու համար կեցած է. (Ե-
՛րբու սրտէդ ալ թուր մը պիտի անցնի.) որպէս
զի *յօդե՛ շատ սիրտերէ խորհուրդներ յայտնուին։
36 Եւ հոն էր Աննա մարգարէն, Փանուէլի աղ-

ա Գործ. ե. 37։
բ ա Թագ. ժգ. 1, 4։ Յովհ. ե. 42։
գ Մատ. ա. 16։ Գլ. ա. 27։
դ Մատ. ա. 25։
ե Գլ. ա. 12։
զ Ծն. ժբ. 3։ Մատ. իբ. 19։ Մարբ. ա. 15։ Հմր. 31, 32։ Գլ. իգ. 47։ կազ. ա. 23։
է Ղեւ. Ը. 6։
ը Մատ. ա. 21։
թ Մատ. ա. 16։ ժգ. 16։ Գլ. ա. 43։ Գործ. բ. 36։ ժ. 36։ Փիլ. բ. 11։
ժ Ծն. իբ. 12։ լբ. 1, 2։ Սաղ. ծգ. 20, 21։ ճխգ. 2։ Դան. է. 10։ Երբ. ա. 14։ Յայտ. ե. 11։
ի Գլ. ժԲ. 38։ Եփես. ա. 6։ գ. 10, 21։ Յայտ. ե. 13։
լ Ղեւ. ծէ. 19։ Գլ. ա. 79։ Հռոմ. ե. 1։ Եփես. բ. 17։ կազ. ա. 20։
խ Յովհ. գ. 16։ Եփես. բ. 4, 7։ բ Թես. բ. 16։ ա Յովհ. գ. 9, 10։
ծ Ծն. լէ. 11։ Գլ. ա. 66։ Հմր. 51։
կ Ծն. ժէ. 12։ Ղեւ. ժբ. 3։ Գլ. ա. 59։
հ Ոմանք, պանիկա
ձ Մատ. ա. 21, 25։ Գլ. ա. 31։
ղ Ոմանք, անոր
ճ Ղեւ. ժբ. 2, 3, 4, 6։
մ Նկ. ժգ. 2։ իբ. 29։ լգ. 19։ Թուոց. գ. 13։ բ. 17։ ժբ. 15։
յ Ղեւ. ժբ. 2, 6, 8։
ն Ես. խ. 1։ Մարբ. ժե. 43։ Հմր. 38։
շ Սաղ. ձԲ. 48։ Երբ. ժա. 5։
ո Մատ. գ. 1։
չ Ծն. խգ. 30։ Փիլ. ա. 23։
պ Ես. ծբ. 10։ Գլ. գ. 6։
ջ Ես. Բ. 2։ իբ. 6։ իԲ. 6։ կ. 1, 2, 3։ Մատ. գ. 16։ Գործ. ժգ. 47։ իբ. 28։
ռ Ես. բ. 14։ Ովս. ժգ. 9։ Մատ. իա. 44։ Հռոմ. Բ. 32, 33։ ա Կոր. ա. 23, 24։ բ Կոր. բ. 16։ ա Պետ. բ. 7, 8։
ս Գործ. իբ. 22։
վ Սաղ. իբ. 10։ Յովհ. ժԲ. 25։

ջինկը, Աբերի ցեղէն. ասիկա իր օրերը շատ անցուցած էր, երկանը հետ եօթը տարի կենալով իր կուսութեան ժամանակէն, 37 եւ որքան էր գրեթէ ութսունըչորս տարուան, որ տաճարէն չէր զատուեր, հապա ծոմով և աղօթքով Աստուծոյ ծառայութիւն կ'ընէր "գիշեր ու ցո- 38 րեկ։ Եւ ասիկա նոյն ժամուն եկաւ, ու Տէրոջը գոհութիւն կու տար, ու անոր վրայով կը խօսէր այն ամէնուն՝ որոնք Երուսաղէմի մէջ փրկութեան կը սպասէին։

39 Ու երբ ամէն բան կատարեցին Տէրոջը օրէնքին համեմատ, նորէն Գալիլեա դարձան իրենց 40 Նազարէթ քաղաքը։ "Եւ մանուկը կը մեծնար ու հոգւով կը զօրանար իմաստութիւնով լեցուած, ու Աստուծոյ շնորհքը անոր վրայ էր։

41 Եւ անոր ծնողքը *ամէն տարի զատկի տո- 42 նին Երուսաղէմ կ'երթային։ Ու երբ անիկա տասներկու տարեկան եղաւ, տօնին սովորու- 43 թեանը պէս երբ անոնք Երուսաղէմ եղան, եւ երբ այն օրերը լմնցուցին ու նորէն ետ դարձան, Յիսուս մանուկը Երուսաղէմ մնաց. և 44 Յովսէփ ու անոր մայրը չէին գիտեր. Հապա կարծելով թէ անիկա ճամբորդներուն հետ է, մէկ օրուան ճամբայ գացին, ու կը փնտռէին զանիկա էրէնց ազգականներուն և ճանչուորնե- 45 րուն մէջ։ Ու երբ չգտան, նորէն Երուսաղէմ 46 դարձան զանիկա փնտռելու։ Ու եղաւ որ երեք օրէն ետքը տաճարին մէջ գտան զանիկա, որ վարդապետներուն հետ նստեր էր, անոնց մտիկ 47 կ'ընէր ու անոնց բան կը հարցնէր։ Եւ *ամէն անոր ականջ դնողները կը զարմանային անոր իմաստութեանը ու պատասխաններուն վրայ։ 48 Ու երբ տեսան զանիկա, ապշած մնացին. և անոր մայրը ըսաւ անոր, Որդեակ, ինչո՞ւ հա- մար մեզի այդպէս ըրիր. ահա քու հայրդ ու 49 ես խիստ վշտացած քեզ կը փնտռէինք, Եւ ըսաւ անոնց, Ձի՞ս ինչո՞ւ կը փնտռէիք. չէի՞ք գիտեր թէ ինծի պէտք է *որ իմ Հօրս *տունը ըլլամ։

50 †Եւ անոնք չհասկցան այն խօսքը զոր իրենց 51 ըրաւ։ Եւ իջաւ անոնց հետ ու գնաց Նազարէթ, և անոնց հնազանդ էր. *բայց անոր մայրը այս ամէն խօսքերը իր սրտին մէջ կը պահէր։

52 Եւ Յիսուս *կը զարգանար իմաստութիւնով ու հասակով, և Աստուծմէ ու մարդոցմէ շնորհք գտնելով։

ԳԼ. Գ

1 Յովհաննէսի մկրտութիւնը և քարոզութիւնը. 15 անոր վկայութիւնը Քրիստոսի համար։ 20 Հերովդէս կը բանտարկէ Յովհաննէսը։ 21 Քրիստոս կը մկրտուի, ու երկինքէն վկայութիւն կ'ըլլայ իրեն համար։ 23 Յիսուսի տարիքը, և անոր ազգաբանութիւնը Յովսեփէ մինչև Ադամ հասնելով։

Տիբերիոս կայսրին թագաւորութեան տասներհինգերորդ տարին, Պոնտացի Պիղատոսի Հրէաստանի վրայ կուսակալութիւն ըրած ատենը, ու Հերովդէսի Գալիլեացւոց վրայ չորրորդապետութեան ատենը, և անոր եղբօրը Փիլիպպոսի Իտուրացւոց և Տրաքոնացւոց երկրին վրայ չորրորդապետութեան ատենը, և Լիւսանիայի Աբիլինացւոց վրայ չորրորդապետութեան ատենը, 2 "Ե- Աննասի ու Կայիափայի քահանայապետութեան ատենը Աստուծոյ խօսքը եղաւ Զաքարիայի որդւոյն Յովհաննէսի վրայ անապատին 3 մէջ։ Ու անիկա եկաւ Յորդանանու բոլոր կողմերը, և ապաշխարութեան մկրտութիւն կը 4 քարոզէր եմեղքերու թողութեան համար. Ինչպէս եսայի մարգարէին խօսքերուն գիրքին մէջ գրուած է՝ ըսելով, "Անապատի մէջ կանչողին ձայնը, Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէք, 5 անոր շաւիղները շիտկեցէք. Ամէն ձոր պիտի լեցուի, և ամէն լեռ ու բլուր պիտի ցածնայ, և ծուռը պիտի շտկուի, ու խորտուբորտ տե- 6 ղերը հարթ ճամբաներ պիտի ըլլան։ Եւ ամէն մարմին Աստուծոյ փրկութիւնը պիտի տեսնէ։

7 Ու իրմէ մկրտուելու եկող ժողովուրդներուն ըսաւ, Ո՛վ իժերու ծնունդներ, ո՞վ իմացուց 8 ձեզի գալու բարկութենէն փախչիլ։ Ուրեմն ապաշխարութեան արժանաւոր պտուղներ բերէք, և մի սկսիք ձեր ներսիդին ըսել թէ Մենք մեզի հայր՝ Աբրահամը ունինք, քանի կ'ըսեմ ձեզի որ Աստուած կարող է այս քարերէն Աբրահամի 9 որդիներ հանել։ Ալ հիմա կացինը ծառերուն արմատին քով կը դրուի. Ուստի ամէն ծառ որ բարի պտուղ չբերեր, կը կտրուի ու կրակը 10 կը ձգուի։ Եւ ժողովուրդները կը հարցնէին ի- 11 րեն ու կ'ըսէին, Ուրեմն ի՞նչ ընենք։ Պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ով որ երկու հանդերձ ունի, թող չունեցողին տայ. և 12 ով որ կերակուր ունի, նոյնպէս ընէ։ "Մաքսաւորներ ալ եկան մկրտուելու, ու ըսին անոր, 13 Վարդապետ, մենք ի՞նչ ընենք։ Ան ալ ըսաւ անոնց, Ձեզի հրամայուածէն աւելի բան չպահանջէք։ Զինուորներն ալ կը հարցնէին անոր 14 ու կ'ըսէին, Եւ մենք ի՞նչ ընենք. ըսաւ անոնց, Մէ՛կը մի հարստահարէք. Ու չարչա՛ր վրայ ըր-

---

* Դար. իզ. 7։ ա Տիմ. ե. 5։
ե Մատ. ժե. 43։ Հմր. 25։ Գլ. իգ. 21։
ը Հմր. 52։ Գլ. ա. 80։
ի Ել. իգ. 15, 17։ լգ. 23։ բ Օր. ժզ. 1, 16։
ն Մատ. է. 28։ Մարկ. ա. 22։
Գլ. գ. 22, 32։ Յովհ. է. 15, 46։
ա Յովհ. բ. 16։
• կամ, էրբ Հիւրը
ե Գլ. բ. 45։ ժբ. 34։
զ Հմր. 19։ Դան. է. 28։
է ա Թագ. բ. 26։ Հմր. 40։
ը Յովհ. ժա. 49, 51։ ժբ. 13։ Գար. գ. 6։
թ Մատ. գ. 1։ Մարկ. ա. 4։
ժ Գլ. ա. 77։
ի Ես. խ. 3։ Մատ. գ. 3։ Մարկ. ա. 3։ Յովհ. ա. 23։
լ Սպր. գբ. 2։ Ես. ծբ. 10։ Գլ. բ. 10։
խ Մատ. գ. 7։
ծ Մատ. է. 19։
կ Գար. բ. 37։
հ Գլ. ժա. 41։ բ Կար. բ. 14։ Յակ. բ. 15, 16։ ա Յովհ. գ. 17։ դ. 20։
ձ Մատ. իա. 32։ Գլ. է. 29։
ղ Գլ. ժբ. 8։
ճ Ել. իգ. 1։ Գհ. ժբ. 11։

պարտուԹիւն մի ընէք, ու ձեր Թոշակով բաւականացէք։

15 Երբ ժողովուրդը կը սպասէր, և ամէնը իրենց սիրտերուն մէջ կը մտածէին Յովհաննէսի
16 համար՝ Թէ ա՛ս է արդեօք Քրիստոսը, Յովհաննէս պատասխան տուաւ ամէնուն ու ըսաւ, Ես
ձեզ ջրով կը մկրտեմ, բայց ինծմէ աւելի զօրաւորը կու գայ, որուն կօշիկներուն կապերը
քակելու արժանի չեմ, անիկա ձեզ պիտի մկրտէ
17 Հոգւով Սրբով և կրակով։ Որուն հեծանոցը իր
ձեռքն է, և իր կալը պիտի մաքրէ, ծու ցորենը
իր ամբարը պիտի ժողվէ, և յարդը չմարող
18 կրակով պիտի այրէ։ Ուրիշ շատ բաներ ալ կը
քարոզէր՝ ժողովուրդը յորդորելով։
19 Բայց Հերովդէս չորրորդապետը անկէ յանդիմանուելով իր *եղբօր կնոջ, Հերովդիայի,
համար, և բոլոր չարութիւններուն համար,
20 զորոնք Հերովդէս գործեց, Ա՛յն ամէնուն վրայ
դայն ալ աւելցուց, որ Յովհաննէսը բանտի
մէջ գոցեց։
21 Ու երբ մկրտուեցաւ բոլոր ժողովուրդը, հե՛ւ
Յիսուս ալ մկրտուելով՝ աղօթք կ'ընէր, երկինք
22 բացուեցաւ, Ես Սուրբ Հոգին մարմնաւոր երեւութով աղաւնիի պէս անոր վրայ իջաւ, ու
երկինքէն ձայն մը եկաւ, որ կ'ըսէր, Դուն ես
իմ սիրելի Որդիս, քեզի հաճեցայ։
23 Ես ինքն Յիսուս սկսեր էր Ցդրեմէ երեսուն
տարեկան ըլլալ, ոչ (ինչպէս կը կարծուէր)
Նորդին էր Յովսէփի, որ Հեղիի, որ Մատթի,
24 Որ Ղեւիի, որ Մեղքիի, որ Յաննէի, որ Յով-
25 սէփի, Որ Մատաթիայի, որ Ամովսի, որ Նա-
26 ւումի, որ Եսղիի, որ Նանգէի, Որ Մաաթի, որ
Մատաթիայի, որ Սեմէիի, որ Յովսէփի, որ
27 Յուդայի, Որ Յովհաննայի, որ Ռեսայի, որ Զո-
28 րաբաբէլի, որ Սաղաթիէլի, որ Ներիի, Որ Մել-
քիի, որ Ադդիի, որ Կովսամի, որ Եղմադադի,
29 որ Երի, Որ Յովսէսի, որ Եղիազարի, որ Յովրամի,
30 որ Մատթի, որ Ղեւիի, Որ Սիմէոնի, որ Յու-
դայի, որ Յովսէփի, որ Յովնանի, որ Եղիակիմի,
31 Որ Մելէայի, որ Մայնանի, որ Մատաթայի,
32 *որ Նաթանի, *որ Դաւիթի, *Որ Յեսսէի, որ
Ովբէթի, որ Բոոսի, որ Սաղմոնի, որ Նասսոնի,
33 Որ Ամինադաբի, որ Արամի, որ Եսրոնի, որ Փա-
34 րէսի, որ Յուդայի, Որ Յակոբի, որ Իսահակի,
35 որ Աբրահամի, *որ Թարայի, որ Նաքովրի, Որ
Սերուգի, որ Ռագաւի, որ Փաղէկի, որ Եբերի,
36 որ Սաղայի, *Որ Կայնանի, որ Արփաքսադի, "որ
37 Սեմի, որ Նոյի, որ Ղամէքի, Որ Մաթուսաղաի, որ Ենովքի, որ Յարեդի, որ Մաղաղիէլի,
38 որ Կայնանի, Որ Ենոսի, որ Սէթի, որ Ադամի,
Նոր Աստուծոյ։

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոս ծոմ կը պահէ և կը փորձուի. 13 կը յաղթէ Սատանայի, 14 կը սկսի քարոզել։ 16 Նազարէթի մարդիկը կը զարմանան անոր շնորհալից խօսքերուն վրայ։ 33 Ցիսուս կը բժշկէ դիւահար մը, 38 Պետրոսի զոքանչը, 40 և ուրիշ շատ հիւանդներ, 41 Դեւերը կը խոստովանին Թէ անիկայ է Քրիստոսը, բայց կը յանդիմանուին անկէ։ 43 Քրիստոս կը քարոզէ քաղաքներուն մէջ։

Ե՛ Յիսուս Հոգւով Սրբով լեցուած՝ Յորդանանէ դարձաւ, Ես Հոգիէն անապատը տարուեցաւ,
2 եւ քառասուն օր Սատանայէ փորձուեցաւ. Ես այն օրերը բան մը չկերաւ, և
այն օրերուն լմննալէն ետև անօթեցաւ։
3 Ու Սատանայ ըսաւ անոր, Եթէ Աստուծոյ
4 Որդին ես, ըսէ այդ քարին որ հաց ըլլայ։ Եւ
Յիսուս պատասխան տուաւ անոր ու ըսաւ,
*Գրուած է Թէ Ոչ միայն հացով կ'ապրի մարդ,
հապա Աստուծոյ ամէն խօսքովը։
5 Եւ Սատանայ բարձր լեռ մը հանելով զանիկա, աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները
6 ցուցուց անոր վայրկեանի մը մէջ։ Եւ Սատանայ ըսաւ անոր, Ա՛յս ամէն իշխանութիւնը ու
անոնց փառքը քեզի պիտի տամ, Ելան զի ինծի յանձնուած է, և որու որ ուզեմ՝ կու տամ
7 զանիկա։ Ուստի եթէ դուն իմ առջեւս երկրպագութիւն ընես, ամէնը քեզի ըլլայ։ Եւ
8 Յիսուս պատասխան տուաւ անոր ու ըսաւ,
*Գրուած է Թէ Քու Տէր Աստուծոյդ երկրպագութիւն ընես, ու միայն զանիկա պաշտես։
9 Եւ զանիկա տարաւ Երուսաղէմ ու տաճարին աշտարակին վրայ կայնեցուց, ու ըսաւ անոր, եթէ դուն Աստուծոյ Որդին ես, քեզ ատ-
10 կէ վար ձգէ. Վասն զի *գրուած է Թէ Իր
հրեշտակներուն պիտի պատպրէ քեզի համար
11 որ քեզ պահեն. Ու ձեռքերնուն վրայ պիտի
վերցնեն քեզ, որ չըլլայ Թէ ոտքդ քարի զար-
12 նես. Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ
անոր, *Ըսուած է Թէ Քու Տէր Աստուածդ
13 չփորձես։ Ու երբ Սատանայ ամէն փորձութիւնը
կատարեց, ժամեն մը ետ կեցաւ անկէ։
14 Եւ Յիսուս Հոգիին զօրութիւնովը Գալիլեա դարձաւ, ու անոր համբաւը այն գաւա-
15 ռին ամէն կողմերը տարածուեցաւ։ Եւ ինք
անոնց ժողովարաններուն մէջ կը սորվեցնէր,
ու ամէնէն կը փառաւորուէր։
16 Ու եկաւ Նազարէթ, ուր ինք՝ մեծցած էր,
և իր սովորութեանը պէս Հնգշաբթի օրը մտաւ

Ե Մատ. գ. 11։
Ձ Մրկ. դ. 12։ Մատ. ժգ. 30։
Է Մատ. ժգ. 3։ Մար. զ. 17։
* Ոմանք, եղբօրը փիլիպպոսի
Ը Մատ. գ. 13։ Ցովհ. ա. 32։
Թ Թուա. գ. 3, 35, 39, 43, 47։
Ժ Մատ. ժգ. 55։ Ցովհ. զ. 42։
Ի Ջաք. ժբ. 12։
Ձ բ Թագ. ե. 14։ ա Մն. դ. 5։
Ղ Հռութ դ. 18, եև։ ա Մն. բ. 10, եև։
Ճ Մն. ժա. 24, 26։
Մ Տես Մն. ժա. 12։
Յ Մն. ե. 6, եև։ ժա. 10, եև։
Ն Մն. ե. 1, 2։

Ո Մատ. գ. 1։ Մար. ա. 12։
Պ Հմր. 14։ Գլ. բ. 27։
Ջ Նկ. լդ. 28։ գ Թագ. ժթ. 8։
Ռ բ Օր. բ. 3։
Ս Ցովհ. ժբ. 31։ ժգ. 30։ Ցայտ. ժգ. 2, 7։
Վ Ոմանք, նախ դնաս, Սատանայ, վասն զի գրուած
Տ բ Օր. գ. 13։ ժ. 20։
Ր Մատ. դ. 5։
Ց Սաղ. դա. 11։
Ւ բ Օր. գ. 16։
Փ Ցովհ. ժգ. 30։ Նրմ. դ. 15։
Ք Մատ. դ. 12։ Ցովհ. դ. 43։
Օ Հմր. 1։
Ֆ Գոր. ժ. 37։
Ա Մատ. բ. 23։ ժգ. 54։ Մար. գ. 1։
Բ Գոր. ժգ. 14։ ժէ. 2։

17 ժողովարանը, ու ելաւ որ կարդայ։ Եւ տուին
անոր Եսայի մարգարէին գիրքը. ու երբ գիրքը
բացաւ, գտաւ այն տեղը՝ ուր գրուած էր,
18 [ա]Տէրոջը Հոգին իմ վրաս է. [բ]վասն զի զիս օծեց
աղքատներուն աւետարան քարոզելու, զիս ղրր-
19 կեց կոտրած սիրտ ունեցողները բժշկելու, Գե-
րիներուն ազատութիւն և կոյրերուն տեսու-
թիւն քարոզելու, հարստահարութիւն կրող-
ները ազատ թող տալու, Տէրոջը ընդունելի
20 տարին քարոզելու։ Եւ գիրքը գոցելով՝ տուաւ
սպասաւորին ու նստաւ. և ժողովարանը եղող-
ներուն ամէնը աչքերնին անկած անոր կը նա-
21 յէին։ Եւ սկսաւ անոնց ըսել, Այսօր այս գրր-
ուածը կատարուեցաւ ու ձեր ականջները լսե-
22 ցին։ Եւ ամէնը անոր վրայ կը վկայէին, ու կը
զարմանային անոր բերնէն ելած շնորհալի խօս-
քերուն վրայ, ու կ'ըսէին, [գ]Ասիկա Յովսէփի
23 որդին չէ՞։ Եւ ըսաւ անոնց, Իրաւ որ դուք
ինծի պիտի ըսէք այս առակը, Բժիշկ, քու
անձդ բժշկէ. [դ]որչափ բաներ լսեցինք որ կա-
փառնայումի մէջ եղան, [ե]հոս ալ ըրէ քու
24 քաղաքիդ մէջ։ Եւ ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի, թէ [զ]մարգարէ մը իր քաղաքին մէջ
25 ընդունելի չէ։ Եւ արդարև կ'ըսեմ ձեզի, [է]թէ
շատ այրեւարիներ կային Եղիայի օրերը Իսրա-
էլի մէջ, երբ երեք տարի ու վեց ամիս եր-
կինք գոցուեցաւ, այնպէս որ մեծ սով եղաւ
26 բոլոր երկրին մէջ. բայց Եղիա անոնցմէ [ը]ոեւէ-
ւը չղրկուեցաւ, հապա միայն Սիդոնացւոց Սարեփ-
27 թա քաղաքին մէջ այրեւարի կնոջ մը։ [թ]Եւ շատ
բորոտներ կային Իսրայէլի մէջ Եղիսէ մար-
գարէին առեն, ու անոնցմէ [ժ]ոեւէ մէկը չմաքրուե-
28 ցաւ, հապա միայն Նէեման Ասորի։ Եւ ժողո-
վարանին մէջ ամէնն ալ բարկութիւնով լեց-
29 ուեցան՝ երբ այս խօսքերը լսեցին. Ու ելան զա-
նիկա քաղաքէն դուրս հանեցին, ու տարին
զանիկա մինչև այն լեռանը ցցուած ծայրը,
որուն վրայ իրենց քաղաքը շինուած էր, որպէս
30 զի զանիկա բարձր տեղէն վար ձգեն։ [ի]Բայց
ինք անոնց մէջէն անցաւ գնաց,
31 Ու [ի]ջաւ Գալիլեայի Կափառնայում քա-
ղաքը, ու շաբաթ օրերը կը սորվեցնէր անոնց։
32 Եւ կը զարմանային անոր վարդապետութեանը
վրայ, [ի]վասն զի իշխանութիւնով էր անոր խօս-
33 քը։ Ու ժողովարանին մէջ մարդ մը կար, որ
պիղծ դեւի ոգի ունէր, ու մեծ ձայնով մը ա-
34 ղաղակեց՝ Ըսելով, Թող տուր, դուն մեզի հետ
[ի]՞նչ բան ունիս, Յիսուս Նազովրեցի. միթէ
մեզ կորնցնելո՞ւ եկար. [կ]գիտեմ քեզ ո՞վ ես.
35 [լ]Աստուծոյ Սուրբը։ Եւ Յիսուս սաստեց անոր՝
ըսելով, Պապանձէ ու ել ասկէ. ու դեւը զա-

նիկա ներսէն գետինը զարկաւ, և ելաւ անկէ, ու ջնաս մը չտուաւ
36 անոր։ Եւ զարմանք եկաւ ամէնուն վրայ, և
իրարու հետ կը խօսէին ու կ'ըսէին, Այս ինչ
խօսք է, որ իշխանութիւնով և զօրութիւնով
37 կը հրամայէ պիղծ ոգիներուն, ու կ'ելլեն։ Եւ
անոր համբաւը տարածուեցաւ շրջակայ գաւա-
ռին ամէն տեղերը։
38 Ու ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնի տունը
39 մտաւ։ Սիմոնի զոքանչն ալ սաստիկ ջերմով կը
տանջուէր, ու անոր համար աղաչեցին իրեն։
40 Եւ Յիսուս անոր վրայ կայնելով՝ սաստեց ջեր-
մին, որ թողուց զանիկա. և շուտ մը ելաւ ու
անոնց սպասաւորութիւն կ'ընէր։
41 [ե]Եւ արեւին մտնը մուտ առնէր՝ ամէն անոնք
որ ունէին տեսակ տեսակ ցաւերով հիւանդ-
ները, իրեն բերին զանոնք. ինք ալ անոնցմէ ա-
մէն մէկուն վրայ ձեռք դնելով՝ բժշկեց զանոնք։
42 [զ]Դեւեր ալ կ'ելլէին շատերէն, կ'աղաղակէին ու
կ'ըսէին թէ Դուն ես Քրիստոս, Աստուծոյ Որ-
դին. [է]և ինք կը սաստէր ու ու թող չէր տար
անոնց որ խօսին, վասն զի գիտէին թէ ինք
Քրիստոսն է։
43 [ը]Ու երբ ցորեկ եղաւ, ելաւ ու գնաց անա-
պատ տեղ մը, և ժողովուրդները կը փնտռէին
զանիկա. եկան մինչև անոր, ու կը սփիռէին զա-
44 նիկա որ իրենցմէ չերթայ. [թ]Բայց անիկա ըսաւ
անոնց, Պէտք է ինծի որ ուրիշ քաղաքներու
ալ Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարոզեմ,
45 քանզի այս բանին համար ղրկուած եմ։ [ժ]Ու
Գալիլեայի ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր։

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոս Պետրոսի նաւը նստած՝ կը սորվեցնէ ժողո-
վուրդին, 4 և ձուկերու հրաշալի որսով մը կը ցուցնէ թէ
Պետրոսը ու անոր ընկերները մարդոց որսորդներ պիտի
ընէ, 12 Քրիստոս բորոտը կը մաքրէ. 16 անապատ տեղ
մը քաշուած՝ աղօթք կ'ընէ. 18 անդամալոյծ մը կը
բժշկէ. 27 իրեն կը կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը. 29
մեղաւորներու հետ հաց կուտէ. 34 և կը նախատձոյնէ թէ
իր համբառնալէն ետև առաքեալները ներողութիւն պիտի
կրեն ու ծոմ պահեն։

Ու [ա]եղաւ որ երբ ժողովուրդը անոր բո-
լորտիքը դիզուեցաւ Աստուծոյ խօսքը լսելու
համար, ինք ալ Գեննեսարեթի ծովակին քով
2 կեցեր էր, Ու տեսաւ երկու նաւեր որոնք ծո-
վակին քով կեցեր էին, և ձկնորսները անոնց
3 մէջէն ելած՝ ուռկանները կը լուային։ Ինք այն
նաւերէն մէկուն մէջ մտաւ որ Սիմոնին էր, և
աղաչեց անոր որ քիչ մը ցամաքէն դէպ ի մէջ

ա Ես. կա. 1։
բ կամ, անոր համար
գ Ապ. խոհ. 2։ Մատ. ժգ. 54։ Մար. զ. 2։ Գլ. բ. 47։
դ Ծովհ. գ. 42։
ե Մատ. դ. 13։ ժա. 23։
զ Մատ. ժգ. 54։ Մար. զ. 1։
է Մատ. ժգ. 57։ Մար. զ. 4։ Ծովհ. դ. 44։
ը գ Թագ. ժէ. 9։ ժը. 1։ Ծակ. Ե. 17։
թ գ Թագ. Ե. 14։
ժ Ծովհ. բ. 59։ ժ. 39։
ի Մատ. դ. 13։ Մար. ա. 21։
լ Մատ. է. 28, 29։ Տիտ. բ. 15։
խ Մար. ա. 23։
ծ Հմր. 42։
կ Ապ. ժգ. 10։ Դան. Թ. 24։ Գլ. ա. 35։
հ Մատ. ը. 14։ Մար. ա. 29։
ձ Մատ. ը. 16։ Մար. ա. 32։
ղ Մար. ա. 34։ գ. 11։
ճ Մար. ա. 25, 34։ Հմր. 34, 35։
մ Մար. ա. 35։
յ Մար. ա. 39։
ն Մատ. դ. 18։ Մար. ա. 16։

տանի. և նաւելով՝ նաւուն մէջէն ժողովուրդ-
ներուն կը սորվեցնէր։
4 Ու երբ խօսէլէն դադարեցաւ, ըսաւ Սիմոնի,
ԲԱռաջ տար նաւը դէպ ի խորունկը, և ուռ-
5 կաններնիդ ձգեցէք ձուկ որսալու։ Եւ Սիմոն
պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր, Վարդապետ
բոլոր գիշերս աշխատեցանք ու բան մը չբռնե-
ցինք. բայց քու խօսքիդ համար ուռկանը ձգեմ։
6 Ու երբ զայս ըրին, խիստ շատ ձուկեր ժողվե-
ցին մէջը, ու իրենց ուռկանը կը պատռտէր։
7 Եւ ածք կ'ընէին միւս նաւուն մէջ եղող ի-
րենց ընկերներուն՝ որ գան օգնեն իրենց. և
եկան ու երկու նաւերն ալ լեցուցին, մինչև
8 որ ընկղմելու մօտ էին։ Սիմոն Պետրոս երբ տե-
սաւ, Յիսուսի ծունկերուն ինկաւ ու ըսաւ,
Տէր, ինձմէ քովէս մեկնի գնա, քանզի ես մեղա-
9 ւոր մարդ մըն եմ։ Վասն զի ապշութիւնը պա-
տեց զանիկա և անոր հետ եղող ամէնը՝ այն
10 իրենց բռնած ձուկերուն որսին համար. Նոյն-
պէս ալ Զեբեդէոսի որդիները, Յակոբոս և Յով-
հաննէս, որոնք Սիմոնի ընկերներն էին. ու Յի-
սուս ըսաւ Սիմոնի, Մի վախնար, Ոսակէ եւս
11 մարդոց որսորդ պիտի ըլլաս։ Եւ նաւերը ցամա-
քը հանելով՝ Եամէն բան թողուցին և անոր
եւեւէն գացին։
12 Ու եղաւ որ երբ ինք քաղաքի մը մէջ էր,
ահա մարդ մը բորոտութիւնով լեցուն՝ երբ
Յիսուսը տեսաւ, երեսի վրայ իյնալով աղաչեց
անոր ու ըսաւ, Տէր, եթէ ուզես՝ կրնաս զիս
13 մաքրել։ Եւ Յիսուս իր ձեռքը երկնցնելով
դպաւ անոր, ու ըսաւ, Կ'ուզեմ, մաքրուէ. և
14 շուտ մը բորոտութիւնը անկէ գնաց։ Եւ ինք
պատուիրեց անոր որ մարդո՛ւ չըսէ, Հապա,
ըսաւ, Գնա քեզ քահանային ցուցուր, և
ըՄովսէսի պատուիրածին պէս քու մաքրուե-
լուդ ընծան տուր, անոնց վկայութիւն ըլլալու
15 համար։ Եւ անոր վրայով խօսքը աւելի կը տա-
րածուէր։ Ու շատ ժողովուրդներ կը ժողվուէին
մտիկ ընելու, և անով իրենց հիւանդութիւն-
16 ներէն բժշկուելու։ Բայց ինք անապատ տեղեր
կը քաշուէր և աղօթք կ'ընէր։
17 Ու եղաւ որ օր մը ինք կը սորվեցնէր, ու
փարիսեցիներ և օրինաց վարդապետներ նստած
էին, որոնք Գալիլեայէ ու Հրէաստանէ ու Ե-
րուսաղէմի բոլոր գիւղաքաղաքներէն ժողվուած
էին. ու Տէրոջը զօրութիւնը ներկայ էր զանոնք
18 բժշկելու։ Եւ ահա քանի մը մարդիկ անգա-
մալոյծ մարդ մը մահիճովը բերին, և հնարը կը
փնտռէին թէ ի՛նչպէս զանիկա ներս խոթեն ու
19 դնեն անոր առջև։ Ու երբ բազմութենէն ճա՛ր
չէին գտներ՝ որ անկէ ներս խոթեն զանի-
կա, տանիքին վրայ ելան, և զանիկա կղմինտրը-

ներուն միջէն մահիճովը միջտեղը Յիսուսի առ-
20 ջև իջեցուցին։ Եւ անիկա տեսնելով անոնց
հաւատքը՝ ըսաւ անոր, Ով մարդ, քու մեղ-
21 քերդ քեզի ներուած են։ Եւ Գպիրները ու
փարիսեցիները սկսան խորհիլ ու ըսել, Ո՞վ է
ասիկա՝ որ հայհոյութիւններ կը խօսի, Ո՞վ
կրնայ մեղքերու թողութիւն տալ, բայց միայն
22 Աստուած։ Եւ Յիսուս իմանալով անոնց խոր-
հուրդները՝ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց,
23 Սիրտերնուդ մէջ ի՞նչ կը խորհիք։ Ո՞րը աւելի
դիւրին է, քու մեղքերդ քեզի ներուած են՝
24 ըսե՞լը, թէ ելլէ ու քալէ՝ ըսելը։ Բայց որպէս-
զի դիտնաք թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն
ունի երկրի վրայ մեղքերու թողութիւն տալու,
(ըսաւ անդամալոյծին,) Քեզի կ'ըսեմ, ելլէ
25 մահիճդ առ ու տունդ գնա։ Ան ալ իսկոյն
անոնց առջև ելաւ, ու վրան առաւ ինչ բանի
վրայ որ պառկած էր, և գնաց իր տունը, ու
26 Աստուծոյ փառք կու տար։ Եւ ամէնը ապշած
մնացին, ու Աստուծոյ փառք կու տային, և
վախով լեցուած՝ կ'ըսէին թէ Այսօր նորանշան
բաներ տեսանք։
27 Եւ այս բաներէն ետև ելաւ առՆ, ու տե-
սաւ մաքսաւոր մը, որուն անունը Ղևի էր որ
մաքս ընդունելու տեղը նստեր էր, ու ըսաւ ա-
28 նոր, Ետևէս եկուր։ Ան ալ թողուց ամէնը և
29 ելաւ գնաց անոր ետևէն։ Ու Ղևի անոր
մեծ կոչունք մը ըրաւ իր տանը մէջ. Եւ շատ
բազմութիւն կար մաքսաւորներու և ուրիշնե-
30 րու՝ որ անոնց հետ սեղան նստեր էին։ Եւ ա-
նոնց դպիրները ու փարիսեցիները տրտունջ կ'ը-
նէին անոր աշակերտներուն ու կ'ըսէին, Ինչո՞ւ
համար մաքսաւորներուն և մեղաւորներուն հետ
31 կ'ուտէք ու կը խմէք։ Եւ Յիսուս պատասխան
տալով՝ ըսաւ անոնց, Առողջներուն բժիշկ պէտք
32 չէ, հապա հիւանդներուն. Ես յարդարները
կանչելու չեկայ, հապա մեղաւորները՝ ապաշ-
խարութեան։
33 Անոնք ալ ըսին անոր, Ինչո՞ւ Յովհաննէսի
աշակերտները շատ անգամ ծոմ կը պահեն և
աղօթքներ կ'ընեն, նոյնպէս ալ փարիսեցինե-
րուն աշակերտները. Եւ քուկիններդ կուտեն ու
34 կը խմեն։ Անիկա ալ ըսաւ անոնց, Կրնա՞ք
հարսնիքին տղոցը ծոմ պահել տալ՝ քանի որ
35 փեսան իրենց հետ է։ Բայց օրեր պիտի գան
որ երբ փեսան իրենցմէ վերցուի, ապա այն օ-
36 րերը ծոմ պիտի պահեն։ Ասակ մըն ալ ըսաւ
անոնց, Թէ Մէկը չձգեր նոր լաթի կտոր հին
հանդերձի վրայ. եթէ ոչ՝ այն նորը պատռուածք
ալ կ'ընէ, ու հինցածին հետ ալ չհիարանիր
37 այն նոր լրնէն եղած կտորը։ Եւ մէկը նոր գի-
նին հին տիկերու մէջ չդներ. եթէ ոչ՝ նոր գի-

Ե Ծովհ. ի՛ա. 6։
Զ ը Թագ. ը. 9։ գ Թագ. ժէ. 18։
է Մատ. դ. 19։ Մար. ա. 17։
Ը Մատ. դ. 20։ ԺԲ. 27։ Մար. ա. 18։ Գլ. ԺԸ. 28։
Ի Մատ. ը. 2։ Մար. ա. 40։
Լ Մատ. ը. 4։
Խ Ղևտ. ԺԳ. 4, 10, 21, 22։
Ծ Մատ. դ. 25։ Մար. գ. 7։ Ծովհ. ը. 2։
Կ Մատ. ԺԳ. 23։ Մար. զ. 46։
Հ Մատ. Բ. 2։ Մար. բ. 3։
Ձ Մատ. Բ. 3։ Մար. բ. 6, 7։
Ղ Սագ. լբ. 5։ Նա. խգ 25։
Ճ Մատ. Բ. 9։ Մար. բ. 13, 14։
Մ Մատ. Բ. 10։ Մար. բ. 15։
Յ Գլ. ԺԱ. 1։
Ն Մատ. Բ. 13։ ա Տիմ. ա. 15։
Շ Մատ. Բ. 14։ Մար. բ. 18։
Ո Մատ. Բ. 16, 17։ Մար. բ. 21, 22։

նին *տիկերը կը պատռէ, ինք կը թափի ու տի-
38 կերը կը կորսուին. Հապա նոր գինին նոր տի-
կերու մէջ դնելու է, ու երկուքն ալ կը պահ-
39 ուին։ Եւ մէկը հին գինին խմելէն ետև անմիջա-
պէս նորը չուզեր, քանզի կ'ըսէ թէ Հինը աւելի
ախորժելի է։

ԳԼ. Զ

1 Բրիտոս շաբաթ օրուան պահպանութեանը վրայով փարիսեցիներուն կուրութիւնը կը յանդիմանէ Սուրբ Գրոց վկայութեամբ՝ փառաւոր և հրաշքով. 13 տասներկու առաքեալները կ'ընտրէ. 17 հիւանդները կը բժշկէ. 20 ժողովուրդին առջև իր աշակերտներուն խօսելով կը ցուցնէ թէ որո՛նց կը վայլէ երանութիւն և որո՛նց վոյ. 27 կը պատուիրէ թշնամին սիրել, 46 և Աստուծոյ խօսքին հնազանդելով բարիք գործել, որ չըլլայ թէ առանց հիման հողի վրայ չինուած տան մը պէս կործանինք փորձութեան օրը։

Ու ՚եղաւ որ երկրորդ առաջին շաբաթ
օրը ինք արտերուն մէջէն կ'անցնէր, և իր ա-
շակերտները ցորեան հասկեր փրցնելով՝ ձեռքեր-
2 նուն մէջ կը շփէին ու կ'ուտէին։ Ու փարիսե-
ցիներէն ոմանք ըսին անոնց, Ի՞նչ կ'ընէք, Էզոր
3 արժան չէ բնել շաբաթ օրը։ Եւ Յիսուս պա-
տասխան տալով՝ անոնց ըսաւ, Չէ՞ք կարդացեր
դուք Դաւթի ըրածը, երբ անօթեցաւ ինք և
4 անոնք որ իրեն հետ էին, Ինչպէս անիկա Ա-
ստուծոյ տունը մտաւ, և առաջաւորութեան
հացերը առաւ ու կերաւ, և տուաւ անոնց ալ
որ իրեն հետ էին. Էզորոնք մարդո՛ւ օրինաւոր
5 չէ ուտել, բայց միայն քահանաներուն։ Եւ
ըսաւ անոնց, Որդին մարդոյ շաբաթին ալ
տէրն է։

6 Եւ եղաւ որ ուրիշ շաբաթ օր մըն ալ ինք
ժողովարանը մտաւ ու կը սորվեցնէր. և հոն
7 մարդ մը կար որուն աջ ձեռքը չորցած էր։ Եւ
դպիրները ու փարիսեցիները անոր կը սպասէին՝
թէ շաբաթ օրը պիտի կը բժշկէ՞, որպէս զի
ամբաստանութեան առիթ մը գտնեն անոր դէմ։
8 Իսկ ինք գիտնալով անոնց խորհուրդները, ըսաւ
այն մարդուն որուն ձեռքը չորցած էր, Ելիր,
9 մէջտեղը կայնէ. ան ալ ելաւ կայնեցաւ։ Յի-
սուս ատեն Ձեզի բան մը կը հարցընեմ. Շաբաթ օրը ի՛նչ արժան է. բարի՞ք
ընել թէ չարիք ընել, հոգի մը ապրեցնե՞լ թէ
10 մեռցնել։ Եւ շուրջանակի ամէնուն վրայ նայե-
լով ըսաւ անոր, Ձեռքդ երկնցու։ ան ալ այն-
պէս ըրաւ, ու անոր ձեռքը ողջացաւ միւսին
11 պէս։ Եւ անոնք կատաղութեամբ լեցուեցան,
ու իրարու հետ կը խօսէին թէ ի՛նչ ընեն Յի-
սուսի։

12 Ու եղաւ որ այն օրերը լեռը ելաւ աղօթք
ընելու, ու բոլոր գիշերը Աստուծոյ աղօթք ընե-
13 լով անցուց։ Ու երբ առաւօտ եղաւ, կանչեց իր
աշակերտները, ու անոնցմէ տասներկուս հոգի
14 ընտրեց, զորոնք առաքեալ անուանեց. Սիմոնը՝
որ Պետրոս ալ անուանեց, և անոր եղբայրը
15 Անդրէասը, Յակոբոսը ու Յովհաննէսը, Փիլիպ-
պոսը և Բարթողիմէոսը, Մատթէոսը և Թով-
մասը, Ալփէոսեան Յակոբոսը և Նախանձայոյզ
16 ըսուած Սիմոնը, Յակոբոսի Եղբօրը Յուդան, և
Իսկարիովտացի Յուդան, որ և մատնիչ եղաւ։
17 Եւ անոնց հետ իջնելով՝ տափարակ տեղ մը
կայնեցաւ, նաև իր աշակերտներուն ժողովը՝
ու մեծ բազմութիւն մը ժողովուրդներու՝ բո-
լոր Հրէաստանէ ու Երուսաղէմէ և Տիւրոսի ու
18 Սիդոնի ծովեզերքէն. Որոնք եկան անոր խօսիլը
մտիկ ընելու, ու իրենց հիւանդութիւններէն
բժշկուելու. և պիղծ ոգիներէն նեղութիւն
19 կրողներն ալ եկան ու կը բժշկուէին։ Եւ բոլոր
ժողովուրդը էկ'ուզէր իրեն դպչիլ, Վասն զի
զօրութիւն կ'ելլէր իրմէ ու ամէնը կը բժշկէր։
20 Եւ ինք իր աչքերը դէպ իր աշակերտները
վերցուց ու ըսաւ, Երանի՛ ձեզի աղքատներուդ՝
վասն զի ձերն է Աստուծոյ թագաւորութիւնը։
21 Երանի՛ ձեզի որ հիմա անօթի էք, վասն զի
պիտի կշտանաք. Երանի՛ ձեզի որ հիմա կու
22 լաք, վասն զի պիտի խնդաք։ Երանի՛ է ձեզի՝
երբ մարդիկ ձեզ ատեն, Ու երբ ձեզ էբնոյ ը-
նէսո-ընենէն մերժեն ու նախատեն, և ձեր վրա-
յով զէշ անուն հանեն Որդւոյ մարդոյ պատ-
23 ճառաւ։ Ուրախ եղէք դուք այն օրը ու ցնծացէք, որ ահա ձեր վարձքը շատ է երկինքը.
վասն զի իրենց հայրերը այսպէս կ'ընէին մար-
24 գարէներուն։ Բայց վա՛յ ձեզի Յհարուստներուդ, Վասն զի ձեր մխիթարութիւնը առած
25 էք։ Վա՛յ ձեզի որ կուշտ էք, վասն զի պիտի
անօթենաք. Վա՛յ ձեզի որ հիմա կը ծիծաղիք,
26 վասն զի սուգ պիտի ընէք ու լաք։ Վա՛յ ձեզի
երբ *մարդիկ ձեր վրայով աղէկ խօսին, վասն
զի իրենց հայրերը այսպէս կ'ընէին սուտ մար-
գարէներուն։

27 Բայց կ'ըսեմ ձեզի որ մտիկ կ'ընէք, Սիրե-
ցէք ձեր թշնամիները, ձեզ ատողներուն բարի
28 ըրէք. Ձեզ անիծողները օրհնեցէք, Ձեզի նե-
ղութիւն տուողներուն համար աղօթք ըրէք։
29 Ան որ քու մէկ ծնօտիդ կը զարնէ, միւսն ալ

* Ոմանք, հին տիկերը

— Մատ. ժբ. 1։ Մար. բ. 23։
ը Ել. ի. 10։
թ ա Թագ. իա. 6։
ժ Ղեւ. իգ. 9։
ի Մատ. ժբ. 9։ Մար. գ. 1։ Գլ. ժգ. 14։ ժզ. 3։ Յովհ. ժ. 16։
լ Մատ. ժգ. 23։
խ Մատ. ժ. 1։
ծ Յովհ. ա. 42։
կ Յուդ. 1։
հ Մատ. դ. 25։ Մար. գ. 7։
ձ Մատ. ժգ. 36։
ղ Մար. ե. 30։ Գլ. բ. 46։
ճ Մատ. ե. 3։ ժա. 5։ Յակ. բ. 5։
մ Ես. ծե. 1։ կե. 13։ Մատ. ե. 6։
յ Ես. կա. 3։ Մատ. ե. 4։
ն Մատ. ե. 11։ ա Պետ. բ. 19։ գ. 14։ գ. 14։
շ Յովհ. ժգ. 2։
ո Մատ. ե. 12։ Գործ. ե. 41։ Կող. ա. 24։ Յակ. ա. 2։
չ Գործ. է. 51։
պ Ամոս գ. 1։ Յակ. ե. 1։
ջ Գլ. ժբ. 21։
ռ Մատ. գ. 2, 5, 16։ Գլ. ժգ. 25։
ս Ես. կե. 13։
վ Աւետ. ժգ. 13։
տ Յովհ. ժե. 19։ ա Յովհ. գ. 5։
• Ոմանք, բոլոր մարդիկ
ւ Ել. իգ. 4։ Աւետ. իե. 21։ Մատ. ե. 44։ Հմր. 35։ Հռով. ժբ. 20։
փ Գլ. իգ. 34։ Գործ. է. 59։
ք Մատ. ե. 39։

մօտեցուր անոր. 30 Եւ ան որ քու վերարկուդ քեզմէ կը հանէ, մի արգիլեր անկէ շապիկդ ալ։ ՀԱյն ամէնուն որ քեզմէ կ'ուզէ՝ տուր, ու քու 31 բաներդ առնողէն պահանջեր մի պահանջեր։ Եւ ինչպէս կ'ուզէք որ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք 32 ալ անոնց այնպէս րրէք։ Եւ եթէ դուք ձեզ սիրողները սիրէք, ի՞նչ շնորհ կ'ունենաք. վասն զի մեղաւորներն ալ կը սիրեն զիրենք սիրողները։ Եւ եթէ դուք ձեզի բարի ընողներուն 33 բարի ընէք, ի՞նչ շնորհ կ'ունենաք. վասն զի մեղաւորներն ալ նոյն բանը կ'ընեն։ Եւ եթէ 34 այնպիսի մարդոց փոխ տաք՝ որոնցմէ յոյս ունիք առնելու, ի՞նչ շնորհ կ'ունենաք. վասն զի մեղաւորներն ալ մեղաւորներուն փոխ կու տան, 35 որպէս զի նոյն չափով եւս առնեն։ Հապա սիրեցէք դուք ձեր թշնամիները, ու բարի րրէք, եւ փոխ տուէք առանց փոխարէնի մը սպասելու, և ձեր վարձքը շատ պիտի ըլլայ, ու Բարձրելոյն որդիները պիտի ըլլաք. վասն զի անիկա բարերար է ապերախտներուն ու չարերուն։ 36 Ողորմած եղէք, ինչպէս ձեր Հայրն ալ 37 գթած է։ Մի դատէք, ու պիտի չդատուիք. մի դատապարտէք, ու պիտի չդատապարտուիք. 38 ներեցէք, ու ձեզի պիտի ներուի. Տուէք, ու ձեզի պիտի տրուի. ողէկ չափով, կոխուած, ցնցուած, լեփլեցուն պիտի տրուի Ձեր գոգը. Քանզի այն չափովը որով դուք կը չափէք. ձեզի պիտի չափուի։

39 Առակ մըն ալ բաւ անոնց, Միթէ կոյրը կուրին կրնա՞յ առաջնորդութիւն ընել. չէ՞ որ 40 երկուքն ալ փոսը պիտի իյնան։ Աշակերտը իր վարդապետէն մեծ չէ, բայց ամէն կատարելապէս վարժուածը իր վարդապետին պէս կ'ըլլայ։

41 Եւ ինչո՞ւ քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը կը տեսնես, ու քու աչքիդ մէջի գերանին չես 42 նայիր։ Կամ ի՞նչպէս կրնաս ըսել քու եղբօրդ, Եղբայր, թող տուր որ աչքիդ մէջի շիւղը հանեմ. և դուն քու աչքիդ մէջի գերանը չես տեսներ. կեղծաւոր, Նախ քու աչքէդ գերանը հանէ, ու ետքը պարզ պիտի տեսնես քու 43 եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը հանելու։ Քանզի չկայ բարի ծառ մը որ չար պտուղ բերէ, ոչ ալ չար ծառ մը որ բարի պտուղ բերէ. 44 Վասն զի ամէն ծառ իր պտուղէն կը ճանչցուի. քանզի փուշերէն թուզ չեն քաղեր, ու մասենիէն խաղող չեն ժողվեր։ 45 Բարի մարդը իր սրտին բարի գանձէն բարութիւն կը բղխէ, և չար մարդը իր սրտին չար գանձէն չարութիւն կը բղխէ. Վասն զի իր բերանը սրտին առկայութեն կը խօսի։

46 Ուրեմն ինչո՞ւ զիս Տէր, Տէր, կը կոչէք, ու 47 բաած բաներս չէք կատարեր։ Ամէն ամէնը որ ինծի կու գայ և իմ խօսքերս կը լսէ ու զանոնք կը կատարէ, ձեզի ցուցնեմ թէ որո՛ւ կը նմա- 48 նի։ Անիկա տուն շինող մարդու մը կը նմանի, որ փորեց ու խորունկցուց, ու հիմը վէմի վրայ դրաւ. և ջուրերուն յորդած ատեն գետը զարկաւ այն տանը, ու չկրցաւ զանիկա շարժել, 49 վասն զի վէմի վրայ հաստատուած էր։ Բայց ան որ իմ խօսքերս կը լսէ ու չկատարեր, կը նմանի այն մարդուն՝ որ հողի վրայ առանց հիմի տուն կը շինէ. որու գետը զարկաւ, և շուտ մը փլաւ, ու այն տանը կործանումը մեծ էր։

ԳԼ. Է

1 Երբոր աւելի մեծ հաւատք կը գտնէ հեթանոս հրեղարակի մը վրայ քան թէ Հրեաներուն վրայ. 10 անոր ծառան չաւեսած կը բժշկէ. 11 Նային քաղաքին եղող այրի կնոջ մը զաւակը կը յարուցանէ. 19 իր հրաշքները յիշելով պատասխան կու տայ Յովհաննէսի ղրկած մարդոցը. 24 Յովհաննէսի վրայով իր ունեցած դատափարը կը յայտնէ ժողովուրդին. 30 կը յանդիմանէ Հրեաները՝ որ ո՛չ Յովհաննէսի և ո՛չ իր վարմունքովը համոզուեցան. 36 կը ցուցնէ թէ ինք բարեկամ է մեղաւորներուն, ոչ թէ զանոնք մեղքի մէջ պահելու, այլ անոնց մեղքերը ներելու, երբ անոնք ջերմի գան ու հաւատան։

Ու երբ իր բոլոր խօսքերը ժողովուրդին ականջներուն խօսէր լմնցուց, Մտաւ Կափառնա- 2 նայում։ Եւ հարիւրապետի մը ծառայ ծանր հիւանդացած՝ մօտ էր մեռնելու, որ սիրելի էր 3 անոր։ Երբ Յիսուսի վրայով լսեց, Հրեաներէն դառ մը ծերեր ղրկելով՝ աղաչեց անոր որ գայ իր ծառան ապրեցնէ։ Անոնք ալ եկան Յիսուսի և թախանձանօք կ'աղաչէին անոր ու կ'ըսէին Թէ Անիկա արժանի է՝ որու այս շնորհը պիտի 5 ընես. Վասն զի մեր ազգը կը սիրէ, ու ժողո- 6 վարանը անիկա շինեց մեզի։ Եւ Յիսուս անոնց հետ գնաց. երբ տունէն շատ հեռու չէր, հարիւրապետը ղրկեց անոր դառ մը բարեկամներ, ու ըսաւ անոր, Տէր, մի յոգնիր, վասն զի ես արժանի չեմ որ դուն իմ յարկիս տակ մըտնես. 7 Անոր համար ես ինքզինքս ալ արժանի չեմպէտի քեզի գալու. Հապա խօսքով ըրուչէ, և 8 իմ ծառաս պիտի բժշկուի։ Վասն զի ես ալ իշխանութեան տակ դրուած մարդ մըն եմ, ու իմ հրամանիս տակ զինուորներ ունիմ. և ասոր կ'ըսեմ, Գնա, ու կ'երթայ. և միւսին՝ Թէ Եկուր, ու կու գայ. և ծառայիս Թէ Ա՛յս 9 բանը ըրէ, ու կ'ընէ։ Յիսուս այս բանները լսելով զարմացաւ անոր վրայ. և իր հետևէն գացող ժողովուրդին դարձաւ ու ըսաւ, Ձեզի կ'ը-

---

ա ա Կոր. ը. 7։
բ Բ Օր. ժե. 7, 8, 10։ Առակ. իա. 26։ Մատ. ե. 42։
գ Մատ. է. 12։
դ Մատ. ե. 46։
ե Մատ. ե. 42։
զ Հմր. 27։
է Սաղ. լե. 26։ Հմր. 30։
ը Մատ. ե. 45։
թ Մատ. ե. 48։
ժ Մատ. է. 1։
ի Առակ. ժԲ. 17։
լ Սաղ. հԲ. 12։
խ Մատ. է. 2։ Մար. դ. 24։ Յակ. բ. 13։
ծ Մատ. ժե. 14։
կ Մատ. ժ. 24։ Յովհ. ժդ. 16։ ժե. 20։
հ Մատ. է. 3։
ձ Տես Առակ. ժբ. 17։
ղ Մատ. է. 16, 17։
ճ Մատ. ժբ. 33։
մ Մատ. ժբ. 35։
յ Մատ. ժբ. 34։
ն Մաղ. ա. 6։ Մատ. է. 21։ իե. 11։ Գլ. ժգ. 25։
շ Մատ. է. 24։
ո Մատ. բ. 5։

աեմ, որ Իսրայէլի մէջ անգամ ես այսչափ հա-
10 ւատք չգտայ։ Ու պատգամաւորները նորէն
տուն դարձան, և հիւանդ ծառան առողջացած
գտան։
11 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը քաղաք մը կ'եր-
թար, որուն անունը Նային էր, և անոր հետ
կ'երթային իր աշակերտներէն շատերը ու մեծ
12 բազմութիւն։ Ու երբ քաղաքին դրանը մօտե-
ցաւ, ահա մեռել մը դուրս կը հանէին, իր
մօրը մէկ հատիկ տղան. և անիկա որբևարի
էր, ու քաղաքին շատ ժողովուրդը անոր հետ
13 էր։ Եւ Տէրը զանիկա տեսնելով՝ խղճաց անոր
14 վրայ, ու ըսաւ անոր, Մի լար։ Եւ մօտենալով
դագաղին դպաւ, ու տանողները կանգ առին.
և ըսաւ, Ով պատանի, քեզի կ'ըսեմ, Ելլիր։
15 Ու մեռելը ելաւ նստաւ, ու սկսաւ խօսիլ. ու
16 տուաւ զանիկա իր մօրը։ Եւ ամէնն ալ վախով
բռնուեցան, ու զԱստուած կը փառաւորէին՝
ըսելով թէ Մեծ մարգարէ մը ելեր է մեր
մէջ. և թէ Աստուած իր ժողովուրդին այցե-
17 լութիւն բրաւ։ Եւ այս ձայնը անոր վրայով
բոլոր Հրէաստան ելաւ, ու բոլոր շրջակայ
տեղերը։
18 Եւ Յովհաննէսի պատմեցին իր աշակերտ-
19 ները այս ամէն բաներուն վրայով։ Յովհաննէս
ալ իր աշակերտներէն երկուքը իրեն կանչեց,
և զանոնք Յիսուսի ղրկեց՝ ըսելով, Դուն ա՞ն ես
20 որ գալու էիր, թէ ուրիշի մը սպասենք։ Եւ
այն մարդիկը եկան անոր ու ըսին, Յովհաննէս
Մկրտիչը մեզ ղրկեց քեզի, ու կ'ըսէ, Դուն ա՞ն
ես որ գալու էիր, թէ ուրիշի մը սպասենք։
21 Եւ նոյն ժամուն շատերը բժշկեց էէ՛ն հիւան-
դութիւններէն ու հարուածներէն և չար ոգի-
ներէն, և շատ կոյրերու տեսութիւն շնորհեց։
22 Եւ Յիսուս էպատասխանի տալով՝ անոնց ըսաւ,
Գացէք Յովհաննէսի պատմեցէք ինչ որ տեսաք
ու լսեցիք. Որ կոյրերը կը տեսնեն, կաղերը կը
քալեն, բորոտները կը մաքրուին, խուլերը կը
լսեն, մեռելները յարութիւն կ'առնեն, Բաղ-
23 քատներուն աւետարան կը քարոզուի։ Եւ երա-
նի՛ անոր որ իմ վրայով չդժգոհակղի։
24 Ու երբ Յովհաննէսի ղրկած մարդիկը գա-
ցին, Յիսուս սկսաւ ժողովուրդներուն ըսել
Յովհաննէսի համար, Ի՞նչ տեսնելու ելաք ա-
նապատին մէջ. եղէ՞գ մը հովէն շարժուած։
25 Հապա ի՞նչ տեսնելու ելաք. փափուկ հան-
դերձներ հագած մարդ մը. ահա անոնք որ փա-
ռաւոր հագուստներով ու փափկութեան մէջ
26 են, թագաւորական պալատներն են։ Հապա
ի՞նչ տեսնելու ելաք. մարգարէ՞. այո, կ'ըսեմ
27 ձեզի, մարգարէէ մըն ալ աւելի։ Վասն զի ասի-
կա է՛ որու համար գրուած է, Ահա ես իմ
դեսպանս կը ղրկեմ քու երեսիդ առջևէն, որ
քու ճամբադ պիտի պատրաստէ քու առջևէդ։
28 Քանզի կ'ըսեմ ձեզի, Կիներէն ծնածներուն
մէջ Յովհաննէս մկրտիչէն մեծ մարգարէ չկայ.
սակայն Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ ա-
մէնէն պզտիկը անկէ մեծ է։
29 Եւ բոլոր ժողովուրդը ու մաքսաւորները երբ
լսեցին, արդարացուցին զԱստուած, որ Յով-
30 հաննէսի մկրտութիւնովը մկրտուեցան։ Բայց
փարիսեցիները և օրինականները Էէրենց անձին
դէմ Աստուծոյ խորհուրդը անարդեցին, և
անկէ չմկրտուեցան։
31 *Ուստի որո՞ւ նմանցնեմ այս ազգին մար-
32 դիկը, և որո՞ւ կը նմանին։ Կը նմանին տղոց,
որոնք շուկաները նստելով՝ իրարու կը կանչեն
ու կ'ըսեն, Փող հնչեցուցինք ձեզի, ու չպա-
ղացիք, ողբ կարդացինք ձեզի, ու չլացիք։
33 Վասն զի Յովհաննէս մկրտիչ եկաւ, ոչ հաց
կ'ուտէր և ոչ գինի կը խմէր, ու կ'ըսէք, Դե-
34 կայ անոր ներսիդին։ Որդին մարդոյ եկաւ,
կ'ուտէ ու կը խմէ, և կ'ըսէք, Ահա ուտող և
արբեցող մարդ մը, մաքսաւորներու ու մեղա-
35 ւորներու բարեկամ։ Եւ իմաստութիւնը ար-
դարացաւ իր բոլոր որդիներէն։
36 Փարիսեցիներէն մէկը կ'աղաչէր անոր որ
իրեն հետ հաց ուտէ. ան ալ փարիսեցիին տու-
37 նը մտաւ ու սեղան նստաւ։ Եւ ահա քաղա-
քին մէջ մեղաւոր կին մը կար. երբ իմացաւ
թէ անիկա փարիսեցիին տունը սեղան նստեր
38 է, շիշ մը անուշահոտ իւղ բերաւ. Ու ետևի
կողմէն անոր ոտքերուն քով կեցեր՝ կու լար,
և արցունքովը սկսաւ անոր ոտքերը թրջել, ու
իր գլխուն մազերովը կը սրբէր, և կը համբու-
39 բէր անոր ոտքերը, ու իւղով կ'օծէր։ Ու երբ
տեսաւ փարիսեցին, որ զանիկա հրաւիրեր էր,
կ'ըսէր իր միտքին մէջ, Անիկա եթէ մարգա-
րէ բլլար, պիտի գիտնար թէ ո՛վ և ի՛նչպէս
40 կին է իրեն դպչողը, վասն զի մեղաւոր է։ Եւ
Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր,
Սիմոն, քեզի բան մը ունիմ ըսելու. ան ալ
41 ըսաւ, Ըսէ, վարդապետ. Երկու պարտական ունէր,
մէկը հինգ հարիւր դահեկան պարտք ունէր, ու միւսը ի-
42 սուն։ Եւ որովհետև հատուցանելու ձրդըն-
դէ՛ն չունէին, երկուքին ալ շնորհեց. Հիմա
դուրսէ, Անոնցմէ ո՞րը աւելի պիտի սիրէ զա-
43 նիկա։ Պատասխան տուաւ Սիմոն ու ըսաւ, Ին-
ծի այսպէս կ'երևնայ, թէ որո՛ւ որ շատ շնոր-
հեց. ան ալ ըսաւ անոր, Ուղիղ դատեցիր։
44 Ու դառնալով դէպ ի այն կինը՝ ըսաւ Սիմոնին,
Կը տեսնե՞ս այս կինը. ես քու տունդ մտայ,
դուն ոտքերուս ջուր չտուիր, բայց անիկա ի՛

Բ Գլ. բ. 54։ Ցովհ. ժա. 43։ Գործ. Թ. 40։ Հռոմ. դ. 17։
Գ Գլ. ա. 65։
Դ Գլ. իդ. 19։ Ցովհ. գ. 19։ ԺԴ. 14։ Ի. 17։
Ե Գլ. ա. 68։
Զ Մատ. ժա. 2։
Է Մատ. ժա. 4, 5։
Ը Ես. լե. 5։
Թ Գլ. դ. 18։
Ժ Մատ. ժա. 7։
Ի Մտ. գ. 1։
Լ Մատ. գ. 5, 6։ Գլ. գ. 12։
Խ Գործ. ի. 27։
* Ոմանք, Եւ Տէրը ըսաւ, Ուստի
Ծ Մատ. ժա. 16։
Կ Մատ. դ. 4։ Մարկ. ա. 6։ Գլ. ա. 15։
Հ Մատ. ժա. 19։
Յ Մատ. իդ. 6։ Մարկ. ժգ. 3։ Ցովհ. ժա. 2։
Ղ Գլ. ժե. 2։

*աղցունքովը ոտքերս Թրջեց, և իր *մազերովը*
45 *սրբեց։ Դուն ինծի համբոյր մը չտուիր, բայց*
ասիկա հոս մտնելէս ի վեր ոտքերս համբուրե-
46 *լէն չդադրեցաւ։ †Դուն իմ գլուխս ձէթով*
չօծեցիր, բայց ասիկա իմ ոտքերս անուշահոտ
47 *իւղով օծեց։ ‡Ասոր համար կ'ըսեմ քեզի, Ներ-*
ուած են ասոր շատ մեղքերը, վասն զի շատ
սիրեց. բայց որու որ քիչ կը ներուի, անիկա
48 *քիչ կը սիրէ. Եւ ըսաւ անոր, §Ներուած*
49 *են քու մեղքերդ։ Եւ անոր հետ սեղան նստողները*
սկսան իրենց մէջ ըսել, Ո՞վ է ասիկա որ
50 *մեղքերու թողութիւն ալ կու տայ։ Եւ ինք*
ըսաւ կնոջը, Քու հաւատքդ քեզ †փրկեց,
գնա խաղաղութեամբ։

ԳԼ. Ը

1 *Կանայք իրենց ստացուածքովը ծառայութիւն կ'ընեն*
Քրիստոսի։ 4 Քրիստոս կը զրուցէ ակրմանացանին 16 և
Ճրագին առակը. 21 կ'իմացնէ թէ ո՛վ են իր մայրը ու
եղբայրները. 22 կը ստանէ հովերուն. 26 և մարդէ մը
դեւերուն լեգէոնը դուրս հանելով՝ թող կու տայ ա-
նոնց որ խոզերուն երամակը մնանեն։ 37 Գադարացիք չեն
ընդունիր զինք։ 43 Յիսուս անեռանաս կինը կը բժշկէ,
49 և Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ։

Ու եղաւ որ անկէետև ա՛լ ինք քաղաքէ քաղաք ու գեղէ գեղ պտըտելով՝ կը քարոզէր, և Աստուծոյ թագաւորութիւնը կ'աւետարա-
2 նէր, ու տասներկուքը իրեն հետ էր. 3Նաև
քանի մը կիներ՝ որոնք չար ոգիներէ ու հիւան-
դութիւններէ բժշկուեր էին. Մարիամ որ
Մադդաղենացի կ'ըսուէր, որմէ եօթը դե
3 *ւեր էր, եւ Յովհաննա, Հերովդէսի տանը վե-*
րակացուին Քուզային կինը, ու Շուշան և շատ
*ուրիշներ, որոնք իրենց ստացուածքովը *անոր*
ծառայութիւն կ'ընէին։

4 ԷՈւ երբ մեծ բազմութիւն ժողվուեցաւ և
շատ քաղաքներէ իրեն եկան, առակով մը ըսաւ
5 *անոնց, Սերմ ցանող մը ելաւ իր սերմը ցանե-*
լու. ու ցանած ատենը մէկ քանին ճամբուն
քով ինկաւ և ոտքէ տակ կոխուեցաւ, ու եր-
6 *կինքի թռչունները կերան զանիկա։ Եւ ուրիշը*
ապառաժի վրայ ինկաւ, ու բուսածին պէս չոր-
7 *ցաւ, հոգին հիւթ չունենալուն համար։ Եւ ու-*
րիշը փուշերու մէջ ինկաւ, ու փուշերը անոր
8 *հետ բուսանելով, խեղդեցին զանիկա։ Եւ ուրիշը*
աղէկ հոգի մէջ ինկաւ, ու բուսանելով՝ հարիւ-
րապատիկ պտուղ տուաւ։ Երբ այս բաները կը
ըսէր, կ'աղաղակէր, Ան որ լսելու ականջ
ունի՝ թող լսէ։

9 ՏԵւ իր աշակերտները կը հարցնէին իրեն՝
10 *ըսելով թէ Ի՞նչ պիտի ըլլայ այն առակը։ Ան*
ալ ըսաւ, Ձեզի տրուած է գիտնալ Աստուծոյ
թագաւորութեան խորհուրդները, բայց ուրիշ-
ներուն առակներով կ'ըսուի. Որպէս զի տես-
նելով՝ չտեսնեն, և լսելով՝ չհմանան։

11 Ասիկա առակը այս է. Սերմը Աստուծոյ խօսքն
12 է։ Ու ճամբուն քովինները անոնք են՝ որ կը
լսեն, ու ետքը Սատանայ կու գայ, անոնց սըր-
տէն կը հանէ խօսքը, որպէս զի չըլլայ թէ հա-
13 *ւատան ու փրկուին։ Եւ ապառաժին վրայինները*
անոնք են՝ որ երբ կը լսեն, ուրախութեամբ
կ'ընդունին խօսքը, բայց արմատ չունին. առին
մը կը հաւատան, ու փորձութեան ժամանակ
14 *կը հեռանան։ Եւ փուշերուն մէջ ինկածը անոնք*
են՝ որ կը լսեն, բայց հոգերով ու հարստու-
թիւնով և այս կեանքին ցանկութիւններով
ղրաղած ըլլալով՝ կը խեղդուին և անպտուղ
15 *կ'ըլլան։ Իսկ աղէկ հողի մէջ ցանուածը անոնք*
են՝ որ բարի և յօժար սրտով լսելով խօսքը
կ'ընդունին ու համբերութիւնով պտուղ
կու տան։

16 ՔՉկայ մէկը որ ճրագ վառէ ու ամանի մը
տակ կամ մահիճին ներքև դնէ, հապա աշ-
տանակի վրայ կը դնէ, որպէս զի ներս մտնող-
17 *ները լոյսը տեսնեն։ Քվասն զի չկայ ծածուկ*
բան մը որ պիտի չյայտնուի, ոչ ալ դաղտուկ
բան մը որ պիտի չգիտցուի ու երևան չելլէ։
18 Ուստի նայեցէք թէ ի՛նչպէս կը լսէք. Ո՛քանդէ-
ով որ ունի՝ անոր պիտի տրուի, և ով որ չու-
նի՝ այն ալ զոր ինք կը կարծէ թէ ունի, անկէ
պիտի առնուի։

19 ՃԵւ անոր մայրը ու եղբայրները իրեն եկան,
ու բազմութենէն չէին կրնար անոր քով եր-
20 *թալ։ Եւ անոր իմացուցին՝ ըսելով, Քու մայրդ*
ու եղբայրներդ դուրսը կայներ են, ու քեզ
21 *տեսնել կ'ուզեն։ Եւ անիկա պատասխան տա-*
լով ըսաւ անոնց, Իմ մայրս ու իմ եղբայրներս
ասոնք են, որ Աստուծոյ խօսքը կը լսեն ու զա-
նիկա կը կատարեն։

22 ԷՈւ եղաւ որ օր մը նաւը մտաւ ինք և իր
աշակերտներն ալ, ու ըսաւ անոնց, Յովակինն
23 *միւս կողմը անցնինք. և ճամբայ ելան։ Ու երբ*
նաւով կ'երթային, ինք քնացաւ. ու հովի փո-
թորիկ մը իջաւ ծովակին վրայ, և նաւը կը
24 *լեցուէր, ու իրենք վտանգի մէջ էին։ Մօտե-*
ցան, արթնցուցին զանիկա ու ըսին, Վարդա-
պետ, վարդապետ, ահա կը կորսուինք. ան ալ
ելաւ ստսուց հովին ու ջուրերուն խռովու-
թեանը, և դադրեցաւ, ու խաղաղութիւն
25 *եղաւ։ Եւ ըսաւ անոնց, Ո՞ւր է ձեր հաւատքը։*
ԵՒ անոնք վախի մէջ ինկած՝ զարմացան, ու
իրարու կ'ըսէին, Արդեօք ո՞վ է ասիկա՝ որ հո-
վերուն ու ջուրին ալ հրաման կու տայ, և կը
հնազանդին ատոր։

• Ոմանք, գլուխն մազերովը
‡ Ասդ. խգ. 5։
§ ա Տիմ. ա. 14։
ֆ Մատ. թ. 2։ Մարկ. բ. 5։
ֆ Մատ. թ. 3։ Մարկ. բ. 7։
ֆ Մատ. թ. 22։ Մարկ. և. 34։
ժ. 52։ Գլ. ը. 48։ ժբ. 42։
† կամ, բժշկեց

—

ֆ Մատ. իէ. 55, 56։
ֆ Մարկ. ժգ. 9։
• Ոմանք, անոնց
‡ Մատ. ժգ. 2։ Մարկ. գ. 1։
ֆ Մատ. ժգ. 10։ Մարկ. գ. 10։
ֆ Ես. գ. 9։ Մարկ. դ. 12։
ֆ Մատ. ժգ. 18։ Մարկ. դ. 14։
ֆ Մատ. և. 15։ Մարկ. դ. 21։
Գլ. ժա. 33։
ֆ Մատ. ժ. 26։ Գլ. ժբ. 2։
ֆ Մատ. ժգ. 12։ իե. 29։ Գլ. ժբ. 26։
ֆ Մատ. ժբ. 46։ Մարկ. գ. 31։
ֆ Մատ. ը. 23։ Մարկ. դ. 35։

26 -Ու նաւելով իջան *Գադարացւոց երկիրը,
27 որ Գալիլեայի դիմացի կողմն է։ Եւ ինք ցա-
մաքը ելլելուն պէս՝ այն քաղաքէն մարդ մը
ելաւ դիմացը, որուն ներսը շատ առեներ ի վեր
դևեր կային. ու անիկա հանդերձ չէր հագներ,
ոչ ալ տան մէջ կը բնակէր, հապա գերեզման-
28 ներու մէջ։ Եւ Յիսուսը տեսնելով՝ աղաղակեց
ու ինկաւ անոր առջև, ու բարձր ձայնով ըսաւ,
Ինչ ինձի հետ ի՞նչ բան ունիս, Յիսուս, Որդի
Աստուծոյ Բարձրելոյ. կ'աղաչեմ քեզի, ինս մի
29 տանջեր։ (Վասն զի հրամայեց պիղծ ոգիին որ
այն մարդէն ելլէ. որովհետև շատ առեն էր որ
զանիկա յափշտակեր էր, և անիկա շղթաներով
ու առնակապերով կապուած կը պահուէր,
բայց կապերը կը կոտրտէր ու դևէն անապատը
30 կը քշուէր։) Հարցուց անոր Յիսուս ու ըսաւ,
Անունդ ի՞նչ է. ան ալ ըսաւ, Լէգէոն. վասն
31 զի շատ դևեր մտեր էին անոր ներսիդին։ Եւ
կ'աղաչէին անոր Որ անդունդը երթալու հրա-
32 ման չընէ իրենց։ Եւ այնտեղ շատ խոզերու
երամակ մը կար, որոնք լեռը կ'արածուէին. ու
աղաչեցին անոր որ իրենց հրաման տայ անոնց
33 մէջ մտնելու. և հրաման տուաւ անոնց։ Ու
դևերը մարդէն ելլելով՝ խոզերուն մէջ մտան,
և երամակը գահավէժ առեղէն ծովակը վազեց
34 ու խեղդուեցաւ։ Եւ խոզարածները այս եղած
բանը տեսնելով փախան, ու պատմեցին քա-
35 ղաքը ու ագարակները։ Եւ ելան եղած
բանը տեսնելու, ու եկան Յիսուսի, և գտան
այն մարդը՝ ուրկէ դևերը ելեր էին, հագուած
ու խելքը վրան Յիսուսի ոտքերուն քով նստած,
36 ու վախցան։ Եւ անոնք որ տեսեր էին, պատ-
մեցին անոնց թէ ինչպէս դիւահարը ազատե-
37 ցաւ։ Եւ Գադարացւոց շրջակայ տեղերը գըր-
նուռ բոլոր բազմութիւնը կ'աղաչէր անոր,
Որ իրենցմէ երթայ, վասն զի մեծ վախով բռը-
նուած էին. ան ալ նաւը մտնելով ետ դար-
38 ձաւ։ Եւ այն մարդը՝ ուրկէ դևերը ելեր էին,
կ'աղաչէր անոր որ հետը ըլլայ, բայց Յիսուս
39 արձակեց զանիկա ու ըսաւ, Դարձիր քու
տունդ, ու պատմէ ինչ որ Աստուած քեզի
բրաւ. ան ալ գնաց, ու բոլոր քաղաքին մէջ
քարոզեց ինչ որ Յիսուս իրեն բրաւ։

40 Ու երբ Յիսուս ետ դարձաւ, ժողովուրդը
զանիկա ընդունեց, վասն զի ամէնը անոր կը
41 սպասէին։ Եւ ահա Յայրոս անունով մարդ մը
եկաւ, ու ինք ժողովարանին իշխանն էր. և
Յիսուսի ոտքը իյնալով՝ կ'աղաչէր անոր որ իր
42 տունը մտնէ. Վասն զի մէկ հատիկ աղջիկ մը
ունէր, գրեթէ տասներկու տարեկան, որ մեռ-
նելու մօտ էր. ու երբ անիկա կ'երթար, բազ-
մութիւնը կը նեղէր զանիկա։

43 Եւ կին մը, որ տասներկու տարիէ ի վեր
սրունքի տեռատեսութեան մէջ էր, ու իր բոլոր
ունեցածը բժիշկներուն ծախք բրած էր, և իրեն
44 ոչ մէկէն բժշկուելու ճար մը եղած էր, Ետե-
ւէն մօտենալով՝ անոր հանդերձին քղանցքին
դպաւ, և իսկոյն իր արիւնին հոսումը դադա-
45 րեցաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ, Ո՞վ էր ան որ ինձ
դպաւ. երբ ամէնը կ'ուրանային, ըսաւ Պետրոս
ու անոր հետ եղողները, Վարդապետ, բազմու-
թիւնը քեզ կը հրէ ու կը նղէ, ու կ'ըսե՞ս թէ
46 Ո՞վ ինձի դպաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ, Մէկը ինձի
դպաւ, քանզի *ճանցայ որ զինձմէ զօրութիւն
47 մը ելաւ։ Երբ տեսաւ կինը որ բռնը գտնէ չպա-
տուեցաւ, դողալով եկաւ ու անոր առջև ինկաւ,
և բոլոր ժողովուրդին առջև անոր պատմեց թէ
ինչ բանի համար անոր դպեր էր, և թէ ինչ-
48 պէս ինք իսկոյն բժշկուեցաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ
անոր, Քաջալերուէ, աղջիկ, քու հաւատքդ
քեզ բժշկեց, գնա խաղաղութեամբ։

49 Երբ ինք դեռ կը խօսէր, ժողովրդապետին
տունէն մէկը եկաւ ու ըսաւ անոր, Աղջիկդ
50 մեռաւ, ալ վարդապետը մի յոգնեցներ։ Բայց
Յիսուս երբ լսեց, պատասխան տուաւ անոր ու
ըսաւ, Մի վախնար, միայն հաւատա, ու պիտի
51 ապրի։ Եւ երբ տունը մտաւ, ուրիշ մ'ը թող
չտուաւ որ մտնէ, բայց միայն Պետրոսը ու Յա-
կոբոսը և Յովհաննէսը ու աղջկան հայրը ու
52 մայրը։ Ամէնն ալ կու լային ու կ'ողբային անոր
վրայ. և ինք ըսաւ, Մի լաք, անիկա մեռած չէ,
53 հապա կը քնանայ։ Եւ անոնք ծաղր կ'ընէին
54 զանիկա, քանզի գիտէին թէ մեռաւ։ Ու ինք
ամէնն ալ դուրս հանելով՝ բռնեց անոր ձեռ-
55 քէն ու կանչեց՝ ըսելով, Աղջիկ, դիր։ Եւ ա-
նոր հոգին դարձաւ, ու իսկոյն ոտք ելաւ. և
Յիսուս հրաման ըրաւ որ ուտելիք տան անոր։
56 Ու անոր ծնողքը ապշած մնացին. ԵՒս ինք ա-
նոնց պատուիրեց որ եղած բանը մարդո՛ւ
չպրուցեն։

ԳԼ. Թ

1 Քրիստոս իր աշակերտները կը դրկէ հրաշքներ ընելու և քարոզելու 7 Հերովդէս կը ցանկայ Քրիստոսը տեսնելու 17 Քրիստոս հինգ հազար հոգի կը կերակրէ. 18 կը հարցնէ թէ մարդիկ իրեն համար ո՞վ է կ'ըսեն. 22 իր չարչարանքները կը նախագուշակէ. 23 ամէնուն պատուէր կու տայ որ իր օրինակին հետևին։ 28 Քրիստոսի պայծառակերպութիւնը։ 37 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոտը. 43 դարձեալ իր չարչարանքը կը նախագուշակէ իր աշակերտներուն. 46 կը պատուիրէ անոնց որ խոնարհ ըլլան, 51 ամէնուն հետ քաղցրութեամբ վարուին՝ առանց վրէժխնդրութեան։ 57 Քանի մը անձինք կ'ուզեն Քրիստոսի հետևիլ, սակայն պայմաններ կ'առաջարկեն։

Եւ իր *տասներկու *աշակերտները մէկտեղ իրեն կանչելով՝ անոնց զօրութիւն ու իշխանութիւն տուաւ բոլոր դևերուն վրայ և

ե Մատ. ը. 28։ Մար. ե. 1։
* Ոմանք, Գերգեսացւոց
է Յայտ. ի. 3։
ը Մատ. ը. 34։
ի Գործ. ժզ. 39։
ձ Մատ. ը. 18։
ղ Մատ. թ. 18։ Մար. ե. 22։
ճ Մատ. թ. 20։
մ Մար. ե. 30։ Գլ. զ. 19։
յ Մար. ե. 35։
ն Ցովհ. ժա. 11, 13
շ Գլ. է. 14։ Ցովհ. ժա. 43։
ո Մատ. ը. 4։ թ. 30։ Մար. ե. 43։
— Մատ. ժ. 1։ Մար. գ. 13։ գ. 7։
* Ոմանք, առաքեալները

2 ախտերը բժշկելու։ Ու Բզանոնք դրկեց որ Աս-
տուծոյ թագաւորութիւնը քարոզեն ու հի-
3 ւանդները բժշկեն։ Եւ է ըսաւ անոնց, Ճամբու
համար բան չառնէք, ոչ գաւազան և ոչ պարկ,
ոչ հաց և ոչ առակ, ոչ ալ կրկին հանդերձ
4 ունենաք։ Եւ Ո՛ր տուն որ մտնէք, հոն մնա-
5 ցէք ու անկէ ելէք։ Ու Հանոնք որ ձեզ չեն ըն-
դունիր, երբ այն քաղաքէն կելլէք, Ձեր ոտ-
քերուն փոշին անգամ թօթուեցէք՝ իրենց դէմ
6 վկայութիւն ըլլալու համար։ Եւ անոնք Էլեան
ու գեղէ գեղ կը պտըտէին, և ամէն տեղ
աւետարանը կը քարոզէին ու բժշկութիւն
կ'ընէին։
7 Եւ Հերովդէս չորրորդապետը անոր բոլոր
գործերը լսելով՝ տարակուսանքի մէջ էր. որով-
8 հետև ոմանք ըսած էին թէ Յովհաննէս յա-
րութիւն առաւ մեռելներէն, և ոմանք՝ թէ
Եղիա յայտնուեցաւ, և ուրիշներն ալ՝ թէ Ա-
ռաջուան մարգարէներէն մէկը յարութիւն ա-
9 ռաւ։ Եւ Հերովդէս ըսաւ, Յովհաննէսը ես
գլխատեցի, հապա ասիկա ո՞վ պիտի ըլլայ,
որուն վրայով այսպիսի բաներ կը լսեմ. Ու
կ'ուզէր որ տեսնէ զանիկա։
10 Եւ Թառաքեալները դարձան ու պատմեցին
անոր ինչ որ ըրին. Էև առաւ զանոնք, առան-
ձին անապատ տեղ մը քաշուեցաւ քաղաքի
11 մը քով՝ որուն անունը Բեթսայիդա էր։ Եւ ժո-
ղովուրդները երբ իմացան՝ անոր ետեւէն գա-
ցին, ու զանոնք ընդունելով՝ կը խօսէր անոնց
Աստուծոյ թագաւորութեանը վրայով. և որոնք
որ բժշկութեան կարօտ էին՝ կը բժշկէր։
12 Ու երբ օրը սկսաւ իրիկուան մօտենալ,
տասներկուքը եկան ու ըսին անոր, Արձակէ
ժողովուրդները, որպէս զի շրջակայ գեղերը ու
ագարակները երթան ինձևանին ու կեցուկուր
գտնեն, վասն զի հոս անապատ տեղ մըն ենք։
13 Ըսաւ անոնց, Դուք տուէք ատոնց ուտելիք.
անոնք ալ ըսին, Մենք հինգ նկանակէն ու եր-
կու ձուկէն աւելի բան չունինք, եթէ չեր-
թանք այդ բոլոր ժողովուրդին համար կեր-
14 կուր չգնենք։ (Քանզի հինգ հազարի չափ այր
մարդիկ կային։) Ու ըսաւ իր աշակերտներուն,
Ատնք դաս դաս, հիսուն հիսուն, նստեցուցէք։
15 Եւ այնպէս ըրին ու ամէնն ալ նստեցուցին։
16 Եւ այն հինգ նկանակը ու երկու ձուկը առնելով
ու դէպ ի երկինք նայելով օրհնեց զանոնք ու
կտրեց, և կու տար աշակերտներուն, որպէս զի
17 ժողովուրդին առջև դնեն։ Եւ կերան ու կշտա-
ցան ամէնն ալ, ու աւելցած կտորուանքները
տասներկու կողով վերցուցին։
18 Ու եղաւ որ երբ ինք առանձին աղօթք
կ'ընէր, աշակերտներն ալ իրեն հետ էին, և
հարցուց անոնց՝ ըսելով, Ժողովուրդները ինծի
19 համար ո՞վ կ'ըսեն թէ եմ։ Անոնք ալ պա-
տասխան տալով՝ ըսին, Մահ՝ Յովհաննէս մկրտի-
չը, և ուրիշներ՝ Եղիա, ուրիշներ ալ՝ թէ Ա-
ռաջուան մարգարէներէն մէկը յարութիւն առեր
20 է։ Եւ ինք ըսաւ անոնց, Հապա դուք ինծի
համար ո՞վ կ'ըսէք թէ եմ. Պատասխան տուաւ
21 Պետրոս ու ըսաւ, Աստուծոյ Քրիստոսը։ Եւ
հինք ատոնց պատուիրեց անոնց որ այս բանը
22 մարդո՛ւ չպրուցեն։ Ու ըսաւ թէ Պէտք է որ
Որդին մարդոյ շատ չարչարանքներ կրէ, և ծե-
րերէն ու քահանայապետներէն և դպիրներէն
մերժուի ու սպաննուի, ու երրորդ օրը յա-
23 րութիւն առնէ։ Ըսաւ ամէնուն, Եթէ
մէկը կ'ուզէ իմ ետեւէս գալ, թող իր անձը
ուրանայ, և ամէն օր իր խաչը վերցնէ, ու իմ
24 ետեւէս գայ։ Վասն զի ով որ կ'ուզէ իր անձը
ապրեցնել, պիտի կորսնցնէ զանիկա. և ով որ
ինծի համար իր անձը կորսնցնէ, պիտի ապրե-
25 ցընէ զանիկա։ Քանզի ի՞նչ կը շահի մարդ մը՝
եթէ բոլոր աշխարհը վաստկի, և իր անձը կոր-
26 սընցնէ կամ վնաս ընէ։ Վասն զի ով որ ինծ
ու իմ խօսքերս պ---անէը ամօթ սեպէ, Որդին
մարդոյ ալ զանիկա պ---անէը ամօթ պիտի սե-
պէ՝ երբ գայ իր ու Հօրը և սուրբ հրեշտակնե-
րուն փառքովը։ Բայց ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
27 որ հոս կայնողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք
մահուան համը պիտի չառնեն, մինչև տեսնեն
Աստուծոյ թագաւորութիւնը։
28 Ու եղաւ որ այս խօսքերէն գրեթէ ութ օր
ետքը՝ Պետրոսը ու Յովհաննէսը և Յակոբոսը առ-
29 նելով, լեռը ելաւ աղօթք ընելու։ Ու երբ ինք
աղօթք կ'ընէր, իր երեսին տեսքը ուրիշ կերպ մը
եղաւ, և իր հագուստը ճերմակ ---փայլուն եղաւ։
30 Եւ ահա երկու մարդիկ իրեն հետ կը խօսէին,
31 որոնք Մովսէս ու Եղիա էին, Փառքով երե-
ցած, և անոր ---յե-ն-ե-ն ելլելուն վրայով կը
խօսէին, որ Երուսաղէմի մէջ պիտի կատարե-
32 ւէր։ Բայց Պետրոս և անոր հետ եղողները նր-
նով ծանրացած էին, ու երբ արթնցան, տեսան
անոր փառքը և այն երկու մարդիկը որոնք անոր
33 քով կեցեր էին։ Ու եղաւ որ երբ անոնք պա-
տուհասն անոր քովէն, Պետրոս ըսաւ Յիսուսի.
Վարդապետ, ազէկ է որ հոս կենանք, ու երեք
խրճիթ շինենք. մէկը քեզի՝ և մէկը Մովսէսի՝
ու մէկը Եղիայի, վասն զի չէր գիտեր ինչ կը
34 կը խօսէր։ Եւ դեռ որ անիկա այս բանները կը
խօսէր, ամպ մը եկաւ ու անոնց վրայ հովանի
եղաւ, և ամպին տակ մտած ատենին վախցան։
35 Ու ձայն մը եղաւ ամպէն՝ ըսելով, "Ասի-

ը Մատ. ժ. 7, 8։ Մար. ը. 12։ Գլ. ժ. 1. 9։
ը Մատ. ժ. 9։ Մար. ը. 8։ Գլ. ժ. 4։ Իր. 35։
ը Մատ. ժ. 11։ Մար. ը. 10։
ը Մատ. ժ. 14։
ը Գոր. ժգ. 51։
ը Մար. ը. 12։
ը Մատ. ժգ. 1։ Մար. ը. 14։
ը Գլ. իգ. 8։
ը Մար. ը. 30։
ը Մատ. ժգ. 13։
ը Մատ. ժգ. 15։ Մար. ը. 35։ Յովհ. ը. 1, 5։
ը Մատ. ժգ. 13։ Մար. ը. 27։
ը Մատ. ժգ. 2։ Հմր. 7, 8։
ը Մատ. ժգ. 16։ Յովհ. ը. 70։
ը Մատ. ժգ. 20։
ը Մատ. ժգ. 21։ ժէ. 21։
ը Մատ. ժ. 38։ ժգ. 24։ Մար. ը. 34։ Գլ. ժգ. 27։
ը Մատ. ժգ. 26։ Մար. ը. 36։
ը Մատ. ժ. 33։ Մար. ը. 38։ ը Տիմ. ը. 12։
ը Մատ. ժգ. 28։ Մար. ը. 39։
ը Մատ. ժէ. 1։ Մար. ը. 1։
ը Դան. ը. 18։ ժ. 9։
ը Մատ. ը. 17։

կա է իմ սիրելի Որդիս, Նատոր մեռիկ ըրէք։
36 Եւ երբ այն ձայնը եղաւ, Յիսուս մինակ գըտ-
նուեցաւ։ Ու իրենք լուռ կեցան, և իրենց
տեսածներէն այն օրերը մարդո՛ւ բան մը
չպատմեցին։
37 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը, երբ անոնք լեռ-
նէն վար իջան, շատ ժողովուրդ անոր դէմը
38 ելաւ։ Եւ ահա ժողովուրդին միջէն մարդ մը
աղաղակեց ու ըսաւ, Վարդապետ, կ'աղաչեմ
քեզի, նայէ իմ որդիիս, քանզի իմ մէկ հատիկս
39 է. Եւ ահա ոգի մը կը բռնէ զանիկա. ան ալ
յանկարծ կը կանչուըռտէ, և զանիկա ցնցելով
կը փրփրեցնէ, ու հազիւ կը զատուի անկէ՝
40 չարդուրուրդ ընելով զանիկա. Եւ քու աշա-
կերտերուդ աղաչեցի որ հանեն զանիկա. ու
41 չկրցան։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ,
Ով անհաւատ և խոտորեալ ազգ, մինչև ե՞րբ
ձեզի հետ պիտի ըլլամ ու ձեզի համբերեմ.
42 հոս բեր քու որդիդ։ Ու երբ դեռ կը մօտենար,
դևը զանիկա գետինը զարկաւ ու սաստիկ ջըն-
43 ցեց։ Իսկ Յիսուս սաստեց պիղծ ոգիին, և բժըշ-
44 կեց տղան ու զանիկա իր հօրը տուաւ։ Եւ ա-
մէնը կը զարմանային Աստուծոյ մեծամեծ գոր-
ծերուն վրայ։

Ու քանի որ ամէնը կը զարմանային Յիսուսի
ըրած բոլոր գործերուն վրայ, անիկա ըսաւ իր
աշակերտներուն, Դուք այս խօսքերը ականջ-
ներնիդ դրէք, վասն զի Որդին մարդոյ պիտի
45 մատնուի մարդոց ձեռքը։ Բայց անոնք չէին
իմանար այն խօսքը, և անոնցմէ ծածկուած էր
որպէս զի չհասկնան, ու կը վախնային այն խօս-
քին համար իրեն հարցնելու։
46 Վէճ ալ մտաւ անոնց մէջ՝ թէ
47 որդեօք իրենց մէջ ո՞վ է մեծ։ Իսկ Յիսուս ա-
նոնց սրտին խորհուրդը իմանալով՝ տղայ մը ա-
48 ռաւ ու զանիկա իր քով կայնեցուց, Եւ ըսաւ
անոնց, Ով որ այս տղան իմ անունովս կ'ըն-
դունի՝ զիս կ'ընդունի. և ան որ զիս կ'ընդունի՝
անիկա զիս ղրկողը կ'ընդունի. վասն զի ձեր
ամէնուն մէջ պզտիկ է, անիկա մեծ պիտի
ըլլայ։
49 Պատասխան տուաւ Յովհաննէս ու ըսաւ,
Վարդապետ, մէկը տեսանք որ քու անունովդ
դևեր կը հանէր, և զանիկա արգիլեցինք, վասն
50 զի մեզի հետ չպտըտիր։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր,
Մի արգիլէք, քանզի ան որ մեզի հակառակ
չէ, մե՞ր կողմէն է։
51 Ու եղաւ որ երբ իր ալիւրհե վերանալու
օրերը կը կատարուէին, ինք ալ հաստատ որո-
52 շեց՝ երուսաղէմ երթալ։ Եւ իր երեսին առ-

ջեւէն պատգամաւորներ ղրկեց. և երբ գացին,
Սամարացւոց մէկ գեղը մտան որպէս զի իրեն
53 համար պատրաստութիւն մը ընեն։ Եւ չըն-
դունեցին զանիկա, վասն զի անոր երեսը դէպ ի
54 Երուսաղէմ երթալու էր։ Երբ իր ա-
շակերտները, Յակոբոս ու Յովհաննէս, տեսան,
ըսին, Տէր, կ'ուզե՞ս որ ըսենք, ու երկինքէն
կրակ իջնէ և սատկեցնէ զանոնք, հինչպէս Եղիա
55 ալ ըրաւ։ Եւ դարձաւ յանդիմանեց զանոնք՝
ըսելով, Ձեք գիտեր թէ ի՛նչ հոգիի պէտ էք
56 դուք. ‡վասն զի Որդին մարդոյ չեկաւ մար-
դոց հոգիները կորնցնելու, հապա փրկելու։" ԵՒ
ուրիշ գեղ մը գացին։
57 Ու երբ անոնք ճամբան կ'երթային, մէկը
ըսաւ անոր, Տէր, քու ետևէդ գամ՝ ուր որ
58 երթաս։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Աղուէսները
որջեր ունին, ու երկինքի թռչունները՝ բոյներ,
բայց Որդին մարդոյ գլուխը հանգչելու տեղ մը չունի։
59 Ուրիշի մըն ալ ըսաւ, Եկուր իմ ետևէս.
ան ալ ըսաւ, Տէր, ինծի հրամայեցուր որ ա-
60 ռաջ երթամ իմ հայրս թաղեմ։ Յիսուս ըսաւ
անոր, Թող մուր մեռելներուն որ թաղեն իրենց
մեռելները, բայց դուն գնա Աստուծոյ թագա-
ւորութիւնը քարոզէ։
61 Ուրիշ մըն ալ ըսաւ, Տէր, հետ քու ետևէդ
պիտի գամ, բայց ինծի հրամայեցուր որ առաջ
իմ տանս մէջ եղողներուն հրաժարական ողջոյն
62 տամ։ Յիսուս ըսաւ անոր, Ոչ մէկը որ ձեռքը
մաճին վրայ կը դնէ ու ետին կը նայի, Աստու-
ծոյ թագաւորութեանը յարմար է։

ԳԼ. Ժ

1 Քրիստոս եօթանասուն աշակերտներ կը ղրկէ հրաշա-
գործութիւն ընելու և քարոզելու. 17 կը պատուիրէ ա-
նոնց որ խանարհ ըլլան, և կ'իմացնէ թէ ի՛նչ բանի հա-
մար պարտին ուրախանալ. 21 չնորհակալ կ'ըլլայ Հօրը՝
անոր չնորհքներուն համար. 24 երանութիւն կու տայ իր
աշակերտներուն երջանիկ վիճակին. 25 կը սորվեցնէ որի-
նակաւին թէ ի՛նչ ընելու է որ յաւիտենական կեանքը
ժառանգէ. և թէ ո՛վ որ իր պարտութեանը կատար է,
անիկա իրեն ընկեր սեպելու է. 41 կը յանդիմանէ Մար-
թան, ու անոր քոյրը Մարիամը կը գովէ։

Ա.յս բաներէն ետև Տէրը ուրիշ եօթանա-
սուն ալ որոշեց, ¯և զանոնք իր առջևէն երկու
երկու ղրկեց բոլոր քաղաքները ու տեղերը՝ ուր
2 ինք պիտի երթար։ Եւ կ'ըսէր անոնց, Հունձքը
շատ է, ու մշակները քիչ. հոսատի հունձքին
Տէրոջը աղաչեցէք որ մշակներ հանէ իր հունձ-
3 քին։ Գացէք. ˘ահա ես ձեզ կը ղրկեմ իբրև

ն Գոր. գ. 22։
ո Մատ. ժէ. 9։
պ Ճատ. ժէ. 14։ Մար. թ. 13, 16։
ր Մատ. ժէ. 21։
ս Մար. թ. 31։ Գլ. բ. 50։ ժբ. 34։
վ Մատ. ժբ. 1։ Մար. թ. 33։
տ Մատ. ժ. 40։ ժբ. 5։ Մար. թ. 36։ Յովհ. ժբ. 44։ ժդ. 20։
ր Մատ. իգ. 11, 12։
ց Մար. թ. 37։ Տես թուղ. ժա. 28։
ւ Մատ. ժբ. 30։ Գլ. ժա. 23։
փ Որոնք, ձեզի հակառակ չէ, ձեզ
ք Մատ. ժ. 40։ Ղուկ. ժբ. 20։
օ Մատ. ժ. 16։
ֆ Տես գ Թագ. ժթ. 20։

ա Մատ. ժ. 1։ Մար. գ. 7։
բ Մատ. թ. 37, 38։ Յովհ. գ. 35։
գ Ե Թես. գ. 1։
դ Մատ. ժ. 16։

4 գառներ գայլերու մէջ։ Ինչպէս հետ քսակ մի
առնէք, ոչ ալ պարկ, և ոչ կօշիկներ, Ոու
5 ճամբան մարդո՛ւ բարև մի տաք։ Եւ ո՛ր տուն
6 որ մտնէք՝ առաջ ըսէք, †Բարև այս տանը։ Ու
եթէ հոն †բարեվի արժանաւոր մարդ՝ կայ, ձեր
բարեվը պիտի հանգչի անոր վրայ, ապա թէ ոչ՝
7 ձեզի պիտի դառնայ։ Եւ այն տանը մէջ մնա-
ցէք, ու Ճանճացած կերէք ու խմեցէք, Վասն զի
մշակը իր վարձքին արժանի է. տունէ տուն մի
8 փոխուիք։ Եւ ո՛ր քաղաք որ մտնէք ու ձեզ
ընդունին, ինչ որ ձեր առջև դրուի՝ կերէք.
9 Եու բժշկեցէք անոր մէջի հիւանդները, և ըսէք
անոնց, Ա՛ստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզի մո-
10 տեցեր է։ Բայց ո՛ր քաղաք որ մտնէք ու ձեզ
չընդունին, անոր հրապարակները ելլելով՝ ըսէք,
11 Եաֆն փոշին ալ որ ձեր քաղաքէն մեր *ոտքե՛ն
փակած է, ձեզի կը թօթվենք. միայն թէ զայս
գիտնաք որ Ա՛ստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզի
12 մօտեցեր է։ Ձեզի կ՚ըսեմ Ֆոր այն օրը Սոդոմի
դ*ոդո*ղոնը աւելի դիւրին պիտի ըլլայ՝ քան
13 թէ այն քաղաքին։ Վա՛յ քեզ, Քորազին, վա՛յ
քեզ, Բեթսայիդա, Վասն զի եթէ Տիւրոսի ու
Սիդոնի մէջ եղած ըլլային այն հրաշքները ո-
րոնք ձեր մէջ եղան, շատոնցմէ քուրձով ու
մոխրի մէջ նստելով ապաշխարած պիտի ըլլա-
14 յին։ Բայց դատաստանին օրը Տիւրոսի ու Սի-
դոնի աւելի դիւրին պիտի ըլլայ քան թէ ձեզի։
15 Եւ դուն, Կափառնայում՝, Որ մինչև երկինք
բարձրացած ես, Մինչև դժոխք պիտի իջնես։
16 Ումն որ ձեզի մտիկ կ՚ընէ, ինծի մտիկ կ՚ընէ.
Ու ան որ ձեզ կը մերժէ, զիս կը մերժէ. Ու ան
որ զիս կը մերժէ, զիս ղրկողը կը մերժէ։
17 Ետ եօթանասուն ◊աշէրդներէը դարձան ու-
րախութեամբ ու ըսին, Տէր, քու անուանովդ
18 դեւերն ալ մեզի կը հնազանդին։ Եւ ըսաւ անոնց,
Սատանան փայլակի պէս երկինքէն վար ինկած
19 կը տեսնէի։ Ահա ձեզի իշխանութիւն կու տամ
օձերու ու կարիճներու և թշնամիին բոլոր զո-
րութեանը վրայ կոխկռտելու. ու բնաւ բան մը
20 ձեզի պիտի չվնասէ։ Բայց դուք անոր վրայ մի
ուրախանաք որ ոգիները ձեզի կը հնազան-
դին, Հապա ուրախացէք որ Ձեր անուննե՛րը
երկինքը գրուած են։
21 Յն նոյն ժամուն Յիսուս Հոգիով ուրա-
խացաւ ու ըսաւ, Շնորհակալ եմ քեզմէ, ով
Հայր, Տէր երկնի և երկրի, որ այս բաները ծա-
ծուկ պահեցիր իմաստուններէն և դիտուննե-
րէն, ու տղոց յայտնեցիր. այո, ով Հայր, վասն
22 զի քու առջեւդ այսպէս հաճելի եղաւ։ Ամէն
բան ինծի տրուեցաւ իմ Հօրմէս, Ու մէ՛կը
չգիտեր թէ ո՛վ է Որդին, բայց միայն Հայրը.
և թէ ո՛վ է Հայրը, բայց միայն Որդին, և ան
որու Որդին կ՚ուզէ յայտնել։
23 Եւ աշակերտներուն դառնալով՝ առանձին
ըսաւ, Երանի՛ այն աչքերուն՝ որոնք ձեր տե-
24 սածները կը տեսնեն. Քանզի կ՚ըսեմ ձեզի, որ
Շատ մարգարէներ և թագաւորներ ուզեցին
ձեր տեսածները տեսնել, ու չտեսան, և ձեր
լսածները լսել, ու չլսեցին։
25 Եւ ահա օրինական մը ելաւ, ու զանիկա
փորձելով՝ ըսաւ, Վարդապետ, Ինչ ընեմ որ
26 յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ։ Անիկա
ալ ըսաւ անոր, Օրէնքին մէջ Ինչ գրուած է։
27 Ինչպէս կը կարդաս։ Պատասխան տուաւ անիկա
ու ըսաւ, Քու Տէր Ա՛ստուածդ սիրես քու բո-
լոր սրտէդ ու քու բոլոր անձէդ և քու բոլոր զո-
րութենէդ ու քու բոլոր միտքէդ, և Քու ընկերդ
28 քու անձիդ պէս։ Եւ ինք ըսաւ անոր, Շիտակ
պատասխան տուիր. առիկա ըրէ Ու պիտի ապ-
29 րիս։ Իսկ անիկա ուզելով *ինքզինք արդարացը-
30 նել, ըսաւ Յիսուսի, Բայց իմ ընկերս ո՞վ է։ Պա-
տասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ, Մարդ մը
Երուսաղէմէ Երիքով կ՚իջնէր, ու աւազակնե-
րու յանձ*ն* ինկաւ, որոնք մերկացուցին զանիկա
ու վիրաւորելով կիսամեռ թողուցին ու գա-
31 ցին։ Եւ պատահեցաւ որ քահանայ մը այն
ճամբայէն կ՚իջնէր, ու զանիկա տեսնելով *ան-
32 դին կողմէն անցաւ։ Նոյնպէս Ղեւտացի մին ալ
այնտեղ հասնելով՝ գնաց ու տեսաւ, և անդին
33 կողմէն անցաւ։ Բայց Սամարացի մը որ ճամ-
բորդութիւն կ՚ընէր, ելաւ անոր քով, ու զա-
34 նիկա տեսնելով խղճաց. Եւ մօտեցաւ, անոր
վէրքերը փաթթեց, վրան ձէթ և գինի թափե-
լով, ու իր գրաստին վրայ դնելով՝ տարաւ զա-
35 նիկա պանդոկ մը, և անոր հոգ տարաւ։ Ու
հետևեալ օրը երբ կ՚ելլէր անկէ, երկու դահե-
կան հանեց՝ պանդոկապետին տուաւ և անոր
ըսաւ, Հոգ տար անոր, ու ինչ որ աւելի ծախք
ընես, Ես դառնալուս ես քեզի կը վճարեմ։
36 Հիմա այն երեքէն ո՞րը քեզի կ՚երևնայ ընկեր
37 ըլլալ աւազակներուն *ե*ր*ե*ք*ը* իմնոգին։ Եւ ան-
իկա ըսաւ, Ան որ ողորմութիւն ըրաւ։ Ա՛յն ա-
ւետն Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա, դուն ալ այն-
պէս ըրէ։

Ե Մատ. ժ. 9, 10։ Մարկ. զ. 8։ Գլ. ժ. 3։
Ը գ Թագ. գ. 29։
Թ Մատ. ժ. 12։
ժ Յոան. խաղաղութիւն
† Յոան. խաղաղութեան որդի
Ը Մատ. ժ. 11։
Ժ ա Կոր. ժ. 27։
Ժա Մատ. ժ. 10։ ա Կոր. թ. 4։ Եփես. ե. 18։
Ժբ Գլ. ժ. 2։
Ժգ Մատ. գ. 2։ գ. 17։ ժ. 7։ Հմր. 11։
Ժդ Մատ. ժ. 14։ Գլ. ի. 5։ Գոր. ժգ. 51։ ժբ. 6։
Ժե Մատ. ժ. 15։ Մարկ. զ. 11։
Ժզ Մատ. ժա. 21։
Ժէ Եզեկ. գ. 6։
Ժը Մատ. ժա. 23։
Ժթ Ծն. ժա. 4։ բ Օր. ա. 28։ Ես. ժգ. 13։ Երեմ. ժա. 53։
Ի Տես Եզեկ. խզ. 20։ լբ. 18։
Իա Մատ. ժ. 40։ Մարկ. ի. 36։ Յովհ. ժգ. 20։
Իբ ա Թես. դ. 8։
Իգ Յովհ. ե. 23։
Իդ Հմր. 1։
Իե Յովհ. ժբ. 31։ ժզ. 11։ Յայտ. ի. 1։ ժբ. 8, 9։
Իզ Մարկ. ժզ. 18։ Գոր. խբ. 5։
Իէ Նե. լբ. 32։ Սադ. կի. 28։ Ես. դ. 3։ Դան. ժբ. 1։ Փիլ. գ. 3։ Երր. ժբ. 23։ Յայտ. ժգ. 8։ ի. 12։ խա. 27։
Իը Մատ. ժա. 25։
Իթ Մատ. խբ. 18։ Յովհ. գ. 35։ Ե. 27։ ժէ. 2։
Κ Յովհ. ա. 18։ գ. 44, 46։
Κա Մատ. ժգ. 16։
Κբ ա Պետ. ա. 10։
Κգ Մատ. ժի. 16։ խբ. 35։
Κդ բ Օր. գ. 5։
Κե Ղեւ. ժի. 18։
Κզ Ղեւ. ժբ. 5։ Նէեմ. ի. 29։ Եզեկ. ի. 11, 13, 21։ Հռով. ժ. 5։
Κէ Գլ. ժգ. 15։
Κը Սադ. լբ. 11։
Κթ Յովհ. դ. 9։

38 Ու եղաւ որ երբ անոնք կ'երթային, ինք
գեղ մը մտաւ, և կին մը, Մարթա անունով,
39 զանիկա իր տունը ընդունեց։ Եւ անիկա քոյր
մը ունէր, որուն անունը Մարիամ էր, Որ
եկաւ Յիսուսի ոտքերուն քով նստաւ, ու անոր
40 խօսքերը մտիկ կ'ընէր։ Բայց Մարթա շատ պատ-
րաստութիւնով զբաղած էր. եկաւ անոր քով
ու ըսաւ, Տէր, քու հոգդ չէ՞, որ իմ քոյրս
դիս մինակ թողուց պատրաստութեան մէջ.
41 ուստի ատոր ըսէ որ ինծի օգնէ։ Պատասխան
տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոր, Մարթա, Մար-
թա, դուն շատ բաներու համար հոգ ընելով կը
42 տագնապիս. Բայց մէ՛կ բան պէտք է, և Մա-
րիամ այն աղէկ բաժինը ընտրեց, որ իրմէ պի-
տի չառնուի։

ԳԼ. ԺԱ

1 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը սորվեցնէ աղօթք
ընել, և կը պատուիրէ որ առէջ աղօթք ընեն. 11 հատ-
ատելով որ այսպէս՝ Աստուած իրենց բարիքներ պիտի
ընէ. 14 համր դև մը հանելով՝ կը յանդիմանէ հայհո-
յիչ փարիսեցիները, 28 և կը ցուցնէ թէ որո՛նք են երա-
նելիները. 29 ժողովուրդներուն կը քարոզէ, 37, և կը
յանդիմանէ փարիսեցիներուն, դպիրներուն և օրինական-
ներուն կեղծաւորութիւնը։

Ու եղաւ որ տեղ մը աղօթք կ'ընէր. ու
երբ դադրեցաւ, իր աշակերտներէն մէկը ըսաւ
իրեն, Տէր, մեզի աղօթք ընել սորվեցուր, ինչ-
պէս Յովհաննէս ալ իր աշակերտներուն սորվե-
2 ցուց։ Եւ ըսաւ անոնց, Երբ աղօթք կ'ընէք՝
ըսէք, Ով Հայր *մեր, որ երկինքն ես՝ քու
անունդ սուրբ ըլլայ. քու թագաւորութիւնդ
գայ. *քու կամքդ ըլլայ, ինչպէս երկինքը՝ նոյն-
3 պէս երկրի վրայ. Մերամէն օրուան հացը օրէ
4 օր մեզի տուր. Եւ մեզի ներէ մեր մեղքերը,
քանզի մենք ալ կը ներենք այն ամէնուն՝ որ
մեզի պարտական են. ու մեզ փորձութեան մի
տաներ, *հապա չարէն մեզ ազատէ։
5 Եւ ըսաւ անոնց, Ձեզմէ ո՞վ է ան որ բարե-
կամ մը ունենայ, ու կէսգիշերուան մէջ եր-
թայ անոր և ըսէ անոր, Բարեկամ, ինծի երեք
6 նկանակ փոխ տուր. Վասն զի իմ մէկ բարե-
կամս ճամբայէ ինծի եկաւ, ու բան մը չու-
7 նիմ անոր առջև դնելու։ Անիկա ալ ներսէն
պատասխան տայ և ըսէ, Ձխա մի հոգնեցներ,
արդէն դուռը գոցուած է. ու տղաքս իմ քովս
անկողինի մէջ են. չեմ կրնար ելլել ու քեզի
8 հաց տալ։ Ձեզի կ'ըսեմ, Թէև բարեկամու-
թեան համար չելլէ տայ անոր, սակայն անոր
թախանձանքին համար պիտի ելլէ ու պէտք
9 եղածը տայ անոր։ Ես ալ կ'ըսեմ ձեզի, Խընդ-
րեցէք և պիտի տրուի ձեզի, փնտռեցէք ու պի-
տի գտնէք, դռները զարկէք և պիտի բացուի
10 ձեզի. Վասն զի ամէն ով որ կը խնդրէ՝ կ'առ-
նէ, և ով որ կը փնտռէ՝ կը գտնէ, և ով որ
11 դռները կը զարնէ՝ պիտի բացուի անոր։ Ձեզմէ
ո՞վ է այն հայրը, որմէ իր որդին հաց որ ու-
զէ, միթէ քա՞ր պիտի տայ անոր. կամ եթէ
ձուկ ուզէ, միթէ ձուկին տեղ օ՞ձ պիտի տայ
12 անոր. Եւ կամ եթէ հաւկիթ ուզէ, միթէ կա-
13 ղի՞ճ պիտի տայ անոր։ Ուստի եթէ դուք որ
չար էք՝ ձեր զաւակներուն աղէկ ընծաներ տալ
գիտէք, ո՛րչափ աւելի Երկնաւոր Հայրը երկինքէն
Սուրբ Հոգին պիտի տայ անոնց որ իրմէ կը
խնդրեն։

14 Եւ դև մը կը հանէր, և անիկա համր էր.
ու եղաւ որ երբ դևը ելաւ, համրը խօսեցաւ,
15 և ժողովուրդները զարմացան։ Բայց անոնցմէ
մէկ քանիները ըսին, Ա՛տիկա դևերուն Բէեղ-
զեբուղ իշխանին միջոցով դևերը կը հանէ։
16 Ուրիշներն ալ փորձելով երկինքէն նշան մը
17 կ'ուզէին անկէ։ Բայց ինք Ը դիտնալով անոնց
խորհուրդները՝ ըսաւ անոնց, Ամէն թագաւո-
րութիւն իրեն դէմ բաժնուած՝ կ'աւերի, և
տուն մը Ը իրեն դէմ բաժնուած՝ կը կործանի.
18 Հապա եթէ Սատանայ իրեն դէմ բաժնուած
է, անոր թագաւորութիւնը ի՞նչպէս պիտի կե-
նայ, որովհետև կ'ըսէք թէ Բէեղզեբուղով
19 դևերը կը հանեմ։ Իսկ եթէ ես Բէեղզեբուղով
դևերը կը հանեմ, ձեր որդիները ինչո՞վ կը
հանեն. ուրեմն անոնք պիտի ըլլան ձեր դա-
20 տաւորները։ Բայց եթէ ես Աստուծոյ մատովը
կը հանեմ դևերը, ուրեմն Աստուծոյ թագաւո-
21 րութիւնը ձեր վրայ հասած է։ Երբ զօրաւոր
մարդ մը զէնքերը վրան առած՝ իր տունը կը
պահպանէ, անոր բաները խաղաղութեան
22 մէջ կը մնան. Բայց երբ անկէ աւելի զօրաւորը
վրան գալով յաղթէ զանիկա, անոր զէնքերը կ'առ-
նէ՝ որոնց ինք յուսացեր էր, և անկէ ա-
23 կողպատը կը բաժնէ։ Ան որ ինծի հետ չէ՝
ինծի հակառակ է, և ան որ ինծի հետ չժող-
վեր՝ ցիրուցան կ'ընէ։

24 Երբ պիղծ ոգին մարդէ մը կ'ելլէ, անջուր
տեղեր կը պտըտի, հանգստութիւն կը փնտռէ.
ու երբ չգտնէր կ'ըսէ, Դառնամ նորէն իմ
25 տունս՝ ուրկէ եկայ։ Եւ կու գայ, գտնէ՝ մաք-
26 րուած ու յարդարուած կը գտնէ։ Անկէ ան ատեն
կ'երթայ, և իրեն հետ կ'առնէ եօթը ուրիշ ոգի-
ներ իրմէ աւելի չար, ու մտնելով հոն կը բնա-
կին, և այն մարդուն վերջը առաջինէն գէշ
կ'ըլլայ։

27 Ու եղաւ որ երբ անիկա այս բաները կը խօ-
սէր, ժողովուրդին մէջէն կին մը ձայնը վեր-

— Յովհ. ժա. 1։ ժբ. 2, 3։
Բ ա Կոր. է. 32, ևն։
Գ Գլ. ը. 35։ Գոր. իբ. 3։

— Մատ. գ. 9։
* Ոմանք չեն դներ

Դ Գլ. ժբ. 1։ ևն։
Ե Մատ. է. 7։ իս. 22։ Մարկ. ժա. 24։ Յովհ. ժե. 7։ Յակ. ա. 6։ ա Յովհ. գ. 22։
Զ Մատ. է. 9։
Է Մատ. թ. 32։ ժբ. 22։
Ը Մատ. թ. 34։ ժբ. 24։
Թ Մատ. ժբ. 38։ ժգ. 1։
Ժ Մատ. ժբ. 25։ Մարկ. գ. 24։
Ի Յովհ. բ. 25։
† Յոան. տան
Լ Գլ. ը. 19։
Խ Մատ. ժբ. 29։ Մարկ. գ. 27։
Ծ Ես ծգ. 12։ կոր. բ. 15։
Կ Մատ. ժբ. 30։
Հ Մատ. ժբ. 43։
Ձ Յովհ. ե. 14։ երր. գ. 4։ ժա. 26։ բ Պետ. բ. 20։

ցուց ու ըսաւ անոր, Վերանի՛ այն որովայնին՝ որ քեզ կրեց, և այն ծիծերուն՝ որոնք քեզի
28 կաթ տուին։ Եւ ինք ըսաւ, Այո՛ անեւանդ թէ երանի՛ անոնց որ Աստուծոյ խօսքը կը լսեն ու կը պահեն։
29 Ու երբ ժողովուրդները անոր վրայ կը դիզուէին, սկսաւ ըսել, Այս ազգը չար է. նշան կ'ուզէ, և նշան պիտի չտրուի անոր, բայց
30 միայն Յովնան մարգարէին նշանը։ Քանզի ինչպէս Յովնան Նինուէացիներուն նշան եղաւ, այնպէս Որդին մարդոյ այս ազգին պիտի ըլլայ։
31 Վերանի թագուհին դատաստանին օրը այս ազգին մարդոցը դէմ պիտի ելլէ, ու պիտի դատապարտէ զանոնք, վասն զի երկրի ծայրերէն եկաւ Սողոմոնի իմաստութիւնը լսելու. և ահա
32 Սողոմոնէ մեծ մէկը կայ հոս։ Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը այս ազգին դէմ պիտի ելլեն, ու պիտի դատապարտեն զանիկա, վասն զի Յովնանի քարոզութիւնով զղջաց եկան, և ահա Յովնանէ մեծ մէկը կայ հոս։
33 Մէկը ճրագը չվառեր, ծածուկ տեղ մը դներ, ոչ ալ գրուանի տակ, հապա աշտանակի վրայ, որպէս զի ներս մտնողները լոյսը տեսնեն։
34 Մարմնին ճրագը աչքն է. ուստի երբ աչքդ պարզ է, բոլոր մարմինդ ալ լուսաւոր կ'ըլլայ. բայց երբ չար վատ է, մարմինդ ալ մութ
35 կ'ըլլայ։ Ուրեմն դիտէ կեցիր, որ քու մէջդ ե-
36 ղած լոյսը խաւար չըլլայ։ Արդ եթէ քու բոլոր մարմինդ լուսաւոր է, և մութ մաս մը չունի, բոլորն ալ լուսաւոր կ'ըլլայ, ինչպէս երբ ճրագը իր փայլունութիւնով քեզ կը լուսաւորէ։
37 Ու երբ այս բաները կը խօսէր, փարիսեցի մը կ'աղաչէր անոր՝ որ իր քով ճաշ ուտէ. անիկա
38 ալ մտաւ սեղան նստաւ։ Փարիսեցին երբ տեսաւ, զարմացաւ, որ նախ չլուացուեցաւ ճա-
39 շէն առաջ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր, Հիմա դուք, փարիսեցիներդ, գաւաթին ու պնակին դուրսիդին կը մաքրէք, ու ձեր ներսիդին յափշտակութեամբ և չարութեամբ լեցուն է։
40 Անխելքներ, ան որ դուրսինը բրաւ, ներսինն ալ ինք չբրաւ՞։
41 Սակայն անոնց մէջ եղածներէն ողորմութիւն տուէք, և ահա ամէն բան մաքուր
42 կ'ըլլայ ձեզի։ Բայց վա՛յ ձեզի փարիսեցիներ-ուդ, որ անանուխին ու փեզենային և բոլոր խոտեղէններուն տասանորդը կը վճարէք, ու զանց կ'ընէք իրաւունքը և Աստուծոյ սէրը. ա-
43 նոնք պէտք էր ընել, և զանոնք չձգել։ Վա՛յ ձեզի փարիսեցիներուդ, որ ժողովարաններուն մէջ առաջին աթոռները կը սիրէք, ու շուկա-
44 ներուն մէջ բարեւները։ Վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ անյայտ գերեզմաններու նման էք, որոնց վրայէն մարդիկ կը քալեն ու չեն գիտեր։
45 Եւ օրինականներէն մէկը պատասխան տալով ըսաւ անոր, Վարդապետ, այդ խօսքերը
46 ըրուցելով մեզ ալ վար կը զարնես։ Եւ անիկա ըսաւ, Ձեզի ալ վա՛յ օրինականներուդ, որ տանելու դժուար բեռներ կը բեռցնէք մարդոց, ու դուք ձեր մէկ մատով այն բեռներուն չէք
47 դպչիր։ Վա՛յ ձեզի, որ մարգարէներուն գերեզմանները կը շինէք, ու ձեր հայրերը սպան-
48 նեցին զանոնք։ Ուրեմն կը վկայէք և հաւանութիւն կու տաք ձեր հայրերուն ըրածներուն. վասն զի իրենք սպաննեցին զանոնք, ու դուք
49 անոնց գերեզմանները կը շինէք։ Անոր համար ալ Աստուծոյ իմաստութիւնը ըսաւ, Պիտի ղրկեմ անոնց մարգարէներ ու առաքեալներ, և անոնցմէ ո՛րը պիտի սպաննեն ու ո՛րը հալածեն.
50 Որպէս զի աշխարհի սկիզբէն հետէ թափուած բոլոր մարգարէներուն արիւնը այս ազգէն պա-
51 հանջուի, Աբէլի արիւնէն մինչև Զաքարիայի արիւնը, որ սեղանին ու տաճարին միջեւ կորսուեցաւ. ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Այս ազ-
52 գէն պիտի պահանջուի։ Վա՛յ ձեզի օրինականներուդ, որ գիտութեան բանալին վերցուցիք. դուք չմտաք, և մտնողներն ալ արգիլեցիք։
53 Ու երբ այս բաները անոնց կը ըրուցէր, դպիրները ու փարիսեցիները սկսան խիստ դժուարիլ, և շատ բաներու վրայով անոր բերնէն
54 խօսք փնտռել. Եւ անոր դարան պատրաստելով, կը փնտռէին թէ ինչպէս Տանոր բերնէն բան մը որսան, որպէս զի անոր վրայով ամբաստանութիւն ընեն։

ԳԼ. ԺԲ

1 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը պատուիրէ կեղծաւորութենէ զգոյշ կենալ, ու չվախնալ իր վարդապետութիւնը քարոզելէ. 13 մեծամեծ ամբարներ չինել մտածող հարուստին առակովը կը պատուիրէ ժողովուրդները որ զգոյշ ըլլան ագահութենէ, 22 պէտք չէ որ չափազանց հոգ ունենանք աշխարհային բաներու վրայ, 31 այլ Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրենք, 33 ողորմութիւն տանք, 36 և պատրաստ ըլլանք՝ որ երբ մեր Տէրը գայ դուռը զարնէ, իսկոյն իրեն բանանք։ 41 Քրիստոսէ պաշտօնեաները պարտին իրենց յանձնուած պաշտօնը կատարել, 49 և հալածանքներու ապասել։ 54 Պէտք է որ մարդիկ այս չնորհաց ժամանակին պատահութիւնը չկորսնցնեն, 58 վասն զի սոսկալի բան է մեռնիլ առանց հաշտուելու Աստուծոյ հետ։

Այս միջոցին երբ բիւրաւոր ժողովուրդներ վրան ժողվուեցան, մինչև միկտմիկ կը կոխէին, սկսաւ ըսել իր աշակերտներուն, Մանաւանդ առաջ ինքզինքնիդ զգոյշ պահեցէք փարիսեցինե-

---

ե Գլ. ա. 28, 48։
զ Մատ. է. 21։ Գլ. ը. 21։ Յակ. ա. 25։
է Մատ. ժբ. 38, 39։
ը Յովհ. ա. 17։ բ. 10։
թ գ Թագ. ժ. 1։
ժ Յովհ. գ. 5։
ի Մատ. ե. 15։ Մարկ. դ. 21։ Գլ. ը. 16։
լ Մատ. զ. 22։
խ Մարկ. է. 3։
ծ Մատ. իգ. 25։
կ Տիտ. ա. 15։
հ Ես. ծբ. 7։ Դան. դ. 27։ Գլ. ժբ. 33։
ձ Մատ. իգ. 23։
ղ Մատ. իգ. 6։ Մարկ. ժբ. 38, 39։
ճ Մատ. իգ. 27։
մ Սաղ. ե. 9։
յ Մատ. իգ. 4։
ն Մատ. իգ. 29։
շ Մատ. իգ. 34։
ո Նե. դ. 8։
չ բ Մն. իգ. 20, 21։
պ Մատ. իգ. 13։
ջ Մարկ. ժբ. 13։
ռ Մատ. ժգ. 6։ Մարկ. ը. 15։
ս Մատ. իգ. 12։

2 բուն խմորէն, որ է կեղծաւորութիւն։ Եւ ոչ
բան մը չկայ ծածուկ՝ որ պիտի չյայտնուի, և
3 գաղտուկ՝ որ պիտի չգիտցուի։ Ուստի ինչ որ
մութ տեղը ըրուցեցիք, անիկա լոյս տեղը պիտի
լսուի. և այն զոր ներքին սենեակներու մէջ ա-
կանջի խօսեցաք, տանիքներուն վրայ պիտի քա-
4 րոզուի։ Բայց ձեզի Իմ բարեկամներուս կը
ըրուցեմ՝ Մի վախնաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը
սպաննեն, ու անկէ ետև աւելի բան մը ընելու
5 չունին։ Հապա ձեզի ցուցնեմ թէ
որմէ՛ պիտի վախնաք. Անկէ վախցէք՝ որ սպան-
նելէն ետև իշխանութիւն ունի գեհեանը ձգե-
6 լու. այո, կ՚ըսեմ ձեզի, Անկէ վախցէք։ Չէ՞ որ
հինգ ճնճղուկ երկու դանկի կը ծախուի, և
անոնցմէ մէ՛կը մոռցուած չէ Աստուծոյ առջև։
7 Բայց ձեր գլխուն բոլոր մազերն ալ համրուած
են. ուրեմն մի վախնաք, վասն զի դուք շատ
8 ճնճղուկներէն աւելի արէկ էք։ Եւ ձեզի կ՚ը-
սեմ, Ամէն ով որ պիտի կը դաւանի մարդոց առ-
ջեւ, Որդին մարդոյ ալ զանիկա պիտի դաւանի
9 Աստուծոյ հրեշտակներուն առջև։ Բայց ան որ
պիտի մարդոց առջև կ՚ուրանայ, ուրացուած պի-
10 տի ըլլայ Աստուծոյ հրեշտակներուն առջև։ Եւ
ամէն ով որ Որդւոյ մարդոյ դէմ բան կ՚ըսէ,
պիտի ներուի անոր, բայց ան որ Սուրբ Հոգիին
դէմ հայհոյութիւն կ՚ընէ, պիտի չներուի անոր։
11 Եւ երբ ձեզ ժողովարանները և իշխանութիւն-
ներու ու պետութիւններու առջև տանելու ըլ-
լան, հոգ մի ընէք թէ ինչպէս կամ ինչ պա-
տասխան պիտի տաք, կամ ինչ պիտի ըսէք.
12 վասն զի Սուրբ Հոգին պիտի սորվեցնէ ձեզի
նոյն ժամուն՝ ինչ որ պէտք է խօսիլ։
13 Ժողովուրդին մէջէն մէկը բսաւ անոր, Վար-
դապետ, ըրուցէ եղբօրս, որ ինձի հետ բաժնէ
14 գութիւնը հնձի հետ բաժնէ։ Ան ալ բսաւ ա-
նոր, Մարդ, ո՞վ զիս ձեր վրայ դատաւոր կամ
15 բաժին ընող դրաւ։ Եւ բսաւ անոնց, Նայե-
ցէք և զգուշացէք ագահութենէ. վասն զի
մարդուս առատութիւնքներուն աւելնալէն կեան-
16 չէ իր կեանքը։ Առակ մըն ալ խօսեցաւ անոնց՝
բսելով, Հարուստ մարդու մը արտերը առատ
17 բերքեր տուին. Եւ ինք կը մտածէր ինքնիրեն ու
կ՚ըսէր, Ի՞նչ ընեմ, վասն զի տեղ չունիմ, ուր
18 իմ բերքերս ժողվեմ։ Եւ բսաւ, Այս ընեմ.
իմ ամբարներս քակեմ ու ա՛լ աւելի մեծ շի-
նեմ, և հոն ժողվեմ իմ բոլոր բերքերս ու բա-
19 րիքներս. Եւ իմ անձիս բսեմ. Հոգի անձս, շատ
բարիքներ ունիս շատ տարիներու համար ժող-
ովուած. հանգչէ, կեր, խմէ և ուրախ եղիր։
20 Բայց Աստուած բսաւ անոր, Անմիտ, Այս գի-
շեր հոգիդ քեզմէ պիտի պահանջուի. Ետևսի
այն զոր պատրաստած բաներդ որո՞ւ պիտի ըլ-
21 լան։ Այսպէս է անիկա որ իր անձին համար
գանձ կը դիզէ, ձու Աստուծոյ չհարստանար։
22 Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն, Ասոր համար
կ՚ըսեմ ձեզի, Հոգի մի ընէք ձեր կեանքին հա-
մար՝ թէ ի՛նչ պիտի ուտէք, ոչ ալ մարմինին
23 համար՝ թէ ի՛նչ պիտի հագնիք. Վասն զի
կեանքը կերակուրէն աւելի է, ու մարմինը հա-
24 գուստէն։ Նայեցէք ագռաւներուն, որոնք ոչ
կը սերմանեն և ոչ կը հնձեն, որոնք ոչ շտեմա-
րաններ ունին, ոչ ալ ամբարներ, հապա Աստուած
զանոնք կը կերակրէ. դուք ո՛րչափ աւելի լաւ
25 էք թռչուններէն։ Եւ ձեզմէ ո՞վ կրնայ իր հոգ
ընելով իր հասակին վրայ կանգուն մը աւել-
26 ցընել։ Հապա եթէ ամենափոքր բանին կարող
չէք, ուրիշ բաներու համար ինչո՞ւ հոգ կ՚ը-
27 նէք։ Նայեցէք շուշաններուն, ի՛նչպէս կ՚աճին.
ոչ կ՚աշխատին և ոչ կը մանեն. բայց՝ ձեզի կ՚ը-
սեմ որ Սողոմոն ալ իր բոլոր փառաւորու-
թեանը մէջ անոնցմէ մէկո՛ւն պէս չհագուե-
28 ցաւ։ Ուստի եթէ խոտը որ այսօր դաշտի մէջ
է, ու վաղը փուռը կը ձգուի, Աստուած այն-
պէս կը հագուեցնէ, ո՛րչափ աւելի ձեզ, թե-
29 բահաւաններ։ Ալ դուք մի փնտռէք թէ ի՛նչ
պիտի ուտէք և ի՛նչ պիտի խմէք, ու մի շփո-
30 թիք. Վասն զի այդ բոլոր բաները աշխարհիս
ազգերը կը փնտռեն. ու ձեր Հայրը գիտէ որ
31 այդ բաները ձեզի պէտք են։ Բայց դուք Աս-
տուծոյ թագաւորութիւնը խնդրեցէք, և այդ
32 բոլոր բաներն ալ ձեզի պիտի տրուին։ Մի վախ-
նար, պզտիկ հօտ, վասն զի ձեր Հայրը հաճե-
33 ցաւ որ թագաւորութիւնը ձեզի տայ։ Ծախե-
ցէք ձեր ստացուածքը և ողորմութիւն տուէք.
ձեզի չհինցնող քսակներ պատրաստեցէք,
երկինքը՝ չպակսելու գանձ մը, ուր ոչ գողը
34 կը մօտենայ և ոչ ցեցը կ՚ապականէ։ Վասն զի
ձեր գանձը ուր որ է, սիրտերնիդ ալ հոն պիտի
35 ըլլայ։ Ձեր մէջքերը գօտևորուած ըլլան, ու
36 ճրագները վառուած։ Եւ դուք այն մարդոց
նման՝ որոնք իրենց Տէրոջը կը սպասեն, թէ ե՛րբ
պիտի դառնայ հարսնիքէն. որպէս զի երբ գայ
37 և դռները զարնէ, իսկոյն բանան անոր։ Երանի՛
այն ծառաներուն, որ տէրը երբ գայ՝ զանոնք
արթուն պիտի գտնէ. ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի,
որ ինք գօտին վրէջքը պիտի կապէ ու սեղան
նստեցնէ զանոնք, և առաջ անցնելով սպասա-
38 ւորութիւն պիտի ընէ անոնց։ Եւ եթէ երկրորդ
պահուն գայ, կամ երրորդ պա-
հուն գայ ու այնպէս գտնէ, երանելի են այն

ֆ Մատ. ժ. 26։ Մարկ. դ. 22։ Գլ. բ. 17։
ը Ես. ծա. 7, 8, 12, 13։ Երեմ. ա. 8։ Մատ. ժ. 28։
բ Յովհ. ժե. 14, 15։
ղ Մատ. ժ. 32։ Մարկ. բ. 38։ բ Տիմ. բ. 12։ ա Յովհ. բ. 23։
ե Մատ. ժբ. 31, 32։ Մարկ. դ. 28։ ա Յովհ. ե. 16։
ը Մատ. ժ. 19։ Մարկ. ժգ. 11։ Գլ. խա. 14։
ը Յովհ. ժբ. 36։
ժ ա Տիմ. գ. 7, ևն։
ի ժող. ժա. 9։ ա. կոր. ժե. 32։ Յակ. ե. 5։
լ Յով. ի. 22։ իէ. 8։ Սապ. ծբ. 7։ Յակ. գ. 14։
խ Սապ. լթ. 6։ Երեմ. ժէ. 11։
ծ Մատ. գ. 20։ Հմր. 38։ ա Տիմ. գ. 18, 19։ Յակ. բ. 5։
կ Մատ. գ. 25։
հ Յով. լ. 41։ Սապ. ճխէ. 9։
յ Մատ. գ. 33։
ղ Մատ. ժա. 25, 26։
ճ Մատ. ժթ. 21։ Գործ. բ. 45։ գ. 34։
մ Մատ. գ. 20։ Գլ. ժգ. 9։ ա Տիմ. գ. 19։
յ Եփես. գ. 14։ ա Պետ. ա. 13։
ն Մատ. իե. 1, ևն։
շ Մատ. իդ. 46։

39 ծառաները՝ "Բայց զայս գիտցէք, որ եթէ տա-
նուտէրը գիտնար թէ ո՛ր ասեն գողը կու գայ,
արթուն կը կենար ու թոյլ չէր տար որ իր
40 տունը ծակեն։ Ուրեմն դուք ալ պատրաստ
կեցէք, քանդի Որդին մարդոյ կու գայ այնպիսի
ժամու մը մէջ՝ որ դուք չէք կարծեր։
41 Եւ Պետրոս ըսաւ անոր, Տէր, այդ առակը
42 մեզի՞ կ'ըսես թէ ամենուն ալ։ Եւ Տէրը ըսաւ,
"Ուրեմն ո՞վ է այն հաւատարիմ ու խնամատուն
անտեսը, զոր տէրը իր գերդաստանին վրայ պի-
տի դնէ, որպէս զի ասենին անոնց ուտելիքը տայ։
43 Երանի՛ է այն ծառային, զոր իր տէրը եկած
44 ատենը այնպէս ըրած պիտի գտնէ։ Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի, որ իր բոլոր ունեցածին վրայ պի-
45 տի կեցնէ զանիկա։ "Հապա եթէ այն ծառան
իր սրտին մէջ ըսէ, Իմ տէրս իր գալը կ'ուշա-
ցընէ. և սկսի ծառաները ու աղախինները ծե-
46 ծել, և ուտել ու խմել ու գինովնալ։ Այն
ծառային տէրը պիտի գայ այնպէս օր մը որ
չսպասեր, և այնպէս ժամ մը որ չգիտեր, և
զանիկա մէջտեղէն պիտի կտրէ, ու անոր բա-
ժինը անհաւատարիմներուն հետ պիտի դնէ։
47 "Եւ այն ծառան որ իր տէրոջը կամքը գիտէ ու
չպատրաստուիր, ոչ ալ անոր կամքը ի գործ կը
48 դնէ, շատ ծեծ պիտի ուտէ։ Բայց ան որ չգի-
տեր ու ծեծի արժանի բան մը կ'ընէ, քիչ ծեծ
պիտի ուտէ. որու որ շատ տրուեցաւ, շատ պի-
տի ուզուի անկէ, և որու որ աւելի յանձնուե-
ցաւ, ա՛լ աւելի պիտի պահանջուի անկէ։
49 "Ես կրակ ձգելու եկայ երկրի վրայ, ու ի՞նչ
50 կ'ուզեմ եթէ արդէն բորբոքած է։ "Բայց մկր-
տութիւն մը ունիմ մկրտուելու, և ի՛նչպէս կը
51 տագնապիմ մինչև կատարուի։ "Կը կարծէք թէ
ես երկրի վրայ խաղաղութի՞ւն տալու եկայ.
ձեզի կ'ըսեմ, Ոչ, "հապա բաժանմունք.
52 †Վասն զի ասկէ ետև մէկ տան մէջ հինգը
իրարմէ բաժնուած պիտի ըլլան, երեքը երկու-
53 քէն ու երկուքը երեքէն. Հայրը պիտի բաժ-
նուի որդիէն, և որդին հօրմէն, մայրը աղջիկէն
ու աղջիկը մօրմէն, կեսուրը իր հարսէն ու հար-
սը իր կեսուրէն։
54 Եւ ըսաւ ժողովուրդներուն, †Երբ արեւմուտ-
քի կողմէն ամպ մը ելած կը տեսնէք, շուտ մը
կ'ըսէք թէ Անձրեւ պիտի գայ, և այնպէս կ'ըլլայ։
55 Ու երբ հարաւային հովը կը փչէ, կ'ըսէք թէ
56 Տաք պիտի ըլլայ, և այնպէս կ'ըլլայ։ Կեղծա-
ւորներ, երկրի ու երկինքի երեսը քննելը գի-
տէք, հապա այս ժամանակը ի՞նչպէս չէք քըն-
57 ներ։ Եւ ինչո՞ւ դուք ձեզմէ չէք որոշեր իրա-
58 ւունքը։ "Երբ դուն քու ոսոխդ հետ իշխանին
երթալու ըլլաս, §ճամբուն մէջ անկէ ազատ-
ուելու համար ջանք բրէ, որ չըլլայ թէ քեզ
դատաւորին առջեւ քաշէ, ու դատաւորը դահի-
ճին ձեռքը տայ քեզ, ու դահիճն ալ բան-
59 տը դնէ։ Կ'ըսեմ քեզի, բնաւ պիտի չելլես ան-
կէ, մինչեւ վերջին լուման չվճարես։

Գ.Լ. Ժ.Գ

1 *Քրիստոս ապաշխարութիւն կը քարոզէ, Գալիլեացի-
ներուն և ուրիշներուն կրած պատիժը յիշելով։ 6 Ան-
պտուղ թզենիին առակը։ 11 Քրիստոս կծկուած կինը
կը բժշկէ։ 18 Մանանեխի հատին և խմորին առակները
կը ցուցնէ ճշմարտութեան խօսքին զօրաւոր ներգործու-
թիւնը իր ընդարձակութեան մէջ։ 24 կը խրատէ նեղ
դռնէն ներս մտնելու ջանք ընել։ 31 և կը յանդիմանէ
Հերովդէսը ու Երուսաղէմը։*

Եւ ամենք այն ատեն ներկայ գտնուելով՝ պատմեցին անոր Գալիլեացւոց վրայով, որոնց արիւնը Պիղատոս իրենց զոհերուն հետ խառ-
2 նեց։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ ըսաւ ա-
նոնց, Կը կարծէ՞ք որ այն Գալիլեացիները բո-
լոր Գալիլեացիներէն աւելի մեղաւոր էին, ո-
3 րովհետև այսպիսի բաներ քաշեցին։ Ձեզի կ'ըսեմ,
Ոչ. հապա եթէ չապաշխարէք, ամենդ ալ
4 նոյնպէս պիտի կորսուիք։ Կամ թէ այն տա-
սնըութ հոգին որոնց վրայ վրայ Սելոամի մէջի
աշտարակը ինկաւ, և զանոնք մեռցուց. կը
կարծէ՞ք որ անոնք Երուսաղէմի մէջ բնակած
5 բոլոր մարդոցմէ աւելի պարտաւոր էին։ Ձեզի
կ'ըսեմ, Ոչ. հապա եթէ չապաշխարէք, ամենդ
ալ նոյնպէս պիտի կորսուիք։
6 Ասկէ առաջն ալ ըսաւ. "Մարդ մը իր այ-
գիին մէջ տնկուած թզենի մը ունէր, ու եկաւ
7 անկէ պտուղ փնտռելու և չգտաւ։ Ուստի ը-
սաւ այգեպանին, Ահա երեք տարի է որ կու
գամ այդ թզենիին վրայ պտուղ փնտռելու,
ու չեմ գտներ. †Կտրէ զանիկա, ինչո՞ւ հա-
8 մար գետինը խափանէ։ Անիկա պատասխան
տուաւ ու անոր ըսաւ, Տէր, այս տարի ալ ա-
նիկա թող տուր, մինչև տորը բոլորտիքը
9 բրեմ ու թրիք դնեմ, Եւ եթէ պտուղ տայ՝
՚ղէ, ապա թէ ոչ՝ գալ ‡տրէ կտրես անիկա։
10 Եւ ինք ժողովարաններէն մէկուն մէջ շաբաթ
11 օրը կը սորվեցնէր։ Եւ ահա կին մը կար, որ
հիւանդութեան ոգի մը ունէր տասնըութ տա-
րիէ ի վեր, ու կծկուած էր և ամենևին չէր
12 կրնար շիտակ կայնիլ։ Ու Յիսուս զանիկա տես-
նելով՝ էբեր կանչեց և ըսաւ անոր, Ով կին,
դուն քու հիւանդութենէդ արձակուած ես։
13 §Ու ձեռքը անոր վրայ դրաւ. և իսկոյն շիտ-
14 կուեցաւ ու փառք կու տար Աստուծոյ։ Իսկ
ժողովարանին իշխանը պատասխան տուաւ բար-
կանալով՝ որ Յիսուս շաբաթ օրը բժշկեց, և

= Մատ. իզ. 43։ ա Թես. ե. 2։ բ Պետ. գ. 10։ Յայտ. գ. 3։ ժզ. 15։
ն Մատ. իզ. 44։ իե. 13։ Մարկ. ժզ. 33։ Գլ. իա. 34, 36։ ա Թես. ե. 6։ բ Պետ. գ. 12։
ա Մատ. իզ. 45։ իե. 21։ ա Կոր. դ. 2։
ղ Մատ. իզ. 47։
ա Մատ. իզ. 48։
ա Բտ. ժե. 30։ բ Օր. իե. 2։ Յովհ. բ. 41։ ժե. 22։ Գործ. ժէ. 30։ Յակ. դ. 17։
է Ղկ. ե. 17։ ա Տիմ. ա. 13։
թ Հմր. 51։
ը Մատ. ի. 22։ Մարկ. ժ. 38։
ժ Մատ. ժ. 34։ Հմր. 49։
ի Միք. է. 6։ Յովհ. է. 43։ բ. 16։ ժ. 19։
լ Մատ. ժ. 35։
խ Մատ. ժզ. 2։
ծ Առակ. իե. 8։ Մատ. ե. 25։
կ Սաղ. կբ. 6։ Նա. ժե. 6։

ձ Նա. ե. 2։ Մատ. իա. 19։
ղ Մարկ. ժզ. 18։ Գործ. բ. 17։

ըսաւ ժողովուրդին. Է՚վեց օր կայ, որոնց մէջ
արժան է գործ գործել. ուստի այն օրերը եկէք
15 բժշկուեցէք, Ե՚ու ոչ թէ շաբաթ օրը։ Ա՚յն
ատեն Տէրը պատասխան տուաւ անոր ու ըսաւ,
*Կեղծաւոր, Է՚ձեզմէ ամէն մէկը շաբաթ օրը իր
եզը կամ էշը մսուրէն չա՞բձակեր, որպէս զի
16 տանի ջուր տայ։ Ը՚Հապա ասիկա որ Աբրահա-
մի աղջիկ էր, որ ահա տասնըւթ տարի Սա-
տանայ գանիկա կապեց, չէ՞ր վայելեր որ շա-
17 բաթ օրը այն կապէն արձակուի։ Եւ երբ այս
բանը ըսաւ, իրեն հակառակ կեցողները ամէնն
ալ ամօթով ծնացին. ու բոլոր ժողովուրդը
կ՚ուրախանար այն ամէն փառաւոր գործերուն
համար՝ որոնք անկէ կ՚ըլլային։
18 Է՚ետ ըսաւ, Ա՚ստուծոյ թագաւորութիւնը
ի՞նչ բանի կը նմանի, ու ի՞նչ բանի նմանցնեմ
19 զանիկա։ Մանանեխի հատի նման է, զոր մարդ
մը առաւ իր պարտէզը ձգեց. և աճեցաւ ու
մեծ ծառ եղաւ. ու երկինքի թռչունները անոր
ճիւղերուն վրայ բնակեցան։
20 Դարձեալ ըսաւ, Ա՚ստուծոյ թագաւորու-
21 թիւնը ի՞նչ բանի նմանցնեմ։ Խմորի նման է,
զոր կին մը առաւ, երեք գրիւ ալիւրի մէջ
պահեց, մինչև ամէնն ալ խմորեցաւ։
22 Ը՚Եւ քաղաքները ու գեղերը պտըտելով՝ կը
սորվեցնէր, ու դէպ ի Երուսաղէմ ճամբայ կ՚ը-
23 նէր։ Եւ մէկը ըսաւ անոր, Տէր, քիչո՞ր են
24 անոնք որ պիտի փրկուին։ Ա՚նիկա ալ ըսաւ ա-
նոնց, Ը՚Ջանք ըրէք որ նեղ դռնէն մտնէք, քան-
զի կ՚ըսեմ ձեզի որ շատերը մտնել պիտի ու-
25 զեն և պիտի չկրնան։ Է՚Անկէ ետև երբ տանու-
տէրը ելլէ ու Ն՚դուռը գոցէ, և դուք սկսիք
դուրսը կենալ, ու դուռը զարնել և ըսել,
Է՚Տէր, Տէր, բաց մեզի. ան ալ պատասխան տա-
լով պիտի ըսէ ձեզի, Ի՚Ձեզ չեմ ճանչնար ու-
26 րկէ՛ էք։ Ա՚յն ատեն պիտի սկսիք ըսել, Մենք
քու առջեւդ կերանք ու խմեցինք, և դուն մեր
27 փողոցներուն մէջ սորվեցուցիր։ Ե՚ւ անիկա
պիտի ըսէ, Ձեզի կ՚ըսեմ, Ձեզ չեմ ճանչնար
ուրկէ՛ էք. Հ՚եռացէք ինծմէ, բոլոր անի-
28 րաւութիւն գործողներդ։ Ա՚ն պիտի ըլլայ լալ
ու ակռաները կրճտել, Ե՚րբ տեսնէք Աբրահա-
մը ու Իսահակը և Յակոբը ու բոլոր մարգա-
րէները Ա՚ստուծոյ թագաւորութեանը մէջ, ու
29 ձեզ դուրս հանած։ Եւ պիտի գան արեւելքէն
ու արեւմուտքէն և հիւսիսէն ու հարաւէն, ու
պիտի բազմին Ա՚ստուծոյ թագաւորութեանը
30 մէջ։ Ե՚ւ ահա կան յետիններ՝ որոնք առաջիններ
պիտի ըլլան, ու կան առաջիններ՝ որոնք յե-
տիններ պիտի ըլլան։

31 Նոյն օրը մէկ քանի փարիսեցիներ եկան ու
ըսին անոր, Ելիր ու գնա ասկէ, վասն զի Հե-
32 րովդէս քեզ սպաննել կ՚ուզէ։ Ե՚ւ ինք ըսաւ
անոնց, Գացէք, այն աղուէսին ըսէք, ահա ես
դևեր կը հանեմ ու բժշկութիւններ կը կատա-
րեմ այսօր և վաղը, ու երրորդ օրը Ի՚պիտի կա-
33 տարուիմ։ Միայն թէ պէտք է որ այսօր ու
վաղը և միւս օրը պտըտիմ, վասն զի կարելի
չէ որ մարգարէ մը Երուսաղէմէ դուրս կոր-
34 սուի։ Ո՚վ Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, որ մար-
գարէները կը սպաննէիր, ու քեզի ղրկուածնե-
րը կը քարկոծէիր, քանի՛ անգամ քու տղաք-
ներդ ժողվել ուզեցի, ինչպէս հաւը իր ձագե-
րը թեւերուն տակ Ի՚ը ժողվէ, և դուք չուզեցիք։
35 Ը՚Ահա ձեր տունը ձեզի աւերակ պիտի ձգը-
ւակայն ձեզի կ՚ըսեմ, որ Ա՚լ զիս պիտի չտես-
նէք, մինչև գայ այն ժամանակը որ պիտի ը-
սէք, Ը՚Օրհնեալ է ան որ Տէրոջը անունովը
կու գայ։

ԳԼ. ԺԴ

2 Ջրիսառս շաբաթ օրը կը բժշկէ ջրգողեալ մարդը. 7 կը սորվեցնէ խոնարհ ըլլալ, 12 և աղքատները ճաշի հրաւիրել. 16 ընթրիքին առակովը կը ցուցնէ թէ աշխարհասէր անձինք որ Ա՚ստուծոյ խօսքը կ՚անարգեն, դուրս պիտի ձգուին երկինքէն։ 25 Ջրիսառսի աշակերտին ուզողները պէտք է որ առաջ խորհին թէ իրենց խաչը պիտի կրեն, որ չըլլայ թէ հոգը ամբողջ եղանակաւ հոս քաշուին իրմէ. 34 ու բոլորովին անպիտան ըլլան իր համը կորսնցուցած աղի պէս։

Ու եղաւ որ երբ ինք շաբաթ օր մը փա-
րիսեցւոց պետերէն մէկուն տունը մտաւ
2 հաց ուտելու, ու անոնք անոր կը սպասէին։ Ե՚ւ
ահա հոն ջրդողեալ մարդ մը կար իր առջեւ։
3 Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու խօսեցաւ օ-
րինականներուն ու փարիսեցիներուն՝ ըսելով,
4 Ը՚Արժա՞ն է շաբաթ օրը բժշկել։ Անոնք ալ
լուռ կեցան. և ինք բռնեց զանիկա, բժշկեց ու
5 ճամբեց. Եւ պատասխան տալով՝ բաւ անոնց,
Է՚Ձեզմէ որո՞ւն էշը կամ եզը հորը իյնալու ե-
լլայ, ու շուտ մը չհաներ զանիկա շաբաթ օրը։
6 Եւ այս բաներուն չկրցան անոր պատասխան
տալ։
7 Առակ մը ըրաւ այն հրաւիրուած մարդոց ալ, երբ տեսաւ թէ ի՚նչպէս առաջին բազ-
8 մոցները կ՚ընտրէին, ու ըսաւ անոնց, Երբ մար-
դ մը հարսնիքի հրաւիրուի, առաջին բազ-
մոցին վրայ մի նստիր. չըլլայ որ քեզմէ աւելի
պատուաւոր մէկն ալ հրաւիրուած ըլլայ անկէ։
9 Եւ ան որ քեզ ու զանիկա հրաւիրեց, գայ
ըրաւցէ քեզի, Ա՚ռ տեղ տուր, և անկէ ետև

Ֆ Նե. ը. 9։
Ք Մատ. ժբ. 10։ Մար. գ. 2։ Գե. գ. 7։ ժգ. 3։
* Յոյն., կեղծաւորներ
Ր Գե. ժգ. 5։
Ղ Գե. ժթ. 9։
Ե Մատ. ժգ. 31։ Մար. դ. 30։
Ը Մատ. թ. 35։ Մար. գ. 6։
Ը Մատ. է. 13։
Ժ Ցոմհ. է. 34։ ը. 21։ ժգ. 33։ Հռոմ. թ. 31։
Ի Սաղ. կբ. 6։ Նա. ծկ. 6։
Լ Մատ. իե. 10։
Խ Գե. գ. 46։
Ծ Մատ. է. 23։ իե. 12։
Կ Մատ. է. 23։ իե. 41։ Հմր. 25։
Հ Սաղ. գ. 8։ Մատ. իե. 41։
Յ Մատ. ը. 12։ ժգ. 42։ իգ. 51։
Ղ Մատ ը. 11։
Ճ Մատ. ժթ. 30։ ի. 16։ Մար. ժ. 31։
Մ Նբր. բ. 10։
Յ Մատ. իգ. 37։
Ն Դնե. իգ. 31, 32։ Սաղ. կթ. 25։ Նա. ա. 7։ Դան. թ. 27։ Միք. գ. 12։
Շ Սաղ. ճժբ. 26։ Մատ. իա. 9։ Մար. ժա. 10։ Գե. ժթ. 38։ Ցոհ. ժբ. 13։ ——
— Մատ. ժբ. 10։
Չ Նե. իգ. 5։ բ Օր. իբ. 4։ Գե. ժգ. 15։

10 սկսիս ամօթով յետին տեղը բռնել։ Երբ որ
քեզի հրաւիրուիս, դնա յետին տեղը նստէ. որ-
պէս զի երբ քեզ հրաւիրողը գայ, քեզի ըսէ,
Բարեկամ, վեր հրամիր. այն ատեն քեզի հետ
նստողներուն առջեւ քեզի փառք կ'ըլլայ։
11 Վասն զի ամէն ով որ իր անձը կը բարձրացնէ,
պիտի խոնարհի. և ով որ իր անձը կը խոնար-
հեցնէ, պիտի բարձրանայ։
12 Ու զինք հրաւիրողին ալ ըսաւ, Երբ ճաշ
կամ ընթրիք կ'ընես, մի կանչեր քու բարե-
կամներդ, ոչ ալ քու եղբայրներդ, և ոչ քու
ազգականներդ, ու ոչ †ա՝ հարուստ դրացի-
ներդ, որ չըլլայ թէ անոնք ալ փոխարէնը քեզ
13 հրաւիրեն, ու քեզի հատուցում ըլլայ։ Հապա
երբ հացկերոյթ կ'ընես, խեղքաւոներ, պակա-
14 սաւորներ, կաղեր ու կոյրեր հրաւիրէ. Ու երա-
նելի պիտի ըլլաս, վասն զի անոնք չեն կրնար
փոխարէնը քեզի հատուցանել. քանզի արդա-
րներուն յարութիւնն առած ատենը փոխարէնը
քեզի պիտի հատուցուի։
15 Եւ սեղան նստողներէն մէկը երբ լսեց այս
խօսքը՝ ըսաւ անոր, Երանի՛ անոր որ Աստուծոյ
16 թագաւորութեանը մէջ հաց պիտի ուտէ։ Եւ
ինք ըսաւ անոր, Մարդ մը մեծ ընթրիք ըրաւ
17 ու շատ մարդիկ հրաւիրեց։ Եւ ընթրիքին ա-
տենը ղրկեց իր ծառան, որպէս զի հրաւիրուած-
ները կանչէ՝ ըսելով, Եկէք, վասն զի արդէն ա-
18 մէն բան պատրաստ է։ Եւ ամէնը մէկէն սկսան
հետ քաշուիլ. առաջինը անոր ըսաւ, Ես արտ
մը ծախու առի, ու պէտք է որ ելլեմ տեսնեմ
զանիկա. կ'աղաչեմ քեզի, զիս հրաժարուած
19 սեպէ։ Եւ միւսը ըսաւ, Հինգ զոյգ եզ ծախու
առի, ու կ'երթամ որ զանոնք փորձեմ. կ'ա-
20 ղաչեմ քեզի, զիս հրաժարուած սեպէ։ Եւ
միւսը ըսաւ, Կին առի, ու անոր համար չեմ
21 կրնար գալ։ Եւ այն ծառան եկաւ ու իր տէ-
րոջը պատմեց այս բանները. այն ատեն բարկա-
ցաւ տանուտէրը ու ըսաւ իր ծառային, Շու-
տով քաղաքին հրապարակները ու փողոցները
ելիր, և աղքատները ու պակասաւորները և կա-
22 ղերը ու կոյրերը հոս մուտ բեր։ Ծառան ալ ըսաւ,
Տէր, եղաւ ինչ որ հրամայեցիր, ու տակաւին
23 տեղ կայ։ Եւ տէրը ըսաւ ծառային, Ելիր ճամ-
բաները ու ցանգերը, և փո՛քնէդ ստիպէ հա-
24 մնելու, որպէս զի տունս լեցուի։ Վասնզի կ'ը-
սեմ ձեզի, Որ այն հրաւիրուածներէն մէկն ալ
իմ ընթրիքիս համը պիտի չառնէ։
25 Ու իրեն հետ շատ ժողովուրդներ կ'երթա-
26 յին. և դառնալով անոնց ըսաւ, †Եթէ մէկը
ինձի կու գայ, եւ չատեր իր հայրը և մայրը,
ու կինը և զաւակները, ու եղբայրները և քոյ-
րերը, Նաեւ իր կեանքն ալ, չկրնար իմ աշա-
27 կերտս ըլլալ։ Եւ ով որ իր խաչը չվերցնէր ու
իմ ետեւէս գար, չկրնար իմ աշակերտս ըլլալ։
28 Վասն զի ձեզմէ ո՞վ աշտարակ մը շինել ու-
զելով, առաջ չնստիր ու հաշիւ ըներ ծախքը,
29 թէ զանիկա լմնցնելու †բո՞ղ-ը-ն ունի՞. Որ
չըլլայ թէ երբ հիմը ձգէ ու չկրնայ լմնցնել,
բոլոր տեսնողները սկսին զանիկա ծաղր ընել,
30 եւ ըսել թէ Այս մարդը սկսաւ շինել ու չկըր-
31 ցաւ լմնցնել։ Կամ թէ ո՞ր թագաւորը ուրիշ
թագաւորի մը հետ պատերազմելու երթալով,
առաջ չնստիր ու խորհիր, թէ արդեօք տասը
հազարով կրնա՞յ դէմ կենալ անոր՝ որ քսան
32 հազարով իր վրայ կու գայ։ Ապա թէ ոչ՝ քա-
նի որ անիկա հեռու է, դեսպան ղրկելով խա-
33 ղաղութիւն կը խնդրէ։ Ահա այսպէս ալ ձեր
մէջէն ամէն մէկը եթէ իր բոլոր ստացուածքէն
34 հետ չկենայ, չկրնար իմ աշակերտս ըլլալ։ Աղը
աղէկ բան է. բայց եթէ աղը իր համը կոր-
35 սընցնէ, ինչո՞վ պիտի համեմուի։ Ոչ հողի ու ոչ
թրիքի տեղ օգտակար կ'ըլլայ, հապա զանիկա
դուրս կը նետեն։ Ան որ լսելու ականջ ունի՝
թող լսէ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Մոլորեալ ոչխարին, 8 կորսուած դրամին 11 և անա-
ռակ որդիին առակները։

Եւ բոլոր մաքսաւորները ու մեղաւորները
2 անոր կը մօտենային լսել։ Եւ
փարիսեցիները ու դպիրները տրտունջ կ'ընէին
ու կ'ըսէին, Ասիկա մեղաւորները կ'ընդունի, Ի-
անոնց հետ կ'ուտէ։
3 Եւ անոնք այս առակը խօսեցաւ անոնց՝
4 ըսելով, †Ձեզմէ ո՞վ է այն մարդը որ հարիւր
ոչխար ունենայ, և անոնցմէ մէկը կորսնցնէ,
իննսունըինը չը՞ ձգեր անապատին մէջ, ու այն
կորսուածին ետեւէն երթար, մինչև զանիկա
5 գտնէ, Ու երբ կը գտնէ, ուրախանալով իր ու-
6 սերուն վրայ կը դնէ զանիկա։ Եւ տունը գա-
լով, կը կանչէ բարեկամները ու դրացիները,
ու անոնց կ'ըսէ, Ուրախ եղէք ինծի հետ, վասն
7 զի իմ †կորսուած ոչխարս գտայ։ Ձեզի կ'ըսեմ
որ այսպէս ուրախութիւն պիտի ըլլայ երկինքը
մէկ մեղաւորի համար որ կ'ապաշխարէ, Քան
թէ իննսունըինը արդարներու համար՝ որոնց
8 ապաշխարութիւն պէտք չէ։ Կամ թէ ո՞վ է
այն կինը որ տասը դրամ ունենայ, ու եթէ
դրամ մը կորսնցնէ, ճրագ չը՞ վառէ, ու տունը
մէջ աւել զարնէր և ղգուշութեամբ փնտռէր,
9 մինչև գտնէ։ Ու երբ կը գտնէ, կը կանչէ բա-
րեկամները ու դրացիները, և կ'ըսէ, Ուրախ ե-
ղէք ինծի հետ, վասն զի իմ կորսնցուցած դրամս

† Առակ. իե. 6, 7։
†† Յով. իբ. 29։ Սոփ. ժբ. 27։ Առակ. իթ. 23։ Մատ. իգ. 12։ Գլ. ժբ. 14։ Յակ. գ. 6։ ա Պետ. ե. 5։
‡ Նէեմ. ը. 10, 12։
§ Յայտ. ժթ. 9։
¶ Մատ. իբ. 2։
‖ Առակ. թ. 2, 5։
** Մատ. իա. 43։ իբ. 8։ Գոր. ժգ. 46։
†† ը Օր. ժգ. 6։ լգ. 9։ Մատ. ժ. 37։
‡‡ Հռով. թ. 13։
§§ Յայտ. ժբ. 11։
¶¶ Մատ. ժգ. 24։ Մար. ը. 34։ Գլ. թ. 23։ ը Տիմ գ. 12։
‖‖ Առակ. իգ. 27։
‡ Մատ. և. 13։ Մար. թ. 49։
— Մատ. թ. 10։
†† Գոր. ժա. 3։ Գաղ. բ. 12։
‡‡ Մատ. ժբ. 12։
§§ ա Պետ. բ. 10, 25։
¶¶ Գլ. և. 32։

10 գոայ։ Ա՛յնպէս ալ, ձեզի կ՚ըսեմ, ուրախու-
թիւն կ՚ըլլայ Աստուծոյ հրեշտակներուն առջև
մէկ մեղաւորի համար որ կ՚ապաշխարէ։
11 Եւ ըսաւ, Մարդ մը երկու որդի ունէր.
12 Ու անոնցմէ պզտիկը հօրը ըսաւ, Հայր, տո՛ւ
ասոցուածքէդ ինձի հասնելու բաժինը տուր ին-
13 ծի. ան ալ բաժնեց անոնց իր ունեցածը։ Եւ
շատ օրեր չանցած՝ պզտիկ որդին բոլոր բաները
ժողվեց ու հեռու երկիր մը գնաց, և հոն անա-
ռակութեամբապրելով իր ունեցածը փճաց-
14 ուց։ Ու երբ ամէնը հատցուց, այն երկրին մէջ
սաստիկ սով մը եղաւ, ու ինք սկսաւ չքաւոր
15 ըլլալ։ Եւ գնաց այն երկրին քաղաքացիներէն
մէկուն քով մնաւ, ան ալ իր ագարակը ղր-
16 կեց զանիկա խոզեր արածելու համար։ Եւ կը
փափաքէր խոզերուն կերած եղջիւրէն իր փորը
17 լեցնել, ու մէ՛կը չէր տար անոր։ Եւ ինքզինքին
գալով ըսաւ, Քանի՛ բանւորներ կան իմ հօրս
տո՛ւնը հացով լեցուած, ու ես հոս սովամահ կը
18 կորսուիմ. Ելլեմ, երթամ իմ հօրս, և ըսեմ
անոր, Հայր, մեղանչեցի երկինքին դէմ ու քու
19 առջեւդ, Եւ ալ արժանի չեմ քու որդիդ ըս-
ուելու. զիս քու վարձկաններէդ մէկուն պէս
20 ըրէ։ Ու ելաւ իր հօրը եկաւ. Եւ մինչդեռ ինք
շատ հեռու էր, հայրը տեսաւ զանիկա ու
գութը շարժեցաւ, և վազելով՝ անոր պարանո-
21 ցին վրայ ինկաւ ու համբուրեց զանիկա։ Որդին
ալ ըսաւ անոր, Հայր, մեղանչեցի երկինքին
դէմ ու քեզի առջեւդ, և ալ արժանի չեմ քու
22 որդիդ ըսուելու։ Բայց հայրը ըսաւ իր ծառա-
ներուն, Հանեցէ՛ք առաջին պատմուճանը ու
հագցուցէ՛ք անոր, և մատանի դրէ՛ք անոր ձեռ-
23 քը, ու կօշիկներ՝ անոր ոտքերը։ Եւ պարարտ
զուարակը բերէ՛ք, մորթեցէ՛ք, և ուտենք և ու-
24 րախ ըլլանք. Վասն զի այս իմ որդիս մեռած
էր ու ողջնցաւ, կորսուած էր ու գտնուեցաւ.
25 և սկսան ուրախ ըլլալ։ Ու անոր մեծ որդին ա-
գարակն էր, և երբ կու գար ու տանը մօտե-
ցաւ, նուագարաններուն և պարերուն ձայնը
26 լսեց։ Ու ծառաներէն մէկը իրեն կանչելով կը
27 հարցնէր թէ այս ի՞նչ է։ Անիկա ալ ըսաւ ա-
նոր, Եղբայրդ եկաւ, ու հայրդ պարարտ զուա-
րակը մորթեց, վասն զի ողջ առողջ ձեռք ձգեց
28 զանիկա։ Իսկ ինք բարկացաւ ու չէր ուզեր
ներս մտնել. ուստի իր հայրը դուրս ելլելով
29 կ՚աղաչէր անոր։ Եւ անիկա պատասխան տա-
լով՝ ըսաւ հօրը, Ահա այսչափ տարի է որ քեզի
կը ծառայեմ, ու քնաւ քու խօսքէդ դուրս չե-
լայ, ու ինծի երբէք ուլ մը չտուիր, որ իմ բա-
30 րեկամներուս հետ ուրախութիւն ընէի։ Բայց
երբ եկաւ այդ քու որդիդ, որ քու ստաց-
ուածքդ բոզերու հետ կերաւ, անոր մորթեցիր
31 պարարտ զուարակը։ Եւ անիկա ըսաւ անոր,
Որդեակ, դուն միշտ ինծի հետ ես, ու իմ բո-
32 լոր ունեցածս քուկդ է։ Սակայն պէտք էր
ուրախ ըլլալ և խնդալ, Վասն զի այս քու եղ-
բայրդ մեռած էր ու ողջնցաւ, կորսուած էր ու
գտնուեցաւ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Անիրաւ տնտեսին առակը։ 14 Փրիսեացիներուն կը յանդիմա-
նէ արծաթասէր վարխեցիներուն կեղծաւորութիւնը։ 19
Հեշտասէր մեծատունը և աղքատ Ղազարոսը։

Ու իր աշակերտներուն ալ ըսաւ, Հարուստ
մարդ մը կար, որ տնտես մը ունէր, և անոր
վրայով գանգատ եղաւ իրեն՝ որպէս թէ իր ու-
2 նեցածը կը փճացնէ։ Ուստի կանչեց զանիկա ու
ըսաւ անոր, Ի՞նչ է այս զոր քեզի համար կը
լսեմ. քու տնտեսութեանդ հաշիւը տուր, վասն
3 զի ա՛լ չես կրնար տնտես ըլլալ։ Եւ տնտեսը
իր մտքին մէջ ըսաւ, Ի՞նչ ընեմ, որովհետև
իմ տէրս տնտեսութիւնը ինծմէ կ՚առնէ. *Հողա-
գործութիւն չեմ կրնար ընել՝, մուրալու կ՚ա-
4 մչնամ։ Գիտեմ ի՛նչ պիտի ընեմ, որպէս զի
երբ իմ տնտեսութենէս մերժուիմ, դիս իրենց
5 տուները ընդունին։ Եւ իր տէրոջը պարտականները
մէկիկ մէկիկ իրեն կանչելով՝ ըսաւ առաջինին,
6 Դուն իմ տէրոջս ո՞րչափ պարտք ունիս։ Ան ալ
ըսաւ, Հարիւր մեար ձէթ. և ըսաւ անոր, Վերդ-
7 առ ու շուտով նստէ գիսուն դրէ։ Ետքը մի-
սին ըսաւ, Դուն ալ ո՞րչափ պարտք ունիս. և
անիկա ըսաւ, Հարիւր քոռ ցորեն. ու ըսաւ ա-
8 նոր, Վերդ առ և ութսուն դրէ։ Ու տէրը ա-
նիրաւ տնտեսը գովեց, որ խելացութիւնով
ըրաւ. վասն զի այս աշխարհին որդիները իրենց
ցեղին մէջ †լուսոյ որդիներէն աւելի խելացի
9 են։ Եւ ես ալ ձեզի կ՚ըսեմ, ‡Անիրաւ մամո-
նայէն ձեզի բարեկամներ ըրէք, որպէս զի †երբ
անիկա պակսի՝, ձեզ յաւիտենական բնակա-
10 րաններու մէջ ընդունին։ §Ան որ քիչ բանի մէջ
հաւատարիմ է, շատի մէջ ալ հաւատարիմ է.
և ան որ քիչի մէջ անիրաւ է, շատի մէջ ալ
11 անիրաւ է։ Ուստի եթէ անիրաւ մամոնային մէջ
հաւատարիմ չեղաք, ճշմարիտ հարստութիւնը
12 ո՞վ պիտի հաւատայ ձեզի։ Ու եթէ օտարին
բանին մէջ հաւատարիմ չեղաք, ձերը ո՞վ պի-
13 տայ ձեզի։ ¶Ծառայ մը չկրնար երկու տէրերու
ծառայութիւն ընել, վասն զի կա՛մ մէկը պիտի
ատէ և միւսը սիրէ, կա՛մ ‡մէկուն պիտի յարի՝
և միւսը արհամարհէ. չէք կրնար ծառայել
Աստուծոյ ու մամոնային։
14 Եւ փարիսեցիներն ալ, Որոնք արծաթասէր

ղ Մտթ. ժբ. 44։
ե Գոր. բ. 39։ Եփես. բ. 13,17։
ը Սպ. Ծա. 4։
ը Հմր. 32։ Եփես. բ. 1։ ե. 14։ Յայտ. գ. 1
թ Հմր. 24։
• Յոյն. չեմ կրնար բրել
ժ Յովհ. ժբ. 36։ Եփես ե. 8։ ա Թես. ե. 5։
ի Դան. դ. 27։ Մատ. գ. 19։ ԺԹ. 21։ Գլ. Ժա.41։ ա Տիմ. գ. 17, 18, 19։
† Այլ՝ կարօտութեան ժամանակին.
‡ Մատ. իե. 21։ Գլ. ԺԹ. 17։
¶ Մատ. գ. 24։
‡ Այլ՝ մէկը պիտի մեծարէ
Ե Մատ. իգ. 14։

էին, այս ամէն բաները լսելով կը քամահրէին
15 զանիկա։ Եւ ըսաւ անոնց, Դուք էք որ մար-
դոց առջեւ Ինքզինքնիդ կ'արդարացնէք, Բայց
Աստուած գիտէ ձեր սիրտերը. վասն զի ո՛ր մար-
դոց մէջ բարձր եղածը Աստուծոյ առջեւ պիղծ
16 է։ Մօրէնքը ու մարգարէները մինչեւ Յովհաննէս
էին. անկէ եւեւ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
կը քարոզուի, և ամէն մէկը անոր մէջ մտնելու
17 կ'արտորայ։ Բայց դիւրին է որ երկինք ու երկիր
անցնին, քան թէ օրէնքէն մէկ նշանագիր կա-
18 նայ։ Ամէն որ իր կինը արձակէ և ուրիշ մը առ-
նէ, շնութիւն կ'ընէ, և ամէն որ երիկէ արձակ-
ուած կին մը առնէ, շնութիւն կ'ընէ։

19 Հարուստ մարդ մը կար, որ ծիրանի ու բե-
հեզ կը հագնէր, և ամէն օր փառաւորապէս
20 ուրախութիւն կ'ընէր։ Ու Ղազարոս անունով
աղքատ մը կար վէրքերով լեցուն, որ անոր
21 դրանը առջեւ դրուած էր. Եւ կը փափաքէր որ
այն հարուստին սեղանէն իննցած փշրանքներէն
իր փորը լեցնէ. նաեւ շուներն ալ կու գային
22 և անոր վէրքերը կը լզէին։ Ու եղաւ որ այն աղ-
քատը մեռաւ, ու հրեշտակները Աբրահամի
գոգը տարին զանիկա. հարուստն ալ մեռաւ
23 ու թաղուեցաւ։ Եւ դժոխքին մէջ երբ տան-
ջանքի մէջ էր, իր աչքերը վերցնելով հե-
ռուէն տեսաւ Աբրահամը, ու Ղազարոսը անոր
24 գոգը հանգչած։ Եւ ինք աղաղակեց ու
ըսաւ, Հայր Աբրահամ, ողորմէ ինծի ու ղրկէ
Ղազարոսը, որպէս զի իր մատին ծայրը ջուրը
թաթխէ, Նու զովացնէ իմ լեզուս, վասն զի Տայս
25 բոցին մէջ կը տանջուիմ։ Եւ Աբրահամ ըսաւ,
Որդեակ, Յիշեցիր երբ, որ դուն քու կեանքիդ
առներդ քու բարիքներդ առիր, նոյնպէս Ղազա-
րոս՝ չարիքներ. հիմա անիկա [հոս] կը մխի-
26 թարուի, ու դուն կը տանջուիս։ Եւ այս ամէն
բաներէն զատ՝ մեր ու ձեր միջտեղ մեծ ան-
դունդ մը կայ հաստատուած, այնպէս որ ձեզի
անցնիլ ուզողները չկրնան, ոչ ալ ատկէ մեզի
27 փալ-ըլընէրը անցնին։ Ան ալ ըսաւ, Ուրեմն
կ'աղաչեմ քեզի, Հայր, որ զանիկա իմ հօրս
28 տունը ղրկես, Քանզի հինգ եղբայր ունիմ, որ-
պէս զի էրթայ անոնց վկայութիւն տայ, որ չըլ-
լայ թէ անոնք ալ այս չարչարանքին տեղը
29 գան։ Եւ Աբրահամ ըսաւ անոր, Անոնք Մով-
սէսը ու մարգարէները ունին, թող անոնց
30 մտիկ ընեն։ Ան ալ ըսաւ, Ոչ, Հայր Աբրա-
համ, հապա եթէ մեռելներէն մէկը անոնց
31 երթայ, պիտի ապաշխարեն։ Եւ անիկա ըսաւ
անոր, Եթէ Մովսէսի ու մարգարէներուն
մտիկ չեն ըներ, հոչ ալ եթէ մեռելներէն

մէկը յարութիւն առնելու բլլայ, պիտի հա-
մոզուին։

ԳԼ. ԺԶ

1 Քրիստոս կը սորվեցնէ դատարկապատիւն չտալ, 3 և
իրարու յանցանքները ներել։ 6 Հաւատքին զօրութիւնը։
7 Մենք պարտաւոր ենք Աստուծոյ, բայց Աստուած պար-
տաւոր չէ մեզի։ 11 Քրիստոս կը բժշկէ տասը բորոտներ։
22 Աստուծոյ թագաւորութիւնը և Որդւոյ մարդոյ գա-
լուստը։

Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն, Անկարելի
է որ գայթակղութիւններ չգան. բայց վա՛յ
2 անոր, որուն ձեռքով կու գան։ Անոր աւելի
աղէկ է, որ անոր պարանոցէն իշու աղացքի
քար մը կախուի, ու անիկա ծովը ձգուի, քան
թէ այս պզտիկներէն մէկը գայթակղեցնէ։
3 Զգուշացէք ձեր անձերուն։ Եթէ քու եղ-
բայրդ քեզի դէմ մեղանչէ, Յանդիմանէ զանի-
4 կա. ու եթէ ապաշխարէ, Ներէ անոր։ Եւ եթէ
օրը եօթը անգամ քեզի դէմ մեղանչէ, ու
օրը եօթը անգամ դառնայ քեզի ու ըսէ,
Կ'ապաշխարեմ; Ներես անոր։

5 Եւ առաքեալները ըսին Տէրոջը, Մեր հա-
6 ւատքը աւելցուր։ Եւ Տէրը ըսաւ, Եթէ մա-
նանեխի հատի չափ հաւատք ունենայիք, այս
թթենիին կրնայիք ըսել, Արմատէն խլուէ
ու ծովուն մէջ տնկուէ, ան ալ պիտի հնա-
զանդէր ձեզի։

7 Բայց ձեզմէ ո՞վ է այն մարդը՝ որ ունենայ
երկրագործ կամ հովիւ ծառայ մը, որ անի-
կա երբ արտերէն դառն մտնէ, շուտով
8 ըսէ անոր Թէ Անցիր տեղդ նստէ։ Հապա
չը՞սեր անոր Թէ Պատրաստէ իմ ընթրիքս,
ու գօտիդ կապած Ինծի սպասաւորութիւն
ըրէ, մինչեւ ես ուտեմ ու խմեմ, ու ետքը
9 դուն ալ կեր ու խմէ։ Միթէ շնորհակա՞լ
կ'ըլլայ այն ծառային, իրեն հրամայուած բա-
10 ները կատարելուն համար. չեմ կարծեր։ Նոյն-
պէս դուք երբ բոլոր ձեզի հրամայուած բաները
ընէք, ըսէք Թէ Մենք անպիտան ծառաներ
ենք, քանզի զոյն որ պարտական էինք ընելու՝
ըրինք։

11 Ու եղաւ որ երբ ինք Երուսաղէմ կ'երթար,
Սամարիայի և Գալիլեայի մէջտեղէն կ'անցնէր։
12 Ու երբ գեղ մը պիտի մտնէր, տասը բորոտ
մարդիկ հանդիպեցան անոր, Որոնք հեռուն
13 կայնեցան։ Եւ ձայներնին վերցուցին ու ըսին,
14 Յիսուս վարդապետ, ողորմէ մեզի։ Եւ տեսնե-
լով անոնց ըսաւ, Գացէք դուք ձեզ քահա-

ղ Գլ. ժ. 29։
ե Մատ. է. 9։
ը ա Թագ. ժգ. 7։
թ Մատ. գ. 17։ Ժա. 12, 13։ Գլ. է. 29։
ժ Մատ. ծբ. 26, 27։ Ես. խ. 8։ Ժա. 6։ Մատ. ե. 18։ ա Պետ. ա. 24, 25։
ի Մատ. ե. 32։ ԺԲ. 9։ Մար. ժ. 11։ ա Կոր. է. 10, 11։
լ Ձաք. ժգ. 12։
խ Ես. կգ. 24։ Մար. Բ. 43, ևն։
ծ Ծար խտ. 13։ Գլ. զ. 24։
կ Ես. բ. 20։ լգ. 16։ Ծովհ. ե. 39, 45։ Գոր. ԺԵ. 21։ ԺԷ. 11։
հ Ծովհ. ժբ. 10, 11։ —
ձ Մատ. ժբ. 6, 7։ Մար. Բ. 41։ ա Կոր. ժա. 19։
ղ Մատ. ժբ. 15, 21։
ճ Ղկ. ԺԲ. 17։ Առակ. ԺԷ. 10։ Յակ. է. 19։
մ Մատ. ԺԷ. 19։ խտ. 21։ Մար. Բ. 22։ ժա. 23։
յ Գլ. ժբ. 37։
ն Ծար խբ. 3։ լե. 7։ Սադ. ժգ. 2։ Մատ. խե. 30։ Հռով. գ. 12։ ժա. 35։ ա Կոր. Բ. 16, 17։ Փիլիմ. 11։
շ Ղտ. Բ. 51, 52։ Ծովհ. գ. 4։
ո Ղկ. ժգ. 46։
չ Ղկ. ժգ. 2։ ժգ. 2։ Մատ. ը. 4։ Գլ. է. 14։

նաններուն ցուցուցէք. ու եղաւ որ երբ կ'եր-
15 թային, մոքրուեցան։ Եւ անոնցմէ մէկը երբ
տեսաւ թէ բժշկուեցաւ, ետ դարձաւ ու մեծ
16 ձայնով փառք կու տար Աստուծոյ. Ու երեսի
վրայ անոր ոտքը իյնալով՝ շնորհակալ կ'ըլլար
17 անոր. և ինք Սամարացի էր։ Պատասխան տուաւ
Յիսուս ու ըսաւ, Չէ՞ որ տասն ալ մոքրուե-
18 ցան, իսկ այն ինները ո՞ւր են. Այս օտարազգիէն
զատ ուրիշնե՞ր չդտնուեցաւ՝ որ դառնալով Ա-
19 տուծոյ փառք տան։ ԺԵւ ըսաւ անոր, Ելիր
գնա, քու հաւատքդ քեզ բժշկեց։
20 Ու երբ փարիսեցիները երեն հարցուցին թէ
Աստուծոյ թագաւորութիւնը ե՞րբ պիտի գայ,
պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ, Աստուծոյ
թագաւորութիւնը դիտումով երեցած բաներով
21 չգար։ Եւ պիտի չըսեն թէ Ահա հոս է, կամ
Ահա հոն, վասն զի Ահա Աստուծոյ թագաւո-
22 րութիւնը ձեր ներսիդին է։
Աշակերտներուն ալ ըսաւ, Օրեր պիտի
գան որ դուք Որդւոյ մարդոյ օրերէն մէկը տես-
23 նելու պիտի փափաքիք, ու պիտի չտեսնէք։ ԺԵւ
Երե ըսեն ձեզի թէ Ահա հոս է, կամ Ահա
24 հոն, մի երթաք ու անոնց մի հետեւիք։ Ինչպէս
որ փայլակը երկինքին տակ մէկ դիէն
փայլատակելով մինչև երկինքին տակ միւս դին
կը տայ, նոյնպէս պիտի ըլլայ Որդին մարդ-
25 ոյ իր օրը։ Սակայն թէ պէտք է որ ինք
առաջ շատ չարչարանքներ կրէ ու մերժուի
26 այս ազգէն։ Ինչպէս Նոյի օրերը եղաւ,
այնպէս պիտի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ օրերն ալ։
27 Կ'ուտէին, կը խմէին, կին կ'առնէին, երկան կը
տրուէին, մինչև այն օրը որ Նոյ տապանը մտաւ,
28 և ջրհեղեղը եկաւ ու ամէնը կորնցուց։ Նմա-
նապէս, ինչպէս Lովտի օրերը եղաւ, կ'ուտէին,
կը խմէին, ծախու կ'առնէին, կը ծախէին, կը
29 տնկէին, կը շինէին. Սակայն այն օրը որ Lովտ
Սոդոմէ ելաւ, երկինքէն կրակ ու ծծումբ տե-
30 ղաց և բոլորն ալ կորնցուց. Նոյնպէս պիտի
ըլլայ այն օրը որուն մէջ Որդին մարդոյ պիտի
31 յայտնուի։ Այն օրը Ան որ տանիքին վրայ է
և իր կարասիները տանը մէջ, թող վար չիջնէ
զանոնք առնելու. և ան որ արտին մէջ է,
32 նոյնպէս թող ետ չդառնայ։ Ամիտքերնիդ բե-
33 րէք Lովտի կինը։ Ով որ իր կեանքը կ'ուզէ
ապրեցնել՝ պիտի կորնցնէ զանիկա, և ով որ
34 կը կորնցնէ՝ պիտի ապրեցնէ զանիկա։ Ձեզի
կ'ըսեմ, Այն գիշերը երկու հոգի մէկ ան-
կողինի մէջ ըլլան, մէկը պիտի առնուի ու միւսը
35 ձգուի. Եւ երկու կիներ միասին աղալու ըլ-
լան, մէկը պիտի առնուի ու միւսը ձգուի. Ե-
36 րեք երկու հոգի արտի մը մէջ ըլլան, մէկը
պիտի առնուի ու միւսը ձգուի։ Եւ պատաս-
37 խանը տալով ըսին անոր, Տէր, Ո՞ւր պիտի ըլ-
այս բանը։ Ան ալ ըսաւ անոնց, Ուր մարմին կայ,
հոն պիտի ժողվուին արծիւները։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Թախանձող որբևարիին, 9 փարիսեցիին և մաքսաւո-
րին առակները։ 15 Մաքր տղաք Քրիստոսի կը բերուին։
18 Իշխան մը կ'ուզէ Քրիստոսի հետևիլ, բայց իր հարստու-
թիւնները արգելք կ'ըլլան։ 28 Քրիստոսի համար ամէն
բան թողողներուն վարձքը։ 31 Քրիստոս կը նախատգայնէ
իր մահը, 35 և կոյրին աչքերը կը բանայ։

Անոնց առակ մըն ալ ըսաւ այս բանին
վրայով թէ պէտք է ամէն ատեն աղօթք ընել
2 ու չձանձրանալ։ Ըսաւ, Դատաւոր մը կար քա-
ղաքի մը մէջ, որ Աստուծմէ չէր վախնար ու
3 մարդէ չէր ամչնար։ Եւ նոյն քաղաքին մէջ
որբևարի մը կար, որ անոր կու գար ու կ'ըսէր,
Իրաւունք ըրէ ինծի ի՛մ ոսոխէս։
4 Եւ անիկա ժամանակ մը չէր ուզեր։ Յետոյ
ընե՛լ. բայց ետքը ըսաւ իր մտքին մէջ, Թէև
Աստուծմէ չեմ վախնար ու մարդէ չեմ ամչչ-
5 նար, Բայց այս որբևարիին պիտ ձանձրացնելուն
համար իրեն իրաւունք ընեմ, որպէս զի չգայ
6 ամէն ատեն պիտ թախանձէ։ Եւ Տէրը ըսաւ,
7 Լսեցէք, անիրաւ դատաւորը ինչ կ'ըսէ։ Ըստ
Աստուած իր ընտրեալներուն իրաւունք պիտի
չընէ՞, որոնք ցորեկ ու գիշեր իրեն կ'աղաչա-
կեն, թէև երկայնամիտ ալ ըլլայ անոնց վրայ։
8 Ձեզի կ'ըսեմ Որ շուտով անոնց իրաւունք պի-
տի ընէ. բայց Որդին մարդոյ երբ գայ, արդեօք
հաւատք պիտի գտնէ՞ երկրի վրայ։
9 Եւ մէկ քանիներուն, Որոնք իրենց անձերուն
վրայ կը վստահանային թէ արդար են, և ու-
10 րիշները կ'անարգէին, այս առակը ըսաւ. Երկու
մարդ ելան տաճարը աղօթք ընելու, մէկը փա-
11 րիսեցի ու միւսը մաքսաւոր։ Փարիսեցին կայ-
ներ էր, ու առանձին այսպէս աղօթք կ'ընէր.
Ով Աստուած, շնորհակալ եմ քեզմէ, որ ու-
րիշ մարդոց պէս չեմ, յափշտակող, անիրաւ,
12 շնացող, և կամ այս մաքսաւորին պէս. Շա-
բաթը երկու անգամ ծոմ կը պահեմ, ու
13 բոլոր առացուածքիս տասանորդը կու տամ։ Եւ
մաքսաւորը հեռուն կայներ էր, ու չէր ուզեր
աչքն ալ երկինք վերցնել, հապա իր կուրծքը
ծեծելով կ'ըսէր, Աստուած, ողորմէ ինծի մե-
14 դաւորիս։ Ձեզի կ'ըսեմ թէ ասիկա այն միւսէն

Ժ Մատ. թ. 22։ Մարկ. ե. 34։ ժ. 52։ Գլ. է. 50։ ը. 48։ ժբ. 42։
Ի Հմր. 23։
Լ Հռոմ. ժդ. 17։
Խ Տես Մատ. թ. 15։ Ցոհն. ժէ. 12։
Ծ Մատ. իդ. 23։ Մարկ. ժդ. 21։ Գլ. իա. 8։
Կ Մատ. իդ. 27։
Հ Մարկ. ը. 31։ թ. 30։ ժ. 33։ Գլ. թ. 22։
Յ Տես. է։ Մատ. իդ. 37։
Ղ Տն. ժթ։
Ճ Տն. ժթ. 16, 24։
Մ բ Թես. ա. 7։
Յ Մատ. իդ. 17։ Մարկ. ժդ. 15։
Ն Տն. ժթ. 26։
Շ Մատ. ժ. 39։ ժդ. 26։ Մարկ. ը. 35։ Գլ. թ. 24։ Ցոհն. ժբ. 25։
Ո Մատ. իդ. 40, 41։ ա Թես. դ. 16։
Չ Ցոհ լթ. 30։ Մատ. իդ. 28։
—
Պ Գլ. ժա. 5։ իա. 36։ Հռոմ. ժբ. 12։ Եփես. գ. 18։ Կող. դ. 2։ ա Թես. ե. 17։
Ջ Գլ. ժա. 8։
Ռ Ցայտ. գ. 10։
Ս Երբ. ժ. 37։ բ Պետ. գ. 8, 9։
Վ Գլ. ժ. 29։ ժդ. 15։
Տ Սաղ. ծլե. 2։
Ր Նա. ա. 15։ ժբ. 2։ Ցայտ. գ. 17։

աւելի արդարացած իր տունը իջաւ. Ըվասն զի ով որ իր անձը կը բարձրացնէ՝ պիտի խոնարհի, 15 և ով որ իր անձը կը խոնարհեցնէ՝ պիտի բարձրանայ։ ¶Ա՛ւ մանր տղաք ալ բերին իրեն, որպէս զի անոնց դպչի. ու աշակերտները տեսնելով կը 16 յանդիմանէին զանոնք։ Բայց Յիսուս զանոնք իրեն կանչելով՝ ըսաւ, Թող տուէք այդ մանր տղոցը որ ինձի գան, և մի արգիլէքատոնք, 17 Ըվասն զի Աստուծոյ թագաւորութիւնը այդպիսիներուն է։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ով որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը պզտիկ տղու մը պէս չընդունի, բնաւ պիտի չմտնէ անոր մէջ։ 18 ¶Եւ իշխան մը հարցուց անոր ու ըսաւ, Բարի վարդապետ, ի՞նչ գործեմ որպէս զի 19 յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ զիս բարի կ'անուանես. Մէկ 20 կէն զատ բարի չկայ, ա՛յ է Աստուած։ Պատուիրանքները գիտես. Չնութիւն մի ըներ, Սպանութիւն մի ըներ, Գողութիւն մի ըներ, Սուտ վկայութիւն մի ըներ, Քու հայրդ ու 21 մայրդ պատուէ։ Ան ալ ըսաւ, Ատոնք ամէնը 22 մանկութենէս ի վեր պահեր եմ։ Զայս լսելով Յիսուս ըսաւ անոր, Դան մէն ալ պակաս է քեզի. Երթ ամէն ունեցածդ ծախէ և աղքատներուն բաշխէ, ու երկինքը գանձ պիտի 23 ունենաս, և եկուր իմ հետեւէս։ Անիկա երբ այս բանը լսեց, տրտմեցաւ, վասն զի շատ հա- 24 րուստ էր։ Եւ Յիսուս երբ զանիկա տրտմած տեսաւ, ըսաւ, Ո՛րչափ դժուար է անոնց որ հարստութիւն ունին, Աստուծոյ թագաւորու- 25 թիւնը մտնել։ Դանդի դիւրին է որ ուղտը ասեղին ծակէն անցնի, քան թէ հարուստը Աս- 26 տուծոյ թագաւորութիւնը մտնէ։ Եւ անոնք որ 27 լսեցին, կ'ըսէին, Ա՛լ ո՞վ կրնայ փրկուիլ։ Եւ ինք ըսաւ, Մարդոց կողմանէ անկարելի եղած 28 բանները Աստուծոյ կողմանէ կարելի են։ ¶Ու Պետրոս ըսաւ, Ահա մենք ամէն բան թողու- 29 ցինք և քու հետեւէդ եկանք։ Ու անիկա ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ Մարդ մը չկայ որ թողուց տուն, կամ ծնողք, կամ եղբայրներ, կամ կին, կամ որդիներ Աստուծոյ 30 թագաւորութեանը համար, Որ պիտի չառնէ բազմապատիկ այս աւուրին մէջ, և գալու աշխարհին մէջ յաւիտենական կեանքը։

31 ¶Եւ տասներկուքը իր քով առնելով՝ ըսաւ անոնց, Ահա մենք Երուսաղէմ կ'ելլենք, Ու մարգարէներուն ձեռքով Որդւոյ մարդոյ հա- մար բոլոր գրուածները պիտի կատարուին։ 32 Վասն զի հեթանոսներուն պիտի մատնուի, ու ծաղր պիտի ըլլայ և պիտի նախատուի, ու պի- 33 տի թքնեն անոր, Եւ պիտի ծեծեն ու սպան- նեն զանիկա, ու երրորդ օրը յարութիւն պի- 34 տի առնէ։ Բայց անոնք այս բաներէն մէկն ալ չհասկցան. ու այս խօսքը անոնցմէ ծած- կուած էր, և ըսած բանները չէին իմանար։

35 ¶Ու եղաւ որ երբ Երիքովի կը մօտե- նար, կոյր մը ճամբուն քով նստեր էր մուրա- 36 լու։ Երբ լսեց բազմութեանը անցնիլը, հար- 37 ցուց թէ ի՞նչ է այն։ Եւ իրեն ըսին թէ Յի- 38 սուս Նազովրեցի կ'անցնի։ Ուստի աղաղակեց ու ըսաւ, Յիսուս, Որդի Դաւթի, ողորմէ ինծի։ 39 Եւ անոնք որ առջևէն կ'երթային, կը յանդի- մանէին զանիկա, որպէս զի լռէ. բայց անիկա ա՛լ աւելի կ'աղաղակէր, Որդի Դաւթի, ողոր- 40 մէ ինծի։ Եւ Յիսուս կանգ առնելով՝ հրամայեց որ զանիկա իրեն բերեն, ու երբ անիկա 41 մօտեցաւ, հարցուց անոր ու ըսաւ, Ի՞նչ կ'ու- զես որ քեզի ընեմ. անիկա ալ ըսաւ, Տէր, որ 42 աչքերս բացուին։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Թող 43 բացուին. ¶քու հաւատքդ քեզ բժշկեց։ Եւ իսկոյն անոր աչքերը բացուեցան, ու անոր հետ- եւէն կ'երթար, ԵՒ փառք կու տար Աստուծոյ. բոլոր ժողովուրդն ալ տեսնելով՝ զԱստուած կը գովաբանէին։

ԳԼ. ԺԹ

1 Զաքէոս մաքսապետ։ 11 Տասը Ջոռոին առակը։ 28 Երիսովս իշու վրայ հեծած՝ վառաւոր հանդէսով երու- սաղէմ կը մտնէ. 41 քաղաքին վրայ կողբայ. 45 տաճա- րին դուրս կը հանէ գնողները և վաճառողները. 47 ամէն օր տաճարին մէջ կը սորվեցնէ. Իսկ Հրէից գլխաւորները կ'ուզեն կորնցնել զանիկա, բայց ժողովուրդէն կը վախնան։

Եւ մտնելով Երիքովի մէջէն կ'անցնէր։ 2 Եւ ահա մարդ մը կար, անունը Զաքէոս ըս- ուած, որ մաքսապետ էր ու ինք հարուստ էր։ 3 Եւ կ'ուզէր տեսնել թէ ո՛վ էր Յիսուս, ու բազմութենէն չէր կրնար, վասն զի հասակով 4 կարճ էր։ Եւ առաջ վազեց ու ժանտաթզենիի մը վրայ ելաւ, որպէս զի զանիկա տեսնէ, վասն 5 զի անկէ պիտի անցնէր։ Ու երբ Յիսուս այն տեղը եկաւ, վեր նայելով զանիկա տեսաւ, ու ըսաւ անոր, Զաքէոս, շուտ իջի՛ր, ատկէ վար ի- ջիր, վասն զի պէտք է ինծի այսօր քու տունդ 6 կենալ։ Եւ արտորալով վար իջաւ, և ուրա- 7 խութեամբ ընդունեց զանիկա։ Երբ ամէնն ալ տեսան, կը տրտնջէին ու կ'ըսէին ¶թէ Մեղա- 8 ւոր մարդու քով մտաւ իջեւան ընելու։ Ե-

Ը Ծն. իր. 29։ Մատ. իգ. 12։ Գլ. ժգ. 11։ Յակ. գ. 6։ ա Պետ. ե. 5, 6։
Ը Մատ. ժթ. 13։ Մարկ. ժ. 13։
Ժ ա Կոր. ժգ. 20։ ա Պետ. բ. 2։
Ի Մարկ. ժ. 15։
Լ Մատ. ժթ. 16։ Մարկ. ժ. 17։
Խ Ել. ի. 12—16։ բ Օր. ե. 16—20։ Հռոմ. ժգ. 9։
Ծ Նախ. գ. 2։ Կող. գ. 20։
Կ Մատ. գ. 19, 20։ ժթ. 21։ ա Տիմ. գ. 19։
Հ Առակ. ժա. 28։ Մատ. ժթ. 23։ Մարկ. ժ. 23։
Յ Ելեմ. լբ. 17։ Զաքր. բ. 6։
Մատ. ժթ. 26։ Գլ. ա. 37։
Ղ Մատ. ժթ. 27։
Ճ բ Օր. լգ. 9։
Մ Ծն. իբ. 10։
Յ Մատ. ժգ. 21։ ժէ. 21։ ի. 17։ Մարկ. ժ. 32։
Ն Սազ. իբ։ Ես. ծգ։
Շ Մատ. իէ. 2։ Գլ. իգ. 1։
Ոմհ. ժբ. 28։ Գործ. գ. 13։
Մարկ. թ. 31։ Գլ. բ. 50։ թ. 45։ Ծոմհ. ժ. 6։ ժբ. 16։
Ո Մատ. ի. 29։ Մարկ. ժ. 46։
Պ Գլ. ժէ. 19։
Ջ Գլ. ե. 26։ Գործ. գ. 21։ ժա. 18։
Ռ Մատ. թ. 11։ Գլ. ե. 30։

Զաքէոս կայնեցաւ ու ըսաւ Տէրոջը, Տէր, ահա
իմ ունեցածիս կէսը աղքատներուն կու տամ;
Եւ եթէ որեւէ մէկուն որևէ բան
բռած եմ, չորեքպատիկ կը հատուցանեմ ա-
9 նոր։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Այսօր այս տանը
փրկութիւն եղաւ, քանի որ նա ալ Աբրա-
10 համի որդի է։ Վասն զի Որդին մարդոյ եկաւ
որպէս զի կորսուածը փնտռէ ու փրկէ։
11 Ու երբ անոնք այս բաները կը լսէին, առակ
մըն ալ ըսաւ իր Երուսաղէմ մօտենալուն հա-
մար, եւ անոնց այնպէս կարծելուն համար թէ
շուտ մը Աստուծոյ թագաւորութիւնը պիտի
12 յայտնուի։ Ուստի ըսաւ, Ազնուական մարդ մը
հեռու երկիր գնաց՝ իրեն թագաւորութիւն առ-
13 նելու և դառնալու։ Եւ իր տասը ծառաները
կանչելով՝ տասը մնաս տուաւ անոնց, ու ըսաւ
14 անոնց, Բանեցուցէք մինչև ես գամ։ Բայց
անոր քաղաքացիները զանիկա կ'ատէին, ու
դեսպաններ ղրկեցին անոր ետևէն, ըսելով թէ
Չենք ուզեր որ սա մեր վրայ թագաւորու-
15 թիւն ընէ։ Ու եղաւ որ երբ անիկա թագաւո-
րութիւնը առնելով ետ դարձաւ, իրեն կանչել
տուաւ այն ծառաները որոնց տասակը տուեր էր,
որպէս զի գիտնայ թէ ո՛վ ինչ շահ բռած է։
16 Եւ առաջինը եկաւ ու ըսաւ, Տէր, քու մնագ
17 տասը մնաս շահ բրաւ։ Եւ ըսաւ անոր, Ապրիս,
բարի ծառայ. որովհետև քիչ բանին մէջ ի-
մաստարիմ եղար, տասը քաղաքի վրայ իշխա-
18 նութիւն ունեցիր։ Ու երկրորդը եկաւ ու ըսաւ,
19 Տէր, քու մնագդ հինգ մնաս շահ բրաւ։ Եւ
ըսաւ անոր, Դուն ալ հինգ քաղաքի վրայ եղիր։
20 Եւ ուրիշ մը եկաւ ու ըսաւ, Տէր, ահա քու
մնագդ՝ որ թաշկինակի մէջ ծրարած կը պա-
21 հէի. Որովհետև կը վախնայի քեզմէ, վասն զի դուն
խիստ մարդ մըն ես, չդրած բանդ կը վերցնես
22 ու չսերմանածդ կը հնձես։ Եւ անիկա ըսաւ ա-
նոր, Ձեռբերնէդ քեզ պիտի դատեմ, ով չար
ծառայ. Գիտէիր որ ես խիստ մարդ մըն եմ,
չդրած բանս կը վերցնեմ ու չսերմանածս կը
23 հնձեմ։ Եւ ինչո՞ւ համար իմ առակս սեղանա-
տներուն չտուիր, որպէս զի ես եկած առեն
24 շահովը առնէի զանիկա։ Եւ հոն կայնողներուն
ըսաւ, Առէք անկէ մնագը ու տուէք անոր որ
25 տասը մնաս ունի. (Եւ ըսին իրեն, Տէր, անիկա
26 տասը մնաս ունի.) Քանզի կ'ըսեմ ձեզի, թէ
Ամէն ունեցողին պիտի տրուի, և չունեցողին
27 ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի։ Բայց այն
իմ թշնամիներս, որոնք չէին ուզեր որ իրենց
վրայ թագաւոր ըլլամ, հոս բերէք ու իմ առ-

28 ջեւս սպաննեցէք։ Եւ այս բաները խօսելէն ետև՝
Երուսաղէմ ելլելու։
29 Ու եղաւ որ երբ Բեթփագէի ու Բեթա-
նիայի մօտեցաւ՝ դէպի այն լեռը որ Ձիթե-
ւոց լեռ կ'ըսուի, իր աշակերտներէն երկուքը
30 ղրկեց, Եւ ըսաւ, Գացէք ձեր դիմացի գեղը, և
անոր մէջ մտնելնուդ պէս պիտի գտնէք կապ-
ուած աւանակ մը, որուն վրայ երբեք մարդ մը
31 նստած չէ. արձակեցէք զանիկա ու բերէք։ Եւ
եթէ մէկը ձեզի հարցնէ թէ Ինչո՞ւ կ'արձակէք,
32 այսպէս ըսէք անոր, Թէ Տէրոջը պէտք է։ Երբ
գացին անոնք որ ղրկուեցան, ինչպէս իրենց
33 ըսուցեր էր՝ գտան։ Ու երբ աւանակը կ'արձա-
կէին, անոր տէրերը ըսին անոնց, Ինչո՞ւ կ'ար-
34 ձակէք այդ աւանակը։ Անոնք ալ ըսին, Տէրոջը
35 պէտք է։ Եւ զանիկա Յիսուսի բերին։ Եւ իրենց
հանդերձները աւանակին վրայ ձգելով՝ Յիսուսը
36 հեծուցին։ Ու երբ կ'երթար, իրենց հան-
37 դերձները ճամբուն վրայ կը փռէին։ Ու երբ
ան՝ մօտեցաւ, և Ձիթենեաց լեռանը գաւ ի
վայրէն կ'իջնէր, աշակերտներուն բոլոր բազ-
մութիւնը սկսաւ ուրախութեամբ զԱստուած
օրհնել բարձր ձայնով՝ այն բոլոր հրաշքներուն
38 համար զորոնք տեսեր էին. Ու կ'ըսէին, Օրհ-
նեալ է այդ թագաւորը որ Տէրոջը անունովը
կու գայ. Երկինքի մէջ խաղաղութիւն, ու
39 փառք՝ բարձրութեան մէջ։ Եւ բազմութեանը
մէջէն փարիսեցիներէն մէկ քանիները ըսին ա-
նոր, Վարդապետ, այդ քու աշակերտներդ
40 յանդիմանէ։ Եւ անիկա պատասխան տուաւ
ու ըսաւ անոնց, Ձեզի կ'ըսեմ, եթէ սոքա
լուռ կենան, քարերը պիտի աղաղակեն։
41 Ու երբ մօտեցաւ, քաղաքը տեսնելով՝ լա-
42 ցաւ անոր վրայ և ըսաւ, Գոնէ այս քու օ-
րուանդ մէջ դիտնայիր քու խաղաղութիւնդ.
43 բայց հիմա ծածկուեցաւ քու աչքերէդ։ Վասն
զի օրեր պիտի գան քու վրադ՝ Որ թշնամիներդ
քու բոլորտիքդ պատնէշ պիտի շինեն, ու քեզ
պիտի պաշարեն, և ամէն կողմէ քեզ նեղը պի-
44 տի ձգեն. Եւ հիմնայատակ պիտի ընեն քեզ
ու քու մէջդ եղած զաւակներդ, Ու քար մը
քարի վրայ ամենևին պիտի չթողուն քու մէջդ,
Որոնց համար որ չճանչցար քու այցելու-
թեանդ ժամանակը։
45 Ետև տաճարը մտնելով՝ սկսաւ դուրս հա-
46 նել անոր մէջ ծախողները և գնողները։ Եւ
ըսաւ անոնց, Գրուած է թէ Իմ տունս ա-
ղօթքի տուն է. Բայց դուք սոսկալի աւազակ-
ներու տեղ ըրիք։

ե Գլ. գ. 14։
զ Նլ. իբ. 1։ ա Թագ. ժբ. 3։ բ Թագ. ժբ. 6։
է Հռով. գ. 11, 12, 16։ Գաղ. գ. 7։
ը Գլ. ժգ. 16։
թ Մատ. ժբ. 11։ Տես Մատ. ժ. 6։ ժե. 24։
ի Գործ. ա. 6։
ժ Մատ. իե. 14։ Մարկ. ժգ. 34։
ժա Ցովհ. ա. 11։
ժբ Մատ. իե. 21։ Գլ. ժգ. 10։
ժգ Մատ. իե. 24։
ժդ բ Թագ. ա. 16։ Ցոր ժե. 6։ Մատ. ժբ. 37։
ժե Մատ. իե. 26։
ժզ Մատ. ժգ. 12։ իե. 29։ Մարկ. գ. 25։ Գլ. ը. 18։
ժէ Մարկ. ժ. 32։
ժը Մատ. իա. 1։ Մարկ. ժա. 1։
ի դ Թագ. բ. 13։ Մատ. իա. 7։ Մարկ. ժա. 7։ Ցովհ. ժբ. 14։
իա Մատ. իա. 8։
իբ Սաղ. ճժբ. 26։ Գլ. ժգ. 35։
իգ Գլ. բ. 14։ Եփես. բ. 14։
իդ Ամբ. բ. 11։
իե Ցովհ. ժա. 35։
իզ Ես. իթ. 3, 4։ Երեմ. գ. 3, 6։ Գլ. իա. 20։
իէ գ Թագ. բ. 7, 8։ Միք. գ. 12։
իը Մատ. իգ. 2։ Մարկ. ժգ. 2։ Գլ. իա. 6։
իթ Դան. թ. 24։ Գլ. ա. 68, 69։ ա Պետ. բ. 12։
ի Մատ. իա. 12։ Մարկ. ժա. 11, 15։ Ցովհ. բ. 14, 15։
ա Ես. ժգ. 7։
ա Երեմ. է. 11։

47 Եւ ամէն օր տաճարին մէջ կը սորվեցնէր. Բայց քահանայապետները ու դպիրները և ժողովուրդին գլխաւորները կը փնտռէին թէ ի՛նչ-
48 պէս կորնչնեն զանիկա։ Ու բան մը չէին կրնար գտնել թէ ի՛նչ ընեն, վասն զի բոլոր ժողովուրդը անոր կապուած էին մտիկ ընելու։

ԳԼ. Ի

1 Բրիտաս իր իշխանութեան իրաւունքը կը պաշտպանէ Յովհաննէսի մկրտութեան հարցումովը։ 9 Աչգիին առակը։ 25 Բրիտասի պատասխանը կայսրին տուրք տալու վրայով։ 27 Ցարութիւն չկայ ըսող յարուկեցիները կը պատանձեցնէ։ 41 Բրիտաս ի՛նչպէս Դաւիթի որդին կ'ըլլայ։ 45 Իր աշակերտներուն կը պատուիրէ դպիրներէն զգոյշ կենալ։

Ու եղաւ որ այն օրերէն մէկը, երբ տաճարին մէջ ժողովուրդին կը սորվեցնէր և աւետարանը կը քարոզէր, քահանայապետները ու դպիրները ծերերուն հետ մէկտեղ վրայ հասան,
2 Եւ անոր հետ խօսեցան՝ ըսելով, Ըրուցէ մեզի, Ի՞նչ իշխանութիւնով կ'ընես այդ բաները, կամ ո՞վ է այդ իշխանութիւնը քեզի տուողը։
3 Պատասխան տուաւ ու բսաւ անոնց, Ես ալ
4 ձեզի բան մը կարցնեմ, և բսէք ինծի. Յովհաննէսի մկրտութիւնը երկինքէ՞ն էր թէ մարդոցմէ։
5 Եւ անոնք իրենց մէջ խորհեցան ու
6 բսին, Եթէ բսենք՝ Երկինքէն, պիտի բսէ, Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր. իսկ եթէ բսենք՝ Մարդոցմէ, բոլոր ժողովուրդը մեզ պիտի քարկոծեն, Էվասն զի համոզուած են թէ
7 Յովհաննէս մարգարէ էր։ Եւ պատասխան տուին
8 թէ չեն գիտեր ուրկէ՛ էր։ Եւ Յիսուս բսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի չեմ բսեր թէ ի՛նչ իշխանութիւնով կ'ընեմ այս բաները։
9 Սկսաւ այս առակը ըրուցել ժողովուրդին. Մարդ մը այգի տնկեց և զանիկա մշակներու յանձնեց, ու ինք օտար երկիր երթալով շատ
10 ժամանակ մնաց։ Եւ առընին ծառայ մը ղրկեց մշակներուն, որպէս զի այգիին պտուղէն անոր տան. իսկ մշակները ծեծեցին զանիկա ու պա-
11 րապ ճամբեցին։ Եւ ուրիշ ծառայ մըն ալ ղրկեց. իսկ անոնք զանիկա ալ ծեծեցին, անար-
12 գեցին ու պարապ ճամբեցին։ Ու երրորդ մըն ալ ղրկեց. իսկ անոնք զանիկա ալ վիրաւորեցին ու
13 դուրս հանեցին։ Այն առեն այգիին տէրը բսաւ, Ի՞նչ ընեմ. իմ սիրելի որդիս պիտի ղրկեմ, Թերևս
14 զանիկա տեսնելով ամչնան. Բայց մշակները երբ տեսան զանիկա, իրարու հետ խորհուրդ բրին՝ բսելով, Ասիկա է ժառանգը, եկէք զանիկա սպաննենք, որպէս զի ժառանգութիւնը մերը ըլ-
15 լայ։ Եւ զանիկա այգիէն դուրս հանեցին ու սպաննեցին. ուստի այգիին տէրը ի՞նչ պիտի
16 ընէ անոնց. Պիտի գայ ու կորնչեցնէ այն մշակները, և այգին ուրիշներու պիտի տայ։ Երբ
17 լսեցին, բսին, Փա՛ռ լիցի։ Եւ ինք անոնց նայելով՝ բսաւ, Հապա ի՞նչ է այս գրուածը, Թէ Հաչն քարը զոր շինողները մերժեցին, անիկա անկիւնին գլուխը եղաւ։
18 Ամէն ով որ այն քարին վրայ իյնայ, պիտի կոտրտի, ԵՒս որուն վրայ որ իյնայ, պիտի փտրէ զանիկա։
19 Եւ քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին թէ ի՛նչպէս նոյն ժամուն ձեռք զարնեն անոր, բայց ժողովուրդէն վախցան. քանզի իմացան որ այն առակը իրենց համար բսաւ։
20 Ու Թոթը յարմար ատենի սպասելով, ղրկեցին քանի մը խաբեբայ մարդիկ, որոնք կեղծաւորութեամբ ինքզինքնին արդար կը ձևացնէին, որպէս զի զանիկա խօսքով բռնեն՝ տէրութեան և կուսակալին իշխանութեանը զանիկա մատնելու։
21 Ու անոր հարցուցին՝ ըսելով, Վարդապետ, գիտենք որ շիտակ կը խօսիս ու կը սորվեցնես, և աչառութիւն չես ըներ, հապա ճըշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցնես։
22 Մեզի արժա՞ն է Կայսրին տուրք տալ
23 թէ ոչ։ Եւ անոնց խորամանկութիւնը հասկընալով՝ բսաւ անոնց, Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք։
24 Ցուցուցէք ինծի դահեկան մը։ Որո՞ւն պատկերը ու գիրը ունի վրան։ Պատասխան տուին ու բսին,
25 Կայսրինը։ Եւ ինք բսաւ անոնց, Ուրեմն զոր որ Կայսրինն է՝ Կայսրին տուէք, և զոր որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք։
26 Եւ չկրցան զանիկա խօսքով մը բռնել ժողովուրդին առջև, ու զարմանալով անոր պատասխանին վրայ՝ լռեցին։
27 Եւ Թսադուկեցիներէն ոմանք եկան, (Ժխտնք հակառակութիւն կ'ընեն թէ յարութիւն չկայ,)
28 և անոր հարցուցին՝ ըսելով, Վարդապետ, Մովսէս մեզի գրեց, Եթէ մէկուն եղբայրը կին ունենալով մեռնելու ըլլայ, ու մեռած առնը զաւակ չունենայ, անոր եղբայրը առնէ այն
29 կինը և իր եղբօրը զաւակ հանէ։ Արդ եօթը եղբայրներ կային. ու առաջինը կին մը առնելով՝ զաւակ չունեցած մեռաւ։
30 Երկրորդն ալ առաւ այն կինը և ինք ալ մեռաւ առանց զա-
31 ւակի։ Երրորդն ալ առաւ զանիկա. նմանապէս
32 եօթն ալ, ու զաւակ չձգեցին ու մեռան։ Ա-
33 ն վերջն եօթը կինն ալ մեռաւ։ Ուրեմն յարութեան առնը անոնցմէ որո՞ւն կինը պիտի ըլլայ,
34 վասն զի եօթն ալ զանիկա կին ունեցան։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով անոնց՝ բսաւ, Այս աշխարհին որդիները կին կ'առնեն ու էրկան կը
35 տրուին։ Բայց անոնք որ արժանի պիտի ըլլան այն աշխարհին հասնելու ու մեռելներէն յարութիւն առնելուն, ոչ կին կ'առնեն և ոչ էր-
36 կան կը տրուին. Որովհետև ա՛լ չեն կրնար մեռ-

Հ Մտթ. ժա. 18։ Յովհ. է. 19։ ը. 37։
— Մտթ. իա. 23։
Բ Գործ. դ. 7։ է. 27։
Գ Մտթ. ժդ. 5։ իա. 26։ Գործ. է. 29։
Դ Մտթ. իա. 33։ Մտթ. ժբ. 1։
Ե Սաղ. ՃԺԸ. 22։ Մտթ. իա. 42։
Զ Դան. բ. 34, 35։ Մտթ. իա. 44։
Է Մտթ. իբ. 15։
Ը Մտթ. իբ. 16։ Մտթ. ժբ. 14։
Թ Մտթ. իբ. 23։ Մտթ. ժբ. 18։
Ժ Գործ. իգ. 6, 8։
Ի Բ Օր. իե. 5։

նիլ. Ւքանզի հրեշտակներուն հաւասար են, ու
Աստուծոյ որդիներ են, Ւվասն զի յարութեան
37 որդիներ են։ Բայց մեռելներուն յարութիւն
առնելը Մովսէս ալ իմացուց մորենիին պա-
տմութեանը մէջ, երբ կը կոչէ Տէրը՝ Աբրահամի
Աստուածը, ու Իսահակի Աստուածը, և Յա-
38 կոբի Աստուածը։ Ու Աստուած մեռելներուն
Աստուածը չէ, հապա կենդանիներուն, Ւվասն զի
39 ամէնը անոր կենդանի են։ Եւ դպիրներէն մէկ
քանին պատասխան տուին ու ըսին, Վարդա-
40 պետ, աղէկ ըսիր։ Ու ա՛լ մէկը համարձակու-
թիւն չէր ըներ անոր բան մը հարցնելու։
41 Եւ ըսաւ անոնց, Ւինչպէս կ'ըսեն թէ Քրիս-
42 տոս Դաւիթի որդին է. Եւ ինք Դաւիթ Սաղ-
մոսներուն գիրքին մէջ կ'ըսէ, Տէրը իմ Տէրոջս
43 ըսաւ, Նստէ իմ աջ կողմս, Մինչև քու թշըւ-
44 նամիներդ ոտքերուդ պատուանդան ընեմ։ Ու-
րեմն Դաւիթ որ զանիկա Տէր կը կոչէ, Ւինչպէս
անկէ անոր որդին կ'ըլլայ։
45 Ւեւ բոլոր ժողովուրդին առջև ըսաւ իր ա-
46 շակերտներուն, Ւզգուշացէք դպիրներէն, որոնք
կ'ուզեն փառաւոր հանդերձներով պտըտիլ,
Ւև շուկաներուն մէջ բարևներ կը սիրեն. ու
ժողովարաններուն մէջ՝ առաջին աթոռները, և
47 ընթրիքներուն մէջ՝ առաջին բազմոցները. Ւորոնք
որբևայրիներուն տուները կ'ուտեն, ու Ւերե-
ւելու համար աղօթքը կ'երկնցնեն. սոնք
աւելի դատապարտութիւն պիտի ընդունին։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Քրիստոս կը գովէ աղքատ որբևարին. 5 կը նախաձայ-
նէ տաճարին ու Երուսաղէմի կործանումը. 25 նաև
վերջին օրուան նշանները. 34 կը յորդորէ որ արթուն
ըլլանք։

Ու նայելով՝ տեսաւ հարուստները որոնք
2 իրենց ընծաները գանձանակը կը ձգէին։ Տնանկ
որբևայրի մըն ալ տեսաւ, որ հոն երկու լումայ
3 ձգեց։ Ու ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի Ւոր այս
4 աղքատ որբևարին ամէնէն աւելի ձգեց. Վասն
զի ամէն անոնք իրենց աւելցածէն Աստուծոյ ըն-
ծաներուն մէջ ձգեցին, բայց ասիկա իր չքա-
ւորութենէն բոլոր իր ունեցած ապրուստը ձգեց։
5 Ւու երբ մէկ քանիները տաճարին համար
կ'ըսէին թէ Գեղեցիկ քարերով ու նուէրներով
6 զարդարուած է, ըսաւ, Ահա դուք զորոնք
կը տեսնէք, օրեր պիտի գան Ւոր այն տեղն քար
7 մը քարի վրայ պիտի չմնայ որ չքակուի։ Հար-
ցուցին իրեն ու ըսին, Վարդապետ, ե՞րբ պիտի
8 ըլլան այդ բաները, և ի՞նչ է նշանը՝ երբ այդ
բաները պիտի ըլլան։ Ան ալ ըսաւ, ՒԶգուշ կե-
ցէք, չխաբուիք, վասն զի շատերը պիտի գան
իմ անունովս ու ըսեն թէ Ես եմ Ւև ժամանակը
մօտեցած է. ուրեմն անոնց ետևէն
9 չերթաք։ Բայց երբ լսէք պատերազմներ և խռո-
վութիւններ, մի վախնաք, վասն զի պէտք է
առաջ այս բաները ըլլան, բայց վախճանը իս-
10 կոյն չէ։ ՒԱյն ատեն ըսաւ անոնց, Ազգ ազգի
վրայ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն՝ թագա-
11 ւորութեան վրայ. Եւ տեղ տեղ մեծ երկրա-
շարժութիւններ պիտի ըլլան, ու սովեր և մահ-
տարսաժամներ, նաև երկինքէն սոսկալի բաներ
12 և մեծ նշաններ պիտի ըլլան։ ՒԲայց այս ամէն
բաներէն առաջ իրենց ձեռքերը ձեզի պիտի
զարնեն ու հալածեն, և ժողովարաններու ու
Ըբանտերու պիտի մատնեն. և Ւիմ անուանս
համար Ժթագաւորներու ու կուսակալներու
13 առջև պիտի տարուիք։ ՒԵւ այս Բ՚ԱՆԵՐԸ վերջը
14 ձեզի վկայութիւն մը պիտի ըլլան։ ՒՈւստի ձեր
սրտին մէջ դրէք՝ որ առաջուընէ չմտածէք պա-
15 տասխան տալու վրայով։ Վասն զի ես ձեզի
բերան ու իմաստութիւն պիտի տամ, Ւորու
պիտի չկրնան դէմ խօսիլ կամ դէմ կենալ ձեր
16 ամէն հակառակորդները։ Ւև Ժպիտի մատնուիք
ծնողքներէ ու եղբայրներէ և ազգականներէ ու
բարեկամներէ, Ւու ձեզմէ պիտի սպաննեն. Ւնե
իմ անուանս համար ամէնուն ատելի պիտի ըլ-
18 լաք. ՒԲայց ճշդ մը ձեր գլխէն պիտի չկորսուի։
19 Ձեր Համբերութիւնովը Հոգիներդ պիտի առանաք։
20 ՒՈւ երբ տեսնէք Երուսաղէմը չորս կողմէն
զօրքերով պատած, այն ատեն գիտցէք որ անոր
21 աւերումը մօտ է։ ՒԱյն ատեն Հրէաստանի մէջ
եղողները լեռները թող փախչին, ու անոր մէջ
եղողները թող հեռանան, և անոնք որ ագա-
22 րակներն են՝ թող չմտնեն անոր մէջ։ Ւվասն զի
այն օրերը վրէժխնդրութեան օրեր են, Ւորպէս
23 զի բոլոր գրուածները կատարուին։ ՒԲայց վա՛յ
այն օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ տուողնե-
րուն, վասն զի մեծ նեղութիւն պիտի ըլլայ
երկրին վրայ. ու բարկութիւն պէտք է այս
24 ժողովուրդին վրայ. Եւ սուրի բերնով պիտի կր-
նան, ու բոլոր ազգերուն մէջ գերի պիտի տար-
ուին. ու Երուսաղէմ ազգերուն ոտից կոխան
պիտի ըլլայ, Ւմինչև ազգերուն ժամանակները
25 լմնանան։ ՒՈւ արեգակին և լուսնին ու աստղե-
րուն վրայ նշաններ պիտի ըլլան, ու երկրի վրայ
ազգերը ապշութեամբ պիտի տագնապին, և
26 ծովը ու ալիքները պիտի գոռան. Մարդոց սիր-

ե ա Կոր. ԺԵ. 42, 49, 52։ ա Յովհ. դ. 2։
է Հռով. ը. 23։
ը Ղկ. գ. 6։
ի Հռով. զ. 10, 11։
ձ Մատ. իգ. 42։ Մարկ. ԺԲ. 35։
ղ Ածպ. ՃԺ. 1։ Գործ. բ. 34։
ճ Մատ. իգ. 1։ Մարկ. ԺԲ. 38։
մ Մատ. իգ. 5։
յ Գղ. ԺԱ. 43։
ն Մատ. իգ. 14։ —
շ Մարկ. ԺԲ. 41։
ո բ Կոր. ը. 12։
չ Մատ. իգ. 1։ Մարկ. ԺԳ. 1։
պ Գղ. ԺԲ. 44։
ջ Մատ. իգ. 4։ Մարկ. ԺԳ. 5։ Եփես. ե. 6։ բ Թես. բ. 3։
ռ Մատ. իգ. 7։
ս Մարկ. ԺԳ. 9։ Յայտ. բ. 10։
վ Գործ. գ. 3։ ե. 18։ ԺԲ. 4։
տ ա Պետ. բ. 13։
ր Գործ. իե. 23։
ց Փիլ. ա. 28։ բ Թես. ա. 5։
ւ Մատ. Ժ. 19։ Մարկ. ԺԳ. 11։ Գղ. ԺԲ. 11։
փ Գործ. զ. 10։
ք Միք. է. 6։ Մարկ. ԺԳ. 12։
օ Գործ. է. 58։ ԺԲ. 2։
ֆ Մատ. Ժ. 22։
և Մատ. Ժ. 30։
ն Մատ. իգ. 15։ Մարկ. ԺԳ. 14։
շ Դան. Թ. 26, 27։ Զաք. ժա. 1։
ո Մատ. իգ. 19։
չ Դան. Թ. 27։ ԺԲ. 7։ Հռով. ժա. 25։
պ Մատ. իգ. 29։ Մարկ. ԺԳ. 24։ բ Պետ. գ. 10, 12։

տերը պիտի նուաղին էրէնց վախէն և աշխարհի վրայ գալու բաներուն ապատելէն, Վասն զի երկնքի զօրութիւնները պիտի շարժին։ 27 Եւ այն ատեն պիտի տեսնեն Որդին մարդոյ *ամպի մէջ 28 եկած զօրութիւնով ու մեծ փառքով։ Ու երբ այս բաները սկսին ըլլալ, երէք ու գլուխնիդ բարձրացուցէք, Վասն զի ձեր փրկութիւնը մօտ է։

29 Եւ առակ մը բսաւ անոնց, Տեսէք թզենին 30 ու ամէն ծառերը. երբ կը բողբոջին, տեսնելով՝ դուք ձեզմէ կ'իմանաք թէ ալ ամառը մօտ է։ 31 Նոյնպէս դուք երբ այս բաները եղած տեսնէք, գիտցէք որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտ 32 է։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ այս ազգը պիտի չանցնի, մինչև այս ամէն բաները ըլլան։ 33 Երկինք ու երկիր պիտի անցնին, բայց իմ խօսքերս պիտի չանցնին։ 34 Իսկ դուք *զգուշացէք ձեր անձերուն. չըլլայ որ սիրտերնիդ կերուխումով ու գինովութիւնով և աշխարհային զբաղմունքներով ծանրանայ, ու յանկարծակի այն օրը ձեր վրայ հասնի. 35 վասն զի բոլոր երկրին երեսը բնակողներուն ամէնուն վրայ *որոգայթի մը պէս պիտի հասնի։ 36 Վեացարթուն կեցէք, *ու ամէն ատեն աղօթք ըրէք, որ արժանի ըլլաք այն բոլոր ըլլալու բաներէն ազատուելու *և Որդւոյ մարդոյ առջև կայնելու։

37 *Ու օրերնները տաճարին մէջ կը սորվեցնէր. *և գիշերները կ'ելլէր Ձիթենեաց բսուած լեռը 38 կը կենար։ Եւ բոլոր ժողովուրդը առտուանց կանուխ երեն կ'երթային տաճարը՝ իր խօսքը լսելու։

ԳԼ. ԻԲ

1 Հրեաները դաւակցութիւն կ'ընեն Քրիստոսի դէմ, 3 Սատանայ կը դրդե Յուդան որ մատնէ զՔրիստոս, 7 Առաքեալները կը պատրաստեն զտիկը, 19 Քրիստոս իր սուրբ ընթրիքը կը սահմանէ. 21 իր մատնիչին մասին ըլլալը կ'իմացնէ՝ առանց անոր անունը տալու. 24 իր աշակերտները փառասիրութենէ կը զգուշացնէ. 31 Պետրոսի կ'իմացնէ թէ իր հաւատքը պիտի չպակսի, 34 բայց երէք անգամ պիտի ուրանայ իր Տէրը. 39 աղօթք կ'ընէ Գեթսեմանի պարտէզին մէջ, և արիւնի քրտինք կը թափի. 47 Համբուրով մը կը մատնուի. 50 Մաղքոսի ականջը կը բժշկէ. 54 Պետրոս երէք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը. 63 Քրիստոս նախատուելով անարգութիւն և չարչարանք կը կրէ, 66 ու կը խոստովանի թէ ինք Աստուծոյ Որդին է։

Բաղարջակերաց տօնը մօտեցաւ որ Զատիկ 2 կ'ըսուէր. Եւ քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին թէ ինչպէս սպաննեն զա-

ձ Մատ. իգ. 29։
ո Մատ. իգ. 30։ Յայտ. ա. 7։ Ժգ. 14։
ղ Հռով. բ. 19, 23։
ճ Մատ. իգ. 32։ Մարկ. Ժգ. 28։
ջ Մատ. իգ. 35։
ռ Հռով. Ժգ. 13։ ա Թես. ե. 6։ ա Պետ. դ. 7։
ս ա Թես. ե. 2։ բ Պետ. գ. 10։ Յայտ. գ. 3։ Ժգ. 15։
վ Մատ. իգ. 42։ իե. 13։ Մարկ. Ժգ. 33։
տ Գլ. ԺԸ. 1։
ր Սպած. ա. 5։ Եփես. ը. 13։
ց Յովհ. բ. 1, 2։
ւ Գլ. իբ. 39։ ——
փ Մատ. իգ. 2։ Մարկ. Ժգ. 1։
ք Սպած. բ. 2։ Յովհ. Ժա. 47։ Գոր. գ. 27։
օ Մատ. իգ. 14։ Մարկ. Ժգ. 10։ Յովհ. Ժգ. 2, 27
ֆ Ձաք. Ժա. 12։
ա Մատ. իգ. 17։ Մարկ. Ժգ. 12։
բ Մատ. իգ. 20։ Մարկ. Ժգ. 17։
գ Գլ. Ժգ. 15։ Գոր. Ժ. 41։ Յայտ. ԺԲ. 9։
դ Մատ. իգ. 29։ Մարկ. Ժգ. 25։
ե Մատ. իգ. 26։ Մարկ. Ժգ. 22։
զ ա Կոր. Ժա. 24։
է ա Կոր. Ժ. 16։
ը Սպած. խա. 9։ Մատ. իգ. 21, 23։ Մարկ. Ժգ. 18։ Յովհ. Ժգ. 21, 26։
թ Մատ. իգ. 24։
ժ Գոր. բ. 23։ գ. 28։
ի Մատ. իգ. 22։ Յովհ. Ժգ. 22, 25։

նիկա, քանզի ժողովուրդէն կը վախնային։
3 Եւ Սատանայ՝ Իսկարիովտացի մականուանեալ Յուդայի ներսը մտաւ, որ տասներկուքին համրանքէն էր։ 4 Եւ գնաց քահանայապետներուն ու իշխաններուն հետ խօսք ըրաւ թէ ի՛նչպէս զանիկա մատնէ անոնց։ 5 Անոնք ալ ուրախացան և խոստացան անոր սակ տալ։ 6 Ու ինք վրան առաւ, և պատեհութիւն մը կը փնտռէր որպէս զի զանիկա մատնէ անոնց առանց բազմութեանը ժողվուելուն։

7 Եւ բաղարջակերաց օրը եկաւ, որուն մէջ 8 պէտք էր զատիկը մորթել։ Ու դրկեց Պետրոսը և Յովհաննէսը ու բսաւ, Գացէք պատրաստեցէք մեզի զատիկը որպէս զի ուտենք։ 9 Անոնք ալ բսին անոր, Ո՞ւր կ'ուզես որ պատրաստենք։ 10 Եւ բսաւ անոնց, Ահա երբ քաղաքը մտնէք, ձեզի մարդ մը պիտի պատահի որ *ջուրի սափոր մը կը տանի. անոր տեսէն գացէք այն տունը ուր ինք կը մտնէ. 11 Եւ այն տանը տէրոջ բսէք, Վարդապետը կ'ըսէ քեզի, Ո՞ւր է օթեւանը ուր աշակերտներուս հետ զատիկը կերայ։ 12 Անիկա ձեզի յարդարուած մեծ վերնատուն մը պիտի ցուցնէ, հոն պատրաստեցէք։ Եւ գացին գտան ինչպէս իրենց բսաւ, ու զատիկը պատրաստեցին։

14 Ու երբ ժամը հասաւ, սեղան նստաւ և տասներկու առաքեալները իրեն հետ։ 15 Ու բսաւ անոնց, Փափաքելով փափաքեցայ որ այս զատիկը ձեզի հետ ուտեմ իմ չարչարուելէս առաջ։ 16 Քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ ալ բնաւ սակէ պիտի չուտեմ՝ մինչև Աստուծոյ թագաւորութեանը 17 մէջ կատարուի։ Եւ գաւաթը առաւ, գոհացաւ ու բսաւ, Առէք սոսկա ու բաժնեցէք ձեր մէջ. 18 Վասն զի ձեզի կ'ըսեմ որ բնաւ որթին բերքէն պիտի չխմեմ՝ մինչև Աստուծոյ թագաւորութիւնը գայ։

19 Եւ հաց առաւ, գոհացաւ, կոտրեց և տուաւ անոնց ու բսաւ, Այս է իմ մարմինս, որ ձեզի համար տրուած է. Ասոնք ըրէք զիս յիշելու 20 համար։ Նոյնպէս ալ գաւաթը *ընթրիքէն ետև ու բսաւ, Այս գաւաթը նոր ուխտ է իմ արիւնովս, որ ձեզի համար կը թափուի։

21 Բայց ահա զիս մատնողին ձեռքը ինծի հետ 22 այս սեղանն է։ Եւ կերթայ Որդին մարդոյ կ'երթայ՝ *ինչպէս սահմանուած է, բայց վա՛յ այն մարդուն՝ որուն ձեռքով անիկա կը մատնուի։ 23 Նաև։ Եւ անոնք սկսան իրենց մէջ հարցուփորձ ընել՝ թէ իրենցմէ ո՛վ է որ այն բանը պիտի ընէ։

Բաղարջակերաց տօնը մօտեցաւ որ Զատիկ 2 կ'ըսուէր. Եւ քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին թէ ինչպէս սպաննեն զա-

24 հվէճ մըն ալ եղաւ անոնց մէջ՝ թէ իրենց-
25 մէ ո՛վ մեծ պիտի սեպուի։ Եւ անոնք ասոնց, Ազգաց թագաւորները անոնց կը տի-
26 րեն, և անոնք որ կ'իշխեն անոնց՝ բարերար կը կոչուին։ Բայց դուք այնպէս պիտի չըլլաք,
27 հապա ան որ ձեր մէջ մեծ է, պզտիկին պէս թող ըլլայ, և առաջնորդը սպասաւորին պէս։
27 Որո՞նցմէ ո՞վ է մեծը, սեղան նստո՞ղը թէ սպա-
սաւորը. չէ՞ որ սեղան նստողը. բայց ես ձեր
28 մէջ սպասաւորի մը պէս եմ։ Եւ դուք անոնք
էք՝ որ միշտ ինծի հետ կը կենայիք Իմ փոր-
29 ձութիւններուս մէջ. Ես ալ ձեզի Թագաւո-
րութիւն մը ուխտ կ'ընեմ, ինչպէս իմ Հայրս ինծի
30 թագաւորութիւն մը ուխտ ըրաւ. Որպէս զի դուք իմ սեղանէս ուտէք ու խմէք իմ թագա-
ւորութեանս մէջ, ԵՒ աթոռներու վրայ նստիք Իսրայէլի տասներկու ցեղերը դատելու։
31 Եւ Տէրը ըսաւ, Սիմոն, Սիմոն, ահա Սա-
տանայ ձեզ փնտռեց, որ ցորենի պէս խար-
32 չալէ. Բայց ես քեզի համար աղօթք ըրի որ-
պէս զի քու հաւատքդ չպակսի. Եւ դուն երբ դարձի գաս, քու եղբայրներդ ալ հաստատէ։
33 Իակ ինք ըսաւ անոր, Տէր, ես պատրաստ եմ քեզի հետ բանտ երթալու ալ, մեռնելու ալ։
34 Եւ անիկա ըսաւ, Պետրոս, քեզի կ'ըսեմ որ այսօր հաւը պիտի չկանչէ մինչև դուն երեք ան-
գամ ուրանաս՝ ըսելով թէ զիս չես ճանչնար։
35 Եւ ըսաւ անոնց, Երբ ձեզ ղրկեցի առանց քսակի ու պարկի և կօշիկներու, բանի մը կա-
36 րօտ եղա՞ք։ Անոնք ալ ըսին, Բանի մըն ալ չէ. ետքը ըսաւ, Բայց հիմա ան որ քսակ ունի, թող էրէն հետ առնէ, նոյնպէս ալ պարկը. և ան որ չունի, թող իր հանդերձը ծախէ
37 ու իրեն թուր մը ծախու առնէ. Քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ այս գրուած բանն ալ պէտք է որ իմ վրաս կատարուի, Եւ անօրէններու հետ սեպուեցաւ. քանզի ինչ որ ինծի համար գրուած
38 է, կատարուելու վրայ է։ Անոնք ալ ըսին, Տէր, ահա հոս երկու թուր կայ. ան ալ ըսաւ անոնց, Հերիք են։
39 Ու ելաւ իր սովորութեանը պէս Ձիթե-
ենաց լեռը գնաց. աշակերտներն ալ իր ետևէն
40 գացին։ Երբ այն տեղը հասաւ, ըսաւ անոնց, Աղօթք ըրէք որպէս զի փորձութեան մէջ չմըտ-
41 նէք։ Եւ ինք անոնցմէ զատուեցաւ քարընկէցի մը չափ, ու ծունկի վրայ գալով աղօթք կ'ը-
42 նէր, Ու կ'ըսէր, Հայր, եթէ կ'ուզես, այս գա-
43 ւաթը ինծմէ անցուր. բայց ոչ թէ իմ կամքս Հապա քու կդ թող ըլլայ։ Ու երկինքէն հրեշ-
տակ մը երևցաւ անոր և կը զօրացնէր զանիկա։
44 Ու ատոնիկ նեղութեան մէջ ըլլալով աւելի ջերմեռանդութեամբ աղօթք կ'ընէր։ Եւ իր քրտինքը արիւնի մեծ կաթիլներու պէս էր, որ գետինը կը թափուէր։
45 Եւ աղօթքէն ելլելով աշակերտներուն քով
եկաւ, ու գտաւ զանոնք տրտմութենէն քնա-
46 ցած. Եւ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ կը քնանաք. Ե-
լէք աղօթք ըրէք որպէս զի փորձութեան մէջ չմտնէք։
47 Ու երբ դեռ կը խօսէր, Ահա բազմութիւն մը, և Յուդա ըսուածն ալ, տասներկուքէն
մէկը, անոնց առջևէն կ'երթար, ու Յիսուսի
48 մօտեցաւ որպէս զի զանիկա համբուրէ։ Բայց Յիսուս ըսաւ անոր, Յուդա, համբուրելո՞վ կը
49 մատնես Որդին մարդոյ։ Երբ անոր բոլորտիքը եղողները առան ինչ որ պիտի ըլլար, ըսին ա-
50 նոր, Տէր, թուրով զարնե՞նք։ Եւ անոնցմէ մէկը քահանայապետին ծառային զարկաւ ու
51 մէկդի հանեց անոր աջ ականջը։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ, Թող տուէք մինչև այդ տեղը. և դպաւ անոր ականջին ու բժշկեց
52 զանիկա։ Եւ Յիսուս իր վրայ եկող քահանա-
յապետներուն ու տաճարին իշխաններուն ու ծերերուն ըսաւ, Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելած
53 սուրերով ու բիրերով։ Ամէն օր ձեզի հետ էի տաճարին մէջ, և ինծի ձեռք չզարկէք. Բայց այս է ձեր ժամանակը ու խաւարին իշխանու-
թիւնը։
54 Եւ զանիկա բռնելով տարին ու քահանա-
յապետին տունը մտցուցին. Պետրոս ալ հե-
55 ռուանց անոր ետևէն կ'երթար։ Երբ կրակ վա-
ռեցին գաւիթին մէջ ու միասին նստան, Պետ-
56 րոս ալ նստաւ անոնց մէջ։ Աղախին մը տեսնե-
լով զանիկա որ կրակին քով նստեր էր, նայե-
ցաւ անոր ու ըսաւ, Ասիկա ալ անոր հետ էր։
57 Բայց Պետրոս ուրացաւ զանիկա ու ըսաւ, Ով
58 կին, ես զանիկա չեմ ճանչնար։ Եւ քիչ մը ետքը ուրիշ մը տեսաւ զանիկա ու ըսաւ, Դուն ալ անոնցմէ ես. և Պետրոս ըսաւ, Ով մարդ,
59 ես անոնցմէ չեմ։ Եւ ժամու մը չափ անցնելէն ետև՝ ուրիշ մըն ալ կը պնդէր ու կ'ըսէր, Յի-
շաւ ասիկա ալ անոր հետ էր, վասն զի Գա-
60 լիլեացի է։ Բայց Պետրոս ըսաւ, Ով մարդ, չեմ գիտեր ի՛նչ կը զրուցես դուն. և քանի որ իր

ՀՄատ. ք. 33։ Գլ. ք. 46։ ՃՄատ. ի. 25։ Մար. ժ. 42։ ՂՄատ. ի. 26։ ա Պետ. ե. 3։ ՄԳլ. ք. 48։ ՅԳլ. ժբ. 37։ ՆՄատ. ի. 28։ Ծոմհ. ժգ. 13, 14։ Փիլ. բ. 7։ ՇԵբր. գ. 15։ ՉՄատ. իզ. 47։ Գլ. ժբ. 32։ բ Կոր. ա. 7։ բ Տիմ. բ. 12։ ՋՄատ. բ. 11։ Գլ. ժգ. 15։ Յայտ. ժք. 9։ ՌՍաղ. խթ. 14։ Մատ. ժք. 28։ ա Կոր. գ. 2։ Յայտ. գ. 21։ ՍՊետ. ե. 8։ ՏԱմաթ. ք. 9։ ՎՄատ. ժէ. 9, 11, 15։ ՈՍաղ. ծա. 13։ Ծոմհ. իա. 15, 16, 17։ ՖՄատ. իզ. 34։ Մար. ժգ. 30։ Ծոմհ. ժգ. 38։ ՔՄատ. ժ. 9։ Գլ. ք. 3։ ժ. 4։ ՐՆա. ծգ. 12։ Մար. ժե. 28։ ՑՄատ. իզ. 36։ Մար. ժգ. 32։ Ծոմհ. ժբ. 1։ ՒԳլ. իա. 37։ ՓՄատ. գ. 13։ իզ. 41։ Մար. ժգ. 38։ Հմր. 46։ ՔՄատ. իզ. 39։ Մար. ժգ. 35։ ՕԾոմհ. ե. 30։ գ. 38։ ՖՄատ. գ. 11։ ՗Ծոմհ. ժբ. 27։ Եբր. ե. 7։ ՘Հմր. 40։ ՙՄատ. իզ. 47։ Մար. ժգ. 43։ Ծոմհ. ժբ. 3։ ՚Մատ. իզ. 51։ Մար. ժգ. 47։ Ծոմհ. ժբ. 10։ ՛Մատ. իզ. 55։ Մար. ժգ. 48։ ՞Ծոմհ. ժբ. 27։ ՟Մատ. իզ. 57։ ՠՄատ. իզ. 58։ Ծոմհ. ժբ. 15։ աՄատ. իզ. 69։ Մար. ժգ. 66։ Ծոմհ. ժբ. 17, 18։ բՄատ. իզ. 71։ Մար. ժգ. 69։ Ծոմհ. ժբ. 25։ գՄատ. իզ. 73։ Մար. ժգ. 70։ Ծոմհ. ժբ. 26։

61 խօսքը բերանն էր, իսկոյն հաւը խօսեցաւ։ Եւ
Տէրը դարձաւ ու Պետրոսի նայեցաւ. Պետրոս
ալ միտքը բերաւ Տէրոջը խօսքը որ իրեն ըսեր էր
թէ Երեք հաւը չխօսած՝ երեք անգամ պիտի
62 ուրանաս զիս։ Ու Պետրոս դուրս ելլելով դառ-
նապէս լացաւ։

63 Եւ այն մարդիկը որոնք Յիսուսը կը պա-
64 հէին, ծաղր կ'ընէին զանիկա ու կը ծեծէին. Եւ
անոր պէսքը ծածկելով՝ անոր երեսին կը զար-
նէին, ու կը հարցնէին իրեն՝ ըսելով, Մարգա-
65 րէացիր, Ո՞վ է ան որ քեզի զարկաւ։ Եւ ուրիշ
շատ բաներ կը հրուցէին իրեն հայհոյելով։

66 Ու երբ առտու եղաւ, ժողովուրդին ծե-
րակոյտը, քահանայապետները և դպիրները ժո-
ղովեցան, ու տարին զանիկա իրենց առեանը և
ըսին, Եթէ Քրիստոսը դուն ես, ըսէ մեզի։
67 Բայց անոնց, Եթէ ձեզի ըսեմ ալ՝ պիտի չհա-
68 ւատաք. Եւ եթէ ձեզի բան մը հարցնեմ, ինծի
պատասխան պիտի չտաք, ու ալ չեմ պիտի ար-
69 ձակէք։ Բայց ետև Որդին մարդոյ Աստուծոյ
70 զօրութեանը աջ կողմը պիտի նստի։ Եւ ամէնը
ըսին, Ուրեմն դուն Աստուծոյ Որդի՞ն ես. Ինք
ալ բոլոր անոնց, Դուք կ'ըսէք թէ ես եմ։
71 Եւ անոնք ըսին, Ալ ի՞նչ պէտք է մեզի վկա-
յութիւն, վասն զի մենք մեզմէ աւոր բերնէն
լսեցինք։

ԳԼ. ԻԳ

1 Քրիստոս կ'ամբաստանուի Պիղատոսի առջև, և Յու-
դասէ կը դրկուի։ 8 Հերովդէս ծաղր կ'ընէ զանիկայ։
12 Հերովդէս և Պիղատոս բարեկամ կ'ըլլան իրարու հետ։
18 Պիղատոս կ'արձակէ Բարաբբան, և Յիսուսը ձեռք
կու տայ որ խաչուի։ 27 Քրիստոս իր վրայ լացող կիներ-
բուն կ'իմացնէ երուսաղէմի կործանումը. 34 աղօթք կ'ը-
նէ իր թշնամիներուն համար։ 39 երկու չարագործ ան-
ձինք իրեն հետ կը խաչուին։ 46 Քրիստոսի մահը 50 և
թաղումը։

Եւ անոնց բոլոր բազմութիւնը ոտք ելլե-
2 լով՝ տարին զանիկա Պիղատոսի. Ու սկսան ա-
նոր վրայով ամբաստանութիւն բնել և ըսել,
Ասիկա գտանք, Որ ժողովուրդը կը մոլորեցնէր,
ու Կայսրին հարկ տալէ կ'արգիլէր, ԵՒ իրեն
համար կ'ըսէր թէ ինք Քրիստոս ու թագաւոր
3 է։ Իսկ Պիղատոս հարցուց անոր ու ըսաւ,
Հրէից թագաւորը դո՞ւն ես. անիկա ալ պա-
տասխան տուաւ անոր ու ըսաւ, Դուն կ'ըսես։
4 Ան ատեն Պիղատոս քահանայապետներուն ու
ժողովուրդներուն ըսաւ, Չեմ այս մարդուն վրայ
5 յանցանք մը չեմ գտներ։ Բայց անոնք ոտք կը
կոխէին ու կ'ըսէին թէ ժողովուրդը իրար կ'ան-

ցընէ, ու բոլոր Հրէաստանի մէջ կը սորվեցնէ՝
6 Գալիլեայէ սկսած մինչև այստեղ։ Եւ Պիղա-
տոս երբ լսեց Գալիլեայի համար, հարցուց թէ
7 այդ մարդը Գալիլեացի՞ է։ Ու երբ իմացաւ
թէ Հերովդէսի իշխանութեան տակէն էր, զա-
նիկա Հերովդէսի ղրկեց, քանզի ան ալ այն
օրերը Երուսաղէմ էր։

8 Եւ Հերովդէս երբ Յիսուսը տեսաւ, շատ ու-
րախացաւ, վասն զի ինք շատոնցուընէ կը փա-
փաքէր զանիկա տեսնել. Քանզի անոր վրայով
շատ բաներ լսած էր, և կը յուսար որ անկէ
9 եղած նշան մը տեսնէ։ Ու շատ խօսքերով
հարցուփորձ կ'ընէր անոր, բայց անիկա բնաւ
10 իրեն պատասխան մը չտուաւ։ Քահանայապետ-
ները ու դպիրներն ալ կեցեր էին, և սաստիկ
11 ամբաստանութիւն կ'ընէին անոր վրայ։ Հիւկ
Հերովդէս անարգեց զանիկա իր զօրականներուն
հետ, ու ծաղր ընելէն ետև փառաւոր հան-
դերձներ հագցուց անոր, և նորէն Պիղատոսի
12 ղրկեց։ Ու այն օրը Պիղատոս և Հերովդէս իրա-
րու հետ բարեկամ եղան. որովհետև առաջ
իրենց մէջտեղ թշնամութիւն կար։

13 Եւ Պիղատոս քահանայապետները ու իշ-
14 խանները և ժողովուրդը մէկտեղ կանչեց։ Եւ
ըսաւ անոնց, Ա՛յս մարդը առջև բերիք ժո-
ղովուրդը մոլորեցնողի մը պէս, և ահա ես ձեր
առջև քննութիւն ընելով՝ ատոր համար ձեր
բրած ամբաստանութիւններէն յանցանք մը
15 չգտայ այդ մարդուն վրայ. Ոչ ալ Հերովդէս,
վասն զի ձեզ անոր ղրկեցի, և ահա ատիկա
16 մահու արժանի գործ մը բրած չէ։ Ուրեմն
17 պատիժ մը տամ ատոր ու արձակեմ. (Հիւկ ստ-
նին ատենը պէտք էր որ մէկը արձակէր անոնց։)
18 Եւ բոլոր բազմութիւնը մէկտեղ աղաղակե-
ցին՝ ըսելով, Վերցուր ատիկա, ու Բարաբբան
19 արձակէ մեզի. (Որ քաղաքին մէջ եղած խռո-
վութեան մը և մարդասպանութեան համար
20 բանտը դրուած էր։) Եւ Պիղատոս Յիսուսը ար-
21 ձակել ուզելով՝ նորէն խօսեցաւ անոնց։ Բայց ա-
նոնք կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին, Խաչը հանէ
22 ատիկա, խաչը հանէ։ Եւ ինք երրորդ անգամ
ըսաւ անոնց, Բայց ի՞նչ չար գործ բրած է ա-
տիկա. ես ատոր վրայ մահու արժանի յանցանք
մը չգտայ. ուրեմն պատիժ մը տամ ատոր ու
23 արձակեմ։ Իսկ անոնք մեծաձայն աղաղակնե-
րով ոտք կը կոխէին, ու կ'ուզէին որ անիկա
խաչուի. և անոնց ու քահանայապետներուն
24 ձայնները զօրաւոր եղան։ Ու Պիղատոս վճռեց
25 որ անոնց խնդիրքը ի գործ դրուի։ Եւ անոնց

Լ Մատ. իզ. 75։ Մար. ժդ. 72։
Խ Մատ. իզ. 34, 75։ Ցովհ. ժգ. 38։
Ճ Մատ. իզ. 67, 68։ Մար. ժգ. 65։
Ի Մատ. իէ. 1։
Հ Գոր. գ. 26։ Տես Գոր. իբ. 5։
Յ Մատ. իզ. 63։ Մար. ժգ. 61։
Ղ Մատ. իզ. 64։ Մար. ժգ. 62։ երր. ա. 3. ը. 1։
Ձ Մատ. իզ. 64։ Մար. ժգ. 62։
Ճ Մատ. իզ. 65։ Մար. ժգ. 63։

Մ Մատ. իէ. 2։ Մար. ժե. 1։ Ցովհ. ժը. 28։
Յ Գոր. ժէ. 7։
Ն Տես Մատ. ժէ. 26։ իբ. 21։ Մար. ժբ. 17։
Շ Ցովհ. ժԲ. 12։
Ո Մատ. իէ. 11։ ա Տիմ. գ. 13։
Չ ա Պետ. բ. 22։
Պ Գլ. գ. 1։
Ջ Գլ. Բ. 9։
Ռ Մատ. ժգ. 1։ Մար. գ. 14։
Ս Յա. ծգ. 3։
Վ Գոր. գ. 27։
Տ Մատ. իէ. 23։ Մար. ժե. 14։ Ցովհ. ժը. 38։ ԺԲ. 4։
Ր Հմր. 1, 2։
Ց Հմր. 4։
Ւ Մատ. իէ. 26։ Ցովհ. ԺԲ. 1։
Փ Մատ. իէ. 15։ Մար. ժե. 6։ Ցովհ. ժը. 39։
Ք Գոր. գ. 14։
Օ Մատ. իէ. 26։ Մար. ժե. 15։ Ցովհ. ԺԲ. 16։

ուզած ֆարիսեցի, որ խոտովութեան և մարդասպանութեան համար բանտը դրուած էր, արձակեց անոնց, և Յիսուսը իրենց կամքին յանձնեց։

26 ֊Ու երբ զանիկա կը տանէին, Սիմոն Կիւրենացի ըսոյած մէկը բռնեցին՝ որ արտէն կու գար, և խաչը անոր վրայ դրին որպէս թի Յիսուսի
27 ետեւէն բերէ։ Ու անոր ետեւէն կ'երթար մեծ բազմութիւն ժողովուրդներու, նաև կիներու, որոնք կ'ողբային ու կու լային անոր համար։
28 Եւ Յիսուս դարձաւ անոնց ու ըսաւ, Ով Երուսաղէմի աղջիկներ, իմ վրաս մի լաք, հապա ձեր անձերուն վրայ ու ձեր զաւակներուն վրայ
29 լացէք։ ֋Վասն զի ահա օրեր կու գան, որոնց մէջ պիտի ըսեն, Երանի՛ ամուլներուն, և այն որովայններուն որոնք չծնան, և ծիծերուն որոնք
30 կաթ չտուին։ ֊Ան ատեն պիտի սկսին ըսել լեռներուն, Մեր վրայ իյնակէք, ու բլուրներուն՝ Մեզ
31 ծածկեցէք։ ֋Վասն զի եթէ դալար փայտին այսպէս կ'ընեն, հապա չորին ի՞նչ պիտի ըլլայ։
32 Ուրիշ երկուք ալ, չարագործներ, բերուե-
33 ցան անոր հետ սպաննուելու։ ֊Երբ Գագաթ ըսուած տեղը գացին, հոն խաչը հանեցին զանիկա, և այն չարագործներն ալ, մէկը աջ կողմէն ու
34 միւսը ձախ կողմէն, խաչեցին։ Եւ ըսաւ Յիսուս, Հայր, Ներողութիւն տուր անոնց, ֋Վասն զի չեն գիտեր ի՛նչ կ'ընեն։ Ու անոր հանդերձները
35 բր բաժնելու ատենին վիճակ ձգեցին։ ֊Եւ ժողովուրդը կայներ կը նայէր. ֋Իշխաններն ալ անոնց հետ կը նախատէին զանիկա ու կ'ըսէին, Ուրիշները ազատեց, թող ինքզինքն ալ ազատէ, եթէ ատիկա է Քրիստոս, Աստուծոյ ընտրեալը։
36 ֊Զաղջ կ'ընէին զանիկա զինուորներն ալ, առջեւը կու գային քացախ կը մատուցանէին ա-
37 նոր, Ու կ'ըսէին, եթէ դուն ես Հրէից թագաւորը, քու անձդ ազատէ։
38 ֊Եւ գիր մը գրուած էր անոր վրայ Յունարէն ու Լատիներէն և Եբրայեցերէն դիրերով, Թէ Ասիկա է Հրէից թագաւորը։

39 ֊Եւ այն կախուած չարագործներէն մէկը հայհոյութիւն կ'ընէր անոր ու կ'ըսէր, եթէ դուն Քրիստոսն ես, ազատէ քու անձդ ու մեզ
40 ալ։ Իսկ միւսը պատասխան տուաւ և զանիկա յանդիմանելով ըսաւ, Դուն Աստուծմէ չե՞ս վախնար, որովհետեւ նոյն դատապարտութեան
41 մէջ ես։ Ու մենք իրաւունքով, քանզի ահա մեր ըրածներուն արժանաւոր հատուցումը կ'առ-
42 նենք. բայց ասիկա գէշ բան մը չըրաւ։ Եւ

ըսաւ Յիսուսի, Տէր, յիշէ զիս, երբ քու թա-
43 գաւորութիւնովդ գաս։ Յիսուս ալ ըսաւ անոր, Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, Դուն այսօր ինծի հետ դրախտին մէջ պիտի ըլլաս։

44 ֊Եւ ժամը վեցին տասներկուքն էր, ու բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ մինչեւ իններորդ ժամը.
45 և արեւը խաւարեցաւ, ֋Ու տաճարին վարագոյրը մէջտեղէն պատռեցաւ. Եւ Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց ու ըսաւ, ֋Հայր, քու ձեռքդ կաւանդեմ իմ հոգիս. ֊Ու երբ զայս ըսաւ, հոգի տուաւ։

47 ֊Եւ հարիւրապետը եղած բանը տեսնելով՝ Աստուծոյ փառք տուաւ ու ըսաւ, Իրաւցընէ
48 այս մարդը արդար էր։ Եւ այս տեսարանը դիտելու համար ժողվուած բոլոր բազմութիւնները եղած բանները տեսնելով՝ կուրծքերնուն
49 կը զարնէին ու հետ կը դառնային։ ֊Ամէն իր ճանչուորներն ալ հեռուն կայներ էին, նոյնպէս ալ այն կիները՝ որոնք իր ետեւէն եկեր էին Գալիլեայէ, ու կը տեսնէին այս բաները։

50 ֊Եւ ահա մարդ մը Յովսէփ անունով, որ խորհրդական էր, բարի ու արդար մարդ մը,
51 (Ասիկա անոնց խորհուրդին ու գործին հաւանութիւն տուած չէր։) Հրեաներուն Արիմաթիա քաղաքէն, ֋որ ինք ալ Աստուծոյ թա-
52 գաւորութեանը կը սպասէր։ Ասիկա Պիղատոսի
53 գնաց, ու Յիսուսի մարմինը խնդրեց։ ֊Եւ զանիկա խոյէն իջեցնելով՝ կտաւով փաթթեց, ու քարէ փորուած գերեզմանի մը մէջ դրաւ, ուր
54 քնաւ մէկը դրուած չէր։ Եւ այն օրը ֊ուրբաթ էր, ու շաբաթը պիտի ֋սկսէր։

55 Եւ անոր ետեւէն գացին այն կիները, ֊որոնք Գալիլեայէ եկած էին, ու Յոսեան գերեզմանը, և թէ ի՛նչպէս անոր մարմինը հան-
56 դրուեցաւ։ Եւ դառնալով՝ Խունկեր ու իւղեր պատրաստեցին, և շաբաթ օրը Հանդստացան Պատուիրանքին համեմատ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Երկու հրեշտակներ Քրիստոսի յարութիւնը կ'աւետեն գերեզմանը եկող կիներուն։ 9 Անոնք ալ այս լուրը ուրիշներուն կը պատմեն։ 13 Քրիստոս կ'երեւնայ Էմմաուս գացող երկու աշակերտներուն. 36 Հոգւոյն Սրբոյ գալստեան խոստմունքը կ'ընէ, 51 և կը համբառնայ երկինք։

Ու միշաբթի օրը առտուանց շատ կանուխ գերեզմանը եկան, ֊ու բերին այն խունկը

֋ Մատ. իէ. 32։ Մար. ժե. 21։ Տես Ցովհ. ժթ. 17։
֌ Մատ. իգ. 19։ Գլ. իա. 23։
֍ Ես. ը. 19։ Ովս. ժ. 8։ Յայտ. գ. 16։ թ. 6։
֎ Աւետ. ժա. 31։ Երեմ. իե. 29։ Եզեկ. ի. 47։ իա. 3, 4։ ա Պետ. գ. 17։
֏ Ես. ծգ. 12։ Մատ. իէ. 38։
֐ Մատ. իէ. 33։ Մար. ժե. 22։ Ցովհ. ժթ. 17, 18։
֑ Մատ. ե. 44։ Գոր. է. 59։ ա Կար. գ. 12։
֒ Գոր. գ. 17։
֓ Մատ. իէ. 35։ Մար. ժե. 24։ Ցովհ. ժթ. 23։
֔ Մաղ. իբ. 17։ Զաք. ժբ. 10։
֕ Մատ. իէ. 39։ Մար. ժե. 29։
֖ Մատ. իէ. 37։ Մար. ժե. 26։ Ցովհ. ժթ. 19։
֗ Մատ. իէ. 44։ Մար. ժե. 32։
֘ Մատ. իէ. 45։ Մար. ժե. 33։
֙ Մատ. իէ. 51։ Մար. ժե. 38։
֚ Մատ. իէ. 59։ Մար. ժե. 46։
֛ Մատ. իէ. 62։
֜ Ցոյն. յունար
֝ Գլ. ը. 2։
֞ Մար. ժե. 47։
֟ Մար. ժգ. 1։
֠ Նէ. ի. 10։

֡ Մատ. իբ. 1։ Մար. ժգ. 1։ Ցովհ. ի. 1։
֢ Գլ. իգ. 56։

կերը զորոնք պատրաստեր էին, և ուրիշ կիներ
2 ալ անոնց հետ։ Եւ քարը դերեզմանէն մէկդի
3 գլորուած գտան։ Եւ ներս մտնելով՝ Տէր Յի-
4 սուսի մարմինը հոն չգտան։ Ու եղաւ որ երբ
անոնք այս բանին համար տարակուսանքի մէջ
էին, Ահա երկու մարդիկ լուսափայլ հան-
5 դերձներով հասան անոնց։ Ու երբ վախով լեց-
ուած՝ երեսնին դէպ ի գետինը ծռեցին, ա՛յ
ցաբերը ըսին անոնց, Ինչո՞ւ համար ողջը մե-
6 ռելներուն հետ կը փնտուէք. Հոս չէ ան, հա-
պա յարութիւն առաւ. Դուք երբ դեռ Գալիլեայի
7 մէջ էր, Ըսելով թէ Որդին մարդոյ պէտք է
որ մեղաւոր մարդոց ձեռքը մատնուի ու խաչը
8 երթայ, ու երրորդ օրը յարութիւն առնէ։ Եւ
9 անոնք յիշեցին անոր խօսքերը։ Ու դերեզմա-
նէն դառնալով՝ այս ամէն բաները պատմեցին
10 տասնըմէկին ու բոլոր ուրիշներուն։ Եւ էին
Մարիամ Մագդաղենացի ու Յովհաննա և
Յակոբոսի մայրը Մարիամ, ու անոնց հետ ու-
րիշներ ալ, որոնք այս բաները առաքեալնե-
11 րուն պատմեցին։ Եւ անոնց առջև ցնորական
խօսքեր երեւցաւ անոնց զրուցածը, ու չէին
12 հաւատար անոնց։ Պետրոս երթալ վազեց
դէպ ի դերեզմանը, ու ծռելով նայեցաւ և տե-
սաւ որ միայն կտաւները կը կենային. ու գնաց՝
իր մտքին մէջ զարմանալով այն եղածին վրայ։
13 Եւ ահա անոնցմէ երկուքը նոյն օրը գեղ
մը կ'երթային, որ Երուսաղէմէ վաթսուն ստա-
դիոն հեռու էր, և անոր անունը Էմմաուս
14 էր։ Եւ անոնք կը խօսէին իրարու հետ այս բո-
15 լոր եղած անցքերուն վրայով։ Ու եղաւ որ երբ
անոնք կը խօսակցէին ու խորհրդածութիւն կ'ը-
նէին, Յիսուս ինք ալ մօտենալով անոնց հետ
16 կ'երթար։ Բայց անոնց աչքերը բռնուած էին,
17 որպէս զի զինք չճանչնան։ Եւ ըսաւ անոնց,
Ի՞նչ են այդ խօսքերը՝ որ քալելով իրարու հետ
18 կը խօսակցիք, ու տրտմած ալ էք։ Պատասխան
տուաւ անոնցմէ մէկը, Կղէոպասը
էր, ու ըսաւ անոր, Դո՞ւն միայն Երուսաղէմի
մէջ կը կենաս, ու չես գիտեր թէ ինչե՛ր եղան
19 հոն այս օրերու։ Եւ ինք ըսաւ անոնց, Ինչ. ա-
նոնք ալ ըսին իրեն, Նազովրեցի Յիսուսի հա-
մար, հոր Աստուծոյ և բոլոր ժողովուրդին առ-
ջեւ գործով ու խօսքով զօրաւոր մարգարէ մը
20 եղաւ. Ինչպէս քահանայապետները ու մեր
իշխանները մահուան դատապարտանքի մատնեցին
21 զանիկա և խաչը հանեցին։ Իսկ մենք կը յու-
սայինք թէ անիկա էր որ Իսրայէլը պիտի ա-
զատէր. և այս ամէնուն վրայ այս երրորդ օրն
22 է որ այս բաները եղան։ Նաև մեր միջէն մէկ
քանի կիներ ալ մեզ զարմացուցին, որոնք առ-
23 տուանց կանուխ գերեզմանը գացին, Ու անոր
մարմինը չգտնելով՝ եկան ու ըսին թէ հրեշ-
տակներու տեսիլք ալ տեսան, որոնք ըսեր են
24 թէ անիկա ողջ է։ Ձեւ մերիններէն մէկ քանի-
ներն ալ գերեզմանը գացին ու այնպէս գտան,
ինչպէս այն կիները զրուցեցին, միայն թէ զինք
25 չտեսան։ Ան ալ ըսաւ անոնց, Ով անմիտներ ու
մտքով սրտերնուն հաւատալու այն բոլոր բանե-
26 րուն, զորոնք մարգարէները խօսեցան. Չէ՞ որ
Քրիստոսի պէտք էր այս չարչարանքները կրել,
27 և իր փառքը մտնել։ Ու սկսելով Մովսէսէ և
Բոլոր մարգարէներէն, կը մեկնէր անոնց, ինչ
որ իրեն համար բոլոր գիրքերուն մէջ էր։
28 էր։ Երբ մօտեցան այն գեղին՝ ուր կ'երթային,
Ինք ալ կը ցուցներ որպէս թէ աւելի հեռու
29 տեղ մը պիտի երթար։ Բայց ստիպեցին զինք
ու ըսին, Մեր քով կեցիր, վասն զի իրիկունը
մօտ է և օրը իջած է. և մտաւ անոնց հետ
30 կենալու։ Ու եղաւ որ երբ ինք անոնց հետ սե-
ղան նստաւ, Հաց առաւ, օրհնեց, ու կոտե-
31 լով տուաւ անոնց։ Աչքն անոնց աչքերը
բացուեցան ու զինք ճանչցան, և ինք անոնցմէ
32 անհետացաւ եղաւ։ Ու իրարու կ'ըսէին, Չէ՞ որ
սիրտերնիս մեր ներսիդին կը բորբոքէր, երբ ինք
մեզի հետ կը խօսէր ճամբուն մէջ, և գիրքերը
կը մեկնէր մեզի։
33 Ու ելան նոյն ժամուն Երուսաղէմ դարձան,
ու մէկտեղ ժողովուած գտան տասնըմէկը ու ա-
34 նոնց հետ եղողները, Որոնք կ'ըսէին թէ Իրա-
ւցընէ Տէրը յարութիւն առաւ, Ու Սիմոնի ե-
35 րեւցաւ։ Եւ իրենք պատմեցին ինչ որ ճամբուն
վրայ եղաւ, և թէ ինչպէս ինքզինք իրենց ճանչ-
ցուց հացը կտրած առնելր։
36 Եւ քանի որ այս բաները կը խօսէին, Յի-
սուս ինք կայնեցաւ անոնց մէջտեղը ու ըսաւ
37 անոնց, Խաղաղութիւն ձեզի։ Բայց անոնք զար-
հուրելով կը վախնային, ու կը կարծէին թէ
38 Ոգի մը կը տեսնեն։ Եւ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ
խռոված էք, և ինչո՞ւ սիրտերնուդ մէջ խոր-
39 հուրդներ կ'ելլեն։ Տեսէք ձեռքերս ու ոտքերս,
որ ես ինքնս եմ. շօշափեցէք զիս ու տեսէք,
վասն զի ոգին մարմին և ոսկորներ չունենար,

ե Մատ. իբ. 2։ Մար. ժզ. 4։
զ Հմր. 23։ Մար. ժզ. 5։
է Յովհ. ի. 12։ Գոր. ա. 10։
ը Մատ. ժզ. 21։ ժէ. 21, 22։ Մար. ը. 31։ ի. 30։ Գլ. ի. 22։
թ Յովհ. ը. 22։
ժ Մատ. իբ. 8։ Մար. ժզ. 10։
ժա Գլ. ը. 3։
ժբ Մար. ժզ. 11։ Հմր. 25։
ժգ Յովհ. ի. 3, 6։
ժդ Մար. ժզ. 12։
ժե Մատ. ժը. 20։ Հմր. 36։
ժզ Յովհ. ի. 14։ իա. 4։
ժէ Յովհ. ժի. 25։
ժը Մատ. իա. 11։ Գլ. է. 16։ Յովհ. գ. 2։ դ. 19։ զ. 14։ Գոր. ը. 22։
ի Գոր. է. 22։
ժթ Գլ. իգ. 1։ Գոր. ժգ. 27, 28։
ի Գլ. ա. 68։ ը. 38։ Գոր. ա. 6։
ի Մատ. իբ. 8։ Մար. ժզ. 10։ Հմր. 9, 10։ Յովհ. ի. 18։
ի Հմր. 12։
ի Հմր. 46։ Գոր. ժէ. 3։ ա Պետ. ա. 11։
ի Հմր. 45։
ի Ծն. գ. 15։ իբ. 18։ իգ. 4։ իի. 10։ Թուա. իա. 9։ ը Օր. ժը. 15։
ի Սաղ. ժզ. 9, 10։ իբ. ճլբ. 11։ Ես. է. 14։ ի. 6։ իա. 10, 11։ ծ. 6։ ծգ։ Երեմ. իգ. 5։ լգ. 14, 15։ Եզեկ. լգ. 23։ լէ. 25։ Դան. ի. 24։ Միք. է. 20։ Մատ. գ. 1։ գ. 2։ Տես Յովհ. ա. 45։
ի Տես Ծն. լբ. 26։ իբ. 7։ Մար. գ. 48։
ի Ծն. ժի. 3։ Գոր. ժզ. 15։
ի Մատ. ժգ. 19։
ի ա Կոր. ժէ. 5։
ի Մար. ժզ. 14։ Յովհ. ի. 19։ ա Կոր. ժէ. 5։
ի Մար. գ. 49։
ի Յովհ. ի. 20, 27։

40 ինչպէս զիս կը տեսնէք որ ունիմ։ Եւ զայս ըսե-
41 լով՝ ձեռքերը ու աչքերը յուշուց անոնց։ Ու
երբ տակաւին ¹էրէնց ուրախութենէն չէին հա-
ւատար, և զարմանքի մէջ էին, ըսաւ անոնց,
42 ²Ունէլիք մը ունի՞ք հոս։ Անոնք ալ կտոր մը
խորոված ձուկ ու մեղրախորիսխ տուին իրեն։
43 ³Եւ առաւ կերաւ անոնց առջև։ (44) Եւ ըսաւ
անոնց, ⁴Ասոնք են այն խօսքերը զորոնք ձեզի խօ-
սեցայ երբ դեռ ձեզի հետ էի, թէ Պէտք է որ
կատարուին այն ամէնը՝ որոնք Մովսէսի օրէնք-
քին մէջ ու մարգարէներուն մէջ և սաղմոսնե-
45 րուն մէջ ինծի համար գրուած են։ ⁵Ան ա-
տեն անոնց միտքը բացաւ որպէս զի գիր-
46 քերը հասկնան. Եւ ըսաւ անոնց Թէ Այս-
պէս գրուած է, և ⁶հայսպէս պէտք էր Քրիստո-
սի չարչարուիլ, ու երրորդ օրը մեռելներէն
47 յարութիւն առնել. Եւ անոր անունովը ⁷ապաշ-
խարութիւն ու մեղքերու թողութիւն քարոզ-
ուիլ ⁸Երուսաղէմէ սկսած։
48 ⁹Ու դուք էք այս բաներուն վկաները։ (49) ¹⁰Եւ
ահա ես իմ Հօրս խոստմունքը ձեր վրայ կը
ղրկեմ. բայց դուք Երուսաղէմ քաղաքիս մէջ
նստեցէք, մինչև վերէն զօրութիւն առնէք ձեր
վրայ։
50 ¹¹Եւ զանոնք մինչև Բեթանիա հանեց, ու
իր ձեռքերը վեր վերցնելով օրհնեց զանոնք։
51 ¹²Եւ եղաւ որ երբ զանոնք կ'օրհնէր, զատուե-
52 ցաւ անոնցմէ ու վեր կ'երթար երկինք։ ¹³Անոնք
ալ երկրպագութիւն ընելով անոր՝ մեծ ուրա-
53 խութեամբ Երուսաղէմ դարձան. ¹⁴Եւ ամէն ա-
տեն տաճարին մէջ էին, ու կը գովաբանէին և
կ'օրհնէին զԱստուած։ Ամէն։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յիսուս Քրիստոսի Աստուածութիւնը, մարդկութիւնը և պաշտօնը։ 15 Յովհաննէսի վկայութիւնը Քրիստոսի համար։ 39 Քրիստոս երեն կը կանչէ Անդրէասը, Պետրոսը, և Ն։

¹Սկիզբէն էր Բանը, ու Բանը ²Աստուծոյ
2 քով էր, ³և Բանը Աստուած էր։ ⁴Անիկա սկիզ-
3 բէն Աստուծոյ քով էր։ ⁵Ամէն բան անով ե-
ղաւ, և առանց անոր բան մը չեղաւ՝ ⁶ինչ որ
4 եղաւ։ ⁷Կեանքը անով էր, ⁸ու կեանքը մար-
5 դոց լոյսն էր. ⁹Ու լոյսը խաւարի մէջ կը լու-
սաւորէր, ու խաւարը զանիկա չճանչցաւ։

6 ¹⁰Աստուծմէ ղրկուած մարդ մը կար, որուն
7 անունը Յովհաննէս էր։ ¹¹Ան վկայութեան
եկաւ որպէս զի լոյսին համար վկայէ, որպէս
8 զի ամէնը անոր միջոցով հաւատան։ ¹²Ինք չէր
այն լոյսը, հապա՝ որպէս զի լոյսին համար
վկայութիւն տայ։
9 ¹³Ճշմարիտ լոյսը ան էր, որ աշխարհ ¹⁴եկող
10 բոլոր մարդիկը կը լուսաւորէ։ ¹⁵Ինք աշխարհի
մէջ էր, ¹⁶և աշխարհ անով եղաւ, ու աշխարհ
11 զանիկա չճանչցաւ։ ¹⁷Իրենները ուն եկաւ, և ի-
12 րենները զինք չընդունեցին։ ¹⁸Բայց որոնք որ զինք
ընդունեցին, Անոնց իշխանութիւն տուաւ Աս-
տուծոյ որդիներ ըլլալու, որոնք կը հաւատան

¹ Ծն. խե. 26։
² Յովհ. խա. 5։
³ Գործ. Ժ. 41։
⁴ Մատ. ԺԷ 21։ Ժէ. 21։ խ. 18։ Մարկ. ը. 31։ Գլ. Ք. 22։ Ժը. 31։ Հմր. 6։
⁵ Գործ. Ժէ. 14։
⁶ Հմր. 26։ Սաղ. խը։ Սա. Ծ. 6։ Ծգ. 2, ևն։ Գործ. Ժէ. 3։
⁷ Դան. Թ. 24։ Գործ. Ժգ. 38, 46։ ա Յովհ. բ. 12։
⁸ Ծն. Ժբ. 3։ Սաղ. խբ. 27։ Սա. խԹ. 6, 22։ Երեմ. լա. 34։ Ովս. բ. 23։ Միք. զ. 2։ Մատ. ա. 11։
⁹ Յովհ. Ժե. 27։ Գործ. ա. 8, 22։ բ. 32։ գ. 15։
¹⁰ Սա. խգ. 3։ Յովէլ բ. 28։ Յովհ. Ժգ. 16, 26։ Ժե. 26։ Ժէ. 7։ Գործ. ա. 4։ բ. 1, ևն։
¹¹ Գործ. ա. 12։
¹² Դ Թագ. բ. 11։ Մատ. Ժգ. 19։ Յովհ. ի. 17։ Գործ. ա. 9։ Նախ. գ. 8։
¹³ Մատ. իբ. 9, 17։
¹⁴ Գործ. բ. 46։ և. 42։ —
¹⁵ Առակ. ը. 22, 23, ևն։ Կող. ա. 17։ ա Յովհ. ա. 1։ Յայտ. ա. 2։ ԺԹ. 13։
¹⁶ Առակ. ը. 30։ Գլ. Ժէ. 5։ ա Յովհ. ա. 2։
¹⁷ Փիլ. բ. 6։ ա Յովհ. և. 7։
¹⁸ Ծն. ա. 1։
¹ Սաղ. լգ. 6։ Հմր. 10։ Եսա. գ. 9։ Կող. ա. 16։ Եբր. ա. 2։ Յայտ. գ. 11։
² Գլ. և. 26։ ա Յովհ. և. 11։
³ Գլ. ը. 12։ Թ. 5։ Ժբ. 35, 46։
⁴ Գլ. գ. 19։
⁵ Մատ. գ. 1։ Մատ. գ. 1։ Ղուկ. գ. 2։ Հմր. 33։
⁶ Գործ. ԺԹ. 4։
⁷ Հմր. 4։ Սա. խԹ. 6։ ա Յովհ. բ. 8։
⁸ Կ՚ո՞ր, գալով
⁹ Հմր. 3։ Եբր. ա. 2։ Ժա. 3։
¹⁰ Ղուկ. ԺԹ. 14։ Գործ. գ. 26։ Ժգ. 46։
¹¹ Սա. Ծգ. 5։ Հռով. ը. 15։ Գաղ. գ. 26։ ը Պետ. ա. 4։ ա Յովհ. գ. 1։

13 իր անուանը. Որոնք ոչ արիւնէ և ոչ մարմնի
կամքէ, ոչ ալ մարդու կամքէ, հապա Ա-
14 ստուծմէ ծնան։ Եւ բանը Մարմին եղաւ ու
մեր մէջ բնակեցաւ, (Եւ անոր փառքը տեսանք՝
Հօրմէն միածնի փառքին պէս,) Շնորհքով ու
ճշմարտութիւնով լեցուն։
15 Յովհաննէս վկայեց անոր համար և աղա-
ղակեց՝ ըսելով, Ասիկա է, որուն համար կը
ըսէի, Ան որ իմ ետեւէս կու գայ, ինծմէ
առաջ եղաւ, վասն զի ինծմէ առաջ էր։
16 Ու եւ անոր լեցունութենէն մենք ամէնս շնորհք
17 առինք շնորհքի տեղ։ Վասն զի օրէնքը Մով-
սէսի ձեռքով տրուեցաւ, բայց շնորհքը ու
ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով
18 եղան։ Մէկը երբէք Աստուած տեսած չէ,
բայց միածին Որդին որ Հօրը ծոցն է, անիկա
պատմեց։
19 Ու Յովհաննէսի վկայութիւնը այս է, երբ
Հրեաները Երուսաղէմէ քահանաներ ու Ղե-
ւտացիներ ղրկեցին որպէս զի հարցնեն անոր Թէ
20 Դուն ո՞վ ես։ Ետ անիկա խոստովանեցաւ ու
չուրացաւ. խոստովանեցաւ Թէ ես Քրիստոսը
21 չեմ։ Ու հարցուցին անոր, Հապա ի՞նչ. Եղիա՞ն
ես. և ըսաւ, Չեմ. Մա՞ն մարգարէ՞ն ես. պա-
22 տասխան տուաւ Թէ Ոչ։ Ա՛յն ատեն ըսին
անոր, Դուն ո՞վ ես. ըսե՛ մեզի, որպէս զի պա-
տասխան տանինք մեզ ղրկողներուն. դուն ի՞նչ
23 կ'ըսես քեզի համար։ Ըսաւ, Ես անոր ձայնն
եմ, որ անապատին մէջ կը կանչէ, Շիտակեցէք
Տէրոջը ճամբան, Ինչպէս Եսայի մարգարէն
24 ըսաւ։ Եւ այն ղրկուածները փարիսեցիներէն
25 էին. Ու հարցուցին իրեն՝ ըսելով, Հապա ին-
չո՞ւ մկրտութիւն կ'ընես, եթէ դուն Քրիստոսը
26 չես, ու ոչ Եղիան, և ոչ մարգարէն։ Պատաս-
խան տուաւ անոնց Յովհաննէս ու ըսաւ, Ես
ջրով կը մկրտեմ, բայց ձեր մէջ մէկը կայ
27 զոր դուք չէք ճանչնար. Անիկա է իմ ետեւէս
եկողը որ ինծմէ առաջ եղաւ, որուն կօշիկին
28 կապը քակելու ես արժանի չեմ։ Ա՛յս բաները
Բեթաբարայի մէջ եղան Յորդանանու անդի
կողմը, ուր Յովհաննէս կը կենար ու կը
մկրտէր։
29 Հետեւեալ օրը Յովհաննէս տեսաւ Յիսուսը
որ իրեն կու գար, և ըսաւ, Ահա Աստուծոյ
30 Գառը որ աշխարհի մեղքը կը վերցնէ։ Ա՛յս-
կա է որուն համար ես կը ըսէի, Իմ ետեւէս
մարդ մը կու գայ որ ինծմէ առաջ եղաւ,
31 վասն զի ինծմէ առաջ էր։ Ու ես զանիկա չէի
ճանչնար, բայց Անոր համար ես եկայ ջրով
մկրտելու, որպէս զի անիկա Իսրայէլի յայտնուի։
32 Ետ Յովհաննէս վկայութիւն տուաւ ըսելով՝
Թէ կը տեսնէի Հոգին որ աղաւնիի պէս երկին-
քէն կ'իջնէր, ու անոր վրայ կը հանգչէր։ Եւ
33 ես զանիկա չէի ճանչնար, բայց ան որ զիս
ղրկեց ջրով մկրտելու, ինք ըսաւ ինծի, Որու
վրայ տեսնես Հոգին, որ կ'իջնէ ու կը հանգչի
անոր վրայ, Անիկա է որ Սուրբ Հոգիով կը
34 մկրտէ։ Ես ալ տեսայ, ու վկայեցի Թէ ասիկա
է Աստուծոյ Որդին։
35 Հետեւեալ օրը Յովհաննէս դարձեալ կայ-
36 ներ էր, և իր աշակերտներէն երկուքը։ Ու նա-
յելով Յիսուսի վրայ որ կը պտրտէր, ըսաւ,
37 Ահա Աստուծոյ Գառը։ Եւ լսեցին անկէ երկու
աշակերտները երբ կը խօսէր, ու գացին Յիսուսի
38 ետեւէն։ Յիսուս երբ դարձաւ ու տեսաւ զա-
նոնք որ էր ետեւէն կու գային, ըսաւ անոնց,
Ի՞նչ կ'ուզէք. անոնք ալ ըսին իրեն, Ռաբբի,
(որ թարգմանուելով վարդապետ ըսել է,) ո՞ր
39 է քու օթեւանդ։ Ըսաւ անոնց, Եկէք, ու տե-
սէք, եկան ու տեսան ուր տեղ որ էր իր օթե-
ւանը. և այն օրը անոր քով կեցան, վասն զի
40 ժամը տասնի առեւնէրն էր։ Սիմոն Պետրոսի
եղբայրը Անդրէաս այն երկուքէն մէկն էր,
որոնք լսեցին Յովհաննէսէ և անոր ետեւէն գա-
41 ցին։ Ասիկա նախ իր Սիմոն եղբայրը կը գտնէ
և կ'ըսէ անոր, Գտանք Մեսիան, (որ Քրիստոս
42 կը թարգմանուի.) Ու տարաւ զանիկա Յիսուսի
քով. Յիսուս անոր նայելով ըսաւ, Դուն ես
Յովհանի որդին Սիմոն. Դուն Կեփաս պիտի ըս-
ուիս, որ Պետրոս կը թարգմանուի։
43 Հետեւեալ օրը Յիսուս Գալիլեա ելլել ու-
զեց, և Փիլիպպոսը գտնելով ըսաւ անոր, Եկուր
44 իմ ետեւէս։ Եւ Փիլիպպոս Բեթսայիդայէ էր.
45 Անդրէասի ու Պետրոսի քաղաքէն։ Փիլիպպոս
գտնէ Նաթանայէլը և կ'ըսէ անոր. Ան,
որու համար Մովսէս օրէնքին մէջ գրեց, Ես

---

1 Գլ. գ. 5։ Յակ. ա. 18։ ա Պետ. ա. 23։
2 Մատ. ա. 16, 20։ Ղ.ա. ա. 31, 35։ բ. 7։ ա Տիմ. գ. 16։
3 Հռոմ. ա. 3։ Գաղ. գ. 4։ Եբր. բ. 11, 14, 16, 17։
4 Նա. խ. 5։ Մատ. ժէ. 2։ Գլ. բ. 11։ Ժա. 40։ բ Պետ. ա. 17։
5 Կաղ. ա. 19։ բ. 3, 9։
6 Հմր. 32. Գլ. գ. 32։ Ե. 33։
7 Մատ. գ. 11։ Մարկ. ա. 7։ Ղ.ա. գ. 16։ Հմր. 27, 30։ Գլ. գ. 31։
8 Գլ. բ. 58։ Կաղ. ա. 17։
9 Գլ. գ. 34։ Եփես. ա. 6, 7, 8։ Կաղ. ա. 19։ բ. 9, 10։
10 Ել. ի. 1, ևն։ բ Օր. գ. 44։ Ե. 1։ լգ. 4։
11 Հռոմ. գ. 24։ Ե. 21։ գ. 14։
12 Գլ. բ. 32։ Ժգ. 6։
13 Ել. լգ. 20։ բ Օր. գ. 12։ Մատ. Ժա. 27։ Ղ.ա. Ժ. 22։ Գլ. գ. 46։ ա Տիմ. ա. 17։ գ. 16։ ա Յովհ. գ. 12, 20։
14 Հմր. 14։ Գլ. գ. 16, 18։ ա Յովհ. գ. 9։
15 Գլ. Ե. 33։
16 Ղ.ա. գ. 15։ Գլ. գ. 28։ Գործ. Ժգ. 25։
17 Մատ. գ. 5։ Մատ. ԺԷ. 10։
18 բ Օր. Ժբ. 15, 18։
19 Մատ. գ. 3։ Մարկ. ա. 3։ Ղ.ա. գ. 4։ Գլ. գ. 28։
20 Նա. խ. 3։
21 Մատ. գ. 11։
22 Մատ. գ. 1։
23 Հմր. 15, 30։ Գործ. ԺԲ. 4։
24 Գործ. է. 24։ Գլ. Ժ. 40։
25 Ել. ԺԲ. 3։ Նա. ծգ. 7։ Հմր. 36։ Գործ. բ. 62։ ա Պետ. ա. 19։ Յայտ. Ե. 6, ևն։
26 Նա. ծգ. 11։ ա Կոր. ԺԵ. 3։ Գաղ. ա. 4։ Եբր. ա. 3։ բ. 17։ Բ. 28։ ա Պետ. բ. 24։ գ. 18։ ա Յովհ. բ. 2։ գ. 5։ դ. 10։ Յայտ. ա. 5։
27 Հմր. 15, 27։
28 Մատ. գ. 1։ Մատ. գ. 6։ Ղ.ա. ա. 17, 76, 77։ գ. 3, 4։
29 Մատ. գ. 16։ Մարկ. ա. 10։ Ղ.ա. գ. 22։ Գլ. է. 32։
30 Մատ. գ. 11։ Գործ. ա. 5։ բ. 4։ Ժ. 44։ ԺԲ. 6։
31 Հմր. 29։
32 Մատ. գ. 18։
33 Աւետարան, ածական
34 Մատ. ԺԶ. 18։
35 Աւետարան, վերբ
36 Գլ. Ժբ. 21։
37 Գլ. խա. 2։
38 Մտն. գ. 15։ ԽԲ. 10։ բ Օր. Ժբ. 18։ Տես Ղ.ա. խգ. 27։
39 Նա. գ. 2։ է. 14։ Բ. 6։ ծգ. 2, ևն։ Մխ. Ե. 2։ Զաք. դ. 12։ Բ. 9։ տես նաև Ղ.ա. խգ. 27ին վրայի վկայութիւնները։

մարդարէներն ալ, ըսելով գտանք, այսինքն Յիսուս Ինազովրեցին, Յովսէփի որդին, Եւ Նաթանայէլ ըսաւ անոր, Ինչպէ՞ս կարելի է որ աղէկ բան մը ըլլայ. ըսաւ անոր Փիլիպպոս, Եկուր ու տես: Յիսուս երբ տեսաւ Նաթանայէլը որ իրեն կու գար, ըսաւ անոր համար, Ահա իրաւցընէ Իսրայէլացի մը, որուն ներսը նենգութիւն չկայ: Նաթանայէլ ըսաւ անոր, Ուրկէ՞ կը ճանչնաս զիս. պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոր, Երբ Փիլիպպոս քեզ չկանչած, դուն որ թզենիին տակ էիր, ես քեզ տեսայ: Պատասխան տուաւ Նաթանայէլ ու ըսաւ անոր, Ռաբբի, դուն ես Աստուծոյ Որդին, Դուն ես Իսրայէլի Թագաւորը: Յիսուս պատասխան տուաւ և ըսաւ անոր, Ասոր համար՝ որ քեզի ըսի Թէ քեզ թզենիին տակ տեսայ, կը հաւատա՞ս. ասկէ աւելի մեծ բաներ պիտի տեսնես: Ու ըսաւ անոր, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ասկէ ետև պիտի տեսնէք երկինքը բացուած, և Աստուծոյ հրեշտակները՝ որ կ'ելլեն ու կ'իջնեն Որդւոյ մարդոյ վրայ:

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոս ջուրը գինիի կը փոխէ, 12 կ'երթայ Կափառնայում, ու հոն քիչ մը կը մնայ, 14 ուր տեղ առաջին դուրս կը հանէ գնողները և ծախողները. 19 կը նախաձայնէ իր մահը և յարութիւնը, 23 Շատերը իր հրաշքները տեսնելով կը հաւատան իրեն, բայց ինք իր անձը չհաւատար անոնց:

Ու երրորդ օրը հարսնիք մը կար Գալիլեայի Կանա քաղաքը, և Յիսուսի մայրը հոն էր: Յիսուս ալ կանչուեցաւ այն հարսնիքը, ու իր աշակերտներն ալ: Ու երբ գինին պակսեցաւ, Յիսուսի մայրը ըսաւ անոր, Գինի չունին: Յիսուս ըսաւ անոր, Քովս կին, ես քու ինծի հետ ի՞նչ բան ունիս. Իմ ժամանակս դեռ հասած չէ: Իր մայրը սպասաւորներուն ըսաւ, Ինչ որ ձեզի ըսէ, ըրէք: Հոն վեց հատ քարէ կարասներ դրուած էին Հրէից մաքրուելու սովորութեանը համեմատ, որոնց ամէն մէկը երկու կամ երեք մար բան կ'առնէր: Յիսուս ըսաւ անոնց, Լեցուցէք այդ կարասները ջրով. ու լեցուցին զանոնք մինչև բերանը: Եւ ըսաւ անոնց, Հիմա հանեցէք ու սեղանապետին տարէք. անոնք ալ տարին: Ու սեղանապետը երբ գինի եղած ջուրին համը առաւ, և չէր գիտեր ուրկէ ըլլալը, (բայց սպասաւորները որոնք ջուրը քաշեր էին, գիտէին,) սեղանապետը կը խօսի փեսային, Ու անոր կ'ըսէ, Ամէն մարդ աղէկ գինին առաջ կը մատուցանէ, ու երբ խմած կ'ըլլան, այն աւելն աստրնագոյնը. Բայց դուն աղէկ գինին մինչև հիմա պահեցիր: Յիսուս հրաշքներուն սկիզբը զոյս ըրաւ Գալիլեայի Կանա քաղաքին մէջ, եւ իր փառքը յայտնեց. ու իր աշակերտները հաւատացին իրեն:

Ասկէ ետև Յիսուս Կափառնայում իջաւ, ինք և իր մայրը ու իր եղբայրները և իր աշակերտները, ու շատ օրեր հոն չկեցան:

Ու Հրէից զատիկը մօտ էր, ու Յիսուս Երուսաղէմ ելաւ. Ե՛ւ տաճարին մէջ գտաւ արջառ ու ոչխար և աղաւնի ծախողները, ու ստակ փոխողներն ալ՝ որոնք նստեր էին. Եւ չուանէ խարազան մը շինելով՝ ամէնը տաճարէն դուրս հանեց, ոչխարներն ալ ու արջառներն ալ, և ստակ փոխողներուն պղինձները ցիրուցան ըրաւ, ու սեղանները կործանեց. Եւ աղաւնի ծախողներուն ըսաւ, Ասկէ վերցուցէք ասոնք, Հայր Հօրս տունը առուտուրի տուն մի ընէք: Եւ իր աշակերտները միտքերնին բերին որ գրուած է, Կրակ տանդ նախանձը զիս կերաւ: Ասի՛ն առեն պատասխան տուին Հրեաները ու ըսին անոր, Ի՞նչ նշան կը ցուցնես մեզի՝ որ այդ բաները կ'ընես: Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց, Քակեցէք այս տաճարը, ու երեք օրուան մէջ զանիկա պիտի կանգնեմ: Եւ Հրեաները ըսին, Քառասունըվեց տարուան մէջ շինուեցաւ այս տաճարը, և դուն երեք օրուան մէջ պիտի կանգնե՞ս զանիկա: Բայց ինք իր մարմնին տաճարին համար կ'ըսէր: Ուստի երբ ինք մեռելներէն յարութիւն առաւ, իր աշակերտները միտքերնին բերին թէ այս բանը ըսած էր*, ու հաւատացին գիրքին և Յիսուսի ըսած խօսքին:

Ու երբ զատկի տօնին առեն Երուսաղէմ էր, շատ մարդիկ անոր ըրած հրաշքները տեսնելով՝ հաւատացին անոր անուանը: Բայց ինք Յիսուս իր անձը անոնց չէր հաւատար, վասն զի ինք գիտէր ամէն մարդ. Ու պէտք չէր որ մէկը մարդու համար վկայութիւն տար իրեն, Քանզի ինք գիտէր թէ ի՛նչ կայ մարդուն ներսիդին:

ԳԼ. Գ

1 Քրիստոս կը սորվեցնէ Նիկոդեմոսի թէ վերսին ծնունդը հարկաւոր է. 14 թէ փրկուելու համար պէտք է հաւատքով իր մահուանը նայիլ. 16 թէ Աստուած մեծ սէր ունի մարդոց վրայ. 18 թէ անհաւատները պիտի դատապարտուին 23 Յովհաննէսի վկրտութիւնը, անոր վկայութիւնը և վարդապետութիւնը Քրիստոսի վրայով:

ձ Մատ. բ. 23: Ղու. բ. 4:
ի Գլ. ե. 41, 42, 52:
հ Սադ. ա. 2: Հգ. 1: Գլ. բ. 39: Հռով. բ. 28, 29: Թ. 6:
ղ Մատ. ժգ. 33:
ճ Մատ. խա. 5: իէ. 11, 42: Գլ. ժբ. 37: ժբ. 3:
մ Ներ. իբ. 12: Մատ. դ. 11: Ղու. բ. 9, 13: իբ. 43: իդ. 4: Գոր. ա. 10:

— Տես Ծնա. ժբ. 28:
յ Գլ. ժբ. 26:
ն Բ Թագ. ժգ. 10: ժբ. 22:
շ Գլ. ե. 6:
ո Մար. է. 3:
չ Գլ. դ. 46:
պ Գլ. ա. 14:
ջ Մատ. ժբ. 46:
ռ Եղ. ժբ. 14: Բ Օր. ժգ. 1, 16: Հմր. 23: Գլ. ե. 1: գ. 4: Ժա. 55:
ս Մատ. իա. 12: Մար. ժա. 15: Ղու. ժբ. 45:
վ Ղու. բ. 49:
տ Սադ. կբ. 9:
ր Մատ. ժբ. 38: Գլ. գ. 30:
ց Մատ. իգ. 61: իէ. 40: Մար. ժգ. 58: ժե. 29:
ւ Կող. բ. 9: Եբր. ը. 2: ա Կոր. գ. 16: գ. 19: բ Կոր. գ. 16:
հ Ղու. իգ. 8:
• Ոմանք Եսայեանէ, իրենց
յ ա Թագ. ժգ. 7: ա Մն. իբ. 9: Մատ. բ. 4: Մար. բ. 8: Գլ. դ. 65: ժգ. 30: Գոր. ա. 24: Յայտ. բ. 23:

Եւ փարիսեցիներէն մարդ մը կար Նիկոդեմոս անունով, որ Հրէից իշխան էր։ 2 Ա՚սիկա գիշերով *Յիսուսի գալ եկաւ, և ըսաւ անոր, Ռաբբի, գիտենք որ դուն Աստուծմէ վարդապետ եկած ես, վասն զի Էմ՚կը չկրնար ընել այդ հրաշքները զորոնք դուն կ՚ընես, եթէ 3 Աստուած իրեն հետ չըլլայ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս և ըսաւ անոր, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի, Եթէ մարդ մը †նորէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ թագաւորութիւնը տեսնել։ 4 Նիկոդեմոս ըսաւ անոր, Ի՞նչպէս կրնայ մարդ մը ծնանիլ, որ ծերացած է. հնարաւո՞ր բան է որ նորէն իր մօրը որովայնը մտնէ ու ծնանի։ 5 Յիսուս պատասխան տուաւ, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի, Եթէ մարդ մը ջուրէն ու Հոգիէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել։ 6 Մարմինէն ծնածը մարմին է, 7 ու Հոգիէն ծնածը հոգի է։ Դուն մի զարմանար որ քեզի ըսի, Պէտք է ձեզի նորէն ծնանիլ։ 8 Հովը ուր որ ուզէ՝ կը փչէ, և անոր ձայնը կը լսես, բայց չես գիտեր ուրկէ՛ կու գայ կամ ո՛ւր կ՚երթայ. այսպէս ալ է այն ամէնը որ Հոգիէն կը ծնանի։ 9 Պատասխան տուաւ Նիկոդեմոս ու ըսաւ անոր, Այդ ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ։ 10 Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոր, Դուն Իսրայէլի ‡ը վարդապետ մըն ես, և այս բաները չե՞ս գիտեր։ 11 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի, Թէ ինչ որ գիտենք՝ կը խօսինք, և ինչ որ տեսանք՝ կը վկայենք, Բու մեր վկայութիւնը չէք ընդունիր։ 12 Եթէ երկրաւոր բաները ձեզի պատմեցի ու չէք հաւատար, ի՞նչպէս պիտի հաւատաք եթէ երկնաւոր բաները ձեզի պատմեմ։ 13 Եւ մէ՛կը երկինք չելաւ. բայց անիկա միայն որ երկինքէն իջաւ, Որդին մարդոյ որ 14 երկինքն է։ Եւ ինչպէս Մովսէս անապատին մէջ օձը բարձացուց, նոյնպէս պէտք է որ Որդին մարդոյ բարձրանայ։ 15 Որպէս զի ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ չկորսուի, Հապա յաւիտենական կեանք ունենայ։ 16 Վասն զի Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհը, մինչև իր միածին Որդին տուաւ, որպէս զի ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ չկորսուի, հապա յաւիտենական կեանք ունենայ։ 17 Վասն զի Աստուած իր Որդին չղրկեց աշխարհ, որպէս զի աշխարհը դատէ, հապա՝ 18 որպէս զի աշխարհ անով փրկուի։ Ան որ կը հաւատայ անոր՝ չդատապարտուիր. և ան որ չհաւատար՝ անիկա արդէն դատապարտուած է, վասն զի Աստուծոյ միածին Որդւոյն անունը չհաւատաց. 19 Եւ այս է դատապարտութիւնը, Ո՛ր լոյսը աշխարհ եկաւ, ու մարդիկ խաւարը լոյսէն աւելի սիրեցին, քանզի իրենց գործերը չար էին։ 20 Վասն զի ամէն ով որ չար կը գործէ, անիկա լոյսը կ՚ատէ. և լոյսին գալ չգայ, որպէս զի իր գործերը չյանդիմանուին։ 21 Բայց ան որ ճշմարտութիւն կը գործէ, լոյսին գալ կու գայ, որպէս զի իր գործերը յայտնի ըլլան Թէ Աստուծով գործուեցան։

22 Ա՛յս բաներէնետքը եկաւ Յիսուս և իր աշակերտները Հրէաստանի երկիրը, և հոն կը կենար անոնց հետ մկրտէր, 23 ու մկրտութիւն կ՚ընէր։ Յովհաննէս ալ Այնոնի մէջ Սաղիմի մօտ մկրտութիւն կ՚ընէր, որովհետև հոն շատ ջուր կար, ու կու գային և կը մկրտուէին. 24 Վասն զի Յովհաննէս դեռ բանտը դրուած չէր։

25 Ա՛յն ատեն վիճաբանութիւն մը եղաւ Յովհաննէսի աշակերտներէն ‡Հրեաներուն հետ՝ մաքրութեան վրայով։ 26 Ու եկան Յովհաննէսի և անոր ըսին, Ռաբբի, անիկա որ քեզի հետ Յորդանանու անդին կողմն էր, Որու համար դուն վկայութիւն տուիր, ահա ինք կը մկրտէ և ամէնը անոր կու գան։ 27 Պատասխան տուաւ Յովհաննէս և ըսաւ, Մարդ մը չկրնար բան մը առնել, եթէ երկինքէն տրուած չըլլայ անոր։ 28 Դուք ձեզմէ կը վկայէք ինծի համար, որ ըսի Թէ ես Քրիստոսը չեմ, Հապա անոր առջևէն ղրկուած եմ։ 29 Ան որ հարսն ունի, փեսան անիկա է. Բայց փեսային բարեկամը որ կը կենայ ու կը լսէ անոր, մեծապէս կ՚ուրախանայ փեսային ձայնին համար. ուստի այս իմ ուրախութիւնս լցուած է։ 30 Անիկա պէտք է որ մեծնայ, բայց ես պզտիկնամ։ 31 Ան որ վերէն կու գայ՝ Համիներէն վեր է. Ան որ երկրէ է՝ երկրաւոր է, ու երկրէ կը խօսի. Ան որ երկինքէն կու գայ՝ ամէնէն վեր է. 32 Եւ ինչ որ տեսաւ ու լսեց, զայն կը վկայէ, ու անոր վկայութիւնը մէ՛կը չընդունիր։ 33 Ան որ անոր վկայութիւնը կ՚ընդունի, Կնքեց Թէ Աստուած ճշմարիտ է։ 34 Վասն զի ան զոր Աստուած ղրկեց, Աստուծոյ խօսքերը կը խօսի, վասն զի Աստուած *անոր

ա Գլ. է. 50։ ժբ. 39։
* Ոմանք, անոր
բ Գլ. բ. 16, 33։ Գոր. բ. 22։
գ Գոր. ժ 38։
դ Գլ. ա. 13։ Գաղ. գ. 15։ Տիտ. գ. 5։ Ցակ. ա. 18։ ա Պետ. ա. 23։ ա Յովհ. գ. 9։
† Կամ, վերէն
ե Մատ. ժգ. 16։ Գոր. բ. 38։
զ Ժող. ժա. 5։ ա Կոր. բ. 11։
է Գլ. գ. 53, 61։
ը Մատ. ժա. 27։ Գլ. ա. 18։ է. 16։ ը. 28։ ժբ. 49։ ժգ. 24։
‡ Հմր. 32։
ը Առակ. լ. 4։ Գլ. գ. 33, 38, 51, 63։ ժգ. 28։ Գոր. բ. 34։ ա Կոր. ժէ. 47։ Եփես. գ. 9, 10։
թ Թես. բա. 9։
ժ Գլ. ը. 28։ ժբ. 32։
ի Հմր. 36։ Գլ. գ. 47։
ժա Հռով. ե. 8։ ա Յովհ. դ. 9։
ժբ Դտ. բ. 56։ Գլ. ե. 45։ ը. 15։ ժբ. 47։ ա Յովհ. դ. 14։
ժգ Գլ. ե. 24։ գ. 40, 47։ ի. 31։
ժդ Գլ. ա. 4, 9, 10, 11։ ը. 12։ Յով. ա. 13։
ժե Յով. իդ. 13, 17։ Եփես. ե. 13։
ժզ Գլ. գ. 2։
ժէ ա Թագ. ի. 4։
ժը Մատ. գ. 5, 6։
ժթ Մատ. ժգ. 3։
‡ Կամ, Հրեայի մը
ի Գլ. ա. 7, 15, 27, 34։
ա Կոր. դ. 7։ Եբր. ե. 4։ Ցակ. ա. 17։
իա Գլ. ա. 20, 27։
իբ Մատ. գ. 1։ Մարկ. ա. 2։ Դտ. ա. 17։
իգ Մատ. իբ. 2։ բ Կոր. ժա. 2։ Եփես. ե. 25, 27։ Յայտ. իա. 9։
իդ Երկ. ե. 1։
իե Հմր. 13։ Գլ. բ. 23։
իզ Մատ. իբ. 18։ Գլ. ա. 15, 27։ Հռով. ի. 5։
իէ ա Կոր. ժէ. 47։
իը Գլ. գ. 33։ ա Կոր. ժէ. 47։ Եփես. ա. 21։ Փիլ. բ. 9։
իթ Հմր. 11։ Գլ. ը. 26։ ժէ. 15։
լ Հռով. գ. 4։ ա Յովհ. ե. 10։
լա Գլ. է. 16։
լբ Գլ. ա. 16։

35 չափով չառար Հոգին, °Հայրը կը սիրէ Որդին, և
36 ամէն բան անոր ձեռքը տուած է։ ֆԱն որ Որդ-
ուդին կը հաւատայ, յաւիտենական կեանք ունի.
և ան որ Որդուդին չ'ենազանդիր, անիկա կեանք
պիտի չտեսնէ, հապա Աստուծոյ բարկութիւնը
անոր վրայ կը մնայ։

ԳԼ. Դ

1 Բրիտաոս Սամարացի կնոջ մը հետ կը խօսի, և իր ա՛վ
ըլլալը անոր կը յայտնէ. 27 ասոր վրայ իր աշակերտները
կը զարմանան։ 31 Բրիտաոս կ'իմացնէ անոնց իր նախան-
ձը Աստուծոյ փառքին համար։ 39 Շատ Սամարացիներ կը
հաւատան անոր։ 43 Բրիտաոս Գալիլեա կ'երթայ, և կը
բժշկէ պաղատականի մը որդին։

Երբ երբ Տէրը իմացաւ որ փարիսեցիները
լսեր են՝ թէ Յիսուս Յովհաննէսէ աւելի աշա-
2 կերտներ կ'ընէ և ¯կը մկրտէ, (Թէպէտ ոչ թէ
3 Յիսուս ինք կը մկրտէր, հապա իր աշակերտնե-
4 րը,) Թողուց Հրէաստանը ու նորէն Գալիլեա
5 գնաց։ Ու պէտք եղաւ որ Սամարիոյի միջէն
անցնի։ Ուստի եկաւ Սամարացւոց մէկ քաղա-
քը, որուն անունը Սուքար էր, այն տեղին մօտ՝
6 Հզոր Յակոբ իր որդուդին Յովսէփի տուաւ. Եւ
հոն Յակոբի մէկ աղբիւրը կար. Յիսուս ալ
ճամբայէն յոգնած ըլլալով՝ այն աղբիւրին
վրայ նստաւ. և ժամը վեցին առեններն էր։
7 Սամարիայէ կին մը եկաւ ջուր հանելու.
Յիսուս ըսաւ անոր, Ինծի ջո՛ւր տուր խմելու.
8 (Քանզի իր աշակերտները քաղաքը գացեր էին,
9 որպէս զի ուտելիք առնեն։) Ան տեղ Սամա-
րացի կինը ըսաւ անոր, Դուն որ Հրեայ ես,
ի՞նչպէս կ'ուզես ջո՛ւր խմել ինծմէ, Սամարացի
կնոջմէ մը. վասն զի †Հրեաները Սամարացւոց
10 հետ հաղորդակցութիւն չեն ըներ։ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Եթէ դուն
գիտնայիր Աստուծոյ պարգեւը, և թէ ո՛վ է
ան որ քեզի կ'ըսէ, Ինծի ջո՛ւր տուր խմելու,
դուն անկէ պիտի ուզէիր, և ինք քեզի ‡կեն-
11 դանի ջուր պիտի տար։ Կինը ըսաւ անոր, Տէր,
դուն ջրհան ալ չունիս, ու այս հորը խորունկ
է. ուրեմն ուրկէ՞ պիտի ունենաս այն կենդանի
12 ջուրը։ Մի թէ դուն մեր Յակոբ հօրմէն աւելի
մե՞ծ մէն ես, որ այս հորը մեզի տուաւ, և ա-
նկէ խմեց ինք ու իր որդիները և իր անասուն-
13 ները։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ ա-
նոր, Ամէն ով որ այդ ջուրէն խմէ, նորէն պիտի
ծարաւի, Բայց ով որ խմէ այն ջուրէն զոր ես
անոր պիտի տամ, յաւիտեան պիտի չծարաւի.
14 Հապա այն ջուրը զոր ես անոր պիտի տամ,
Ըպիտի ըլլայ անոր ներսիդին ջուրի աղբիւր մը՝
որ յաւիտենական կեանքի համար կը բղխէ։
15 Կինը ըսաւ անոր, Տէր, տուր ինծի այն ջուրը,
որպէս զի չծարաւիմ, և հոս չգամ ջուր հանե-
16 լու։ Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա քու այրդ կանչէ,
17 ու հոս եկուր։ Կինը պատասխան տալով ըսաւ,
Ես այր չունիմ. Յիսուս ըսաւ անոր, Աղէկ ըսիր
18 թէ այր չունիմ, Վասն զի դուն հինգ այր ու-
նեցեր ես, և ան զոր հիմա ունիս՝ քու այրդ
19 չէ. ասիկա շիտակ զրուցեցիր։ Կինը ըսաւ անոր,
Տէր, †կը տեսնեմ որ դուն մարգարէ մըն ես։
20 Մեր հայրերը ‡այս լեռան վրայ երկրպագու-
թիւն ըրին, և դուք կ'ըսէք թէ Մեծն Երու-
սաղէմ է տեղը, ուր պէտք է երկրպագութիւն
21 ընել։ Յիսուս ըսաւ անոր, Ով կին, հաւատա
ինծի որ ժամանակ կու գայ, երբ ոչ այս լե-
ռան վրայ, և ոչ Երուսաղէմի մէջ երկրպագու-
22 թիւն պիտի ընէք Հօրը։ Դուք անոր երկրպա-
գութիւն կ'ընէք, †զոր չէք ճանչնար. մենք ա-
նոր երկրպագութիւն կ'ընենք, զոր կը ճանչնանք.
23 Եվասն զի փրկութիւնը Հրեաներէն է։ Բայց ժա-
մանակ կու գայ ու հիմա ալ է, երբ ճշմարիտ
երկրպագողները երկրպագութիւն պիտի ընեն
Հօրը՝ †Հոգիով ու ‡ճշմարտութիւնով, վասն զի
Հայրն ալ իրեն այնպիսի երկրպագողներ կ'ուզէ։
24 §Աստուած Հոգի է, և իրեն երկրպագողներուն
ալ պէտք է որ Հոգիով ու ճշմարտութիւնով
25 երկրպագութիւն ընեն։ Կինը ըսաւ անոր, Գի-
տեմ որ Մեսիան կու գայ, (Բրիտաոս ըսուածը,)
երբ ինք գայ՝ Ամէն բան մեզի պիտի պատմէ։
26 Յիսուս ըսաւ անոր, Ես ան եմ՝ որ քեզի հետ
27 կը խօսիմ։ Եւ այս †օտէն վրայ իր աշակերտ-
ները եկան, ու զարմացան որ ¯ան կնոջ հետ կը
խօսէր. բայց անոնցմէ մէ՛կը չըսաւ թէ Ի՞նչ
28 կ'ուզես, կամ Ի՞նչ կը խօսիս անոր հետ։ Ան-
տեն կինը ձգեց իր սափորը ու քաղաքը գնաց,
29 և ըսաւ մարդոցը, Եկէք տեսէք մարդ մը՝ որ
ըսաւ ինծի †ամէն ինչ որ գործեր եմ. արդեօք
30 անիկա՞ է Բրիտաոսը։ Եւ անոնք քաղաքէն ելան
ու անոր կու գային։
31 Եւ այս միջոցին աշակերտները իրեն կ'ադա-
32 չէին ու կ'ըսէին, Ռաբբի, հաց կեր։ Անիկա
ըսաւ անոնց, Ես կերակուր ունիմ ուտելու՝
33 զոր դուք չէք գիտեր։ Ուստի աշակերտները
կ'ըսէին իրարու, Արդեօք մէկը անոր ուտելու
34 բան մը բերա՞ւ։ Յիսուս ըսաւ անոնց, †Իմ կե-
րակուրս այն է որ ես զիս ղրկողին կամքը ընեմ,
35 և անոր գործը կատարեմ։ Չէ՞ որ դուք կ'ըսէք
Թէ Տակաւին չորս ամիս կայ որ հունձքն աոե-

• Մատ. ժա. 27։ իբ. 18։ Դ.ա. ժ. 22։ Գլ. ե. 20, 22։ ժգ. 3։ ժէ. 2։ Եբր. բ. 8։
ֆ Ամբ. բ. 4։ Գլ. ա. 12։ գ. 47։ Հմր. 15, 16։ Հռոմ. ա. 17։ ա Յովհ. ե. 10։

— Գլ. գ. 22, 26։
‡ Ծն. լգ. 19։ իր. 22։ Յես. իզ. 32։
§ գ Թագ. ժէ. 24։ Դ.ա. ք. 52, 53։ Դոր. ժ. 28։
† Ես. ժբ. 3։ խգ. 3։ Երեմ. բ. 13։ Զաք. ժգ. 1։ ժզ. 8։
† Գլ. գ. 35, 59։
‡ Գլ. է. 38։
† Տես Գլ. գ. 34։ Հռոմ. գ. 23։ ա Յովհ. ե. 20։
ե Դ.ա. է. 16։ իգ. 19։ Գլ. գ. 14։ է. 40։
† Դատ. ք. 7։
† բ Օր. ժբ. 5, 11։ գ Թագ. ք. 3։ բ Մն. է. 12։
† Մատ. ա. 11։ ա Տիմ. բ. 8։
§ գ Թագ. ժէ. 29։
† Ես. բ. 3։ Դ.ա. իգ. 47։ Հռոմ. ք. 4, 5։
† Փիլ. գ. 3։
† Գլ. ա. 17։
§ բ Կոր. գ. 17։
† Հմր. 29, 39։
† Գլ. ք. 37։ Մատ. իգ. 63, 64։ Մարկ. ժգ. 61, 62։
† Հմր. 25։
§ Յոբ իգ. 12։ Գլ. գ. 38։ ժէ. 4։ ժք. 30։

նը գայ. ահա ես ձեզի կ'ըսեմ, Աչքերնիդ վերցուցէք ու արտերուն նայեցէք, Ւոր արդէն
36 ճերմկած ա՛ հնձուելու պատրաստ են։ Ւեւ ան որ կը հնձէ՝ վարձք կ'առնէ, ու յաւիտենական կեանքի համար պտուղ կը ժողվէ, որպէս զի սերմանողը ու հնձողը միկտեղ ուրախանան։
37 Վասն զի այս բանին մէջ ճշմարիտ է այն խօսքը թէ Ուրիշը կը սերմանէ և ուրիշը կը հնձէ։
38 Ես ձեզ ղրկեցի հնձելու զոյն որ դուք չաշխատեցաք. ուրիշները աշխատեցան, ու դուք անոնց աշխատանքին մէջ մտաք։
39 Եւ այն քաղաքէն շատ Սամարացիներ իրեն հաւատացին Նայն կնոջ խօսքին համար որ վկայեց, ըսելով թէ Ինչ որ ես գործեր էի՝ բոլորը
40 ինծի ըսաւ։ Ու երբ Սամարացիները անոր եկան, կ'աղաչէին անոր որ իրենց քով կենայ. ու երկու օր հոն կեցաւ։
41 Եւ ալ շատերը իրեն հաւատացին իր խօսքին համար։
42 Ու կ'ըսէին կնոջը, Այլեւս ոչ թէ քու խօսքիդ համար կը հաւատանք, վասն զի "մենք մեզմէ լսեցինք, և գիտենք որ ատիկա է ճշմարտապէս աշխարհի Փրկիչը, Քրիստոս։
43 Ու երկու օրէն հետ ելաւ անկէ և Գալիլեա գնաց։
44 Վասն զի Ցիսուս ինք վկայեց թէ Մարգարէ մը իր գաւառին մէջ պատիւ չունենար։
45 Ու երբ Գալիլեա եկաւ, Գալիլեացիները ընդունեցին, "քանի տեսած էին այն բոլոր հրաշքները, զորոնք ինք երուսաղէմի մէջ տօնին ատենը. Վասն զի իրենք ալ այն տօնին գացեր էին։
46 Եւ Ցիսուս նորէն եկաւ Գալիլեացւոց Կանա քաղաքը, Ուր ջուրը գինի երած էր. և հոն ազնուականի մէկը կար, որուն որդին հիւանդ էր
47 Կափառնայումի մէջ։ Ասիկա լսելով որ Ցիսուս Հրէաստանէ Գալիլեա եկեր է, եկաւ անոր ու կ'աղաչէր որ իջնէ և իր որդին բժշկէ, վասն զի
48 մեռնելու վրայ էր։ Անի ատեն Ցիսուս ըսաւ անոր, "Եթէ նշաններ ու հրաշքներ չտեսնէք,
49 բնաւ պիտի չհաւատաք։ Ազնուականը ըսաւ անոր, Տէր, իջիր քանի որ իմ տղաս մեռած չէ։
50 Ցիսուս ըսաւ անոր, Գնա, քու որդիդ ողջ է. մարդն ալ հաւատաց այն խօսքին զոր Ցիսուս
51 իրեն ըսաւ, ու գնաց։ Ու երբ կ'իջնէր, իր ծառաները դիմաւորեցին զինք, և աւետիս տուին
52 ըսելով թէ Քու տղադ ողջ է։ Ուստի հարցուց անոնց թէ ո՛ր ժամէն սկսաւ աղէկի դառնալ. և ըսին իրեն, Երէկ ժամը եօթնին տենդը թողուց զանիկա։
53 Անի ատեն գիտցաւ անոր հայրը թէ այն ժամն էր երբ Ցիսուս իրեն ըսաւ թէ Քու որդիդ ողջ է. ու հաւատաց ինք և իր
54 բոլոր տունը։ Ասիկա նորէն երկրորդ հրաշքն էր զոր Ցիսուս ըրաւ, երբ Հրէաստանէ Գալիլեա եկաւ։

ԳԼ. Ե

1 Ցիսուս երեսունըմեք տարիէ ի վեր հիւանդ եղող մարդը կը բժշկէ շաբաթ օրը։ 10 Հրեաները տարբ վրայով պատասխան կ'ընեն ու կը հալածեն զԲրիստոս։ 17 Ան ալ իր անձին համար պատասխան կու տայ Հրեաներուն, ու զանոնք կը յանդիմանէ. և իր Հօրը, 32 ու Յովհաննէսի, 36 և իր գործերուն, 39 ու Սուրբ Գրոց վկայութիւններովը իր ո՛վ ըլալը կը յայտնէ։

Ասկէ ետև Հրէից տօն էր, և Ցիսուս
2 Երուսաղէմ ելաւ։ Ու Երուսաղէմի մէջ Ոչխարաց դրան քով աւազան մը կայ, որ Եբրայեցերէն Բեթհեզդա կ'ըսուի, որ հինգ սրահ
3 ունի։ Անոնց մէջ խիստ շատ հիւանդներ պառկած էին, կոյրեր, կաղեր, չորցածներ, որոնք
4 կը սպասէին ջուրին խառնուելուն։ Վասն զի հրեշտակ մը ժամանակ ժամանակ աւազանը կ'իջնէր ու ջուրերը կը խառնէր, և ով որ ջուրին խառնուելէն ետև առաջ անոր մէջ կը մտնէր, կը բժշկուէր ի՛նչ հիւանդութիւն
5 որ ունենար։ Եւ հոն մարդ մը կար, որ երեսունըուեք տարիէ ի վեր հիւանդութիւն մը ունէր։
6 Ցիսուս երբ տեսաւ զանիկա որ ինկած պառկած էր, ու գիտցաւ որ շատ ժամանակէ ի վեր
7 է, ըսաւ անոր, Կ'ուզե՞ս առողջանալ։ Հիւանդը պատասխան տուաւ անոր, Տէր, մարդ մը չունիմ որ երբ ջուրերը խառնուին զիս աւազանը ձգէ. հապա քանի որ ես դէպ կը շարժիմ,
8 ինծմէ առաջ ուրիշ մը կ'իջնէ։ Ցիսուս ըսաւ
9 անոր, Ելիր, մահիճդ առ ու քալէ։ Եւ իսկոյն մարդը առողջացաւ, ու իր մահիճը վերցնելով
10 կը քալէր. Ու այն օրը շաբաթ էր։ Անի ատեն Հրեաները ըսին բժշկուած մարդուն, Շաբաթ է, Ես արժան չէ որ մահիճդ վերցնես։ Պատասխան տուաւ անոնց ա՛ըա՛, Ան որ զիս բժշկեց, ինք ինծի ըսաւ, Մահիճդ առ ու քալէ։
12 Ուստի հարցուցին անոր, Ո՞վ է այն մարդ որ քեզի ըսաւ, Մահիճդ առ ու քալէ։ Եւ բժշկուողը չէր գիտեր թէ ո՛վ է ան, վասն զի Ցիսուս մէկդի քաշուեցաւ՝ այն տեղ բազմութիւն ըլլալուն համար։ Անկէ ետքը Ցիսուս
14 զանիկա տաճարին մէջ գտնելով՝ ըսաւ անոր, Ահա բժշկուեցար, Ալ մեղք մի գործեր, որ
15 ալ աւելի չար բան մը չպատահի քեզի։ Գնաց մարդը, ու Հրեաներուն պատմեց թէ Ցիսուս էր որ զինք բժշկեց։
16 Եւ ասոր համար Հրեաները կը հալածէին Ցիսուսը, և կը փնտռէին զանիկա սպաննել, որ
17 այս բաները շաբաթ օրը կ'ընէր։ Եւ Ցիսուս պատասխան տուաւ անոնց, Իմ Հայրս մինչև հիմա կը գործէ, ես ալ կը գործեմ։ Ասոր հա
18 մար ա՛լ աւելի կը փնտռէին Հրեաները զանիկա

ց Մատ. բ. 37։ Ղուկ. ժ. 2։
ձ Դան. ժբ. 3։
ղ Հին. 29։
ճ Գլ. ժէ. 8։ ա Յովհ. գ. 14։
ղ Մատ. ժզ. 57։ Մարկ. գ. 4։ Ղուկ. գ. 24։
ճ Գլ. բ. 23։ գ. 2։
ձ ր Օր. ժգ. 16։
ղ Գլ. բ. 1, 11։
ճ ա Կոր. ա. 22։

ղ Ղեւ. իգ. 2։ բ Օր. ժզ. 1։ Գլ. բ. 13։
ձ Նէեմ. գ. 1։ ժբ. 39։
ղ Մատ. բ. 6։ Մարկ. բ. 11։ Ղուկ. ե. 24։
ճ Գլ. բ. 14։
ձ Ել. ի. 10։ Նէեմ. ժգ. 19։ Երեմ. ժէ. 21, ևն։ Մատ. ժբ. 2։ Մարկ. բ. 24։ գ. 4։ Ղուկ. գ. 2։ ժգ. 14։
ղ Մատ. ժբ. 45։ Գլ. ը. 11։
ճ Գլ. բ. 4։ ժգ. 10։
ձ Գլ. է. 20։

ապաննել, վասն զի ոչ թէ միայն շաբաթի օրը
կը լուծէր, հապա նաև զԱստուած իր Հայրը
կ'անուանէր, Եու այսպէս ինքզինք Աստուծոյ
19 հաւասար կ'ընէր։ Իսկ Յիսուս պատասխան տուաւ
ու ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի, Որդին ինքիրմէ բան մըն ալ չկրնար
ընել, միայն թէ ինչ որ տեսնէ զոր Հայրը կ'ը-
նէ. վասն զի ինչ որ անիկա կ'ընէ, նմանապէս
20 Որդին ալ նոյնը կ'ընէ։ Քանզի Հայրը կը սիրէ
Որդին, և ամէն բան կը ցուցնէ անոր՝ ինչ որ
ինք կ'ընէ. և աստնցմէ ալ աւելի մեծ գործեր
պիտի ցուցնէ անոր, որպէս զի դուք զարմանաք։
21 Վասն զի ինչպէս Հայրը մեռելները կը յարու-
ցանէ ու կենդանի կ'ընէ, նոյնպէս ալ Որդին
22 զորոնք կ'ուզէ կը կենդանացնէ։ Քանզի Հայրը
մէ'կը չդատեր, Հապա ամէն դատաստանը Որդ-
23 ւոյն տուաւ. Որպէս զի ամէնը պատուեն Որդին,
ինչպէս Հայրը կը պատուեն. Ան որ Որդին
չպատուեր, զանիկա ղրկող Հայրը չպատուեր։
24 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի Թէ Ան որ իմ
խօսքս մտիկ կ'ընէ, և կը հաւատայ անոր որ
զիս ղրկեց, յաւիտենական կեանք ունի, ու
դատապարտութեան տակ չիյնար, Հապա մահ-
25 ուանէ դէպ ի կեանք անցած է։ Ճշմարիտ ճըշ-
մարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ ժամանակ պիտի գայ
և ալ հիմա է, Ուր որ մեռելները պիտի լսեն Աս-
տուծոյ Որդւոյն ձայնը, և անոնք որ կը լսեն,
26 պիտի ապրին։ Վասն զի ինչպէս Հայրը իր ան-
ձին մէջ կեանք ունի, այնպէս ալ Որդւոյն
27 տուաւ որ իր անձին մէջ կեանք ունենայ. Ու
դատաստան ընելու ալ իշխանութիւն տուաւ
28 անոր, Քանզի անիկա Որդի մարդոյ է։ Ասոր
վրայ մի զարմանաք. վասն զի ժամանակ պիտի
գայ՝ երբ բոլոր գերեզմաններու մէջ եղողները
29 անոր ձայնը պիտի լսեն, Ու դուրս պիտի գան,
Անոնք որ բարի գործեր են՝ կենաց յարութեան
համար, և անոնք որ չար գործեր են՝ դատա-
30 պարտութեան յարութեան համար։ Ես ինքիր-
մէս բան մը չեմ կրնար ընել. ինչպէս կը լսեմ,
այնպէս կը դատեմ, և իմ դատաստանս արդար
է, վասն զի Ես իմ կամքս չեմ փնտռեր, հա-
31 պա Անոր կամքը որ զիս ղրկեց։ Եթէ ես ինձի
համար վկայեմ, Իմ վկայութիւնս ճշմարիտ
32 չէ։ Ուրիշ մըն է որ ինձի համար կը վկայէ. և
ես գիտեմ որ ճշմարիտ է այն վկայութիւնը՝
33 զոր ինք ինձի համար վկայեց։ Դուք Յովհան-
նէսի ղրկեցիք, Եւ ինք ճշմարտութեանը վկա-
34 յեց։ Բայց ես ոչ թէ մարդոցմէ վկայութիւն
կ'առնեմ, հապա այս բանները կ'ըսեմ որպէս զի
35 դուք փրկուիք։ Անիկա ճրագ մըն էր որ կը վա-
ռէր Ու լոյս կու տար, Եւ դուք քիչ մը աոեն
36 ուզեցիք անոր լուսովը ուրախանալ։ Բայց ես
Յովհաննէսի վկայութիւն ալ մեծ վկայութիւն
ունիմ, քանզի Հայրն գործերը զորոնք Հայրը
ինծի տուաւ որ զանոնք կատարեմ, այն նոյն
գործերը զորոնք ես կը գործեմ, ինծի համար
37 կը վկայեն Թէ Հայրը զիս ղրկեց։ Ու Հայրը որ
զիս ղրկեց, Ինք վկայեց ինծի համար. դուք
ընաւ անոր ձայնը չլսեցիք, Ոչ ալ անոր կեր-
38 պարանքը տեսաք. Եւ ոչ անոր խօսքը ձեր մէջ
բնակած ունիք, քանզի զայն որ ինք ղրկեց,
39 դուք անոր չէք հաւատար։ Գիրքերը քննեցէք,
վասն զի դուք անոնցմով կը սեպէք յաւիտե-
նական կեանքը ունենալ, Եւ բուն անոնք են
40 որ ինծի համար կը վկայեն. Եւ դուք չէք ու-
41 զեր ինծի գալ, որ կեանք ունենաք։ Ես մար-
42 դոցմէ փառք չեմ առներ։ Բայց գիտեմ ձեզ
43 որ Աստուծոյ սէրը ձեր մէջ չունիք։ Ես իմ
Հօրս անունովը եկայ, ու զիս չէք ընդունիր.
եթէ ուրիշ մէկը իր անունովը գայ, զանիկա
44 պիտի ընդունիք։ Դուք ի՞նչպէս կրնաք հաւա-
տալ, որ իրարմէ փառք կ'առնէք, Եւ այն
փառքը որ մէկ Աստուածմէն է՝ չէք փնտռեր։
45 Մի կարծէք թէ ես ձեզի համար ամբաստանու-
թիւն պիտի բնեմ Հօրը. Կայ Մէկը որ ձեզի հա-
մար ամբաստանութիւն կ'ընէ, Մովսէս՝ որու
46 դուք յուսացած էք։ Վասն զի եթէ դուք
Մովսէսի հաւատայիք, ինծի ալ պիտի հաւա-
տայիք, Քանզի անիկա ինծի համար գրեց։
47 Բայց եթէ անոր գրածներուն չէք հաւատար,
իմ խօսքերուս ի՞նչպէս պիտի հաւատաք։

ԳԼ. Զ

1 Ետքէն Յիսուս հինգ հազար հոգի կը կերակրէ հինգ հացով
ու երկու ձուկով. 15 այս բանին վրայ մարդիկ կ'ուզեն
թագաւոր ընել զանիկա. 16 բայց Յիսուս անոնց քովէն
կը քաշուի, ու ծովուն վրայ քալելով՝ իր աշակերտ-
ներուն կերթայ. 26 կը յանդիմանէ իր բոլորտիքը դիւ-
ռնողները, ու ամէն մարմնաւոր շահու համար իր խօսքին
ունկնդրողները. 32 կը ցուցնէ Թէ ինքը հոգեւոր կերա-
կուր է հաւատացեալներուն։ 66 Շատ աշակերտներ իրմէ
կը զատուին, 68 Պետրոս կը դաւանի զՅիսուս, 70 Յուդա
սատանայ կ'անուանի։

Ը Գլ. ժ. 30, 33։ Փիլ. բ. 6։
ժ Հմր. 30։ Գլ. ը. 28։ Թ. 4։ ժբ. 49։ ժգ. 10։
ի Մատ. գ. 17։ Գլ. գ. 35։ բ Պետ. ա. 17։
լ Գոր. է. 14։ ը. 54։ Գլ. ժա. 25, 43։
խ Մատ. ժա. 27։ իը. 18։ Հմր. 27։ Գլ. գ. 35։ ժէ. 2։ Գոր. ժէ. 31։ ա Պետ. գ. 5։
ծ ա Յովհ. բ. 23։
կ Գլ. գ. 16, 18։ է. 40, 47։ ը. 51։ ի. 31։
հ ա Յովհ. գ. 14։
ձ Հմր. 28։ Եփես. բ. 1, 5։ ե. 14։ Կող. բ. 13։
ղ Հմր. 22։ Գոր. ժ. 42։ ժէ. 31։
ճ Դան. է. 13, 14։
մ Ես. իզ. 19։ ա Կոր. ժե. 52։ ա Թես. գ. 15։
յ Դան. ժբ. 2։ Մատ. իե. 32, 33, 46։
ն Հմր. 19։
շ Մատ. իզ. 39։ Գլ. գ. 34։ է. 38։
ո Ոմանք, Հօրը
պ Գլ. ը. 14։ Յայտ. գ. 14։
ջ Մատ. գ. 17։ ժէ. 5։ Գլ. ը. 18։ ա Յովհ. ե. 6, 7, 9։
ռ Գլ. ա. 15, 19, 27, 32։
ս բ Պետ. ա. 19։
վ Մատ. ժգ. 20։ իա. 26։ Մար. է. 20։
տ ա Յովհ. ե. 9։
ր Գլ. գ. 2։ ժ. 25։ ժե. 24։
ց Մատ. գ. 17։ ժէ. 5։ Գլ. է. 27։ ը. 18։
ւ բ Օր. գ. 12։ Գլ. ա. 18։ ա Տիմ. ա. 17։ ա Յովհ. դ. 12։
փ Ես. ը. 20։ լգ. 16։ Դ.ա. ժգ. 29։ Հմր. 46։ Գոր. ժէ. 11։
ք բ Օր. ժբ. 15, 18։ Դ.ա. իգ. 27։ Գլ. ա. 45։
և Գլ. ա. 11։ է. 19։
օ Հմր. 34։ ա Թես. բ. 6։
ֆ Գլ. ժբ. 43։
֊ Հռոմ. բ. 29։
– Հռոմ. բ. 12։
Ք Ծն. գ. 15։ ժբ. 3։ ժբ. 18։ իբ. 18։ խթ. 10։ բ Օր. ժբ. 15, 18։ Գլ. ա. 45։ Գոր. իգ. 22։

Ա՚Այս բաներէն ետքը Յիսուս Գալիլեայի,
այսինքն Տիբերիայի, ծովուն անդին կողմը գնաց.
2 Եւ անոր ետևէն շատ ժողովուրդ կ՚երթար,
վասն զի կը տեսնէին այն հրաշքները զորոնք
3 հիւանդներուն վրայ կ՚ընէր։ Եւ Յիսուս լեռը
ելաւ, ու հոն նստաւ իր աշակերտներուն հետ
4 միասին։ Բայց Հրէից զատկի տօնը մօտ էր։
5 Յիսուս երբ իր աչքերը վեր վերցուց ու տե-
սաւ որ շատ ժողովուրդ կու գար իրեն, ըսաւ
Փիլիպպոսի, Ուրկէ՞ հաց ծախու առնենք որպէս
6 զի ասոնք ուտեն։ (Եւ զայս կ՚ըսէր զանիկա
փորձելու համար, քանզի ինք գիտէր ինչ պիտի
7 ընէր։) Փիլիպպոս պատասխան տուաւ անոր,
Երկու հարիւր դահեկանի հաց ասոնց հերիք
8 չէ, որ ամէն մէկը քիչ մը առնէ։ Իր աշակերտ-
ներէն մէկը, Սիմոն Պետրոսի եղբայրը Անդրէաս,
9 ըսաւ իրեն, Հոս պատանի մը կայ, որ հինգ
գարեղէն հաց ու երկու ձուկ ունի, Բայց ա-
10 նոնք ինչ պիտի ըլլան այդչափ մարդոց։ Իսկ
Յիսուս ըսաւ, Նստեցուցէք այդ մարդիկը. և
այն տեղ շատ խոտ կար, ու մարդիկը նստան
11 թուով հինգ հազարի չափ։ Եւ Յիսուս հացերը
առաւ ու գոհացաւ, և աշակերտներուն բաժ-
նեց, աշակերտներն ալ նստողներուն, նոյնպէս
12 ալ ձուկերէն՝ որչափ որ ուզեցին։ Ու երբ կըշ-
տացան, ըսաւ իր աշակերտներուն, Ժողվեցէք
աւելցած կտորտանքները, որպէս զի՚ բան մը
13 չկորսուի։ Ուստի ժողվեցին, և տասներկու կո-
ղով լեցուցին այն հինգ գարեղէն հացերէն
ճաշոյէ կտորտանքները, որոնք ուտողներէն ա-
14 ւելցան։ Իսկ մարդիկը երբ Յիսուսի ըրած հրաշքը
տեսան, կ՚ըսէին Թէ Ասիկա է ճշմարտա-
պէս այն Մարգարէն որ աշխարհ պիտի գար։
15 Եւ Յիսուս գիտնալով որ պիտի գան զինք յա-
փըշտակեն, որպէս զի զինք թագաւոր ընեն,
16 նորէն մինակ լեռը գնաց։ Եւ երբ իրիկուն ե-
17 ղաւ, իր աշակերտները ծովեղերքը իջան։ Եւ
նաւը մտնելով ծովուն անդին կողմը Կափառ-
նայում կ՚երթային և արդէն մութը կոխեր էր,
18 ու Յիսուս դեռ իրենց եկած չէր։ Ծովն ալ հո-
19 վին սաստիկ փչելէն տակնուվրայ կ՚ըլլար։ Ու
երբ թէ քաշելով քսանըհինգ կամ երեսուն
ասպարէզի չափ գացին, տեսան Յիսուսը որ ծո-
վուն վրայէն քալելով՝ նաւուն կը մօտենար, ու
20 վախցան։ Բայց ինք ըսաւ անոնց, Ես եմ, մի
21 վախնաք։ Ան ատեն ուզեցին զանիկա նաւը
առնել. և շուտ մը նաւը այն երկիրը հասաւ՝
ուր կ՚երթային։
22 Հետևեալ օրը ժողովուրդը որ ծովուն ան-

դիմ կողմն էր, և տեսեր էր որ ուրիշ նաւակ
չկար հոն այն մէկէն զատ՝ որուն մէջ անոր ա-
շակերտները մտեր էին, և որ Յիսուս իր աշա-
կերտներուն հետ նաւակը մտած չէր, հապա
23 միայն անոր աշակերտները գացեր էին. (Բայց
Տիբերիայէ ուրիշ նաւակներ եկան այն տեղին
մօտ՝ ուր Տէրոջը գոհանալովը հացը կերեր էին.)
24 Ան ատեն ժողովուրդը տեսնելով Թէ ոչ Յի-
սուս հոն է, ոչ ալ անոր աշակերտները, իրենք
ալ նաւերը մտան ու եկան Կափառնայում Յի-
25 սուսը փնտռելու։ Ու երբ զանիկա ծովուն ան-
դին կողմը գտան, ըսին անոր, Ռաբբի, ե՞րբ ե-
26 կար դուն հոս։ Յիսուս պատասխան տուաւ ա-
նոնց և ըսաւ, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի,
Դուք զիս կը փնտռէք՝ ոչ Թէ անոր համար որ
հրաշքներ տեսաք, հապա անոր համար որ հա-
27 ցերէն կերաք ու կշտացաք։ Գործեցէք, ոչ
գործեցէք կորստական կերակուրին համար, հա-
պա այն կերակուրին համար որ յաւիտենական
կեանքի մէջ կը մնայ, զոր Որդին մարդոյ ձեզի
պիտի տայ. Վասն զի Հայրն Աստուած զանիկա
28 կնքեց։ Ան ատեն ըսին անոր, Ինչ ընենք որ-
29 պէս զի Աստուծոյ գործերը գործենք։ Պատաս-
խան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց, Ա՚յս է
Աստուծոյ գործը, որ անոր ղրկածին հաւատաք։
30 Ըսին անոր, Ուրեմն դուն ինչ նշան կ՚ընես որ
տեսնենք ու քեզի հաւատանք. ինչ կը գոր-
31 ծես։ Մեր հայրերը անապատին մէջ մանանան
կերան. ինչպէս գրուած է, Երկինքէն հաց
32 տուաւ անոնց որպէս զի ուտեն։ Եւ Յիսուս
ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի
Թէ Մովսէս չտուաւ ձեզի երկնաւոր հացը,
հապա իմ Հայրս կու տայ ձեզի ճշմարիտ երկ-
33 նաւոր հացը։ Վասն զի Աստուծմէ իջած հացը
այն է որ երկինքէն կ՚իջնէ, ու աշխարհի կեանք
34 կու տայ. Ուստի ըսին անոր, Տէր, ամէն ատեն
35 այդ հացը մեզի տուր։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց,
Ես եմ կենաց հացը. Ան որ ինձի կու գայ,
երբէք պիտի չանօթենայ, և ան որ ինձի կը
36 հաւատայ, պիտի չծարաւի։ Բայց ես ձեզի ըսի
որ դուք զիս տեսաք ալ, ու չէք հաւատար։
37 Ա՚յն ամէնը զոր Հայրը ինձի կու տայ, ինձի
պիտի գայ, և ան որ ինձի կու գայ, ընտ-
38 դուրս պիտի չհանեմ։ Վասն զի ես երկինքէն
իջայ՝ ոչ Թէ իմ կամքս ընելու, հապա անոր
39 կամքը՝ որ զիս ղրկեց։ Եւ զիս ղրկող Հօրը
կամքը այս է որ Նայն ամէնը զոր ինք ինձի
տուաւ, չկորսնցնեմ անկէ, հապա անոր յարու-
40 թիւն առնել տամ վերջին օրը։ Քանզի զիս
ղրկողին կամքը այս է, որ Նայն ամէնը որ կը

– Մատ. ժգ. 13։ Մարկ. գ. 32։ Ղուկ. թ. 10, 12։
Բ Ղեւտ. իգ. 5, 7։ բ Օր. ժգ. 1։ Գլ. բ. 13։ Ե. 1։
Գ Մատ. ժգ. 14։ Մարկ. գ. 35։ Ղուկ. թ. 12։
Դ Տես Թուղ. ժա. 21, 22։
Ե դ Թագ. գ. 43։
Զ Ծն. խթ. 10։ բ Օր. ժբ. 15։ 18։ Մատ. ժա. 3։ Գլ. ա. 21։ գ. 19, 25։ է. 40։
Է Մատ. ժգ. 23։ Մարկ. գ. 47։
Ը Հմր. 55։ Գլ. գ. 14։
Թ Մատ. դ. 17։ ժէ. 5։ Մարկ. ա. 11։ թ. 6։ Ղուկ. գ. 22։ թ. 35։ Գլ. ա. 33։ Ե. 37։ բ. 18։ Գործ. բ. 22։ բ Պետ. ա. 17։
Ժ ա Յովհ. գ. 23։
Ի Մատ. ժբ. 38։ ժգ. 1։ Մարկ. բ. 11։ ա Կոր. ա. 22։
Լ Ել. ժգ. 15։ Թուղ. ժա. 7։ Նեհեմ. թ. 15։ ա Կոր. ժ. 3։
Խ Սաղ. հբ. 24, 25։
Ծ Տես գլ. գ. 15։
Կ Հմր. 48, 59։
Հ Գլ. գ. 14։ է. 37։
Յ Հմր. 26, 65։
Ղ Հմր. 45։
Շ Մատ. իգ. 24։ Գլ. ժ. 28, 29։ բ Տիմ. բ. 19։ ա Յովհ. բ. 19։
Չ Մատ. իգ. 39։ Գլ. Ե. 30։
Ջ Գլ. գ. 34։
Ռ Գլ. ժ. 28։ ժէ. 12։ ժբ. 9։
Ս Հմր. 27, 47, 55։ Գլ. գ. 15, 16։ դ. 14։

տեանէ Որդին և կը հաւատայ անոր, յաւիտենական կեանք ունենայ. եւ ալ անոր յարութիւն առնել ամէ վերջին օրը։
41 Ուստի Հրեաները տրտունջ կ'ընէին իրեն համար, վասն զի ըսաւ Թէ ես եմ երկինքէն իջած հացը. եւ կ'ըսէին, "Ասիկա Յովսէփի
42 որդին Յիսուս չէ՞, որուն հայրը ու մայրը մենք կը ճանչնանք. ուրեմն ի՞նչպէս կ'ըսէ ասիկա Թէ
43 ես երկինքէն իջայ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց, Տրտունջ մի ընէք ձեր մէջ։
44 "Մէկը չկրնար ինծի գալ, եթէ զիս ղրկող Հայրը զանիկա չքաշէ, ու ես անոր յարութիւն
45 առնել պիտի տամ վերջին օրը։ "Մարգարէներուն մէջ գրուած է, եւ ամէնն ալ Աստուծմէ
ասրված պիտի ըլլան. Նայն ամէնը որ Հօրմէն կը
46 լսէ ու կը սորվի, ինծի կու գայ։ "Ոչ թէ մէկը Հայրը տեսած է, "եթէ ոչ ան՝ որ Աստուծմէ
47 է, անիկա Հայրը տեսած է։ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ "Ան որ ինծի կը հաւատայ,
48 յաւիտենական կեանք ունի։ "Ես եմ կենաց
49 հացը։ "Ձեր հայրերը անապատին մէջ մանա-
50 ննան կերան ու մեռան։ "Ա՛յս է այն հացը որ երկինքէն կ'իջնէ, որպէս զի եթէ մէկը ասկէ
51 ուտէ, չմեռնի։ Ես եմ կենդանի հացը "որ երկինքէն իջայ. եթէ մէկը այս հացէն ուտէ, յա-
52 ւիտեան պիտիապրի. †Եւ այն հացը զոր ես պիտի տամ, իմ մարմինս է, զոր ես պիտի տամ աշխարհի կեանքին համար։
53 *Անոր վրայ Հրեաները իրարու հետ կը վիճէին ու կ'ըսէին, "Ի՞նչպէս կրնայ ասիկա իր
54 մարմինը մեզի տալ ուտելու։ Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց, ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, †եթէ
Որդւոյ մարդոյ մարմինը չուտէք և անոր արիւնը չխմէք, ձեր անձերուն մէջ կեանք չէք ու-
55 նենար։ "Ով որ իմ մարմինս ուտէ և իմ արիւնս խմէ, յաւիտենական կեանք կ'ունենայ,
ու ես անոր յարութիւն առնել պիտի տամ
56 վերջին օրը։ Վասն զի իմ մարմինս ճշմարիտ կերակուր է, և իմ արիւնս ճշմարիտ ըմպելիք
57 է։ Ան որ իմ մարմինս կ'ուտէ և իմ արիւնս կը խմէ, †անիկա իմ ներսիդիս կը բնակի ու ես
58 անոր ներսիդին։ Ինչպէս կենդանի Հայրը զիս ղրկեց, ու ես կենդանի եմ Հօրը ձեռքով,
"այսպէս ալ ան որ զիս կ'ուտէ, ինք ալ իմ ձեռ-
59 քովս կենդանի կը մնայ։ †Ա՛յս է այն հացը որ երկինքէն իջած է. ոչ թէ ինչպէս հայրերնիդ
մանանան կերան ու մեռան. ով որ այս հացը ուտէ, յաւիտեան պիտի ապրի։

60 Այս բաները ըսաւ ժողովարանին մէջ երբ Կափառնայումի մէջ կը սորվեցնէր
61 "Ու աշակերտներէն շատերը երբ լսեցին ըսին, Խիստ է այդ խօսքը, ո՞վ կրնայ անոր
62 մտիկ ընել։ Յիսուս երբ ինքնիրեն հասկցաւ որ իր աշակերտները այն բանին համար տրտունջ կ'ընեն, ըսաւ անոնց, Ասիկա ձեզ կը դժուարացնէ՞։
63 †Հապա ի՞նչ պիտի ըսէք, եթէ տեսնէք
64 Որդին մարդոյ որ եկէ ուր առաջ էր։ "Հոգին է կենդանի ընողը, մարմինը շահ մը չըներ. այն խօսքերը զորոնք ես ձեզի *կը խօսիմ, հոգի ու
65 կեանք են։ Բայց ձեր մէջէն կան ոմանք որ չեն հաւատար. վասն զի "Յիսուս սկիզբէն գիտէր Թէ ո՛վ են անոնք որ չեն հաւատար, և
66 ո՛վ է ան որ զինք պիտի մատնէ։ Ու կ'ըսէր, "Ասոր համար ձեզի ըսի որ մէ՛կը չկրնար ինծի դալ, եթէ իմ Հօրմէս տրուած չըլլայ անոր։
67 Ա՛յս պատճառաւ իր աշակերտներէն շատերը ետ դացին, և ալ երեն հետ չէին պըտ-
68 տեր։ Այնատեն Յիսուս տասներկուքին ըսաւ,
69 Միթէ դուք ալ կ'ուզէ՞ք երթալ։ Սիմոն Պետրոս պատասխան տուաւ անոր, Տէր, որո՞ւ պիտի երթանք, էդուն յաւիտենական կեանքի խօսքեր
70 ունիս։ "Եւ մենք հաւատացինք ու գիտցանք
71 Թէ դուն ես Քրիստոսը †Աստուծոյ Որդին։ Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց, "Ես ձեզ տասներկուքդ չընտրեցի՞, ձեւ ձեզմէ ալ մէկը սա-
72 տանայ է։ Այս կ'ըսէր Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդային համար, վասն զի անիկա էր որ զինք պիտի մատնէր, ու տասներկուքէն մէկն էր։

ԳԼ. Լ

1 Յիսուս կը յանդիմանէ իր ազգականներուն վհատութիւնը և յանդգնութիւնը. 10 Գալիլեայէ երեւոյեմ կ'երթայ տաղաւարահարաց ատեն. 14 տաճարին մէջ կը սորվեցնէ. 40 ժողովուրդներուն զանազան կարծիքները Քրիստոսի վրայով։ 45 Փարիսեցիները կը բարկանան իրենց սպասաւորներուն՝ զանիկա չբռնելնուն համար, և կը յանդիմանեն Նիկոդեմոսը՝ որ Յիսուսի կողմը կը բռնէր։

Եւ այս բաներէն ետև Յիսուս Գալիլեայի մէջ կը պտըտէր, քանզի չէր ուզեր Հրէաստանի մէջ պտըտիլ, "վասն զի Հրեաները զինք սպանանել կ'ուզէին։
2 Բայց Հրեաներուն տաղաւարահարաց տօնը
3 մօտ էր։ †Ուստի իր եղբայրները ըսին իրեն, Ելլէ տանէ ու Հրէաստան գնա, որպէս զի քու աշակերտներդ ալ տեսնեն քու գործերդ զորոնք
4 կ'ընես. Վասն զի մէկը չկայ որ ծածկապար բան

* Մատ. ժգ. 55։ Մար. գ. 3։ Ղս. դ. 22։
† Ներգ. ա. 4։ Հմր. 66։
‡ Նա. ծգ. 13։ Ներեմ. լա. 34։ Միք. դ. 2։ Ներ. ը. 10։ ժ. 16։
§ Հմր. 37։
¶ Գլ. ա. 18։ Ե. 37։
# Մատ. ժա. 27։ Ղս. ժ. 22։ Գլ. ա. 18։ է. 29։ ը. 19։
** Գլ. գ. 16, 18, 36։ Հմր. 40։
†† Հմր. 33, 35։
‡‡ Հմր. 31։
§§ Հմր. 51, 59։
¶¶ Գլ. գ. 13։
Ներ. ժ. 5, 10։
*** Գլ. է. 43։ Ը. 16։ ժ. 19։
††† Գլ. գ. 9։
‡‡‡ Մատ. իզ. 26, 28։
§§§ Հմր. 27, 40, 64։ Գլ. գ. 13, 14։
¶¶¶ ա Թագ. գ. 24։ դ. 15, 16։
Հմր. 49, 50, 51։
**** Հմր. 67։ Մատ. ժա. 6։
†††† Մար. ժգ. 19։ Գլ. դ. 13։ Գործ. ա. 9։ Եփես. գ. 8։
‡‡‡‡ Բ Կոր. գ. 6։
§§§§ Ոմանք, խօսեցայ՝
¶¶¶¶ Հմր. 36։
Գլ. բ. 24, 25։ ժգ. 11։
***** Հմր. 44, 45։
††††† Հմր. 61
‡‡‡‡‡ Գործ. Ե. 20։
§§§§§ Մատ. ժգ. 16։ Մար. ը. 29։ Ղս. Ը. 20։ Գլ. ա. 49։ ժա. 27։
¶¶¶¶¶ Ոմանք, կենդանի Աստուծոյ
Ղս. գ. 13։
******* Գլ. ժգ. 27։

---

† Գլ. Ե. 16, 18։
‡ Ղս. իգ. 34։
§ Մատ. ժբ. 46։ Մար. ջ. 31։ Գործ. ա. 14։

մը ընէ, և ինք յայտնի ըլլալ ուզէ. եթէ դուն այդ բաները կ'ընես, ինքզինքդ աշխարհի յայտ-
5 նէ։ Որովհետև իր եղբայրներն ալ չէին հաւատար իրեն։ Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց, Իմ ժամանակս դեռ հասած չէ, բայց ձեր ժամանակը
7 միշտ պատրաստ է։ Աշխարհ ձեզ չկրնար ատել, բայց զիս կ'ատէ, Եվասն զի ես անոր վրա-
8 յով կը վկայեմ թէ իր գործերը չար են։ Դուք ելէք այս տօնին. ես [դեռ] չեմ ելլեր այս տօ-
9 նին. Եվասն զի իմ ժամանակս դեռ լցուած չէ։
9 Զայս ըսելով անոնց՝ ինք Գալիլեա մնաց։
10 Բայց երբ իր եղբայրները ելան, առքը ինք ալ ելաւ տօնին, ոչ թէ յայտնի՝ հապա գաղտուկ
կերպով մը։
11 Ուստի Հրեաները տօնինատենը կը փնտռէին
12 զինք, ու կ'ըսէին, Ո՞ւր է անիկա։ Եւ ժողովուրդին մէջ շատ շշնջիւն կար անոր վրայով.
էմանք կ'ըսէին թէ Ազնիւ մարդ է. ուրիշները կ'ըսէին, Ոչ, հապա ժողովուրդը կը մոլորեցնէ։
13 Սակայն մէկը անոր վրայով համարձակ չէր խօսեր Հրեաներուն վախէն։
14 Իսկ երբ տօնը կէս եղաւ, Յիսուս տաճարը
15 ելաւ ու կը սորվեցնէր։ Եւ Հրեաները կը զարմանային ու կ'ըսէին, Ինչպէս տիկա գիրքերը
16 գիտէ, որ սորված չէ։ Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ, Իմ վարդապետութիւնս իմն
17 չէ, հապա զիս ղրկողինն է։ Եթէ մէկը կ'ուզէ անոր կամքը ընել, պիտի դիտնայ այս վարդա-
պետութեան համար թէ արդեօք Աստուծմէ՞ է՝
18 թէ ես ինքնիմէս կը խօսիմ։ Որ ինքնիմէ կը խօսի, իր անձին փառքը կը փնտռէ, բայց
որ զինք ղրկողին փառքը կը փնտռէ, անիկա ճշմարիտ է, և անոր քով անիրաւութիւն
19 չկայ։ Մովսէս չտուաւ ձեզի օրէնքը, ու ձեզմէ
20 մէկն ալ չպահեր օրէնքը։ Ինչո՞ւ կը փնտռէք զիս սպաննել. պատասխան տուաւ ժողովուրդը
ու ըսաւ, Դեւ կայ քու ներսդ. ո՞վ քեզ կը
21 փնտռէ սպաննել։ Պատասխան տուաւ Յիսուս և ըսաւ անոնց, Գործ մը գործեցի, ու ամէնդ
22 ալ զարմացեր էք։ Ասդ Մովսէս ձեզի թլփատութիւնը տուաւ, (որ ոչ թէ Մովսէսէ էր՝
հապա նախնիքներէն,) ու շաբաթ օրը մարդ
23 կը թլփատէք։ Եթէ շաբաթ օրը մարդ թլփատութիւն կ'առնէ՝ որպէս զի Մովսէսի օրէնքը
չքակուի, ինծի կը բարկանա՞ք որ ես շաբաթ օրը
24 ամբողջ մարդ մը բժշկեցի։ Աչքի երևցածին պէս դատաստան մի ընէք, հապա արդար դատաստան ըրէք։
25 Այն ատեն Երուսաղէմացիներէն ոմանք կ'ըսէին, Ասիկա ան չէ՞ զոր կը փնտռեն սպաննել։
26 Եւ ահա յայտնի կը խօսի, ու բան մը չեն ըսեր
անոր. Միթէ իշխանները գիտցա՞ծ են թէ ա-
27 սիկա Ճշմարտապէս Քրիստոսն է։ Սակայն մենք
ասիկա գիտենք ուրկէ՛ է. բայց Քրիստոս երբ
28 գայ, մէ՛կը չգիտեր ուրկէ՛ է։ Եւ Յիսուս քանի որ կը սորվեցնէր, տաճարին մէջ, աղաղակեց՝
ըսելով, Զիս ալ գիտէք, և ուրկէ ըլլալս ալ
գիտէք. Նաև ես ինքիմէս եկած չեմ, հապա
ան որ զիս ղրկեց՝ Ճշմարիտ է, որ դուք չէք
29 գիտեր։ Բայց ես գիտեմ զանիկա, վասն զի ես
30 անկէ եմ, և անիկա զիս ղրկեց։ Ուստի կը փնտռէին զինք բռնել, բայց մէ՛կն ալ իրեն
ձեռք չզարկաւ, վասն զի իր ժամանակը դեռ
31 հասած չէր։ Ու ժողովուրդէն շատ մարդիկ հաւատացին իրեն, և կ'ըսէին, Քրիստոս երբ
գայ, մանգամ աւելի նշաննե՞ր պիտի ընէ, քան զոր ասիկա կ'ընէ։
32 Փարիսեցիները լսեցին ժողովուրդին այս շշնջիւնը անոր վրայով. ու փարիսեցիները և քահանայապետները սպասաւորներ ղրկեցին,
33 որպէս զի զանիկա բռնեն։ Իսկ Յիսուս ըսաւ, Քիչ մը ժամանակ ալ ձեզի հետ եմ, ու կ'եր-
34 թամ անոր որ զիս ղրկեց։ Զիս պիտի փնտռէք ու պիտի չգտնէք, և իմ եղած տեղս դուք
35 չէք կրնար գալ։ Ասդ ատեն Հրեաները ըսին իրարու, Ո՞ւր պիտի երթայ ասիկա, որ մենք
զինք պիտի չգտնենք. միթէ Յունաստանեցւոց ցիրուցան եղածներո՞ւն պիտի երթայ, և
36 Յունաստանեցիներո՞ւն պիտի սորվեցնէ։ Ինչ է այն խօսքը զոր ըրաւ, Զիս պիտի փնտռէք ու
պիտի չգտնէք, և իմ եղած տեղս դուք չէք
կրնար գալ։
37 Տօնին վերջին մեծ օրը Յիսուս կայներ էր, կ'աղաղակէր ու կ'ըսէր, Եթէ մէկը ծարաւ է,
38 թող ինծի գայ ու խմէ։ Ան որ ինծի կը հաւատայ, ինչպէս գիրքը կ'ըսէ, Իրմէն փորէն կեն-
39 դանի ջուրի գետեր պիտի բղխեն։ Զայս ըսաւ Հոգիին համար զոր իրեն հաւատացողները պիտի առնէին, վասն զի Սուրբ Հոգին դեռ
չէր տակաւին, քանզի Յիսուս դեռ փառաւոր-

---

* Մատ. գ. 21։
† Գլ. բ. 4։ ը. 20։ Հմր. 8, 30։
‡ Գլ. ժե. 19։
§ Գլ. գ. 19։
¶ Գլ. բ. 20։ Հմր. 6։
# Գլ. ժա. 56։
** Գլ. թ. 16։ ժ. 19։
†† Մատ. իա. 46։ Դտ. է. 16։ Գլ. գ. 14։ Հմր. 40։
‡‡ Գլ. թ. 22։ ժբ. 42։ ժթ. 38։
§§ Մատ. ժգ. 54։ Մարկ. գ. 21։ Դտ. գ. 22։ Գործ. բ. 7։
¶¶ Գլ. գ. 11։ ը. 28։ ժբ. 49։ ժգ. 10, 24։
Գլ. ը. 43։
*** Գլ. է. 41։ ը. 50։
††† Ել. իդ. 3։ Բ Օր. լդ. 4։ Յովհ. ա. 17։ Գործ. է. 38։
‡‡‡ Մատ. ժբ. 14։ Մարկ. գ. 6։ Գլ. է. 16, 18։ ժ. 31, 39։ ժա. 53։
§§§ Գլ. բ. 48, 52։ ժ. 20։
¶¶¶ Դտ. ժբ. 3։
Ծն. ժէ. 10։
**** Գլ. է. 8, 9, 16։
†††† Բ Օր. ա. 16, 17։ Առակ. իդ. 23։ Գլ. ը. 15։ Յակ. բ. 1։
‡‡‡‡ Հմր. 48։
§§§§ Մատ. ժգ. 55։ Մարկ. գ. 3։ Դտ. գ. 22։
¶¶¶¶ Տես Գլ. ը. 14։
Գլ. է. 43։ ը. 42։
********** Գլ. է. 32։ ը. 26։ Հռոմ. դ. 4։
†††††† Գլ. ա. 18։ բ. 55։
‡‡‡‡‡‡ Մատ. ժա. 27։ Գլ. ժ. 15։
§§§§§§ Մատ. ժա. 18։ Դտ. ժթ. 47։ է. 19։ Հմր. 19։ Գլ. ը. 37։
¶¶¶¶¶¶ Հմր. 44։ Գլ. ը. 20։
######### Մատ. ժբ. 23։ Գլ. գ. 2։ բ. 30։
********** Ոմանց, անոնց ըսաւ։
††††††††† Գլ. է. 48։ ը. 40։ Գործ. ա. 6։ Գլ. ը. 21։ ժգ. 33։
‡‡‡‡‡‡‡‡ Ոմանք. Յունաստան
§§§§§§§§ Նա. ժա. 12։ Յակ. ա. 1։ ա Պետ. ա. 1։
¶¶¶¶¶¶¶¶ Դտ. իգ. 36։
########## Նա. ծէ. 1։ Գլ. գ. 35։ Յայտ. իբ. 17։
********** Բ Օր. ժը. 15։
†††††††††† Առակ. ժբ. 4։ Նա. ժբ. 3։ իգ. 3։ Գլ. դ. 14։
‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Նա. իգ. 3։ Յովհ. բ. 28։ Գլ. ժգ. 7։ Գործ. բ. 17, 33, 38։
§§§§§§§§§§ Գլ. ժբ. 16։ ժգ. 7։

40 ուած չէր։ Ժողովուրդէն շատ մարդիկ երբ այս
խօսքը լսեցին՝ կ'ըսէին, Իրաւցնէ ասիկա է
41 Մարգարէն։ Ուրիշները կ'ըսէին, Ասիկա է
Քրիստոսը. ուրիշներն ալ կ'ըսէին, Մի՞թէ Քրիս-
42 տոսը Գալիլեայէ՞ կու գայ։ Չէ՞ որ գիրքը
կ'ըսէ թէ Քրիստոս Դաւիթի սերունդէն ու
Դաւիթի եղած գեղէն Բեթլհէմէ կու գայ։
43 Ասոնց ժողովուրդին մէջ երկպառակութիւն
44 եղաւ անոր համար։ Եւ անոնցմէ ոմանք ուզե-
ցին բռնել զանիկա, բայց մէ՛կը անոր ձեռք
չզարկաւ։

45 Ու պատասուրները դարձան քահանայա-
պետներուն և փարիսեցիներուն. ու ասոնք ըսին
46 անոնց, Ինչո՞ւ զանիկա հոս չբերիք։ Պատասխան
տուին պատասուրները, Երբէք մէ՛կը այս մար-
47 դուն պէս խօսած չէ։ Ա՛ն ատեն փարիսեցիները
պատասխան տուին անոնց և ըսին, Մի՞թէ դո՞ւք
48 ալ մոլորեցաք։ Իշխաններէն կամ փարիսեցի-
49 ներէն մէկը հաւատա՞ց անոր. Բայց այս ամբիկ
ժողովուրդը՝ որ օրէնքը չեն գիտեր, նզովուած
50 են։ Նիկոդեմոս ըսաւ անոնց, (Ան որ գիշերը
գիշեր ատեն իրեն եկեր էր, և անոնցմէ մէկն
51 էր.) Մի՞թէ մեր օրէնքը մարդ կը դատէ՞, եթէ
առաջ անկէ բան մը չլսէ, և չգիտնայ թէ ինչ
52 կ'ընէ։ Պատասխան տուին ու ըսին անոր, Մի՞թէ
դո՞ւն ալ Գալիլեայէ ես. քննէ ու նայէ հոր
53 Գալիլեայէ մարգարէ չելլեր։ Եւ ամէն մէկը իր
տունը գնաց։

ԳԼ. Ը.

1 Քրիստոս կ'արձակէ շնութեան յանձնդով բռնուած
կինը. 12 կը յայտնէ թէ ինքն է աշխարհիս լոյսը, ու իր
վարդապետութիւնը կ'արդարացնէ. 33 Աբրահամի վրայ
պարծենցող Հրեաներուն պատասխան կու տայ, 59 և
մէկէն կը փաչուի անոնց կատաղութենէն։

Եւ Յիսուս Ձիթենեաց լեռը գնաց։ (2) Ու
առտուանց նորէն տաճարը եկաւ, և բոլոր ժո-
ղովուրդը իրեն կու գար. ու ինք նստեր կը սոր-
3 վեցնէր անոնց։ Եւ դպիրները ու փարիսեցիները
շնութեան մէջ բռնուած կին մը բերին անոր,
4 ու զանիկա մէջտեղը կայնեցնելով Ըսին իրեն,
Վարդապետ, այս կինը շնութեան մէջ այս
5 մեղքը գործած առեն բռնուեցաւ. Եւ օրէն-
քին մէջ Մովսէս մեզի պատուիրեց այսպիսի-
ները քարկոծել. Հիմա դուն ի՞նչ կ'ըսես անոր
6 համար։ Ասոր կ'ըսէին՝ զանիկա փորձելով, որպէս
զի անոր վրայ ամբաստանութիւն ընե-
մը ունենան. բայց Յիսուս դէպ ի վար ծռելով
7 մատովը գետնին վրայ կը գրէր. Սակայն երբ
վրան լնկան՝ հարցնելով իրեն, վեր նայեցաւ ու
ըսաւ անոնց, Ձեզմէ անմեղ եղողը՝ առաջ
8 անիկա թող քար ձգէ անոր վրայ։ Եւ
նորէն դէպ ի վար ծռելով՝ գետնին վրայ կը
9 գրէր։ Եւ անոնք լսելով ու իրենց խղճմը-
տանքէն յանդիմանուելով՝ էմ էկիկ մէկիկ դուրս
կ'ելլէին, ծերերէն սկսած մինչև յետիններըը.
և Յիսուս մինակ մնաց, ու կինը մէջտեղը կայ-
10 նած։ Եւ Յիսուս վեր նայելով ու կնոջմէն զատ
մէ՛կը չտեսնելով՝ ըսաւ անոր, Ով կին, ո՞ւր են
անոնք որ քու վրայդդ. ամբաստանութիւն կ'ը-
11 նէին. Մէ՛կը քեզ չդատապարտե՞ց։ Եւ անիկա
ըսաւ, Ոչ մէկը, Տէր. ու Յիսուս ըսաւ անոր,
Ես ալ չեմ դատապարտեր քեզ. գնա ու
Էսկէ ետև մեղք մի գործեր։

12 Ապ Յիսուս նորէն խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ,
Ես եմ աշխարհի լոյսը. ան որ իմ ետևէս կու
գայ, խաւարի մէջ պիտի չքալէ, հապա կենաց
13 լոյսը պիտի ունենայ։ Իսկ փարիսեցիները ըսին
անոր, Դուն քու անձիդ համար կը վկայես,
14 քու վկայութիւնդ ճշմարիտ չէ։ Պատասխան
տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց. Թէև ես իմ
անձիս համար կը վկայեմ, բայց իմ վկայու-
թիւնս ճշմարիտ է, վասն զի գիտեմ ուրկէ՛ ե-
կայ և ո՛ւր կ'երթամ. բայց դուք չէք գիտեր
15 ուրկէ՛ կու գամ կամ ո՛ւր կ'երթամ։ Դուք
մարմինին նայելով դատաստան կ'ընէք, Ես
16 ընաւ մէկը չեմ դատեր. Ու թէև դատելու ալ
ըլլամ, իմ դատաստանս ճշմարիտ է. վասն զի
ես մինակ չեմ, հապա ես՝ և Հայրը որ զիս
17 ղրկեց։ Ու ձեր օրէնքին մէջ ալ գրուած է
թէ երկու մարդու վկայութիւնը ճշմարիտ է։
18 Ես եմ որ իմ անձիս համար կը վկայեմ, Ու
կը վկայէ ինծի համար Հայրն ալ որ զիս ղրկեց։
19 Ա՛ն ատեն ըսին անոր, Ո՞ւր է քու Հայրդ.
Յիսուս պատասխան տուաւ, Ո՛չ զիս գիտէք
և ո՛չ իմ Հայրս. Եթէ զիս գիտնայիք, իմ Հայրս
ալ պիտի գիտնայիք։

20 Յիսուս այս խօսքերը խօսեցաւ գանձատունը՝
երբ տաճարին մէջ կը սորվեցնէր. Ու մէ՛կը
չբռնեց զանիկա, վասն զի Դեռ անոր ժամա-
նակը հասած չէր։

21 Եւ Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց, Ես կ'երթամ՝
Ու զիս պիտի փնտռէք, և ձեր մեղքերուն մէջ
պիտի մեռնիք. ուր ես կ'երթամ, դուք չէք
22 կրնար գալ։ Ասոր վրայ Հրեաները կ'ըսէին,
Մի՞թէ ինքզինք պիտի մեռցնէ՞, որ կ'ըսէ Թէ

Ե Մատ. է. 29։
Ը Գլ. ժբ. 42։ Գործ. գ. 7։ ա Կոր. ա. 20, 26։ բ. 8։
Ժ Գլ. գ. 2։
Ի բ Օր. ա. 17։ ԺԷ. 8, ևն։ ԺԹ. 15։
Ի Ես. Բ. 1, 2։ Մատ. գ. 15։ Գլ. ա. 46։ Հմր. 41։

ԻԱ Դան. թ. 10։ բ Օր. իբ. 22։
ԻԲ բ Օր. ԺԷ. 7։ Յեսով. բ. 1։
ԻԳ Յեսով. բ. 22։
ԻԴ Դատ. Բ. 56։ ԺԲ. 14։ Գլ. գ. 17։
ԻԵ Գլ. ե. 14։
ԻԶ Գլ. ա. 4, 5, 9։ գ. 19։ Բ. 5։ ԺԲ. 35, 36, 46։
ԻԷ Գլ. ե. 31։
ԻԸ Գլ. է. 28։ Բ. 29։
ԻԹ Գլ. է. 24։
Ի Գլ. գ. 17։ ԺԲ. 47։ ԺԲ. 36։
ԻԱ Հմր. 29։ Գլ. ԺԳ. 32։
ԻԲ բ Օր. ԺԷ. 6։ ԺԲ. 15։ Մատ. ԺԲ. 16։ բ Կոր. Ժ. 1։ Եբր. Ժ. 28։
ԻԳ Գլ. ե. 37։
ԻԴ Հմր. 55։ Գլ. ԺԳ. 3։
ԻԵ Գլ. ԺԳ. 7։
ԻԶ Մարկ. ԺԲ. 41։
ԻԷ Գլ. է. 30։
ԻԸ Գլ. է. 8։
ԻԹ Գլ. է. 34։ ԺԳ. 33։
Ի Հմր. 24։

23 Ուր ես կ'երթամ, դուք չէք կրնար գալ։ Եւ
ըսաւ անոնց, Դուք վարէն էք, ես վերէն եմ.
Դուք այս աշխարհէն էք, ես այս աշխարհէն
24 չեմ. Անոր համար ձեզի ըսի թէ Ձեր մեղքե-
րուն մէջ պիտի մեռնիք, վասն զի եթէ չհա-
ւատաք թէ ես եմ, ձեր մեղքերուն մէջ պիտի
25 մեռնիք։ Ան ատեն ըսին անոր, Դուն ո՞վ ես.
և Յիսուս ըսաւ անոնց, Ինչ որ սկիզբէն ձեզի
26 կը խօսիմ։ Շատ բաներ ունիմ ձեզի համար խօ-
սելու և դատելու. բայց Ան որ զիս ղրկեց՝
ճշմարիտ է, Եւ ես ինչ որ իրմէ լսեցի, զանիկա
27 կը խօսիմ աշխարհի մէջ։ Անոնք չիմացան թէ
Հօրը համար կը ըսուցէր իրենց։
28 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց, Երբ Որդին մար-
դոց բարձրացնէք, այն ատեն պիտի գիտնաք
թէ ես եմ, Ու ինքնիրմէս բան մը չեմ ըներ,
Հապա Հայրս ինչպէս ինծի սորվեցուց՝ այնպէս
29 կը խօսիմ. Եւ զիս ղրկողը ինծի հետ է. Հայրը
զիս մինակ չթողուց, վասն զի ես միշտ անոր
հաճելի եղած բաները կ'ընեմ։
30 Երբ ասոնք խօսեցաւ, շատ մարդիկ իրեն
31 հաւատացին։ Ան ատեն Յիսուս իրեն հաւա-
տացող Հրեաներուն ըսաւ, Եթէ դուք իմ
խօսքիս մէջ կենաք, ճշմարտապէս իմ աշա-
32 կերտներս կ'ըլլաք. Եւ ճշմարտութիւնը պիտի
դիտնաք, եւ այն ճշմարտութիւնը ձեզ պիտի
33 ազատէ։ Պատասխան տուին իրեն, Մենք Ա-
բրահամի սերունդ ենք, ու երբէք մէկու'ն չծա-
ռայեցինք. դուն ինչպէս կ'ըսես թէ Ազատ
34 պիտի ըլլաք։ Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց,
Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ Ամէն ով
որ մեղք կը դործէ, անիկա մեղքի ծառայ է։
35 Եւ ծառան տանը մէջ յաւիտեան չմնար,
36 բայց որդին յաւիտեան կը մնայ։ Ուստի եթէ
Որդին ձեզ ազատ ընէ, ճշմարտապէս ազատ
37 պիտի ըլլաք։ Գիտեմ որ Աբրահամի սերունդ
էք. բայց կը փնտռէք զիս մեռցնել, վասն զի
38 իմ խօսքս ձեր ներսիդին տեղ չունի։ Ես ինչ
որ տեսայ իմ Հօրս քով՝ զայն կը խօսիմ, և
դուք ալ ինչ որ տեսաք ձեր Հօրը քով՝ զայն
39 կ'ընէք։ Պատասխան տուին ու ըսին անոր,
Մեր Հայրը Աբրահամ է. ըսաւ անոնց Յիսուս,
Եթէ Աբրահամի որդիներ ըլլայիք, Աբրահամի
40 դործերը պիտի դործէիք։ Բայց հիմա կը փնտռէք
ազաննել զիս, այնպիսի մարդ մը՝ որ ձեզի
ճշմարտութիւն խօսեցայ, զոր Աստուծմէ լսե-
41 ցի. Աբրահամ այդ բանը չըրաւ։ Դուք ձեր
Հօրը գործերը կ'ընէք. ան ատեն ըսին անոր,
Մենք պոռնկութենէ չենք ծնած, Մենք մէկ
42 Հայր ունինք, որ է Աստուած։ Յիսուս ըսաւ
անոնց, Եթէ Աստուած ձեր Հայրը ըլլար, պի-
տի սիրէիք զիս. Վասն զի ես Աստուծմէ ելայ
ու եկայ. Եւ ոչ թէ ես ինքնիրմէս եկայ, հապա
43 անիկա զիս ղրկեց։ Ինչո՞ւ դուք իմ ըրած-
ածքս չէք հասկնար. անոր համար որ չէք
44 կրնար իմ խօսքս մտիկ ընել։ Դուք Յե-
մէն Սատանայէ էք, ու ձեր Հօրը բաղձանքը կ'ու-
զէք ընել. անիկա սկիզբէն Հետէ մարդասպան
էր, Եւ ճշմարտութեան մէջ չկեցաւ, վասն զի
անոր ներսիդին ճշմարտութիւն չկայ. երբ ա-
նիկա սուտ խօսի, բուն իրեններէն կը խօ-
սի, քանզի անիկա սուտասօս է և անոր Հայրը։
45 Բայց որովհետև ես ճշմարտութիւն կը խօսիմ,
46 ինծի չէք հաւատար։ Ձեզմէ ո՞վ կրնայ զիս
յանդիմանել մեղքի համար. իսկ եթէ ես ճըշ-
մարտութիւն կը խօսիմ, ինչո՞ւ ինծի չէք հա-
47 ւատար։ Ան որ Աստուծմէ է, Աստուծոյ խօս-
քերը մտիկ կ'ընէ. դուք անոր համար մտիկ չէք
48 ըներ, որ Աստուծմէ չէք։ Պատասխան տուին
Հրեաները ու ըսին անոր, Ազէկ չե՞նք ըսեր մենք
թէ դուն Սամարացի ես, Ու դեւ կայ քու
49 ներսդ։ Յիսուս պատասխան տուաւ ը ս ա, Իմ
ներսս դեւ չկայ, հապա ես իմ Հայրս կը պատ-
50 ուեմ, և դուք զիս կ'անարգէք։ Իսկ ես իմ
փառքս չեմ փնտռեր. կայ Մէկը որ կը փնտռէ
51 ու կը դատէ։ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
Եթէ մէկը իմ խօսքս պահէ, յաւիտեան մահ
52 պիտի չտեսնէ։ Ան ատեն Հրեաները ըսին ա-
նոր, Հիմա գիտցանք որ քու ներսդ դեւ կայ.
Աբրահամ մեռաւ, ու մարգարէները, և դուն
կ'ըսես, եթէ մէկը իմ խօսքս պահէ, յաւի-
53 տեան մահուան համը պիտի չառնէ։ Մի թէ
դուն աւելի՞ մեծ ես մեր Հօրմէն Աբրահամէ,
որ մեռաւ, ու մարգարէները ալ մեռան. դուն
քեզ ո՞վ կ'ընես։ Յիսուս պատասխան տուաւ,
54 Եթէ ես ինքզինքս փառաւորեմ, իմ փառքս
բան մը չէ. Իմ Հայրս է որ զիս կը փառաւո-
րէ, որու համար դուք կ'ըսէք թէ Մեր Աս-
55 տուածն է. Ու զանիկա չէք ճանչնար, բայց
ես գիտեմ զանիկա. ու եթէ ըսեմ թէ զանի-
կա չեմ գիտեր, ձեզի պէս սուտասօս պիտի ըլ-
լամ. Հապա ես գիտեմ զանիկա, և անոր խօս-

ա Գլ. գ. 31։
բ Գլ. ժե. 19։ ժէ. 16։ ա Յովհ. գ. 5։
գ Հմր. 21։
դ Մատ. ժզ. 16։
ե Գլ. է. 28։
զ Գլ. գ. 32։ ժե. 15։
է Գլ. գ. 14։ ժբ. 32։
ը Հռոմ. ա. 4։
թ Գլ. ե. 19, 30։
ժ Գլ. գ. 11։
ի Գլ. ժզ. 10, 11։
լ Հմր. 16։

խ Գլ. գ. 34։ ե. 30։ զ. 38։
ծ Գլ. է. 31։ ժ. 42։ ժա. 45։
կ Հռոմ. գ. 14, 18, 22։ բ. 2։ Յակ. ա. 25։ բ. 12։
հ Ղեւ. քե. 42։ Մատ. գ. 9։ Հմր. 39։
ձ Հռոմ. գ. 16, 20։ բ Պետ. բ. 19։
ղ Գաղ. գ. 30։
ճ Հռոմ. բ. 2։ Գաղ. ե. 1։
մ Գլ. է. 20։ Հմր. 40։
յ Գլ. գ. 32։ ե. 19, 30։ ժզ. 10, 24։

ն Մատ. գ. 9։ Հմր. 33։
շ Հռոմ. բ. 28։ Ք. 7։ Գաղ. գ. 7, 29։
ո Հմր. 37։
չ Հմր. 26։
պ Եր. կգ. 16։ կդ. 8։ Մատ. ա. 6։
ջ ա Յովհ. ե. 1։
ռ Գլ. ժզ. 27։ ժէ. 8, 25։
ս Գլ. ե. 43։ է. 28, 29։
վ Գլ. է. 17։
տ Մատ. ժզ. 38։ ա Յովհ. գ. 8։

ր Յաղ. գ. 6։
ց Գլ. ժ. 26, 27։ ա Յովհ. գ. 6։
ւ Գլ. է. 20։ ժ. 20։ Հմր. 52։
փ Գլ. ե. 41։ է. 18։
ք Գլ. ե. 24։ ժա. 26։
և Ջաք. ա. 5։ Եբր. ժա. 13։
օ Գլ. ե. 31։
ֆ Գլ. ե. 41։ ժզ. 14։ ժէ. 1։ Գաղ. գ. 13։
. Ծննդ. 2եր
ֈ Գլ. է. 28, 29։

56 քը կը պահեմ։ Ղ՚Ձեր Հայրը Աբրահամ ցան-
կացաւ իմ օրս տեսնել, ու տեսաւ և ուրա-
57 խացաւ։ Իսկ Հրեաները ըսին անոր, Դուն տա-
սկաւին հիսուն տարեկան չես, Աբրահա՞մ ալ
58 տեսար։ Յիսուս ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ ճըշ-
մարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, Ղ՚Աբրահամի ըլլալէն ա-
59 ռաջ եմ եւ։ Ան ատեն Ղ՚քարեր վերցու-
ցին որպէս զի անոր վրայ նետեն. բայց Յի-
սուս ծածկուեցաւ անոնց ակնէրէն, և Տաճարէն
մէջէն անցնելով՝ տաճարէն դուրս ելաւ, ու
այսպէս գնաց։

ԳԼ. Թ

1 Բրիտաս Ի ծնէ կոյրին աչքերը կը բանայ։ 8 Ան
բժշկուած մարդը փարիսեցիներուն կը տարուի, 13 որոնք
բարկանալով դուրս կ՚ընեն զանիկա իրենց ժողովարա-
նէն. 35 բայց Յիսուս կ՚ընդունի զանիկա, ու ան ալ կը
հաւատայ անոր։ 39 Բրիտաս զրօ՚նք կը լուսաւորէ։

Ու երբ կ՚անցնէր, մարդ մը տեսաւ կոյր
2 ծնած. Եւ իր աշակերտները հարցուցին իրեն ու
ըսին, Ռաբբի, Ո՞րո՞ւն է մեղքը, ասո՞ր թէ իր
3 ծնողքին, որ անիկա կոյր ծնաւ։ Պատասխան
տուաւ Յիսուս, Ոչ ասորն է մեղքը, ոչ ալ իր
ծնողքին, Հապա որպէս զի Աստուծոյ գործերը
4 անոր վրայ յայտնի ըլլան։ Հրանի որ ցորեկ
է, պէտք է որ զիս Ղրկողին գործերը գոր-
ծեմ. գիշերը կու գայ երբ մ՚կը չկրնար գոր-
5 ծել։ Հրանի որ ես աշխարհի մէջ եմ, Հաշխար-
6 հի լոյսն եմ։ Երբ զայս ըսաւ, Թքաւ գետինը
և թուքով կաւ շինեց, ու այն կաւը կոյրին
7 աչքերուն վրայ ծեփեց. Եւ ըսաւ անոր, Գնա,
Ղլուացուէ Սելոամի աւազանին մէջ, (որ Ղրր-
կուած կը Թարգմանուի.) Հուստի գնաց ու
8 լուացուեցաւ, եկաւ ու կը տեսնէր։ Իսկ դրա-
ցիները և անոնք որ առաջուընէ տեսած էին
զանիկա որ Ղկոյր էր, կ՚ըսէին, Ասիկա չէ՞ր որ
կը նստէր և կը մուրար. ոմանք կ՚ըսէին, Անիկա
9 է. Ուրիշները կ՚ըսէին, Անոր նման Ղէ՛ն է. Իսկ
10 ինք կ՚ըսէր Թէ Ես եմ։ Ուստի ըսին իրեն, Հա-
11 պա ի՞նչպէս բացուեցան քու աչքերդ։ Ինք պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ, Ցիսուս կոչուած
մարդ մը կաւ շինեց ու աչքերս ծեփեց, և ըսաւ
ինծի, Գնա Սելոամի աւազանը ու լուացուէ. Ես
12 ալ գացի, լուացուեցայ ու կը տեսնեմ։ Եւ ըսին
իրեն, Ո՞ւր է անիկա. ըսաւ անոնց, Չեմ գիտեր։
13 Փարիսեցիներուն տարին զանիկա որ առեղով
14 կոյր էր։ Եւ շաբաթ օր էր երբ Յիսուս կաւը
15 շինեց, ու անոր աչքերը բացաւ։ Նորէն փարի-
սեցիներն ալ կը հարցնէին իրեն, Թէ ինչպէս
կը տեսնէ. անիկա ալ ըսաւ անոնց, Կաւ դրաւ
աչքերուս վրայ, ու լուացուեցայ և կը տես-
16 նեմ։ Ասոր վրայ փարիսեցիներէն ոմանք կ՚ըսէ-
ին, Ան մարդը Աստուծմէ չէ, վասն զի շաբաթ
օրը չպահեր. ուրիշները կ՚ըսէին, Ի՞նչպէս կըր-
նայ մեղաւոր մարդ մը այսպիսի հրաշքներ ընել.
17 Ժու անոնց մէջ երկպառակութիւն կար։ Նորէն
ըսին կոյրին, Դուն ի՞նչ կ՚ըսես անոր համար որ
քու աչքերդ բացաւ. ան ալ ըսաւ Թէ Մար-
18 գարէ մըն է։ Իսկ Հրեաները չէին հաւատար
անոր համար՝ Թէ կոյր էր ու բացուեցաւ, մին-
չեւ որ այն աչքը բացուածին ծնողքը կանչե-
19 ցին։ Եւ անոնց հարցուցին ու ըսին, Ա՞յս է ձեր
որդին, որու համար դուք կ՚ըսէք Թէ կոյր ծը-
20 նաւ. Հապա հիմա ի՞նչպէս կը տեսնէ։ Անոր
ծնողքը պատասխան տուին անոնց ու ըսին, Գի-
տենք որ ասիկա է մեր որդին, և որ ինք կոյր
21 ծնաւ. Բայց հիմա ի՞նչպէս կը տեսնէ՝ չենք գի-
տեր, կամ Թէ ո՛վ բացաւ աստր աչքերը՝ մենք չենք գիտեր. ինք չափահաս է, իրեն հար-
22 ցուցէք. Թող ինք խօսի իրեն համար։ Ցայս
ըսին անոր ծնողքը՝ Ղհրեաներէն վախնալնուն
համար, քանզի Հրեաները միարան հաւանու-
Թեամբ որոշեր էին որ եթէ մէկը զանիկա Քրիս-
տոս դաւանի, Ժողովարանէն դուրս ձգուի։
23 Ասոր համար անոր ծնողքը ըսին Թէ Ինք չա-
24 փահաս է, իրեն հարցուցէք։ Ետքը նորէն կան-
չեցին այն մարդը որ կոյր էր, ու ըսին անոր,
ՂԱստուծոյ փառք տուր. Մենք գիտենք որ այն
25 մարդը մեղաւոր է։ Անիկա ալ պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Եթէ մեղաւոր է՝ ես չեմ գի-
տեր. միայն զայս գիտեմ որ կոյր էի և հիմա
26 կը տեսնեմ։ Նորէն ըսին անոր, Ի՞նչ բրաւ քե-
27 զի, քու աչքերդ ի՞նչպէս բացաւ։ Պատասխան
տուաւ անոնց, Հիմա ըսի ձեզի ու չլսեցիք. ին-
չո՞ւ համար նորէն լսել կ՚ուզէք. միթէ դո՞ւք
28 ալ կ՚ուզէք անոր աշակերտ ըլլալ։ Անոնք նա-
խատելով զանիկա ըսին, Դուն ես անոր աշա-
կերտը, իսկ մենք Մովսէսի աշակերտներն ենք։
29 Մենք գիտենք որ Աստուած Մովսէսի հետ խո-
սեցաւ, հրայց ասիկա չենք գիտեր Թէ ուրկէ՛
30 է։ Պատասխան տուաւ մարդը և ըսաւ անոնց,
Ասիկա է զարմանալի բանը՝ որ դուք չէք գի-
տեր Թէ ուրկէ՛ է, և անիկա իմ աչքերս բա-
31 ցաւ։ Գիտենք որ ՂԱստուած մեղաւորներուն
մտիկ չընէր, բայց եթէ մէկը աստուածապաշտ
ըլլայ ու անոր կամքը կատարէ, անոր մտիկ կ՚ը-
32 նէ։ Աշխարհի սկիզբէն ի վեր լսուած չէ որ

Ղ Դտ. ժ. 24։
= Երր. ժա. 13։
Ղ Ել. գ. 14։ Նա. խդ. 13։ Գլ. ժէ. 5, 24։ կող. ա. 17։ Յայտ. ա. 8։
¬ Գլ. ժ. 31, 39։ ժա. 8։
Ղ Դտ. գ. 30։

— Հմր. 34։

Բ Գլ. ժա. 4։
Ք Գլ. գ. 34։ Ե. 19, 36։ ժա. 9։ ժբ. 35։ ժէ. 4։
Փ Գլ. ա. 5, 9։ գ. 19։ ը. 12։ ժբ. 35, 46։
Ֆ Մատ. Ե. 33։ ը. 23։
Ղ Նէհմ. գ. 15։
Ֆ Տես գ Թագ. Ե. 14։
• Ո՛մանք, մատեաններն

Ը Հմր. 6, 7։
Ը Հմր. 33։ Գլ. գ. 2։
Ժ Գլ. Ե. 12, 43։ ժ. 19։
Ի Գլ. գ. 19։ ղ. 14։
Լ Գլ. Ե. 13։ ժբ. 42։ ժթ. 38։ Գործ. Ե. 13։
Խ Հմր. 34։ Գլ. ժգ. 2։
Ծ Յես. Ե. 19։ ա Թագ. գ. 5։
Կ Հմր. 16։

Հ Գլ. ը. 14։
Յ Գլ. գ. 10։
Ղ Յոբ իէ. 9։ լե. 12։ Սաղ. ժը. 41։ լգ. 15։ կվ. 18։ Առակ. ա. 28։ ժե. 29։ իը. 9։ Ես. ա. 15։ Երեմ. ժա. 11։ ժգ. 12։ Եզեկ. ը. 18։ Միք. գ. 4։ Զաք. Ե. 13։

մարդ մը կոյր ծնածի մը աչքերը բացած է։
33 [1]Եթէ Աստուծմէ չըլլար այն մարդը, բան մըն
34 ալ չէր կրնար ընել։ Պատասխան տուին և ըսին
անոր, [2]Դուն բոլորովին մեղքերու մէջ ծնած
ես, ու մեզի վարդապետութի՞ւն կ'ընես. և
դուրս ըրին զանիկա։
35 Յիսուս լսեց որ զանիկա դուրս ըրին, ու երբ
գտաւ զանիկա, ըսաւ անոր, Դուն կը հաւա-
36 տա՞s [3]Աստուծոյ Որդիին։ Անիկա պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Տէր, ո՞վ է՝ որ հաւատամ
37 անոր։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Տեսար ալ զա-
38 նիկա, [4]և քեզի հետ խօսողը ան է։ Անիկա ալ
ըսաւ, Կը հաւատամ, Տէր. ու անոր երկրպա-
39 գութիւն ըրաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ, [5]Ես դատաս-
տանի համար եկայ այս աշխարհը, [6]որպէս զի
չտեսնողները տեսնեն և տեսնողները կուրանան։
40 Եւ փարիսեցիներէն ոմանք որոնք իրեն հետ
էին, այս բաները լսելով՝ [7]ըսին իրեն, Միթէ
41 մե՞նք ալ կոյր ենք։ Յիսուս ըսաւ անոնց, [8]Եթէ
կոյր ըլլայիք, դուք մեղք չէիք ունենար, բայց
հիմա կ'ըսէք թէ կը տեսնենք, ասոր համար ձեր
մեղքը չէր վրայ կը մնայ։

Գլ. Ժ

1 Քրիստոս է կենաց դուռը և բարի հովիւը։ 19 Հրեաներուն տարբեր կարծիքները անոր վրայով։ 24 Յիսուս իր գործերովը կը ցուցնէ թէ ինք է Քրիստոսը՝ Աստուծոյ Որդին։ 39 Հրեաներուն ձեռքէն կը փախչի, 40 և դարձեալ կ'երթայ Յորդանանու միւս կողմը, ուր անոր շատերը կը հաւատան իրեն։

Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ան որ
դռնէն չմտներ ոչխարներուն բակը, հապա ու-
րիշ տեղէ կ'ելլէ, անիկա գող ու աւազակ է։
2 Բայց ան որ դռնէն կը մտնէ, անիկա ոչխարնե-
3 րուն հովիւն է։ Դռնապանը կը բանայ անոր, և
ոչխարները անոր ձայնին կը լսեն, ու իր ոչխար-
ները անուններէն կը կանչէ, և դուրս կը հանէ
4 զանոնք։ Ու երբ իր ոչխարները կը հանէ, անոնց
առջևէն կ'երթայ, ու ոչխարները իր ետևէն
կ'երթան, վասն զի անոր ձայնը կը ճանչնան։
5 Սակայն օտարի ետևէ չեն երթար, հապա ան-
կէ կը փախչին, վասն զի օտարներուն ձայնը չեն
ճանչնար։
6 Յիսուս այս առակը բսաւ անոնց, բայց ա-
նոնք չէին իմանար թէ ինչ էր զոր իրենց կը
7 խօսէր։ Եւ Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց, Ճշմա-
րիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ես եմ ոչխարնե-
8 րուն դուռը։ Ամէն անոնք որ ինծմէ առաջ ե-
կան, գող ու աւազակ էին, բայց անոնց չլսե-
9 ցին ոչխարները։ [9]Ես եմ դուռը. եթէ մէկը
ինծմէ ներս մտնէ, պիտի փրկուի, ու պիտի
10 մտնէ ու ելլէ և արօտ գտնէ։ Գողը չգար, միայն
[10]թէ գողնալու և սպաննելու ու կորսնցնելու
համար. ես եկայ որ կեանք ունենան, և ալ
11 աւելի ունենան։ [11]Ես եմ բարի հովիւը. բարի
հովիւը իր կեանքը ոչխարներուն համար կը դնէ։
12 Բայց վարձկանը որ հովիւ չէ ու ոչխարները իրը
չեն, երբ կը տեսնէ գայլը որ կու գայ, [12]կը թո-
ղու ոչխարները ու կը փախչի. և գայլը կը յա-
13 փշտակէ ոչխարները ու զանոնք կը ցրուէ։ Եւ
վարձկանը կը փախչի, վասն զի վարձկան է ու
14 իր հոգը չէ ոչխարներուն համար։ [13]Ես եմ բարի
հովիւը, [14]և կը ճանչնամ իմիններս ու կը ճանչ-
15 ցուիմ իմիններէս։ [15]Ինչպէս Հայրը զիս կը ճանչ-
նայ, ես ալ Հայրը կը ճանչնամ, [16]ու իմ կեանքս
16 ոչխարներուն համար կը դնեմ։ [17]Ուրիշ ոչխար-
ներ ալ ունիմ, որոնք այս բակէն չեն. զանոնք
ալ պէտք է որ բերեմ, ու իմ ձայնիս պիտի լսեն,
17 [18]և պիտի ըլլան մէկ հօտ ու մէկ հովիւ։ Անոր
համար իմ Հայրս զիս կը սիրէ, [19]որ ես իմ կեանքս
կը դնեմ, որպէս զի նորէն առնեմ զանիկա։
18 Մէ՛կը չհաներ զանիկա ինծմէ, հապա ես կը
դնեմ զանիկա ինքնիրմէս. [20]իշխանութիւն ունիմ
զանիկա դնելու, [21]և իշխանութիւն ունիմ զա-
նիկա նորէն առնելու. [22]այս պատուէրը իմ Հօր-
մէս առի։
19 [23]Նորէն երկպառակութիւն կ'ըլլար Հրեից
20 մէջ այս խօսքերուն համար։ Եւ անոնցմէ շա-
տերը կ'ըսէին, [24]Դեւ կայ ասոր ներսիդին, ու
21 խելագած է. ինչո՞ւ ասոր մտիկ կ'ընէք։ Ուրիշ-
ները կ'ըսէին, Այս խօսքերը դիւահարի խօսքե-
րը չեն. միթէ [25]դեւը կրնա՞յ կոյրերուն աչքերը բա-
22 նալ։ Այն ատեն [26]Երուսաղէմ նաւակատիքի
23 [27]տօնը եղաւ, ու ձմեռ էր։ Եւ Յիսուս կը պտը-
24 տէր տաճարին մէջ [28]Սողոմոնի սրահը։ Եւ Հրեա-
ները անոր չորս կողմը առին ու ըսին անոր,
Մինչև ե՞րբ մեզ տարակուսանքի մէջ կը թո-
ղուս. եթէ Քրիստոսը դուն ես, մեզի համար-
25 ձակ ըսէ։ Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց,
Ձեզի ըսի ու չէք հաւատար. [29]այն գործերը զո-
րոնք ես իմ Հօրս անունովը կը գործեմ, անոնք
26 կը վկայեն ինծի համար։ [30]Բայց դուք չէք հա-
ւատար, վասն զի իմ ոչխարներէս չէք, [31]ինչպէս
27 ձեզի ըսի։ [32]Իմ ոչխարներս իմ ձայնիս կը լսեն,
ես ալ զանոնք կը ճանչնամ, ու իմ ետևէս
28 կու գան. Եւ ես անոնց յաւիտենական կեանք
կու տամ, [33]ու յաւիտեան պիտի չկորսուին, և

---

1 Ղեւ. 16։
2 Ղեւ. 2։
3 Մատ. ժգ. 33։ ժզ. 16։ Մարկ. ա. 1։ Գլ. ժ. 36։ ա Յովհ. ե. 13։
4 Գլ. գ. 26։
5 Գլ. ե. 22, 27։ Տես գլ. գ. 17։ ժբ. 47։
6 Մատ. ժգ. 13։
7 Հռոմ. բ. 19։
8 Գլ. ժե. 22, 24։

---

9 Յհ. ժգ. 6։ Եփես. բ. 18։
10 Յհ. խ. 11։ Եզեկ. լդ. 12, 23։ լե. 24։ Երր. ժգ. 20։ ա Պետ. բ. 25։ ե. 4։
11 Ղագ. ժա. 16, 17։
12 Բ Տիմ. բ. 19։
13 Մատ. ժա. 27։
14 Գլ. ժե. 13։
15 Յհ. ժ. 27։
16 Յհ. ժգ. 6։ Եփես. բ. 18։
17 Յհ. խ. 11։ Եզեկ. լդ. 12, 23։ լե. 24։ Երր. ժգ. 20։ ա Պետ. բ. 25։ ե. 4։
18 Ղագ. ժա. 16, 17։
19 Բ Տիմ. բ. 19։
20 Մատ. ժա. 27։
21 Գլ. ժե. 13։
22 Ես. ծգ. 8։
23 Եզեկ. լե. 22։ Եփես. բ. 14։ ա Պետ. բ. 25։
24 Ես. ծգ. 7, 8, 12։ Երր. բ. 9։
25 Գլ. բ. 19։
26 Գլ. գ. 38։ ժե. 10։ Գործ. բ. 24, 32։
27 Գլ. է. 43։ ի. 16։
28 Գլ. է. 20։ ը. 48, 52։
29 Ես. ծգ. 8։
30 Եզեկ. լե. 22։ Եփես. բ. 14։ ա Պետ. բ. 25։
31 Ես. ծգ. 7, 8, 12։ Երր. բ. 9։
32 Գլ. բ. 19։
33 Գլ. գ. 38։ ժե. 10։ Գործ. բ. 24, 32։
34 Գլ. է. 43։ ի. 16։
35 Գլ. է. 20։ ը. 48, 52։
36 Եզ. դ. 11։ Սաղ. ղբ. 9։ Տիտ. 8։
37 Գլ. ի. 32, 33։
38 Գործ. գ. 11։ ե. 12։
39 Յհ. ժ. 47։ ա Յովհ. գ. 6։
40 Յովհ. Ա. 14։
41 Յհ. ժ. 38։ Գլ. գ. 2։ ե. 36։
42 Գլ. ը. 47։ ա Յովհ. գ. 6։

մէ՛կը իմ ձեռքէս պիտի չյափշտակէ զանոնք։
29 Հայրս՝ որ ինձ+ տուաւ, ամէնէն մեծ է, և մէ՛կը չկրնար իմ Հօրս ձեռքէն յափշտակել։
30 Ես ու Հայրը մէկ ենք։
31 Ա՛յն ատեն Հրեաները նորէն քարեր վերցուցին, որպէս զի զանիկա քարկոծեն։
32 Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց, Շատ բարի գործեր ցուցուցի ձեզի իմ Հօրմէս, անոնցմէ ո՞ր գործին համար զիս կը քարկոծէք։
33 Հրեաները պատասխան տուին անոր՝ ըսելով, Բարի գործի համար քեզ չենք քարկոծեր, հապա հայհոյութեան համար, և քանզի դուն որ մարդ ես, Ինքզինքդ Աստուած կ՚ընես։
34 Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց, Չէ՞ որ ձեր օրէնքին մէջ գրուած է, Ես ըսի Թէ դուք աստուածներ էք։
35 Եթէ աստուածներ կ՚անուանէ զանոնք, Որոնց Աստուծոյ խօսքը եղաւ, (ու կարելի չէ որ սյն
36 գրուածը աւրուի,) Հապա զսյն որ Հայրը սրբեց և աշխարհ ղրկեց, դուք հա՞յ կ՚ըսէք Թէ հայհոյութիւն կ՚ընես՝ Աստուծոյ Որդի եմ
37 ըսելուս համար։ Եթէ իմ Հօրս գործերը չեմ
38 գործեր, ինձի մի հաւատաք. Ապա եթէ կը գործեմ, թէև ինձի չէք հաւատար, գոնե գործերուն հաւատացէք, որպէս զի գիտնաք ու հաւատաք Թէ Հայրը իմ մէջս է, և ես անոր մէջ։
39 Դարձեալ կը փնտուէին զանիկա բռնել, և
40 և անոնց ձեռքէն ելաւ. Ու Նորէն գնաց Յորդանանու անդիի կողմը, սյն տեղը ուր Յովհաննէս առաջ կը մկրտէր, ու հոն կեցաւ։
41 Եւ շատերը եկան անոր ու կ՚ըսէին, Իրաւ Յովհաննէս հրաշք մը չըրաւ. Բայց ինչ որ Յովհաննէս ըսաւ անոր համար՝ ամէնը ճշմարիտ էր.
42 և շատ մարդիկ հոն անոր հաւատացին։

ԳԼ. ԺԱ

1 Բրիտաս կը յարուցանէ չորս օրուան մեռած Ղազարոս։ 45 Շատ Հրեաներ կը հաւատան։ 47 Քահանայապետները և փարիսեցիները ժողով կ՚ընեն Բրիտասի դէմ։ 49 Կայիափայի մարգարէութիւնը։ 54 Յիսուս իր անձը կը թագուցանէ։ 55 Զատիկի ատենին կը փնտռեն զանիկա, և պատուէր կու տան բռնելու։

Ու Մարիամի և անոր քրոջ Մարթայի
դեղէն, Բեթանիայէ, Ղազարոս անուամբ մէկը
2 հիւանդ էր։ Ասիկա սյն Մարիամն էր որ Տէրը իւղով օծեց, ու անոր ոտքերը իր մազերովը սրբեց, որուն եղբայրը Ղազարոս հիւանդ էր։
3 Ուստի էր քոյրերը մարդ ղրկեցին անոր ու ըսին,
Տէր, ահա անիկա զոր դուն կը սիրես, հիւանդ
4 է։ Յիսուս երբ լսեց՝ ըսաւ, Ա՛յս հիւանդութիւնը մահուան համար չէ, հապա Աստուծոյ փառքին համար, որպէս զի Աստուծոյ Որդին
5 անով փառաւորուի։ Արդ Յիսուս կը սիրէր
6 Մարթան և անոր քոյրը ու Ղազարոսը։ Երբ լսեց Թէ հիւանդ է, եղած տեղը երկու օր ալ
7 կեցաւ։ Եւ անկէ ետքը ըսաւ աշակերտներուն,
8 Եկէ՛ք, նորէն Հրէաստան երթանք։ Աշակերտները իրեն ըսին, Ռաբբի, Հրեաները հիմա քեզ կը փնտռէին քարկոծելու, ու նորէն հո՞ն կ՚երթաս։
9 Պատասխան տուաւ Յիսուս, Չէ՞ որ օրը տասներկու ժամ է. Եթէ մէկը ցորեկը քալէ՝ չսայհիր, վասն զի սյս աշխարհին լոյսը կը տես-
10 նէ. Եթէ մէկը գիշերը քալէ՝ կը սայհի,
11 վասն զի իրեն հետ լոյս չկայ։ Ա՛յս բաները ըսելէն ետև ըսաւ անոնց, Ղազարոս մեր բարեկամը քնացած է, բայց կ՚երթամ որպէս զի
12 զանիկա արթնցնեմ։ Իր աշակերտները ըսին,
13 Տէր, եթէ քնացած է, պիտի առողջանայ։ Իսկ Յիսուս անոր մեռնելուն համար կ՚ըսէր, բայց անոնք կը կարծէին Թէ քուն քնանալուն համար կ՚ըսէր։
14 Աին ատեն Յիսուս յայտնապէս
15 ըսաւ անոնց, Ղազարոս մեռաւ. Եւ ես ուրախ եմ ձեզի համար որ հոն չէի, որպէս զի դուք
16 հաւատաք. բայց եկէ՛ք երթանք անոր։ Թովմաս, որ Երկուորեակ կ՚ըսուէր, ըսաւ աշակերտակիցներուն, Մենք ալ երթանք, որպէս զի անոր հետ մեռնինք։
17 Յիսուս երբ եկաւ, գտաւ որ անիկա արդէն
18 չորս օրուան գերեզմանը դրուած էր։ Ու Բեթանիա Երուսաղէմի մօտ էր տասնըհինգ ստա-
19 դիոնի չափ։ Եւ Հրեաներէն շատերը Մարթային ու Մարիամի եկած էին որպէս զի մխիթարեն զանոնք իրենց եղբօրը համար։ Արդ երբ
20 լսեց Մարթա Թէ Յիսուս կու գայ, զանիկա դիմաւորելու գնաց, բայց Մարիամ տանը մէջ
21 նստեր էր։ Եւ Մարթա ըսաւ Յիսուսի, Տէր, եթէ հոս ըլլայիր, իմ եղբայրս չէր մեռներ.
22 Բայց գիտեմ որ հիմա ալ ինչ որ խնդրես Աստուծմէ, Աստուած պիտի տայ քեզի։
23 Յիսուս ըսաւ անոր, Քու եղբայրդ յարութիւն
24 պիտի առնէ։ Մարթա ըսաւ անոր, Գիտեմ որ յարութեան ժամանակը, վերջին օրը, յարու-
25 թիւն պիտի առնէ։ Յիսուս ըսաւ անոր, Ես եմ Յարութիւնը ու Կեանքը. Ան որ ինծի կը հա-
26 ւատայ, թէև մեռնի՝ պիտի ապրի. Եւ այն ամէնը որ կենդանի է ու ինծի կը հաւատայ, յաւիտեան պիտի չմեռնի. դուն կը հաւատա՞ս

ɔ Գլ. ժդ. 28։
ձ Գլ. ժէ. 2, 6, եև։
ղ Գլ. ժէ. 11, 22։
ո Գլ. ը. 59։
ղ Գլ. է. 18։
ոյ Մատ. ձբ. 6։
ջ Հռոմ. ժգ. 1։
ռ Գլ. գ. 27։
ռ Գլ. գ. 17։ է. 36, 37։ ը. 42։
վ Գլ. ժգ. 28։
տ Գլ. ժէ. 2, 6, եև։
ր Գլ. ժէ. 11, 22։
ց Գլ. է. 36։ ժգ. 10—12։
ւ Ոմն։ Տանչնաք
փ Գլ. ժգ. 10, 11։ ժէ. 21։
ք Գլ. է. 30, 44։ ը. 59։
օ Գլ. ա. 28։
ֆ Գլ. գ. 30։
և Ղս. ա. 35։ Գլ. Բ. 35, 37։
ն Գլ. է. 17, 18։ Հմր. 30։
շ Գլ. ժէ. 24։
ո Գլ. ժգ. 30։ ժա. 45։ ——
ն Ղս. ժ. 38, 39։
չ Մատ. իգ. 7։ Մար. ժգ. 3։ Գլ. ժբ. 3։
պ Գլ. Բ. 3։ Հմր. 40։
ջ Գլ. ժ. 40։
ռ Գլ. ժ. 31։
ս Գլ. Բ. 4։
վ Գլ. ժբ. 35։
տ Բ Օր. լա. 16։ Դան. ժբ. 2։ Մատ. Բ. 24։ Գոր. է. 59։ ա Կոր. ժէ. 18, 51։
ր Գլ. Բ. 31։
ց Ղս. ժգ. 14։ Գլ. է. 29։
ւ Գլ. է. 21։ գ. 39, 40, 44։
փ Գլ. ա. 4։ գ. 35։ ժգ. 6։ Կող. գ. 4։ ա Յովհ. ա. 1, 2։ է. 11։
ք Գլ. գ. 36։ ա Յովհ. է. 10, եև։

27 ասոր՝ Ըսաւ անոր, Ա՛յո, Տէր, Դուն հաւատացեր եմ որ դուն ես Քրիստոսը, Աստուծոյ Որ-
28 դին, որ աշխարհ գալու էիր։ Ու երբ զայս ըսաւ, գնաց իր քոյրը Մարիամը գաղտուկ մը կանչեց՝ ըսելով, Վարդապետը եկեր է ու քեզ
29 կը կանչէ։ Անիկա լսածին պէս՝ շուտ մը ելաւ
30 ու եկաւ անոր։ Իսկ Յիսուս դեռ գեղը եկած չէր, հապա այն տեղ էր, ուր Մարթա զանի-
31 կա դիմաւորեց։ Քոյր Հրեաները որ անոր հետ տանը մէջ էին ու կը մխիթարէին զանիկա, երբ տեսան որ Մարիամ շուտ մը ելաւ ու գնաց, ետեւէ ալ անոր եւեւէն գացին՝ ըսելով թէ Գերեզմանը կ՚երթայ որպէս զի հոն լայ։
32 Իսկ Մարիամ երբ Յիսուսի եղած տեղը եկաւ ու զանիկա տեսաւ, անոր ոտքը իյնալով ըսաւ անոր, Տէր, եթէ հոս ըլլայիր՝ իմ եղբայրս չէր
33 մեռներ։ Յիսուս երբ տեսաւ զանիկա որ կու լար, և անոր հետ եղող Հրեաները որոնք կու լային, իր հոգւոյն մէջ հառաչեց ու խռովե-
34 ցաւ, ևս ըսաւ, Ո՞ւր դրած էք զանիկա. ըսին
35 իրեն, Տէր, եկուր ու տես։ Յիսուս լացաւ։
36 Ուստի Հրեաները կ՚ըսէին, Նայեցէք ո՛րչափ կը
37 սիրէր զանիկա։ Անոնցմէ ոմանք ալ կ՚ըսէին, Ասիկա Նոր կոյրին աչքերը բացաւ, չէ՞ր կրնար ընել որ ան ալ չմեռնէր։ Յիսուս նորէն իր
38 ներսը մէջ հառաչելով գերեզման կու գայ. և անիկա քարայր մըն էր, ու անոր վրայ քար մը
39 դրուած էր։ Յիսուս ըսաւ, Մէկդի րլէք այդ քարը. Մեռելին քոյրը Մարթա ըսաւ անոր, Տէր, արդէն հոտած պիտի ըլլայ, վասն զի չորս
40 օրուան է։ Ըսաւ անոր Յիսուս, Քեզի չըսի՞ որ եթէ հաւատաս՝ [4]Աստուծոյ փառքը պիտի տես-
41 նես։ Ան տարին մէկդի րլլին [5]քարը. և Յիսուս իր աչքերը վեր վերցուց ու ըսաւ, Հայր, կ՚նորհակալ եմ քեզմէ, որ լինծի լսեցիր։
42 Ու ես գիտէի որ ամէն առեն լինծի կը լսես. [6]բայց այս բոլորտիքս կայնող ժողովուրդին համար ըսի,
43 որպէս զի հաւատան թէ դուն զրկեցիր զիս։ Եւ զայս ըսելէն ետքը՝ մեծ ձայնով մը կանչեց,
44 Ղազարոս, դուրս եկուր։ Մեռելն ալ ելաւ՝ ոտքերը ու ձեռքերը պատանքով կապած՝ և երե-սը վարշամակով պատած. Յիսուս ըսաւ անոնց, Արձակեցէք զանիկա ու թողէք որ երթայ։

45 Եւ Հրեաներէն շատերը որոնք Մարիամի եկեր էին, երբ Յիսուսի ըրածը տեսան, հաւա-
46 տացին իրեն։ Բայց անոնցմէ ոմանք գացին փարիսեցիներուն, ու Յիսուսի ըրածը անոնց պատմեցին։

47 Ուստի [7]քահանայապետները և փարիսեցիները ժողով գումարեցին ու ըսին, [8]Ի՞նչ ընենք,
48 քանզի այս մարդը շատ հրաշքներ կ՚ընէ։ Եթէ զանիկա այսպէս թողու տանք, ամէնն ալ անոր պիտի հաւատան, և Հռովմայեցիք պիտի գան ու
49 մեր տեղը ու ազգը պիտի վերցնեն։ Եւ անոնցմէ մէկը, Կայիափա անուանվ, որ այն տարուան քահանայապետն էր, ըսաւ անոնց, Դուք բան
50 մը չէք գիտեր, Ու չէք ալ խորհիր թէ աղէկ է մեզի՝ որ մարդ մը ժողովուրդին համար մեռ-
51 նի, ու բոլոր ազգը չկորսուի։ Բայց այս բանը ոչ թէ ինքնիրմէ զրուցեց, հապա այն տարուան քահանայապետը ըլլալով, մարգարէացաւ թէ
52 Յիսուս ազգին համար պիտի մեռնէր. ԵՒս ոչ թէ միայն ազգին համար, [9]հապա որ Աստուծոյ ցիրուցան եղած որդիները ալ մէկտեղ ժողվէ։

53 Ա՛լ այն օրէն եռեւ խորհուրդ րրին որ սպան-
54 նեն զանիկա։ Ուստի Յիսուս անկէ ետքը յայտնապէս չէր պտըտեր Հրեից մէջ, հապա անկէ անապատին մօտ տեղ մը գնաց, քաղաք մը որուն անունը Եփրայիմ էր, ու իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ հոն կը կենար։

55 Եւ Հրեից զատիկը մօտ էր, ու այն տեղէն շատ մարդիկ զատկէն առաջ Երուսաղէմ ելան,
56 որպէս զի ինքզինքնին մաքրեն։ Եւ [10]կը փնտռէին Յիսուսը, ու տաճարին մէջ կեցած ատեննին իրարու կ՚ըսէին, Ձեզի [11]ինչպէս կ՚երեւնայ, թէ այս ժամին [12]չգա՞յ։ Իսկ քահանայապետները ու փարիսեցիները պատուէր տուեր էին, որ եթէ մէկը գիտնայ անոր ուր ըլլալը՝ իմացնէ, որպէս զի զանիկա բռնեն

ԳԼ. ԺԲ

1 Յիսուս կը գովէ Մարիամը որ իր ոտքը օծեց։ 9 Ժողովուրդը կու գայ Ղազարոսը տեսնելու։ 10 Քահանայապետները խորհուրդ կ՚ընեն զանիկա սպաննել։ 12 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ։ 20 Քանի մը Յոյներ կը ցանկան զայն տեսնել։ 23 Քրիստոս իր մահը կը նախատեսէ։ 37 Հրէից կուրութիւնը։ 42 Իշխաններէն շատերը կը հաւատան Յիսուսի, բայց փարիսեցիներէն վախնալով զանիկայ յայտնի չեն դաւանիր։

Իսկ Յիսուս զատկէն վեց օր առաջ Բեթանիա եկաւ, [1]ուր էր Ղազարոս մեռեալը, զոր Յիսուս մեռելներէն յարուց։ Եւ հոն անոր ընթրիք մը րրին, ու Մարթա սպասաւորութիւն կ՚ընէր, և Ղազարոս անոր հետ սեղան նստող-
3 ներէն մէկն էր։ Իսկ [2]Մարիամ մէկ լիտր նարդոս պատուական մեծագին իւղ առնելով, Յիսուսի ոտքերը օծեց ու իր մազերովը անոր ոտքերը սրբեց. և տունը իւղին անուշահոտու-
4 թիւնովը լեցուեցաւ։ Ա՛յն ատեն աշակերտներէն մէկը, Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդա որ
5 զանիկա պիտի մատնէր, ըսաւ, Ինչո՞ւ հասնոր այդ իւղը չծախուեցաւ երեք հարիւր դահեկա-

---

ա Մատ. ժզ. 16։ Գլ. գ. 42։ դ. 14, 70։
բ Հմր. 19։
գ Հմր. 21։
դ Ղա. ԺԲ. 41։
ե Գլ. Բ. 6։
զ Հմր. 4, 23։
է Ոմանք, քարը, ուր պատկած էր մեռելը
ը Գլ. ԺԲ. 30։
թ Գլ. ի. 7։
ժ Գլ. բ. 23։ ժ. 42։ ԺԲ. 11, 18։
ի Սպղ. բ. 2։ Մատ. իզ. 3։ Մար. ժգ. 1։ Ղա. իբ. 2։
լ Գլ. ԺԲ. 19։ Գոր. դ. 16։
խ Ղա. գ. 2։ Գլ. ԺԲ. 14։ Գոր. դ. 6։
ծ Գլ. ԺԲ. 14։
կ Ես. խԲ. 6։ ա Յովհ. բ. 2։
հ Գլ. ժ. 16։ Եփես. բ. 14, 15, 16, 17։
ձ Գլ. գ. 1, 3։ է. 1։
ղ Տես բ Մն. ժգ. 19։
ճ Գլ. բ. 13։ Է. 1։ պ. 4։
մ Հմր. 8։
յ Գլ. ԺԱ. 1, 43։
ն Մատ. իզ. 6։ Մար. ժգ. 3։
շ Ղա. ԺԷ. 38, 39։ Գլ. ԺԱ. 2։

6 նի, որ աղքատներուն տրուէր։ Ձայս ըսաւ, ոչ
թէ աղքատներուն համար իր հոգն էր. հապա
որ գող էր Ե՛ւ դանձանակը ինք կը պահէր, և
7 ինչ որ ձգուէր՝ ինք կը կրէր։ Իսկ Յիսուս ըսաւ,
Թող տուր ատոր. այդ բանը իմ թաղմանս օր-
8 ուանը համար պահեց։ Էվ ան որ աղքատները
միշտ ատեն ձեզի հետ ունիք, բայց ես միշտ
ատեն չունիմ։

9 Ուստի Հրեաներէն շատ ժողովուրդ անոր
հոն ըլլալը իմացան, ու եկան ոչ թէ միայն
Յիսուսի համար, հապա որպէս զի Ղազարոսն ալ
10 տեսնեն, զոր մեռելներէն յարուցեր էր։ Իսկ քա-
հանայապետները խորհուրդ ըրին որ Ղազարոսն
11 ալ մեռցնեն. Էվ ան որ Հրեաներէն շատերը
անոր պատճառաւ կ'երթային ու կը հաւատա-
յին Յիսուսի։

12 Ընդեղեակ օրը շատ ժողովուրդ որ տօնին
եկած էին, երբ լսեցին թէ Յիսուս Երուսաղէմ
13 կու գայ, Արմաւենիի ոստեր առին ու ելան
դանիկա դիմաւորելու, և կ'աղաղակէին, Ով-
սաննա, օրհնեալ է Իսրայէլի թագաւորը՝ որ
14 Տէրոջը անունովը կու գայ։ Եւ Յիսուս ուա-
նակ մը գտնելով՝ անոր վրայ նստաւ, ինչպէս
15 գրուած է, Մի վախնար, ով Սիոնի աղջիկ,
ահա քու Թագաւորդ կու գայ իշու ուանակի
16 վրայ նստած։ Եւ անոր աշակերտները առաջ
չիմացան այս բաները, Բայց երբ Յիսուս փա-
ռաւորուեցաւ, նայն ատեն միտքերնին բերին
թէ այս բաները անոր համար գրուած էին, և
17 թէ իրենք այս բաները ըրին անոր։ Հետ
հետ եղող ժողովուրդը վկայութիւն կու տար
թէ Ղազարոսը գերեզմանէն դուրս կանչեց, ու
18 մեռելներէն յարուցանեց զանիկա։ Ասոր համար ալ
ժողովուրդը զանիկա դիմաւորեց, վասն զի լսե-
19 ցին թէ անիկա այս հրաշքը ըրած էր։ Իսկ փա-
րիսեցիները իրարու կ'ըսէին, Կը տեսնէ՞ք որ օ-
գուտ մը չէք կրնար ընել. ահա բոլոր աշխարհ
անոր ետեւէն գնաց։

20 Եւ հոն Ընդհանի մը Յոյներ կային Տօնին
երկրպագութիւն ընելու եկողներուն մէջ։
21 Ասոնք Փիլիպպոսի եկան, Որ Գալիլեայի Բեթ-
սայիդայէն էր, և կ'աղաչէին անոր ու կ'ըսէին,
22 Տէր, կ'ուզենք Յիսուսը տեսնել։ Փիլիպպոս ե-
կաւ, ու Անդրէասի ըսաւ, և նորէն Անդրէաս
23 ու Փիլիպպոս Ներեց Յիսուսի ըսին։ Յիսուս ալ
պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ, Ժամա-
նակը հասաւ որ փառաւորուի Որդին մարդոյ։

24 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Եթէ ցորե-
նին հատը հողին մէջ չինալով չմեռնի, ինք
միայնակ կը մնայ. ապա եթէ մեռնի, շատ ար-
25 դիւնք կը բերէ։ Ան որ իր անձը կը սիրէ, պի-
տի կորսնցնէ զանիկա. և Ան որ իր անձը այս
աշխարհին մէջ կ'ատէ, յաւիտենական կեան-
26 քի համար պիտի պահէ զանիկա։ Եթէ ինձի
ինծի կը ծառայէ, թող իմ ետեւէս գայ. Ե՛ւ
ես ուր որ եմ, իմ ծառաս ալ հոն պիտի ըլ-
լայ. եթէ ինձի կը ծառայէ, Հայրը պիտի
27 պատուէ զանիկա։ Հիմա իմ հոգիս խռոված
է, և ի՞նչ ըսեմ. Հայր, ինծ ազատէ այս ժա-
մէն. Բայց ես ատոր համար եկայ այս ժամին։
28 Հայր, փառաւորէ քու անունդ. Նայն ատեն
ձայն մը եկաւ երկինքէն, Փառաւորեցի ալ, ու
29 նորէն պիտի փառաւորեմ։ Ե՛ւ ժողովուրդը որ
կայներ էր ու կը լսէր, կ'ըսէին, Որոտում կ'ըլ-
լայ. ոմանք ալ կ'ըսէին, Հրեշտակ խօսեցաւ
30 իրեն հետ։ Յիսուս պատասխան առաւ ու ըսաւ,
Ա՛յս ձայնը ինծի համար չեկաւ, հապա ձեզի
31 համար։ Հիմա է այս աշխարհին դատաստանը,
հիմա այս աշխարհին Իշխանը դուրս պիտի
32 գցուի։ Ես ալ երբ երկրէ բարձրանամ, Ամէնն
33 ալ ինծի պիտի քաշեմ։ Ա՛յս բանը կը գրու-
ցէր՝ իմացնելով թէ ի՛նչ կերպ մահով պիտի
34 մեռնէր։ Ժողովուրդը անոր պատասխանեց,
Մենք օրէնքէն լսեցինք որ Քրիստոս յաւիտե-
ան կը մնայ. Ա՞դուն ի՞նչպէս կ'ըսես թէ
պէտք է Որդին մարդոյ բարձրանայ. ո՞վ է այդ
35 Որդին մարդոյ։ Ե՛ւ Յիսուս անոնց ըսաւ, Փիչ
մը աեն ալ Լոյսը ձեզի հետ է. Քանի որ
լոյսը ունիք, քալեցէք, որ չըլլայ թէ մութը ձեր
վրայ հասնի. Ան որ խաւարի մէջ քալողը
36 չգիտեր թէ ո՛ւր կ'երթայ։ Քանի որ լոյսը ունիք,
հաւատացէք այն լոյսին, որպէս զի լուսոյ որ-
դիներ ըլլաք։ Յիսուս այս բաները գրուցեց, ու
գնաց ծպտուեցաւ անոնցմէ։

37 Եւ թէպէտ այնքան հրաշքներ գրած էր
անոնց առջեւ, բայց անոնք չէին հաւատար իրեն.
38 Որպէս զի կատարուի Եսայի Մարգարէին խօսքը՝
զոր ըսաւ, Տէր, ո՞վ հաւատաց մեր քարո-
զութեան, և Տէրոջը բազուկը որո՞ւ յայտնուեցաւ։
39 Անոր համար չէին կրնար հաւատալ, որ դարձ-
40 եալ կ'ըսէ Եսայի, Ան կուրցուց աչքերը,
և անոնց սիրտերը թմրեցուց, որ չըլլայ թէ
աչքովին տեսնեն ու սրտովին իմանան և դար-
41 ձի գան, ու ես զանոնք բժշկեմ։ Այս խօսքը

† Գլ. ժգ. 29։
ե Մատ. իզ. 11։ Մար. ժգ. 7։
ղ Գլ. ժա. 43, 44։
ի Ղու. ժզ. 31։
ը Գլ. ժա. 45։ Հմր. 18։
ը Մատ. իա. 8։ Մար. ժա. 8։ Ղու. ժբ. 35, 36, եև։
ժ Սաղ. ճժը. 25, 26։
ի Մատ. իա. 7։
լ Զաք. Բ. 9։
խ Ղու. ժը. 34։
ծ Գլ. կ. 39։
կ Գլ. ժգ. 26։
հ Հմր. 11։
յ Գլ. ժա. 47, 48։
ղ Գործ. ժկ. 4։
ճ գ Թագ. ը. 41, 42։ Գործ. ը. 27։
մ Գլ. ա. 44։
յ Գլ. ժգ. 32։ ժկ. 1։
ն ա Կոր. ժկ. 36։
շ Մատ. ժ. 39։ ժգ. 25։ Մար. ը. 35։ Ղու. Բ. 24։ ժկ. 33։
ո Գլ. ժգ. 3։ ժկ. 24։ ա Թես. դ. 16։
չ Մատ. իզ. 38, 39։ Ղու. ժբ. 50։ Գլ. ժգ. 21։
պ Ղու. իբ. 53. Գլ. ժը. 37։
ջ Մատ. գ. 17։
ռ Գլ. ժա. 42։
ս Մատ. ժբ. 29։ Ղու. ժ. 18։ Գլ. ժգ. 30։ ժգ. 11։ Գործ. իզ. 18։ ա Կոր. դ. 4։ Եփես. ը. 2։ գ. 12։
վ Գլ. գ. 14։ ը. 28։
տ Հռոմ. ե. 18։ Երբ. ը. 9։
ր Գլ. ժը. 32։
ց Սաղ. ձԲ. 36, 37։ ճժ. 4։ Ես. Բ. 7։ ծգ. 8։ Եզեկ. լէ. 25։ Դան. ը. 44։ է. 14, 27։ Մխ. գ. 7։
ւ Գլ. ա. 9։ ը. 12։ Բ. 5։ Հմր. 46։
փ Երեմ. ժգ. 16։ Եփես. ե. 8։
ք Գլ. ժա. 10։ ա Յովհ. ը. 11։
և Ղու. ժգ. 8։ Եփես. ե. 8։ ա Թես. ե. 5։ ա Յովհ. ը. 9, 10, 11։
ֆ Գլ. ը. 59։ ժա. 54։
օ Ես. ծգ. 1։ Հռոմ. ժ. 16։
ֆ Ես. գ. 9, 10։ Մատ. ժգ. 14։
ֆ Ես. գ. 1։

ըսաւ Եսայի՝ երբ տեսաւ անոր փառքը, ու խո-
42 սեցաւ անոր վրայով։ Այսուամենայնիւ իշ-
խաններէն ալ շատերը իրեն հաւատացին, *բայց
փարիսեցիներուն համար չէին դաւա-
նիլեր, որպէս զի ժողովարանէն դուրս չձգուին.
43 Քանզի մարդոց փառքը Աստուծոյ փառքէն
աւելի սիրեցին։

44 Իսկ Յիսուս կ'աղաղակէր ու կ'ըսէր, Ո՞ւն որ
ինծի կը հաւատայ, ինծի չհաւատար, հապա
45 զիս ղրկողին. Եւ ան որ զիս կը տեսնէ, զիս
46 ղրկողը կը տեսնէ։ Ես լոյս եկայ աշխարհ, որ-
պէս զի ամէն ով որ ինծի հաւատայ, խաւարի
47 մէջ չմնայ։ Եւ եթէ մէկը իմ խօսքերս լսէ ու
չհաւատայ, Ես զանիկա չեմ դատեր, Քանզի
ես չեկայ որպէս զի աշխարհը դատեմ, հապա
48 որպէս զի աշխարհը փրկեմ։ Ո՞ւն որ զիս կ'ա-
նարգէ և իմ խօսքերս չընդունիր, կայ մէկը որ
զանիկա կը դատէ. Այն խօսքը զոր ես խօսեցայ,
49 ան պիտի դատէ զանիկա վերջին օրը։ Վասն զի
Ես ինքիրմէս չխօսեցայ, հապա Հայրը որ զիս
ղրկեց՝ ինք ինծի պատուիրեց Ինչ որ պիտի
50 ըսեմ և ինչ որ պիտի խօսիմ։ Եւ գիտեմ որ
անոր պատուիրածը յաւիտենական կեանք է.
ուստի ինչ որ ես կը խօսիմ, ինչպէս Հայրը ինծի
ըսաւ, այնպէս կը խօսիմ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Յիսուս իր աշակերտներուն ոտքերը կը լուայ, յորդո-
ւելով զանոնք որ խոնարհութեամբ և սիրով ծառայեն իրա-
րու հետ։ 18 կը նախատձայնէ Յուդայի զինք մատնելը, և
նշանով մը մատնչին ո՛վ ըլլալը կը յայտնէ Յովհաննէսի.
31 կը պատուիրէ իր աշակերտներուն մէկմէկ սիրել, 36
և կ'ըսնացնէ Պետրոսի թէ պիտի ուրանայ զինք։

Զատկի տօնէն առաջ՝ Յիսուս գիտնալով
թէ Էր ժամանակը հասեր է որ այս աշխարհէն
ելլէ Հօրը քով, սիրելով իրեններըը որոնք աշ-
խարհի մէջ էին, մինչև վերջն ալ սիրեց զանոնք։
2 Եւ երբ ընթրիքը կ'ըլլար, (Սատանայ ար-
դէն Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդայի սրտին
3 մէջ դրեր էր, որ զանիկա մատնէ.) Յիսուս գիտ-
նալով թէ Հայրը ամէն բան իր ձեռքը տուաւ,
Եւ թէ ինք Աստուծմէ ելաւ ու Աստուծոյ քով
4 կ'երթայ, Ընթրիքէն ելաւ, և հանդերձները
մէկդի դրաւ ու ղէնջակ մը առնելով մէջքը
5 փաթթեց։ Ետքը կոնքին մէջ ջուր լեցուց, ու
սկսաւ աշակերտներուն ոտքերը լուալ, և սրբել

6 իր փաթթուած ղէնջակովը որ
Սիմոն Պետրոսի. ան ալ ըսաւ անոր, Տէր, Դո՞ւն
7 իմ ոտքերս պիտի լուանաս Յիսուս պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոր, Ես ինչ որ կ'ընեմ, դուն
հիմա չես իմանար, Հետագայ ատեն պիտի իմա-
8 նաս Պետրոս ըսաւ անոր, Բնաւ դուն իմ ոտ-
քերս պիտի չլուանաս. Պատասխան տուաւ անոր
Յիսուս, Եթէ քեզ չլուամ, դուն ինծի հետ
9 բաժին չունիս։ Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոր, Տէր,
ոչ թէ միայն ոտքերս, հապա նաև ձեռքերս
10 ու գլուխս։ Յիսուս ըսաւ անոր, Լուացուածին՝
ոտքերը լուալէն զատ ուրիշ բան պէտք չէ.
այլ բոլորովին մաքուր է. և Ձեզ մաքուր էք,
11 ոչ թէ ամէնդ։ Վասն զի գիտեր զանիկա որ
զինք պիտի մատնէր. անոր համար ըսաւ, Ոչ թէ
12 ամէնդ ալ մաքուր էք։ Ու երբ անոնց ոտքերը
լուաց, և իր հանդերձները առնելով նորէն ա-
ռան նստաւ, ըսաւ անոնց, Գիտէ՞ք, Ի՞նչ ըրի
13 ձեզի։ Դուք զիս Վարդապետ ու Տէր կը կո-
չէք, և ապէկ կ'ըսէք, վասն զի այնպէս եմ։
14 Հապա եթէ ես Տէրս ու Վարդապետս ձեր
ոտքերը լուացի, Ձեզի էք որ դուք ալ իրարու
15 ոտքերը լուանաք։ Վասն զի Ձեզի օրինակ մը տուի,
որպէս զի ինչպէս ես ձեզի ըրի՝ դուք ալ ընէք։
16 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ծառան իր
տէրոջմէն մեծ չէ, ոչ ալ ղրկուածը զինք ղրկո-
17 ղէն մեծ է։ Եթէ դուք այս բաները գիտէք,
երանելի էք եթէ զանոնք կատարէք։ Ոչ թէ ձեր
ամէնուն համար կ'ըսեմ, Ես գիտեմ զանոնք որ ես ընտրեցի, հապա որպէս զի
18
19 Հոգ կ'ուտէր, ինծի դէմ կրունկ վերցուց։ Ճշ-
մարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի՝ քանի որ չէ եղեր, որ-
պէս զի երբ ըլլայ, հաւատաք թէ ես ան եմ,
20 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ով որ կ'ըն-
դունի զանիկա զոր ես կը ղրկեմ, զիս կ'ընդու-
նի. և ով որ զիս կ'ընդունի, զիս ղրկողը կ'ըն-
դունի։

21 Յիսուս երբ զայս ըսաւ, Էր հոգիին մէջ
խռովեցաւ, և վկայեց՝ ըսելով, Ճշմարիտ ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ձեզմէ մէկը զիս պիտի
22 մատնէ։ Աստի աշակերտները տարակուսած ի-
րարու կը նայէին թէ որո՛ւ համար կը զրուցէ։
23 Ու աշակերտներէն մէկը կար Յիսուսի *քով
24 նստած, զոր Յիսուս կը սիրէր։ Եւ Սիմոն Պետ-
րոս անոր ակնարկ կ'ընէր հարցնելու թէ ո՛վ պիտի

ը Գլ. Լ. 13։ Բ. 22։
թ Գլ. Ե. 44։
ժ Մատ. Բ. 36։ ա Պետ. ա. 21։
ի Գլ. Ժգ. 9։
լ Հմր. 35, 36։ Գլ. գ. 19։ ը. 12։ Բ. 5, 39։
խ Գլ. Ե. 45։ ը. 15, 26։
ծ Գլ. գ. 17։
կ Ղտ. Ժ. 16։
հ Բ Օր. Ժը. 19։ Մար. Ժգ. 16։
ձ Գլ. ը. 38։ Ժգ. 10։
ղ Բ Օր. Ժը. 18։

— Մատ. խգ. 2։
յ Գլ. Ժբ. 23։ Ժէ. 1, 11։
ն Ղտ. խբ. 3։ Հմր. 27։
շ Մատ. Ժա. 27։ իբ. 18։ Գլ. գ. 35։ Ժէ. 2։ Գոր. բ. 36։ ա Կոր. Ժե. 27։ Եբր. բ. 8։
ո Գլ. ը. 42։ Ժգ. 28։
չ Ղտ. խբ. 27։ Փիլ. բ. 7, 8։
պ Տես Մատ. գ. 14։
ջ Հմր. 12։
ռ Գլ. գ. 5։ ա Կոր. գ. 11։ Եփես. Ե. 26։ Տիտ. գ. 5։ Եբր. Ժ. 22։

ս Գլ. Ժե. 3։
վ Գլ. գ. 65։
տ Մատ. խգ. 8, 10։ Ղտ. գ. 46։ ա Կոր. ը. 6։ Ժբ. 3։ Փիլ. բ. 11։
ր Ղտ. խբ. 27։
ց Հռով. Ժբ. 10։ Գաղ. գ. 1, 2։ ա Պետ. Ե. 5։
ւ Մատ. Ժա. 29։ Փիլ. բ. 5։ ա Պետ. բ. 21։ ա Յովհ. բ. 6։
փ Մատ. Ժ. 24։ Ղտ. գ. 40։ Գլ. Ժե. 20։
ք Յակ. ա. 25։

և Սաղ. խա. 9։ Մատ. խգ. 23։ Հմր. 21։
օ Գլ. Ժգ. 29։ Ժգ. 4։
ֆ Մատ. Ժ. 40։ իե. 40։ Ղտ. Ժ. 16։
ց Մատ. խգ. 21։ Մար. Ժգ. 18։ Ղտ. խբ. 21։
ն Գլ. Ժբ. 27։
շ Գոր. ա. 17։ ա Յովհ. բ. 19։
ո Գլ. ԺՔ. 26։ բ. 2։ խա. 7, 20, 24։
պ Յատ. գոգը

25 ըլլայ անիկա՝ որու համար կը ղրուիցէ։ Ան ալ
Յիսուսի կուրծքին վրայ իյնալով՝ ըսաւ անոր,
26 Տէր, ո՞վ է ան։ Յիսուս պատասխան տուաւ,
Անիկա է՝ որու պատառը թրջելով կու տամ.
և թրջելով պատառը Իսկարիովացի Սիմոնեան
27 Յուդայի տուաւ։ Ու պատառէն ետքը Սատա-
նայ անոր ներսը մտաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր,
28 Ինչ որ պիտի ընես՝ շուտով ըրէ։ Բայց այս
բանը սեղան նստողներէն մէ՛կը չհասկցաւ, թէ
29 ինչո՛ւ համար ըսաւ անոր։ Վասն զի ոմանք կը
խորհէին թէ Որովհետեւ գանձանակը Յուդա
կը պահէր, Յիսուս անոր կ՚ըսէր, Ծախու առ
ինչ որ մեզի այս տօնին պէտք է, կամ՝ որպէս
30 զի աղքատներուն բան մը տայ։ Անիկա ալ պա-
տառը առածին պէս շուտ մը դուրս ելաւ, ու
գիշեր էր։
31 Ու երբ անիկա դուրս ելաւ, Յիսուս ըսաւ,
Հիմա փառաւորուեցաւ Որդին մարդոյ, ու
32 Աստուած փառաւորուեցաւ անով. Եթէ Աս-
ուած անով փառաւորուեցաւ, Աստուած ալ
զանիկա իր անձովը պիտի փառաւորէ, Եւ շու-
33 տով պիտի փառաւորէ զանիկա։ Որդեակներ,
քիչ մը առեն ալ ձեզի հետ եմ, դուք պիտի
փնտռէք. Ու ինչպէս Հրեաներուն ըսի թէ Ուր
ես կ՚երթամ, դուք չէք կրնար գալ, հիմա
34 ձեզի ալ կ՚ըսեմ։ Նոր պատուիրան մը կու
տամ ձեզի որ միմեանք սիրէք, ինչպէս ես ձեզ
35 սիրեցի, որ դուք ալ միմեանք սիրէք։ Ասով
ամէնը պիտի գիտնան թէ իմ աշակերտներս
36 էք, եթէ իրարու վրայ սէր ունենաք։ Սիմոն
Պետրոս ըսաւ անոր, Տէր, ո՞ւր կ՚երթաս. Յի-
սուս պատասխան տուաւ անոր, Ուր ես կ՚եր-
թամ, դուն հիմա չես կրնար իմ ետեւէս գալ,
37 բայց ետքը պիտի գաս իմ ետեւէս։ Պետրոս
ըսաւ անոր, Տէր, ինչո՞ւ հիմա չեմ կրնար քու
ետեւէդ գալ. ես իմ կեանքս ալ քեզի համար
38 պիտի դնեմ։ Յիսուս պատասխան տուաւ անոր,
Քու կեանքդ պիտի դնես ինծի համար. Ճշմա-
րիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի, Հաւը պիտի չլսո-
ւի՝ մինչեւ դուն երեք անգամ զիս ուրանաս։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ձրիստոս կը մխիթարէ իր աշակերտները՝ երկնային
երջանկութեան յոյսը անոնց առջեւ դնելով. 6 կը ծա-
նուցանէ թէ ինքն է ճանապարհը, ճշմարտութիւնը և
կեանքը. և թէ ինք Հօրը հետ մէկ է. 13 կը խոստանայ
որ իր անունով եղած աղօթքը պիտի կատարուի. 15 կը

պատուիրէ սէր և հնազանդութիւն ունենալ իրեն. 16 կը
խոստանայ ղրկել Մխիթարիչ Սուրբ Հոգին. 27 ու իր խա-
ղաղութիւնը կու տայ անոնց։

1 Սիրտերնիդ չխռովի. Աստուծոյ հաւատա-
2 ցէք, ինծի ալ հաւատացէք։ Իմ Հօրս տունը
շատ բնակարաններ կան. ապա թէ ոչ՝ ես ձեզի
պիտի ըսէի, Երթամ կ՚երթամ ու ձեզի տեղ կը
3 պատրաստեմ։ Եւ եթէ երթամ ու ձեզի տեղ
պատրաստեմ, գնորէն կու գամ և ձեզ քովս
կ՚առնեմ, Որպէսզի ուր ես եմ դուք ալ
4 հոն ըլլաք։ Եւ ուր ես կ՚երթամ գիտէք, ու
ճամբան ալ գիտէք։
5 Թովմաս ըսաւ անոր, Տէր, չենք գիտեր ո՛ւր
կ՚երթաս, և ի՛նչպէս կրնանք ճամբան գիտնալ։
6 Յիսուս ըսաւ անոր, Ես եմ ճամբան ու Ճըշ-
մարտութիւնը և Կեանքը. Ոեւէր Հօրը քով
7 չգայ՝ եթէ ոչ ինծմով։ Եթէ զիս ճանչնա-
յիք, իմ Հայրս ալ կը ճանչնայիք. և ասկէ
ետեւ կը ճանչնաք զանիկա ու տեսաք զանիկա։
8 Փիլիպպոս ըսաւ անոր, Տէր, Հայրը մեզի
9 ցուցուր, ու հերիք է մեզի։ Ըսաւ անոր Յիսուս,
Այսքան ժամանակ ձեզի հետ եմ, և զիս չճանչ-
ցա՞ր, Փիլիպպոս. Ձան որ զիս տեսաւ՝ Հայրը
տեսաւ, և դուն ի՞նչպէս կ՚ըսես թէ Հայրը մե-
10 զի ցուցուր։ Չե՞ս հաւատար եթէ ես Հօրը մէջ
եմ ու Հայրը իմ մէջս է. այն խօսքերը զորոնք
ես ձեզի կը խօսիմ, Ոչ թէ ինքնիրմէս կը խո-
սիմ, հապա Հայրը որ իմ մէջս բնակած է,
11 անիկա կը գործէ այն գործերը։ Հաւատացէք
ինծի, թէ ես Հօրը մէջ եմ ու Հայրը իմ մէջս
12 է. Եւապա թէ ոչ՝ գոնէ գործերուն համար ին-
ծի հաւատացէք։ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի թէ Ան որ ինծի կը հաւատայ, այն գոր-
ծերը զորոնք ես կը գործեմ, ինք ալ պիտի
գործէ, և անոնցմէ աւելի մեծ գործեր պիտի
13 գործէ, վասն զի ես Հօրս քով կ՚երթամ։ Ան-
իմ անունովս ինչ որ խնդրէք, պիտի կատա-
րեմ զանիկա, որպէս զի Հայրը Որդիով փառա-
14 ւորուի։ Եթէ իմ անունովս բան մը խնդրէք,
15 ես՝ պիտի կատարեմ։ Եթէ զիս կը սիրէք,
16 իմ պատուիրանքներս պահեցէք։ Ես ալ Հօրը
պիտի աղաչեմ, Եւ ուրիշ Մխիթարիչ մը պիտի
տայ ձեզի, որպէս զի յաւիտեան ձեզի հետ
17 բնակի. Ճշմարտութեան Հոգին, զոր այս
աշխարհը չկրնար ընդունիլ, վասն զի չտես-
նէր զանիկա ու չճանչնար զանիկա. բայց դուք
կը ճանչնաք զանիկա, վասն զի ձեր քով կը

ա Գ.ա. իբ. 3։ Գլ. գ. 71։
գ Գլ. ժբ. 6։
դ Գլ. ժբ. 23։
ե Գլ. ժգ. 13։ ա Պետ. գ. 11։
զ Գլ. ժէ. 1, 4, 5, 6։
է Գլ. ժբ. 23։
ը Գլ. է. 34։ ը. 21։
թ Գ.ես. ժբ. 18։ Գլ. ժե. 12, 17։ Եփես. է. 2։ ա Թես. գ. 9։ Յակ. բ. 8։ ա Պետ. ա. 22։ ա Յովհ. բ. 7, 8։ գ. 11, 23։ դ. 21։

ե ա Յովհ. բ. 5։ գ. 20։
զ Գլ. իա. 18։ բ Պետ. ա. 14։
է Մատ. իզ. 33, 34, 35։ Մարկ. ժգ. 29, 30, 31։ Գ.ես. իբ. 33, 34։
ը Հմր. 27։ Գլ. ժզ. 6, 22։
թ Գլ. ժգ. 33, 36։
ժ Հմր. 18, 28։ Դտր. ա. 11։
ի Գլ. ժբ. 26։ ժէ. 24։ ա Թես. դ. 16։
լ Սրբ. ՃԻ. 8։
խ Գլ. ա. 17։ ը. 32։

ծ Գլ. ա. 4։ ժա. 25։
կ Գլ. ժ. 9։
հ Գլ. ը. 19։
ձ Գլ. ժբ. 45։ կող. ա. 15։ Սրբ. ա. 3։
ղ Հմր. 20։ Գլ. ժ. 38։ ժէ. 21, 23։
ճ Գլ. է. 19։ է. 16։ ը. 28։ ժբ. 49։
մ Գլ. է. 36։ ժ. 38։
յ Մատ. իա. 21։ Մարկ. ժզ. 17։ Գ.ես. ժ. 17։

ն Մատ. է. 7։ իա. 22։ Մարկ. ժա. 24։ Գ.ես. ժա. 9։ Գլ. ժէ. 7, 16։ ժզ. 23, 24։ Յակ. ա. 5։ ա Յովհ. գ. 22։ է. 14։
շ Հմր. 21, 23։ Գլ. ժէ. 10, 14։ ա Յովհ. է. 3։
ո Գլ. ժէ. 26։ ժզ. 7։ Հռով. ը. 15, 26։
չ Գլ. ժէ. 26։ ժզ. 13։ ա Յովհ. գ. 6։
պ ա Կոր. բ. 14։

18 բնակի՛ւ ես ձեր մէջ պիտի ըլլայ։ 19 Չեզ որբ
չեմ թողուր, կու գամ ձեզի։ Քիչ մը ատե-
նէն աեւ ա՛լ աշխարհ զիս չտեսներ. Բայց
դուք պիտի տեսնէք զիս, *վասն զի ես կեն-
20 դանի եմ, և դուք կենդանի պիտի ըլլաք։ Ա՛յն
օրը պիտի գիտնաք Թէ ես իմ Հօրս մէջ եմ,
21 և դուք իմ մէջս, ես ալ ձեր մէջ։ †Ան որ
իմ պատուէրներս կը բռնէ ու կը պահէ զա-
նոնք, անիկա է զիս սիրողը. և ան որ զիս կը
սիրէ՝ իմ Հօրմէս պիտի սիրուի. ու ես զանիկա
պիտի սիրեմ, և ինքզինքս անոր պիտի յայտնեմ։
22 Ըսաւ անոր Յուդա, (ոչ Իսկարիովտացին,)
Տէր, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ դուն ինքզինքդ մեզի
23 պիտի յայտնես, և ոչ թէ աշխարհի։ Յիսուս
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, †Եթէ մէ-
կը զիս կը սիրէ, իմ խօսքս պիտի պահէ. ու
իմ Հայրս զանիկա պիտի սիրէ, *և անոր պիտի
դանք ու անոր քով օթեւան պիտի ընենք։
24 Ան որ զիս չսիրեր, իմ խօսքերս չպահեր. Եւ
այն խօսքը զոր կը լսէք՝ իմն չէ, հապա Հօրը՝
25 որ զիս ղրկեց։ Ա՛յս բաները ձեզի խօսեցայ, քա-
26 նի որ ձեր քով եմ։ *Բայց Մխիթարիչը, Սուրբ
Հոգին, զոր Հայրը իմ անունովս պիտի ղրկէ,
*անիկա ձեզի բոլորը պիտի սորվեցնէ, և ինչ
27 որ ձեզի ըսի՝ միտքերնիդ պիտի բերէ։ †Խաղա-
ղութիւն կը թողում ձեզի, իմ խաղաղու-
թիւնս կու տամ ձեզի. ոչ թէ ինչպէս աշ-
խարհս կու տայ՝ ես ձեզի կու տամ. *սիրտեր-
28 նիդ չխռովի ու չվախնայ։ Լսեցիք որ †ես
ըսի ձեզի Թէ Կ'երթամ ու ձեզի կու գամ.
*եթէ զիս սիրէիք՝ պիտի ուրախանայիք, *Թէ
ես Հօրը քով կ'երթամ, *վասն զի իմ Հայրս
29 ինծմէ մեծ է։ †Ես հիմակուընէ դեռ չեղած
30 ըսի ձեզի, որպէս զի երբ ըլլայ՝ հաւատաք։ Ա-
ձեզի հետ շատ պիտի չխօսիմ, *վասն զի այս
աշխարհին իշխանը կու գայ, և իմ վրաս բան
31 մը չունի. Միայն Թէ աշխարհ գիտնայ որ ես
Հայրը կը սիրեմ, ինչպէս Հայրը ինծի պատ-
ուիրեց, այնպէս կ'ընեմ. ելէք, ասի երթանք։

Ես եմ ճշմարիտ որթը, և իմ Հայրս
2 մշակն է։ *Ամէն ճիւղ որ իմ վրաս է ու
պտուղ չբերեր, կը կտրէ զանիկա. և ամէնը որ
պտուղ կը բերէ, կը մաքրէ զանիկա, որպէս զի
3 աւելի պտուղ բերէ։ †Դուք հիմակուընէ
մաքուր էք այն խօսքով զոր ձեզի խօսեր եմ։
4 †Իմ մէջս կեցէք, ու ես ձեր մէջ. ինչպէս ճիւ-
ղը չկրնար ինքիրմէ պտուղ բերել, եթէ որ-
թին վրայ հաստատուած չըլլայ, նոյնպէս դուք
ալ եթէ չկենաք, եթէ իմ վրաս հաստատուած չըլ-
5 լաք։ Ես որթն եմ ու դուք ճիւղերն էք. *ան
որ իմ վրաս հաստատուած է՝ և ես անոր վրայ,
անիկա շատ պտուղ կը բերէ, *վասն զի առանց
6 †ինծի բան մը չէք կրնար ընել։ †Եթէ մէկը իմ
վրաս հաստատուած չէ, *անիկա ճիւղի մը պէս
դուրս ձգուած ու չորցած է. և կը ժողվեն
7 զանոնք ու կրակը կը նետեն, ու կ'այրին։ †Եթէ
դուք իմ մէջս կենաք, և իմ խօսքերս ալ ձեր
մէջ կենան, *ինչ որ ուզէք՝ պիտի խնդրէք, ու
8 պիտի ըլլայ ձեզի։ †Ասով իմ Հայրս փառաւո-
ւեցաւ, որպէս զի դուք շատ պտուղ բերէք,
*ու իմ աշակերտներս ըլլաք։
9 Ինչպէս Հայրը զիս սիրեց, ես ալ ձեզ սի-
10 րեցի. իմ սիրոյս մէջ հաստատ կեցէք։ †Եթէ
իմ պատուէրներս պահէք, իմ սիրոյս մէջ պի-
տի կենաք. ինչպէս ես իմ Հօրս պատուէրները
11 պահեցի, և անոր սիրոյն մէջ կեցեր եմ։ Ա՛յս
բաները ձեզի խօսեցայ, որպէս զի իմ ուրախու-
թիւնս ձեր մէջ մնայ, *ու ձեր ուրախութիւնը
12 լման ըլլայ։ †Ա՛յս է իմ պատուէրս որ միմեանց
13 սիրէք, ինչպէս ես ձեզ սիրեցի։ †Ասկէ աւելի
մեծ սէր մա՛րդ չկրնար ունենալ, որ մարդ իր
14 կեանքը բարեկամներուն համար դնէ։ †Դուք
իմ բարեկամներս էք, եթէ ընելու ըլլաք ինչ
15 որ ես ձեզի կը պատուիրեմ։ Ասկէ ետքը
ձեզ ծառայ չեմ անուաներ, վասն զի ծառան
չգիտեր իր տէրը ի՛նչ կ'ընէ. հապա ես ձեզ
բարեկամ անուանեցի, *վասն զի այն ա-
մէն բաները զորոնք իմ Հօրմէս լսեցի, ձեզի ի-
16 մացուցի։ Ոչ թէ դուք զիս ընտրեցիք, հապա
ես ձեզ ընտրեցի, ու դրի ձեզ որպէս զի դուք
երթաք և պտուղ բերէք, ու ձեր պտուղը միայ-
նորպէս զի իմ անունովս ինչ որ Հօրմէն խնդրէք,
17 ձեզի տայ։ *Զայս կը պատուիրեմ ձեզի որ
միմեանց սիրէք։

ԳԼ. ԺԵ

1 Քրիստոսի ու իր անդամներուն մէջ եղած միութիւնը և փոխադարձ սէրը որթին առակովը բացատրուած։ 18 Քրիստոսի աշակերտներուն միութիւնը՝ երբոր անոնք աշխարհս ատելի կ'ըլլան և կը հալածուին։ 26 Սուրբ Հոգիին և առաքեալներուն պաշտօնը։

*ե Յովհ. բ. 27։
ը Մատ. խբ. 20։
թ Հմր. 3, 28։
ժ Գլ. ժգ. 16։
ի ա Կոր. ժե. 20։
լ Հմր. 10։ Գլ. ժ. 38։ ժե. 21, 23, 26։
խ Հմր. 15, 23։ ա Յովհ. բ. 5։ ե. 3։
ծ Ղտ. գ. 16։
կ Հմր. 15։
հ ա Յովհ. բ. 24։ Յայտ. գ. 20։
ձ Հմր. 10։ Գլ. ե. 19, 38։ է. 16։ ը. 28։ ժբ. 49։
ղ Հմր. 16։ Ղտ. խգ. 49։ Գլ. ժե. 26։ ժգ. 7։
ճ Գլ. բ. 22։ ժբ. 16։ ժգ. 13։ ա Յովհ. բ. 20, 27։
մ Փիլ. գ. 7։ Կող. գ. 15։
յ Հմր. 1։
ն Հմր. 3, 18։
շ Հմր. 12։ Գլ. ժգ. 16։ ի. 17։
ո Ոմանք, որ իմի ինչ
չ Գլ. ե. 18։ ժ. 30։ Փիլ. բ. 6։
պ Գլ. ժգ. 19։ ժգ. 4։
ջ Գլ. ժբ. 31։ ժգ. 11։
ռ Գլ. ժ. 18։ Փիլ. բ. 8։ Եբր. ե. 8։
ս Մատ. ժե. 13։
վ Գլ. ժգ. 10։ ժէ. 17։ Եփես. ե. 26։ ա Պետ. ա. 22։
տ Կող. ա. 23։ ա Յովհ. բ. 6։
ր Ովս. ժգ. 8։ Փիլ. ա. 11։ գ. 13։ Գործ. գ. 12։
ց Մատ. գ. 10։ է. 19։
ւ Հմր. 16։ Գլ. ժգ. 13, 14։ ժգ. 23։
փ Մատ. ե. 16։ Փիլ. ա. 11։
ք Գլ. բ. 31։ ժգ. 35։
օ Գլ. ժգ. 15, 21, 23։
ֆ Գլ. ժգ. 24։ ժէ. 13։ ա Յովհ. ա. 4։
և Գլ. ժգ. 34։ ա Թես. գ. 9։ ա Պետ. դ. 8։ ա Յովհ. գ. 11։ դ. 21։
օ Գլ. ժ. 11, 15։ Հռով. ե. 7։ 8։ Եփես. ե. 2։ ա Յովհ. գ. 16։
ֆ Գլ. ժգ. 15, 23։ Տես Մատ. ժբ. 50։
ֆ Տես Ծն. ժբ. 17։ Գլ. ժէ. 26։ Գործ. ի. 27։
և Գլ. գ. 71։ ժգ. 18։ ա Յովհ. գ. 10, 19։
ֆ Մատ. խբ. 19։ Մարկ. ժգ. 15։ Կող. ա. 6։
ֆ Հմր. 7։ Գլ. ժգ. 13։
ֆ Հմր. 12։

18 ֊Եթէ աշխարհ ձեզ կ'ատէ, գիտցէք որ
19 ձեզմէ առաջ զիս ատեց։ ֋Եթէ աշխարհէ եղած
ըլլայիք, աշխարհ իրեններըը կը սիրէր. ֋բայց
որովհետեւ աշխարհէ չէք, հապա ես ձեզ աշ-
խարհէ ընտրեցի, անոր համար աշխարհ ձեզ
20 կ'ատէ։ Միտքերնիդ բերէք այն խօսքը զոր ձե-
զի ըսի թէ ֌Ծառան իր տէրոջմէն մեծ չէ.
եթէ զիս հալածեցին, ձեզ ալ պիտի հալա-
ծեն. ֌եթէ իմ խօսքս պահեցին, ձերն ալ պի-
21 տի պահեն։ ֋Բայց այս ամէն բաները պիտի
ընեն ձեզի իմ անուանս համար, վասն զի չճանչ-
22 ցան զանիկա որ զիս ղրկեց։ ֌Եթէ ես եկած և
անոնց խօսած չըլլայի, անոնք մեղք չէին ու-
նենար. ֋բայց հիմա իրենց մեղքին պատճա-
23 ռանք մը չունին։ ֊Ան որ զիս կ'ատէ, իմ Հայրս
24 ալ կ'ատէ։ ֋Եթէ այն գործերը իրենց մէջ
ըրած չըլլայի, զորոնք ուրիշ մէկը չէ ըրած,
անոնք մեղք չէին ունենար. բայց հիմա տեսան,
25 ու ատեցին զիս ալ իմ Հայրս ալ։ Սակայն
֎ա֏ եղա՝ որպէս զի կատարուի այն խօսքը որ
իրենց օրէնքին մէջ գրուած է թէ, ֋Զուր տե-
26 ղը զիս ատեցին։ ֋Բայց երբ Մխիթարիչը գայ,
զոր ես Հօրմէն ձեզի պիտի ղրկեմ՝ ճշմարտու-
թեան Հոգին՝ որ Հօրմէն կ'ելլէ, ֋անիկա ինծի
27 համար պիտի վկայէ. ֋Ես դուք ալ կը վկա-
յէք, ֋վասն զի սկիզբէն ի վեր ինծի հետ էք։

ԳԼ. ԺԶ

*1 Բրիստոս կը յիշեցնէ իր աշակերտներուն՝ անոնց կրե-
լու նեղութիւնները, և կը մխիթարէ զանոնք Սուրբ Հո-
գին ղրկելու խոստումնքով, և իր յարութիւնը ու երկինք
համբառնալը նախաձայնելով. 23 կը հաստատէ թէ իր
Հայրը պիտի լսէ անոնց աղօթքը՝ որ իր անունով կ'ընեն.
33 և թէ իրմով խաղաղութիւն պիտի ունենան, թէև
աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի կրեն։*

Ա֋յս բաները ձեզի խօսեցայ որպէս զի
2 ֋չդայթակղիք։ Իրենց ֋ժողովարաններէն դուրս
պիտի ձգեն ձեզ. ու ժամանակ ալ պիտի գայ
որամէն ով որ ձեզ սպաննէ, այնպէս պիտի
սեպէ թէ Աստուծոյ պաշտօն կը մատուցանէ։
3 ֋Ես այս բաները չեմ պիտի ընեն՝ անոր համար
4 որ ոչ Հայրը ճանչցան, ոչ ալ զիս։ ֋Բայց այս
բաները ձեզի խօսեցայ, որպէս զի երբ ժամա-
նակը գայ, միտքերնիդ բերէք թէ ես ըսի ձեզի.
և ֋այս բաները սկիզբէն չըսի ձեզի, վասն զի
ես ձեզի հետ էի։

5 ֋Սակայն հիմա ես կ'երթամ զիս ղրկողին
քով, և ֋ձեզմէ մէկն ալ չհարցներ ինծի թէ
6 ֎Ո֏ւր կ'երթաս։ ֋Բայց որովհետեւ այս բաները
ձեզի խօսեցայ, ֋ձեր սիրտերը տրտմութիւնով
7 լեցան։ ֋Բայց ես ճշմարիտը կ'ըսեմ ձեզի.
Աղէկ է ձեզի եթէ ես երթամ. քանզի եթէ
ես չերթամ, ֋Մխիթարիչը ձեզի չդար. ֋հապա
8 եթէ երթամ, զանիկա ձեզի կը ղրկեմ։ ֋Ու ինք
երբ գայ, աշխարհը պիտի յանդիմանէ մեղքի
համար և արդարութեան համար ու դատաս-
9 տանի համար։ ֋Մեղքի համար՝ որ ինծի չեն
10 հաւատար. ֋Արդարութեան համար՝ ֋որ ես իմ
Հօրս քով կ'երթամ, և ալ զիս չէք տեսներ.
11 ֋ու ֋դատաստանի համար՝ որ այս աշխարհին
12 իշխանը դատապարտուած է։ ֋Ձեզի տակաւին
շատ բաներ ունիմ ըսելու, ֋բայց հիմա չէք
13 կրնար տանիլ։ Իսկ երբ ինք ֋ճշմարտութեան
Հոգին գայ, ֋նա ձեզ ճշմարտութեան պիտի ա-
ռաջնորդէ ձեզի. վասն զի ոչ թէ ինքնիրմէ պիտի
խօսի, հապա ինչ որ լսէ՝ զայն պիտի խօսի ու
14 գալիքները ձեզի պիտի պատմէ։ ֋Անիկա զիս
պիտի փառաւորէ, վասն զի իմինէս պիտի առնէ
15 ու ձեզի պատմէ։ ֋Ամէն ամէն բաները զորոնք
Հայրը ունի՝ իմն են. անոր համար ձեզի ըսի թէ
16 իմինէս պիտի առնէ ու ձեզի պատմէ։ ֋Փոքր մը
առեն՝ ես զիս պիտի չտեսնէք, և դարձեալ
քիչ մը առեն՝ զիս պիտի տեսնէք, ֋քանզի ես
Հօրը կ'երթամ։

17 Աստ համար աշակերտներէն ոմանք իրարու
կ'ըսէին, ֎Ի֏նչ է այս որ մեզի կ'ըսէ թէ Քիչ
մը առեն՝ զիս պիտի չտեսնէք, և դարձեալ քիչ մը առեն՝ զիս պիտի տեսնէք, և, ֋Հանզի ես Հօրը կ'երթամ։ 18 Ու կ'ըսէին, Ի՞նչ է պիտի ըլլայ այն Քիչ մըն ալ՝ զոր կ'ըսէ. չենք
19 գիտեր ի՞նչ կը դրուագէ։ Իսկ Յիսուս գիտնալով որ կ'ուզեն իրեն հարցնել, ըսաւ անոնց, Աստ֏ր համար իրարու կը հարցնէք, որ ըսի թէ Քիչ մը առեն՝ զիս պիտի չտեսնէք, և դարձեալ
20 ետ քիչ մը առեն՝ զիս պիտի տեսնէք։ Ճըշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, ֋Դուք պիտի լայք ու ողբաք, բայց աշխարհ պիտի ուրախանայ. դուք պիտի տրտմիք, սակայն ձեր տրտմութիւնը
21 ուրախութեան պիտի փոխուի։ ֋Կինն մը երբ ծնանելու վրայ է՝ տրտմութիւն կ'ունենայ, վասն զի իր ժամը հասած է. բայց երբ տղան ծնանի, ալ նեղութիւնը միտք չբերեր ուրախու-

---

֊ ա Ցովհ. գ. 1, 13։
֋ ա Ցովհ. գ. 5։
֌ Գլ. ժէ. 14։
֍ Մատ. ժ. 24։ Ղկ. զ. 40։ Գլ. ժգ. 16։
֎ Եզեկ. գ. 7։
֏ Մատ. ժ. 22։ իդ. 9։ Գլ. ժգ. 3։
֐ Գլ. ք. 41։
֑ Հռոմ. ա. 20։ Ցակ. գ. 17։
֒ ա Ցովհ. բ. 23։
֓ Գլ. գ. 2։ է. 31։ ք. 32։
֔ Սպ. լե. 19։ կք. 4։
֕ Ղկ. իդ. 49։ Գլ. ժգ. 17, 26։ ժզ. 7, 13։ Գոր. բ. 33։
֖ ա Ցովհ. կ. 6։
֗ Ղկ. իդ. 48։ Գոր. ա. 8, 21, 22։ բ. 32։ գ. 15։ դ. 20, 33։ կ. 32։ ժ. 39։ ժգ. 31։ ա Պետ. կ. 1։ բ Պետ. ա. 16։
֘ Ղկ. ա. 2։ ա Ցովհ. ա. 1, 2։

֙ Մատ. ժա. 6։ իդ. 10։ իզ. 31։
֚ Գլ. ք. 22, 34։ ժբ. 42։
֛ Գոր. է. 59։ ք. 1։ իզ. 9, 10, 11։
֜ Գլ. ժե. 21։ Հռոմ. ժ. 2։ ա Կոր. բ. 8։ ա Տիմ. ա. 13։
֝ Գլ. ժգ. 19։ ժդ. 29։
֞ Տես Մատ. ք. 15։
֟ Հմր. 10, 16։ Գլ. է. 33։ ժգ. 3։ ժդ. 28։
֠ Հմր. 22։ Գլ. ժդ. 1։
֡ Գլ. է. 39։ ժդ. 16, 26։ ժե. 26։
֢ Գոր. բ. 33։ Եփես. դ. 8։
֣ Գոր. բ. 22—37։
֤ Գոր. բ. 32։
֥ Գոր. բ. 14։ կ. 32։
֦ Գոր. իզ. 18։
֧ Ղկ. ժ. 18։ Գլ. ժբ. 31։ Եփես. բ. 2։ Կող. բ. 15։ Եբր. բ. 14։
֨ Մատ. դ. 33։ ա Կոր. գ. 2։ Եբր. կ. 12։
֩ Գլ. ժդ. 17։ ժե. 26։
֪ Գլ. ժդ. 26։ ա Ցովհ. բ. 20, 27։
֫ Մատ. ժա. 27։ Գլ. գ. 35։ ժդ. 3։ ժէ. 10։
֬ Հմր. 10։ Գլ. կ. 33։ ժդ. 33։ ժդ. 19։
֭ Հմր. 28։ Գլ. ժդ. 3։
֮ Ես. իզ. 17։

22 Թեև՛ն՝ որ աշխարհ մարդ մը ծնաւ։ Ես յի-
բրաւի դուք հիմա տրտմութիւն ունիք. բայց
ես ձեզ նորէն պիտի տեսնեմ, ու ձեր սիրտերը
ուրախ պիտի ըլլան, ու ձեր ուրախութիւնը
23 մէ՛կը ձեզմէ պիտի չխլէ։ Եւ այն օրը ինծի
բան մը պիտի չխնդրէք։ Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի, որ իմ անունովս ինչ որ խնդրէք
24 Հօրմէն, պիտի տայ ձեզի։ Մինչև հիմա իմ ա-
նունովս բան մը չխնդրեցիք. խնդրեցէք ու պիտի
առնէք, որպէս զի ձեր ուրախութիւնը լման
25 ըլլայ։ Ա՛յս բաները առակներով խօսեցայ ձեզի.
բայց ժամանակ պիտի գայ, որ ալ ձեզի առակ-
ներով պիտի չխօսիմ, հապա յայտնապէս Հօրը
26 վրայով պիտի պատմեմ ձեզի։ Ա՛յն օրը իմ
անունովս պիտի խնդրէք. և չեմ ըսեր ձեզի Թէ
27 ես ձեզի համար պիտի աղաչեմ Հօրը. Ո՞րովհետև
ինք Հայրը ձեզ կը սիրէ, վասն զի դուք զիս
սիրեցիք Ե և հաւատացիք Թէ ես Աստուծմէ
28 ելայ։ Ելայ Հօրմէն ու աշխարհ եկայ. նորէն
կը թողում աշխարհը և Հօրը կ՚երթամ։

29 Ըսին անոր իր աշակերտները, Ա՛հա հիմա
յայտնապէս կը խօսիս, և առակ մըն ալ չես
30 ըսեր։ Հիմա իմացանք որ Դուն բան գիտես,
և քա՛ն մը ալ պէտք չէ որ մէկը քեզի հարցնէ.
31 ասով կը հաւատանք որ Աստուծմէ ելար։ Յի-
սուս պատասխան տուաւ անոնց Ա՛ր-ր-ա, Հիմա
32 կը հաւատա՞ք. Ա՛հա ժամանակ պիտի գայ, ու
եկած ալ է, որ ցիրուցան պիտի ըլլաք Դ՝ամէն
մէկը իր տեղը, ու զիս միայնակ պիտի թողուք.
Բայց ես միայնակ չեմ, վասն զի Հայրը ինծի հետ
33 է։ Ա՛յս բաները ձեզի խօսեցայ, Որպէս զի ինծ-
մով խաղաղութիւն ունենաք. Աշխարհի մէջ
նեղութիւն պիտի ունենաք. Բայց քաջասիրտ
եղէք, Ես աշխարհի յաղթեցի։

ԳԼ. ԺԷ

1 Քրիստոս կ՚աղաչէ իր Հօրը որ փառաւորէ զինք, 6 որ հաստատ պահէ իր առաքեալները 11 միութեան մէջ 17 և ճշմարտութեան մէջ, 20 որ երկինքին մէջ իրեն հետ փառաւորէ զանոնք և ամէն ուրիշ հաւատացեալները։

Յիսուս երբ ասոնք խօսեցաւ, իր աչքերը
դէպ ի երկինք վերցուց ու ըսաւ, Հայր, Ժա-

ա Հմր. 6։
ա Դ.ա. խդ. 41, 52։ ԳԼ. Ժզ. 1, 27։ ի. 20։ Գոր. բ. 46։ Ժզ. 52։ ա Պետ. ա. 8։
ա Մատ. է. 7։ ԳԼ. Ժզ. 13։ Ժե. 16։
ա ԳԼ. Ժե. 11։
ա Հմր. 23։
ա ԳԼ. Ժզ. 21, 23։
ա Հմր. 30։ ԳԼ. զ. 13։ Ժէ. 8։
ա ԳԼ. Ժգ. 3։
ա ԳԼ. խա. 17։
ա Հմր. 27։ ԳԼ. Ժէ. 8։
ա Մատ. խդ. 31։ Մարկ. Ժզ. 27։
ա ԳԼ. է. 10։
ա ԳԼ. ը. 29։ Ժզ. 10, 11։

ա Նա. բ. 6։ ԳԼ. Ժզ. 27։ Հռոմ. ե. 1։ Եփես. բ. 14։ Կող. ա. 20։
ա ԳԼ. Ժե. 19, 20, 21։ բ Տիմ. զ. 12։
ա ԳԼ. Ժզ. 1։
ա Հռոմ. բ. 37։ ա Յովհ. զ. 4։ Ե. 4։

ա ԳԼ. Ժբ. 23։ Ժզ. 32։
ա Դան. է. 14։ Մատ. Ժա. 27։ իբ. 18։ ԳԼ. զ. 35. ե. 27։ ա Կոր. Ժե. 25, 27։ Փիլ. բ. 10։ Եբր. բ. 8։
ա Հմր. 6, 9, 24։ ԳԼ. զ. 37։
ա Նա. Ժզ. 11։ Եբրա. Թ. 24։
ա ա Կոր. ը. 4։ ա Թես. ա. 9։

ա ԳԼ. դ. 34։ ե. 36, 37։ զ. 29, 58։ է. 29։ ժ. 36։ Ժա. 42։
ա ԳԼ. Ժզ. 31։ Ժզ. 13։
ա ԳԼ. դ. 34։ ե. 36։ Թ. 3։ ԺԹ. 30։
ա ԳԼ. Ժզ. 31։ Ժե. 10։
ա ԳԼ. ա. 1, 2։ ժ. 30։ Ժզ. 9։ Փիլ. բ. 6։ Կող. ա. 15, 17։ Եբր. ա. 3, 10։
ա Հմր. 26։ Մատ. իբ. 22։
ա Հմր. 2, 9, 11։ ԳԼ. զ. 37, 39։ ժ. 29։ Ժե. 19։
ա ԳԼ. ը. 28։ Ժբ. 49։ Ժզ. 10։
ա Հմր. 25։ ԳԼ. Ժզ. 27, 30։
ա Յովհ. ե. 19։

ա ԳԼ. Ժզ. 15։
ա ԳԼ. Ժգ. 1։ Ժզ. 28։
ա Պետ. ա. 5։ Յուդ. 1։
ա Հմր. 21, ևն։
ա ԳԼ. ժ. 30։
ա ԳԼ. զ. 39։ ժ. 28։ Եբր. բ. 13։
ա ԳԼ. Ժբ. 9։ ա Յովհ. բ. 19։
ա ԳԼ. զ. 71։ Ժզ. 18։
ա Սադ. ՀԹ. 8։ Գոր. ա. 20։
ա Հմր. 8։
ա ԳԼ. Ժե. 18, 19։ ա Յովհ. զ. 13։
ա ԳԼ. ը. 23։ Հմր. 16։
ա Մատ. զ. 13։ Գաղ. ա. 4։ բ. Թես. գ. 3։ ա Յովհ. ե. 18։
ա Հմր. 14։
ա ԳԼ. Ժե. 3։ Գոր. Ժե. 9։ Եփես. ե. 26։ ա Պետ. ա. 22։

զանոնք քու ճշմարտութիւնովդ. ՚քու խօսքդ
18 ճշմարտութիւն է։ ՚Ինչպէս դուն զիս աշխարհ
19 դրկեցիր, ես ալ զանոնք աշխարհ դրկեցի։ ՚Ես
անոնց համար ես իմ անձս կը սրբեմ, որպէս զի
իրենք ալ ճշմարտութիւնով սրբացած ըլլան։
20 Բայց ոչ թէ միայն անոնց համար կ՚աղաչեմ,
հապա անոնց խօսքովը բոլոր ինծի հաւատացող-
21 ներուն համար ալ. ՚Որպէս զի ամէնն ալ մէկ
ըլլան, ինչպէս Էդուն, ով Հայր, իմ մէջս ու
ես քու մէջդ, որպէս զի անոնք ալ մեր մէջ մէկ
ըլլան, որպէս զի աշխարհ հաւատայ թէ դուն
22 դրկեցիր զիս։ Եւ այն փառքը զոր դուն ինծի
տուիր, ես անոնց տուի, ՚որպէս զի մէկ ըլլան՝
23 ինչպէս մենք մէկ ենք. (Ես անոնց մէջ և դուն
իմ մէջս.) ՚որպէս զի իրենք կատարեալ ըլլան
միութեան մէջ. ու աշխարհ գիտնայ թէ դուն
դրկեցիր զիս, ու սիրեցիր զանոնք՝ ինչպէս զիս
24 սիրեցիր։ ՚Ով Հայր, զանոնք որ դուն ինծի
տուիր, կ՚ուզեմ որ ուր որ ես եմ՝ անոնք ալ
ինծի հետ ըլլան, որպէս զի տեսնեն իմ փառքս
զոր ինծի տուիր. ՚Վասն զի դուն զիս սիրեցիր
25 աշխարհի սկիզբէն առաջ։ Ով արդար Հայր,
Բաշխարհ քեզ չճանչցաւ, Էբայց ես քեզ ճանչ-
ցայ, ՚և սոսկ ճանչցան թէ դուն զիս դրկե-
26 ցիր։ Ես քու անունդ անոնց ճանչցուցի, ու
պիտի ճանչցնեմ, որպէս զի այն սէրը ՚որով
դուն զիս սիրեցիր, անոնց մէջ ըլլայ, ու ես ալ
անոնց մէջ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Յուդա կը մատնէ զՅիսուս։ 6 Յիսուսի վրայ եկողները գետինը կը զարնուին։ 10 Պետրոս սուրով կը կտրէ Մալքոսի ականջը։ 12 Յիսուս կը բռնուի ու կը տարուի Աննասի և Կայիափասի առջև։ 15 Պետրոսի ուրացութիւնը։ 19 Յիսուս կը քննուի Կայիափասի առջև։ 28 Կ՚ամբաստանուի Պիղատոսի առջև։ 36 Իրիսուսի թագաւորութիւնը։ 40 Հրեաները կ՚ուզեն որ Բարաբբա արձակուի։

Յիսուս այս բաները ըսելէն ետև՝ ՚իր աշա-
կերտներուն հետ Միւռտը Կեդրոն հեղեղա-
տին անդիի կողմը ելաւ, ուր պարտէզ մը կար,
որուն մէջ մտաւ ինք ու իր աշակերտները։
2 Եւ Յուդա ալ, որ զանիկա պիտի մատնէր, դի-
տէր այն տեղը, Էվասն զի Յիսուս շատ անգամ
իր աշակերտներուն հետ Միւռտը հոն ժողո-
3 վուած էր։ ՚Ուստի Յուդա զինուորներու դուն-
դը ու քահանայապետներէն և փարիսեցինե-
րէն սպասաւորներ իրեն հետ առնելով՝ այն
տեղ եկաւ ջահերով ու լապտերներով և զէն-
4 քերով։ Իսկ Յիսուս իր վրայ գալու բոլոր բա-

ներըը գիտնալով՝ ելաւ ու ըսաւ անոնց, Ո՞վ
5 կը փնտռէք։ Պատասխան տուին անոր, Նազով-
րեցի Յիսուսը. ըսաւ անոնց Յիսուս, Ես եմ.
Յուդա ալ, որ զանիկա կը մատնէր, անոնց
6 հետ կայներ էր։ Ու երբ ըսաւ թէ Ես եմ, ետ
7 ետ գացին ու գետինը ինկան։ Եւ նորէն հար-
ցուց անոնց, Ո՞վ կը փնտռէք. անոնք ալ ըսին,
8 Նազովրեցի Յիսուսը։ Յիսուս պատասխան
տուաւ, Ձեզի ըսի թէ Ես եմ. ուստի եթէ
զիս կը փնտռէք, թող տուէք սոոնք որ եր-
9 թան։ Որպէս զի կատարուի այն խօսքը զոր ինք
ըսեր էր թէ Ձանոնք որ ինծի տուիր, անոնցմէ
10 մէկն ալ չկորսնցուցի։ ՚Սիմոն Պետրոս
րոս, որ սուր մը ունէր, քաշեց զանիկա ու քա-
հանայապետին ծառային զարնելով՝ անոր ա-
կանջը կտրեց հանեց. և այն ծառային ա-
11 նունը Մալքոս էր։ Իսկ Յիսուս ըսաւ Պետրոսի,
Սուրդ էդ պատեանը դիր. այն գաւաթը զոր
Հայրը ինծի տուաւ՝ պիտի չխմե՞մ զանիկա։
12 Ուստի զինուորները ու հազարա-
պետը և Հրէից սպասաւորները բռնեցին Յի-
13 սուսը ու կապեցին. Եւ առաջ զանիկա ՚Ան-
նասի բերին, քանզի ինք այն տարուան քա-
14 հանայապետին, Կայիափասի, աներն էր։ Էնե-
այս Կայիափան էր, որ Հրէից խրատ տուաւ թէ
Աղեկ է որ մարդ մը կորսուի ժողովուրդին հա-
15 մար։ Ու Յիսուսի հետեւէն կ՚երթային Սիմոն Պետրոս և ուրիշ աշակերտ մը. և այն աշա-
կերտը քահանայապետին ճանչուտը ըլլալով՝
Յիսուսի հետ քահանայապետին պատին բա-
16 կը մտաւ։ Իսկ Պետրոս դուրսը դրանը քով
կը կենար. ուստի ելաւ միւս աշակերտը, որ
քահանայապետին ճանչուտն էր, և ըսաւ
17 դռնապանին, ու ներս մղեցուց Պետրոսը։ Սի-
մոն դռնապան աղջիկը ըսաւ Պետրոսի, Մի-
թէ դո՞ւն ալ այն մարդուն աշակերտներէն ես-
18 ան ալ ըսաւ, Չեմ։ Իսկ ծառաները ու սպա-
սաւորները հոն կայներ էին, և կրակ վառած
կը տաքնային, քանզի ցուրտ էր։ Պետրոս ալ
19 անոնց հետ կայներ էր ու կը տաքնար։ Եւ
քահանայապետը Յիսուսի հարցուց անոր աշա-
կերտներուն ու վարդապետութեանը վրայով։
20 Յիսուս պատասխան տուաւ անոր, Ես աշխար-
հի յայտնի խօսեցայ. ես ամէն ատեն ժողովա-
րաններուն մէջ ու տաճարին մէջ սորվեցուցի,
ուր բոլոր Հրեաները կը ժողովուին, ու ծածկա-
21 բար բան մը չխօսեցայ։ Ինչո՞ւ ինծի կը հար-
ցընես, լսողներուն հարցուր թէ ինչ խօսեցայ
իրենց. ահա ինչ որ խօսեցայ՝ գիտեն իրենք։

ᵀ բ Թագ. ե. 28։ Սաղ. ճԻԲ. 142, 151. Գլ. ը. 40։ Գլ. ի. 21։
ᵁ ա Կոր. ա. 2, 30։ ա Թես. դ. 7։ Եբր. Ժ. 10։
ᵛ Հմր. 11, 22, 23։ Գլ. ժ. 16։ Հռով. ԺԲ. 5։ Գաղ. դ. 28։
ᵂ Գլ. Ժ. 38։ Ժդ. 11։
ˣ Գլ. Ժդ. 20։ ա Յովհ. ա. 3։ դ. 24։
ʸ Կող. դ. 14։
ᶻ Գլ. ԺԲ. 26։ Ժդ. 3։ ա Թես. դ. 16։
ᵃ Հմր. 5։
ᵇ Գլ. ԺԵ. 21։ Ժդ. 3։
ᶜ Գլ. Է. 29։ ը. 55։ Ժ. 15։
ᵈ Հմր. 8։ Գլ. Ժդ. 27։
ᵉ Հմր. 6։ Գլ. ԺԵ. 15։
ᶠ Գլ. ԺԵ. 9։ —
ᵍ Մատ. իզ. 36։ Մար. Ժդ. 32։ Ղու. իբ. 39։
ʰ բ Թագ. ԺԵ. 23։
ⁱ Ղու. իա. 37։ իբ. 39։
ʲ Մատ. իզ. 47։ Մար. Ժդ. 43։ Ղու. իբ. 47։ Գոր. ա. 16։
ᵏ Գլ. ԺԷ. 12։
ˡ Մատ. իզ. 51։ Մար. Ժդ. 47։ Ղու. իբ. 49, 50։
ᵐ Մատ. ի. 22։ իզ. 39, 42։
ⁿ Ղու. գ. 2։
ᵒ Տես Մատ. իզ. 57։
ᵖ Գլ. ԺԱ. 50։
ᵠ Մատ. իզ. 58։ Մար. Ժդ. 54։ Ղու. իբ. 54։
ʳ Մատ. իզ. 69։ Մար. Ժդ. 66։ Ղու. իբ. 54։
ˢ Մատ. իզ. 55։ Ղու. դ. 15։ Գլ. է. 14, 26, 28։ ը. 2։

22 Երբ զայս լսաւ, ապաստաւորներէն մէկը որ Հոն կայներ էր, Յիսուսի ապտակ մը զարկաւ՝ ըսելով, Այդպէ՞ս պատասխան կուտաս քահա-
23 նապետին։ Յիսուս անոր պատասխանեց, Եթէ չար խօսեցայ, վկայէ չարին համար. իսկ եթէ
24 բարի խօսեցայ, ինչո՞ւ կը զարնես ինծի։ Եւ Անննա զանիկա կապած՝ Կայիափա քահանայա-
25 պետին ղրկեց։ Սիմոն Պետրոս ալ Հոն կայներ էր ու կը տաքնար. և հրսին իրեն. Մի թէ դո՞ւն ալ անոր աշակերտներէն ես. անիկա ուրացաւ
26 ու ըսաւ Թէ Չեմ։ Քահանայապետին ծառանե րէն մէկն ալ, այն մարդուն ազգականը որուն ականջը Պետրոս կտրեր էր, ըսաւ, Չէ՞ որ ես քեզ առայդ պարտէզին մէջ անոր հետ
27 տեսայ պատէզին մէջ անոր հետ։ Ան նաեւ Պետրոս նորէն ուրացաւ, Եւ շուտ մը Հաւը խօսեցաւ։

28 Ընե Յիսուսը Կայիափայի տունէն կառավարչին պալատը տարին, և ալ առաւօտ էր. Ժո իրենք պալատը չմտան, որպէս զի չպղծուին, Հապա
29 որպէս զի զատիկը ուտեն։ Ուստի Պիղատոս դուրս ելաւ անոնց ու ըսաւ, Ի՞նչ ամբաստանութիւն կը ներկայացնէք այս մարդուն դէմ։
30 Պատասխան տուին ու ըսին իրեն, Եթէ ատիկա չարագործ մը չըլլար, քեզի չէինք մատներ զա-
31 նիկա։ Ան նաեւ Պիղատոս ըսաւ անոնց, Դուք առէք զանիկա, ու ձեր օրէնքին համեմատ անոր դատաստանը տեսէք։ Հրեաները իրեն ըսին,
32 Մեզի օրինաւոր չէ մարդ մը մեռցնել. Որպէս զի կատարուի Յիսուսի խօսքը, զոր ըսաւ՝ իմացընելով Թէ ի՛նչ մահով ինք պիտի մեռնէր։
33 Իսկ Պիղատոս նորէն պալատը մտաւ, կանչեց Յիսուսը ու ըսաւ անոր, Դո՞ւն ես Հրեից թագաւորը։
34 Յիսուս պատասխան տուաւ անոր, Ատիկա դուն քեզմէ՞ կ'ըսես, Թէ ինծի համար
35 ուրիշները քեզի ըսին։ Պատասխան տուաւ Պիղատոս, Միթէ ես Հրեա՞յ եմ. քու ազգդ և քահանայապետները քեզ ինծի մատնեցին. ի՞նչ
36 ըրած ես դուն։ Յիսուս պատասխան տուաւ, Իմ թագաւորութիւնս այս աշխարհէն չէ. եթէ այս աշխարհէն ըլլար իմ թագաւորութիւնս, իմ ապաստաւորներս կը կռուէին՝ որպէս զի ես Հրեից ձեռքը չմատնուիմ, բայց հիմա
37 իմ թագաւորութիւնս ասկէ չէ։ Ան նաեւ Պիղատոս ըսաւ անոր, Ուրեմն դուն թագաւո՞ր մըն ես։ պատասխան տուաւ Յիսուս, Դուն կ'ըսես, քանզի թագաւոր եմ. ես այս բանին համար ծնած եմ, և ասոր համար աշխարհ եկած, որպէս զի ճշմարտութեան համար վկայեմ. այն ամէնը՝ որ ճշմարտութենէն է՝ իմ ձայնիս ա-
38 կանջ կը դնէ։ Պիղատոս ըսաւ անոր, Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը. և զայս ըսելով՝ նորէն դուրս ելաւ Հրեաներուն և ըսաւ անոնց, Ես յան-
39 ցանք մը չեմ գտներ անոր վրայ։ Բայց սովորութիւն ունիք որ մարդ մը արձակեմ ձեզի զատկին. Հիմա կ'ուզէ՞ք որ Հրէից թագաւորը
40 արձակեմ ձեզի։ Ան ատեն ամէնն ալ նորէն աղաղակեցին՝ ըսելով, Մի ոչ այնէր ատիկա, Հապա Բարաբբան. Ու Բարաբբա աւազակ մըն էր։

ԳԼ. ԺԹ

1 Յիսուս կը ծեծուի, զինուորներն ալ փշեայ պսակ կը դնեն անոր գլուխը, և անոր ապտակներ կը զարնեն։ 4 Պիղատոս կ'ուզէ ազատել զՅիսուս, բայց Հրէից ապստամբներուն զիջանելով ձեռք կու տայ զանիկա որ խաչուի։ 23 Յիսուսի պատմուճանին վրայ վիճակ կը ձգեն։ 26 Յիսուս իր մայրը Յովհաննէսի կը յանձնէ. 28 կը մեռնի։ 34 Զինուոր մը Յիսուսի կողը կը խոցէ։ 38 Յովսէփ և Նիկոդեմոս կը թաղեն զանիկա։

Ան ատեն Պիղատոս առաւ Յիսուսը ու
2 ծեծեց։ Զինուորներն ալ փուշերէ պսակ հիւսելով՝ անոր գլուխը դրին, և անոր ծիրանի հան-
3 դերձ մը հագցուցին. Ու կ'ըսէին, Ողջոյն քեզ, Հրէից թագաւոր. և ապտակներ կը զարնէին ա-
4 նոր։ Պիղատոս նորէն դուրս ելաւ ու ըսաւ անոնց, Ահա զանիկա դուրս կը բերեմ ձեզի, Որպէս զի գիտնաք Թէ ես անոր վրայ յանցանք
5 մը չեմ գտներ։ Ան ատեն Յիսուս դուրս ելաւ՝ փշէղէն պսակն ու ծիրանի հանդերձը հագած. և Պիղատոս ըսաւ անոնց, Ահա այն մարդը։
6 Երբ քահանայապետները ու ապաստաւորները երբ տեսան զանիկա, աղաղակեցին ու ըսին, Խաչը հանէ, խաչը հանէ [ատիկա]։ Պիղատոս ըսաւ անոնց, Դո՛ւք առէք ատիկա ու խաչը հանեցէք, վասն զի ես ասոր վրայ յանցանք մը չեմ
7 գտներ։ Հրեաները պատասխան տուին իրեն, Մենք օրէնք ունինք, և մեր օրէնքին համեմատ պէտք է որ մեռնի, Վասն զի ինքզինք Աստուծոյ Որդի ըրաւ։
8 Երբ Պիղատոս այս խօսքը լսեց,
9 ալ աւելի վախցաւ։ Ու նորէն պալատը մտնելով՝ ըսաւ Յիսուսի, Ուրկէ՞ ես դուն. Բայց Յիսուս պատասխան չտուաւ անոր։ Ուստի Պիղատոս ըսաւ անոր, Ինծի հետ չե՞ս խօսիր. չե՞ս
10 գիտեր որ ես իշխանութիւն ունիմ քեզ խաչը հանելու, ու իշխանութիւն ունիմ քեզ արձա-
11 կելու։ Յիսուս պատասխան տուաւ, Դուն իմ վրաս մէկ իշխանութիւն ալ չէիր ունենար, եթէ քեզի վերէն տրուած չըլլար. անոր համար՝ ան որ զիս քեզի մատնեց, անոր մեղքը աւելի
12 մեծ է։ Ալ անկէ ետև Պիղատոս կը փնտռէր

Ժ երեմ. ի. 2։ Գործ. իգ. 2։
Ի Մատ. իզ. 57։
Ձ Մատ. իզ. 69, 71։ Մարկ. ժզ. 69։ Ղուկ. իբ. 58։
Ղ Մատ. իզ. 74։ Մարկ. ժզ. 72։ Ղուկ. իբ. 60։ Գլ. ժզ. 38։
Ճ Մատ. իէ. 2։ Մարկ. ժե. 1։ Ղուկ. իգ. 1։ Գործ. գ. 13։
Մ Գործ. ժ. 28։ ժա. 3։
Յ Մատ. ի. 19։ Գլ. ժբ. 32, 33։
Ն Մատ. իէ. 11։
Շ ա Տիմ. դ. 13։
Ո Դան. բ. 44։ է. 14։ Ղուկ. ժբ. 14։ Գլ. գ. 15։ բ. 15։
Չ Գլ. բ. 47։ ա Յովհ. գ. 19։ գ. 6։
Պ Մատ. իէ. 24։ Ղուկ. իգ. 4։ Գլ. ժթ. 4, 6։
Ջ Մատ. իէ. 15։ Մարկ. ժե. 6։ Ղուկ. իգ. 17։
Ռ Գործ. գ. 14։
Ս Ղուկ. իգ. 19։

Ա Մատ. ի. 19։ իէ. 26։ Մարկ. ժե. 15։ Ղուկ. ժբ. 33։
Բ Գլ. ժբ. 38։ Հմր. 6։
Գ Գործ. գ. 13։
Դ Ղևտ. իգ. 16։
Ե Մատ. իզ. 65։ Գլ. և. 18։ ժ. 33։
Զ Նա. ծգ. 7։ Մատ. իէ. 12, 14։
Է Ղուկ. իբ. 53։ Գլ. է. 30։

թէ է՚նչէս զանիկա արձակէ. բայց Հրեաները կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին, ըԵթէ սակիկա արձակես, Կայսրին բարեկամը չես. Ամէն ով որ ինքզինք թագաւոր կ՚անուանէ, անիկա Կայսրին
13 հակառակ կը խօսի։ Իակ Պիղատոս երբ այս խօսքը լսեց, դուրս հանեց Յիսուսը, ու նստաւ բեմին վրայ, այն տեղը որ Քարայատակ կ՚ըսուէր, և Եբրայեցերէն՝ Կապպաթա. (Ժ՚ամակին
14 ուրբաթ օրն էր ու ժամը վեցին առեններն էր.) և Հրեաներուն ըսաւ, Ա՚հա ձեր թագաւորը։
15 Բայց անոնք աղաղակեցին, Վերցուր, վերցուր, խաչը հանէ սակիկա։ Պիղատոս ըսաւ անոնց, Ձեր թագաւորը խա՞չը հանեմ։ Քահանայապետները պատասխան տուին, Էմենք Կայսրէն
16 զատ թագաւոր չունինք։ Ա՚յն ատեն անոնց ձեռքը տուաւ զանիկա որպէս զի խաչուի։

17 Անոնք ալ առին Յիսուսը ու կը տանէին. Եև ինք իր խաչը վերցնելով՝ ելաւ Գողգոթա ըսուած տեղը, որ Եբրայեցերէն Գողգոթա կ՚ը-
18 ուի։ Հոն զանիկա խաչը հանեցին, և անոր հետ ուրիշ երկուք ալ՝ մէկ դիէն ու միւս դիէն, և
19 Մէջտեղը Յիսուսը։ Ցախատակ մըն ալ գրեց Պիղատոս, ու դրաւ խաչին վրայ, և «Յ՚ոլե» գըրուած էր. Յիսուս Նազովրեցի Թագաւոր Հրէից։
20 Եւ այն տախտակը Հրեաներէն շատերը կարդացին, վասն զի քաղաքին մօտ էր այն տեղը՝ ուր Յիսուս խաչուեցաւ. ու գրուած էր Եբրայեցերէն, Յունարէն և Լատիներէն։ Ա՚յն ատեն
21 Հրէից քահանայապետները Պիղատոսի ըսին, Մի գրեր Թագաւոր Հրէից, հապա թէ ինք ըսաւ, Թագաւոր եմ Հրէից։ Պիղատոս պատասխան
22 տուաւ, Ինչ որ գրեցի՝ գրեցի։

23 Եւ զինուորները երբ Յիսուսը խաչը հանեցին, անոր հանդերձները առին ու չորս բաժին ըրին, ամէն մէկ զինուորին բաժին մը. նաև պատմուճանը. իսկ պատմուճանը առանց կարի
24 էր վերէն վար բոլորը հիւսուած. Ուստի ըսին իրարու, Ասիկա չպատռենք, հապա վիճակ ձգենք ասոր վրայ թէ որո՛ւ պիտի ըլլայ. որպէս զի կատարուի այն գրուածը որ կ՚ըսէ, Ինծի հանդերձները իրենց մէջ բաժնեցին, և իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ ձգեցին. ա՚յս զինուորները այս բաները ըրին։

25 Եւ Յիսուսի խաչին քով կայներ էին իր մայրը և իր մօրը քոյրը Մարիամ, Կղէոպասի
26 Ինը, ու Մարիամ Մագդաղենացի։ Ուստի Յիսուս երբ տեսաւ իր մայրը, և այն աշակերտը զոր կը սիրէր, որ մօտը կայներ էր, ըսաւ իր
27 մօրը, Ովե կին, ա՚յս քու որդիդ։ Յետքը ըսաւ աշակերտին, Ա՚յս քու մայրդ. և այն ժամանակէն աշակերտը զանիկա Ինր քով առաւ։

28 Անկէ ետև Յիսուս գիտնալով թէ արդէն ամէն բան լմնցած է, (Նորպէս որ գրուածը կատարուի,) ըսաւ, Ծարաւ եմ։ Եւ հոն քացախով լեցուն ամանմը կար. ևանոնք սպունգ մը քացախով լեցնելով, զոպայի ցղուին վրայ
30 փաթթած՝ անոր բերնին մօտեցուցին։ Ուստի Յիսուս երբ քացախը առաւ՝ ըսաւ, Ա՚նդ բան կատարուեցաւ. ու գլուխը ծռելով՝ հոգին աւանդեց։

31 Իակ Հրեաները, ևՈրովհետև ուրբաթ օր էր, Նոր չըլլայ թէ այն մարմինները խաչին վրայ մնան մինչև շաբաթ օրը, (վասն զի այն շաբաթը մեծ օր էր,) Պիղատոսի աղաչեցին որ անոնց
32 սրունքները կոտրտեն, ու վերցուին։ Ուստի զինուորները եկան և առաջինին սրունքները կոտրտեցին. նաև միւսինը՝ որ անոր հետ խաչը եցած
33 էր։ Բայց երբ Յիսուսի եկան ու տեսան որ արդէն մեռած էր, անոր սրունքները չկոտրտեցին.
34 Հապա զինուորներէն մէկը գեղարդով անոր կողը
35 խոցեց, ևև շուտ մը արիւն ու ջուր ելաւ։ Եւ ան որ տեսաւ այս բաները՝ վկայեց, ու անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է, և ինք գիտէ որ ճշմարիտ կ՚ըսէ, որպէս զի դուք [ալ] հաւատաք։
36 Վասն զի այս բաները եղան ևորպէս զի կատարուի այն գրուածը թէ Անոր մէ՛կ ոսկորը
37 պիտի չկոտրուի։ Եւ միւս մըն ալ ուրիշ գրուած մը կ՚ըսէ թէ ևՊիտի նային անոր՝ զոր խոցեցին։

38 ևԱսկէ ետև Յովսէփ, որ Արիմաթիայէ էր, (Յիսուսի աշակերտ եղած՝ բայց գաղտուկ ըՀրեաներուն վախէն,) աղաչեց Պիղատոսի, որ Յիսուսի մարմինը վերցնէ. Պիղատոս ալ հրաման տուաւ. ուստի եկաւ ու վերցուց Յիսուսի մար-
39 մինը։ ըՆիկոդեմոս ալ եկաւ, (որ առաջուընէ գիշերով Յիսուսի եկեր էր,) ու բերաւ հարիւր լիտրէ չափ զմուռսի ու հալուէի խառնուրդ մը։
40 Եւ Յիսուսի մարմինը առին, ու խունկերով ևփաթթեցին զանիկա կտաւներու մէջ. ինչպէս
41 Հրեաները սովորութիւն ունին թաղելու։ Եւ այն տեղը ուր խաչուեցաւ, պարտէզ մը կար, ու այն պարտէզին մէջ նոր գերեզման մը, որուն
42 մէջ ամենևին մարդ դրուած չէր։ ժՀրեաներուն ուրբաթին համար *հոն դրին Յիսուսը. վասն զի գերեզմանը մօտ էր։

ը Դ.ա. խգ. 2։
ը Դար. ժէ. 7։
ժ Մատ. խէ. 62։
ի Ծն. խթ. 10։
լ Մատ. խէ. 26, 31։ Մարկ. ժե. 15։ Դ.ա. խգ. 24։
խ Մատ. խէ. 31, 33։ Մարկ. ժե. 21, 22։ Դ.ա. խգ. 26, 33։
ձ Թագ. ժե. 36։ Ներ. ժգ. 12։
ճ Մատ. խէ. 37։ Մարկ. ժե. 26։ Դ.ա. խգ. 38։
ձ Մատ. խէ. 35։ Մարկ. ժե. 24։ Դ.ա. խգ. 34։
ղ Սաղ. խը. 18։
ճ Մատ. խէ. 55։ Մարկ. ժե. 40։ Դ.ա. խգ. 49։
ն Դ.ա. խգ. 18։
շ Դ.Օ. ժգ. 23։ ի. 2։ իա. 7, 20, 24։
ո Դ.Օ. ք. 4։
չ Գ.Օ. ա. 11։ ժգ. 32։
պ Սաղ. կթ. 21։
ջ Մատ. խէ. 48։
ռ Գ.Օ. ժէ. 4։
ս Հմր. 42։ Մարկ. ժե. 42։
վ ր Օր. իա. 23։
տ ա Յովհ. ե. 6, 8։
ր Եզ. ժը. 46։ Թագ. Բ. 12։ Սաղ. կգ. 20։
ց Սաղ. խը. 16, 17։ Զաք. ժը. 10։ Յայտ. ա. 7։
ւ Մատ. խէ. 57։ Մարկ. ժե. 42։ Դ.ա. խգ. 50։
փ Գ.Օ. Բ. 22։ ժը. 42։
ք Գ.Օ. գ. 1, 2։ է. 50։
օ Գար. Ե. 6։
ֆ Հմր. 31։
+ Նա. ծգ. 9։

ԳԼ. Ի

1 Մարիամ գերեզմանը կ'երթայ. 3 Նմանապէս Պետրոս և Յովհաննէս հոն կ'երթան, չգիտնալով թէ Քրիստոս յարութիւն առած է։ 11 Ցիսուս կ'երեւնայ Մարիամ Մագդաղենացիին 19 և իր աշակերտներուն, 24 Թովմասի թերահաւատութիւնը և դաւանութիւնը, 30 Սուրբ Գիրքը գաւական է փրկութեան համար։

Եւ ՄԷԿՇԱԲԹԻ օրը Մարիամ Մագդաղենացի առաւօտուն դեռ չլուսցած գերեզմանը
2 գնաց, ու կը տեսնէ որ քարը գերեզմանին դրան վերցուած է։ Ետքը կը վազէ կու գայ Սիմոն Պետրոսի և Յիսուս աշակերտին զոր Յիսուս կը սիրէր, և կ'ըսէ անոնց, Տէրը գերեզմանէն վերցուցին, ու չենք գիտեր ո՛ւր դրին
3 զանիկա։ Պետրոս եւս ելաւ Պետրոս և միւս աշա-
4 կերտը, ու դէպի գերեզմանը կու գային։ Ու երկուքն ալ միասին կը վազէին. և միւս աշակերտը Պետրոսէ առելի շուտ վազելով՝ առաջ գերեզմանը եկաւ։
5 Եւ ծռելով նայեցաւ, ու տեսաւ որ կտաւները հոն կը կեն-
6 ային. բայց ինք ներս չմտաւ։ Սիմոն Պետրոս ալ հասաւ, որ անոր ետեւէն կուգար, ու գերեզմանը մտաւ, և տեսաւ կտաւները որոնք հոն
7 կը կենային. Ու վաստակը որ անոր գլուխն էր՝ ոչ թէ կտաւներուն հետ էր, հապա ծալ-
8 ուած զատ մի կողմը գրուած էր։ Ա՛յն ատեն նաեւ միւս աշակերտն ալ՝ որ առաջ գե-
9 րեզմանը եկեր էր, տեսաւ ու հաւատաց։ Վասն զի դեռ Գրուածը չէին գիտեր, թէ Պէտք է որ անիկա մեռելներէն յարութիւն առնէ։
10 Ետքը աշակերտները նորէն իրենց տունը գացին։
11 Բայց Մարիամ գերեզմանին դուրսը կայներ էր և կուլար, ու երբ կուլար՝ դէպ ի գե-
12 րեզմանը ծռեցաւ նայելու. Եւ տեսաւ երկու Հրեշտակներ ճերմակ հանդերձներով, որ նստեր էին ուր Յիսուսի մարմինը դրուած էր, մէկը
13 գլխուն կողմէն՝ ու միւսը ոտքին կողմէն։ Եւ անոնք իրեն ըսին, Ով կին, ինչո՞ւ կու լաս. ըսաւ անոնց, Անոր համար որ իմ Տէրս ի՛նձմէ առնէն վերցուցին, ու չեմ գիտեր ո՛ւր դրին
14 զանիկա։ Ըսած որ ըսաւ՝ ետին դարձաւ և տեսաւ Յիսուսը որ կայներ էր, Ու չէր գիտեր թէ
15 Յիսուս է։ Յիսուս անոր ըսաւ, Ով կին, ինչո՞ւ կու լաս, ո՞վ կը փնտռես։ Ինք կարծելով թէ անիկա պարտիզպանն է, ըսաւ անոր, Տէր, եթէ դուն վերցուցեր զանիկա, ըսէ ինծի, ո՞ւր դրեր
16 զայն, որպէս զի ես զանիկա առնեմ։ Յիսուս ըսաւ անոր, Մարիամ. ան ալ դարձաւ ու [Եբրայեցերէն] անոր ըսաւ, Ռաբբունի, որ
17 Վարդապետ ըսել է։ Յիսուս ըսաւ անոր, Ինծի մի դպչիր, վասն զի դեռ Հօրս քով չելած չեմ.
18 հապա գնա Ժողովրդներուս և ըսէ անոնց, Ես կ'ելլեմ իմ Հօրս քով ու ձեր Հօրը քով, ԵՒս իմ Աստուածոյս քով ու ձեր Աստուածոյն քով։
18 Մարիամ Մագդաղենացի եկաւ ու աշակերտներուն պատմեց թէ ինք Տէրը տեսաւ, և թէ անիկա այս բաները իրեն ըրուցեց։
19 Եւ Ի՝նոյն օրը, ՄԷԿՇԱԲԹԻ իրիկունը, աշակերտներուն ժողվուած տեղին դռները գոց ըլլալով Հրեաներէն վախնալնուն համար, Յիսուս եկաւ և անոնց մէջտեղը կայնեցաւ, ու ըսաւ
20 անոնց, Խաղաղութիւն ձեզի։ Եւ զայս ըսելով իր ձեռքերը ու կողը ցուցուց անոնց. Հաշա-
21 կերտներն ալ ուրախացան երբ Տէրը տեսան։ Եւ Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց, Խաղաղութիւն ձեզի. հինչպէս Հայրը զիս ղրկեց, ևս ալ ձեզ կը
22 ղրկեմ։ Եւ զայս ըսելով՝ անոնց վրայ փչեց, ու
23 ըսաւ անոնց, Առէք Հոգի Սուրբ. Որոնց մեղքերը թողուք, թողուած ըլլայ անոնց, և որոնց դէպերը ետ բռնէք, բռնուած ըլլայ։
24 Բայց տասներկուքէն ՄԷԿը, Երկուորեակ ըսուած Թովմաս, անոնց հետ չէր՝ երբ Յիսուս
25 եկաւ։ Ուստի միւս աշակերտները կ'ըսէին անոր Թէ Տէրը տեսանք. ան ալ ըսաւ անոնց, Եթէ իր ձեռքերուն վրայ բեւեռներուն նշանը չտեսնեմ, ու մատս բեւեռներուն տեղը չխոթեմ, և իմ ձեռքս անոր կողը չխոթեմ՝ չեմ հաւատար։
26 Եւ ութ օրէն դարձեալ աշակերտները ներսն էին, Թովմաս ալ անոնց հետ. եկաւ Յիսուս, դռները գոց ըլլալով, ու կայնեցաւ ա՛նոնց
27 մէջտեղը և ըսաւ, Խաղաղութիւն ձեզի։ Ետքը ըսաւ Թովմասի, Մատդ հոս բեր և նայէ իմ ձեռքերս, ու բեր քու ձեռքդ և իմ կողս խոթէ, ու մի ըլլար անհաւատ, հապա հաւատացեալ։
28 Թովմաս պատասխան տուաւ ու ըսաւ
29 անոր, Իմ Տէրս և իմ Աստուածս։ Յիսուս ըսաւ անոր, Որովհետեւ դուն զիս տեսար՝ հաւատացիր. երանի՛ անոնց որ տեսած չեն ու կը հաւատան։
30 Եւ Յիսուս շատ ուրիշ նշաններ ալ ըրաւ իր աշակերտներուն առջեւ, որոնք այս գիրքին
31 մէջ գրուած չեն։ Բայց սոնք գրուեցան, որպէս զի հաւատաք թէ Յիսուսը Քրիստոսն է, Աստուծոյ Որդին, Ու որպէս զի հաւատալով կեանք ունենաք անոր անունովը։

ԳԼ. ԻԱ

1 Քրիստոս դարձեալ իր աշակերտներուն կ'երեւնայ, ու շատ ձուկ բռնել տալուն հրաշքովը կը ճանչցուի. 12 ա-նոնց հետ ճաշ կ'ընէ. 15 պատուէր կու տայ Պետրոսի որ իր գառներըը ու ոչխարներըը արածէ. 18 կ'խմացնէ անոր թէ ի՛նչ կերպով պիտի մեռնի. 22 և կը յանդիմանէ անոր հետաքրքրութիւնը Յովհաննէսի վրայով։ 25 Վերջաբանութիւն։

ա Մատ. իբ. 1։ Մար. ժզ. 1։ Ղու. իդ. 1։
բ Գլ. ժգ. 23։ ժթ. 26։ Յով. 7, 20, 24։
գ Ղու. իդ. 12։
դ Գլ. ժթ. 40։
ե Գլ. ժա. 44։
զ Յով. ժգ. 10։ Գոր. բ. 25—31։ ժգ. 34, 35։
է Մար. ժզ. 5։
ը Մատ. իբ. 9։ Մար. ժզ. 9։
թ Ղու. իդ. 16, 31։ Գլ. Յով. 4։
ժ Յով. իբ. 22։ Մատ. իբ. 10։ Հռով. ը. 29։ Եբր. բ. 11։
ի Գլ. ժզ. 28։
լ Եսթ. ա. 17։
խ Մատ. իբ. 10։ Ղու. իդ. 10։
ծ Մար. ժզ. 14։ Ղու. իդ. 36։ ա Կոր. ժե. 5։
կ Գլ. ժզ. 22։
հ Մատ. իբ. 18։ Գլ. ժէ. 18, 19։ Եբր. գ. 1։ բ Տիմ. բ. 2։
ձ Մատ. ժզ. 19։ ժբ. 18։
ղ Գլ. ժա. 16։
ճ ա Յովհ. ա. 1։
մ Ո՛մանք, Թովմաս, որովհետեւ
յ բ Կոր. Ե. 7։ ա Պետ. ա. 8։
ն Գլ. իա. 25։
շ Ղու. ա. 4։
ո Գլ. գ. 15, 16, Ե. 24։ ա Պետ. ա. 9։

Ա*ակէ եաև Յիսուս նորէն ինքզինք իր աշակերտներուն յայտնեց Տիբերիայի ծովուն եղերքը, և այսպէս յայտնեց։ Մէկտեղ էին Սիմոն
2 Պետրոս ու Թովմաս, Երկուորեակ ըսուածը, և Նաթանայէլ որ Գալիլեայի Կանա †ոլոփէն էր, ու Զեբեդեոսի որդիները և աշակերտներէն ու-
3 րիշ երկու։ Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոնց, Ես ձուկ որսալու կ'երթամ. ըսին անոր, Մենք ալ կու գանք քեզի հետ. ելան և շուտ մը նաւը
4 մտան, ու այն գիշերը բան մը չբռնեցին։ Ու երբ ա՛լ առաւօտ եղաւ, Յիսուս ծովուն եղերքը կայներ էր, բայց աշակերտները չէճանչցան թէ Յի-
5 սուս է։ Իակ ‡Յիսուս ըսաւ անոնց, Տղաք, ուտելու բան մը ունի՞ք. պատասխան տուին իրեն, Ո՛չ։
6 Եւ ըսաւ անոնց, Ուռկանը նաւին աջ կողմն ձգեցէք ու պիտի գտնէք. ուստի ձգեցին, և ձուկերուն շատութենէն՝ ա՛լ չէին կրնար զանիկա քա-
7 շել։ Ան առեն այն աշակերտը զոր Յիսուս կը սիրէր, ըսաւ Պետրոսի, Անիկա Տէրն է. իսկ Սիմոն Պետրոս երբ լսեց թէ Տէրն է, վերարկուն վրան առաւ, վասն զի մերկ էր, ու ծովը
8 նետուեցաւ։ Եւ միւս աշակերտները նաւակովը եկան, (վասն զի ցամաքէն հեռու չէին, միայն թէ երկու հարիւր կանգունի չափ,) և ուռկա-
9 նը ձուկերովը կը քաշէին։ Ու երբ ցամաքը ելան, հոն վառած կրակ տեսան, ու վրան ձուկ
10 դրուած, և հաց։ Յիսուս ըսաւ անոնց, Բերէք այդ ձուկերէն զորոնք դուք հիմա բռնեցիք։
11 Սիմոն Պետրոս նաւը *մտաւ, և ուռկանը ցամաք քաշեց հարիւր յիսունուերեք խոշոր ձուկերով լեցուն. և այնչափ բան կար ու չպատ-
12 ռեցաւ ուռկանը։ Յիսուս ըսաւ անոնց, Եկէք ճաշ ըրէք. ու աշակերտներէն մի՛կն ալ չէր համարձակեր անոր հարցնել թէ Դուն ո՞վ ես.
13 վասն զի գիտէին թէ Տէրն է։ Ան առեն Յիսուս եկաւ ու առաւ հացը և անոնց տուաւ, և
14 նոյնպէս ալ ձուկը։ †Այս երրորդ անգամն է որ Յիսուս իր աշակերտներուն երևցաւ՝ մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետև։
15 Ու երբ ճաշը ըրին, Յիսուս ըսաւ Սիմոն Պետրոսի, Սիմոն, Յովհաննի որդի, դիս առանցմէ աւելի կը սիրե՞ս. անիկա ըսաւ անոր, Այո, Տէր, դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ. ըսաւ անոր,
16 Արածէ իմ գառնուկներս։ Նորէն երկրորդ անգամ ըսաւ անոր, Սիմոն, Յովհաննի որդի, դիս կը սիրե՞ս. ըսաւ անոր, Այո, Տէր, դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ. ըսաւ անոր,
17 Հովուէ իմ ոչխարներս։ Երրորդ անգամ ըսաւ անոր, Սիմոն, Յովհաննի որդի, դիս կը սիրե՞ս. Պետրոս տրտմեցաւ որ երրեք անգամ ըսին ըսաւ թէ Դիս կը սիրե՞ս. և ըսաւ անոր, Տէր, դուն ամէն բան գիտես, դուն գիտես որ ես քեզ կը սիրեմ. ըսաւ անոր
18 Յիսուս, Արածէ իմ ոչխարներս։ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, որ երբ դուն պառաւնի էիր, ինքիմդ գօտի կը կապէիր ու կ'երթայիր ուր որ ուզէիր. բայց երբ ծերանաս, ձեռքերդ կը պիտի բանես, և ուրիշը քեզի գօտի պիտի
19 կապէ ու պիտի տանի ուր չես ուզեր։ Այս բանը ըսաւ՝ ցուցնելով †թէ անիկա ի՛նչ մահով պիտի փառաւորէ զԱստուած. ու երբ զայս
20 ըսաւց՝ ըսաւ անոր, Եկուր իմ‘ետեւէս։ Եւ Պետրոս դարձաւ ու տեսաւ այն աշակերտը Եզոր Յիսուս կը սիրէր, որ ետեւէն կ'երթար, (որ նաև ընթրիքին առեն անոր կուրծքին վրայ ինկեր և ըսեր էր, Տէր, ո՞վ է որ քեզ պիտի
21 մատնէ։) Պետրոս զանիկա տեսնելով՝ ըսաւ Յիսուսի, Տէր, հապա սորիկա ի՞նչ պիտի ըլլայ։
22 Յիսուս ըսաւ անոր, Եթէ ես ուզեմ որ սորիկա կենայ մինչև ես գամ, քու ի՞նչ հոգդ է. դուն իմ‘ետեւէս եկուր։ Ալ այս խօսքը ելաւ եղբայրներուն մէջ թէ այն աշակերտը պիտի չմեռնի. սակայն Յիսուս չըսաւ անոր թէ Պիտի չմեռնի, հապա՝ Եթէ ես ուզեմ որ սորիկա կենայ մինչև ես գամ, քու ի՞նչ հոգդ է։
24 Ասիկա այն աշակերտն է՝ որ կը վկայէ այս բաներուն համար, որ գրեց ալ այս բանները. և գիտենք որ անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է։
25 Հեւ ուրիշ շատ բաներ ալ կան, զորոնք Յիսուս ըրաւ, որոնք եթէ մէկիկ մէկիկ գրուած ըլլային, կարծեմ թէ աշխարհս ալ բաւական պիտի չըլլար պարունակելու այն գիրքերը որ գրուած ըլլային։ Ամէն։

— Գլ. ա. 45։
* Ասաւ. գ. 21։
† Գլ. բ. 14։
‡ Գործ. ա. 41։
§ Գործ. ե. 19, 26։
¶ Գործ. բ. 28։ Եբր. ժգ. 20։ ա Պետ. բ. 25։ ե. 2, 4։
• Յովհ. ե. 4, 6, 7։
† Գործ. բ. 24, 25։ ժգ. 30։
‡ Գլ. ժգ. 36։ Գործ. ժբ. 3, 4։
§ բ Պետ. ա. 14։
¶ Գլ. ժգ. 23, 25։ բ. 2։
• Ասաւ. ժգ. 27, 28։ խե. 31։ ա Կորնթ. գ. 5։ ժա. 26։
Յայտ. բ. 25։ գ. 11։ խբ. 7, 20։
† Գլ. ժբ. 35։ գ Յովհ. 12։
‡ Գլ. բ. 30։
§ Մարկ. է. 10։

ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՔԵԼՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Փրիսառս դեռ երկինք չհամբարձած՝ իր աշակերտներուն կը պատուիրէ Երուսաղէմի մէջ Հոգւոյն Սրբոյ գալուստը սպասել, խոստանալով որ քիչ օրերէ հետև պիտի ղրկէ զանիկա։ 9 Անոր համբարձումէն հետև երկու հրեշտակներ կ'երեւնան անոնց, ու անոր երկրորդ գալուստը վրայով կը խօսին։ 12 Առաքեալները Երուսաղէմ կը դառնան, ու սովթ-քի կը պարապին, և Մատթիան առաքեալ կ'ընտրեն մահնչէ Յուդային տեղ։

Առաջին պատմութիւնը ըրի, ով Թէոփիլոս, այն ամէն բաներուն վրայ զորոնք Յիսուս
2 սկսաւ ընել և սորվեցնել, Մինչև այն օրը որ Հոգւոյն Սրբոյ միջոցով պատուէր տուաւ իր ընտրած առաքեալներուն, Եւ համբարձաւ.
3 Որոնց ինքզինք ցուցուց կենդանի իր չարչարանքներէն հետև շատ ապացոյցներով, քառասուն օրուան մէջ անոնց երեւնալով ու Աստուծոյ թագաւորութեանը վրայ խօսելով։ Եւ ա-
4 նոնց հետ ժողոված առնելը կ'ապրպղբէր անոնց որ Երուսաղէմէ չհեռանան, հապա սպասեն Հօրը խոստմունքին, Զոր ինծմէ լսե-
5 ցիք, ըսաւ։ Վասն զի Յովհաննէս ջրով մկրտեց, բայց դուք ասկէ շատ օրեր չանցած՝
6 Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտուիք։ Անոնք ալ ժողոված գալով՝ կը հարցնէին իրեն ու կ'ըսէին, Տէր, Իսրայէլի թագաւորութիւնը այս ժա-
7 մանակնո՞ւն մէջ նորէն պիտի հաստատես։ Եւ ըսաւ անոնց, Ձեզի չվերաբերիր ժամերը և ժամանակները գիտնալը, զոր Հայրը իր իշխանու-
8 թեանը մէջ դրաւ. Բայց Հոգւոյն Սրբոյ ձեր վրայ եկած ատենը զօրութիւն պիտի առնէք, ու ինծի համար վկաներ պիտի ըլլաք Երուսաղէմի մէջ և բոլոր Հրէաստանի ու Սամարիայի
9 մէջ ու մինչև երկրի ծայրերը։ Եւ երբ այս բաները ըսաւ, մինչ անոնք կը նայէին, համբարձաւ, և ամպ մը զանիկա անոնց աչքէն առաւ։
10 Ու քանի որ աչքերնին անկած դէպ ի երկինք կը նայէին անոր երթալուն վրայ, ահա երկու մարդ իրենց քով կայնեցան ճերմակ հանդերձ-
11 ներով. Որոնք նաև ըսին, Ով Գալիլեացի մարդիկ, ինչո՞ւ կայներ դէպ ի երկինք կը նայիք. այս Յիսուսը որ ձեզմէ երկինք համբարձաւ, այսպէս պիտի գայ՝ ինչպէս տեսաք անոր
12 երկինք երթալը։ Ասի՛ն ատեն Երուսաղէմ դարձան Ձիթենեաց լսուած լեռնէն, որ շաբաթ
13 օրուան ճամբու չափ մօտ է Երուսաղէմի։ Ու երբ ժողովը մտան, եղան յարներնասուները, ուր կը բնակէին Պետրոս և Յակոբոս, Յովհաննէս և Անդրէաս, Փիլիպպոս և Թովմաս, Բարթողիմէոս և Մատթէոս, Յակոբոս Ալփէոսեան ու Սիմոն
14 Նախանձայոյզ և Յուդա Յակոբեան։ Զսոնք ամէնը միաբանութեամբ միշտ աղօթք ու աղաչանք կ'ընէին Կիներուն հետ, և Յիսուսի մօրը Մարիամի ու անոր եղբայրներուն հետ միտեղ։
15 Եւ այն օրերը եղաւ Պետրոս աշակերտներուն մէջ, (որ հարիւր քսան հոգիի չափ ժողովուած բազմութիւն կար,) ու ըսաւ, Մարդիկ
16 եղբայրներ, պէտք էր որ կատարուէր այս գրուածը, զոր առաջուընէ Հոգին Սուրբ Դաւիթի բերնով ըսաւ Յուդայի համար, որ Յիսուսը
17 բռնողներուն առաջնորդ եղաւ. Վասն զի ան նիկա մեզի հետ էր մեր համրանքին մէջ, և
18 այս պաշտօնէն ալ բաժին ունէր։ Ասիկա տանրաւութեան վարձքով ագարակ մը առաջաւ, ու գլխիվար իյնալով միջտեղէն հեղբուեցաւ,
19 և իր ամէն փորոտիքը դուրս թափեցաւ։ Ու այս բանը Երուսաղէմ բնակողներուն ամէնուն յայտնի եղաւ, մինչև իրենց լեզուովը այն ագարակին անունը Ակեղդամա դրուեցաւ, այսինքն Արեան ագարակ։ Վասն զի Սաղմոսնե-

---

1 ՂՈՒ. ա. 3։
2 Մատ. իը. 19։ Մարկ. ժզ. 15։ Յովհ. ի. 21։ Գլ. ժ. 41, 42։
3 Մարկ. ժզ. 19։ Ղուկ. ք. 51։ իդ. 51։ Հմր. 9։ ա Տիմ. գ. 16։
4 Մատ. իը. 14։ Ղուկ. իդ. 36։ Յովհ. ի. 19, 26։ իա. 1, 14։ ա Կոր. ժե. 5։
5 Ղուկ. իդ. 43, 49։
6 կամ, հայց կիրաճ
7 Ղուկ. իդ. 49։ Յովհ. ժզ. 16, 23, 27։ ժե. 26։ ժզ. 7։ Գլ. բ. 33։
8 Մատ. գ. 11։ Գլ. ժա. 16։ ժբ. 4։
9 Յովհել գ. 18։ Գլ. բ. 4։ ժա. 15։
10 Մատ. իդ. 3։
11 Ես. ա. 26։ Դան. է. 27։ Ամոս ք. 11։
12 Մատ. իդ. 36։ Մարկ. ժզ. 32։ ա Թես. ե. 1։
13 Ղուկ. իդ. 49։
14 Գլ. բ. 1, 4։
15 Ղուկ. իդ. 48։ Յովհ. ժե. 27։ Հմր. 22։ Գլ. բ. 32։
16 Ղուկ. իդ. 51։ Յովհ. ղ. 63։
17 Հմր. 2։
18 Մատ. իբ. 3։ Մարկ. ժզ. 5։ Ղուկ. իդ. 4։ Յովհ. ի. 12։ Գլ. ժ. 3, 30։
19 Գլ. բ. 7։ ժզ. 31։
20 Դան. է. 13։ Մատ. իդ. 30։ Մարկ. ժզ. 26։ Ղուկ. իա. 27։ Յովհ. ժզ. 3։ ա Թես. ա. 10։ գ. 15։ բ Թես. ա. 10։ Յայտ. ա. 7։
21 Ղուկ. իդ. 52։
22 Գլ. բ. 37, 39։ ի. 8։
23 Մատ. ժ. 2, 3, 4։
24 Ղուկ. գ. 15։
25 Յովհ. 1։
26 Աչխ-ին, Յակոբոսի եղբայրը։ ըստ ընդհանուր լուծ-ի
27 Գլ. բ. 1, 46։
28 Ղուկ. իդ. 49, 55։ իզ. 10։
29 Մատ. ժզ. 55։
30 Սաղ. իա. 9։ Յովհ. ժզ. 18։
31 Ղուկ. իբ. 47։ Յովհ. ժբ. 3։
32 Մատ. ժ. 4։ Ղուկ. գ. 16։
33 Հմր. 25։ Գլ. ժբ. 25։ ի. 24։ իա. 19։
34 Մատ. իզ. 15։ բ Պետ. բ. 15։
35 Մատ. իե. 5, 7, 8։

բու գիրքին մէջ գրուած է թէ "Անոր բնակարանը աւերակ ըլլայ, ու անոր մէջ բնակող մը
21 չըլլայ, էւ անոր պաշտօնը ուրիշը առնէ։ Ուրեմն պէտք է որ այս մարդոցմէն՝ որոնք մեզի հետ եղան այն բոլոր ատենը, երբ Տէր Յիսուս մեր
22 մէջ մտաւ ու ելաւ, †Յովհաննէսի մկրտութենէն սկսած՝ մինչև այն օրը *որ մեզմէ համբարձաւ, ասոնցմէ մէկը ֆմեզի հետ վկայ ըլլայ ա-
23 նոր յարութեան։ Եւ երկու հոգի կայնեցուցին, Յովսէփը որ "Բարսաբա կը կոչուէր, որ Յուստոս ալ մականուանեցաւ, ու Մատաթիան։
24 Եւ աղօթք ընելով՝ ըսին, Դուն, ով Տէր, Էոր ամէնուն սիրտը գիտես, այս երկուքէն մէկը,
25 զոր ընտրեցիր, Դեղ չայտնէ. †որպէս զի այս պաշտօնին և առաքելութեանը վիճակը առնէ,
26 որմէ Յուդա ինկաւ իր տեղը երթալու։ Եւ անոնց համար վիճակ ձգեցին, ու վիճակը Մատաթիայի ելաւ, և անիկա տասնըմէկ առաքեալներուն հետ սեպուեցաւ։

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալները Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ զանազան լեզուներ կը խօսին. ոմանք կը զարմանան անոնց վրայ, և ոմանք ալ ծաղր կ'ընեն զանոնք։ 14 Պետրոս պատասխան կու տայ անոնց, և կը ցուցնէ թէ առաքեալները Սուրբ Հոգիին զօրութիւնովը կը խօսէին, թէ Յիսուս մեռելներէն յարութիւն առած՝ երկինք համբարձած է, և թէ այն նոյն Սուրբ Հոգին ղրկած է։ 37 Շատ մարդիկ դարձի գալով կը մկրտուին. 41 որոնք ջերմեռանդութեամբ և սիրով կը միաբանին ղԱստուած պաշտել։ 43 Առաքեալները շատ հրաշքներ և նշաններ կ'ընեն, և Աստուած ամէն օր իր եկեղեցին կ'աճեցնէ։

Եւ երբ "Պենտեկոստէի օրը հասաւ, Էոմէնն ալ միաբան մէկտեղ էին։ Ու յանկարծ-
2 ակի երկինքէն ձայն մը եղաւ աստուկաշունչ հովի մը նման պէս, †և բոլոր տունը լեցուց՝ ուր
3 նստեր էին։ Եւ բաժնուած լեզուներ երեցան իրենց որպէս թէ կրակէ, ու ամէն մէկուն վրայ
4 նստաւ։ Եւ *ամէնն ալ Հոգւով Սրբով լեցուեցան, Էու սկսան ուրիշ լեզուներով խօսիլ, ինչ-
5 պէս Հոգին իրենց խօսիլ կու տար։ Ու Երուսաղէմի մէջ բնակած Հրեաներ կային, աստուածավախ մարդիկ երկինքի տակ եղած բոլոր ազ-
6 գերէն Էողովուած։ Ու երբ այս ձայնը եղաւ, բազմութիւնը մէկտեղ եկաւ ու խռովեցաւ, վասն զի կը լսէին որ անոնք իրենց ամէն մէկուն
7 լեզուովը կը խօսէին։ Ամէնն ալ կը զարմանային ու կը զարմանային և իրարու կ'ըսէին, Չէ՞

որ ահա ասոնք ամէնն ալ որ կը խօսին, Գալիլեացի են. Եւ ի՞նչպէս կը լսենք մենք մեր ա-
8 մէն մէկ լեզուովը՝ որուն մէջ ծնած ենք. Պարթեւներ և Մարեր ու Եղամացիներ, և անոնք որ կը բնակին Միջագետքի մէջ, և Հրէաստանի ու Կապադովկիայի մէջ, Պոնտոսի ու Ասիայի
10 մէջ, Փռիւգիայի և Պամփիւլիայի մէջ, Եգիպտոսի մէջ, և Կիւրենէի մօտ Լիբէացւոց կողմերուն մէջ, նաև Հռոմէացի պանդուխտներ,
11 թէ՛ Հրեաներ և թէ՛ նորահաւատներ, Կրետացիներ և Արաբացիներ, կը լսենք անոնցմէ որ մեր լեզուներով կը խօսին Աստուծոյ մեծամեծ
12 բաները։ Կը զարմանային ամէնն ալ ու տարակուսած իրարու կ'ըսէին, Ի՞նչ պիտի ըլլայ այս։
13 Ոմանք ալ ծաղր ընելով կ'ըսէին թէ Անոնք նոր գինիով լեցուեր են։

14 Բայց Պետրոս ելաւ տասնըմէկին հետ մէկտեղ, ձայնը վերցուց ու խօսեցաւ անոնց, Ով Հրեայ մարդիկ և դուք ամէնդ որ Երուսաղէմ կը բնակիք, այս ձեզի յայտնի ըլլայ, ու ականջ
15 դրէք իմ խօսքերուս։ Քանի որ ձեր կարծիքը չէ թէ սոնք պինովցած են, ինչպէս դուք կը կարծէք, Եւ-
16 ան որ է օրուան երրորդ ժամն է. Հապա սիկա այն է որ Յովէլ մարգարէին ձեռքով ըսուեցաւ.
17 Եւ պիտի ըլլայ որ վերջին օրերը, կ'ըսէ Աստուած, Իմ Հոգիէս ամէն մարմնի վրայ պիտի թափեմ, ու ձեր տղաքը և ձեր աղջիկները պիտի մարգարէանան, ու ձեր երիտասարդները տեսիլքներ պիտի տեսնեն, և ձեր ծերերը
18 երազներ պիտի տեսնեն. Եւ իմ ծառաներուս վրայ ու իմ աղախիններուս վրայ ալ այն օրերը իմ Հոգիէս պիտի թափեմ, էև պիտի մարգա-
19 բէանան։ Վերը երկինքը հրաշքներ պիտի ցուցնեմ, ու վարը երկիրը՝ նշաններ, արիւն ու
20 կրակ և ծուխի մառախուղ. Արեգը խաւարի պիտի դառնայ, և լուսինը՝ արիւնի, դեռ Տէրոջը մեծ ու երեւելի օրը չհկած։ Եւ պիտի ըլ-
21 լայ որ ամէն ով որ Տէրոջը անունը կանչէ՝
22 պիտի փրկուի։ Ով Իսրայելացի մարդիկ, լսեցէք այս խօսքերը. Յիսուս Նազովրեցին, Աստուծմէ ձեզի ցուցուած մարդ մը հզօրութիւններով ու հրաշքներով և նշաններով, զորոնք Աստուած անոր ձեռքով ըրաւ ձեր մէջ, ինչպէս դուք
23 ալ գիտէք, Անիկա †Աստուծոյ որոշած խորհրդովը և կանխագիտութիւնովը մատնուած ըլլալով՝ *անօրէններու ձեռքով փայտի
24 վրայ գամելով սպաննեցիք. †Զոր Աստուած

– Սպր. կթ. 25։
† Սպր. ճթ. 8։
+ Մտթ. ա. 1։
* Հմր. 9։
ֆ Յովհ. ժե. 27։ Հմր. 8։ Գլ. դ. 33։
– Գլ. ժե. 22։
Բ ա Թագ. ժգ. 7։ ա Մն. իբ. 9։ իթ. 17։ Երեմ. ժա. 20։ ժէ. 10։ Գլ. ժե. 8։ Յոյտ. բ. 23։
ֆ Հմր. 17։ ——
– Դ.Օր. իգ. 15։ բ Օր. ժգ. 9։ Գլ. ի. 16։
Բ Գլ. ա. 14։
է Գլ. դ. 31։
ը Գլ. ա. 5։
Ի Մտթ. ժդ. 17։ Գլ. ժ. 46։ ժթ. 6։ ա կոր. ժբ. 10, 28, 30։ ժգ. 1։ ժդ. 2, ևն։
ա Գլ. ա. 11։
Ի ա Թես. ե. 7։
ը Նա. խդ. 3։ Եզեկ. ժա. 19։ լգ. 27։ Յովէլ բ. 28, 29։
Ջաք. ժբ. 10։ Յովհ. է. 38։
Ը Գլ. ժ. 45։
ժ Գլ. իա. 9։
Ի Գլ. իա. 4, 9, 10։ ա կոր. ժբ. 10, 28։ ժդ. 1, ևն։
ա Յովէլ բ. 30, 31։
Ի Մտթ. իդ. 29։ Մտթ. ժգ. 24։ Դ.Ա. իա. 25։
ժ Հռոմ. ժ. 13։
ի Յովհ. գ. 2։ ժդ. 10, 11։ Գլ. ժ. 38։ Եբր. բ. 4։
Ա Մտթ. իդ. 24։ Դ.Ա. իբ. 22։ իդ. 44։ Գլ. գ. 18։ դ. 28։
Յ Գլ. Ե. 30։
* կամ, անօրէն
Ղ Հմր. 32։ Գլ. գ. 15։ դ. 10։ ժ. 40։ ժգ. 30, 34։ ժէ. 31։ Հռոմ. դ. 24։ ը. 11։ ա կոր. գ. 14։ ժԵ. 15։ բ կոր. դ. 14։ Գաղ. ա. 1։ Եփես. ա. 20։ Կող. բ. 12։ ա Թես. ա. 10։ Եբր. ժգ. 20։ ա Պետ. ա. 21։

յարուց՝ մահուան ցաւերը քակելով, քանզի
25 հնար չէր որ ինք անկէ բռնուի։ Վասն որ Դաւիթ անոր համար կ'ըսէ, ՙԱմէն առեն Տէրը կը տեսնէի իմ առջեւս, քանզի իմ աջ կողմն է,
26 որպէս զի չսասանիմ. Անոր համար ուրախ եղաւ իմ սիրտս, ու իմ լեզուս ցնծաց. նաեւ իմ մար-
27 մինս ալ յուսով պիտի հանգստանայ. Վասն զի իմ անձս *դերեզմանին մէջ պիտի չթողուս, ու քու Սուրբիդ ալ ապականութիւն տեսնել պի-
28 տի չտաս։ Կենաց ճամբաները ինծի ճանչցուցիր. քու երեսիդ ուրախութիւնովը զիս պիտի
29 լեցնես։ Մարդիկ եղբայրներ, արժան է համարձակ ըսուցնել ձեզի ՙԴաւիթ նահապետին համար, թէ մեռաւ ու թաղուեցաւ, և անոր գե-
30 րեզմանը մինչեւ այսօր մեր մէջ է։ Արդ որովհետեւ անիկա մարգարէ էր, և ՙիմացաւ թէ Աստուած հաստատ երդումով ըրաւ իրեն, թէ
իր երիկամունքներուն պտուղէն մարմնի կողմանէ Քրիստոսը պիտի յարուցանէ որ իր աթոռը
31 նստի, Ինք կանխատեսութեամբ խօսեցաւ Քրիստոսի յարութեանը համար, ՚թէ անոր անձը գերեզմանը չթողուեցաւ, և անոր մարմինը ապա-
32 կանութիւն չտեսաւ։ ՚Այս Յիսուսը Աստուած
33 յարուցի, "որու մենք ամէնս ալ վկայ ենք։ Ուստի ՚Աստուծոյ աջ ձեռքով բարձրանալով, ու "Հոգւոյն Սրբոյ խոստումնքը Հօրմէն առնելով՝ Ետարածեց ասիկա, զոր դուք հիմա կը տեսնէք
34 և կը լսէք։ Վասն որ Դաւիթ երկինք չելաւ, բայց ինք կ'ըսէ, "Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ, Նստէ
35 իմ աջ կողմս, Մինչեւ քու թշնամիներդ ոտքե-
36 րուդ պատուանդան դնեմ։ Ուստի բոլոր Իսրայէլի տունը ճշմարտապէս թող դիտնայ, որ "Աստուած զանիկա Տէր ալ ըրաւ՝ Օծեալ ալ, այն Յիսուսը զոր դուք խաչեցիք։

37 Ու զոր երբ լսեցին, Էբեր սիրտերուն մէջ դպչացին, և ըսին Պետրոսի ու միւս առաքեալներուն, Մարդիկ եղբայրներ, ի՞նչ ընենք։
38 Եւ Պետրոս ըսաւ անոնց, "Ապաշխարեցէք, ու ձեզմէ ամէն մէկը թող մկրտուի Յիսուս Քրիստոսի անունովը մեղքերու թողութեան համար, և Հոգւոյն Սրբոյ պարգեւը պիտի ընդունիք։
39 Վասն զի խոստումնքը ձեզի է "ու ձեր որդիներուն, "և ամէն հեռու եղողներուն՝ զորանք մեր
40 Տէր Աստուածը պիտի կանչէ։ Եւ ուրիշ շատ խօսքերով վկայութիւն կու տար, ու կը յորդորէր զանոնք և կ'ըսէր, Ա՛յս խոտորած ազգէն
41 ինքզինքնիդ ազատեցէք։ Եւ անոնք որ սրտանց ընդունեցին անոր խօսքերը, մկրտուեցան. ու
այն օրը երեք հազար հոգի չափ աւելցան։
42 ՙԵւ միշտ առաքեալներուն վարդապետութեանը և հաց կոտրելուն ու աղօթքներուն։

43 Եւ ամէն մարդու վրայ վախ էնկաւ. և ՚առաքեալներուն ձեռքով շատ հրաշքներ ու
44 նշաններ կը գործուէին։ Ու բոլոր հաւատացեալները միկտեղ էին, *և ամէն բաներնին հասա-
45 րակաց էր։ Ու ստացուածքնին և ունեցած բաներնին կը ծախէին, ՙու անոնց գինը կը բաժնէին ամէնուն, որու որ բան մը պէտք ըլլար։
46 Եւ ՚ամէն օր միաբանութեամբ "տաճարը երթալու կտեւէ էին, Բև տուներնին հաց կը կոտրէին, ու կերակուրնին կ'ուտէին ուրախու-
47 թեամբ և միամտութեամբ սրտի. ՚Աստուած կ'օրհնէին, Էու բոլոր ժողովուրդին առջեւ շնորհք կը գտնէին. *և Տէրը օրէ օր փրկուածները կ'աւելցնէր եկեղեցիին։

Գլ. Գ

1 Պետրոս կը բարոզէ բժշկուած կաղը տեսնելու եկող ժողովուրդներուն. 12 կը խոստովանի որ այն բժշկութիւնը ոչ թէ իրեն կամ Յովհաննէսի զօրութիւնովն եղաւ, այլ Աստուծոյ և անոր Որդւոյն Յիսուսի ձեռքով, ու անոր անուանը հաւատքովը. 13 նաեւ կը յանդիմանէ զանոնք Յիսուսը խաչելնուն համար, 19 և կը յորդորէ զանոնք դղջումով ու հաւատքով թողութիւն խնդրել իրենց մեղքերուն, և փրկուիլ նոյն Յիսուսին ձեռքով։

Արդ Պետրոս ու Յովհաննէս "իններորդ
ժամու աղօթքին տաճարը միկտեղ Ետաճարը
2 կ'երթային։ Եւ իր մօրը որովայնէն կաղ ծնած մարդ մը կը բերուէր, զոր ամէն օր տաճարին Գեղեցիկ կոչուած դրանը քով կը դնէին, *որպէս զի տաճարը մտնողներէն ողորմութիւն
3 խնդրէ։ Ասիկա տեսնելով Պետրոսը և Յովհաննէսը որ տաճարը մտնելու վրայ էին, կ'աղաչէր
4 որ ողորմութիւն առնէ։ Իսկ Պետրոս Յովհաննէսի հետ միկտեղ անոր նայեցաւ ու ըսաւ,
5 Մեզի նայէ. Ան ալ դէպ ի անոնք դարձաւ ու
6 կը յուսար անոնցմէ բան մը առնել։ Եւ Պետրոս ըսաւ, Արծաթ ու ոսկի չունիմ, Հապա ինչ որ ունիմ՝ զայն քեզի կու տամ. Ի Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսի անունովը ելիր ու քա-
7 լէ։ Եւ անոր աջ ձեռքէն բռնեց վերցուց ըն-
դհա՛, ու իսկոյն անոր ոտքին թամբերը ու կո-
8 ճերը զօրացան, Ընե վեր ցատկելով կայնեցաւ ու կը քալէր, և անոնց հետ տաճարը մտաւ,

ա Սաղ. ժզ. 8։
բ կամ, դժոխքին
գ գ Թագ. բ. 10։ Գլ. ժզ. 36։
դ բ Թագ. է. 12, 13։ Սաղ. ճլբ. 11։ Դ.ա. ա. 32, 69։ Հռոմ. ա. 3։ բ Տիմ. բ. 8։
ե Սաղ. ժզ. 10։ Գլ. ժգ. 35։
զ Հմր. 24։
է Գլ. ա. 8։
ը Գլ. և. 31։ Փիլ. բ. 9։ Եբր. ժ. 12։
թ Յովհ. ժգ. 26։ ժե. 26։ ժզ. 7, 13։ Գլ. ա. 4։
ժ Գլ. ժ. 45։ Եփես. գ. 8։
ի Սաղ. ճժ. 1։ Մատ. իբ. 44։ ա Կոր. ժե. 25։ Եփես. ա. 20։ Եբր. ա. 13։
լ Գլ. և. 31։
խ Զաք. ժբ. 10։ Դ.ա. գ. 10։ Գլ. ի. 6։ ժգ. 30։
ծ Դ.ա. իդ. 47։ Գլ. գ. 19։
կ Յովհ. բ. 28։ Գլ. գ. 25։
հ Գլ. ժ. 45։ ժա. 15, 18։ ժգ. 26։ ժե. 3, 8, 14։ Եփես. բ. 13, 17։
ձ Հմր. 46։ Գլ. ա. 14։ Հռոմ. ժբ. 12։ Եփես. գ. 18։ Կող. գ. 2։ Եբր. ժ. 25։
ղ Մատ. ժգ. 17։ Գլ. գ. 33։ և. 12։
ճ Գլ. գ. 32, 34։
մ Նա. ծբ. 7։
յ Գլ. ա. 14։
ն Գլ. ժ. 45։ ժա. 15, 18։ ժգ. 26։ ժե. 3, 8, 14։ Եփես. բ. 13, 17։
շ Դ.ա. իդ. 53։ Գլ. և. 42։
ո Գլ. է. 7։
չ Դ.ա. բ. 52։ Գլ. գ. 33։ Հռոմ. ժգ. 17։
պ Գլ. է. 14։ ժա. 24։ —
ջ Սաղ. ծէ. 17։
ռ Գլ. բ. 46։
ս Գլ. ժգ. 7։
վ Յովհ. բ. 8։
տ Գլ. գ. 10։
ր Նա. լէ. 6։

քալելով ու ցաթկելով և զԱստուած օրհնե-
9 լով։ Եւ բոլոր ժողովուրդը տեսաւ զանիկա
10 որ կը քալէր ու կ'օրհնէր զԱստուած. Եւ կը
ճանչնային թէ անիկա էր, Ըսր ողորմութեան
համար տաճարին Գեղեցիկ Խ֊ոռ֊ան դրանը քով
կը նստէր. և զարմանքով ու սպշութեամբ
լեցուեցան անոր եղած բանին համար։
11 Եւ քանի որ *անիկա Պետրոսի ու Յովհան-
նէսի յարեր էր, բոլոր ժողովուրդը զարմացած
մէկտեղ վազեցին անոնց քով այն սրահը Ըսր
12 Սողոմոնին կ'ըսուէր, Զայս տեսնելով Պետրոս՝
պատասխան տուաւ ժողովուրդին, Ով Իսրայե-
լացի մարդիկ, ինչո՞ւ զարմացեր էք ասոր վրայ,
կամ ինչո՞ւ աչքերնիդ տնկած մեզի կը նայիք,
որպէս թէ մենք մեր զօրութիւնովը կամ բարե-
պաշտութիւնովը ատոր քալել տուած ըլլանք։
13 †Աբրահամի ու Իսահակի և Յակոբի Աստուա-
ծը, մեր հայրերուն Աստուածը, էփառաւորեց
իր ‡Որդին Յիսուսը, Ըզոր դուք մատնեցիք, Եւ
ուրացաք Պիղատոսի առջև՝ երբ ինք վճռեց որ
14 արձակէ։ Բայց դուք այն †Սուրբը և ‡Արդարը
ուրացաք, ու խնդրեցիք որ մարդասպան մարդ
15 մը ձեզի շնորհուի. Եւ կեանց Առաջնորդը
սպաննեցիք, Ըզոր Աստուած մեռելներէն յա-
16 րուց, Որու մենք վկայ ենք. Եւ անոր անուա-
նը հաւատքով Ըանոր անունը հաստատեց ասի-
կա, զոր դուք կը տեսնէք ու գիտէք. և այն
հաւատքը որ անով է՝ այս առողջութիւնը ա-
17 նոր տուաւ ձեր ամենուն առջև։ Եւ հիմա,
եղբայրներ, *գիտեմ որ չգիտնալով ըրիք, ինչ-
18 պէս ձեր իշխաններն ալ։ †Բայց Աստուած ինչ
որ առաջուընէ †իր բոլոր մարգարէներուն բեր-
նով յայտներ էր Քրիստոսի չարչարուելուն
19 վրայով, այսպէս կատարեց։ Ուստի ապաշխա-
րեցէք ու դարձի եկէք, որպէս զի մեղքերնիդ
20 ջնջուի. որպէս զի սփոփանաց ժամանակները
գան Տէրոջը երեսէն, և առաջուընէ ‡ձեզի քա-
21 րոզուած՝ Յիսուս Քրիստոսը դրկէ. ¶Ըզոր պէտք
է որ երկինք ընդունի մինչև այն առեններըՙ որ
ամէն բաներըը կարգադրուին, Ներոնց համար
Աստուած սկիզբէն ի վեր իր սուրբ մարգարէնե-
22 րուն բերնով խօսած է։ ||Մովսէս Ըէր Հայրե-
րուն ըսաւ թէ "Ձեր Տէր Աստուածը ձեր եղ-
բայրներէն ինձի պէս մարգարէ մը պիտի հանէ
ձեզի. անոր մտիկ ըրէք՝ ամէն ինչ որ ձեզի խօ-
23 սի։ Եւ պիտի ըլլայ թէ ամէն ով որ այն մար-
գարէին մտիկ չընէ, ժողովուրդին միջէն պիտի
24 կորսուի։ Ու բոլոր մարգարէները որոնք Սամուէ-
լէ ի վեր խօսեցան, այս օրերուն համար ալ
25 իմացուցին։ Դուք էք մարգարէներուն որդի-
ները և այն ուխտին, զոր Աստուած մեր հայ-
րերուն հետ ըրաւ, ու ըսաւ Աբրահամի, "Եւ
քու սերունդովդ պիտի օրհնուին երկրի բոլոր
26 ազգերը։ Աստուած իր ‡Որդին յարուցանելով՝
"առաջ ձեզի Ղրկեց զանիկա, որպէս զի ձեզ
օրհնէ, Ոամէն մէկդ ձեր չարութիւններէն
դարձնելով։

ԳԼ. Դ

1 Հրէից իշխանները Պետրոսի քարոզութեանը վրայ
քարկոնալով կը բանտարկեն զանիկա Յովհաննէսի հետ,
4 Աչքոյ ամենայնին. Աստուծոյ խօսքը լսողներէն հազա-
րաւոր անձինք դարձի կու գան, 5 Նաքը երբ իշխաննե-
րը պանդ դատաստանի կը հաւաքեն, Պետրոս համարձակ
կը հաստատէ թէ այն կաղը Յիսուսի անունովը բժշկուե-
ցաւ, և թէ միայն նոյն Յիսուսին անունովը կրնանք փրկ-
ուիլ. 13 բայց իշխանները սպառնալիքներով կը պատ-
ուիրեն Պետրոսի ու Յովհաննէսի որ մէյմէն ալ այն ա-
նունով չքարոզեն. 23 ասոր վրայ եկեղեցւոյ անդամները
աղօթքի կը պարապին, 31 և Աստուած շարժելով անոնց
դանուած տեղը, վկայութիւն կու տայ թէ անոնց աղօթ-
քը լսած է, ու կը հաստատէ եկեղեցին՝ Սուրբ Հոգիին
շնորհքը և մեռաքանական սէր պարգեւելով անոր։

Ու երբ անոնք ժողովուրդին կը խօսէին,
քահանաները ու տաճարին իշխանը և սադու-
2 կեցիները անոնց վրայ հասան, "Դժուարելով
որ անոնք ժողովուրդին կը սորվեցնէին, և Յի-
սուսի միջոցով մեռելներէն յարութիւն առնելը
3 կը քարոզէին. Ու ձեռք զարկին անոնց և բանա
դրին պանդ մինչև հետեւեալ օրը, վասն զի ալ
4 իրիկուն էր։ Բայց այն խօսքը լսողներէն շատերը
հաւատացին, ու մարդոց թիւը հինգ հազարի
չափ եղաւ։
5 Ու եղաւ որ հետեւեալ օրը մէկտեղ ժող-
ովուեցան անոնց իշխանները և ծերերը ու դպիր-
6 ները Երուսաղէմի մէջ, Ինչպէս Աննա քահանա-
յապետը ու Կայիափա և Յովհաննէս ու Ալեք-
սանդրոս և այն ամենը որ քահանայապետի ցեղէ
7 էին. Եւ զանոնք մէջտեղը կայնեցուցած՝ կը
հարցնէին, †Ինչ զօրութիւնով կամ ինչ ա-
8 նունով ըրիք դուք այս բանը։ ‡Այն ատեն
Պետրոս Հոգւով Սրբով լեցուած՝ ըսաւ անոնց,
Ով ժողովուրդին իշխանները և Իսրայէլի ծե-
9 րերը, Եթէ մենք այսօր տկար մարդու մը եղած
բարիքին համար կը քննուինք, թէ ինչ միջո-
10 ցով անիկա բժշկուեցաւ, Յայտնի ըլլայ ձեզի

Ե Գլ. դ. 16, 21։
Զ Յովհ. բ. 8։
* Ոմանք, ան բժշկուած կաղը
Է Յովհ. ժ. 23։ Գլ. ե. 12։
Ը Գլ. ե. 30։
Թ Յովհ. է. 39։ ժբ. 16։ ժէ. 1։
† կամ, ծառան
Ժ Մատ. իէ. 2։
Ի Մատ. իէ. 20։ Մարկ. ժե. 11։ Դ.ու. իգ. 18, 20, 21։ Յովհ. ժը. 40։ ժբ. 15։ Գլ. ժգ. 28։
Ձ Սաղ. ժգ. 10։ Մատ. ա. 24։ Դ.ու. ա. 35։ Գլ. բ. 27։ գ. 27։
Ղ Գլ. է. 52։ իբ. 14։
Հ Գլ. բ. 24։
Յ Գլ. բ. 32։
Ղ Մատ. բ. 22։ Գլ. դ. 10։ ժգ. 8։
Ճ Դ.ու. իգ. 34։ Յովհ. ժգ. 3։ Գլ. ժգ. 27։ ա Կոր. բ. 8։ ա Տիմ. ա. 13։
Մ Դ.ու. իգ. 44։ Գլ. իգ. 22։
Յ Սաղ. իբ։ Ես. ծ. 6։ ծգ. 5։ եւն։ Դան. թ. 26։ ա Պետ. ա. 10, 11։
Ն Գլ. բ. 38։
Շ Ոմանք, ձեզի համար սահմանուած
Ո Գլ. ա. 11։
Չ Մատ. ժէ. 11։
Պ Դ.ու. ա. 70։
Ջ Ոմանք, քանզի Մովսէս
Ռ Ը Օր. ժբ. 15, 18, 19։ Գլ. է. 37։
Ս Գլ. բ. 39։ Հռոմ. թ. 4, 8։ ժե. 8։ Գաղ. գ. 26։
Վ Ծն. ժբ. 3։ ժբ. 18։ իբ. 18։ իգ. 4։ իբ. 14։ Գաղ. գ. 8։
Տ Ոմանք, Որդին Յիսուսը
Ր Մատ. ժ. 5։ ժե. 24։ Դ.ու. իգ. 47։ Գլ. ժգ. 32, 33, 46։
Ց Հմր. 22։
Ւ Մատ. ա. 21։
Փ Մատ. իբ. 23։ Գլ. իգ. 8։
Ք Դ.ու. գ. 2։ Յովհ. ժա. 49։ ժբ. 13։
Օ Եր. բ. 14։ Մատ. իա. 23։ Գլ. է. 27։
Ֆ Դ.ու. ժբ. 11, 12։

ամէնուդ ու բոլոր Իսրայէլի ժողովուրդին, Եոր
Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսի անունովը, զոր
դուք խաչեցիք, և Ըզոր Աստուած մեռելներէն
յարուցց, ահա անով առիկա ձեր առջև բժըշ-
11 կուած կեցեր է։ ԵԱՆԻԿԱ է այն քարը ձեզմէ շի-
նողներէդ անարգուած, որ անկիւնի գլուխ ե-
12 եղաւ. Ընե ուրիշ մէկո՛վ փրկութիւն չկայ.
վասն զի անկէ զատ ուրիշ անուն մը չկայ եր-
կինքի տակ մարդոց մէջ տրուած, որով կարող
13 ըլլանք փրկուիլ։ Իսկ անոնք Պետրոսի ու Յով-
հաննէսի համարձակութեանը նայելով, ԵՒև
հասկնալով որ տգէտ ու առանց ուսման մար-
դիկ են, կը զարմանային. և ճանցան որ անոնք
14 Յիսուսի հետ էին. Ու այն բժշկուած մարդը
տեսնելով որ Ժանոնց հետ կայներ էր, չէին
15 կրնար անոնց դէմ բան մը խօսիլ։ Եև հրամա-
յելով անոնց որ ատեանէն դուրս ելլեն, իրա-
16 րու հետ խորհուրդ ըրին, Եև ըսին, ԷՒՆչ ընենք
այս մարդոց. վասն զի Երուսաղէմի բոլոր բնա-
կիչներուն յայտնի է թէ սոնց ձեռքով երե-
ւելի հրաշք մը եղաւ, ու մենք չենք կրնար ու-
17 րանալ։ Միայն թէ ժողովուրդին մէջ ա՛լ ա-
ւելի չտարածուելու համար՝ սաստիկ սպառնա-
լիք ընենք անոնց, որ այն անունով մէյմըն ալ
18 չխօսին որ մարդու բան խօսին։ ԵՒև զանոնք կան-
չելով՝ պատուիրեցին անոնց որ ամենևին չխօ-
19 սին և չսորվեցնեն Յիսուսի անունովը։ Բայց
Պետրոս ու Յովհաննէս պատասխան տուին ա-
նոնց ու ըսին, ԺԵթէ Աստուծոյ առջև ուղիղ
է որ Աստուծմէ աւելի ձեզի մտիկ ընենք, դուք
20 դատեցէք։ Վասն զի մենք կրցին որ տեսանք ու
21 լսեցինք՝ հչենք կրնար չխօսիլ։ Իսկ անոնք նո-
րէն սպառնալիք ընելէ ետև արձակեցին զա-
նոնք, բան մը չգտնելով թէ ինչպէս պատժեն
զանոնք, Ժողովուրդին համար, քանզի ամէնն
ալ զԱստուած կը փառաւորէին Ըեղած բանին
22 համար։ Վասն զի այն մարդը քառասուն տա-
րեկանէ աւելի էր, որուն վրայ այս բժշկութեան
հրաշքը եղաւ։

23 Եև անոնք արձակուելով՝ Ժիրենցներուն գով
եկան, ու պատմեցին ինչ որ քահանայապետա-
24 նները և Ծերերը էրենց ըսին։ Անոնք ալ երբ
լսեցին, միաբանութեամբ ձայներնին Աստուծոյ
վերցուցին՝ ըսելով, ՀՈվ Տէր, դուն ես այն
Աստուածը, որ երկինքը ու երկիրը և ծովը ու
25 բոլոր անոնց մէջ եղածները առեղծեցիր, Որ
քու ծառայիդ Դաւիթի բերնով խօսեցար,
ՀԻնչո՞ւ հեթանոսները խռովութիւն ըրին, ու
ժողովուրդները պարապ բաներ մտածեցին.
26 Երկրի թագաւորները պատրաստ կայնեցան, և
իշխանները մէկտեղ ժողովուեցան Տէրոջը դէմ
27 և անոր Օծեալին դէմ։ Ժ՚Քանզի արդարև [այս
քաղաքին մէջ] ժողովուեցան Ըքու սուրբ Որդ-
ւոյդ Յիսուսի վրայ, ՞զոր դուն օծեցիր, Հերով-
դէս և Պոնտացի Պիղատոս, ազգերուն հետ ու
28 Իսրայէլի ժողովուրդներուն հետ, ՎԸնել՝ ինչ
որ քու ձեռքդ և խորհուրդդ սահմանեց առաջ-
29 ուընէ որ ըլլայ։ Եև հիմա, ով Տէր, նայէ ա-
նոնց սպառնալիքներուն, ու շնորհէ քու ծա-
ռաներուդ, ՞որպէս զի բոլոր համարձակութիւ-
30 նով քու խօսքդ խօսինք, Քու ձեռքդ երկնցնե-
լով բժշկելու, և Ըքու սուրբ Որդւոյդ Յիսուս
սի ՞անունովը ՞նշաններ ու հրաշքներ ըլլալու։
31 Ու երբ անոնք աղօթք ըրին, շարժեցաւ Վայն
տեղը՝ ուր ժողովուած էին, և ամէնը Հոգւով
Սրբով լեցուեցան, ՞ու Աստուծոյ խօսքը հա-
մարձակ կը խօսէին։

32 Եև հաւատացեալներուն բազմութիւնը ՞մէկ
սիրտ ու մէկ հոգի ունէին. ՞և անոնցմէ մէ՛կը
չէր ըսեր իր ստացուածքներէն մէկուն համար՝
թէ իրն է, հապա իրենց ամէն բաները հասա-
33 րակաց կը սեպէին։ ՞Եև մեծ զօրութիւնով ա-
ռաքեալները ՎկայութիւնՎ կու տային Տէր Յի-
սուսի յարութեանը, ՞և անոնց ամէնուն վրայ
34 մեծ շնորհք կար։ Ու անոնց մէջ կարօտութիւն
քաշող մը չկար, ՝վասն զի անոնք որ ագարակ-
ներու կամ տուներու տէր էին, կը ծախէին և
35 ծախուածներուն գիները կը բերէին, ՞Ու առաք-
եալներուն ոտքը կը դնէին. ՞և ամէն մէկուն
36 իր կարօտութեանը նայելով կը բաժնուէր։ Եև
Յովսէս, որ առաքեալներէն Բառնաբաս մա-
կանուանեցաւ, (որ կը թարգմանուի Մխիթա-
րութեան որդի,) Ղեւտացի, ծնունդով Կիպ-
37 րացի, ԲԱգարակ մը ունենալով, ծախեց ու
սուակը բերաւ՝ առաքեալներուն ոտքը դրաւ։

ԳԼ. Ե

1 Անանիա ու իր կինը Սափիրա իրենց կեղծաւորու-
եանը համար Պետրոսէ յանդիմանուելով՝ կը մեռնին։ 12
Առաքեալներուն շատ հրաշք ընելովը՝ 14 հաւատացեալ-
ները կը շատնան։ 17 յետոյ առաքեալները վիրաւոր
բանտ կը դրուին, 19 բայց Տէրոջը հրեշտակը պատեհով
դանոնք՝ կը պատուիրէ որ համարձակ քարոզեն ամէնուն։
21 Ուսոյն անոնք առաւօտեան թէ՛ տաճարին մէջ 29 և թէ՛
ատեանին առջև, 33 պատննուելու վտանգին մէջ կ՚իյնան,
բայց Գամաղիէլի խրատովը ազատ կը մնան, 40 միայն ծեծ
կ՚ուտեն, որու համար փառք կու տան Աստուծոյ, և ա-
մէն օր չեն դադարիր քարոզելէ։

Ե Գլ. գ. 6, 16։
Ը Գլ. բ. 24։
Թ Սաղ. ճժբ. 22։ Ես. իբ. 16։ Մատ. խա. 42։
Ժ Մատ. ա. 21։ Գլ. ժ. 43։ ա Տիմ. բ. 5, 6։
ԺԱ Մատ. ժա. 25։ ա Կոր. ա. 27։
ԺԲ Գլ. գ. 11։
ԺԳ Յովհ. ժա. 47։
ԺԴ Գլ. գ. 9, 10։
ԺԵ Գլ. ե. 40։
ԺԶ Գլ. ե. 29։
ԺԷ Գլ. իբ. 15։ ա Յովհ. ա. 1, 3։
ԺԸ Գլ. ա. 8։ բ. 32։
ԺԹ Մատ. խա. 26։ Ղտ. ի. 6, 19։ իբ. 2։ Գլ. ե. 26։
Ի Գլ. գ. 7, 8։
ԻԱ Գլ. ժբ. 12։
ԻԲ դ Թագ. ժԲ. 15։
ԻԳ Սաղ. բ. 1։
ԻԴ Մատ. իգ. 3։ Ղտ. իբ. 2։ իգ. 1, 8։
ԻԵ Ղտ. ա. 35։
ԻԶ Ղտ. գ. 18։ Յովհ. ժ. 36։
ԻԷ Գլ. բ. 23։ գ. 18։
ԻԸ Հմր. 13, 31։ Գլ. Բ. 27։ ժգ. 46։ ժգ. 3։ ժԲ. 8։ իգ. 26։ իբ. 32։ Նեհ. գ. 19։
ԻԹ Հմր. 27։
Ի Գլ. գ. 6, 16։
ԻԱ Գլ. բ. 43։ ե. 12։
ԻԲ Գլ. բ. 2, 4։ ժգ. 26։
ԻԳ Հմր. 29։
ԻԴ Եր. ա. 5։ Հռոմ. ժե. 5, 6։ Բ Կոր. ժգ. 11։ Փիլ. ա. 27։ բ. 2։ ա Պետ. գ. 8։
ԻԵ Գլ. բ. 44։
ԻԶ Գլ. ա. 8։
ԻԷ Գլ. ա. 22։
ԻԸ Գլ. բ. 47։
ԻԹ Գլ. բ. 45։
Լ Հմր. 37։ Գլ. ե. 2։
ԼԱ Գլ. բ. 45։ գ. 1։
ԼԲ Հմր. 34, 35։ Գլ. ե. 1, 2։

Բայց մարդ մը Անանիա անունով՝ իր կնոջ
Սափիրային հետ մէկտեղ առացուածք մը ծախեց.
2 Եւ անոր գինէն խորեց, մինչ կինն ալ գիտէր,
՚ու մէկ բաժինը բերաւ առաքեալներուն ոտքը
3 դրաւ։ Բեւ Պետրոս ըսաւ, Անանիա, ինչո՞ւ
Սատանայ քու սիրտդ լեցուց, որ դուն Հոգ-
ւոյն Սրբոյ առաւ խօսիս, ու ագարակին գինէն
4 խորես. Չէ՞ որ քուկդ էր այն՝ քանի որ կեցեր
էր, ու ծախուած ալ՝ քու իշխանութեանդ
տակ էր. ինչ է որ քու սրտիդ մէջ այս բանը
դրիր. ոչ թէ մարդոց առաւ խօսեցար, հապա
5 Աստուծոյ։ Եւ Անանիա այս խօսքերը լսելով
Ինկաւ ու հոգի առաւ. և մեծ վախ ինկաւ
6 ամենուն վրայ որոնք ղայս լսեցին։ Ու երիտա-
սարդները ելան ու Թպատեցին զանիկա, և
7 դուրս հանելով թաղեցին։ Ու երբ երեք ժա-
մու չափ վրան անցաւ, անոր կինը չգիտնալով
8 ինչ որ եղեր էր, ներս մտաւ. Եւ Պետրոս ըսաւ
անոր, Ըսէ ինծի, ագարակը այնչափ փո՞ղ ծա-
9 խեցիք. ան ալ ըսաւ, Այո, այնչափ։ Ու Պետ-
րոս ըսաւ անոր, Այդ ինչ է որ դուք միաբա-
նեցաք Տէրոջը Հոգին փորձելու. ահա քու
ոտքը թաղողներուն ոտքերը դրան քով են,
10 քեզ ալ դուրս պիտի հանեն։ Եւ իսկոյն անոր
ոտքերուն քով ինկաւ ու հոգի առաւ. և երի-
տասարդները ներս մտնելով՝ զանիկա մեռած
գտան, ու հանելին իր էրկանը քով թաղեցին։
11 Եւ մեծ վախ մը ինկաւ բոլոր եկեղեցիին վրայ
ու ամենուն վրայ որոնք այս բաները լսեցին։
12 Բեւ առաքեալներուն ձեռքով շատ նշան-
ներ ու հրաշքներ կ՚ըլլային ժողովուրդին մէջ.
Եւ ամենը միաբանութեամբ Սողոմոնի սրահին
13 մէջ էին։ Եւ ուրիշներէն մէ՛կը չէր համարձա-
կեր անոնց յարիլ, Հապա ժողովուրդը կը մե-
14 ծարէր զանոնք։ Եւ Տէրոջը հաւատացողները
ա՛լ աւելի կը շատնային, բազմութիւն այրե-
15 րու ու կիներու. Այնպէս որ հիւանդները հրա-
պարակները կը հանէին, և պատգարակներով
ու մահիճներով կը դնէին, Որպէս զի Պետրո-
սի անցնելու առեն՝ գոնէ անոր շուքը անոնց
16 մէկուն վրայ հանի։ Ու շրջակայ քաղաքներուն
բազմութիւնը Երուսաղէմ կը ժողվուէր, Հի-
ւանդներ և պղծ ոգիներէ նեղութիւն կրող-
ներ բերելով, որոնք ամէնն ալ կը բժշկուէին։
17 Յետք ելաւ քահանայապետը և բոլոր իրեն
հետ եղողները որոնք սադուկեցւոց աղանդէն

18 էին, նախանձով լեցուած, Ու առաքեալնե-
րուն ձեռք զարկին և հասարակաց բանտը դրին
19 Զանոնք։ Բայց Տէրոջը հրեշտակը գիշերով
բանտին դռները բացաւ, ու դուրս հանելով
20 զանոնք՝ ըսաւ, Գացէք և տաճարին մէջ կայ-
նելով ժողովուրդին խօսեցէք Զայս կենաց բոլոր
21 խօսքերը, Ու երբ լսին, տաճարը մտան
առտուանց և կը սորվեցնէին. իսկ Քահանա-
յապետը եկաւ ու իրեն հետ եղողները, ու մէ-
կտեղ կանչեցին ժողովքը ու Իսրայէլի որդինե-
րուն բոլոր ծերակոյտը, և մարդ ղրկեցին բան-
22 տը, որպէս զի զանոնք բերեն։ Ու երբ ապաս-
տարները գացին, զանոնք բանտին մէջ չգտնե-
23 լով՝ ետ դարձան, պատմեցին, Եւ ըսին Թէ
Բանտըամէն զգուշութիւնով գոցուած գտանք,
ու պահապանները դուռներուն առջեւ կայնած,
24 բայց բանալով՝ ներսը մարդ չգտանք։ Ու երբ
Ե՛ն քահանան և Տաճարին իշխանը ու քահա-
նայապետները լսեցին այս խօսքերը, կը զարմա-
նային անոնց համար Թէ ինչ պիտի ըլլայ այն։
25 Եւ մէկը եկաւ պատմեց անոնց Թէ Ահա այն
մարդիկը զորանք բանտը դրիք, տաճարը կայներ
26 են և ժողովուրդին կը սորվեցնեն։ Այն ատեն
իշխանը սպասաւորներովը մէկտեղ գնաց զանոնք
բերաւ առանց բռնութեան, Քանզի ժողովուր-
27 դէն կը վախնային, որ չքարկոծուին։ Ու բերին
զանոնք առեանը կայնեցուցին. և քահանայա-
28 պետը անոնց հարցուց՝ Ըսելով, Չէ՞ որ սաս-
տիկ պատուիրեցինք ձեզի որ այս անունով չսոր-
վեցնէք. և ահա Երուսաղէմը ձեր ուսմունքովը
լեցուցիք, և այն մարդուն Արիւնը Կ՚ուզէք
մեր վրայ բերել։
29 Պատասխան տուաւ Պետրոս և ասիկ առաք-
եալները ու ըսին, Աստուծոյ հնա-
30 զանդիլ պէտք է քան Թէ մարդոց։ Մեր հայ-
րերուն Աստուածը Յիսուսը յարուցց, Զորը դուք
31 փայտին կախելով սպաննեցիք։ Զանիկա Աստ-
ուած իր աջ ձեռքով Առաջնորդ ու Փրկիչ
ըլլալու բարձրացուց, Իսրայէլի ապաշխարու-
32 թիւն և մեղքերու Թողութիւն տալու։ Եւ
մենք այս բաներուն համար անոր վկաներ ենք,
ու Սուրբ Հոգին ալ՝ զոր Աստուած իրեն հնա-
33 զանդ եղողներուն տուաւ։ Եւ անոնք զայ
լսելով խիստ կատղեցան, ու կը խորհէին որ
զանոնք մեռցնեն։
34 Եւ ատեանին մէջ փարիսեցի մը ոտքի վրայ
ելաւ, որուն անունը Գամալիէլ էր, օրինաց

– ԳԼ. գ. 37։
Բ Թես. ը. 2։ բ Օր. իգ. 21։ Ժող. Ե. 4։
գ Դտ. իբ. 3։
դ Հմր. 10, 11։
ե Ծոմ. ԺԲ. 40։
զ Հմր. 3։ Մատ. գ. 7։
է Հմր. 5։
ը Հմր. 5։ ԳԼ. բ. 43։ ԺԲ. 17։
թ ԳԼ. բ. 43։ Ժգ. 3։ ԺԲ. 11։ Հռոմ. ԺԵ. 19։ բ Կոր. Ժբ. 12։ Եբր. բ. 4։
ժ ԳԼ. գ. 11։ գ. 32։
ի Ծոմ. ՔԹ. 22։ Ժբ. 42։ ԺԲ. 38։
լ ԳԼ. բ. 47։ գ. 21։
խ Մատ. ՔԹ. 21։ Ժգ. 36։ ԳԼ. ԺԲ. 12։
ծ Մտթ. Ժվ. 17, 18։ Ծոմ. Ժգ. 12։
կ ԳԼ. գ. 1, 2, 6։
հ Դտ. իա. 12։
ձ ԳԼ. Ժբ. 7։ Ժգ. 26։
ղ Ծոմ. գ. 69։ Ժէ. 3։ ա Ծոմ. Ե. 11։
ճ ԳԼ. գ. 5, 6։
մ Դտ. իբ. 4։ ԳԼ. գ. 1։
յ Մատ. իա. 26։
ն ԳԼ. գ. 18։
շ Մատ. իգ. 35։ իէ. 25։
ո ԳԼ. բ. 23, 36։ գ. 15։ է. 52։
չ ԳԼ. գ. 19։
պ ԳԼ. գ. 13, 15։ իբ. 14։
ջ ԳԼ. Ժ. 39։ Ժգ. 29։ Գալ. գ. 13։ ա. Պետ. բ. 24։
ռ ԳԼ. բ. 33, 36։ Փիլ. բ. 9։ Եբր. բ. 10։ Ժբ. 2։
ս ԳԼ. գ. 15։
վ Մատ. ա. 21։
տ Դտ. իգ. 47։ ԳԼ. գ. 26։ Ժգ. 38։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14։
ր Ծոմ. Ժե. 26, 27։
ց ԳԼ. բ. 4։ Ժ. 44։
ւ ԳԼ. բ. 37։ է. 54։
փ ԳԼ. իբ. 3։

վարդապետ մը, բոլոր ժողովուրդին առջև պատուաւոր մէկը, ու հրաման ըրաւ որ առաքեալները քիչ մը դուրս հանեն. 35 եւ ըսաւ անոնց, Ով Իսրայէլացի մարդիկ, դուք ձեզի զգուշացէք այս մարդոց համար թէ ի՛նչ պիտի ընէք։ 36 Քանզի այս օրերէն առաջ Թեւդաս եղաւ, իրեն համար ըսելով թէ եւթնեւէ մէկն է, ու թուով չորս հարիւրի չափ մարդիկ իրեն յարեցան. ինք սպաննուեցաւ, և այն ամէնը որ իրեն հնազանդեր էին, ցրուեցան ու ոչինչ եղան։ 37 Անոր ետեւէն Յուդա Գալիլեացի եկաւ աշխարհագիրը եղած օրերը, և շատ ժողովուրդ իր կողմը ձգեցինք ալ կորսուեցաւ, և այն ամէնը որոնք իրեն 38 հնազանդեր էին, ցրուեցան եղան։ Եւ հիմա ձեզի կ'ըսեմ, Այդ մարդոցմէն մէկդի կեցէք ու թող տուէք զանոնք, *վասն զի եթէ այդ խորհուրդը կամ գործը մարդոցմէ է՝ պիտի քակուի. 39 ապա եթէ Աստուծմէ է՝ չէք կրնար զանիկա քակել. ֆչըլլայ թէ Աստուծոյ դէմ մարտնչող ալ գտնուիք։ Եւ անոնք հաւանութիւն տուին անոր. 40 ու առաքեալները կանչելով՝ բծեծեցին, և պատուիրելով որ Յիսուսի անունով չխօսին, արձակեցին զանոնք։ 41 Անոնք ալ ժողովքին առջևէն գացին, ուրախանալով որ Տէրոջը անունը համար արժանի եղան անարգուելու։ 42 Եւ ամէն օր տաճարը ու տուներուն մէջ չէին դադարեր ապրեցնելէ ու Յիսուս Քրիստոսը քարոզելէ։

Գլ. Ջ

1 Առաքեալները ուղեւոր որ աղքատներուն կերակուրին հոգ տարուի, նաև փոյթ ունենալով որ իրենք Աստուծոյ խօսքը՝ հոգին կերակուրը, մատակարարեն, 3 արհաւաքութեան պաշտօնը կը յանձնեն եօթը ընտրուած մարդոց, 5 որոնց մէկն էր Ստեփանոս, հաւատքով և Հոգւով սրբով լեցուն. 12 որուն հետ վիճաբանողները չկրնալով պատասխան տալ՝ կը բռնեն զանիկա, 13 և դրպարտութեամբ կ'ամբաստանեն իրեւ հայհոյիչ օրինաց և տաճարին։

Եւ այն օրերը երբ աշակերտները շատցան, †Հելլենացելոց կողմէն տրտունջ մը եղաւ Եբրայեցւոց դէմ, վասն զի իրենց որբևարմինները ‡ամէն օրուան պաշտօնին մատակարարութեան 2 մէջ անտես կ'ըլլային։ Եւ տասներկուքը կանչեցին աշակերտներուն բազմութիւնը ու ըսին, §Մեզի չվայելեր Աստուծոյ խօսքը ձգել ու սեղաններու ծառայութիւն ընել։ 3 Ուստի եղբայրներ, Ձեզմէ եօթը հոգի ընտրեցէք՝ բարի վկայուած, Հոգւով Սրբով և իմաստութիւնով լեցուն, որպէս զի զանոնք այս գործին վրայ դնենք. 4 Եւ մենք աղօթքի ու Աստուծոյ խօսքին պաշտօնին պարապինք։ Եւ այս խօսքը բոլոր բազմութեան առջև հաճոյ երեցաւ. ու ընտրեցին Ստեփանոսը, †Հաւատքով ու Հոգւով Սրբով լեցուն մարդ մը, Ռու Փիլիպպոսը, և Պրոքորոնը, ու Նիկանովրան, և Տիմովնան, ու Պարմենան 6 և ¶Նիկողայոս նորահաւատ Անտիոքացին։ Անոնք առաքեալներուն առջև կայնեցուցին. Ժանոնք ալ աղօթք ընելով՝ էձեռքերնին անոնց 7 վրայ դրին։ Եւ ¹Աստուծոյ խօսքը կ'աճէր, ու աշակերտներուն թիւը խիստ կը շատնար Երուսաղէմի մէջ. Եւ քահանաներէն մեծ բազմութիւն հաւատքին կը հնազանդէին։

8 Եւ Ստեփանոս, որ †Հաւատքով ու զօրութիւնով լցուած մարդ մը էր, մեծ հրաշքներ 9 և նշաններ կ'ընէր ժողովուրդին մէջ։ Բայց ոմանք այն ժողովարանէն, որ Ազատացելոց և Կիւրենացւոց ու Աղեքսանդրացւոց ժողովարան կ'ըսուէր, և ոմանք որ Կիլիկիայէ ու Ասիայէ էին, ելան ու Ստեփանոսի հետ վիճաբանութիւն կ'ընէին։ 10 Եւ չէին կրնար դէմ դնել այն իմաստութեան ու Հոգիին, որով կը խօսէր։ 11 Այն ատեն հրապուրեցին քանի մը մարդիկ, որպէս զի ըսեն թէ Մենք լսեցինք որ սուրբ հայհոյական խօսքեր կը խօսի Մովսէսի ու Աստուծոյ դէմ։ 12 Եւ գրգռեցին ժողովուրդը ու ծերերը և դպիրները, ու անոր վրայ հասնելով զինք բռնեցին ու տանեանը տարին։ 13 Եւ սուտ վկաներ կայնեցուցին, որոնք կ'ըսէին, Այս մարդը չդադարիր հայհոյական բաներ խօսելէ սուրբ տեղիս 14 և օրէնքին դէմ։ Քանզի լսեցինք սակէ որ կ'ըսեր թէ այս Նազովրեցի Յիսուս պիտի քակէ այս տեղը, ու պիտի փոխէ Մովսէսի մեզի աւանդած սովորութիւնները։ 15 Եւ տանեանը նրաստողներուն ամէնը երբ անոր նայեցան, անոր երեսը հրեշտակի երեսի պէս տեսան։

Գլ. Է

1 Ստեփանոս իրեն դէմ եղած ամբաստանութեանը պատասխան տալով, 2 կը ցուցնէ թէ ի՛նչպէս Աստուած ընտրեր էր իրենց հայրերը, 37 և թէ Մովսէս վկայութիւն ըրած էր Քրիստոսի համար. 51 կը յանդիմանէ Հրեաները՝ որ ապստամբ գտնուելով Աստուծոյ դէմ, սպաննեցին զՔրիստոս, այն Արդարը, որու համար մարգարէները կանխաձայներ էին թէ աշխարհ պիտի գայ։ 54 Անոր վրայ Հրեաները կը քարկոծեն Ստեփանոսը, որ իր հոգին Յիսուսի յանձնելով՝ խնդարկութեամբ աղօթք կ'ընէ անոնց համար։

* Առակ. իա. 30։ Ես. ը. 10։ Մատ. ժե. 13։
° Դատ. իա. 15։ ա Կոր. ա. 25։
ֆ Գլ. է. 51։ Թ. 5։ իգ. 9։
= Գլ. գ. 18։
Բ Մատ. ժ. 17։ իգ. 34։ Մարկ. ժգ. 9։
ֆ Մատ. է. 12։ Հռոմ. է. 3։ բ Կոր. ժբ. 10։ Փիլ. ա. 29։ Եբր. ժ. 34։ Ճակ. ա. 2։ ա Պետ. դ. 13, 16։
պ Գլ. բ. 46։
Ե Գլ. գ. 20, 29։

= Գլ. բ. 41։ գ. 4։ է. 14։ Հմր. 7։
Բ Գլ. Թ. 29։
° Այսինքն, Հելլենախօս Հրեից
ֆ Գլ. գ. 35։
պ Գլ. ժբ. 17։
Ե Բ Օր. ա. 13։ Գլ. ա. 21։ ժգ. 2։ ա Տիմ. գ. 7։
ղ Գլ. բ. 42։
Ե Գլ. ժա. 24։
ը Գլ. բ. 5, 26։ իա. 8։
Ը Ցայտ. բ. 6, 15։
Ժ Գլ. ա. 24։
Ե Գլ. բ. 17։ Թ. 17։ ժգ. 3։ ա Տիմ. գ. 14։ է. 22։ բ Տիմ. ա. 6։
Լ Գլ. ժբ. 24։ ժԹ. 20։ Կող. ա. 6։
Ե Ծայն. ժբ. 42։
† Ուշադ., չնորհքով
Ջ Գործ. իա. 15։ Գլ. է. 39։ Տես նաև գ. 12։ Ես. ծգ. 17։
Ն գ Թագ. իա. 10, 13։ Մատ. իգ. 59, 60։
Հ Գլ. իե. 8։
Յ Դան. Թ. 26։ ——

Ա. ՅՆ ատեն քահանայապետը ըսաւ, Իրաւ-
2 ցընէ այդ բաները այդպէ՞ս են։ Եւ անիկա ըսաւ,
Մարդիկ եղբայրներ ու հայրեր, մտիկ ըրէք։
Փառաց Աստուածը մեր հօրը Աբրահամի երեւ-
ցաւ, քանի որ Միջագետի մէջ էր, դեռ խա-
3 ռանի մէջ չբնակած, և ըսաւ անոր, Ելիր քու
երկրէդ և քու ազգականներէդ, ու եկուր այն
4 երկիրը զոր ես քեզի պիտի ցուցնեմ։ Ապա ատեն
Քաղդէացւոց երկրէն ելլելով՝ խառանի մէջ
բնակեցաւ. և անոր հօրը մեռնելէն ետև անկէ
փոխադրեց զանիկա այս երկիրը, ուր դուք հի-
5 մա կը բնակիք։ Եւ ասոր մէջ անոր ժառանգու-
թիւն չտուաւ, ոչ ալ ոտքի քալլ մը տեղ,
Բայց խոստացաւ որ ասիկայ իրեն ետ իրեւ
կալուածք, և իրմէ ետև իր սերունդին, երբ
6 դեռ ինք որդի չունէր։ Եւ Աստուած այսպէս
խօսեցաւ, Էթէ անոր սերունդը օտար երկրի
մէջ պանդխտ պիտի ըլլայ, ու պիտի ծառա-
յեցնեն զանիկա Ու չարչարեն չորս հարիւր
7 տարի։ Եւ այն ազգը, որու պիտի ծառայեն,
ես պիտի դատեմ, ըսաւ Աստուած, և անկէ
ետև պիտի ելլեն Ու այս տեղ ինծի պաշտեն։
8 Եւ անոր թլփատութեան ուխտը տուաւ, Ու
ետքը Աբրահամ Իսահակը ծնաւ, և թլփատեց
զանիկա ութերորդ օրը. Իսահակ ալ Յակոբը
ծնաւ, Յակոբ ալ՝ տասներկու նահապետները։
9 Նե նահապետները Յովսէփի վրայ նախանձելով՝
Եգիպտոս փոխադրեց ծախեցին. Բայց Աստուած
10 անոր հետ էր, Ու փրկեց զանիկա իր ամէն նե-
ղութիւններէն, Ետև անոր շնորհք ու իմաստու-
թիւն տուաւ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին
առջև. ան ալ զանիկա իշխան դրաւ Եգիպտոսի
11 ու իր բոլոր տանը վրայ։ Ու Եգիպտոսի և Քա-
նանու բոլոր երկրին վրայ սով մը եկաւ ու մեծ
նեղութիւն, և մեր հայրերը ուտելիք չէին դըտ-
12 ներ։ Եւ Յակոբ երբ լսեց թէ Եգիպտոսի մէջ
ցորեն կը գտնուի, առաջին անգամին մեր հայ-
13 րերը դրկեց։ Նե երկրորդ անգամին Յովսէփ իր
եղբայրներուն ճանչցուց ինքզինք. ու Յովսէփի
14 ազգը Փարաւոնի յայտնի եղաւ։ Եւ Յովսէփ
դրկեց՝ ու կանչեց իր հայրը Յակոբը Ու բոլոր
15 ազգատոհմը, եօթանասունհինգ հոգի։ Նե
Յակոբ Եգիպտոս իջաւ, Ու մեռաւ ինք ու մեր
16 հայրերը. Եւ Սիւքէմ տարուելով Նոյն գե-
բեզմանին մէջ դրուեցան, զոր Աբրահամ ար-
ծաթի գնով ծախու առեր էր Սիւքէմի հօրէ
17 եմմորի որդիներէն։ Ու երբ մօտեցաւ խոստ-
մունքին ատենը, զոր Աստուած երդումով խոս-
տացեր էր Աբրահամի, Ժողովուրդը աճեցաւ
18 ու շատցաւ Եգիպտոսի մէջ, Մինչև ուրիշ թա-
գաւոր մը ելաւ, որ Յովսէփը չէր ճանչնար։
19 Անիկա հնարք բանեցուց մեր ազգին դէմ ու
չարչարեց մեր հայրերը, մինչև անգամ Նոյն
տղաքը դուրս ձգել ստիպեց, որպէս զի չապրին։
20 Նայն ժամանակ Մովսէս ալ ծնաւ, Ե Աստու-
ծոյ առջև գեղեցիկ էր, որ իր հօրը տունը մեծ-
21 ցաւ երեք ամիս։ Ու երբ անիկա դուրս ձգուե-
ցաւ, Փարաւոնի աղջիկը զանիկա վերցուց, և
22 իրեն իբրև որդի մեծցուց։ Ու Մովսէս Եգիպ-
տացւոց բոլոր իմաստութիւնով վարժուեցաւ,
Եւ զօրաւոր էր իր խօսքերով ու գործերով։
23 Ու երբ քառասուն տարեկան եղաւ, իր սիրտը
բնկաւ իր եղբայրներուն, Իսրայէլի որդիներուն,
24 այցելութիւն ընել։ Ու Իւրայէլացիներէն մէկը
հարստահարուած տեսնելով պաշտպանեց, և
դրկուածին վրէժը առաւ՝ այն Եգիպտացին
25 սպաննելով։ Նը կարծէր թէ իր եղբայրները պի-
տի իմանային որ Աստուած իր ձեռքով անոնց
ազատութիւն պիտի տար, Բայց անոնք չիմա-
26 ցան։ Ու հետևեալ օրը անոնց դիմաց ելաւ երբ
կը կռուէին, և խաղաղութիւն ընելու ստիպեց
զանոնք՝ ըսելով, Մարդիկ, դուք եղբայրներ էք,
27 ինչո՞ւ միմեանց կը դրկէք։ Բայց ան որ ընկերը
կը դրկէր, մերժեց զանիկա, ու ըսաւ, Ո՞վ քեզ
28 մեր վրայ իշխան ու դատաւոր դրաւ. Զի՞ս ալ
սպաննել կ'ուզես, ինչպէս երէկ Եգիպտացին
29 սպաննեցիր։ Ե Մովսէս այս խօսքին վրայ փա-
խաւ, ու Մադիամու երկրին մէջ պանդխտ
30 եղաւ, ուր երկու որդի ծնաւ։ Եւ քառասուն
տարի անցնելէն ետև՝ Սինա լեռանը անապա-
տին մէջ Տէրոջը հրեշտակը երևցաւ անոր մի-
31 բենի կրակի բոցով։ Մովսէս ալ երբ տեսաւ,
զարմացաւ այն տեսիլքին վրայ, ու երբ մօտե-
ցաւ զննելու, Տէրոջը ձայնը եկաւ անոր Ը՝ Ը-
32 Ե, Ես եմ քու հայրերուդ Աստուածը, Աբ-
րահամի Աստուածը, ու Իսահակի Աստուածը,
և Յակոբի Աստուածը. Մովսէս ալ վախէն դո-
33 ղալով՝ չէր համարձակեր զննել։ Ե Տէրը ըսաւ
անոր, Ոտքերուդ կօշիկները հանէ, վասն զի այդ
տեղը ուր դուն կայներ ես՝ սուրբ երկիր է։
34 Յիրաւի Եգիպտոսի մէջ եղող ժողովուրդիս
չարչարանքը տեսայ, ու լսեցի անոնց հառաչ-
անքը, և իջայ զանոնք ազատելու. և հիմա
35 եկուր քեզ Եգիպտոս դրկեմ։ Այն Մովսէսը
զոր ուրացան ու կ'ըսէին, Ո՞վ քեզ իշխան ու

— Գլ. իբ. 1։
Բ Ծն. ժբ. 1։
Գ Ծն. ժա. 31։ ժբ. 4, 5։
Դ Ծն. ժբ. 7։ ժգ. 15։ ժե. 3, 18։ ժէ. 8։ իգ. 3։
Ե Ծն. ժե. 13, 16։
Զ Ել. ժբ. 40։ Գործ. գ. 17։
Է Ել. գ. 12։
Ը Ծն. ժէ. 9, 10, 11։
Թ Ծն. իա. 2, 3, 4։
Ժ Ծն. իե. 26։
Ի Ծն. իթ. 31, եև։ լ. 5, եև։ լե. 18, 23։
Լ Ծն. լե. 4, 11, 28։ Սաղ. ճե. 17։
Խ Ծն. լթ. 2, 21, 23։
Ծ Ծն. խա. 37։ խբ. 6։
Կ Ծն. խա. 54։
Հ Ծն. խբ. 1։
Ձ Ծն. խե. 4, 16։
Ղ Ծն. խե. 9, 27։
Ճ Ծն. խգ. 27։ ը Օր. ժ. 22։
Մ Ծն. խգ. 5։
Յ Ծն. խթ. 33։ Ել. ա. 6։
Ն Ել. ժգ. 19։ Յես. իգ. 32։
Շ Ծն. իգ. 16։ լե. 19։
Ո Ծն. ժե. 13։ Հմբ. 6։
Չ Ել. ա. 7, 8, 9։ Սաղ. ճե. 24, 25։
Պ Ել. ա. 22։
Ջ Ել. բ. 2։
Ռ Բրդ. ժա. 23։
Ս Ել. բ. 3—10։
Վ Գործ. իգ. 19։
Տ Ել. բ. 11, 12։
Ր Ել. բ. 13։
Ց Տես Գործ. ժբ. 14։ Գլ. գ. 7։
Ւ Ել. բ. 15, 22։ դ. 20։ ժբ. 3, 4։
Փ Ել. գ. 2։
Ք Մատ. իբ. 32։ Բրդ. ժա. 16։
Օ Ել. գ. 5։ Յես. Ե. 15։
Ֆ Ել. գ. 7։

գտաւալոր դրաւ, Աստուած զանիկա իշխան և փրկիչ ղրկեց ՚այն հրեշտակին ձեռքով՝ որ մո-
36 բենիին մէջ անոր երեւցաւ։ ԲԱնիկա հանեց զա-
նանք, †հրաշքներ ու նշաններ ընելով Եգիպ-
տոսի երկրին ՚ու Կարմիր ծովուն մէջ, Եւ ա-
37 նապատին մէջ քառասուն տարի։ Ա՛յս Մով-
սէսն է որ ըսաւ Իսրայէլի որդիներուն, Ձեր Տէր Աստուածը ձեր եղբայրներէն ինձի պէս ՚մար-
գարէ մը պիտի հանէ ձեզի, Եանոր մտիկ ըրէք։
38 ՚Ա՛յսիկա ան է որ անապատը ժողովքին մէջ էր՝ Սինա լեռան վրայ իրեն խօսող †հրեշտակին հետ ու մեր հայրերուն հետ, Ժոր կենդանի էպատ-
39 գամներ առաւ մեզի տալու. Որու մեր հայրերը չուզեցին հնազանդ ըլլալ, Հապա մերժեցին և
40 իրենց սիրտերովը Եգիպտոս դարձան, ՚Եւ ըսին Ահարոնի, Մեզի աստուածներ շինէ, որպէս զի մեր առջեւէն երթան. քանզի այն Մովսէսը որ մեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեց, չենք գիտեր թէ
41 ի՛նչ եղաւ անոր։ ԻԵւ այն օրերը որմէ մը շի-
նեցին, ու կուռքին զոհ մատուցին, և իրենց ձեռքերուն գործերովը կը զուարճանային։
42 ԺԱստուած ալ էրես դարձուց, ու թողուց զա-
նոնք որ †երկինքի զօրքը պաշտեն. ինչպէս գրուած է մարգարէներուն գիրքին մէջ, ՀՄիթէ անապատին մէջ քառասուն տարի զոհեր ու պատարագնե՞ր մատուցիք ինձի, ով Իսրայէլի
43 տուներ. Եւ Մողոքի վրանը առիք ու ձեր Հռեմ փա աստուծոյն աստղը, այն պատկերները զո-
րոնք շինեցիք անոնց երկրպագութիւն ընելու. ես ալ ձեզ Բաբելոնէ անդին պիտի փոխադրեմ։
44 ՎԿայուհետեան խորանը անապատին մէջ մեր հայրերուն հետ էր, ինչպէս Մովսէսի հետ խօ-
սողը հրամայեց ըրաւ Որ տեսած օրինակին պէս
45 շինէ զանիկա. ՚Զոր մեր հայրերն ալ յաջորդաբար առնելով՝ Յեսուի հետ բերին զանիկա այն ազ-
գերուն կալուածքը, Ֆզորոնք Աստուած վռնտեց մեր հայրերուն առջեւէն մինչեւ Դաւիթի օրերը,
46 ՀՈր Աստուծոյ առջեւ շնորհք գտաւ, ԺԵւ ուզեց որ Յակոբի Աստուծոյն բնակարան մը գտնէ։
47 ՚Ու Սողոմոն անոր տուն մը շինեց։ (48) ՚Ա-
կայն Բարձրեալը ձեռքով շինուած տաճարնե-
րու մէջ չբնակիր, ինչպէս մարգարէն կ'ըսէ,
49 "Երկինք իմ աթոռս է, ու երկիր իմ ոտքերուս պատուանդանն է. ո՞րպիսի տուն պիտի շինէք

ինձի, կ'ըսէ Տէրը, կամ ի՞նչ պիտի ըլլայ իմ
50 հանգստութեանս տեղը. Չէ՞ որ այս ամէնը իմ
51 ձեռքս չիներ է։ ՚Ով խստապարանոցներ ու †սրտով և ականջով չթլփատուածներ, դուք ամէն ատեն Հոգւոյն Սրբոյ հակառակ կը կե-
նաք, ինչպէս ձեր հայրերը՝ այնպէս ալ դուք։
52 ՚Մարգարէներէն ո՞րը չհալածեցին ձեր հայրե-
րը, ու սպաննեցին զանոնք որ առաջուընէ պատ-
մեցին այն †Արդարին գալուն համար, որուն դուք հիմա մատնիչները և սպաննողները եղաք.
53 "Դուք որ օրէնքը առիք հրեշտակներուն մա-
տակարարութիւնովը ու չպահեցիք։
54 Ե՛ւ անոնք այս բաները լսելով՝ սիրտերնուն մէջ կը կատղէին և ակռաներնին անոր վրայ կը
55 կրճտէին։ Բայց անիկա †Հոգւով Սրբով լեց-
ուած՝ երկինք նայեցաւ և տեսաւ Աստուծոյ փառքը, ու Յիսուսն ալ որ Աստուծոյ աջ կող-
մը կայներ էր, և ըսաւ, ՚Ահա կը տեսնեմ՝ եր-
կինքը բացուած, Ֆու Որդին մարդոյ՝ Աստուծոյ
56 աջ կողմը կայնած։ Իսկ անոնք մեծաձայն ա-
ղաղակելով՝ ականջներնին գոցեցին, և ամէնը
57 մէկէն վազեցին անոր վրայ. ՚Ու քաղաքէն դուրս հանելով՝ †կը քարկոծէին զանիկա. և Ֆվկաները իրենց հանդերձները պահ կը դնէին երիտասարդի մը ոտքերուն քով, որ Սօղոս
58 կ'ըսուէր։ Եւ կը քարկոծէին Ստեփանոսը, Ֆոր աղօթք կ'ընէր ու կ'ըսէր, Տէր Յիսուս, Ֆընդու-
59 նէ իմ Հոգիս։ Ու ՚ծունկի վրայ գալով բարձ-
րաձայն աղաղակեց, ԲՏէր, այս մեղքը մի ա-
պեր ատոնց. և զայս ըսելով ննջեց։ ԳՍօղոս ալ կամակից էր անոր սպաննուելուն։

ԳԼ. Ը

1 Երուսաղէմի հալածումը առիթ կ'ըլլայ որ Սամարիայի մէջ եկեղեցի մը կը հաստատուի 5 Փիլիպպոսի ձեռքով, որ քարոզից, հրաշքներ ըրաւ և չատերը մկրտեց, որոնց մէջն էր Սիմոն մոգը։ 14 Պետրոս ու Յովհաննէս հոն կ'երթան եկեղեցիին հաստատութիւն տալու, ու աղօթքով և ձեռքերնին ժողովրդոց վրայ դնելով Սուրբ Հոգին կը տրուի անոնց։ 18 Երբ Սիմոն կ'ուզէ սահկով ծախու առնել անոնց ունեցած իշխանութիւնը, 20 Պետրոս սաստիկ կը յանդիմանէ անոր սրտին չարութիւնը, ու պղծելու կը յորդորէ. հապա Յովհաննէսի հետ Աստուծոյ խօսքը քարոզելով Երուսաղէմ կը դառնայ։ 26 Տէրոջը հրեշտակը կը ղրկէ Փիլիպպոսը՝ որ երթայ քարոզէ Եթէոպացի ներքինիին, և մկրտէ զանիկա։

ա Եր. ժզ. 19։ Թուղ. ի. 16։
բ Եր. ժբ. 41։ լգ. 1։
գ Եր. կ. ը. ի. ժ. ժա. ժդ։ Սաղ. ճե. 27։
դ Եր. ժդ. 21, 27, 28, 29։
ե Եր. ժդ. 1, 35։
զ Բ Օր. ժբ. 15, 18։ Գլ. գ. 22։
է Մատ. ժէ. 5։
ը Եր. ժի. 3, 17։
թ Ես. կգ. 9։ Գաղ. գ. 19։ Երբ. բ. 2։
ժ Եր. խա. 1։ Բ Օր. ե. 27, 31։ լգ. 4։ Յովհ. ա. 17։
ի Հռոմ. գ. 2։
լ Եր. լբ. 1։
խ Բ Օր. ի. 16։ Սաղ. ճչ. 19։
ծ Սաղ. ձա. 12։ Եզեկ. ի. 25, 39։ Հռոմ. ա. 24։ Բ Թես. բ. 10։
կ Բ Օր. գ. 19։ ժէ. 3։ գ Թագ. ժէ. 16։ խա. 3։ Երեմ. ժի. 13։
հ Ամովս ե. 25, 26։
ձ Եր. խե. 40։ խզ. 30։ Երբ. ը. 5։
ղ Յեսու. գ. 14։
ճ Նէեմ. ի. 24։ Սաղ. խդ. 2։ հը. 55։ Գլ. ժգ. 19։
մ ա Թագ. ժզ. 1։ բ Թագ. է. 1։ Սաղ. ձի. 19։ Գլ. ժգ. 22։
յ գ Թագ. ը. 17։ ա Մն. իբ. 7։ Սաղ. ճլբ. 4, 5։
ն գ Թագ. գ. 1։ ը. 20։ ա Մն. ժէ. 12։ բ Մն. գ. 1։
շ գ Թագ. ը. 27։ բ Մն. բ. 6։ գ. 18։ Գլ. ժէ. 24։
ո Ես. կզ. 1, 2։ Մատ. ե. 34, 35։ իգ. 22։
չ Եր. լբ. 9։ լգ. 3։ Ես. խբ. 4։
պ Դհ. խզ. 41։ բ Օր. ժ. 16։ Երեմ. գ. 4։ գ. 10։ ի. 26։ Եզեկ. խգ. 9։
ջ բ Մն. լգ. 16։ Մատ. խա. 35։ իգ. 34, 37։ ա Թես. բ. 15։
ռ Գլ. գ. 14։
ս Եր. ի. 1։ Գաղ. գ. 19։ Երբ. բ. 2։
վ Գլ. ե. 33։
տ Գլ. գ. 5։
ր Եզեկ. ա. 1։ Մատ. գ. 16։ Գլ. ժ. 11։
ց Գաղ. է. 13։
ւ գ Թագ. իա. 13։ Գ.ա. գ. 29։ Երբ. ժգ. 12։
փ Դհ. իգ. 16։
ք Բ Օր. ժգ. 9, 10։ ժէ. 7։ Հմր. 59։ Գլ. իբ. 20։
օ Գլ. ի. 14։
ֆ Սաղ. կա. 5։ Դ.ա. իգ. 46։
ա Գլ. ի. 40։ ի. 36։ իա. 5։
բ Մատ. ե. 44։ Դ.ա. գ. 28։ իգ. 34։
գ Հմր. 57։ Գլ. իբ. 20։ ——

Եւ այն օրը մեծ հալածում եղաւ Երուսաղէմի մէջ եղող եկեղեցիին վրայ, ևւ առաքեալներէն զատ ամէնն ալ ցիրուցան եղան Հրէաստանի ու Սամարիոյի երկիրներուն մէջ։
2 Եւ աստուածավախ մարդիկՍտեփանոսը վերցուցին, Էու անոր վրայ մեծ ողբ ըրին։
3 Բայց Սօղոս էկեկեղեցիին շատ վնաս կու տար, տուներըը կը մտնէր, այրեր ու կիներ կը քաշէր՝ բանտ դնել կու տար։
4 Էնե այն ցիրուցան եղածները կը պտըտէին
5 ու խօսքը կը քարոզէին։ Էփիլիպպոս ալ Սամարիոյի մէկ քաղաքը իջնելով՝ Քրիստոսը կը քարոզէր անոնց։
6 Եւ ժողովուրդները միաբան Փիլիպպոսի բաներուն ուշադրութիւն կու տային՝ լսելով ու տեսնելով այն նշանները զոր
7 ընք կ'ընէր։ ԵՒվասն զի շատ դիւահարներէն պիղծ ոգիները մեծաձայն աղաղակելով կ'ելլէին։ Եւ շատ անդամալոյծներ ու կոտղեր կը
9 բժշկուէին. Ու մեծ ուրախութիւն եղաւ այն քաղաքին մէջ։ Բայց Սիմոն անունով մարդ մը կար, որ առաջուընէ այն քաղաքին մէջ Էմպութիւն կ'ընէր, ու Սամարացւոց ազգը կ'ապշեցնէր, Ըիրեն համար ըսելով թէ մեծ
10 մէկն է. Որու ուշադրութիւն կու տային ամէնն ալ, պզտիկէն մինչև մեծը, և կ'ըսէին, Ասիկա
11 Աստուծոյ մեծ [բաւած] զօրութիւնն է։ Շատ ժամանակէ ի վեր կախարդութիւններով զանոնք ապշեցնելուն համար՝ իրեն ուշադրութիւն կու
12 տային։ Բայց երբ Փիլիպպոսի հաւատացին, Ըոր Աստուծոյ թագաւորութեանը ու Յիսուս Քրիստոսի անուանը վրայով կը քարոզէր, կը մկրտուէին թէ՛ այրեր և թէ՛ կիներ։ Եւ Սիմոն ինք
13 ալ հաւատաց, ու մկրտուելով՝ միշտ Փիլիպպոսի հետ էր. և տեսնելով այն նշանները ու մեծ զօրութիւնները որոնք կ'ըլլային՝ կը զարմանար։
14 Իսկ Երուսաղէմի մէջ եղող առաքեալները երբ լսեցին թէ Սամարացիք Աստուծոյ խօսքը ընդուներ են, Պետրոսը ու Յովհաննէսը անոնց
15 դրկեցին. Որոնք իջնելով՝ աղօթք ըրին անոնց
16 համար Ըորպէս զի Սուրբ Հոգին առնեն. (ԵՒվասն զի դեռ անոնց մէկու՛ն վրայ ինջած չէր, հապա միայն Տէր Յիսուսի անունովը Ըմկրտուած էին.)
17 Ըայն ատեն ձեռքերնին դրին անոնց վրայ, ու
18 Սուրբ Հոգին կ'առնէին։ Երբ տեսաւ Սիմոն թէ առաքեալներուն անոնց վրայ ձեռք դնելովը Սուրբ Հոգին կը տրուի, անոնց առակ մատուց
19 ու ըսաւ, Ինծի ալ այս իշխանութիւնը տուէք, որպէս զի որու՛ն վրայ ձեռք դնեմ՝ անիկա Սուրբ
20 Հոգին առնէ։ Բայց Պետրոս ըսաւ անոր, Քու

արծաթդ քեզի հետ թող կորսուի, վասն զի Աստուծոյ պարգևը կարծեցիր թէ հատակով
21 կ'առնուի։ Դուն այդ բանին մէջ մաս ու բաժին չունիս, վասն զի քու սիրտդ Աստուծոյ առջև շիտակ չէ։ Ուստի այդ քու չարութենէդ
22 դղջալ եկուր ու Աստուծոյ աղաչէ, Էթերևս
23 ներուի քեզի քու սրտիդ նոր խորհուրդը։ Վասն զի ես քեզ Ըմաղձի դառնութեան մէջ և անիրաւութեան կապին մէջ կը տեսնեմ։
24 Սիմոն պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Դուք ինծի համար աղօթք ըրէք Տէրոջը, որպէս զի այդ ձեր
25 ըսածներէն բան մը իմ՝ վրաս չգայ։ Անոնք ալ վկայութիւն տալով Տէրոջը խօսքը խօսելէն ետև դարձան Երուսաղէմ, և Սամարացւոց շատ գեղերուն մէջ աւետարանը քարոզեցին։
26 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Փիլիպպոսի խօսեցաւ ըսելով, Ելիր ու գնա դուն հարաւային կողմը, այն ճամբան, որ Երուսաղէմէ դէպ ի Գազա
27 կ'իջնէ, որ անապատ տեղ մըն է։ Ան ալ ելաւ գնաց. և ահա Էթիովպացի ներքինի մարդ մը, Էթիովպացւոց Կանդակա թագուհիին մէկ զօրաւորը, որ անոր բոլոր գանձերուն վրայ էր, որ Երուսաղէմ եկեր էր երկրպագութիւն ը-
28 նելու. Եւ անիկա ետ կը դառնար, ու իր կառքը նստած Եսայի մարգարէին գիրքը կը կար-
29 դար։ Եւ Հոգին ըսաւ Փիլիպպոսի, Մօտեցիր և
30 այդ կառքին քով դնա։ Փիլիպպոս ալ վազելով մօտ գնաց, ու մեկ կ'ըսէր որ Եսայի մարգարէին գիրքը կը կարդար, և ըսաւ, Կարդացածդ կը հասկնա՞ս արդեօք։ Ան ալ ըսաւ, Ի՞նչպէս կրնամ հասկնալ, եթէ մէկը ինծի չառաջնորդէ. ու աղաչեց Փիլիպպոսի, որ ելլէ իր քով
32 նստի։ Եւ գիրքին ձէջ կարդացած տեղը այս էր. Ոչխարի պէս մորթուելու տարուեցաւ, ու իր խուզողին առջև մունճ ։ոչող գառնուկը
33 պէս՝ այնպէս իր բերանը չբանար. Իր խոնարհութեանը մէջ իր դատաստանը վերցուեցաւ, և անոր ազգատոհմը ո՞վ պիտի պատմէ. վասն զի
34 անոր կեանքը երկրէ կը վերցուի։ Ներքինին պատասխան տուաւ Փիլիպպոսի ու ըսաւ, Կ'աղաչեմ քեզի, մարգարէն որո՞ւ համար կ'ըսէ զայս. իրե՞ն համար թէ ուրիշի մը համար։
35 Իսկ Փիլիպպոս իր բերանը բացաւ, ԵՒւ գիրքին այս խօսքէն սկսելով՝ Յիսուսը քարոզեց անոր։
36 Ու երբ էրէնոյ ճամբան կ'երթային, ջուրի մը քով եկան. ու ըսաւ ներքինին, Ահա ջուր, ՞ա
37 ի՞նչ բան կայ որ կ'արգիլէ մկրտուելէս։ [Եւ Փիլիպպոս ըսաւ անոր, ԵՒթէ քու բոլոր սրտովդ կը հաւատաս՝ կարելի է. անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ես կը հաւատամ թէ Յիսուս Քրիստոս

ա Գլ. ժա. 19։
բ Ծն. իգ. 2։ ծ. 10։ ըբ Թագ. գ. 31։
գ Գլ. է. 57։ ը. 1, 13, 21։ իբ. 4։ իգ. 10, 11։ ա Կոր. ժե. 9։ Գաղ. ա. 13։ Փիլ. գ. 6։ ա Տիմ. ա. 13։
դ Մատ. ժ. 23։ Գլ. ժա. 19։
ե Գլ. գ. 5։
զ Մարկ. ժգ. 17։
է Գլ. ժգ. 6։
ը Գլ. ե. 36։
թ Գլ. ա. 3։
ժ Գլ. բ. 38։
ի Գլ. ժը. 2։
լ Գլ. ժ. 48։ ժը. 5։
խ Մատ. իբ. 19։ Գլ. բ. 38։
ծ Գլ. գ. 6։ ժը. 6։ Եբր. գ. 2։
կ Գլ. բ. 38։ ժ. 45։ ժա. 17։
հ Մատ. ժ. 8։ Տես գ Թագ. ե. 16։
ձ Դան. գ. 27։ ըբ Տիմ. բ. 25։
ղ Եբր. ժբ. 15։
ճ Ծն. ի. 7, 17։ Ել. ը. 8։ Թուա. իա. 7։ գ Թագ. ժգ. 6։ Ցոր իբ. 8։ Ցակ. ե. 16։
մ Սոփ. գ. 10։
յ Ցովհ. ժբ. 20։
ն Ես. ծգ. 7, 8։
շ Դ.ու. իդ. 27։ Գլ. ժբ. 28։
ո Գլ. ժ. 47։
չ Մատ. իբ. 19։ Մարկ. ժգ. 16։
պ Մատ. ժգ. 16։ Ցովհ. գ. 70։

38 Որդի Աստուծոյ է։] Ու հրաման ըրաւ որ կառքը կայնեցնեն. և երկուքն ալ ջուրը իջան, Փիլիպպոս ու ներքինին, և մկրտեց զանիկա։
39 Ու երբ ջուրէն դուրս ելան, Տէրոջը Հոգին յափշտակեց Փիլիպպոսը, և ա՛լ ներքինին զանիկա չտեսաւ, ու իր ճամբան կերթար ուրախութեամբ։
40 Բայց Փիլիպպոս Ազովտոսի մէջ գտնուեցաւ. ու պտըտելով բոլոր քաղաքները աւետարան կը քարոզէր, մինչև ինք Կեսարիա եկաւ։

Գլ. Թ

1 Սօղոս Դամասկոս երթալու ճամբուն վրայ 4 գետինը կ'իյնայ, և կը տեսնէ զՅիսուս. 10 աստուածական պաշտօնին կը կանչուի, 18 և Անանիայէ կը մկրտուի. 20 Համարձակ պիրիսառս կը քարոզէ։ 23 Հրեաները կը խորհին զանիկա սպաննել. 29 նմանապէս Յոյները. բայց Սօղոս անոնց ձեռքէն կը փախչի։ 31 Եկեղեցին խաղաղութիւն կը վայելէ. Պետրոս կը բժշկէ Ենէա անուն անդամալոյծը, 36 և Տաբիթան կը յարուցանէ։

Բայց Սօղոս տակաւին Տէրոջը աշակերտներուն դէմ սպառնալիք ու մահ փչելով քա-
2 հանայապետին քով գնաց. Եւ անկէ թուղթեր ուզեց Դամասկոս ժողովարանները փոխելու, որպէս զի եթէ այն ճամբուն հետևողներ գտնէր էթէ այր կամ կիներ, կապած
3 Երուսաղէմ բերէ։ Ու երբ կ'երթար ու Դամասկոսի մօտեցաւ, յանկարծ իր բոլորտիքը երկինքէն լոյս մը փայլատակեց. Եւ ինք գետինը
4 իյնալով՝ ձայն մը լսեց որ կ'ըսէր իրեն, Սաւո՛ւղ, Սաւո՛ւղ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես։
5 Եւ անիկա ըսաւ, Ո՞վ ես դուն, Տէր. և Տէրը ըսաւ, Ես եմ Յիսուսը զոր դուն կը հալածես. *Դժուար բան է քեզի խթանի դէմ կից զարնել։
6 Ան ալ դողով ու ապշութեամբ ըսաւ,
7 Տէր, ի՞նչ կ'ուզես որ ընեմ։ Եւ Տէրը ըսաւ,† Ելիր ու քաղաքը մտիր, և քեզի պիտի զրուցուի ինչ որ պարտիս ընել. Իսկ այն մարդիկը որոնք իրեն հետ կ'երթային, ապշած կեցեր էին, ձայնը միայն կը լսէին, բայց մէ՛կը
8 չէին տեսներ։ Եւ Սօղոս գետնէն ելաւ, ու բաց աչքերով՝ մէ՛կը չէր տեսներ. ուստի անոր ձեռքէն բռնեցին ու Դամասկոս մտցուցին։
9 Եւ երեք օր կեցաւ առանց տեսնելու, և ոչ կերաւ, ոչ ալ խմեց։
10 Ու Անանիա անունով աշակերտ մը կար Դամասկոսի մէջ. և Տէրը տեսիլքի մէջ անոր ըսաւ, Անանիա. ան ալ ըսաւ, Տէր, ահա հա-
11 մառ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր, Ելիր ու գնա այն փողոցը որ Ուղիղ կ'ըսուի, և հարց Յուդայի տունը մէջ փնտռէ Սօղոս անունով Տարսոնացի
12 մը. վասն զի ահա անիկա աղօթք կ'ընէ. Ու տեսիլքի մէջ մարդ մը տեսաւ Անանիա անունով՝ գալով մօտ և ձեռքը իր վրայ գրած, որ-
13 պէս զի տեսնէ։ Անանիա ալ պատասխան տուաւ, Տէր, շատերէ լսեցի այն մարդուն համար թէ ո՛րչափ չարիքներ ըրաւ քու սուրբերուդ Երուսաղէմի մէջ.
14 Եւ հոս ալ քահանայապետներէն իշխանութիւն ունի կապելու այն
15 ամէնը որ քու անունդ կը կանչեն։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր, Գնա գուն, վասն զի անիկա ինծի ընտիր աման մըն է, իմ անունս կրելու Հեթանոսներուն ու Թագաւորներուն և Իսրայէլի որդիներուն առջև.
16 Քանզի ես անոր պիտի ցուցնեմ թէ որչափ պէտք է իրեն իմ
17 անուանս համար նեղութիւն կրել։ Եւ Անանիա գնաց ու այն տունը մտաւ, և ձեռքերը անոր վրայ դնելով ըսաւ, Սաւուղ եղբայր, Տէրը զիս ղրկեց, այն Յիսուսը որ ճամբուն մէջ քեզի երեւցաւ երբ կու գայիր, որպէս զի տեսողութիւնդ առնաս, ու Հոգւով Սրբով լեցուիս։
18 Եւ շուտ մը անոր աչքերէն թեփերու պէս բաներ իյնան. և իսկոյն տեսաւ ու ելաւ մկրտուեցաւ.
19 Եւ կերակուր առնելով զօրացաւ։ Ու քանի մը օր Դամասկոսի մէջ եղող աշակերտներուն հետ կեցաւ։
20 Եւ անմիջապէս ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր ‡Յիսուսը, †թէ անիկա է Աստուծոյ
21 Որդին։ Եւ ամէն լսողները մեծապէս զարմացեր էին, ու կ'ըսէին. Ասիկա ան չէ՞ որ Երուսաղէմի մէջ կը կործաներ զանոնք որ այս անունը կը կանչէին. և հոս ալ այն բանին համար եկած էր, որպէս զի զանոնք կապած՝ քահանայապետներուն տանի։ Բայց Սօղոս աւելի կը զօրանար, և Դամասկոսի մէջ բնակող Հրեաները կը
22 պապանձեցնէր, ապացուցանելով թէ Քրիստոսը
23 ասիկա է։ Ու շատ օրեր անցնելէն ետքը Հրեաները խորհուրդ բրին որ զանիկա սպաննեն,
24 Բայց Սօղոսի յայտնուեցաւ անոնց նենգութիւնը. և գորեկ ու գիշեր դռները կը պահէին,
25 որպէս զի զանիկա սպաննեն։ Իսկ աշակերտները գիշերով առին զանիկա, ու զամբիւղով մը կախելով պատէն վար իջեցուցին։
26 Երբ Սօղոս Երուսաղէմ եկաւ, կը ջանար աշակերտներուն յարիլ, բայց ամէնն ալ կը

35, 38։ Յաս. 27։ Գլ. Թ. 20։ ա Յովհ. գ. 15։ ե. 5, 13։
ա Թագ. ժբ. 12։ դ Թագ. ք. 16։ Սղեկ գ. 12, 14։

— Գլ. ը. 3։ Գագ. ա. 13։ ա Տիմ. ա. 13։
Գլ. իբ. 6։ իզ. 12։ ա Կոր. ժե. 8։
Մատ. իե. 40, ևն։
Որմն. լսնին
Գլ. ե. 39։
Գ.ա. գ. 10։ Գլ. բ. 37։ ԺԶ. 30։
Գան. ժ. 7։ Տես գլ. իբ. 9։ իզ. 13։
Գլ. իբ. 12։
Գլ. իա. 39։ իբ. 3։
Հմր. 1։
Հմր. 21։ Գլ. է. 59։ իբ. 16։ ա Կոր. ա. 2։ բ Տիմ. բ. 22։
Գլ. ԺԶ. 2։ իբ. 21։ իզ. 17։ Հռոմ. ա. 1։ ա Կոր. ժե. 10։
Գագ. ա. 15։ Եփես. գ. 7։ 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
Հռոմ. ա. 5։ Յաս. 13։ Գագ. բ. 7, 8։
Գլ. իե. 22, 23։ իզ. 1, ևն։
Գլ. ի. 23։ իա. 11։ բ Կոր. Յաս. 23։
Գլ. իբ. 12, 13։
Գլ. բ. 17։
Գլ. բ. 4։ գ. 31։ ը. 17։ ԺԶ. 52։
Գլ. իզ. 20։
Որմն., ա Սաւուղ
Որմն., Քրիստոսը
Գլ. ը. 37։
Գլ. ը. 3։ Հմր. 1։ Գագ. ա. 13, 23։
Գլ. ԺԲ. 28։
Գլ. իզ. 12։ իե. 3։ բ Կոր. Յաս. 26։
բ Կոր. Յաս. 32։
Ցես. բ. 15։ ա Թագ. ԺԲ. 12։
Գլ. իբ. 17։ Գագ. ա. 17, 18։

վախնային անկէ, չհաւատալով թէ անիկա ա-
27 շակերտ էր։ Պայց Բառնաբաս զանիկա առ-
նելով՝ առաքեալներուն տարաւ, ու պատմեց
անոնց թէ ի՛նչպէս ճամբուն վրայ Տէրը տեսաւ,
և թէ անոր հետ խօսեցաւ, ևս թէ ի՛նչպէս
Դամասկոսի մէջ համարձակ քարոզեց Յիսուսի
28 անունովը։ Ու Երուսաղէմի մէջ անոնց հետ
կը մնար ու կ՚երթար՝ Տէր Յիսուսի անունովը
29 համարձակ քարոզելով։ Նաև Հելլենացելոց
դէմ կը խօսէր և վիճաբանութիւն կ՚ընէր. Ա-
30 նոնք ալ կը փնտռէին զանիկա սպաննել։ Իսկ
եղբայրները իմանալով՝ զանիկա Կեսարիա իջե-
ցուցին, և անկէ Տարսոն ղրկեցին զանիկա։
31 Ա՚ն ատեն եկեղեցիները բոլոր Հրէաստանի
և Գալիլեայի ու Սամարիայի մէջ խաղաղու-
թիւն ունեցան, և շինութիւն կ՚ընդունէին, ու
Տէրոջը երկիւղովը և Հոգւոյն Սրբոյ մխիթարու-
թիւնովը քալելով կ՚աճէին։
32 Ու երբ Պետրոս ամէն տեղ կը պտըտէր,
Լիւդիա բնակող սուրբերուն քով ալ իջաւ։
33 Եւ հոն մարդ մը գտաւ, որուն անունը Ենէա
էր, ութ տարիէ ի վեր մահիճը պառկած ան-
34 դամալոյծ. Եւ ըսաւ անոր Պետրոս, Ենէա, Յի-
սուս Քրիստոս քեզ կը բժշկէ. ելիր ու քու
35 անկողինդ շիտակէ. ան ալ շուտ մը ելաւ։ Եւ
Լիւդեայի ու Սարոնի մէջ բնակողներուն ա-
36 մէնը զանիկա տեսան, ևս Տէրոջը դարձան։ Եւ
Յոպպէի մէջ աշակերտ եղած կին մը կար, ա-
նունը Տաբիթա (որ թարգմանուելով Այծեմ-
նիկ կ՚ըսուի.) ասիկա լեցուած էր բարի գոր-
ծերով ու ողորմութիւններով զորոնք ինք կ՚ը-
37 ներ։ Ու եղաւ որ այն օրերը ինք հիւանդացաւ
ու մեռաւ. լուացին զանիկա և վերի սենեակ
38 մը դրին։ Ու Լիւդեա Յոպպէի մօտ էր. ուստի
աշակերտները լսելով թէ Պետրոս հոն է, անոր
երկու մարդ ղրկեցին, աղաչելով որ չուշանայ
39 իրենց գալու։ Պետրոս ալ ելաւ անոնց հետ ե-
կաւ. ու երբ եկաւ, վերի սենեակը հանեցին
զանիկա. և բոլոր որբևայրիները անոր բոլորտիքը
կայնեցան, կու լային ու կը ցուցնէին այն բա-
կոնները և հանդերձները զորոնք կ՚ընէր Այծեմ-
40 նիկ՝ քանի որ իրենց հետ էր։ Պետրոս ալ ֆա-
մէնը դուրս հանելով՝ ծունկի վրայ եկաւ ու
աղօթք ըրաւ, և դէպ ի մարմինը դառնալով՝
Բսաւ, Տաբիթա, ելիր կայնէ. ան ալ իր աչ-
քերը բացաւ, ու Պետրոսը տեսնելով՝ ել՝ շի-
41 տակ նստաւ։ Ինք ալ ձեռքը անոր տուաւ, ու
վերցուց զանիկա, և սուրբերը ու որբևայրիները
կանչելով՝ անոնց առջև ողջ կայնեցուց զանի-
42 կա։ Եւ այս բանը բոլոր Յոպպէի մէջ իմացուե-
43 ցաւ, ևս շատերը Տէրոջը հաւատացին։ Եւ ե-
ղաւ որ ինք շատ օրեր Յոպպէ կեցաւ Սիմոն
անուանվ կաշի բանողի մը քով։

ԳԼ. Ժ

1 Կոռնելիոս անուանով բարեպաշտ մարդ մը 5 Ասուածոյ հրեշտակին հրաման առած՝ կանչել կու տայ Պետրոսը, 11 որ տեսիլքի մը մէջ կը տեսնի չգարշիլ հինի անոանելիէն։ 34 Պետրոս գիրիստոս կը քարոզէ Կոռնելիոսի ու անոր տանը մէջ եղողներուն, 44 և դեռ իր խօսքը չվերցուցած՝ Սուրբ Հոգին կը հանգչի անոնց վրայ։ 48 և կը մկրտուին։

Կեսարիայի մէջ մարդ մը կար Կոռնելիոս անունով, հարիւրապետ՝ Իտալացի գունդէն. Բարեպաշտ ու Աստուածավախ իր
2 բոլոր տունովը, որ ժողովուրդին շատ ողորմու-
թիւններ կու տար, և միշտ առեն Ասուածոյ
3 աղօթք կ՚ընէր։ Անիկա օրուան ժամը հինգին
տեսիլքի մէջ Ասուածոյ հրեշտակը յայտնի տեսաւ, որ իր քով մտաւ և իրեն
4 ըսաւ, Կոռնելիոս. Ան ալ անոր նայելով ու
խիստ վախնալով՝ ըսաւ, Ի՞նչ է, Տէր. ան ալ
ըսաւ անոր, Քու աղօթքներդ ու ողորմութիւն-
ներդ Ասուածոյ առջև ելան յիշատակի համար։
5 Եւ հիմա Յոպպէ մարդիկ ղրկէ, ու կանչէ Սի-
մոն անուանվ մէկը որ Պետրոս մականուանուած
6 է. Անիկա իրմէ հիւր կը կենայ Սիմոն անուանվ
կաշի բանողի մը քով, որուն տունը ծովուն
7 մօտ է*։ Ու երբ գնաց այն հրեշտակը որ †իրեն
հետ կը խօսէր, իր ծառաներէն երկուքը կան-
չեց, ու իր քով սպասաղներէն ալ բարեպաշտ
8 զինուոր մը, Եւ բոլորը անոնց պատմելով՝ Յոպ-
պէ ղրկեց զանոնք։
9 Ու հետևեալ օրը երբ անոնք ճամբայ եր-
թալով՝ քաղաքին մօտեցան, Պետրոս ժամը
վեցին առեներէն տանիքը ելաւ աղօթք ընելու-
10 Եւ խիստ անօթեցած ըլլալով՝ կ՚ուզէր ճաշ
ընել. ու քանի որ եփ-եփէ պատրաստութիւն
կը տեսնէին, իր վրայ մոքի յափշտակութիւն մը
11 եկաւ. Եւ տեսաւ երկինքը բացուած, ու չորս
ծայրէն կապուած սաման մը մեծ կտաւի մը
12 պէս, որ †ինչաւ երկրի վրայ. Որուն մէջ կային
երկրի բոլոր չորքոտանիները ու գազանները և
13 սողուններն ու երկինքի թռչուններն։ Եւ ձայն
մը եկաւ իրեն, Ելիր, Պետրոս, մորթէ ու կեր-
14 Բայց Պետրոս ըսաւ, Ջա՛ւ լիցի, Տէր, Եվասն զի
ես ամենևին պիղծ կամ անմաքուր բան կե-
15 րած չեմ։ Նորէն ժէ՛ն ալ ձայն Եղաւ իրեն,
Ինչ որ Ասուած մաքրեց, դուն պիղծ մի
16 սեպեր։ Ասիկա երեք անգամ եղաւ, և ամանը

ա Գլ. գ. 36։ ժգ. 2։
բ Հմր. 20, 22։
գ Գաղ. ա. 18։
դ Գլ. գ. 1։
ե Ա՛յինքն, Հելլենախօս Հրէից
զ Հմր. 23։ բ Կոր. ժա. 26։
է Տես Գլ. բ. 1։
ը Գլ. բ. 14։
թ Գլ. գ. 6, 16։ դ. 10։
ժ Ա՚ն Մն. ե. 16։
ի Գլ. ժա. 21։
լ ա Տիմ. բ. 10։ Տիտ. գ. 8։
խ Գլ. ա. 13։
ծ Մատ. ք. 25։
կ Գլ. է. 59։
հ Մարկ. ե. 41, 42։ Յովհ. ժա. 43։
ձ Յովհ. ժա. 45։ ժբ. 11։
ղ Գլ. ժ. 6։ —
ճ Հմր. 22։ Գլ. ը. 2։ իբ. 12։
մ Հմր. 35։
յ Հմր. 30։ Գլ. ժա. 13։
ն Գլ. ք. 43։
շ Ո՛մանք՝ Ի՛ա-էլցնէն, Անիկա քեզի պիտի ըսուցէ ի՛նչ որ պարտիս ընել։
ո Ո՛մանք, կոռնելիոսի —
չ Գլ. ժա. 5, ևն։
պ Գլ. է. 55։ Յայտ. ժբ. 11։
ջ Ո՛մանք, իրեն իջաւ
ռ Դևս. ժա. 4։ ի. 25։ բ Օր. ժզ. 3, 7։ Ղևտ. գ. 14։
ս Մատ. ժե. 11։ Հմր. 28։ Հռոմ. ժգ. 14, 17, 20։ ա Կոր. ժ. 25։ ա Տիմ. գ. 4։ Տիտ. ա. 15։

17 երկինք վերցաւ։ Ու Պետրոս երբ իր մտքին մէջ
կը զարմանար թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ այն իր տե-
սած տեսիլքը, ահա Կոռնելիոսէ ղրկուած մար-
դիկը Սիմոնի տունը հարցուցին, ու դրանը առ-
18 ջև կայնեցան. Եւ կանչելով կը հարցնէին թէ
19 Սիմոն որ Պետրոս կ'ըսուի, հո՞ս կը կենայ։ Ու
երբ Պետրոս այն տեսիլքին վրայով կը մտա-
ծէը, ԸՀոգին Ս֊ը ըսաւ անոր, Ահա երեք
20 մարդիկ քեզ կը փնտուեն. ՛Ուստի ելիր իջիր,
և անոնց հետ գնա առանց խղճահարութեան,
21 վասն զի ես ղրկեցի զանոնք։ Պետրոս ալ *այն
մարդոց քով իջնելով ըսաւ, Ահա ես եմ՝ անիկա
զոր դուք կը փնտռէք. ի՞նչ բանի համար եկած
22 էք։ Անոնք ալ ըսին, Կոռնելիոս հարիւրապե-
տը, արդար և աստուածավախ մարդ, Ըրոլոր
Հրէից ազգէն վկայուած, սուրբ Հրեշտակէ մը
հրաման առաւ, որ քեզ իր տունը կանչէ և
23 քեզմէ խօսքեր լսէ։ Ան տեղն ներս կանչեց
զանոնք և իր քով վար դրաւ։

Ու հետեւեալ օրը Պետրոս ելաւ, անոնց
հետ գնաց, Եւ քանի մըն ալ Յոպպէէ եղող
24 եղբայրներէն իրեն հետ գացին։ Ու հետեւեալ
օրը Կեսարիա մտան. Կոռնելիոս ալ իր ազգա-
կանները և մտերիմ բարեկամները կանչած՝ ա-
25 նոնց կը սպասէր։ Ու երբ Պետրոս ներս կը մըտ-
նէր, Կոռնելիոս անոր դիմաց ելաւ, ու անոր
26 ոտքը իյնալով երկրպագութիւն կ'ընէր։ Բայց
Պետրոս զանիկա կանգնեցուց ու ըսաւ, Ելիր
27 կայնէ. Ես ինքնս ալ մարդ եմ։ Եւ անոր հետ
խօսակցելով ներս մտաւ, ու գտաւ շատ մարդիկ
28 ժողվուած գոտաւ. Եւ ըսաւ անոնց, Դուք գի-
տէք թէ Ա՛նչպէս ապօրինաւոր բան է Հրէայ
մարդու մը օտարազգիի հետ հաղորդակցութիւն
ընելը կամ անոր մօտենալը։ բայց Ըաստուած
ինծի ցուցուց որ մարդոյմէ մէկո՛ւն պիղծ կամ
29 անմաքուր չըսեմ։ Անոր համար ես ալ որ կանչ-
ուեցայ, առանց դէմ խօսելու եկայ. բայց հի-
մա կը հարցնեմ, ի՞նչ բանի համար դիս կան-
30 չեցիք։ Կոռնելիոս ալ ըսաւ, Չորս օր առաջ
մինչև այս ժամը ծոմ կը պահէի, ու ժամը ի-
նին տանս մէջ աղօթք կ'ընէի. և ահա Ճերմ-
լուն հանդերձներով Ըմարդ մը կայնեցաւ առ-
31 ջևս ու ըսաւ, Կոռնելիոս, ֆքու աղօթքդ լսուե-
ցաւ, ֆև քու ողորմութիւններդ Աստուծոյ առ-
32 ջև յիշուեցան. Ուստի ֆոդ ղրկէ Յոպպէ, ու
կանչէ Սիմոնը որ Պետրոս ալ կ'ըսուի. անիկա
ծովուն մօտ Սիմոն անասնավ կաշի բանողի մը
տանը մէջ իրրև հիւր կը կենայ. որ երբ գայ,
33 քեզի պիտի խօսի։ Ուստի անմիջապէս ֆոդեի
ղրկեցի քեզի, դուն ալ աղէկ ըրիր որ եկար. և
հիմա մենք ամէնս Աստուծոյ առջև կեցեր ենք՝
լսելու այն ամէն բաները որոնք Աստուծմէ հրա-
մայուած են քեզի։

34 Պետրոս իր բերանը բացաւ ու ըսաւ, ֆՃըշ-
մարտութեամբ կը հասկնամ որ Աստուծոյ քով
35 աչառութիւն չկայ. Ըհապա ամէն ազգի մէջ
ան որ անկէ կը վախնայ ու արդարութիւն կը
36 գործէ, անոր ընդունելի է։ Ան խօսքը ըզր Ի-
սրայէլի որդիներուն ղրկեց Աստուած Ներաղաղու-
թիւն քարոզելու Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով.
37 (ՙասիկա է ամէնուն Տէրը.) Դուք աղէկ գիտէք
այն բանը, որ բոլոր Հրէաստանի մէջ եղաւ
ՀԳալիլեայէ սկսած, այն մկրտութենէն հետ
38 զոր Յովհաննէս քարոզեց. Յիսուսը որ Նազարէթ-
էր, Ըզոր Աստուած օծեց Սուրբ Հոգիով և զո-
րութիւնով, որ պտըտեցաւ բարիք ընելով ու
Սատանայէ բոլոր տանջուածները բժշկելով,
39 Ըքանզի Աստուած իրեն հետ էր։ Ես մենք վկայ
ենք այն ամէն բաներուն զորոնք ըրաւ Հրէաս-
տանի երկրին մէջ ու Երուսաղէմի մէջ, ՙզոր
40 փայտէն կախած սպաննեցին ալ։ ՀԱստուած
զանիկա երրորդ օրը յարուց, և յայտնի ըրաւ
41 զանիկա, ՚Ոչ թէ բոլոր ժողովուրդին, հապա
մեզի, առաջուընէ Աստուծմէ վկայ ըլլալու ընտ-
րուածներուս, ՚որ իրեն հետ կերանք ու խմե-
ցինք ալ անոր մեռելներէն յարութիւն առնե-
42 լէնետքը։ ՚Ես ինք պատուիրեց մեզի՝ որ ժողո-
վուրդին քարոզենք ու վկայութիւն տանք, ՙԹէ
անիկա է Աստուծմէ սահմանուած՝ ֈկենդանի-
43 ներուն ու մեռելներուն Դատաւորը։ ՙԱնոր կը
վկայեն բոլոր մարգարէները, ՛թէ ամէն իրեն
հաւատացողները իր անունով մեղքերու թո-
ղութիւն կ'առնեն։

44 Ու երբ Պետրոս այս խօսքերը կը խօսէր, ֆՀո-
գին Սուրբ իջաւ ամէնուն վրայ՝ որոնք խօսքը
45 կը լսէին։ Եւ ՙթլփատուածներէն եղող հաւա-
տացեալները, որոնք Պետրոսի հետ եկած էին,
զարմացան Ըոր հեթանոսներուն վրայ ալ Հոգ-
46 ւոյն Սրբոյ պարգեւը կը լեցուէր։ Ըանզի կը լսէ-
ին անոնցմէ որ ՙլեզուներով կը խօսէին,

ք Գլ. ժա. 12։
ճ Գլ. ժե. 7։
• Ոմանք, կառնելիոսէ իրեն ղրկուած
ի Հմր. 1, 2, ևն։
լ Գլ. իբ. 12։
խ Հմր. 45։ Գլ. ժա. 12։
ձ Գլ. ժզ. 14։ Յայտ. ժβ. 10։ իբ. 9։
ղ Յովհ. գ. 9։ ժբ. 28։ Գլ. ժա. 3։ Գաղ. բ. 12, 14։
ճ Գլ. ժե. 8, 9։ Եփես. գ. 6։
յ Գլ. ա. 10։
ն Մատ. իբ. 3։ Մարկ. ժզ. 5։ Ղուկ. իզ. 4։
շ Հմր. 4, ևն։ Դան. ժ. 12։
ո Երբ. գ. 10։
չ բ Օր. ժ. 17։ բ Մն. ժβ. 7։ Յոբ լգ. 19։ Հռոմ. բ. 11։ Գաղ. բ. 6։ Եփես. գ. 9։ Կող. գ. 25։ ա Պետ. ա. 17։
պ Գլ. ժե. 9։ Հռոմ. բ. 13, 27։ գ. 22, 29։ ժ. 12, 13։ ա Կոր. ժբ. 13։ Գաղ. գ. 28։ Եփես. բ. 13, 18։ գ. 6։
ջ Ես. ծէ. 19։ Եփես. բ. 14, 16, 17։ Կող. ա. 20։
ռ Մատ. իբ. 18։ Հռոմ. ժ. 12։ ա Կոր. ժե. 27։ Եփես. ա. 20, 22։ ա Պետ. գ. 22։ Յայտ. ժէ. 14։ ժβ. 16։
ս Ղուկ. գ. 14։
վ Ղուկ. գ. 18։ Գլ. բ. 22։ գ. 27։ Երբ. ա. 9։
տ Յովհ. գ. 2։
ր Գլ. բ. 32։
ց Գլ. Ե. 30։
ւ Գլ. բ. 24։
փ Յովհ. ժգ. 17, 22։ Գլ. ժգ. 31։
ք Ղուկ. իգ. 30, 43։ Յովհ. իա. 13։
օ Մատ. իբ. 19, 20։ Գլ. ա. 8։
ֆ Յովհ. Ե. 22, 27։ Գլ. ժէ. 31։
ձ Հռոմ. ժգ. 9, 10։ բ Կոր. Ե. 10։ բ Տիմ. գ. 1։ ա Պետ. գ. 5։
ղ Ես. ծգ. 11։ Երեմ. յա. 34։ Դան. թ. 24։ Միք. է. 18։ Զաք. ժգ. 1։ Մատ. գ. 2։ Գլ. իգ. 22։
ճ Գլ. ժե. 9։ իգ. 18։ Հռոմ. ժ. 11։ Գաղ. գ. 22։
յ Գլ. գ. 31։ բ. 15, 16, 17 ժա. 15։
ն Հմր. 23։
շ Գք ժա. 18։ Գաղ. գ. 14։

47 և զԱստուած կը փառաւորէին։ Ա՛յն ատեն Պետրոս պատասխան տուաւ, Կրնա՞յ մէկը ջուրը արգիլել որ ասոնք չմկրտուին, որոնք Սուրբ Հո-
48 գին ալ ընդունեցին ինծի պէս։ Ու հրամանն ըրաւ Որ Տէրոջը անունովը մկրտուին. այն ա-տեն իրեն աղաչեցին որ քանի մը օր հոն մնայ։

ԳԼ. ԺԱ

1 Պետրոս հեթանոսներուն մէջ մտնելուն համար ամբաստանուած ըլլալով՝ 5 իր իրաւունքը կը ցուցնէ, 18 որ ընդունելի կ'ըլլայ, 19 Աւետարանը կը տարածուի Փիւնիկէ, Կիպրոս և Անտիոք. ու Բառնաբաս կը ղրկուի հաւատացեալները հաստատելու։ 26 Աշակերտները նախ և առաջ Անտիոքի մէջ Քրիստոնեայ կ'անուանին. 27 անոնք օգնութիւն կը ղրկեն Հրէաստան սոսկ ժամանակ։

Եւ առաքեալները ու եղբայրները որ Հրէաստանի կողմերն էին, լսեցին որ հեթանոսներն
2 ալ Աստուծոյ խօսքը ընդուներ են։ Ու երբ Պետրոս Երուսաղէմ ելաւ, †թլփատուածներէն
3 եղողները անոր հետ կը վիճէին, Ու կ'ըսէին թէ Դուն անթլփատ մարդոց քով մտար, եւ ա-
4 նոնց հետ հաց կերար։ Պետրոս ալ սկսաւ բանը
5 †կարգով պատմել անոնց, ու ըսաւ, Ես Յոպպէ քաղաքը աղօթք կ'ընէի, ու մտքի յափշտակութեան մէջ տեսիլք մը տեսայ. աման մը մեծ կտաւի պէս՝ չորս ծայրերէն երկինքէն կախուած
6 իջաւ, ու մինչեւ ինծի հասաւ. Որուն վրայ աչքս անկէր կը նայէի, և տեսայ երկրի չորքոտանիները ու գազանները և սողուններն ու երկինքի թռչուններն։
7 Եւ ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր ինծի,
8 Ելիր, Պետրոս, մորթէ ու կեր։ Բայց ես ըսի, Ջա՛ւ Տէր, վասն զի պիղծ կամ անմաքուր բան
9 մը ամենևին մտած չէ իմ բերանս։ Պատասխան տուաւ ինծի երկրորդ անգամ այն ձայնը երկինքէն, Զայն որ Աստուած մաքրեց, դուն պիղծ
10 մի սեպեր։ Ա՛յս երեք անգամ եղաւ, ու նորէն
11 բոլորը երկինք քաշուեցաւ։ Եւ ահա իսկոյն երեք մարդ կեսարիայէ ինծի ղրկուած՝ հո՛ն իմ
12 եղած տանս առջեւ կեցան։ ‡Հոգին ալ ինծի ըսաւ որ անոնց հետ երթամ առանց խղճահարութեան. Եայս վեց եղբայրներն ալ ինծի հետ
13 գացին, ու մտանք այն մարդուն տունը։ §Եւ անիկա մեզի պատմեց թէ ի՛նչպէս իր տանը մէջ հրեշտակը տեսաւ, որ կայներ էր և իրեն կ'ըսէր, Մա՛րդ ղրկէ Յոպպէ, ու կանչէ Սիմոնը որ Պետ-
14 րոս ալ կը կոչուի. Ան քեզի խօսքեր պիտի խօսի, որոնցմով փրկուիս դուն և քու բոլոր
15 տունդ։ Ու երբ սկսայ խօսիլ, Հոգին Սուրբ անոնց վրայ իջաւ, Ինչպէս առաջուընէ մեր վրայ
16 ալ։ Ա՛յն ատեն յիշեցի Տէրոջը խօսքը որ կ'ըսէր, ‖Յովհաննէս ջրով մկրտեց, բայց դուք
17 Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտուիք։ Ուստի եթէ Աստուած միևնոյն շնորհքը տուաւ անոնց, ինչպէս մեզի ալ, երբ Տէր Յիսուս Քրիստոսի հաւատացին, Ես ո՞վ էի որ կարենայի Աստուծոյ
18 դէմ դնել։ Ա՛յս բաները լսելով՝ ձայներնին կտրեցին, և զԱստուած կը փառաւորէին ու կ'ըսէին, ¶Ուրեմն Աստուած հեթանոսներուն ալ կեանքի համար ապաշխարութիւն տուաւ։
19 Եւ Ստեփանոսի **հետևանքը** վրայ եկած նեղութենէն ցիրուցան եղածները մինչև Փիւնիկէ ու Կիպրոս և Անտիոք հասան, ու մէկա՛ն Աստուծոյ խօսքը չէին խօսեր, միայն թէ Հրեաներուն, Բայց անոնցմէ ոմանք Կիպրացի և Կիւրենացի մարդիկ էին, որոնք երբ Անտիոք մտան,
20 *Հեղլենացելոց հետ կը խօսէին՝ Տէր Յիսուսը քարոզելով։
21 Եւ Տէրոջը ձեռքը անոնց հետ էր, և բազմաթիւ մարդիկ հաւատալով՝ †Տէրոջը
22 դարձան, Եւ անոնց վրայով այս լուրը Երուսաղէմի եկեղեցիին ականջը հասաւ. ու Բառնաբասը ղրկեցին որպէս զի մինչև Անտիոք եր-
23 թայ. Որ երբ եկաւ և Աստուծոյ շնորհքը տեսաւ՝ ուրախացաւ, ‡ու կը յորդորէր ամէնն ալ որ յօժար սրտով Տէրոջը հետ §պնդուած մնան.
24 Քանզի ինք բարի մարդ էր, ‖ու Սուրբ Հոգիով և հաւատքով լեցուն. ¶Ու Տէրոջը շատ ժողո-
25 վուրդ աւելցաւ։ Եւթը Բառնաբաս #Տարսոն ելաւ Սօղոմը փնտռելու, և գտնելով զանիկա դնելով
26 Անտիոք բերաւ։ Ու եղաւ որ անոնք լման տարի մը եկեղեցիին հետ մէկտեղ ժողովուելով շատ ժողովուրդի սորվեցուցին. ու առաջ Անտիոքի մէջ աշակերտները Քրիստոնեայ անուանեցան։
27 Ա՛յն օրերը Երուսաղէմէ †մարգարէներ իջան
28 Անտիոք։ Եւ անոնցմէ մէկը, ‡Ագաբոս անունով, ելաւ խմացուց Հոգիին զօրութիւնովը, թէ մեծ սով մը պիտի ըլլայ բոլոր աշխարհ, որ և եղաւ
29 §Կղովդիոսի օրերը։ Եւ աշակերտները որոշեցին որ իրենցմէ ամէն մէկը ձեռքէն եկածին չափ Հրէաստանի մէջ բնակող եղբայրներուն նօ-
30 ‖ւթիւն ղրկեն։ ¶Որ կատարեցին ալ, երէցներուն ղրկելով Բառնաբասի ու Սօղոսի ձեռքով։

* Գլ. ժա. 17։ ժե. 8, 9։ Հռոմ. ժ. 12։
† ա Կոր. ա. 17։
‡ Գլ. բ. 38։ ը. 16։
§ Գլ. ժ. 45։ Գաղ. բ. 12։
‖ Գլ. ժ. 28։
¶ Գաղ. բ. 12։
# Ղուկ. ա. 3։
* Գլ. ժ. 9, 11։
† Յովհ. ժգ. 13։ Գլ. ժ. 19։ ժե. 7։
‡ Գլ. ժ. 23։
§ Գլ. ժ. 30։
‖ Գլ. բ. 4։
¶ Մատ. գ. 11։ Յովհ. ա. 26, 33։ Գլ. ա. 5։ ԺԲ. 4։
# Ես. խդ. 3։ Յոէլ. բ. 28։ գ. 18։
* Գլ. ժե. 8, 9։
† Գլ. ժ. 47։
‡ Հռոմ. ժ. 12, 13։ ժե. 9, 16։
§ Գլ. բ. 1։
‖ Մեռնի, Յոյներուն
¶ Ղուկ. ա. 66։ Գլ. բ. 47։
# Գլ. Բ. 35։
* Գլ. Բ. 27։
† Գլ. ժգ. 43։ ԺԳ. 21։
‡ Գլ. գ. 5։
§ Հմր. 21։ Գլ. ե. 14։
‖ Գլ. Բ. 30։
¶ Գլ. բ. 17։ ԺԳ. 1։ ժե. 32։ խա. 9։ ա Կոր. ԺԷ. 25։ Եփես. դ. 11։
# Գլ. խա. 10։
* Մեռնի, Կղովդիոս կայսրին
† Հռոմ. ժե. 26։ ա Կոր. ԺԳ. 1։ բ Կոր. Բ. 1։
‡ Գլ. ԺԲ. 25։

ԳԼ. ԺԲ

1 Հերովդէս թագաւորը կը հալածէ քրիստոնեաները. Յակոբոսը կը սպաննէ, և Պետրոսը բանտը դնել կու տայ որու համար եկեղեցին աղօթք ընելով, Տէրոջը հրեշտակը կ'ազատէ զանիկա։ 20 Հերովդէս իր հպարտութեամբը Աստուծոյ վայելուչ եղած պատիւը իրեն առնելով՝ Տէրոջը հրեշտակէն կը զարնուի, և չարաչար կը մեռնի։ 24 Անոր մեռնելէն ետև Աստուծոյ խօսքը յաջողութեամբ կը տարածուի։

Ա֊յն ատենները Հերովդէս թագաւորը ձեռք
զարկաւ եկեղեցիէն մէկ քանիները չարչարել՝
2 Եւ ֊Յովհաննէսի եղբայրը Յակոբոսը սրով
3 սպաննեց։ Ու տեսնելով որ Հրեաներուն հաճե-
լի է, անոր վրայ Պետրոսն ալ բռնեց. Բու բա-
4 ղարջակերքի օրերն էին։ ֆՋանիկա երբ բռնեց,
բանտը դրաւ. և չորս կարգ չորսական զինուո-
ներու յանձնեց, որպէս զի պահեն, և կ'ուզէր
զատկէն ետև ժողովուրդին հանել զանիկա։
5 Ուստի Պետրոս բանտին մէջ պահուած էր,
բայց եկեղեցին անդադար աղօթք կ'ընէր Ա-
6 ստուծոյ անոր համար։ Ու երբ Հերովդէս ուզեց
զանիկա դուրս բերել, այն գիշերը Պետրոս եր-
կու զինուորներու մէջտեղ կը քնանար կրկին
շղթաներով կապուած. ու պահապանները դրա-
7 նը առջև բանտը կը պահպանէին։ Եւ ահա
֊Տէրոջը հրեշտակը եկա֊ւ վրան կայնեցաւ, ու
տանը մէջ լոյս մը ծագեց, և Պետրոսի կողը
խթելով՝ արթնցուց զանիկա, ու ըսաւ, Շու-
տով ելիր. ու շղթաները անոր ձեռքերէն վար
8 իյնան։ Եւ հրեշտակը ըսաւ անոր, Գօտիդ կա-
պէ ու հողմաթափներդ ոտքդ հագիր. անիկա
ալ այնպէս ըրաւ. և ըսաւ անոր, Հանդերձդ
9 վրադ առ ու եկուր իմ ետևէս։ Ան ալ ելլե-
լով անոր ետևէն կ'երթար, Եւ չէր գիտեր
թէ այն հրեշտակէն եղած բանը իրաւ է, հա-
10 պա կը կարծէր թէ տեսիլք կը տեսնէ։ Ու
երբ անոնք առաջին ու երկրորդ պահապաննե-
րէն անցան, եկան մինչև երկաթի դուռը՝ որ
քաղաքին մէջ կը հաներ, Որ ինքիրմէ բացուե-
ցաւ անոնց. և անկէ ելլելով փողոց մը անցան,
11 հրեշտակն ալ իսկոյն անկէ զատուեցաւ։ Ու
Պետրոս ինքզինքին գալով՝ ըսաւ, Հիմա ճշմար-
տապէս գիտեմ Որ Տէրը իր հրեշտակը ղրկեց,
Եւ ազատեց զիս Հերովդէսի ձեռքէն ու Հրէից
12 ժողովուրդին բոլոր ակնկալութենէն։ Եւ մտա-
ծելով՝ եկաւ Մարկոս ըսուած Յովհաննէսի
մօրը ՝Մարիամի տունը, ուր շատեր ժողոված
13 Նաղօթք կ'ընէին։ Եւ դռնը դուրսի դուռը երբ
*զարկաւ, Հոդիէ անունով աղախին մը գնաց
14 ականջ դնելու. Ու երբ Պետրոսի ձայնը ճանչ-

ցաւ, ուրախութենէն դուռը չբացաւ, հապա
ներս վազելով պատմեց թէ Պետրոս դրանը
15 առջև կայներ է։ Իսկ անոնք ըսին անոր, Խելն-
թեցեր ես. բայց ինք կը պնդէր թէ այնպէս է. անոնք ալ կ'ըսէին, ԷԱնոր հրեշտակը
16 պիտի ըլլայ։ Սակայն Պետրոս անդադար կը
զարնէր. ու երբ բացին, զինք տեսնելով ապշե-
17 ցան։ Բայց անիկա ձեռքով նշան կ'ընէր անոնց՝
որ լուռ կենան, ու պատմեց անոնց թէ ի՛նչպէս
Տէրը զինք բանտէն հաներ. և ըսաւ, Ասիկա
Յակոբոսի ու եղբայրներուն պատմեցէք. և ելաւ
18 ուրիշ տեղ գնաց։ Ու երբ առաւոտ եղաւ, մեծ
խռովութիւն կար զինուորներուն մէջ՝ թէ արդ-
19 եօք ի՛նչ եղաւ Պետրոս։ Հերովդէս ալ երբ ու-
զեց զանիկա ու չգտաւ, պահապաններուն հարց-
ուփորձ ընելով՝ հրաման ըրաւ որ սպաննուին.
և ինք Հրէաստանէ Կեսարիա իջաւ, ու հոն կը
կենար։

20 Եւ Հերովդէս խիստ թշնամացած էր Տիւ-
րացիներուն ու Սիդոնացիներուն հետ. անոնք
ալ միաբանութեամբ իրեն եկան, ու թագաւո-
րին ննջասրա սենեկապետը համոզելով հաշ-
տութիւն կը խնդրէին. Վասն զի իրենց երկիրը
21 թագաւորին ենէ֊ն ապրուստ կ'առնէր։ Եւ ո-
րոշուած օր մը Հերովդէս թագաւորական հան-
դերձը հագած ու առեանը նստած՝ անոնց ա-
22 տենաբանութիւն կ'ընէր։ ժողովուրդն ալ կ'ա-
ղաղակէր թէ Աստիկա Աստուծոյ ձայն է՝ ու
23 ոչ թէ մարդու։ Եւ իսկոյն Տէրոջը հրեշտակը
հզանիկա զարկաւ, ՅԱստուծոյ փառք չտալուն
համար. և որդնոտից ըլլալով մեռաւ։

24 ֊Եւ Աստուծոյ խօսքը կ'աճէր ու կը շատ-
25 նար։ Եւ Բառնաբաս ու Սօղոս երբ ֊Երուսաղէմէ դար-
ձան, ՛Մարկոս ըսուած Յովհաննէսն ալ ՛իրենց
հետ առնելով։

ԳԼ. ԺԳ

1 Պօղոս ու Բառնաբաս կ'ընտրուին հեթանոսներուն երթալու։ 7 Սերգիոս Պօղոս և եղիմաս մոգ։ 14 Պօղոս կը քարոզէ Անտիոքի մէջ թէ Քրիստոս է աշխարհի փրկիչը։ 42 Հեթանոսները կը հաւատան. 45 բայց Հրեաները կը հակառակին և հայհոյութիւն կ'ընեն։ 46 Անոր վրայ Պօղոս և Բառնաբաս հեթանոսներուն կը դառնան։ 48 Քրիստոնէական հաւատքը կ'ընդունին անոնք որ յաւիտենական կենաց սահմանուած էին։

Եւ Անտիոքի մէջ եղած ֊եկեղեցիէն քանի
մը մարգարէներ ու վարդապետներ կային,
ԲԲառնաբաս ու Շմաւոն, որ Նիգեր կ'ըսուէր,
և ԴՂուկիոս Կիւրենացի ու Մանայէն, Հերով-

֊ Մատ. գ. 21։ բ. 23։
֊ Ել. ժբ. 14, 15։ իգ. 15։
֊ Յովհ. իա. 18։
֊ Գլ. ե. 19։
֊ Սաղ. ճիգ. 1։
֊ Գլ. ժ. 3, 17։ ժա. 5։
֊ Գլ. ժգ. 26։
֊ Սաղ. լգ. 7։ Դան. գ. 28։ զ. 22։ Երբ. ա. 14։
֊ Յոբ ե. 19։ Սաղ. լգ. 18, 19։ լգ. 22։ իա. 2։ պէ. 10։ բ Կոր. ա. 10։ բ Պետ. բ. 9։
֊ Գլ. ժե. 37։
֊ Գլ. դ. 23։
֊ Հմր. 5։
* Ոմանք, Պետրոս զարկաւ
֊ Ծն. իբ. 16։ Մատ. ժբ. 10։
֊ Գլ. ժգ. 16։ ժթ. 33։ իա. 40։
֊ գ Թագ. ե. 9, 11։ Եզեկ. իէ. 17։
֊ ա Թագ. իե. 38։ բ Թագ. իգ. 17։
֊ Սաղ. ճժե. 1։
֊ Նա. ծե. 11։ Գլ. գ. 7։ ժթ. 20։ կոր. ա. 6։
֊ Գլ. ժա. 29, 30։
֊ Հմր. 12։
֊ Գլ. ժգ. 5, 13։ ժե. 37։
—
֊ Գլ. ժա. 27։ ժգ. 25։ ժե. 35։
֊ Գլ. ժա. 22—26։
֊ Հռով. ժգ. 21։

2 դէպ չորրորդապետին աննդակիցը, և Սօղոս՝ Երբ
սանք Տէրոջը պաշտօնին մէջ էին, և ծոմ՝ կը
պահէին, Հոգին Սուրբ ըսաւ, ᵀՋատեցէք ինծի
Բառնաբասը և Սօղոսը այն գործին համար, ո-
3 րու ես կանչեր եմ սոնք։ ᵁԱյն սոնն ծոմ
պահելով և աղօթք ընելով՝ ձեռք դրին անոնց
4 վրայ ու ղրկեցին։ Անոնք ալ Սուրբ Հոգիէն
ղրկուած՝ Սելեւկիա իջան, ու անկէ նաւով
5 Եկիպրոս գացին։ Եւ Սալամինա հասնելով՝ ᵂՀրէ-
ից ժողովարաններուն մէջ Աստուծոյ խօսքը կը
քարոզէին, ու Յովհաննէս ալ իրենց պատասուր
6 ունէին։ Եւ պտըտելով այն [ծոլոր] կղզին մինչև
Պափոս, հոն գտան Բառյեսուս մարդարէ՝ Հրեայ մոգ
7 մը, որուն անունը Բարէյեսուս էր. Որ փոխանորդ
բդեշխին հետ էր, այր Ի՛ՐՒԹԵ Սերգիոս Պօղոս,
խելացի մարդ մը. ասիկա Բառնաբասը և Սօ-
ղոսը հրաւիրելով՝ ուզեց Աստուծոյ խօսքը լսել։
8 Սակայն անոնց դէմ կեցաւ Էղիմաս մոգ,
(քանզի այսպէս կը թարգմանուի անոր անունը,)
որ կ՚ուզէր փոխանորդ բդեշխը հաւատքէն դարձը-
9 նել։ Բայց Սօղոս, որ Պօղոս ալ Ի՛ՐՒԹԵ, ՀԱյդ-
ուով Սրբով լեցուած, աչքերը անոր վրայ տընե-
10 կեց, Ու ըսաւ, Ով ամէն խարեբայութիւնով
և ամէն խորամանկութիւնով լեցուած՝ ԷՍա-
տանայի որդի, թշնամի բոլոր արդարութեան,
պիտի չդադարի՞ս Տէրոջը շիտակ ճամբաները
11 ծռելէ։ Եւ հիմա ᵃՏէրոջը ձեռքը ահա քու
վրադ է, ու կոյր պիտի ըլլաս՝ աստն մը արեը
չտեսնելով։ Եւ իսկոյն անոր վրայ մէգ ու խա-
ւար մը իջաւ, ու պտըտելով առաջնորդ կը
12 փնտռէր։ Այն ատեն փոխանորդ բդեշխը երբ
այս բանները տեսաւ՝ հաւատաց, մեծապէս զար-
մանալով Տէրոջը վարդապետութեանը վրայ։
13 Եւ Պօղոս ու իր ընկերները Պափոսէ ելան,
ու եկան Պամփիւլիոյի Պերգէն. բայց Յովհան-
նէս անոնցմէ զատուելով՝ Երուսաղէմ դարձաւ։
14 Անոնք ալ Պերգէէ գացին ու եկան Պիսիդիոյի
Անտիոքը, ևւ շաբաթ օրը ժողովարանը մտնե-
15 լով՝ նստան։ Յետ օրէնքին և մարգարէներուն
կարդացուելէն ետև՝ ժողովրդապետները մարդ
ղրկեցին իրենց ու ըսին, Մարդիկ եղբայրներ,
ᵇեթէ դուք ժողովուրդին խօսք մը
16 խօսք մը ունիք՝ խօսեցէք։ Այն ատեն Պօղոս

ոտքի վրայ կայնելով՝ ᵈձեռքը շարժեց ու ըսաւ,
Ով Իսրայէլացի մարդիկ, ᵉև դուք որ Աստուծ-
17 մէ կը վախնաք, մտիկ ըրէք։ Այս Իսրայէլ ժո-
ղովուրդին Աստուածը ᶠմեր հայրերը ընտրեց,
ու ժողովուրդը բարձրացուց ᵍԵգիպտոսի երկրին
մէջ պանդխտութեան ատենը, Նև բարձր բազու-
18 կով զանոնք հանեց։ Ու ʰքառասուն տարուան
ժամանակի չափ անապատին մէջ կերակրեց
19 զանոնք։ ՆԵւ Քանանու երկրին մէջ եօթը ազգ
կործանելով՝ ʲանոնց երկիրը իրենց տուաւ որ
20 ժառանգեն։ Եւ անկէ ետև չորս հարիւր յի-
սուն տարիի չափ դատաւորներ տուաւ անոնց
21 ᵏմինչև Սամուէլ մարգարէն։ ՚Ու ետքը թագա-
ւոր ուզեցին. և Աստուած Կիսի որդին Սաուղը
տուաւ անոնց, Բենիամինի ցեղէն մարդ մը,
22 քառասուն տարի։ Ու Վերը զանիկա փոխեց,
ᵐԴաւիթը հանեց իրենց թագաւոր, որու հա-
մար վկայութիւն տալով՝ ըսաւ, ᵒՅեսսէի որդին
Դաւիթը գտայ ᵖիմ սրտիս համեմատ մարդ,
23 որ իմ բոլոր կամքս պիտի կատարէ։ ՚Աստ ա-
րուններէն Աստուած ᵍէր խոստմունքին պէս Ի-
24 րայէլի՝ ʳՓրկիչ Յիսուսը հանեց. Եւ դեռ անի-
կա էր պատծը չսկսած՝ ˢՅովհաննէս առաջուընէ
Իսրայէլի բոլոր ժողովուրդին ապաշխարութեան
25 մկրտութիւնը քարոզեց. Ու երբ Յովհաննէս իր
ընթացքը կը կատարէր՝ ըսաւ, ᵗՈ՞վ կը կարծէք
Թէ եմ. ես Քրիստոսը չեմ, հապա անիկա ահա
իմ ետևէս կու գայ, որուն ոտքերուն կօշիկ-
26 ները քակելու արժանի չեմ։ Մարդիկ եղբայր-
ներ, Աբրահամի տոհմին որդիները, ու անոնք
որ ձեր մէջ աստուածավախ են, այս փրկութեան
27 խօսքը ՚ձեզի ղրկուեցաւ։ Քանզի Երուսաղէմ
բնակողները և անոնց իշխանները Զոչ զանիկա
ճանչցան, ոչ ալ մարգարէներուն ձայները՝ Զո-
րոնք ամէն շաբաթ օրերը կը կարդացուին, հա-
պա պատ կատարեցին՝ ՛ի՞ն ᵘդատապարտե-
28 լով. Եւ Զմեահուան պատճառ մըն ալ չգտած՝
ᵛՊիղատոսէ խնդրեցին որ անիկա սպաննուի։
29 ՀՈւ երբ անոր համար բոլոր գրուած բաները
կատարեցին, ՚փայտէն վար իջեցնելով՝ գերեզ-
30 մանի մէջ դրին. ՚Բայց Աստուած զանիկա յա-
րուց մեռելներէն. Զոր շատ օրեր երեցաւ ա-
31 նոնց Որ իրեն հետ Զգալիլեայէ Երուսաղէմ

ᵖ Թուա. ը. 14։ Գլ. ԺԲ. 15։ ԻԹ. 21։ Հռոմ. ա. 1։ Գաղ. ա. 15։ բ. 9։
ᵠ Մատ. ԻԲ. 38։ Գլ. ԺԳ. 25։ Հռոմ. Ժ. 15։ Ա Տիմ. գ. 7, 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։ Ա Պետ. Ե. 4։
ʳ Գլ. Ը. 6։
ˢ Գլ. Ը. 36։
ᵗ Հմր. 46։
ᵘ Գլ. ԺԲ. 25։ ԺԵ. 37։
ᵛ Գլ. ը. 9։
ʷ Ա Ել. Է. 11։ բ Տիմ. գ. 8։
ˣ Գլ. գ. 8։
ʸ Մատ. ԺԳ. 38։ Յովհ. ը. 44։ ա Յովհ. գ. 8։
ᶻ Ա Ել. ԻԲ. 3։ ա Պտգ. Ե. 6։
ᵃ Գլ. ԺԵ. 38։
ᵇ Գլ. ԺԳ. 13։ ԺԷ. 2։ ԺԸ. 4։
ᶜ Ղ.ս. գ. 16։ Հմր. 27։
ᵈ Ա Պտր. ԺԳ. 22։
ᵉ Գլ. ԺԲ. 17։
ᶠ Հմր. 26։ Գլ. Ժ. 35։
ᵍ Բ Օր. Է. 6, 7։
ʰ Ա Ել. ա. 1։ Ա Պտր. ՃԵ. 23, 24։ Գլ. Է. 17։
ʲ Ա Ել. գ. 6։ ԺԳ. 14, 16։
ᵏ Ա Ել. ԺԳ. 35։ Թուա. ԺԳ. 33, 34։ Ա Պտր. ղԵ. 9, 10։ Գլ. Է. 36։
ˡ Բ Օր. Է. 1։
ᵐ Յեսս. ԺԳ. 1, 2։ Ա Պտր. Հը. 55։
ᵒ Գաւտ. բ. 16։
ᵖ ա Թագ. գ. 20։
ᵍ ա Թագ. ը. 5։ Ժ. 1։
ʳ ա Թագ. ԺԵ. 23, 26, 28։ ԺԳ. 1։ Ովս. ԺԳ. 11։
ˢ ա Թագ. ԺԳ. 13։ բ Թագ. բ. 4։ Ե. 3։
ᵗ Ա Պտր. ՃԲ. 20։
ᵘ ա Թագ. ԺԳ. 14։ Գլ. Է. 46։
ᵛ Նա. ԺԱ. 1։ Ղ.ս. ա. 32, 69։ Գլ. բ. 30։ Հռոմ. ա. 3։
ʷ բ Թագ. Է. 12։ Ա Պտր. ՃԱ. 11։
ˣ Մատ. ա. 21։ Հռոմ. ԺԱ. 26։
ʸ Մատ. գ. 1։ Ղ.ս. գ. 3։
ᶻ Մատ. գ. 11։ Մարկ. ա. 7։ Ղ.ս. գ. 16։ Յովհ. ա. 20, 27։
ᵃ Մատ. Ժ. 6։ Ղ.ս. ԻԷ. 47։ Հմր. 46։ Գլ. գ. 26։
ᵇ Ղ.ս. ԻԷ. 34։ Գլ. գ. 17։ ա Կոր. բ. 8։
ᶜ Հմր. 14, 15։ Գլ. ԺԵ. 21։
ᵈ Ղ.ս. ԻԷ. 20, 44։ Գլ. ԻԷ. 22։ ԻԸ. 23։
ᵉ Մատ. ԻՀ. 22։ Մարկ. ԺԵ. 13, 14։ Ղ.ս. ԻԷ. 21, 22։ Յովհ. ԺԲ. 6, 15։
ᶠ Գլ. գ. 13, 14։
ᵍ Ղ.ս. ԺԸ. 31։ ԻԷ. 44։ Յովհ. ԺԲ. 28, 30, 36, 37։
ʰ Մատ. ԻՀ. 59։ Մարկ. ԺԵ. 46։ Ղ.ս. ԻԷ. 53։ Յովհ. ԺԲ. 38։
ʲ Մատ. ԻԸ. 6։ Գլ. բ. 24։ գ. 13, 15, 26։ Ե. 30։
ᵏ Մատ. ԻԸ. 16։ Գլ. ա. 3։ ա Կոր. ԺԵ. 5, 6, 7։
ˡ Գլ. ա. 11։

ելեր էին, Որոնք հիմա անոր վկաներն են ժո-
32 ղովուրդին առջև։ Մենք ալ ձեզի կը քարոզենք
Եայն խոստումնըը որ հայրերուն եղած էր,
33 Զոր Աստուած կատարեց մեզի որ անոնց զա-
ւակներն ենք, Յիսուսը յարուցանելով, ինչպէս
երկրորդ սաղմոսին մէջ ալ գրուած է, Դուն
34 իմ Որդիս ես, ես այսօր քեզ ծնայ։ Եւ որ զա-
նիկա մեռելներէն յարուց, ու մէյմին ալ ա-
պականութիւն պիտի չտեսնէ, այսպէս կ'ըսէ
Թէ Ձեզի պիտի տամ Դաւիթի հաւատարիմ
35 սուրբ խոստումները։ Ուստի ուրիշ սաղմոսի մէջ
ալ կ'ըսէ, Դուն քու Սուրբիդ ապականութիւն
36 տեսնել պիտի չտաս։ Վասն զի Դաւիթ իր գա-
րուն մէջ Աստուծոյ կամքին ծառայելով նմա-
ռաւ, ու իր հայրերուն քով դրուեցաւ և ա-
37 պականութիւն տեսաւ։ Բայց ան զոր Աստուած
38 յարուց՝ ապականութիւն չտեսաւ։ Ուրեմն
յայտնի ըլլայ ձեզի, մարդիկ եղբայրներ, Որ
սորը միջոցով ձեզի մեղքերու թողութիւն կը
39 քարոզուի. Եւ այն ամէն բաներէն՝ որոնցմէ
Մովսէսի օրէնքովը չկրցաք արդարանալ, հա-
40 ւատով ամէն ով որ Հաւատայ, կ'արդարանայ։ Ար-
դ զգուշացէք որ չըլլայ Թէ ձեր վրայ գայ այն որ
41 մարգարէներուն մէջ ըսուած է, Նայեցէք, ար-
համարհողներ, և զարմացէք ու ջնջուեցէք.
վասն զի գործ մը պիտի ընեմ ձեր օրերուն մէջ,
այնպիսի գործ մը՝ զոր եթէ մէկը ձեզի պատ-
մէ, պիտի չհաւատաք։
42 Ու երբ անկէ դուրս ելան, *Կ'աղաչէին որ
†Հետեւեալ շաբաթ՝ ալ նոյն խօսքերը իրենց
43 խօսուին։ Եւ ժողովուրդը երբ արձակուեցաւ,
Հրեաներէն ու նորահաւատ բարեպաշտներէն
շատերը Պօղոսի ու Բառնաբասի հետեւէն կ'եր-
թային. որոնք կը խօսէին անոնց հետ ու *կը
յորդորէին զանոնք, որ միշտ Աստուծոյ շնոր-
44 հին մէջ հաստատ կենան։ Եւ հետեւեալ շա-
բաթ օրը գրեթէ բոլոր քաղաքը ժողովուեցաւ
45 Աստուծոյ խօսքը լսելու։ Իսկ Հրեաները երբ
տեսան այն բազմութիւնը, նախանձով լեցուե-
ցան, ու Պօղոսի դրուցածներուն դէմ կը խո-
սէին հակառակելով ու հայհոյութիւն ընելով։
46 Այն ատեն Պօղոս և Բառնաբաս համարձակե-
ցան ու ըսին, Պէտք էր որ *առաջ ձեզի խօս-
ուէր Աստուծոյ խօսքը, Բայց որովհետև դուք
զանիկա կը մերժէք, ու ինքզինքնիդ յաւիտե-
նական կեանքի արժանի չէք սեպեր, Ահա
47 մենք հեթանոսներուն կը դառնանք։ Վասն զի
Տէրը այսպէս պատուիրած է մեզի. Ես քեզ հե-
թանոսներուն լոյս դրի, որպէս զի դուն փրկու-
թեան պատճառ ըլլաս մինչև երկրի ծայրերը։
48 Զոյն լսելով հեթանոսները կ'ուրախանային, ու
Աստուծոյ խօսքը կը փառաւորէին. Եւ որոնք
որ յաւիտենական կեանքի սահմանուած էին,
49 հաւատացին։ Ու Տէրոջը խօսքը բոլոր գաւառը
50 կը տարածուէր։ Բայց Հրեաները զրգռեցին բա-
րեպաշտ և պատուաւոր կիներն ու քաղաքին
մեծերը, և *Պօղոսի ու Բառնաբասի վրայ հա-
լածանք հանելով՝ զանոնք իրենց սահմաններէն
51 դուրս ըրին։ Եւ անոնք ալ իրենց ոտքերուն փո-
շին անոնց դէմ թօթուելով Իկոնիոն եկան։
52 Ու աշակերտները *ուրախութեամբ և Հոգւով
Սրբով կը լեցուէին։

ԳԼ. ԺԴ

1 Պօղոս և Բառնաբաս հալածուելով կը փախչին Իկո-
նիոնէ։ 7 Լիւստրայի մէջ Պօղոս կը բժշկէ ի ծնէ կաղ մը,
և այս պատճառով անոնք աստուածներ ըլլալ կը կար-
ծուին։ 19 Պօղոս կը քարկոծուի։ 21 Անոնք գանագան
եկեղեցիներ կը պատրաստեն, հաստատելով աշակերտները
հաւատքի և համբերութեան մէջ. 26 Եւ երբ Անտիոք
դառնալով կը պատմեն եղբայրներուն ա՛րչաւք զոր
Աստուած ըրեր էր իրենց։

Ու եղաւ որ Իկոնիոնի մէջ անոնք միևնոյն
Հրեաներուն ժողովարանը մտան, և այնպէս խօ-
սեցան որ խիստ շատ Հրեաներ և Յոյներ հաւա-
2 տացին։ Բայց չհաւատացող Հրեաները դրգռե-
ցին ու չարութեան դրգռեցին հեթանոսներուն
3 սիրտը եղբայրներուն դէմ։ Իսկ անոնք շատ
ժամանակ հոն կենալով՝ համարձակ կը քարո-
զէին Տէրոջմով, որ իր շնորհոց խօսքին *կը
վկայէր, և նշաններ ու հրաշքներ ընել կու-
4 տար անոնց ձեռքով։ Եւ քաղաքին բազմու-
թեանը մէջ երկպառակութիւն մը եղաւ.
ոմանք Հրեաներուն կողմէն եղան, ոմանք ալ
5 Բառաքեալներուն։ Ու երբ հեթանոսները և
Հրեաները իրենց իշխաններովը անոնց վրայ յար-
ձակեցան՝ *զանոնք նախատելու ու քարկոծե-
6 լու, Իրենք իմանալով Լիկայոնացւոց քաղաք-
ները *փախան, Լիւստրա և Դերբէ և շրջակայ
տեղերը, ու հոն աւետարանը կը քարոզէին։
7 Եւ Լիւստրայի մէջ մարդ մը նստեր էր ոտ-
քերովը ակար՝ իր մօրը որովայնէն կաղ ծնած,
8 որ բնաւ քալած չէր։ Անիկա Պօղոսի խօսքերը
մտիկ կ'ընէր, ան ալ աչքը անոր տնկելով և
տեսնելով Թէ բժշկուելու հաւատք ունի,
9 Բարձր ձայնով մը ըսաւ, Էնելիր ոտքերուդ վրայ

ե Գլ. ա. 8։ բ. 32։ գ. 15։ ե. 32։
զ Ծն. գ. 15։ ժբ. 3։ իբ. 18։ Գլ. իզ. 6։ Հռով. դ. 13։ Գաղ. գ. 16։
է Սաղ. բ. 7։ Եբր. ա. 5։ ե. 5։
ը Գա. ծե. 3։
թ Սաղ. ժզ. 10։ Գլ. բ. 31։
ժ դ Թագ. բ. 10։ Գլ. բ. 29։
ժա Եզեկ. լա. 34։ Դան. թ. 24։ Ղև. իգ. 47։ ա Ցովհ. բ. 12։
ժբ Ես. ծգ. 11։ Հռով. դ. 28։ բ. 3։ Եբր. է. 19։
ժգ Ես. լթ. 14։ Ամբ. ա. 5։
• Ոմանք, հեթանոսները կ'ապտակէին
† կամ, շաբթու մէջ
ժդ Գլ. ժա. 23։ ժգ. 21։
ժե Տիտ. բ. 11։ Եբր. ժբ. 15։ ա Պետ. ե. 12։
ժզ Գլ. ժբ. 6։ ա Պետ. գ. 4։ Յուդ. 10։
ժէ Մատ. ժ. 6։ Գլ. գ. 26։ Հմի. 26։ Հռով. ա. 16։
ժը Եզ. լբ. 10։ բ Օր. լբ. 21։ Ես. ծե. 5։ Մատ. իա. 43։ Հռով. ժ. 19։
ի Գլ. ժբ. 6։ իբ. 28։
իա Ես. իբ. 6։ իթ. 6։ Ղև. բ. 32։
իբ Գլ. բ. 47։
իգ բ Տիմ. գ. 11։
իդ Մատ. ժ. 14։ Մարկ. դ. 11։ Ղև. թ. 5։ Գլ. ժբ. 6։
իե Մատ. ե. 12։ Յովհ. ժգ. 22։ Գլ. բ. 46։ ——
իզ Մարկ. ժգ. 20։ Եբր. բ. 4։
իէ Գլ. ժգ. 3։
իը բ Տիմ. գ. 11։
իթ Մատ. ժ. 23։
κ Գլ. գ. 2։
κա Մատ. ը. 10։ թ. 28։ 29։
κբ Ես. լե. 6։

շիտակ կայնէ. ան ալ ցամքելով կը քալէր։
10 Եւ ժողովուրդները երբ Պօղոսի ըրածը տեսան, ձայներնին վերցնելով Լիկաոնարէն ըսին,
11 Աստուածները մարդոց նմանութիւնով մեզի իջեր են։ Ու Բառնաբասի Դիոս կը կոչէին, և Պօղոսի՝ Հերմէս, վասն զի անիկա էր գլխաւոր
12 խօսողը։ Իսկ քաղաքին առջև եղած Դիոսի քուրմը ցուլեր և պսակներ բերելով դուռներուն առջև, բազմութեանը հետ մէկտեղ Կ'ուզէր
13 որ զոհ ընէ։ Բայց Բառնաբաս ու Պօղոս առաքեալները երբ լսեցին, իրենց հանդերձները պատռելով՝ դուրս ցամքեցին բազմութեանը մէջ,
14 Կ'աղաղակէին, Ու Կ'ըսէին, Մարդիկ, ինչո՞ւ համար այդ բաները կ'ընէք. Մենք ալ ձեզի պէս կիրքեր ունեցող մարդիկ ենք, ու կը քարոզենք ձեզի Որ այդ փուճ բաներէն դիմենդանի Աստուծոյն դառնաք, Որ ստեղծեց երկինքը ու երկիրը և ծովը ու բոլոր անոնց մէջ եղածները,
15 Որ անցած դարերուն մէջ թող տուաւ ամէն
16 ազգերուն իրենց ճամբաները երթալու։ Այսու ամենայնիւ ինքզինք առանց վկայութեան չթողուց, բարերարութիւնով Երկինքէն *մեզի անձրեւներ ու պտղաբեր եղանակներ տալով, կերակուրներով և ուրախութիւնով †մեր սիրտերը
17 լեցնելով։ Ու այս բաները ըսելով՝ հազիւ կրցան ժողովուրդները դադրեցնել, որ իրենց զոհ չընեն։
18 Սակայն ‡Անտիոք ու Իկոնիոնէ Հրեաներ հասան. ու ժողովուրդները համոզեցին, §և Պօղոսը քարկոծեցին ու քաղաքէն դուրս քաշեցին՝ կարծելով Թէ մեռած է։ Բայց աշակերտները երբ անոր բոլորտիքը պատեցին, ելաւ քաղաքը մտաւ, ու հետևեալ օրը Բառնաբասի
20 հետ մէկտեղ Դերբէ ելաւ։ Եւ անոնք այն քաղաքին մէջ աւետարանը քարոզելով, ¶ու շատերը աշակերտ ընելով՝ Լիւստրա և Իկոնիոն և
21 Անտիոք դարձան, Աշակերտներուն սիրտերը հաստատելով, և Յորդորելով որ հաստատ մնան հաւատքի մէջ. և Ըսելէն Որ Թէ շատ նեղութիւններով պէտք է մեզի Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել։ Ու երբ անոնց համն մէկ եկեղեցիին երէցներ ձեռնադրեցին, ծոմապահութեամբ աղօթք ընելով զանոնք յանձնեցին Տէրոջ՝ որու հաւատացեր էին։ Եւ Պիսիդիայի մէջէն պտըտելով՝ եկան Պամփիւլիա։ Պերգէի մէջ ալ Տէրոջը խօսքը խօսելէ ետև Ատալիա իջան։
25 Անկէ ալ նաւով Անտիոք գացին, Ուրկէ Աստուծոյ շնորհքին յանձնուած էին այն գործին
26 համար զոր կատարեցին։ Ու երբ եկան, եկեղեցին մէկտեղ ժողվելով՝ պատմեցին ինչ որ Աստուած ըրեր էր իրենց հետ, և որ Հեթանոսներուն հաւատքի դուռ բացեր էր։ Ու հոն շատ ժամանակ աշակերտներուն հետ կեցան։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մեծ հակառակութիւն կը ծագի Թլփատութեան վրայով։ 6 Առը համար առաքեալները խորհուրդ կ'ընեն, 22 և նամակ գրելով եկեղեցիներուն, իրենց վճիռը կը զրկեն անոնց։ 36 Պօղոս և Բառնաբաս կը խորհին որ մէկտեղ երթան եկեղեցիներուն այցելութիւն ընելու, բայց իրենց մէջ վէճ մը ծագելով՝ իրարմէ կը զատուին։

Եւ Ոմանք քանիները Հրէաստանէ իջած՝ եղբայրներուն կը սորվեցնէին որ Եթէ Մովսէսի սովորութեանը համեմատ Թլփատուիք, չէք կրնար փրկուիլ։ Ուստի Պօղոսի և
2 Բառնաբասի անոնց դէմ շատ մը հակառակութիւն ու վէճ ընելէն ետքը, վճռեցին որ Պօղոս ու Բառնաբաս և ուրիշ քանիներն ալ անոնցմէ՝ Երուսաղէմ երթան առաքեալներուն ու
3 երէցներուն այս խնդրին համար։ Անոնք ալ եկեղեցիէն ճամբայ դրուած՝ Փիւնիկէ ու Սամարիայէ անցնելով, Հեթանոսներուն դարձի գալը կը պատմէին, և մեծ ուրախութիւն կու-
4 տային բոլոր եղբայրներուն։ Ու երբ Երուսաղէմ հասան, եկեղեցիին ու առաքեալներէն և երէցներէն ընդունուեցան, և Պատմեցին ինչ որ
5 Աստուած ըրեր էր իրենց հետ։ Փարիսեցւոց աղանդէն հաւատացեալներէն ոմանք երան, ու կ'ըսէին Թէ Պէտք է թլփատել զանոնք ու պատուիրել որ Մովսէսի օրէնքը պահեն։
6 Եւ առաքեալները ու երէցները ժողովուեցան
7 այս բանին վրայով խորհելու։ Եւ շատ վիճաբանութիւն ըլլալէ ետև, Պետրոս ոտքի վրայ ելաւ ու ըսաւ անոնց, Մարդիկ եղբայրներ, դուք գիտէք որ առաջին օրերէն Աստուած ինծ ընտրեց մեր մէջէն, որպէս զի իմ բերնովս հեթանոսները աւետարանին խօսքը լսեն ու հաւատան։
8 Եւ Յարտադէան Աստուած վկայեց անոնց՝ Սուրբ
9 Հոգին տալով անոնց, ինչպէս մեզի ալ։ Ու Խտրութիւն մը չըրաւ մեր ու անոնց մէջտեղ,
10 հաւատքով անոնց սիրտերը Մաքրելով։ Ուստի հիմա ինչո՞ւ զԱստուած կը փորձէք, Աշակերտներուն պարանոցին վրայ այնպիսի լուծ մը դնե-

---

ը Գլ. բ. 10։ իբ. 6։
թ Գաղ. բ. 46։
ժ Մատ. իզ. 65։
ի Գլ. ժ. 26։
լ Ցակ. ե. 17։ Յայտ. ԺԲ. 10։
խ ա Թագ. ժբ. 21։ գ Թագ. ժզ. 13։ Երեմ. ժգ. 22։ Ամովս բ. 4։ ա կոր. ը. 4։
ծ ա Թես. ա. 9։
կ Մն. ա. 1։ Սաղ. լգ. 6։ Տիտ. 6։ Յայտ. ժզ. 7։
հ Սաղ. ձա. 12։ Գլ. ժէ. 30։ ա Պետ. գ. 3։
յ Գլ. ժէ. 27։ Հռով. ա. 20։
ղ Դևտ. իզ. 4։ բ Օր. ժա. 14։ իբ. 12։ Ցոբ ե. 10։ Սաղ. կե. 10։ կբ. 9։ Տիտ. 8։ Երեմ. ժզ. 22։ Մատ. ե. 45։
* Ոմանք, ձեզի
† Ոմանք, ձեր
ճ Գլ. ժգ. 45։
ն բ կոր. ժա. 25։ բ Տիմ. գ. 11։
շ Մատ. իբ. 19։
ո Գլ. ժա. 23։ ժգ. 43։
չ Մատ. ժ. 38։ ժզ. 24։ Դտ. իբ. 28, 29։ Հռով. բ. 17։ բ Տիմ. բ. 11, 12։ գ. 12։
պ Տիտ. ա. 5։
ռ Գլ. ժգ. 1, 3։
ս Գլ. ժե. 40։
վ Գլ. ժե. 4, 12։ իա. 19։
տ ա կոր. ժզ. 9։ բ կոր. բ. 12։ կող. գ. 3։ Յայտ. գ. 8։

ր Գաղ. բ. 12։
ց Մն. ժէ. 10։ Դևտ. ժբ. 3։
ւ Յովհ. ե. 22։ Հմր. 5։ Գաղ. ե. 2։ Փիլ. գ. 2։ կող. բ. 8, 11, 16։
փ Գաղ. բ. 1։
ք Հռով. ժե. 24։ ա կոր. ժզ. 6, 11։
օ Գլ. ժգ. 26։
ֆ Հմր. 12։ Գլ. ժգ. 26։ իա. 19։
ա Հմր. ա. 1։
բ Գլ. ժ. 20։ ժա. 12։
գ ա Մն. իբ. 9։ Գլ. ա. 24։
դ Գլ. ժ. 44։
ե Հռով. ժ. 12։
զ Գլ. ժ. 15, 28, 43։ ա կոր. ա. 2։ ա Պետ. ա. 22։
է Մատ. իգ. 4։ Գաղ. ե. 1։

լով, զոր ոչ մեր Հայրերը ոչ ալ մենք կրցանք
11 վերցնել։ Բայց կը հաւատանք որ Տէր Յիսուսի
շնորհքովը կը փրկուինք մենք, ինչպէս անոնք ալ։
12 Եւ բոլոր ժողովուրդը լուռ կեցաւ ու մտիկ
կ'ընէր Բառնաբասի ու Պօղոսի, որոնք կը պատ-
մէին թէ Աստուած ո՛րչափ նշաններ ու հրաշք-
ներ ըրեր էր հեթանոսներուն մէջ իրենց ձեռ-
13 քով։ Եւ անոնք խօսքերնին կտրելէն ետեւ՝ Յա-
կոբոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Մարդիկ
14 եղբայրներ, լսեցէ՛ք ինծի մտիկ ըրէք. Շմաւոն պատ-
մեց թէ Աստուած ի՛նչպէս առաջ այցելութիւն
ըրաւ, որպէս զի հեթանոսներէն ժողովուրդ առ-
15 նէ իր անունը համար։ Եւ այս բանին մար-
գարէներուն խօսքերն ալ կը միաբանին, ինչպէս
16 գրուած է, Ասկէ ետեւ պիտի դառնամ ու
Դաւիթի ինկած խորանը նորէն պիտի շինեմ,
և անոր կործանուած տեղերը նորէն պիտի շի-
17 նեմ, և կանգնեմ զանիկա. Որպէս զի մնացած
մարդիկը Տէրը փնտռեն, և բոլոր հեթանոսները՝
որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է, կ'ըսէ Տէրը
18 որ այս ամէն բաները կ'ընէ։ Յայտնի են Աս-
տուծոյ իր բոլոր գործերը աշխարհի սկիզբէն
19 հետէ։ Անոր համար ես կարծեմ կը դառնամ
նեղութիւն չտալ անոնց որոնք հեթանոսներէն
20 Աստուծոյ կը դառնան. Հապա թուղթ մը գրել
անոնց՝ որ հեռու կենան Նկուռքերու պղծութիւն-
ներէն և Պոռնկութենէ ու խեղդուածէ և
21 արիւնէ։ Վասն զի Մովսէս հին դարերէն ի վեր
ամէն քաղաքի մէջ կինք քարոզողներ ունի, Նա
ժողովարաններու մէջ ամէն շաբաթ օր կը կար-
դացուի։

22 Այն ատեն առաքեալներուն ու երէցներուն՝
բոլոր եկեղեցիին հետ միտքերնէ աղէկ երեւցաւ
որ իրենցմէ մարդիկ ընտրելով Անտիոք դրկեն
Պօղոսի ու Բառնաբասի հետ, Բարսաբա մա-
կանունեալ Յուդան և Շիղան, որոնք գլխա-
23 ւոր մարդիկ էին եղբայրներուն մէջ, Ու անոնց
ձեռքով նո՛ր մը դրկեցին այսպէս գրուած.

Առաքեալներ ու երէցներ և եղբայրներ,
Անտիոքի ու Սուրիոյ և Կիլիկիոյ մէջ հե-
24 թանոսներէն եղած եղբայրներուդ ողջոյն։ Որով-
հետեւ լսեցինք թէ Ոմանք մեր մէջէն ելլելով
ձեզ խօսքերով խռովեցուցեր և ձեր անձերը
խախտեր են, ըսելով թէ պէտք է թլփատուիլ
ու օրէնքը պահել, որոնց մենք այսպէս չպատ-
25 ուիրեցինք, Մեզի միաբանութեամբ ժողովուած-
ներուս աղէկ երեւցաւ որ մարդիկ ընտրելով
ձեզի դրկենք մեր սիրելիներուն, Բառնաբասի ու
26 Պօղոսի, հեռ, Որոնք մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի անունը համար անձերնին մատնած մար-
27 դիկ են։ Ուստի դրկեցինք Յուդան և Շիղան,
որպէս զի իրենք ալ բերնով նոյն բաները յայտ
28 ընեն. Վասն զի աղէկ երեւցաւ Սուրբ Հոգիին
ու մեզի ալ ձեր վրայ աւելի բեռ չդնել այս
29 հարկաւոր բաներէն զատ, Որ եւս կենաք կուռ-
քերու զոհուածէ ԵՒւ արիւնէ ու խեղդուածէ
և պոռնկութենէ. որոնցմէ ինքզինքնիդ պահե-
լով աղէկ պիտի ընէք։ Ողջ եղէք։

30 Անոնք ալ ճամբայ դրուելով՝ Անտիոք գա-
ցին, և ժողովուրդը մէկտեղ ժողվելով թուղթը
31 տուին։ Ու երբ կարդացին, ուրախացան այն
32 մխիթարութեանը վրայ։ Իսկ Յուդա ու Շի-
ղա, որ իրենք ալ մարգարէ էին, Շատ խօս-
քերով յորդորեցին եղբայրները ու հաստատե-
33 ցին։ Եւ ատեն մը հոն կենալէ ետեւ, Եղբայրնե-
րէն խաղաղութեամբ ճամբայ դրուեցան առաք-
34 եալներուն քով։ Բայց Շիղայի աղէկ երեւ-
35 ցաւ հոն մնալ։ Պօղոս ու Բառնաբաս ալ Ան-
տիոքի մէջ կը կենային, և ուրիշ շատերու հետ
Տէրոջը խօսքը կը սորվեցնէին ու կը քարոզէին։

36 Եւ քանի մը օրերէ ետեւ Պօղոս ըսաւ Բառ-
նաբասի, Դառնանք ու այցելութիւն ընենք եղ-
բայրներուն՝ Ամէն մէկ քաղաքները, ուր Տէրոջ
խօսքը քարոզեցինք, և թէ ինչպէս
37 են։ Իսկ Բառնաբաս կ'ուզէր որ Յովհաննէս
38 ալ առնեն, որ Մարկոս կ'ըսուէր. Բայց Պօղոս
արժան չսեպեց որ Պամփիւլիայի մէջ իրենցմէ
զատուողը ու իրենց հետ գործի չեկողը իրենց
39 հետ առնեն։ Այսպէս անոնց մէջ գժտութիւն
մը եղաւ, մինչեւ իրարմէ զատուեցան. և Բառ-
նաբաս առաւ Մարկոսը ու նաւով Կիպրոս
40 գնաց։ Պօղոս ալ Շիղան ընտրեց ու ելաւ,
Եղբայրներէն Աստուծոյ շնորհքին յանձնուե-
41 լով, Եւ Սիւրիոյ ու Կիլիկիոյ մէջ կը պտըտ-
տէր հոս եկեղեցիները կը հաստատէր։

Գ Լ. Ժ Զ

1 Պօղոս կը թլփատէ Տիմոթէոսը. 7 Սուրբ Հոգին հրա-
մանով քաղաքները կը պտըտի. 14 Լիդիան հաւատքի
կը բերէ, 16 և հարցուկ ոգի ունեցող աղախին մը կը
բժշկէ։ 19 Այս պատճառով Պօղոս ու Շիղա կը ծեծուին
և բանտը կը դրուին։ 26 Բանտին դռները հրաշքով կը
բացուին։ 31 Բանտապետը դարձի կու գայ. 37 և անոնք
կ'ազատուին։

Եւ հասաւ Դերբէ ու Լիւստրա. և ահա
հոն աշակերտ մը կար Տիմոթէոս անունով,

ե Հռոմ. գ. 24։ Եփես. բ. 8։ Տիտ. բ. 11։ գ. 4, 5։
• Ոմանք, Յիսուս Քրիստոսի
զ Գլ. ժգ. 26։
է Գլ. ժբ. 17։
ը Հմր. 7։
թ Ամոս. թ. 11, 12։
ի Ոմանք, Տէրոջը
ժ Տես Հմր. 28։
ժա Թես. ա. 9։
ժբ Ծն. լե. 2։ Ել. ի. 3, 23։ Եզեկ. ի. 30։ ա Կոր. ը. 1։
ժգ. 20, 28։ Յայտ. բ. 14, 20։
ժդ ա Կոր. զ. 9, 18։ Գաղ. ե. 19։ Եփես. ե. 3։ Կող. գ. 5։
ա Թես. դ. 3։ ա Պետ. գ. 3։
ժե Ծն. թ. 4։ Ղեւ. գ. 17։ բ Օր. ժբ. 16, 23։
ժզ Գլ. ժգ. 15, 27։
ժէ Գլ. ա. 23։
ժը Հմր. 1։ Գաղ. բ. 4։ ե. 12։ Տիտ. ա. 10, 11։
ի Գլ. ժգ. 50։ ժզ. 18։ ա Կոր. ժե. 30։ բ Կոր. ժա. 23, 26։
ա Հմր. 20։ Գլ. իա. 25։ Յայտ. բ. 14, 20։
ի Ղեւ. ժէ. 14։
ի Գլ. ժգ. 21։ ժբ. 23։
ի ա Կոր. ժգ. 11։ Եբր. ժա. 31։
ի Գլ. ժգ. 1։
ի Գլ. ժգ. 4, 13, 14, 51։ ժգ. 1, 6, 23, 24։
ի Գլ. ժբ. 12, 25։ ժգ. 5։ Կող. գ. 10։ բ Տիմ. գ. 11։ Փիլիմ. 24։
ի Գլ. ժգ. 13։
ի Գլ. ժգ. 25։
ի Գլ. ժգ. 5։ —
ի Գլ. ժգ. 6։
ի Գլ. ժԹ. 22։ Հռոմ. ժգ. 21։ ա Կոր. գ. 17։ Փիլ. բ. 19։ ա Թես. գ. 2։ ա Տիմ. ա. 2։ բ Տիմ. ա. 2։

ջ ար Հաւատացեալ Հրեայ կնոջ մը զաւակ էր,
2 և Հայրը Յոյն էր. Որ Լիւստրացի ու Իկոնացի
3 եղբայրներէն ալ †բարի վկայուած էր։ Պօղոս
ուզեց որ ասիկա իրեն հետ ելլէ, Եւ առաւ
Թլփատեց զանիկա այն տեղերը եղած Հրեանե-
րուն համար, վասն զի ամէնն ալ գիտէին Թէ
4 անոր Հայրը Յոյն էր։ Եւ քաղաքներէն անցնե-
լով, ²Յանձնէին եղած առաքեալներէն ու
երէցներէն ապագրուած հրամանները կ'ատան-
5 դէին անոնց՝ որ պահեն։ Եկեղեցիները ալ Հա-
ւատքի մէջ կը հաստատուէին, և օրէ օր անոնց
Թիւը կ'աւելնար։

6 Եւ Փռիւգիա ու Գաղատացւոց կողմերը
պտըտեցան. և Սուրբ Հոգիէն արգիլուելով որ
7 Ասիոյ խօսքը Ասիոյ մէջ չխօսին, Երբ
Միւսիոյի կողմերը եկան, կը ջանային դէպ ի
Բիւթանիա երթալ. և [Յիսուսի] Հոգին Թոյլ
8 չտուաւ անոնց։ Եւ Միւսիոյի քովէն անցնելով
9 ³Տրովադա իջան։ Եւ հոն գիշերը Պօղոսի տե-
սիլք մը երեւցաւ. ⁴Մակեդոնացի մարդ մը կայ-
ներ կ'աղաչէր անոր ու կ'ըսէր, Մակեդոնիա
10 անցիր և օգնէ մեզի։ Ու երբ այն տեսիլքը
տեսաւ, շուտ մը ուզեցինք ⁵Մակեդոնիա ելլել,
հասկնալով որ Տէրը մեզ կը հրաւիրէ անոնց
աւետարան քարոզելու։

11 Ուստի Նաւով Տրովադայէ ելանք ու շիտակ
Սամոթրակէ գացինք, ու հետեւեալ օրը Նէա-
12 պոլիս. Եւ անկէ ալ ⁶Փիլիպպէ, որ է Մակեդո-
նիայի Ա մասին գլխաւոր քաղաքը՝ *կողոնիա.
13 և այն քաղաքին մէջ քանի մը օր կեցանք. Ու
շաբաթ օրը քաղաքէն դուրս ելանք գետեզեր-
քին քով՝ ուր աղօթք ընելու սովորութիւն ունէին
ընելու, ու նստելով ժողվուած կիներուն կը
14 խօսէինք։ Եւ Թիւատիր քաղաքէն ծիրանավա-
ճառ կին մը Լիդիա անուն, որ աստուածավախ
մէկն էր, մտիկ կ'ընէր. Նորուն սիրտը Տէրը բա-
ցաւ Պօղոսի ըսածներուն ուշադրութիւն ընե-
15 լու։ Ու երբ մկրտուեցաւ ինք և իր տունը, ա-
ղաչեց ու ըսաւ, Եթէ զիս Տէրոջը հաւատաց-
եալ կը սեպէք. իմ տունս մտէք բնակեցէք.
Եւ ստիպելով տարաւ մեզ։

16 Ու եղաւ որ երբ մենք աղօթքի կ'երթայինք,
աղախին մը պատահեցաւ մեզի որ ⁷Հարցուկ
ոգի ունէր, Նոր գուշակութիւն ընելով իր տե-
17 րերուն շատ վաստակ կը բերէր։ Անիկա Պօղոսի
և մեր ետեւէն իյնալով կը պոռար ու կ'ըսէր,
Այս մարդիկը Բարձրեալ Աստուծոյ ծառաներն
են, որոնք †մեզի փրկութեան ճամբան կը քա-
18 րոզեն։ Եւ այս բանը շատ օրեր կ'ընէր. իսկ Պօ-
ղոս հվշտանալով դարձաւ ու ըսաւ այն ոգիին,
Յիսուս Քրիստոսի անունովը հրամայեմ քեզի,
Ելիր անկէ. Եւ նոյն ժամուն ելաւ։
19 Երբ տեսան անոր տէրերը որ իրենց վաստակին
յոյսը կորսցաւ, ⁸Պօղոսը ու Շիղան բռնեցին
ու ⁹հրապարակը քաշեցին իշխաններուն առջեւ։
20 Եւ տարին զանոնք զօրապետներուն քով ու
ըսին, Այս մարդիկը ¹⁰մեր քաղաքը իրար կ'ան-
21 ցընեն. ու իրենք Հրեայ են, Եւ այնպիսի սով-
րութիւններ կը քարոզեն, զորոնք արժան չէ
մեզի ընդունիլ, ոչ ալ ընել, վասն զի Հռով-
22 մայեցի ենք։ Եւ բազմութիւնը անոնց վրայ
դիմեցաւ. զօրապետներն ալ բռնութեամբ
անոնց հանդերձները հանեցին, Ու հրաման
23 ըրին որ գանակ ծեծեն։ Եւ անոնց շատ վէրքեր
տալէետեւ բանտը դրին, պատուիրելով բան-
տապետին որ զգուշութեամբ պահէ զանոնք։
24 Ան ալ այսպէս հրաման առնելով՝ զանոնք ներ-
սի բանտը դրաւ ու ոտքերնին կոճղի մէջ ա-
մուրցուց։

25 Եւ կէսգիշերին Պօղոս ու Շիղա աղօթք կ'ը-
նէին և գԱստուած կ'օրհնէին, ու բանտարկ-
26 եալներն ալ անոնց մտիկ կ'ընէին։ Եւ յան-
կարծակի մեծ շարժ մը եղաւ, այնպէս որ բան-
տին հիմերը սասանեցան, և անմիջապէս ¹¹բոլոր
դռները բացուեցան, ու ամէնուն կապերը ար-
27 ձակուեցան։ Եւ բանտապետը, երբ արթնցաւ
ու բանտին դռները բացուած տեսաւ, թուրը
քաշեց և ինքզինք պիտի սպաններ, կարծելով
28 թէ կապուածները փախեր են։ Բայց Պօղոս
բարձր ձայնով կանչեց ու ըսաւ, Դուն քու
անձիդ վնաս մը մի ըներ, վասն զի ամէնս ալ
29 հոս ենք։ Եւ անիկա ճրագ մը ուզեց ու ներս
վազեց, և դողալով Պօղոսի ու Շիղայի առջեւ
30 ինկաւ. Եւ զանոնք դուրս բերելով՝ ըսաւ, ¹²Տէ-
րեր, ինծի ի՞նչ պէտք է ընել որ փրկուիմ։
31 Անոնք ալ ըսին, ¹³Հաւատա Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի, ու պիտի փրկուիս դուն և քու տունդ։
32 Եւ Տէրոջը խօսքը խօսեցան անոր, ու այն ամէ-
33 նուն որոնք իր տանը մէջ էին։ Եւ առաւ զա-
նոնք գիշերուան նոյն ժամուն ու անոնց վէրքե-
րը լուաց, և շուտ մը մկրտուեցաւ ինք ու բո-
լոր իրենները։ Եւ զանոնք իր տունը տանելով
Ա Նանց առջեւ սեղան դրաւ, և բոլոր տունովը
35 ուրախ եղաւ՝ Աստուծոյ հաւատալով։ Եւ երբ
առաւօտ եղաւ, զօրապետները դրկեցին պա-
հապետները ու ըսին, Արձակէ այդ մարդիկը։
36 Բանտապետն ալ այն խօսքերը Պօղոսի պատ-
մեց, Թէ Զօրապետները դրկեցին որ արձակ-
ուիք. ուստի հիմա ելէք և խաղաղութեամբ
37 գացէք։ Բայց Պօղոս ըսաւ անոնց, Մեզ յայտ-

¶ բ Տիմ. ա. 5։
՚ Գլ. զ. 3։
Է ա Կոր. Թ. 20։ Տես Գաղ. բ. 3։ Ե. 2։
Ը Գլ. ԺԵ. 28, 29։
Թ Գլ. ԺԵ. 41։
Ժ բ Կոր. բ. 12։ բ Տիմ. դ. 13։
Ի Գլ. Ժ. 30։
Ի բ Կոր. բ. 13։
Խ Փիլ. ա. 1։
Ծ Այսինքն, գաղթականներու տեղ
Կ Դատ. իդ. 45։
Հ Ծն. ԺԲ. 3։ լզ. 11։ Գատ. ԺԲ. 21։ Դատ. իդ. 29։ Եբր. Ժգ. 2։
Ձ ա Թագ. իբ. 7։
Ղ Գլ. ԺԲ. 24։
† Յունա. ձեզի
Ճ Տես Մատ. ա. 25, 34։
Մ Մատ. Ժգ. 17։
Յ Գլ. ԺԲ. 25, 26։
Ն բ Կոր. գ. 5։
Շ Մատ. Ժ. 18։
Ո գ Թագ. Ժբ. 17։ Գլ. ԺԿ. 6։
Չ բ Կոր. գ. 5։ Ժա. 23, 25։ ա Թես. բ. 2։
Պ Գլ. գ. 31։
Ջ Գլ. Ե. 19։ Ժբ. 7, 10։
Ռ Դատ. գ. 10։ Գլ. բ. 37։ Թ. 6։
Ս Յովհ. գ. 16, 36։ է. 47։ ա Յովհ. Ե. 10։
Վ Դատ. Ե. 29։ ԺԹ. 6։

նապէս ծեծելով՝ որ չդատապարտուած ~Հռովմայեցի մարդիկ ենք, բանտը դրին, ու հիմա գաղտո՞ւկ կը հանեն մեզ. ոչ այդպէս, հապա 38 թող իրենք գան ու մեզ հանեն։ Եւ ապատաւրները զօրապետներուն պատմեցին այն խօսքերը. անոնք ալ երբ լսեցին թէ Հռովմայեցի են՝ վախցան, ու եկան քաղցրութեամբ խօսե- 39 ցան անոնց հետ. Եւ դուրս հանելով՝ կ'աղա- 40 չէին որ այն քաղաքէն երթան։ Անոնք ալ բանտէն ելլելով՝ Ղիդիայի տունը մտան, ու եղբայրները տեսնելով մխիթարեցին զանոնք և գացին։

ԳԼ. ԺԷ

1 Պօղոս կը քարոզէ Թեսաղոնիկէի մէջ, 4 ուր անոնք կը հաւատան, և անոնք կը հալածեն զանիկա։ 10 Պօղոս Բերիա կը դրկուի, ու հոն ալ կը քարոզէ. 13 Թեսաղոնիկեցիները հալածուած՝ 15 Աթէնք կ'երթայ, ուր ուղ կը քարոզէ անոնց չճանչցած հնդպանի Աստուածը։ 34 Շատ մարդիկ Քրիստոսի կը հաւատան։

Եւ Ամփիպողիսէ ու Ապողոնիայէ պտըտելով՝ Թեսաղոնիկէ եկան, ուր էր Հրեաներուն 2 ժողովարանը։ Պօղոս ալ իր սովորութեանը պէս անոնց մէջ մտաւ, և երեք շաբաթ օր խօսե- 3 ցաւ անոնց հետ գիրքերէն, Մեկնելով և անոնց առջև դնելով թէ Քրիստոս էր Քրիստոսի չարչարուիլ, ու մեռելներէն յարութիւն առնել, և թէ Այն Յիսուսը զոր ես ձեզի կը քարոզեմ՝ 4 ըսաւ, Քրիստոսն է։ Եւ անոնցմէ ոմանք հաւատացին ու Պօղոսի և Շիղայի հետ միացան. աստուածավախ Յոյներէն ալ մեծ բազմութիւն, ու երեւելի կիներէն ալ հասարակը քիչուոր 5 չէին։ Բայց չհաւատացող Հրեաները նախանձեցան, և քանի մը դատարկապորտ անօրէն մարդիկ առնելով՝ ազմուկ հանեցին ու քաղաքը տակնուվրայ ըրին, և Յասոնի տանը վրայ յարձակելով՝ կ'ուզէին զանոնք ժողովքին առջև 6 տանիլ։ Ու երբ զանոնք չգտան, Յասոնը ու մէկ քանի եղբայրներ քաշելով տարին քաղաքապետներուն առջև, կանչռըտելով թէ «Անոնք որ աշխարհը տակնուվրայ ըրին՝ հոս ալ հասեր 7 են. Զորոնք Յասոն ընդուներ է. և ասոնք ամէնը կայսրին հրամաններուն դէմ կը գործեն, Երբեւ լսել թէ ուրիշ Թագաւոր մը կայ Յիսուս։ Եւ խռովեցուցին ժողովուրդը ու քաղաքապետները, 9 որոնք այս բաները կը լսէին։ Բայց երբ Յասոնէ և ուրիշներէն երաշխաւորութիւն առին, ար- 10 ձակեցին զանոնք։ Ճիակ եղբայրները շուտ մը գիշերով Պօղոսը և Շիղան Բերիա դրկեցին. ո- րոնք հոն հասնելով՝ Հրէից ժողովարանը գա- 11 ցին։ Ասոնք Թեսաղոնիկէի մէջ եղողներէն ա- ւելի ազնիւ մարդիկ էին, որոնք Աստուծոյ խօսքը կատարեալ յօժարութեամբ ընդունեցին, և ամէն օր գիրքերը կը քննէին թէ այս բաները 12 այսպէ՞ս են։ Ուստի անոնցմէ շատերը հաւատացին. և պատուաւոր Յոյն կիներէն ու այրերէն 13 հաւատացողներ ալ քիչուոր չէին։ Բայց երբ իմացան Թեսաղոնիկեցի Հրեաները թէ Բերիայի մէջ ալ Աստուծոյ խօսքը քարոզուեցաւ Պօղոսէ, 14 հոն ալ եկան ու ժողովուրդը գրգռեցին։ Ասկէ առեն եղբայրները շուտ մը Պօղոսը դրկեցին՝ որ մինչև ծովեզերքը երթայ. բայց Շիղա ու Տիմոթէոս հոն մնացին։ Եւ անոնք որ Պօղոսը կը 15 տանէին, մինչև Աթէնք բերին զանիկա. Եւ երբ հրաման առնելով Շիղայէ ու Տիմոթէոսէ համբ որ շուտով իրեն գան, գացին։

16 Եւ Պօղոս Աթէնքի մէջ անոնց սպասելով Նէր հոգին անհանգիստ էր ներսիդին, վասն զի քաղաքը բոլորովին կռապաշտութեան մէջ ըն- 17 կղմած կը տեսնէր։ Ուստի ժողովարանին մէջ կը խօսէր Հրեաներուն ու բարեպաշտ մարդոց, և ամէն օր հրապարակներուն մէջ՝ որոնց պա- 18 տահէր։ Ու Եպիկուրեան և Ստոյիկեան փիլիսոփաներէն մէկ քանիները իրեն հետ հակաճառութիւն կ'ընէին. և ոմանք կ'ըսէին, Այս ապերմանաբաղը ի՞նչ բան կ'ուզէ. ուրիշներն ալ՝ Երեւի թէ օտար աստուածներու քարոզիչ է. վասն զի Յիսուսը ու յարութիւնը կ'ա- 19 ւետարանէր անոնց։ Եւ առին զանիկա Արիսպագոսի ժողովը տարին ու կ'ըսէին, Կրնա՞նք իմանալ թէ ի՞նչ է այդ նոր վարդապետութիւնը զոր դուն 20 կը գրուցես. Քանզի մեր ականջներուն օտար բաներ կը բերես. ուրեմն կուզենք իմանալ 21 թէ ի՞նչ պիտի ըլլան անոնք. (Վասն զի Աթենացիները ամէնն ալ, ու հոն կեցող օտարականները ուրիշ բանի չէին պարապեր, բայց միայն նոր բան գրուցելու կամ լսելու։)

22 Այն առեն Պօղոս Արիսպագոսի մէջ կայնեցաւ ու ըսաւ, Ով Աթենացի մարդիկ, ա- մէն կողմանէ խիստ կրօնասէր կը տեսնեմ 23 ձեզ։ Քանզի ես պտըտելով ու ձեր պաշտամունքը դիտելով՝ սեղան մը գտայ, որուն վրայ գրուած էր, ԱՆԾԱՆՕԹ ԱՍՏՈՒԾՈՅՆ. ուստի զանիկա զոր դուք չճանչնալով կը 24 պաշտէք, ես նոյնը ձեզի կը քարոզեմ։ Աստուած որ աշխարհը ստեղծեց, և անոր մէջի բոլոր բաները, անիկա երկինքի ու երկրի Տէրն ըլլալով՝ նոյն ձեռագործ տաճարներու մէջ կը 25 բնակի, Ոչ ալ մարդոց ձեռքով կը պաշտուի հրանի մը կարօտ պէս. Քանզի ինք կու տայ ամէնուն կեանք ու շունչ և ամէն բան. Ու բոլոր մարդոց ազգերը մէկ արիւնէ բրաւ, որպէս

---

1 Պօղոս կը քարոզէ Թեսաղոնիկէի մէջ, 4 ուր անոնք կը հաւատան, և անոնք կը հալածեն զանիկա։ 10 Պօղոս Բերիա կը դրկուի, ու հոն ալ կը քարոզէ. 13 Թեսաղոնիկեցիները հալածուած՝ 15 Աթէնք կ'երթայ, ուր ուղ կը քարոզէ անոնց չճանչցած հնդպանի Աստուածը։ 34 Շատ մարդիկ Քրիստոսի կը հաւատան։

~ Գլ. իբ. 25։
= Մատ. ը. 34։
Հ Հմր. 14։
= Գոծ. դ. 16։ Գլ. ք. 20։ ժգ. 5, 14։ ժդ. 1։ ժզ. 13։ ժքթ. 8։
Ք Գոծ. իգ. 26, 46։ Գլ. ժը. 28։ Գաղ. գ. 1։
Է Գլ. իբ. 24։
Ը Գլ. ժե. 22, 27, 32, 40։
Թ Հռով. ժգ. 21։
Ժ Գլ. ժգ. 20։
Ի Գոծ. իգ. 2։ Յովհ. ժքթ. 12։ ա Պետ. բ. 13։
Ը Գլ. ք. 25։ Հմր. 14։
Ը Եսա. լգ. 16։ Գոծ. ժգ. 29։ Յովհ. ե. 39։
Ժ Մատ. ժ. 23։
Ի Գլ. ժը. 5։
Լ ք Պետ. բ. 8։
Խ Գլ. ժգ. 14։
Ծ Մատ. ժա. 25։
Կ Գլ. ե. 48։
Հ Սաղ. ծ. 10—13։
Յ Նեհ. բ. 7։ Թագ. ժգ. 22։ Յոբ ժբ. 10։ իէ. 3։ լդ. 4։ Եսա. խբ. 5։ ծէ. 16։ Զաք. ժբ. 1։

դի բոլոր երկրի երեսին վրայ բնակին. և որոշուած ժամնամակները հաստատեց, ըու անոնց
27 բնակութեան սահմանները՝ ‡դԱստուած փնտռելու. Ար ըլլայ թէ խարխափելով գինք գտնեն.
‡թէպէտև մեր ամէն մէկէն ալ հեռու չէ.
28 Վասն դի ‡անով կ՚ապրինք և կը շարժինք ու կանք, ‡ինչպէս ձեր բանաստեղծներէն մէկ քանիներն ալ ըսին, Քանդի մենք անոր ցեղէն ալ
29 ենք։ Ուստի, որովհետև Աստուծոյ ցեղէն ենք, Պէտք չէ որ այնպէս սեպենք թէ Աստուածութիւնը նման ըլլայ ոսկիի կամ արծաթի կամ քարի , որ մարդու վարպետութիւնով ու խել-
30 քով քանդակուած է։ Արդ Աստուած ‡ոչութեան ատենները անտես ընելով Ցհիմա
31 ամէն տեղ կը պատուիրէ բոլոր մարդոց որ ապաշխարեն։ Վասն դի ինք օր մը սահմանեց, ‡որուն մէջ աշխարհս արդարութեամբ պիտի դատէ այն մարդուն ձեռքով զոր որոշեց, ու ամէնուն հաւատացուց՝ զանիկա ԼՀոռելներէն յարուցանելով։
32 Երբ Հռոմէներուն յարութիւնը լսեցին, ոմանք ծաղր կ՚ընէին, ոմանք ալ կ՚ըսէին, Այդ բանին համար ուրիշ անգամ մտիկ պիտի ընենք
33 քեզի։ Եւ այսպէս Պօղոս անոնց միջէն ելաւ։
34 Սակայն քանի մը մարդիկ իրեն յարելով հաւատացին, որոնց մէջ էր Դիոնէսիոս Արիսպագացի և Դամարիս անունով կին մը, ու անոնց հետ ուրիշներ ալ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Պօղոս իր տրհեատը կը բանի, և Կորնթոսի մէջ հեթանոսներուն կը քարոզէ։ 9 Տէրը տեսիլքի մէջ կը քաջալերէ Պօղոսը, 12 որ կ՚ամբաստանուի փոխանորդ Գաղիոնի առջև, բայց կ՚ազատի. 18 Եւքը քաղաքէ քաղաք պտըտելով աշակերտները կը հաստատէ։ 24 Ապողոս ուրկէ ճշդիւ տօրինելով ճշմարտութիւնը Ակիւղաէ ու Պրիսկիղայէ՝ 28 զԲրիստոս կը քարոզէ մեծ ապացոյցներով։

Ետկէ ետև Պօղոս Աթէնքէ գաղտուելով
2 Կորնթոս եկաւ, Եւ Հրեայ մը գտաւ ըԱկիւղաս անունով , ծնեալ Պոնտացի, որ իր Պրիսկիլլա կնոջ հետ նոր եկեր էր Իտալիայէ, (Կղօդիոսի հանած հրամանին համար որ բոլոր Հրեաները
3 Հռոմէ հեռանան,) ու անոնց քով գնաց։ Եւ որովհետև ինք արհեստակից էր, անոնց քով կեցաւ Եւ կը բանէր, վասն զի արհեստով վրանագործ էին։ Ետև ամէն շաբաթ օրերը ժողովարանին
4 մէջ կը խօսէր, և Հրեաները ու Յոյները կը հաստատէր։
5 Երբ Սիղէր և Տիմոթէոս Մակեդոնիայէն իջան, Պօղոսի հոգին եռանդով վառուած ըլլալով, Հրեաներուն վկայութիւնով կը
6 հաստատէր թէ Յիսուս Քրիստոս է։ ըԱնոնք ալ երբ դէմ կեցան ու կը հայհոյէին, Ինք հանդերձները թօթուելով՝ ըսաւ անոնց, ըՁեր արիւնը ձեր գլուխը, Ես անպատրաստ եմ. Հետևեալ
7 եւս Հեթանոսներուն պիտի երթամ։ Եւ անկէ երթալով՝ մտաւ մէկուն տունը, որուն անունը *Յուստոս էր, աստուածավախ մարդ մը, որուն
8 տունը ժողովարանին կից էր։ Եւ ժողովրդապետը, Կրիսպոս, իր բոլոր տունովը Տէրոջը. և Կորնթացիներէն շատերը լսելով հաւատացին, ու մկրտուեցան։ Եւ գիշերը տեսիլքի մէջ ըՏէրը ըսաւ Պօղոսի, Մի վախնար,
10 հապա խօսէ և լուռ մի կենար, Եվասն զի ես քեզի հետ եմ, և մէկը քեզի դէմ պիտի չելլէ՝ քեզի վնաս մը հասցնելու. քանզի այս քաղաքին մէջ ես շատ ժողովուրդ ունիմ։ Եւ հինգ
11 տարի մը ու վեց ամիս կեցաւ, ու Աստուծոյ խօսքը անոնց մէջ կը սորվեցնէր։
12 Եւ Աքայիոյի փոխանորդ եղած ժամանակին, Գաղիոնի, օրերը Հրեաները միաբանելով Պօղոսի դէմ
13 ելան, և զանիկաատեանը տարին, Ըսելով թէ Այիկա կը հրապուրէ մարդիկ օրէնքէն դուրս
14 ըԱստուած պաշտել։ Ու երբ Պօղոս իր բերանը բանալու պատրաստ էր, Գաղիոն ըսաւ Հրեաներուն, Եթէ անիրաւութեան մը կամ չար գործի մը համար ըլլար, ով Հրեաներ, արժան
15 էր ինծի որ ձեզի մտիկ ընէի։ Բայց եթէ վէճը խօսքի ու անուններու և ձեր օրէնքին վրայով է, դուք ձեզմէ տեսէք. վասն զի ես այդպիսի
16 բաներու դատաւոր ըլլալ չեմ ուզեր։ Եւ զա-
17 նոնքատեանէն վռնտեց։ Այն ատեն բոլոր Յոյները Սոսթենէս ժողովրդապետը բռնեցին ու առջև կը ծեծէին, և այս բաներուն վրայով Գաղիոն բնաւ հոգ չէր ըներ։
18 Պօղոս ալ տակաւին շատ մը օրեր հոն մնալէ ետքը, եղբայրներէն հրաժարելով նաւով դէպ ի Սիւրիա գնաց, ու իրեն հետ ալ Պրիսկիլլա և Ակիւղաս, որ գլուխը փոքրած, վասն զի ուխտաւոր էր։ Ու
19 երբ Եփեսոս հասաւ, զանոնք հոն ձգեց, և ինք ժողովարանը մտնելով Հրեաներուն հետ կը խո-
20 սէր։ Եւ իրեն կ՚աղաչէին որ աւելի ժամանակ իրենց քով մնայ, բայց չհանձնառու չեղաւ. Հապա հրաժարեցաւ անոնցմէ՝ ըսելով,
21 †Պէտք է որ անպատճառ այս առաջիկայ տօնը Երուսաղէմի մէջ բնեմ, բայց ըԱստուծոյ կամքով նորէն ձեզի կը դառնամ. ու Եփեսոսէ

ղ ք Օր. լբ. 8։
ճ Հռոմ. ա. 20։
մ Գլ. ժգ. 16։
յ կոր. ա. 17։ Եբր. ա. 3։
ն Տիտ. ա. 12։
շ Ես. խ. 18։
ո Գլ. ժգ. 15։ Հռոմ. գ. 25։
չ Դ.Թես. իգ. 47։ Տիտ. բ. 11, 12։ ա Պետ. ա. 14։ դ. 3։
պ Գլ. ժ. 42։ Հռոմ. բ. 16։ ժգ. 10։
ջ Գլ. բ. 24։ —
ռ Հռոմ. ժգ. 3։ ա կոր. ժգ. 19։ բ Տիմ. գ. 19։
ս Գլ. ի. 34։ ա կոր. դ. 12։ ա Թես. բ. 9։ բ Թես. գ. 8։
վ Գլ. ժէ. 2։
տ Գլ. ժէ. 14, 15։
ր Ծն. լբ. 18։ Գլ. ժէ. 3։ Հմր. 28։
ց Գլ. խգ. 11։
ւ Երեմ. ա. 18, 19։ Մատ. իբ. 20։
փ Գլ. խգ. 29։ իե. 11, 19։
ք ա կոր. ա. 1։
և Հռոմ. ժգ. 1։
օ Թուղ. դ. 18։ Գլ. խա. 24։
ֆ Ոմանք կ՚ասեն
ղ ա կոր. գ. 19։ Եբր. գ. 3։ Ցակ. դ. 15։

22 նաւով Ճամբայ ելաւ. եւ կեսարիա հանելով
Եբ֊ասողէմ* ելաւ, ու եկեղեցին բարև տուաւ,
23 ու Եփէս իջաւ Անտիոք. Եւ առեն մը հոն կե-
նալէ ետև ելաւ, ու կարգաւ Գաղատացւոց
երկիրը ու Փռիւգիա կը պտըտէր, ու զբոլոր ա-
շակերտները կը հաստատէր։
24 Եւ Ապողոս անունով Հրեայ մը, ծնունդով Ալեքսանդրացի, Ճարտասան մարդ մը,
եկաւ հասաւ Եփեսոս, որ զօրաւոր էր ---բէ
25 գիրքերով։ Ասիկա Տէրոջը Ճամբուն մէջ վար-
ժուած էր, Ե ջերմեռանդ հոգի ունենալով կը
խօսէր ու կը սորվեցնէր Ճշդութեամբ Տէրոջը
վրայով. բայց Ինք միայն Յովհաննէսի մկրտու-
26 թիւնը գիտէր։ Ասիկա սկսաւ ժողովարանին
մէջ համարձակ խօսիլ. ու երբ Ակիւղաս ու
Պրիսկիլլա լսեցին անկէ, ալ զանիկա իրենց
քով առին, և աւելի Ճշդիւ Աստուծոյ Ճամ-
27 բան անոր հասկցուցին։ Ու երբ անիկա ուզեց
Աքայիա երթալ, եղբայրները քաջալերեցին
զինէ՛, ու գիր գրեցին այն գիրէ աշակերտնե-
րուն որ զանիկա ընդունին. որ հոն հասնելով՝
Շատ օգտակար եղաւ շնորհքով՝ հաւատաց-
28 եալներուն. Քանզի հրապարակաւ աստիկ կը
յանդիմանէր Հրեաները, ---բէ գիրքերէն ցու-
ցընելով թէ Յիսուսը Քրիստոսն է։

ԳԼ. ԺԹ

1 Սուրբ Հոգին կը տրուի հաւատացեալներուն՝ Պօղոսի ձեռքով։ 9 Հրեաները կը հայհոյեն Պօղոսի վարդապետութիւնը՝ որ հրաշքներով կը հաստատուի։ 13 Երդմնեցուցիչ Հրեաները 16 ծեծ կ'ուտեն դիւահարէն։ 19 Կախարդական գիրքերը կ'այրուին։ 24 Դեմետրիոս իր արծաթասիրութիւնովը մեծ ալմուկ կը հանէ Պօղոսի դէմ, 35 զոր առնապետը կը հանդարտեցնէ։

Եւ քանի որ Ապողոս Կորնթոսի մէջ էր,
Պօղոս վերի կողմերը պտըտելով Եփեսոս եկաւ,
2 և քանի մը աշակերտներ գտնելով՝ Ըսաւ ա-
նոնց, Երբ հաւատացիք, Սուրբ Հոգին առի՞ք
արդեօք. անոնք ալ ըսին իրեն, Բայց մենք
3 լսած ալ չենք թէ Սուրբ Հոգի կայ։ Եւ ըսաւ
անոնց, Հապա ինչո՞վ մկրտուեցաք. անոնք ալ
4 ըսին, Յովհաննէսի մկրտութիւնովը։ Պօղոս ալ
ըսաւ, Յովհաննէս ապաշխարութեան մկրտու-
թիւնով մկրտեց, ժողովուրդին ըսելով թէ ան
որ իրմէ ետքը պիտի գայ՝ անոր հաւատան,
5 այսինքն Քրիստոս Յիսուսի։ Ու երբ պայս լսե-
ցին, Տէր Յիսուսի անունովը մկրտուեցան։
6 Եւ Պօղոս երբ ձեռնադրութեան վրայ ձեռք դրաւ,
Սուրբ Հոգին անոնց վրայ եկաւ, Եւ լեզուներ
7 կը խօսէին ու կը մարգարէանային։ Եւ այն բո-
8 լոր մարդիկը տասներկուքի չափ էին։ Ու ժո-
ղովարանը մտնելով՝ երեք ամիս համարձակու-
թեամբ Աստուծոյ թագաւորութեանը վրայով
9 կը խօսէր ու կը համոզէր։ Բայց երբ մէկ քա-
նիները կը յամառէին ու դէմ կը դնէին՝ քա-
դմութեան առջև Ըայն Ճամբան բամբասելով,
ինք անոնցմէ հեռացաւ և աշակերտները զա-
տեց, ու ամէն օր Տիւրան անուն մէկուն դպրա-
10 նոցը մէջ կը խօսէր։ Եւ սիկա երկու տարի
տեւեց, մինչև բոլոր Ասիոյ մէջ բնակող Հրեա-
11 ները ու Յոյները Տէրոջը խօսքը լսեցին։ Եւ
Աստուած նշանաւոր հրաշքներ կ'ընէր Պօղոսի
12 ձեռքով. Մինչպէս որ անոր մարմինէն թաշ-
կինակներ ու գոգնոցներ կը տանէին հիւանդնե-
րուն, և իրենց ցաւերէն կը բժշկուէին, ու չար
13 ոգիները կ'ելլէին։ Բայց պատանդական Հրեա-
ներէն մէկ քանիները, որոնք երդմնեցուցիչ
էին, Ձեզ կ'երդմնցնենք Յիսուսով, զոր Պօ-
14 ղոս կը քարոզէ։ Եւ այս բանը ընողները Սկեւա
---ի Հրեայ քահանայապետի մը եօթը որդի-
15 ներն էին։ Իսկ չար ոգին պատասխան տուաւ
ու ըսաւ, Յիսուսը կը ճանչնամ՝ ու Պօղոսը գի-
16 տեմ, բայց դուք ո՞վ էք։ Եւ այն մարդը ո-
րուն ներսիդին էր չար ոգին, անոնց վրայ ցաթ-
կելով՝ բռնեց զանոնք ու յաղթեց, մինչև որ
այն տունէն մերկ ու վիրաւորուած դուրս փա-
17 խան։ Եւ այս բանը Եփեսոսի մէջ բնակող բո-
լոր Հրեաներուն ու Յոյներուն յայտնի եղաւ.
Ես անոնց ամէնուն վրայ վախ մը ինկաւ, ու
18 Տէր Յիսուսի անունը կը մեծարուէր։ Եւ հաւա-
տացեալներէն շատերը կու գային, Ու կը խոս-
տովանէին ու կը պատմէին իրենց րրածները։
19 Եւ կախարդութեան հետեւողներուն շատերը
գիրքերնին մէկտեղ բերելով՝ ամէնուն առջև
կ'այրէին. և անոնց գինը հաշուեցին ու գտան
20 հազար արծաթի դահեկան։ Այսպէս Տէ-
րոջը խօսքը մեծապէս կ'աճէր և կը զօրանար։
21 Ու երբ այս բաները լմնցան, Պօղոս միտքը
դրաւ որ Մակեդոնիայէ ու Աքայիայէ պտըտե-
լով՝ Երուսաղէմ երթայ. ու կ'ըսէր թէ Հոն
երթալէս ետքը Պէտք է ինծի որ Հռոմ ալ
22 տեսնեմ։ Եւ իրեն սպասաւորութիւն ընողնե-
րէն երկուքը, Տիմոթէոսը ու Երաստոսը, դրկեց

---

* Գաղ. ա. 2։ գ. 14։
† Գլ. ժգ. 21։ ժե. 32, 41։
‡ ա կոր. ա. 12։ գ. 5, 6։ դ. 6։ Տիտ. գ. 13։
§ Հռոմ. ժբ. 11։
¶ Գլ. ժթ. 3։
** ա կոր. գ. 6։
†† Գլ. Բ. 22։ ժէ. 3։ Հմր. 5։

---

‡‡ ա կոր. ա. 12։ գ. 5, 6։
§§ Գլ. ը. 16։ Տես ա Թագ. գ. 7։
¶¶ Գլ. ժը. 25։
*** Մատ. գ. 11։ Յովհ. ա. 15, 27, 30։ Գլ. ա. 5։ ժա. 16։ ժգ. 24, 25։
††† Գլ. ը. 16։
‡‡‡ Գլ. գ. 6։ ը. 17։
§§§ Գլ. բ. 4։ ժ. 46։
¶¶¶ Գլ. ժէ. 2։ ժը. 4։
**** Գլ. ա. 3։ իը. 23։
†††† ը Տիմ. ա. 15։ բ Պետ. բ. 2։ Յուդ. 10։
‡‡‡‡ Տես Գլ. Բ. 2։ իբ. 4։ իգ. 14։ Հմր. 23։
§§§§ Տես Գլ. ի. 31։
¶¶¶¶ Ոմանք, Տէր Յիսուսի
***** Մատ. ժգ. 20։ Գլ. ժգ. 3։
†††††† Գլ. կ. 15։ Տես գ Թագ. գ. 29։
‡‡‡‡‡ Մատ. ժբ. 27։
§§§§§ Տես Մատ. Բ. 38։ Ղուկ. Բ. 49։
¶¶¶¶¶ Յոյն. ձեռք զարկին
****** Ղուկ. ա. 65։ է. 16։ Գլ. բ. 43։ կ. 5, 11։
†††††† Մատ. գ. 6։
‡‡‡‡‡‡ Գլ. գ. 7։ ժբ. 24։
§§§§§§ Գլ. ի. 22։
¶¶¶¶¶¶ Հռոմ. ժե. 25։ Գաղ. բ. 1։
******* Գլ. իգ. 11։ Հռոմ. ժե. 24—28։
†††††††† Գլ. ժգ. 5։
‡‡‡‡‡‡‡ Հռոմ. ժգ. 23։ բ Տիմ. դ. 20։

Մակեդոնիա, ու ինք առեն մըն ալ Ասիոյի մէջ կեցաւ։
23 Եւ նոյն առենները շատ խռովութիւն եղաւ
24 Տէրոջը Ճամբուն համար։ Քանզի Դեմետրիոս անուն ոմն արծաթագործ մը Արտեմիսի *տաճարներ կը շինէր արծաթէ, Ու քիչ շահ
25 չէր բերեր վարպետներուն. Զորոնք ասկա մեկտեղ ժողվեց նոյն արհեստին բանուորներուն հետ, ու ըսաւ, Մարդիկ, դուք գիտէք որ այս
26 գործէն է մեր շահը. Եւ կը տեսնէք ու կը լսէք որ այս Պօղոսը ոչ միայն Եփեսացւոց, հապա գրեթէ բոլոր Ասիացւոց շատ ժողովուրդները համոզելով՝ միտքերնին դարձուց, ըսելով թէ Ձեռքով շինուածները աստուածներ չեն։
27 Ուստի վտանգ կայ որ ոչ միայն այս մեր *կողմը պիտի նախատուի, հապա մեծ աստուածուհւոյն, Արտեմիսի, տաճարն ալ ոչինչ պիտի սեպուի, և անոր մեծափառութիւնը պիտի խափանուի, զոր բոլոր Ասիա ու աշխարհ կը պաշտեն։ Ու երբ լսեց
28 եւ լեցուած կը կանչուրտուէին ու կըսէին, Մեծ է
29 Եփեսացւոց Արտեմիսը։ Եւ բոլոր քաղաքը խռովութեամբ լեցուեցաւ. և յափշտակելով *Գայիոս ու Ա՛րիստարքոս Մակեդոնացիները, Պօղոսի ճանապարհորդակիցները, ամէնը մէկէն
30 թէատրոնը վազեցին։ Իսկ Պօղոս երբ ուզեց ժողովուրդին մէջ մտնել, աշակերտները թող
31 չտուին զինք։ Ասիապետներէն ալ ոմանք որոնք իր բարեկամներն էին, *մարդ ղրկելով իրեն՝ կ'աղաչէին որ չհամարձակի թէատրոնը երթալ։
32 Ուստի մէկը մէկ կերպ ու միւսը ուրիշ կերպ բան կը կանչուրտուէին, վասն զի ժողովքը շփոթութեան մէջ էր, և շատերը չէին գիտեր թէ
33 ի՛նչ բանի համար ժողովուած են։ Եւ բազմութեանը մէջէն յառաջ բերին Ալեքսանդրոսը, զոր Հրեաները յառաջ քշեցին. *Ալեքսանդրոս ալ *ձեռքը շարժելով՝ կուզէր որ ժողովուրդին
34 պատասխան տայ։ Իսկ երբ գիտցան թէ անիկա Հրեայ է, ամէնը մէկ բերան եղած՝ երկու ժամու չափ կը կանչուրտուէին թէ Մեծ է Եփե-
35 սացւոց Արտեմիսը։ Սակայն առենապետը բազմութիւնը հանդարտեցնելով՝ ըսաւ, Ով Եփեսացի մարդիկ, ո՞ր մարդն է որ չգիտնայ թէ Եփեսացւոց քաղաքը *մեծ Արտեմիսի և Դիոսէ
36 ինկած կուռքին տաճարին պաշտօնեան է։ Ուրեմն այս որ անվիճելի բան մըն է, պէտք է ձեզի հանդարտ կենալ, և յանդգնութեամբ
37 բան մը չընել։ Քանզի դուք այդ մարդիկը հոս բերիք, որոնք ոչ տաճար կողոպտողներ են, ոչ
38 ալ ձեր աստուածուհւոյն հայհոյանք ըրեր են։ Ուստի եթէ Դեմետրիոս և իրեն հետ եղած վարպետները մէկուն հետ բան մը ունին, դատի օրեր կան ու փոխանորդ ըդհլխ կայ. թող իրարու դէմ ամբաստանութիւն ընեն. Իսկ եթէ
39 ուրիշ բաներու համար է ձեր պահանջմունքը,
40 օրինաւոր ժողովքի մէջ թող որոշուի։ Վասն զի մենք ալ այսօրուան եղածին համար կրնանք խռովապոտղ մարդիկ ամբաստանուելու վտանգի մէջ ենք, քանզի պատճառ մը չկայ որով կարող ըլլանք այս խառնամբոխ բազմութեանը համար պատասխան տալ։ Եւ այսպէս ըսելով ժողովքը արձակեց։

ԳԼ. Ի

1 Պօղոս Մակեդոնիա կ'երթայ. 7 Տէրունական ընթրիքը կը կատարէ ու կը քարոզէ։ 9 Եւտիքոս վար իյնալով կը մեռնի, 10 և Պօղոս կը յարուցանէ զանիկա։ 17 Պօղոս Մելիտոսէ մէջ ժողվելով երէցները, կը պատգէ անոնց՝ իրեն պատահելու անցքերը. 28 կը պատուիրէ անոնց՝ Աստուծոյ հօտին հոգ տանիլ, 29 ու կը զգուշացնէ խաբեբայ վարդապետներէն. 32 ապա զանոնք Աստուծոյ յանձնելով՝ 36 աղօթք կ'ընէ անոնց հետ ու կը մեկնի։

Եւ աղմուկին դադարելէն ետև Պօղոս աշակերտները իրեն կանչեց, ու հրաժարական ողջոյն տալով՝ *ելաւ որ Մակեդոնիա երթայ։
2 Եւ այն կողմերը պտըտելէ ու շատ խօսքերով
3 զանոնք յորդորելէ ետև Եղլադա եկաւ։ Եւ հոն երեք ամիս կենալէ ետքը, *Հրեաները իրեն դէմ նենգութեան խորհուրդ ըրին երբ կ'ուզէր Ասորիա երթալ. ան ար համար որոշեց Մակեդոնիայէն
4 վրայէն դառնալ։ Ու մինչև Ասիա իրեն հետ կ'երթար Բերիացի [Պիւռոսի *որդին] Սոպատրոս, և Թեսաղոնիկեցիներէն *Արիստարքոս ու Սեկունդոս, և *Գայիոս Դերբացի ու *Տիմոթէոս, և Ասիացիք, *Տիւքիկոս ու *Տրոփիմոս։ Անոնք
5 առաջ գացին ու Տրովադայի մէջ մեզի կը սպասէին։ Մենք ալ *բաղարջակերքի օրերէն ետև
6 փիլիպպէ նաւեցինք, և հինգ օրուան մէջ *Տրովադա եկանք անոնց քով, ու հոն եօթը օր կեցանք։
7 Եւ *կիրակի օրը երբ *ժողովուեր էինք՝ *հաց կոտրելու, Պօղոս անոնց կը քարոզէր, վասն զի հետևեալ օրը ճամբայ պիտի ելլէր. և խօսքը
8 երկնցուց մինչև կէս գիշեր։ Ու շատ լապտերներ կային Վերի վերի սենեակը՝ ուր մենք ժողվուած էինք։
9 Եւ երիտասարդ մը, Եւտիքոս անուն, պատուհանին վրայ նստած՝ խորունկ քունի մէջ մտեր էր. երբ Պօղոս խօսքը երկնցուց,

---

ա բ կոր. ա. 8։
գ Տես Գլ. Բ. 2։
ե Գլ. ժզ. 16, 19։
զ Սաղ. ձժե. 4։ Նա. խզ. 10—20։ Երեմ. ժ. 3։
է Կամ, արհեստը
ը Հռոմ. ժզ. 23։ ա կոր. ա. 14։
թ Գլ. ե. 4։ իե. 2։ կող. դ. 10։
ժ Գլ. ժբ. 29։ իե. 2։ կող. դ. 10։
ի Գլ. ժբ. 29։
լ Գլ. ժզ. 1։
խ Եփես. գ. 21։ կող. դ. 7։ բ Տիմ. դ. 12։ Տիտ. գ. 12։
ծ Գլ. իա. 29։ բ Տիմ. դ. 20։
կ Ել. ժբ. 14, 15։ իգ. 15։
հ Գլ. բ. 42, 46։ ա կոր. ժ. 16։ ժա. 20, ևն։
ձ Գլ. ա. 13։

Փիլիմ. 24։
ղ ա Տիմ. ա. 20։ բ Տիմ. դ. 14։
ճ Գլ. ժբ. 17։
մ Ոմանք, մեծ աստուածուհւոյն

ա ա կոր. ժզ. 5։ ա Տիմ. ա. 3։
բ Գլ. Բ. 23։ իգ. 12։ իե. 3։ բ կոր. ժա. 26։
գ Գլ. ժզ. 8։ բ կոր. ը. 12։ բ Տիմ. գ. 13։
դ ա կոր. ժզ. 2։ Յայտ. ա. 16։
ե Ոմանք, աշակերտները ժողովուած էին
զ Գլ. բ. 42, 46։ ա կոր. ժ. 16։ ժա. 20, ևն։
է Գլ. ա. 13։

անիկա խորունկ քնով բռնուած՝ երկարզ դատի-
կոնէն վար ինկաւ, ու զանիկա մեռած վերցու-
10 ցին։ Եւ Պօղոս վար իջնելով՝ Էանոր վրայ ինկաւ
ու գրկեց պաղչա ու ըսաւ, Ա՛մի խռովիք, վասն
11 որ ասոր հոգին իր մէջ է։ Եւ վեր ելլելով՝
հացը կոտրեց ու կերաւ. ու երկար խօսելով մին-
12 չեւ առաւօտ, ետքը ելաւ գնաց։ Եւ այն պա-
տանին ողջ բերին, ու մեծապէս մխիթարուե-
13 ցան։ Իսկ մենք նաւը մնանելով՝ Ասոն
դէպ ի Ա՛ան, ուրկէ Պօղոսը պիտի առնէինք,
վասն որ այնպէս ապագրեր էր, որովհետեւ ինք
14 †ցամաքով պիտի երթար։ Ու երբ Ա՛ոնի մէջ
մեզի հանդիպեցաւ, առինք զանիկա և Միտիլի-
15 նէ եկանք։ Անկէ ալ նաւելով հետեւեալ օրը
Քիոսի դիմաց հասանք. և միւս օրը Սամոս հա-
սանք, ու Էփէսոս Տրոգիլիոն կենալով՝ միւս օրը
16 Մելիտոս եկանք. Վասն որ Պօղոս միտքը դրեր
էր որ նաւով անցնի Եփեսոսի քովէն, որ չըլլայ
թէ Ասիայի մէջ ժամանակ անցնէ, որովհետեւ
կ'արտորար որ եթէ կարելի է իրեն, Հռչենաե-
կոստէին օրը Երուսաղէմ ըլլայ։

17 Եւ Մելիտոսէ Տուղ գրկեց Եփեսոս ու եկե-
18 ղեցիին երէցները կանչեց։ Ու երբ իրեն եկան,
ըսաւ անոնց, Դուք գիտէք Նոր այն առաջին
օրէն հետէ որ ես Ասիա եկայ, ինչպէս ձեզի
19 հետ վարուեցայ բոլոր ժամանակը. Ամենայն
խոնարհութեամբ Տէրոջը ծառայելով, և շատ
արցունքով ու փորձութիւններով †որոնք Հրէից
20 նենգութիւններէն ինծի պատահեցան. Ինչպէս
չխնայեցի օգտակար բաներէն բնաւ
ձեզի ըրուցելէ, ու ձեզի հրապարակաւ և
21 տան մէջ սորվեցնելէ. Վկայութիւն տալով
Հրէից և Յունաց ա՛ջ՝ Դէպ ի Աստուած ա-
պաշխարութեան համար, ու մեր Տէր Յիսուս
22 Քրիստոսի վրայ հզած հաւատքին համար։ Եւ
հիմա Նահա ես հոգիով կապուած՝ Երուսաղէմ
կ'երթամ, և հան ինչ որ ինծի պիտի պատահի
23 չեմ գիտեր. Միայն թէ Հոգին Սուրբ ամէն
քաղաքի մէջ ինծի կը վկայէ ու կ'ըսէ թէ կա-
24 պեր ու նեղութիւններ ինծի կը սպասեն։ Բայց
ես բանի մը համար հոգ չեմ ըներ, և իմ անձս
պատուական չեմ սեպեր, Միայն թէ իմ ըն-
թացքս ուրախութեամբ կատարեմ, և այն
պաշտօնը՝ Որ Տէր Յիսուսէ առի Աստուծոյ
25 շնորհաց աւետարանին վկայ ըլլալու։ Եւ հիմա
ահա Ես գիտեմ որ ա՛լ իմ երեսս պիտի չտես-
նէք դուք ամէնդ, որոնց մէջ պատրեցայ Ա-
26 տուծոյ թագաւորութիւնը քարոզելով։ Ուստի
այսօր կը վկայեմ ձեզի, որ ես Անպատրաստ եմ
27 ամէնուն արիւնէն։ Վասն որ Ես չկեցայ †Ա-
28 տուծոյ բոլոր կամքը ձեզի յայտնելէ։ Ուրեմն
զգուշացէք ձեր անձերուն և բոլոր հօտին,
րուն վրայ Հոգին Սուրբ Ձեզ տեսուչ դրաւ
‡Աստուծոյ եկեղեցին հովուելու զոր Իր արիւ-
29 նովը †առաջաւ։ Գիտեմ որ իմ գաղտելէս ետքը ձեր մէջ ‖յափշտակող գայլեր պիտի
30 մտնեն, որոնք պիտի չխնայեն հօտին։ Եւ Ձեզմէ
ալ Ոմանք մարդիկ պիտի ելլեն, որոնք ծուռ
բաներ պիտի խօսին՝ աշակերտները իրենց ետե-
31 ւէն քաշելու համար։ Ուստի արթուն կեցէք,
և միտքերնիդ բերէք՝ Որ երեք տարի գիշեր ու
ցորեկ չդադարեցայ ամէն մէկը արցունքով
32 խրատելէ։ Եւ հիմա, եղբայրներ, կը յանձնեմ
ձեզ Աստուծոյ ու Ետնոր շնորհաց խօսքին, որ
կարող է Շինելու և †բոլոր սրբուածներուն
33 հետ ձեզի ժառանգութիւն տալու։ Ոսկւո՛ն
արծաթին կամ հագուստին չգանա-
34 կացայ. Դուք ձեզմէ գիտէք որ ինծի և ինծի
հետ եղողներուն պէտքերը Այս ձեռքերս հո-
35 գացին։ Ամէն բան ձեզի ցուցուցի, Թէ այս-
պէս պէտք է աշխատիլ ու տկարներուն օգնու-
թիւն ընել, և միտք բերել Տէր Յիսուսի խօս-
քը՝ Որ ինք ըսաւ, Աւելի երանելի է տալը
36 քան թէ առնելը։ Եւ երբ զայս ըսաւ, ծնրադ
ամէնուն հետ Ծունկի վրայ դալով՝ աղօթք
37 ըրաւ։ Ամէն ալ ատոնիկ կու լային, ու Պօղո-
սի Պարանոցին վրայ իյնալով՝ զանիկա կը
38 համբուրէին։ Մերաբնին կը ցաւէր մանաւանդ
այն խօսքին համար՝ Որ կ'ըսէր թէ ա՛լ պիտի
չտեսանեն իր երեսը. և զանիկա ճամբայ դրին
մինչև նաւը Էրխոլով։

ԳԼ. ԻԱ

1 Պօղոս բնաւ չհամոզուի Երուսաղէմ երթալէն ետ կե-
նալ։ 9 Փիլիպպոսի մարգարէ աղջիկները։ 17 Պօղոս Երու-
սաղէմ կ'երթայ, 27 ուր տեղ կը բռնուի, ու մեծ վտան-
գի մէջ կ'իյնայ. 31 բայց հազարապետը աղատելով զա-
նիկա, հրաման կու տայ որ Ժողովուրդին խօսի։

Ու երբ ելանք ու անոնցմէ զատուեցանք,
շիտակ նաւելով կու եկանք, ու միւս օրը
2 Հռոդոն, ու անկէ Պատարա։ Եւ նաւ մը գտանք

է գ Թագ. ժէ. 21։ դ Թագ. գ. 34։
ը Մատ. թ. 24։
† Կամ, քալելով
ի Գլ. ժթ. 21։ իա. 4, 12։
ձ Գլ. բ. 1։ ա կոր. ժգ. 8։
ն Գլ. իգ. 17։
շ Գլ. ժբ. 19։ ժթ. 1, 10։
ո Հմր. 3։
չ Հմր. 27։
պ Գլ. ժբ. 5։
ջ Մտթ. ա. 15։ Ղտ. իգ. 47։ Գլ. բ. 38։
ռ Գլ. ժթ. 21։
ս Գլ. իա 4, 11։ ա Թես. գ. 3։
վ Գլ. իա. 13։ Հռոմ. ը. 35։ բ Կոր. գ. 16։
տ բ Տիմ. դ. 7։
ր Գլ. ա. 17։ բ Կոր. դ. 1։
ց Գործ. ա. 1։ Տիտ. ա. 3։
ւ Հմր. 38։ Հռոմ. ժե. 23։
փ Գլ. ժբ. 6։ բ Կոր. է. 2։
ք Հմր 20։
օ Ղտ. է. 30։ Յովհ. ժե. 15։ Եփես. ա. 11։
ֆ ա Տիմ. գ. 16։ ա Պետ. ե. 2։
և Ա՛ա։ Տէրոջը
ֆ Տես նոյն. բ. 14։
ֆ Եփես. ա. 7, 14։ Կող. ա. 14։ նոյն. բ. 12։ ա Պետ. ա. 19։ Յայտ. ե. 9։
ֆ Մատ. է. 15։ բ Պետ. բ. 1։
‖ Կամ, ղեկտուկար
ֆ ա Տիմ. ա. 20։ ա Յովհ. բ. 19։
ֆ Գլ. ժթ. 10։
ֆ Նոյն. ժգ. 9։
ֆ Գլ. բ. 31։
ֆ Գլ. իգ. 18։ Եփես. ա. 18։ Կող. ա. 12։ գ. 24։ Նոյն. բ. 15։ ա Պետ. ա. 4։
ֆ ա Թագ. ժբ. 3։ ա Կոր. թ. 12։ բ Կոր. է. 2։ ժա. 9։ ժբ. 17։
ֆ Գլ. ժբ. 3։ ա Կոր. դ. 12։ ա Թես. բ. 9։ բ Թես. գ. 8։
ֆ Հռոմ. ժե. 1։ ա Կոր. թ. 12։ բ Կոր. ժա. 9, 12։ ժբ. 13։ Եփես. գ. 28։ ա Թես. դ. 11։ ե. 14։ բ Թես. գ. 8։
ֆ Գլ. է. 59։ իա. 5։
ֆ Ծն. խե. 14։ Լտ. 29։
ֆ Հմր. 25։

որ Փիւնիկէ կ'երթար, ու անոր մէջ մնալով
3 ճամբայ ելանք։ Ես երբ Կիպրոս երևցաւ, զա-
նիկա ձախ կողմերնիս թողլով՝ դէպ ի Սիւրիա
նաւեցինք և Տիւրոս եկանք, վասն զի նաւը հոն
4 պիտի թափէր էր բեռը։ Ես աշակերտները գըտ-
նելով՝ եօթը օր հոն կեցանք, որոնք Սուրբ Հո-
գիով ՚կ'ըսէին Պօղոսի որ Երուսաղէմ չելլէ։
5 Ու երբ այն օրերը անցուցինք, եկանք ու կ'եր-
թայինք. ամէնն ալ կիներով ու տղաքներով
մինչև քաղաքէն դուրս մեզ ճամբայ դրին. Ես
ծովեզրը ծունկի վրայ դալով աղօթք
6 ըրինք։ Ու իրարու հրաժարական ողջոյն տալով՝
մենք նաւը եկանք, անոնք ալ տեղերնին դար-
7 ձան։ Իսկ մենք Տիւրոսէ ըզգուելով և ծովու
ճամբորդութիւնը լմնցնելով՝ Պտողեմայիս հա-
սանք, ու եղբայրները բարևելով օր մը անոնց
8 քով կեցանք։ Ես հետևեալ օրը *ՙԵկէ եկանք
ու Կեսարիա եկանք, և Փիլիպպոս Եաւետարանի-
չին տունը մնալով, Որ եօթնէն մէկն էր, ա-
9 նոր քով կեցանք։ Անիկա չորս կոյս աղջիկ ու-
10 նէր, Որոնք մարգարէութիւն կ'ընէին։ Ես երբ
հոն շատ օրեր կեցանք, Հրեաստանէ մարգարէ
11 մը իջաւ ՚Ագաբոս անունով. Ու երբ մեզի ե-
կաւ, Պօղոսի գօտին առնելով իր ձեռքերը ու
ոտքերը կապեց, և ըսաւ, Այսպէս կ'ըսէ Հոգին
Սուրբ. Այն մարդը՝ որուն է այս գօտին, Հայս-
պէս պիտի կապեն Հրեաները Երուսաղէմի մէջ,
12 ու հեթանոսներուն ձեռքը պիտի մատնեն։ Ու
երբ զայս լսեցինք, աղաչեցինք մենք ալ և տե-
13 զացիք ալ որ Երուսաղէմ չելլէ։ Իսկ Պօղոս
պատասխան տուաւ, ՚Ինչ կ'ընէք, Ես՞ – կու
լաք ու իմ սիրտս կը ճմլէք, քանզի ես ոչ թէ
միայն Երուսաղէմի մէջ կապուելու, հապա
նաև մեռնելու ալ պատրաստ եմ Տէր Յիսուսի
14 անունը համար։ Ես երբ ինք մեզի չըրաւ՝
լուռ կեցանք, ու ըսինք, ՚Տէրոջը կամքը թող
ըլլայ։
15 Ես այն օրերէն ետև պատրաստուելով Երու-
16 սաղէմ ելանք։ Կեսարացի աշակերտներէն ալ
մեզի հետ եկան, և Ջեղ տարին
նախնի աշակերտի մը, Կիպրացի Մնասոնի, որուն
17 քով պիտի կենայինք։ ՙՈւ երբ Երուսաղէմ
մտանք, եղբայրները ուրախութեամբ մեզ ըն-
18 դունեցին։ Ես հետևեալ օրը Պօղոս մեզի հետ
Յակոբոսի քով գնաց, ու բոլոր երէցներն ալ
19 եկան։ Ես զանոնք բարևելով մի քսան միջէ կը
պատմէր հինչ որ Աստուած հեթանոսներուն մէջ
20 իրաւ Իր ծառայութեամբը։ Անոնք ալ լսելով՝
փառք կու տային †Տէրոջը. և ըսին իրեն, Կը
տեսնե՞ս, եղբայր, քանի՛ բիւրաւոր հաւատաց-

եալ Հրեաներ կան, ու ամէնն ալ Յօրէնքին նա-
21 խանձաւոր են։ Բայց քու վրայով լսուած իմացան թէ
դուն բոլոր հեթանոսներուն մէջ եղած Հրեա-
ներուն Մովսէսէ ապստամբիլ կը սորվեցնես,
ըսելով որ տղաքնին չթլփատեն, և սովորու-
22 թիւններուն համեմատ չվարուին։ Արդ ի՞նչ
պիտի ըլլայ. անշուշտ բազմութիւն պիտի ժող-
23 վուի, վասն զի պիտի լսեն թէ եկեր ես։ Ուստի
այս բանը ըրէ զոր քեզի կ'ըսենք. Մեր քով
չորս մարդ կայ, որոնք իրենց վրայ ուխտ դրած
24 են. Զանոնք առ, իրենց հետ մաքրուէ, և անոնց
համար ծախք ըրէ, որ կիրենց գլուխը ածիլեն.
որպէս զի ամէնն ալ գիտնան թէ քու վրայով
լսածնին բաներնին ոչինչ է, հապա դուն ալ
25 դէպ հետ կը քալես օրէնքը պահելու մէջ։ Բայց
հաւատքի եկող հեթանոսներուն համար մենք
թուղթ ղրկեցինք՝ ընչպէս որոշեցինք, որ անոնք
բնաւ այսպիսի բաներ չպահեն. միայն թէ զգու-
շանան կուռքերու զոհուածէ ու արիւնէ և
26 խեղդուածէ ու պոռնկութենէ։ Այն առեն Պօ-
ղոս այն մարդիկը առաւ, ու հետևեալ օրը ա-
նոնց հետ մաքրուած՝ Յտաճարը մտաւ, Դմաք-
րութեան օրերուն լմննալը ցուցնելու համար,
մինչև որ անոնց համն մէկուն համար պատարագ
մատուցուեցաւ։
27 Ու երբ եօթը օրերը լմննալու վրայ էին,
Ասիացի *Հրեաները զանիկա տաճարին մէջ
տեսնելով՝ բոլոր բազմութիւնը խռովեցուցին,
*և անոր ձեռք զարկած՝ կը կանչըռտէին,
28 Իսրայելացի մարդիկ, օգնութեան հասէք. ա
այն մարդն է՝ Որ ամէն տեղ ժողովուրդին և
օրէնքին ու այս տեղին դէմ բան կը սորվեցնէ
ամէնուն. մինչև տաճարին մէջ Յոյներ ալ մըտ-
29 ցուց, և այս սուրբ տեղը պղծեց. (Վասն զի
առաջուընէ Եփեսացի Ътրոփիմոսը իրեն հետ
քաղաքին մէջ տեսեր էին, և կը կարծէին թէ
30 Պօղոս զանիկա տաճարը մտցուց.)Ըու բոլոր քա-
ղաքը շարժեցաւ և ժողովուրդը դիզուեցաւ,
ու բռնեցին Պօղոսը տաճարէն դուրս քաշեցին.
31 և շուտ մը դռները գոցուեցան։ Ու երբ անոնք
կ'ուզէին զանիկա սպաննել, լուր հասաւ գուն-
դին հազարապետին թէ բոլոր Երուսաղէմ իրար
32 անցեր է։ Ես ալ անմիջապէս զինուորներ և
հարիւրապետներ առած՝ անոնց վրայ վազեց.
անոնք ալ հազարապետը և զինուորները տես-
33 նելով՝ Պօղոսը ծեծելէ դադրեցան։ Այն առեն
հազարապետը մօտենալով բռնեց զանիկա, Ես
հրաման ըրաւ որ կրկին շղթայով կապեն. ու
կը հարցնէր թէ անիկա ո՞վ է ու ի՞նչ ըրեր է։
34 Ես բազմութեանը մէջէն մէկը մէկ կերպ ու

– Հմր. 12։ Գլ. ի. 23։
Բ Գլ. ի. 36։
• Ոմանք ՚Եւ՝ԵկՅնէն, մենք որ Պօղոսին ընկերներն էինք՝
Է Նախ. գ. 11։ ա Տիմ. գ. 5։
Ը Գլ. գ. 5։ ը. 26, 40։
Թ Ծայել ը. 28։ Գլ. ը. 17։
Ժ Գլ. ժա. 28։
Ի Հմր. 33։ Գլ. ի. 23։
Ը Գլ. ի. 24։
Ի Մատ. գ. 10։ իգ. 42։ Գոս. ժա. 2։ իը. 42։
Ի Գլ. ժե. 4։
Ի Գլ. ժե. 13։ Գաղ. ա. 19։ ը. 9։
Լ Գլ. ժե. 4, 12։ Հռով. ժե. 18, 19։
Խ Գլ. ա. 17։ ի. 24։
† Ոմանք, Աստուծոյ
Ծ Գլ. իը. 3։ Հռով. ժ. 2։ Գաղ. ա. 14։
Կ Թուղ. գ. 2, 13, 18։ Գլ. ժը. 18։
Հ Գլ. ժե. 20, 29։
Ձ Գլ. իգ. 18։
Ղ Թուղ. գ. 13։
Ճ Գլ. իգ. 18։
Մ Գլ. իգ. 21։
Յ Գլ. իգ. 5, 6։
Ն Գլ. ի. 4։
Շ Գլ. իգ. 21։
Ո Գլ. իգ. 27։ իդ. 7։
Չ Հմր. 11։ Գլ. ի. 22։

միւսը ուրիշ կերպ բան կը կանչուըռատէին. իսկ երբ չկրցաւ այն չփոթութենէն ստոյգը դիտնալ, հրաման ըրաւ որ զանիկա բերդը տանին։
35 Ու երբ սանդուխը հասաւ, այնպէս պատահեցաւ որ զինուորները վեր վերցնեն զանիկա, ժո-
36 ղովուրդին բռնութեանը համար. Վասն զի ժողովուրդին բազմութիւնը ետևէն կ'երթար, ու
37 կ'ըսէին, Վերցուր առիկա։ Ու երբ Պօղոս բերդը մտնելու վրայ էր, հազարապետին ըսաւ, Արդեօք կարելի՞ է որ քեզի բան մը խօսիմ։
38 Ան ալ ըսաւ, Յունարէն գիտե՞ս. չէ՞ որ դուն այն Եգիպտացին ես, որ այս օրերէն առաջ չորս հազար *արիկայ մարդիկ ապստամբեցու-
39 ցիր, ու անապատը հանեցիր։ Պօղոս ալ ըսաւ, Ես Հրեայ մարդ մըն եմ Կիլիկիոյ Տարսոնէն, ոչ թէ աննշան քաղաքի մը քաղաքացի, ու կ'աղաչեմ քեզի ինծի հրաման տուր որ ժողովուրդին խօսիմ։
40 Ու երբ անիկա հրաման տուաւ, Պօղոս սանդուխին վրայ կայնելով՝ "ձեռքը շարժեց ժողովուրդին, ու երբ աղէկ մը լռութիւն եղաւ, Եբրայական լեզուով խօսեցաւ անոնց, ու ըսաւ,

ԳԼ. ԻԲ

1 Պօղոս մի ըսա մինչէ կը պատմէ իր դարձի գալը, 17 և իր առաքելութեան կանչուիլը. 22 բայց հեթանոսները խօսքը ընդունին պէս՝ ժողովուրդը բարձրաձայն կ'աղաղակեն անոր դէմ, 24 հազարապետը հրաման կ'ընէ որ ծեծեն Պօղոսը. 25 բայց անիկա իր Հռովմայեցի ըլլալը յայտնելով՝ կազատի։

Մարդիկ "եղբայրներ և հայրեր, ինծի մտիկ ընէք որ հիմա ձեզի պատասխան կու-
2 տամ. (երբ լսեցին որ Եբրայական լեզուով կը
3 խօսէր իրենց, ալ աւելի լուռ կեցան. Ես անիկա ըսաւ,) Ես Հրեայ մարդ մըն եմ Կիլիկիոյ Տարսոնին մէջ ծնած, և այս քաղաքին մէջ Գամաղիէլի *ոտքը մեծցած, Ե— Ճշդութեանը պէս կրթուած, "նախանձաւոր էի Աստուծոյ, Ինչպէս այսօր դուք ա-
4 մէնդ էք։ ԸՈր այրեր ու կիներ կապելով, ու բանտերու մատնելով այս Ճամբան հալածեցի
5 մինչև ի մահ. Ինչպէս քահանայապետն ալ կը վկայէ ինծի համար, Ես բոլոր ծերակույտը. Ժորնցմէ թուղթեր ալ առնելով եղբայրներուն Դամասկոս կ'երթայի, որպէս զի հոն եղածներն ալ կապուած Երուսաղէմ բերեմ որ

*) Գ.ու. իգ. 18։ Ցովհ. ժբ. 15։ ԳԼ. իբ. 22։
Տես ԳԼ. Ե. 36։
Ցոան. սիկարեան, այսինքն, դաշնակակիցը մարգասպան
ԳԼ. Բ. 11։ իբ. 3։
ԳԼ. ժբ. 17։

——

ԳԼ. է. 2։
ԳԼ. իա. 39։ բ Կոր. ժա. 22։ Փիլ. գ. 5։
ԳԼ. Ե. 34։
Ը Օր. լգ. 3։ դ Թագ. դ. 38։ Գ.ու. ժ. 39։
ԳԼ. իգ. 5։
ԳԼ. իա. 20։ Գագ. ա. 14։
Հռով. ժ. 2։
ԳԼ. ը. 3։ իգ. 9, 10, 11։ Փիլ. գ. 6։ ա Տիմ. ա. 13։
Գ.ու. իբ. 66։ ԳԼ. գ. 5։
ԳԼ. Բ. 2։ իգ. 10, 12։
ԳԼ. Բ. 3։ իգ. 12, 13։
ԳԼ. Բ. 7։ Գաղ. ժ. 7։
ԳԼ. Բ. 17։
ա Տիմ. գ. 7։
ԳԼ. ժ. 22։

6 պատժուին։ Ու եղաւ որ երբ կ'երթայի ու Դամասկոսի մօտեցայ, կէսօրուան դէմ յանկարծակի երկինքէն մեծ լոյս մը փայլատակեց
7 իմ չորս կողմս. Ես գետինը ինկայ, ու ձայն մը լսեցի որ ինծի կ'ըսէր, Սաւուղ, Սաւուղ, ին-
8 չո՞ւ ինծ կը հալածես։ Ես ալ պատասխանեցի թէ Դուն ո՞վ ես, Տէր. ան ալ ինծի ըսաւ, Ես Յիսուս Նազովրեցին եմ, զոր դուն կը
9 հալածես։ Ուրացող անոնք որ ինծի հետ էին, լոյսը տեսան ու վախով լեցուեցան, սակայն ինծի
10 խօսողին ձայնը չլսեցին։ Ես ըսի, Ի՞նչ ընեմ, Տէր. և Տէրը ինծի ըսաւ, Ելիր գնա Դամասկոս, ու հոն քեզի պիտի ըրուցուի այն ամէն բան-
11 րուն համար, որ սահմանուած է որ ընես։ Ու երբ չէի տեսներ այն լոյսին փառքէն, ինծի հետ եղողներէն ձեռքէս բռնած՝ Դամասկոս
12 մտայ։ Ես Անանիա անուն մարդ մը, օրէնքին համեմատ աստուածավախ, ու Դամասկոս բնա-
13 կող բոլոր Հրեաներէն լաւ վկայուած, Ինծի եկաւ, ու քովս կայնելով՝ ինծի ըսաւ, Սաւուղ
14 եղբայր, վեր նայէ։ Ես ալ նոյն ժամուն վեր նայեցայ իրեն, և անիկա ըսաւ, "Մեր Հայրերուն Աստուածը առաջուընէ քեզ ընտրեց, որպէս զի իր կամքը ճանչնաս ու այն *Արդարը
15 *տեսնես, *և անոր բերնէն ձայն լսես։ *Որովհետև բոլոր մարդոց առջև անոր վկայ պիտի ըլլաս այն բաներուն համար, *զորոնք տեսար ու լսեցիր։
16 Եւ հիմա, ալ ի՞նչ կ'ուշանաս. ելիր, մկրտուէ Նու մեղքերդ լուա "*անոր անունը կանչելով։
17 Ես եղաւ որ երբ Երուսաղէմ դարձայ, ու տա-
18 ճարին մէջ աղօթք կ'ընէի, մտքի յափշտակու-
թիւն մը եկաւ վրաս, "Ես զինք տեսայ, որ ինծի կ'ըսէր, Շտապով Երուսաղէմէ ելիր, վասն զի քու ինծի համար ըրած վկայու-
19 թիւնդ պիտի չընդունին։ Ես ալ ըսի, Տէր, "իրենք գիտեն թէ ես էի որ քեզի հաւատացողները բանտը կը դնէի, "և ժողովարաննե-
20 րուն մէջ կը ծեծէի. Ու երբ քու Ստեփանոս վկայիդ արիւնը կը թափուէր, ես ինքս ալ ներկայ էի "և կամակից էի †անոր սպաննուելուն". ու զանիկա սպաննողներուն հանդերձ-
21 ները ես կը պահէի։ Ես ինծի ըսաւ, Գնա, "վասն զի ես քեզ հեռաւոր հեթանոսներուն պիտի ղրկեմ։

22 Ես անոնք մինչև այս խօսքը ականջ դրին իրեն, ետքը ձայներնին վերցուցին ու ըսին, "Այ երկրէն վերցուր աշխարհէ այդպիսի մարդը, "քանզի

ղ Մատ. ժ. 14։
Հմր. 4։ ԳԼ. բ. 3։
Մատ. ժ. 17։
ԳԼ. է. 57։
Գ.ու. ժա. 48։ ԳԼ. է. 59։ Հռով. ա. 32։
Ոմանք կ'ուզեն
ԳԼ. Բ. 15։ ժգ. 2, 46, 47։ ժբ. 6։ իգ. 17։ Հռով. ա. 5։ ժա. 13։ ժե. 16։ Գաղ. ա. 15, 16։ բ. 7, 8։ Եփես. գ. 7, 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ. Տիմ. ա. 11։

23 չվայլեր ատոր ողջ ՃՆալ։ Ու երբ կը կանչ-
ուըռտէին ու Հանդերձներն կը նետէին և փո-
24 շին դէպ ի օդը կը ցանէին, Հազարապետը
Հրաման ըրաւ որ զանիկա բերդը մտցնեն, ու
ըսաւ որ ծեծով Հարցուփորձ ընեն անոր, որպէս
զի գիտնայ Թէ ի՛նչ յանցանքի Համար անոր
25 դէմ այնպէս կը կանչուըռտէին։ Ու երբ կաշի
կապերով զինք կապեցին, Պօղոս վերակացու
Հարիւրապետին ըսաւ, ‡Արժա՞ն է ձեզի Հռով-
մայեցի ու չդատապարտուած մարդ մը ծեծել։
26 Հարիւրապետը երբ ա՛յս լսեց, գնաց Հազարա-
պետին պատմեց ու ըսաւ, ‡Ի՞նչ պիտի ընես,
27 վասն զի այս մարդը Հռովմայեցի է։ Հազարա-
պետն ալ գոյլը գնաց ու ըսաւ անոր, Ըսէ ին-
ծի, դուն Հռովմայեցի՞ ես. ան ալ ըսաւ, Այո։
28 Հազարապետը պատասխան տուաւ, Ես շատ
ստակով ձեռք բերի այս քաղաքացիութեան
իրաւունքը. և Պօղոս ըսաւ, Ես բուն ծոծր ՚ի
29 ծնած եմ։ Ու անոնք որ իրեն Հարցուփորձ պի-
տի ընէին, շուտ մը ետ կեցան իրմէ. և Հազա-
րապետն ալ վախցաւ, երբ իմացաւ Թէ Հռով-
մայեցի է, և որովհետև զանիկա կապեր էր։
30 Ու Հետեւեալ օրը ուզելով որ շիտակը
գիտնայ Թէ ի՛նչ է Հրեաներուն ըրած ամբաս-
տանութիւնը անոր դէմ, ‖արձակեց զանիկա,
և Հրաման ըրաւ որ քահանայապետները ու բո-
լոր ժողովքը մէկտեղ գան. և Պօղոսը իջեցնե-
լով՝ անոնց առջև կայնեցուց։

ԳԼ. ԻԳ

1 Երբոր Պօղոս զինք կը պաշտպաներ, 2 Անանիա կը
հրամայէ որ անոր բերնին զարնեն, 7 երկպառակու-
կը ծագի Պօղոսի դատախազներուն մէջտեղ, 11 Աստուած
կը քաջալերէ զանիկա, 12 Հրեաները Պօղոսի համար որո-
գայթ կը լարեն, 20 Հազարապետը իմանալով այս բանը,
21 փելիքս կուսակալին կը ղրկէ Պօղոսը։

Եւ Պօղոս իր աչքերը ժողովքին վրայ դար-
ձընելով՝ ըսաւ, Մարդիկ եղբայրներ, ¯ես բոլո-
րովին բարի խղճմտանքով կեանք վարեր եմ
2 Աստուծոյ առջև մինչև այսօր։ Անանիա քահա-
նայապետն ալ Հրաման ըրաւ իր քով կայնող-
3 ներուն՝ Իր անոր բերնին զարնեն։ Այն ատեն
Պօղոս ըսաւ անոր, Աստուած քեզի պիտի զար-
նէ, ծեփած պատ. և դուն նստեր ես օրէնքին
Համեմատ զիս դատելու, և ՚օրէնքէն դուրս
4 Հրամա՞ն կ՚ընես որ ինծի զարնեն։ Եւ բոլորտի-
քը կայնողները ըսին, Աստուծոյ քահանայա-
5 պե՞տը կը նախատես։ Պօղոս ալ ըսաւ, եղբայր-
ներ, ¯չէի գիտեր որ քահանայապետ է. վասն
զի գրուած է, Իշու ժողովուրդիդ իշխանին
6 դէմ չարախօսութիւն մի ըներ։ Եւ Պօղոս գիտ-
նալով որ մէկ կողմը սադուկեցիներ են ու միւս
սը փարիսեցիներ, կ՚աղաղակէր ժողովքին մէջ,
Մարդիկ եղբայրներ, ¯ես փարիսեցի եմ, փարի-
սեցիի որդի. վերջերս յարութեանը Յոյսին
7 Համար կը դատուիմ։ Ու երբ զայս ըսաւ, փա-
րիսեցւոց և սադուկեցւոց մէջ երկպառակու-
թիւն ինկաւ, և բազմութիւնը բաժնուեցաւ։
8 ¯Քանզի սադուկեցիք կ՚ըսեն Թէ յարութիւն
չկայ, և ոչ հրեշտակ, ոչ ալ Հոգի. բայց փա-
9 րիսեցիք երկուքն ալ կը դաւանին։ Եւ մեծ ա-
ղաղակ մը եղաւ. ու փարիսեցւոց կողմէն եղող
դպիրները ոտքի վրայ ելլելով՝ դէմ կը կենային
ու կ՚ըսէին, ¯Մենք այս մարդուն վրայ չարու-
թիւն մը չենք գտներ. ՚Հապա եթէ Հոգի մը
10 կամ հրեշտակ մը աստր խօսած է, *Ինչ։ Ու
երբ պղտիկը շատցաւ, Հազարապետը, վախնա-
լով որ չըլլայ Թէ Պօղոս անոնցմէ պատառուի,
զինուորներուն հրաման ըրաւ որ իջնեն զանիկա
անոնց մէջէն յափշտակեն ու բերդը բերեն։
11 Եւ Հետեւեալ գիշերը Տէրը անոր քով կայ-
նեցաւ ու ըսաւ, Քաջասիրտ եղիր, Պօղոս, վասն
զի ինչպէս Երուսաղէմի մէջ ինծի Համար վկա-
յեցիր, այնպէս պէտք է քեզի որ Հռովմայ մէջ
ալ վկայես։
12 Ու երբ առտու եղաւ, ՚Հրեաներէն ոմանք
միաբանեցան, ու ինքզինքնին անէծքի տակ
դրին՝ ըսելով որ չուտեն ու չխմեն մինչև որ
13 Պօղոսը սպաննեն։ Եւ քառասունէ աւելի էին
14 որ այս երդումը իրարու Հետ ըրին. Որոնք քա-
հանայապետներուն և ծերերուն գացին ու ը-
սին, Անէծքով անիծեցինք անձերնիս որ բան
15 մը չուտենք մինչև որ Պօղոսը սպաննենք։ Ուստի
դուք ժողովքին Հետ մէկտեղ Հազարապետին
իմացուցէք որ վաղը զանիկա ձեզի իջեցնէ, որ-
պես Թէ դուք աւելի ճիշդ քննութիւն ընել
կ՚ուզէք անոր վրայով. և մենք անոր մօտ գա-
լէն առաջ պատրաստ ենք զանիկա սպաննելու։
16 Եւ Պօղոսի քրոջ որդին երբ այս դաւաճանու-
թիւնը լսեց, եկաւ բերդը մտաւ ու Պօղոսի
17 պատմեց։ Պօղոս ալ Հարիւրապետներէն մէկը
իրեն կանչելով՝ ըսաւ, Այս պատանին Հազա-
րապետին տար, վասն զի բան մը ունի անոր ի-
18 մացնելու։ Ան ալ առաւ զանիկա և տարաւ
Հազարապետին ու ըսաւ, ‖Բանտարկեալ Պօղոս
զիս կանչեց, և աղաչեց որ այս պատանին քե-
19 զի բերեմ, ՚որ քեզի խօսելիք ունի։ Եւ Հազարա-
պետը անոր ձեռքէն բռնելով՝ մէկդի գնաց, ու
Հարցուց Թէ ի՞նչ բան ունիս ինծի իմացնելու։
20 Եւ անիկա ըսաւ, ՚Հրեաները միաբանեցան քե-
զի աղաչելու որ վաղը Պօղոսը առեանը իջե-
ցընես, որպէս Թէ կ՚ուզեն աւելի ճիշդ քննու-

ց Գլ. իա. 36։
~ Գլ. իե. 24։
‡ Գլ. ժզ. 37։
‡ Ոմանք, Նայէ ի՛նչ
‖ Ոմանք, կապերէն արձակեց

՚՚ Գլ. իդ. 16։ ա Կոր. զ. 4։ բ Կոր. ա. 12։ գ. 2։ բ Տիմ. ա. 3։ Երբ. ժգ. 18։
՚ գ Թագ. իբ. 24։ Երեմ. ե. 2։ Յովհ. ժբ. 22։
* Գնա. ժթ. 35։ բ Օր. իե. 1, 2։ Յովհ. է. 51։
՚ Գլ. իդ. 17։
՚ Նլ. իբ. 28։ Ժող. ժ. 20։ բ Գնա. բ. 10։ Յուդ. 8։
՚ Գլ. իզ. 5։ Փիլ. գ. 5։
՚ Գլ. իգ. 15, 21։ իզ. 6։ իբ. 20։
՚ Մատ. իբ. 23։ Մար. ժբ. 18։ Դտ. ե. 27։
՚ Գլ. իե. 25։ իզ. 31։
՚ Գլ. իբ. 7, 17, 18։
՚ Ոմանք, Աստուծոյ հետ չմաքառինք։
՚ Գլ. ժբ. 9։ իե. 23, 24։
՚ Հմր. 21, 30։ Գլ. իե. 3։
՚ Հմր. 12։

21 թիւն մը ընել անոր վրայով։ Բայց դուն անոնց
մտիկ չընես, վասն զի անոնցմէ քառասունէ ա-
ւելի մարդիկ դարանամուտ եղած են անոր հա-
մար, որոնք ինքզինքնին անէծքի տակ դրին որ
չուտեն ու չխմեն մինչև զանիկա սպաննեն. ու
հիմա պատրաստ են, և քու հրամանիդ կը սպա-
22 սեն։ Ահն առեն հազարապետը պատանին ճամ-
բեց, պատուիրելով թէ Մարդո՛ւ մի ըսեր որ
այս բանը ինծի իմացուցիր։
23 Եւ հարիւրապետներէն երկուքը կանչեց ու
ըսաւ, Երկու հարիւր զինուոր պատրաստեցէք,
ու եօթանասուն ձիաւոր և երկու հարիւր գե-
ղարդաւոր, որպէս զի մինչև Կեսարիա երթան
24 գիշերուան ժամը երեքին. Ու գրասաներ պատ-
րաստեցէք, որպէս զի Պօղոսը հեծցնեն ու ա-
պահովութեամբ Փելիքս կուսակալին տանին։
25 Եւ թուղթ մը գրեց այս օրինակին պէս.
26 Կղովդիոս Լիւսիաս, պատուական Փելիքս կու-
27 սակալիդ ողջոյն։ Ա.յս մարդը Հրեաներէն բըռ-
նուելր էր, և անոնցմէ սիրտ սպաննուէր, իսկ
ես զինուորներով վրայ հասած՝ ազատեցի զա-
28 նիկա, իմանալով որ Հռովմայեցի է։ Եւ նուզե-
լով պատճառը գիտնալ, որու համար ատոր
վրայ ամբաստանութիւն կ'ընէին, իջեցուցի ա-
29 տիկա անոնց ատեանը. Ջոր գտայ ամբաստան-
ուած հիրենց օրէնքին վէրաբերեալ խնդիրներու
համար, Եւ մեռնելու կամ կապուելու արժանի
30 յանցանք մը չունէր։ Ղու երբ լուր առի որ
Հրեաները այդ մարդուն համար որոգայթ պիտի
լարեն, իսկոյն քեզի ղրկեցի, Հրաման ընելով
ամբաստանողներուն ալ՝ որ քու առջեւդ խօսին
ատոր վրայով։ Ողջ եղիր։
31 Զինուորներն ալ իրենց հրամայուածին հա-
մեմատ առին Պօղոսը ու գիշերով Անտիպատ-
32 րոս տարին։ Եւ հետեւեալ օրը թողուցին ձիա-
ւորները անոր հետ երթալու, ու իրենք բերդը
33 դարձան։ Անոնք ալ Կեսարիա մտան, ու թուղ-
թը կուսակալին տուին, և Պօղոսը անոր առջեւ
34 կայնեցուցին։ Երբ †կարդաց, հարցուց թէ ո՞ր
գաւառէն է, և իմանալով որ Կիլիկիայէ է,
35 Ըսաւ, Պիտի լսեմ քեզի երբ քու ամբաստա-
նողներդ ալ գան. և հրաման ըրաւ որ զանիկա
Հերովդէսի պալատը պահեն։

ԳԼ. ԻԴ

1 Պօղոս Տէրթուղոսէ ամբաստանուած՝ 10 պատասխան
կու տայ իր վարքին և վարդապետութեանը համար։ 24
կը քարոզէ Քրիստոս կուսակալին ու անոր տիկնոջը։ 26
Կուսակալը կը յուսայ կաշառք առնել Պօղոսէ. 27 վեր-
ջապէս իր պաշտօնէն ելլելով՝ Պօղոսը կապուած կը թող-

Եւ ՚հինգ օրէ ետքը Անանիա քահանա-
յապետը ծերերուն հետ ու Տերթուղոս անուն
ճարտասանի մը հետ իջաւ. և ատոնք կուսակա-
լին իմացուցին իրենց մէքենայութիւնը Պօղոսի
2 դէմ։ Ու երբ կանչեցին զանիկա, Տերթուղոս
սկսաւ ամբաստանել ու ըսել, Որովհետեւ քու
ձեռքովդ շատ խաղաղութիւն, ու քու խնամ-
քովդ այս ազգին բաներուն սղէկ կարգադրու-
3 թիւնը կը վայելենք, Ամէն կերպով ու ամէն
տեղ բոլորովին գոհ ըլլալով, շնորհակալ ենք,
4 ով պատուական Փելիքս։ Բայց ջլլայ որ ալ
աւելի ձանձրութիւն տամ քեզի, կ'աղաչեմ որ
քու քաղցրութիւնովդ մեզի սկանչ դնես, ե
5 համառօտապէս պիտի խօսիմ։ Վասն զի մենք
այս մարդը գտանք ապականիչ և խռովարար բո-
լոր Հրեաներուն որոնք աշխարհի մէջ են, և Նա-
6 զովրեցւոց աղանդին առաջնորդ. Որ տաճարն
ալ ուզեց պղծել. զոր բռնեցինք Ու մեր օրէնքին
7 համեմատ ուզեցինք դատաստանը ընել. Բայց
Ղիւսիաս հազարապետը եկաւ մեծ բռնու-
8 թեամբ մեր ձեռքէն առաւ, Եւ Հրաման ըրաւ
որ անոր դատախազները քեզի գան, զոր դուն
քննելով՝ կարող պիտի ըլլաս տեղեկանալ այն
ամէն բաներուն, որոնց համար մենք ամբաստա-
9 նութիւն կ'ընենք ատոր վրայ։ Հրեաներն ալ
ամէնը մէկ եղած՝ ըսին թէ այդպէս է։
10 Պատասխան տուաւ Պօղոս, (երբ կուսակալը
անոր ակնարկ ըրաւ որ խօսի,) Գիտնալով որ շատ
տարիներէ հետէ դուն այս ազգին դատաւորն
ես, աւելի յոժարութեամբ ինծի վերաբերեալ
11 բաներուն համար պատասխան կու տամ. Որով-
հետեւ կրնաս գիտնալ որ ես տասներկու օրէ
աւելի չէ՝ քանի որ Երուսաղէմ ելայ Երկրպա-
12 գութիւն ընելու։ Ու զիս տաճարին մէջ մէ-
կու'ն հետ վիճաբանութիւն ընելու վրայ, կամ
բազմութիւնը մէկտեղ ժողված չգտան, ոչ ալ
13 ժողովարաններուն մէջ, Եւ ոչ քաղաքին մէջ.
ոչ ալ կրնան ապացուցանել այն բաները, ո-
րոնց համար հիմա ամբաստանութիւն կ'ընեն
14 ինծի դէմ։ Բայց զայս կը խոստովանիմ քեզի՝
թէ Հայն ճամբուն համեմատ զոր աստնք հերձ-
ուած կ'ըսեն, ես այնպէս կը պաշտեմ իմ Հայ-
րենի Աստուածս, հաւատալով այն ամէն բա-
ներուն որոնք Օրէնքին և մարգարէներուն մէջ
15 գրուած են. Ունիմ առ Աստուած, ինչպէս
աստնք ալ ակնկալութիւն ունին, որ
մեռելներու յարութիւն պիտի ըլլայ, Թէ՛ ար-
16 դարներուն և թէ՛ մեղաւորներուն։ Եւ ես այս
բանին համար կը ջանամ, որ ամէն ատեն մի-
քուր խղճմտանք ունենամ Աստուծոյ առջեւ ու

ր. 12, 15։
՚ Գլ. իա. 28։
՛ Ցովհ. ժբ. 31։
՜ Գլ. իա. 33։
՝ Գլ. իգ. 30։
՞ Հմր. 17։ Գլ. իա. 26։
՟ Գլ. իե. 8։ իբ. 17։
ՠ Տես Ամոս բ. 14։ Գլ. Թ. 2։
ա ր Տիմ. ա. 3։
բ Գլ. իգ. 22։ իբ. 23։
գ Գլ. իգ. 6։ իգ. 6, 7։ իբ. 20։
դ Դան. ժբ. 2։ Ցովհ. ե. 28։ 29։
ե Գլ. իգ. 1։

՝ Գլ. իա. 33։ իգ. 7։
՞ Գլ. իբ. 30։
՟ Գլ. ժբ. 15։ իե. 19։
ՠ Գլ. իգ. 31։
ա Հմր. 20։
բ Գլ. իգ. 8։ իե. 6։
գ Ոմանք, կուսակալը կարդաց

դ Գլ. իա. 39։
ե Գլ. իգ. 1, 10։ իե. 16։
զ Մատ. իէ. 27։ ——
է Գլ. իա. 27։
ը Գլ. իգ. 2, 30, 35։ իե. 2։
թ Գ.ու. իգ. 2։ Գլ. գ. 13։ ժգ.
20։ ԺԷ. 6։ իա. 28։ ա Պետ.

17 մարդոց առջև։ Արդ ես շատ տարիներէ ետև
հեկայ իմ ազգիս ողորմութիւններ բերելու ու
18 ընծաներ գոլո՛ս. Այսպէս քանի մը Ասիացի
Հրեաներ զիս տաճարին մէջ մաքրուած գտան,
19 ոչ բազմութիւնով և ոչ ամբոխով, Ումանց
պէտք էր առջևդ գալ ու ամբաստանութիւն
ընել, եթէ իմ վրայով ո՛եւէ բան մը ունէին։
20 Կամ թէ ատոնք իրենք թող բաեն, ինչ անի-
րաւութիւն գտան իմ վրաս, երբ առեանը
21 կայներ էի. Միայն թէ այս մէկ խօսքիս համար,
որ երբ իրենց մէջ կայներ էի, կանչեցի թէ
*Մեռելներու յարութեանը համար ես այսօր
22 ձեզմէ կը դատուիմ։ Եւ Փելիքս *ուրիշ անգա-
մի թողուց զանոնք, ևսան ալ աւելի տեղեկու-
թիւն ունէր այն ճամբուն վրայով. ու ըսաւ,
երբ Ղիւսիաս հազարապետը հո՛ իջնէ, պիտի
23 քննեմ ձեր գործը։ Եւ հարիւրապետին հրաման
ըրաւ որ զանիկա պահէ, և ընդարձակութիւն
տայ, ու իրեններէն մ՚ոչ չարգիլէ անոր ապա-
սաւորութիւն ընելէ կամ անոր քով երթալէ։
24 Եւ քանի մը օրէն ետև Փելիքս եկաւ իր
Դրուսիլա կնոջ հետ որ Հրեայ էր, ու Պօղոսը
կանչել տուաւ, և լսեց անկէ այն հաւատքին
25 համար որ Քրիստոս Յիսուսի վրայ է։ Ու երբ
անիկա արդարութեան ու ժուժկալութեան և
գալու դատաստանին վրայով կը խօսէր, Փելիքս
զարհուրելով պատասխան տուաւ, Դուն հիմա
գնա, ու երբ ժամանակ ունենամ, ես քեզ նո-
26 րէն կը կանչեմ։ Նաև յոյս ունէր որ Պօղոսի
կողմէն իրեն առակ *տրուի, անոր համար շատ
անգամ կանչել կու տար զանիկա ու անոր հետ
27 կը խօսակցէր։ Բայց երբ երկու տարի եղաւ,
Փելիքսի տեղ Պորկիոս Փեստոս եկաւ. Փելիքս
ալ Հրեաներուն շնորհք ընել ուզելով Պօղոսը
կապուած թողուց։

ԳԼ. ԻԵ

2 Հրեաները Պօղոսի դէմ ամբաստանութիւն կ՚ընեն Փեստոսի առջև։ 8 Պօղոս պատասխան կու տայ, 11 և կայսրին կը բողոքէ։ 14 Ետքը Փեստոս անոր գործը կը պատմէ Ագրիպպաս Թագաւորին, 23 և Պօղոսը անոր առջև բերել տալով, 25 կը ծանուցանէ թէ անիկա մահուան արժանի բան մը ըրած չէ։

Արդ երբ Փեստոս էր Կեսարիա գաւառը
հասաւ, երեք օրէն ետև Կեսարիայէ Երուսաղէմ
2 ելաւ։ Եւ քահանայապետը ու Հրէից գլխա-
ւորները անոր խնդրուցին էջեր ամբաստանա-
3 լութիւն Պօղոսի դէմ, Եւ կ՚աղաչէին իրեն և
շնորհք կը խնդրէին անոր դէմ, որպէս զի զա-
նիկա Երուսաղէմ բերել տայ. Քանզի որոգ-
բան կը պատրաստէին ճամբուն մէջ զանիկա
4 սպաննելու։ Բայց Փեստոս պատասխան տուաւ,
որ Պօղոս Կեսարիոյի մէջ պահուի, և որ ինք
5 շատ չանցած հոն պիտի երթայ։ Ուստի ձեզմէ
որոնք որ կարող են, ըսաւ, էնէ հետս թող լը-
նեն, Եթէ այն մարդուն վրայ յանցանք մը
կայ, թող անոր դէմ ամբաստանութիւն ընեն։
6 Եւ հոն *ութ կամ տասը օրէ աւելի չկենալով,
Կեսարիա իջաւ. ու հետեւեալ օրը առեանը
7 նստելով հրաման ըրաւ որ Պօղոսը բերեն։ Ո-
երբ անիկա եկաւ, Երուսաղէմէ իջնող Հրեա-
ները անոր բոլորտիքը կայնելով, *շատ ու ծանր
ամբաստանութիւններ կը բերէին Պօղոսի դէմ,
8 զորոնք չէին կրնար ապացուցանել. Վասն զի
Պօղոս պատասխան կու տար թէ Ես ոչ Հրեա-
ներուն օրէնքին, և ոչ տաճարին, ոչ ալ Կայս-
9 րին դէմ յանցանք մը ըրած եմ։ Բայց Փես-
տոս Ուզելով որ Հրեաներուն շնորհք ընէ, պա-
տասխան տուաւ Պօղոսի ու ըսաւ, Կ՚ուզե՞ս
Երուսաղէմ ելլել, և հոն այդ բաներուն վրա-
10 յով իմ առջևս դատուիլ։ Պօղոս ալ ըսաւ,
Կայսրին առեանը կայներ եմ, ուր պէտք է ինձի
դատուիլ. Ես Հրեաներուն անիրաւութիւն մը
11 ըրած չեմ, ինչպէս դուն ալ աղէկ գիտես։ Ընդ-
պի եթէ անիրաւութիւն մը և մահուան արժա-
նի բան մը ըրած եմ, Ես մեռնելէ չեմ քաշուիր,
բայց եթէ չկայ էմ էջ այն բաներէն մէկն ալ
որոնց համար առնք ինձի դէմ ամբաստանու-
թիւն կ՚ընեն, ո՛չ ոք կրնայ զիս առնոց շնորհել.
12 Կայսրին կը բողոքեմ։ Այն առեն Փեստոս խոր-
հըրդականներուն հետ խօսելով պատասխան
տուաւ թէ Կայսրին բողոքեցիր, Կայսրին պիտի
երթաս։
13 Եւ քանի մը օր անցնելէն ետև Ագրիպպաս
թագաւորը և Բերնիկէ Կեսարիա եկան Փես-
14 տոսը ողջունելու։ Եւ երբ շատ օրեր հոն ան-
ցուցին, Փեստոս Պօղոսի համար թագաւորին ի-
մացուց ու ըսաւ, Հո՛ մարդ մը կայ զոր Փե-
15 լիքս բանտարկուած թողուցեր է, Որուն վրա-
յով, երբ Երուսաղէմ գացի, քահանայապետ-
ները ու Հրեաներուն ծերերը իմացուցին ինձի,
և կը խնդրէին ո՛չ անոր դէմ դատապարտու-
16 թեան վճիռ գո՛լո. Որոնց պատասխան տուի
թէ Հռովմայեցւոց սովորութիւնը չէ մարդ մը
կորստեան ընծայել, մինչև ամբաստանուածը
ամբաստանողները դիմացը չունենայ, ու պի
ամբաստանութեանը պատասխան տալու պա-
17 տեհութիւն չտրուի իրեն։ Ուստի երբ անոնք
ինձի հետ հոս եկան, Ամենևին չուշացուցի,
հապա հետեւեալ օրը առեանը նստելով հրա-

ա Գլ. ժա. 29, 30։ ի. 16։ Հռով. ժե. 25։ բ Կոր. ը. 4։ Գաղ. բ. 10։
գ Գլ. իա. 26, 27։ իգ. 21։
դ Գլ. իգ. 30։ իե. 16։
ե Գլ. իգ. 6։ իը. 20։
զ Յն՚ան՚, այս բաները լսելով ուրիշ
է Գլ. ժա. 7։
ը Գլ. իէ. 3։ իը. 16։
թ Ել. իգ. 8։
ժ Յն՚ան՚, տրուի, որպէս զի զանիկա արձակէ,
ի Ել. իգ. 2։ Գլ. ժբ. 3։ իե. 9, 14։
ժա Գլ. իգ. 1։ Հմր. 15։
ժբ Հմր. 7։
ժգ Գլ. իգ. 12, 15։
ժդ Գլ. ժը. 14։ Հմր. 18։
ժե Յն՚ան՚, տասը օրէ աւելի կեանալով
ժզ Մատ. ժե. 3։ Դտ. իգ. 2, 10։ Գլ. իդ. 5, 13։
ժէ Գլ. ղ. 13։ իդ. 12։ իը. 17։
ժը Գլ. իդ. 27։
ի Հմր. 20։
ի Հմր. 25։ Գլ. ժը. 14։ իգ. 29։ իգ. 31։
ի Գլ. իգ. 32։ իը. 19։
ի Գլ. իգ. 27։
ի Հմր. 2, 3։
ի Հմր. 4, 5։
ի Հմր. 6։

18 ման ըրի որ մարդը բերին. Անոր դատախազ-
ներն ալ ներկայանալով, իմ կռահած ըրած
չանցանքներէս մէ'կն ալ չտեսան բերեր.
19 †Հապա մէկ քանի խնդիրներ ունէին անոր հետ
իրենց կրօնքին վրայ, և Յիսուս անունով մեռածի
մը վրայ, որուն համար Պօղոս կ'ըսեր թէ կենդա-
20 նի է։ Ու երբ տարակուսանքի մէջ էի այս բա-
նին քննութեանը վրայով, ըսի թէ կ'ուզե՞ս
Երուսաղէմ երթալ, և հոն այս բաներուն հա-
21 մար դատուիլ։ Բայց Պօղոս երբ բողոքեց որ
պահուի Վեհափառ Կայսրին †դիմաց երթալու,
հրամայեցի որ զինք պահեն՝ մինչև Կայսրին
22 ղրկեմ։ Եւ ‡Ագրիպպաս ըսաւ Փեստոսի, Ես ալ
կ'ուզէի այդ մարդը մտիկ ընել. ան ալ ըսաւ,
Վաղը մտիկ կ'ընես։

23 Ու հետեւեալ օրը երբ Ագրիպպաս ու Բե-
րենիկէ մեծ հանդէսով եկան, ու առեանը
մտան հազարապետներով և քաղաքին պատ-
ուաւոր մարդոցմովը մէկտեղ, Փեստոս ալ հրա-
24 ման ընելով՝ բերին Պօղոսը։ Եւ ըսաւ Փեստոս,
Ագրիպպաս արքայ, և դուք ալ բոլոր մարդիկ
որ մեզի հետ էք, տեսէք կը տեսնէք. ասոր
վրայով †Հրեաներուն բոլոր բազմութիւնը ինծի
ներկայացան Երուսաղէմի մէջ և հոս ալ, ու
կ'աղաղակէին թէ չՊէտք չէ որ ա՛լ ասիկա
25 ողջ մնայ. Բայց ես որ հասկցայ †թէ անիկա
մեռնելու արժանի բան մը ըրած չէ, ‡և ինք որ
Վեհափառ Կայսրին բողոքեց, որոշեցի որ ղրկեմ
26 զանիկա. Որու համար հաստատ բան մը չու-
նիմ գրելու իմ տէրոջս. ուստի ասիկա ձեր առ-
ջեւ բերի, և մանաւանդ քու առջեւդ, ով Ագ-
րիպպաս արքայ, որպէս զի քննութիւն ըլլալէ
27 ետեւ գրելու բան մը ունենամ. Վասն զի ինծի
անվայել կ'երեւնայ որ բանտարկեալ մը ղրկեմ,
և անոր վրայ պէտք չեղած չանձանքները չհմացնեմ։

ԳԼ. ԻԶ

2 Պօղոս Ագրիպպասի առջեւ կը պատմէ իր վարքը իր տա-
ղաւութենէն ի վեր, 12 և հրաշքով իր դարձի գալը ու ա-
ռաքելական պաշտօնին կանչուիլը։ 24 Փեստոս չհմար կը
կոչէ զՊօղոս, բայց անիկա պարկեշտութեամբ կը պատաս-
խանէ։ 28 Ագրիպպաս գրեթէ կը համոզուի քրիստոնեայ
ըլլալու։ 31 Բոլոր ժողովականները կը խոստովանին Պօղո-
սի անմեղ ըլլալը։

Եւ Ագրիպպաս ըսաւ Պօղոսի, Հրաման է
քեզի որ դուն քեզի համար խօսիս։ Այն ատեն
Պօղոս ձեռքը երկնցնելով՝ իրեն համար պա-
2 տասխան տուաւ. Հրեաներուն իմ վրաս բրած
բոլոր ամբաստանութիւններուն համար, ով

Ագրիպպաս արքայ, ես զիս երանելի կը սեպեմ,
որ այսօր քու առջեւդ պատասխան պիտի տամ.
3 Մանաւանդ որ դուն Հրեաներուն բոլոր սովորու-
թիւնները և խնդիրները աղէկ գիտես, անոր հա-
մար կ'աղաչեմ որ երկայնմտութեամբ ինծի մտիկ
4 ընես։ Արդ իմ մանկութենէս ի վեր իմ ինչպէս
ապրելուս, սկիզբէն Երուսաղէմ իմ ազգիս մէջ
5 ըլլալով, բոլոր Հրեաները տեղեակ են։ Քանզի
առաջուընէ ի վեր զիս գիտեն, (եթէ ուզեն
վկայել,) որ մեր կրօնքին ամենէն զգուշաւոր
6 ճամբուն պէս՝ փարիսեցի ապրեր եմ. Ես հի-
մա ոտքերուս եղած †խոստմունքին յոյսին համար.
7 Որու, †մեր տասներկու ցեղը անդադար էգի-
շեր ու ցորեկ պաշտելով, ‡կը յուսան հասնիլ.
եւ այս յոյսին համար Հրեաներէն կ'ամբաս-
8 տանուիմ, ով Ագրիպպաս արքայ։ †Ինչ. չհա-
ւատալո՞ւ բան կ'երեւնայ ձեզի թէ Աստուած
9 մեռելները կը յարուցանէ։ Ես ինքս ալ ինծի
պարտք կը սեպէի Յիսուս Նազովրեցիի անուան
10 դէմ շատ բաներ ընել. †Ջոր ըրի ալ Երուսա-
ղէմի մէջ, և †քահանայապետներէն իշխանու-
թիւն առած՝ սուրբերէն շատերը բանտարկեցի,
ու անոնց սպաննուած ատեներ հաւանութիւն
11 տուի։ ‡Եւ բոլոր ժողովարաններուն մէջ շատ
անգամ զանոնք պատժելով՝ կը բռնադատէի
որ հայհոյեն, և անոնց դէմ աստիկ կատղած՝
12 մինչև օտար քաղաքները կը հալածէի։ †Այս-
պէս երբ Դամասկոս ալ կ'երթայի, քահանա-
յապետներէն իշխանութիւն ու հրաման առած,
13 կէսօրուան ատեն ճամբուն վրայ, ով արքայ,
երկինքէն լոյս մը տեսայ արեւին լուսաւորու-
թենէն աւելի՝ բոլորտիքս ծագած, նաև անոնց
14 բոլորտիքը որոնք ինծի հետ կ'երթային։ Ու երբ
մենք ամենս գետինը ինկանք, ձայն մը լսեցի որ
Եբրայական լեզուով ինծի կ'ըսէր, Սաւուղ,
Սաւուղ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես. դժուար
15 բան է քեզի խթանի դէմ կնց զարնել։ Ես ալ
ըսի, Դուն ո՞վ ես, Տէր. և անիկա ըսաւ, Ես
16 եմ Յիսուս զոր դուն կը հալածես. Բայց երթ
ու ոտքիդ վրայ կայնէ. վասն զի ասոր հա-
մար քեզի երեւցայ, †որ քեզ ձեռք առնեմ
պաշտօնեայ և վկայ ընելու այն բաներուն զո-
րոնք տեսար, ու այն բաներուն որոնցմով պա-
17 տի երեւնամ քեզի, ‡քեզ ազատելով այդ ժո-
ղովուրդէն ու հեթանոսներէն, †որոնց հիմա
18 քեզ կը ղրկեմ, †Անոնց աչքերը բանալու,
խաւարէն լոյսի, ու Սատանայի իշխանութե-
նէն Աստուծոյ դարձնելու, †որպէս զի անոնք

† Գլ. ԺԸ. 15։ խդ. 29։
† Յոյն. քննութեանը
‡ Գլ. Թ. 15։
§ Հմր. 2, 3, 7։
¶ Գլ. խբ. 22։
# Գլ. խգ. 9, 29։ խզ. 31։
†† Հմր. 11, 12։

—

— Գլ. խբ. 3։ խգ. 6։ խդ. 15, 21։ Փիլ. գ. 5։
† Գլ. խգ. 6։
‡ Մն. գ. 15։ իբ. 18։ խզ. 4։ խթ. 10։ բ Օր. ԺԸ. 15։ բ Թագ. է. 12։ Յով. ՃԼԲ. 11։ Նա. գ. 2։ է. 14։ Թ. 6։ ժ. 10։ Երեմ. խգ. 5։ լդ. 14, 15, 16։ Եզեկ. լդ. 23։ լե. 24։ Դան. Թ. 24։ Մխ. է. 20։ Գլ ԺԳ. 32։ Հռով. Ժե. 8։ Տիտ. բ. 13։
†† Յակ. ա. 1։
‡‡ Դտ. բ. 37։ ա Թես. գ. 10։ ա Տիմ. ե. 5։
§§ Փիլ. գ. 11։
¶¶ Յովհ. ԺԸ. 2։ ա Տիմ. ա. 13։
Գլ. բ. 3։ Գաղ. ա. 13։
*** Գլ. Թ. 14, 21։ իբ. 5։
††† Գլ. իբ. 19։
‡‡‡ Գլ. Թ. 3։ իբ. 6։
§§§ Գլ. իբ. 15։
¶¶¶ Գլ. իբ. 21։
Ես. լե. 5։ իբ. 7։ Դտ. ա. 79։ Յովհ. ը. 12։ բ Կոր. դ. 4։ Եփես. ա. 18։ ա Թես. ե. 5։
**** բ Կոր. գ. 14։ Եփես. գ. 18։ ե. 8։ Կող. ա. 13։ ա Պետ. բ. 9, 25։
†††† Դտ. ա. 77։

մեղքերու թողութիւն առնեն, ևս աուրբերուն
հետ Նմանակից ըլլան ինծի հաւատալով։
19 Ուստի, Ագրիպպաս արքայ, այն երկնային տե-
20 սիլքին անհնազանդ չեղայ ես. Հապա առաջ
Դամասկոս ու Երուսաղէմ եղողներուն, և բո-
լոր Հրէաստանի երկիրը ու հեթանոսներուն
քարոզեցի որ ապաշխարեն ու Աստուծոյ դառ-
նան. ԵՒև ապաշխարութեան արժանաւոր գոր-
21 ծեր գործեն։ Ասյս պատճառաւ Հրեաները զիս
տաճարին մէջ բռնեցին, և կը ջանային որ
22 սպաննեն։ Սակայն Աստուծմէ օգնութիւն հաս-
նելով մինչև այսօր ողջ մնացի՝ պզտիկի ու մե-
ծի վկայութիւն տալով, բան մը չգրուցելով
այն բաներէն դուրս՝ զորոնք Մարգարէները և
23 Մովսէս խօսեցան թէ պիտի ըլլային. Թէ
Քրիստոս պիտի չարչարուէր, ԵՒև թէ անիկա ա-
մենէն առաջ մեռելներէն յարութիւն առած՝
Լոյս պիտի քարոզէր ժողովուրդին ու հեթա-
նոսներուն։

24 Եւ քանի որ անիկա այսպէս պատասխան
կուտար իրեն համար, Փեստոս բարձր ձայնով
մը բաւ, Կնիք խելագարիս, Պօղոս. շատ կարդա-
25 ցողութիւնդ քեզ կը յիմնարեցնէ։ Պօղոս ալ
ըսաւ, Ես չեմ խելագարիր, ով պատուական
Փեստոս, հապա ճշմարտութեան և զգաստու-
26 թեան խօսքեր կը դրուցեմ։ Քանզի այս բաները
թագաւորը գիտէ, որուն առջև ես ալ համար-
ձակ կը խօսիմ. քանզի չեմ կարծեր թէ ասոնց-
մէ բան մը անկէ ծածկուած ըլլայ, վասն զի
27 այս բանը անկիւնի մը մէջ եղած չէ։ Մարգա-
րէներուն կը հաւատա՞ս, Ագրիպպաս արքայ.
28 գիտեմ որ կը հաւատաս։ Եւ Ագրիպպաս ըսաւ
Պօղոսի, Քիչ մնաց որ զիս համոզես Քրիստոն-
29 եայ ըլլալու։ Պօղոս ալ ըսաւ, Աստուծմէ կը
խնդրեմ որ թէ՛ քիչով և թէ՛ շատով, ոչ թէ
միայն դուն, հապա ամէնն ալ որոնք այսօր ինծի
կը լսեն, այնպէս ըլլան ինչպէս ես եմ, այս
կապերէն զատ։

30 Ետքի վրայ ելաւ թագաւորը և կուսակալը
ու Բերնիկէ, և անոնք որ իրենց հետ նստեր
31 էին։ Ու դուրս ելլելէ ետև, իրարու հետ խո-
սեցան ու ըսին թէ Այս մարդը մեռնելու կամ
32 կապուելու արժանի բան մը չըներ։ Ագրիպպաս
ալ Փեստոսի ըսաւ, Կարելի էր այս մարդը ար-
ձակել, Եթէ Կայսրին բողոքած չըլլար։

ԳԼ. ԻԷ

Երբ որոշուեցաւ որ նաւով Իտալիա եր-
թանք, Պօղոս և ուրիշ քանի մը կապուածներ
յանձնեցին հարիւրապետի մը, որուն անունը
2 Յուլիոս էր, Սեբաստեան գունդէն։ Եւ Ադրա-
միտտացի նաւ մը մտնելով ճամբայ ելանք, ու
Ասիայի կողմերէն պիտի նաւէինք. Թեսաղոնի-
կէէ եղող Արիստարքոս Մակեդոնացի ալ մեզի
3 հետ էր։ Եւ հետևեալ օրը Սիդոն իջանք. և
Յուլիոս մարդասիրութիւն ցուցնելով Պօղոսի,
Հրաման տուաւ որ բարեկամներուն երթայ ու
4 գարման գտնէ։ Եւ անկէ ելլելով Կիպրոսի վարի
կողմէն նաւեցինք հովին դէմ ըլլալուն համար։
5 Ետքը Կիլիկիայի ու Պամփիւլիայի ծովուն մէջ-
տեղէն նաւելով Լիկիոյի Միւռա քաղաքը իջանք։
6 Եւ հարիւրապետը հոն Աղեքսանդրացի նաւ մը
գտնելով, որ Իտալիա կ'երթար, մեզ անոր մէջ
7 մտցուց։ Եւ շատ օրեր կամաց կամաց նաւելով՝
հազիւ թէ Կնիդոսի քովերը հասանք. և հովը
մեզի դէմ ըլլալով՝ Կրետէի վարի կողմէն Սաղ-
8 մոնայի քովէն նաւեցինք։ Եւ դժուարաւ անկէ
անցնելով՝ տեղ մը եկանք, որ Գեղեցիկ նաւա-
հանգիստ կ'ըսուէր, որուն մօտ էր Ղասեա
քաղաքը։

9 Ու երբ շատ ժամանակ անցաւ, և նաւին
ճամբայ ելլելն ալ վտանգաւոր էր, Ծոմին ա-
ռեն ալ արդէն անցած ըլլալով, Պօղոս խրատ
10 կու տար, Եւ կ'ըսէր անոնց, Մարդիկ, ես կը
տեսնեմ որ այս նաւին ճամբայ ընելը տառա-
պանքով ու շատ վնասով պիտի ըլլայ, ոչ թէ
միայն բեռին ու նաւին՝ հապա մեր անձերուն
11 ալ։ Բայց հարիւրապետը աւելի նաւապետին
և նաւավարին մտիկ կ'ընէր՝ քան թէ Պօղոսի
12 խօսքերուն։ Ու որովհետև այն նաւահանգիստը
յարմար չէր ձմեռը հոն ապրելու, շատերը խոր-
հեցան անկէ երթալ, որ թերևս կարող ըլլան
Փիւնիկէ հասնիլ ու ձմեռը հոն կենալ, որ
Կրետէի նաւահանգիստ մըն է, ու դէպ ի հա-
13 րաւ և արևմտեան հիւսիս կը նայի։ Ու երբ
հարաւային մեղմ հով մը փչեց, կարծելով թէ
իրենց դիտաւորութեանը հասեր են, ճամբայ
14 ելան ու Կրետէի քովերէն կ'անցնէին։ Եւ շատ
ատեն չանցած՝ մրրկալից հով մը ելաւ անոր
15 դէմ, որ Եւրակիւկլոն կ'ըսուի։ Երբ նաւը յա-
փըշտակուեցաւ և հովին դէմ չկրցաւ դիմա-
նալ, թող տուած կ'երթայինք կու գայինք.
16 Եւ դէպ ի փոքր կղզիի մը եանի կողմը դիմե-
լով, որ Կղօդա կ'ըսուէր, հազիւ կրցանք մա-
17 կոյկը բռնել. Զոր առին ու օգնութիւններ
գործածելով՝ նաւը տակէն կապեցին. և վախ-
նալով որ չըլլայ թէ Յորձանուտը իյնան, առա-

3 Գլ. բ. 32։
4 Եփես. ա. 11։ Կող. ա. 12։
5 Գլ. Բ. 20, 22, 29։ Ժա. 26։ Ժգ. Ժգ. Ժզ. Ժէ. Ժը. ԺԲ. բ. և հաւ։
6 Մատ. գ. 8։
7 Գլ. իա. 30, 31։
8 Գ.Օր. իզ. 27, 44։ Գլ. իզ. 14։ իը. 23։ Հռով. գ. 21։
9 Յոմհ. Ե. 46։
10 Գ.Օր. իզ. 26, 46։
11 ա Կոր. Ժէ. 20։ Կող. ա. 18։ Յայտ. ա. 5։
12 Գ.Օր. բ. 32։
13 ղ Թագ. Թ. 11։ Յոմհ. Ժ. 20։ ա Կոր. ա. 23։ բ. 13, 14։ դ. 10։
14 ա Կոր. Ե. 7։
15 Ո՛մանք, Եւ երբ այս բաները ըսաւ, ատկի
16 Գլ. իգ. 9, 29։ իե. 25։
17 Գլ. իե. 11։
18 Գլ. իե. 12, 25։
19 Գլ. ԺԲ. 29։
20 Գլ. իզ. 23։ իը. 16։
21 Գ.Օր. իզ. 27, 29։
22 Ո՛մանք, ծանծաղուտը

գաստը իջեցուցած՝ այնպէս կ'երթային ու
18 կու գային։ Եւ որովհետեւ առաւիկ ալէկոծու-
թեան մէջ էինք, հետեւեալ օրը բեռները դուրս
19 նետեցին։ Ու երրորդ օրը Ինաւին գործիքները
20 ձեռքովնիս դուրս նետեցինք։ Ու երբ շատ օրեր
ոչ արեւ ոչ ալ աստղերը կ'երեւնային, եւ փոթո-
րիկը քիչ չէր մեր վրայ, ալ բոլորովին մեր ա-
21 զատուելու յոյսը վերցաւ։ Եւ որովհետեւ շատ
օրերէ ի վեր անօթի էին, այն ատեն Պօղոս ա-
նոնց մէջ կայնելով՝ ըսաւ, Ով մարդիկ, պէտք էր
ձեզի որ ինծի մտիկ ընէիք ու Կրետէէ չելլէիք,
22 եւ այս տառապանքը ու վնասը չքաշէիք։ Ու
հիմա ձեզ կը յորդորեմ որ սիրտ առնէք,
քանդի ձեզմէ մէկո՛ւն անձին վնաս մը պիտի
23 չըլլայ, բայց միայն նաւին. Վ'ասն զի այս գի-
շեր երեւցաւ ինծի հրեշտակը այն Աստուծոյն,
24 որուն եմ ես եւ ես ալ զոր կը պաշտեմ, Եւ ըսաւ,
Մի վախնար, Պօղոս, Կայսրին դիմաց պէտք է
որ ելլես դուն. և ահա Աստուած քեզի շնոր-
հեց այն ամէնը, որոնք քեզի հետ նաւին մէջ
25 են։ Ուստի, մարդիկ, սիրտ առէք, Վ'ասն զի ես
կը հաւատամ Աստուծոյ՝ որ այսպէս պիտի ըլ-
26 լայ, ինչպէս ինծի պրուցուեցաւ. Միայն թէ
պէտք է որ Կղզի մը իյնանք։
27 Ու երբ տասնըչորսերորդ գիշերն էր որ Ադ-
րիական ծովուն մէջ կը տարուբերէինք, կէսգի-
շերին նաւավարները կը կարծէին թէ երկրի մը
28 մօտեցեր են. Եւ գնատակը ձգելով՝ քսան գրկա-
չափ գտան. ու քիչ մըն ալ յառաջ երթալով
նորէն ձգեցին, և տասնըհինգ գրկաչափ գտան.
29 Ու վախնալով որ չըլլայ թէ քարոտ տեղեր իյ-
նան, ետեւի կողմէն չորս խարիսխ ձգեցին, և
30 առաւօտ ըլլալուն կը փափաքէին։ Իսկ նաւավար-
ները նաւէն փախչիլ ուզելով՝ մակոյկը ծովը ի-
ջեցուցին, պատճառելով որպէս թէ առջեւի
31 կողմէն ալ խարիսխներ պիտի ձգեն։ Բայց Պօ-
ղոս բաւ Հարիւրապետին ու զինուորներուն,
Եթէատոնք նաւին մէջ չկենան՝ դուք չէք
32 կրնար ազատիլ։ Այն ատեն զինուորները մա-
կոյկին չուաններըկտրեցին, և թողուցին որ
33 դուրս իյնայ։ Ու երբ առաւօտ ըլլալու վրայ էր,
Պօղոս կ'աղաչէր ամէնուն որ կերակուր ուտեն,
ըսելով, Այսօր տասնըչորս օր է որ դուք ապա-
սելով անօթի մնացեր էք, ու բան մը կերած
34 չէք. Ուստի կ'աղաչեմ ձեզի որ կերակուր ու-
տէք, վասն զի այս ալ ձեր ազատութեանը հա-
մար է. Քանզի ձեզմէ մէկո՛ւն գլխէն մազ մը
35 պիտի չկորսուի։ Եւ այսպէս ըսելով՝ հաց առաւ,
ու Աստուծմէ գոհացաւ, և
36 կարելով սկսաւ ուտել։ Եւ ամէնն ալ սիրտ
37 առին, ու իրենք ալ կերակուր կերան։ Եւ նա-
ւին մէջ ամէնս երկու հարիւր եօթանասունը-
38 վեց հոգի էինք։ Երբ կշտացան կերակուրով,
նաւը թեթեւցուցին՝ ցորենը ծովը թափելով։
39 Ու երբ առաւօտ եղաւ, ցամաքը չէին ճանչ-
նար, միայն թէ ծոց մը կը նշմարէին որ ծովե-
ղերք ունէր, ու կը խորհէին որ եթէ կարելի է
40 նաւը անոր մէջ մխեն։ Եւ խարիսխները կտրելով՝
ծովը ձգեցին, ու ղեկերուն կապերը թուլցու-
ցին, և առաջատը հովին բանալով՝ դէպ ի այն
41 ծովեղերքը կ'երթային։ Եւ այնպիսի տեղ մը
լայնալով որուն երկու կողմը ծով էր, նաւը
նատեցուցին. և նաւին առջեւի կողմը խրելով՝
անշարժ մնաց, ու ետեւի կողմը ալիքներուն
42 ատակութենէն կը քակուէր։ Զինուորներն ալ
խորհուրդ ըրին որ կապուածները սպաննեն, որ
43 չըլլայ թէ մէկը լողալ ու փախչի։ Բայց հարիւ-
րապետը, որ Պօղոսը ազատել կ'ուզէր, արգի-
լեց զանոնք այն խորհուրդէն, և հրամայեց որ-
թէ որոնք որ կրնան լողալ, թող անոնք առաջ
44 նետուին ու ցամաքը ելլեն. Եւ մնացածները,
ոմանք տախտակներով և ոմանք նաւին ա-
յլեւ բաներովը. և այսպէս Եամէնը ազատեցան, ցա-
մաք ելան։

ԳԼ. ԻԸ

1 Պօղոս և իր ընկերները նաւաբեկութենէն ետքը մար-
դասիրութիւն կը տեսնեն բարբարոսներէն։ 5 Իժ մը
Պօղոսի ձեռքը կը բռնէ, բայց չվնասեր։ 8 Պօղոս շատ հի-
ւանդներ կը բժշկէ կղզիին մէջ. 11 Ճամբայ կ'ելլէ Հռոմ
երթալու. 17 կ'իմացնէ Հրեաներուն իր գալուն պատճա-
ռը. 24 իր քարոզութիւնով ոմանք կը հաւատան Քրիս-
տոսի, ոմանք ալ չեն հաւատար. 30 այսու ամենայնիւ
երկու տարի կը քարոզէ Հռովմայ մէջ։

Ու երբ ազատեցան, դիտցան որ այն
կղզիին անունը Մելիտէ էր. Եւ բարբարոսները
2 քիչ մարդասիրութիւն չցուցուցին մեզի. Վ'ասն
զի կրակ վառեցին, և մեզ ամէնս ալ ընդու-
նեցին՝ մեր վրայ հասած անձրեւին համար ու
3 ցուրտին համար։ Ու երբ Պօղոս շատ մը խոս-
ժովեց և կրակին վրայ դրաւ, տաքութենէն
4 իժ մը ելաւ, անոր ձեռքը բռնեց։ Բարբարոս-
ներն ալ երբ այն գազանը տեսան անոր ձեռ-
քէն կախուած՝ իրարու կ'ըսէին, Անշուշտ ա-
սիկա մարդասպան մըն է, որ թէպէտ ծովէն
ազատեցաւ, Բայց իրաւունքը թող չտուաւ որ
5 ապրի։ Իսկ անիկա գազանը կրակին մէջ թօթ-
6 ուելով՝ էնրեն ձեսս մը չեղաւ։ Ու անոնք կը
սպասէին որ անիկա ուռենայ, կամ յանկարծա-
կի մեռած իյնայ. բայց երբ շատ մը սպասեցին,
ու տեսան որ իրեն վնաս մը չեղաւ, կարծիքնին
7 փոխելով՝ Կ'ըսէին թէ աստուած մըն է։ Եւ
այն տեղին բոլորտիքը կղզիին գլխաւոր մար-
դուն ագարակները կային, որուն անունը Պուպ-
ղիոս էր, որ մեզ ընդունեց և երեք օր հիւրա-
8 սիրութեամբ իրեն քով պահեց։ Ու եղաւ որ

Ե Ծննդ. ա. 5։
Զ Գլ. իգ. 11։
Է Դան. գ. 16։ Հռոմ. ա. 9։ բ Տիմ. ա. 3։
Ը Դտ. ա. 45։ Հռոմ. դ. 20։ 21։ բ Տիմ. ա. 12։
Թ Գլ. իբ. 1։
Ժ գ Թագ. ա. 52։ Մատ. ժ. 30։ Դտ. ժբ. 7։ իա. 18։
Ի ա Թագ. ք. 13։ Մատ. ժե. 36։ Մարկ. բ. 6։ Ծովհ. գ. 11։ ա Տիմ. դ. 3, 4։
Լ բ Կոր. ժա. 25։
Խ Հմր. 22։
Ծ Գլ. իե. 26։
Կ Հռոմ. ա. 14։ ա Կոր. ժգ. 11։ Կող. գ. 11։
Հ Մարկ. ժգ. 18։ Դտ. ժ. 19։
Ձ Գլ. ժգ. 10։

Պողպիոսի հայրը ջերմով և թանչքով հիւանդացած պառկած էր. ու Պօղոս անոր քով մնաւ, և Հաղօթք ընելով՝ ձեռքերը անոր 9 վրայ դրաւ ու բժշկեց զանիկա։ Ու երբ ասիկա եղաւ, ուրիշ հիւանդներ, որոնք այն կղզիին 10 մէջ էին, կու գային և կը բժշկուէին. Որոնք շատ Հպատիւներով ալ մեզ պատուեցին, ու մեր երթալու ատենը պէտք եղած բաները տուին։

11 Ես երեք ամիսէն ետև Աղէքսանդրացի նաւով մը ձմրայ ելանք, որ ձմեռը այն կղզին անցուցեր էր, ու Դիոսկուրացւոց նշանը ունէր։ 12 Ես Սիրակուսա իջնելով՝ երեք օր հոն կեցանք։ 13 Անկէ ալ պտոյտ մը ընելով՝ Հռեգիոն հասանք. և մէկ օրէն ետև երբ հարաւ փչեց, երկրորդ 14 օրը Պատիողս եկանք։ Ու հոն եղբայրներ գտանք, որոնք աղաչեցին որ եօթը օր իրենց քով մնանք. ու ետքը Հռոմ ելանք։ Ես անկէ եղբայրները, երբ մեր վրայով լսեցին, մեզ դիմաւորելու ելան մինչև Ապիհոսի վաճառանոցը ու Երեք պանդոկները. և Պօղոս զանոնք տեսնելով՝ գոհութիւն տուաւ Աստուծոյ և սիրտ առաւ։

16 Ու երբ Հռոմ մտանք, հարիւրապետը կապուածները զօրապետին յանձնեց. Բայց Պօղոսի հրաման եղաւ որ իր պահապան պինուորին հետ 17 զատ կենայ։ Ու եղաւ որ երեք օրէն ետև անիկա Հրէից դիւաւորները կանչեց. ու երբ մէկտեղ եկան, ըսաւ անոնց, Մարդիկ եղբայրներ, Ես ժողովուրդին կամ Հայրենական սովորութիւններու դէմ բան մը չըրած, Երուսաղէմէ կապուած՝ Հռովմայեցւոց ձեռքը մատնուեցայ. 18 Որոնք երբ զիս քննեցին, ուզեցին որ արձակեն, վասն զի իմ վրաս մեռնելու յանցանք մը չկար։ 19 Բայց երբ Հրեաները հակառակ կեցան, ստիպեց եղաւ որ կայսրին բողոքեմ, ոչ թէ իմ ազգիս դէմ ամբաստանութիւն մը ունեցողի պէս։ 20 Ուստի այս պատճառաւ աղաչեցի որ ձեզ տես-

նեմ ու ձեզի խօսիմ. վասն զի Իսրայէլի յոյսին համար ես ձայս շղթան վրաս ունիմ։ 21 Անոնք ալ ըսին իրեն, Մենք քու վրայովդ Հրէաստանէ ոչ թուղթեր առինք, և ոչ եղբայրներէն մէկը հոս գալով՝ քու վրայովդ չար- 22 բառութիւն մը պատմեց կամ խօսեցաւ։ Բայց կ'ուզուչենք որ քեզմէ լսենք թէ դուն ի՞նչ միտքի վրայ ես. վասն զի մենք այդ աղանդին վրայով տեղեկացած ենք՝ որ ամէն տեղ սոսկ 23 դէմ կը խօսին։ Ու օր մը որոշելով անոր, շատերը անոր գացին իր բնակած տեղը, հորոնց Աստուծոյ թագաւորութիւնը կը ծանուցանէր վկայութիւնով, և կը համոզէր զանոնք Յիսուսի վրայով Մովսէսի օրէնքէն ու մարգարէներէն՝ 24 իրէն՝ առաւօտեն մինչև իրիկուն։ Ես ոմանք կը հաւատային բաներուն, և ոմանք չէին հաւատար։ 25 Եւ իրարու հետ չհամաձայնած՝ գացին, երբ Պօղոս խօսք մը ըսաւ, Թէ Հոգին Սուրբ ազէկ խօսեցաւ մեր Հայրերուն, Եսայի մարգարէին ձեռքով, Եւ ըսաւ, 26 Գնա այս ժողովուրդին ու ըսէ, Լսելով պիտի լսէք՝ ու չիմանաք, և տեսնելով պիտի տեսնէք՝ ու չտեսնէք. Վասն զի այս ժողովուրդին սիրտը թանձրացաւ, և իրենց ականջներով ծանր լսեցին, ու աչքերնին գոցեցին, որ չըլլայ թէ իրենց աչքերով տեսնեն, ու ականջներով լսեն, և սիրտերով իմանան, ու դարձի գան, և ես բժշկեմ զանոնք։ 28 Ուստի յայտնի ըլլայ ձեզի որ Աստուծոյ փրկութիւնը Հեթանոսներուն ղրկուեցաւ, և անոնք 29 մտիկ պիտի ընեն։ *Ու երբ զայս ըրաւ, Հրեաները դուրս ելան, շատ վիճաբանութիւն ունենալով իրենց մէջ։*

30 Ես լման երկու տարի իր վարձքով բռնած 31 տունը կեցաւ։ Ես իրեն եկողներուն ամէնը կ'ընդունէր։ 32 Կը քարոզէր Աստուծոյ թագաւորութիւնը, և Տէր Յիսուս Քրիստոսի վրայով առանց արգիլուելու կը սորվեցնէր ամենայն համարձակութեամբ։

ե Ցակ. ե. 14, 15։
զ Մար. գ. 5։ ե. 32։ ժզ. 18։ Ղու. գ. 41։ Գլ ժք. 11, 12։ ա Կոր. ժբ. 9, 28։
է Մատ. ժե. 6։ ա Տիմ. ե. 17։
ը Գլ. իդ. 25։ իե. 3։
թ Գլ. իդ. 12, 13։ իե. 8։
ժ Գլ. իա. 33։
ի Գլ. իբ. 24։ իդ. 10։ իե. 8։ իզ. 31։
լ Գլ. իե. 11։
խ Գլ. իզ. 6, 7։
ծ Գլ. իզ. 29։ Եփե. գ. 1։ գ. 1։ գ. 20։ բ Տիմ. ա. 16։ բ. 9։ Փիլիմ. 10, 13։
կ Ղու. բ. 34։ Գլ. իդ. 5, 14։ ա Պետ. բ. 12։ դ. 14։
հ Ղու. իդ. 27։ Գլ. ժե. 3։ ժք. 8։
ձ Տես Գլ. իզ. 6, 22։
ղ Գլ. ժդ. 4։ ժե. 4։ ժք. 9։
ճ Ես. գ. 9։ Երեմ. ե. 21։ Եզեկ. ժբ. 2։ Մատ. ժդ. 14, 15։ Մար. գ. 12։ Ղու. ը. 10։ Ցովհ. ժբ. 40։ Հռոմ. ժա. 8։
մ Մատ. իա. 41, 43։ Գլ. ժդ. 46, 47։ ժբ. 6։ իբ. 21։ իզ. 17, 18։ Հռոմ. ժա. 11։
յ Գլ. դ. 31։ Եփե. գ. 19։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ՀՌՈՎՄԱՑԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Պօղոս առաքեալ կը ծանուցանէ Հռովմայեցիներուն իր առաքելական պաշտօնին կանչուիլը, 9 նաև իր սրտին փափաքը անոնց երթալու. 16 և թէ ի՛նչ է իր քարոզած աւետարանը ու աւետարանին յայտնացած արդարութիւնը. 18 թէ Աստուած բարկացած է ամէն անօրէն մեղքի դէմ, 21 և թէ հեթանոսներուն մեղքերը ի՛նչ են.

1 Պօղոս, Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ, ¤առաքեալ կոչուած, Աստուծոյ աւետարանին
2 համար Բօրոշուած, (Որ հաւաջուբնէ իր մարգարէներուն ձեռքով սուրբ գիրքերով
3 †խոստացաւ,) Իր Որդւոյն մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի վրայով, որ համարմնի կողմանէ ՂԴա-
4 ւիթի սերունդէն եղաւ, Որ Հոգիին կողմանէ Որդի Աստուծոյ յայտնուեցաւ ‡զօրութեամբ՝ մեռելներէն յարութիւն առնե-
5 լով. Որով Ը շնորհք և առաքելութիւն առինք՝ ÞՀաւատքի հնազանդութեան համար բոլոր ազ-
6 գերուն մէջ, Ըանոր անուանը համար. Որոնց մէջ դուք ալ Յիսուս Քրիստոսի կանչուած-
7 ներն էք. Ձեր ամէնուն որ Հռովմայ մէջ էք, Աստուծոյ սիրելիներուդ, Ըսուրբ ըլլալու կան-
չուածներուդ, Էշնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ։
8 Նախ ÞԿը գոհանամ իմ Աստուծմէս Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով ձեր ամէնուն համար, որ
Ձեր հաւատքը բոլոր աշխարհ կը պատմուի։
9 Քանզի հակառակ է ինծի Աստուած, Ոզոր ես կը պաշտեմ իմ Հոգիովս անոր Որդւոյն աւետա-
10 րանին մէջ, ՂԹէ ի՛նչպէս անդադար ձեզ կը յիշեմ, ամէն ատեն իմ աղօթքներուս մէջ
Ձխնդրելով որ թերևս անգամ մը ՛Աստուծոյ կամքովը ինծի յաջողութիւն մը ըլլայ ձեզի
11 գալու։ Քանզի կը փափաքիմ ձեզ տեսնել, ՛որ ձեզի հոգեւոր շնորհք մը հաղորդեմ, որպէս զի
12 հաստատուիք. Ա յսինքն Ձձեզի հետ ես ալ միւթարակից ըլլամ իմ ու ձեր փոխադարձ հա-
13 ւատքին միջոցով։ Սակայն չեմ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք, եղբայրներ, Որ շատ անգամ ուզե-
ցի գալ ձեզի, (և ¤մինչև հիմա արգիլուեցայ,) Որպէս զի ձեր մէջ ալ պտուղ մը ունենամ.
14 ինչպէս ուրիշ հեթանոսներուն մէջ ալ։ Յոյներուն ու Բարբարոսներուն, իմաստուններուն
15 ու անմիտներուն ալ ¤պարտական եմ։ Ուստի որչափ որ ձեռքէս կու գայ, յօժարութիւն ¤¤
Ն՛ի ձեզի ալ, որ Հռովմայ մէջ էք, աւետարանը քարոզելու։
16 Վ՛ան զի չեմ ամօթ չեմ սեպեր *աւետարանը, քանզի ¤Աստուծոյ զօրութիւնն է այն՝
¤բոլոր հաւատացեալներուն փրկութեան համար,
17 առաջ Հրեային ու եւթը Յոյնին։ Վ՛ան զի անով ՀԱստուծոյ արդարութիւնը, որ է հաւատքէն, հաւատքի համար կը յայտնուի. ինչպէս գրուած է թէ ¤Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի։
18 Քանզի ¤Աստուծոյ բարկութիւնը երկինքէն

---

a Գործ. իբ. 21։ a կոր. ա. 1։ Գաղ. ա. 1։ a Տիմ. ա. 11։ բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
b Գործ. թ. 15։ ԺԷ. 2։ Գաղ. ա. 15։
c Գլ. դ. 21։ ԺԷ. 26։ Գաղ. դ. 8։
d Տես Գործ. իզ. 6։ Տիտ. ա. 2։
e Յովհ. ա. 14։ Գաղ. դ. 4։
f Մատ. ա. 6, 16։ Ղուկ. ա. 32։ Գործ. բ. 30։ բ Տիմ. բ. 8։
g Գործ. ԺԷ. 33։
h Եբր. Բ. 14։
i Գլ. ԺԲ. 3։ ԺԵ. 15։ a կոր. ԺԵ. 10։ Գաղ. ա. 15։ բ. 9։ Եփես. գ. 8։
j Գործ. զ. 7։ Գլ. ԺԶ. 26։
k Գործ. Բ. 15։
l Գլ. Բ. 24։ a կոր. ա. 2։ a Թես. դ. 7։
m a կոր. ա. 3։ բ կոր. ա. 2։ Գաղ. ա. 3։
n a կոր. ա. 4։ Փիլ. ա. 3։ Կող. ա. 3, 4։ a Թես. ա. 2։ Փիլիմ. 4։
o Գլ. ԺԶ. 19։ a Թես. ա. 8։
p Գլ. Բ. 1։ բ կոր. ա. 23։ Փիլ. ա. 8։ a Թես. բ. 5։
q Գործ. իէ. 23։ բ Տիմ. ա. 3։
r a Թես. գ. 10։
s Գլ. ԺԵ. 23, 32։ a Թես. գ. 10։
t Յակ. գ. 15։
u Գլ. ԺԵ. 29։
v Տիտ. ա. 4։ բ Պետ. ա. 1։
w Գլ. ԺԵ. 23։
x Տես Գործ. ԺԶ. 7։ a Թես. բ. 18։
y Փիլ. դ. 17։
z a կոր. Բ. 16
a Սաղ. իս. 9, 10։ Մատ. ԸՎ 38։ բ Տիմ. ա. 8։
b Յոյներ, Քրիստոսի աւետարանը
c a կոր. ա. 18։ ԺԵ. 2։
d Ղուկ. բ. 30, 31, 32։ իզ. 47։ Գործ. գ. 26։ ԺԶ. 25, 46։ Գլ. բ. 9։
e Գլ. դ. 21։
f Ամբ. բ. 4։ Յովհ. զ. 36։ Գաղ. գ. 11։ Փիլ. գ. 9։ Եբր. ժ. 38։
g Գործ. ԺԵ. 30։ Եփես. Ե. 6։ Կող. գ. 6։

կը յայտնուի մարդոց բոլոր ամբարշտութեանը և անիրաւութեանը վրայ, որոնք ճշմարտու-
19 թիւնը անիրաւութեամբ բռներ են։ Վասն զի ᵖԱստուծոյ վրայով գիտնալու բանը իրենց մէջ յայտնի է, որովհետև ᵗԱստուած անոնց յայտ-
20 նեց։ Քանզի ᵘաներեւոյթ բաները աշխարհի սկիզբէն ստեղծուածներովը կ'իմացուին, կը տեսնուին, այսինքն է իր մշտնջենաւոր զօրութիւնը ու աստուածութիւնը, որպէս զի անպատաս-
21 խանի մնան։ Վասն զի իրենք զԱստուած ճանչնալով՝ Աստուծոյ պէս չփառաւորեցին կամ շնորհակալ չեղան. ᵛհապա իրենց խորհուրդներուն մէջ ունայնացան, և ᵚսիրտերնին անմտու-
22 թիւնով՝ խաւարեցաւ։ ᵒԻրենք իմաստուն ենք՝
23 ըսելով չիմարեցան. Եւ անեղծ ᵖԱստուծոյ փառքը փոխեցին, նմանցնելով եղծանելի մարդու և թռչուններու ու չորքոտաններու և սո-
24 ղուններու պատկերին։ ᵗԱնոր համար Աստուած ալ պղծութեան մատնեց զանոնք իրենց սիրտերուն ցանկութիւններովը՝ ᵘիրենց մարմինները
25 ᵛիրենց մէջ խայտառակելու. Որոնք Աստուծոյ ᵗճշմարտութիւնը ᵚսուտի հետ փոխեցին, ու երկրպագութիւն և պաշտօն մատուցին ստեղծուածներուն քան թէ Ստեղծողին, որ յաւիտեան օրհնեալ է։ Ամէն։ Անոր համար Աստուած
26 զանոնք ᵒանարգ կիրքերու մատնեց, որ իրենց էգերը անգամ բնական պէտքը բնութեան դէմ
27 եղող պէսի փոխեցին։ Նոյնպէս ալ արուները կնոջ բնական պէտքը թողուցած՝ իրենց ցանկութիւնովը իրարու հետ վառուեցան. արուները արուներու հետ խայտառակութիւն կը գործէին, և իրենց մոլութեանը վայելած հա-
28 տուցումը իրենց վրայ կ'ընդունէին։ Եւ որովհետև չուզեցին զԱստուած ᵖգիտութեանը մէջ պահել, Աստուած ալ զանոնք անարդ խորհուրդներու մատնեց ᵗանվայել բաներ ընելու.
29 Որոնք լեցուած էին ամէն անիրաւութիւնով, պոռնկութիւնով, անզգամութիւնով, ագահութիւնով, չարութիւնով, նախանձով լեցուն, մարդասպանութիւնով, հակառակութիւնով, նենգութիւնով, չարասրտութիւնով. ᵘ Բամբասողներ,
30 քսուններ, Աստուածատեացներ, զԱստուած ատողներ, նախատողներ, հպարտներ, ամբարտաւաններ, չար բաներ հնարողներ, ծնողաց անհնազանդ-
31 ներ, Անմիտներ, ուխտ չպահողներ, անգութ-
32 ներ, անհաշտներ, անողորմներ. ᵛՈրոնք գիտնալով Աստուծոյ դատաստանը, թէ անոնք որ այսպիսի բաներ կ'ընեն՝ Իմահուան արժանի են, ոչ թէ միայն այն բաները կ'ընեն, հապա ընողներուն հաւանութիւն ալ կու տան։

ԳԼ. Բ

1 Անոնք որ ուրիշները կը դատապարտեն իբրև մեղաւորներ, եթէ իրենք ալ այն մեղքերը կը գործեն, չեն կրնար ինքզինքնին արդարացնել. 6 ա՛չ ալ կրնան ազատ ձեալ Աստուծոյ դատաստանէն, 9 թէ՛ Հրեայ ըլլան՝ թէ՛ հեթանոս. 14 քանզի ինչպէս որ հեթանոսները չեն կրնար ազատ ձեալ, 17 անանկ ալ Հրեաները. 25 որոնց թլփատութիւնը օգուտ մը պիտի չընէ, եթէ օրինազանց գտնուին։

Ուստի, ով մարդ, ᵐով որ ըլլաս դուն որ կը դատես, պատասխան չունիս տալու. Ե՛քանզի դուն ինչ բանով որ ուրիշը կը դատես, անով քու անձդ կը դատապարտես. վասն զի դուն ալ որ
2 կը դատես՝ նոյն բաները կ'ընես։ Բայց դիտենք որ Աստուծոյ դատաստանը ճշմարտութիւնով կ'ըլլայ անոնց վրայ՝ որ այնպիսի բաներ կը գոր-
3 ծեն։ Արդ, ով մարդ, դուն որ այսպիսի բաներ ընողները կը դատես, և դուն նոյն բաները կ'ընես, դայթ միտքդ կ'անցնի՞ս թէ դուն Աստու-
4 ծոյ դատաստանէն ազատ պիտի մնաս. ᵉկամ թէ անոր անչափ քաղցրութիւնը ᵗև համբերութիւնը ᵘև երկայնմտութիւնը կարհամարհի՞ս, ᵛչգիտնալով որ Աստուծոյ քաղցրութիւնը քեզ
5 դէպ ի ապաշխարութիւն կ'առաջնորդէ։ Բայց դուն քու խստութիւնովդ և անզղջ սրտովդ քու անձիդ բարկութիւն կը դիզես՝ ʷբարկութեան և Աստուծոյ արդար դատաստանին յայտ-
6 նութեան օրուանը համար. ˣՈր ամէն մէկուն իր
7 գործերուն փոխարէնը պիտի հատուցանէ. ʸյաւիտենական կեանք՝ անոնց որոնք բարի գործերու մէջ համբերութեամբ յարատեւելով փառք
8 ու պատիւ և անմահութիւն կը խնդրեն. Բայց անոնց որ հակառակ են, ᶻև ճշմարտութեան անհնազանդ ու անիրաւութեան հնազանդած՝
9 պէտ ըլլայ բարկութիւն և սրտմտութիւն, նեղութիւն և տառապանք ամէն մարդու վրայ որ չար կը գործէ, ᵃառաջ Հրեային ու ետքը Յոյ-
10 նին. ᵇԻսկ փառք ու պատիւ և խաղաղութիւն այն ամէնուն որ բարի կը գործէ, առաջ Հրեա-
11 յին ու ետքը Յոյնին։ ᶜՎասն զի Աստուծոյ քով
12 աչառութիւն չկայ։ Քանզի անոնք որ առանց օրէնքի մեղք գործեցին, առանց օրէնքի պիտի կորսուին, և անոնք որ օրէնքի տակ մեղք գոր-

ᵉ Գոր. ժգ. 16։
ᶠ Յովհ. ա. 9։
ᵍ Սաղ. ժβ. 1, եւն։ Գոր. ժգ. 16։ ժէ. 27։
ʰ գ Թագ. ժէ. 15։ Երեմ. բ. 5։ Եփես. գ. 17, 18։
ⁱ Յաւն. անժխտ սիրտերնին
ʲ Երեմ. ժ. 14։
ᵏ բ Օր. գ. 16, եւն։ Սաղ. ճզ. 20։ Ես. խ. 18, 25։ Երեմ. բ. 11։ Եզեկ. ը. 10։ Գոր. ժէ. 29։
ˡ Սաղ. ճա. 12։ Գոր. է. 42։ Եփես. գ. 18, 19։ բ Թես. բ. 10։
ᵐ Դ Եզ. ժը. 22։
ⁿ ա կոր. գ. 18։ ա Թես. դ. 4։ ա Պետ. գ. 3։
ᵒ ա Թես. ա. 9։ ա Յովհ. ե. 20։
ᵖ Ես. խգ. 20։ Երեմ. ժ. 14։ ժգ. 25։ Ամովս բ. 4։
ᵠ Դ Եզ. ժը. 22, 23։ Եփես. ե. 12։ Յուդ. 10։
ʳ Եփես. ե. 4։
ˢ Գլ. բ. 2։
ᵗ Գլ. գ. 21։
ᵘ Սաղ. ծ. 18։ Ովս. է. 3։

ᵛ Գլ. ա. 20։
ʷ բ Թագ. ժբ. 5, 6, 7։ Մատ. է. 1, 2։ Յովհ. բ. 9։
ˣ Գլ. β. 23։ Եփես. ա. 7։ բ. 4, 7։
ʸ Գլ. գ. 25։
ᶻ Ել. լգ. 6։
ᵃ Ես. լ. 18։ բ Պետ. գ. 9, 15։
ᵇ բ Օր. լբ. 35։ Յակ. ե. 3։
ᶜ Յոբ լդ. 11։ Սաղ. կբ. 12։ Առակ. խգ. 12։ Երեմ. ժէ. 10։ լբ. 19։ Մատ. ժգ. 27։ Գլ. ժգ. 12։ ա Կոր. գ. 8։ բ Կոր. ե. 10։ Յայտ. բ. 23։ ի. 12։ իբ. 12։
ᵈ Յոբ խգ. 13։ Գլ. ա. 18։ բ Թես. ա. 8։
ᵉ Ամովս գ. 2։ Դ Եզ. ժբ. 47, 48։ ա Պետ. գ. 17։
ᶠ ա Պետ. ա. 7։
ᶢ բ Օր. ժ. 17։ բ Մն. ժβ. 7։ Յոբ լգ. 19։ Գոր. ժ. 34։ Գաղ. բ. 6։ Եփես. գ. 9։ Կող. գ. 25։ ա Պետ. ա. 17։

13 ծեցին, օրէնքով պիտի դատուին, (Եվ ասն պի
ոչ թէ օրէնքը լսողները Աստուծոյ առջև ար-
դար են, հապա օրէնքը կատարողները պիտի
14 արդարանան։ Քանզի հեթանոսները, որոնք օ-
րէնք չունին, երբ բնականաբար օրէնքին գոր-
ծերը կը գործեն, օրէնք չունենալով՝ իրենց ան-
15 ձերուն օրէնքը բուն իրենք կ'ըլլան, Որոնք օրէն-
քին գործը իրենց սրտին մէջ գրուած կը ցու-
ցընեն իրենց խղճմտանքին վկայութիւնով, և
իրենց խորհուրդներուն իրար յանդիմանելովը
16 կամ իրաւունք տալովը,) Ա՛յն օրը երբ Աստ-
ուած մարդոց ծածուկ բաները պիտի դատէ
Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով՝ հիմ Ե՛ւ աւե-
տարանիս համեմատ։

17 ՅԱ՛հա դուն Հրեայ բուներ ես, Ե՛ւ օրէնքին
կռթներ ես, Ե՛ու Աստուծով կը պարծենաս,
18 Ե՛ւ անոր կամքը գիտես, Ե՛ու տարբեր բաները
կը զանազանես՝ օրէնքէն խրատուած ըլլալով.
19 Եւ քու Ե՛անձիդ վրայ վստահութիւն ունիս՝
թէ կոյրերուն առաջնորդ ես, խաւարածներուն
20 լոյս, Անմիտներուն խրատ տուող, տղայոց վար-
ժապետ, Ե՛ւ թէ գիտութեան ու ճշմարտու-
21 թեան կերպարանքը օրէնքէն ունիս։ Ե՛րկ արդ՝
դուն որ ընկերիդ կը սորվեցնես, քու անձիդ
չե՞ս սորվեցներ. որ կը քարոզես գողութիւն
22 չընել, կը գողնա՞ս. Որ կ'ըսես շնութիւն չընել,
շնութի՞ւն կ'ընես. Նոր կը զզուիս կուռքերէն,
23 սրբապղծութի՞ւն կ'ընես. Ե՞որ օրէնքով կը պար-
ծենաս, օրինազանց ըլլալով՝ զԱստուած կ'ա-
24 նարգե՞ս։ Վասն զի Աստուծոյ անունը ձեր պատ-
ճառաւ հեթանոսներուն մէջ կը հայհոյուի,
Ինչպէս գրուած է։

25 Արդ Ե՞թլփատութիւնը շահ կ'ունենայ, եթէ
օրէնքը պահես. իսկ եթէ օրէնքին դէմ յան-
ցաւոր ես, քու թլփատութիւնդ անթլփատու-
26 թիւն եղաւ։ Ե՞ւսի եթէ անթլփատութիւնը
օրէնքին իրաւունքները պահէ, չէ՞ որ անոր
անթլփատութիւնը թլփատութիւն պիտի սեպ-
27 ուի. Եւ ի բնէ եղած անթլփատութիւնը օրէն-
քը կատարելով՝ Վպիտի դատապարտէ քեզ, որ
գիրով ու թլփատութիւնով օրէնքին յանցաւոր
28 ես։ Վասն զի Ե՞Հրեայ չէ ան որ դրսուանց է, և
թլփատութիւն չէ այն որ դրսուանց մարմինով
29 է. Հապա Հրեայ ան է Ե՞որ ներսուանց է, Ե՛ւ
թլփատութիւն՝ սրտինը Ե՞հոգիով, ու ոչ թէ
գրով՝ Ե՞որուն գովութիւնը ոչ թէ մարդոցմէ
է, հապա Աստուծմէ։

ԳԼ. Գ

1 Հրէից արտօնութիւնը, 3 զոր բնաւ չկորնցուցին. 9
բայց օրէնքը կը ցուցնէ թէ անոնք ալ մեղքի տակ են.
20 ուստի բնաւ մարմին մը չարդարանար օրէնքով, 28
այլ ամէն մարդիկ առանց խտրութեան միայն հաւատ-
քով կ'արդարանան. 31 սակայն աւսլ օրէնքը չխա-
փանուիր։

Ո՞ւրեմն Հրեան ի՞նչ աւելի բան ունի, կամ
2 թլփատութենէն ի՞նչ շահ կայ։ Շատ՝ ամէն
կերպով. ամէնէն առաջ այն՝ Ե՞որ Աստուծոյ
3 պատգամները անոնց հաւատացուեցան։ Բ՞անզի
եթէ ոմանք չհաւատացին, ի՞նչ. Ե՞մի-
թէ անոնց անհաւատութիւնը Աստուծոյ հա-
ւատարմութիւնը կը խափանէ՞ր. Ե՞քա՛ւ լեցի։
4 Սակայն Ե՝Աստուած ճշմարիտ թող ըլլայ, Ե՛ւ
բոլոր մարդիկ՝ ստուտ. ինչպէս գրուած է, Ե՝Որ-
պէս զի քու խօսքերուդ մէջ արդար ըլլաս, և
5 դատուելու առենդ դուն յաղթես։ Ու՞րեմն եթէ
մեր անիրաւութիւնը Աստուծոյ արդարութի-
նը յայտնի կը ցուցնէ, ի՞նչ ըսենք. միթէ ան-
բա՞ւ է Աստուած որ էր բարկութիւնը վրէ վրայ
6 կը բերէ. (Ե՞Մարդկօրէն կ'ըսեմ.) քա՛ւ լեցի։
Ե՞ապա թէ ոչ՝ ի՞նչպէս Աստուած պիտի դատէ
7 աշխարհը։ Վասն զի եթէ Աստուծոյ ճշմար-
տութիւնը իմ ստութիւնովս կ'աւելնայ իր փառ-
քին համար, ալ ես ինչո՞ւ մեղաւորի մը պէս
8 կը դատուիմ։ Եւ ի՞նչո՞ համար պէտք չէ ըսել,
ինչպէս ոմանք մեր վրայ չարախօսութիւն ըն-
ելով կ'ըսեն թէ մենք կ'ըսենք, Ե՞Չարը գոր-
ծենք որպէս զի բարին գայ. որոնց դատապար-
տութիւնը իրաւունքով է։

9 Ուստի ալ ի՞նչ ըսենք. բանով մը աւելի՞ ենք
հերետոսներէն. իրաւ որ բանով մըն ալ չենք.
վասնզի առաջ մեղադրեցինք Հրեաները և Հե-
10 թանոսները եթէ ամէնը մեղքի տակ են. Ինչ-
պէս գրուած է թէ Ե՝Արդար մը չկայ, և ոչ
11 մէկ. Մէկը չկայ որ հասկնայ, մէկը չկայ որ
12 զԱստուած փնտռէ։ Ամէնը խոտորեցան, մէկ-
տեղ անպիտան եղան. աղէկութիւն ընող մը
13 չկայ, մէկ ալ չկայ։ Ե՝Անոնց կոկորդը բաց գե-
րեզման է, իրենց լեզուովը նենգաւոր եղան,
Ե՝իժերու թոյն կայ անոնց շրթունքներուն տակ-

Ե՛ Մատ. է. 21։ Ցակ. ա. 22, 23, 25։ ա Ցովհ. գ. 7։
Զ Ժող. ԺԲ. 14։ Մատ. իե. 31։ Ցովհ. ԺԲ. 48։ ԳԼ. գ. 6։ ա Կոր. դ. 5։ Ցայտ. Ի. 12։
Է Ցովհ. Ե. 22։ Գոր. Ժ. 42։ ԺԿ. 31։ բ Տիմ. դ. 1, 8։ ա Պետ. դ. 5։
Ը ԳԼ. ԺԶ. 25։ ա Տիմ. ա. 11։ բ Տիմ. բ. 8։
Թ Մատ. գ. 9։ Ցովհ. ը. 33։ ԳԼ. Բ. 6, 7։ բ Կոր. Ժա. 22։
Ժ Միք. գ. 11։ ԳԼ. Բ. 4։
Ի Ես. խե. 25։ խը. 2։ Ցովհ. ը. 41։
Լ բ Օր. դ. 8։ Սաղ. ՃԽԿ. 19, 20։
Խ Փիլ. ա. 10։
Ծ Մատ. ԺԵ. 14։ իգ. 16, 17, 19, 24։ Ցովհ. Բ. 34, 40, 41։
Կ ԳԼ. գ. 17։ բ Տիմ. ա. 13։ գ. 5։
Հ Սաղ. Ծ. 16, ԼԶ։ Մատ. իգ. 3, ԼՀ։
Ձ Մաղ. գ. 8։
Ղ Հմր. 17։
Ճ բ Թագ. ԺԲ. 14։ Ես. Ծբ. 5։ Եզեկ. Լգ. 20, 23։
Մ Գաղ. Ե. 3։
Յ Գոր. Ժ. 34, 35։
Ն Մատ. ԺԲ. 41, 42։
Շ Մատ. գ. 9։ Ցովհ. ը. 39։ ԳԼ. Բ. 6, 7։ Գաղ. դ. 15։ Ցայտ. բ. 9։
Ո ա Պետ. գ. 4։
Չ Փիլ. գ. 3։ Կող. բ. 11։
Պ ԳԼ. Է. 6։ բ. Կոր. գ. 6։
Ջ ա Կոր. դ. 5։ բ Կոր. Ժ. 18։ ա Թես. բ. 4։

Ռ բ Օր. դ. 7, 8։ Սաղ. ՃԽԿ. 19, 20։ ԳԼ. բ. 18։ Բ. 4։
Ս ԳԼ. Ժ. 16։ Եբր. դ. 2։
Վ Թես. իգ. 19։ ԳԼ. Բ. 6։ Ժա. 29։ բ Տիմ. բ. 13։
Տ Ցով. իգ. 8։
Ր Ցովհ. գ. 33։
Ց Սաղ. կբ. 9։ ՃԺգ. 11։
Ւ Սաղ. Ծա. 4։
Փ ԳԼ. գ. 19։ Գաղ. գ. 15։
Ք Ժն. Ժբ. 25։ Ցով բ. 3։ ԼԶ. 17։
Օ ԳԼ. Ե. 20։ գ. 1, 15։
Ֆ Հմր. 23։ Գաղ. գ. 22։
և Սաղ. Ժգ. 1, 2, 3։ Ծգ. 1։
ՈՒ Սաղ. Ե. 9։ Եբեմ. Ե. 16։
Ա Սաղ. ՃԻ. 3։

14 Անոնց բերանը անէծքով ու դառնութիւնով
15 լեցուն է. Անոնց ոտքերը շուտ են արիւն թա-
16 փելու. Կործանում ու թշուառութիւն կայ ի-
17 րենց ճամբաներուն մէջ. Եւ խաղաղութեան
18 ճամբան չճանչցան։ Աստուծոյ վախը չկայ ա-
19 նոնց աչքերուն առջեւ։ Սակայն գիտեմք որ
օրէնքը ինչ որ կ'ըսէ, անոնց կ'ըսէ՝ որոնք օրէն-
քին տակ են. որպէս զի ամէն բերան գոցուի,
եւ բոլոր աշխարհ դատապարտուած ըլլայ Ա-
20 ստուծոյ առջեւ։ Վասն զի անոր առջեւ մարմին
մը պիտի չարդարանայ օրէնքին գործերովը,
քանզի օրէնքով է մեղքը ճանչնալը։
21 Բայց հիմա առանց օրէնքի Աստուծոյ ար-
դարութիւնը յայտնուած է, օրէնքէն և նմա-
22 գարէներէն վկայուած ըլլալով. Այսինքն Ա-
ստուծոյ արդարութիւնը, որ Յիսուս Քրիստոսի
հաւատքէն է, ամէն հաւատացողներուն ու ա-
նոնց ամէնուն վրայ կ'ըլլայ. Քանզի խորու-
23 թիւն չկայ։ Վասն զի ամէնը մեղք գործեցին,
24 և Աստուծոյ փառքէն պակսած են։ Եւ անոր
շնորհքովը ձրի կ'արդարանան Քրիստոս Յիսու-
25 սով եղած փրկութիւնովը. Զոր առաջուընէ
սահմանեց Աստուած՝ քաւութիւն ըլլալու
անոր արիւնին հաւատքով, Աստուծոյ ե-
կայնմանութեան առիւնները առաջուընէ գոր-
ծուած մեղքերուն թողութիւն տալովը՝ իր
26 արդարութիւնը ցուցնելու համար. Այսինքն իր
արդարութիւնը այս ժամանակին մէջ ցուցնե-
լու համար, որպէս զի ինք արդար ըլլայ, և ար-
27 դարացնէ Յիսուսի հաւատքէն եղողը։ Ուրեմն
ո՞ւր մնաց պարծենալը. խափանեցաւ. ո՞ր օրէն-
քէն, գործերո՞ւ օրէնքէ. ոչ, հապա հաւատ-
28 քի օրէնքէն։ Վասն զի կը սեպենք թէ մարդ
հաւատքով կ'արդարանայ առանց օրէնքին գոր-
29 ծերուն։ Միթէ Աստուած միայն Հրեաներո՞ւն
է ու հեթանոսներուն չէ՞. այո, հեթանոսնե-
30 րուն ալ։ Որովհետեւ Աստուած մէկ է՝ որ թլ-
փատութիւնը հաւատքէն կ'արդարացնէ, և ան-
31 թլփատութիւնը՝ նոյն հաւատքով։ Ուստի մենք
հաւատքով օրէնքը կը խափանե՞նք. քա՛ւ լիցի.
հապա օրէնքը կը հաստատենք։

լինք ու իր սերունդը խոստմունք առին։ 16 Աբրահամ բոլոր հաւատացեալներուն հայրն է։ 24 Մեր հաւատքն ալ մեղի արդարութիւն պիտի սեպուի։

Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք թէ գտաւ Աբրահամ մեր նահապետը մարմնի կողմանէ։
2 Վասն զի եթէ Աբրահամ գործով արդարա-
ցած ըլլար, էր-այնչ պարծանք կ'ունենար, բայց
3 ոչ թէ Աստուծոյ առջեւ։ Քանզի գիրքը ի՞նչ
կ'ըսէ. Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց, և
4 այն իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ։ Բայց
ան որ գործ մը կ'ընէ, վարձքը շնորհքէ եղած
5 չսեպուիր անոր, հապա պարտքէ։ Իսկ ան որ
չգործեր, բայց կը հաւատայ անոր որ ամբա-
րիշտը կ'արդարացնէ, անոր հաւատքը իրեն ար-
6 դարութիւն կը սեպուի։ Ինչպէս Դաւիթ ալ
կը գրուցէ այն մարդուն երանութիւնը, որու
Աստուած արդարութիւն կը սեպէ առանց գոր-
7 ծերու։ Երանի՛ անոնց, կ'ըսէ, որոնց անօրէնու-
թիւնները ներուեցան, և որոնց մեղքերը ծած-
8 կուեցան։ Երանի՛ այն մարդուն որու մեղք չսե-
9 պէ Տէրը։ Ուստի այս երանութիւնը թլփատու-
թեա՞ն վրայ է, թէ անթլփատութեան վրայ
ալ. քանզի կ'ըսենք թէ Հաւատքը Աբրահամի
10 արդարութիւն սեպուեցաւ։ Ուրեմն ի՞նչպէս
սեպուեցաւ. թլփատութեա՞ն մէջ եղած ատե-
նը, թէ անթլփատութեան մէջ. ոչ թէ թլփա-
տութեան մէջ, հապա անթլփատութեան։
11 Եւ նշանը թլփատութեան նշանը առաւ՝ էդ-
անթլփատութեան ատենէն ունեցած հաւատքին
արդարութեանը կնիք մը, որպէս զի ինք հայր
ըլլայ այն բոլոր հաւատացողներուն որոնք ան-
թլփատութենէ են, (անոնց ալ արդարութիւն
12 սեպուելու համար,) Եւ հայր թլփատութեան՝
ոչ թէ միայն թլփատութենէ եղողներուն, հա-
պա անոնց ալ՝ որոնք մեր հօրը Աբրահամի ան-
թլփատութեան ատենի հաւատքին շաւիղնե-
13 րուն մէջ կը քալեն։ Վասն զի Աբրահամի և
անոր սերունդին՝ Բաշխարհը ժառանգելու հա-
մար խոստմունքը ոչ թէ օրէնքով ե-
ղաւ, հապա հաւատքին արդարութիւնովը։
14 Քանզի եթէ օրէնքէն եղողները ժառանգ ըլ-
լային, հաւատքը փուճ պիտի ըլլար, և խոստ-
15 մունքը պիտի խափանուէր։ Վասն զի օրէնքը
բարկութիւն կը գործէ. քանզի ուր օրէնք չկայ,
16 օրինազանցութիւն ալ չկայ։ Ասոր համար ի-

---

1 Սաղ. ժ. 7։
2 Առակ. ա. 16։ Ես. ծթ. 7, 8։
3 Սաղ. լգ. 1։
4 Ծնն. ժ. 34, ժե. 25։
5 Ծն. ե. 16։ Սաղ. ճէ. 42։ Նախկ. ժգ. 63։ ԳԼ. ա. 20։ բ. 1։
6 Հմր. 9, 23։ ԳԼ. բ. 2։
7 Սաղ. Տթգ. 2։ Գոր. ժգ. 39։ Գաղ. բ. 16։ գ. 11։ Եբր. բ. 8, 9։ Տիտ. գ. 5։
8 ԳԼ. է. 7։
9 Գոր. ժե. 11։ ԳԼ. ա. 17։ Փիլ. գ. 9։ Եբր. ժա. 4, ԼՆ։
10 Ծնն. ե. 46։ Գոր. իզ. 22։
11 ԳԼ. ա. 2։ ա Պետ. ա. 10։
12 ԳԼ. գ։
13 ԳԼ. ժ. 12։ Գաղ. գ. 28։ կող. գ. 11։
14 Հմր. 9։ ԳԼ. ժա. 32։ Գաղ. գ. 22։
15 ԳԼ. գ. 16։ Եբր. բ. 8։ Տիտ. գ. 5, 7։
16 Մատ. ի. 28։ Եբր. ա. 7։ կող. ա. 14։ ա Տիմ. բ. 6։ Եբր. թ. 12։ ա Պետ. ա. 18, 19։
17 ԳԼ. ա. 15։ ա Ծնն. բ. 2։ գ. 10։
18 կող. ա. 20։
19 Գոր. ժգ. 38, 39։ ա Տիմ. ա. 15։
20 Գոր. ժե. 30։ Եբր. թ. 15։
21 ԳԼ. բ. 17, 23։ դ. 2։ ա կոր. ա. 29, 31։ Եփես. բ. 9։
22 Գոր. ժգ. 38, 39։ Հմր. 20, 21, 22։ ԳԼ. ը. 3։ Գաղ. բ. 16։
23 ԳԼ. ժ. 12, 13։ Գաղ. գ. 8, 20, 28։

---

24 Ես. ծա. 2։ Մատ. գ. 9։ Ծնն. ը. 33, 39։ բ կոր. ժա. 22։
25 ԳԼ. գ. 20, 27, 28։
26 Ծն. ժե. 6։ Գաղ. գ. 6։ Ծսկ. բ. 23։
27 ԳԼ. ժա. 6։
28 Ցհն. ժե. 6։
29 Սաղ. ԼԲ. 1, 2։
30 Ծն. ժէ. 10։
31 Դ.ա. ժԲ. 9։ Հմր. 12, 16։ Գաղ. գ. 7։
32 Ծն. ժէ. 4, ԼՆ։ Գաղ. գ. 29։
33 Գաղ. գ. 18։
34 ԳԼ. գ. 20։ ե. 13, 20։ է. 8, 10, 11։ ա կոր. ժե. 56։ բ. կոր. գ. 7, 9։ Գաղ. գ. 10, 19։ ա Ծնն. գ. 4։

ոանդ ելլէ հաւատքէն է, Նորպէս զի շնորհքով եղած ըլլայ, Էխոստմունքը հաստատուն ըլլալու համար բոլոր սերունդին, ոչ թէ միայն անոր որ օրէնքէն է, հապա անոր ալ՝ որ Աբրահամի հաւատքէն է, Ինչ որ մեր ամէնուն հայրն է,
17 (ինչպէս գրուած է թէ Ի՛ւզ շատ ազգերու հայր ըրի,) Աստուծոյ առջեւ, որու ինք հաւատաց, հան որ մեռելները կողջնցնէ, ևև չեղած
18 բաները եղածներու պէս կը կանչէ, Որ չյուսացուելու բանին յուսով հաւատաց՝ թէ ինք շատ ազգերու հայր պիտի ըլլայ, (ինչպէս ըսուեցաւ ալ, Թէ Ղիւս սերունդդ այսպէս պի-
19 տի ըլլայ.) Եւ ինք հաւատքի մէջ չտկարացած՝ Նչնայեցաւ իր մարմինին արդէն մեռածի պէս ըլլալուն, (որովհետեւ ինք հարիւր տարեկանի չափ էր,) ոչ ալ Սառայի արգանդին մեռած
20 ըլլալուն. Եւ անհաւատութիւնով չտարակուսեցաւ Աստուծոյ խոստմունքէն, հապա հաւատքով զօրացած՝ Աստուծոյ փառք տուաւ,
21 Եւ իր մտքին մէջ հաստատ պահեց թէ ան որ
22 խօսք տուաւ, Նկարող է ընելու ալ։ Ասոր համար իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ։
23 Նբայց ոչ թէ միայն անոր համար գրուեցաւ որ իրեն սեպուեցաւ.
24 Հապա մեզի համար ալ՝ որոնց պիտի սեպուի, Որ կը հաւատանք անոր որ մեռելներէն յարուց մեր Տէր Յիսուսը,
25 Նվր մեր յանցանքներուն համար մատնուեցաւ, Եւ մեզ արդարացնելու համար յարութիւն առաւ։

ԳԼ. Ե

1 Հաւատքով արդարացած՝ խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ, 2 և պարծանք՝ մեր յուսոյն մէջ. 8 վասն զի եթէ Քրիստոսի արիւնովը հաշտուեցանք՝ մեր թշնամի եղած ատենը, 10 ալ աւելի պիտի ապրինք հաշտուած ըլլալով։ 12 Ինչպէս որ մեղքը ու մահը աշխարհ մտան Ադամով, 17 ալ աւելի արդարութիւնը և կեանքը՝ Յիսուս Քրիստոսով, 20 Ո՛ւր որ մեղքը շատցաւ, հոն շնորհքը աւելի առատացաւ։

Ուստի մենք հաւատքով արդարացած ըլլալով՝ Էխաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ
2 մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով. Ոորուն միջոցով ընդունեցինք հաւատքով այս շնորհքին մտնելնալն ալ, Որուն մէջ կեցեր ենք, Եւ
3 Աստուծոյ փառքին յուսով կը պարծինք։ Եւ

ոչ միայն այսքան՝ Հապա նաև նեղութիւններու մէջ կը պարծինք. Եվասն զի գիտենք թէ նե-
4 ղութիւնը համբերութիւն կը գործէ, Եւ Համբերութիւնը՝ փորձառութիւն, ու փորձառու-
5 թիւնը՝ յոյս. Եւ յոյսը ամօթով չձգեր. Վասն զի Աստուծոյ սէրը մեր սիրտերուն մէջ տարածուած է Հոգւովն Սրբոյ ձեռքով, որ մեզի տըր-
6 ուեցաւ։ Վասն զի երբ մենք դեռ տկար էինք, յարմար ժամանակին Էքրիստոս ամբարիշտներուն համար մեռաւ։ Վասն զի արդարի մը հա-
7 մար հազիւ կ'ըլլայ որ մէկը մեռնի. (բայց բարի մարդու մը համար՝ կարելի է որ մէկը համար-
8 ձակի մեռնիլ.) Նսակայն Աստուած իր սէրը ՀՐ մեր վրայ ՈՒՆԷՐ՝ յայտնեց, որ երբ դեռ մեղաւոր էինք, Քրիստոս մեզի համար մեռաւ. Հու-
9 րեմն հիմա որ իր արիւնով արդարացանք, Ո՛րչափ աւելի իրմով պիտի ազատինք բարկութե-
10 նէն։ Նվասն զի եթէ մեր թշնամի եղած ատենը Հաստուծոյ հետ հաշտուեցանք իր Որդւոյն մահովը, Ո՛րչափ աւելի մեր հաշտուած ատենը պիտի ապրինք Նանոր կեանքովը։ Եւ ոչ միայն այս, Հապա Աստուծով կը պարծենանք ալ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով, որով հիմա հաշտութիւնը ընդունեցինք։
12 Ինչպէս մարդէ մը մեղքը աշխարհ մտաւ, Եւ այն մեղքէն մահը, և այնպէս ամէն մարդոց վրայ տարածուեցաւ մահը, Քանի ա-
13 մէնը մեղանչեցին, (Վասն զի մինչեւ օրէնքին ատենը աշխարհի մէջ մեղք կար. Նբայց մեղք
14 չսեպուիր՝ ուր օրէնք չկայ։ Սակայն մահը Ադամէ մինչեւ Մովսէս թագաւորեց, նաև Ադամի յանցանքին նման չմեղանչողներուն վրայ ալ, Որ օրինակ էր անոր որ եկոք պիտի գար։ Բայց
15 ոչ թէ ինչպէս յանցանքը՝ այնպէս շնորհքն է. վասն զի եթէ մէկուն յանցանքովը շատեր մեռան, ալ Ո՛րչափ աւելի Աստուծոյ շնորհքը և այն պարգեւը որ Յիսուս Քրիստոս մէկ մարդուն
16 շնորհքովը է, Նշատերու վրայ աւելցաւ։ Եւ ոչ թէ այս պարգեւը ՈՅՆՊԷՍ Է՝ ինչպէս մէկէն որ մեղանչեց. վասն զի դատաստանը մէկ ԳԹՒՆ դատապարտութեան մէջ Նէր, բայց շնորհքը
17 շատ մեղքերէ արդարութեան կոչեց։ Վասն զի եթէ մէկ մարդուն մեղքովը մահը թագաւորեց այն մէկովը, Ո՛րչափ աւելի անոնք որ շնորհքի ու արդարութեան պարգեւին առատութիւնը

ընդունին կեանքի մէջ պիտի թագաւորեն Յիսուս Քրիստոսով։
18 Ուրեմն ինչպէս մէկ յանցանքով դատապարտութիւն եղաւ բոլոր մարդոց համար, Նոյնպէս մէկ արդարութեամբ բոլոր մարդոց համար կեանքի արդարացում եղաւ։
19 Որովհետեւ ինչպէս մէկ մարդուն անհնազանդութիւնովը շատեր մեղաւոր եղան, Նոյնպէս մէկուն հնազանդութիւնովը շատեր արդար պիտի ըլլան։
20 Նաև օրէնքը մտաւ որ յանցանքը շատնայ. Բայց ուր մեղքը շատցաւ, հոն շնորհքը աւելի առատացաւ։
21 Որպէս զի մեղքը մահուան մէջ թագաւորելով՝ Նշնայեցաւ շնորհքն ալ արդարութեամբ թագաւորի մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով յաւիտենական կեանքի համար։

ԳԼ. Զ

1 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք. Շարունակենք մեղքի մէջ որ շնորհքը շատնայ։
2 Նմի՛նչ պէս։ Մենք որ մեղքին մեռանք՝ ինչպէ՞ս կրնանք անկէ ետքը անոր մէջ կենալ։
3 Կամ չգիտէ՞ք թէ մենք որ Յիսուս Քրիստոսի մկրտուեցանք՝ անոր մահուան մէջ մկրտուեցանք։
4 Ուրեմն անոր հետ թաղուեցանք մկրտութեամբ մահուան մէջ, որպէս զի Քրիստոս Հօր փառքովը մեռելներէն յարութիւն առաւ, նոյնպէս մենք ալ նոր կեանքով մը պիտի գնանք։
5 Վասն զի եթէ անոր մահուան նմանութեամբ անոր հետ միացած եղանք, անշուշտ անոր յարութեան նմանութեամբն ալ պիտի ըլլանք։
6 Գիտնալով այս, որ մեր հին մարդը անոր հետ խաչուեցաւ, որպէս զի մեղքին մարմինը ոչնչանայ, որ այլեւս մեղքին չծառայենք։
7 Վասն զի որ մեռաւ՝ մեղքէն արդարացած է։
8 Եւ եթէ Քրիստոսի հետ մեռանք՝ հաւատանք թէ նաև անոր հետ պիտի ապրինք,
9 Գիտնալով որ Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն առնելով՝ այլեւս չի մեռնիր, մահը անոր վրայ այլեւս չի տիրեր։
10 Վասն զի որ մեռաւ՝ մեղքին մեռաւ մէկ անգամ, Նբայց որ կենդանի է՝ Աստուծոյ համար կենդանի է։
11 Նոյնպէս դուք ալ ինքզինքնիդ մեղքին համար մեռած համարեցէք, Նբայց Աստուծոյ համար կենդանի՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով։
12 Ուրեմն մեղքը թող չթագաւորէ ձեր մահկանացու մարմնին մէջ, որ անոր ցանկութիւններուն հնազանդիք։
13 Նաև ձեր անդամները անիրաւութեան գործիքներ մեղքին մի՛ մատուցանէք, Նայլ մատուցանեցէք ինքզինքնիդ Աստուծոյ՝ որպէս թէ մեռելներէն կենդանացած, Եւ ձեր անդամները արդարութեան գործիքներ Աստուծոյ։
14 Վասն զի մեղքը տէր պիտի չըլլայ ձեզի, որովհետեւ օրէնքի տակ չէք, հապա շնորհքի տակ էք։
15 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ընենք. Մեղանչե՞նք որովհետեւ օրէնքի տակ չենք, հապա շնորհքի տակ ենք։ Նմի՛նչ պէս։
16 Չգիտէ՞ք թէ որուն որ ինքզինքնիդ հնազանդ ծառաներ ընելով կը մատուցանէք, անոր ծառաներն էք որուն որ հնազանդիք, Կամ մեղքին՝ մահուան, Կամ հնազանդութեան՝ արդարութեան։
17 Նբայց Աստուծոյ շնորհակալ ենք, որ մեղքի ծառաներ էիք, Նբայց ձեզի տրուած վարդապետութեան ձեւին հնազանդեցաք սրտէ։
18 Եւ մեղքէն ազատուելով՝ արդարութեան ծառաներ եղաք։
19 Մարդկային ձեւով կը խօսիմ՝ ձեր մարմնոյն տկարութեան համար։ Որովհետեւ ինչպէս ձեր անդամները պղծութեան եւ անօրէնութեան ծառայ տուիք անօրէնութեան համար, Նոյնպէս հիմա ձեր անդամները արդարութեան ծառայ տուէք սրբութեան համար։
20 Որովհետեւ երբ մեղքին ծառաներ էիք՝ արդարութենէն ազատ էիք։
21 Ուրեմն ի՞նչ պտուղ ունէիք այն ատեն՝ որոնցմէ հիմա կ'ամչնաք, Վասն զի անոնց վախճանը մահ է։
22 Նբայց հիմա մեղքէն ազատուելով եւ Աստուծոյ ծառաներ ըլլալով՝ ունիք ձեր պտուղը սրբութեան, Եւ վախճանը՝ յաւիտենական կեանք։
23 Վասն զի մեղքին վարձքը մահ է, Նբայց Աստուծոյ շնորհքը՝ յաւիտենական կեանք է Քրիստոս Յիսուսով մեր Տէրոջմով։

ԳԼ. Է

1 Կամ չգիտէ՞ք, եղբայրնե՛ր (Վասն զի օրէնք գիտցողներուն կը խօսիմ) թէ օրէնքը մարդուն վրայ իշխանութիւն ունի միայն որչափ ատեն որ կենդանի է։
2 Վասն զի ամուսնացած կինը օրէնքով իր կենդանի ամուսնոյն կապուած է, Նբայց ամուսինը մեռնելով՝ ամուսնոյն օրէնքէն ազատեցաւ։
3 Ուրեմն ամուսինը կենդանի ատենը եթէ ուրիշ մարդու մը երթայ՝ պոռնիկ պիտի կոչուի, Նբայց ամուսինը մեռնելով՝ օրէնքէն ազատ է, որ ուրիշ մարդու մը երթայ՝ պոռնիկ չըլլայ։
4 Ուրեմն եղբայրնե՛ր իմ, դուք ալ Քրիստոսի մարմնովը օրէնքին համար մեռած եղաք, որպէս զի ուրիշի մը՝ որ մեռելներէն յարութիւն առաւ, պտուղ տանք Աստուծոյ։
5 Վասն զի երբ մարմնաւոր էինք՝ մեղքերուն կիրքերը որ օրէնքէն էին՝ մեր անդամներուն մէջ կ'ազդէին մահուան համար պտուղ տանելու։
6 Նբայց հիմա օրէնքին համար մեռած ենք, որ մեզ կապուած էր, որպէս զի Նոր Հոգիով ծառայենք եւ ոչ Հին գրոյ ձեւով։
7 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք. Օրէնքը մեղք է՞։ Նմի՛նչ պէս։ Նբայց մեղքը չճանչցայ՝ եթէ ոչ օրէնքով. վասն զի ագահութիւնը չգիտէի՝ եթէ օրէնքը չըսէր թէ Մի՛ ագահիր։
8 Նբայց մեղքը առիթ առնելով՝ ամէն տեսակ ագահութիւն իմ մէջս գործեց պատուիրանով. վասն զի առանց օրէնքի մեղքը մեռած է։
9 Նես առանց օրէնքի կենդանի էի ժամանակ մը, Նբայց պատուիրանը գալով՝ մեղքը կենդանացաւ,
10 Եւ ես մեռայ, Եւ պատուիրանը որ կեանքի համար էր՝ ինծի մահուան համար գտնուեցաւ։
11 Վասն զի մեղքը առիթ առնելով՝ պատուիրանով զիս խաբեց եւ անով սպաննեց։
12 Ուրեմն օրէնքը սուրբ է, Եւ պատուիրանը սուրբ եւ արդար եւ բարի։
13 Ուրեմն ինծի համար մահ եղաւ՝ որ բարին եղաւ՝ Նմի՛նչ պէս։ Նբայց մեղքը որպէս զի մեղք երեւնայ, ինծի համար մահ գործելով՝ անով սպաննեց, որպէս զի մեղքը պատուիրանով ըլլայ ամենեւին մեղաւոր։
14 Վասն զի գիտենք թէ օրէնքը հոգեւոր է, Նբայց ես մարմնաւոր եմ, Ծախուած մեղքին տակ։
15 Վասն զի չգիտեմ թէ ինչ կ'ընեմ, Նմի՛նչ որ կ'ուզեմ՝ զայն չեմ ըներ, Նայլ ինչ որ կ'ատեմ՝ զայն կ'ընեմ։
16 Նբայց եթէ ինչ որ չուզեմ՝ զայն կ'ընեմ, Օրէնքը լաւ է կը խոստովանիմ։
17 Նբայց հիմա զայն ես չեմ որ կ'ընեմ, Նայլ մեղքը որ իմ մէջս կը բնակի։
18 Վասն զի գիտեմ թէ իմ մէջս, այսինքն իմ մարմնիս մէջ բարի բան չի բնակիր, Վասն զի կամքը ինծի կը մատակարարուի, Նբայց բարին ընելը չեմ գտներ։
19 Վասն զի չեմ ըներ Նմի՛նչ որ կ'ուզեմ՝ բարին, Նայլ Նմի՛նչ որ չեմ ուզեր՝ չարը զայն կ'ընեմ։
20 Նբայց եթէ ինչ որ չուզեմ՝ զայն կ'ընեմ, Նես զայն չեմ որ կ'ընեմ, Նայլ մեղքը որ իմ մէջս կը բնակի։
21 Ուրեմն օրէնք կը գտնեմ ինծի համար՝ որ ուզելով բարին ընել՝ չարը ինծի կը մատակարարուի։
22 Վասն զի Աստուծոյ օրէնքին համաձայն ներքին մարդովս կ'ուրախանամ,
23 Նբայց իմ անդամներուս մէջ ուրիշ օրէնք մը կը տեսնեմ, Որ միտքիս օրէնքին դէմ կը պատերազմի եւ զիս կը գերէ մեղքին օրէնքին տակ՝ որ իմ անդամներուս մէջ է։
24 Ո՛վ ես դժբախտ մարդ, Ո՞վ պիտի ազատէ զիս այս մահուան մարմնէն։
25 Նշնորհակալ եմ Աստուծոյ՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով։ Ուրեմն ես ինքս մտքովս Աստուծոյ օրէնքին կը ծառայեմ, Նբայց մարմնովս մեղքին օրէնքին։

ԳԼ. Ը

1 Ուրեմն հիմա չկայ դատապարտութիւն անոնց համար որ Քրիստոս Յիսուսի մէջ են, Որոնք մարմնոյն համաձայն չեն գացեր,
2 Նայլ Հոգւոյն համաձայն։ Վասն զի Քրիստոս Յիսուսի մէջ կեանքի Հոգւոյն օրէնքը ազատեց զիս մեղքի եւ մահուան օրէնքէն։
3 Վասն զի Օրէնքին անկարելի եղածը՝ որովհետեւ մարմնոյն պատճառով տկար էր, Աստուած՝ իր Որդին մեղաւոր մարմնոյ նմանութեամբ եւ մեղքի համար ղրկելով, մարմնոյն մէջ մեղքը դատապարտեց,
4 Որպէս զի Օրէնքին արդարացումը մեր մէջ կատարուի, որ մարմնոյն համաձայն չենք գար, Նայլ Հոգւոյն համաձայն։
5 Վասն զի մարմնաւորները մարմնոյն բաներուն կը մտածեն, Նբայց հոգեւորները՝ Հոգւոյն բաներուն։
6 Վասն զի մարմնոյն մտածութիւնը մահ է, Նբայց Հոգւոյն մտածութիւնը՝ կեանք եւ խաղաղութիւն։
7 Վասն զի մարմնոյն մտածութիւնը Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է, Վասն զի Աստուծոյ օրէնքին չի հնազանդիր, Նայլ ոչ ալ կրնայ։
8 Նբայց մարմնոյն մէջ եղողները Աստուծոյ չեն կրնար հաճոյանալ։
9 Նբայց դուք մարմնոյն մէջ չէք, Նայլ Հոգւոյն մէջ, եթէ Աստուծոյ Հոգին ձեր մէջ կը բնակի։ Նբայց եթէ մէկը Քրիստոսի Հոգին չունի՝ անիկա անոր չէ։
10 Նբայց եթէ Քրիստոս ձեր մէջ է, Մարմինը մեռած է մեղքին համար, Նբայց Հոգին՝ արդարութեան համար կենդանի է։
11 Նբայց եթէ անոր Հոգին որ Յիսուսը մեռելներէն յարուցանեց՝ ձեր մէջ կը բնակի, Ան որ Քրիստոս Յիսուսը մեռելներէն յարուցանեց՝ ձեր մէջ բնակող իր Հոգիովը ձեր մահկանացու մարմիններն ալ պիտի կենդանացնէ։
12 Ուրեմն եղբայրնե՛ր, մարմնոյն համաձայն չենք պարտական ապրելու,
13 Վասն զի եթէ մարմնոյն համաձայն ապրիք՝ պիտի մեռնիք, Նբայց եթէ Հոգիով մարմնոյն գործերը մեռցնէք՝ պիտի ապրիք։
14 Վասն զի որ Աստուծոյ Հոգիովը կը վարուին՝ անոնք Աստուծոյ որդիներն են։
15 Վասն զի ստրկութեան Հոգին չստացաք նորէն վախնալու համար, Նայլ որդեգրութեան Հոգին ստացաք, որով կը գոչենք Աբբա, Հայր։
16 Նոյն Հոգին մեր Հոգիին հետ կը վկայէ թէ Աստուծոյ զաւակներ ենք։
17 Եւ եթէ զաւակներ՝ ապա նաև ժառանգներ, Աստուծոյ ժառանգներ եւ Քրիստոսի հետ համաժառանգներ, եթէ անոր հետ չարչարուինք, որպէս զի անոր հետ ալ փառաւորուինք։
18 Վասն զի կը համարիմ թէ այս ժամանակին չարչարանքները չեն արժեր որ անոնց հետ համեմատուին այն փառքին որ մեզի պիտի յայտնուի։
19 Վասն զի արարածներուն անհամբեր ակնկալութիւնը Աստուծոյ որդիներուն յայտնութիւնը կը սպասէ։
20 Վասն զի արարածները ոչնչութեան ենթարկուեցան, Նոչ իրենց կամքովը, Նայլ անոր պատճառով որ ենթարկեց զանոնք՝ յոյսի մէջ,
21 Որովհետեւ արարածն ալ պիտի ազատուի ապականութեան ծառայութենէն՝ Աստուծոյ զաւակներուն փառաւոր ազատութեան մէջ։
22 Վասն զի գիտենք թէ ամբողջ արարածը մինչեւ հիմա միասին կը հեծէ եւ միասին կը տանջուի։
23 Նոչ միայն անոնք, Նայլ մենք ալ որ Հոգւոյն առաջին պտուղը ունինք, մենք ալ մեր մէջ կը հեծենք՝ որդեգրութիւն սպասելով, մեր մարմնոյն փրկութիւնը։
24 Վասն զի յոյսով փրկուեցանք։ Նբայց տեսնուած յոյս չէ յոյս, Վասն զի ինչ որ մարդ կը տեսնէ՝ ինչո՞ւ համար կը յուսայ։
25 Նբայց եթէ չտեսնուածին կը յուսանք՝ համբերութեամբ կը սպասենք։
26 Նոյնպէս Հոգին ալ մեր տկարութեան կ'օգնէ։ Վասն զի չգիտենք թէ ինչ պէս պէտք է աղօթենք, Նբայց Հոգին ինքը անխօսելի հեծութիւններով մեզի համար կ'աղաչէ։
27 Նբայց սրտերը քննողը գիտէ Հոգւոյն խորհուրդը թէ ինչ է, Վասն զի Աստուծոյ կամքին համաձայն սուրբերուն համար կ'աղաչէ։
28 Նբայց գիտենք թէ Աստուծոյ սիրողներուն՝ անոնց համար որ իր կամքին համաձայն կոչուած են, ամէն բան միասին կը գործակցի յանուն բարիքի։
29 Վասն զի զորս առաջուընէ ճանչցաւ՝ զանոնք նաև նախասահմանեց որ իր Որդւոյն պատկերին նմանի, որպէս զի անիկա շատ եղբայրներու մէջ անդրանիկ ըլլայ։
30 Նբայց զորս նախասահմանեց՝ զանոնք նաև կոչեց, Եւ զորս կոչեց՝ զանոնք նաև արդարացուց, Նբայց զորս արդարացուց՝ զանոնք նաև փառաւորեց։

ե Գլ. գ. 24։
ը Գաղ. գ. 22։
ժ Նս. ծա. 2։ Գլ. ի. 8։
ժա Մն. ժէ. 5։
ժբ Գլ. բ. 11։ Եփես. բ. 1, 5։
ժգ Գլ. ի. 25։ ա կոր. ա. 28։ ա Պետ. բ. 10։
ժդ Մն. ժե. 5։
ժե Մն. ժէ. 17։ ժբ. 11։ Եբր. ժա. 11, 12։
ժզ Սաղ. ՃԺե. 3։ Ղուկ. ա. 37, 45։ Եբր. ժա. 19։
ժէ Գլ. ժե. 4։ ա կոր. ժ. 6, 11։
ժը Գործ. բ. 24։ ժգ. 30։
ի Նս. ծգ. 5, 6։ Գլ. գ. 25։ ե. 6։ ը. 32։ բ կոր. ե. 21։ Գաղ. ա. 4։ ա Պետ. բ. 24։ գ. 18։ Եբր. ի. 28։
ժա ա կոր. ժե. 17։ ա Պետ. ա. 21։

ժբ Նս. լբ. 17։ Յովհ. ժգ. 33։ Գլ. գ. 28, 30։
ի Եփես. բ. 14։ Կող. ա. 20։
իա Յովհ. ժ. 9։ ժգ. 6։ Եփես. բ. 18։ գ. 12։ Եբր. ժ. 19։
իբ ա կոր. ժե. 1։
իգ Եբր. գ. 6։
իդ Մատ. ե. 11, 12։ Գործ. ե. 41։ բ կոր. ժբ. 10։ Փիլ. բ. 17։ Յակ. ա. 2, 12։ ա Պետ. գ. 14։
իե Յակ. ա. 3։
իզ Յակ. ա. 12։
իէ Փիլ. ա. 20։
իը բ կոր. ա. 22։ Գաղ. դ. 6։ Եփես. ա. 13, 14։
իթ Հմր. 8։ Գլ. դ. 25։
κ Յովհ. ժե. 13։ ա. Պետ. գ. 18։ ա Յովհ. գ. 16։ դ. 9, 10։
κա Գլ. գ. 25։ Եփես. բ. 13։ Եբր. ի. 14։ ա Յովհ. ա. 7։
κբ Գլ. ա. 18։ ա Թես. ա. 10։
κգ Գլ. ը. 32։
κդ բ կոր. ե. 18, 19։ Եփես. բ. 16։ Կող. ա. 20, 21, 22։
κե Յովհ. ե. 26։ Ժղ. 19։ բ կոր. գ. 10, 11։
κզ Գլ. բ. 17։ գ. 29, 30։
κէ Մն. գ. 6։ ա կոր. ժե. 21։
κը Մն. բ. 17։ Գլ. գ. 23։ ա կոր. ժե. 21։
λ Կամ, որով
λա Գլ. դ. 15։ ա Յովհ. գ. 4։
λբ ա կոր. ժե. 21, 22, 45։
λգ Նս. ծգ. 11։ Մատ. ի. 28։ իգ. 28։

կ'առնեն, կեանքի մէջ պիտի թագաւորեն մէկ
18 Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով։) Ուրեմն ինչպէս մէ-
կուն յանցանքովը բոլոր մարդոց դատապարտու-
թեան ՙելե- եղա՚, այնպէս մէկուն արդարու-
թիւնովը ՙբոլոր մարդոց կեանքի արդարութեան
19 ընդհ+ եղա՚. Վասն զի ինչպէս մէկ մարդուն
անհնազանդութիւնովը շատերը մեղաւոր եղան,
այնպէս մէկուն հնազանդութիւնովը շատերը
20 արդար պիտի ըլլան։ Նմակայն օրէնքը մէջտեղ
ինկաւ որպէս զի յանցանքը շատնայ. բայց ուր
աւելի եղաւ մեղքը, հոն աւելի եղաւ շնորհքը.
21 Որպէս զի ինչպէս մեղքը թագաւորեց մահով,
այնպէս շնորհքը թագաւորէ արդարութիւնով
մինչև յաւիտենական կեանքը մեր Տէրոջը Յի-
սուս Քրիստոսի ձեռքով։

ԳԼ. Զ

1 Պէտք չէ մեղքի մէջ մնալ, 2 քանի որ մեռած ենք
մեղքին, 3 ինչպէս մկրտութիւնը կը ցուցնէ. 12 ուստի
ա՛լ մեղքը թող չթագաւորէ մեր վրայ. 18 վասն զի մենք
մեր մարմինները պատրաստեցինք արդարութեան ծա-
ռաներ ըլլալու, 23 և վասն զի մեղաց վարձքը մահ է,

Ա՞լ հիմա ի՞նչ պիտի ըսենք. ՙմեղքի մէջ
մնա՞նք արդեօք, որպէս զի շնորհքը շատնայ։
2 Ջա՛ւ լիցի. Էմենք որ մեղքին մեռանք, ի՞նչպէս
3 դեռ անոր մէջ կենանք։ Չէ՞ք գիտեր, Էթէ մենք
որ Յիսուս Քրիստոսով մկրտուեցանք, ՙանոր
4 մահուանը մկրտուեցանք։ ԷԱնոր հետ թաղուե-
ցանք մկրտութիւնով մահուան համար. որպէս
զի ինչպէս Քրիստոս ՙՀօրը փառքովը Էյարու-
թիւն առաւ մեռելներէն, Ըայնպէս մենք կեան-
5 քի նորոգութեան մէջ պտըտինք։ Ըվասն զի
եթէ մենք անկակից եղանք անոր մահուանը
նմանութիւնովը, նաև անոր յարութեանը նմա-
6 նըՒնանը ալ կ՚ըլլանք պիտի ըլլանք։ Զայս գիտ-
նանք որ ՙհին մարդը ՙանոր հետ խաչուեցաւ,
Էոր մեղքի մարմինը փճանայ, որպէս զի ասկէ
7 ետև մեղքի չծառայենք։ Նվասն զի ան որ մեռ+է
8 մեռած է, մեղքէ արդարացած է։ ԷԱրդ եթէ
մենք Քրիստոսի հետ մեռանք, կը հաւատանք
9 որ անոր հետ պիտի ապրինք ալ։ Գիտենք
որ ՙՔրիստոս մեռելներէն յարութիւն
առած ըլլալով՝ նորէն չմեռնիր, ալ մահը անոր
10 վրայ իշխանութիւն չունի։ Վասն զի քանի որ
մեռաւ՝ Ըմեղքի մեռաւ մէկ անգամ, և որ կեն-
11 դանի է՝ ՀԱստուծոյ կենդանի է։ Յնմանապէս դուք

ձեր անձերը մեղքի մեռած սեպեցէք, Ըբայց
Աստուծոյ կենդանի՝ մեր Տէրոջը Քրիստոս Յի-
սուսի ձեռքով։ Ձուստ ա՛լ մեղքը չթագաւո-
12 րէ ձեր մահկանացու մարմինին վրայ, որ ա-
13 նոր ցանկութիւններուն հնազանդիք։ Նեւ ձեր
անդամները անիրաւութեան գործիք ըլլալու մի
ընծայէք մեղքի, Ձհապա ձեր անձերը Աստու-
ծոյ ընծայեցէք, որպէս թէ մեռելներէն ողջըն-
ցած. և ձեր անդամները արդարութեան գոր-
14 ծիքներ՝ Աստուծոյ։ Ձհանդի մեղքը ձեր վրայ
պիտի չիշխէ. վասն զի օրէնքի տակ չէք, հապա
շնորհքի տակ։

15 Ուրեմն ի՞նչ. մե՞ղք գործենք Նվասն զի օրէն-
քի տակ չենք, հապա շնորհքի տակ. քա՛ւ լիցի։
16 Չէ՞ք գիտեր ՙթէ որու որ անձերնիդ ծառայ
կ՚ընծայէք հնազանդելու, ծառայ էք անոր՝ որու
որ կը հնազանդիք, թէ՛ մեղքի՝ ՙը մահուան Ըը
տանի, և թէ՛ հնազանդելու՝ ՙը արդարութեան։
17 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ, որ Ըէ՛ք դուք
մեղքի ծառայ էիք, Նսակայն սրտանց հնազան-
դեցաք այն վարդապետութեան ձաղափարին
18 որ ձեզի յանձնուեցաւ։ ՙՈւստի դուք մեղքէ
ազատ ըլլալով՝ արդարութեան ծառայ եղաք.
19 (Մարդու սովորութեան պէս կ՚ըսեմ՚ ձեր մար-
մինին տկարութեանը համար.) քանզի ինչպէս
ձեր անդամները անօրէնութեան համար ընծա-
յեցիք՝ պղծութեան և անօրէնութեան ծառա-
ներ ըլլալու, այնպէս հիմա ձեր անդամները
սրբութեան համար ընծայեցէք՝ արդարութեան
20 ծառաներ ըլլալու։ Նվասն զի երբ դուք մեղքի
ծառաներ էիք, ՙարդարութենէ ազատ էիք։
21 ՙՈւրեմն այն ժամանակ ի՞նչ պտուղ ունէիք
այն բաներէն՝ որոնցմով հիմա կ՚ամչնաք. ՙվասն
22 զի անոնց վերջը մահ է։ ԸԲայց հիմա մեղքէ
ազատուած և Աստուծոյ ծառաներ եղած՝ ձեր
պտուղը ունիք սրբութիւնով, ու վերջը յաւի-
23 տենական կեանք։ ՙՔանզի մեղքին վարձքը մահ
է, Ըբայց Աստուծոյ ձրի պարգեւը յաւիտենա-
կան կեանք՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի
ձեռքով։

ԳԼ. Է

1 Օրէնքը մարդուն վրայ կ՚իշխէ՝ քանի որ անիկա ողջ
է. 4 սակայն մենք մեռանք օրէնքին. 7 այսու ամենայ-
նիւ օրէնքը մեղք չէ, 12 հապա սուրբ, արդար և բարի
է։ 16 Պօղոս կը վկայէ այսպէս ըլլալ, բայց կը ցաւի որ
ինք կարող չէ զանիկա պահել։

ա Ծնվհ. ժբ. 32։ Եբր. բ. 9։
ե Ծնվհ. ժե. 22։ Գլ. գ. 20։ դ. 15։ է. 8։ Գաղ. գ. 19, 23։
ը Դտ. է. 47։ ա Տիմ. ա. 14։

—

ա Գլ. գ. 8։ Հմր. 15։
բ Հմր. 11։ Գլ. է. 4։ Գաղ. բ. 19։ դ. 14։
գ Կող. գ. 3։ ա Պետ. բ. 24։
դ ա Կոր. ժե. 29։
ե Կող. բ. 12։
զ Ծնվհ. բ. 11։ ժա. 40։
է Գլ. բ. 11։ ա Կոր. զ. 14։ բ Կոր. ժգ. 4։
ը Գաղ. զ. 15։ Եփես. դ. 22, 23, 24։ Կող. գ. 10։
թ Փիլ. գ. 10, 11։
ժ Գաղ. բ. 20։ ե. 24։ զ. 14։ Եփես. դ. 22։ Կող. գ. 5, 9։
ի Կող. բ. 11։
լ ա Պետ. դ. 1։
խ բ Տիմ. բ. 11։
ծ Յայտ. ա. 18։
կ Եբր. Թ. 27, 28։
հ Դտ. ի. 38։
ձ Հմր. 2։
ղ Գաղ. բ. 19։
ճ Սաղ. ժԹ. 13։ ՃԺԹ. 133։
մ Գլ. է. 5։ Կող. գ. 5։ Ցակ. դ. 1։
յ Գլ. ժբ. 1։ ա Պետ. բ. 24։ դ. 2։
ն Գլ. է. 4, 6։ ը. 2։ Գաղ. ե. 18։
շ ա Կոր. Թ. 21։
ո Մատ. զ. 24։ Ծովհ. ը. 34։
չ Պետ. բ. 19։
պ Բ Տիմ. ա. 13։
ջ Ծովհ. ը. 32։ ա Կոր. է. 22։ Գաղ. ե. 1։ ա Պետ. բ. 16։
ռ Ծովհ. ը. 34։
ս Գլ. է. 5։
վ Գլ. ա. 32։
տ Ծովհ. ը. 32։
ր Ծն. բ. 17։ Գլ. ե. 12։ Ցակ. ա. 15։
ց Գլ. բ. 7։ ե. 17, 21։ ա Պետ. ա. 4։ —

Մ*Թէ չէ՞ք գիտեր, եղբայրներ, (քանզի
ես օրէնքը գիտցողներուն կը խօսիմ,) որ օրէնքը
մարդուս վրայ կ'իշխէ՝ որչափ ժամանակ որ
2 ողջ է։ Վասն զի այր ունեցող կինը իր ողջ
էրկանը կապուած է օրէնքով. բայց եթէ այրը
3 մեռնի, արձակուած է էրկանը օրէնքէն։ Ուրեմն
Բ*քանի որ այրը ողջ է, շուն պիտի ըսուի՝ եթէ
ուրիշ էրկան մը ըլլայ. բայց եթէ այրը մեռնի,
այն օրէնքէն ազատ կ'ըլլայ, այնպէս որ շնացող
4 չըլլար՝ եթէ ուրիշ էրկան մը ըլլայ։ Ուստի
դուք ալ, իմ եղբայրներս, Ք*րիստոսի մարմինովը օրէնքին մեռաք. որպէս զի ուրիշի մը
ըլլաք, անոր՝ որ մեռելներէն յարուցին առեր
է, Տ*որպէս զի Աստուծոյ պտուղ բերող ըլլանք։
5 Քանզի քանի որ մենք մարմնով էինք՝ մեղքերու կիրքերը որոնք օրէնքով կ'ըլլային, Է*մեր
անդամներուն մէջ կը ներգործէին, Ը*որպէս զի
6 մենք մեռնելով պտուղ բերենք։ Բայց հիմա
այն օրէնքէն արձակուեցանք. վասն զի մեռանք
անոր՝ որով բռնուած էինք, Ը*որպէս զի մենք
ծառայենք հոգիին նորոգութիւնովը, և ոչ թէ
գրին հնութիւնովը։
7 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. օրէնքը մի՞գք է. քա՛ւ
լիցի. Բ*այց ես մեղքը չէի ճանչնար, եթէ ոչ
օրէնքով. ինչպէս ցանկութիւնն ալ չէի գիտեր, եթէ օրէնքը բսած չըլլար, Ա*Մի ցանկար։
8 Բայց մեղքը պատուիրանքէն առիթ առնելով՝
իմ մէջս բոլոր ցանկութիւնները գործացուց.
էվասն զի առանց օրէնքի մեղքը մեռած է։
9 Ես ալ առանց օրէնքի ատեն մը կենդանի էի.
բայց երբ պատուիրանքը եկաւ, մեղքը
10 ողջնցաւ, Ե*ս ես մեռայ. ու այն պատուիրանքը
Նոր կեանքի համար էր, նոյնը ինծի մահուան
11 համար եղաւ։ Վասն զի մեղքը պատուիրանքէն
առիթ առնելով՝ զիս խաբեց, ու անով մեռցուց։
12 Ե*Ուստի օրէնքը սուրբ է, ու պատուիրանքը սուրբ և արդար ու բարի։
13 Ուրեմն բարին ինծի մա՞հ եղաւ. քա՛ւ լիցի.
Հապա մեղքը, որպէս զի երևնայ մեղքը որ
այն բարի բանով ինծի մահ գործեց, որպէս զի
մեղքը պատուիրանքով աւելի մեղաւոր ըլլայ։
14 Վասն զի գիտենք որ օրէնքը հոգևոր է, բայց
ես մարմնաւոր եմ՝ Ծմեղքի տակ ծախուած։
15 Քանզի ինչ որ կ'ընեմ՝ չեմ ճանչնար. ոչ թէ
ինչ որ կ'ուզեմ՝ զայն կ'ընեմ, հապա ինչ որ
16 կ'ատեմ՝ զայն կ'ընեմ։ Բայց եթէ չուզածս կ'ընեմ, հաւանութիւն կու տամ օրէնքին թէ
17 բարի է։ Իսկ արդ ոչ թէ ես կ'ընեմ զանիկա,
18 հապա մեղքը՝ որ իմ ներսիդիս կը բնակի։ Քանզի
գիտեմ որ հիմ ներսիդիս, այսինքն իմ մարմնիս մէջ, բարի բան մը չբնակիր. վասն զի կամեցողութիւն կայ քովս, բայց բարին ի գործ
19 դնելը չեմ գտներ։ Քանզի ոչ թէ բարին զոր
կ'ուզեմ, կ'ընեմ, հապա չարը զոր չեմ ուզեր,
20 զայն կ'ընեմ։ Իսկ եթէ չուզածս բանս կ'ընեմ,
ալ ոչ թէ ես կ'ընեմ զանիկա, հապա մեղքը՝
21 որ իմ ներսիդիս բնակած է։ Ուստի ես կը
գտնեմ օրէնք մը, որ երբ բարին ընելը կը կամենամ, չարը իմ քովս է։ Վասն զի ներսէն
22 մարդուն նայելով՝ Ա*աստուծոյ օրէնքին կը հաւնիմ.
23 Բ*բայց ուրիշ օրէնք մը կը տեսնեմ Ի*իմ
անդամներուս մէջ, որ իմ մտքիս օրէնքին դէմ
կը պատերազմի, և զիս գերի կ'ընէ մեղքի օրէնքին որ իմ անդամներուս մէջ է։ Ի՜նչ խղճալի
24 մարդ եմ ես. ո՞վ զիս պիտի ազատէ այս մահուան մարմինէն։ Ջ*Գոհութիւն Աստուծոյ մեր
25 Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով։ Ուրեմն ես
ինքս մտքով Աստուծոյ օրէնքին կը ծառայեմ,
ու մարմնով՝ մեղքի օրէնքին։

ԳԼ. Ը

1 Անոնք որ Քրիստոսի մէջ են, և Հոգիին ոտքածին պես կ'ապրին, ազատ են դատապարտութենէ։ 5, 13 Թէ ի՛նչ ջնաս կը ծագի մարմինէն, 6, 14 և ի՛նչ շահ՝ Հոգիէն, 17 և ի՛նչ՝ Աստուծոյ օրդիք ըլլալէն, 19 որոնց փառաւոր ազատութիւնը՝ որու ամէն տեղծուածները մեծ փափաքով կը սպասեն, 29 յաւիտենական ճակատագրած է Աստուածմէ, 38 Ո՛վ կրնայ գտնել մեզ Քրիստոսի սէրէն։

Իսկ արդ դատապարտութիւն չկայ Քրիստոս Յիսուսով եղողներուն, որոնք մարմնաւոր
2 կերպով չեն վարուիր*։ Քանզի Ք*Քրիստոս Յիսուսով կեանքի Հոգիին Բ*օրէնքը զիս ազատեց
3 Բ*մեղքի և մահուան օրէնքէն։ Ե*Վասն զի այն
որ անկարելի էր օրէնքին, որովհետև տկար էր
մարմնով, Ի*Աստուած իր Որդին զրկեց մեղսական մարմինի նմանութեամբ ու մեղքի համար, և դատապարտեց մեղքը այն մարմինին
4 մէջ. Որպէս զի օրէնքին արդարութիւնը կատարուի մեր մէջ, Ն*որ մարմնաւորապէս չենք
5 քալեր, հապա Հոգևորապէս։ Բ*Քանզի մարմնաւոր եղողները մարմինին բաները կը մտածեն,
6 ու Հոգևոր եղողները՝ Բ*Հոգիին բաները։ Ե*Վասն
զի մարմնաւոր խորհուրդը մահ է, և Հոգևոր
7 խորհուրդը կեանք ու խաղաղութիւն։ Ք*Քանզի
մարմնաւոր խորհուրդը Աստուծոյ դէմ թշնա-

---

* Ես Մատ. Ե. 32։
Բ ԳԼ. Ը. 2։ Գաղ. Բ. 19։ Ե. 18։ Եփես. Բ. 15։ Կող. Բ. 14։
Գ Գաղ. Ե. 22։
Դ ԳԼ. Ը. 13։
Ե ԳԼ. Ը. 21։ Գաղ. Ե. 19։ Յակ. Ա. 15։
Զ ԳԼ. Ը. 29։ Բ Կոր. Գ. 6։
Է ԳԼ. Գ. 20։
Ը Եզ. Է. 17։ Բ Օր Ե. 21։ Գոր. Ժ. 33։ ԳԼ. Ժգ. 9։
Թ ԳԼ. Գ. 15։ Ե. 20։
Ժ Ա Կոր. ԺԵ. 56։
Ժա Ղեւ. Ժը. 5։ Եզեկ. Ի. 11, 13, 21։ Բ Կոր. Գ. 7։
Ժբ Սաղ. ԺՔ. 8։ ՏԺՔ. 39, 137։ Ա Տիմ. Ա. 8։
Ժգ Գ Թագ. Խա. 20, 25։ Գ Թագ. ԺԷ. 17
Ժդ Գաղ. Ե. 17։
Ժե Ծն. Գ. 5։ Ը. 21։
Ժզ Բ Կոր. Գ. 16։ Եփես. Գ. 16։ Կող. Գ. 9, 10։
Ժէ Սաղ. Ա. 2։
Ժը Գաղ. Ե. 17։
Ժթ ԳԼ. Գ. 13, 19։
Ի Ա Կոր. ԺԵ. 57։ —
* Ոմանք, Ի՛սկ եթէ Քրիստոս, այլ Հոգևոր կերպով
Ա Ա Կոր. ԺԵ. 45։ Բ Կոր. Գ. 6։
Բ Ծոմ. Ը. 36։ ԳԼ. Գ. 18, 22։ Գաղ. Բ. 19։ Ե. 1։
Գ ԳԼ. Է. 24, 25։
Դ Գոր. Ժգ. 39։ ԳԼ. Գ. 20։ Եբր. Է. 18, 19։ Ժ. 1, 2, 10, 14։
Ե Գաղ. Գ. 13։ Բ Կոր. Ե. 21։
Զ Հմր. 1։
Է Ծոմ. Գ. 6։ Ա Կոր. Բ. 14։
Ը Գաղ. Ե. 22, 25։
Թ ԳԼ. Գ. 21։ Հմր. 13։ Գաղ. Գ. 8։
Ժ Յակ. Գ. 4։

մուխիւն է. վասն զի Աստուծոյ օրէնքին չէ՛նա-
8 զանգիր, էմնանաւանդ չկրնար ալ։ Վասն զի
մարմինով եղողները չեն կրնար Աստուծոյ հա-
9 ճոյ ըլլալ։ Բայց դուք մարմինով չէք՝ հապա
հոգիով, նէթէ Աստուծոյ Հոգին ձեր մէջ բնա-
կած է. Իսկ եթէ մէկը Քրիստոսի Հոգին չու-
10 նի, անիկա անորը չէ։ Եւ եթէ Քրիստոս ձեր
մէջ է, ալ մարմինը մեռած է մեղքի համար,
ու Հոգին կենդանի է արդարութեան համար։
11 Իսկ եթէ Յիսուսը մեռելներէն յարուցանողին
Հոգին ձեր մէջ բնակած է, նալ անիկա որ
Քրիստոսը մեռելներէն յարուց, պիտի կենդա-
նացնէ ձեր մահկանացու մարմիններըը իր Հոգիւ-
վը որ ձեր մէջ կը բնակի։
12 Հապա ուրեմն, եղբայրներ, պարտապան ենք,
ոչ թէ մարմինին՝ մարմնաւորապէս ապրելու.
13 Վասն զի եթէ մարմնաւորապէս ապրելու ըլ-
լաք, պիտի մեռնիք. բայց եթէ Հոգիով Ննար-
14 մինին գործերը սպաննէք, պիտի ապրիք։ Վասն
զի որոնք որ Աստուծոյ Հոգիովը կ՚առաջնորդ-
15 ուին, անոնք Աստուծոյ որդիներն են։ Քանզի
դուք ծառայութեան Հոգին չառիք կրկին
վախնալու, Հապա որդեգրութեան Հոգին ա-
16 ռիք, որ անով կը կանչենք Աբբա Հայր։ Նոյն
ինքն Հոգին վկայութիւն կու տայ մեր Հոգիին
17 հետ, թէ մենք Աստուծոյ որդիներն ենք. Եւ
եթէ որդիներ, ուրեմն ժառանգներ, Աստուծոյ
ժառանգներ ու Քրիստոսի ժառանգակիցներ.
Որպէս զի, եթէ էր չարչարանքներուն կցորդ
ըլլանք, էր փառքին ալ հաղորդ ըլլանք։
18 Վասն զի ես այսպէս կը դատեմ որ Ներս
ժամանակին չարչարանքները բան մը չեն գա-
լու փառքին քով՝ որ մեզի պիտի յայտնուի։
19 Քանզի ստեղծուածներուն էուանդուն ակնկա-
լութիւնը Աստուծոյ որդիներուն յայտնու-
20 լուն կը սպասէ։ Վասն զի ունայնութեան
հնազանդեցան ստեղծուածները, (ոչ թէ իրենց
կամքովը՝ հապա անոր համար որ հնազանդե-
21 ցուց,) Ա՛յն յոյսով, որ ստեղծուածները իրենք
ալ ապականութեան ծառայութենէն ազատ-
ուելով, Աստուծոյ որդիներուն փառաւոր ազա-
22 տութեանը հասնին։ Քանզի գիտենք որ ամէն
ստեղծուածները մինչև հիմա Միասեղ կը հա-
23 ռաչեն ու ծնանելու ցաւ կը քաշեն։ Եւ ոչ
միայն այսպէս, Հապա մենք ալ որ Հոգիին ա-
ռաջին պտուղը ունինք, Ամենք մեզմէ մեր ան-
ձերուն մէջ կը հառաչենք Որդեգրութեան,
այսինքն Մեր մարմինին ազատութեանը, սպա-
24 սելով։ Վասն զի յուսով փրկուեցանք. Բայց
յոյսը որ կը տեսնուի, յոյս չէ. վասն զի այն
բանին, զոր կը տեսնէ մէկը, ալ ինչո՞ւ պիտի
25 յուսայ։ Իսկ եթէ չտեսած բաներուն կը յու-
սանք, ալ համբերութիւնով կը սպասենք անոր։
26 Նոյնպէս Հոգին ալ օգնութեան կը հասնի մեր
տկարութիւններուն. Քանզի ի՛նչ բանի համար
աղօթելու ենք ըստ արժանւոյն՝ չենք գիտեր.
Բայց ինք Հոգին բարեխօս կ՚ըլլայ մեզի համար
27 անբարբառ հառաչանքներով։ Եւ սիրտերը
քննողը գիտէ Հոգիին ի՛նչ խորհիլը, Քանզի
Աստուծոյ կամքէն համեմատ բարեխօսութիւն
կ՚ընէ սուրբերուն համար։
28 Սակայն գիտենք որ ամէն բաները բարիք
գործակից կ՚ըլլան անոնց որ զԱստուած կը սի-
րեն, Որոնք անոր նախասահմանութիւնովը կան-
29 չուած են։ Վասն զի զանոնք որ առաջ կը
ճանչնար, Առաջուընէ ալ սահմանեց իր Որդ-
ւոյն պատկերին կերպարանակից ըլլալու. Որ-
պէս զի անիկա անդրանիկ ըլլայ շատ եղբայր-
30 ներու մէջ։ Եւ զորոնք առաջուընէ սահմանեց,
Ընաև կանչեց զանոնք. և զորոնք կանչեց, Ընաև
արդարացուց զանոնք. և զորոնք արդարացուց,
31 Ընաև փառաւորեց զանոնք։ Ուրեմն ի՞նչ ըսենք
այս բաներուն համար. Եթէ Աստուած մեր
կողմն է, ո՞վ պիտի ըլլայ մեզի հակառակ։
32 Ան որ իր Որդւոյն չխնայեց, Հապա մեր ամ-
ենուն համար մատնեց զանիկա, ալ ինչպէս ա-
33 նոր հետ ամէն բաները մեզի չպարգեւէ։ Ո՞վ է
որ Աստուծոյ ընտրածներուն դէմ մեղադիր
34 ըլլայ. Աստուած որ կ՚արդարացնէ։ Ո՞վ
է որ կը դատապարտէ. Քրիստոս է որ մեռաւ,
մանաւանդ թէ յարութիւն ալ առաւ, Ո՛ւ
Աստուծոյ աջ կողմն է, Որ նաև մեզի համար
35 բարեխօսութիւն կ՚ընէ։ Ո՞վ պիտի զատէ
մեզ Քրիստոսի սէրէն. տառապա՞նքը, կամ
նեղութի՞ւնը, կամ հալածա՞նքը, կամ սո՞վը,
կամ մերկութի՞ւնը, կամ վտա՞նգը, կամ սո՞ւր

է ա կոր. բ. 14։
ը ա կոր. գ. 16։ ը. 19։
թ Յովհ. ը. 34։ Գաղ. գ. 6։ Փիլ. ա. 19։ ա Պետ. ա. 11։
ժ Գոր. բ. 24։
ի Գլ. գ. 4, 5։ ա կոր. գ. 14։ բ կոր. գ. 14։ Եփես. բ. 5։
հ Գլ. գ. 7, 14։
յ Հմր. 6։ Գաղ. գ. 8։
ղ Եփես. դ. 22։ Կող. գ. 5։
ճ Գաղ. ե. 18։
մ ա կոր. բ. 12։ Երբ. բ. 15։
յ բ Տիմ. ա. 7։ ա Յովհ. դ. 18։
ն Ես. ծգ. 5։ Գաղ. դ. 5, 6։
շ Մատ. ժգ. 36։
ո բ կոր. ա. 22։ ե. 5։ Եփես. ա. 13։ գ. 30։
չ Գոր. խգ. 18։ Գաղ. դ. 7։
պ Գոր. ժգ. 21։ Փիլ. ա. 29։ բ Տիմ. բ. 11, 12։
ջ բ կոր. գ. 17։ ա Պետ. ա. 6, 7։ դ. 13։
ռ բ Պետ. գ. 13։
ս ա Յովհ. գ. 2։
վ Հմր. 22։ Ծն. գ. 19։
տ Երեմ. ժբ. 11։
ր բ կոր. ե. 5։ Եփես. ա. 14։
ց բ կոր. ե. 2, 4։
ւ Դտ. խ. 36։
փ Դտ. խա. 28։ Եփես. դ. 30։
ք բ կոր. ե. 7։ Երբ. ժա. 1։
և Մատ. խ. 22։ Յակ. դ. 3։
֏ Ձաք. ժբ. 10։ Եփես. գ. 18։
ա ա Մն. իբ. 9։ Սաղ. ֆ. 9։ Առակ. ժէ. 3։ Երեմ. ժա. 20։ ժէ. 10։ ի. 12։ Գոր. ա. 24։ ա Թես. բ. 4։ Յայտ. բ. 23։
բ ա Յովհ. ե. 14։
գ Գլ. բ. 11, 23, 24։ բ Տիմ. ա. 9։
դ Եզ. լգ. 12, 17։ Սաղ. ա. 6։ Երեմ. ա. 5։ Մատ. ֆ. 23։ Գլ. ժա. 2։ բ Տիմ. բ. 19։ ա Պետ. ա. 2։
ե Եփես. ա. 5, 11։
զ Յովհ. ժէ. 22։ բ կոր. դ. 18։ Փիլ. գ. 21։ ա Յովհ. դ. 2։
է Կող. ա. 15, 18։ Երբ. ա. 6։ Յայտ. ա. 5։
ը Գլ. ա. 6։ բ. 24։ Եփես. դ. 4։ Երբ. բ. 15։ ա Պետ. բ. 9։
թ ա կոր. գ. 11։
ժ Յովհ. ժէ. 22։ Եփես. բ. 6։
ի Թես. ժգ. 9։ Սաղ. ճժբ. 6։
լ Գլ. ե. 6, 10։
խ Գլ. դ. 25։
ծ Ես. ծ. 8, 9։ Յայտ. ժբ. 10, 11։
կ Ող. լգ. 29։
հ Մատ. ժգ. 19։ Կող. գ. 1։ Երբ. ա. 3։ բ. 1։ ժբ. 2։ ա Պետ. դ. 22։
ձ Երբ. է. 25։ բ. 24։ ա Յովհ. բ. 1։

36 րը. (Ինչպէս գրուած է, Ումէն օր քեզի հա-
մար կը սպաննուինք. մորթուելու ոչխարի պէս
37 կը սեպուինք։) Ձայս ամէն բաներուն մէջ
ա՛լ աւելի յաղթող կըլլանք անով որ մեզ սի-
38 րեց։ Վասն զի ես հաստատ գիտեմ թէ ոչ
մահը, և ոչ կեանքը, ու ոչ հրեշտակները, Ս և
ոչ իշխանութիւնները, ու ոչ զօրութիւնները,
և ոչ ներկայ բաները, ու ոչ գալու բաները,
39 Եւ ոչ բարձրութիւնը, ու ոչ խորունկութիւնը,
և ոչ ուրիշ արարած մը կրնայ մեզ զատել
Աստուծոյ սէրէն՝ որ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէ-
րոջմով է։

Գլ. Թ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր տրտմութիւնը Հրէից ազգին
համար։ 7 Ոչ թէ Աբրահամի բոլոր սերունդը խոստմուն-
քի որդիները էին։ 18 Աստուած որու որ կ'ուզէ կ'ողորմի։
21 Բրուտը կրնայ կաւը իր ուզածին պէս գործածել։ 25
Հեթանոսաց կոչումը և Հրէից մերժուիլը մարգարէները
նախասացած էին։ 32 Ինչ պատճառաւ այնքան քիչ
Հրեաներ ընդունեցին հաւատքով արդարութիւնը։

Ճշմարիտ կ'ըսեմ Քրիստոսով — չեմ սուտ,
(իմ խիղճս ալ ինծի կը վկայէ Հոգւով Սրբով,)
2 Որ մեծ տրտմութիւն է ինծի, ու իմ սրտիս
3 անպակաս ցաւ։ Քանզի ես ինքս կը խնդրէի
նզովուած ըլլալ Քրիստոսէ, իմ մարմնի կողմա-
նէ եղբայրներուս ու ազգականներուս համար,
4 Որոնք Իսրայէլացի են. Որոնց է որդեդրու-
թիւնը Ու փառքը Եվ ուխտերը Ու օրինա-
դրութիւնը ԵՒև պաշտօնը Ու խոստումնքները.
5 Որոնց են նահապետները, Որոնցմէ Քրի-
ստոս ալ մարմնի կողմանէ, Որ է ամէնուն
վրայ Աստուած օրհնեալ յաւիտեան։ Ամէն։
6 Բայց ոչ իբր թէ Աստուծոյ խօսքը դատին ին-
կած է. Քանզի ոչ թէ ամէն Իսրայէլէ եղող-
7 ները Իսրայէլացի են։ Եւ ոչ թէ Աբրահամի
սերունդ ըլլալնուն համար ամէնը որդիներ են.
Հապա Իսահակով քեզի սերունդ պիտի կոչ-
8 ուի։ Այսինքն՝ ոչ թէ անոնք որ մարմնի որ-
դիներ են՝ Աստուծոյ որդիներ ալ են, Հապա
խոստմունքի որդիները սերունդ կը սեպուին։
9 Վասն զի խոստմունքին խօսքը այս էր, թէ
Ամբ տառն պիտի դամ, ու Սառա որդի պիտի
10 ունենայ։ Եւ ոչ միայն այսքան, Հապա Ռեբե-
կա ալ յոյժ Ե որ յղացաւ մէկէն, այսինքն
11 մեր Իսահակ Հօրմէն. Վասն զի գոնէ
չծնած, և գեռ ալէկ կամ գէշ բան մը չգոր-
ծած, (որպէս զի Աստուծոյ նախասահմանու-
12 թիւնը Հաստատ մնայ ընտրութեանը պէս, Ոչ
թէ գործերէն, Հապա անկէ որ կանչեց,) իրեն
13 ըսուեցաւ թէ, Մեծը պզտիկին պիտի ծառա-
յէ. ինչպէս գրուած է թէ Յակոբը սիրեցի,
բայց Եսաւըատեցի։
14 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. Մի՛թէ Աստուծոյ քով
15 անիրաւութի՞ւն կա՞յ. Քա՛ւ լիցի։ Վասն զի
Մովսէսի կ'ըսէ, Որու որ պիտի ողորմիմ՝ կ'ո-
ղորմիմ, ու որու վրայ որ պիտի գթամ՝ կը
16 գթամ։ Ուրեմն ոչ անկէ է որ կը կամի, ու
ոչ անկէ՝ որ կը վազէ, Հապա Աստուծմէ՝ որ
17 կ'ողորմի։ Քանզի գիրքը Փարաւոնի կ'ըսէ,
Ես Համար քեզ վերցուցի, որ իմ զօրու-
թիւնս քեզմով ցուցնեմ, ու բոլոր երկրի մէջ
18 իմ անունս պատմուի։ Ուստի որու որ կ'ուզէ՝
19 կ'ողորմի, և զոր կ'ուզէ՝ կը խստացնէ։ Ուրեմն
ինծի պիտի ըսես թէ Ալ ինչո՞ւ մեղադիր կ'ըլ-
լայ. Վասն զի ո՞վ անոր կամքին դէմ դրաւ։
20 Բայց դուն ո՞վ ես, ով մարդ, որ Աստուծոյ
դէմ պատասխան կուտաս. Միթէ ստեղծ-
ուածը էր Ստեղծողին կրնա՞յ ըսել թէ Ինչ ին-
21 չո՞ւ այդպէս շինեցիր։ Չիրուտը իշխանութիւն
չունի՞ կաւին վրայ՝ նոյն շաղուածքէն աման
շինելու, Մէկը պատուի՝ և միւսը անարգանքի
22 Համար։ Հապա ի՞նչ ըսել է՝ եթէ Աստ-
ուած էր բարկութիւնը ցուցնել՝ ու իր զօրու-
թիւնը յայտնել ուզելով, շատ երկայնմտու-
թեամբ Համբերեց Կորուստու պատրաստուած
23 բարկութեան ամաններուն. Եւ Ի՞նչ որպէս զի
իր փառքին մեծութիւնը յայտնի ընէ ողորմե-
լու ամաններուն վրայ, Զորոնք փառքի Համար
24 առաջուընէ պատրաստեց. Այսինքն մեզ զորոնք
կանչեց, Ոչ թէ միայն Հրեաներէն, Հապա Հե-
25 թանոսներէն ալ. Ինչպէս Ովսէէի մէջ ալ կ'ը-
սէ, Իմ ժողովուրդս չեղողին իմ ժողովուրդս
պիտի կանչեմ, ու սիրելի չեղողին՝ սիրելի
26 Եւ պիտի ըլլայ թէ այն տեղ ուր անոնց ը-
ուսեցաւ թէ Դուք իմ ժողովուրդս չէք, հոն
անոնք կենդանի Աստուծոյն որդիները պիտի ը-
27 ուսին։ Եսայի ալ Իսրայէլի Համար կ'աղաղակէ,

ղ Մատ. խգ. 22։ ա կոր. ժե. 30, 31։ բ կոր. դ. 11։
ճ ա կոր. ժե. 57։ բ կոր. բ. 14։ ա Թես. դ. 4։ ե. 4, 5։ Ցայտ. ժբ. 11։
տ Եփես. ա. 21։ գ. 12։ Կող. ա. 16։ բ. 15։ ա Պետ. գ. 22։

— Գլ. ա. 9։ բ կոր. ա. 23։ ժա. 31։ ժբ. 19։ Գաղ. ա. 20։ Փիլ. ա. 8։ ա Տիմ. բ. 7։
Ք Գլ. ժ. 1։
Ֆ Եվ. լբ. 32։
Ջ բ Օր. Ե. 6։
Ռ Եվ. գ. 22։ բ Օր. ժգ. 1։ Երեմ. լա. 9։
Ս ա Թագ. դ. 21։ գ Թագ. ը. 11։ Մատ. կգ. 2։ Հր. 61։
Վ Գոր. գ. 25։ Երբ. ը. 8, 9, 10։
Տ Մատ. ճխէ. 19։
Ր Երբ. թ. 1։
Ց Գոր. ժգ. 32։ Գլ. գ. 2։ Եփես. բ. 12։
Ւ բ Օր. ժ. 15։ Գլ. ժա. 28։
Ւ Դ Թես. գ. 23։ Գլ. ա. 3։
Ւ Երեմ. խգ. 6։ Ցովէ. ա. 1։ Գոր. ի. 28։ Երբ. ա. 8։ ա Ցովէ. Ե. 20։
Ւ Թես. խգ. 19։ Գլ. գ. 3։
Ւ Ցով. գ. 39։ Գլ. բ. 28, 29։ դ. 12, 16։ Գաղ. գ. 16։
Հ Գաղ. դ. 23։
Յ Մն. խա. 12։ Երբ. ժա. 18։
Ղ Գաղ. դ. 28։
Ճ Մն. ժբ. 10, 14։
Տ Մն. խե. 21։
Յ Գլ. դ. 17։ բ. 28։
Ն Մն. խե. 23։
Լ Մատ. ա. 2, 3։ Տես բ Օր. խա. 15։ Ամոս. ժգ. 24։ Մատ. ժ. 37։ Դ Թես. ժգ. 26։ Ցովէ. ժբ. 25։
Ո բ Օր. լբ. 4։ բ Մն. ժբ. 7։ Ցոբ ը. 3։ լդ. 10։ Մատ. դբ. 15։
Շ Ցով. ը. 39։ Գլ. բ. 28, 29։ դ. 12, 16։ Գաղ. գ. 16։
Ո Գաղ. գ. 8, 22։
Չ Ցով. բ. 16։
Պ բ Մն. ի. 6։ Ցոբ. բ. 12։ խգ. 13։ Գաղ. գ. 35։
Ջ Ես. խբ. 16։ խե. 9։ կդ. 8։
Ռ Ամոս. ժգ. 4։ Երեմ. ժբ. 6։
Ս բ Տիմ. բ. 20։
Վ ա Պետ. բ. 8։ Յուդ. 4։
Տ ա Թես. ե. 9։
Ր Գլ. բ. 4։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 27։
Ց Գլ. բ. 28, 29, 30։
Ւ Գլ. գ. 29։
Ւ Ովս. բ. 23։ ա Պետ. բ. 10։
Ւ Ովս. ա. 10։

Թէև Իսրայէլի որդիներուն թիւը ծովու ավազին պէս ըլլայ, Բդարձ մնացորդ մը պիտի ազատի։ Վանդի Տէրը համառօտ և կարճ բան մը կ'ընէ արդարութեամբ. վասն զի Տէրը կարճ բան մը պիտի ընէ երկրի վրայ։ Եւ ինչպէս Եսայի առաջուընէ ըսաւ, Եթէ զօրաց տէրը մեզի սերունդ մը թողուցած չըլլար, Էմենք Սոդոմի պէս պիտի ըլլայինք, ու Գոմորի պիտի նմանէինք։

Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. Ընթէ հեթանոսները որոնք արդարութեան չէին հետևեր՝ արդարութեան հասան, Բայց արդարութեան՝ որ հաւատքէն է. Բիսկց Իսրայէլ որ արդարութեան օրէնքին կը հետևէր, Բարդարութեան օրէնքին չհասաւ։ Ինչո՞ւ համար. վասն զի ոչ թէ հաւատքէն, հապա որպէս թէ օրէնքին գործերէն։ Վքէր պրպրանք. Ըվասն զի գայթակղութեան վէմին վրայ գլորեցան. Ինչպէս գրուած է, Էնա Սիոնի մէջ գայթակղութեան քար մը կը դնեմ ու գլորելու վէմ մը. և Ամէն ով որ անոր հաւատայ, պիտի չամչնայ։

ԳԼ. Ժ

Եղբայրներ, իմ սրտիս փափաքը ու աղօթքը առ Աստուած Իսրայէլի փրկուելուն համար է։ Վասն զի ես կը վկայեմ անոնց համար, Ընթէ Աստուծոյ նախանձաւորութիւնը ունին, բայց ոչ թէ գիտութեամբ։ Բվասն զի անոնք Աստուծոյ արդարութիւնը չգիտնալով, Էու իրենց արդարութիւնը հաստատել ուզելով, Աստուծոյ արդարութեանը չհնազանդեցան։ Վքանդի օրէնքին վախճանը Քրիստոս է ամէն հաւատացեալի արդարութեան համար։

Վասն զի Մովսէս օրէնքէն եղած արդարութիւնը կը ստորագրէ թէ, ԷՋանոնք կատարող մարդը անոնցմով պիտի ապրի։ Բայց հաւատքէն եղած արդարութիւնը այսպէս կ'ըսէ, Ընմի ըսեր քու սրտիդ մէջ, Ո՞վ պիտի երկինք, (այսինքն Քրիստոսը իջեցնելու։) կամ թէ Ո՞վ պիտի իջնէ անդունդը, (այսինքն Քրիստոսը մեռելներէն հանելու։) Հապա ի՞նչ կ'ըսէ. Էխօսքը քեզի մօտ է, քու բերնիդ մէջ և քու սրտիդ մէջ է. այսինքն հաւատքին խօսքը զոր մենք կը քարոզենք։ Վասն զի Ընթէ քու բերնովդ Յիսուսը Տէր խոստովանիս, ու՝ քու սրտիդ մէջ հաւատաս թէ Աստուած զանիկա մեռելներէն յարուցաւ, պիտի փրկուիս. (Վասն զի սրտով կը հաւատայ մէկը արդարանալու, ու բերնով կը խոստովանի փրկուելու։) Քանդի գիրքը կ'ըսէ, Էամէն ով որ անոր հաւատայ, պիտի չամչնայ։ Վասն զի Ժխտութիւն չկայ Հրեային ու Յոյնին մէջտեղ. Եվասն զի ամէնուն Տէրը նոյնն է, Նաստատ ամէնուն որոնք իրեն կը կանչեն։ Քանդի ով որ ԷՏէրոջը անունը Ժկանչէ, պիտի փրկուի։

Ուրեմն ի՞նչպէս պիտի կանչեն անոր՝ որուն չհաւատացին. կամ ի՞նչպէս պիտի հաւատան անոր՝ որուն վրայով չլսեցին. ԵՒկամ ի՞նչպէս պիտի լսեն՝ առանց մէկուն քարոզելուն։ Կամ ի՞նչպէս պիտի քարոզեն՝ եթէ չղրկուին. ինչպէս գրուած է, Հ՚Ո՛նչպէս գեղեցիկ են խաղաղութիւն աւետարանողներուն ու բարի բաներու աւետիս տուողներուն ոտքերը։ Յիսկց ամէնը հնազանդ չեղան աւետարանին. Քանդի Եսայի կ'ըսէ, ԸնՏէր, ո՞վ հաւատաց մեր քարոզին։ Վասն զի հաւատքը լսելէն է, ու լսելը Աստուծոյ խօսքէն։ Բայց կ'ըսեմ, Մթէ չլսեցի՞ն. Էմանաւանդ Բոլոր երկիր ելաւ անոնց հնչիւնը. ԵՒու աշխարհի ծայրերը՝ անոնց խօսքը՝ մինչև աշխարհի ծայրերը։ Բայց կ'ըսեմ, Մթէ Իսրայէլ չգիտցա՞ւ. առաջ Մովսէս կ'ըսէ, Ընես ձեզ նախանձի պիտի գրգռեմ Քանպիտան ժողովուրդով մը, Ընու անմիտ ազգով մը ձեզ պիտի բարկացնեմ։ Բայց Եսայի կը համարձակի ու կ'ըսէ, Ընես անոնց գտնուեցայ՝ որոնք զիս չէին փնտռեր, յայտնի եղայ անոնց՝ որոնք զիս չէին հարցներ։ Սակայն Իսրայէլի վրայով կ'ըսէ, Ընոլոր օրը իմ ձեռքերս երկնցուցի անհնազանդ ու հակառակող ժողովուրդի մը։

ԳԼ. ԺԱ

Ուրեմն կ'ըսեմ, Մթէ Աստուած իր ժողովուրդը մերժա՞ծ է. Էչ երբեք։ Վքանդի ես ալ Իսրայէլացի եմ, Աբրահամի սերունդէն, Բենիամինի ցեղէն։ ԸնԱստուած իր ժողովուրդը՝ զոր նախապէս ճանչցաւ, չմերժեց։ ԵՒկամ չգիտնա՞ք գրուածը Եղիայի մասին, թէ ինչպէս Աստուծոյ կ'աղաչէ Իսրայէլի դէմ։ ԸնՏէր, քու մարգարէներդ սպաննեցին, զոհասեղաններդ քանդեցին, և ես միայն մնացի, ու կ'ուզեն իմ հոգիս առնել։ Վքանդի ի՞նչ կ'ըսէ անոր պատասխանը. Ընեօթը հազար մարդ ինծի համար պահեցի, որոնք Բահաղի առջև ծունկ չկրկնեցին։ Վնոյնպէս ալ այս ժամանակիս մնացորդ մը կայ՝ շնորհքի ընտրութեամբ։ ԵՒեթէ շնորհքով է, ուրեմն գործերով չէ, Ընապա շնորհքը շնորհք չէ։ ԵՒեթէ գործերով է, ուրեմն շնորհքով չէ, Ընապա գործը գործ չէ։ Վքանդի ի՞նչ։ Իսրայէլ որ կը փնտռէ, զայն չգտաւ, Էհապա ընտրեալները գտան, ԵՒմնացեալները կարծրացան։ Վնոյն իսկ գրուած է, ԸնԱստուած անոնց տուաւ խոր քունի հոգի, աչքեր՝ որ չտեսնեն, ականջներ՝ որ չլսեն, մինչև այսօր։ ԵՒդաւիթ կ'ըսէ, Ընանոնց սեղանը թակարդ ու որոգայթ ըլլայ, ու գայթակղութիւն և հատուցում։ Ընանոնց աչքերը խաւարին, որ չտեսնեն, և մէջքերնին միշտ ծռեցուր։

Ուրեմն կ'ըսեմ, Մթէ գայթակղեցան՝ որ իյնան։ Էչ երբեք։ Բայց անոնց յանցանքովը փրկութիւն հեթանոսներուն եղաւ, Ընանոնց նախանձեցնելու համար։ ԵՒեթէ անոնց յանցանքը աշխարհի հարստութիւն եղաւ, և անոնց նուաստացումը հեթանոսներուն հարստութիւն եղաւ, Ընանոնց լիութիւնը որչա՜փ աւելի։ Վքանդի ձեզի կ'ըսեմ հեթանոսներուդ, Ընինչպէս որ ես հեթանոսներուն առաքեալն եմ, Էիմ պաշտօնս կը փառաւորեմ, ԵՒմի գուցէ նախանձեցնեմ իմ մարմնոյս ազգակիցները, և անոնցմէ ոմանք փրկեմ։ Վքանդի եթէ անոնց մերժումը աշխարհի հաշտութիւն եղաւ, Ընանոնց ընդունելութիւնը ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ եթէ ոչ մեռելներէն կենդանանալ։ ԵՒեթէ նուագ հացը սուրբ է, Ընզանգուածն ալ՝ նոյնպէս, ԵՒեթէ արմատը սուրբ է, Ընճիւղերն ալ՝ նոյնպէս։ Վեթէ ոմանք ճիւղերէն կտրուեցան, ԵՒդուն՝ որ վայրենի ձիթենի էիր, անոնց մէջ պատուաստուեցար, Ընու անոնց հետ ձիթենիին արմատին և պարարութեան մասնակից եղար, ԵՒմի պարծենար ճիւղերուն դէմ։ ԵՒեթէ պարծենաս, դուն արմատը չես կրեր, Ընհապա արմատը քեզ կը կրէ։ Վնայիր ուրեմն կ'ըսես, Ընճիւղերը կտրուեցան, որ ես պատուաստուիմ։ Էճիշդ է. Ընանհաւատութեան համար կտրուեցան, ԵՒդուն ալ հաւատքովդ կը կենաս։ Ընմի հպարտնար, հապա վախցիր։ Վքանդի եթէ Աստուած բնական ճիւղերուն չխնայեց, Ընգուցէ քեզի ալ չխնայէ։ ԵՒտես ուրեմն Աստուծոյ քաղցրութիւնն ու խստութիւնը. Ընխստութիւն՝ անոնց որ ինկան, ԵՒքաղցրութիւն՝ քեզի՝ եթէ քաղցրութեան մէջ մնաս, Ընայլապէս դուն ալ պիտի կտրուիս։ ԵՒանոնք ալ եթէ անհաւատութեան մէջ չմնան, պիտի պատուաստուին, Ընքանդի Աստուած կարող է զանոնք նորէն պատուաստելու։ Վքանդի եթէ դուն վայրենի ձիթենիէն բնական կերպով կտրուեցար, ԵՒհակառակ բնութեան պատուաստուեցար բարի ձիթենիին մէջ, Ընո՛րչափ աւելի անոնք՝ որ բնական ճիւղերն են, իրենց ձիթենիին մէջ պիտի պատուաստուին։

Վքանդի կ'ուզեմ, եղբայրներ, որ այս խորհուրդին անտեղեակ չըլլաք, Ընմի գուցէ ինքնահաւան ըլլաք, ԵՒայն է, Իսրայէլի մէկ մասին մէջ կարծրութիւն եղաւ, մինչև հեթանոսներուն լիութիւնը մտնէ։ ԵՒայսպէսով ամբողջ Իսրայէլ պիտի փրկուի, Ընինչպէս գրուած է, Ընանոնց մէջէն պիտի ելլէ Փրկիչը, ԵՒպիտի դարձնէ Յակոբէն ամբարշտութիւնները։ ԵՒայս է անոնց ուխտը ինծմէ, Ըներբ անոնց մեղքերը ջնջեմ։ Վնայիր աւետարանին համեմատ՝ թշնամիներ են ձեզի համար, ԵՒայլ կողմանէ՝ ընտրութեան համեմատ՝ սիրելիներ են հարցին համար։ ԸնԱստուծոյ պարգևները և կոչումը անդարձ են։ Վքանդի ինչպէս դուն ալ ժամանակին Աստուծոյ չհնազանդեցար, ԵՒիսկ հիմա անոնց անհնազանդութեան պատճառով ողորմութիւն գտար, Ընայնպէս ալ անոնք հիմա անհնազանդեցան, որ ձեզի ցուցուած ողորմութեան պատճառով իրենք ալ ողորմութիւն գտնեն։ Վքանդի Աստուած ամենքը անհնազանդութեան մէջ փակեց, Ընորպէսզի ամենքուն ողորմի։

Ուրեմն Աստուծոյ հարստութեան, իմաստութեան և գիտութեան խորութի՜ւնը, Ընորչա՜փ անքննելի են անոր դատաստանները և անհետաքննելի անոր ճանապարհները։ Վքանդի ո՞վ գիտցաւ Տիրոջ միտքը, ԵՒկամ ո՞վ եղաւ անոր խորհրդակից։ ԵՒկամ ո՞վ նախ տուաւ անոր, Ընորպէսզի հատուցում ստանայ։ Վքանդի ամէն բան անկէ, Ընանով և անոր համար է։ ԵՒանոր փառքը յաւիտեան։ ԸնԱմէն։

---

1 Սաւ. Ժ. 22, 23։
2 Գլ. Ժա. 5։
3 Նա. իբ. 21։
4 Նա. ա. 9։ Ողբ. գ. 22։
5 Նա. Ժգ. 19։ Երեմ. Ժ. 40։
6 Գլ. դ. 11։ Ժ. 20։
7 Գլ. ա. 17։
8 Գլ. Ժ. 2։ Ժա. 7։
9 Գաղ. Է. 4։
10 Գ.Թես. բ. 34։ ա Կոր. ա. 23։
11 Սապ. ՏԺբ. 22։ Նա. ը. 14։ իբ. 16։ Մատ. իա. 42։
12 ը Օր. Լ. 14։
13 Մատ. Ժ. 32։ Գ.Թես. Ժբ. 8։ Գոր. ը. 37։
14 Նա. իբ. 16։ իթ. 23։ Երեմ. ԺԷ. 7։ Գլ. Բ. 33։
15 Գլ. գ. 22։ Գոր. ԺԹ. 9։ Գաղ. գ. 23։
16 Գոր. Ժ. 36։ Գլ. գ. 29։ ա Տիմ. բ. 5։
17 Եփես. ա. 7։ բ. 4, 7։
18 Գոր. Բ. 14։
19 Ծուխ. բ. 32։ Գոր. բ. 21։
20 բ Օր. Լ. 14։
21 Տիտ. ա. 3։
22 Նա. Ժբ. 7։ Դատ. ա. 15։
23 Գլ. գ. 3։ Երբ. գ. 2։
24 Նա. Ժգ. 1։ Ծուխ. Ժբ. 38։
25 Սապ. ԺԲ. 4։ Մատ. իգ. 14։ իբ. 19։ Մարկ. Ժգ. 15։ Կող. ա. 6, 23։
26 Տես պ Թագ. Ժբ. 10։ Մատ. դ. 8։
27 բ Օր. Լբ. 21։ Գլ. Ժա. 11։
28 Ծննդ. ոչ
29 Տիտ. գ. 3։
30 Նա. կե. 1։ Գլ. Բ. 30։
31 Նա. կե. 2։

Ուրեմն կ'ըսեմ՝ Մի՞թէ Աստուած իր ժողովուրդը մերժե՞ց. քա՛ւ լիցի. Ես ալ Իսրայելացի եմ, Աբրահամի սերունդէն, Բենիամինի ցեղէն։ 2 Չմերժեց Աստուած իր ժողովուրդը զոր ինք առաջուընէ ճանչցաւ. միթէ չէ՞ք գիտեր Եղիայի պատմութեանը մէջ գիրքը ի՛նչ կ'ըսէ. ինչպէս անիկա Իսրայէլի համար 3 դանգատ կ'ընէ Աստուծոյ, ըսելով, Տէր, քու մարգարէներդ մեռցուցին ու քու սեղաններդ փլցուցին, ու միայն ես մնացեր եմ, և իմ անձս 4 կը փնտռեն, Բայց ի՞նչ կ'ըսէ անոր՝ աստուածային պատասխանը. Ինծի թողուցի, ըսե, եօթը հազար մարդիկ՝ որոնք Բահաղի ծնրադրութիւն չբերին։ 5 Նոյնպէս ալ այս ատեն շնորհքի ընտրութեանը համեմատ մնացորդ մը կայ։ 6 Եւ եթէ շնորհքով, ուրեմն ա՛լ գործերէն չէ. ապա թէ ոչ՝ շնորհքը ա՛լ շնորհք չըլլար. Իսկ եթէ գործերէն է, ա՛լ շնորհք չէ. ապա թէ ոչ՝ գործը ա՛լ գործ չըլլար։ 7 Ուրեմն ի՞նչ. Իսրայէլ չհասաւ այն բանին զոր կը փնտռէր. բայց ընտրուածները հասան, ու մնացածները կուր- 8 ցան, (ինչպէս գրուած է, Աստուած անոնց թմրութեան ոգի տուաւ, ծաչքեր՝ որոնցմով պիտի չտեսնեն, ու ականջներ՝ որոնցմով պիտի 9 չլսեն,) մինչև այսօր։ Եւ Դաւիթ կ'ըսէ, Անոնց սեղանը իրենց որոգայթ ու որս և գայթակղութիւն ու հատուցում ըլլայ. 10 Անոնց աչքերը մթանան, որպէս զի չտեսնեն, ու անոնց կռնակը միշտ վար ծռէ։ 11 Ուրեմն կ'ըսեմ՝ Միթէ անո՞ր համար սանդարդ բրին որ կործանին. քա՛ւ լիցի. Հապա իրենց յանցանքովը հեթանոսներուն փրկութիւն եղաւ, որպէս զի զիրենք նա- 12 խանձի գրգռէ։ Ասոր եթէ անոնց յանցանքը աշխարհի մեծութիւն եղաւ, ու անոնց նուաստութիւնը՝ հեթանոսներուն մեծութիւն, ալ ո՛րչափ աւելի անոնց լրութիւնը։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ հեթանոսներուն առաքեալ եմ, իմ պաշտօնս կը 14 մեծարեմ. Որպէս զի թերևս իմ մարմինս եղողները նախանձի գրգռեմ, ու անոնցմէ մէկ քա- 15 նիները ապրեցնեմ։ Վասն զի եթէ անոնց մերժուելը աշխարհի հաշտութիւն է, հապա անոնց ընդունուիլը ի՞նչ պիտի ըլլայ, բայց եթէ մեռելներէն կենդանի ըլլալ։ 16 Արդ եթէ երկրագործութեան սուրբ է, նաև զանգուածը. և եթէ 17 արմատը սուրբ է, այնպէս ճիւղերն ալ։ Եթէ ոմանք ճիւղերէն մէկ քանիները կոտրեցան, դու որ վայրենի ձիթենի էիր՝ անոնց մէջ պատուաստուեցար, ու ձիթենիին արմատին և պա- 18 րարտութեանը հաղորդ եղար, Ճիւղերուն դէմ մի պարծենար. իսկ եթէ պարծենաս, ոչ թէ դուն արմատը վեր բռներ ես, հապա արմատը 19 քեզ։ Ուրեմն պիտի ըսես, ճիւղերը կոտրեցան 20 որպէս զի ես պատուաստուիմ։ Ադեկ, անոնք անհաւատութիւնով կոտրեցան, ու դուն հաւատքով հաստատուեցար. Մի հպարտանար, 21 հապա վախցիր. Վասն զի եթէ Աստուած բնական ճիւղերուն չխնայեց, գուցէ քեզի ալ չխնայէ։ 22 Ուստի տես Աստուծոյ քաղցրութիւնը ու խստութիւնը. կործանուածներուն վրայ խստութիւնը, և քու վրադ քաղցրութիւնը, Եթէ այն քաղցրութեանը մէջ կենաս. ապա թէ ոչ՝ 23 դուն ալ պիտի կտրուիս։ Ես անոնք ալ եթէ իրենց անհաւատութեանը մէջ չկենան, պիտի պատուաստուին, վասն զի կարող է Աստուած 24 զանոնք նորէն պատուաստել։ Քանզի եթէ դուն վայրենի բնական եղող վայրենի ձիթենիէն կտրուեցար, ու այն բարի ձիթենիին վրայ, որ բնական չէր, պատուաստուեցար, ալ ո՛րչափ աւելի անոնք որ բնական ճիւղեր են, պիտի 25 պատուաստուին իրենց ձիթենիին վրայ։ Վասն զի չեմ ուզեր, եղբայրնե՛ր, որ չգիտնաք այս խորհուրդը, (Որպէս զի ինքզինքնիդ իմաստուն չսեպէք,) որ ըստ մասին կուրութիւն եղաւ Իսրայէլի, Մինչև հեթանոսներուն լրութիւնը 26 մտնէ. Եւ այսպէս բոլոր Իսրայէլ պիտի փրկուի. ինչպէս գրուած է, Սիոնէ պիտի գայ Փրկիչը, ու Յակոբէ ամբարշտութիւնները մէկդի պիտի 27 դարձնէ. Եւ այս է իմ ուխտս անոնց, երբ ա- 28 նոնց մեղքերը վերցնեմ։ Աւետարանին նայելով՝ անոնք թշնամի են ձեր սիրոյն համար. բայց ընտրութեանը նայելով՝ Հայրերուն են էրէնց հայ- 29 րերուն սիրոյն համար։ Վասն զի Աստուծոյ պարգևները ու կոչումը առանց զղջանալու են։ 30 Վասն զի ինչպէս դուք ալ առեն մը Աստուծոյ չէիք հաւատար, ու հիմա ողորմութիւն դուք անոնց անհաւատութիւնովը, Նոյնպէս 31 անոնք ալ հիմա անհաւատ եղան, որպէս զի ձեր ողորմութիւն ընդունելովը՝ անոնք ալ ողոր- 32 մութիւն գտնեն։ Վասն զի Աստուած ամէնն ալ անհաւատութեան մէջ ապգիլեց, որպէս զի ամէնուն ողորմի։

33 Ո՛վ Աստուծոյ մեծութեան ու իմաստու-

ա Թագ. ժբ. 22։ Երեմ. գա. 37։
բ Կոր. ժա. 22։ Փիլ. գ. 5։
գ Գլ. ը. 29։
դ Թագ. ժբ. 10, 14։
ե Թագ. ժբ. 18։
զ Գլ. բ. 27։
է Գլ. գ. 4, 5։ Գաղ. ե. 4։ Տես բ. Օր. բ. 4, 5։
ը Ոմանք կ՚առնէ
թ Գլ. բ. 31։ ժ. 3։ բ Կոր. գ. 14։
ժ Ես. խբ. 10։
ի Բ Օր. խբ. 4։ Ես. ղ. 9։
ձ Ես. ե. 21։ Եզեկ. ժբ. 2։ Մատ. ժգ. 14։ Յովհ. ժբ. 40։ Գործ. իբ. 26, 27։
ղ Սաղ. կբ. 22։
ճ Սաղ. կբ. 23։
ե Գործ. ժգ. 46։ ժբ. 6։ իբ. 18, 21։ իբ. 24, 28։ Գլ. ժ. 19։
ի Գործ. բ. 15։ ժգ. 2։ իբ. 21։ Գլ. ժե. 16։ Գաղ. ա. 16։ բ. 2, 7, 8, 9։ Եփես. գ. 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
ղ ա Կոր. է. 16։ բ. 22։ ա Տիմ. գ. 16։ Յակ. ե. 20։
ձ Ղեւ. իգ. 10։ Թուա. ժե. 18, 19, 20, 21։
ղ Երեմ. ժա. 16։
ճ Գործ. բ. 39։ Եփես. բ. 12, 13։
ի ա Կոր. ժ. 12։
ձ Գլ. ժբ. 16։
ղ Առակ. իբ. 14։ Ես. կղ. 2։ Փիլ. բ. 12։
ե ա Կոր. ժե. 2։ Երբ. գ. 6, 14։
ի Յովհ. ժե. 2։
ձ բ Կոր. գ. 16։
ղ Գլ. ժբ. 16։
ճ Հռ. 7։ բ Կոր. գ. 14։
ե Ղեւ. խբ. 24։ Յայտ. է. 9։
ի Ես. ծբ. 20։ Տես Սաղ. ժգ. 7։
ձ Ես. խէ. 9։ Երեմ. լա. 31։ Եզե. Երբ. բ. 8։ ժ. 16։
ղ բ Օր. է. 8։ բ. 5։ ժ. 15։
ճ Թուա. իգ. 19։
ե Եփես. բ. 2։ Կող. գ. 7։
ի Կամ, անոնց անհաւատութեան առեն, Նոյնպէս ա- նոնք ալ հիմա անհաւատ եղան ձեր ողորմութեան պատճառաւ՝ որպէս զի անոնք ալ
ձ Գլ. գ. 9։ Գաղ. գ. 22։

թեան և գիտութեան խորունկութիւնը. ե՛նչպէս անքննելի են իր դատաստանները, ե՛ւ անքննելի են իր ճամբաները։ 34 ⁴Վասն զի ո՞վ գիտցաւ Տէրոջը միտքը, ⁵կամ ո՞վ անոր խորհրդակից եղաւ. 35 ⁶կամ ո՞վ առաջուընէ անոր բան մը տուաւ, որ փոխարէնը իրեն տրուի։ 36 ⁷Վասն զի ամէն բաները անկէ ու անով և անոր համար են. Էրեմն փառք յաւիտեան։ Ամէն։

ԳԼ. ԺՈ

1 Պէտք է որ մենք Աստուծոյ ողորմութիւններէն չարժուած՝ զանազան Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ։ 3 Պէտք չէ որ մէկը իր վրայ բարձր գաղափար ունենայ, 6 հապա ամէն մարդ պարտի կատարել այն պաշտօնը, որու կանչուած է։ 9 Հրամայուած է մեզի սէր ունենալ՝ և ուրիշ շատ պարտաւորութիւններ կատարել։ 19 Վրէժխնդրութիւնը յատկապէս արգիլուած է։

1 ⁸Սրդ կ'աղաչեմ ձեզի, եղբայրներ, Աստուծոյ ողորմութիւնովը, Որ ձեր ⁹մարմինները ընծայէք ¹⁰կենդանի զոհ մը՝ սուրբ, Աստուծոյ 2 հաճելի, որ է ձեր բանաւոր պաշտօնը։ ¹¹Եւ մի կերպարանիք այս աշխարհին կերպարանքովը, ¹²հապա ձեր մտքին նորոգութիւնովը նորոգուեցէք, Որպէս զի քննէք թէ ի՛նչ է Աստուծոյ կամքը, որ բարի ու հաճելի և կատարեալ է։ 3 ¹³Քանզի ինձի տրուած ¹⁴շնորհքով զայս կ'ըսեմ ձեր մէջ եղող ամէն մէկուն, Որ աւժան եղածը մտածելէն աւելի բան չմտածէ, հապա զգաստ կենալ մտածէ, ¹⁵ինչպէս Աստուած ամէն մէկուն 4 բաժնեց հաւատքին չափը։ Վասն զի ինչպէս մէկ մարմինի մէջ շատ անդամներ ունինք, ու այն ամէն անդամները միևնոյն գործը չունին. 5 ¹⁶նոյնպէս մենք շատուրնիս մէկ մարմին ենք Քրիստոսով. և ամէն մէկերնիս իրարու անդամ- 6 ներ ենք։ ¹⁷Եւ ունի մենք զանազան պարգևներ ունենալով ¹⁸ինչ շնորհքին համեմատ որ մեզի տրուած է, ¹⁹եթէ մարգարէութիւն՝ հաւատքին

ապատաւորութեան մէջ ըլլանք. 8 ²⁰եթէ ան որ կը սորվեցնէ՝ սորվեցնելու եռանդ ըլլայ. ²¹Եթէ ան որ կը յորդորէ՝ յորդորելու եռանդ, ²²ան որ կը բաշխէ՝ պարզմտութեամբ ²³ու ²⁴ան որ վերակացու է՝ ջանքով, ²⁵ան որ կ'ողորմի՝ ²⁶յօժարութեամբ. 9 ²⁷Սէրը առանց կեղծաւորութեան ըլլայ, ²⁸չարչէն զզուելով, բարիին յարելով. 10 ²⁹Եղբայրասիրութեան մէջ իրարու վրայ գորովալից եղէք. ³⁰պատուելու մէջ իրարմէ անցէք. 11 Ջանքի մէջ թուլասիրտ չըլլաք. Հոգիով բորբոքեցէք. Տէրոջը ծառայեցէք. 12 ³¹Ցուսով ուրախ եղէք. ³²Նեղութեան մէջ համբերեցէք. Ատեպ աղօթքի կեցէք. 13 ³³Սուրբերուն պէտքերուն հաղորդ եղէք. ³⁴Հիւրասիրութեան եռանդ եղէք. 14 ³⁵Զձեզ հալածողները օրհնեցէք, օրհնեցէք և մի անիծէք. 15 ³⁶Խնդացողներուն հետ խնդացէք, և լացողներուն հետ լացէք. 16 ³⁷Իրարու վրայ միևնոյն խորհուրդը ունեցէք. ³⁸Ամբարտաւանութիւն մի ընէք, հապա խոնարհներուն հետ խոնարհեցէք. ³⁹Ինքզինքնիդ իմաստուն մի դնէք. 17 ⁴⁰Զարութեան փոխարէն մէկո՛ւն չարութիւն մի հատուցանէք. ⁴¹Ամէն մարդոց առջև բարի բաներ ընելո՛ հոգ տարէք։ 18 Որչափ կարելի է ձեզի՝ ⁴²ամէն մարդոց հետ խաղաղութիւն ունեցէք։ 19 ⁴³Սիրելիներ, վրէժխնդրութիւն մի ընէք ձեր անձերուն համար, հապա բարկութեան տեղ տուէք. վասն զի գրուած է, ⁴⁴Վրէժխնդրութիւնը իմն է, ես պիտի հատուցանեմ՝ կ'ըսէ 20 Տէրը։ ⁴⁵Ուստի եթէ քու թշնամիդ անօթեցնէ է՝ հաց տուր անոր, և եթէ ծարաւ է՝ ջուր տուր անոր. քանզի զայս ընելով՝ անոր գլխուն 21 վրայ կրակի կայծեր պիտի դիզես։ Չարէն մի յաղթուիր, հապա բարիով յաղթէ չարին։

ԳԼ. ԺԳ

1 Պատրինք հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն, և անոնց վերաբերեալ մեր ամէն պարտաւորութիւնները կատարել։ 8 Օրէնքին լրումը սէր է։ 11 Ջգլխութիւն, գինովութիւն և խաւարին գործերը անվայել են քրիստոնեաներուն։

ա Սաղ. լղ. 6։
բ Յոբ ժա. 7։ Սաղ. ղբ. 5։
գ Յոբ ժե. 8։ Ես. խ. 13։ Երեմ. իգ. 18։ ա Կոր. բ. 16։
դ Յոբ լղ. 22։
ե Յոբ լե. 7։ իա. 11։
զ ա Կոր. ը. 6։ կազ. ա. 16։
է Գաղ. ա. 5։ ա Տիմ. ա. 17։ բ Տիմ. դ. 18։ Երբ. ժգ. 21։ ա Պետ. ե. 11։ բ Պետ. գ. 18։ Յուդ. 25։ Յայտ. ա. 6։

ը Գլ. ա. 5։ ժե. 15։ ա Կոր. գ. 10։ ժե. 10։ Գաղ. բ. 9։ Եփես. գ. 2, 7, 8։
թ Ոմանք, Աստուծոյ շնորհքով
ժ Առակ. իե. 27։ Յով. է. 16։ Գլ. ժա. 20։
ի ա Կոր. ժբ. 7, 11։ Եփես. դ. 7։
լ ա Կոր. ժբ. 12։ Եփես. գ. 16։
խ ա Կոր. ժ. 17։ ժբ. 20, 27։ Եփես. ա. 23։ գ. 25։
ծ ա Կոր. ժբ. 4։ ա Պետ. դ. 10, 11։
կ Հմր. 3։
հ Գործ. ժա. 27։ ա Կոր. ժբ. 10, 28։ ժգ. 2։ ժդ. 1, 6, 29, 31։
ձ Գործ. ժգ. 1։ Եփես. գ. 11։ Գաղ. գ. 6։ ա Տիմ. ե. 17։
ղ Գործ. ժե. 32։ ա Կոր. ժգ. 3։
ճ Մատ. գ. 1, 2, 3։ բ Կոր. բ. 2։
մ Գործ. իբ. 28։ ա Տիմ. ե. 17։ Երբ. ժգ. 7, 24։ ա Պետ. ե. 2։
յ բ Կոր. թ. 7։
ն ա Տիմ. ա. 5։ ա Պետ. ա. 22։
շ Սաղ. լդ. 14։ լղ. 4։ ղէ. 10։ Ամովս ե. 15։
ո Երբ. ժգ. 1։ ա Պետ. ա. 22։ բ. 17։ գ. 8։ բ Պետ. ա. 7։
չ Փիլ. բ. 3։ ա Պետ. ե. 5։
պ Ղուկ. ժ. 20։ Գլ. ե. 2։ ժե. 13։ Փիլ. գ. 1։ գ. 4։ ա Թես. ե. 16։ Երբ. գ. 6։ ա Պետ. դ. 13։
ջ Ղուկ. իա. 19։ ա Տիմ. դ. 11։ Երբ. ժ. 36։ ժբ. 1։ Յակ. ա. 4։ ե. 7։ ա Պետ. բ. 19, 20։
ռ Ղուկ. ժբ. 1։ Գործ. բ. 42։ ժբ. 5։ Կազ. գ. 2։ Եփես. գ. 18։ ա Թես. ե. 17։
վ ա Կոր. ժգ. 1։ բ Կոր. իբ. 1, 12։ Երբ. գ. 10։ ժգ. 16։ ա Յովհ. գ. 17։
տ ա Տիմ. գ. 2։ Տիտ. ա. 8։ Եբր. ժգ. 2։ ա Պետ. գ. 9։
ր Մատ. ե. 44։ Ղուկ. գ. 28։ իգ. 34։ Գործ. է. 59։ ա Կոր. գ. 12։ ա Պետ. բ. 23։ գ. 9։
ց ա Կոր. ժբ. 26։
ւ Գլ. ժե. 5։ ա Կոր. ա. 10։ Փիլ. բ. 2։ գ. 16։ ա Պետ. գ. 8։
փ Սաղ. ճլա. 1, 2։ Երեմ. խե. 5։
ք Առակ. գ. 7։ իգ. 12։ Ես. ե. 21։ Գլ. ժա. 25։
և Առակ. բ. 22։ Մատ. ե. 39։ ա Թես. ե. 15։ ա Պետ. գ. 9։
օ Գլ. ժգ. 16։ բ Կոր. բ. 21։
ֆ Մատ. ըԹ. 49։ Գլ. ժգ. 19։ Երբ. ժբ. 14։
ա Ղուկ. ժԹ. 18։ Առակ. իգ. 29։ Հմր. 17։
բա Օր. լբ. 35։ Երբ. ժ. 30։
բգ Ելից. իգ. 4, 5։ Առակ. իե. 21, 22։ Մատ. ե. 44։ ——

Ամէն մարդ էր վրայ եղած իշխանութիւն-
ներուն թող հնազանդի. Էվասն որ չկայ իշ-
խանութիւն մը որ Աստուծմէ չըլլայ. և *անոնք
2 որ կան՝ Աստուծմէ կարգուած են։ Ուրկից էով
որ իշխանութեան դէմ կը կենայ, Աստուծոյ
հրամանին դէմ կը կենայ. և անոնք որ դէմ
կը կենան, անձերնուն դատապարտութիւն կ'ըն-
3 դունին։ Վասն որ իշխանները բարի գործերու
վախ չեն, հապա չարերու. կ'ուզե՞ս
չվախնալ †իշխանութենէն. բարի գործէ, ու
4 անկէ գովութիւն պիտի ընդունիս. Վասն որ
անիկա Աստուծոյ սպասաւորն է քեզի բարիի
համար. բայց եթէ դուն չար կը գործես՝ վախ-
ցիր. վասն որ դատարկ տեղ սիրքը թուր չէ
կապեր, քանի որ Աստուծոյ սպասաւորն է, և
վրէժխնդիր՝ բարկութիւն հասցնելու անոր վրայ
5 որ չար կը գործէ։ Ուստի պէտք է հնա-
զանդ ըլլալ, ոչ թէ միայն բարկութեանը հա-
6 մար, հապա խղճմտանքի համար ալ։ Այս
պատճառաւ է որ տուրք ալ կու տաք. վասն
որ Աստուծոյ սպասաւորներն են այն նոյն բա-
7 նին հոգ տանելու։ Ուստի Ձհատուցէք պէտք
եղածը ամէնուն. որու որ տուրքը տուրքը՝
տուրքը, որու որ մաքս՝ մաքսը, որու որ վախ՝
վախնալը, որու որ պատիւ՝ պատիւը։
8 Բնաւ մէկուն պարտական մի գտնուիք, միայն
թէ մէկզմէկ սիրելու. Վասն որ ով որ ընկերը
9 կը սիրէ՝ օրէնքը կը կատարէ. Վասն որ այն
Մի շնար, Մի սպաններ, Մի գողնար,
Սուտ վկայութիւն մի ըներ, Մի ցանկար, և
ուրիշ ինչ պատուէր որ կայ՝ Բ֊ԸՐԸ այս խօսքին
մէջ կը բովանդակուի, †Թէ քու ընկերդ սիրես
10 քու անձիդ պէս։ Սէրը ընկերին գէշութիւն
չըներ. ուրեմն էօրէնքին լրումը սէր է։
11 Եւ այսպէս ըրէ՛, գիտնալով այս ատեն, Նոր
հիմա ժամանակ է մեզի քունէ արթննալու.
վասն որ հիմա մօտ է մեզի փրկութիւնը՝ քան
12 թէ այն ատեն որ հաւատացինք։ Գիշերը շատ
անցած է ու ցորեկը մօտեցած. Ուստի մէկդի
ընենք խաւարին գործերը, ևու մեր վրայ հագ-
13 նինք լուսոյ զէնքերը։ Որպէս թէ ցորեկ ատեն՝
պարկեշտութեամբ պտրտինք, Ոչ թէ անառա-
կութիւններով ու գինովութիւններով, Ոչ ալ
թէ խառնակ անկողիններով ու պղծութիւննե-
14 րով, Ոչ ալ թէ հակառակութիւնով ու նա-
խանձով. *Հապա հագէք Տէր Յիսուս
Քրիստոսը, ևու մարմնի խնամք մի տանիք յան-
կութիւններու համար։

ԳԼ. ԺԴ

1 Պէտք չէ որ մարդիկ անտարբեր բաներու համար
մէկզմէկ անարգեն ու մէկզմէկ դատեն. 13 հապա զգու-
շանան որ անոնցմով գայթակղութիւն չտան իրենց նե-
բայրներուն։ 15 Առաքեալը շատ պատճառներով կը յու-
ցընէ այս վարմունքին անվայել ըլլալը։

Հաւատքի մէջ տկար եղողը ընդունեցէք՝
2 ոչ թէ *տարակուսական որոշմունքներով։ Մէկը
կը հաւատայ Ձոր ամէն բան կրնայ ուտել, և
3 ան որ տկար է՝ կանանչեղէն կ'ուտէ։ Ան որ
կ'ուտէ՝ չուտողը թող չանարգէ, Ձու ան որ
չուտեր՝ ուտողը թող չդատէ, վասն որ Աստ-
4 ուած զանիկա ընդուներ է։ †Դուն ո՞վ ես որ
ուրիշին ծառան կը դատես. Ձր Տէրոջը կը կանգ-
նի կամ կ'իյնայ. բայց պիտի կանգնի, վասն որ
†Աստուած կարող է զանիկա կանգնեցնել։
5 Ամէկը մէկ օրը ուրիշ օրէ աւելի կը սեպէ, մէկն
ալ ամէն օրը միւսի կը սեպէ. թող ամէն մարդ Ձր
6 միտքը հաստատէ։ Ան որ կը հոգայ օրը, Տէրոջը
կը հոգայ, և ան որ չհոգար օրը, Տէրոջը չհո-
գար. ու ան որ կ'ուտէ, Տէրոջը կ'ուտէ, Ձրանդի
Աստուծմէ կը գոհանայ. և ան որ չուտեր, Տէ-
7 րոջը չուտեր, ու Աստուծմէ կը գոհանայ։ Ձվասն
որ մէզմէ մէ՛կը Ձր անձին համար չապրիր, ու
8 մէ՛կը Ձր անձին համար չմեռնիր։ Քանդի եթէ
ապրինք, Տէրոջը համար կ'ապրինք, և եթէ մեռ-
նինք, Տէրոջը համար կը մեռնինք. ուրեմն թէ՛
ապրինք և թէ՛ մեռնինք, մենք Տէրոջն ենք։
9 Վասն որ Քրիստոս ալ անոր համար մեռաւ
ևուապրեցաւ, Ձոր թէ հոսոր մեռելներուն ու
կենդանիներուն իշխէ։ Իսկ դուն ինչո՞ւ քու
10 եղբայրդ կը դատես, կամ դուն ինչո՞ւ քու եղ-
բայրդ կ'անարգես. Ձվասն որ ամէնս ալ Քրիս-
տոսի աթոռին առջև պիտի կայնինք։ Վասն
11 որ գրուած է, Ենչ կենդանի եմ՝, կ'ըսէ Տէրը,
որ ամէն ծունկ ինձի պիտի ծռի, և ամէն լեզու
12 Աստուծոյ պիտի խոստովանի։ Ուրեմն մեզմէ
ամէն մէկը Աստուծոյ հաշիւ պիտի տայ Ձր ան-
13 ձին համար։ Ուստի ալ միրար չդատենք, հապա

---

1 Տիտ. գ. 1։ ա Պետ. բ. 13։
2 Առակ. բ. 15, 16։ Դան. բ. 21։ գ. 32։ Յովհ. ԺԲ. 11։
* Յոյն, այն իշխանութիւնները
4 Տիտ. գ. 1։
5 ա Պետ. բ. 14։ գ. 13։
6 Ժող. ը. 2։
7 ա Պետ. բ. 19։
8 Մատ. իբ. 21։ Մարկ. ԺԲ. 17։ Ղուկ. ի. 25։
9 Ելից. 10։ Գաղ. ե. 14։ Կող. գ. 14։ ա Տիմ. ա. 5։ Յակ. բ. 8։
10 Սղ. ի. 13, ևն։ բ Օր. ե. 17, ևն։ Մատ. ԺԲ. 18։
11 Ղևտ. ԺԲ. 18։ Մատ. իբ. 39։ Մարկ. ԺԲ. 31։ Գաղ. ե. 14։ Յակ. բ. 8։
12 Մատ. իբ. 40։ Հմր. 8։
13 ա Կոր. ԺԵ. 34։ Եփես. ե. 14։ ա Թես. ե. 5, 6։
14 Եփես. ե. 11։ Կող. գ. 8։
3 Եփես. դ. 13։ ա Թես. ե. 8։
4 Փիլ. դ. 8։ ա Թես. դ. 11։ ա Պետ. բ. 12։
5 Առակ. իգ. 20։ Ղուկ. իա. 34։ ա Պետ. դ. 3։
6 ա Կոր. դ. 9։ Եփես. ե. 5։
7 Գաղ. գ. 27։ Եփես. դ. 24։ Կող. գ. 10։
8 Գաղ. ե. 16։ ա Պետ. բ. 11։

---

9 Գղ. ԺԵ. 1, 7։ ա Կոր. ը. 9, 11։ Բ. 22։
* Յոյն. կարծեաց
10 Հմր. 14։ ա Կոր. Ժ. 25։ ա Տիմ. դ. 4։ Տիտ. ա. 15։
11 Կող. բ. 16։
12 Յակ. դ. 12։
† Յոյն, Տէրը
13 Գաղ. գ. 10։
14 ա Կոր. Ժ. 31։ ա Տիմ. դ. 3։
15 ա Կոր. գ. 19, 20։ Գաղ. բ. 20։ ա Թես. ե. 10։ ա Պետ. գ. 2։
16 բ Կոր. ե. 15։
17 Յոյն, ու յաղթութիւն առաւ, և նորէն
18 Գործ. Ժ. 36։
19 Մատ. իե. 31, 32։ Գործ. Ժ. 42։ ԺԷ. 31։ բ Կոր. ե. 10։ Յուդ. 14, 15։
20 Նա. խե. 23։ Փիլ. բ. 10։
21 Մատ. ԺԲ. 36։ Գաղ. ը. 5։ Պետ. գ. 5։

աւելի այս որոշումը ըրէք միաբերնուդ մէջ՝ Թէոչ
14 *կամ գայթակղութիւն չդնել եղբօրը. Ձայս*
գիտեմ ու համոզուած եմ Տէր Յիսուսով,
նոր բան մը ինքիրմէ պիղծ չէ, բայց հոլ որ
15 *պիղծ կը սեպէ բան մը, անոր պիղծ է այն։ Իսկ*
եթէ կերակուրի համար քու եղբայրդ տրտմի,
ալ դուն սիրով չվարուեցար. Ձքու կերակու-
րովդ մի կորնչցներ զանիկա՝ որու համար Քրիս-
16 *տոս մեռաւ։ Ընդդէմ չըլլայ որ ձեր բարիին հա-*
17 *մար չար խօսին։ Վասն զի Աստուծոյ արքայու-*
թիւնը կերակուր ու խմելիք չէ, հապա արդա-
րութիւն և խաղաղութիւն ու խնդութիւն
18 *Հոգւով Սրբով։ Քանզի եթէ մէկը այս բանե-*
րով Քրիստոսի կը ծառայէ, հանիկա Աստուծոյ
19 *հաճելի է՝ ու մարդոց գովելի։ Ձապա ուրեմն*
խաղաղութեան նէ իրարու շինութեան եռանդ
20 *ըլլանք։ Ընդդէմ որ կերակուրի պատճառաւ Աս-*
տուծոյ գործը քակես. Ամէն բան մաքուր է.
Նմանապէս թէ այն մարդուն է գէշ, որ ուտելով
21 *գայթակղութիւն տալով կ'ուտէ։ Ընդդէմ է*
մին չուտել և գինի չխմել, ոչ ալ բան մը ընել՝
որով քու եղբայրդ կը գայթակղի կամ կը գայթակ-
22 *ղի կամ կը տկարանայ։ Դուն հաւատք ունի՞ս.*
զանիկա քեզի պահէ Աստուծոյ առջև. Երանի՛
անոր որ իր անձը չդատապարտեր անով, զոր
23 *ինք Ընդունի։ Բայց ան որ խիղճ կ'ընէ, եթէ*
ուտէ՝ կը դատապարտուի, վասն զի ոչ թէ հա-
ւատքով կ՚ուտէ, Ընդդէմ ինչ բան որ հաւատ-
քով չէ՝ մեղք է։

ԳԼ. ԺԵ

1 *Հաւատքի մէջ զօրաւորները պէտք է որ տկարներուն*
համբերեն։ 2 *Մենք մեր անձին հաճոյ ըլլալու չենք,* 3
վասն զի Քրիստոս ալ իր անձին հաճոյ չեղաւ. 7 *հապա*
միզմիկ ընդունելու ենք, ինչպէս որ Քրիստոս ալ մեզ
ամէնս ընդունեց, 8 *թէ Հրեաները* 9 *և թէ հեթանոս-*
ները, 15 *Պօղոս իր գրած թուղթին պատճառը կը ցու-*
ցընէ, 28 *կը յուսայ զանոնք տեսնել,* 30 *և անոնց ա-*
ղօթքը կը խնդրէ։

Պէտք է մեզի որ կարող ենք՝ Ընկարնե-
րուն տկարութիւնը վերցնել, և ոչ թէ գո՛յ
2 *մեր անձին հաճոյ ըլլալ. Ընդդէմ մեզմէ ամէն*
մէկը Շինութեան համար իր ընկերին հաճոյ
3 *ըլլայ բարի բաներու մէջ։ Ընդդէմ Քրիստոս ալ*
ոչ թէ իր անձին հաճոյ եղաւ, հապա ինչպէս
գրուած է, Ընդդէմ նախատողներուն նախատինք-
4 *ները իմ վրաս ինկան։ Վասն զի ինչ որ առաջ-*
ուընէ գրուեցաւ, մեր սորվելուն համար գրուե-
ցաւ, որպէս զի համբերութիւնով ու գիրքե-
5 *րուն մխիթարութիւնովը յոյս ունենանք։ Ընդ-*
համբերութեան ու մխիթարութեան Աստուա-
ծը տայ ձեզի իրարու հետ միևնոյն խորհուրդը
6 *ունենալ Քրիստոս Յիսուսի Ընդդէմ պէս. Ո-*
պէս զի մէկ սրտով Ու մէկ բերնով փառաւո-
րէք զԱստուած ու մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիս-
7 *տի Հօրը։ Ձսոր համար միզմիկ ընդունեցէք,*
Ընդդէմ զի Քրիստոս ալ Մեզ ընդունեց Աստու-
ծոյ փառքին համար։

8 Բայց կ'ըսեմ Կրէ Յիսուս Քրիստոսի թլփա-
տութեան պաշտօնեայ ըլլալը Աստուծոյ ճշմար-
տութեանը համար էր, Ընդդէմ զի նախահայ-
րերուն Ցո՛ւաջ խոստմունքները հաստատէ.
9 Ձսակայն հեթանոսները ողորմութեան համար
զԱստուած փառաւորեն. ինչպէս գրուած է,
Ձսոր համար ազգերուն մէջ քեզ պիտի գո-
վեմ, և քու անուանդ Սաղմոս պիտի երգեմ։
10 Եւ դարձեալ կ'ըսէ Կրէ, Հոլ ազգեր, անոր
11 *ժողովուրդին ուրախակից եղէք։ Եւ դարձեալ*
Կրէ, Ցօրհնեցէք Տէրը, ով բոլոր ազգեր, ու գո-
12 *վեցէք զանիկա, ով բոլոր ժողովուրդներ։ Եւ*
դարձեալ Եսայի կ'ըսէ, Ընդդէմ Յեսսէի մէկ արմատը
պիտի ըլլայ, ու ան որ ազգերուն իշխան պիտի
13 *կայնի, ազգերը անոր պիտի յուսան։ Ընդդէմ յու-*
սոյ Աստուածը ձեզ լեցնէ բոլոր ուրախու-
թիւնով ու խաղաղութիւնով հաւատալու
մէջ, որպէս զի առատանաք յուսով Հոգւոյն
Սրբոյ զօրութիւնովը։

14 Ցե՛ս ինքնս ալ հաստատուած եմ ձեզի հա-
մար, իմ եղբայրներս, որ դուք լեցուն էք բա-
րութիւնով, Ընդդէմ լեցուած էք ամէն գիտութիւ-
15 *նով, և կրնաք միզմիկ խրատել։ Սակայն մէկ*
կողմանէ համարձակաբար գրեցի ձեզի, իմ եղ-
բայրներս, որպէս թէ միտքերնիդ ձգելով այս
Ընդդէմ Նայն շնորհքին պատճառաւ որ Աստուծ-
16 *մէ ինծի արուած է, Որպէս զի ես Յիսուս*
Քրիստոսի սպասաւորը ըլլամ Ընդդէմ հեթանոսներուն
մէջ, և Աստուծոյ աւետարանը մխիթարակար-
գեմ, որպէս զի Ընդդէմ հեթանոսներուն ընծայուիլը
ընդունելի ըլլայ՝ Սուրբ Հոգիով սրբուելով։
17 Ուստի Աստուծոյ քով պարծանք ունիմ Քրիս-
18 *տոս Յիսուսով։ Վասն զի չեմ համարձակիր*
խօսիլ այն բաներէն մէկը, զոր Քրիստոս իմ

Ա ա կոր. բ. 9, 13, ժ. 32։
Բ Գործ. ժ. 15։ Հմր. 2, 20։ ա կոր. ժ. 25։ ա Տիմ. գ. 4։ Տիտ. ա. 15։
Գ ա կոր. բ. 7, 10։
Դ ա կոր. բ. 11։
Ե Գլ. ժբ. 17։
Զ ա կոր. բ. 8։
Է բ կոր. բ. 21։
Ը Սաղ. լգ. 14։ Գլ. ժբ. 18։
Թ Գլ. ժե. 2։ ա կոր. ժդ. 12։ ա Թես. ե. 11։
Ժ Հմր. 15։
ԺԱ Մատ. ժե. 11։ Գործ. ժ. 15։ Հմր. 14։ Տիտ. ա. 15։
ԺԲ ա կոր. բ. 9, 10, 11, 12։
ԺԳ ա կոր. բ. 13։
ԺԴ ա Ծովհ. գ. 21։
ԺԵ կամ, կը փորձէ
— Տիտ. ա. 15։ ——
— Գործ. գ. 1։
ԺԶ Գլ. ժդ. 1։
ԺԷ ա կոր. թ. 19, 22։ ժ. 24, 33։ ժգ. 5։ Փիլ. բ. 4, 5։
ԺԸ Գլ. ժդ. 19։
ԺԹ Մատ. իզ. 39։ Ծովհ. ե. 30։ գ. 38։
Ի Սաղ. կթ. 9։
ԻԱ Գլ. դ. 23, 24։ ա կոր. թ. 9, 10։ ժ. 11։ բ Տիմ. գ. 16, 17։
ԻԲ Գլ. ժբ. 16։ ա կոր. ա. 10։ Փիլ. գ. 16։
ԻԳ Գործ. դ. 24, 32։
ԻԴ Գլ. ժդ. 1, 3։
ԻԵ Գլ. ե. 2։
ԻԶ Ամօ՛ն, ձեզ
ԻԷ Մատ. ժե. 24։ Ծովհ. ա. 11։ Գործ. գ. 25, 26։ ժգ. 46։
ԻԸ Գլ. գ. 3։ բ կոր. ա. 20։
ԻԹ Ծովհ. ժ. 16։ Գլ. թ. 24։
Լ Սաղ. ժբ. 49։
ԼԱ բ Օր. լբ. 43։
ԼԲ Սաղ. ճժէ. 1։
ԼԳ Նա. ժա. 1, 10։ Յայտ. ե. 5։ իբ. 16։
ԼԴ Գլ. ժբ. 12։ ժդ. 17։
ԼԵ բ Պետ. ա. 12։ ա Ծովհ. բ. 21։
ԼԶ ա կոր. բ. 1, 7, 10։
ԼԷ Գլ. ա. 5։ ժբ. 3։ Գաղ. ա. 15։ Եփես. գ. 7, 8։
ԼԸ Գլ. ժա. 13։ Գաղ. բ. 7, 8, 9։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։ Փիլ. բ. 17։
ԼԹ Նա. կզ. 20։ Փիլ. բ. 17։
Խ Գործ. իա. 19։ Գաղ. բ. 8։

ձեռքովս գործած չէ ¶Հեթանոսները հնազան-
19 դեցնելու համար՝ խօսքով ու գործով, ընչան-
ներու ու հրաշքներու զօրութիւնով, †Աստու-
ծոյ Հոգւոյն զօրութիւնովը. այնպէս որ ես ե-
րուսաղէմէ «կոաչ՝ և շրջան ընելով մինչև Ի-
լիւրիկացւոց կողմերը Քրիստոսի աւետարանը լե-
20 ցուցի։ Այնպէս ջանացի աւետարանը քարո-
զել, ոչ թէ ուր որ Քրիստոսի անունը յիշ-
ուած էր, որ չըլլայ թէ ¶ուրիշի մը դրած հի-
ման վրայ շինեմ. հապա ինչպէս գրուած է
21 թէ, "Որոնց չպատմուեցաւ անոր վրայով՝ պիտի
տեսնեն, ու որոնք չլսեցին՝ պիտի իմանան։
22 ¶Անոր համար ալ շատ արգիլուեցայ ձեզի
23 գալէ։ Բայց հիմա որ այս կողմերը ա՛լ ինծի
տեղ չկայ, ¶ու շատ տարիներէ ի վեր խիստ
24 կը փափաքիմ ձեզի գալ, երբ դէպ ի Սպանիա
երթամ, ‡կը յուսամ որ անցնելու ատենս
ձեզ տեսնեմ, ու ձեզմէ յուղարկուիմ հան
էրնալս-, եթէ առաջ քիչ մը ձեզմով լեց-
25 ուիմ։ ¶Բայց հիմա Երուսաղէմ կ'երթամ սուր-
26 բերուն պաշտօնարելու։ ¶Վասն զի Մակեդոնա-
ցիք և Աքայեցիք յօժարեցան որ Երուսաղէմի
մէջ եղած աղքատ սուրբերուն քիչ մը հաղոր-
27 դութիւն ընեն։ Յօժարեցան, քանզի անոնց պար-
տական ալ են. ¶վասն զի եթէ անոնց հոգևոր
բաներուն հաղորդ եղան հեթանոսները, †կը
պարտաւորին որ հաղորդութիւն ընեն անոնց՝
28 մարմնաւոր բաներու մէջ ալ։ Ուրեմն ասիկա
կատարելով, ¶ու կնքելով անոնց այս պտուղը,
29 ձեզմէ Սպանիա պիտի անցնիմ։ Եւ †գիտցա-
ւեմ որ իմ ձեզի գալու ատենս՝ Քրիստոսի ||ա-
ւետարանին լեցուն օրհնութիւնովը պիտի գամ։
30 Ձեզի կ'աղաչեմ, եղբայրներ, մեր Տէր Յի-
սուս Քրիստոսով ¶ու Հոգւոյն սիրովը, Որ ինծի
հետ պատերազմակից ըլլաք Ֆ աղօթքներուն
31 մէջ առ Աստուած ինծի համար, †Որպէս զի
Հրէաստանի մէջ հաւատքի չհնազանդողներէն
ազատուիմ, ¶ու իմ Երուսաղէմ ընելս- սպա-
սաւորութիւնս սուրբերուն ընդունելի ըլլայ,
32 †Որպէս զի Աստուծոյ կամքովը ուրախութեամբ
¶ձեզի գալով՝ †ձեզի հետ հանգչիմ։ ¶Եւ խա-
ղաղութեան Աստուածը ձեր ամէնուդ հետ ըլ-
լայ։ Ամէն։

ԳԼ. ԺԶ

1 Պօղոս կը խնդրէ եղբայրներէն՝ շատերուն բարև պալ,
17 և կը խրատէ զանոնք զգոյշ ըլլալ հերձուածողներէն ու

գայթակղութիւն առողներէն. 21 զանազան բարևներէ
ետև կը վերջացնէ իր թուղթը՝ փառք և գոհութիւն տա-
լով Աստուծոյ։

Ձեզի կը յանձնեմ մեր քոյրը ¶որ
2 կենքրէայի եկեղեցւոյն սպասաւորն է. †Որպէս զի
գանիկա ընդունիք Տէրոջմով՝ ինչպէս սուրբերուն
արժան է. և անոր խնամք տանիք ինչ բանի
մէջ որ ձեր օգնականը կարօտի. քանզի ինք ալ
շատերու խնամք տարաւ, ու ինծի ալ։
3 Բարև ըրէք ¶Պրիսկէի ու Ակիւղասի՝ Քրիս-
4 տոս Յիսուսով իմ գործակիցներուս. (Որոնք իմ
կեանքիս համար իրենց պարանոցները տուին.
որոնցմէ ոչ թէ միայն ես շնորհակալ կ'ըլլամ,
հապա հեթանոսներուն բոլոր եկեղեցիներն ալ.)
5 ¶Եւ անոնց տանը մէջի եկեղեցիին ալ։ Բարև
ըրէք Եպենետոս իմ սիրելիիս, Որ †Աքայիայէ
6 առաջին պտուղ մըն է Քրիստոսի։ Բարև ըրէք
Մարիամի, որ մեր վրայ շատ աշխատեցաւ։
7 Բարև ըրէք Անդրոնիկոսի ու Յունիայի, իմ ազ-
գականներուս և գերութեան ընկերներուս, ո-
րոնք առաքեալներուն մէջ երևելիներ են, ¶ո-
8 րոնք ինծմէ ալ առաջ Քրիստոսի եղան։ Բարև
9 ըրէք Ամպղիա իմ սիրելիիս Տէրոջմով։ Բարև
ըրէք Ուրբանոս մեր գործակցին Քրիստոսով,
10 ուՍտաքէս իմ սիրելիիս։ Բարև ըրէք Ապելէսի
11 որ ընտրեալ է Քրիստոսով։ Բարև ըրէք անոնց
որոնք Արիստաբուղոսի տունէն են։ Բարև ըրէք
Հերովդիոն իմ ազգականիս։ Բարև ըրէք անոնց
12 որոնք Նարկէսի տունէն են, Տէրոջմով։ Բարև
ըրէք Տրիփոնէի ու Տրիփոսէի, Տէրոջմով աշխա-
տողներուն։ Բարև ըրէք Պերսիդէ սիրելիին, որ
13 շատ աշխատեցաւ Տէրոջմով։ Բարև ըրէք Ռու-
փոսի, Տէրոջմով Ընտրուածին, ու անոր մօրը
14 և իմին։ Բարև ըրէք Ասինկրիտոսի, Փղեգոնի,
Երմեսի, Պատրոբասի, Երմէսի ու անոնց հետ
15 եղող եղբայրներուն։ Բարև ըրէք Փիղողոգոսի
ու Յուլիայի, Նեռէոսի ու անոր քրոջը, և Ոլիմ-
պասի ու անոնց հետ եղող բոլոր սուրբերուն։
16 ¶Բարև ըրէք իրարու սրբութեան համբուրով։
Բարև կ'ընեն ձեզի Քրիստոսի [բոլոր] եկեղե-
ցիները։

17 Կ'աղաչեմ ձեզի, եղբայրներ, որ դիտէք այն-
պիսիները որոնք ձեր ուսուցած վարդապետու-
թենէն դուրս հերձուածողութիւններ ու գայ-
թակղութիւններ կ'ընեն, և անոնցմէ հետ կե-
18 ցէք։ Վասն զի այնպիսիները մեր Տէրոջը †Քրիս-
տոսի չեն ծառայեր, ¶հապա իրենց որովայնին.

ա Գլ. ա. 5։ ժզ. 26։
բ Գոր. ժԲ. 11։ բ կոր. ժբ. 12։
† Ոմանք, Սուրբ
գ բ կոր. ժ. 13, 15, 16։
դ Նա. ծբ. 15։
ե Գլ. ա. 13։ ա Թես. բ. 17, 18։
զ Գոր. ժԲ. 21։ Հմր. 32։ Գլ. ա. 11։
‡ Ոմանք, ձեզմէ պիտի գամ. վասն զի կը յուսամ
է Գոր. ժե. 3։ Հմր. 32։
ը Գոր. ժԲ. 21։ ի. 22։ իգ. 17։
թ ա կոր. ժզ. 1, 2։ բ կոր. ը. 1։ Բ. 2, 12։
ժ Գլ. ժա. 17։
ի ա կոր. Բ. 11։ Գաղ. զ. 6։
լ փիլ. գ. 17։
խ Գլ. ա. 11։
|| Ոմանք չունին
ծ փիլ. բ. 1։
կ բ կոր. ա. 11։ կող. դ. 12։
հ բ Թես. գ. 2։
ձ բ կոր. ը. 4։
ղ Գոր. ժը. 21։ ա կոր դ. 19։ Յակ. դ. 15։
ճ Գլ. ա. 10։

ի ա կոր. ժզ. 18։ բ կոր. ե. 13։ բ Տիմ. ա. 16։ Փիլիմ. 7, 20։
ձ Գլ. ժզ. 20։ ա կոր. ժզ. 33։ բ կոր. ժգ. 11։ փիլ. դ. 9։ ա Թես. ե. 23։ բ Թես. գ. 16։ Սբր. ժգ. 20։ ——
ն Գոր. ժը. 18։
շ փիլ. բ. 29։ գ Յովհ. 5, 6։
ո Գոր. ժը. 2, 18, 26։ բ Տիմ. դ. 19։
չ ա կոր. ժզ. 19։ կող. դ. 15։ Փիլիմ. 2։
պ ա կոր. ժզ. 15։
ջ Կամ, Աքայէ
ռ Գաղ. ա. 22։
ս բ Յովհ. 1։
վ ա կոր. ժզ. 20։ բ կոր. ժզ. 12։ ա Թես. ե. 26։ ա Պետ. ե. 14։
տ Գոր. ժե. 1, 5, 24։ ա Տիմ. զ. 3։
ր ա կոր. ե. 9, 11։ բ Թես. դ. 6, 14։ բ Տիմ. գ. 5։ Տիտ. գ. 10։ բ Յովհ. 10։
† Ոմանք, Յիսուս Քրիստոսի
ց փիլ. գ. 19։ ա Տիմ. զ. 5։

Նե անոյշ խօսքերով ու գովութիւններով պար-
19 զամիտներուն սիրտերը կը խաբեն։ Ի՞նչդի ձեր
հնազանդութիւնը ամէնուն հասած է. ուստի
ձեր վրայ ուրախ եմ. ՚բայց կ՚ուզեմ որ դուք
իմաստուն ըլլաք բարիին, ու միամիտ՝ չարին։
20 Եւ խաղաղութեան Աստուածը հ֊արտակէ Սա-
տանան շուտով ձեր ոտքերուն տակ։ ՚Մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեզի հետ ըլլայ։‡
21 ՚Բարև կ՚ընէ ձեզի Տիմոթէոս իմ գործակիցս,
Եւ Ղուկիոս ՛ու Յասոն ՛և Սոսիպատրոս, իմ
22 ազգականներս։ (Բարև կ՚ընեմ ձեզի Տերտիոս
23 ես ալ Տերտիոս, որ այս թուղթը գրեցի։) ՚Բա-
րեւ կ՚ընէ ձեզի Գայիոս, իմ ու բոլոր եկեղե-
ցիին հիւրընկալը։ ՚Բարև կ՚ընէ ձեզի Երաստոս,
քաղաքիս գանձապետը, ու Կուարտոս եղբայրը։
24 ՚Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամ-
ենուն հետ ըլլայ։ Ամէն։
25 ՚Արդ անոր, որ կարող է ձեզ հաստատել
՚իմ աւետարանիս պէս ու Յիսուս Քրիստոսի
քարոզութեանը պէս, Ըստ յորդին յայտ-
նութեան պէս՝ ՚որ յաւիտենական ատեններէն
26 ի վեր ծածկուած էր, ՚Եւ հիմա յայտնուեցաւ,
ու մարգարէական գիրքերով յաւիտենական
Աստուծոյ հրամանով բոլոր հեթանոսներուն
ճանչցուեցաւ Հնազանդելու համար,
27 ՚Մի միայն իմաստուն Աստուծոյն, Յիսուս Քրիս-
տոսի ձեռքով, փառք յաւիտեան։ Ամէն։

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ ՊՕՂՊՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս առաքեալ իր բարևը տալէ և Աստուծոյ շնոր-
հակալ ըլլալէ ետև՝ 10 կը յորդորէ կորնթացիները միա-
բան ըլլալ, 12 և կը յանդիմանէ անոնց երկպառակու-
թիւնները, 18 Աստուած իմաստուններուն իմաստութիւ-
նը կը կորնցնէ 21 քարոզութեան յիմարութիւնովը, 26
և չկանչեր իմաստուններըր, զօրաւորներըր ու ազնուական-
ներըր. 27 բայց յիմարներըր, ակարներըր և անարգներըր։

Պօղոս, ՚Աստուծոյ կամքովը Յիսուս Քրիս-
տոսի առաքեալ ըլլալու կանչուած, Եու Սոս-
2 թենէս եղբայրը, ՚Կորնթոսի մէջ եղած Աստու-
ծոյ եկեղեցւոյն, Քրիստոս Յիսուսով սրբուած-
ներուն, Սուրբեր ըլլալու կանչուածներուն,
այն ամէնուն հետ՝ որոնք ամէն տեղ Ամեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի Անունը կը կանչեն, Ընդհանր
3 ու մերը. ՛Ձեզի շնորհք և խաղաղութիւն Աս-
տուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ։
4 ԵԱմէն առեն իմ Աստուծմէս ձեզի համար
կը գոհանամ Աստուծոյ շնորհքին վրայ, որ ձեզի
5 տրուած է Քրիստոս Յիսուսով. Որ դուք անով
ամէն բանի մէջ հարստացաք Նամէն խօսքով և
6 ամէն գիտութիւնով. Ինչպէս Քրիստոսի վկա-
7 յութիւնը ձեր մէջ հաստատուեցաւ. Որպէս զի
դուք բնաւ շնորհքով մէն ալ չնուազիք՝ ՚մեր

ա կոր. բ. 7։ Եփես. գ. 5, 9։ Կող. ա. 26։
- Եփես. ա. 9։ բ Տիմ. ա. 10։ Տիտ. ա. 2, 3։ ա Պետ. ա. 20։
ե Գործ. գ. 7։ Գլ. ա. 5։ Ժե. 18։
զ ա Տիմ. ա. 17։ գ. 16։ Յուդ. 25։
- բ կոր. ա. 1։ Եփես. ա. 1։ Կող. ա. 1։
ը Հռոմ. ա. 1։
թ Գործ. ԺԲ. 17։
ժ Յովհ. ԺԷ. 19։ Գործ. ԺԵ. 9։
ի Յուդ. 1։
լ Հռոմ. ա. 7։ բ Տիմ. ա. 9։
խ Գլ. բ. 6։
ծ Գործ. ՔԹ. 14, 21։ իբ. 16։ բ Տիմ. բ. 22։
կ Հռոմ. գ. 22։ Ժ. 12։
հ Հռոմ. ա. 7։ բ կոր. ա. 2։ Եփես. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։
ձ Հռոմ. ա. 8։
ղ Գլ. ԺԲ. 8։ բ կոր. բ. 7։
ճ Գլ. բ. 1։ բ Տիմ. ա. 8։ Յայտ. ա. 2։
մ Փիլ. գ. 20։ Տիտ. բ. 13։ բ Պետ. գ. 12։ Կող. գ. 4։

ա Կող. բ. 4։ բ. Տիմ. գ. 6։ Տիտ. ա. 10։ բ Պետ. բ. 3։
բ Գլ. ա. 8։
գ Մատ. Ժ. 16։ ա կոր. Ժգ. 20։
դ Գլ. ԺԵ. 33։
ե Ծն. գ. 15։
զ Հմր. 24։ ա կոր. Ժգ. 23։ բ կոր. Ժգ. 13։ Փիլ. գ. 24։ ա Թես. Ե. 28։ բ Թես. գ. 18։ Յայտ. իբ. 21։
‡ Ոմանք Յ՚ԱՒԼՅԵՒ, Ամէն։
է Գործ. Ժգ. 1։ Կող. ա. 1։ Փիլ. բ. 19։ ա Թես. գ. 2։ ա Տիմ. ա. 2։ Եբր. Ժգ. 23։
ը Գործ. Ժգ. 1։
թ Գործ. ԺԷ. 5։
ժ Գործ. ի. 4։
ի ա կոր. ա. 14։
լ Գործ. ԺՔ. 22։ բ Տիմ. գ. 20։
խ Հմր. 20։ ա Թես. Ե. 28։
ծ Եփես. գ. 20։ Գլ. ա. 13։ բ Թես. բ. 16։ գ. 3։ Յուդ. 24։
կ Գլ. բ. 16։
հ Եփես. ա. 9։ գ. 3, 4, 5։ Կող. ա. 27։

Տէր Յիսուս Քրիստոսի յայտնութեանն սպասելով.
8 Որ նաև ձեզ պիտի հաստատէ մինչև վերջը՝ հանդիպադրելի ըլլալու մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
9 տոսի օրը։ Հաւատարիմ է Աստուած, որով կանչուեցաք Հաղորդ ըլլալու իր Որդւոյն, մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի։
10 Ձեզի կ'աղաչեմ, եղբայրներ, մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը, *որ միևնոյն խօսքը ունենաք ամէնդ, ու երկպառակութիւններ չըլլան ձեր մէջ. հապա դուք մէկ միտքի ու մէկ
11 խորհուրդի վրայ *հաստատուած ըլլաք։ Վասն զի ձեզի համար ինծի լուր հասաւ, եղբայրներ, Քղուէի տուներէն եղողներէն, թէ ձեր մէջ հա-
12 կառակութիւններ կան։ Հիմա զայս կը զրուցեմ, *որ ձեզմէ ամէն մէկը կ'ըսէ եղեր թէ Ես Պօղոսեան եմ, ու ես՝ *Թէ Ես Ապողոսեան, և ես՝ Կեփասեան, ու ես՝ թէ
13 Ես Քրիստոսեան։ Մի՞թէ Քրիստոս բաժնուա՞ծ է. միթէ Պօղո՞ս խաչը եղաւ ձեզի համար, կամ
14 թէ Պօղոսի՞ անունով մկրտուեցաք։ Կը գոհանամ Աստուծմէ որ ձեզմէ մէ՛կը չմկրտեցի, *միայն թէ Կրիսպոսը ու Գայիոսը.
15 որպէս զի մէ՛կը չըսէ թէ իմ անունովս մկրտեցի։ (16) Ու-
բաւ, Ստեփանէսի ընտանիքն ալ մկրտեցի. ալ ուրիշ մէ՛կը չեմ գիտեր ամենևին թէ մկրտեցի։
17 Վասն զի Քրիստոս զիս մկրտելու չղրկեց, հապա աւետարանը քարոզելու, Եոչ թէ խօսքերու ճարտարութիւնով, որպէս զի Քրիստոսի
18 խաչը ոչինչ չըլլայ։ *Խանդի խաչին քարոզութիւնը կորստեանցներուն *յիմարութիւն է, Եայց մեզի փրկուածներուս *Աստուծոյ զօրութիւնն
19 է։ Վասն զի գրուած է, Ինմաստուններուն իմաստութիւնը պիտի կորնչեցնեմ, ու հանճա-
20 րեղներուն հանճարը պիտի խափանեմ։ Պ՞ւր է իմաստունը, ո՞ւր է դպիրը, ո՞ւր է այս աշխարհին քննողը. Չէ՞ որ Աստուած յիմարեցուց
21 այս աշխարհին իմաստութիւնը։ Խանդի Եորովհետև Աստուծոյ իմաստութիւնովը աշխարհ չճանչցաւ զԱստուած էր իմաստութիւնովը, Աստուած հաճեցաւ քարոզութեան յիմարու-
22 թիւնովը հաւատացեալները ապրեցնել։ *Վասն զի Հրեաները նշան կ'ուզեն, և Յոյները իմաս-
23 տութիւն կը փնտռեն. Իսկ մենք կը քարոզենք

խաչեալ Քրիստոսը, *Հրեաներուն գայթակղութիւն, ու Յոյներուն *յիմարութիւն։
24 Բայց անոնց որ կանչուած են, թէ՛ Հրեաներուն և թէ՛ Յոյներուն, Քրիստոսը՝ Աստուծոյ զօրութիւնը
25 ԵՒ Աստուծոյ իմաստութիւնը։ Վասն զի Աստուծոյ յիմարը մարդոցմէ աւելի իմաստուն է, և Աստուծոյ տկարը մարդոցմէ աւելի զօրաւոր
26 է։ Արդարև դուք ձեր կոչումը կը տեսնէք, եղբայրներ, Եոր ոչ թէ մարմնի կողմանէ շատ իմաստուններ, և ոչ թէ շատ զօրաւորներ, և ոչ
27 թէ շատ ազնուականներ *ծնեալ։ Բայց Աստուած աշխարհիս յիմարները ընտրեց, որպէս զի ամօթով ընէ իմաստուններուը. ու աշխարհիս տկարները ընտրեց Աստուած, որպէս զի ամօ-
28 թով ընէ զօրաւորները. Եւ աշխարհիս ցածագիները ու անարգները ընտրեց Աստուած, Եւ ոչինչները, Որպէս զի բան մը եղողները խա-
29 փանէ. Որպէս զի մարմին մը չպարծի Աստու-
30 ծոյ առջև։ Իսկ դուք անկէ էք Քրիստոս Յիսուսով, Եոր մեզի Աստուծմէ իմաստութիւն, Արդարութիւն, Սրբութիւն Եւ փրկութիւն
31 եղաւ. Որպէս զի, ինչպէս գրուած է, Ան որ կը պարծենայ, Տէրոջմով թող պարծենայ։

ԳԼ. Բ

1Աստուածային կը ծանուցանէ թէ իր քարոզութիւնը խօսքերու ճարտարութիւնով կամ մարդկային իմաստութիւնով չէ, 4 հապա Աստուծոյ զօրութիւնովն է. և այնքան վերազանց է 6 այս աշխարհի իմաստութիւններէն 9 ու մարդկային գիտութիւններէն, 14 որ մարմնաւոր մարդը կարող չէ զանոնք իմանալ։

Եւ ես, եղբայրներ, որ ձեզի եկայ, Ոչ թէ խօսքի կամ իմաստութեան գերազանցութիւնով մը Աստուծոյ վկայութիւնը ձեզի յայտնելու
2 եկայ, Վասն զի ես միտքս չդրի ձեր մէջ ուրիշ բան մը գիտնալ, Եթող Յիսուս Քրիստոսը, ու զայն խաչը եղած։ Եւ ես տկարութիւնով ու վախով և շատ դողդող Ձեր քով կե-
4 ցայ. Ու իմ խօսքս և քարոզութիւնս ոչ թէ *մարդկային իմաստութեան հմտորիչ խօսքերով էր, Հապա Հոգւոյն և զօրութեան ապա-
5 ցուցութիւնովը. Որպէս զի ձեր հաւատքը մարդոց

ա թես. գ. 13։
հ կող. ա. 22։ ա թես. ե. 23։
ձ ես. խթ. 7։ Գլ. ժ. 13։ ա թես. ե. 24։ բ թես. գ. 3։ ևբր. ժ. 23։
ղ Յովհ. ձե. 4։ ժէ. 21։ ա Յովհ. ա. 3։ գ. 13։
ճ Հռով. ժբ. 16։ ժե. 5։ բ կոր. ժգ. 11։ Փիլ. բ. 2։ գ. 16։ ա Պետ. գ. 8։ Գլ. ժա. 18։
• Յոյն. կատարելագործուած
մ Գլ. գ. 4։
յ Գոր. ժբ. 24։ ժթ. 1։ Գլ. ժգ. 12։
ն Յովհ. ա. 42։
շ բ կոր. ժա. 4։ ևփե. գ. 5։
ո Գոր. ժբ. 8։
չ Հռով. ժգ. 23։
պ Գլ. ժգ. 15, 17։
ջ Գլ. բ. 1, 4, 13։ բ Պետ. ա. 16։
ռ բ կոր. բ. 15։
ս Գոր. ժէ. 18։ Գլ. բ. 14։
վ Գլ. ժե. 2։
տ Հռով. ա. 16։ Հմր. 24։
ր Յոբ ե. 12, 13։ ես. խթ. 14։ ևբեմ. բ. 9։
ց ես. լգ. 18։
ւ Յոբ ժբ. 17, 20, 24։ ես. խգ. 25։ Հռով. ա. 22։
ք Հռով. ա. 20, 21, 28։ Մատ. ժա. 25։ Դ.ա. ժ. 21։
+ Մատ. ժբ. 38։ ժգ. 1։ Մարկ. բ. 11։ Դ.ա. ժա. 16։ Յովհ. ե. 48։
• ես. բ. 14։ Մատ. ժա. 6։ ժգ. 57։ Դ.ա. բ. 34։ Յովհ. գ. 61, 67։ Հռով. թ. 32։ Գաղ. ե. 11։ ա Պետ. բ. 8։
֏ Հմր. 18։ Գլ. բ. 14։
— Հռով. ա. 4, 16։ Հմր. 18։
֊ կող. բ. 3։
֏ Յովհ. ե. 48։
֏ Մատ. ժա. 25։ Յակ. բ. 5։ Տես Սաղ. ը. 2։
֏ Հռով. գ. 17։
֏ Գլ. բ. 6։
֏ Հռով. գ. 27։ ևփե. բ. 9։
֏ Հմր. 24։
֏ ևբեմ. խգ. 5, 6։ Հռով. գ. 25։ բ կոր. ե. 21։ Փիլ. գ. 9։
֏ Յովհ. ժէ. 19։
֏ ևփե. ա. 7։
֏ ևբեմ. թ. 23, 24։ բ կոր. ժ. 17։

—

— Գլ. ա. 17։ Հմր. 4, 13։ բ կոր. ժ. 10։ ժա. 6։
֏ Գլ. ա. 6։
֏ Գաղ. գ. 14։ Փիլ. գ. 8։
֏ բ կոր. գ. 7։ ժ. 1, 10։ ժա. 30։ ժբ. 5, 9։ Գաղ. գ. 13։
֏ Գոր. ժբ. 1, 6, 12։
֏ Հմր. 1։ Գլ. ա. 17։ բ Պետ. ա. 16։
• Ոմանք կ՚ուզեն
֏ Հռով. ժե. 19։ ա թես. ա. 5։

իմաստութիւնովը չըլլայ, ⁵Հապա Աստուծոյ զո-
6 *րութիւնովը։ ⁶Սակայն կատարեալներուն հետ*
իմաստութիւն կը խօսինք, †բայց ոչ թէ այս
աշխարհի իմաստութիւնը, և ոչ այս աշխարհի
7 *էոյնչանալու իշխաններուունը. Հապա Աստուծոյ*
ծածուկ իմաստութիւնը կը խօսինք խորհրդով,
ԵՒզոր աշխարհէ առաջ սահմանեց Աստուած
8 *մեր փառքին համար. ⁸Զոր այս աշխարհի իշ-*
խաններէն մէ՛կը չճանչցաւ. †քանզի եթէ ճանչ-
ցած ըլլային, ալ փառաց Տէրը խաչը չէին հա-
9 *ներ. ⁹Հապա ինչպէս գրուած է, ¦Աչն բաները*
զորոնք աչք չէ տեսեր և ականջ չէ լսեր ու
պանի մարդու սրտին մէջ չեն բնկեր, Աստուած
10 *ինք սիրողներուն պատրաստեց։ ¹⁰Բայց Աստուած*
մեզի յայտնեց իր Հոգիովը, վասն զի Հոգին ա-
մէն բան կը քննէ, Աստուծոյ խորունկ բաներն
11 *ալ։ ¹¹Վասն զի մարդոցմէ ո՞վ գիտէ մարդուն*
բաները, †բայց միայն մարդուն Հոգին որ իր
մէջ է. Ենոյնպէս ալ Աստուծոյ բաները մէ՛կը
12 *չգիտեր, բայց միայն Աստուծոյ Հոգին։ ¹²Իսկ*
մենք ոչ թէ այս աշխարհի Հոգին առինք, ⁴Հա-
պա այն Հոգին որ Աստուծմէ է. որպէս զի մենք
ճանչնանք այն բաները որոնք Աստուծմէ որուե-
13 *ցան մեզի. ¹³Զորոնք նաև կը խօսինք, ոչ թէ*
մարդկային իմաստութեան սորվեցուցած խօս-
քերովը, Հապա †Հոգիին սորվեցուցածներովը,
և հոգևոր բաները հոգևորի հետ կը յարմար-
14 *ցնենք։ ¹⁴Իսկ ընչաւոր մարդը Աստուծոյ Հոգիին*
բաները չընդունիր, Վասն զի անոնք իրեն յի-
մարութիւն են, Ու չկրնար ալ գիտնալ, վասն
15 *զի հոգևոր կերպով կը քննուին։ ¹⁵Բայց ան որ*
հոգևոր է՝ ամէն բան կը քննէ, ու ինք մէկէն
16 *չքննուիր։ ¹⁶Քանզի ո՞վ գիտցաւ Տէրոջը միտքը,*
որ անոր խրատ տուող ՚ը ըլլայ· ՚Բայց մենք
Քրիստոսի միտքը ունինք։

ԳԼ. Գ

1 Եւ ես, եղբայրներ, չկրցայ խօսիլ ձեզի
՚որպէս թէ հոգևորներու, ²Հապա որպէս թէ
2 *մարմնաւորներու, ³Որպէս թէ Քրիստոսով տղա-*
յոց. ²Ձեզի կաթ կերցուցի և ոչ թէ կերա-
կուր, Վասն զի դեռ կարող չէիք, ու հիմա ալ
տակաւին կարող չէք, վասն զի դեռ մարմնա-
3 *ւոր էք։ ³Որովհետև տակաւին ձեր մէջ նա-*
խանձ ու հակառակութիւն և բաժանումներ
կան, չէ՞ որ մարմնաւոր էք, ու մարդկօրէն կը
4 *քալէք։ ⁴Քանզի երբ ՚մէկը կ՚ըսէ թէ Ես*
Պօղոսեան եմ, և միւսը՝ թէ Ես Ապողոսեան,
5 *չէ՞ որ մարմնաւոր էք։ ⁵Ուրեմն ո՞վ է Պօղոս*
կամ ո՞վ է Ապողոս. Սպասաւոներ են, ո-
րոնցմով հաւատացիք, Ու ինչպէս Տէրը տուաւ
6 *անոնց ամէն մէկուն։ ⁶Ես տնկեցի, Ապողոս ջուր*
7 *տուաւ, Բայց Աստուած աճեցուց։ ⁷Ուստի ոչ*
տնկողը բան մըն է, և ոչ ջուր տուողը, Հապա
8 *Աստուած՝ որ աճեցուց։ ⁸Տնկողը ու ջուր տուո-*
ղը մէկ են, ԵՒս ամէն մէկը իր վարձքը պիտի առ-
9 *նէ իր աշխատութեան չափովը։ ⁹Վասն զի մենք*
Աստուծոյ գործակից ենք. դուք Աստուծոյ մշա-
10 *կութիւնն էք, Աստուծոյ շինութիւնն էք։ ¹⁰Ա-*
ստուծոյ շնորհքին չափովը, որ ինծի տրուեցաւ,
Իմաստուն ճարտարապետի մը պէս հիմ դրի,
բայց ան ուրիշ վրայ շինողը ուրիշ է. ⁴Միայն թէ
ամէն մէկը թող զգուշանայ թէ ի՛նչպէս կը շի-
11 *նէ։ ¹¹Վասն զի մէկը ա՛լ ուրիշ հիմ՝ չկրնար դնել*
12 *՚դրուածէն զատ, ՚որ է Յիսուս Քրիստոս։ ¹²Եթէ*
մէկը այս հիմին վրայ կը շինէ ոսկի, արծաթ,
13 *պատուական քարեր, փայտ, խոտ, եղէգ, ¹³Ամէն*
մէկուն գործը յայտնի պիտի ըլլայ. Քանզի
օրը երևան պիտի հանէ, Վասն զի կրակով պի-
տի յայտնուի. և ամէն մէկուն գործին ինչ ա-
14 *սակ ըլլալը կրակը պիտի փորձէ։ ¹⁴Եթէ մէկուն*
շինած գործը մնալու ըլլայ, Ինք վարձք պիտի
15 *առնէ. ¹⁵Եթէ մէկուն շինածը այրելու ըլլայ,*
անիկա վնաս պիտի քաշէ. բայց ինք պիտի ա-
զատի, Ասկէն այնպէս՝ իբր թէ կրակի միջէ։
16 *¹⁶Չէ՞ք գիտեր որ Աստուծոյ տաճար էք դուք,*

են, որոնք պարտին սուրբը պահուիլ։ ¹⁹Այս աշխարհի իմաստութիւնը Աստուծոյ առջև յիմարութիւն է։

Եւ ես, եղբայրներ, չկրցայ խօսիլ ձեզի ՚որպէս թէ հոգևորներու, ²Հապա որպէս թէ
2 մարմնաւորներու, ³Որպէս թէ Քրիստոսով տղա-
յոց. ²Ձեզի կաթ կերցուցի և ոչ թէ կերա-
կուր, Վասն զի դեռ կարող չէիք, ու հիմա ալ
տակաւին կարող չէք, վասն զի դեռ մարմնա-
3 ւոր էք։ ³Որովհետև տակաւին ձեր մէջ նա-
խանձ ու հակառակութիւն և բաժանումներ
կան, չէ՞ որ մարմնաւոր էք, ու մարդկօրէն կը
4 քալէք։ ⁴Քանզի երբ ՚մէկը կ՚ըսէ թէ Ես
Պօղոսեան եմ, և միւսը՝ թէ Ես Ապողոսեան,
5 չէ՞ որ մարմնաւոր էք։ ⁵Ուրեմն ո՞վ է Պօղոս
կամ ո՞վ է Ապողոս. Սպասաւոներ են, ո-
րոնցմով հաւատացիք, Ու ինչպէս Տէրը տուաւ
6 անոնց ամէն մէկուն։ ⁶Ես տնկեցի, Ապողոս ջուր
7 տուաւ, Բայց Աստուած աճեցուց։ ⁷Ուստի ոչ
տնկողը բան մըն է, և ոչ ջուր տուողը, Հապա
8 Աստուած՝ որ աճեցուց։ ⁸Տնկողը ու ջուր տուո-
ղը մէկ են, ԵՒս ամէն մէկը իր վարձքը պիտի առ-
9 նէ իր աշխատութեան չափովը։ ⁹Վասն զի մենք
Աստուծոյ գործակից ենք. դուք Աստուծոյ մշա-
10 կութիւնն էք, Աստուծոյ շինութիւնն էք։ ¹⁰Ա-
ստուծոյ շնորհքին չափովը, որ ինծի տրուեցաւ,
Իմաստուն ճարտարապետի մը պէս հիմ դրի,
բայց ան ուրիշ վրայ շինողը ուրիշ է. ⁴Միայն թէ
ամէն մէկը թող զգուշանայ թէ ի՛նչպէս կը շի-
11 նէ։ ¹¹Վասն զի մէկը ա՛լ ուրիշ հիմ՝ չկրնար դնել
12 ՚դրուածէն զատ, ՚որ է Յիսուս Քրիստոս։ ¹²Եթէ
մէկը այս հիմին վրայ կը շինէ ոսկի, արծաթ,
13 պատուական քարեր, փայտ, խոտ, եղէգ, ¹³Ամէն
մէկուն գործը յայտնի պիտի ըլլայ. Քանզի
օրը երևան պիտի հանէ, Վասն զի կրակով պի-
տի յայտնուի. և ամէն մէկուն գործին ինչ ա-
14 սակ ըլլալը կրակը պիտի փորձէ։ ¹⁴Եթէ մէկուն
շինած գործը մնալու ըլլայ, Ինք վարձք պիտի
15 առնէ. ¹⁵Եթէ մէկուն շինածը այրելու ըլլայ,
անիկա վնաս պիտի քաշէ. բայց ինք պիտի ա-
զատի, Ասկէն այնպէս՝ իբր թէ կրակի միջէ։
16 ¹⁶Չէ՞ք գիտեր որ Աստուծոյ տաճար էք դուք,

---

2 Տպ.յց առաջ կաթ կը տրուի՝ և ոչ թէ կերակուր։ 3 Կռիւը ու նախանձը մարմնաւոր մարդի պատուներ են։ 7 Տնկողը ու ջուր տուողը բան մը չեն։ 9 Աւետարանի պաշտօնեաները Աստուծոյ գործակիցներն են։ 11 Քրիստոս է միմիայն հիմը։ 16 Մարդիկ Աստուծոյ տաճարներն

ը բ Կոր. գ. 7։ գ. 7։
ը Գլ. ժգ. 20։ Եփես. գ. 13։ Փիլ. գ. 15։ Եբր. ե. 14։
ժ Գլ. ա. 20։ գ. 19։ Հմբ. 1, 13։ բ Կոր. ա. 12։ Յակ. գ. 15։
ի Գլ. ա. 28։
լ Հռով. ժգ. 25, 26։ Եփես. գ. 5, 9։ Կող. ա. 26։ բ Տիմ. ա. 9։
խ Մատ. ժա. 25։ Յովհ. է. 48։ Գոր. ժգ. 27։ բ Կոր. գ. 14։
ձ Ղկ. իդ. 34։ Գոր. գ. 17։ Տես Յովհ. ժգ. 3։
ղ Ես. կգ. 4։
հ Մատ. ժգ. 11։ ժգ. 17։ Յովհ. ժգ. 26։ ժգ. 13։ ա Յովհ. բ. 27։
ն Առակ. ի. 27։ իէ. 19։ Երեմ. ժէ. 9։
շ Հռով. ժա. 33, 34։
ո Հռով. ը. 15։
չ բ Պետ. ա. 16։ Տես Գլ. ա. 17։ Հմբ. 4։
† Ոմն։ Տես Հոգիին
ց Մատ. ժգ. 23։
ու Գլ. ա. 18, 23։
ք Հռով. ը. 5, 6, 7։ Յայտ. 19։
ռ Առակ. իբ. 5։ ա Թես. ե. 21։ ա Յովհ. գ. 1։
վ Յով. ժե. 8։ Ես. խ. 13։ Երեմ. իգ. 18։ Հռով. ժա. 34։
տ Յովհ. ժե. 15։

ր Գլ. բ. 15։
ց Գլ. բ. 14։
ու Երբ. ե. 13։
փ Երբ. ե. 12, 13։ ա Պետ. բ. 2։
ք Յովհ. ժգ. 12։
օ Գլ. ա. 11։ ժա. 18։ Գաղ. ե. 20, 21։ Յակ. գ. 16։
ֆ Գլ. ա. 12։
ը Գլ. դ. 1։ բ Կոր. գ. 3։
ը Հռով. ժբ. 3, 6։ ա Պետ. գ. 11։
ժ Գոր. ժբ. 4, 8, 11։ Գլ. գ. 15։ Թ. 1։ ժե. 1։ բ Կոր. ժ. 14, 15։
ի Գոր. ժբ. 24, 27։ ժԹ. 1։
լ Գլ. ա. 30։ ժե. 10։ բ Կոր. գ. 5։
խ Բ Կոր. ժբ. 11։ Գաղ. գ. 3։
ձ Սաղ. կբ. 12։ Հռով. բ. 6։ Գլ. դ. 5։ Գաղ. ը. 4, 5։
ղ Յայտ. բ. 23։ իբ. 12։
հ Գոր. ժե. 4։ բ Կոր. գ. 1։
ն Եփես. բ. 20։ Կող. բ. 7։ Երբ. գ. 3, 4։ ա Պետ. բ. 5։
շ Հռով. ա. 5։ ժբ. 3։
ո Հռով. ժե. 20։ Հմբ. 6։ Գլ. գ. 15։ Յայտ. իա. 14։
չ ա Պետ. գ. 11։
ց Ես. խբ. 16։ Մատ. ժգ. 18։ բ Կոր. ժա. 4։ Գաղ. ա. 7։
ու Եփես. բ. 20։
ք Գլ. դ. 5։
ռ ա Պետ. ա. 7։ գ. 12։
վ Ղկ. բ. 35։
տ Գլ. դ. 5։
ց Յով. գ. 23։
ւ Գլ. դ. 19։ բ Կոր. գ. 16։ Եփես. բ. 21, 22։ Երբ. գ. 6։ ա Պետ. բ. 5։

17 և Աստուծոյ Հոգին ձեր մէջ բնակած է։ Եթէ
մէկը Աստուծոյ տաճարը կ՚ապականէ, Աստուած
զանիկա պիտի ապականէ, վասն զի Աստուծոյ
տաճարը սուրբ է, որ դուք էք։
18 ՚Ձլլայ որ մէկը ինքզինք խաբէ. եթէ ձեզ-
մէ մէկը ինք իմաստուն կը սեպէ այս աշխար-
հի մէջ, թող հիմար ըլլայ՝ որպէս զի իմաս-
19 տուն ըլլայ։ ՚Վասն զի այս աշխարհի իմաստու-
թիւնը Աստուծոյ առջև հիմարութիւն է. վասն
զի գրուած է թէ ՎԱՆԻԿա իմաստուններըը իրենց
20 խորամանկութեան մէջ կը բռնէ։ Եւ դարձեալ՝
թէ ՚Տէրը գիտէ իմաստուններուն խորհուրդնե-
21 րը, որնք ունայն են։ Ուրեմն ՚մի՛ կրնար թող չպար-
22 ծևնայ մարդոյմով. ՚վասն զի ամէն բան ձերն
է. թէ՛ Պօղոս, թէ՛ Ապողոս, թէ՛ Կեփաս, թէ՛
աշխարհ, թէ՛ կեանք, թէ՛ մահ, թէ՛ ներկայ
բաներըը և թէ՛ գալիքներըը. ամէն բան ձերն է.
23 ՚Դուք ալ Քրիստոսի էք, և Քրիստոս՝ Աստուծոյ։

ԳԼ. Գ

1 Քրիստոսի պաշտօնեաներըը ի՛նչ համարում ունենալու
են։ 7 Բան մը չունինք որ առած չըլլանք։ 8 Աշա-
տելները տեսարան եղան աշխարհի, հրեշտակներուն և մարդ-
ոց։ 13 աշխարհի ազատութիւնը և ամէնուն անարգը։
15 այսու ամենայնիւ։ Քրիստոսով մեր հայրերն են։ 16
որոնց օրինակին հետևելու ենք։

ԹՈղ մարդիկ մեզ այսպէս սեպեն, ՚որպէս
թէ Քրիստոսի սպասաւորներըը էու Աստուծոյ
2 խորհուրդներուն տնտեսներըը։ Ուստի տնտեսնե-
րուն մէջ կը փնտռուի որ մէկը հաւատարիմ
3 գտնուի։ Բայց ինծի ամենևին ոչինչ բան մըն է,
որ ձեզմէ դատուիմ, կամ մարդոց ՚դատողու-
թենէն, մանաւանդ որ ես ալ իմ անձս չեմ
4 դատեր. (Վասն զի ես իմ անձիս վրայով բան
մը չեմ գիտեր. ՚բայց ոչ թէ ասով կ՚արդա-
5 րանամ.) Հապա զիս դատողը Տէրն է։ ՚Ուրեմն
ժամանակէն առաջ դատողութիւն մի ընէք,
մինչև գայ Տէրը՝ Որ խաւարին գաղտնիքըը ի լոյս
պիտի հանէ, ու սիրտերուն խորհուրդներըը յայտ-
նի պիտի ընէ. ԵՒս այն ատեն ամէն մէկուն գո-
վութիւնը Աստուծմէ պիտի ըլլայ։
6 ՚Աւանք օրինակ ըլլի, եղբայրներ, իմ վրաս
ու Ապողոսի վրայ ձեզի համար, Որպէս զի
դուք մեզմէ սորվիք մարդոյ վրայ դրուածէն
աւելի բան մը չխորհիլ, Որ չըլլայ թէ ձեզմէ
մէկը հպարտանայ մէկուն համար ուրիշի մը
7 դէմ։ Քանզի ո՞վ է ան որ քեզ տարբեր կ՚ընէ
՚—ըէլՆԷրՔ. Ձև ի՞նչ ունիս զոր չես առեր դուն.
և եթէ առեր, ինչո՞ւ չառածի պէս կը պար-
ծենաս։
8 Արդէն կշտացած էք, էարդէն հարուստցաք,
առանց մեզի թագաւորեցիք. և երանի՛ թէ
թագաւորէիք. որպէս զի մենք ալ ձեզի հետ
9 թագաւորէինք։ Քանզի կարծեմ՝ թէ Աստուած
մեզ առաքեալներս Վճռահա-
մարտներու նման. ԵՒվասն զի տեսարան եղանք
10 աշխարհի և հրեշտակներուն ու մարդոց։ ՁՄենք
հիմարներ ենք Քրիստոսի համար, և դուք ի-
մաստուններ՝ Քրիստոսով. Մենք տկար՝ և դուք
զօրաւոր. դուք փառաւորեալ՝ ու մենք անարգ-
11 եալ։ ՁՄինչև այսօրուան ատեն կ՚անօթևենանք ալ,
կը ծարաւինք ալ, Ումերկ ալ կը մնանք, ՚կը ձե-
12 ծուինք ալ, աստանդական ալ կը պտըտինք, ՚ԵՒս-
մեր ձեռքերով գործելով կ՚աշխատինք. երբ ՚մեզ
կը նախատեն՝ կ՚օրհնենք. երբ կը հալածեն՝ կը
13 համբերենք. Երբ գէշ կը խօսին՝ կ՚աղաչենք. Ինչ-
բան աշխարհի աղտեղութիւնը՝ ամէնուն անարգը
14 ըլլալով մինչև հիմա։ Ա՛յս բաները կը գրեմ՚ ոչ
թէ ձեզ ամչցնելու համար, Հապա կը խրատեմ
15 ՁԻՆչ սիրելի որդիներուս պէս։ Վասն զի թէև դուք
տասը հազար վարժապետներ ունենաք Քրիստո-
սով, բայց ոչ թէ շատ հայրեր ունէք, ՚վասն զի
Քրիստոս Յիսուսով ես ձեզ ծնայ աւետարա-
16 նովը։ Ուրեմն կ՚աղաչեմ ձեզի, Ինծի նմանող
17 եղէք։ Ասոր համար ձեզի դրկեցի ՚Տիմոթէոսը,
Որ իմ սիրելի որդիս է, ու Տէրոջմով հաւա-
տարիմ. ՚որ ձեր միտքը պիտի ձգէ Քրիստոսով
իմ բառնաչ ճամբաներս, ՚ինչպէս ամէն տեղ
ամէն եկեղեցիներուն մէջ ԵՒկը սորվեցնեմ։
18 ՚Մեկ քանիներըը հպարտացան, որպէս թէ ես
19 պիտի չգամ ձեզի։ ՚Բայց շուտով պիտի գամ
ձեզի, ՚ԵՒթէ Տէրը կամենայ, և պիտի հասկնամ
ոչ թէ հպարտացողներուն խօսքերը, հապա զո-
20 րութիւնը։ ՚Վասն զի Աստուծոյ Թագաւորու-
թիւնը ոչ թէ խօսքով է, հապա զօրութիւնով։

— Ա՚առակ. գ. 7։ Ես. Լ. 21։
= ԳԼ. ա. 20։ բ. 6։
Հ Յոբ Լ. 13։
Ո Սաղ. ղդ. 11։
Ր ԳԼ. ա. 12։ դ. 6։ Հմր. 4, 5, 6։
Ց բ Կոր. գ. 5, 15։
— Հռոմ. Ժզ. 8։ Ժա. 3։ բ Կոր. Ժ. 7։ Գաղ. գ. 29։ ——
— Ա՚առ. խգ. 45։ ԳԼ. գ. 5։ ԹՓ. 17։ բ Կոր. զ. 4։ Կող. ա. 25։
Ք Գ՚ա. Ժբ. 42։ Տիտ. ա. 7։ ա Պետ. դ. 10։
• Յատն. օրս ընէն
Ֆ Յոբ ԹՓ. 2։ Սաղ. ՃԼ. 3։ Ճխտ. 2։ Առակ. խս. 2։ Հռոմ. գ. 20։ դ. 2։
Ա Մատ. Լ. 1։ Հռոմ. բ. 1, 16։ Ժզ. 4, 10, 13։ Յայտ. Լ. 12։
Բ ԳԼ. դ. 13։
Գ Հռոմ. բ. 29։ բ Կոր. Լ. 10։
Դ ԳԼ. ա. 12։ գ. 4։
Ե Հռոմ. Ժբ. 3։
Զ ԳԼ. դ. 21։ Լ. 2, 6։
Է Յովհ. գ. 27։ Յակ. ա. 17։ ա Պետ. դ. 10։
Ը Յայտ. դ. 17։
Թ Սաղ. խդ. 22։ Հռոմ. բ. 36։ ԳԼ. ԺԼ. 30, 31։ բ Կոր. դ. 11։ գ. 9։
Ժ Եբր. Ժ. 33։
Ի ԳԼ. բ. 3։
Լ Գործ. ԺԼ. 18։ խգ. 24։ ԳԼ. ա. 18, ԼՀ։ բ. 14։ գ. 18։ Տես ը Թագ. ՃԹ. 11։
Խ բ Կոր. Ժգ. 9
Ծ բ Կոր. դ. 8. Ժա. 23—27։ Փիլ. գ. 12։
Կ Յոբ իբ. 6։ Հռոմ. ը. 35։
Հ Գործ. իգ. 2։
Ձ Գործ. Ժբ. 3։ Ե. 34։ ա Թես. բ. 9։ բ Թես. գ. 8։ ա Տիմ. դ. 10։
Ղ Մատ. Լ. 44։ Ղուկ. գ. 28։ իգ. 34։ Գործ. Լ. 59։ Հռոմ. Ժբ. 14, 20։ ա Պետ. բ. 23։ գ. 9։
Մ Ողբ. գ. 45։
Ն ա Թես. բ. 11։
Շ Գործ. Ժբ. 11։ Հռոմ. ԺԼ. 20։ ԳԼ. գ. 6։ Գաղ. դ. 19։ Փիլմ. 10։ Յակ. ա. 18։
Ո ԳԼ. Ժա. 1։ Փիլ. գ. 17։ ա Թես. ա. 6։ բ Թես. գ. 9։
Չ Գործ. ԺԹ. 22։ ԳԼ. Ժգ. 10։ Փիլ. բ. 19։ ա Թես. գ. 2։
Պ ա Տիմ. ա. 2։ բ Տիմ. ա. 2։
Ջ ԳԼ. Ժա. 2։
Ռ ԳԼ. Ժգ. 33։
Ս ԳԼ. Լ. 17։
Վ ԳԼ. Լ. 2։
Տ Գործ. ԺԹ. 21։ ԳԼ. Ժգ. 5։ բ Կոր. ա. 15, 23։
Ր Գործ. Ժբ. 21։ Հռոմ. ԺԼ. 32։ Եբր. դ. 3։ Յակ. գ. 15։
Ց ԳԼ. բ. 4։ ա Թես. ա. 5։

21 ինչպէս կ'ուզէք· Էգաւազանո՞վ գամ ձեզի,
թէ սիրով և հեզութեան հոգիով՝

ԳԼ· Ե

1 Պօղոս կ'իմացնէ կորնթացւոց թէ ազգապիղծ անձը
6 յաւէտ ամօթով պատճառ մըն է իրենց քան թէ պար-
ծանքի· 7 կ'իմացնէ թէ պէտք է հին խմորը մէկդի ձգել·
10 թէ պէտք է եղեռնագործները արհամարհել, և անոնցմէ
նա քաշուիլ՝

Ա՛ռ հասարակ կը լսուի ձեր մէջ պոռնկութիւն ըլլալ· և այնպիսի պոռնկութիւն՝ որ հեթանոսներուն մէջ ալ՝ *չկայ, ¯որպէս թէ մէկը
2 իր հօրը կինը Էունենայ՝ Էու դուք հպարտացեր էք, Էև ոչ մանաւանդ սուգ ըրիք, որ ձեր
3 մէջէն վերցուի այս բանը՝ Իվասն զի թէպէտ ես մարմնով հեռու եմ՝ բայց հոգիով ներկայ եմ·
ուստի հիմա որպէս թէ ներկայ ըլլալով որոշե-
4 ցի, որ այս բանը ընողը, Երբ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը մէկտեղ ժողվուիք
դուք ու իմ հոգիս Ընդ Տէր Յիսուս Քրիստո-
5 սի զօրութիւնովը, Սատանայի Ընձատնէք, մարմնին կորստեղծուն համար, որպէս զի
6 հոգին փրկուի Տէր Յիսուսի օրը՝ ԲԱյդ ձեր պարծանքը աղէկ չէ· չէ՞ք գիտեր Թոր քիչ մը
7 խմորը բոլոր զանգուածը կը խմորէ՝ Մաքրեցէք հին խմորը մէկդի, որպէս զի ըլլաք նոր զանգուած, ինչպէս անխմոր էք· Իվասն զի Քրիստոս
8 մեր Ղատիկը մեզի համար զոհուեցաւ՝ ԷՈւստի տօն կատարենք, Թոչ թէ հին խմորով Եև ոչ թէ չարութեան ու անզգամութեան խմորովը,
հապա անկեղծութեան ու ճշմարտութեան
9 անխմոր հացովը՝ Գրեցի ձեզի թուղթին մէջ,
10 հոր պոռնիկներուն հետ չխառնուիք՝ Եւ ԷրՁոյ՝ ոչ թէ նայս աշխարհի Ըպոռնիկներուն հետ,
կամ ագահներուն հետ, կամ յափշտակողնե-
րուն հետ, կամ կռապաշներուն հետ· հապա
թէ ոչ՝ Ձպէտք էր որ դուք աշխարհէ դուրս
11 ելլէիք՝ Բայց հիմա ձեզի գրեցի չխառնուիլ, այսինքն Ձեթէ մէկը եղբայր ըսուած՝ կա՛մ պոռնիկ ըլլայ, կա՛մ ագահ, կա՛մ կռապաշտ,
կա՛մ նախատող, կա՛մ գինով, կա՛մ յափշտակող, Ձայնպիսիին հետ հաց ալ չուտել՝
12 Ովասն զի ի՞նչ պէտք է ինծի դուրսինները ալ դատել· Ըչէ՞ որ դուք ներսինները կը դատէք·
13 Իսկ դուրսինները Աստուած պիտի դատէ· "ուս-
տի՛ չարը ձեր մէջէն վերցուցէք՝

ԳԼ Զ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ պէտք չէ որ իրենց եղբայրները նեղեն՝ դատի կանչելով, 6 մանա-
ւանդ անհաւատներուն առջև· 9 թէ անիրաւները Աստուծոյ արքայութիւնը չեն ժառանգեր· 15 թէ մեր մար-
մինները Քրիստոսի անդամներ են, 19 և Սուրբ Հոգիին տաճարները, 16 ուրեմն պէտք չէ որ պոռնիկ ըլլանք՝

Ձեզմէ մէկը, եթէ բան մը ունենայ իր ընկերին հետ, կը համարձակի՞ անիրաւներուն առջև դատուիլ, ու ոչ թէ սուրբերուն առջև՝
2 ¯Ձէ՞ք գիտեր որ սուրբերը պիտի դատեն աշխարհը· ու եթէ աշխարհ ձեզմէ կը դատուի,
ուրեմն արժանի չէ՞ք դուք չնչին դատեր ընելէ-
3 լո՞՝ Էձէ՞ք գիտեր որ մենք հրեշտակներ պիտի դատենք· ա՞ր կը մնան հապա աշխարհային
4 բաները՝ Ըուրեմն եթէ ձեր մէջ աշխարհային դատեր ունիք, եկեղեցիին անարգները ձեզի դա-
5 տաւոր դրէք՝ Ձեզ ամչցնելու համար կը զրուցեմ· այնչափ եղաւ որ ձեր մէջ իմաստուն մը չկա՞յ, որ կարող ըլլայ իրաւունքը որոշել իր
6 եղբայրներուն մէջ· Հապա եղբայր եղբօր հետ դատի կը մտնէ, այն ալ անհաւատներուն առ-
7 ջև՝ Ցեւ՝ Արդարև բոլորովին յանցանք մըն է այս ձեր մէջ, որ իրարու հետ դատեր ունիք· Էինչո՞ւ մանաւանդ դուք անիրաւութիւն չէք կրեր·
ինչո՞ւ մանաւանդ դուք զրկանք չէք քաշեր՝
8 Հապա դուք անիրաւութիւն ու զրկանք կ'ընէք,
9 Եև այն ալ եղբայրներուն՝ Ձէ՞ք գիտեր որ ա-
նիրաւները Աստուծոյ արքայութիւնը պիտի չժառանգեն· մի խաբուիք· ոչ պոռնիկները,
10 Ընոչ կռապաշտները, ոչ շնացողները, Ոչ իգացեալները, ոչ արուագէտները, ոչ գողերը, ոչ
ագահները, ոչ գինոփները, ոչ նախատողները
¯ ոչ յափշտակողները Աստուծոյ թագաւո-
11 րութիւնը պիտի չժառանգեն՝ Եեւ դուք մէկ քանինկերդ այնպիսիներ էիք· Ըայց լուացուեցաք, բայց սրբուեցաք, բայց արդարացաք Տէր Յիսուսի անունովը ու մեր Աստուծոյն Հոգիովը՝
12 ԲԱմէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց ոչ թէ
ամէն բան օգտակար· ամէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց ես բանի մը իշխանութեան տակ պիտի
13 չըլլամ՝ Խհերակուրները փորին համար են, փորն

ֆ բ կար· ժ· 2՝ ժգ· 10՝

——

• Ո՞—Նե՝ չ'իյնու իր
— Գղտ· ժբ· 8՝ բ Օր· իբ· 30՝ իէ· 20՝
ֆբ բ կար· է· 12՝
ֆգ Գլ· գ· 18՝
ֆդ բ կար· է· 7, 10՝
ֆե կող· բ· 5՝
ֆզ Մատ· ժգ· 19՝ ժբ· 18՝ Ցովհ· ի· 23՝ բ կար· բ· 10՝ ժգ· 3, 10՝
ֆէ Դատ· իգ· 18՝
ֆը Ցար բ· 6՝ Սաղ· տթ· 6՝ ա Տիմ· ա· 20՝
ֆթ Հմր· 2՝ Գլ· գ· 21՝ դ· 19· Ցակ· դ· 16՝
ֆժ Գլ· ժե· 33՝ Գաղ· է· 9՝ բ Տիմ· բ· 17՝
ֆի Ես· ծգ· 7՝ Ցովհ· ա· 29՝ Գլ· ժե· 3՝ ա Պետ· ա· 19՝ Ցայտ· է· 6, 12՝
ֆլ Ցովհ· ժբ· 14՝
ֆխ Ել· ժբ· 15՝ ժգ· 6՝
ֆծ բ Օր· ժգ· 3՝
ֆկ Մատ· ժգ· 6, 12՝ Մարկ· ը· 15՝ Գղտ· ժբ· 1՝
ֆհ Տես Հմր· 2, 7՝ բ կար· գ· 14՝ Եփես· է· 11՝ բ Թես· գ· 14՝
ֆձ Գլ· ա· 20՝
ֆղ Գլ· ժ· 27՝
ֆճ Ցովհ· ժէ· 15՝ ա Ցովհ· է· 19՝
ֆմ Մատ· ժբ· 17՝ Հռով· ժգ· 17՝ բ Թես· գ· 6, 14՝ բ Ցովհ· 10՝
ֆյ Գաղ· բ· 12՝
ֆն Մարկ· դ· 11՝ կող· դ· 5՝ ա Թես· դ· 11՝ ա Տիմ· գ·7՝
ֆշ Գլ· դ· 1, 2, 3, 4՝
ֆո բ Օր· ժգ· 5՝ ժէ· 7՝ խա· 21՝ իբ· 21, 22, 24՝ ——
— Ասղ· խթ· 14՝ Գաղ· է· 22՝ Մատ· ժթ· 28՝ Գղտ· իբ· 30՝ Ցայտ· բ· 26՝ դ· 21՝ ի· 4՝
ֆպ բ Պետ· բ· 4՝ Ցուդ· 6՝
ֆջ Գլ· է· 12՝
ֆռ Առաք· ի· 22՝ Մատ· է· 39, 40՝ Գղտ· գ· 29՝ Հռով· ժբ· 17, 19՝ ա Թես· է· 15՝
ֆս ա Թես· դ· 6՝
ֆվ Գլ· ժե· 50՝ Գաղ· է· 21՝ Եփես· է· 5՝ ա Տիմ· ա· 9՝ Եբր· ժբ· 14՝ ժգ· 4՝ Ցայտ· իբ· 15՝
ֆտ Գլ· ժբ· 2՝ Եփես· բ· 2՝ դ· 22՝ է· 8՝ կող· դ· 7՝ Տիտ· դ· 3՝
ֆր Գլ· ա· 30՝ Եբր· ժ· 22՝
ֆց Գլ· ժ· 23՝
ֆփ Մատ· ժե· 17՝ Հռով· ժգ· 17՝ կող· բ· 22, 23՝

ալ կերակուրներուն. բայց Աստուած զայս ալ,
զանոնք ալ պիտի խափանէ։ Իսկ մարմինը պոռ-
նկութեան համար չէ, հապա Տէրոջը, Ու-
14 Տէրը՝ մարմինին համար։ Եւ Աստուած որ Տէրը
յարուցր, ձեզ ալ պիտի յարուցանէ իր զօրու-
15 *թիւնովը։ Չէ՞ք գիտեր որ ձեր մարմինները*
Քրիստոսի անդամներն են. ուստի Քրիստոսի ան-
դամները առնելով՝ պոռնիկի անդամնե՞ր ընեմ.
16 *քա՛ւ լիցի։ Չէ՞ք գիտեր թէ ան որ պոռնիկի կը*
մօտենայ, անոր հետ մէկ մարմին կ'ըլլայ. հքանզի
ըստ է կ'ըսէ, երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան։
17 *Իսկ ան որ Տէրոջը կը մօտենայ, անոր հետ մէկ*
18 *հոգի կ'ըլլայ։ Պոռնկութենէ փախէք. ամէն*
մեղք զոր մարդ կը գործէ, իր մարմինէն դուրս
է. բայց ան որ կը պոռնկի, ՚իր մարմինին դէմ
19 *կը մեղանչէ։ ՚Չէ՞ք գիտեր որ ձեր մարմինները*
տաճար են Սուրբ Հոգիին որ ձեր մէջ է, զոր
Աստուծմէ ունիք, ՚ու դուք ձեր անձին տէրը
20 *չէք. Ֆհանգի գնով ծախու առնուեցաք. ուստի*
փառաւորեցէք զԱստուած ձեր մարմիններուն ու
հոգիներուն մէջ, որոնք Աստուծոյ են։

ԳԼ. Է

1 *Առաքեալը կը խօսի ամուսնութեան վրայով, 4 ցու-*
յցնելով թէ անիկա մէկ դարման մըն է պոռնկութեան
դէմ. 10 թէ ամուսնութեան կապը պէտք չէ որ դիւրա-
լուծուի. 18 թէ ամէն մարդ պարսի գոհ ըլլալ իր վիճա-
կէն. 25 թէ կուսութիւնը ինչ գիտաւորութեամբ կրնայ
պահուիլ, 35 և թէ ի՛նչ պատճառաւ կրնանք ամուսնա-
նալ՝ կամ անկէ ետ կենալ։

Սէրդ այն բաներուն համար որ դուք ինծի
դրեցիք, ՚աղէկ է մարդուս որ կնոջ չմօտենայ։
2 Բայց պոռնկութիւնը ՚փխէլէ՚ համար ամէն
մարդ թող իր կինը ունենայ, ու ամէն կին
3 *իր այրը թող ունենայ։ Ի՚այրը իր կնոջ թող*
պարտքը վճարէ, նոյնպէս կինն ալ իր էրկան։
4 Կինը իր մարմինին չիշխէր, հապա այրը. նոյն-
պէս այրն ալ իր մարմինին չիշխէր, հապա կինը։
5 ՚Մէկզմէկ մի զրկէք, եթէ ոչ՝ միաբանութեամբ
առեն մը, աղօթքի պարապելու համար, ու նո-
րէն իրարու դարձէք, ՚որպէս դի Սատանայ ձեզ
6 *չփորձէ ձեր անժուժկալութեան համար։ Զայս*
կը զրուցեմ թոյլ տալով՝ և ոչ թէ հրամա-
7 *յելով։ ՚Ֆանգի կ'ուզէի որ ամէն մարդիկ էին-*
ծի պէս ըլլային. ՚բայց ամէն մէկը իր պարգեւը
ունի Աստուծմէ, մէկը այսպէս ու միւսը այն-
8 պէս։ Բայց չամուսնացածներուն ու որբևա-
յրիներուն կ'ըսեմ՝ ՚Աղէկ է անոնց՝ եթէ ինծի
9 պէս կենան։ ՚Հապա եթէ ժուժկալութիւն չու-
նին՝ թող ամուսնանան, վասն զի աղէկ է ա-
10 *մուսնանալ քան թէ բորբոքիլ։ Բայց ամուսնա-*
ցածներուն կը պատուիրեմ՝ ՚ոչ թէ ես, հապա
11 Տէրը, Որ կինը այրէն չզատուի։ (Իսկ եթէ
զատուի ալ՝ առանց ամուսնանալու ինայ, կամ
իր էրկան հետ հաշտուի,) ու այրը իր կինը
12 *թող չձգէ։ Բայց ուրիշներուն ես կ'ըսեմ՝ ՚ոչ*
թէ Տէրը. եթէ եղբայր մը անհաւատ կին ու-
նենայ, ու անոր հաճելի ըլլայ իրեն հետ բնակիլ,
13 *թող չձգէ զանիկա։ Եւ կին մը որ անհաւատ*
այր ունենայ, ու անոր հաճելի ըլլայ իրեն հետ
14 *բնակիլ, թող չձգէ զանիկա։ Վասն զի անհա-*
ւատ այրը սրբուած է կնոջմովը, և անհաւատ
կինը սրբուած է այրովը. ՚Հապա թէ ոչ՝ ձեր
որդիները պիղծ պիտի ըլլային, բայց հիմա
15 *սուրբ են։ Իսկ եթէ անհաւատը զատուի՝ թող*
զատուի. եղբայր մը կամ քոյր մը այնպիսի պա-
րագաներու մէջ գերի չէ. Հաւկայն Աստուած
16 *խաղաղութեան կանչեց մեզ։ Ֆանգի ի՞նչ գի-*
տես դուն, ով կին, հմեերևս քու այրդ պիտի
ապրեցնես. կամ դուն ի՞նչ գիտես, ո՞վ այր,
17 *թերևս քու կինդ պիտի ապրեցնես։ Միայն թէ*
ամէն մէկուն ինչպէս Տէրը բաժնեց, ամէն մէ-
կը ինչպէս Աստուած կանչեց, այնպէս թող
երթայ, Ես ամէն եկեղեցիներուն մէջ ես այս-
պէս պատուէր կու տամ։
18 Եթէ թլփատուած մէկը հ՚ապտիէ կանչուե-
ցաւ, թող նորէն անթլփատ չըլլայ. չթլփատ-
ուածներէն մէկը կանչուեցաւ, ՚թող չթլփատ-
19 *ուի։ ՚Վասն զի թլփատութիւնը բան մը չէ, ու*
անթլփատութիւնը բան մը չէ. ՚հապա Աստու-
ծոյ պատուիրանքներուն պահպանութիւնը պէտ-
20 է։ Բայց ամէն մէկը ինչ կոչումի մէջ որ կան-
21 *չուեցաւ, թող անոր մէջ կենայ։ Ծառա՞յ*
կանչուեցար, հոգ չընես քեզի. բայց եթէ
22 *կրնաս ազատ ըլլալ, զայն ընտրէ։ Վասն զի*
այն ծառան որ Տէրոջմով կանչուած է, ՚Տէ-
րոջը ազատացեալն է անիկա. նոյնպէս այն ա-
զատը որ կանչուած է, ՚Քրիստոսի ծառան է։
23 ՚Դուք գնով ծախու առնուեցաք, մարդոց ծա-
24 *ռայ մի ըլլաք։ ՚Եղբայրներ, ամէն մէկը ինչ*
կոչումի մէջ որ կանչուեցաւ, թող անոր մէջ
կենայ Աստուծոյ առջև։

է Հմր. 15, 19, 20։ ա Թես. դ. 3, 7։
ը Ելք. ե. 23։
թ Հռով. զ. 5, 8։ ը. 11։ ա Կոր. դ. 14։
ժ Ելք. ա. 19, 20։
ի Հռով. ժբ. 5։ Գլ. ժբ. 27։ Ելք. դ. 12, 15, 16։ ե. 30։
լ Ծն. բ. 24։ Մատ. ժԲ. 5։ Ելք. ե. 31։
խ Ծայր. ժէ. 21, 22, 23։ Ելք. դ. 4։ ե. 30։
ծ Հռով. զ. 12, 13։ Երբ. ժգ. 4։
կ Հռով. ա. 24։ ա Թես. դ. 4։
հ Գլ. գ. 16։ բ Կոր. զ. 16։
յ Հռով. ժգ. 7, 8։
ն Գործ. ի. 28։ Գլ. է. 23։ Գաղ. գ. 13։ Երբ. Բ. 12։ ա Պետ. ա. 18, 19։ բ Պետ. բ. 1։ Յայտ. ե. 9։ ——
ո Հմր. 8, 26։
շ Ել. իա. 10։ ա Պետ. գ. 7։
չ Յայտ. բ. 16։ Զաք. է. 3։ Տես Ել. ժԲ. 15։ ա Թագ. իա. 4, 5։
պ ա Թես. դ. 5։
ջ Հմր. 12, 25։ բ Կոր. ը. 8։ Ժա. 17։
ռ Գործ. իզ. 29։
վ Գլ. Բ. 5։
տ Մատ. ժԲ. 12։ Գլ. ժբ. 11։
ր Հմր. 1, 26։
ց ա Տիմ. է. 14։
ւ Տես Հմր. 12, 25, 40։
փ Մաղ. բ. 14, 16։ Մատ. է. 32։ ժԲ. 6, 9։ Մար. Ժ. 11, 12։ Ղ. ա. ժզ. 18։
ք Հմր. 6։
օ Մաղ. բ. 15։
ֆ Հռով. ժբ. 18։ ժդ. 19։ Գլ. ժդ. 33։ Երբ. ժբ. 14։
ա ա Պետ. դ. 1
բ Գլ. դ. 17։ բ Կոր. ժա. 28։
գ Գործ ժէ. 1, 5, 19, 24, 28։ Գաղ. է. 2։
դ Գաղ. է. 6։ զ. 15։
ե Յովհ. ժէ. 14։ ա Յովհ. բ. 3։ դ. 24։
զ Յովհ. բ. 36։ Հռով. զ. 18, 22։ Փիլիպ. 16։
է Գլ. Բ. 21։ Գաղ. է. 13։ Եփես. գ. 6։ ա Պետ. բ. 16։
ը Գլ. գ. 20։ ա Պետ. ա. 18, 19։ Տես Գ.Եր. խե. 42։
թ ա Պետ. գ. 1

25 Բայց կոյսերուն համար Տէրոջմէն հրաման
մը չունիմ, միայն թէ Տէրոջմէն Հաւատարիմ
ըլլալու ողորմութիւն գտած մը պէս խրատ
26 կու տամ։ Ուրեմն ես կը սեպեմ որ ասիկա ա-
ղէկ է հիմակուան նեղութեանը համար, այ-
սինքն՝ աղէկ է մարդուս որ այսպէս ըլլայ։
27 Կապուա՞ծ ես կնոջ, մի փնտռեր արձակութիւն։
28 արձակուա՞ծ ես կնոջմէ, մի փնտռեր կին։ Իսկ
եթէ ամուսնանաս՝ չմեղանչեցիր, և եթէ կոյսը
ամուսնանայ՝ չմեղանչեց. բայց այնպիսիները
մարմնի նեղութիւն պիտի ունենան. ասկայն ես
29 ձեզի կը խնայեմ։ Բայց ըսյս կ'ըսեմ, եղբայր-
ներ, որ ժամանակը կարճցած է. ալ անոնք որ
կին ունին՝ այնպէս ըլլան որպէս թէ չունին,
30 և անոնք որ կու լան՝ որպէս թէ չեն լար, ու
անոնք որ կը խնդան՝ որպէս թէ չեն խնդար. և
անոնք որ ծախու կ'առնեն՝ որպէս թէ բան մը
31 չունին, և անոնք որ աշխարհս կը գործածեն՝
որպէս թէ չգէշ կերպով չեն գործածեր. Վասն
32 զի այս աշխարհի կերպարանքը կ'անցնի։ Բայց
ես կ'ուզեմ որ դուք անհոգ ըլլաք. Վան չ
ամուսնացած մարդը Տէրոջը բաները կը հոգայ,
33 թէ ինչպէս Տէրոջը հաճելի ըլլայ։ Իսկ ամու-
նացածը աշխարհիս բաները կը հոգայ, թէ ին-
34 պէս իր կնոջ հաճելի ըլլայ։ Եւ ամուսնացած
կինը ու կոյսը կը տարբերին իրարմէ. Չան չ
կոյսը Տէրոջը բաները կը հոգայ, որպէս զի ինք
սուրբ ըլլայ հոգւով ու մարմնով. իսկ ամու-
նացած կինը աշխարհիս բաները կը հոգայ, թէ
35 ինչպէս իր երկան հաճելի ըլլայ։ Բայց այս
բանը ձեր օգուտին համար կը զրուցեմ, ոչ թէ
ձեր վրայ վարմ մը ձգելու, հապա պարկեշտու-
թեան համար ու առանց զրաղանքի Տէրոջը
36 ծառայելու համար։ Իսկ եթէ մէկը ամօթ կը
սեպէ իր կոյսին համար՝ եթէ չափը անցեր է,
ու պէտք է այնպէս ըլլալ, ինչ որ կ'ուզէ՝ թող
37 ընէ, մեղք չգործեր. թող ամուսնանան։ Բայց
ան որ իր սրտին մէջ հաստատ կը կենայ, ու
իր վրայ հարկ մըն ալ չկայ, հապա իր կամքին
վրայ իշխանութիւն ունի, ու իր սրտին մէջ
այսպէս որոշեր է որ իր կոյսը պահէ, աղէկ կ'ը-
38 նէ։ Վասն որ էր նայը կ'ամուսնացնէ, ա-
ղէկ կ'ընէ. ու ան որ չամուսնացներ, աւելի
39 աղէկ կ'ընէ։ Կինը *կապուած է՝ որչափ ժա-
մանակ որ իր այրը ողջ է. ապա եթէ իր այրը
մեռնի, ազատ է ամուսնանալու որու որ ուզէ,
40 *միայն թէ Տէրոջմով։ Բայց իմ դատումիս նա-
յելով՝ աւելի երանելի է եթէ այնպէս կենայ.
ես կարծեմ թէ ես ալ Աստուծոյ Հոգին ունիմ։

ԳԼ. Ը

1 Կուռքերուն զոհուած միսէն ես կենալու վրայով։ 8
Պէտք չէ որ մեր քրիստոնէական ազատութիւնը այն կեր-
պով գործածենք՝ որ պայթակղութիւն տանք մեր եղ-
բայրներուն, 11 հապա մեր գիտութիւնը սիրով տա-
ձելու ենք։

Բայց կուռքերու զոհերուն վրայով՝ Էգի-
տենք որ ամէնս ալ գիտութիւն ունինք. Էգի-
տութիւնը կը հպարտացնէ, բայց սէրը շինու-
2 թիւն կ'ընէ։ Եւ եթէ մէկը կը կարծէ թէ
բան մը գիտէ, դեռ բնաւ բան մը չգիտեր՝ ինչ-
3 պէս պէտք է գիտնալ։ Իսկ եթէ մէկը զԱս-
4 ուած կը սիրէ, էնք անկէ ճանչցուած է։ Ուս-
տի կուռքերու զոհուածները ուտելու վրայով՝
Ըգիտենք որ կուռքը ոչինչ է աշխարհի մէջ,
եւ որ մէկէն զատ ուրիշ Աստուած մը չկայ,
5 Ըթանզի թէև ըլլան ալ անունով աստուած-
ներ, թէ՛ երկինքը և թէ՛ երկրի վրայ, (ինչպէս
6 կան շատ աստուածներ ու շատ տէրեր,) Ըբայց
մենք մէկ Աստուած ունինք, Հայրը, Ժորմէ են
ամէն բաները, և մենք ալ *անով. Էու մէկ Տէր
Յիսուս Քրիստոս, Նորմէ են ամէն բաները, ու
7 մենք ալ անով։ Բայց ամէնուն քով գիտու-
թիւն չկայ. և ոմանք կուռքի վրայով Էիզձմը-
տանք ունենալով՝ մինչև հիմա կ'ուտեն կուռ-
քերու զոհուածի պէս, և իրենց խղճմտանքը,
8 որովհետև տկար է, Ժկը պղծուի։ Ասկայն կե-
րակուրը մեզ Աստուծոյ առջև չկեցներ. քանզի
ոչ եթէ ուտենք՝ կ'աւելնանք. և ոչ եթէ չու-
9 տենք՝ կը պակսինք։ Ըբայց զգոյշ կեցէք, որ
չըլլայ թէ այդ ձեր իշխանութիւնը նակաբնե-
10 րուն գայթակղութիւն ըլլայ։ Քանզի եթէ մէկը
տեսնէ քեզ, որ գիտութիւն ունիս, կառաուն
մէջ անզան նստած, չէ՞ որ Նայն տկար մարդուն
խղճմտանքը համարձակութիւն պիտի առնէ
11 կուռքերու զոհուածը ուտելու, Չեւ քու գի-
տութիւնովդ այն տկար եղբայրը կորսուի, որու
12 համար Քրիստոս մեռաւ։ Չեւ այսպէս եղբայր-
ներուն դէմ մեղանչելով՝ ու անոնց տկար
խղճմտանքը վիրաւորելով՝ Քրիստոսի դէմ կը
13 մեղանչէք։ Ուստի Ժեթէ կերակուրը կը գայ-

ա Հմր. 6, 10, 40։ բ Կոր. ը. 8, 10։
գ Գլ. գ. 2։ ա Տիմ. ա. 12։
դ ա Տիմ. ա. 16։
ե Հմր. 1, 8։
զ Հռով. ԺԳ. 11։ ա Պետ. գ. 7։ բ Պետ. գ. 8, 9։
է Գլ. ԻԲ. 18։
ը Սաղ. ԼԲ. 6։ Յակ. ա. 10։ գ. 14։ ա Պետ. ա. 24։ գ. 7։ ա Յովհ. բ. 17։
թ ա Տիմ. Է. 5։ Հմր. 34։
ժ Դատ. Ժ. 40, Լձ։
ի Եփես. Ժգ. 4։
լ Հմր. 6։
խ Հռով. Է. 2։
ծ Յայտ. օրէնքով կապուած
կ Բ Կոր. գ. 14։
հ Հմր. 25։
ձ ա Թես. դ. 8։

ղ Գործ. ԺԷ. 20, 29։ Գլ. Ժ. 19։
մ Հռով. Ժգ. 14, 22։
յ Հռով. Ժգ. 3, 10։
ն Գլ. Ժգ. 8, 9, 12։ Գաղ. գ. 3։ ա Տիմ. գ. 4։
շ Ել. Լգ. 12, 17։ Նահ. ա. 7։
Մատ. Է. 23։ Գաղ. գ. 9։ Բ Տիմ. բ. 19։
չ Նա. Խառ. 24։ Գլ. Ժ. 19։
պ Բ Օր. գ. 39։ գ. 4։ Նա. Խոշ. 8։ Մատ. Ժբ. 29։ Հմր. 6։ Եփես. գ. 6։ ա Տիմ. բ. 5։
ռ Յովհ. Ժ. 34։
ս Մաղ. բ. 10։ Եփես. գ. 6։
վ Գործ. Ժէ. 28։ Հռով. Ժա. 36։
տ կամ, անոր հաւնար
ր Յովհ. Ժգ. 13։ Գործ. բ. 36։ Գլ. Ժբ. 3։ Եփես. գ. 5։ Փիլ. բ. 11։
ց Յովհ. ա. 3։ Կող. ա. 16։ Եբր. ա. 2։
փ Գլ. Ժ. 28, 29։
ք Հռով. Ժգ. 14, 23։
օ Հռով. Ժգ. 17։
ֆ Գաղ. Է. 13։
և Հռով. Ժգ. 13, 20։
ու Գլ. Ժ. 28, 32։
զ Հռով. Ժգ. 15, 20։
ղ Մատ. խէ. 40, 45։
ճ Հռով. Ժգ. 21։ Բ Կոր. Ժա. 29։

թակղեցնէ իմ եղբայրս, մինչ պիտի չուառեմ յուխտեան՝ որպէս զի իմ եղբայրս չդասթակղեցնեմ։

ԳԼ. Թ

1 Աւետքեալը կը ցուցնէ թէ ինք ազատ է, 7 և թէ աւետարանի պաշտօնեանները աւետարանէն պիտի ապրին. 15 սակայն ինք կամաւ հրաժարած է, 18 որպէս զի անոնց ծանրութիւն մը չըլլայ, 22 կամ որ և իցէ միկուն գայթակղութիւն չտայ անտարբեր բաներու մէջ։ 24 Մեր կեանքը ասպարէզի մը կը նմանի։

ՉԷ՞ որ ես առաքեալ եմ. չէ՞ որ ես ազատ եմ. Էչէ՞ որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը տեսայ. էչէ՞ որ դուք էք իմ գործս Տէրոջմով։ 2 Թէպէտ ուրիշներուն առաքեալ չըլլամ ալ, բայց անտարակոյս ձեզի եմ. Վասն զի իմ առաքելութեանս կնիքը դուք էք Տէրոջմով։ 3 Իմ պատասխանս անոնց որ զիս կը 4 քննեն, այս է. Էմիթէ մենք իշխանութիւն չու- 5 նի՞նք ուտելու և խմելու։ Միթէ մենք իշխանութիւն չունի՞նք քոյր եղբայր կին մը ձեզի հետ պարտցնելու, ինչպէս ուրիշ առաքեալները Նու Տէրոջը եղբայրները Եու Կեփաս 6 և՝ Բառնաբա՞ս միայն Էիշխա- 7 նութիւն չունինք չգործելու։ Ո՞վ իր ապրուստով զինուորութիւն կ՚ընէ. Էո՞վ այգի կը տնկէ ու անոր պտուղէն չուտեր. կամ Էո՞վ ոչխարներ 8 կ՚արածէ ու ոչխարներուն կաթէն չուտեր։ Միթէ մարդկօրէ՞ն կը զրուցեմ այս բաները, կամ 9 չէ՞ որ օրէնքն ալ նոյնը կը զրուցէ։ Քանզի Մովսէսի օրէնքին մէջ ալ գրուած է, Ցկալի մէջ աշխատող եղին դունչը չկապես։ Միթէ եզերո՞ւն համար Աստուծոյ հոգն էր. 10 Զէ՞ որ մանաւանդ մեզի համար կ՚ըսէ. վասն զի մեզի համար գրուեցաւ. Էորովհետև ան որ կը հերկէ պէտք է որ յուսով հերկէ, և ան որ ցորենը կը ծեծէ՝ պէտ է որ *վայելելու յուսով՚՚ ընէ։ 11 Էթէ մենք ձեզի հոգևոր բաներ սերմանեցինք, մե՞ծ բան մըն է՝ եթէ ձեզմէ մարմնաւոր բա- 12 ներ հնձենք։ Եթէ ուրիշները ձեր վրայ այս իշխանութիւնը ունին, չէ՞ որ ալ աւելի մենք. Բայց մենք այս իշխանութիւնը չգործածեցինք, հապա ամէն բանի կը համբերենք, հարկէ զի Քրիստոսի աւետարանին արգելք մը չըլլանք։ 13 Չէ՞ք գիտեր որ տաճարին մէջ աշխատողները տաճարէն կ՚ուտեն, ու՝ անոնք որ սեղանին պաշտօնեաներն են՝ սեղանէն բաժին կ՚առնեն։ 14 Նոյնպէս ալ Տէրը հրաման տուաւ, *որ աւետարանը քարոզողները աւետարանէն ապրին։ 15 Բայց ես այս բաներուն մէ՛կը չգործածեցի, ոչ ալ այդ բաները գրեցի որ ինծի այսպէս ըլլայ՝ քանզի աւելի աղէկ է ինծի որ մեռնիմ՝, քան 16 Թէ մէկը իմ պարծանքս պարապ հանէ։ Վասն զի եթէ ես աւետարանը քարոզեմ՝ ինծի պարծանք մը չկայ, Նվասն զի իմ վրաս հարկ մըն է. մանաւանդ վայ է ինծի՝ եթէ աւետարանը 17 չքարոզեմ։ Քանզի եթէ ասիկա կամաւ ընեմ՝ Նվարձք կ՚ունենամ. իսկ եթէ ակամայ՝ *այն 18 ինծի յանձնուած անտեսութիւն մըն է։ Ուրեմն ի՞նչ վարձք կ՚ըլլայ ինծի. այս Էն՝ ըլլալ Նոր քարոզելու առեն Քրիստոսի աւետարանը ձրի տամ, *որ չըլլայ Թէ աւետարանին մէջ իմ իշխա- 19 նութիւնս գէշ կերպով գործածեմ։ Էքանդի Թէև ես ամէնէն ազատ էի, *իմ անձս ամէնուն ծառայ ըրի, *որպէս զի շատերը շահիմ։ 20 Էհրեաներուն հետ Հրեայի պէս եղայ, որպէս զի 21 Հրեաները շահիմ. Օրէնքի տակ եղողներուն հետ օրէնքի տակ եղողի պէս եղայ, [ոչ Թէ ես օրէնքի տակ էի,] որպէս զի օրէնքի տակ եղողները ալ շահիմ. *օրէնքի տակ չեղողներուն հետ օրէնքի տակ չեղողի պէս եղայ, (*ոչ Թէ ես Աստուծմէ օրէնք չունէի, հապա Քրիստոսի օրէնքին տակ էի,) որպէս զի օրէնք չունեցողները 22 ալ շահիմ։ *Տկարներուն հետ տկարի պէս եղայ, որպէս զի տկարները շահիմ. *ամէնուն հետ ամէն բան եղայ, *որ ըլլայ Թէ 23 մէկ քանիները ապրեցնեմ։ Եւ ասիկա աւետարանին համար կ՚ընեմ, որպէս զի անոր կցորդ 24 ըլլամ։ Չէ՞ք գիտեր որ ասպարէզին մէջ վազողները իրաւ կը վազեն ամէնը, բայց մէկը կ՚առնէ մրցանակը. *այնպէս վազեցէք որ հասնիք։ 25 *Եւ ամէն ոք որ կը մրցի, ամէն բանի մէջ չափաւորութիւն կը պահէ. անոնք եղծանելի պսակը առնելու համար, Նու մենք՝ անեղծա- 26 նելին։ Ուստի ես այնպէս կը վազեմ, *ոչ Թէ որպէս Թէ անստուգութեամբ. ես այնպէս

ա Գործ. թ. 15։ ժգ. 2։ խզ. 17։ բ Կոր. ժբ. 12։ Գաղ. բ. 7, 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
բ Գործ. թ. 3, 17։ ժբ. 9։ խբ. 14, 18։ խգ. 11։ Գլ. ժե. 8։
գ Գլ. գ. 6։ դ. 15։
դ բ Կոր. գ. 2։ ժբ. 12։
ե Հմր. 14։ ա Թես. բ. 6։ բ Թես. գ. 9։
զ Ատտ. ժգ. 55։ Մարկ. զ. 3։ Ղուկ. զ. 15։ Գաղ. ա. 19։
է Ատտ. ը. 14։
ը բ Թես. գ. 8, 9։
թ բ Կոր. ժ. 4։ ա Տիմ. ա. 18։ ե. 12։ բ Տիմ. բ. 3։ դ. 7։
ժ բ Օր. ի. 6։ Առակ. իե. 18։
ժա Գործ. գ. 6, 7, 8։
ժբ Յովհ. իա. 15։ ա Պետ. ե. 2։
ժգ բ Օր. իե. 4։ ա Տիմ. ե. 18։
ժդ բ Տիմ. բ. 6։
ժե Ոմանք, իր յոյսը վայելելու համար
ժզ Հռոմ. ժե. 27։ Գաղ. զ. 6։
ժէ Գործ. ի. 33։ Հմր. 15, 18։ բ Կոր. ժա. 7, 9։ ժբ. 13։ ա Թես. բ. 6։
ժը բ Կոր. ժա. 12։
ի Ղեւ. գ. 16, 26։ է. 6, եւն։ Թուոց ե. 9, 10։ ժբ. 8—20։ բ Օր. ժ. 9։ ժբ. 1։
իա Ատտ. ժ. 10։ Ղուկ. ժ. 7։
իբ Գաղ. գ. 6։ ա Տիմ. ե. 17։
իգ Հմր. 12։ Գործ. ժբ. 3։ ի. 34։ Գլ. գ. 12։ ա Թես. բ. 9։ բ Թես. գ. 8։
իդ բ Կոր. ժա. 10։
իե Հռոմ. ա. 14։
իզ Գլ. գ. 8, 14։
իէ Գլ. գ. 1։ Գաղ. բ. 7։ Փիլ. ա. 16։ Կող. ա. 25։
իը Գլ. ժ. 33։ բ Կոր. գ. 5։ ժա. 7։
իթ Գլ. է. 31։
κ Հմր. 1։
κա Գաղ. ե. 13։
κբ Ատտ. ժբ. 15։ ա Պետ. գ. 1։
κգ Գործ. ժզ. 3։ ժբ. 18։ իա. 23, եւն։
κդ Հռոմ. բ. 12, 14։
κե Գլ. է. 22։
κզ Հռոմ. ժե. 1։ բ Կոր. ժա. 29։
κէ Գլ. ժ. 33։
κը Հռոմ. ժա. 14։ Գլ. է. 16։
κթ Գաղ. բ. 2։ ե. 7։ Փիլ. բ. 16։ գ. 14։ բ Տիմ. գ. 7։ Տիտ. ժբ. 1։
λ Եփես. գ. 12։ ա Տիմ. գ. 12։ բ Տիմ. բ. 5։ դ. 7։
λա բ Տիմ. գ. 8։ Յակ. ա. 12։ ա Պետ. ա. 4։ ե. 4։ Յայտ. բ. 10։ գ. 11։
λբ բ Տիմ. բ. 5։

բռնամոլութիւն կ'ընեմ, ոչ թէ որպէս թէ
27 հովը ծեծելով. Բայց իմ մարմինս կը ճնշեմ
եւ կը նուաճեմ, որպէս զի չըլլայ թէ ուրիշ-
ներուն քարոզելէս ետեւ՝ ես ինքս խոտելի
գտնուիմ։

ԳԼ. Ժ

1 Հրէից եղած բաները մեզի օրինակներ եղին։ 14 կռապաշտութենէ փախչելու են։ 21 Պէտք չէ որ Տէրոջը սեղանը դեւերու սեղան ընենք։ 24 Ձգտիլ կենանք որ անտարբեր բաներու մէջ մեր նղատրներուն գայթակղութիւն չտանք։

Զեմ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք, եղբայրնե՛ր,
՚որ մեր հայրերը ամէնն ալ ամպին տակ էին,
2 եւ ամէնն ալ ծովէն անցան, եւ ամէնն ալ
Մովսէսով մկրտուեցան ամպին ու ծովին մէջ,
3 եւ ամէնն ալ նոյն հոգեւոր կերակուրը կերան,
4 ՚Ու ամէնն ալ նոյն հոգեւոր խմելիքը խմեցին,
վասն զի կը խմէին այն հոգեւոր վէմէն որ անոնց
5 հետ կ'երթար. ու այն վէմը Քրիստոս էր։ Բայց
ոչ թէ անոնցմէ շատերուն հաւնեցաւ Աստուած, եվասն զի անապատին մէջ փուտած ինկան։ Ու այն բաները մեզի օրինակ եղան, որ-
6 պէս զի չար բաներու ցանկացող չըլլանք, ՚ինչ-
7 պէս անոնք ցանկացան։ Եվ ալ կռապաշտ ըլլաք, ինչպէս անոնցմէ ոմանք. ինչպէս գրուած է, ՚Ժողովուրդը նստաւ ուտելու և խմելու, ու
8 ելան խաղալու։ Ու եւս պոռնկութիւն չընենք, ինչպէս անոնցմէ ոմանք պոռնկեցան, ՚ու մէկ օրուան մէջ քսանուերեք հազար հոգի ինկան։
9 Եւ Քրիստոսը չփորձենք, ինչպէս անոնցմէ ո-
10 մանք փորձեցին, Ու օձերէն ջարդուեցան։ Եւ տրտունջ չընէք, ինչպէս անոնցմէ ոմանք տրտունջ ըրին, ՚ու սատակիչէն ջարդուեցան։
11 Բայց այս ամէն բաները իրրև օրինակ կը պատահէին անոնց. հիսկ մեզի, որոնց դարերուն վերջը հասաւ, յիշատակ ըլլալու համար գրուե-
12 ցան։ Ուստի ան որ կը սեպէ թէ հաստատուն կեցած է, թող զգուշանայ որ չըլլայ թէ ի-
13 նայ։ Ձեզի մարդկային փորձութենէ զատ ուրիշ չէ պատահած. Բայց Աստուած հաւատարիմ է, ՚որ ձեզ պիտի չթողու ձեր կարողութենէն
աւելի փորձուիլ, ՚հապա փորձութեանը հետ ազատութեան միջոց մըն ալ պիտի տայ, որպէս զի կարող ըլլաք համբերել։
14 Անոր համար, իմ սիրելիներս, ՚կռապաշ-
15 տութենէ փախէք։ Որպէս թէ խմաստուններու հետ կը խօսիմ. դուք դատեցէք ինչ որ կը ըսե-
16 ցեմ։ ՚Օրհնութեան գաւաթը զոր մենք կ'օրհնենք, չէ՞ որ Քրիստոսի արեանը հաղորդութիւնն է. Հացը զոր մենք կը կոտրենք, չէ՞ որ Քրիս-
17 տոսի մարմնին հաղորդութիւնն է։ ՚Քանզի մենք շատերս մէկ հաց մէկ մարմին ենք, վասն զի ա-
18 մէնս ալ այն մէկ հացէն կը վայելենք։ Նայեցէք մարմնաւոր ՚Իսրայէլի. ՚չէ՞ որ այն զոհ-
19 ուածները ուտողները սեղանին հաղորդ են։ Ուրեմն ինչ կ'ըսեմ, Վթէ կուռքը բան մըն է, կամ թէ կուռքերու զոհուածը բան մըն է։
20 Բայց ըսա՛ կ'ըսեմ թէ այն բաները զորոնք ՚հեթանոսները զոհ կ'ընեն, դեւերուն կը զոհեն ու ոչ թէ Աստուծոյ. ու չեմ ուզեր որ դուք դեւերուն հաղորդ ըլլաք. ՚չէք կրնար խմել Տէրոջը
21 գաւաթը ՚ու դեւերուն գաւաթը. Չէք կրնար վայելել Տէրոջը սեղանէն ու դեւերուն սեղա-
22 նէն։ ՚Նախանձի՞ գրգռենք Տէրը. Միթէ մենք անկէ զօրաւո՞ր ենք։
23 ՚Ամէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց ոչ թէ ամէն բան օգտակար. ամէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց ոչ թէ ամէն բան շինութիւն
24 կ'ընէ։ ՚Ըլլայ որ մէկը դնայ իր անձին օգուտը
25 փնտռէ, հապա իր ընկերինն ալ։ ՚Ամէն ինչ որ ապանդանոցին մէջ կը ծախուի՝ կերէք, ու քննութիւն մի ընէք խղճմտանքի համար. ՚Վասն
26 զի երկիրը իր լիութիւնովը Տէրոջն է։ Եւ եթէ
27 անհաւատներէն մէկը ձեզ հրաւիրէ, և ուզէք երթալ, ամէն ինչ որ ձեր առջեւ դրուի՝ կերէք, ու քննութիւն մի ընէք խղճ-
28 մտանքի համար։ Ապա եթէ մէկը ձեզի ըսէ թէ Այս կուռքի զոհուած է, նոյն պատճառին համար որ չերթաք խղճմտանքի համար
29 մի ուտէք.* Սակայն խղճմտանք կ'ըսեմ՝ ոչ թէ ձերը, հապա ընկերինը։ ՚Բայց ինչո՞ւ իմ ազատութիւնս պիտի դատուի ուրիշին խղճմտան-
30 քէն։ Եթէ ես †շնորհակալութեամբ կը վայե-

Ե Հռով. ը. 13։ Կող. գ. 5։
Զ Հռով. ղ. 18, 19։
Է Ելից. ղ. 30։ Բ Կոր. Ժգ. 5, 6։ —
Ը Ել. Ժգ. 21։ Թ. 34։ Թուա. Բ. 18։ Ժգ. 14։ Բ Օր. ա. 33։ Նէեմ. Բ. 12, 19։ Սապ. Հը. 14։ Տի. 39։
Թ Ել. Ժգ. 22։ Թուա. լգ. 8։ Յեսու. գ. 23։ Սապ. Հը. 13։
Ժ Ել. Ժգ. 15, 35։ Նէեմ. Բ. 15, 20։ Սապ. Հը. 24։
ԺԱ Ել. Ժէ. 6։ Թուա. Ժ. 11։ Սապ. Հը. 15։ Բ Օր. Բ. 21։ Սապ. Տի. 41։
ԺԲ Թուա. Ժգ. 29, 32, 35։ Ժդ. 64, 65։ Սապ. Տգ. 26։ Եբր. գ. 17։ Յուդ. 5։
ԺԳ Թուա. Ժա. 4, 33, 34։ Սապ. Տգ. 14։
ԺԴ Հեսու. 14։
ԺԵ Ել. լգ. 6։
ԺԶ ԳԼ. գ. 18։ Յայտ. ը. 14։
ԺԷ Թուա. Ժե. 1, 9։ Սապ. Տգ. 29։
ԺԸ Ել. Ժէ. 2, 7։ Թուա. Ժա. 5։ Բ Օր. ղ. 16։ Սապ. Հը. 18, 56։ ղե. 9։ Տգ. 14։
ԺԹ Թուա. Ժա. 6։
Ի Ել. Ժգ. 2։ Ժէ. 2։ Թուա. Ժգ. 2, 29։ Ժգ. 41։
ԻԱ Ել. Ժբ. 23։ Բ Թագ. Ժգ. 16։ ա Մն. Ժա. 15։
ԻԲ Թուա. Ժգ. 37։ Ժգ. 49։
ԻԳ ԳԼ. է. 29։ Փիլ. գ. 5։ Եբր. Ժ. 25, 37։ ա Յովհ. Բ. 18։
ԻԴ Հռով. Ժե. 4։ ԳԼ. Բ. 10։
ԻԵ Հռով. Ժա. 20։
ԻԶ ԳԼ. ա. 9։
ԻԷ Սապ. Տիե. 3։ Բ Պետ. Բ. 9։
ԻԸ Ելից. լիբ. 11։
ԻԹ Հմր. 7։ Բ Կոր. գ. 17։ ա Յովհ. Ե. 21։
Լ ԳԼ. Ը. 1։
ԼԱ Մատ. Իգ. 26, 27, 28։
ԼԲ Դտր. Բ. 42, 46։ ԳԼ. Ժա. 23, 24։
ԼԳ Հռով. Ժբ. 5։ ԳԼ. Ժբ. 27։
ԼԴ Հռով. գ. 1։ Բ. 3, 5։ Բ Կոր. Ժա. 18։
ԼԵ Հռով. դ. 12։ Գաղ. գ. 16։
ԼԶ Դ.Կո. գ. 3։ է. 15։
ԼԷ ԳԼ. Ը. 4։
ԼԸ Դ.Կո. Ժէ. 7։ Բ Օր. լբ. 17։ Սապ. Տգ. 37։ Յայտ. Բ. 20։
ԼԹ Բ Կոր. գ. 15, 16։
Խ Ը Օր. լբ. 38։
ԽԱ Ը Օր. լբ. 21։
ԽԲ Եզեկ. խբ. 14։
ԽԳ ԳԼ. դ. 12։
ԽԴ Հռով. Ժե. 1, 2։ Հմր. 33։ ԳԼ. Ժգ. 5։ Փիլ. Բ. 4, 21։
ԽԵ ա Տիմ. դ. 4։
ԽԶ Ել. ԺԲ. 5։ Բ Օր. Ժ. 14։ Սապ. իգ. 1։ Ծ. 12։ Հմր. 28։
ԽԷ Դ.Մա. Ժ. 7։
ԽԸ ԳԼ. Ը. 10, 12։
ԽԹ Ովասդ Լ'աւելցնէ, վասն զի երկիրը իր լիութենովը Տէրոջն է։
Ծ Հռով. Ժգ. 16։
† կամ, շնորհքով

լեմ՝ ինչո՞ւ հպհպուիմ, Իորու համար կը գո-
31 հանամ։ Ընդրդ թէ՛ ուտէք, թէ՛ խմէք և թէ
ի՛նչ գործ որ ընէք, ամէն բան Աստուծոյ փառ-
32 քին համար ըրէք։ Եգայթակղութեան պատ-
ճառ մի ըլլաք՝ ոչ Հրեաներուն, ոչ †Հեթանոս-
33 ներուն ևւ ոչ Աստուծոյ եկեղեցիին, Ինչպէս
ես ալ ամէն կերպով ամէնուն հաճոյ կ'ըլլամ,
ծու չեմ փնտռեր իմ անձիս օգուտը, հապա
շատերունը՝ որպէս զի փրկուին։

ԳԼ. ԺԱ

4 Պօղոս կը յանդիմանէ կորնթացիները որ իրենց հոգե-
ւոր ժողովներուն մէջ երիկ մարդիկ գլուխնին դոց ազօթք
կ'ընէին, 6 և կնիկները բաց գլխով, 17 և որ ընդ-
հանրապէս իրենց ժողովները չէ թէ ազէկին՝ այլ գէշին
կ'երթային, 21 ինչպէս որ իրենց ընթրիքներովը Տէրու-
նական ընթրիքը կ'անարգէին, 25 Վերջը կը յիշեցնէ ա-
նոնց Տէրունական ընթրիքին սահմանադրութիւնը։

Ինծի նմանող եղէք, ինչպէս ես ալ Քրիս-
2 տոսի։ Արդ ձեզ կը գովեմ, եղբայրներ, Իոր ա-
մէն բանի մէջ զիս կը յիշէք, Ինու ապագրած-
ներս կը բռնէք՝ ինչպէս ես ձեզի աւանդեցի։
3 Բայց կ'ուզեմ որ գիտնաք Ցթէ ամէն այր մար-
դու գլուխը Քրիստոս է, Իու կնոջ գլուխը՝ այր
4 մարդը, Նև Քրիստոսի գլուխը՝ Աստուած։ Ամէն
այր մարդ որ գլուխը դոց ազօթքի կը կայնի
կամ Եմարգարէութիւն կ'ընէ, անպատիւ կ'ընէ
5 իր գլուխը։ Ընե ամէն կին որ գլուխը բաց ա-
զօթքի կը կայնի կամ մարգարէութիւն կ'ընէ,
անպատիւ կ'ընէ իր գլուխը. վասն զի միևնոյն
բան է ըեպ-է որպէս թէ Ընածիլուած էր։
6 Վասն զի եթէ կինը չծածկուիր, թող իր մա-
զերն ալ կտրէ. Բիսկ եթէ ամօթ է կնոջ մը իր
մազերը կտրել կամ ածիլուիլ, թող ծածկուի։
7 Այր մարդու պէտք չէ իր գլուխը ծածկել,
էվասն զի Աստուծոյ պատկերը ու փառքն է.
8 բայց կինը էր երկանը փառքն է։ Նիանդի ոչ
թէ այր մարդը կնոջմէն է, հապա կինը՝ այր
9 մարդէն։ Իվասն զի այր մարդը չստեղծուեցաւ
կնոջը համար, հապա կինը՝ երկանը համար։
10 Ծայս պատճառաւ պէտք է որ կինը իր գլխուն
11 *շուք դնէ Հրեշտակներուն համար։ Հրպայց ոչ
կինը առանց այր մարդու կ'ըլլայ, ու ոչ այր
12 մարդը առանց կնոջ՝ Տիրոջմով։ Վասն զի ինչ-
պէս կինը այր մարդէն է, նոյնպէս այր մարդը
13 կնոջ միջոցաւ, Իբայց ամէնը Աստուծմէ։ Դուք
ձեզմէ դատեցէք. կը վայլէ՞ կին մարդու գլուխը
14 բաց աղօթքի կայնիլ Աստուծոյ առջև. Չէ՞ որ
բնութիւնն ալ կը սորվեցնէ ձեզի որ այր մարդ
մը եթէ երկար մազերով է, իրեն անարգանք է.
15 Բայց կինը եթէ երկար մազերով է, իրեն փառք
է. վասն զի մազերը ծածկոցի տեղ տրուած են
16 իրեն։ Նսակայն եթէ մէկը հակառակող ըլլալ
կ'ուզէ, մենք այնպիսի սովորութիւն չունինք,
Ցոչ ալ Աստուծոյ եկեղեցիները։
17 Բայց զայս պատուիրելով չեմ գովեր,
վասն զի ձեր ժողովուիլը ոչ թէ աղէկ՝ հապա
18 գէշ արդիւնք կ'ունենայ։ Գանդի նախ՝ երբ մէկ-
տեղ կը ժողովուիք եկեղեցիին մէջ, Ցկը լսեմ որ
բաժանմունքներ կան ձեր մէջ, և բան մասին
19 կը հաւատամ։ Վասն զի հարկաւ Ձձեր մէջ
հերձուածողութիւններ ալ պիտի ըլլան, Նոր-
20 պէս զի ձեր մէջ եղող ընտիրները երևան։ Ուս-
տի դուք որ մէկտեղ կը ժողովուիք, աստիկա
21 Տէրունական ընթրիքը ուտել չէ. Վասն զի ու-
տելուատեն ամէն մէկը առաջ իր ընթրիքը
կ'առնէ. ու մէկը անօթի կը մնայ Նու միւսը կը
22 գինովնայ։ Մթէ ուտելու և խմելու համար
տուն չունի՞ք, "կամ թէ Աստուծոյ եկեղեցի՞ն
կ'անարգէք, Նև ամօթով կ'ընէք չքաւորները.
ձեզի ի՞նչ ըսեմ, ձեզ գովե՞մ. այդ բանին մէջ
23 չեմ գովեր։ "Վասն զի ես Տէրոջմէն ընդունեցի
զայն որ ձեզի ալ աւանդեցի՝ ևթէ Տէր Յիսուս
24 իր մատնուած գիշերը հաց առաւ. Եւ գոհա-
նալով՝ կտրեց ու ըսաւ, Առէք ՝՝ կերէք, այս
է իմ մարմինս որ ձեզի համար կը կտրուի. ա-
25 սիկա ըրէք զիս յիշելու համար։ Նոյնպէս ալ
գաւաթը ընթրիքէն ետև ՝՝՝՝ ու ըսաւ, Այս
գաւաթը նոր ուխտ է իմ արիւնովս. սասիկա
ըրէք քանի անգամ որ խմելու ըլլաք՝ զիս յի-
26 շելու համար։ Վասն զի քանի անգամ որ այս
հացը ուտէք ու այս գաւաթը խմէք, Տէրոջը
27 մահը կը պատմէք՝ "մինչև ինք գայ։ "Ուստի ով
որ այս հացը ուտէ կամ Տէրոջը գաւաթը խմէ
անարժանապէս, պարտական պիտի ըլլայ Տէրոջը
28 մարմինին և արիւնին։ Ուրեմն Վմարդ մարդ իր
անձը փորձէ, ու այսպէս այն հացէն ուտէ և
29 այն գաւաթէն խմէ։ Վասն զի ան որ անարժա-
նապար կ'ուտէ ու կը խմէ, իր անձին դատա-

---

* Ա Կոր. ժա. 32։
† Գործ. ժ. 45։
‡ Ծննդ. Ծննդեան։

ա Հռոմ. ժդ. 6։ ա Տիմ. դ. 3, 4։
բ Կող. գ. 17։ ա Պետ. դ. 11։
գ Հռոմ. ժդ. 13։ Գլ. ը. 13։ բ Կոր. զ. 3։
դ Գործ. խ. 28։ Գլ. ժա. 22։ ա Տիմ. գ. 5։
ե Հռոմ. ժե. 2։ Գլ. ք. 19, 22։
զ Հմր. 24։

ա Գլ. դ. 16։ Եբր. է. 1։ Փիլ. գ. 17։ ա Թես. ա. 6։ բ Թես. գ. 9։
բ Գլ. գ. 17։
գ Գլ. է. 17։ բ Թես. բ. 14։ գ. 6։
դ Եբր. է. 23։
ե Ծն. գ. 16։ ա Տիմ. բ. 11, 12։ ա Պետ. գ. 1, 5, 6։
զ Ծամհ. ժգ. 28։ Գլ. գ. 23։ ժե. 27, 28։ Փիլ. բ. 7, 8, 9։
է Գլ. ժբ. 10, 28։ ժգ. 1, ևն։
ը Գործ. խա. 9։
թ բ Օր. խա. 12։
ժ Թես. է. 18։ բ Օր. իբ. 5։
ի Ծն. ա. 26, 27։ է. 1։ ք. 6։
լ Ծն. բ. 21, 22։
խ Ծն. բ. 18, 21, 23։
ծ Ծն. խգ. 65։
կ Ծառն. իշխանութիւն
հ Ժող. է. 6։
ձ Գաղ. գ. 28։
ղ Հռոմ. ժա. 36։
ճ ա Տիմ. գ. 4։
մ Գլ. է. 17։ ժգ. 33։
յ Գլ. ա. 10, 11, 12։ գ. 3։
ն Մատ. ժբ. 7։ Ղտ. ժէ. 1։ Գործ. ի. 30։ ա Տիմ. դ. 1։ բ Պետ. բ. 1, 2։
շ Ղտ. բ. 35։ ա Ծամհ. բ. 19։ Տես բ Օր. ժգ. 3։
ո Գլ. ժ. 32։
չ Ծակ. բ. 6։
պ Գլ. ժե. 3։ Գաղ. ա. 1, 11, 12։
ջ Մատ. խգ. 26։ Մարկ. ժգ. 22։ Ղտ. իբ. 19։
ռ Ծամհ. ժգ. 3։ խա. 22։ Գործ. ա. 11։ Գլ. գ. 5։ ժե. 23։ ա Թես. դ. 15։ բ Թես. ա. 10։ Ծտգ. 14։ Ծայտ. ա. 7։
ս Թտ. Բ. 10, 13։ Ծամհ. գ. 51, 64, 65։ ժգ. 27։ Գլ. ժ. 21։
վ բ Կոր. ժգ. 5։ Գաղ. գ. 4։ Տես Հռոմ. ժգ. 2։

պարտութիւնը կ'ուտէ ու կը խմէ, վասն զի Տէ-
30 րոջը մարմինը չ'որոշեր։ Ասոր համար ձեր մէջ
շատ հիւանդներ ու ցաւագարներ կան, և շա-
31 տեր ալ կը ննջեն։ Վասն զի եթէ ինքզինքնիս
32 դատելու ըլլայինք, պիտի չդատուէինք։ Իսկ
երբ կը դատուինք, Տէրոջմէ կը խրատուինք,
որպէս զի աշխարհի հետ չդատապարտուինք։
33 Ուստի, իմ եղբայրներս, երբ մէկտեղ կը ժող-
34 վուիք ուտելու, իրարու սպասեցէք։ Իսկ եթէ
մէկը անօթի է՝ թող էր տանը մէջ ուտէ, որ
չըլլաս թէ դատապարտութեան համար ժող-
35 վուիք։ Եւ ուրիշ բաները չեմ եկած առենս
պիտի պատուիրեմ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Հոգևոր պարգևները 4 զանազան են, 7 բայց ամէնն
ալ օգուտի համար են. 8 և միևնոյն վախճանի համար
զանազան պարգևներ որուած են, 12 ինչպէս որ բնական
մարմնի մը անդամները այն նոյն մարմնին 16 վայելչու-
թեանը, 22 ծառայութեանը, 26 և օգուտին համար ի-
րարու հետ միացած՝ իրարու օգնութիւն կ'ընեն, 27 նմա-
նապէս մենք ալ իրարու ընելու ենք՝ Քրիստոսի խորհըր-
դաւոր մարմինը կազմելու համար։

Բայց հոգևոր պարգևներուն վրայով չեմ
2 ուզեր, եղբայրներ, որ չգիտցող ըլլաք։ Դուք
գիտէք Էր երբ հեթանոս էիք, էմուն կուռ-
քերուն կը տարուէիք՝ ինչպէս կ'առաջնորդուէ-
3 իք։ Ուստի ձեզի կ'իմացնեմ՝ Եթէ մէկը
չըլլար որ Աստուծոյ Հոգիով խօսի՝ ու Յիսուսը
նզովեալ կոչէ. Եւ մէկն ալ չկրնար Յիսուսը
4 Տէր կոչել՝ եթէ ոչ Հոգւով Սրբով։ Նաև պար-
գեւները զանազան են, Բայց նոյն Հոգին է։
5 Նաև պաշտօնները զանազան են, բայց նոյն
6 Տէրն է։ Նոյնպէս ներգործութիւնները զանա-
զան են, բայց նոյն Աստուածն է՝ Որ կը ներ-
7 գործէ ամէնը ամէն բանի մէջ։ Բայց ամէն
մէկուն Հոգւոյն յայտնութիւնը որուած է օ-
8 գուտի համար։ Քանի՝ Հոգիով իմաստու-
թեան խօսք որուած է, Ուրիշին գիտութեան
9 խօսք՝ նոյն Հոգիին պատճառով. Քմիւսին
հաւատք՝ նոյն Հոգիով. Ուրիշին բժշկութեան
10 պարգևներ՝ նոյն Հոգիով. Ուրիշին՝ հրաշագոր-
ծութիւններ, Ուրիշին՝ մարգարէութիւն, Ու-
րիշին՝ հոգիներու քննութիւն, Ուրիշին՝ զա-
նազան լեզուներ, ուրիշին՝ լեզուներու թարգ-
11 մանութիւն։ Բայց զայս ամէնը միևնոյն Հոգին
կը ներգործէ, Եւ ամէն մէկուն զատ զատ կը
բաժնէ՝ Ինչպէս կ'ուզէ։
12 Քանզի Ինչպէս մարմինը մէկ է ու շատ ան-
դամներ ունի, և Այն մարմինին բոլոր անդամ-
ները, որոնք շատ են, մէկ մարմին են, Նոյնպէս
13 Քրիստոս ալ։ Վասն զի մենք ամէնս մէկ Հո-
գիով մէկ մարմին ըլլալու մկրտուեցանք, Թէ՛
Հրեաներ, թէ՛ հեթանոսներ, թէ՛ ծառաներ,
թէ՛ ազատներ, Եւ ամէնս ալ մէկ Հոգիէ խմե-
14 ցինք։ Վասն զի մարմինը մէկ անդամ չէ, հա-
15 պա շատ։ Եթէ ոտքը ըսէ, Որովհետև ես ձեռք
չեմ՝ մարմինէն չեմ, ոչ թէ անով այն մար-
16 մինէն չէ։ Եւ եթէ ականջը ըսէ, Որովհետև ես
աչք չեմ՝ մարմինէն չեմ, ոչ թէ անով այն
17 մարմինէն չէ։ Եթէ բոլոր մարմինը աչք ըլլար,
լսելիքը ո՞ւր պիտի ըլլար. Ե եթէ բոլորը լսելիք
18 ըլլար, ո՞ւր պիտի ըլլար հոտառելիքը։ Բայց
հիմա Աստուած անդամները դրաւ՝ անոնց ամէն
19 մէկը մարմինին մէջ, Ինչպէս ինք ուզեց։ Ապա
եթէ ամէնը մէկ անդամ ըլլար, մարմինը ո՞ւր
20 պիտի ըլլար։ Բայց հիմա անդամները շատ են,
21 ու մարմինը՝ մէկ։ Չկրնար աչքը ըսել ձեռքին
Թէ Դուն ինծի պէտք չես. և ոչ գարձեալ
22 գլուխը ոտքերուն՝ Թէ Ինծի պէտք չէք։ Մա-
նաւանդ մարմինին այն անդամները որոնք շատ
23 տկար կ'երևան, աւելի հարկաւոր են. Ու մար-
մինին այն անպատիւը զորոնք յաւէտ անպատիւ
ըլլալ կը սեպենք, անոնց վրայ աւելի պատիւ
կը դնենք. ու այսպէս մեր անվայելուչ անդամ-
24 ները աւելի վայելչութիւն ունին։ Ու մեր վա-
յելուչ անդամներուն բան մը պէտք չէ. Բայց
Աստուած մարմինը բարեխառնեց, ու պակա-
25 սութիւն ունեցողին աւելի պատիւ տուաւ, Որ-
պէս զի մարմինին մէջ երկպառակութիւն չըլ-
լայ, հապա անդամները միևնոյն հոգը ունենան
26 իրարու վրայ։ Եւ եթէ մէկ անդամը նեղութիւն
կրէ, բոլոր անդամները կը նեղուին անոր հետ.
և եթէ փառաւորուի մէկ անդամ, բոլոր ան-
27 դամները կ'ուրախանան անոր հետ։ Ձեր, դուք
Քրիստոսի մարմինն էք, ու մասնաւորապէս ա-
28 նոր անդամները։ Եւ Աստուած եկեղեցիին մէջ
դրաւ մէկ քանիները, Նախ՝ առաքեալներ,
Երկրորդ՝ մարգարէներ, երրորդ՝ վարդապետներ,
Ետքը հրաշքներ, Ետքը բժշկութիւններու

ա Սաղ. լբ. 5։ ա Յովհ. ա. 9։
բ Սաղ. զէ. 12, 13։ Եբր. ժբ. 5—11։
գ Հմր. 21։
դ Հմր. 22։
ե Գլ. դ. 19։
զ Գլ. է. 17։ Տիտ. ա. 5։

է Գլ. ժգ. 1, 37։
ը Գլ. զ. 11։ Եփես. բ. 11, 12։ ա Թես. ա. 9։ Տիտ. գ. 3։ ա Պետ. գ. 3։
թ Սաղ. ՀԺԵ. 5։
ժ Մատ. ԻԳ. 38։ ա Յովհ. գ. 2, 3։
ի Մատ. ԺԷ. 17։ Յովհ. ԺԵ. 26։ բ Կոր. գ. 5։
լ Հռով. ԺԲ. 4, ևն։ Եբր. բ. 4։ ա Պետ. դ. 10։
խ Եփես. դ. 4։
ծ Հռով. ԺԲ. 6, 7, 8։ Եփես. դ. 11։
կ Եփես. ա. 23։
հ Հռով. ԺԲ. 6, 7, 8։ Գլ. ԺԳ. 26։ Եփես. դ. 7։ ա Պետ. գ. 10, 11։
ձ Գլ. բ. 6, 7։
ղ Գլ. ա. 5։ ԺԳ. 2։ բ Կոր. ը. 7։
ճ Մատ. ԺԵ. 19։ Գլ. ԺԳ. 2։ բ Կոր. դ. 13։
մ Մատ. ԺԳ. 18։ Յակ. Ե. 14։
յ Հմր. 28, 29։ Մատ. ԺԳ. 17։ Գաղ. գ. 5։
ն Հռով. ԺԲ. 6։ Գլ. ԺԳ. 2։ ԺԳ. 1, ևն։
շ Գլ. ԺԳ. 29։ ա Յովհ. դ. 1։
ո Գործ. բ. 4։ ԺԱ. 46։ Գլ. ԺԳ. 1։
չ Հռով. ԺԲ. 6։ Գլ. Է. 7։ բ Կոր. Ժ. 13։ Եփես. դ. 7։
պ Յովհ. գ. 8։ Եբր. բ. 4։
ջ Հռով. ԺԲ. 4, 5։ Եփես. դ. 4, 16։
ռ Ոմ՛ն, ան մէկ
ս Հմր. 27։ Գաղ. գ. 16։
վ Հռով. գ. 5։
տ Գաղ. դ. 28։ Եփես. բ. 13, 14, 16։ Կող. գ. 11։
ր Յովհ. գ. 64։ Է. 37, 38, 39։
ց Հմր. 28։
ւ Հռով. ԺԲ. 3։ Գլ. գ. 5։ Հմր. 11։
փ Հռով. ԺԲ. 5։ Եփես. ա. 23։ գ. 12։ Ե. 23, 30։ Կող. ա. 24։
ք Եփես. Ե. 30։
և Եփես. դ. 11։
օ Եփես. բ. 20։ գ. 5։
ֆ Գաղ. ժգ. 1։ Հռով. ԺԲ. 6։
ց Հմր. 10։
ռ Հմր. 9։

պարգևները, ֏օգնութիւնները, +կառավարու-
29 թիւնները, լեզուներու տեսակները։ Միթէ ամէնը առաքեալնե՞ր են. միթէ ամէնը մարգարէնե՞ր են. միթէ ամէնը վարդապետնե՞ր են. միթէ ա-
30 մէնը հրաշքնե՞ր կը ֆործեն. Միթէ ամէնը բժըշկութեան պարգևնե՞ր ունին. միթէ ամէնը լեզունե՞ր կը խօսին. միթէ ամէնը թարգմանութի՞ւն կ'ընեն։

31 Բայց դուք նախանձաւոր եղէք այն շնորհքներուն որոնք լաւագոյն են. և ես՝ ալ աւելի ոչեխ ճամբայ մը կը ցուցնեմ ձեզի։

ԳԼ. ԺԳ

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ ամէն տեսակ պարգեւները 2 ո՛րչափ աղնիւ և գերազանց ըլլան, առանց սիրոյ ոչինչ են։ 4 Սիրոյ գովութիւնները, 13 և յոյսէն ու հաւատքէն նախամեծար ըլլալը։

ԵԹԷ մարդոց ու հրեշտակներուն լեզուները խօսիմ, և սէր չունենամ, ես ձայն տուող պղինձի պէս եղայ, կամ հնչեցող ծնծղաներու պէս։
2 ՈՒև եթէ մարգարէութիւն ունենամ, ու հասկընամ ամէն խորհուրդները ու ամէն գիտութիւնը, և եթէ ունենամ ամէն հաւատքը բամին չեւ լեռները տեղափոխելու, ու սէր չունենամ,
3 ոչինչ եմ։ ԷՈև եթէ իմ բոլոր ստացուածքս ապրուստ կ'երցնեմ, ու իմ մարմինս այրուելու տամ, և սէր չունենամ, օգուտ մը չեմ ու-
4 նենար։ ֍Սէրը երկայնամիտ է, քաղցր է. սէրը չնախանձիր, սէրը չգոռոզանար, չՀպարտանար,
5 Անվայել վարմունք չունենար, Իրերնը չփընտռեր, բարկութեան չդրգռուիր, չարութիւն
6 չխորհիր, ֊Անիրաւութեան վրայ չհնդար. ԽՀապա ճշմարտութեան ինդակից կ'ըլլայ։ ֋Ամէն բանի կը դիմանայ, ամէն բանի կը հաւատայ, ամէն բանի կը յուսայ, ամէն բանի կը համբերէ։
8 Սէրը բնաւ չհնար. բայց եթէ մարգարէութիւններ ըլլան՝ պիտի խափանին, եթէ լեզուներ՝ պիտի դադարին, եթէ գիտութիւն՝ պիտի
9 խափանի։ ՐՎասն զի շատէն քիչը գիտենք, ու
10 շատէն քիչը կը մարգարէանանք. Բայց երբ կատարեալը գայ, այն ատեն շատէն քիչը պիտի
11 խափանի։ Երբ տղայ էի, տղայի պէս կը խօսէի, տղայի պէս կը խորհէի, տղայի պէս համարում ունէի. բայց երբ այր եղայ, տղայութեան բա-
12 ները մէկդի ձգեցի։ ՔՓանզի հիմա մենք որպէս թէ հայելիի մէջ կը տեսնենք անյայտ կերպով, Էբայց այն ատեն երես առ երես. հիմա շատէն քիչ մը տեղեակ եմ, բայց այն ատեն այնպէս
13 պիտի ճանչնամ՝ ինչպէս ճանչցուեցայ։ ՈՒստի հիմա կը մնայ հաւատք, յոյս, սէր, այս երեքը. ու ատոնց մեծագոյնը սէրն է։

ԳԼ. ԺԴ

1 Պօղոս կը գովէ մարգարէութիւն ընելը, 2 և լեզուները խօսելէն աւելի յարգի կը համարէ զանիկա՝ 6 նաւապետի ձայնը օրինակ բերելով. 12 կը ցուցնէ թէ երկու բան ալ պէտք է որ եկեղեցիին օգուտին համար ըլլան, 22 որ է լրութեան նշմարիտ և սեփհական վախճանը. 26 կը սորվեցնէ թէ ատոնց ամէն մէկը ի՛նչպէս պէտք է գործածել։ 34 Կանանց հրաման չկայ եկեղեցւոյ մէջ խօսելու։

ՍԻրոյ եւեւէն գացէք, ֍ու հոգևոր պարգևներուն նախանձաւոր եղէք, Էմանաւանդ մարգարէութիւն ընելու։ Վասն զի ՔԱն որ օտար
2 լեզուով կը խօսի՝ ոչ թէ մարդոց կը խօսի, հապա Աստուծոյ. վասն զի մէկը չկայ որ իմանայ, բայց անիկա Հոգիով խորհուրդներ կը խօսի։
3 Սակայն ան որ կը մարգարէանայ, մարդոց կը խօսի՝ շինութիւն ու յորդորանք և մխիթարու-
4 թիւն տալու։ Ան որ օտար լեզուով կը խօսի՝ իր անձին շինութիւն կ'ընէ, ու ան որ կը մարգարէանայ՝ եկեղեցիին շինութիւն կ'ընէ։ Կ'ուզեմ
5 որ դուք ամէնդ լեզուներ խօսիք, բայց մանաւանդ որ մարգարէութիւն ընէք, վասն զի աւելի աղէկ է ան՝ որ կը մարգարէանայ, քան թէ ան՝ որ լեզուներ կը խօսի. միայն եթէ թարգմանէ ըլլայ, որպէս զի եկեղեցին շինութիւն առնէ։
6 Եւ հիմա, եղբայրներ, եթէ ես ձեզի գամ լեզուներ խօսելով, ի՞նչ օգուտ պիտի ընեմ ձեզի՝ եթէ չխօսիմ ձեզի ֍կա՛մ յայտնութիւնով, կա՛մ գիտութիւնով, կա՛մ մարգարէութիւ-
7 նով, կա՛մ վարդապետութիւնով։ Եւ ձայն տուող անկենդան բաները անգամ, թէ՛ սրինգ և թէ՛ քնար, եթէ ձայներու զանազանութիւն չընեն, ի՞նչպէս պիտի ճանչցուի սրինգով կամ
8 քնարով հնչուածը։ Վասն զի եթէ փողն ալ անորոշ ձայն հանէ, ո՞վ պիտի պատրաստուի
9 պատերազմի։ Նոյնպէս դուք ալ եթէ լեզուով բացայայտ խօսք չտրուիք, խօսուածը ի՞նչպէս պիտի հասկցուի. վասն զի օդին խօսողներ պիտի
10 ըլլաք։ Ա՛հա աշխարհի մէջ այնքան տեսակ ձայներ կան, և անոնց մէ՛կը առանց նշանակու-
11 թեան չէ։ ՈՒստի եթէ այն ձայնին զօրութիւնը չգիտնամ, ես խօսողին բարբարոս մը պիտի ըլլամ, խօսողն ալ ինծի բարբարոս մը պիտի ըլ-
12 լայ։ Նոյնպէս դուք, ալ որովհետև հոգևոր պարգևներուն նախանձաւոր էք, եկեղեցիին շինութեանը համար խնդրեցէք որ աւելնայ նոյն պար-
13 գեւները։ Անոր համար ան որ օտար լեզուով կը խօսի, աղօթք թող ընէ որ թարգմանէ ալ։

ֆ Թու. ժա. 17։
+ Հռով. ժբ. 8։ ա Տիմ. ե. 17։ Սրբ. ժգ. 17, 24։
֏ Գլ. ժբ. 1, 39։

— Գլ. ժբ. 8, 9, 10, 28։ ժգ. 1, եև։ Տես Մատ. է. 22։
֊ Մատ. ժէ. 19։ Մարկ. ժա. 23։ Դատ. ժէ. 6։
֋ Մատ. գ. 1, 2։
֍ Առակ. ժ. 12։ ա Պետ. գ. 8։
Ք Գլ. ժ. 24։ Փիլ. բ. 4։
Ղ Սաղ. ժ. 3։ Հռով. ա. 32։
Ք բ Յովհ. 4։
Ը Հռով. ժե. 1։ Գաղ. գ. 2։ բ Տիմ. բ. 24։
Ը Գլ. ը. 2։
Ժ բ Կոր. գ. 18։ ե. 7։ Փիլ. գ. 12։
Ի Մատ. ժբ. 10։ ա Յովհ. գ. 2։

— Գլ. ժբ. 31։
Ք Թու. ժա. 25, 29։
֏ Գործ. բ. 4։ ժ. 46։ իբ. 9։
֍ Հմբ. 26։

14 Քանզի եթէ ես աղօթք ընեմ օտար լեզուով, իմ հոգիս աղօթք կ'ընէ, բայց միտքս անպտուղ
15 է։ Ուրեմն ի՞նչ է. աղօթք ընեմ հոգիով, աղօթք ընեմ մտաւութեամբ ալ. խազմա երգեմ հոգիով, խազմա երգեմ մտաւութեամբ
16 ալ։ Ապա թէ ոչ՝ եթէ դուն հոգիով օրհնութիւն ընես, անիկա որ տգէտի տեղ կայներ է, ի՞նչպէս Ամէն պիտի ըսէ քու գոհութիւն տալու առենդ. վասն զի ան քու ղրուցածդ չիմա-
17 նար։ Թէպէտ դուն աղէկ գոհութիւն կ'ընես,
18 բայց միւսը շինութիւն չառներ։ *Աստուծմէ կը գոհանամ որ ձեր ամէնէն աւելի լեզուներով
19 կը խօսիմ. բայց եկեղեցիին մէջ կ'ուզեմ հինգ խօսք մտաւութեամբ խօսիլ, որպէս զի ուրիշներուն ալ սորվեցնեմ, քան թէ բիւրաւոր խօսքեր օտար լեզուով։

20 Եղբայրներ, միտքով տղաք մի ըլլաք, հապա չարութիւն ջոփոլոս- [ողջ] տղաք եղէք,
21 ու միտքով չափահաս եղէք։ Օրէնքին մէջ էգրուած է թէ Օտար լեզուներով ու օտար շրթունքներով այդ ժողովուրդին հետ պիտի խօսիմ, սակայն և այնպէս ինծի մտիկ պիտի չը-
22 նեն, կ'ըսէ Տէրը։ Ուրեմն լեզուները նշանի համար են՝ ոչ թէ հաւատացեալներուն, հապա անհաւատներուն, բայց մարգարէութիւնը ոչ թէ անհաւատներուն, հապա հաւատացեալնե-
23 րուն։ Արդ եթէ բոլոր եկեղեցին մէկտեղ գայ, ու ամէնն ալ օտար լեզուներով խօսելու ըլլան, և հան մտնեն տգէտներ կամ անհաւատներ,
24 Պիտի չըսե՞ն թէ դուք խենթեցեր էք։ Իսկ եթէ ամէնն ալ մարգարէանան, ու հան անհաւատ մը կամ տգէտ մը մտնէ, ամէնէն ալ կը
25 յանդիմանուի, ամէնէն ալ կը քննուի, Ու անոր սրտին ծածուկ բանները յայտնի կ'ըլլան, և այսպէս երեսի վրայ ինկած՝ Աստուծոյ երկրպագութիւն պիտի ընէ, ու խոստովանի Եթէ իրաւ-
ցընէ Աստուած ձեր մէջ է։

26 Ուստի ի՞նչ է, եղբայրներ. երբ մէկտեղ կը ժողվուիք, ձեզմէ ամէն մէկը սաղմոս ունի, ժվարդապետութիւն ունի, լեզու ունի, յայտնութիւն ունի, թարգմանութիւն ունի. Ամէնը
27 շինութեան համար թող ըլլայ։ Եթէ մէկը օտար լեզու կը խօսի, երկու հոգի, և թէ շատը՝ երեք թող ըլլան, և այն ալ՝ մէկիկ մէկիկ, ու
28 մէկը թող թարգմանէ։ Բայց եթէ թարգմանող չըլլայ, եկեղեցիին մէջ լուռ թող կենայ,
29 և ինքնիրեն ու Աստուծոյ թող խօսի։ Իսկ մար-
գարէները երկու կամ երեք հոգի թող խօսին,
30 հու միւսները թող քննութիւն ընեն։ Իսկ եթէ նստողներէն ուրիշ մէկուն ալ բան մը յայտնուելու ըլլայ, նաւաջինը թող լռէ։
31 Վասն զի ամէնդ ալ կրնաք մէկիկ մէկիկ մարգարէանալ, որպէս զի ամէնն ալ սորվին ու ամէնն ալ մխի-
32 թարուին։ Եւ մարգարէներուն հոգիները մարգարէներուն հնազանդ են։
33 Վասն զի Աստուած խռովութեան Աստուած չէ, հապա խաղաղութեան, ինչպէս սուրբերուն բոլոր եկեղեցիներուն մէջ։

34 Ձեր կիները եկեղեցիներուն մէջ լուռ կենան, վասն զի անոնց հրաման չկայ խօսելու, հապա հնազանդ ըլլալու, ինչպէս օրէնքն ալ
35 կ'ըսէ։ Բայց եթէ բան սորվիլ կ'ուզեն, տունը իրենց այրերուն թող հարցնեն. քանզի կիներ-
36 ուն անվայել է եկեղեցիի մէջ խօսիլ։ Միթէ Աստուծոյ խօսքը ձեզմէ՞ ելաւ, կամ թէ միայն
37 ձեզի՞ հասաւ։ Եթէ մէկը կը կարծէ թէ ինք մարգարէ է, կամ հոգևոր, թող հաստատ գիտնայ թէ ինչ որ ձեզի գրեցի՝ Տէրոջը պատուէրներն են. Բայց եթէ մէկը տգէտ է՝ թող տգէտ
39 ըլլայ։ Ուստի, եղբայրներ, "մարգարէութիւն ընելու նախանձաւոր եղէք, ու լեզուներ խօսիլն
40 ալ մի արգիլէք։ Եւ ամէն բան վայելչութեամբ և կարգաւ թող ըլլայ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Աւետարանը Քրիստոսի յարութեամբ 12 կը ցուցնէ մեր յարութեան ստուգութիւնը, մարմինին յարութեան չհաւատացողներուն դէմ. 21 կը ցուցնէ յարութեան պատուղը, 35 ու եղանակը, 51 և թէ ի՛նչպէս պիտի փոխուին անանձք որ կենդանի կը մնան վերջին օրը։

Եղբայրներ, ձեզի կ'իմացնեմ այն աւետարանը՝ զոր ես ձեզի քարոզեցի, զոր նաև ընդու-
2 նեցիք Ես ու անոր վրայ հաստատուած էք. Որով կը փրկուիք ալ, եթէ ամուր բռնէք այն խօսքը զոր ես ձեզի քարոզեցի, Միայն եթէ պատրաստ
3 տեղ հաւատացած չէք։ Վասն զի ամէնէն առաջ ես ձեզի Աւանդեցի զանիկա, զոր ես ալ ընդունեցի, թէ Քրիստոս մեր մեղքերուն հա-
4 մար մեռաւ, Գիրքերուն ըստ ձի համեմատ, Եւ թէ թաղուեցաւ ու յարութիւն առաւ երրորդ
5 օրը, Գիրքերուն ըստ ձի համեմատ, Ու թէ երեւցաւ Կեփասի, յետոյ տասներկուքին.
6 Ետքը հինգ հարիւրէ աւելի եղբայրներուն մէ-

Ե Սաղ. խէ. 19։ Կող. գ. 16։
Զ Սաղ. խէ. 7։
Է Գլ. ժա. 24։
Ը Ծննդ., իմ Աստուծմէս
Թ Սաղ. ՃԼա. 2։ Մտա. ժա. 25։ ժբ. 3։ ժԲ. 14։ Հռոմ. ժզ. 19։ Գլ. գ. 1։ Եփես. ե. 14։ Եբր. է. 12, 13։
Ժ Մտա. ժբ. 3։ ա Պետ. բ. 2։ Գլ. բ. 6։
Ժա Յովհ. ժ. 34։
Ժբ Ես. խբ. 11, 12։
Ժգ Գործ. բ. 13։
Ժդ Ես. խէ. 14։ Զաք. բ. 23։
Ժե Հմիք. 6։ Գլ. ժբ. 8, 9, 10։
Ժզ Գլ. ժբ. 7։ բ Կար. ժբ. 19։ Եփես. գ. 12։
Ժէ Գլ. ժբ. 10։
Ժը ա Թես. է. 19, 20։
Ժթ ա Յովհ. գ. 1։
Ի Գլ. ժա. 16։
Իա ա Տիմ. բ. 11, 12։
Իբ Գլ. ժա. 3։ Եփես. է. 22։ Կող. գ. 18։ Տիտ. բ. 5։ ա Պետ. գ. 1։
Իգ Ծն. գ. 16։
Իդ բ Կար. ժ. 7։ ա Յովհ. գ. 6։
Իե Գլ. ժբ. 31։ ա Թես. է. 20։
Իզ Հմիք. 33։ ——
Իէ Գործ. ա. 11։
Իը Հռոմ. է. 2։
Իթ Հռոմ. ա. 16։ Գլ. ա. 21։
Κ Գործ. գ. 4։
Κա Գլ. ժա. 2, 23։
Κբ Գործ. ա. 12։
Κգ Սաղ. խբ. 15, ԼՃ։ Ես. ծգ. 5, 6, ԼՃ։ Դան. Թ. 26։ Զաք. ժգ. 7։ Ղուկ. խգ. 26, 46։ Գործ. գ. 18։ խգ. 23։ ա Պետ. ա. 11։ բ. 24։
Κդ Սաղ. բ. 7։ ժզ. 10։ Ես. ծգ. 10։ Ղուկ. խգ. 26, 46։ Գործ. բ. 25—31։ ժգ. 33, 34, 25։ խգ. 22, 23։ ա Պետ. ա. 11։
Κե Ղուկ. խգ. 34։
Κզ Մտա. խբ. 17։ Մարկ. ժզ. 14։ Ղուկ. խգ. 36։ Յովհ. է. 19, 26։ Գործ. ժ. 41։

աեղ երևցաւ, որոնցմէ շատերը մինչև հիմա
7 կան, և ամենք ալ ննջեցին. ⁊ երբոր երևցաւ
8 Յակոբոսի, ետքը բոլոր առաքեալներուն։ Վա՛մ-
նէն ետքը որպէս թէ վիժածի մը՝ ինծի ալ ե-
9 րեւցաւ։ Վասն զի ես առաքեալներուն ամե-
նէն չնչինն եմ, որ արժանի չըլլամ առաք-
եալ բառիլու, ⁊վասն զի Աստուծոյ եկեղեցին
10 հալածեցի։ ⁊Միայն թէ Աստուծոյ շնորհքովն
եմ՝ ինչ որ եմ. և անոր շնորհքը որ իմ վրաս
է, պարապ բան մը չեղաւ, հապա ես անոնց
ամենէն աւելի աշխատեցայ. ոչ թէ ես, ա-
հապա Աստուծոյ շնորհքը որ ինծի հետ էր։
11 Ուստի թէ՛ ես և թէ՛ անոնք այսպէս կը քարո-
զենք, ու դուք այսպէս հաւատացիք։
12 Ուրեմն եթէ Քրիստոս կը քարոզուի, որ մե-
ռելներէն յարութիւն առած է, ինչպէս ձեզմէ
մէկ քանիները կ'ըսեն թէ Մեռելներու յարու-
13 թիւն չկայ։ Եթէ մեռելներու յարութիւն չկայ,
Ուրեմն Քրիստոս ալ յարութիւն առած չէ։
14 Եւ եթէ Քրիստոս յարութիւն առած չէ, ու-
րեմն մեր քարոզութիւնը պարապ է, ու ձեր
15 հաւատքն ալ պարապ է. Եւ մենք ալ Աստու-
ծոյ սուտ վկաները գտնուած կ'ըլլանք. ⁊որով-
հետև Աստուծոյ համար վկայութիւն տուինք,
թէ ինք Քրիստոսը. որ իրաւ չյարուցած զանիկա, եթէ մեռելները յարութիւն
16 չեն առներ. Քանզի եթէ մեռելները յարութիւն
չեն առներ, Քրիստոս ալ յարութիւն առած
17 չէ. Եւ եթէ Քրիստոս յարութիւն առած չէ,
ձեր հաւատքը պարապ է, ⁊ա՛ս տակաւին ձեր
18 մեղքերուն մէջ էք. Նոյնպէս Քրիստոսով նըն-
19 ջողներն ալ կորսուած են։ ⁊Եթէ միայն այս
կեանքին համար Քրիստոսի յուսացած ենք,
մենք բոլոր մարդոցմէն աւելի խղճալի ենք։
20 ⁊Բայց հիմա Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն
առած է, Ննջեցեալներուն առաջին պտուղը։
21 ⁊Քանզի որովհետև մարդով եղաւ մահը, Նմար-
22 դով ալ մեռելներու յարութիւնը։ Վասն զի
ինչպէս Ադամով ամենը կը մեռնին, նոյնպէս
ալ Քրիստոսով ամենը կենդանի պիտի ըլլան.
23 ⁊Բայց ամէն մէկը իր կարգովը. առաջին պտուղը
Քրիստոս, ետքը Քրիստոսինները՝ իր գալուստ-
24 ին. Անկէ ետև կատարը, երբ թագաւորութիւնը պիտի տայ Աստուծոյ ու Հօրը
ձեռքը, երբ խափանէ ամէն իշխանութիւնը և
25 ամէն պետութիւնը ու զօրութիւնը։ Վասն զի
անոր պէտք է թագաւորութիւն ընել՝ ⁊մինչև
բոլոր թշնամիները իր ոտքերուն տակ դնէ։
26 ⁊Վերջին թշնամին որ պիտի խափանի՝ մահն է.
27 վասն զի ⁊ենթակայ՛ած, Ամէն բան անոր ոտքերուն
տակ հնազանդեցուց. Բայց երբ կ'ըսէ թէ Ամէն
բան անոր հնազանդած է, յայտնի է թէ բաց ի
28 անկէ՝ որ ամէնը անոր հնազանդեցուց։ ⁊Ու երբ
ամէնը անոր հնազանդ ըլլայ, ⁊այն ատեն Որդին
ինք ալ պիտի հնազանդի անոր՝ որ իրեն հնա-
զանդեցուց ամէնը, որպէս զի Աստուած ըլլայ
29 ամէնը ամէն բանի մէջ։ Ապա թէ ոչ՝ ի՞նչ պի-
տի ընեն անոնք որ մեռելներուն համար կը
մկրտուին, եթէ մեռելները բնաւ յարութիւն
չառնեն. ⁊Ինչո՞ւ ուրեմն անոնց համար կը մկրտ-
30 ուին. Ինչո՞ւ համար մենք ալ վտանգի մէջ կը
31 մնանք ամէն ժամ։ Վկայ կը բերեմ ⁊այն
պարծանքը՝ զոր ձեր վրայ ունիմ Քրիստոս Յի-
սուս մեր Տէրոջմով, որ ես ⁊համէն օր կը մեռ-
32 նիմ։ Եթէ ⁊Եփեսոսի մէջ մարդոց նման գա-
զաններու հետ մարտնչեցայ, ի՞նչ օգուտ է ⁊ին-
ծի, եթէ մեռելները յարութիւն չառնեն. ⁊ու-
տենք ու խմենք, վասն զի վաղը կը մեռնինք։
33 Մի խաբուիք. ⁊Չար ընկերակցութիւնները աղէկ
34 բարքը կ'ապականեն։ ⁊Արդարութիւնով զգաս-
տացէք ու մեղք մի գործէք, ⁊Վասն զի ոմանք Աստուծոյ գիտութիւնը չունին. ⁊Ձեզ
ամչցնելու համար կը գրուցեմ։
35 Բայց պիտի ըսէ մէկը ⁊թէ ի՞նչպէս մեռել-
ները յարութիւն կ'առնեն, կամ թէ ի՞նչ
36 մարմնով կու գան։ Անմիտ, անիկա զոր ⁊դուն
37 կը սերմանես, եթէ չմեռնի՝ չկենդանանար. Ու-
զոյն որ կը սերմանես, ոչ թէ այն մարմինը որ
պիտի բուսնի՝ կը սերմանես, հապա մերկ հատ
մը՝ թէ՛ ցորենի ըլլայ և թէ՛ մէկ ուրիշ ⁊սեր-
38 մի։ Ու Աստուած անոր մարմին կու տայ ինչպէս
կ'ուզէ, և ամէն մէկ սերմին իր յատուկ մարմինը։
39 Ամէն մարմին մէկ մարմին չէ. հապա մարդոց
մարմինը ուրիշ է, ու անասուններուն մարմինը
ուրիշ, ձուկերունն ալ ուրիշ, և թռչուննե-
40 րունը ուրիշ։ Երկնաւոր մարմիններ ալ կան,
երկրաւոր մարմիններ ալ, բայց երկնաւորներուն
փառքը ուրիշ է, ու երկրաւորներունը ուրիշ։
41 Արեւուն փառքը ուրիշ է, ու լուսնին փառքը
ուրիշ, և աստղերուն փառքը ուրիշ. ու մէկ
աստղը միւս աստղէն տարբեր է փառքով։
42 ⁊Այսպէս է մեռելներուն յարութիւնն ալ.

է Ղուկ. իզ. 50։ Գործ ա. 3, 4։
ը Գործ. ք. 4, 17։ իբ. 14, 18։ Գլ. բ. 1։
թ Սաղ. գ. 8։
ժ Գործ. ը. 3։ ք. 1։ Գործ. ա. 13։ Փիլ. գ. 6։ ա Տիմ. ա. 13։
ի Սաղ. գ. 7, 8։
լ բ Կոր. ժա. 23։ ժբ. 11։
խ Մատ. ժ. 20։ Հռոմ. ժե. 18, 19։ բ Կոր. գ. 5։ Գործ. ը. 8։ Սաղ. գ. 7։ Փիլ. բ. 13։
ծ ա Թես. գ. 13։
կ Գործ. ը. 24, 32։ գ. 10, 33։ ժգ. 30։
հ Հռոմ. գ. 25։
ձ բ Տիմ. գ. 12։
ղ ա Պետ. ա. 3։
ճ Գործ. իզ. 23։ Հմր. 23։ Կոզ. ա. 18։ Յայտ. ա. 5։
մ Հռոմ. ե. 12, 17։
յ Յովհ. ժա. 25։ Հռոմ. գ. 23։
ն Հմր. 20։ ա Թես. գ. 14, 15, 16։
շ Դան. է. 14, 27։
ո Սաղ. ճժ. 1։ Գործ. ը. 34, 35։ Սաղ. ա. 22։ Սրբ. ա. 13։ ժ. 13։
պ բ Տիմ. ա. 10։ Յայտ. ի. 14։
ջ Սաղ. ը. 6։ Մատ. իբ. 18։ Սրբ. ը. 8։ ա Պետ. գ. 22։
ռ Փիլ. գ. 21։
ս Գլ. գ. 23։ ժա. 3։
վ բ Կոր. ժա. 26։ Գործ. ե. 11։
տ ա Թես. ը. 19։
ր Հռոմ. ը. 36։ Գլ. գ. 9։ բ Կոր. գ. 10, 11։ ժա. 23։
ց բ Կոր. ա. 8։
ւ Սաղ. ճժ. 1։ Գործ. ը. 34, 35։ Սաղ. ա. 22։ Սրբ. ա. 13։ ժ. 13։
փ Ա Տիմ. ա. 10։ Յայտ. ի. 14։
ք Սաղ. ը. 6։ Մատ. իբ. 18։ Սրբ. ը. 8։ ա Պետ. գ. 22։
օ Փիլ. գ. 21։
ֆ Գլ. գ. 23։ ժա. 3։
ա բ Կոր. ժա. 26։ Գործ. ե. 11։
բ ա Թես. ը. 19։
գ Հռոմ. ը. 36։ Գլ. գ. 9։ բ Կոր. գ. 10, 11։ ժա. 23։
դ բ Կոր. ա. 8։
ե Կամ, ինծի. եթէ մեռելները յարութիւն չառնեն, ուրեմն, նէն.
զ Նա. իբ. 13։ ծգ. 12։ ժոգ. ը. 24։ Ղուկ. ժբ. 19։
է Գլ. ե. 6։
ը Հռոմ. ժգ. 11։ Սիմ. ե. 14։
թ ա Թես. գ. 5։
ժ Գլ. գ. 5։
ի Սիմ. ժբ. 24։
լ Յայտ. ժբ. 3։ Մատ. ժգ. 43։

մարդը ապականութիւնով կը սերմանուի, — անապականութիւնով յարութիւն կ'առնէ.
43 *Անպատուութիւնով կը սերմանուի, — փառքով յարութիւն կ'առնէ. տկարութիւնով կը սերմանուի, — զօրութիւնով յարութիւն կ'առնէ.*
44 *Կը սերմանուի շնչաւոր մարմին, և յարութիւն կ'առնէ հոգեւոր մարմին. շնչաւոր մարմին կայ,*
45 *հոգեւոր մարմին ալ կայ։ Եւ այսպէս գրուած է, Առաջին մարդը Ադամ Ակենդանի շունչ եղաւ, Վերջին Ադամը՝ Ակենդանարար հոգի։*
46 *Բայց ոչ թէ առաջ հոգեւորը, հապա շնչաւորը,*
47 *ետքը հոգեւորը։ Առաջին մարդը երկրէ է՝ Հողեղէն, երկրորդ մարդը Տէր է՝ Երկինքէ։*
48 *Ինչպէս էր Հողեղէնը՝ նոյնպէս ալ հողեղէնները, ու ինչպէս երկնաւորը՝ նոյնպէս ալ*
49 *երկնաւորները. Ու ինչպէս Հողեղէնին կերպարանքը հագեր ենք, երկնաւորին կերպարանքն*
50 *ալ պիտի հագնինք։ Բայց ըսածս կ'ըսեմ, եղբայրներ, Որ մարմին ու արիւն Աստուծոյ թագաւորութիւնը չեն կրնար ժառանգել. ոչ ալապականութիւնը կը ժառանգէ անապականութիւն։*
51 *Ահա ձեզի խորհուրդ մը կ'ըսեմ. Ամենս պիտի չննջենք, բայց ամենս ալ պիտի*
52 *փոխուինք, Ցանկարծակի աչք գոցել բանալու մէջ՝ վերջին փողին հնչելուն ատենը. Որովհետեւ փողը պիտի հնչէ, ու մեռելները յարութիւն պիտի առնեն առանց ապականու-*
53 *թեան, և մենք ալ պիտի փոխուինք։ Վասն զի պէտք է որ այս ապականացու մարդը անապականութիւն հագնի, ու այս մահկանացուն ան-*
54 *մահութիւն հագնի։ Բայց երբ այս ապականացու մարդը անապականութիւն հագնի, և այս մահկանացուն անմահութիւն հագնի, այն ատեն պիտի կատարուի այն խօսքը որ գրուեցաւ թէ Մահը յաղթութեան մէջ ընկղմեցաւ։*
55 *Ո՞ւր է, ով մահ, քու խայթոցդ. ո՞ւր է, ով*
56 *գերեզման, քու յաղթութիւնդ։ Մահուան խայթոցը մեղքն է, ու մեղքին ոյժը՝ օրէնքը։*
57 *Բայց գոհութիւն Աստուծոյ, որ մեզի յաղթութիւն կու տայ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի*
58 *ձեռքով։ Ուստի, իմ սիրելի եղբայրներս, հաստատ եղէք, անշարժ կեցէք և առիւծ ելլեցէք Տէրոջը գործին մէջ, գիտնալով որ ձեր աշխատութիւնը պարապ չէ Տէրոջմով։*

ԳԼ. ԺԶ

1 *Առաքեալը կը յորդորէ կորնթացիները որ Երուսաղէմի եղբայրներուն կատարութիւնը լեցնեն. 10 բարի վկայութիւն կու տայ Տիմոթէոսի վրայով, 13 և բարեկամական խրատներէն ետև՝ 16 իր թուղթը կը վերջացնէ զանազան բարեւներով։*

Բայց սուրբերուն համար ըրէք ժողվելու վրայով, ինչպէս պատուէր տուի Գաղատացւոց եկեղեցիներուն, դուք ալ այնպէս ըրէք։
2 Ամէն մէկշաբթի օրերը ձեզմէ ամէն մէկը իր
3 քով թող դիզէ ինչ որ կը յաջողի, Որ ջրելս թէ երբ գամ, այն ատեն ժողովուածներ ըլլան. ու երբ գամ, զորոնց որ դուք *հաճիք, ես զանոնք թուղթերով պիտի դրկեմ ձեր պարգե-*
4 *ները Երուսաղէմ տանելու։ Եւ եթէ իմ երթալս ալ արժան տեսնուի, ինծի հետ թող ե-*
5 *թան։ Սակայն ես ձեզի պիտի գամ՝ երբ Մակեդոնիայէ անցնիմ. (Քանզի Մակեդոնիայէ*
6 *կ'անցնիմ.) Ու կարելի է որ ձեր քով մնամ, կամ ձմեռն ալ անցնեմ. Որպէս զի դուք զիս*
7 *ճամբայ դնէք, ուր որ ես պիտի երթամ։ Վասն զի չեմ ուզեր ձեզ հիմա հարևանցի մը տեսնել, բայց յոյս ունիմ որ տեսնեմ մը ձեր քով*
8 *կենամ, եթէ Տէրը հրամայ տայ։ Սակայն հեմ ես Եփեսոս պիտի մնամ մինչև Պենտեկոստէ.*
9 *Վասն զի ինծի մեծ ու արդիւնաւոր դուռ մը բացուած է, Ու շատ հակառակորդներ կան։*
10 *Ապրդ եթէ Տիմոթէոս գայ, նայեցէք որ ձեր քով առանց վախի ըլլայ. Քանզի անիկա Տէ-*
11 *րոջը գործը կը գործէ, ինչպէս ես ալ։ Ուստի Չըլլայ որ մէկը զանիկա արհամարհէ, Հապա խաղաղութեամբ զանիկա ճամբայ դրէք, որպէս զի ինծի գայ. վասն զի անոր կը սպասեմ՝ եղ-*
12 *բայրներով միասին։ Ինակ Ապողոս եղբօրը համար, շատ աղաչեցի անոր, որ ձեզի գայ եղբայրներուն հետ միասին. ու բնաւ կամք չունեցաւ որ հիմա գայ, բայց պիտի գայ՝ երբ յարմար ժամանակ գտնէ։*
13 *Արթուն կեցէք, հաստատ մնացէք հաւատքի մէջ հասուն*
14 *կեցէք, ժիր եղէք, զօրացէք։ Ձեր ամէն բաները սիրով ըլլան։*
15 *Կ'աղաչեմ ձեզի, եղբայրներ, (գիտէք դուք Ստեփանէսի ընտանիքը Աքայիոյ առա-*

ե Փիլ. գ. 21։
զ Ծն. բ. 7։
է Հռոմ. ե. 14։
ը Ծայն. ե. 21։ ղ. 33, 39, 40, 54, 57։ Փիլ. գ. 21։ Կող. գ. 4։
թ Ծայն. գ. 31։
ժ Ծն. բ. 7։ գ. 19։
ի Ծայն. գ. 13, 31։
լ Փիլ. գ. 20, 21։
խ Ծն. ե. 3։
ծ Հռոմ. բ. 29։ բ Կոր. գ. 18։ դ. 11։ Փիլ. գ. 21։ ա Ծայն. դ. 2։
կ Մատ. ԺԷ. 17։ Ծայն. գ. 3, 5։
հ ա Թես. դ. 14, 15, 16։
ձ Փիլ. գ. 21։
ղ Ջաք. Թ. 14։ Մատ. խդ. 31։ Ծայն. ե. 25։ ա Թես. դ. 15։
ճ բ Կոր. ե. 4։
մ Ես. խե. 8։ Ծրծ. բ. 14, 15։ Ծայն. ի. 14։
յ Ովս. Ժգ. 14։
ն Հռոմ. գ. 15։ ե. 13։ է. 5, 13։
շ Հռոմ. է. 25։
ո ա Ծայն. ե. 4, 5։
չ բ Պետ. գ. 14։
պ Դն. գ. 8։ ——
ջ Գործ. ԺԱ. 29։ խդ. 17։ Հռոմ. ԺԵ. 26։ բ Կոր. ը. 4։ Թ. 1, 12։ Գաղ. բ. 10։
ռ Գործ. ի. 7։ Ծայն. ա. 10։
ս բ Կոր. ը. 19։
վ Կամ, յանձնաժողովներուն ընդհանրապէս, ես զանոնք
տ բ Կոր. բ. 4, 19։
ր Գործ. ԺԹ. 21։ բ Կոր. ա. 16։
ց Գործ. ՃԵ. 3։ ՃԷ. 15։ խա. 5։ Հռոմ. ՃԵ. 24։ բ Կոր. ա. 16։
ւ Գործ. ԺԸ. 21։ Գղ. գ. 19։ Յայտ. գ. 15։
փ Գործ. ԻԶ. 26։ բ Կոր. բ. 12։ Կող. գ. 3։ Ծայն. գ. 8։
ք Գործ. ԺԹ. 9։
օ Գործ. ԺԲ. 22։ Գղ. գ. 17։
ֆ Հռոմ. Ժգ. 21։ Փիլ. բ. 20, 22։ ա Թես. գ. 2։
և ա Տիմ. դ. 12։
օ Գործ. ԺԵ. 33։
ֆ Գղ. ա. 12։ գ. 5։
և Մատ. խդ. 42։ խե. 13։ ա Թես. ե. 6։ ա Պետ. ե. 8։
հ Գղ. ԺԵ. 1։ Փիլ. ա. 27։ գ. 1։ ա Թես. դ. 8։ բ Թես. բ. 14։
յ Եփես. գ. 10։ Կող. ա. 11։
ղ Գղ. Ժգ. 1։ ա Պետ. դ. 8։
ճ Գղ. ա. 16։
մ Հռոմ. Ժգ. 5։

ջին պտուղն է, ոա ան՚ձերնին տուրբերուն ապա-
16 սաւորութեանը նուիրեցին.) Որ հնազանդ ըլ-
լար այնպիսիներուն, և ամէնուն որ ձեզի հետ
17 մէկտեղ կը գործեն Նա կ՚աշխատին։ Ուրախ եմ
ես Սաեփանէսի ու Փորտունատոսի ու Աքայի-
կոսի գալուն վրայ, Որ ձեր պակասութիւնը ա-
18 նոնք լեցուցին. Հոգին հանգստացուցին իմ
հոգիս ու ձերը. Ուստի այնպիսիները ճանչցէք։
19 Բարև կ՚ընեն ձեզի Ասիոյ եկեղեցիները.
շատ բարև կ՚ընեն ձեզի Տէրոջմով Ակիւղաս ու
Պրիսկիլլա՝ Ի՛րենց տանը մէջի եկեղեցիով մէկ-
20 տեղ։ Բարև կ՚ընեն ձեզի բոլոր եղբայրները.
Բարև տուէք իրարու սուրբ համբոյրով։
21 Ա.յս բարևը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսին է։
22 Եթէ մէկը Տէր Յիսուս Քրիստոսը չսիրեր,
23 Նզովեալ ըլլայ Երէք մեր Տէրը գայ։ Տէր
24 Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեզի հետ. Իմ սէրս
ձեր ամէնուն հետ ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով։
Ամէն։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Առաքեալը կը յորդորէ Կորնթացիները հաստերող ըլլալ նեղութեան մէջ, յուշնելով անոնց՝ թէ ի՛նչպէս Աստուած մխիթարեց զինք իր ամէն վշտաերուն մէջ՝ և ապատուց, 8 մանաւանդ Ասիայի մէջ իր վերջին նեղութեան առներ. 12 և վկայ բերելով իր ու անոնց խղճմտանքը՝ իր անկեղծութեամբ աշխատանքին անփոփոխ ճշմարտութիւնը զարգացնելուն, 15 կը ցուցնէ թէ իր անոնց չերթալը ոչ թէ թեթեւամտութենէ կը ծագի, հապա անոնց վրայ ունեցած իր կարեկցութենէն։

Պօղոս, Առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի Աստուծոյ կամքովը, ու Տիմոթէոս Ե՛ղբայրը.
Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցիին, և
բոլոր Աքայիայի մէջ եղող ամէն սուրբերուն.
2 Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր
Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ։
3 Օրհնեալ ըլլայ Աստուած ու մեր Տէր Յի-
սուս Քրիստոսի Հայրը, գթութեան Հայրը և
4 ամէն մխիթարութեան Աստուածը. Որ մեզ կը
մխիթարէ մեր ամէն նեղութիւններուն մէջ,
որպէս զի մենք կարող ըլլանք մխիթարել զա-
նոնք՝ որ ամէն նեղութիւններու մէջ են, այն
մխիթարութիւնովը՝ որով մենք Աստուծմէ կը
5 մխիթարուինք. Ուրանպէս ինչպէս Քրիստոսի չար-
չարանքները մեր վրայ շատ եղան, նմանապէս
Քրիստոսի ձեռքով մեր մխիթարութիւնն ալ
6 շատ կ՚ըլլայ։ Եւ եթէ նեղութիւն քաշենք՝
Ձեր մխիթարութեանը ու փրկութեանը հա-
մար է, և եթէ մխիթարուինք՝ ձեր մխիթարու-
թեանը ու փրկութեանը համար է, որ կը յա-
ջողի համբերելով այն չարչարանքներուն՝ որոնց-
7 մով մենք ալ կը չարչարուինք. Եւ մեր յոյսը
հաստատուն է ձեզի համար, Էվասն զի գիտենք
թէ ինչպէս չարչարանքներուն հաղորդ էք, նոյն-
8 պէս ալ մխիթարութեանը պիտի ըլլաք։ Վասն
զի Ասիոյ մէջ մեզի պատահած նեղութիւն-
ներուն վրայով չեմ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք,
եղբայրնե՛ր, թէ Ձէր կարողութենէն շատ աւելի
ծանրութեան նեղցանք. մինչև կեանքերնէս ալ ան-
9 յոյս եղանք։ Բայց մեռնելու վճիռը մենք մեր

ա բ կոր. բ. 4։ թ. 1։ եբր. ղ. 10։
բ եբր. ժգ. 17։
գ եբր. ղ. 10։
դ բ կոր. ժա. 9։ փիլ. բ. 30։ փլփմ. 13։
ե կող. գ. 8։
զ ա թես. ե. 12։ փիլ. բ. 29։
է հռով. ժգ. 5, 15։ փլփմ. 2։
ը հռով. ժգ. 16։
թ կող. դ. 18։ բ թես. գ. 17։
ժ եբր. գ. 24։
ի գաղ. ա. 8, 9։
լ Ճառ. (Աստիպէնէն) Մարան աթա
խ Ցուպ. 14, 15։
ծ հռով. ժգ. 20։ ——
կ ա կոր. ա. 1։ եփես. ա. 1։ կող. ա. 1։ ա Տիմ. ա. 1։ բ Տիմ. ա. 1։
հ փիլ. ա. 1։ կող. ա. 2։
ձ հռով. ա. 7։ բ կոր. ա. 3։ գաղ. ա. 3։ փիլ. ա. 2։ կող. ա. 3։ ա թես. ա. 2։ բ թես. ա. 2։ փլփմ. 3։
ղ եփես. ա. 3։ ա պետ. ա. 3։
ճ գործ. բ. 4։ գլ. գ. 10։ կող. ա. 24։
մ գլ. գ. 15։
յ հռով. ը. 17։ բ Տիմ. ը. 12։
ն գործ. ժբ. 23։ ա կոր. ժե. 32։ ժգ. 9։

վրայ պահեցինք, Ըորպէս զի ինքզինքնուս չապաւինինք, հապա Աստուծոյ՝ որ մեռեալները կը
10 յարուցանէ. Ը՛Որ այնպիսի մեծ մահուանէ մեզ
11 փրկեց ու կը փրկէ. Որու կը յուսանք թէ տակաւին պիտի փրկէ, Էմեզի համար ձեր ըղձ աղօթքին օգնականութիւնով. Ըորպէս զի շատերուն ազնիւ պատճառաւ մեզի եղած շնորհքին համար՝ շատերէն գոհութիւն տրուի մեզի համար։

12 Վ՛ասն զի մեր պարծանքը այս է, մեր խըղճմտանքին վկայութիւնը, Էթէ մենք Աստուծոյ աՀլ պարզմտութեամբ ու անկեղծութեամբ, ՅՀ ոչ թէ մարմնաւոր իմաստութիւնով մը, հապա Աստուծոյ շնորհքովը աշխարհի մէջ վար-
13 ուեցանք, բայց աւելի դէպ ի ձեզ։ Ք՛անզի ուրիշ բան չենք գրեր ձեզի, հապա զայն որ դուք կը կարդաք ու կը ճանչնաք. և կը յուսամ թէ
14 մինչև վերջը պիտի ճանչնաք. Ինչպէս քիչ շատ ճանչցաք մեզ, Որ ձեր պարծանքն ենք, Հինչպէս դուք ալ մերը՝ Տէր Յիսուսի օրը։

15 Եւ այս վստահութիւնով Ակ՛ուզէի առաջ ձեզի գալ, Ըորպէս զի դուք երկրորդ անգամ
16 շնորհք ընդունիք. Ու ձեզմէ անցնիլ դէպ ի Մակեդոնիա, Ֆև դարձեալ Մակեդոնիայէ ձեզի գալ, ու ձեզմէ ճամբայ դրուիլ դէպ ի Հրէաստան։ Ուստի զայս որ ես մտածեցի, միթէ
17 թեթեւութիւնո՞վ շարժեցայ. կամ թէ զայն որ ես կը խորհիմ, Ֆմարմնաւորապէ՞ս կը խորհիմ, Ֆորպէս զի իմ կողմանէս այո այո և ոչ
18 ոչ ըլլայ՞։ Սակայն հաւատարիմ է Աստուած, որ մեր խօսքը ձեզի ՈՒ հասաւ՝ այո և ոչ չէր։
19 ՖՎ՛ասն զի Աստուծոյ Որդին Յիսուս Քրիստոս, որ մեզմով ձեզի քարոզուեցաւ, (ինձմով և Սիղուանոսով ու Տիմոթէոսով,) այո ու ոչ չեղաւ,
20 Հհապա իր մէջ եղաւ այոն։ Հքանզի որչափ որ Աստուծոյ խոստմունքները կան՝ իր մէջ Այո են, ու իր մէջ Ամէն են Աստուծոյ փառքին
21 համար մեր ձեռքով։ Բայց ան որ մեզ ձեզի հետ մէկտեղ Քրիստոսով հաստատեց, Ֆու մեզ
22 օծեց, Աստուած է. Հնաև մեզ կնքեց ալ, Ֆև Ջոկ տուաւ Հոգւոյն գրաւը մեր սիրտերուն մէջ։
23 Ընայց ես զԱստուած վկայ կը կանչեմ իմ անձիս, Ֆոր ձեզի խնայելուս համար տակաւին Կորնթոս չեկայ. Ֆայլ ոչ թէ ձեր հաւատքին վրայ կը տիրապետենք, հապա գործակից ենք ձեր ուրախութեան. Վ՛ասն զի դուք հաւատքով կը կենաք։

ԳԼ. Բ

1 Պօղոս ցուցնելով իր անանց չերքալուն պատճառը, 6 կը խնդրէ որ եկեղեցին հաղորդակցութենէն կտրուած անձին ներեն ու մխիթարեն զանիկա, 10 ինչպէս որ ինքն ալ անոր անկեղծ զղջմանը նայելով՝ ներած է։ 12 կը յանուցանէ Տրովադայէ Մակեդոնիա անցնելուն պատճառը, 14 և ամէն տեղ Աստուծմէ իր քարոզութեան տրուած բարի յաջողութիւնը։

Սակայն ես ինծմէ զայս որոշեցի, Ֆոր նորէն
2 տրտմութիւնով չգամ՝ ձեզի։ Վ՛ասն զի եթէ ես ձեզ տրտմեցնեմ՝ ալ ո՞վ է որ ինձ պիտի ուրախացնէ, եթէ ոչ ան՝ որ ինծմէ կը տրտմի։
3 Ու զայս Ֆգրեցի, որ չըլլայ թէ երբ գամ՝ Ըտրտմութիւն մը կրեմ անոնցմէ, ուրկէ պէտք է ինծի ուրախ ըլլալ. քանզի Ֆձեր ամէնուն վրայ վստահ եմ, որ իմ ուրախութիւնս ձեր
4 ամէնուն է։ Վ՛ասն զի շատ նեղութենէ և սրտի տագնապէ ես ձեզի գրեցի շատ արցունքով. Ֆոչ թէ՝ որպէս զի դուք տրտմիք, հապա որպէս զի գիտնաք այն սէրը զոր ես ունիմ աւելի ձեր վրայ։
5 ԸԲայց եթէ մէկը տրտմեցուց, Ֆոչ թէ զիս տրտմեցուց, հապա Ֆըստ մասին (որպէս զի չծանրանամ) ձեզ ամէնդ՝։
6 Հերիք է այնպիսի մարդուն այն պատիժը, Ըոր շատերէ եղաւ։
7 ԸՈւստի ընդհակառակն պէտք է աւելի ներել անոր ու մխիթարել, որ չըլլայ թէ այնպիսին
8 աւելի տրտմութենէն ընկղմի։ Ուստի կ՛աղաչեմ ձեզի, որ անոր վրայ Նէ սէրը հաստատէք.
9 (Քանզի ասոր համար ալ գրեցի, որպէս զի ձեզ փորձելով գիտնամ Ըթէ ամէն բանի մէջ հնա-
10 զանդ էք։ Եւ որու դուք բան մը կը ներէք, ես ալ Նէ Ներեմ. վասն զի եթէ ես ալ ներեմ, որու որ ներեմ՝ ձեզի համար է Քրիստոսի ‡կողմանէ.) Որ չըլլայ թէ պրկանք մը կրենք Սատանայէ. քանզի անոր խորհուրդները չգիտցող չենք։
12 Ժ՛Ադ երբ ես Տրովադա հասայ Քրիստոսի աւետարանը †պողելու, Եև ինծի դուռ մը բացեր էր Տէրոջմով,
13 Նիմ հոգւոյս մէջ հանգստութիւն չունէի, վասն զի իմ Տիտոս եղբայրս հան չգտայ. հապա անոնցմէ հրաժարելով՝ Մակեդոնիա գացի։

ր Երեմ. ժէ. 5, 7։
ժ ր Պետ. բ. 9։
ի Հռոմ. ժե. 30։ Փիլ. ա. 19։ Փիլիմ. 22։
լ Գլ. գ. 15։
խ Գլ. բ. 17։ դ. 2։
ծ ա Կոր. բ. 4, 13։
կ Գլ. ե. 12։
հ Փիլ. բ. 16։ դ. 1։ ա Թես. բ. 19, 20։
յ ա Կոր. գ. 19։
ղ Հռոմ. ա. 11։
ճ ա Կոր. ժգ. 5, 6։
մ Գլ. ժ. 2։

ն Կամ, ալ. հապա որպէս զի իմ կողմանէս այոն այո ըլլայ, ու ոչը ոչ
շ Մատ. ա. 1։ Դոկ. ա. 35։ Գոր. Բ. 20։
ո Երկր. ժգ. 8։
չ Հռոմ. ժե. 8, 9։
պ ա Յովհ. բ. 20, 27։
ջ Եփես. ա. 13։ դ. 30։ բ Տիմ. բ. 19։ Յայտ. բ. 17։
ռ Գլ. ե. 5։ Եփես. ա. 14։
ս Հռոմ. ա. 9։ Գլ. ժա. 31։ Գաղ. ա. 20։ Փիլ. ա. 8։
վ ա Կոր. դ. 21։ Գք բ. 3։ ժբ. 20։ ժգ. 2, 10։
տ ա Կոր. գ. 5։ ա Պետ. ե. 3։
ր Հռոմ. ժա. 20։ ա Կոր. ժե. 1։

—

ց Գլ. ա. 23։ ժբ. 20, 21։ ժգ. 10։
ւ Ոմանք, գրեցի ձեզի
փ Գլ. ժբ. 21։
ք Գլ. է. 16։ ը. 22։ Գաղ. ե. 10։
և Գլ. է. 8, 9, 12։
ֆ ա Կոր. ե. 1։
օ Գաղ. գ. 12։
† Կամ, բուն մնասին, որ ձեր ամէնուն վրայ ծանրութիւն չձգեմ
ֆ ա Կոր. ե. 4, 5։ ա Տիմ. ե. 20։
ը Գաղ. գ. 1։
ի Գլ. է. 15։ ժ. 6։
‡ Կամ, առջև
ժ Գոր. ժգ. 8։ բ. 6։
ֆ ա Կոր. ժգ. 9։
լ Գլ. է. 5, 6։

14 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ, որ միշտ յաղթող կ'ընէ մեզ Քրիստոսով, ու զինք ճանչնալուն Հոտը մեզմով յայտնի կ'ընէ ամէն տեղ։
15 Վասն զի մենք Աստուծոյ առջև Քրիստոսի անուշ հոտն ենք՝ փրկուածներուն մէջ ևս կորու-
16 ստածներուն մէջ. հոմանց մահուան հոտ դէպ ի մահ, և ոմանց կենդանութեան հոտ դէպ ի կեանք. Եվ այս բաներուն ո՞վ բաւական է։
17 Քանզի մենք շատերուն պէս չենք, Որոնք Աստուծոյ խօսքին խարդախութիւն կ'ընեն. հապա որպէս թէ անկեղծութեամբ, հապա որպէս թէ Աստուծմէ՝ Աստուծոյ առջև Քրիստոսով կը խօսինք։

ԳԼ. Գ

1 Սկսա՞ք կրկին ինքզինքնիս գովել. կամ թէ մանոց պէս պէ՞տք է մեզի Քեզանէ-
2 բարութեան թուղթեր ձեզի կամ ձեզմէ։ Քսպա մեր թուղթը դուք էք մեր սիրտերուն մէջ գրուած, ճանչցուած ու կարդացուած ամէն
3 մարդոցմէ. Ցայտնի ըլլալով Որ դուք Քրիստոսի թուղթն էք մեր սպասաւորութիւնովը, ոչ թէ մելանով գրուած, հապա կենդանի Աստուծոյ Հոգիովը, Ոչ թէ քարեղէն տախտակներու վրայ, Հապա սրտին մսեղէն տախ-
4 տակներուն վրայ։ Եւ այսպիսի վստահութիւն ունինք մենք Աստուծոյ վրայ Քրիստոսի ձեռ-
5 քով. Ոչ թէ մենք ինքնիրենիս բաւական ենք բան մը խորհելու՝ որպէս թէ մեզմէ, Հապա
6 մեր բաւականութիւնը Աստուծմէ է. Որ մեզ բաւական ալ ըրաւ Նոր կտակարանին Քսպաշտօնեաներ ըլլալու, Ոչ թէ գիրին, հապա Հոգիին. Վասն զի գիրը կը սպաննէ, Բայց Հոգին
7 կ'ապրեցնէ։ Ինակ եթէ քարերու վրայ տպրով փորուած մահուան պաշտօնը փառքով եղաւ, Որ Իսրայէլի որդիները կարող չեղան Մովսէսի

երեսը նայելու՝ անոր երեսին փառքին համար, որ պիտի խափանուէր. Յո-
8 որ պիտի խափանուէր. Յո-
9 ի՞նչպէս աւելի փառքով պիտի ըլլայ՝ Վասն զի եթէ դատապարտութեան պաշտօնը փառք էր, Ո՛րչափ աւելի արդարութեան պաշտօնը
10 փառքով պիտի ըլլայ։ Վասն զի այն որ փառաւոր էր՝ այս մասին փառաւոր չէ գերազանց
11 փառքին պատճառաւ։ Քանզի եթէ այն որ պիտի խափանուէր՝ փառքով էր, ո՛րչափ աւելի այն որ կը կենայ՝ փառքով պիտի ըլլայ։ Ուստի այսպիսի յոյս ունինք, Շատ համարձակու-
13 թեամբ կը վարուինք Եւ ոչ թէ ինչպէս Մովսէս իր երեսին վրայ ծածկոց կը ձգէր, Որպէս զի Իսրայէլի որդիները չնայէին
14 այն խափանուելու բաներուն վախճանին։ Սակայն անոնց միտքերը կուրցան. Վասն զի մինչև այսօր նոյն ծածկոցը ձգուած է Հին կտակարանին ընթերցմունքին վրայ, ու չվերնաւ, (Վասն
15 զի Քրիստոսով կը խափանուի,) Հապա մինչև այսօր, երբ Մովսէսի գիրքը կը կարդան, անոնց
16 սրտին վրայ ծածկոց մը կը կենայ։ Բայց երբ Տէրոջը դառնան, Այն աւեն պիտի վերնայ այն
17 ծածկոցը։ Արդ Տէրը Հոգին է. Եւ ուր Տէրոջը
18 Հոգին կայ, հոն ազատութիւն կայ։ Բայց մենք ամէնս, բաց երեսով Տէրոջը փառքը Հորպէս թէ հայելիի մէջ տեսնելով, Նոյն պատկերին կը նորոգուինք փառաց ի փառս, որպէս թէ Տէրոջը Հոգիէն։

ԳԼ. Դ

1 Կը ծանուցանէ թէ ի՛նչպէս անկեղծութեամբ և համառարիմ եռանդով քարոզից աւետարանը, 7 և թէ ի՛նչպէս աւետարանին համար իր ամէն օր կրած նեղութիւնները և հալածանքները պատճառ եղան աւելցնելու Աստուծոյ զօրութեան փառքը, 12 եկեղեցւոյ օգուտը, 16 և իր անձին յաւիտենական փառքը։

Ուստի այս պաշտօնը ունենալով՝ Քինչպէս
2 ողորմութիւն գտանք, չենք ձանձրանար. Հապա հրաժարեցանք ամօթալի ծածուկ բաներէն, ու խորամանկութիւնով չենք վարուիր, Եվ խարդախութիւն չենք բներ Աստուծոյ խօսքին մէջ. Հապա ճշմարտութիւնը յայտնելով՝ Քանձրնիս մարդոց ամէն խղճմտանքին կ'ընծայենք
3 Աստուծոյ առջև։ Իսկ եթէ մեր աւետարանը

Ե Երբ. ա. 3։
Ը ա Կոր. ա. 18։
Թ ԳԼ. գ. 3։
Ժ ԳԼ. գ. 34։ Յովհ. Ք. 39։ ա Պետ. բ. 7, 8։
ԺԱ ա Կոր. ժե. 10։ ԳԼ. գ. 5, 6։
ԺԲ ԳԼ. գ. 2։ ժա. 13։ բ Պետ. բ. 3։
ԺԳ ԳԼ. ա. 12։ դ. 2։

—

ԺԵ ԳԼ. ե. 12։ Ժ. 8, 12։ ԺԲ. 11։
ԺԶ Գոր. ԺԲ. 27։
ԺԷ ա Կոր. Ք. 2։
ԺԸ ա Կոր. գ. 5։
ԺԹ Ել. խգ. 12։ լգ. 1։
Ի Սաղ. խ. 8։ Երես. լա. 33։ Եզեկ. ժա. 19։ լգ. 26։ Երգ. բ. 10։
ԻԱ Յովհ. ժե. 5։ ԳԼ. բ. 16։
ԻԲ ա Կոր. ժե. 10։ Փիլ. բ. 13։
ԻԳ Երես. լա. 31։ Մատ. խգ. 28։ Երգ. բ. 6, 8։
ԻԴ ա Կոր. գ. 5։ ժե. 10։ ԳԼ. ե. 18։ Եփես. գ. 7։ Կող. ա. 25, 29։ ա Տիմ. ա. 11, 12։ բ Տիմ. ա. 11։
ԻԵ Հռով. բ. 27, 29։ ե. 6։
ԻԶ Հռով. գ. 20։ դ. 15։ ե. 9, 10, 11։ Գաղ. գ. 10։
ԻԷ Յովհ. գ. 64։ Հռով. ը. 2։
ԻԸ Հռով. է. 10։
ԻԹ Ել. լգ. 1, 28։ բ Օր. Ժ. 1, ևն։
Լ Ել. լգ. 29, 30, 35։
ԼԱ Գաղ. գ. 5։
ԼԲ Հռով. ա. 17։ գ. 21։
ԼԳ ԳԼ. է. 4։ Եփես. գ. 19։
ԼԴ Ել. լգ. 33, 35։
ԼԵ Հռով. Ժ. 4։ Գաղ. գ. 23։
ԼԶ Ես. գ. 10։ Մատ. Ժգ. 11, 14։ Յովհ. Ժբ. 40։ Գոր. իբ. 26։ Հռով. ժա. 7, 8, 25։ ԳԼ. գ. 4։
ԼԷ Ել. լգ. 34։ Հռով. ժա. 23, 26։
ԼԸ Ես. խե. 7։
ԼԹ Հմր. 6։ ա Կոր. ժե. 45։
Մ ԳԼ. գ. 4, 6։ ա Տիմ. ա. 11։
ՄԱ ա Կոր. ժգ. 12։
ՄԲ Հռով. ը. 29։ ա Կոր. ժե. 49։ Կող. գ. 10։

—

ՄԳ ԳԼ. գ. 6։
ՄԴ ա Կոր. է. 25։ ա Տիմ. ա. 13։
ՄԵ ԳԼ. բ. 17։ ա Թես. բ. 3։ Ե. 5։
ՄԶ ԳԼ. գ. 4, 7։ է. 14։
ՄԷ ԳԼ. ե. 11։

ծածկուած ալ է, Ակորսուածներուն մէջ ծածկուած է. Հրոնց մէջ այս աշխարհի աստուածը
4 Ըանչաւաններուն միտքերը կուրցուց, Որպէս զի Քրիստոսի փառաց աւետարանին լոյսը անոնց վրայ չծագի, Որ է Աստուծոյ պատկերը:
5 Իվասն զի ոչ թէ անձերնիս կը քարոզենք, հապա Քրիստոս Յիսուս Տէրը, Ու մեզ՝ ձեր ծառաները Յիսուսի համար: Վասն զի Աստուած
6 Որ հրամայեց ըսաւ խաւարէն լոյս ծագել՝ Ինք մեր սիրտերուն մէջ ծագեց՝ Աստուծոյ փառաց գիտութեան լոյսը տալու համար Յիսուս Քրիս-
7 տոսի անձովը: Արդ մենք այս գանձը հողէ ամաններու մէջ ունինք, Որպէս զի զօրութեան առաւելութիւնը Աստուծմէ ըլլայ, ու ոչ թէ
8 մեզմէ: Ամէն կողմանէ վշտացած ենք, բայց նեղը ինկած չենք. կարօտեալ ենք, բայց յու-
9 սահատած չենք. Հալածուած ենք, բայց երեսէ ձգուած չենք. Ցաւր ձգուած ենք, բայց կոր-
10 ուսած չենք. Ամէն առեն Յիսուսի մահը մեր մարմիններուն մէջ կը կրենք, Որպէս զի Յիսուսի կեանքն ալ մեր մարմիններուն մէջ յայտնուի:
11 Վասն զի մենք որ կենդանի ենք՝ Յիսուսի համար միշտ մահուան կը մատնուինք, որպէս զի Յիսուսի կեանքն ալ մեր մահկանացու
12 մարմիններուն մէջ յայտնի ըլլայ: Ուստի մահը մեր մէջ կը ներգործէ, և կեանքը՝ ձեր մէջ:
13 Բայց հաւատքին նոյն հոգին ունինք, ինչպէս գրուած է, Հաւատացի, անոր համար խօսեցայ. մենք ալ կը հաւատանք, ու անոր համար
14 կը խօսինք. Ձայս գիտնալով Թէ ան որ Տէր Յիսուսը յարուցանեց՝ մեզ ալ Յիսուսով պիտի յարուցանէ, ու ձեզի պիտի կոյնեցնէ ձեզ-
15 մով միասին: Վասն զի ամէն բան ձեզի համար է, Որպէս զի շնորհքը առատացած՝ շատերուն գոհութիւն ընելովը աւելնայ Աստուծոյ փառքին համար:
16 Վասն որոյ չենք ձանձրանար. բայց թէպէտ այս մեր դուրսի մարդը կ'ապականի, Սակայն
17 մեր ներսի մարդը օրէ օր կը նորոգուի: Վասն զի մեր վայրկենական թեթեւ նեղութիւնը առաւել քան զառաւել փառաց յաւիտենական
18 գերազանցութիւն կը գործէ մեզի: Վասն զի մենք երեւցած բաներուն չենք նայիր, հապա չերեւցածներուն. քանզի երեւցած բաները ժամանակաւոր են, բայց չերեւցածները՝ յաւիտենական:

ԳԼ. Ե

1 Կը ծանուցանէ Թէ ինք հաստատուն յոյս ունենալով անմահ փառքի, 9 և ապահովով այն փառքին և ընդհանուր դատաստանին, կը ջանայ մարդու խղճմտանք ունենալ, 12 ոչ թէ անով պարծենալու համար, 14 այլ երբև Քրիստոսի կենդանութիւն ունեցող մէկը՝ կ'ուզէ որ միայն Քրիստոսի կենդանի ըլլայ երբև նոր արարած մը, 18 ու իր հաշտութեան պաշտօնովը ուրիշներն ալ Աստուծոյ հետ հաշտեցնէ:

Վասն զի գիտենք որ Երէ մեր վրանի նման երկրաւոր տունը քակուի, շինուածք մը
ունինք Աստուծմէ անձեռագործ յաւիտենա-
2 կան տուն մը երկինքի մէջ: Ենք յիրաւի տոչորմէջ կը հառաչենք՝ մեր երկնաւոր բնակութիւնը
3 հագնելու փափաքելով. Միայն թէ հերբ զգեստաւորուած
4 հագնելու ըլլանք, մերկ չգտնուինք: Վասն զի մենք որ այս վրանին տակ ենք, կը հառաչենք ծանրութիւն քաշելով. վասն զի չենք ուզեր մեր վրայէն հանել, Հապա կ'ուզենք ասոր վրայէն հագնիլ, որպէս զի մահկանացութիւնը ընկղմի
5 կեանքէն: Հիակ ան որ մեզ այս բանին կը պատրաստէ, Աստուած է, Որ նաև մեզի տուաւ
6 Հոգւոյն գրաւը: Ուստի ամէն առեն վստահութիւն ունինք, և գիտենք թէ որչափ մարմնի
7 մէջ կը կենանք, Տէրոջմէ հեռու ենք. (Վասն զի հաւատքով կը քալենք, ու ոչ թէ երեւ-
8 թով.) Ուստի վստահութիւն ունինք՝ Ըև ալ աւելի կ'ուզենք մարմինէն հեռանալ ու Տէրոջը
9 քով կենալ: Ասոր համար կը ջանանք ալ, որ թէ՛ կենանք և թէ՛ հեռանանք՝ անոր հաճոյ
10 ըլլանք: Ըվասն զի պէտք է որ ամէնս ալ Քրիստոսի առեանին առջև ներկայանանք, Որպէս զի ամէն մէկը իր մարմնովը բրածներուն փոխարէնը առնէ՝ ինչ որ գործեր է, թէ՛ բարի և թէ՛ չար:
11 Հուստի Տէրոջը վախը գիտնալով՝ մարդոց միտքը կը հաճեցնենք. Սակայն մենք Աստուծոյ առջև յայտնի ենք, և կը յուսամ որ ձեր
12 խղճմտանքին մէջ ալ յայտնի ենք: Հոչ թէ նորէն անձերնիս ձեզի կ'ընծայենք. Հապա առիթ կու տանք ձեզի՝ մեր վրայով պարծենալու.

ղ ա Կոր. ա. 18։ Գլ. բ. 15։ բ Թես. բ. 10։
ե Յովհ. ժբ. 31։ ժգ. 30։ ժզ. 11։ Եփես. գ. 12։
զ Ես. գ. 10։ Յովհ. ժբ. 40։ Գլ. դ. 14։
է Գլ. գ. 8, 9, 11, 18։ Հմբ. 6։
ը Յովհ. ա. 18։ ժբ. 45։ ժգ. 9։ Փիլ. բ. 6։ Կող. ա. 15։ Եբր. ա. 3։
թ ա Կոր. ա. 13, 23։ ժ. 33։
ժ ա Կոր. թ. 19։ Գլ. ա. 24։
ի Ծն. ա. 3։
լ բ Պետ. ա. 19։
խ Հմբ. 4։ ա Պետ. բ. 9։
ծ Գլ. Է. 1։
կ ա Կոր. բ. 5։ Գլ. ժբ. 9։
հ Գլ. է. 5։
ձ Սաղ. լէ. 24։
ղ ա Կոր. ժէ. 31։ Գլ. ա. 5, 9։ Գաղ. գ. 17։ Փիլ. գ. 10։
ճ Ովսէ. 1, Տէր Յիսուսի
մ Հռով. բ. 17։ բ Տիմ. բ. 11, 12։ ա Պետ. դ. 13։
յ Սաղ. խգ. 22։ Հռով. բ. 36։ ա Կոր. ժէ. 31, 49։ Գլ. ա. 8, 9։
ն Գլ. ժգ. 9։
շ Հռով. ա. 12։ բ Պետ. ա. 1։
ո Սաղ. ՃԺգ. 10։
չ Հռով. ը. 11։ ա Կոր. գ. 14։
պ ա Կոր. գ. 22։ Գլ. ա. 6։ Կող. ա. 24։ բ Տիմ. բ. 10։
ջ Գլ. ա. 11։ ը. 19։ Բ. 11, 12։
ռ Հռով. է. 22։ Եփես. գ. 16։ Կող. գ. 10։ ա Պետ. դ. 4։
ս Մատ. է. 12։ Հռով. ը. 18։ ա Պետ. ա. 6։ է. 10։
վ Հռով. ը. 24։ Գլ. է. 7։ Եբր. ժա. 1։ ——
տ Յոբ գ. 19։ Գլ. դ. 7։ բ Պետ. ա. 13, 14։
ր Հռով. ը. 23։
ց Յայտ. գ. 18։ ժգ. 15։
ւ ա Կոր. ժէ. 53, 54։
փ Ես. լԲ. 23։ Եփես. բ. 10։
ք Հռով. գ. 22։ Գլ. ա. 6։ Կող. ա. 24։ բ Տիմ. բ. 10։
օ Գլ. ա. 11։ ը. 19։ Բ. 11, 12։
ֆ Հռով. է. 22։ Եփես. գ. 16։ Կող. գ. 10։ ա Պետ. դ. 4։
և Մատ. է. 12։ Հռով. ը. 18։ ա Պետ. ա. 6։ է. 10։
ա Հռով. ը. 24։ Գլ. է. 7։ Եբր. ժա. 1։ ——
բ Յոբ գ. 19։ Գլ. դ. 7։ բ Պետ. ա. 13, 14։
գ Հռով. ը. 23։
դ Յայտ. գ. 18։ ժգ. 15։
ե ա Կոր. ժէ. 53, 54։
զ Ես. լԲ. 23։ Եփես. բ. 10։
է Հռով. ը. 23։ Գլ. ա. 22։ Եփես. ա. 14։ գ. 30։
ը Հռով. ը. 24, 25։ Գլ. գ. 18։ ա Կոր. ժգ. 12։ Եբր. ժա. 1։
թ Փիլ. ա. 23։
ժ Մատ. լէ. 31, 32։ Հռով. ժգ. 10։
ի Հռով. ը. 6։ Գաղ. գ. 8։ Եփես. գ. 8։ Կող. գ. 24, 25։ Յայտ. լբ. 12։
լ Յոբ լա. 23։ Եբր. ժ. 31։ Յա գ. 23։
խ Գլ. գ. 2։
ծ Գլ. գ. 1։
կ Գլ. ա. 14։

որպէս զի քան մը ունենանք պարծենալու ա-
նոնց՝ որ աչքի երեւցածով կը պարծենան, ու-
13 *ոչ թէ սրտով։ Վասն զի եթէ խելքնուած ենք՝*
աստուծոյ համար է, և եթէ զգաստ ենք՝
14 *ձեզի համար է. Վասն զի Քրիստոսի սէրը*
մեզ կը տոկայէ. քանզի մեր դատումը այս է որ
եթէ մէկը ամենուն համար մեռաւ, ուրեմն
15 *ամէնն ալ մեռան. Եւ ամենուն համար մեռաւ,*
Որպէս զի կենդանի եղողները ա՛լ իրենց անձե-
րուն կենդանի չըլլան, հապա անոր՝ որ իրենց
16 *համար մեռաւ ու յարութիւն առաւ։ Ընդա-*
մէնը մենք մա՛րմնով չենք դիտեր.
*ու թէեւ Քրիստոսը մարմնով ճանչցանք, *բայց*
17 *հիմա ա՛լ այնպէս չենք ճանչնար։ Ուրեմն եթէ*
մէկը Քրիստոսի մէջ է, նո՛ր ստեղծուած
մըն է. Հիները անցան, և ահա ամէն բան նոր
18 *եղաւ։ Սակայն ամէն բան Աստուծմէ է, Որ*
մեզ իրեն հետ հաշտեցուց Յիսուս Քրիստոսի
ձեռքով, ու տուաւ մեզի հաշտութեան պաշ-
19 *տօնը. "Այսինքն Աստուած էր, որ Քրիստոսով*
աշխարհս իրեն հետ հաշտեցուց, և անոնց յան-
ցանքները իրենց չսեպեց, ու հաշտութեան խօս-
20 *քը մեր մէջ դրաւ։ Ուրեմն Քրիստոսի կողմանէ*
դեսպանութիւն կ'ընենք, "իբրև թէ Աստուած
կը բարեխօսէր մեզմով. կ'աղաչենք Քրիստոսի
կողմանէ, հաշտուեցէք Աստուծոյ հետ։
21 *Վասն զի Անոյշ զանիկա որ մեղք չէր գիտեր,*
*մեզի համար *մեղաւոր սեպեց՝, "որպէս զի մենք*
անոր միջոցով Աստուծոյ արդարները ըլլանք։

Գլ. Զ

1 *Աստ֊ածաբանը կը ծանուցանէ որ իր անձը ընծայած է*
իբրև Քրիստոսի հաւատարիմ պաշտօնեայ, Թէ՛ իր յոր-
դորանքներովը, 3 Թէ՛ իր անարատ վարքովը, 4 և Թէ՛
առաքելական համբերութեամբ տանելով ամէն
տեսակ վիշտերու ու նեղութիւններու, 14 կը յորդորէ
զանոնք որ հետ կենան հաւատացեալներէն և պղծութիւններէն՝ մտածելով որ իրենց անձերը
կենդանի Աստուծոյ տաճարները են։

Ուստի մենք ալ "գործակից ըլլալով՝ Բ՛աղաչենք որ Աստուծոյ շնորհքը *պարապ տեղ*
2 *ընդունած ըլլաք։ "Վասն զի՝ Ընդունելի ժա-*
մանակի մը մէջ լսեցի քեզի, կ'ըսէ, և փրկու-
թեան օրը օգնութիւն ըրի քեզի. ահա հիմա է
ընդունելի ժամանակը, ահա հիմա է փրկու-

3 *թեան օրը։ Բ՛ոնաւ բանով մը գայթակղութիւն*
չենք տար, որպէս զի չըսաստուերի.
4 *Բայց ամէն բանի մէջ մեր անձը կ'ընծայենք*
"Աստուծոյ պատասուորներու պէս՝ շատ համբե-
րութիւնով վիշտերու մէջ, տառապանքներու,
5 *նեղութիւններու, Բ՛ծեծերու, բանտերու, խռո-*
վութիւններու, աշխատութիւններու, հսկումն-
6 *ներու, ծոմերու մէջ, Մաքրութիւնով, գիտու-*
թիւնով, երկայնմտութիւնով, քաղցրութիւ-
7 *նով, Սուրբ Հոգիով, անկեղծ սիրով, "ճշմար-*
տութեան խօսքով, "Աստուծոյ զօրութիւնով,
Ժարդարութեան զէնքերով՝ որ աջ կողմէն ու
8 *ձախ կողմէն է. Փառքով ու անարգութիւնով,*
պարսաւանքով և գովութիւնով. մոլորեցնող-
9 *ներու պէս՝ ու ճշմարիտներ. Անծանօթներու*
պէս՝ և ծանօթներ. Մեռնողներու պէս՝ և ահա
կենդանի ենք. Բ՛պատժուածներու պէս՝ ու չըս-
10 *պաննուածներ. Տրտմածներու պէս՝ ու միշտ*
ուրախ ենք. աղքատներու պէս՝ ու շատերը կը
հարստացնենք. բան մը չունեցողներու պէս՝ և
11 *ամէն բան ստացած ենք։ Մեր բերանը ձեզի բաց-*
ուած է, ով Կորնթացիք, Բ՛ս մեր սիրտը լայն-
12 *ցած։ Դուք մեր կողմէն չէք նեղուիր, Հապա*
13 *"ձեր *ներքին զգութիւնն կը նեղուիք։ Ուստի*
անոր հատուցումը ընելս համար (Իբրև որդիներուս կը խօսիմ՝ Բ՛ս) դուք ալ դեղ բ՛ս լայնցէք։
14 Անհաւատներուն հետ օտարախառն լծա-
կից մի ըլլաք. "Քանզի ի՞նչ մասնակցութիւն
ունի արդարութիւնը անօրէնութեան հետ, և
ի՞նչ հաղորդութիւն ունի լոյսը խաւարին հետ,
15 *Եւ ի՞նչ միաբանութիւն ունի Քրիստոս Բ՛լիարէի*
հետ, կամ ի՞նչ բաժին ունի հաւատացեալը
16 *անհաւատին հետ, Եւ ի՞նչ յարմարութիւն*
ունի Աստուծոյ տաճարը կուռքերու հետ.
"Վասն զի դուք կենդանի Աստուծոյ տաճարն
էք. ինչպէս Աստուած բաւ, Թէ "Անոնց մէջ
պիտի բնակիմ, ու անոնց մէջ պիտի քալեմ, և
անոնց Աստուած պիտի ըլլամ, ու անոնք ինծի
17 *ժողովուրդ պիտի ըլլան։ "Ասոր համար ելէք*
անոնց միջէն ու զատուեցէք, կ'ըսէ Տէրը, և
18 *պիղծ բանի մի դպչիք. Ու ես ձեզ պիտի ըն-*
դունիմ, "Եւ ես ձեզի Հայր պիտի ըլլամ, ու
դուք ինծի տղաքներ ու աղջիկներ պիտի ըլլաք,
կ'ըսէ Ամենակալ Տէրը։

ե Գլ. ժա. 1, 16, 17։ ժբ. 6, 11։
զ Հռոմ. ե. 15։
է Հռոմ. զ. 11, 12։ ժզ. 7, 8։ ա Կոր. գ. 19։ Գաղ. բ. 20։ ա Թես. ե. 10։ ա Պետ. գ. 2։
ը Մատ. ժբ. 50։ Յովհ. ժե. 14։ Գաղ. ե. 6։ Փիլ. գ. 7, 8։ Կող. գ. 11։
թ Յովհ. զ. 64։
ժ Հռոմ. ը. 9։ ժգ. 7։ Գաղ. գ. 15։
ի Գաղ. ե. 6։ գ. 15։
լ Ես. խգ. 18, 19։ կե. 17։ Եփես. բ. 15։ Յայտ. խա. 5։
խ Հռոմ. ե. 10։ Եփես. բ. 16։ Կող. ա. 20։ ա Յովհ. բ. 2։ գ. 10։
ծ Հռոմ. գ. 24, 25։
կ Յով. լգ. 23։ Մատ. բ. 7։ Գլ. գ. 6։ Եփես. գ. 20։
հ Գլ. գ. 1։
ձ Ես. Ծգ. 6, 9, 12։ Գաղ. գ. 13։ ա Պետ. բ. 22, 24։ ա Յովհ. գ. 5։
ղ Յուդ. Մեղք լրաւ
ճ Հռոմ. ա. 17։ ե. 19։ ժ. 3։

ն ա Կոր. գ. 9։
շ Գլ. ե. 20։
ո Եբր. ժբ. 15։
չ Եսա. խթ. 8։
պ Հռոմ. ժգ. 13։ ա Կոր. թ. 12։ ժ. 32։
ջ ա Կոր. գ. 1։
ռ Գլ. ժա. 23, ևն։
ս Գլ. դ. 2։ է. 14։
վ ա Կոր. բ. 4։
տ Գլ. ժ. 4։ Եփես. գ. 11, 13։ բ Տիմ. գ. 7։
ր Գլ. գ. 2։ ե. 11։ ժա. 6։
ց ա Կոր. դ. 9։ Գլ. ա. 9։ դ. 10, 11։
ւ Յայտ. ՃԺբ. 18։
փ Գլ. է. 3։
ք Գլ. ժբ. 15։
օ Կամ, ձեր նեղութիւնը
ֆ ա Կոր. գ. 14։
և բ Օր. է. 2, 3։ ա Կոր. ե. 9։ է. 39։
ու ա Թագ. ե. 2, 3։ գ Թագ. ժբ. 21։ ա Կոր. ժ. 20, 21։ Եփես. ե. 7, 11։
ֆ ա Կոր. գ. 16։ գ. 19։ Եփես. բ. 21, 22։ Եբր. գ. 6։
ֆ Գլ. խթ. 45։ Դհ. խդ. 12։ Երեմ. լա. 33։ լբ. 38։ Եզեկ. ժա. 20։ լգ. 28։ լէ. 26, ևն։ Զաք. բ. 8։ ժգ. 9։
յ Ես. Ծբ 11։ Գլ է. 1։ Յայտ. ժբ. 4։
ն Երեմ. լա. 1, 9։ Յայտ. խա. 7։

ԳԼ. Է

1 Իր խօսքը շարունակելով՝ կը յորդորէ զանոնք սուրբ վարք ունենալու, 2 և իրեն ցուցնելու այն նոյն սէրը որ ինք անոնց վրայ ունէր. 3 կը ծանուցանէ թէ իր նեղութիւններուն մէջ մխիթարութիւն ունեցաւ՝ երբ Տիտոս իրեն պատմեց անոնց անկեղծ ապաշխարութիւնը որ իր առաջին նամակը պատճառեր էր. 13 և թէ անոնց Տիտոսի ցուցուցած սէրը ու հնազանդութիւնը արդարացուցին իր պարծանքը անոնց վրայ։

Ուստի, սիրելիներ, որովհետև մենք այս խոստումնե՛րը ունինք, մեր անձերը մարմինի ու հոգիի ամէն կերպով պղծութենէ մաքրենք, և սրբութիւնը կատարելագործենք Աստուծոյ վախովը։

2 *Ընդունեցէ՛ք մե՛զ. մարդո՛ւ վնաս չտուինք, 3 ոչ մէկը եղծեցինք, բա՛ ոչ մէկը զրկեցինք։ Ոչ թէ դատապարտելու համար ա՛յս կը գրեմ. զորովհետև ես առաջուընէ ըսեր եմ որ դուք մեր սիրտերուն մէջ էք՝ մեռնելու և ապրելու յանէ հետ։ 4 Շատ է իմ համարձակութիւնս ձեր վրայ. էշատ է իմ պարծանքս ձեզի համար. ո՛ղեցուն եմ մխիթարութիւնով, առեղծած եմ ուրախութիւնով մեր ամէն նեղութիւններուն մէջ։ 5 Եվ ասի՛ զի երբ մենք Մակեդոնիա հասանք, ընաւ մեր մարմինը հանգստութիւն չունեցաւ, ընդհա՛պա ամէն կողմանէ նեղութիւն կը քաշէինք. ընդուբա՛ն պատերազմներ 6 կային, ա՛ն ներսէ՛ն՝ վախեր։ ընդայց Աստուա՛ծ, որ խոնարհները կը մխիթարէ, էմեզ մխիթարեց 7 Տիտոսի գալովը։ Եա՛ ոչ թէ միայն անոր գալովը, հապա այն մխիթարութիւնովն ալ՝ որով ինք մխիթարուեր էր ձեզմով, երբ մեզի պատմեց ձեր բաղձանքը, ձեր ողբը, ձեր ինծի համար ա՛նհուն նախանձաւորութիւնը, այնպէս որ ալ աւելի ուրախ եղայ։ 8 Վասն զի եթէ ձեզ տրտմեցուցի այն թուղթով, չեմ դղջար, (եթէև դղջացեր էի,) քանզի կը տեսնեմ որ այն թուղթը ձեզ տրտմեցու՛ց, թէև քիչ մը տաեւն։ 9 Արդ ուրախ եմ, ոչ թէ՝ որ տրտմեցաք, հապա որ ապաշխարութեան համար տրտմեցաք. որովհետև դուք Աստուծոյ ա՛նպէս պէս տրտմեցաք, այնպէս որ բանով մըն ալ մեզմէ վնաս չքաշէք։ 10 Եվ ասի՛ զի Աստուծոյ ա՛նպէս եղած տրտմութիւնը փրկութեան համար ապաշխարութիւն կը գործէ, որ դղջանալու բան չէ. ընդայց 11 աշխարհի տրտմութիւնը մահ կը գործէ։ Քանզի ահա այս բանը որ դուք Աստուծոյ ա՛նպէս պէս տրտմեցաք, ձեր մէջ ո՛րչափ ջանք գործեց, ո՛րչափ չքմեղութիւն, ո՛րչափ արտմտութիւն, ո՛րչափ վախ, ո՛րչափ բաղձանք, ո՛րչափ նախանձաւորութիւն, ո՛րչափ վրէժխնդրութիւն. ամէն կերպով ինքզինքնիդ ցուցուցիք թէ այդ բանին մէջ մաքուր էք։ 12 Ուրեմն այն ըր ես ձեզի գրեցի, ոչ թէ զրկանքը ընողին համար էր, և ոչ թէ զրկանքը կրողին համար, հապա որպէս զի ձեր վրայ մեր ունեցած հոգը յայտնի ըլլայ ձեզի Աստուծոյ առջև։ 13 Ուստի այն ձեր միխիթարութեանը համար մենք միխիթարուեցանք. շատ աւելի ալ ուրախացանք Տիտոսի ուրախութեանը համար, հվասն զի անոր հոգին ձեր ամէնէն հանգստութիւն գտեր էր։ 14 Վասն զի ինչ որ ես անոր առջև ձեզի համար պարծենցայ՝ ամօթով չելայ. հապա ինչպէս ամէն բան ճշմարտութիւնով խօսեցանք ձեզի, նոյնպէս Տիտոսի առջև պարծենալնիս ալ ճշմարիտ եղաւ։ 15 Նաև անոր սէրը աւելի է ձեր վրայ, երբ կը յիշէ ձեր ամէնուն ՚ինազանդութիւնը, թէ ի՛նչպէս ձեր վախով ու դողով զանիկա ընդուներ էք։ 16 Ուսոի ուրախ եմ ՚որ ամէն բանի մէջ ձեր վրայ վստահութիւն ունիմ։

ԳԼ. Ը

1 Աստուածային օրինակ բերելով Մակեդոնացիները՝ կը յորդորէ կորնթացիները որ առատաձեռնութեամբ օգնութիւն ընեն երուսաղէմի աղքատ սուրբերուն. 7 կը յիշեցնէ իրենց առաջուան ջանքը, 9 Քրիստոսի օրինակը, 14 և այն հոգևոր օգուտը զոր ունենալու էին այն օգնութիւնը ընելով. 16 գովութեամբ կը խօսի Տիտոսի և ուրիշ եղբայրներուն յաժարասիրութեանը վրայով որոնք իր խնդրանքով և իր յորդորանքով անոնց գացեր էին բուն այս գործին համար։

Արդ, եղբայրնե՛ր, ձեզի կը ծանուցանենք Աստուծոյ շնորհքը, որ Մակեդոնացւոց եկեղեցիներուն տրուած է. 2 Որ նեղութեան մեծ փորձին մէջ իրենց ուրախութեանը առատութիւնը եբնաց՝ և իրենց ծանր աղքատութիւնը աւելի մեծ առատաձեռնութիւն եղաւ։ 3 Վասն զի ես կը վկայեմ որ իրենց կարողութեան չափովը՝ ու կարողութենէն ալ աւելի յաժարասիրաբար եղան, 4 շատ աղաչանքով կ'աղաչէին որ սուրբերը ես սուրբերուն համար եղած պաշտօնին մասնակցութիւնը ընդունինք։ 5 Եվ ոչ թէ որչափ մենք կը յուսայինք, հապա անձերնին ալ տուին առաջ Տէրոջը ու ե՛ս ալ Աստուծոյ կամքովը. 6 Որ Տիտոսի աղաչեցինք թէ ինչպէս անիկա առաջուընէ սկսեց, նոյնպէս 7 ալ ձեր մէջ կատարէ այդ շնորհքն ալ։ Բայց ինչպէս ամէն բանով առատացած էք դուք, (հաւատքով ու խօսքով ու գիտութիւնով և ամէն ջանքով ու ձեզմէ մեր վրայ եղած սիրովը,) Խնայեցէ՛ք որ այդ շնորհքով ալ առատանաք։ 8 Նաք. Ոչ թէ հրամայելով մը կը գրուցեմ,

---

ա Գլ. գ. 18։ ա Յովհ. գ. 3։ • կամ, Համբերեցէ՛ք մեզի։ բ Գործ. ի. 33։ Գլ. ժբ. 17։ գ Գլ. գ. 11, 12։ դ Գլ. գ. 12։ ե ա Կոր. ա. 4։ Գլ. ա. 14։ զ Գլ. ա. 4։ Փիլ. բ. 17։ Կող. ա. 24։ է Գլ. բ. 13։ ը Գլ. գ. 8։ թ բ Օր. լբ. 25։ ժ Գլ. ա. 4։ ի Տես Գլ. բ. 13։ լ Գլ. բ. 4։ խ բ Թագ. ժբ. 13։ Մաս. խգ. 75։ ծ Աստ. ժէ. 22։ կ Գլ. բ. 4։ հ Հռով. ժե. 32։ յ Գլ. բ. 9։ Փիլ. բ. 12։ ղ բ Թես. դ. 4։ Փիլիմ. 8, 21։ — Մատ. ժբ. 44։ մ Գործ. ժա. 29։ խգ. 17։ Հռով. ժե. 25, 26։ ն ա Կոր. ժգ. 1, 3, 4։ Գլ. թ. 1։ շ Հմր. 17։ Գլ. ժբ. 18։ պ ա Կոր. ա. 5։ ժբ. 8։ ջ Գլ. թ. 8։ ռ ա Կոր. ե. 6։

Հապա ուրիշներուն ջանքին պատճառաւ, և
որպէս դի փորձեմ ձեր սիրոյն հարազատու-
9 *թիւնը, Քանդի դուք գիտէք մեր Տէր Յիսուս*
Քրիստոսի շնորհքը, Եթէ ինք ձեզի համար աղ-
քատ եղաւ՝ ան որ հարուստ էր, որպէս դի դուք
10 *անոր աղքատանալովը հարստանաք։ Եւ այս*
բանին մէջ խրատ մը կու տամ. Վասն դի ա-
սիկա ձեր օգտին համար է, դուք որ ոչ թէ
միայն ընելը, Հապա կամենալն ալ առաջուընէ
11 *սկսեցիք անցած տարուընէ հետէ. Ուստի հիմա*
ընելն ալ կատարեցէք, որպէս դի ինչպէս կամքի
յօժարութիւն կայ, նոյնպէս ալ ընելը ունե-
12 *ցածներնուդ չափովը ըլլայ։ Վասն դի եթէ ա-*
ռաջ յօժարութիւնը ըլլայ՝ Որը ունեցածին
չափովը ընդունելի է, ու ոչ թէ չունեցածին
13 *չափովը։ Վասն դի ոչ թէ ես ուրիշներուն հան-*
14 *գըստութիւն Եւ ձեզի նեղութիւն. Հա-*
պա հաւասարութիւնով՝ հիմակուան ատենը
ձեր աւելին անոնց պակասութիւնը լեցնէ, որ-
պէս դի անոնց աւելին ալ օր մը ձեզի ըլլայ
ձեր պակասութեանը, որպէս դի հաւասարու-
15 *թիւն ըլլայ. Ինչպէս գրուած է, Թէ Ան որ*
շատ ժողվեց՝ չաւելցուց, ու ան որ քիչ չպակ-
16 *սեցուց։ Բայց գոհութիւն Աստուծոյ, որ նոյն*
17 *հոգը ձեր վրայ Տիտոսի սիրտը ձգեց. Վասն դի*
Ընդ աղաչանքը ընդունեց, և իր յօժարամտու-
թիւնը շատ ըլլալով՝ իր կամքովը ելաւ ձեզի
18 *գալու։ Ու անոր հետ ղրկեցինք Ձայն եղբայրը,*
որուն գովութիւնը աւետարանին մէջ է՝ բոլոր
19 *եկեղեցիներուն մէջ։ Եւ ոչ միայն այսքան,*
Հապա նաև եկեղեցիներէն ընտրուեցաւ մեզի
ճամբորդութեան ընկեր ըլլալու այս տուրքե-
րուն մէջ, հոր մենք կը ծառայենք Տէրոջը փառ-
20 *քին համար, ու *ձեր յօժարութիւնովը։ Բայց*
այս մասին զգուշութիւն կ'ընէինք, որ չըլլայ
թէ մէկը արատ մը գնէ մեր վրայ այս առա-
տութեանը մէջ, որու մենք կը ծառայենք։
21 *Վասն զի ոչ թէ միայն Տէրոջը առջև, Հապա*
մարդոց առջև ալ բարի բաներ ընելու հոգ կը
22 *տանինք։ Եւ անոնց հետ մեր եղբայրը ղրկեցինք,*
որ շատ բաներու մէջ փորձելով՝ շատ անգամ
յօժարամիտ գտեր ենք, ու հիմա աւ՛լ աւելի յօ-
ժարամիտ՝ այն մեծ վստահութիւնովը որ ձեր
23 *վրայ ունի։ Բայց եթէ Տիտոսի համար խօսի-*
ցաւ, Ընկերս իմ ընկերս է, և ձեր մէջ իմ
գործակիցս. Իսկ եթէ մեր եղբայրներուն հա-
մար՝ անոնք եկեղեցիներուն ղրկածներն են, ա-
24 *Քրիստոսի փառքը։ Ուստի ձեր սիրոյն †և մեր*
ձեր վրայով պարծենալուն ապացոյցը առոնց
վրայ ցուցուցէք եկեղեցիներուն առջև։

Գլ. Թ

1 Աստուածային կը ծանուցանէ պատճառը թէ ինչո՛ւ հա-
մար, (թէև ինք գիտէր անոնց յօժարամտութիւնը,)
առաջ ղրկեց Տիտոսը և միւս եղբայրները. 6 կը յոր-
դորէ որ առատ ողորմութիւն անեն, իբր թէ այն առած-
նին տեսակ մը անշէմ ցանել էր՝ 10 որ առատօրէն պատ-
պիտի տար իրենց, 13 և պատճառ պիտի ըլլար որ մեծ
շնորհակալութիւն մատուցուի Աստուծոյ։

1 Քանզի աւելորդ է ձեզի գրել՝ Ըստ
2 *վրայով ինծի աւելորդ է ձեզի գրել։ Վասն*
դի գիտեմ ես ձեր յօժարամտութիւնը, Որուն
վրայով կը պարծենամ ձեզի համար Մակեդո-
նացւոց մէջ, Թէ Աքայեցիք անցած տարուը-
նէ հետէ պատրաստ են. ու ձեր բոլէ նախանձը
3 *շատերը գրգռեց։ Եւ ահա Եղբայրները ղրկեցի,*
որպէս դի մեր ձեզի համար պարծենալը այդ
մասին մէջ պարապ չելլէ, հապա պատրաստ
4 *գտնուիք, ինչպէս ըսեր եմ. Որ չըլլայ թէ երբ*
Մակեդոնացիք ինծի հետ գան ու ձեզ անպատ-
րաստ գտնեն, ալ մենք (որ չըսենք թէ դուք,)
*ամօթով մնանք այս *պարծանքին վստահու-*
5 *թեանը մէջ։ Ուստի հարկաւոր սեպեցի եղբայր-*
ներուն աղաչել, որ առաջուընէ ձեզի գան, ու
առաջուընէ կարգի դնեն այն ձեր առաջուընէ
ծանուցուած ընծան, որպէս դի պատրաստ ըլ-
լայ, այնպէս որ ընծայի պէս ըլլայ, ու ոչ թէ
6 *ագահութեան պէս։ Բայց ասիկա կ'ըսեմ՝ Որ-*
պէս որ թէ ան որ խնայելով կը սերմանէ՝ խնայե-
լով պիտի հնձէ, ու ան որ առատութիւնով
7 *կը սերմանէ՝ առատութիւնով պիտի հնձէ։ Ա-*
մէն մէկը ինչպէս իր սրտովը կը յօժարի՝ Ըստ
այնպէս ալ, Ոչ թէ տրտմութեամբ կամ
ստիպմամբ. Վասն դի Աստուած յօժարակամ
8 *տուողը կը սիրէ։ Բայց կարող է Աստուած*
բոլոր շնորհքները ձեզի առատօրէն տալ, որպէս
դի ամէն բանի մէջ ամէն ատեն բոլոր ձեզի պէտք
եղածը ունենալով՝ ամէն բարի գործերով առա-
9 *տանաք. Ինչպէս գրուած է, Տարածեց ա՛ղ-*
քատներուն տուաւ. անոր արդարութիւնը յա-
10 *ւիտեան կը մնայ։ Եւ անիկա Որ սերմ ցանո-*
ղին սերմ կը պարգեւէ, †և կերակուրի համար
հաց, ձեր սերմանիքը պարգեւէ և աւելցնէ՝, Ու
11 *ձեր արդարութեան պտուղները ‡շատցնէ. Որ-*
պէս դի ամէն բանի մէջ հարստանաք ամէն կերպ
առատութիւնով, Որ մեր ձեռքով կը պատ-

Ե Մատ. ը. 20։ Ղուկ. ԺԸ. 58։ Փիլ. բ. 6, 7։
Զ ա Կոր. է. 25։
Է Առակ. ԺԲ. 17։ Մատ. ժ. 42։ ա Տիմ. ե. 18, 19։ Եբր. ժգ. 16։
Ը Գլ. ԲՓ. 2։
Թ Մատ. ԺԲ. 43, 44։ Ղուկ. իա. 3։
Ժ Ել. ԺԶ. 18։
ԺԱ Հմր. 6։
ԺԲ Գլ. ԺԲ. 18։
ԺԳ ա Կոր. ԺԶ. 3, 4։ Հմր. 4, 6, 7։ Գլ. ԲՓ. 8։
ԺԴ Գլ. Դ. 15։
ԺԵ Ոմանք, մեր
ԺԶ Հռով. ԺԲ. 17։ Փիլ. Դ. 8։ ա Պետ. բ. 12։
ԺԷ Փիլ. բ. 25։
ԺԸ Գլ. է. 14։ ԲՓ. 2։ —
ԺԹ Գործ. ժ. 29։ Հռով. ԺԵ. 26։ ա Կոր. ԺԶ. 1։ Գլ. ը. 4։ Գաղ. բ. 10։
Ի Գլ. ը. 19։
ԻԱ Գլ. ը. 24։
ԻԲ Գլ. ը. 10։
ԻԳ Գլ. ը. 6, 17, 18, 22։
ԻԴ Ոմանք ըստ ինքն
ԻԵ Առակ. ժա. 24։ ԺԲ. 17։ իբ. 9։ Գաղ. Վ. 8, 9։
ԻԶ բ Օր. ԺԵ. 7։
ԻԷ Նկ. իե. 2։ լե. 5։ Առակ. ժա. 25։ Հռով. ԺԲ. 8։ Գլ. ը. 12։
ԻԸ Առակ. ժա. 24, 25։ իբ. 27։ Փիլ. Դ. 19։
ԻԹ Սաղ. ՃԺբ. 9։
Լ Ես. ՅԵ. 10։
ԼԱ Ոմանք, կերակուրի համար հաց ալ պիտի պարգեւէ, և ձեր սերմանիքը պիտի աւելցնէ
ԼԲ Ովս. Ժ. 12։
ԼԳ Ոմանք, պիտի շատցնէ
ԼԴ Գլ. ա. 11։ Դ. 15։

12 Ճառէ գոհութիւն ՚ի Աստուծոյ՝ վասն ի
այս պաշտօնին մատակարարութիւնը ոչ թէ
միայն Հաւատքեդուն պակասութիւնը լեցնելու հա-
մար է, հապա նաև աւելի շատցնելու Աստու-
13 ծոյ գոհութիւն տալը. Երբ նայ Յէ պաշտօնին
փորձովը փառաւորին զԱստուած՝ Քրիստոսի ա-
ւետարանը խոստովանելնուդ հնազանդութեանը
համար, հև այն առատաձեռնութեանը համար՝
որով հաղորդակցութիւն կ'ընէք անոնց ու ա-
14 մէնուն. Եւ իրենց աղօթքը ձեզի համար ՚ի քո-
ցանէն, Յիսկսաք ունենալով ձեր վրայ՝ Աստու-
ծոյ գերազանց ընորհքին համար որ ձեր մէջ է։
15 Ալ գոհութիւն Աստուծոյ՝ Ըանոր անպատում
պարգեւին համար։

ԳԼ. Ժ

1 Աստքեալը իր անձը և մարմինին երեւոյթը արհամար-
հող սուտ առաքեալներուն դէմ յառաջ կը բերէ իր հո-
գեւոր իշխանութիւնը, 7 հաստատելով որ իր գալու ա-
ռաքելը այնչափ զօրաւոր պիտի ըլլայ իր խօսքովը, որչափ
իր նամակովին է իր հեռաւորութեան ատենը. 12 կը
յանդիմանէ զանոնք՝ չափէ դուրս առաջ անցնելնուն և
ուրիշին աշխատանքովը պարծենալնուն համար։

Բայց ես Պօղոս ձեզի կ'աղաչեմ Քրիստո-
սի հեզութիւնովը ու քաղցրութիւնովը, Էոր
երես առ երես ներկայ ատեն խոնարհ եմ ձեր
մէջ, բայց հեռուէն կը համարձակիմ ձեզի.
2 Կ'աղաչեմ էոր չըլլայ թէ մօտէն ալ համար-
ձակիմ այն վստահութիւնովը՝ որով միտք ու-
նիմ յանդգնիլ մէկ քանիներուն վրայ, որոնք
մեր վրայով այնպէս կը կարծեն թէ մարմնաւո-
3 րապէս կը քալենք։ Քանզի թէպէտ մարմինի մէջ
կը քալենք, բայց ոչ թէ մարմնաւորապէս պին-
4 ւորութիւն կ'ընենք. Էվասն զի մեր պինուո-
րութեան Էզինքերը մարմնաւոր չեն, Ըհապա
Աստուծմէ զօրութիւն առած՝ Էամրոցներ քա-
5 կելու մենք խորհուրդներ կը քակենք, Եւ ըԱ-
ստուծոյ գիտութեանը դէմ բոլոր հպարտացած
բարձր բաները, ու բոլոր միտքերը Քրիստոսի
6 հնազանդութեանը գերի կ'ընենք. Ըեւ պատ-
րաստութիւն ունինք վրէժ առնելու ամէն ան-
հնազանդութենէ, Էերբ ձեր հնազանդութիւնը
7 կատարեալ ըլլայ։ Էդուբսի երեսոյթին կը նա-
յիք. Նեթէ մէկը վստահ ըլլայ իր անձին վրայ՝
թէ ինք Քրիստոսին է, զայս նորէն ինքիրմէ
խորհի՝ որ ինչպէս ինք Քրիստոսին է, Էնոյնպէս
8 ալ մենք*։ Քանզի եթէ աւելի ալ պարծենալու

ըլլամ այս Տէրը իշխանութեանը վրայով՝ զոր
Տէրը մեզի տուաւ՝ ձեզ շինելու և ոչ թէ քա-
9 կելու համար, նախատ չամչնամ. Որպէս թէ այն-
պէս չեսպուիմ՝ որպէս թէ ես թուղթերովս
10 ձեզի վախ մը կը ձգեմ. Քանզի՝ Անոր թուղ-
թերը, կ'ըսէ Քէնը, ծանր ու զօրաւոր են, հրայց
անոր մարմնին երեւոյթը տկար է, Նու խօսքը՝
11 անարդ. Այնպիսի մարդը զայս թող խորհի, որ
մենք հեռուէն ինչպէս ենք խօսքով մեր թուղ-
թերովը, մօտէն ալ այնպէս պիտի ըլլանք գոր-
12 ծով։ Ըվասն զի մենք չենք համարձակիր մեր
անձը կշիռքի դնել ու բաղդատել ոմանց հետ,
որ ինքզինքնին կը գովեն. բայց անոնք իրենցմով
իրենց անձերը չափելով, և զիրենք իրենց հետ
13 բաղդատելով՝ չեն հասկնար։ Քայց մենք չափէ
դուրս բաներով պիտի չպարծենանք, հապա այն
կանոնին չափովը՝ զոր Աստուած մեզի բաժին
14 տուաւ մինչև ձեզի հասնելու. Ոչ թէ որպէս
թէ մենք ձեզի հասած չենք, ու ինքզինքնիս
չափէն աւելի կ'երկնցնենք. Ըվասն զի Քրիստոսի
15 աւետարանովը մինչև ձեզի հասանք։ Եւ ոչ թէ
չափէ դուրս բաներով՝ Ուրիշներուն աշխատան-
քովը կը պարծենանք, հապա յոյս ունինք որ
ձեր հաւատքը աւելնալուն՝ մեր կանոնին չա-
16 փովը ձեզմով աւելի ընդարձակինք, Ձեզմէ ան-
դին կողմերը աւետարանը քարոզելու, և ոչ թէ
պատրաստ բաներու վրայ պարծենալու ուրիշի
17 մը կանոնով։ Քայց ան որ կը պարծենայ՝ Թող
18 Տէրոջմով պարծենայ։ Ըվասն զի ոչ թէ ան որ
իր անձը կը գովէ՝ անիկա է ընտրուածը, Հապա
ան զոր Տէրը կը գովէ։

ԳԼ. ԺԱ

1 Նախանձով լեցուած՝ կորնթացւոց վրայ, որոնք կ'երև-
նայ թէ սուտ առաքեալները աւելի պատուաւոր կը հա-
մարէին, կը սկսի իր անձին վրայ պարծենալ, 5 թէ
ինք հաւասար է երեւելի առաքեալներուն, 7 և թէ ինք
աւետարանը ձրի քարոզեց անոնց՝ բնաւ մէկուն նեղու-
թիւն չտալով իր ապրուստին համար. 13 կը ցուցնէ թէ
ինք օրէնքին կոզմանէ սորոյ չէ այն խարէբայ գործա-
ւորներէն, 23 և Քրիստոսի ծառայութեանը, ու իր պաշ-
տօնին համար իր կրած նեղութիւններուն մէջ՝ շատ գե-
րազանց է անոնցմէ։

Երանի՛ թէ քիչ մը ներէիք Ըիմ անմտու-
2 թեանս. և իրաւցընէ համբերեցէք ինծի։ Էվասն
զի ձեր վրայ նախանձաւոր եմ Աստուծոյ նա-
խանձովը. Էվասն զի ես ձեզ Էրկան մը նշանեցի՝
Ըմաքուր կոյսի մը պէս Քրիստոսի դիմաց հա-

ա ԳԼ ը. 14։
բ Մատ. ե. 16։
գ Եբր. ժգ. 16։
դ ԳԼ ը. 1։
ե Ցակ. ա. 17։

—

զ Հռով. ժբ. 1։
է Հմր 10։ ԳԼ. ժբ. 5, 7, 9։
ը ա կոր. գ. 21։ ԳԼ ժգ. 2, 10։
թ ա Տիմ. ա. 18։ բ Տիմ. բ. 3։ Եփես. գ. 13։ ա Թես. ե. 8։
ժ Գոր. է. 22։ ա կոր. բ. 5։ ԳԼ. գ. 7։ ժգ. 3, 4։
ի Եբեմ. ա. 10։
լ ա կոր. ա. 19։ գ. 19։
խ ԳԼ. ժգ. 2, 10։
ծ ԳԼ. բ. 9։ է 15։
կ Ցովհ. է. 24։ ԳԼ. ե. 12։ ժա. 18։
հ ա կոր. ժգ. 37։ ա Ցովհ. գ. 6։
ձ ա կոր. գ. 23։ ը. 1։ ԳԼ ժա. 23։
• Ոմանք Ցունիանոս, Քրիստոսին ենք
ղ ԳԼ ժգ. 10։
ճ ԳԼ. է 14։ ժբ. 6։
ղ ա կոր. բ. 3, 4։ Հմր. 1։ ԳԼ. ժբ. 5, 7, 9։ Գաղ. գ. 13։
յ ա կոր. ա. 17։ բ. 1, 4։ ԳԼ. ժա. 6։
ն ԳԼ. գ. 1։ ե. 12։
շ Հմր. 15։
ո ա կոր. գ. 5, 10։ գ. 15։ ը. 1։
չ Հռով. ժե. 20։
պ Ես. կե. 16։ Երեմ. ը. 24։ ա կոր. ա. 31։
ջ Ատակ. լէ. 2։
ռ Հռով. բ. 29։ ա կոր. գ. 5։

—

ս Հմր. 16։ ԳԼ. ե. 13։
վ Գաղ. գ. 17, 18։
տ Ովս. բ. 19, 20։ ա կոր. է. 15։
ր Ղեւ. խա. 13։
ց Կող. ա. 28։

3 նեղու։ Միայն թէ կը վախնամ՝ Նչըլլայ թէ ինչ-
պէս օձը Եւան խաբեց իր խորամանկութիւնովը,
ենոյնպէս ալ ձեր միտքերը ապականին Քրիստոսի
4 վրայ եղած միամտութենէն։ Վասն զի եթէ
մէկը գալու ըլլայ և ուրիշ Յիսուս քարոզէ՝ զոր
մենք չքարոզեցինք, կամ ուրիշ Հոգի առնէք՝
զոր չառիք, կամ ուրիշ աւետարան՝ զոր չէք
ընդունած, այսպէսներուն աղէկ կը համբերէիք։
5 Բայց ես այսպէս կը սեպեմ՝ Որ ամենեն երե-
ւելի առաքեալներէն լսանով մէն ալ պակաս
6 չեմ։ Թէև թերեւս խօսքի կողմէ անկիրթ եմ,
բայց ոչ թէ գիտութեան կողմէ. նաև ամէն ա-
մէն լսանի մէջ բոլորովին անձերնիս ձեզի յայտ-
7 նի ըրինք։ Միթէ յանցա՞նք գործած եղայ՝ Որ
Աստուծոյ աւետարանը ձեզի ձրի քարոզելով
իմ անձս խոնարհեցուցի, որպէս զի դուք բարձ-
8 րանաք։ Ուրիշ եկեղեցիները կողոպտեցի, անոնց
թոշակ առնելով ձեզի ծառայելու համար։
9 Ու ձեր քով գոնուած ատենս երբ պակասութիւն
մը ունեցայ, ոչնչէն մէկո՛ւն ձանձրութիւն
չտուի. նվասն զի իմ պակասութիւնս լեցուցին
Մակեդոնիայէ եկող եղբայրները. հև ամէն կեր-
պով ձեզի ծանրութիւն տալէ իմ անձս պահե-
10 ցի ու պիտի պահեմ ալ։ Քրիստոսի ճշմարտու-
թիւնը իմ ներսիդիս է, Որ այս իմ պարծե-
նալս պիտի չխափանուի ինձմէ Աքայիոյի կող-
11 մերը։ Ինչո՞ւ. Որպէս թէ չե՞մ սիրեր ձեզ.
12 ջան Աստուած գիտէ։ Բայց ինչ որ կ'ընեմ՝
պիտի ընեմ ալ, Որպէս զի կտրեմ անոնց պատ-
ճառը՝ որոնք պատճառ կը փնտռեն, որպէս զի
ինչ բանով որ կը պարծենան, իրենք ալ մեզի
13 պէս գտնուին։ Վասն զի այնպիսիները սուտ
առաքեալներ, Նենգաւոյժ բանուորներ, ըլլալով,
Քրիստոսի առաքեալներուն կերպարանքը իրենց
14 վրայ կ'առնեն։ Եւ զարմանք մը չէ. վասն զի
ինք Սատանայ ալ Նշուսաւոր հրեշտակի կեր-
15 պարանք կ'առնէ. Ալ մեծ բան մը չէ, որ անոր
պաշտօնեաներն ալ Նարդարութեան պաշտօն-
եաներու նման կերպարանք կ'առնեն. Նորոնց
վերջը իրենց գործերուն համեմատ պիտի ըլլայ։
16 Նկրկնակ կ'ըսեմ, Չըլլայ որ մէկը զիս անմիտ
սեպէ, ապա թէ ոչ՝ գոնէ անմիտի մը պէս զիս
ընդունեցէք, որպէս զի ես ալ քիչ մը պարծե-
17 նամ։ Ինչ որ ես կը խօսիմ, Ոչ թէ Տէրոջը
խոհեմ պէս կը խօսիմ, հապա որպէս թէ ան-
մտութեամբ մը՝ այդ պարծենալուն վստա-
18 հութեամբը։ Նրովհետև շատերը մարմնի կող-
մանէ կը պարծենան, ես ալ պիտի պարծենամ։
19 Քանզի Նդուք խմաստուն ըլլալով, յօժարու-
20 թեամբ կը համբերէք անմիտներուն։ Վասն զի
կը համբերէք, Նեթէ մէկը ձեզ ծառայեցնէ,
եթէ մէկը ձեր ստացուածքը ուտէ, եթէ մէկը
ձեզմէ բան մը առնէ, եթէ մէկը ձեր վրայ հպար-
21 տանայ, եթէ մէկը ձեր երեսին զարնէ։ Քա-
մահրանքի ձևով կը խօսիմ, Նիբր թէ մենք որ-
կան էինք. Նրայց ինչ բանով որ մէկը պռ-
ծնեցաւ կը համարձակի, (անմտութեամբ կը խո-
22 սիմ,) ես ալ կը համարձակիմ։ Անոնք Եբրա-
յեցի՞ են, ես ալ. Իսրայելացի՞ են, Ես ալ.
23 Աբրահամի՞ սերունդ են, ես ալ. Քրիստոսի՞
պաշտօնեաներ են, (յիմարաբար կը խօսիմ,) ես
աւելի ես. Ճաշխատանքներով՝ աւելի, Ծեծերով՝
ալ աւելի, բանտարկութիւններով՝ աւելի, Մահ-
24 ուան վտանգներով՝ շատ անգամ. Հրեաներէն
հինգ անգամ Քառասունէն մէկ պակաս ձեծ
25 կերայ. Ներեք անգամ ձաղկով ծեծուեցայ.
Քմէկ անգամ քարկոծուեցայ. Ներեք անգամ
նաւաբեկութեան հանդիպեցայ. գիշեր մը ու
26 ցորեկ մը ծովուն անդունդը մնացի. Շատ ան-
գամ ճամբորդութիւններու մէջ, ըստուերեցայ-
գետերէն վտանգներ, աւազակներէն վտանգներ,
Քմէ ազգէս վտանգներ, Նհեթանոսներէն վտանգ-
ներ, քաղաքի մէջ վտանգներ, անապատի մէջ
վտանգներ, ծովու վրայ վտանգներ, սուտ եղ-
27 բայրներու մէջ վտանգներ կրեցի. Յոգնութեան ու աշ-
խատանքի մէջ, Նշատ անգամ քնահատու-
թեան մէջ, Համօթութեան ու ծարաւութեան
մէջ, շատ անգամ ծոմ կենալու մէջ, ցուրտի
28 ու մերկութեան մէջ էի. Զգէ արտաքին Նեղու-
Քիւններդ, ամէն օրուան դրազմունքը, Նրոլոր ե-
29 կեղեցիներուն հոգը, վրաս կը դիզուէր. Ո՞վ
կը տկարանայ, ու ես չեմ տկարանար. ո՞վ կը
30 գայթակղի, ու իմ սիրտս չայրիր։ Նեթէ պար-
ծենալ պէտք ըլլայ, Տկարութեանս բաներուն
31 վրայ պարծենամ։ Նաստուած և մեր Տէր Յի-
սուս Քրիստոսի Հայրը, Նոր յաւիտեան օրհնեալ
32 է, գիտէ որ սուտ չեմ դրուցեր։ Նդամասկոսի
մէջ Արետա թագաւորին տղտապետը ինծ բռը-

ղ Ծն. գ. 4։ Ցովհ. բ. 44։
ի Եփես. գ. 24։ Կող. բ. 4, 8, 18։ ա Տիմ. ա. 3։ գ. 1։ Եբր. ժգ. 9։ բ. Պետ. գ. 17։
ը Գաղ. ա. 7, 8։
ժ ա Կոր. ժե. 10։ Գղ. ժբ. 11։ Գաղ. բ. 6։
ի ա Կոր. ա. 17։ բ. 1, 13։ Գղ. ժ. 10։
ձ Եփես. գ. 4։
ղ Գղ. գ. 2։ ե. 11։ ժբ. 12։
ճ Գոր. ի. 33։ Գղ. ժբ. 13։ ա Թես. բ. 9։ բ Թես. գ. 8, 9։
ձ Փիլ. գ. 10, 15, 16։
հ Գղ. ժբ. 14, 16։
յ Հռով. ը. 1։
ղ ա Կոր. ը. 15։
ճ Գղ. գ. 11։ է. 3։ ժբ. 15։
ռ ա Կոր. ը. 12։
ն Գոր. ժե. 24։ Հռով. ժգ. 18։ Գաղ. ա. 7։ գ. 12։ Փիլ. ա. 15։ բ Պետ. բ. 1։ ա Ցովհ. գ. 1։ Յայտ. բ. 2։
շ Գղ. բ. 17։ Փիլ. գ. 2։ Տիտ. ա. 10, 11։
ո Գաղ. ա. 8։
ն Գղ. գ. 9։
շ Փիլ. գ. 19։
ո Հմր. 1։ Գղ. ժբ. 6, 11։
ջ ա Կոր. է. 6, 12։
ռ Գղ. ը. 4։
ս Փիլ. գ. 3, 4։
վ ա Կոր. գ. 10։
տ Գաղ. բ. 4։ գ. 9։
ր Գղ. ժ. 10։
ց Փիլ. գ. 4։
ւ Գոր. իբ. 3։ Հռով. ժա. 1։ Փիլ. գ. 5։
փ ա Կոր. ժե. 10։
ք Գոր. ը. 16։ ի. 23։ իա. 11։ Գղ. գ. 4, 5։
և ա Կոր. ժե. 30, 31, 32։ Գղ. ա. 9, 10։ գ. 11։ գ. 9։
ֆ բ Օր. իե. 3։
ա Գոր. ժգ. 22։
բ Գոր. ժգ. 18։
գ Գոր. իէ. 41։
դ Գոր. ը. 23։ ժգ. 50։ ժգ. 5։ ժէ. 5։ ի. 3։ իա. 31։ իգ. 10, 11։ իե. 3։
ե Գոր. ժգ. 5։ ժը. 24։
զ Գոր. ի. 31։ Գղ. գ. 5։
է ա Կոր. գ. 11։
ը Տես Գոր. ի. 18, եև Հռով. ա. 14։
թ ա Կոր. ը. 13։ ը. 22։
ժ Գղ. ժբ. 5, 9, 10։
ի Հռով. ա. 9։ ը. 1։ Գղ. ա. 23։ Գաղ. ա. 20։ ա Թես. բ. 5։
լ Հռով. ը. 5։
խ Գոր. ը. 24, 25։ ——

նել ուզելով Դամասկացւոց քաղաքը պահա-
33 պաններ դրեր էր. Եւ ես պատուհանէ մը զամ-
բիւղով պարսպէն վար թող տրուեցայ, ու անոր
ձեռքէն փախայ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Պօղոս իր առաքելութիւնը դովելու համար՝ թէև կըր-
նար պարծենալ իրեն եղած յայտնութիւններուն վրայ,
9 բայց աւելի ազնիւ կը համարի իր ակարութիւններուն
վրայ պարծենալ, 11 յանդիմանելով զանոնք որ ատե-
պեցին զինք այսպէս պարծենալուս. 14 կը խոստանայ
նորէն իրենց երթալ հայրական սիրով մը. 20 բայց կը
վախնայ որ ինք պիտի ցաւի՝ տես գայթակղութիւններ ու
անկարգութիւններ գտնելով անոնց մէջ։

Պարծենալ *իրաւքընէ ինծի անօգուտ է. միայն թէ Տէրոջը տեսիլքներուն ու յայտնու-
2 թիւններուն գամ։ Մարդ մը դիտեմ ՙՔրիս-
տոսով տասնըչորս տարի առաջ, (եթէ մար-
մինով էր՝ չեմ գիտեր, և եթէ առանց մար-
մինի՝ չեմ գիտեր, Աստուած գիտէ,) որ Բար-
պիսի մէկը յափշտակուեցաւ մինչև երրորդ եր-
3 կինքը։ Ու գիտեմ այնպիսի մարդ մը, (եթէ
մարմինով և եթէ առանց մարմինի՝ չեմ դի-
4 տեր. Աստուած գիտէ,) Որ Եդրախատը յափրշ-
տակուեցաւ ու լսեց չպատմուելու խօսքեր, զո-
5 րանք մարդու արժան չէ խօսիլ։ Ես այնպիսիին
համար պիտի պարծենամ. *բայց իմ անձիս
համար պիտի չպարծենամ, հապա միայն տկա-
6 րութեանս վրայ։ Եվ ան ալ եթէ պարծենալ
ալ ուզեմ, անմիտ պիտի չըլլամ, որովհետև
ճիշտակը պիտի պրսգեմ. բայց կը խնայեմ խօս-
քէս՝ որ չըլլայ թէ մէկը իմ վրաս աւելի հա-
մարումէ ունենայ, քան որչափ իմ վրաս կը
7 տեսնէ կամ ինծմէ կը լսէ։ Եւ որ չըլլայ թէ
ես հպարտանամ խիստ շատ յայտնութիւննե-
րուն համար, ինծի Համարմինի խայթոց մը տըր-
ուեցաւ, Սատանայի հրեշտակ մը, զիս նեղելու
8 համար, որ չըլլայ թէ հպարտանամ։ Ըսոր
համար երեք անգամ աղաչեցի Տէրոջը, որ մէկ-
9 դի ընէ ինծմէ։ Ու բաւ ինծի, Իմ շնորհքս հե-
րիք է քեզի, վասն զի իմ զօրութիւնս տկա-
րութեան մէջ կը կատարուի. ուստի ՀՀծ յօ-
ժարութեամբ Ըսւելի իմ տկարութիւններուս
վրայ պիտի պարծենամ, Որպէս զի Քրիստոսի
10 զօրութիւնը իմ վրաս հանգչի։ Ենոր համար
հաճեր եմ ես տկարութիւններու, նախատինք-
ներու, ստուպանքներու, հալածանքներու և
նեղութիւններու՝ Քրիստոսի համար. Վասն զի

* Ոմանք, պետք է, բայց
— Հռոմ. ժգ. 7։ Գլ. ե. 17։ Գաղ. ա. 22։
† Գործ. իբ. 17։
‡ Դ.ա. իգ. 43։
ՙ Գլ. ժա. 30։
ՙՙ Գլ. ժ. 8։ ժա. 16։
ՙՙՙ Տես նզեկ. իբ. 24։ Գաղ. գ. 13, 14։
ՙՙՙՙ Յոբ բ. 7։ Դ.ա. ժգ. 16։
ՙՙՙՙՙ Տես բ Օր. գ. 23—27։ Մատ. իգ. 44։
ՙՙՙՙՙՙ Գլ. ժա. 30։
ՙՙՙՙՙՙՙ ա Պետ. գ. 14։
ՙՙՙՙՙՙՙՙ Հռոմ. ե. 3։ Գլ. է. 4։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙ Գլ. ժգ. 4։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙ Գլ. ժա. 1, 16, 17։
† Ոմանք ընդ.
ՙՙ Գլ. ժա. 5։ Գաղ. բ. 6, 7, 8։
ՙՙՙ ա Կոր. գ. 7։ ԺԹ. 8, 9։ Եբր. գ. 8։
ՙՙՙՙ Հռոմ. ԺԹ. 18, 19։ ա Կոր. Բ. 2։ Գլ. գ. 2։ դ. 4։ ժա. 6։
ՙՙՙՙՙ ա Կոր. ա. 7։
ՙՙՙՙՙՙ ա Կոր. Բ. 12։ Գլ. ժա. 9։
ՙՙՙՙՙՙՙ Գլ. ժա. 7։
ՙՙՙՙՙՙՙՙ Գլ. ժգ. 1։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙ Գործ. ի. 33։ ա Կոր. ժ. 33։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙ ա Կոր. գ. 14, 15։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙ ա Թես. բ. 8։ Փիլ. բ. 17։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙ Յովհ. ժ. 11։ Գլ. ա. 6։ Կող. ա. 24։ բ Տիմ. բ. 10։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙ Գլ. գ. 12, 13։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙ Գլ. ժա. 9։
ՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙՙ Գլ. է. 2։
— Գլ. բ. 6, 16, 22։
ՙ Գլ. բ. 18։
ՙՙ Գլ. ե. 12։
ՙՙՙ Հռոմ. Բ. 1։ Գլ. ժա. 31։
ՙՙՙՙ ա Կոր. ժ. 33։
ՙՙՙՙՙ ա Կոր. գ. 21։ Գլ. ժ. 2։ ժգ. 2, 10։
ՙՙՙՙՙՙ Գլ. բ. 1, 4։
ՙՙՙՙՙՙՙ Գլ. ժգ. 2։
ՙՙՙՙՙՙՙՙ ա Կոր. ե. 1։

եղբ կը տկարանամ, այն ատեն զօրաւոր եմ։
11 Եղայ անմիտ եղայ †պարծենալով. դուք ստի-
պեցիք զիս. վասն զի ինծի պէտք էր ձեզմէ վկա-
յութիւն առնել, Քանզի ես երևելի առաք-
եալներէն բանով մը պակաս չգտնուեցայ, Կթէև
12 ես ոչինչ եմ։ Հաւատաւ ձեր մէջ առաքեալի
նշաններ գործուեցան ամէն համբերութիւնով,
նշաններով և սքանչելիքներով ու զօրութիւն-
13 ներով։ Ով ան զի ալ ինչ կայ, որով պակաս
գտնուեցաք ուրիշ եկեղեցիներէն, միայն թէ
անով՝ Որ ես ձեզի ձանձրութիւն չտուի. Ներ-
եցէք ինծի այդ յանցանքը։
14 ՙԱհա այս երրորդ անգամ է որ կը պատ-
րաստուիմ ձեզի գալու. և ես ձեզի ձանձրու-
թիւն պիտի չտամ, Վասն զի ձեր ՙՙունեցուածը
չեմ փնտռեր, հապա ձեզ. Ոորովհետև որդի-
ները պարտաւոր չեն ծնողքներուն համար բան
դիզել, հապա ծնողքները՝ որդիներուն համար։
15 Ես ես մեծ յօժարութեամբ ծախք պիտի
ընեմ, ու ծախք պիտի ըլլամ ալ ՙՙձեր անձե-
րուն համար, Եթէպէտև ձեզ աւելի սիրելով
ՙՙՙ քիչ սիրուիմ ալ։
16 Սակայն թող ըլլայ որ ՙՙես ձեզի ծանրու-
թիւն մը չտուի, բայց ՙՙՙ ըլլալով նենդութեամբ ձեզ բռնեցի։
17 Եմիթէ իմ ձեզի դրկածներէս մէկուն ձեռքով
18 ձեզմէ բան մը քաշեցի՞։ ՙՙՏիտոսի աղաչեցի,
ՙՙու անոր հետ այն եղբայրը դրկեցի. միթէ Տի-
տոս ձեզմէ բան մը քաշե՞ց. չէ՞ որ Էութեամբ ես
նոյն հոգիով քալեցինք, չէ՞ որ նոյն ճամբով
պտըտեցանք։
19 Վերաձեալ, կը կարծէք որ ձեր առջև ջա-
տագովութի՞ւն կ'ընենք մեր անձերուն. ՙՙԱս-
տուծոյ առջև Քրիստոսով կը խօսինք. ՙև ամէն
բան, սիրելիներ, ձեր շինութեանը համար է.
20 Քանզի կը վախնամ որ չըլլայ թէ երբ գամ՝
ձեզ ուզածիս պէս չգտնեմ, ՙև ես ալ ձեզի
ձեր չուզածին պէս գտնուիմ. չըլլայ թէ ՀԷՐ
ՃԷՆՈՒԹԻՒՆ վէճեր, նախանձներ, սրտմտու-
թիւններ, գրգռութիւններ, չարախօսութիւն-
ներ, բանսարկութիւններ, ամբարտաւանու-
21 թիւններ, խռովութիւններ. Չըլլայ թէ երբ նո-
րէն գամ, ՙիմ Աստուածս զիս նկուն ընէ ձեր
քով, ու սուգ ընեմ շատերուն համար, Որոնք
առաջուընէ մեղք գործեցին, ու չապաշխարե-
ցին իրենց գործած պղծութեանը ՙև պոռնկու-
թեանը ու գիճութեանը վրայ։

ԳԼ. ԺԳ

1 կը ծանուցանէ թէ ինք անհաշառ պիտի ըլլայ, և իր առաքելական իշխանութիւնը պիտի բանեցնէ յամառելոց մեղաւորներուն դէմ. 5 և յորդորելով որ իրենց հաւատքը փորձեն, 7 ու իրենց մեղքերէն դառնան՝ դեռ ինք անոնց չգացած, 11 իր Թուղթը կը վերջացնէ ընդհանուր յորդորանքով մը և աղօթքով։

1 Ա՜խ երրորդ անգամ է որ ձեզի կուգամ. Բերկու կամ երեք վկաներու բերնէ պիտի հաս-
2 տատուի ամէն բան։ ¶Առաջուընէ ըսեր եմ՝ և նորէն առաջուընէ կը ըսեմ (որպէս թէ երկրորդ անգամ ներկայ կը գտնուիմ՝ թէև հիմա հեռուէն կը գրեմ) Դառաջուան մեղանչողներուն և ուրիշ ամէնուն, որ եթէ նորէն գամ՝
3 Էպիտի չխնայեմ. Որովհետև Ջքրիստոսի ինծմով խօսելուն ապացոյցը կը փնտռէք, որ ձեր վրայ տկարացած չէ, Էհապա ձեր մէջ զօրացած է. ըՈր թէպէտ խաչուեցաւ տկարութեամբ, Ըբայց կենդանի է Աստուծոյ զօրութեամբ. Ժքանզի մենք ալ թէպէտ կը տկարանանք անով, բայց կենդանի պիտի ըլլանք անոր
5 հետ Աստուծոյ զօրութիւնովը ձեր մէջ։ Էփորձեցէք ձեր անձերը թէ հաւատքին մէ՞ջ էք. քննեցէ՛ք ձեր անձերը. չէ՞ք գիտեր ինքզինքնիդ,
6 Նոր Յիսուս Քրիստոս ձեր մէջ է, Եմիայն եթէ
7 խոտելի ըլլաք։ Բայց կը յուսամ որ պիտի գիտնաք թէ մենք խոտելի չենք։ Եւ կը խընդրեմ Աստուծմէ որ դուք չարութիւն մը չընէք. ոչ թէ՝ որպէս զի մենք ընտիր երեւինք, հապա որպէս զի դուք բարին գործէք, Ժթէև մենք
8 իբրև խոտելի ըլլանք։ Վասն զի ճշմարտութեան դէմ կարողութիւն մը չունինք, հապա ճշմար-
9 տութեան համար։ Քանզի ուրախ ենք՝ երբ մենք կը տկարանանք ու դուք զօրաւոր կ՚ըլլաք, հև մենք ալ այդ ձեր հաստատութեանը հա-
10 մար կ՚աղօթենք։ Ոհետի զայս կը գրեմ՝ ձեզի հեռուէն, որ չըլլայ թէ երբ գամ՝ Ղտատկութեամբ վարուիմ Ձայն իշխանութեանը համեմատ, զոր Տէրը ինծի տուաւ շինելու և ոչ թէ քակելու համար։
11 Վերջապէս, եղբայրներ, ողջ եղէք, հաստատ կեցէք, միխիթարուեցէք, Ձմիաբան եղէք, խաղաղութիւն ըրէք. Ժև սիրոյ ու խաղաղութեան Աստուածը ձեզի հետ պիտի ըլլայ։
12 Ղիարև տուէք իրարու սուրբ համբուրով. բարև
13 կ՚ընեն ձեզի բոլոր սուրբերը։ ՂՏէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը և Աստուծոյ սէրը Ու Հոգւոյն Սրբոյ հաղորդութիւնը ձեր ամէնուն հետ ըլլայ։ Ամէն։

ա Գլ. ժբ. 14։
բ Թուս. լե. 30։ բ Օր. ժէ. 6։ ժթ. 15։ Մատ. ժբ. 16։ Յովհ. ը. 17։ Եբր. ժ. 28։
գ Գլ. ժ. 2։
դ Գլ. ժբ. 21։
ե Գլ. ա. 23։
զ Մատ. ժ. 20։ ա Կոր. ե. 4։ Գլ. բ. 10։
է ա Կոր. թ. 2։
ը Փիլ. բ. 7, 8։ ա Պետ. գ. 18։
թ Հռով. գ. 4։
ժ Տես Գլ. ժ. 3, 4։
ի ա Կոր. ժա. 28։
լ Հռով. բ. 10։ Գաղ. դ. 19։
խ ա Կոր. ք. 27։
ծ Գլ. է. 9։
կ ա Կոր. դ. 10։ Գլ. ժա. 30։ ժբ. 5, 9, 10։
հ ա Թես. գ. 10։
ձ ա Կոր. դ. 21։ Գլ. բ. 3։ ժ. 2։ ժբ. 20, 21։
ղ Տիտ. ա. 13։
ճ Գլ. ժ. 8։
մ Հռով. ժբ. 16, 18։ ժե. 5։ ա Կոր. ա. 10։ Փիլ. բ. 2։ գ. 16։ ա Պետ. գ. 8։
յ Հռով. ժե. 33։
ն Հռով. ժէ. 16։ ա Կոր. ժէ. 20։ ա Թես. ե. 26։ ա Պետ. ե. 14։
շ Հռով. ժէ. 24։
ո Փիլ. բ. 1։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՑԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

6 Առաքեալը կը զգուշանայ որ Գողատացիք այնքան շուտով թող տուին զինք, ու իր քարոզած աւետարանը, 8 և կը նզովէ ան մարդիկը որ իր քարոզած աւետարանէն զատ ուրիշ աւետարան մը կը քարոզեն. 11 կը ցուցնէ թէ ինք ոչ թէ մարդոցմէ, այլ Աստուծմէ ստացած է աւետարանը. 14 թէ ինչ էր իր կոչումէն առաջ, 17 և թէ ի՛նչ ըրաւ անմիջապէս ետքը։

Պօղոս, առաքեալ Եղեռ, ՚ոչ թէ մարդոցմէ ու ոչ թէ մարդու ձեռքով, Ֆհապա Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքով, և Հօր Աստուծոյ՝ Ֆոր զա-
2 նիկա մեռելներէն յարուց, Ֆև բոլոր եղբայր-
ները որոնք ինծի հետ են, ՖԳողատիոյ եկեղե-
3 ցիներուդ. ՚Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Հօր
4 Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսէ, Ֆոր
իր անձը տուաւ մեր մեղքերուն համար, ՚որպէս
զի մեզ փրկէ հիմակուան չար աշխարհէն՝ Աս-
5 տուծոյ ու մեր Հօրը կամքին համեմատ, Որու
փառք յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։

6 Կը զարմանամ որ այդպէս շուտով ուրիշ
աւետարանի կը փոխուիք Ֆանկէ՝ որ ձեզ Քրիս-
7 տոսի շնորհքին կանչեց. ֊Որ չկայ ուրիշ ա֊է-
ապա. Եմիայն թէ կան ոմանք՝ որոնք ձեզ կը
խռովեցնեն, ու կ'ուզեն Քրիստոսի աւետարանը
8 խանգարել։ Նբայց եթէ մենք կամ երկինքէն
հրեշտակ մը ֆայ, աւետարանէ ձեզի անկէ ու-
րիշ՝ զոր մենք աւետարանեցինք ձեզի, նզովեալ
9 ըլլայ։ Ինչպէս առաջ ըսինք, հիմա ալ նորէն
կ'ըսեմ՝ Ֆեթէ մէկը ձեր ընդունածէն ուրիշ
աւետարան քարոզելու ըլլայ ձեզի, նզովեալ
10 ըլլայ։ ֊Բանդի հիմա Ֆմարդի՞կ կը հաճեցնեմ
թէ զԱստուած. Ֆկամ մարդո՞ց հաճելի ըլլալ
կը փնտռեմ. քանդի եթէ ես տակաւին մարդ-
դոց հաճելի ըլլայի, ալ Քրիստոսի ծառայ չէի
ըլլար։

11 Յիկը ծանուցանեմ ձեզի, եղբայրներ, որ
աւետարանը որ ինծմէ քարոզուեցաւ, թէ անի-
12 կա մարդու բան չէ։ ՚Որովհետև ես ալ մարդ-
դէ չառի զանիկա, և ֆնե՛ւ ալ չսորվեցայ,
13 Ֆհապա Յիսուս Քրիստոսի յայտնութենէն։ Վա-
րըն որ լսած էք գուք իմ առաջուան ժամանա-
կի վարմունքս Հրէութեան մէջ, ֊Ի՛նչպէս չա-
փէ դուրս կը հալածէի Աստուծոյ եկեղեցին,
14 ֊ու կը կործանէի զանիկա. Եւ իմ ՚հայրենի
աւանդութիւններուս Ներսո նախանձաւոր ըլ-
լալով՝ իմ ազգիս մէջ եղած շատ հասակակից-
ներէս աւելի յառաջադէմ էի Հրէութեան
15 մէջ։ Բայց երբ ուզեց Աստուած, (՚որ որոշեց
զիս իմ մօրս որովայնէն, և իր շնորհքովը կո-
16 չեց,) Ն֊ինծի իր Որդին յայտնել, ՚որպէս
զի զանիկա հեթանոսներուն մէջ քարոզեմ,
ՄԿԷՆ Ի ՄԻԿ ԲԱՆ ՄԸ ՉԻՄԱՑՈՒԵՑԻ ՆՄԱՐՄԻՆԻՆ ՈՒ
17 արիւնին, Ոչ ալ Երուսաղէմ եկայ ինծմէ ա-
ռաջ առաքեալ եղողներուն քով, Հապա Արա-
բիա գացի, ու նորէն Դամասկոս դարձայ։
18 Ետքը երեք տարիէն ետև ՚Երուսաղէմ եկայ
Պետրոսը տեսնելու, և տասնըհինգ օր անոր
19 քով կեցայ. Սակայն ՚առաքեալներէն ուրիշ

ա Հմր. 11, 12։
բ Գործ. թ. 7։ իբ. 10, 15, 21։ իզ. 16։ Տիտ. ա. 3։
գ Գործ. բ. 24։
դ Փիլ. բ. 22։ գ. 22։
ե ա Կոր. ժզ. 1։
զ Հռոմ. ա. 7։ ա Կոր. ա. 3։ բ Կոր. ա. 2։ Եփես. ա. 2։ Փիլ. ա. 2։ Կող. ա. 3։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. բ. 2։ բ Ծովհ. 3։
է Մատ. ւ. 28։ Հռոմ. դ. 25։ Գլ. բ. 20։ Տիտ. բ. 14։
ը Տես նաև կե. 17։ Ծովհ. ժե. 19։ ժէ. 14։ Երբ. բ. 5։ գ. 5։ ա Ծովհ. ե. 19։
թ Գլ. ե. 8։
ժ բ Կոր. ժա. 4։
ի Գործ. ժե. 1, 24։ բ Կոր. բ. 17։ ժա. 13։ Գլ. ե. 10, 12։
լ ա Կոր. ժզ. 22։
խ բ Օր. դ. 2։ ժբ. 32։ Առակ. լ. 6։ Յայտ. իբ. 18։
ծ ա Թես. բ. 4։
կ ա Թագ. իգ. 7։ Մատ. իբ. 14։ ա Ծովհ. գ. 9։
հ ա Թես. բ. 4։ Յակ. գ. 4։
ձ ա Կոր. ժե. 1։
ղ ա Կոր. ժե. 1, 3։ Հմր. 1։
ճ Եփես. գ. 3։
մ Գործ. թ. 1։ իբ. 4։ իզ. 11։ ա Տիմ. ա. 13։
յ Գործ. ը. 3։
ն Երեմ. թ. 14։ Մատ. ժե. 2։ Մարկ. է. 5։
շ Գործ. իբ. 3։ իզ. 9։ Փիլ. գ. 6։
ո Ես. խթ. 1, 5։ Երեմ. ա. 5։ Գործ. թ. 15։ ժգ. 2։ իբ. 14, 15։ Հռոմ. ա. 1։
պ բ Կոր. գ. 6։
ս Կամ, ինծմով
տ Գործ. թ. 15։ իբ. 21։ իզ. 17, 18։ Հռոմ. ժա. 13։ Եփես. գ. 8։
ր Մատ. ժզ. 17։ ա Կոր. ժե. 50։ Եփես. գ. 12։
ց Գործ. թ. 26։
ւ ա Կոր. թ. 5։

մէկը չտեսայ, Լսայց միայն Յակոբոս, Տէրոջը
20 եղբօրը։ Բայց զայս պիտի կը գրեմ ձեզի՝ Ահա
Աստուծոյ առջեւ չը հաստիպեմ, որ սուտ չեմ
21 գրուցեր։ Ապա եկայ Սիւրիոյ ու Կիլի-
22 կիոյ կողմերը. Եւ դիս դէմ առ դէմ չէին
ճանչնար այն եկեղեցիները՝ որոնք Քրիստոսի
23 մէջ էին Քրիստոսով. Միայն թէ անոնք լսած
էին թէ Ան որ առիներ մեզ կը հալածէր, հի-
մա ինք այն հաւատքը կը քարոզէ՝ զոր առեն
24 մը կը կործաներ. Ու ինծմով զԱստուած կը
փառաւորէին։

ԳԼ. Բ

1 Աւաքեալը կը ծանուցանէ թէ՝ Ե՛րբ ինք վերստին
Երուսաղէմ եկաւ, և ի՛նչ նպատակով, 3 թէ Տիտոս
չթլփատուեցաւ, 11 թէ ինք Պետրոսի դէմ կեցաւ,
պատճառը անոր իմացնելով 14 թէ ինչո՛ւ ինք և ու-
րիշ Հրեաները Քրիստոսի կը հաւատան՝ որ հաւատքով
արդարանան և ոչ թէ գործով. 20 կը հաստատէ թէ
մեղքի մէջ պիտի չմնան անոնք՝ որ այսպէս ար-
դարացած ենն։

Ետքը տասնըչորս տարիէն եւս Երուսաղէմ եկայ Բառնաբասի հետ՝ Տիտոսն ալ
2 ինկատղ առնելով։ Ու եկայ յայտնութիւնով,
Եւ անոնց իմացուցի այն աւետարանը՝ զոր հե-
թանոսներուն մէջ կը քարոզեմ, բայց առան-
ձին անոնց՝ որոնք երեւելիներ էին, Եր չըլլայ
թէ պարապ տեղ վազեմ կամ վազած ըլլամ
3 Բայց ոչ թէ ինծի հետ եղող Տիտոսն ալ, որ
4 Յոյն էր, պարտաւորեցաւ թլփատուիլ. Մա-
նաւանդ ներս սպրդող սուտ եղբայրներուն հա-
մար՝ որոնք սահելով ներս մտան Քրիստոս Յի-
սուսով մեր ունեցած ազատութիւնը լրտեսելու
5 համար, Որպէս զի մեզ ծառայեցնեն. Որոնց
քիչ մը առեն անգամ մտիկ չըրինք հնազանդե-
լու, Որպէս զի աւետարանին ճշմարտութիւնը
6 հաստատուն մնայ ձեր մէջ։ Բայց անոնք որ կը
կարծուէին բան մը ըլլալ, ինչ որ էին՝ այն իմ
հոգս չէ. Ամսուած մարդոց աչառութիւն չը-
ներ. Քանի որ այսպէս կարծուածները բան մը
7 չիմացուցին ինծի։ Հապա անոր հակառակը՝
երբ տեսան որ անթլփատներուն աւետարանը
Վինծի յանձնուած է, ինչպէս Պետրոսի ալ՝
8 թլփատուածներուն, (Վասն զի ան որ Պետրո-
սի յաջողեց թլփատուածներուն առաքելու-
թիւն ընել, Ինծի ալ ձյաջողեց հեթանոսնե-
9 րուն), Ու երբ ինծի տրուած շնորհքը գիտ-
ցան Յակոբոս ու Կեփաս և Յովհաննէս, հարոնք
սիւներ սեպուած էին, ազ ձեռքերնին տուին
ինծի ու Բառնաբասի է Նշան հաղորդակցու-
թեան, որպէս զի մենք հեթանոսներուն մէջ
10 երթանք, ու անոնք՝ թլփատուածներուն. Միայն
թէ խնդրեցին որ աղքատները յիշենք. Զոր ես
11 ալ փոյթ ունեցայ այն բանը ընելու։ Բայց
երբ Պետրոս Անտիոք եկաւ, ես անոր դէմ կե-
12 ցայ. որովհետեւ ինք մեղադրուելու էր։ Վասն
զի դեռ Յակոբոսի քովէն մէկ քանի հոգի չե-
կած, ձինք հեթանոսներուն հետ անխտրաբար
կ՚ուտէր. բայց երբ եկան՝ մէկդի կը քաշուէր,
և ինքզինք կը զատէր, վախնալով անոնցմէ՝
13 որոնք թլփատուածներէն էին։ Եւ անոր հետ
կեղծաւորեցան միւս Հրեաներն ալ, այնպէս որ
Բառնաբաս ալ անոնց կեղծաւորութեանը ձը-
14 ռեցաւ։ Բայց ես երբ տեսայ Որ աւետարանին
ճշմարտութեանը մէջ շիտակ չեն քալեր,
Յամենուն առջեւ Պետրոսի գրուցեցի, Նէթէ
դուն, որ Հրեայ ես, հեթանոսի պէս ու ոչ թէ
Հրեայի պէս կ՚ապրիս, ինչպէս հեթանոսները
15 կը ստիպես Հրեայի պէս վարուելու։ Մենք որ
բուն Հրեայ ենք, և ոչ թէ հեթանոսներէն
16 մեղաւորներ, Գիտնալով՝ որ մարդ օրէնք-
քին գործերէն չկրնար արդարանալ, Հապա
Յիսուս Քրիստոսի հաւատքէն, մենք ալ Քրիս-
տոս Յիսուսի հաւատացինք՝ որպէս զի արդարա-
նանք Քրիստոսի հաւատքէն, և ոչ թէ օրէնքին
գործերէն, Որովհետեւ օրէնքին գործերէն մար-
17 մին մը պիտի չարդարանայ։ Իսկ եթէ մենք, որ
կ՚ուզենք Քրիստոսով արդարանալ, Մեղաւոր
գտնուինք, արդեօք Քրիստոս մեղքի պաշտօնեա՞յ
18 եղաւ. Քա՛ւ լիցի։ Քանզի եթէ իմ քակած բա-
ներս նորէն կը շինեմ, իմ անձս յանձաւոր կը
19 ցուցնեմ։ Վասն զի ես օրէնքով Համեայ օրէն-
քին, Որպէս զի Աստուծոյ կենդանի ըլլամ։
20 Քրիստոսի հետ խաչը եղայ. և ալ կենդանի
եմ ոչ թէ ես, Հապա Քրիստոս կենդանի է
իմ մէջս. բայց ես որ հիմա մարմինովս կ՚ապ-
րիմ՝ Աստուծոյ Որդւոյն հաւատքով կ՚ապ-
րիմ, Որ զիս սիրեց ու իր անձը ինծի համար
21 մատնեց։ Ես Աստուծոյ շնորհքը չեմ խափա-
ներ. Վասն զի եթէ արդարութիւնը օրէնքէն
էր, ուրեմն Քրիստոս պարապ տեղ մեռաւ։

Ա Մատ. ժգ. 55։ Մար. ը. 3։
Բ Հռոմ. Թ. 1։
Գ Գործ. Թ. 30։
Դ ա Թես. գ. 14։
Ե Հռոմ. ժգ. 7։ —
Զ Գործ. ժե. 2։
Է Գործ. ժե. 12։
Ը Փիլ. գ. 16։ ա Թես. գ. 5։
Թ Գործ. ժե. 1, 24։ գ Կոր. ժա. 26։
Ժ Գլ. գ. 25։ ե. 1, 13։
ԺԱ գ Կոր. ժա. 20։ Գլ. դ. 3, 9։
ԺԲ Հմր. 14։ Գլ. դ. 1։ դ. 16։
ԺԳ Գլ. դ. 3։
ԺԴ Գործ. ժ. 34։ Հռոմ. գ. 11։
ԺԵ գ Կոր. ժգ. 11։
ԺԶ Գործ. ժգ. 46։ Հռոմ. ա. 5։ ժա. 13։ ա Տիմ. գ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
ԺԷ ա Թես. գ. 4։
ԺԸ Գործ. Թ. 15։ ժգ. 2։ իգ. 21։ իզ. 17, 18։ ա Կոր. ժե. 10։ Գլ. ա. 16։ Կող. ա. 29։
ԺԹ Գլ. գ. 5։
Ի Հռոմ. ա. 5։ ժգ. 3, 6։ ժե. 15։ ա Կոր. ժե. 10։ Եփես. գ. 8։
ԻԱ Մատ. ժգ. 18։ Եփես. գ. 20։ Յայտ. իա. 14։
ԻԲ Գործ. ժա. 30։ իգ. 17։ Հռոմ. ժե. 25։ ա Կոր. ժգ. 1։ բ Կոր. ը. և Թ։
ԻԳ Գործ. ժե. 35։
ԻԴ Գործ. ժ. 28։ ժա. 3։
ԻԵ Հմր. 5։
ԻԶ ա Տիմ. ե. 20։
ԻԷ Գործ ժ. 28։ ժա. 3։
ԻԸ Գործ. ժե. 10, 11։
ԻԹ Մատ. Թ. 11։ Եփես. գ. 3, 12։
Լ Գործ. ժգ. 38, 39։
ԼԱ Հռոմ. ա. 17։ գ. 22, 28։ ը. 3։ Գլ. գ. 24։ Եբր. է. 18, 19։
ԼԲ Սաղ. Տիգ. 2։ Հռոմ. գ. 20։ Գլ. գ. 11։
ԼԳ ա Յովհ. գ. 8, 9։
ԼԴ Հռոմ. ը. 2։
ԼԵ Հռոմ. գ. 14։ է. 4, 6։
ԼԶ Հռոմ. գ. 11։ բ Կոր. ե. 15։ ա Թես. ե. 10։ Եբր. Թ. 14։ ա Պետ. գ. 2։
ԼԷ Հռոմ. գ. 6։ Գլ. ե. 24։ գ. 14։
ԼԸ բ Կոր. ե. 15։ ա Թես. ե. 10։ ա Պետ. գ. 2։
ԼԹ Գլ. ա. 4։ Եփես. ե. 2։ Տիտ. բ. 14։
Խ Գլ. գ. 21։ Եբր. է. 11։ Տես Հռոմ. ժա. 6։ Գլ. ե. 4։

ԳԼ. Գ

1 Կը հարցնէ թէ ի՛նչ պատճառով հաւատքը կը թո-
ղուն և օրէնքին կը դառնան. 6 կը ցուցնէ թէ անոնք
որ կը հաւատան՝ կ՚արդարանան, 9 և կ՚օրհնուին Աբրա-
համի հետ. ու շատ փաստերով կը հաստատէ զայն։

Ով անմիտ Գաղատացիներ, ո՞վ ձեզ հրապուրեց*. որոնց աչքերուն առջև Յիսուս Քրիստոս ձեր մէջ խաչը ելած նկարագրուեցաւ։
2 Ասիկա միայն կ՚ուզեմ ձեզմէ սորվիլ. Օրէնքի՞ն գործերովը դուք Հոգին առիք՝ եթէ հա-
3 ւատքին լսելովը։ Այդչափ անմի՞տ էք. Հոգիով սկսեցիք, հիմա մարմի՞նով կը վեր-
4 ջանաք։ Այնչափ դիպուածները պարապ տե՞ղ ձեր վրայէն անցան, (եթէ պարապ ըլլայ ալ)։
5 Ասոր համար ան որ ձեզի Հոգին բաշխեց և ձեր մէջ զօրութիւններ գործեց, օրէնքի՞ն գործերովն էր՝
6 թէ հաւատքին լսելովը։ Ինչպէս Աբրահամ՝ Աստուծոյ հաւատաց, ու անոր արդարութիւն
7 սեպուեցաւ։ Ուրեմն դիտցէք թէ Ընանիք որ հաւատքէն են՝ անոնք են Աբրահամի որդիներ։
8 Եւ գիրքը առաջուընէ դիտնալով թէ Աստուած հեթանոսները հաւատքով կ՚արդարացնէ, առաջուընէ աւետիս տուաւ Աբրահամի, թէ Ընդեմով պիտի օրհնուին բոլոր ազգերը։
9 Ուստի անոնք որ հաւատքէն են, կ՚օրհնուին հա-
10 ւատացեալ Աբրահամի հետ։ Վասն զի անոնք որ օրէնքին գործերէն են, անէծքի տակ են. վասն զի գրուած է թէ Անիծեալ ըլլայ ամէն մարդ՝ որ օրէնքին գիրքը ամէն գրուածներուն մէջ
11 չկենայ՝ որ զանոնք կատարէ։ Եւ թէ օրէնքով մէ՛կը չկրնար արդարանալ Աստուծոյ առջև, այն յայտնի է. քանզի Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի։
12 Բայց օրէնքը հաւատքէն չէ, հապա Ան որ կը կատարէ այն բաները՝ անոնցմով պիտի ապրի։
13 Քրիստոս մեզ ծախու առաւ օրէնքին անէծքէն՝ ինք մեզի համար անէծք ըլլալով. (վասն զի գրուած է թէ Անիծեալ է
14 ան ամէնը՝ որ փայտէ կը կախուի.) Որպէս զի Աբրահամի օրհնութիւնը հեթանոսներուն վրայ ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով. որպէս զի մենք ալ Հոգւոյն խոստումնը առնենք հաւատքով։
15 Մարդու սովորութեան պէս կը գրուցեմ. եղբայրներ, թէպէտ որ մարդու մը հաստատած
16 կտակը մե՛կը չխափաներ, ոչ ալ անոր վրայ ուրիշ պատուէր մը կ՚աւելցնէ։ Արդ խոստումնները Աբրահամի ու անոր սերունդին եղան. չըսաեր, Եւ սերունդներուդ՝ որպէս թէ շատերու համար, հապա որպէս թէ մէկի համար,
17 Եւ քու սերունդիդ, Նոր Քրիստոս է։ Բայց զայս կ՚ըսեմ. Այն կտակը, որ առաջուընէ Աստուծմէ հաստատուեցաւ Քրիստոսով, օրէնքը չորս հարիւր երեսուն տարիէն ետև որ գրուեցաւ, Չկրնար անվաւեր ընել խոստումնքը խափանելու համար։
18 Վասն զի եթէ ժառանգութիւնը օրէնքէն կ՚ըլլայ, Ուրեմն ա՛լ խոստումնքէն չէ. բայց Աբրահամի խոստումնքով շնորհեց Աստուած։
19 Հապա ինչո՞ւ համար է օրէնքը. Յանցանքի համար վրայ աւելցաւ, (մինչև գայ այն սերունդը՝ որու խոստացուեր էր,) Հրեշտակներով տրուած՝ միջնորդի մը ձեռքով։
20 Բայց միջնորդը մէկի վրայ չէ. Բայց Աստուած մէկ է։
21 Ուրեմն օրէնքը հակառա՞կ բան է Աստուծոյ խոստումնքներուն. քա՛ւ լիցի. քանզի եթէ տրուած ըլլար ուժգնէր օրէնք մը, որ կարող ըլլար կենդանի ընել, այն ատեն իրաւցն
22 նէ արդարութիւնը օրէնքէն կ՚ըլլար։ Բայց գիրքը համկնը մեղքի տակ դոցեց, որպէս զի խոստումնքը Յիսուս Քրիստոսի հաւատքովը
23 տրուի հաւատացեալներուն։ Բայց քանի որ հաւատքը չէր եկած, օրէնքին տակ դոցուած կը պահուէինք, սպասելով այն հաւատքին որ
24 պիտի յայտնուէր։ Ուրեմն օրէնքը մեր դաստիարակը եղաւ՝ Քրիստոսի հետքը, որպէս
25 զի մենք հաւատքով արդարանանք։ Բայց երբ հաւատքը եկաւ, ալ դաստիարակի տակ չենք։
26 Վասն զի ամէնդ ալ Աստուծոյ որդիներ էք, Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքով։
27 Քանզի դուք ամէնդ որ Քրիստոսով մկրտուեցաք, Քրիստոսը վրանիդ հագած էք։
28 Հրեայ հեթա՛ն ոչ Հրեայ կայ, ոչ ալ Յոյն. ոչ ծառայ կայ, ոչ ալ ազատ. ոչ արու կայ, ոչ ալ էգ. Վասն զի դուք ամէնդ ալ մէկ էք Քրիստոս
29 Յիսուսով։ Ապա եթէ դուք Քրիստոսին էք, ուրեմն Աբրահամի սերունդն էք, Եւ խոստմունքին նայելով ժառանգներ։

---

* Գլ. ե. 7։
• Յոյնս՝ Տ՚ասխլցնէն, Ճշմարտութեանը չհնազանդիլ
Բ Գործ. բ. 38։ ը. 15։ ժ. 47։ ժե. 8։ Հմր. 14։ Եփես. ա. 13։ Եբր. զ. 4։
Գ Հռով. ժ. 16, 17։
Դ Գլ. գ. 9։
Ե Եբր. է. 16։ Բ. 10։
Զ Եբր. ժ. 35, 36։ Ա Յովհ. 8։
Է Ա Կոր. գ. 8։
Ը Ած. ժե. 6։ Հռով. գ. 3, 9, 21, 22։ Յակ. բ. 23։
Թ Յովհ. ը. 39։ Հռով. գ. 11, 12, 16։
Ժ Տես Հռով. Բ. 17։ Հմր. 22։
Ի Ած. ժբ. 3։ ժը. 18։ խբ. 18։ Գործ. գ. 25։
Լ Ա Օր. խէ. 26։ Եբեմ. ժա. 3։
Խ Գլ. բ. 16։
Ծ Ամբ. բ. 4։ Հռով. ա. 17։ Եբր. ժ. 38։
Կ Հռով. գ. 4, 5։ ժ. 5, 6։ ժա. 6։
Հ Դնհ. ժբ. 5։ Նեեմ. Բ. 29։ Եզեկ. ի. 11։ Հռով. ժ. 5։
Յ Հռով. ը. 3։ Բ Կոր. ե. 21։ Գլ. գ. 5։
Ղ Ա Օր. խա. 23։
Ճ Հռով. գ. 9, 16։
Մ Ես. լբ. 15։ խպ. 3։ Եբեմ. լա. 33։ լբ. 40։ Եզեկ. ժա. 19։ լգ. 27։ Յովել Բ. 28, 29։ Զաք. ժբ. 10։ Յովհ. է. 39։ Գործ. բ. 33։
Ն Եբր. Բ. 17։

Շ Ած. ժբ. 3, 7։ ժէ. 7։ Հմր. 8։
Ո Ա Կոր. ժբ. 12։
Չ Ել. ժբ. 40, 41։
Պ Հռով. գ. 13, 14։ Հմր. 21։
Ջ Հռով. ը. 17։
Ռ Հռով. գ. 14։
Ս Յովհ. ժե. 22։ Հռով. գ. 15։ ե. 20։ է. 8, 13։ Ա Տիմ. ա. 9։
Վ Հմր. 16։
Տ Գործ. է. 53։ Եբր. բ. 2։
Ր Ել. խ. 19, 21, 22։ Բ Օր. ե. 5, 22, 23, 27, 31։ Յովհ. ա. 17։ Գործ. է. 38։ Ա Տիմ. բ. 5։
Ց Հռով. գ. 29, 30։
Ւ Գլ. բ. 21։
Փ Հմր. 8։
Ք Հռով. գ. 9, 19, 23։ ժա. 32։
Օ Հռով. գ. 11, 12, 16։
Ֆ Մատ. ե. 17։ Հռով. ժ. 4։ Կող. բ. 17։ Եբր. Թ. 9, 10։
Ա Գործ. ժգ. 39։ Գլ. բ. 16։
Բ Յովհ. ա. 12։ Հռով. բ. 14, 15, 16։ Գլ. գ. 5։ Ա Յովհ. գ. 1, 2։
Գ Հռով. գ. 3։
Դ Հռով. ժգ. 14։
Ե Հռով. ժ. 12։ Ա Կոր. ժբ. 13։ Գլ. ե. 6։ Կող. գ. 11։
Զ Յովհ. ժ. 16։ ժէ. 20, 21։ Եփես. բ. 14, 15, 16։ գ. 4, 15։
Է Ած. խա. 10, 12։ Հռով. Թ. 7։ Եբր. ժա. 18։
Ը Հռով. բ. 17։ Գլ. գ. 7, 28։ Եփես. գ. 6։ ——

ԳԼ. Գ

1 Ասածքնայը կը ծանուցանէ թէ մինչ օրէնքին տակ էնինք մնչէև Քրիստոսի աշխարհ գալը, ձիշդ ինչպէս որ ժառանգը խնամակալներու տակ է մինչև իր չափահաս ըլլալը. 5 բայց Քրիստոս մեզ ազատեց օրէնքէն. 7 ուստի ալ այսուհետև օրէնքին ծառաները չենք, 14 կը յիշեցնէ անոնց սէրը իր վրայ, ու իրենը անոնց վրայ, 22 և կը ցուցնէ թէ մենք Աբրահամի որդիքն ենք ազատ կնոջմէն ծնած։

Բայց կ՚ըսեմ, որչափ ժամանակ որ ժառանգը տղայ է, ծառայէ տարբերու-
2 թիւն մը չունի, թէև ամէնուն տէրն է. Հապա
3 խնամակալներու ու հոգաբարձուներու տակ է,
4 մինչև հօրը որոշած ժամանակը։ Նոյնպէս մենք
5 ալ երբ տղայ էինք, աշխարհի սկզբունքնե-
6 րուն տակ ծառայ եղած էինք։ Բայց երբ ժա-
մանակը լեցուեցաւ, ղրկեց Աստուած իր Որ-
դին՝ էոր կնոջմէ ծեղաւ, էա օրէնքին տակ
մնաւ. ՂՈրպէս զի օրէնքին տակ եղողները
փրկէ, էորպէս զի մենք որդեգրութիւնը ընդու-
նինք։ Եւ որովհետև դուք որդիներ էք, ԸԱս-
տուած իր Որդւոյն Հոգին *ձեր սիրտերուն մէջ
7 ղրկեց, որ կ՚աղաղակէ Աբբա Հայր։ Ուստի ա՛լ
ծառայ չես, հապա որդի. Ըև եթէ որդի, ա՛լ
8 Աստուծոյ ժառանգը Քրիստոսով։ Բայց այն
ատեն որ չէիք գիտեր զԱստուած, էկը ծառա-
յէիք անոնց՝ որոնք ի բնէ Աստուածներ չէին։
9 ԼԱյսպէս հիմա որ ճանչցած զԱստուած, մա-
նաւանդ որ դուք Աստուծմէ ճանչցուեցաք,
էի՞նչպէս նորէն կը դառնաք ծայն տկար ու
չքաւոր սկզբունքներուն, որոնց նորէն կ՚ուզէք
10 ծառայութիւն ընել։ ՅՕրերը կը զանազանէք,
ու ամիսները և ժամանակները ու տարիները։
11 Կը վախնամ ձեզմէ, Էոր դուցէ պարապ տեղ
ձեր վրայ աշխատած ըլլամ։

12 Ինծի պէս եղէք, վասն զի ես ալ ձեզի պէս
եղայ, եղբայրներ, ձեզի կ՚աղաչեմ. Դուք ին-
13 ծի ջնաս մը հասուցած չէք։ Գիտէք դուք Ընո
մարմնոյս տկարութիւնովը ձեզի *առաջին ան-
գամ աւետարանը քարոզեցի. և իմ մարմինիս
14 վրայ Էոչ փորձութիւնս Ձանարգեցիք ու չար-
համարհեցիք, ՃՀապա Աստուծոյ հրեշտակի մը
պէս զիս ընդունեցիք՝ ՃՔրիստոս Յիսուսի պէս։
15 Ուրեմն †ի՞նչ էր՝ այն ձեր երանութիւնը. քան-
զի ես կը վկայեմ ձեզի, որ եթէ կարելի էր,
ձեր աչքերը պիտի հանէիք ու ինծի տայիք։
16 Ուստի ձեր թշնամի՞ն եղայ Ընձեզի ճշմարիտը
17 խօսելուս համար։ ՆԶեզի նախանձաւոր են ա-
նոնք՝ ոչ թէ բարիին, և կ՚ուզեն ՃձեզՃ արգի-
լել, որպէս զի իրենց նախանձաւոր ըլլաք։
18 Սակայն աղէկ է ամէնատեն բարիին նախան-
ձաւոր ըլլալ, ու ոչ թէ միայն երբ ձեր մէջ
19 ըլլամ։ ՃԻմ որդեակներս, որ ձեզմով նորէն
ծննդական ցաւ կը քաշեմ, մինչև Քրիստոս
20 ձեր մէջ ձեւակերպուի, կ՚ուզէի հիմա ձեր մէջ
ներկայ ըլլալ, ու փոխել իմ ձայնս. վասն զի
ես ձեր վրայով տարակուսած եմ։

21 Ըսէք ինծի, դուք որ օրէնքին տակ կ՚ուզէք
22 ըլլալ, օրէնքը չէ՞ք լսեր։ Վասն զի գրուած է
թէ Աբրահամ երկու որդի ունէր, Նմէկը՝ աղա-
23 խինէն, Ընու միւսը՝ ազատ կնոջմէն։ Բայց ան
որ աղախինէն էր, Նմարմնի կողմանէ ծնած էր,
Ընիսկ ան որ ազատ կնոջմէն՝ խոստմունքին հա-
24 մեմատ։ Այս բաները այլաբանօրէն կը մեկ-
նուին. վասն զի սոնք են երկու կտակարանները,
մէկը ՃՍինա լեռնէն՝ որ ծառայութեան
25 համար կը ծնանի, որ է Հագար. Վասն զի Հա-
գար Արաբիոյ մէջ Սինա լեռն է, և կը հա-
մեմատի հիմակուան Երուսաղէմի, որ իր զա-
26 ւակներով մէկտեղ կը ծառայէ։ Բայց վերի
Երուսաղէմը ազատ է, որ մեր ‖ամէնուն մայրն
27 է։ Վասն զի գրուած է, ՃՈվ չծնանող ամուլ,
ցնծա. ով ծննդական ցաւ չքաշող, գոչէ և
աղաղակէ. քանզի երեսէ ձգուածին տղաքները
այր ունեցողին զլատնեբէն շատ պիտի ըլլան։
28 Ուստի մենք, եղբայրներ, ՃԻսահակի պէս խոստ-
29 մունքին որդիներն ենք։ ՃԲայց ինչպէս այն ա-
տեն մարմնի կողմանէ ծնածը կը հալածէր զա-
նիկա որ հոգիին կողմանէ էր, Նոյնպէս հիմա
30 ալ։ †Սակայն գիրքը ի՞նչ կ՚ըսէ. ՃԴուրս հանէ
այդ աղախինը ու անոր որդին, ՃվասնՃ զի աղա-
խինին որդին ազատ կնոջը որդւոյն հետ ժա-
31 ռանգութիւն պիտի չառնէ։ Ուստի, եղբայրներ,
մենք աղախինին զաւակները չենք, ՃհապաՃ
ազատին։

ա Հմր. 9։ ԳԼ. գ. 23։ ե. 1։ կոդ. բ. 8, 20։ ծբր. ք. 10։
բ Ծն. խթ. 10։ Դան. ք. 24։ Մատ. ա. 15։ ծփե. ա. 10։
գ Ծն. գ. 15։ ես. ծ. 14։ Միք. ե. 3։ Մատ. ա. 23։ Ղու. ա. 31։ բ. 7։
դ Ցովհ. ա. 14։ Հռոմ. ա. 3։ Փիլ. բ. 7։ ծբր. բ. 14։
ե Մատ. ե. 17։ Ղու. բ. 27։
զ Մատ. ի. 28։ ԳԼ. գ. 13։ Տիտ. բ. 14։ ծբր. ք. 12։ ծփե. ա. 7։ ա Պետ. ա. 18, 19։
է Ցովհ. ա. 12։ ԳԼ գ. 26։ ծփե. ա. 5։
ը Հռոմ. ե. 5։ ը. 15։
թ Ոմանք, մեր
ժ Հռոմ. ը. 16, 17։ ԳԼ. գ. 29։
ի ծփե. բ. 12։ ա Թես. դ. 5։
լ Հռոմ. ա. 25։ ա կոր. ժբ. 2։ ծփե. բ. 11, 12։ ա Թես. ա. 9։
խ ա կոր. բ. 3։ ժգ. 12։ բ Տիմ. բ. 19։
ծ ԳԼ. գ. 3։ կոդ. բ. 20։
կ Հռոմ. բ. 3։ ծբր. ե. 18։
հ Հռոմ. ժգ. 5։ կոդ. բ. 16։
ձ ԳԼ. բ. 2։ ե. 2, 4։ ա Թես. գ. 5։
ղ բ կոր. բ. 5։
ճ ա կոր. բ. 3։ բ կոր. ժա. 30։ ժբ. 7, 9։
մ ԳԼ. ա. 6։
յ բ Թագ. ժԲ. 27։ Մտթ. բ. 7։ Տես Ձաքր. ժբ. 8։
ն Մատ. ժ. 40։ Ղու. ժ. 16։ Յովհ. ժգ. 20։ ա Թես. բ. 13։
շ †ա՛յ, ու՛ր է
ո ԳԼ. բ. 5, 14։
չ Հռոմ. ժ. 2։
‡ Ոմանք, մեզ
պ ա կոր. գ. 15։ Փիլիմ. 10։ Յովհ. ա. 18։
ջ Ծն. ժգ. 15։
ռ Ծն. խա. 2։
ս բ կոր. բ. 3։
վ Հռոմ. Բ. 7, 8։
տ Ծն. ժբ. 10, 14։ խա. 1, 2։ ծբր. ժա. 11։
ր բ Օր. լգ. 2։
ց Ես. բ. 2։ ծբր. ժբ. 22։ Յայտ. գ. 12։ խա. 2, 10։
‖ Ոմանք ընդհ
փ Ես. ծգ. 1։
ք Գոր. գ. 25։ Հռոմ. Բ. 8։ ԳԼ. գ. 29։
օ Ծն. խա. 9։
ֆ ԳԼ. ե. 11։ գ. 12։
և ԳԼ. գ. 8, 22։
ֈ Ծն. խա. 10, 12։
։ Յովհ. բ. 35։
֏ Յովհ. բ. 36։ ԳԼ. ե. 1, 13։

ԳԼ Ե

1 ԿԸ ՅՈՐԴՈՐԵ ԶԱՆՈՆՔ ՀԱԱՏԱՈՒՆ ԿԵՆԱԼ ԻՐԵՆՑ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆԸ ՄԷՋ, 3 Ե ԹԼՓԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՉԱՓԱՀԵԼ, 13 ԱՅԼ ՄԱՆԱՒԱՆՔ ԻՐԱՐՈՒ ՎՐԱՅ ՍԷՐ ՈՒՆԵՆԱԼ, ՈՐ ՕՐԷՆՔԻՆ ԲՈԼԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆՆ Է. 19 ԿԸ ՀԱՄԲԵ ՄԱՐՄԻՆԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ, 22 Ե ՀՈԳԻԻՆ ՊԱՏՈՒՀԱՆԸ, 25 ՈՒ ԿԸ ՅՈՐԴՈՐԵ ԳԱՂԱՏԱՑԻՆԵՐԸ ՈՐ ՀՈԳԻՈՎ ՔԱԼԵՆ։

Ուստի ամուր կեցէք ՚ի յն ազատութիւնով, որով Քրիստոս մեզ ազատեց. Եւ նորէն 2 ծառայութեան լուծի տակ մի մտնէք։ Ահա ես Պօղոս կը ըսեմ՝ ձեզի Էր եթէ թլփատուիք, 3 Քրիստոս ձեզի օգուտ մը չընէր։ Եւ դարձեալ ամէն թլփատուող մարդու կը վկայեմ թէ 4 ՚պարտական է բոլոր օրէնքը կատարել, Էնա փանուած էք դուք Քրիստոսէ, որ օրէնքով արդարանալ կ՚ուզէք, ՚ո՛ւ շնորհքէն ինկած էք։ 5 Էվ՚ասն ոի ոնք Հոգիով կը սպասենք արդարու- 6 թեան յոյսին՝ հաւատքով։ ՚Վ՚ասն ոի Քրիստոս Յիսուսի քով ոչ թլփատութիւնը բանի մը կարող է, ոչ ալ անթլփատութիւնը, Էհապա 7 հաւատքը, որ սիրով ի գործ կը դրուի։ Ձ՚ոնք աղէկ կը վազէիք. Էո՞վ ձեզ ետ կեցուց՝ որ 8 ճշմարտութեան չհնազանդիք։ Այս դրդումը 9 անկէ չէ՝ Որ ձեզ կանչեց։ Էրիչ մը խմորը բո- 10 լոր զանգուածը կը խմորէ։ ՚Բայց ես յոյս ունիմ ձեր վրայ Տէրոջմով, որ ուրիշ ներդ բան մը պիտի չխորհիք. ԵՒւ ան որ ձեզ կը խռովեցնէ, դատապարտութիւն պիտի կրէ՝ ով որ ըլլայ, 11 Այսիոյն, եղբայրներ, եթէ ես տակաւին թլփատութիւն կը քարոզեմ, ՚ալ ինչո՞ւ կը հալածուիմ. Ձուրեան խաչին գայթակղութիւնը 12 խափանուած է։ ՚Կ՚ուզի՛ թէ բոլորովին կըտրուէին անոնք ՚որ ձեզ կը խռովեցնեն։

13 Վ՚ասն ոի դուք ազատութեան կանչուած էք, եղբայրներ. Միայն թէ չէր ազատութիւնը մարմնի յ՚առիթ չըլլայ, Հապա սիրով իրարու ծառայութիւն ըրէք։ 14 ՚Վ՚ասն ոի բոլոր օրէնքը այս մէկ խօսքին մէջ կը կատարուի, թէ Ինչու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս։ 15 Ապա եթէ իրար խածնէք և ուտէք, դիտէ կեցէք որ չըլլայ թէ իրարմէ ապառիք։ Միայն 16 թէ ըսեմ կը զրուցեմ. ՚Հոգիով գացէք, ու մարմինին ցանկութիւնը պիտի չկատարէք։ 17 Էվ՚ասն ոի մարմինը կը ցանկայ Հոգիին հակառակ, ու Հոգին՝ մարմինին հակառակ. և ասոնք իրարու հակառակ են, որ ՚չըլլայ թէ ինչ որ 18 կ՚ուզէք՝ զայն ընէք։ ՚Բայց եթէ Հոգիէն կ՚առաջնորդուիք, ալ օրէնքին տակ չէք։ Վաւրդ 19 մարմինին գործերը յայտնի են, որ ասոնք են. շնութիւն, պոռնկութիւն, պղծութիւն, գիճութիւն, 20 կռապաշտութիւն, կախարդութիւն, թշնամութիւններ, կռիւներ, նախանձներ, բարկութիւններ, հակառակութիւններ, երկպառակութիւններ, 21 մոլութիւններ, բաժանումներ, Զար նայուածքներ, մարդասպանութիւններ, գինովութիւններ, անառակութիւններ, ու ինչ որ ասոնց նման են. զոր Հիմակուընէ ես ձեզի կը զրուցեմ, ինչպէս առաջուընէ ալ կը զրուցէի, ՚որ այսպիսի բաներ գործողները Աստուծոյ արքայութիւնը պիտի 22 չժառանգեն։ ՚Բայց Հոգիին պտուղը այս է. սէր, խնդութիւն, խաղաղութիւն, երկայնմտութիւն, 23 քաղցրութիւն, ՚բարութիւն, Հաւատարմութիւն, հեզութիւն, ժուժկալութիւն. 24 ՚այսպիսի բաներու դէմ օրէնք չկայ։ Եւ անոնք որ Քրիստոսիներն են՝ ՚Էրեւոյ մարմինը խաչ հանեցին քովները կիրքերով ու ցանկութիւններով 25 միասին։ ՚Եթէ Հոգիով կ՚ապրինք, Հոգիին 26 համեմատ քալենք։ ՚Մնապարծ չըլլանք՝ միմիկ գրգռելով ՚ո՛ւ իրարու վրայ նախանձելով։

ԳԼ. Զ

1 ՊՕՂՈՍ ԿԸ ՅՈՐԴՈՐԵ ԳԱՂԱՏԱՑԻՆԵՐԸ ՈՐ ՀԵԶՈՒԹԵԱՄԲ ՎԵՐԱԴԻՆ ՅԱՆՑԱՆՔԻ ՄԷՋ ԳԱՆՈՒԱԾ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ, 2 Ե ԻՐԱՐՈՒ ԲԵՌԸԸՐ ՎԵՐՑՆԵՆ. 6 ԱՌԱՏԱՁԵՌՆ ԸՐԱՆ ԴԷՊ ԻՐԵՆՑ ՎԱՐԴԱՊԵՏՆԵՐԸ, 9 Ե ԲԱՐԻ ԳՈՐԾԵԼԷՆ ԵՒ ՉԿԸՆԱՆ. 12 ԿԸ ՑՈՒՑՆԷ ԹԷ ԹԼՓԱՏՈՒԹԻՒՆ ՔԱՐՈԶՈՂՆԵՐՈՒՆ ՄԻԱՔԸ ԻՆՉ Է. 14 ԹԷ ԻՆՔ ՈՒՐԻՉ ԲԱՆՈՎ ՉՊԱՐԾԵՆԱՐ, ԲԱՅՑ ՄԻԱՅՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԽԱՉՈՎԸ։

Եղբայրներ, ՚եթէ մէկը յանկարծ ինչ և իցէ յանցանքով բռնուելու ըլլայ, Էդուք որ Հոգևոր էք, Էպիտիսին հեզութեան Հոգիով ուղղութեան բերէք. քու անձիդ ալ դդուշութիւն ըրէ ՚որ չըլլայ թէ փորձութեան մէջ 2 ինկաս։ Էիրարու ներողութիւնները կրեցէք, ԵՒւ 3 այնպէս Քրիստոսի օրէնքը կատարեցէք։ Էթանզի եթէ մէկը ինքզինք բան մը ըլլալ կը սեպէ ՚ու

ՙ ՅՈՒՆ. Բ. 32։ ՀԱՒՍ. Գ. 18։ Ա ՊԵՏ. Բ. 16։
Բ ԴՈՐ. ԺԹ. 10։ ԳԼ. Բ. 4։ Գ. 9։
Գ ԴՈՐ. ԺԹ. 1։ ՏԵՍ ԴՈՐ. ԺԳ. 3։
Դ ԳԼ. Գ. 10։
Ե ՀԱՒՍ. ԲՓ. 31, 32։ ԳԼ. Բ. 21։
Զ ԲԸՐ. ԺԲ. 15։
Է ՀԱՒՍ. Բ. 24, 25։ Բ ՏԻՄ. Գ. 8։
Ը Ա ԿՈՐ. Ի. 19։ ԳԼ. Գ. 28։ Գ. 15։ ԿՈԼ. Գ. 11։
Ը Ա ՓԵՏ. Ա. 3։ ՅԱԿ. Բ. 18, 20, 22։
Ժ Ա ԿՈՐ. ԲՓ. 24։
Ի ԳԼ. Գ. 1։
Լ ԳԼ Ա. 6։
Խ Ա ԿՈՐ. Ի. 6։ ԺԹ. 33։
Ծ Բ ԿՈՐ. Բ. 3։ Ը. 22։
Կ ԳԼ. Ա. 7։
Հ Բ ԿՈՐ. Ժ. 6։
Ձ ԳԼ. Գ. 12։
Ղ Ա ԿՈՐ. ԺԹ. 30։ ԳԼ. Դ. 29։ Գ. 17։
Ճ Ա ԿՈՐ. Ա. 23։
Մ ՅԵՒ. Ի. 25։ Ա ԿՈՐ. Ի. 13։ ԳԼ. Ա. 8, 9։
Յ ԴՈՐ. ԺԹ. 1, 2, 24։
Ն Ա ԿՈՐ. Ը. 9։ Ա ՊԵՏ. Բ. 16։ Բ ՊԵՏ. Բ. 19։ ՅՈՒԴ. 4։
Շ Ա ԿՈՐ. ԲՓ. 19։ ԳԼ. Գ. 2։
Ո ՄԱՏ. Ի. 12։ ԽԲ. 40։ ՅԱԿ. Բ. 8։
Չ ՂՈՒԿ. ԺԲ. 18։ ՄԱՏ. ԽԲ. 39։ ՀԱՒՍ. ԺԳ. 8, 9։
Պ ՀԱՒՍ. Ղ. 12։ Ը. 1, 4, 12։ ԺԳ. 14։ ՀՄԲ. 25։ Ա ՊԵՏ. Բ. 11։
Ջ ՀԱՒՍ. Ի. 23։ Ը. 6, 7։
Ռ ՀԱՒՍ. Ի. 15, 19։
Ս ՀԱՒՍ. Գ. 14։ Բ. 2։
Վ Ա ԿՈՐ. Գ. 3։ ԵՓԵՍ. Ի. 3։ ԿՈՂ. Գ. 5։ ՅԱԿ. Գ. 14, 15։
Տ Ա ԿՈՐ. Գ. 9։ ՆԵՓԵ. Ի. 5։ ԿՈՂ. Գ. 6։ ՅԱՅՏ. ԽԲ. 15։
Ր ՅԱՅՏ. ԺԹ. 2։ ՆԵՓԵ. Ի. 9։
Ց ԿՈՂ. Գ. 12։ ՅԱԿ. Գ. 17։
Ւ ՀԱՒՍ. ԺԹ. 14։
Փ Ա ԿՈՐ. ԺԳ. 7։
Ք Ա ՏԻՄ. Ա. 9։
Օ ՀԱՒՍ. Գ. 6։ ԺԳ. 14։ ԳԼ. Բ. 19։ Ա ՊԵՏ. Բ. 11։
Ֆ ՀԱՒՍ. Ը. 4, 5։ ՀՄԲ. 16։ Ա ՓԻԼ. Բ. 3։

Ա ՀԱՒՍ. ԺԳ. 1։ ԺԹ. 1։ ԲԲԲ. ԺԲ. 13։ ՅԱԿ. Ի. 19։
Բ Ա ԿՈՐ. Բ. 15։ Գ. 1։
Գ Ա ԿՈՐ. Գ. 21։ Բ ՓԻԼ. Գ. 15։ Բ ՏԻՄ. Բ. 25։
Դ Ա ԿՈՐ. Ի. 5։ Ժ. 12։
Ե ՀԱՒՍ. ԺԹ. 1։ ԳԼ. Ի. 13։ Ա ՓԻԼ. Ի. 14։
Զ ՅՈՒՆ. ԺԳ. 14, 15, 34։ ԺԹ. 12։ ՅԱԿ. Բ. 8։ Ա ՅՈՒՆ. Գ. 21։
Է ՀԱՒՍ. ԺԳ. 3։ Ա ԿՈՐ. Ը. 2։ ԳԼ. Բ. 6։
Ը Բ ԿՈՐ. Գ. 5։ Ժ. 11։

4 չէ, անիկա իր անձը կը խաբէ։ Ինչց ամէն
մարդ իր գործը թող կշռէ, ու ետքը միայն իր
անձին վրայ պարծանք ունենայ, ձեւ ոչ թէ
5 ուրիշին վրայ։ Վասն զի ամէն մէկը իր բեռը
պիտի կրէ։
6 Խօսքին աշակերտուելիւն ընողը իր վարդա-
պետը ամէն բարի բաներու մասնակից ընէ։
7 Եմմի խաբուիք, Աստուած ծաղր չըլլար։
8 Վասն զի ինչ որ մարդ կը սերմանէ, նոյնը պի-
տի հնձէ. հասն որ իր մարմինին կը սերմանէ,
այն մարմինէն ապականութիւն պիտի հնձէ. ու
ան որ Հոգիին կը սերմանէ, այն Հոգիէն յաւի-
9 տենական կեանք պիտի հնձէ։ Ինչց բարի գոր-
ծելէն չձանձրանանք, վասն զի յարմար ժամա-
10 նակին պիտի հնձենք՝ եթէ չթուլնանք։ Ուստի
քանի որ ժամանակը ձեռքերնիս է, բարիք
ընենք ամէնուն, մանաւանդ հաւատքին ըն-
տանիներուն։
11 Նայեցէք՝ ինչպիսի գիրերով գրեցի ձեզի
12 իմ ձեռքովս։ Որոնք որ կ'ուզեն մարմնի կող-
մանէ բարի երեւնալ, նոքա ձեզ կը ստիպեն
որ թլփատուիք, միայն որ Քրիստոսի խաչին
13 համար չհալածուին։ Վասն զի անոնք ալ որ թլ-
փատուած են, իրենք օրէնքը չեն պահեր, հա-
պա կ'ուզեն որ դուք թլփատուիք, որպէս զի
14 իրենք ձեր մարմինով պարծենան։ Ինչց ես՝
քա՛ւ լիցի որ պարծենամ, հապա միայն մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի խաչովը, որով աշխարհ
15 ինծի խաչը եղած է, ես ալ աշխարհի։ Վասն
զի Քրիստոս Յիսուսով ոչ թլփատութիւնը բան
մըն է, ոչ ալ անթլփատութիւնը, հապա նոր
16 ստեղծուած ըլլալն է բանը։ Եւ ան ամէնը Նոր
այս կանոնին համեմատ կը քալեն, խաղաղու-
թիւն ու ողորմութիւն ըլլայ անոնց վրայ, ու
17 Աստուծոյ Իսրայէլին վրայ։ Ասկէ ետև մի՛ կը
պիս թող չտրտնեցնէ. վասն զի ես Տէր Յիսուսի
վէրքի նշանները իմ մարմնիս վրայ կը կրեմ։
18 Եղբայրնե՛ր, մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը
ձեր Հոգիին հետ ըլլայ։ Ամէն։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ԵՓԵՍԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Աւետաբերը Եփեսացիները բարեւելէն 3 և անոնց հա-
մար գոհութիւն տալէն ետև, 4 կը խօսի շնորհքով եղած
մեր ընտրութեանը 6 և որդեգրութեանը վրայ, 11 որ ան
է մարդկային փրկութեան ճշմարիտ աղբիւրը. 13 և որով-
հետև այս խորհուրդին գերազանցութիւնը դիւրաւ չհաս-
կըցուիր, 16 աղօթք կ'ընէ որ անոնք 18 կատարեալ գի-
տակութեան հասկնան, 20 և ունենան զանիկա Քրիստոսով։

Պօղոս, Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աս-
տուծոյ կամքովը, Եփեսոսի մէջ եղած սուր-
բերուն և Քրիստոս Յիսուսի հաւատացողնե-
2 րուն. Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աս-
տուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ։
3 Օրհնեալ է Աստուած և մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի Հայրը, որ մեզ օրհնեց ամէն հոգևոր

ը ա կոր. ժա. 28։ բ կոչ ժգ. 5։
ժ Տես Դ.ա. ժբ. 11։
ի Հռոմ. բ. 6։ ա կոր. գ. 8։
լ Հռոմ. ժե. 27։ ա կոր. ք. 11, 14։
խ ա կոր. գ. 9։ ժե. 33։
ծ Յոբ ժգ. 9։
կ Դ.ա. ժգ. 25։ Հռոմ. բ. 6։ բ կոր. ք. 6։
հ Յոբ գ. 8։ Աւետ. ժա. 18։ Իր. 8։ Ովս. բ. 7։ ժ. 12։ Հռոմ. բ. 13։ Յակ. գ. 18։
ձ բ Թես. գ. 13։ ա կոր. ժե. 58։
ղ Մատ. իդ. 13։ Նբր. գ. 6, 14։ ժ. 36։ ժբ. 3, 5։ Յայտ. բ. 10։
ճ Յովհ. ք. 4։ ժբ. 35։
մ ա Թես. ե. 15։ ա Տիմ. գ. 18։ Տիտ. գ. 8։
յ Եփե. բ. 19։ Նբր. գ. 6։
ն Գլ. բ. 3, 14։
շ Փիլ. գ. 18։
ո Գլ. ե. 11։
չ Փիլ. գ. 3, 7, 8։
պ Հռոմ. գ. 6։ Գլ. բ. 19։
ջ ա կոր. է. 19։ Գլ. ե. 6։ Կող. գ. 11։
ռ բ կոր. ե. 17։
ս Սաղ. Տիե. 5։
վ Փիլ. գ. 16։
տ Հռոմ. բ. 29։ դ. 12։ ք. 6, 7, 8։
Գլ. գ. 7, 9, 29։ Փիլ. գ. 3։
ր բ կոր. ա. 5։ դ. 10։ ժա. 23։ Գլ. ե. 11։ Կող. ա. 24։
ց բ Տիմ. դ. 22։ Փիլմ. 25։

ւ բ կոր. ա. 1։
փ Հռոմ. ա. 7։ բ կոր. ա. 1։
ք Կող. ա. 2։
օ Գաղ. ա. 3։ Տիտ. ա. 4։
ֆ բ Կոր. ա. 3։ ա Պետ. ա. 3։

օրհնութիւններով երկնաւորներուն մէջ Քրիս-
4 տոսով. Ինչպէս մեզ անով աշխարհի սկիզբէն
առաջ ԷընտրեԷ, Որպէս զի մենք սուրբ ու ան-
5 բասա ըլլանք իր առջեւ սիրով. Եւ Նառաջուբնէ
մեզ սահմանեց Իւրեն որդեգիր ըլլալ Յիսուս Քրիս-
տոսի ձեռքով Էիր կամքին հաճութեանը պէս,
6 Իր փառաւոր շնորհքին գովութեանը համար,
Որով մեզ ընդունեց ԻՍիրելիին ձեռքով.
7 Ումով փրկութիւն ունինք մենք իր արեանը մի-
ջոցով, մեղքի թողութիւնը՝ Իր շնորհքին ճո-
8 խութեան չափովը. Զոր մեր վրայ առկայեց բո-
9 լոր իմաստութեամբ ու գիտութեամբ, Համեմ
յայտնելով իր կամքին խորհուրդը իր հաճու-
թեանը պէս, Նոր *իր մէջ՝ նախասահմաներ էր.
10 Ումպէս զի ժամանակներուն լրանալուն տեսա-
ւութեանը մէջ Համէն բան Ղովանդակ Քրիս-
տոսով, ինչ որ երկինքը ու ինչ որ երկրի վրայ
11 կայ, անով՝ Ումով մենք ալ ժառանգութիւն
առինք, Նառաջուբնէ որոշուած ըլլալով անոր
Նախասահմանութիւնովը, Նոր ամէն բան իր
12 կամքին խորհրդովը ի գործ կը դնէ. Ումպէս զի
մենք անոր փառքին գովութիւն ըլլանք՝ Նառաջ-
13 ուբնէ Քրիստոսի վրայ յուսացողներս. Որուն
վրայ դուք ալ յոտոցոտ՝ երբ լսեցիք Ճշմար-
տութեան խօսքը, ձեր փրկութեան աւետարա-
նը, որուն նաեւ հաւատալով՝ Կնտատացեալ
14 Սուրբ Հոգւոյն ընդհատվը կնքուեցաք. Ումր մեր
ժառանգ ըլլալուն գրաւն է Ումինչեւ ստացուած-
քին Ազրկութիւնը՝ Ումր փառքին գովութեանը
համար։

15 Ումսի ես ալ երբ լսեցի Տէր Յիսուսի վրայ
ունեցած հաւատքնիդ, ու բոլոր սուրբերուն
16 վրայ Յէր ունեցած սէրը, Ոչեմ դադարիր ձեզի
համար գոհութիւն ընելէ՝ ձեզ իմ աղօթքնե-
17 րուս մէջ յիշելով. Ումրպէս զի մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի Աստուածը, Ափառաց Հայրը, տայ
ձեզի իմաստութեան ու յայտնութեան Հոգին
18 իր գիտութիւնովը. Որպէս զի *սիրտերնուդ աչ-
քերը լուսաւորուելով՝ Ոգիտնաք թէ ինչ է

անոր ձեզ կանչելուն յոյսը, ֆու ինչ է անոր
ժառանգութեանը փառքին ճոխութիւնը սուր-
19 բերուն մէջ, ևս ինչ է իր զօրութեան գերա-
զանց մեծութիւնը Հաւատացեալներուս մէջ՝
Ըստ կարող զօրութեանը գործադրութիւնովը,
20 Զոր Քրիստոսի վրայ ի գործ դրաւ, Երբ զանի-
կա մեռելներէն յարուց, ևս նստեցուց իր աջ
21 կողմը երկինքի մէջ Ֆամէն Էիշխանութեան ու
պետութեան և զօրութեան ու տէրութեան
վրայ, և ամէն անունի վրայ որ կ'անուանի, ոչ
թէ միայն այս աշխարհին մէջ, հապա գալիքին
22 մէջ ալ. Ումև ամէն բան անոր ոտքերուն տակ
հնազանդեցուց, Ումև զանիկա ամէն բաներու
23 վրայ եկեղեցիին գլուխ դրաւ, Ումր անոր մար-
մինն է, Նանոր լրումը՝ Որ կը լեցնէ ամէնը ամէն
բանի մէջ։

ԳԼ. Բ

1 Աստ քեալը մեր բնական վիճակը՝ շնորհքով եղած մեր հիմնական վիճակին հետ բաղդատելով, 10 կը ծա-նուցանէ թէ մենք բարի գործերու համար ստեղծուած ենք, 13 և Քրիստոսով մօտեցած ըլլալով՝ 11 հեթանո-սներու և օտարներու վարմունք ունենալու չենք ինչպէս որ առաջ մը ունէինք. 19 այլ իբրև սուրբերուն քաղա-քակիցները և Աստուծոյ ընտանիքը։

Եւ դուք Որ յանցանքներու ու մեղքե-
2 րու մէջ մեռած էիք, Ումր Նեպտանոցաց
Ումրոնց մէջ առենօք կը քալէիք այս աշխար-
հին բռնած ճամբովը, Ոայս օդին իշխանու-
թեանը իշխանին ուղղէին պէս, այն ոգիին՝ Որ
հիմա ապստամբութեան որդիներուն ներսիդին
3 կը ներգործէ. Ումրոնց մէջ առենօք մենք ամէնս
ալ կը պտըտէինք Էրեր մարմինին ցանկութիւն-
ներովը, և մարմինին ու միտքին ուզածը կը կա-
տարէինք. Եւ բնութեամբ բարկութեան որդի-
4 ներ էինք՝ ինչպէս ուրիշները. Ումբայց Աստուած,
որ մեծ է ողորմութիւնով, իր առատ սիրոյն
5 համար, որով մեզ սիրեց, Ժերբ յանցանքնե-
րու մէջ մեռած էինք, Էրեզ Քրիստոսի հետ

ա պետ. ա. 2, 20։
ե Հռով. ը. 28։ բ Թես. բ. 12։ բ Տիմ. ա. 9։ Ցակ. բ. 5։ ա պետ. ա. 2։ բ. 9։
է Դատ. ա. 75։ Գլ. բ. 10։ ե. 27։ կող. ա. 22։ ա Թես. գ. 7։ Տիտ. բ. 12։
ը Հռով. ը. 29, 30։ Հմր. 11։
ժ Ցովհ. ա. 12։ Հռով. ը. 15։ բ կոր. գ. 18։ Գաղ. դ. 5։ ա Ցովհ. գ. 1։
ի Մատ. ժա. 26։ Դ.ա. ժբ. 32։ ա կոր. ա. 21։ Հմր. 9։
լ Հռով. գ. 24։ ե. 15։
խ Մատ. գ. 17։ ժէ. 5։ Ցովհ. գ. 35։ ժ. 17։
ծ Գոր. ի. 28։ Հռով. գ. 24։ կող. ա. 14։ Եբր. Բ. 12։ ա պետ. ա. 18, 19։ Ցայտ. ե. 9։
կ Հռով. բ. 4։ գ. 24։ Բ. 23։ Գլ. բ. 7։ գ. 8, 16։ Փիլ. գ. 19։
հ Հռով. ժգ. 25։ Գլ. գ. 4, 9։ կող. ա. 26։
յ Գլ. գ. 11։ բ Տիմ. ա. 9։
ն Ումանր, անով
շ Գաղ. գ. 4։ Եբր. ա. 2։ Բ. 10։ ա պետ. ա. 20։
ո ա կոր. գ. 22, 23։ Ժա. 3։ Գլ. բ. 15։ գ. 15։
չ Փիլ. բ. 9, 10։ կող. ա. 20։
պ Գոր. ի. 32։ իգ. 18։ Հռով. ը. 17։ կող. ա. 12։ գ. 24։ Տիտ. գ. 7։ Ցակ. բ. 5։ ա պետ. ա. 4։
ռ Հմր. 5։
ս Ես. խգ. 10, 11։
վ Հմր. 6, 14։ բ Թես. բ. 13։
տ Ցակ. ա. 18։
ր Ցովհ. ա. 17։ բ կոր. գ. 7։
ց բ կոր. ա. 22։ Գլ. գ. 30։
ւ բ կոր. ա. 22։ ե. 5։
փ Գոր. ի. 28։
ք Դ.ա. իա. 28։ Հռով. ը. 23։ Գլ. դ. 30։

փ Հմր. 6, 12։
ը կող. ա. 4։ Փիլիմ. 5։
յ Հռով. ա. 9։ Փիլ. ա. 3, 4։ կող. ա. 3։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 3։
ն Ցովհ. ի. 17։
շ կող. ա. 9։
ո Գոր. իգ. 18։
չ Գլ. բ. 12։ գ. 4։
պ Հմր. 11։
ջ Գլ. գ. 7։ կող. ա. 29։ բ. 12։
ռ Գոր. բ. 24, 33։
ս Աղ. ՃԺ. 1։ Գոր. ի. 55։ կող. գ. 1։ Եբր. ա. 3։ ժ. 12։
վ Փիլ. բ. 9, 10։ կող. բ. 10։ Եբր. ա. 4։
տ Հռով. ը. 38։ կող. ա. 16։ բ. 15։
ր Աղ. ը. 6։ Մատ. իբ. 18։ ա կոր. ժէ. 27։ Եբր. բ. 8։
ց Գլ. գ. 15, 16։ կող. ա. 18։ Եբր. բ. 7։
ւ Հռով. ժբ. 5։ ա կոր. ժբ. 12, 27։ Գլ. գ. 12։ ե. 23, 30։ կող. ա. 18, 24։
փ կող. բ. 9, 10։
ք ա կոր. ժբ. 6։ Գլ. գ. 10։ կող. գ. 11։

ա Հմր. 5։ Գլ. գ. 18։
բ Ցովհ. ե. 24։ կող. Բ. 13։
գ ա կոր. գ. 11։ Գլ. գ. 22։ կող. ա. 21։ գ. 7։ ա Ցովհ. ե. 19։
դ Գլ. գ. 12։
ե Գլ. ե. 6։ կող. գ. 6։
զ Տիտ. գ. 3։ ա պետ. գ. 3։
է Գաղ. ե. 16։
ը Աղ. ժա. 5։ Հռով. ե. 12, 14։
ժ Հռով. ժ. 12։ Գլ. ա. 7։ Հմր. 7։
ի Հռով. ե. 6, 8, 10։ Հմր. 1։
լ Հռով. գ. 4, 5։ կող. բ. 12, 13։ գ. 1, 3։

կենդանացուց, (դուք շնորհքով փրկուած էք,)
6 եւ անոր հետ ՅԵՍՈՒՍ, նաւ անոր հետ նըս-
տեցուց երկնաւորներուն մէջ ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԻՍՈՒ-
7 սով, Որպէս զի գալու դարերուն մէջ ցուցնէ
իր շնորհքին յաւելանց մեծութիւնը՝ ՔՐԻՍՏՈՍ
ՅԻՍՈՒՍով մեղի ցո՜ցո՜ց Է քաղցրութիւնովը։
8 Ձի ան զի շնորհքով փրկուած էք դուք Հա-
ւատքի միջոցով. և այս ոչ թէ ձեզմէ է, հա-
9 պա Աստուծոյ պարգեւն է. Ոչ թէ գործերէն,
10 որ մի՛կը չպարծի. Ձի ան զի մենք անոր ձե-
ռագործն ենք, ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԻՍՈՒՍով ստեղծուած՝
բարի գործերու համար, որոնց Աստուած ա-
ռաջուընէ պատրաստեց պէս, որպէս զի անոնց
մէջ քալենք։
11 Ուստի մտքերնիդ բերէք որ դուք առեն
մը մարմնով հեթանոսներ էյաք, (որոնք
անթլփատութիւն կ'ըսուին անոնցմէ՝ որ թլփա-
տութիւն կ'ըսուին մարմնի մէջ ձեռքով ե-
12 ղած,) Որ այն առեն դուք առանց ՔՐԻՍՏՈՍի
էյիք, Նաւ հեռացած էյիք Իսրայէլի քաղաքակ-
ցութենէն, և օտարացած՝ խոստմունքին ուխ-
տերէն, Նաւ յոյս մըն ալ չունէյիք, և աշխար-
13 հի մէջ անաստուած էյիք։ Բայց հիմա ՔՐԻս-
տոս ՅԻՍՈՒՍով՝ դուք որ առեն մը հեռաւոր
էյիք, մերձաւոր եղաք ՔՐԻՍՏՈՍի արիւնովը։
14 Ձի ան զի անիկա է մեր խաղաղութիւնը, Հո
երկուքը մէկ ըրաւ, ու մէջտեղի բաժանող
պատը, այսինքն էշ՝ թշնամու-
15 թիւնը, իր մարմնովը քակեց, Եւ հրամաննե-
րով եղած պատուիրանքներուն օրէնքը խափա-
նեց. Որպէս զի իրմով այն երկուքը նոր մարդ
մը հաստատէ, ու այսպէս խաղաղութիւն ընէ.
16 Եւ երկուքն ալ մէկ մարմին եղած հաշտե-
ցընէ Աստուծոյ հետ էշ խաչովը. Ձի ան զի ա-
17 նով ապաննեց թշնամութիւնը. Եւ եկաւ խա-
ղաղութիւն քարոզեց ձեզի որ հեռուն էյիք,
18 ու անոնց՝ որ մօտ էյին։ Քանզի անոր ձեռ-
քով մենք երկուքս ալ Մէկ Հոգիով՝ Հօրը մօ-
19 տենալու ապահովութիւն ունինք։ Ուրեմն այլ
ասկէետև դուք օտար ու պանդուխտ չէք,
Հապա սուրբերուն քաղաքակիցները էք Աստու-
20 ծոյ ընտանիքը՝ Առաքեալներուն ու մարգարէ-
ներուն Հիմնան վրայ Շինուած, Որուն անկիւ-
21 նին գլուխը ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ է. Որով բոլոր
շինքը միասին յարմարութեամբ կազմուած
կ'աճի Տառըր տաճար մը կ'ըլլայ Տէրոջմով.
22 Որով դուք ալ միասին կը շինուիք՝ Աստու-
ծոյ բնակարան ըլլալու Հոգւով Սրբով։

Գ.Լ. Գ.

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ՝ թէ յայտնութեամբ իրեն
ցուցուած է 6 այն ծածկուած խորհուրդը՝ 6 թէ հեթա-
նոսները պէտք փրկուին, 8 և թէ իրեն արուած է 9 զա-
նիկա քարոզելու շնորհքը։ 13 կը խնդրէ որ անոնք իր
նեղութիւններուն պատճառաւ չձանձրանան, 14 և ա-
ղօթք կ'ընէ որ 19 անոնք կարող ըլլան ՔՐԻՍՏՈՍի իրենց
վրայ ունեցած մեծ սէրը հասկնալ։

Ուստի ես ՊՕՂՈՍ, ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍի կապ-
2 ուածը Ձեզի հեթանոսներուդ համար. Եթէ դուք
անշուշտ լսած էք Աստուծոյ շնորհքին տնտե-
սութիւնը, Որ ինծի տրուած է ձեզի համար,
3 Ինչէ ինծի այն խորհուրդը Յայտնութիւնով
ցուցուեցաւ. (Ինչպէս առաջուընէ ալ ձեզի
4 համառօտաբար գրեցի, Որով կրնաք կարդալ
ու միտք առնել իմ տեղեակ ըլլալս ՔՐԻՍՏՈՍի
5 խորհուրդին վրայով.) Ձոր ուրիշ դարերուն մէջ
մարդոց որդիներուն չէրևցաւ, ինչպէս հիմա
Հոգւով Սրբով յայտնուեցաւ իր սուրբ առաք-
6 եալներուն ու մարգարէներուն. Նրպէս որ հե-
թանոսները ՔՐԻՍՏՈՍով ժառանգակից Եւ
մարմնակից և անոր Խոստմունքին հաղորդ ըլ-
7 լան աւետարանով. Որու ես սպասաւոր եղայ
Աստուծոյ շնորհոց պարգեւին համեմատ՝ որ
ինծի տրուեցաւ Իր զօրութեան ներգործու-
8 թիւնովը, (Ինծի՝ Որ ամէն սուրբերուն փոքրա-
գոյնն եմ, այս շնորհքը տրուեցաւ,) Հեթա-

ա Գլ. ա. 20։
բ Տիտ. գ. 4։
գ Հմր. 5։ Հռով. գ. 24։ բ Տիմ. ա. 9։
դ Հռով. գ. 16։
ե Մատ. ժգ. 17։ Յովհ. գ. 44, 66։ Հռով. ժ. 14, 15, 17։ Գլ. ա. 19։ Փիլ. ա. 29։
զ Հռով. գ. 20, 27, 28։ դ. 2։ Բ. 11։ ժա. 6։ ա Կոր. ա. 29, 30, 31։ բ Տիմ. ա. 9։ Տիտ. գ. 5։
է Բ Օր. լբ. 6։ Սաղ. ճ. 3։ Նա. ԺԲ. 25։ ԽԲ. 23։ Խոր. 21։ Յովհ. գ. 3, 5։ ա Կոր. գ. 9։ բ Կոր. Ե. 5, 17։ Գլ. գ. 24։ Տիտ. բ. 14։
ը Գլ. ա. 4։
թ ա Կոր. ԺԲ. 2։ Գլ. Ե. 8։ Կող. ա. 21։ բ. 13։
ժ Հռով. բ. 28, 29։ Կող. բ. 11։
ի Գլ. գ. 18։ Կող. ա. 21։
լ Տես Եզեկ. ԺԷ. 9։ Յովհ. ժ. 16։
խ Հռով. Թ. 4, 8։
ծ ա Թես. դ. 12։
կ Գաղ. գ. 8։ ա Թես. դ. 5։
հ Գաղ. գ. 28։
ձ Գոր. բ. 39։ Հմր. 17։
ղ Միք. Ե. 5։ Յովհ. ժգ. 33։ Գոր. ժ. 36։ Հռով. Ե. 1։ Կող. ա. 20։
ճ Յովհ. ժ. 16։ Գաղ. գ. 28։
մ Կող. ա. 22։
յ Կող. բ. 14, 20։
ն բ Կոր. Ե. 17։ Գաղ. գ. 15։ Գլ. գ. 24։
շ Կող. ա. 20, 21, 22։
ո Հռով. գ. 6։ բ. 3։ Կող. բ. 14։
չ Ես. ծէ. 19։ Զաք. Բ. 10։ Գոր. բ. 39։ ժ. 36։ Հռով. Ե. 1։ Հմր. 13, 14։
պ Սաղ. Տիտ. 14։
ջ Յովհ. ժ. 9։ ԺԳ. 6։ Հռով. Ե. 2։ Գլ. գ. 12։ Եբր. դ. 16։ ժ. 19, 20։ ա Պետ. գ. 18։ ա Կոր. ԺԲ. 13։ Գլ. դ. 4։
ռ Փիլ. գ. 20։ Եբր. ԺԲ. 22, 23։
ս Գաղ. գ. 10։ Գլ. գ. 15։
վ ա Կոր. ԺԲ. 28։ Գլ. դ. 11։
տ Մատ. ԺԶ. 18։ Գաղ. բ. 9։ Յայտ. խա. 14։
ր ա Կոր. դ. 9, 10։ Գլ. գ. 12։ ա Պետ. բ. 4, 5։
ց Սաղ. ՃԺբ. 22։ Ես. խԸ. 16։ Մատ. խա. 42։
ւ Գլ. գ. 15, 16։
փ ա Կոր. գ. 17։ ե. 19։ բ Կոր. գ. 16։
ք ա Պետ. բ. 5։

ա Գոր. խա. 33։ խԸ. 17, 20։ Գլ. գ. 1։ դ. 20։ Փիլ. ա. 7, 13, 14, 16։ Կող. գ. 3, 18։ բ Տիմ. ա. 8։ բ. 9։ Փիլիմ. 1, 9։
բ Կող. ա. 24։ բ Տիմ. բ. 10։
գ Հռով. ա. 5։ ժա. 13։ ա Կոր. դ. 1։ Գլ. գ. 7։ Կող. ա. 25։
դ Գոր. Թ. 15։ ժգ. 2։ Հռով. ժբ. 3։ Գաղ. ա. 16։ Հմր. 8։
ե Գոր. իբ. 17, 21։ իգ. 17, 18։
զ Հռով. ժգ. 25։ Կող. ա. 26, 27։
է Գաղ. ա. 12։
ը Գլ. ա. 9, 10։
թ ա Կոր. գ. 1։ Գլ. գ. 19։
ժ Գոր. ժ. 28։ Հռով. ժգ. 25։ Հմր. 9։
ի Գլ. բ. 20։
լ Գաղ. գ. 28, 29։ Գլ. բ. 14։
խ Գլ. բ. 15, 16։
ծ Գաղ. դ. 14։
կ Հռով. ժԸ. 16։ Կող. ա. 23, 25։
հ Հռով. ա. 5։
ձ Հռով. ժԸ. 18, 19։ Գլ. ա. 19։ Կող. ա. 29։
ղ ա Կոր. ժԸ. 9։ ա Տիմ. ա. 13, 15։
ճ Գաղ. ա. 16։ բ. 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։

նոյներուն մէջ Քրիստոսի անքննելի ճոխու-
9 թիւնը քարոզելու, եւ ամէնը լուսաւորելու,
Որպէս զի գիտնան թէ ի՞նչ է այն խորհուրդին
տնօրէնութիւնը՝ որ ի յաւիտենից ծածկուած
էր Աստուծոյ քով, նոր ամէն բանը ստեղծեց.
10 Որպէս զի հիմա Աստուծոյ բազմատեսակ ի-
մաստութիւնը եկեղեցիին ձեռքով յայտնի ըլ-
լայ երկինքը եղող իշխանութիւններուն ու
11 պետութիւններուն, Իր յաւիտենական նախա-
ահմանութեանը համեմատ, զոր ըրաւ մեր
12 Տէրոջը Քրիստոս Յիսուսի ձեռքով. Որով մենք
ալ համարձակութիւն ու մօտենալու ուրախա-
նիւն ունինք վստահութեամբ՝ իրեն հաւատալով։
13 Վասն այսորիկ կ'աղաչեմ որ չձանձրանաք իմ նե-
ղութիւններուս պատճառաւ, որոնք ձեզի հա-
14 մար են, եւ որոնք ձեր փառքն են։ Ասոր հա-
մար ծունկի վրայ գալով մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
15 տոսի Հօրը առջեւ, Ուրկէ ամէն ազգատոհմ
երկինքի մէջ ու երկրի վրայ անուն կ'առնէ,
16 կ'աղաչեմ որ տայ ձեզի իր փառքին ճոխու-
թեանը չափովը՝ զօրութիւնով հաստատուիլ
17 իր Հոգիովը ներսի մարդուն մէջ. Որպէս զի
Քրիստոս հաւատքով ձեր սիրտերուն մէջ բնա-
կի, եւ դուք խիրով արմատացած ու հաստատ-
18 ուած ըլլաք, Որպէս զի կարենաք հասկնալ
բոլոր սուրբերուն հետ ինչ եւ լայնութիւնը ու երկայնութիւնը եւ խորութիւ-
19 նը ու բարձրութիւնը. Այսինքն ճանչնալ Քրիս-
տոսի սէրը, որ գիտութենէ գերազանց է, Որ-
պէս զի լցուիք Աստուծոյ ամէն լրութիւնովը։
20 Արդ անոր որ կարող է առատութեամբ ընել
ամէն բաներէն աւելի՝ զոր մենք կը խնդրենք
կամ կը խորհինք, Հայն զօրութիւնովը որ մեր
21 մէջ կը ներգործէ, Իրեն փառք եկեղեցիին
մէջ Քրիստոս Յիսուսով բոլոր դարերուն մէջ
յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։

ԳԼ. Դ

1 Առաքեալը կը յորդորէ զանոնք միաբան ըլլալ, 7 և կը ծանուցանէ թէ Աստուած անոնց զանազան պարգևներ տուաւ, 13 որպէս զի իր եկեղեցին շինութիւն առնէ 16 ու աճի Քրիստոսով. 18 կը պատուիրէ անոնց մեկուկէ ձգել

հեթանոսական պիղծ գործերը, 24 նոր մարդը հագնիլ, 25 սուտ թիւնը 29 և ամէն ապականեալ խօսքերը մեկդի ձգելով։

Ասոր կ'աղաչեմ ձեզի ես որ Տէրոջը համար կապուած եմ, Որ դուք այնպէս քա-
2 լէք՝ ինչպէս կը վայլէ այն կոչումին որով կ'ան-
չուեցաք, Ընդհանր խոնարհութիւնով ու հեզու-
թիւնով, երկայնմտութեամբ. սիրով իրարու
3 ներողամիտ ըլլալով. Ջանալով Հոգւոյն Սրբոյ
միաբանութիւնը խաղաղութեան կապովը պա-
4 հել. Եմէկ մարմին ու մէկ Հոգի, ինչպէս
5 կանչուեցաք ձեր կոչումին մէկ յուսովը. Տէրը
մէկ է, հաւատքը մէկ, մկրտութիւնը մէկ.
6 Մէկ է Աստուած և ամէնուն Հայրը, որ ամէ-
նուն վրայ ու ամէնուն հետ և ձեր ամէնուն
7 մէջ է։ Բայց մեր ամէն մէկուն ալ շնորհք
8 տրուած է Քրիստոսի պարգևին չափովը։ Անոր
համար կ'ըսէ թէ Բարձրը ելաւ, գերութիւնը
գերի բռնեց ու մարդոց պարգևներ տուաւ։
9 Հապա ելաւ բառը ի՞նչ է, միայն թէ՝ որ ինք
10 առաջ երկրի վարի կողմերը իջաւ։ Ան որ իջաւ՝
նոյն ինքն է, նոր բոլոր երկինքներէն վեր ելաւ,
11 Որպէս զի ամէն բան լեցնէ։ Եւ ինք մէկ քա-
նին տուաւ առաքեալներ ըլլալու, մէկ քանին
մարգարէներ, մէկ քանին աւետարանիչներ,
մէկ քանին հովիւներ ու վարդապետներ.
12 Սուրբերուն կատարելութեանը համար, պաշ-
տօնին գործին համար, Քրիստոսի մարմնին շի-
13 նութեանը համար. Մինչև ամէնս ալ հասնինք
հաւատքին ու Աստուծոյ Որդին ճանչնալուն
միաբանութեանը, կատարեալ մարդ ըլլալու,
Քրիստոսի լման հասակին չափը ունենալու.
14 Որպէս զի ա՛լ տակէ հետև տղաք չըլլանք, ե-
րերած ու վարդապետութեան ամէն հո-
վերէն ադին անդին տարուբերուած՝ մարդոց
խաբէութիւնովը, որոնք խորամանկութեամբ
15 կը խաբեն մոլորեցնելու. Հապա սիրով ճշմար-
տութեան հետևելով՝ ամէն բան Անով աճե-
16 ցընենք որ գլուխ է, այսինքն Քրիստոս. Որմէ
բոլոր մարմինը մեկտեղ կազմուած, և ամէն
յօդուածներըը իրարու հաղորդութեամբ կցուած՝

ա Գլ. ա. 7։ կող. ա. 27։
բ Հմբ. 3։ Գլ. ա. 9։
գ Հռոմ. ժգ. 25։ Հմբ. 5։ ա կոր. բ. 7։ կող. ա. 26։
դ Ածղ. լգ. 6։ Յովհ. ա. 3։ կող. ա. 16։ Եբր. ա. 2։
ե Ոմանք, Քրիստոս Քրիստոսով ասեղծեց
զ ա Պետ. ա. 12։
է ա կոր. բ. 7։ ա Տիմ. գ. 16։
ը Հռոմ. բ. 38։ Գլ. ա. 21։ կող. ա. 16։ ա Պետ. գ. 22։
թ Գլ. ա. 9։
ժ Եբր. դ. 16։
ի Գլ. բ. 18։
լ Գործ. ժգ. 21։ Փիլ. ա. 14։ ա Թես. գ. 3։
խ Հմբ. 1։
ծ բ կոր. ա. 6։
կ Գլ. ա. 10։ Փիլ. բ. 9, 10։
11։
հ Հռոմ. Բ. 23։ Գլ. ա. 7։ Փիլ. դ. 19։ կող. ա. 27։
ձ Գլ. զ. 10։ կող. ա. 11։
ղ Հռոմ. է. 22։ բ կոր. դ. 16։
ճ Յովհ. ժգ. 23։ Գլ. բ. 22։
մ կող. ա. 23։ բ. 7։
յ Գլ. ա. 18։
ն Յովհ. ա. 16։ Գլ. ա. 23։ կող. բ. 9, 10։
շ Հռոմ. ժգ. 25։ Յուդ. 24։
ո ա կոր. բ. 9։
չ Հմբ. 7։ կող. ա. 29։
պ Հռոմ. ժա. 36։ ժգ. 27։ Եբր. ժգ. 21։
ջ Գլ. դ. 1։ Փիլիմ. 1, 9։
ռ Փիլ. ա. 27։ կող. ա. 10։ ա Թես. բ. 12։
ս Գործ. ի. 19։ Գաղ. է. 22, 23։ կող. դ. 12, 13։
տ կող. գ. 14։
ր Հռոմ. ժբ. 5։ ա կոր. ժբ. 12, 13։ Գլ. բ. 16։
ց ա կոր. ժբ. 4, 11։
ւ Գլ. ա. 18։
փ ա կոր. ա. 13։ բ. 6։ ժբ. 5։ բ կոր. ժա. 4։
ք Յուդ. 3։ Հմբ. 13։
օ Գաղ. գ. 27, 28։ Եբր. դ. 6։
ֆ Մաղ. բ. 10։ ա կոր. բ. 6։ ժբ. 6։
և Հռոմ. ժա. 36։
Ոմանք, մեր
ք Հռոմ. ժբ. 3, 6։ ա կոր. ժբ. 11։
ֆ Ածղ. կբ. 18։
Գաղ. ե. 12։ կող. բ. 15։
Յովհ. դ. 13։ դ. 33, 63։
Գործ. ա. 9, 11։ ա Տիմ. գ. 16։ Եբր. դ. 14։ է. 26։ բ. 1։ Թ. 24։
Գործ. բ. 33։
ա կոր. ժբ. 28։ Գլ. բ. 20։
Գործ. իա. 8։ բ Տիմ. դ. 5։
Գործ. ի. 28։
Հռոմ. ժբ. 7։
ա կոր. ժբ. 7։
Գլ. ա. 23։ կող. ա. 24։
ա կոր. ժգ. 26։
կող. բ. 2։
ա կոր. ժգ. 20։ կող. ա. 28։
Ած. իբ. 9։ ա կոր. ժգ. 20։
Եբր. ժգ. 9։
Մատ. ժա. 7։
Հռոմ. ժգ. 18։ բ կոր. բ. 17։
Ձառք. բ. 16։ բ կոր. դ. 2։ Հմբ. 25։ ա Յովհ. գ. 18։
Գլ. ա. 22։ բ. 21։
կող. ա. 18։
կող. բ. 19։

ամէն մէկ մտքին չափով ներդործելով՝ մտքին նման աճում կու տայ իրեն շինուելուն համար սիրով։

17 *Ուստի զգոյշ կ'ըլլամ ու Տէրոջմով վկայութիւն կ'ընեմ՝ *որ դուք ալ ումկէ որ այլեւս չքալէք, ինչպէս ուրիշ հեթանոսները կը քալեն*
18 *իրենց մտքին ունայնութեանը մէջ. °որոնց խղճմտութիւնը խաւարած է, ¯ու օտարացած են Աստուծոյ կեանքէն, իրենց մէջ եղած տգիտութեան պատճառաւ էրիրենց սրտին *կուրութեանը համար. էորոնք անզգայ ըլլալով, †ինքզինքնին անառակութեան տուին, ամէն կերպ*
20 *պղծութիւն գործելու †ագահութիւնով։ Բայց*
21 *դուք այսպէս չսորվեցաք Քրիստոսը, էթէ անոր վրայով լսեցիք ու անկէ սորված էք, ինչ-*
22 *պէս ճշմարտութիւնը Յիսուսի մէջ է. °Որպէս զի ձեր վրայէն մէկդի հանէք հայն ձեր առաջուան վարմունքին պէս եղած հինն մարդը, խա-*
23 *բեպայ ցանկութիւններով ապականուածը. Եւ*
24 *ձեր միտքին հոգիովը նորոգուիք, ¯եւ նոր մարդը ձեր վրայ հագնիք, էոր Աստուծոյ պատկերին պէս առեղծուած է արդարութիւնով ու ճշմա-*
25 *րիտ սրբութիւնով։ Ուստի ստութիւնը մէկդի ձգելով՝ *ճշմարտութիւն խօսեցէք ամէն մէկ իր ընկերին հետ, էվասն զի մենք իրարու ան-*
26 *դամներ ենք։ ¯Ընդ բարկանաք՝ մեղք մի գործէք. արեւը ձեր բարկութեանը վրայ մնրը չմըտ-*
27 *նէ։ Եւ Սատանային տեղ մի տաք։ (28) Ան որ գողութիւն կ'ընէր, ալ թող չգողնայ. հապա՛ մանաւանդ աղէկ գործի մը պարապելով՝ իր ձեռքերովը աշխատի, *որպէս զի կարող ըլլայ*
29 *‡տալ կարօտ եղողին։ ²Բնաւ ձեր բերնէն ապականեալ խօսք մը չելլէ, °հապա՛ ինչ որ աղէկ է՝ պէտք եղած շինութեանը համար, ՛որ-*
30 *պէս զի լսողներուն շնորհք տայ։ ²Եւ Աստուծոյ Սուրբ Հոգին մի տրտմեցնէք, ¯որով դուք կնքքուեցաք Փրկութեան օրուանը համար։ °Ամէն*
31 *դառնութիւն եւ բարկութիւն ու սրտմտութիւն*

և աղաղակ Նու հայհոյութիւն վերցուի ձեզմէ
32 *°ամէն չարութիւններով միասին։ Ընդ իրարու հետ քաղցր եղէք, գթած, ¯ներելով իրարու, ինչպէս Աստուած Քրիստոսով ներեց ձեզի։*

ԳԼ. Ե

1 *Նախ ընդհանուր կերպով մը կը յորդորէ սէր ունենալ,* 3 *պոռնկութենէ* 4 *և ամէն տեսակ պղծ գործերէ հետ կենալ.* 7 *չարերուն հետ հաղորդակցութիւն չընել,* 15 *ուշադրութեամբ քալել,* 18 *և Հոգիով լեցուիլ.* 22 *նաքը կը խօսի մանաւանդ պարտաւորութեանց վրայով, թէ կիները պարտին հնազանդիլ իրենց այրերուն,* 25 *և այրերը պարտին սիրել իրենց կիները,* 32 *ինչպէս Քրիստոս սիրեց Եկեղեցին։*

¯Արդ Աստուծոյ նմանող եղէք սիրելի զաւակներու պէս. 2 *Եւ սիրով վարուեցէք, *ինչպէս Քրիստոս ալ մեզ սիրեց, ու իր անձը մեզի համար մատնեց՝ †անուշահոտ պատարագ ու*
3 *զոհ ըլլալով Աստուծոյ։ Իսկ պոռնկութեան և ամէն պղծութեան կամ ագահութեան Նանունը անգամ չլսիշուի ձեր մէջ, (ինչպէս կը*
4 *վայլէ սուրբերուն,) Եւ գարշելի բաներ կամ յիմարական խօսքեր կամ խեղկատակութիւն, Որ չվայլեր, այլ մանաւանդ գոհութիւն.*
5 *°Քանզի զգայ գիտէք՝, Որ ամէն պոռնիկ կամ պիղծ կամ ագահ, Ժոր կռապաշտ է, Քրիստոսի ու Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ ժա-*
6 *ռանգութիւն չունի։ ¯Ձգլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ փուճ խօսքերով. Եվասն զի այս բաներուն համար Աստուծոյ բարկութիւնը կու գայ Նանհնազանդութեան որդիներուն վրայ։ Ուստի*
7 *անոնց հաղորդ մի ըլլաք։ ²Քանզի ԸՆԴ առնն մի գուք խաւար էիք, °բայց հիմա լոյս էք Տէրոջմով. Նլուսոյ որդիներու պէս քալեցէք.*
9 *¯Վասն զի †Հոգւոյն պտուղը ամէն Քրիստոսի բարութիւնով, և արդարութիւնով ու ճշմարտութիւնով է։ °Քննեցէք ինչ է Տէրոջը հա-*
11 *ճելին. ՛Ու կցորդ մի ըլլաք Նխաւարին անպտուղ*

---

* Գլ. բ. 1, 2, 3։ Հմր. 22։ Կող. գ. 7։ ա Պետ. գ. 3։
ա Հռոմ. ա. 21։
* Հռոմ. ա. 21։
\$ Դտր. իզ. 18։
¯ Գլ. բ. 12։ Գաղ. գ. 8։ ա Թես. դ. 5։
Բ Հռոմ. ա. 21։
* Յոան. բ՝ու բ՝ հանը
\$ ա Տիմ. գ. 2։
† Հռոմ. ա. 24, 26։ ա Պետ. գ. 3։
† կամ, անչափութիւնով
Է Գլ. ա. 13։
Ը Կող. բ. 11։ գ. 8, 9։ Եբր. ժբ. 1։ ա Պետ. բ. 1։
Թ Գլ. բ. 2, 3։ Հմր. 17։ Կող. գ. 7։ ա Պետ. գ. 3։
Ժ Հռոմ. գ. 6։
ԺԱ Հռոմ. ժբ. 2։ Կող. գ. 10։
ԺԲ Հռոմ. գ. 4։ բ Կոր. Ե. 17։ Գաղ. գ. 15։ Գլ. գ. 11։ Կող. գ. 10։
ԺԳ Գլ. բ. 10։
ԺԴ Ձաք. ը. 16։ Հմր. 15։ Կող. գ. 9։
ԺԵ Հռոմ. ժբ. 6։
ԺԶ Մատ. դ. 4։ Լբ. 8։
ԺԷ բ Կոր. բ. 10, 11։ Ցակ. գ. 7։ ա Պետ. Ե. 9։
ԺԸ Դտր. Լ. 35։ ա Թես. դ. 11։ բ Թես. գ. 8, 11, 12։
ԺԹ Գործ. գ. 11։
Ի Յոան. հաղորդիր
ԻԱ Մատ. ժբ. 36։ Գլ. Ե. 4։ Կող. գ. 8։
ԻԲ Կող. գ. 6։ ա Թես. Ե. 11։
ԻԳ Կող. գ. 16։
ԻԴ Ես. Լ. 13։ Կղ. 10։ Եզեկ. ժզ. 43։ ա Թես. Ե. 19։
ԻԵ Գլ. ա. 13։
ԻԶ Գործ. իա. 28։ Հռոմ. ը. 23։ Գլ. ա. 14։
ԻԷ Կող. գ. 8, 19։
ԻԸ Տիտ. գ. 2։ Ցակ. գ. 11։ ա Պետ. բ. 1։
ԻԹ Տիտ. գ. 3։
Լ բ Կոր. բ. 10։ Կող. գ. 12, 13։
ԼԱ Մատ. գ. 14։ Մարկ. ժա. 25։
ԼԲ Մատ. Ե. 45, 48։ Գործ. գ. 36։ Գլ. գ. 32։
ԼԳ Ցովհ. ժգ. 34։ ժԵ. 12։ ա Թես. դ. 9։ ա Ցովհ. գ. 11, 23։ գ. 21։
ԼԴ Գաղ. ա. 4։ բ. 20։ Եբր. Է. 27։ Բ. 14, 26։ ժ. 10, 12։ ա Ցովհ. գ. 16։
ԼԵ Ծննդ. բ. 21։ Գործ. ա. 9. բ Կոր. բ. 15։
ԼԶ Հռոմ. գ. 13։ ա Կոր. գ. 18։ բ Կոր. ժբ. 21։ Գլ. գ. 19, 20։ Կող. գ. 5։ ա Թես. դ. 3, Եվն։
ԼԷ ա Կոր. Ե. 1։
ԼԸ Մատ. ժբ. 35։ Գլ. գ. 29։
ԼԹ Հռոմ. ա. 28։
Խ Կո՞ր, Զայս խնամալով գիտենաք։
ԽԱ ա Կոր. գ. 9։ Գաղ. Ե. 19, 21։
ԽԲ Կող. գ. 5։ ա Տիմ. գ. 17։
ԽԳ Գաղ. Ե. 21։ Յայտ. իբ. 15։
ԽԴ Եբրեմ. իթ. 8։ Մատ. իգ. 4։ Կող. բ. 4, 8, 18։ բ Թես. բ. 3։
ԽԵ Հռոմ. ա. 18։
ԽԶ Գլ. բ. 2։ Կող. գ. 6։
ԽԷ Ես. Թ. 2։ Մատ. գ. 16։ Դտր. իզ. 18։ Հռոմ. ա. 21։ Գլ. բ. 11, 12։ գ. 18։ Տիտ. գ. 3։ ա Պետ. բ. 9։
ԽԸ Յովհ. բ. 12։ ժբ. 46։ բ Կոր. գ. 18։ գ. 6։ ա Թես. Ե. 5։ ա Յովհ. բ. 9։
ԽԹ Կղ. ժգ. 8։ Յովհ. ժբ. 36։
Լ Գաղ. Ե. 22։
* Ամաչե՛, լուսոյ
ԼԱ Հռոմ. ժբ. 2։ Փիլ. ա. 10։ ա Թես. Ե. 21։ ա Տիմ. բ. 3։
ԼԲ ա Կոր. Ե. 9, 11։ ժ. 20։ բ Կոր. գ. 14։ բ Թես. գ. 6, 14։
ԼԳ Հռոմ. գ. 21. ժգ. 12։ Գաղ. գ. 8։

գործերուն, Նայլ մանաւանդ զՆոնէ յանդիմա-
12 նեցէք։ Ովսան զի անոնց մէջ գաղտուկ գոր-
13 ծուած բաները խօսիլն ալ ամօթ է։ Բայց ա-
մէն բան յանդիմանուած՝ լուսով յայտնի կ'ըլ-
14 լայ. վասն զի ամէն բան որ յայտնի կ'ըլլայ՝
լոյս է։ Անոր համար կ'ըսէ, Արթնցիր դուն որ
կը քնանաս, Եւ կանգնէ մեռելներէն, ու Քրիս-
տոս քեզի լոյս պիտի տայ։
15 Ուստի նայեցէք թէ ի՞նչպէս զգուշութեամբ
16 պիտի քալէք, ոչ թէ անմիտներու պէս, Հապա
իմաստուններու պէս. Ժամանակը ծախու ա-
17 րէք, Վասն զի օրերս չար են։ Անոր համար
անմիտ մի ըլլաք, Հապա իմացէք Թէ ի՞նչ է
18 Տէրոջը կամքը։ Եւ մի գինովնայք գինիով, որուն
մէջ անառակութիւն կայ, հապա Հոգիով լեց-
19 ուեցէք. Եւ սաղմոսներով ու օրհնութիւններ-
ով և հոգևոր երգերով ձեր մէջ խօսակցե-
լով՝ երգեցէք ու սաղմոս ըսէք Տէրոջը ձեր սիր-
20 տերուն մէջ։ Ամէն աստեն ամէն բանի համար
գոհութիւն տուէք Աստուծոյ ու Հօրը՝ Մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը։
21 Ենթարու հնազանդ եղէք Աստուծոյ վախու-
22 վը։ Կիները իրենց այրերուն հնազանդ ըլլան՝
23 որպէս թէ Տէրոջը. Վասն զի այրը կնոջ
գլուխն է, Ինչպէս Քրիստոս ալ եկեղեցիին
24 գլուխն է, Ու ինք մարմինին Փրկիչն է։ Ուստի
ինչպէս եկեղեցին հնազանդ կ'ըլլայ Քրիստոսի,
նոյնպէս ալ կիները իրենց
25 այրերուն։ Այրեր, սիրեցէք ձեր կիները, ինչ-
պէս Քրիստոս ալ սիրեց եկեղեցին, Ու ին-
քզինքը մատնեց անոր համար. Որպէս զի զայն սրբէ
26 ու մաքրէ ընծայանին ջրովը՝ Խօսքով.
27 Որպէս զի ինք իր դիմաց փառաւոր եկեղե-
ցին, Որ արատ մը կամ խորշոմութիւն
կամ ուրիշ սառնց պէս բան մը չունենայ, Հա-
28 պա որ սուրբ ու անարատ ըլլայ։ Նոյնպէս ալ
պէտք է որ այրերը իրենց կիները սիրեն իրենց
մարմիններուն պէս. Ան որ իր կինը կը սիրէ,
29 իր անձը կը սիրէ. Վասն զի մէկը բնաւ իր ան-
ձը չատեր, հապա կը սնուցանէ ու կը խնամէ
30 զանիկա, ինչպէս Տէրն ալ եկեղեցին. Վասն
31 զի մենք անոր մարմինին անդամներն ենք, անոր
մարմինէն ու անոր ոսկորներէն։ Ասոր համար
մարդը պիտի ձգէ իր հայրը ու մայրը, և իր
կնոջ պիտի յարի, Ու երկուքը մէկ մարմին
32 պիտի ըլլան։ Այս խորհուրդը մեծ է, բայց ես
կը զրուցեմ Քրիստոսի ու եկեղեցիին վրայով։
33 Սակայն ձեզմէ ամէն մէկն ալ իր կինը այն-
պէս սիրէ՝ որպէս թէ իր անձը, Ու կինը իր
այրէն ակնածութիւն ընէ։

ԳԼ. Զ

1 Կը ծանուցանէ աղայոց պարտականութիւնը դէպ իրենց
ծնողները, 5 ծառաներուն պարտականութիւնը դէպ ի-
րենց տէրերը. 10 Թէ մեր կեանքը պինդ որութիւն մըն է,
12 ոչ միայն մարմինի ու արիւնի դէմ, հապա նաև հո-
գևոր թշնամիներու դէմ. 13 զրահին զէնքերը
ի՛նչ են, 18 և ի՛նչպէս գործածել պէտք է զանոնք, 21
Տիւքիկոսի վրայով յանձնարարութիւն։

Որդիներ, Ձեր ծնողներուն հնազանդ եղէք
2 Տէրոջմով, վասն զի այն է արժանը։ Պատուէ
քու հայրդ ու մայրդ, (որ առաջին պատուի-
3 րանքն է խոստմունքով,) Որպէս զի քեզի ապէկ
ըլլայ, ու երկար կեանք ունենաս երկրի վրայ։
4 Եւ դուք, հայրեր, ձեր որդիները մի բարկաց-
ընէք, հապա զանոնք մեծցուցէք Տէրոջը վար-
5 ժութիւնովը ու խրատովը։ Ծառաներ, հնա-
զանդ եղէք ձեր մարմնաւոր տէրերուն Ահով
ու դողով՝ Ձեր սրտին միամտութիւնովը, որպէս
6 թէ Քրիստոսի. Ոչ թէ մարդահաճոյի պէս
աչքի առջև ծառայելով, հապա Քրիստոսի ծա-
ռաներու պէս՝ սրտանց Աստուծոյ կամքը ընե-
7 լով. Յօժարութեամբ ծառայելով որպէս թէ
8 Տէրոջը, ու ոչ թէ մարդոց. Գիտնալով որ ա-
մէն մէկը ինչ բարիք որ ընէ, նոյնը Տէրոջմէն
պիտի ընդունի, Թէ՛ ծառայ ըլլայ և թէ՛ ա-
9 զատ։ Եւ դուք ալ, տէրեր, նոյնը ըրէք անոնց,
Ու սպառնալիքը թողէ տուէք, Գիտնալով որ
անոնց ալ ձեր ալ Տէրը երկինքն է. Ու անոր
քով աչառութիւն չկայ։
10 Ալ ասկէ ետև, եղբայրներս, զօրացէք Տէ-
րոջմով Ու անոր զօրութեան կարողութիւնովը։

ա Գաղ. ժթ. 17։ ա Տիմ. ե. 20։
ը Հռոմ. ա. 24, 26։ Հմր. 3։
գ Յովհ. գ. 20, 21։ Սրբ. գ. 13։
դ Նա. կ. 1։ Հռոմ. ժգ. 11, 12։ ա Կոր. ժե. 34։ ա Թես. ե. 6։
ե Յովհ. ե. 25։ Հռոմ. գ. 4, 5։ Գլ. բ. 5։ Կող. գ. 1։
զ Կող. գ. 5։
է Կող. գ. 5։ Գաղ. գ. 10։
ը Ժող. Ժա. 2։ ժբ. 1։ Յովհ. ժբ. 35։ Գլ. գ. 13։
թ Կող. դ. 5։
ժ Հռոմ. ժբ. 2։
ի ա Թես. գ. 3։ ե. 18։
լ Առակ. ի. 1։ իգ. 29, 30։ Նա. ե. 11, 22։ Դա. իա. 34։
խ Գոր. ժգ. 25։ ա Կոր. ժդ. 26։ Կող. գ. 16։ Յակ. ե. 13։
ծ Սաղ. լդ. 1։ Նա. կգ. 7։ Կող. գ. 17։ ա Թես. ե. 18։ բ Թես. ա. 3։
կ Սրբ. ժգ. 15։ ա Պետ. բ. 5։ գ. 11։
հ Փիլ. բ. 3։ ա Պետ. ե. 5։
ձ Ոմանք, Քրիստոսի
ղ Մն. գ. 16։ ա Կոր. ժգ. 34։ Կող. գ. 18։ Տիտ. բ. 5։ ա Պետ. գ. 1։
մ Գլ. ը. 5։
յ ա Կոր. ժա. 3։
ն Գլ. ա. 22։ գ. 15։ Կող. ա. 18։
շ Գլ. ա. 23։
ո Կող. գ. 20, 22։ Տիտ. բ. 9։
չ Կող. գ. 19։ ա Պետ. գ. 7։
պ Գոր. ի. 28։ Գաղ. ա. 4։
ջ Գաղ. դ. 25։ ա Կոր. ժգ. 26։ Կող. գ. 16։ Յակ. ե. 13։
ռ Սաղ. լդ. 1։ Նա. կգ. 7։ Կող. գ. 17։ ա Թես. ե. 18։ բ Թես. ա. 3։
ս Սրբ. ժգ. 15։ ա Պետ. բ. 5։ գ. 11։
վ Փիլ. բ. 3։ ա Պետ. ե. 5։
տ Ոմանք, Քրիստոսի
ր Մն. գ. 16։ ա Կոր. ժգ. 34։ Կող. գ. 18։ Տիտ. բ. 5։ ա Պետ. գ. 1։
ց Գլ. ը. 5։
ւ ա Կոր. ժա. 3։
փ Գլ. ա. 22։ գ. 15։ Կող. ա. 18։
ք Գլ. ա. 23։
օ Կող. գ. 20, 22։ Տիտ. բ. 9։
ֆ Կող. գ. 19։ ա Պետ. գ. 7։
ա Գոր. ի. 28։ Գաղ. ա. 4։ բ. 20։ Հմր. 2։
բ Յովհ. գ. 5։ Տիտ. գ. 5։ Սրբ. ժ. 22։ ա Յովհ. ե. 6։
գ Յովհ. ժե. 3։ ժէ. 17։
դ բ Կոր. ժա. 2։ Կող. ա. 22։
ե Սրգ. գ. 7։
զ Գլ. ա. 4։
է Ոմանք, Քրիստոս
ը Մն. բ. 23։ Հռոմ. ժբ. 5։ ա Կոր. գ. 15։ ժբ. 27։
թ Մն. բ. 24։ Մատ. ժթ. 5։ Մարկ. ժ. 7, 8։
ժ ա Կոր. գ. 16։
ի Հմր. 25։ Կող. գ. 19։
լ ա Պետ. գ. 6։

ա Առակ. իգ. 22։ Կող. գ. 20։
բ Նէ. ի. 12։ բ Օր. ե. 16։ իէ. 16։ Նրեմ. լե. 18։ Նզեկ. իբ. 7։ Մատ. ա. 6։ Մատ. ժե. 4։ Մարկ. է. 10։
գ Կող. դ. 21։
դ Ծն. ժբ. 19։ բ Օր. դ. 9, գ. 7, 20։ ժա. 19։ Սաղ. հբ. 4։ Առակ. ժթ. 18։ իբ. 6։ իթ. 17։
ե Կող. գ. 22։ ա Տիմ. գ. 1։ Տիտ. բ. 9։ ա Պետ. բ. 18։
զ բ Կոր. է. 15։ Փիլ. բ. 12։
է ա Մն. իթ. 17։ Կող. գ. 22։
ը Կող. գ. 22, 23։
թ Հռոմ. բ. 6։ բ Կոր. ե. 10։ Կող. գ. 24։
ժ Գաղ. գ. 28։ Կող. գ. 11։
ի Կող. գ. 1։
լ Դ Եզր. իե. 43։
խ Յովհ. ժգ. 13։ ա Կոր. է. 22։
ծ Հռոմ. բ. 11։ Կող. գ. 25։
կ Գլ. ա. 19։ գ. 16։ Կող. ա. 11։

11 հզեր վրայ հագէք Աստուծոյ պատուղինութիւնը, որպէս զի կարող ըլլաք Սատանային հնարքներուն դէմ դնել։ 12 Վասն զի մեր պատերազմը արիւնի ու մսակիներ հետ չէ, հապա Իշխանութիւններու ու պետութիւններու հետ, ա՛յս *խաւար աշխարհին» իշխաններուն հետ, երկնաւորներուն մէջ եղող չար ոգիներուն հետ։ 13 ՛Ասոր համար ձեր վրայ առէք Աստուծոյ պատուղինութիւնը, որպէս զի կարող ըլլաք չարութեան օրը դէմ դնել, Ու ամէն բանը լմնցնելէ ետեւ՝ հաստատուն կայնիլ։ Ուստի չէք փեղը կապնեցէք, Ժէջքերնիդ ճշմարտութեան ամրացնելով, Նաւ արդարութեան զրահը հագնելով. "Ու ոտքերնուդ հագցնելով խաղաղութեան աւետարանին պատրաստութիւնը. Նաեւ ամէն բանին վրայ հաւատքին վահանը առէք, որով կարող պիտի ըլլաք չարին ամէն կրակոտ նետերը մարելու։ Ցեւ փրկութեան սաղաւարտը առէք, Նաեւ Հոգիին սուրը՝ որ Աստուծոյ խօսքն է. Ամէն աղօթքով ու խնդրուածքով ամէն տեղ աղօթք ընէք Հոգիով, "ու այս բանին վրայ հսկեցէք կատարեալ յարատեւութեամբ Նաեւ աղաչանքով՝ բոլոր սուրբերուն համար, Ինձի համար ալ, որպէս զի ինծի խօսք տրուի որ բերանս բանամ Համարձակութեամբ աւետարանին խորհուրդը յայտնելու. Որու համար ես դեսպանութիւն կ'ընեմ Կապանքով, Որպէս զի անով համարձակութիւն ունենամ խօսելու՝ ինչպէս պէտք է։

21 Բայց *որպէս զի դուք ալ գիտնաք իմ վրայով՝ թէ ի՛նչ կ'ընեմ ես, ամէն բանը պիտի յուցնէ ձեզի *Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը ու հաւատարիմ 22 պաշտօնեան Տէրոջմով. Զոր յատկապէս այդ բանին համար ձեզի դրկեցի, որպէս զի գիտնաք դուք մեր վրայով, ու ինք ձեր սիրտերը մխիթարէ։

23 Խաղաղութիւն եղբայրներուն եւ սէր հաւատքով Հայր Աստուծմէ ու Տէր Յիսուս 24 Քրիստոսէ։ Շնորհք այն ամէնուն հետ՝ որոնք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը Էանկեղծութեամբ կը սիրեն։ Ամէն։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ՓԻԼԻՊՊԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Պօղոս կը յայտնէ իր գոհութիւնը առ Աստուած, և իր աղօթքը որ ունի Փիլիպպեցւոց վրայ՝ իրենց հաւատքի պատուղին համար, և իր չարչարանքներուն հպարտ ըլլալնուն համար. 9 Թէ ամէն օր աղօթք կ'ընէ որ անոնք չնորհքով աճին։ 12 Կը պատմէ թէ Հռոմէական իշխանութիւններով Քրիստոսի հաւատքը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ, 21 և թէ ինք միշտ պատրաստ է Քրիստոսը փառաւորելու թէ՛ իր ապրելովը և թէ՛ մեռնելովը։ 27 Կը յորդորէ զանոնք որ միաբան ըլլան, 28 և քաջասիրտ՝ հալածման ժամանակ։

Պօղոս եւ Տիմոթէոս, Յիսուս Քրիստոսի ծառաներըը, Քրիստոս Յիսուսով բոլոր սուրբերուն որոնք Փիլիպպեցւոց կողմերն են՝ եպիսկոպոսներ 2 ով ու սարկաւագներով։ Շնորհք ու խաղա-

ա Հռոմ. ժդ. 12։ բ Կոր. դ. 7։ Հմր. 13։ ա Թես. ե. 8։
գ Մատ. ժդ. 17։ ա Կոր. ժե. 50։
դ Հռոմ. ը. 38։ Գլ. ա. 21։ Կող. բ. 15։
ե Ղուկ. իբ. 53։ Յովհ. ժբ. 31։ ժդ. 30։ Գլ. բ. 2։ Կող. ա. 13։
զ Յովհ. աշխարհիս խաւարին
է բ Կոր. ժ. 4։ Հմր. 11։
ը Գլ. ե. 16։
թ Ես. ժա. 5։ Ղուկ. ժբ. 35։ ա Պետ. ա. 13։
ժ Ես. ծթ. 17։ բ Կոր. դ. 7։ ա Թես. ե. 8։
ժա Ես. ծբ. 7։ Հռոմ. ժ. 15։
ժբ ա Յովհ. ե. 4։
ժգ Ես. ծթ. 17։ ա Թես. ե. 8։
ժդ Երր. դ. 12։ Յայտ. ա. 16։ բ. 16։ ժթ. 15։
ժե Ղուկ. ժբ. 1։ Հռոմ. ժբ. 12։ Կ՛ղ. դ. 2։ ա Թես. ե. 17։
ժզ Մատ. իզ. 41։ Մարկ. ժգ. 33։
ի Գլ. ա. 16։ Փիլ. ա. 4։ ա Տիմ. բ. 1։
լ Գոր. դ. 29։ Կող. դ. 3։ բ Թես. գ. 1։
խ բ Կոր. գ. 12։
ծ բ Կոր. ե. 20։
կ Գոր. իդ. 29։ իր. 20։ Գլ. գ. 1։ Փիլ. ա. 7, 13, 14։ բ Տիմ. ա. 16։ բ. 9։ Փիլմ. 10։
հ Գոր. իբ. 32։ Փիլ. ա. 20։ ա Թես. բ. 2։
ձ Կող. դ. 7։
ղ Գոր. ի. 4։ բ Տիմ. գ. 12։ Տիտ. գ. 12։
ճ Կող. դ. 8։
մ ա Պետ. ե. 14։
յ Տիտ. բ. 7։

ն ա Կոր. ա. 2։
շ Հռոմ. ա. 7։ բ Կոր. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։

զուխիւն ձեղի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ։
3 Ես կը գոհանամ իմ Աստուծմէս ամէն անգամ
4 որ ձեզ կը յիշեմ, (Միշտ իմ ամէն խնդրուածքիս մէջ, ձեր ամէնուն համար ուրախութեամբ
5 աղօթք կ'ընեմ,) Աւետարանին հաղորդ ըլլալնուդ համար առաջին օրուընէ մինչև հիմա.
6 Այս մասին վստահ ըլլալով՝ Էթէ ան որ ձեր մէջ բարի գործ մը սկսեց, Մինչև Յիսուս Քրիս-
7 տոսի օրը պիտի կատարէ. Ինչպէս ինծի արժան ալ է ձեր ամէնուն վրայ այս բանը խորհիլ՝ Էձեզ իմ սրտիս մէջ ունենալուս համար Իմ կապերուս մէջ, Եւ աւետարանին ջատագովութեանը ու հաստատութեանը մէջ, Թէ ամէնդ ինծի եղած շնորհքին հաղորդ ըլլալնուդ հա-
8 մար։ Քանզի Էվկայ է ինծի Աստուած, Որ ինչպէս փափաք ունիմ ձեր ամէնուն վրայ Քրիս-
9 տոս Յիսուսի գութովը։ Եւ այս աղօթքը կ'ընեմ, Որ ձեր սէրը հետզհետէ աւելի շատնայ
10 դիտութիւնով ու բոլոր ընտրողութիւնով, Որպէս զի դուք տարբեր բաները զանազանէք, Որպէս զի Քրիստոսի օրը անկեղծ և առանց
11 գայթակղութեան ըլլաք. Յարդարութեան պտուղներով լցուած Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով Աստուծոյ փառքին ու գովեստին համար։
12 Կ'ուզեմ որ գիտնաք, եղբայրներ, Թէ ինչ որ ինծի պատահեցաւ՝ ա՛լ աւելի աւետարանին յառաջդիմութեանը պատճառ եղաւ.
13 Մինչև իմ կապերս, որոնք Քրիստոսի համար են, բոլոր պալատին մէջ և ուրիշ ամէնուն ալ
14 յայտնի եղան. Եւ Տէրոջմով եղբայրներուն շատերը սիրտ առին իմ կապերէս՝ ա՛լ աւելի համարձակիլ Աստծոյ խօսքը խօսելու առանց
15 վախի։ Ոմանք նախանձէ ու հակառակութենէ և ոմանք բարեսիրութենէ կ'քարոզեն Քրիս-
16 տոսը կը քարոզեն. Անոնք հակառակութեան համար Քրիստոսը կը պատմեն, ոչ Թէ անկեղծութեամբ, կարծելով վիշտ աւելցնել իմ
17 կապերուս վրայ. Իսկ ասոնք սիրոյ համար, վստահ ըլլալով Թէ ես աւետարանին համար պա-
18 տասխան տալու կեցեր եմ։ Բայց ինչ է. ո՛ր կերպով որ ըլլայ, Թէ՛ պատճառանքով և Թէ՛ ճշմարտութիւնով, Քրիստոս կը պատմուի, ու ասոր վրայ ուրախ եմ և ուրախ ալ պիտի ըլ-
19 լամ։ Քանզի գիտեմ որ ասոր վախճանը իմ փրկութեանս համար պիտի ըլլայ Ձեր խընդրուածքովը, Ու Յիսուս Քրիստոսի Հոգւոյն օգ-
20 նականութիւնովը, Ըստ իմ եռանդուն ակնկալութեանս ու իմ յոյսիս համեմատ, Որ բանի՛վ մը ամօթով պիտի չըլլամ. Հապա կատարեալ համարձակութիւնով ինչպէս ամէն առեն՝ նոյնպէս ալ հիմա Քրիստոս իմ մարմինիս մէջ պիտի փառաւորի՝ Թէ՛ ապրելովս և Թէ՛ մեռնե-
21 լովս։ Վասն զի ինծի համար՝ ապրիլը Քրիստոս
22 է, ու մեռնիլը՝ օգուտ։ Ապա Եթէ մարմնի մէջ ապրիլս իմ գործիս պտուղ կը բերէ, ալ
23 չեմ գիտեր ո՛րը ընտրեմ։ Երկու կողմանէ ալ նեղը մնացած եմ, Ունենալու ու Քրիստոսի հետ ըլլալու փափաք ունենալով. քանզի այն շատ
24 աւելի աղէկ է, Բայց մարմնի մէջ կենալը ձե-
25 զի համար աւելի հարկաւոր։ Եւ այս բանին համոզուած ըլլալով՝ գիտեմ որ ձեր ամէնուն հետ պիտի կենամ ու մնամ, որպէս զի դուք
26 զարգանաք և ուրախ ըլլաք հաւատքով. Որպէս զի ձեր պարծանքը իմ վրայովս աւելի ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով՝ իմ նորէն ձեզի գալուս պատճառաւ։
27 Միայն Թէ Քրիստոսի աւետարանին ինչպէս կը վայլէ՝ այնպէս վարուեցէք. որպէս զի Եթէ գամ ու ձեզ տեսնեմ, և կամ հեռու ըլլամ, ձեր վրայովը լսեմ Որ դուք հաստատուն կը կենաք մէկ հոգիով, ու մէկ շունչով պատերազմակից կ'ըլլաք աւետարանին հաւատքին հա-
28 մար. Եւ բանով մէն ալ մի զարհուրիք հակառակորդներէն, Որ անոնց կորուստին ապացոյց
29 մէն է, ու ձեզի՝ փրկութեան. Այն ալ Աստուծմէ է. Վասն զի ձեզի տրուեցաւ Քրիստոսի համար՝ ոչ Թէ միայն անոր հաւատալ,
30 հապա անոր համար չարչարուիլ ալ, Նոյն պատերազմը ունենալով՝ Որ իմ վրաս տեսաք ու հիմա իմ վրայովս կը լսէք։

ԳԼ. Բ

1 Կը խրատէ զանոնք միաբան և խոնարհամիտ ըլլալ, ցուցնելով անոնց Քրիստոսի խոնարհութիւնը և բարձրութիւնը։ 12 Կը յորդորէ որ չանք ընեն փրկութեան ճամբուն մէջ յառաջանալ, որպէս զի լուսաւորներու պէս ըլլան այս չար աշխարհին մէջ, 16 և մխիթարութիւն տան իրեն՝ որ անոնց առաքեալն է, ու պատրաստ կը կենայ Աստծոյ զոհ ըլլալու։ 19 Կը յուսայ որ Տիմոթէոսը ղրկէ անոնց, որուն վրայով բարի վկայութիւն կու տայ. 25 Նմանապէս Եպափրոդիտոսի վրայով ալ՝ զոր նոյն առեն անոնց կը ղրկէ։

Ը Հռոմ. ա. 8, 9։ ա Կոր. ա. 4։ Եփես. ա. 15, 16։ Կող. ա. 3։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 3։
Թ Հռոմ. ժբ. 13։ ԺԸ. 26։ բ Կոր. բ. 1։ Գլ. դ. 14, 15։
Ժ Յովհ. գ. 29։ ա Թես. ա. 3։
ԺԱ Հմր. 10։
ԺԲ բ Կոր. գ. 2։ է. 3։
• Կամ, պիտ ՅԻՆՉ պատերազմի մէջ ունենալուդ։
ԺԳ Եփես. գ. 1։ զ. 20։ Կող. դ. 3, 18։ բ Տիմ. ա. 8։
ԺԴ Հմր. 17։
ԺԵ Գլ. դ. 14։
ԺԶ Հռոմ. ա. 9։ Բ. 1։ Գաղ. ա. 20։ ա Թես. բ. 6։
ԺԷ Գլ. բ. 26։ զ. 1։
ԺԸ ա Թես. գ. 12։ Փիլիմ. 6։
ԺԹ Հռոմ. բ. 18։ ԺԲ. 2։ Եփես. է. 10։
Ի Գործ. իդ. 16։ ա Թես. գ. 13։ է. 23։
ԻԱ ա Կոր. ա. 8։
ԻԲ Յովհ. ԺԷ. 4, 5։ Եփես. բ. 10։ Կող. ա. 6։
ԻԳ Յովհ. ԺԷ. 8։ Եփես. ա. 12, 14։
ԻԴ Գլ. դ. 23։
ԻԵ Գլ. բ. 3։
ԻԶ Ոմանք, 17 Էրրդ. գրածը 16 Էրրդ. յառաջ եւ գրեն։
ԻԷ Հմր. 7։
ԻԸ բ Կոր. ա. 11։
ԻԹ Հռոմ. ը. 9։
Լ Հռոմ. ը. 19։
ԼԱ Հռոմ. է. 5։
ԼԲ Եփես. զ. 19, 20։
ԼԳ բ Կոր. է. 8։
ԼԴ բ Տիմ. դ. 6։
ԼԵ Գլ. բ. 24։
ԼԶ բ Կոր. ա. 14։ է. 12։
ԼԷ Եփես. դ. 1։ Կող. ա. 10։ ա Թես. բ. 12։ դ. 1։
ԼԸ Գլ. դ. 1։
ԼԹ ա Կոր. ա. 10։
Մ Յով. դ. 3։
ՄԱ բ Կոր. ա. 5։
ՄԲ Հռոմ. ը. 17։ բ Տիմ. բ. 11։
ՄԳ Գործ. է. 41։ Հռոմ. է. 3։
ՄԴ Եփես. բ. 8։
ՄԵ Կող. բ. 1։
ՄԶ Գործ. ԺԶ. 19, եւն։ ա Թես. բ. 2։

Ուսաի եթէ Քրիստոսով մխիթարութիւն
մը կայ, եթէ սիրոյ սփոփանք մը, ¯եթէ Հոգիի
հաղորդութիւն մը, ˚եթէ գթութիւն ու ողոր-
2 մութիւն մը, ¸իմ ուրախութիւնս դուք լեցու-
ցէք, ˝նոյն խորհուրդը ունեցէք, միևնոյն սէրը
ունենալով, մէկ շունչ, մէկ մտած-
3 մունք։ ˛Բան մը դրգռութիւնով կամ ան-
պարծութիւնով մի ընէք. ˇհապա խոնար-
հութիւնով մէկզմէկ ձեր անձէն լաւ սեպեցէք.
4 ՛Ամիսն անձերնուդ շահը մի նայիք. հապա
5 ամէն մէկը իր ընկերինն ալ։ ¨Ձեզմէ ամէն մէ-
կը նոյն միտքը թող ունենայ, որ Քրիստոս Յի-
6 սուսի մէջ էր. ÁՈր Աստուծոյ կերպարանքը ու-
նենալով, *յափշտակութիւն մը չսեպեց Աս-
7 տուծոյ հաւասար ըլլալը. էՀապա անձը ունայ-
նացուց Ծառայի կերպարանք առնելով՝ Ամար-
դոց նման ըլլալով. և կերպարանքով մարդու
8 պէս գտնուելով, Ինքզինք խոնարհեցուց, Ամին-
չև մահուան հնազանդ եղաւ, ու այն ալ խա-
9 չին մահուանը։ ÀԱյոր համար Աստուած ալ
զանիկա խիստ բարձրացուց, հու անոր անուն
10 մը տուաւ՝ որ ամէն անունէ վեր է. ՅՈրպէս զի
Յիսուսի անունին ամէն ծունկ ծռի, երկնաւոր-
ներուն ու երկրաւորներուն և անդարամեռա-
11 կաններուն, ՂԵւ ամէն լեզու դաւանի թէ Յի-
սուս Քրիստոս Տէր է Հօր Աստուծոյ փառքին
12 համար։ ÌՍուսի, իմ սիրելիներս, ¶ինչպէս ամէն
ատեն հնազանդ եղաք՝ ոչ միայն իմ ներկայու-
թեանս, հապա ա՛լ աւելի հիմա, իմ բացակա-
յութեանս ատեն, ’ահով ու դողով անձերնուդ
13 փրկութիւնը գործեցէք. ’Վասն զի Աստուած է
որ ձեր մէջ կը ներգործէ կամենալը ու ընելը էր
14 հաճութեանը համար։ ÒԱմէն բան առանց տրտ-
տունջներու Ու վիճաբանութիւններու ըրէք.
15 "Որպէս զի ըլլաք ամբիծ ու անարատ, Աստու-
ծոյ որդիներ Ատանց մեղադրանքի, "կամակոր
ու խոտորեալ ազգին մէջ, Որոնց մէջ դուք
լուսաւորներու պէս կը փայլիք աշխարհի մէջ,
16 կենաց խօսքը ամուր բռնելով՝ "ինձի պարծանք
ըլլալու համար Քրիստոսի օրը, "Թէ պարապ
տեղ չքալեցի, և պարապ տեղ չաշխատեցայ։
17 ÉԲայց թէպէտև ձեր հաւատքին պատարագին
*ու պաշտօնին վրայ ընծայուիմ, ’կ'ուրախա-
նամ և ձեր ամէնուն ուրախակից կ'ըլլամ.
18 Նոյնպէս ալ դուք ուրախացէք ու ինծի ուրա-
խակից եղէք։
19 ÁԱյդ կը յուսամ Տէր Յիսուսով որ ’Տիմո-
թէոսը շուտով ձեզի ղրկեմ, որպէս զի իմ սիրտս
20 ալ հանդչի, երբ ձեր վիճակը գիտնամ։ ¯Վասն
զի անոր նման սրտակից մէկը չունիմ, որ մեր-
21 մնալար ձեզի համար հոգ տանի։ ¸Բանզի ամէնը
իրենցը կը փնտռեն՝ ու ոչ թէ Յիսուս Քրիստո-
22 սին։ ÐԲայց դուք անոր փորձը գիտէք, *որ ինչ-
պէս որդի մը հօրը հետ՝ այնպէս ինծի հետ ծա-
23 ռայութիւն ըրաւ աւետարանին մէջ։ ÌԱսկի
կը յուսամ զանիկա ղրկել շուտ մը՝ իմ ինչ-
24 պէս ըլլալիքս տեսնգամս պէս։ ’Բայց վստա-
հութիւն ունիմ Տէրոջմով որ ես ալ քիչ ա-
25 տենէն պիտի գամ։ ÌԱյլ թէ հարկաւոր սե-
պեցի հիմա ձեզի ղրկել Եպափրոդիտոս իմ եղ-
բայրս և գործակիցս ¯ու զինուորակիցս, ¸ձեր
26 ղրկածը Ատու իմ պիտոյքիս ծառայողը։ ˝Որով-
հետև ինք ալ շատ փափաք ունէր ձեզ ամէնդ
ալ [տեսնելու]. ու կը տրտմէր, որ դուք լսած
27 էիք թէ ինք հիւանդացաւ։ ÉԵւ արդարև ինք
հիւանդացաւ մահուան մօտ, բայց Աստուած
ողորմեցաւ անոր. ոչ թէ միայն անոր՝ հապա
ինծի ալ, որպէս զի տրտմութեան վրայ տրտ-
28 մութիւն չունենամ։ ÁԱյոր համար աւելի փու-
թով ղրկեցի, որպէս զի դուք զանիկա տեսնե-
լով նորէն ուրախ ըլլաք, ու ես առանց տրտ-
29 մութեան ըլլամ։ ÒՈւրեմն ընդունեցէք զանիկա
Տէրոջմով ամէն ուրախութեամբ, Ու այսպէս
սիրելիները պատուականներու կարգը բռնեցէք.
30 ÞԲանզի Քրիստոսի գործին համար մինչև մահ-
ուան մօտեցաւ՝ իր կեանքը վտանգի մէջ ձգե-
լով, Որպէս զի ձեր ինծի ծառայելու պակա-
սութիւնը ինք լեցնէ։

Գ.

1 Աւետեալը կը պատուիրէ որ հետու կենան թլփա-
տութիւն քարոզող սուտ վարդապետներէն, 4 ցուցնելով
թէ ինք անոնցմէ աւելի իրաւունք ունէր օրէնքին ար-
դարութիւնովը պարծենալու, 7 բայց սակայն ինք ճշմա-
րտութիւն կը համարի զայն, որ Քրիստոսը ու անոր ար-
դարութիւնը չահի. 12 այսու ամենայնիւ կը խոստովանի
իր անկատարութիւնը. 15 կը յորդորէ զանոնք իրեն պէս
խորհիլ, 17 իրեն նմանող ըլլալ, 18 և մարգիաւոր Քրիս-
տոսեաններուն չար ճամբէն հետու մնալ։

ա բկոր. ժգ. 13։
բ կող. գ. 12։
գ Յովհ. դ. 29։
դ Հռով. ժբ. 16։ ժե. 5։ ա կոր. ա. 10։ բ կոր. ժգ. 11։ Գղ. ա. 27։ գ. 16։ գ. 2։ ա Պետ. գ. 8։
ե Գործ. ե. 26։ Գղ. ա. 15, 17։ Յակ. գ. 14։
զ Հռով. ժբ. 10։ Եփես. ե. 21։ ա Պետ. ե. 5։
է ա կոր. ժ. 24, 33։ ժգ. 5։
ը Մատ. ժա. 29։ Յովհ. ժգ. 15։ ա Պետ. բ. 21։ ա Յովհ. բ. 6։
թ Յովհ. ա. 1, 2։ ժէ. 5։ բ կոր. գ. 4։ կող. ա. 15։ Եբր. ա. 3։
ժ Յովհ. ե. 18։ ժ. 33։
ի կամ, յափշտակելու բան
լ Սաղ. խբ. 6։ Ես. ծգ. 3։ Դան. թ. 26։ Մար. ք. 11։ Հռով. ժե. 3։
խ Ես. խբ. 1։ խթ. 3, 6։ ծբ. 13։ ծգ. 11։ Եզեկ. լգ. 23, 24։ Զաք. գ. 8։ Մատ. ի. 28։ Գոր. իբ. 27։
ծ Յովհ. ա. 14։ Հռով. ա. 3։ բ. 3։ Գաղ. դ. 4։ Եբր. բ. 14, 17։
կ Մատ. իզ. 39, 42։ Յովհ. ժ. 18։ Եբր. ե. 8։ ժբ. 2։
հ Յովհ. ժէ. 1, 2, 5։ Գոր. բ. 33։ Եբր. բ. 9։
ձ Եփես. ա. 20, 21։ Եբր. ա. 4։
ղ Ես. խե. 23։ Մատ. իբ. 18։
Հռով. ժգ. 11։ Յայտ. ե. 13։
ճ Յովհ. ժգ. 13։ Գոր. բ. 36։ Հռով. ժգ. 9։ ա կոր. ը. 6։ ժբ. 3։
մ Գղ. ա. 5։
յ Եփես. գ. 5։
ն բ կոր. գ. 5։ Եբր. ժգ. 21։
շ ա կոր. ժ. 10։ ա Պետ. գ. 9։
ո Հռով. ժգ. 1։
չ Մատ. ե. 45։ Եփես. ե. 1։
պ ա Պետ. բ. 12։
ջ բ Օր. լբ. 5։
ռ Մատ. ե. 14, 16։ Եփես. ե. 8։
ս բ կոր. ա. 14։ ա Թես. բ. 19։
վ Գաղ. բ. 2։ ա Թես. գ. 5։
տ բ Տիմ. գ. 6։
ր Հռով. ժե. 16։
ց բ կոր. է. 4։ կող. ա. 24։
ւ Հռով. ժգ. 21։ ա Թես. գ. 2։
փ Սաղ. ծե. 13։
ք ա կոր. ժ. 24, 33։ ժգ. 5։ բ Տիմ. գ. 9, 16։
և ա կոր. գ. 17։ ա Տիմ. ա. 2։ բ Տիմ. ա. 2։
օ Գղ. ա. 25։ Փիլիմ. 22։
ֆ Գղ. գ. 18։
— Փիլիմ. 2։
Ք բ կոր. է. 23։
ֆ բ կոր. ժա. 9։ Գղ. գ. 18։
Ֆ Գղ. ա. 3։
Ք ա կոր. ժգ. 18։ ա Թես. ե. 12։ ա Տիմ. ե. 17.
Ֆ ա կոր. ժգ. 17։ Գղ. գ. 10։

Ուսաւ, իմ եղբայրներս, ուրախ եղէք Տէրոջմով. նոյն բաները ձեզի գրել ինձի ձանձրութիւն չէ, ու ձեզի ապահովութիւն է։ Զգուշացէք շուներէն, զգուշացէք չար մշակներէն, զգուշացէք կրճատութենէն, Վասն զի թլփատութիւնը մենք ենք, Որ Հոգիով կ'Աստուած կը պաշտենք, Ու կը պարծենանք Քրիստոս Յիսուսով, և մարմինի վրայ չէ վստահութիւնս։ Թէպէտ ես ալ նոյն վստահութիւնը ունիմ մարմինի վրայ. եթէ ուրիշ մէկը կը կարծէ թէ վստահութիւն ունի մարմինի վրայ, ալ աւելի ես. Ութ օրուան թլփատուած, Իսրայէլի ազգէն, Բենիամինի ցեղէն, Եբրայեցի՝ Եբրայեցիներէ, Օրէնքին նայելով փարիսեցի. Նախանձաւոր ըլլալու կողմանէ՝ Եկեղեցին կը հալածէի. Օրէնքին արդարութեանը կողմանէ Յանդիման էի։ Ինչ որ ինծի շահ էր, զանիկա Քրիստոսի համար վնաս սեպեցի։ Եւ իրաւ ալ ամէն բաներն ալ վնաս կը սեպեմ Իմ Տէրոջս Քրիստոս Յիսուսի գիտութեանը համար. որու համար ամէն բանէն զրկուեցայ, և աղբեղութիւն կը սեպեմ, որպէս զի Քրիստոսը շահիմ, Ու իր մէջ գտնուիմ, Ոչ թէ իմ՝ արդարութիւնս ունենամ որ օրէնքէն է, Հապա Քրիստոսի հաւատքովը եղած արդարութիւնը՝ որ Աստուծմէ է հաւատքով. Ճանչնալու զանիկա և անոր յարութեանը զօրութիւնը Ու անոր չարչարանքներուն հաղորդ ըլլալը, անոր մահուան կերպարանքը առնելով. Որ ըլլայ թէ մեռելներուն յարութեանը հասնիմ։ Ոչ թէ ես արդէն առեր եմ, Կամ արդէն կատարեալ եղեր եմ, Հապա եռանդ ինկած եմ որ բռնեմ հըշանալը, որու համար ալ բռնուեցայ Քրիստոս Յիսուսէ։ Եղբայրներ, ես չեմ սեպեր որ բռներ եմ. բայց բան մը կայ, Որ ետևի եղածները մոռցած եմ, Ու առջևի եղածներուն կը դիմեմ. Նպատակը դիտելով Քրիստոս Յիսուսով եղած Աստուծոյ վերին կոչումին մրցանակին կը վազեմ։ Ուսաի մենք ամէնս Որ կատարեալ ենք՝ Նմանկա խորհինք, և եթէ բան մը ուրիշ կերպով խորհելու ըլլաք, զանիկա ալ ձեզի պիտի յայտնէ Աստուած։ Միայն թէ ինչ որ հասեր ենք, Նոյն կանոնին համեմատ քալենք, Նոյն խորհուրդը ունենանք։ Ինծի նմանող եղէք, եղբայրներ, ու նայեցէք անոնց որ այնպէս կը քալեն, Ինչպէս մեզ ձեւ օրինակ ունիք։ Վասն զի շատերը կը քալեն, որոնց համար շատ անգամ ձեզի կ'ըսէի, և հիմա լալով ալ կը զրուցեմ, այսինքն Քրիստոսի խաչին թշնամիներուն համար. Որոնց վերջը կորուստ է, Որոնց աստուածը էրէնց որովայնն է Ու անանց փառքը իրենց ամօթին է, Որոնք երկրաւոր բաները կը մտածեն։ Հապա մեր քաղաքականութիւնը երկինքն է, Ուրկէ ալ Փրկչին կը սպասենք, Տէր Յիսուս Քրիստոս. Որ պիտի նորոգէ մեր խոնարհ մարմինը՝ իր փառաւոր մարմինին կերպարանակից ըլլալու, այն զօրութիւնովը որ կարող է Ամէնը իրեն տակ հնազանդեցնելու։

ԳԼ. Դ

1 Մասնաւոր խրատներէն ետև 4 բնդհանուր յորդորանքներ կ'ընէ, 10 ցուցնելով թէ ի՛նչպէս ինք ուրախացաւ անոնց առատասրտութեանը վրայ որ ցուցուցին իրեն՝ իր բանտարկուած ատենը, ոչ այնքան իր պիտոյքը լեցնելնուն համար, հապա անոնց մէջ եղած Աստուծոյ շնորհքին համար. 19 և այսպէս իր թուղթը կը վերջացնէ աղօթքով և բարեւներով։

Ուսաի, իմ սիրելի ու բաղձալի եղբայրներս, իմ ուրախութիւնս ու պսակս, հպատակեցէք Տէրոջմով, սիրելիներս։

2 Եւոդիոսի կ'աղաչեմ ու Սինտիքի կ'աղաչեմ, Որ միևնոյն խորհուրդը ունենան Տէրոջմով։ Իրաւ քեզի ալ կ'աղաչեմ, իմ հաւատարիմ ընկեր, դուն ալ օգնական եղիր անոնց, Որոնք ինծի հետ աշխատեցան աւետարանին մէջ Կղեմէսի և իմ ուրիշ գործակիցներուս հետ, Որոնց անունները կենաց գիրքին մէջ են։

4 Ուրախ եղէք Տէրոջմով ամէն ատեն. դարձեալ

ա Բ կոր. ժգ. 11։ ԳԼ. գ. 4։ ա Թես. ե. 16։
բ Ես. ծգ. 10։ Գաղ. ե. 15։
գ Բ կոր. ժա. 13։
դ Հռով. բ. 28։ Գաղ. ե. 2։
ե Բ Օր. ժ. 16։ լ. 6։ Երեմ. գ. 4։ Հռով. բ. 29։ դ. 11, 12։ Կող. բ. 11։
զ Յով. գ. 23, 24։ Հռով. ե. 6։
է Գաղ. գ. 14։
ը Բ կոր. ժա. 18, 21։
թ Ծն. ժէ. 12։
ժ Բ կոր. ժա. 22։
ի Հռով. ժա. 1։
լ Բ կոր. ժա. 22։
խ Գոր. խգ. 6։ խզ. 4, 5։
ծ Գոր. խբ. 3։ Գաղ. ա. 13, 14։
կ Գոր. բ. 3։ Բ. 1։
հ Հռով. ժ. 5։
ձ Դ. Թես. ա. 6։
ղ Մատ. ժգ. 44։
ճ Ես. ծգ. 11։ Երեմ. Բ. 23, 24։ Յովէ. ժէ. 3։ ա Կոր. բ. 2։ Կող. բ. 2։
մ Հռով. ժ. 3, 5։
յ Հռով. ա. 17։ գ. 21, 22։ Բ. 30։ ժ. 3, 6։ Գաղ. բ. 16։
ն Հռով. գ. 3, 4, 5։ բ. 17։ Բ Կոր. գ. 10, 11։ Բ Տիմ. բ. 11, 12։ ա Պետ. գ. 13։
շ Գոր. խզ. 7։
ո Ա Տիմ. գ. 12։
չ Երբ. ժբ. 23։
պ Սաղ. խե. 10։ Դ. Թես. Բ. 62։ Բ Կոր. Ե. 16։
ջ Ա Կոր. Բ. 24, 26։ Երբ. գ. 1։
ռ Բ Տիմ. գ. 7, 8։ Երբ. ժբ. 1։
ս Երբ. գ. 1։
վ Ա Կոր. բ. 6։ ժգ. 20։
տ Գաղ. Ե. 10։
ր Գաղ. գ. 16։
ց Հռով. ժբ. 16։ ժե. 5։ ԳԼ. բ. 2։
ւ Ա Կոր. գ. 16։ ժա. 1։ ԳԼ. գ. 9։ ա Թես. ա. 6։
փ Ա Պետ. Ե. 3։
ք Գաղ. ա. 7։ բ. 21։ գ. 12։ ԳԼ. ա. 15, 17։
օ Բ Կոր. ժա. 15։ Բ Պետ. բ. 1։
ֆ Հռով. ժգ. 18։ ա Տիմ. գ. 5։ Տիտ. ա. 11։
Ա Ովս. գ. 7։ Բ Կոր. ժա. 12։ Գաղ. գ. 13։
Բ Հռով. ը. 5։
Գ Եփես. բ. 6, 19։ Կող. գ. 1, 3։
Դ Կամ, կենցաղավարու թիւնը
Ե Գոր. ա. 11։
Զ ա Կոր. ա. 7։ ա Թես. ա. 10։ Տիտ. բ. 13։
Է ա Կոր. ժե. 43, 48, 49։ Կող. գ. 4։ ա Ցովհ. գ. 2։
Ը Եփես. ա. 19։
Թ ա Կոր. ժե. 26, 27։

Ժ ԳԼ. ա. 8։
Ի Բ Կոր. ա. 14։ ԳԼ. բ. 16։ ա Թես. բ. 19, 20։
Լ ԳԼ. ա. 27։
Խ ԳԼ. բ. 2։ գ. 16։
Ծ Հռով. ժգ. 3։ ԳԼ. ա. 27։
Կ Եբ. ժբ. 32։ Սաղ. կթ. 28։ Գաղ. ժբ. 1։ Դ. Թես. ժ. 20։ Յայտ. գ. 5։ ժգ. 8։ ի. 12։ խա. 27։
Հ Հռով. ժբ. 12։ ԳԼ. գ. 1։ ա Թես. ե 16։ ա Պետ. գ. 13։

5 կ'ըսեմ, ուրախ եղէք։ Ձեր քաղցրութիւնը ա-
մէն մարդոց թող յայտնի ըլլայ. ⁸Տէրը մօտ է։
6 ⁹Բնաւ մի՛ համար հոգ մի ընէք. հապա ամէն
բանի մէջ աղօթքով ու աղաչանքով, գոհու-
թիւնով մեկտեղ, ձեր խնդրուածքը Աստուծոյ
7 յայտնի ըլլայ։ ¹⁰Եւ Աստուծոյ խաղաղութիւնը,
որ ամէն միտքէ վեր է, ձեր սիրտերը ու միտքերը
8 Քրիստոս Յիսուսով պիտի պահպանէ։ Վերջա-
պէս, եղբայրնե՛ր, ինչ որ ճշմարտութիւնով է,
ինչ որ պարկեշտութիւնով, ինչ որ արդարու-
թիւնով, ինչ որ մաքրութիւնով, ինչ որ սիրով,
էինչ որ բարի համբաւով, ինչ առաքինութիւն
և ինչ գովութիւն որ կայ, այն բաները խորհե-
9 ցէք։ ¹¹Ինչ որ սորվեցաք ու առիք և լսեցիք ու
տեսաք իմ վրաս, զայն ըրէք. Եւ խաղաղու-
թեան Աստուածը ձեզի հետ պիտի ըլլայ։
10 ¹²Մեծապէս ուրախացայ Տէրոջմով, ¹³որ իմ
վրաս ունեցած հոգերնիդ հիմա նորոգուեցաւ,
ինչպէս կը հոգայիք ալ, միայն թէ պատեհու-
11 թիւն չունէիք։ Ոչ թէ կարօտութեան համար
կ'ըսեմ. ¹⁴վասն զի ես սորվեցայ գոհ ըլլալ իմ
12 գտնուած վիճակիս մէջ։ ¹⁵Գիտեմ չքաւորու-
թիւն քաշելը, գիտեմ շատը ունենալը. ամէն
բանի մէջ ամէն կերպով աղէկ սորվեր եմ թէ՛
կշտանալը, թէ՛ անօթենալը, թէ՛ շատ ունե-
13 նալը և թէ՛ պակասութիւն քաշելը։ ¹⁶Ամէն բան
14 կրնամ *անով՝ որ զիս զօրացնող եմ։ ¹⁷Բայց աղէկ
ըրիք ¹⁸որ իմ նեղութեանս մէջ ինծի հաղորդ
15 եղաք։ Դուք ալ գիտէք, Փիլիպպեցիներ, որ
աւետարանին սկիզբը երբ ես Մակեդոնիայէ
ելայ, ¹⁹եկեղեցի մըն ալ ինծի հետ հաղորդու-
թիւն չբրաւ տալու և առնելու կողմէ, հապա
16 միայն դուք. ²⁰Որ Թեսաղոնիկէի մէջ ալ մէկ
երկու անգամ ինծի պէտք եղածը ղրկեցիք։
17 Ոչ թէ ես տուրքը կը փնտռեմ, ²¹հապա պտուղ
կը փնտռեմ՝ որ ձեր հաշիւին վրայ աւելնայ։
18 Բայց ես ամէն բան առած եմ ու առատօրէն
ունիմ. ²²լցուած եմ՝ Եպափրոդիտոսի ձեռքով
ձեր ղրկածները ընդունելով, ²³որ անուշ հոտ մըն
է, ընդունելի պատարագ, Աստուծոյ հաճելի։
19 ²⁴Եւ իմ Աստուածս ձեր ամէն պիտոյքը պիտի
լեցնէ Իր ճոխութեանը չափովը փառքով՝ Քրիս-
20 տոս Յիսուսի ձեռքով։ ²⁵Արդ Աստուծոյ ու մեր
Հօրը փառք յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։
21 Բարև ըրէք բոլոր սուրբերուն Քրիստոս Յի-
22 սուսով։ ²⁶Ձեզի բարև կ'ընեն ինծի հետ եղող
23 եղբայրները։ Ձեզի բարև կ'ընեն բոլոր սուրբերը,
²⁷մանաւանդ անոնք որ Կայսրին տունէն են։
24 ²⁸Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամէնուն
հետ ըլլայ։ Ամէն։

ը Եբր. ժ. 25։ Յակ. ե. 8, 9։
ա Պետ. դ. 7։ բ Պետ. գ. 8, 9։ Տես բ Թես. բ. 2։
գ Սաղ. ծե. 22։ Առակ. ժզ. 3։ Մատ. գ. 25։ Ղուկ. ժբ. 22։ ա Պետ. ե. 7։
դ Յովհ. ժգ. 27։ Հռով. ե. 1։ Կող. գ. 15։
ե ա Թես. ե. 22։
զ Գլ. դ. 17։
է Հռով. ժե. 33։ ժզ. 20։ ա Կոր. ժգ. 33։ բ Կոր. ժգ. 11։ ա Թես. ե. 23։ Եբր. ժգ. 20։
ը բ Կոր. ժա. 9։
թ ա Տիմ. գ. 6, 8։
ժ ա Կոր. դ. 11։ բ Կոր. գ. 10։ ժա. 27։
ի Յովհ. ժե. 5։ բ Կոր. ժբ. 9։
* Ո՛Հ-ով, Քրիստոսով։
լ Գլ. ա. 7։
խ բ Կոր. ժա. 8, 9։
ծ Հռով. ժե. 28։ Տիտ. գ. 14։
կ Գլ. բ. 25։
հ Եբր. ժգ. 16։
ձ բ Կոր. Թ. 12։
ղ Սաղ. խգ. 1։ բ Կոր. Թ. 8։
ճ Նախ. ա. 7։ գ. 16։
մ Հռով. ժգ. 27։ Գաղ. ա. 5։
յ Գաղ. ա. 2։
ն Գլ. ա. 13։
շ Հռով. ժզ. 24։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը իր բարևը տալէն ետք՝ կը գոհանայ Աստուծմէ Կողոսացի քրիստոնէից հաւատքին համար. 7 կը հաստատէ Եպափրասի վարդապետութիւնը. 9 նաև աղօթք կ'ընէ որ անոնք շնորհքով աճին. 14 կը նկարագրէ Ճշմարիտ Քրիստոսը, 21 կը քաջալերէ զանոնք Յիսուս Քրիստոսը ընդունելու, և կը յիշեցնէ իր պաշտօնը։

Պօղոս, Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ Աս-
2 տուծոյ կամքովը, և Տիմոթէոս եղբայրը, Կողո-
սայի մէջ եղող սուրբ եւ հաւատացեալ եղ-
3 բայրներուն Քրիստոսով. Շնորհք և խաղաղու-
թիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն *և Տէր Յի-
սուս Քրիստոսէ՝։

Ձեզի համար աղօթք ընելով՝ կը
գոհանանք Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
4 տոսի Հօրմէն, Լսելով ձեր հաւատքը՝ ըստ
Քրիստոս Յիսուսի վրայ, եւ այն սէրը՝ զոր ու-
5 նիք սուրբերուն վրայ *–Նէ. Ա՛յն յոյսին համար
որ երկինքը կը պահուի ձեզի, որուն վրայով
առաջուընէ լսեցիք աւետարանին ճշմարտու-
6 թեան խօսքովը. Որ ձեզի հասաւ՝ ինչպէս ու-
նիք աշխարհ, ու պտղաբեր ըլլալով [կ'աճի],
ինչպէս ձեր մէջ ալ, այն օրուընէ որ դուք
լսեցիք ու ճանչցաք Աստուծոյ շնորհքը ճըշ-
7 մարտութիւնով. Ինչպէս սորվեցաք Եմեր սի-
րելի ծառայակցէն Եպափրասէ, Որ ձեզի հա-
մար հաւատարիմ պաշտօնեայ մըն է Քրիստո-
8 սի. Որ ինք ալ մեզի պատմեց Ձեր սէրը
Հոգիով։

9 Ձանոր համար մենք ալ, այն օրուընէ որ
լսեցինք, չենք դադարիր ձեզի համար աղօթք
ընելէ ու խնդրուածք մատուցանելէ, Որ կա-
տարեալ ըլլաք հանոր կամքին գիտութիւնովը
Ձրոլոր իմաստութիւնով ու հոգևոր հանճարով.
10 Ուրպէս որ դուք Տէրոջը արժանի կերպով քա-
լէք ամէն բանի մէջ գինւոյ հաճեցնելով, ամէն
բարի գործերու մէջ պտղաբեր ըլլալով, ու ա-
11 ճեցուն՝ Աստուծոյ գիտութիւնովը. Ձեր փառա-
ւոր զօրութեանը համեմատ ամենայն ուժով
ուժովցած՝ Ձրոլոր համբերութեան ու երկայն-
12 մտութեան համար Ուրախութեամբ. Գոհա-
նալով Հօր Աստուծմէ, որ մեզ լուսոյ մէջ բնա-
կող Սուրբերուն վիճակին մասնակից ըլլալու
13 արժանացուց. Որ մեզ ազատեց խաւարին իշ-
խանութենէն, Ու իր սիրելի Որդւոյն թագա-
14 ւորութեանը փոխադրեց. Որով մենք փրկու-
թիւն ունինք իր արիւնովը, այսինքն մեղքե-
15 րու թողութիւն. Որ անտեսանելի Աստուծոյ պատ-
կերն է, Ձրոլոր ստեղծուածներուն անդրանիկը.
16 Որովհետև որ անով ամէն բան ստեղծուեցաւ,
ինչ որ երկինքը ու ինչ որ երկրի վրայ, անոնք
որ կ'երևնան և անոնք որ չեն երևնար, թէ՛
աթոռները, եթէ՛ տէրութիւնները, թէ՛ պե-
տութիւնները, թէ՛ իշխանութիւնները. Ձրոլոր
բաները անով ու անոր համար ստեղծուեցան.
17 Ու անիկա ամէն բանէ առաջ է, և ամէն
18 բան անով հաստատ կը կենայ. Եւ անիկա է
մարմնին, այսինքն եկեղեցւոյն, գլուխը. որ
սկիզբն է, Ձռեալներէն անդրանիկը, որպէս զի

ա Եփես. ա. 1։
բ ա Կոր. գ. 17։ Եփես. զ. 21։
գ Գաղ. ա. 3։
դ Ողջոյն կ՚առնէ
ե ա Կոր. ա. 4։ Եփես. ա. 16։ Փիլ. ա. 3։ դ. 6։
զ Հմր. 9։ Եփես. ա. 15։ Փիլմ. 5։
է Եբր. դ. 10։
ը Տիմ. դ. 8։ ա Պետ. ա. 4։
թ Մատ. իգ. 14։ Մարկ. ժգ. 15։ Հռոմ. ժ. 18։ Հմր. 23։
ժ Մարկ. դ. 8։ Յովհ. ժե. 16։ Փիլ. ա. 11։
ի բ Կոր. զ. 1։ Եփես. գ. 2։ Տիտ. բ. 11։ ա Պետ. ե. 12։
լ Գլ. դ. 12։ Փիլիպ. 23։
խ բ Կոր. ժա. 23։ ա Տիմ. դ. 6։
ծ Հռոմ. ժե. 30։
կ Եփես. ա. 15, 16։ Հմր. 3, 4։
հ ա Կոր. ա. 5։
ձ Հռոմ. ժբ. 2։ Եփես. ե. 10, 17։
ղ Եփես. ա. 8։
ճ Եփես. դ. 1։ Փիլ. ա. 27։ ա Թես. բ. 12։
մ ա Թես. դ. 1։
յ Յովհ. ժե. 16։ բ Կոր. թ. 8։ Փիլ. ա. 11։ Տիտ. գ. 1։ Եբր. ժգ. 21։
ն Եփես. գ. 16։ զ. 10։
շ Եփես. դ. 2։
ո Գործ. ե. 41։ Հռոմ. ե. 3։
չ Եփես. ե. 20։ Գլ. դ. 15։
պ Գործ. իգ. 18։ Եփես. ա. 11։
ջ Եփես. զ. 12։ Եբր. բ. 14։ ա Պետ. բ. 9։
ռ ա Թես. բ. 12։ բ Պետ. ա. 11։
ս Եփես. ա. 7։
վ Բ Կոր. դ. 4։ Եբր. ա. 3։
տ Յայտ. գ. 14։
ր Յովհ. ա. 3։ ա Կոր. ը. 6։ Եփես. դ. 9։ Եբր. ա. 2։
ց Հռոմ. բ. 38։ Եփես. ա. 21։ Գլ. բ. 10, 15։ ա Պետ. գ. 22։
ւ Հռոմ. ժա. 36։ Եբր. բ. 10։
փ Յովհ. ա. 1, 3։ ժէ. 5։ ա Կոր. ը. 6։
ք Եփես. ա. 10, 22։ դ. 15։ ե. 23։ ա Կոր. ժա. 3։
և Գործ. իգ. 23։ ա Կոր. ժե. 20, 23։ Յայտ. ա. 5։

19 ինք ըլլայ ամէն բանի մէջ նախապատիւ. վասն
զի Հայրը հաճեցաւ որ °Ամբողջութիւնն բոլոր
20 լեցունութիւնը անոր մէջ բնակի. Եւ անով ֆա-
մէնը ¯հաշտեցնէ իրեն հետ, էխաղաղութիւն
ընելով անոր խաչին վրայ ընթած արիւնովը, թէ՛
երկրի վրայ եւ թէ՛ երկինքի մէջ եղողները։
21 Եւ ձեզ ալ, որ առեն մը օտարացած էիք,
ªու չար գործերով թշնամիներ՝ յԲ խորհուրդ-
22 ներովը, Էհիմա հաշտեցուց բուն իր մարմինովը՝
մահուամբ, Նորպէս զի ձեզ անոր դիմաց սուրբ
23 ու ամբիծ եւ անարատ կոյնեցնէ. Եթէ կենաք
հաւատքին մէջ հիմնուած ու հաստատ Եւ ա-
ռանց խախտելու աւետարանին յոյսէն զոր լսե-
ցիք, Նոր երկինքի տակ եղած բոլոր ստեղծ-
ուածներուն ՃքարոզուեցաւՀ, Էորու ես Պօղոս
24 սպասաւոր եղայ։ Նհիմա ուրախ եմ Էձեզի հա-
մար իմ չարչարանքներուս վրայ, Ժու Քրիս-
տոսի Իմ նեղութիւններուն պակասութիւնը
իմ մարմինիս մէջ կը լեցնեմ Նանոր մարմինին
25 համար, որ եկեղեցին է. Որու ես սպասաւոր
եղայ ¹Աստուծոյ տնտեսութիւնովը՝ որ ինծի
տրուեցաւ ձեզի համար՝ Աստուծոյ խօսքը լման
26 քարոզելու, ՅԱյն խորհուրդը՝ որ ծածկուած էր
ºդարերէն ու սերդերէն հետէ, Նու
27 հիմա իր սուրբերուն յայտնուեցաւ. ¶Որոնց ու-
զեց Աստուած գիտցնել, ²թէ ի՞նչ է այս խոր-
հուրդին փառաւոր ճոխութիւնը հեթանոսնե-
րուն մէջ. որ է Քրիստոս ձեր մէջ, ³փառաց
28 յոյսը։ Զոր մենք կը քարոզենք, Նու ամէն մարդ
կը խրատենք, և կը սորվեցնենք ամէն մարդ բո-
լոր իմաստութիւնով, Նորպէս զի ամէն մարդ
29 կատարեալ կեցնենք Քրիստոս Յիսուսով. ¯Որու
համար ես ալ կ'աշխատիմ՝ Նջանք ընելով ¯իր
ներգործութեանը համեմատ, որ զօրութիւնով
իմ մէջս ի գործ կը դրուի։

ԳԼ. Բ

1 Դարձեալ կը յորդորէ զանոնք Քրիստոսի հաւատքին մէջ հաստատ կենալ. 8 կը զգուշացնէ հեթանոսական փիլիսոփայութենէ և փուճ աւանդութիւններէ, 18 հրեշտակաց կրօնքէն 20 և օրինական ծէսերէն, որոնք Քրիստոսով վերջացած են։

Գ ա Յովհ. ա. 16։ գ. 34։ Գլ. բ. 9։ գ. 11։
Դ Եփես. ա. 10։
Ե բ Կոր. ե. 18։
Զ Եփես. բ. 14, 15, 16։
Է Եփես. բ. 1, 2, 12, 19։ գ. 18։
Ը Տիտ. ա. 15, 16։
Թ Եփես. բ. 15, 16։
Ժ Գաղ. ա. 75։ Եփես. ա. 4։ եբ. 27։ ա Թես. դ. 7։ Տիտ. բ. 14։ Յուդ. 24։
ԺԱ Եփես. գ. 17։ Գլ. բ. 7։
ԺԲ Յովհ. ժե. 6։
ԺԳ Հմր. 6։
ԺԴ Հռով. ժ. 18։
ԺԵ Գործ. ա. 17։ բ Կոր. գ. 6։ դ. 1։ ե. 18։ Եփես. գ. 7։ Հմր. 25։ ա Տիմ. բ. 7։
ԺԶ Հռով. ե. 3։ բ Կոր. է. 4։
ԺԷ Եփես. գ. 1, 13։
ԺԸ բ Կոր. ա. 5, 6։ Փիլ. գ. 10։ բ Տիմ. ա. 8։ բ. 10։
ԺԹ Եփես. ա. 23։
Ի ա Կոր. ԺԲ. 17։ Գաղ. բ. 7։ Եփես. գ. 2։ Հմր. 23։
ԻԱ Հռով. ժգ. 25։ ա Կոր. բ. 7։ Եփես. գ. 9։
ԻԲ Մատ. ժգ. 11։ բ Տիմ. ա. 10։
ԻԳ բ Կոր. բ. 14։
ԻԴ Հռով. ԺԲ. 23։ Եփես. ա. 7։ գ. 8։
ԻԵ ա Տիմ. ա. 1։
ԻԶ Գործ. ի. 20, 27, 31։
ԻԷ բ Կոր. ժա. 2։ Եփես. ե. 27։ Հմր. 22։
ԻԸ ա Կոր. ժե. 10։
ԻԹ Գլ. բ. 1։
Լ Եփես. ա. 19։ գ. 7, 20։

Քանզի կ'ուզեմ որ գիտնաք ¯թէ ի՞նչպէս
մեծ անձկութիւն ունիմ ձեզի համար ու Լա-
ւոդիկեացւոց համար, ու ամէն անոնց համար՝
2 որոնք իմ երեսս մարմինով չեն տեսեր. Էորպէս
զի անոնց սիրտերը մխիթարուին՝ Էսիրով միացած,
ու կատարեալ իմացողութեան բոլոր ճոխու-
թեանը հասնէն, այսինքն ¯Հօր Աստուծոյ և
3 Քրիստոսի խորհուրդին գիտութեանը. Էորուն
մէջ իմաստութեան ու գիտութեան բոլոր գան-
4 ձերը պահուած են։ Եւ զայս կ'ըսեմ, Նոր չըլ-
լայ թէ մէկը հրապուրական խօսքերով ձեզ
5 մոլորեցնէ։ Էոր թէպէտ մարմնով հեռու եմ,
բայց հոգւով ձեզի հետ եմ, և ºկ'ուրախանամ
երբ ձեր բարեկարգութիւնը կը տեսնեմ, Նու
ձեր հաւատքին հաստատութիւնը՝ Քրիստոսի
6 վրայ։ ªՈւստի ինչպէս ընդունեցիք Քրիստոս Յի-
7 սուս Տէրը, անով քալեցէք, Էարմատ կոպած
ու անոր վրայ շինուած, ու հաւատքին մէջ
հաստատուած՝ ինչպէս սորվեցաք, և անոր մէջ
8 աճեցէք գոհութիւնով։ ¶Զգուշացէք, չըլլայ որ
մէկը ձեզ գերի վարէ փիլիսոփայութիւնով ու
փուճ խաբէութիւնով, Էոր մարդոց աւանդու-
թեան պէս է Ժա- աշխարհի սկզբունքներուն
պէս, և ոչ թէ Քրիստոսի ¹Ամբողջութիւնը
9 պէս. ²Վասն զի անոր մէջ կը բնակի Աստուա-
ծութեան բոլոր լեցունութիւնը մարմնապէս
10 Եւ դուք ալ անով լցուած էք, Նոր գլուխ է
11 Նբոլոր իշխանութեան ու պետութեան. ³Որով
դուք անձեռագործ թլփատութիւնով թլփատ-
ուեցաք ⁴Մեղաց մարմինը մերկանալով, Քրիս-
տոսի թլփատութիւնովը. ⁵Թաղուելով անոր
հետ մկրտութիւնով, Նորով նաև անոր հետ
յարութիւն առիք Նհաւատքով զօրութեանը հա-
ւատալով, ¯որ զանիկա մեռելներէն յարուց։
13 Նեւ ձեզ, որ ºոբեն ⁶Ը յանցանքներու մէջ ու
ձեր մարմինին անթլփատութեանը մէջ մեռած
էիք, կենդանացուց անոր հետ. Ջը ամէն յան-
14 ցանքները Ներեց մեզի, ¯Ու հրամաններով ե-
ղած մեզի հակառակ եղող ձեռագիրը, որ մեզի
դէմ կը կենար, ջնջեց, զանիկա մէջտեղէն վեր-

Ա Գլ. ա. 29։ Փիլ. ա. 30։ ա Թես. բ. 2։
Բ բ Կոր. ա. 6։
Գ Գլ. գ. 14։
Դ Փիլ. գ. 8։ Գլ. ա. 9.
Ե ա Կոր. ա. 24։ բ. 6, 7։ Եփես. ա. 8։ Գլ. ա. 9։
Զ Հռով. Ժգ. 18։ բ Կոր. Ժա. 13։ Եփես. գ. 14։ ե. 6։ Հմր. 8, 18։
Է ա Կոր. ե. 3։ ա Թես. բ. 17։
Ը ա Կոր. ԺԳ. 40։
Թ ա Պետ. ե. 9։
Ժ ա Թես. դ. 1։ Յուդ. 3։
ԺԱ Եփես. բ. 21, 22։ գ. 17։ Գլ. ա. 23։
ԺԲ Երեմ. ԼԲ. 8։ Հռով. Ժգ. 17։ Եփես. ե. 6։ Հմր. 18։ Երբ. Ժգ. 9։
ԺԳ Մատ. Ժե. 2։ Գաղ. ա. 14։ Հմր. 22։
ԺԴ Գաղ. դ. 3, 9։ Հմր. 20։
ԺԵ Յովհ. ա. 14։ Գլ. ա. 19։
ԺԶ Յովհ. ա. 16։
ԺԷ Եփես. ա. 20, 21։ ա Պետ. գ. 22։
ԺԸ Գլ. ա. 16։
ԺԹ բ Օր. Ժ. 16։ ի. 6։ Երեմ. գ. 4։ Հռով. բ. 29։ Փիլ. գ. 3։
Ի Հռով. գ. 6։ Եփես. գ. 22։ Գլ. գ. 8, 9։
ԻԱ Յովհ. Տարիքի մեղքից
ԻԲ Հռով. գ. 4։
ԻԳ Գլ. գ. 1։
ԻԴ Եփես. ա. 19։ գ. 7։
ԻԵ Գործ. բ. 24։
ԻԶ Եփես. բ. 1, 5, 6, 11։
ԻԷ Եփես. բ. 14—16։

5 ցուց, ու խաչափայտին վրայ գամեց. Եւ Կիշ-
խանութիւնները ու պետութիւնները ՚մերկա-
ցուց, ու յայտնապէս խայտառակեց՝ յաղթե-
լով անոնց †անով։
16 ՚Ուստի ալ մէկը թող չդատէ ձեզ ՚ուտե-
լու կամ խմելու, ՚կամ տօներու կամ ամսա-
17 գլուխներու կամ շաբաթներու կողմանէ, ՚Որոնք
գալու բաներուն շուքն են, բայց Քրիս-
տոսին է։ ՚Ձեզմէ որ մէկը զրկէ ձեզ մըր-
18 ցանակէն, որ ուզէ խոնարհութիւնով ու հրեշ-
տակներու կրօնքով ՚չտեսած բաներուն միջա-
մուխ ըլլալ, իր մարմնին միտքովը փուճ տեղ
19 հպարտանալով. Եւ չբռնէ †Գլուխը՝ ուրկէ բո-
լոր մարմինը յօդուածներով ու խաղերով հա-
ղորդուած ու մէկտեղ կցուած՝ Աստուծոյ ա-
20 ճումովը կ'աճի։ Իսկ եթէ դուք Քրիստոսի հետ
*այս աշխարհին սկզբունքներէն ՚մեռաք, ֆալ
ինչո՞ւ համար աշխարհի մէջ կենդանի եղող-
ներու պէս այսպէս կանոններու կը հնազանդիք,
21 ըՒԸՎ, ՚Մի մօտենար, համը մի առներ, մի
22 դպչիր, (Որոնց ամէնը ապականութեան համար
են գործածութեամբ,) Ըմարդոց պատուիրանք-
ներուն ու սովեցուցածներուն համեմատ,
23 †Որոնք իմաստութեան կերպարանք մը ունին
ՏինքնակամՀ կրօնքով ու խոնարհութիւնով և
մարմնին չխնայելով, Քայց ոչ թէ պատիւի մը
արժանի են, հապա մարմինը յագեցնելու է
ծառայեն։

ԳԼ։ Գ

1 Աստուածային կը ցուցնէ թէ ո՛ւր փնտռելու ենք զՔրիս-
տոս. 6 կը յորդորէ երկրաւոր անդամները ապաննել, 10
հին մարդը վրայէ հանել և Քրիստոսը հագնիլ. 12 սիրոյ,
խոնարհութեան և ուրիշ պարտականութեանց վրայով
խրատ կու տայ։

ՙԱրդ եթէ Քրիստոսի հետ յարութիւն
առիք, ուրեմն վերի բաները փնտռեցէք, Ըուր
2 Քրիստոս կը նստի Աստուծոյ աջ կողմը։ Վերի
բաները մտածեցէք, ոչ թէ այս երկրին վրա-
3 յիններուն։ Քվասն զի դուք մեռաք, ՚ու ձեր
կեանքը պահուած է Աստուծով քով Քրիստոսի
4 հետ։ Ըերբ Քրիստոս, Նոր կեանքը, յայտնուի,
այն ատեն դուք ալ անոր հետ Փառքով պի-
տի յայտնուիք։
5 ՚Ուստի ձեր երկրաւոր անդամները Խափան-
նեցէք. Ժպռնկութիւնը, պղծութիւնը, անասո-
կիրքը, Էշար ցանկութիւնը և ագահութիւնը,
6 Նոր կռապաշտութիւն է. Որոնց համար Աս-
տուծոյ բարկութիւնը Ձանձնապանդութեան ո-
7 դիներուն վրայ կու գայ. Որոնց մէջ ատեն մը
դուք ալ կը քալէիք, երբ անոնց մէջ կ'ապ-
8 րէիք։ Հիմայ հիմա ՚դուք ձգեցէք դուք ալ
այն ամէնը. բարկութիւնը, սրտմտութիւնը,
չարութիւնը, հայհոյութիւնը, Ձանձամեան խօս-
9 քերը ձեր բերաններէն։ ՚Իրարու սուտ մի ը-
ցէք. ՙՀին մարդը իր գործերովը ձեր վրայէն
10 հանեցէք. Եւ հագէք այն նորը ՚գիտութիւնով
նորոգուած՝ ՚իր Ստեղծողին պատկերին պէս.
11 ՚Ուր Յոյն ու Հրեայ, Թլփատութիւն ու ան-
թլփատութիւն, Բարբարոս, Սկիւթացի, Ծա-
ռայ կամ ազատ չկայ. ՙՀապա Քրիստոս է ամէ-
12 նը՝ և ամէն բանի մէջ։ ՚Ուստի Աստուծոյ
ընտրեալ սուրբերու և սիրելիներու պէս ՚ձեր
վրայ հագէք Գութը, ողորմութիւնը, քաղցրու-
թիւնը, խոնարհութիւնը, Հեզութիւնը, եր-
13 կայնմտութիւնը, ՙԻրարու համբերելով և իրա-
րու ներելով՝ եթէ մէկը մէկուն դէմ տրտունջ
մը ունենայ. ինչպէս Քրիստոս ձեզի ներեց,
14 Նոյնպէս ալ դուք։ ՙԵւ այս ամէն բաներուն
վրայ Սէրը հագէք, ՙոր կատարելութեան կապն
15 է։ ՚Ու *Աստուծոյ խաղաղութիւնը ձեր սիրտե-
րուն մէջ թագաւորէ, ՚որու դուք կանչուե-
ցաք ՙմէկ մարմինով. Եւ գոհացող եղէք։
16 Քրիստոսի խօսքը ձեր մէջ բնակի առատապէս
ամէն իմաստութիւնով՝ իրար սորվեցնելու ու
խրատելու՝ *սաղմոսներով և օրհնութիւններով
ու հոգևոր երգերով՝ ձեր սիրտերուն մէջ ՚շնոր-
17 հով զԱստուած օրհնելու։ Եւ ամէն ինչ որ
կ'ընէք թէ՛ խօսքով և թէ՛ գործով՝ բոլորը Տէր
Յիսուսի անունովը ըրէք, ՙԱստուծոյ ու Հօրը
գոհութիւն մատուցանելով անոր ձեռքով։

Ձ Եփես. գ. 12։
ը Ծն. գ. 15։ Սաղ. կը. 18։ Ես. ծգ. 12։ Մատ. ժբ. 29։ Ղուկ. ժ. 18։ ժա. 22։ Յովհ. ժբ. 31։ ժգ. 11։ Եփես. դ. 8։ Եբր. բ. 14։
† Կամ, Ըր անձամբը
ի Հռով. ժգ. 3, 10, 12։
Ձ Հռով. ժգ. 2, 17։ ա Կոր. բ. 8։
ո Հռով. ժգ. 5։ Գաղ. դ. 10։
չ Եբր. բ. 5։ Բ. 9։ Ժ. 1։
ց Հմր. 4։
ը Եզեկ. ժգ. 3։ ա Տիմ. ա. 7։
Ե Եփես. գ. 15, 16։
ի Հմր. 8։ Գաղ. բ. 19։ Եփես. բ. 15։
ա Հռով. գ. 3, 5։ է. 4, 6։
Ջ Գաղ. գ. 3, 9։
ը ա Տիմ. գ. 3։
Ե Ես. լթ. 13։ Մատ. ժե. 9։ Տիտ. ա. 14։
Զ ա Տիմ. գ. 8։
Է Հմր. 8։

ը Հռով. գ. 5։ Եփես. բ. 6։ Գլ. բ. 12։
Բ Հռով. բ. 34։ Եփես. ա. 20։
Ե Հռով. գ. 2։ Գաղ. բ. 20։ Գլ. բ. 20։
ո բ Կոր. ե. 7։ Գլ. ա. 5։
Ե ա Յովհ. գ. 2։
Զ Յովհ. ժա. 25։ ժգ. 6։
Է ա Կոր. ժե. 43։ Փիլ. գ. 21։
Ը Հռով. բ. 13։ Գաղ. ե. 24։
Ը Հռով. գ. 13։
Ժ Եփես. ե. 3։
Ի ա Թես. դ. 5։
Լ Եփես. ե. 5։
Խ Հռով. ա. 18։ Եփես. ե. 6։ Ծայս. իբ. 15։
Ծ Եփես. բ. 2։
Կ Հռով. գ. 19, 20։ է. 5։ ա Կոր. գ. 11։ Եփես. բ. 2։ Տիտ. գ. 3։
Հ Եփես. դ. 22։ ա Պետ. բ. 1։ Եբր. ժբ. 1։ Ծառ. ա. 21։
Ձ Եփես. գ. 29։ ե. 4։
Ղ Ղևտ. ժԲ. 11։ Եփես. դ. 25։
Ճ Եփես. դ. 22, 24։
Մ Հռով. ժբ. 2։
Յ Եփես. բ. 10։
Ն Եփես. դ. 23, 24։
Շ Հռով. ժ. 12։ ա Կոր. ժբ. 13։ Գաղ. գ. 28։ ե. 6։ Եփես. գ. 8։
Ո Եփես. ա. 23։
Չ ա Թես. ա. 4։ ա Պետ. ա. 2։ բ Պետ. ա. 10։
Պ Եփես. դ. 24։
Ջ Գաղ. ե. 22։ Փիլ. բ. 1։ Եփես. գ. 2, 32։
ռ Մատ. ժա. 25։ Եփես. գ. 2, 32։
Ս ա Պետ. գ. 8։
Վ Յովհ. ժգ. 34։ Հռով. ժգ. 8։ ա Կոր. ժգ։ Եփես. ե. 2։ Գլ. բ. 2։ ա Թես. դ. 9։ ա Տիմ. ա. 5։ ա Յովհ. գ. 23։ դ. 21։
Տ Եփես. գ. 3։
Ր Հռով. ժգ. 17։ Փիլ. գ. 7։
Ց Քհմ. Քրիստոսի
Ւ ա Կոր. ե. 15։
Ք Եփես. բ. 16, 17։ գ. 4։
Ֆ Գլ. բ. 7։ Հմր. 17։
և ա Կոր. ժգ. 26։ Եփես. ե. 19։
ֈ Գլ. դ. 6։
Ֆ ա Կոր. ժ. 31։
Ա Հռով. ա. 8։ Եփես. ե. 20։ Գլ. ա. 12։ բ. 7։ ա Թես. ե. 18։ Եբր. ժգ. 15։

18 Բ*Կիները, հնազանդ եղէք ձեր այրերուն, ինչ-
19 պէս կը վայլէ Տէրոջմով։ †Այրեր, սիրեցէք ձեր
20 կիները, եւ դառն մի ըլլաք անոնց։ ‡Որդիներ,
եամէն բանի մէջ հնազանդ եղէք ձեր ծնողնե-
րուն, վասն զի այն է Տէրոջը առջեւ հաճելի։
21 §Հայրեր, ձեր որդիները մի բարկացնէք, որպէս զի
22 չվհատին։ ¶Ծառաներ, եամէն բանի մէջ հնա-
զանդ եղէք †ձեր մարմնաւոր տէրերուն, ոչ թէ
աչքի առջեւ ծառայելով մարդահաճոներու
պէս, հապա սրտի միամտութեամբ՝ Տէրոջմէ
23 վախնալով։ ‖Ինչ որ կ'ընէք՝ սրտանց ըրէք, որ-
24 պէս թէ Տէրոջը ու ոչ թէ մարդոց, **Գիտնա-
լով որ ժառանգութեան հատուցումը Տէրոջմէ
պիտի առնէք. ††վասն զի Տէր Քրիստոսի կը ծա-
25 ռայէք. ‡‡բայց անօրէնը իր անօրէնութեան գո-
րեթը պիտի ընդունի, եւ աչառութիւն չկայ։

ԳԼ. Դ

1 կը յորդորէ յարմարութեամբ աղօթք ընել, 5 խե-
լացութեամբ վարուիլ անոնց հետ՝ որոնք գոնէ Քրիստոսի
կառարեալ գիտութիւնը չունին. 10 իր բարեկը կը մա-
տուցանէ անոնց, և ամէն կերպ յաջողութիւն կը մաղթէ։

Տէրեր, §§ձեր ծառաներուն իրաւունք ու
հաւասարութիւն տուէք, գիտնալով որ դուք
ալ Տէր ունիք երկինքը։
2 ¶¶Յարատեւեցէք աղօթքի եւեւէ եղէք, անոր մէջ
3 արթուն մնալով †††գոհութեամբ։ ‡‡‡Աղօթք ըրէք
նաեւ մեզի համար, որպէս զի Աստուած խօսքին
դուռը բանայ մեզի §§§Քրիստոսի խորհուրդը խօ-
4 սելու, որու համար կապուած ալ եմ, ¶¶¶որպէս
զի յայտնի ընեմ զանիկա՝ ինչպէս ինծի կը
5 վայլէ խօսիլ։ ‖‖‖Իմաստութեամբ վարուեցէք
դուրսիններուն հետ՝ ժամանակը ծախսը տա-
6 նելով։ Ձեր խօսքը ամէնատեն †††շնորհքով,
Բ եփես. ե. 22։ Տիտ. բ. 5։
ա Պետ. գ. 1։
Գ եփես. ե. 3։
Դ եփես. ե. 25, 28, 33։
ա Պետ. գ. 7։
Ե եփես. գ. 31։
Զ եփես. գ. 1։
Է եփես. ե. 24։ Տիտ. բ. 9։
Ը եփես. գ. 4։
Թ եփես. գ. 5, եւն։ ա Տիմ. գ.
1։ Տիտ. բ. 9։ ա Պետ. բ.
18։
Ժ Հմր. 20։
Ի Փիլիմ. 16։
Լ եփես. գ. 6, 7։

Խ եփես. գ. 8։
Ծ ա Կոր. է. 22։
Կ Հռոմ. բ. 11։ եփես. գ. 9։
ա Պետ. ա. 17։ Տես բ Օր.
ժ. 17։

—

ա եփես. գ. 9։
Բ Ղուկ. ժբ. 1։ Հռոմ. ժբ. 12։
եփես. գ. 18։ ա Թես. ե. 17,
18։
Գ Գլ. բ. 7։ գ. 15։
Դ եփես. գ. 19։ բ Թես. գ. 1։
Ե ա Կոր. ժգ. 9։ բ Կոր. բ. 12։
Զ Մատ. ժգ. 11։ ա Կոր. գ.
1։ եփես. գ. 19։ Գլ. ա. 26։

թ. ինչպէս կը վայլէ ձեզի ամէն մէկուն պա-
տասխան տալ։
7 ԷԱլ իմ վրայովս բոլորը պիտի իմացնէ ձեզի
Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը եւ հաւատարիմ պաշ-
8 տօնեան ու ծառայակիցը Տէրոջմով. ¤զոր այդ
բանին համար ձեզի ղրկեցի, որպէս զի ¤¤դիտնայ
9 ձեր վրայով, ու ձեր" սիրտերը մխիթարէ, †††Ոնե-
սիմոս հաւատարիմ ու սիրելի եղբօր հետ մէկ-
տեղ, որ ձեզմէ ‡‡‡է. իրենք ամէն բանը ձեզի
10 պիտի իմացնեն՝ ինչ որ հոս կայ։ §§§Բարեւ կ'ընէ
ձեզի Արիստարքոս, իմ գերութեան ընկերս, Յե-
Մարկոս, Բառնաբասի եղբօրորդին, (որու հա-
մար պատուէր առիք. եթէ ձեզի գայ ըլլայ,
11 ¶¶¶ընդունեցէք զանիկա,) Եւ Յիսուս՝ որ Յուստոս
ըսուած է, ‖‖‖որոնք թլփատութենէն են. ասոնք
միայն՝ ինծի գործակից եղան Աստուծոյ †††թագա-
ւորութեանը մէջ, որոնք ինծի մխիթարութիւն
12 եղան։ ‡‡‡Բարեւ կ'ընէ ձեզի Եպափրաս, §§§Քրիստոսի
ծառան, որ ձեզմէ ¶¶¶է, ‖‖‖եամէն ատեն աղօթ-
քի մէջ ձեզի համար ջանք ընելով, †††որպէս զի
դուք կատարեալ ու լման կեցնաք Աստուծոյ
13 բոլոր կամքին մէջ։ Վկայ եմ անոր վրայով ես կը
ըսեմ, թէ շատ նախանձաւորութիւն ունի
ձեզի համար ու Լաւոդիկէի եւ Յիերապոլսի մէջ
14 եղողներուն համար։ Բարեւ կ'ընէ ձեզի սիրելի
15 †Ղուկաս բժիշկը ու ‡Դեմաս։ Բարեւ ըրէք եղ-
բայրներուն, որոնք Լաւոդիկիա են, և §Նիմփա-
16 սի ու անոր տանը մէջի եկեղեցիին։ ¶Ու երբ
այս թուղթը ձեր մէջ կարդացուի, Լաւոդի-
կեցւոց եկեղեցիին մէջ ալ կարդալ տուէք. և
դուք ալ Լաւոդիկիայէ եկածը կարդա-
17 ցէք։ ‖Ու ըսէք Արքիպպոսի, †††Զգոյշ եղիր քու
պաշտօնութեանդ որ Տէրոջմով առիր, որ
18 զանիկա կատարես։ ‡‡‡Ես Պօղոսին է. §§§իմ կապերս յիշեցնիդ ¶¶¶Շնորհք
լան։ ‖‖‖Շնորհքը ձեզի հետ։ Ամէն։

Ղ Գլ. ա. 7։ Փիլիմ. 23։
Մ Հռոմ. ժե. 30։
Յ Մատ. ե. 48։ ա Կոր. բ. 6։
ժդ. 20։ Փիլ. գ. 15։ Սբր.
ե. 14։
Ն բ Տիմ. դ. 11։
Շ բ Տիմ. գ. 9։ Փիլիմ. 24։
Ո Հռոմ. ժգ. 4։ ա Կոր. ժգ. 19։
Չ ա Թես. ե. 27։
Պ Փիլիմ. 2։
Ջ ա Տիմ. գ. 6։
Ռ ա Կոր. ժգ. 21։ բ Թես. գ.
17։
Ս Սբր. ժգ. 3։
Վ Սբր. ժգ. 25։

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ Թեսաղոնիկեցւոց՝ թէ ինք ամէն ատեն կը յիշէ զանոնք իր գոհութեանը ու աղօթքին մէջ, 5 և թէ ինք ազէկ համոզուած է թէ անոնց հաւատքը ճշմարիտ ու անկեղծ է, և թէ Աստուծոյ ծառան են։

Պօղոս և Սիղուանոս ու Տիմոթէոս, Թեսաղոնիկեցւոց եկեղեցիին Հայր Աստուծով ու
2 Տէր Յիսուս Քրիստոսով. Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ։

Կը գոհանանք Աստուծմէ ամէն ատեն ձեր ամէնուն համար՝ ձեզ յիշելով մեր աղօթք-
3 ներուն մէջ. Անդադար յիշելով ձեր հաւատքին գործը ու սիրոյ աշխատութիւնը և մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի յոյսին համբերութիւնը՝
4 Աստուծոյ ու մեր Հօրը առջև. Եւ գիտնալով, Աստուծմէ սիրուած եղբայրներ, ձեր ընտրու-
5 թիւնը. Որ մեր աւետարանը ոչ թէ միայն խօսքով եղաւ ձեզի, հապա զօրութիւնով ալ Եւ Հոգւով Սրբով ու շատ ապդութիւնով, ինչպէս գիտէք ալ թէ ի՛նչպէս կեցանք ձեր
6 մէջ ձեզի համար։ Նմանող ալ մեզի ու Տէրոջը նմանող ըլլալով՝ ընդունեցիք խօսքը շատ նեղութեան մէջ ՝Հոգւոյն Սրբոյ ուրախութիւնովը.
7 Այնպէս որ դուք օրինակ եղաք բոլոր հաւատացեալներուն, որոնք Մակեդոնիայի ու Աքա-
8 յիոյի մէջ են։ Վասն զի ձեզմէ հռչակուեցաւ Տէրոջը խօսքը, ոչ թէ միայն Մակեդոնիա-
ա բ Կոր. ա. 19։ բ Թես. ա. 1։ ա Պետ. ե. 12։
բ Եփես. ա. 2։
• Յունա. լսանէ
գ Հռոմ. ա. 8։ Եփես. ա. 16։ Փիլիմ. 4։
դ Գլ. բ. 13։
ե Յովհ. գ. 29։ Գաղ. ե. 6։ Գլ. գ. 6։ բ Թես. ա. 3, 11։ Յակ. բ. 17։
զ Հռոմ. ժգ. 6։ Եբր. գ. 10։
է Կող. գ. 12։ բ Թես. բ. 12։
ը Մատ. ժգ. 20։ ա Կոր. բ. 4։ գ. 20։
թ բ Կոր. գ. 6։
ժ Կող. բ. 2։
ի Գլ. բ. 1, 5, 10, 11։ բ Թես. գ. 7։
լ ա Կոր. գ. 16։ ժա. 1։ Փիլ. գ. 17։ Գլ. բ. 14։ բ Թես. գ. 9։
խ Գոր. ե. 41։ Եբր. ժ. 34։
ծ Հռոմ. ժ. 18։
կ Հռոմ. ա. 8։ բ Թես. ա. 4։

*ին ու Աքայիոյի մէջ, Հապա նաև ամէն տեղ ձեր հաւատքը, որ դէպի Աստուած է, տարածուեցաւ, այնպէս որ ա՛լ պէտք չէ մեզի
9 բան մը խօսիլ։ Վասնզի իրենք կը պատմեն մեզի համար, հիւ ի՛նչպէս եղաւ մեր ձեր քով մտնելը, ևս ի՛նչպէս դուք կուռքերէն Աստուծոյ դարձաք՝ կենդանի ու ճշմարիտ Աստուծոյ
10 ծառայելու, ԵՒս սպասելու անոր Որդւոյն՝ երկինքէն. Զոր ինք մեռելներէն յարուց, այսինքն Յիսուսը, Որ կ'ազատէ մեզ գալու բարկութենէն։

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ ի՛նչպէս աւետարանը Թեսաղոնիկէ մտաւ ու քարոզուեցաւ, և ի՛նչպէս անոնք ալ ընդունեցին. 18 պատճառը կ'ի մացնէ թէ ինք ինչո՛ւ այնքան երկար ատեն հեռու մնաց անոնցմէ, և թէ ինչո՛ւ այնքան մեծ փափաք ունէր զանոնք տեսնելու։

Զանզի, եղբայրներ, դուք ինքնիրենիդ գիտէք ձեր մէջ մտնելնիս՝ որ պարապ տեղ
2 չեղաւ. Հապա առաջ Փիլիպպէի մէջ չարչարանք կրելով ու անարգուելով, ինչպէս գիտէք, Համարձակութիւն ըրինք մեր Աստուծովը Ձեզի պատմել Աստուծոյ աւետարանը Մեծ հա-
3 կառակութեան մէջ։ Վասն զի մեր յորդորանքը ոչ մոլորութենէ է ու ոչ պղծութենէ
4 և ոչ խարէութեամբ. Հապա ինչպէս մենք Աստուծմէ ընտրուեցանք Ըս աւետարանը Ձեզի հաւատացուեցաւ, այնպէս կը խօսինք, Ոչ թէ
ա Գլ. ա. 5, 9։
բ Գոր. ժգ. 22։
գ Գլ. ա. 5։
դ Գոր. ժէ. 2։
ե Փիլ. ա. 30։ Կող. բ. 1։
զ բ Կոր. է. 2։ Հմր. 5։ բ Պետ. ա. 16։
է ա Կոր. է. 25։ ա Տիմ. ա. 11, 12։
ը ա Կոր. թ. 17։ Գաղ. բ. 7։ Տիտ. ա. 3։
թ Գաղ. ա. 10։

մարդոց հաճոյ ըլլալու համար, հապա Աստուծոյ 5 ծոյ՝ Ժող մեր սիրտերը կը քննէ. էվասն զի մենք բնաւ շողոքորթութեան խօսքեր չգործածեցինք, ինչպէս գիտէք, ոչ ալ ագահութեան պատ- 6 ճառանք, Աստուած վկայ է, Էնե մարդոցմէ փառք չփնտռեցինք, ոչ ձեզմէ՝ ոչ ալ ուրիշ- 7 ներէն, ԺԹէև կրնայինք իբրև Քրիստոսի առաքեալներ հծանրութիւն տալ. Այլայց մենք հեզ եղանք ձեր մէջ, ինչպէս դայեակ մը իր երա- 8 խաները կը խնամէ։ Նոյնպէս ալ մենք ձեր վրայ փափաք ունենալով՝ Նկը յօժարէինք, ոչ միայն Աստուծոյ աւետարանը ձեզի տալ, Հհապա մեր անձերն ալ. վասն զի դուք մեզի սիրելիներ 9 եղաք։ Քանզի կը յիշէք, եղբայրներ, մեր աշխատութիւնը ու ջանքը, որ Ձեզմէ մէկո՛ւն ծանրութիւն չտալու համար գիշեր ու ցորեկ Ձգործելով՝ ձեզի Աստուծոյ աւետարանը քարո- 10 զեցինք։ Նդուք վկայ էք, և Աստուած ալ՝ Ղթէ ինչպէս սրբութիւնով ու արդարութիւնով և անարատութիւնով վարուեցանք ձեզի հեա՝ որ 11 հաւատացիք. ինչպէս դիտէք ալ, որ ձեզմէ 12 ամէն մէկը, ինչպէս հայր մը իր որդիները՝ Ճզօ- պե» կը յորդորէինք ու կը մխիթարէինք և վկայութիւն կը դնէինք, "որպէս զի դուք Աստուծոյ վայլածին պէս քալէք, Նոր ձեզ իր թա- 13 գաւորութեանը ու փառքին կանչեց։ Ասոր համար մենք ալ անդադար Ոկը գոհանանք Աստուծմէ, որ մեզմէ Աստուծոյ խօսքը լսելով ընդունեցիք, Նոչ թէ էբրև մարդոց խօսք, հապա, ինչպէս ճշմարտապէս է, Աստուծոյ խօսք, որ նաև կը ներգործէ ձեր մէջ որ կը հաւատաք։ 14 Քանզի դուք, եղբայրներ, նմանող եղաք ՈԱստուծոյ եկեղեցիներուն, որոնք Հրէաստանի մէջ են Քրիստոս Յիսուսով. "վասն զի դուք ալ նոյն ՇՐՇՐԱՆՔԸ կրեցիք ձեր համազգիներէն, 15 Վինչպէս անոնք ալ՝ Հրեաներէն. "Որոնք Տէր Յիսուսն ալ մեռուցին՝ Ըմարգարէներն ալ, և մեզ հալածեցին, ու Աստուծոյ անհաճոյ՝ Չև 16 բոլոր մարդոց հակառակ են. "Ու մեզ կ'արգիլեն հեթանոսներուն խօսելէ անոնց փրկութեանը համար, Էորպէս զի իրենց մեղքերուն ՇՓԸ լեցնեն ամէնատեն. Ֆև բարկութիւնը անոնց վրայ հասեր է մինչև վերջը։

17 Իսկ մենք, եղբայրներ, Ձիրաւ քիչ մը ատեն ձեզմէ որբ մնացինք երեսով ու ոչ թէ սրտով, Ֆբայց աւելի ջանացինք ձեր երեսը տեսնել մեծ 18 փափաքով։ Անոր համար ես Պօղոս մէկ երկու անգամ ուզեցի ձեզի գալ, "բայց Սատանայ մեզ արգիլեց։ Բ19 Քանզի ո՞վ է մեր յոյսը կամ ուրախութիւնը Ժկամ Ձէր պարծանքին պսակը, եթէ ոչ դուք՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի առջև Ծանոր գալուն ատենը։ Որովհետև դուք էք 20 մեր փառքը և ուրախութիւնը։

Գլ. Գ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր մեծ սէրը զոր ունէր Թեսաղոնիկեցւոց վրայ, թէ՛ Տիմոթէոսը անոնց ղրկելով՝ որպէս զի հաստատէ և մխիթարէ զանոնք, թէ՛ անոնց բարեզործութիւններուն վրայ ուրախանալով, 10 և թէ՛ ապօթք ընելով անոնց համար, և անվտանգ անոնց երթալու փափաքելով։

Ուստի ա՛լ չկրնալով աւելի համբերել, 2 Ձաղէկ երևցաւ մեզի մինակ Աթէնք ձնալ. էնե Տիմոթէոս մեր եղբայրը ու Աստուծոյ պաշտօնեան և մեր գործակիցը Քրիստոսի աւետարանին մէջ, ղրկեցինք ձեզ հաստատելու ու մխիթա- 3 րելու ձեր հաւատքին համար. "Որպէս զի այս նեղութիւններուն մէջ ՅԵՂՔ մ՛կը չխախտի. վասն զի դուք ինքնիրենիդ գիտէք Ձոր մենք 4 այդ բաներուն համար կեցեր ենք։ Ընդանի երբ մենք ձեր քով էինք, առաջուընէ ձեզի կը ըրուցէինք թէ նեղութիւններու պիտի հանդիպինք, 5 ինչպէս եղաւ ալ, ու գիտէք։ Ձոր համար ես ալ չկրնալով աւելի համբերել, Ֆղրկեցի ձեր հաւատքը գիտնալու, Ընր չըլլայ թէ փորձողը ձեզ փորձած ըլլայ, Ըև մեր աշխատու- 6 թիւնը պարապ ըլլայ։ ԺԲայց հիմա երբ Տիմոթէոս ձեզմէ մեզի եկաւ, ու ձեր հաւատքին և սիրոյն աւետիսը մեզի տուաւ, որ ամէն ժամանակ մեր բարի յիշատակը Դ•ԵԲԻԵԴ ունիք, և կը փափաքիք մեզ տեսնել, էինչպէս մենք ալ 7 ձեզ, Ասոր համար, եղբայրներ, Նձեր վրայ մխիթարուեցանք մեր բոլոր վիշտերուն ու նեղու- 8 թիւններուն վրայ ձեր հաւատքովը. Վասն զի կենդանի ենք մենք, Էեթէ դուք հաստատուն 9 կենաք Տէրոջմով. ԺՔանզի ի՞նչ գոհութիւն

ա Առաք. ԺԷ. 3։ Հռոմ. ը. 27։
բ Գոր. ի. 33։ բ Կոր. ք. 17։ դ. 2։ է. 2։ ԺՔ. 17։
գ Հռոմ. ա. 9։
դ Յովհ. Ե. 41, 44։ ԺՔ. 43։ ա Տիմ. Ե. 17։
ե ա Կոր. ՔԹ. 4, 6, 12, 18։ բ Կոր. Ժ. 1, 2, 10, 11։ ԺԳ. 10։ բ Թես. գ. 9։ Փիլիմ. 8, 9։
զ ա Կոր. ՔԹ. 1, 2, 5։
է բ Կոր. ԺԱ. 9։ ԺՔ. 13, 14։ բ Թես. դ. 8։
ը ա Կոր. ք. 3։ ՔԲ. 22։ բ Կոր. ԺԳ. 4։ բ Տիմ. ք. 24։
թ Հռոմ. ա. 11։ ԺԵ. 29։
ժ բ Կոր. ԺՔ. 15։
ի բ Կոր. ԺՔ. 13, 14։
լ Գոր. ի. 34։ ա Կոր. գ. 12։ բ Կոր. ԺԱ. 9։ բ Թես. գ. 8։
խ Գլ. ա. 5։
ծ բ Կոր. է. 2։ բ Թես. գ. 7։
կ Եփես. դ. 1։ Փիլ. ա. 27։ Կող. ա. 10։ Գլ. դ. 1։
հ ա Կոր. ա. 9։ Գլ. Ե. 24։ բ Թես. ք. 13։ բ Տիմ. ա. 9։
ձ Գլ. ա. 2։
ղ Մատ. Ժ. 40։ Գաղ. դ. 14։ բ Պետ. դ. 2։
ճ Գաղ. ա. 22։
մ Գոր. ԺԷ. 5, 13։
յ Սրբ. Ժ. 33, 34։
ն Գոր. ք. 23։ դ. 15։ Ե. 30։ է. 52։
շ Մատ. Ե. 12։ լԳ. 34, 37։
ո Ա՞ստ, իրենց մարգարէներն
չ Եսթ. գ. 8։
պ Ղուկ. ԺԱ. 52։ Գոր. ԺԳ. 50։ ԺԴ. 5, 18։ ԺԷ. 5, 13։ ԺՔ. 12։ ԺՔԲ. 9։ իք. 21, 22։
ռ Ծն. ԺԹ. 16։ Մատ. իգ. 32։
ս Մատ. իգ. 6, 14։
վ ա Կոր. Ե. 3։ Կող. ք. 5։
տ Գլ. դ. 10։
ր Հռոմ. ա. 13։ ԺԹ. 22։
ց բ Կոր. ա. 14։ Փիլ. բ. 16։ դ. 1։
ւ Առաք. ԺԴ. 31։
փ ա Կոր. ԺԹ. 23։ Գլ. դ. 13։ Յայտ. ա. 7։ իք. 12։
ք Գոր. ԺԷ. 15։
օ Հռոմ. Ժ. 21։ ա Կոր. ԺԴ. 10։ բ Կոր. ա. 19։
ֆ Եփես. դ. 13։
Ա Գոր. ք. 16։ ԺԴ. 21։ ի. 23։ իա. 11։ ա Կոր. դ. 9։ բ Տիմ. գ. 12։ ա Պետ. բ. 21։
Բ Գոր. է. 23։
Գ Հմր. 1։
Դ ա Կոր. է. 5։ բ Կոր. ԺԱ. 3։
Ե Գաղ. բ. 2։ դ. 11։ Փիլ. բ. 16։
Զ Գոր. ԺԲ. 1, 5։
Է Փիլ. ա. 8։
Ը բ Կոր. ա. 4։ է. 6, 7, 13։
Թ Փիլ. դ. 1։
Ժ Գլ. ա. 2։

կրնանք մատուցանել Աստուծոյ ձեր վրայով,
այն ամէն ուրախութեանը համար զոր կ'ուրախանանք ձեզի համար մեր Աստուծոյն առջեւ,
10 եւ ցորեկ ու ցորեկ հիւսիս շատ աղաչանք կ'ընենք ձեր երեսը տեսնելու, ու ձեր հաւատքին պակասութիւնները լեցնելու։ Բայց Աստուած ինք ու մեր Հայրը եւ մեր Տէրը Յիսուս
11 Քրիստոս մեր ճամբան դէպ ի ձեզ յաջողէ։
12 Եւ Տէրը աճեցնէ ու առելցնէ ձեր սէրը իրարու վրայ ու ամէնուն վրայ, ինչպէս մենք ալ
13 ձեր վրայ անոնց, Հաստատելով ձեր սիրտերը անարատ, սրբութեան մէջ Աստուծոյ եւ մեր Հօրը առջեւ, մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի գալուստին հետ իր բոլոր սուրբերուն հետ մէկտեղ։

ԳԼ. Դ

1 Կը յորդորէ զանոնք որ ամէն կերպով յառաջ երթան աստուածապաշտութեան մէջ, 6 որ սուրբ ու արդար վարմունք ունենան, 9 որ մէկզմէկ սիրեն, 11 որ ամէն մէկը խաղաղութեամբ իր գործը գործէ, 13 ու վերջապէս նոյնեցաւներուն վրայով իրենց տրտմութիւնը չափաւորէ, 17 Աստուածային յորդորանքին վրայ հաստատուն կերպով մը կը նկարագրէ մեռելոց յարութիւնը, եւ Քրիստոսի երկրորդ գալուստը՝ դատաստանի համար։

Այլ հիմա, եղբայրներ, ձեզի կ'աղաչենք ու կը յորդորենք Տէր Յիսուսով, որ ինչպէս մեզմէ առիք՝ իմէք թէ ի՛նչպէս պէտք է ձեզի քալել ու Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ, ալ աւելի առաջ
2 դէպ շատնաք։ Քանզի գիտէք թէ ի՛նչ պատ-
3 ուէրներ տուինք ձեզի Տէր Յիսուսով։ Վասն զի Աստուծոյ կամքը այս է, այսինքն Ձեր սուրբ ըլլալը, որ դուք եւս կենաք պոռնկու-
4 թենէ. Զգեզմէ ամէն մէկը գիտնայ իր ամանը
5 սրբութիւնով ու պատուով առանալ. Ոչ թէ ցանկութեան կիրքով՝ Ինչպէս հեթանոսները,
6 Ժորանք զԱստուած չեն ճանչնար։ Զըլլայ որ այդ բանին մէջ չափէ անցնի ղեւը ու իր եղբայրը գրկէ, Վասն զի Տէրը այդ բոլոր բաներուն համար վրէժխնդիր է. ինչպէս առաջուընէ
7 ըսինք ձեզի ու վկայութիւն տուինք։ Վասն զի Աստուած մեզ պղծութեան չկանչեց, Հապա

1 Գործ. իզ. 7։ բ Տիմ. ա. 3։
2 Հռոմ. ա. 10, 11։ Ժե. 32։
3 Գղ. բ. 17։
4 բ Կոր. Ժգ. 9, 11։ Կող. գ. 12։
5 Մատ. ա. 3։
6 Գղ. դ. 9։ ե. 15։ բ Պետ. ա. 7։
7 ա Կոր. ա. 8։ Փիլ. ա. 10։ Գղ. ե. 23։ բ Թես. բ. 16։ ա Յովհ. գ. 20, 21։
8 Ձաք. Ժգ. 5։ Յուդ. 14։

---

9 Փիլ. ա. 27։ Կող. բ. 6։
10 Գղ. բ. 12։
11 Կող. ա. 10։
12 Հռոմ. Ժբ. 2։ Եփես. ե. 17։
13 Եփես. ե. 27։
14 ա Կոր. գ. 15, 18։ Եփես. ե. 3։ Կող. գ. 5։
15 Հռոմ. գ. 19։ ա Կոր. գ. 15, 18։
16 Կող. գ. 5։ Հռոմ. ա. 24, 26։
17 Եփես. դ. 17, 18։
18 ա Կոր. Ժե. 34։ Գաղ. գ. 8։ Եփես. բ. 12։ դ. 18։ բ Թես. ա. 8։
19 Գղ. ԺԲ. 11, 13։ ա Կոր. գ. 8։
20 Կամ, բանի մը
21 բ Թես. ա. 8։
22 Գղ. Ժա. 44։ ԺԲ. 2։ ա Կոր. ա. 2։ Եբր. Ժբ. 14։ ա Պետ. ա. 15, 16։
23 Գա. Ժ. 16։
24 ա Կոր. բ. 10։ է. 40։ ա Յովհ. գ. 24։

8 սրբութեան՝ Ոեւտի՝ ան որ կ'անարգէ՝ ոչ թէ մարդ մը կ'անարգէ, հապա զԱստուած՝ նոր իր Սուրբ Հոգին ալ †մեզի տուաւ։
9 Բայց եղբայրսիրութեան վրայով հպէտք չէ ձեզի բան գրել, Վասն զի դուք ինքնիրենիդ
10 Աստուծմէ սորված էք զմէկզմէկ սիրել. եւ իրաւ այդ բանը կ'ընէք դուք բոլոր Մակեդոնիայի մէջ եղող ամէն եղբայրներուն. սակայն կ'աղաչենք ձեզի, եղբայրներ, որ ա՛լ աւելի
11 առաւտանաք. Եւ ջանք ընէք որ հանդարտ կենաք, ու ամէն մէկդ իր գործը գործէ, ու ձեր ձեռքերովը աշխատիք, (ինչպէս ձեզի պատուիրեցինք,) Որպէս զի դուրսիններուն հետ պարկեշտութեամբ վարուիք, ու †բանի մը՝ կարօտ չըլլաք։
12 Զենք ուզեր, եղբայրներ, որ տգէտ ըլլաք ննջեցեալներուն վրայով, որպէս զի չտրտմիք
13 "ինչպէս ուրիշները՝ Որոնք յոյս չունին։ Քանզի "եթէ կը հաւատանք թէ Յիսուս մեռաւ ու յարութիւն առաւ, Նոյնպէս ալ Աստուած ննջեցեալները Յիսուսով պիտի բերէ անոր հետ։
14 "Վասն զի զայս կը գրուցենք ձեզի Տէրոջը խօսքովը, "թէ մենք որ մինչեւ Տէրոջը գալուստը ողջ կը մնանք, բնաւ ննջեցեալներէն առաջ
15 պիտի չանցնինք։ Վասն զի Տէրը ինք ազդարարութեան հրամանով, հրեշտակապետին ձայնովը "ու Աստուծոյ փողովը երկինքէն պիտի իջնէ, եւ Քրիստոսով մեռածները առաջ յարութիւն
16 պիտի առնեն։ "Ետքը մենք ալ որ ողջ մնացած ենք՝ անոնցմով միասին պիտի յափշտակուինք ամպերով Տէրոջը առջեւ ելլելու օդին մէջ, եւ այնպէս յաւիտեան Տէրոջը հետ պիտի ըլլանք։
17 †Ուստի մէկզմէկ մխիթարեցէք այս խօսքերով։

ԳԼ. Ե

1 Կը շարունակէ իր նկարագրութիւնը Քրիստոսի դատաստանի գալուստ վրայով, 16 եւ գանազան խրատներ տալով՝ 23 իր թուղթը կը վերջացնէ։

Բայց այն ժամերուն ու ժամանակներուն համար, եղբայրներ, Պէտք չէ բան մը գրել

գ. 24։
† Յոյժ, ձեզի
հ Գղ. ե. 1։
ձ Երեմ. լա. 34։ Յովհ. գ. 45։ Ժգ. 28։ Եբր. բ. 11։ ա Յովհ. բ. 20, 27։
ղ Մատ. իբ. 39։ Յովհ. Ժգ. 34։ Ժե. 12։ Եփես. ե. 2։ ա Պետ. դ. 8։ ա Յովհ. գ. 11, 23։ դ. 21։
ճ Գղ. ա. 7։
մ Գղ. գ. 12։
յ բ Թես. դ. 11։ ա Պետ. դ. 15։
ն Գործ. ի. 35։ Եփես. դ. 28։ բ Թես. գ. 7, 8, 12։
շ Հռոմ. Ժգ. 13։ բ Կոր. բ. 21։ Կող. գ. 5։ ա Պետ. բ. 12։
ո Կամ, մէկմ՛ւն
ս Տես Ղեւ. Ժթ. 28։ բ Օր. Ժգ. 1, 2։ բ Թագ. Ժբ. 20։
վ Եփես. բ. 12։
տ ա Կոր. Ժե. 13։
ր ա Կոր. Ժե. 18, 23։ Գղ. գ. 13։
ց գ Թագ. Ժգ. 17, 18։ ի. 35։
ւ ա Կոր. Ժե. 51։
փ Մատ. իզ. 30, 31։ Գործ. ա. 11։ բ Թես. ա. 7։
ք ա Կոր. Ժե. 52։
օ ա Կոր. Ժե. 23, 52։
ֆ ա Կոր. Ժե. 51։
ա Գործ. ա. 9։ Յայտ. Ժա. 12։
բ Յովհ. Ժբ. 26։ Ժգ. 3։ Ժէ. 24։
գ Գղ. ե. 11։

դ Մատ. իզ. 3, 36։ Գործ. ա. 7։
ե Գղ. գ. 9։

2 ձեզի. Քանզի դուք ինքնիրեննիդ աղէկ գիտէք՝
թէ Տէրոջը օրը գիշերուան գողի պէս այնպէս
3 կը հասնի։ Երբ ըսելու ըլլան թէ խաղաղութիւն
ու ապահովութիւն է, Ապա յանկարծակի անոնց վրայ պիտի հասնի Յղիին
4 երկունքին պէս, ու պիտի չազատին։ Բայց
դուք, եղբայրներ, խաւարի մէջ չէք, որ այն
5 օրը գողի մը պէս ձեր վրայ հասնի. Վասն զի
դուք ամէնք լուսոյ որդիներ էք, ու ցորեկուան
որդիներ. գիշերուանը չենք, խաւարինը չենք։
6 Ընդհմն չքնանանք ինչպէս ուրիշները, Ընապա
7 արթուն ու զգաստ ըլլանք։ Քանզի անոնք որ
կը քնանան, գիշերը կը քնանան, և անոնք որ
8 կ'արբենան, գիշերը կ'արբենան։ Բայց մենք,
որովհետև ցորեկուան ենք, զգաստ ըլլանք, և
Հագնուքի ու սիրոյ զրահը մեր վրայ հագնինք,
ու փրկութեան յոյսին սաղաւարտը քը-ենը-
9 պենք։ Վասն զի Աստուած մեզ բարկութեան
համար չորոշեց, Հապա փրկութիւն առնելու
համար մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով.
10 Որ մեզի համար մեռաւ. որպէս զի Թէ՛ ար-
թուն ըլլանք և Թէ՛ քնանանք, իրեն հետ մէկ-
11 տեղ ապրինք։ Ասոր համար մէկզմէկ միխիթա-
րեցէք և իրարու շինութիւն տուէք, ինչպէս
կ'ընէք ալ։
12 Եւ ձեզի կ'աղաչենք, եղբայրներ, Որ ճանչ-
նաք ձեր աշխատաւորները ու վերակացուները
13 Տէրոջմով, ու ձեզի խրատ տուողները. Եւ զա-

նոնք մեծապէս պատուեցէք սիրով իրենց գոր-
ծին համար. Իրարու հետ խաղաղութիւն ու-
14 նեցէք։ Եւ ձեզի կ'աղաչենք, եղբայրներ, Ան-
կարգ վարմունք ունեցողները խրատեցէք, Վա-
տասիրտները մխիթարեցէք, Տկարներուն ձե-
ռընտու եղէք, Համբերող ալ երկայնամիտ եղէք։
15 Ըզգուշացէք, չըլլայ որ մէկը չարութեան փո-
խարէն չարութիւն հատուցանէ մէկուն. Հա-
պա ամէն առեն բարիք ընելու եռանդ եղէք Թէ՛
16 իրարու և Թէ՛ ամէնուն։ Ամէն առեն ուրախ
17 եղէք։ Անդադար աղօթք ըրէք։ (18) Ամէն
բանի մէջ գոհութիւն տուէք. վասն զի այս է
Աստուծոյ կամքը Քրիստոս Յիսուսով ձեր վրայ։
19 Ա-ԷՔ Հոգին մի մարէք։ (20) Մարգարէու-
21 թիւնները մի արհամարհէք։ Ամէն բան փոր-
22 ձեցէք, բարին ամուր բռնեցէք։ Ամէն տեսակ
23 գէշ բաներէ ետ կեցէք։ Եւ ինք խաղաղու-
թեան Աստուածը Ձեզ բոլորովին սուրբ ընէ,
ետու ձեր բոլոր հոգին և շունչը ու մարմինը ա-
նարատ պահուի Քրիստոս մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
24 տոսի գալուն առենը։ Հաւատարիմ է ան որ
ձեզ կանչեց, որ պիտի կատարէ ալ։
25 Եղբայրներ, Աղօթք ըրէք մեզի համար։
26 Բարեւ տուէք բոլոր եղբայրներուն սուրբ համ-
27 բուրով։ Կ'երդմնցնեմ ձեզ Տէրոջմով, որ այս
թուղթը բոլոր սուրբ եղբայրներուն կարդաց-
28 ուի։ Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեզի
հետ ըլլայ։ Ամէն։

ե Մատ. խդ. 43, 44։ խե. 13։ Ղու. ժբ. 39, 40։ բ Պետ. գ. 10։ Յայտ. գ. 3։ ժզ. 15։

զ Նա. ժզ. 6—9։ Ղու. ժէ. 27, 28, 29։ խա. 34, 35։ բ Թես. ա. 9։

է Սրեմ. ժզ. 21։ Ովս. ժզ. 13։

ը Հռոմ. ժզ. 12, 13։ ա Յովհ. բ. 8։

թ Նախ. կ. 8։

ժ Մատ. խե. 5։

ժա Մատ. խդ. 42։ խե. 13։ Հռոմ. ժզ. 11, 12, 13։ ա Պետ. կ. 8։

ժբ Ղու. խա. 34, 36։ Հռոմ. ժզ. 13։ ա Կոր. ժե. 34։ Եփես. կ. 14։

ժգ Գործ. բ. 15։

ժդ Նա. ժբ. 17։ Եփես. զ. 14, 16, 17։

ժե Հռոմ. ժթ. 22։ Գլ. ա. 10։ ա Պետ. բ. 8։ Յուդ. 4։

ժզ բ Թես. բ. 12, 13։

ժէ Հռոմ. ժզ. 8, 9։ բ Կոր. կ. 15։

ժը Գլ. գ. 17։

ի ա Կոր. ժզ. 18։ Փիլ. բ. 29։ ա Տիմ. կ. 17։ Եբր. ժգ. 7, 17։

իա Մար. ժթ. 49։

իբ բ Թես. գ. 11, 12։

իգ Եբր. ժբ. 12։

իդ Հռոմ. ժզ. 1։ ժե. 1։ Գաղ. գ. 1, 2։

իե Գաղ. կ. 22։ Եփես. գ. 2։ Կող. գ. 12։ բ Տիմ. գ. 2։

իզ Ղե. ժթ. 18։ Առակ. խ. 22։ խդ. 29։ Մատ. կ. 39, 44։ Հռոմ. ժբ. 17։ ա Կոր. գ. 7։ ա Պետ. գ. 9։

իէ Գաղ. գ. 10։ Գլ. գ. 12։

իը բ Կոր. գ. 10։ Փիլ. գ. 4։

իթ Ղու. ժբ. 1։ խա. 36։ Հռոմ. ժբ. 12։ Եփես. գ. 18։ Կող. գ. 2։ ա Պետ. գ. 7։

κ Եփես. կ. 20։ Կող. գ. 17։

κա Եփես. կ. 30։ ա Տիմ գ. 14։ բ Տիմ. ա. 6։ Տես ա Կոր. ժգ. 30։

κբ ա Կոր. ժգ. 1, 39։

κգ ա Կոր. բ. 11, 15։ ա Յովհ. գ. 1։

κդ Փիլ. գ. 8։

κե Գլ. գ. 11։

κզ Փիլ. գ. 9։

κէ Գլ. գ. 13։

κը ա Կոր. ա. 8։

κթ ա Կոր. ա. 9։ ժ. 13։ բ Թես. գ. 3։

λ Կող. գ. 3։ բ Թես. գ. 1։

λա Հռոմ. ժգ. 16։

λբ Կող. գ. 16։ բ Թես. գ. 14։

λգ Հռոմ. ժգ. 20, 24։ բ Թես. գ. 18։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Պօղոս առաքեալ կը յայտնէ Թեսաղոնիկեցւոց իր բաժին գաղափարը զոր ունէր անոնց հաւատքին, սիրոյն և համբերութեանը վրայ. 11 և միանգամայն հալածանքի ժամանակ մխիթարութիւն ունենալու զանազան պատճառներ յառաջ կը բերէ, որոնց գլխաւորը Աստուծոյ արդար դատաստանէն կ'առնէ։

1 Պօղոս և Սիղուանոս ու Տիմոթէոս, Թեսաղոնիկեցւոց եկեղեցւոյդ Հօր Աստուծով ու Տէր Յիսուս Քրիստոսով։ 2 Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ։

3 Պարտիմք ամէն ատեն Աստուծմէ գոհանալ ձեզի համար, եղբայրներ, ինչպէս կը վայլէ. քանզի ձեր հաւատքը շատ աճելու վրայ է, և ձեր ամէն մէկուն սէրը իրարու վրայ կը շատ-
4 նայ. Ա՛ինպէս որ մենք ալ ձեզմով կը պարծենանք Աստուծոյ եկեղեցիներուն մէջ՝ Ձեր համբերութեանը ու հաւատքին համար Ե՛ձեր բոլոր հալածանքներուն ու նեղութիւններուն
5 մէջ՝ որոնց դուք կը համբերէք. Ո՛ր է Աստուծոյ արդար դատաստանին ապացոյցը՝ որպէս զի դուք արժանանաք Աստուծոյ թագաւորութեանը, Որու համար ալ նեղութիւն կը կրէք։
6 Ի՛քանզի Աստուծոյ առջև իրաւունք է՝ ձեզի նեղութիւն տուողներուն նեղութիւն հատու-
7 ցանել, Եւ ձեզի նեղութիւն կրողներուդ՝ Ե՛ձեզի հետ հանգիստ, Տէր Յիսուսի երկինքէն յայտնուելու ատենը իր զօրաւոր հրեշտակնե-
8 րովը. Է՛որբորքած կրակով վրէժ առնելու անոնցմէ՝ Որ զԱստուած չեն ճանչնար, և որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի աւետարանին չեն
9 հնազանդիր. Հո՛րոնք պիտի պատժուին յաւի-

տենական սատակումով Տէրոջը երեսէն ու զօրութեանը փառքէն, Ե՛րբ ինք գայ փառաւորուիլ իր սուրբերուն մէջ, և հիանալի ըլլալ բոլոր հաւատացեալներուն մէջ, (վասն զի մեր վկայութիւնը ձեր մէջ հաւատացաք։) այն օրը։ Ա՛յս պատճառաւ ալ ամէն ատեն ձեզի համար աղօթք կ'ընենք, Ո՛ր մեր Աստուածը ձեզ արժանի ընէ Իր կոչումին, և իր բարութեան բոլոր հաճութիւնը կատարէ, Ու հաւատքին գործը՝ զօրութիւնով. Ո՛րպէս զի մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունը փառաւորուի ձեր մէջ, և դուք ալ անոր մէջ՝ մեր Աստուծոյն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքին համեմատ։

ԳԼ. Բ

1 Կը խնդրէ անոնցմէ որ հաստատ կենան իրենց ընդունած ճշմարտութեանը մէջ. 3 կը ցուցնէ թէ ամենք հաւատքէն պիտի ապստամբին, 9 և նեռը պիտի յայտնուի Տէրոջը օրուան գալէն առաջ. 15 իր առաքեալները կը կրկնէ, ու աղօթք կ'ընէ անոնց համար։

1 Կ'աղաչենք ձեզի, եղբայրներ, Ո՛ր մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի գալուստին Ե՛ւ մեր անոր քով
2 ժողովուելուն համար, Զ՛որպէս որ շուտ մը խախտիք Ե՛ւ միտքէն, ու չըլլայ որ խռովիք՝ ո՛չ հոգիով ու ո՛չ խօսքով, ո՛չ ալ թուղթով մը իբր թէ մեզմէ ե՛ւ՝ Ո՛րպէս թէ Քրիստոսի օրը
3 եկած հասած ըլլայ։ Զ՛որպէս որ մէկը ձեզ խաբէ կերպով մը. վասն զի այն օրը պէտք չէ՛ որ եթէ ապստամբութիւնը առաջ չգայ, Ու յայտնուի մեղայ մարդը, Ե՛կորստեան որդին,
4 Ա՛յն հակառակորդը Հպարտացած Բամէնուն վրայ, որ Աստուած կ'ըսուի կամ կը պաշտուի, մինչև անիկա Աստուծոյ տաճարին մէջ *պիտի նստի, և ինք-

— բ Կոր. ա. 19։
Ը ա Թես. ա. 1։
Գ ա Կոր. ա. 3։
Դ ա Թես. ա. 2, 3։ գ. 6, 9։ Գլ. բ. 12։
Ե բ Կոր. է. 14։ ը. 2։ ա Թես. բ. 19, 20։
Զ ա Թես. ա. 3։
Է ա Թես. բ. 14։
Ը Փիլ. ա. 28։
Ը ա Թես. բ. 14։
Ժ Յայտ. դ. 10։
Ի Յայտ. ժգ. 13։
Լ ա Թես. գ. 15։ Յուդ. 14։
Խ Եբր. ժ. 27։ ժբ. 29։ բ Պետ. գ. 7։ Յայտ. խա. 8։
Ծ Սաղ. հը. 6։ ա Թես. գ. 5։
Կ Հռով. բ. 8։
Հ Փիլ. գ. 19։ բ Պետ. գ. 7։
Ձ Բ Օր. լգ. 2։ Նա. բ. 19։ Գլ. բ. 8։
Ղ Սաղ. ձը. 7։
Ճ Սաղ. կը. 35։
Մ Հմր. 5։
Յ ա Թես. ա. 3։
Ն ա Պետ. ա. 7։ գ. 14։ —
Շ ա Թես. գ. 15։
Ո Մատ. իդ. 31։ Մար. ժգ. 27։ ա Թես. դ. 16։
Չ Մատ. իդ. 4։ Եփես. ե. 6։ ա Յովհ. գ. 1։
Պ Մատ. իդ. 4։ Եփես. ե. 6։
Ջ ա Տիմ. գ. 1։
Ռ Գործ. է. 25։ ա Յովհ. բ. 18։ Յայտ. ժգ. 11, ևն։
Ս Յովհ. ժէ. 12։
Վ Նա. ժգ. 13։ Եզեկ. իբ. 2, 6, 9։ Գործ. է. 25։ ժա. 36։ Յայտ. ժգ. 6։
Տ ա Կոր. բ. 5։
. Ո՛համ., Աստուծոյ պէս պիտի

5 զինք ցուցնէ թէ Աստուած է։ Զէ՞ք յիշեր որ
6 երբ ձեր քով էի, այս բաները կ'ըսէի ձեզի։ Եւ
հիմա դուք ինծի՛ գիտէք ի՛նչ է ան որ
կ'արգիլէ, որպէս զի ինք իր աւենին յայտ-
7 նուի։ Բայց ան որ հիմա կ'արգիլէ, պէտ է որ
մինչև ինք մէջտեղէն վերնայ։ Ու եթէ ես՝ ան
8 օրէնքը կը զօրանայ. բայց ան որ հիմա
կ'արգիլէ, պէտ է որ՝ մինչև ինք մէջտեղէն
վերնայ։ Ու եթէ ես՝ ան օրէնքը,
9 զոր Տէր [Յիսուս] էիր բերնին հոգիովը կ'պիտի
սպառէ, Իւ իր գալուն յայտնուելովը պիտի
կորնչցնէ. ՁՈրուն գալը Սատանային ազդեցու-
10 թիւնովը է բոլոր զօրութիւնով և նշաններով
ու սուտ հրաշքներով, Ձեւ կորստեան
վրայ անիրաւութեան բոլոր խաբէութիւնով.
որովհետև անոնք ճշմարտութեան սէրը չընդու-
նեցին՝ որ փրկուին, Ձանոր համար Աստուած ալ
պիտի ղրկէ անոնց ուժով մոլորութիւն մը՝ Ձոր
11 ստութեան հաւատան։ Որպէս զի դատապարտ-
ուին ամէն անոնք որ չհաւատացին ճշմարտու-
թեան, Ձհապա անօրէնութեան յօժարեցան։
12 ՁԲայց մեզի պէտք է միշտ Աստուծմէ գոհա-
նալ ձեզի համար, Տէրոջմէ սիրուած եղբայր-
ներ, վասն զի Աստուած Ձառաջուընէ Ձձեզ
ընտրեց փրկուելու՝ Ձհոգիին սրբելովը ու ճըշ-
13 մարտութեան հաւատքովը. Որու ձեզ կանչեց
մեր աւետարանելովը՝ Ձմեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի փառքը տանելու։
14 Ուստի, եղբայրներ, Ձհաստատ կեցէք, Ձու
պինդ բռնեցէք այն աւանդութիւնները զորոնք
տուիք թէ՛ խօսքով ու թէ՛ մեր թուղթով։
15 ՁԵւ ինք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոս ու մեր Հայրը
Աստուած, Ձոր մեզ սիրեց ու տուաւ մեզի յա-
ւիտենական մխիթարութիւն Ձև բարի յոյս շնորհ-
16 քով, Ձեր սիրտերը մխիթարէ Ձև ձեզ հաստատէ
ամէն բարի խօսքերու և գործերու մէջ։

ԳԼ. Գ

1 կը խնդրէ որ անոնք աղօթք ընեն իրեն համար, 3 անոնց վրայ իր ունեցած վստահութիւնը կը յայտնէ, 5 անոնց համար Աստուծոյ աղօթք կ'ընէ, 6 զանազան պատուէրներ կու տայ, մանաւանդ ծուլութենէ և անա-կան ընկերներէ հեռու կենալու վրայով, 16 և իր թուղթը աղօթքով ու բարեւներով կը վերջացնէ։

Վերջապէս, եղբայրներ, Ձմեզի համար
աղօթք ըրէք, որպէս զի Տէրոջը խօսքը յառա-

ա Յով. բ. 18։ գ. 3։
բ Յար գ. 9։ Ես. ժա. 4։ Ամբ. գ. 5։ Յայտ. բ. 16։ ԺԹ. 15, 20, 21։
գ Դան. է. 10, 11։
դ ԳԼ. ա. 8, 9։ Եբր. ժ. 27։
ե Յով. ը. 41, 44։ Եփես. բ. 2։ Յայտ. ԺԲ. 23։
զ Տես բ Օր. ժգ. 1։ Մատ. իդ. 24։ Յայտ. ԺԳ. 13։ ԺԹ. 20։
է բ Կոր. բ. 15։ գ. 3։
ը Հռով. ա. 24, Եվն։ Տես գ Թագ. իբ. 22։ Եզեկ. ԺԳ. 9։
թ Մատ. իդ. 5, 11։ ա Տիմ. գ. 1։
ժ Հռով. ա. 32։
ի ԳԼ. ա. 3։
ձ Եփես. ա. 4։
ղ ա Թես. ա. 4։
ճ Ղուկ. ա. 75։ ա Պետ. ա. 2։
մ Յով. ԺԷ. 22։ ա Թես. բ. 12։ ա Պետ. Ե. 10։
յ ա Կոր. ԺԳ. 13։ Փիլ. գ. 1։
ն ա Կոր. Ժա. 2։ ԳԼ. գ. 6։
շ ԳԼ. ա. 1, 2։
ո ա Յով. գ. 10։ Յայտ. ա. 5։
չ ա Պետ. ա. 3։
պ ա Կոր. ա. 8։ ա Թես. գ. 13։ ա Պետ. Ե. 10։

ա Եփես. գ. 19։ Կող. գ. 3։ ա Թես. Ե. 25։
բ Հռով. ԺԱ. 31։
գ Գործ. իբ. 24։ Հռով. ժ. 16։
դ Եփես. ա. 4։
ե ա Թես. ա. 4։
զ ա Պետ. ա. 4։
է ա Կոր. ա. 9։ ա Թես. Ե. 24։
ը Յով. ԺԱ. 15։ բ Պետ. բ. 9։
թ բ Կոր. Ն. 16։ Գաղ. Ե. 10։
ժ ա Մն. իբ. 18։
ի Հռով. ԺԲ. 17։ Հմր. 14։ ա Տիմ. գ. 5։ բ Յով. 10։
ձ ա Կոր. Ե. 11, 13։
ղ ա Թես. գ. 11։ Ե. 14։ Հմր. 11, 12, 14։
ճ ԳԼ. բ. 14։
մ ա Կոր. գ. 16։ Ժա. 1։ ա Թես. ա. 6, 7։
յ ա Թես. բ. 10։
ն Գործ. ԺԸ. 3։ ի. 34։ բ Կոր. Ժա. 9։ ա Թես. բ. 9։
շ ա Կոր. Թ. 6։ ա Թես. բ. 6, 7։
ո Հմր. 7։
չ Ծն. գ. 19։ ա Թես. գ. 11։
պ Հմր. 6։
ջ ա Թես. գ. 11։ ա Տիմ. Ե. 13։ ա Պետ. գ. 15։
ռ ա Թես. գ. 11։
ս Եփես. գ. 28։
վ Գաղ. գ. 9։
տ Մատ. ԺԸ. 17։ ա Կոր. Ե. 9, 11։ Հմր. 6։
ր ԳԼ. Բ. 17։ ա Թես. Ե. 14։
ց Տիտ. գ. 10։
ւ Հռով. ԺԵ. 33։ Ժգ. 20։ ա Կոր. Ժգ. 33։ բ Կոր. Ժգ. 11։ ա Թես. Ե. 23։
փ ա Կոր. Ժգ. 21։ Կող. գ. 18։
ք Հռով. Ժգ. 24։

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը Տիմոթէոսի միտքը կը ձգէ այն պատուէրը որ ինք Մակեդոնիա գացած առնեը տուեր էր անոր. 5 կը խօսի օրէնքին ուղիղ գործածութեանը եւ նպատակին վրայով, 11 իր առաքելական պաշտօնին կանչուելան վրայով, 20 եւ Հիմենոսի ու Աղեքսանդրոսի վրայով։

Պօղոս, Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, ըստ
Փրկիչ Աստուծոյ եւ Քրիստոս յոյսը եղող
2 Յիսուսի՝ հրամանով, Տիմոթէոսի, իմ հարազատ որդւոյս հաւատքով, շնորհք, ողորմութիւն եւ խաղաղութիւն Աստուծմէ մեր Հօրմէն եւ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմէն։

3 Ինչպէս քեզի աղաչեցի Եփեսոս մնալ, երբ
ես Մակեդոնիա կ'երթայի, որ պատուիրես
մէկ քանիներուն օտար ուսմունք չսորվեցնել,
4 Ընե չնայիլ առասպելներու ու ազգահամար-
ներու՝ որոնք վերջ չունին, հորոնք աւելի վէ-
ճեր կը պատճառեն քան թէ Աստուծոյ հ-ճելի
5 †շինութիւնը՝ որ կ'ըլլայ հաւատքով։ Իսկ
պատուիրանքին վախճանը սէր է նուրբ սրտով
ու բարի խղճմտանքով եւ անկեղծ հաւատքով.
6 Որոնցմէ խոտորելով ոմանք էփուճ խօսքերու
7 եանէ գացին. Օրինաց վարդապետ ըլլալ կ'ուզեն, ձբայց իրենք չեն հասկնար ինչ որ կը խօսին, ոչ ալ այն բաները՝ որոնց համար ոտք կը
8 կոխեն։ Արդ գիտենք որ օրէնքը աղէկ է, եթէ
մէկը զանիկա օրինաւոր կերպով գործածելու
9 ըլլայ, հետց զայս թող գիտնայ որ արդարեան համար չէ օրէնքը, հապա անօրէններուն ու անհնազանդներուն համար, ամբարիշտներուն եւ մեղաւորներուն, անսուրբներուն եւ պիղծներուն, հայր ու մայր զարնողներուն, մարդա-
10 պաններուն, պոռնիկներուն, արուապէտներուն, մարդ գողցողներուն, սուտորդուցներուն, սուտ երդում ընողներուն, ևւ թէ ուրիշ ինչ որ հա-
11 կառակ է ողջամիտ վարդապետութեան, ըՈր երանելի Աստուծոյ փառաւոր աւետարանին
12 համեմատ է, ֆոր ինծի յանձնուեցաւ։ Եւ շնոր-
հակալ եմ անոր՝ ֆոր զիս զօրացուց, այսինքն
Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջը, ֆոր հաւատարիմ
սեպելով զիս՝ դայս պաշտօնութեան մէջ
13 դրաւ. ըՈր առաջ հայհոյիչ էի ու հալածող
եւ թշնամանող. բայց ողորմութիւն գտայ,
ըվասն զի անհաւատութեան մէջ չգիտնալով
14 ըրի. ըԵւ մեր Տէրոջը շնորհքը խիստ շատ եղաւ
ինձ †հաւատքով ևւ սիրով՝ որ Քրիստոս Յի-
15 սուսով է։ ըԱյս խօսքը հաւատարիմ է ու բո-
լորովին ընդունելութեան արժանի, ըոր Քրիս-
տոս Յիսուս աշխարհ եկաւ մեղաւորները փրկե-
16 լու, որոնց գլուխը ես եմ. Բայց անոր համար
Էողորմութիւն գտայ, որ ամենէն առաջ Յի-
սուս Քրիստոս իմ վրաս ցուցնէ բոլոր երկայնմտութիւնը՝ օրինակ ըլլալու անոնց որոնք պիտի հաւատային իրեն յաւիտենական կեանքի
17 համար։ ըԱրդ յաւիտենական Թագաւորին, որ

— Գլ. բ. 3։ գ. 10։ Տիտ. ա. 3։ բ. 10։ գ. 4։ Յուդ. 25։
ք Կող. ա. 27։
• Ոմանք, Տէր Յիսուս Քրիստոսի
ֆ Գոր. թ. 15։ Գաղ. ա. 1, 12։
ը Գոր. ժգ. 1։ ա Կոր. գ. 17։ Փիլ. բ. 19։ ա Թես. գ. 2։
ի Տիտ. ա. 4։
ղ Գաղ. ա. 3։ բ Տիմ. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։
ի Գոր. ի. 1, 3։ Փիլ. բ. 24։
ը Գաղ. ա. 6, 7։ Գլ. գ. 3, 10։
ը Գլ. գ. 7։ գ. 4, 20։ բ Տիմ. բ. 14, 16, 23։ Տիտ. ա. 14։ գ. 9։
ժ Գլ. գ. 4։
† կամ, կենցաղավարութիւնը
ի Հռոմ. ժգ. 8, 10։ Գաղ. ե. 14։
ղ բ Տիմ. բ. 22։
ի Գլ. գ. 4, 20։
ժ Գլ. գ. 4։
ի Հռոմ. ի. 12։
հ Գաղ. գ. 19։ ե. 23։
յ Գլ. գ. 3։ բ Տիմ. գ. 3։ Տիտ. ա. 9։ բ. 1։
ղ Գլ. գ. 15։
ճ ա Կոր. թ. 17։ Գաղ. բ. 7։ Կող. ա. 25։ ա Թես. բ. 4։ Գլ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։ Տիտ. ա. 3։
ճ բ Կոր. ժբ. 9։
յ ա Կոր. ի. 25։
ն բ Կոր. գ. 5, 6։ դ. 1։ Կող. ա. 25։
շ Գոր. բ. 3։ թ. 1։ ա Կոր. ժե. 9։ Փիլ. գ. 6։
ո Գործ. իդ. 34։ Յովհ. թ. 39, 41։ Գոր. գ. 17։ իգ. 9։
չ Հռոմ. ե. 20։ ա Կոր. ժե. 10։
պ բ Տիմ. ա. 13։
ջ Գործ. ի. 47։
ռ Գլ. գ. 1։ դ. 9։ բ Տիմ. բ. 11։ Տիտ. գ. 8։
ս Մատ. թ. 13։ Մարկ. բ. 17։ Գործ. ե. 32։ ժթ. 10։ Հռոմ. ե. 8։ ա Յովհ. գ. 5։
վ բ Կոր. գ. 1։
տ Մարգ. ժ. 16։ Տիտ. 13։ Դան. ի. 14։ Գլ. գ. 15, 16։

ւանեղծ ա՚ ³աներևոյթ է, ՚մի ‡միայն Աստուածոյն կփառաք ու պաշտիս յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։

18 ⁴Այս պատուիրը կ՚աւանդեմ քեզի, իմ որդեակս Տիմոթէոս, ՚քու վրայովդ առաջուընէ եղած մարգարէութիւններուն համեմատ, որ անոնցմով պատերազմիս ֆալն բարի պատերազմը,

19 ՛եւ ունենաս հաւատք ու մաքուր խղճմտանք, զոր մէկ քանիները իրենցմէ մէկդի ձգելով՝ Բնաւակոծութիւն կրեցին հաւատքին կողմանէ.

20 Որոնցմէ են ‡Հիմենոս ու ⁵Աղեքսանդրոս, Էզոբոնք ես Սատանայի մատնեցի, ՚որպէս զի սորվին հայհոյութիւն չընել։

ԳԼ. Բ

1 Կը յորդորէ աղօթք ու գոհութիւն մատուցանել ամէն մարդոց համար, և ասոր պատճառն ալ յառաջ կը բերէ. 9 կը ցուցնէ թէ կիները ինչո՛վ զարդարուելու են. 12 թէ անոնց թոյլատուութիւն չկայ սորվեցնելու, 15 և թէ պիտի փրկուին եթէ հաւատքի մէջ կենան։

Աւրդ կ՚աղաչեմ ամէն բանէ առաջ աղօթք ընել, խնդրուածք, աղաչանք, գոհութիւն ա-
2 մէն մարդոց համար, ՚Մանաւանդ թագաւորներուն և Էրոլոր իշխանաւորներուն համար. որպէս զի խաղաղ ու հանդարտ կեանք վարենք բոլորովին աստուածպաշտութիւնով ու պար-
3 կեշտութիւնով։ Եվ ան զի այն է աղէկը ու
4 ընդունելին ²մեր Փրկիչ Աստուծոյն առջև, Որ կ՚ուզէ թէ ամէն մարդիկ փրկուին ՚ու ճշմար-
5 մութիւնը ճանչնալու գան։ Եւ ան զի մէկ Աստուած կայ, ՚ու մէկ միջնորդ Աստուծոյ ու
6 մարդոց մէջտեղ, Քրիստոս Յիսուս մարդը, Որ իր անձը ամէնուն տեղ փրկանք տուաւ՝ Էր ատե-
7 նին էվկայութիւն ըլլալու, Որու ես քարոզիչ ու առաքեալ դրուեցայ, (Էճշմարիտ կ՚ըսեմ *Քրիստոսով և սուտ չեմ խօսիր,) Հեթանոսներուն վարդապետ եղայ հաւատքով ու ճշմարտու-
8 թիւնով։ Աւրդ կ՚ուզեմ որ այր մարդիկ ամէն տեղ աղօթք ընեն՝ հաւրբ ձեռքեր վերցնելով
9 առանց բարկութեան ու երկմտութեան։ Ինչպէս ալ կիները վայելուչ հագուստով, ամօթխածութեամբ և պարկեշտութեամբ ինքզինք-

ե Հռոմ. ա. 23։
զ Յովհ. ա. 18։ Եբր. ժա. 27։ ա Յովհ. գ. 12։
– Հռոմ. ժգ. 27։ Յուդ. 25։
‡ Ոմանք, միայն իմաստուն
ֆ ա Մն. իթ. 11։
+ Գլ. գ. 13, 14, 20։ բ Տիմ. բ. 2։
ձ Գլ. գ. 14։
ֆ Գլ. գ. 12։ բ Տիմ. բ. 3։ դ. 7։
– Գլ. գ. 9։
ջ Գլ. գ. 9։
ֆ բ Տիմ. բ. 17։
ռ բ Տիմ. գ. 14։
ր ա Կոր. ե. 5։
ս Գործ. ժգ. 45։ ——
– Ելք. գ. 10։ Եբրեմ. իթ. 7։
ջ Հռոմ. ժգ. 1։
ֆ Հռոմ. ժբ. 2։ Գլ. ե. 4։
ռ Գլ. ա. 1։ բ Տիմ. ա. 9։
ր Եզեկ. ժբ. 23։ Յովհ. գ. 16, 17։ Տիտ. բ. 11։ բ Պետ. գ. 9։
ս Յովհ. ժէ. 3։ բ Տիմ. բ. 25։
ր Հռոմ. դ. 29, 30։ ժ. 12։ Գործ. գ. 20։
ջ Եբր. բ. 6։ թ. 15։
ֆ Մատ. խ. 28։ Մարկ. ժ. 45։ Եփես. ա. 7։ Տիտ. բ. 14։
ռ Հռոմ. ե. 6։ Գործ. գ. 4։ Եփես. ա. 10։ գ. 5։ Տիտ. ա. 3։
ր ա Կոր. ա. 6։ բ Թես. ա. 10։ բ Տիմ. ա. 8։
ս Եփես. գ. 7, 8։ բ Տիմ. ա. 11։

նին զարդարեն, ոչ թէ հիւսուածքներով կամ ոսկիով կամ մարգարիտներով կամ մեծածախ
10 հանդերձներով, ՚Հապա բարի գործերով՝ ինչպէս կը վայլէ աստուածպաշտութիւնը դաւա-
11 նող կիներուն։ Կին մարդը թող սորվի լռու-
12 թեամբ՝ ամենայն հնազանդութիւնով։ ³Բայց կին մարդու հրաման չեմ տար սորվեցնելու, ՛ոչ ալ այր մարդուն իշխելու, հապա լուռ կե-
13 նալու։ Վասն զի ՚առաջ Ադամ ստեղծուեցաւ,
14 ա ետքը Եւա։ ՚Եւ Ադամ չխաբուեցաւ, հապա կինը խաբուեցաւ ու յանցանք գործեց.
15 Սակայն պիտի փրկուի անիկա որդեծնութեամբ, եթէ կենան հաւատքի և սիրոյ ու սրբութեան մէջ պարկեշտութիւնով։

ԳԼ. Գ

1 Կը ցուցնէ թէ եպիսկոպոսները, սարկաւագները ու անոնց կիները ի՚նչ վարմունքի տէր ըլլալու են, 14 և թէ ի՚նչ նպատակով ինք այս բաները գրեց Տիմոթէոսի. 15 կը խօսի եկեղեցիին վրայով և անոր մէջ քարոզուած ու ընդունուած սուրբ վարդապետութեանը վրայով։

՝Այս խօսքը հաւատարիմ է. Եթէ մէկը եպիսկոպոսութեան կը ցանկայ, Էաղէկ գործի
2 կը ցանկայ։ ³Ուստի պէտք է եպիսկոպոսին անբասիր ըլլալ, Էմէկ կնոջ այր, զգաստ, խոհեմ, պարկեշտ, հիւրասէր, ՚սորվեցնելու յարմար,
3 Ոչ գինեմոլ, ՚ոչ զարնող, *հապա ՚Հանդարտ,
4 ոչ կռուազ, Ժոչ արծաթասէր, Որ իր տանը աղէկ վերակացութիւն ընող ըլլայ, Էր զաւակները հնազանդութեան մէջ պահելով՝ բոլոր
5 ծանրաբարոյութեամբ. (Ապա եթէ մէկը իր տանը վերակացութիւն ընել չգիտնայ, ի՞նչպէս Աստուծոյ եկեղեցիին հոգ տարածու պիտի
6 ըլլայ.) Ոչ ալ նորահաւատ ըլլայ, Որ չըլլայ թէ հպարտանալով Սատանայի դատապարտու-
7 թեանը մէջ իյնայ։ Էհապա պէտք է անոր դուրսէն եղողներէն ալ բարի վկայութիւն ունենալ, որ չըլլայ թէ նախատինքի մէջ ու Սատանայի որոգայթին մէջ իյնայ։

8 Ինչպէս ալ սարկաւագները ըլլան ծանրաբարոյ, ո՛չ երկլեզու, հո՛չ գինեասէր, ո՛չ
9 անարդ շահախնդրութեան հաւէտ եղող. Հաւա-

ե Հռոմ. բ. 1։
Ոմանք կոնին
ժ Հռոմ. ժա. 13։ ժե. 16։ Գաղ. ա. 16։
ի Մատ. ա. 11։ Յովհ. գ. 21։
հ Սաղ. ճկդ. 2։ Նա. ա. 15։
յ ա Պետ. գ. 3։
ղ ա Պետ. գ. 4։
ճ ա Կոր. ժգ. 34։
ն Եփես. ե. 24։
շ Յեր. ա. 27։ բ. 18, 22։ ա Կոր. ժա. 8, 9։
ո Յեր. գ. 6։ բ Կոր. ժա. 3։
— Գլ. ա. 15։
բ Գործ. խ. 28։ Փիլ. ա. 1։
գ Եփես. դ. 12։
դ Տիտ. ա. 6, և ն
ե Գլ. ե. 9։
զ բ Տիմ. բ. 24։
է Հմր. 8։ Տիտ. ա. 7։
ը բ Տիմ. բ. 24։
թ Ոմանք, ոչ անարդ շահախնդրութեան հաւէտ եղող, հապա
ժ բ Տիմ. բ. 24։
ի ա Պետ. ե. 2։
լ Տիտ. ա. 6։
խ Նա. ժգ. 12։
ծ Գործ. իբ. 12։ ա Կոր. ե. 12։ ա Թես. դ. 11։
կ Գլ. գ. 9։ բ Տիմ. բ. 26։
հ Գործ. գ. 3։
ձ Հմր. 3։ Դ.Կ. ժ. 9։ Եզեկ. ղ. 21։
ղ Գ. ա. 19։

հաւատքին խորհուրդը պահեն մաքուր խղճմըտանքով։ Եւ սառնք ալ առաջ թող փորձուին,
10 եթէ անմեղադրելի գտնուին, սարկաւագութեան պաշտօնը կատարեն։ Նոյնպէս ալ
11 կիները ծանրաբարոյ ըլլան, ոչ չարախօս, հապճեպ զգաստ, ամէն բանի մէջ հաւատարիմ։
12 Սարկաւագները մէկ կնոջ այր ըլլան, և իրենց զաւակներուն ու իրենց տանը աղէկ վերակացութիւն ընող ըլլան։
13 Քանզի անոնք որ սարկաւագութեան պաշտօնը աղէկ կը կատարեն, բարի աստիճան մը իրենց կը շահին, ու Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքին մէջ շատ համարձակութիւն։

14 Այս բաները կը գրեմ քեզի, յուսալով մօտերս քեզի գալ։
15 Բայց եթէ ուշանալու ըլլամ, որպէս զի գիտնաս թէ ինչպէս պէտք է քեզի Աստուծոյ տանը մէջ պտրտիլ, որ կենդանի Աստուծոյ եկեղեցին է, ճշմարտութեան սիւնը ու հաստատութիւնը։
16 Եւ յայտնապէս մեծ է աստուածպաշտութեան խորհուրդը. Աստուած մարմինով յայտնուեցաւ, Հոգիով արդարացաւ, Հրեշտակներուն երեւցաւ, Հեթանոսներուն մէջ քարոզուեցաւ, Աշխարհի մէջ հաւատացուեցաւ Ա— փառքով համբարձաւ։

ԳԼ. Դ

1 Աստուածայն կը նախաձայնէ թէ վերջին աւեններուն ոմանք հաւատքէն պիտի մոլորին. 6 զանազան պատուէրներ կու տայ Տիմոթէոսի, որ իրեն յանձնուած պաշտօնին մէջ թերութիւն մը չցուցնէ։

Բայց Հոգին յայտնի կ'ըսէ Եթէ վերջին աւեններուն մէկ քանիները հաւատքէն պիտի ապստամբին, Եւ մոլորեցուցիչ ոգիներու Ու դեւերու ուսմունքներու ուշադրութիւն պիտի
2 տան, Ստախօսներուն կեղծաւորութիւնով,
3 Որոնց խղճմտանքը խանձուած է. Որոնք արմեւանալէ պիտի արգիլեն, Ա— եւ պիտի պահեն կերակուրներէն՝ զորոնք Աստուած ստեղծեր է Որպէս զի հաւատացեալները և ճշմարտութիւնը ճանչցողները Գոհութեամբ վայելեն։
4 Քանզի Աստուծոյ ամէն ստեղծածը բարի է, ու մերժելու բան մը չկայ, եթէ գոհութեամբ

1 Տիմ. բ. 3։
2 Տես Մատ. ԺԵ. 21։
3 Ելից. բ. 21, 22։ բ Տիմ. բ. 20։
4 Յովհ. ա. 14։ ա Յովհ. ա. 2։
5 Մատ. գ. 16։ Յովհ. ա. 32, 33։ Ժե. 26։ Ժզ. 8, 9։ Հռոմ. ա. 4։ ա Պետ. գ. 18։ ա Յովհ. ե. 6, ևն։
6 Մատ. իբ. 2։ Մարկ. Ժզ. 5։ Գոր. բ. 13։ իդ. 4։ Յովհ. ի. 12։ Ելից. գ. 10։ ա Պետ. ա. 12։
7 Գործ. Ժ. 34։ Ժզ. 46, 48։ Գաղ. բ. 8։ Ելից. գ. 5, 6, 8։ Հռոմ. Ժ. 18։ կոր. ա. 27, 28։ Գաղ. բ. 7։
8 կոր. ը. 27։
9 Հռոմ. Ժգ. 13։ բ Թես. բ. 3։ բ Տիմ. գ. 1, ևն։ բ Պետ. գ. 3։ ա Յովհ. բ. 18։ Յուդ. 4, 18։
10 ա Պետ. ա. 20։
11 բ Տիմ. գ. 13։ բ Պետ. բ. 1։ Յայտ. Ժզ. 14։
12 Դան. Ժա. 35, 37, 38։ Յայտ. ի. 20։
13 Մատ. է. 15։ Հռոմ. Ժգ. 18։ բ Պետ. բ. 3։
14 Ելից. գ. 19։
15 ա կոր. է. 28, 36, 38։ կող. բ. 20, 21։ Եբր. Ժգ. 4։
16 Ղուկ. իգ. 51։ Գոր. ա. 9։ ա Պետ. գ. 22։

---

1 Յովհ. ա. 29։ Բ. 3։
2 Հռոմ. Ժգ. 3, 17։ ա կոր. բ. 8։
3 Հռոմ. Ժգ. 6։ ա կոր. Ժ. 30։
4 Ծն. ա. 29։ Բ. 3։
5 Հռոմ. Ժգ. 14, 20։ ա կոր. Ժ. 25։ Տիտ. ա. 15։
6 բ Տիմ. գ. 14, 15։
7 Գաղ. ա. 4։ գ. 20։ բ Տիմ. բ. 16, 23։ դ. 4։ Տիտ. ա. 14։
8 Եբր. Ե. 14։
9 ա կոր. բ. 8։ կող. բ. 23։
10 Գաղ. գ. 6։
11 Սաղ. իէ. 4։ Ժգ. 11։ ՃԺբ. 2, 3։ ՃԽե. 19։ Մատ. գ. 33։ ԺԲ. 29։ Մարկ. Ժ. 30։ Հռոմ. բ. 28։
12 Գաղ. ա. 15։
13 ա կոր. դ. 11, 12։
14 Գաղ. գ. 17։
15 Սաղ. իգ. 6։ ՃԽ. 2, 6, ևն։
16 Գաղ. գ. 2։
17 ա կոր. Ժգ. 11։ Տիտ. բ. 15։
18 Տիտ. բ. 7։ ա Պետ. Ե. 3։
19 Ովսէ., Հոգւով, հաւատքով
20 բ Տիմ. ա. 6։
21 Գաղ. ա. 18։
22 Գաղ. գ. 6։ բ. 17։ Ժգ. 3։ ԺԲ. 6։ Գաղ. Ե. 22։ բ Տիմ. ա. 6։
23 Ա՞ւ, ամէն բանէ մէկ
24 Գոր. ի. 28։
25 Ղեւտ. իգ. 9։
26 Հռոմ. ա. 14։ ա կոր. Բ. 22։ Ցակ. Ե. 20։

---

27 Ղեւտ. ԺԲ. 32։

2 բայց նաև պէտք է, որ պատուականը՝ մարդու պէտք է, դեռահասակ կիները՝ քոյրերու պէս ամէն
3 մաքրութեամբ։ Որբևայրիները պատուէ՝ որ ա-
4 նոնք որ ճշմարտապէս որբևայրի են։ Իսկ եթէ որբևայրի մը զաւակներ կամ թոռներ ունենայ, թող անոնք առաջ սորվին իրենց տանը մէջ որդիական գութ ցուցնել, եւ փոխարէն հատուցանել իրենց ծնողներուն. *վասն զի այն է
5 բարի և ընդունելի Աստուծոյ առջև։ Բայց ան որ ճշմարտապէս որբևայրի է ու մինակ մնացած, իր յոյսը Աստուծոյ վրայ դրած է, ևւ գիշեր ցորեկ խաղօթքի ու աղաչանքի կը պարապի։
6 Բայց փափկասէրը *ըբեաւրի կենդանութեան մեռած
7 է։ ԵՒւ այս բաները պատուիրէ որպէս զի անա-
8 րատ ըլլան։ Բայց եթէ մէկը իրեններուն եւ մանաւանդ իր ընտանիքին հոգ չտանիր, հաւատքը ուրացած է, ևւ անհաւատէ մըն
9 ալ գէշ է։ Որբևայրին *ըբեաւրինէրաւն կարգը թող սեպուի, որ վաթսուն տարեկանէ պակաս
10 չէ, եմէկ երկան կին եղած, բարի գործերով վկայուած. եթէ զաւակներ մեծցուցած ըլլայ, եթէ հիւրեր ընդունած ըլլայ, եթէ սուրբերուն ոտքերը լուացած ըլլայ, եթէ նեղեալներուն օգնութիւն ըրած ըլլայ, եթէ ամէն գործ
11 բարեգործութեան մէջ յարատեւած ըլլայ։ Բայց դեռահասակ որբևայրիները մերժէ. քանզի երբ Քրիստոսի դէմ յանդգնելով հեշտասիրութեան անձնատուր կ'ըլլան, ամուսնանալ կ'ուզեն,
12 ևւ դատապարտութիւն կ'ընդունին, վասն զի
13 առաջուան հաւատքնին մէկդի ձգեցին։ ԵՒնաև ծոյլ ըլլալ կը սորվին, տունէ տուն պտըտողներ. և ոչ միայն ծոյլ, հապա շատախօսներ ու հետաքրքիրներ, և անպատեհ բաներ կը խօսին։
14 Ուստի *կ'ուզեմ որ դեռահասակ կիները ամուսնանան, զաւակներ ծնանին, տնաշէն ըլլան *ընախատինքի պատճառ չտան հակառակորդին։
15 Քանզի արդէն ոմանք Սատանայի ետևէն էրթա-
16 ալ խոտորեցան։ Եթէ հաւատացեալ այր մարդ մը կամ կին մը որբևայրիներ ունենայ, թող օգնութիւն ընէ անոնց, և եկեղեցին չծանրաբեռնի, *որպէս զի ճշմարտապէս որբևայրիներուն օգնութիւն ընէ։
17 Ղեկ վերակացութիւն ընող երէցները *կրկին պատուոյ արժանի թող սեպուին, մանաւանդ անոնք որ կ'աշխատին խօսքը *քարոզելով
18 ու սորվեցնելով։ Վասն զի գիրքը կ'ըսէ Թէ

19 Ղնկալի մէջ աշխատող եզին դունչը չկապես. և Թէ *Ղշակը իր վարձքին արժանի է։ Երէցի վրայով ամբաստանութիւն մի ընդունիր, *բայց
20 միայն երկու կամ երեք վկաներով։ Ղանոնք որ մեղք կը գործեն, ամենուն առջև յանդիմանէ,
21 *որպէս զի ուրիշներն ալ վախնան։ Ղվկայութիւն կը դնեմ Աստուծոյ առջև և *Ցիսուս Քրիստոսի ու ընտրեալ հրեշտակներուն, որ այս բաները պահես առանց նախապաշարման, բան
22 մը աչառութեամբ չընելով։ *Շուտով մէկուն վրայ ձեռք չդնես, *և ուրիշներուն մեղքերուն հաղորդ չըլլաս. դուն քեզ մաքուր պահէ։
23 Ակէ եռև լոկ ջուր չխմես, հապա քիչ մըն ալ գինի գործածէ Քրու առաքսիդ ու յաճախ հիւանդութիւններուդ համար։
24 *Կան մարդիկ՝ որոնց մեղքերը յայտնի են, ու առաջուընէ դատաստանի հասած. և կան՝
25 որոնց ետևէն կ'երթան։ Նոյնպէս ալ *ամեն բարի գործերը յայտնի են. ու անոնք որ ուրիշ կերպ բան մըն են, չեն կրնար ծածուկ մնալ։

Գլ. Զ

1 Կը սորվեցընէ Թէ ծառաները *Ղնչ պարտականութիւն ունին. 3 և Թէ պէտք չէ նորաձև վարդապետներուն հետևիլ. 6 Թէ աստուածապաշտութիւնը մեծ շահ մըն է, 10 և արծաթասիրութիւնը ամէն չարիքներուն արմատն է. 11 Թէ Տիմոթէոս *Ղնչ բաներէ փախչելու էր, և *Ղնչ բաներ ետևէ երթալու էր, 17 և *Ղնչ բաներ վրայով հարուստներուն պատուէր տալու էր. 20 կը պատուիրէ Տիմոթէոսի որ ճշմարիտ վարդապետութիւնը մաքուր պահէ, և պղծախօսքերէն ու հակառակութիւններէն հեռու կենայ։

1 Ամէն ամէնը որ ծառայութեան լուծի տակ են, իրենց տէրերը ամէն պատուոյ արժանի սեպեն, *որպէս զի Աստուծոյ անունը ու վար-
2 դապետութիւնը չհայհոյուի։ Եւ անոնք որ հաւատացեալ տէրեր ունին, թող չարհամարհեն եղբայրներ ըլլալնուն պատճառաւ, հապա աւելի ծառայութիւն ընեն, վասն զի անոնք հաւատացեալ են ու սիրելի, որոնք բարերարութիւն ընելու մէջ մասնակից են. *այս բաները սորվեցուր ու յորդորէ։ Եթէ մէկը ուրիշ կերպ
3 բան մը սորվեցնէ, *ևւ մտիկ չընէ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի առողջամիտ խօսքերուն, եւ այն վարդապետութեանը որ աստուածապաշտութեան
4 համեմատ է, Ամբոխին հպարտացած է *ևւ բան

ը Հմր. 5, 16։
թ Տես Ժն. խոհ. 10, 11։ Մատ. ժե. 4։ Եսիր. գ. 1, 2։
ժ Գլ. բ. 3։
ի ա կոր. ե. 32։
ղ Գործ. իզ. 7։
ե Ղ.ա. բ. 37։ ժը. 1։
ը Յակ. ե. 5։
ը Գլ. աւ. 3։ դ. 11։ է. 17։
ժ Ես. ծբ. 7։ Գատ. է. 10։
ի բ Տիմ. գ. 5։ Տիտ. ա. 16։
լ Մատ. ժը. 17։
խ Ղ.ա. բ. 36։ Գլ. է. 2։

ծ Գոր. ժզ. 15։ Եբր. ժգ. 2։ ա Պետ. դ. 9։
կ Ժն. ժը. 4։ ժբ. 2։ Ղ.ա. ե. 38, 44։ Յովհ. ժգ. 5, 14։
հ բ Թես. գ. 11։
ձ ա կոր. ե. 9։
ղ Գլ. է. 1։ Տիտ. բ. 8։
ճ Հմր. 3, 5։
ս Հռոմ. ժբ. 8։ ա կոր. ք. 10, 14։ Գատ. է. 6։ Փիլ. բ. 29։ ա Թես. ե. 12, 13։ Եբր. ժգ. 7, 17։
ց Գոր. խը. 10։

շ բ Օր. խե. 4։ ա կոր. ք. 9։
ո Ղ.ե. ժք. 13։ բ Օր. խդ. 14, 15։ Մատ. ժ. 10։ Ղ.ա. ժ. 7։
ն բ Օր. ժք. 15։
ջ Գատ. բ. 11, 14։ Տիտ. ա. 13։
ռ բ Օր. ժգ. 11։
ս Գլ. է. 13։ բ Տիմ. բ. 14։ դ. 1։
վ Ոմանք, Տէր Յիսուս
տ Գոր. է. 6։ ժգ. 3։ Գլ. է. 14։ բ Տիմ. ա. 6։
ր Յովհ. 11։

ւ Սաղ. ճգ. 15։
փ Գատ. ե. 19։ ——
ք Եսիր. է. 5։ կող. դ. 22։ Տիտ. բ. 9։ ա Պետ. բ. 18։
օ Ես. ծբ. 5։ Հռոմ. բ. 24։ Տիտ. բ. 5, 8։
ֆ կող. դ. 1։
ը Գլ. է. 11։
ը Գլ. ա. 3։
ղ Գլ. ա. 10։ բ Տիմ. ա. 13։ է. 3։ Տիտ. ա. 9։
ի Տիտ. ա. 1։
լ ա կոր. ը. 2։ Գլ. ա. 7։

մը չգիտեր, Ինչպա վէճերով ու հակառակութիւններով ախտացած է. որոնցմէ կ'ըլլայ նախանձ, կռիւ, հայհոյութիւններ, գէշ կասկածներ, Մխիթքով ապականած ու ճշմարտութենէն հեռացած մարդոց էրտալանութիւնները, Որոնք աստուածպաշտութիւնը շահավաճառութիւն մը կը սեպեն. Էայնպիսիներէն մէկդի կեցիր։ Եսակայն աստուածպաշտութիւնը գոհունակութիւնով մէկտեղ մեծ շահավաճառութիւն մըն է։ ԵՒման զի բան մը չբերինք աշխարհ, ու յայտնի է որ չենք կրնար անկէ բան մը տանիլ։ Հնպա կերակուր ու հանդերձ ունենալով՝ անոնցմով բաւականանանք։ Ինայց անոնք որ հարստանալ կ'ուզեն, կ'ինան փորձութեան Ու որոգայթի և շատ յիմարական ու վնասակար ցանկութիւններու մէջ, Որոնք աստակումի ու կորուստի մէջ կ'ընկղմեն մարդիկ։ Ովան զի ամէն չարութիւններուն արմատը արծաթասիրութիւնն է. որու մէկ քանիները անձնատուր ըլլալով՝ հաւատքէն մոլորեցան, ու ինքզինքնին շատ ցաւերով խոցեցին։

Ինայց դուն, Ով մարդ Աստուծոյ, փախիր այս բաներէն, ու գնա արդարութեան, աստուածպաշտութեան, հաւատքի, սիրոյ, համբերութեան — հեզութեան եռանէն։ Պատերազմէ հաւատքին բարի պատերազմը, Բռնէ յաւիտենական կեանքը՝ որու կանչուեցար, ԵՒս շատ վկաներու առջև դաւանեցար բարի դաւանութիւնը։ Կը պատուիրեմ քեզի Աստուծոյ առջև, Որ կենդանի կ'ընէ բոլորը, և Քրիստոս Յիսուսի առջև, Որ վկայեց բարի դաւանութիւնը, Որ դուն այն պատուէրը ամբիծ, անարատ պահես՝ մինչև մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը. Զոր իր աւենին պիտի ցուցնէ Վերանելին ու միմիայն Հզօրը, Թագաւորներուն Թագաւորը ու տէրերուն Տէրը. Որ միայն ունի անմահութիւն՝ անմերձենալի լոյսի մէջ բնակած, Զոր մարդոցմէ մէկը չտեսաւ, ոչ ալ տեսնելու կարող է, Որու պատիւ և զօրութիւն յաւիտեանս։ Ամէն։

Ա յս աշխարհին մէջ հարուստ եղողներուն պատուէր տուր որ չհպարտանան, Եւ անստոյգ հարստութեան վրայ յոյսերնին չդնեն, Հապա կենդանի Աստուծոյ վրայ, Որ ամէն բան մեզի առատօրէն կու տայ վայելելու, Բարիք գործեն, Բարի գործերով հարստանան, Բաշխեն, Ե՛ եօթնէն պէտք եղածը Հաղորդ ըլլան. Բարի հիմ գանձեն անձերնուն Հանդերձեալին համար, Որպէս զի յաւիտենական կեանքը ձեռք ձգեն։

Ով Տիմոթէոս, եկէ պահէ աւանդը պահէ, Խափանչելով պիղծ ունայնաբանութիւններէն և աուտանուն գիտութեան հակառակութիւններէն, Զորոնք մէկ քանիները դաւանելով՝ Հաւատքէն մոլորեցան։ Շնորհքը քեզի հետ ըլլայ։ Ամէն։

Ա Գլ. ա. 4։ բ Տիմ. բ. 23։ Տիտ. գ. 9։
գ բ Տիմ. գ. 8։
դ Գլ. ա. 6։
ե Տիտ. ա. 11։ բ Պետ. բ. 3։
զ Հռոմ. ժզ. 17։ բ Տիմ. գ. 5։
է Սպր. լէ. 16։ Աւետ. ժե. 16։ ժզ. 8։ Եբր. ժգ. 5։
ը Յոբ ա. 21։ Սպր. խթ. 17։ Աւետ. խէ. 24։ Ժող. Ե. 15։
թ Ծն. խբ. 20։ Եբր. ժգ. 5։
ժ Աւետ. ժե. 27։ խ. 21։ խբ. 20։ Մատ. ժգ. 22։ Յտկ. Ե. 1։
ի Գլ. գ. 7։
ձ Գլ. ա. 19։
ղ Ել. խգ. 8։ բ Օր. ժզ. 19։
ճ բ Տիմ. բ. 22։
մ բ Օր. լգ. 1։ բ Տիմ. գ. 17։
յ ա Կոր. ԺԲ. 25, 26։ Գլ. ա. 18։ բ Տիմ. դ. 7։
ն Փիլ. գ. 12, 14։ Հմր. 19։
շ Եբր. ժ. 23։
ո Գլ. Ե. 21։
չ բ Օր. լբ. 39։ ա Թագ. բ. 6։ Յտկ. Ե. 21։
պ Մատ. խէ. 11։ Յովհ. ժբ. 37։ Յայտ. ա. 5։ գ. 14։
ջ Փիլ. ա. 6, 10։ ա Թես. գ. 13։ Ե. 23։
ռ Գլ. ա. 11, 17։
ս Յայտ. ժէ. 14։ ժԲ. 16։
վ Գլ. ա. 17։
տ Ել. լգ. 20։ Յովհ. գ. 46։
ր Եփես. գ. 21։ Փիլ. դ. 20։ Յուդ. 25։ Յայտ. ա. 6։ գ. 11։ է. 12։
ց Աւետ. խգ. 5։
ւ Յոբ լա. 24։ Սպր. ծբ. 7։ կբ. 10։ Մատ. ժ. 24։ Ղտ. ժբ. 21։
փ ա Թես. ա. 9։ Գլ. գ. 15։ դ. 10։
ք Գոր. ժգ. 16։ ժէ. 25։
և Ղտ. ժբ. 21։ Գլ. Ե. 10։ Տիտ. գ. 8։ Յտկ. բ. 5։
ֆ Հռոմ. ժբ. 13։
ֆ Գաղ. գ. 6։ Եբր. ժգ. 16։
ֆ Մատ. դ. 20 ժԲ. 21։ Ղտ. ժբ. 33։ ժգ. 9։
ֆ Հմր. 12։
• Ոմանք, Տչմարիտ
ֆ բ Տիմ. ա. 14։ Տիտ. ա. 9։ Յայտ. գ. 3։
ֆ Գլ. ա. 4, 6։ դ. 7։ բ Տիմ. բ. 14, 16, 23։ Տիտ. ա. 14։ դ. 9։
ֆ Գլ. ա. 6, 19։ բ Տիմ. բ. 18։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՊՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Պօղոս կը յիշէ իր ակրը Տիմոթէոսի վրայ, և այն զուտ հաւատքը զոր Տիմոթէոս, իր մայրը ու մեծ մայրը ունէին. 6 կը յորդորէ Տիմոթէոսը որ իր վրայ եղած Աստուծոյ շնորհքը արծարծէ, 8 որ հալածման մէջ հաստատ ու համբերող ըլլայ, 13 ու ամուր բռնէ իրմէ սորված վարդապետութեան եղանակը ու ճշմարտութիւնը. 15 կը յիշէ Փիգեղոսը և Հերմոգինէսը՝ ևլն., ու Ընեսիփորոսի վրայով բարի վկայութիւն կու տայ։

1 Պօղոս, Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, Աս-
տուծոյ կամքովը Ի կենաց խոստմունքին պէս՝ որ
2 Քրիստոս Յիսուսով է, Տիմոթէոսի, Իմ սիրելի
որդիս, շնորհք, ողորմութիւն ե խաղաղութիւն
Հօր Աստուծմէ ու Քրիստոս Յիսուս մեր Տէ-
րոջմէն։
3 Շնորհակալ եմ Աստուծոյ, Ըզոր կը պաշ-
տեմ իմ նախնիքներէս՝ մաքուր խղճմտանքով,
(Ընչը անպակաս քեզ իմ աղօթքներուս մէջ
4 *կը յիշեմ գիշեր ու ցորեկ, Ցանկալով քեզ*
տեսնել, ու միտք բերելով քու արցունքներդ,
5 *որպէս զի ուրախութիւնով լեցուիմ,) Մտա-*
ծելով քու վրադ եղած անկեղծ հաւատքը, որ
առաջ քու մեծ մօրդ Լաւոդեկեի Ու քու
մօրդ Եւնիկէի վրայ բնակեցաւ, և համոզուած
6 *եմ որ քու վրադ ալ կայ։ Անոր համար քեզ*
միտքդ կը ձգեմ Ինչ արծարծես Աստուծոյ
պարգեւը, որ քեզի դրուած է իմ ձեռքերուս
7 *տակ վրադ դրուելովը։ Էվասն զի Աստուած մեզ*
զի երկչոտութեան հոգի չտուաւ, Հապա զօ-

8 *րութեան ու սիրոյ և զգաստութեան։ Ուստի*
ամօթ մի ածեր Ձեր Տէրոջը վկայութիւնը, Նչ
ալ ինծ անոր համար կապուածս. Հապա մնանա-
կից եղիր աւետարանին չարչարանքներուն, Աս-
9 *տուծոյ զօրութեանը համեմատ. Որ մեզ փրր-*
կեց Ու սուրբ կոչումով կանչեց, Ոչ թէ մեր
գործերուն նայելով, Հապա իր նախասահմա-
նութեանը և շնորհքին նայելով, որ Քրիստոս Ի-
սուսով մեզի տրուեցաւ Յաւիտենական դա-
10 *րերէն առաջ. Բայց հիմա յայտնուեցաւ մեր*
Փրկչին Յիսուս Քրիստոսի երեւնալովը. Ով մա-
հը խափանեց, և լոյս հանեց կեանքը ու ան-
11 *մահութիւնը աւետարանին միջոցաւ։ Որու ես*
քարոզիչ ու առաքեալ դրուեցայ ու հեթա-
12 *նոսներուն վարդապետ։ Անոր համար այս չար-*
չարանքներն ալ կը կրեմ. բայց ամօթ չեմ
ածեր, Վասն զի գիտեմ թէ որո՛ւ եմ հաւա-
տացեր, և համոզուած եմ Ով իմ էրեսն աւան-
դած բանս կրնայ պահել Մինչև այն օրը։
13 Ա՛ռ բռնէ Այն ողջամիտ խօսքերուն օրինա-
կը զորոնք ինծմէ լսեցիր, Հաւատքով ու սի-
րով՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է։
14 Ա՛յն բարի աւանդը պահէ Հոգւոյն Սրբոյ
15 *ձեռքով՝ որ մեր մէջ բնակած է։ Դուն գիտես*
Ով ինծմէ երես դարձուցին այն ամէնը որոնք
Ասիա էին, որոնցմէ են Փիգեղոս ու Հերմոգի-
16 *նէս։ Տէրը ողորմութիւն տայ Ընեսիփորոսի*
տունը, Վասն զի շատ անգամ զիս հանգստա-
17 *ցուց Ու իմ շղթաս եամօթ չսեպեց. Հապա*

— բ Կոր. ա. 1։
Ե Եփես. գ. 6։ Տիտ. ա. 2։ Եբր. Թ. 15։
Զ ա Տիմ. ա. 2։
Ը Հռոմ. ա. 8։ Եփես. ա. 16։
Թ Գործ. իբ. 3։ իգ. 1։ իգ. 14. իե. 23։ Հռոմ. ա. 9։ Գաղ. ա. 14։
Ժ ա Թես. ա. 2։ գ. 10։
Ի Գլ. գ. 9, 21։
Լ ա Տիմ. ա. 5։ գ. 6։
Խ Գործ. ժգ. 1։
Ծ ա Թես. ե. 19։ ա Տիմ. գ. 14։
Կ Հռոմ. բ. 15։
Հ Ղ.ա. իդ. 49։ Գործ. ա. 8։
Ձ Հռոմ. ա. 16։
Ղ ա Տիմ. բ. 6։ Տիտ. ա. 2։
Մ Եփես. գ. 1։ Փիլ. ա. 7։
Յ կող. ա. 24։ Գլ. գ. 5։
Ն ա Տիմ. ա. 1։ Տիտ. գ. 4։
Շ ա Թես. գ. 7։ Եբր. գ. 1։
Ո Հռոմ. գ. 20։ Թ. 11։ Տիտ. գ. 5։
Չ Հռոմ. բ. 28։
Պ Հռոմ. ժգ. 25։ Եփես. ա. 4։ գ. 11։ Տիտ. ա. 2։ ա Պետ. ա. 20։
Ջ Հռոմ. ժգ. 26։ Եփես. ա. 9։ կող. ա. 26։ Տիտ. ա. 3։ ա Պետ. ա. 20։
Ռ ա Կոր. ժե. 54, 55։ Եբր. բ. 14։
Ս Գործ. Թ. 15։ Եփես. գ. 7, 8։ ա Տիմ. բ. 7։ Գլ. գ. 17։
Վ Եփես. գ. 1։ Գլ. բ. 9։
Տ ա Պետ. գ. 19։
Ր ա Տիմ. գ. 20։
Ց Հմր. 18։ Գլ. գ. 8։
Ւ Գլ. գ. 14։ Տիտ. ա. 9։ Եբր. ժ. 23։ Յայտ. բ. 25։
Փ Հռոմ. բ. 20։ գ. 17։ ա Տիմ. ա. 10։ գ. 3։
Ք Գլ. բ. 2։
Օ ա Տիմ. ա. 14։
Ֆ ա Տիմ. գ. 20։
— Հռոմ. բ. 11։
ֈ Գլ. գ. 9, 16։
ֆ Գործ. ժԹ. 10։
ֆ Մատ. կ. 7։
ֆ Գլ. գ. 19։
— Փիլիմ. 7։
ֆ Գործ. իբ. 20։ Եփես. գ. 20։
ֆ Հմր. 8։

երը Հռոմի եկաւ, շատ ջանքով փնտռեց զիս
18 ու գտաւ։ (Տէրը իրեն տայ Որ այն օրը ՚Տէրոջմէն ողորմութիւն գտնէ.) Ու Եփեսոսի մէջ ալ որչափ ապտաւորութիւն որ ըրաւ ինծի, դուն զանիկա շատ աղէկ գիտես։

ԳԼ. Բ

1 Դարձեալ կը յորդորէ պՏիմոթէոս հաստատուն ու համբերող ըլլալ, և Տէրոջը հաւատարիմ պաշտօնեայն մը պէս իր պարտականութիւնը կատարել՝ ճշմարտութիւնը ուղիղ բացատրելով, և պիղծ ու պարապ խօսքերէն հեռու կենալով։ 17 Հիմենոս ու Փիղետոս։ 19 Աստուծոյ հիմը հաստատուն կը կենայ։ 22 Կը սորվեցնէ թէ ի՛նչ բաներէ փախչելու է, և ի՛նչ բաներ հետևելու է, և թէ Տէրոջը ծառան ի՛նչ վարք ունենալու է։

¯Արդ դուն, իմ որդեակս, ՚զօրացիր այն
2 շնորհքով որ Քրիստոս Յիսուսով է։ ՚Եւ այն բաները զորոնք ինծմէ լսեցիր շատ վկաներով՝ ՚հաւատարիմ մարդոց յանձնէ, Որոնք կարող
3 ըլլան ուրիշներու ալ սորվեցնել։ ՚Արդ դուն նեղութիւններու Համբերէ ՚Յիսուս Քրիստոսի
4 բարի զինուորի մը պէս։ ՚Զինուորական մը այս կեանքին գործառնութիւններով չզբաղիր, որ-
5 պէս զի զօրավարին հաճոյ ըլլայ։ ՚Եւ եթէ մէկը մրցի, չպսակուիր՝ եթէ ըստ օրինի չմրց-
6 ցի։ ՚Աշխատող երկրագործին պէտք է առաջ
7 պտուղներէն վայելել։ Խմացիր ինչ որ կ'ըսեմ. Տէրը քեզի իմաստութիւն տայ ամէն բանի մէջ։
8 Միտքդ բեր ՚Յիսուս Քրիստոս յարութիւն առած, ՚Իմ
9 ՚աւետարանիս համեմատ. Որուն մէջ չարագործի մը պէս կը չարչարուիմ մինչև անդամ կապերով. ՚Բայց Աստուծոյ խօսքը կապուած չէ։ Ուստի ամէն բանի կը համբերեմ
10 ընտրեալներուն համար, Որպէս զի անոնք ալ հասնին այն փրկութեանը որ Քրիստոս Յիսուսով է յաւիտենական փառքով։ ՚Այս խօսքը
11 հաւատարիմ է. ՚Վասն զի եթէ անոր հետ մե-
12 ռանք, անոր հետ պիտի ապրինք ալ. ՚Եթէ համբերենք, անոր հետ պիտի թագաւորենք ալ. Եթէ ինք ուրանանք, ինք ալ մեզ պիտի ու-
13 րանայ. Եթէ չհաւատանք, ինք հաւատարիմ
14 կը մնայ, Իր անձը չկրնար ուրանալ։ Այս բա-

ները Հռոմի եկաւ, շատ ջանքով փնտռեց զիս
18 ու գտաւ։ (Տէրը իրեն տայ Որ այն օրը ՚Տէրոջմէն ողորմութիւն գտնէ.) Ու Եփեսոսի մէջ ալ որչափ ապտաւորութիւն որ ըրաւ ինծի, դուն զանիկա շատ աղէկ գիտես։

ԳԼ. Բ

1 Դարձեալ կը յորդորէ պՏիմոթէոս հաստատուն ու համբերող ըլլալ, և Տէրոջը հաւատարիմ պաշտօնեայն մը պէս իր պարտականութիւնը կատարել՝ ճշմարտութիւնը ուղիղ բացատրելով, և պիղծ ու պարապ խօսքերէն հեռու կենալով։ 17 Հիմենոս ու Փիղետոս։ 19 Աստուծոյ հիմը հաստատուն կը կենայ։ 22 Կը սորվեցնէ թէ ի՛նչ բաներէ փախչելու է, և ի՛նչ բաներ հետևելու է, և թէ Տէրոջը ծառան ի՛նչ վարք ունենալու է։

¯Արդ դուն, իմ որդեակս, ՚զօրացիր այն
2 շնորհքով որ Քրիստոս Յիսուսով է։ ՚Եւ այն բաները զորոնք ինծմէ լսեցիր շատ վկաներով՝ ՚հաւատարիմ մարդոց յանձնէ, Որոնք կարող
3 ըլլան ուրիշներու ալ սորվեցնել։ ՚Արդ դուն նեղութիւններու Համբերէ ՚Յիսուս Քրիստոսի
4 բարի զինուորի մը պէս։ ՚Զինուորական մը այս կեանքին գործառնութիւններով չզբաղիր, որ-
5 պէս զի զօրավարին հաճոյ ըլլայ։ ՚Եւ եթէ մէկը մրցի, չպսակուիր՝ եթէ ըստ օրինի չմրց-
6 ցի։ ՚Աշխատող երկրագործին պէտք է առաջ
7 պտուղներէն վայելել։ Խմացիր ինչ որ կ'ըսեմ. Տէրը քեզի իմաստութիւն տայ ամէն բանի մէջ։
8 Միտքդ բեր ՚Յիսուս Քրիստոս յարութիւն առած, ՚Իմ
9 ՚աւետարանիս համեմատ. Որուն մէջ չարագործի մը պէս կը չարչարուիմ մինչև անդամ կապերով. ՚Բայց Աստուծոյ խօսքը կապուած չէ։ Ուստի ամէն բանի կը համբերեմ
10 ընտրեալներուն համար, Որպէս զի անոնք ալ հասնին այն փրկութեանը որ Քրիստոս Յիսուսով է յաւիտենական փառքով։ ՚Այս խօսքը
11 հաւատարիմ է. ՚Վասն զի եթէ անոր հետ մե-
12 ռանք, անոր հետ պիտի ապրինք ալ. ՚Եթէ համբերենք, անոր հետ պիտի թագաւորենք ալ. Եթէ ինք ուրանանք, ինք ալ մեզ պիտի ու-
13 րանայ. Եթէ չհաւատանք, ինք հաւատարիմ
14 կը մնայ, Իր անձը չկրնար ուրանալ։ Այս բա-

ները Հռոմի եկաւ, շատ ջանքով փնտռեց զիս
18 ու գտաւ։ (Տէրը իրեն տայ Որ այն օրը ՚Տէրոջմէն ողորմութիւն գտնէ.) Ու Եփեսոսի մէջ ալ որչափ ապտաւորութիւն որ ըրաւ ինծի, դուն զանիկա շատ աղէկ գիտես։

ԳԼ. Բ

1 Դարձեալ կը յորդորէ պՏիմոթէոս հաստատուն ու համբերող ըլլալ, և Տէրոջը հաւատարիմ պաշտօնեայն մը պէս իր պարտականութիւնը կատարել՝ ճշմարտութիւնը ուղիղ բացատրելով, և պիղծ ու պարապ խօսքերէն հեռու կենալով։ 17 Հիմենոս ու Փիղետոս։ 19 Աստուծոյ հիմը հաստատուն կը կենայ։ 22 Կը սորվեցնէ թէ ի՛նչ բաներէ փախչելու է, և ի՛նչ բաներ հետևելու է, և թէ Տէրոջը ծառան ի՛նչ վարք ունենալու է։

¯Արդ դուն, իմ որդեակս, ՚զօրացիր այն
2 շնորհքով որ Քրիստոս Յիսուսով է։ ՚Եւ այն բաները զորոնք ինծմէ լսեցիր շատ վկաներով՝ ՚հաւատարիմ մարդոց յանձնէ, Որոնք կարող
3 ըլլան ուրիշներու ալ սորվեցնել։ ՚Արդ դուն նեղութիւններու Համբերէ ՚Յիսուս Քրիստոսի
4 բարի զինուորի մը պէս։ ՚Զինուորական մը այս կեանքին գործառնութիւններով չզբաղիր, որ-
5 պէս զի զօրավարին հաճոյ ըլլայ։ ՚Եւ եթէ մէկը մրցի, չպսակուիր՝ եթէ ըստ օրինի չմրց-
6 ցի։ ՚Աշխատող երկրագործին պէտք է առաջ
7 պտուղներէն վայելել։ Խմացիր ինչ որ կ'ըսեմ. Տէրը քեզի իմաստութիւն տայ ամէն բանի մէջ։
8 Միտքդ բեր ՚Յիսուս Քրիստոս յարութիւն առած, ՚Իմ
9 ՚աւետարանիս համեմատ. Որուն մէջ չարագործի մը պէս կը չարչարուիմ մինչև անդամ կապերով. ՚Բայց Աստուծոյ խօսքը կապուած չէ։ Ուստի ամէն բանի կը համբերեմ
10 ընտրեալներուն համար, Որպէս զի անոնք ալ հասնին այն փրկութեանը որ Քրիստոս Յիսուսով է յաւիտենական փառքով։ ՚Այս խօսքը
11 հաւատարիմ է. ՚Վասն զի եթէ անոր հետ մե-
12 ռանք, անոր հետ պիտի ապրինք ալ. ՚Եթէ համբերենք, անոր հետ պիտի թագաւորենք ալ. Եթէ ինք ուրանանք, ինք ալ մեզ պիտի ու-
13 րանայ. Եթէ չհաւատանք, ինք հաւատարիմ
14 կը մնայ, Իր անձը չկրնար ուրանալ։ Այս բա-

ա բ Թես. ա. 10։ Հմբ. 12։
բ Մատ. իե. 34—40։
գ Եբր. գ. 10։

ա ա Տիմ. ա. 2։ Գլ. ա. 2։
բ Եփես. գ. 10։
գ Գլ. ա. 13։ գ. 10, 14։
դ ա Տիմ. ա. 18։
ե ա Տիմ. գ. 2։ Տիտ. ա. 9։
զ Գլ. ա. 8, դ. 5։
է ա Տիմ. ա. 18։
ը ա Կոր. Բ. 25։
թ ա Կոր. Բ. 25, 26։
ժ ա Կոր. Բ. 10։
ի Հռոմ. ա. 3, 4։ Գոր. բ. 30։ Ժգ. 23։

լ ա Կոր. ժե. 1, 4, 20։
խ Հռոմ. բ. 16։
ծ Գոր. Բ. 16։ Գլ. ա. 12։
կ Եփես. գ. 1։ Փիլ. ա. 7։ Կող. գ. 3, 18։
հ Գոր. իբ. 31։ Եփես. գ. 19, 20։ Փիլ. ա. 13, 14։
ձ Եփես. գ. 13։ Կող. ա. 24։
ղ Բ Կոր. ա. 6։
ճ ա Տիմ. ա. 15։
մ Հռոմ. գ. 5, 8։ Բ Կոր. դ. 10։
յ Հռոմ. բ. 17։ ա Պետ. դ. 13։
ն Մատ. ժ. 33։ Մարկ. ը. 38։ Ղուկ. ժբ. 9։
շ Հռոմ. գ. 3։ Բ. 6։
ո Գոր. իգ. 19։

պ ա Տիմ. Ե. 21։ գ. 13։ Գլ. դ. 1։
ջ ա Տիմ. ա. 4։ գ. 4։ Տիտ. դ. 9, 11։
ռ ա Տիմ. գ. 7։ գ. 20։ Տիտ. ա. 14։
ս ա Տիմ. ա. 20։
վ ա Տիմ. գ. 21։
տ ա Կոր. ժե. 12։
ր Մատ. իգ. 24։ Հռոմ. ը. 35։ ա Յովհ. բ. 19։
ց Ղուկ. ա. 7։ Յովհ. ժ. 14, 27։ Տես Գործ. ժգ. 5։
ւ Որոնք, Տէրոջմէ
փ ա Տիմ. գ. 15։
ք Հռոմ. Բ. 21։

և Տես Ես. ծբ. 11։
օ Գլ. գ. 17։ Տիտ. է. 1։
ֆ ա Տիմ. գ. 11։
ա Գոր. Բ. 14։ ա Կոր. ա. 2։
բ ա Տիմ. ա. 5։ դ. 12։
գ ա Տիմ. ա. 4։ դ. 7։ գ. 4։ Հմբ. 16։ Տիտ. գ. 9։
դ Տիտ. գ. 2։
ե ա Տիմ. գ. 2, 3։ Տիտ. ա. 9։
զ Գաղ. գ. 1։ ա Տիմ. գ. 11։ ա Պետ. գ. 15։
է Գոր. բ. 22։
ը ա Տիմ. բ. 4։ Գլ. գ. 7։ Տիտ. ա. 1։
թ ա Տիմ. գ. 7։

ԳԼ. Գ

1 Կը ծանուցանէ գալու ժամանակներուն վրայով. 6 կը նկարագրէ ճշմարտութեան թշնամիները. 10 կ'առաջարկէ անոր՝ իր օրինակին հետեւիլ, 16 և կը գովէ աստը գիրքերը։

Եւ զայս գիտացիր ՚որ վերջին օրերը չար
2 ժամանակներ պիտի գան. ԲՎասն զի մարդիկ պիտի ըլլան անձնասէր, Էարծամիտասէր, ՔամբարտաւանԹ, Իհպարտ, ՂՀայհոյիչ, ԼԾնողներու
3 անհնազանդ, ապերախտ, անսուրբ, ըԱնգութ,
4 Ընանհաշտ, բանսարկու, Ժանժուժկալ, դաժան Նախատող, բարին չսիրող, ԻՄատնիչ, յանդուգն, դոռոզ, Նաւելի հեշտասէր քան Թէ աստուա-
5 ծասէր. Որոնք աստուածպաշտութեան կերպարանքը ունին, Էբայց անոր զօրութիւնը ուրացած են. Ժև դուն ասոնցմէ մէկդի կեցիր։
6 ԿՎասն զի ասոնցմէ են որ տուներէն ներս կը մտնեն, ու գերի կ'ընեն մեղքով լեռնաւորուած տկարամիտ կիները զանազան ցանկու-
7 թիւններէ վարուած, Որ միշտ կը սորվին, հուբնաւ ճշմարտութիւնը ճանչնալու չեն կրնար
8 հասնիլ ։ Ինչպէս ինչպէս Յաննէս ու Յամբրէս հակառակ կեցան Մովսէսի, նոյնպէս ասոնք ալ ճշմարտութեանը հակառակ կը կենան. Նապականած միտքով մարդիկ, Քհաւատքի մէջ ան-
9 պիտաններ են։ Բայց աւելի յառաջ պիտի չերթան, վասն զի ասոնց անմտութիւնը ամէնուն
10 յայտնի պիտի ըլլայ, Ոինչպէս անոնցը եղաւ։ ՊԻակ դուն տեղեակ եղար իմ վարդապետութեանս, վարմունքիս, դիտաւորութեանս, հաւատքիս, եր-
11 կայնմտութեանս, սիրոյս, համբերութեանս, հալածանքներուս, չարչարանքներուս, ինչպէս ինծի եղան ՂԱնտիոքի և ՂԻկոնիոնի ու ՂԼիւստրայի մէջ. ի՛նչպէս հալածանքներուս համբերեցի, Նու ամէնէն
12 դիս ազատեց Տէրը։ Եւ ՚ամէն անոնք որ կ'ուզեն աստուածպաշտութեամբ ապրիլ Քրիստոս Յի-
13 սուսով՝ հալածանք պիտի կրեն։ Բայց չար ու խաբեբայ մարդիկ չարութեան մէջ պիտի յա-
14 ռաջանան՝ մոլորեցնելով ու մոլորելով։ ՚Սակայն դուն հաստատուն կեցիր այն բաներուն մէջ զորոնք սորվեցար ու հաւատացիր, վասն զի
15 գիտես Թէ որմէ՛ սորված ես. Նաև ի՛ս մանկութենէդ ի վեր ՚աուրբ գիրքերը գիտես, որոնք
16 կրնան իմաստուն ընել քեզ փրկութեա՛ն Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքովը ։ Է*Բոլոր գիրքը Աստուծոյ շունչն է, ՚և օգտակար՝ է սորվեցնելու, յանդիմանելու, շիտակելու և ար-
17 դարութեան խրատելու համար, ՚Որպէս զի Աստուծոյ մարդը կատարեալ ըլլայ՝ ՚ամէն բարի գործերու պատրաստուած։

ԳԼ. Դ

Պօղոս կը յորդորէ Տիմոթէոսը բոլոր ջանքով ու արթնութեամբ իր պաշտօնը կատարել. 6 կը յայտնէ անոր թէ իր մահը մօտ է. 9 կ'ուզէ որ անիկա շուտով իրեն գայ, ու իրեն հետ բերէ Մարկոսը և քանի մը բաներ. 14 կը պատուիրէ որ զգուշանայ դարբին Աղէքսանդրոսէ. 16 կը ծանուցանէ անոր՝ ինչ որ պատահեր էր իրեն՝ առաջին անգամ առեանին ներկայանալուն, 19 և ապա կը վերջացնէ իր թուղթը։

Սայս ՚վկայութիւնը կը դնեմ Աստուծոյ առջև և Յիսուս Քրիստոսի, Էոր պիտի դատէ կենդանիները ու մեռելները իր յայտնութեան ու Թագաւորութեանը առներ։ Խօսքը քարոզէ, մնադրութեամբ ԷոչՔէ պարապէ, առներն ու սառնէ դուրս, յանդիմանէ, Էսաստէ, ՚յորդորէ ամենայն երկայնմտութեամբ ու վարդապետութեամբ։ ԻՎասն զի ժամանակ պիտի գայ ՂՈր ողջամիտ վարդապետութեանը պիտի չհամբերեն, Իհապա իրենց լսելիքին համար իրենց ցանկութիւններուն համեմատ վարդա-
4 պետներ պիտի դիզեն իրենց. Եւ ճշմարտութենէն ականջները պիտի դարձնեն, ըՈւ առասպելներու եռեւէ պիտի մոլորին։ Բայց դուն ամէն բանի մէջ սրթուն կեցիր, Ընդհարութիւններու համբերէ, Ժաւետարանիչի գործ գործէ, քու
6 պաշտօնդ կատարէ։ ԻՎասն զի ես արդէն պահ ըլլալու նուիրուած եմ, Նու իմ մեկնելուս ա-
7 տենը հասեր է։ ԷԲարի պատերազմը պատերազմեցայ, ընթացքը կատարեցի, հաւատքը պա-
8 հեցի։ ԺԱյսէ ետև կայ կը ծնայ ինծի արդարութեան պսակը, զոր Տէրը, արդար Դատաւորը, պիտի հատուցանէ ինծի Նայն օրը. ու ոչ Թէ միայն ինծի, հապա այն ամէնուն ալ՝ որ անոր յայտնութիւը սիրեցին։
9 Ջանք ըրէ շուտով ինծի գալ. (10) Վասն

ա Տիմ. գ. 1։ Գլ. գ. 3։ բ Պետ. գ. 3։ ա Յովհ. բ. 18։ Յուդ. 18։
բ Փիլ. բ. 21։
գ բ Պետ. բ. 3։
դ ա Տիմ. գ. 4։
ե Յուդ. 16։
զ ա Տիմ. ա. 20։ բ Պետ. բ. 12։ Յուդ. 10։
է Հռոմ. ա. 30։
ը Հռոմ. ա. 31։
ը Հռոմ. ա. 31։
ժ բ Պետ. գ. 3։
ի բ Պետ. բ. 10։
լ Փիլ. գ. 19։ բ Պետ. բ. 13, ևն։ Յուդ. 4, 19։
խ ա Տիմ. ե. 8։ Տիտ. ա. 16։
ծ բ Թես. գ. 6։ ա Տիմ. գ. 5։
կ Մատ. իգ. 14։ Տիտ. ա. 11։
հ ա Տիմ. բ. 4։
ձ Ես. է. 11։
ղ ա Տիմ. գ. 5։
ճ Հռոմ. ա. 28։ բ Կոր. ժգ. 5։ Տիտ. ա. 16։
մ Ես. է. 12։ բ. 18։ ը. 11։
յ Փիլ. բ. 22։ ա Տիմ. գ. 6։
ն Գործ. ժգ. 45, 50։
շ Գործ. ժգ. 2, 5։
ո Գործ. ժգ. 18, ևն։
չ Մատ. իգ. 19։ բ Կոր. ա. 10։ Գլ. գ. 17։
պ Մատ. իգ. 19։ Գործ. ժգ. 21։ Մատ. ժգ. 24։ Յովհ. ժէ. 14։ ա Կոր. ժե. 19։ ա Թես. գ. 3։
ջ ա Տիմ. գ. 1։ Գլ. գ. 3։
ռ Գլ. ա. 13։ բ. 2։
ս Յովհ. ե. 39։
վ բ Պետ. ա. 20, 21։
տ Կամ, Բոլոր աստուածաշունչ Գիրքը օգտակար ալ
ր Հռոմ. ժե. 4։
ց ա Տիմ. գ. 11։
ւ Գլ. բ. 21։

ա ա Տիմ. ե. 21։ գ. 13։ Գլ. բ. 14։
բ Գործ. ժ. 42։
գ ա Տիմ. ե. 20։ Տիտ. ա. 13։ բ. 15։
դ ա Տիմ. գ. 13։
ե Գլ. գ. 1։
զ ա Տիմ. ա. 10։
է Գլ. գ. 6։
ը ա Տիմ. ա. 4։ գ. 7։ Տիտ. ա. 14։
ը Գլ. ա. 8։ բ. 3։
ժ Գործ. իա. 8։ Եբր. գ. 11։
ի Փիլ. բ. 17։
լ Փիլ. ա. 23։ Տես բ Պետ. ա. 14։
խ ա Կոր. ժ. 24, 25։ Փիլ. գ. 14։ ա Տիմ. գ. 12։ Եբր. ժբ. 1։
ծ ա Կոր. ժ. 25։ Յակ. ա. 12։ ա Պետ. ե. 4։ Յայտ. բ. 10։
կ Գլ. ա. 12։

զի հրեամբ զիս Թողուց նաւ աշխարհը սիրեց,
և գնաց Թեսաղոնիկէ. Կրէսկէս փոյթ Գաղա-
11 *տիա, Տիտոս՝ Դալմատիա. ՂՄիայն Ղուկաս*
ինծի հետ է. ՛Մարկոսը առնես՝ քեզի հետ բե-
րես, վասն զի ինծի օգտակար է ազատաւորու-
12 *թեան համար։ Եւ ես ՛Տիւքիկոսը Եփեսոս ղրր-*
13 *կեցի։ Ա՛յն վերարկուն՝ զոր Տրովադա Թողուցի*
Կարպոսի քով, երբ գաս՝ բեր, գիրքերն ալ՝
14 *մանաւանդ մագաղաթները։ ՂԴարբին Աղեք-*
սանդրոս շատ չարութիւն ըրաւ ինծի. ՂՏէրը
*անոր *հատուցանէ իր գործերուն համեմատ։*
15 *Դուն ալ անկէ զգուշանա, վասն զի մեր խօս-*
16 *քերուն շատ դէմ կեցաւ։ Առաջին անգամ*
առեանին առջև պատասխան տալուս՝ իմ կող-
մանէս մ՛ոչ ոք չկայնեցաւ ինծի հետ, ՚Հապա
ամէնն ալ զիս Թողուցին. Նայս իրենց չսեպուի։
17 ՚Բայց Տէրը իմ քովս կայնեցաւ ու զիս զօրա-
ցուց, Նպատակս զի քարոզութիւնը իմ միջոցով
լման ըլլայ, ու բոլոր հեթանոսները լսեն. ՚Եւ
18 *ես առիւծին բերնէն ազատեցայ։ Եւ ՚Տէրը ա-*
մէն չար գործէ պիտի ազատէ զիս, և ապահո-
վութեամբ իր երկնային թագաւորութեանը
պիտի հասցնէ. Վրեն փառք յաւիտեանս յա-
ւիտենից։ Ա՛մէն։
19 ՚Բարև տուր Պրիսկէի և Ակիւղասի, ՚ու Ո-
20 *նեսիփորոսի տանը։ ՚Երաստոս Կորնթոսի մէջ*
մնաց. և ՚Տրոփիմոսը Մելիտոսի մէջ Թողուցի
21 *հիւանդացած։ *Ջանք ըրէ ձմեռէն առաջ գալ։*
Բարև կ՛ընեն քեզի Եւբուղոս ու Պուդէս և Լի-
22 *նոս ու Կղօդիա և բոլոր եղբայրները։ *Տէր Յի-*
սուս Քրիստոս քու հոգիիդ հետ ըլլայ. շնորհքը
ձեզի հետ։ Ա՛մէն։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ՏԻՏՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 *Առաքեալը կը յանուցանէ թէ ի՛նչ բանի համար զա-*
նիկա կրնաէ Թողուց, 6 թէ քարոզչութեան պաշտօնին
ընտրուելու մարդիկ ի՛նչ վարմունքի տէր ըլլալու են։
11 կը պատուիրէ չար վարդապետներուն բերանը պա-
պանձեցնել. 12 և անոնց բնութիւնը կը տարբերէ։

Պօղոս, Աստուծոյ ծառայ և Յիսուս Քրիս-
տոսի առաքեալ, Աստուծոյ ընտրեալներուն հա-
ւատքին ու ՚ճշմարտութեան գիտութեանը հա-
մեմատ, կեց եղող ՚ճշմարտութեան դիտութեանը համեմատ,
2 *ՏՅաւիտենական կեանքի յուսով, *զոր ինք ան-*
տան Աստուած խոստացաւ Ժամանակներէն
3 *դարերէն առաջ, ՂՔարոզը իր խօսքը իր ժամա-*
նակին յայտնեց քարոզութիւնով, որ ինծի
յանձնուեցաւ ըստ Փրկիչ Աստուծոյ հրամա-
4 *նովը, ՚Տիտոսի ճէմ հարազատ որդւոյս ՚հաւա-*
*տքով համայնքով՝ ՚Շնորհք *և խաղաղութիւն*
Հօր Աստուծմէն ու մեր Փրկչէն, Տէր Յիսուս
Քրիստոսէ։
5 Ա՛յդ համար ես քեզ կրեակ թողուցի, *որ*

---

* կող. դ. 14։ Փիլիմ. 24։
յ ա Ցովհ. բ. 15։
ղ Տես գլ. ա. 15։
ճ կող. դ. 14։ Փիլիմ. 24։
մ Գործ. ժբ. 25։ ժե. 37։ կող. դ. 10։
յ Գործ. ի. 4։ Եփես. դ. 21։ կող. դ. 7։ Տիտ. դ. 12։
ն Գործ. ժԲ. 33։ ա Տիմ. ա. 20։
շ բ Թագ. դ. 39։ Սագ. իբ. 4։ Ցայտ. ժբ. 6։
* Ոմանք, պիտի հաւատացանէ
ա Գլ. ա. 15։
բ Գործ. կ. 59։
գ Մատ. ժ. 19։ Գործ. իգ. 11։ իկ. 23։
դ Գործ. Բ. 15։ իգ. 17, 18։ Եփես. գ. 8։
ե Սաղ. իբ. 21։ բ Պետ. բ. 9։
զ Սագ. ճիա. 7։
է Հռոմ. ժա. 36։ Գաղ. ա. 5։ Եբր. ժգ. 21։
ը Գործ. ժբ. 2։ Հռոմ. ժգ. 3։
թ Գլ. ա. 16։
ժ Գործ. ժԲ. 22։ Հռոմ. ժգ. 23։
ի Գործ. ի. 4։ իա. 29։
լ Հմր. 9։
խ Գաղ. գ. 18։ Փիլիմ. 25։

ա ա Տիմ. դ. 16։ գ. 3։
բ բ Տիմ. բ. 25։
գ բ Տիմ. ա. 1։ Գլ. գ. 7։
դ Թես. իգ. 19։ բ Տիմ. բ. 13։
ե Հռոմ. ժգ. 25։ բ Տիմ. ա. 9։ ա Պետ. ա. 20։
զ բ Տիմ. ա. 10։
է ա Թես. բ. 4։ ա Տիմ. ա. 11։
ը ա Տիմ. ա. 1։ բ. 3։ դ. 10։
թ բ Կոր. բ. 13։ ի. 13։ բ. 6, 16, 23։ ժբ. 18։ Գաղ. բ. 3։
ժ ա Տիմ. ա. 2։
ի Հռոմ. ա. 12։ բ Կոր. դ. 13։ բ Պետ. ա. 1։
լ Եփես. ա. 2։ Կող. ա. 3։ ա Տիմ. ա. 2։ բ Տիմ. ա. 2։
* Ոմանք, ողջմտութիւն եւ
խ ա Կոր. ժա. 35։

ինչ պակաս բան որ կայ, շիտակես, ձու ամէն
մէկ քաղաքի մէջ երէցներ կարգես, ինչպէս ես
6 *քեզի պատուիրեցի. Եթէ մէկը անմեղադրելի*
ըլլայ, հմէկ կնոջ այր, Հաւատացեալ զաւակ-
ներ ունենայ, որոնք անառակութեան համար
ամբաստանուած կամ անհնազանդ չըլլան։
7 *Վասն զի եպիսկոպոսին պէտք է անմեղադրելի*
ըլլալ Աստուծոյ տնտեսին պէս. ոչ յանդուգն,
ոչ բարկացող, ոչ գինեմոլ, ոչ զարնող, ոչ
8 *անարգ շահախնդրութեան եւեւէ եղող, Հապա*
հիւրասէր, բարեսէր, խոհեմ, արդար, սուրբ,
9 *ժուժկալ, Հաստատ բռնելով վարդապետու-*
թեան հաւատարիմ խօսքը, Որպէս զի կարող
ըլլայ առողջամիտ վարդապետութիւնով յորդո-
րել, և հակառակ կեցողները յանդիմանել։
10 Քանզի շատ են անհնազանդները, ունայնա-
թիւն խօսողները Ու միտք խաբողները, Մա-
11 *նաւանդ անոնք որ թլփատութենէն են. Զորոնք*
պէտք է պապանձեցնել, Որոնք ամբողջ տու-
ներ կը կործանեն, ու անպատեհ բաներ կը սոր-
վեցնեն անարդ շահախնդրութեան համար.
12 Անոնցմէ մէկը ըրաւ, որ իրենց բուն մար-
գարէն եր, Կրետացիները միշտ սուտկրայ են,
13 *չար գազաններ, դատարկապորտներ։ Այս վկա-*
յութիւնը ճշմարիտ է. Ասոր համար սաստիկ
յանդիմանէ զանոնք, Որպէս զի առողջանան
14 *հաւատքին մէջ. Ու չնային Հրէական առաս-*
պելներուն և ճշմարտութենէն հեռացող մար-
15 *դոց պատուէրներուն։ Ամէն բան մաքուր է*
մաքուրներուն, Բայց պիղծերուն ու անհաւատ-
ներուն բան մը մաքուր չէ, Հապա անոնց
16 *միտքն ալ խղճմտանքն ալ պղծուած են։ Կը*
խոստովանին թէ Աստուած կը ճանչնան, և
էրէնց գործերովը կ'ուրանան, պիղծ ու անհնա-
զանդ ըլլալովնին, և ամէն բարի գործի ան-
պիտան։

Գլ. Բ

1 *Պատուէրներ կու տայ Տիտոսի՝ անոր վարդապետու-*
թեանը և անոր վարքին վրայով. 9 կը խօսի ծառանե-
րուն և ընդհանրապէս բոլոր Քրիստոնեաններուն պար-
տականութեանց վրայով։

Բայց դուն խօսէ ինչ որ կը վայլէ ողջա-
2 *միտ վարդապետութեանը. Ծերերուն զգաստ*
ըլլալ, ծանրաբարոյ, խոհեմ, Ողջամիտ հա-
3 *ւատքով, սիրով, համբերութիւնով։ Ծերուհի-*
ներուն պատշաճի պէս վարմունք ունե-
նալ, ինչպէս կը վայլէ սրբութեան. ոչ բան-
սարկու ըլլալ, ոչ գինեմոլ, հապա բարի խրատ
4 *տուող. Որ խրատեն նորահասակ կիները՝ Ա-*
5 *րընին սիրող, զաւակներնին սիրող ըլլալ, Խո-*
հեմ, ողջախոհ, անաշէն, բարեգործ, Էրիներց
պրերուն հնազանդ, Որ չըլլայ թէ Աստուծոյ
6 *խօսքը նսյհդուի։ Նոյնպէս ալ երիտասարդները*
7 *յորդորէ խոհեմ ըլլալ։ Ամէն կողմէ քու անձդ*
բարի գործերու օրինակ ցուցնելով, վարդապե-
տութեան մէջ անեղծութիւն, պարկեշտու-
8 *թիւն, Ողջամիտ ու անմեղադրելի խօսք, Որ-*
պէս զի հակառակ կեցողը ամչնայ, ու մեր
9 *վրայով գէշ բան մը չունենայ ըսելու։ Ծա-*
ռաներուն տէրերուն հնազանդ
ըլլալ, Ու ամէն բանի մէջ հաճելի. ոչ հակա-
10 *ռակաձառներ, Ոչ խորոզներ, հապա բոլորովին*
բարի հաւատարմութիւն ցուցնեն, Որպէս զի
մեր Փրկիչ Աստուծոյ վարդապետութիւնը ա-
11 *մէն բանի մէջ զարդարեն։ Քանզի Աստուծոյ*
12 *փրկարար շնորհքը երեւցաւ. Որ*
մեզ կը խրատէ՝ որ ամբարշտութիւնը ու աշ-
խարհային ցանկութիւնները ուրանանք, և
զգաստութիւնով ու արդարութիւնով և բա-
բեպաշտութիւնովապրինք այս աշխարհին մէջ։
13 Ու ապասենք այն երջանիկ յոյսին, Ու մեծ
Աստուծոյ ու մեր Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի
14 *փառքին յայտնուելուն։ Որ իր անձը մեզի հա-*
մար տուաւ, որպէս զի մեզ ամէն անօրէնու-
թենէ ազատէ, Ու մաքրէ իրեն սեպհական
ժողովուրդ ընէ՝ Բարի գործերու նախանձաւոր։
15 *Այդ բաները խօսէ և յորդորէ ու յանդիմանէ*
բոլորովին սաստելով. Ոչ ոք թող մեկը քեզ
անարգէ։

ա Գար. ժդ. 22։ բ Տիմ. բ. 2։
գ ա Տիմ. գ. 2, ևն։
դ ա Տիմ. գ. 12։
ե ա Տիմ. գ. 4, 12։
զ Մատ. իդ. 45։ ա Կոր. գ. 1, 2։
է Ղեւ. ժ. 9։ ա Տիմ. գ. 3, 8։ Եփես. ե. 18։
ը ա Տիմ. գ. 3, 8։ ա Պետ. ե. 2։
թ ա Տիմ. գ. 2։
ժ ա Տիմ. ա. 3։ բ Տիմ. բ. 2։
ի ա Տիմ. ա. 10։ գ. 3։ բ Տիմ. գ. 3։ Գլ. բ. 1։
լ ա Տիմ. ա. 6։
խ Հռոմ. ժգ. 18։
ծ Գար. ժե. 1։
կ Մատ. իգ. 14։ բ Տիմ. գ. 6։
հ ա Տիմ. գ. 5։
ձ Գար. ժէ. 28։

ղ Բ Կոր. ժգ. 10։ բ Տիմ. գ. 2։
ճ Գլ. բ. 2։
մ ա Տիմ. ա. 4։ գ. 7։ բ Տիմ. գ. 4։
յ Նա. իթ. 13։ Մատ. ժե. 9։ Կող. բ. 22։
ն Ղու. ժա. 39, 40, 41։ Հռոմ. ժգ. 14, 20։ ա Կոր. գ. 12։ ժ. 23, 25։ ա Տիմ. գ. 3, 4։
շ Հռոմ. ժգ. 23։
ո Բ Տիմ. գ. 5։ Յուդ. 4։
չ Հռոմ. ա. 28։ բ Տիմ. գ. 8։

պ ա Տիմ. ա. 10։ գ. 3։ բ Տիմ. ա. 13։ Գլ. ա. 9։
ջ Գլ. ա. 13։
ռ ա Տիմ. բ. 9, 10։ գ. 11։ ա Պետ. գ. 3, 4։
ս Յուդ. չատ գինիի ծառայ

Եզրած
տ ա Տիմ. ե. 14։
ր ա Կոր. ժգ. 34։ Եփես. ե. 22։ Կող. գ. 18։ ա Տիմ. բ. 11։ ա Պետ. գ. 1, 5։
ց Հռոմ. բ. 24։ ա Տիմ. գ. 1։
ւ ա Տիմ. գ. 12։ ա Պետ. ե. 3։
փ ա Տիմ. գ. 3։
ք Նէեմ. ե. 9։ ա Տիմ. ե. 14։ ա Պետ. բ. 12, 15։ գ. 16։
օ բ Թես. գ. 14։
ֆ Եփես. գ. 5։ Կող. գ. 22։ ա Տիմ. գ. 1, 2։ ա Պետ. բ. 18։
և Եփես. ե. 24։
ֆ Մատ. ե. 16։ Փիլ. բ. 15։
ձ Հռոմ. ե. 15։ Գլ. գ. 4, 5։ ա Պետ. ե. 12։
ղ Ղու. գ. 6։ Յուղ. ա. 9։ ա Տիմ. բ. 4։

հ Հռոմ. գ. 19։
յ ա Պետ. գ. 2։ ա Յովհ. բ. 16։
ղ Ղու. ա. 75։ Եփես. ա. 4։ Կող. ա. 22։ ա Թես. գ. 7։
ճ ա Կոր. ա. 7։ Փիլ. գ. 20։ բ Պետ. գ. 12։
մ Գար. իդ. 15։ Կող. ա. 5, 23։ Գլ. ա. 2։ գ. 7։
յ Կող. գ. 4։ բ Տիմ. գ. 1, 8։ Եբր. ժ. 28։ ա Պետ. ա. 7։ ա Յովհ. գ. 2։
ն Գաղ. ա. 4։ բ. 20։ Եփես. ե. 2։ ա Տիմ. բ. 6։
շ Եբր. ժ. 14։
ո Եփ. ժե. 16։ ժթ. 5։ բ Օր. է. 6։ ժգ. 2։ իգ. 18։ ա Պետ. բ. 9։
չ Եփես. բ. 10։ Գլ. գ. 8։
պ բ Տիմ. գ. 2։
ջ ա Տիմ. գ. 12։ ——

ԳԼ. Գ

1 Դարձեալ պատուէրներ կու տայ Յիսուսի՝ թէ՛ սորվեցընելու և թէ՛ չսորվեցնելու բաներուն համար. 10 կը խրատէ նաև յամառեալ հերեթիկոսներէն եւս քաշուիլ, 12 և կը պատուիրէ որ իրեն դայ, նշանակելով անոր՝ թէ ե՛րբ և թէ ո՛ւր պիտի գտնէ զինք. ու այսպէս իր թուղթը կը վերջացնէ։

Ա ՆՈՆՑ միտքը ձգէ [a]իշխանութիւններուն և պետութիւններուն հնազանդիլ ու հպատակ ըլլալ, եւ ամէն բարի գործերու պատրաստ
2 դտնուիլ. [b]մէկո՛ւն հայհոյութիւն չընել, [c]կռուասրտ չըլլալ, եհապա հեզահոգի, [d]ամէն մարդոց բոլորովին քաղցրութիւն ցուցնել։
3 [e]Վասն զի մենք ալ առեն մը անմիտ էինք, անհնազանդ, մոլորեալ, և զանազան ցանկութիւններու ու հեշտութիւններու կը ծառայէինք. չարութիւնով ու նախանձով կը վարուէինք, ատելի էինք և մեկզմեկ կ'ատէինք,
4 [f]բայց երբ մեր [g]Փրկիչ Աստուծոյն [h]քաղցրութիւնը ու մարդասիրութիւնը յայտնուեցաւ,
5 [i]ոչ թէ արդարութեան գործերէն՝ զորոնք մենք ըրինք, հապա իր ողորմութեանը համեմատ մեզ փրկեց [j]ննջոյն ծննդելու աւազանին միջոցաւ ու սուրբ Հոգիին նորոգելովը,
6 [k]զոր առատօրէն թափեց մեր վրայ Յիսուս Քրիստոս մեր
7 փրկչին միջոցաւ, [l]որպէս զի անոր շնորհքովը արդարացած՝ [m]յաւիտենական կեանքի յոյսով
8 [n]ժառանգ ըլլանք։ [o]Ա՛յս խօսքը հաւատարիմ է. և կուզեմ որ ատոնք հաստատես, որպէս զի Աստուծոյ հաւատացողները հոգ տանին բարի գործեր ընելու վրայ ըլլալ. ատոնք են բարի ու մար-
9 դոց օգտակար բաները։ [p]Հնչց դուն յիմարական վէճերէն ու ազգահամարներէն ու հակառակութիւններէն և օրէնքի վրայով եղած կռիւներէն մէկդի կեցիր, [q]վասն զի անօգուտ
10 են ու անոտի։ Հերձուածող մարդէ՝ [r]առաջին ու երկրորդ անգամ խրատելէ ետև [s]հետ քաշ-
11 ուէ, գիտնալով որ այնպիսին խոտորած է, և մեղք կը գործէ [t]ինքզինք դատապարտելով։
12 Երբ Արտեման կամ [u]Տիւքիկոսը քեզի ղրկեմ, ջանք ըրէ [v]ինծի գալ Նիկոպոլիս, վասն զի
13 միտքս դրի ձմեռը հոն անցնել։ [w]Զենաս օրինականը [x]ու Ապողոսը փութով ճամբայ դիր, հո-
14 գածով որ անոնց բան մը չպակսի։ Եւ մերիններն ալ թող սորվին նրբարի գործեր ընելու վրայ ըլլալ հարկաւոր պարագաներու մէջ,
15 [y]որպէս զի անպտուղ չըլլան։ Բարև կ'ընեն քեզի ամէնն ալ որ [z]ինծի հետ են. բարև տուր անոնց որ մեզ կը սիրեն հաւատքով. շնորհքը ձեր ամէնուն հետ ըլլայ։ Ամէն։

---

a Հռով. ժգ. 1։ ա Պետ. բ. 13։
b Կող. ա. 10։ բ Տիմ. բ. 21։ Սրբ. ժգ. 21։
c Եփես. գ. 31։
d բ Տիմ. բ. 24, 25։
e Փիլ. գ. 5։
f Եփես. գ. 2։ Կող. գ. 12։
g ա Կող. գ. 11։ Եփես. բ. 1։ Կող. ա. 21։ գ. 7։ ա Պետ. գ. 3։
h Գործ. ժէ. 27։ Հռով. ե. 5։ Եփես. բ. 7։ Գլ. բ. 11։
i Գլ. ա. 2։
j Հռով. ը. 23, 24։
k ա Տիմ. ա. 15։ Գլ. ա. 9։
l Հմր. 1, 14։ Գլ. բ. 14։
m ա Տիմ. ա. 4։ բ Տիմ. բ. 23։ Գլ. ա. 14։
n բ Տիմ. բ. 14։
o բ Կող. ժգ. 2։
p Առաք. ժբ. 17։ Հռով. ժգ. 17։ բ Թես. գ. 6, 14։ բ Տիմ. գ. 5։ բ Յովհ. 10։
q Գործ. ժգ. 46։
r Գործ. ժբ. 4։ բ Տիմ. գ. 12։
s Գործ. ժբ. 24։
t Հմր. 8։ Եփես. գ. 28։
u Հռով. ժե. 28։ Փիլ. ա. 11։ գ. 17։ Կող. ա. 10։ բ Պետ. ա. 8։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ

4 Պօղոս իր ուրախութիւնը կը յայտնէ՝ Փիլիմոնի հաւատքը ու սէրը լսած ըլլալով. 9 կը խնդրէ անկէ ներել Ոնեսիմոսի որ իր ծառան էր, ու դարձեալ սիրով ընդունել զանիկա։

1 Պօղոս, Յիսուս Քրիստոսի կապեալը, և Տիմոթէոս եղբայրը, Փիլիմոնի, մեր սիրելիին Հու-
2 գործակցին, Եւ Ափիա սիրելիին, Հու Աքքիպպոս Զմեր զինուորակցին, Հու քու տանդ Ժէջի
3 եկեղեցիին. Ըշնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն և Տէր Յիսուս Քրիստոսէ։
4 Եկը գոհանամ միշտ իմ Աստուծմէս՝ քեզ
5 իմ աղօթքներուս մէջ յիշելով, Ըերը կը լսեմ քու սէրդ ու հաւատքդ՝ զոր ունիս Տէր Յի-
6 սուսի վրայ և բոլոր սուրբերուն վրայ, Որպէս զի քու հաւատքիդ հաղորդակցութիւնը Բպողտա-
բեր ըլլայ՝ Քրիստոս Յիսուսով Ձեր վրայ եղած
7 ամէն բարութեանը ճանչցուելովը։ Քանզի շատ ուրախութիւն և մխիթարութիւն ունինք քու
սիրոյդ վրայ, Ժոր սուրբերուն սիրտերը քեզմով հանգստացած են, եղբայր։
8 ԵԱսոր համար թէև շատ համարձակութիւն ունիմ Քրիստոսով՝ պատուիրելու քեզի հրա-
9 մայելու, Բայց յաւէտ սիրոյ համար կաղաչեմ, այնպիսի մէկը ըլլալով՝ ինչպէս եմ ես Պօղոս ծերացած, Նու հիմա Յիսուս Քրիստոսի համար
10 կապուած ալ։ Եկ'աղաչեմ քեզի իմ որդեգրս Ոնեսիմոսի համար, Ժզոր իմ կապանքներուս
11 մէջ ծնայ, Որ առեն մը անպիտան էր քեզի, բայց հիմա քեզի ալ ինծի ալ պիտանի է.
12 Զանիկա ետ դրկեցի. դուն ալ ընդունէ զանի-
13 կա, որ է իմ սրտիս. Զոր կ'ուզէի իմ քովս պահել, Նորպէս զի քու տեղդ ինծի սպասաւո-
րութիւն ընէ աւետարանին կապանքներուն
14 մէջ։ Բայց առանց քու կամքիդ չուզեցի բան մը ընել, Հորպէս զի քու բարերարութիւնդ ըլլը
Թէ ստիպմամբ եղած չըլլայ, Հապա կամաւ։
15 Ցգանդի թերևս այս պատճառաւ անիկա քիչ մը առեն զատուեցաւ, որպէս զի զանիկա յա-
16 ւիտեան ունենաս, Ոչ թէ ալ ծառայի մը պէս, Հապա ծառայէ վեր, Սիրելի եղբօր պէս. Ե-
Ես ինծի այսպէս սիրելի է, ո՛րչափ աւելի պիտի
ըլլայ քեզի՝ Թէ՛ մարմինի կողմանէ ու Թէ՛ Տէ-
17 րոջը։ Ռւստի եթէ դիս ԷԷն Հաղորդ կը սեպես,
18 ընդունէ զանիկա՝ որպէս Թէ դիս։ Եւ եթէ քե-
զի անիրաւութիւն մը ըրած է կամ պարտք մը
19 ունի, զայն իմ Հաշիւս անցուր։ Ես Պօղոս իմ ձեռքովս գրեցի, ես կը վճարեմ. որ չըսեմ քեզի Թէ դուն ալ քու անձդ ինծի պարտա-
20 կան ես։ Այո, եղբայր, Թող քեզմէ ունենամ այս օգուտը Տէրոջմով. Հանդչեցուր իմ սրտիս
21 Տէրոջմով։ Քու հնազանդութեանդ վստահանալով քեզի գրեցի, քանզի գիտեմ որ ըսածէս
ալ աւելի պիտի ընես։
22 Ասկէ զատ ինծի բնակարան մըն ալ պատրաստէ, Վասն զի կը յուսամ Թէ Ձեր աղօթք-
23 ներուն միջոցաւ ձեզի պիտի շնորհուիմ։ Բարև կ'ընէ քեզի Եպափրաս, իմ գերութեանս ըն-
24 կերս Քրիստոս Յիսուսով. Ես Մարկոս, Արիստարքոս, Դեմաս, Ղուկաս, իմ գործա-
25 կիցներս։ Ամէն Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հոգիին հետ ըլլայ։ Ամէն։

— Եփես. գ. 1։ դ. 1։ ը Տիմ. ա. 8։ Հմր. 9։
ը Փիլ. ը. 25։
ը Կող. դ. 17։
ը Փիլ. ը. 25։
ը Հռ. ժգ. 5։ ա Կոր. ժգ. 19։
ը Եփես. ա. 2։
ը Եփես. ա. 16։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 3։
ը Եփես. ա. 15։ Կող. ա. 4։
ը Փիլ. ա. 9, 11։
ը Ոմանք, մեր
ը բ Կոր. է. 13։ բ Տիմ. ա. 16։ Հմր. 20։
ը ա Թես. բ. 7։
ը Հմր. 1։
ը Կող. դ. 9։
ը ա Կոր. դ. 15։ Գաղ. գ. 19։
ը ա Կոր. ժգ. 17։ Փիլ. բ. 30։
ը բ Կոր. Թ. 7։
ը Ծն. խե. 5, 8։
ը Մատ. իգ. 8։ ա Տիմ. դ. 2։
ը Կող. դ. 22։
ը բ Կոր. ը. 23։
ը Հմր. 7։
† Ոմանք, Քրիստոսով
ը բ Կոր. է. 16։
ը Փիլ. ա. 25։ բ. 24։
ը բ Կոր. ա. 11։
ը Կող. ա. 7։ դ. 12։
ը Գործ. ժբ. 12, 25։
ը Գործ. ժԹ. 29։ իե. 2։ Կող. դ. 10։
ը Կող. դ. 14։
ը բ Տիմ. դ. 11։
ը բ Տիմ. դ. 22։ —

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ԵԲՐԱՅԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ Քրիստոս այս վերջին ատենները Հօրմէն մեզի գալով 4 հրեշտակներէն գերազոյն եղաւ թէ՛ անձամբ և թէ՛ պաշտօնով։

¹Շատ մասերով ու շատ կերպերով առաջուընէ խօսելով Աստուած հայրերուն հետ մարգարէներով, ²Այս վերջին օրերս Էէր Որդիովը խօսեցաւ մեզի հետ, Որուն ամէն բանի ժառանգ դրաւ, Որով աշխարհն ալ ստեղծեց. ³Որ իր փառաց լոյսն է և իր էութեան բուն պատկերը. Եւ իր զօրութեան խօսքովը ամէն բան կը բառնէ, Էիր անձով մեր մեղքերը սրբելով Էրարձրերը, Աստուծոյ մեծութեան աջ կողմը, նստաւ, ⁴Եւ այնչափ աւելի եղաւ հրեշտակներէն, Որչափ անոնցմէ աւելի աղէկ անուն ժառանգեց։ ⁵Վասն զի հրեշտակներէն որո՞ւ ըսաւ երբէք, Էյուն իմ Որդիս ես, ես այսօր քեզ ծնայ. և դարձեալ՝ Էյս անոր Հայր պիտի ըլլամ, ու ան նիկա ինծի որդի պիտի ըլլայ. ⁶Եւ դարձեալ՝ Էերը Անդրանիկը աշխարհ կը մտցնէ՝ կ'ըսէ, Աստուծոյ բոլոր հրեշտակներն ալ անոր երկրպագութիւն թող ընեն։ ⁷Եւ հրեշտակներուն վրայով կ'ըսէ, Որ իր հրեշտակները հոգիներ կ'ընէ, ու իր պաշտօնեաները՝ կրակի բոց, ⁸Սակայն Որդիին կ'ըսէ, Քոյ աթոռդ, ով Աստուած, յաւիտեան յաւիտենից է. քու թագաւորութեան գաւազանդ ուղղութեան գաւազան է. ⁹Արդարութիւնը սիրեցիր ու անօրէնութիւնըատեցիր. անոր համար, ով Աստուած, Քու Աստուածդ ուրախութեան իւղով օծեց քեզ քու ընկերներէդ աւելի։ ¹⁰Եւ՝ Դուն, ով Տէր, սկիզբէն երկրի հիմերը դրիր, ու երկինք քու ձեռքերուդ գործն է. ¹¹Անոնք պիտի կորսուին, բայց դուն կը կենաս ու կը ծերանաս. ու ամէնը լաթի պէս պիտի մաշին, Ու վերարկուի պէս պիտի գալարես զանոնք, և պիտի փոխուին. բայց դուն նոյն ինքն ես, ու քու տարիներդ պիտի չպակսին։ ¹³Եւ հրեշտակներէն որո՞ւ երբէք Դիմ աջ կողմս նստէ, մինչև քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան դնեմ։ ¹⁴Չէ՞ որ անոնք ամէնը սպասաւորող հոգիներ են, որոնք սպասաւորութեան կը ղրկուին անոնց համար՝ Որ փրկութիւն պիտի ժառանգեն։

ԳԼ. Բ

1 Կը սթափեցնէ թէ պարտիմք հնազանդ ըլլալ Քրիստոս ճիւսուի, 5 վասն զի մեր քնութիւնը իր վրայ առնելու խոնարհեցաւ, 14 ճիշդ ինչպէս հարկաւոր էր։

Անոր համար պէտք է մեզի ա՛լ աւելի ուշադրութիւն տալ Էէ լսած բաներուն, որ չըլլայ թէ երբէք պակսինք։ ²Վասն զի եթէ այն խօսքը Որ հրեշտակներուն ձեռքով ղրկուեցաւ, հաստատուն եղաւ, Էև ամէն յանցաւորութիւն ու անհնազանդութիւն արդար հատուցում առաւ, ³Էշտո մենք ինչպէս պիտի ազատինք՝ եթէ անհոգ ըլլանք այնպիսի մեծ

ա Թես. ժբ. 6, 8։
բ Բ Օր. գ. 30։ Գաղ. գ. 4։ Նախ. ա. 10։
գ Յովհ. ա. 17։ ժե. 15։ Գլ. բ. 3։
դ Սաղ. բ. 8։ Մատ. խա. 38։ խբ. 18։ Յովհ. գ. 35։ Հռով. ը. 17։
ե Յովհ. ա. 3։ ա Կոր. ը. 6։ Կող. ա. 16։
զ Յովհ. ա. 14։ ժգ. 9։ բ Կոր. գ. 4։ Կող. ա. 15։
է Յովհ. ա. 4։ Կող. ա. 17։ Յայտ. գ. 11։
ը Գլ. է. 27։ ի. 12, 14, 26։
թ Սաղ. ձժ. 1։ Նախ. ա. 20։ Գլ. բ. 1։ ժ. 12։ ժբ. 2։ ա Պետ. գ. 22։
ժ Նախ. ա. 21։ Փիլ. բ. 9, 10։
ի Սաղ. բ. 7։ Գոր. ժգ. 33։ Գլ. և. 5։
լ Բ Թագ. է. 14։ ա Մն. խբ. 10։ խբ. 6։ Սաղ. ձի. 26, 27։
խ Հռով. ը. 29։ Կող. ա. 18։ Յայտ. ա. 5։
ծ Տես Սաղ. ղէ. 7։ ա Պետ. գ. 22։
կ Սաղ. ձդ. 4։
հ Սաղ. խե. 6, 7։
ձ Ես. կա. 1։ Գոր. գ. 27։ ժ. 38։
ղ Սաղ. ձբ. 25, ևն։
ճ Ես. լդ. 4։ ժա. 6։ Մատ. խգ. 35։ բ Պետ. գ. 7, 10։ Յայտ. խա. 1։
մ Սաղ. ձժ. 1։ Մատ. խբ. 44։ Մար. ժբ. 36։ Գղ. ի. 42։ Գլ. ժ. 12։ Հմր. 3։
յ Մն. ժի. 16։ Ա. 1, 2, 24։ Սաղ. լդ. 7։ զա. 11։ ձգ. 20, 21։ Գաղ. գ. 28։ է. 10։ ժ. 11։ Մատ. ժբ. 10։ Գղ. ա. 19։ բ. 9, 13։ Գոր. ժբ. 7, ևն։ խէ. 23։
ն Հռով. բ. 17։ Տիտ. գ. 7։ Յակ. բ. 5։ ա Պետ. գ. 7։
շ Բ Օր. լդ. 2։ Սաղ. կբ. 14։ Գոր. է. 53։ Գաղ. գ. 19։
չ Թես. ժէ. 30, 31։ բ Օր. գ. 3։ ժէ. 2, 5, 12։ իէ. 26։
պ Գլ. ժ. 28, 29։ ժբ. 25։

փրկութենէ մը, ՚որ խօսելուն սկիզբը Տէրոջմէն առաւ, Էու լսողներուն ձեռքով մեզի հաս-
4 տատուեցաւ. ՚Աստուած ալ վկայեց Ենշաններ-
ով ու հրաշքներով և զանազան զօրութիւն-
ներով ՚ու Սուրբ Հոգիին պարգևներովը, ՚ինչ-
պէս ինք կամեցաւ։
5 Վասն զի ոչ թէ հրեշտակներուն հնազան-
դեցուց ՚հոյն գալու աշխարհը, որուն վրայով
6 մենք կը խօսինք. Հապա մէկը տեղ մը վկայեց
ու ըսաւ, ԷՄարդը ի՞նչ է՝ որ զանիկա կը մի-
շտես, կամ մարդու որդին՝ որ անոր այցելու-
7 թիւն կ'ընես. Քիչ մը վար քան հրեշ-
տակները. փառքով ու պատուով պսակեցիր
զանիկա, և քու ձեռքերուդ գործերուն վրայ
8 կեցուցիր զանիկա. ՆԱմէն բան անոր ոտքերուն
տակ հնազանդեցուցիր. ուստի ամէնը որ անոր
հնազանդեցուց, անոր չհնազանդած բան մը
չձգեց. Բայց հիմա դեռ չենք տեսներ ամէնը
9 անոր հնազանդած։ ԺՍակայն Յիսուսը փառքով
ու պատուով պսակուած կը տեսնենք՝ ՝որ հրեշ-
տակներէն քիչ մը վար եղած էր մինչուան
չարչարանքին համար, որպէս զի Աստուծոյ
շնորհքովը համեմուն համար մահ ճաշակէ։
10 ՅՊրավ էտաւ կը վայլէր Անոր, (՚որու համար ա-
մէնը, և անով ամէն բաները եղած են,) շատ
որդիներ փառքին մէջ մտցնելու առնելը՝ ՚անոնց
փրկութեան Առաջնորդը ՚չարչարանքով կա-
տարել։
11 ՚Վասն զի ան որ կը սրբէ ու ան որ կը սրբ-
ուին, ՚ամէնն ալ մէկէ են. Նանոր համար ինք
ամօթ չտեսաւ եղբայր կոչել զանոնք՝ ըսելով,
12 "Քու անունդ եղբայրներուս պիտի պատմեմ,
13 ժողովքին մէջ քեզ պիտի գովեմ։ Եւ դարձեալ՝
Ես անոր պիտի յուսամ. և դարձեալ՝ "Ահա
ես ու այն զաւակները Ղորոնք Աստուած ինծի
14 տուաւ։ Ուստի որովհետև զաւակները մարմինին
ու արիւնին հաղորդ եղան, "ինք ալ նմանապէս
անոնց բաժանորդ եղաւ, "որպէս զի էր մահովը
փճացնէ զանիկա որ մահուան իշխանութիւնը
15 ունէր, այսինքն է Սատանան. Եւ ազատէ զա-
նոնք որ մահուան վախովը միշտ ծառայութեան
16 մէջ կ'ապրէին։ Քանզի բնաւ հրեշտակներուն
ձեռք չերկներ, հապա Աբրահամի սերունդին
17 ձեռք կը բռնէ։ "Անոր համար պէտք էր անոր
բոլորովին եղբայրներուն նման ըլլալ, ՚որպէս զի
ինք ողորմած ըլլայ ու հաւատարիմ՝ քահանա-
յապետ՝ Աստուծոյ կողմանէ, ժողովուրդին մեղ-
18 քերը քաւելու համար։ ՚Քանզի ինչ բանով որ
ինք չարչարուեցաւ փորձութիւն կրելով, կրնայ
փորձանաւորներուն ալ օգնական ըլլալ։

Գ.Լ. Գ

1 Քրիստոս Մովսէսէ աւելի փառքի արժանաւոր է. 7 ուստի եթէ մենք նրան չհաւատանք՝ աւելի պատժոյ արժանի պիտի ըլլանք, քան թէ հաստատ Իսրայէլացիները։

Ուստի, սուրբ եղբայրներ, "երկնային կո-
չումին մասնակիցներ, Ընայեցէք մեր դաւանու-
թեանը Առաքեալին ու Քահանայապետին,
2 Քրիստոս Յիսուսի. Որ հաւատարիմ է անոր՝ որ
դինք դրաւ, ՚ինչպէս Մովսէս ալ՝ անոր բոլոր
3 տանը մէջ։ Վասն զի ինք Մովսէսէ աւելի
աւելի փառքի արժանացաւ, "որչափ աւելի պա-
տիւ կ'ունենայ ՚նա՚ը շինողը քան թէ տունը։
4 Քանզի ամէն տուն մէկէ կը շինուի. Բայց ան
5 որ ամէն բաները ըրաւ՝ Աստուած է։ Եւ "Մով-
սէս Մովսէս անոր բոլոր տանը մէջ հաւատա-
րիմ էր Ծառայի մը պէս՝ "պատուհանելու բանե-
6 րուն վրայ ըլլալու համար. ՚Բայց Քրիստոս որ-
պէս մը պէս իր տանը վրայ, ՚որուն տունը մենք
ենք, Եթէ այն Քէ այն համարձակութիւնը և
յոյսին պարծանքը մինչև վերջը հաստատ
բռնենք։
7 Ուստի ինչպէս կ'ըսէ Հոգին Սուրբը, ԵԱյսօր
8 եթէ անոր ձայնին պիտի լսէք, Ձեր սիրտերը
մի խստացնէք բարկացնելու առնին պէս անա-
9 պատին մէջ փորձութեան օրը, Ուր ձեր հայ-
րերը զիս փորձեցին, քննեցին զիս, Եւ տե-
10 քառասուն տարի իմ գործերս տեսան։ Անոր
համար զղուեցայ այն ազգէն ու ըսի, Միշտ
մոլորած են սրտովնին, և իմ ճանապարհներս չճանչ-
11 ցան անոնք. Ուստի երդում ըրի իմ բարկու-
թեանս մէջ Քէ Իմ հանգիստս պիտի չմտնեն։
12 Նայեցէք, եղբայրներ, չըլլայ որ ձեզմէ մէկուն
նեղսիրտ անհաւատութեան չար սիրտ ըլլայ՝
13 ապստամբ ըլլալու կենդանի Աստուծմէն. Հա-

Ա Մատ. գ. 17։ Մարկ. ա. 14։ ԳԼ. ա. 2։
Բ Ղուկ. ա. 2։
Գ Մարկ. ժգ. 20։ Գործ. ժգ. 3։ ԺԲ. 11։ Հռոմ. ժե. 18, 19։ ա Կոր. բ. 4։
Դ Գործ. բ. 22, 43։
Ե ա Կոր. ԺԲ. 4, 7, 11։
Զ Եփես. ա. 5, 9։
Է ԳԼ. գ. 5։ բ Պետ. գ. 13։
Ը Ցոր Ի. 17։ Սաղ. ը. 4, ևՆե Տիտ. 3։
Թ Մատ. իբ. 18։ ա Կոր. ժե. 27։ Եփես. ա. 22։ ԳԼ. ա.13։
Ժ ա Կոր. ժե. 25։
Ի Գործ. բ. 33։
Լ Փիլ. բ. 7, 8, 9։
Խ Ցոհ. գ. 16։ ԺԲ. 32։ Հռոմ. ե. 18։ ը. 32։ բ Կոր. ե. 15։ ա Տիմ. բ. 6։ ա Ցոհ. բ. 2։ Ցայտ. ե. 9։
Ծ Ղուկ. իգ. 46։
Կ Հռոմ. ժա. 36։
Հ Գործ. գ. 15։ ե. 31։ ԳԼ. ԺԲ. 2։
Ձ Ղուկ. ԺԳ. 32։ ԳԼ. ե. 9։
Ղ ԳԼ. Ժ. 10, 14։
Ճ Գործ. ԺԿ. 26։
Մ Մատ. իբ. 10։ Ցոհ. ի. 17։ Հռոմ. ը. 29։
Յ Սաղ. իբ. 22, 25։
Ն Սաղ. ԺԲ. 2։ Նա. ԺԲ. 2։
Շ Նա. ը. 18։
Ո Ցոհ. Ժ. 29։ ԺԿ. 6, 9, 11, 12։
Չ Ցոհ. ա. 14։ Հռոմ. ը. 3։ Փիլ. բ. 7։
Պ ա Կոր. ԺԱ. 54, 55։ Կող. բ. 15։ բ Տիմ. ա. 10։
Ջ Ղուկ. ա. 74։ Հռոմ. ը. 15։ բ Տիմ. ա. 7։
Ռ Փիլ. բ. 7։
Ս ԳԼ. գ. 15։ ե. 1, 2։
Վ ԳԼ. գ. 15, 16։ ե. 2։ Ի. 25։

Տ Հռոմ. ա. 7։ ա Կոր. ա. 2։ Եփես. գ. 1։ Փիլ. գ. 14։ բ Թես. ա. 11։ բ Տիմ. ա. 9։ բ Պետ. ա. 10։
Ր Հռոմ. ԺԱ. 8։ ԳԼ. բ. 17։ գ. 14։ ե. 5։ է. 20։ ը. 1։ ԺԲ. 11։ Ժ. 21։
Ց Թես. ժբ. 7։ Հմր. 5։
Ւ Զաք. գ. 12։ Մատ. ԺԳ. 18։
Փ Եփես. բ. 10։ գ. 9։ ԳԼ.ա.2։
Ք Հմր. 2։
Օ Եբ. ԺԳ. 31։ Թես. ԺԲ. 7։ բ Օր. գ. 24։ Ցեսու. ա. 2։ ը. 31։
Ֆ բ Օր. ԺԸ. 15, 18, 19։
Ա ԳԼ. ա. 2։
Բ ա Կոր. գ. 16։ է. 19։ բ Կոր. է. 16։ Եփես. բ. 21, 22։ ա Տիմ. գ. 15։ ա Պետ. բ.5։
Գ Հմր. 14։ Մատ. Ժ. 22։ իգ. 13։ Հռոմ. ե. 2։ Կող. ա. 23։ ԳԼ. գ. 11։ Ժ. 35։
Դ բ Թագ. իգ. 2։ Գործ. ա. 16։
Ե Հմր. 15։ Սաղ. ղե. 7։

պա ամէն օր մէկզմէկ յորդորեցէք, քանի որ
Ա՛յսօր կ՚ըսուի, որ չըլլայ թէ ձեզմէ մէկը խըս-
14 տանայ մեղքին խաբէութիւնովը։ Քանզի մենք
Քրիստոսի մասնակից եղած ենք, Թէպէտ
այն հաստատութեան սկիզբը մինչև վերջը պինդ
15 բռնենք. Քանի որ կ՚ըսուի, Ա՛յսօր եթէ անոր
ձայնին պիտի լսէք, ձեր սիրտերը մի խստացը-
16 նէք բարկացնելու տեղին պէս։ Վասն զի ո՞ր անոնք
լսեցին ու բարկացուցին, բայց ոչ թէ ամէնը
որ Եգիպտոսէ ելած էին Մովսէսի ձեռքով։
17 Որոնց՞ զըռւեցաւ այն քառասուն տարին. չէ՞
որ մեղանչողներէն, Որոնց ոսկորները անապա-
18 տին մէջ ինկան։ Ու ո՞րոնց համար երդուաւ
ըրաւ իր հանգիստը չմտնել, եթէ ոչ՝ անհա-
19 ւատներուն համար։ Եւ կը տեսնենք որ չկրցան
մտնել էրծնոյ անհաւատութեանը համար։

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոնեաները հաւատքով ձեռք պիտի բերեն իրենց հանգիստը։ 12 Աստուծոյ խօսքին ազդեցութիւնը։ 14 Որովհետև մենք մեծ Քահանայապետ ունինք Յիսուսը, Աստուծոյ Որդին, որ մեր ակարութիւններուն հաղորդ եղաւ, բայց առանց մեղքի, 16 կարող ենք և պարտինք անոր մխիթարով համարձակօրէն երթալ շնորհքի աթոռին առջև։

Ուրեմն ա՛լ վախնանք, որ չըլլայ թէ ա-
նոր հանգիստը մտնելու խոստմունքէն, որ դեռ
2 մնացեր է, ձեզմէ մէկը զրկուած գտնուի։ Վասն
զի մենք ալ անոնց պէս աւետիս առած ենք.
բայց անոնց շահ մը չբերաւ այն խօսքը լսելը,
քանզի հաւատքով խառնուած չէր լսողներուն
3 մէջ։ Բայց մենք որ հաւատացինք, հանգիստը
կը մտնենք. ինչպէս ըսաւ, Որպէս երդուայ բրի
իմ բարկութեանս մէջ թէ Իմ հանգիստս պի-
տի չմտնեն. թէև էր գործերը աշխարհի սկիզ-
4 բէն եղած էին։ Վասն զի ուրեք այսպէս կ՚ըսէ
տեղ մը եօթներորդ օրուան համար, Եւ Աստ-
ուած եօթներորդ օրը հանգչեցաւ իր բոլոր
5 գործերէն. Ու հոս նորէն կ՚ըսէ թէ Իմ հան-
6 գիստս պիտի չմտնեն։ Ուստի որովհետև ոմանց
կը մնայ հոն մտնել, Եւ անոնք որ առաջուընէ
աւետիսը առած էին, անհաւատութեան համար
7 չմտան, Նորէն օր մը կը սահմանէ՝ ու կ՚ըսէ
Ա՛յսօրը Դաւիթի բերնով այնքան ժամանակէ
ետև, ինչպէս ըսուեցաւ, Ա՛յսօր եթէ անոր
ձայնին պիտի լսէք, ձեր սիրտերը մի խստացնէք։
8 Վասն զի եթէ Յեսու հանգչեցուցած ըլլար
զանոնք, ալ անկէ ետքը ուրիշ օրուան համար
9 չէր պրուցեր։ Ուրեմն Աստուծոյ ժողովուրդին
10 դեռ հանգիստ մը կը մնայ։ Վասն զի ան որ
անոր հանգիստը մտաւ, ալ հանգչեցաւ իր գոր-
11 ծերէն, ինչպէս Աստուած՝ ալ իրեններէն։ Ուրեմն
ջանանք այն հանգիստը մտնել, Որ չըլլայ թէ
մէկը նոյն անհաւատութեան օրինակին պէս ի-
12 նայ։ Վասն զի Աստուծոյ խօսքը ըկենդանի է
ու զօրեղ, ԵՒս ամէն երկսայրի Թասուրէ կարուկ,
որ կը թափանցէ մինչև շունչը ու ոգին և յօդ-
ուածները ու ծուծը բաժնելու, Էև կը քննէ
13 սրտին խորհուրդները ու մտածմունքները. ԵՒեւ
չկայ արարած մը անոր դիմաց չերեւցած, Էհա-
պա ամէն բան բաց ու յայտնի է անոր աչքե-
րուն առջև, որու պէտք է մեր հաշիւը։

14 ԹԱրդ մենք որ մեծ Քահանայապետ մը ու-
նինք Երկինքը անցած, Յիսուսը, Աստուծոյ Որ-
դին, Համուր բռնենք մեր դաւանութիւնը։
15 Քանզի ոչ թէ այնպիսի քահանայապետ մը
ունինք՝ որ կարող չըլլայ մեր տկարութիւննե-
րուն կարեկից ըլլալ, Հապա մեր ամէն կեր-
պով փորձը առած է մեզի նման, Քայց առանց
16 մեղքի։ Ուստի ա՛լ համարձակութիւնով մո-
տենանք շնորհքի աթոռին առջև, որպէս զի
ողորմութիւն ընդունինք ու շնորհք գտնենք
պէտք եղած ատեն մեզի օգնելու։

ԳԼ. Ե

1 Մեր Փրկչին քահանայական իշխանութիւնը և պատ-
ուը։ 11 Առաքեալը կը յանդիմանէ այս բանին գիտու-
թեանը վրայով անհոգ եղողները։

Վասն զի ամէն քահանայապետ մարդոց
մէջէն առնուած՝ Մարդոց համար կը կենայ
Աստուծոյ կողմը, Էորպէս զի պատարագներ ու
2 զոհեր մատուցանէ մեղքերու համար. Էև կա-
րող է կարեկից ըլլալ անոնց՝ որ տգէտ ու մո-
լորեալ են, Էվասն զի ինք ալ տկարութիւնով
3 պաշարուած է. Էև այս պատճառու պարտա-
ւոր է ինչպէս ժողովուրդին համար՝ նոյնպէս ալ
իր անձին համար մեղքի պատարագ մատուցա-
4 նել։ Էև ոչ թէ մէկը ինքիրմէ այս պատիւը
կ՚առնէ, հապա ան՝ որ Աստուծմէ կանչուած

ձ հմր. 6։
ղ հմր. 7։
հ թաս. ժգ. 2, 4, 11, 24, 30։ բ Օր. ա. 34, 36, 38։
ի կամ, որո՞նք լսեցին ու բար-կացուցին. չէ՞ որ
յ թաս. ժգ. 22, 29, ևն։ իգ. 65։ Սապ. ճկ. 26։ ա կոր. ժ. 5։ Յով. գ. 5։
ղ թաս. ժգ. 30։ բ Օր. ա. 34, 35։
ճ Գէ. գ. 6։
մ Գէ. ժբ. 15։
յ Գէ. գ. 14։
ն Սապ. դկ. 11։ Գէ. գ. 11։
շ Նհ. բ. 2։ Եզ. ի. 11։ լա. 17։
ո Գէ. գ. 19։
չ Սապ. դկ. 7։ Գէ. գ. 7։
պ Գէ. գ. 12, 18, 19։
ջ Ես. խթ. 2։ Երեմ. իգ. 29։ բ կոր. ժ. 4, 5։ ա Պետ. ա. 23։
ռ Աւակ. ե. 4։
ս Եփես. գ. 17։ Յայտ. ա. 16։ բ. 16։
վ ա կոր. ժգ. 24, 25։
տ Սապ. լգ. 13, 14։ գ. 8։ Տէթ. 11, 12։
ր Յոբ իգ. 6։ լգ. 21։ Աւակ. ժե. 11։
ց Գէ. գ. 1։
ւ Գէ. ի. 26։ թ. 12, 24։
փ Գէ. ժ. 23։
ք Ես. ծգ. 3։ Գէ. բ. 18։
օ Դտ. իբ. 28։
ֆ բ կոր. ե. 21։ Գէ. ի. 26։ ա Պետ. բ. 22։ ա Յովհ. գ. 5։
ա Եփես. բ. 18։ գ. 12։ Գէ. ժ. 19, 21, 22։

ա Գէ. բ. 3։
բ Գէ. բ. 17։
գ Գէ. բ. 3, 4։ թ. 9։ ժ. 11։ ժա. 4։
դ Գէ. բ. 18։ գ. 15։
ե Գէ. ի. 28։
զ Դհտ. գ. 3։ թ. 7։ ժգ. 6, 15, 16, 17։ Գէ. ի. 27։ թ. 7։
է բ Նհ. իգ. 18։ Յովհ. գ. 27։

5 է, ընչպէս Ահարոն՝ ընդունպէս ալ Քրիստոս ոչ
թէ իր անձը մեծարեց քահանայապետ ըլլալու,
հապա անիկա՝ որ ըսաւ անոր թէ Դուն իմ
6 Որդիս ես, ես այսօր քեզ ծնայ. ինչպէս ուրիշ
տեղ մըն ալ կ'ըսէ, Դուն յաւիտեան քահա-
7 նայ ես Մելքիսեդեկի կարգին պէս։ Որ իր մար-
մնին օրերը հառաչիկ գոչումով ու արցունքով
խաղօթք ու աղաչանք մատուց անոր Որ կարող
էր զինք մահուանէ ազատել, ու լսուեցաւ էր
8 *բարեպաշտութեանը պատճառաւ՝. հակէպէս
ինք Որդի է, Դպոց իր չարչարանքներէն հնա-
9 զանդութիւն սորվեցաւ. Ու երբ կատարուեցաւ,
ըսոր իրեն հնազանդողներուն յաւիտենական
10 փրկութեան պատճառ եղաւ. Ու Աստուծմէ կոչ-
ուեցաւ քահանայապետ *Մելքիսեդեկի կարգին
11 պէս՝ Որուն վրայով շատ բաներ ունինք, որ
դժուարին ալ է մեկնել, Վասն զի ձեր լսելիք-
12 ները բթացած են. Վասն զի թէպէտ պէտք էր
ձեզի ժամանակին նայելով սորվեցնող ըլլալ,
բայց նորէն պէտք է ձեզի սորվիլ թէ ինչ են
Աստուծոյ պատգամներուն առաջին սկզբունք-
ները. Ու դուք կաթի կարօտ եղած՝ և ոչ թէ
13 հաստատուն կերակուրի։ Քանզի այն ամէնը որ
կաթնկեր է՝ արդարութեան խօսքին անհմուտ
14 է, "որովհետև տղայ է։ Բայց հաստատուն կե-
րակուրը կատարեալներուն է, որոնց Ղզգայա-
րանքները սովորութեամբ կրթուած են բարին
ու չարը զանազանել։

Գլ. Զ

1 Կը յորդորէ որ հաւատքին չհինանան, 11 հապա հաստա-
տուն 12 և չանացող ըլլան, ու համբերութեամբ Աստու-
ծոյ ապաւինին, 13 վասն զի Աստուած հաստատուն է իր
խոստմանքներուն մէջ։

Ուստի "Քրիստոսի վրայով առաջին սորվե-
լիքները ձգելով՝ կատարեալին գանք, առանց
նորէն հիմ ձգելու Ըմեռած գործերէն ապաշ-
խարելու, ու առ Աստուած Հաւատք ունենա-
2 լու, ԵՒեւ մկրտութիւններուն վարդապետու-
թեանը, Ռու ձեռք դնելուն, Եւ մեռելներուն
յարութեանը, Ռու յաւիտենական դատաստա-
3 նին։ Եւ զայս պիտի ընենք՝ Եթէ Աստուած
4 հրամայ տայ։ Վասն զի անհնար է Մէկ ան-
գամ լուսաւորուածներուն, Ժողանք երկնաւոր
պարգեւին համը առին, Եւ Հոգւոյն Սրբոյ հա-
5 ղորդ եղան, Եւ Աստուծոյ բարի խօսքին Ու-
ժերուն աշխարհին զօրութիւններուն համը ա-
6 ռին, Եթէ խլանան՝ նորէն ապաշխարութեամբ
նորոգուիլ. Երովհետև կրկին Աստուծոյ Որդին
խաչը կը հանեն իրենց անձին, ու կը խայտա-
7 ռակեն։ Վասն զի այն երկիրը որ իր վրայ շատ
անգամ եկած անձրեւը կը խմէ, և արդիւնք կը
բերէ պիտանի անոնց՝ որոնց համար կը մշակ-
8 ուի, Աստուծմէ օրհնութիւն կ'ընդունի. Ռայց
այն որ փուշեր ու տատասկներ կը բերէ՝ ան-
պիտան է ու անէծքի մօտ, և անոր վերջը այ-
9 րուիլ է։ Իսկ մենք, սիրելիներ, ձեր վրայով
լաւագոյն և փրկութեան վերաբերեալ յոյսեր
10 ունինք, թէև այսպէս կը խօսինք։ Քանզի Աստ-
ուած անիրաւ չէ, Ռոր ձեր գործը մոռնայ, ու
այն սէրը զոր իր անունը համար ցուցուցիք,
Որ սուրբերուն ծառայեցիք ու կը ծառայէք։
11 Բայց մենք կը բաղձանք որ ձեզմէ ամէն
մէկը նոյն ջանքը ցուցնէ Յոյսին հաստատ-
12 ուելուն մինչև վերջը. Որպէս զի դուք չհեղ-
ձանաք, հապա նմանող ըլլաք անոնց որ հա-
ւատքով ու համբերութեամբ Խոստմունքնե-
13 րը ժառանգեցին։ Վասն զի երբ Աստուած Ա-
բրահամի խոստմունք բրաւ, որովհետև իրմէ մե-
14 ծը չկար՝ Ռոր անոր վրայ երդումով ընէր, Ր ան-
ձին վրայ երդումով բրաւ ու ըսաւ, Այո, օրհ-
նելով պիտի օրհնեմ քեզ, ու շատցնելով պի-
15 տի շատցնեմ քեզ։ Եւ այսպէս համբերելով
16 խոստմունքին հասաւ։ Քանզի մարդիկ իրենցմէ
մեծին վրայ երդումով կ'ընեն, Ռու անոնց բոլոր
հակառակութեանը հաստատ վճիռ տալը եր-
17 դումն է։ Որով Աստուած "իր խորհուրդին ան-
փոփոխ ըլլալը աւելի ցուցնել ուզելով
Խոստմունքին ժառանգաւորներուն, երդումը
18 մէջ ձգեց. Որպէս զի երկու անփոփոխելի բանե-
րով, որոնցմով անկարելի է Աստուծոյ սուտ
դրուցել, հաստատուն միխիթարութիւն ունե-
նանք մենք, որ ապաստանեցանք Մեր առջե
19 դրուած յոյսը ամուր բռնելու. Ջոր ունինք իբ-
րև հաստատ ու անշարժ խարիսխ մը մեր ան-
ձին, Ռոր վարագուրին ներսի կողմն ալ կը մտնէ.
20 "Ուր Յիսուս իբրև առաջնորդ մտաւ մեզի հա-
մար՝ "յաւիտենական Քահանայապետ ըլլալով
Մելքիսեդեկի կարգին պէս։

ը Նկ. խբ. 1։ Թուա. ժգ. 5, 40։
ա Մաղ. բ. 7։ Գկ. ա. 5։
բ Ցոմկ. ը. 54։
գ Սաղ. ճժ. 4։ Գկ. է. 17, 21։
դ Սաղ. խբ. 1։ Մատ. խէ. 46, 50։ Մարկ. ժե. 34, 37։
ե Մատ. խգ. 39, 42, 44։ Մարկ. ժգ. 36, 39։ Ցոմկ. ժէ 1։
զ Մատ. խգ. 53։ Մարկ. ժգ. 36։
է Մատ. խգ. 37։ Մարկ. ժգ. 33։ Դկ. խբ. 43։ Ցոմկ. ժբ. 27։
ը Կամ, երկիւղածէն ազատութեամբ
թ Գկ. գ. 6։
ժ Փիլ. բ. 8։
ի Գկ. բ. 10։ ժա. 40։
ժա Հմր. 6։ Գկ. գ. 20։
ժբ Ցոմկ. ժգ. 12։ բ Պետ. գ. 16։
ժգ Մատ. ժգ. 15։
ժդ Գկ. գ. 1։
ժե ա Կոր. գ. 1, 2, 3։
ժզ ա Կոր. ժգ. 11։ ժգ. 20։ Եփես. դ. 14։ ա Պետ. բ. 2։
ժէ Ես. է. 15։ ա Կոր. բ. 14, 15։

— Փիլ. գ. 12, 13, 14։ Գկ. է. 12։
ի Գկ. Թ. 14։
ժթ Գոր. ժԹ. 4, 5։
ի Գոր. ը. 14, 15, 16, 17։ ժԹ. 6։
ի Գոր. ժէ. 31, 32։
ի Գոր. խգ. 25։ Հռով. բ. 16։
ի Գոր. ժբ. 21։ ա Կոր. գ. 19։
ի Մատ. ժբ. 31, 32։ Գկ. ժ. 26։ բ Պետ. բ. 20, 21։ ա Ցոմկ. է. 16։
ի Գկ. Ժ. 32։
ի Ցոմկ. գ. 10։ ի. 32։ Եփես. բ. 8։
ի Գաղ. գ. 2, 5։ Գկ. բ. 4։
ի Գկ. բ. 5։
ի Գկ. Ժ. 29։
ի Սաղ. կէ. 10։
ի Ես. է. 6։
ի Առակ. ժգ. 31։ Մատ. ժ. 42։ իէ. 40։ Ցոմկ. ժգ. 20։
ի Հռով. գ. 4։ բ Թես. ա. 6, 7։
ի ա Թես. ա. 3։
ի Հռով. ժե. 25։ բ Կոր. բ. 4։ Թ. 1, 12։ բ Տիմ. ա. 18։
ի Գկ. գ. 6, 14։
ի Գկ. Ժ. 36։
ի Ծն. խբ. 16, 17։ Սաղ. ճե. 9։ Դտ. ա. 73։
ի Նկ. խբ. 11։
ի Հռով. ժա. 29։
ի Գկ. ժա. 9։
ի Գկ. ժբ. 1։
ի Դկ. ժգ. 15։ Գկ. Թ. 7։
ի Գկ. գ. 14։ բ. 1։ Թ. 24։
ի Գկ. գ. 1։ է. 6, 10։ ի. 17։

ԳԼ. Է

1 Ահարքեալը կը ցուցնէ թէ Յիսուս Քրիստոս Քահանայապետ է Մելքիսեդեկի կարգին պէս, 11 և այս պատճառաւ խիստ գերազանց է Ահարոնի կարգին եղող քահանայութենէն։

1 Քանզի այս Մելքիսեդեկը Սաղէմի թագաւորն էր, Բարձրեալ Աստուծոյ քահանան, որ Աբրահամը դիմաւորեց՝ երբ անիկա թագաւորներուն կոտորածէն կը դառնար, ու օրհնեց
2 զանիկա. Որու Աբրահամ՝ ալ ասանկորդ տուաբոլոր բաներէն. որ նախ Արդարութեան թագաւոր կը թարգմանուի, ետքը Սաղէմի թագաւոր՝ որ է Խաղաղութեան թագաւոր. Առանց
3 հօր, առանց մօր, ազգահամար չունեցող, որուն ոչ օրերուն սկիզբը կայ, ոչ ալ կեանքին վերջը. և Աստուծոյ Որդւոյն նման ըլլալով, կը կենայ ու կը մնայ միշտ քահանայ։

4 Արդ նայեցէք թէ ո՛րչափ մեծ մէկն էր ասիկա, Որու Աբրահամ նահապետն ալ տասա-
5 նորդ տուաւ աւարէն։ Եւ Ղեւիի որդիներէն եղողները, որոնք քահանայութիւն կ՚առնեն, պատուէր ունին որ ժողովուրդէն տասանորդ առնեն օրէնքին համեմատ, այսինքն իրենց եղբայրներէն. թէպէտև անոնք Աբրահամի երան-
6 քէն ելեր են. Բայց անիկա, որուն ազգահամաբը անոնցմէ չէր, Աբրահամէ տասանորդ առաւ, Ու օրհնեց զանիկա՝ որ Խոստումներուն տէր
7 էր։ Սակայն ասիկա անհակառակելի բան մըն է, որ պզտիկը մեծէն կ՚օրհնուի։

8 Եւ հոս մահկանացու մարդիկ տասանորդ կ՚առնեն, Բայց հոն անիկա կ՚առնէ, որու հա-
9 մար վկայուած է թէ կենդանի է։ Եւ կրնայ ըսուիլ թէ Ղեւի ալ, որ տասանորդ կ՚առնէ,
10 Աբրահամի ձեռքով տասանորդ տուաւ. Վասն տակաւին իր հօրը երանքն էր, երբ Մելքիսեդեկ զանիկա դիմաւորեց։

11 Արդ Եթէ կատարելութիւնը Ղեւտացւոց քահանայութեան ձեռքով ըլլար, (որովհետև ժողովուրդը անոր տակը օրէնքին տակ դրուեցաւ,) ալ ի՞նչ պէտք էր որ Մելքիսեդեկի կարգին պէս ուրիշ քահանայ մը ելլէ, ու չըսուի
12 Ահարոնի կարգին պէս։ Արդ քահանայութիւնը փոխուելուն պէս՝ հարկ էր որ օրէնքին ալ փո-
13 փոխութիւն ըլլար։ Եւ Որուն համար այսպէս կ՚ըսուի, ուրիշ ցեղի հաղորդութիւն ունեցաւ, որմէ բնաւ մէկը սեղանին
14 չմօտեցաւ. Քանզի յայտնի է թէ Յուդայի ցեղէն յառաջ եկաւ մեր Տէրը, որ ցեղին վրայով Մով-

Եւ զրուցած խօսքերուս բովանդակութիւնը այս է. այնպիսի քահանայապետ մը ունինք մենք՝ որ երկինքը Աստուծոյ մեծութեանը աջ

— ա Ծն. ժգ. 18, Եբ. է։
բ Ծն. ժգ. 20։
գ Թուոց. ժբ. 21, 26։
դ Ծն. ժգ. 19։
ե Ղեւտ. դ. 13։ Գաղ. գ. 16։
զ Գլ. ե. 6։ դ. 20։
է Գաղ. բ. 21։ Հմր. 18, 19։ Գլ. բ. 7։
ը Նս. ժա. 1։ Մատ. ա. 3։ Գործ. գ. 33։ Ղեւտ. ա. 3։ Յայտ. ե. 5։
թ Սաղ. ճժ. 4։ Գլ. ե. 6, 10։ դ. 20։
ժ Ղեւտ. բ. 3։ Գաղ. դ. 9։
ի Գործ. ժգ. 39։ Ղեւտ. գ. 20, 21, 28։ բ. 3։ Գաղ. բ. 16։ Գլ. Թ. 9։
լ Գլ. զ. 18։ բ. 6։ Գաղ. գ. 24։
խ Ղեւտ. ե. 2։ Եփես. բ. 18։ դ. 12։ Գլ. դ. 16։ ժ. 19։
ծ Սաղ. ճժ. 4։
կ Գլ. բ. 6։ Թ. 15։ ժբ. 24։
հ Ղեւտ. բ. 34։ ա Տիմ. բ. 5։ Գլ. Թ. 24։ ա Յովհ. բ. 1։
ձ Գլ. գ. 15։
ղ Եփես. ա. 20։ դ. 10։ Գլ. բ. 1։
ճ Ղեւտ. Թ. 7։ ժգ. 6, 11։ Գլ. ե. 3։ Թ. 7։
մ Ղեւտ. ժգ. 15։
յ Հռոմ. գ. 10։ Գլ. Թ. 12, 28։ ժ. 12։
ն Գլ. ե. 1, 2։
շ Գլ. բ. 10։ ե. 9։

— Եփես. ա. 20։ Կող. գ. 1։ Գլ. ա. 3։ ժ. 12։ ժբ. 2։

2 թուռին աջ կողմը նստաւ. Աբրահամին պաշ-
տօնեայ, ու Էճշմարիտ խորանին՝ զոր Տէրը կանգ-
3 նեց և ոչ թէ մարդ։ Քանզի Դամէն քահանա-
յապետ պատարագներ ու զոհեր մատուցանե-
լու համար որոշուած է. ուստի Էհարկ է որ
ասիկա ալ բան մը ունենայ մատուցանելու։
4 Որ եթէ երկրի վրայ ըլլար, քահանայ անդամ
պիտի չըլլար, վասն զի կան քահանաներ՝ որոնք
պատարագներ կը մատուցանեն օրէնքին համե-
5 մատ. (Որոնք երկնային բաներուն նմանութիւ-
նովը ու Ներքոյովը կը ծառայեն, ինչպէս Մով-
սէսի հրամայուեցաւ, երբ խորանը պիտի շինէր.
քանզի ըսաւ, Էնայէ որ լեռը քեզի ցուցուած
6 օրինակին պէս շինես ամէնը.) Բայց հիմա Յե-
սուա Նա՛լ աւելի գերազանց պաշտօնի մը հա-
սաւ, որչափ որ լաւագոյն խոստմունքներով
հաստատուած լաւագոյն ուխտի մը միջնորդ է։
7 Վասն զի եթէ առաջինը անմեղադրելի ըլ-
լար, տեղ չէր փնտռուեր
8 Քանզի կը յանդիմանէ զանոնք ու կ'ըսէ, Ահա
օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը, որ Իսրայէլի տանը
հետ ու Յուդայի տանը հետ նոր ուխտ պիտի
9 ընեմ. Ոչ թէ այն ուխտին պէս՝ զոր անոնց
հայրերուն հետ ըրի, այն օրը որ անոնց ձեռ-
քէն բռնեցի՝ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանե-
լու համար. վասն զի անոնք իմ՝ ուխտիս մէջ
չկեցան, ես ալ անհոգ եղայ անոնց վրայով,
10 կ'ըսէ Տէրը։ Քանզի էսպէս է այն ուխտը՝ զոր Իս-
րայէլի տանը հետ պիտի ընեմ՝ այն օրերէն ետ-
քը, կ'ըսէ Տէրը. իմ օրէնքներս անոնց միտքին
մէջ պիտի դնեմ, և անոնց սրտին վրայ պիտի
գրեմ զանոնք, ու Ես անոնց Աստուած պիտի
ըլլամ, և անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան։
11 Ու Էրնաւ պիտի չսորվեցնեն ամէն մէկը իր ըն-
կերին, և ամէն մէկը իր եղբօրը, ըսելով թէ
Տէրը ճանչցիր. քանզի անոնց պզտիկէն մինչև
12 մեծը ամէնը զիս պիտի ճանչնան. Վասն զի ես
անոնց անիրաւութիւններուն ներող պիտի ըլ-
լամ, Ձև անոնց մեղքերը ու անօրէնութիւն-
ները ա՛լ պիտի չյիշեմ։
13 Ինոր ասելով առաջինը հինցուց. ու
այն որ կը հինցնայ և կը ծերանայ, ա՛լ կորուա-
նչ մօտ է։

Գլ. Թ

1 Աւետարանը օրէնքին ծէսերը և արիւնով եղած զոհե-
րը նկարագրելով՝ 11 կը ցուցնէ թէ անոնք չատ առաւել
էին Քրիստոսի զոհին և արիւնին արժանաւորութեանը ու
կատարելութեանը նայելով։

Սրդարև առաջին ուխտն ալ ունէր պաշ-
տամունքին կանոնադրութիւնները ու Երկրա-
2 յին սուրբ տեղը։ Վասն զի առաջին խորանը,
որ Սրբութիւն կ'ըսուէր, պատրաստուեցաւ.
Որուն մէջ կար Սաղտանակը ու Սեղանը և
3 առաջաւորութեան հացը։ Եւ Երկրորդ վարա-
գուրին ետին այն խորանը՝ որ Սրբութիւն սրբու-
4 թեանց կ'ըսուէր. Որուն մէջ էր ոսկի բուր-
վառը, և Տուխտին տապանակը, ամէն կողմէն
ոսկիով պատած. որուն մէջ էր Ոսկիէ սափորը
մանանայով լեցուն, և Ա.Հարոնի գաւազանը
5 որ ծաղկեցաւ, և Ժուխտին տախտակները. Եւ
Նոր վրայէն փառաց քերովբէները՝ որ քաւու-
թիւնին վրայ հովանի կ'ընէին. որոնց համար
պէտ չէ հիմա մէկիկ մէկիկ գրուցել։
6 Եւ այս բաները այսպէս կարգադրուած ըլ-
լալով, առաջին խորանըամէն աուն Կը մըտ-
նէին քահանաները՝ պաշտամունքը կատարելու.
7 Բայց երկրորդը՝ Տարին անգամ՝ մը միայն քա-
հանայապետը Կը Մտնէր, ոչ թէ առանց արիւնի,
Զոր իրեն համար ու ժողովուրդին սխալմունք-
8 ներուն համար կը մատուցանէր. Հոգին Սուրբ
զայս ցուցնելով՝ թէ Սրբութեան ճանապարհը
յայտնի եղած չէր, քանի որ տակաւին առա-
9 ջին խորանը կը կենար. Որ օրինակ մին էր այն
ժամանակին՝ որ պատարագներ ու զոհեր կը
մատուցուէին, Որոնք խղճմտանքի կողմանէ
չէին կրնար կատարեալ ընել պաշտօն մատու-
ցանողը, հապա միայն Կերակուրներով ու խմե-
10 լիքներով, Եւ Կերպ կերպ լուացումներով՝ Մարմ-
նաւոր արարողութիւններ էին, որոնք մինչև
11 ուղղութեան առեն կը կենային։ Բայց երբ
Քրիստոս եկաւ, Գալու բարիքներուն Քահա-
նայապետը, Աւելի մեծ ու կատարեալ Ան-
ձեռագործ խորանով, այսինքն անով որ այս
12 աշխարհէն չէ, Ոչ ալ Նոխազներու ու
զուարակներու արիւնով, հապա Նոր արիւնովը
Մէկ անգամ սրբարանը մտաւ՝ Էյաւիտենական
13 փրկութիւն առանալով։ Վասն զի եթէ Ցու-

Ե Գլ. Բ. 8։ 12, 24։
Ը Գլ. Բ. 11։
Թ Գլ. Ե. 1։
Ժ Ելից. Ե. 2։ Գլ. Բ. 14։
Ի Կող. Բ. 17։ Գլ. Բ. 23։ Ժ. 1։
Ժա Ել. խե. 40։ խզ. 30։ խէ. 8։ Թուա. Բ. 4։ Գործ. է. 44։
Ժբ Բ Կոր. զ. 6, 8, 9։ Գլ. է. 22։
Ժգ Գլ. է. 11, 18։
Ժդ Երէմ. լա. 31, 32, 33, 34։
Ժե Գլ. Ժ. 16։
Ժզ Զաք. Բ. 8։
Ժէ Ես. ծզ. 13։ Ծամկ. զ. 45։ ա Ծամկ. Բ. 27։
Ը Հռոմ. Ժա. 27։ Գլ. Ժ. 17։
Թ Բ Կոր. Ե. 17։

Ժ Ել. խե. 8։
Ի Ել. խզ. 1։
Ժա Ել. խզ. 35։ խ. 4։
Ժբ Ել. խե. 31։
Ժգ Ել. խե 23, 30։ Դհ. խզ. 5, 6։
Ժդ Ել. խզ. 31, 33։ խ. 3, 21։ Գլ. զ. 19։
Ժե Ել. խե. 10։ խզ. 33։ խ. 3, 21։
Ժզ Ել. ժզ. 33, 34։
Ժէ Թուա. ժէ. 10։
Ժը Ել. խե. 16, 21։ լզ. 29։ խ. 20։ Բ Օր. Ժ. 2, 5։ զ Թագ. Բ. 9, 21։ Բ Մն. Ե. 10։
Ի Ել. խե. 18, 22։ Դհ. Ժզ. 2։ զ Թագ. Բ. 6, 7։
Ի Ա Թուա. խբ. 3։ Դան. Բ. 11։
Ի Ել. Լ. 10։ Դհ. Ժզ. 2, 11, 12, 15, 34։ Հմր. 25։
Ի Գլ. Ե. 3։ է. 27։
Ի Գլ. Ժ. 19, 20։
Ի Ծամկ. Ժզ. 6։
Ի Գաղ. զ. 21։ Գլ. է. 18, 19։ Ժ. 1, 11։
Ի Դհ. Ժա. 2։ Կող. Բ. 16։
Ի Թուա. ԺԲ. 7, ևն։
Ի Ելից. Բ. 15։ Կող. Բ. 20։ Գլ. է. 16։
Ի Գլ. Ժ. 1։
Ի Գլ. զ. 1։
Ի Գլ. Բ. 2։
Ի Գլ. Ժ. 4։
Ի Գործ. Ի. 28։ Ելից. ա. 7։ Կող. ա. 14։ ա Պետ. ա. 19։ Յայտ. ա. 5։ Ե. 9։
Ի Զաք. զ. 9։ Հմր. 26, 28։ Գլ. Ժ. 10։
Ի Դան. Բ. 24։
Ի Դհ. Ժզ. 14, 16։

լերուն ու նոխազներուն արիւնը և երինջին մոխիրը օգտակարելով՝ պղծեալները կը սրբէր մարմնի մաքրութեան կողմանէ, Ալ ո՛րչափ աւելի Քրիստոսի արիւնը, որ յաւիտենական Հոգիին ձեռքով ինք անարատ պատարագ մատուց Աստուծոյ, պիտի սրբէ ձեր խղճմտանքը մեռած գործերէն՝ կենդանի Աստուածը պաշտելու։

15 Եւ ասոր համար ինք նոր ուխտին միջնորդն է, որպէս զի հին մահը առաջին ուխտին ժամանակը ջնջուած յանցանքներուն քաւութեան համար եղած ըլլալով, հրաւիրուածները յաւիտենական ժառանգութեան խոստմունքը առնեն։ 16 Քանզի ուր կտակ մը ըլլայ, հարկ է որ կտակը ընողին մահը մէջ մտնէ. 17 վասն զի է կտակը մեռնելէն ետև հաստատ կ'ըլլայ. քանզի ընող վաւերականութիւն չունի 18 նայ քանի որ կտակը ընողը ողջ է։ Անոր համար առաջին ալ առանց արիւնի չէր հաստատուեր։ 19 Վասն զի երբ Մովսէս օրէնքին համեմատ պատուէրները բոլոր ժողովուրդին պատմեց, հորթերուն ու նոխազներուն արիւնը առնելով՝ ջուրով ու կարմիր բուրդով և զոպայով բուն գիրքին և բոլոր ժողովուրդին վրայ 20 սրսկեց. Եւ ըսաւ, Ահաւասիկ է այն ուխտին արիւնը, զոր Աստուած ձեզի պատուիրեց։ 21 Եւ էխորանին վրայ ու պաշտօնին բոլոր գործիքներուն վրայ նոյնպէս սրսկեց արիւնը։ 22 Եւ գրեթէ ամէն բան արիւնով կը մաքրուի օրէնքին նայելով, ու արիւն չթափուած թողութիւն չըլլար։

23 Ուստի հարկ էր որ երկնաւոր բաներուն օրինակները ասոնցմով մաքրուէին. բայց բուն երկնաւորները՝ ասոնցմէ աւելի պէտք զոհերով։ 24 Քանզի Քրիստոս ոչ թէ ձեռագործ սրբարանը մտաւ, որ էճշմարիտին օրինակն է, հապա բուն երկինքը՝ որպէս զի հիմա մեզի համար Աստուծոյ առջև ներկայանայ. 25 Ոչ թէ՝ որպէս զի շատ անգամ իր անձը պարբերաբար մատուցանէ, ինչպէս էքահանապետը՝ որ ամէն տարի սրբարանը 26 բանը կը մտնէ իրը չեզած արիւնով. Ապա թէ ոչ՝ պէտք էր իրեն աշխարհի սկիզբէն հետէ շատ անգամ չարչարուիլ. բայց հիմա Ժ՚ի անգամ էդարերուն վերջը իր անձին պատարագովը յայտնուեցաւ՝ մեղքը մէկդի ձգելու համար։

27 Եւ ինչպէս մարդոց համար մէկ անգամ մեռնիլ, ու յետոյ եղբը դատաստան, 28 Նոյնպէս ալ Քրիստոս մէկ անգամ պարբերաբար մատուցուեցաւ՝ շատերուն մեղքերը վերցնելու համար, բայց երկրորդ անգամին առանց մեղքը պիտի յայտնուի փրկութեան համար անոնց որոնք անոր կը սպասեն։

ԳԼ. Ժ

1 Օրէնքի զոհերուն անարժէքները, 10 Քրիստոսի մարմինին մէկ անգամ պատարագուիլը 14 Միանձնաւորեալ սրբեց մեղքերը։ 19 Աստուածային կը յորդորէ որ հաւատքը ամուր բռնեն համբերութեամբ և շնորհակալութեամբ։

Քանզի օրէնքը զգալու բարիքներուն էշուքը, ու ոչ թէ այն բաներուն բուն կերպարանքը ունենալով, միշտ ամէն տարի մատուցուած նոյն զոհերով երբէք չկրնար կատարեալ ընել զանոնք որ կը մօտենան։ 2 Ապա թէ ոչ՝ պիտի չդադարէի՞ն մատուցուելէն, պաշտօնատարներուն մէկ անգամ մաքրուելէն ետև ա՛լ մեղքի վրայով խղճմտանքի յանդիմանութիւն մը չունենալնուն համար։ 3 Բայց անոնցմով ամէն տարի մեղքերու յիշատակութիւն կ'ըլլայ. 4 Վասն զի Նոխազներուն ու ցուլերուն արիւնը չկրնար մեղքերը վերցնել։ 5 Անոր համար իր աշխարհ մտնելու ատենը կ'ըսէ, Ընծայ ու ընծայ չուզեցիր դուն, հապա ինծի մարմին մը պատրաստեցիր. 6 Ողջակէզներու ու մեղքի պատարագներ չհաճեցար։ 7 Այն ատեն ըսի, Ահա կու գամ ես, (գիրքի տոմսի մէջ ինծի համար գրուած է,) քու կամքդ ընելու, ով Աստուած։ 8 Վերը ըսելով թէ Զոհ ու ընծայ և ողջակէզներ ու մեղքի պատարագներ չուզեցիր՝ ու անոնց չհաճեցար, (որոնք օրէնքին համեմատ կը մատուցուին,) 9 Ետքը կ'ըսէ, Ահա կու գամ ես քու կամքդ ընելու, ով Աստուած. առաջինը կը հերքէ որպէս զի երկրորդը հաստատէ. 10 Ուր կամքով մենք ալ սրբուեցանք՝ Յիսուս Քրիստոսի մարմինին մէկ անգամ պատարագուելովը։

11 Եւ ամէն քահանայ ծառայ ըստ օրէ իր պաշտօնին մէջ կը կենայ, և նոյն զոհերը շատ անգամ կը մատուցանէ, որոնք երբէք չեն 12 կրնար մեղքերը վերցնել. Բայց ասիկա մէկ

ա Թուոց. ԺԲ. 2. 17, եև։
բ ա Պետ. ա. 19։ ա Յովհ. ա. 7։ Յայտ. ա. 5։
գ Հռոմ. ա. 4։ ա Պետ. գ. 18։
դ Եփես. ե. 2։ Տիտ. բ. 14։ ԳԼ. է. 27։
ե ԳԼ. ա. 3։ Ժ. 22։
զ ԳԼ. գ. 1։
է Դտ. ա. 74։ Հռոմ. գ. 13, 22։ ա Պետ. գ. 2։
ը ա Տիմ. բ. 5։
թ ԳԼ. է. 22։ բ. 6։ ԺԲ. 24։
ժ Հռոմ. գ. 25։ ե. 6։ ա Պետ. գ. 18։
ի ԳԼ. գ. 1։
լ Գաղ. գ. 15։
խ Նէ. խգ. 6, եև։
ծ Նէ. խգ. 5, 6, 8։ Դհ. Ժգ. 14, 15, 18։
կ Դհ. Ժգ. 4, 6, 7, 49, 51, 52։
հ Նէ. խգ. 8։ Մատ. խգ. 28։
ձ Նէ. խթ. 12, 36։ Դհ. բ. 15, 19։ Ժգ. 14, 15, 16, 18, 19։
ղ Դհ. ԺԷ. 11։
ճ ԳԼ. բ. 5։
մ ԳԼ. գ. 20։
յ ԳԼ. բ. 2։
ն Հռոմ. բ. 34։ ԳԼ. է. 25։ ա Յովհ. բ. 1։
շ Հմր. 7։
ո Հմր. 12։ ԳԼ. է. 27։ Ժ. 10։ ա Պետ. գ. 18։
չ ա Կոր. Ժ. 11։ Գաղ. գ. 4։ Եփես. ա. 10։
պ Ծն. գ. 19։ Ժող. գ. 20։
ջ բ Կոր. ե. 10։ Յայտ. ի. 12, 13։
ռ Հռոմ. գ. 10։ ա Պետ. գ. 18։
ս Մատ. խգ. 28։ Հռոմ. ե. 15։
վ ա Պետ. բ. 24։ ա Յովհ. գ. 5։
տ Տիտ. բ. 13։ բ Պետ. գ. 12։
ր Պետ. Բ. 11։
ց Կող. բ. 17։ ԳԼ. ը. 5։ Բ. 23։
ւ ԳԼ. Բ. 9։
փ Հմր. 14։
ք Դհ. Ժգ. 21։ ԳԼ. Բ. 7։
օ Միք. գ. 6, 7։ ԳԼ. Բ. 13։ Հմր. 11։
ֆ Սաղ. խ. 6, եև։ ծ. 8, եև։ Նա. ա. 11։ Եբեմ. գ. 20։ Ամաթ. ե. 21, 22։
ա Յովհ. ԺԷ. 19։ ԳԼ. Ժգ. 12։
բ ԳԼ. Բ. 12։
գ Թուոց. խբ. 3։ ԳԼ. է. 27։
դ Հմր. 4։
ե Կող. գ. 1։ ԳԼ. ա. 3։

զոհ մատուցանելով մեղքերու համար, մշտնջենաւորապէս Աստուծոյ աջ կողմը նստաւ.
13 Եւ ակն եառ կը սպասէ, Էմինչև իր թշնամիները իր ոտքերուն պատուանդան դրուին։
14 Վասն զի մէկ պատարագով մշտնջենաւորապէս Ի կատարեց սրբուածները։
15 Բայց Հոգին Սուրբ ալ մեզի վկայութիւն
16 կու տայ, քանզի առաջուընէ ըսելէն ետև Թէ Ահա է այն ուխտը՝ զոր ես անոնց հետ պիտի ընեմ այն օրերէն ետքը, (կ'ըսէ Տէրը,) իմ օրէնքներս անոնց սրտին մէջ պիտի դնեմ, ու
17 անոնց միտքին մէջ պիտի գրեմ զանոնք. Եւքը կ'ըսէ Թէ Անոնց մեղքերը և անոնց անօրէնութիւնները ա՛լ պիտի չյիշեմ։ Իսկ ուր ասոնց
18 թողութիւն կայ, ա՛լ մեղքի համար պատարագ պէտք չէ։
19 Ուրեմն, եղբայրներ, հնամարձակութիւն ունենալով Յսուսի արիւնովը, Նոր ու կենդանի ճամբովը՝ զոր բացաւ մեզի վարագուրին միջէն, որ է իր մարմինը, և մեծ քահանայ մը Աստուծոյ
22 տան վրայ, Մօտենանք ճշմարիտ սրտով, Հաւատքով, սիրտերնիս չար խղճէն մաքրուած, Նաև մարմիննիս մաքուր ջրով լուացուած. Անխախտ պահենք յոյսին դաւանութիւնը, վասն զի Խոստացողը հաւատարիմ է անիկա որ
24 խոստացաւ։ Եւ իրարու հոգ տանինք՝ սիրոյ և բարեգործութեան գրգռելով. Եւ Ոմկանէ ժողովելը չթողունք, ինչպէս սմանք սովորութիւն ունին. հապա զիրար յորդորենք, Ու այնչափ աւելի՝ որչափ Տէրն օրուան մօտենալը կը տեսնէք։
26 Վասն զի Եթէ ճշմարտութեան գիտութիւնը ընդունելէ ետև Կամաւ մեղք գործելու ըլլանք, ալ անկէ ետև մեղքերու համար Զոհ մը չմնար, Հապա զարհուրելի սպասել մը դատաստանին, ու Կրակի բարկութիւն մը Հակառակորդները։ Մէկը եթէ Մովսէսի օրէնքը անարգէր, առանց ողորմութեան Երկու կամ երեք վկաներով կը մեռ-
29 նէր. Ալ ո՛րչափ առաւել պատժի արժանի պիտի սեպուի կը կարծէք անիկա, որ Աստուծոյ Որդին ոտքի տակ առաւ, և ուխտին արիւնը անմաքուր սեպեց, որով ինք սրբուեցաւ, և
30 Շնորհաց Հոգին նախատեց։ Քանզի գիտենք զանիկա որ ըսաւ, Ինձ է վրէժխնդրութիւնը, ես պիտի հատուցանեմ, կ'ըսէ Տէրը. և դարձեալ՝ Տէրը պիտի դատէ իր ժողովուրդը։
31 Սարսափելի բան է կենդանի Աստուծոյ ձեռքը իյնալը։
32 Արդ Միտքերնիդ բերէք այն առաջին օրերը, որոնց մէջ Լուսաւորուելէ ետև Շատ ասա-
33 տիկ չարչարանքներ կրեցիք. Երբեմն նախատինքներով ու վիշտերով Թատրոնակուած, երբեմն ալ այսպիսի վիճակի մէջ եղողներուն Ընկերացողք
34 ըլլալով։ Վասն զի Քիմ կապերուս մէջ լինելէ չարչարակից եղաք, ու Ձեր ստացուածքին կողոպուտը ուրախութեամբ ընդունեցիք, գիտնալով որ Էլատադին և Ձեզի աստուածքներ ունիք ձեզի երկինքը։
35 Ուստի չեղծէ ձեր վստահութիւնը, Որ մեծ վարձքի հատուցում ունի։
36 Վասն զի պէտք է Ձեզի համբերութիւն, որպէս զի Աստուծոյ կամքը ընելով Խոստումնը վայելէք. Քանզի նաև ասկէ քիչ
37 մը առեն Ան որ գալու է՝ պիտի գայ ու պիտի չուշանայ։ Եւ Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի. ու եթէ ան կը քաշուի, իմ հոգիս
39 անոր չհաճիր։ Բայց մենք Ետ չենք քաշուիր որ կորսունք, հապա Կը հաւատանք որ Ձեր հոգին փրկուի։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Հաւատքը ի՛նչ է։ 6 Աստանց հաւատքի չենք կրնար Աստուծոյ հաճելի ըլլալ։ 7 Հաւատքին արդիւնաւոր պտուղները որ հին առեն Նահապետներուն վրայ եղեան։

Արդ Հաւատքը յուսացուած բաներուն հաստատութիւնը ու Չերևցած բաներուն ա-
2 պացոյցն է. Վասն զի Անով առաջիններըը վկայութիւն ընդունեցին։
3 Հաւատքով կ'իմանանք Թէ Հաշխարհ Աստուծոյ խօսքովը հաստատուեցաւ, ու աներևոյթ բաներէն այս երևցածները եղան։
4 Հաւատքով Աբէլ Կայէնէ աւելի պէտք զոհ մատուց Աստուծոյ, որով վկայուեցաւ արդար

Ե Սաղ. ճժ. 1։ Գործ. բ. 35։ ա Կոր. ժե. 25։ Գլ. ա. 13։
Զ Հմր. 1։
Է Եբեմ. լա. 33, 34։ Գլ. ը. 10, 12։
Հ Հռով. ե. 2։ Եփես. գ. 18։ գ. 12։
Ց Գլ. բ. 8, 12։
Ղ Յովհ. ժ. 9։ ԺԶ. 6։ Գլ. բ. 8։
Ճ Գլ. բ. 3։
Մ Գլ. գ. 14։
Յ ա Տիմ. դ. 15։
Ն Գլ. դ. 16։
Շ Եփես. գ. 12։ Յակ. ա. 6։
Ո Գլ. բ. 15։
Չ Եզեկ. լգ. 25։
Պ Գլ. գ. 14։

Ջ ա Կոր. ա. 9։ ժ. 13։ ա Թես. ե. 24։ բ Թես. գ. 3։ Գլ. ժա. 11։
Ռ Գործ. բ. 42։ Յուդ. 19։
Ս Հռով. ժգ. 11։
Վ Փիլ. գ. 5։ բ Պետ. գ. 9, 11, 14։
Տ բ Պետ. բ. 20, 21։
Ր Թես. ժե. 30։ Գլ. գ. 4։
Ց Եզեկ. լգ. 5։ Սոփ. ա. 18։ գ. 8։ բ Թես. ա. 8։ Գլ. ժբ. 29։
Ւ Գլ. բ. 2։
Փ բ Օր. ժէ. 2, 6։ ԺԲ. 15։ Մատ. ԺԲ. 16։ Յովհ. ը. 17։ բ Կոր. ժգ. 1։
Ք Գլ. բ. 3։ ժբ. 25։
Օ ա Կոր. ժա. 29։ Գլ. ժգ. 20։

Ֆ Մատ. ժբ. 31, 32։ Եփես. դ. 30։
Ա բ Օր. լբ. 35։ Հռով. ժբ. 19։
Բ բ Օր. լբ. 36։ Սաղ. ծ. 4։ Տղէ. 14։
Գ Դան. ժբ. 5։
Դ Գործ. գ. 4։ բ Յովհ. 8։
Ե Գլ. գ. 4։
Զ Փիլ. ա. 29, 30։ Կող. բ. 1։
Է ա Կոր. դ. 9։
Ը Փիլ. ա. 7։ դ. 14։ ա Թես. բ. 14։
Թ Փիլ. ա. 7։ բ Տիմ. ա. 16։
Ժ Ոմանք, կատարածնեբրան
Ի Մատ. ե. 12։ Գործ. ե. 41։ Յակ. ա. 2։
Լ Մատ. գ. 20։ ԺԲ. 21։ Դան. ժբ. 33։ ա Տիմ. գ. 19։

Խ Մատ. ե. 12։ ժ. 32։
Ծ Դան. իա. 19։ Գործ. գ. 9։ Գլ. ժբ. 1։
Կ Կող. գ. 24։ Գլ. Բ. 15։ ա Պետ. ա. 9։
Հ Դան. ժբ. 8։ բ Պետ. գ. 9։
Ձ Ամբ. բ. 3, 4։
Ղ Հռով. ա. 17։ Գործ. գ. 11։
Ճ բ Պետ. բ. 20, 21։
Մ Գործ. ժգ. 30, 31։ ա Թես. ե. 9։ բ Թես. բ. 13։

Յ Հռով. բ. 24, 25։ բ Կոր. գ. 18։ ե. 7։
Ն Հմր. 39։
Շ Ծն. ա. 1։ Սաղ. լգ. 6։ Յովհ. ա. 3։ Գլ. ա. 2։ բ Պետ. գ. 5։
Ո Ծն. գ. 4։ ա Յովհ. գ. 12։

ըլլալը. վասն զի իր պատարագներուն վրայ Աստուծմէ վկայութիւն եղաւ էր. և անով, թէպէտ մեռաւ, էջայ տակաւին կը խօսի։

5 Հաւատքով Ենովք եփոխադրուեցաւ որպէս զի մահ չտեսնէ. ու գիւղ մը չէր գտնուեր, վասն զի Աստուած փոխադրեց զանիկա. քանզի անոր փոխադրուելէն առաջ վկայուեցաւ թէ
6 Աստուծոյ հաճելի էր։ Բայց առանց հաւատքի անհնար է Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ. վասն զի ան որ Աստուծոյ կը մօտենայ, պէտք է որ հաւատայ թէ Աստուած կայ, և թէ վարձահատոյց կ'ըլլայ անոնց որ զինք կը փնտռեն։

7 Հաւատքով Նոյ պատգամ առնելով Աստուծմէ՝ դեռ չերեւցած բաներուն համար, վախնալով տապանը շինեց իր տունը փրկելու համար, որով աշխարհս դատապարտեց, և ժառանգաւոր եղաւ էն արդարութեանը որ հաւատքով կ'ըլլայ։

8 Հաւատքով, երբ Աբրահամ կանչուեցաւ, մնիկ ըլաւ այն տեղը ելլելու, զոր ժառանգութիւն պիտի առնէր. և ելաւ գնաց, ու չէր գիտեր թէ ո՛ւր կ'երթայ։ Հաւատքով պանդխտացաւ աւետեաց երկրին մէջ որպէս թէ օտար թաղաքի մէջ, և էվրաններու մէջ բնակեցաւ Իսահակի ու Յակոբի հետ մէկտեղ, Որոնք իրեն հետ ժառանգորդ էին նոյն խոստումնքին.
10 վասն զի ինք կը սպասէր էն հիմերով հաստատուած քաղաքին, Որուն ճարտարապետը ու արարիչը Աստուած է։

11 Հաւատքով ինք Սառա ալ զորեղութիւն ընդունեց, հղի առնելու սերմը, և աւելը անցած հասակի մէջ ծնաւ. վասն զի Հաւատարիմ սեպեց զանիկա որ խոստմունքը
12 բրեր էր։ Ուստի այն մէկէն ծնան, (Որն ալ մեռածի պէս,) շատութեան կողմէ երկինքի աստղերուն պէս, ու ծովեզերքը եղած աւազին պէս առանց համրանքի։

13 Ամէնք ասոնք ալ հաւատքով մեռան՝ խոստմունքները չառած, հապա հեռուէն տեսան զանոնք ու ողջունեցին, և խոստովանեցան թէ երկրի վրայ։ Քանզի անոնք որ այսպիսի բաներ կը խօսին, յայտնի կ'ընեն թէ գաւառ մը կը փնտռեն։
15 Եւ իրաւի եթէ զանիկա յիշէին՝ ուրիկ որ ելան, ժամանակ ունէին հոն դառնալու։
16 Բայց հիմա լաւագոյն գաւառ մը կը փափաքին, այսինքն երկնաւորին. ուստի ամօթ չեղաւ Աստուած անոնց Աստուածը կոչել, վասն զի Նոքա անոնց քաղաք մը պատրաստեց։

17 Հաւատքով Աբրահամ իր փորձուած առեն Իսահակը պատարագ մատուց. և ան որ խոստմունքները առած էր, Իր մէկ հատիկ որդին կը մատուցանէր. Որու ըսուեցաւ թէ Իսահակով քեզի սերունդ պիտի կոչուի. Քանզի կը մտածէր Թէ Աստուած մեռելներէն ալ կարող է յարուցանել. ուրկէ օրինակով մը ընդունեց զանիկա։

20 Հաւատքով Իսահակ գալու բաներուն համար Յակոբը ու Եսաւը օրհնեց։
21 Հաւատքով Յակոբ իր մեռնելու առեն՝ Յովսէփի որդիներէն ամէն մէկը օրհնեց, ու երկրպագութիւն ըրաւ իր գաւազանին գլխուն վրայ։
22 Հաւատքով Յովսէփ իր վախճանելու առեն յիշեցուց Իսրայէլի որդիներուն Եգիպտոսէ ելլելը, ու իր ոսկորներուն համար պատուէր տուաւ։

23 Հաւատքով, երբ ծնաւ Մովսէս, իր ծնողներուն ձեռքով երեք ամիս գաղտուկ պահուեցաւ. վասն զի տղան գեղեցիկ տեսան, ու չվախցան թագաւորին հրամանէն։ Հաւատքով Մովսէս, երբ մեծցաւ, չընդունեց Փարաւոնի աղջկան որդի ըսուիլ. քանզի աւելի ազէկ սեպեց Աստուծոյ ժողովուրդին հետ չարչարուիլ, քան թէ մեղքին ժամանակաւոր զուարճութիւնը վայելել. Եւ աւելի մեծ հարստութիւն սեպեց Քրիստոսի նախատինքը՝ քան թէ Եգիպտոսի գանձերը. վասն զի դիտելով կը սպասէր
27 վարձքի հատուցումին. Հաւատքով Եգիպտոսը թողուց, ու չվախցաւ թագաւորին բարկութենէն. վասն զի համբերեց՝ որպէս թէ Անտեսանելին կը տեսնէր։ Հաւատքով Երբաւ զատիկը և արիւն սրսկելը, որպէս զի անդրանիկները ասոկեցնողը իրենց չդպչի։

29 Հաւատքով Կարմիր ծովէն անցան որպէս թէ ցամաքէ. որուն փորձը ընելով Եգիպտացիները ընկղմեցան։

30 Հաւատքով Երիքովի պարիսպները ինկան եօթը օր անոնց բոլորուիքը պտըտելով։

31 Հաւատքով Ոսխասբ պոռնիկը անհաւատներուն հետ չկորսուեցաւ, Որ լրտեսները խաղաղութեամբ ընդուներ էր։

32 Եւ ալ ինչ ըսեմ. վասն զի ժամանակը

ե Ծն. գ. 10։ Մատ. իգ. 35։ Գլ. ժբ. 24։
զ Ծն. ե. 22, 24։
է Ծն. գ. 13, 22։
ը ա Պետ. գ. 20։
ի Հռով. գ. 22։ դ. 13։ Փիլ. գ. 9։
ժ Ծն. ժբ. 1, 4։ Գործ. է. 2, 3, 4։
ի Ծն. ժբ. 8։ ժգ. 3, 18։ ժը. 1, 9։
լ Գլ. գ. 17։
խ Գլ. ժբ. 22։ ժգ. 14։
ծ Գլ. գ. 4։ Յայտ. իա. 2, 10։
կ Ծն. ժէ. 19։ ժը. 11, 14։ իա. 2։
հ Տես Դատ. ա. 36։
ձ Հռով. գ. 21։ Գլ. ժ. 23։
ղ Հռով. դ. 19։
ճ Ծն. իբ. 17։ Հռով. գ. 18։
մ Հմր. 39։
յ Հմր. 27։ Յովհ. բ. 56։
† Ոմանք, հաւատալով ողջունեցին
ն Ծն. իգ. 4։ իէ. 9։ ա Մն. իթ. 15։ Մատ. լթ. 12։ ՃԺԲ. 19։ ա Պետ. ա. 17։ բ. 11։
շ Գլ. ժգ. 14։
ո Ել. գ. 6, 15։ Մատ. իբ. 32։ Գործ. է. 32։
չ Փիլ. գ. 20։ Գլ. ժգ. 14։
պ Ծն. իբ. 1, 9։
ջ Յակ. բ. 21։
ռ Ծն. իա. 12։ Հռով. թ. 7։
ս Հռով. դ. 17, 19, 21։
վ Ծն. իէ. 27, 39։
տ Ծն. իէ. 5, 16, 20։
ր Ծն. իէ. 31։
ց Ծն. ժ. 24, 25։ Ել. ժգ. 19։
ւ Ել. բ. 2։ Գործ. է. 20։
փ Ել. ա. 16, 22։
ք Ել. բ. 10, 11։
օ Ապ. ձգ. 10։
ֆ Գլ. ժգ. 13։
և Գլ. ժ. 35։
եւ Ել. ժ. 28, 29։ ժբ. 37։ ժգ. 17, 18։
զ Հմր. 13։
ղ Ել. ժբ. 21, ևն։
ճ Ել. ժգ. 22, 29։
մ Յեսու. գ. 20։
յ Գլ. ժգ. 23։ Յակ. բ. 25։
ն Յեսու. բ. 1։

բաւական չէ որ պատմեմ Ի՚Գեդէօնի ու Բարա-
կի և Սամփսոնի ու Յեփթայէի և Դաւիթի ու
Սամուէլի և մարգարէներուն համար.
33 Որոնք հաւատքով թագաւորութիւններու յաղ-
թեցին, արդարութիւն գործեցին, խոստումնք-
ներու հասան, հաւիծներու բերաններ գոցեցին,
34 Հրակի զօրութիւն մարեցին, Նաւրի բերնէ ազա-
տեցան, տկարութենէ ուժովցան, պատերազմի
մէջ զօրաւոր եղան, օտարներու բանակներ
35 ցրուեցին, Հնիներ իրենց մեռելները ընդունեցին
յարութիւն առած. ոմանք Չարչարուեցան և
չընդունեցին ազատութիւնը, որպէս զի լաւա-
36 գոյն յարութեան հասնին. Ուրիշներ ալ նա-
խատինքներու ու ծեծերու, նաև Կապերու ու
37 բանտերու փորձը առին. Քարկոծուեցան, սղոց-
ուեցան, փորձանքի մէջ ինկան, սրով սպան-
նուելով մեռան, Ոչխարի մորթերով ու այծի
մորթերով Պտըտեցան, կարօտութիւն քաշե-
38 լով, նեղը չխնայելով, չարչարուելով, (Որոնց
արժանի չէր աշխարհս,) անապատներու ու լեռ-
ներու և այրերու ու երկրի Խոռոչներու մէջ
մնորելով։
39 Եւ ասոնք ամէնը հաւատքով Վկայուած՝
40 խոստմունքը չառին. Քանզի Աստուած Մեզի
համար աւելի աղէկ բան մը նախատեսուած
եց, որպէս զի անոնք առանց մեզի Չկատար-
ուին։

ԳԼ. ԺԲ

1 Աբրահամը կը յորդորէ հաստատուն հաւատք, հա-
ւատքին և աստուածապաշտութիւն ունենալ. 22 կը
ցուցնէ թէ նոր ուխտը հինէն գերազանց է։

Ուստի մենք ալ, որ այսչափ վկաներուն
*բազմութիւնը մեր բոլորտիքը պատած ունինք,
Ամէն ծանրութիւն մեր վրայէն մէկդի ձգենք,
և Դիւրաւ պաշարող մեղքը, ու Համբե-
րութիւնով Վազենք մեր առջև դրուած աս-
2 պարէզի ընթացքը. Յիսուսի նայինք, Որ հա-
ւատքին առաջնորդին ու կատարողին. Որ այն
ուրախութեանը համար Որ իր առջև կեցած
էր, խաչը յանձն առաւ, ամօթը արհամարհեց,
ու Աստուծոյ աթոռին աջ կողմը նստաւ։

3 Ուստի միտք բերէք զանիկա, որ այսպէս համ-
բերեց մեղաւորներուն իրեն դէմ հակառակ
խօսելուն, Որ չըլլայ թէ ձեր անձովը յոգնիք
4 ու թուլնաք։ Հակառակին արիւն Թափե-
լու- չափ պատերազմելով հակառակ չկեցաք մեղքին.
5 Եւ մոռցաք այն յորդորանքը որ ձեզի հետ կը
խօսի որպէս թէ որդիներու հետ, Որդեակ իմ,
Տէրոջը խրատը մի անարգեր, ու անկէ յանդի-
6 մանելով մի թուլնար։ Վասն զի Տէրը իր սի-
րածը կը խրատէ, և կը ծեծէ ամէն որդին զոր
7 կ՚ընդունի։ Եթէ խրատի համբերէք, Աստուած
ձեզի հետ որպէս թէ որդիներու հետ կը վար-
ուի. քանզի ո՞ր որդին է ան՝ զոր հայրը չխրա-
8 ժեր։ Իսկ եթէ դուք առանց խրատի ըլլաք,
Որու ամէնը մասնակից եղան, ուրեմն խորթ էք
9 դուք ու ոչ թէ որդիներ։ Նաև մեր մարմնա-
ւոր հայրերը Գէշ խրատիչ ունենալով՝ անոնցմէ
կ՚ամչնայինք. Էչ՞ որ ալ աւելի պիտի հնա-
10 զանդինք հոգիներուն Հօրը ու ապրինք։ Վասն
զի ասոնք քիչ օրեր Գէշ կը խրատէին իրենց
հաճոյ երեւցածին պէս, բայց անիկա Մեր օգու-
տին համար՝ Որպէս զի իր սրբութեանը հա-
11 ղորդ ըլլանք։ Եւ յիրաւի ամէն խրատ նոյն ա-
տեն ուրախարար չ՚երեւիր, հապա տրտմական,
Բայց ետքը արդարութեան խաղաղաւոր պտու-
ղը կը հատուցանէ անով վարժուողներուն։
12 Ուստի թուլցած ձեռքերը ու տկար ծուն-
13 կերը հաստատեցէք. Նաև շիտակ ճամբաներ
ըրէք ձեր ոտքերուն, որ չըլլայ թէ ան որ կա-
րող է՝ Խոտորի, Այլ մանաւանդ բժշկուի։
14 Խաղաղութեան եւէք ամէնուն հետ և
սրբութեան, Առանց որոյ մէ՛կը պիտի չտեսնէ
15 Տէրը։ Զգուշացէք, Չըլլայ որ մէկը Աստուծոյ
շնորհքէնետ մնայ. Չըլլայ որ դառնութեան
արմատ մը վեր երեւնալով՝ Նեղէ, ու անով
16 շատերը պղծուին. Չըլլայ որ մէկը պոռնիկ ըլ-
լայ, կամ անառակ՝ Նասւի պէս, Որ կերակու-
րի մը համար իր անդրանկութիւնը ծախեց։
17 Քանզի գիտէք որ թէպէտ ետքը ուզեց օրհ-
նութիւնը ժառանգել, Բայց մերժուեցաւ.
Վասն զի ապաշխարութեան տեղ չգտաւ հօրը
Էջ, թէպէտև արցունքով խնդրեց զանիկա։

---

1 Գաւտ. ղ. 11։
2 Գաւտ. ղ. 6։
3 Գաւտ. ժզ. 24։
4 Գաւտ. ժա. 1։ ժբ. 7։
5 ա Թագ. ժզ. 1, 13։ ժէ. 45։
6 ա Թագ. ա. 20։ ժբ. 20։
7 բ Թագ. է. 11, 12։
8 Գաւտ. ժզ. 5, 6։ ա Թագ. ժէ. 34, 35։ Գան. զ. 22։
9 Գան. զ. 25։
10 ա Թագ. ի. 1։ գ Թագ. ժԲ. 3։ գ Թագ. ղ. 16։
11 գ Թագ. ի. 7, 12։ Յոբ խբ. 10։ Սապ. զ. 8։
12 Գաւտ. ժէ. 8, 15։ ա Թագ. ժզ. 13, 12։ ժէ. 51, 52։ բ Թագ. բ. 1, 12։
13 գ Թագ. ժէ. 22։ գ Թագ. գ. 35։
14 Գար. իբ. 25։
15 Ծն. լԲ. 20։ Եբեմ. ի. 2։ լէ. 15։
16 գ Թագ. իա. 13։ բ Մն. իգ. 21։ Գար. է. 58։ ժգ. 18։
17 դ Թագ. ա. 8։ Մատ. գ. 4։
18 Ղեւտ. ժգ. 4։
19 գ Թագ. ժբ. 4։ ժԲ. 9։
20 Հնր. 2, 13։
21 Գլ. է. 22։ բ. 6։
22 Գլ. է. 9։ ժբ. 23։ Յայտ. գ. 11։

---

* Յոան։ ամպը։
23 կզ. գ. 8։ ա Պետ. բ. 1։
24 Հռոմ. ժբ. 12։ Գլ. ժ. 36։
25 ա Կոր. ԳԲ. 24։ Փիլ. գ. 13, 14։
26 Դ.ա. իգ. 26։ Փիլ. բ. 8, 12։ ա Պետ. ա. 11։
27 Սապ. ՀԺ. 1։ Գլ. ա. 3, 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
28 Մատ. ժ. 24, 25։ Յովհ. ժէ. 20։
29 Գաղ. գ. 9։
30 ա Կոր. ժ. 13։ Գլ. ժ. 32, 33, 34։
31 Յոբ է. 17։ Աւտակ. գ. 11։
32 Սապ. զզ. 12։ ՀԺԲ. 75։ Աւտակ. գ. 12։ Յակ. ա. 12։ Յայտ. գ. 19։
33 բ Օր. բ. 5։ բ Թագ. է. 14։ Աւտակ. ժգ. 24։ ժԲ. 18։ իգ. 13։
34 Սապ. հգ. 14։ ա Պետ. է. 9։
35 Թես. ժգ. 22։ իէ. 16։ Յոբ ժբ. 10։ ժող. ժբ. 7։ Նա. խբ. 5։ ԺԷ. 16։ Զաք. ժբ. 1։
36 Ղեւ. ժա. 44։ ԺԲ. 2։ ա Պետ. ա. 15, 16։
37 Յակ. գ. 18։
38 Յոբ գ. 3, 4։ Ես. լէ. 3։
39 Աւտակ. գ. 26, 27։
40 Կա՛մ, գԼսրի,
11 Գաղ. զ. 1։
1 Սապ. լդ. 14։ Հռոմ. ժբ. 18։ ժգ. 19։ բ Տիմ. բ. 22։
2 Մատ. է. 8։ բ Կոր. է. 1։ Եփես. է. 5։
3 բ Կոր. զ. 1։ Գաղ. է. 4։
4 բ Օր. իԲ. 18։ Գլ. գ. 12։
5 Եփես. է. 3։ Կող. գ. 5։ ա Թես. գ. 3։
6 Ծն. իէ. 33։
7 Ծն. իէ. 34, 36, 38։
8 Գլ. գ. 6։

18 Վասն որ դուք մօտեցած չէք Լշօշափելի
լեռանը, որ կրակով կը վառէր, ոչ ալ մէգին
19 և խաւարին ու մրրիկին, Եւ փողին հնչուելուն,
ու խօսքերուն ձայնին, զոր լսողները ՚աղաչեցին
20 որ մէյմըն ալ այն խօսքը չըսուի իրենց. Վասն
որ մէյմըն ալ այն հրամանին, ՚Եթէ
գազան մըն ալ լեռանը դպչի՝ պիտի քարկոծ-
21 ուի։ Եւ այնպէս ահագին էր այն երեւոյթը՝
որ Մովսէս ըսաւ, Սաստիկ կը վախնամ ու կը
22 դողամ։ ՚Բայց դուք Սիօն լեռանը մօտեցեր
էք, ՚ու կենդանի Աստուծոյ քաղաքին, երկնա-
ւոր Երուսաղէմի, ՚և բիւրաւոր հրեշտակներուն,
23 Ու ՚երկինքը գրուած ՚անդրանիկներուն հան-
դիսաւոր ժողովին ու եկեղեցիին, և Աստուծոյ՝
՚որ ամենուն Դատաւորն է, ու արդարներուն
24 հոգիներուն՝ ՚որոնք կատարուեր են, Եւ Յիսուսի՝
՚նոր ուխտին միջնորդն է, ՚ու սրսկուելու
արիւնին՝ ՚որ Աբէլի ՚բէ՛ն աւելի աղէկ կը
խօսի։
25 Զգուշացէք, չըլլայ որ մերժէք զանիկա որ
կը խօսի. Եվասն որ եթէ անոնք երկրի
վրայ Աստուծոյ պատգամները խօսողը մերժե-
լով չազատեցան, ո՛րչափ աւելի մենք՝ եթէ
26 երկինքէն խօսողէն երես դարձնենք. ՚Որուն ձայ-
նը այն ատեն երկիրը շարժեց, և հիմա խոս-
տացեր է ու կ՚ըսէ, Ինորէն պիտի շարժեմ,
ոչ թէ միայն երկիրը, հապա նաև երկինքը։
27 Եւ այն նորէն ըսածը կը ցուցնէ ՚շարժուած
բաներուն յեղափոխութիւնը չինուած բաներու
պէս, որպէս որ անշարժ բաները հաստատուն
28 մնան։ Ուստի անշարժ թագաւորութիւնը ա-
ռած ըլլալով՝ ամօթ բռնենք այն շնորհքը, ո-
րով ՚Աստուած պաշտենք հաճոյական կեր-
պով, ակնածութեամբ և բարեպաշտութեամբ.
29 Եվասն որ մեր Աստուածը մաշող կրակ է։

ԳԼ. ԺԳ

1 Զանազան յորդորանքներ կ՚ընէ սէր ունենալու
վրայով, 4 պոռնկութ վարմունք ունենալու, 5 ագահու-
թենէ հեռ կենալու, 7 Աստուծոյ խօսքին քարոզիչները
պատուելու, 9 օտար վարդապետութիւններէ հեռանա-

լու, 10 Քրիստոսը դատանելու, 16 ողորմութիւն տալու, 17
և առաջնորդներուն հնազանդելու վրայով. 18 Նաև կը
խնդրէ իրեն համար աղօթք ընել, 20 Վերջաբանութիւն։

1 ՚Եղբայրասիրութիւնը յար ՚ձէզ հաստատ մնայ։
2 Հիւրասիրութիւնը մի մոռնաք, Եվասն որ ոմանք
անով հրեշտակներ ընդունեցին չգիտնալով։
3 ՚Մխիթարեցէք ըլլան կապուածները, որպէս թէ
անոնց հետ դուք ալ կապուած էք. Ե չարչա-
ռածները՝ որպէս թէ դուք ալ մարմին ունե-
4 ցող էք։ Ամուսնութիւնը բոլորովին պատուա-
կան է, ու անկողինը անարատ է. Բայց պոռ-
նիկները ու շնացողները Աստուած պիտի դա-
5 տէ։ Բարքերնիդ ագահասէրը չըլլայ, Բաւա-
կան սեպեցէք որչափ բան որ ձեռքերնիդ
կայ. վասն որ ինք ըսեց թէ Երբեք քեզ
պիտի չթողում, ու բնաւ քեզ երեսէ պիտի
6 չձգեմ. Այնպէս որ համարձակ ըլլանք ըսելու,
՚Տէրը իմ օգնականս է, ու ես պիտի չվախնամ.
7 մարդը ինծի ի՞նչ պիտի ընէ։ ՚Յիշեցէք ձեր ա-
ռաջնորդները որոնք Աստուծոյ խօսքը ձեզի խո-
սեցան, և անոնց վարմունքին վախճանին նայե-
8 լով՝ ՚Յիսուս Քրիստոս նոյնն է երէկ ու այսօր և յաւիտեանս։
9 Նկերպ կերպ և օտարոտի ուսմունքներով
մի տարուբերիք, քանզի աղէկ է որ սիրտը
շնորհքով հաստատուի Ե՛ ոչ թէ կերակուր-
ներով. որոնցմով օգուտ մը չունեցան անոնք
10 որ այնպէս գացին։ ՚Մեզան մը ունինք մենք,
ուրկէ իշխանութիւն չունին ուտելու անոնք որ
11 խորանին ծառայութիւն կ՚ընեն։ Որովհետև որ
անասուններուն արիւնը որ սուրբ տեղը կը տար-
ուի մեղքի համար քահանայապետին ձեռքով,
անոնց մարմինները բանակէն դուրս կայրուին։
12 Ուստի Յիսուս ալ, իր արիւնովը ժողովուրդը
սրբելու համար, դուրս չարչարուեցաւ։
13 Ուրեմն Եկէ՛ք իրեն ելլենք բանակէն դուրս, Նմա
14 վրայ առնելով անոր նախատինքը։ Վասն որ
մենք հոս մնայուն քաղաք չունինք, հապա հան-
15 դերձեալը կը փնտռենք։ ՚Ուստի անոր ձեռքով
ամէն ատեն Աստուծոյ ՚օրհնութեան պատա-
րագ մատուցանենք, այսինքն ՚Ձէզ շրթունքնե-

Ա Ել. ԻԲ. 12, 18, 19։ Բ. 18։
Բ Օր. դ. 11։ Ե. 22։ Հեսու.
գ. 14։ Ը. 15։ Բ Տիմ. ա. 7։
— Ել. Ի. 19։ Բ Օր. Ե. 5, 25։
ԺԸ. 16։
— Ել. ԻԲ. 13։
‡ Որոնք Լ՚ատիներէն, կամ Նե-
ռամէ գաղնու է
Է Ել. ԻԲ. 16։
Ը Դատ. դ. 26։ Յայտ. գ. 12։
Ի. 2, 10։
Թ Փիլ. դ. 20։
Ժ Բ Օր. Լդ. 2։ Սապ. ԿԲ. 17։
Յուդ. 14։
— Դ.ես. Ժ. 20։ Փիլ. գ. 3։
Յայտ. ԺԶ. 8։
Ի Ել. դ. 22։ Յասկ. ա. 18։
Յայտ. Ժդ. 4։
ֆ Ծն. Ժբ. 25։ Սապ. ղդ. 2։
• Փիլ. գ. 12։ ԳԼ. Ժա. 40։

Ֆ Գլ. բ. 6։ Թ. 15։
— ա Պետ. ա. 2։
Բ Ծն. դ. 10։ Գլ. Ժա. 4։
Ի Գլ. բ. 2, 3։ գ. 17։ Ժ. 28,
29։
Ր Ել. ԺԹ. 18։
Ի Ամգ. բ. 6։
Ղ Սաղ. ՃԲ. 26։ Մատ. իգ.
35։ Բ Պետ. գ. 10։ Յայտ.
ի. 1։
Ի Ել. իգ. 17։ Բ Օր. գ. 24։
Թ. 3։ Սապ. Ծ. 3։ ղԺ. 3։
Ես. կղ. 15։ Բ Թես. ա. 8։
ԳԼ. Ժ. 27։

— Հեսու. Ժբ. 10։ ա Թես. դ.
9։ ա Պետ. ա. 22։ բ. 17։
գ. 8։ դ. 8։ Բ Պետ. ա. 7։
ա Յովհ. գ. 11, ԵՒքն։ դ. 7,
20, 21։

Բ Մատ. իե. 35։ Հռոմ. Ժբ.
13։ ա Տիմ. գ. 2։ ա Պետ.
դ. 9։
Ե Ծն. Ժը. 3։ ԺԹ. 2։
Ի Մատ. իե. 36։ Հռոմ. Ժբ.
15։ ա Կոր. Ժբ. 26։ Կող.
դ. 18։ ա Պետ. գ. 8։
Ր ա Կոր. դ. 9։ Գաղ. Ե. 19,
21։ Եփես. Ե. 5։ Կող. գ. 5,
6։ Յայտ. իբ. 15։
Ղ Մատ. գ. 25, 34։ Փիլ. դ.
11, 12։ ա Տիմ. դ. 6, 8։
Ի Ծն. իբ. 15։ Բ Օր. լա. 6, 8։
Յեսու. ա. 5։ ա Մն. իբ. 20։
Սապ. լՀ. 25։
Ե Սաղ. իհ. 1։ Ծգ. 4, 11, 12։
ՃԺը. 6։
Ի Հմր. 17։
Ի Գլ. գ. 12։
Ի Յովհ. բ. 58։ Գլ. ա. 12։
Յայտ. ա. 4։
Լ Եփես. դ. 14։ Ե. 6։ Կող. բ.
4, 8։ ա Յովհ. գ. 1։
Խ Հռոմ. Ժգ. 17։ Կող. բ. 16։
ա Տիմ. գ. 3։
Ձ ա Կոր. Թ. 13։ Ժ. 18։
Ճ Ել. իԹ. 14։ Գ.ես. դ. 11,
12, 21։ գ. 30։ Թ. 11։ Ժգ.
27։ Թուղ. ԺԹ. 3։
Հ Յովհ. ԺԹ. 17, 18։ Գործ.
Ի. 57։
Յ Գլ. Ժա. 26։ ա Պետ. դ.
14։
Ղ Միք. բ. 10։ Փիլ. գ. 20։
Գլ. Ժա. 10, 16։ Ժբ. 22։
Ճ Եփես. Ե. 20։ ա Պետ. բ. 5։
Ժ Գ.ես. Ի. 12։ Սաղ. Ծ. 14,
23։ ԿԹ. 30, 31։ ՃԻ. 22։
ՃԺգ. 17։
Ի Ովս. Ժգ. 2։

րուն պտուղը, որոնք իր անունը կը գաւանին։
16 Ինակ բարերարութիւնը ու ՚ողջախոհութիւն հաղորդակցութիւնը մի մոռնաք, Վասն զի Աստուած այնպիսի պատարագներու կը հաւնի։
17 Ձեր առաջնորդներուն մտիկ ըրէք ու անոնց հնազանդ կեցէք, Վասն զի անոնք ձեր հոգիներուն համար կը հակեն, որպէս թէ հաշիւ պիտի տան. որպէս զի խնդութիւնով ընեն այն գործը, և ոչ թէ հառաչելով, վասն զի այն ձեզի օգտակար չէ։ 18 Մեզի համար աղօթք ըրէք, վասն զի մենք համոզուած ենք ըթէ աղէկ խղճմտանք ունինք, և ամէն բանի մէջ կ'ուզենք աղէկ վարմունք ունենալ։ 19 Ես մանաւանդ կ'աղաչեմ որ զայս ընէք, որպէս զի աւելի շուտով ձեզի դառամ։

20 Ես խաղաղութեան Աստուածը Տէր Յիսուսը, որ ՚յաւիտենական ուխտին արիւնովը ՚ոչխարներուն մեծ Հովիւն է, 21 ՚Ձեզ ամէն բարի գործի մէջ հաստատէ իր կամքը ընելու, ՚և ձեր մէջ իր առջև հաճոյ եղածը ընէ Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով, ՚որու փառք յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։

22 Կ'աղաչեմ ձեզի, եղբայրներ, այս յորդորական խօսքիս համբերել, ՚վասն զի համառօտաբար գրեցի ձեզի։ 23 Գիտցէք որ ՚Տէր եղբայրը Տիմոթէոս արձակուած է, որու հետ, եթէ շուտով գայ, պիտի տեսնեմ ձեզ։ 24 Բարև ըրէք ձեր բոլոր առաջնորդներուն ու բոլոր սուրբերուն. ձեզի բարև կ'ընեն անոնք որ Իտալիայէ են։ ՚Շնորհքը ձեր ամէնուն հետ ըլլայ։ Ամէն։

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՅԱԿՈԲՈՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պէտք է որ ուրախ ըլլանք նեղութեան ժամանակ, 5 Աստուծմէ համբերութիւն խնդրենք, 13 և մեր փորձութիւններուն մէջ չըսենք թէ մեր ակսութեան կամ մեզքին պատճառը Աստուած է, 19 այլ մանաւանդ խօսքին մտիկ ընդունենք ըլլանք, անոր վրայով խորհինք և գանիկա ի գործ դնենք. 26 եթէ ոչ՝ կրնանք կրօնաւէր երեւնալ, բայց անկարելի է որ ճշմարտիւ այնպէս ըլլանք։

Յակոբոս, ՚Աստուծոյ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսի ծառայ, Տասներկու ցեղերուդ, ՚որ ամէն կողմ ցրուած էք, ողջոյն։

2 Եղբայրներ, Երբոր ամէն ուրախութեան առիթներ բան սեպէք, Երբ կերպ կերպ փորձանքներու մէջ կ'իյնաք, 3 Գիտնալով որ ձեր հաւատքին փորձառութիւնը համբերութիւն կը գործէ, 4 բայց համբերութիւնը կատարեալ գործ թող ունենայ, որպէս զի կատարեալ ու ամբողջ ըլլաք, ու բանի մը պակասութիւն չունենաք։

5 ՚Ապա եթէ ձեզմէ մէկը իմաստութենէ պակաս ըլլայ, Ընթող խնդրէ Աստուծմէ, որ ամէնուն առատապէս կու տայ ու չնախատեր, ձեւ 6 անոր պիտի տրուի։ Բայց թէ հաւատքով թող խնդրէ ու չերկմտի. վասն զի ան որ երկմիտ է, ծովուն հողմակոծեալ ու տատանեալ ալիքներուն նման է. 7 Այն մարդը թող չկարծէ 8 որ Տէրոջմէ բան մը պիտի առնէ. Երկմիտ մարդը անհաստատ է իր բոլոր ճամբաներուն մէջ։

9 Խոնարհ եղբայրը իր բարձրութեանը վրայ 10 թող պարծենայ, Ես ան որ հարուստ է, իր խո-

---

Ղ Հռով. ժբ. 13։
Ո Բ Կոր. ԺՀ. 12։ Փիլ. դ. 18։ Գլ. զ. 10։
Ն Փիլ. բ. 29։ Ա Թես. Ե. 12։ Ա Տիմ. Ե. 17։ Հմր. 7։
Շ Նզեկ. դ. 17։ լզ. 2, 7։ Գործ. ի. 26, 28։
Ո Հռով. ժԵ. 30։ Նմխ. զ. 19։ Կող. զ. 3։ Ա Թես. Ե. 25։ Բ Թես զ. 1։
Չ Գործ. իգ. 1։ իդ. 16։ Բ Կոր. ա. 12։
Պ Փիլիմ. 22։
Ջ Հռով. ժԵ. 33։ Ա Թես. Ե. 23։
Ռ Գործ. բ. 24, 32։ Հռով. զ. 24։ ը. 11։ Ա Կոր. զ. 14։ ԺԵ. 15։ Բ Կոր. դ. 14։ Գաղ. ա. 1։ Կող. բ. 12։ Ա Թես. ա. 10։ Ա Պետ. ա. 21։
Ս Ձաք. ԺԲ. 11։ Գլ. Ժ. 29։
Վ Նա. խ. 11։ Նզեկ. լզ. 23։ լԷ. 24։ Յովհ. Ժ. 11, 14։ Ա Պետ. բ. 25։ Ե. 4։
Տ Բ Թես. բ. 16։ Ա Պետ. Ե. 10։
Ր Փիլ. բ. 13։
Ց Գաղ. ա. 5։ Բ Տիմ. զ. 18։ Յայտ. ա. 6։
Ւ Ա Պետ. Ե. 12։
Փ Ա Պետ. Ե. 12։
Ք Հմր. 7, 17։
Օ Տիտ. զ. 15։

Ֆ Գործ. Ժբ. 17։ ԺԵ. 13։ Գաղ. ա. 19։ բ. 9։ Յուդ. 1։
Ա Տիտ. ա. 1։
Բ Գործ. իգ. 6։
Գ Բ Օր. լբ. 26։ Յովհ. է. 35։ Գործ. բ. 5։ ը. 1։ Ա Պետ. ա. 1։
Դ Մատ. Ե. 12։ Գործ. Ե. 41։ Նբր. Ժ. 34։ Ա Պետ. զ. 13, 16։
Ե Ա Պետ. ա. 6։
Զ Հռով. Ե. 3։
Է Զ Թագ. զ. 9, 11, 12։ Աւետ. բ. 3։
Ը Մատ. է. 7։ իա. 22։ Մարկ. Ժա. 24։ Ղկ. Ժա. 9։ Յովհ. Ժզ. 13։ ԺԵ. 7։ Ժզ. 23։
Թ Նրեմ. իԲ. 12։ Ա Յովհ. Ե. 14, 15։
Ժ Մարկ. Ժա. 24։ Ա Տիմ. բ. 8։
Ի Գլ. զ. 8։

նարհուեստեանը վրայ, վասն զի Եանիկա խոտի
11 ծաղկին պէս պիտի անցնի. Քանզի արեւը սաստիկ տաքութիւնով մը կը ծագի ու կը չորցնէ խոտը, և անոր ծաղիկը կը թափի, ու անոր երեւութին գեղեցկութիւնն ալ կը կորսուի. նոյնպէս ալ Հարուստը իր ճամբաներուն
12 մէջ պիտի թառամի։ Երանելի է այն մարդը որ փորձութեան կը համբերէ. վասն զի եթէ փորձուելով ընտիր դառնայ, Կենաց պսակը պիտի առնէ, զոր Տէրը
13 ինք սիրողներուն խոստացաւ։ Ըլլայ որ մէկը, որ փորձութեան մէջ է, ըսէ թէ Աստուծմէ կը փորձուիմ. վասն զի Աստուած չար բաներով
14 չփորձուիր, ոչ ալ ինք մէկը կը փորձէ։ Սակայն ամէն մէկը կը փորձուի՝ իր ցանկութիւններէն
15 հրապուրուած ու խաբուած. Ցանկութիւնը յղանալով՝ մեղք կը ծնանի, և մեղքը
16 որ կատարուի՝ մահ կը ծնանի։ Մի խորուիք,
17 իմ սիրելի եղբայրներս. Ամէն բարի տուրք ու ամէն կատարեալ պարգեւ վերէն է, և լուսոյ Հօրմէն կ'իջնէ, որուն մէջ բնաւ փոփոխութիւն
18 կամ դառնալու շուք մը չկայ։ Ինք ուզելովը մեզ ծնաւ ճշմարտութեան խօսքովը, Որպէս զի մենք իր ստեղծածներուն Երախայրի մը ըլլանք։
19 Ուստի, իմ սիրելի եղբայրներս, Ամէն մարդ թող շուտ ըլլայ լսելու, Նու ծանր՝ խօսելու,
20 Ու ծանր՝ բարկանալու. Վասն զի մարդուն բարկութիւնը Աստուծոյ արդարութիւնը չգործեր։
21 Ուստի ամէն աղտեղութիւնը ու չարութեան առատելութիւնը մէկդի ձգելով, Հեզութեամբ ընդունեցէք Ձեր մէջ սերմանուած խօսքը, Որ կրնայ ձեր հոգիները փրկել։
22 Բայց խօսքը կատարողներ եղէք, և ոչ թէ
23 միայն լսողներ՝ ինքզինքնիդ խաբելով։ Վասն զի եթէ մէկը միայն լսող ըլլայ խօսքին ու կատարող չըլլայ, անիկա նման է մարդու մը՝ որ հայելիի մէջ աչքերը անկած իր բնական երեսը
24 կը դիտէ. Վասն զի դիտելով ուրաւ ինքզինք ու անցաւ գնաց, և շուտ մը մոռցաւ թէ ինչ-
25 պիսի մէկն էր։ Բայց ան որ ազատութեան կատարեալ օրէնքին Ճաչք անկելով կը նայի, և անոր մէջ կը կենայ, անիկա խօսք լսող — մոռցող չըլլալով, հապա գործը կատարող, Երա-

26 նելի պիտի ըլլայ իր կատարելուն մէջ։ Եթէ Մէկը ինք կրօնասէր կը սեպէ ու իր լեզուին սանձ չդնէր, հապա իր սիրտը կը խաբէ, այն-
27 պիսւոյն կրօնասիրութիւնը փուճ է։ Աստուծոյ ու Հօրը քով մաքուր ու անարատ կրօնասիրութիւնը այս է. Որբերուն ու որբևարիներուն տես երթալ իրենց նեղութեան առեն, ու անձը անարատ պահել աշխարհէ։

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոնէական կրօնքին անվայել է հարուստ եղբայրները պատուել և աղքատները անարգել։ 13 Պարտիմք իրարու վրայ սէր ունենալ և գթած ըլլալ։ 14 Պէտք չէ պարծենալ հաւատքին վրայ՝ երբ առանց գործոց է։ 17 Վասն զի այն հաւատքը մեռած հաւատք է, 19 դևերու հաւատք է, 21 և ոչ թէ Աբրահամի 25 և Ռահաբի հաւատքը։

Իմ եղբայրներս, Չըլլայ որ աչառութեամբ ընէք հաւատքը մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի,
2 Փառաց Տէրոջ։ Քանզի եթէ ձեր ժողովքին մէջ մարդ մը մտնելու ըլլայ, որ ունենայ ոսկի մատանի և փառաւոր հանդերձներ, հոն աղքատ մըն ալ մտնելու ըլլայ ապտակ հանդերձներով,
3 Եւ նայիք անոր վրայ որ փառաւոր հանդերձներ ունի, ու ըսէք թէ Դուն հոս նստէ պատուով, և այն աղքատին ըսէք թէ Դուն հոդ ոտքի վրայ կայնէ, կամ թէ Եկուր նստէ պատուան-
4 դանիս քով, Ձեր մէջ խտրութիւններ ընող ու
5 չար խորհուրդներու դատաւոր չէ՞ք ըլլար։ Մտիկ ըրէք, սիրելի եղբայրներս, Չէ՞ որ Աստուած աշխարհի աղքատները ընտրեց, Որոնք հաւատքով հարուստ են, ու ժառանգաւոր արքայութեանը Զոր ինք սիրողներուն խոստացաւ։
6 Բայց դուք աղքատները անարգեցիք. Հարուստները չէ՞ն որ ձեզ կը հարստահարեն, Եու ձեզ
7 դատաստանարանները կը քաշեն։ Անոնք չէ՞ն որ կը հայհոյեն այն բարի անունը որ ձեր վրայ
8 կանչուած է։ Արդ եթէ դուք արքունական օրէնքը կը կատարէք գիրքին ըստ Գրեալ Համեմատ, Թէ Ընկեր ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս, աղէկ
9 կ'ընէք. Բայց եթէ աչառութիւն կ'ընէք, մեղք կը գործէք, և օրէնքէն կը յանդիմանուիք օրէ-
10 նազանցներու պէս։ Քանզի ով որ ըոլոր օրէնքը

Ի Յոբ ժդ. 2։ Սապ. լէ. 2։ ղ. 5, 6։ ծբ. 11։ ճղ. 15։ Ես. խ. 6։ ա կոր. է. 31։ Գլ. գ. 14։ ա Պետ. ա. 24։ ա Յովհ. բ. 17։

Յ Յոբ ե. 17։ Առակ. գ. 11, 12։ Սբր. ժբ. 5։ Յայտ. գ. 19։

Ն ա կոր. ի. 25։ բ Տիմ. դ. 8։ Գլ. բ. 5։ ա Պետ. ե. 4։ Յայտ. բ. 10

Հ Մատ. ժ. 22։ ժի. 28, 29։ Գլ. բ. 5։

Յ Յոբ ժե. 35։ Սապ. է. 14։

Ղ Հռոմ. գ. 21, 23։

Ճ Յովհ. գ. 27։ ա կոր. դ. 7։

Ժ Թագ. խգ. 19։ ա Թագ. ժե. 29։ Մապ. գ. 6։ Հռոմ. ժա. 29։

Ի Յովհ. ա. 13։ գ. 3։ ա կոր. դ. 15։ ա Պետ. ա. 23։

Խ Նիւթ. ա. 12։

Լ Նրեմ. բ. 3։ Յայտ. ժգ. 4։

Մ Ժող. ե. 1։

Ձ Առակ. ժ. 19։ ժէ. 27։ Ժող. ե. 2։

Ն Առակ. ժգ. 17։ ժզ. 32։ Ժող. է. 9։

Շ Կող. գ. 8։ ա Պետ. բ. 1։

Ո Դատ. ժգ. 25։ Հռոմ. ա. 16։ ա կոր. ժե. 2։ Նիւթ. ա. 13։ Տիտ. բ. 11։ Սբր. բ. 3։ ա Պետ. ա. 9։

Ջ Մատ. է. 21։ Դ.ա. գ. 46։ Ժա. 28։ Հռոմ. բ 13։ ա Յովհ. գ. 7։

Ռ Դ.ա. գ. 47, ԼՃ։ Տես Գլ. բ. 14, ԼՃ։

Ս Գլ. բ. 12։

Վ բ կոր. գ. 18։

Տ Յովհ. ժգ. 17։

Ր Ցաւել, Հեղմէ մէկը

Ց Սապ. լգ. 13։ լթ. 1։ ա Պետ. գ. 10։

Փ Ես. ա. 16, 17։ ծբ. 6, 7։ Մատ. խե. 36։

Ք Հռոմ. ժբ. 2։ Գլ. գ. 4։ ա Յովհ. ե. 18։ ——

Օ Դ.ա. ժբ. 15։ բ Օր. ա. 17։ ժգ. 19։ Առակ. խգ. 23։ խբ. 21։ Մատ. խբ. 16։ Հմր. 9։ Յու գ. 16։

Ֆ ա կոր. բ. 8։

Ք Յովհ. է 48։ ա կոր. ա. 26, 28։

Ր Դ.ա. ժբ. 21։ ա Տիմ. գ. 18։ Յայտ. բ. 9։

Ե Ել. ի. 6։ ա Թագ. բ. 30։ Առակ. բ. 17։ Մատ. ե. 3։ Դ.ա. գ. 20։ ժբ. 32։ ա կոր. բ. 9։ բ Տիմ. գ. 8։ Գլ. ա. 12։

Ղ ա կոր. ժա. 22։

Ե Գոր. ժգ. 50։ ժէ. 6։ ծբ. 12։ Գլ. ե. 6։

Ը Դ.ե. ժբ. 18։ Մատ. խբ. 39։ Հռոմ. ժգ. 8, 9։ Գաղ. ե. 14։ գ. 2։

Ը Հմր. 1։

պահէ, ու մէկ բանի մէջ յանցաւոր ըլլայ, ամենուն պարտական կ'ըլլայ։ Վասն զի ան որ ըսաւ Թէ Չընաւթիւն մի ընէր, ըսաւ ալ Թէ Մի սպաններ. ուստի եթէ չընաւթիւն չընես բայց սպանութիւն ընես, օրինազանց կ'ըլլաս։ Ախնպէս խօսեցէք և այնպէս ըրէք՝ Որպէս Թէ ազատութեան օրէնքով պիտի դատուիք։ Վասն զի դատաստանը անողորմ պիտի ըլլայ անոր որ ողորմութիւն չընէր. Եւ ողորմութիւնը կը պարծենայ դատաստանին դիմաց։

14 Ի՞նչ օգուտ է, եղբայրներս, եթէ մէկը ըսէ Թէ Հաւատք ունի, ու գործ չունենայ. 15 միթէ հաւատքը կրնա՞յ փրկել զանիկա։ 16 եթէ եղբայր մը կամ քոյր մը մերկ ըլլայ, կամ օրուան կերակուրին կարօտ, 17 ու ձեզմէ մէկը անոնց ըսէ, Գացէք խաղաղութեամբ, տաքցէք ու կշտացէք. և մարմնին պէտք եղած բանները անոնց չտաք, ի՞նչ օգուտ է։ Ախպէս ալ հաւատքը եթէ երեն հետ գործ չունենայ, ըստ ինքեան մեռած է։ 18 Նաև կրնայ մէկը ըսել Թէ Դուն հաւատք ունիս, ես ալ գործեր ունիմ. դուն քու հաւատքդ ցուցուր ինծի առանց գործերու, ու ես քեզի ցուցնեմ իմ հաւատքս իմ գործերէս։ 19 Դուն կը հաւատաս որ Աստուած մէկ է. աղէկ կ'ընես. դեւերն ալ կը հաւատան և կը սարսափին։ 20 Բայց կ'ուզե՞ս գիտնալ դուն, ով անտի մարդ, որ հաւատքը առանց գործերու մեռած է։ 21 Աբրահամ մեր հայրը գործերով չարդարացա՞ւ, երբ իր որդին 22 Իսահակը սեղանին վրայ հանեց պահ ընելու։ Կը տեսնե՞ս Թէ հաւատքը անոր գործերուն հետ միասին գործեց, ու այն գործերով հաւատքը կատարեալ եղաւ։ 23 Եւ գիրքին խօսքը կատարուեցաւ, որ կ'ըսէ, Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց, ու այն իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ. Նա ինք Աստուծոյ բարեկամ ըսուեցաւ։ 24 Կը տեսնե՞ք որ մարդ գործերով կ'արդարանայ, 25 ու ոչ Թէ միայն հաւատքով։ Նոյնպէս ալ Ռահաբ պոռնիկը չէ՞ որ գործերով արդարացաւ, երբ լրտեսները ներս առաւ, և ուրիշ ճամբայով արձակեց դրսէն։ 26 Քանզի ինչպէս մարմինը առանց հոգիի մեռած է, նոյնպէս ալ հաւատքը առանց գործերու մեռած է։

ԳԼ. Գ

1 Պէտք չէ որ անխոհեմութեամբ կամ լրբութեամբ ուրիշները յանդիմանենք, 5 այլ մանաւանդ առնենք մեր լեզուն, որ թէև պզտիկ անդամ մըն է, բայց զօրաւոր գործիք մըն է Թէ՛ բարիի և Թէ՛ չարի համար։ 13 Ձչմտաբիա իմաստունը հեզ և խաղաղասէր կըլլայ առանց նախանձու և հակառակութեան։

Եղբայրներս, շատ վարդապետներ մի ըլլաք, գիտնալով որ աւելի մեծ դատաստան պիտի ընդունինք. 2 վասն զի ամենս ալ շատ յանցանքներ կ'ընենք. Եթէ մէկը խօսքով յանցանք չընէ՝ Անիկա կատարեալ մարդ է, որ կարող է բոլոր մարմինն ալ սանձել։ 3 Տես որ ձիերուն բերանը սանձ կը դնենք, որպէս զի անոնք մեզի հնազանդին, ու անոնց բոլոր մարմինը կը կառավարենք. 4 Ահա նաւերն ալ ո՛րչափ մեծ բաներ են, և սաստիկ հովերէն կը քշուին, բայց ամենափոքր ղեկով մը կը կառավարուին՝ 5 ղեկավարին կամքը ո՛ր կողմը որ ուզէ։ Ախպէս ալ լեզուն պզտիկ անդամ մըն է, ու մեծ բաներ կը խօսի. ահա քիչ մը կրակը ո՛րչափ բան բոցի կու տայ։ 6 Լեզուն ալ կրակ մըն է, անիրաւութեան աշխարհը մը. լեզուն մեր անդամներուն մէջ այնպէս դրուած է, Թէ բոլոր մարմինը կ'ապականէ, և բնութեան շրջանը կը բռնկցնէ, ու ինք գեհենէն կը բռնկի։ 7 Բոլոր գազաններուն ու թռչուններուն և սողուններուն ու ծովու մէջ եղածներուն բնութիւնը կը նուաճի՝ և նուաճուած է մարդկային բնութեան։ 8 Թեննէն։ Բայց լեզուն մարդոց մէ՛կը չկրնար նուաճել. անիկա անդադար չար է. Ան մահաբեր 9 թունով լեցուն։ Անով կ'օրհնենք զԱստուած ու Հայրը, և անով կ'անիծենք մարդիկ՝ Որոնք Աստուծոյ նմանութեանով ստեղծուած են։ 10 Մէնդէն բերնէն կ'ելլեն օրհնութիւն ու անէծք. եղբայրներս, պէտք չէ որ այս այսպէս ըլլայ։ 11 Միթէ աղբիւր մը մէնդէն բերնէն անոյշ ու լեղի կը բղխէ՞։ 12 Միթէ կարելի՞ է, եղբայրներս, որ Թզենին ձիթապտուղ բերէ, կամ որթը՝ Թուզ. նմանապէս Ծուխէ չէ որ աղբիւր մը աղի ու անոյշ ջուր ելլէ։ 13 Ձեր մէջ իմաստուն ու խելացի ո՞վ կայ. Թող անիկա բարի վարմունքով ցուցնէ ինքզինքը Իմաստութեան հեզութեամբ։ 14 Միտա եթէ դառն նախանձ և հակառակութիւն ունենաք սիրտերնուդ մէջ, մի պարծենաք ու ճշմարտութիւնը սուտ հանէք։ 15 Ասիկա իմաստութիւնը վերէն իջած չէ, հապա երկրաւոր, շնչաւոր և դիւական է։ 16 Քանզի ուր նախանձ ու կռիւ կայ, հոն է անկարգութիւն 17 Թէ՛ ամէն չար բաները։ Հապա վերէն ի-

---

ե Ղեւ. ժ. 37։
զ գ Թագ. բ. 46։ բ Մն. գ. 36։ Առակ. ի. 9։ Ժող. ե. 20։ ա Յովհ. ա. 8։
է Սաղ. կդ. 13։ Գլ. ա. 26։ ա Պետ. գ. 10։
ը Մատ. ժգ. 37։
թ Սաղ. կբ. 9։
ժ Առակ. ժբ. 18։ ժե. 2։
ի Սաղ. ժբ. 3։ հգ. 8, 9։
ժա Մատ. իգ. 8, 10։ Հռով. բ. 20, 21։ ա Պետ. ե. 3։
ժբ Դատ. գ. 37։
ժգ գ Թագ. բ. 46։ բ Մն. գ. 36։ Առակ. ի. 9։ Ժող. ե. 20։ ա Յովհ. ա. 8։
ժդ Սաղ. կդ. 13։ Գլ. ա. 26։ ա Պետ. գ. 10։
ժե Մատ. ժբ. 37։
ժզ Սաղ. կբ. 9։
ժէ Առակ. ժբ. 18։ ժե. 2։
ժը Սաղ. ժբ. 3։ հգ. 8, 9։
ի Առակ. ժգ. 27։
ի ա Յովհ. ա. 3։
ի բ Օր. իե. 26։ Մատ. ե. 19։ Գաղ. գ. 10։
ի գ Ելս. ի. 13, 14։
ի դ Գլ. ա. 25։
ի ե Ծագ. իբ. 6, 7։ Եզե. խա. 13։ Մատ. գ. 15։ ժբ. 35։ իե. 41, 42։
ի զ ա Յովհ. գ. 17, 18։
ի է Մատ. է. 26։ Գլ. ա. 23։
ի ը Տես Ծագ. լա. 19, 20։ Դատ. գ. 11։
ի թ ա Յովհ. գ. 18։
ի ժ Գլ. գ. 13։
ի ի Մատ. բ. 29։ Մարկ. ա. 24։ Ե. 7։ Դատ. գ. 34։ Գործ. ժգ. 17։ ժթ. 15։
ի ժա Մն. իբ. 9, 12։
ի ժբ Երբ. ժա. 17։
ի ժգ Մն. ժե. 6։ Հռով. գ. 3։ Գաղ. գ. 6։
ի ժդ բ Մն. ի. 7։ Ես. խա. 8։
ի ժե Ցեսղ. բ. 1։ Երբ. ժա. 31։
ի ժզ Առակ. ժգ. 27։
ի ժէ Մատ. ժե. 11, 18, 19, 20։ Մարկ. է. 15, 20, 23։
ի ժը Սաղ. ցի. 3։
ի ի Ած. ա. 26։ Ե. 1։ թ. 6։
ի իա Գաղ. գ. 4։
ի իբ Գլ. բ. 18։
ի իգ Գլ. ա. 21։
ի իդ Հռով. ժգ. 13։
ի իե Հռով. բ. 17, 23։
ի իզ Գլ. ա. 17։ Փիլ. գ. 19։
ի իէ ա Կոր. գ. 3։ Գաղ. Ե. 20։
ի իը ա Կոր. բ. 6, 7։

մնատուքիւնը նախ առըք է, ետքը խաղաղա-
բար, հեզ, հլու, ողորմութիւնով ու բարի
պտուղներով լեցուն, անկողմնապահ ու անկեղծ։
18 *Ու արդարութեան պտուղը խաղաղութիւնով*
մը սերմանուի անոնց՝ որոնք խաղաղութիւն
կ'ընեն։

ԳԼ. Դ

1 *Պէտք է դէմ դնենք ագահութեան, 4 անժուժ-*
կալութեան, 5 հպարտութեան, 11 բամբասանքի և ու-
րիշներըզուրս տեղ դառնելու։ 13 Պէտք չէ որ աշխարհա-
յին գործառնութեանց յաջողութեանը վստահինք, բայց
միշտ խորհինք թէ այս կեանքը ժրչափ անապատ է, և
մեր անձերը ու մեր բոլոր գործերը Աստուծոյ նախախ-
նամութեան յանձնենք։

Ո՞րկէ՞ են պատերազմները, և ուրկէ՞ կռիւ-
ները ձեր մէջ. չէ՞ որ ձեր ցանկութիւններէն՝
՚որոնք ձեր անդամներուն մէջ կը պատերազ-
2 մին։ Կը ցանկաք ու չունիք, կը սպաննէք ու կը
նախանձիք, և չէք կրնար ՚ձեռք հասնիլ.
կը պատերազմիք ու կը կռուիք, բայց չունիք,
3 վասն զի չէք խնդրեր. Ինկը խնդրէք ու չէք առ-
ներ, ԵՒվասն զի չարաչար կը խնդրէք՝ որպէս զի
4 ձեր ցանկութիւններուն բանեցնէք։ ՚Շնացող-
ներ, չէ՞ք գիտեր Եոր այս աշխարհին սէրը Ա-
ստուծոյ դէմ թշնամութիւն է. Ոուստի ով որ
կուզէ աշխարհի բարեկամ ըլլալ, ինքզինք Ա-
5 ստուծոյ թշնամի կ'ընէ։ Կամ թէ կը կարծէք
որ գիրքը պարա՞պ տեղ ՚կ'ըսէ թէ Էնախանձի
6 կը փափաքի մեր մէջ բնակող Հոգին՝. Սակայն
աւելի շնորհք կու տայ. անոր համար կ'ըսէ,
ըԱստուած ամբարտաւաններուն հակառակ կը
կենայ, բայց խոնարհներուն շնորհք կու տայ։
7 Ուստի հնազանդեցէք Աստուծոյ. ՚Սատանային
հակառակ կեցէք, և անիկա ձեզմէ պիտի փախ-
8 չի։ ՚Աստուծոյ մօտեցէք, ու անիկա ձեզի պիտի
մօտենայ. Էորբեցէք ձեռքերնիդ, մեղաւորներ,
9 ԵՒմաքրեցէք սիրտերնիդ, Էերկմիտներ։ ՚Տա-
ռապանք քաշեցէք, սուգ ըրէք ու լացէք. ձեր
ծիծաղը սուգի դառնայ, ու ձեր ուրախութիւնը՝
10 տրտմութեան։ Ներոջը առջև խոնարհեցէք, ու
ան ձեզ պիտի բարձրացնէ։
11 ՀՄէկզմէկ մի բամբասէք, եղբայրներ. ան որ
իր եղբայրը կը բամբասէ Եկամ իր եղբայրը կը
դատէ, օրէնքը կը բամբասէ և օրէնքը կը դա-
տէ. ապա եթէ օրէնքը դատես, ալ դուն օ-
12 րէնքը կատարող չես, հապա դատաւոր։ Մէ՛կ
մէկ Օրէնադիր [ու Դատաւոր] կայ, Ոոր կարող
է փրկելու և կորնցնելու. ՚դուն ո՞վ ես որ
ուրիշը կը դատես։
13 ՛Հիմա մեռիկ ըրէք դուք որ կ'ըսէք, Ա՛յսօր
կամ վաղը երթանք այս անուն քաղաքը ու
հոն տարի մը կենանք, և առուտուր ընենք ու
14 վաստկինք. (Դուք որ վաղը չէք գիտեր-
15 Թանզի ի՞նչ է ձեր կեանքը. ՛Հիրաւի շոգի մըն
է, որ քիչ մը ատեն կ'երեւնայ ու ետքը կ'ոչնչա-
նայ.) անոր տեղ ըսելու էիք. Ոնթէ Տէրը կա-
մենայ ու ապրինք, այս կամ այն բանը ընենք։
16 Բայց հիմա ձեր ամբարտաւանութիւնով կը
պարծենաք. Ըրոլոր այսպիսի պարծանքները չա-
17 րութիւն են։ Ոուստի ով որ բարին ընելը գիտա-
նայ ու չընէ, այն մեղք է անոր։

ԳԼ. Ե

1 *Զար հարուստները պէտք է վրնտան Աստուծոյ վրէժ-*
խնդրութենէն, 7 Պարտիմք նեղութեան մէջ համբերող
ըլլալ՝ մարգարէներուն և Յոբի օրինակին պէս։ 12 Պէտք
է որ երդում ընելէն ետ կենանք, 13 նեղութեան ատեն
աղօթք ընենք, ուրախութեան ատեն երգենք, 16 մեր
յանցանքները իրարու խոստովանինք, իրարու համար
աղօթք ընենք, 19 և մոլորեալ եղբայրը ճշմարտութեան
դարձնենք։

Ո՞Ադէ հիմա, հարուստներ, լացէք ու ող-
բացէք այն թշուառութիւններուն համար՝
2 որոնք ձեր վրայ պիտի գան։ Ձեր հարստութի-
նը ապականած է, ԵՒու ձեր հանդերձները՝ ցեցէ
3 կերակուր եղած։ Ձեր ոսկին ու արծաթը ժան-
գոտած է, և անոնց ժանգը ձեզի դէմ վկայ
պիտի ըլլայ, ու ձեր մսերինը պիտի ուտէ Էկրա-
կի պէս. վերջին օրերուն համար գանձ դիզե-
4 ցիք։ ՚Ահա ձեր արտերը հնձող բանուորնե-
րուն վարձքը զոր ետ պահեցիք՝ կ'աղաղակէ,
ԵՒու հնձողներուն բողոքը զօրութեանց Տէրոջը
5 ականջներուն հասաւ։ Ընրկրի վրայ փափկու-
թեամբ և հեշտութեամբ ապրեցաք, սիրտեր-
նիդ անուցիք՝ որպէս թէ մորթուելու օրուան
6 համար։ Էդատապարտեցիք ու սպաննեցիք ար-
դարը, որ ձեզի հակառակ չկենայ։

ג Հռոմ. ժբ. 9։ ա Պետ. ա. 22։ բ. 1։ ա Յովհ. գ. 18։
ד Աւետ. ժա. 18։ Ովս. ժ. 12։ Մատ. ե. 9։ Փիլ. ա. 11։ Յհր. ժբ. 11։

ה Հռոմ. է. 23։ Գաղ. ե. 17։ ա Պետ. բ. 11։
ו Յոբ իե. 9։ լե. 12։ Սաղ. ժբ. 41։ Աւետ. ա. 28։ Նա. ա. 15։ Նրեմ. ժա. 11։ Միք. գ. 4։ Զաք. է. 13։
ז Սաղ. կգ. 18։ ա Յովհ. գ. 22։ ե. 14։
ח Սաղ. Ղգ. 27։
ט ա Յովհ. բ. 16։
י Ես. ա. 16։
כ ա Պետ. ա. 22։ ա Յովհ. գ. 3։
ל Գաղ. ա. 10։
מ Կամ, կը խօսի. Նախանձի՞ կը վախցնէ մեր մէջ բնակող Հոգին
נ Տես Մհ. գ. 5։ բ. 21։ Թագ. ժա. 29։ Աւետ. իա. 10։
ס Յոբ իբ. 29։ Սաղ. Ցկբ. 6։ Աւետ. գ. 34։ իթ. 23։ Մատ. իգ. 12։ Ղուկ. ա. 52։ ժգ. 11։ ժբ. 14։ ա Պետ. ե. 5։
ע Նրեմ. գ. 27։ գ. 11։ ա Պետ. ե. 9։
פ բ Մհ. ժե. 2։
צ Նա. ա. 16։
ק ա Պետ. ա. 22։ ա Յովհ. գ. 3։
ר Գլ. ա. 8։
ש Մատ. ե. 4։
ת Յոբ իբ. 29։ Մատ. իգ. 12։ Ղուկ. ժգ. 11։ ժբ. 14։ ա Պետ. ե. 6։
א Նրեմ. գ. 31։ ա Պետ. բ. 1։
ב Մատ. է. 1։ Ղուկ. գ. 37։ Հռոմ. բ. 1։ ա Կոր. գ. 5։
ג Մատ. ժ. 28։
ד Հռոմ. ժգ. 4, 13։
ה Աւետ. իէ. 1։ Ղուկ. ժբ. 18, ևն։
ו Յոբ է. 7։ Սաղ. Ցբ. 3։ Գլ. ա. 10։ ա Պետ. ա. 24։ ա Յովհ. բ. 17։
ז Գործ. ժբ. 21։ ա Կոր. գ. 19։ ժգ. 7։ Նրբ. գ. 3։
ח ա Կոր. է. 6։
ט Ղուկ. ժբ. 47։ Յովհ. բ. 41։ ժե. 22։ Հռոմ. ա. 20, 21, 32։ բ. 17, 18, 23։

י Աւետ. ժա. 28։ Ղուկ. գ. 24։ ա Տիմ. գ. 9։
כ Յոբ ժգ. 28։ Մատ. գ. 20։ Գլ. բ. 2։
ל Հռոմ. բ. 5։
מ Ղեւ. ժիբ. 13։ Յոբ իգ. 10, 11։ Նրեմ. իբ. 13։ Մաղ. գ. 5։
נ բ Օր. իգ. 15։
ס Յոբ իա. 13։ Ամոս. գ. 1, 4։ Ղուկ. ժգ. 19, 25։ ա Տիմ. է. 6։
ע Գլ. բ. 6։

7 Ուսոյ համբերող եղէք, եղբայրներ, մինչև Տէրոջը գալուստը. ահա երկրագործը կը
սպասէ երկրի պատուական պտուղին՝ անոր համար համբերելով, մինչև առաջին ու վերջին
8 անձրևը առնէ։ Դուք ալ համբերութիւն ըրէք, սիրտերնիդ հաստատ բռնեցէք. Վասն զի
9 Տէրոջը գալուստը մօտ է։ Ժխրարու դէմ մի հառաչէք, եղբայրներ, որպէս զի չդատապարտուիք. ահա Դատաւորը դրանը քով կայներ է։
10 Եղբայրներս, չարչարանքներու և համբերութեան օրինակ առէք Մարգարէները, որոնք Տէ-
11 րոջը անունովը խօսեցան։ Ահա համբերողները երանի կու տանք. Յոբի համբերութիւնը լսեցիք դուք, և Տէրոջը անոր ըրած վախճանը տեսաք, հոր Տէրը բազմագութ ու ողորմած է։
12 Մրպ ամէն բանէ առաջ, եղբայրներս, մերդում չընէք, ոչ երկինքի վրայ, ոչ երկրի վրայ, ոչ ալ ուրիշ երդում մը. Հապա ձեր այո այո ըլլայ, և ոչը՝ ոչ, որ չըլլայ թէ դատապարտութեան տակ իյնաք։
13 Եթէ ձեզմէ մէկը նեղութեան մէջ է, աղօթք թող ընէ. եթէ մէկը ուրախ է, Սաղ-
14 մոս թող երգէ։ Եթէ ձեզմէ մէկը հիւանդ է, եկեղեցիին երէցները թող կանչէ, ու անոր վրայ աղօթք թող ընեն, ու Տէրոջը անունովը
15 իւղով օծեն զանիկա. Ու հաւատքով եղած աղօթքը պիտի փրկէ հիւանդը, ու Տէրը զանիկա ոտք պիտի հանէ. Ու եթէ մեղք ալ
16 գործեր է, պիտի ներուի անոր։ Ձեր յանցանքները իրարու խոստովանեցէք, ու աղօթք ըրէք իրարու համար, որպէս զի բժշկուիք. Արդարին ջերմեռանդ աղօթքը շատ ազդեցութիւն
17 ունի։ Եղիա մեզի պէս կիրքերու ենթակայ մարդ մըն էր, Ու աղօթք ըրաւ որ անձրև չգայ, և երեք տարի ու վեց ամիս երկրի վրայ
18 անձրև չեկաւ։ Ետև նորէն աղօթք ըրաւ, ու երկինք անձրև տուաւ և երկիր իր պտուղը բուսցուց։
19 Եղբայրներ, Եթէ ձեզմէ մէկը ճշմարտութենէն մոլորի, ու մէկը զանիկա դարձի բերէ,
20 Գիտցած ըլլայ թէ ան որ մեղաւորը իր մոլորութեան ճամբայէն կը դարձնէ, Հոգի մը մահուանէ կ'ազատէ, Ու մեղքերու բազմութիւնը կը ծածկէ։

ը բ Օր. ժա. 14։ Երեմ. ե. 24։ Ամո. ղ. 3։ Յովէլ. բ. 23։ Զաք. ժ. 1։
ը Փիլ. դ. 5։ Եբր. ժ. 25, 37։ ա Պետ. դ. 7։
ժ Գլ. գ. 11։
ի Մատ. իզ. 33։ ա Կոր. գ. 5։
լ Մատ. ե. 12։ Եբր. ժա. 35, ևն։
խ Սաղ. ղդ. 12։ Մատ. ե. 10. 11։ ժ. 22։
ծ Յոբ ա. 21, 22։ բ. 10։
կ Յոբ խբ. 10, ևն։
հ Թուա. ժգ. 18։ Սաղ. ճգ 8։
ձ Մատ. ե. 34, ևն։
ղ Եփես. ե. 19։ Կող. գ. 16։
ճ Մարկ. գ. 13։ ժգ. 18։
մ Ես. լգ. 24։ Մատ. ք. 2։
յ Ծն. ի. 17։ Թուա. ժա 2։
բ Օր. ք. 18, 19, 20։ Ցեսու. ժ. 12։ ա Թագ. ժբ. 18։
գ Թագ. ժգ. 6։ դ Թագ. դ. 33։ ժք. 15, 20։ ի. 2, 4, ևն։ Սաղ. ժ. 17։ լդ. 15։ Տիտ. 18։ Ագգէ. ժե. 29։ իբ. 9։ Յովհ. ք. 31։ ա Յովհ. գ. 22։
ն Գործ. ժգ. 14։
շ գ Թագ. ժէ. 1։
ո Դ. Պտ. դ. 25։
չ գ Թագ. ժբ. 42, 45։
պ Մատ. ժբ. 15։
ջ Հռով. ժա. 14։ ա Կոր. ք. 22։ ա Տիմ. դ. 16։
ռ Ագգէ. ժ. 12։ ա Պետ. դ. 8։

ԱՌԱՋԻՆ

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաքեալը գոհութիւն կը մատուցանէ Աստուծոյ՝ անոր բազմապատիկ հոգևոր շնորհքներուն համար. 10 կը ցուցնէ թէ Քրիստոսով եղած փրկութիւնը նոր լուսաբան մը չէ, հապա հին սաւեռի մարգարէներէն ալ պատգամուած է. 13 կը յորդորէ քրիստոնեաները բարեպաշտութեամբ ապրելու, յիշեցնելով անոնց թէ իրենք նորէն ծնած են Աստուծոյ խօսքովը։

Պետրոս, Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, օտարականներուդ՝ որ ցրուած էք Պոնտոսի, Գաղատիոյ, Կապադովկիոյ, Ասիոյ ու Բիւթանիոյ մէջ, 2 ընտրուած՝ Հօր Աստուծոյ կանխագիտութեանը համեմատ՝ Հոգիին սրբացնելովը, հնազանդութեան և Յիսուս Քրիստոսի էարիւնին սրսկուելուն համար. Ընդունք և խաղաղութիւն ձեր վրայ շատնայ։

3 Օրհնեալ է Աստուած ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, որ իր առատ ողորմութեանը համեմատ Իմեզ նորէն ծնաւ կենդանի յոյսի համար՝ Յիսուս Քրիստոսի մեռելներէն յարու-
4 թիւն առնելովը, Անեղծ ու անսպառ և անթառամ ժառանգութեանը համար՝ Որ երկինքը պահուած է ձեզի, Որ Աստուծոյ զօրու-
5 թիւնովը պահպանուած էք հաւատքով այն փրկութեանը համար՝ որ պատրաստուած է վեր-
6 ջին ժամանակը յայտնուելու. Որով կ'ուրախանաք, մէկ մի հիմա, ինչպէս հարկը կը պահանջէ, հիմ մը տառն տրտմած էք զանազան

7 փորձութիւններով. Որպէս զի ձեր հաւատքին փորձառութիւնը (որ կորստական ոսկիէն աւելի պատուական է, Որ մէկ անիկա կրակով կը փորձուի,) գտնուի գովութիւնով ու պատուով և փառքով Յիսուս Քրիստոսի յայտնուելու առ-
8 տեն. Զոր դուք չտեսած՝ կը սիրէք, Զոր հիմա չէք տեսներ, բայց կը հաւատաք, և ուրախ էք անպատմելի ու փառաւորեալ խնդութիւ-
9 նով. Ձեր հաւատքին վախճանը ընդունելով, 10 այսինքն հոգիներնուդ փրկութիւնը, Որ այն փրկութեանը համար փնտռեցին ու քննեցին մարգարէները՝ որոնք մարգարէացան ձեզի ըլ-
11 լալու շնորհքին համար. Ու կը քննէին թէ ո՛րը կամ ի՞նչպիսի ատեն կ'իմացնէր իրենց մէջ եղած Քրիստոսի Հոգին, Նոր առաջ կը վկայէր Քրիստոսի չարչարութիւնը, ու անկէ ետև փառ-
12 աւորութիւնը։ Որոնց յայտնուեցաւ, Որոնք ոչ թէ իրենց՝ հապա մեզի մատակարարէին այն բաները, որոնք հիմա ձեզի պատմուեցան անոնց ձեռքով՝ որ աւետարանը քարոզեցին ձեզի Հոգւով Սրբով որ երկինքէն ղրկուեցաւ. որ այն բաներուն՝ հրեշտակները կը ցանկան ակնկատոյց նայիլ։

13 Վասն ձեր միտքերուն մէջբը գօտեպատած՝ արթուն կեցած, կատարեալապէս յուսացէք այն ձեր վրայ հասնելու շնորհքին, Յիսուս
14 Քրիստոսի յայտնուելու ատեն, Հնազանդ զաւակներու պէս, որ ոչ թէ ձեր տգիտութեան ա-

---

*1 Ծայհ. է. 35։ Գործ. բ. 5, 9, 10։ Ծակ. ա. 1։
2 Եփես. ա. 4։ Գլ. բ. 9։
3 Հռոմ. ը. 29, ժա. 2։
4 բ Թես. բ. 12։
5 Երբ. ժբ. 24։
6 Հռոմ. ա. 7։ բ Պետ. ա. 2։ Յուդ. 2։
7 բ Կոր. ա. 3։ Եփես. ա. 3։
8 Տիտ. գ. 5։
9 Յայհ. գ. 3, 5։ Յակ. ա. 18։
10 ա Կոր. ժե. 20։ ա Թես. գ. 13։ Գլ. գ. 21։
11 Գլ. ե. 4։
12 Կող. ա. 5։ բ Տիմ. դ. 8։
13 Յայհ. ժ. 28, 29։ ժէ. 11, 12, 15։ Յուդ. 1։
14 Մատ. ե. 12։ Հռոմ. ժբ. 12։ բ Կոր. գ. 10։ Գլ. դ. 13։
15 բ Կոր. դ. 17։ Գլ. ե. 10։
16 Յակ. ա. 2։
17 Յակ. ա. 3, 12։ Գլ. դ. 12։
18 Յոբ իդ. 10։ Սաղ. կզ. 10։ Առակ. ժէ. 3։ Ես. խե 10։ Զաք. ժդ. 9։ ա Կոր. գ. 13։
19 Հռոմ. բ. 7, 10։ ա Կոր. դ. 5։ բ Թես. ա. 7—12։
20 ա Յայհ. դ. 20։
21 Յայհ. ի. 29։ բ Կոր. ե. 7։ Երբ. ժա. 1, 27։
22 Հռոմ. գ. 22։
23 Մն. խթ. 10։ Գաղ. բ. 44։ Անգ. բ. 7։ Զաք. գ. 12։ Մատ. ժգ. 17։ Գործ. ժ. 24։ բ Պետ. ա. 19, 20, 21։
24 Գլ. գ. 18։ բ Պետ. ա. 21։
25 Սաղ. իբ. 6։ Ես. ծգ. 3, ևն։ Գաղ. ի. 26։ Գործ. իգ. 25, 26, 44, 46։ Յայհ. ժբ. 41։ Գործ. իգ. 22, 23։
26 Գաղ. ի. 24։ ժբ. 9, 13։
27 Երբ. ժա. 13, 39, 40։
28 Գործ. բ. 4։
29 Գլ. իե. 20։ Գաղ. բ. 13։ ժբ. 5, 6։ Եփես. գ. 10։
30 Գործ. ժբ. 35։ Եփես. գ. 14։
31 Գործ. խա. 34։ Հռոմ. ժգ. 13։ ա Թես. ե. 6, 8։ Գլ. դ. 7։ ե. 8։
32 Գործ. ժէ. 30։ ա Կոր. ա. 7։ բ Թես. ա. 7։
33 Գործ. ժէ. 30։ ա Թես. դ. 5։*

տենին ¶առաջին ցանկութիւններովը վարուե-
15 լով, ♯Հապա ձեզ կանչող Սուրբին պէս դուք
ալ սուրբ եղէք ձեր ըոլոր վարմունքներուն մէջ.
16 վասն զի գրուած է թէ *Սուրբ եղէք, քանզի
17 ես սուրբ եմ։ Եւ եթէ Հայր կը կոչէք զանիկա՝
°որ առանց աչառութեան կը դատէ ամէն մէկուն
գործին համեմատ, ֆուրեան ձեր ¶պանդխտու-
18 թեան ժամանակը վախով անցուցէք. Գիտնա-
լով որ Բդուք ոչ թէ ապականացու արծաթով
կամ ոսկիով ♯փրկուեցաք ձեր հայրերէն աւանդ-
19 ուած ունայն ճամբանէրէն, ¶Հապա Քրիստոսի
պատուական արիւնովը՝ ԷորպէսԹէ ամբիծ ու
20 անարատ գառի մը. ¶Որ առաջուընէ ճանչցուած
էր աշխարհի սկիզբէն առաջ, Էու վերջին ա-
21 ռեններըը յայտնուեցաւ ձեզի համար, Որուն մի-
ջոցով Աստուծոյ հաւատացիք, Ըոր զանիկա մե-
ռելներէն յարուց, Ու անոր փառաւորութիւն
տուաւ. որպէս զի ձեր հաւատքը ու յոյսը Աս-
22 տուծոյ վրայ ըլլայ։ ♯Ձեր անձերը մաքրելով
Հոգիին միջոցաւ՝ ճշմարտութեանը հնազանդե-
լով, Եղբայրսիրութեան մէջ անկեղծ ըլլալով,
23 սուրբ սրտով մէկմէկ պինդ սիրեցէք, ¶Նորէն
ծնած ըլլալով՝ ոչ թէ ապականացու սերմէն,
հապա անապականացուէն Աստուծոյ կենդանի
24 ու յաւիտենական խօսքով։ ♯Վասն զի ամէն
մարմին խոտի պէս է, և մարդուն ըոլոր փառա-
կութիւնը՝ խոտի ծաղկի պէս. խոտը կը չոր-
25 նայ ու անոր ծաղիկը կը թափի փէ. ¶Բայց Տէ-
րոջը խօսքը յաւիտեան կը մնայ, հապա ինքն է այն
խօսքը որ աւետարանով ձեզի քարոզուեցաւ։

ԳԼ. Բ

1 Կը խրատէ բոլոր չարութիւնը մէկդի ձգել, 4 ցուցնե-
լով թէ Քրիստոս է հիմը՝ որուն վրայ քրիստոնեայք շին-
ուած են. 11 կ'աղաչէ հեռու կենալ մարմնաւոր ցանկու-
թիւններէն, 13 ու հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն.
18 կը սորվեցնէ ծառաներուն որ հնազանդ ըլլան իրենց
տէրերուն, 20 ու երբ բարիք գործելնուն համար չար-
չարուին, համբերութեամբ տանին՝ Քրիստոսի օրինակին
համեմատ։

1 Ուրեմն մէկդի ձգելով ամէն չարութիւնը
ու ամէն խաբէութիւնը ու կեղծաւորութիւն-
ները, և նախանձը ու ամէն չարախօսութիւն-
2 ները, Ընորածին մանուկներու պէս հրանատի՝ ան-
խարդախ կաթին փափաքեցէք, որպէս զի անով
3 մեծնաք [մինչև փրկութիւնը], ¶Եթէ Տէրոջը
4 քաղցր ըլլալուն համը առիք. Որու մօտենալով,
այն կենդանի վէմին, Որ թէպէտ մարդոցմէ
անարգուած է, բայց Աստուծմէ ընտրուած և
5 պատուական է, ¶Դուք ալ կենդանի քարերու
պէս շինուիք Հոգևոր տաճար մը, Ասուրբ քա-
հանայութիւն մը, Որպէսզի Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով
Աստուծոյ հաճելի Հոգևոր պատարագներ մա-
6 տուցանէլու։ Որովհետև գիրքին մէջ ալ կայ
թէ Ահա Սիոնի մէջ ընտիր, պատուական ան-
կիւնի վէմ մը կը դնեմ. և ով որ անոր հա-
7 ւատայ՝ ընաւ պիտի չամչնայ։ Ուստի ձեզի
հաւատացեալներուդ պատուական է ան, բայց
անհաւատներուն՝ Նայն քարը զոր շինողները
անարգեցին՝ անիկա անկիւնին գլուխը եղաւ.
8 ԵՒեւ գլորման վէմ ու գայթակղութեան քար
Հանոնց՝ որ չհաւատալով խօսքին կը գայթակ-
9 ղին, Նորու սահմանուած ալ էին։ Բայց դուք
ընտիր ցեղ մըն էք, Ձթագաւորական քահա-
նայութիւն, Ասուրբ ազգ, ♯անպհական ժողո-
վուրդ մը, որպէս զի քարոզէք անոր առաքինու-
թիւնները, ♯որ ձեզ խաւարէն իր սքանչելի լոյ-
10 սին կանչեց. ♪Որ առեն մը ժողովուրդ չէիք, բայց
հիմա Աստուծոյ ժողովուրդն էք. որ առանց ողոր-
մութեան էիք, բայց հիմա ողորմութիւն գտաք։
11 Սիրելիներ, կ'աղաչեմ, Հպանդուխտներու և
օտարականներու պէս Նմէկդի կեցէք մարմնա-
ւոր ցանկութիւններէն, ¶որոնք հոգիի դէմ կը
12 պատերազմին, ¶Ձեր վարմունքը հեթանոսնե-
րուն մէջ բարի պահելով, որպէս զի ինչ բա-
նով որ ձեզ չարագործներու պէս կը բամբա-
սեն, ¶ձեր բարի գործերը տեսնելով՝ փառաւո-
13 րեն Աստուած Այցելութեան օրը։ ¶Ամէն

– Հռոմ. ժբ. 2։ Գլ. գ. 2։
♯ Գաղ. ա. 74, 75։ բ Կոր. է. 1։ ա Թես. գ. 3, 4, 7։ Երբ. ժբ. 14։ բ Պետ. գ. 11։
♦ Գաղ. ա. 44։ ժբ. 2։ ի. 7։
° բ Օր. ժ. 17։ Գոր. ժ. 34։ Հռոմ. բ. 11։
♫ բ Կոր. է. 1։ Փիլ. բ. 12։ Երբ. ժբ. 28։
¶ բ Կոր. ե. 6։ Երբ. ժա. 13։ Գլ. բ. 11։
♪ ա Կոր. գ. 20։ է. 23։
♯ Եզեկ. ի. 18։ Գլ. գ. 3։
♦ Գոր. ի. 28։ Եփես. ա. 7։ Երբ.ի. 12,14։ Յայտ. ե. 9։
♭ Եզ. ժբ. 5։ Ես. ծգ. 7։ Յովհ. ա. 29, 36։ ա. Կոր. ե. 7։
♫ Հռոմ. գ. 25։ ժգ. 25, 26։ Եփես. գ. 9, 11։ Կող. ա. 26։ բ Տիմ. ա. 9, 10։ Տիտ. ա. 2, 3։ Յայտ. ժգ. 8։
♭ Գաղ. գ. 4։ Եփես. ա. 10։ Երբ. ա. 2։ ի. 26։
♭ Գոր. բ. 24։
♪ Մատ. իբ. 18։ Գոր. բ. 33։ գ. 13։ Նախ. ա. 20։ Փիլ. բ. 9։ Երբ. բ. 9։ Գլ. գ. 22։
♯ Գոր. ժե. 9։
♭ Հռոմ. ժբ. 9, 10։ ա Թես. գ. 9։ ա Տիմ. ա. 5։ Երբ. ժգ. 1։ Գլ. բ. 17։ գ. 8։ դ. 8։ բ Պետ. ա. 7։ ա Յովհ. գ. 18։ դ. 7, 21։
♫ Յովհ. ա. 13։ գ. 5։ ա Յովհ. գ. 9։
♭ Յայտ. ա. 18։
♯ Մատ. ծգ. 15։ Ես. խ. 6։ ծա. 12։ Յայտ. ա. 10։
♭ Մատ. ծբ. 12, 26։ Ես. խ. 8։ Դան. ժգ. 17։
♫ Յովհ. ա. 1, 14։ ա Յովհ. ա. 1, 3։ ——
♭ Եփես. գ. 22, 25, 31։ Կող. գ. 8։ Երբ. ժբ. 1։ Յայտ. ա. 21։ ե. 9։ Գլ. դ. 2։
♭ Մատ. ժբ. 3։ Մարկ. ժ. 15։ Հռոմ. գ. 4։ ա Կոր. ժգ. 20։ Գլ. ա. 23։
♦ ա Կոր. գ. 2։ Երբ. ե. 12, 13։
♭ Մատ. լգ. 8։ Երբ. գ. 5։
♭ Մատ. ծժբ. 22։ Մատ. խա. 42։ Գոր. գ. 11։
♫ Եփես. բ. 21, 22։
♭ Երբ. գ. 6։
♭ Ես. կա. 6։ կգ. 21։ Հմր. 9։
♭ Փիլ. գ. 18։ Գլ. գ. 11։
♯ Յովհ. ժգ. 2։ Մատ. ա. 11։ Հռոմ. ժբ. 1։ Երբ. ժգ. 15, 16։
♭ Ես. իբ. 16։ Հռոմ. ի. 33։
♭ Մատ. ծժբ. 22։ Մատ. խա. 42։ Գոր. գ. 11։
♭ Ես. բ. 14։ Դան. ք. 34։ Հռոմ. ի. 33։
♯ ա Կոր. ա, 23։
♭ Եզ. ի. 14։ Հռոմ. ի. 22։ ա Թես. ե. 9։ Յուդ. 4։
♭ բ Օր. ժ. 15։ Գլ. ա. 2։
♭ Եզ. ժի. 5, 6։ Յայտ. ա. 6։ ե. 10։
♭ Յովհ. ժէ. 19։ ա Կոր. գ.17։ բ Տիմ. ա. 9։
♯ բ Օր. գ. 20։ է. 6։ ժգ. 2։ իգ. 18, 19։ Գոր. ի. 28։ Եփես. ա. 14։ Տիտ. բ. 14։
♭ Գոր. իգ. 18։ Եփես. ե. 8։ Կող. ա. 13։ ա Թես. ե.4,5։
♭ Ովս. ա. 9, 10։ բ. 23։ Հռոմ. ի. 25։
♭ ա Մն. իի. 15։ Մատ. լի. 12։ ծժի. 19։ Երբ. ժա. 13։ Գլ. ա. 17։
♭ Հռոմ. ժգ. 14։ Գաղ. ե.16։
♭ Յակ. գ. 1։
♭ Հռոմ. ժբ. 17։ բ Կոր. բ. 21։ Փիլ. բ. 15։ Տիտ. բ. 8։ Գլ. գ. 16։
♭ Մատ. ե. 16։
♭ Գա. ժի. 44։
♭ Մատ. իբ. 21։ Հռոմ. ժգ. 1։ Տիտ. գ. 1։

հնազանդ եղէք ամէն մարդկային սահմանադրութեան Տէրոջը համար, թէ՛ թագաւորին՝
14 *վերնագոյն մէկուն պէս, թէ՛ կուսակալներուն՝ անոր կողմէն դրկուածներու պէս, "չարագործները պատժելու եւ բարեգործները գովելու*
15 *համար։ Վասն զի Աստուծոյ կամքը այսպէս է, †որ բարեգործ ըլլալով՝ անխելք մարդոց տգիտութիւնը պապանձեցնէք.* 16 *Ազատներու պէս ըլլալով, եւ ոչ թէ չար ազատութիւնը չարութեան ծածկոցի մը պէս գործածելով, ‡հապա*
17 *Աստուծոյ ծառաներու պէս։ §Ամէնը պատուեցէք. ¶եղբայրութիւնը սիրեցէք. *Աստուծմէ վախցէք. Թագաւորը պատուեցէք։*
18 *"Ծառաները ամէն բանի մէջ վախով հնազանդ ըլլան էրեաց տէրերուն, ոչ թէ միայն բարերարներուն ու հեզերուն, հապա ժանտաբարոյ*
19 *րոներուն ալ։ †Վասն զի այս †շնորհք մըն է, եթէ մէկը աս Աստուած ունեցած խղճմտանքովը անիրաւ տեղ կրած վիշտերուն համբերելու ըլլայ։* 20 *§Վասն զի ի՞նչ գովութիւն կ'ըլլայ այն, եթէ մեղք գործելով ծեծուիք ու համբերէք. ապա եթէ բարիք գործելով չարչարուիք ու համբերէք, ասիկա Աստուծոյ քով շնորհք մըն*
21 *է։ ¶Վասն զի դուք այս բանին համար կանչուեցաք. †վասն զի Քրիստոս ալ ձեզի համար չարչարուեցաւ, ‡ձեզի օրինակ թողլով՝ որպէս*
22 *զի իր շաւիղներուն հետեւիք. §Որ մեղք մը չգործեց, ու իր բերնին մէջ նենգութիւն մը*
23 *չգտնուեցաւ. ¶Որ կը նախատուէր, և փոխարէնը չէր նախատեր. կը չարչարուէր, ու սպառնալիք չէր ըներ. *հապա ինքզինք արդարու-*
24 *թեամբ դատողին կը յանձնէր. "Որ մեր մեղքերը իր մարմինովը խաչափայտին վրայ վերցուց, †որպէս զի մենք մեղքերէն ազատինք, ու արդարութեան համարապրինք. ‡որուն վէրքերովը դուք բժշկուեցաք։*
25 *§Վասն զի մոլորեալ ոչխարներու պէս էիք, ¶հիմա ձեր հոգիներուն Հովիւին ու Տեսուչին դարձաք։*

հնազանդ ըլլան իրենց այրերուն, որպէս զի եթէ ոմանք խօսքին հնազանդ չըլլան ալ, առանց խօսքի շահուին կիներուն վարմունքովը, 2 *տեսնելով ձեր երկիւղած պարկեշտ վարքը։* 3 *Որոնց զարդարանքը չըլլայ դրսէն մազերու հիւսուածքներով և ոսկիներու շարքերով կամ հագուստներ հագնելով.* 4 *հապա սրտին ծածուկ մարդը՝ անեղծութիւնով հեզ ու հանդարտ հոգիին ջուրը ինչ ըլլայ, որ Աստուծոյ առջեւ խիստ պատուական է։* 5 *Վասն զի առնօք սուրբ կիները, որոնք իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դրած էին, անձերնին այսպէս կը զարդարէին՝ իրենց*
6 *այրերուն հնազանդ ըլլալով. Ինչպէս Սառա հնազանդ էր Աբրահամի, եւ զանիկա տէր կը կոչէր. որ դուք բարեգործ ըլլալով ու երկիւղ մը չվախնալով՝ անոր զաւակները կ'ըլլաք։*
7 *Նմանապէս այրերը խոհեմութիւնով անոնց հետ բնակին, †տկար անօթի պէս պատիւ տալով կիներուն, իբրեւ կենաց շնորհքին ժառանգակիցներու, ‡որպէս զի ձեր աղօթքներուն արգելք չըլլայ։*
8 *§Վերջապէս եամէնդ մէկ միտքի վրայ ըլլաք, կարեկից, ¶եղբայրասէր, *գութցրտաբարոյ։* 9 *Չըլլայ որ չարութեան փոխարէն չարութիւն հատուցանէք, կամ նախատինքի փոխարէն նախատինք. այլ ընդհակառակն օրհնեցէք, գիտնալով որ այս բանին համար կանչուեցաք, նորպէս զի օրհնութիւն ժառանգէք։*
10 *Վասն զի ան որ կուզէ կեանքը սիրել ու բարի օրեր տեսնել, †իր լեզուն թող դադրեցնէ չարութենէ, ու իր շրթունքները՝ նենգութիւն*
11 *խօսելէ. ‡Ձարութենէ ետ քաշուի ու բարութիւն ընէ, §խաղաղութիւն փնտռէ և անոր ետեւէն երթայ։* 12 *Վասն զի Տէրոջը աչքերը արդարներուն վրայ են, ¶ու իր ականջները՝ անոնց աղօթքին. բայց Տէրոջը երեսը չարագործներուն վրայ է։* 13 *Ու ո՞վ ձեզի չարիք մը պիտի հասցնէ՝ եթէ դուք բարիին հետեւող ըլլաք։*
14 *Բայց եթէ արդարութեան համար չարչար-*

---

1 Կը սորվեցնէ կիներուն ու այրերուն փոխադարձ պարտականութիւնները. 8 կը յորդորէ ամէն մարդիկը միութիւն և սէր ունենալ, 14 և հալածանքի համբե-

---

= Հռոմ. ժգ. 4։
ֆ Հռոմ. ժգ. 3։
ր Տիտ. բ. 8։ Հմր. 12։
ց Գաղ. ե. 1, 13։
ձ ա Կոր. է. 22։
ղ Հռոմ. ժբ. 10։ Փիլ. բ. 3։
ճ Սրբ. ժգ. 1։ Գլ. ա. 22։
մ Առակ. իդ. 21։ Մատ իբ 21։ Հռոմ. ժգ. 7։
յ Եփես. գ. 5։ Կող. գ. 22։ ա Տիմ. դ. 1։ Տիտ. բ. 9։
շ Մատ ե 10։ Գլ. գ. 14։
ո Գլ. դ. 14։ գ. 14, 15։
չ Մատ. ժգ. 24։ Գործ. ժդ. 21։ ա Թես. գ. 3։ բ Տիմ գ. 12։
պ Գլ. դ. 18։
ջ Յովհ. ժգ. 15։ Փիլ. բ. 5։ ա Յովհ. բ. 6։

ի Նա. ծգ. 9։ Դ.Ա. իգ. 41։ Յովհ. բ. 46։ բ Կոր. ե. 21։ Եբր. գ. 15։
ռ Նա. ծգ. 7։ Մատ. իէ. 39։ Յովհ. բ. 48, 49։ Եբր. ժբ. 3։
ս Դ.Ա. իգ. 46։
վ Նա. ծգ. 4, 5, 6, 11։ Մատ. բ. 17։ Եբր. Բ. 28։
տ Հռոմ. գ. 2, 11։ է. 6։
ք Նա. ծգ. 5։
և Նա. ծգ. 6։ Եզեկ. լգ. 6։
օ Եզեկ. լգ. 23։ լէ. 24։ Յովհ. ժ. 11, 14, 16։ Եբր. ժգ. 20։ Գլ. ե. 4։

ա Հռոմ. ժգ. 34։ Եփես. ե. 22։ Կող. գ. 18։ Տիտ. բ. 5։
բ ա Կոր. է. 16։
գ Մատ. ժբ. 15։ ա Կոր. Բ. 19—22։
դ Գլ. բ. 12։
ե ա Տիմ. բ 9։ Տիտ. բ 3, ևն։
զ Սաղ. խե. 13։ Հռոմ. բ. 29։ է. 22։ բ Կոր. գ. 16։
է Ժն. ժբ. 12։
ը ա Կոր. է. 3։ Եփես. ե. 25։ Կող. գ. 19։
թ ա Կոր. ժբ. 23։ ա Թես. գ. 4։
ժ Տես Յոբ խբ. 8։ Մատ. ե. 23, 24։ ժբ. 19։
ի Հռոմ. ժբ. 16։ ժե. 5։ Փիլ. գ. 16։
լ Հռոմ. ժբ. 10։ Եբր. ժգ. 1։ Գլ. բ. 17։

ի Կող. գ. 12։ Եփես. դ. 32։
• Ոմանք, խոնարհ
ձ Առակ. ժէ. 13։ է. 22։ Մատ. ե. 39։ Հռոմ. ժբ. 14, 17։ ա Կոր. գ. 12։ ա Թես. ե. 15։
ղ Մատ. իե. 34։
հ Սաղ. լգ. 12, ևն։
յ Յայտ. ա. 26։ Գլ. բ. 1, 22։ Յայտ. ժգ. 5։
շ Սաղ. լէ. 27։ Նա. ա. 16, 17։ գ. Յովհ. 11։
ո Հռոմ. ժբ. 18։ ժգ. 19։ Եբր. ժբ. 14։
չ Յովհ. Բ. 31։ Յակ. ե. 16։
պ Առակ. ժգ. 7։ Հռոմ. բ. 28։
ջ Մատ. ե. 10, 11, 12։ Գլ. բ. 19։ գ. 14։ Յակ. ա. 12։

ուխք ալ՝ երանելի էք. և Նանոնց ահէն մի վախ-
15 նաք ու մի շփոթիք. Հապա Տէր Աստուածը
սիրտերնուդ մէջ սուրբ պահեցէք. և միշտ
ªպատրաստ եղէք հեզութեամբ ու երկիւղա-
ծութեամբ պատասխան տալու ամէնուն որ ձեր
ունեցած յոյսին պատճառը ձեզի կը հարցնէն։
16 Եւ Նբարի խղճմտանք ունենաք, ªորպէս թէ ի՛նչ
բանով որ ձեզ կը բամբասեն իբրև չարագործ-
ներ, ամօթով մնան անոնք՝ որ Քրիստոսով ե-
ղած ձեր բարի վարմունքը կը պախարակեն։
17 Վասն զի աւելի աղէկ է բարեգործութիւն ըն-
լալ չարչարուիլ, եթէ Աստուծոյ կամքը այն
ըլլայ, քան թէ չարագործութիւն ընելով։
18 Վասն զի Քրիստոս ալ մեղքի համար մէկ ան-
գամ չարչարուեցաւ, Արդարը անարդարներուն
վրայ, որպէս զի մեզ Աստուծոյ մօտեցնէ. ªոր
թէպէտ մեռաւ ªմարմինով, Նրայց կենդանի
19 եղաւ հոգիով. Որով ªբանտի մէջ եղած ªհո-
20 գիներուն ալ գնաց ու քարոզեց. Որոնք առեն
մը ապաստամբ էին, ªերբ Աստուծոյ երկայնմտու-
թիւնը կը համբերէր անոնց Նոյի օրերը՝ ªերբ
տապանը կը շինուէր, Նորուն մէջ քիչ անձեր,
21 այսինքն ութ հոգի, ջուրէն ապրեցան. ªՈր մեզ
ալ այն օրինակին պէս մկրտութիւնը հիմա
կ'ապրեցնէ, (Նոչ թէ մարմինին աղտը մէկդի
ձգելը, հապա բարի խղճմտանքին վկայութիւնը
առ Աստուած,) ªՅիսուս Քրիստոսի յարութի-
22 նովը. Որ երկինք գացած՝ ªԱստուծոյ աջ կողմն
է, ªհրեշտակներուն ու իշխանութիւններուն
և զօրութիւններուն իրեն հնազանդելովը։

ԳԼ. Դ

1 Կը յորդորէ քրիստոնեաները մեղքէ հրաժարիլ, յի-
շեցնելով Քրիստոսի օրինակը, և աշխարհի վերջը՝ որ մօ-
տենալու վրայ է, 12 և կը մխիթարէ զանոնք հալածան-
քի վրայով։

Ուստի որովհետև ªՔրիստոս մեզի համար
չարչարուեցաւ մարմինով, դուք ալ նոյն միտ-
քով զինուեցէք. Քանի որ ան որ մարմինով
2 չարչարուեցաւ, մեղքէն դադրած է. ªՈրպէս
որ ա՛լ ոչ թէ մարդոց ցանկութիւններուն պէս՝

Ետպա Աստուծոյ կամքին պէս Նապրիլ մար-
3 մինի մէջ մնացած ատեն։ Նվասն որ հերիք է
մեզի կեանքի անցեալ ժամանակը, որուն մէջ
Նհեթանոսներուն կամքը կատարեցինք, ու զի-
ճութիւններով, ցանկութիւններով, գինեմո-
լութիւններով, անառակութիւններով, արբե-
ցութիւններով ու անօրէն կռապաշտութիւն-
4 ներով վարուեցանք։ Ու այս բանին կը զարմա-
նան՝ որ դուք նոյն չափազանց անառակու-
թեան մէջ անոնց հետ չէք վազեր, Նու հոյ-
5 հոյութիւն կ'ընեն. Որոնք պատասխան պիտի
տան անոր՝ Նոր պատրաստ է դատել կենդանի-
6 ները ու մեռելները։ Նքանզի սորա համար մե-
ռելներուն ալ աւետարանը քարոզուեցաւ, որ-
պէս զի դատուին մարդոց կողմանէ մարմինով,
ու կենդանի ըլլան Աստուծոյ կողմանէ հոգիով։
7 Նայսպէս ամէն բանի վախճանը մօտեցեր է.
Նուստի զգաստ եղէք ու աղօթքի մէջ արթուն
8 կեցէք։ Նևւ ամէն բանէ առաջ իրարու հետ
օրտանց սէր ունեցէք. Նվասն զի սէրը մեղքե-
9 րու բազմութիւնը կը ծածկէ։ Նիրարու հիւրա-
սիրութիւն ցուցուցէք հառանց տրտունջ ընե-
10 լու։ Նայն մէկը ինչ պէսակ շնորհք որ առաւ,
զանիկա իրարու մատակարարեցէք ՆԱստուծոյ
զանազան շնորհաց Նբարի անտեսներուն պէս։
11 Նեթէ մէկը խօսի, Աստուծոյ պատգամներուն
պէս թող խօսի. Նեթէ մէկը մատակարարութիւն
ընէ, որպէս թէ Աստուծոյ շնորհաց զօրութիւ-
նէն թող ընէ, Նորպէս զի ամէն բանի մէջ Աս-
տուած փառաւորուի Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով.
Նորուն փառք և զօրութիւն յաւիտեան յաւի-
տենից։ Ամէն։

12 Սիրելիներ, օտար բան մի սեպէք այն Նեղա-
ՆեաՆ բորբոքը, ªոր ձեզ փորձելու համար կ'ըլ-
լայ, որպէս թէ օտար բան մը ձեզի հանդիպած
13 է. Նհապա ուրախ եղէք՝ ªքանի որ Քրիստոսի
չարչարանքներուն հաղորդ եղած էք, Նորպէս
զի անոր փառքին յայտնուելու ատենն ալ
14 ցնծութեամբ ուրախանաք։ ªԵթէ Քրիստոսի
անուանը համար նախատուիք, երանելի էք.
վասն զի փառաց [և զօրութեան] և Աստուծոյ

ա Ես. ը. 12, 13։ Երեմ. ա. 8։ Յովհ. ժգ. 1, 27։
բ Սաղ. ՀԺԲ. 46։ Գործ. գ. 8։ Կող. գ. 6։ ա Տիմ. ը. 25։
գ Երբ. ժգ. 18։
դ Տիտ. ը. 8։ ԳԼ. ը. 12։
ե Հռոմ. ե. 6։ Երբ. ՔԳ. 26, 28։ ԳԼ. ը. 21։ գ. 1։
զ ա Կոր. ժգ. 4։
է Կող. ա. 21, 22։
ը Հռոմ. ա. 4։ ը. 11։
թ Ես. խը. 7։ խԹ. 9։ կա. 1։
ժ ԳԼ. ա. 12։ գ. 6։
ի Ծն. գ. 3, 5, 13։
լ Երբ. ժա. 7։
խ Ծն. է. 7։ ը. 18։ բ Պետ. ը. 5։
ծ Երե. է. 26։
կ Տիտ. գ. 5։
հ ԳԼ. ա. 3։

ձ Սաղ. ՀԺ. 1։ Հռոմ. ը. 34։ Երե. ա. 20։ Կող. գ. 1։ Երբ. ա. 3։
ղ Հռոմ. ը. 38։ ա Կոր. ԺԵ. 24։ Երե. ա. 21։

ա ԳԼ. գ. 18։
բ Հռոմ. գ. 2, 7։ Գաղ. ե. 24։ Կող. գ. 3, 5։
գ Հռոմ. ԺԳ. 7։ ԳԼ. ը. 1։
դ Ծամ. ա. 13։ Հռոմ. գ. 11։ բ Կոր. ե. 15։ Ծակ. ա. 18։
ե ԳԼ. ա. 14։
զ Եզեկ. խգ. 6։ Լե. 9։ Գործ. ԺԵ. 30։
է Երե. ը. 2։ գ. 17։ ա Թես. գ. 5։ Տիտ. գ. 3։ ԳԼ. ա. 14։
ը Գործ. ԺԳ. 45։ ԺԸ. 6։ ԳԼ. գ. 16։
թ Գործ. Ժ. 42։ ԺԵ. 31։ Հռոմ. ԺԳ. 10, 12։ ա Կոր. ԺԵ. 51, 52։ բ Տիմ. գ. 1։ Ծակ. ե. 9։
ժ ԳԼ. գ. 19։
ի Մատ. խգ. 13, 14։ Հռոմ. ԺԳ. 12։ Փիլ. գ. 5։ Երբ. Ժ. 25։ Ծակ. ե. 8։ բ Պետ. գ. 9, 11։ ա Յովհ. ը. 18։
լ Մատ. խգ. 41։ Գոր. խա. 34։ Կող. գ. 2։ ԳԼ. ա. 13։ ե. 8։
խ Երբ. ԺԳ. 1։ Կող. գ. 14։
ծ Առակ. Ժ. 12։ ա Կոր. ԺԳ. 7։ Ծակ. ե. 20։
կ Հռոմ. ԺԲ. 13։ Երբ. ԺԳ. 2։
հ բ Կոր. Բ. 7։ Փիլ. ը. 14։ Փիլիմ. 14։
ձ Հռոմ. ԺԲ. 6։ ա Կոր. գ. 7։ ղ ա Կոր. ԺԲ. 4։ Երեմ. գ. 11։
ճ Մատ. խգ. 45։ խե. 14, 21։ Գոր. ԺԲ. 42։ ա Կոր. գ. 1, 2։ Տիտ. ա. 7։
մ Երեմ. խգ. 22։
յ Հռոմ. ԺԲ. 6, 7, 8։ ա Կոր. գ. 10։
ն Երե. ե. 20։ ԳԼ. ը. 5։
շ ա Տիմ. գ. 16։ ԳԼ. ե. 11։ Յայտ. ա. 6։
ո ա Կոր. գ. 13։ ԳԼ. ա. 7։
չ Գոր. ե. 41։ Ծակ. ա. 2։
պ Հռոմ. ը. 17։ բ Կոր. ա. 7։ գ. 10։ Փիլ. գ. 10։ Կող. ա. 24։ բ Տիմ. ը. 12։ ԳԼ. ե. 1, 10։ Յայտ. ա. 9։
ջ ԳԼ. ա. 5, 6։
ռ Մատ. ե. 11։ բ Կոր. ԺԲ. 10։ Ծակ. ա. 12։ ԳԼ. ը. 19, 20։ գ. 14։

Հոգին ձեր վրայ հանդչած է. *արդարև անոնց
կողմանէ կը հայհոյուի անիկա, բայց ձեր կող-
15 մանէ կը փառաւորուի։" "Ըլլայ որ ձեզմէ մէկը
չարչարուի իբրև մարդասպան, կամ գող, կամ
չարագործ, Հկամ իբրև ուրիշին բանին խառ-
16 նուող. Բայց եթէ ՔՐԻՍՏՈՍ իբրև Քրիստոնեայ՝ թող չամչնայ, "Հապա այս մասին թող
17 Աստուծոյ փառք տայ։ ²Քանզի ժամանակ է
որ դատաստանը Աստուծոյ տունէն սկսի. ³և
եթէ առաջ մեզմէ կը սկսի, "հապա անոնց վերջը
ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ որոնք Աստուծոյ աւետա-
18 րանին չեն հնազանդիր։ ⁴Եւ եթէ արդարը
դժուարաւ կը փրկուի, հապա ամբարիշտը ու մե-
19 ղաւորը ո՞ւր պիտի գանուին։ Ուստի անոնք որ
Աստուծոյ կամքին համեմատ կը չարչարուին,
բարիք գործելով *իրենց հոգիները թող "նո-
րէն յանձնեն, իբրև հաւատարիմ Ստեղծողին։

ԳԼ. Ե

1 Կը յորդորէ երէցները որ իրենց հօտերը արածեն, 5 երիտասարդները՝ որ հնազանդ ըլլան. և ամէնուն կը պատուիրէ որ պարկեշտ, արթուն և հաւատքի մէջ հաստատուն ըլլան, 9 և այսպէս դէմ դնեն իրենց հակառակորդը եղող Սատանայի։

Ձեր մէջ եղող երէցներուն կ'ապաչեմ, ես
ալ անոնց պէս երէց ըլլալովս, "ու Քրիստոսի
չարչարանքներուն վկայ, ինչպէս և յայտնուելու հան-
2 դերձեալ փառքին մասնակից. ²Աստուծոյ հօտը
որ ձեր մէջ է՝ արածեցէք, վերահսկելով
"ոչ թէ ակամայ՝ հապա կամովս, "ոչ թէ ա-
նարդ շահախնդրութեամբ՝ հապա յօժարու-
3 թեամբ, "ոչ թէ վիճակներուն վրայ իշխելով՝

4 "հապա հօտին օրինակ ըլլալով. "Ու երբ Հովուա-
պետին երեւցած ատենը ³փառաց անթառամ
էպատակը պիտի ընդունիք։
5 Նմանապէս դուք, երիտասարդներ, հնա-
զանդեցէք ծերերուն. և Համեստ իրարու հնա-
զանդելով խոնարհութիւն հագէք. Ինչո՞ւ
որ Աստուած ամբարտաւաններուն հակառակ
կը կենայ, բայց ³խոնարհներուն շնորհք կու-
6 տայ։ ¹Ուրեմն Աստուծոյ հզօր ձեռքին տակ
խոնարհեցէք, որպէս զի ձեզ ժամանակին բարձ-
7 րացնէ։ ²Ձեր ամէն հոգը անոր ձգեցէք, վասն
որ անիկա ձեզի համար կը հոգայ։
8 ³Արթուն կեցէք, հսկեցէք, Քանի որ ձեր
հակառակորդը, Սատանայ, մռնչող առիւծի
պէս կը պտըտի, ու կը փնտռէ թէ ո՛վ կլլէ.
9 ⁴Որու դէմ կեցէք հաւատքով հաստատուած,
⁵գիտնալով որ ձեր եղբայրներն ալ աշխարհի
մէջ նոյն չարչարանքները կը կրեն։
10 Եւ բոլոր շնորհաց Աստուածը, "որ մեզ իր
յաւերժական փառքին կանչեց Քրիստոս Յի-
սուսի ձեռքով, "քիչ մը առեն նեղութիւն
կրելնէդետքը, ինք ձեզ կատարեալ ընէ, "հաս-
11 տատէ, զօրացնէ ու "հիմնէ։ Անոր փառք և
զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։
12 "Սիղուանոս հաւատարիմ եղբօր ձեռքով,
(ինչպէս ես կը կարծեմ,) Հատիւտօ մը ձեզի
գրեցի, յորդորելով ու վկայելով "թէ այս է
Աստուծոյ ճշմարիտ շնորհքը, որուն մէջ հաս-
13 տատ կեցեր էք։ Բարև կ'ընէ ձեզի Բաբելոնի
մէջ եղած Եկեղեցին որ ձեզի հետ ընտրուած է,
14 ու "իմ որդիս Մարկոս ալ։ Բարև տուէք իրա-
րու սիրոյ համբուրով. "խաղաղութիւն ձեր ա-
մէնուն հետ որ Քրիստոս Յիսուսի մէջ էք։ Ամէն։

---

* Ո՛հած է ՏԷՆԷՆ
ա Գլ. բ. 20։
բ ա Թես. դ. 11։ ա Տիմ. Ե. 13։
գ Գործ. Ե. 41։
դ Նա. ժ. 12։ Երեմ. իե. 29։
ե Իմփ. 12։ Եզեկ. Թ. 6։ Մատ. գ. 5։
զ Դ.Ա. իգ. 31։
է Դ.Ա. ժ. 12, 14։
ը Առակ. ժա. 31։ Դ.Ա. իգ. 31։
թ Սաղ. լա. 5։ Դ.Ա. իգ. 46։ բ Տիմ. ա. 12։
ժ Դ.Ա. խե. 48։ Գործ. ա. 8, 22։ Ե. 32։ ժ. 39։
ի Հռոմ. բ. 17, 18։ Յայտ. ա. 9։
լ Յովհ. իա. 15, 16, 17։ Գործ. ի. 28։
խ ա Կոր. Թ. 17։
ծ ա Տիմ. գ. 3, 8։ Տիտ. ա. 7։
կ Սաղ. լգ. 12։ Հգ. 2։
հ Եզեկ. լգ. 4։ Մատ. ի. 25, 26։ բ Կոր. ա. 23։
ձ Փիլ. գ. 17։ բ Թես. գ. 9։ ա Տիմ. դ. 12։ Տիտ. բ. 7։
ղ Երր. ժգ. 20։
ճ Գլ. ա. 4։
մ ա Կոր. Թ. 25։ բ Տիմ. գ. 8։
յ ա Կոր. ա. 9։ ա Տիմ. գ. 12։
ն բ Կոր. գ. 17։ Գլ. ա. 6։
շ Յուդ. 24։
ո բ Թես. բ. 16։ գ. 3։
չ Գլ. գ. 11։ Յայտ. ա. 6։
պ բ Կոր. ա. 19։
ջ Երր. ժգ. 22։
ռ Գործ. ի. 24։ ա Կոր. ժե. 1։ բ Պետ. ա. 12։
ս Գործ. ժբ. 12, 25։
վ Հռոմ. ժգ. 16։ ա Կոր. ժգ. 20։ բ Կոր. ժգ. 12։ ա Թես. Ե. 26։
տ Եփես. գ. 23։

—

ԵՐԿՐՈՐԴ
ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը հաստատելով քրիստոնեաները Աստուծոյ շնորհքին մէջ աճելու յորդորէ, 5 կը յորդորէ զանոնք որ հաւատքով ու բարի գործքով իրենց կոչումը հաստատ պահեն, 12 զոր ինք հոգ կը տանի անոնց միտքը ձգել, գիտնալով որ իր մահը մօտ է, 16 կը խրատէ որ հաստատ բլլան Քրիստոսի հաւատքին մէջ, ցուցնելով թէ անիկա է Աստուծոյ ճշմարիտ Որդին, որովհետև առաքեալները անոր վերհատութեանը ականատես եղան, և Հայրը ու մարգարէները ալ անոր համար վկայեցին։

Եմեսն Պետրոս, Յիսուս Քրիստոսի ծառայ
և առաքեալ, յԱՏ՛ՈՒ՞ր մեզի հետ նոյն պատուական հաւատքին հասած մեր Աստուծոյն ու
Փրկչին Յիսուս Քրիստոսի արդարութիւնով.
2 Շնորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ աւելնայ
Աստուծոյ ու մեր Տէրոջը Յիսուսի գիտութիւնով։
3 Ինչպէս իր աստուածային զօրութիւնը կեանքի և աստուածպաշտութեան վերաբերեալ
ամէն բաները մեզի տուաւ Ե՛ՆՈՐ գիտութիւնովը՝ Ո՛ՐԸ մեզ փառքով ու առաքինութիւնով
4 հրաւիրեց. Որոնցմով ամենամեծ ու պատուական խոստումնքներ որուած են մեզի, Որպէս զի
ասոնցմով աստուածային բնութեանը հաղորդ
բլլաք՝ Ե՛ՍՂԽՈՐՏի մէջ ցանկութենէ յառաջ
5 եկած ապականութենէն փախչելով։ Ե՛Եւ այս
բանին համար բոլոր ջանքերնիդ դրած՝ ձեր
հաւատքին վրայ առաքինութիւն աւելցուցէք,
6 ու առաքինութեան վրայ գիտութիւն, Եւ գիտութեան վրայ ժուժկալութիւն, ու ժուժկալութեան վրայ համբերութիւն, և համբերու-
7 թեան վրայ աստուածպաշտութիւն, Ու աստ-

ուածպաշտութեան վրայ եղբայրասիրութիւն, ու
8 Եղբայրասիրութեան վրայ սէր։ Վասն զի քանի որ
այս բաները ձեր վրայ կը գտնուին ու կ՛աճին,
Ձեզ ալ ոչ ծոյլ ու անպտուղ չեն ըներ զձեզ մեր Տէր
9 Յիսուս Քրիստոսի ճանչնալուն մէջ։ Որով որուն
քով որ այս բաները չկան, Ո՛ՒՐԿԻՑ կոյր է ու
կարճատես, Ու մոռցեր է իր առաջուան մեղ-
10 քերէն մաքրուիլը։ Ա՛ՈՐ Համար, եղբայրնե՛ր, ա-
ւելի ջանք ըրէք Ո՛ՒՐ ձեր կոչումը ու ընտրութիւնը
հաստատէք, վասն զի զայս ընելով՝ Ո՛ՐԵՆԻՑ ալ-
11 տի չվրիպէք. Վասն զի այսպէս ձեզի առատօրէն
պիտի շնորհուի մեր Տէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիս-
տոսի յաւիտենական թագաւորութիւնը մտնել։
12 Ա՛ՈՍՏ ես միշտ այս բաները միտքերնիդ
ձգելու վրայով զանցառու պիտի չըլլամ, Թէև
գիտէք և հաստատուած է՛ք ներկայ ճշմարտու-
13 թեանը վրայ։ Ես իրաւունք կը սեպեմ, Քանի որ այս *մարմինին մէջ եմ, Միտքերնիդ
14 ձգելով ձեզ արթնցնելէ. Վասն զի գիտեմ որ
ես շուտով այս իմ մարմինս պիտի մերկանամ,
Ինչպէս մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը յայտնեց
15 ինծի։ Ա՛ՍՏի պիտի ջանամ որ իմ աշխարհէ
ելլելէս ետքն ալ միշտ կարող բլլաք այս բա-
16 ները յիշել։ Վասն զի ո՛Չ ԹԷ մենք վարպետութեամբ շինուած առասպելներու ետևէ եր-
թալով մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնը
ու գալուստը ձեզի ցուցուցինք, Հապա անոր
17 մեծափառութեանը ականատես բլլալով։ Վասն
զի ինք Հօր Աստուծմէ փառք ու պատիւ ա-
ռաւ, այն մեծ վայելչութեան փառքէն այն-
պիսի ձայն մը գալով, Թէ Ա՛ՍՏԻԿԱ է իմ սիրե-
18 լի Որդիս, որու Հաւներ եմ։ Եւ այս երկինքէն

---

*ա Հռոմ. ա. 12։ բ Կոր. դ. 13։ Եփես. դ. 5։ Տիտ. ա. 4։
գ Դան. դ. 1։ դ. 25։ ա Պետ. ա. 2։ Յուդ. 2։
դ Յովհ. Ժէ. 3։
ե ա Թես. բ. 12։ գ. 7։ բ Թես. բ. 13։ բ Տիմ. ա. 9։ ա Պետ. բ. 9։ գ. 9։
զ բ Կոր. է. 1։
է բ Կոր. գ. 18։ Եփես. գ. 24։ Կող. գ. 10։ ա Յովհ. գ. 2։
ը Գլ. բ. 18, 20։
թ Գլ. գ. 18։
ժ Գործ. գ. 10։ ա Թես. գ. 12։ Ե. 15։ ա Յովհ. գ. 21։
ի Յովհ. Ժե. 2։ Տիտ. գ. 14։
լ ա Յովհ. բ. 9, 11։
խ Եփես. Ե. 26։ Կող. Բ. 14։ ա Յովհ. ա. 7։
ծ ա Յովհ. գ. 19։
կ Գլ. դ. 17։
հ Հռոմ. Ժե. 14, 15։ Փիլ. գ. 1։ Գլ. գ. 1։ ա Յովհ. բ. 21։ Յուդ. 5։
ձ ա Պետ. Ե. 12։ Գլ. գ. 17։
ղ բ Կոր. Ե. 1, 4։
ճ Յովհ. վրանին
ն Գլ. գ. 1։
շ Տես ը Օր. գ. 21, 22։ Լուկ. 14։ բ Տիմ. գ. 6։
ո Յովհ. խա. 18, 19։
չ ա Կոր. ա. 17։ բ. 1, 4։ բ Կոր. բ. 17։ դ. 2։
պ Մատ. Ժէ. 1, 2։ Մարկ. թ. 2։ Յովհ. ա. 14։ ա Յովհ. ա. 1։ գ. 14։
ռ Մատ. գ. 18։ Ժէ. 5։ Մարկ. ա. 11։ Բ. 6։ Գործ. գ. 22։ Բ. 35։*

եկած ձայնը մենք լսեցինք, "որու հետ էինք
19 սուբը լեռանը վրայ։ Ու մարգարէական խօսքն
ալ ունինք՝ որ աւելի հաստատուն է. ու ա-
ղէկ կ'ընէք՝ եթէ անոր մուադրութիւն ընէք,
Ռորպէս թէ մութ տեղը լոյս տուող ճրագի
մը, մինչև ցորեկը լուսնայ "ու արուսեակը
20 սիրտերնուդ մէջ ծագի։ Նայց առաջ գայս
գիտնաք, Նոր գրոց ամէն մարգարէութիւն իր
21 յատուկ մեկնութիւնը չունի։ "Վասն զի մար-
գարէութիւն մը երբէք մարդոց կամքին պէս
չտրուեցաւ, "հապա Աստուծոյ սուրբ մարդիկը
Սուրբ Հոգիէն շարժուած՝ խօսեցան։

ԳԼ. Բ

1 կը ծանուցանէ թէ թէ սուտ վարդապետներ պիտի
գլլեն, և կը նախաձայնէ՝ թէ՛ անոնց ու թէ՛ անոնց
հետևողներուն անպարկեշտ վարմունքը ու պատիժը. 7
որմէ ազատ պիտի ընան բարեպաշտները, ինչպէս Ղոտ
Սոդոմէն ազատեցաւ։ 10 Այս անաստուածներուն վարմունքը աւելի մանրամասնաբար կը նկարագրէ, որպէս զի տեսնելով մարդիկ չտարուին կարծեցեալ գանոնք, և անոնցմէ հեռու կենան։

"Բայց սուտ մարդարէներ ալ կ'ըլլային ժո-
ղովուրդին մէջ, Իինչպէս ձեր մէջ ալ սուտ
վարդապետներ պիտի ըլլան, որոնք դաղտուկ
պիտի մտցնեն կորուսիչ հերձուածոդութիւններ,
Ոու զիրենք ծախու առնող Տէրը "ուրանա-
լով Իրենց վրայ պիտի բերեն արագահաս կո-
2 րուստը. Ու շատերը անոնց *կորստական ըն-
թացքներուն՝ հետևին պիտի երթան, որոնց հա-
մար ճշմարտութեան ճամբան պիտի հայհոյուի.
3 Ու ագահութիւնով՝ խորամանկութեամբ հնար-
ուած խօսքերով Ձեզի վաճառաշահութեան
պիտի գործածեն. Որոնց դատապարտութիւնը
շատոնցմէ պարապ եաշխ չուշանար, ու անոնց
կորուստը չմրափեր։

4 Վասն զի եթէ Աստուած Իմեղք գործող
Հրեշտակներուն չխնայեց, Հապա խաւարի
կապերով տարտարոսը ձգած՝ դատաստանի պա-
5 հել տուաւ. Ու առաջուան աշխարհին ալ չխնա-
յեց. Հվիսյն թէ Նոյ ութերորդ Անձը, Իարդա-
րութեան քարոզիչը, պահեց, Երբ ջրհեղեղը
6 ամբարիշտներուն աշխարհին վրայ բերաւ, Ու
Սոդոմի ու Գոմորի քաղաքները մոխիր դարձնե-

լով — կործանելով դատապարտեց, հետքը ամ-
բարշտութիւն ընելու մարդոց օրինակ ընելով
7 պատիժ. Ու ազատեց արդար Ղոտը, որ անօ-
րէններուն անառակ վարմունքէն ձանձրացեր էր.
8 (Վասն զի այն արդարը անոնց մէջ կենալով՝
Ռաչքովը տեսնելով ու ականջովը լսելով, օրէ
օր էր արդար հոգին կը տանջէր անօրէն
9 վարմունքովը.) Տէրը գիտէ բարեպաշտները
փորձութենէ ազատել, և անիրաւները տան-
ջանքի համար դատաստանի օրուան պահել։
10 Մանաւանդ անոնք որ պղծալից ցանկու-
թեամբ մարմնի ետևէ կ'երթան, և տէրու-
թիւնը կ'անարգեն, Ինքնահաճ ու յանդուգն
են, չեն վախնար փառաւորներուն դէմ հայ-
11 հոյել. Ուերբ հրեշտակները, որ անոնցմէ շատ մեծ
են զօրութիւնով ու կարողութիւնով, Տէրոջը
առջև հայհոյութեամբ դատապարտութիւն չեն
12 բերեր անոնց վրայ։ Նայց ասոնք անբան անա-
սուններու պէս, (որ բնականաբար որսի ու ա-
պականութեան համար եղած են,) չգիտցած
բաներուն դէմ կը հայհոյեն, և իրենց ապա-
13 կանութիւնովը պիտի ապականին, "Անիրաւու-
թեան վարձքը ընդունելով. Նոր ցորեկուան մէջ
եղած զեղխութիւնը զուարճութիւն կը սեպեն.
"ապտակ ու բիծ են, իրենց խարէութիւններովը
զուարճանալով՝ երբ Ձեզի հետ կերուխումի կը
14 նստին. Շնութեամբ լեցուն աչքեր ունին, որ
մեղքէ չեն դադարիր. անհաստատ հոգիները կը
խաբեն. "ագահութեան սովրած սիրտեր ու-
15 նին. անիծեալ զաւակներ են. Շիտակ ճամբան
Ձգելով մոլորեցան՝ "Բէովրեան Բաղաամի ճամ-
բուն հետևելով, որ անիրաւութեան վարձքը
16 սիրեց. Նայց իր անօրէնութեանը յանդիմանու-
թիւնը առաւ. անխօս էշը մարդկային ձայնով
խօսելով՝ մարգարէին յիմարութիւնը արգիլեց։
17 Ձանք ջուր չտնեցող աղբիւրներ են, ու փո-
թորիկէ քշուած մէգեր, որոնց համար թանձր
18 խաւարը պահուած է յաւիտեան։ "Ռանդի ու-
նայնութեան հպարտ խօսքեր ընելով՝ դիճու-
թիւններով, մարմնի ցանկութիւններով կը խա-
բեն զանոնք "որ քիչ մը առաջ փախեր էին ա-
19 նոնցմէ՝ որ մոլորութեան մէջ կը պտրտին. "Ա-
նոնց ազատութիւն կը խոստանան, "և իրենք
ապականութեան ծառաներ են. վասն զի ինչ

ա Տես նաև գ. 5։ Յետս. ե. 15։ Մատ. ժէ. 6։
բ Սաղ. ճԺԲ. 105։ Յովհ. ե. 35։
գ Յայտ. բ. 28։ իբ. 16։ Տես բ կոր. գ. 4, 6։
դ Հռով. ժբ. 6։
ե Բ Տիմ. գ. 16։ ա Պետ. ա. 11։
զ բ Թագ. իգ. 2։ Դան. ա. 70։ Գործ. ա. 16։ գ. 18։

է Ա Օր. ժգ. 1։
ը Մատ. իգ. 11։ Գործ. ի. 30։ ա կոր. ժա. 19։ ա Տիմ. գ. 1։ բ Տիմ. գ. 1, 5։ ա Յովհ. գ. 1։ Յուդ. 18։
թ ա կոր. գ. 20։ Գաղ. գ. 13։ Եփես. ա. 7։ Երբ. ժ. 29։ ա Պետ. ա. 18։ Յայտ. ե. 9։
ժ Յուդ. 4։
ի Փիլ. գ. 19։
լ Ոմն., անուսումնասիրելի բառ
խ Հռով. ժգ. 18։ բ կոր. ժբ. 17, 18։ ա Տիմ. գ. 5։ Տիտ. ա. 11։
ծ բ կոր. բ. 17։ Գլ. ա. 16։
կ Բ Օր. լբ. 35։ Յուդ. 4, 15։
հ Յովհ. բ. 44։ ա Յովհ. գ. 8։
ձ Յար. դ. 18։ Յուդ. 6։
ղ Ղտ. բ. 31։ Յայտ. ի. 2, 3։
ճ Մն. ե. 1, 7, 23։ Երբ. ժա. 7։ ա Պետ. գ. 20։
մ ա Պետ. գ. 19։
յ Գլ. գ. 6։
ն Մն. ժԲ. 24։ Բ Օր. իԲ. 23։ Յուդ. 7։
շ Թագ. իգ. 10։
ո Մն. ժԲ. 16։
չ Սաղ. ճԺԲ. 139, 158։ Եզեկ. Բ. 4։
պ Սաղ. լդ. 17, 19։ ա կոր. ժ. 13։
ջ Յուդ. 4, 7, 8, 10, 16։
ռ Յուդ. 8։
ս Յուդ. 9։
վ Նկտմ. ժբ. 3։ Յուդ. 10։
տ Փիլ. գ. 19։
ր Տես Հռով. ժգ. 13։
ց Յուդ. 12։
ւ ա կոր. ժա. 20, 21։
փ Յուդ. 11։
ք Թագ. իբ. 5, 7, 21, 23, 28։ Յուդ. 11։
օ Յուդ. 12, 13։
ֆ Յուդ. 16։
և Գործ. բ. 40։ Գլ. ա. 4։ Հմբ. 20։
ֆ Գաղ. ե. 13։ ա Պետ. բ. 16։
ֆ Յովհ. բ. 34։ Հռով. գ. 16։

բանէ որ մէկը յաղթուի, անոր ծառայ ալ
20 *կ'ըլլայ։ Եվ ան որ եղէ Տէրը ու Փրկիչ Յիսուս*
Քրիստոսի գիտութիւնովը աշխարհի պղծու-
թիւններէն Հրաժարելէ ետև՝ դարձեալ այն
բաներէն բռնուած յաղթուին, անոնց վերջը
21 *առաջինէն գէշ կ'ըլլայ։ Վասն որ աղէկ էր*
անոնց՝ որ ճանչցած չըլլային, քան թէ ճանչնալով ետ դառ-
նային այն սուրբ պատուիրանէն՝ որ իրենց
22 *յանձնուեցաւ։ Սակայն անոնց հանդիպեցաւ*
այն ճշմարիտ առակին բանը, թէ «Շունը նո-
քին իր փսխածին կը դառնայ, ու լուացուած
խոզը՝ ցեխի մէջ թաւալակելու»։

Գ.Լ. Գ

1 *Կը հասկցնէ Քրիստոսի գալուն ճշմար-*
տութիւնը. 10 կը նկատդրէ թէ ի՛նչ կերպով աշխար-
հըս պիտի վերջանայ. 11 կը յորդորէ քրիստոնեաները որ
այս բանին ապահովով՝ անարատ վարք ունենան, 15 ու
հաստատէն թէ Տէրոջը երկայնմտութիւնը իրենց փրկու-
թեան համար է, ինչպէս Պօղոս գրեր էր անոնց իր
թուղթերուն մէջ։

Սիրելիներ, այս երկրորդ թուղթը ձեզի կը գրեմ՝ «որոնցմով ձեր անկեղծ միտքը
2 կ'արթնցնեմ՝ յիշելու, Որպէս թէ սուրբ մարգա-
րէներէն առաջուընէ ըսուցուած խօսքերը, և
Ձեր, այսինքն Տէրոջը ու Փրկչին առաքեալնե-
3 րուն, պատուէրները միտքերնիդ բերէք։ Գիտցէք
առաջ զայս գիտնալք, որ վերջին օրերը ծաղր
ընողներ պիտի գան, «որոնք իրենց ցանկու-
4 թիւններուն համեմատ պիտի քալեն, Եւ պիտի
ըսեն, Ո՞ւր է անոր գալուն խոստմունքը, վասն զի
քանի որ հայրերը քնացան, ամէն բան այնպէս կայ
5 կը մնայ արարածներուն սկիզբէն հետէ։ Քանզի
անոնք (որոնց ուզածը այս է,) այն բանը մոռ-
ցեր են, թէ երկինք առաջուընէ եղաւ, ու եր-
կիր ջուրերէն և ջուրերով հաստատ կեցեր է
6 Աստուծոյ խօսքովը. Որով հին աշխարհը
7 ջրհեղեղով ապականուած կորսուեցաւ. Բայց
հիմակուան երկինքը ու երկիրը նոյն խօսքով
պահպանուած են, Ժամուընէ դատաստանին ու
ամբարիշտ մարդոց կորուստին օրը կրակի հա-
8 մար պահուած։ Եւ այս մէկ բանը ձեզմէ ծած-
ծուկ չմնայ, սիրելիներ, որ Տէրոջը քով մէկ օրը
հազար տարուան պէս է, Եւ հազար տարին՝
9 մէկ օրուան պէս։ Տէրը չուշացներ էր խոստ-
մունքը, ինչպէս ոմանք ուշացուցած կը սեպեն,
Հապա մեզի երկայնամիտ կ'ըլլայ. Վասն զի չու-
զեր որ մի՛կը կորսուի, Հապա որ ամէնը ապաշ-
10 խարանքի գան։ Սակայն Տէրոջը օրը *գողի պէս
պիտի գայ, Որ առեն երկինք սաստիկ շառաչիւնով պիտի անցնի, ու տարերքները բռնկած
պիտի լուծուին. երկիրը ալ, ու ինչ գործեր որ
11 անոր մէջ կը գտնուին, պիտի այրուին։ Ուստի
որովհետև այս ամէն բաները պիտի լուծուին,
ձեզի ի՞նչպիսի մարդիկ ըլլալ կը վայելէ Նուրբ
վարմունքով ու բարեպաշտութեամբ, Սպասե-
12 լով Ու արագացուով Աստուծոյ օրուանը գա-
լուն, Որուն մէջ երկինք կրակով այրուած պի-
տի լուծուի, Ու տարերքները բռնկած պիտի
13 հալին։ Սակայն իր խոստմունքին համեմատ, Նոր
երկինքի ու նոր երկրի մը կը սպասենք, որոնց
մէջ արդարութիւն կը բնակի։
14 Ուստի, սիրելիներ, սոնց սպասելով ջանա-
ցէք, Որ ան ձեզ ամբիծ ու անարատ գտնէ
15 խաղաղութիւնով. Ու մեր Տէրոջը երկայնմտու-
թիւնը փրկութիւն սեպեցէք. ինչպէս մեր սիրե-
լի եղբայրը Պօղոս ալ իրեն տրուած իմաստու-
16 թիւնովը գրեց ձեզի. Ինչպէս ամէն թուղթե-
րուն մէջ ալ այս բաներուն վրայով կը խօսի.
որոնց մէջ քանի մը դժուարիմաց խօսքեր կը
գտնուին, զորոնք տգէտները ու անհաստատները
ծուռ կողմը կը դարձնեն, ինչպէս ուրիշ գիր-
17 քերն ալ՝ իրենց անձին կորուստին համար։ Ու-
րեմն դուք, սիրելիներ, «ասոնք գիտնալով զգուշ եղէք, որ չըլլայ թէ անօրէններուն
խաբէութիւնէն բռնուած՝ ձեր հաստատութե-
18 նէն իյնաք. «Հապա աճեցէք մեր Տէր ու Փրկիչ
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքովը ու գիտութիւնովը.
«անոր փառք հիմա ալ ու մինչև յաւիտենա-
կան օրն ալ։ Ամէն։

---

† Գլ. ա. 4։ Հմր. 18։
‡ Գլ. ա. 2։
§ Մատ. ժբ. 45։ Դ.ա. ժա. 26։ Եբր. զ. 4, ԵՒն։ Ժ. 26, 27։
‖ Դ.ա. ժբ. 47, 48։ Յովհ. Բ. 41։ Ժե. 22։
¶ Ա.Տիմ. խզ. 11։ ——
# Գլ. ա. 13։
** Յուդ. 17։
†† ա Տիմ. գ. 1։ բ Տիմ. գ. 1։ Յուդ. 18։
‡‡ Գլ. բ. 10։
§§ Ես. Ե. 19։ Եբեմ. ԺԷ. 15։ Եզեկ. ժբ. 22, 27։ Մատ. խզ. 48։ Դ.ա. ժբ. 45։
‖‖ Մազ. խգ. 2։ Ցկզ. 6։ Կոզ. ա. 17։
¶¶ Ծն. ա. 6, 9։ Մազ. լգ. 6։ Եբր. Ժա. 3։
Ծն. է. 11, 21, 22, 23։ Գլ. բ. 5։
*** Հմր. 10։
††† Մատ. իե. 41։ բ Թես. ա. 8։
‡‡‡ Մազ. զ. 4։
§§§ Ա.Տիմ. բ. 3։ Եբր. Ժ. 37։
‖‖‖ Ես. Լ. 18։ ա Պետ. գ. 20։ Հմր. 15։
¶¶¶ Եզեկ. ԺԸ. 23, 32։ լգ. 11։ Հռով. բ. 4։ ա Տիմ. բ. 4։
Մատ. խգ. 43։ Դ.ա. ժբ. 39։ ա Թես. Ե. 2։ Յայտ. գ. 3։ Ժզ. 15։
**** Ոմանք, գէշերաւան գողի
†††† Մազ. Ծբ. 26։ Ես. Ժա. 6։ Մատ. խգ. 35։ Մարկ. Ժգ. 31։ Եբր. ա. 11։ Յայտ. Ի. 11։ խա. 1։
‡‡‡‡ ա Պետ. ա. 15։
§§§§ ա Կոր. ա. 7։ Տիտ. բ. 13։
‖‖‖‖ Մազ. Ծ. 3։ Ես. լգ. 4։
¶¶¶¶ Մխ. ա. 4։ Հմր. 10։
Ես. կԸ. 17։ կզ. 22։ Յայտ. խա. 1, 27։
***** ա Կոր. ա. 8։ ԺԸ. 58։ Փիլ. ա. 10։ ա Թես. գ. 13։ Ե. 23։
†††††† Հռով. բ. 4։ ա Պետ. գ. 20։ Հմր. 9։
‡‡‡‡‡ Հռով. բ. 19։ ա Կոր. ԺԸ. 24։ ա Թես. գ. 14։
§§§§§ Մարկ. Ժգ. 23։ Գլ. ա. 12։
‖‖‖‖‖ Եփես. գ. 14։ Գլ. ա. 10, 11։ բ. 18։
¶¶¶¶¶ Եփես. գ. 15։ ա Պետ. բ. 2։
բ Տիմ. գ. 18։ Յայտ. ա. 6։

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն

Ը Ն Դ Հ Ա Ն Ր Ա Կ Ա Ն Թ Ո Ւ Ղ Թ

Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Ո Ւ Ա Ռ Ա Ք Ե Լ Ո Յ Ն

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաքեալը կը նկարագրէ Քրիստոսի անձը, որով մենք յաւիտենական կեանք ունինք՝ Աստուծոյ հետ հաղորդութիւն ունենալով. 5 կը յորդորէ որ ասոր հետ սուրբ վարք ալ ունենանք, որ վկայութիւն մը ըլլայ թէ մեր հաւատքին դաւանութիւնը և հաղորդութիւնը ճշմարիտ է, և որ հաւատաւոր ապահովութիւն մը ունենանք թէ Քրիստոսի միջոցաւ մեր մեղքերուն թողութիւն կայ։

Կ ե ն ա ց Բ ա ն ի ն վրայով ՝որ սկիզբէն էր, որուն համար լսեցինք, զոր մեր աչքերովը տե-
2 սանք, Քորուն նայեցանք Եւ մեր ձեռքերը շօշա-
փեցին. (Ե Ն Ե կեանքը Ի յայտնուեցաւ, ու տե-
սանք Ե Ւ կը վկայենք Եու ձեզի կը պատմենք
այն յաւիտենական կեանքը, Ո որ Հօրը քով էր
3 ու մեզի յայտնուեցաւ.) Ը Զ այն որ տեսանք ու լսեցինք, ձեզի կը պատմենք, որպէս զի դուք ալ մեզի հետ հաղորդութիւն ունենաք. Ա և մեր հաղորդութիւնը Հօրը հետ է՝ ու իր Որդ-
4 ւոյն Յիսուս Քրիստոսի հետ։ Եւ այս բաները կը գրենք ձեզի, Ո որպէս զի ձեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ։

5 Ն Եւ ասիկա է այն պատգամը զոր իրմէ լսեցինք ու ձեզի կը պատմենք, Ո թէ Աստուած լոյս է, ու անոր մէջ բնաւ խաւար չկայ։ Ա Եթէ
6 ըսենք թէ Անոր հետ հաղորդութիւն ունինք, ու խաւարի մէջ պտրտինք, սուտ կը գրուցենք
7 և ճշմարտութիւնը չենք ըներ։ Ա պա եթէ լոյսի մէջ քալենք, ինչպէս անիկա լոյսի մէջ է, իրա-
րու հետ հաղորդութիւն կ'ունենանք, Եու անոր Որդւոյն Յիսուսի Քրիստոսի արիւնը մեզ ամէն
8 մեղքէ կը սրբէ։ Ե թէ ըսենք թէ Մենք մեղք
մը չունինք, ինքզինքնիս կը խաբենք, Ե ու մեր
9 մէջ ճշմարտութիւն չկայ։ Ն Եթէ խոստովանինք մեղքերնիս, հաւատարիմ ու արդար է անիկա մեր մեղքերուն թողութիւն տալու, Ե և մեզ
10 բոլոր անիրաւութենէ սրբելու։ Եթէ ըսենք թէ Մեղք մը չգործեցինք, սուտցոյց կ'ընենք զա-
նիկա, ու անոր խօսքը մեր մէջ չէ։

ԳԼ. Բ

1 Կը զգուշացնէ ակարութեան մեղքերէն։ 3 Կը սորվեցնէ թէ ճշմարտապէս Աստուած ճանչնալը կը կայանայ անոր պատուիրանքները պահելու մէջ, 9 մեր եղբայրները սիրելու, 15 և աշխարհը չսիրելու մէջ։ 18 Պատրաստ հետու կենալ մոլորեցուցիչներէն, 20 որոնց մոլորութիւնները աստուածապաշտները ապահով և ազատ կ'ըլլան հաստատուն հաւատքով և սուրբ վարքով պահպանուած։

Ի մ որդեակներս, այս բաները ձեզի կը գրեմ, որպէս զի մեղք չգործէք. և եթէ մէկը մեղք գործելու ըլլայ, ՝Հօրը քով բարեխօս ու-
2 նինք Յիսուս Քրիստոս արդարը. Ե Ւ անիկա մեր մեղքերուն քաւութիւն է, և ոչ թէ միայն մերիններուն, Ե հապա բոլոր աշխարհի ալ։

3 Ո ւ սով գիտենք թէ զանիկա ճանչցանք, 4 եթէ անոր պատուիրանքները պահենք։ Ը Ան որ կ'ըսէ թէ Ես զանիկա ճանչցայ, ու անոր պատ-
ուիրանքները չպահէր, Ե ստախօս է, ու անոր
5 մէջ ճշմարտութիւն չկայ։ Ո Բայց ան որ անոր խօսքը կը պահէ, Ե իրաւցնէ իր մէջ կատարեալ է Աստուծոյ սէրը. Ե ասով կը ճանչնանք թէ
6 անոր մէջ ենք։ Ը Ան որ կ'ըսէ թէ անոր մէջ

ա Յովհ. ա. 1։ Գլ. բ. 13։
Ե Յովհ. ա. 14։ բ Պետ. ա. 16։ Գլ. գ. 14։
Է Գ.օ. խգ. 39։ Յովհ. ի. 27։
Ը Յա. խգ. 25։ Ժգ. 6։
Թ Հռով. Ժգ. 26։ ա Տիմ. գ. 16։ Գլ. գ. 5։
Ժ Յովհ. ի. 24։ Գոր. բ. 32։
Ի Գլ. և. 20։
Լ Յովհ. ա. 1, 2։
Խ Գոր. գ. 20։
Ծ Յովհ. ԺԷ. 11։ ա Կոր. ա. 9։ Գլ. բ. 24։
Կ Յովհ. ԺԸ. 11։ Ժգ. 24։ բ Յովհ. 12։
Հ Գլ. գ. 11։
Ձ Յովհ. ա. 9։ բ. 12։ ի. 5։ Ժբ. 35, 36։
Ղ բ Կոր. գ. 14։ Գլ. բ. 4։
Ճ ա Կոր. գ. 11։ Եփես. ա. 7։ Եբր. ի. 14։ ա Պետ. ա. 19։ Գլ. բ. 2։ Յայտ. ա. 5։
Մ գ Թագ. բ. 46։ բ Մն. գ. 36։ Յար ի. 2։ ԺԸ. 14։ խե. 4։ Աստղ. խ. 9։ Ժող. է. 20։ Յակ. գ. 2։
Յ Գլ. բ. 4։
Ն Սաղ. լբ. 5։ Առակ. իբ. 13։
Շ Հմր. 7։ Սաղ. ծա. 2։ —
Ո Հռով. ը. 34։ ա. Տիմ. բ. 5։ Եբր. Է. 25։ ի. 24։
Չ Հռով. գ. 25։ բ Կոր. և. 18։ Գլ. ա. 7։ դ. 10։
Պ Յովհ. ա. 29։ դ. 42։ Ժա. 51, 52։ Գլ. դ. 14։
Ջ Գլ. ա. 6։ դ. 20։
Ռ Գլ. ա. 8։
Ս Յովհ. Ժդ. 21, 23։
Վ Գլ. դ. 12։
Տ Գլ. դ. 13։
Ր Յովհ. ԺԸ. 4, 5։

կը բնակի, ևտոնպէս պէտք է քալէ՝ ինչպէս անիկա քալեց։

7 Եղբայրնե՛ր, ես թէ նոր պատուիրանք մը կը գրեմ ձեզի, Նոյնպես այն հին պատուիրանքը զոր ակիզբէն ի վեր ունէիք. և հին պատուիրանքը այն խօսքն է, զոր դուք ակիզբէն լսեցիք։ 8 Դարձեալ Նոր պատուիրանք մը կը գրեմ ձեզի, որ ճշմարիտ է անոր մէջ ու ձեր մէջ. ևվասն զի խաւարը կ'անցնի Նու ճշմարիտ լոյսը 9 արդէն կ'երևնայ։ Ան որ կ'ըսէ թէ լոյսի մէջ է, ու իր եղբայրը կ'ատէ, անիկա տակաւին 10 խաւարի մէջ է։ Ան որ իր եղբայրը կը սիրէ, լոյսի մէջ կը բնակի, Ու իր մէջ գայթակղութիւն չկայ. 11 Բայց ան որ իր եղբայրը կ'ատէ, խաւարի մէջ է Ու խաւարի մէջ կը քալէ, ու չգիտեր թէ ո՛ւր կ'երթայ, վասն զի խաւարը անոր աչքերը կուրցուցեր է։

12 Կը գրեմ ձեզի, որդեակներ, ԵՒվասն զի ձեր մեղքերը թողուած են անոր անունէն համար։ 13 Կը գրեմ ձեզի, հայրեր, վասն զի դուք ճանչցաք զանիկա Որ սկիզբէն է։ Կը գրեմ ձեզի, երիտասարդներ, վասն զի դուք չարին յաղթեցիք։ 14 Կը գրեմ ձեզի, տղաքներ, վասն զի դուք ճանչցաք Հայրը։ Գրեցի ձեզի, հայրեր, վասն զի դուք ճանչցաք զանիկա որ սկիզբէն է։ Գրեցի ձեզի, երիտասարդներ, ԵՒվասն զի դուք ուժով էք, և Աստուծոյ խօսքը ձեր մէջ կը բնակի, ու չարին յաղթեցիք։ 15 Մի սիրէք աշխարհը, ոչ ալ բնչ որ աշխարհի մէջ է։ Եթէ մէկը աշխարհը կը սիրէ, անոր նէրսիդին Հօրը սէրը չկայ. 16 քանզի ամէն բան որ աշխարհի մէջ է, մարմնի ցանկութիւնը Ու աչքերու ցանկութիւնը և այս կեանքին ամբարտաւանութիւնը, Հօրմէն չէ, հապա այս աշխարհէն է։ 17 Աշխարհս ալ կ'անցնի, անոր ցանկութիւնն ալ. բայց ան որ Աստուծոյ կամքը կը կատարէ, յաւիտեան կը մնայ։

18 Ո՛րդեակներ, վերջին ժամանակն է. ու ինչպէս լսեցիք Եթէ Նեռը պիտի գայ, ԵՒս արդէն շատ նեռներ եկած են, Անկէ կ'իմանանք թէ վերջին ժամանակ է։ 19 Մեզմէ ելան մտան, բայց մեզմէ չէին. ԵՒվասն զի եթէ մեզմէ ըլլային, մեզի հետ պիտի մնային. Հապա ելաք, որպէս

ղի յայտնի ըլլան թէ անոնք ամէնը մեզմէ չէին։ 20 Բայց դուք օծութիւն ունիք Սուրբէն, Ու ամէն բան գիտէք։ 21 Ձգրեցի ձեզի՝ իբր թէ ճըշմարտութիւնը չէք գիտեր, հապա թէ գիտէք զանիկա, ու նաև թէ ամէն սուտ ճշմարտութեննէն չէ։ 22 Ո՞վ է սուտաւոր, եթէ ոչ ան որ կ'ուրանայ թէ Յիսուս՝ Քրիստոս չէ. անիկա է Նեռը որ կ'ուրանայ Հայրը ու Որդին։ 23 Ամէն ով որ կ'ուրանայ Որդին, անիկա Հայրն ալ չընդունիր. [Բայց ան որ կը խոստովանի Որդին, անիկա Հայրն ալ կ'ընդունի։] 24 Ուրեմն ինչ որ դուք սկիզբէն լսեցիք, թող անիկա ձեր մէջ բնակի. եթէ այն սկիզբէն լսածնիդ ձեր մէջ բնակի, Դուք ալ Որդւոյն ու Հօրը մէջ պիտի բնակիք։ 25 Եւ ասիկա է այն խոստմունքը զոր ինք մեզի խոստացաւ, այսինքն յաւիտենական կեանքը։ 26 Ա՛յս բաները ձեզի գրեցի՝ ձեզ մոլորեցնողներուն համար։ 27 Եւ այն օծութիւնը զոր դուք իրմէ ընդունեցիք, ձեր մէջ կը մնայ, Ու պէտք չէ որ մէկը ձեզի սորվեցնէ. Ինչպէս նոյն օծութիւնը ձեզի կը սորվեցնէ ամէն բանի վրայով, և ճշմարիտ է ու սուտ չէ, և ինչպէս անիկա ձեզի սորվեցուց, անոր մէջ կեցէք։

28 Ու հիմա, որդեակներ, անոր մէջ կեցէք, ԵՒորպէս զի երբ անիկա յայտնուի, մենք համարձակութիւն ունենանք, Ու անկէ չամչնանք իր գալուստաեն։ 29 Եթէ գիտէք թէ անիկա արդար է, կ'իմանաք թէ Եամէն ով որ արդարութիւն կը գործէ, անկէ ծնած է։

Գ.

1 Յիշեցնելով Աստուծոյ անդուգական սէրը՝ որով մեզ իրեն որդիներ կ'ընէ, 3 կը յորդորէ որ հնազանդութեամբ անոր պատուիրանքները պահենք, 11 ու նաև եղբայրաբար սիրենք։

Տեսէք, Հայրը ի՛նչպիսի սէր շնորհեց մեզի, Որպէս զի մենք Աստուծոյ որդիներ բաւինք. ասոր համար աշխարհ մեզ չճանչնար, ԵՒվասն զի զանիկա ալ չճանչցաւ։ 2 Սիրելինե՛ր, Հիմա մենք Աստուծոյ որդիներն ենք, Ու տակաւին յայտնի չէ թէ ինչ պիտի ըլլանք. բայց գիտենք որ երբ անիկա յայտնուի, Եանոր պէս

Ձ Մատ. ժա. 29։ Յովհ. ժգ. 15։ ա Պետ. բ. 21։
Ո Ոմանք, սիրելիներք
Ղ բ Յովհ. 5։
Ճ Գլ. գ. 11։ բ Յովհ. 5։
Մ Յովհ. ժգ. 34։ ժե. 12։
Յ Հռոմ. ժգ. 12։ Եբեր. ե. 8։ ա Թես. ե. 5, 8։
Ն Յովհ. ա. 9։ բ. 12։ ժբ. 35։
Շ ա Կոր. ժգ. 2։ բ Պետ. ա. 9։ Գլ. գ. 14, 15։
Ո Գլ. գ. 14։
Չ բ Պետ. ա. 10։
Ջ Յովհ. ժբ. 35։
Ռ Ղուկ. իզ. 47։ Գործ. գ. 12։ ժ. 43։ ժգ. 38։ Գլ. ա. 7։
Ս Գլ. ա. 1։
Վ Եբեր. գ. 10։
Տ Հռոմ. ժբ. 2։
Ր Մատ. գ. 24։ Գործ. ա. 10։ Յայտ. գ. 4։
Ց ժող. ե. 11։
Ւ ա Կոր. է. 31։ Յայտ. ա. 10։ գ. 15։ ա Պետ. ա. 24։
Փ Յովհ. իա. 5։
Ք Եբեր. ա. 9։
Օ բ Թես. բ. 3, Եհ։ բ Պետ. բ. 1։ Գլ. գ. 3։
Ֆ Մատ. իզ. 5, 24։ բ Յովհ. 7։
Ա ա Տիմ. գ. 1։ բ Տիմ. գ. 1։
Բ բ Օր. ժգ. 13։ Սաղ. իա. 9։ Գործ. ե. 30։
Գ Մատ. իզ. 24։ Յովհ. գ. 37։ ժ. 28, 29։ բ Տիմ. բ. 19։
Դ ա Կոր. ժա. 19։
Ե բ Կոր. ա. 21։ Եբր. ա. 9։ Հմր. 27։
Զ Մարկ. ա. 24։ Գործ. գ. 14։
Է Յովհ. ժ. 4, 5։ ժգ. 26։ ժգ. 13։ Հմր. 27։
Ը Գլ. գ. 3։ բ Յովհ. 7։
Թ Յովհ. ժե. 23։ բ Յովհ. 9։
Ժ Յովհ. ժգ. 7, 9, 10։ Գլ. գ. 15։
Ի բ Յովհ. 6։
Լ Յովհ. ժգ. 23։ Գլ. ա. 3։
Խ Յովհ. ժե. 3։ Գլ. ա. 2։ Ե. 11։
Կ Գլ. գ. 7։ բ Յովհ. 7։
Հ Հմր. 20։
Ձ ա Կոր. ժա. 19։
Ղ բ Կոր. ա. 21։ Եբր. ա. 9։ Հմր. 27։
Ճ Մարկ. ա. 24։ Գործ. գ. 14։
Մ Յովհ. ժ. 4, 5։ ժգ. 26։ ժգ. 13։ Հմր. 27։
Յ Գլ. գ. 3։ բ Յովհ. 7։
Ն Յովհ. ժե. 23։ բ Յովհ. 9։
Շ Յովհ. ժգ. 7, 9, 10։ Գլ. գ. 15։
Ո բ Յովհ. 6։
Չ Յովհ. ժգ. 23։ Գլ. ա. 3։
Ջ Յովհ. ժե. 3։ Գլ. ա. 2։ Ե. 11։
Ռ Գլ. գ. 7։ բ Յովհ. 7։
Ս Հմր. 20։
Վ Եբեր. իա. 33, 34։ Եբր. բ. 10, 11։
Տ Յովհ. գ. 26։ ժգ. 13։ Հմր. 20։
Ր Գլ. գ. 2։
Ց Գլ. գ. 17։
Ւ Գործ. իբ. 14։
Փ Գլ. գ. 7, 10։

Ք Յովհ. ա. 12։
Օ Յովհ. ժե. 18, 19։ ժգ. 3։ ժէ. 25։
Ֆ Եա. ժգ. 5։ Հռոմ. բ. 15։ Գործ. գ. 26։ գ. 6։ Գլ. ե. 1։
Ա Հռոմ. բ. 18։ բ Կոր. գ. 17։
Բ Հռոմ. բ. 29։ ա Կոր. ժե. 49։ Փիլ. գ. 21։ Կող. գ. 4։ բ Պետ. ա. 4։

պիտի ըլլանք. ԵՒվասն զի զանիկա պիտի տեսնենք՝ ինչպէս է։
3 Եվ ամէն ով որ այս յոյսը անոր վրայ ունի, ինքզինք կը մաքրէ, ինչպէս անիկա մաքուր է։ Ամէն ով որ մեղք կը գործէ, անիկա անօրէնութիւն ալ կը գործէ, ևւ բուն մեղքը անօրէնութիւն է։ Ես գիտէք որ անիկա անոր համար յայտնուեցաւ, ֆոր մեր մեղքերը վերցնէ. եւ իր մէջ մեղք չկայ։ Ամէն ով որ անոր մէջ կը կենայ, մեղք չգործեր. Նամէն ով որ մեղք կը գործէ, զանիկա տեսած չէ ու զանիկա ճանչցած չէ։ Որդեակներ, Էվ կը ձեզ չխաբէ. ծան որ արդարութիւն կը գործէ, արդար է, ինչպէս Անիկա արդար է։ Ես ան որ մեղք կը գործէ, Սատանայէ է, վասն զի Սատանայ սկիզբէն իվեր կը մեղանչէ. ասոր համար Աստուծոյ Որդին յայտնուեցաւ, հոր Սատանային գործերը քակէ։ Ցամէն ով որ Աստուծմէ ծնած է, մեղք չգործեր, ԵՒվասն զի անոր սերմը իր մէջ կը մնայ, ու չկրնար մեղք գործել, քանզի Աստուծմէ ծնած է։ Ասով յայտնի են Աստուծոյ որդիները ու Սատանային որդիները։ ֆԱմէն ով որ արդարութիւն չգործեր, անիկա Աստուծմէ չէ, ևս ան ալ՝ որ իր եղբայրը չսիրեր։ Ովասն զի ասիկա այն պատուիրանքն է զոր դուք սկիզբէն լսեցիք, հոր միկռմիկ սիրենք։ Հոչ թէ Կայէնի պէս որ չարէն էր, ու իր եղբայրը սպաննեց. և ինչո՞ւ համար զանիկա սպաննեց. անոր համար որ իր գործերը չար էին, ու իր եղբօրը գործերը՝ արդար։ Մի զարմանար, եղբայրներս, ևթէ աշխարհ ձեզ ատէ։ ԵՒմենք գիտենք որ մահէն կեանքի փոխուեցանք, վասն զի եղբայրները կը սիրենք. հան որ եղբայրը չսիրեր՝ մահուան մէջ կը մնայ. Ցամէն ով որ իր եղբայրը կ'ատէ՝ մարդասպան է. հու գիտէք որ ամէն մարդասպան իր մէջ բնակած յաւիտենական կեանք չունի։ հԱսով գիտցանք Քրէսթոսէ սէրը, որ անիկա իր կեանքը մեզի համար դրաւ. մենք ալ պարտաւոր ենք մեր եղբայրներուն համար դնել մեր կեանքը։ Ցոյց ան որ աշխարհի բարիքը ունի, և իր եղբայրը բանի մը կարօտ կը տեսնէ ու իր գութը անկէ կը գոցէ, ֆ՞ինչպէս Աստուծոյ սէրը անոր մէջ բնակած կ'ըլլայ։ Որդեակներս, հոչ թէ խօսքով ու լեզուով սիրենք, հապա գործով ու ճշմարտութիւնով։
19 Ցեւ ասով կը ճանչնանք թէ ճշմարտութենէն ենք, ու մեր սիրտերուն համոզմունքով անոր առջեւ պիտի երեւնանք։ Քանզի ևթէ մեր սիրտերը մեզ կը մեղադրեն, հապա Աստուած մեր սիրտերէն մեծ է՝ և ամէն բան գիտէ։ Սիրելիներ, եթէ մեր սիրտերը մեզ չմեղադրեն, ֆհամոզմունք կ'ունենանք
22 Աստուծոյ առջեւ. Եւ ֆինչ որ խնդրենք՝ կ'առնենք անկէ, վասն զի իր պատուիրանքները կը պահենք, ֆու իր առջեւ հաճոյ եղած բանները կ'ընենք։ ֆԵւ ասիկա է անոր պատուիրանքը, որ իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի անունը հաւատանք ևու միկռմիկ սիրենք, ֆինչպէս մեզի պատուէր տուաւ։ ֆԵւ ան որ անոր պատուիրանքները կը պահէ՝ ևանոր մէջ կը կենայ, ու անիկա ալ ասոր մէջ. Եւ ասկէ գիտենք որ անիկա մեր մէջ կը կենայ, այսինքն այն Հոգիէն զոր մեզի տուաւ։

ԳԼ. Դ

1 Կը պատուիրէ չհաւատալ ամէն վարդապետութեան, որպէսզի կարենան թէ Աստուծոյ Հոգին ունին, այլ փորձել զանոնք ուղղափառ հաւատքին կանոններով։ 7 և շատ փաստերով կը յորդորէ զանոնք եղբայրական սէր ունենալ։

Սիրելիներ, ևամէն հոգիի մի հաւատաք, ֆհապա Հոգիները փորձեցէք՝ թէ արդեօք Աստուծմէ՛ են. Եվասն զի աշխարհի մէջ շատ սուտ մարգարէներ ելած են։ Ասով կրնաք ճանչնալ Աստուծոյ Հոգին. ևամէն Հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմինով եկած կը խոստովանի, անիկա Աստուծմէ է.
3 Եւ ամէն Հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմինով եկած չխոստովանիր, անիկա Աստուծմէ չէ։ ու ասիկա Նեռի հոգին է, որու համար լսեցիք թէ պիտի գայ, Ցու հիմակուընէ ալ աշխարհի մէջ
4 է։ Եվուք Աստուծմէ էք, որդեակներ, ու ա-

ղ Ցոր ԺԲ. 26։ Ասղ. ԺԸ. 11։ Մատ. Ե. 8։ ա Կոր. Ժգ. 12։ բ Կոր. Ե. 7։
ե ԳԼ. դ. 17։
ը Հռոմ. դ. 15։ ԳԼ. Ե. 17։
ը ԳԼ. ա. 2։
ժ Ես. Ծգ. 5, 6, 11։ ա Տիմ. ա. 15։ Եբր. ա. 3։ Յհ. 26։ ա Պետ. բ. 24։
ի բ Կոր. Ե. 21։ Եբր. դ. 15։ Յհ. 28։ ա Պետ. բ. 22։
լ ԳԼ. բ. 4։ դ. 8։ գ Ցովհ. 11։
խ ԳԼ. բ. 26։
ծ Եզեկ. Ժբ. 5—9։ Հռոմ. բ. 13։ ԳԼ. բ. 29։
կ Մատ. Ժգ. 38։ Ցովհ. բ. 44։
հ Ծն. գ. 15։ Դատ. Ժ. 18։ Ցովհ. Ժգ. 11։ Եբր. բ. 14։
յ ԳԼ. Ե. 18։
ղ ա Պետ. ա. 23։
ճ ԳԼ. բ. 29։
ռ ԳԼ. դ. 8։
ն ԳԼ. ա. 5։ բ. 7։
շ Ցովհ. Ժգ. 34։ Ժե. 12։ Հմր. 23։ ԳԼ. դ. 7, 21։ բ Ցովհ. 5։
ո Ծն. դ. 4, 8։ Եբր. Ժա. 4։ Ցուդ. 11։
չ Ցովհ. Ժե. 18, 19։ Ժէ. 14։ բ Տիմ. դ. 12։
պ ԳԼ. բ. 10։
ջ ԳԼ. բ. 9, 11։
ռ Մատ. Ե. 21, 22։ ԳԼ. դ. 20։
ս Գործ. Ե. 21։ Ցայտ. խա. 8։
վ Ցովհ. դ. 16։ Ժե. 13։ Հռոմ. Ե. 8։ Եփես. Ե. 2, 25։ ԳԼ. դ. 9, 11։
տ բ Օր. Ժե. 7։ Դատ. դ. 11։
ր ԳԼ. դ. 20։
ց Եզեկ. լգ. 31։ Հռոմ. Ժբ. 9։ Եփես. դ. 15։ Ցակ. բ. 15։ ա Պետ. ա. 22։
ւ Ցովհ. Ժբ. 37։ ԳԼ. ա. 8։
փ ա Կոր. դ. 4։
ք Ցոբ ԽԲ. 26։ Եբր. Ժ. 22։ ԳԼ. բ. 28։ դ. 17։
օ Սաղ. լդ. 15։ Տիտ. 18, 19։ Ասաղ. Ժե. 29։ Եզեկ. ԽԲ. 12։ Մատ. է. 8։ խա. 22։ Մարկ. Ժա. 24։ Ցովհ. Ժգ. 13։ Ժե. 7։ Ժգ. 23, 24։ Ցակ. Ե. 16։ ԳԼ. Ե. 14։
ֆ Ցովհ. դ. 29։ Յհ. 31։
և Ցովհ. դ. 29։ Ժէ. 3։
ֆ Մատ. ԽԲ. 39։ Ցովհ. Ժգ. 34։ Ժե. 12։ Եզեկ. Ե. 2։ ա Թես. դ. 9։ ա Պետ. դ. 8։ Հմր. 11։ ԳԼ. դ. 21։
ֆ ԳԼ. բ. 8, 10։
ֆ Ցովհ. Ժգ. 23։ Ժե. 10։ ԳԼ. դ. 12։
ֆ Ցովհ. Ժէ. 21, ևն։
ֆ Հռոմ. բ. 9։ ԳԼ. դ. 13։

ա Եզեկ. ԽԲ. 8։ Մատ. ԽԴ. 4։
ֆ ա Կոր. Ժգ. 29։ ա Թես. Ե. 21։ Ցայտ. բ. 2։
ֆ Մատ. ԽԴ. 5, 24։ Գործ. Խ. 30։ ա Տիմ. դ. 1։ բ Պետ. բ. 1։ ԳԼ. բ. 18։ բ Ցովհ. 7։
ֆ ա Կոր. Ժբ. 3։ ԳԼ. Ե. 1։
ֆ ԳԼ. բ. 22։ բ Ցովհ. 7։
ֆ բ Թես. բ. 7։ ԳԼ. բ. 18, 22։
ֆ ԳԼ. Ե. 4։

նոյց յայտնեցիք. քանզի մեծ է անիկա որ ձեր
մէջ է, ե քան թէ անիկա որ աշխարհի մէջ է։
5 Ր Անոնք աշխարհէ են. անոր համար աշխարհի
վրայով կը խօսին, ֆև աշխարհ մտիկ կ'ընէ ա-
6 նոնց։ Մենք Աստուծմէ ենք. ան որ զԱստուած
կը ճանչնայ, մեզի մտիկ կ'ընէ. ան որ Աստու-
ծմէ չէ, մեզի մտիկ չընէր. ասով կը ճանչնանք
ՀՃշմարտութեան Հոգին ու խաբէութեան Հոգին։
7 ԷՍիրելիներ, մէկզմէկ սիրենք, վասն զի սէրը
Աստուծմէ է. ու ամէն ով որ կը սիրէ՝ Աս-
տուծմէ ծնած է, ու կը ճանչնայ զԱստուած։
8 Ան որ չսիրեր՝ ՃզԱստուած չճանչնար. նկատի զի
9 Աստուած սէր է։ Հայս բանին մէջ Աստուծոյ
սէրը մեր վրայ յայտնի եղաւ, Նոր Աստուած
իր միածին Որդին աշխարհ ղրկեց, որպէս զի
10 անոր միջոցով ապրինք։ Այս բանին մէջ է սէ-
րը, Նոր ոչ թէ մենք սիրեցինք զԱստուած, հա-
պա որ անիկա մեզ սիրեց, ֆու իր Որդին ղրկեց
11 մեր մեղքերուն քաւութիւն ըլլալու։ Սիրելի-
ներ, ՀեթէԱստուած մեզ այսպէս սիրեց, ու-
րեմն մենք ալ կը պարտաւորինք մէկզմէկ սի-
12 րել։ ՀՄէկը երբէք զԱստուած տեսած չէ. եթէ
մէկզմէկ կը սիրենք, Աստուած մեր մէջ կը
բնակի, Նու անոր սէրը մեր մէջ կատարեալ է։
13 ՆԱսով գիտենք թէ մենք անոր մէջ կը բնա-
կինք, ու անիկա մեր մէջ, որ իր Հոգիէն մեզի
14 տուաւ։ Ես մենք տեսանք ու կը վկայենք Նոր
Հայրը էր Որդին ղրկեց աշխարհի Փրկիչը ըլլա-
15 լու։ ՊՈվ որ կը խոստովանի թէ Յիսուս Որդի
Աստուծոյ է, Աստուած անոր մէջ կը բնակի,
16 ան ալ՝ Աստուծոյ մէջ։ Ես մենք ճանչցանք ու
հաւատացինք այն սէրը զոր Աստուած մեր վրայ
ունի. զԱստուած սէր է. ՇԱ ան որ սիրոյ մէջ
կը բնակի, Աստուծոյ մէջ կը բնակի, ու Աստ-
17 ուած՝ անոր մէջ։ Ասով սէրը մեր վրայ կա-
տարեալ կ'ըլլայ, Ռորպէսզի Համարձակութիւն
ունենանք դատաստանին օրը. Նման զի ինչպէս
է ինք, նոյնպէս ալ մենք ենք այս աշխարհին
18 մէջ։ Սիրոյ մէջ վախ չկայ, հապա կատարեալ
սէրը վախը մէկդի կը ձգէ. վասն զի վախը
տանջանքի ենթակայ է. ուստի ան որ կը վախ-
19 նայ, Շսիրոյմէջկատարեալչէ։ Մենք զանի-
կա կը սիրենք, վասն զի առաջ անիկա մեզ
20 սիրեց։ ՐԵթէ մէկը կ'ըսէ թէ ես ՃզԱստուած
կը սիրեմ, ու իր եղբայրը ատէ, անիկա սուտ

խօս է. քանզի ան որ իր եղբայրը չսիրեր՝ զոր
կը տեսնէ, զԱստուած՝ զոր չտեսներ, ի՞նչպէս
21 կրնայ սիրել։ ՇԵս անկէ այս պատուէրը ունինք,
թէ ան որ զԱստուած կը սիրէ, իր եղբայրն
ալ կը սիրէ։

Գլ. Ե

1 Ով որ զԱստուած կը սիրէ, անոր որդիներն ալ կը
սիրէ, ու կը պահէ անոր պատուիրանքները, 3 որոնք
հաւատացելոց ծանրութիւն մը չեն։ 9 Յիսուս Աստուծոյ
Որդին ըլլալով, կարող է մեզ փրկել, 14 ու մեր աղօթք-
ները լսել, զորոնք կը մատուցանենք թէ՛ մեր անձերուն
և թէ՛ ուրիշներուն համար։

ՇԱմէն ով որ կը հաւատայ թէ ԲՅիսուս՝
Քրիստոսն է, ԷԱստուծմէ ծնած է. ՏԵւ ամէն
ով որ ծնողը կը սիրէ՝ անկէ ծնածն ալ կը սի-
2 րէ։ Ասով կը ճանչնանք թէ Աստուծոյ որդի-
ները կը սիրենք, երբ զԱստուած սիրենք ու ա-
3 նոր պատուիրանքները պահենք։ ԻՎ՚ասն զի սէր
կա է Աստուծոյ սէրը, որ անոր պատուիրանք-
ները պահենք. ՆԵւ անոր պատուիրանքները ծանր
4 բան չեն։ ԻՎ՚ասն զի այն ամէնը որ Աստուծմէ
ծնած է՝ աշխարհն կը յաղթէ. և ասիկա է
յաղթութիւնը որ աշխարհն կը յաղթէ. այ-
5 սինքն մեր հաւատքը։ Ո՞վ է որ աշխարհն կը
յաղթէ, Ռեթէոչանիկաորկըհաւատայ թէ
Յիսուս Որդի Աստուծոյ է։
6 ՐԱսիկա է որ եկաւ ջուրով և արիւնով,
այսինքն Յիսուս Քրիստոս. ոչ թէ միայն ջու-
րով, հապա ջուրով ու արիւնով. ֆև Հոգին է
որ կը վկայէ, վասն զի Հոգին ճշմարտութիւն
7 է։ ՎՎասն զի երեք են որ *երկինքի մէջ կը վկա-
յեն. Հայրը, ԷԲանը ու Սուրբ Հոգին, Նև այս
8 երեքը մէկ են։ Ու երեք են որ երկրի վրայ՝ կը
վկայեն. Հոգին, ջուրը ու արիւնը, և երեքը
9 միաբան են։ ԻԵթէ մարդոց վկայութիւնը կ'ըն-
դունինք, Աստուծոյ վկայութիւնը աւելի մեծ
է. ֆՎասն զի ասիկա է Աստուծոյ վկայութիւնը,
10 որ իր Որդւոյն համար վկայեց։ Ան որ Աստու-
ծոյ Որդւոյն կը հաւատայ՝ Նվկայութիւնըիր
մէջ ունի. ան որ Աստուծոյ չհաւատար՝ հատա-
խօս կ'ընէ զանիկա, վասն զի չհաւատար այն
վկայութեանը՝ զոր Աստուած իր Որդւոյն հա-
11 մար վկայեց։ ՆԵւ վկայութիւնը այս է, որ
Աստուած մեզի յաւիտենական կեանք տուաւ,

ը Յովհ. ժբ. 31։ ժդ. 30։ ժզ. 11։ Ա կոր. բ. 12։ Եփես. բ. 2։ գ. 12։
ը Յովհ. գ. 31։
ժ Յովհ. ժե. 19։ ժէ. 14։
ի Յովհ. բ. 47։ ժ. 27։ Ա կոր. ժգ. 37։ Բ կոր. ժ. 7։
լ Ես. ը. 20։ Յովհ. ժգ. 17։
խ Գլ. գ. 10, 11, 23։
ծ Գլ. բ. 4։ գ. 6։
կ Հմր. 16։
հ Յովհ. գ. 16։ Հռով. ե. 8։ ը. 32։ Գլ. գ. 16։
ձ Գլ. ե. 11։
ղ Յովհ. ժե. 16։ Հռով. ե. 8, 10։ Տիտ. գ. 4։
ճ Գլ. բ. 2։
մ Մատ. ժբ. 33։ Յովհ. ժե. 12, 13։ Գլ. գ. 16։
յ Յովհ. ա. 18։ Ա Տիմ. գ. 16։ Հմր. 20։
ն Գլ. բ. 5։ Հմր. 18։
շ Յովհ. ժգ. 20։ Գլ. գ. 24։
ո Յովհ. ա. 14։ Գլ. ա. 1, 2։
չ Յովհ. գ. 17։
պ Հռով. ժ. 9։ Գլ. ե. 1, 5։
ջ Հմր. 8։
ռ Գլ. գ. 24։ Հմր. 12։
ս Յակ. բ. 13։ Գլ. բ. 28։ գ. 19, 21։
վ Գլ. գ. 3։
տ Հմր. 12։
ր Գլ. բ. 4։ գ. 17։
ց Հմր. 12։
ւ Մատ. իբ. 37, 39։ Յովհ. ժգ. 34։ ժե. 12։ Գլ. գ. 23։

ա Յովհ. ա. 12։
բ Գլ. բ. 22, 23։ գ. 2, 15։
գ Յովհ. ա. 13։
դ Յովհ. ժե. 23։
ե Յովհ. ժգ. 15, 21, 23։ ժե. 10։ բ Յովհ. 6։
զ Միք. գ. 8։ Մատ. ժա. 30։
է Յովհ. ժբ. 33։ Գլ. գ. 9։ դ. 4։
ը Ա կոր. ժե. 57։ Գլ. գ. 15։
թ Յովհ. ժբ. 34։
ժ Յովհ. ժգ. 17։ ժե. 26։ ժզ. 13։ Ա Տիմ. գ. 16։
ի Շատ հին ձեռագիրներ ունին
լ Յովհ. ա. 1։ Յայտ. ժբ. 13։
խ Յովհ. ժ. 30։
ծ Յովհ. բ. 17, 18։
կ Մատ. գ. 16, 17։ ժէ. 5։
հ Հռով. բ. 16։ Գաղ. գ. 6։
ձ Յովհ. գ. 33։ ե. 38։
ղ Գլ. բ. 25։

12 Նու այս կեանքը անոր Որդւոյն մէջ է։ Ան
որ Որդին ընդունած է՝ կեանք ունի, և ան որ
Աստուծոյ Որդին ընդունած չէ՝ կեանք չունի։
13 Ես Ձեզի՝ որպէս զի գիտնաք թէ յաւիտենական կեանք ունիք դուք՝
որ Աստուծոյ Որդւոյն անունը կը հաւատաք։
14 Եւ այն համարձակութիւնը զոր մենք անոր քով
ունինք՝ այս է, Որ ինչ բան որ խնդրելու ըլ-
15 լանք իր կամքին համեմատ, կը լսէ մեզի։ Եւ
եթէ գիտնանք թէ մեզի կը լսէ ինչ որ խնդրե-
լու ըլլանք, գիտենք կը գիտնանք թէ կ'առնենք
խնդիրքնիս զոր կը խնդրենք իրմէ։
16 Եթէ մէկը տեսնէ որ իր եղբայրը մեղք մը
գործէց, ոչ թէ մահացու, թող խնդրէ, Նու
Աստուած անոր կեանք պիտի տայ այն մահա-
ցու չեղած մեղքը գործողին. Մեղք կայ որ
մահացու է, Ես եմ ըսեր որ անոր համար խնդրէ։
17 Ամէն անիրաւութիւն մեղք է, և մեղք կայ
որ մահացու չէ։
18 Գիտենք որ այն ամէնը որ Աստուծմէ ծնած
է՝ մեղք չգործեր. Հապա ան որ Աստուծմէ
ծնած է՝ Իր անձը կը պահէ, ու չարը իրեն
19 չդպչիր։ Գիտենք որ մենք Աստուծմէ ենք, Ու
20 բոլոր աշխարհ չարին մէջ է։ Եւ գիտենք որ
Աստուծոյ Որդին եկաւ, Ու մեզի միտք տուաւ,
Որպէս զի ճշմարիտը ճանչնանք. և այն ճշմա-
րիտին մէջ ենք, Իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի
մէջ. Ասիկա է ճշմարիտ Աստուած Ու յա-
21 ւիտենական կեանք։ Որդեակներ, ինքզինքնիդ
կուռքերէն պահեցէք։‡

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ

1 Կը յորդորէ պառաւաւոր Քրիստոնեայ տիկին մը՝ որ
իր որդիներով մէկտեղ հաստատուն Յոյս քրիստոնէական
սիրոյն և հաւատքին մէջ, 8 որ չըլլայ թէ իրենց առաջ-
ուան դաստիարակութեանը վարձքը կորնչցնեն. 10 պատուէր
կու տայ չընդունիլ այն մոլորեցուցիչները, որոնք Յիսուս
Քրիստոսի Աստուածութիւնը չուներն։

Երէցէն ընտրեալ տիկնոջը ու անոր որդի-
ներուն, Զորոնք ես ճշմարտութեամբ կը սիրեմ,
(և ոչ թէ միայն ես, հապա ամէնն ալ՝ Որոնք
2 ճշմարտութիւնը կը ճանչնան,) Ա յն ճշմարտու-
թեանը համար՝ որ մեր մէջ կը հաստ, ու յա-
3 ւիտեան մեզի հետ պիտի ըլլայ. Շնորհք, ողոր-
մութիւն, խաղաղութիւն Հայր Աստուծմէն
և Տէր Յիսուս Քրիստոսէ, Հօրը Որդիէն, ձեզի
հետ ըլլայ Ճշմարտութիւնով ու սիրով։
4 Շատ ուրախ եղայ ես, որ քու որդիներէդ
գտայ Որոնք ճշմարտութեամբ կը քալեն այն
պատուիրանքին համեմատ՝ զոր Հօրմէն առինք։
5 Եւ հիմա քեզի կ'աղաչեմ, օվ տիկին, ոչ Ինչը
թէ նոր պատուիրանք մը քեզի կը գրեմ, հապա
զոյն որ սկիզբէն ունէինք, Որ միմիկ սիրենք։
6 Եւ ասիկա այս է՝ որ անոր պատուիրանքներուն
համեմատ քալենք. Պատուիրանքը այս է՝
Որ ինչպէս սկիզբէն լ սկսեր լսեցիք, անոր հա-
7 մեմատ քալէք։ Ջի շատ մոլորեցուցիչներ
ելան աշխարհի մէջ, Որոնք Յիսուս Քրիստոսը
մարմինով եկած չեն խոստովանիր. Այնպիսի
8 մէկը մոլորեցուցիչ ու Նեռ է։ Զգուշացէք ձեր
անձերուն, որպէս զի Ձեր աշխատանքնիս չկորան-
ցնենք, հապա որպէս զի լման վարձք առնենք։
9 Ամէն ով որ յառաջանք կը գործէ ու Քրիստոսի
վարդապետութեանը մէջ չկենայ, անիկա Աստ-

---

1 կը յորդորէ պառաւաւոր Քրիստոնեայ տիկին մը՝ որ իր որդիներով մէկտեղ հաստատուն Յոյս քրիստոնէական սիրոյն և հաւատքին մէջ, 8 որ չըլլայ թէ իրենց առաջուան դաստիարակութեանը վարձքը կորնչցնեն. 10 պատուէր կու տայ չընդունիլ այն մոլորեցուցիչները, որոնք Յիսուս Քրիստոսի Աստուածութիւնը չուներն։

ղ Ցովհ. ա. 4։ Գլ. գ. 9։
ճ Ցովհ. գ. 36։ Ե. 24։
մ Ցովհ. ի. 31։
յ Գլ. ա. 1, 2։
† Որոնք չ'ընդունիր Յիսուսը, և որպէս
զի Աստուծոյ Որդւոյն անունը հաւատաք
շ Գլ. գ. 22։
ո Ցոր ինք. 8։ Ցակ. Ե. 14, 15։
ն Մատ. ժբ. 31, 32։ Մարկ. գ. 29։ Ղու. ժբ. 10։ Եբր. գ. 4, 6։ Ժ. 26։
չ Եբեր. է. 16։ Ժգ. 11։ Ցովհ. Ժէ. 9։
պ Գլ. գ. 4։
ջ ա Պետ. ա. 23։ Գլ. գ. 9։
ռ Ցակ. ա. 27։
ս Գործ. ա. 4։
վ Ղու. իդ. 45։
տ Ցովհ. Ժէ. 3։
ր Նա. Յ. 6։ Իզ. 6։ Ծգ. 5։ Ցովհ. ի. 28։ Գործ. ի. 28։ Հռով. Յ. 5։ ա Տիմ. գ. 16։ Տիտ. բ. 13։ Եբր. ա. 8։
ց Հմր. 11, 12, 13։
ւ ա Կոր. Ժ. 14։
‡ Որոնք չ'ուզեցին, Ամէն։

ա ա Ցովհ. գ. 18։ գ Ցովհ. 1։ Հմր. 3։
բ Ցովհ. բ. 32։ Գործ. բ. 5, 14։ գ. 1։ ե. 7։ Կող. ա. 5։ բ Թես. բ. 12։ ա Տիմ. բ. 4։ Եբր. Ժ. 26։
գ ա Տիմ. ա, 2։
դ Հմր. 1։
ե գ Ցովհ. 3։
զ ա Ցովհ. բ. 7, 8։ գ. 11։
է Ցովհ. Ժգ. 34։ Ժհ. 12։ Եփես. ե. 2։ ա Պետ. գ. 8։ ա Ցովհ. գ. 23։
ը Ցովհ. Ժգ. 15, 21։ Ժհ. 10։ ա Ցովհ. բ. 5։ ե. 3։
ը ա Ցովհ. բ. 24։
թ ա Ցովհ. գ. 1։
ժ ա Ցովհ. գ. 2, 3։
ի ա Ցովհ. բ. 22։ գ. 3։
լ Գործ. գ. 4։ Եբր. Ժ. 32, 35։
խ Ցովհ. գ. 23։

ուած չունի. ան որ Քրիստոսի վարդապետութեանը մէջ կը կենայ, անիկա Հայրն ալ ունի
10 Որդին ալ։ Եթէ մէկը ձեզի գայ ու այս վարդապետութիւնը չբերէ, զանիկա տուներնիդ մի
11 ընդունիք, ևս անոր բարև մի ըսէք։ Քանզի ով որ անոր բարև կ'ըսէ, անոր չար գործերուն հաղորդ կ'ըլլայ։
12 Շատ բան ունէի ձեզի գրելու, բայց չուզեցի թղթով ու մելանով հիմա։ Այլ յոյս ունիմ որ ձեզի գամ, ու բերան առ բերան խօսիմ, Նորպէս որ մեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ։
13 Ողջոյն քեզի քոյրիկիդ ընտրեալ որդիներէն։*

ԵՐՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ

1 Առաքեալը կը գովէ Գայիոսի քաջասիրտութիւնը, 5 և հիւրասիրութիւնը, 7 որով Ճշմարիտ քարոզիչները կը պատուէր. 9 կը գանգատի Դիոտրեփէսի անվայել վարմունքին և անպատուութեանը համար, 11 որուն չար օրինակին դգուշանալու պատուէր կու տայ. 12 մեծարելով վկայութիւն մը կ'ընէ Դեմետրիոսի բարի համբաւին վրայով։

Երէցն Գայիոս սիրելիին, որ ես կը սիրեմ ճշմարտութեամբ։ Սիրելի, աղօթք կ'ընեմ
2 որ ամէն կողմէ յաջողութեան մէջ ու առողջ ըլլաս, ինչպէս քու հոգիդ ալ յաջողութեան
3 մէջ է։ Վասն զի շատ ուրախացայ, երբ քանի մը եղբայրներ եկան, ու քու ճշմարտութեանդ վրայով վկայեցին, Ինչպէս դուն ճշմարտու-
4 թեամբ կը քալես։ Ասկէ մեծ ուրախութիւն մը չունիմ, Եթէ կը լսեմ թէ իմ որդիներս ճշմար-
5 տութեան մէջ կը քալեն։ Սիրելի, դուն հաւատարմութեամբ կ'ընես, ինչ որ կ'ընես եղբայրներուն
6 և օտարներուն. Որոնք եկեղեցիին առջև վկայեցին քու սիրոյդ վրայով. որ եթէ աստուածահաճոյ կերպով զանոնք ճամբայ դնես, աղէկ
7 պիտի ընես։ Վասն զի Անոնք անունին համար ելան, Ու հեթանոսներէն բան մը չեն
8 առներ։ Ուստի մենք պարտաւոր ենք այնպիսի-

ներըը ընդունիլ, որպէս զի ճշմարտութեանը գործակից ըլլանք։
9 Եկեղեցիին գրեցի. բայց Դիոտրեփէս, որ անոնց մէջ առաջին ըլլալ կ'ուզէ, մեզ չըն-
10 դունիր։ Ասոր համար եթէ գամ, անոր ըրած գործերը պիտի յիշեմ, որ մեզի դէմ շաղակրատելով չարախօսութիւն կ'ընէ. և ասով ալ գոհ չեղած՝ ինք չընդունիր եղբայրները, ու անոնք որ կ'ուզեն ընդունիլ կ'արգիլէ, ու եկեղե-
11 ցիէն ալ կը հանէ։ Սիրելի, Էշարին նմանողը մի ըլլար, հապա բարիին. Ան որ բարիք կը գործէ, Աստուծմէ է. բայց ան որ չարիք կը գործէ, ա-
12 նիկա զԱստուած տեսած չէ։ Դեմետրիոսի համար Եամէնն ալ կը վկայէ, բուն իսկ ճշմարտութիւնն ալ. մենք ալ կը վկայենք, Ու դուք գիտէք որ մեր վկայութիւնը ճշմարիտ է։
13 Շատ բան ունէի գրելու, բայց չեմ ուզեր
14 մելանով ու գրիչով քեզի գրել։ Սակայն յոյս ունիմ մօտերս քեզ տեսնել, ու բերան առ բե-
15 րան պիտի խօսինք։ Խաղաղութիւն քեզի. բարեկամները քեզի բարև կ'ընեն. բարև ըրէ մեր բարեկամներուն ամէն մէկուն անունովը։

ա Հռոմ. ժզ. 17։ ա Կոր. ե. 11։ ժզ. 22։ Գաղ. ա. 8, 9։ բ Տիմ. գ. 5։ Տիտ. գ. 10։
գ գ Յովհ. 13։
դ Յովհ. ժէ. 13։ ա Յովհ. ա. 4։
ե ա Պետ. ե. 13։
զ Ոմանք՝ Յուլիոս, Ամին։
ա բ Յովհ. 1։
բ բ Յովհ. 4։
գ ա Կոր. գ. 15։ Փիլիմ. 10։
դ ա Կոր. ի. 12, 15։
ե Սաղ. լէ. 27։ Նա. ա. 16, 17։ ա Պետ. գ. 11։
զ ա Յովհ. բ. 29։ գ. 6, 9։
է ա Տիմ. գ. 7։
ը Յովհ. խա. 24։
թ բ Յովհ. 12։

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ

1 Առաքեալը կը յորդորէ քրիստոնեաները որ հաստատ
կենան հաւատքին դատաստանը մէջ, 4 ծանուցանե-
լով անոնց թէ խարեբայ վարդապետներ մտած են անոնց
մէջ՝ որպէս զի զանոնք մոլորեցնեն. որոնց դատապարտելի
վարդապետութեանը ու վարմունքին համար առակալ
պատիժ պատրաստուած է. 20 իսկ բարեպաշտաներուն
վրայով կ'ինամցնէ թէ անոնք Աստուծոյ աղօթք ընելով
Սուրբ Հոգիին օգնականութիւնովը կրնան հաստատուն կե-
նալ, ընդհրոյ սիրել, անձերնին պահել և ուրիշներն ալ
ազատել այս մոլորեցուցիչներուն որոգայթներէն։

Յուդա, Յիսուս Քրիստոսի ծառայ ու Յա-
կոբոսի եղբայրը, ձեզի որ Հայր Աստուծմէն
սրբուած էք, և Յիսուս Քրիստոսէ պահուած
2 էք՝ կանչուած. Ողորմութիւն Ձեզ խաղաղու-
թիւն և սէր ձեր վրայ շատնայ։
3 Սիրելիներ, բոլոր ջանքը վրաս առնելով ձե-
զի գրելու Ընդհանրական փրկութեանը համար,
ես անյե- հարկ սեպեցի ձեզի գրել ու յորդո-
րել Որ մըցիք այն հաւատքին համար որ ան-
4 գամ մը սուրբերուն աւանդուեցաւ։ Ի՞նչպէս
մէկ քանի մարդիկ դաղտուկ մտան, Որ առաջ-
ուընէ այս դատապարտութեանը համար որոշ-
ուած էին, ամբարիշտներ, Որոնք մեր Աստու-
ծոյ շնորհքը Հանդուգնութեան դարձուցին, Եւ
միմիայն Իշխանը ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը
5 ուրանան։ Արդ կ'ուզեմ միտքերնիդ բերել,
թէև արդէն գիտէք ամէնը, Որ Տէրը որ ժո-
ղովուրդը Եգիպտոսի երկրէն ազատեց, Ետքը
6 չհաւատացողները կորնչուց։ Ինչ այն հրեշ-
տակները, որոնք իրենց իշխանութիւնը չպահե-
ցին, հապա իրենց բնակութիւնը ձգեցին,
Հանգչենաւոր կապերով խաւարի մէջ պահեց
7 Մեծ օրուան դատաստանին։ Ինչպէս Սոդոմ ու
Գոմոր և անոնց բոլորտիքը եղած քաղաքները,
որոնք ասոնց նման պոռնկեցան ընկերներուն
մարմինին ետևէն երթալով, մեր առջև օրինակ
կեցեր են՝ յաւիտենական կրակին դատապար-
8 տութիւնը ընդունելով։ Նմանապէս այս ցնո-
րածներն ալ մարմինը կը պղծեն, տէրութիւնը
կ'անարգեն, փառաւորներուն դէմ կը հայհո-
9 յեն։ Բայց Միքայէլ հրեշտակապետը երբ
Սատանայի դէմ դնելով Մովսէսի մարմինին
համար կը վիճէր, չհամարձակեցաւ հայհոյու-
թեան դատապարտութիւն բերել անոր վրայ,
10 հապա ըսաւ, Տէրը յանդիմանէ քեզ։ Իսկ
ասոնք այն բաներուն զորոնք չեն հասկնար,
հայհոյութիւն կ'ընեն. և այն բաները զորոնք
բնականապար անբան անասուններու պէս գի-
11 տեն, անոնց մէջ կ'ապականին։ Վա՛յ անոնց,
որոնք Կայէնի ճամբովը գացին, Ու Բաղաամի
մոլորութեանը պէս ցանկութեամբ վարձքի
ետևէ գացին, Ու Կորխի հակառակութեանը
12 պէս կորսուեցան։ Ասոնք ձեր սիրոյ խնջոյքնե-
րուն մէջ արատներ են, ու երբ ձեզի հետ կե-
րութխումի կը նստին, աներկիւղ իրենց անձը կը
կերակրեն. անջուր ամպեր՝ հովերէն քշուած-
պտուղնին կորնցուցած ծառեր, երկու անգամ մեռած, արմատէն խըլ-
13 ուած։ Ծովու կատղած ալիքներ, որոնք իրենց
անձերուն ամօթը կը փրփրցնեն. մոլորական
աստղեր, որոնց համար խաւարին մէգը պահ-
ուած է յաւիտեան։
14 Անոնց վրայ մարգարէացաւ Ենովք ալ, երբ
եօթներորդ էր Ադամէ, ու ըսաւ, Ահա Տէրը
15 իր բիւրաւոր սուրբերովը եկաւ, Ամէնուն դա-
տաստան ընելու, ու բոլոր ամբարիշտները յան-
դիմանելու իրենց բրած ամբարշտութեանը բո-
լոր և անոնց բոլորտիքը եղած քաղաքները,
որոնք ասոնց նման պոռնկեցան ընկերներուն
մարմինին ետևէն երթալով, մեր առջև օրինակ
կեցեր են՝ յաւիտենական կրակին դատապար-
8 տութիւնը ընդունելով։ Նմանապէս այս ցնո-
րածներն ալ մարմինը կը պղծեն, տէրութիւնը
կ'անարգեն, փառաւորներուն դէմ կը հայհո-
9 յեն։ Բայց Միքայէլ հրեշտակապետը երբ
Սատանայի դէմ դնելով Մովսէսի մարմինին
համար կը վիճէր, չհամարձակեցաւ հայհոյու-
թեան դատապարտութիւն բերել անոր վրայ,
10 հապա ըսաւ, Տէրը յանդիմանէ քեզ։ Իսկ
ասոնք այն բաներուն զորոնք չեն հասկնար,
հայհոյութիւն կ'ընեն. և այն բաները զորոնք
բնականապար անբան անասուններու պէս գի-
11 տեն, անոնց մէջ կ'ապականին։ Վա՛յ անոնց,
որոնք Կայէնի ճամբովը գացին, Ու Բաղաամի
մոլորութեանը պէս ցանկութեամբ վարձքի
ետևէ գացին, Ու Կորխի հակառակութեանը
12 պէս կորսուեցան։ Ասոնք ձեր սիրոյ խնջոյքնե-
րուն մէջ արատներ են, ու երբ ձեզի հետ կե-
րութխումի կը նստին, աներկիւղ իրենց անձը կը
կերակրեն. անջուր ամպեր՝ հովերէն քշուած-
պտուղնին կորնցուցած ծառեր, երկու անգամ մեռած, արմատէն խըլ-
13 ուած։ Ծովու կատղած ալիքներ, որոնք իրենց
անձերուն ամօթը կը փրփրցնեն. մոլորական
աստղեր, որոնց համար խաւարին մէգը պահ-
ուած է յաւիտեան։
14 Անոնց վրայ մարգարէացաւ Ենովք ալ, երբ
եօթներորդ էր Ադամէ, ու ըսաւ, Ահա Տէրը
15 իր բիւրաւոր սուրբերովը եկաւ, Ամէնուն դա-
տաստան ընելու, ու բոլոր ամբարիշտները յան-
դիմանելու իրենց բրած ամբարշտութեանը բո-

ա Ղուկ. գ. 16։ Գոր. ա. 13։
բ Յովհ. ժէ. 11, 12, 15։ ա Պետ. ա. 5։
գ Հռով. ա. 7։
դ ա Պետ. ա. 2։ բ Պետ. ա. 2։
ե Տիտ. ա. 4։
զ Փիլ. ա. 27։ ա Տիմ. ա. 18։ գ. 12։ բ Տիմ. ա. 13։ դ. 7։
է Գործ. բ. 4։ բ Պետ. բ. 1։
ը Հռով. ի. 21, 22։ ա Պետ. բ. 8։
թ Տիտ. բ. 11։ Եբր. ժբ. 15։
ժ բ Պետ. բ. 10։
ի Տիտ. ա. 16։ բ Պետ. բ. 1։ ա Յովհ. բ. 22։
լ Ովսէ, Աստուած իշխանը
խ ա Կոր. ժ. 9։
ծ Թուա. ժգ. 29, 37։ իգ. 64։ Մատ. ճգ. 26։ Եբր. գ. 17, 19։
կ Յովհ. ը. 44։
հ բ Պետ. բ. 4։
ձ Յուդա. ի. 9։
ղ Ած. ժի. 24։ բ Օր. իի. 23։
մ բ Պետ. բ. 6։
յ բ Պետ. բ. 10։
ն Նե. իբ. 28։
շ Դան. ժ. 13։ ժբ. 1։ Յայտ. ժբ. 7։
ո բ Պետ. բ. 11։
չ Զաք. գ. 2։
պ բ Պետ. բ. 12։
ջ Ած. գ. 5։ ա Յովհ. գ. 12։
ռ Թուա. իբ. 7, 21։ բ Պետ. բ. 15։
ս Թուա. ժգ. 1, Ենո։
վ բ Պետ. բ. 13։
տ ա Կոր. ժա. 21։
ր Առակ. իե. 14։ բ Պետ. բ. 17։
ց Եսթ. գ. 14։
ւ Մատ. ժե. 13։
փ Նա. ծէ. 20։
ք Փիլ. գ. 19։
օ բ Պետ. բ. 17։
ֆ Ած. և. 18։
+ բ Օր. լգ. 2։ Դան. է. 10։ Զաք. ժգ. 5։ Մատ. իե. 31։ բ Թես. ա. 7։ Յայտ. ա. 7։

լոր դործերուն համար, ՚և բոլոր խիստ խօսքե-
րուն համար, զորոնք ամբարիշտ մեղաւորները
16 *անոր դէմ խօսեցան։ Ասոնք տրտնջողներ ևս-*
քթմընջողներ են, որոնք իրենց ցանկութիւննե-
րուն համեմատ կ՚երթան, ֆև իրենց բերաններըը
ամբարտաւան խօսքեր կը դրուցեն, ՚՚և շահի
17 *համար երեսպաշտութիւն կ՚ընեն։ ԲՍայց դուք,*
սիրելիներ, միտքերնիդ բերէք այն խօսքերը որոնք
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի առաքեալներէն ա-
18 *ռաջուընէ դրուցուեցան. Որոնք ձեզի կ՚ըսէին*
թէ էվերջին ժամանակը ծաղր ընողներ պիտի
ըլլան, որոնք իրենց ամբարիշտ ցանկութիւննե-
րուն համեմատ պիտի երթան։
19 *ՐԱյնք ինքզինքնին զատող Էշնչաւորներ*
20 *են, որոնք Հոգին չունին։ Բայց դուք, սիրելի-*
ներ, Ըանձերնիդ շինելով ձեր ամենասուրբ հա-
ւատքին վրայ, և Սուրբ Հոգիով Էաղօթք ընե-
21 *լով, Անձերնիդ Աստուծոյ սիրոյն մէջ պահե-*
ցէք՝ Ըմեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ողորմութեանը
22 *սպասելով յաւիտենական կեանքի համար։ Եւ*
23 *խորհութիւն ընելով՝ անոնց ողորմեցէք։ Եւ Բա-*
մանք վախով ազատեցէք՝ Թկրակէն յափշտա-
կելով զՆՆԵ, ատելով Էմարմինէն ազատուած
հանդերձն ալ։
24 *ՒԵւ անոր՝ որ կարող է ձեզ Էանրիծ պա-*
հել, և իր փառքին առջև անարատ կայնեցը-
25 *նել ցնծութիւնով։ Մեր Փրկչին, Բմիմիայն*
ՐԱստուծոյ, [մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ձեռ-
քով] փառք ու մեծութիւն, զօրութիւն ու
իշխանութիւն [բոլոր դարերէն առաջ,] և հի-
մա ու բոլոր դարերու մէջ։ Ամէն։

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԵՒ

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

4 Յովհաննէս իրեն եղած յայտնութիւնը կը գրէ Ասիոյ
եօթը եկեղեցիներուն, որոնց նչան ըլլալու համար յու-
ւեցան իրեն՝ եօթը ոսկեղէն աչտանակները։ 7 Քրիստոսի
գալուստը, 14 ու անոր զօրութիւնը և մեծափառութիւնը։

Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը, ՚զոր
Աստուած անոր տուաւ իր ծառաներուն ցու-
ցնելու ինչ որ Էշուտով պէտք է ըլլալ. ֆև իր
հրեշտակին ձեռքով դրկելով՝ իր Յովհաննէս
2 ծառային իմացուց, ՚Որ Աստուծոյ խօսքին վկա-
յութիւնը ըրաւ, ու Յիսուս Քրիստոսի վկայու-
3 թիւնը՝ Ինչ որ տեսաւ։ ՒԵրանի՛ անոր որ կը
կարդայ, ու անոնց որ կը լսեն այս մարգարէու-
թեան խօսքերը, և կը պահեն ինչ որ անոր մէջ
գրուած է. Վասն զի ժամանակը մօտ է։
4 Յովհաննէսէ՝ եօթը եկեղեցիներուն որոնք Ա-
սիոյի մէջ են. շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի
ԱՆԿԷ ՐՈՐ Է ՐԵՒ ՈՐ ԷՐ ԵՒ ՈՐ ՊԻՏԻ ԳԱՅ, ծառ
եօթը Հոգիներէն՝ որոնք անոր աթոռին առջև

* ա Թագ. բ. 3։ Սաղ. լա. 18։ դգ. 4։ Մաղ. գ. 13։
ֆ բ Պետ. բ. 18։
= Առակ. իբ. 21։ Յակ. բ. 1, 9։
Ը բ Պետ. գ. 2։
Է ա Տիմ. ե. 1։ բ Տիմ. գ. 1։ գ. 3։ բ Պետ. բ. 1։ գ. 3։
Ը Առակ. ժբ 1։ Եզեկ. ժգ. 7։ Ովս. գ. 14։ Թ. 10։ Երր. ժ. 25։
Ի ա Կոր. բ. 14։ Յակ. գ. 15։
Ա Կող. բ. 7։ ա Տիմ. ա. 4։
Ի Հռով. բ. 26։ Եփես. գ. 18։
Ը Տիտ. բ. 13։ բ Պետ. գ. 12, 13։
Ի Հռով. ժա. 14։ ա Տիմ. գ. 16։
Ի Ամովս գ. 11։ ա Կոր. գ. 15։ Զաք. գ. 2։
Ի Զաք. գ. 4, 5։ Յայտ. գ. 4։
Ա Հռով. ժգ. 25։ Եփես. գ. 20։
Ի Կող. ա. 22։
Ի Հռով. ժգ. 27։ ա Տիմ. ա. 17։ բ. 3։
† Ամէն, իմասաւան Աստուծոյ

= Յովհ. գ. 32։ բ. 26։ ժբ. 49։
Ի Գլ. գ. 1։ Հմր. 3։
Ի Գլ. իբ. 16։
Ի ա Կոր. ա. 6։ Գլ. գ. 9։ ժբ. 17։ Հմր. 9։
Ի ա Յովհ. ա. 1։
Ի Գործ. ժա. 28։ Գլ. իբ. 7։
Ի Հռով. ժգ. 11։ Յակ. Ե. 8։ ա Պետ. գ. 7։ Գլ. իբ. 10։
Ը Եբ. գ. 14։ Հմր. 8։
Ի Յովհ. ա. 1։
Ի Զաք. գ. 9։ դ. 10։ Գլ. գ. 1։ գ. 5։ Ե. 6։

5 են, Եւ Յիսուս Քրիստոս Էհաւատարիմ վկայէն, Նոր մեռելներուն անդրանիկն է Եւ երկրի թա-
գաւորներուն իշխանը. Ձանոր որ մեզ սիրեց, Նու մեզ իր արիւնովը մեր մեղքերէն լուացց,
6 Հնե մեզ թագաւորներ ու քահանաներ ըրաւ Աստուծոյ ու իր Հօրը. Ձանոր փառք և զօրու-
թիւն յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։
7 ՂԱհա ամպերով կ'ուգայ. ու ամէն աչք պիտի տեսնէ զանիկա, ⁴և անոնք որ զանիկա խոցեցին. և անոր վրայ կոծ պիտի ընեն երկրի
8 բոլոր ազգերը։ Այո, Ամէն։ ⁵Ես եմ Ալֆա և Օմէգա,* կ'ըսէ Տէր [Աստուած], ⁶որ է և որ
էր և որ պիտի գայ, Ամենակալը։
9 Ես Յովհաննէս ձեր եղբայրը, և Յիսուս Քրիստոսի ներգործութեանը Ներ արքայութեանը և
համբերութեանը մէջ Ընկերակիցը, Պատմոս բռնած կղզին էի Ձ"Աստուծոյ խօսքին համար
ու Յիսուս Քրիստոսի վկայութեանը համար։
10 Ես †կիրակի օրը Ձհոգիին իմ վրաս եկաւ, Նու ետևէս մեծ ձայն մը լսեցի փողի նման պէս, որ
11 կ'ըսէր, ‡Ինչ որ կը տեսնես, գիրքի մը մէջ գրէ, ու ղրկէ ||եօթը եկեղեցիներուն, որոնք
Եփեսոս, ու Զմիւռնիայի, և Պէրգամոնի, ու Թիւատիրի, և Սարդիկէի, ու Փիղադելփիայի,
12 և Լաւոդիկիայի մէջ են։ Եւ դարձայ այն ձայնը տեսնելու՝ որ ինծի կը խօսէր. ու երբ դար-
ձայ՝ Ձեօթը ոսկեղէն աշտանակներ տեսայ.
13 Ձև եօթը աշտանակներուն մէջ՝ Էմէկը Որդւոյ մարդոյ նման, պճղնաւոր Ձպատմուճան մը հա-
գած Ձու կուրծքին վրայ ոսկի գօտի մը կապած.
14 Եւ իր գլուխը Ձու մազերը՝ բուրդի պէս ճեր-
մակ — ձիւնի պէս, Ձու իր աչքերը՝ կրակի բո-
15 ցի պէս. ⁷Եւ իր ոտքերը՝ ոսկեպղինձի նման, որ-
պէս թէ հնոցի մէջ կրակ դարցած, Ձու իր ձայ-
16 նը՝ շատ ջուրերու ձայնի պէս. Եւ ⁸իր աջ ձեռ-
քին մէջ եօթը աստղ ունէր, Ձու իր բերնէն սրած երկրերան սուր մը կ'ելլէր, Ձև իր երեսը արեւու պէս էր՝ որ իր զօրութիւնովը կը փայլի։
17 ԲՈւ երբ տեսայ զանիկա, իր ոտքը ինկայ ձե-
ռելի պէս, Ձու իր աջ ձեռքը իմ վրաս դրաւ ու ըսաւ ինծի, Մի վախնար. Ձես եմ Առաջինը
18 ու Վերջինը. ⁹Եւ ես կենդանի եմ, ու ես ան եմ որ մեռայ, Ձև ահա կենդանի եմ յաւիտե-
նից յաւիտենից.§ Եւ ես ունիմ մահուան ու
19 դժոխքին բանալիները։ [Ուսոի] գրէ Ձինչ որ կը տեսնես, Ձզայն որ կայ Ձու Ձզայն որ ետքը
20 պիտի ըլլայ. ¹⁰Եօթը աստղերուն խորհուրդը՝ զոր իմ աջ ձեռքիս մէջ տեսար, Ձև եօթը ոսկեղէն աշտանակները. այն եօթը աստղերը Ձեօթը եկե-
ղեցիներուն հրեշտակներն են. Ձև եօթը աշտա-
նակները** եօթը եկեղեցիներն են։

ԳԼ. Բ

1 Եփեսոսի, 8 Զմիւռնիայի, 12 Պէրգամոնի 18 և Թիւա-
տիրի եկեղեցիներուն հրեշտակներուն՝ այսինքն հոգևոր պաշտօնեաներուն գրուելու պատուէրները, ու այն եկե-
ղեցիներուն եղած գովութիւնները ու յանդիմանու-
թիւնները։

Եփեսոսի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրեշտա-
կին գրէ. ՁԱյսպէս կ'ըսէ անիկա որ իր աջ
ձեռքին մէջ եօթը աստղերը ունի, Ձու եօթը ոսկեղէն աշտանակներուն մէջ կը պտըտի.
2 ¹Գիտեմ քու գործերդ և քու աշխատութիւնդ ու քու համբերութիւնդ, և որ չարերուն չես
կրնար տանիլ, Ձու փորձեցիր զանոնք Ձոր կ'ը-
սեն թէ իրենք առաքեալ են, ու չեն, և գտար
3 թէ ստախօս են. ²Ու համբերութիւն ունիս-
լով Ձնե-ի-ն կրեցիր *իմ անունս համար
4 Ձու չթուլցար։ Բայց քեզի դէմ բան մը ու-
5 նիմ, որ քու առաջուան սէրդ ձգեցիր։ ³Միտդ
բեր հիմա ուրկէ որ ինկար, ու ապաշխարէ և
Ձու առաջուան գործերդ ըրէ. Եթէ ոչ՝ շու-
տով կու գամ քեզի, ու քու աշտանակդ իր տեղէն պիտի շարժեմ՝ եթէ չապաշխարես։
6 Բայց ասիկա ունիս, որ ⁴Նիկողայոսեանց գոր-
7 ծերը կ'ատես, զորոնք ես ալ կ'ատեմ։ ⁵Ան որ ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ
եկեղեցիներուն. Ան որ կը յաղթէ, անոր Ձու-

---

* Յայտ. ա. 8։ ա Տիմ. ա. 17։ Եսա. խդ. 6։ խդ. 12։ Յայտ. ի. 6։ իա. 6։ իգ. 13։
† Յայտ. ա. 10։ դ. 2։
‡ Յայտ. ա. 11։ ||Տես Ա. Պետ. ե. 12։
** Ա. Պետ. ե. 1։ Յայտ. ա. 16։ 20։ Մատ. ժգ. 41։ Ղկ. ժ. 16։ Յհ. ժե. 26։ Հռ. ժ. 17։ Եբր. ա. 14։ Յհ. ա. 1։ Ա. Պետ. ա. 20։ Յհ. ա. 1։ Ա. Պետ. ա. 2։ Յհ. ա. 1։ Ա. Պետ. ա. 2։ Յհ. ա. 1։ Ա. Պետ. ա. 2

տել պիտի տամ էկեղեցւոյ Ծառէն՝ որ Աստուծոյ դրախտին մէջ է։

8 *Եւ Զմիւռնիայի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրեշտակին գրէ. Ա՛յսպէս կ՚ըսէ Առաջինը ու Վերջինը, որ մեռաւ ու կենդանացաւ.*
9 *Գիտեմ քու գործերդ ու նեղութիւնդ և աղքատութիւնդ, (բայց հարուստ ես) ու անոնց հայհոյութիւնը՝ որ կ՚ըսեն թէ իրենք Հրեայ են, ու չեն, հապա Սատանային ժողովք մը։*
10 *Ոչնաւ մի վախնար այն բաներէն զորոնք պիտի կրես. ահա Բանսարկուն ձեզմէ մէկ քանիները բանտը պիտի ձգէ որպէս զի փորձուիք, և տասը օր նեղութիւն պիտի ունենաք. Մինչև ի մահ հաւատարիմ եղիր, ու քեզի կենաց պսակը պիտի տամ։*
11 *Ան որ ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն։ Ան որ կը յաղթէ, Երկրորդ մահէն պիտի չվնասուի։*
12 *Եւ Պէրգամոնի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրեշտակին գրէ. Ա՛յսպէս կ՚ըսէ անիկա որ սրած*
13 *երկսերան սուրը ունի. Գիտեմ քու գործերդ, և թէ ո՛ւր կը բնակիս, ուր Սատանային աթոռին եղած տեղը, ու իմ անունս կը պահես, և իմ հաւատքս չուրացար այն օրերը անգամ՝ որ Անթիպաս իմ հաւատարիմ վկաս սպաննուեցաւ ձեր մէջ, ուր Սատանայ կը բնակի։*
14 *Բայց քեզի դէմ քիչ մը բան ունիմ, որ հոն Բաղաամի վարդապետութիւնը բռնողներ ունիս, որ Բաղակի սորվեցուց Իսրայէլի որդիներուն առջև գայթակղութիւն դնել, որպէսզի անոնք կուռքերու զոհուածներ ուտեն և պոռնկութիւն ընեն։*
15 *Ա՛յսպէս ալ դուն Նիկողայոսեանց վարդապետութիւնը բռնողներ ունիս,*
16 *նիա, զոր ես կ՚ատեմ։ [Ուստի] ապաշխարէ. եթէ ոչ՝ շուտով կու գամ քեզի, ու իմ բերնիս սրովը պիտի պատերազմիմ անոնց հետ։*
17 *Ան որ ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն. Ով որ կը յաղթէ, պահուած մանանայէն ուտել պիտի տամ անոր, ու ճերմակ խիճ մը պիտի տամ անոր, և այն խիճին վրայ Նոր անուն մը գրուած, զոր մէ՛կը չգիտեր, բայց միայն ան՝ որ կ՚ընդունի։*
18 *Եւ Թիւատիրի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրեշտակին գրէ. Ա՛յսպէս կ՚ըսէ Աստուծոյ Որդին, որ կրակի բոցի պէս աչքեր ունի, ու իր ոտքերը արկղինձի նման են։*
19 *Գիտեմ քու գործերդ և*

սէրդ ու ծառայութիւնդ, և քու հաւատքդ ու համբերութիւնդ, և թէ քու վերջին գործերդ
20 *առաջիններէն շատ են։ Բայց քեզի դէմ բան մը՝ ունիմ՝ որ թողդ կու տաս Ջեզաբէլ կինը, որ ինքզինք մարգարէուհի կ՚անուանէ, ու իմ ծառաներս մոլորեցնելով՝ կը սորվեցնէ էպոռնկութիւն ընել և կուռքերու զոհուածներ ու-*
21 *տել։ Եւ ես անոր ժամանակ տուի իր պոռնկութեանը վրայ ապաշխարելու, ու չապաշխա-*
22 *րեց։ Ահա ես զանիկա անկողին պիտի ձգեմ՝ ու անոր հետ շնութիւն ընողները՝ մեծ նեղութեան մէջ, եթէ իրենց գործերուն վրայ չա-*
23 *պաշխարեն։ Եւ անոր զաւակները մահով պիտի սպաննեմ. ու բոլոր եկեղեցիները պիտի գիտնան Թէ ես ան եմ՝ որ երիկամուններն ու սիրտերը կը քննեմ. Ձեւ ամէն մէկուդ ձեր գործերուն համեմատ պիտի հատուցանեմ։*
24 *Բայց ձեզի կ՚ըսեմ միւաներուդ որ Թիւատիրի մէջ էք, ու այս վարդապետութիւնը չունիք, որ չճանչցաք Սատանայի խորունկ բաները, (ինչպէս կ՚ըսեն,) Ձեր վրայ ուրիշ ծանրու-*
25 *թիւն չեմ ձգեր. Հապա զայն որ ունիք՝ պա-*
26 *հեցէք մինչև ես գամ։ Եւ ան որ կը յաղթէ ու իմ գործերս մինչև վերջը կը պահէ, Անոր իշխանութիւն պիտի տամ ազգերուն վրայ,*
27 *(Ինչ պիտի հովուէ զանոնք երկաթէ գաւազանով. անոնք բրուտի ամաններու պէս պիտի*
28 *փշրուին.) ինչպէս ես ալ իմ Հօրմէս առի. ու*
29 *անոր պիտի տամ Առաւօտեան աստղը։ Ան որ ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն։*

ԳԼ Գ

2 Քրիստոս կը յանդիմանէ Սարդիկէի եկեղեցիին հրեշտակը. 3 կը յորդորէ զանիկա որ ապաշխարէ, և սպառնալիք կ՚ընէ անոր. 8 կը գովէ Փիղադելփիայի եկեղեցիին հրեշտակը 10 իր արթնութեանը և համբերութեանը համար. 15 կը նախատէ Լաւոդիկէի եկեղեցիին հրեշտակը՝ oչ պաղ և oչ տաք ըլլալուն համար, 19 և կը պատուիրէ որ աւելի նախանձաւոր ու ջերմեռանդ ըլլայ։ 20 Քրիստոս դուռը կայնած կը բաղխէ։

Եւ Սարդիկէի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրեշտակին գրէ. Ա՛յսպէս կ՚ըսէ անիկա որ ունի Աստուծոյ եօթը Հոգիները ու եօթը աստղերը. Գիտեմ քու գործերդ՝ որ դուն անուն ունիս

է ՅՆ. բ. 9։
ը ԳԼ. ա. 8, 17, 18։
թ Հմր. 2։
ժ Գաղ. ժբ. 21։ ա Տիմ. գ. 18։ Յակ. բ. 5։
ի Հռով. բ. 17, 28, 29։ բի. 6։
հ ԳԼ. գ. 9։
ղ Մատ. ժ. 22։
ճ Մատ. իգ. 13։
մ Յակ. ա. 12։ ԳԼ. գ. 11։
յ Հմր. 7։ ԳԼ. ժգ. 9։
ն ԳԼ. ի. 14։ իա. 8։
շ ԳԼ. ա. 16։
ո Հմր. 2։
չ Հմր. 9

պ ՅՆ. ա. 9։
ջ Թագ. իգ. 14։ իե. 1։ լա. 16։ բ Պետ. բ. 15։ Յուդ. 11։
ռ Հմր. 20։ Գաղ. ժե. 29։ ա Կոր. ը. 9, 10։ ժ. 19, 20։
ս ա Կոր. գ. 13, Եբ։
վ Հմր. 6։
տ Ես. ժա. 4։ բ Թես. բ. 8։ ԳԼ. ա. 16։ ժբ. 15, 21։
ր Հմր. 7, 11։
ց ԳԼ. գ. 12։ ժբ. 12։
ւ ԳԼ. ա. 14, 15։
փ Հմր. 2։
ք Ոմանք, քիչ մը բան

օ Թագ. ժգ. 31։ իա. 25։ դ Թագ. ի. 7։
ֆ Եզ. լգ. 15։ Գաղ. ժե. 20, 29։ ա Կոր. ժ. 19, 20։ Հմր. 14։
+ Հռով. բ. 4։ ԳԼ. ի. 20։
* ա Թագ. ժգ. 7։ ա Մն. իբ. 9։ իի. 17։ բ Մն. գ. 30։ Սապ. է. 9։ Եբեմ. ժա. 20։ ժէ. 10։ ի. 12։ Յուդ. բ. 24, 25։ Գաղ. ա. 24։ Հռով. ը. 27։
ֆ Սապ. կբ. 12։ Մատ. ժգ. 27։ Հռով. բ. 6։ ժգ. 12։ բ Կոր. է. 10։ Գաղ. գ. 5։

ԳԼ. ի. 12։
ա Գաղ. ժե. 28.
բ ԳԼ. գ. 11։
գ Յայտ. գ. 29։ ա Յայտ. գ. 23։
դ Մատ. ժի. 28։ Գաղ. իբ. 29, 30։ ա Կոր. գ. 3։ ԳԼ. գ. 21։ ի. 4։
ե Սապ. բ. 8, 9։ իի. 14։ Դան. է. 22։ ԳԼ. ժբ. 5։ ժի. 15։
զ բ Պետ. ա. 19։ ԳԼ. իբ. 16։
է Հմր. 7։

ա ԳԼ. ա. 4, 16։ գ. 5։ է. 6։
բ ԳԼ. բ. 2։

2 Թէ կենդանի ես, ես մեռած ես։ Արթուն կե-
ցիր և հաստատէ մնացած բաները որոնք մե-
նելու վրայ են, վասն զի քու գործերդ Աստու-
3 ծոյ առջև կատարեալ չգտայ։ ²Հիմա միտքդ
բեր թէ ի՛նչպէս ընդունեցիր ու լսեցիր, ու
պահէ և ապաշխարէ. Ըրայց եթէ արթննալու
չըլլաս, գողի պէս քու վրադ պիտի գամ, ու
բնաւ պիտի չգիտնաս թէ ո՛ր ժամուն քու
4 վրադ պիտի գամ։ Սակայն քանի մը անձեր
ունիս Սարդիկէի մէջ, որոնք իրենց հանդերձ-
ները չաղտոտեցին, ու ճերմակներով պիտի
5 պտըտին ինծի հետ, քանզի արժանի են։ Ան որ
կը յաղթէ՝ ²ճերմակներ պիտի հագնի, ու քու
անոր անունը էկենաց գիրքէն պիտի չաւրեմ.
Ու անոր անունը պիտի դաւանիմ իմ Հօրս
6 առջև ու անոր հրեշտակներուն առջև։ ³Ան որ
ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ'ըսէ
եկեղեցիներուն։

7 Ու Փիլադելփիայի մէջ եղած եկեղեցւոյն
հրեշտակին գրէ. ²Ա՛յսպէս կ'ըսէ սուրբը,
ճշմարիտը հոր Դաւիթի բանալին ունի.
Ինչ որ բանայ ու ո՛ւ չկայ որ գոցէ, Ու կը գոցէ
8 ու ո՛ւ չկայ որ բանայ. ³Գիտեմ քու գոր-
ծերդ. ²Ահա քու առջևդ բացուած դուռ մը
դրի, զոր ո՛ւ չկրնար գոցել. վասն զի դուն
քիչ մը կարողութիւն ունիս, և իմ խօսքս պա-
9 հեցիր ու իմ անունս չուրացար։ ²Ահա ես քեզի
կու տամ Սատանայի ժողովքէն եղողները, ո-
րոնք կ'ըսեն թէ իրենք Հրեայ են ու չեն, հա-
պա սուտ կ'ըսեն. Ահա պիտի ստիպեմ զանոնք
որ գան ու երկրպագութիւն ընեն քու ոտքե-
րուդ առջև, և ճանչնան թէ ես քեզ սիրեցի։
10 Որովհետև իմ համբերութեանս խօսքը պահե-
ցիր, Ես ալ քեզ պիտի պահեմ փորձութեան
ժամանակ, որ պատրաստ է գալու բոլոր աշ-
խարհի վրայ՝ Երկրի երեսը բնակողները փորձե-
11 լու համար։ ²Ահա ես շուտով կու գամ. Ու-
նեցածդ ամուր բռնէ, որպէս զի ո՛ւ չառնէ
12 քու պսակդ։ Ան որ կը յաղթէ, անիկա իմ
Աստուծոյս տաճարին մէջ սիւն մը պիտի ընեմ,
ու ալ դուրս պիտի չելլէ. Ու անոր վրայ իմ
Աստուծոյս անունը պիտի գրեմ, ու իմ Աստու-
ծոյս քաղաքին անունը, որ նոր Երուսա-
ղէմն է, որ երկինքէն իմ Աստուծմէս կ'իջնէ, ու
13 իմ նոր անունս. ³Ան որ ականջ ունի, թող լսէ
թէ Հոգին ի՛նչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն։

14 Ու Լաւոդիկէի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրեշ-
տակին գրէ. Ա՛յսպէս կ'ըսէ Ամէնը, ²հաւա-
տարիմ ու ճշմարիտ վկան, Աստուծոյ որա-
15 րածներուն Սկիզբը. ³Գիտեմ քու գործերդ, որ
ոչ պաղ ես ու ոչ տաք. Երանի՛ թէ պաղ ըլ-
16 լայիր կամ տաք։ Ուստի դուն որ դաղջ ես, ու
ոչ տաք՝ ոչ ալ պաղ, քեզ բերնէս դուրս փըս-
17 խելու վրայ եմ. ³Քանզի կ'ըսես, Ես հարուստ
եմ ու մեծցայ, և բանի մը կարօտ չեմ. ու չես
գիտեր որ դուն խեղճ ու թշուառական ես, և
18 աղքատ ու կոյր ու մերկ։ Ես քեզի խորհուրդ
կու տամ. Ինծմէ կրակի մէջ փորձուած ոսկի
ծախու առ, որպէս զի հարստանաս, Ես ճեր-
մակ հանդերձներ՝ որպէս զի հագնիս, որպէս զի
քու ամօթալի մերկութիւնդ չերեւնայ. և աչ-
19 քերդ դեղ դիր որպէս զի տեսնես։ ²Ես իմ ո-
րոնց սիրածս կը յանդիմանեմ ու կը խրատեմ.
20 ուստի նախանձաւոր եղիր ու ապաշխարէ։ Ահա
ես դուռը կայներ եմ ու կը զարնեմ. Եթէ
ոմն իմ ձայնս լսէ ու դուռը բանայ, Անոր
քով պիտի մտնեմ և անոր հետ ընթրիք պիտի
21 ընեմ, ան ալ ինծի հետ։ Ան որ կը յաղթէ,
ինծի հետ իմ աթոռս նստելու պիտի տամ անոր,
ինչպէս ես ալ յաղթեցի ու իմ Հօրս հետ ա-
22 նոր աթոռը նստայ։ Ան որ ականջ ունի, թող
լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն։

ԳԼ. Դ

2 Ցոյն տրուի Աստուծոյ աթոռը կը տեսնէ երկնքին մէջ։
4 Քառասնչորս երէցները։ 6 Չորս կենդանիները՝ որոնք
առջևնուն ու ետևնուն աչքերով լեցուն էին։ 10 Երէց-
ները իրենց պսակները աթոռին վրայ նստողին առջև
դնելով, երկրպագութիւն կ'ընեն անոր։

Ա՛յս բաներէն ետքը տեսայ, և ահա եր-
կինքի մէջ բացուած դուռ մը կար, և առա-
ջին ձայնը զոր լսեցի՝ փողի նման էր, որ ինծի
հետ կը խօսէր ու կ'ըսէր, Ելա՛ հոս երթ և ետ
2 ևքը ըլլալու բաները քեզի ցուցնեմ։ Եւ շուտ
մը Հոգին իմ վրաս եկաւ. Ու ահա աթոռ մը

3 դրաւած էր երկինքի մէջ. Ու ամբոխին վրայ
մէկը նստեր էր. և նստողը յասպիս ու սարդիոն
4 քարերու երեւոյթին նման էր։ Եւ ամբոխին
բոլորտիքը Ծիածան՝ զմրուխտի երեւոյթի նման.
ու ամբոխին բոլորտիքը քսանըչորս ամբոխներ,
և այն ամբոխներուն վրայ քսանըչորս երէցներ
*նստեր էին՝ Ճերմակ հանդերձներ հագած,
5 Ըու գլուխնին ոսկիէ պսակներ ունէին։ Եւ ամ-
բոխէն Փայլակներ ու ձայներ և որոտումներ կ'ել-
լէին, Ժու ամբոխին առջև եօթը հուր բորբո-
քած կրակի ղամբարներ կային. Ետրոնք Աստու-
6 ծոյ եօթը Հոգիներն են։ Նեւ ամբոխին առջև
իբրև ապակեղէն ծով մը՝ սպնդանիի նման, և
Ետամբոխին մէջ ու ամբոխին բոլորտիքը՝ չորս
կենդանիները, որոնք աչքերով լեցուն էին առ-
7 ջեւէ Ժու ետեւէ։ Նեւ առաջին կենդանին առ-
իւծի նման էր, ու երկրորդ կենդանին՝ զուա-
րակի նման, և երրորդ կենդանին մարդու երես
ունէր, ու չորրորդ կենդանին՝ թռչող արծիւի
8 նման։ Եւ չորս կենդանիներուն ամէն մէկը
շուրջանակի հինգ հինգ թեւ ունէր, ու ներսէն
Ձաչքերով լեցուն էին. ու չէին հանգչեր ոչ
ցորեկը ոչ ալ գիշերը՝ ըսելով, Ըսուրբ, Սուրբ,
Սուրբը ‡Տէր Աստուած Ամենակալ, Ժոր էր և որ
9 է և որ պիտի գայ։ Ու երբ այն կենդանիները
փառք ու պատիւ և գոհութիւն կու տային
ամբոխին վրայ նստողին, Ժոր կենդանի է յա-
10 ւիտեանս յաւիտենից. Ռքսանըչորս երէցները
ամբոխին վրայ նստողին առջև կ'իյնային Ըու
երկրպագութիւն կ'ընէին յաւիտեանս յաւի-
տենից կենդանի եղողին, "և իրենց պսակները
ամբոխին առջև կը ձգէին՝ ըսելով, Ռնդիմ
ես, Տէր, փառք ու պատիւ և զօրութիւն առ-
նելու, "Վասն զի ամէն բան դուն ստեղծեցիր, և
քու կամքովդ եղան ու ստեղծուեցան։

Գլ. Ե

1 Եօթը հինգով կնքուած գիրքը։ 9 Միայն մորթուած
Գառնուկը արժանի էր զանիկա բանալու։ 12 Վասն որոյ
երէցները փառք ու գոհութիւն կու տան անոր։ 9 ու կը
խոստովանին թէ անիկա փրկեց զիրենք իր արիւնովը։

Ե ամբոխին վրայ նստողին աջ ձեռքը

ղ Եզեկ. ա. 28։
• Մտռն., Նստած մեռոյ
ե Գլ. գ. 4, 5։ է. 11։ ի. 9,
13, 14։ ԺԲ. 14։
ը Հմր. 10։
ը Գլ. բ. 5։ Ժէ. 18։
ժ Ել. լե. 23։ բ Մն. գ. 20։
Եզեկ. ա. 13։ Զաք. գ. 2։
ի Գլ. ա. 4։ է. 1։ ի. 6։
լ Ել. լբ. 8։ Գլ. ԺԵ. 2։
խ Եզեկ. ա. 5։
ծ Հմր. 8։
կ Եզեկ. ա. 10։ Ժ. 14։
հ Ես. է. 2։
ձ Հմր. 6։
ղ Ես. է. 3։
Ճ Գլ. ա. 8։
մ Գլ. ա. 4։
յ Գլ. ա. 18։ ի. 14։ ԺԵ. 7։
ն Գլ. ի. 8, 14։
շ Հմր. 9։
ո Հմր. 4։
չ Գլ. ի. 12։
պ Մն. ա. 1։ Գործ. ԺԷ. 24։
Եփես. գ. 9։ Կող. ա. 16։
Գլ. Ժ. 6։

—

ռ Եզեկ. բ. 9, 10։
ս Ես. լԹ. 11։ Դան. Ժբ. 4։
վ Հմր. 13։
տ Մտռն. Յ—Խ՝ՆԻՆ, և կար-
գալոյ
ր Ժն. խԹ. 9, 10։ Եբր. ի. 14։
ց Գլ. ժ. 1։ Հռոմ. ԺԵ.
12։ Գլ. լբ. 16։
ւ Հմր. 1։ Գլ. գ. 1։
ք Ես. Ժգ. 7։ Ցոփհ. ա. 29,
36։ ա Պետ. ա. 19։ Գլ. Ժգ.
8։ Հմր. 9, 12։
օ Զաք. գ. 9։ դ. 10։
ֆ Գլ. դ. 5։
ա Գլ. դ. 2։
բ Գլ. դ. 8, 10։
գ Գլ. Ժգ. 2։ ԺԵ. 2։
դ Սաղ. Հխա. 2։ Գլ. բ. 3,
4։
ե Սաղ. խ. 3։ Գլ. Ժգ. 3։
զ Գլ. դ. 11։
է Հմր. 6։
ը Յայտ. ժ. 7։ Հռոմ. ԺԵ.
25։ ա Կոր. գ. 20։ ի. 23։
Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14։
Եբր. Թ. 12։ ա Պետ. ա. 18,
19։ բ Պետ. բ. 1։ ա Յովհ.
ա. 7։
ը Դան. դ. 1։ դ. 25։ Գլ. ի.
9։ Ժ. 9։ Ժգ. 6։
թ Ել. ԺԹ. 6։ ա Պետ. բ. 5,
9։ Գլ. ա. 6։ ի. 6։ լբ. 5։
ժ Մտռն., ատամն
ի Մտռն., Թագաւորին
լ Գլ. դ. 4, 6։
խ Սաղ. կբ. 17։ Դան. ի. 10։
Եբր. Ժբ. 22։
ծ Գլ. դ. 11։
կ Փիլ. բ. 10։ Հմր. 3։
հ Գլ. դ. 16։ ի. 10։

նուիրին Նօրհնութիւն ու պատիւ և փառք ու
14 զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից։ Ու չորս կենդանիները կ'ըսէին, Ամէն. ու ||երէցները կին-
կան ու երկրպագութիւն ըրին§։

ԳԼ. Զ

1 Կնիքներուն կարգաւ բացուիլը, ու անոնց հետեւած երեւոյթները։

Ե տեսայ, երբ Գառնուկը *կնիքներէն
մէկը՝ բացաւ, Ու չորս կենդանիներուն մէկէն
զօտուամի պէս ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր, Եկուր
2 ու տես։ Ու տեսայ, Ահա ճերմակ ձի մը,
Ու անոր վրայ հեծնողը աղեղ մը ունէր. Ինձ
պսակ մը տրուեցաւ անոր, և անիկա յաղթող
էր ու յաղթելու ելաւ։

3 Ու երբ երկրորդ կնիքը բացաւ, Երկրորդ
4 կենդանին լսեցի որ կ'ըսէր, Եկուր։ Ինչ ու-
րիշ ձի մը ելաւ շառագոյն, ու անոր վրայ
հեծնողին Էլ-ա-ն-ի-ն տրուեցաւ որ երկրէ խա-
ղաղութիւնը առնէ, որպէս զի իրար սպաննեն.
ու անոր մէկ մեծ սուր մը տրուեցաւ։

5 Ու երբ երրորդ կնիքը բացաւ, Երրորդ կեն-
դանին լսեցի որ կ'ըսէր, Եկուր ու տես. ու
տեսայ, Ինչ ահա սեւ ձի մը, ու անոր վրայ հեծ-
6 նողը իր ձեռքը կշիռ մը ունէր։ Ու չորս կեն-
դանիներուն մէջէն ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր,
Կապիճ մը ցորենը մէկ դահեկանի, ու երեք կա-
պիճ գարին մէկ դահեկանի. Ինչ ձէթին ու գի-
նիին վնաս չընես։

7 Ու երբ չորրորդ կնիքը բացաւ, Չորրորդ
կենդանիին ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր, Եկուր ու
8 տես։ Ու տեսայ, և ահա գեղին ձի մը,
ու անոր վրայ հեծնողին անունը Մահ էր, և Դժոխ-
քը անոր ետեւէն կ'երթար. ու անոնց իշխանու-
թիւն տրուեցաւ երկրի չորրորդ մասին վրայ,
Սր սրով ու սովով և մահով Ու երկրի գա-
զաններով սպանեցնեն։

9 Ու երբ հինգերորդ կնիքը բացաւ, Սեղանին
տակ տեսայ հոգիները, որոնք
սպաննուած էին Աստուծոյ խօսքին համար,
Ու անոր վկայութեանը համար՝ զոր իրենք ու-
10 նէին. Ու մեծ ձայնով աղաղակեցին ու ըսին,
Ով Տուրը ու Ճշմարիտ Տէր, մինչև Ը՞րը չես
դատեր ու մեր արիւնին վրէժը երկրի բնակիչ-
11 ներէն պահանջեր։ Ու ճերմակ հանդերձներ
տրուեցան անոնց, ու ըսուեցաւ անոնց Որ քիչ
մը տակն ալ հանգչին, մինչև անոնց ծառա-
յակիցները ու անոնց եղբայրները լման ըլլան՝
որոնք իրենց պէս պիտի սպաննուէին։

12 Ու տեսայ, երբ վեցերորդ կնիքը բացաւ,
Ու մեծ շարժ մը եղաւ, Ու արեւը սեւցաւ մա-
զեղէն քուրձի մը պէս, և լուսինը [ողջովին]
13 արիւնի պէս եղաւ. Ու երկինքի աստղերը գե-
տինը թափթփեցան, ինչպէս աստիկ հովէն
շարժուած թզենին իր տհաս պտուղները կը
14 թափէ. Ինչ երկինք գալարուող տոմարի մը պէս
կը քաշուէր. Ու բոլոր լեռները և կղզիները
15 իրենց տեղերէն շարժեցան։ Ու երկրի թագա-
ւորները և մեծամեծները ու հարուստները,
հազարապետները և զօրաւորները, ու բոլոր ծա-
ռաները ու բոլոր ազատները Քարերուն և լեռ-
ներու ապառաժներուն մէջ պահուըտեցան.
16 Ինչ լեռներուն ու ապառաժներուն կ'ըսէին,
Մեր վրայ ինկէք ու մեզ ծածկեցէք անոր երե-
սէն՝ որ աթոռին վրայ կը նստի, ու Գառնու-
17 կին բարկութենէն։ Վասն զի անոր բարկու-
թեանը մեծ օրը եկաւ, Ու ո՞վ կրնայ դիմանալ։

ԳԼ. Է

2 Հրեշտակ մը Աստուծոյ ծառաներուն ճակտանները
կը կնքէ։ 4 Կնքուածներուն թիւը, այսինքն Իսրայէլի
ամէն մէկ ցեղէն որոշեալ թիւ մը, 9 ու բոլոր ուրիշ ազ-
գերէն անհամար ժողովուրդներ՝ որոնք աթոռին առջև
կը կենային ճերմակ հանդերձները հագած՝ ու ձեռքերնին
արմաւենիներ բռնած։ 14 Անոնց հանդերձները Գառ-
նուկին արիւնովը լուացուած էին։

Ե անկէ ետև տեսայ չորս հրեշտակներ՝
որոնք երկրի չորս անկիւնը կեցեր էին, Ու եր-
կրի չորս հովերը բռներ էին, Որպէս զի երկրի
վրայ հով չփչէ, ու ոչ ծովու վրայ, ոչ ալ
2 ծառի մը վրայ։ Ես ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ
որ արեւելքէն ելաւ, ու Կենդանի Աստուծոյ
կնիքը ունէր. և մեծ ձայնով մը աղաղակեց այն
չորս հրեշտակներուն, որոնց իշխանութիւն տրուած
3 էր երկրի ու ծովուն վնասելու, Ու ըսաւ, Երկ-
րի վնաս մի ընէք, ոչ ծովուն, ոչ ալ ծառերուն,
մինչև մեր Աստուծոյն ծառաներուն Ճակատ-
4 ները Ինքներնիք։ Ու կնքուածներուն համրանքը
լսեցի՝ որ էր Հարիւր քառասունչորս հազար՝

ը ա Մն. խթ. 11։ Հռով. թ. 5։ ժզ. 27։ ա Տիմ. գ. 16։ ա Պետ. դ. 11։ Ե. 11։ ԳԼ. ա. 6։
ա ԳԼ. ժթ. 4։
|| Ամէն, քառնըչորս հրէշտակները
զ ԳԼ. դ. 9, 10։
§ Ամէն Հալէլուիա, յաւիտեանս յաւիտենից կենդանի եղոզիմ —
ա ԳԼ. Ե. 5, 6, 7։
• Ամէն, հօթը կնիքները
բ ԳԼ. դ. 7։
գ Զաք. գ. 3։ ԳԼ. ժթ. 11։
դ Սաղ. խե. 4, 5։
ե ա Մն. խթ. 11։ Հռով. թ. 5։ ժզ. 27։ ա Տիմ. գ. 16։ ա Պետ. դ. 11։ Ե. 11։ ԳԼ. ա. 6։
զ ԳԼ. ժթ. 4։
է Զաք. գ. 11։ ԳԼ. ժգ. 14։
ը ԳԼ. դ. 7։
† Ամէն, նկատ ու տես
ա Զաք. գ. 2։
բ ԳԼ. դ. 7։
գ Զաք. գ. 2։
դ ԳԼ. թ. 4։
ե ԳԼ. դ. 7։
զ Զաք. գ. 3։
է Նպեմ. ժգ. 21։
ը Դհ. խգ. 22։
թ ԳԼ. բ. 3։ թ. 13։ ժգ. 18։
ժ ԳԼ. ի. 4։
ի ԳԼ. ա. 9։
ա Ե Տիմ. ա. 8։ ԳԼ. ժբ. 17։
ժբ. 10։
ի ԳԼ. գ. 7։
ա Տես Զաք. ա. 12։
ի ԳԼ. ժա. 18։ ժթ. 2։
ա ԳԼ. գ. 4, 5։ է. 9, 14։
ա Երր. ժա. 40։ ԳԼ. ժգ. 13։
ա ԳԼ. ժգ. 18։
ա Ծամկ բ. 10, 31։ գ. 15։ Մատ. իգ. 29։ Գործ. բ. 20։
ա ԳԼ. բ. 10։ թ. 1։
ա Սաղ. ճբ. 26։ Նա. լգ. 4։ Երր. ա. 12։
ա Երեմ. գ. 23։ դ. 24։ ԳԼ. ժգ. 20։
ա Նա. բ. 19։
ա Ովթ. ժ. 8։ Դ.ա. իգ. 30։ ԳԼ. թ. 6։
ա Նա. ժգ. 6, եև։ Մովս. ա. 14, եև։ ԳԼ. ժգ. 14։
ա Սաղ. հգ. 7։

ա Դան. է. 2։
բ ԳԼ. թ. 4։
գ ԳԼ. դ. 6։ թ. 4։
դ ԳԼ. խբ. 4։
ե Նպեմ. թ. 4։ ԳԼ. ժգ. 1։
զ ԳԼ. թ. 16։
է ԳԼ. ժգ. 1։

Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ցեղերէն կնքուած.
5 Յուդայի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած,
Ռուբէնի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած,
Գադի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած,
6 Ասերի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած,
Նեփթաղիմի ցեղէն տասներկու հազար կընքուած, Մանասէի ցեղէն տասներկու հազար
7 կնքուած, Շմաւոնի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Ղեւիի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Իսաքարի ցեղէն տասներկու հազար
8 կնքուած, Զաբուղոնի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Յովսէփի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած, Բենիամինի ցեղէն տասներկու հազար կնքուած։

9 Ասկէ ետքը տեսայ, ու ահա մեծ բազմութիւն՝ զոր մ'կը չէր կրնար համրել, ի բոլոր ազգերէն ու ցեղերէն և ժողովուրդներէն ու լեզուներէն, որոնք աթոռին առջեւ ու Գառնուկին առջեւ կեցեր էին՝ ճերմակ հանդերձներ հագած և ձեռքերնին արմաւենիներ բռնած.
10 Եւ մեծաձայն կ'աղաղակէին՝ ըսելով, Փրկութիւն մեր Աստուծոյն՝ Որ աթոռին վրայ կը
11 նստի, ու Գառնուկին։ Ու բոլոր հրեշտակները աթոռին ու երէցներուն և չորս կենդանիներուն բոլորտիքը կեցեր էին, ու իրենց երեսներուն վրայ աթոռին առջեւ ինկան ու Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրին,
12 ըսելով, Ամէն. օրհնութիւն ու փառք և իմաստութիւն ու գոհութիւն և պատիւ ու զօրութիւն և կարողութիւն մեր Աստուծոյն յաւիտեանս յաւիտենից։
13 Ամէն։ Ու երէցներէն մէկը պատասխան տալով ինծի ըսաւ, Ասոնք որ ճերմակ հանդերձները
14 հագած են՝ ո՞վ են, և ո՞ւրկէ եկան։ Ես ալ ըսի անոր, Տէր իմ, դուն դիտես. ու ըսաւ ինծի, Ասոնք են մեծ նեղութենէ եկողները, Որոնք իրենց հանդերձները լուացին, ու զանոնք Գառնուկին արիւնով ճերմկցուցին.
15 Անոր համար Աստուծոյ աթոռին առջեւ են, և իրեն կը ծառայեն ցորեկ ու գիշեր իր տաճարին մէջ. Ու աթոռին վրայ նստողը իր վրանը պիտի տարածէ անոնց վրայ։
16 Ա Այսուհետեւ ոչ պիտի անօթենան ու ոչ ծարաւին, Բ ոչ ալ արեւը կամ
17 տաքութիւն մը անոնց վրայ պիտի իյնայ. Վասն զի Գառնուկը որ աթոռին մէջ է, Գ պիտի հովուէ զանոնք, ու կենդանի ջուրերու աղբիւրները պիտի առաջնորդէ զանոնք. և Աստուած բոլոր արցունքները պիտի սրբէ անոնց աչքերէն։

Գ Լ Ը

1 Եօթներորդ կնիքին բացուած ժամանակը, 2 եօթը հրեշտակներու եօթը փողերը կը տրուին։ 6 Անոնցմէ չորսը իրենց փողերը կը հնչեցնեն, որու կը հետեւի մեծ հարուածներ ու պատուհասներ։

Ու երբ եօթներորդ կնիքը բացաւ, լռութիւն եղաւ երկինքը կէս ժամու չափ։
2 Ես տեսայ այն եօթը հրեշտակները, որոնք Աստուծոյ առջեւ կը կայնէին. Ու անոնց եօթը
3 փող տրուեցաւ։ Եւ ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ սեղանին առջեւ կայնեցաւ, ու ոսկեղէն խնկաման մը ունէր. և իրեն շատ խունկ տրուեցաւ, Որպէս զի բոլոր սրբոց աղօթքներուն հետ աթոռին առջեւ եղող Ոսկի սեղանին վրայ մա-
4 տուցանէ։ Եւ խունկերուն ծուխը սրբոց աղօթքներուն հետ հրեշտակին ձեռքէն Աստուծոյ առջեւ եկաւ։
5 Ու հրեշտակը առաւ խնկաման ու զանիկա սեղանին կրակէն լեցուց, և ձգեց երկրի վրայ. Ու եղան ձայներ և որոտումներ ու փայլակներ Ու երկրաշարժ։
6 Եւ եօթը հրեշտակները, որոնք եօթը փողերը ունէին, պատրաստուեցան որ հնչեցնեն։

7 Եւ առաջին հրեշտակը փողը հնչեցուց, Ու եղաւ կարկուտ ու կրակ արիւնով խառնուած, Ու երկրի վրայ ձգուեցաւ, [ու երկրի երրորդ մասը այրեցաւ,] Եւ ծառերուն երրորդ մասը այրեցաւ, ու ամէն կանանչ խոտ այրեցաւ։

8 Ու երկրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, ԵՒ որպէս թէ մեծ լեռ մը կրակով բորբոքած՝ ծովը ձգուեցաւ, Ու ծովուն երրորդ մասը Դարձաւ
9 եղաւ. Եւ ծովուն մէջի շնչաւոր արարածներուն երրորդ մասը մեռաւ, ու նաւերուն երրորդ մասը կորսուեցաւ։

10 Ու երրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, Ու երկինքէն մեծ աստղ մը ինկաւ ջահերու պէս բորբոքած, Եւ գետերուն ու ջուրի աղբիւրներուն
11 երրորդ մասին վրայ ինկաւ։ Եւ այն աստղին անունը Օշինդը էր. ու ջուրերուն երրորդ մասը օշինդը եղաւ, և Շատ մարդիկ ջուրերէն մեռան, քանզի դառն եղան։

12 Եւ չորրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, ու արեւին երրորդ մասը և լուսնին երրորդ մասը ու աստղերուն երրորդ մասը զարնուեցաւ, այնպէս որ անոնց երրորդ մասը խաւարի, և օրուան երրորդ մասը լոյս չտայ, նոյնպէս ալ գիշերուան։
13 Եւ նայեցայ՝ Ու երկինքի մէջ թռչող *հրեշտակի մը լսեցի, որ մեծ ձայնով կ'ը-

---

ը Հռոմ. ժա. 25։
թ Գլ. ե. 9։
ժ Գլ. գ. 5, 18։ դ. 4։ զ. 11։ Հմր. 14։
ի Մտթ. գ. 8։ Ես. խգ. 11։ Երեմ. գ. 23։ Ովս. ժգ. 4։ Գլ. ժԲ. 1։
լ Գլ. ե. 13։
խ Գլ. գ. 6։
ծ Գլ. ե. 13, 14։
կ Հմր. 9։
հ Գլ. գ. 9։ ժէ. 6։
յ Ես. ա. 18։ Երր. Բ. 14։ ա Յովհ. ա. 7։ Գլ. ա. 5։ Տես Զաք. գ. 3, 4, 5։
ղ Ես. գ. 5, 6։ Գլ. խա. 3։
ճ Ես. խԲ. 10։
մ Մտթ. Ճխա. 6։ Գլ. խա. 4։
յ Մտթ. իգ. 1։ ղգ. 8։ Յովհ. ժ. 4, 11, 14։
ն Ես. իե. 8։ Գլ. խա. 4։

— Գլ. գ. 1։
բ Մտթ. ժբ. 10։ Գաղ. ա. 19։
գ Բ Մն. իԲ. 25—28։
դ Գլ. ե. 8։
ե Ել. լ. 1։ Գլ. գ. 9։
զ Մտթ. Ճխա. 2։ Գաղ. ա. 10։
է Գլ. ժգ. 18։
ը Բ Թագ. իբ. 8։ գ Թագ. ժԲ. 11։ Գործ. գ. 31։
թ Նեհեմ. լբ. 22։
ժ Գլ. ժգ. 2։
ի Ես. բ. 13։ Գլ. Բ. 4։
լ Երեմ. ծա. 25։ Ամովս է. 4։
խ Գլ. ժգ. 3։
ծ Նեհեմ. ժգ. 19։
կ Գլ. ժգ. 3։
հ Ես. ժգ. 12։ Գլ. Բ. 1։
յ Գլ. ժգ. 4։
ղ Հռոմ. ա. 20։
ճ Ել. ժե. 23։ Երեմ. Բ. 15։ իգ. 15։
մ Ես. ժգ. 10։ Ամովս բ. 9։
յ Գլ. ժգ. 6։ ժԲ. 17։
ն Ոմանք, արծիւ

աէր, Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ երկրի վրայ բնակողնե-
ըուն՝ այն մնացած փողի ձայներուն համար,
զորոնք երեք հրեշտակները պիտի հնչեցնեն։

ԳԼ. Թ

1 Հինգերորդ հրեշտակը փողը հնչեցնելով՝ ասող մը կ'իջնայ երկինքէն, որու կը տրուի անդունդին բանալին։ 2 Անիկա անդունդը կը բանայ, ուրկէ կարիճներու պէս մարախներ կ'ելլեն։ 12 Մէկ վայը կ'անցնի։ 13 Վեցերորդ փողը կը հնչուի։ 14 Զոյս կապուած հրեշտակները կ'արձակուին։

Եւ հինգերորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց,
ու տեսայ որ երկինքէն աստղ մը ինկաւ երկ-
րի վրայ. ու անդունդի դուրսի բանալին անոր
2 տրուեցաւ. ու անդունդին գուրը բացաւ, ու
այն գուրէն ծուխ կ'ելլէր մեծ հնոցի մը ծու-
խին պէս. ու խաւարեցաւ արևը ու օդը գու-
րսի ծուխէն։
3 Ու ծուխէն մարախներ կ'ելլէին երկրի վրայ,
ու անոնց զօրութիւն տրուեցաւ Երկրի կարիճ-
4 ներուն ունեցած զօրութեանը պէս. ու անոնց
ըսուեցաւ Որ չվնասեն Երկրի խոտին, ոչ ալ
կանանչեղէնի մը և ոչ ծառի մը, հապա միայն
այն մարդոց, Որոնք իրենց ճակատներուն վրայ
5 Աստուծոյ կնիքը չունին։ Ու անոնց հրա՛ման
տրուեցաւ որ չսպաննեն զանոնք, Հապա չար-
չարեն զանոնք հինգ ամիս. ու անոնց տա՛ճ
չարչարանքը կարիճի տա՛ճ չարչարանքին պէս
6 էր՝ երբ մարդը կը զարնէ։ Եւ այն օրերը մար-
դիկ մահը պիտի փնտռեն ու պիտի չգտնեն. և
պիտի ուզեն մեռնիլ, ու մահը անոնցմէ պիտի
7 փախչի։ Եւ մարախներուն նմանութիւնը՝ պա-
տերազմի պատրաստուած ձիերու պէս, Ու ա-
նոնց գլուխներուն վրայ *ոսկեղէն պսակներու
պէս էին, Եւ անոնց երեսները մարդոց երեսներու
8 պէս էին. Ու անոնք մազեր ունէին կիներու
մազերուն պէս, Ու անոնց ակռաները առիւծ-
9 ներու ակռաներուն պէս էին։ Եւ զրահներ ու-
նէին երկաթէ զրահներու պէս. Ու անոնց թե-
ւերուն ձայնը պատերազմի վազող շատ ձիեր
10 †ե՛տ կառքերու ձայնին պէս էր։ Եւ կարիճ-
ներու նման պոչեր ունէին, ու պոչերնուն վրայ
խայթոց. Ու իշխանութիւն ունէին հինգ ամիս
11 մարդոց վնասելու։ Եւ իրենց վրայ թագաւոր
ունէին Անդունդին հրեշտակը, որուն անունը
Եբրայեցերէն †Աբադոն, և Յոյն լեզուով կ'ըս-
12 ուի †Ապողիոն։ ‡Մէկ վայը անցաւ. տակէ եւս
երկու վայեր ալ կու գան։
13 Եւ վեցերորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց,
ու ձայն մը լսեցի Աստուծոյ առջև եղող ոսկի
14 սեղանին չորս եղջիւրներէն, Որ կ'ըսէր վեց-
երորդ հրեշտակին որ փողը ունէր, Արձակ մեծ
գետին վրայ կապուած չորս հրեշտակները ար-
15 ձակէ։ Եւ այն չորս հրեշտակները արձակուեցան,
որ պատրաստուած էին ժամի ու օրուան և ամիսի
ու տարիի համար, որպէս զի մարդոց երրորդ
16 մասը մեռցնեն։ †Ու ձիուորի զօրքերուն հա՛մ-
րանքը Երկու բիւրք բիւրուց էր, Ու լսեցի
17 անոնց համրանքը։ Եւ տեսիլքին մէջ այսպէս
տեսայ ձիերը, ու անոնց վրայ հեծնողները՝
որոնք ունէին հրեղէն ու յակինթեղէն և ծծում-
բեղէն զրահներ. Եւ ձիերուն գլուխները առիւծ-
ներու գլուխներուն պէս էին, ու անոնց բերնէն
18 կրակ ու ծուխ և ծծումբ կ'ելլէր։ Այս երեք
[հարուածներէն մարդոց երրորդ մասը մեռաւ,
այսինքն կրակէն ու ծուխէն ու ծծումբէն,
19 որոնք անոնց բերնէն կ'ելլէին։ Վասն զի †անոնց
զօրութիւնը բերաններնուն մէջ է ու պոչերնուն
մէջ. Քանզի անոնց պոչերը օձերու նման էին,
ու գլուխներ ունէին որոնցմով կը վնասէին։
20 Եւ ուրիշ մարդիկ որոնք այս հարուածներէն
չսպաննուեցան, Իրենց ձեռքերուն գործերէն
չապաշխարեցին, որ երկրպագութիւն չընեն
Դեւերուն, ու ոսկիէ և արծաթէ ու պղնձէ և
քարէ ու փայտէ շինուած Կուռքերուն, որոնք
ոչ կրնան տեսնել, ոչ ալ լսել ու ոչ քալել.
21 Նաև չապաշխարեցին իրենց մարդասպանու-
թիւններէն, Ոչ ալ իրենց կախարդութիւննե-
րէն, ոչ ալ իրենց պոռնկութենէն և ոչ իրենց
գողութիւններէն։

ԳԼ. Ժ

1 Զօրաւոր հրեշտակ մը կ'երևնայ՝ իր ձեռքը բացուած գրքոյկ մը ունենալով. 6 երդում կ'ընէ յաւիտեան կեն-դանի եղողին վրայ, թէ ալ ուրիշ ժամանակ պիտի չըլ-լայ։ 9 Յովհաննէսի հրաման կ'ըլլայ որ ան գիրքը առնէ և ուտէ։

Եւ տեսայ ուրիշ զօրաւոր հրեշտակ մը որ
երկինքէն կ'իջնէր, ու ամպ հագած էր Եւ իր
գլխուն վրայ ծիածան կար. Ու իր երեսը արեւի
պէս էր, Եւ իր ոտքերը՝ կրակի սիւներու պէս.
2 Եւ իր ձեռքը գրքոյկ մը ունէր բացուած,
Ու իր աջ ոտքը ծովուն վրայ դրաւ, և ձախը՝
3 ցամաքին վրայ. Եւ մեծ ձայնով աղաղակեց
առիւծի մը գոչելուն պէս. ու երբ աղաղակեց,
Հնօթը որոտումները իրենց ձայներովը խօսեցան։

ա Գլ. թ. 12։ ժա. 14։

——

– Դատ. ժ. 18։ Գլ. ը. 10։
բ Դատ. ը. 31։ Գլ. ժէ. 8։ թ. 1։ Հմր. 2, 11։
գ Յայտ. բ. 2, 10։
դ Եզ. ժ. 4։ Դատ. է. 12։
ե Հմր. 10։
զ Գլ. զ. 6։ է. 3։
է Գլ. ը. 7։
ը Գլ. է. 3։ Տես Եզ. ժբ. 23։
թ Եզեկ. ք. 4։
ժ Գլ. ժա. 7։ Հմր. 10։
ի Ցոր գ. 21։ Ես. բ. 19։ Երեմ. ը. 3։ Գլ. զ. 16։
լ Յայտ. բ. 4։
խ Նաա. գ. 17։
• Որմն, ոսկիի նման
կ Դան. է. 8։
հ Յայտ. ա. 6։
ձ Յայտ. բ. 5, 6, 7։
ղ Հմր. 5։
ճ Եզեկ. բ. 2։
մ Հմր. 1։
† Աբադոն՝ կորուստ
յ Գլ. ը. 13։
ն Գլ. գ. 12։
շ Եզեկ. լը. 4։
ո Սաղ. կը. 17։ Դան. է 10։
չ Գլ. է. 4։
– ա Մն. ժբ. 8։ Ես. է. 28, 29։
‡ Որմն, այն ձիերուն
պ Ես. բ. 15։
ջ Ել. ժբ. 29։
ռ Ղեւ. ժէ. 7։ բ Օր. լբ. 17։ Սաղ. ճգ. 37։ ա Կոր. ժ. 20։
ս Սաղ. ճժե. 4։ ճկե. 15։ Դան. է. 23։
վ Գլ. իբ. 15։ ——
տ Եզեկ. ա. 28։
ր Մատ. ժէ. 2։ Գլ. ա. 16։
ց Գլ. ա. 15։
ւ Մատ. իբ. 18։
փ Գլ. ը. 5։

4 Ու երբ եօթը որոտումները *խօսեցան, պիտի
գրէի. ու երկինքէն ձայն մը լսեցի որ †կ'ըսէր,
Կնքէ այն բաները զորոնք եօթը որոտումները
5 խօսեցան, ու զանոնք մի գրեր։ Եւ այն հրեշ-
տակը զոր ծովուն վրայ ու ցամաքին վրայ կայ-
նած տեսայ, Էիր [աջ] ձեռքը երկինք վերցուց·
6 Ու երդում ըրաւ յաւիտեանս յաւիտենից
կենդանի եղողին վրայ, Որ ստեղծեց երկինքը
ու ինչ որ անոր մէջ է, ու երկիրը և ինչ որ
անոր մէջ է, և ծովը ու ինչ որ անոր մէջ է,
7 Ըթէ ա՛լ ժամանակ պիտի չըլլայ· †Հապա եօթ-
ներորդ հրեշտակին ձայնին օրերը՝ երբ փողը
հնչեցնէ, Աստուծոյ խորհուրդը պիտի կատար-
ուի, ինչպէս իր ծառաներուն, մարգարէներուն,
աւետիս տուաւ։
8 Եւ այն ձայնը զոր երկինքէն լսեցի, նորէն
խօսեցաւ ինծի ու ըսաւ, Գնա առ այն բաց
գրքոյկը՝ որ ծովուն ու ցամաքին վրայ կայնող
9 հրեշտակին ձեռքն է։ Ես ալ հրեշտակին գացի
ու ըսի անոր, Տուր ինծի այդ գրքոյկը. ու ըսաւ
ինծի, Առ ասիկա ու կեր. և քու փորիդ մէջ
դառնութիւն պիտի պատճառէ, բայց բերնիդ
10 մէջ մեղրի պէս անուշ պիտի ըլլայ։ Ես գրքոյկը
հրեշտակին ձեռքէն առի ու կերայ զանիկա.
Էև իմ բերնիս մէջ մեղրի պէս անուշ էր, և ու-
տելէս ետքը †փորիս մէջ դառնութիւն եղաւ։
11 Ու ըսաւ ինծի, Պէտք է որ դուն նորէն մարգա-
կէութիւն ընես շատ ժողովուրդներու և ազգե-
րու ու լեզուներու և թագաւորներու ‡վրայով։

ԳԼ. ԺԱ

3 երկու վկաները կը մարգարէանան։ 6 Անոնք իշխա-
նութիւն պիտի ունենան երկինքը գոցել որ անձրեւ չգայ։
7 Գազանը պիտի պատերազմի անոնց դէմ, ու սպաննէ
զանոնք։ 8 Անոնք չթաղուած պիտի մնան, 11 և երեք ու
կէս օրէն ետև յարութիւն պիտի առնեն։ 14 Երկրորդ
վայը կ'անցնի։ 15 Եօթներորդ փողը կը հնչուի։

1 Եւ ինծի եղէգ մը տրուեցաւ գաւազանի
պէս, և հրեշտակը կայներ էր ու կ'ըսէր, Ելլիր
ու չափէ Աստուծոյ տաճարը ու սեղանը, և
2 անոր մէջ երկրպագութիւն ընողները։ ‡Ու գա-
ւիթը որ տաճարին դուրսն է, ձդէ և մի չա-
փեր, Որովհետև հեթանոսներուն տրուած
է, Ու անոնք սուրբ քաղաքը պիտի կոխկռտեն
3 Ղքառասունուերկու ամիս։ Ես իմ երկու վկա-
ներուս ՃՁ–ՆԻ–Ն պիտի տամ, Ու անոնք քուրձ
հագած հազար երկու հարիւր ու վաթսուն օր
4 Ընմարգարէութիւն պիտի ընեն։ †Անոնք այն եր-
կու ձիթենիները ու երկու աշտանակներն են,
5 որոնք երկրի Տէրոջը առջև կը կենան։ Ես եթէ
մէկը ուզէ անոնց վնաս ընել, Հանոնց բերանն-
ներէն կրակ կ'ելլէ, ու իրենց թշնամիները կ'ու-
տէ. ԵՒս եթէ մէկը ուզէ անոնց վնաս ընել,
6 պէտք է որ անիկա այսպէս սպաննուի։ †Անոնք
իշխանութիւն ունին երկինքը գոցելու, որպէս
զի իրենց մարգարէութեան օրերը անձրեւ չգայ,
Ու ջուրերուն վրայ իշխանութիւն ունին՝ զա-
նոնք արիւն դարձնելու, և ամէն ‡երկրի պատու-
հասներով երկիրը զարնելու՝ քանի անգամ որ
7 ուզեն։ ‡Ու երբ իրենց վկայութիւնը կատարին,
այն սատանան հանդունդէն ելլող գազանը Հանոնց
հետ պատերազմ պիտի ընէ, և անոնց պիտի
8 յաղթէ ու պիտի սպաննէ զանոնք։ Ես անոնց
դիները քաղաքին հրա-
պարակին մէջ, որ հոգևորապէս կ'ըսուի Սոդոմ
ու Եգիպտոս, Որ Տէրն ալ խաչուեցաւ։
9 Ես ժողովուրդներէն ու ցեղերէն և լեզուներէն
ու ազգերէն պիտի տեսնեն անոնց դիները երեք
ու կէս օր. Ու թող պիտի չտան անոնց դիները
10 դերեզմաններու մէջ թաղել։ Ես անոնք որ
երկրի վրայ կը բնակին, ուրախ պիտի ըլլան ու
խնդան անոնց վրայ, Ու ինչպէս անդամ իրարու
ընծաներ պիտի դրկեն. Վասն զի այս երկու մար-
գարէները երկրի բնակիչները չարչարեցին։
11 Ես երեք ու կէս օրէն ետև ՂԱստուծմէ
կենդանութեան հոգի մուտ անոնց մէջ, ու
իրենց ոտքերուն վրայ կայնեցան. և զանոնք
12 տեսողներուն վրայ մեծ վախ ինկաւ։ Ու երկին-
քէն մեծ ձայն մը †լսեցին, որ կ'ըսէր անոնց,
Վեր ելէք, հոս Եկէք։ Ես անոնք ‡ամպով երկինք
վերցան, Ետ անոնց թշնամիները զանոնք տե-
13 սան։ Ես նոյն ժամուն մեծ երկրաշարժ մը ե-
ղաւ, Ու քաղաքին տասներորդ մասը կործանե-
ցաւ, և այն երկրաշարժէն եօթը հազար մար-
դիկ մեռան, ու մնացածները վախով լեցուե-
ցան Ու փառք տուին երկինքի Աստուծոյն։
14 Երկրորդ վայը անցաւ. ահա երրորդ վայը շու-
տով կու գայ։
15 ‡Ու եօթներորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց.
ու †երկինքի մէջ մեծ ձայներ եղան որ կ'ըսէին,

* Ոմանք, իրենց ձայներովը խօ-
սեցան
† Ոմանք, ինծի կ'ըսէր
‡ Գաղ. բ. 26։ ժբ. 4, 9։
† Նե. զ. 8։ Գաղ. ժբ. 7։
Ներեմ. բ. 6։ Գլ. գ. 11։
ժգ. 7։
Գաղ. ժբ. 7։ Գլ. ժզ. 17։
Գլ. ժա. 15։
‡ Հմր. 4։
Երեմ. ժե. 16։ Եզեկ. բ. 8։
գ. 1, 2, 3։
Եզեկ. գ. 3։
Եզեկ. բ. 10։
‡ կամ, առջև —— Եզեկ. խ. 3, Լև։ Զաք. բ.
1։ Գլ. իա. 15։
Թագ. իգ. 18։
Եզեկ. խ. 17, 20։
Ասպ. հթ. 1։ Դ.մա. իա. 24։
Գաղ. բ. 10։
Գլ. ժգ. 5։
Գլ. ի. 4։
Գլ. ժբ. 6։
Գլ. ժթ. 10։
Ասպ. ծբ. 8։ Երեմ. ժա. 16։
Զաք. գ. 3, 11, 14։
գ Թագ. ա. 10, 12։ Երեմ.
ա. 10։ ե. 14։ Եզեկ. իգ. 3։
Ովս. գ. 5։
Թագ. ժզ. 29։
գ Թագ. ժէ. 1։ Յակ. ե.
16, 17։
Ել. է. 19։
Դ.մա. ժգ. 32։
Գլ. թ. 2։
Գլ. ժգ. 1, 11։ ժէ. 8։
Գաղ. է. 21։ Զաք. ժգ. 2։
Գլ. ժգ. 8։ ժէ. 1, 5։ ժբ.
10։
Երբ. ժգ. 12։ Գլ. ժբ. 24։
Ոմանք, իրենց
Գլ. ժէ. 15։
Ասպ. հթ. 2, 3։
Գլ. ժբ. 12։ ժգ. 8։
Եսթ. թ. 19, 22։
Գլ. ժգ. 10։
Հմր. 9։
Եզեկ. լէ. 5, 9, 10, 14։
† Ոմանք, լսեցի
Ես. ժգ. 13։ Գլ. ժբ. 5։
Ես. կ. 8։ Գործ. ա. 9։
գ Թագ. բ. 1, 5, 7։
Գլ. գ. 12։
Գլ. ժգ. 19։
Յեսս. է. 19։ Գլ. ժգ. 7։
ժե. 4։
Գլ. բ. 13։ թ. 12։ ժե. 1։
Գլ. ժ. 7։
Ես. իէ. 13։ Գլ. ժգ. 17։
ժթ. 6։

Աշխարհի թագաւորութիւնները մեր Տէրոջը ու
իր Օծեալինը եղան, ֆև ինք պիտի թագաւորէ
16 յաւիտեան յաւիտենից։ ¯Եւ քառընչորս երէց-
ները որոնք իրենց աթոռներուն վրայ նստած
էին Աստուծոյ առջև, իրենց երեսներուն վրայ
ինկան և Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրին՝ ըսե-
17 լով, Ֆեզի գոհութիւն կը մատուցանենք,
Ամենակալ Տէր Աստուած, Որ ես և որ էիրէ,
որ քու մեծ զօրութիւնդ առիր ես թագաւո-
18 րեցիր։ ²Եւ ազգերը բարկացան. ու քու բար-
կութիւնդ եկաւ, և մեռելներուն ժամանակը՝
որպէս պի դատուին, ու վարձք տաս քու ծա-
ռաններուդ, մարգարէներուն, և սուրբերուն ու
քու անունէդ վախցողներուն, Ղպղտիկներուն
ու մեծերուն, և երկրի ապականիչները ապա-
կանես։

19 ³Ու երկինքի մէջ Աստուծոյ տաճարը բաց-
ուեցաւ, և ||անոր ուխտին տապանակը իր տա-
ճարին մէջ երեւցաւ. Ու եղան փայլակներ ու
ձայներ և որոտումներ ու երկրաշարժ ֊և խոշոր
կարկուտ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Կին մը արեւը իր վրայ հագած՝ ցաւ կը քաշէ։ 4
Մեծ հրեղէն վիշապ մը անոր առջև կը սպասէ, որպէս
պի կլլէ անոր ծնանելու որդին։ 6 բայց կինը երբ կը ծնա-
նի, անապատը կը փախչի։ 7 Միքայէլ ու իր հրեշտակ-
ները վիշապին հետ կը պատերազմին ու անոր կը յաղ-
թեն։ 13 Վիշապը երկրի վրայ իյնալէն ետքը կինը կը
հալածէ։

Ու երկինքի մէջ մեծ նշան մը երեւցաւ.
կին մը արեւը իր վրայ առած, ու լուսինը իր
ոտքերուն տակ. և իր գլխուն վրայ տասներ-
2 կու աստղէ պսակ մը. Եւ յղի էր, ¯ու երկուն-
քի մէջ ըլլալով և ծնանելու համար շատ նե-
ղութիւն քաշելով՝ կը պոռար։
3 Ու երկինքի մէջ ուրիշ նշան մը երեւցաւ,
Եւ ահա մեծ շառագոյն վիշապ մը, Որ եօթը
գլուխ ու տասը եղջիւր ունէր, ²և իր գլուխնե-
4 րուն վրայ եօթը թագ։ Եւ անոր պոչը Երկ-
կինքի աստղերուն երրորդ մասը կը քաշէր, Եու
զանոնք երկրի վրայ ձգեց. Ու վիշապը կեցեր
էր այն կնոջ առջև որ ծնանելու վրայ էր, Որ-
5 պէս զի երբ ծնանի, անոր զաւակը կլլէ։ Ու ¦Ինք
արու զաւակ մը ծնաւ, Որ երկաթէ գաւա-
զանով պիտի հովուէր բոլոր ազգերը. և անոր
զաւակը յափշտակուեցաւ Աստուծոյ քով ու
6 անոր աթոռին քով։ Եւ կինը անապատը փա-
խաւ, ուր անոր տեղ պատրաստուած էր Աս-
տուծմէ, Որպէս զի հոն կերակրուի հազար եր-
կու հարիւր ու վաթսուն օր։
7 Ու երկինքի մէջ պատերազմ եղաւ. Միք-
քայէլ ու իր հրեշտակները վիշապին հետ
պատերազմեցան. վիշապն ալ իր հրեշտակնե-
8 րովը պատերազմեցաւ. Ու չկրցան դէմ կենալ,
ու երկինքի մէջ ա՛լ տեղ չգտնուեցաւ անոնց։
9 Եւ Լոյ ձգուեցաւ մեծ վիշապը, հայն առաջ-
ուան օձը որ Բանսարկու ու Սատանայ կ'ըսուի,
Նոր բոլոր աշխարհն մոլորեցուց. Ու իր հրեշ-
տակները իրեն հետ լոյ ձգուեցան երկրի վրայ։
10 Եւ մեծ ձայն մը լսեցի երկինքի մէջ՝ որ կ'ըսէր,
³Հիմա եղաւ մեր Աստուծոյ փրկութիւնը ու
զօրութիւնը և թագաւորութիւնը, ու անոր
Օծեալին իշխանութիւնը. վասն զի մեր եղբայր-
ներուն դէմ չար խօսողը վար ձգուեցաւ, ⁴որ
անոնց դէմ չարախօսութիւն կ'ընէր մեր Աս-
11 տուծոյն առջև ցորեկ ու գիշեր։ ⁵Եւ անոնք
անոր յաղթեցին Գառնուկին արիւնովը, ու ի-
րենց վկայութեանը խօսքովը. Ու իրենց կեանքը
12 չսիրեցին մինչև ի մահ։ ⁶Ասոր համար ուրախա-
ցէք, ով երկինք ու անոր մէջ բնակողներ. ⁷Վա՛յ
երկրի ու ծովու*, վասն զի Բանսարկուն ձեզի
իջաւ, որ շատ բարկութիւն ունի՝ գիտնալով
որ Նքիչ ժամանակ պիտի կենայ։
13 Ու երբ վիշապը տեսաւ որ ինք երկրի վրայ
ձգուեցաւ, ⁸արու զաւակ ծնանող կնոջ հետ-
14 ևէն ինկաւ։ Եւ այն կնոջ մեծ արծիւի երկու
թեւերը տրուեցան, ⁹որպէս զի անապատ իր տե-
ղը ¹⁰Թռչի, Հոն պիտի կերակրուէր ժամանակ
ու ժամանակներ ու կէս ժամանակ՝ օձին երե-
15 սէն։ ¹¹Եւ օձը իր բերնէն ետեւէ ջուր վազ-
ցուց կնոջ հետևէն, որպէս զի զանիկա հեղե-
16 ղեղով ընկղմէ։ Ու երկիրը օգնեց կնոջը. ու երկիրը
իր բերանը բացաւ և կլլեց այն գետը զոր վի-
17 շապը իր բերնէն վազցուց։ Ու վիշապը բարկա-
ցաւ կնոջ դէմ, ¹²և գնաց պատերազմելու անոր
ուրիշ զաւակներուն հետ, ¹³որոնք Աստուծոյ
պատուիրանքները կը պահէին, ¹⁴ու ¹⁵Յիսուսէ
վկայութիւնը ունէին։
18 Եւ ¹⁶կայնեցաւ ծովուն աւազին վրայ։

---

* Գլ. ժբ. 10։
ֆ Դան. բ. 44։ է. 14, 18, 27։
¬ Գլ. դ. 4։ ե. 8։ ժթ. 4։
Բ Գլ. ա. 4, 8։ դ. 8։ ժզ. 5։
• Ոմանք Ի՛սրայէլին, և որ պի-
տի գար
ֆ Գլ. ժթ. 6։
Դ Հմր. 2, 9։
Ե Դան. է. 9, 10։ Գլ. զ. 10։
Զ Գլ. ժթ. 5։
Է Գլ. ժգ. 10։ ժը. 6։
Ը Գլ. ժե. 5, 8։
† Ոմանք, Տէրոջմէ
Ը Գլ. ը. 5։ ժզ. 18։
Ժ Գլ. ժզ. 21։ ——

¬ Նա. կզ. 7։ Գաղ. գ. 19։
Բ Գլ. ժէ. 3։
Գ Գլ. ժէ. 9, 10։
Դ Գլ. ժզ. 1։
Ե Գլ. ԺԹ. 10, 19։
Զ Գլ. ժէ. 18։
Է Դան. Ը. 10։
Ը Հմր. 2։
Ը Ել. ա. 16։
Ժ Սաղ. բ. 9։ Գլ. բ. 27։ ժԹ.
15։
Ի Հմր. 4։
Լ Գլ. ժա. 3։
Խ Դան. ժ. 13, 21։ ժբ. 1։
Ծ Հմր. 3։ Գլ. ի. 2։

Կ Դտ. ժ. 18։ Ցոխ. ժբ. 31։
Հ Ծն. գ. 1, 4։ Գլ. ի. 2։
Յ Գլ. ի. 3։
Ղ Գլ. ԻԹ. 1։
Ճ Գլ. ժա. 15։ ժԹ. 1։
Մ Ցոբ ա. 9։ բ. 5։ Զաք. գ. 1։
Ն Հռով. բ. 33, 34, 37։ ժզ. 20։
Շ Դտ. ժզ. 26։
Ո Սաղ. զզ. 11։ Նա. խԹ. 13։
Գլ. ժը. 20։
Չ Գլ. ը. 13։ ժա. 10։
• Ոմանք Ի՛սրայէլին, բնաւակից-
նեցուց
Պ Գլ. ժ. 6։
Ջ Հմր. 5։

Ռ Նկ. ժԹ. 4։
Ս Գլ. ժէ. 3։
Վ Հմր. 6։
Տ Դան. է. 25։ ժբ. 7։
Ր Նա. ծԹ. 19։
Ց Ծն. գ. 15։ Գլ. ժա. 7։
ժզ. 7։
Ւ Գլ. ժզ. 12։
¬ ա Կոր. բ. 1։ ա Ցոխ. է. 10։
Գլ. ա. 2, 9։ գ. 9։ ի. 4։
† Ոմանք, Յիսուս Քրիստոսէ
‡ Ոմանք, կայնեցաւ

ԳԼ. ԺԳ

1 Նօթը գլխով ու տասը եղջիւրով գազան մը ծովէն
դուրս կ'ելլէ, ու վիշապը իր զօրութիւնը անոր կու տայ,
11 Ուրիշ գազան մը երկրէ կ'ելլէ, 14 առաջին գազանին
պատկերը շինել կու տայ, 15 ու կը սպիպէ մարդիկ որ
անոր երկրպագութիւն ընեն, 16 ու անոր դրոշմը
ընդունին։

Ու տեսայ որ ծովէն գազան մը կ'ելլէր, եւ ունէր եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր. և անոր եղջիւրներուն վրայ տասը թագ, ու անոր գլուխներուն վրայ հայհոյութեան անուններ
2 կային։ Եւ այն գազանը զոր տեսայ, ընձուղնման էր, ու իր ոտքերը արջու ոտքերու պէս, եւ իր բերանը առիւծի բերնի պէս. Ու վիշապը անոր տուաւ իր զօրութիւնը եւ իր աթոռը
3 ու մեծ իշխանութիւն։ Ես անոր գլուխներէն մէկը մահու չափ վիրաւորուածի պէս էր. ու անոր մահուան վէրքը առողջացաւ. եւ բոլոր
4 երկիրը գազանին ետեւէն զարմացաւ։ Եւ երկրպագութիւն ըրին վիշապին՝ որ գազանին իշխանութիւն տուաւ, ու երկրպագութիւն ըրին գազանին՝ ըսելով, Ո՞վ է այդ գազանին նմանը. և ո՞վ կրնայ անոր հետ պատերազմ
5 ընել։ Ես անոր մեծ բաներ ու հայհոյութիւններ խօսող բերան տրուեցաւ. Եւ քառասուներկու ամիս անոր իշխանութիւն տրուեցաւ էր
6 գործը ընելու։ Ու իր բերանը հայհոյութեամբ Աստուծոյ դէմ բացաւ, անոր անունը ու անոր խորանը ու երկինքը բնակողները հայհոյելու։
7 Եւ անոր էլ պատերազմ ընելու ու անոնց յաղթելու. Եւ անոր իշխանութիւն տրուեցաւ բոլոր ցեղերու [և ժողովուրդներու] ու լեզուներու և ազ-
8 գերու վրայ. Եւ անոր երկրպագութիւն պիտի ընեն երկրի վրայ բոլոր բնակողները, որոնց անունները Գառնուկին կեանց գիրքին մէջ գրուած չեն։
9 Ով որ ականջ ունի, թող լսէ։ (10) Ով որ գերութեան քշէ, ինք գերի պիտի տարուի. Ով որ սրով սպաննէ, պէտք է որ ինք սրով սպաննուի. Ահա է սուրբերուն համբերութիւնը ու հաւատքը։

11 Եւ ուրիշ գազան մը տեսայ՝ Որ երկրէ կ'ելլէր, ու գառնուկի նման երկու եղջիւր ունէր,
12 ու կը խօսէր վիշապի պէս։ Եւ առաջին գազանին բոլոր իշխանութիւնը կը վարէր անոր առջեւ, ու երկիրը եւ անոր բնակիչները կը ստիպէր որ երկրպագութիւն ընեն առաջին գազա-
13 նին՝ Որուն մահուան վէրքը առողջացաւ։ Նաեւ մեծ նշաններ կ'ընէր, Ու մինչեւ անգամ երկինքէն կրակ կ'իջեցնէր երկրի վրայ մարդոց
14 առջեւ։ Եւ երկրի վրայ բնակողները կը մոլորեցնէր այն նշաններով, որ իր ձեռքը տրուած էր գազանին առջեւ ընելու. ու երկրի բնակիչներուն կ'ըսէր որ պատկեր շինեն այն գազանին, որ սրով վիրաւորուած էր Ու առողջացաւ։ Եւ էլ
15 ստեղծուիլ տրուեցաւ անոր, որ գազանին պատկերին հոգի տայ, որպէս զի գազանին պատկերը խօսի, Եւ ալ որ գազանին պատկերին երկրպագութիւն չընէ, զանիկա սպան-
16 նել տայ։ Եւ կը ստիպէր ամէնը, այսինքն պզտիկները ու մեծերը և հարուստները ու աղքատները և ազատները ու ծառաները, Որ իրենց աջ ձեռքին վրայ կամ իրենց ճակատին
17 վրայ դրոշմ ընդունին. Եւ որ ոչ'ոք չկրնայ գնել կամ ծախել, բայց միայն ան՝ որ ունի դրոշմը կամ գազանին անունը կամ անոր
18 անուանը թիւը։ Հոս է իմաստութիւնը. ով որ միտք ունի, թող հաշուէ գազանին թիւը. քանզի մարդու մը թիւ է, ու անոր թիւը վեց հարիւր վաթսունը վեց է։

ԳԼ. ԺԴ

1 Գառնուկը իր հետեւողներով Սիօն լեռանը վրայ կը
կենայ, 6 Հրեշտակ մը աւետարանը կը քարոզէ, 8 Բաբելոնի անկումը, 15 Այս աշխարհին հունձքը, 18 այգեկութը, 20 Աստուծոյ բարկութեանը հնձանը։

Եւ տեսայ, Ահա Գառնուկը կայներ էր Սիօն լեռանը վրայ, Ու անոր հետ հարիւր քառասունչորս հազարը, Որոնք ունէին [անոր անունը և] անոր Հօրը անունը իրենց ճակատ-
2 ներուն վրայ գրուած։ Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ Շատ ջուրերու ձայնի պէս ու մեծ որոտումի ձայնի մը պէս, Ու լսած ձայնս քնարահարներուն իրենց քնարները զարնելու նման կը
3 նմանէր։ Ես Նոր երգ կ'երգէին աթոռին առջեւ ու չորս կենդանիներուն ու երէցներուն առջեւ. և ոչ'ոք չէր կրնար այն երգը սորվիլ Բայց ի այն հարիւր քառասունչորս հազարէն, որոնք
4 երկրէ գնուած էին։ Անոնք անոնք են որ կիներու հետ չխառնակեցան, Քանզի կոյս են.

ա Դան. է. 2, 7։
բ Գլ. ժբ. 3։ ժէ. 3, 9, 12։
գ Դան. է. 6։
դ Դան. է. 5։
ե Դան. է. 4։
զ Գլ. ժբ. 9։
է Գլ. ժգ. 10։
ը Գլ. ժբ. 4։
թ Հմր. 12, 14։
ժ Ոմանք, տեսայ
ի Գլ. ժէ. 8։
լ Գլ. ժբ. 18։
խ Դան. է. 8, 11, 25։ ժա. 36։
ծ Գլ. ժա. 2։ ժբ. 6։
կ Ծովհ. ա. 14։ կող. բ. 9։
հ Դան. է. 21։ Գլ. ժա. 7։ ժբ. 17։
ձ Գլ. ժա. 18։ ժէ. 15։
ղ Ել. լբ. 32։ Դան. ժբ. 1։ Փիլ. գ. 3։ Գլ. գ. 5։ ի. 12, 15։ իա. 27։
ճ Գլ. ժէ. 8։
մ Գլ. բ. 7։
յ Ես. լգ. 1։
ն Ծն. թ. 6։ Մտա. իգ. 52։
շ Գլ. ժգ. 12։
ո Գլ. ժա. 7։
չ Ոմանք, և բոլոր
պ Հմր. 3։
ջ բ Օր. ժգ. 1, 2, 3։ Մտա. իգ. 24։ բ Թես. բ. 9։ Գլ. ժգ. 14։
ռ գ Թագ. ժբ. 38։ գ. Թագ. ա. 10, 12։
ս Գլ. ժբ. 9։ ժթ. 20։
վ բ Թես. բ. 9, 10։
տ դ Թագ. ի. 7։
ր Գլ. ժգ. 2։ ժթ. 20։ ի. 4։
ց Գլ. ժգ. 9։ ժթ. 20։ ի. 4։
ւ Գլ. ժգ. 11։
փ Գլ. ժե. 2։
ք Գլ. ժէ. 9։
և Գլ. ժե. 2։
օ Գլ. իմ. 17։ —
ֆ Գլ. ե. 5։
ա Գլ. է. 4։
բ Գլ. է. 3։ ժգ. 16։
գ Գլ. ա. 15։ ժթ. 6։
դ Գլ. ե. 8։
ե Գլ. ե. 9։ ժե. 3։
զ Ոմանք, որպէս թէ նոր
է Հմր. 1
ը բ Կոր. ժա. 2։

Բաանք Գառնուկին եռևէն կ'երթան՝ ուր որ ան երթայ. Բաանք մարգոց մէջէն գնուեցան Աաուածոյ ու Գառնուկին երախայրի ըլլալու. Նեև անոնց բերանը սուտ չգտնուեցաւ, Եվասն զի ամբիծ են։

6 Եւ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ, Բոր կը թըռչէր երկինքի մէջ, Ունէր յաւիտենական աւետիքը՝ քարոզելու երկրի վրայ ապգերուն ու ցեղերուն եւ լեզուներուն ու ժողովուրդներուն որոնք
7 երկրի վրայ կը բնակին. Եւ մեծ ձայնով կ'ըսէր, Աաուածմէ վախցէք ու փառք տուէք անոր, վասն զի անոր դատաստանին ժամը եկաւ. Նոև երկրպագութիւն ըրէք անոր՝ որ ստեղծեց երկինքը ու երկիրը և ծովը ու ջուրերուն աղբիւրները։

8 Եւ անոր եռևէն ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ ու ըսաւ, Ինկաւ, ինկաւ Մեծ Բաբելոն, վասն զի բոլոր ապգերը սրբեցուց իր կատաղի պոռնկութեանը գինիէն։ Եւ անոնց եռևէն
9 Երրորդ հրեշտակ մըն ալ եկաւ, ու մեծ ձայնով մը ըսաւ, Ով որ գազանին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ'ընէ, և դրոշմը իր ճակատին
10 վրայ կամ իր ձեռքին վրայ կ'ընդունի, Անիկա Աաուածոյ սրտմտութեան գինիէն պիտի խմէ, Նոր անխառն լեցուած է անոր բարկութեանը գաւաթին մէջ, Նև կրակով ու ծծումբով պիտի տանջուի սուրբ հրեշտակներուն առջև ու
11 Գառնուկին առջև։ Եւ անոնց տանջանքին ծուխը կ'ելլէ յաւիտեան յաւիտենից. և ցորեկ ու գիշեր հանգստութիւն չունին անոնք՝ որ գազանին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ'ընեն, և անոր անուանը դրոշմը կ'ընդունին։
12 Հոս է սուրբերուն համբերութիւնը, Որոնք Աաուածոյ պատուիրանքները ու Յիսուսի հաւատքը կը պահեն։ Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ'ըսէր, Գրէ. Վա յաուհետև երանելի են այն մեռելները՝ որոնք Տէրոջմով կը ննջեն. այո, կ'ըսէ Հոգին, Որ իրենց աշխատութենէն հանգչին. ու իրենց գործերը իրենց եռևէն կ'երթան։

14 Եւ տեսայ, և ահա ճերմակ ամպ մը, Ու այն ամպին վրայ մէկը նստեր էր Որդւոյ մար-

դու նման. Ե իր գլուխը ոսկիէ պսակ մը՝ ու իր ձեռքը սուր մանգաղ մը ունէր։
15 Եւ տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը կ'ելլէր, որ ամպին վրայ նստողին մեծ ձայնով կ'աղաղակէր ու կ'ըսէր, Երկնցուր քու մանգաղդ ու հնձէ. վասն զի հնձելու ժամանակը Եկաւ, վասն զի երկրի հունձքը հասունցած է։ Եւ ան
16 որ ամպին վրայ կը նստէր, իր մանգաղը երկրի վրայ երկնցուց, ու երկիրը հնձուեցաւ։
17 Ու երկինքին մէջէն տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը ելաւ, և ասիկա ալ սուր մանգաղ մը ու-
18 նէր։ Ու սեղանէն ուրիշ հրեշտակ մը ելաւ, Որ կրակի վրայ իշխանութիւն ունէր, ու մեծ ձայնով կանչեց անոր՝ որ սուր մանգաղը ունէր, ու ըսաւ, Երկնցուր քու սուր մանգաղդ, ու երկրի ողկոյզները կըծէ, վասն զի անոր
19 խաղողները հասունցած են։ Եւ այն հրեշտակը իր մանգաղը երկրի վրայ երկնցուց, ու երկրի այգիին խաղողները կըծեց, Ու Աաուածոյ բարկութեանը մեծ հնձանին մէջ ձգեց։
20 Եւ հնձանը քաղաքին դուրսը կոխուեցաւ. ու հնձանէն արիւն կ'ելլէր, Որ մինչև ձիերուն սանձերը Հազար վեց հարիւր ասպարէզ կը հասնէր։

ԳԼ. ԺԵ

1 Եօթը վերջին հարուածները ունեցող եօթը հրեշտակները։ 3 Գազանին յաղթողներուն երգը։ 7 Աաուածոյ բարկութիւնովը լեցուն եօթը սկաւառակները։

Եւ Մուրիշ մեծ ու զարմանալի նշան մը տեսայ երկինքի մէջ, Եօթը հրեշտակներ՝ որոնք եօթը վերջին հարուածները ունէին, Որովհետև անոնցմով կը կատարուէր Աաուածոյ բարկու-
2 թիւնը։ Ու տեսայ որպէս թէ ապակեղէն ծովի մը Եկրակով խառնուած. և անոնք որ յաղթեցին գազանին ու Անոր պատկերին Եւ անոր անուան թիւին, ապակեղէն ծովուն վրայ կայ-
3 ներ էին, Եւ Աաուածոյ քնարները ունէին. Եւ Աաուածոյ ծառային, Մովսէսի, երգը կ'երգէին, ու Գառնուկին երգը՝ ըսելով, Մեծ ու զարմանալի են Բրտւ գործերդ, ով Տէր Աաուած Ամենակալ. արդար ու ճշմարիտ են Բրտւ ճամ-

---

Ը ԳԼ. գ. 4։ ե. 15, 17։ ԺԷ. 14։
Թ ԳԼ. է. 9։
Ժ Ցահ. ա. 18։
ԺԱ Մաղ. իբ. 2։ Սոփ. գ. 13։
ԺԲ Ութն. է. 27։ Յուդ. 24։
† Ոմանք Լատիներէն, Աաուածոյ սքիտութիւն առջև
ԺԳ ԳԼ. ը. 13։
ԺԴ Ութն. գ. 8—11։ Տիտ. ա. 2։
ԺԵ ԳԼ. ԺԳ. 7։
ԺԶ ԳԼ. Ժա. 18։ ԺԷ. 4։
ԺԷ Նէհեմ. թ. 6։ Մաղ. լգ. 6։ Տիզ. 8։ Տիզ. 5, 6։ Գոր. ԺԳ. 14։ ԺԷ. 24։
ԺԸ Ես. խա. 9։ Ութն. Ժա. 8։ ԳԼ. ԺԸ. 2։
ԺԹ Ութն. Ժա. 7։ ԳԼ. Ժա. 8։ ԺԳ. 19։ ԺԷ. 2, 5։ ԺԸ. 3, 10, 18, 21։ ԺՔ. 2։
‡ Ոմանք, Բաբելոն քաղաքը
‖ Ոմանք, ուրիշ
ԻԱ ԳԼ. ԺԳ. 14, 15, 16։
ԻԲ Մաղ. հէ. 8։ Ես. Ժա. 17։ Ութն. իէ. 15։
ԻԳ ԳԼ. ԺԸ. 6
ԻԴ ԳԼ. ԺԳ. 19։
ԻԵ ԳԼ. ԺՔ. 20։
ԻԶ ԳԼ. խ. 10։
ԻԷ Ես. լգ. 10։ ԳԼ. ԺՔ. 3։
ԻԸ ԳԼ. ԺԳ. 10։
§ Ոմանք, Հոս են անոնք որ
ԻԹ ԳԼ. ԺԸ. 17։
: Ոմանք, ինծի կ'ըսէր

Ի Ժող. գ. 1, 2։ ԳԼ. խ. 6։
Լ ա Կոր. ԺԷ. 18։ ա Թես. գ. 15։
ԼԱ բ Թես. ա. 7։ Ութ. է. 9, 10։ ԳԼ. գ. 11։
ԼԲ Եզեկ. ա. 26։ Դան. է. 13։ ԳԼ. ա. 13։
ԼԳ ԳԼ. գ. 2։
ԼԴ ԳԼ. ԺԳ. 17։
ԼԵ Յայտ. գ. 13։ Մատ. ԺԳ. 39։
†† Ոմանք, քեզի հետ
ԼԶ Ութն. Ժա. 33։ ԳԼ ԺԳ. 12։
ԼԷ ԳԼ. ԺԳ. 9.
ԼԸ Յայտ. գ. 13։
ԼԹ Ես. կգ. 3։ Ողբ. ա. 15։
Ի ԳԼ. ԺՔ. 15։
ԽԱ Ես. կգ. 3։ Ողբ. ա. 15։
ԽԲ ԳԼ. Ժա. 8։ Ութն. ԺԳ. 12։
ԽԳ ԳԼ. ԺՔ. 14։

ԽԴ ԳԼ. Ժբ. 1, 3։
ԽԵ ԳԼ. ԺԳ. 1։ իա. 9։
ԽԶ ԳԼ. ԺԳ. 10։
ԽԷ ԳԼ. գ. 6։ իա. 18։
ԽԸ Մատ. գ. 11։
ԽԹ ԳԼ. ԺԳ. 15, 16, 17։
• Ոմանք, և անոր դրոշմին և
Ի ԳԼ. է. 8։ ԺԳ. 2։
ԾԱ Ութ. ԺԷ. 1։ բ Օր. լա. 30։ ԳԼ. ԺԳ. 3։
ԾԲ բ Օր. իբ. 4։ Մաղ. ՃԺա. 2։ Տիբ. 14։
ԾԳ Մաղ. Տիտ. 17։ Ովս. ԺԳ. 9։ ԳԼ. ԺԳ. 7։

4 բաներդ, ով Թագաւոր †սրբոց. ՚Տէր, ո՞վ պիտի չվախնայ քեզմէ, ու քու անունդ չփառաւորէ, վասն զի դո՛ւն միայն սուրբ ես. Ւքանզի բոլոր ազգերը պիտի գան ու քու առջեւդ երկրպագութիւն պիտի ընեն, վասն զի քու արդար դատաստաններդ յայտնուեցան։

5 Եւ ասկէ ետև տեսայ, Ես բացուեցաւ վկայութեան խորանին տաճարը որ երկինքն էր.

6 ⁋Ու եօթը հարուածները ունեցող եօթը հրեշտակները ելմուքուր ու պայծառ կտաւ հագած՝ և իրենց կուրծքերուն վրայովը ոսկեղէն գօտի

7 կապած՝ տաճարէն ելան։ Հետ չորս կենդանիներէն մէկը եօթը հրեշտակներուն եօթը ոսկեղէն սկուտառակներ տուաւ յաւիտեանս յաւիտենից Ակենդանի եղող Աստուծոյ բարկութիւնով լեցուն։

8 Նաև լեցուն։ Ետ տաճարը ՚Աստուծոյ փառքէն ու անոր զօրութենէն ծուխով լեցուեցաւ. ու մէ՛կը չէր կրնար տաճարը մտնել, մինչև կատարուին եօթը հրեշտակներուն եօթը հարուածները։

Գլ. ԺԶ

2 Հրեշտակները երկրի վրայ կը թափեն իրենց եօթը սկուտառակները որ բարկութիւնով լեցուն էին. ու դանաղան հարուածներ կը հետևին։ 15 Բրիստոս գողի պէս կու գայ. երանի՛ անոնց որ արթուն կը մնան։

Եւ տաճարէն մեծ ձայն մը լսեցի՛ որ †եօթը հրեշտակներուն կ՛ըսէր, Գացէք ՚Աստուծոյ բարկութեան [եօթը] սկուտառակները երկրի վրայ թափեցէք։

2 Եւ առաջին հրեշտակը գնաց ետ իր սկուտառակը երկրի վրայ թափեց. †ու չարաչար պատկառներ եղան այն մարդոց վրայ Ետրանք դազանին դրոշմը ունէին Ետ անոր պատկերին երկրպագութիւն կ՛ընէին։

3 Ու երկրորդ հրեշտակը իր սկուտառակը Եծովուն վրայ թափեց, ետու ջուրերը մեռած †արիւն դարձան, Եև ծովուն մէջի բոլոր կենդանիները մեռան։

4 Ու երրորդ հրեշտակը իր սկուտառակը Ժգետեղուն ու ջուրերու աղբիւրներուն վրայ թափեց,

5 Էտ անոնք արիւն դարձան։ Եւ ջուրերուն հրեշտակէն լսեցի՛ որ կ՛ըսէր, ՚Արդար ես դուն,

† Ոմանք, ազգաց
‡ Ես. ԽԼ. 14, 15, 16։ Երեմ. Ժ. 7։
§ Ես. ԿԼ. 23։
¶ Գլ. Ժա. 19։ Տես Թուոց. ա. 50։
# Հմր. 1։
** Ել. իբ. 6, 8։ Եզեկ. խդ. 17, 18։ Գլ. ա. 13։
†† Գլ. դ. 6։
‡‡ ա Թես. ա. 9։ Գլ. դ. 9։ Ժ. 6։
§§ Ել. խ. 34։ գ Թագ. ը. 10։ բ Մն. ե. 14։ Ես. ղ. 4։
¶¶ բ Թես. ա. 9։

——

Գլ. ԺԶ

— Գլ. Ժե. 1։
Ք Գլ. Ժզ. 10։ Ժե. 7։
ՔՔ Գլ. ը. 7։
ՔՔՔ Ել. Ք. 9, 10, 11։
ՔՔՔՔ Գլ. Ժզ. 16, 17։
ՔՔՔՔՔ Գլ. Ժդ. 14։
ՔՔՔՔՔՔ Գլ. ը. 8։
ՔՔՔՔՔՔՔ Ել. է. 17, 20։
ՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. ը. 9։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. ը. 10։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Ել. է. 20։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. Ժե. 3։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. ա. 4, 8։ դ. 8։ Ժա. 17։
. Ոմանք, ամէ Տէրը։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Մատ. խդ. 34, 35։ Գլ. Ժգ. 15։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. Ժա. 18։ Ժը. 20։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Ես. խթ. 28։
† Ոմանք, ու բիշ մը լսեցի

ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Ես. Ժե. 3։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. Ժդ. 10։ Ժգ. 10։ Ժբ. 2։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. ը. 12։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. Ք. 17, 18։ Ժգ. 18։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Հմր. 11, 21։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Դան. է. 22, 23։ Գլ. Ք. 20։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. Ժա. 13։ Ժգ. 7։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. Ժդ. 2։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. Ք. 2։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. Ժա. 10։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Հմր. 9, 21։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Հմր. 2։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Հմր. 9։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. Ք. 14։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Տես Երեմ. Ծ. 38։ Ժա. 36։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Ես. խա. 2, 25։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. Ժբ. 3, 9։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Գլ. Ժբ. 20։ ի. 10։

‡ ա Յովհ. գ. 1, 2, 3։
+ ա Տիմ. գ. 1։ Յակ. գ. 15։
* բ Թես. բ. 9։ Գլ. Ժգ. 13, 14։ Ժբ. 20։
‡‡ Ոմանք, ա. երկրի և
§§ Դ.ա. բ. 1։
¶¶ Գլ. Ժէ. 14։ Ժբ. 19։ ի. 8։
Մատ. խգ. 43։ ա Թես. է. 2։ բ Պետ. գ. 10։ Գլ. գ. 3։
*** բ Կոր. է. 3։ Գլ. գ. 4, 18։
††† Գլ. Ժբ. 19։
‡‡‡ Գլ. խա. 6։
§§§ Գլ. գ. 5։ ը. 5։ Ժա. 19։
|| Ոմանք, ձայներ և որոտումներ ևեղ ու փայլատակներ
¶¶¶ Գլ. Ժա. 13։
ՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔՔ Դան. Ժբ. 1։

19 մեծ երկրաշարժ մը եղած չէր։ Բեւ մեծ քա-
ղաքը երեք մաս եղաւ, ու ազգերուն քաղաքները
կործանեցան, ևւ մեծ Բաբելոնը Աստուծոյ առ-
ջեւ յիշուեցաւ, տալէս զի իր սաստիկ բարկու-
20 թեան գինիին գաւաթը անոր տայ։ ԵՒբեւ ամէն
21 կղզի փախաւ, ու լեռները չգտնուեցան։ ԵՒբեւ
խոշոր կարկուտ գրեթէ տաղանդի մը կշիռքով
երկինքէն կ'իջնէր մարդոց վրայ. Ժոու մարդիկ
հայհոյեցին զԱստուած Կարկուտին հարուա-
ծին համար, վասն զի խիստ մեծ էր այն հար-
ուածը։

ԳԼ. ԺԷ

3 Մրջանիներ ու կարմիրներ հագած կին մը ձեռքը ոս-
կեզէն գաւաթ մը բռնած՝ գազանին վրայ կը նստի։
5 Անկա է մեծ Բաբելոն ու ամէն գարշութեանց մայրը։
9 Գազանին եօթը գլուխներուն, 12 ու տասը եղջիւրնե-
րուն մեկնութիւնը։ 14 Գառնուկին յաղթութիւնը։ 16
Պոռնիկին պատիժը։

ԵՒբեւ եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը
հրեշտակներէն մէկը եկաւ, ու ինծի հետ խո-
սեցաւ՝ ըսելով, Եկուր, Ժու քեզի ցուցնեմ
դատն մեծ պոռնիկին դատաստանը, որ շատ
2 ջուրերու վրայ կը նստի. Ժորու հետ երկրի թա-
գաւորները պոռնկեցան, Ժու երկրի բնակիչները
3 անոր պոռնկութեան գինիովը գինովցան։ ԵՒբեւ
զիս ոգով անապատը տարաւ Ժոգիով. ու տե-
սայ կին մը՝ որ Ժկարմիր գազանի մը վրայ նըս-
տեր էր. Ժև այն գազանը լեցուն էր Հայհոյու-
թեան անուններով, ու Ժեօթը գլուխ էև տասը
4 եղջիւր ունէր։ ԵՒբեւ կինը ծիրանի ու կարմիր
հագած էր, էև զարդարուած էր ոսկիով ու
պատուական քարերով ևւ մարգարիտներով, ևւ
ձիր ձեռքը ոսկի գաւաթ մը ունէր Ժպղծու-
թիւններով ու իր պոռնկութեանը անմաքրու-
5 թիւններով լեցուն. ԵՒբեւ անոր ճակատին վրայ
անուն մը գրուած էր. Ժխորհուրդ, Ժմեծ Բա-
բելոն, Ժպոռնիկներուն ու երկրի պղծութիւն-
6 ներուն մայրը։ ԵՒբեւ տեսայ այն կինը որ Ժսուր-
բերուն արիւնովը Ժու Ցիսուսի վկաներուն ար-
իւնովը Ժգինովցած էր. ու երբ տեսայ զանիկա,
7 մեծ զարմանքով զարմացայ։ ԵՒբեւ հրեշտակը ին-
ծի ըսաւ, Ինչո՞ւ զարմացար. Էս քեզի ըսեմ
այն կնոջ խորհուրդը, ու այն գազանին՝ որ զա-
նիկա իր վրայ կը կրէ, ու եօթը գլուխ էև տասը
8 եղջիւր ունի։ Այն գազանը զոր տեսար, կար

Ը ԳԼ. ԺԳ. 8, ԺԷ. 18։
Ժ ԳԼ. ԺԸ. 5։
Ի Ես. Ծա. 17, 22, 23։ Երեմ. ԼՀ. 15, 16։ ԳԼ. Ժգ. 10։
Լ ԳԼ. գ. 14։
Խ ԳԼ. Ժա. 19։
Ծ Հմր. 9, 11։
Կ Տես Ել. Բ. 23, 24, 25։

——

Մ ԳԼ. խա. 9։
Ն ԳԼ. Ժգ. 19։ ԺԸ. 16, 17, 19։
Շ Դատ. գ. 4։ ԳԼ. ԺԲ. 2։
Ո Երեմ. Ծա. 13։ Հմր. 15։
Չ ԳԼ. ԺԸ. 3։

Պ Երեմ. Ծա. 7։ ԳԼ. Ժգ. 8։ ԺԸ. 3։
Ջ ԳԼ. Ժբ. 6, 14։
Ռ ԳԼ. Ժբ. 3։
Ս ԳԼ. Ժգ. 1։
Վ Հմր. 9։
Տ Հմր. 12։
Ր ԳԼ. ԺԸ. 12, 16։
Ց Դան. Ժա. 38։
Ւ Երեմ. Ծա. 7։ ԳԼ. Ժբ. 6։
Փ ԳԼ. Ժգ. 8։
Ք Բ Թես. բ. 7։
Օ ԳԼ. Ժա. 8։ Ժգ. 8։ Ժգ. 19։ ԺԸ. 2, 10, 21։
Ֆ ԳԼ. Ժգ. 15։ Ժգ. 6։
Ա ԳԼ. գ. 9, 10։ Ժբ. 11։
Բ ԳԼ. Ժբ. 24։
Գ ԳԼ. Ժա. 7։ Ժգ. 1։
Դ ԳԼ. Ժգ. 10։ Հմր. 11։
Ե ԳԼ. Ժգ. 8։
Զ ԳԼ Ժգ. 3։
Է Ոմ—նէ, և տես Ե
Ը ԳԼ. Ժգ. 18։
Թ ԳԼ. Ժգ. 1։
Ժ Հմր. 8։
Ի Դան. Է. 20։ Ջաք. ա. 18, 19, 21։ ԳԼ. Ժգ. 1։
Լ ԳԼ. Ժգ. 14։ ԺԲ. 19։
Խ Բ Օր. Ժ. 17։ Տիմ. գ. 15։

ու չկայ, և Ժանդունդէն ելլելու Ժու կորուստը
երթալու վրայ է. ու երկրի վրայ բնակողները,
Ժորոնց անուննները աշխարհի սկիզբէն ի վեր կե-
նաց գիրքին մէջ գրուած չեն, Ժպիտի զարմա-
նան երբ տեսնեն այն գազանը թէ կար ու չկայ,
9 Ժթէև կայ։ ԺՀոս պէտ է իմաստութիւն ունե-
ցող միտք մը. Ժայն եօթը գլուխը եօթը լեռներ
են, ուր կինը անոնց վրայ կը նստի. և եօթը
10 թագաւորներ են. Հինգը ինկած են, մէկը կը
կենայ, և միւսը դեռ եկած չէ, ու երբ գայ
11 քիչ առեն պիտի մնայ։ ԵՒբեւ այն գազանը որ կար
ու չկայ, անիկա ալ ութերորդ է, ու եօթնէն
12 է, Ժու դէպ ի կորուստ կ'երթայ։ ԵՒբեւ տասը
եղջիւրը զորոնք տեսար՝ տասը թագաւորներ են,
որոնք դեռ թագաւորութիւն առած չեն, հա-
պա գազանին հետ մէկ ժամու չափ թագաւոր-
13 ներու պէս իշխանութիւն կ'առնեն։ ԵՒնոնք մէկ
կամք ունին, ու իրենց զօրութիւնը և իշխա-
14 նութիւնը գազանին կու տան։ ԵՒնոնք Գառ-
նուկին հետ պիտի պատերազմին. և Գառնուկը
անոնց պիտի յաղթէ, Ժքանզի անիկա տէրերուն
Տէրն է ու թագաւորներուն Թագաւորը. Ժև ա-
նոր հետ եղողները կանչուած ու ընտրուած և
15 հաւատարիմ են։ Ու ըսաւ ինծի, ԺԱյն ջուրերը
զորոնք տեսար, որոնց վրայ պոռնիկը նստեր էր,
Ժժողովուրդներ են ու բազմութիւններ և ազ-
16 գեր ու լեզուներ։ ԵՒբեւ տասը եղջիւրները զորոնք
գազանին վրայ տեսար, Ժանոնք պիտի ատեն
պոռնիկը, ու զանիկա ամլեցի ու Ժմերկ պիտի
ընեն, և անոր մսերնին պիտի ուտեն, Ժու զա-
17 նիկա կրակով պըրեն։ Ժվասն զի Աստուած ա-
նոնց սրտին մէջ գրաւ որ իր կամքը կատարեն
ու մէկ կամք ըլլան, և իրենց թագաւորու-
թիւնը գազանին տան, Ժմինչև Աստուծոյ խօս-
18 քերը կատարուին։ ԵՒբեւ կինը զոր տեսար, այն
Ժմեծ քաղաքն է, որ կը թագաւորէ երկրի թա-
գաւորներուն վրայ։

ԳԼ. ԺԸ

2 Բաբելոն կ'իյնայ։ 4 Աստուծոյ ժողովուրդին հրաման կ'ըլլայ, որ անոր մէջէն դուրս ելլեն։ 9 Երկրի թագաւորները, 11 վաճառականները 17 և նաւավարները կ'ողբան անոր վրայ։ 20 Սուրբերը կ'ուրախանան՝ տեսնելով որ Աստուծոյ դատաստանները անոր վրայ կը կատարուին։

ԵՒբեւ Ժասկէ եղաք [ուրիշ] հրեշտակ մը տես-
այ որ երկինքէն կ'իջնէր, և մեծ իշխանու-

թիւն ունէր, Էու երկիր անոր փառքէն լուսա-
2 ւորուեցաւ։ Եւ *զօրաւոր ձայնով աղաղակեց՝
ըսելով, Ինկաւ, ինկաւ մեծ Բաբելոն, Էև
դևերու բնակարան եղաւ, ու բոլոր պիղծ ոգի-
ներու ապրելանոց, Էև բոլոր պիղծ ու ատելի
3 թռչուններու վանդակ. Ըվասն զի անոր կա-
տաղի պոռնկութեանը գինիէն խմեցին բոլոր
ազգերը, ու երկրի թագաւորները անոր հետ
պոռնկեցան, Էև երկրի վաճառականները անոր
4 չափազանց զեղխութենէն հարստացան։ Ու եր-
. կինքէն ուրիշ ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր, Ըելէք
ատոր մէջէն, իմ ժողովուրդս, որպէս զի ատոր
մեղքերուն հաղորդ չըլլաք, ու ատոր հարուած-
5 ներէն բաժին չառնէք. Ըվասն զի ատոր մեղքե-
րը մինչև երկինք հասան կցուեցան. Էու Աստ-
6 ուած ատոր անիրաւութիւնները յիշեց։ Էհա-
տուցէք ատոր՝ ինչպէս ինք †հատուց. ու իր
գործերուն համեմատ կրկնապատիկ փոխարինե-
ցէք ատոր. Նայն գաւաթը զոր ինք լեցուց՝ Էկրկ-
7 նապատիկ լեցուցէք իրեն։ Էորչափ որ փառաւո-
րեց զինք և զեղխութեամբ ապրեցաւ, այնչափ
ալ տանջանք և սուգ հատուցէք անոր. վասն
զի իր սրտին մէջ կ'ըսէ Թէ Ինձ թագուհի կը
նստիմ, ու որբևայրի չեմ, ու բնաւ սուգ պիտի
8 չտեսնեմ։ Ըանոր համար մէկ օրուան մէջ պի-
տի գան ատոր հարուածները, մահ ու սուգ և
սով, Էու կրակով պիտի այրի. Ըվասն զի հզօր
9 է Տէր Աստուած որ զանիկա դատեց։ Ու *երկ-
րի թագաւորները, որ ատոր հետ պոռնկեցան
ու հեշտացան, *պիտի լան ու կոծեն ատոր
վրայ՝ երբ ատոր հրկիզութեանը ծուխը տեսնեն.
10 Եւ ատոր տանջանքին վախէն հեռուն պիտի կայ-
նին ու ըսեն, Ըվա՛յ, վա՛յ էէք, մեծ Բաբելոն
քաղաք, հզօր քաղաք, Ընր մէկ ժամու մէջ եկաւ
11 քու դատաստանդ։ Ու երկրի վաճառականնե-
րը պիտի ողբան ու սուգ ընեն անոր վրայ. վասն
զի ալ մէ՛կը ծախու չառներ անոնց վաճառքը,
12 Ոսկիի, ու արծաթի, և պատուական քարե-
րու, ու մարգարիտներու, և բեհեզի ու ծիրա-
նիի, և մետաքսի, ու որդան կարմիրի վաճառ-
քը, և ամէն խունկի փայտերը, ու ամէն փղոս-
կրեայ ամաններըը, և ամէն պատուական փայ-
տէ ու պղինձէ և երկաթէ ու մարմարիոնէ ա-
13 մաններըը, Եւ կինամոնը, [ու ամոմոնը] և խուն-
կերը, ու անուշահոտ իւղը, ու կնդրուկը և գի-
նին, ու ձէթը, և նաշիհը, ու ցորենը, և ար-
ջառները, ու ոչխարները, և ձիերը, ու կառքերը,
14 և մարմինները ու †մարդոց հոգիները։ Եւ քու
հոգիիդ ցանկացած պտուղները քեզմէ գացին,
ու բոլոր շքեղ ու փայլուն բաները քեզմէ կոր-
ուսեցան, և ա՛լ բնաւ պիտի չգտնես զանոնք։
15 ԸԱյս բաներուն վաճառականները, որոնք անկէ
հարստացած էին, հեռուն պիտի կայնին անոր
տանջանքին վախէն՝ լալով ու սուգ ընելով,
16 Ու պիտի ըսեն, Վա՛յ, վա՛յ, մեծ քաղաք, Ընր
բեհեզ ու ծիրանի և որդան կարմիր հագած
էիր, ու ոսկիով և պատուական քարերով ու
17 մարգարիտներով զարդարուած էիր. Ըվասն զի
այնքան հարստութիւնը մէկ ժամու մէջ փճա-
ցաւ։ Էու ամէն նաւավարները, և այն ամէնը
որ նաւով տեղ տեղ կ'երթան, ու նաւաստի-
ները և որոնք որ ծովու մէջ կը գործեն, հե-
18 ռուն կայնեցան. Ըեւ տեսնելով անոր հրկիզու-
թեան ծուխը՝ կ'աղաղակէին՝ ըսելով, Ըո՞վ
19 նման է այս մեծ քաղաքին. Ըու իրենց գլուխ-
ներուն վրայ հող ցանեցին, և լալով ու սուգ
ընելով՝ կ'աղաղակէին՝ ըսելով, Վա՛յ, վա՛յ այն
մեծ քաղաքին, որուն մէջ իր պատուականու-
թենէն հարստացան ամէնը որոնք նաւեր ու-
նէին ծովուն վրայ. Ըվասն զի մէկ ժամու մէջ
20 ամայացաւ։ Էուրախացէք անոր վրայ, երկինք
ու սուրբ առաքեալներ և մարգարէներ, *որ
Աստուած ձեր վրէժը անկէ առաւ։

21 Եւ զօրաւոր հրեշտակ մը քար մը առաւ
աղօրիքի մեծ *քէր նման, ու ծովը ձգեց՝ ըսե-
լով, ԸԱյսպէս ուժով վար պիտի ձգուի Բաբե-
22 լոն մեծ քաղաքը, Էու ա՛լ պիտի չգտնուի։ Ըեւ
քնարահարներուն ու երաժիշտներուն և սրնգա-
հարներուն ու փողահարներուն ձայնը ա՛լ պի-
տի չլսուի քու մէջդ. և արհեստի վարպետ մը
ա՛լ պիտի չգտնուի քու մէջդ. ու աղօրիքին
23 ձայնը ա՛լ պիտի չլսուի քու մէջդ. Էև ճրա-
գին լոյսը ա՛լ պիտի չերևնայ քու մէջդ. Էու
փեսային ձայնը և հարսին ձայնը ա՛լ պիտի
չլսուի քու մէջդ. *քանզի քու վաճառական-
ներդ երկրի մեծամեծներն էին. Էվասն զի քու
կախարդութիւնովդ բոլոր ազգերը մոլորեցան։
24 Ըեւ մարգարէներուն ու սուրբերուն ու Էերկրի
վրայ բոլոր սպաննուածներուն արիւնը անոր
մէջ գտնուեցաւ։

Բ նկրկ. խգ. 2։
- Ամէն, ղօրաւթեամբ՝ մեծ
Գ նա. ժգ. 19։ խա. 9։ նրեմ. ծա. 8։ Գլ. ժգ. 8։
Դ նա. ժգ. 21։ խա. 8։ լգ. 14։ նրեմ. ծ. 39։ ծա. 37։
Ե նա. ժգ. 23։ լգ. 11։ Մատ. ե. 2, 3։
Զ Գլ. ժգ. 8։ ժէ. 2։
Է Հմր. 11, 15։ նա. խէ. 15։
Ը նա. խը. 20։ ծբ. 11։ նրեմ. ծ. 8։ ծա. 6, 45։ բ կոր. գ. 17։
Ը Ած. ժբ. 20, 21։ նրեմ. ծա. 9։ Յայտ. ա. 2։
Ժ Գլ. ժգ. 19։
Ի Սադ. Ճլէ. 8։ նրեմ. ծ. 15, 29։ ծա. 24, 49։ բ Տիմ. գ. 14։ Գլ. ժգ. 10։
† Ամէն, Ձեզի հատուց
Լ Գլ. ժգ. 10։
Խ Գլ. ժգ. 19։
Ծ նկրկ. խբ. 2, եև։
Կ նա. խէ. 7, 8։ Սոփ. բ. 15։
Հ նա. խէ. 9։ Հմր. 10։
Ձ Գլ. ժէ. 16։
Ղ նրեմ. ծ. 34։ Գլ. ժա. 17։
Ճ նկրկ. խգ. 16, 17։ Գլ. ժէ. 2։ Հմր. 3։
Մ նրեմ. ծ. 46։
Յ Հմր. 18։ Գլ. ժբ. 3։
Ն նա. խա. 9։ Գլ. ժգ. 8։
Շ Հմր. 17, 19։
Ո նկրկ. խէ. 27—36։ Հմր. 3։
Չ Գլ. ժէ. 4։
Պ նկրկ. խէ. 13։
Ջ Հմր. 3, 11։
Ռ Գլ. ժէ. 4։
Ս Հմր. 10։
Վ նա. խգ. 14։ նկրկ. խէ. 29։
Տ նկրկ. խէ. 30, 31։ Հմր. 9։
Ր Գլ. ժգ. 4։
Ց Յեսա. է. 6։ ա Թագ. գ. 12։ Յոբ բ. 12։ նկրկ. խէ. 30։
Ւ Հմր. 8։
Փ նա. խգ. 23։ խթ. 13։ նրեմ. ծա. 48։
Ք Գաղ. ժա. 49, 50։ Գլ. ժբ. 2։
Օ նրեմ. ծա. 64։
Ֆ Գլ. ժբ. 8։ ժգ. 20։
— նա. խգ. 8։ նրեմ. է. 34։ ժգ. 9։ խե. 10։ նկրկ. խգ. 13։
Բ նրեմ. խե. 10։
Գ նրեմ. է. 34։ ժգ. 9։ խե. 10։ լգ. 11։
Դ նա. խգ. 8։
Ե գ Թագ. ժ. 22։ Նաւ. գ. 4։ Գլ. ժէ. 2, 5։
Զ Գլ. ժէ. 6։
Է նրեմ. ծա. 49։ ——

ԳԼ. ԺԹ

1 Երկինքին մէջ զԱտուած կը փառաբանեն՝ որ դատեց պոռնիկը և սուրբերուն արեան վրէժը առաւ։ 7 Գառնաձուկին հարսնիքը։ 10 Հրեշտակը չուզեր որ Յովհաննէս երկրպագութիւն ընէ։ 17 Թռչուններուն կը կանչուի մեծ կատաղութեան։

Եւ անկէ ետքը շատ բազմութեան մեծ ձայն մը լսեցի երկինքը՝ ըսելով, Ալէլուիա. Փրկութիւն ու փառք և պատիւ ու զօրութիւն մեր Աստուծոյն. 2 [1] Վասն զի ճշմարիտ ու արդար են անոր դատաստանները, քանզի դատեց այն մեծ պոռնիկը, որ իր պոռնկութիւնովը երկիրըապականեց, [2] ու իր ծառաներուն արեան վրէժը անոր ձեռքէն պահանջեց։ 3 Եւ կրկին անգամ ըսին, Ալէլուիա. Ու անոր ծուխը յաւիտեան յաւիտենից կ'ելլէ։ 4 Եւ քսանչորս երէցները ու չորս կենդանիները իյնան ու երկրպագութիւն ըրին Աստուծոյ՝ որ աթոռը կը նստի, ըսելով, Ամէն, Ալէլուիա։ 5 Եւ աթոռէն ձայն մը եկաւ՝ ըսելով, [3] Մեր Աստուծոյն օրհնութիւն տուէք, իր բոլոր ծառաները, ու դուք որ կը վախնաք, [4] Պզտիկներ ու մեծեր։ 6 [5] Եւ լսեցի շատ բազմութեան ձայնի պէս, ու շատ ջուրերու ձայնի պէս, ու սաստիկ որոտումներու ձայնի պէս, որոնք կ'ըսէին, Ալէլուիա, Վասն զի [մեր] Ամենակալ Տէր Աստուածը թագաւորեց։ 7 Խնդանք և ուրախանանք ու փառք տանք անոր, [6] Քանզի Գառնուկին հարսնիքը հասաւ, ու անոր կինը ինքզինք պատրաստեց։ 8 Եւ իրեն տրուեցաւ որ մաքուր ու լուսափայլ բեհեզ հագնի, (Քանզի այն բեհեզը սուրբերուն արդարութիւնն է։) 9 Եւ ինծի ըսաւ, Գրէ. [7] Երանելի են անոնք որ Գառնուկին հարսնեաց ընթրիքին կանչուած են. ու ինծի ըսաւ, Ասոնք են Աստուծոյ ճշմարիտ խօսքերը։ 10 [8] Ես ալ անոր ոտքերուն առջեւ իյնայ, որպէս զի անոր երկրպագութիւն ընեմ. ու ըսաւ ինծի, Զգուշացիր, ամի ընէր. Վասն զի ես ծառայակիցդ եմ [9] ու քու եղբայրներուդ՝ Որոնք Յիսուսի վկայութիւնը ունին. Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրէ. (Վասն զի Յիսուսի վկայութիւնը մարգարէութեան հոգին է։)

11 [10] Եւ տեսայ երկինքը բացուած. [11] Ու ահա

ձերմակ ձի մը, ու անոր վրայ հեծնողը [12] Հաւատարիմ ու ճշմարիտ կ'ըսուի, Ու արդարութեամբ դատաստան կը տեսնէ ու կը պատերազմի։ 12 Ու անոր աչքերը կրակի բոցի պէս էին, [13] ու անոր գլխուն վրայ շատ թագեր կային, ու Գրուած անուն մը ունէր՝ զոր ոչ ոք կը գիտեր, բայց միայն ինք. 13 [14] Ու արիւնով ներկուած հանդերձ մը հագեր էր. Ու անոր անունը Բան Աստուծոյ կ'ըսուի։ 14 [15] Ու երկինքի մէջ եղող զօրքերը անոր ետեւէն կ'երթային ճերմակ ձիերով, [16] Ճերմակ ու մաքուր բեհեզներ հագած։ Ելաւ անոր բերնէն սրած սուր մը կ'ելլէր, որպէս զի անով ազգերը զարնէ. [17] Ու ինք երկաթէ գաւազանով պիտի հովուէ զանոնք, [18] Ու Ամենակալ Աստուծոյ սաստիկ բարկութեանը գինիին հնձանը ինք պիտի կոխէ։ 15 [19] Ու իր պատմուճանին վրայ ու իր ազդրին վրայ գրուած գիր մը ունէր, [20] ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ԵՒ ՏԷՐ ՏԷՐԱՆՑ։

16 Եւ հրեշտակ մը տեսայ, որ արեւին մէջ կայներ էր, ու մեծ ձայնով աղաղակեց երկինքի մէջ թռչող բոլոր թռչուններուն՝ ըսելով, [21] Եկէք, Աստուծոյ մեծ ընթրիքին՝ ժողովուեցէք, 18 Որպէս զի ուտէք թագաւորներուն մարմինները, ու հազարապետներուն մարմինները, զօրաւորներուն մարմինները, ու ձիերուն և անոնց վրայ հեծնողներուն մարմինները, ու ամէնուն մարմինները, թէ՛ ազատներուն և թէ՛ ծառաներուն, թէ՛ պզտիկներուն և թէ՛ մեծերուն։

19 Եւ տեսայ գազանը ու երկրի թագաւորները ու անոնց զօրքերը մէկտեղ ժողովուած պատերազմ ընելու անոր հետ՝ որ ձիուն վրայ հեծեր էր, ու անոր զօրքերուն հետ։ 20 Եւ գազանը բռնուեցաւ, ու անոր հետ սուտ մարգարէն՝ որ անոր առջեւ նշաններ ըրաւ, որոնցմով մոլորեցուց գազանին դրոշմը ընդունողները, և անոր պատկերին երկրպագութիւն ընողները. Երկուքն ալ ողջ ողջ [22] ծծումբով վառած կրակին լիճը ձգուեցան։ 21 Ու ուրիշներն ալ սպանուեցան ձիուն վրայ հեծնողին սուրէն՝ որ իր բերնէն կ'ելլէր, Ու բոլոր թռչունները անոնց մարմիններէն կշտացան։

---

1 Յայտ. ժա. 15։
2 Գլ. զ. 11։ է. 10, 12։ Ժբ. 10։
3 Ծն. ժա. 15։
4 Գլ. ժե. 3։ Ժգ. 7։
5 Բ Օր. լբ. 43։ Գլ. զ. 10։ Ժբ. 20։
6 Ես. լգ. 10։ Գլ. Ժգ. 11։ Ժբ. 9, 18։
7 Գլ. գ. 4, 6, 10։ Ե. 14։
8 ա Մն. Ժգ. 36։ Նկեմ. Ե. 13։ բ. 6։ Գլ. Ե. 14։
9 Ծագ. Տլդ. 1։ Տլե. 1։
10 Գլ. Ժա. 18։ ի. 12։
11 Ելք. ա. 24։ Ղեւ. իգ. 2։ Գլ. Ժգ. 2։
12 Գլ. գ. 11։ է. 10, 12։ Ժբ. 10։
13 Ամենայն, Տէր Աստուծոյն
14 Գլ. ժե. 3։ Ժգ. 7։
15 Բ Օր. լբ. 43։ Գլ. զ. 10։ Ժբ. 20։
16 Ես. լգ. 10։ Գլ. Ժգ. 11։ Ժբ. 9, 18։
17 Գլ. գ. 4, 6, 10։ Ե. 14։
18 ա Մն. Ժգ. 36։ Նկեմ. Ե. 13։ բ. 6։ Գլ. Ե. 14։
19 Ծագ. Տլդ. 1։ Տլե. 1։
20 Գլ. Ժա. 18։ ի. 12։
21 Ելք. ա. 24։ Ղեւ. իգ. 2։ Գլ. Ժգ. 2։
22 Մատ. իբ. 2։ իե. 10։ բ Կոր. Ժա. 2։ Եփես. Ե. 32։ Գլ. իա. 2, 9։
1 Ապշ. իե. 13, 14։ Եզեկ. Ժգ. 10։ Գլ. գ. 18։
2 Ապշ. Տլբ. 9։
3 Մատ. իբ. 2, 3։ Ղտ. Ժգ. 15, 16։
4 Գլ. իբ. 8։
5 Գործ. Ժ. 26։ Ժգ. 14։ Գլ. իբ. 9։
6 ա Յովհ. Ե. 10։ Գլ. Ժբ. 17։
7 Գլ. ԺԵ. 5
8 Գլ. գ. 2։
9 Գլ. գ. 14։
10 Ես. Ժա. 4։
11 Գլ. ա. 14։ բ. 18։
12 Գլ. գ. 2։
13 Գլ. բ. 17։ Հմր. 16։
14 Ես. կգ. 2, 3։
15 Յովհ. ա. 1։ ա Յովհ. Ե. 7։
16 Գլ. Ժգ. 20։
17 Մատ. իբ. 3։ Գլ. գ. 4։ է. 9։
18 Ես. Ժա. 4։ բ Թես. բ. 8։ Գլ. ա. 16։ Հմր. 21։
19 Ապշ. բ. 9։ Գլ. բ. 27։ Ժբ. 5։
20 Ես. կգ. 3։ Գլ. Ժգ. 19, 20։
21 Հմր. 12։
1 Դան. բ. 47։ ա Տիմ. գ. 15։ Գլ. ԺԵ. 14։
2 Հմր. 21։
3 Եզեկ. լբ. 17։
4 Ամենայն, մեծ Աստուծոյ բնակչութիւն
5 Եզեկ. լբ. 18, 20։
6 Գլ. Ժգ. 16։ ԺԵ. 13, 14։
7 Գլ. Ժգ. 13, 14։
8 Գլ. Ժգ. 12, 15։
9 Գլ. ի. 10։ Տես Դան. է. 11։
10 Գլ. Ժգ. 10։ իա. 8։
11 Հմր. 15։
12 Հմր. 17, 18։
13 Գլ. ԺԵ. 16։

ԳԼ. Ի

2 Սատանան հազար տարի կը կապուի։ 6 Առաջին յարութիւնը. երանի՛ անոնց որ անոր մէջ բաժին ունին։ 7Սատանայ նորէն արձակուելով Գոգը ու Մագոգը կը ժողվէ։ 9 Սատանայ կը ձգուի կրակի ու ծծումբի ծովին մէջ։ 12 Վերջին ընդհանուր յարութիւնը։

Եւ հրեշտակ մը տեսայ, որ երկինքէն կ'իջնէր, որուն անդունդին բանալին և մեծ շղթայ մը ունէր իր ձեռքը. 2 Որ բռնեց վիշապը, այսինքն առաջին օձը, որ Բանսարկուն ու Սատանան է, և կապեց զանիկա հազար տարի. 3 Ու անդունդը ձգեց զանիկա, և գոցեց ու վրայէն կնքեց, Որ ա՛լ չմոլորեցնէ ազգերը՝ մինչև հազար տարին լմննայ, և անկէ ետքը պէտք է որ արձակուի անիկա քիչ մը ժամանակ։

4 Եւ աթոռներ տեսայ, ու նստան անոնց վրայ. Եւ անոնց դատաստանութիւն տրուեցաւ. նաև Յիսուսի վկայութեանը համար ու Աստուծոյ խօսքին համար գլխատուածներուն հոգիները տեսայ, Եւ զանոնք որ երկրպագութիւն չըրին գազանին, ոչ ալ անոր պատկերին, Ու անոր դրոշմը իրենց ճակտաներուն վրայ ու իրենց ձեռքին վրայ չընդունեցին. և ապրեցան ու Քրիստոսի հետ հազար տարի թագաւորեցին։ 5 Եւ ուրիշ մեռելները չապրեցան մինչև հազար տարին կատարուեցաւ. ասիկա է առաջին յարութիւնը։ 6 Երանելի և սուրբ է ան որ առաջին յարութեանը մէջ բաժին ունի. Եսոնց վրայ երկրորդ մահը իշխանութիւն չունի, Հապա անոնք Աստուծոյ և Քրիստոսի քահանաները պիտի ըլլան, Ու անոր հետ հազար տարի պիտի թագաւորեն։

7 Եւ հազար տարուան լրանալուն պիտի արձակուի Սատանայ իր բանտէն. և նկատի ելլէ ու մոլորեցնէ երկրի չորս անկիւնները եղող ազգերը, Գոգը ու Մագոգը, Որպէս զի զանոնք պատերազմի ժողվէ, որոնց համրանքը ծովու աւազին չափ է։ Ու երկրի ընդարձակութեանը մէջ ելան, և սուրբերուն բանակը ու սիրելի քաղաքը չորս կողմէն պատեցին։ Եւ երկինքէն Աստուծմէ կրակ իջաւ ու ապառնէց զանոնք. 10 ԵՒ Բանսարկուն որ զանոնք մոլորեցուց, ձգուեցաւ կրակի ու ծծումբի լիճին մէջ, Ուր գազանը, Եւ սուտ մարգարէն. Ու պիտի չադչարուին ցորեկ ու գիշեր յաւիտեանս յաւիտենից։

11 Եւ մեծ ճերմակ աթոռ մը տեսայ, ու անոր վրայ մէկը նստած, Որուն երեսէն երկիրը և երկինք փախան, Ու տեղ չգտնուեցաւ անոնց։ 12 Եւ տեսայ պզտիկ ու մեծ մեռելները, որոնք Աստուծոյ առջև կայնած էին. Ու գիրքերը բացուեցան, Ու ուրիշ գիրք մը բացուեցաւ, այսինքն կենաց գիրքը. և գիրքերուն մէջ գրուածներէն մեռելները դատուեցան ըստ իրենց գործերուն համեմատ։ 13 Եւ ծովը իր մէջի մեռելները տուաւ, Ու մահը և դժոխքը իրենց մէջի մեռելները տուին. Ու ամէն մէկը իրենց գործերուն համեմատ դատուեցան։ 14 Եւ մահը ու դժոխքը կրակի լիճին մէջ ձգուեցան. Սա՛ սկիզբ է երկրորդ մահը։ 15 Եւ ով որ կենաց գիրքին մէջ գրուած չգտնուեցաւ, Կրակի լիճին մէջ ձգուեցաւ։

ԳԼ. ԻԱ

1 Նոր երկինքը ու նոր երկիրը։ 10 Երկնային Երուսաղէմի տեսիլքը ու անոր ատրպուտիւնը։ 23 Անոր մէջ արեւի կարօտութիւն չկայ, որովհետև Աստուծոյ փառքը անոր լոյսն է։ 24 Երկրի թագաւորները իրենց հարստութիւնները անոր կը բերեն։

Եւ նոր երկինք մը ու նոր երկիր մը տեսայ. Որովհետև առաջին երկինքը ու առաջին երկիրը անցան, և ա՛լ ծով չկար։ 2 Եւ սուրբ քաղաքը, Նոր Երուսաղէմը, տեսայ, որ երկինքէն Աստուծմէ կ'իջնէր, Որ երկանը համար զարդարուած հարսի մը պէս պատրաստուած։ 3 Ու երկինքէն մեծ ձայն մը լսեցի՝ որ կ'ըսէր, Ահա Աստուծոյ խորանը մարդոց մէջ, ու անիկա անոնց հետ պիտի բնակի. և անոնք անոր ժողովուրդը պիտի ըլլան, և Աստուած ինք անոնց հետ պիտի ըլլայ Իրե՛ անոնց Աստուածը. 4 Եւ ինք Աստուած անոնց աչքերէն բոլոր արցունքները պիտի սրբէ, Եւ ա՛լ մահ պիտի չըլլայ, Ոչ սուգ և ոչ աղաղակ և ոչ ցաւ պիտի ըլլայ ասկէետև. վասն զի առաջուան բաները անցան։ 5 Ու նստողը աթոռին վրայ կ'ըսէր, Ահա ամէն բաները նոր կ'ընեմ. ու կ'ըսէ, Գրէ՛, վասն զի այս խօսքերը ճշմարիտ ու հաւատարիմ են։ 6 Նաև կ'ըսէ ինծի,

---

ա Գլ. ա. 18։ Բ. 1։
բ Գլ. ժգ. 9։ Տես և Գործ. գ. 4։ Ցաց. գ. 6։
գ Գործ. գ. 17։
դ Գործ. ի. 9, 22, 27։ Մատ. ժԲ. 28։ Գործ. իգ. 30։
ե ա Կոր. գ. 2, 3։
զ Գլ. գ. 9։
է Գլ. ժգ. 12։
ը Գլ. ժգ. 15, 16։
թ Հռով. ը. 17։ ը Տիմ. գ. 12։ Գլ. ե. 10։
ժ Գլ. ը. 11։ խա. 8։
ի Ես. կա. 6։ ա Պետ. գ. 9։ Գլ. ա. 6։ ե. 10։
ի Հմր. 4։
լ Հմր. 2։
խ Հմր. 3, 9։
ծ Նեեմ. ա. 2։ Եփ. ա. 1։
կ Գլ. ժգ. 14։
հ Ես. ը. 8։ Նեեմ. ա. 9, 16։
ձ Հմր. 7։
ղ Գլ. ԺԲ. 20։
ճ Գլ. ժգ. 10, 11։
մ Ը Պետ. գ. 7, 10, 11։ Գլ. խա. 1։
յ Գործ. ը. 35։
ն Գլ. ԺԲ. 5։
շ Ոմանք, աԲրահամ
ո Գործ. է. 10։
չ Ապշ. կԲ. 23։ Գործ. ժբ. 1։
պ Հմր. 4։
ջ Հմր. 2։
ռ Հմր. 3, 9։
ս Նեեմ. ա. 2։ ա Ես. 1։
վ Գլ. ժգ. 14։
տ Ես. ը. 8։ Նեեմ. ա. 9, 16։
ր Հմր. 7։
ց Գլ. ԺԲ. 20։
ւ Գլ. ժգ. 10, 11։
փ Ը Պետ. գ. 7, 10, 11։ Գլ. խա. 1։
ք Գործ. ը. 35։
օ Գլ. ԺԲ. 5։
ֆ Ոմանք, աԲրահամ
և Գործ. է. 10։
ա Ապշ. կԲ. 23։ Գործ. ժբ. 1։
Փիլ. գ. 3։ Գլ. գ. 5։ ժգ. 8։ խա. 27։
բ Երեմ. ժէ. 10։ ա. 19։ Մատ. ժգ. 27։ Հռով. ը. 6։ Գլ. բ. 23։ իբ. 12։ Հմր. 13։
գ Գլ. գ. 8։
դ Հմր. 12։
ե ա Կոր. ժե. 26, 54, 55։
զ Հմր. 6։ Գլ խա. 8։
է Գլ. ԺԲ. 20։

ը Ես. կե. 17։ կզ. 22։ Ը Պետ. գ. 13։
թ Գլ. կ. 11։
ժ Ես. ծբ. 1։ Գործ. գ. 26։ Երբ. ժա. 10։ ժբ. 22։ ժգ. 14։ Գլ. գ. 12։ Հմր. 10։
ի Ոմանք, Եւ ես Յովհաննէս
լ Ես. ծգ. 5։ կա. 10։ Բ Կոր. ժա. 2։
խ Գործ. իգ. 11, 12։ Եզեկ. խգ. 7։ Բ Կոր. գ. 16։ Գլ. է. 15։
ծ Ոմանք, Աստուած
կ Ես. խե. 8։ Գլ. է. 17։
հ ա Կոր. ժե. 26, 54։ Գլ. իե 14։
ձ Ես. կե. 10։ կա. 3։ կե. 19։
ղ Գլ. գ. 2, 9։ է. 1։ ը. 11։
ճ Ես. խգ. 19։ Բ Կոր. է. 17։
մ Գլ. ԺԲ. 9։

Ղեղաւ. Էս եմ Ալֆա և Օմէղա, Սկիզբը ու վերջը. Ես ծարաւին ձրի պիտի տամ կենաց
7 ջուրին աղբիւրէն։ Ան որ կը յաղթէ, ։ամէն բաները պիտի ժառանգէ. Ու ես անոր Աստուած պիտի ըլլամ, ան ալ ինծի որդի պիտի
8 ըլլայ։ Հապց վախկոտներուն, ու անհաւատներուն, և պղծերուն, ու մարդասպաններուն, ու պոռնիկներուն, և կախարդներուն, ու կռապաշտներուն, և բոլոր սուտհաւներուն բաժինը յիրտկով ու ծծումբով վառած լիճին մէջ պիտի ըլլայ, որ է երկրորդ մահը։

9 Ու եօթը վերջին հարուածներով լեցուն եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշտակներէն մէկը ինծի եկաւ, և ինծի հետ խօսեցաւ ու ըսաւ, ։Ելլէ՛ ցուցնեմ քեզի հարսը, Գառնուկին
10 կինը։ ։Ու Հոգիով մեծ ու բարձր լեռան մը վրայ տարաւ զիս, ։և ցուցուց ինծի սուրբ Երուսաղէմ ։քաղաքը, որ երկինքէն Աստուծմէ
11 կ՚իջնէր. ։Ու Աստուծոյ փառքը ունէր, և անոր լուսաւորութիւնը խիստ պատուական քարի նման էր, ակնվանիի երևութով յասպիս քարի
12 պէս։ Ու անոր պարիսպը մեծ ու բարձր էր, ։Ու տասներկու դռներ ունէր, ու դուներուն վրայ տասներկու հրեշտակներ կային, և դռներուն վրայ անուններ գրուած էին՝ այսինքն Իսրայէլի որդիներուն տասներկու ցեղերուն ա-
13 նուններէն։ ։Արևելեան կողմէն երեք դուռ, ու հիւսիսային կողմէն երեք դուռ, և հարաւային կողմէն երեք դուռ, ու արևմտեան կողմէն ե-
14 րեք դուռ։ Ու քաղաքին պարիսպը տասներկու հիմեր ունէր, Ու անոնց վրայ Գառնուկին տասներկու առաքեալներուն [տասներկու] անունները գրուած էին։ Ու ինծի հետ խօսողը ։Ձեռքը ոսկիէ եղէգ մը ունէր, որպէս զի ։ՆովՀ քաղաքը և անոր դռները ու անոր պարիսպները
16 չափէ։ Ու քաղաքը քառակուսի էր, ու անոր երկայնութիւնը լայնութեանը չափ էր. և քաղաքը ։նոյն եղէգով տասներկու հազար ասպարէզ չափեց, անոր երկայնութիւնը ու լայնու-
17 թիւնը և բարձրութիւնը հաւասար էին։ Ու անոր պարիսպը հարիւր քառասունչորս կանգուն չափեց, մարդու չափով, այսինքն հրեշտակին
18 չափովը։ Ու անոր պարսպին շինուածքը յասպիս քար էր, ու քաղաքը զուտ ոսկի էր մանրուկ
19 ապակիի նման։ Ու քաղաքին պարսպին հիմերը ամէն թանկագին քարերով զարդարուած էին. առաջին հիմը յասպիս էր, երկ-

բորդը՝ շափիւղայ, երրորդը՝ քաղկեդոն
20 րորդը՝ զմրուխտ, Հինգերորդը՝ եղինդնագեղորդը՝ սարդիոն, եօթներորդը՝ ոսկեքաղթերորդը՝ բիւրեղ, իններորդը՝ ադամանդ, տասներորդը՝ քրիսոպրասոս, մեռասաներորդը՝ յա-
21 կինթ, երկոտասաներորդը՝ ամեթիստ։ Ու տասներկու դռները տասներկու մարգարիտ էին, ամէն մէկ դուռը մէյմէկ ամբողջ մարգարիտէ էր. ։ու քաղաքին հրապարակը մաքուր ոսկի
22 էր թափանցիկ ապակիի նման։ ։Ու անոր մէջ տաճար չտեսայ, վասն զի Տէր Աստուած Ամե-
23 նակալն ու Գառնուկը անոր տաճարն են։ Ու քաղաքը արեւի ու լուսնի պէտք չունի, որ զանիկա լուսաւորեն, վասն զի Աստուծոյ փառքը զանիկա կը լուսաւորէ, ու անոր ճրագը Գառ-
24 նուկն է։ ։Ու [փրկուած] ազգերը անոր լուսովը պիտի քալեն, ու երկրի թագաւորները իրենց փառքը ու պատիւը անոր մէջ պիտի բե-
25 րեն։ ։Ու անոր դռները ցորեկը պիտի չդոցուին. 26 (վասն զի ։Հոն գիշեր պիտի չըլլայ.) ։Ու ազգերուն փառքը ու պատիւը անոր մէջ պիտի բերեն։
27 ։Ու Հոն բնաւ Ցանմաքրութիւն մը պիտի չմտնէ, ոչ ալ պղծութիւն ու սուտ գործող մը, հապա միայն անոնք՝ ։որ Գառնուկին կենաց գիրքին մէջ գրուած են։

ԳԼ. ԻԲ

1 կենաց ջուրին գետը։ 2 կենաց ծառը։ 5 Աստուած ինք կը լուսաւորէ երկնային քաղաքը։ 9 Հրեշտակը չուզեր որ իրեն երկրպագութիւն մատուցուի։ 18 Պէտք չէ բան մը աւելցնել Աստուծոյ խօսքին վրայ, ոչ ալ անկէ բան մը պակսեցնել։

։Ու ինծի կենաց ջուրի ։գետ մը ցուցուց ակնվանիի պէս պայծառ, որ կ՚ելլէր Աստուծոյ
2 ու Գառնուկին աթոռէն։ Էն։ այն փողոցին հրապարակին մէջ, ու այն գետին մէկ կողմէն ու միւս կողմէն ։կենաց ծառ կար՝ որ տասներկու պտուղ կու տար ամէն ամիս իր պտուղը կու տար. ։Ու այն ծառին տերևները
3 հեթանոսներուն բժշկութիւն կ՚ըլլար։ Էն ա՛լ բնաւ նզովք պիտի չըլլայ. ։Ու անոր մէջ պիտի ըլլայ Աստուծոյ ու Գառնուկին աթոռը, Էև
4 անոր ծառաները պիտի պաշտեն զանիկա. Ու անոր երեսը պիտի տեսնեն, ։ու անոր անունը
5 իրենց ճակատներուն վրայ պիտի ըլլայ։ Ու Հոն ա՛լ գիշեր պիտի չըլլայ, և ճրագ ու արե-

ղ Գլ. ժգ. 17։
ի Գլ. ա. 8։ իբ. 13։
ձ ես. ժբ. 3։ ծե. 1։ Ցովհ. գ. 10, 14։ ե. 37։ Գլ. իբ. 17։
‡ Ովհ., այս
ճ Ձար. բ. 8։ Երբ. բ. 10։
հ ա Կոր. գ. 9, 10։ Գաղ. ե. 19, 20, 21։ Եփես. ե. 5։ ա Տիմ. ա. 9։ Երբ. ժբ. 14։ Գլ. իբ. 15։
յ Գլ. ի. 14, 15։
ղ Գլ. ժե. 1, 6, 7։
ն Գլ. ժբ. 7։ Հմր. 2։
շ Գլ. ա. 10։ ժէ. 3։
ո Եզեկ. խր. Հմր. 2։
‖ Ովհ., ինծի քաղաքը
չ Գլ. իբ. 5։ Հմր. 23։
ռ Եզեկ. խր. 31—34։
ս Եզեկ. խր. 31—34։
վ Մատ. ժգ. 18։ Գաղ. բ. 9։ Եփես. բ. 20։
տ Եզեկ. խ. 3։ Ձաք. բ. 1։ Գլ. ժա. 1։
ր ես. ծգ. 11։
ց Գլ. իբ. 2։
ու Ցովհ. գ. 23։
փ ես. խգ. 23։ կ. 19, 20։ Գլ. իբ. 5։ Հմր. 11։
ք ես. կ. 3, 5, 11։ կգ. 12։
օ ես. կ. 11։
ֆ ես. կ. 20։ Ձաք. ժգ. 7։ Գլ. իբ. 5։
ա Հմր. 24։
բ ես. լե. 8։ ծբ. 1։ կ. 21։ Ցովել գ. 17։ Գլ. իբ. 14, 15։
§ Ովհ., անմաքրութիւն բնող
ե Փիլ. գ. 3։ Գլ. գ. 5։ ժգ. 8։ ի. 12։

——

ա Եզեկ. խե. 1։ Ձաք. ժգ. 8։
ո Ովհ., մարդու գետ
բ Եզեկ. խե. 12։ Գլ. իա. 21։
գ Ծն. բ. 9։ Գլ. բ. 7։
դ Գլ. իա. 24։
ե Ձաք. ժգ. 11։
զ Եզեկ. իր. 35։
է Մատ. ե. 8։ ա Կոր. ժգ. 12։ ա Ցովհ. գ. 2։
ը Գլ. գ. 12։ ժգ. 1։
ը Գլ. իա. 23, 25։

լոյս պէտք չէ. ※քանզի Տէր Աստուած պիտի ուսուսուրէ զանոնք, եւ յաւիտեանս յաւիտենից պիտի թագաւորեն։

5 Եւ ըսաւ ինծի, «Ա՛յս խօսքերը հաւատարիմ են ու ճշմարիտ. և †տուրբ մարգարէներուն» Տէր Աստուածը էիր հրեշտակը զրկեց՝ իր ծառաներուն ցուցնելու ինչ որ շուտով պէտք է
7 ըլլալ։ ‡Ա՛հա ես շուտով կու գամ. երանի՛ անոր որ կը պահէ այս գիրքին մարգարէութեան խօսքերը։

8 Եւ ես Յովհաննէս լսեցի ու տեսայ այս բաները. և երբ լսեցի ու տեսայ, ինկայ որ երկրպագութիւն ընեմ այն հրեշտակին ոտքերուն առջեւ՝ որ այս բաները ինծի կը ցուցնէր։
9 Եւ ըսաւ ինծի, «Զգուշացիր, մի ըներ. վասն զի ես քուկին ու քու եղբայրներուդ, մարգարէներուն, և այս գիրքին խօսքերը պահողներուն ծառայակից եմ. Աստուծոյ երկրպագութիւն
10 ըրէ։ »Եւ ըսաւ ինծի, Այս գիրքին մարգարէութեան խօսքերը մի կնքեր, §վասն զի ժամանակը մօտ է։ ՛Ան որ անիրաւութիւն կ'ընէ՝ al անիրաւութիւն թող ընէ, ու ան որ աղտոտ է՝ al աղտոտ ըլլայ, և ան որ արդար է՝ al արդար
12 ըլլայ, ու ան որ սուրբ է՝ al սուրբ ըլլայ։ ՛Ա՛հա ես շուտով կու գամ, »և իմ վարձքս ինծի հետ է՝ Նամէն մէկուն իր գործին համեմատ հատուցանելու։ "Ես եմ Ալփա և Օմէգա, Առաջինը
14 ու Վերջինը, Սկիզբը և Վախճանը։ ՀԵրանելի

ᵃ Մատ. լե. 9։ ձգ. 11։
ᵇ Դան. է. 27։ Հռոմ. ե. 17։ բ Տիմ. բ. 12։ Գլ. գ. 21։
ᶜ Գլ. ԺԲ. 9։ խա. 5։
† Ոմանք, մարգարէից հոգիներուն
ᵈ Գլ. ա. 1։
ᵉ Գլ. գ. 11։ Հմր. 10, 12, 20։
ᶠ Գլ. ա. 3։
ᵍ Գլ. ԺԲ. 10։
ʰ Գլ. ԺԲ. 10։
ⁱ Դան. ը. 26։ ԺԲ. 4, 9։ Գլ. Ժ. 4։
ʲ Գլ. ա. 3։
ᵏ Եզեկ. գ. 27։ Դան. ԺԲ. 10։ բ Տիմ. գ. 13։
ˡ Հմր. 7։
ᵐ Ես. խ. 10։ կբ. 11։
ⁿ Հռոմ. բ. 6։ ԺԳ. 12։ Գլ. ի. 12։
ᵒ Ես. խա. 4։ խդ. 6։ խը. 12։ Գլ. ա. 8, 11։ խա. 6։
ᵖ Դան. ԺԲ. 12։ ա Յովհ. գ. 24։
ᵠ Հմր. 2։ Գլ. բ. 7։
ʳ Գլ. խա. 27։
ˢ Գլ. ա. 3։
ᵗ Եզեկ. գ. 27։ Դան. ԺԲ. 10։ բ Տիմ. գ. 13։
ᵘ Հմր. 7։
ᵛ Ես. խ. 10։ կբ. 11։
ʷ Հռոմ. բ. 6։ ԺԳ. 12։ Գլ. ի. 12։
ˣ Ես. խա. 4։ խդ. 6։ խը. 12։ Գլ. ա. 8, 11։ խա. 6։
ʸ Դան. ԺԲ. 12։ ա Յովհ. գ. 24։
ᶻ Հմր. 2։ Գլ. բ. 7։
ᵃᵃ Գլ. խա. 27։

են անոնք որ անոր պատուիրանքները կը կատարեն, »որպէս զի իշխանութիւն ունենան կեանքի ծառին վրայ, և դռներէն ներս քաղաքը մտնեն։ 15 Նեն։ "Բայց դուրս պիտի ձգո՛ն "շուները ու կախարդները և պոռնիկները ու սպանութիւն ընողները և կռապաշտները ու այն ամէնը որ սուտ կ'սիրէ և կ'ընէ։

16 Ես Յիսուս իմ հրեշտակս զրկեցի՝ այս բաները ձեզի վկայելու եկեղեցիներուն ‡մէջ. "Ես Դաւիթի սերմնաբ ու ցեղն եմ, »ու առաւօտեան պայծառ աստղը։ 17 Եւ Հոգին »ու հարսը կ'ըսեն Եկուր. և ան որ կը լսէ՝ թող ըսէ, Եկուր. "ու ան որ ծարաւ է՝ թող գայ, և ան որ կ'ուզէ կեանց ջուրը ձրի առնէ։

18 ||Ես կը վկայեմ ամէնուն՝ որ այս գիրքին մարգարէութեան խօսքերը կը լսէ. ÷Եթէ մէկը ասոնց վրայ բան մը աւելցնէ, Աստուած ա՛ն անոր վրայ պիտի աւելցնէ այն հարուածները որոնք 19 այս գիրքին մէջ գրուած են. Եւ եթէ մէկը այս մարգարէութեան գիրքին խօսքերէն բան մը պակսեցնէ, ᵗԱստուած ա՛ն անոր բաժինը պիտի պակսեցնէ կեանց §գիրքէն ᵘև սուրբ քաղաքէն՝ ᵛᵛոր այս գիրքին մէջ գրուած են։
20 Այս բաներուն վկայութիւն տուողը կ'ըսէ, Այո, ˣշուտով կու գամ։ Ամէն, Եկուր, 21 Տէր Յիսուս։ ʸՄեր Տէրոջը Յիսուսս Քրիստոսի շնորհքը ††ձեր ամէնուն՝ հետ ըլլայ։ Ամէն։

ᵃ Մատ. ԺԳ. 43։ Ա Կոր. գ. 9, 10։ Գաղ. ե. 19, 20, 21։ Կող. գ. 6։ Գլ. Բ. 20, 21։ խա. 8։
ᵇ Փիլ. գ. 2։
ᶜ Գլ. ա. 1։
ᵈ Կամ, վրայով
ᵉ Գլ. ե. 5։
ᶠ Թես. խդ. 17։ Զաք. գ. 12։ բ Պետ. ա. 19։ Գլ. բ. 28։
ᵍ Գլ. խա. 2, 9։
ʰ Ես. ծե. 1։ Յովհ. ե. 37։ Գլ. խա. 6։
ⁱ Ոմանք, Բանզի
ʲ Բ Օր. գ. 2։ ԺԲ. 32։ Առակ. Լ. 6։
ᵏ Եր. ԼԲ. 33։ Մատ. ԿԲ. 23։ Գլ. գ. 5։ ԺԳ. 8։
ˡ Ոմանք, ծառէն
ᵐ Գլ. խա. 2։
ⁿ Ոմանք, և այն բաներէն որ
ᵒ Հմր. 12։
ᵖ Յովհ. խա. 25։
ᵠ բ Տիմ. գ. 8։
ʳ Հռոմ. ԺԳ. 20, 24։ բ Թես. գ. 18։
ˢ Ոմանք, բոլոր սուրբերուն